ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1886

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

1886

Digitized by Google

A

~~KG 11~~

PCr 305.14 (21)

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY 1953

Dexter Fd

Digitized by Google

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἀγαθοεργία (Ἡ ἰδιωτικὴ) ἐν Παρισίοις, σ. 279, 295, 311, 332, 328, 362, 378.
Ἀγγλὶς διδάκτωρ (Ἡ πρώτη), σ. 109.
Αἱρέσεις (Αἱ ἐν Ρωσσίᾳ θρησκευτικαί), σ. 230, 246, 261.
Ἀμερικῆς (Πόθεν ἡ ὀνομασία τῆς), σ. 14.
Ἀναιμίας (Περί), σ. 254.
Ἀνακρεόντεια, ποιήματα, σ. 336, 384.
Ἀνθοχημία, σ. 252.
Ἀνταπόκρισις μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρεως, σ. 15.
Ἀντιβασιλεὺς καὶ κωμῳδὸς, διήγημα, σ. 45.
Ἀποχαιρετισμὸς, ποίημα, σ. 16.
Αὐτοκράτορος ἁπλότης, σ. 287.
Αὐτοχειριῶν (Στατιστικὴ τῶν), σ. 255.

Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ποίημα, σ. 203.
Βερενίκη, διήγημα, σ. 282, 297, 313.
Βὲρν (Ἰούλιος), σ. 193.
Βιβλιακὰ, σ. 365.
Βίσμαρκ (Ὁ) καὶ τὰ χαρτοπαικτεῖα, σ. 398.
Βυζαντινῶν (Βαθμιαία παρακμή), σ. 271.

Γεροστάθης (Ὁ ἀληθής), σ. 9.
Γίγας (Ὁ) καὶ ὁ νάννος, σ. 69.
Γραῖα (Ἡ), σ. 159.
Γροιλανδῶν ἤθη, σ. 286.
Γυναῖκες (Αἱ) ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς πανεπιστημίοις, σ. 328.

Δάση πλωτὰ, σ. 223.
Δεισιδαιμονία (Ἡ) καὶ ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη, σ. 151, 170, 188.
Δεξιᾶς χειρὸς (Ἡ φιλοσοφικὴ σημασία τῆς), σ. 30.
Δερουλὲδ (Παῦλος), σ. 319.
Δημοσιογραφίας (Περὶ τῆς ἀρμενικῆς), σ. 94.
Διάρκεια τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος, σ. 222.

Ἐϋχτὰλ (Ὁ Γουσταῦος) ἐν Ἑλλάδι, σ. 337, 353, 369, 385, 401.
Ἐλεημοσύνη (Ἡ), σ. 127.
Ἔμποροι (Ἀφρικανοί), σ. 383.
Ἐξομολόγησις, ποίημα, σ. 144.
Ἐπάγγελμα (Τὸ νέον), διήγημα, σ. 137.
Ἐπαγγέλματα (Τὰ τρία) τοῦ τυφλοῦ Θωμᾶ, σ. 107, 124.
Ἐπανωφόρι (Τὸ) τοῦ Ζαννῆ, μῦθος, σ. 48.
Εὐγένεια (Ἡ), σ. 317.
Εὐεργέται (Ἀόρατοι) τῆς ἀνθρωπότητος, σ. 393, 409.
Εὑρεσιτεχνίας (Διπλώματα) ἐν Ἀμερικῇ, σ. 333.
Ἐφημεριδογραφίας (Περὶ τῆς) παρ' Ἕλλησι, σ. 43, 74, 102, 134, 167, 182, 218.

Ζάπλουτοι (Οἱ δύο), σ. 79.

Ἠθοποιὸς ἐνεχυριαζόμενος. σ. 415.
Ἠποθοιὸς (Θὰ γείνῃ), σ. 208.

Θησαυρὸς (Ὁ) τοῦ γερμανικοῦ Κράτους, σ. 303.
Θύματα (Τὰ) τῆς Ἀφρικῆς, σ. 301.

Ἱπποσιδηρόδρομοι (Οἱ), σ. 110.
Ἱστορία τεσσαράκοντα χιλιάδων δραχμῶν, σ. 153.

Καιροῦ (Προγνωστικὰ τοῦ), σ. 78, 238, 396.
Καποδιστρίου (Ἐπιστολὴ τοῦ) πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας, σ. 269.
Κιμαρόζας (Δομίνικος), σ. 249, 266.
Κινέζων (Τὸ πνεῦμα τῶν), σ. 399.
Κολόμβα, διήγημα, σ. 1, 17, 33, 50, 65, 81, 97, 118, 129, 145. 161, 177.
Κόμματα (Τὰ πολιτικά), σ. 264.
Κονάκι (Καλὸ), ποίημα, σ. 320.
Κρεμύδιος (Ὁ πάτερ), διήγημα, σ. 191.
Κρῖνος (Σταμάτιος), σ. 53.
Κύπρου (Πληροφορίαι στατιστικαὶ περί), σ. 223.
Κωπαΐδος (Ἡ ἀποξήρανσίς τῆς), σ. 367.

Λοχίας (Ὁ), διήγημα, σ. 350.
Λύσσης (Ἡ θεραπεία τῆς) κατὰ τοῦ Παστὲρ, σ. 172.
Λύσσης (Θεραπεία τῆς) ἐν Ἑλλάδι, σ. 270.

Μακροβιότητος (Περὶ) τῶν πτηνῶν, σ. 79.
Μένδελσων (Πῶς ἐνυμφεύθη ὁ), σ. 96.
Μουσικὸς (Ὁ μικρὸς), διήγημα, σ. 26.
Μουχαρρὲμ (Ἡ τελετὴ τοῦ) ἐν Κωνσταντινουπόλει, σ. 91.

Ναὸς (Ὁ) τοῦ Σολομῶντος, σ. 384.
Ναυαγὸς (Ὁ) τῆς Κυνθίας, διήγημα, σ. 195, 209, 225, 241, 257, 273, 289, 305, 321, 342, 357, 372, 389, 404.
Ναυτόπουλά μας (Τὰ) ποίημα, σ. 400.
Νοῦς (Ὁ) καὶ ὁ ὄγκος τοῦ ἐγκεφάλου, σ. 63.
Νυμφῶν (Ἔκθεσις). σ. 287.

Ὀθέλλος (Ὁ) τοῦ Ροσσίνη, σ. 232.
Οἰκογένεια (Ἡ) παρὰ τοῖς ζῴοις, σ. 158.
Ὀφθαλμοὶ (Οἱ) ὡς γνώρισμα τοῦ χαρακτῆρος, σ. 303.

Παππάφης (Ἰωάννης) Θεσσαλονικεὺς, σ. 268.
Παστὲρ (Ἐπίσκεψις εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ), σ. 205.
Πατρότης, οἰκογένεια, παιδαγωγία, σ. 412.
Περιπλανήσεις Ἕλληνος τυχοδιώκτου, σ. 214.
Πλοίαρχος (Γυνή), σ. 239.
Πνεῦμα (Τὸ) τῶν Κινέζων, σ. 399.
Ποίημα (Ἀνέκδοτον) Σολομοῦ, σ. 416.
Πρόξενος (Εἷς) τῆς Ἑπτανήσου ἐν Ἀθήναις, σ. 122.

Ράγκε (Λεοπόλδος), σ. 10.
Ρουβινστάϊν, σ. 382.

Digitized by Google

Σημειώσεις. Πληθυσμὸς τοῦ Βρεττανικοῦ Κράτους, σ. 16.— Γυναῖκες ἐπαγγελματίαι ἐν 'Αγγλίᾳ, 16. — Πληθυσμὸς τοῦ Περσικοῦ Κράτους, 48. — 'Αρτεσιανὸν φρέαρ ἐν Οὐγγαρίᾳ, σ. 48. — Ρωσσικὴ Λαπωνία, σ. 48. — Ναρκοβόλου νέον εἶδος, σ. 48. — Αὐτοκτονίαι ἐν Γαλλίᾳ, σ. 64. — Χάρτου κατασκευὴ ἐκ φυτοῦ, σ. 64. 'Οπτικὴ τῶν ἐντόμων, σ. 64. — Γνῶμαι περὶ Μακεδονίας, σ. 64.—'Επιφανεῖς ἀστρονόμοι, σ. 80. — 'Εφημερίδες ἐν Γαλλίᾳ, σ. 80. — 'Ανάπτυξις τῆς νοητικῆς δυνάμεως τῶν ζῴων, σ. 80.— Πληθυσμὸς μεγάλων πόλεων τῆς Γερμανίας, σ. 96. — Φυτὸν ἴσχαιμον, σ. 96. — Νέον εἶδος ὑφάσματος, σ. 112.— Γεωγραφικαὶ 'Εταιρίαι, σ. 112. — Γυναικῶν ἤθη ἐν 'Ινδικῇ, σ. 112. — 'Ιαπωνίδες γο υ β ε ρ ν ά ν τ α ι, σ. 112.— Διακοπὴ τῆς ζωῆς καὶ ἀναζῳογόνησις παρά τισι τῶν ζῴων, σ. 112. —'Η χρῆσις τοῦ τεΐου ἐν 'Αγγλίᾳ, σ 112· — 'Εργάτις κόρη ἑκατομμυριούχου, σ. 128. — Διδασκαλία μαγειρικῆς καὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας ἐν τοῖς παρθεναγωγείοις τῶν Βρυξελλῶν, σ. 128.— "Ενδυμα ἄφλεκτον, σ. 128.— Σίτου παραγωγὴ ἐν 'Ινδικῇ, σ. 128.— Κατασκευὴ καὶ κατανάλωσις βελονῶν, σ. 128. — Τὸ ἀνάστημα καὶ ὁ ὄγκος τῶν παίδων, σ. 159.— Κατασκευὴ καὶ κατανάλωσις χάρτου καὶ γραφικῶν εἰδῶν, σ. 160. —'Ιδιότροποι 'Αμερικανοὶ, σ. 160. — Ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν βασιλέως τῆς 'Ελλάδος τῷ 1863, σ. 176. — Σινικὰ ἀναγνώσματα, 192.— Δεξαμένη κολοσσιαία, σ. 208. — 'Εθνικὴ βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων, σ. 208.— Γεωγραφικοὶ πίνακες τῶν 'Εσκιμώων, σ. 240. — Μέγιστος λευκὸς ἀδάμας, σ. 240. — Τηλεβόλον μαντεῖον, σ. 256. — 'Επήρεια τῶν ῥευμάτων τοῦ 'Ατλαντικοῦ εἰς τὴν ναυτιλίαν 256. — 'Ο ἐγκέφαλος τοῦ Γαμβέττα, σ. 256.— Τέχνασμα ῥαπτρίας, σ. 256. — Χρησιμοποίησις τῶν ὀστῶν τῶν ζώων, σ. 271. — "Εκθεσις ἐν πλοίῳ, σ. 271. — 'Εμπόριον τῶν πτερῶν, σ. 272. — Μακροβιότης τῶν ἰχθύων, σ. 272. — Τιμωρία ἐγκλήματος καθοσιώσεως ἐν Σινικῇ, σ. 288. — 'Η δύναμις τῶν μηχανῶν ἐν Παναμᾷ, σ.288.— Πλεκτὰ περιπόδια παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις. σ. 288. — Παράδοξος τρόπος ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας, σ.288.—Ποιναὶ κατὰ τῶν μεθύσων ἐν Κολομβίᾳ, σ. 288. — 'Η νῆσος τοῦ Ροβινσῶν Κρούσου, σ. 288.— Δίκη ἐπὶ ἐξυβρίσει ἐν Λονδίνῳ, σ. 304.— Τέχνασμα ὑποκριτρίας, σ. 304.— Βροχὴ φύλλων, σ.320.—'Επίσημοι 'Ιησουΐται, σ. 320 Διάδοσις τοῦ τηλεφώνου, σ.336.—Ζωγράφοι ἐν Γαλλίᾳ 352.—Προσκλητήρια 'Ιαπώνων, σ.368. — Τὸ τηλέφωνον ὡς ἐγερτήριον, σ.368.—Προϋπολογισμὸς τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους, σ. 384. — Καινοφανὲς γυναικεῖον κόσμημα, σ. 384. — Σχηματισμὸς Δέλτα τοῦ Κόγκου σ. 400.—Πληθυσμὸς τῆς Σερβίας, σ. 400. — Νομοθέτημα περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῆς γυναικὸς ἐν Σινικῇ, σ. 400. — 'Ο διάδοχος τοῦ 'Ιαπωνικοῦ θρόνου, σ· 416. —'Η πλουσιωτάτη γυνὴ τῆς Νοτίου 'Αμερικῆς, σ. 416. —'Εμποροϋπάλληλοι παραγγελιοδόχοι, σ. 416.

Σκλάβα ('Η) κι' ὁ Γεννίτσαρος, ποίημα, σ. 63.
Σμύρνη, σ. 199.
Σολομοῦ ('Ανέκδοτον ποίημα), σ. 416.
Στάσις ἐν Λονδίνῳ, σ. 155.
Στίξις ('Η) τοῦ δέρματος ἐν 'Ιαπωνίᾳ, σ. 221.
Στοίχημα (Τὸ) τοῦ συνταγματάρχου, διήγημα, σ. 60.
Συγκοινωνία καὶ δημοσία ἀσφάλεια, σ. 87.

Ταχυδρομικὰ περίεργα, σ. 76.
Τράγος ('Ο) τοῦ συντάγματος, σ. 105.
Τραγούδια τοῦ χωριοῦ, ('Η σκλάβα κι' ὁ Γεννίτσαρος), ποίημα, σ. 63.
Τυπογραφικὴ τέχνη ('Η) ἐν 'Ελλάδι τῷ 1828. σ. 123.

"Υδρα ('Η νῆσος), σ. 113.
'Υπόληψις ('Η), σ. 175.

Φίλαυτος ('Ο), σ. 79.
Φιλεκπαιδευτικὴ 'Εταιρία ('Η ἐν 'Αθήναις), σ. 236.
Φιλόζῳον (Τὸ) τῶν "Αγγλων ἐν Κύπρῳ. σ. 335.
Φόβος ('Ο), διήγημα, σ. 185.
Φόροι (Παράδοξοι), σ. 14.
Φράγκοι (Οἱ) ἐν Πελοποννήσῳ, σ. 6, 22, 39.

Χαβιαρίου (Κατασκευὴ τοῦ) ἐν Ρωσσίᾳ, σ. 141.
Χαρτοπαικτεῖα ('Ο Βίσμαρκ καὶ τὰ), σ. 398.
Χῆραι (Αἱ ἀπαρηγόρητοι), σ. 366.

Ψιττακοῦ (Θυμοσοφία), σ. 58.

'Ωοταρίχων (Κατασκευὴ) ἐν Μεσολογγίῳ, σ. 157.

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—486.

Digitized by Google

'Αριθ. 523 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 5 Ἰανουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

Α'

Εἶν' ἱκανὴ αὐτὴ καὶ μοναχή της
νὰ δικηωθῇ, τὸ αἷμά της νὰ πάρῃ.
(Μοιρολόγιον τοῦ Νιόλο).

Περὶ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 181., ὁ συνταγματάρχης Σὲρ Θωμᾶς Νέβιλ, ἀξιωματικὸς ἐκ τῶν ἐγκρίτων τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, κατέλυσε μετὰ τῆς θυγατρός του εἰς τὸ ἐν Μασσαλίᾳ ξενοδοχεῖον Μπωβῶ, ἐπανερχόμενος ἐξ Ἰταλίας. Πολλοὶ τῶν σημερινῶν περιηγητῶν, ὅπως διαφέρωσι τοῦ ὄχλου τῶν ταξειδιωτῶν, οἵτινες εὐεπίφοροι εἰς ἐνθουσιασμὸν τὰ πάντα ἀποθαυμάζουσι, κατ' ἀντίδρασιν ἔχουσιν ὡς κανόνα τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν τὸ ἀξίωμα τῶν Στωϊκῶν *Μηδὲν θαυμάζειν*. Εἰς τὴν τάξιν δὲ ταύτην τῶν δυσχερῶν περιηγητῶν ἀνῆκε καὶ ἡ μὶς Λυδία, ἡ μονογενὴς τοῦ συνταγματάρχου θυγάτηρ. Ἡ *Μεταμόρφωσις* τοῦ Ῥαφαήλου ἐφάνη αὐτῇ ἔργον μέτριον, ὁ δὲ πῦρ ἀναφυσῶν Βεζούβιος οὐχὶ πολλῷ ὑπέρτερος τῶν καπνοδοχῶν τῶν ἐν Βιρμιγκάμῃ ἐργοστασίων. Κυρίως ὅμως ἔψεξε τὴν Ἰταλίαν, ὡς ἐστερημένην ἐπιχωρίου χροιᾶς, ἰδίου χαρακτῆρος. Ὁ δυνάμενος ἂς εὕρῃ τί νοοῦσιν αἱ λέξεις αὗται, ἂς καὶ ἐγὼ αὐτὸς πρό τινων μὲν ἐτῶν κατενόουν πληρέστατα, ἀλλὰ σήμερον θεωρῶ ἀκαταλήπτους. Κατ' ἀρχὰς ἡ μὶς Λυδία εἶχεν ἐλπίσῃ, ὅτι θὰ εὕρισκε πέραν τῶν Ἄλπεων πράγματα ἄγνωστα καὶ πρωτοφανῆ, περὶ ὧν θὰ ἐδύνατο νὰ κάμνῃ λόγον, συνομιλοῦσα *μετ' ἐντίμων ἀνθρώπων*, ὡς ἔλεγεν ὁ *Ἀρχοντοχωριάτης*. Ἀλλ' ἰδοῦσα μετ' ὀλίγον ὅτι ἁπανταχοῦ εἶχον προλάβῃ αὐτὴν οἱ ὁμοεθνεῖς της καὶ ἀποβαλοῦσα τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνακαλύψεως νέων καὶ ἀνηκούστων πραγμάτων ἔταξε παραχρῆμα ἑαυτὴν εἰς τὴν ἀντίθετον μερίδα. Εἶναι ἀληθῶς σφόδρα δυσάρεστον, ὁμιλοῦντα περὶ τῶν θαυμασίων τῆς Ἰταλίας νὰ σὲ παρενοχλῇ τις λέγων: «Εἴδετε βέβαια τὴν εἰκόνα ἐκείνην τοῦ Ῥαφαὴλ εἰς τὸ δεῖνα παλάτιον τῆς πόλεως δεῖνα; εἶναι τὸ ἄριστον τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καλλιτεχνημάτων!» ἐν ᾧ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν εἰκόνα ἀμελήσας δὲν εἶδες. Ὅθεν ἐπειδὴ εἶναι ἐπίπονον νὰ βλέπῃ τις τὰ πάντα, ἀπαλλάττεται εὐκόλως τῆς ἀμηχανίας ψέγων κατ' ἀρχὴν τὰ πάντα.

Ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Μπωβῶ ἡ μὶς Λυδία ἐπικράνθη οὐκ ὀλίγον διὰ τὴν ἑπομένην αἰτίαν. Ἐξ Ἰταλίας ἐκόμισε καλήν τινα εἰκόνα τῆς πελασγικῆς ἢ κυκλωπείας πύλης τῆς Σιγνίας, ἣν ἔγραψεν ἐξ αὐτοψίας πεποιθυῖα, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος πρὸ αὐτῆς εἶχε σκεφθῇ νὰ ἀπεικονίσῃ τὸ μνημεῖον ἐκεῖνο τῆς ἀρχαιότητος. Ἀλλ' ἡ λαίδυ Φραγκίσκη Φήγγουιτς, ἐντυχοῦσα αὐτῇ ἐν Μασσαλίᾳ, τῇ ἔδειξε τὸ λεύκωμά της, ἐν ᾧ μεταξὺ ἑνὸς ἀπεξηραμένου ἄνθους καὶ ἑνὸς *σοννέτου* ἦτο ἀπεικονισμένη καὶ ἡ ἐν λόγῳ πύλη, κεχρωσμένη δι' ἀφθόνου σενικοῦ χρώματος· ἡ μὶς Λυδία ἔδωκε τότε τὴν πύλην τῆς Σιγνίας εἰς τὴν θαλαμηπόλον της καὶ ἔχασεν ἔκτοτε πᾶσαν ὑπόληψιν πρὸς τὰ πελασγικὰ κτίσματα.

Τὰς δυσμενεῖς διαθέσεις τῆς μὶς Λυδίας συνεμερίζετο καὶ ὁ συνταγματάρχης Νέβιλ, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του ἔβλεπε τὰ πάντα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ συνταγματάρχου, ἡ Ἰταλία εἶχε τὸ μέγιστον ἐλάττωμα, ὅτι δυσηρέστει τὴν θυγατέρα του, ἑπομένως καὶ εἰς ἐκεῖνον ἦτο ἀπεχθεστάτη. Ναὶ μὲν δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ κατακρίνῃ τὰς εἰκόνας καὶ τὰ ἀγάλματα· ἀλλ' ἠδύνατο μετὰ θετικότητος νὰ βεβαιώσῃ ὅτι τὸ κυνήγιον ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἦτο εὐτελέστατον, καὶ ὅτι ἐχρειάζετο δρόμος δέκα λευγῶν ἐν τοῖς περιχώροις τῆς Ῥώμης πρὸς ἄγραν ὀλίγων ἐλεεινῶν περδίκων.

Ἀφικόμενος εἰς Μασσαλίαν, ἐκάλεσε τὴν ἑπομένην ἡμέραν εἰς δεῖπνον τὸν λοχαγὸν Ἔλλις, χρηματίσαντά ποτε ὑπασπιστήν του. Ὁ λοχαγός, ἄρτι ἐπανελθὼν ἐκ Κορσικῆς ἔνθα εἶχε παραμείνῃ ἐπὶ ἓξ ἑβδομάδας, ἀφηγήθη ἐπιχαρίτως εἰς τὴν μὶς Λυδίαν διήγησίν τινα περὶ ληστῶν, ἥτις εἶχε τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι κατ' οὐδὲν ὡμοίαζε πρὸς τὰς ἄλλας περὶ ληστρικῶν συμβάντων διηγήσεις, ὅσας ἀπειράκις ἤκουσε κατὰ τὴν ἀπὸ Ῥώμης εἰς Νεάπολιν ὁδόν. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια, ὅτε οἱ δύο ἄνδρες ἔμειναν μόνοι, πίνοντες βορδιγάλειον οἶνον, λόγου γενομένου περὶ θήρας,

Digitized by Google

ἔμαθεν ὁ συνταγματάρχης ὅτι ἄλλος τόπος δὲν ἔχει ἀξιολογωτέραν καὶ ποικιλωτέραν καὶ ἀφθονωτέραν ἄγραν τῆς ἐν Κορσικῇ. «Ἐκεῖ ὑπάρχει μέγα πλῆθος ἀγριοχοίρων, ἔλεγεν ὁ λοχαγὸς Ἔλλις, καὶ πρέπει νὰ εἰξεύρῃς νὰ τοὺς διακρίνῃς ἀπὸ τοὺς ἡμέρους χοίρους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταπληκτικὴν ὁμοιότητα μὲ αὐτούς· ἐπειδὴ ἂν τύχῃ καὶ σκοτώσῃς κανένα ἥμερον χοῖρον, δὲν τὰ ξεμπερδεύεις εὔκολα μὲ τοὺς χοιροβοσκούς. Τοὺς βλέπεις καὶ σοῦ ξεφανερώνονται ἀπὸ κανὲν *μακὶς*, ὅπως λέγουν ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον τοὺς πυκνοὺς θάμνους, ὡπλισμένοι ὡς ἀστακοί, σὲ ἀναγκάζουν νὰ πληρώσῃς ὅ,τι ἐσκότωσες καὶ σὲ περιγελοῦν προσέτι· ὑπάρχει ἔπειτα ἐκεῖ ὁ μούσμονας, ζῷον παράξενον, τὸ ὁποῖον δὲν εὑρίσκεται εἰς κανὲν ἄλλο μέρος, ἐξαίρετον κυνήγι, δύσκολον ὅμως. Ἔπειτα ἔχει ἐλάφια, ζαρκάδια, φασιανούς, πέρδικας, καὶ ποῦ νὰ ἐνθυμηθῶ ὅλα τὰ εἴδη τοῦ κυνηγιοῦ, ὅπου εἶναι γεμάτη ἡ Κορσική! Ἂν σᾶς ἀρέσῃ τὸ κυνήγι, συνταγματάρχα μου, νὰ ὑπάγετε εἰς τὴν Κορσικήν. Ἐκεῖ, καθὼς ἔλεγεν εἷς ὁποῦ μὲ ἐφιλοξένει, ἠμπορεῖς νὰ βαρέσῃς ὅ,τι κυνήγι φαντασθῇς, ἀπὸ τὴν κίχλαν ὡς τὸν ἄνθρωπον.»

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ τεΐου ὁ λοχαγὸς κατέθελξε καὶ αὖθις τὴν μὶς Λυδίαν διά τινος διηγήσεως περὶ πλαγίας ἐκδικήσεως [1]), παραδοξοτέρας ἀπὸ τὴν πρώτην, καὶ ἐκορύφωσε τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Κορσικῆς, περιγράψας τὴν ἀσυνήθη καὶ ἀγρίαν φύσιν τῆς χώρας, τὸν ἰδιόρρυθμον χαρακτῆρα τῶν κατοίκων, τὸ φιλόξενον καὶ τὴν ἁπλότητα τῶν ἠθῶν αὐτῶν. Τέλος δὲ προσήνεγκεν εἰς αὐτὴν κομψὸν ἐγχειρίδιον, ἄξιον προσοχῆς οὐχὶ διὰ τὸ σχῆμα, οὐδὲ διὰ τὴν χαλκῆν λαβήν του, ἀλλὰ διὰ τὴν ἱστορίαν του. Διότι τὸ ἐχάρισεν εἰς τὸν λοχαγὸν Ἔλλις εἷς φυγόδικος, βεβαιώσας αὐτὸν ὅτι τὸ ἐγχειρίδιον ἐκεῖνο εἶχεν ἐμπηχθῇ εἰς σώματα τεσσάρων ἀνθρώπων. Ἡ μὶς Λυδία τὸ ἐπέρασεν εἰς τὴν ζώνην της, βραδύτερον τὸ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς. καὶ πρὶν κατακλιθῇ δὶς τὸ ἀνέσπασεν ἐκ τῆς θήκης. Ὁ δὲ συνταγματάρχης εἶδε καθ' ὕπνους ὅτι ἐσκότωσεν ἕνα μούσμονα, οὗ τὴν ἀξίαν τὸν ἠνάγκασεν ὁ βοσκὸς νὰ πληρώσῃ, ὅπερ ἀσμένως ἔπραξε, διότι τὸ ζῷον ἦτο τὰ μάλιστα περίεργον, ὁμοιάζον μὲ ἀγριόχοιρον, καὶ ἔχον κέρατα ἐλάφου καὶ οὐρὰν φασιανοῦ.

«Ὁ Ἔλλις ἐγκωμιάζει πολὺ τὸ κυνήγι ποῦ ἔχει ἡ Κορσική, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης κατὰ τὸ πρόγευμα πρὸς τὴν θυγατέρα του· ἂν δὲν ἦτο τόσον μακράν, δὲν θὰ ἦτο ἄσχημον νὰ ὑπάγωμεν νὰ περάσωμεν ἐκεῖ μίαν ἢ δύο ἑβδομάδας.

1) Vendetta transversale, ἡ ἐκδίκησις κατὰ στενοῦ ἢ μεμακρυσμένου συγγενοῦς τοῦ φονέως.

—Καὶ τί μᾶς ἐμποδίζει νὰ ὑπάγωμεν; ἀπεκρίθη ἡ μὶς Λυδία. Ἐν ᾧ σεῖς θὰ κυνηγῆτε, ἐγὼ θὰ ζωγραφῶ. Πολλὴν εὐχαρίστησιν θὰ αἰσθανθῶ ἂν κάμω διὰ τὸ λεύκωμά μου τὴν εἰκόνα τοῦ ἄντρου ἐκείνου, περὶ τοῦ ὁποίου μᾶς ὡμίλησεν ὁ λοχαγὸς Ἔλλις, ὅπου ὁ Βοναπάρτης ἐμελέτα, ὅτε ἦτο μικρός.»

Τὸ πρῶτον ἴσως τότε ἐπιθυμία τοῦ συνταγματάρχου ἐγίνετο ἀποδεκτὴ ἄνευ ἀντιρρήσεως ὑπὸ τῆς θυγατρός του. Περιχαρὴς διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ὁμοφωνίαν, ἔφερεν ὅμως σκοπίμως ὁ συνταγματάρχης δυσκολίας τινάς, ἵνα ἐπὶ μᾶλλον παροξύνῃ τὴν εὐχάριστον ἰδιοτροπίαν τῆς Λυδίας. Ἀλλ' ἀνωφελῶς ἠναντιοῦτο, προφασιζόμενος ὅτι ὁ τόπος ἦτο ἄγριος, καὶ δυσχερὴς ἡ ὁδοιπορία εἰς γυναῖκας· ἐκείνη οὐδὲν ἐφοβεῖτο· τῆς ἤρεσκε καθ' ὑπερβολὴν νὰ ταξειδεύῃ ἔφιππος· ἡ ἐν ὑπαίθρῳ διανυκτέρευσις τὴν κατέθελγε· καὶ τὸ κάτω κάτω ἠπείλει, ὅτι ἂν μὴ συγκατετίθετο ὁ πατήρ της νὰ μεταβῶσιν εἰς Κορσικήν, θὰ ἐπεχείρει ταξείδιον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἑνὶ λόγῳ ὁ πατήρ της ἔμεινεν ἀναπολόγητος, μάλιστα ὅτε ἀντέταξεν ἡ Λυδία τὸ ἰσχυρότατον τοῦτο ἐπιχείρημα, ὅτι οὐδεμία Ἀγγλὶς μετέβη ποτὲ εἰς Κορσικήν, ἄρα ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ αὐτή. Καὶ τί εὐχάριστον θὰ ἦτο ὅτε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν της εἰς Ἀγγλίαν θὰ ἐπεδείκνυε τὸ λεύκωμα αὐτῆς: «Διατί, φιλτάτη μου, δὲν ἀφίνεις νὰ ἴδωμεν αὐτὸ τὸ ἐξαίσιον ἰχνογράφημα; — Ὦ! δὲν ἀξίζει τὸν κόπον. Εἶναι ἡ ἰχνογραφία ἑνὸς διαβοήτου Κορσικανοῦ λῃστοῦ, τὸν ὁποῖον εἴχομεν ὁδηγόν.— Καλέ, τί λέγετε; ὑπήγατε εἰς τὴν Κορσικήν!»

Ὁ ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Κορσικὴν διάπλους δὲν ἐγίνετο τότε δι' ἀτμοπλοίων· ὅθεν ἐζήτησαν νὰ ναυλώσωσι πλοῖον, ἕτοιμον νὰ ἀποπλεύσῃ εἰς τὴν νῆσον, ἣν ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ ἀνακαλύψῃ ἡ μὶς Λυδία. Αὐθημερὸν ἔγραψεν ὁ συνταγματάρχης εἰς Παρισίους, ἀνακαλῶν τὴν παραγγελίαν περὶ μισθώσεως οἰκήματος ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ συνεφώνησε μετὰ τοῦ πλοιάρχου κορσικανικῆς ἡμιολίας μελλούσης νὰ πλεύσῃ εἰς Αἰάκειον. Τὸ πλοῖον εἶχε δύο κοιτῶνας, καλοὺς κακοὺς ἀδιάφορον. Παρέλαβον δὲ καὶ τρόφιμα. Ὁ πλοίαρχος ἐβεβαίου μεθ' ὅρκου, ὅτι γέρων τις ἐκ τῶν ναυτῶν του ἦτο μάγειρος περίφημος καὶ εἴξευρε καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον νὰ μαγειρεύῃ πλακήν· ὑπεσχέθη ὅτι ἡ κυρία θὰ ἔχῃ ὅλας τὰς ἀναπαύσεις της, ὅτι θὰ ἦναι εὐδία καὶ γαλήνη.

Πρὸς δὲ τούτοις κατ' ἀπαίτησιν τῆς θυγατρός του, ὁ συνταγματάρχης ἐπέβαλεν ὡς ὅρον ἀπαράβατον εἰς τὸν πλοίαρχον νὰ μὴ δεχθῇ κανένα ἄλλον ἐπιβάτην, καὶ νὰ παραπλεύσῃ τὰς ἀκτὰς τῆς νήσου εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴ ἀποστερηθῶσι τῆς θέας τῶν βουνῶν.

Digitized by Google

Β'

Τὴν ἡμέραν τοῦ ἀπόπλου πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἑτοιμασθέντα ἐπεβιβάσθησαν ἀπὸ πρωΐας, ἀνέμενον δ' ὅπως ἀποπλεύσωσι τὴν ἀπόγειον αὔραν τῆς ἑσπέρας. Μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ ὥρα περιεπάτει ὁ συνταγματάρχης μετὰ τῆς θυγατρός του ἀνὰ τὴν ὁδὸν Κανεβιέρης, ὅτε προσελθὼν ὁ πλοίαρχος παρεκάλεσε νὰ τῷ ἐπιτρέψωσι νὰ δεχθῇ ὡς συμπλωτῆρα ἕνα συγγενῆ του, δηλαδὴ τὸν δεύτερον ἐξάδελφον τοῦ ἀναδόχου τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ του, ὁ ὁποῖος ἐπανερχόμενος εἰς Κορσικήν, τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, δὲν εὕρισκεν ἄλλο πλοῖον διὰ νὰ ἐπιβιβασθῇ. «Εἶνε νέος ἀξιόλογος, προσέθηκεν ὁ πλοίαρχος Ματαίη, ἀξιωματικὸς τῶν εὐζώνων σωματοφυλάκων, ὁ ὁποῖος θὰ ἦτο σήμερον καὶ συνταγματάρχης, ἂν ὁ Ἄλλος ἦτο ἀκόμη αὐτοκράτωρ.

— Ἀφ' οὗ εἶναι ἀξιωματικός,» εἶπεν ὁ συνταγματάρχης... ἔμελλε δὲ νὰ προσθέσῃ: Συναινῶ εὐχαρίστως νὰ ἔλθῃ μαζί μας... ὅτε ἡ μὶς Λυδία ἀνεφώνησεν ἀγγλιστί.

« Ἀξιωματικὸς τοῦ πεζικοῦ!... (ἐπειδὴ ὁ πατήρ της ὑπηρέτησεν ἐν τῷ ἱππικῷ, περιεφρόνει ἡ μὶς Λυδία πάντα τὰ λοιπὰ ὅπλα) κἀνεὶς ἀνάγωγος ἴσως, τὸν ὁποῖον θὰ πειράζῃ καὶ ἡ θάλασσα, καὶ θὰ μᾶς κάμῃ νὰ χάσωμεν ὅλην τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ταξειδίου.»

Ὁ πλοίαρχος δὲν εἴξευρε μὲν ἀγγλικά, ἀλλ' ἐνόησε κάπως τοὺς λόγους τῆς μὶς Λυδίας ἐκ τοῦ μορφασμοῦ τοῦ χαρίεντος στόματός της, καὶ ἤρχισεν ἐγκώμιον διεξοδικὸν τοῦ συγγενοῦς του, τὸ ὁποῖον συνεπλήρωσε βεβαιώσας, ὅτι ἦτο νέος κατὰ πάντα ἀξιόλογος, καταγόμενος ἐξ οἰκογενείας *δεκανέων*, καὶ ὅτι οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐνόχλησιν θὰ ἔφερεν εἰς τὸν κύριον συνταγματάρχην, διότι αὐτὸς ὁ πλοίαρχος θὰ φροντίσῃ νὰ τὸν τοποθετήσῃ παράμερα, ὥστε μηδὲ κἂν νὰ παρατηρηθῇ ἡ παρουσία του.

Ὁ συνταγματάρχης καὶ ἡ μὶς Νέβιλ ἠπόρησαν ἀκούσαντες, ὅτι ὑπῆρχον ἐν Κορσικῇ οἰκογένειαι, ἐν αἷς ὁ βαθμὸς τοῦ δεκανέως μετεβιβάζετο κληρονομικῶς ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν· ἐπειδὴ δ' ὑπέθεσαν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ δεκανέως τοῦ πεζικοῦ, συνεπέραναν ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος θὰ ἦτο πτωχός τις νέος, τὸν ὁποῖον ἐξ εὐσπλαγχνίας ἤθελε νὰ συμπαραλάβῃ ὁ πλοίαρχος. Ἂν ἦτο ἀξιωματικὸς θὰ ὑπεχρεοῦντο νὰ συνομιλῶσι καὶ νὰ συναναστρέφωνται μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἦτο δεκανεὺς ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῆς τοιαύτης ὀχληρᾶς ὑποχρεώσεως, διότι ποῖος λογαριάζει τοὺς δεκανεῖς, ὅταν δὲν ἀκολουθῶσιν αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς ἐνωμοτίας των, ἔχοντες ἐφ' ὅπλου λόγχην, ἵνα σᾶς ὁδηγήσωσιν ὅπου δὲν ἔχετε ὄρεξιν νὰ μεταβῆτε.

« Τὸν ἐνοχλεῖ ἡ θάλασσα τὸν συγγενῆ σας; ἠρώτησεν ἡ μὶς Νέβιλ ψυχρῶς.

— Ποτέ, κυρία μου! ἡ καρδία του εἶνε βράχος καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

— Καλὰ λοιπόν, πάρετέ τον, εἶπεν ἡ θυγάτηρ.

— Πάρετέ τον,» ἐπανέλαβε καὶ ὁ πατήρ, καὶ ἐξηκολούθησαν τὸν περίπατον.

Περὶ ὥραν πέμπτην τῆς ἑσπέρας ἐλθὼν ὁ πλοίαρχος Ματαίη τοῖς εἶπεν, ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ἐπιβιβασθῶσιν. Εὗρον δ' ἐν τῷ λιμένι πλησίον τῆς λέμβου τῆς ἡμιολίας νέον ὑψηλόν, φοροῦντα κυανῆν *ρεδιγγόταν* μέχρι λαιμοῦ κομβωμένην, ἡλιοκαῆ τὴν ὄψιν, ἔχοντα μεγάλους μέλανας καὶ ζωηροὺς ὀφθαλμούς, καὶ τὸ ἦθος ἄδολον καὶ ἀγχίνουν. Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐταπείνου τοὺς ὤμους, καὶ τὸ συνεστραμμένον μυστάκιον αὐτοῦ ἐμαρτύρουν προδήλως, ὅτι ἦτο στρατιωτικός, διότι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οἱ μύστακες δὲν ἦσαν πολὺ συνήθεις, καὶ δὲν εἶχον ἀκόμη εἰσχωρήσῃ διὰ τῆς ἐθνοφυλακῆς εἰς τὰς οἰκογενείας τὰ ἤθη καὶ αἱ ἕξεις τῶν στρατώνων.

Ἰδὼν τὸν συνταγματάρχην ὁ νέος ἀπεκαλύφθη, ἐκβαλὼν τὸ πηλήκιον αὐτοῦ, καὶ τὸν ηὐχαρίστησεν ἀβιάστως καὶ εὐπρεπῶς διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ χάριν.

«Χαίρω πολύ, ὅτι σᾶς ἐφάνην χρήσιμος, παλληκάρι μου,» εἶπεν ὁ συνταγματάρχης προσκλίνας εὐμενῶς τὴν κεφαλήν· καὶ ἐπέβη τῆς λέμβου.

«Εἶναι ὀλίγον χονδρὸς ὁ Ἄγγλος σου,» εἶπεν ἰταλιστὶ ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ νέος πρὸς τὸν πλοίαρχον.

Οὗτος δὲ ἔβαλε τὸν λιχανὸν ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν καὶ ἐταπείνωσε μορφάσας τὰ ἄκρα τῶν χειλέων· ὅπερ ἐν τῇ μιμικῇ διαλέκτῳ ἐσήμαινεν, ὅτι ὁ Ἄγγλος εἴξευρεν ἰταλικὰ καὶ ἦτο παράξενος. Ὁ δὲ νέος ὑπομειδιάσας ἔψαυσε τὸ μέτωπον, ἀποκρινόμενος εἰς τὸ νεῦμα τοῦ πλοιάρχου, ὡς νὰ ἔλεγεν, ὅτι ὅλων τῶν Ἄγγλων κάτι τοὺς λείπει, καὶ ἔπειτα καθήσας πλησίον του παρετήρει μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἀλλ' οὐχὶ προπετῶς, τὴν εὐειδῆ συνοδοιπόρον.

«Αὐτοὶ οἱ Γάλλοι στρατιῶται ἔχουν ὡραῖον παράστημα, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ἀγγλιστὶ πρὸς τὴν κόρην του, δι' αὐτὸ εὐκόλως ἠμπορεῖ κἀνεὶς νὰ τοὺς ἐκλάβῃ ὡς ἀξιωματικούς.

Εἶτα δὲ ἠρώτησε τὸν νέον γαλλιστί.

«Δὲν μοὶ λέγεις, παλληκάρι μου, εἰς τί σύνταγμα ὑπηρέτησες ;»

Ἐκεῖνος ὤθησεν ἐλαφρὰ διὰ τοῦ ἀγκῶνος τὸν πατέρα τοῦ ἀναδεκτοῦ τοῦ δευτέρου ἐξαδέλφου του, καὶ καταστείλας εἰρωνικὸν μειδίαμα, ἀπεκρίθη ὅτι εἶχεν ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ πεζικὸν σῶμα τῶν εὐζώνων τῆς σωματοφυλακῆς καὶ τελευταῖον εἰς τὸ ἕβδομον σύνταγμα τῶν ψιλῶν.

«Μήπως ἦσο εἰς τὸ Βατερλῶ; Ἀλλ' ὄχι βέβαια, διότι εἶσαι πολὺ νέος.

Digitized by Google

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε συνταγματάρχα, ἐξ ἐναντίας ἐκείνη εἶναι ἡ μόνη ἐκστρατεία, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβα μέρος.

— Ἀξίζει διὰ πολλάς,» εἶπεν ὁ συνταγματάρχης.

Ὁ νέος Κορσικανὸς ἔδηξε τὰ χείλη.

«Μπαμπᾶ,» εἶπεν ἡ μὶς Λυδία ἀγγλιστί, «ἐρωτήσατέ τον, ἂν οἱ Κορσικανοὶ ἀγαπῶσι πολὺ τὸν Βοναπάρτην των.»

Πρὶν μεταφράσῃ ὁ συνταγματάρχης γαλλιστὶ τὴν ἐρώτησιν, ὁ νέος ἀπεκρίθη εἰς καθαρὰν ἀγγλικήν, ἀλλὰ μὲ προφορὰν σφόδρα ξενίζουσαν.

«Εἰξεύρετε, δεσποσύνη, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτὸς ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι. Ἡμεῖς οἱ συμπολῖται τοῦ Ναπολέοντος τὸν ἀγαπῶμεν ἴσως ὀλιγώτερον τῶν Γάλλων. Ἐγὼ ὅμως, ἂν καὶ ἡ οἰκογένειά μου εἶχεν ἄλλοτε ἔχθραν πρὸς τὴν ἰδικήν του, τὸν ἀγαπῶ καὶ τὸν θαυμάζω.

— Ὁμιλεῖτε ἀγγλικά ! ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Κάκιστα, ὡς θὰ παρετηρήσατε.»

Εἰ καὶ πειραχθεῖσά πως ἐκ τῶν ἀνευλαβῶν τρόπων του, ἡ μὶς Λυδία δὲν ἐδυνήθη νὰ μὴ γελάσῃ, συλλογισθεῖσα πόσον ἀστεία ἦτο ἔχθρα προσωπικὴ δεκανέως πρὸς αὐτοκράτορα. Θεωρήσασα δὲ τοῦτο ὡς πρῶτον δεῖγμα τῶν παραδόξων τῆς Κορσικῆς, ἀπεφάσισε νὰ τὸ σημειώσῃ ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ εἰς τὸ ἡμερολόγιόν της.

« Ἴσως ἐμείνατε ὡς αἰχμάλωτος ἐν Ἀγγλίᾳ, ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ὄχι, κύριε συνταγματάρχα, ἔμαθα τὰ ἀγγλικὰ πολὺ νέος ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ ἕνα αἰχμάλωτον ὁμοεθνῆ σας.»

Εἶτα δέ, ἀποταθεὶς πρὸς τὴν μὶς Νέβιλ:

« Ὁ Ματαίη μοὶ εἶπεν, ὅτι ἔρχεσθε ἐξ Ἰταλίας. Θὰ ὁμιλεῖτε βεβαίως τὴν καθαρὰν τοσκανικὴν διάλεκτον, δεσποσύνη, καὶ φοβοῦμαι ὅτι δυσκόλως θὰ ἐννοεῖτε τὸ ἰδίωμα τῆς νήσου μας.

— Ἡ κόρη μου ἐννοεῖ ὅλας τὰς διαλέκτους τῆς Ἰταλίας, ἀπεκρίνατο ὁ συνταγματάρχης. Ἔχει τὸ χάρισμα νὰ μανθάνῃ πολὺ εὔκολα τὰς γλώσσας. Δὲν ὁμοιάζει μὲ ἐμέ.

— Ἐμπορεῖ παραδείγματος χάριν νὰ ἐννοήσῃ ἡ δεσποσύνη τοὺς στίχους αὐτοὺς ἑνὸς τῶν κορσικανικῶν ᾀσμάτων μας ; Εἷς βοσκὸς λέγει πρὸς μίαν βοσκοποῦλαν :

S' entrassi 'ndru paradissu santu, santu,
E nun truvassi a tia, mi n' esciria. [1]

Ἡ μὶς Λυδία ἐνόησεν, ὑπολαβοῦσα δὲ αὐθάδες τὸ παράδειγμα καὶ αὐθαδέστερον τὸ συνοδεῦον αὐτὸ βλέμμα, ἀπεκρίθη ἐρυθριῶσα :

«Capisco· (ἐννοῶ.)

— Καὶ ἐπανέρχεσθε μὲ ἄδειαν εἰς τὴν πατρίδα σας ; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ὄχι, κύριε συνταγματάρχα. Ἐτέθην εἰς διαθεσιμότητα, πιθανῶς διότι εὑρέθην εἰς τὸ Βατερλῶ καὶ εἶμαι συμπολίτης τοῦ Ναπολέοντος. Ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου μὲ ὀλίγας ἐλπίδας καὶ ὀλιγώτερα χρήματα, καθὼς λέγει καὶ ἓν τραγοῦδι.»

Ὁ συνταγματάρχης ἐνέβαλε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἐξαγαγὼν χρυσοῦν νόμισμα περιέστρεφεν αὐτὸ μεταξὺ τῶν δακτύλων, προσπαθῶν νὰ εὕρῃ κατάλληλον φράσιν διὰ νὰ τὸ ἐμβάλῃ μὲ εὔσχημον τρόπον εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ἀτυχοῦς ἐχθροῦ του.

«Καὶ ἐμέ, εἶπεν εὐθύμως, μὲ ἔθεσαν εἰς διαθεσιμότητα· ἀλλά... Ἀφ οὗ δὲν παίρνεις ὅλον τὸν μισθὸν τοῦ βαθμοῦ σου, δὲν θὰ ἔχῃς μηδὲ καπνὸν νὰ ἀγοράσῃς. Πάρε αὐτό, δεκανεῦ,»

Καὶ προσεπάθησε νὰ ἐμβάλῃ τὸ χρυσοῦν νόμισμα εἰς τὴν χεῖρα, ἣν συγκεκλεισμένην ἔχων ὁ νέος ἐστήριζεν ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς λέμβου.

Ὁ Κορσικανὸς ἠρυθρίασεν, ἀνεστυλώθη, ἔδηξε τὰ χείλη καὶ ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ ἀποκριθῇ ὀργίλος, ὅτε αἴφνης μεταβαλὼν γνώμην ἀνεκάγχασεν. Ὁ δὲ συνταγματάρχης, κρατῶν τὸ χρυσοῦν νόμισμα, ἔμεινεν ἐνεός.

«Συνταγματάρχα, εἶπεν ὁ νέος ἀναλαβὼν σοβαρὸν ἦθος, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς συμβουλεύσω δύο τινά. Πρῶτον, νὰ μὴ προσφέρετε ποτὲ χρήματα εἰς Κορσικανόν, διότι ὑπάρχουν συμπολῖταί μου πολὺ ἀγροῖκοι, οἱ ὁποῖοι ἐνδεχόμενον νὰ σᾶς τὰ πετάξωσι κατὰ πρόσωπον· ἔπειτα νὰ μὴ ἀποδίδετε εἰς τοὺς ἄλλους τίτλους, τοὺς ὁποίους δὲν ζητοῦσι. Μὲ ὀνομάζετε δεκανέα καὶ εἶμαι ὑπολοχαγός. Βεβαίως δὲν εἶναι μεγάλη διαφορά, ἀλλά...

— Ὑπολοχαγός, ἀνεφώνησεν ὁ σὲρ Θωμᾶς, εἶσθε ὑπολοχαγός ! ἀλλ' ὁ πλοίαρχος μοὶ εἶπεν ὅτι εἶσθε δεκανεύς, σεῖς καὶ ὁ πατήρ σας καὶ ὅλοι οἱ ἄνδρες τῆς οἰκογενείας σας.»

Ἀκούσας ταῦτα, ὁ νέος ἀνέρριψε πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ σῶμα καὶ ἐγέλασεν ἀπὸ καρδίας, τόσον ἰσχυρῶς, ὥστε ὁ γέλως μετεδόθη καὶ εἰς τὸν πλοίαρχον καὶ τοὺς δύο ναύτας του.

«Ζητῶ συγγνώμην, συνταγματάρχα, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ νέος· ἀλλ' ἡ παρανόησις εἶναι ἀστεία, καὶ τώρα μόλις ἐννοῶ τί συμβαίνει. Ἀληθῶς ἡ οἰκογένειά μου ἐγκαυχᾶται, ὅτι κατάγεται ἐκ δεκανέων· ἀλλ' οἱ κορσικανοὶ δεκανεῖς δὲν ἐφόρεσαν ποτὲ διακριτικὰ σήματα βαθμοῦ. Περὶ τὸ 1100 ἔτος μετὰ Χριστόν, κοινότητές τινες στασιάσασαι κατὰ τῆς τυραννίας τῶν ὀρεινῶν ἀρχόντων ἐξέλεξαν ἀρχηγούς, τοὺς ὁποίους ὠνόμασαν *δεκανεῖς*. Καὶ ἐν τῇ πατρίδι μας τιμῶνται μεγάλως οἱ ἐκ τῶν αὐτοσχεδίων ἐκείνων ἡγετῶν τοῦ λαοῦ καταγόμενοι.

1) Καὶ μέσα 'ς τὸν Παράδεισον τὸν ἅγιον ἂν ἔμβω,
Ἂν δὲν εὑρῶ ἐκεῖ καὶ σέ, μίαν στιγμὴν δὲν μένω.
(Σερενάτα τοῦ Τσικάβο)

Digitized by Google

— Ζητῶ συγγνώμην, λοιπόν, κύριε, ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης, ζητῶ μυριάκις συγγνώμην. Ἀφ' οὗ ἐμάθετε τίνος ἕνεκα περιέπεσα εἰς τοιοῦτο λάθος, ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσητε.»

Καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα.

«Μοῦ ἔπρεπεν αὐτὴ ἡ τιμωρία τῆς μικροφιλοτιμίας μου, εἶπεν ὁ νέος γελάσας καὶ πάλιν καὶ σφίγξας φιλικῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ἄγγλου, καὶ δὲν μοῦ κακοφαίνεται διόλου. Ἀφ' οὗ ὁ φίλος μου Ματαίη μὲ παρουσίασε τόσον κακῶς, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ παρουσιάσω αὐτὸς ἐμαυτόν. Ὀνομάζομαι Ὅρσος Δέλλα Ῥέββια, ὑπολοχαγὸς ἐν διαθεσιμότητι, καὶ ἂν ὡς εἰκάζω ἐκ τῶν δύο τούτων ὡραίων σκύλων, ἔρχεσθε εἰς Κορσικὴν διὰ νὰ κυνηγήσητε, εὐχαρίστως θὰ σᾶς ὁδηγήσω εἰς τὰ *μακίς* καὶ τὰ ὄρη μας .... ἂν τυχὸν δὲν τὰ ἐλησμόνησα,» προσέθηκε στενάξας.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ λέμβος προσήγγισεν εἰς τὴν ἡμιολίαν. Ὁ ὑπολοχαγὸς τείνας τὴν χεῖρα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς μὶς Λυδίας, ἐβοήθησεν εἶτα τὸν συνταγματάρχην νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ κατάστρωμα. Ἐκεῖ δὲ ὁ σὲρ Θωμᾶς κατασυγχισμένος διὰ τὸ λάθος, εἰς ὃ ὑπέπεσε, καὶ μεριμνῶν πῶς νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ πρὸς ἄνδρα καταγόμενον ἐξ οἰκογενείας τοῦ 1100, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν συγκατάθεσιν τῆς θυγατρός του, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ συνδειπνήσωσιν, ἐπανειλημμένως ζητῶν ἀπὸ αὐτὸν συγγνώμην καὶ τὴν χεῖρά του θλίβων. Ἡ μὶς Λυδία ἐφάνη δυσανασχετήσασα κάπως, ἀλλὰ καὶ δὲν τῇ ἦτο δυσάρεστον νὰ μάθῃ ἐπακριβῶς τί ἐστι δεκανεύς· οὐδεμίαν ἠσθάνθη ἀπέχθειαν πρὸς τὸν μέλλοντα ὁμοτράπεζόν των, ἐξ ἐναντίας δὲ παρετήρησεν ὅτι καὶ τὸ ἦθός του ἦτο κάπως ἀριστοκρατικόν· μόνον ἡ φαιδρότης του ἐκείνη καὶ ἡ παρρησία τῇ ἐφαίνοντο ἀνάρμοστα ὁπωσοῦν εἰς ἥρωα μυθιστορίας.

«Ὑπολοχαγὲ Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτὸν κατὰ τὸν ἀγγλικὸν τρόπον, κρατῶν ποτήριον οἴνου τῆς Μαδέρας. Ἐν Ἱσπανίᾳ εἶδα πολλοὺς ὁμοεθνεῖς σας, ἀπὸ τὰ ἐξακουστὰ σώματα τῶν ἀκροβολιστῶν.

— Ναί, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔμειναν ἐν Ἱσπανίᾳ, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ὁ νέος ὑπολοχαγός.

— Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω πῶς ἐπολέμησεν ἓν κορσικανικὸν τάγμα κατὰ τὴν ἐν Βικτωρίᾳ μάχην, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ συνταγματάρχης. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ θὰ μ' ἐνθυμοῦνται, πιστεύω, προσέθηκε τρίβων τὸ στῆθός του. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἦσαν παρατεταγμένοι εἰς ἀκροβολισμόν, εἰς τοὺς κήπους, ὄπισθεν τῶν φραγμῶν, καὶ μᾶς ἐσκότωσαν καὶ ἐγὼ δὲν ἠξεύρω πόσους ἄνδρας καὶ ἄλογα. Ἀποφασίσαντες νὰ ὑποχωρήσωσι συνεκεντρώθησαν καὶ ἔφευγον τροχάδην. Ἠλπίζομεν πῶς εἰς τὴν πεδιάδα θὰ τοὺς διωρθώναμεν, ἀλλ' ἐκεῖνοι οἱ ἀχρεῖοι... συγγνώμην, ὑπολοχαγέ, ἐκεῖνοι οἱ ἀνδρεῖοι, ποῦ λέγετε, ἐσχημάτισαν τετράγωνον καὶ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸ διασπάσωμεν. Εἰς τὸ μέσον τοῦ τετραγώνου, μοῦ φαίνεται πῶς τὸν βλέπω ἀκόμη, ἦτο εἷς ἀξιωματικός, ἱππεύων ἕνα κοντόν, μαῦρον ἵππον. Ἦτο πλησίον εἰς τὴν σημαίαν, καπνίζων τὸ σιγάρον του, ὡς νὰ εὑρίσκετο εἰς τὸ καφενεῖον. Κάποτε κάποτε, διὰ νὰ δείξουν ὅτι μᾶς ἐπεριφρόνουν, ἡ μουσικὴ των ἔκρουε παιᾶνας... Ἐξαπολύω ἐναντίον των τὰς δύο ἐμπροσθίας ἴλας. Στάσου καὶ νὰ ἰδῇς! ἀντὶ νὰ διαρρήξωσι τὸ μέτωπον τοῦ τετραγώνου, αἴφνης οἱ ἱππεῖς μου γλυστροῦν πλαγίως, καὶ μοῦ γυρίζουν ὀπίσω ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ, μὲ πολλοὺς ἵππους χωρὶς ἀναβάτας... καὶ ἐκείνη ἡ διαβολομουσικὴ ἐξηκολούθει τὸν σκοπόν της! Ὅτε διελύθη ὁ καπνός, ποῦ ἀπέκρυπτε τὸ τάγμα, εἶδα πάλιν τὸν ἀξιωματικὸν πλησίον εἰς τὴν σημαίαν, μὲ τὸ σιγάρον ἀκόμη εἰς τὸ στόμα. Ἐσκύλιασα τότε, καὶ διέταξα νέαν προσβολήν, τὴν ὁποίαν ὡδήγουν ὁ ἴδιος. Τὰ ὅπλα τῶν Κορσικανῶν, πυρωμένα ἀπὸ τὴν πολλὴν χρῆσιν, δὲν ἐδούλευαν, ἀλλ' οἱ στρατιῶται παρατεταγμένοι εἰς ἓξ στοίχους καὶ προτείνοντες τὰς λόγχας κατὰ τῶν ἵππων, ἐστέκοντο στερεοί, ὡς τεῖχος! Ἐφώναξα, ἐνεθάρρυνα τοὺς ἄνδρας, ἔσφιγγα διὰ τῶν ὑποδημάτων τὸν ἵππον μου νὰ προχωρήσῃ, ὅτε ὁ ἀξιωματικὸς αὐτὸς ποῦ σᾶς λέγω πετάξας τέλος πάντων τὸ σιγάρον του, μὲ ἔδειξε μὲ τὸ χέρι εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του. Μοὶ ἐφάνη πῶς ἤκουσα, ὡς νὰ ἔλεγεν· Al capello bianco! Ἐφοροῦσα τότε λευκὸν πτερόν. Ἄλλο τι πλέον δὲν ἤκουσα, διότι σφαῖρα διεπέρασε τὸ στῆθός μου. — Ἦτο λαμπρὸν τάγμα ἐκεῖνο, κύριε Δέλλα Ῥέββια, τὸ πρῶτον τοῦ δεκάτου ὀγδόου εὐζωνικοῦ συντάγματος, ὅλον ἀπὸ Κορσικανούς, καθὼς ἔμαθα κατόπιν.

— Ναί, εἶπεν ὁ Ὅρσος, ὑπεχώρησαν ἐν τάξει καὶ ἔσωσαν τὴν σημαίαν των· ἀλλὰ τὰ δύο τρίτα τῶν γενναίων ἐκείνων ἀνδρῶν ἀναπαύονται σήμερον εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Βικτωρίας.

— Μήπως τυχὸν ἠξεύρετε πῶς ὠνομάζετο ὁ διοικῶν αὐτοὺς ἀξιωματικός;

— Ἦτο ὁ πατήρ μου. Ἦτο τότε ταγματάρχης τοῦ δεκάτου ὀγδόου καὶ προεβιβάσθη ἔπειτα εἰς συνταγματάρχην διὰ τὴν γενναιότητα τὴν ὁποίαν ἔδειξε κατὰ τὴν ἀποφράδα ἐκείνην ἡμέραν.

— Πατήρ σας! Ἦτο πολὺ ἀνδρεῖος τῇ ἀληθείᾳ. Μεγάλως θὰ ἔχαιρον ἂν τὸν ἐπανέβλεπον, καὶ θὰ τὸν ἀνεγνώριζα, εἶμαι βέβαιος. Ζῇ ἀκόμη;

— Ὄχι, συνταγματάρχα, εἶπεν ὁ νέος ὠχριάσας ἀνεπαισθήτως.

— Ἦτο εἰς τὸ Βατερλῶ;

— Ναί, συνταγματάρχα, ἀλλὰ δὲν ηὐτύχησε

Digitized by Google

νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης....

'Απέθανεν ἐν Κορσικῇ... πρὸ δύο ἐτῶν... Τί ὡραία ἀληθῶς εἶναι ἡ θάλασσα! εἶναι τώρα δέκα ἔτη ὁποῦ δὲν εἶδα τὴν Μεσόγειον.-Δὲν σᾶς φαίνεται ὅτι ἡ Μεσόγειος εἶναι ὡραιοτέρα τοῦ ὠκεανοῦ, δεσποσύνη;

— Μοὶ φαίνεται ὅτι εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον κυανῆ.... καὶ τὰ κύματά της στεροῦνται μεγαλείου.

—Σᾶς ἀρέσκουσιν αἱ ἄγριαι καλλοναί, δεσποσύνη; Τότε πιστεύω ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε ἐν Κορσικῇ.

— Ἡ θυγάτηρ μου, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης εὐχαριστεῖται νὰ βλέπῃ ἔκτακτα καὶ παράδοξα. καὶ δι' αὐτὸ δὲν τῆς ἤρεσε πολὺ ἡ Ἰταλία.

— Ἐξ ὅλης τῆς Ἰταλίας, εἶπεν ὁ Ὄρσος, μόνον τὴν Πῖσαν γνωρίζω, ὅπου διέμεινα ὀλίγον χρόνον, μαθητὴς ὤν· ἀλλὰ πάντοτε μετὰ θαυμασμοῦ ἀναπολῶ τὸ Κοιμητήριον, τὴν Μητρόπολιν, τὸν Ἐπικλινῆ Πύργον... ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸ Κοιμητήριον. Ἐνθυμεῖσθε τὴν τοιχογραφίαν ἐκείνην τοῦ Ὀρκάνια, τὸν Θάνατον... Μοῦ φαίνεται ὅτι ἠμπορῶ νὰ τὴν σχεδιάσω ἐκ μνήμης, τόσον ζωηρῶς ἐνετυπώθη εἰς τὸν νοῦν μου.»

Ἡ μὶς Λυδία ἐφοβήθη μὴ ἀρχίσῃ ὁ ὑπολοχαγὸς κἀνὲν ἐνθουσιῶδες ἐγκώμιον.

«Ναί, ναί, πολὺ ὡραία εἶναι, εἶπε χασμηθεῖσα. Νὰ μὲ συγχωρῆτε, πατέρα μου, ἔχω ὀλίγην κεφαλαλγίαν καὶ θὰ καταβῶ εἰς τὸν κοιτῶνά μου.»

Ἀσπασθεῖσα δὲ τὸ μέτωπον τοῦ πατρὸς καὶ χαιρετίσασα τὸν Ὄρσον διὰ μεγαλοπρεποῦς προσκλίσεως τῆς κεφαλῆς, ἀπῆλθεν. Ἀπομείναντες μόνοι οἱ δύο ἄνδρες ἔστρεψαν τὴν ὁμιλίαν εἰς τὸ περὶ κυνηγεσίων καὶ πολέμων κεφάλαιον.

Ἔμαθαν δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἐν Βατερλῷ μάχην εὑρέθησαν ἀντιμέτωποι, καὶ πολλὰς σφαίρας θὰ ἀντήλλαξαν πρὸς ἀλλήλους. Ἕνεκα τούτου ἡ φιλία των ἐγένετο στενωτέρα. Ἀλληλοδιαδόχως ἐπέκριναν τὸν Ναπολέοντα, τὸν Βελλιγκτῶνα, τὸν Βλύχερ, ἔπειτα συνεκυνήγησαν δορκάδας, ἀγριοχοίρους καὶ μούσμονας. Βαθείας δὲ γενομένης νυκτὸς καὶ ἐκποθείσης καὶ τῆς ὑστάτης φιάλης τοῦ Βορδώ, ὁ συνταγματάρχης ἔθλιψεν αὖθις τὴν χεῖρα τοῦ ὑπολοχαγοῦ καὶ ἐκαληνύκτισεν αὐτόν, ἐκφράσας ἅμα τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ καταστῇ ἐγκάρδιος ἡ γνωριμία, τῆς ὁποίας τόσον γελοία ἦτο ἡ πρώτη ἀρχή. Καὶ οὕτως ἀπεχωρίσθησαν καὶ ὁ καθεὶς ὑπῆγε νὰ κοιμηθῇ.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ καλόν, ὡς σκοπὸς τῆς διανοίας, τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἐλευθερία, ὡς σκοπὸς τῆς ἐνεργείας παρέχουσιν εἰς τὸν ἀνδρικὸν χαρακτῆρα τὴν μεγίστην δύναμιν αὐτοῦ.

(Φρ. Ἀλτγάους)

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩι

ΥΠΟ Η. F. Tozer.

Ἡ περίοδος ἡ ἑπομένη εἰς τὴν τετάρτην σταυροφορίαν εἶνε ἴσως ἡ μάλιστα περίπλοκος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ τότε συμβᾶσα καὶ ἡ διανομὴ τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους μεταξὺ τῶν ἐπιδραμουσῶν δυνάμεων μετετόπισε μὲν ἐπί τινα χρόνον, ἐξησθένισε δὲ διὰ παντὸς τὴν βυζαντιακὴν ἀρχήν, αἱ δὲ διάφοροι ἀπὸ τῆς Δύσεως ἡγεμονίαι αἱ βλαστήσασαι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς δὲν ἔσχον πραγματικὸν δεσμὸν ἑνότητος, οὐδ' ἰσχὺν ἀρκοῦσαν ὅπως ἐμποιήσωσι γενικὴν ζωτικότητα. Ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἐπακόλουθος αὐτῶν ἱστορία ἀποτελεῖται ἐξ ἀλληλοδιαδόχων ἀγώνων καὶ μεταβολῶν, ἐξ ὧν προέρχονται ἀλλαγαὶ τῶν συνόρων σχεδὸν ἐκπληκτικαί.

Συνῳδὰ τῇ συνθήκῃ τῆς διανομῆς τῇ προσυμφωνηθείσῃ ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων συμμάχων τὸ κράτος ἔμελλε νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ μὲν ἔμελλε νἀπονεμηθῇ τῷ Λατίνῳ αὐτοκράτορι, ἔχοντι κέντρον διοικήσεως τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἕτερον τῇ Βενετίᾳ καὶ τὸ τρίτον ταῖς ὑπολοίποις δυνάμεσι ταῖς μετασχούσαις τῆς ἐκστρατείας. Ἀλλὰ πράγματι ἡ συνθήκη δὲν ἐτηρήθη ἐπακριβῶς, μεγάλα δὲ μέρη τῆς κατακτηθείσης χώρας ἐγένοντο κλῆρος τυχοδιωκτῶν. Τὸ ἀξίωμα αὐτοκράτορος τῆς Ῥωμανίας προσηνέχθη τῷ Βαλδουίνῳ, κόμητι τῆς Φλάνδρας· πολλαὶ δὲ τῶν νήσων, ὡς ἠδύνατό τις νἀναμένῃ, περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Βενετίας. Βονιφάτιος ὁ μαρκήσιος τῆς Μομφερράτης, ὅςτις ὑπῆρξεν ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Σταυροφόρων, ἐγκαθιδρύθη ὡς βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης, περιλαμβανούσης τὴν ἐπαρχίαν Μακεδονίαν· ἄλλοι δὲ ἀρχηγοὶ κατέλαβον διάφορα μέρη τῆς κυρίως Ἑλλάδος ὡς τιμαριοῦχοι τοῦ κράτους. Αὗται δ' αἱ Ἀθῆναι κατέστησαν ἡ ἕδρα ἐπιφανοῦς ἡγεμονίας ὑποκειμένης εἰς βουργουνδεῖον εὐπατρίδην, τὸν Ὄθωνα De la Roche, λαβόντα τὸν τίτλον *μεγάλου κυρίου*, ἀντικατασταθέντα κατόπιν διὰ τοῦ τίτλου τοῦ δουκός. Εἰς τὸν τίτλον τοῦτον ἀναφερόμενος ὁ Δάντης, ὅςτις ὑπῆρξε σύγχρονος τοῦ δουκάτου τούτου κατὰ τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ, ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ Θησέως ὡς δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν (duca d'Atene) *, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου καλεῖ τὸν Πεισίστρατον *κύριον* (sire) τῆς αὐτῆς πόλεως**. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ Σαικσπεῖρος, ἑπόμενος τοῖς Ἰταλοῖς συγγραφεῦσι, εἰςάγει τὸν Θησέα ὡς δοῦκα τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸ *Ὄνειρον θερινῆς νυκτὸς* (*Midsummer Night's Dream*). Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶνε καὶ τοῦτο, ὅτι, εἰ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν νέων τοῦ-

* Inf. XII 17

** Purg. XV 97

των κατακτητῶν δὲν ἦσαν Γάλλοι οὔτε τὴν καταγωγὴν οὔτε ἐκ πολιτικῆς ὑπηκοότητος, νῦν ἤδη ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ἐλαλεῖτο οὕτω γενικῶς ὑπ' αὐτῶν, ὥςτε τὸ ὄνομα Φράγκος, οὗ ἐποιησάμην χρῆσιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς παρούσης πραγματείας, περιῆλθε κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὡς καὶ τὴν σήμερον ἔτι, εἰς κοινὴν χρῆσιν πρὸς δήλωσιν ἁπάντων ἐν γένει τῶν κατοίκων τῆς δυτικῆς Εὐρώπης.

Ἀλλ' ἐν ᾧ αἱ ξέναι αὗται δυνάμεις ἀποκαθίσταντο ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν νεωστὶ κατακτηθείσαις χώραις, ἡ σύγχυσις ηὐξάνετο ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς ἐμφανίσεως πολλῶν ἀπαιτητῶν ἀξιούντων νὰ καταλάβωσι τὰς χώρας ἐκείνας αἵτινες ἔμενον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Ἐν Τραπεζοῦντι ἀπόγονος τοῦ οἴκου τῶν Κομνηνῶν ἵδρυσε κράτος, ὅπερ ἕνεκα τῆς ἀπωτάτης αὐτοῦ θέσεως ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Μαύρης θαλάσσης ἐπέζησε τὴν τελικὴν καταστροφὴν τοῦ συγγενοῦς αὐτῷ κράτους. Ἡ ἐν Βιθυνίᾳ Νίκαια, ἐγγύτατα τῆς Κωνσταντινουπόλεως κειμένη, κατελήφθη ὑπὸ τῶν νομίμων κληρονόμων τοῦ βυζαντιακοῦ θρόνου, ἀπέβη δ' ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἑστία δυνάμεως ἥτις τὸ μὲν πρῶτον συνεκράτησε βαρὺν ἀγῶνα κατὰ τῆς ὁμόρου αὐτοκρατορίας τῆς Ῥωμανίας, εἶτα δ' ἐκαιροφυλάκτησε τὴν ταχέως αὔξουσαν ἀσθένειαν αὐτῆς μέχρις οὗ ἔφθασεν ἡ στιγμὴ τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἀπολεσθείσης κληρονομίας. Ἄλλη δ' ἡγεμονία ἱδρύθη ἐν Ἠπείρῳ, ἧς ὁ δεσπότης ηὐτύχησε νὰ ἐκδιώξῃ ἐκ Θεσσαλονίκης τοὺς Λατίνους καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν πόλιν ταύτην ἕδραν ἑλληνικοῦ κράτους, οὕτως ὥςτε ἐπί τινα χρόνον ἐφαίνετο ὅτι οἱ δεσπόται τῆς Θεσσαλονίκης καὶ οὐχὶ οἱ ἐν Νικαίᾳ βασιλεῖς ἔμελλον νὰ ἄρξωσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ὅμως εἰ καὶ πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων τὸ κράτος τῆς Θεσσαλονίκης κατεκτήθη καὶ ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ, ἡμιανεξάρτητον δεσποτᾶτον τῆς Ἠπείρου ἐξηκολούθησεν ὑπάρχον ἐπὶ ἕνα αἰῶνα καὶ πλέον μετὰ τοῦτον τὸν χρόνον. Ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἀρχομένης τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, ἄλλο στοιχεῖον ταραχῆς, ἡ μεγάλη καταλωνικὴ ἑταιρεία, διέδραμε δίκην κομήτου τὸν οὐρανὸν τῆς ἀνατολῆς, καὶ ἐπέδρασε σπουδαίως ἐπὶ τὴν ἱστορίαν τῆς περιόδου ταύτης. Τὰ κατὰ τὴν μισθωτὴν ὑπηρεσίαν τῶν τυχοδιωκτῶν τούτων, αἱ διαπραγματεύσεις αὐτῶν μετὰ τῆς ἀνιδρυθείσης ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, τὸ ἀνυπότακτον αὐτῶν καὶ αἱ στάσεις κατὰ τῶν ἀρχηγῶν των καὶ ἡ στρατιωτικὴ αὐτῶν ἀνδραγαθία καὶ αἱ βάρβαροι ἀθεμιτουργίαι ζῶσι δι' ἡμᾶς ἐν ταῖς σελίσι τοῦ ὁμογενοῦς αὐτῶν χρονογράφου, Ῥαμῶν Μουντάνερ· ἀλλ' ἡ πραγματικὴ αὐτῶν σημασία διὰ τὴν ἱστορίαν συνίσταται εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ μεγάλῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν μάχῃ (1310 μ. Χ.) ἐπελθοῦσαν καταστροφὴν τοῦ ἄνθους τῆς φραγκικῆς ἱππωσύνης, ὅπερ συνηθροίσθη ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος ὅπως ἀντιταχθῇ αὐτοῖς. Καὶ τὰ μὲν λατινικὰ κράτη οὐδέποτε πλέον συνῆλθον ἐκ ταύτης τῆς ἥττης· οἱ δὲ Καταλώνιοι ἐγκαθιδρύθησαν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ κατέστησαν ἐν αὐτῇ ἡ ἐπικρατοῦσα δύναμις ἕως περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, ὅτε ἠναγκάσθησαν καὶ αὐτοὶ νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὸν φλωρεντιακὸν οἶκον τῶν Ἀτσαγιολῶν, ὅςτις πρὸ τούτου τοῦ χρόνου εἶχε καταλάβει τὴν Κόρινθον καὶ ἄλλας ἐν Ἑλλάδι χώρας. Ἀλλ' ἡ διχόνοια καὶ ζηλοτυπία ἡ λυμαινομένη τὰ διάφορα κράτη, εἰς ἃ ἡ χώρα ἦτο διανενεμημένη, κατέστησεν αὐτὰ ἀνίκανα ὅπως ἀντιστῶσιν εἰς ἰσχυρὸν πολέμιον· οὕτω δ' ἐν τέλει οἱ Ὀθωμανοὶ ἐπιδραμόντες ἐξεσάρωσαν ἅπαντας ἀδιακρίτως, τούς τε ἀνατολικοὺς καὶ τοὺς ἀπὸ δυσμῶν.

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀνωτέρω καταλεγέντων κρατῶν μνημονεύονται, εἰ καὶ διὰ λίαν βραχέων ἐν γένει, παρὰ τοῦ Γίββωνος ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ. Ἀλλ' ὑπάρχει μία τῶν φραγκικῶν ἐν Ἑλλάδι καθιδρύσεων, ἡ ὕπαρξις τῆς ὁποίας μόλις που θὰ ἀνεκαλύπτετο ἐκ τῆς διηγήσεως αὐτοῦ, εἰ καὶ διήρκεσεν ἐπὶ δύο αἰῶνας καὶ πλέον καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἦτο ἡ ἐπισημοτάτη ἁπασῶν. Αὕτη δ' ἦτο ἡ ἡγεμονία τῆς Ἀχαΐας ἢ τοῦ Μωρέως. Ὁ δὲ λόγος τῆς παραλείψεως ταύτης εἶνε λίαν εὐνόητος, τουτέστιν ἡ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Γίββωνος ἔλλειψις τοῦ ὑλικοῦ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἡγεμονίας ταύτης. Καὶ ἀναφέρεται μὲν αὕτη εἰκαίως ὑπὸ συγχρόνων συγγραφέων, ὁσάκις τὰ γεγονότα περὶ ὧν οὗτοι ποιοῦνται λόγον ἐφάπτονται αὐτῆς· οὕτω δὴ ἐπὶ παραδείγματι γίνεται μνεία αὐτῆς ἐκ μὲν τῶν Βυζαντίνων ἱστορικῶν παρὰ τῷ Νικήτᾳ καὶ Ἀκροπολίτῃ ὡς πρὸς τὴν πρώτην αὐτῆς περίοδον καὶ παρὰ τῷ Φραντζῇ ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν, ἐκ δὲ τῶν δυτικῶν χρονογράφων παρὰ τῷ Βιλλαουρδουίνῳ, τῷ ἱστοριογράφῳ τῆς τετάρτης σταυροφορίας. Ἀλλὰ περὶ τῶν τυχῶν εἰς ἃς αὕτη περιέπεσε, πολλῷ δ' ἧττον περὶ τῆς καταστάσεως τῆς χώρας κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον οὐδὲν ἦτο γνωστὸν μέχρι τοῦ 1825, ὅτε ὁ Buchon ἐδημοσίευσε μετάφρασιν τοῦ ἐμμέτρου ἑλληνικοῦ χρονικοῦ *περὶ τῆς κουγκέστας τοῦ Μωρέως*, οὗ τὸ πρωτότυπον ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ κατόπιν ἐν ἔτει 1841.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο μνημεῖον, ἔχον ἀξίαν ἱστορικήν τε καὶ φιλολογικήν, ἀναγράφει τὴν ἱστορίαν τῆς ἡγεμονίας κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, συγχρόνως δ' ἐπιχέει φῶς ἄπλετον ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς βίου καὶ ὀργανισμοῦ. Αἱ δ' ἐπακόλουθοι ἔρευναι τοῦ Buchon διεφώτισαν πολλὰς δυσχερείας ἀναφερομένας εἰς τὴν σκοτεινὴν ταύτην περίοδον, τὰ δὲ πορίσματα τῶν ζητήσεων αὐτοῦ συνωψίσθησαν διὰ

Digitized by Google

τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν ὑπὸ τοῦ Φίνλαιϋ. Ἀπὸ δ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μέγα πλῆθος προσθέτων εἰδήσεων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου συνελέγησαν διὰ τῶν ἀτρύτων μόχθων τοῦ καθηγητοῦ Καρόλου Χὸπφ ἐρευνήσαντος ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ τὰ ἀρχεῖα τῶν κυριωτάτων πόλεων τῆς ἀρκτῴας Ἰταλίας, ὡς καὶ πολλῶν πόλεων τῆς Μεσογείου· οὕτω δ' ἐπέτυχεν οὗτος ἀμφότερα, τήν τε ἐν πολλοῖς ἐπανόρθωσιν ἀνακριβειῶν τοῦ χρονικοῦ καὶ τὴν πλήρωσιν κενῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἡ δὲ οὕτω συναθροισθεῖσα ὕλη παρουσιάζεται ὑπὸ εὐανάγνωστον μορφὴν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Hertzberg γραφείσῃ Ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Τῆς δ' ἀνὰ χεῖρας πραγματείας ἀντικείμενον εἶνε πρῶτον μὲν νὰ παρέξῃ βραχεῖαν εἰκόνα τῆς ἱστορίας τῆς περιόδου ταύτης, δεύτερον δὲ ἀνάλυσιν τοῦ ἑλληνικοῦ χρονικοῦ τοῦ Μωρέως καὶ τρίτον περιγραφὴν τῶν διασωζομένων ἐν τῇ χώρᾳ λειψάνων τῆς περιόδου τῆς φραγκικῆς κατακτήσεως, ὧν πρὸς ἐξέτασιν ἐπεχείρησα περιοδείαν διὰ τῆς Πελοποννήσου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1882 συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Crowder. (*)

Α' Σκιαγραφία τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Μωρέᾳ φραγκικῆς ἡγεμονίας.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1204, τοῦ αὐτοῦ καθ' ὃ ἡ Κωνσταντινούπολις ἑάλω ὑπὸ τῶν Λατίνων, Γοδοφρεῖδος ὁ Βιλλαρδουῖνος, Φράγκος ἱππότης εὐγενοῦς ἐν Καμπανίᾳ οἴκου καὶ ἀνεψιὸς τοῦ ὁμωνύμου στρατάρχου τῆς Ῥωμανίας, οὗ πρὸ βραχέος ἐμνημονεύθη τὸ χρονικόν, ἐπέστρεφεν ἐκ Παλαιστίνης, ὅπου εἶχε πορευθῇ ὡς σταυροφόρος, ἀνεξαρτήτως τῆς αὐτῆς σταυροφορίας, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῶν ἐπιτυχιῶν τῶν Φράγκων ἐν τῇ κατὰ τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας ἐπιδρομῇ. Ἀναγκασθεὶς δὲ ὑπὸ τρικυμίας, κατέφυγεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Μεθώνης, κατὰ τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκραν τῆς Πελοποννήσου· ἐν ᾧ δὲ, δεσμευόμενος ὑπὸ τῶν πνεόντων ἐναντίων ἀνέμων, διέμενεν αὐτόθι, ἐπελάβετο σχέσεων μετά τινος τῶν ἐν Μεσσηνίᾳ ἐπιφανῶν, τοῦ Ἰωάννου Κανταχουζηνοῦ, ἐκ κηδεστείας συγγενοῦς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῶν Ἀγγέλων, τῶν διαδόχων τῶν Κομνηνῶν, καὶ ἐπενόησεν ἐν συνεννοήσει μετ' αὐτοῦ σχέδιον πρὸς καθυπόταξιν τῆς ἐπαρχίας ταύτης τῆς Ἑλλάδος. Αἱ δὲ περιστάσεις ἐν αἷς εὑρίσκετο ἡ χώρα ἦσαν ἐν πολλοῖς εὐνοϊκαὶ πρὸς τοιοῦτό τι ἐγχείρημα, ἐπειδὴ ἡ συγκεντρωτικὴ τάσις τῆς βυζαντιακῆς διοικήσεως, ἥτις εἴπερ τι καὶ ἄλλο ἐφοβεῖτο τὴν ἐπανάστασιν, εἶχεν ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἀποθαρρύνει πᾶσαν διοργάνωσιν τείνουσαν εἰς αὐθυπεράσπισιν παρὰ τῶν κατωτικῶν, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐν τοῖς χρόνοις περὶ ὧν ὁ λόγος αὐτὴ ἡ διοίκησις ἦτο κατεστραμμένη. Τὸ δὲ ἆθλον πολλῷ μᾶλλον ἦτο ἑλκυστικόν, ἐπειδὴ τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἑλλάδος ἐφ' ἱκανοὺς αἰῶνας εἶχε σχετικῶς μείνει ἀνενόχλητον ὑπὸ προσβολῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἀγώνων ἐμφυλίων, ἑπομένως ἦτο ἐπιμελῶς καλλιεργημένον καὶ κατεῖχε συνεσωρευμένα δυσάριθμα πλούτη. Ἡ δὲ συμμαχία τοῦ Βιλλαρδουίνου μετ' ἰθαγενοῦς μεγιστᾶνος προυκάλεσε παρὰ τοῖς Ἕλλησι κατοίκοις ὑπὲρ αὐτοῦ προδιάθεσιν, αὐξηθεῖσαν κατόπιν ὅτε εὗρον ὅτι ἦτο διατεθειμένος νὰ σεβασθῇ τὰ προνόμια αὐτῶν. Διὰ τοιούτου τρόπου ὁ Βιλλαρδουῖνος κατέστη ἄνευ μεγάλης δυσχερείας κύριος τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Μεσσηνίας, τοῦ πλουσίου πεδίου τῆς Ἤλιδος μετὰ τῆς πρωτευούσης αὐτῆς Ἀνδραβίδας καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιφανοῦς πόλεως τῶν Πατρῶν. Ἀλλ' ἤδη κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ὁ Ἰωάννης Κανταχουζηνὸς ἀπέθανεν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Μιχαήλ, πειθόμενος ὅτι ὁ Γάλλος ἡγεμὼν ἠγωνίζετο μόνον ὑπὲρ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ συμφέροντος, διέλυσε τὴν μετ' αὐτοῦ συμμαχίαν καὶ ἐκάλεσε τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τὰ ὅπλα, ὅπως ἐξώσωσι τοὺς ἐπιδρομεῖς. Ὁ δὲ Βιλλαρδουῖνος ἐνόησεν ὅτι μετὰ βραχὺ ἤθελεν ἐξαναγκασθῇ εἰς μεγάλους ἀγῶνας, ἄγοντας εἰς ἐλάττωσιν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις δὲ ἡ Πελοπόννησος προσεβλήθη καὶ ἐξ ἄλλου μέρους. Βονιφάτιος, ὁ νεωστὶ ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς μοίρας τῶν σταυροφόρων τῶν ἐπιχειρησάντων τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος, ἐν δ' ἔτει 1205 ἐξεστράτευσε πρὸς νότον, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ὄθωνος de la Roche, τοῦ Γουλιέλμου Σαμπλίττου καὶ ἄλλων μεγιστάνων. Εὗρον δ' οὗτοι μόνον ἀσθενῆ ἀντίστασιν, μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἀθήναις ἐγκατάστασιν τοῦ Ὄθωνος de la Roche προεχώρησαν πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ. Καὶ μέρος μὲν αὐτῶν ὑπὸ τὸν Βονιφάτιον ἐπολιόρκησαν τὸν Ἀκροκόρινθον, ὃν εἶχε καταλάβει ὁ Λέων Σγουρός, ὁ Βυζαντῖνος διοικητὴς τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους, ὅςτις εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑπεράσπισιν τῆς χώρας· ἄλλο δὲ ἀπόσπασμα, μεθ' οὗ ἐτάσσετο ὁ Σαμπλίττης, ἐστρατοπέδευσε πρὸ τοῦ Ναυπλίου. Ἐνταῦθα δὲ οἱ δύο προωρισμένοι κατακτηταὶ τῆς χώρας συνήντησαν ἀλλήλους. Ὁ Βιλλαρδουῖνος, ἀπογνοὺς ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ ὑποτάξῃ αὐτὸς τὴν χώραν καὶ ἀκούων ὅτι μέρος τῶν συμμάχων δυνάμεων προεχώρει ἐκ βορρᾶ, ἐγκατέλιπε τὰς ἐν Μεσσηνίᾳ κτήσεις του, καὶ πορευό-

(*) Αὐτοῦ τοῦ Buchon ἡ περιληπτικὴ ἔκθεσις ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον Histoire des conquêtes et de l' établissement des Français dans les états de l' ancienne Grèce sous les Ville—Hardoin. Vol. I 1846· ἀλλὰ τὸ ἔργον οὐδέποτε συνεπληρώθη ἕνεκα τοῦ ἐπελθόντος προώρου θανάτου τοῦ συγγραφέως. Τὸ δὲ τοῦ Finlay ἔργον ἀποτελεῖ τὸ ἕβδομον κεφάλαιον τοῦ τετάρτου τόμου τῆς ὑπ' αὐτοῦ γραφείσης History of Greece. Ἡ διήγησις τοῦ Hopf εὕρηται ἐν τόμοις 85 καὶ 86 τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Ersch καὶ Gruber· ἡ δὲ τοῦ Hertzberg ἐν τόμ. Β' τοῦ ἔργου του Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens. Ἡ δ' ἐμὴ σκιαγραφία τῆς περιόδου ταύτης ἐκπηγάζει ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Finlay καὶ Hertzberg.

Digitized by Google

μενος διὰ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀχαΐας παρέστη πρὸ τοῦ Ναυπλίου. Ἐνταῦθα προέτεινεν εἰς τὸν Σαμπλίττην, ὅςτις ἦτο συμπατριώτης του, κατήγετο δηλαδὴ ἐκ Καμπανίας, νὰ καταστῇ κύριος τῆς χώρας καὶ προςηνέχθη νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπ' αὐτὸν καὶ νὰ γείνῃ ὑπήκοός του. Ὁ δὲ βασιλεὺς Βονιφάτιος, ὅςτις μετ' οὐ πολὺ ἕνεκα ἐπιδρομῆς τῶν Βουλγάρων εἰς τὰς κτήσεις του, ἠναγκάσθη νὰ προςδράμῃ εἰς ὑπεράσπισιν αὐτῶν, ἐδήλωσε τὴν συναίνεσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην καὶ ἐπεκύρωσεν ἐκ προκαταβολῆς τὰς οἱασδήποτε μελλούσας κατακτήσεις τοῦ Σαμπλίττου. Οὕτω δὲ αἱ συνηνωμέναι δυνάμεις τῶν δύο συμμάχων, ἀποτελούμεναι ἐξ ἑκατὸν ἱππέων καὶ μεγάλου πλήθους ἐνόπλων, προεχώρησαν διὰ Πατρῶν καὶ Ἀνδραβίδας ὅπως ἀνακτήσωσι τὰς προτέρας τοῦ Βιλλαρδουίνου κτήσεις, τοῦθ' ὅπερ εὐχερῶς κατώρθωσαν. Ἀλλ' ἡ περαιτέρω προέλευσις αὐτῶν προέκρουσεν εἰς ἀντιστάσεις. Οἱ ἰσχυροὶ Ἕλληνες γαιοκτήμονες, οἵτινες οὐδαμῶς διενοοῦντο νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς κτήσεις αὐτῶν ἀμαχητί, ἀπετέλεσαν στρατιὰν συνισταμένην ἐκ τῶν λειψάνων τῶν βυζαντιακῶν φρουρῶν, ἐκ στιφῶν ὀρεσιβίων φιλοπολέμων καὶ στρατιωτῶν σταλέντων εἰς βοήθειαν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ δεσπότου τῆς Ἠπείρου Μιχαὴλ, καὶ συναθροισθέντες ἐν τῇ ἄνω κοιλάδι τῆς Μεσσηνίας, τῷ Στενυκληρικῷ πεδίῳ τῶν κλασικῶν χρόνων, συνῆψαν μάχην πρὸς τοὺς Φράγκους ἐν τῷ ἐλαιῶνι τοῦ Κουνδούρου. Ἀλλ' ἡττήθησαν δεινῶς, ἡ δ' ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς ταύτης τῶν Φράγκων νίκης ἐμποιηθεῖσα ἐντύπωσις ὑπῆρξεν οὕτω μεγάλη, ὥστε ἐντὸς βραχέος χρόνου οἱ ἐπιδρομεῖς προςαπέκτησαν τὸ ὑπόλοιπον τῆς Μεσσηνίας, τὸ μέγιστον μέρος τῆς Ἀρκαδίας, περιλαμβανομένου τοῦ κάστρου τῆς Βελιγοστῆς, κατὰ τὰ νοτιοδυτικὰ ἄκρα τῆς χώρας ταύτης, καὶ τοῦ Νικλίου κειμένου ἐν τῇ θέσει τῆς ἀρχαίας Τεγέας κατὰ τὰ νοτιοανατολικὰ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ἐπιφανῆ πόλιν Λακεδαιμονίαν, τὴν μεσαιωνικὴν ἀντιπρόσωπον τῆς ἀρχαίας Σπάρτης. Ἀλλ' αἱ ὀχυραὶ θέσεις ἔτυχον γενναίας ὑπερασπίσεως, ἡ δὲ τελευταία τῶν μνημονευθεισῶν πόλεων ἀντέστη κατὰ τῶν νικητῶν ἐπὶ πέντε ἡμέρας. Τότε πλέον ὁ Σαμπλίττης προςέλαβε τὸν τίτλον *πρίγγκιπος τῆς Ἀχαΐας* καὶ ἐδωρήσατο τῷ Βιλλαρδουίνῳ τὸ τιμάριον τῆς Καλαμάτας ἐν τῇ πλουσίᾳ χώρᾳ κατὰ τὰ βάθη τοῦ μεσσηνιακοῦ κόλπου. Αἱ δὲ πόλεις Μεθώνη καὶ Κορώνη ἐν τῇ δυτικωτάτῃ τῶν τριῶν νοτίων χερσονήσων κατείχοντο εὐχερῶς ὑπὸ τῶν Βενετῶν, εἰς οὓς εἶχον παραχωρηθῇ διὰ τῆς ἀρχικῆς πράξεως τῆς διανομῆς, διέμειναν δ' ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν ἱστορικὴν ταύτην περίοδον, καὶ κατέστησαν σπουδαῖα φρούρια.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ο ΑΛΗΘΗΣ ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

Δὲν ὑπάρχει βεβαίως Ἕλλην γράμματα ἠξεύρων, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ γινώσκῃ τὸν *Γεροστάθην* τοῦ Λ. Μελᾶ. Τὸ βιβλίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον τόσον εὐστόχως συνέταξεν ὁ μακαρίτης Μελᾶς πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων τῆς Ἑλλάδος, μόνον καὶ κύριον ὁδηγὸν ἔχων τὸν δεξιὸν καὶ πρακτικὸν αὐτοῦ νοῦν, ἀπίστευτον εἶναι πόσον ταχέως καὶ πόσον εὐρέως διεδόθη ἀνὰ τὰ σχολεῖα πάντα τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὀλίγοι βεβαίως εἶναι οἱ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ βιβλίου ἐμφάνισιν παῖδες ὄντες, οἵτινες ἐλησμόνησαν τὴν βαθυτάτην ἅμα δὲ ἡδίστην αἴσθησιν, ἣν ἐπροξένησεν εἰς αὐτοὺς ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Γεροστάθου. Καὶ τί τὸ παράδοξον, ἀφ' οὗ ἐδίψα σχεδὸν ὑγιοῦς ἀναγνώσεως καὶ ἑλληνοπρεποῦς ἡ σχολικὴ νεολαία, ἐν δὲ τῷ τόσον εὐπροσδέκτῳ ἐκείνῳ βιβλιαρίῳ εὕρισκεν πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ κινήσῃ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον τῆς παιδικῆς τουτέστι τῆς κατ' ἐξοχὴν εὐφαντάστου ἡλικίας; Ἔκτοτε γενεαὶ ὅλαι ἑλληνοπαίδων ἐκεῖ μάλιστα ἔμαθον νὰ ἀναγινώσκωσι τὴν πάτριον γλῶσσαν, ἐκεῖ ἐδιδάχθησαν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἱστορίας τῶν προγόνων, ἐκεῖ διέκρινον τὰς ἀρχὰς τῶν μαθημάτων, ἅτινα ἔμελλον ἔπειτα ἐν τοῖς ἀνωτέροις σχολείοις μεθοδικώτερον καὶ ἐκτενέστερον νὰ διδαχθῶσιν. Ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς κοινωνία ἀποβλέπουσα εἰς τὰς ἀληθῶς μεγάλας τοῦ *Γεροστάθου* ἀρετὰς καὶ ἐπιεικὴς δεικνυομένη πρὸς τὰς ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μικροτέρας αὐτοῦ ἐλλείψεις ἢ ἀστοχίας, διὰ τῆς ἐκτάκτου ὑποδοχῆς, δι' ἧς περιέβαλεν οὕτως εἰπεῖν τὸ παιδαγωγικὸν τοῦτο ἐγκόλπιον, κατέστησε δυνατὴν τὴν διάδοσιν αὐτοῦ δι' ἐκδόσεων ἢ ἀνατυπώσεων τοσούτων, ὅσων οὐδὲν ἄλλο νεοελληνικὸν βιβλίον ἠξιώθη.

Πάντα τὰ παιδία ὅσα ἀνέγνωσαν ἢ ἀναγινώσκουσι τὸν *Γεροστάθην* ὄχι μόνον τέρπονται ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ποικίλης καὶ διδακτικωτάτης ὕλης, ἀλλ' οὕτως εἰπεῖν παρασύρονται καὶ ὑπὸ τῆς μορφῆς, ἣν ὁ συγγραφεὺς ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τὸ βιβλίον του ἀπομιμούμενος κατὰ τοῦτο τὰ ἄριστα τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι ὁμοίου εἴδους βιβλιαρίων. Πιστεύουσιν ὅτι ἦτό ποτε ἀληθῶς ἔν τινι τῆς εὐάνδρου Ἠπείρου κωμοπόλει πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὸ φανταστὸν σχολεῖον, τὸ ὁποῖον περιέγραψεν ὁ Λ. Μελᾶς, ὅτι ἔζησαν ἐπὶ γῆς οἱ μαθηταὶ ἐκεῖνοι, ὧν περιγράφονται ἐν τῷ *Γεροστάθῃ* αἱ ἀρεταὶ ἢ αἱ κακίαι, ὅτι ἀληθῆ καὶ πραγματικὰ γεγονότα εἶναι αἱ διάφοροι σκηναί, τὰς ὁποίας ἐν τῷ βιβλιαρίῳ διεξέρχονται, μάλιστα δὲ καὶ πρὸ πάντων ὅτι τῷ ὄντι ὑπῆρξεν ὁ ἀγαθὸς καὶ σεβάσμιος γέρων, τοῦ ὁποίου τὴν ἀφελῆ φιλοκαλίαν, τὴν ἄκραν βιωτικὴν ἐμπειρίαν, τὴν τόσην πρὸς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν πρὸς τὰ τῆς ὑγιεινῆς παραγγέλματα προσοχήν, κατ' ἐξο-

Digitized by Google

χὴν δὲ τὴν ποικίλην πολυμάθειαν καὶ τὴν διακαῆ φιλοπατρίαν βλέπουσι περιγραφομένην σχεδὸν ἐν ἑκάστῃ σελίδι τοῦ γοητευτικοῦ των ἀναγνωσματαρίου. Ἡ δὲ πίστις των αὕτη ἡ ἀφελὴς εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ σεμνοῦ ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ εἰσηγητοῦ παντὸς ἀγαθοῦ εἰς τὴν μικρὰν καὶ ἀφανῆ κωμόπολιν, ἄγει αὐτοὺς εἰς ἀληθῆ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τοῦ Γεροστάθου, τοῦ ὁποίου οἱονεὶ ἀναπλάττουσιν ἐν τῇ παιδικῇ των φαντασίᾳ καὶ αὐτὴν τὴν εἰκόνα ἀναπαριστῶντες αὐτὸν καθ' ἑαυτὰ τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον καθ' ἣν ἔννοιαν ἕκαστον παιδίον ἔχει λάβῃ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βιβλίου περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ ἐκείνου προσώπου. Ὅτε δὲ ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου περιγράφονται ἐν τῇ μελαγχολικῇ τοῦ χειμῶνος ὥρᾳ αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος, ἡ πρὸς τὸν ὁποῖον συναναστροφὴ τοσοῦτον τὰ ἔχει τέρψῃ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναγνώσεως τῶν τριῶν τομιδίων, καὶ γίνεται λόγος περὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ ἐπιτυμβίου τοῦ χαραχθέντος ἐπὶ τῆς πλακός, ἥτις ἐκάλυψε διὰ παντὸς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐτάφη τὸ θνητὸν σκήνωμα τοῦ πολιοῦ φίλου τῶν παίδων, τότε πλέον καὶ δάκρυα, δάκρυα ἀφελῆ μὲν καὶ παιδικά, ἀλλὰ πολύτιμα καὶ ἀπὸ καρδίας εἰλικρινοῦς ἀναβλύζοντα ὑγραίνουσι τοὺς ζωηροὺς ὀφθαλμούς των...

Ὑπῆρξε λοιπὸν τῷ ὄντι ὁ Γεροστάθης;

Καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ συγγράψαντος τὸν *Γεροστάθην*, ὅπως αἱ πλεῖσται ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι, δεινῶς ἐχειμάσθη εἰς τὸν φοβερὸν χειμῶνα τὸν συνταράξαντα πᾶσαν γῆν ἑλληνικὴν κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα τὰ δεινὰ μέν, ἀλλὰ πλήρη δόξης καὶ τιμῆς, καθ' ἃ τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἀγωνισθὲν ὑπερανθρώπως πρὸς ἀληθῆ κολοσσὸν κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ λάβῃ οἱονεὶ βραβεῖον τοῦ τε ἀγῶνος καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ μακροῦ μαρτυρίου τοὐλάχιστον ἐν μέρει τὴν ἐλευθερίαν. Μετὰ πολλὰς δὲ οἰκογενειακὰς περιπετείας, ὧν ἡ ἀφήγησις εἶναι ἀλλοτρία τῆς παρούσης διατριβῆς, ὁ Λ. Μελᾶς εἶχε καταφύγῃ εἰς τὴν Κέρκυραν, τὸν ἀληθῆ ἐκεῖνον κατὰ τοὺς τότε χρόνους παντὸς χειμαζομένου λιμένα. Ἐκεῖ δὲ καταφυγὼν καὶ μαθητεύων ἐν τῇ ἀκμαζούσῃ τότε Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ εὗρεν ἀρωγὴν καὶ προστασίαν σχεδὸν πατρικὴν παρ' ἀνδρὶ Κερκυραίῳ, τῷ Φιλίππῳ Λαβράνῳ, εἰς ὃν ἔχει ἀφιερωμένον εὐγνωμονῶν καὶ τὸν *Γεροστάθην* του. Εἰς τούτου δὲ τοῦ ἀνδρὸς τὴν καλοκἀγαθίαν ὀφείλει ὁ Λ. Μελᾶς καὶ τὴν μετάβασίν του βραδύτερον εἰς τὴν Ἰταλίαν, τῆς ὁποίας τὰ Πανεπιστήμια δικαίως ἦσαν τότε ἐν μεγάλῃ τιμῇ. Ἐν Κερκύρᾳ ἐγνώρισεν ὁ Μελᾶς καὶ ἕτερον ἄνδρα Ἠπειρώτην, τὸν Κωνσταντῖνον Γεροστάθην, διακρινόμενον διά τε τὴν φιλοπατρίαν αὐτοῦ, ἣν κατέδειξε διὰ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς πολλαχῶς παρέσχεν εἰς τὴν ἀγωνιζομένην πατρίδα καὶ διὰ τὸν ἐξόχως τακτικὸν καὶ διαιτητικὸν αὐτοῦ βίον, δι' ὃν μάλιστα καὶ ἔφθασεν εἰς γῆρας βαθύ, ὑπερενενηκοντούτης ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποθανών. Καὶ οἱ νεώτεροι ἔτι τῶν Κερκυραίων ἐνθυμοῦνται καὶ σχεδὸν νομίζουσιν ὅτι βλέπουσι διερχόμενον πρὸ αὐτῶν τὸν ὑψηλὸν καὶ εὐθυτενῆ γέροντα, τοῦ ὁποίου παραδειγματικὴ ἦτο πάντοτε ἡ καθαριότης καὶ κατὰ πάντα ἄμεμπτος ἡ περιβολή. Τούτου λοιπὸν τοῦ ἀνδρὸς τὸ ὄνομα ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἥρωά του ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Γεροστάθου*, ἀποδοὺς εἰς αὐτὸν τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Γεροστάθου καὶ τὴν εὐεργετικότητα τοῦ Λαβράνου. Ἔπλασε δὲ τὸν φανταστόν του Γεροστάθην, τὸν ἀμφοτέρων βεβαίως τῶν ὑπαρκτῶν προσώπων τελειότερον, παρέχοντα ἀφθόνως εἰς τοὺς παῖδας ὅλης κωμοπόλεως ἐκεῖνα τὰ ἀγαθά, ὧν αὐτὸς ἐν μέρει εἶχε τύχῃ ἐκ τῆς συναναστροφῆς τῶν δύο ἀνδρῶν, οὓς ἐν Κερκύρᾳ εἶχε γνωρίσῃ, μάλιστα δὲ καὶ κυρίως τοῦ Λαβράνου.

Ἐξ ὅλης λοιπὸν τῆς πλοκῆς τοῦ ἀρίστου βιβλίου, περὶ οὗ ἐγράψαμεν τὰ ἀνωτέρω, πραγματικὰ εἶναι μόνα τοῦ Γεροστάθου τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ Λαβράνου, ἡ δὲ κωμόπολις καὶ τὸ σχολεῖον καὶ ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ διάφοροι σκηναὶ τοῦ ἐν τῇ κωμοπόλει βίου καὶ ὁ τῆς κωμοπόλεως γέρων εἶναι πάντα ἐπινοήματα τῆς δεξιᾶς, ὡς ἐλέγομεν καὶ ἀνωτέρω, διανοίας καὶ τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος τοῦ Λέοντος Μελᾶ.

Σ.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ ΡΑΓΚΕ

(Ἐπὶ τῇ ἐνενηκονταετηρίδι αὐτοῦ)

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μετ' ἀπορίας ἀλλὰ καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἤκουσαν οἱ φιλίστορες ὅτι ὁ Λεοπόλδος Ῥάγκε μελετᾷ νὰ ἐκδώσῃ Παγκόσμιον ἱστορίαν. Μετ' ἀπορίας ἠκούσθη τὸ ἄγγελμα, καθότι ὁ συγγραφεὺς ἦτο ἤδη ὑπέργηρως, καὶ οἱ φίλοι τῶν ἱστορικῶν μελετῶν ἐναγωνίως διεμέτρουν τὰς πολυτίμους στιγμὰς τοῦ ἐπιφανοῦς πρεσβύτου. Ἆρα θὰ ἔχῃ, ἔλεγον, τὰς δυνάμεις νὰ περατώσῃ τὸ ἔργον; Ἆρα θὰ προφθάσῃ νὰ θέσῃ τὸν κολοφῶνα εἰς τὸν μακρὸν αὐτοῦ ἐπιστημονικὸν βίον; Μετ' ἐνθουσιασμοῦ δ' εὐέλπιδος ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀγγελία, καθότι ὁ Λεοπόλδος Ῥάγκε ἄνευ ὑπερβολῆς δύναται νὰ ὀνομασθῇ ὁ ἐπιφανέστατος τῶν ἱστοριογράφων τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, τὸν ὁποῖον ἐδίδαξε καὶ ἔτερψεν ἀπὸ νεότητος διὰ συγγραφῶν ἐξόχων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιστεύετο δικαίως ὅτι παρὰ τοιούτου ἀνδρὸς προσεδοκᾶτο οἱονεὶ τὸ στεφάνωμα ὑπερπεντηκονταετοῦς ἱστοριογραφίας. Τὸ ἔργον ἤρξατο δημοσιευόμενον. Ὁ πρῶτος τόμος ἐξῆλθε τῶν πιεστηρίων ἐν ἔτει 1881. Πῶς ἀντιλαμβάνεται τῆς Παγκοσμίου ἱστορίας ὁ Ῥάγκε ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἐν τῷ προλόγῳ ὃν προέ-

Digitized by Google

ταξεν εἰς τὴν συγγραφὴν, ἐν ᾧ εἶνε διακεχυμένη ἀξιοθαύμαστος πρεσβυτικὴ γαλήνη μετὰ τῆς ἀνθηρότητος ἐκείνης τῆς νεανικῆς ἥτις ἔχει ἰδιάζουσαν χάριν ἀπαντωμένη εἰς τοὺς γέροντας. Τὰ ῥόδα ἔχουσι διπλῆν ἀξίαν ὅταν προβάλλῃ ἡ ἐρυθρὰ αὐτῶν στεφάνη ἐκ τοῦ μέσου τῶν χιόνων.

Ὁ Ράγκε, ὡς ἐν τούτῳ τῷ προλόγῳ ἀποφαίνεται, δὲν θεωρεῖ ἔργον τοῦ ἱστοριογράφου τὸ νὰ λύσῃ τὸ μέγα καὶ δυσεπίλυτον πρόβλημα τῆς θείας δημιουργίας, τὴν σχέσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὴν φύσιν. «Ἡ γῆ, ἄρχεται, ἐγένετο «οἰκήσιμος καὶ κατῳκήθη· οἱ λαοὶ ἐχωρίσθησαν «καὶ ἦλθον εἰς ποικίλην πρὸς ἀλλήλους ἐπικοι«νωνίαν· κατεῖχον τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτισμοῦ πο«λὺν χρόνον πρὶν ἢ εὑρεθῇ ἡ γραφή· ἀλλ' εἰς «ταύτην μόνην ἀναφέρεται ἡ ἱστορία. Μόνον ἐκεῖ«νο δύναται αὕτη νὰ ἐπιχειρήσῃ ὅ τι δύναται νὰ «ἐπιτύχῃ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μέσων. Πῶς ἠδύνατο νὰ θαρρήσῃ ὁ ἱστοριογράφος νἀποκαλύψῃ «τὸ μυστήριον τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου, τὴν «σχέσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὴν φύ«σιν; Τὰ προβλήματα ταῦτα ὀφείλομεν νἀνα«θέσωμεν εἰς τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην καὶ συγ«χρόνως εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀντίληψιν.» Ἀλλ' ἂν ἡ ἐπίλυσις τῶν τοιούτων προβλημάτων δὲν εἶνε ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ, ὁ Ράγκε εἴπερ τις καὶ ἄλλος γνωρίζει ποῦ δέον νὰ στρέψῃ οὗτος τὴν προσοχὴν αὐτοῦ, ὁποία ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἱστοροῦντος, ὁποία ἡ μέθοδος τοῦ ἱστοριοδίφου καὶ ὁποία ἡ τέχνη τοῦ ἱστοριογράφου. Δι' ὀλίγων μεγάλων γραμμῶν ἀνακεφαλαιόνει τὴν ἱστορικὴν κίνησιν τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων, καθ' ἃς τὰ μνημεῖα τῶν προϊστορικῶν χρόνων ἐμελετήθησαν καὶ κατενοήθησαν πληρέστερον, καθ' ἃς ἐν τοῖς ἐρειπίοις πόλεων ἐκλιπουσῶν ἀνεκαλύφθησαν οἰκοδομαὶ ἔχουσαι ἀναγεγραμμένας ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῶν τὰς πράξεις τῶν ποτὲ ἰσχυροτάτων ἡγεμόνων τοῦ κόσμου, καθ' ἃς ἁπανταχοῦ ἐπελήφθησαν τῆς μελέτης τῆς ἀρχαιότητος οἱονεὶ μετ' εὐσεβείας. «Πᾶν νέον εὕρημα χαιρετίζεται ὡς εὐτυχὴς ἀνακάλυψις» λέγει ἀξιωματικῶς ὁ ἐπιφανὴς ἱστοριογράφος, ἐπισκοπῶν διὰ τοῦ πρεσβυτικοῦ αὐτοῦ βλέμματος καὶ τῆς ἰσχυρᾶς διανοίας τοὺς καρποὺς ἀκαταπονήτων πνευματικῶν ἐργαστηρίων, ὧν σύνθημα εἶνε ἡ ἔρευνα καὶ ἡ διηνεκὴς μελέτη. Τῆς γενικῆς ἱστορίας ἔργον δὲν εἶνε ἡ ἔκθεσις τῆς ἱστορίας τῶν διαφόρων λαῶν, ἀλλ' ἡ ἀναγνώρισις τοῦ συσχετισμοῦ αὐτῶν, ἡ ἀπόδειξις τῆς πορείας τῶν μεγάλων γεγονότων, ἥτις συνδέει καὶ κατέχει ὅλους τοὺς λαούς. Ἐν δὲ τῇ ἀναπτύξει τοῦ πολιτισμοῦ περιλαμβάνεται ὁ θρησκευτικὸς καὶ ὁ πολιτικὸς βίος, αἱ βάσεις τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία δὲν δύναται νἀφορμηθῇ ἀπὸ λαῶν αἰωνίως ἠρεμησάντων, ἀλλ' ὀφείλει νὰ καταδείξῃ τὴν ἐπ' ἀλλήλους ἐπενέργειαν τῶν λαῶν καθ' ὅσον παρουσιάζονται οἱ μὲν μετὰ τοὺς δὲ καὶ ἀποτελοῦσι μετ' ἀλλήλων σύνολον ζωντανόν. Ὑπάρχει ἱστορική τις ζωὴ, κινουμένη καὶ μεταδιδομένη ἀπὸ ἑνὸς ἔθνους εἰς ἄλλο, ἀπὸ ἑνὸς συστήματος λαῶν εἰς ἄλλο. Ἐκ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν διαφόρων λαϊκῶν συστημάτων ἐξεπήγασεν ἡ γενικὴ ἱστορία, ἐν τούτῳ τῷ ἀγῶνι αἱ ἐθνότητες ἀπέκτησαν συναίσθησιν ἑαυτῶν. Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἔθνη μεγάλα καὶ ἰδιόρρυθμα, ἅτινα δὲν εἶνε πλάσματα μόνον τῆς χώρας ἣν οἰκοῦσι καὶ τῆς φυλῆς εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων ἱστορικῶν περιπετειῶν. Ἀλλ' ἡ ἐξέτασις καὶ κατανόησις τοῦ γενικοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἰδιαζούσης πορείας τῶν ἐπικρατεστάτων ἐθνῶν μόνον κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἱστορικῆς κριτικῆς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ. «Μόνον κρι»τικῶς ἐξηρευνημένη ἱστορία δύναται νὰ θεωρηθῇ »ἱστορία. Τὸ βλέμμα μένει πάντοτε ἐστραμμέ»νον πρὸς τὰ γενικά. Ἀλλ' ἐκ ψευδῶν προϋπο»θέσεων ἐξάγονται πορίσματα ψευδῆ. Ἡ κριτικὴ »ἔρευνα ἐξ ἑνὸς, ἐξ ἑτέρου δὲ ἡ συγκεφαλαιωτικὴ »κατανόησις ὑποστηρίζουσιν ἀλλήλας.»

Τοιαῦται αἱ βάσεις τῆς Παγκοσμίου ἱστορίας τοῦ Ράγκε, ἧς, ἀκαταπονήτως ἐργαζόμενος, ἐξέδωκεν ἤδη ἓξ τόμους. Ὁ τελευταῖος αὐτῶν, ἐκδοθεὶς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐξικνεῖται μέχρι τῆς διαλύσεως τοῦ φραγκικοῦ κράτους τοῦ μεγάλου Καρόλου καὶ τῆς θεμελιώσεως τοῦ γερμανικοῦ κράτους κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα.

Ἡ δημοσίευσις τοῦ τελευταίου ἐκδοθέντος τούτου τόμου τῆς μεγαλοπρεποῦς συγγραφῆς, ἐν ᾗ ὁ γηραιὸς διδάσκαλος ἀπεθησαύρισε τὰ πορίσματα τῶν ἱστορικῶν ἐργασιῶν ὁλοκλήρου τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, συνέπεσε μετὰ τῆς τελέσεως τῆς ἐνενηκονταετηρίδος αὐτοῦ. Ὁ ἁπανταχοῦ γῆς ἐπιστημονικὸς κόσμος κατέθηκεν εἰς τοῦ σεμνοῦ τῆς Κλειοῦς ὑποφήτου τοὺς πόδας τοῦ σεβασμοῦ αὐτοῦ τὸν περισσὸν καὶ ἄδολον φόρον. Ἂς ἐπιτραπῇ καὶ εἰς ἡμᾶς ὅ τι ἐπεβάλλετο, ἂς ἐπιτραπῇ νὰ στείλωμεν ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἰλισσοῦ εἰς τῆς Σπρέας τὰς ὄχθας θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης εἰλικρινῆ ἐπιφώνησιν πρὸς τὸν ἄνδρα ὅστις ἓξ ἤδη ἐτῶν δεκάδας καὶ ὑπερέκεινα κρατεῖ ἄσβεστον τὴν ἱστορικὴν δᾷδα, φωτίζων τῶν αἰώνων τὰ λαβυρινθώδη σκότη. Στεφανοῦμεν τοὺς ἥρωας καὶ θρηνοῦμεν τοὺς μάρτυρας· δοξάζομεν τὰς μεγάλας πόλεις καὶ οἰκτείρομεν τὰ ἄδοξα ἔθνη· μεγαλοποιοῦμεν τοὺς νικητὰς καὶ καταπτύομεν τοὺς προδότας· θαυμάζομεν τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς καλλιτέχνας καὶ μελετῶμεν τὸν βίον τῶν πολιτευομένων. Ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν τοὺς μεγάλους διδασκάλους τῆς ἱστορίας. Ἐκεῖνοι περιβάλλουσι τὰ σκέλεθρα τῶν ἀποιχομένων σάρκας καὶ ζωήν· ἐκεῖνοι ἀνεγείρουσι τὰς ἠρειπιωμένας πόλεις· ἐκεῖνοι ὡς ἄλλοι ἔνθεοι πλάσται παρέχουσιν εἰς τοὺς βωβοὺς νεκροὺς τοῦ

Digitized by Google

παρελθόντος τῆς λαλιᾶς τὸ χάρισμα· ἐκεῖνοι ἀναπλάσσουσιν ἐκ θρυμμάτων ἀρχαῖα μέγαρα, ἐκ ῥακῶν παλαιᾶς πορφύρας, ἐξ ὀλίγων συντριμμάτων τὸν θρόνον τῶν παλαιῶν νόμων· ἐκεῖνοι πλέκουσιν ἐξ ἀμαράντων τῶν ἡρώων καὶ νικητῶν τοὺς στεφάνους· ἐκεῖνοι ἐκφέρουσι κατὰ τῶν τυράννων καὶ τῶν προδοτῶν τὴν ἀλησμόνητον κατάραν τῆς ἱστορίας· ἐκεῖνοι καταρρίπτουσι τὰ ἀπατηλὰ προσωπεῖα ψευδοῦς μεγαλείου καὶ ἀνορθοῦσιν εἰς περίοπτον ὕψος ἄλλοτε μὲν ἠγνοημένους, ἄλλοτε δὲ παρεγνωρισμένους μεγάλους ἄνδρας. Ζητηταὶ τῆς ἀληθείας ὄντες, ὁτὲ μὲν εὑρίσκουσιν αὐτὴν τεθαμμένην εἰς ἀποκεκομμένων μαρμάρων τεμάχη, ὁτὲ δ' ἐξάγουσιν αὐτὴν εἰς τὸ φῶς τοῦ κόσμου ἐξ ἀμυδρῶν καὶ εὐρωτιώντων ἐγγράφων. Μελετῶντες δὲ τὰ μυστήρια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ζητοῦσι νὰ εὕρωσι τὰ ψυχικὰ ἐλατήρια τῶν δρώντων ἐν τῇ ἱστορίᾳ προσώπων καὶ νὰ κατανοήσωσιν οὕτω τὰς μεγάλας πράξεις καὶ τὰ περιφανῆ ἔργα δι' ὧν ἐμεγαλύνθησαν τὰ ἔθνη ἢ κατέπεσον οἱ λαοί.

Εἷς τῶν τοιούτων μεγάλων ἱστοριογράφων εἶνε ὁ Λεοπόλδος Ῥάγκε. Γεννηθεὶς τῇ 9/21 Δεκεμβρίου 1795 ἐν μικρᾷ πόλει τῆς Θυριγγίας καὶ ἐν μὲν τῷ περιωνύμῳ γυμνασίῳ τῆς Schulpforta σπουδάσας τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα, ἐν δὲ τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας περὶ τὴν θεολογίαν καὶ φιλολογίαν παιδευθείς, διωρίσθη μετὰ τὸ πέρας τῶν ἀκαδημαϊκῶν αὐτοῦ σπουδῶν τὸ πρῶτον καθηγητὴς ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς παρὰ τὸν Ὄδερον Φραγκφούρτης. Δημοσιεύσας δ' ἐν ἔτει 1824 τὴν πρώτην αὐτοῦ ἱστορικὴν συγγραφήν, τὴν ἱστορίαν τῶν ῥωμανικῶν καὶ γερμανικῶν ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ 1494 μέχρι τοῦ 1535, ἐκλήθη ἀμέσως τὸ ἐπιὸν ἔτος ὡς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ἐν ᾧ ἐξηκολούθησε διδάσκων μετὰ μικρῶν τινων διακοπῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη μέχρι τοῦ 1865. Ἔκτοτε δὲ ζῇ ὡς ἰδιώτης, συγγράφων μὲν ἱστορικὰ ἔργα, τετιμημένος δὲ διὰ τῶν ἐνδείξεων τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης οὐ μόνον τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ καὶ τῶν πλείστων εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἐν οἷς καὶ ἡ Ἑλλάς, ἧς ἡ κυβέρνησις ἐκόσμησε τὸ στῆθος αὐτοῦ διὰ τοῦ σταυροῦ τῶν ταξιαρχῶν τοῦ σωτῆρος ἀπὸ τῆς 9 Νοεμ. 1861.

Δὲν πρόκειται νὰ ἀναλύσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἱστορικὰς συγγραφὰς τοῦ Λεοπόλδου Ῥάγκε, οὐδὲ κἂν νὰ ἀπαριθμήσωμεν αὐτάς. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐν ἔτει 1872 ἀρξαμένη νέα ἔκδοσις τῶν Ἁπάντων αὐτοῦ περιλαμβάνει μέχρι τοῦδε τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ τόμους, εἰς οὓς πρέπει νὰ προσθέσωμεν τοὺς ἕξ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντας τόμους τῆς Παγκοσμίου ἱστορίας. Αἱ πλεῖσται τῶν συγγραφῶν τοῦ Ῥάγκε ἀναφέρονται εἰς τὴν γερμανικὴν ἱστορίαν· ἀλλὰ πλὴν αὐτῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ τῆς αὐτῆς μαθήσεως ἐπραγματεύθη διαφόρους ἐποχὰς τῆς γαλλικῆς καὶ ἀγγλικῆς, αὐστριακῆς καὶ ἱσπανικῆς, βενετικῆς, τουρκικῆς καὶ σερβικῆς ἱστορίας. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἑλληνιστὶ μετεφράσθησαν δύο μόνον, ἡ *Ἱστορία τῆς σερβικῆς ἐπαναστάσεως*, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ν. Κωστῆ ἐν παραρτήματι τοῦ ΙΒ' καὶ τοῦ ΙΓ' τόμου τῆς *Πανδώρας* τῷ 1862 καὶ *οἱ Βενετοὶ ἐν Πελοποννήσῳ*, ἔργον δημοσιευθὲν ἑλληνιστὶ ἐν τῷ *Ἐρανιστῇ* τοῦ 1842 καὶ 1843 καὶ τοῖς αὐτοῖς τόμοις τῆς Πανδώρας κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Παύλου Καλλιγᾶ. Καὶ τὴν μὲν Ἱστορίαν τῆς σερβικῆς ἐπαναστάσεως ἔγραψεν ὁ Ῥάγκε τῷ 1829, στηριχθεὶς εἰς ἔγγραφα καὶ ἀνακοινώσεις Σέρβων συμμετασχόντων τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμου, οὓς ἐγνώρισεν ἐν Ἰταλίᾳ. Τὴν συγγραφὴν ταύτην δικαίως ἀπεκάλεσεν ὁ Γερμανὸς ἱστοριογράφος Niebuhr «τὸ ἄριστον ἔργον περὶ συγχρόνου γεγονότος ὅπερ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Γερμανία καὶ ἐφ' ᾧ δύναται νὰ ἐναβρύνηται.» Οἱ δὲ Βενετοὶ ἐν Πελοποννήσῳ εἶνε συμβολὴ ἀρίστη εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς διοικήσεως τῆς Πελοποννήσου μετὰ τὴν βενετικὴν κατάκτησιν. Τὸ ἔργον τοῦτο συνέγραψεν ὁ Ῥάγκε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνεκδότων, ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεισῶν ἐκθέσεων τῶν Βενετῶν προνοητῶν τοῦ Μωρέως. Αἱ ἐκθέσεις αὗται καὶ μετὰ τὴν ἀξιόλογον συγγραφὴν τοῦ Ῥάγκε, δημοσιευθεῖσαν τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1835, ἔμειναν ἀδημοσίευτοι ἐπὶ ἥμισυν ὅλον αἰῶνα καὶ μόλις ἐπ' ἐσχάτων ἤρξαντο ἐκδιδόμεναι.* Διὰ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ μελέτης τούτων τε καὶ ἄλλων οὐχ ἧττον σπουδαίων ἐκθέσεων καὶ ἐγγράφων ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Βενετίας καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Ἰταλίας, ἔπειτα δὲ καὶ ἐν ἄλλοις ἀρχείοις τῆς βορείας Εὐρώπης ὁ Ῥάγκε ἠνέωξε νέας ὁδοὺς εἰς τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν, ἐπιφανῶς ἀποδείξας τὴν σημασίαν ἣν ἔχει ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν μελέτη τῆς ἱστορίας, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ μορφώσας σχολὴν ὅλην ἱστοριογράφων.

Ἡ νεωτέρα ἱστοριογραφία εἶνε τέχνη συγχρόνως καὶ ἐπιστήμη· στηρίζεται μὲν εἰς τὴν λεπτομερῆ καὶ μεθοδικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν καθ' ἕκαστα, ἀλλὰ δύναται ἅμα καὶ ὀφείλει νὰ αἴρηται εἰς τὸ ὕψος καὶ τὸ κάλλος πνευματικῆς δημιουργίας. Χαρακτηριστικώτατα ἐκφράζει τὴν διπλῆν ταύτην ἐπιβολὴν τῶν ἱστορικῶν συγγραφῶν ὁ Ῥάγκε. «Ὅταν, λέγει, ποιητικόν τι ἔργον » συνενόνῃ διανοητικὴν ὕλην καὶ εἶδος καθαρὸν » πᾶς τις εὐχαριστεῖται. Ὅταν συγγραφή τις ἐ» πιστημονικῆς πολυμαθείας ἔχει ἐπεξειργασμένην » τὴν ὕλην αὐτῆς καὶ σαφηνίζῃ αὐτὴν ἐκ νέου,

*) Ἴδ. τὴν ἔκθεσιν τοῦ καταστιχωτοῦ Μαρίνου Μικιὲλ δημοσιευθεῖσαν τῷ 1884 ἐν τοῖς Ἱστορικοῖς μελετήμασι Σπυρ. Π. Λάμπρου σ. 173 κ. ἑ. καὶ τὴν τοῦ γενικοῦ προνοητοῦ Ἰακώβου Κορνὲρ ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος (Τόμ. Β' σ. 282 κ. ἑ).

Digitized by Google

»οὐδεὶς ἀπαιτεῖ τι πλειότερον. Ἀλλὰ τοῦ ἱστο-»ρικοῦ τὸ ἔργον εἶνε συγχρόνως καλολογικὸν καὶ »πολυμαθές, ἡ ἱστορία εἶνε συγχρόνως τέχνη καὶ »ἐπιστήμη. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀφείλει νὰ ἐκπληροῖ »ἁπάσας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κριτικῆς καὶ πο-»λυμαθείας ὡς τι ἔργον φιλολογικόν, ἀφ' ἑτέρου »ὅμως ὀφείλει συγχρόνως νὰ παρέχῃ εἰς τὰ εὐ-»παίδευτα πνεύματα τὴν αὐτὴν ἀπόλαυσιν, ἣν »καὶ τὸ ἐπιτυχέστατον καλολογικὸν προϊόν. Καὶ »ἠδύνατο μέν τις ἴσως νἀποδεχθῇ ὅτι ἡ καλλονὴ »μόνον ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἀληθείας δύναται νὰ ἐπι-»τευχθῇ. Ἂν δὲ τοῦτο ἦτο ἀληθές, ἡ ἰδέα τῆς »συνενώσεως ἐπιστήμης καὶ τέχνης ἔπρεπε νὰ »ἐγκαταλειφθῇ καὶ νὰ κηρυχθῇ ψευδής. Ἀλλ' »ἐγὼ εἶμαι πεπεισμένος περὶ τοῦ ἐναντίου καὶ φρο-»νῶ ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς εὐμορφίας καταβαλλόμενοι »ἀγῶνες αὐξάνουσι μάλιστα τὸν ζῆλον τῆς ἐρεύ-»νης. Ἐπειδὴ τίνα ἄλλην ἔχει βάσιν ἡ παρά-»στασις παρὰ τὴν ζωντανὴν γνῶσιν τῶν πρα-»γμάτων, ἥτις μόνον διὰ βαθείας καὶ τελειοτάτης »ζητήσεως δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ; Εἶδος μέγα »καὶ ἐλεύθερον δύναται νὰ ἐκπηγάσῃ μόνον ἐκ »τῆς ὑπὸ τοῦ πνεύματος τελείως κατανοηθείσης »ὕλης.»

Ὁποῖαι δ' αἱ βάσεις τῆς ἱστορικῆς μεθόδου, ἧς ὁ Ῥάγκε ἐποιήσατο χρῆσιν, σαφηνίζει αὐτὸς ἐκεῖνος ἐν τῇ Ἀγγλικῇ ἱστορίᾳ δι' ὀλίγων γραμμῶν, αἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν οὕτως εἰπεῖν ὡς τὸ πρόγραμμα τῆς σημερινῆς ἱστοριογραφίας· «Κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους αἱ ἱστορι-»καὶ μελέται ἐτράπησαν εἴπερ ποτὲ εἰς τὴν ἐξε-»ρεύνησιν τῶν πρωτοτύπων μνημείων τοῦ παρελ-»θόντος ἐκ πάντων τῶν αἰώνων. Ἡ κατανόησις »τῶν ἀσσυριακῶν καὶ αἰγυπτιακῶν μνημείων, »ἡ συλλογὴ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν ἐπι-»γραφῶν, ἡ ἔκδοσις τῶν ἐγγράφων καὶ φιλολο-»γικῶν μνημείων τῶν μέσων αἰώνων, ἡ διεξερεύ-»νησις τῶν νεωτέρων ἀρχείων, αἱ μελέται αὗται »ὅσον καὶ ἂν εἶνε διάφορα τὰ ἀντικείμενα, οἱ τρόποι »τῆς ἐρεύνης καὶ αὐταὶ αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις »αἱ πρὸς αὐτὰς ἀναγκαῖαι, ἔχουσιν ἅπασαι τὸν »αὐτὸν σκοπόν, τὴν ἀποτίναξιν τῶν κρατου-»σῶν παραδόσεων, τὴν κατανόησιν τοῦ εἰς τὸν »βίον ἀμέσως προσήκοντος ἢ ἐξ αὐτοῦ ἐκπηγά-»ζοντος, τὴν οἱονεὶ ἐξ αὐτοψίας γνῶσιν τοῦ πα-»ρελθόντος ὡς εἰ ἦτο παρόν.»

Ἀπὸ τοιούτων ἀρχῶν ἀφορμώμενος ὁ Ῥάγκε ἐπεβάλετο νὰ παραστήσῃ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐκ τῶν κατακομβῶν ὅπου κεῖνται τεθαμμένα τὰ μαρτύρια τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, ἀνέλαβε νὰ εἰκονίσῃ τὸ παρελθόν. Ἐκ τῶν ἐγγράφων ἅτινα ἐγεννήθησαν τελουμένων τῶν πράξεων προσεπάθησε νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴν ψυχὴν τῶν ἐργατῶν τῆς ἱστορίας. Καὶ ὅπως, ὅταν ἀνασκάπτηται ὁ κεχωσμένος χῶρος ἀρχαίου ἱεροῦ ἢ πόλεως παλαιᾶς, προβαίνει ἀπὸ τῆς μακραίωνος ταφῆς εἰς τὸ φῶς τώρα μὲν τεμάχιον ἀναγλύφου, τώρα δὲ σπόνδυλος κίονος, ὁτὲ μὲν τὸ θεμέλιον λαμπρᾶς οἰκοδομῆς, ὁτὲ δὲ τμῆμα στήλης ἐγγραμμάτου καὶ κατ' ὀλίγον συγκολλῶνται τὰ ἀποσπάσματα, συνδυάζονται τὰ εὑρήματα καὶ ἄρχεται κατανοούμενον τὸ ὅλον καὶ ζωογονούμενη ἡ νεκρόπολις, οὕτω διὰ τῆς ἐπιμόνου καὶ μακρᾶς ἱστορικῆς ἐργασίας ἀναθάλλει τὸ παρελθὸν καὶ φωτίζεται ἡ ἱστορία. Λαοὶ καὶ ἔθνη, κράτη καὶ πολιτεύματα, πολιτεία καὶ ἐκκλησία, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι λαμβάνουσι τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς θέσιν, καὶ διὰ μέσου τοῦ πλήθους βαίνουσιν οἱ μεγάλοι ἄνδρες ὑψηλοὶ ὡς ἐπὶ καλοβάθρων.

Ἐπὶ τοιούτων βάσεων στηρίξας ὁ Ῥάγκε τὰ ἱστορικὰ αὐτοῦ ἔργα, ἐμεγαλούργησε, διαφωτίσας μὲν τὸ παρελθόν, ἐκ δὲ τῆς ἐξιστορήσεως αὐτοῦ ἐξαγαγὼν μεγάλα διδάγματα, ἅτινα δίκην ἀξιωμάτων περισυλλεγόμενα διδάσκουσι καὶ φρονηματίζουσιν, ἐνθουσιάζουσιν ἢ παραμυθοῦσιν. Ὁ Ῥάγκε δεικνύει ὅτι τὸ εὐγενὲς εἶνε καὶ μένει πάντοτε εὐγενές, ὅσον καὶ ἂν καλύψωσιν αὐτὸ αἱ ἐπήρειαι τῶν χρόνων· δεικνύει ὅτι τὸ μέγα μένει πάντοτε μέγα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀποτυχίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παραγνωρίσει. «Τὸν μέγαν ἄν-»δρα δὲν παρατηροῦμεν μόνον ὅταν εἶνε παρών· »τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἐννοοῦμεν πολλάκις τότε μᾶλ-»λον, ὅτε εἶνε κενὴ ἡ θέσις ἣν κατεῖχεν ἐκεῖνος».— «Ἡ εὐτυχία μόνη δὲν ἀποτελεῖ τοὺς μεγάλους »ἄνδρας. Μάχαι δύνανται νὰ κερδηθῶσι καὶ δι' »ἁπλῆς συμπτώσεως ἢ διὰ μονομεροῦς μόνον ἀ-»ρετῆς. Ἐν τῇ ἐπιμονῇ εἰς μέγαν ἀγῶνα ἐν μέ-»σῳ ἐναντιοτήτων καὶ κινδύνων μορφοῦται ὁ ἥ-»ρως.» Συγγραφεύς, ὅστις ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀνθρωπίνων ἤχθη εἰς τοιαῦτα πορίσματα, εἶνε φυσικὸν ὅτι λατρεύει τὸ ἰδεῶδες, ὅτι ἐνθουσιᾷ πρὸ τοῦ δικαίου, ὅτι κατανοεῖ ὀρθῶς τὸν προορισμὸν καὶ τὸ καθῆκον τῆς ἰσχύος καὶ τὰς αἰτίας τῆς ἀδυναμίας. «Ὑπάρχουσι, λέγει, πό-»λεμοι πολυειδεῖς καὶ πολυειδὴς ἡρωισμός· ἀλλ' »ὁ ἐπιφανέστατος τῶν ἐπαίνων ἀνήκει εἰς ἐκείνους, »οἵτινες εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος διὰ »νικηφόρων ὅπλων ἠνέῳξαν νέας ὁδοὺς καὶ ἐν ἐπι-»φανεῖ θέσει κατίσχυσαν τῆς βαρβαρότητος.».—«Ἐκ »τούτου προέρχεται συχνὰ ἡ δυστυχία μικρῶν χω-»ρῶν, ὅτι, συνεσταλμέναι ὡς ἔν τινι κοιλάδι ἐχούσῃ »περιωρισμένον τὸν ὁρίζοντα, δὲν δύνανται νὰ ὑ-»ψωθῶσιν εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν γενικῶν πρα-»γμάτων, ἐξ ὧν ἐξήρτηται τὸ πᾶν». «Ἄνευ ὅ-»πλων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ φαντασθῶμεν οὐδε-»μίαν πρᾶξιν πολιτείας τινὸς πρὸς τὰ ἔξω, ἀλλ' οὐδ' »ἰσχυρὰν ὕπαρξιν τοιαύτης τινὸς καθ' ἑαυτήν. Ὁ »βίος τῆς ἀνθρωπότητος κινεῖται καὶ δρᾷ ἐν φυσι-»καῖς ἐχθροπραξίαις τῶν λαῶν καὶ κρατῶν πρὸς »ἄλληλα.—Τί εἶνε πᾶσα δύναμις; Τοιαύτη τις »λαϊκὴ κοινωνία, πρὸς ἐπίθεσιν καὶ ἄμυναν ἐξ ἰ-

Digitized by Google

»σου ἐξησκημένη.» — «Ἐν μεγάλαις κρισίμοις »στιγμαῖς εἶνε ἀναγκαῖον ὅπως ἰσχυροὶ ἄνδρες ἀ»ναλαμβάνωσιν ἐπιχείρησίν τινα ὡς ἴδιον ἑαυτῶν »ἀγῶνα.» — «Ἡ ἰσχὺς τῆς μοναρχίας ἔγκειται »εἰς τὴν ταυτότητα τῶν συμφερόντων τοῦ μονάρ»χου καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους.»

Εὐτυχεῖς οἱ μεγάλοι λαοὶ ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ὁποίων γεννῶνται ἄνδρες ὡς ὁ Ῥάγκε, μεγαλυνόμενοι μὲν ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' οὐχ ἧττον αὐτοὶ μεγαλύοντες ἐκείνους. Ὁποία τιμὴ διὰ τὴν πατρίδαν, ὅταν ἄνδρες τοιοῦτοι λέγωσι περὶ αὐτῆς· »Εὐεργεσία τῆς τύχης εἶνε ὅταν τις ἔχῃ πατρίδα »ἥτις παιδεύει αὐτὸν δι' εὐγενῶν ἠθῶν, τρέφει »διὰ μεγάλων ἀναμνήσεων καὶ συγχρόνως πα»ρέχει εἰς τὸν βίον αὐτοῦ σύμμετρον θέατρον ἐνερ»γείας. Ὑπὸ συγγενῶν στοιχείων περικυκλούμενος »αὐξάνει. Ἄνευ πολλῆς ζητήσεως, στερήσεως καὶ »ἀμφιταλαντεύσεως περιβάλλουσιν αὐτὸν αἱ φυ»σικώταται σχέσεις· ἔχει στερεὸν ἔδαφος ὑπὸ τοὺς »πόδας αὐτοῦ.» Ἀλλ' ἄνδρες τοιοῦτοι δὲν ἀνήκουσι μόνον εἰς τὴν φύσασαν· ἀνήκουσιν ἐν μέρει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην ἣν ἐδίδαξαν καὶ ἔτερψαν, ἣν ἐθέρμαναν καὶ φρονηματίζουσι. Τοιοῦτοι ἄνδρες εἶνε ἄξιοι νὰ τυγχάνωσι παγκοσμίου εὐλογίας, καθότι ἀνήκουσιν εἰς τὰς διεθνεῖς ἐκείνας φύσεις, περὶ ὧν αὐτὸς ὁ Ῥάγκε εἶπεν, ὅτι εἶνε ἀναγκαῖαι νὰ ὑπάρχωσιν ὅπως μεταφυτεύωσι τὸν πολιτισμὸν ἀπὸ τῆς μὲν τῶν χωρῶν εἰς τὴν δέ.

Σπυρ. Π. Λαμπρος

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΦΟΡΟΙ

Ἡ θεωρία, ὅτι τὰ ὑπάρχοντα τῶν ὑπηκόων ἀνῆκον εἰς τοὺς ἄρχοντας κατισχύουσα ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸν μεσαίωνα, οὐ μόνον παρεῖχε δικαιολογικὴν βάσιν εἰς ἐπαχθεστάτην φορολογίαν, ἀλλὰ καὶ ἐγίνετο πολλάκις ἀφορμὴ ἐπιβολῆς φόρων ἀλλοκότων καὶ γελοιωδεστάτων. Ἐπειδὴ ὁ ἄρχων ἐδικαιοῦτο νὰ λαμβάνῃ μερίδα πάντων τῶν κτημάτων τῶν ὑπηκόων, μερίδα ἣν αὐτὸς οὗτος αὐθαιρέτως ὥριζεν, ὅπου ἦτο ἀδύνατος ἡ εἴσπραξις φόρου, ἀπῃτεῖτο νὰ ἀναγνωρισθῇ τοὐλάχιστον τὸ κυριαρχικὸν τοῦ φορολογοῦντος δικαίωμα. Καὶ τούτου ἕνεκα ἐνομοθετήθησαν ὑποχρεώσεις καὶ καθήκοντα τῶν φορολογουμένων, ἅτινα διὰ τὸ παράδοξον καὶ τερατῶδες αὐτῶν καταντῶσιν νῦν ἀπίστευτα.

Οὕτω κατά τινα διάταξιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου, τοῦ προσονομαζομένου ἁγίου, οἱ φέροντες πίθηκον εἰσερχόμενοι εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἀντὶ δημοτικοῦ φόρου, δν ἠδυνάτουν νὰ ἀποτίσωσιν ὑπεχρεοῦντο νὰ διασκεδάζωσι τοὺς τελώνας διὰ χοροῦ τοῦ πιθήκου. Οἱ Ἰουδαῖοι δὲ ἠναγκάζοντο ἀντὶ ἄλλου δικαιώματος διοδίων ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς νὰ θέτωσιν ἐπὶ κεφαλῆς τὰ ὑποδήματά των καὶ νὰ λέγωσιν ἓν Πάτερ ἡμῶν εἰς τὴν ἐπιχωρίαν διάλεκτον. Πολλαχοῦ τῆς Γαλλίας οἱ λίζιοι ἢ δουλοπάροικοι τῶν τιμαριωτῶν ὑπεχρεοῦντο ὡρισμένην ἡμέραν τοῦ ἔτους νὰ μορφάζωσιν, ἐστραμμένον ἔχοντες τὸ πρόσωπον πρὸς τὰ παράθυρα τοῦ αὐθέντου καὶ νὰ πλαταγίζωσι τὰ ὕδατα τῆς τάφρου, ὅπως ἐκφοβῶσι τοὺς βατράχους καὶ καταπαύωσι τὰ κοάσματά των. Ἐν Βονωνίᾳ οἱ χωρικοὶ εἶχον καθῆκον ἅπαξ τοῦ ἔτους νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν ἡγούμενον μονῆς τινος τῶν Βενεδικτίνων τὴν κνίσσαν βραστοῦ καπωνίου. Ἐν ᾧ ὁ ἡγούμενος ἐκάθητο παρὰ τὴν τράπεζαν, προσήρχετο ἕκαστος τῶν χωρικῶν ἔχων βραστὸν καπώνιον ἐν τρυβλίῳ, ἐσκεπασμένῳ δι' ἑτέρου τρυβλίου, ἀπεκάλυπτε πρὸ τοῦ αὐθέντου τὸ τρυβλίον, καὶ καταλείπων εἰς αὐτὸν τὸν ἀτμόν, ἔφευγεν ἀποκομίζων τὸ καπώνιον.

Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι φόροι, οἱ σκοπὸν ἔχοντες μόνον τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὑποταγῆς τῶν ὑπηκόων, διὰ συμβολικῶν πράξεων, ταπεινωτικῶν μὲν καὶ ἐξευτελιστικῶν ἄλλως δὲ ἀλυσιτελῶν εἰς τοὺς ἄρχοντας καὶ ἀζημίων εἰς τοὺς φορολογουμένους, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον συνετέλουν εἰς ἀνακούφισιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ποικιλωτάτων καὶ δυσφορήτων φορολογικῶν βαρῶν. Ἡ φορολογία κατὰ τὸν μεσαίωνα ἦτο ἐν γένει ἄνισος, ἄδικος καὶ ἐπαχθεστάτη. Δημοτικόν τι ᾆσμα τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος εὐγλώττως ἐκτραγῳδεῖ τὰ δεινὰ τῶν ὑπηκόων: «Οἱ ἡγεμόνες, λέγει, ἁρπάζουσι διὰ τῆς «βίας ἀγροὺς καὶ βράχους, ὕδατα καὶ δάση, «ζῷα ἄγρια καὶ ἥμερα. Θὰ μᾶς ἥρπαζον εὐχαρίστως καὶ τὸν ἀέρα, τὸν ἀέρα τὸ κοινὸν κτῆμα. «Ἐπιθυμία των εἶναι νὰ μᾶς ἀφαιρέσωσι καὶ «αὐτὴν τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἄνεμον.»

Ὅ τι ὅμως δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐπινοήσωσιν οἱ ἄξεστοι καὶ βάρβαροι ἡγεμόνες τῆς Δύσεως, ἐπραγματοποίησαν οἱ πολυμήχανοι αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐπέθηκε φόρον πρόσθετον τὸ *ἀερικόν*, ὃν κατέβαλλον οἱ δυστυχεῖς ὑπήκοοι ἐξωνούμενοι τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναπνέειν ἀέρα.[1])

**Π.

ΠΟΘΕΝ Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ἔκ τινος μελέτης τοῦ καθηγητοῦ G. Cora, δημοσιευθείσης ἐν τῷ τεύχει τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου 1885 τοῦ Δελτίου τῆς Ἰταλικῆς γεωγραφικῆς ἑταιρίας ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Ἀμερικῆς.

[1]) Τοιοῦτον θεωροῦσι τὸν φόρον τοῦ ἀερικοῦ πολλοὶ τῶν ἑρμηνευτῶν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου καὶ ὁ Κοραῆς. Ἐκ τῶν λόγων ὅμως τοῦ ἱστορικοῦ Προκοπίου ἐξάγεται, ὅτι ἄλλην ἔχει ἔννοιαν ἡ λέξις, δηλοῦσα πρόσθετον φόρον, *ἀέρα* ὡς λέγει νῦν ὁ λαὸς ἐπὶ ἀναλόγων περιστάσεων.

Digitized by Google

Κοινῶς πιστεύεται ὅτι ἡ ἤπειρος αὕτη ὠνομάσθη Ἀμερικὴ ἀπὸ τοῦ Ἀμερίκου Βεσπούτσι, τοῦ ἓν ἔτος μετὰ τὸν Χριστόφορον Κολόμβον πλεύσαντος εἰς αὐτήν. Πρῶτος ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ ὀνόματος τούτου, δηλώσας καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ἀμερίκου Βεσπούτση παραγωγήν, ὁ Γερμανὸς γεωγράφος Μαρτῖνος Waldseemüller, ἢ ὡς αὐτὸς ἐξελλήνιζε τὸ ὄνομά του *Ὑλακόμυλος*, ἐν γεωγραφικῷ ἐγχειριδίῳ, ἐκδοθέντι κατὰ τὸ ἔτος 1507 ἐν Saint Dié τῶν Βοσγίων. Μετ' ὀλίγα ἔτη, τῷ 1520, διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος δηλοῦται ἡ νέα ἤπειρος ἐν πίνακι τῆς γῆς τοῦ διασήμου κοσμογράφου Πέτρου Ἀπιανοῦ, ἐν ἑτέρῳ πίνακι, περιεχομένῳ ἐν ἐκδόσει τοῦ Ἕλληνος γεωγράφου Πτολεμαίου τῷ 1522 ὑπὸ Γέμμα Φρισίου, καὶ τῷ 1524 ἐν πίνακι τοῦ Ἰω. Σαΐνερ. Ὑπὸ τὸ καινοφανὲς ὄνομα σημειοῦνται ἐν τοῖς πίναξιν ἐκείνοις λατινιστὶ ταῦτα: «Ἡ γῆ αὕτη μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων ἀνεκαλύφθη ὑπὸ Κολόμβου τοῦ Γενουηνσίου, κελεύσματι τοῦ βασιλέως τῆς Καστιλίας.»

Ἡ τοιαύτη σημείωσις ἐλέγχει τὴν ἀνακρίβειαν τῆς γνώμης, ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ Βεσπούτσι, τοῦ ἀνακαλύψαντος δῆθεν αὐτήν. Τούτου δ' ἕνεκα νεώτατοι γεωγράφοι ἐζήτησαν ἀλλαχοῦ τὴν ἐξήγησιν τῆς ὀνομασίας τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ Ἀμερικανὸς γεωλόγος Ἰούλιος Μαρκοῦ ἐν πραγματείᾳ «περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὀνόματος τῆς Ἀμερικῆς» δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι *Μηνιαίῳ Ἀτλαντικῷ*, ἀποδεικνύει πρῶτον, ὅτι ὁ Βεσπούτσι δὲν ὠνομάζετο Ἀμέρικος, ἀλλ' Ἀλβερίκος· προστίθησι δ' ὅτι ἄτοπος ἡ εἰκασία περὶ ὀνομασίας χώρας ἐκ τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνακαλύψαντος· αἱ χῶραι ὠνομάζοντο ἀπὸ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν ἀνακαλυψάντων, ὡς Τασμανία, Μαγελλάνειος πορθμὸς κλπ. διὰ τοῦτο πολλαὶ χῶραι ὀνομάζονται Κολομβίαι, οὐδεμία δὲ Χριστοφορία ἢ Χριστοφόρα· μόνον ἀπὸ τῶν βαπτιστικῶν ὀνομάτων ἡγεμόνων προῆλθον τοπικὰ ὀνόματα, οἷα τὰ Καρολίνα, Γεωργία, Λουισιάνη. Φρονεῖ δ' ὁ Μαρκοῦ ὅτι ἡ λέξις Ἀμερικὴ εἶναι ἐγχώριος, εἰλημμένη ἐκ τοῦ ὀνόματος ὀρέων τῆς Νικαραγούης, καλουμένων *Ἀμερίκ*· ἐν ταῖς διαλέκτοις τῶν ἰθαγενῶν τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς πολλαὶ τοπικαὶ ὀνομασίαι καταλήγουσιν εἰς *ικ*, ὅπερ σημαίνει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μέγα, ὑψηλόν, ἐξέχον. Πολλὰ δὲ γεωγραφικὰ ὀνόματα ἐν Ἀμερικῇ ἐλήφθησαν ἀναλλοίωτα ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ἰθαγενῶν. Εἰ καὶ ἐν τῇ ἀσπανιωτάτῃ ἐπιστολῇ» αὐτοῦ ὁ Κολόμβος οὐδαμῶς μνημονεύει τοῦ Ἀμερίκ, ἴσως ὅμως ἐγνώριζεν αὐτὸ καὶ ἤκουσε πολλάκις τὸ ὄνομά του ὅτε κατέπλευσεν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς (εἰς τὰς ἀκτὰς τῶν Μοσκίτων) κατὰ τὸν τέταρτον πλοῦν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ τὰ ὄρη Ἀμερὶκ εἶναι χρυσοφόρα, ὁ χρυσὸς δὲ ἦν τὸ κυριώτατον θέμα τῆς συνομιλίας τῶν ἐπηλύδων Εὐρωπαίων μετὰ τῶν ἰθαγενῶν, δὲν θὰ φανῇ βεβαίως παράτολμος ἡ εἰκασία, ὅτι οὗτοι συχνάκις ἀνέφερον τὸ ὄνομα τῶν ὀρέων ἐκείνων· καὶ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο κατέστη πάγκοινον ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, ὡς ἐμφαῖνον τὸ μέρος ἔνθα εὑρίσκοντο τὰ πλουσιώτατα τῶν χρυσωρυχείων τοῦ Νέου Κόσμου· καὶ οὕτω πως ἔφθασε καὶ μέχρι τῶν ἀκοῶν τοῦ ἀσήμου Γερμανοῦ γεωγράφου, ὅστις ἀγνοῶν ὅτι εἶναι λέξεις τῶν ἰθαγενῶν Ἰνδῶν τῆς Ἀμερικῆς ἔπαθε τὸ πάθημα τοῦ Αἰσωπείου πιθήκου, τοῦ ὑπολαβόντος τὸν Πειραιᾶ ὡς ἄνθρωπον· καὶ ὠνόμασεν ὁ Ὑλακόμυλος Ἀμερικὴν τὸν Νέον Κόσμον, ὃν ἐγίνωσκεν ἐκ μόνων τῶν περιηγήσεων τοῦ Ἀλβερίκου Βεσπούτσι, τῶν δημοσιευθεισῶν λατινιστὶ τῷ 1505 καὶ γερμανιστὶ τῷ 1506.

Ἡ πιθανωτάτη αὕτη εἰκασία ἀπαλλάσσει τὸν Βεσπούτσην τῆς κατηγορίας, ὅτι ἐσφετερίσθη δόξαν ἀλλοτρίαν, ἀποδοὺς ἑαυτῷ τὴν τιμὴν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Νέου Κόσμου· οὐδαμῶς δὲ μειοῖ τὴν ὀφειλομένην εἰς τὸν Κολόμβον τιμὴν τῆς ἀνακαλύψεως ἡ ὀνομασία τῆς ἠπείρου ἀπὸ τοῦ ἐπισημοτάτου ὄρους αὐτῆς, ὅπερ ὑψούμενον ἐν τῷ κέντρῳ φαίνεται δεσπόζον τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῶν Ἀντιλλῶν, ἀπέραντον ἔχον ἔκτασιν, ἀπὸ τῆς γῆς τοῦ Πυρὸς μέχρι τοῦ ποταμοῦ Μακκενζίου.

Ἕτερος δ' Ἀμερικανὸς ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ γεωγραφικῆς ἑταιρίας ἐπεχείρησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ὀνομασία τῆς Ἀμερικῆς ἐλήφθη ἐκ τῆς Περουβιακῆς γλώσσης. Ἐπικαλούμενος τὴν μαρτυρίαν τῶν ἱερῶν βιβλίων τῶν Περουβίων, διατείνεται οὗτος ὅτι *Ἀμέρκα* ἢ *Ἀμέρικα* ἦν τὸ ἐθνικὸν ὄνομα τοῦ Περουβιακοῦ κράτους, τοῦ μεγίστου τῶν ἐν τῷ δυτικῷ ἡμισφαιρίῳ κρατῶν· καὶ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν ἐξ ἀρχῆς εἰς τοὺς ἐπελθόντας Ἰσπανούς, οἵτινες παραλαβόντες αὐτὸ τὸ διέδοσαν ἐν Εὐρώπῃ.

**Π.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ

Πολὺς γίνεται ἐσχάτως λόγος περὶ τοῦ δυνατοῦ ἀνταποκρίσεως μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ πλανήτου Ἄρεως.

Λέγουσιν ὅτι ὁ Ἰταλὸς Γεμινιάνης, ἀσχολούμενος περὶ τὴν ἀστρονομίαν ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἐπιστήμην ταύτην, παρατηρῶν ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν τὸν Ἄρην διὰ τηλεσκοπίου μήκους 18 μέτρων, μεγεθύνοντος 6 500 φορὰς τὰ ἀντικείμενα, δεικνύοντος δηλαδὴ τὴν διάμετρον τοῦ Ἄρεως 100κις περίπου μεγαλειτέραν ἢ ὅπως εἶναι ἡ τῆς σελήνης διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ θεωρουμένης, διέ-

Digitized by Google

κρινεν ἐπ' αὐτοῦ μεγίστας ἑστίας λευκοῦ φωτός, προσομοιάζοντος πρὸς ἠλεκτρικὸν φῶς, καὶ ἀκτινοβολούσας διὰ τοῦ ἐρυθροῦ φωτὸς τοῦ Ἄρεως. Αἱ ἑστίαι αὗται εἶναι διατεταγμέναι γεωμετρικῶς ἀνὰ τρεῖς, δεικνύουσαι πάντοτε κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας τὰς παραλλαγάς, τὰς ὁποίας ἡμεῖς ὀνομάζομεν ἐκλείψεις ἢ διαλείψεις φωτός. Ὑποθέτουσιν ὅτι θὰ κατορθωθῇ ἡ ἀνάγνωσις τῶν σημείων τούτων ὡς κατωρθώθη ἡ τῶν ἱερογλυφικῶν. Τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου ἀνέλαβέ τις ὀνόματι Νεζάρδης. Ὁ ἄξιος μαθητὴς τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ ἀστρονόμου πατρὸς Σέκκη διακηρύττει ὅτι εἶναι πεπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἀνακαλύψεως. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ὑπάρχουσι πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀληθείας, τὸ ὄνομα τοῦ παρατηρητοῦ, τὸ ὄργανον δι' οὗ ἐγένετο ἡ παρατήρησις, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀσχολουμένων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐπιστημόνων. Καὶ ὅμως δὲν φαίνεται ὅτι τόσον ταχέως θὰ συσταθῇ ἡ μεταξὺ τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Γῆς ἀνταπόκρισις, εἰ καὶ βεβαίως ἂν τοιαύτη τις ἰδέα ἐπέλθῃ ποτὲ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Γῆς ἢ τοὺς ὑποτιθεμένους κατοίκους τοῦ Ἄρεως ἢ ἄλλου πλανήτου, ἡ ἀνταπόκρισις μεταξὺ τῶν πλανητῶν, δὲν δύναται νὰ ἐπιχειρηθῇ ἢ δι' εἴδους ὀπτικοῦ τηλεγράφου, ἤτοι διὰ σχημάτων μεταβαλλομένων καὶ ἀποτελουμένων εἴτε ἐκ φωτεινῶν ἑστιῶν εἴτε κάλλιον ἐκ σκοτεινῶν σωμάτων παρεντιθεμένων πρὸ τοῦ ἐξ ἀντανακλάσεως προερχομένου φωτὸς τοῦ πλανήτου.

Δ*

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μελοδράματος: Der Trompeter von Säkkingen, μεταφρασθὲν εἰς τὸ μέτρον τοῦ πρωτοτύπου.]

Εἶν' ἡ ζωή μας ἄσχημα πλασμένη:
Κοντὰ 'ς τὰ ῥόδα ἀγκάθια νὰ γεννᾷ,
Κι' ὅ,τι ἡ καρδιὰ λαχταριστὴ πρόσμένει,
Πρὶν ἔρθῃ, εὐθὺς νὰ σβυέται, νὰ περνᾷ.

Χαρὰ εἶχα ἰδῇ 'ς τὰ 'μάτια σου γραμμένη
Κ' ἔκαν' ἀγάπης ὄνειρο κρυφτό . . .
Ἄχ, ἔχε 'γειά! καλὰ θά ἦταν νὰ γένῃ,
Ἄχ, ἔχε 'γειά—δὲν ἤτονε γραφτό.

Ξενιτευτὴς 'ς τὴ γῆ γυρνοῦσα ὡς τώρα,
Κ' εἶχ' ἡ καρδιά μου μάθῃ νὰ μισῇ.
Ἔλπισα μόνο εὐτυχισμένη ὥρα,
Ὅταν ἐμπρός μου πρόβαλες ἐσύ.

Μέσ' 'ς ἀγκαλιὰ ζεστὴ κι' ἀγαπημένη
Θὲ νὰ 'μποροῦσα εὐθὺς νὰ γιατρευτῶ. . . .
Ἄχ, ἔχε 'γειά !—καλὰ θά ἦταν νὰ γένη
Ἄχ, ἔχε γειά! δὲν ἤτονε γραφτό.

Φεύγουν τὰ νέφη, ὁ ἄνεμος σφυρίζει,
Πνίγ' ἡ βροχὴ καὶ κάμπο καὶ βουνό.
Τὴν ὥρ' αὐτὴ ποῦ ὁ κόσμος μᾶς χωρίζει
Φαίνεται μαῦρος 'σὰν τὸν οὐρανό.

Ὅ,τι καλό, κακὸ καὶ ἂν μὲ προσμένῃ,
Πιστὸς θὰ μείνω κι' ἂν ξενιτευτῶ . . . .
Ἄχ, ἔχε 'γειά!—καλὸ θά ἦταν νὰ γένῃ,
Ἄχ, ἔχε 'γειά!—Δὲν ἤτονε γραφτό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1881 γενομένην ἀπογραφὴν τοῦ βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἧς ἀρτίως ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀποτελέσματα, ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου ἦτο 34884848. Ὁ τῶν Βρετανικῶν Ἰνδιῶν μετὰ τῆς Κεϋλάνης, πλὴν τῶν ὑποτελῶν καὶ αὐτονόμων χωρῶν ἦτο 206 837 886. Ὁ δὲ τῶν ἄλλων κτήσεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας 12 464 896. Ἑπομένως τὸ Βρετανικὸν κράτος ἐν συνόλῳ εἶχε 254 187 630 κατοίκους. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὸ Λονδῖνον κατῳκεῖτο ὑπὸ 3 816 183 κατοίκων, ἐν ᾧ κατὰ τὸ 1801 εἶχε 958 863 κατοίκους καὶ 3 254 260 κατὰ τὸ 1871.

Κατὰ τὰ πορίσματα τῆς αὐτῆς ἀπογραφῆς, ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο 3304,000 γυναῖκες μετήρχοντο δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἐπάγγελμα ἢ ἐργασίαν, παρέχοντα πόρους πρὸς συντήρησιν αὐτῶν. Εἰς ταύτας δὲν περιλαμβάνονται 3883000 γυναῖκες καταγινόμεναι εἰς οἰκιακὰ ἔργα καὶ 92000 σύζυγοι, θυγατέρες, ἢ συγγενεῖς γεωργῶν, συνεργαζόμεναι μετὰ τούτων.

Εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἦσαν διωρισμέναι, εἰς ἀνωτέρας ἢ κατωτέρας θέσεις, 3216 γυναῖκες· εἰς δημοτικὴν δὲ ἢ κοινοτικὴν 3017 γυναῖκες ὑπάλληλοι· 1660 ἦσαν εἰς ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν, ὡς ἱεραπόστολοι, ἱεροκήρυκες κλπ. 3795 ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους καὶ μοναχαί· 100 ὑπάλληλοι νομικῶν· 2646 μαῖαι· 35,175 ἦσαν βοηθοὶ ἰατρῶν, νοσοκόμοι κλπ. Ἡ ἐκπαίδευσις ἠσχόλει 122,846 γυναῖκας ὧν 94221 διευθύντριαι σχολείων, 28605 διδάσκαλοι, κλπ. Ἐν τῇ τηλεγραφικῇ καὶ τῇ τηλεφωνικῇ ὑπηρεσίᾳ εἰργάζοντο 2228 γυναῖκες, καὶ 11,376 ἦσαν διδάσκαλοι τῆς μουσικῆς ἢ μουσουργοὶ τὸ ἐπάγγελμα.

—Νὰ μὴ χαρῶ τὰ παιδιά μου καὶ τὴ γυναῖκά μου, κυρία, ἂν σᾶς λέγω ψεύματα, ἔλεγεν ἔμπορος πρὸς κυρίαν ἀγοράζουσαν. Μᾶς κοστίζει ὁ πῆχυς ἑπτὰ δραχμὰς καὶ μισή.

—Καλὲ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁρκίζεσθε 'ς τὰ παιδιά σας καὶ 'ς τὴ γυναῖκά σας.

—Ἄ! δὲν πειράζει, κυρία μου, εἶμαι ἀκόμη 'λεύτερος!

Ἐν δημοτικῷ σχολείῳ:

Ὁ διδάσκαλος.—Ὑποθέσατε ὅτι ἡ κεφαλή μου παριστάνει τὴν γῆν. Ὅταν ὁ ἥλιος εἶνε κάθετος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῷα θὰ ἔχωσι μεσημβρίαν!...

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—293.

Digitized by Google

'Αριθ. 524 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32. | 12 'Ιανουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

Γ'

'Η νὺξ ἦτο λαμπρά, ἡ σελήνη προσέπαιζεν εἰς τὰ κύματα, τὸ δὲ πλοῖον ἔπλεεν ἠρέμα, κινούμενον ὑπὸ μαλακῆς αὔρας. Τὴν μὶς Λυδίαν δὲν εἶχεν ὕπνος, ἀλλ' ἡ παρουσία βεβήλου ἐκώλυεν αὐτὴν νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἄρρητον ἐκείνην ἡδονήν, ἣν αἰσθάνεται κατὰ θάλασσαν ὑπὸ τὸ ἱλαρὸν φῶς τῆς σελήνης πᾶν ἀνθρώπινον ὄν, ὅταν ἔχῃ ἡ ψυχή του καὶ σταλαγμὸν μόνον ποιήσεως. Ὅτε δὲ ὑπέθεσεν, ὅτι ὁ νέος ὑπολοχαγὸς θὰ ἐκοιμᾶτο ὕπνον νήδυμον, ἀφ' οὗ ἥκιστα ποιητικὴν εἶχε φύσιν, ἠγέρθη καὶ περιβληθεῖσα ἐπενδύτην ἐξύπνησε τὴν θαλαμηπόλον της καὶ ἀνῆλθε μετ' αὐτῆς εἰς τὸ κατάστρωμα. Οὐδένα ἄλλον εὗρεν ἐκεῖ, πλὴν τοῦ πηδαλιούχου, ὁ ὁποῖος ἐτραγῴδει εἶδος μοιρολογίου εἰς κορσικανικὴν διάλεκτον καὶ εἰς ἦχον ἄγριον καὶ μονότονον. 'Αλλ' ἐν τῇ νυκτερινῇ ἠρεμίᾳ ἡ παράδοξος ἐκείνη μουσικὴ εἶχεν ἰδιάζον θέλγητρον. Δυστυχῶς ἡ μὶς Λυδία δὲν ἐνόει ἐπακριβῶς τί ἔλεγε τὸ ᾆσμα. Μεταξὺ πολλῶν τετριμμένων φράσεων στίχος σθεναρὸς ἠρέθιζε σφόδρα τὴν περιέργειάν της· ἀλλ' εἰς τὰ κάλλιστα μέρη ἐπηκολούθουν ἰδιωτισμοὶ ἀκατάληπτοι εἰς αὐτήν. 'Ενόησεν ὅμως, ὅτι ὁ λόγος ἦτο περὶ φόνου· διότι ἀναμὶξ ἠκούοντο κατάραι κατὰ φονέων, ἀπειλαὶ ἐκδικήσεως καὶ ἐγκώμια τοῦ θανόντος. 'Εδυνήθη νὰ ἀπομνημονεύσῃ στίχους τινὰς μόνον, ὧν ἐπιχειρῶ τὴν μετάφρασιν:

...Τὴν ὄψι του δὲν ἄλλαζαν οἱ λόγχαις, τὰ κανόνια.
Ἦταν 'ς τὴ μάχη γελαστός, 'σὰν 'μέρα τ' ἀλωνάρη.
Ἦταν ξιφτέρι γλήγορο, τοῦ σταυραητοῦ συντρόφι,
'ς τοὺς φίλους μέλι, 'ς τοὺς ἐχθροὺς 'σὰν θάλασσα ἀφρισμένη.
'Απὸ τὸν ἥλιο πιὸ ψηλός, γλυκὸς 'σὰν τὸ φεγγάρι.
Αὐτὸν ποῦ τρέμαν οἱ ἐχθροί, κ' ἐφεύγαν ἀπ' ἐμπρός του,
οἱ συντοπίταις βάρεσαν μὲ προδοσιὰ 'ς τοῖς πλάταις,
καθὼς ὁ σκύλος Βίττολος τὸν Κόρσο τὸν Σαμπιέρο,[1]
γιατὶ νὰ ἰδοῦν τὴν ὄψι του δὲ βάσταγε ἡ ψυχή τους.
...'Απάν' ἀπ' τὸ κρεβάτι μου, ἐκεῖ 'ψηλὰ 'ς τὸν τοῖχο,
κρεμάστε τὸ παράσημο, ποῦ πῆρα τιμημένα.

[1]) Βλ. Filippini βιβλ. XI.—Τὸ ὄνομα τοῦ Βίττολο, ὅπερ κατέστη συνώνυμον τοῦ προδότου, ἐμπνέει ἀκόμη μέχρι τοῦδε ἀποστροφὴν εἰς τοὺς Κορσικανούς.

Ἔχει ταινία κόκκινη, 'σὰν τὸ 'πουκάμισό μου.
Φυλάχτε το παράσημο, ποῦ πῆρα τιμημένα,
φυλάχτε τὸ πουκάμισο, 'ς τὸ αἷμα βουτημένο,
νὰ τά 'βρῃ ὁ γιός μου 'σὰν ἔρθῃ ἀπὸ τὰ ξένα μέρη.
Γιὰ τοῖς δυὸ τρύπαις ποῦ θὰ ἰδῇ μέσ' 'ς τὸ 'πουκάμισό μου,
εἰς ἄλλου τὸ 'πουκάμισο ν' ἀνοίξῃ ἄλλαις δύο.
Καὶ πάλι δὲν θὰ δικηωθῶ καὶ δὲν θὰ ἡσυχάσω!
Θέλω τὸ χέρι 'πῶρρηξε, τὸ μάτι ποῦ στοχάσθη,
θέλω τὴν ἄνομη καρδιὰ ποῦ τὸ κακὸ βουλήθη...

'Ο ναύτης διέκοψεν αἰφνιδίως τὸ ᾆσμα. «Διατὶ δὲν ἐξακολουθεῖς, φίλε μου;» τὸν ἠρώτησεν ἡ μὶς Νέβιλ.

'Ο ναύτης ἔδειξε διὰ νεύματος ἄνθρωπόν τινα, ἀναβαίνοντα ἐκ τοῦ κύτους εἰς τὸ κατάστρωμα· ἦτο δὲ οὗτος ὁ Ὅρσος, ἀνελθὼν ἵνα ἀναπνεύσῃ καθαρὸν ἀέρα.

«Τελείωσαι, σὲ παρακαλῶ, τὸ μοιρολόγι σου, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία. Μοῦ ἀρέσει ὑπερβολικά.»

'Ο ναύτης κύψας πρὸς αὐτὴν εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ: «Δὲν θέλω ἐγὼ νὰ δώσω *ριμπέκκο* εἰς κανένα.

— Τί νὰ δώσῃς;»

'Ο ναύτης δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἤρχισε νὰ συρίζῃ.

«Σᾶς κατέλαβα ἐπ' αὐτοφώρῳ θαυμάζουσαν τὴν Μεσόγειόν μας, μὶς Νέβιλ, εἶπεν ὁ Ὅρσος, προσελθών. 'Ομολογήσατε, ὅτι τόσῳ λαμπρὰ σελήνη δὲν ὑπάρχει ἀλλαχοῦ.

— Δὲν παρετήρουν τὴν σελήνην, ἀλλ' ἔκαμνον μελέτας τῆς κορσικανικῆς διαλέκτου. 'Ο ναύτης αὐτὸς ἐτραγῴδει μοιρολόγιον τραγικώτατον, τὸ ὁποῖον ὅμως διέκοψεν εἰς τὸ καλλίτερον μέρος.»

'Ο ναύτης ἔκυψε, προσποιηθεὶς ὅτι ἤθελε νὰ παρατηρήσῃ τὴν πυξίδα, καὶ ἐτράβηξεν ἀποτόμως τὸν ἐπενδύτην τῆς μὶς Νέβιλ. Προδήλως ἐζήτει νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἠδύνατει νὰ τραγῳδήσῃ τὸ μοιρολόγιον, παρόντος τοῦ ὑπολοχαγοῦ Ὅρσο.

«Τί ἐτραγῴδεις λοιπόν, Πάολο Φραντζῆ; ἠρώτησεν ὁ Ὅρσο· κάμμιαν *βαλλάταν* ἢ *βότσερον*;[1]) ἡ δεσποσύνη τὰ καταλαμβάνει καὶ ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τὸ τέλος.

[1]) Ὅταν ἀποθάνῃ τις ἐν Κορσικῇ, μάλιστα δ' ὅταν δολοφονηθῇ, τίθεται ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐπὶ τραπέζης, αἱ δὲ συγγενεῖς αὐτοῦ, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτων γνώριμοι ἢ καὶ ξέναι γυναῖκες, γνωσταὶ διὰ τὴν ποιητικὴν εὐφυΐαν των, αὐτοσχεδιάζουσι παρόντος πολυαρίθμου ἀκροατηρίου, ἔμμετρα μοιρολόγια εἰς τὸ ἐγχώριον ἰδίωμα. Αἱ τοιαῦται γυναῖκες ὀνομάζονται voceratrici, ἢ κατὰ τὴν κορσικανικὴν προφοράν, bu-

Digitized by Google

— Τὸ ξέχασα, Ὅρσ' Ἀντώνη,» εἶπεν ὁ ναύτης. Καὶ συγχρόνως ἤρχισε νὰ ψάλλῃ μὲ δυνατὴν φωνὴν ἓν τροπάριον.

Ἡ μὶς Λυδία ἤκουσεν ἀπροσέκτως τὸ τροπάριον, καὶ δὲν ἐπέμεινε νὰ τραγῳδήσῃ ὁ ναύτης τὸ μοιρολόγιον· ἐπεφυλάσσετο ὅμως νὰ ἐξετάσῃ βραδύτερον, ὅπως πληροφορηθῇ τί ταῦτα ἐσήμαινον. Ἀλλ' ἡ θαλαμηπόλος της, ἐκ Φλωρεντίας καταγομένη, δὲν ἐνόει περισσότερον ἀπὸ τὴν κυρίαν της τὸ κορσικανικὸν ἰδίωμα, εἶχεν ὅμως καὶ αὐτὴ περιέργειαν νὰ μάθῃ. Στραφεῖσα λοιπὸν πρὸς τὸν Ὅρσον, πρὶν προφθάσῃ ἐκείνη νὰ τὴν ἐμποδίσῃ διὰ νεύματος ἢ χειρονομίας, «Καπετάνιε, τὸν ἠρώτησε, τί θὰ εἰπῇ δίνω ριμπέκκο; [1])

— *Ριμπέκκο!* εἶπεν ὁ Ορσος· πᾶς Κορσικανὸς θεωρεῖ τοῦτο ὕβριν θανάσιμον· εἶναι μομφὴ ὅτι δὲν ἐξετέλεσεν ὀφειλομένην ἐκδίκησιν. Καὶ τίς σᾶς ἀνέφερε τὸ *ριμπέκκο* ;

— Χθὲς εἰς τὴν Μασσαλίαν, ἔσπευσε νὰ ἀποκριθῇ ἡ μὶς Λυδία, ὁ πλοίαρχός μας ἀνέφερεν αὐτὴν τὴν λέξιν.

— Καὶ περὶ τίνος ἦτο ὁ λόγος; ἠρώτησεν ὁ Ὅρσος τεταραγμένος.

— Ὦ! μᾶς διηγεῖτο μίαν παλαιὰν ἱστορίαν... τῶν χρόνων τοῦ... ἆ! ναί, νομίζω ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς Βανίνας Ὀρνάνου.

— Ὁ θάνατος τῆς Βανίνας, ὑποθέτω, δεσποσύνη, δὲν σᾶς ἐνέπνευσε παραπολλὴν ἀγάπην πρὸς τὸν ἡμέτερον ἥρωα, τὸν ἀνδρεῖον Σαμπιέρον ;

— Καὶ νομίζετε ἡρωϊκὸν τὸ κατόρθωμά του;

— Τὸ ἔγκλημά του δικαιολογοῦσι τὰ ἄγρια ἤθη τῶν χρόνων ἐκείνων· καὶ ἔπειτα ὁ Σαμπιέρος εἶχε πόλεμον λυσσώδη πρὸς τοὺς Γενουηνσίους· ποίαν πίστιν θὰ εἶχον εἰς αὐτὸν οἱ συμπολῖταί του, ἂν δὲν ἐτιμώρει ἐκείνην, ἡ ὁποία ἐζήτει νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τοὺς Γενουηνσίους ;

— Ἡ Βαννίνα, εἶπεν ὁ ναύτης, ἔφυγε χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἀνδρός της· ὁ Σαμπιέρος ἔκαμε καλὰ καὶ τὴν ἔπνιξε.

— Ἀλλ' ἔφυγεν, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία, διὰ νὰ σώσῃ τὸν σύζυγόν της, ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτὸν ὑπῆγε νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν του ἀπὸ τοὺς Γενουηνσίους !

— Ζητοῦσα χάριν παρὰ τῶν ἐχθρῶν του τὸν ἐξύβριζεν ! ἀνεφώνησεν ὁ Ὅρσος.

— Καὶ νὰ τὴν φονεύσῃ ὁ ἴδιος ! ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ μὶς Νέβιλ. Τί τέρας ἦτο αὐτός!

— Εἰξεύρετε ὅτι τὸ ἐζήτησεν ἡ ἰδία ὡς χάριν νὰ φονευθῇ ἀπὸ αὐτόν. Τέρας θεωρεῖτε καὶ τὸν Ὀθέλλον, δεσποσύνη ;

— Δὲν εἶναι καθόλου τὸ ἴδιον! ἐκεῖνος ἦτο ζηλότυπος, ἐν ᾧ ὁ Σαμπιέρος τὴν ἐφόνευσεν ἐκ ματαιοδοξίας.

— Καὶ μήπως δὲν εἶναι ματαιοδοξία καὶ ἡ ζηλοτυπία; Ἀλλ' εἶναι ἡ ἐξ ἔρωτος ματαιοδοξία καὶ ἴσως θὰ τὴν κρίνετε ἐπιεικῶς, ἀποβλέπουσα εἰς τὸ αἴτιον, τὸ προκαλοῦν αὐτήν;»

Ἡ μὶς Λυδία τὸν ἐκύτταξεν ἀγερώχως, καὶ εἶτα ἠρώτησε τὸν ναύτην πότε θὰ φθάσωσιν εἰς τὸν λιμένα.

«Μεθαύριον, εἶπεν ἐκεῖνος, ἂν δὲν ἀλλάξῃ ὁ καιρός.

— Ἐπεθύμουν νὰ εἴμεθα φθασμένοι ἀπὸ τώρα εἰς Αἰάκειον, διότι ἤρχισα νὰ βαρύνωμαι τὸ πλοῖον.»

Καὶ ἐγερθεῖσα ἔκαμεν ὀλίγα βήματα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, στηριζομένη εἰς τὸν βραχίονα τῆς θαλαμηπόλου της. Ὁ Ὅρσος ἔμεινεν ἀκίνητος πλησίον τοῦ πηδαλίου, ἐν ἀμηχανίᾳ εὑρισκόμενος καὶ μὴ εἰξεύρων ἂν ἔπρεπε νὰ συμπεριπατήσῃ μετ' αὐτῆς, ἢ μᾶλλον νὰ παύσῃ ὁμιλίαν, ἡ ὁποία πιθανῶς τὴν δυσηρέστει.

«Ὡραία κοπέλλα, μὰ τὴν Παναγίαν! εἶπεν ὁ ναύτης· ἂν ὅλοι οἱ ψύλλοι τοῦ κρεβατιοῦ μου τῆς ἔμοιαζαν δὲν θὰ ἔβγαζα 'μιλιά, ὅταν θὰ μ' ἐτσιμποῦσαν!»

Ἡ μὶς Λυδία ἤκουσεν ἴσως τὸ ἀφελὲς τοῦτο ἐγκώμιον τοῦ κάλλους αὐτῆς καὶ ἐπειράχθη, διότι σχεδὸν παραχρῆμα κατῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά της. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀπῆλθε καὶ ὁ Ὅρσος. Ἅμα οὗτος ἀπεμακρύνθη τοῦ καταστρώματος καὶ ἀνῆλθε πάλιν ἡ θαλαμηπόλος, ἡ ὁποία ὑποβαλοῦσα τὸν ναύτην εἰς ἀνάκρισιν λεπτομερῆ ἐκόμισεν εἰς τὴν κυρίαν της τὰς ἑπομένας πληροφορίας· ὅτι ἡ *μπαλλάτα*, ἣν δὲν ἐτελείωσεν ὁ ναύτης, ἕνεκα τῆς παρουσίας τοῦ Ὅρσου, συνετέθη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ῥέββια, πατρὸς τοῦ ἐν λόγῳ ὑπολοχαγοῦ, δολοφονηθέντος πρὸ δύο ἐτῶν. Ὅτι ὁ ναύτης οὐδόλως ἀμφέβαλλεν, ὅτι ὁ Ὅρσος ἐπανήρχετο εἰς τὴν πατρίδα του, *διὰ νὰ πάρῃ τὸ αἷμά του 'πίσω*, κατὰ τὴν φράσιν του, καὶ ἐβεβαίου ὅτι μετ' ὀλίγον ἔχομεν νὰ ἴδωμεν *νωπὸν κρέας* εἰς τὸ χωρίον Πετρανέραν. Ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ αὐθέντης ὁ Ὅρσος διενοεῖτο νὰ φονεύσῃ δύο ἢ τρεῖς ἀνθρώπους, περὶ ὧν ὑπῆρχεν ὑπόνοια ὅτι ἦσαν οἱ δολοφόνοι τοῦ πατρός του, καὶ οἱ ὁποῖοι ναὶ μὲν

---

ceratrici, τὸ δὲ μοιρολόγιον καλοῦσι vocero, buceru, buceratu ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει, ballata δὲ ἐν τῇ λοιπῇ νήσῳ. Ἡ λέξις vocero, καθὼς καὶ τὰ ἐκ ταύτης παράγωγα vocerar, voceratrice, παρεφθάρησαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ vociferare. Ἐνίοτε πολλαὶ γυναῖκες αὐτοσχεδιάζουσιν ἐξ ὑπαμοιβῆς, συχνάκις δὲ ἡ σύζυγος ἢ ἡ θυγάτηρ μοιρολογεῖ τὸν νεκρόν.

[1]) Rimbeccare ἰταλιστὶ σημαίνει ἐπαναπέμπειν, ἀπορρίπτειν, ἀποκρίνεσθαι προσβλητικῶς, εἰς δὲ τὸ κορσικανικὸν ἰδίωμα σημαίνει τὸ δημοσίᾳ ὀνειδίζειν. Δίδουσι *ριμπέκκο* εἰς υἱὸν δολοφονηθέντος οἱ λέγοντες αὐτῷ ὅτι δὲν συνετελέσθη ἡ ἐκδίκησις τοῦ πατρός του. Τὸ *ριμπέκκο* θεωρεῖται ὡς πρόκλησις ὑβριστικὴ ἀνδρὸς μὴ ἀποπλύναντος τὸ χυθὲν αἷμα δι' ἄλλου αἵματος. Οἱ νόμοι τῶν Γενουηνσίων ἐτιμώρουν αὐστηρότατα τοὺς δόντας *ριμπέκκα*.

Digitized by Google

κατηγγέλθησαν καὶ συνελήφθησαν ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' εὑρέθησαν λευκότεροι χιόνος καὶ ἀπελύθησαν, «ἐπειδὴ καὶ τὰ εἶχαν φτειασμένα μὲ δικαστὰς καὶ δικηγόρους, μὲ νομάρχην καὶ χωροφύλακας.

—Δὲν εἶναι πλέον δικαιοσύνη εἰς τὴν Κορσικήν, προσέθηκεν ὁ ναύτης, καὶ ἔχω περισσοτέραν ἐμπιστοσύνην εἰς ἓν καλὸν τουφέκι, παρὰ εἰς ὅλα τὰ δικαστήρια. Ὅποιος ἔχει ἐχθρὸν πρέπει νὰ ἐκλέξῃ ἓν ἀπὸ τὰ τρία S.» [1])

Αἱ σπουδαῖαι αὗται πληροφορίαι μετέβαλον ἐπαισθητῶς τοὺς τρόπους καὶ τὰς διαθέσεις τῆς μὶς Λυδίας πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν Δέλλα Ῥέββια. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης παρίστατο ἐν τῇ διανοίᾳ τῆς ῥωμαντικῆς Ἀγγλίδος, ὡς σημαντικὸν ὑποκείμενον· τὸ δὲ ἄφροντι ἦθός του, τὸ ἀνεπιτήδευτον τῶν τρόπων του καὶ ἡ φαιδρότης αὐτοῦ, ἅτινα ἐν ἀρχῇ τὴν εἶχον δυσμενῶς προδιαθέσῃ, ἐξελαμβάνοντο νῦν ὑπ' ἐκείνης ὡς βαθεῖα ὑπόκρισις ψυχῆς δραστηρίου, μὴ ἀποκαλυπτούσης ἐξωτερικῶς τὰ συνταράσσοντα αὐτὴν αἰσθήματα. Ὅθεν ἐθεώρει τοῦτο πρόσθετον προτέρημα τοῦ Ὤρσου, ὁ ὁποῖος τῇ ἐφαίνετο ἄλλος Φιέσκος, κρύπτων μεγαλεπίβολα σχέδια ὑπὸ τὸ πρόσχημα κουφότητος. Καίτοι δ' ὁ φόνος δύο ἢ τριῶν καθαρμάτων δὲν εἶνε ἔργον τοσοῦτον λαμπρόν, ὅσον ὁ ἀγὼν ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος, ὅμως καὶ ἡ ὡραία ἐκδίκησις εἶνε πάντοτε ὡραία· ἄλλως δὲ εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ἀρέσκει νὰ ἦναι ὁ ἥρως καὶ πολιτικὸς ἀνήρ. Τότε κατὰ πρῶτον ἡ μὶς Νέβιλ παρετήρησεν ὅτι ὁ νέος ὑπολοχαγὸς εἶχε πολὺ μεγάλους ὀφθαλμούς, λευκοὺς ὀδόντας, κομψὸν ἀνάστημα, καὶ τὴν προσήκουσαν μόρφωσιν καὶ συμπεριφορὰν ἀρίστην. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν συνδιελέχθη συχνάκις μετ' αὐτοῦ καὶ ἡ συνομιλία του τὴν κατεγοήτευσε· τὸν ἠρώτησε περὶ πλείστων πραγμάτων τῆς πατρίδος του, ἐκεῖνος δ' ἀπεκρίνετο πάντοτε μετὰ πολλῆς χάριτος. Ἀποδημήσας ἐν ἡλικίᾳ ἁπαλῇ, ὅπως σπουδάσῃ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὸ λύκειον, εἶτα δ' εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολήν, ἐτήρησεν ἐν τῇ φαντασίᾳ του τὴν εἰκόνα τῆς Κορσικῆς ἐστολισμένην μὲ ποιητικὰ χρώματα. Ὁσάκις ὡμίλει περὶ τῶν ὀρέων, περὶ τῶν δασῶν αὐτῆς, περὶ τῶν παραδόξων ἠθῶν τῶν κατοίκων, κατελαμβάνετο ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ. Τὴν λέξιν ἐκδίκησιν πολλάκις ἀνέφερεν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, ἐν ταῖς διηγήσεσιν αὐτοῦ, διότι ἀδύνατον εἶναι ὁμιλῶν τις περὶ Κορσικανῶν νὰ μὴ κατακρίνῃ ἢ νὰ μὴ δικαιολογήσῃ τὸ παροιμιῶδες πάθος των. Ἡ μὶς Νέβιλ ἐξεπλάγη οὐκ ὀλίγον ἀκούσασα τὸν Ὤρσον νὰ καταδικάζῃ γενικῶς καὶ ἀπολύτως τὰ ἀδιάλλακτα τῶν συμπολιτῶν του μίση· ὅμως προσεπάθει νὰ δικαιώσῃ τοὺς χωρικούς, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ *βενδέττα*, ὅ ἐστιν ἡ ἐκδίκησις εἶναι ἡ μονομαχία τῶν πτωχῶν. «Τοῦτο εἶναι ἀληθέστατον, προσέθηκε, διότι τοῦ φόνου προηγεῖται· πάντοτε κανονικὴ πρόκλησις. *Φυλάττου καὶ φυλάττομαι,* εἶναι ἡ καθιερωμένη φράσις, ἣν λέγουσιν οἱ ἐχθροί, πρὶν στήσωσιν ἐνέδρας κατ' ἀλλήλων. Πλειότεροι φόνοι γίνονται εἰς τὸν τόπον μας, εἶπε, παρὰ εἰς τὰ ἄλλα μέρη· ἀλλ' οὐδέποτε ἐξώθησε τοὺς κατοίκους εἰς τὸ ἔγκλημα σκοπὸς ποταπός. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔχομεν πολλοὺς φονεῖς, ἀλλὰ κλέπτην οὐδένα.»

Ὁσάκις ἔλεγε τὰς λέξεις ἐκδίκησιν καὶ φόνον, ἡ μὶς Λυδία τὸν ἐκύτταζε μετὰ προσοχῆς, ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του τὸ ἐλάχιστον ἴχνος συγκινήσεως. Οὖσα ὅμως προκατειλημμένη καὶ πεποιθυῖα, ὅτι ὁ ὑπολοχαγὸς ἐκέκτητο σθένος ψυχῆς ἱκανόν, ὅπως μένωσιν ἀνεξιχνίαστοι αἱ βουλαί του εἰς τὰ ὄμματα πάντων, πλὴν μόνης αὐτῆς, ἐννοεῖται, ἐξηκολούθει νὰ ἔχῃ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν, ὅτι ἡ σκιὰ τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ῥέββια δὲν θὰ ἀναμείνῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἱκανοποίησιν, τὴν ὁποίαν ἀπῄτει.

Ἤδη ἦτο εὐδιάκριτος ἐκ τῆς ἡμιολίας ἡ Κορσική, ὁ δὲ πλοίαρχος κατωνόμαζε τὰ κυριώτατα μέρη τῆς παραλίας· καίτοι δὲ πάντα ἦσαν ἐντελῶς ἄγνωστα εἰς τὴν Λυδίαν, ἤκουεν ὅμως εὐχαρίστως τὰ ὀνόματά των· διότι εἶναι σφόδρα ἀνιαρὸν νὰ βλέπῃς τοποθεσίας καὶ νὰ ἀγνοῇς πῶς ὀνομάζονται. Ἐνίοτε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τοῦ συνταγματάρχου ἔβλεπον νησιώτην τινά, φοροῦντα καστανόχρουν ἔνδυμα καὶ ὡπλισμένον μὲ τουφέκιον, ἐπιβαίνοντα δὲ κοντοῦ ἵππου καλπάζοντος εἰς ἀνωφερεῖς δρόμους. Ἡ μὶς Λυδία ἐφαντάζετο, ὅτι πᾶς τοιοῦτος ἦτο φυγόδικος, ἢ τοὐλάχιστον υἱὸς τρέχων νὰ ἐκδικηθῇ τὸν φόνον τοῦ πατρός του· ἀλλ' ὁ Ὤρσος τὴν ἐβεβαίου, ὅτι ἦτο εἰρηνικὸς χωρικός, πορευόμενος εἰς τὰ ἔργα του, καὶ ὅτι ἐκράτει τουφέκιον οὐχὶ τόσον ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἐπίδειξιν, ἐπειδὴ ἦτο ἀπαίτησις τοῦ ἐγχωρίου συρμοῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ καλλωπισταὶ τῶν πόλεων κρατοῦσι κομψὸν ῥαβδίον. Καίτοι δὲ τὸ τουφέκιον εἶναι ὅπλον οὔτε τόσον εὐγενὲς οὔτε τόσον ποιητικόν, ὅσον τὸ ἐγχειρίδιον, ὅμως ἡ μὶς Λυδία ἰσχυρίζετο ὅτι ἁρμόζει περισσότερον εἰς τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τὰ κομψὰ ῥαβδία, ἐνθυμουμένη ὅτι πάντες οἱ ἥρωες τοῦ λόρδου Βύρωνος φονεύονται διὰ σφαίρας καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ κοινοῦ καὶ τετριμμένου ἐγχειριδίου.

Μετὰ τριήμερον πλοῦν ἔφθασαν πλησίον τῶν Σαγγυναρίων νήσων, καὶ εἶδον πρὸ αὐτῶν ἁπλούμενον τὸν μεγαλοπρεπῆ τὴν θέαν κόλπον τοῦ Αἰακείου. Οὐχὶ ἀτόπως συγκρίνουσι τοῦτον μὲ τὸν ὅρμον τῆς Νεαπόλεως· καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν κατέπλεεν ἡ ἡμιολία εἰς τὸν λιμένα, ἐν

[1]) Ἐγχώριος φράσις, ἐννοοῦσα schioppetto, stiletto, strada, ἤτοι τουφέκι, μαχαίρι, δρόμον (φυγήν.)

Digitized by Google

μακὶς φλεγόμενον καὶ περικαλύπτον διὰ καπνοῦ τὴν Πούνταν δὲ Γιράτο, ἐνθύμιζε τὸν Βεζούβιον, καὶ ηὔξανε τὴν ὁμοιότητα. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποτελεσθῇ πλήρης ἡ ὁμοιότης αὕτη ἔπρεπε νὰ εἶχον εἰσβάλῃ εἰς τὰ περίχωρα τῆς Νεαπόλεως τὰ στίφη τοῦ Ἀττίλα· διότι τὰ πάντα εἶναι νεκρωμένα καὶ ἔρημα πέριξ τοῦ Αἰακείου. Ἀντὶ τῶν κομψῶν ἐκείνων ἐργοστασίων, ἅτινα διαφαίνονται καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν, ἀπὸ τοῦ Καστελλαμάρε μέχρι τῆς Μισηνῆς ἄκρας, περὶ τὸν κόλπον τοῦ Αἰακείου βλέπεις μόνον στυγνὰς τὴν ὄψιν λόχμας καὶ ὄρη μαδαρά· οὔτε ἔπαυλίν τινα, οὔτε κατοικίαν. Σποράδην μόνον ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν πόλιν γηλόφων διακρίνονται μεμονωμένα ἐν μέσῳ τοῦ χλοεροῦ ἐδάφους λευκά τινα κτίσματα· εἰσὶ δὲ ταῦτα ἐπιτύμβιοι ναΐσκοι, οἰκογενειακοὶ τάφοι. Τὰ πάντα ἐν τῇ τοποθεσίᾳ ἐκείνῃ ἐνέχουσι σοβαρὸν καὶ πένθιμον κάλλος.

Ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως ἡ ἄποψις, μάλιστα κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐπηύξανε τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐνεποίει ἡ ἐρημία τῶν περιχώρων. Οὐδεμία κίνησις κατὰ τὰς ὁδούς, ὅπου συναντᾷ τις μόνον εὐαρίθμους ἀνθρώπους ἀργούς, καὶ πάντοτε τοὺς ἰδίους. Οὐδεμία γυνή, πλὴν τινων χωρικῶν, αἵτινες ἔρχονται ἵνα πωλήσωσι τὰ προϊόντα των. Δὲν ἀκούονται οὔτε φωναὶ δυναταί, οὔτε γέλωτες, οὔτε ᾄσματα, ὡς ἐν ταῖς ἰταλικαῖς πόλεσιν. Ἐνίοτε ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου ἐν τῷ τόπῳ τοῦ περιπάτου φαίνεται δεκὰς ὡπλισμένων χωρικῶν χαρτοπαικτούντων ἢ θεωμένων τοὺς χαρτοπαικτοῦντας. Οὐδέποτε φωνάζουσιν οὗτοι, οὐδὲ ἐρίζουσιν· ἂν παροξυνθῶσι παίζοντες, ἀκούονταί τινες πιστολισμοί, οἱ ὁποῖοι προηγοῦνται πάντοτε τῶν ἀπειλῶν. Οἱ Κορσικανοὶ εἶναι σοβαροὶ καὶ σιωπηλοί. Τὴν ἑσπέραν ὀλίγοι τινὲς ἐξέρχονται, ὅπως ἀναπνεύσωσι τὸν καθαρὸν ἀέρα· ἀλλὰ πάντες σχεδὸν οἱ περιπατοῦντες ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ εἰσὶ ξένοι. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου κάθηνται ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν των, καὶ ἕκαστος αὐτῶν φαίνεται ἐνεδρεύων, ὡς ἱέραξ ἐν τῇ φωλεᾷ του.

Δ'

Ἀφ' οὗ πρῶτον ἐπεσκέφθη τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Ναπολέων, ἀφ' οὗ διὰ τρόπου θεαρέστου ἢ μὴ ἔλαβεν εἰς ἀνάμνησιν τεμάχιον τοῦ καλύπτοντος τοὺς τοίχους χάρτου, ἡ μὶς Λυδία κατελήφθη τὴν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἐλεύσεώς της ἡμέραν ἐξ ἀνίας ἀφορήτου, ὡς συμβαίνει εἰς πάντα ξένον ἐν χώρᾳ, ὅπου τὸ ἀκοινώνητον τῶν κατοίκων καταδικάζει αὐτὸν εἰς πλήρη ἀπομόνωσιν. Καὶ μετενόησε μὲν διὰ τὴν ἀπερισκεψίαν της, ἀλλὰ συλλογισθεῖσα ὅτι ἂν ἀνεχώρει ἀμέσως, θὰ παρεβλάπτετο ἡ φήμη της ὡς τολμηρᾶς ὁδοιπόρου, ἀπεφάσισε νὰ ὑπομείνῃ καὶ νὰ διέλθῃ τὰς ὥρας της ὡς ἐδύνατο κάλλιστα. Λαβοῦσα δὲ τὴν γενναίαν ταύτην ἀπόφασιν, παρεσκεύασε γραφίδας καὶ χρώματα, ἐσχεδίασε διαφόρους τοποθεσίας τοῦ κόλπου, καὶ ἀπεικόνισε τὴν μορφὴν ἡλιοκαοῦς χωρικοῦ, ὅστις ἐπώλει μὲν πεπόνια, ὡς οἱ φιλήσυχοι κηπουροὶ τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' εἶχε λευκὴν γενειάδα καὶ ὄψιν ἀγριωτάτου κακούργου. Ἐπειδὴ ὅμως πάντα ταῦτα δὲν ἐπήρκουν πρὸς διασκέδασιν αὐτῆς, ἐβουλήθη νὰ γυρίσῃ τὸν νοῦν τοῦ ἀπογόνου τῶν δεκανέων· καὶ δὲν ἦτο δύσκολον τοῦτο, διότι ἀντὶ νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ χωρίον του, ὁ Ὅρσος προετίμα τὴν ἐν Αἰακείῳ διαμονήν, ἂν καὶ πρὸς οὐδένα τῶν ἐντοπίων εἶχε κοινωνίαν. Ἡ δὲ μὶς Λυδία ἀνεδέχθη τὸ εὐγενὲς ἔργον νὰ ἐξημερώσῃ τὴν ὀρεσίβιον ἐκείνην ἄρκτον καὶ νὰ πείσῃ τὸν Ὅρσον νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰ ἀπαίσια αὐτοῦ σχέδια, ἅτινα ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του νὰ ἐκτελέσῃ. Ἀφότου ἔλαβε τὸν κόπον νὰ μελετήσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ νέου, ἐσκέφθη, ὅτι θὰ ἦτο ἁμαρτία νὰ παρίδῃ αὐτὸν φερόμενον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας καὶ ὅτι ἐπίζηλον θὰ ἦτο κατόρθωμα τὸ νὰ φέρῃ εἰς θεογνωσίαν Κορσικανόν.

Διήρχοντο δὲ οἱ ἡμέτεροι ταξειδιῶται τὰς ἡμέρας των ὡς ἀκολούθως· ἀπὸ πρωΐας ὁ συνταγματάρχης μετὰ τοῦ Ὅρσου ἐκυνήγουν, ἡ δὲ μὶς Λυδία ἐζωγράφιζεν ἢ ἔγραφεν ἐπιστολὰς πρὸς φίλας της, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δύναται νὰ χρονολογῇ τὰς ἐπιστολάς της ἐκ τῆς πρωτευούσης τῆς Κορσικῆς· περὶ τὴν ἕκτην ὥραν οἱ ἄνδρες ἐπανήρχοντο ἐκ τῆς θήρας, κομίζοντες ἀφθονωτάτην ἄγραν. Ἐδείπνουν, ἡ μὶς Λυδία ἐτραγῴδει, ὁ συνταγματάρχης ἀπεκοιμᾶτο, καὶ οἱ δύο νέοι παρέμενον συνδιαλεγόμενοι μέχρι βαθείας νυκτός.

Ἕνεκά τινος τύπου, ἀπαιτουμένου διὰ τὸ διαβατήριον, ἠναγκάσθη ὁ συνταγματάρχης Νέβιλ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν νομάρχην. Οὗτος δὲ πολλὴν αἰσθανόμενος πλῆξιν, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν συναδέλφων του, ἐκ τοῦ μονοτόνου ἐν τῇ νήσῳ βίου, κατεχάρη μαθὼν τὴν ἔλευσιν Ἄγγλου πλουσίου, εὐκοινωνήτου καὶ θυγατέρα ἔχοντος εὐειδῆ. Ὅθεν ὑπεδέχθη αὐτὸν μετὰ πολλῆς εὐπροσηγορίας, τὸν περιεποιήθη μεγάλως καὶ περιπλέον ἐπεσκέφθη αὐτὸν κατ' οἶκον μετ' οὐ πολύ. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπισκέψεως ὁ μὲν συνταγματάρχης πρὸ μικροῦ δειπνήσας, ἦτο ἐξηπλωμένος ἀναπαυτικῶς ἐπὶ κλιντῆρος, ἡ δὲ θυγάτηρ του ἐτραγῴδει, κρούουσα συγχρόνως παράχορδον κλειδοκύμβαλον· καὶ ὁ Ὅρσος ἔστρεφε τὰ φύλλα τοῦ τετραδίου τῆς μουσικῆς καὶ ἐκύτταζε τοὺς ὤμους καὶ τὴν ξανθὴν κόμην τῆς μουσουργοῦ. Ὅτε ἠγγέλθη ὅτι ἦλθεν ὁ κ. νομάρχης, τὸ μὲν κλειδοκύμβαλον ἐσίγησεν, ὁ δὲ συνταγματάρχης ἠγέρθη, ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐσύστησε τὸν νομάρχην εἰς τὴν θυγατέρα του. «Δὲν σᾶς συνιστῶ τὸν κύριον Δέλλα Ῥέββια, εἶπε, διότι βεβαίως θὰ τὸν γνωρίζετε.

Digitized by Google

— Είναι ὁ κύριος ὁ υἱός τοῦ συνταγματάρχου Δέλα Ῥέββια ; ἠρώτησεν ὁ νομάρχης, μετά τινος ἀμηχανίας.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Ὅρσος.

— Εἶχα τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω τὸν κύριον πατέρα σας.»

Τὰ κοινὰ καὶ τετριμμένα θέματα τῆς συνομιλίας ἐξηντλήθησαν μετ' ὀλίγον. Ὁ συνταγματάρχης ἐχασμᾶτο συχνότατα χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ὁ δὲ Ὅρσος φιλελεύθερος ὢν δὲν ἠρέσκετο νὰ συνομιλῇ μετὰ δορυφόρου τῆς ἐξουσίας, καὶ μόνη ἡ Λυδία διὰ τῶν λόγων της συνετέλει εἰς τὸ νὰ μὴ χαλαρωθῇ ἡ συνδιάλεξις. Ἀλλὰ καὶ ὁ νομάρχης ἐφιλοτιμεῖτο νὰ μὴ ὑπολειφθῇ ταύτης καὶ προδήλως ηὐχαριστεῖτο εἰς ἄκρον ὁμιλῶν περὶ τῶν Παρισίων καὶ περὶ τοῦ μεγάλου κόσμου πρὸς γυναῖκα γνωρίζουσαν πάντα τὰ ἔξοχα πρόσωπα τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας. Ὁμιλῶν δὲ παρετήρει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ τὸν Ὅρσον μὲ περιέργειαν ἀνεξήγητον.

«Τὸν κύριον Δέλλα Ῥέββια ἐν Γαλλίᾳ τὸν ἐγνωρίσατε ;» ἠρώτησε τὴν μὶς Λυδίαν.

Ἡ δὲ μὶς Λυδία, ἐνδοιάζουσά πως, ἀπεκρίθη ὅτι τὸν ἐγνώρισεν ἐν τῷ πλοίῳ, δι' οὗ ἦλθεν εἰς Κορσικήν.

«Εἶναι νέος κατὰ πάντα ἀξιόλογος, εἶπεν ὁ νομάρχης μὲ σιγαλὴν φωνήν. Καὶ σᾶς εἶπε, προσέθηκεν ἀκόμη σιγαλώτερα, διὰ ποῖον σκοπὸν ἦλθεν εἰς τὴν Κορσικήν ;»

Ἡ μὶς Λυδία, ἀναλαβοῦσα τότε τὸ σύνηθες αὐτῇ ἀγέρωχον ἦθος: «Δὲν τὸν ἠρώτησα περὶ τούτου, εἶπε· δύνασθε νὰ τὸν ἐρωτήσητε ὁ ἴδιος.»

Καὶ τότε μὲν οὐδὲν εἶπεν ὁ νομάρχης· ἀλλ' ἀκούσας μετὰ μικρὸν ὁμιλοῦντα τὸν Ὅρσον ἀγγλιστὶ πρὸς τὸν συνταγματάρχην ! « Θὰ ἐταξειδεύσατε εἰς πολλοὺς τόπους, κύριε, εἶπεν, ὡς φαίνεται. Βεβαίως θὰ ἐλησμονήσατε τὴν Κορσικήν... καὶ τὰ ἔθιμά της.

— Ἀληθῶς, ἤμην πολὺ μικρός, ὅτε ἔφυγον ἐκ τῆς Κορσικῆς.

— Εἶσθε ἀκόμη εἰς τὸν στρατόν ;

— Εἶμαι ἐν διαθεσιμότητι, κύριε.

— Ἡ μακρά σας ὑπηρεσία ὅμως ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ θὰ σᾶς ἔκαμε καθ' ὁλοκληρίαν Γάλλον, δὲν ἀμφιβάλλω, κύριε.»

Καὶ τὴν τελευταίαν φράσιν ἐτόνισεν ἐπίτηδες. Ὁ Κορσικανὸς δὲν ὑπολαμβάνει παραπολὺ κολακευτικὴν τὴν ὑπόμνησιν, ὅτι εἶναι πολίτης τοῦ μεγάλου Γαλλικοῦ ἔθνους. Οἱ Κορσικανοὶ θέλουσι νὰ ἀποτελῶσιν ἐθνότητα ἰδίαν, καὶ τὴν ἀξίωσιν ταύτην δικαιολογουμένην ἐπαρκῶς ἐκ τῶν ἰδιαζόντων ἠθῶν καὶ τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος αὐτῶν οὐδεὶς δύναται νὰ θεωρήσῃ παράλογον. Ὅθεν πειραχθεὶς κάπως ὁ Ὅρσος εἶπε· «Μήπως νομίζετε, κύριε νομάρχα, ὅτι ὁ Κορσικανὸς διὰ νὰ γείνῃ ἔντιμος ἄνθρωπος εἶναι χρεία νὰ ὑπηρετήσῃ ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ ;

— Οὐχὶ βεβαίως, εἶπεν ὁ νομάρχης, οὐδὲ διενοήθην κἂν τοιοῦτό τι. Ὁ λόγος μου εἶναι μόνον περὶ τῶν ἐθίμων τοῦ τόπου, ἐξ ὧν τινὰ δὲν εἶναι ὁποῖα ἡ διοίκησις ἐπεθύμει νὰ ἦναι.»

Εἶπε δὲ ταῦτα ὅσον ἐδύνατο σοβαρώτατα, τονίσας τὴν λέξιν ἐθίμων. Μετὰ μικρὸν δ' ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν, ἀφ' οὗ πρότερον παρεκάλεσε τὴν μὶς Λυδίαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν γυναῖκά του εἰς τὸ νομαρχεῖον.

Ἀναχωρήσαντος αὐτοῦ: «Ἐχρειάζετο, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία, νὰ ἔλθω εἰς τὴν Κορσικὴν διὰ νὰ μάθω τί ἐστι νομάρχης. Αὐτοῦ ἐδῶ ἡ συναναστροφὴ μοὶ φαίνεται ἀρκετὰ εὐχάριστος.

— Ἐγὼ ὅμως δὲν συμμερίζομαι τὴν γνώμην σας, εἶπεν ὁ Ὅρσος, καὶ μοῦ φαίνονται πολὺ παράδοξοι οἱ ἐπιτετηδευμένοι καὶ μυστηριώδεις τρόποι του.»

Ὁ συνταγματάρχης ἦτο βυθισμένος εἰς τὸν πρῶτον ὕπνον. Ἡ μὶς Λυδία στρέψασα πρὸς αὐτὸν τὸ βλέμμα καὶ βεβαιωθεῖσα ὅτι ἐκοιμᾶτο, εἶπε ταπεινώσασα τὰς φωνήν· «Ἐγὼ ὅμως νομίζω ὅτι δὲν εἶναι τόσον μυστηριώδεις, ὡς ἰσχυρίζεσθε, διότι ὑποθέτω ὅτι τὸν ἐνόησα.

— Εἶσθε ἀναντιρρήτως ὀξυδερκεστάτη, μὶς Νέβιλ· ἀλλ' ἂν εὕρετε νόημα εἰς τοὺς λόγους του, θὰ τὸ ὀφείλει ἐξ ἅπαντος εἰς ὑμᾶς.

— Αὐτὴ εἶναι φράσις τοῦ μαρκησίου τῆς Ματκαρίλλια νομίζω, κύριε Δέλλα Ῥέββια· ἀλλὰ θέλετε νὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι δύναμαι νὰ ἀνακαλύπτω τὰ ἀπόκρυφα ; Ἔχω κάπως δόσιν μαντικῆς δυνάμεως καὶ εἰξεύρω τοὺς στοχασμοὺς ἐκείνων τοὺς ὁποίους καὶ δὶς μόνον εἶδον.

— Ἆ Θεέ μου ! μὲ τρομάζετε, Ἀφ' οὗ δύνασθε νὰ εἰσδύσητε εἰς τὴν διάνοιάν μου, δὲν εἰξεύρω ἂν πρέπει νὰ χαρῶ διὰ τοῦτο ἢ νὰ λυπηθῶ...

— Κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία ἐρυθριάσασα, δὲν εἶναι πολλαὶ ἡμέραι ἀφ' ὅτου γνωριζόμεθα. Ἀλλὰ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς βαρβάρους τόπους,—μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὴν φράσιν, ... — εἰς βαρβάρους τόπους συνδέονται ταχύτερον αἱ φιλίαι ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν πόλεων Διὰ τοῦτο μὴ ἀπορήσητε, ἂν ὡς φίλη σᾶς κάμνω λόγον περὶ οἰκογενειακῶν ὁπωσδήποτε πραγμάτων εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἴσως ἄτοπον νὰ παρεμβαίνῃ ξένος.

— Ὦ ! μὴ λέγετε αὐτὴν τὴν λέξιν, κυρία Νέβιλ· ὅσα περὶ φιλίας εἴπετε εἶναι καταλληλότερα καὶ προτιμότερα.

— Ὀφείλω λοιπὸν νὰ σᾶς ὁμολογήσω, κύριε Δέλλα Ῥέββια, ὅτι χωρὶς νὰ ἐρευνήσω ἡ ἰδία τὰ μυστικά σας, ἔμαθα τυχαίως ἐν μέρει αὐτά, καί τινα ἐξ αὐτῶν μὲ λυποῦσιν. Εἰξεύρω, κύριε, τὸ δυστύχημα, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὴν οἰκογένειάν σας· ἤκουσα πολλὰ περὶ τοῦ ἐκδικητικοῦ χαρα-

Digitized by Google

κτῆρος τῶν συμπολιτῶν σας καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐκδικοῦνται.... Δὲν ἤθελε ἄρά γε νὰ ὑποδηλώσῃ τοῦτο ὁ νομάρχης ;

— Εἶναι δυνατὸν νὰ νομίζετε, μὶς Λυδία!...» καὶ ὁ Ὄρσος ἐγένετο κάτωχρος, ὡς νεκρός.

—Ὄχι, κύριε Δέλλα Ῥέββια, ὑπολαβοῦσα εἶπεν ἡ Λυδία. Εἰξεύρω ὅτι εἶσθε εὐπατρίδης συναισθανόμενος ἐντελῶς τὰ ὑπὸ τῆς τιμῆς ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα. Σεῖς αὐτὸς μοὶ ἔχετε εἴπῃ, ὅτι ἐν τῇ πατρίδι σας μόνος ὁ ὄχλος ἐμμένει εἰς τὸ ἔθιμον τῆς *βενδέττας*... ὅπερ ἐπιεικῶς κρίνοντες θεωρεῖτε ὡς τρόπον μονομαχίας...

— Καὶ ἐνομίσατε λοιπόν, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ γείνω ποτὲ δολοφόνος ;

— Ἐπειδὴ περὶ τούτου ὁ λόγος, κύριε Ὄρσο, θὰ ἐπεισθῆτε βεβαίως, ὅτι οὐδένα ἔχω περὶ ὑμῶν δισταγμόν, σᾶς ὡμίλησα δέ, ἐξηκολούθησε νεύουσα κάτω τοὺς ὀφθαλμούς, διότι ἐσκέφθην ὅτι ἐπανελθόντες εἰς τὴν πατρίδα σας, καὶ περιεστοιχισμένοι ἀπὸ προλήψεις βαρβάρους, θὰ εὐχαριστηθῆτε μανθάνοντες, ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ τιμῶντες κατ' ἀξίαν τὸ θάρρος σας πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν τοιούτων προλήψεων.—Ἀλλ' ἀρκεῖ, εἶπεν ἐγερθεῖσα, ἂς μὴ γίνεται πλέον λόγος περὶ τοιούτων ἐλεεινῶν πραγμάτων· μοῦ προξενοῦσι κεφαλαλγίαν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα ἐπέρασεν. Ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσατε δι' ὅσα εἶπα. Καλὴν νύκτα, κατὰ τὸν ἀγγλικὸν τρόπον.» Καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν δεξιάν.

Ὁ Ὄρσος ἔθλιψεν αὐτὴν συγκεκινημένος.

«Δεσποσύνη, εἶπε περιλύπως, σᾶς ὁμολογῶ, ὅτι ἐνίοτε αἰσθάνομαι νὰ ὑποκαίωσι τὴν ψυχήν μου τὰ ἔμφυτα πάθη τοῦ τόπου μου. Ὁσάκις συλλογισθῶ τὸν δυστυχῆ πατέρα μου... τότε ἀπαίσιοι στοχασμοὶ μὲ καταλαμβάνουσιν. Ἀλλ' ἕνεκα ὑμῶν ἀπηλλάγην αὐτῶν διὰ παντός. Σᾶς εὐχαριστῶ, σᾶς εὐχαριστῶ !»

Ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ· ἀλλὰ ἡ μὶς Λυδία ἔρριψε κοχλιάρι ν τείου, ὁ δὲ κρότος αὐτοῦ ἀφύπνισε τὸν συνταγματάρχην.

«Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν οὗτος, αὔριον εἰς τὰς πέντε θὰ εἴμεθα διὰ τὸ κυνήγι. Νὰ ἔλθητε ἐγκαίρως.

— Μάλιστα, κύριε συνταγματάρχα.»

[Ἕπεται συνέχεια.]

Εἶν' οἱ θεοί, ὡς λέγει ὁ Ἐπίχαρμος,
γῆ, ἥλιος, ἀστέρες, ὕδωρ, ἄνεμοι·
ἀλλὰ φρονῶ πῶς μόνοι χρήσιμοι θεοὶ
εἶν' εἰς ἡμᾶς ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυσός·
ἂν τοῖς ἱδρύσῃς εἰς τὸν οἶκόν σου βωμόν,
θὰ ἔχῃς παραχρῆμα ὅ τι εὐχηθῇς,
ἀγρόν, οἰκίας, δούλους, ἀργυρώματα,
κι' ὅ τι ποθήσῃς· μόνον δίδε ἀφειδῶς,
καὶ τοὺς θεοὺς θὰ ἔχῃς ὑπηρέτας σου.

(Μένανδρος)

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩ·

ΥΠΟ Η. F. Tozer.

Μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεος ὁ Γουλιέλμος Σαμπλίττης ἀνεκλήθη εἰς Γαλλίαν ἕνεκα τῆς εἰδήσεως τοῦ θανάτου τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καθίστατο ἀναγκαῖον νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως ὅπως ἀπαιτήσῃ τὴν κληρονομίαν του. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἴδιοι αὐτοῦ υἱοὶ δὲν ἦσαν ἀκόμη ἐν ἡλικίᾳ, διώρισε τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Οὔγον ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἢ βαΐλον ἐν Μωρέᾳ κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ καὶ ἔπειτα ἀπέπλευσεν εἰς Ἰταλίαν. Ἀλλὰ βραχὺν χρόνον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ὁ Οὔγος Σαμπλίττης ἀπέθανεν, εἰς δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐπηκολούθησεν ἀμέσως κατόπιν ἡ εἴδησις ὅτι ὁμοίως ἡρπάγη ὑπὸ θανάτου αὐτὸς ὁ Γουλιέλμος ἐν Ἀπουλίᾳ. Ἡ στιγμὴ ἦτο κρίσιμος διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρτισυστάτου καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ὠργανωμένου κράτους. Κατ' αὐστηράν τινα ἑρμηνείαν φεουδαλικῶν δικαίων, ὁ τοῦ Γουλιέλμου πρεσβύτατος υἱὸς κατέστη κληρονόμος τῆς ἡγεμονίας, ἀπέκειτο δὲ εἰς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ ἀντιπροσώπους αὐτοῦ νὰ στείλωσι πράκτορα αὐτῶν ὡς διοικητὴν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνηλικιότητός του. Ἐν δὲ μεταγενεστέρῳ χρόνῳ περιεφέροντο διηγήσεις, ἄλλως μὴ ἐπικυρούμεναι ὑπὸ τῆς αὐθεντικῆς ἱστορίας, καθ' ἃς ὁ Γοδοφρέδος Βιλλαρδουΐνος διωρίσθη τοποτηρητὴς καὶ κατώρθωσε διὰ δόλου ἢ βίας νὰ προλάβῃ τὸν ἀπαιτητὴν ἀπὸ τοῦ νὰ παρουσιασθῇ ἐντὸς τοῦ ὡρισμένου χρόνου. Ἀλλ' οἱ ἱππόται οἱ ὑπὸ τὸν Σαμπλίττην ὑπηρετήσαντες καὶ νῦν ἀπολαμβάνοντες τοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων αὐτῶν συνησθάνθησαν ὅτι οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἡ παρ' ἀσθενοῦς χειρὸς διοίκησις ἤθελε ῥίψει αὐτοὺς εἰς τὸν ὄλεθρον, αὐτὸς δὲ ὁ Βιλλαρδουΐνος δὲν ἦτο δυνατὸν νἀφήσῃ νὰ ἐκφύγῃ ἡ εὐκαιρία τοῦ νὰ καταλάβῃ τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους εἰς οὗ τὴν ἵδρυσιν συνετέλεσεν εἴπερ τις καὶ ἄλλος. Βέβαιον δ' εἶνε ὅτι τανῦν παρουσιάσθη καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν ἄλλων τιμαριούχων ὡς ἀρχηγὸς αὐτῶν, καθότι ἤδη ἐν ἔτει 1210 εὑρίσκομεν αὐτὸν διοικοῦντα τὴν ἡγεμονίαν καὶ φέροντα τὸν τίτλον πρίγκιπος τῆς Ἀχαΐας. Ἡ δ' ἀνύψωσις αὐτοῦ ἤνεγκεν ἀμέσως καρπούς. Λέων ὁ Σγουρός, ὁ ἐν Κορίνθῳ κατὰ τῶν Φράγκων ἀμυνόμενος, ὅτε οὗτοι τὸ πρῶτον ἐπέδραμον κατὰ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τὸν βασιλέα Βονιφάτιον, εἶχεν ἤδη ἀποθάνει, τὴν δὲ πόλιν ταύτην μετὰ καὶ τοῦ Ἄργους καὶ Ναυπλίου εἶχε καταλάβει ὁ δεσπότης τῆς Ἠπείρου Μιχαήλ, ἀναθεὶς τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θεόδωρον, στρατηγὸν γενναῖον καὶ πεπειραμένον, ὅστις καὶ κατώρθωσεν ἐπί τινα χρόνον νὰ στρέψῃ τὸ ῥεῦμα τῆς τύχης ὑπὲρ

Digitized by Google

τῶν Ἑλλήνων. Κατ' αὐτοῦ προεχώρησεν ἀμέσως ὁ Γοδοφρέδος, πείσας δὲ τὸν Ὄθωνα de la Roche, μέγαν κῦριν τῶν Ἀθηνῶν, νὰ συστρατεύσῃ ἑαυτῷ, ἐπολιόρκησε τὴν Κόρινθον καὶ ἐξεπόρθησε τὴν πόλιν ταύτην· μετὰ δὲ ταῦτα, βοηθούμενος ὑπὸ βενετικῶν γαλερῶν, κατέλαβε τὸ ὀχυρὸν Ναύπλιον καὶ τέλος τὸ Ἄργος, συνθηκολογῆσαν ἐν ἔτει 1212. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὰ μόνα μέρη τῆς Πελοποννήσου τὰ μὴ ὑποκείμενα εἰς τοὺς ἀπὸ δυσμῶν κατακτητὰς ἦσαν ὁ λιμὴν τῆς Μονεμβασίας, κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν γωνίαν τῆς χερσονήσου, καὶ τὰ ὀρεινὰ διαμερίσματα τῆς Λακωνίας. Ὡς ἀνταμοιβὴν δὲ διὰ τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν κατακτήσεων τούτων ὁ Ὄθων de la Roche ἔλαβε τὸ Ἄργος καὶ τὸ Ναύπλιον ὡς τιμάριον, τὸ δὲ προνόμιον τοῦτο ἐπεφυλάχθη καὶ εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Καὶ ἡ Κόρινθος δέ, ἥτις ἐγένετο ἕδρα Λατίνου ἀρχιεπισκόπου, ὡς ἐκ τῆς ἀπῳκισμένης αὐτῆς θέσεως ἐξεχωρίσθη τοῦ ὑπολοίπου τῆς ἡγεμονίας. Οὕτω δέ, ἐπειδὴ καὶ ἡ Κορώνη μετὰ τῆς Μεθώνης κατείχοντο ὑπὸ τῶν Βενετῶν, ἀμφότεραι αἱ χερσόνησοι τῆς Πελοποννήσου, ἥ τε βορειοανατολικὴ καὶ νοτιοδυτική, εὑρίσκουσι μικρὰν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ φραγκικοῦ κράτους.

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην περίοδον ἡ ἡγεμονία ὠργανώθη ἐπὶ φεουδαλικῶν βάσεων· ἀλλ' ἐν ᾧ ἐν τοῖς λοιποῖς κράτεσι τοῖς ἱδρυθεῖσιν ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ἐν τῇ ἀνατολικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἡ διοίκησις διωργανώθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀσσιζῶν τῆς Ῥωμανίας, συνταχθεισῶν κατὰ τὸ πρότυπον τῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ κοινοῦ τούτου κώδικος τῶν λατινικῶν κρατῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ ταῖς ὁμόροις αὐτῇ χώραις, ἐνταῦθα διερρυθμίσθη κατὰ τὰ συνήθεα τῆς Καμπανίας, εἰς ἣν χώραν ἀνῆκον ὅ τε Σαμπλίττης καὶ ὁ Βιλλαρδουῖνος. Κατὰ ταῦτα ἱδρύθη ἐν τῇ χώρᾳ ἀριθμός τις βαρωνιῶν, ὧν οἱ κύριοι εἶχον τιμάρια ἀφιερωθέντα αὐτοῖς κατὰ λόγον τῆς σημασίας τῆς θέσεως ἣν ὑπεχρεοῦντο νὰ ὑπερασπίσωσιν, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου οὗτοι ὑποχρεοῦντο νὰ ὑπηρετῶσιν ἐφ' ὡρισμένον χρόνον ἑκάστου ἔτους ἔν τε τῇ φρουρᾷ καὶ ἐν ταῖς στρατείαις. Τὰς δὲ ὑποθέσεις τῆς ἡγεμονίας ἔμελλε νὰ διοικῇ παρλαμέντον, ἐν δὲ τῇ διοικήσει τῶν τῆς δικαιοσύνης τὰ δικαστήρια ἦσαν διερρυθμισμένα κατὰ τοὺς γαλλικοὺς θεσμούς, ἀλλ' αἱ Ἀσσῖζαι τῆς Ῥωμανίας ἐγένοντο ἀποδεκταὶ ὡς ὁ νόμιμος κῶδιξ. Ὁ φυσικὸς σχηματισμὸς τῆς Πελοποννήσου, περιεχούσης πολλὰς κοιλάδας χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων ὑφ' ὑψηλῶν ὀρέων, ἦτο ἐξαιρέτως πρόσφορος πρὸς τὸν φεουδαλικὸν ὀργανισμόν, ὡς τὸ πάλαι συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἀνεξαρτήτων πόλεων. Κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Ἀχαΐας ἱδρύθησαν δύο βαρωνεῖαι, ἡ τῆς Βοστίτζης ἐντὸς τοῦ στενοῦ τοῦ κορινθιακοῦ κόλπου καὶ ἡ τῶν Πατρῶν ἐκτὸς αὐτοῦ, ἀντίστοιχοι δὲ πρὸς αὐτὰς ἐν μέσῳ τῶν κατὰ τὴν μεσογαίαν ὀρέων ἔκειντο αἱ βαρωνεῖαι τῶν Καλαβρύτων καὶ τῆς Χαλανδρίτζας. Ἡ χώρα τῆς Ἤλιδος ἀφιερώθη τῷ πρίγκιπι ὡς κτῆσις αὐτοῦ, ἡ δὲ κυριωτάτη αὐτῆς πόλις, ἡ Ἀνδραβίδα, κατέστη ἡ πρωτεύουσα τῆς ὅλης ἡγεμονίας· ἀφ' οὗ δὲ χρόνου ὁ Βιλλαρδουῖνος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν, τὸ τιμάριον τῆς Καλαμάτας συνηνώθη μετ' αὐτῆς ὡς νόμιμος κτῆσις τῆς οἰκογενείας του. Ἀλλ' αἱ δύο σπουδαιόταται τῶν βαρωνειῶν ἦσαν ἡ Ἄκοβα καὶ ἡ Καρύταινα, εἰς ἃς ἀφιερώθησαν εἴκοσι τέσσαρα καὶ εἴκοσι δύο τιμάρια. Ἔκειντο δ' αὗται ἑκατέρωθεν ἐν τῇ τραχείᾳ ὀρεινῇ χώρᾳ τῆς νοτιοδυτικῆς Ἀρκαδίας τῇ τότε καλουμένῃ Σκορτά, ἥτις κατείχετο ὑπὸ φιλοπολέμου σλαβικῆς φυλῆς· αὕτη δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ Ταϋγέτου οἰκοῦντες Μελιγγοὶ ἦσαν τὰ μόνα λείψανα τῶν Σλάβων ἐπιδρομέων οἵτινες ἐγκατέστησαν ἐν Πελοποννήσῳ ἀρχομένων τῶν μέσων αἰώνων. Ἦτο δὲ σημαντικώτατον διὰ τοὺς Γάλλους νὰ κρατῶσιν ἀνοικτὴν τὴν συγκοινωνίαν αὐτῶν κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἐκ τῶν ἑδρῶν αὐτῶν ἐν τοῖς δυτικοῖς παραλίοις τῆς χερσονήσου πρὸς τὰ ἐνδότερα καὶ τὰς ἀνατολικὰς χώρας· ἐπὶ τούτῳ δὲ τῷ σκοπῷ τὰ δύο ταῦτα φρούρια ᾠκοδομήθησαν ἐν θέσεσι κραταιαῖς, ἡ μὲν Ἄκοβα πρὸς τὴν Ἤλιδα, ἡ δὲ Καρύταινα πρὸς τὴν Ἀρκαδίαν ἢ Μεσαρέαν, ὡς αὕτη τότε ἐκαλεῖτο. Ἐν τῷ νοτίῳ μέρει τῆς χώρας ταύτης ἡ βαρωνεία τῆς Βελιγοστῆς ἐφρούρει τὰς πρὸς τὴν Μεσσηνίαν προσελεύσεις, ἡ δὲ τοῦ Νικλίου τὰς πρὸς τὴν Λακωνίαν· ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ μὲν Γεράκι κατὰ τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ ὄρους Πάρνωνος ὠρθοῦτο πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Μονεμβασίας, ἡ Γριτζένα κατεῖχε τὰς ὀρεινὰς χώρας τῆς Μεσσηνίας καὶ ὁ Πασσαβᾶς, ὁ μάλιστα πάντων ἀπῳκισμένος, κείμενος εἰς οὐ μεγάλην ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τοῦ Γυθείου, τοῦ ἀρχαίου λιμένος τῆς Σπάρτης, ἐκράτει τοῦ λακωνικοῦ κόλπου καὶ τῆς κυριωτάτης διὰ τῆς ἀλύσεως τοῦ Ταϋγέτου διόδου, δι' ἧς ἦτο δυνατὴ ἡ μετὰ τῆς Καλαμάτας συγκοινωνία. Πλὴν δὲ τούτων ἐγκαθιδρύθησαν διάφοροι ἐκκλησιαστικαὶ βαρωνεῖαι, ὧν ἑκάστη κατεῖχε τέσσαρα τιμάρια· τρία δὲ ἄλλα ὡρίσθησαν διὰ τὰ στρατιωτικὰ τάγματα, ὧν οἱ μὲν Ναΐται ἔλαβον χώρας ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ Ἤλιδι, οἱ δὲ ἱππόται τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ τὸ Τευτονικὸν τάγμα χώρας κειμένας παρὰ τὸν μεσσηνιακὸν κόλπον. Οἱ κάτοχοι τῶν τιμαρίων τούτων ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ τελῶσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὁμοίως ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τιμαριοῦχοι, μόνον δὲ ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῆς ὑποχρεώσεως τῆς φρουρᾶς. Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν ἀνεγνωρίζετο ὡς ὁ πρου-

Digitized by Google

χων τῆς ἡγεμονίας, θνήσκοντος δὲ τοῦ πρώτου βαρώνου τῆς πόλεως ταύτης, ἀνελάμβανε τὴν βαρωνείαν αὐτοῦ προστιθεμένην εἰς τὰ ὀκτὼ τιμάρια ἅτινα ἤδη εἶχον ὁρισθῇ αὐτῷ.

Ὁ Γοδοφρέδος Βιλλαρδουῖνος ἀπέθανε τῷ 1218, διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο υἱῶν του, Γοδοφρέδος ὁ Β'. Ὁ πρίγκιψ οὗτος εἶχε νυμφευθῇ ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὴν Ἀγνὴν Κουρτεναί, θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωμανίας Πέτρου, ἥτις καὶ μετέβαινε, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς μητρός της, τῆς αὐτοκρατείρας Ὑολάνθης, ἐκ Βρενδησίου εἰς Κωνσταντινούπολιν· ὅτε δ' ἀφίκοντο εἰς τὸν λιμένα τοῦ Κατακώλου κατὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐδεξιώθη αὐτὰς φιλίως Γοδοφρέδος ὁ Α', ὁ γάμος μεταξὺ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου ἐτελέσθη πρὶν ἢ αἱ ἡγεμονίδες προχωρήσωσιν εἰς τὸν δρόμον των. Συνέπεια δὲ τοῦ γάμου τούτου ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ Λατίνου αὐτοκράτορος ἀναγνώρισις τοῦ Γοδοφρέδου Β', ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, ὡς πρίγκιπος τῆς Ἀχαΐας· οὗτος δ' ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος τῆς οἰκογενείας του ὁ ποιησάμενος χρῆσιν νόμιμον τοῦ τίτλου τούτου, ὃν ὁ πατὴρ αὐτοῦ οὐδέποτε ἔφερεν. Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ κατηναλώθη εἰς ἀγῶνα μετὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐπαπειλούμενον ἤδη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ προκατόχου του. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῶν φεουδαλικῶν κρατῶν τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας ἐν γένει διερρυθμίσθησαν ἐν παρλαμέντῳ συνελθόντι τῷ 1210 ἐν Ῥαβεννίκᾳ περὶ τὰ νότια τῆς Θεσσαλίας κατὰ τρόπον λίαν εὐνοϊκὸν πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῆς παπικῆς ἕδρας· ἀλλ' ὁ Γοδοφρέδος Α' ἀπεποιήθη νἀναγνωρίσῃ τὴν σύμβασιν ταύτην καὶ ἄλλως δ' ἐφάνη διατεθειμένος νὰ περιορίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐκκλησίας ἐν ταῖς κτήσεσιν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅτε ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἐκάλεσε τοὺς βαρώνους αὐτοῦ ὅπως παράσχωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς κατακτήσεως τῆς χερσονήσου, ὁ κλῆρος ἀπεποιήθη νἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ, κηρύττων ὅτι δὲν ὑπεχρεοῦτο εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὅτι τὰ τιμάρια αὐτοῦ ἐξήρτηντο ἀπὸ μόνου τοῦ Πάπα. Ἀλλ' εἰς τὴν ἄρνησιν ταύτην Γοδοφρέδος ὁ Β' ἀντέταξε τὴν δήμευσιν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκκλησιαστικῶν κτήσεων· ὅπως δὲ δείξῃ τὸ ἀφιλοκερδὲς τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἐνεργείας μετεχειρίσθη τὰς ἐξ αὐτῶν προσόδους ὅπως κτίσῃ τὸ φρούριον Χλεμοῦτζι ἐπὶ θέσεως ὀχυρᾶς κατὰ τὸ δυτικώτατον ἀκρωτήριον τῆς ἀκτῆς τῆς Ἤλιδος. Τὸ φρούριον δὲ τοῦτο, εἰς οὗ τὴν ἀνέγερσιν ἐχρειάσθησαν τρία ἔτη, ἀπέβη θέσις ὑψίστης σημασίας διὰ τὴν ἡγεμονίαν, καθότι ἔκειτο πλησιέστατα τῆς Ἀνδραβίδας, τῆς ἕδρας τῆς κυβερνήσεως, πρὸς δὲ ἐκράτει τοῦ λιμένος τῆς Γλαρέντζας, ἥτις ἦτο τὸ ἐγγύτατον σημεῖον διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ἐν Μωρέᾳ Φράγκων μετὰ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Ὁ Γοδεφρέδος ἀφωρίσθη ἐπὶ ταύτῃ αὐτοῦ τῇ πράξει, ἀλλὰ καθ' οὓς χρόνους ἠγέρθη τὸ Χλεμοῦτζι ἡ θέσις τῆς λατινικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορίας κατέστη οὕτως ἐπισφαλὴς ὥςτε ἀμφότερα τὰ μέρη ἐπείσθησαν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συμφιλιώσεως, ὁ δὲ Πάπας Ὀνώριος ὁ Γ' ηὐδόκησε νἀποσύρῃ τὸν ἀφορισμὸν καὶ οἱ ἐπίσκοποι συγκατένευσαν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν στρατιωτικῶν αὐτῶν ὑποχρεώσεων ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς εἰς αὐτοὺς ἀποδόσεως τῶν τιμαρίων των. Ἄλλο δὲ μέγα συμβὰν τῆς ἡγεμονίας τοῦ Γοδοφρέδου Β' ὑπῆρξεν ἡ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει 1236 στρατεία, ὅπως ὑπερασπίσῃ τὴν πόλιν ταύτην κατὰ τῶν προσβολῶν δι' ὧν ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στρατιῶν τοῦ Ἕλληνος αὐτοκράτορος τῆς Νικαίας καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων. Ἐν τούτῳ δ' ὑπῆρξεν εὐτυχής, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες εἰς μάτην ἠγωνίσθησαν νὰ κατάσχωσι τὰ πλοῖα ἐφ' ὧν ἐπεβιβάσθησαν αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ, οὕτω δ' ἠδυνήθη νἀποβιβάσῃ αὐτὰς σῴας εἰς Κωνσταντινούπολιν. Πρὸς ἀμοιβὴν δὲ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης Βαλδουῖνος ὁ Β', ὁ ὕστατος τῶν ἐν Βυζαντίῳ Λατίνων αὐτοκρατόρων, ὅςτις ἦτο γυναικάδελφος αὐτοῦ, παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους κυριαρχίαν, ὁ δὲ Πάπας ἔδωκεν αὐτῷ τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρισθῇ μέρος τῶν ἐκκλησιαστικῶν προσόδων τῆς ἡγεμονίας πρὸς διατήρησιν ἑκατὸν ἱππέων ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπηρετούντων τῷ αὐτοκράτορι. Οὕτω δὲ διὰ διαφόρων τρόπων ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἡ Πελοπόννησος ἔτεινε νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ἣν τέως κατεῖχεν ἡ πόλις ἐκείνη, καθόσον τῆς ἐπαρχίας ταύτης ηὔξανε ταχέως ἡ σημασία ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν ὁσημέραι αὔξουσαν παρακμὴν τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀπέθανε δὲ ὁ Γοδοφρέδος Β' τῷ 1245 ἄρξας τριάκοντα ἑπτὰ ἔτη· ἀποθανόντα δὲ ἄτεκνον διεδέξατο αὐτὸν ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Γουλιέλμος.

Ὁ Γουλιέλμος Βιλλαρδουῖνος, ὁ τρίτος καὶ μέγιστος πρίγκιψ τοῦ οἴκου τούτου, εἶχε γεννηθῇ ἐν Καλαμάτᾳ καὶ ἑπομένως ἦτο ὁ πρῶτος τῆς γενεᾶς ὅςτις ἠδύνατο νὰ κληθῇ Ἕλλην ἐκ γενετῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠδύνατο νἀξιώσῃ τὴν πίστιν τῶν Ἑλλήνων του ὑπηκόων, ἅτε τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του γεννηθέντος ἐν Γαλλίᾳ. Ἐλάλει δ' οὗτος καὶ τὴν ἑλληνικήν, τοῦθ' ὅπερ δὲν δύναται νὰ μαρτυρηθῇ καὶ περὶ τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ ἡγεμόνων (*)· Μόλις δ' ἀνέλαβε τὸν θρόνον καὶ προέβη εἰς συμπλήρωσιν τῆς

(*) Ἐν τῷ ἑλληνικῷ Χρονικῷ (στ. 2805) γίνεται ῥητῶς λόγος περὶ τοῦ Γουλιέλμου, ὅτι, λαλῶν πρὸς τὸν Ἰωάννην Παλαιολόγον μετὰ τὴν ἐν Πελαγωνίᾳ μάχην, ἀπεκρίθη αὐτῷ ἑλληνιστί·

«Ὁ πρίγκιπας ὡς φρόνιμος ῥωμαῖκα τὸν ἀπεκρίθη».

Digitized by Google

κατακτήσεως τῆς Πελοποννήσου. Ἡ ὀχυρὰ πόλις τῆς Μονεμβασίας, κειμένη βορείως τῆς Μαλέας, εὑρίσκετο ἔτι ἐν ταῖς χερσὶ τῶν Ἑλλήνων· ἐντεῦθεν δὲ ἡ θέσις αὕτη ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἀντικείμενον τῆς προςβολῆς αὐτοῦ. Τὸ ἀπότομον τῶν βράχων ἐφ' ὧν ἦτο ἐκτισμένη καθίστανεν αὐτὴν φρούριον ὀχυρότατον· ἐπειδὴ δ' ἔκειτο ἐπὶ νήσου ἑνουμένης μετὰ τῆς γῆς διὰ γεφύρας, ἦτο δυσάλωτος ἄνευ τῆς βοηθείας στόλου· ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ Γουλιέλμος ἀπετάθη πρὸς τοὺς Βενετούς, ἐξαιτούμενος τὴν ἐκ θαλάσσης βοήθειαν, διὰ δὲ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν ἠνάγκασε μετὰ τρία ἔτη τὴν πόλιν νὰ συνθηκολογήσῃ (1248 μ. Χ.). Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπέταξε τοὺς ἀδαμάστους ὀρεινοὺς τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου καὶ ἔκτισε τὸ φρούριον τῆς Μεγάλης Μάνης ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς χώρας αὐτῶν (¹)· τέλος δέ, ὅπως συγκρατῇ τὴν ἀνεξάρτητον σλαβικὴν φυλὴν τῶν Μελιγγῶν, οἵτινες κατῴκουν τὰς τραχείας τοῦ Ταϋγέτου ἀπορρῶγας, ἵδρυσε τὴν πόλιν καὶ τὸ φρούριον τοῦ Μιζιθρᾶ ἢ Μισθρᾶ ἐπὶ προεχούσης τινὸς ἄκρας κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς κοιλάδος τῆς Σπάρτης. Ἡ γενομένη ἐκλογὴ θέσεως ὀχυρᾶς καὶ ἡ πολλὴ ἔκτασις τῶν ὀχυρωμάτων μαρτυροῦσι περὶ τῆς σημασίας ἣν ὁ κατακτητὴς ἀπέδιδεν εἰς τὸ ἔρυμα τοῦτο· καὶ πράγματι δύναται νὰ θεωρηθῇ ὥς τι ἀντίστοιχον τοῦ Χλεμουτζίου, κατὰ τὴν ἀντίθετον γωνίαν τῆς Πελοποννήσου, ὥςτε τὰ δύο φρούρια ὁμοῦ ἐξησφάλιζον εἰς τοὺς Φράγκους τὴν κατοχὴν τῆς χώρας. Ἐνθυμίζει δ' ἡμῖν τὸ γεγονὸς τοῦτο τὴν συμβουλὴν τὴν δοθεῖσαν πρὸς Φίλιππον τὸν υἱὸν τοῦ Δημητρίου διὰ τῆς παρακελεύσεως νὰ καταλάβῃ τὴν Ἰθώμην καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, ἀφ' ὧν θέλει κρατεῖ οὕτως εἰπεῖν διὰ τῶν κεράτων τὴν βοῦν Πελοπόννησον (²). Ἐξασφαλίζων δ' οὕτω τὰς ἰδίας αὐτοῦ κτήσεις ὁ Γουλιέλμος ἔσπευσε νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῶν περὶ τὸν ἅγιον Λουδοβῖκον σταυροφόρων, οὓς ἔφθασεν ἐν Κύπρῳ. Ἀλλὰ μετά τινα χρόνον ἀπεχώρησε τῆς συστρατεύσεως, φέρων ὡς λόγον τὸν κίνδυνον τὸν ἐπαπειλούμενον ἐκ μακρᾶς ἀπὸ τῶν κτήσεών του ἀπουσίας. Οὐχ ἧττον δ' ἐπέτυχε διὰ τῆς πονηρίας τῆς χαρακτηριζούσης πάσας τὰς ἐνεργείας τῶν Βιλλαρδουίνων νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ δεσπότου, οὗ ἀνεγνώριζεν ὡς Γάλλος εὐπατρίδης τὴν ἐπικυριαρχίαν, τὸ δικαίωμα τοῦ κόπτειν νομίσματα, ὅπερ ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου καὶ ἑξῆς ἐξήσκησαν οἱ ἡγεμόνες τῆς Πελοποννήσου. Οὕτω δὲ τὰ φραγκικὰ *τορνέσια* ἐκυκλοφόρουν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἐν ταὐτῷ μετὰ βυζαντιακῶν καὶ βενετικῶν νομισμάτων. Τέλος δ', ἐπαιρόμενος ἐπὶ τῷ μεγαλείῳ τῆς θέσεως αὐτοῦ, ἐπεχείρησε νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου καλῶν τὸν Γουΐδωνα Δελαρός, ὅςτις εἶχε διαδεχθῆ τὸν θεῖον αὐτοῦ Ὄθωνα, τὸν μέγαν κῦριν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπως προσκυνήσῃ αὐτὸν αὐτοπροσώπως· ὅτε δ' οὗτος ἀπεποιήθη νὰ πράξῃ τι πλέον ἢ νὰ πληρώσῃ τιμαριωτικὸν χρέος ὅπερ ὤφειλε διὰ τὸ τιμάριον τοῦ Ἄργους καὶ τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἔλαβε τὴν συνδρομὴν διαφόρων τῶν πρὸς ἄρκτον τοῦ ἰσθμοῦ ἀρχόντων, πρὸς δὲ καὶ τὴν τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Γοδοφρέδου, τοῦ κυρίου τῆς Καρυταίνης, ὅςτις ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Γουλιέλμου καὶ εἷς τῶν ὑποτελῶν αὐτῷ βαρώνων, τότε ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀχαΐας ἐπορεύθη κατ' αὐτοῦ καὶ ἐνίκησε τὴν στρατιὰν τῶν συμμάχων ἐν τῷ στενῷ τοῦ Καρυδίου μεταξὺ Μεγάρων καὶ Θηβῶν. Ὁ δὲ Γουΐδων ἠναγκάσθη νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν ἐν Νικλίῳ αὐλὴν τοῦ ἀντιπάλου του, ἔνθα συνῆλθε συνέδριον πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἀνετέθη εἰς τὴν διαιτησίαν τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου.

Οὕτως ἡ φραγκικὴ ἡγεμονία τοῦ Μωρέως ἔφθασεν εἰς τὸ ἄωτον τῆς δυνάμεως αὐτῆς. Καὶ οἱ μὲν βαρῶνοι ἐγκαθιδρύθησαν ἐν φρουρίοις ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν· ἤρξατο δ' ἐπικρατοῦσα ἁπανταχοῦ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἀνεπτύχθη ζωηρὸν ἐμπόριον ἔν τε τῇ χερσονήσῳ καὶ μετὰ ξένων ἐθνῶν, τὰ δὲ δημόσια ἔσοδα, χωρὶς νὰ εἶνε βαρέα εἰς τὸν λαόν, ἐπήρκουν οὐ μόνον διὰ τὰς καθημερινὰς δαπάνας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν ἐρυμάτων, οἷα τοῦ Μιστρᾶ, καὶ πολυδαπάνων οἰκοδομῶν οἷα ἡ ἐν Ἀνδραβίδᾳ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἥτις προωρίσθη ὡς μαυσωλεῖον τοῦ οἴκου τῶν Βιλλαρδουίνων. Ἐν δὲ τῇ αὐλῇ τοῦ ἡγεμόνος συνήρχοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν οἱ βαρῶνοι πρὸς τέλεσιν τῶν ἱπποδρομιῶν τῶν καλουμένων *τορνεμέδων*, οἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μεσαιωνική τις ἀναβίωσις τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων· ἐπ' ἴσης δ' αὐτόσε ἐφοίτων ἀθρόοι, ὡς πρὸς σχολήν τινα τῆς ἱπποτικῆς ἀριστοκρατίας, οἱ νεαροὶ ἐκ Γαλλίας εὐπατρίδαι, οὕτως ὥςτε ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ἡ λαλουμένη αὐτόθι ἐλέγετο ὅτι ἦτο ἐξ ἴσου καθαρὰ ὡς καὶ ἡ τῶν Παρισίων. Οὐδ' εἶχον οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων ἐγκατοίκων ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀφορμὰς νὰ θρηνῶσι τὴν μεταβολὴν τῆς διοικήσεως. Οἱ μὲν νόμοι αὐτῶν καὶ τὰ κριτήρια, ἅτινα ἦσαν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀνώτερα τῶν τῶν Φράγκων, ἐξηκολούθουν ὑφιστάμενα, πολλὰ δὲ τῶν τοπικῶν αὐτῶν προνομίων ἔμειναν σεβαστά, αἱ δὲ γαῖαι ὧν ἐγένοντο κτήτορες οἱ ἐπήλυδες ἦσαν τὸ πλεῖστον ἢ αὐτοκρατορικὰ κτήματα ἢ ἰδιοκτησία ἐκείνων οἵτινες εἶχον ἐγκαταλίπει τὴν χώραν, οἱ δὲ ἀστοὶ τῶν πόλεων διετήρησαν τὰς ἰδίας αὐ-

(¹) Ὁ Leake (Peloponnesiaca σ. 142) τοποθετεῖ τὴν Μεγάλην Μάνην κατὰ τὸν λιμένα Quaglio ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς χερσονήσου· ἀλλ' ὁ Buchon (Livre de la Conqueste σ. 95 ἐν σημ.) πιθανῶς ἔχει μᾶλλον δίκαιον πιστεύων ὅτι αὕτη ἔκειτο κατὰ τὸ Τηγάνι, ἀκρωτήριον κείμενον πρὸς τὸν μεσσηνιακὸν κόλπον.

(²) Στράβων 356.

Digitized by Google

τῶν κτήσεις, ἐκοινώνουν δ' ἐλάχιστα πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Δύσεως ἄρχοντας, οἵτινες ἥδρευον ἐν ταῖς κατ' ἀγροὺς χώραις. Ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν Βυζαντίνων ὁ λαὸς καθόλου ἐπιέζετο μεγάλως ὑπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν εὐγενῶν καὶ μεγάλων γαιοκτημόνων ἢ *ἀρχόντων*, ὡς οὗτοι ἐκαλοῦντο, ὁ ζυγὸς τούτων κατέστη ἧττον βαρὺς ἕνεκα τῶν ἐπιδρομέων, στερησάντων αὐτοὺς μεγάλου μέρους τῶν κτήσεων αὐτῶν. Εἰς δὲ τὰ σλαβικὰ φῦλα ἐπετράπη νἀπολαμβάνωσι τῶν προνομιῶν τῶν εἰς αὐτὰ ὑπὸ τῶν Βυζαντίνων αὐτοκρατόρων κεχορηγημένων.

Ἀλλ' ἀτυχῶς ἅπαν τοῦτο τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ εὐτυχία ἠφανίσθησαν διὰ μιᾶς μόνης πνοῆς. Ἐν ἔτει 1259 ὁ Γουλιέλμος Βιλλαρδουῖνος ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Μιχαὴλ Β'. δεσπότου τῆς Ἠπείρου, ὅστις κατὰ τούτους τοὺς χρόνους διωργάνου συμμαχίαν τῶν ἑλληνικῶν καὶ φραγκικῶν κρατῶν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος ὅπως ἀντιταχθῇ εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ ἤρξατο λαμβάνουσα διαστάσεις ἀπειλητικάς. Οὕτω δ' ἐκραγέντος τοῦ πολέμου, ἡ ἡγεμονία τῆς Ἀχαΐας, συμπαρεσύρθη εἰς αὐτὸν, καὶ ὁ Βιλλουρδουῖνος ἤγαγε τὸ ἄνθος τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ εἰς βοήθειαν τοῦ πενθεροῦ του. Τῶν δυνάμεων ἃς ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἀντέταξε κατὰ τῆς στρατιᾶς τοῦ δεσπότου τῆς Ἠπείρου ἡγεῖτο ὁ ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννης, στρατηγὸς δεξιὸς, τὰ δὲ δύο στρατεύματα συνηντήθησαν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Πελαγονίας ἐν τῇ ἄνω Μακεδονίᾳ. Κατὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην οἱ σύμμαχοι ὑπέστησαν καταστρεπτικὴν ἧτταν. Οὐ μόνον οἱ εὐγενέστατοι τῶν ἀρχόντων τοῦ Μωρέως ἐφονεύθησαν, ἀλλ' ᾐχμαλωτίσθη καὶ αὐτὸς ὁ Βιλλαρδουῖνος ἀναγνωρισθεὶς ἐν τῷ κρυψῶνι, εἰς ὃν εἶχε καταφύγει, ἐκ τῶν προεχόντων αὐτοῦ ὀδόντων, τοῦθ' ὅπερ ἦτο τὸ ἰδιάζον αὐτοῦ χαρακτηριστικόν. Οὐδὲ ἠδύνατο νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας χειροτέρας τῶν τοῦ Μιχαὴλ Η', ἡγεμόνος πονηροῦ, φιλοδόξου καὶ ἀσπλάχνου. Ἐπὶ τρία δ' ἔτη, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων οἱ Ἕλληνες ἀπέκτησαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατείχετο ὡς αἰχμάλωτος, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡ ὅλη ἐπαρχία τοῦ Μωρέως ἠδύνατο νἀποσπασθῇ ἀπ' αὐτοῦ ὡς λύτρον. Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ χρόνου τούτου, τῷ 1262, ἠλευθερώθη ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς εἰς τοὺς Βυζαντίνους παραχωρήσεως τῆς Μονεμβασίας, τῆς Μεγάλης Μάνης καὶ τῆς νεοκτίστου πόλεως Μιστρᾶ, διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν ὁποίων ἡ ἡγεμονία καθίστατο δι αρκῶς ἀνάπηρος. Θὰ ἦτο δι' ἀμφότερα τὰ μέρη ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ καλλίτερον ἂν ὁ Βιλλαρδουῖνος ὑπεχώρει εἰς τὴν πρώτην ἀπαίτησιν τοῦ ἀντιπάλου του. Ἀντὶ δὲ τούτου ἀπὸ τοῦδε ὑπῆρχον δύο δυνάμεις ἐν Πελοποννήσῳ, Ἕλληνες καὶ Φράγκοι, ἡ δὲ χώρα διαρκῶς ἐξηρεμοῦτο ὡς ἐκ τῶν ἀγώνων τῶν ἀντιμαχομένων μερίδων· ἰδίως δὲ δεινὰ ἔπαθεν ἡ Ἀρκαδία ὑπὸ τῶν εἰςβαλλουσῶν στρατιῶν. Ἀλλ' εἰ καὶ οἱ ἐγχώριοι ἦσαν οἱ μᾶλλον ὑποφέροντες, οἱ Φράγκοι ὅμως εὑρέθησαν σὺν τῷ χρόνῳ ἐζημιωμένοι, ἐπειδὴ οἱ ὑπήκοοι αὐτῶν, ὄντες τὸ πλεῖστον Ἕλληνες, ἦσαν πάντοτε πρόθυμοι νὰ μεταστῶσι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ὀργανισμὸς αὐτῶν ἐξησθένησεν ἐπειδὴ ἕνεκα τῆς καταστροφῆς πολλῶν εὐγενῶν ἐν τῇ κατὰ Πελαγονίαν μάχῃ, πολλὰ τῶν τιμαρίων περιῆλθον εἰς χεῖρας γυναικῶν. Ἀνενεώθη δ' ὁ ἀγὼν βραχὺ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Γουλιέλμου, καὶ κατὰ πρῶτον ἐφάνη ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔμελλον νὰ γείνωσι πάλιν κύριοι τῆς ὅλης χερσονήσου, ἅτε ἀπωθήσαντες τοὺς πολεμίους αὐτῶν εἰς τὴν ἐν Ἤλιδι ἑστίαν των, καταστρέψαντες καθ' ὁδὸν τὴν διάσημον μονὴν τῶν Βενεδικτίνων καὶ τὴν γοτθικὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας ἐν Ἴσοβᾳ κατὰ τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀλφειοῦ [1]), πολιορκήσαντες δὲ καὶ αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν τῶν Φράγκων, τὴν Ἀνδραβίδαν. Ἀλλ' ὁ τροχὸς τῆς τύχης μετεστράφη, καὶ οἱ Φράγκοι ἐνίκησαν ὕστερον δύο ἀξιολόγους μάχας, τὴν μὲν ἐν Πρινίτζᾳ παρὰ τὸν Ἀλφειὸν, τὴν δὲ ἐν τῷ στενῷ τοῦ Μακρυπλαγίου, τοῦ ἄγοντος ἀπὸ τῆς Ἀρκαδίας εἰς τὴν πεδιάδα τὰς ἄνω Μεσσηνίας. Οὕτως ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποκατέστη ἡ ἰσορροπία καὶ ἐγένετο εἰρήνη. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου νέος παράγων παρουσιάζεται ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς χώρας, σπουδαίως ἐπιδράσας ἐπὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἡγεμονίας καὶ καταστήσας αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος ὑπήκοον ἄλλης δυνάμεως. Ὁ δὲ νέος οὗτος παράγων ὑπῆρξεν ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὸν οἶκον τῶν Ἀνδηγαυῶν.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

**Λ.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ

[Πολωνικὸν διήγημα]

Ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀσθενὲς, καχεκτικόν. Αἱ γραῖαι γειτόνισσαι περὶ τὴν κλίνην τῆς λεχοῦς συναθροισθεῖσαι ἔσειον τὴν κεφαλὴν θεωροῦσαι τὴν μητέρα καὶ τὸ παιδίον. Ἡ σύζυγος τοῦ σιδηρουργοῦ ἤρξατο παρηγοροῦσα τὴν ἀσθενῆ οὕτως:

— Αἴ, εἶπε, θ' ἀνάψω ἐν' ἁγιοκέρι, γιατὶ βλέπω, συμπεθέρα, πῶς ἡ δουλειά σου εἶναι τελειωμένη. Κάνε ταὶς ἑτοιμασίαις σου διὰ τὸν ἄλλον κόσμον· πρέπει νὰ πάγω νὰ φωνάξω τὸν παπᾶ γιὰ νὰ σοῦ συγχωρέσῃ ταὶς ἁμαρτίαις σου.

— Ναί! προσεῖπεν ἄλλη τις, καὶ τὸ μικρὸ πρέπει νὰ τὸ βαφτίσωμε τὸ γρηγορώτερο· δὲν θὰ ζήσῃ ὡς ποῦ νὰ φθάσῃ ὁ παπᾶς! Φοβοῦμαι

[1] Περὶ τῶν ἐρειπίων ταύτης ἴδ. Leake Travels in the Morea. Τόμ. Β. σ. 87-88.

Digitized by Google

μὴ ξανάλθῃ πίσω καὶ ὀλογυρνᾷ 'ς τὴ γῆ σὰν τὰ παιδιὰ ποῦ πεθαίνουν ἀβάφτιστα.

Ταῦτα δ' εἰποῦσα ἀνῆψεν ἓν κηρίον ἔλαβε τὸ παιδίον κ' ἐρράντισεν αὐτὸ δι' ἁγιασμοῦ τόσον πολὺ ὥστε οἱ μικροί του ὀφθαλμοὶ ἀνοιγόκλεισαν· ἔπειτα δ' εἶπε:

«Σὲ βαπτίζω ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ σὲ ὀνομάζω Ἰωάννην· καὶ τώρα χριστιανικὴ ψυχὴ γύρνα ὀπίσω ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ἦλθες. *Ἀμήν*.»

Ἀλλ' ἡ χριστιανικὴ ψυχὴ δὲν εἶχεν οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖ ὁπόθεν ἦλθεν, οὔτε ν' ἀπολίπῃ τὸ ἀσθενικὸν περίβλημά της. Τοὐναντίον τὸ παιδίον ἤρξατο κινοῦν τοὺς πόδας καὶ κραυγάζον πάσῃ δυνάμει, εἰ καὶ μὲ τόνον τόσον ἀδύνατον καὶ θρηνώδη ὥστε αἱ γραῖαι συμπεθέραι ἐνόμισαν ὅτι ἤκουον τὸ νιαούρισμα μικροῦ γάτου.

Προσεκλήθη ὁ ἱερεύς, ἦλθεν, ἐξετέλεσε τὰ καθήκοντά του καὶ ἀπῆλθεν.

Ἡ ἀσθενὴς ἀνέρρωσε.

Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἐπελήφθη καὶ πάλιν τοῦ ἔργου αὐτῆς. Ἡ ζωὴ τοῦ βρέφους εὑρίσκετο ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς· μόλις ἐφαίνετο ἀναπνέον ἐπὶ τρία ἔτη· ἀλλὰ τὸ τέταρτον ὁ κοῦκος ἐκελάδησεν ἐπανειλημμένως ἐπὶ τῆς στέγης· ἔκτοτε βελτίωσίς τις ἐπῆλθε καὶ ὁ μικρὸς Ἰωάννης ἔφθασεν ὅπως ὅπως μέχρι τοῦ δεκάτου αὐτοῦ ἔτους. Ἔμεινεν ἰσχνός, χλωμὸς καὶ πλαδαρὸς ἐξωδηκυῖαν ἔχων τὴν γαστέρα, κοίλας τὰς παρειάς. Τὸν χειμῶνα ἔπτησσεν ὀπίσω τῆς θερμάστρας καὶ ἔκλαιεν ἐν σιγῇ ἐκ ψύχους συχνὰ δὲ καὶ ἐκ πείνης, διότι ἡ μήτηρ οὐδὲν εἶχε νὰ θέσῃ οὔτ' εἰς τὴν θερμάστραν, οὔτε εἰς τὴν χύτραν. Τὸ θέρος περιεφέρετο φορῶν χιτωνίσκον μόνον, περιεζωσμένον διὰ πανίνης λωρίδος καὶ ψιάθινον πιλίδιον. Ἡ μήτηρ του ἠγάπα αὐτὸν πολὺ ἀλλ' οὐχ ἧττον τὸν ἔδερε συχνὰ καὶ τὸν μετεχειρίζετο βαναύσως. Ὀκταέτης γενόμενος παρηκολούθει τὰ ποίμνια ὡς βοηθὸς τοῦ βοσκοῦ, ἢ ἂν δὲν εὕρισκε τίποτε νὰ φάγῃ ἐν τῇ καλύβῃ ἀνεζήτει μανιτάρια ἐντὸς τοῦ δάσους. Ἀπορίας ἄξιον εἶναι ὅτι δὲν κατεφαγώθη ποτὲ ὑπὸ τῶν λύκων.

Δὲν ἦτο ἐξαιρετικῶς ἔξυπνος, ὡς ἀληθὴς δὲ χωρικὸς ἔθετεν, ὁσάκις τῷ ὡμίλουν, τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα. Οἱ συγχώριοί του τῷ προέλεγον ὀλίγην ζωήν, εἰς δὲ τὴν μητέρα του ὀλιγωτέραν εὐτυχίαν, διότι μόλις ἦτο ἱκανὸς πρὸς ἐργασίαν. Πῶς συνέβαινε τοῦτο; ἄγνωστον· ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον πρᾶγμα ᾐσθάνετο μεγάλην κλίσιν: πρὸς τὴν μουσικήν. Ἠκροᾶτο ἑκάστου ἤχου καὶ ἐφ' ὅσον ἡλικιοῦτο περισσότερον τὸν ἀπησχόλει τὸ ᾆσμα καὶ ἡ ἁρμονία. Ἂν ἦγε τὸ ποίμνιον εἰς τὸ δάσος, ἢ μετέβαινε μετά τινος φίλου νὰ συλλέξῃ χαμοκέρασα, ἐπέστρεφεν ἄνευ οὐδενὸς χαμοκεράσου, καὶ ἔλεγε ψιθυρίζων:

— Μανοῦλά μου, τί ὡραῖα ποῦ ἐτραγούδησε τὸ δάσος! τί ὡραῖα!

— Θὰ σοῦ κάνω νὰ τραγουδήσουν καὶ τὰ πλευρά σου τώρα, ἀκαμάτη!, ἀνέκραζεν ὀργίλως ἡ μήτηρ τυμπανίζουσα αὐτὸν διὰ τοῦ μεγάλου κοχλιαρίου.

Τὸ παιδίον ἐξέβαλλεν ὀξείας κραυγάς, ὑπισχνεῖτο νὰ λησμονήσῃ ὅλως διόλου τὰ ᾄσματα, ἀλλ' ἐντούτοις δὲν ἔπαυε συλλογιζόμενον πῶς ἀντήχει τὸ δάσος καὶ ἐτραγῴδει... Ποῖος ἀντήχει; Ποῦ νὰ τὸ ἠξεύρῃ! Αἱ ἐλάται, αἱ δρῦς, αἱ αἴγειροι, ὅλα· ὁλόκληρον τὸ δάσος!...καὶ ἡ ἠχώ...Εἰς τὴν πεδιάδα ἐτραγῴδουν τὰ χόρτα, εἰς τὸν μικρὸν κῆπον ὀπίσω τῆς καλύβης ἐκελάδουν τὰ πτηνά.

Τὴν νύκτα ἤκουε φαντασιώδεις φωνάς, μόνον ἐν τῇ ἐξοχῇ ἀκουομένας, καὶ ἔλεγεν ὅτι ὅλον τὸ χωρίον ἐτραγῴδει καὶ ἀντήχει.. Ὅτε τὸν ἔστελλον ν' ἀνακινήσῃ τὴν κοπρίαν, ἐφαντάζετο ὅτι ἤκουε τὸν ἄνεμον πνέοντα διὰ τοῦ δικράνου του. Ὁ ἐπιστάτης κατελάμβανεν αὐτὸν ἀκίνητον καὶ ἀδρανῆ, τὴν κόμην πρὸς τὰ ὀπίσω ἔχοντα ἐρριμμένην καὶ ἀκροώμενον τοῦ ἀνέμου· τότε ἥρπαζε τὴν μάστιγά του καὶ τῷ ἔδιδε καμπόσας, πρὸς ἐνθύμησιν. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος; Προσωνυμεῖτο ἤδη ὑπὸ τῶν χωρικῶν «Γιάγκος ὁ Μουσικός.» Τὸ ἔαρ, ἀπεδίδρασκε τῆς οἰκίας καὶ κατεσκεύαζεν αὐλόν. Τὴν νύκτα ὅτε ἐκόαζον οἱ βάτραχοι, καὶ ἐλάλουν οἱ πετεινοὶ ὀπίσω τῶν φραγῶν, δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ· δὲν ἔπαυεν ἀκροώμενος, ὁ Θεὸς δὲ μόνος ἠξεύρει πόσους ἤχους συνήρμοττε. Ἡ μήτηρ του δὲν τὸν συμπαρελάμβανε εἰς τὴν ἐκκλησίαν διότι ἂν τὸ ὄργανον ἐτόνιζε θλιβερὰν τινα ἢ γλυκεῖαν μελῳδίαν, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ παιδίου ἐδάκρυον ἢ ἔλαμπον καὶ ἠκτινοβόλουν ὡσεὶ εἶχον μεταμορφωθῇ ὑπὸ τῆς ἀνταυγείας ἄλλου κόσμου.

Ὁ νυκτοφύλαξ, ὅστις περιέτρεχε τὸ χωρίον, καὶ διὰ νὰ μὴ ἀποκοιμηθῇ ἠρίθμει τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ ἢ συνδιελέγετο χαμηλοφώνως μὲ τοὺς κύνας, πολλάκις διέκρινε τὸν λευκὸν χιτωνίσκον τοῦ Γιάγκου τρέχοντος ἐν τῇ σκοτίᾳ πρὸς τὸ καπηλεῖον. Ἀλλὰ τὸ παιδίον δὲν εἰσήρχετο εἰς τὸ καπηλεῖον· ἔμενεν ἔξω, στηριζόμενον, κύπτον ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἀκροώμενον. Ἐντὸς τὰ ζεύγη ἐχόρευον πτερόποδα καὶ νεανίας τις ἐσημείου τὸν ῥυθμὸν μὲ κραυγὰς χαρᾶς. Ἠκούετο ὁ κρότος τῶν ποδῶν καὶ αἱ φαιδραὶ φωναὶ τῶν νεανίδων. Τὸ βιολίον ἐτραγῴδει χαμηλά:

«Θέλομεν νὰ φάγωμεν, θέλομεν νὰ πίωμεν, θέλομεν νὰ συγκρούσωμεν τὰ ποτήρια».

Καὶ ἡ βάρβιτος ἐτονθόρυζε σοβαρῶς:

«Ὅπως θέλει ὁ Θεός! ὅπως θέλει ὁ Θεός!»

Τὰ παράθυρα ἦσαν κατάφωτα· ἑκάστη δοκὸς ἐν τῷ καπηλείῳ ἐφαίνετο τρέμουσα καὶ παίζουσα· καὶ ὁ Γιάγκος ἠκροᾶτο!... Τί θὰ ἔδιδε διὰ

Digitized by Google

νὰ ἔχῃ ἓν βιολίον τὸ ὁποῖον νὰ μέλπῃ σιγὰ σιγά :

« Θέλομεν νὰ φάγωμεν, θέλομεν νὰ πίωμεν, θέλομεν νὰ συγκρούσωμεν τὰ ποτήρια.»

Ἀπὸ σανίδια ἦτο τὸ βιολίον ἐκεῖνο καὶ ἔπαιζε τόσον θαυμάσια! Ποῦ τὰ εὕρισκον τὰ σανίδια ἐκεῖνα; ποῦ τὰ κατεσκεύαζον ; Πόσον εὐτυχὴς θὰ ἦτο ἂν τῷ ἐπέτρεπον νὰ λάβῃ εἰς χεῖράς του ἓν βιολίον !... Ἀλλ' ὄχι! Μόνον ν' ἀκούῃ εἶχε τὸ δικαίωμα καὶ ἤκουεν ἄχρις οὗ ἡ φωνὴ τοῦ νυκτοφύλακος ἔκραζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ σκοτίᾳ :

— Γρήγορα 'ς τὸ σπίτι σας, βρωμόπαιδο!

Τότε ἔτρεχε γυμνόπους εἰς τὴν καλύβην καὶ ἡ φωνὴ τοῦ βιολίου παρηκολούθει αὐτὸν εἰς τὸ σκότος:

«Θέλομεν νὰ φάγωμεν, θέλομεν νὰ πίωμεν, θέλομεν νὰ συγκρούσωμεν τὰ ποτήρια.

Καὶ ἡ σοβαρὰ φωνὴ τῆς βαρβίτου ἐτονθόρυζε:

«Ὅπως θέλει ὁ Θεός! Ὅπως θέλει ὁ Θεός!

Ἦτο λίαν εὐτυχὴς ὁσάκις ἤκουε βιολίον παιζόμενον εἰς γεῦμά τι θεριστῶν ἢ γαμήλιον. Ἔπειτα ἀνερριχᾶτο ὀπίσω τῆς θερμάστρας καί, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, δὲν ἤνοιγε τὸ στόμα του. Ὡς ἡ γαλῆ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἠρκεῖτο θεωρῶν πρὸ αὐτοῦ μὲ ὀφθαλμοὺς ἀπαστράπτοντας. Τέλος κατεσκεύασεν ἓν βιολίον μὲ πέταυρον εἰς ὃ προσήρμοσε ἱππείους τρίχας· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔπαιζε τόσον ὡραῖα ὅσον τοῦ καπηλείου· αἱ χορδαὶ παρῆγον ἦχον χαμηλόν, λίαν χαμηλόν· ἐβόμβων ὡς μυῖαι. Ἔπαιζεν ἐν τούτοις ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ἂν καὶ τόσον ἐξυλοκοπεῖτο διὰ τοῦτο ὥστε μετ' ὀλίγον ὡμοίαζε πρὸς ἄωρον κτυπημένον μῆλον. Τὸ δυστυχὲς παιδίον ἐγίνετο ἰσχνότερον καθ' ἑκάστην· ἡ κοιλία του μόνη ἔμενεν ἐξωγκωμένη, ἡ κόμη του ἐγίνετο πυκνοτέρα, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἀτενέστεροι καὶ διαρκῶς δεδακρυσμένοι. Αἱ παρειαὶ καὶ τὸ στῆθος ἐκοιλαίνοντο κατὰ μικρόν... Δὲν ὡμοίαζε πρὸς τὰ ἄλλα παιδία, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸ βιολίον του ὅπερ παρῆγεν ἦχον μόλις ἀντιληπτόν. Ἄλλως τε ἀπέθνησκε σχεδὸν ἐκ τῆς πείνης, διότι ἐτρέφετο ἀποκλειστικῶς μὲ σκληρὰ σεῦτλα—καὶ μὲ τὸν πόθον ν' ἀποκτήσῃ ἓν βιολίον.

Δυστυχῶς ὁ πόθος οὗτος οὐδαμῶς ὠφέλησε τὸ παιδίον.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ μεγάρου θεράπων τις εἶχε βιολίον καὶ ἔπαιζεν ἐνίοτε ὅπως εὐχαριστήσῃ τὴν φίλην τῆς καρδίας του καὶ τοὺς ἄλλους ὑπηρέτας. . Ὁ Γιάγκος ὠλίσθαινε συχνὰ διὰ τῶν περιπλοκάδων μέχρι τῆς αἰθούσης ὅπως ἀκούσῃ αὐτὸν ἢ τοὐλάχιστον ὅπως ῥίψῃ λαθραῖον βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὀργάνου. Ἦτο ἀνηρτημένον εἰς τὸν τοῖχον κατέναντι τῆς θύρας· τὸ παιδίον τὸ ἔβλεπε μακρόθεν μὲ διάπυρον πόθον, τῷ ἐφαίνετο δὲ ἱερὸν σκεῦος, ὅπερ δὲν ᾐσθάνετο ἑαυτὸ ἄξιον νὰ ἐγγίσῃ. Ἐπιθυμία ἐν τούτοις παράφορος κατελάμβανε αὐτό· ἅπαξ τοὐλάχιστον ἤθελεν νὰ τὸ ψαύσῃ μὲ τὴν χεῖρά του, ὅπως δήποτε νὰ τὸ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς... Ἐκ μόνης τῆς σκέψεως ταύτης ἔτρεμεν ἐξ εὐτυχίας ἡ πτωχὴ καρδία τοῦ παιδίου.

Νύκτα τινὰ οὐδεὶς εὑρίσκετο ἐν τῇ αἰθούσῃ. Οἱ κύριοι ἦσαν εἰς ξένον τόπον καὶ οἱ θεράποντες περιεφέροντο εἰς τοὺς δρόμους. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη, ἐντὸς τῶν περιπλοκάδων κεκρυμμένος, διὰ τῆς ὀρθανοίκτου θύρας ὁ Γιάγκος ἐθεώρει τὸ ποθητὸν βιολίον. Ἡ σελήνη ἔλαμπεν πλησιφαὴς εἰς τὸν οὐρανόν, αἱ δ' ἀκτῖνές της ἔπιπτον διὰ τοῦ παραθύρου εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἀντανεκλῶντο εὐθέως ἐπὶ τοῦ ἄντικρυ τοίχου. Μετ' ὀλίγον ἐπλησίασαν εἰς τὸ βιολίον καὶ τὸ ἐφώτισαν ὁλόκληρον. Τότε ἐν τῇ πυκνῇ σκοτίᾳ ἀργυρόχρους λάμψις ἐφάνη ἀκτινοβολοῦσα ἐκ τοῦ ὀργάνου· τὸ παιδίον διέκρινε τὰ κενὰ πλευρά, τὴν κυρτὴν λαβήν· οἱ κόλλαβοι ἔστιλβον ὡς πυγολαμπίδες καὶ τὸ τόξον ὡμοίαζε πρὸς ἀργυροῦν ῥαβδίον.

Ἆ! ἦτο ὡραῖον, σχεδὸν μαγικόν! Ὁ Γιάγκος ἐξηκολούθει θεωρῶν ἀπληστότερον. Κατακεκλιμένος μεταξὺ τῶν περιπλοκάδων, τοὺς ἀγκῶνας στηρίζων ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν γονάτων, δὲν ἔπαυεν προσηλῶν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁτὲ μὲν ἡ ἀγωνία ἐκράτει αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του, ὁτὲ δ' ἀκατανίκητός τις δύναμις ὤθει αὐτὸν ἐμπρός. Μαγεία ἦτο ἢ ἄλλο τι; Τὸ βιολίον ἐν τῷ λαμπρῷ ἀκτινωτῷ στεφάνῳ του ἐφαίνετο πλησιάζον πρὸς αὐτὸν ὡσεὶ ἐπλανᾶτο ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του... Ἡ λάμψις ἐσβέννυτο ἐπὶ στιγμὴν καὶ ἀνεφαίνετο μετ' ὀλίγον ζωηροτέρα. Μαγεία, ἀληθὴς μαγεία! Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ ἄνεμος ἔπνεε, τὰ δένδρα ἐθορύβουν ἡσύχως, αἱ περιπλοκάδες ἐψιθύριζον, καὶ ὁ Γιάγκος ἐνόμισεν ὅτι ἤκουεν εὐκρινῶς:

— Πήγαινε δά, Γιάγκο! Εἰς τὴν κάμαρα ψυχὴ δὲν εἶναι... Ἐμπρός Γιάγκο!...»

Ἦτο νὺξ διάστερος καὶ φαιδρά. Εἰς τὸν κῆπον ἡ ἀηδὼν ἤρχισε νὰ κελαδῇ ὁτὲ μὲν ὑψιφώνως ὁτὲ δὲ χαμηλοφώνως:

— Πήγαινε, πάρ' το!

Ἡ ἔντιμος νυκτόβιος γλαὺξ ἵπτατο περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου καὶ ἀνεφώνησε:

— Μή, Γιάγκο, μή!

Ἡ γλαὺξ ἀπέπτη, ἡ ἀηδὼν ἔμεινε, καὶ αἱ περιπλοκάδες ἐψιθύριζον εὐκρινέστερον.

— Κανεὶς δὲν εἶναι!

Τὸ βιολίον ἔλαμπε πάλιν ἐν μέσῳ ἀκτίνων.

Ὁ μικρὸς Γιάγκος ὠλίσθησεν ἡσύχως καὶ αἱ ἀηδόνες ἐκελάδησαν:

— Ἐμπρός! Πάρ' το!

Ὁ λευκὸς χιτωνίσκος ἐπλησίαζε περισσότερον πρὸς τὴν θύραν. Οἱ μαῦροι καυλοὶ τῶν φυτῶν δὲν τὸν ἀπέκρυπτον πλέον. Ἐπὶ τῆς φλιᾶς ἠκούετο ἡ ταχεῖα ἀναπνοὴ τοῦ ἀσθενοῦς στήθους

Digitized by Google

του. Μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ λευκὸς χιτὼν ἐξηφανίσθη...

Μάτην ἡ νυκτόβιος γλαὺξ ἵπταται εἰσέτι καὶ πλησιάσασα κράζει

— Μή! μή!

Ὁ Γιάγκος εἶναι ἤδη ἐν τῷ δωματίῳ. Οἱ βάτραχοι τῆς λίμνης ἤρχισαν νὰ κοάζουν δυνατά, ὡσεὶ πρᾶγμά τι τοὺς ἐτρόμαξε· ἔπειτα ἐπανῆλθεν ἡ σιωπή. Ἡ ἀηδὼν ἔπαυσε κελαδοῦσα, αἱ περιπλοκάδες ἔπαυσαν θορυβοῦσαι. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Γιάγκος ὠλίσθησεν ἐγγύτερον, ἡσύχως καὶ μετὰ προφυλάξεως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀγωνία κατέλαβεν αὐτόν. Ἐν τῇ κρύπτῃ, ἐν μέσῳ τῶν φυτῶν, τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὡς ἐν τῇ κατοικίᾳ του, ὡς ἀγρίμιον ἐν τῇ λόχμῃ, καὶ τώρα τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὡς ἀγρίμιον ἐμπεσὸν εἰς παγίδα. Τραχεῖαι ἦσαν αἱ κινήσεις του, βραχεῖα ἡ ἀναπνοή του, καὶ ἡ σκοτία περιεκάλυπτεν αὐτόν. Σιγαλή τις λάμψις ἐφώτισεν ἅπαξ ἔτι τὸ δωμάτιον καὶ τὸν δυστυχῆ Γιάγκον, ὅστις σχεδὸν τετραποδίζων καὶ ὠρθωμένην κρατῶν τὴν κεφαλὴν ἔμενε πτήσσων πρὸ τοῦ βιολίου. Ἀλλ' ἡ λάμψις ἐσβέσθη, νέφη ἐκάλυψαν τὴν σελήνην, καὶ σκότος ἐπῆλθε καὶ σιγή. Μόνον μετὰ βραχεῖαν στιγμὴν ἦχος γλυκὺς καὶ θρηνώδης ἠκούσθη ὡσεί τις, ἐξ ἀπροσεξίας εἶχεν ἐγγίσει χορδήν τινα... καὶ αἴφνης ἀντήχησεν ἀπὸ γωνίας τινὸς τῆς αἰθούσης χονδρὰ φωνὴ κοιμωμένου, ὅστις ἠρώτησεν ὀργίλως.

— Ποιὸς εἶν' αὐτοῦ;

Ὁ Γιάγκος κατέστειλε τὴν ἀναπνοήν του· ἀλλ' ἡ χονδρὰ φωνὴ ἠρώτησε καὶ αὖθις:

— Ποιὸς εἶν' αὐτοῦ;

Φωσφόρον ἔλαμψεν ἐπὶ τοῦ τοίχου· τὸ δωμάτιον ἐφωτίσθη, καὶ τότε... ὢ Θεέ, ἠκούσθησαν βλασφημίαι, γρονθοκοπήματα, δάκρυα τοῦ παιδίου, κραυγαί:

— Ἆ! γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ὑλακαὶ κυνῶν, κινήσεις φώτων πρὸ τῶν παραθύρων, θόρυβος ἐν ὅλῃ τῇ αὐλῇ...

Τὴν ἐπαύριον ὁ δυστυχὴς Γιάγκος ἦτο ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ χωρίου. Ἔμελλε νὰ δικασθῇ ὡς κλέπτης;... Βεβαίως. Ὁ δικαστὴς καὶ οἱ πάρεδροι, ἔβλεπον ἐνώπιόν των τὸ παιδίον ἐκεῖνο τὸν δάκτυλον κρατοῦν ἐν τῷ στόματι, ἀτενὲς καὶ περιδεὲς ἔχον τὸ βλέμμα, μικρόσωμον, καχεκτικόν, ῥυπαρόν, μεμωλωπισμένον, ἀγνοοῦν ποῦ εὑρίσκετο καὶ τί παρ' αὐτοῦ ἀπῄτουν. Πῶς νὰ δικάσουν τοιοῦτο ἐλεεινὸν ὄν, μόλις δεκαετές, καὶ μόλις δυνάμενον νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν του; Θὰ τὸ στείλουν εἰς τὴν φυλακὴν ἤ... Ἐν τούτοις εἶνε συγγνωστὰ τὰ παιδία. Ὁ νυκτοφύλαξ δύναται νὰ τὸ λάβῃ καὶ νὰ τῷ φιλοδωρήσῃ ῥαβδισμούς τινας διὰ νὰ μάθῃ νὰ μὴ κλέπτῃ ἄλλοτε. Καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐπερατώθη.

Πολὺ καλά. Ἡ δικαιοσύνη θὰ ἱκανοποιηθῇ....

Προσκαλοῦν τὸν Στάθην, τὸν νυκτοφύλακα.

— Πάρε αὐτὸ τὸ παιδὶ καὶ δόσε του ἕνα μάθημα μὲ βέργαις.

Ὁ Στάθης προσέκλινε εἰς σημεῖον συγκαταθέσεως τὴν ἠλιθίαν του κεφαλήν, ἔλαβε τὸν Γιάγκον ὑπὸ τὸν βραχίονά του ὡς μικρὸν γάτον καὶ τὸν μετέφερεν εἰς τὸν σιτοβολῶνα. Τὸ παιδίον δὲν ἐνόει περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἀλλ' ἦτο περίτρομον, οὔτε λέξιν δὲν ἔλεγε καὶ περιέβλεπε κύκλῳ ὡς πτηνόν, κατεπτοημένον. Μὴ ἤξευρε τί ἐσκόπευον νὰ τὸ κάμουν; Μόνον ὅτε ὁ πελώριος Στάθης ἀνέτρεψεν αὐτὸ μ' ἕνα γρόνθον ἐν τῷ σιτοβολῶνι, τὸ ἐξήπλωσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀνεγείρας τὸν χιτωνίσκον του ἐδράξατο τοῦ ῥαβδίου, ὁ ταλαίπωρος Γιάγκος ἀνέκραξε:

— Μανοῦλα μου!

Καὶ εἰς ἕκαστον ῥαβδισμὸν ἀνέκραζε:

— Μανοῦλα μου!

Ἀλλ' ὁλονὲν χαμηλότερον, ὁλονὲν ἀσθενέστερον ἄχρι οὗ ὑπὸ τὰς πληγὰς τῆς ῥάβδου τὸ παιδίον ἐσίγησε καὶ ἔπαυσεν ἐπικαλούμενον τὴν μητέρα του...Δυστυχὲς συντριβὲν βιολίον!..Ὦ! ἠλίθιε, βάρβαρε Στάθη! Κτυποῦν οἱ ἄνθρωποι τόσον πολὺ τὰ μικρὰ παιδία; Τὸ δυστυχὲς παιδίον ἦτο ἀνέκαθεν καχεκτικὸν καὶ ἀσθενὲς καὶ μόλις ἡ πνοὴ τῆς ζωῆς ὑπελείπετο ἐν αὐτῷ.

Ἡ μήτηρ ἔφθασε τέλος καὶ παρέλαβε τὸ παιδίον· ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ τὸ μετακομίσῃ ἐν τῇ ἀγκάλῃ εἰς τὴν κατοικίαν της...Τὴν ἐπαύριον ὁ Γιάγκος δὲν ἀνηγέρθη.

Αἱ χελιδόνες ἐκελάδουν ἐπὶ τῆς κερασέας ἥτις ὑψοῦτο πρὸ τοῦ παραθύρου· ἀκτὶς ἡλίου εἰσέδυε καὶ ἐφώτιζε διὰ τῆς χρυσῆς αὐτῆς λάμψις τὴν μεμωλωπισμένην κεφαλὴν τοῦ παιδίου, τὴν μικρὰν αὐτοῦ μορφὴν ἐν ᾗ οὐδὲ σταγὼν αἵματος εἶχεν ἐναπολειφθῇ. Ἡ ἀκτὶς ἐκείνη τοῦ ἡλίου ἀπετέλει τὴν ὁδὸν ἣν ἔμελλε νὰ διέλθῃ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδίου. Εἶναι εὐτυχὲς ὅτι τὴν στιγμὴν τοὐλάχιστον τοῦ θανάτου βαδίζει ἐν τῇ εὐρείᾳ ὁδῷ τοῦ ἡλίου, διότι ἐν τῇ ζωῇ στενὴν καὶ ἀκανθώδη ἐπορεύθη τρίβον. Τὸ στῆθος, ἰσχνότερον ἔτι γενόμενον, ἀνεγείρεται εἰσέτι ἐλαφρῶς καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου φαίνεται λαμβάνον τὴν ἀνταύγειαν τοῦ ἄλλου κόσμου.

Εἶνε ἑσπέρα· αἱ χωρικαὶ θερίσασαι τὸν χόρτον ὑπέστρεφον ᾄδουσαι. Ἐν τῇ χλόῃ, μετὰ τοῦ ἀρώματος τοῦ δάσους ἀντήχει ὁ ἦχος τῆς ποιμενικῆς φλογέρας.

Ὁ Γιάγκος ἠκροᾶτο ἐσχάτην φορὰν τῶν ᾀσμάτων καὶ τῶν ἤχων τοῦ χωρίου...Παρ' αὐτόν, ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ ἵππου, ἔκειτο τὸ πεταύρινον βιολίον του. Αἴφνης τὸ θνῆσκον πρόσωπον τοῦ παιδίου μετεμορφώθη, καὶ τὰ ὠχρὰ αὐτοῦ χείλη ἐψιθύρισαν.

— Μανοῦλα...

Digitized by Google

— Τί εἶναι, ἀγάπη μου; ἠρώτησεν ἡ μήτηρ διὰ φωνῆς ἐν λυγμοῖς πνιγομένης.

—Μανοῦλα, ὁ Θεὸς θὰ μοῦ δώσῃ 'κεῖ πάνω 'ςτὸν οὐρανὸ ἕνα ἀληθινὸ βιολί, αἴ, θὰ μοῦ δώσῃ;

— Ναί, παιδί μου, ναί, ναί! ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ μὴ δυνηθεῖσα νὰ εἴπῃ τι πλέον, διότι ἐξερράγη διὰ μιᾶς ἡ συνεχομένη ὀδύνη της.

Ἐψιθύρισε μόνον ἐν λυγμοῖς.

— Ὦ Χριστέ μου! Χριστέ μου!

Ἔκλινε βιαίως τὸ πρόσωπόν της ἐπὶ τοῦ ἑρμαρίου καὶ ἤρξατο ὠρυομένη ὡς τρελλὴ ἢ ὡς ὃν παρ' οὗ ὁ θάνατος ἀποσπᾷ τὴν προσφιλεστάτην ὕπαρξίν του...

Ἡ πολυτιμοτάτη ὕπαρξίς της πράγματι εἶχεν ἀναρπασθῇ. Ὅτε ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδε τὸ παιδίον, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μικροῦ μουσικοῦ ἦσαν ἀνοικτοί, ἀλλ' ἀκίνητοι, τὸ πρόσωπόν του σοβαρόν, σκυθρωπὸν καὶ ἄκαμπτον. Ἡ ἀκτὶς τοῦ ἡλίου εἶχεν ἐξαφανισθῇ.

. . . .

Ἀναπαύου ἐν εἰρήνῃ, Γιάγκο!

Τὴν ἐπαύριον οἱ πλούσιοι κτήτορες τοῦ μεγάρου ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰταλίας καὶ μετ' αὐτῶν ἡ νεᾶνις καὶ ὁ ἱππότης ὅστις ἐπωφθαλμία τὴν χεῖρά της. Ὁ ἱππότης εἶπε:

— Τί ὡραία χώρα ἡ Ἰταλία!

— Καὶ τί λαὸς καλλιτεχνῶν! Ἐκεῖ θεωροῦν εὐτυχίαν των νὰ ζητοῦν τὰς καλλιτεχνικὰς εὐφυΐας καὶ νὰ τὰς προστατεύουν..., προσεῖπεν ἡ νεᾶνις.

. . . .

Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Γιάγκου αἱ ἰτέαι ἐθρήνουν.

(H. Sienkiewicz)

...Κ

Ἡ φιλοσοφικὴ σημασία

ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΧΕΙΡΟΣ

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα σύγκειται ἐκ δύο ἡμίσεων μερῶν· κυρίως δὲν εἴμεθα εἷς ἄνθρωπος, ἀλλὰ δύο ἡμίσεις· τοῦτο δὲ οὐ μόνον ὑπὸ ἔποψιν σωματικήν, ἀλλά, καὶ πρὸ πάντων, ὑπὸ ἔποψιν ψυχικήν· διὰ τὴν ἀριθμητικὴν δύο ἡμίση ἢ ἓν εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτό· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἀριθμός· τὰ δύο ἡμίση τοῦ σώματος εἶνε οὐκ ὀλίγον ἀνόμοια ὡς πρὸς τὴν μορφὴν καὶ λειτουργίαν τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν ταῖς κοιλότησιν αὐτοῦ ὀργάνων καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐχρηστίαν τῶν μελῶν αὐτοῦ. Ἡ δεξιὰ χεὶρ εἶνε εὐχρηστοτέρα, ἐπιτηδειοτέρα καὶ πολυτιμοτέρα δι' ἡμᾶς τῆς ἀριστερᾶς· ἐπίσης τὸ ἀριστερὸν ἡμισφαίριον τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς θέλομεν ἴδει παρακατιόντες εἶνε πολὺ σπουδαιότερον τοῦ δεξιοῦ ὁμωνύμου.

Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς δεξιᾶς χειρὸς πρὸς τὸν ἄνθρωπον λίαν δικαίως ἀνεγνωρίσθησαν καὶ δεόντως ἐξετιμήθησαν· ὡς ἔνδειξιν δὲ τιμῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος ἀνέκαθεν καθιέρωσεν ἔθιμα ἐν τῷ βίῳ του καὶ παρεδέχθη λέξεις ἐν τῇ γλώσσῃ του καὶ προλήψεις οὐδὲν ἄλλο μαρτυροῦντα ἢ τὴν μεγάλην σπουδαιότητα, ἣν κέκτηται ἡ δεξιά, καὶ τὴν μεγάλην ὑπόληψιν, ἣν δὲν ἔπαυσε τρέφειν πρὸς αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων καὶ καθ' ὅλα τὰ γεωγραφικὰ πλάτη· οὕτω οἱ ἀρχαῖοι ἕλληνες ἐὰν κατ' ἐπίσημον στιγμὴν ἔβλεπον πτηνὸν διερχόμενον πρὸς τὰ δεξιά, ἐθεώρουν τοῦτο ὡς καλὸν οἰωνόν, ὡς κακὸν δὲ σημεῖον, ἐὰν διήρχετο πρὸς τὰ ἀριστερά· τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κατ' εὐφημισμὸν ὠνόμαζον *εὐώνυμον*, ὡς ὠνόμαζον Εὐμενίδας τὰς τρεῖς ἐκείνας καταχθονίους θεότητας, αἵτινες κατεδίωκον καὶ ἐβασάνιζον τοὺς κακουργοῦντας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ζητοῦντες τρόπον τινὰ ἐν τῷ μυστηριώδει καὶ ἀφελεῖ φόβῳ αὐτῶν πρὸς πᾶν κακὸν νὰ ἐξιλεώσωσι τοῦτο διὰ καλῆς προσωνυμίας.

Ἡ δύναμις, ἡ ἐπιτηδειότης εἰς τὰς κινήσεις, τὰς μεγάλας ἢ τὰς μικράς, ἐκδηλοῦται καὶ διενεργεῖται διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός· παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τὰ ἐργαλεῖα ἦσαν κατεσκευασμένα διὰ νὰ συλλαμβάνωνται διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς πρὸς χρῆσιν. Ὁσάκις δὲ ἐργάζονται καὶ αἱ δύο χεῖρες, τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς ἐργασίας ἐκτελεῖ ἡ δεξιά, ἐνῷ ταυτοχρόνως ἡ ἀριστερὰ χρησιμεύει ὡς ἁπλῆ ὑπηρέτρια τῆς εὐγενοῦς ἀντιστοίχου χειρός.

Εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον ἡ ἀριστερὰ χεὶρ συνοδεύει τὴν δεξιάν, ἥτις τοὐναντίον ποιεῖ τὰς μᾶλλον ἐκτεταμένας, λεπτὰς καὶ ταχείας κινήσεις τοῦ μουσικοῦ τεμαχίου. Ἐὰν οἱ Ὀττεντότοι καὶ οἱ Σουδαναῖοι δὲν παίζωσι κλειδοκύμβαλον, γνωρίζουσιν ὅμως νὰ μάχωνται· καὶ οὗτοι λοιπὸν διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀνασπῶσι τὸ ξίφος ἢ κραδαίνουσι τὴν λόγχην καὶ κρεουργοῦσι τὸν ἀντίπαλον, ἐνῷ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ κρατεῖ τὴν ἀσπίδα.

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν τακτικὴν τῆς στρατιωτικῆς τέχνης τὸ δεξιὸν κέρας συνεκροτεῖτο ἐξ ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ἐνῷ τὸ εὐώνυμον κέρας ἦν ὑποδεέστερον ὡς πρὸς τὴν ποιότητα καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν· καὶ σήμερον δὲ παρ' ἡμῖν ἐν τῷ στρατῷ τοὺς ὑψηλοτέρους ἄνδρας τάττουσι πρὸς τὸ δεξιὸν ἑκάστης διμοιρίας, ἐνῷ οἱ δυστυχεῖς *κοντοὶ* τίθενται εἰς τὸ ἀριστερόν. Ὁ δεξιὸς ψάλτης ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πληρόνεται ἀκριβώτερον τοῦ ἀριστεροῦ· ἐν τοῖς γεύμασιν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Ἀμφιτρύονος ἢ τῆς Ἀλκμήνης του κάθηται πρὸς τιμὴν ὁ ξενιζόμενος· ἐν δὲ ταῖς ἐθιμοτυπίαις τῶν Αὐλῶν ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ θέσις εἶνε πάντοτε ἡ τιμητικωτέρα. Ὁ Ἄδιμος (Adimo) ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τῶν Ἰνδῶν, ὁ υἱὸς τοῦ Βράχμα ἢ Βράμα, ὅστις πάλιν ἦτο υἱὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, ἤτοι αὐτὸς ὁ ἴδιος Βράχμα ὁ θεός, ὁ δημιουργὸς τοῦ

Digitized by Google

παντός, ἐνσαρκωθεὶς εἰς ἄνθρωπον καὶ κυβερνήσας τὰς Ἰνδίας, ὃν σήμερον ἀντιπροσωπεύει ὁ λόρδος Δούφεριν, αὐτὸς λοιπὸν ὁ *Ἄδιμος*, ὅστις κατὰ παράδοξον συγκυρίαν ὀνόματος ἐν τῇ ἑβραϊκῇ κοσμογονίᾳ ἐκλήθη *Ἀδάμ*, ἐγέννησε, κατὰ τὰς ἰνδικὰς παραδόσεις, τοὺς μὲν καλοὺς καὶ δικαίους ἀνθρώπους ἐκ τοῦ πρὸς *τὰ δεξιὰ* μέρους τοῦ ὀμφαλοῦ, τοὺς δὲ κακοὺς ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον φαίνεται ὅτι ἡ γυνὴ ἐπλάσθη ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ἀπεξαρθρωθείσης ὠμοπλάτης τοῦ ἀνδρός, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἑβραϊκὴ κοσμογονία.

Ἐπὶ τέλους ἡ δεξιὰ χεὶρ χρησιμοποιεῖται εἰς τὸ γράφειν, ῥάπτειν, ζωγραφίζειν, σταυροκοπεῖσθαι, ῥαπίζειν καὶ γρονθοκοπίζειν, χαιρετᾶν, ῥαβδίζειν καὶ δεξιοῦσθαι, κλέπτειν καὶ φονεύειν καὶ πλαστογραφεῖν, καὶ ἐν γένει πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὑπηρετεῖν τὸν ἄνθρωπον πιστῶς καὶ κατὰ διαφόρους τρόπους.

Ἡ ὑπεροχὴ αὕτη τῆς *δεξιᾶς* χειρὸς ἐκδηλοῦται οὐ μόνον εἰς τὰ ποικιλώτατα καὶ λεπτεπίλεπτα τῶν χειρῶν ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀναγνωρίζεται καὶ ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ· οὕτω τὸ *δίκαιον* ἀγγλιστὶ λέγεται *the right*· ἤτοι δεξιόν, ἐπίσης γερμανιστὶ *das recht*, γαλλιστὶ *le droit*· εἰς ἁπάσας δὲ τὰς γλώσσας ὑπάρχουσι φράσεις καὶ λέξεις πρὸς καθορισμὸν καλῆς τινος ἰδιότητος τοῦ ἀνθρώπου ἢ τῆς ἀκριβείας καὶ ὀρθότητος τῶν πραγμάτων· οὕτω λέγομεν: ἐπιδέξιος, ἐπιδεξιότης κ.τ.λ. Γερμανιστὶ recht ἐπίσης σημαίνει *ὀρθόν*, *ἀκριβές*· οἱ ἄγγλοι τὸ *ἔχει καλῶς*, λέγουσιν: all right· ἡμεῖς ἔχομεν ἀναλόγους φράσεις, οἷον: ἦλθαν δεξιὰ κ.τ.λ. τὸ εὐθὺ οἱ γάλλοι ἐκφράζουσι διὰ τοῦ tout droit κ.τ.λ. χωρὶς δὲ νὰ διαμφισβητήσωμεν τὰ ὅρια τοῦ κράτους τῶν φιλολόγων, νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν ἐπ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ διὰ νὰ κηρύξωμεν εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας ὅτι τὸ *δεξιὸς* παρήχθη ἐκ τοῦ ῥήματος *δέχομαι*, ὡσεὶ τάχα ὁ ἄνθρωπος εἶνε μονόχειρ καὶ μόνον διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς δέχεταί τι· καὶ ἡ μεροληψία αὕτη ὑπὲρ τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἶνε βεβαίως χαρακτηριστική.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ εἰς οὐδὲν ἄλλο μέλος τοῦ σώματός του ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον πανηγυρικῶς ἐξεδήλωσε τὴν συμπάθειαν καὶ εὐγνωμοσύνην του, ὅσον εἰς τὴν *δεξιὰν χεῖρα*! Καὶ ἐν τούτοις αὕτη ἄνευ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς θὰ ἦτο σχεδὸν ἄχρηστος! ἐὰν ἡ ἀριστερὰ χεὶρ πλὴν τῆς μυϊκῆς δυνάμεως εἶχε καὶ συναίσθησιν τῆς περιφρονήσεως, ἣν ὑφίσταται, βεβαίως πρὸ πολλοῦ θὰ παρῃτεῖτο τῆς ὑπηρεσίας της ὡς τμηματάρχης πεπτωκότος ὑπουργείου, καὶ θὰ ἀπεχώρει τοῦ σώματος μετ' ἀγανακτήσεως.

Τίνα σημασίαν ἔχει ἡ μεγάλη αὕτη ὑπεροχὴ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς; πρέπει ἆρά γε εἰς τὴν ὑπεροχὴν ταύτην νὰ ἴδωμεν τὰ ἀποτελέσματα μακρᾶς ἐξασκήσεως γενομένης κατὰ παράδοσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν καὶ ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλὴν ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς μέχρι σήμερον;

Τοῦτο θὰ ἦτο τολμηρὸν καὶ δὴ καὶ ἐπιπόλαιον.

Ἐὰν φιλοσοφήσῃ τις ἐπὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐν λόγῳ ὑπεροχῆς τῆς δεξιᾶς χειρὸς βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ φυσιολογίας, θὰ καταλήξῃ εἰς ἀλλοίαν ὅλως ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τούτου. Ἡ παρατήρησις ἐν πρώτοις διδάσκει ἡμῖν ὅτι ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν ἄκρων τοῦ σώματος ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πλησιέστερον αὐτοῦ ἐν τῇ ζωολογικῇ κλίμακι κειμένων ὄντων. Τὰ πλεῖστα τῶν ζώων εἶνε ἀμφιδέξια, πάντα μεταχειρίζονται ἀδιαφόρως καὶ τοὺς δύο ἐμπροσθίους πόδας των (κύων, γαλῆ, λέων, τίγρις κ. τ. λ.) ὁ πίθηκος μεταχειρίζεται καὶ τὰ τέσσαρα μέλη αὐτοῦ ἐξ ἴσου σχεδὸν ὡς χεῖρας, συνήθως δὲ καὶ τὴν οὐρὰν του, διὸ καὶ εἶνε ἐπιδεξιώτατος εἰς τὰς κινήσεις καὶ εὐκινητότατος· οἱ φυσιοδίφαι μαρτυροῦσιν ὅτι οἱ πίθηκοι εἰς τὰ δάση φαίνονται πετῶντες μᾶλλον ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον, συλλαμβάνουσι δὲ ταχύτατα καὶ τὰ πτηνὰ αὐτὰ πετῶντα. Οὐχ ἧττον παρατηρηταί τινες βεβαιοῦσι ὅτι εἴδη τινὰ πιθήκων κατὰ προτίμησιν μεταχειρίζονται ἐνίοτε τὴν δεξιὰν χεῖρά των, τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ ἐμβάλλῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς μελαγχολικὰς σκέψεις περὶ τῆς καταγωγῆς του.

Τὰ ζῷα πρὸς τούτοις δὲν ἔχουσι τὴν θαυμαστὴν ἰδιότητα τοῦ ὁμιλεῖν καὶ ἐπομένως οὔτε ἰδιαιτέραν συσκευὴν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ πρὸς ἔκφρασιν τῶν διανοημάτων αὐτῶν διὰ τοῦ λόγου. Τὰ δύο ἄρα ἡμισφαίρια τοῦ ἐγκεφάλου αὐτῶν φαίνονται ἔχοντα τὴν αὐτὴν λειτουργικότητα καὶ σπουδαιότητα ἄνευ ὑπεροχῆς τινος τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἑτέρου.

Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ὅμως ἄλλως ἔχουσι τὰ πράγματα· ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς λειτουργίας καὶ τὴν διηνεκῆ ἐργασίαν τὸ ἀριστερὸν ἡμισφαίριον τοῦ ἐγκεφάλου του εἶνε πολὺ σπουδαιότερον τοῦ δεξιοῦ, καθότι πλὴν τῆς ἐξαρτήσεως τῶν κινήσεων τῆς δεξιᾶς χειρὸς (πλειότερον καὶ δὴ καὶ λεπτότερον ἐργαζομένης ἢ ἡ ἀριστερὰ) ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμισφαιρίου, καὶ ἡ ἕδρα τοῦ μηχανισμοῦ ὡς γνωστόν, τοῦ ὁμιλεῖν εὑρίσκεται ἐν τῷ αὐτῷ ἡμισφαιρίῳ· δὲν δυνάμεθα οὔτε λέξιν νὰ ἀρθρώσωμεν οὔτε τὴν δεξιὰν χεῖρα νὰ κινήσωμεν ἄνευ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμισφαιρίου· ἀκριβῶς δὲ ὁ *Λόγος*, τὸ μέγιστον τοῦτο δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ δεξιὰ χεὶρ ἠνέῳξαν τὸ μέγα χάσμα μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λοιπῶν ζώων. Ὅθεν παρατηροῦμεν ὅτι δύο σπουδαιόταται λειτουργίαι ἐνετοπίσθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἓν ἡμισφαίριον, *τὸ ἀριστερὸν* καὶ οὐχὶ τὸ δεξιόν.

Digitized by Google

Καὶ ὁποίαν σημασίαν ἔχει τοῦτο;

Μεγίστην· ὑπάρχει εἰς γενικὸς καὶ ἀμετάβλητος νόμος ἐν τῷ ζωϊκῷ κόσμῳ συνιστάμενος εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ *εἰδίκευσις* τῶν ὀργάνων εἰς τὰ ὄντα εἶνε σημεῖον τελειοποιήσεως καὶ προόδου αὐτῶν ἐν τῇ ζωολογικῇ κλίμακι, ὡς ὁ καταμερισμὸς τῶν ἐργασιῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶνε σημεῖον πολιτισμοῦ καὶ προόδου. Εἰς τὰς στοιχειώδεις κοινωνίας ἓν ἄτομον ἐξασκεῖ ταὐτοχρόνως πολλὰ καὶ διάφορα ἐπαγγέλματα, ἐνῷ εἰς τὰς πεπολιτισμένας ἡ ἐργασία καταμερίζεται ἐπ' ἄπειρον. Ὁ Πάρις ἦτο βασιλόπαις καὶ βοσκός· οἱ χωρικοὶ προύχοντες εἶνε ἄρχοντες καὶ γεωργοὶ καὶ τσαρουχοποιοὶ ἐνίοτε· οἱ παντοπῶλαι τῶν χωρίων καὶ μικρῶν πόλεων συγκεντροῦσιν ἐν τῷ παντοπωλείῳ των ὀρύζιον, ὑφάσματα, ἐλαίας, ἀρώματα, σκόροδα, βιβλία, ὑποδήματα, φάρμακα, κοσμήματα καὶ ἐν γένει πάντα ὅσα ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ ματαιότης τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτοῦσιν· οἱ κουρεῖς εἶνε καφεπῶλαι, κουρεῖς καὶ ὀδοντοϊατροὶ κτλ.

Τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ· ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν ζωοφύτων καὶ ἐπισκοποῦντες τὰς τάξεις τῶν μαλακίων, τῶν δακτυλιωτῶν, καὶ τῶν σπονδυλωτῶν μέχρι τοῦ ἀνθρώπου παρατηροῦμεν ὅτι αἱ διάφοροι ὀργανικαὶ συσκευαὶ αἱ ἐνυπάρχουσαι ἤδη εἰς τὸν τέλειον ἄνθρωπον, ἤτοι τὸ ἀναπνευστικὸν σύστημα, τὸ κυκλοφορικόν, τὸ πεπτικόν, τὸ γεννητικὸν καὶ τὸ νευρικὸν κ. τ. λ. ἢ δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ἀτελέστερα τῶν ὄντων, ἢ εἶνε εἰς ἓν συγκεχωνευμένα, ἢ ἐν στοιχειώδει καὶ ἀτελεῖ καταστάσει εὑρίσκονται· ἡ *εἰδίκευσις* τῶν ὀργάνων προβαίνει βαθμηδὸν ἐφ' ὅσον τὸ ζῶον ἀνέρχεται εἰς τὰς βαθμίδας τῆς ζωολογικῆς κλίμακος. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐφ' ὅσον τελειοποιεῖται τὸ ζῶον, ἐπὶ τοσοῦτον αἱ διάφοροι λειτουργίαι τοῦ σώματος ἐντοπίζονται εἰς εἰδικὰ ὄργανα. Τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ γένος π. χ. εἰς τὰ ἀτελέστερα ὄντα ὑπάρχουσι ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἀτόμῳ, μόνον δὲ εἰς τὰ τελειότερα τὰ γένη χωρίζονται· ἐπίσης τὸ νευρικὸν σύστημα ὑπάρχον ὡς σύστημα γαγγλίων εἰς τὰ ἀτελῆ ὄντα, βαθμηδὸν συγκεντροῦται μέρος αὐτοῦ εἰς μίαν μάζαν, τὸν ἐγκέφαλον παρὰ τοῖς τελειοτέροις ζώοις κ. τ. λ.

Ἀλλ' ἐνῷ εἰς τὸν ἐγκέφαλον τῶν πλησιέστερον τῷ ἀνθρώπῳ κειμένων ζώων πλήρης ἐπικρατεῖ ἰσότης μεταξὺ τῶν δύο ἡμισφαιρίων ὡς πρὸς τὴν λειτουργικότητα αὐτῶν, εἰς τὸν ἀνθρώπινον ἐγκέφαλον τοὐναντίον τὸ ἀριστερὸν ἡμισφαίριον ἀνέλαβε σπουδαιοτέρας λειτουργίας ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ, διότι ἐν ἐκείνῳ ἑδράζει ὁ μηχανισμὸς τοῦ *Λόγου* καὶ τῶν κινήσεων τῆς *δεξιᾶς* χειρός, ἤτοι τὸ ἀριστερὸν ἐγκεφαλικὸν ἡμισφαίριον ἐγένετο *εἰδικώτερον* διά τινας λειτουργίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ *εἰδίκευσις* τῶν ὀργάνων εἶνε τὸ ἀλάνθαστον σημεῖον τῆς ὀργανικῆς τελειότητος ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν ὄντων, ἕπεται ὅτι ἡ ἀνισότης αὕτη τῶν δύο ἡμισφαιρίων τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου σημαίνει τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλ' ἡ ὑπεροχὴ τῆς *δεξιᾶς* χειρὸς ἔγκειται ἐν τῇ ὑπεροχῇ, ἐν τῇ *εἰδικεύσει*, τοῦ ἀριστεροῦ ἡμισφαιρίου, ἐξ οὗ ἀμέσως αὕτη ἐξαρτᾶται· *ἡ χρῆσις ἄρα καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶνε σημεῖον τῆς* τελειότητος τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ καὶ οὐχὶ τυχαῖον ἀποτέλεσμα συνηθείας καὶ ἐξασκήσεως αὐτῆς· εἶνε ἔκφρασις, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἀποτέλεσμα τῆς τελειοποιήσεως καὶ ὑπεροχῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὐχὶ ἡ αἰτία, ὡς ἄλλοτε ἐφρόνουν φιλόσοφοί τινες.

Ἐξ ὅλων ὅθεν τῶν ὄντων ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ τελειότερος, καθότι κατωρθώθη σὺν τῷ χρόνῳ νὰ *εἰδικευθῇ* καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλός του, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἀριστερὸν ἡμισφαίριον νὰ ἐνέχῃ τὴν ἕδραν τοῦ *Λόγου* καὶ τῶν θαυμασίων κινήσεων τῆς δεξιᾶς χειρός, τοῦθ' ὅπερ δὲν συμβαίνει εἰς τὸν ἐγκέφαλον τῶν ζώων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἑδράζῃ ὁ μηχανισμὸς τοῦ *Λόγου*, ὅστις εἶνε τὸ ὄργανον τῆς διανοίας, ἐν τῷ ἀριστερῷ ἡμισφαιρίῳ, εἶνε φυσικώτερον ὅπως καὶ ἡ διάνοια εὑρίσκηται πλησίον αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμισφαιρίῳ καὶ τῳόντι αἱ βλάβαι αὐτοῦ βαθύτερον προσβάλλουσι τὴν διάνοιαν ἢ αἱ βλάβαι τοῦ δεξιοῦ ἡμισφαιρίου, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὂν μᾶλλον ὄργανον τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὀλιγώτερον ὄργανον τῆς διανοίας.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε κατάλληλος ὁ τόπος ἐνταῦθα πρὸς εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ ζητήματος τούτου· τοῦτο μόνον ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ἐν τῷ νῷ, ὅτι τὸ ἀριστερὸν ἐγκεφαλικὸν ἡμισφαίριον εἶνε τὸ ὄργανον τῆς *διανοίας*, *τοῦ Λόγου* καὶ τῆς *δεξιᾶς χειρὸς* δι' ὧν ἁπάντων ὁ ἄνθρωπος κατέλαβε τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐκηρύχθη βασιλεὺς τῶν ζώων καὶ τῆς δημιουργίας.

Εἴμεθα, ὡς ἐλέγομεν δύο *ἡμίσεις* ἄνθρωποι ἢ μᾶλλον δύο ὁλόκληροι, καὶ οὐχὶ εἷς, ἀφοῦ τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ ἐγκεφάλου εἶνε διάφορον τοῦ δεξιοῦ καὶ σπουδαιότερον καὶ δὴ καὶ *ἀνθρωπινώτερον*, καὶ κυρίως ἔπρεπε νὰ ὑποληπτώμεθα τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ σωματος ἡμῶν, τὸ ὁποῖον τόσον ἀγενῶς ὑβρίζεται καὶ περιφρονεῖται ἔν τε τῇ γλώσσῃ καὶ τοῖς ἐθίμοις τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πολὺ τῶν ἀνθρώπων δὲν γνωρίζει φυσιολογίαν, ἂς ἐξακολουθῇ ὑπάρχουσα ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ πρόληψις αὕτη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος, ὡς ὑπάρχουσι τόσαι ἄλλαι προλήψεις καὶ ἀδικίαι· τοιαύτην φιλοσοφικὴν σημασίαν κέκτηται ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνθρώπου.

Σιμων Αποστολιδης

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων **ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ** 301—1886.

Digitized by Google

'Αριθ. 525 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 19 Ἰανουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

Ε'

Τὴν ἐπαύριον, μικρὸν πρὸ τῆς ἐπανόδου τῶν κυνηγῶν, ἡ μὶς Νέβιλ ἐπανερχομένη μετὰ τῆς θαλαμηπόλου της εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐκ περιπάτου εἰς τὸν αἰγιαλόν, εἶδεν ὁδεύουσαν πρὸς τὴν πόλιν νεάνιδα μελανείμονα, ἐπιβαίνουσαν μικροῦ μὲν ἀλλὰ ῥωμαλέου ἵππου. Ταύτην ἠκολούθει χωρικός, ἔφιππος ἐπίσης, φορῶν ὑπενδύτην καστανόν, τετριμμένον κατὰ τοὺς ἀγκῶνας, ἔχων ἀνηρτημένην διὰ λωρίδος ἀπὸ τῶν ὤμων κολοκύνθην, καὶ πιστόλιον κρεμάμενον ἀπὸ τῆς ζώνης· ἐκράτει οὗτος ἐν τῇ χειρὶ τουφέκιον, τοῦ ὁποίου τὸ κοντάκιον ἐστηρίζετο εἰς δερμάτινον θυλακίσκον προσδεδεμένον εἰς τὸ ἐφίππιον. Ἑνὶ λόγῳ ἦτο ἀπαράλλακτος κατὰ τὸ σχῆμα μὲ ληστὴν ῥωμαντικοῦ δράματος, ἢ μὲ Κορσικανὸν οἰκοκύρην ταξειδεύοντα. Ἡ μεγάλη καλλονὴ τῆς νεάνιδος προσείλκυσε κατ' ἀρχὰς τὴν προσοχὴν τῆς μὶς Νέβιλ. Ἦτο δ' αὕτη εἰκοσαέτις περίπου τὴν ἡλικίαν, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, λευκή, ἔχουσα ὀφθαλμοὺς βαθέος κυανοῦ χρώματος, στόμα ῥόδινον, στιλπνοτάτους ὀδόντας. Τὸ δὲ ἦθος αὐτῆς ἐνέφαινε σύναμα ὑπερηφανίαν, ἀνησυχίαν καὶ θλῖψιν. Τὴν κεφαλήν της ἐκάλυπτεν ὁ μέλας ἐκεῖνος μετάξινος πέπλος, ὁ καλούμενος *μετζάρο*, ὁ θαυμασίως ἁρμόζων εἰς γυναῖκας, ὃν οἱ Γενουήνσιοι εἰσήγαγον εἰς τὴν Κορσικήν. Μακραὶ πλεξίδες καστανόχρου κόμης ἦσαν ἀναδεδεμέναι, ὡς τιάρα, περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. Ἡ ἐνδυμασία της ἦτο καθάριος, ἀλλ' ἁπλουστάτη. Ἡ μὶς Νέβιλ παρετήρησεν αὐτὴν ἐν ἀνέσει, διότι ἡ μελανείμων νεᾶνις σταθεῖσα καθ' ὁδόν, ἠρώτα ἕνα διαβάτην μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, ὡς ἐμαρτύρει ἡ ἔκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς· ἀκούσασα δὲ τὴν ἀπόκρισιν ἐκείνου ἐμάστισε τὸν ἵππον της καὶ μὲ δρόμον γοργὸν ἦλθε καὶ ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ξενοδοχείου, ἔνθα κατέλυον ὁ σὲρ Θωμᾶς Νέβιλ καὶ ὁ Ὄρσος. Ἐκεῖ δὲ συνδιαλεχθεῖσα ἐπ' ὀλίγον μετὰ τοῦ ξενοδόχου, ἐπήδησεν ἐλαφρὰ ἐκ τοῦ ἵππου ἡ νεᾶνις καὶ ἐκάθισεν ἐπί τινος λιθίνου ἑδωλίου, πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ ξενοδοχείου· ὁ δὲ ἱπποκόμος αὐτῆς ὡδήγησε τοὺς ἵππους εἰς τὴν φάτνην. Ἡ μὶς Λυδία φοροῦσα τὴν παρισινὴν ἐνδυμασίαν παρῆλθε πρὸ τῆς νεήλυδος, ἥτις οὐδὲ κἂν ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ τὴν ἴδῃ. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, ἀνοίξασα τὸ παράθυρόν της, εἶδε τὴν νεάνιδα μὲ τὸν μέλανα πέπλον καθημένην ἀκόμη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν στάσιν. Μετ' ὀλίγον ἐφάνησαν ὁ συνταγματάρχης μετὰ τοῦ Ὄρσου, ἐπανερχόμενοι ἐκ τοῦ κυνηγίου. Τότε ὁ ξενοδόχος εἶπεν ὀλίγας λέξεις εἰς τὴν πενθοῦσαν νέαν, δακτυλοδεικτήσας τὸν Δέλλα Ῥέββια. Ἐκείνη δὲ ἐρυθριάσασα, ἠγέρθη μετὰ ζωηρότητος, προεχώρησεν ὀλίγα βήματα, ἀλλ' εἶτα ἔστη ἀκίνητος, ὥσπερ ἀμηχανοῦσα. Ὁ Ὄρσος πλησίον της εὑρεθεὶς τὴν ἐκύτταξε μετὰ προσοχῆς.

«Εἶσθε, εἶπεν ἐκείνη μὲ φωνὴν ὑποτρέμουσαν, ὁ Ὄρσος Ἀντώνιος Δέλλα Ῥέββια; Ἐγὼ εἶμαι ἡ Κολόμβα.

— Ἡ Κολόμβα!» ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσος.

Καὶ ἁρπάσας αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν ἠσπάσθη τρυφερῶς, ἐκπλήξας κάπως τὸν συνταγματάρχην καὶ τὴν θυγατέρα του, ἐπειδὴ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν εἶναι συνήθεις τοιοῦτοι ἀσπασμοὶ ἐν μέσῃ ὁδῷ.

«Ἀδελφέ μου, εἶπεν ἡ Κολόμβα, νὰ μὲ συγχωρήσῃς ποῦ ἦλθα, χωρὶς νὰ μὲ διατάξῃς· ἀλλ' ἔμαθα ἀπὸ τοὺς φίλους μας, ὅτι ἔφθασες, καὶ δι' ἐμὲ ἦτο πολὺ μεγάλη παρηγορία νὰ σὲ ἰδῶ...»

Ὁ Ὄρσος τὴν ἠσπάσθη καὶ πάλιν· εἶτα δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν συνταγματάρχην:

«Εἶναι ἡ ἀδελφή μου, εἶπε, καὶ δὲν θὰ τὴν ἀνεγνώριζα, ἂν δὲν ἔλεγε τὸ ὄνομά της.— Κολόμβα, ὁ συνταγματάρχης κύριος Θωμᾶς Νέβιλ. —Συνταγματάρχα, ἐλπίζω νὰ μὲ συγχωρήσητε, διότι μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ δειπνήσω ἀπόψε μεθ' ὑμῶν... Ἡ ἀδελφή μου...

— Ἔ!.. καὶ ποῦ διάβολον θὰ δειπνήσητε λοιπόν, φίλτατε; ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης. Εἰξεύρετε πολὺ καλά, ὅτι αὐτὸ τὸ κατηραμένον ξενοδοχεῖον ἄλλο φαγητὸν δὲν ἔχει, παρὰ ἐκεῖνο ποῦ ἑτοιμάζει δι' ἡμᾶς. Ἡ κόρη μου θὰ εὐχαριστηθῇ πολύ, ἂν ἡ κυρία ἀδελφή σας θελή-

Digitized by Google

ση νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὴν τράπεζάν μας.»

Ἡ Κολόμβα ἐκύτταξε τὸν ἀδελφόν της, ὅστις δὲν ἀντέτεινεν ἐπὶ πολύ, καὶ πάντες ὁμοῦ εἰσῆλθον εἰς τὸν μέγιστον θάλαμον τοῦ ξενοδοχείου, τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁ συνταγματάρχης ὡς αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς καὶ ὡς ἑστιατόριον. Ἡ δεσποσύνη Δέλλα Ῥέββια, συσταθεῖσα εἰς τὴν μὶς Νέβιλ, τὴν ἐχαιρέτισε μὲν ὑποκλινῶς, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἐξεστόμισεν. Ἡ ἀτολμία της ἦτο πρόδηλος, καὶ ἐφαίνετο ὅτι τότε κατὰ πρῶτον συνανεστρέφετο πρὸς ξένους ὑψηλῆς κοινωνικῆς τάξεως. Καὶ ὅμως οἱ τρόποι της ἦσαν ἀνεπιτήδευτοι, τὴν δὲ ἀγροικίαν αὐτῶν ἐκάλυπτεν ὁλοσχερῶς τὸ παράδοξον ἦθός της. Μάλιστα ἕνεκα τούτου ὑπερήρεσεν εἰς τὴν μὶς Νέβιλ· καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε κοιτὼν διαθέσιμος ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, ὅπερ εἶχε καταλάβῃ ὁλόκληρον ὁ συνταγματάρχης καὶ οἱ περὶ αὐτόν, ἡ μὶς Νέβιλ ἐξ ἄκρας φιλοφροσύνης, ἢ καὶ περιεργίας, προέτεινε νὰ συμπαραλάβῃ τὴν δεσποσύνην Δέλλα Ῥέββια εἰς τὸν ἴδιον αὐτῆς κοιτῶνα, ὅπου διέταξε νὰ προστεθῇ μία κλίνη ἀκόμη.

Ἡ Κολόμβα ηὐχαρίστησεν ἀτόλμως τὴν μὶς Λυδίαν καὶ ἔσπευσε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν θαλαμηπόλον αὐτῆς, ὅπως ἐπανορθώσῃ τὴν ἀταξίαν τοῦ καλλωπισμοῦ της, τὴν προελθοῦσαν ἐκ τῆς μακρᾶς ἱππασίας, καὶ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τοῦ ἡλίου τοῦ δρόμου.

Ἐπανελθοῦσα δ' εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐστάθη καὶ παρετήρησε τὰ τουφέκια τοῦ συνταγματάρχου, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀποθέσῃ οἱ κυνηγοὶ εἰς μίαν γωνίαν. «Τί ὡραῖα ὅπλα! εἶπεν· εἶναι ἰδικά σου, ἀδελφέ μου;

— Ὄχι, εἶναι ἀγγλικὰ τουφέκια τοῦ συνταγματάρχου. Δὲν εἶναι μόνον κομψά, ἀλλὰ καὶ καλά.

— Πόσον ἤθελα, εἶπεν ἡ Κολόμβα, νὰ εἶχες ἓν ὅμοιον.

— Ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία τὸ ἓν εἶναι βεβαίως τοῦ Δέλλα Ῥέββια, ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης. Καὶ τὸ μεταχειρίζεται θαυμάσια. Σήμερον δεκατέσσαρες τουφεκιαῖς, δεκατέσσαρα κομμάτια!»

Ἤρχισε τότε πάλη φιλοφροσύνης, καθ' ἣν ἐνικήθη ὁ Ὄρσος· ἡ ἀδελφή του ἐχάρη διὰ τοῦτο ὑπερβαλλόντως, ὡς προδήλως ἔδειξεν ἡ παιδικὴ ἀγαλλίασις, ἡ φαιδρύνασα τὴν πρὸ μικροῦ κατηφῆ ὄψιν της. «Ἐκλέξατε, φίλτατε,» εἶπεν ὁ συνταγματάρχης. Ὁ Ὄρσος ἠρνήθη. «Τότε λοιπὸν ἡ κυρία ἀδελφή σας πρέπει νὰ ἐκλέξῃ ἀνθ' ὑμῶν.» Ἡ Κολόμβα δὲν ἀνέμεινε δεύτερον λόγον, ἀλλ' ἐξέλεξε παραχρῆμα τὸ ἔχον τὰ ὀλιγώτερα κοσμήματα τουφέκιον, ὅπερ ὅμως ἦτο ἐξαίρετον Μαντώνειον, μεγάλης ὁλκῆς. «Αὐτό, εἶπε, θὰ τραβᾷ καλὰ βεβαίως.»

Ὁ ἀδελφός της δὲν εἴξευρε πῶς νὰ εὐχαριστήσῃ, ὅτε ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ παρατεθέντος τοῦ δείπνου ἀπηλλάγη τῆς ἀμηχανίας. Ἡ μὶς Λυδία κατεγοητεύθη ἰδοῦσα, ὅτι ἡ Κολόμβα, ἀποποιηθεῖσα κατ' ἀρχὰς νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ὑπακούσασα μόνον ἀφ' οὗ τῇ ἔνευσεν ὁ ἀδελφός της, προτοῦ νὰ φάγῃ ἔκαμεν ὡς καλὴ χριστιανὴ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. «Ὡραῖα! διενοήθη, ἰδοὺ καὶ ἓν ἀρχαϊκὸν ἔθιμον·» καὶ ἐσκέφθη νὰ κάμῃ πολλὰς περιέργους παρατηρήσεις, ἐξετάζουσα τοὺς τρόπους τῆς νέας ἐκείνης ἀντιπροσώπου τῶν παλαιῶν Κορσικανικῶν ἐθίμων. Ὁ δὲ Ὄρσος προφανῶς ἐστενοχωρεῖτο κἄπως, φοβούμενος βεβαίως μὴ ἡ ἀδελφή του δι' ἀγροίκου τινὸς λόγου ἢ κινήματος δείξῃ ὅτι εἶναι ἄξεστος χωρική. Ἀλλ' ἡ Κολόμβα τὸν ἐκύτταζεν ἀκαταπαύστως καὶ ἐκανόνιζε τοὺς τρόπους της πρὸς τοὺς τρόπους ἐκείνου. Ἐνίοτε δὲ προσήλου ἀτενῶς τὰ βλέμματα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἡ ὄψις της εἶχε τότε παράδοξον ἔκφρασιν λύπης· ἂν συνέπιπτε νὰ ἀντικρύσῃ αὐτὴν ὁ Ὄρσος, ἔστρεφεν ἀλλοῦ τὰ βλέμματα, ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ ἐνδιάθετον τῆς ἀδελφῆς του ἐρώτησιν· ἐγίνωσκε δὲ κάλλιστα ὁποία τις ἦτο ἡ ἐρώτησις αὕτη. Ἡ συνομιλία ἐγίνετο γαλλιστί, διότι ὁ συνταγματάρχης δυσκόλως ὡμίλει τὴν Ἰταλικήν. Ἐνόει δὲ ἡ Κολόμβα τὴν γαλλικήν, καὶ ἐπρόφερε μάλιστα ἀπταίστως τὰς ὀλίγας λέξεις, ὅσας ἠναγκάζετο νὰ συναλλάσσῃ πρὸς τοὺς φιλοξενοῦντας.

Μετὰ τὸ δεῖπνον, ὁ συνταγματάρχης παρατηρήσας, ὅτι συνεστέλλοντό πως οἱ δύο ἀδελφοί, ἠρώτησε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ παρρησίας τὸν Ὄρσον, μήπως ἐπεθύμει νὰ συνομιλήσῃ κατὰ μόνας μετὰ τῆς δεσποσύνης Κολόμβης, ὅπως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μεταβῇ μετὰ τῆς θυγατρός του εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ἀλλ' ὁ Ὄρσος ἔσπευσε νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, εἰπὼν ὅτι θὰ εἶχον ἀρκετὸν καιρὸν νὰ εἴπωσιν ὅσα ἤθελον ἐν ἀνέσει, ὅταν θὰ ὑπάγωσιν εἰς Πετρανέραν. Ὠνομάζετο δὲ Πετρανέρα τὸ χωρίον των.

Ὅθεν ὁ συνταγματάρχης ἐκάθησεν ὡς συνήθως ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἡ δὲ μὶς Νέβιλ ὡμίλησε περὶ παντοίων θεμάτων, ὅπως δυνηθῇ νὰ μετάσχῃ τῆς συνδιαλέξεως καὶ ἡ ὡραία Κολόμβα· μὴ κατορθώσασα δὲ τοῦτο παρεκάλεσε τὸν Ὄρσον νὰ τῇ ἀναγνώσῃ ἕν τι τῶν ᾀσμάτων τοῦ Δάντου, τοῦ προσφιλοῦς αὐτῇ ποιητοῦ. Ὁ δὲ Ὄρσος, ἐκλέξας τὸ ᾆσμα τῆς Κολάσεως, τὸ περιέχον τὸ ἐπεισόδιον τῆς Φραγκίσκης ἐξ Ἀριμίνου, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ, ἀπαγγέλλων ὡς ἐδύνατο κάλλιστα τὰς θαυμασίας ἐκείνας στροφάς, αἵτινες ἐκφράζουσιν ἄριστα ὁπόσον ἐπικίνδυνον εἶναι νὰ ἀναγινώσκωσι δύο ὁμοῦ ἐρωτικὸν βιβλίον.

Ἐν ᾧ δ' ἐκεῖνος ἀνεγίνωσκεν, ἡ Κολόμβα ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἤγειρε τὴν κεκυφυῖαν κεφαλήν· αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν της διασταλεῖσαι ἀπηύγαζον ἀσύνηθες πῦρ· ὁτὲ μὲν

Digitized by Google

ἠρυθρία, ὁτὲ δὲ ὠχρία, καὶ σπασμωδικῶς ἐκινεῖτο ἐπὶ τοῦ καθίσματός της. Θαυμασία ἡ φύσις τῶν Ἰταλῶν, ἥτις πρὸς κατανόησιν τῆς ποιήσεως δὲν ἔχει χρείαν σχολαστικοῦ ἑρμηνέως, ὑποδεικνύοντος τὰς καλλονὰς αὐτῆς!

Περατωθείσης τῆς ἀναγνώσεως: «Πόσον ὡραῖα εἶναι! ἀνεφώνησε. Ποῖος τὸ ἔκαμε αὐτό, ἀδελφέ μου;»

Ὁ Ὄρσος ἐστενοχωρήθη ὀλίγον διὰ τὴν ἀμάθειαν τῆς ἀδελφῆς του, ἡ δὲ μὶς Λυδία ἀπεκρίθη μειδιῶσα, ὅτι τὸ ᾆσμα εἶναι ἔργον Φλωρεντίνου ποιητοῦ, ἀποθανόντος πρὸ πολλῶν αἰώνων.

«Θὰ σοῦ δώσω νὰ ἀναγνώσῃς τὸν Δάντην, εἶπεν ὁ Ὄρσος, ὅταν θὰ ὑπάγωμεν εἰς Πετρανέραν.

— Θεέ μου, τί ὡραῖα ὁποῦ εἶναι!» ἐπανέλαβεν ἡ Κολόμβα· καὶ εἶπεν ἀπὸ μνήμης τρεῖς ἢ τέσσαρας στροφάς, κατ' ἀρχὰς ταπεινῇ τῇ φωνῇ, εἶτα δ' ἐμψυχωθεῖσα ἀπήγγειλεν αὐτὰς μεγαλοφώνως ζωηρότερον καὶ περιπαθέστερον τοῦ ἀδελφοῦ της.

Ἡ μὶς Λυδία ἐξεπλάγη σφόδρα. «Φαίνεται ὅτι ἀγαπᾶτε πολὺ τὴν ποίησιν, εἶπε. Σᾶς ζηλεύω, διότι θὰ ἔχετε τὸ εὐτύχημα νὰ ἀναγνώσετε τὸν Δάντην ὡς βιβλίον νεοφανές!

— Βλέπετε, μὶς Νέβιλ, εἶπεν ὁ Ὄρσος, ὁπόσην δύναμιν ἔχουσιν οἱ στίχοι τοῦ Δάντου, ἀφ' οὗ συγκινοῦσιν οὕτω καὶ τὴν μικρὰν αὐτὴν ἀγρίαν, ἡ ὁποία δὲν εἰξεύρει παρὰ τὸ *Πάτερ ἡμῶν*... Ἀλλ' ἀπατῶμαι. Τώρα ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ ἡ Κολόμβα εἶναι ποιήτρια. Ἐν ᾧ ἦτο ἀκόμη μικρὰ ἐγυμνάζετο εἰς τὴν στιχουργίαν, καὶ ὁ πατήρ μου μοὶ ἔγραφεν, ὅτι ἦτο ἡ καλλιτέρα μοιρολογίστρια τῆς Πετρανέρας καὶ τῶν περιχώρων.»

Ἡ Κολόμβα ἐκύτταξε μὲ παράπονον τὸν ἀδελφόν της, ὡσεὶ ἱκέτευεν αὐτὸν νὰ παύσῃ τοιαῦτα λέγων. Ἀλλ' ἡ μὶς Νέβιλ, ἐκ φήμης γνωρίζουσα τὰς αὐτοσχεδιαζούσας μοιρολογιστρίας τῆς Κορσικῆς, ἐπόθει διακαῶς νὰ ἀκούσῃ μίαν ἐξ αὐτῶν. Ὅθεν παρεκάλεσε πολὺ τὴν Κολόμβαν νὰ τῇ παράσχῃ δεῖγμά τι τῆς ποιητικῆς δυνάμεως αὐτῆς. Καὶ παρενέβη μὲν τότε ὁ Ὄρσος, μετανοήσας διότι τόσον ἀκαταλλήλως ὑπέμνησε τὴν ποιητικὴν ἰδιοφυΐαν τῆς ἀδελφῆς του· ἀλλὰ ματαίως ἐβεβαίου ὅτι αἱ κορσικανικαὶ *μπαλλάται* ἦσαν χυδαιόταται, ματαίως διεμαρτύρετο λέγων ὅτι ἦτο ἱεροσυλία ἡ ἀπαγγελία κορσικανικῶν στίχων μετὰ τοὺς στίχους τοῦ Δάντου· δι' ὅλων τούτων κατώρθωσε μόνον νὰ παροξύνῃ τὴν ἰδιοτροπίαν τῆς μὶς Νέβιλ, ὥστε ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν ἀδελφήν του: «Ἂς ἦνε λοιπόν! αὐτοσχεδίασε τίποτε, νὰ ἦναι ὅμως σύντομον.»

Ἡ Κολόμβα ἐστέναξε, προσήλωσε πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ σκέπασμα τῆς τραπέζης, ἔπειτα ἠτένισεν εἰς τὰς δοκοὺς τῆς ὀροφῆς καὶ τελευταῖον καλύψασα διὰ τῆς δεξιᾶς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς τὰ πτηνὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θαρροῦσι καὶ πιστεύουσιν ὅτι δὲν φαίνονται ὅταν δὲν βλέπωσιν αὐτὰ ἑαυτά, ἐτραγῴδησεν ἢ μᾶλλον ἀπήγγειλε διὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης τὴν ἑπομένην *σερενᾶταν*.

Νεᾶνις καὶ ἀγρία περιστερά.

'Εκεῖ πέρα κι' ἀντίπερα, 'ς τὸ σκοτεινὸ λειβάδι,
ὁποῦ βραδειάζει γλήγορα κι' ἀργεῖ νὰ ξημερώσῃ,
εἶν' ἕνα σπίτι μοναχό, ἀραχνιασμένο σπίτι·
ἔχει ταῖς πόρταις σφαλισταῖς κι' αὐλὴ χορταριασμένη,
καὶ τὰ παραθυρόφυλλα σφιχτὰ μανταλωμένα·
ἀπὸ τὰ κεραμίδια του καπνὸς ποτὲ δὲν 'βγαίνει.
Ὅταν ὁ ἥλιος τὸ βαρῇ, κοντὰ 'ς τὸ μεσημέρι,
ἀνοίγει ἕνα παράθυρο κ' ἡ ὀρφανὴ προβάλλει.
'Ρώκα κρατεῖ 'ς τὸ χέρι της καὶ κάθεται καὶ νέθει,
κ' ἐκεῖ ποῦ νέθει τραγουδεῖ λυπητερὸ τραγούδι·
μὰ τὸ πικρὸ τραγούδι της ἀντίλαλο δὲ 'βρίσκει.
Μιὰ 'μέρα τοῦ καλοκαιριοῦ, ἕν ἄγριο περιστέρι
ἀντίκρυ της ἐκάθησεν ἀπάνου 'ς ἕνα δέντρο,
καὶ ἄκουσε τῆς ὀρφανῆς τὸ θλιβερὸ τραγούδι.
«Κόρη, μὴν κλαῖς μονάχη σου, νὰ κλάψωμεν ἀντάμα·
κ' ἐγὼ χασα τὸ ταίρι μου, τὸ πῆρε τὸ γεράκι.
—Ποῦ εἶνε καὶ ποῦ 'βρίσκεται, πουλί μου, τὸ γεράκι,
'ς τὸν οὐρανὸ κι' ἂν ἀνεβῇ ἐγὼ νὰ τὸ σκοτώσω.
Μὰ ἐμένα τῆς βαρυόμοιρης τἀδέρφι ποιὸς θὰ φέρῃ,
ποῦ ἡ ξενητειὰ τὸ χαίρεται, τὰ ἔρημα τὰ ξένα;
—Γιὰ 'πές μου ποῦ νὰ 'βρίσκεται, ποῦ εἶν' ὁ ἀδερφός σου;
Ν' ἀνοίξω πήχη τὸ φτερό, νὰ 'πάω νὰ τὸν εὕρω!»

«Τί εὐγενὲς ἀγριοπερίστερον!» ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσος, ἀσπασθεὶς τὴν ἀδελφήν του μετὰ συγκινήσεως ἀσυμβιβάστου πρὸς τὸν προσποίητον μυκτηριστικὸν τόνον τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

— Τὸ ᾆσμά σας εἶναι ὡραιότατον, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία. Ἐπεθύμουν νὰ μοῦ τὸ ἐγράφετε εἰς τὸ λεύκωμά μου. Θὰ τὸ μεταφράσω ἀγγλικά, καὶ θὰ σημειώσω καὶ τὸν ἦχόν του.»

Ὁ δὲ γεννάδας συνταγματάρχης, ἂν καὶ δὲν ἐνόησε τίποτε ἐξ ὅλου τοῦ ᾄσματος, συνεχάρη ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν Κολόμβαν. Ἔπειτα ἠρώτησεν·

«Αὐτὸ τὸ ἀγριοπερίστερον εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐφάγαμεν ἀπόψε εἰς τὸ δεῖπνον;»

Ἡ μὶς Νέβιλ ἐκόμισε τὸ λεύκωμά της, καὶ δὲν ἐξεπλάγη ὀλίγον ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ αὐτοσχέδιος ποιήτρια ἔγραφε τὸ ᾆσμα, οἰκονομοῦσα τὸν χάρτην κατὰ τρόπον παράδοξον. Ἀντὶ νὰ χωρίζῃ τοὺς στίχους ἔγραφεν αὐτοὺς κατὰ σειράν, καθ' ὅλον τὸ πλάτος τοῦ φύλλου, παραβαίνουσα τὸν γνωστὸν κανόνα τῆς γραφῆς ποιητικῶν συνθεμάτων, τὸν ὁρίζοντα ὅτι τὸ ἀντίγραφον ποιήματος ἀποτελοῦσι «στίχοι μικροί, ἀνίσου μήκους, ἔχοντες ἑκατέρωθεν περιθώριον.» Καὶ ἄλλαι ὅμως παρατηρήσεις ἦτο δυνατὸν νὰ γείνωσιν, μάλιστα περὶ τῆς ἰδιορρύθμου κάπως ὀρθογραφίας τῆς δεσποσύνης Κολόμβης, ἣν βλέπουσα πολλάκις μὲν ἐμειδίασεν ἡ μὶς Νέβιλ, οὐκ ὀλίγον δὲ ἐδυσχέραινεν ἐξ ἀδελφικῆς ματαιοδοξίας ὁ Ὄρσος.

Ἐπιστάσης τῆς ὥρας τοῦ ὕπνου, ἀμφότεραι αἱ νεάνιδες ἀπῆλθον εἰς τοὺς κοιτῶνάς των. Ἐν

Digitized by Google

ᾧ δ' ἡ μὶς Λυδία ἀπεδύετο τὸ περιδέραιον, τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλλια, παρετήρησεν, ὅτι ἡ σύντροφός της ἐξήγαγε τῆς ἐσθῆτός της πρᾶγμά τι ἐπίμηκες ὡς λωρίδα περιστηθίου, διαφόρου ὅμως σχήματος. Ἡ Κολόμβα ἔθηκε τοῦτο μετὰ προσοχῆς καὶ σχεδὸν λάθρα ὑπὸ τὸν πέπλον αὐτῆς, ἀποτεθειμένον ἐπὶ τῆς τραπέζης· μετὰ τοῦτο γονατίσασα προσηυχήθη εὐλαβῶς, καὶ εἶτα κατεκλίθη. Ἡ μὶς Λυδία, φύσει περίεργος καὶ βραδέως ἐκδυομένη, ὡς πᾶσα Ἀγγλίς, ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ προσποιηθεῖσα ὅτι ζητεῖ καρφοβελόνην, ἀνεσήκωσε τὸν πέπλον καὶ εἶδεν ἐγχειρίδιον μακρόν, πολυτελῶς κεκοσμημένον διὰ μαργάρου καὶ ἀργύρου. Ἦτο ὅπλον παλαιόν, καλλίστης τέχνης, ἐξ ἐκείνων εἰς ἃ οἱ φιλάρχαιοι ἀποδίδουσι μεγάλην ἀξίαν.

«Εἶναι συνήθεια τοῦ τόπου, ἠρώτησεν ἡ μὶς Νέβιλ μειδιάσασα, νὰ φέρωσιν αἱ νέαι τὸ μικρὸν τοῦτο ἐργαλεῖον εἰς τὸν στηθόδεσμόν των;

— Εἴμεθα ἠναγκασμέναι, ἀπεκρίθη ἡ Κολόμβα στενάξασα. Ὑπάρχουσι τόσοι κακοῦργοι!

— Καὶ θὰ εἴχετε πραγματικῶς τὸ θάρρος νὰ κτυπήσητε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;»

Καὶ ἡ μὶς Νέβιλ, κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ τὸ ἐγχειρίδιον, ἐσκιαμάχει, προσποιουμένη ὅτι πλήττει ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ὡς φονεύουσιν ἐν τῷ θεάτρῳ οἱ ἠθοποιοί.

«Μάλιστα, εἶπεν ἡ Κολόμβα μὲ τὴν γλυκεῖαν καὶ μελῳδικὴν φωνήν της, ἂν παρουσιασθῇ ἀνάγκη νὰ ὑπερασπίσω τὸν ἑαυτόν μου ἢ φίλους μου... Ἀλλὰ δὲν τὸ κρατοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· ἂν ἐκεῖνος ποῦ θέλετε νὰ κτυπήσητε ὑποχωρήσῃ, ἠμπορεῖ νὰ πληγωθῆτε.» Καὶ ἀνακαθίσασα: «Νά, ἔτσι κτυποῦν, εἶπε, προσποιηθεῖσα κτύπημα ἐκ τῶν κάτωθεν πρὸς τὰ ἄνω. Αὐτὸ τὸ κτύπημα, λέγουν, εἶναι θανατηφόρον. Εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι, ὅσοι δὲν ἔχουν ἀνάγκην τοιούτων ὅπλων!»

Καὶ στενάξασα κατέρριψε τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, καὶ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν ὑπῆρχεν ὡραιοτέρα ταύτης καὶ εὐγενεστέρα καὶ παρθενικωτέρα κεφαλή. Ὁ Φειδίας αὐτὸς δὲν θὰ ἐπεθύμει καλλίτερον πρότυπον πρὸς ἀπεικόνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.

Ϛ'.

Ὅπως μὴ παρεκκλίνω τοῦ παραγγέλματος τοῦ Ὁρατίου ἐπελαβόμην τῆς διηγήσεως *ἀπὸ τοῦ μέσου*. Νῦν δέ, ὅτε πάντες καθεύδουσι, καὶ ἡ ὡραία Κολόμβα καὶ ὁ συνταγματάρχης καὶ ἡ θυγάτηρ του, νομίζω κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παράσχω εἰς τὸν ἀναγνώστην μου πληροφορίας τινάς, τὰς ὁποίας εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γινώσκῃ, ἂν ἐπιθυμῇ νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἱστορίας. Εἰξεύρει ἤδη, ὅτι ὁ συνταγματάρχης Δέλλα Ῥέββια, ὁ πατὴρ τοῦ Ὄρσο, ἐδολοφονήθη· δολοφονοῦνται δ' ἐν Κορσικῇ οἱ ἄνδρες, οὐχὶ ὑπὸ δραπετῶν τῶν κατέργων, κακούργων μὴ ἐχόντων ἄλλον τρόπον προχειρότερον πρὸς κλοπὴν τῶν ἀργυρῶν σκευῶν τῆς οἰκίας, ἀλλ' ὑπὸ ἐχθρῶν. Ἀλλὰ πῶς γεννῶνται αἱ ἔχθραι εἶναι πολλάκις δύσκολον νὰ ἐξακριβωθῇ. Πολλαὶ οἰκογένειαι μισοῦσιν ἀλλήλας ἐκ παλαιᾶς ἕξεως, ὁλοτελῶς λησμονήσασαι τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς ἔχθρας.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ῥέββια ἐμίσει καὶ ἄλλας πολλὰς οἰκογενείας, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὴν τῶν Βαρρικίνη· τινὲς λέγουσιν, ὅτι κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα εἷς Δέλλα Ῥέββια ἀπεπλάνησε κόρην τῶν Βαρρικίνη, καὶ ὅτι εἷς συγγενὴς ταύτης τὸν ἐμαχαίρωσεν· ἄλλοι ὅμως διηγοῦνται διαφόρως τὸ γεγονός, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ ὑβρισθεῖσα ἦτο ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Δέλλα Ῥέββια καὶ ὁ μαχαιρωθεὶς Βαρρικίνη. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι, ὅπως λέγουσιν ἐν Κορσικῇ, ὑπῆρχεν αἷμα ἀναμέσον τῶν δύο οἰκογενειῶν. Καὶ ὅμως, παρὰ τὴν συνήθειαν, ὁ φόνος ἐκεῖνος δὲν προεκάλεσεν ἄλλους, καὶ τοῦτο, διότι οἵ τε Δέλλα Ῥέββια καὶ οἱ Βαρρικίνη κατεδιώκοντο ἐξ ἴσου ἀπηνῶς ὑπὸ τῶν κυβερνώντων τὴν νῆσον Γενουηνσίων, καὶ ἀπολειπόντων τῶν νέων τὴν πατρίδα, ἀμφότεραι αἱ οἰκογένειαι ἐστερήθησαν ἐπὶ πολλὰς γενεὰς τῶν στηριγμάτων αὐτῶν. Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἷς Δέλλα Ῥέββια ὑπηρετῶν ὡς ἀξιωματικὸς ἐν τῷ στρατῷ τῆς Νεαπόλεως, τυχὼν ποτε ἐν χαρτοπαικτείῳ ἤρισε πρὸς στρατιωτικούς, οἵτινες τὸν ὠνείδισαν, ἀποκαλέσαντες αὐτὸν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κορσικανὸν αἰγοβοσκόν· ἔσυρε τὸ ξίφος, ἀλλὰ μόνος ὢν ἐναντίον τριῶν, δὲν θὰ διέφευγε τὸν κίνδυνον, ἂν μὴ ἔσωζεν αὐτὸν ξένος τις, παίζων ἐν τῷ αὐτῷ χαρτοπαικτείῳ, ἀναφωνήσας «Καὶ ἐγὼ εἶμαι Κορσικανός!» καὶ δραμὼν εἰς βοήθειάν του. Ὁ ξένος οὗτος ἦτο Βαρρικίνης καὶ δὲν ἐγνώριζε τίς ἦτο ὁ κινδυνεύων συμπολίτης του. Ὅτε δ' ἐγνωρίσθησαν, ἐδεξιώθησαν ἀλλήλους μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης καὶ ὤμοσαν νὰ τηρήσωσιν ἀρρήκτως ἐσαεὶ τοὺς δεσμοὺς τῆς φιλίας· διότι μακρὰν τῆς πατρίδος των οἱ Κορσοὶ φιλιοῦνται εὐκόλως, ἐν τῇ Κορσικῇ ὅμως συμβαίνει τοὐναντίον, ὡς κατεδείχθη καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ. Καθ' ὃν χρόνον διέμενον ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Δέλλα Ῥέββια καὶ ὁ Βαρρικίνη ἦσαν φίλοι στενώτατοι, ἀλλ' ἐπανελθόντες εἰς Κορσικὴν σπανιώτατα ἔβλεπον ἀλλήλους, ἂν καὶ ἀμφότεροι κατῴκουν τὸ αὐτὸ χωρίον. Ὅτε δ' ἀπέθανον ἐλέγετο, ὅτι ἀπὸ πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν δὲν εἶχον ὁμιλήσῃ πρὸς ἀλλήλους. Καὶ οἱ υἱοί των ἔζησαν ὁμοίως *ἐν ἐθιμοταξίᾳ*, ὡς λέγουσιν ἐν Κορσικῇ. Τούτων ὁ εἷς, ὁ πατὴρ τοῦ Ὄρσο Γιλφούκιος ἦτο στρατιωτικός· ὁ δὲ ἕτερος Γκιούδικε Βαρρικίνη δικηγόρος. Γενόμενοι δ' οἰκογενειάρχαι, καὶ ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός

Digitized by Google

των κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, δὲν ἔτυχέ ποτε νὰ συναντηθῶσι καὶ οὐδέτερος αὐτῶν ἐφρόντιζε νὰ μάθῃ τί γίνεται ὁ ἄλλος.

Ὅμως ἀναγνοὺς ποτε ἐν Βαστίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1809 ὁ Γκιούδικε ἔν τινι ἐφημερίδι, ὅτι ἀπενεμήθη παράσημον εἰς τὸν λοχαγὸν Γιλφούκιον, εἶπε παρόντων καὶ ἄλλων πολλῶν, ὅτι δὲν τῷ φαίνεται διόλου παράδοξον τοῦτο, ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς*** ἐπροστάτευε τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δέλλα Ῥέββια. Τοῦτο μαθὼν ὁ Γιλφούκιος ἐν Βιέννῃ εἶπε πρός τινα συμπολίτην του, ὅτι κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Κορσικὴν θὰ εὕρῃ τὸν Βαρρικίνην πλουσιώτατον, ἐπειδὴ οὗτος ὠφελεῖται περισσότερα ἀπὸ τὰς δίκας, τὰς ὁποίας χάνει, παρὰ ἀπὸ ὅσας κερδίζει. Ἄδηλον ἂν ταῦτα λέγων ὑπηνίσσετο, ὅτι ὁ δικηγόρος ἐδολιεύετο τοὺς πελάτας του, ἢ ἂν ἁπλῶς ἐπανελάμβανε τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο καὶ ὁμολογούμενον, ὅτι οἱ δικηγόροι ὠφελοῦνται πλείονα ἐκ τῶν σαθρῶν μᾶλλον ὑποθέσεων ἢ ἐκ τῶν δικαίων. Ὁποιαδήποτε ὅμως καὶ ἂν ἦτο ἡ ἑρμηνεία τοῦ σκώμματος, ὁ δικηγόρος Βαρρικίνη ἔλαβε γνῶσιν αὐτοῦ καὶ δὲν τὸ ἐλησμόνησεν. Ἐν ἔτει 1812 ἐπεζήτησε νὰ διορισθῇ δήμαρχος τοῦ δήμου του καὶ ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ, ἀλλ' ὁ στρατηγὸς*** δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν νομάρχην συνέστησε νὰ διορισθῇ εἷς συγγενὴς τῆς γυναικὸς τοῦ Γιλφούκιο· ὁ νομάρχης ἐξεπλήρωσε προθύμως τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ ὁ Βαρρικίνη οὐδαμῶς ἐδίστασε νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἀποτυχίαν του εἰς ῥαδιουργίας τοῦ Γιλφούκιο. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος, ἐν ἔτει 1814, ὁ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ προστατευόμενος κατηγγέλθη ὡς βοναπαρτικός, καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὸν ὁ Βαρρικίνη. Ἐπαύθη ὅμως καὶ οὗτος κατὰ τὴν πρόσκαιρον ἐπάνοδον τοῦ Ναπολέοντος, ἤτοι κατὰ τὴν ἑκατονταήμερον περίοδον· ἀλλὰ παρελθόντος τοῦ σάλου ἐκείνου, ἀνέλαβε πάλιν ἐν μεγάλῃ πομπῇ τὴν σφραγῖδα τῆς δημαρχίας καὶ τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ ἀστὴρ αὐτοῦ ἔλαμψεν εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε φαεινότατος. Ὁ συνταγματάρχης Δέλλα Ῥέββια, τεθεὶς εἰς διαθεσιμότητα καὶ ἰδιωτεύων ἐν Πετρανέρᾳ, ὑφίστατο ἀκαταπαύστως τὰ δεινὰ ὑποκρύφου καταδιώξεως διὰ ποικίλων μηχανορραφιῶν· ὁτὲ μὲν κατεμηνύετο ἐπὶ φθορᾷ ξένης ἰδιοκτησίας καὶ κατεδικάζετο νὰ ἀποτίσῃ ἀποζημίωσιν διὰ βλάβην, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν ὁ ἵππος του εἰς τοὺς ἀγροὺς τοῦ κυρίου δημάρχου· ἄλλοτε δ' οὗτος, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐπιδιορθώσεως τοῦ δαπέδου τῆς ἐκκλησίας, διέτασσε νὰ σηκώσωσι συντετριμμένην τινὰ ἐπιτύμβιον πλάκα, φέρουσαν τὰ οἰκόσημα τοῦ Δέλλα Ῥέββια καὶ καλύπτουσαν τὸν τάφον νεκροῦ τῆς οἰκογενείας ταύτης. Ἂν αἶγες κατέστρεφον ἀρτιβλάστους φυτείας τοῦ συνταγματάρχου, ὁ δήμαρχος ἐπροστάτευε τοὺς κυρίους αὐτῶν.

Μετὰ παρέλευσιν δ' ὀλίγου χρόνου καὶ ὁ παντοπώλης, εἰς ὃν ἦσαν ἀνατεθειμένα τὰ καθήκοντα τοῦ ταχυδρομικοῦ ἐπιστάτου ἐν Πετρανέρᾳ, καὶ ὁ ἀγροφύλαξ, ἀπόμαχος ἀνάπηρος, ἀμφότεροι ἀνήκοντες εἰς τὸ κόμμα τοῦ Δέλλα Ῥέββια, ἐπαύθησαν καὶ εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν διωρίσθησαν ὀπαδοὶ τοῦ Βαρρικίνη.

Ἀποθανοῦσα ἡ σύζυγος τοῦ συνταγματάρχου παρήγγειλε νὰ τὴν ἐνταφιάσωσιν ἐντὸς μικροῦ δάσους, ὅπερ ζῶσα εἶχε κατὰ προτίμησιν ἐκλέξῃ τόπον ὡς περιπάτου. Ἀλλ' ὁ δήμαρχος ἐδήλωσε παραχρῆμα, ὅτι θὰ ταφῇ ἐν τῷ δημοτικῷ νεκροταφείῳ, ἐπειδὴ μὴ λαβὼν ἄδειαν πρὸ τοῦτο θὰ παρηνόμει ἂν ἐπέτρεπε τὴν ἐν ἰδιαιτέρῳ χώρῳ ταφήν. Ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης ἐμμανὴς γενόμενος διεκήρυξεν, ὅτι καὶ προτοῦ νὰ ἔλθῃ ἡ ἄδεια θὰ ταφῇ ἡ σύζυγός του ἐν τῷ τόπῳ, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐκλέξῃ, καὶ διέταξε νὰ σκάψωσιν ἐν τῷ δάσει τὸν λάκκον. Διέταξεν ὅμως καὶ ὁ δήμαρχος νὰ σκάψωσιν ἄλλον λάκκον ἐν τῷ νεκροταφείῳ, καὶ ἐζήτησε τὴν ἐπικουρίαν τῆς χωροφυλακῆς, ὅπως κατισχύσῃ ὁ νόμος, καθὼς ἔλεγε. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας τὰ δύο κόμματα εὑρέθησαν ἀντιμέτωπα, καὶ μικροῦ ἐδέησε νὰ συμπλακῶσι, μαχόμενα περὶ κατοχῆς τοῦ νεκροῦ τῆς κυρίας Δέλλα Ῥέββια. Τεσσαράκοντα περίπου χωρικοὶ καλῶς ὡπλισμένοι, συνοδεύοντες συγγενεῖς τῆς θανούσης, ἠνάγκασαν τὸν ἐφημέριον, ἐξελθὼν τῆς ἐκκλησίας, νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὸ δάσος· ἀφ' ἑτέρου δ' ὁ δήμαρχος μετὰ τῶν δύο υἱῶν του, τῶν ὀπαδῶν του καὶ τῶν χωροφυλάκων ἔδραμεν ὅπως τοὺς ἐμποδίσῃ. Ἀλλ' ὅτε παρουσιασθεὶς ἐνώπιον αὐτῶν τοὺς διέταξε νὰ στραφῶσι πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐκεῖνοι τῷ ἀπήντησαν δι' ὀνειδισμῶν καὶ ἀπειλῶν. Οἱ ἐναντίοι τοῦ δημάρχου ἦσαν ὑπέρτεροι κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἦτο πρόδηλον ὅτι ἀπόφασιν εἶχον νὰ μὴ ὑποχωρήσωσιν. Ἰδόντες αὐτὸν πολλοὶ ἡτοίμασαν τὰ ὅπλα των, λέγεται δὲ ὅτι καὶ εἷς τῶν ποιμένων τὸν ἐσημάδευσεν· ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης, ἀνεσήκωσε τὸ ὅπλον τούτου εἰπών· «Νὰ μὴ πυροβολήσῃ κανείς, ἂν ἐγὼ δὲν διατάξω.» Ὁ δήμαρχος «φοβούμενος φυσικὰ τὰ ἀνακατώματα,» ὡς ὁ κωμῳδούμενος Πανοῦργος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συμπλοκῆς ἀπῆλθε μετὰ τῶν ἀκολουθούντων αὐτόν· τότε δ' ἡ ἐπικήδειος συνοδία προεχώρησεν ἐπίτηδες διὰ τῆς μακροτέρας ὁδοῦ, ὅπως διέλθῃ πρὸ τοῦ δημαρχείου. Καθ' ὁδὸν μωρός τις παρακολουθήσας τὴν κηδείαν ἔκρινε καλὸν νὰ κραυγάσῃ, *Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ!* Δύο ἢ τρεῖς ἐπανέλαβον τὴν ἐπευφημίαν ταύτην καὶ οἱ ῥεββιανικοὶ ἐν ἐξάψει διατελοῦντες ἠθέλησαν νὰ σκοτώσωσιν ἕνα βοῦν τοῦ δημάρχου, εὑρεθέντα κατὰ τύχην εἰς τὸν δρόμον των. Ἀλλὰ προλαβὼν εὐτυχῶς ὁ συνταγματάρχης ἀπέτρεψεν αὐτούς.

Περὶ τῶν γενομένων συνετάχθη, ὡς εἰκός, ἐπί-

Digitized by Google

σημος ἔκθεσις, καὶ ὁ δήμαρχος ὑπέβαλεν εἰς τὴν νομαρχίαν ἀναφοράν, ἐν ᾗ διὰ λέξεως ὅσῳ τῷ ἦτο δυνατὸν ἀνθηροτάτης περιέγραφε τὴν καταπάτησιν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων νόμων, τὴν παραγνώρισιν καὶ ἐξύβρισιν τοῦ ἀξιώματος τοῦ τε ἀναφέροντος δημάρχου καὶ τοῦ ἐφημερίου, καὶ τὴν στασιαστικὴν ἀπόπειραν τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ῥέββια, ὁ ὁποῖος ἡγούμενος ἑνώσεως βουοναπαρτικῶν συνωμοτῶν ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ τὴν νόμιμον τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου τάξιν καὶ πρὸς διέγερσιν ἐμφυλίου πολέμου ὥπλισε τοὺς πολίτας κατ' ἀλλήλων, ἤτοι ἐνήργησε πράξεις προνοουμένας καὶ τιμωρουμένας ὑπὸ τῶν ἄρθρων 86 καὶ 91 τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Τὸ ὑπερβολικὸν τῆς κατηγορίας ἐματαίωσε τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ὁ συνταγματάρχης ἔγραψε πρὸς τὸν νομάρχην καὶ τὸν εἰσαγγελέα, ἐκθέσας τὰ γενόμενα· εἷς συγγενὴς τῆς γυναικός του ἦτο συμπένθερος ἑνὸς τῶν βουλευτῶν τῆς νήσου, ἄλλος δέ τις ἐξάδελφος τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Διὰ τῆς προστασίας δ' αὐτῶν ἡ περὶ συνωμοσίας κατηγορία διεσκεδάσθη, ἡ σύζυγος τοῦ συνταγματάρχου ἔμεινεν ἀσάλευτος ἐν τῷ δάσει καὶ μόνος ὁ μωρὸς ἐκεῖνος κατεδικάσθη εἰς δεκαπενθήμερον φυλάκισιν.

Ὁ δικηγόρος Βαρρικίνη, δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκβάσεως τῆς ὑποθέσεως, μετέβαλε τὸ στρατηγικὸν τῆς ἐπιθέσεως σχέδιον. Ἀνασκαλεύσας καὶ εὑρὼν παλαιόν τι ἔγγραφον, ἐπεχείρησε διὰ τούτου νὰ ἐγείρῃ ἀξιώσεις περὶ κατοχῆς καὶ κυριότητος τοῦ ὕδατος, τοῦ κινοῦντος τὴν μηχανὴν μύλου τινὸς τοῦ συνταγματάρχου. Ἐκίνησε δὲ δίκην, παραταθεῖσαν ἐπὶ μακρόν. Μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, τὸ δικαστήριον ἔμελλε νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ὑπὲρ τοῦ συνταγματάρχου, ὅτε ὁ κ. Βαρρικίνη κατέθεσε παρὰ τῷ εἰσαγγελεῖ ἐπιστολήν, φέρουσαν τὴν ὑπογραφὴν Ἀγοστίνη τινός, διαβοήτου φυγοδίκου, ἀπειλοῦσαν δι' ἐμπρησμοῦ καὶ θανάτου τὸν δήμαρχον αὐτόν, ἂν μὴ παραιτηθῇ τῶν ἀξιώσεών του. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ προστασία τῶν λῃστῶν καὶ φυγοδίκων εἶναι λίαν ἐπιζήτητος ἐν Κορσικῇ, καὶ ὅτι συχνάκις οὗτοι πρὸς χάριν τῶν φίλων του ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὰς ἰδιωτικάς των διενέξεις. Ὁ δήμαρχος ἐζήτει νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ὅτε ἄλλο γεγονὸς περιέπλεξε πλειότερον τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ φυγόδικος Ἀγοστίνης ἔγραψε πρὸς τὸν εἰσαγγελέα, παραπονούμενος ὅτι ἐπλαστογράφησαν τὴν ὑπογραφήν του καὶ ἐδυσφήμησαν τὸν χαρακτῆρά του, παραστήσαντες αὐτὸν ὡς ἄνδρα καπηλευόμενον τὴν δύναμίν του ἐν τῷ τόπῳ. «Ἂν ἀνακαλύψω τὸν πλαστογράφον, ἔλεγε περαίνων τὴν ἐπιστολήν του, θὰ τὸν τιμωρήσω παραδειγματικῶς.»

Ἦτο ἄρα πρόδηλον ὅτι τὴν ἀπειλητικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν δήμαρχον δὲν εἶχε γράψῃ ὁ Ἀγοστίνης· οἱ Δέλλα Ῥέββια κατηγόρουν τοὺς Βαρρικίνη ὡς πλαστογραφήσαντας τὴν ἐπιστολήν, καὶ τἀνάπαλιν οἱ Βαρρικίνη τοὺς Δέλλα Ῥέββια. Ἑκατέρωθεν ἤκουες ὀνειδισμοὺς καὶ ὕβρεις, ἡ δὲ δικαιοσύνη δὲν εἶξευρε ποῦ νὰ εὕρῃ τὸν ἔνοχον.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε ἐδολοφονήθη ὁ συνταγματάρχης Γιλφούκιος. Τὸ γεγονός, ὡς ἐκ τῶν δικαστικῶν ἀνακρίσεων προκύπτει, ἔχει ὡς ἑξῆς· Τῇ 2 Αὐγούστου 181., ὅτε ἤδη συνεσκόταζε, γυνή τις ὀνόματι Μαγδαληνὴ Πιέτρη φέρουσα σῖτον εἰς Πετρανέραν, ἤκουσε πολὺ πλησίον δύο πυροβολισμούς, ῥιφθέντας, ὡς ὑπέθεσεν, ἔν τινι κοίλῃ ὁδῷ, ἀγούσῃ εἰς τὸ χωρίον, ἀπεχούσῃ δὲ περὶ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα βήματα τοῦ τόπου, ἔνθα εὑρίσκετο. Σχεδὸν δὲ ταὐτοχρόνως εἶδεν ἕνα ἄνδρα, ὅστις κύπτων ἔτρεχε πρὸς τὸ χωρίον δι' ἀτραποῦ τινος ἐν μέσῳ τῶν ἀμπελώνων. Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, σταθεὶς πρὸς στιγμήν, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω· ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως ἡ Πιέτρη δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶχεν εἰς τὸ στόμα φύλλον ἀμπέλου, ἀποκρύπτον σχεδὸν ὅλον τὸ πρόσωπόν του. Ἔνευσε διὰ τῆς χειρὸς πρὸς ἕνα σύντροφόν του, τὸν ὁποῖον ὅμως ἡ μάρτυς δὲν εἶδε, καὶ ἔπειτα ἐγένετο ἄφαντος ἐντὸς τῶν ἀμπελώνων.

Ἡ Πιέτρη, ἀποθέσασα τὸ φορτίον της, ἀνῆλθε δρομαία εἰς τὴν ἀτραπὸν καὶ εὗρε τὸν συνταγματάρχην Δέλλα Ῥέββια κολυμβῶντα εἰς τὸ αἷμά του, ἔχοντα δύο τραύματα πυροβόλου, ἀλλ' ἀναπνέοντα ἀκόμη. Πλησίον αὐτοῦ ἔκειτο τὸ τουφέκιόν του γεμισμένον καὶ μὲ σηκωμένην τὴν σφύραν, ὡς ἂν ἠθέλησε νὰ ἀμυνθῇ κατά τινος προσβαλόντος αὐτὸν κατὰ μέτωπον, καθ' ὃν χρόνον ἄλλος τὸν ἐκτύπησεν ὄπισθεν. Πνέων τὰ λοίσθια ἐπάλαιε κατὰ τοῦ θανάτου, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ, ὅπερ ὡς παρετήρησαν κατόπιν οἱ ἰατροί, προήρχετο ἐκ τῆς φύσεως τῶν τραυμάτων, ἐπειδὴ αἱ δύο σφαῖραι εἶχον διαπεράσῃ τὸν πνεύμονα. Τὸ αἷμα ἀπέπνιγε τὸν συνταγματάρχην· ἔρρεε δὲ βραδέως καὶ ἐφαίνετο ὡς βρύον κόκκινον. Ματαίως ἡ Πιέτρη ἀνασηκώσασα αὐτὸν τὸν ἠρώτα· ἔβλεπεν ὅτι ἐκεῖνος ἤθελε μέν, ἀλλ' ἠδύνατει νὰ λαλήσῃ εὐκρινῶς. Παρατηρήσασα δὲ ὅτι προσεπάθει νὰ φέρῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του, ἐξήγαγεν αὐτὴ παρευθὺς ἐκ τούτου μικρὸν σημειωματάριον, ὅπερ καὶ ἐπαρουσίασεν εἰς αὐτὸν ἀνοικτόν. Ὁ τραυματίας λαβὼν τὸ μολυβδοκόνδυλον τοῦ σημειωματαρίου προσεπάθησε νὰ γράψῃ· καὶ πράγματι ἡ μάρτυς εἶδεν αὐτὸν χαράσσοντα μετὰ κόπου πολλὰ γράμματα, ἀλλ' ἀγράμματος οὖσα ἠγνόει τίνα ἔννοιαν εἶχον ταῦτα. Ἐξασθενήσας ἐκ τῶν ἀγώνων, τοὺς ὁποίους κατέβαλε πρὸς τοῦτο, ὁ συν-

Digitized by Google

ταγματάρχης ἐνεχείρισε τὸ σημειωματάριον εἰς τὴν Πιέτρη, ἔθλιψεν ἰσχυρῶς τὴν χεῖρά της, καὶ ἐκύτταξεν αὐτὴν μὲ βλέμμα παράξενον, ὡσεὶ ἤθελε νὰ εἴπῃ, καθ' ἃ αὐταῖς λέξεσι κατέθεσεν ἡ μάρτυς: «Εἶναι σπουδαῖον· εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ φονιᾶ!»

Ἡ Πιέτρη ἀνερχομένη εἰς τὸ χωρίον, συνήντησε καθ' ὁδὸν τὸν κύριον δήμαρχον Βαρρικίνη μετὰ τοῦ υἱοῦ του Βικεντέλλο. Εἶχε νυκτώσῃ πλέον τότε. Ἡ χωρικὴ διηγήθη ὅλα ὅσα εἶδε, ὁ δὲ δήμαρχος λαβὼν τὸ σημειωματάριον ἔδραμεν εἰς τὸ δημαρχεῖον διὰ νὰ περιβληθῇ τὴν ταινίαν, τὸ διακριτικὸν τοῦ ἀξιώματός του ἔμβλημα, καὶ νὰ καλέσῃ τὸν γραμματέα τῆς δημαρχίας καὶ τὴν χωροφυλακήν. Ἡ Μαγδαληνὴ Πιέτρη, μείνασα μόνη μετὰ τοῦ νέου Βικεντέλλου, προέτεινεν εἰς αὐτὸν νὰ δράμωσιν, ὅπως παράσχωσι βοήθειαν εἰς τὸν συνταγματάρχην, ἂν τυχὸν ἔζη ἀκόμη· ἀλλ' ὁ Βικεντέλλος ἀπεκρίθη, ὅτι ἂν τὸν ἔβλεπον πλησίον τοῦ θανασίμου ἐχθροῦ τῆς οἰκογενείας του θὰ ἀπέδιδον βεβαίως εἰς αὐτὸν τὸν φόνον. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν ὁ δήμαρχος καὶ εὑρὼν τὸν συνταγματάρχην νεκρόν, διέταξε νὰ μετακομίσωσιν ἐκεῖθεν τὸ πτῶμά του καὶ συνέταξεν ἔκθεσιν περὶ τῶν γενομένων.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩι

ΥΠΟ H. F. Tozer.

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Τέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου, τῷ 1266, Κάρολος ὁ Ἀνδηγαυὸς ἐκέρδησεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ βασίλεια τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Σικελίας. Τὸ δ' ἑπόμενον ἔτος ὁ Γουλιέλμος, αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην τῆς ὑποστηρίξεως μεγάλης τινὸς δυνάμεως ἰσχυούσης νἀντιστῇ κατὰ τῆς ταχέως αὐξούσης δυνάμεως τῶν Παλαιολόγων, ἐμνήστευσε τὴν θυγατέρα του Ἰσαβέλλαν, ἥτις ἦτο καὶ κληρονόμος αὐτοῦ, στερουμένου υἱοῦ, μετὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Καρόλου. Ὁμοίως δὲ ἠδυνήθη νὰ βοηθήσῃ ὑλικῶς τὸν νέον αὐτοῦ σύμμαχον κατὰ τοῦ νεαροῦ Κορραδίνου, ὅστις νῦν παρουσιάζετο ὡς ἀντίπαλός του, διατρέχων τὴν Ἰταλίαν μετὰ στίφους ἱπποτῶν, συνέτεινε δ' οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐν Ταλλιακότσῳ νίκην. Ἀνταποδίδων δ' αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ταύτην τὴν βοήθειαν, ἐχορήγησεν αὐτῷ δύναμιν ἐπικουρικοῦ στρατοῦ καταστήσαντος αὐτῷ δυνατὴν τὴν κατὰ τοῦ Βυζαντίνου αὐτοκράτορος ἀντίστασιν. Ἀλλ' εἰ καὶ ἀπεκτήθη οὕτως ἡ βοήθεια ἰσχυροῦ ἡγεμόνος, ἡ ἡγεμονία τῆς Ἀχαΐας περιεπλάκη τὰ νῦν εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ οἴκου τῶν Ἀνδηγαυῶν καὶ τῆς Ἀραγῶνος ἔριν· αἱ δ' ἀπαιτήσεις τῶν Ἀνδηγαυῶν ηὐξήθησαν τὸ ἐξῆς διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Βαλδουίνου Β', τοῦ τελευταίου Λατίνου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, εἰς τὸν Κάρολον γενομένης παραχωρήσεως τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ὡς ἐπικυριάρχου τοῦ Μωρέως. Ἡ εἰς Ἰταλίαν στρατεία ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον μέγα συμβὰν τοῦ βίου τοῦ Γουλιέλμου, εἰ καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπῆλθε μετὰ δέκα μόλις ἔτη (1278 μ. Χ.). Ἐτάφη δὲ παρὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τῆς Ἀνδραβίδας. Μετ' αὐτοῦ δ' ἐξέλιπεν ἡ σειρὰ τῶν ἀρρένων γόνων τοῦ οἴκου τῶν Βιλλαρδουίνων, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι σὺν αὐτῷ τελευτᾷ ἡ πρώτη περίοδος τῆς ἱστορίας τῆς ἡγεμονίας τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Γοδοφρέδος Βιλλαρδουῖνος καὶ οἱ δύο αὐτοῦ υἱοί, καίπερ στερούμενοι ἀρχῶν καὶ ὄντες βίαιοι, ἠδύναντο νὰ εἶνε μεγάλοι ἄνδρες ἐν οἱαδήποτε ἐποχῇ, ἕνεκα τοῦ συνδυασμοῦ τῆς πονηρίας καὶ πολιτικῆς περισκέψεως μετὰ τῆς τόλμης καὶ τοῦ σθένους ἐν τῇ δράσει τοῦ παρατηρουμένου ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ ἑπομένη περίοδος εἶνε ἐποχὴ ἀσημοτέρων προσώπων καὶ ἀνισχυροτέρας διοικήσεως, αἱ δὲ δυνάμεις αἱ ἐπιδρῶσαι ἐπὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς εἶνε κατὰ μέγα μέρος ξέναι τῆς χώρας.

Ἡμίσειαν περίπου ἑκατονταετηρίδα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου ἡ ἐπικυριαρχία τῆς ἡγεμονίας ἔμεινεν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν θηλέων ἀπογόνων αὐτοῦ, εἰ καὶ οὗτοι ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν Ἀνδηγαυῶν ἡγεμόνων ὡς ἐπικυριάρχων, ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἡ διοίκησις ἐνηργεῖτο διὰ τῶν ἀντιπροσώπων οὓς οἱ ἡγεμόνες οὗτοι διετήρουν ἐν τῇ χώρᾳ. Φίλιππος, ὁ πρῶτος σύζυγος τῆς Ἰσαβέλλας Βιλλαρδουίνου, ἀπέθανε πρόωρως· μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ χήρα αὐτοῦ συνεζεύχθη μετὰ Βέλγου εὐπατρίδου, Φλωρεντίου τοῦ Ἀννονίου, ὃν ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως περιέβαλεν ἔπειτα ἡγεμονικὴν ἰσχύν. Ὁ Φλωρέντιος φαίνεται ὑπάρξας δραστήριος ἅμα καὶ εὐθὺς ἡγεμών, τὰ δ' ὀκτὼ ἔτη καθ' ἃ ἐκυβέρνησεν ἐν Πελοποννήσῳ (1289—1297) ὑπῆρξαν ἐποχὴ εὐημερίας. Κατανοήσας ὅτι ἡ χώρα εἶχεν ἀνάγκην εἰρήνης, ὑπέγραψε συνθήκην μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρονίκου τοῦ Β'. Οὕτω δὲ ἠδυνήθη νὰ περιστείλῃ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν στρατιωτικῶν στιφῶν καὶ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς ἐσωτερικὰς μεταρρυθμίσεις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ ἐπεκράτει ἡ βία καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Ἡ δὲ λύπη ἡ προξενηθεῖσα ὑπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ηὐξήθη ὡς ἐκ τῆς διοικήσεως τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, Φιλίππου τοῦ Σαβαυδοῦ, τοῦ τρίτου συζύγου τῆς Ἰσαβέλλας Βιλλαρδουίνου. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐσχόλασεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς περὶ τὴν συσσώρευσιν χρημάτων πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος, ἐπὶ τούτῳ δὲ τῷ

Digitized by Google

σκοπῷ ἐπέβαλε τέλος εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Σλάβους ὀρεινοὺς τῆς βορείας Ἀρκαδίας, οἵτινες ἦσαν δι' ἐγγράφων ἀπηλλαγμένοι τοιούτων εἰςφορῶν. Διὸ ἐπανέστησαν, καλέσαντες δ' εἰς βοήθειαν τὰς ἐν Μιστρᾷ βυζαντιακὰς ἀρχάς, κατώρθωσαν νὰ καταστρέψωσι δύο τῶν φραγκικῶν φρουρίων. Καὶ ἡ μὲν ἀποστασία αὐτῶν κατεστάλη πρὸς ὥραν, ἀλλ' οὐχ ἧττον τὸ μέρος τοῦτο τῶν κατοίκων ἀπεξενώθη διαρκῶς καὶ συνέτεινεν εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐκδίωξιν τῶν κυρίων αὐτῶν. Τῷ δὲ 1304 Φίλιππος ὁ Σαβαυδὸς καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἐγκατέλιπον τὴν χώραν, Φίλιππος δὲ ὁ Ταραντῖνος, λαβὼν τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Μωρέως παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Καρόλου τοῦ Β', βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, ἔλαβε μὲν αὐτὸς τὸν τίτλον τοῦ ἡγεμόνος, ἀλλ' ἀνεγνώρισε τὰς ἀξιώσεις τῆς Ματθίλδης, θυγατρὸς τῆς Ἰσαβέλλας καὶ τοῦ Φλωρεντίου, διορίσας τὸν σύζυγον αὐτῆς, Γουίδωνα Β', τὸν κῦριν τῶν Ἀθηνῶν, τοποτηρητὴν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ κακοτυχία ἧς πεῖραν ἔλαβεν ἡ ἐπαρχία ἀπολέσασα τὸν Φλωρέντιον ἐπανελήφθη διὰ τοῦ προώρου θανάτου τοῦ Γουΐδωνος, οὗ ἡ διοίκησις ὑπῆρξεν ἐπ' ἴσης εὐεργετική. Μετά τινα δὲ χρόνον, τῷ 1313, ἡ Ματθίλδη συνεζεύχθη μετὰ Λουδοβίκου τοῦ Βουργουνδίου, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπέθανεν, ὡς λέγεται ἐκ φαρμάκου, τῷ 1316, βραχὺ μετὰ τὴν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἄφιξίν του. Ἡ δὲ ἱστορία τῆς ἐκλείψεως τοῦ κλάδου τούτου τῶν Βιλλαρδουίνων εἶνε τραγικὴ καὶ ἐμφαίνει τὴν ἀκάθεκτον φιλοδοξίαν τοῦ οἴκου τῶν Ἀνδηγαυῶν. Ῥοβέρτος, ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, καὶ Φίλιππος ὁ Ταραντῖνος, ἀποφασίσαντες νὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Μωρέως, ἔγνωσαν νὰ ὑποχρεώσωσι τὴν Ματθίλδην ὅπως λάβῃ νῦν ὡς σύζυγον τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν Ἰωάννην κόμητα τῆς Γραυίνας· ἀρνουμένης δ' αὐτῆς νὰ συναινέσῃ, ἐτέλεσαν τὸν γάμον καὶ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῆς καὶ ἔπειτα ἐνέκλεισαν αὐτὴν εἰς τὸ ἐν Νεαπόλει ᾠόμορφον φρούριον Castel dell' uovo, ἐν ᾧ ἀπέθανε περὶ τὸ 1324.

Τὸ ἀνίσχυρον τῆς διοικήσεως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην καὶ πολλῷ μᾶλλον ἡ σύγχυσις ἡ ἐπακολουθήσασα εἰς τὰς ἀξιώσεις τὰς προκληθείσας μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ματθίλδης, ἠνάγκασαν τοὺς βαρώνους τοῦ Μωρέως νὰ ἐπιζητήσωσι τὴν ἰδίαν ἀνεξαρτησίαν καὶ νὰ παρασκευασθῶσιν εἰς ἄμυναν. Μετὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον γίνεται λόγος περὶ ἑνὸς ἢ δύο ἡγεμόνων, οἷος Ῥοβέρτος ὁ Ταραντῖνος (1346 μ. Χ.) καὶ ἡ χήρα αὐτοῦ Μαρία ἡ Βουρβωνὶς (1364 μ. Χ.), ἀνεγνωρισμένων ὑφ' ἁπάσης τῆς ἡγεμονίας· ἀλλ' ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἦτο περιωρισμένη ἐντὸς ὁρίων στενῶν, τὸ δ' ἔργον τῆς διοικήσεως ἀπέβη ἐξαιρέτως δυσχερές. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὸ ἀντίπαλον ἑλληνικὸν κράτος τοῦ Βυζαντίου, αἰσθανόμενον τὴν ἀνάγκην ἑνότητος, ἐποίησε βαθμιαίας, ἀλλὰ σταθερὰς, προόδους. Ἤδη ἡγεμονεύοντος τοῦ Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τὴν ἐπακολουθήσασαν εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς Μονεμβασίας καὶ τοῦ Μιστρᾶ, οἱ Ἕλληνες κατέλαβον τὰ Καλάβρυτα, ἕδραν μιᾶς τῶν πρώτων βαρωνιῶν, ἐν τοῖς βορείοις μέρεσι τῆς χερσονήσου, καὶ διετήρησαν διηνεκῶς τὴν θέσιν ταύτην. Εἶνε δὲ παράδοξον, ὅτι ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες οὕτω κατέλαβον σκοπιὰν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐχθρικῆς χώρας, οἱ Φράγκοι κατεῖχον συγχρόνως τὴν πόλιν Λακεδαιμονίαν, καίπερ ἀπέχουσαν ὀλίγα μόνον στάδια ἀπὸ τοῦ Μιστρᾶ καὶ ἀποχωριζομένην διὰ μακρᾶς ἐκτάσεως τραχείας γῆς ἀπὸ τοῦ Νικλίου, τοῦ πλησιεστάτου μέρους ἀφ' οὗ ἠδύνατο ἡ πόλις νὰ λάβῃ βοήθειαν. Ἀλλὰ τὸ φρούριον τοῦτο δὲν ἔμεινε μακρὸν χρόνον εἰς τὰς χεῖράς των· τέλος δὲ τῷ 1320 οἱ Ἕλληνες ἐγένοντο κύριοι τῶν ὀχυρῶν θέσεων τῆς Καρυταίνης καὶ τῆς Ἀκόβης. Ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ χρόνου ἡ περιοχὴ τῆς ἡγεμονίας περιωρίσθη εἰς τὴν Μεσσηνίαν, τὴν Ἦλιν καὶ τὴν βορείαν ἀκτὴν τῆς χερσονήσου· τὴν δὲ Ἀρκαδίαν ἀπέβαλον ὁλοτελῶς, οἱ δὲ Φράγκοι ἔνοικοι τῆς χώρας ταύτης μετέστησαν πολυπληθεῖς εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Ἡ δὲ παρὰ τῶν Καταλωνίων ἐν τῇ παρὰ τὸν Κηφισὸν μάχῃ τῷ 1311 καταστροφὴ πλείστων τῶν ἱπποτῶν τῆς Ἀχαΐας, συμβᾶσα βραχὺ πρὸ τῆς περιόδου ταύτης, παρέχει περαιτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῶν χρόνων τοῦ Μανουὴλ Κανταχουζηνοῦ (1349 μ. Χ.) ἡ βυζαντιακὴ ἐπαρχία ἐν τῷ Μωρέᾳ εἶχεν ἀρίστην σημασίαν ὅπως ἀποτελέσῃ ἴδιον δεσποτάτον, καταστᾶσα κληρουχία τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος ἡ διοίκησις τοῦ φραγκικοῦ Μωρέως εὑρίσκετο πράγματι ἐν ταῖς χερσὶ δυνάμεως, ἧς ἡ ἱστορία ἐγένετο γνωστὴ διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Καρόλου Χὸπφ. Ἦτο δὲ αὕτη ἡ ναβαρρικὴ ἑταιρεία, στῖφος τυχοδιωκτῶν ἀνάλογον πρὸς τὴν μεγάλην καταλωνιακὴν ἑταιρείαν· ἱδρύθη δ' αὕτη ἐν Ναβάρρᾳ τῷ 1380 ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου de Baux, ἀνεψιοῦ Φιλίππου Β' τοῦ Ταραντίνου, ὅστις κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἠξίου ὅτι ἐκληρονόμησε παρ' αὐτοῦ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀχαΐας καὶ προέθετο νὰ καταλάβῃ τὴν χώραν διὰ τῆς βοηθείας τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος μισθοφόρων. Ἐπ' ὀνόματι δ' αὐτοῦ οὗτοι πρῶτον μὲν κατέλαβον τὴν Κέρκυραν, ἔπειτα δ' ἐπέδραμον κατὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ κατέλαβον τὰς Ἀθήνας, τότε κατεχομένας ὑπὸ τῶν Καταλωνίων. Ἐκδιωχθέντες δὲ πάλιν ἀπὸ τούτων τῶν χωρῶν, ἀρχομένου τοῦ 1381 ἐπελάβοντο τῆς κατακτήσεως τοῦ Μωρέως, καταλαβόντες δὲ τὴν Βοστίτσαν κα-

Digitized by Google

τέσχον ἐπισήμως τὴν χώραν ἐπ' ὀνόματι τοῦ μισθωτοῦ αὐτῶν· εἶτα δ' ἔπλευσαν πρὸς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν καὶ ἐγκαθιδρύθησαν ἐν Ναβαρίνῳ. Ἐξ αὐτῶν δ' ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ τόπος οὗτος (Chasteaux Navarres) καὶ οὐχί, ὡς ἐνομίζετο πρότερον, ἐκ τῶν Ἀβάρων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένοντο κύριοι καὶ τῆς Καλαμάτας. Ἡ δὲ ἐξάρτησις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἰακώβου de Baux ἀπέβη μετ' οὐ πολὺ ὀνομαστική· ὅτε δὲ τὸ ὑπόλοιπον τῆς χερσονήσου ὑπετάγη εἰς αὐτούς, τῷ 1386, ἡ ἑταιρεία ἀνεκήρυξε τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς Πέτρον τοῦ San Superan τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας, οὗτος δ' ἀπέβη ὄντως ὁ πραγματικὸς κυβερνήτης τῆς χώρας καὶ μετὰ δέκα ἔτη ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως ὡς κληρονομικὸς ἡγεμών. Ὡς εἰκὸς δέ, ἀρχηγὸς τυχοδιωκτῶν οἷος ὁ Πέτρος, ἔσχεν ἐλαχίστην ἀνασκοπὴν ὡς πρὸς τὰ μέσα δι' ὧν ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀρχήν· καὶ πρὸ τοῦ χρόνου τούτου δ' εὑρίσκομεν αὐτὸν μεταβαίνοντα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σουλτάνου Βαγιαζήτου, ἀναμφιβόλως ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Πελοποννήσου. Ἡ δὲ βοήθεια αὕτη ἔφθασεν ὑπὸ τύπον δυσάρεστον, καθότι τῷ 1397 ὁ στρατηγὸς τοῦ Βαγιαζήτου Ἐβρενόςβεης ἐπέδραμε κατὰ τοῦ Μωρέως καὶ ἐδῄωσε τὴν χώραν, καταστήσας ὑποφόρους τόν τε δεσπότην τοῦ Μωρέως Θεόδωρον καὶ αὐτὸν τὸν Πέτρον. Ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ ζυγοῦ ἀπηλλάγησαν διὰ τῆς ἀκμῆς τοῦ Τιμούρ, τῆς ἐπακολουθησάσης εἰς τὴν παρὰ τὴν Ἄγκυραν μάχην καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Βαγιαζήτου τῷ 1402.

Θανόντος δὲ τοῦ Πέτρου τῷ 1402 ἡ κυριαρχία τῶν Ναβαρραίων ἐπερατώθη· οὕτω δὲ ἀρχομένου τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος ἐξέλιπε πᾶσα ἑνότης παρὰ τοῖς Φράγκοις κατακτηταῖς τῆς Πελοποννήσου. Τὸ μὲν Ἄργος καὶ τὸ Ναύπλιον εἶχον πωληθῇ εἰς τὴν Βενετίαν τῷ 1388 ὑπὸ τοῦ τελευταίου κληρονόμου τοῦ οἴκου τῶν Βρυεννίων, οἵτινες ἐκληρονόμησαν τὴν ἀρχὴν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν Δελαρός· ἡ Κόρινθος προσηρτήθη τῷ 1404 εἰς τὸ βυζαντιακὸν δεσποτάτον τῆς Πελοποννήσου· αἱ δὲ Πάτραι μετὰ τῆς λατινικῆς αὐτῶν ἀρχιεπισκοπῆς περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Πάπα. Ἡ δὲ ὑπόλοιπος χώρα ἐγένετο προσωρινῶς κτῆμα τοῦ γενουησίου οἴκου τῶν Ζαχαριῶν, ὅστις πρὸ διακοσίων ἐτῶν εἶχεν ἐγκαταστῇ ἐν Χίῳ, Σάμῳ καὶ ἄλλαις τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, καὶ, ἐκταθεὶς πρὸς διαφόρους διευθύνσεις, εἶχεν ἀποβῇ τέλος ἡ κυριωτάτη δύναμις ἐν τῷ Μωρέᾳ καὶ ἐκυριάρχει τοῦ ἠλιακοῦ πεδίου, τῆς ἀρχαίας βαρωνίας τῆς Χαλανδρίτσας ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ μέρους τῆς Μεσσηνίας. Μετὰ δὲ τῶν μεταβολῶν τούτων τῶν ἀρχόντων συμμετεβλήθησαν καὶ οἱ Φράγκοι κάτοικοι τῆς χώρας. Κατάλογος τῶν τιμαρίων τοῦ Μωρέως, συνταχθεὶς περὶ τὸ 1391 καὶ σωζόμενος μέχρι τοῦ νῦν, δεικνύει ὅτι οὐδὲ ἓν τῶν παλαιῶν τιμαριωτικῶν ὀνομάτων ἀρχόντων τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος διεσώζετο κατὰ τούτους τοὺς χρόνους. Τὸ τέλος τοῦ ἀσθενοῦς τούτου κράτους, ἡ σκιὰ τῆς ἄλλοτε λαμπρᾶς ἡγεμονίας, δύναται νὰ περιγραφῇ ὡς θάνατος ἀνώδυνος. Τῷ 1427 ὁ δεσπότης Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, ὁ μέλλων αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου ὁ ἡρωικῶς θανὼν ἐν τῇ μοιραίᾳ πολιορκίᾳ τῆς πόλεως ταύτης, κατακτήσας τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ἤλιδος, ἐπεφάνη πρὸ τοῦ λιμένος τῆς Γλαρέντζας, ὅςτις τότε κατείχετο ὑπὸ τοῦ Καρόλου Τόκκου, κόμιτος τῆς Κεφαλληνίας, εἰς ὃν εἶχε πωληθῇ ὑπό τινος Γενουησίου τυχοδιώκτου, καλουμένου Ὀλιβερίου Φράγκου, ἐξαναγκάσαντος τὸν Κεντουρίωνα Ζαχαρίαν νὰ παραχωρήσῃ αὐτὸν τῷ 1418. Ὁ κόμις, ἐννοῶν ὅτι ἀδυνατεῖ νἀντιστῇ κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀπεδέξατο τὰς προτάσεις τοῦ Κωνσταντίνου ὑποδείξαντος αὐτῷ πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ πολέμου τὴν διὰ κηδεστείας ἕνωσιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ, τὴν ὡραίαν Μαγδαληνὴν Τόκκου, λαβοῦσαν ὡς προῖκα τὴν Γλαρέντζαν καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ κτήσεις ἐν Ἑλλάδι. Ὁ δεσπότης κατέλαβε τὴν χώραν ταύτην καὶ τὸ γειτονικὸν φρούριον τοῦ Χλεμουτζίου ὅπερ ἐγκατέστησεν ὡς ἕδραν αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα ἐπελήφθη τῆς ἐκπολιορκήσεως τῶν Πατρῶν, ὧν ἐγένετο κύριος τῷ 1429. Στρατοπεδεύων πρὸ ταύτης τῆς πόλεως ἐτέλεσε τοὺς γάμους αὐτοῦ μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ἔκτοτε ἔλαβε τὸ ὄνομα Θεοδώρα. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θωμᾶς κατέλαβε τὴν Χαλανδρίτζαν καὶ ἐστενοχώρησε τὸν Κεντουρίωνα Ζαχαρίαν ἐνταῦθα οὕτως, ὥςτε καὶ οὗτος συνήνεσε νὰ παραχωρήσῃ αὐτῷ τὰς χώρας του ὡς προῖκα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Αἰκατερίνης. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία τῶν φραγκικῶν ἐν Πελοποννήσῳ κτήσεων. Οὕτω δὲ διὰ τῆς ἐπιγαμίας τῶν ἀντιμαχομένων μερίδων ἡ ἱστορία τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἀχαΐας περατοῦται διὰ λύσεως μελοδραματικῆς. Οἱ Ἕλληνες ἀνέκτησαν τὸ ὅλον τῆς χώρας, ἐξαιρουμένων τῶν μερῶν ἅτινα περιῆλθον εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ ταῦτα εἰκοσιτέσσαρα ἔτη πρὶν τὸ βυζαντιακὸν κράτος καταλυθῇ διὰ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ δὲ Κεντουρίων ἐτήρησε τὸν κενὸν τίτλον ἡγεμόνος μέχρι τοῦ θανάτου του, τῷ 1432, διὸ τὸ ἔτος τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἡ χρονολογία τοῦ ὁριστικοῦ τέλους τῆς ἡγεμονίας. Ἡ δ' ὅλη διάρκεια αὐτῆς ὑπῆρξεν ἐτῶν διακοσίων καὶ εἴκοσιν ἑπτά. Ὅπως ἐκτιμήσωμεν τἀποτελέσματα τῆς ὑπὸ τῶν Φράγκων κατακτήσεως τῆς Πελοποννήσου, ὀφείλομεν μόνον νὰ παραβάλωμεν τὴν κατάστασιν τῆς χώρας ἀρχομένης τῆς περιόδου

Digitized by Google

ταύτης πρὸς τὴν ἐν τέλει αὐτῆς. Κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς εἰρήνης ἧς ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶχε προαπολαύσει, εὑρίσκετο ἐν ἐκτάκτως ἀνθηρᾷ καταστάσει· ἤκμαζον ἐν αὐτῇ πολλαπλῆ βιομηχανία, ἰδίως δὲ ἡ πορφυροβαφικὴ καὶ ἡ κατασκευὴ μεταξίνων καὶ λινῶν ὑφασμάτων· ἡ γῆ ἐκαλλιεργεῖτο μετ' ἐπιμελείας, ἐν ἀρίστῃ δὲ διατηρήσει εὑρίσκετο ὅ τι δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ βάσις πεπολιτισμένης κοινωνίας, ἡ χρῆσις δηλαδὴ τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ διαδοχικὰς γενεὰς εἰς ὁδούς, γεφύρας, προκυμαίας, ἀποξηράνσεις γαιῶν καὶ ἄλλα ὅμοια ἔργα.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ κατὰ τὴν δύσιν τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως εὑρίσκομεν τὴν χώραν ἠρημωμένην κατοίκων, τὴν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν ἐν στασιμότητι, τὴν γεωργίαν ἠμελημένην, τὰ δὲ δημόσια ἔργα καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας κατεστραμμένα. Εἰ καὶ σποραδικαὶ μόνον εἶνε αἱ περὶ τῆς συγχρόνου κοινωνίας εἰδήσεις ἃς κατορθοῦμεν νὰ περισυλλέξωμεν ἐκ τῶν συγγραφέων τῆς περιόδου ταύτης, δυνάμεθα οὐχ ἧττον μέχρι τινὸς νὰ ὁρίσωμεν τοὺς σταθμοὺς τῆς βαθμιαίας προόδου τοῦ κακοῦ. Καὶ δὴ κατὰ τὴν δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα πολλαὶ οἰκογένειαι κατέλιπον τὴν Πελοπόννησον ἀπερχόμεναι εἰς Κωνσταντινούπολιν, οἱ δὲ γενναῖοι ὀρεινοὶ τῆς χερσονήσου ὑπηρέτουν ἐν τῷ στόλῳ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου. Ἡ δ' ἐπακολουθήσασα περίοδος τῆς ἀναρχίας προεκάλεσε τὴν ὑπὸ τῶν πιέσεων τῶν βαρώνων καὶ στρατιωτικῶν τυχοδιωκτῶν ταλαιπωρίαν τῶν ἀγροτῶν, ὧν τὰ κτήματα κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν συνεχῶν καταναγκασμῶν. Οὕτω δὲ ἤδη ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγένετο δεσπότης τῆς χερσονήσου ὁ Μανουὴλ Καντακουζηνός, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1349, ἀποικίαι σκαιῶν Ἀλβανῶν χωρικῶν, ἀντεχόντων πρὸς μεγαλειτέρας πιέσεις καὶ ἐχόντων ἀνάγκας ὀλιγωτέρας ἢ μᾶλλον πεπολιτισμένοι κάτοικοι, κατήχθησαν πολυάριθμοι εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. Ἐκ δὲ τῶν περιγραφῶν τῆς ἀθλιότητος καὶ τῆς ἀτάκτου καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας ἃς παρέχει ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μάζαρι, ὅστις ἔζησε χρόνον τινὰ ἐν Μιττρᾷ ἀρχομένου τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, εἰ καὶ πρέπει νἀφαιρέσωμεν τὰς ὑπερβολὰς εἰς ἃς ὑποπίπτει ὡς σατυρογράφος, καθίσταται φανερὸν ὅτι ἡ καταστροφὴ τῆς χώρας ὑπῆρξε τοὐντεῦθεν πλήρης.

Ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ ὀλέθρια ταῦτα ἀποτελέσματα δὲν πρέπει νἀποδοθῶσιν ἅπαντα εἰς τοὺς Φράγκους κατακτητάς. Ἡ σπουδαία μεταξουργία παραδείγματος χάριν εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ παρακμάζῃ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς ὁ Νορμαννὸς ἡγεμὼν τῆς Σικελίας Ῥογέρος μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1147 ἅλωσιν τῆς Κορίνθου μετήνεγκε τὴν βιομηχανίαν ταύτην, ἐφ' ᾗ ἡ Κόρινθος ἦτο περιώνυμος, εἰς τὴν σικελικὴν Πάνορμον, συμπαραλαβὼν τοὺς δεξιωτάτους μεταξουργοὺς μεθ' ἑαυτοῦ. Ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ πειρατικαὶ ἐκδρομαὶ τῶν Σελδσουκιδῶν Τούρκων, οἵτινες οὐ μόνον δηώσεις προεξένουν, ἀλλ' ἔκαιον τὰς οἰκίας, κατέστρεφον τὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ ἥρπαζον τοὺς κατοίκους πωλουμένους ὡς δούλους, ἐξηρήμωσαν τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος. Ἐπ' ἴσης δὲ ὁ μακρὸς ἀγὼν μετὰ τῆς βυζαντιακῆς αὐτοκρατορίας ἐπήνεγκεν ἀποτελέσματα, ἅτινα θὰ ἦτο δυνατὸν ἐν μέρει νἀποφευχθῶσιν ἂν οἱ ἐπιδρομεῖς ἤθελον ἀδιαφειλονεικήτως μείνει κύριοι τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν. Ἀλλ' ὅμως καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα αὐτὸ τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν εἰσαγαγόντων αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αἴτια τῆς παρακμῆς τῆς χώρας. Οἱ δύο λαοὶ οἱ οὕτως ἐλθόντες εἰς συνάφειαν ἦσαν κατὰ πάντα ἀντίθετοι. Οἱ μὲν Ἕλληνες ἦσαν πολλῷ ἀνώτεροι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν περὶ τὸν βίον τεχνῶν· τὸ δὲ ἀστικὸν αὐτῶν σύστημα καὶ ἡ πολιτικὴ διοίκησις, ἀπορρέοντα ἐκ τοῦ ἀρχαίου ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἦσαν ὑπέρτερα πάντων τῶν εἰσαχθέντων εἰς τὰ δυτικὰ ἔθνη. Οἱ δὲ Φράγκοι ἀφ' ἑτέρου εἶχον τὸ πλεονέκτημα ὑψηλοτέρων ἠθικῶν ἀρχῶν, ἀπορρεουσῶν ἐκ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τῆς φιλαληθείας, ἀρετῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν οἰκογενειακὴν αὐτῶν πειθαρχίαν· αὗται δὲ διετηρήθησαν ἐπί τινα χρόνον ὡς ἐκ τοῦ τιμαριωτικοῦ αὐτῶν συστήματος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ γεννωμένων δεσμῶν τοῦ καθήκοντος. Ἀλλ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ εὐεργετικὴ τοῦ συστήματος τούτου ἐπίδρασις ἐξέλιπεν ἐν βραχεῖ, ἐπειδή, ὅτε ἐχωρίζετο ἀπὸ τῶν θεσμῶν τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεομένων, αἱ βάσεις τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ὑποχρεώσεων ἐσαλεύοντο, οὕτω δὲ μετ' οὐ πολὺ κατήντησε νὰ συντηρῆται μόνον διὰ τῶν δεσμῶν προσωπικοῦ συμφέροντος. Καὶ οἱ μὲν ἡγεμόνες ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Βιλλαρδουίνων, οἵτινες ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν ὑπηκόων, παρεκώλυον τὰς τοιαύτας τάσεις, ἡ δὲ σθεναρὰ αὐτῶν διοίκησις κατώρθου νὰ περιορίζῃ τὰς φιλάρπαγας διαθέσεις τῶν βαρώνων· ἀλλὰ μετ' αὐτοὺς τὰ ἐκ τῆς ξενικῆς διοικήσεως προερχόμενα κακὰ ἀνεπτύχθησαν ταχέως. Καὶ δὲν ὑπῆρξαν μὲν τὰ ἀποτελέσματα οὕτως ὀλέθρια ὡς ἐν τοῖς κράτεσι τοῖς ἱδρυθεῖσιν ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν οἷς ἐπεβλήθη καὶ πάλιν ἡ δουλεία εἰς λαὸν ἀπαλλαγέντα ἀπ' αὐτῆς· ἀλλ' οὐχ ἧττον ἤδη, ὅτε ἡ νέα κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶχεν ὡριμάσει, εὑρίσκομεν ὅτι οἱ Φράγκοι εἶχον διαφθαρῆ, οἱ δ' Ἕλληνες ἦσαν κατεστραμμένοι. Οὗτος δ' εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν οὐδεμία περίοδος τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀφῆκεν οὕτως ὀλίγα ἴχνη ἐν τῇ χώρᾳ ὅσον ἡ φραγκικὴ κυριαρχία. Ὀλίγα τινὰ κτίρια,

Digitized by Google

ὀλίγα ὀνόματα τόπων καὶ οἰκογενειῶν, ὀλίγαι λέξεις εἰσχωρήσασαι εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων ἀπομένουσιν ὡς μνημεῖα τῆς ἐποχῆς ταύτης· μάτην δ' ἀναζητοῦμεν στοιχεῖόν τι πολιτισμοῦ ἢ προόδου, ἢ κἂν στασιμότητος, ἀνερχομένων εἰς αὐτήν. (*)

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ)

**Λ.

(*) Ἐνταῦθα τελευτᾷ τὸ πρῶτον μέρος τῆς περὶ Φράγκων ἐν Πελοποννήσῳ ἀξιοσπουδάστου μονογραφίας τοῦ ἐν Ὀξωνίῳ καθηγητοῦ Tozer. Ἕπονται δ' ἐν ταύτῃ δεύτερον μέρος *περὶ τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μωρέως* καὶ τρίτον *Τοπογραφικαὶ εἰδήσεις*. Τὰ δύο τελευταῖα ταῦτα μέρη ὡς λίαν εἰδικὰ παραλείπονται ἐνταῦθα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

Ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχον *ἐφημεριδογράφοι*, οἵτινες, ἀπομνημονεύοντες χρονογραφικῶς τὰ ἀξιολογώτατα τῶν γεγονότων, πρόχειρον, ὡς εἰπεῖν, παρεσκεύαζον εἰς ἐξέργασιν τὴν εἰς τὸν ἱστορικὸν ἀναγκαιοῦσαν ὕλην, ἐξ ἄλλων τε καὶ δὴ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου πυνθανόμεθα, ἐν βίῳ Ἀλεξάνδρου ἀναγινώσκοντες, «τούτων (τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου δηλ. ἱστορηθέντων) τὰ πλεῖστα κατὰ λέξιν *ἐν ταῖς ἐφημερίσιν* οὕτω γέγραπται.» Ὅτι οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ στρατηγοὶ τὸ πάλαι ἐν ταῖς ἐκστρατείαις εἰς ἐφημεριδογράφους ἀνέθεντο τὴν ἀπομνημόνευσιν τῶν ἐν ταῖς ἐκστρατείαις αὐτῶν ἀξιολογωτάτων γεγονότων μαρτύρονται Ἀρριανός τε καὶ Φίλινος παρὰ Πλουτάρχῳ· ἐκ τῶν λόγων δὲ τοῦ Ἀρριανοῦ, «καὶ *αἱ βασίλειαι ἐφημερίδες* ὧδε ἔχουσι,» καὶ τῆς ἀμέσου ἀκολουθήσεως περικοπῆς περὶ τῆς ἀσθενείας, τῶν καθ' ἡμέραν συμπτωμάτων καὶ τῆς διαίτης τοῦ Ἀλεξάνδρου, οὐκ ἀπεικότως τεκμαιρόμεθα ὅτι διέκρινον τὰς βασιλείους, ἤτοι ἐπισήμους, τῶν μὴ τοιούτων.

Πρὸς τούτοις ἐφημερίδας ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τάς τε βίβλους ἐν αἷς ἐσημείουν τὰς αἰσίους καὶ ἀπαισίους, ὅ ἐστιν ἀποφράδας ἡμέρας, καὶ ἐκείνας, ἐν αἷς κατέγραφον τὰ καθ' ἡμέραν διδόμενα ἢ λαμβανόμενα χρήματα, ἤτοι τὰ κατάστιχα τῶν ληψοδοσιῶν, καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Λουκιανός, περιπαίζων τοὺς χυδαιογράφους, ὧν ἕνεκα καὶ παροιμία ἐγεννήθη, *ἐν ταῖς ἐφημερίσι φιλοσοφεῖν*, σημαίνουσα, ἵνα κατὰ Λουκιανὸν εἴπωμεν, τὸ «ὑπόμνημα τῶν γεγονότων γυμνὸν συναγαγεῖν ἐν γραφῇ, κομιδῇ πεζὸν καὶ χαμαιπετές, οἷον καὶ στρατιώτης ἄν τις τὰ καθ' ἡμέραν ἀπογραφόμενος συνέθηκεν, ἢ τέκτων, ἢ κάπηλός τις συμπερινοστῶν τῇ στρατιᾷ».

Πρωϊαίτατα καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατενόησαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπομνημονεύσεως τῶν ἀξιολογωτάτων γεγονότων, ὅθεν ἀνέθεντο τῷ παρ' αὐτοῖς ἄκρῳ ἀρχιερεῖ τὴν μετὰ τῶν ἡμερομηνιῶν ἀναγραφὴν τῶν σπουδαίων γεγονότων. Ταῦτα ἀνέγραφεν οὗτος ἐπὶ σανίδων, λευκῷ βεβαμμένων, αἵτινες ἀνηρτῶντο ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν, ἵνα ὦσι προσιταὶ τοῖς προσερχομένοις. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐπεγέγραπτο annales maximi (=μεγάλα χρονικά) καὶ ἐξεδίδετο ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ ἀτελὴς οὗτος τρόπος τῆς τῶν γεγονότων ἀνακοινώσεως δὲν ἱκανοποίει τὴν τοῦ δημοσίου περιεργίαν, ἡ ῥωμαϊκὴ δημοκρατία ἀναγκαίαν ἔκρινε τὴν δημοσίευσιν ἡμερησίου φύλλου, οὗτινος ἀριθμοί τινες, διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, εἰ καὶ οἱ νεώτεροι φιλόλογοι ἀμφισβητοῦσι τὴν γνησιότητα αὐτῶν. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐπεγέγραπτο acta populi Romani diurna (= ἡμερήσιαι πράξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ λαοῦ), ἐγράφετο ἐπὶ πινακίδων δι' ἐρυθροῦ ῥωθροῦ χρωστῆρος, ἐδημοσιεύετο καθ' ἑκάστην, καὶ περιεῖχεν ὅ,τι νῦν ἐν ταῖς ἐφημερίσι λέγομεν *χρονικά, τοπικά, ἢ ἐγχώρια*· κύρια ἄρθρα, επιφυλλίδες κλπ. ἀδύνατον ἦν νὰ περιληφθῶσιν ἐν αὐταῖς. Καθόλου δὲ περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐφημερίδων τούτων καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐγράφοντο δύναται νὰ κρίνῃ ἕκαστος ἐκ τῆς κάτωθι μεταφράσεως ἐκ τοῦ λατινικοῦ τοῦ σωζομένου ἀρχαιοτάτου φύλλου αὐτῆς, οὗ ἡ ἔκδοσις ἐγένετο ἐν ἔτει 168 π. Χ.

«29 μαρτίου, ὁ ὕπατος Λικίνιος ἀνέλαβε σήμερον τὴν ὕπατον ἀρχήν.

«Σφοδρὰ καταιγὶς ἐξερράγη μετὰ μεσημ-»βρίαν τῆς σήμερον, κεραυνὸς δὲ πεσὼν κατέ-»καυσε δρῦν τινα ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Βελιανοῦ λόφου.

»Εἴς τι καπηλεῖον κείμενον παρὰ τοῖς πρόπο-»σι τοῦ λόφου Ἰανοῦ ἐγένετο σύγκρουσις καθ' »ἣν ἐπληγώθη ἐπικινδύνως ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κα-»πηλείου ἡ *κρανοφόφος Ἄρκτος*.

»Ὁ ἀγορανόμος Τιτινὸς ἐτιμώρησε τοὺς κρεω-»πώλας πωλήσαντας εἰς τὸν λαὸν κρέας πρὶν »ὑποβάλωσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸς ἐπιθεώ-»ρησιν. Τὸ πρόστιμον διετέθη εἰς οἰκοδομὴν ναΐ-»δίου τῇ θεᾷ Λαβερνίᾳ.

»Ὁ κολλυβιστὴς τῆς Τραπέζης ἡ *Κιμβρικὴ ἀσπὶς* Λουΐφιδος ὀνόματι, κατάχρεως ὤν, ἐδρα-»πέτευσε μὲν σήμερον πλὴν συνελήφθη. Ἐπειδὴ »τὰ παρακατατεθειμένα αὐτῷ ποσὰ ἦσαν ἀκέ-»ραια, ὁ πραίτωρ Φοντέγος κατεδίκασεν αὐτὸν »νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως τὰς παρακαταθήκας.

»Ὁ ὑπὸ τοῦ λεγάτου Νέβρα συλληφθεὶς ἀρ-»χιληστὴς Δημοφῶν ἐσταυρώθη σήμερον.

»Ὁ τῶν Καρχηδονίων στόλος εἰσῆλθε σήμε-»ρον εἰς τὸν λιμένα τῆς Ὀστίας.»

Ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐχαλκεύθησαν καὶ αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα Δίκτυος τοῦ Κρητὸς καὶ Δούρητος τοῦ Φρυγὸς λατινιστὶ γεγραμμέναι καὶ μέ-

Digitized by Google

χρις ἡμῶν περισωθεῖσαι Ἐφημερίδες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Εἰ καὶ ἡ νοθεία ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον χονδροειδής, εὑρέθησαν ὅμως κατὰ τοὺς Βυζαντιακοὺς χρόνους συγγραφεῖς ἱκανῶς ἀφελεῖς πιστεύσαντες ὅτι ἀληθῶς αἱ ἐξιστορήσεις ἐκεῖναι συμβάντων μυθικῶν ἐγράφησαν ὑπὸ συγχρόνων ἀνδρῶν, ὑπὸ συντρόφου τινὸς τοῦ βασιλέως Ἰδομενέως, καὶ ὑπὸ Φρυγὸς πολεμήσαντος ἐν Τροίᾳ ὑπὸ τὸν Πρίαμον καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Πριάμου.

Κατὰ τὸν ΙΕ' ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἀστρονόμοι ἔγραφον ἐφημερίδας ἀστρονομικάς, ἐν αἷς ἐσημείουν τὰς καθ' ἡμέραν παρατηρήσεις αὐτῶν, οἷον τὸ μῆκος, τὸ πλάτος, θέσεις, ἀποστάσεις, καὶ κινήσεις τῶν πλανητῶν, ἐξ ὧν ὁδηγούμενοι προέλεγον τὰς ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης. Τῶν ἐφημερίδων δὲ τούτων τὰς κρατίστας πρῶτος ἔγραψεν ὁ Ῥεγιμοντᾶνος, περιλαβὼν ἐν αὐταῖς τριάκοντα ἐτῶν προγνώσεις (1457 - 1506).

Παρατρέχοντες τὴν Κίναν ἔνθα ἐξ ἀμνημονεύτων αἰώνων ἐκδίδονται ἐφημερίδες πολιτικαί, καὶ τῶν εἰδήσεων, καὶ ἀσχολούμενοι περὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ σημειοῦμεν πρώτην ἐφημερίδα τὴν τῷ 1600 ἐν Βενετίᾳ ἐκδοθεῖσαν, ἥτις περιέχουσα ὕλην ποικίλην πρὸς τέρψιν καὶ ἱκανοποίησιν τῆς περιεργίας τοῦ λαοῦ, ἐξεδίδετο ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ὠνομάσθη Gazzetta, κατά τινας μὲν ἐκ τοῦ Ζενδικοῦ *Γάζα*, τοῦ εἰς τὴν Λατινικὴν μετενεχθέντος καὶ σημαίνοντος *θησαυρόν*, ἅτε θησαυροῦ νέων εἰδήσεων λογισθείσης τῆς ἐφημερίδος ταύτης· κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ Gazzetta τοῦ σημαίνοντος τὴν πολύλαλον κίσσαν· καὶ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ Ἐνετικοῦ νομίσματος Gazzetta, ὅπερ ἔδει νὰ καταβάλῃ ὁ λαμβάνων ἓν φύλλον τῆς ἐφημερίδος ταύτης.

Τριάκοντα καὶ ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς πρώτης ἐν Βενετίᾳ ἐφημερίδος ἑτέρα ὁμώνυμος αὐτῇ ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Θεοφράστου Ῥηναυδότου, ὁρμηθέντος εἰς ἵδρυσιν αὐτῆς ἐκ τῆς δε τῆς αἰτίας. Πρὸς τέρψιν τῶν ἀσθενῶν αὐτοῦ ὁ ἰατρὸς προσεπάθει νὰ μανθάνῃ τὰ καθ' ἡμέραν χρονικὰ τῆς γαλλικῆς μητροπόλεως, ἅτινα ἔσπευδε νὰ μεταδίδῃ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐπισκεπτομένοις ἀσθενέσιν· ἐκ τούτου ἐγένετο οὗτος περιπόθητος καὶ τοσοῦτον ηὔξησεν ἡ πελατεία αὐτοῦ, ὥστε ἠδυνάτει νὰ ἐπισκέπτηται πάντας τοὺς προσκαλοῦντας αὐτὸν ἀσθενεῖς· θέλων ὅμως νὰ παρηγορῇ τοὐλάχιστον αὐτοὺς διὰ τῆς μεταδόσεως τῶν νέων τῆς ἡμέρας, ἐξέδοτο τῷ 1631 ἐφημερίδα, ἣν κατὰ μίμησιν τῶν Ἐνετῶν ὠνόμασε Gazzette. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐξηκολούθησεν ἐκδιδομένη καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ συμβάντα τῷ 1653, παρατείνασα τὸν βίον μέχρι τοῦ 1654. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ πρώτη ἐφημερὶς ἐξεδόθη τῇ 7 Νοεμβρίου τοῦ 1667, ἐκτυπωθεῖσα ἐν Ὀξονίᾳ· ἐν δὲ τῇ Αὐστρίᾳ τῷ 1701, ἐκτυπωθεῖσα ἐν Βιέννῃ. Ἀμφότεραι αἱ ἐφημερίδες αὗται ἐξεδίδοντο εἰς φύλλον, ἐν ᾧ τὸ σχῆμα τῶν πρὸ αὐτῶν ἦτο μικρότερον, τέταρτον ἁπλοῦν.

Ἐν Γερμανίᾳ αἱ ἐφημερίδες ἦσαν γνωσταὶ πολὺ πρὶν κυκλοφορήσωσι ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τουρκίας πόλεμον οἱ ἡγεμόνες τῶν γερμανικῶν κρατῶν συνέδραμον τῇ Αὐστρίᾳ στρατιωτικῶς οἱ Γερμανοὶ ἐνδιεφέροντο μεγάλως νὰ μανθάνωσιν εἰδήσεις ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου· κατ' ἀκολουθίαν πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐλλόγου τούτου διαφέροντος αὐτῶν ἐπέμπετο εἰς ἑκάστην πόλιν τῆς Γερμανίας ἀνὰ ἓν φύλλον, ὅπερ, ὡς περιέχον τὰ νέα τῆς ἡμέρας ἐκλήθη Zeitung ἐκ τοῦ Zeit (=χρόνος). Τοιαῦτα φύλλα περιγράφοντα γεγονότα τῆς 16 Ἰουλίου 1515 εὑρέθησαν ἐν Νυρεμβέργῃ φέροντα τίτλον Neu Zeitung.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἡ ἱστορία τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἥτις, τεραστίως ἀναπτυχθεῖσα, ἰδίως κατὰ τὸν εἰς λῆξιν σπεύδοντα ΙΘ' αἰῶνα, ἀπέβη ὁ σπουδαιότατος παράγων τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς πνευματικῆς πρὸς ἄλληλα ἐπικοινωνίας τῶν ἐθνῶν, σύναμα δὲ ἰσχυρὰ δύναμις, ἥτις ἐν τε τῇ μεμετρημένῃ πορείᾳ καὶ ταῖς παρεκτροπαῖς αὐτῆς μεγάλως ἐπέδρασε καὶ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὰς τύχας τῶν λαῶν. Ἡ ἐξερεύνησις ἄρα τῶν κατ' αὐτὴν ἀπὸ τῆς καὶ παρ' ἡμῖν γενέσεως αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν δὲν εἶνε ἄμοιρος διαφέροντος, ὅθεν τινὲς τῶν ὁμογενῶν καὶ τῶν ἀλλογενῶν λογίων κατέγιναν περὶ τὴν ἐξερεύνησιν τῶν κατ' αὐτήν.

Σύντομον ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν δημοσιογραφίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν αὐτῆς ἄχρι τοῦ 1819 ἐδημοσίευσε πρῶτος ὁ Ἀθανάσιος Σταγειρίτης, ὡς ἐπίλογον τῆς *Ἱστορίας τῶν ἐφημερίδων*, ἣν κατεχώρισεν ἐν δυσὶν ἐπαλλήλοις τεύχεσι τῆς *Καλλιόπης*, ἐφημερίδος ἐκδοθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο· ἀλλ' ἡ πραγματεία αὕτη οὐ μόνον ἐπιτομωτάτη εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις ἀνακριβής. Μετὰ τὸν Σταγειρίτην, ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Φιλήμων ἐν τῷ πρεσβυτέρῳ τοῦ *Αἰῶνος* ἀδελφῷ, τῷ *Χρόνῳ* τοῦ Ναυπλίου, ἐπραγματεύθη τῷ 1833 τὰ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1833. Ἀλλ' ἐν τῇ πραγματείᾳ του ταύτῃ ὁ Φιλήμων μίαν μόνην περίοδον τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας ἐξηρεύνησε, πρῶτος δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀσχοληθέντων λογίων ἐπεχείρησε πλήρη ἐξιστόρησιν τῶν κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐφημεριδογραφίαν ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας μέχρι τοῦ 1871 ὁ Μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire ἐν πραγματείᾳ, ἐπιγεγραμμένῃ «la presse dans la Grèce moderne, depuis l' indépendance,

Digitized by Google

jusqu' en 1871,»ἥτις δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ τοῦ 1871 ἐπετηρίδι τοῦ ἐν Γαλλίᾳ συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν (Annuaire de l' Association pour l'encouragement des études grecques en France. 1871), μετετυπώθη τῷ αὐτῷ ἔτει ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ, καὶ ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τύποις Adolphe Laine. Ὁ φιλέλλην Γαλάτης, μὴ σχὼν ὑπ' ὄψει τὴν ἐν τῷ *Χρόνῳ* διατριβὴν τοῦ Ἕλληνος λογίου κατέλιπεν οὐκ ὀλίγα τὰ κενὰ καὶ ἐν τοῖς ἀφορῶσιν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἐφημεριδογραφίαν κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον, περὶ ἧς ἐπραγματεύθη ὁ Ἰω. Φιλήμων. Κατὰ τοῦτο εὐτυχέστεροι τοῦ μαρκησίου, χάρις τῇ ἀκαταπονήτῳ δραστηριότητι καὶ ἐργασίᾳ τοῦ κ. Τιμολέοντος Φιλήμονος, τεθησαυρηκότος ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς καὶ πολύτιμον σειρὰν τῶν ἐνταῦθά τε καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ διαφόρους χρονικὰς περιόδους ἐκδοθεισῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, ἔχομεν ἀφθονωτέρας τὰς πηγάς, εἰς ἃς ἔδει νὰ ἀναδράμωμεν πρὸς ἀπεργασίαν τῆς ἀνὰ χεῖρας μελέτης.

Συμπληρῶν τὴν πραγματείαν τοῦ μαρκησίου de Queux de St. Hilaire ὁ κ. Δ. Βικέλας ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπετηρίδι διατριβὴν περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου ἐν ἔτει 1883, ἧς μετάφρασις ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ Ἑστίᾳ. Πρὸ τούτου δὲ ὁ κ. Κ. Φωστηρόπουλος, μέλος τῆς διὰ τὴν ἐν Βιέννῃ ἔκθεσιν ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς ἐξέδωκεν ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου (Notice sur la presse grecque), δυστυχῶς περιέχουσαν πολλὰς ἀνακριβείας, ὡς προϊὼν ὁ λόγος καταδείξει.

Ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο οὐ μικρὸν ἐνέχει δι' ἡμᾶς τὸ διαφέρον, ἀφ' οὗ λογιζομένης τῆς ἐφημερίδος *ἐπιδορπίου* τῆς πνευματικῆς πανδαισίας, ἐκ τῆς γνώσεως τῆς παρ' ἔθνει τινὶ καταστάσεως αὐτῆς δύναταί τις νὰ κρίνῃ οὐ μόνον τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ἀλλὰ καὶ τὰς διαθέσεις καὶ ῥοπὰς τῆς ἐθνότητος, ἧς τὸ φρόνημα ἐκπροσωπεῖ, ἢ ἀξιοῖ ὅτι διερμηνεύει ἡ ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ, τῇ τοῦ ἔθνους ἐκείνου ὑποστηρίξει ἢ ἀνοχῇ, λειτουργοῦσα δημοσιογραφία, ἀνομολογοῦμεν πολλὰς τὰς χάριτας τῷ φιλέλληνι Γαλάτῃ, παρασχόντι ἡμῖν χειραγώγημα ἐς τὰ μάλιστα χρήσιμον διὰ τὴν ἣν ἀναλαμβάνομεν μελέτην· προβαίνομεν δ' ἀδιστάκτως εἰς τὴν ἀνιστόρησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐξιστορηθέντων, συμπληροῦντες τὰ κενά, ἅτινα οὗτος κατέλιπεν, ἢ διορθοῦντες τὰ ἡμαρτημένως ὑπ' αὐτοῦ ἐκτεθέντα.

X.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΚΩΜΩΔΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Sacher—Masoch)

Ὅτε ἡ ῥωσικὴ Πολωνία δὲν εἶχεν ἀκόμη συσσωματωθῆ εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν τσάρων, ἤτοι κατὰ τὸ 1830, δύο πρόσωπα ἐν Βαρσοβίᾳ ἀπήλαυον ἴσης δημοτικότητος, καίτοι ἀνῆκον εἰς διαφόρους τάξεις, ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Πολωνίας μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ διάσημος κωμῳδὸς τῆς αὐλῆς Ζουλόβσκης.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο τύραννος, ἀλλὰ τύραννος ἀξιαγάπητος, εἶχε δὲ τὰ δύο ταῦτα προτερήματα ἅτινα γοητεύουσι τὸν λαόν, ἦτο ἀπτόητος τὴν καρδίαν καὶ μεγαλόψυχος. Ἡρωϊκὸν θάρρος ἐπεδείξατο τῷ 1813, ὅτε μόνος εἰσῆλθεν εἰς Παρισίους ἡγούμενος τοῦ τάγματος αὐτοῦ, πρώτη δὲ σκέψις του ἦτο νὰ δράμῃ εἰς τοὺς Ἀπομάχους ἵνα ἐνθαρρύνῃ τούτους περὶ τῆς τύχης των.

Ἡ ἄρνησίς του ἵνα ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ῥωσίας, ὃν παρεχώρησεν εἰς τὸν δευτερότοκον ἀδελφόν του Νικόλαον, ηὔξησεν ἔτει μᾶλλον τὴν δημοτικότητα αὐτοῦ, οἱ δὲ Πολωνοὶ ἐθεώρησαν τοῦτο προτίμησιν δι' ἣν λίαν ἐκολακεύθησαν. Τέλος κατέκτησεν ὅλων τὰς καρδίας διαζευχθεὶς τὴν πρώτην σύζυγόν του, γερμανὴν ἡγεμονίδα τοῦ Σὰξ-Κοβούργου, ἵνα νυμφευθῇ τὴν ὡραίαν Πολωνὴν κόμησσαν Γραντζύνσκα.

Διηγοῦνται τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ πρώτου γάμου του. Ὅτε ἠθέλησε νὰ νυμφευθῇ, ἡ αὐλὴ τῆς Ῥωσίας ἀνεζήτησε γυναῖκας ἐν Γερμανίᾳ. Τρεῖς πριγκίπισσαι τοῦ Σὰξ-Κοβούργου, καὶ αἱ τρεῖς ἀδελφαί, ἀπεστάλησαν, ἵνα ἐκλέξῃ. Ὅτε ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς θήρας τῷ ἤγγειλον ὅτι αἱ πριγκίπισσαι ἀφίκοντο. Ὁ Κωνσταντῖνος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν ᾗ ἐκεῖναι περιέμενον, τὰς ἐξήτασεν ἐν σιγῇ, εἶτα δὲ ἀνέκραξε δι' ἀποτόμου ὕφους δεικνύων τὴν νεωτέραν: «Αὐτήν!» — Ὅτε δὲ ἡ πριγκίπισσα κατελήφθη ὑπὸ τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ, ὁ μέγας δοὺξ διέταξε νὰ μεταβῇ ὁλόκληρον σύνταγμα τυμπανοκρουστῶν ὑπὸ τὰ παράθυρά της, ἵνα καταπνίξῃ τὰς κραυγὰς αὐτῆς.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο καθ' ὑπερβολὴν αὐστηρὸς πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς, καθ' ὑπερβολὴν δὲ καλὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας του, οὕτως ὥστε οἱ μὲν τὸν ἐλάτρευον οἱ δὲ τὸν ἐφοβοῦντο καὶ τὸν ἐμίσουν κρυφίως. Ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ εὐγενεῖς ἐζηλοτύπουν.

Ὁ ἀντιβασιλεὺς ἠσμένιζεν εἰς τὴν ἀστειότητα καὶ εἶχε προσλάβῃ εὐνοούμενόν του τὸν κωμῳδὸν Ζουλόβσκη. Οὗτος ἐπεῖχε παρ' αὐτῷ θέσιν γελωτοποιοῦ καὶ συμβούλου. Ἐτόλμα νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἀλήθειαν κατὰ πρόσωπον, συχνάκις δὲ ὁ Κωνσταντῖνος ὠφελεῖτο ἐκ τούτου.

Ὡς εὐγενὴς ὁ Ζουλόβσκης καθ' ὑπερβολὴν ἐφρόντιζε περὶ τῆς τιμῆς του. Ὁ ἐκλεκτότατος κόσμος τῆς Βαρσοβίας συνείθιζε νὰ συναθροίζηται

Digitized by Google

καθ' ἑκάστην μετὰ μεσημβρίαν εἴς τι καφενεῖον ἵνα παίζῃ, ὁ δὲ Ζουλόβσκης ἐσύχναζεν εἰς τὸ καφενεῖον ἐκεῖνο, ἀλλὰ χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐγγίσῃ κύβους ἢ χαρτία. Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν παρετήρει ἀξιωματικοὺς παίζοντας, Ῥῶσος συνταγματάρχης ἤρξατο νὰ ἐμπαίζῃ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν καθιστᾷ γελοῖον. Ὁ Ζουλόβσκης συνεκράτησεν ἑαυτὸν καὶ δὲν ἀπεκρίθη, ἂν καὶ ἅπαντες οἱ γνωρίζοντες αὐτὸν περιέμενον νὰ ἴδωσιν ἐκρηγνύμενον τὸν θυμόν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ Ζουλόβσκης μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον ν' ἀκούῃ ἐγείρεται, πλησιάζει τὸν συνταγματάρχην μετὰ φοβερᾶς σοβαρότητος καὶ θέτων τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων του:

— Εἶσθε ἥρως, τῷ λέγει, ἥρως! Ἀνὴρ οἷος ὑμεῖς ἀνυπεράσπιστος καὶ ἄοπλος, τολμῶν νὰ προσβάλῃ ἕτερον ὡπλισμένον ἄχρις ὀδόντων, εἶναι ἥρως!...

Ἡ εἰρωνεία ἦτο σκληρά, διότι ὁ συνταγματάρχης ἦτο ὡπλισμένος. Ἅπαντες ἀνεκάγχασαν ἀλλ' ὁ Ῥῶσος ἐγένετο κάτωχρος. Γνωρίζων ὅτι ὁ κωμῳδὸς ἦτο εὐνοούμενος τοῦ μεγάλου δουκὸς ἐδίστασε νὰ ὠθήσῃ τὰ πράγματα περαιτέρω, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἔπεμψε τοὺς μάρτυράς του πρὸς τὸν Ζουλόβσκη, ἐλπίζων μᾶλλον νὰ φοβήσῃ τοῦτον καὶ τύχῃ ἱκανοποιήσεως παρὰ σκοπῶν νὰ μονομαχήσῃ.

Ὁ Ζουλόβσκης ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ὅτε οἱ μάρτυρες ὥρισαν τὸν τόπον καὶ τὴν ὥραν τῆς μονομαχίας, μετέβη πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα.

Ὁ Κωνσταντῖνος πληροφορηθεὶς ἤδη τὰ διατρέξαντα, εἶπε πρὸς τὸν Ζουλόβσκη μόλις τὸν εἶδε:

— Τί παραλόγους ὑποθέσεις ἔχεις μὲ τὸν συνταγματάρχην;

— Παραλόγους ἀληθῶς, διότι πολὺ φοβοῦμαι ὅτι κάκιστα θὰ τελειώσουν.

— Νὰ μονομαχήσῃς! Καὶ τὸ συλλογίζεσαι;

— Βεβαιότατα ὅτι τὸ συλλογίζομαι.

— Ἀλλ' ἡ μονομαχία ἀπαγορεύεται.

— Ἔστω! ἂν φονεύσω τὸν ἀντίπαλόν μου θὰ τιμωρηθῶ.

— Ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ διακινδυνεύσῃς τὴν ζωήν σου, ἀπήντησεν ὠργισμένος ὁ Κωνσταντῖνος.

— Εἶμαι εὐγενής! εἶπεν ὁ Ζουλόβσκης. Ὅμως προσέθηκεν ἠπιώτερον, ἀφ' οὗ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης καταδέχεται νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ζωήν μου, θὰ τῷ ζητήσω ὡς χάριν νὰ μοὶ δώσῃ μίαν ὑπογραφὴν εἰς λευκὸν χάρτην διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῶ ὅπου θελήσω. Σᾶς δίδω δὲ τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου ὅτι δὲν θὰ κάμω κατάχρησιν αὐτῆς.

Ὁ μέγας δοὺξ ἔλαβεν ἄνευ δισταγμοῦ φύλλον χάρτου καὶ ἀφ' οὗ ὑπέγραψε τὸ ἔδωκε πρὸς τὸν Ζουλόβσκη λέγων·

— Ἐὰν εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ μονομαχήσητε, προτιμότερον νὰ φονευθῇ ὁ συνταγματάρχης, ἀκούεις; Ἔχομεν ἑκατοντάδας συνταγματαρχῶν, ἀλλ' ἕνα καὶ μόνον Ζουλόβσκη.

— Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω καὶ ἐγώ, εἶπεν ὁ κωμῳδός.

Λίαν ἐνωρὶς τὴν ἐπιοῦσαν ὁ συνταγματάρχης μετέβη εἰς τὸν ὁρισθέντα τόπον· ὁ Ζουλόβσκης ἀφίκετο μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ἀντὶ νὰ συνοδεύηται ὑπὸ τῶν μαρτύρων του, ἠκολουθεῖτο ὑπὸ δύο πυροβόλων μετὰ πυροβολητῶν.

Ἐχαιρέτισε τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐπλήρωσε τὰ πυροβόλα.

— Τί σημαίνει ἡ πολεμικὴ αὐτὴ σκευή; τὸν ἠρώτησεν ἔκπληκτος ὁ συνταγματάρχης.

— Ἐγὼ προεκλήθην, δὲν εἶν' ἀλήθεια; ἀπεκρίθη ὁ κωμῳδός. Λοιπόν, ἐπειδὴ μοὶ ἀνήκει ἡ ἐκλογὴ τῶν ὅπλων, ἐξέλεξα τὸ πυροβόλον, εἰς ἐμὲ δὲ ἐπ' ἴσης ἀνήκει νὰ πυροβολήσω πρῶτος. Καταλάβετε τὴν θέσιν σας λοιπόν, συνταγματάρχα, παρακαλῶ!

Οἱ μάρτυρες ἐξερράγησαν εἰς γέλωτας.

— Εἶναι ἀστειότης! ἀνέκραξεν ὁ Ῥῶσος. Μὴ τὴν παρατείνωμεν.

— Πόσως! ἀπεκρίθη ὁ Ζουλόβσκης μετὰ προσπεποιημένης ὀργῆς.

Καὶ δραττόμενος τοῦ ἐκκαύματος, ἐξηκολούθησε.

— Ζήτησε συγγνώμην, συνταγματάρχα, εἰδ' ἄλλως πυροβολῶ.

Ὁ Ῥῶσος ἀφ' οὗ συνεσκέφθη μετὰ τῶν μαρτύρων του, ἐζήτησεν ἐπὶ τέλους συγγνώμην παρὰ τοῦ Ζουλόβσκη.

Ὅτε ὁ ἀντιβασιλεὺς ἔμαθε τὸ πέρας τῆς παραδόξου ταύτης μονομαχίας, ἐγέλασεν ἐγκαρδίως καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ζουλόβσκη πεντήκοντα φιάλας καμπανίτου.

Ὀλίγον χρόνον μετὰ ταῦτα, ὁ κωμῳδὸς παρουσιάσθη αὖθις πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα.

— Λοιπόν, τί τρέχει; εἶπεν ὁ Κωνσταντῖνος. Χρειάζεσαι πάλιν πυροβόλα;

— Ὄχι, ἔρχομαι νὰ εὐχαριστήσω τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα διὰ τὸν οἶνον ὃν εὐηρεστήθη νὰ μοὶ στείλῃ καὶ διὰ νὰ σᾶς ἐκδικηθῶ, χάριν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ὑπογραφὴν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χάρτου ἣν κατεδέχθητε νὰ μοὶ δώσητε.

— Νὰ μ' ἐκδικηθῇς;

— Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης γνωρίζει κάλλιστα ὅτι ἐὰν ὁ λαὸς καὶ οἱ στρατιῶται τὸν λατρεύουσιν, οἱ Πολωνοὶ εὐγενεῖς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ πολὺ ἀπέχουσι τοῦ νὰ συμμερίζωνται τὰ αὐτὰ αἰσθήματα.

— Μοὶ εἶναι ἀδιάφορον!

— Καὶ εἰς ἐμέ. Ἀλλ' ὅ,τι δὲν μ' εἶναι ἀδιάφορον εἶναι ὅτι εἰς τὰς στρατιωτικὰς συναθροίσεις καὶ εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς συναναστροφὰς δια-

Digitized by Google

διδουν περὶ ὑμῶν εὐτελεῖς συκοφαντίας, τοσοῦτον μᾶλλον μεμπτέας καὶ ἀξιοποίνους ὅσον οἱ διαδίδοντες ταύτας κάλλιστα γνωρίζουν ὅτι εἶναι ψευδεῖς.

— Καὶ τί διαδίδουν;

— Διαδίδουν...'Αλλὰ ἀληθῶς αὐτὰ θὰ σᾶς κινήσουν τὴν ἀγανάκτησιν!

— Ὁμίλει ἐλευθέρως, σὲ διατάσσω.

— Λοιπόν, διαδίδουν...λέγουν ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης τρώγει ἀλειμματοκήρια!

Ἡ ἐνεργητικὴ μορφὴ τοῦ Κωνσταντίνου, ἧς ὁ μογγολικὸς τύπος ἀνεμίμνησκε πολὺ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ πατρός του Παύλου τοῦ Α'. ἐχρωματίσθη διὰ πορφυροῦ χρώματος.

— Τίς τολμᾷ λοιπὸν νὰ λέγῃ τοῦτο; ἀνέκραξεν ὀργίλος. 'Απαιτῶ τὸ ὄνομα τῶν ἀθλίων τούτων, ἵνα τοῖς ἐπιβάλω παραδειγματικὴν ποινήν.

— Ὦ! καὶ τὴν ἀξίζουν, ἀπεκρίθη ὁ Ζουλόβσκης. 'Αλλ' ἐπειδὴ οὐχὶ ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἀλλ' ὁ κωμῳδὸς ἀνεκάλυψε τοὺς ἐνόχους, εἰς αὐτὸν ἀνήκει καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ.

— Σύμφημι, ἀπεκρίθη ὁ Κωνσταντῖνος ὅστις, ὅπως ἅπαντες οἱ ἀληθεῖς τύραννοι, ἦτο πάντοτε πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀστείαν στροφὴν εἰς τὰς καταδίκας καὶ εἰς τὰς ποινὰς αὐτοῦ.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ ἀντιβασιλεὺς παρέθηκεν εἰς τὰ ἀνάκτορά του μέγα γεῦμα, εἰς ὃ προσεκλήθησαν μόνον ἡ ἀριστοκρατία καὶ οἱ ἀνώτατοι ἀξιωματικοί.

Τὰ φαγητὰ ἦσαν ἐξαίσια, οἱ οἶνοι ἄριστοι, δύο δὲ στρατιωτικαὶ ὀρχῆστραι ἐξετέλουν τὰς νεωτάτας συνθέσεις. Ὁ μέγας δοὺξ ἦτο εὐθυμότατος, ὡμίλει δὲ χαριέστατα μετὰ τῶν Πολωνίδων κυριῶν.

Μετὰ τὸ τελευταῖον φαγητὸν ὁ Κωνσταντῖνος ἔνευσε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ αὐτοῦ, ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν πριγκίπισσαν Τζαρτορύσκα.

— Τώρα θὰ παραθέσουν, τῇ εἶπε, δι' ἐπιδόρπιον τὸ εὐνοούμενον φαγητόν μου.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἐκόμισαν μέγα χρυσοῦν ὀγκῶδες τρυβλίον, ὁ δὲ μέγας δούξ, ἰδίᾳ χειρί, ἤγειρε τὸ κάλυμμα αὐτοῦ.

Ὁποία ὅμως ἡ ἀπορία τῶν δαιτυμόνων ἰδόντων παρὰ προσδοκίαν ἄπειρον σωρείαν ἀλειμματοκηρίων.

— Σᾶς ἐπαναλαμβάνω, εἶπεν ὁ ἀντιβασιλεὺς σοβαρῶς, ὅτι εἶναι τὸ εὐνοούμενον φαγητόν μου, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἅπαντες θὰ τὸ τιμήσωσι.

Ἔθεσε ἀλειμματοκήριον ἐπὶ τοῦ τρυβλίου του, οἱ δὲ συμπόται, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, ἔσπευσαν ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμά του.

— Θέλει νὰ μᾶς τιμωρήσῃ, ἐψιθύριζον χαμηλῇ τῇ φωνῇ.

— 'Αδύνατον νὰ φάγῃ ἀλειμματοκήριον, ἔλεγε χαμηλοφώνως ἡ κόμησσα Ὀστρόβσκα εἰς τὸν στρατηγὸν Διβερνίτζη. Κατὰ τὴν ἐθιμοταξίαν, δὲν ὑποχρεούμεθα νὰ φάγωμεν, πρὸ τοῦ καὶ αὐτός...

Φεῦ! δυστυχὴς κόμησσα, δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν της... Ἤδη ὁ Κωνσταντῖνος, δι' ἐξαιρέτου χειρονομίας ἔλαβε τὸ ἀλειμματοκήριον διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου αὐτοῦ, καὶ φέρων αὐτὸ εἰς τὸ στόμα του, ἔφαγε τεμάχιον ὅπερ εὗρε λαμπρότατον.

— Λάβετε λοιπόν, ἔλεγε πρὸς τοὺς γείτονας αὐτοῦ μετὰ σατανικῆς φιλοφροσύνης καὶ σπουδῆς.

Καὶ αἱ κυρίαι, οἱ στρατηγοί, ἅπαντα τὰ θύματα τοῦ μεγάλου δουκὸς ἔφερον τὸ ἀλειμματοκήριον εἰς τὸ στόμα των, καὶ ἀνηκούστους ἀγῶνας ἐποίουν ἵνα φάγωσι τὸ φρικῶδες ἀλειμματοκήριον, ὅπερ ἔμενε κεκολλημένον—εἰς τοὺς ὀδόντας των.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ἔλεγε τὴν ἐπαύριον ὁ Κωνσταντῖνος, περιγράφων τὴν ἀστείαν ταύτην σκηνὴν εἰς τὸν Ζουλόβσκην, τῇ ἀληθείᾳ, ἔπρεπε νὰ ἦσαι παρὼν διὰ νὰ ἔβλεπες τί ἀλλόκοτους μορφασμοὺς ἔκαμνον.

'Εν ᾧ οἱ ὁμοτράπεζοι τοῦ ἀντιβασιλέως ἀπέτινον τοιουτοτρόπως δίκην τῶν κακολογιῶν των, οὗτος ἔτρωγε, μειδιῶν, τὸ ἀλειμματοκήριον ὅπερ ἦτο κάλλιστον, διότι ἦτο κατεσκευασμένον μὲ μίγμα *κρέμας*, πάγου καὶ σακχάρεως.

Ἡ σύζυγος τοῦ κωμῳδοῦ Ζουλόσβκη ἀπέθανε ταχέως, καταλιποῦσα αὐτῷ δύο χαριεστάτας θυγατέρας, ἀνατραφείσας ἐν τῷ οἴκῳ τῆς θείας των. Ὁ Ζουλόβσκης συχνάκις μετέβαινεν εἰς ἐπίσκεψίν των ἐφέρετο δ' ὡς ἄριστος πατήρ. Ἡ πρὸς τὰς θυγατέρας αὐτοῦ στοργὴ τὸν ἔκαμε νὰ κρύψῃ ἀπὸ αὐτῶν τὸ ἐπάγγελμά του, ἐνῷ δὲ ἅπαντες τὸν ἐθαύμαζον, αὗται μόνον οὐδέποτε τὸν εἶδον ὑποκρινόμενον. Τὸν ἐγνώριζον μόνον μὲ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομά του, διότι τὸ Ζουλόβσκη ἦτο ψευδώνυμον.

'Εντούτοις ἡμέραν τινὰ ἡ τύχη ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν προδώσῃ.

Αἱ θυγατέρες του μεταβᾶσαι εἰς τὴν οἰκίαν διακεκριμένης τινὸς κυρίας, ὑπῆγον μετ' αὐτῆς εἰς τὸ θέατρον, οὐδαμῶς γνωριζούσης ὅτι ὁ διάσημος κωμῳδὸς ἦτο πατήρ των.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ζουλόβσκης μετέβη νὰ ἴδῃ τὰ τέκνα του.

— Πάτερ, τῷ εἶπον ἐκεῖναι ἀφ' οὗ τὸν ἠσπάσθησαν, διεσκεδάσαμεν πολὺ ὡραῖα χθές.

— Καὶ ποῦ, περιστεραί μου;

— Ὑπήγαμεν εἰς τὸ θέατρον μὲ τὴν κυρίαν Δὲ Φ***.

Ὁ Ζουλόβσκη ὠχρίασε.

— Καὶ εἴδαμεν ἐκεῖ τὸν περίφημον Ζουλόβσκη.

— 'Αλήθεια! Καὶ...

Digitized by Google

— Είναι ὁ μεγαλείτερος καλλιτέχνης τοῦ κόσμου.

— Καὶ δὲν ἐξεπλάγητε ἀπὸ κάποιαν ὁμοιότητα;

— Μὲ ποῖον;

— Μὲ τὸν πατέρα σας;...

Αἱ δύο νεάνιδες τὸν ἐθεώρησαν μετὰ βαθυτάτης ἐκπλήξεως καὶ τῷ ἀπεκρίθησαν.

— Τί λέγεις, πάτερ; Οὐδεμία ὁμοιότης ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ σοῦ. Σὺ εἶσαι ὡραῖος καὶ κομψός. Ἐν ᾧ ἐκεῖνος εἶναι ἄσχημος καὶ γελοῖος.

Ὁ Ζουλόβσκης ἀνέπνευσεν. Ἡ τέχνη του ἦρε τὸν μέγιστον θρίαμβον ὅν ποτε ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ· τὰ ἴδιά του τέκνα δὲν ἀνεγνώριζον αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν!

Γ. Α. Βαλαβανης.

ΤΟ ΕΠΑΝΩΦΟΡΙ ΤΟΥ ΖΑΝΝΗ

(Μῦθος ἐκ τῶν τοῦ Κριλώφ.)

Τὸ 'πανωφόρι τοῦ Ζαννῆ ἐτρίφθ' εἰς κάθε ἀγκῶνα.
Ἐκεῖνος δὲ χωρὶς ν' ἀργῇ ἐπῆρε τὴ βελόνα,
Κι' ἀπ' τὰ μανίκια κόβοντας μὲ προσοχὴ μεγάλη
Ἕνα κομμάτι, ἔσιαξε τὸ πανωφόρι πάλι.

Τὰ χέρια του ἀπ' τὸ κέντεμμα τῶν μανικιῶν μονάχα
Ἔμειναν ἔξω ὁλόγυμνα—κακὸ μεγάλο τάχα!
Ὅμως ἂν ὅλοι τὸν Ζαννῆ γι' αὐτὸ τόνε γελοῦνε,
Ἐκεῖνος λέγει: «Ἄδικα γι' ἀνόητο μὲ περνοῦνε,

Καὶ εἰς αὐτὸ ἐγὼ 'μπορῶ διόρθωσι νὰ φέρω
Καὶ 'λίγο ἂν ἐκόντεψαν νὰ τὰ μακρύνω 'ξέρω.»
Παιδὶ μὲ γνῶσι ὁ Ζαννῆς, τὸ 'πανωφόρι πιάνει
Καὶ τοῦ 'ξηλώνει ταῖς ποδιαῖς, καὶ μιὰ χαρὰ ταῖς [βάνει

Εἰς τὰ μανίκια τὰ κοντά, μ' αὐταῖς τὸ μεγαλώνει,
Καὶ περπατάει γελαστὸς καὶ κατακαμαρώνει.
Ὅμως κανένας δὲ 'μπορεῖ
Ἐπανωφόρι πλιὰ νὰ εἰπῇ τὸ ῥοῦχο ποῦ φορεῖ.

Κ' εἰς ἄλλους τόπους, μὰ κ' ἐδῶ
Πολλοὺς μοῦ ἔτυχε νὰ ἰδῶ
Ἔτσι ν'ἀρχίζουνε δουλειαῖς, νὰ ῥάφτουν, νὰ ξηλώνουν,
Καὶ ὕστερα,'σὰν τὸν Ζαννῆ γι' αὐταῖς νὰ καμαρώνουν!

Ἐν Γέτσκ. Π. Α. Δ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἐν Περσίᾳ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας ὁ ὅλος πληθυσμὸς τοῦ Περσικοῦ κράτους εἶναι 7.653.000 κατοίκων. Τούτων 363630 οἰκογένειαι ἢ 1963000 ψυχαὶ κατοικοῦσι τὰς 99 πόλεις τῆς Περσίας, 3780000 τὴν ὕπαιθρον χώραν καὶ 1909000 εἶναι νομάδες. Ἡ μεγίστη Περσικὴ πόλις εἶναι ἡ Ταυρίς, ἔχουσα 164000 κατοίκων, μετ' αὐτὴν τάσσεται ἡ Τεχεράνη ἔχουσα 120000 καὶ τρίτη τὸ Ἰσπαχάν, ἔχουσα 60000.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πρωτευούσης τῆς Οὐγκαρίας ἐψήφισε πίστωσιν 100,000 δρ. πρὸς ὄρυξιν μεγάλου ἀρτεσιανοῦ φρέατος, ὅπως ἐκ τούτου ἀρύωνται τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτοῖς θερμὸν ὕδωρ τὰ δημόσια λουτρὰ καὶ διάφορα ἐργοστάσια. Τὸ βάθος αὐτοῦ εἶναι μεῖζον πάντων τῶν ἄλλων ἀρτεσιανῶν φρεάτων, ἤτοι μέτρων 951, παρέχει καθ' ἑκάστην 800 περίπου κυβικὰ μέτρα ὕδατος, ἔχοντος θερμότητα 70 βαθμῶν τοῦ ἑκατοταβάθμου. Προτίθενται δὲ νὰ ὀρύξωσι βαθύτερον, ὅπως ἡ θερμότης τοῦ ὕδατος γένηται 80 βαθμῶν.

Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας τῶν Παρισίων ὁ κ. Κάρολος Ῥαβὸτ ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥωσικὴν Λαπωνίαν, ὅπου μετέβη ἐντολῇ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ τὸν κ. Ῥαβὸτ ἡ μεγάλη χερσόνησος τῆς Κόλας ἢ Ῥωσικῆς Λαπωνίας ἔχει ἀπέραντα δάση πευκῶν καὶ ἐλατῶν, ἕλη καὶ τέλματα, λίμνας ἐκτεταμένας καὶ μεγάλους ποταμούς. Μέχρι τοῦδε ἡ Ῥωσικὴ Λαπωνία ἐνομίζετο, ὅτι ἦτο χώρα ἐπίπεδος· ἀλλ' ὁ ἐξερευνήσας αὐτὴν βεβαιοῖ ὅτι μέγα μέρος ταύτης κατέχουσιν ὄρη ἀπότομα, ὧν ἐνιά εἰσιν ὑψηλότερα τοῦ Καυκάσου καὶ τῶν μεγίστων ὀρέων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας. Τὰ ὑψηλότερα τῶν Λαπωνικῶν ὀρέων κεῖνται παρὰ τὰς ὄχθας τῆς μεγάλης λίμνης Ἰμάνδρα, ἥτις ἔχει μῆκος 140 χιλιομέτρων περίπου. Ὅλη ἡ εὐρεῖα αὐτὴ χώρα εἶναι σχεδὸν ἔρημος καὶ μόνον ὀλίγιστοι Λάπωνες κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ.

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐδοκιμάσθη ἀρτίως νέον εἶδος ὑποβρυχίου ναρκοβόλου, κατασκευασθὲν κατὰ τὰ σχέδια ὑπολοχαγοῦ τινος τοῦ πυροβολικοῦ, ὀνόματι Ζαλίνσκη. Τὸ ναρκοβόλον τοῦτο ἔχει σχῆμα σιγάρου, καὶ κατὰ βούλησιν τοῦ κυβερνῶντος αὐτὸ δύναται νὰ πλέῃ ὑποβρυχίως ἢ νὰ ἐπιπλέῃ τῆς θαλάσσης. Ἔχει μῆκος μὲν 15 μέτρων, πλάτος δὲ 2 μέτρων καὶ 40 ὑφεκατομέτρων. Κινεῖται δι' ἕλικος τιθεμένης εἰς ἐνέργειαν οὐχὶ δι' ἀτμοῦ, ἀλλὰ διὰ πετρελαίου, καὶ ἐξακοντίζει μέχρι τετρακοσίων ἢ πεντακοσίων μέτρων νάρκην πεπληρωμένην δι' ἐκρηκτικῶν ὑλῶν 200 μέχρι 300 λιτρῶν βάρους, δυναμένων νὰ ἀνατινάξωσι καὶ τὰ μέγιστα τῶν πολεμικῶν πλοίων.

Ἐν δημοτικῷ σχολείῳ.

Διδάσκαλος. Ποῖα σώματα ὀνομάζομεν διαφανῆ; λέγε σὺ Νικόλαε.

Νικόλαος. Ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰ ὄπισθεν ἀντικείμενα.

Διδάσκαλος. Πολὺ καλά. Εἰπέ μου κανὲν παράδειγμα.

Νικόλαος. Τὸ γυαλί.

Διδάσκαλος. Καλά, κάθησαι. Εἰπέ μου σύ, Ἀντώνιε, ἄλλο παράδειγμα.

Ἀντώνιος. Ἡ κλειδαρότρυπα.

Ὁ σύζυγος. Ὡς δεῖγμα τῆς μεγίστης πρὸς σὲ ἀγάπης μου σοῦ προσφέρω τὸ ἐλάχιστον τοῦτο δῶρον.

Ἡ σύζυγος. Θὰ ἐπροτίμων τὸ ἐναντίον.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 306—1886.

Digitized by Google

'Αριθ. 526 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 26 Ἰανουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Εἰ καὶ διατελῶν ἐν ταραχῇ, εὐεξηγήτῳ κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην, ὁ κύριος Βαρρικίνης ἐμερίμνησε νὰ σφραγίσῃ τὸ σημειωματάριον τοῦ συνταγματάρχου καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ὅσας ἠδύνατο ἀνακρίσεις· ἀλλὰ τὸ πόρισμα αὐτῶν οὐδαμῶς διεφώτισε τὴν ὑπόθεσιν. Ἐλθόντος τοῦ τακτικοῦ ἀνακριτοῦ, ἤνοιξαν τὸ σημειωματάριον καὶ ἔν τινι σελίδι αὐτοῦ, ἐχούσῃ κηλῖδας αἵματος, εἶδον γράμματα κεχαραγμένα διὰ χειρὸς ἀσθενοῦς, εὐανάγνωστα ὅμως. Ἦτο δὲ γεγραμμένον: *Ἀγοστί*.. .καὶ ὁ ἀνακριτὴς ἐπείσθη ἐντελῶς, ὅτι ὁ συνταγματάρχης ἠθέλησε νὰ καταγγείλῃ ὡς φονέα του τὸν Ἀγοστίνην. Ὅμως ἡ Κολόμβα Δέλλα Ῥέββια, κληθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ, ἐζήτησε νὰ ἐξετάσῃ τὸ σημειωματάριον. Φυλλολογήσασα δ' αὐτὸ ἐπὶ πολύ, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν δήμαρχον καὶ ἀνεφώνησεν; «Αὐτὸς εἶναι ὁ δολοφόνος!» Καὶ ἔπειτα μετ' ἀκριβείας καὶ σαφηνείας κινούσης τὸν θαυμασμόν, διότι ἡ παραφορὰ τῆς θλίψεως δὲν ἴσχυσε νὰ ἐπισκοτίσῃ τὴν διάνοιάν της, διηγήθη ὅτι ὁ πατήρ της λαβὼν πρό τινων ἡμερῶν ἐπιστολὴν τοῦ υἱοῦ του τὴν ἔκαυσε, πρὸ τούτου ὅμως ἐσημείωσε διὰ μολυβδοκονδύλου ἐν τῷ σημειωματαρίῳ του τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὄρσο, ἀρτίως μετασταθμεύσαντος. Ἐπειδὴ δ' ἡ σημείωσις ἐκείνη τῆς διευθύνσεως ἔλειπεν ἐκ τοῦ σημειωματαρίου, ἡ Κολόμβα συνεπέρανεν ὅτι ὁ δήμαρχος ἔσχισε τὸ φύλλον, ἐν ᾧ ἦτο γεγραμμένη καὶ ὅπερ θὰ ἦτο τὸ ἴδιον, ἐφ' οὗ ἐσημείωσεν ὁ πατήρ της καὶ τοῦ φονέως τὸ ὄνομα· καὶ ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τούτου ὁ δήμαρχος ὡς διετείνετο ἡ Κολόμβα, ἔγραψε τὸ τοῦ Ἀγοστίνη. Ὁ ἀνακριτὴς εἶδε πράγματι, ὅτι ἔλειπεν ἓν φύλλον ἐκ τοῦ τετραδίου, ἐν ᾧ ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παρετήρησεν, ὅτι ἔλειπον ἐπίσης φύλλα καὶ ἐξ ἄλλων τετραδίων τοῦ αὐτοῦ σημειωματαρίου, καὶ μάρτυρες κατέθεσαν ὅτι ὁ συνταγματάρχης συνείθιζε νὰ σχίζῃ οὕτω φύλλα ἐκ τοῦ σημειωματαρίου, ὅπως ἀνάπτῃ τὸ σιγάρον του· ὅθεν πιθανώτατον ἐφάνη, ὅτι ἐξ ἀπροσεξίας θὰ ἔκαυσε καὶ τὸ φύλλον ἐκεῖνο, ἐν ᾧ εἶχεν ἀντιγράψῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὄρσο. Πλὴν τούτου ὅμως ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ δήμαρχος, τὴν ὥραν, ὅτε ἡ Πιέτρη τῷ ἔδωκε τὸ σημειωματάριον, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναγνώσῃ τὴν σημείωσιν ἕνεκα τοῦ σκότους· ἀπεδείχθη προσέτι, ὅτι οὐδὲ στιγμὴν ἐστάθη πρὶν ἔμβῃ εἰς τὸ δημαρχεῖον καὶ ὅτι μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθεν ἐκεῖ καὶ ὁ ἐνωμοτάρχης, καὶ τὸν εἶδε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἀνάψαντα λυχνίαν, ἐγκλείσαντα τὸ σημειωματάριον ἐν φακέλλῳ καὶ σφραγίσαντα αὐτόν.

Περατώσαντος τοῦ ἐνωμοτάρχου τὴν κατάθεσίν του, ἡ Κολόμβα ἔξαλλος προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας του καὶ ἱκέτευσεν, ἐξορκίζουσα αὐτὸν εἰς ὅτι ἔχει ἱερώτατον, νὰ μαρτυρήσῃ ἂν μηδὲ πρὸς στιγμὴν ἀφῆκε τὸν δήμαρχον. Ὁ δ' ἐνωμοτάρχης, εἰ καὶ διστάσας ἐπὶ μικρόν, προδήλως συγκινηθεὶς ἐκ τῆς παραφορᾶς τῆς νεάνιδος, ὡμολόγησεν ὅτι ὑπῆγεν εἰς παρακείμενον δωμάτιον διὰ νὰ φέρῃ φύλλον μεγάλου χάρτου, ἀλλ' ὅτι ὀλίγας στιγμὰς μόνον ἔμεινεν ἔξω, καὶ ὅτι ὁ δήμαρχος τῷ ὡμίλει, ἐν ὅσῳ αὐτὸς ψηλαφῶν ἐζήτει νὰ εὕρῃ τὸν χάρτην ἔν τινι συρταρίῳ. Ἐβεβαίωσε προσέτι ὅτι ἐπανελθὼν εἶδε τὸ αἱματωμένον σημειωματάριον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅπου τὸ εἶχε ῥίψῃ ὁ δήμαρχος εἰσελθών.

Ὁ κ. Βαρρικίνη ἀνακρινόμενος ἔδειξε μεγίστην ἀταραξίαν. Εἶπεν, ὅτι εἶνε συγγνωστὴ ἡ παραφορὰ τῆς δεσποσύνης Δέλλα Ῥέββια καὶ ὅτι αὐτὸς συγκατανεύει νὰ ἀπολογηθῇ. Ἀπέδειξεν ὅτι κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην δὲν ἀπεμακρύνθη τοῦ χωρίου, ὁ δὲ υἱός του Βικεντέλλο ἦτο μετ' αὐτοῦ ἔμπροσθεν τοῦ δημαρχείου κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἐγκλήματος καὶ ὅτι τέλος ὁ ἕτερος υἱός του Ὀρλανδούτσιο πυρέσσων ἦτο κλινήρης καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἔδειξεν ὅλα τὰ ὅπλα τοῦ οἴκου του, πρὸς βεβαίωσιν ὅτι οὐδενὸς ἐξ αὐτοῦ εἶχε γείνῃ ἀρτίως χρῆσις. Περὶ δὲ τοῦ σημειωματαρίου προσέθηκεν, ὅτι παραχρῆμα κατενόησε τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ ὡς πειστηρίου, διὸ σφραγίσας αὐτὸ τὸ παρέδωκαν εἰς χεῖρας τοῦ παρέδρου, προβλέπων ὅτι ἕνεκα τῆς ἔχθρας του πρὸς τὸν συνταγματάρχην ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ τὸν ὑποπτεύσωσιν

Digitized by Google

ώς ένοχον. Τελευταΐον υπέμνησεν, ότι ό Άγοστίνης ήπείλησε θάνατον κατά τοΰ γράψαντος έξ ονόματος αύτοΰ επιστολήν, καί υπέδειξεν ότι ό άλιτήριος εκείνος, ύποπτεύσας τον συνταγματάρχην ώς αυτουργόν, τον έδολοφόνησε. Τοιαύτη δ' έκδίκησις δι' άνάλογον αιτίαν ουδαμώς ήτο ασυμβίβαστος προς τά ληστρικά έθιμα.

Πέντε ημέρας μετά τον φόνον τοΰ συνταγματάρχου Δέλλα Ρέββια, ό Άγοστίνης έμπεσών εις απόσπασμα ευζώνων έφονεύθη μετ' άπεγνωσμένην αντίστασιν. Έπ' αύτοΰ ευρέθη επιστολή της Κολόμβης, δι' ής τον έξώρκιζε νά φανερώση άν ήτο ένοχος ή μή τοΰ αποδιδομένου εις αυτόν φόνου. Μή απαντήσαντος δέ τοΰ φυγοδίκου, συνεπέραναν εκ τούτου γενικώς, ότι δεν έτόλμησε νά είπη εις την θυγατέρα, ότι έφόνευσε τον πατέρα της. Όμως οί ισχυριζόμενοι, ότι έγνώριζον καλώς τον χαρακτήρα τοΰ Άγοστίνη, έλεγον έμπιστευτικώς, ότι άν είχε φονεύση τον συνταγματάρχην θά έκόμπαζε μάλλον διά την πράξίν του αντί νά την αποκρύπτη. Άλλος δέ τις φυγόδικος, γνωστός υπό το όνομα Βρανδολάτσιο, επέδωκεν εις την Κολόμβαν δήλωσιν, δι' ής έβεβαίου *επί τώ λόγω της τιμής του*, ότι ό σύντροφός του ήτο αθώος· άλλ' ώς μόνην απόδειξιν έφερεν, ότι ό Άγοστίνη ουδέποτε είπεν εις αυτόν, ότι υπώπτευε τον συνταγματάρχην.

Πάντων τούτων το πόρισμα ήτο, ότι οί Βαρρικίνη αφέθησαν ανενόχλητοι· μάλιστα ό ανακριτής επήνεσε πολύ τον δήμαρχον, ούτος δέ προς επιστέγασιν των αγαθών αύτοΰ διαθέσεων παρητήθη πάσης άξιώσεως επί τοΰ μετά της οικογενείας Δέλλα Ρέββια επιδίκου ύδατος τοΰ μύλου.

Ή Κολόμβα, κατά την έγχώριον συνήθειαν, παρόντων των φίλων της οικογενείας, έτραγώδησεν αυτοσχεδίως μοιρολόγιον τοΰ πατρός της, δι' ού έχυσεν όλον το μίσος της κατά των Βαρρικίνη, ούς διαρρήδην κατηγόρει ώς φονείς, άπειλοΰσα αυτούς προσέτι, ότι ό αδελφός της θά έκδικηθή. Το μοιρολόγιον τοΰτο, δημοτικώτατον γενόμενον, έψαλε καί ό ναύτης έν τή ήμιολία, παρούσης της μίς Λυδίας. Ό δέ Όρσος, ευρισκόμενος έν τή βορείω Γαλλία, ότε έμαθε τον θάνατον τοΰ πατρός του, εζήτησεν άδειαν, ήτις όμως δεν τώ έδόθη. Καί κατ' αρχάς μέν, έκ τινος επιστολής της αδελφής του πεισθείς, υπέλαβεν ενόχους τούς Βαρρικίνη· αλλά μετ' ού πολύ λαβών αντίγραφον των καταθέσεων των μαρτύρων καί επιστολήν ιδιαιτέραν τοΰ ανακριτοΰ σχεδόν έβεβαιώθη, ότι μόνος ένοχος ήν ό Άγοστίνης. Κατά τριμηνίαν έγραφε προς αυτόν ή Κολόμβα έπαναλαμβάνουσα τάς υπονοίας της, τάς οποίας έκάλει αποδείξεις. Ένεκα των κατηγοριών τούτων καί άκων ήσθάνετο αναβράζον το κορσικανικόν αίμά του καί παρ' ολίγον συνεμερίζετο την προκατάληψιν της αδελφής του. Άλλ' οσάκις έγραφε προς αυτήν, έπανελάμβανεν ότι αί κατηγορίαι ήσαν αβάσιμοι καί ανάξιαι πίστεως. Τή άπηγόρευε μάλιστα, αλλά ματαίως πάντοτε, νά ποιήται εις το έξής λόγον περί τούτων. Παρήλθον ούτω δύο έτη, ότε ό Όρσος τεθείς εις διαθεσιμότητα, απεφάσισε νά έπανέλθη εις την πατρίδα του, ουχί όπως έκδικηθή ανθρώπους, αθώους κατά την πεποίθησίν του, άλλ' όπως ύπανδρεύση την αδελφήν αύτοΰ καί πωλήση τά ολίγα κτήματά του, άν είχον αξίαν έπαρκή προς συντήρησίν του μακράν της Κορσικής.

Ζ'

Είτε ή έλευσις της αδελφής του ανεκάλεσεν εις την διάνοιαν τοΰ Όρσο ζωηροτέραν την ανάμνησιν της πατρικής εστίας, είτε ένετρέπετο κάπως τούς έξηυγενισμένους φίλους του διά την ένδυμασίαν καί την άγροΐκον συμπεριφοράν της Κολόμβας, άνήγγειλεν αύτοΐς ευθύς την επαύριον ότι απεφάσισε νά αναχωρήση έξ Αίακείου καί νά μεταβή εις Πετρανέραν. Όμως επέμεινε νά τώ ύποσχεθή ό συνταγματάρχης, ότι πορευόμενοι εις Βάστιαν θά έλθωσι νά καταλύσωσιν εις τον πενιχρόν πύργον του, καί προς απόδοσιν της χάριτος ταύτης ανέλαβε την υποχρέωσιν, νά προμηθεύση κυνήγιον άφθονον δορκάδων, φασιανών, αγριοχοίρων καί των τοιούτων.

Την παραμονήν της αναχωρήσεως επρότεινεν ό Όρσος νά μή έξέλθωσιν εις θήραν, αλλά νά περιπατήσωσιν ανά τον αιγιαλόν. Ή μίς Λυδία έστηρίζετο εις τον βραχίονά του, ώστε έδύνατο νά συνομιλή έλευθέρως μετ' αυτής, διότι ή μέν Κολόμβα έμεινεν έν τή πόλει προς αγοράν διαφόρων πραγμάτων, ό δέ συνταγματάρχης άπεμακρύνετο ανά πάσαν στιγμήν, όπως σκοτώνη λάρους καί φαλακροκόρακας, προκαλών ούτω τον άμετρον θαυμασμόν των διαβατών, αδυνατούντων νά κατανοήσωσι πώς ευρίσκονται άνθρωποι αποφασίζοντες νά δαπανώσι πυρίτιδα εις τοιοΰτο κυνήγιον.

Ή οδός, όπου περιεπάτουν, έφερεν εις το παρεκκλήσιον των Ελλήνων, οπόθεν φαίνεται ωραιοτάτη ή θέα τοΰ λιμένος· άλλ' εκείνοι ουδαμώς προσεΐχον εις αυτήν.

«Μίς Λυδία, είπεν ό Όρσος μετά μακράν σιωπήν, ής ή παράτασις ένέβαλλεν αμφοτέρους εις αμηχανίαν· ειλικρινώς νά μοΰ είπήτε, τί φρονεΐτε περί της αδελφής μου;

— Μοΰ αρέσει πολύ, απεκρίθη ή μίς Νέβιλ. Περισσότερον από σάς, προσέθηκε μειδιώσα, επειδή είναι γνησία Κορσικανή, ένώ σείς είσθε άγριος υπέρ το δέον έξευγενισμένος.

— Υπέρ το δέον!.. Καί όμως, χωρίς νά το θέλω, αισθάνομαι ότι γίνομαι πάλιν άγριος, άφ'

Digitized by Google

ὅτου ἐπάτησα τὸν πόδα εἰς τὴν νῆσον ταύτην. Μυρίοι ἀπαίσιοι διαλογισμοὶ συνταράσσουσι καὶ βασανίζουσι τὴν ψυχήν μου. . .καὶ εἶχον ἀνάγκην νὰ συνομιλήσω ὀλίγον μεθ' ὑμῶν, προτοῦ νὰ χωθῶ εἰς τὴν ἐρημόν μου.

— Πρέπει νὰ εἶσθε γενναῖος, κύριε· ἰδέτε τὴν ὑπομονὴν τῆς ἀδελφῆς σας καὶ μιμήθητε αὐτήν.

— Ἆ! μὴ πλανᾶσθε! Μὴ πιστεύσητε πῶς ἡ ἀδελφή μου ἔχει ὑπομονήν. Δὲν μοῦ εἶπεν ἀκόμη οὐδὲ λέξιν, ἀλλ' ἀπὸ κάθε βλέμμα της ἐννοῶ τί περιμένει παρ' ἐμοῦ.

— Τί λοιπὸν θέλει νὰ κάμετε;

— Ὤ! τίποτε!. . . μόνον νὰ δοκιμάσω ἂν τὸ τουφέκιον τοῦ κυρίου πατρός σας εἶναι καλὸν καὶ δι' ἀνθρώπους, καθὼς εἶναι διὰ πέρδικας.

— Τί εἶναι αὐτά! Πῶς σᾶς ἦλθεν αὐτὴ ἡ ἰδέα; ἀφ' οὗ ὁμολογεῖτε, ὅτι οὐδὲ λέξιν σᾶς εἶπεν. Αὐτὸ δὲν τὸ ἐπερίμενα ἀπὸ σᾶς!

— Ἂν δὲν εἶχε κατὰ νοῦν τὴν ἐκδίκησιν, θὰ μοῦ ἔκαμνε λόγον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς περὶ τοῦ πατρός μας· ἀλλὰ τὸ ἀπέφυγε. Θὰ ἀνέφερε τὸ ὄνομα ἐκείνων τοὺς ὁποίους θεωρεῖ. . . παραλόγως τὸ εἰξεύρω, ὡς φονεῖς του· ὄχι, οὐδὲ λέξιν εἶπε. Διότι, πρέπει νὰ εἰξεύρητε, ἡμεῖς οἱ Κορσικανοὶ εἴμεθα πανοῦργος φυλή. Ἡ ἀδελφή μου ἐννοεῖ, ὅτι δὲν μὲ ἔχει ἀκόμη ὁλοτελῶς εἰς τὴν ἐξουσίαν της, καὶ δὲν θέλει νὰ μὲ τρομάξῃ, ἐν ὅσῳ ἠμπορῶ ἀκόμη νὰ τῆς διαφύγω. Καὶ ὅταν κατορθώσῃ νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, ὅταν σαλεύσῃ ὁ νοῦς μου, θὰ μὲ κρημνίσῃ εἰς τὸ βάραθρον.» Τότε ὁ Ὄρσος διηγήθη εἰς τὴν μὶς Νέβιλ λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ φόνου τοῦ πατρός του καὶ ἀνέφερε τὰ κυριώτατα τεκμήρια, τὰ ὁποῖα συνδυάζων ἐπείθετο ὅτι ὁ φονεὺς ἦτο ὁ Ἀγοστίνης. «Οὐδὲν τούτων, προσέθηκεν, ἴσχυσε νὰ μεταπείσῃ τὴν Κολόμβαν. Τὸ ἐνόησα ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν της. Ὤμοσε τὸν θάνατον τῶν Βαρρικίνη· καί. . . μὶς Νέβιλ, βλέπετε πόσον σᾶς ἐμπιστεύομαι. . . ἴσως δὲν θὰ ὑπῆρχον οὗτοι πλέον ἐν τῇ ζωῇ, ἂν μὴ ἐφρόνει, ἕνεκα προλήψεως, συγγνωστῆς διὰ τὴν παρημελημένην ἀνατροφήν της, ὅτι μόνος ἐγὼ ὡς ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδικηθῶ, καὶ ὅτι θὰ ἀτιμασθῶ ἂν δὲν τὸ κάμω.

— Τῇ ἀληθείᾳ, κύριε Δέλλα Ῥέββια, συκοφαντεῖτε τὴν ἀδελφήν σας.

— Ὄχι, σεῖς ἡ ἰδία τὸ εἴπετε. . . εἶναι Κορσικανή. . . σκέπτεται ὡς σκέπτονται ὅλοι. Εἰξεύρετε διατί χθὲς ἤμην τόσον κατηφής;

— Ὄχι, ἀλλ' ἀπό τινος χρόνου φαίνεσθε ἐπιρρεπὴς εἰς μελαγχολίαν. . . Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς γνωριμίας μας δὲν ἦσθε τόσον ἄθυμος, ἐξ ἐναντίας. . .

— Χθὲς ὅμως ἤμην παρὰ τὸ σύνηθες φαιδρότατος καὶ εὐθυμότατος. Εἶχον παρατηρήσῃ, ὅτι ἐφάνητε εἰς ἄκρον ἀγαθὴ καὶ ἐπιεικὴς πρὸς τὴν ἀδελφήν μου!. . . Εἰξεύρετε τί μοῦ εἶπεν εἰς λεμβοῦχος μὲ τὴν κατηραμένην αὐτὴν διάλεκτον τῆς νήσου. «Πολὺ κυνήγι σκότωσες, Ὄρσ' Ἀντώνη· »ἀλλὰ θὰ ἰδῇς πῶς ὁ Ὀρλανδούτσιος Βαρρικίνη »εἶναι κυνηγὸς καλλίτερός σου.»

— Καὶ τί μὲ αὐτό; πῶς ἀνεκαλύψετε εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς τόσον φοβερὰς ἐννοίας; Μήπως ἔχετε τυχὸν τὴν ἀξίωσιν νὰ μὴ θεωρῶσι κἀνένα ἄλλον κυνηγὸν καλλίτερόν σας;

— Ἀλλὰ δὲν βλέπετε, πῶς ὁ ἄθλιος ἐκεῖνος ἐνόει ὅτι δὲν θὰ τολμήσω νὰ φονεύσω τὸν Ὀρλανδούτσιον;

— Εἰξεύρετε, κύριε Δέλλα Ῥέββια, ὅτι μὲ τρομάζετε; Φαίνεται ὅτι ὁ ἀὴρ τῆς νήσου σας δὲν προξενεῖ μόνον πυρετόν, ἀλλὰ καὶ παραφροσύνην. Τὸ εὐτύχημα εἶναι, ὅτι θὰ φύγωμεν γρήγορα.

— Ὄχι ὅμως προτοῦ νὰ ἔλθητε εἰς Πετρανέραν. Τὸ ὑπεσχέθητε εἰς τὴν ἀδελφήν μου.

— Καὶ ἂν παραβῶμεν τὴν ὑπόσχεσίν μας, πρέπει ἴσως νὰ φοβώμεθα κἀμμίαν ἐκδίκησιν ἀπὸ σᾶς;

— Ἐνθυμεῖσθε τί μᾶς διηγήθη προχθὲς ὁ κύριος πατήρ σας περὶ τῶν Ἰνδῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀπειλοῦσι τοὺς διοικητὰς τῆς ἑταιρίας, ὅτι θὰ ἀποθάνωσιν ἐξ ἀσιτίας ἂν δὲν εἰσακουσθῶσιν αἱ αἰτήσεις των;

— Δηλαδὴ θέλετε νὰ εἴπητε, ὅτι θὰ ἀποθάνετε καὶ σεῖς ἐξ ἀσιτίας. Ἀμφιβάλλω. Θὰ μείνητε μίαν ἡμέραν νῆστις, ἀλλ' ἔπειτα ἡ δεσποσύνη Κολόμβα θὰ σᾶς φέρῃ ἐν ὀρεκτικώτατον *μπρούτσιο*[1]) καὶ θὰ μεταπεισθῆτε.

— Εἶναι σκληρὰ τὰ σκώμματά σας, μὶς Νέβιλ· ἔπρεπε νὰ μὲ λυπηθῆτε. Βλέπετε, εἶμαι μόνος ἐνταῦθα. Σεῖς μόνη μὲ ἐμποδίζετε νὰ καταστῶ παράφρων, ὡς λέγετε. Ὑμᾶς μόνην εἶχον ἄγγελον φύλακα, καὶ τώρα. . .

— Τώρα, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία σοβαρῶς, ἔχετε ὅπως ὑποστηρίξῃ τὸν τόσον εὐκόλως σαλευόμενον νοῦν σας, τὴν ἰδίαν σας τιμήν, ὡς ἀνδρὸς καὶ στρατιώτου· καί. . . προσέθηκε στραφεῖσα ἵνα δρέψῃ ἓν ἄνθος, τὴν ἀνάμνησιν τοῦ φύλακος ἀγγέλου σας, ἂν σᾶς εἶνε αὕτη χρήσιμος εἰς τίποτε.

— Ἆ! μὶς Νέβιλ, ἂν ἠδυνάμην νὰ ἐλπίζω, ὅτι ἀληθῶς μεριμνᾶτε. . .

— Ἀκούσατε, κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν ἡ μὶς Νέβιλ συγκινηθεῖσά πως, θὰ προσενεχθῶ πρὸς ὑμᾶς, ὡς πρὸς παιδίον, ἐπειδὴ καὶ παιδίον εἶσθε. Ὅτε ἤμην μικρά, μοὶ ἔδωκεν ἡ μήτηρ μου κομψὸν περιδέραιον, τὸ ὁποῖον διακαῶς ἐπεθύμουν· ἀλλὰ μοὶ εἶπεν: «Ὁσάκις θὰ φορῇς αὐτὸ τὸ πε- »ριδέραιον, νὰ συλλογίζεσαι ὅτι δὲν ἔμαθες ἀ- »κόμη τὰ γαλλικά.» Ἔκτοτε ὑπετίμησα κάπως

[1]) Εἶδος τυροῦ ἐξ ἀνθογάλακτος, ἐθνικὸν ἔδεσμα τῶν Κορσικανῶν.

Digitized by Google

τὴν ἀξίαν τοῦ περιδεραίου, ἐπειδὴ μοὶ ἔφερεν ἑκάστοτε τύψεις συνειδότος· τὸ ἐφόρουν ὅμως καὶ ἔμαθα τὰ γαλλικά. Βλέπετε αὐτὸν τὸν δακτύλιον; εἶναι αἰγυπτιακὸς κάνθαρος, εὑρεθείς, ἂν ἀγαπᾶτε, ἐντὸς μιᾶς πυραμίδος. Αὐτὸ τὸ παράξενον σχῆμα, τὸ ὁποῖον ἴσως θὰ ἐκλάβητε ὡς φιάλην, δηλοῖ *τὸν ἀνθρώπινον βίον*. Ὑπάρχουσι πολλοὶ ὁμοεθνεῖς μου, οἵτινες θὰ ἐνέκρινον ὡς εὐστοχωτάτην τὴν ἐκλογὴν τοιούτου ἱερογλυφικοῦ συμβόλου πρὸς παράστασιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὸ δὲ μετ' αὐτὸ εἶναι θυρεός, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶναι ἐζωγραφημένη χεὶρ κρατοῦσα δόρυ, ὅπερ δηλοῖ *ἀγῶνα, μάχην*. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων χαρακτήρων ἀποτελεῖ ἔμβλημα, τὸ ὁποῖον εὑρίσκω ἀρκετὰ ἐπιτυχές, *ὁ βίος εἶναι ἀγών*. Μὴ ὑποθέσητε ὅμως, ὅτι εἶμαι εἰς θέσιν νὰ μεταφράζω ἐπιτροχάδην τὰ ἱερογλυφικά· αὐτὰ μοὶ τὰ ἐξήγησεν εἷς σοφὸς ὀνόματι καὶ πράγματι. Ἰδοὺ λάβετε λοιπὸν τὸν κάνθαρόν μου· ὁσάκις σᾶς ἐπέρχεται πονηρός τις κορσικανικὸς στοχασμὸς νὰ παρατηρῆτε τὸ περίαπτόν μου καὶ νὰ συλλογίζεσθε, ὅτι πρέπει νὰ νικήσητε ἐν τῷ ἀγῶνι, τὸν ὁποῖον συνάπτουν ἐν τῇ ψυχῇ μας τὰ κακὰ πάθη.— Ἀλλ' ἀλήθεια ἔγεινα ἐξαίρετος ἱεροκῆρυξ.

— Θὰ συλλογίζωμαι σᾶς, μὶς Νέβιλ, καὶ θὰ σκέπτωμαι...

— Νὰ σκέπτεσθε, ὅτι ἔχετε φίλην, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα θὰ λυπηθῇ... ἄν... ἂν μάθῃ ὅτι σᾶς ἐκρέμασαν. Ἄλλως δὲ τοῦτο θὰ κακοφανῇ πολὺ καὶ εἰς τοὺς κυρίους δεκανεῖς τοὺς προπάτοράς σας.» Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀφῆκε γελῶσα τὸν βραχίονα τοῦ Ὄρσο καὶ δραμοῦσα πρὸς τὸν πατέρα της: «Παπά, εἶπεν, ἄφησαι ἥσυχα τὰ κακόμοιρα τὰ πουλιὰ καὶ ἔλα μαζί μας νὰ ἐνθουσιασθῇς ἀπὸ ποίησιν εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Ναπολέοντος.»

Η'.

Ἡ ἀναχώρησις ἐνέχει πάντοτε ἐπίσημόν τι καὶ ἐπιβλητικὸν καὶ ὅταν ἀκόμη ἦναι βραχυχρόνιος. Ὁ Ὄρσος μέλλων νὰ ἀναχωρήσῃ μετὰ τῆς ἀδελφῆς του πολὺ πρωῒ ἀπεχαιρέτισεν ἀφ' ἑσπέρας τὴν μὶς Λυδίαν, ἐπειδὴ δὲν ἤλπιζεν, ὅτι πρὸς χάριν του θὰ ἐξύπνα ἐνωρὶς παρὰ τὴν συνήθειάν της. Ὁ ἀποχαιρετισμὸς αὐτῆς ἦτο ψυχρὸς καὶ σοβαρός, διότι ἀπὸ τῆς συνδιαλέξεώς των παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἡ μὲν μὶς Λυδία ἐφοβεῖτο μήπως ἔδειξεν ὑπερβολικὴν ἴσως συμπάθειαν πρὸς τὸν Ὄρσον, ὁ δὲ Ὄρσος πάλιν ἀνεμιμνήσκετο μετ' ἄλγους τὰ σκώμματα αὐτῆς καὶ μάλιστα τὴν κουφότητα τῆς ὁμιλίας της. Πρὸς στιγμὴν εἶχε πιστεύσῃ, ὅτι ἐκ τῶν τρόπων τῆς νέας Ἀγγλίδος διεφαίνετο αἴσθημά τι συμπαθείας πρὸς αὐτόν· νῦν ὅμως τὰ σκώμματα αὐτῆς διέψευδον τὰς ἐλπίδας του καὶ ἐσκέφθη, ὅτι ἐκείνη τὸν θεωρεῖ ὡς ἁπλοῦν γνώριμον καὶ οὐδὲν πλέον, καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ τὸν λησμονήσῃ παντελῶς. Ὅθεν τὰ μέγιστα ἐξεπλάγη, ὅτε τὴν πρωΐαν ἐν ᾧ ἔπινε τὸν καφὲν μετὰ τοῦ συνταγματάρχου εἶδε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν ἡ μὶς Λυδία, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς του. Εἶχεν ἐξυπνήσῃ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας, ἦτο δὲ πρόδηλον, ὅτι διὰ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο Ἀγγλὶς καὶ μάλιστα ἡ μὶς Νέβιλ, θὰ κατέβαλε μεγάλους ἀγῶνας, ὧν ἕνεκα ἐδικαιοῦτο ὁ Ὄρσος νὰ ἦναι ὁπωσδήποτε ὑπερήφανος.

«Πολὺ λυποῦμαι, ὅτι ἐταράξατε τὴν ἡσυχίαν σας τόσον πρωΐ, εἶπεν ὁ Ὄρσος. Βεβαίως ἡ ἀδελφή μου θὰ σᾶς ἐξύπνησε, παρακούουσα τὴν παραγγελίαν μου. Φοβοῦμαι μήπως σᾶς ἐπροξενήσαμεν πολλὴν δυσαρέσκειαν.. καὶ μήπως τώρα λυπεῖσθε, διότι δὲν *μὲ ἐκρέμασαν* ἀκόμη.

—Ὄχι, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία, ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ ἰταλιστὶ προφανῶς διὰ νὰ μὴ τὴν ἀκούσῃ ὁ πατήρ της. Ἀλλ' ἐθυμώσατε χθὲς διὰ τὰς ἀκάκους μου ἀστειότητας καὶ δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀναχωρήσετε, ἔχοντες δυσάρεστον ἀνάμνησιν τῆς δούλης σας. Τί φοβεροὶ ἄνθρωποι, ὁποῦ εἶσθε σεῖς οἱ Κορσικανοί! Χαίρετε λοιπὸν καὶ καλὴν ἐντάμωσιν, γρήγορα ἐλπίζω.» Καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν δεξιάν.

Ὁ Ὄρσος ἐστέναξεν ἀντὶ νὰ ἀποκριθῇ. Ἡ δὲ Κολόμβα πλησιάσασα πρὸς αὐτὸν τὸν ἔφερε πρὸς ἓν τῶν παραθύρων, καὶ δείξασα πρᾶγμά τι, ὅπερ ἐκράτει ὑπὸ τὸν πέπλον της τῷ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

«Ἡ ἀδελφή μου, εἶπεν ὁ Ὄρσος πρὸς τὴν μὶς Νέβιλ, ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς δώσῃ παράξενον δῶρον, δεσποσύνη· ἡμεῖς οἱ Κορσικανοὶ δὲν ἔχομεν μεγάλα πράγματα νὰ χαρίσωμεν... πλὴν τῆς ἀγάπης μας.... τὴν ὁποίαν δὲν ἐξαλείφει ὁ χρόνος. Ἡ ἀδελφή μου μοὶ εἶπεν, ὅτι σᾶς ἐφάνη περίεργον αὐτὸ τὸ ἐγχειρίδιον, τὸ ὁποῖον ἐφυλάττομεν ὡς ἀρχαῖον οἰκογενειακὸν μνημεῖον. Πιθανῶς θὰ ἦτο ποτὲ κρεμασμένον ἀπὸ τὴν ζώνην ἑνὸς τῶν δεκανέων ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλω τὴν τιμὴν τῆς γνωριμίας σας. Ἡ Κολόμβα τὸ νομίζει τόσον πολύτιμον, ὥστε ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειάν μου διὰ νὰ σᾶς τὸ προσφέρῃ, ἐγὼ ὅμως διστάζω νὰ συγκατατεθῶ, διότι φοβοῦμαι μήπως μᾶς χλευάσητε.

—Τὸ ἐγχειρίδιον αὐτὸ εἶναι ἐξαίρετον, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία· ἀλλ' εἶναι οἰκογενειακὸν κειμήλιον καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν δύναμαι νὰ τὸ δεχθῶ.

—Δὲν εἶναι τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ πατρός μου, ἀνεφώνησε ζωηρῶς ἡ Κολόμβα· ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος τὸ εἶχε χαρίσῃ εἰς ἕνα πρόπαππον τῆς μητρός μου. Ἂν ἡ δεσποσύνη τὸ δεχθῇ θὰ μᾶς εὐχαριστήσῃ τὰ μέγιστα.

—Λοιπόν, μὶς Λυδία εἶπεν, ὁ Ὄρσος, μὴ περιφρονήσητε βασιλικὸν ἐγχειρίδιον.»

Digitized by Google

Εἰς τὰ μνημεῖα τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως Θεοδώρου οἱ φιλάρχαιοι ἀποδίδουσι πολλῷ μείζονα ἀξίαν ἢ εἰς τὰ τῶν κραταιοτάτων μοναρχῶν. Ὅθεν ὁ πειρασμὸς ἦτο μέγας, ἡ δὲ μὶς Λυδία ἐφαντάζετο ἀπὸ τοῦδε ὁποίαν ἐντύπωσιν θὰ ἐνεποίει τὸ ὅπλον ἐκεῖνο, ἀποτεθειμένον ἐπὶ μέλανος στιλπνοῦ τραπεζίου ἐν τῇ παρὰ τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου κατοικίᾳ της. «Ὅμως, εἶπε λαβοῦσα τὸ ἐγχειρίδιον μετ' ἐνδοιασμοῦ, οἷον συνήθως δεικνύουσιν οἱ ποθοῦντες ἀλλὰ μὴ τολμῶντες νὰ λάβωσι προσφερόμενον δῶρον, καὶ μειδιάσασα φιλοφρονέστατα πρὸς τὴν Κολόμβαν: Ἀγαπητή μοι Κολόμβα..., δὲν δύναμαι...δὲν τολμῶ νὰ σᾶς ἀφήσω νὰ ἀναχωρήσητε ἄοπλος.

— Μὲ συνοδεύει ὁ ἀδελφός μου, εἶπεν ἡ Κολόμβα ὑπερηφάνως, καὶ ἔχομεν τὸ ὡραῖον τουφέκιον, τὸ ὁποῖον ὁ πατήρ σας μᾶς ἐχάρισε. Ὄρσο, τὸ ἐγέμισες μὲ σφαίρας;»

Ἡ μὶς Νέβιλ ἐκράτησε τὸ ἐγχειρίδιον ἡ δὲ Κολόμβα πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου, εἰς ὃν εἶναι ἐκτεθειμένος ὁ *χαρίζων* εἰς φίλους αἰχμηρὰ ὅπλα ἀπῄτησεν ἓν πεντάλεπτον εἰς πληρωμήν.

Ἐπιστάσης τῆς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεως ὁ Ὄρσος ἔθλιψε καὶ πάλιν τὴν χεῖρα τῆς μὶς Νέβιλ, ἡ δὲ Κολόμβα ἀσπασθεῖσα αὐτὴν παρουσίασε πρὸς ἀσπασμὸν τὰ ῥόδινα χείλη της καὶ εἰς τὸν συνταγματάρχην, ἐκπλαγέντα διὰ τὴν κορσικανικὴν φιλοφροσύνην. Ἀπὸ τοῦ παραθύρου τῆς αἰθούσης εἶδεν ἡ μὶς Λυδία ἐπιβαίνοντας τῶν ἵππων τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀδελφήν· παρετήρησε δέ, ὅτι τὰ βλέμματα τῆς Κολόμβας ἀπήστραπτον, ἐμφαίνοντα κακεντρεχῆ χαράν, ἣν τὸ πρῶτον τότε ἔβλεπεν ἀποτυπουμένην εἰς τὴν μορφήν της. Ἡ ὑψηλὴ ἐκείνη καὶ ἰσχυρὰ γυνή, ἡ στερρῶς ἐμμένουσα εἰς τὰς βαρβάρους περὶ τιμῆς δοξασίας, ἡ ὑψοῦσα ὑπερηφάνως τὸ μέτωπον, καὶ τῆς ὁποίας τὰ χείλη ἀνεκύρτου σαρδάνιον μειδίαμα, ἡ γυνὴ αὕτη ἄγουσα ὡς εἰς ἔργον ἀπαίσιον τὸν νέον ἐκεῖνον ὡπλισμένον, ὑπενθύμισεν αὐτῇ τοὺς φόβους τοῦ Ὄρσου, καὶ τῇ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπε τὸν κακόν του δαίμονα, φέροντα αὐτὸν εἰς ἀπώλειαν. Ὁ Ὄρσος ἱππεύσας ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν εἶδε· καὶ εἴτε ἐμάντευσε τοὺς διαλογισμούς της, εἴτε ἁπλῶς ἠθέλησε νὰ τὴν ἀποχαιρετίσῃ τὸ ὕστατον, λαβὼν τὸν διὰ σειρητίου ἀνηρτημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου του αἰγυπτιακὸν δακτύλιον προσήγγισεν αὐτὸν εἰς τὰ χείλη του. Ἡ μὶς Λυδία ἐρυθριάσασα ἀπεχώρησε τοῦ παραθύρου, εἶτα δὲ παραχρῆμα σχεδὸν ἐπανελθοῦσα, εἶδε τοὺς δύο Κορσικανοὺς ἀπομακρυνομένους μετὰ ταχύτητος ἐπὶ τῶν καλπαζόντων ἵππων των καὶ προχωροῦντας πρὸς τὰ ὄρη. Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ὁ συνταγματάρχης τῇ ἔδειξεν αὐτοὺς διὰ τοῦ τηλεσκοπίου του ὁδεύοντας παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐν τῷ μυχῷ τοῦ κόλπου, καὶ εἶδεν ἡ μὶς Λυδία, ὅτι ὁ Ὄρσος ἔστρεφε συνεχῶς τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν πόλιν, μέχρις ὅτου ἐγένοντο ἄφαντοι, παρακάμψαντες τὰ τέλματα, ὅπου σήμερον ὑπάρχει κάλλιστον φυτώριον.

Ἡ μὶς Λυδία, ἐμβλέψασα εἰς τὸ κάτοπτρον εἶδε τὸ πρόσωπόν της ὠχρόν.

«Τί νὰ σκέπτεται ἄρά γε περὶ ἐμοῦ ὁ νέος οὗτος; διενοήθη· καὶ ἐγὼ τί περὶ αὐτοῦ σκέπτομαι; ἀλλὰ καὶ διατί νὰ σκέπτωμαι περὶ αὐτοῦ:... Ἁπλοῦς γνώριμος τοῦ ταξειδίου... Τί ἦλθα νὰ κάμω εἰς τὴν Κορσικήν;... Ὢ! δὲν τὸν ἀγαπῶ... Ὄχι, ὄχι· ἔπειτα τοῦτο εἶναι ἀδύνατον... Καὶ ἡ Κολόμβα... ἐγὼ νὰ γείνω νύμφη μιᾶς μοιρολογιστρίας! ἡ ὁποία μάλιστα φέρει ἐπάνω της καὶ ἓν μακρὸν ἐγχειρίδιον!» Παρατηρήσασα δ' ὅτι ἐκράτει τὸ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, ἔρριψεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κοσμοδόχου πυξίδος. «Φαντάζομαι τὴν Κολόμβαν εἰς τὸ Λονδῖνον... νὰ χορεύῃ μάλιστα εἰς τοῦ Ἀλμάκ!... ὕψιστε Θεέ, τί *λέων* [1]) διὰ τὴν ἔκθεσιν!... Ἠμπορεῖ ὅμως καὶ νὰ κάμῃ κρότον ἡ Κολόμβα εἰς τὸ Λονδῖνον... Ἐκεῖνος μὲ ἀγαπᾷ, εἶμαι βεβαία... Εἶναι ἥρως μυθιστορικὸς τοῦ ὁποίου ἐγὼ διέκοψα τὸ πολυκίνδυνον στάδιον... Ἀλλ' εἶχε πραγματικῶς ὄρεξιν νὰ ἐκδικήσῃ τὸν πατέρα του, κατὰ τὴν Κορσικανικὴν μέθοδον;... Ἦτο κάτι τι κυμαινόμενον μεταξὺ ῥωμαντικοῦ ἥρωος καὶ κομψευομένου τοῦ συρμοῦ... Ἐγὼ τὸν ἔκαμα τέλειον κομψευόμενον, ἀλλὰ κομψευόμενον ἔχοντα κορσικανὸν ῥάπτην!...»

Κατακλιθεῖσα ἠθέλησε νὰ κοιμηθῇ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσεν· ἐγὼ ὅμως δὲν θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἀναφέρω τὴν συνέχειαν τοῦ μονολόγου της, ἐν ᾧ ἀπειράκις ἐπανέλαβεν ὅτι ὁ κύριος Δέλλα-Ῥέββια καὶ ἦτο καὶ εἶναι καὶ θὰ ἦναι παντελῶς ἀδιάφορος εἰς αὐτήν.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΚΡΙΝΟΣ

Καὶ ἡ σεβαστὴ μνήμη ἐντίμου καὶ ἐπιστήμονος πολίτου, οὗτινος πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐστερήθη ἡ κοινωνία, τοῦ Σταματίου Κρίνου, καὶ ἡ ἔνθερμος φιλία, ἥτις μὲ συνέδεε πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σειρὰν ἀδιάλειπτον πολλῶν ἐτῶν, μοὶ ἐπιβάλλουσι τὸ πένθιμον καθῆκον ν' ἀποτίσω φόρον ἐλάχιστον σεβασμοῦ εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρετήν, ἀναγράφων ἐν ἀτέχνῳ καὶ ἀτελεῖ διαγράμματι ἐξ ἀναμνήσεων τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ὡς πολίτου καὶ ἐπιστήμονος.

1) Οὕτως ἐκάλουν τότε ἐν Ἀγγλίᾳ τοὺς καλλωπιστάς, τοὺς κινοῦντας τὴν γενικὴν περιέργειαν δι' ἐκτάκτου τινὸς προσόντος.

Digitized by Google

Ὁ Σταμάτιος Κρῖνος ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς εὐθὺς μετὰ τὸν ἀγῶνα ἀποτελεσάσης τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν γενεᾶς, εἰς ἣν ἀνετέθη τὸ ἔργον νὰ θέσῃ τὰ θεμέλια τοῦ νέου κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος ἐπὶ τοῦ ἐλευθερωθέντος ἐδάφους τῆς Ἑλληνικῆς γῆς· ἔργον μέγιστον, καὶ δυσχερές, ἀπαιτοῦν ἐργασίαν ἐνδελεχῆ, ἀδιάλειπτον ἐπαγρύπνησιν, ἐθελοθυσίαν, καὶ κόπους ἄνευ ὑλικῆς ἀμοιβῆς, ἐν μέσῳ ἐλλείψεων ἀπείρων. Ἡ γενεὰ τῆς σήμερον, ἡ δρέπουσα καθ' ἑκάστην τοὺς καρποὺς τῆς νέας εὐρύθμου καὶ ὁμαλῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἀγνοεῖ ἴσως μὲ ποίους ἱδρῶτας ἰδιωτῶν ἐποτίσθη τὸ ἔδαφος τοῦ κοινωνικοῦ ἀγροῦ, καὶ τίνες κόποι, καὶ ἠλίκη ἐργασία κατεβλήθησαν πρὸς καλλιέργειαν αὐτοῦ καὶ γονιμοποίησιν. Διὰ τοῦτο πολλοὶ ἐξ ἐσφαλμένης θεωρίας, ἢ πρὸς ἀπόκρυψιν ἴσως τῆς ἰδίας ἀνικανότητος καὶ πονηρίας, διακηρύττουσιν ὅτι οἱ πολιτευόμενοι μόνον, οἱ ἰθύνοντες τὰ τῆς πολιτείας συντελοῦσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἢ κακοδαιμονίαν αὐτῆς καὶ τούτους κηρύττουσιν ὑπευθύνους καὶ τούτους τιμῶσι καὶ ἀφηρωΐζουσιν, ἢ καταρῶνται καὶ τιμωροῦσιν, ἐνῷ ἐν τῇ κοινωνικῇ μυρμηκιᾷ πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ ἐργάται, οἵτινες διὰ τῆς ἀφανοῦς αὐτῶν ἐργασίας, διὰ τοῦ εὐθέος χαρακτῆρος, διὰ τῆς τιμιότητος ἐπιδρῶσι σωτηρίως ἐπ' αὐτῆς, μὴ ἀναμιγνυόμενοι παντάπασιν εἰς τὰς μικρολόγους ἔριδας τῶν πολιτικῶν παθῶν.

Εἰς τοὺς ἄνδρας τούτους ἀνῆκεν ὁ Σταμάτιος Κρῖνος, ὅστις ὑπῆρξε μέχρι τέλους τοῦ βίου του εἷς τῶν γνησιωτέρων τύπων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἡ μετὰ τὸν ἀγῶνα κοινωνία ἀνέθρεψε καὶ ἐγαλούχησε, καὶ τοὺς ὁποίους κυρίως διέκρινε τὸ ζωηρὸν αἴσθημα τῆς φιλοπατρίας καὶ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ εἶχον οὐ μόνον πρὸς ἑαυτούς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν. Ἀναπτύξας ἑαυτὸν ἐνωρὶς διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς προπαρασκευῆς, καὶ διαπλάσας διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτοῦ ἰδιωτικὸν βίον αὐτάρκη, διετήρησε μέχρι τέλους ἀμειώτους τὰς ἀρετὰς τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, αἵτινες ἐχαρακτήριζον τοὺς ἄνδρας τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Διὰ τοῦτο ἔτρεφεν ἄπειρον, καὶ ἄσβεστον ἀγάπην πρὸς τὸ παρελθόν, ὅπερ συγκρίνων πρὸς τὸ παρόν, εἰς τὸ ὁποῖον, ὡς ἔλεγεν, ἡ ἡλικία του εἰσήγαγεν αὐτόν, ἔχαιρε μὲν ὡς πολίτης φιλόπατρις ἐπὶ τῇ γενομένῃ προόδῳ, ἀλλὰ καὶ ἐλυπεῖτο, διότι πολλαχοῦ ἔβλεπε κρημνιζόμενα μέρη τοῦ οἰκοδομήματος ἄνευ ἐλπίδος ἐπανορθώσεως. Ἂς ἀρχίσω δ' ἐντεῦθεν τῶν ἀναμνήσεων τῶν λόγων τοῦ φίλου μου ἐν τῇ ἀτέχνῳ ταύτῃ ἀπεικονίσει.

«Δὲν ἀγαπῶ, μοὶ ἔλεγε πολλάκις ἐν συνομιλίᾳ καὶ ἀναστροφῇ, τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους τῆς νέας γενεᾶς, οἵτινες δημοκοποῦντες καὶ φωνασκοῦντες ζητοῦσι μόνον νὰ κρημνίσωσιν, ἀνίκανοι ἐντελῶς αὐτοὶ ὄντες νὰ θέσωσι λίθον ἐπὶ λίθου. Ἀγνοοῦσι, προσέθετε, τοὺς νόμους τῆς προόδου τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, λησμονοῦσιν ὅτι ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπάρχει ἀδιάρρηκτος σύνδεσμος αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος, τὸν ὁποῖον οὔτε πολιτικός, οὔτε ἰδιώτης ὀρθῶς πολιτευόμενος καὶ σωφρόνως δρῶν, πρέπει νὰ διασπᾷ· τοὐναντίον ὀφείλει νὰ μελετᾷ καὶ σπουδάζῃ, ὅπως εἰς ἕκαστον βῆμα πρὸς τὰ πρόσω βαίνῃ ἀσφαλῶς καὶ ἐν πλήρει φωτί.» Ἀπηρίθμει δὲ ἄπειρα παραδείγματα ἐκ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῶν χρόνων του, δι' ὧν ἀπεδείκνυε τίνες παρ' ἡμῖν καινοτομίαι ἐπέτυχον καὶ τίνες ἢ ἀπέτυχον ἐντελῶς, ἢ οὐδόλως ὠφέλησαν. Ἦτο δὲ ὁ Κρῖνος εἴπερ τις καὶ ἄλλος φιλίστωρ, καὶ ἡ πολύτομος αὐτοῦ βιβλιοθήκη ἔβριθεν ἱστορικῶν ἔργων, περὶ Ἑλλάδος πραγματευομένων· ἦτο δὲ αὐτὸς οὗτος ἡ ζῶσα ἱστορία τῶν συγχρόνων του· ἀνεμίχθη δὲ καὶ ἐπὶ βραχεῖ, κομιδῇ νέος ὤν, μετὰ τόλμης καὶ πολιτικοῦ θάρρους μετ' ἄλλων ἡλικιωτῶν ὡς πρωταγωνιστὴς εἰς τὰς ἀντιδράσεις, αἵτινες ἐξηγέρθησαν ἐν Ἀθήναις κατὰ τῆς βαυαροκρατίας. Ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ «λαὸς ἀγνοῶν τὴν ἱστορίαν του καὶ τὴν γεωγραφίαν του δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ ταχεῖ βήματι πρὸς τὴν πρόοδον· ὁ δ' Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἔχει ἱστορικὸν βιβλίον ἄλλο εἰς χεῖρας, πλὴν τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ πιστεύει ὅτι ὁ βίος αὐτοῦ εἶνε ἄμεσος ἀπόρροια τοῦ ἀρχαίου, ἐνῷ χωρίζουσι τοῦτον ἀπ' ἐκείνου αἰῶνες ὁλόκληροι. Ἡ ἄγνοια τῆς ἱστορίας, ἡ ἄγνοια τῆς γεωγραφίας καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον μικροπολίτην, μὴ ἐμπνεόμενον πρὸς οὐδὲν μέγα· ἡ ἐνέργειά του, ἡ κρίσις του, αἱ σκέψεις του, περιορίζονται εἰς τὸ χωρίον του, εἰς τὸν δῆμόν του, εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Ἐκ τούτου δὲ ἀναπτύσσονται πάθη τοπικά, διαιροῦνται οἱ πολῖται εἰς δύο στρατόπεδα, ἐρίζοντα περὶ τῆς ἀρχῆς, ὧν ἑκάτερον βλέπει καταστρεφόμενα τὰ ἔργα του ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, ἐν τῷ ἀγῶνι δὲ τούτῳ συμπαρασύροντα καὶ μηδενίζοντα πᾶσαν μεμονωμένην ἰδιωτικὴν ἐργασίαν πολιτῶν, οἵτινες εὐρυτέραν ἔχοντες ἀνάπτυξιν, καὶ δραστηριωτέραν φιλοπονίαν δὲν θέλουσι ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς τοὺς σπουδαρχικοὺς τούτους ἀγῶνας.»

Ἐκ τοιούτων ἰδεῶν ἐλαυνόμενος ἠγάπα, ὡς εἶπον, τὸ παρελθόν, διότι ἐν αὐτῷ εἶδε πάντας οἰκοδομοῦντας. Διὰ τοῦτο δὲ ἀνάγνωσιν πρὸς ἀναψυχὴν εἶχε τὰ πνευματικὰ Ἑλληνικὰ ἔργα, ἅτινα τὸ παρελθὸν παρήγαγεν. Ἐνίοτε ἐπρόφθανα αὐτὸν ἀναγινώσκοντα στοιχειωδέστατον βιβλίον διδακτικὸν τῆς κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως, γεγραμμένον ὑπὸ παλαιοῦ διδασκάλου τοῦ Γένους ὅπερ μοὶ ἐπεδείκνυεν ἀμέσως καὶ συνέκρινε πρὸς πολλὰ τῆς παρ' ἡμῖν βιβλιοκαπηλικῆς ἐργολαβίας ἀποκυήματα. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ προσκόλλησις τοῦ Κρίνου εἰς ταῦτα τὰ ἔργα, ὥστε ἠσχολήθη δι' ὅλου αὐτοῦ, δύναμαι νὰ εἴπω, τοῦ

Digitized by Google

βίου νὰ καταρτίσῃ συλλογὴν ὅσον οἷόν τε πλήρη τῶν ἐκδοθέντων βιβλίων ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821, πλὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, συλλογὴν πολύτιμον, ἥτις ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ διασπασθῇ διότι εἶνε κειμήλιον ἐθνικόν, εἰς ἰδιώτου χεῖρας εὑρισκόμενον.

— Θὰ χρησιμεύσῃ, μοὶ ἔλεγε, μίαν ἡμέραν ἡ συλλογὴ αὕτη δι' ἐκεῖνον, ὅστις θὰ θελήσῃ νὰ γράψῃ περὶ τῆς πνευματικῆς κινήσεως, καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν γραμμάτων, τῆς παιδείας καὶ τῆς διδασκαλίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διότι τὸ ἱστορικὸν νῆμα δὲν ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 1821.» Ὅτε δ' ἐγώ, τοῦ λόγου παρεμπεσόντος περὶ διδασκαλίας, εἶπον ὅτι τὰ στοιχεῖα τῆς πειραματικῆς φυσικῆς καὶ τῆς ἀστρονομίας ἐδιδάχθησαν δι' ὀργάνων τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Καΐρη ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ τῆς Ἄνδρου, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ κατόπιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ,

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὀργίλως ἀτενίζων με, ἀγνοεῖτε τὴν ἱστορίαν, καὶ νομίζετε ὅτι σεῖς ἐδημιουργήσατε τὰ πάντα, καὶ καυχᾶσθε καὶ θρασύνεσθε ἐν τῇ ἀγνοίᾳ σας», καὶ ἐγερθεὶς κατεβίβασεν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης του σωρείαν Ἑλληνικῶν βιβλίων ἱστορικῶν καὶ διδακτικῶν τῶν δύο παρελθουσῶν ἑκατονταετηρίδων, δι' ὧν μοὶ κατέδειξεν ὅτι ἐν τοῖς σχολείοις τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ πειραματικὴ φυσικὴ ἐδιδάσκετο δι' ὀργάνων, ὧν στεροῦνται σήμερον τὰ Γυμνάσια. « Ποῦ διδάσκεται ἡ φιλοσοφία σας, εἶπεν, ποῦ ἡ γενικὴ ἱστορία, ποῦ ἡ ῥητορική; Ὁ ἄμβων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου τῶν ῥητόρων τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων ἐσίγησε καὶ σιγᾷ· μόλις δ' ἔχετε δύο ἢ τρεῖς νὰ ἐπιδείξητε ῥήτορας τοῦ πολιτικοῦ καὶ δικανικοῦ βήματος. »

Ἡ ἀγάπη, ἣν εἶχε πρὸς τοὺς διδασκάλους, οἵτινες ἐδίδαξαν αὐτῷ τὰ πρῶτα γράμματα ἦτο συγκινητική, ἰδίᾳ δὲ συχνάκις ἐμνημόνευε τοῦ Δημητρίου Πεζάρου. Ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του εἶχεν ἀνηρτημένας μόνας εἰκόνας τῶν Γάλλων καθηγητῶν του τῆς χημείας καὶ τῆς βοτανικῆς. Ἡ πρὸς τὸν Κοραῆν ὑπόληψίς του καὶ ἔρως εἶχε φθάσει μέχρις ἰδιοτροπίας. «Ἔχω τὴν πληρεστέραν τῶν ὑπαρχουσῶν συλλογῶν τῶν ἔργων τοῦ Κοραῆ » μοὶ ἔλεγε μίαν ἡμέραν, « ἀλλὰ μοὶ λείπει ἕν, ἡ ἐναίσιμος διατριβὴ αὐτοῦ ἡ λατινική, ἣν ἐδημοσίευσεν ἐν Μονπελιέ.» Αὐτὴ ἀνετυπώθη εἶπον. Ἀλλ' ἐκεῖνος μειδιῶν ἀπήντησεν, ὡς ἐμμανὴς συλλέκτης ἀρχαίων γνησίων καλλιτεχνημάτων, «Τὸ γνωρίζω, ἀλλ' ἤθελα τὴν πρωτότυπον. »

* *
*

Τοιοῦτος ὢν περὶ τὰ παλαιά, καὶ ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν ἐμπνεόμενος, δι' ὅλου αὐτοῦ τοῦ βίου ἐπεζήτησεν ὡς πολίτης ἔχων καθήκοντα πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἐν ᾗ ἔζη, τὴν βελτίωσιν τοῦ ὑπάρχοντος, ἄνευ καταστροφῆς τούτου, ἤθελε νὰ περιποιεῖται ἐφ' ὅσον ἠδύνατο καὶ ἐγνώριζε πᾶν φυτὸν χρήσιμον ὅπως ἀναπτύξῃ αὐτό, οὐχὶ δὲ νὰ ἐκριζοῖ καὶ ἀποκόπτῃ. Διὰ τοῦτο ἠγάπα ἰδιαζόντως καὶ ὑπελήπτετο πάντας τοὺς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐργαζομένους, ὧν πολλάκις ἐπεζήτει αὐτὸς οὗτος τὴν γνωριμίαν καὶ τὴν ἀναστροφήν. Ἠσθάνετο ἄφατον ἀγαλλίασιν, καὶ κατέλειπεν ἀγογγύστως καὶ τὴν σπουδαιοτάτην ἐργασίαν, ὁσάκις προσήρχετό τις εἰς τὸ σπουδαστήριον αὐτοῦ, ἢ τὸ φαρμακευτικὸν ἐργοστάσιον ὅπως ζητήσῃ συμβουλὴν ἢ ἐπικαλεσθῇ τὰς γνώσεις του, καὶ τὴν πεῖράν του. Δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ μνημονεύσω ἐνταῦθα ἄλλων ὀνομάτων, ἀλλὰ τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὁμολογῶ ὅτι πολλῶν διατριβῶν μου καὶ ἔργων τὴν σύνταξιν καὶ δημοσίευσιν ὀφείλω εἰς τὰς προτροπὰς αὐτοῦ, καὶ τὰς συμβουλάς. Καὶ τίς νέος ἐπιστήμων μεταφραστὴς ἢ συγγραφεὺς ἀξίου λόγου φυσικοϊστορικοῦ ἔργου δὲν προσῆλθεν εἰς αὐτόν, ἵνα μάθῃ τὴν ἀκριβῆ μετάφρασιν ὅρου ἐπιστημονικοῦ, ἢ τὸν καθορισμὸν φυτοῦ, καὶ φαρμάκου; καὶ ποῖον γλωσσάριον παλαιὸν ἢ νέον, ἢ χημικὸν βιβλίον ἤθελέ τις ζητήσει καὶ δὲν ἤθελεν ἀνεύρει εἰς τὴν βιβλιοθήκην του; Δὲν ἔπραττε δὲ τοῦτο χάριν ἐπιδείξεως· ἀλλ' ἐκ πεποιθήσεως καὶ ἐκ καθήκοντος, ὅπερ εἶχεν, ὡς ἔλεγε νὰ ποδηγετῇ τοὺς ἄλλους, ἵνα πράξωσιν ὅ,τι αὐτὸς δὲν ἤθελε δυνηθῇ, οὐδὲ εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ μνημονεύωσιν αὐτοῦ, θεωρῶν τοῦτο ἄσκοπον ἐπίδειξιν περὶ μικρά. Ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις θ' ἀπέφερε ἀφθονωτέρους καρπούς, ἐὰν οἱ καθηγηταὶ συνεχρωτίζοντο πλειότερον μετὰ τῶν φοιτητῶν, σήμερον γνωστοὶ μόνον ὄντες ἐκ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐξετάσεων, ἄσχετοι δὲ μένοντες καὶ ξένοι πρὸς αὐτούς, οὐδόλως ἐπιδρῶντες δι' ἰδιαιτέρων συνεντεύξεων ἐν τῷ οἴκῳ καὶ τῷ σπουδαστηρίῳ.

Ἐθεώρει δὲ οὐχὶ ἀτόπως καὶ τὰς σχέσεις τῶν παρ' ἡμῖν λογίων μετὰ τῶν ἐπιστημόνων τῆς Ἑσπερίας ὡς μοχλόν, ἔστω καὶ ἀσθενῆ, πρὸς ἐξέγερσιν τῆς ναρκωμένης παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, ἐτίμα δὲ τούτους μεγάλως, καὶ προθύμως ὑπήκουεν, εἰς ὅ,τι ἤθελον ζητήσει παρ' αὐτοῦ. Νωπὴ εἶνε εἰς τὴν μνήμην μου ἡ εἰκών, ὅτε πρό τινων μηνῶν, κατὰ πρόσκλησίν του, μεταβὰς εἰς τὸν οἶκόν του, εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του καθήμενον ἐν μέσῳ βιβλίων, καὶ φιαλῶν φαρμάκων, καὶ βοτανῶν, καὶ σημειώσεων χειρογράφων, πολιὸν τὴν τρίχα, καὶ καταβεβλημένον ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, ἀναγινώσκοντα τὸν περιηγητὴν Βελλώνιον.

— Θὰ σοὶ ἀναθέσω μοὶ λέγει μίαν ἐργασίαν. Ἔλαβον ἐπιστολὰς ἐξ ἐπιστημόνων χημικῶν καὶ βοτανικῶν τῆς Γαλλίας, ὅπως ζητήσω ἐνταῦθα

Digitized by Google

συνδρομὰς πρὸς ἵδρυσιν ἀνδριάντος ἐν Μὰνς τῆς Γαλλίας εἰς τὸν περιηγητὴν Βελλώνιον. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐξ ἀβρότητος προσκαλοῦσιν ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, νὰ καταβάλωμεν εἰς τὸν ἔρανον ἐκείνων μικρὰν εἰσφορὰν ὑπὲρ μνημείου ἀνδρός, πολλὰ περὶ Ἑλλάδος γράψαντος, καὶ πηγῆς ὄντος ἱστορικῶν περὶ αὐτῆς γνώσεων. Ἀλλ' εἰς τίνα ν' ἀποταθῶ, τίς γνωρίζει τὸν Βελλώνιον καὶ τὰ ἔργα του παρ' ἡμῖν; Γράψε ὀλίγα εἰς τὴν *Ἑστίαν* περὶ τοῦ βίου του, ἵνα καταστήσωμεν αὐτὸν γνωστόν·» ὅπερ καὶ ἔπραξα. Ἐχαίρετο δὲ ὅταν διὰ τῶν φίλων συλλέξας ὀλίγα χρήματα ἀπέστειλεν αὐτὰ ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν μετὰ τοῦ καταλόγου τῶν συνεισενεγκόντων.

***

Ὁ Σταμάτιος Κρῖνος εἷς τῶν πρώτων ἐπιστημόνων χημικῶν καὶ βοτανικῶν, οὓς ἀπέκτησεν ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀναγεννήσεώς της ἐγεννήθη εἰς Ταταῦλα τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1815. Μετὰ ἐπανειλημμένας συμφοράς, ἐπισυμβάσας εἰς τὸν πατρῷον οἶκον μετέβη εἰς Σῦρον ἐν ἡλικίᾳ 15 ἐτῶν, ἔνθα ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ Νεοφύτῳ Βάμβᾳ καὶ Δ' Πεζάρῳ, ἐργαζόμενος συνάμα ἐν τῷ φαρμακείῳ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του Ἀθανασίου, ὁ ὁποῖος προηγουμένως εἶχε μεταβῆ ἐκεῖ.

Κατὰ τὸ 1835 ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἤκουσε φαρμακευτικὰ μαθήματα εἰς τὴν τότε, ἕνεκα τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀρτισυστάτου κοινωνίας, συστηθεῖσαν σχολὴν πρὸς μόρφωσιν ἐμπειρικῶν φαρμακοποιῶν. Λαβὼν τὸ δίπλωμα τοῦ φαρμακοποιοῦ συνέστησε τῷ 1837 φαρμακεῖον ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ μεταξὺ δ' ἐφοίτα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, κ' ἐσπούδαζε τὴν γαλλικήν.

Τὸ φαρμακεῖον του διετήρησε μέχρι τοῦ 1841, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην ὅπως αὐξήσῃ τὰς γνώσεις του, λάβῃ ἀληθῆ ἐπιστημονικὴν παίδευσιν, καὶ μεταγγίσῃ αὐτὴν εἰς τὴν πατρίδα του. Κατ' ἀρχὰς μετέβη εἰς Πίσαν, ὅπου ἤκουσε φυσικὴν ἀπὸ τὸν Κάρολον Ματαιούτση καὶ χημείαν καὶ βοτανικὴν ἐξ ἄλλων διασήμων καθηγητῶν. Ἐκ Πίσης δὲ μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου ἐπί τινα ἔτη διέμεινεν, εἰδικῶς καταγινόμενος εἰς τὴν χημείαν καὶ τὴν βοτανικήν, διατελέσας καὶ ἐπὶ χρόνον τινὰ προπαρασκευαστὴς τοῦ διασήμου χημικοῦ Δουμᾶ.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας συνέστησε φαρμακεῖον αὖθις ἐπὶ ἐπιστημονικωτέρων βάσεων. Ἐξηκολούθησε δὲ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ μελέτας, ἐνήμερος πάντοτε ποθῶν νὰ εἶνε πρὸς πᾶσαν ἀνακάλυψιν ἐπιστημονικὴν ἐν τῇ χημείᾳ, καὶ πρὸς πᾶσαν νέαν θεωρίαν. Ἐλυπεῖτο δέ, ὡς μοὶ ἔλεγε περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ παρακολουθήσῃ τὰ γιγαντιαῖα ἅλματα, ἅτινα ἡ χημεία ἔκαμεν ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων περί τε τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πρᾶξιν.

Ὑπηρέτησε δ' ἔκτοτε καὶ τὴν πολιτείαν εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας. Ἐν τῷ Σχολείῳ τῶν τεχνῶν ἐδίδαξε τεχνολογικὴν χημείαν τῷ 1848, καὶ κατόπιν τῷ 1851—1853. Ὑπῆρξε μέλος τοῦ ἰατροσυνεδρίου ἀπὸ τοῦ 1853 μέχρι τοῦ θανάτου του, καὶ συνετέλεσε διὰ τῶν γνώσεων αὐτοῦ εἰς τὴν σύνταξιν καὶ μεταρρύθμισιν πολλῶν νόμων, ὧν αὐτὸς συνέταττε τὰ σχέδια, ἀφορώντων τὴν δημοσίαν ὑγείαν ἢ τὴν διοργάνωσιν τοῦ φαρμακευτικοῦ κλάδου.

Τῷ 1863 διωρίσθη μέλος ἐπιτροπῆς πρὸς διεύθυνσιν τοῦ Σχολείου τῶν τεχνῶν, καὶ εἰργάσθη ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ πρὸς σύνταξιν νέου κανονισμοῦ, δι' οὗ ἡ Σχολὴ αὕτη καθίστατο χρησιμωτέρα εἰς τὴν κοινωνίαν. «Δὲν ἤθελεν, ἔλεγε, τὴν πολυτεχνικὴν σχολὴν μονόφθαλμον, διδασκαλεῖον μόνον τῶν ὡραίων τεχνῶν, ὡς ἦτο κυρίως πρίν, ἀλλὰ σχολεῖον πρακτικῶν γνώσεων, καὶ τεχνῶν διὰ τὸν λαόν, διὰ τὸν ἐργάτην, διὰ τὸν τεχνουργόν, διὰ τὸν βιομήχανον. Τὸ ἔργον του δ' ἐπὶ τοιαύτης βάσεως ἱδρυθὲν συνεπλήρωσαν οἱ μετ' αὐτὸν διευθυνταί, καὶ συμπληροῦται ὁσημέραι. «Ὅπου ἀνεπτύχθησαν αἱ ὡραῖαι τέχναι, ἔλεγεν, εἶχε προηγηθῇ πολιτισμὸς μακρῶν χρόνων, κοινωνικὴ ἀνάπτυξις εὐρεῖα, εὐμάρεια βίου, καὶ πλοῦτος. Ἀδύνατον ἔλεγε τὸ φυτὸν αὐτὸ νὰ προαχθῇ καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἥτις δὲν εἶνε εἰς κατάστασιν νὰ τὸ κρίνῃ καὶ νὰ αἰσθανθῇ τὴν εὐωδίαν του, ἥτις δὲν ἔμαθε νὰ τιμᾷ τὸν καλλιτέχνην καὶ τὸν ἐπιστήμονα. Διὰ τοῦτο τὸ πολυτεχνεῖον πρέπει νὰ ἔχῃ διπλοῦν σκοπόν.»

Δὲν σημειῶ τὰς σκέψεις ταύτας ὡς τινα καινοφανῆ ἰδέαν, διότι παρὰ πολλῶν ἐλέχθη καὶ ἐγράφη, ἀλλ' ὡς παράδειγμα τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐμόρφου τὰς σκέψεις του, καὶ ἀντελαμβάνετο, ὁρμώμενος ἐκ γενικωτέρας θεωρίας, τῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο πολλάκις ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ διδάγματα τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν μακρὰν αὐτοῦ πεῖραν ἐπέμενεν ἐν τοῖς συλλόγοις καὶ ταῖς ἐπιτροπαῖς, ὧν ἦτο μέλος εἰς τὰς πεποιθήσεις του μετ' ἀκαμψίας σιδηρᾶς, οὐδὲ βῆμα ὑποχωρῶν, ἀλλ' ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν ἀντιδοξούντων πολλάκις διὰ τρόπου ὀργίλου, καὶ φράσεως δριμείας. Ὅταν δὲ διέβλεπεν ὄπισθεν τῶν ἀντιφρονούντων εἰς τὰς συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις ὅτι ὑπεκρύπτετο ὑλικὸν καὶ ἰδιοτελὲς εὐτελὲς συμφέρον, καλυπτόμενον ὑπὸ πρᾴους λόγους καὶ πατριωτικοὺς πολλάκις, εἶχε τὸ θάρρος καὶ τὴν θέλησιν νὰ τὸ φέρῃ εἰς φῶς, ἀπογυμνῶν διὰ μιᾶς λέξεως τὸν ἀντίπαλόν του. Πόσοι ἐν τοῖς σωματείοις, ὧν ἦτο μέλος δὲν θέλουσιν ἀναμνησθῇ αὐτοῦ, καὶ δὲν θέ

Digitized by Google

λουσιν αἰσθανθῇ τὴν ἔλλειψίν του, ἄτολμοι αὐτοὶ ὄντες νὰ πολεμήσωσιν ἀνδρικῶς ἰδιοτελεῖς σκέψεις ὡς ἐκεῖνος, οὗτινος ὁ βίος καὶ ἡ μικρὰ περιουσία ἦτο προϊὸν ἐντίμου ἐργασίας, καὶ οὗτινος ὁ γρόνθος προτεινόμενος ἦτο χειρός, ἣν δὲν ἐμόλυνέ ποτε πρᾶξις ἰδιοτελής;

Ὡς ἐν τῷ πολυτεχνείῳ οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ τῶν Ὀλυμπίων, ἧς μέλος ἦτο ἀπὸ τοῦ 1858, ὅτε συνέστη ἡ πρώτη ἔκθεσις τῶν Ὀλυμπίων, εἰργάζετο ὑπὸ πνεῦμα πρακτικόν. Ἔλαβε δὲ μέρος εἰς ὅλας τὰς γενομένας ἐκθέσεις· καὶ ἡ τελευταία αὐτοῦ ἐργασία, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς τελευτῆς του, εἶνε ἡ σύνταξις τῆς νέας ταξινομήσεως τῶν ἐκθεμάτων τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων, τῆς γενησομένης τῷ 1887, εἰς ἣν εἰργάζετο μετὰ δύο συναδέλφων του, οὓς ἠγάπα τοῦ Ν. Ἀποστολίδου καὶ Ἐμ. Δραγούμη. Τὴν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ τῶν Ὀλυμπίων ἐργασίαν του ἐθεώρει ἓν τῶν σπουδαιοτάτων καθηκόντων του. Διότι ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εἶχεν οὐ μόνον τὴν ἀποστολὴν συλλογῆς, πρὸς ἔκθεσιν προϊόντων τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς τέχνης καθ' ὡρισμένον χρόνον, ἀλλ' ἐθεώρει αὐτὴν ὡς σπουδαίως δυναμένην νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐν γένει ἐγχωρίου παραγωγῆς.

* *
*

Ὁ Κρίνος ὡς χημικὸς ἐπιστήμων μεγάλως συνετέλεσε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φαρμακευτικῆς χημείας. Τὸ φαρμακευτικὸν αὐτοῦ ἐργαστήριον ἦτο διδασκαλεῖον ἀληθὲς πάντων τῶν παρ' αὐτῷ μαθητευσάντων. Ἐπρέσβευε δ' ἐνδομύχως ὅτι πρόοδος ἐν Ἑλλάδι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, οὐδὲ θέλει προαχθῆ ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία ἄνευ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Διωρίσθη δὲ τῷ 1850 ὑφηγητὴς τῆς ὀργανικῆς χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ὡσαύτως διωρίσθη τῷ 1861 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς φαρμακευτικῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἀπηλλάγη τῷ 1863. Ὁ δὲ καθηγητὴς νῦν τῆς χημείας κ. Χρηστομάνος ἐκφωνῶν τὸν ἐπιτάφιον τοῦ τεθνεῶτος, ἀνωμολόγησεν ὅτι ὅτε ἐκλήθη ὡς ὑφηγητὴς τῆς χημείας τῷ 1863 νὰ παραλάβῃ τὸ χημεῖον τοῦ Πανεπιστημίου, εὗρεν ἐν αὐτῷ τὸν πρῶτον ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου κομισθέντα ἀναλυτικὸν ζυγόν, παρὰ τοῦ Κρίνου ἀγορασθέντα, καὶ ὅτι ὁ ζυγὸς οὗτος ἐνέπλησεν αὐτὸν χαρᾶς, διότι ἦτο τὸ πρῶτον τεκμήριον ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, ἣν προεσχεδίαζεν ὁ μακαρίτης Κρίνος προμηθευθεὶς αὐτόν, καλῶς γινώσκων ὅτι ἄνευ ζυγοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ χημεία.

* *
*

Ὁ Σταμάτιος Κρίνος δὲν συνέγραψε μέγα καὶ ὀγκῶδες σύγγραμμα, ἀλλ' ἐξέδωκε πολλὰς μονογραφίας καὶ διατριβὰς ἐν περιοδικοῖς, ἐν οἷς καὶ (ἐν αὐτῇ τῇ «Ἑστίᾳ», ὧν ἐνθυμοῦμαι προχείρως βιογραφίαν τοῦ Ἀθανασίου Ψαλίδα δημοσιευθεῖσαν τῷ 1879. Ἐδημοσίευσε δὲ μονογραφίαν περὶ στύρακος, καὶ πολλὰς διατριβὰς ἄλλας εἰς Ἀσκληπιόν, ὃν ἐξέδιδε μετ' ἄλλων τῷ 1856 — 59. Ἀλλὰ ἐν κοινωνίᾳ, οἵα ἡ ἡμετέρα, μὴ ἀφθονούσῃ ἀνδρῶν ἐπιστημόνων, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ ἤθη δὲν διεπλάσθησαν ἔτι ἀρκούντως ὥστε ἡ ἰδέα τοῦ καθήκοντος νὰ πρωτεύῃ ἐν παντί, δὲν πρέπει οἱ ἐπιστήμονες νὰ κρίνωνται μονομερῶς, ἂν συνέγραψαν ἢ μή, διότι τὸ συγγράφειν ἐν Ἑλλάδι ἐπιστημονικὰς συγγραφὰς δὲν εἶνε εὔκολον ἔργον, ὅσον φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἐξεταζόμενον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐρευνᾶται ἂν ὡς καθηγηταί, ἢ ὡς ὑπάλληλοι, ἢ ὡς μέλη σωματείων ὑπὲρ τῆς κοινωνίας εἰργαζομένων ἐπέδρασαν σωτηρίως πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης, καὶ πρὸς τὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας, καὶ ἂν ταῦτα πάντα συνεδυάζοντο πρὸς χαρακτῆρα εὐθὺν καὶ ἔντιμον, ἀνδρικὸν καὶ ἀξιωματικόν.

Οὐχ ἧττον ὁ Κρίνος, ἠσχολεῖτο εἰς συγγραφὴν ἔργου μεγάλου τῆς «*φυτικῆς ἀρχαιολογίας*» ὅπερ, ἂν ὁ θάνατος δὲν ἀφήρπαζεν αὐτόν, κυρίως δὲ ἂν ἡ κατατρύχουσα αὐτὸν νόσος δὲν ἐμείου τὴν φιλοπονίαν του, ἤθελε φέρει εἰς πέρας, μόνος οὗτος, παρασκευασθεὶς εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην διὰ μακροῦ χρόνου, δυνάμενος νὰ συγγράψῃ τοιοῦτον ἔργον.

Τὸ ἔργον τοῦ τοῦτο συνίστατο εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν φυτῶν, τῶν εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ἀναφερομένων, ὧν πολλὰ ἄγνωστον πρὸς ποῖα ἀντιστοιχοῦσι, μὴ ὀνομαζόμενα σήμερον διὰ τοῦ ἀρχαίου αὐτῶν ὀνόματος. Οἱ συγγραφεῖς τῆς Δύσεως, οἱ ἀσχοληθέντες περὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦτον τῆς κλασικῆς καὶ βυζαντινῆς χλωρίδος, ὑπέπεσαν ἐξ ἀγνοίας τῆς νεοελληνικῆς, καὶ ἐκ τῆς ἀτελοῦς περιγραφῆς τῶν ἀρχαίων, εἰς πολλὰ σφάλματα. Περὶ τῆς μεθόδου δὲ καθ' ἣν εἰργάζετο περὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦτον ἐξέδωκε διατριβὴν εἰδικήν, ἵνα διαφωτίσῃ καὶ ἄλλους, θεωρῶν καὶ πάνυ ὀρθῶς ταύτην ὡς τὴν καταλληλοτάτην. Ἡ περὶ ταύτης μελέτη του ἐδημοσιεύθη, τῷ 1881 ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ ἐπιστημονικοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν φυτῶν διὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ λαοῦ κατὰ τόπους καὶ χρόνους, καὶ τῆς ἐκ τούτου ὠφελείας εἰς τὴν ἐτυμολογίαν καὶ λεξικογραφίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.»

Εἰς τὸ ἔργον του τοῦτο ἦτο προσκεκολλημένος ψυχῇ τε καὶ σώματι. Παρὰ παντός, καταγομένου ἰδίως ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἐζήτει φυτὰ καὶ γλωσσάρια· ἀνεζήτει τὴν δημώδη ὀνομασίαν ἑκάστου φυτοῦ κατὰ τόπους διαφόρους, καταγράφων πάντα τὰ συνώνυμα· ἐπειδὴ δὲ τὸ κοινὸν ὄνομα ἠδύνατο νὰ εἶνε αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον, ἀλλὰ παρεφθαρμένον καὶ ἠλλοι-

Digitized by Google

ωμένον ἐκ τοῦ χρόνου, ἀνέτρεχεν εἰς τοὺς κλασικοὺς Ἕλληνας, εἰς τοὺς Βυζαντινούς, εἰς τοὺς περιηγητάς, ὧν εἶχε πλουσιωτάτην συλλογήν, εἰς τὰ γλωσσάρια, ἰατροσόφια τοῦ μέσου αἰῶνος, εἰς ἀρχαῖα χειρόγραφα, διότι μόνον διὰ τοιαύτης ἱστορικῆς μεθόδου ἦτο δυνατὸν ν' ἀποφανθῇ τις ἀσφαλῶς. Ὅτε ἐπανελθὼν ἐγὼ ἐκ τῆς ἐν Ἄνδρῳ περιοδείας μου τῷ 1879, ἐκόμισα χάριν τοῦ Κρίνου, ὀλίγα φυτὰ μετὰ σημειώσεως τῶν κοινῶν ὀνομάτων, καὶ ἐπέδειξα εἰς αὐτὸν ἕν, τὸ παράσιτον φυτὸν τῶν κυάμων καὶ τοῦ ὀρόβου, εἰπὼν ὅτι ὀνομάζεται ἐν Ἄνδρῳ *ρούβαλο*. «Ὦ! μοὶ εἶπε χαίρων, εἶνε ἡ ὀροβάγχη τῶν ἀρχαίων, ἧς τὸ ὄνομα διετηρήθη ἐν Ἄνδρῳ παραφθαρὲν εἰς τὸ *ρούβαλο*. Καὶ ὀλίγας ἔτι ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, ὅτε συναντήσας αὐτὸν καθ' ὁδὸν βαδίζοντα, κεκυρτωμένον καὶ ἐξησθενωμένον ἐκ τῆς ἐπαράτου ἀσθενείας, ἥτις ἐπὶ δεκατρία ὅλα ἔτη ἐβασάνιζε καὶ ἐταλαιπώρει αὐτόν, ἠρώτησα πῶς ἔχει.—Ἄφησε μοὶ εἶπε τὰ τῆς ὑγείας μου· εἶμαι πλήρης χαρᾶς διότι βαίνω ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ λωτοῦ τῶν ἀρχαίων.

Ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐξέλιπον. Πᾶσα ἐκείνη ἡ ζωηρὰ καὶ νοήμων ἀτομικότης ἔκειτο νεκρὰ περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς 11 Ἰανουαρίου, περιτετυλιγμένη ἐν τῇ σινδόνῃ τοῦ θανάτου.

* * *

Ὁ Κρῖνος ἀπέκτησε πολλὰ τέκνα, ἀλλὰ δύο μόνον ἐπέζησαν υἱὸς καὶ θυγάτηρ, ἅτινα ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ ἀναπτυχθέντα ἐν ἀκμῇ νεότητος ὡς βλαστοὺς νεοθαλοῦς ἐλαίας κύκλῳ τῆς τραπέζης του. Ὑπῆρξε κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ δίκαιος, ὑπερήφανος ἄνευ ἀλαζονείας, μετριόφρων μέχρι δειλίας, εἰλικρινὴς καὶ ἄδολος φίλος καὶ εὐγενὴς τὴν ψυχήν. Ἐμίσει μόνον τὴν ὑπόκρισιν, καὶ τὴν κολακείαν καὶ τοὺς νόθους ἐκείνους τρόπους τῆς φιλοφροσύνης τινῶν, οἵτινες μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη καὶ τὸ δηλητήριον εἰς τὴν καρδίαν περιποιοῦνται πάντας ἀτενίζοντες εἰς τὸ ἴδιον μόνον συμφέρον καὶ περὶ τοῦτο μόνον σπουδάζοντες, οἵτινες χαιρετῶσι μέχρις ἐδάφους τὸν συναντώμενον γνώριμον, παρερχομένου δὲ τούτου ὑπονομεύουσι τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀρετήν. Εἶχεν ὁ Κρῖνος πλήρει τὴν συναίσθησιν τῆς ἀξίας του καὶ τῶν χρόνων του καὶ τῆς ἡλικίας του. Εἰς τὰ συνέδρια καὶ τὰ σωματεῖα, ὧν ἦτο μέλος δὲν ἠγάπα νὰ κάθηται πρόσωπον βωβὸν εἰς οὐδὲν συντελοῦν, ἀλλ' ἐνεργὸν καὶ δρῶν, διὰ τοῦτο ἅμα ὡς ἔβλεπεν ὅτι εἰς οὐδὲν ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ παρῃτεῖτο καταλείπων εἰς ἄλλους τὴν θέσιν. Εἶχε τὴν φιλοπατρίαν τοῦ σώφρονος ἀνδρός, οὐχὶ τὴν ἐπιδεικτικὴν καὶ δημαγωγικήν, τὴν ἀδιαλείπτως μεμψιμοιροῦσαν κατὰ παντὸς πολιτευομένου. Τῷ 1879 ἀνετύπωσεν ἰδίᾳ δαπάνῃ ἐκ τῆς Γεωγραφίας τοῦ Δανιὴλ Φιλιππίδου καὶ Γρηγ. Κωνσταντᾶ, τῆς ἐκδοθείσης τῷ 1791, τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὰ ὅρια τῆς ὅλης Ἑλλάδος, προσθέσας καὶ γεωγραφικὸν πίνακα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Σύνοψις ἐθνική, περιέχουσα ἐπιτομὴν χρονολογικὴν καὶ ἱστορικὴν τῶν μεταβολῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ Γεωγραφίαν αὐτῆς κτλ.» Ἐδημοσίευσε δὲ ἀνωνύμως καὶ διένειμεν εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ δωρεάν, ὅπως μάθωσιν, ἔλεγεν, ὁποῖα τὰ ἀληθινὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, καὶ πῶς ἐγράφοντο αἱ γεωγραφίαι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν παλαιῶν διδασκάλων, καὶ ὁποῖαι ἰδέαι ἐνεπνέοντο εἰς τοὺς Ἕλληνας περὶ τῆς ὅλης Πατρίδος.

* * *

Ὁ Σταμάτιος Κρῖνος ἠτένιζε πρὸς τὸ τέλος τοῦ βίου του, ὅπερ ἔβλεπεν ἐγγίζον, μετὰ τῆς ἀταραξίας ἐκείνης, ἣν ἐμπνέει εἰς τὰ ἄτομα ἡ μάθησις, καὶ ἡ γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν νόμων τῆς φύσεως, διετήρησε δὲ τὴν ἀταραξίαν ταύτην καὶ κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμάς. Τὸ πρόσωπόν του τεθνεῶτος ἦτο πλῆρες γαλήνης καὶ ἡμερότητος, δὲν ἦτο πρόσωπον νεκροῦ, ἀλλ' ἀνθρώπου ζῶντος, κλείσαντος διὰ παντὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ἐν πλήρει συναισθήσει ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς πολίτης, ὡς ἐπιστήμων, ὡς οἰκογενειάρχης τὸ καθῆκόν του.

Αν. Μηλιαρακης.

ΘΥΜΟΣΟΦΙΑ ΨΙΤΤΑΚΟΥ

Ἐν τῇ *Ἐπιστημονικῇ Ἐπιθεωρήσει* τῶν Παρισίων ἀνεκινήθη πρὸ τριετίας περίπου τὸ ζήτημα τῆς νοημοσύνης παρὰ τοῖς ζῴοις· πολλαὶ δ' ἔκτοτε πειστικαὶ ἀφηγήσεις ἐδημοσιεύθησαν ἐν αὐτῇ καὶ περιγραφαὶ καταδεικνύουσαι τὸ θυμόσοφον τῶν ζῴων. Ἔν τινι δὲ τῶν τελευταίων φυλλαδίων τοῦ μνησθέντος περιοδικοῦ ὁ H. de-Lacaze-Duthiers μέλος τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, ἐπιστέλλει τὰ ἑπόμενα περὶ τοῦ ψιττακοῦ αὐτοῦ.

«Ἔχω ψιττακὸν ἱκανῶς πρᾶον, διάφορον κατὰ τοῦτο τῶν ὁμοφύλων του· καὶ οὗτος δὲ δὲν δεικνύει πρὸς πάντας ἀγάπην ἀλλὰ μόνον πρός τινας κατ' ἐπιλογήν, πρὸς ἄλλους δὲ ἀντιπαθεῖ σφόδρα καταδιώκων αὐτοὺς διὰ ῥαμφισμῶν καὶ πλήττων διὰ τῶν πτερύγων.

Ὁ ψιττακὸς οὗτος ἔχει ἰσχυρὰν μνήμην. Μὲ παρακολουθεῖ εἰς τὰ ταξείδιά μου, ἀντιλαμβάνεται δὲ πληρέστατα ποῦ εὑρίσκεται, ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ ἐν τῇ πόλει· ἡ συμπεριφορὰ αὐτοῦ εἶνε διάφορος κατὰ τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του, καὶ αἱ φιλίαι δ' αὐτοῦ μεταβάλλονται ὡς καὶ αἱ ἕξεις, ἃς ἀνακτᾶται ταχέως.

Ὡς ἀπόδειξις τῆς διαρκείας τῶν ἀναμνήσεών του ἂς χρησιμεύσῃ τόδε. Δὲν εἶνε κακός, ὡς εἶπον, ἀλλὰ δὲν δυσκολεύεται νὰ ῥαμφίσῃ πάντα ἐμβάλλοντα αὐτὸν εἰς ἀδημονίαν. Ποθεῖ καθ' ὑ-

Digitized by Google

περβολὴν τὰς θωπείας ἑνὸς τῶν οἰκείων μου, ἰδίᾳ δ' ὅταν πτεροφυῇ· ὅταν λοιπὸν προχωρῇ ἡ χείρ του πρὸς αὐτὸν κατανεύει τὴν κεφαλήν, κρατεῖται διὰ τοῦ ῥάμφους του ἀπὸ τοῦ σύρματος τοῦ κλωβίου ὅπως στηρίζηται καὶ αἰσθάνηται κάλλιον τὴν θωπείαν. Ἀλλ' ἂν ἐπιθυμῇ νὰ μείνῃ ἥσυχος, ἀποσύρεται παρακολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος λίαν προσεκτικῶς τὰς κινήσεις τῆς χειρός. Εἶνε προφανὲς ὅτι ὀπισθοδρομεῖ ἐκ προθέσεως. Ἂν δ' ἐγὼ πλησιάσω τὴν στιγμὴν ἐκείνην, προχωρεῖ ἀπειλητικῶς κατὰ τῆς χειρός μου. Δεικνύει ἐναργέστατα διὰ τῆς στάσεώς του ἂν ἐπιθυμῇ νὰ θωπευθῇ ἢ μή, ὅτι φοβεῖται τοῦτον καὶ προκαλεῖ ἀψηφῶν ἐκεῖνον.

Ἰδοὺ δὲ τὸ αἴτιον. Πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν, ἔδηξε τὸν οἰκεῖόν μου, ὃν ἀγαπᾷ διὰ τὸν τρόπον δι' οὗ τὸν θωπεύει. Ἠρωτήθη ἀμέσως ὁ πωλητὴς τοῦ πτηνοῦ.

— Κτυπήσατέ τον εἰς τὸ ῥάμφος ἅμα δαγκάσῃ καὶ δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃ, εἶπεν.

Ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον. Ἔκτοτε οὐδέποτε ὁ ψιττακὸς ἔδηξε τὸν τιμωρήσαντα αὐτόν, ἂν δ' ἀποστέργῃ ποτὲ τὰς θωπείας του ἀπομακρύνεται αὐτοῦ φοβούμενος μὴ καὶ πάλιν ὑποστῇ τὴν ποινὴν ἐκείνην. Ὡς πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα εἶνε ὅλως διάφορον. Ἐπειδὴ συνείθισα νὰ πλήττω αὐτὸν ἐλαφρῶς καὶ φιλίως εἰς τὸ ῥάμφος, δὲν μὲ φοβεῖται παντάπασι· δι' ὃ ἂν μικρὸν ἐξαφθῇ κατ' ἐμοῦ μὲ ἀπειλεῖ ἑτοιμαζόμενος εὐθὺς νὰ ἐφορμήσῃ ἐναντίον μου.

Ἀναμιμνήσκεται λοιπὸν τιμωρίας ἅπαξ καὶ ἀπὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν ἐπιβληθείσης αὐτῷ.

Ἠγάπα πολὺ νεάνιδά τινα, ἥτις σφόδρα παρώξυνεν αὐτὸν μιᾷ τῶν ἡμερῶν· πρὸ πολλοῦ ἔκτοτε μισεῖ αὐτὴν ἀμειλίκτως καὶ διατελεῖ εἰς ἐμπόλεμον πρὸς αὐτὴν κατάστασιν. Ὅταν δὲ μετὰ πολλοὺς μῆνας ἐπιστρέφῃ μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν ἐξοχήν, ὅπου διαμένει ἡ νεαρὰ ἐχθρά του, εὐθὺς ἀμέσως ἄρχεται τῶν κατ' αὐτῆς ἐχθροπραξιῶν. Ὅπως τῷ δώσῃ τροφὴν ἀναγκάζεται νὰ προφυλάξῃ τὴν χεῖρά της δι' ὑφάσματος· ἂν κύψῃ ὅπως καθαρίσῃ τὸ κάτω μέρος τοῦ κλωβίου ὁ ψιττακὸς ἀφίνει εἰς τὸ μέσον τὸ γεῦμά του καὶ κατέρχεται μεθ' ὁρμῆς ὅπως δήξῃ αὐτήν.

Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀγαπᾷ τὸ κλωβίον του. Ἐν τούτοις δὲν ἀρνεῖται νὰ κάμῃ περίπατον ἐπὶ τοῦ βραχίονός τινος ἐξ ἡμῶν. Τὴν ἐποχὴν τῶν κυάμων, τοὺς ὁποίους ὑπεραγαπᾷ, ἀρέσκεται νὰ περιφέρηται ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου διὰ τῶν πρασιῶν τοῦ κήπου καὶ νὰ δρέπῃ τὸ φυτὸν τοῦτο. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς λάβῃ καὶ κρατῇ αὐτὸ διὰ τοῦ ῥάμφους ἀνάγκη νὰ τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὸ κλωβίον ὅπου μόνον δύναται νὰ φάγῃ, ἂν δὲ δὲν ἐκτελέσω ἀμέσως τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ κινδυνεύω νὰ τιμωρηθῶ αὐστηρῶς· ἀπορρίπτει τὸν κύαμον ὅπως μὲ πλήξῃ διὰ τοῦ ῥάμφους, προχωρῶν ἐπὶ τοῦ βραχίονος μέχρι τῆς χειρὸς ἣν γινώσκει εὐτρωτοτέραν.

Ἀναντιρρήτως τὸ πτηνὸν τοῦτο εἶνε λίαν νοήμον. Δεικνύει μὲν ζηλοτυπίαν διὰ τὰς παρεχομένας εἰς κύνα τινὰ ἢ μικρὰν γαλῆν ἢ παιδίον πρὸ πάντων θωπείας, ἀλλ' ἐντούτοις διακρίνει κάλλιστα τὰ σύνοικα ζῷα καὶ δὲν βλάπτει αὐτά· ἂν ἄγνωστος ὅμως κύων εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκον, τότε αἱ κραυγαὶ αὐτοῦ εἶνε ὅλως διάφοροι. Ἥμεροί τινες περιστεραὶ ἰδοῦσαι ὅτι πολλοὶ κόκκοι καννα6οσπόρου ἔπιπτον ἐκ τοῦ κλωβίου του καθίπταντο καὶ τοὺς ἔτρωγον. Τὰς πρώτας ἡμέρας ὁ ψιττακὸς κατέβη τὰς βαθμίδας τῆς κατοικίας του ὅπως ἐξετάσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς περιστεράς. Ἐφάνη μάλιστα θέλων νὰ τὰς ἐκδιώξῃ· ἀλλ' εἶτα κατὰ μικρὸν ἐγένετο φίλος των, καὶ συχνάκις εἶδον αὐτὸν νὰ σκορπίζῃ ἐκ τοῦ δοχείου τῆς τροφῆς του πολλοὺς κόκκους εἰς τὰς φίλας του, ὧν ἐνίοτε ἐμιμεῖτο τὴν φωνήν.

Δὲν κρίνω ἐπάναγκες νὰ ἐνδιατρίψω περιπλέον οὐδὲ νὰ προσαγάγω καὶ ἄλλα παραδείγματα ὅπως ἀποδείξω τὴν ἀναμφισβήτητον τοῦ ψιττακοῦ τούτου θυμοσοφίαν. Πλεῖστοι τῶν ἐχόντων ψιττακοὺς ἐξηκρίβωσαν βεβαίως ταῦτα καὶ ἐναργέστερα ἔτι νοημοσύνης τεκμήρια. Ἐγὼ ἀνέφερα τ' ἀνωτέρω ὅπως καταστήσω γνωστὸν τοῖς ἀναγνώσταις τὸν ψιττακόν μου ἐφ' οὗ παρετήρησα τὸ ἑξῆς φαινόμενον.

Ἀγαπᾷ ὑπερβαλλόντως παιδίον τι ὀνομαζόμενον Γιάννην. Τὰ παιδία ἔχουσιν ὀξυτάτην τὴν παρατήρησιν, οὐχὶ δὲ σπανίως δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ ἐπιστήμων τις τὸ παρατηρητικὸν αὐτῶν. Ἡμέραν τινὰ ὁ Γιάννης μοὶ εἶπε θωπεύων τὸν ψιττακόν·

— Κύτταξε, κύριε, τὸν παπαγάλο πῶς κάνει κόκκινα τὰ μάτια του ὅταν εἶνε εὐχαριστημένος.

Ἡ παρατήρησις ἦτο ἀκριβεστάτη καὶ ἐκ τῆς ἐντάσεως τοῦ χρώματος τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ψιττακοῦ ἐνόει τὸ παιδίον πόσον ἤρεσκον ἢ ἀπήρεσκον αὐτῷ αἱ θωπεῖαί του.

Ἡ φιλία τοῦ ψιττακοῦ πρὸς τὸν Γιάννην εἶνε ἀπεριόριστος. Εὐθὺς ὡς ἀκούσῃ τὴν φωνήν του καὶ τὰ βήματά του, ἅτινα διακρίνει πάντων τῶν ἄλλων, κραυγάζει·

— Γιάννη ! Γιάννη !

Δὲν παύεται δὲ φωνάζων ἄχρις οὗ πλησιάσῃ ὁ φίλος του. Καὶ ὅταν πλησιάσῃ, ὁ ψιττακὸς ἐρυθραίνει τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκτείνει τὰ πτερὰ τῆς οὐρᾶς του, ἀνοίγει τὰς πτέρυγάς του, ἀνορθοῖ τὰ πτερὰ τῆς κεφαλῆς του, τοῦ τραχήλου του. Τότε ἐκβάλλει θωπευτικὸν κλωγμὸν ἢ ἐπαναλαμβάνει εὐκρινέστατα τὰς λέξεις: «Ἔ ροῦ, ἔ ροῦ.» Περιφέρεται ἐπὶ τῆς *κούρνιας* του περιστρεφόμενος, κινῶν τὴν κεφαλήν, ἐν ἑνὶ λόγῳ φουσκόνων ὡς ἰνδικὴ ὄρνις. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀποτείνονται

Digitized by Google

πρὸς τὸ παιδίον μεθ' οὗ φαίνεται συνδιαλεγόμενος. Διότι ἐκβάλλει φωνάς τινας ὡσεὶ συνωμίλει χαμηλοφώνως.

Ὁ ψιττακὸς τηλικαύτην αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν ὢν μετὰ τοῦ φίλου του, ὥστε δὲν ἀνέχεται νὰ παρέμβῃ τότε τρίτος τις· ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐννοεῖ νὰ μερισθῇ μετ' ἄλλου τὴν εὐτυχίαν του· εἶνε ἱκανὸς νὰ δήξῃ καὶ πλήξῃ διὰ τῆς πτέρυγος πάντα τολμῶντα νὰ προχωρήσῃ, ὁ δ' ὀφθαλμός του γίνεται ὁλονὲν ἐρυθρότερος.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην παύει τρώγων, δὲν δέχεται δὲ οὔτε ὀπώραν οὔτε γλύκισμα, εἰ καὶ ὑπεραγαπᾷ ταῦτα. Ἂν τὸ παιδίον προσποιηθῇ ὅτι θ' ἀπέλθῃ, κραυγάζει δυνατά: Γιάννη! Γιάννη! Πολλάκις εἶδον ἐπαναλαμβανομένην τὴν σκηνὴν ταύτην διότι καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μου ἐκίνει καὶ μ' ἔτερπεν. Ὡς ἔλεγον εἰς τὸ παιδίον ν' ἀπέλθῃ, τοῦτο δ' ἐκρύπτετο ὀπίσω παρακειμένου σμίλακος, εὐθὺς ὁ ψιττακὸς ἔπαυε βρενθυόμενος, ὁ ὀφθαλμός του ἐγίνετο πάλιν κίτρινος, ἐξέβαλλεν ἐπανειλημμένας κραυγάς:

— Γιάννη! Γιάννη.

Ἔτυπτε τὰς πτέρυγάς του ὅπως πετάξῃ πρὸς τὸ δένδρον ὅπου ἐκρύπτετο τὸ παιδίον. Ὁ Γιάννης ἀπεκρίνετο μετὰ στιγμάς τινας· τότε αἴφνης ὁ ὀφθαλμὸς ἀποκαθίστατο ἐρυθρὸς ὡς τὸ πρίν, ἀστραπὴ ἐρυθρότητος διήλαυνεν αὐτόν· ἡ προσοχὴ αὐτοῦ ἐγίνετο σύντονος καὶ ὁ ψιττακὸς ἔμενε τεταμένα ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἀφ' ἧς ἐξῆλθεν ἡ φωνὴ τοῦ κεκρυμμένου παιδίου.

Εἶτα ἐξῄρχετο ὁ Γιάννης καὶ ὁ μῖμος ἐπανελαμβάνετο.

Ὁ ψιττακὸς τόσην χαρὰν αἰσθάνεται ὅταν ὁ μικρὸς φίλος του ὁμιλῇ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν θωπεύῃ, ὥστε λαμβάνει τὴν χεῖρά του διὰ τοῦ ποδός του, καὶ μασσᾷ κινῶν τὴν γλῶσσαν ἐντὸς τοῦ ῥάμφους, ὡς νὰ τρώγῃ γλύκισμά τι.

Οὐδὲν τούτων συμβαίνει ἐν Παρισίοις, πᾶσα δὲ τοιαύτη ἐκδήλωσις φιλίας παύει ἐν τῇ ἐξοχῇ ὡς τὸ παιδίον ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριόν του.

Πῶς ἐξηγητέον τὴν παροδικὴν ἐκείνην τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐρυθρότητα; Ἐξετάσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ψιττακοῦ τούτου, εἶδον ὅτι εἶνε μεγάλη, διεσταλμένη συνήθως καὶ ὅτι ἡ ἶρις παρίσταται ὑπὸ κυκλοτεροῦς κιτρίνης ταινίας περιβαλλομένης ἔξωθεν ὑπὸ ζωηροῦ ἐρυθροχρόου σειραδίου. Ὡς γνωστὸν ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν ψιττακῶν εἶνε λίαν εὐκίνητος. Ὅταν τὸ πτηνὸν ἐκδηλοῖ τὴν χαράν του, συστέλλει *ἑκουσίως* τὴν ἶριδα αὐτοῦ, τὸ κίτρινον μεταφερόμενον εἰς τὸ κέντρον ἐξαφανίζεται, τὸ δ' ἐρυθρὸν καταλαμβάνει ἐπεκτεινόμενον ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ βάθους τοῦ ἐμπροσθίου θαλάμου τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐκ τούτου δὲ τὸ ζωηρὸν ἐρυθρὸν ἐκεῖνο χρῶμα, ὅπερ δὲν διέφυγε τὸ παρατηρητικὸν τοῦ παιδός.

Οὕτω λοιπὸν ἔχομεν πτηνὸν νοημονέστατον, πλῆρες στοργῆς πρὸς ἀνθρώπινον ὄν, ἐκφαῖνον τὴν χαρὰν αὐτοῦ διὰ τῆς συστολῆς τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ του καὶ μεταβάλλον ἑκουσίως τὸ χρῶμα τοῦ ὀφθαλμοῦ τούτου.

Ὁσάκις καταλαμβάνεται αἴφνης ὑπ' ὀργῆς καὶ ἀπειλεῖ τὴν νεάνιδα, ἧς ἐμνήσθην, τὸν ὀφθαλμόν του διέρχονται ταχέως ἀστραπαί τινες ἐρυθρότητος· ἀλλ' ἡ μεταβολὴ τῆς χροιᾶς δὲν εἶνε συνεχὴς ὡς κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς χαρᾶς.

Εἶνε περίεργον ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὅπερ θεωρεῖται ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεως παρὰ τοῖς ὑπερτέροις ζῴοις, εὑρίσκεται οὕτω ἐν σχέσει πρὸς ἑκούσια αἰσθήματα καὶ ἑκουσίας πράξεις, ἃς ἐπήνεγκον ἡ χαρὰ ἢ ἡ ὀργή, ἀπαράλλακτα ὡς αἱ κραυγαί, αἱ κινήσεις τῶν πτερῶν, καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι προφανεῖς ἐκδηλώσεις πράξεων οὐσιωδῶς ἑκουσίων.

Κ*

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ

«Ἀγαπητέ μου θεῖε, ἔγραφεν ὁ λοχαγὸς Ἐρρίκος Πράτ, δὲν μοῦ ἀναφέρετε πλέον περὶ γάμου. Παρητήθητε τέλος τῆς μανίας τοῦ νὰ μὲ νυμφεύσετε; Παραδέχεσθε ὅτι ἐχάσατε τὸ στοίχημά σας; Τότε, ἑτοιμάσατε τὸ βαλάντιόν σας. Ἔλαβα δίμηνον ἄδειαν καὶ ἔρχομαι παρ' ὑμῖν προσεχῶς.»

«Ἀγαπητέ μου ἀνεψιέ, ἀπήντησεν ὁ ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, νομίζω ὅτι μὲ περιπαίζεις καὶ δὲν ἔχεις ἴσως ἄδικον. Ἀλλ' ἂν δὲν ἠδυνήθην μέχρι τοῦδε νὰ σὲ νυμφεύσω μὲ καμμίαν ἀπὸ τὰς προστατευομένας μου, δὲν ἀπελπίζομαι ἀκόμη. Τὸ μικρὸν γυναικεῖον τάγμα μου δὲν ἐξηντλήθη ἀκόμη καθ' ὁλοκληρίαν. Ἔχω ἴσα ἴσα μίαν νεοσύλλεκτον, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχω ἀνατεθειμένας τὰς ἐλπίδας μου. Ἐλθέ, καὶ ἂν καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν καταβάλω τὴν ἀντίστασίν σου, θὰ ὁμολογήσω ὅτι μ' ἐνίκησες.»

Παρῆλθον ὀκτὼ ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ἐπιστολογραφίας ταύτης.

Ὁ Κ. Πράτ, συνταγματάρχης ἐν ἀποστρατείᾳ, ἐκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ δεκαοκταετοῦς περικαλλεστάτης νέας. Τὸ γεῦμα εἶχε σχεδὸν τελειώσῃ ὅτε ἠκούσθη θόρυβος εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, ἀκολούθως ἠνοίχθη ἀποτόμως ἡ θύρα καὶ νέος ἀξιωματικὸς ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Κ. Πράτ.

— Καλημέρα, ἀγαπητέ μου θεῖε.

Ἀλλ' ὁ λοχαγὸς παρατηρήσας τὴν νέαν ἐγένετο σοβαρώτερος.

— Καλά, ἐσκέφθη, ἂς ἴδωμεν ἂν θὰ κατορθώσωμεν τίποτε καὶ μὲ αὐτὴν τὴν νεοσύλλεκτόν μου.

Digitized by Google

—'Αλήθεια, είπεν ὁ θεῖος, ἐλησμόνησα νὰ σὲ συστήσω πρὸς τὴν δεσποινίδα Δουβρέλ. Δεσποινίς, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν νέαν, σᾶς συνιστῶ τὸν ἀνεψιόν μου.

Οἱ δύο νέοι ἐχαιρέτισαν σοβαρῶς ἀλλήλους.

—Δεσποινίς, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω τὸν κύριον πατέρα σας· ἦτο τίμιος καὶ ἀνδρεῖος στρατιωτικός.

—Τὸν ἔχασα πρὸ ἑνὸς ἔτους, ἀπήντησεν ἡ νέα, εὗρον δὲ πάσας τὰς παρηγορίας, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ πραΰνουν τοιαύτην συμφορὰν ὅταν δὲν ἔχῃ τις μητέρα, παρὰ τῷ κυρίῳ θείῳ σας. Ἐδῶ ἐπανεῦρον ἑστίαν, ἄλλον πατέρα καὶ στοργήν, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἦμαι αἰωνίως εὐγνώμων.

Ὅταν ἡ νέα ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν της ὁ Ἑρρῖκος εἶπε μειδιῶν·

—Θεῖε· ἡ νεοσύλλεκτός σας εἶνε πολὺ ὡραία, ἀλλὰ σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι καὶ μὲ αὐτὴν τίποτε δὲν θὰ κατορθώσετε καθὼς καὶ μὲ τὰς ἄλλας. Θέλω ν' ἀποθάνω ἄγαμος.

—'Απατᾶσαι, φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ θεῖος. Ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἦτο ἡ νεοσύλλεκτος περὶ τῆς ὁποίας σοῦ ἀνέφερα. Ἐκείνην θὰ τὴν ἴδῃς αὔριον. Σὲ παρακαλῶ νὰ φέρεσαι πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν μετὰ σεβασμοῦ διότι μετὰ ἕνα μῆνα θὰ γείνῃ θεία σου.

Ὁ λοχαγὸς πρὸς στιγμὴν ἐξεπλάγη, εἶτα ἐκάγχασεν.

—'Αστειεύεσθε, θεῖέ μου, ἔκραξε τέλος, αὐτὸ τὸ παιδὶ θεία μου!

—Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ συνταγματάρχης, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ φέρεσαι πρός με μετὰ μεγαλειτέρου σεβασμοῦ.

—'Αλλά, εἶπεν ὁ Ἑρρῖκος, αὐτὴ εἶνε μόλις δεκαεπταέτις καὶ σεῖς εἶσθε πενῆντα δύο ἐτῶν· ὑπάρχει μεταξύ σας διαφορὰ τριαντατεσσάρων ἐτῶν.

—Ξηρὰ ἀριθμητική, ἀπήντησεν ὁ θεῖος· ἀληθὲς ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ εἶνε δεκαοκτὼ ἐτῶν, ἀλλ' ἀνετράφη εἰς τὸ σχολεῖον τῆς δυστυχίας, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σχολεῖον ἀναπτύσσεταί τις ταχέως. Ἔχει χαρακτῆρα γυναικὸς τριακοντούτιδος, ἐγὼ δὲ ὁμοιάζω ἄνθρωπον τεσσαράκοντα ἐτῶν. Ὥστε, κύριε ἀνεψιέ μου, ὑπάρχει μεταξύ μας διαφορὰ μόνον δέκα ἐτῶν. Ἔπειτα, τοῦτο δὲν ἀφορᾷ σέ· πηγαίνω νὰ κοιμηθῶ, κάμε δὲ καὶ σὺ τὸ ἴδιον. Αὔριον θὰ ἴδωμεν τὴν οἰκογένειαν Πισών, μετὰ τῆς ὁποίας ἐσχετίσθην τελευταίως. Οἱ Πισὼν ἔχουν ὡραιοτάτην θυγατέρα, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ δώσουν προῖκα πλουσιωτάτην. Ἐπωφελήθητι αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν καὶ μὴ διατρέξῃς τὸν κίνδυνον, καθὼς ἐγώ, ν' ἀγαπήσῃς νέαν δεκαοκτετῆ ὅταν γείνῃς πενῆντα δύο ἐτῶν. Καλὴν νύκτα.

Ἡ Μαγδαληνὴ ἦτο ὡραιοτάτη. Ἡ φυσικὴ χάρις καὶ ἡ γλυκεῖα μελαγχολία αὐτῆς παρεῖχον εἰς τὴν φυσιογνωμίαν της ἀνέκφραστον θέλγητρον, ἕνεκα δὲ τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς μορφώσεως αὐτῆς καθίστατο ἀξιαγάπητος. Μεταξὺ τῶν δύο νέων ἐγεννήθη ταχέως συμπάθεια.

Τὴν ἑσπέραν ὁ λοχαγὸς ἐπαρουσιάσθη πρὸς τοὺς Πισών, γείτονας τοῦ συνταγματάρχου.

Ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ δεσποινὶς Κλαίρη Πισὼν ἦσαν φίλαι. Τὰς ἑσπέρας ὁ συνταγματάρχης καὶ ὁ πατὴρ Πισὼν συνεχῶς ἔκαμνον *πικέτο* ἐνῷ αἱ δύο νέαι συνδιελέγοντο καὶ ἔπαιζον μουσικήν.

Τὴν ἑσπέραν οὐδὲν λόγου ἄξιον συνέβη, ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης μετὰ δυσκολίας συνεκράτει τὴν ἀνυπομονησίαν του.

—Λοιπόν, πῶς εὑρίσκεις τὴν νέαν νεοσύλλεκτόν μου; ἠρώτησε τὸν ἀνεψιόν του ὅταν ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἔμειναν μόνοι.

—Ὡραιοτάτην, ἀπήντησεν ὁ Ἑρρῖκος.

—Ὡραιοτάτην! καὶ ὅμως οὐδὲ κἂν τὴν παρετήρησες, ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης. Πῶς! ὑπάρχουν εἰς τὴν αἴθουσαν δύο νέαι, καὶ σύ, ἀντὶ νὰ χαριεντίζεσαι μετ' αὐτῶν, χαρτοπαικτεῖς μὲ τρεῖς γέροντας, ἤτοι μὲ ἐμὲ καὶ τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν Πισών! Καὶ ὅταν ἡ δεσποινὶς Πισὼν σοῦ προσφέρῃ τὸ τέϊον τὴν εὐχαριστεῖς προσκλίνων τόσον ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ χώσῃς τὴν μύτην σου εἰς τὸ κύπελλον χωρὶς κἂν νὰ ὑψώσῃς ἐπ' αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμούς!

—'Αλλά, φίλτατε θεῖέ μου, μὴ θυμώνετε. Σᾶς ἀφιέρωσα τὰς ὀκτὼ πρώτας ἡμέρας τῆς ἀδείας μου, ἀφήσατέ με νὰ τὰς διέλθω ἡσύχως πλησίον σας.

—Διόλου, ἀπήντησεν ὁ συνταγματάρχης· καὶ τὸ στοίχημά μου; Ἄλλως, αὐτὴ ἡ πρώτη συνέντευξις οὐδὲν ἀπολύτως σημαίνει. Ἐννοῶ νὰ λαμβάνῃς τὸν κόπον νὰ παρατηρῇς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους σοῦ συνιστῶ. Θὰ μείνῃς ἐδῶ ὀκτὼ ἡμέρας, θὰ ἴδῃς τὴν δεσποινίδα Πισὼν ὀκτὼ φοράς, θὰ τὴν παρατηρῇς καὶ θὰ τῆς ὁμιλῇς. Ἂν μετὰ τοῦτο δὲν αἰσθανθῇς τίποτε, θὰ σοῦ πληρώσω τὰ χίλια φράγκα καὶ θὰ δυνηθῇς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν διάβολον νὰ ἐξακολουθήσῃς τὴν κωμικὴν ζωήν σου.

Ὁ Ἑρρῖκος ἔβλεπε καθ' ἑκάστην τὴν δεσποινίδα Πισών, τὴν παρετήρει, τῇ ὡμίλει, καὶ προσηνέχθη μάλιστα πρὸς αὐτὴν μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης.

—Τοῦτο εὐχαριστεῖ τὸν θεῖόν μου, ἐσκέπτετο ἐνδυόμενος τὴν τετάρτην πρωΐαν τῆς ἀφίξεώς του. Θὰ ἦνε πάντοτε καιρός, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μου νὰ τοῦ εἰπῶ ὁριστικῶς ὅτι τίποτε δὲν αἰσθάνομαι.

Καὶ ἔτυπτε τὸ στῆθός του διὰ ν' ἀποδείξῃ πρὸς ἑαυτὸν ὅτι ἡ καρδία του δὲν ἦτο ἀσθενής. 'Αλλὰ παρετήρησεν εἰς τὸν κῆπον τὴν Μαγδαληνήν, ποιοῦσαν τὴν εἰς τὰ ἄνθη της πρωϊνὴν αὐτῆς ἐπίσκεψιν.

Digitized by Google

Ἐφάνη ταραχθεῖσα κατὰ τὴν προσέγγισίν του, ἐρυθριῶσα δ' ἀπήντησεν εἰς τὸν χαιρετισμόν του.

— Ἀλλὰ τί ἐκάμνετε χθές; ἠρώτησεν ὁ νέος· μόλις ἐφάνητε.

— Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔχω πολλὰς ἀσχολίας, ἀπήντησεν ἐκείνη μὲ γλυκὺ μειδίαμα, ἀσχολοῦμαι εἰς μεγάλας προετοιμασίας.

— Εἶνε λοιπὸν ἀληθὲς ὅτι θὰ γίνετε θεία μου;

— Ναί, ἀπήντησεν ἐκείνη, καὶ τὸ μειδίαμά της ἐξηφανίσθη ἀποτόμως. Ἀλλὰ μὲ ποῖον τρόπον μοῦ τὸ λέγετε! Μήπως τοῦτο σᾶς δυσαρεστεῖ;

— Αὐτὸς ὁ γάμος, εἶπεν ὁ λοχαγός, θ' αὐξήσῃ περισσότερον τοὺς δεσμοὺς τῆς στοργῆς, ἡ ὁποία ἤδη μὲ συνδέει μεθ' ὑμῶν. Σᾶς βεβαιῶ, δεσποινίς, ὅτι ἀπῃτεῖτο νέα ὡς σεῖς διὰ νὰ μεταβάλῃ ὁ θεῖός μου τὰς πεποιθήσεις του... Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ σᾶς καταστήσῃ εὐτυχῆ, ὡς εἴσθε ἀξία... δὲν εἶνε πλέον νέος ἀλλά...

Ὁ Ἐρρίκος ἐδυσκολεύετο νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του. ἀλλ' ἡ Μαγδαληνὴ ἦλθε πρὸς βοήθειάν του.

— Ἀλλ' εἶνε τόσον καλός, εἶπεν. Ὁ πατήρ μου δὲν εἶχεν οἰκογένειαν, ἡ δὲ μήτηρ μου ἀπὸ τοῦ γάμου της οὐδέποτε ἐπανεῖδε τὴν ἰδικήν της. Ὀρφανή, σχεδὸν πτωχή, θὰ ἤμην μόνη εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Κ. Πρὰτ ἦλθε πρὸς βοήθειάν μου, μὲ ἐπαρηγόρησε, καὶ μοῦ κατέστησε τὴν ζωὴν ὀλιγώτερον βαρεῖαν. Μοῦ ἀπέδειξε στοργὴν τόσον γλυκεῖαν, τόσον τρυφεράν, ὥστε δὲν θ' ἀρκέσῃ ἡ ἀφοσίωσις ὅλης τῆς ζωῆς μου διὰ νὰ τὸν ἀνταμείψω.

— Φιλτάτη καὶ καλὴ Μαγδαληνή! ἐψιθύρισεν ὁ νέος.

— Τί διηγεῖσαι εἰς τὴν μελλόνυμφόν μου; ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης πλησιάζων τοὺς δύο νέους.

— Μήπως μὲ ζηλεύετε, θεῖέ μου;

— Σέ, ἀνέκραξεν ὁ Κ. Πράτ. Διόλου! Ἄλλως, εἶμαι βέβαιος διὰ τὴν καρδίαν τῆς Μαγδαληνῆς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἰδικήν σου... μήπως σὺ ἔχεις καρδίαν;

Τὴν ὀγδόην ἡμέραν εἰς τὸ γεῦμα ὁ συνταγματάρχης εἶπε πρὸς τὸν ἀνεψιόν του·

— Φίλτατέ μου Ἐρρίκε, ἐπειδὴ ἀναχωρεῖς αὔριον, τὸ ἑσπέρας θὰ ἔχωμεν εἰς τὸ δεῖπνον τοὺς Πισών.

— Ἀναχωρῶ! ἐψέλλισεν ὁ λοχαγός, ἀλλὰ δὲν ἀναχωρῶ ἀκόμη.

— Ἆ! ἐνόμιζα, ἀπήντησεν ὁ Κ. Πράτ, ὅτι μοῦ εἶχες κάμει λόγον περὶ ὀκτὼ ἡμερῶν. Αὐτὴ ἡ εἴδησις θὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Πισών.

— Ὤ! πρὸς Θεοῦ, θεῖέ μου, εἶπεν ὁ Ἐρρῖκος μὴ δυνηθεὶς νὰ καταστείλῃ αἴσθημα δυσαρεσκείας.

Διαρκούσης τῆς συνδιαλέξεως ταύτης ὁ Ἐρρίκος εἶδεν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Μαγδαληνῆς ἐξήστραψαν.

— Θὰ ἦτο κακόν, ἐσκέφθη, νὰ μείνω ἐδῶ περισσότερον καιρόν. Ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσω ἅμα εἶδον ἀναφαινόμενον τὸν κίνδυνον. Ἀλλὰ μήπως τὸ ἐγνώριζα;

Καὶ ἀποτόμως ἀνήγγειλεν ὅτι θ' ἀναχωρήσῃ.

— Δὲν μοῦ ἀναθέτεις καμμίαν ἐντολὴν διὰ τοὺς Πισών; ἠρώτησεν ὁ θεῖος.

— Ὄχι, ἀπήντησε ξηρῶς ὁ Ἐρρῖκος.

Ἡ Μαγδαληνὴ ἠσχολεῖτο εἰς τὸν κῆπον ὅτε εἶδε τὸν Ἐρρίκον προχωροῦντα πρὸς αὐτήν.

— Δεσποινίς, εἶπεν ὁ νέος, ἀναχωρῶ.

Τὸ πρόσωπον τῆς νέας ἐκάλυψε θανάτου ὠχρότης, ᾐσθάνθη ὅτι ἐλιποθύμει, καὶ ἐκάθησεν ἡσύχως ἐπὶ ἑνὸς καθίσματος, εὑρισκομένου ἐκεῖ πλησίον ὑπὸ μίαν σκιάδα. Ὁ Ἐρρῖκος ἐκάθησε πλησίον της.

— Καὶ πότε ἀναχωρεῖτε ; ἠρώτησεν ἀσθενῶς ἡ Μαγδαληνή.

— Ἀμέσως, ἦλθον νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω, εἶπεν ὁ Ἐρρίκος τείνων τὴν χεῖρά του ἐντὸς τῆς ὁποίας ᾐσθάνθη τρέμουσαν τὴν τῆς νέας.

— Τότε ὑγιαίνετε, κύριε.

— Χαίρετε, δεσποινίς.

Εἶχον ἐγερθῆ. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐκλονήθη ὁ δ' Ἐρρίκος ἐκράτησεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ εὐλύγιστον σῶμα τῆς νέας, ἧς ἡ κεφαλὴ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ὤμου του.

— Μαγδαληνή, Μαγδαληνή! ἀνέκραξε.

— Τί σημαίνει τοῦτο; ἠρώτησε τραχεῖα φωνὴ εἰς τὴν εἴσοδον τῆς σκιάδος.

Ὁ συνταγματάρχης εὑρίσκετο ἐνώπιόν του μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, μὲ ἦθος αὐστηρόν.

— Θεῖέ μου, ἀπήντησεν ὁ Ἐρρῖκος διὰ σοβαρᾶς φωνῆς, ἀνεκαλύψατε μυστικόν, τὸ ὁποῖον δὲν εἴχομεν ἀκόμη ἀνταλλάξῃ μεταξύ μας. Μᾶς διέφυγεν ἐν λιποψυχίᾳ προκληθείσῃ συνεπείᾳ τῆς ἀναχωρήσεώς μου. Ἀλλὰ σᾶς ὁρκίζομαι ὅτι οὔτε λόγου ἁπλοῦ εἴμεθα ἔνοχοι. Ὦ! θεῖέ μου, προσέθεσε περιλύπως ὁ νέος, διατί μοὶ ἐπεφυλάσσετο νὰ σᾶς προξενήσω αὐτὴν τὴν λύπην.

— Ὦ! κύριε, ἔλεγεν ὀλολύζουσα ἡ Μαγδαληνή, συρομένη πρὸ τῶν γονάτων τοῦ συνταγματάρχου, ἐπιμαρτύρομαι τὸν Θεὸν ὅτι ἤθελον ν' ἀφιερώσω εἰς ὑμᾶς τὴν ζωήν μου, νὰ σᾶς ἀποδώσω ἅπασαν τὴν δυνατὴν εὐτυχίαν καὶ ἀμοιβὴν τοῦ καλοῦ τὸ ὁποῖον ἐπράξατε πρός με... Ἦλθε.. .δὲν εἴξευρεν...Ὦ! ἀκουσίως μου... Συγγνώμην, κύριε, ὢ! συγγνώμην.

Δάκρυ ὕγρανε τὰς βλεφαρίδας τοῦ συνταγματάρχου.

— Καλά, ἀνέκραξεν ἀπομακρυνθεὶς ἀποτόμως, ἔλθετε... μετ' ὀλίγον.

Ὅτε ὁ Ἐρρίκος καὶ ἡ Μαγδαληνὴ ἐπαρου-

Digitized by Google

πάσθησαν ἐνώπιον τοῦ κ. Πράτ, τὸν εὗρον γαλήνιον.

—Παιδιά μου, εἶπε πρὸς αὐτούς, ἤμην τρελλός, ἀλλ' ἐτελείωσε καὶ ἐθεραπεύθην. Μαγδαληνή, ἡ προίξ σου εἶνε ἑτοίμη. Θὰ νυμφευθῆς τὸν Ἐρρῖκον. Ἀποσυρθῆτε, ἀφήσατέ με, εἶπε μὲ χειρονομίαν παρακωλύσασαν τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν νέων.

Ὁ συνταγματάρχης ἔδειξε μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου στωϊκὴν ἀπάθειαν.

Ὅτε μετὰ μηνιαῖον ταξείδιον οἱ νεόνυμφοι ἐπανῆλθον παρὰ τῷ συνταγματάρχῃ νὰ διατρίψωσιν ἡμέρας τινὰς πρὶν ἢ μεταβῶσιν εἰς τὴν ὁριστικὴν κατοικίαν των, ὁ κ. Πρὰτ τοὺς ὑπεδέχθη μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας.

—Λοιπόν, παιδιά μου, εἶσθε εὐτυχεῖς; τοὺς ἠρώτησε.

— Ναί! ἀγαπητὲ πατέρα, ἀνέκραξαν ῥιπτόμενοι εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Ἐρρῖκε, προσέθηκε, δὲν εἶνε καιρὸς νὰ κανονίσωμεν τοὺς λογαριασμούς μας;

— Ὦ! θεῖέ μου, ἂς μὴ ὁμιλῶμεν περὶ τούτου, εἶπεν ὁ νέος.

— Ἀλλὰ θέλω τὰ χίλια φράγκα μου, ἀνέκραξεν ὁ κ. Πράτ, ἀφοῦ τὰ ἐκέρδησα.

— Πῶς! ἠρώτησεν ὁ Ἐρρῖκος ἔκπληκτος.

— Ἡ νέα μου νεοσύλλεκτος, ἀπήντησεν ὁ συνταγματάρχης, εἶνε ἡ Μαγδαληνή, ὁ δὲ γάμος μου ἦτο κωμῳδία. Εὗρον μόνον αὐτὸ τὸ μέσον διὰ νὰ ἐφελκύσω τὴν προσοχήν σου ἐπ' ἐκείνης τὴν ὁποίαν σοὶ προώριζα. Ἀλλά, κράτησε τὰ χρήματά σου. Τὰ προσθέτω εἰς τὸ γαμήλιον δῶρόν μου.

Εὔθυμος γέλως ἐπηκολούθησε τὴν δήλωσιν ταύτην, καταδείξασαν τὴν διπλωματίαν τοῦ συνταγματάρχου καὶ ἀπαλλάξασαν τὸν Ἐρρῖκον καὶ τὴν Μαγδαληνὴν ἀναμνήσεως πιεζούσης τὴν εὐτυχίαν των.

(G. Rigoulet.)

Ο ΝΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΟΓΚΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

Ὁ Ἀδόλφος Βλὸχ ἐν σπουδαιοτάτῳ ἄρθρῳ δημοσιευθέντι παρ' αὐτοῦ ἐν τῇ *Ἀνθρωπολογικῇ Ἐπιθεωρήσει* περὶ τῆς ὑπαρχούσης σχέσεως τοῦ νοῦ πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ ἐγκεφάλου καταλήγει εἰς τὰ ἑξῆς πορίσματα.

1) Δὲν ὑπάρχει ἀπόλυτος σχέσις τοῦ νοῦ πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ ἐγκεφάλου, διότι ὡς γνωστὸν καὶ εὐφυεῖς ἄνθρωποι συμβαίνει νὰ ἔχωσι μικρὸν ἐγκέφαλον, καὶ ἥκιστα εὐφυεῖς ὀγκώδη. Ἐκτὸς τούτου παρά τισι φυλαῖς, αἵτινες θεωροῦνται μικρᾶς διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἀπαντᾷ ἐγκέφαλος ἢ κρανίον σχετικῶς εὐρυχωρότατον. 2) Οἱ λόγοι ὧν ἕνεκα ὁ ἐγκέφαλος εἶναι μᾶλλον ἢ ἧττον ὀγκώδης εἶναι ποικίλοι· διότι ὁ ὄγκος τοῦ ἐγκεφάλου δύναται νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγεθος, τὸ βάρος τοῦ σώματος ἢ τὴν δύναμιν τῶν μυῶν. Τέλος ὁ κυρίως ἐγκέφαλος δύναται νὰ καταστῇ ὀγκώδης παρά τινι φυλῇ ἢ ἀτόμῳ ἕνεκα τῆς διανοητικῆς δραστηριότητος. 3) Ὁ κυριώτατος παράγων τοῦ βαθμοῦ τῆς νοὺνεχείας παρὰ τῷ ἀτόμῳ εἶναι ἡ *ποιότης* τοῦ ἐγκεφαλικοῦ κυττάρου. Ἡ ποιότης αὐτὴ συνίσταται εἰς μείζονα ἢ ἐλάσσονα *εὐαισθησίαν* εἰς *ἐντυπώσεις* ἢ *ἐρεθισμοὺς* τοῦ ἐγκεφαλικοῦ κυττάρου, θεωρουμένου ὡς *ὑποστάσεως* τοῦ νοῦ. Ἡ εὐαισθησία αὐτὴ τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων δύναται νὰ εἶναι ἔμφυτος ἢ ἐπίκτητος. Ἡ πρώτη μὲν εἶναι τεκμήριον ὑπερόχου διανοίας, ἡ δὲ δευτέρα ἀποκτᾶται διὰ συνεχοῦς ἐργασίας, ἥτις εἶναι ἀναπόφευκτος εἰς πάντα εὐφυᾶ ἄνδρα. *Νευρώσεις* τινὲς δύνανται ἐπίσης νὰ παράγωσι τὴν εὐαισθησίαν ταύτην. 4) Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς φυλάς, ὑπάρχουσι περιστάσεις μὴ ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ἀτόμου, ἀλλ' ἐνεργοῦσαι ἐπὶ πάντων, αἵτινες συντείνουσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας καὶ εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν. Ἡ φύσις καὶ ὁ βαθμὸς τῆς διανοίας εἶναι διάφοροι παρὰ ταῖς διαφόροις φυλαῖς, ἀλλ' οὐδαμοῦ μόνος ὁ ὄγκος τοῦ ἐγκεφάλου ἀποτελεῖ τὸν κυριώδη παράγοντα τοῦ νοῦ.

**Δ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἡ Σκλάβα κι' ὁ Γεννίτσαρος

Τοῦρκοι ἐπατῆσαν τὸ χωριὸ κ' ἐκάψανε τὰ σπίτια,
Πήρανε λίτραις μάλαμμα, πῆραν καντάρι' ἀσῆμι,
Πῆραν καὶ σκλάβαις διαλεχταίς, ἀπάρθενα κορίτσια·
Κι' αὐτὴ τὴν κόρη τοῦ Μηνᾶ μὲ τὰ γλαρὰ τὰ μάτια
Τὴν σέρνει ἕνας γεννίτσαρος 'πισθάγκωνα δεμένη.
Κ' οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι λαχταροῦν τὴν ὄμμορφη τὴ σκλάβα
Κι' ὁ μπέης ὅλο τὴ θωρεῖ καὶ καίγετ' ἡ καρδιά του:
—Ἔλα, μωρὲ γεννίτσαρε, κι' ἂν τὴν πουλῆς τὴν κόρη,
Χίλια φλουριὰ σοῦ δίνω 'γὼ γιὰ νὰ τὴν ἀγοράσω,
Κι' ἂν δὲν σου φτάνουν μόν' αὐτά, σοῦ δίνω κι' ἄλλα τόσα,
Κι' ἂν δὲν σου φτάνουν μηδ' αὐτά, σοῦ δίνω τἄρματά μου,
Κι' ἂν δὲν σου φτάνουν μηδ' αὐτά, σοῦ δίνω τἄλογό μου,
Γιατ' εἶν' ἡ νιὰ γλυκόμματη κι' ὅ,τι νὰ 'πῆς ἀχρήζει.

—Ὅσα κι' ἂν δώσῃς, μπέη μου, τὴ σκλάβα δὲν τὴ παίρνεις,
Τι' ἐγὼ τὴ σκλάβα τὴν πονῶ, πραμμάτια δὲν τὴν κάνω.

—Καλά, μωρὲ γεννίτσαρε, γκιαουρογεννημένε,
Κι' ἂς μὴ μὲ 'ποῦν Χαλήλμπεη, ἂν δὲν σου τήνε πάρω.

Καρδιοχτυπᾷ ὁ γεννίτσαρος γιὰ τὴν καλὴ τὴ σκλάβα,
Καὶ σὰν ἐφτάσαν 'ς τὸ βουνὸ κ' ἐπλάκωσεν ἡ νύχτα
Παίρνει τὴν στράτα τῆς πλαγιᾶς μακριὰ ἀπὸ τἄλλο ἀσκέρι.
Κι' οἱ ἄλλοι δὲν τον 'ννοιώσανε, γιατὶ βαρυοκοιμῶνταν,
Μόνον ὁ μπέης τὄννοιωσε, ποὖχε καϋμὸ 'ςτὰ στήθη.
Σὰν μαῦρο φίδι ξεγλυστρᾷ κι' ἀπὸ κοντὰ τὸν ἔχει
Καὶ σὰν τὸν ἐκοντόφθασε μιὰ χουμπουριὰ τοῦ δίνει.
Πετάχθηκε ὁ γεννίτσαρος σὰν τἄγριο ζαρκάδι,
Νοιώθει τὸ βόλι κόλασι, φωτιὰ 'ς τὰ σωθικά του
Καὶ συμμαζεύει μονομιᾶς τὴν ὕστερη ζωή του,
'Σ τὸν μπέη χύνεται, πετᾷ, 'ς τὴ γῆ τὸν γονατίζει

Digitized by Google

Καὶ τοῦ καρφώνει τὴν καρδιὰ μ' ἀσταφτερὸ χαντζάρι:
—Μπέη μοῦ παίρνεις τὴν ζωὴ—τὴ σκλάβα δὲν την παίρνεις!.

Κ' ἡ κόρη κλαίει, δέρνεται, πισθάγκωνα δεμένη·
Σὰν ποῦ νὰ φύγῃ, ποῦ νὰ πᾷ μέσα 'ς τὴ μαύρη νύχτα;
Κι̯' ὁ λαβωμένος τῆς 'μιλεῖ καὶ τὴ γλυκοφωνάζει:

—Κόρη μου, μή με σκι̯άζεσαι, καὶ μή με καταρι̯έσαι·
Βγαίνει ἡ ψυχὴ ἀπ' τὰ στήθι̯α μου, 'ςὲ 'λίγο θὰ 'πεθάνω...
Μον' ἔλα, κοντοζύγωσε, γονάτισε 'ς τὸ χῶμα,
Πρὶν ξυλι̯ασθοῦν τὰ χέρι̯α μου νὰ κόψω τὸ σχοινί σου,
Νὰ φύγῃς, νὰ 'λευθερωθῇς· τί σὲ πονεῖ ἡ καρδι̯ά μου·
Εἶχ' ἀδερφοῦλα μιὰ φορὰ πῶμοι̯ζε μετ' ἐσένα!...

Κ' ἡ κόρη ἐκοντοζύγωσε καὶ τὸ σχοινὶ τῆς κόβει.
Κάνει νὰ φύγῃ, νὰ κρυφτῇ, μὴν ἔρθουν καὶ τὴν βροῦνε
Καὶ πάλι κἄτι τὴν τραβᾷ κοντὰ 'ς τὸ λαβωμένο...
Ξεχνᾷ ποῦνε καλι̯ότουρκος καὶ χριστιανὸς προδότης,
Μόνο τὸν βλέπει ὁποῦ πονεῖ καὶ σπαρταρᾷ 'ς τὸ χῶμα
Καὶ νοι̯ώθει μι̯ὰ κρυφὴ χαρὰ τὸν πόνο του νὰ γι̯άνῃ.

—Ἔτσι ἡ γυναῖκα ἐπλάσθηκε γιὰ νὰ πονῇ τοὺς ἄλλους!

Τοῦ κάκου σχίζει τὴν ποδι̯ὰ νὰ δέσῃ τὴν πληγή του·
'Ο νι̯ὸς δὲν ἔχει πλει̯ὰ 'μιλι̯ὰ κι' ὁ νιὸς ζωὴ δὲν ἔχει...
Μόνο 'σὰν νὰ μαλάχθηκε, σὰν νἄχε μετανοιώσῃ,
Σὰν νἄννι̯οωθε ποι̯ὸς ἄγγελος παρέστεκε κοντά του,
'Ημέρωσεν ἡ ὄψι του 'ς τὴν ὑστερνή του ὧρα
Κι̯' ἀπ' τὰ θολὰ τὰ μάτια του δυὸ δάκρυα κυλοῦνε,
Δυὸ δάκρυα ποῦ πλένουνε τὴν μαύρη τὴν ψυχή του....

'Ο νι̯ὸς σὰν τοῦρκος ἔζησε, σὰν χριστι̯ανὸς πεθαίνει.

Γεωργιος Δροσινης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατά τινα ἀπογραφικὴν σημείωσιν, ἣν ὁ Κάρολος Βιμπὲρ ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἰατροδικαστικῇ αὐτοῦ, αἱ αὐτοκτονίαι ἐπολλαπλασιάσθησαν μεγάλως ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν. Ἐν ᾧ ἐπὶ μίαν πενταετίαν ἀπὸ τοῦ 1826 μέχρι τοῦ 1830 ἐγένοντο 1500, ἀπὸ τοῦ 1876 μέχρι τοῦ 1880 ἐγένοντο ἑξακισχίλιαι. Συνηθέστεραι εἶνε αἱ αὐτοκτονίαι τῶν ἀνδρῶν. Ἐξ 162636 αὐτοκτονηθέντων ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1876 ἄνδρες μὲν ἦσαν 125766 γυναῖκες δὲ 36870, ἤτοι ἀναλογοῦσι 10 γυναῖκες ἐπὶ 34 ἀνδρῶν. Αἱ πλεῖσται αὐτοκτονίαι γίνονται κατ' Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον, διπλάσιαι περίπου τῶν κατὰ τὸν χειμῶνα. Οἱ τρόποι τῆς αὐτοκτονίας εἶναι διάφοροι, καὶ ἄλλους τούτων προτιμῶσιν οἱ ἄνδρες, ἄλλους δὲ αἱ γυναῖκες. Παρατηρεῖται δ' ἡ ἑπομένη ἀναλογία ὡς πρὸς τοῦτο· ἐπὶ χιλίων αὐτοκτονιῶν, αὐτοκτονοῦνται διὰ στραγγαλισμοῦ ἢ ἀπαγχονίσεως ἄνδρες μὲν 473 γυναῖκες δὲ 320· διὰ πνιγμοῦ ἐν ὕδατι ἄνδρες 244, γυναῖκες 426· διὰ πυροβόλων ὅπλων ἄνδρες 134, γυναῖκες 7· δι' ἀσφυξίας ἐξ ἀνθράκων ἄνδρες 58, γυναῖκες 122· διὰ κοπτερῶν ὅπλων ἄνδρες 42, γυναῖκες 27· διὰ κατακρημνίσεως ἄνδρες 27, γυναῖκες 52· διὰ δηλητηρίου ἄνδρες 16, γυναῖκες 40· διὰ ποικίλων ἄλλων τρόπων ἄνδρες 10, γυναῖκες 5.

Βιομηχανική τις ἑταιρία ἐν Λὸς Ἄγγελος τῆς Νοτίου Καλιφρονίας ἔλαβε τὸ προνόμιον τῆς ἐφευρέσεως κατασκευῆς χάρτου ἐκ τῶν φύλλων ἀλόης τινος καλουμένης ἐπιστημονικῶς Ὑούκκης τῆς βραχυφύλλου (Yucca breviflora.) Τὸ φυτὸν τοῦτο φύεται ἐν ἀφθονίᾳ ἐν τοῖς πυκνοτάτοις δάσεσι τῆς Νοτίου Καλλιφρονίας, τῆς Οὐτάχ, τῆς Ἀριζώνης καὶ τοῦ βορείου Μεξικοῦ. Ἡ ποιότης τοῦ οὕτω κατασκευαζομένου χάρτου εἶναι πολλῷ ἀνωτέρα τοῦ ἐξ ἀχύρου χάρτου, εἰς ὃν ἐκτυποῦνται αἱ πλεῖσται τῶν ἐφημερίδων καὶ βιβλίων, ἡ δ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι ἡ ἰδία.

Ἐπιστήμων Βέλγος, μελετήσας ἐντολῇ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Βρυξελλῶν τὰ κατὰ τὴν ὀπτικὴν τῶν ἐντόμων, κατέληξεν εἰς τὰ ἑπόμενα πορίσματα. Τὰ ἡμερόβια ἔντομα ἔχουσι χρείαν ἀπλέτου φωτὸς, διότι ἀσθενοῦς ὄντος τοῦ φωτὸς ἀδυνατοῦσι νὰ πετάσωσιν ἀσφαλῶς παραπλανώμενα ἐν τῷ δρόμῳ των. Οἱ ἁπλοῖ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐχόντων σύνθετον τὸν ὀφθαλμὸν ἐντόμων ἐλαχίστην ἔχουσι χρησιμότητα· καθόλου δὲ τὰ τοιαῦτα ἔντομα δὲν διακρίνουσιν τὸ σχῆμα τῶν ἀντικειμένων ἢ ἀμυδροτάτην ἔχουσιν ἔννοιαν αὐτῶν.

Ἐν ἐκτάκτῳ φύλλῳ τῆς Ἀκροπόλεως φιλοκάλως ἐκτετυπωμένῳ, ἐδημοσιεύθησαν ποιήματα, γνῶμαι, κρίσεις ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν λογίων περὶ Μακεδονίας καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ αὐτῆς. Ἐκ τοῦ φύλλου τούτου σταχυολογοῦμεν τὰς ἑπομένας σκέψεις ἐπιφανῶν ξένων:

*

Age quod agis (ἐνεργῶν ἐνέργει σπουδαίως) εἶναι τὸ ἔμβλημα τοῦ σοφοῦ. (Φερδ. Λεσσέψ.)

*

Ἡ Ἑλλὰς καὶ πάντες οἱ λαοί, οἵτινες ὑπέστησαν τὴν οἰκτρὰν κατάκτησιν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ὁμοιάζουσι τοὺς πρὸς βορρᾶν τῆς Σκανδιναυίας λειμῶνας, οἵτινες διατηροῦνται ὑπὸ τὴν χιόνα· ὑπὸ τὸ πένθιμον αὐτὸ κάλυμμα διδάσκεται ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη.
(Ἐρνέστος Ῥενάν.)

*

Ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, γινομένῃ καὶ πάλιν Ἑλληνικῇ, θέλουσι σχηματισθῇ τὰ ῥεύματα ἐκεῖνα τῶν ἰδεῶν, ἅτινα ἐν μεγάλαις ἐποχαῖς προσήγγισαν τὴν Ἀνατολὴν εἰς τὴν Δύσιν. (Ἰουλία Ἀδάμ.)

*

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων. Εἶνε δυνατὸν ἡ Μακεδονία, ἡ κοιτίς του, νὰ μὴ ἦτο Ἑλληνική; Ἐκεῖθεν ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἡ Μακεδονία μόνον εἰς φυλὴν πολιτισμένην δύναται ν' ἀνήκῃ.
(Ο. Μεζιέρ.)

*

Εἴθε ἡ χώρα, ὅπου ὁ Ἀριστοτέλης τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου ἐδίδασκε, καὶ πάλιν νὰ προέλθῃ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ περίοικοι οὐδέποτε νὰ λησμονήσωσι τὴν σημασίαν τοῦ τόπου τούτου.
(Ἐρνέστος Κούρτιος.)

*

Σὺ ὀψιγενὲς θαρραλέον τέκνον Ἑλλήνων
νικήτριά ποτε τῆς Ἀνατολῆς, Μακεδονία,
πιστῶς διαφύλαττε τὴν μητρικὴν γλῶσσαν,
ἕως οὗ εἰσέλθῃς εἰς τὸν πάτριον οἶκον!
(Richard Boeckh.)

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—313

Digitized by Google

'Αριθ. 527 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 2 Φεβρουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

Θ'

Ὁ δὲ Ὅρσος μετὰ τῆς ἀδελφῆς του κατ' ἀρχὰς μὲν ἕνεκα τῆς ταχύτητος τοῦ δρόμου τῶν ἵππων των ὡδοιπόρουν ἐν σιωπῇ· ἀλλ' ὅτε ἐν ἀποτόμοις ἀνωφερείαις ἠναγκάζοντο νὰ βραδύνωσι τὸ βῆμα, συνωμίλουν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν φίλων, ἀπὸ τῶν ὁποίων πρὸ μικροῦ ἐχωρίσθησαν. Ἡ Κολόμβα ἐπῄνει ἐνθουσιωδῶς τὸ κάλλος τῆς μὶς Νέβιλ, τὴν ξανθὴν κόμην καὶ τὸ χαρίεν ἦθος αὐτῆς. Ἔπειτα ἠρώτα ἂν ὁ συνταγματάρχης ἦτο ὅσον ἐφαίνετο πλούσιος ἂν ἡ μὶς Λυδία ἦτο μονογενὴς θυγάτηρ αὐτοῦ. «Φαίνεται ὅτι θὰ ἦναι, ἔλεγε, πολὺ καλὴ νύμφη. Ὁ πατήρ της εἶναι φανερόν, ὅτι σᾶς ἀγαπᾷ πολύ.» Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ὅρσος δὲν ἀπεκρίνετο, ἐξηκολούθει λέγουσα: «Ἡ οἰκογένειά μας ἦτο ἄλλοτε πλουσία, καὶ εἶναι ἀκόμη ἀπὸ τὰς μάλιστα εὐυπολήπτους τῆς νήσου. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ *ἄρχοντες*[1]) εἶναι νόθοι· ἄλλοι εὐγενεῖς δὲν εἶναι, πλὴν τῶν δεκανέων, καὶ εἰξεύρεις, Ὅρσο, ὅτι κατάγεσαι ἀπὸ τοὺς πρώτους δεκανεῖς τῆς νήσου. Εἰξεύρεις ὅτι ἡ οἰκογένειά μας ἔμενε πρῶτα *'πίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ*[2])καὶ ὅτι ἀπὸ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους ἠναγκάσθη νὰ περάσῃ ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος. Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου, Ὅρσο, δὲν θὰ ἐδυσκολευόμην νὰ ζητήσω εἰς γάμον τὴν μὶς Νέβιλ ἀπὸ τὸν πατέρα της... (Ὁ Ὅρσος ὕψωσε τοὺς ὤμους.) Ἀπὸ τὴν προῖκά της θὰ ἠγόραζα τὰ δάση τῆς Φαλσέττας καὶ τὰ ἀμπέλια, ποῦ εἶναι κάτω ἀπὸ τὰ κτήματά μας· θὰ ἔκτιζα ἓν ὡραῖον σπίτι μὲ λίθους πελεκητούς, καὶ θὰ ἐπρόσθετα ἀκόμη ἓν ἄλλο πάτωμα εἰς τὸν παλαιὸν πύργον, ὅπου ὁ Σαμπουκούτσιος ἐσκότωσε τόσους Σαρακηνοὺς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἐρρίκου, τοῦ *ὡραίου Δεσπότου*[1])

— Κολόμβα, εἶσαι τρελλή, ἀπεκρίνετο ὁ Ὅρσος κεντῶν τὸν ἵππον του.

— Εἶσαι ἄνδρας Ὅρσ' Ἀντώνη καὶ εἰξεύρεις βέβαια καλλίτερα ἀπὸ μίαν γυναῖκα τί πρέπει νὰ κάμῃς. Ἀλλ' ἤθελα νὰ εἴξευρα ὡς τί ἀντίρρησιν τάχα θὰ εἶχεν ὁ Ἄγγλος ἐκεῖνος κατὰ τοῦ συνοικεσίου αὐτοῦ. Ὑπάρχουν δεκανεῖς εἰς τὴν Ἀγγλίαν;...»

Οὕτω συνδιαλεγόμενοι, ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ ἔφθασαν μετὰ μακροτάτην πορείαν εἰς χωρίδιόν τι, οὐ μακρὰν τοῦ Βοκονιάνου, ὅπου παρέμειναν ἵνα δειπνήσωσι καὶ διανυκτερεύσωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ φίλου των οἰκογενειακοῦ. Ἐγένοντο δ' ἐν αὐτῇ δεκτοὶ μετὰ τῆς φιλοξένου προθυμίας, ἣν μόνοι οἱ λαβόντες πεῖραν ταύτης δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι. Τὴν ἐπαύριον ὁ φιλοξενήσας αὐτούς, ὅστις ἦτο καὶ σύντεκνος τῆς δεσποσύνης Δέλλα Ῥέββια, τοὺς συνώδευσε μέχρις ἀποστάσεως μιᾶς λεύγης ἀπὸ τῆς κατοικίας του.

«Βλέπετε ἐκεῖνα τὰ δάση καὶ τὰ *μακὶς*, εἶπε πρὸς τὸν Ὅρσον, ἀποχαιρετίζων αὐτόν· ὅποιος *κάμῃ συμφορὰν* ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ εἰς αὐτὰ ἐν ἡσυχίᾳ δέκα χρόνια, χωρὶς νὰ τὸν εὕρωσι ποτὲ χωροφύλακες ἢ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα. Τὰ δάση αὐτὰ συνορεύουσι μὲ τὸ μεγάλον δάσος τῆς Βιτσαβόνας, καὶ ὅταν ἔχῃ κανεὶς φίλους εἰς τὸ Βοκονιάνον ἢ εἰς τἀπερίχωρα, δὲν θὰ τοῦ λείψῃ ποτὲ τίποτε. Ὡραῖον τουφέκι ἔχετε, καὶ θὰ τραβᾷ βέβαια μακράν! Παναγία μου σῶσαι! Τί μεγάλη σφαῖρα ὁποῦ χωρεῖ! Μὲ αὐτὸ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ σκοτώσῃ ἀγρίμια πολὺ χειρότερα ἀπὸ ἀγριογούρουνα!»

Ὁ Ὅρσος ἀπεκρίθη ἀποτόμως, ὅτι τὸ τουφέκιόν του ἦτο ἀγγλικὸν καὶ ἐξηκόντιζε *τὰ σφαιρίδια* μακράν. Ἀσπασθέντες δὲ ἀλλήλους, ἐχωρίσθησαν καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν αὐτῶν.

---

[1]) Ἄρχοντες (signori) καλοῦνται οἱ ἀπόγονοι τῶν τιμαριωτικῶν οἰκογενειῶν τῆς Κορσικῆς. Αἱ οἰκογένειαι τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν δεκανέων ἐρίζουσι περὶ εὐγενείας.

[2]) Ἤτοι πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος. Ἡ ἔννοια τῆς συνηθεστάτης ταύτης φράσεως di là dei monti παραλλάσσει, ἀναλόγως τῆς θέσεως, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ὁ ὁμιλῶν. Ἡ Κορσικὴ διατέμνεται ὑπὸ σειρᾶς ὀρέων ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

[1]) Βλ. Filippini Βιβλ. Β'. Ὁ κόμης Arrigo bel Missere ἀπέθανε περὶ τὸ ἔτος 1000. Λέγεται ὅτι κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἠκούσθη φωνὴ ἐναέριος, ψάλλουσα τὸν ἑπόμενον χρησμόν:

È morto il conte Arrigo bel Missere
e Corsica sarà di male in peggio.

(Ἀπέθανεν ὁ κόμης Ἐρρίκος, ὁ εὔμορφος δεσπότης καὶ ἡ Κορσικὴ ἀπὸ κακὸν θὰ πέσῃ εἰς χειρότερον.)

Digitized by Google

Οἱ ἡμέτεροι ὁδοιπόροι ἐπλησίαζον ἤδη εἰς τὴν Πετρανέραν, ὅτε εἰς τὸ στόμα φάραγγός τινος, δι' ἧς ἔμελλον νὰ διέλθωσι,διεῖδον ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἄνδρας, ὡπλισμένους διὰ τουφεκίων, ὧν ἄλλοι μὲν ἐκάθηντο ἐπὶ λίθων, ἄλλοι δ' ἦσαν κατακεκλιμένοι ἐπὶ τῆς χλόης, καὶ ἄλλοι ὄρθιοι ἐπεσκόπουν τὴν ὁδόν· οἱ ἵπποι των ἔβοσκον ἐκεῖ που πλησίον. Ἡ Κολόμβα τοὺς παρετήρησεν ἐπὶ μικρὸν διὰ τηλεσκοπίου, ὅπερ ἐξήγαγεν ἐκ μεγάλου δερματίνου θυλάκου, τοῦ ἀπαραιτήτου συμπληρώματος τῆς σκευῆς τοῦ ὁδοιποροῦντος Κορσικανοῦ.

«Εἶν' οἱ ἰδικοί μας! ἀνεφώνησε περιχαρής. Ὁ Πιερούτσιος ἔκαμε σωστὰ ὅσα τοῦ παρήγγειλα.

— Ποῖοι ἰδικοί μας; ἠρώτησεν ὁ Ὄρσος,

— Οἱ βοσκοί μας, ἀπεκρίθη ἐκείνη. Προχθὲς τὸ βράδυ ἔστειλα ἐμπρὸς τὸν Πιερούτσιο νὰ μαζεύσῃ τὰ παλληκάρια αὐτά, διὰ νὰ σὲ συνοδεύσουν ἕως εἰς τὸ σπίτι σου. Δὲν εἶναι πρέπον νὰ ἔμβῃς εἰς Πετρανέραν χωρὶς ἀκολουθίαν, καὶ θὰ εἰξεύρῃς βέβαια, ὅτι οἱ Βαρρικίνη εἶναι ἄξιοι νὰ κάμωσι τὰ πάντα.

— Κολόμβα, εἶπεν ὁ Ὄρσος αὐστηρῶς, πολλάκις σὲ παρεκάλεσα νὰ μὴ μοῦ κάμῃς ποτὲ πλέον λόγον μήτε περὶ τῶν Βαρρικίνη, μήτε περὶ τῶν ἀτόπων ὑποψιῶν σου. Δὲν θὰ ἀνεχθῶ βέβαια νὰ γείνω γελοῖος εἰσερχόμενος εἰς τὴν κατοικίαν μου μὲ τοιαύτην συνοδίαν. Καὶ μοῦ κακοφαίνεται παραπολὺ ὅτι τοὺς ἐσύναξες χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρω.

— Ἀδελφέ μου, ἐλησμόνησες τὸν τόπον σου. Ἐγὼ ὅμως ἔχω χρέος νὰ σὲ προφυλάττω, ὁσάκις ἐκτίθεσαι εἰς κίνδυνον ἕνεκα τῆς ἀπερισκεψίας σου. Ἔπρεπε νὰ κάμω ὅ,τι ἔκαμα.»

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν οἱ βοσκοὶ ἰδόντες αὐτούς, ἐπέβησαν μετὰ σπουδῆς τῶν ἵππων των καὶ κατῆλθον καλπάζοντες ἵνα τοὺς προϋπαντήσωσι.

«Ζήτω ὁ Ὄρσ' Ἀντώνης! ἀνεφώνησε ῥωμαλέος λευκογένειος γέρων, φορῶν καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ καύσωνος χλαῖναν κορδυλωτὴν ἐκ μαλλίνου κορσικανικοῦ ὑφάσματος, πυκνοτέρου καὶ αὐτοῦ τοῦ δέρματος τῶν αἰγῶν. Εἶναι ἴδιος ἀπαράλλακτος ὁ πατέρας του, ὑψηλότερος ὅμως καὶ δυνατώτερος. Τί ὡραῖον τουφέκι! θὰ κάμῃ κρότον αὐτὸ τὸ τουφέκι, Ὄρσ' Ἀντώνη.

— Ζήτω ὁ Ὄρσ' Ἀντώνης! ἐπανέλαβον ὁμοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ποιμένες. Ἀμμὴ τὸ εἰξεύραμεν ἡμεῖς πῶς θὰ γυρίσῃ τέλος πάντων!

— Ἆ! Ὄρσ' Ἀντώνη, εἶπε καὶ εἷς ὑψηλόσωμος παλληκαρᾶς, κεραμιδόχρουν ἔχων ὄψιν, τί χαρὰ ὁποῦ θὰ εἶχε ὁ πατέρας σας, ἂν ἔζουσε διὰ νὰ σᾶς καλοδεχθῇ! Καὶ δὲν θὰ ἐπάθαινε τίποτα, ἂν ἤθελε νὰ μὲ πιστεύσῃ, ἂν μ' ἄφινε ἐμὲ νὰ τελειώσω τὴ δουλειὰ τοῦ Γκιούδικε.... Ἀλλὰ δὲν μ' ἐπίστευσεν ὁ μακαρίτης! Τώρα ὅμως εἰξεύρει καλὰ πῶς ὅσα τοῦ ἔλεγα ἦσαν σωστά.

— Ἔννοια σου! ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ γέρων, καὶ ὁ Γκιούδικε δὲν θὰ χάσῃ τίποτε ποῦ ἐπερίμεινε τόσον καιρόν.

— Ζήτω ὁ Ὄρσ' Ἀντώνης!» Καὶ δωδεκὰς πυροβολισμῶν ἐπεσφράγισε τὴν ἐπευφημίαν ταύτην.

Ὁ Ὄρσος ἀδημονῶν εὑρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁμίλου ἐκείνου τῶν ἐφίππων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐλάλουν ταὐτοχρόνως πάντες καὶ συνωθοῦντο ὅπως τῷ θλίψωσι τὴν δεξιάν· ἐπὶ ἱκανὴν δὲ ὥραν δὲν κατώρθου νὰ τοῖς ὁμιλήσῃ, μέχρις ὅτου ἀναλαβὼν τὸ παράστημα καὶ τὸ ἦθος, ὅπερ εἶχεν, ὅτε ἐπιθεωρῶν τὴν διμοιρίαν του ἤλεγχε τοὺς ἄνδρας ἢ ἐτιμώρει αὐτοὺς διὰ περιορισμοῦ καὶ κρατήσεως:

«Φίλοι μου, εἶπε, σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγάπην, ὅπου μοῦ δεικνύετε, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην ὅπου εἴχετε πρὸς τὸν πατέρα μου. Ἀλλ' ἐννοῶ καὶ θέλω νὰ μὴ μὲ συμβουλεύῃ κανεὶς ἀπὸ σᾶς. Εἰξεύρω τί πρέπει νὰ πράξω.

— Καλὰ λέγει! καλὰ λέγει! ἀνεκραύγασαν οἱ ποιμένες. Νὰ εἰξεύρετε πῶς εἴμεθα ὅλοι εἰς τὴν διάθεσίν σας.

— Τὸ εἰξεύρω, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ. Ἀλλὰ τώρα δὲν ἔχω χρείαν ἀπὸ κανένα, καὶ τὸ σπίτι μου δὲν κινδυνεύει. Ἐμπρὸς λοιπόν, μεταβολή! καὶ πηγαίνετε εἰς τὰ γίδια σας. Εἰξεύρω τὸν δρόμον τῆς Πετρανέρας καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ ὁδηγούς.

— Μὴ φοβεῖσθε τίποτε, Ὄρσ' Ἀντώνη, εἶπεν ὁ γέρων· *αὐτοὶ* δὲν θὰ τολμήσουν νὰ φανοῦν πουθενὰ σήμερα. Ὁ ποντικὸς χώνεται 'ς τὴν τρύπα του 'σὰν γυρίζῃ ὁ γάτος.

— Γάτος νὰ γείνῃς, γεροκολασμένε! εἶπεν ὁ Ὄρσος. Πῶς σὲ λέγουν;

— Πῶς! δὲν μὲ γνωρίζεις ἐμένα, Ὄρσ' Ἀντώνη; ἐμένα ποῦ τόσαις φοραῖς σ' ἔφερα 'πισοκάπουλα 'ς τὸ δαγκανιάρικο μουλάρι μου; Ἐξέχασες τὸν Πῶλο Γρίφο; τὸν πιστόν σας τὸν βοσκόν, ποῦ γιὰ τοὺς Δέλλα Ῥέββια 'μπορεῖ καὶ 'ς τὴ φωτιὰ νὰ πέσῃ. Ἕνα λόγον φθάνει νὰ εἰπῇς, καὶ σὰν βροντήξῃ τὸ βαρὺ τουφέκι σου, αὐτὸ τὸ παληοκαρυοφύλλι ποῦ βλέπεις, ποῦ εἶναι γέρικο σὰν τὸν ἀφέντη του, δὲν θὰ βουβαθῇ. Νὰ μὲ θυμηθῇς, Ὄρσ' Ἀντώνη!

— Πολὺ καλά, πολὺ καλά· ἀλλὰ νὰ πάρουν ὅλοι οἱ διαβόλοι! 'πηγαίνετε 'ς τὴ δουλειά σας, καὶ ἀφῆτέ μας νὰ τραβήξωμεν ἥσυχοι τὸν δρόμον μας.»

Οἱ ποιμένες ἔφυγον ἐπὶ τέλους, κατευθυνθέντες δρομαῖοι πρὸς τὸ χωρίον· ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστεκαν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς ὁδοῦ, καὶ παρετήρουν μὴ ὑπῆρχέ που ἐνέδρα, πάντοτε δὲ ἦσαν πλησίον τοῦ Ὄρσο καὶ τῆς ἀδελφῆς του, ὅ-

Digitized by Google

πως συνηθῶσι νὰ δράμωσιν ἐν ἀνάγκῃ εἰς βοήθειάν των. Καὶ ὁ Πῶλος Γρίφος ἔλεγε πρὸς τοὺς συντρόφους του: «Καταλαβαίνω ποῦ τραβάει, καταλαβαίνω. Λόγια αὐτὸς δὲν 'ξεύρει, ἐκεῖνο ποῦ θέλει νὰ κάμῃ, τὸ κάμνει. Αὐτόφυος ὁ πατέρας του! Ἔννοια σου, λέγε ὅσο θέλεις πῶς δὲν τὰ ἔχεις μὲ κανένα! Ἔκαμες τάγμα εἰς τὴν ἁγίαν Ἀρνή. [1]) Εὖγέ σου. Ἐγὼ ὅμως γιὰ ἕνα σῦκο νὰ μοῦ τὸ ἔδιναν, δὲν τὸ ἔπαιρνα τὸ δέρμα τοῦ δημάρχου. Εἰς ἕνα μῆνα δὲν θὰ ἦναι καλὸ οὔτε γιὰ νὰ τὸ κάμῃς ἀσκί.»

Οὕτω δὲ προπορευομένων τῶν ποιμένων, ὡς προσκόπων, ὁ ἀπόγονος τῶν Δέλλα Ῥέββια ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον του καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν παλαιὸν πύργον τῶν προπατόρων του δεκανέων. Οἱ ῥεββιανικοί, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστερημένοι ἀρχηγοῦ, προϋπήντησαν αὐτὸν ἀθρόοι, οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ χωρίου, οἱ εἰς οὐδετέραν τεταγμένοι μερίδα, ἵσταντο πάντες ἐπὶ τῶν κατωφλίων τῶν θυρῶν των, ὅπως ἴδωσιν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασίν του. Οἱ δὲ Βαρρικινικοὶ ἔμενον κεκλεισμένοι ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των, καὶ ἐκύτταζαν ἀπὸ τὰς χαραγμάδας τῶν παραθυροφύλλων.

Ἡ Πετρανέρα, ὡς πάντα τὰ χωρία ἐν Κορσικῇ, εἶναι κάκιστα ἐρρυμοτομημένη, διότι ἡ μόνη κανονικὴ ὁδὸς εὑρίσκεται ἐν Καργέζε, τῇ ὑπὸ τοῦ κ. Μαρμπὲφ κτισθείσῃ κώμῃ. Αἱ οἰκίαι ἀτάκτως καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης εὐθυγραμμίας διεσπαρμέναι, εἰσὶν ἐκτισμέναι ἐπὶ στενοῦ ἐπιπέδου χώρου, ἢ μᾶλλον διαζώματος τοῦ ὄρους. Κατὰ τὸ κέντρον τοῦ χωρίου φύεται μεγάλη δρῦς, πλησίον δὲ ταύτης ὑπάρχει ἀρδάνιον ἐκ γρανίτου λίθου εἰς τὸ ὁποῖον χύνεται διὰ ξυλίνων σωλήνων διοχετευόμενον τὸ ὕδωρ παρακειμένης κρήνης. Τὸ κοινωφελὲς τοῦτο κτίσμα ἐγένετο κοινῇ δαπάνῃ τῶν Δέλλα Ῥέββια καὶ τῶν Βαρρικίνη· μή τις ὅμως πλανηθεὶς ὑποθέσῃ, ὅτι εἶναι τοῦτο μαρτύριον τῆς ἐν ἄλλοις χρόνοις ὁμονοίας τῶν δύο οἰκογενειῶν· ἀπ' ἐναντίας εἶναι ἔργον τῆς ἀντιζηλίας αὐτῶν. Πέμψαντός ποτε τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ῥέββια εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ δήμου του μικρὸν χρηματικὸν ποσόν, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς κατασκευὴν κρήνης, ὁ δικηγόρος Βαρρικίνης προσήνεγκεν ἀμέσως ἴσον ποσόν· καὶ ἐκ τῆς ἁμίλλης τῶν ἀντιπάλων πρὸς γενναιοδωρίαν ὠφελήθη ἡ Πετρανέρα, πορισθεῖσα ὕδωρ ἄφθονον. Περὶ τὴν δρῦν καὶ τὴν κρήνην μένει χῶρος κενός, ὃν καλοῦσι πλατεῖαν καὶ ὅπου συναθροίζονται τὴν ἑσπέραν οἱ ἀργοί. Ἐνίοτε χαρτοπαικτοῦσι καὶ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, κατὰ τὰς ἀπόκρεως, στήνουσιν ἐκεῖ χορόν. Τὰ δύο ἀντίθετα ἄκρα τῆς πλατείας κατέχουσιν οἰκοδομήματα ὑψηλὰ καὶ στενὰ μᾶλλον, ἐκτισμένα διὰ γρανίτου καὶ σχιστολίθου.

[1]) Τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Ἀρνῆς (Nega) δὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ ἡμερολογίῳ. Κάμνω τάγμα εἰς τὴν ἁγίαν Ἀρνὴν σημαίνει ἀρνοῦμαι πάντα ἐκ προθέσεως.

Εἰσὶ δὲ ταῦτα οἱ ἐχθρικοὶ *πύργοι* τῶν Δέλλα Ῥέββια καὶ τῶν Βαρρικίνη· ἀμφότεροι ἔχουσι τὸ αὐτὸ σχέδιον, τὸ αὐτὸ ὕψος, καὶ ἐκ τούτων καταδείκνυται, ὅτι ἡ ἀντιζηλία τῶν δύο οἰκογενειῶν διετηρήθη πάντοτε ἀμείωτος, οὔσης ἀμφιρρεποῦς τῆς τύχης.

Εἶναι ἴσως ἀναγκαῖον νὰ ἐξηγήσωμεν τί σημαίνει ἡ λέξις *πύργος*. Ὁ πύργος εἶναι τετράγωνον οἰκοδόμημα, ἔχον ὕψος τεσσαράκοντα περίπου ποδῶν· ἀλλαχοῦ τοιαῦτα οἰκοδομήματα θὰ ὠνομάζοντο ἁπλούστερον περιστερεῶνες. Ἡ στενὴ θύρα αὐτοῦ κεῖται ὑψηλά, ὀκτὼ πόδας ἄνω τοῦ ἐδάφους καὶ ἀνέρχονται εἰς αὐτὴν διὰ κλίμακος ὀρθίας. Ὑπεράνω τῆς θύρας ὑπάρχει παράθυρον συνεχόμενον μετ' ἐξώστου, οὗ τὸ ἔδαφος ἔχει ὀπάς, ὡς τουφεκήθρας, δι' ὧν εἶναι εὔκολος ὁ φόνος παντὸς δυσαρέστου ἐπισκέπτου. Μεταξὺ τοῦ παραθύρου καὶ τῆς θύρας φαίνονται δύο θυρεοί, ἔχοντες ἄτεχνα ἀνάγλυφα· ὁ μὲν ἔφερεν ἄλλοτε τὸν Γενουήνσιον σταυρόν, ὃν νῦν κατακοπέντα ὑπὸ τῆς σφύρας μόλις οἱ ἀρχαιολόγοι δύνανται νὰ ἀναγνωρίσωσιν· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ θυρεῷ εἰσὶν ἀναγεγλυμμένα τὰ οἰκόσημα τοῦ κτήτορος τοῦ πύργου. Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς παραστάσεως πρόσθες ἴχνη τινὰ σφαιρῶν ἐπὶ τῶν θυρεῶν καὶ τῶν ἁρμοστήρων τοῦ παραθύρου, καὶ δύνασαι νὰ φαντασθῇς ὁποῖά τινα εἶναι τὰ μεσαιωνικὰ ἐνδιαιτήματα τῶν εὐπατριδῶν τῆς Κορσικῆς. Ἐλησμόνησα νὰ εἴπω, ὅτι τὰ πρὸς κατοικίαν οἰκοδομήματα κεῖνται πλησίον τοῦ πύργου καὶ πολλάκις συνέχονται μετὰ τούτου διὰ σκεπαστῶν διαδρόμων.

Ὁ πύργος καὶ ἡ κατοικία τοῦ Δέλλα Ῥέββια κατέχουσι τὸ βόρειον μέρος τῆς πλατείας τῆς Πετρανέρας, ὁ δὲ πύργος καὶ ἡ οἰκία τῶν Βαρρικίνη τὸ νότιον. Ἀπὸ τοῦ βορείου πύργου μέχρι τῆς κρήνης εἶναι ὁ χῶρος τοῦ περιπάτου τῶν Δέλλα Ῥέββια, ὁ δὲ τῶν Βαρρικίνη εἶναι εἰς τὸ ἄλλο μέρος. Μετὰ τὴν κηδείαν τῆς συζύγου τοῦ συνταγματάρχου οὐδείς ποτε τῶν Δέλλα Ῥέββια ἢ τῶν Βαρρικίνη ἐπάτησεν εἰς τὸ μέρος τῆς πλατείας, τὸ μὴ ἀνῆκον κατὰ σιωπηρὰν σύμβασιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ὅπως ἀποφύγῃ τὸν γῦρον ὁ Ὄρσος ἐπροχώρησε πρὸς τὸ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας τοῦ δημάρχου μέρος, ὅτε ἡ ἀδελφή του τὸν κατέστησε προσεκτικὸν καὶ τὸν παρώτρυνε νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν του διά τινος ἀγυιᾶς, χωρὶς νὰ διέλθωσιν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν.

«Καὶ πρὸς τί νὰ κάμωμεν τὸν κόπον; εἶπεν ὁ Ὄρσος· μήπως ἡ πλατεῖα δὲν εἶναι κοινὴ εἰς ὅλους;» Καὶ ἐκέντησε τὸν ἵππον του.

«Γενναία καρδία! διενοήθη ἡ Κολόμβα. Πάτερ μου, θὰ ἐκδικηθῇς!»

Ὅτε ἔφθασαν εἰς τὴν πλατεῖαν, ἡ Κολόμβα παρενέβη μεταξὺ τῆς οἰκίας τοῦ Βαρρικίνη καὶ τοῦ ἀδελφοῦ της, τὰ βλέμματα προσηλωμένα

Digitized by Google

έχουσα διαρκώς εις τα παράθυρα των εχθρών. Παρετήρησε δε ότι έφραξαν ταύτα προ μικρού, και ότι αφήκαν και τας λεγομένας archere. Είναι δ' αύται όπαί στεναί, ώς πολεμήστραι, άφειμέναι μεταξύ των χονδρών χαράκων, δι' ών φράσσεται το κάτω μέρος του παραθύρου. Οί φοβούμενοι επίθεσιν εχθρών οχυρούνται κατ' αυτόν τον τρόπον, ώστε προφυλασσόμενοι υπό των χαράκων δύνανται να πυροβολώσιν ασφαλώς κατά των επιτιθεμένων.

«Οί άνανδροι! είπεν ή Κολόμβα. Κύτταξε, άδελφέ μου, από τώρα ήρχισαν να προφυλάττωνται· έφραξαν τα παράθυρα! αλλά θα άναγκασθούν να έβγουν έξω κάποτε!»

Ή διάβασις του Όρσο από το νότιον μέρος της πλατείας ενεποίησεν εν Πετρανέρα μεγίστην αίσθησιν και έθεωρήθη ώς ένδειξις τόλμης μικρόν άπεχούσης της θρασύτητος. Ίδίως παρέσχεν άφορμήν απεράντων σχολίων εις τους αδιαφόρους, ότε συνηθροίσθησαν την εσπέραν περί την δρυν. «Το καλόν είναι, έλεγον, πού δεν είχαν ακόμη γυρίση τα παιδιά του Βαρρικίνη· αυτοί δεν όμοιάζουν του δικηγόρου, δεν τα βαστούν αυτά, και ίσως δεν θα άφιναν τον εχθρόν των να περάση από το μέρος το ιδικόν των, χωρίς να πληρώση ακριβά την προςβολήν πού τους έκαμε. —Να μου 'θυμάσαι αυτό πού θα σου είπώ, γείτονα, είπε γέρων τις, θεωρούμενος ώς το μαντείον του χωρίου. Παρετήρησα σήμερον το πρόσωπον της Κολόμβας, και κάτι έχει 'ς το κεφάλι της. Μου φαίνεται πώς βρωμά μπαρούτι. Πολύς καιρός δεν θα περάση και το κρέας θα φθηνήνη εις την Πετρανέρα.»

Γ'.

Χωρισθείς εν ηλικία απαλή από του πατρός του, ό Όρσος δεν επρόφθασε να τον γνωρίση. Δεκαπενταέτης απελθών της Πετρανέρας, όπως σπουδάση εν Πίση, κατετάχθη είτα εις την στρατιωτικήν σχολήν καθ' όν χρόνον ό Γιλφούκιος ήγωνίζετο ανά την Ευρώπην υπό τους άετους του αυτοκράτορος. Σπανιώτατα είδεν αυτόν ό Όρσος εν τη ήπειρωτική Ευρώπη και μόλις εν έτει 1815 έτυχε να υπηρετήση εν τω υπό του πατρός του διοικουμένω συντάγματι. Άλλ' ό συνταγματάρχης, αμείλικτος ών εν τη υπηρεσία, έφέρετο προς τον υιόν του απαραλλάκτως ώς και προς τους άλλους νέους υπολοχαγούς, ό έστιν αυστηρότατα. Διτταί ήσαν αί περί αυτού αναμνήσεις του Όρσο. Τον ένθυμείτο εν Πετρανέρα, ότε τω παρέδιδε την σπάθην του, ή έπανερχόμενος εκ της θήρας τω επέτρεπε να άδειάζη το τουφέκιόν του, ή ότε νήπιον ακόμη τον εκάθισε κατά πρώτην φοράν παρά την οικογενειακήν τράπεζαν. Ένθυμείτο πάλιν τον συνταγματάρχην Δέλλα Ρέββια επιβάλλοντα αυτώ περιορισμόν δι' ασήμαντα παραπτώματα, και προσφωνούντα αυτόν πάντοτε υπολοχαγόν Δέλλα Ρέββια: «Ύπολοχαγέ Δέλλα Ρέββια, δεν είσαι εις την κανονικήν προς μάχην θέσιν, τριήμερον περιορισμόν.—Οί ακροβολισταί σου ετάχθησαν πέντε μέτρα όπισθεν της εν τη εφεδρεία θέσεώς των, πέντε ημερών κράτησιν.—Δεν φορείς το λοφείόν σου, οκτώ ήμερών κράτησιν.» Άπαξ μόνον παρά τους Τέσσαρας Βραχίονας τω είπεν: «Εύγε, Όρσο, αλλά φρόνιμα.» Άλλ' αί αναμνήσεις, ας ανεκάλει εις την διάνοιάν του ή Πετρανέρα, ήσαν παντελώς διάφοροι. Βλέπων τους τόπους, τους οποίους έγνώρισε κατά την παιδικήν του ηλικίαν, τα έπιπλα, τα όποία έχρησίμευσαν άλλοτε εις την μητέρα του, ήν εγκαρδίως ήγάπα, ήσθάνετο εν τη ψυχή αυτού γλυκείας και αλγεινάς άμα συγκινήσεις· έπειτα διέβλεπε ζοφερόν το μέλλον του, ή αδελφή του παρείχεν αυτώ αόριστόν τινα φόβον, αλλά προ πάντων διελογίζετο ότι ή μις Νέβιλ έμελλε μετ' ολίγον να έλθη εις την κατοικίαν του, ήτις και εις αυτόν τον ίδιον έφαίνετο μικρά, πενιχρά, και ακαταλληλοτάτη εις υποδοχήν ξένων ειθισμένων εις την μεγαλοπρέπειαν, και ότι τούτου ένεκα θα τον κατεφρόνει· πάντες οί τοιούτοι διαλογισμοί ανακυκώμενοι εν τη διανοία του τον εζάλιζον και πολλήν αθυμίαν ενέπνεον εις αυτόν.

Παρατεθέντος του δείπνου εκάθησεν εν μεγάλη δρυίνη παλαιά έδρα, τη τιμητική έδρα του οίκοδεσπότου, εν ή άλλοτε εκάθητο ό πατήρ του, και εμειδίασεν ιδών, ότι ή Κολόμβα έδίσταζε να παρακαθήση μετ' αυτού εις την τράπεζαν. Ηύχαριστήθη όμως και διότι ετήρησεν άκραν σιωπήν κατά το δείπνον και διότι ταχέως μετά τούτο άπεχώρησεν ή Κολόμβα, επειδή ήτο σφόδρα συγκεκινημένος και ήσθάνετο, ότι δυσκολώτατα θα υπέμενε τας εφόδους, ας αναμφιβόλως έμελέτα εκείνη κατ' αυτού. Άλλ' ή Κολόμβα προσείχε μη βαρύνη αυτόν υπέρ το δέον, και τω έδιδε καιρόν να συνέλθη εις εαυτόν. Στηρίξας την κεφαλήν επί της χειρός έμεινεν επί πολύ ακίνητος, αναπολών τα συμβάντα αυτώ κατά την τελευταίαν δεκαπενθημερίαν. Έβλεπε μετά τρόμου τί πάντες προσεδόκων παρ' αυτού να πράξη κατά των Βαρρικίνη, και διεγίνωσκεν, ότι άνεπαισθήτως επείθετο ότι ή περί αυτού υπόληψις των κατοίκων της Πετρανέρας ισοστάθμει προς την του λοιπού κόσμου. Ώφειλεν άρα να εκδικήση τον πατέρα του, όπως μη θεωρηθή ώς άνανδρος. Άλλα τίνα να φονεύση προς εκδίκησιν; Ούδαμώς επείθετο ότι ένοχοι του φόνου ήσαν οί Βαρρικίνη. Ήσαν μεν αληθώς εχθροί της οικογενείας του, αλλά μόνον άν συνεμερίζετο τας χυδαίας προλήψεις των συμπολιτών του εδύνατο να άποδώση εις αυτούς τοιούτο έγκλημα. Ένίοτε παρετήρει το περίαπτον της μις Νέβιλ και επανελάμβανε ταπεινή τη φωνή το ρητόν: «Ό βίος

Digitized by Google

εἶναι ἀγών.» Καὶ ἐσκέφθη σταθερὰν λαβὼν ἀπόφασιν· «Θὰ νικήσω ἐν τῷ ἀγῶνι!» Μετὰ τὴν ἀγαθὴν ταύτην σκέψιν ἠγέρθη καὶ λαβὼν τὴν λυχνίαν ἔμελλε νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνά του, ὅτε ἤκουσε κρουομένην τὴν θύραν τῆς οἰκίας· ἡ ὥρα ἦτο ἀκαταλληλοτάτη πρὸς ἐπισκέψεις· ἀλλὰ παραυτα παρέστη ἡ Κολόμβα, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς ὑπηρετούσης αὐτοὺς γυναικός. «Δὲν εἶναι τίποτε,» εἶπε δραμοῦσα εἰς τὴν θύραν. Ὅμως προτοῦ νὰ ἀνοίξῃ ἠρώτησε ποῖος εἶναι. «Ἐγὼ εἶμαι·» ἀπεκρίθη γυναικεῖά τις φωνή. Παρευθὺς ἀπέσυραν τὸν ἐγκαρσίως φράσσοντα τὴν θύραν ξύλινον μοχλόν, καὶ ἡ Κολόμβα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἀκολουθουμένη ὑπὸ δεκαετοῦς περίπου κορασίου, γυμνόποδος, ῥακενδύτου, καλύπτοντος δὲ τὴν κεφαλὴν διὰ πενιχροῦ μαντηλίου, οὗ ἐκ τῶν ἄκρων ἐξέφευγον μακροὶ βόστρυχοι κόμης μελαίνης, ὡς πτέρυγες κόρακος. Τὸ κοράσιον ἐκεῖνο ἦτο ισχνὸν καὶ ἡλιοκαές· ἀλλ' ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του ἔλαμπε τὸ πῦρ τῆς νοημοσύνης. Ἰδὸν τὸν Ὅρσον ἔστη μετὰ συστολῆς, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐπροσκύνησε κατὰ τὸν τρόπον τῶν χωρικῶν, εἶπεν ὀλίγας λέξεις κρυφίως εἰς τὴν Κολόμβαν καὶ ἐνεχείρισεν αὐτῇ φασιανὸν ἀρτίως σκοτωθέντα.

«Εὐχαριστῶ, Χιλί, εἶπεν ἡ Κολόμβα· νὰ εὐχαριστήσῃς ἀπὸ μέρους μου τὸν θεῖόν σου. Εἶναι καλά;

— Πολὺ καλά, σᾶς προσκυνεῖ, κυρά. Δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἔλθω ἐνωρίτερα, διότι ἄργησε νὰ ἔλθῃ νὰ μ' εὕρῃ. Τρεῖς ὥραις ἐκαθόμουν εἰς τὸ μακὶς καὶ τὸν περίμενα.

— Καὶ δὲν ἔφαγες ἀκόμη;

— Ὄχι, κυρά· δὲν εἶχα καιρόν.

— Τώρα σοῦ δίδουν καὶ τρώγεις. Ἔχει ὁ θεῖός σου ἀκόμη ψωμί;

— Ὀλίγον μόνον, κυρά· ἀλλὰ πρὸ πάντων χρειάζεται μπαρούτι. Γιατὶ τώρα ποῦ 'βγῆκαν τὰ κάστανα μόνον μπαρούτι θέλει καὶ τίποτε ἄλλο.

— Θὰ σοῦ δώσω νὰ τοῦ πᾷς ἕνα καρβέλι ψωμὶ καὶ μπαρούτι· νὰ τοῦ εἰπῇς ὅμως νὰ τὸ οἰκονομῇ, διότι εἶναι ἀκριβό.

— Κολόμβα, ἠρώτησεν ὁ Ὅρσος γαλλιστί, διὰ ποῖον εἶναι αὐτά;

— Δι' ἕνα κακόμοιρον φυγόδικον συγχωριανόν μας, ἀπεκρίθη ἡ Κολόμβα εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Τὸ κορίτσι αὐτὸ εἶναι ἀνεψιά του.

— Μοῦ φαίνεται, ὅτι ἠμποροῦσες νὰ διανέμῃς καλλίτερα τὰ ἐλέη σου. Διατί νὰ στέλλῃς πυρῖτιν εἰς κακοῦργον, ὁ ὁποῖος τὴν χρειάζεται διὰ νὰ κάμῃ ἄλλα κακουργήματα; Ἂν δὲν ἦτο αὐτὴ ἡ ἐλεεινὴ συμπάθεια, τὴν ὁποίαν φαίνεται πῶς ὅλοι ἔχουν πρὸς τοὺς φυγοδίκους, θὰ εἶχεν ἐξαληφθῇ πρὸ πολλοῦ ἡ φυγοδικία ἀπὸ τὴν Κορσικήν.

— Οἱ χειρότεροι τοῦ τόπου μας δὲν εἶναι ὅσοι εὑρίσκονται εἰς τὰ βουνά.

— Δίδε τους ψωμί, ἂν θέλῃς, διότι ψωμὶ εἰς κανένα δὲν πρέπει νὰ ἀρνούμεθα, ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς προμηθεύῃς πολεμεφόδια.

— Ἀδελφέ, εἶπεν ἡ Κολόμβα σοβαρῶς, εἶσαι ὁ αὐθέντης εἰς τὸ σπίτι σου, καὶ ὅλα ἐδῶ μέσα εἶναι ἰδικά σου. Ἀλλὰ σοῦ λέγω καὶ ἐγὼ ὅτι θὰ δώσω τὸ *μέτζαρό* μου εἰς τὸ κορίτσι αὐτὸ διὰ νὰ τὸ πωλήσῃ, παρὰ νὰ μὴ δώσω πυρῖτιν εἰς φυγόδικον. Νὰ μὴ τοῦ δώσω πυρῖτιν! ἀλλ' εἶναι τὸ ἴδιον ὡς νὰ τὸν παρέδιδα εἰς τοὺς χωροφύλακας. Τί ἄλλην βοήθειαν ἔχει ἐναντίον αὐτῶν, παρὰ τὰ φυσέκια του;»

Ἐν ᾧ ἔλεγον ταῦτα, τὸ κοράσιον ἔτρωγεν ἀπλήστως τεμάχιον ἄρτου, καὶ ἐκύτταζεν ὁτὲ μὲν τὴν Κολόμβαν, ὁτὲ δὲ τὸν ἀδελφόν της, προσπαθοῦν ἐκ τῶν βλεμμάτων αὐτῶν νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ νόημα τῶν λεγομένων.

«Καὶ τί ἔκαμε τέλος πάντων ὁ φυγόδικός σου; διὰ ποῖον ἔγκλημα ἐπῆρε τὰ βουνά;

— Ὁ Βρανδολάτσιο δὲν ἔκαμε κανὲν ἔγκλημα, ἀνέκραξεν ἡ Κολόμβα. Ἐσκότωσε τὸν Γκιοβάνη Ὀπίτσο, ὁ ὁποῖος ἐδολοφόνησε τὸν πατέρα του, ἐν ᾧ αὐτὸς ἦτο στρατιώτης.»

Ὁ Ὅρσος ἀπέστρεψε τὴν κεφαλήν, καὶ χωρὶς νὰ ἀποκριθῇ λαβὼν τὴν λυχνίαν, ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνά του. Τότε δὲ ἡ Κολόμβα ἔδωκε πυρῖτιν καὶ τροφὰς εἰς τὸ κοράσιον καὶ τὸ συνώδευσε μέχρι τῆς θύρας, ἐπαναλαμβάνουσα: «Νὰ προσέξῃ ὁ θεῖός σου νὰ φυλάττῃ καλὰ τὸν Ὅρσον.»

[Ἕπεται συνέχεια.]

Ο ΓΙΓΑΣ ΚΑΙ Ο ΝΑΝΝΟΣ

Εἶνε πικρὰ ἀλήθεια ὅτι παρ' ἡμῖν οἱ κοινοβουλευτικοὶ θεσμοὶ ἐχαλαρώθησαν πολὺ καὶ διεστράφησαν ἐπ' ἐσχάτων ἰδίως, εἰς τὴν ἐξαχρείωσιν δὲ αὐτῶν κοινῶς ἀποδίδεται τοῦ νῦν ἰσχύοντος πολιτεύματος ἡ ἐπιζήμιος ἀκαρπία. Αἱ ἀσχημίαι αἱ μιαίνουσαι τὸν ἱερὸν τοῦ βουλευτηρίου χῶρον τακτικῶς σχεδὸν ἀνὰ πᾶσαν σύνοδον ἀπεξένωσαν τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ γοήτρου, ὅπερ ὤφειλε νὰ περιβάλληται, ἀφειδῶς δ' ἐμυκτηρίσθη ὑπὸ τῶν ξένων καὶ πικρῶς ἐχλευάσθη τὸ Ἔθνος ὁλόκληρον διὰ τὰς ἀσυνέτους παρεκτροπὰς τῶν ἄγαν εὐερεθίστων αὐτοῦ ἀντιπροσώπων.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην εὐχερέστερόν τις κατανοεῖ καὶ συναισθάνεται παραλληλίζων τὸν ἡμέτερον κοινοβουλευτικὸν βίον μὲ τὸν βίον ἄλλων εὐνομουμένων ἐθνῶν. Διὰ τοῦτο ἀναγνόντες πρό τινος ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι σκιαγραφίαν δύο τῶν ἐπισημοτάτων ἀνδρῶν τοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου, τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ δηλονότι, τοῦ

Digitized by Google

χειρὶ στιβαρᾷ ἰθύνοντος τὰς τύχας οὐ μόνον τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης ἁπάσης, καὶ τοῦ Βίνδχορστ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν κληρικοφρόνων, δὲν ἐκρίναμεν ἄσκοπον νὰ σταχυολογήσωμεν ἐξ αὐτῆς τὰς ἑπομένας περιέργους πληροφορίας.

* * *

Τεραστία εἶνε ἡ μεταξὺ τοῦ Βίσμαρκ καὶ τοῦ Βίνδχορστ ἀντίθεσις. Ὁ Βίσμαρκ εἶνε ὑπουργὸς εἰς ὅλα καὶ καθ' ὅλα. Ὁ Βίνδχορστ ἦτο ὑπουργὸς τοῦ ἐκθρονισθέντος βασιλέως τοῦ Ἀννοβέρου, ἀπολυθεὶς παρὰ τοῦ παντοδυνάμου ἀρχιγραμματέως. Ὁ Βίσμαρκ διάγει μεγαλοπρεπῶς, μεταβαίνων ἐναλλὰξ ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἔπαυλίν του, κατοικῶν ἐν Βερολίνῳ εἰς μέγαρον μεσαιωνικοῦ ῥυθμοῦ κείμενον εἰς τὴν ἀριστοκρατικωτάτην τῶν συνοικιῶν τῆς πρωτευούσης. Ὁ Βίνδχορστ ἀπεναντίας διάγει λιτότατα, κατοικῶν δύο μικρὰ καὶ ἥκιστα κομψὰ δωμάτια οἰκίας κειμένης ἐν τῇ ἀποκέντρῳ καὶ λίαν δημοκρατικῇ Παλαιᾷ ὁδῷ τοῦ Ἰακώβου (Alte Jacobstrasse). Ὁ Βίσμαρκ εἶνε εὐσεβὴς λουθηρανός· ὁ Βίνδχορστ καθολικὸς πιστότατος. Ὁ Βίσμαρκ εἶνε ἡ μάλιστα ἐξέχουσα προσωποποίησις τοῦ τευτονισμοῦ. Ὁ Βίνδχορστ δὲν ἀπαρνεῖται μὲν τὴν γερμανικὴν αὐτοῦ ἐθνικότητα, ἀλλὰ δεικνύει τάσεις καὶ συμπαθείας πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῶν λατινικῶν ἐθνῶν. Ὁ Βίσμαρκ μισεῖ θανασίμως τοὺς λατινικοὺς χαρακτῆρας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀποστρέφεται καὶ δὲν ἀναγινώσκει ποσῶς τὰ διὰ τοιούτων χαρακτήρων ἐκτετυπωμένα βιβλία· ὁ Βίνδχορστ τρέφει μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, πρὸς πᾶν ὅ,τι προέρχεται ἐκ Ῥώμης, ἐκ τῆς παπικῆς Ῥώμης, ἐκ τοῦ Βατικανοῦ.

Ὁ Βίσμαρκ ἐξουσιάζει καὶ διαθέτει κατὰ βούλησιν τὸν Γερμανικὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον καθὼς καὶ τὴν θέλησιν πάντων τῶν βασιλέων, τῶν μεγάλων δουκῶν, τῶν δουκῶν καὶ λοιπῶν ἡγεμόνων τῶν χωρῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ γερμανικὸν κράτος. Ὁ Βίνδχορστ ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του δώδεκα ἑκατομμύρια καθολικῶν ὑπηκόων θεωρούντων αὐτὸν ὡς Ὑπόπαπαν τρόπον τινὰ καὶ ἐχόντων τυφλὴν καὶ ἀπεριόριστον πρὸς αὐτὸν ὑποταγήν.

Ὁ Βίσμαρκ εἶνε τὸ factotum τῆς αὐτοκρατορίας· ὁ Βίνδχορστ εἶνε ὁ ἀπόλυτος κύριος τῆς Βουλῆς τῆς γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς τοῦ βασιλείου τῆς Πρωσσίας.

Ὁ Βίσμαρκ ἐπιδεικνύει μεγάλην περιφρόνησιν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους καὶ πρὸς τοὺς κοινοβουλευτικοὺς θεσμούς. Ὁ Βίνδχορστ ἐπιτηδεύεται τὸν ἄγρυπνον φύλακα τῶν φιλελευθέρων θεσμῶν καὶ τὸν ἔνθερμον ὑπερασπιστὴν τῶν προνομιῶν τῆς Βουλῆς, τὸν ἀμείλικτον πολέμιον οἵων δήποτε ἐξαιρετικῶν νόμων, τὸν πρόμαχον τῶν ἐλευθεριῶν τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἰσότητος τῶν θρησκευμάτων. Παραδόξως δὲ ἡ τόσον σφοδρὰ αὕτη ἀντίθεσις ἐπεκτείνεται καὶ μέχρι τῆς σωματικῆς κατασκευῆς τῶν δύο ἀντιπάλων. Ὁ Βίσμαρκ εἶνε γίγας τὸ σῶμα, εὐρύνωτος, τὴν κεφαλὴν ἔχων χονδράν, τὰς ὀφρῦς πυκνὰς καθὼς καὶ τὸν μύστακα, τὸ πρόσωπον ῥοδοκόκκινον, τὴν ῥῖνα ὀλίγον τι σιμήν, τοὺς ὀφθαλμοὺς διαυγεῖς, ἐξέχοντας, λίαν εὐκινήτους, τὰ χαρακτηριστικὰ τολμηρά, τὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς ἐν γένει ἐπιβλητικωτάτην. Ὁ Βίνδχορστ ἀπεναντίας εἶνε νάννος στρογγύλον σχεδὸν ἔχων τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν σφαιρικήν, τὴν ὄψιν ἄτριχον, τὸ στόμα ὑπερμέγεθες, τὰ χείλη κρεμάμενα, τὸ πρόσωπον ὠχρόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ κεχωσμένους εἰς τὴν κόγχην, τὴν ὄψιν πενιχράν, νοσηράν, ἀντιπαθητικήν.

*

Καὶ ὡς ῥήτορες ἐπίσης οἱ δύο ἄνδρες εἶνε οἱ ἀντίποδες ἀλλήλων.

Ἰσχυρὰν ἀπογοήτευσιν πάσχει ὁ διὰ πρώτην φορὰν ἀκροώμενος τοῦ Βίσμαρκ ἀγορεύοντος. Ὁ κολοσσὸς ἐκεῖνος ἔχει φωνὴν ἀσθενῆ καὶ ταπεινήν, τὸν λόγον βεβιασμένον, τὸν ῥυθμὸν μονότονον καὶ φορτικόν, τὰς δὲ χειρονομίας ὅλως ἀσημάντους. Τοὺς λόγους τοῦ Βίσμαρκ δύναταί τις ν' ἀναγνώσῃ ὄχι ὅμως καὶ ν' ἀκροασθῇ. Οἷος δήποτε τῶν θαυμαστῶν αὐτοῦ ἀπόλλυσι τὴν ὑπομονὴν καὶ ἀπέρχεται, ἀφοῦ ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν προσεκτικῶς ἀκροώμενος ὑπέστη ἀληθὲς μαρτύριον.

Ὁ *μικρὸς Ἐξοχώτατος*, ὡς γενικῶς ἀποκαλεῖται ὁ Βίνδχορστ, βραχύτατος τὸ ἀνάστημα, ἔχει μόλα ταῦτα φωνὴν ἠχηράν, εὔκαμπτον, εὐχερῶς ἁρμόζουσαν εἰς πάσας τὰς μεταπτώσεις τοῦ ἤχου καὶ κυριαρχοῦσαν ἐφ' οἵας δήποτε ὁμηγύρεως. Οὐ μόνον οἱ φίλοι αὐτοῦ κληρικόφρονες, ἀλλὰ καὶ οἱ φιλελεύθεροι καὶ οἱ συντηρητικοὶ καὶ οἱ σοσιαλισταί, πάντες ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀκροῶνται αὐτοῦ μετὰ πλείστου ἐνδιαφέροντος, οἱαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἐκφερόμεναι παρ' αὐτοῦ σκέψεις, ὅσον δήποτε τολμηροὶ καὶ ἂν ὦσιν οἱ ἰσχυρισμοί του. Οἱ τοῦ κέντρου τὸν χειροκροτοῦσιν ἐνθουσιωδέστατα, οἱ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιδοκιμάζουσιν ἀδιαλείπτως τὰς περιόδους τοῦ λόγου του ἢ διακόπτουσιν αὐτὸν δι' ἀστείων παρατηρήσεων, καὶ οἱ τῆς δεξιᾶς ἁμιλλῶνται τίνι τρόπῳ νὰ τὸν ἐμβάλωσιν εἰς ἀμηχανίαν διὰ νὰ χάσῃ τὸ νῆμα τῶν ἰδεῶν του· πλὴν ὁ μικρὸς ἐξοχώτατος ἀνταποδίδων τὰ ἴσα αὐτοστιγμεί, ἀποκρούων ἑτοίμως τὰς ἐπιθέσεις, ἐξακολουθεῖ ἀπτόητος τὴν ἀγόρευσίν του, καὶ φθάνει πάντοτε εἰς τὸ ἀρχῆθεν ὁρισθὲν τέρμα τοῦ λόγου του.

Πολλάκις ἐθεάθη ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ κατα-

Digitized by Google

λείπων τὴν θέσιν του, μεταβαίνων δὲ καὶ ἱστάμενος ὄπισθεν τοῦ βήματος διὰ νὰ μὴ χάσῃ οὔτε λέξιν τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Βίνδχορστ. Ἡ μεγάλη αὕτη τιμὴ ἀποβαίνει ὄντως ἐξαιρετική, ἂν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ὁ Βίσμαρκ δὲν διακρίνεται ἐπὶ μεγάλῳ σεβασμῷ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους. Πρὸ μικροῦ ἔτι ὁ ἀγέρωχος ἀρχιγραμματεὺς ἐξήρχετο ἐπιδεικτικῶς τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων, ὁσάκις ἐλάμβανε τὸν λόγον ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων, Ρίχτερ ὅστις εἶνε ἐκ τῶν κρατίστων ῥητόρων.

*

Πρὸ δύο περίπου μηνῶν ὁ γίγας καὶ ὁ νάννος συνεκρούσθησαν ἐν τῷ *Ῥάϊχσταγ* κατὰ τὴν συζήτησιν τὴν προκληθεῖσαν ὑπὸ ἐπερωτήσεως ἀναφερομένης εἰς τὸ μέτρον τῆς κυβερνήσεως, ἀπαγορευσάσης τὴν ἐγκατάστασιν καθολικῶν ἱεραποστόλων εἰς τὰς ὑπερωκεανίους γερμανικὰς κτήσεις. Ἡ ἐν λόγῳ συζήτησις ὑπῆρξε πάλη κοινοβουλευτικὴ θανάσιμος, καὶ ἑκάτερος τῶν ἀνταγωνιστῶν κατέφυγεν εἰς πάντα τὰ ἐφικτὰ τεχνάσματα ὅπως καταβάλῃ τὸν ἀντίπαλον. Παραθέτομεν ἐνταῦθα ἐπίτηδες ἐκ τῶν πρακτικῶν τὰ ἀξιολογώτατα τῆς συζητήσεως μέρη, τοὺς ἐπιτηδειοτάτους διαξιφισμοὺς τῶν δύο ἀντιπάλων, ὅπως πρὸς τοῖς ἄλλοις παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις δεῖγμα τῆς ἐν τῷ γερμανικῷ κοινοβουλίῳ εὐγλωττίας.

Βίσμαρκ. Παρ' ἡμῖν τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα δὲν ὑπερπλεονάζει. Οἱ διαβαίνοντες τὰ σύνορα Γερμανοὶ ἀπαλλάσσονται τάχιστα παντὸς ἐθνικοῦ δεσμοῦ. Εἰς τὰ ἰδιαίτερα γαλλικὰ ἀρχεῖα εὑρίσκονται μακροὶ κατάλογοι ὀνομάτων Γερμανῶν ἀρνησιπατρίδων. Οἱ δυσμενέστερον τῶν ἄλλων καθ' ἡμῶν διακείμενοι Πολωνοὶ ἔχουσιν εἰς τὰς φλέβας γερμανικὸν αἷμα· διὰ νὰ ἐξευγενισθῶσι δὲ ἐξεπολώνισαν τὰ ἐπίθετα αὐτῶν μεταφράζοντες ἢ τροποποιοῦντες τὰς καταλήξεις. Πᾶς Γερμανὸς βιώσας ἐπί τινας μῆνας ἐν Ἀμερικῇ λέγει συνήθως: «*Ἡμεῖς* οἱ ἐν Ἀμερικῇ...» Πάντες οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιστρέφοντες Γερμανοὶ δὲν λαλοῦσι τὴν γερμανικὴν ὀρθῶς...Εἶνε ἄρα χρεία νὰ γένηται τηλικοῦτος θόρυβος πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἔργου ἐφημερίδος κομματικῆς, τῆς *Γερμανίας*, ἥτις φέρει αὐτὸν τὸν τίτλον μὲ πολὺ παράδοξον δικαίωμα; (*Ἱλαρότης* εἰς τὴν δεξιάν)...

Ἡ εἰρήνη τοῦ ἡμετέρου κράτους διατρέχει ἀείποτε κίνδυνον μέγαν ἕνεκα τῆς διαγωγῆς τῶν ἐν Γαλλίᾳ κομμάτων. Τὸ ἐπεισόδιον τῶν Καρολίνων καθὼς καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέδειξαν ὅτι πάντα τὰ ἐν Γαλλίᾳ κόμματα ὡς κοινὸν ἔχουσι πρόγραμμα τὴν πρὸς τὴν Γερμανίαν ἔχθραν. Αἱ ἀπὸ τοῦ 1871 καὶ ἐντεῦθεν ἐν Γαλλίᾳ σχηματισθεῖσαι κυβερνήσεις προσηνέχθησαν πρὸς ἡμᾶς φιλίως καὶ εἰλικρινῶς, πλὴν ὁ γαλλικὸς λαὸς καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα ἐπιθυμοῦσι τὸν καθ' ἡμῶν πόλεμον. Ἐὰν τοιοῦτος πόλεμος ἐξερρήγνυτο, οἱ καθολικοὶ ἱεραπόστολοι δὲν θὰ συνετάσσοντο βεβαίως μετὰ τῆς Γερμανίας. (*Κάλλιστα!* εἰς τὴν δεξιάν).

Βίνδχορστ. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν ὁμοσπόνδων ἐπικρατειῶν ἀφέθη εἰς παρεκβάσεις χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἐπερωτήσεως. (*Ἀκριβέστατον*! εἰς τὸ κέντρον.) Ἂν ὁ κύριος γραμματεὺς τῆς Αὐτοκρατορίας ἐθεώρησε καλὸν νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς παρούσης εὐκαιρίας ὅπως ἐπιτεθῇ κατὰ ἐφημερίδος διερμηνευούσης τὸ πρόγραμμα τῶν καθολικῶν, τότε ὀφείλω νὰ μὴ ἀποκρύψω τὴν χαράν μου διὰ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ὡς φαίνεται προὐξένησαν εἰς τὴν ψυχήν του τὰ ἄρθρα τῆς ῥηθείσης ἐφημερίδος. (*Γέλωτες σφοδροί*). Ἂν ὁ κύριος γραμματεὺς ἠθέλησε νὰ κακίσῃ τὴν σύνταξιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐφημερίδος, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ τῷ παρατηρήσω ὅτι αὕτη συντάσσεται τόσον καλῶς ὅσον τὰ ὄργανα τὰ ἐμπνεόμενα ὑπὸ τοῦ κυρίου γραμματέως τῆς αὐτοκρατορίας. (*Γενικὴ ἱλαρότης καὶ παταγώδη χειροκροτήματα εἰς τὸ κέντρον*). Μίαν μόνην παρατήρησιν ἐγὼ θ' ἀπέτεινον εἰς τὴν *Γερμανίαν*. Θὰ τῇ συνίστων νὰ μὴ καταπέσῃ ποτὲ εἰς τὴν πορείαν ἣν τηρεῖ ἡ *Βορειογερμανικὴ Ἐφημερίς*, ἥτις κατέστη τὸ μέγιστον τοῦ τύπου σκάνδαλον (*Εἶνε ἀληθές!* εἶνε *ἀκριβές! εὖγε! εἰς τὸ κέντρον.*) Ὁ ἔντιμος προαγορεύσας εἶπε μετ' εἰρωνίας ὅτι οἱ καθολικοὶ βασιλεῖς τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Σαξονίας προστατεύουσι τὰ συμφέροντα τῶν καθολικῶν. (*Ἀκριβέστατον!*) Ἀφότου συνέστη ἡ αὐτοκρατορία δὲν ἐνόησα ὅτι ὑπάρχει τοιαύτη προστασία, οἱαδήποτε δὲ καὶ ἂν εἶνε ἡ ἔχθρα ἣν τρέφει καθ' ἡμῶν ὁ κύριος γραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας, προτιμῶμεν αὐτὸς κάλλιον ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὰ ἡμέτερα συμφέροντα ἐν τῷ ἀνωτάτῳ Ὁμοσπονδιακῷ Συμβουλίῳ ἢ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Σαξονίας. (*Ζωηροτάτη ἱλαρότης*)...Ἀκροώμενος τὸν κύριον γραμματέα τῆς αὐτοκρατορίας ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον εὐαγγελικόν τινα ἱερέα. (*Ἐκρήξεις γέλωτος*). Ὁ κύριος γραμματεὺς ἐσκανδαλίσθη διότι οἱ γερμανοὶ ἱεραπόστολοι ἀπηύθυναν πρὸς αὐτὸν αἴτησιν γαλλιστὶ γεγραμμένην· ἀλλ' ἐγὼ γνωρίζω τινὰς διπλωμάτας γερμανούς, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ λαλήσωσιν ἐπὶ πέντε λεπτὰ γερμανιστὶ χωρὶς ν' ἀναμίξωσιν ἓξ τοὐλάχιστον φράσεις γαλλικὰς (ὤ, ὤ! εἰς τὴν δεξιάν). Ὁ κύριος γραμματεὺς ὤφειλε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς ὑφισταμένους του νὰ λαλῶσι κάλλιον τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. (*Ἱλαρότης*)... Ὁ κύριος γραμματεὺς ὁμοιάζει πρὸς τὴν Βορειογερμανικὴν ἐφημερίδα, ἥτις κηρύσσει ἐχθροὺς τοῦ κράτους πάντας τοὺς ἔχοντας γνώμην ἀλλοτρίαν τῆς ἰδικῆς της· (*Εἶνε ἀληθές*, *ἀληθέστα-*

Digitized by Google

τον !). Ὀφείλω νὰ παρατηρήσω εἰς τὸν κύριον γραμματέα τῆς αὐτοκρατορίας ὅτι πλὴν αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἄλλοι Γερμανοὶ ἀγαπῶντες τὴν πατρίδα ὅσον καὶ αὐτός. (*Ἄριστα! εὖγε!*). Ἐνίοτε μάλιστα παρετήρησα καὶ ἐβεβαιώθην ὅτι ὁ κύριος γραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας ἀγαπᾷ πολὺ περισσότερον τὴν Πρωσσίαν παρὰ τὴν Γερμανίαν. (ὤ! ὤ! εἰς τὴν δεξιάν, *χειροκροτήματα* εἰς τὸ κέντρον). Ὀφείλω δὲ σφοδρῶς νὰ διαμαρτυρηθῶ κατὰ τῆς μομφῆς τῆς φιλοπατρίας, ἣν ἐπέρριψεν ὁ κύριος γραμματεὺς εἰς τόσας χιλιάδας Γερμανῶν... Ἐὰν οἱ Ἰησουῖται δὲν ἀνακληθῶσιν ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ, θ' ἀνακληθῶσιν ὑπὸ τῶν δημοκρατικο—σοσιαλιστῶν (*Γέλωτες* εἰς τὰς τάξεις τῶν σοσιαλιστῶν). Γελᾶτε; Ναί, τὸ γνωρίζω ὅτι σεῖς θὰ τοὺς ἐφονεύετε, ὅπως θὰ ἐφονεύετε πάντας ἡμᾶς (*Ἱλαρότης*) πλὴν ἐκεῖνοι οἵτινες θὰ ἔλθωσι μεθ' ὑμᾶς διὰ νὰ σώσωσι τὴν κοινωνίαν θὰ σπεύσωσι νὰ τοὺς ἀνακαλέσωσι.

Βίσμαρκ. Φρονῶ καὶ ὑποστηρίζω ὅτι οἱ Ἰησουῖται μετεβλήθησαν. (*Φωναὶ* εἰς τὸ κέντρον sunt ut sunt, aut non sint!) Δὲν πιστεύω ὅτι οἱ σοσιταλισταὶ θὰ ἐφόνευον τοὺς Ἰησουίτας· ἀπεναντίας πιστεύω ὅτι θὰ συνήργουν μετ' αὐτῶν ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ. (*Ζωηρὰ ἱλαρότης*). Οἱ Ἰησουῖται θὰ ἦσαν οἱ κάλλιστοι ἀρχηγοὶ τῶν σοσιαλιστῶν· νομίζω μάλιστα ὅτι τινὲς τῶν νῦν ἀρχηγῶν τῆς *ἐρυθρᾶς* διεθνοῦς φιλίως καὶ εναρμονίως διάκεινται πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς *μελαίνης* διεθνοῦς· (ὤ! ὤ!). Οἱ Ἰησουῖται εἶναι ὀξυδερκεῖς παρατηρηταί, τὰ μέγιστα δὲ θὰ ἔχαιρον ἂν συνετάσσοντο μεθ' ἡμῶν. Ὑπολήπτομαι λίαν τοὺς Ἰησουίτας, διότι ἀποτελοῦσι δύναμιν ἣν οὐδεὶς ὀφείλει νὰ παραγνωρίσῃ. Οὐδέποτε ὑπῆρξα ἐλεύθερος τέκτων, ἀναγνωρίζω ὅμως ὅτι σήμερον εὐδοκιμοῦσιν αἱ ἑταιρίαι καὶ μάλιστα αἱ μυστικαί. Ἑταιρία διαθέτουσα χρήματα εἶνε δύναμις... Δὲν εἶπα ὅτι ὁ προαγορεύσας καὶ οἱ φίλοι του εἶνε ἐχθροὶ τοῦ κράτους· τοὺς θεωρῶ ἀπεναντίας ὡς φίλους τοῦ κράτους, ἀλλὰ φίλους ἐξυπηρετοῦντας αὐτὸ κατὰ τρόπον ὅλως ἰδιαίτερον. (*Ἱλαρότης*). Ὡς πρὸς τὴν *Γερμανίαν* δηλῶ ὅτι οὐδέποτε τὴν ἀναγινώσκω, διότι ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἔχει ὡς ἀποστολὴν νὰ μὲ λυπῇ, νὰ ἐπιτίθεται ἀτομικῶς κατ' ἐμοῦ ὅσον περισσότερον δύναται. Ἐπομένως καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀποφεύγω τὴν ἀνάγνωσίν της. Ἀπορῶ ὅμως καὶ ἐκπλήττομαι πῶς ἐφημερὶς ἣν δὲν ὑπολήπτομαι, ἔχει τόσην δύναμιν ὥστε νὰ ἐξεγείρῃ τὸ κοινοβούλιον ἐναντίον μου, συμπαρασύρουσα εἰς τὸν κατ' ἐμοῦ ἀγῶνα ὁμάδα ἀξιοτίμων, διακεκριμένων, ἐμφρόνων καὶ φιλοπατρίδων βουλευτῶν. Τοῦτο μ' ἐκπλήττει· (*Ἄριστα! εὖγε!* εἰς τὴν δεξιάν.)

Βίνδχορστ. Ἂν διεκείμην τόσον οἰκείως πρὸς τὴν *Γερμανίαν*, ὅσον πιστεύει ὁ κύριος γραμματεύς, θὰ ἐξέφραζον πρὸς αὐτὸν τὴν ἄκραν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην κολοσσαίαν ὑπὲρ τοῦ ῥηθέντος φύλλου *ῥεκλάμαν*. Ἀφοῦ ὁ κύριος γραμματεὺς λέγει ὅτι δὲν ἀναγινώσκει τὴν *Γερμανίαν*, ἐπειδὴ αὕτη ἐπιτίθεται συχνάκις κατ' αὐτοῦ, ἂς μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν ἔλαβέ ποτε γνῶσιν περὶ τῆς ἐκθύμου ὑποστηρίξεως ἣν ἡ *Γερμανία* παρέσχεν εἰς τὴν τελωνειακὴν καὶ οἰκονομικὴν πολιτικὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου γραμματέως. (Φωνὴ εἰς τὴν ἀριστεράν· *Εἶνε ἀληθὲς δυστυχῶς!*). Ἀλλ' ἡ ἐπιφώνησίς σας δὲν ἀναιρεῖ τὸ γεγονὸς ὅπερ διαψεύδει τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ ἐντίμου κυρίου γραμματέως· (*Ἀκριβέστατον!* εἰς τὸ κέντρον). Ὁ ἀξιότιμος κύριος γραμματεὺς μὲ ἤλεγξε διότι ἐπὶ τοῦ ζητήματος περὶ τοῦ κλίματος τῶν ἐν Ἀφρικῇ κτήσεων συνεφώνησα μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Βίρχωβ· ἀλλ' εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα ἡμεῖς μεθ' ὑπερηφανείας ἀναφέρομεν τὴν γνώμην τοῦ ῥηθέντος σοφοῦ· δὲν φατριάζομεν καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὅπως οἱ σήμερον κυβερνῶντες (*Χειροκροτήματα* εἰς τὴν ἀριστεράν.) Ἂν ὁ κύριος γραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας προὐτίθετο νὰ ψέξῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ κέντρου μετὰ τῆς ἀριστερᾶς κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογάς, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ δηλώσω πρὸς αὐτὸν ὅτι εἴμεθα πρόθυμοι νὰ συμμαχήσωμεν μετὰ πάντων ἐκείνων ὅσοι βούλονται νὰ βοηθήσωσιν ἡμᾶς ὅπως διαρρήξωμεν τὰς ἁλύσεις τοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγῶνος (*Ἀκούσατε! ἀκούσατε!*) Τὴν μετὰ τῶν φιλελευθέρων ἕνωσίν μας ὑπηγόρευσαν ἡμῖν κυρίως τὰ ἄρθρα τῆς *Βορειογερμανικῆς Ἐφημερίδος* καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ὀργάνων τοῦ κυρίου γραμματέως, ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ λεγεῶνα, λεγεῶνα ἔχοντα ἀποστολὴν νὰ κηρύσσῃ τὴν ἐκρίζωσιν πάντων τῶν κομμάτων ὅσα δὲν ὀμνύουσιν ἐν ὀνόματι τοῦ Βίσμαρκ, καὶ νὰ δωρήσωσιν εἰς τὴν χώραν ἓν καὶ μόνον κόμμα. (*Ζωηρὰ ἱλαρότης· φωναί: εἶνε ἀληθές! ἀκριβέστατον!*). Ἀμεριμνοῦμεν ἡμεῖς ἂν ἡ διαγωγή μας ἀρέσκῃ ἢ ἀπαρέσκῃ εἰς τὸν κύριον γραμματέα τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡμεῖς ἀποβλέπομεν μόνον εἰς τὸν σκοπόν μας, καὶ διὰ τοῦτο τὸ κέντρον εἶνε πύργος, ὅστις δὲν καταρρέει μὲ ὅλον τὸν σφοδρὸν τῆς κυβερνήσεως πόλεμον. (*Χειροκροτήματα* εἰς τὸ κέντρον). Φαίνεται ὅτι οἱ φίλοι μου δὲν δυσαρεστοῦνται ἐκ τοῦ πολέμου τούτου, διότι ἐχειροκρότησαν ἐπιδοκιμάζοντες τὰς τελευταίας μου λέξεις. (*Ἱλαρότης*). Ὁ ἔντιμος προλαλήσας ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶμαι καλὸς Γερμανός, προσέθηκεν ὅμως ὅτι ἐξυπηρετῶ τὴν πατρίδα μου κατὰ τρόπον ἀήθη καὶ παράδοξον. Βεβαίως ἕκαστος ἔχει καὶ ἴδιον τρόπον ἐνεργείας· καὶ ὁ κύριος γραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας ἐξυπηρετεῖ κατ' ἴδιον τρόπον τὴν πατρίδα του, τρόπον ὄχι πάντοτε γερμανικόν, διότι δὲν εἶνε ἴδιον Γερμανοῦ τὸ παραβιά-

Digitized by Google

ζειν τοὺς ἡμετέρους νόμους. (*Εὖγε*! εἰς τὸ κέντρον). Ὁ κύριος γραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας ηὐδοκίμησε καὶ ἐθριάμβευσε πολλάκις, ἐπειδὴ διαθέτει πολλοὺς στρατιώτας καὶ πολλὰ χρήματα· ἐγὼ οὔτε στρατιώτας ἔχω οὔτε χρήματα (*Ζωηρὰ ἰλαρότης*) καὶ ὅμως ἐγὼ ὁ ἄοπλος καὶ πένης κατήγαγον νίκας πολλὰς κατὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ τοῦ ἐφωδιασμένου διὰ τόσων στρατιωτῶν καὶ τόσου ἀργυρίου (*Εἶνε ἀληθές*!). Ἀκούσατέ με· ἡ κυβέρνησις τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου Δ' ἦτο καλλιτέρα τῆς παρούσης τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ. (ὤ! ὤ! εἰς τὴν δεξιαν). Ἐπιμένω εἰς τὴν κρίσιν μου καὶ τελευτῶ διακηρύσσων εἰς τὸν κύριον γραμματέα τῆς αὐτοκρατορίας, εἰς πάσας τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένας ἐφημερίδας καὶ εἰς πάντας τοὺς δορυφόρους του ὅτι τὸ Γερμανικὸν ἔθνος δὲν θὰ παύσῃ ποτὲ ν' ἀγωνίζηται ὡς εἷς καὶ μόνος ἄνθρωπος μέχρις ὅτου ἀνακτήσῃ πλήρη τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ. (*Παταγώδη χειροκροτήματα*).

Βίσμαρκ. Πέμψατε εἰς Κάμερουμ τοὺς συνεργάτας τῆς *Γερμανίας*· ἐκεῖ θὰ εἶνε εὐπρόσδεκτοι. (*Ζωηρὰ ἰλαρότης*). Μὴ παραπονεῖσθε διὰ τὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγῶνα· αὐτὸς εἶνε ὁ μόνος λόγος τῆς ὑπάρξεώς σας. (*Εὖγε*! εἰς τὴν δεξιάν). Ὁ προλαλήσας εἶπεν ὅτι οὐδὲν ἔμαθα καὶ οὐδὲν ἐλησμόνησα. Ἐλησμόνησα ὕβρεις τινὰς καὶ προσβολὰς καὶ ἔμαθα τοῦτο, ὅτι διὰ τῆς πολιτικῆς τοῦ κέντρου οὔτε ἡ Γερμανία οὐδ' ἡ Πρωσσία δύνανται νὰ βιώσωσιν ἐπὶ πολὺ (*Ἐπιδοκιμασίαι* εἰς τὸ κέντρον). Ὁσάκις ἡτοιμαζόμην νὰ συμβιβασθῶ μετὰ τῆς Ῥώμης, πάντοτε ἀπετράπην ἕνεκα τῶν ἐπικινδύνων νομοσχεδίων σας. Ὁ προλαλήσας ἀντιπαρέθηκε τὴν κυβέρνησιν τοῦ πρίγκιπος Γουλιέλμου Δ' πρὸς τὴν κυβέρνησιν τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ κατὰ μέρος θέμενος τὸν ἡγεμόνα καὶ κύριόν μου. Τοῦτο εἶνε ὕβρις βαρυτάτη πρὸς τὴν τιμήν μου, ὕβρις πρὸς τὴν πίστιν μου ὡς ὑπηκόου τοῦ ἡγεμόνος μου, ὕβρις πρὸς τὰ εἰλικρινῆ μου ὑπὲρ τῆς βασιλείας αἰσθήματα. Οὐδέποτε ἠξιώθην νὰ εἶμαι ἄλλο τι εἰμὴ ὁ ταπεινὸς καὶ εὐπειθὴς θεράπων τοῦ Κυρίου μου. (*Χειροκροτήματα* εἰς τὴν δεξιάν, *εὖγε*! εἰς τὴν ἀριστεράν). Ὑπῆρξα ὁ θεράπων τοῦ ἀποβιώσαντος κυρίου μου, ἐξακολουθῶ δὲ νὰ εἶμαι ὁ θεράπων τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος, οὐδὲν ἄλλο ἢ θεράπων· οὐδέποτε ἤγειρα ἄλλην ἀξίωσιν. Ἀπόδειξις τούτου εἶνε ὅτι διατελῶ ἀκόμη εἰς τὸ ἀξίωμα ὅπερ κατέχω, καὶ θὰ διατελέσω εἰς αὐτὸ ὑπηρετῶν τὸν Κύριόν μου μέχρι τελευταίας πνοῆς. Τὸ συμπαραβάλλειν τὴν κυβέρνησιν ἀποβιώσαντος βασιλέως μὲ τὴν κυβέρνησιν τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ εἶνε ὕβρις! δεινὴ ὕβρις! (*Παταγώδη χειροκροτήματα*). Εἶνε ὕβρις πρὸς τὴν τιμήν μου, πρὸς τὴν πίστιν μεθ' ἧς ὑπηρέτησα ἀείποτε τὸν ἡγεμόνα μου ὡς ὑπήκοος, ὡς ὑπάλληλος, ὡς θεράπων κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα. Ἐλπίζω ὅτι ὁ προλαλήσας ἀναγνωρίζων τοῦτο θ' ἀποσύρῃ τὴν δεινοτάτην ὕβριν. (*Παταγώδη χειροκροτήματα*).

Βένδχορστ. Πρὸ παντὸς ἄλλου ἀρνοῦμαι ὅτι ὑπῆρξέ ποτε ἑτοίμη συνεννόησίς τις μεταξὺ τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῆς Πρωσσίας. Οὐδέποτε τοιοῦτό τι συνέβη. (*Ἀκούσατε, ἀκούσατε*!) Τὸ λαλεῖν περὶ «κυβερνήσεως τοῦ Βίσμαρκ» οὐ μόνον δὲν εἶνε ὕβρις ἀλλ' εἶνε χρῆσις ἀμέμπτου κοινοβουλευτικῆς φράσεως. Δὲν εἶνε πρέπον τὸ ἀναμιγνύειν τὸ ὄνομα τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις, ὡς πράττει ἀείποτε ὁ κύριος γραμματεύς, ὅστις εἰς τὰς δυσκόλους στιγμὰς συνειθίζει νὰ ὀχυρῶται ὄπισθεν τοῦ αὐτοκράτορος. (*Εἶνε ἀληθές! ἐξαίρετα!*).

Βίσμαρκ. Ἐὰν ὁ προλαλήσας εἶχεν ὑπηρετήσει τὸν μονάρχην του ὡς ἐγὼ ὑπηρετῶ τὸν ἰδικόν μου, θ' ἀνεγνώριζε τὴν ὕβριν καὶ θὰ τὴν ἀπέσυρε.

Βένδχορστ. Ἀποκρούω μετ' ἀγανακτήσεως τὴν δολίαν ῥῆσιν τοῦ κυρίου γραμματέως, φρονῶ δὲ ὅτι ὁ κύριος πρόεδρος οὐδὲν εὗρε τὸ ἐπιλήψιμον ἐν τῇ φράσει μου, διότι ἄλλως θὰ μὲ ἀνεκάλει εἰς τὴν τάξιν. (*Χειροκροτήματα* εἰς τὴν ἀριστεράν).

* *
*

Καὶ λήγει ἐνταῦθα ἡ σθεναρὰ αὕτη ἀπὸ τοῦ βήματος πάλη ἣν παρεθέσαμεν ὁλόκληρον διὰ νὰ μὴ μειώσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τὸ διῆκον ἀδιάπτωτον ἐν αὐτῇ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ἡ μετὰ τόσου πείσματος διεξαγομένη συζήτησις τραχυτάτη περὶ τὴν οὐσίαν, δὲν ἐξετράπη περὶ τὴν ἔκφρασιν, ἀλλὰ περιωρίσθη ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς κοσμιότητος καὶ οἱ ἀνταγωνισταὶ κατέφερον θανατηφόρους κατ' ἀλλήλων διαξιφισμοὺς μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη. Ἐνῷ ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἕτερόν τι κοινοβούλιον—καὶ τὸ γνωρίζομεν δυστυχῶς ὅλοι—ὅπου, ἂν τοιαύτη συζήτησις συνέβαινεν, ἂν τοσοῦτον σφοδρῶς συνεκρούετο ἡ προσωπικὴ ἐμπάθεια δύο ἀρχηγῶν κομμάτων, πολὺ ταχέως ἡ συζήτησις θὰ ἐλάμβανε τὰς διαστάσεις ἀγῶνος παγκρατίου, τὰ καλλιεπῆ ἐπιχειρήματα θὰ διεδέχοντο ἄλλα ὑλικώτερα καὶ πειστικώτερα, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ ῥάβδος ἐπεμβαίνουσα θὰ ἐπέβαλλεν εὐχερῶς καὶ κυριαρχικῶς τὸν κρείττονα λόγον.

Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ὀξυδέρκεια ἔκτακτος ἵνα κρίνῃ τις ὁποῖος τῶν δύο ἀντιπάλων ἐξῆλθε νικητὴς ἐκ τῆς δεινῆς μονομαχίας. Τὸ σθένος καὶ ἡ εὐτολμία μεθ' ἧς ὁ μικρὸς ἐξοχώτατος πατάσσει τὸν πανίσχυρον ἀρχιγραμματέα ἐπιβάλλει τὸν θαυμασμόν, ἐν ᾧ ἀπεναντίας ἐμπνέει αἴσθημα παρεμφερὲς τῇ ἀηδίᾳ ἡ θρηνώδης δουλοπρέπεια εἰς ἣν καταφεύγει οὗτος προσπαθῶν νὰ συγκαλύψῃ ἰδίαν ἀδυναμίαν. Χάρισμα θαυμαστὸν ὄντως ὁ λόγος καὶ ὁ ποιούμενος εὐφυᾶ καὶ δόκιμον αὐτοῦ

Digitized by Google

χρῆσιν ἐπισπᾶται τοῦ πλήθους τὸν σεβασμόν, οἱαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἀρχαὶ ἃς πρεσβεύει. Οἱ ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγῶνες ἔχουσι τακτικὴν ἰδιαιτέραν, ἣν δὲν δύνανται ν' ἀναπληρώσωσιν ἄλλα πλεονεκτήματα, οὐχὶ σπανίως δὲ κατ' αὐτοὺς οἱ μικροὶ Δαυῒδ κατενίκησαν τὴν ὑπερφίαλον ἀλαζονίαν γαύρων Γολιάθ.

Χ·

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ
Β'
1784—1800

Ὁ Ἀθανάσιος Σταγειρίτης, οὗ προεμνήσθημεν, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1819 γράφων ἐν τῇ τότε ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένῃ *Καλλιόπῃ* «ἱστορίαν τῶν ἐφημερίδων», πρώτην ἑλληνικὴν ἐφημερίδα ἀναγράφει *Ἑρμῆν τὸν Λόγιον*, ἐπὶ λέξει σημειῶν τάδε, «πρώτη ἐφημερὶς τοῦ γένους ἡμῶν ἐξεδόθη ἐν Κερκύρᾳ, ὡς λέγουσιν, *Ἑρμῆς ὁ Λόγιος* ὀνομαζομένη. Ἀγνοῶ ὅμως πότε ἤρξατο, καὶ πότε ἔπαυσε, καὶ τίς ἦτο ὁ ἐκδότης... Τοῦτο μόνον ἔμαθον ὅτι κατὰ τὸ 1784 ἐφαίνετο ἐκδιδομένη.» Τὴν ὑπὸ τοῦ Σταγειρίτου περισυλλεγεῖσαν πληροφορίαν ταύτην ἐστήριξε καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀσώπιος, μνημονεύσας, ἐν τοῖς Σουτσείοις, τοῦ *Ἑρμοῦ* ὡς πρώτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος, ἧς, λέγει, σύνθημα καὶ πρόγραμμα ἐγένετο τὸ ἑπόμενον δίστιχον,

δὲν εἶμαι παρὰ τοῦ Διὸς ὡς ἄλλοτε σταλμένος
ἔργα δ' ἀνθρώπων νὰ εἰπῶ εἶμαι διωρισμένος,

ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ ἐκ Κατούνης τῆς Ἀκαρνανίας Νικολάου Μαυρομμάτου.

Τὰ ἐν τοῖς Σουτσείοις γραφόμενα ὑπ' ὄψει ἔχων ὁ κ. Π. Λάμπρος, ἐν τῇ «ἱστορικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦ 1821,» διημφισβήτησε τὸ ἀκριβὲς τῆς πληροφορίας τοῦ Ἀσωπίου, γράψας ἐπὶ λέξει τάδε, «ἡμεῖς οὐδεμίαν γνωρίζομεν πρὸ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ἑλληνικὴν ἐφημερίδα, εἰς δὲ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος *φιλολογικὸν Ἑρμῆν* (ἐννοεῖ τὸ περιοδικὸν Mercurio letterario, περὶ οὗ ὑπόκειται αὐτῷ ὁ λόγος,) δὲν ὑπάρχει τὸ ἀναφερόμενον δίστιχον. Πιθανὸν ὁ ἐν Κερκύρᾳ τότε διατρίβων Μαυρομμάτης, ἐπιφορτισμένος τὴν λογοκρισίαν ἐπὶ τῶν τυπουμένων, ἐποίησε μὲν τὸ δίστιχον τοῦτο, ὡσεὶ χαιρετῶν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἑρμοῦ, οὐδέποτε ὅμως καὶ ἐτυπώθη ὡς ἐπιγραμματικὸν σύνθημα τῆς Ἐφημερίδος» (Χρυσαλλίδος τόμ. δ' σελ. 601). Ὁ κ. Π. Λάμπρος, γράφων ταῦτα, ὑπέθετο πάντως ταὐτότητα *Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου* καὶ τοῦ περιοδικοῦ Mercurio letterario, καὶ ἐμμέσως ἀπέδοτο εἰς εὐεξήγητον σύγχυσιν καὶ παρερμηνείαν τὰ ἐν τοῖς Σουτσείοις γραφέντα.

Τοῦ περιοδικοῦ Mercurio letterario ἡ μὲν ἔκδοσις ἤρξατο τῷ 1805, ὁ δὲ βίος παρετάθη ἄχρις ὀκτωβρίου τοῦ 1807, καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς αὐτὸς ὁ κ. Π. Λάμπρος, ὃς ἀναγράφων ὁλόκληρον τὸν τίτλον τοῦ περιοδικοῦ ἔχοντα ὧδε Mercurio letterario, opera periodica di Filergo Feuce nella tipographia nazionale di Corfù, con licenza de superiori,» πληροφορεῖ ἅμα ἡμᾶς ὅτι ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Filergo Feuce ἐκρύπτετο ὁ πολὺς Κερκυραῖος Ἐμμανουὴλ Θεοτόκης· ὅθεν, ἂν προὔκειτο περὶ ἐφημερίδος, ἧς ἡ ἔκδοσις ἀνεγράφετο κατὰ τὸ 1805, εὐεξήγητος ἦν ἡ σύγχυσις καὶ παρερμηνεία ἐξ ἐνδεχομένης μεταδόσεως τοῦ ἰταλικοῦ αὐτῆς τίτλου ὑπὸ τύπον ἑλληνικόν, καθ' ἃ συνέβη, ὡς ἐν τοῖς μετέπειτα θέλομεν ἰδεῖ, ὡς πρὸς τὴν Gazzetta urbana, ἣν ὁ Βαρβιτσιώτης, ἐν ἑλληνικῇ χοάνῃ μεταγγίσας, ἐγνώρισεν ἡμῖν ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἐφημερίδα Ἀστυκήν* (ἴδε Πανδώρας. τ. Η' σ. 367)· *Ἑρμοῦ* ὅμως *τοῦ Λογίου* ἡ ἔκδοσις ἀναγράφεται πολὺ προγενεστέρως, εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ὁ τοῦ ὁμωνύμου ἰταλικοῦ περιοδικοῦ ἐκδότης εἰς τὰ διδασκαλεῖα ἔτι ἐφοίτα. Σὺν τούτοις τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Μαυρομμάτου καλῶς ἐξεταζόμενον φαίνεται ἀναφερόμενον οὐχὶ εἰς περιοδικόν, ἀλλ' εἰς ἐφημερίδα σκοποῦσαν τὴν απομνημόνευσιν τῶν καθημερινῶν χρονικῶν τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων, ἤτοι πράξεων. Ὁ Μαυρομμάτης γράφων, «ἔργα δ' ἀνθρώπων νὰ εἰπῶ εἶμαι διωρισμένος», ἠννόει, καθ' ἅπερ ὁ γραμματικὸς καὶ λογικὸς εἱρμὸς τοῦ στίχου αὐτοῦ ἐμφαίνει, τὴν ἀφήγησιν ἀνθρωπίνων πράξεων, τὴν απομνημόνευσιν καθημερινῶν γεγονότων, τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἐθιζομένων χρονικῶν· δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ ἀποκρούσωμεν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀθανασίου Σταγειρίτου, ἐπὶ δὲ τῷ λόγῳ ὅτι οὐδεμίαν γνωρίζομεν ἐν Ἑπταννήσῳ πρὸ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ἑλληνικὴν ἐφημερίδα, νὰ διαγράψωμεν τοῦ καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων *Ἑρμῆν τὸν Λόγιον*. Ἂν τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἀκαρνᾶνος Μαυρομμάτου δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ διαληφθέντι ἰταλικῷ περιοδικῷ, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι «καὶ οὐδέποτε ἐτυπώθη ὡς ἐπιγραμματικὸν σύνθημα ἐφημερίδος·» τότε μόνον ἠδυνάμεθα ἀσφαλῶς περὶ τούτου ν' ἀποφανθῶμεν, ὅταν ὑπ' ὄψει εἴχομεν τὸν ἐν ἔτει 1784 ἐκδιδόμενον *Ἑρμῆν τὸν Λόγιον*· ἀλλ' ἀφ' οὗ κατὰ τὸ 1819 Ἀθανάσιος ὁ Σταγειρίτης εἰς μάτην δι' ἐκκλήσεως πρὸς τοὺς φιλαναγνώστας ἐζητήσατο πληροφορίας περὶ τῆς πρώτης ταύτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος, ἄντικρυς ματαιοπονία ἤθελεν εἶσθαι νέα τις ἐπὶ τούτῳ τῇ σήμερον ἐπίκλησις πρὸς γνῶσιν ἐφημερίδος ἐν στενῷ μέν, καθ' ἃ φαίνεται, κύκλῳ ἀναγνωστῶν κυκλοφορησάσης, ἐξιτήλου δὲ ὑπὸ τοῦ χρόνου γενομένης.

Τῆς ἐφημερίδος ταύτης οὐδαμῶς μνείαν ποιεῖται

Digitized by Google

ὁ μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire, ὅς, μεταγράφων τὸν ἡμέτερον κ. Ματθαῖον Παρανίκαν, ἐν τῷ σχεδιάσματι αὐτοῦ περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων ἀπὸ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ιθ' ἑκατονταετηρίδος (ἐν σελ. 212) πρώτην παρ' ἡμῖν ἐφημερίδα ἀναγράψαντα τὴν καὶ ὀνόματι τοιαύτην, τὴν ὑπὸ τῶν Μαρκιδῶν Πουλίου τῷ 1793 ἐν Βιέννῃ ἐκδοθεῖσαν, υἱοθέτησε τὴν πληροφορίαν ταύτην καὶ ἀναφορικῶς τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ ἐσημείωσεν, «ἡ πρώτη ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἐφημερὶς ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μαρκιδῶν Πουλίου, τῷ 1793, ἀλλὰ βραχὺν ἔσχε τὸν βίον, ἀπὸ τῆς 4 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 28 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους παραταθέντα.»

Ἡ ἄγνοια τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου Σταγειρίτου περισυλλεγεισῶν πληροφοριῶν περὶ τῆς πρώτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος καὶ ἡ παρόρασις τῶν ἐν τοῖς Σουτσείοις περὶ τῆς ἐφημερίδος ταύτης γραφέντων, ἐξώθησαν τὸν κ. Παρανίκαν εἰς ἀνακρίβειαν, εἰς ἣν παρέσυρε καὶ τὸν St-Hilaire ἀναγράψαντα τὴν ἐφημερίδα τῶν Μαρκιδῶν πρώτην, ἐν ᾧ ἦν δευτέρα. Σύναμα τὸ περὶ τῆς ἐφημερίδος ταύτης βραχύλογον τῶν πληροφοριῶν τοῦ κ. Παρανίκα δὲν ἐπέτρεψε τῷ μαρκησίῳ οὔτε λεπτομερεστέρας πληροφορίας νὰ παράσχῃ περὶ τῆς δευτέρας ταύτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος τῶν νεωτέρων χρόνων, οὔτε νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ ἐσφαλμένον τῶν πληροφοριῶν τοῦ κ. Μ. Παρανίκα, ἀναφορικῶς τῷ χρόνῳ τῆς διαρκείας τοῦ φύλλου τούτου, ὅπερ ἡμαρτημένως ἀνέγραψεν ὡς ἑξάμηνον μόνον βιῶσαν, ἡγησάμενος, ὅτι τὸ ἄλλοτε παρὰ τῷ Σοφ. Οἰκονόμῳ καὶ Μ. Γεδεὼν ἀντίτυπον, (ὅπερ εἶτα ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς), περιεῖχε τὴν ὅλην σειρὰν τῶν ἐκδοθέντων φύλλων τῆς *ἐφημερίδος*.

Ἐπανορθοῦντες τὰ ἐν τούτοις ἡμαρτημένα τῶν πληροφοριῶν τοῦ κ. Μ. Παρανίκα, σημειοῦμεν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ δημοσιογραφικὸν ὄργανον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ 1793 ἐπιγέγραπται, «*ἐφημερίς*, εἴτ' οὖν ἀκριβὲς ἀπάνθισμα τῶν κατὰ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον ἀξιολογωτέρων γεγονότων, ναὶ μὴν καὶ ἀκριβεστέρων παγκοσμίων συμβεβηκότων, ἅπερ φιλοπόνως καὶ ἐμμελῶς δίκην μελίσσης ἁπανταχόθεν συλλεχθέντα, χάριν τῆς ἐπωφελοῦς τῶν πολλῶν περὶ τὰ νέα περιεργίας, φιλοφρόνως ἐκδίδονται παρὰ τῶν Μαρκίδων Πουλίου. Ἐν Βιέννῃ 1793.» Πλὴν οὔτε τὸ τῇ 4 Ἰανουαρίου 1793 ἐκδοθὲν φύλλον εἶνε τὸ πρῶτον τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ, οὔτε τὸ τῇ 28 Ἰουνίου ἰδίου ἔτους ἐκδοθὲν εἶνε τὸ τελευταῖον, μεθ' ὅλας τὰς περὶ τούτου ὑπομνηματίσεις τοῦ μακαρίτου Ν. Δραγούμη (ἐν τόμῳ ιζ' τῆς *Πανδώρας*), τοῦ Μ. Παρανίκα καὶ τοῦ St-Hilaire.

Ὁ Ν. Δραγούμης μέχρι τοῦ 1866 πρώτην παρ' Ἕλλησιν ἐφημερίδα ἡγούμενος τὸν *Τηλέγραφον* τῆς Βιέννης, οὗ, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἐσφαλμένως ἀρχὴν ἐκδόσεως ἀνέγραψε τὸ 1810, ἀνεκουφίσθη οὐ μικρόν, μαθὼν παρὰ τοῦ Σοφ. Οἰκονόμου ὅτι προγενεστέρα ταύτης ὑπῆρξεν ἡ τῶν Μαρκιδῶν *Ἐφημερίς*. Τὴν ἀνακούφισιν ταύτην ἀνομολογεῖ αὐτὸς οὗτος, σημειῶν ἐν τῷ περὶ τῆς *πρώτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος* ἐν τῇ Πανδώρᾳ ἄρθρῳ του, ὅτι ἔν τινι τῶν συγγραμμάτων, (πάντως ἐν τῷ ἐπιγεγραμμένῳ Constantinople ancient and modern uith excursions to the shores and islands of the archi pelago and to the Troat, 1797 καὶ εἰς τέταρτον ἐκδιδομένῳ) τοῦ ἄγγλου Dallaway ἀναγνοὺς τάδε, «δὲν ὑπάρχει ἄλλο (ἔθνος) πλέον αὐτοῦ (τοῦ ἑλληνικοῦ) τυρβαζόμενον περὶ τῶν ἐν αὐτῇ (τῇ πολιτικῇ) γινομένων. Εἰς ἄκρον εὔπιστοι, καὶ οὐδὲν ἧττον εὐφυεῖς εἰς τὸ πλάττειν νέα, περὶ τοιούτων μόνον διαλέγονται, διὸ θεωροῦσιν ὡς μέγα μαντεῖον καὶ ἀπλήστως ἀναγινώσκουσι τὴν ἐν Βιέννῃ ἐκδιδομένην ἑλληνικὴν ἐφημερίδα,» ἐν ἀπορίᾳ ἦν περὶ τοῦ τίνα ἐφημερίδα ἠννόει ὁ ἄγγλος λόγιος· ὅθεν, γνωρίσας τοὺς παρὰ τῷ Σοφ. Οἰκονόμῳ σωζομένους 52 ἀριθμοὺς τῆς ά αὐτῆς ἑξαμηνίας τοῦ 1793, λεπτολόγως μέν πως ἐνδιέτριψεν εἰς τὰ κατ' αὐτήν, καί τινα ἀπ' αὐτῆς τεμάχια ἀπήνθισε, δὲν ἠσχολήθη ὅμως οὔτε περὶ τὴν ἔρευναν τοῦ ἂν πράγματι ἡ *Ἐφημερίς* τῶν Μαρκιδῶν ἦν ἡ πρώτη παρ' Ἕλλησιν, οὔτε περὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ χρόνου τῆς διαρκείας αὐτῆς, ἀλλ', ὡς καλῇ τῇ πίστει ἐδέξατο ταύτην πρώτην παρ' Ἕλλησιν ἐφημερίδα, οὕτω καὶ τοὺς ὑπ' ὄψει αὐτοῦ τεθέντας 52 ἀριθμοὺς τοῦ ά ἑξαμήνου τοῦ 1793 ἐλογίσατο ἐκπροσωποῦντας τὸν χρόνον τῆς διαρκείας τοῦ φύλλου τούτου.

Ἀλλ' ὁ κ. Κ. Νεστορίδης, διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου καταγράφων τῷ 1883 τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ γυμνασίου Τρικκάλων βιβλία, ἀνεῦρεν ἐν σῶμα τῆς *Ἐφημερίδος*, δυστυχῶς οὐχὶ ἄρτιον, ἐξ οὗ ὅμως μανθάνομεν ὅτι αὕτη ἐξεδίδετο τῷ 1791. Συντόμους τινὰς πληροφορίας ἔπεμψεν οὗτος τῇ παρ' ἡμῖν *Ἐφημερίδι*, ἥτις ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ *Ἐφημερὶς ἐν ἔτει 1791* ἐδημοσίευσεν αὐτὰς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμῷ 292 φύλλῳ αὐτῆς τῆς 19 Ὀκτωβρίου 1883. Κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Νεστορίδου μεταδοθείσας πληροφορίας οἱ ἐν Τρικκάλοις σωζόμενοι ἀριθμοὶ τῆς Ἐφημερίδος φέρουσιν ἐν ἀρχῇ ἑκάστου φύλλου εἰκόνα, ἐν ᾗ εἰκονίζεται γυνή, τείνουσα τὴν δεξιὰν χεῖρα πρὸς παῖδα ἡμίγυμνον, κρατοῦντα βιβλίον, ἐν ᾧ γέγραπται *Ἐφημερίς*· ὀλίγον ἀπωτέρω εἰκονίζεται ἄλλος παῖς ὡς ἄγγελος, κρατῶν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν σάλπιγγας, ὧν τὴν μίαν ἔχει ἐν τῷ στόματι, καὶ εἶνε ἴσως ἡ ταχύπτερος Φήμη. Κάτωθεν τῆς ταχυπτέρου Φήμης ἀνατέλλει ὁ

Digitized by Google

ἥλιος ἐκ τοῦ μέσου δύο ὀρέων· ἀριστερᾷ τῆς γυναικὸς ὑπάρχει κυψέλη. Τοιαύτη κατὰ τὸν κ. Νεστορίδην, ἡ ἐν προμετωπίδι τῶν *Ἐφημερίδων* τοῦ 1791 εἰκών· ἐν τῇ ὑπ' ὄψει ἡμῶν συλλογῇ τοῦ 1793, ἣν περιέγραψεν ἐν τῇ *Πανδώρᾳ* ὁ Ν. Δραγούμης, ἡ σκηνογραφία ἤλλαξε, τὰ πρῶτα ὀκτὼ φύλλα σύμβολον ἔχουσιν, ἐντὸς περιζώματος διώροφον οἰκίαν καὶ πλοῖον, δι' ὧν εἰκονίζονται ἴσως ἡ πόλις Βιέννη καὶ ὁ Δούναβις· τῶν δὲ λοιπῶν φύλλων τὸ ἔμβλημα παρίστησι βάθρον, οὗ ἐν μέσῳ ἀναγινώσκεται ἡ λέξις '*Ἐφημερίς*, ἐκ δεξιῶν μὲν ἔχουσα τὸν Ἑρμῆν, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ ἄνω τοῦ βάθρου τὴν Φήμην γονυπετῆ, διὰ δύο σαλπίγγων σαλπίζουσαν.

Ἐκ τούτων κατάδηλον ὅτι ἡ '*Ἐφημερίς* τῶν Μαρκιδῶν, ἧς τὴν ἵδρυσιν οἱ πλεῖστοι ἐν ἔτει 1793 ἀνέγραψαν, κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἤνυε τριετῆ ὕπαρξιν, ἣν πάντως παρέτεινε μέχρι τοῦ 1798, καθ' ἃ ἀποπειρώμεθα νὰ ἀποδείξωμεν στηριζόμενοι ἐπὶ ἐνδείξεων κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν πειστικῶν, περὶ ὧν κρινέτω ὁ ἀναγνώστης.

Ἔν τινι φύλλῳ τῆς σειρᾶς τοῦ 1791, κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Νεστορίδου μεταδοθείσας πληροφορίας, ἀναγινώσκονται· «ἐπειδὴ καὶ μετὰ τὰ τέλη τοῦ παρόντος μηνὸς Ἰουνίου τελειώνει ὁ ἥμισυς χρόνος τῶν Ἐφημερίδων, παρακαλοῦμεν, ὁποῦ ὅσοι δὲν ἐπλήρωσαν διὰ τὸν ὁλόκληρον χρόνον, καὶ ἀγαποῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ λαμβάνουν τὰς Ἐφημερίδας, νὰ ὁρίσουν πάλιν καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀρχάς, στέλνοντες τὰ ἑπτὰ φιορήνια διὰ τὸ ἐρχόμενον ἥμισυ τοῦ χρόνου, διὰ νὰ γραφοῦν, ἢ ἀμέσως εἰς τὴν ἐδῶ πόστιαν, καθὼς ἡ ἐπιγραφὴ εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐφημερίδος φαίνεται, ἢ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Μαρκίδης Πουλίου, σημειώνοντας ἐν ταὐτῷ τόσον τὰ ὀνόματα, ὅσον καὶ τὸν τόπον, ὁποῦ πρέπει νὰ στέλνονται.»

(Ἕπεται συνέχεια). Χ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ὁ Γενικὸς διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων (Postmaster general) τῆς Μεγάλης Βρετανίας δημοσιεύει περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀγγλικῶν ταχυδρομείων ἐτησίαν ἔκθεσιν, ἥτις πρόδηλον καὶ οὕτως εἰπεῖν ψηλαφητὴν καθιστᾶσα τὴν τελειότητα τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως, τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ τὴν θαυμαστὴν οἰκονομικὴν εὐρωστίαν τῆς χώρας, παρέχει συνάμα καὶ περιεργοτάτας πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν διεξάγεται ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν αὐτῇ. Οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται μετ' ἀπορίας βεβαίως θὰ ἀναγνώσωσί τινας τῶν πληροφοριῶν τούτων, ἃς σταχυολογοῦμεν ἐκ τῶν ἀρτίως δημοσιευθεισῶν ἐκθέσεων τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ.

Οὕτω μανθάνομεν ἐκ τῶν ἐκθέσεων τούτων ὅτι μέγας εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποστολέων, οἵτινες ἀόριστον καὶ συγκεχυμένην ἔχουσιν ἰδέαν περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ταχυδρομείων, ἢ ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία εἶναι ἱκανὴ νὰ μεταβιβάζῃ ὅ,τι δήποτε ἤθελέ τις φαντασθῇ. Καὶ εἰς τοῦτο πολλάκις δὲν πλανῶνται. Κατ' ἔτος εὑρίσκονται ἐν τοῖς γραμματοκιβωτίοις παραδοξότατα πράγματα πολλάκις, ζῷα νεκρὰ ἢ ζωντανά, ἰχθῦς, ἀλάντες, πτηνὰ ταριχευμένα, ἀνθόγαλα, ὀπῶραι, λάχανα, γλυκίσματα, ζωντανὰ γατάκια, ποντίκια ψόφια κλπ. κλπ. Πρό τινος ἐν τῷ γραμματοκιβωτίῳ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐμπορικωτάτης ὁδοῦ Λομβαρδῶν εὑρέθη ἱσπανικὸν κυνάριον ζωντανόν, φέρον ἀπηρτημένον ἐκ τοῦ λαιμοῦ δελτάριον περγαμηνῆς, ἐν ᾧ ἐσημειοῦτο ὁ παραλήπτης· καὶ τὸ κυνάριον παρεδόθη ἀσφαλῶς εἰς τὸν παραλήπτην τοῦτον. Συχνότατα δ' εὑρίσκονται ἐν τοῖς γραμματοκιβωτίοις δέματα περιέχοντα ζωντανοὺς μεταξοσκώληκας, ποντικούς, σαύρας, χελώνας καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἰδιότροπός τις Ἄγγλος, καταγινόμενος εἰς τὴν ζῳολογίαν, δυσηρεστήθη ποτὲ μεγάλως, ἐπειδὴ ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἠρνήθησαν νὰ παραλάβωσιν ἕνα ζωντανὸν ὄφιν. Καὶ ἐπὶ τέλους, ὅπως μὴ φανῇ παρεμβάλλουσα προσκόμματα εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας, ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐνέδωκεν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐβεβαιώθη ὅτι ὁ ἀποστελλόμενος ὄφις ἦτο ἀβλαβής.

Οὐχ ἧττον περίεργοι εἶναι αἱ γενόμεναι παρατηρήσεις ἐν τῷ τμήματι τῶν ἐπιστρεφομένων ἢ χανομένων ἐπιστολῶν (*dead letter office*). Εὐλόγως ἀπορῇ τις μανθάνων, ὅτι ἐκ τῶν μὴ ἐπιδοθεισῶν 311 660 ἐπιστολῶν (ἐπὶ 3 792 894 ἀποσταλεισῶν) διότι δὲν εὑρέθησαν οἱ παραλῆπται, αἱ 11 505 ἦσαν ἀνεπίγραφοι, καὶ ὅμως περιεῖχον ἀξίας διαφόρους 85 000 δραχμῶν. Ἄλλοτε ἐπὶ 3 καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίων ἐπιστολῶν, ὧν ἦτο ἀτελὴς ἡ ἐπιγραφή, 80 000 περιέχουσαι διαφόρους ἀξίας δὲν διενεμήθησαν· τούτων 340 ἦσαν ἀνεπίγραφοι· πρὸς τούτοις ἑνδεκακισχίλια περίπου πολύτιμα ἀντικείμενα εὑρέθησαν ἐν τοῖς γραμματοκιβωτίοις τοῦ Κράτους καὶ 50000 γραμματόσημα. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀνεπιγράφων ἐπιστολῶν ἦτο 15000 περίπου.

Ἐν ἔτει 1881 ἐπὶ 5,300,000 καὶ πλέον ἐπιστολῶν ἐσφαλμένην ἢ ἀτελῆ ἐχουσῶν τὴν ἐπιγραφήν, 475000 δὲν κατωρθώθη οὔτε νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς παραλήπτας, οὔτε νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς ἀποστολεῖς. Μία τούτων περιεῖχεν ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν 2500 δραχμῶν, μηδέποτε ζητηθεῖσαν· εἰς ἄλλης τὸ σφράγισμα ἦτο ἐπικεκολλημένη λίρα στερλίνα, ἧς ἐποιήσατο χρῆσιν ἀντὶ σφραγῖδος ὁ ἀποστολεὺς καὶ ἐλησμό-

Digitized by Google

νησε νὰ τὴν ἀποσπάσῃ· τὸ ταχυδρομεῖον ὅμως τῷ ἀπέδωκεν αὐτήν· ἄλλαι 27000 τὸν ἀριθμὸν ἦσαν παντελῶς ἀνεπίγραφοι· 1350 περιεῖχον ἀξίας διαφόρους 125000 δραχμῶν περίπου. Περὶ τὰ τριακοντακισχίλια ἀντικείμενα εὑρέθησαν ἄνευ περικαλύμματος, διότι διαρρηχθέντος τούτου ἐσκορπίσθησαν.

Ἐν ἔτει 1882 ἐπὶ 5,454,885 ἐπιστολῶν ἀποδοτέων εἰς τοὺς ἀποστολεῖς αἱ 542,811 δὲν κατωρθώθη νὰ ἀποδοθῶσι· τούτων 26,750 ἦσαν ἀνυπόγραφοι, καὶ ἐκ τῶν ἀνυπογράφων τούτων αἱ 1507 περιεῖχον ἀξίας 150,000 δραχμῶν καὶ πλέον.

Ἐν ἔτει 1883 ἐπὶ 5,651,443 ἐπιστολῶν αἱ 562,291 δὲν κατωρθώθη νὰ ἐπιδοθῶσιν· αἱ 26, 293 ἦσαν ἀνεπίγραφοι, τουτων δὲ 1604 περιεῖχον ἀξίας διαφόρους 150,400 δραχμῶν.

Ἐν ἔτει 1884 παρατηροῦνται αἱ αὐταὶ ἀναλογίαι.

Παρεδόθη ποτὲ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον δέμα ἀσφράγιστον, καὶ ἄδετον, περιέχον χρυσοῦν ὡρολόγιον καὶ δύο λίρας, καὶ ἄλλο δέμα περιέχον χρυσοῦν ὡρολόγιον καὶ μετάλλιον, ἀμελῶς τετυλιγμένον, εὑρέθη ἐν τῷ γραμματοκιβωτίῳ φέρον ἁπλῶς σημειωμένον τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ παραλήπτου ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλ' οὔτε τούτου, οὔτε τοῦ ἀποστολέως τὸ ὄνομα.

Ἐν ἔτει 1881 ἑταιρία τις παρέδωκεν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον πρὸς ἀποστολὴν 300,000 ἐγκυκλίων, ἐχουσῶν βάρος 20 τόννων, πληρώσασα διὰ ταχυδρομικὰ τέλη 60,000 δραχμῶν. Πᾶσαι δὲ διεξεπεραιώθησαν καὶ διενεμήθησαν τακτικώτατα ἄνευ ἀναβολῆς ἐντὸς τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν, προστεθεισῶν ἑπτὰ ἐπὶ πλέον ἁμαξῶν εἰς τὸν συρμὸν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἐν ἔτει 1883 εἷς ἐμπορικὸς οἶκος τοῦ Λονδίνου παρέδωκεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον 132000 ἐπιστολῶν, ἄλλος δέ τις 167000 ἐπιστολικῶν δελταρίων· ἄλλοι δ' ἐμπορικοὶ οἶκοι τῆς αὐτῆς πόλεως ἔστειλαν διὰ μιᾶς ὁ μὲν 144000 ὁ δὲ 456000 ἐγκυκλίων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1885 ἡ ἐξουσία ἠναγκάσθη νὰ ἀνοίξῃ ἐν Γρηνὸκ ἓν κυτίον ταχυδρομικῶς σταλέν, διότι ἠκούετο ἐν αὐτῷ ἀλλόκοτος καὶ ἀνεξήγητος κρότος. Εὑρέθη δ' ἐντὸς τοῦ κυτίου γλαὺξ ἐκ τῶν συνήθων, ἡμιθανὴς ἐξ ἀσιτίας, ἣν ἀφ' οὗ οἱ ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἀνεζωογόνησαν καὶ ἐπιμελῶς περιεποιήθησαν παρέδωκαν εἰς τὸν παραλήπτην.

Ἐν Βιρμιγκάμῃ εὑρέθησαν ἔν τινι γραμματοκιβωτίῳ δύο ἐπιταγαὶ ἡ μὲν 2925 δραχμῶν πληρωτέων εἰς τὸν κομιστήν, ἡ δὲ 500 δραχμῶν μὴ ἠκυρωμένη διὰ διαγραφῆς, ἀμφότεραι ἐν φακέλλοις ἀσφραγίστοις καὶ ἀνεπιγράφοις.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1885 εὑρέθη ἐν τῷ ταχυδρομείῳ τῆς Λιβερπούλης ἐπιστολὴ ἄλλου εἴδους. Ἰδιοτροπός τις ἕνεκα φειδοῦς ἢ ἄλλων λόγων ἀγνώστων ἔγραψεν ἐπιστολὴν ἐκ λέξεων 26 ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν μέρους δεκαλέπτου γραμματοσήμου. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη παρεδόθη εἰς τὸν παραλήπτην· ὁ ἀποστολεὺς ἰδὼν ὅτι ἐπέτυχεν ἡ ἀστειότης του ἐπανέλαβεν αὐτήν· ἀλλὰ τὴν τρίτην φορὰν ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη ὄπισθεν πενταλέπτου γραμματοσήμου, ὁ παραλήπτης ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν γραμματοκομιστὴν διπλοῦν τὸ ἐλλεῖπον τέλος.

Εἰ καὶ θαυμασία εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἀγγλικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας, οὐχ ἧττον παρέχει ἐνίοτε ἀφορμὰς εἰς παράπονα· ἀλλ' ἐνίοτε πάλιν δέχεται καὶ συγχαρητήρια. Πρό τινων ἐτῶν Ἀμερικανός τις, ἄρτι ἐλθὼν εἰς Ἀγγλίαν ἔπεμψε πρὸς τὴν ἀδελφήν του, ἧς τὴν κατοικίαν δὲν εἴξευρεν ἀσφαλῶς, ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐσημείου μετὰ τὸ ὄνομά της «Εἰς upper Norwood ἢ ὅπου ἀλλοῦ εὑρίσκεται.» Ἔλαβε δ' ἐγκαίρως ἀπάντησιν αὐτῆς, ἐξ ἧς ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τῇ παρεδόθη καθ' ὁδόν, μεταβαινούσῃ εἰς Οὐαλλίαν· σημειωτέον ὅτι τὸ upper Norwood κεῖται πλησίον τοῦ Λονδίνου. Ὁ Ἀμερικανὸς συγχαίρων τῇ Διευθύνσει τῶν Ταχυδρομείων παρετήρει ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ χώρᾳ ἴσως θὰ συνέβαινε τὸ τοιοῦτο, οὐδὲ θὰ κατέβαλλον τοσοῦτον κόπον οἱ ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς διαμονῆς τοῦ παραλήπτου ἁπλῆς ἐπιστολῆς.

Κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῶν Χριστουγέννων διεκπεραιοῦνται ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου 16 ἑκατομμύρια περίπου ἐπιστολῶν πλέον τοῦ συνήθους ἀριθμοῦ. Ἐκ τούτων 210000 στέλλονται ἐπὶ συστάσει, ἔχουσι δὲ βάρος 3 τόννων. Κατὰ μέσον ὅρον ὁ συνήθης ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τοῦ γραφείου ἐκείνου καθ' ἑβδομάδα διεκπεραιουμένων ἐπιστολῶν εἶναι 13 ἑκατομμύρια περίπου· ὅθεν ἡ ἔκτακτος ἀλληλογραφία, ἡ ἕνεκα τῆς συνηθείας τοῦ ἀποστέλλειν συγχαρητήρια καὶ ἐπισκεπτήρια κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων ἀποστελλομένη, εἶναι διπλασία τῆς τακτικῆς. Πλείονες τῶν 1200 ἐκτάκτων ὑπαλλήλων προσλαμβάνονται τότε ὅπως βοηθήσωσι τοὺς 1800 τακτικούς, καὶ πλείονες τῶν τρισχιλίων σάκκων ἀποστέλλονται πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐκ Λονδίνου εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Ὦ ἀναγνῶστα φίλε μου· ἐάν τις ἐν σοὶ κλίσις,
ἀσπάσθητ' οἱονδήποτε ἐπάγγελμα θελήσῃς·
γενοῦ ζωγράφος, μουσικός, σκαφεύς, κουρεὺς ἢ ῥάπτης·
τέλος γενοῦ καὶ ποιητής· γενοῦ κανδηλανάπτης·
πρόσεξε μόνον μήποτε σὲ καταβῇ ἰδέα
πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ σὺ ν' ἀναδειχθῇς, γενναῖα
ψάλλων ἡμῖν ὁρμήματα, ὡς παρορῶν θυσίας,
ὡς θέλων τὴν ἀρχὴν ἁπλῶς ὑπὸ φιλοπατρίας,
ἢ ὡς τῶν καταχρήσεων ἀμείλικτος κοπεύς τις·
ὄχι, μὴ τοῦτο εἴπῃς σύ· τὸ λέγεις; εἶσαι ψεύστης.

(Autran, κατὰ μετάφρασιν Ι. Ι. Σκυλίσση.)

Digitized by Google

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Εἰς προηγούμενον τῆς *Ἑστίας* φύλλον ἐγράφη, ὅτι αἱ φάσεις τῆς σελήνης οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἔχουσιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, ὅτι ἡ ἔντασις τῆς ὑπ' αὐτῆς πρὸς τὴν γῆν πεμπομένης θερμότητος εἶνε ἐλαχίστη, οὔτε νὰ ψύξῃ οὔτε νὰ θερμάνῃ τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀντικείμενα δυναμένη· ἀλλὰ τότε ποῖα εἶνε τὰ ἐπιδρῶντα ἐπὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν ἡμῶν; καὶ ποῖαι παρατηρήσεις δύνανται νὰ ὁδηγήσωσι ἡμᾶς εἰς τὴν πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ;

Τὰς ἐρωτήσεις ταύτας δύνανται δικαίως νὰ ἀπευθύνωσι πάντες οἱ ναυτικοί, πάντες οἱ γεωργοί, πάντες ἐκεῖνοι οἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ διέρχωνται τὸν περισσότερον χρόνον τῆς ζωῆς των ὑπὸ τὸν ἀστερόεντα οὐρανόν, πάντες τέλος, ὅσοι προτιμῶσι νὰ κρατῶσιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ῥάβδον ἀντὶ ἀλεξιβροχίου καὶ μάλιστα, ὅταν ἡ ῥάβδος κατέστη δι' αὐτοὺς ἐκ τῆς ἡλικίας ἀναγκαιότατον βοήθημα διὰ τὴν βάδισιν. Οἱ κάτοικοι ναυτικῆς τινος πόλεως ἐκ τοῦ εὐμεταβλήτου τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ τόπου των ὑποχρεωθέντες ἴσως, συνειθίζουσι νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν πάντοτε εἰς πᾶσαν ὥραν ἢ ἡμέραν τοῦ ἔτους ῥάβδον, ἀλεξιβρόχιον, τσιμπούκιον καὶ κομβολόγιον. Δι' αὐτοὺς βεβαίως δὲν θὰ ἔχωσι σημασίαν τινὰ ὅσα ἐνταῦθα γράφονται. Διὰ τοὺς ἄλλους ὅμως τοὺς μὴ ἀποκτήσαντας ἔτι τὴν καλὴν ταύτην συνήθειαν πρέπει νὰ γραφῇ, ὅτι τὰ παιγνίδια τῆς γαλῆς, τὸ σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος πρὸς ὃ στρέφουσι τοὺς ὀφθαλμούς των αἱ αἶγες, καὶ ἡ καρποφορία ἢ πρόωρος ἄνθησις φυτῶν τινων, εἰσὶ τεκμήρια προαγγέλλοντα ἴσως τὸν μέλλοντα καιρὸν εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔχουσι ἢ εἶχον τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὑπομονὴν νὰ παρατηρῶσι ἐπισταμένως τὰς αἶγας καὶ τὰ φυτά, καὶ πρὸς τούτοις νὰ σημειῶσι ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ μετὰ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην διάθεσιν τῶν αἰγῶν ἢ τῆς γαλῆς.—Τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην διατείνονται ὅτι εἶχον ἢ ἔχουσιν οἱ ποιμένες, παρ' αὐτῶν λοιπὸν δύνανται νὰ ἀκούωσι προρρήσεις τοιαύτας οἱ βουλόμενοι καὶ νὰ τὰς πιστεύωσιν ἐὰν θέλωσι νὰ εὑρίσκωνται ἔπειτα εἰς τὴν εὐάρεστον ἢ δυσάρεστον θέσιν νὰ τοὺς θαυμάζωσιν ἐπιτυγχάνοντας ἢ νὰ τοὺς μέμφωνται ἀπατωμένους. Ἐγὼ ἐνταῦθα θὰ σημειώσω μόνον, ποῖαι παρατηρήσεις ἄνευ ὀργάνου τινὸς ἐκτελούμεναι βεβαιοῦται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, ὅτι πραγματικῶς ὑποδεικνύουσι τὴν μέλλουσαν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας μας.

Καὶ ἄλλοτε ἐλέχθη ὅτι ὁ Ἥλιος κανονίζει πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὰ ὑπεράνω αὐτῆς τελούμενα, ὅτι πᾶσα κίνησις, πᾶσα ζωή, εἰς αὐτὸν ὀφείλεται, ὅτι ὑπὸ μηχανικὴν ἔποψιν αὐτὸς εἶνε ὁ πατὴρ ἡμῶν, αὐτὸς λοιπὸν καὶ δύναται νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ, διότι αὐτὸς μόνος ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν ἡμῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς. Ἔτυχε βεβαίως πάντες νὰ παρατηρήσητε κύκλον ἀσθενῶς κεχρωματισμένον περιβάλλοντα τὴν σελήνην. Τοιοῦτος κύκλος εἰς ἢ καὶ περισσότεροι ἀλλὰ ζωηρότερον κεχρωματισμένοι, τοῦ τῆς σελήνης παρατηροῦνται καὶ περὶ τὸν Ἥλιον. Οἱ μετεωρολόγοι λέγουσιν ὅτι οἱ τοιοῦτοι κύκλοι σχηματίζονται ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς τοῦ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἐρχομένου ἢ κατ' ἀντανάκλασιν ὑπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν γῆν, ἀποσυνθέσεως ἐνεργουμένης διὰ τῶν νεφῶν τῶν πρὸς νήματα λευκὰ ἢ πρὸς τολύπας ἀραιὰς ἐρίων παραβαλλομένων. Οἱ ἀεροναῦται οἱ εἰς ὕψος 10 χιλιάδων μέτρων ἀναβάντες διῆλθον διὰ τῶν τοιούτων νεφῶν καὶ βεβαιοῦσιν ὅτι συντίθενται ἐκ λεπτῶν βελονῶν πάγου. Συνηθέστατα παρατηροῦνται τοιαῦτα νέφη καὶ εἰς τὰς θερμὰς χώρας καὶ κατὰ τὰς ὡραίας ἡμέρας τοῦ θέρους, διότι ἐπ' αὐτῶν οὐδεμίαν ἐπιρροὴν δύνανται νὰ ἀσκήσῃ ἡ ἡλιακὴ θερμότης, καθόσον αἰωροῦνται εἰς ὕψος ἐννέα ἢ δέκα χιλιάδων μέτρων δηλαδὴ ὑπεράνω τοῦ σημείου εἰς ὃ εὑρίσκονται αἱ αἰώνιοι χιόνες καὶ εἰς χώρας τῆς ἀτμοσφαίρας εἰς τὰς ὁποίας τὸ ὕδωρ εὐκόλως πήγνυται. Ἐπὶ τῶν τοιούτων λοιπὸν νεφῶν τὸ φῶς τὸ ἡλιακὸν προσπῖπτον ἀποσυντίθεται εἰς τὰ ἑπτὰ χρώματα τῆς ἴριδος καὶ σχηματίζει πέριξ τοῦ ἡλίου ἢ τῆς σελήνης κύκλον κεχρωματισμένον, εἰς οὗ τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τῆς περιφερείας παρατηρεῖται τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα, εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δὲ τὸ κυανοῦν, ἀντιθέτως δηλαδὴ πρὸς τὴν διάταξιν ἣν ἔχουσι τὰ αὐτὰ χρώματα ἐν τῇ ἴριδι.

Οἱ σπουδάσαντες τὸ φαινόμενον μετεωρολόγοι βεβαιοῦσι ὅτι δύναται τοῦτο μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας νὰ χρησιμεύῃ ὡς προγνωστικὸν τοῦ καιροῦ, διότι πάντοτε σχεδὸν προαγγέλλει τὴν βροχὴν ἢ τὸν ἄνεμον. Μαρτυρεῖ τοῦτο ἀσφαλῶς περὶ τῆς ὑγρομετρικῆς καταστάσεως τοῦ ἀέρος καὶ ἑπομένως ὅπου ζωηρότερον τελεῖται κατὰ τοσοῦτον ὁ ἀὴρ πλησιάζει εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ κορεσμοῦ, κατὰ τοσοῦτον δηλαδὴ ἡ βροχὴ θὰ εἶνε ἀφθονωτέρα καὶ ὁ ἄνεμος ἰσχυρότερος.

Ἂς μὴ ὑποτιμῶσι λοιπὸν τὴν σημασίαν τοῦ φαινομένου τούτου οἱ ναυτικοί, ἂς ὁπλίζωνται διὰ τῶν καταλλήλων ὀργάνων οἱ ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ἢ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ μετὰ τὸ προμήνυμα τοῦτο.

Γ. Δ. Δημητριαδης

Περικλῆς ὁ Ἀθηναῖος, μνηστευομένων δύο τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, τοῦ μὲν πλουσίου καὶ ἀπαιδεύτου, τοῦ δὲ πένητος καὶ λογίου, ἐξέδωκεν αὐτὴν εἰς τοῦτον, εἰπὼν ὅτι ἀμείνων ἐστὶ τοῦ ὄντος πλουσίου ὁ δυνάμενος γενέσθαι πλούσιος.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

Λέγεται ὅτι ὁ κύκνος ζῇ 300 ἔτη. Τὸ ἀπίστευτον τοῦτο γῆρας πιστοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Naumann εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ περὶ τῶν πτηνῶν τῆς Γερμανίας. Μετὰ τὸν κύκνον μακροβιώτατος εἶνε ὁ ἱέραξ καθόσον εἶνε ἐπιστημονικῶς βεβαιωμένον ὅτι πτηνὰ τοῦ εἴδους τούτου ἔζησαν 160 καὶ πλέον ἔτη. Ὅμοιον ἐνίοτε δὲ καὶ βαθύτερον γῆρας ἔχουσιν οἱ γύπες καὶ οἱ ἀετοί. Ἐν ἔτει 1719 ἀπέθανεν ἀετὸς ὅστις εἶχε συλληφθῇ πρὸ 104 ἐτῶν, ἴσως δὲ καὶ πρὸ τοῦ ἔτους τούτου εἶχον παρέλθει ἱκανὰ ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. Λευκαύχην δὲ γὺψ ὅστις συνελήφθη ἐν ἔτει 1706 ἀπέθανεν ἐν τῷ θηριοτροφείῳ τοῦ Schönbrunn παρὰ τῇ Βιέννῃ κατὰ τὸ ἔτος 1827 καὶ ἐπομένως 118 ὅλα ἔτη διήγαγεν αἰχμάλωτος. Καὶ οἱ ψιττακοὶ δὲ ζῶσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καίτοι αἰχμάλωτοι ὄντες, ἐνίοτε πλεῖον τῶν 109 ἐτῶν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος διηγεῖται προκειμένου περὶ εἴδους τινὸς ψιττακοῦ ζῶντος εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀτουρῶν ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς διισχυρίζονται περὶ αὐτοῦ ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσι τὴν γλῶσσαν του διότι ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς φυλῆς τῶν Ἀτουρῶν, ἥτις κατεστράφη ἤδη πρὸ ἑνὸς αἰῶνος καὶ πλέον. Ὅπως δὲ τὰ ἁρπακτικὰ ταῦτα πτηνὰ οὕτω καὶ τὰ θαλάσσια καὶ ἑλόβια πτηνὰ βλέπουσι γενεὰς ὅλας ἀνθρώπων ἐρχομένας καὶ παρερχομένας. Λέγεται ὅτι παρετηρήθησαν χῆνες ἄγριοι ἑκατοντούτεις. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κόκκυξ (κοῦκος) φθάνει εἰς ἱκανὸν γῆρας. Εἴς δάσος τι τοὐλάχιστον κόκκυξ τις οὕτινος ὁ τερετισμὸς εἶχεν ἐλάττωμά τι ἠκούετο ἐπὶ 32 ἔτη ἐν τῷ αὐτῷ δάσει· ἕτεροι δὲ φυσιοδίφαι ἰσχυρίζονται ὅτι ζῇ καὶ ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἓξ ἔτη. Περὶ τῶν κισσῶν (κ.καρακάξα) λέγεται ὅτι ζῶσιν 20 ἕως 25 ἔτη ἐν αἰχμαλωσίᾳ, βεβαίως δὲ ἐλεύθεραι ζῶσι πολὺ περισσότερον. Περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ κατοικιδίων ὀρνίθων γνωρίζομεν ὅτι ζῶσιν 15—20 ἔτη. Ὁ φασιανὸς θνήσκει δεκαπενταέτης περίπου, ἡ δὲ περιστερὰ δεκαέτης. Τὰ μικρὰ δὲ ᾠδικὰ πτηνά, οἱ ψάλται τῶν δασῶν καὶ τῶν κλωβίων ζῶσιν 8—18 ἔτη. Ἡ ἀηδὼν ἐν τῷ κλωβίῳ δύναται νὰ ζήσῃ 8—10, ἔτη ὁ δὲ κόττυφος 12—15· περὶ τούτου ὅμως εἶνε γνωστὸν ὅτι ἄφετος ζῇ μακρότερον χρόνον. Τὸ καναρίνιον πτηνὸν τέλος φθάνει εἰς γῆρας 12—25 ἐτῶν ὅταν εἶνε αἰχμάλωτον, εἰς δὲ τὴν πατρίδα του εἶνε πολλῷ μακροβιώτερον.

Καθένας ἔχει βάσανα, ἀλλ' ἀπὸ 'μάτια ξένα
ὁ κάθε ἄνθρωπος κρατεῖ τὰ πάθη του κρυμμένα.
Κ' ἔτσι καθένας, 'ξεύροντας τὸν πόνον του μονάχα,
ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς θαρρεῖ εὐτυχισμένους τάχα·
καὶ λέει μὲ παράπονο μέσ' 'ς ταῖς χαραῖς τοῦ κόσμου
μόνο ἕνας πόνος 'βρίσκεται, ὁ πόνος ὁ δικός μου!

(André Chenier)

Ο ΦΙΛΑΥΤΟΣ

Εἶχε πανθ' ὅσα ἀπῃτοῦντο ὅπως καταστῇ ἡ μάστιξ τῆς οἰκογενείας του.

Ἐγεννήθη εὔρωστος καὶ πλούσιος. Καθ' ὅλον τὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον εὔρωστος μείνας καὶ πλούσιος οὐδὲν ἔπραξε τὸ ψεκτόν. Οὐδὲν σφάλμα, οὔτ' ἐν λόγοις οὔτ' ἐν ἔργοις.

Ἦτο ἀμέμπτως τίμιος καὶ ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ συνειδήσει τῆς τιμιότητος αὐτοῦ· δι' αὐτῆς δ' ἐβασάνιζε πάντας, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους, τοὺς γνωρίμους. Ἡ τιμιότης ἦτο κεφάλαιον τοῦ ὁποίου ἐπωφελεῖτο τοὺς τόκους ὡς τοκογλύφος. Ἡ τιμιότης παρεῖχεν αὐτῷ τὸ δικαίωμα νὰ ᾖ ἀμείλικτος καὶ μόνον τὸ προδιαγεγραμμένον ἀγαθὸν νὰ πράττῃ· ἦτο δ' ἀμείλικτος, οὐδ' ἔπραττε τὸ ἀγαθόν, διότι τὸ προδιαγεγραμμένον ἀγαθὸν δὲν εἶνε ἀγαθόν.

Μόνον περὶ ἑαυτοῦ, τοῦ ὄντως παραδειγματικοῦ, ἐμερίμνα, καὶ ἠγανάκτει εἰλικρινῶς βλέπων τοὺς ἄλλους ὅτι δὲν ἐμερίμνων ὁμοίως.

Ἄλλως δὲ δὲν ἐνόμιζεν ἑαυτὸν φίλαυτον· ἔψεγε ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν φιλαυτίαν καὶ τοὺς φιλαύτους. Εὐνόητος ἡ αἰτία. Ἡ φιλαυτία τῶν ἄλλων ἠνώχλει τὴν ἑαυτοῦ.

Πιστεύων ὅτι οὐδὲν εἶχεν ἐλάττωμα, δὲν ἐνόει, οὐδ' ἠνείχετο οὐδὲν ἐλάττωμα παρὰ τοῖς ἄλλοις. Ἐν γένει δὲ οὐδὲν καὶ οὐδένα ἐνόει, διότι πανταχόθεν, κάτωθεν, ἄνωθεν, πρόσθεν, ὄπισθεν, περιεβάλλετο ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ.

Δὲν ἐνόει οὐδὲ τὸ συγχωρεῖν τί εἶνε· καὶ πράγματι, ἀφ' οὗ οὐδέποτε ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ συγχωρήσῃ ἑαυτὸν πῶς νὰ τῷ ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν νὰ συγχωρήσῃ τοὺς ἄλλους;

Ἐνώπιον τῆς κρίσεως τῆς ἰδίας αὐτοῦ συνειδήσεως, κατέναντι τοῦ ἰδίου του Θεοῦ, αὐτός, τὸ φαινόμενον τῆς ἀρετῆς, ἔθετε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του, ὕψου τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ διὰ φωνῆς σταθερᾶς ἀνεφώνει.

—Ναί, εἶμαι ἄξιος πάσης τιμῆς, εἶμαι ἠθικὸς ἄνθρωπος.

Τὰς λέξεις ταύτας θὰ ἐπαναλάβῃ ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ τῆς ἐπιθανατίου, καὶ τότε δ' ἔτι, οὐδὲν θὰ φρικιάσῃ ἐν τῇ λιθίνῃ ταύτῃ καρδίᾳ, τῇ ἀκηλιδώτῳ καὶ ἀρραγεῖ ταύτῃ καρδίᾳ.

Ὢ ἀσχημία τῆς αὐταρέσκου, καὶ ἀμειλίκτου, καὶ δι' εὐτελοῦς τιμῆς ἀγοραζομένης ἀρετῆς, εἶσαι σχεδὸν εἰδεχθεστέρα τῆς πεπαρρησιασμένης ἀσχημίας τῆς κακίας.

(Τουργένιεφ)

ΟΙ ΔΥΟ ΖΑΠΛΟΥΤΟΙ

Ὅταν ἐνώπιόν μου γεραίρῃ τις τὸν βαθύπλουτον Ῥότσχιλδ ὅστις ἐκ τῶν μεγάλων αὐτοῦ εἰσοδημάτων ἀφιεροῖ σημαντικὰ ποσὰ πρὸς ἀγωγὴν τῶν παιδίων, πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν, πρὸς ἵδρυσιν γηροκομείων, κ' ἐγὼ ἐπίσης ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω.

Digitized by Google

Ἀλλ' ἐπαινῶν καὶ θαυμάζων δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ λησμονήσω πτωχὴν χωρικὴν οἰκογένειαν, ἥτις ἐδέξατο μικρὸν ὀρφανὸν κοράσιον ἐν τῇ ἐλεεινῇ αὐτῆς καλύβῃ.

—Ἂν πάρωμε τὴν Κατερινοῦλα, ἔλεγεν ἡ χωρική, θὰ ξοδεύσωμε γιὰ δαύτη καὶ τὰ ὑστερνά μας λεπτὰ καὶ δὲν θὰ μᾶς μείνῃ μήτε γι' ἁλάτι γιὰ νὰ βάλωμε 'ς τὸ χυλό μας.

—Δὲ βλάφτει, τὸν τρῶμε ἀνάλατο, εἶπεν ὁ συζυγός της χωρικός.

Πόσον ὑπολείπεται εἰσέτι τοῦ χωρικοῦ τούτου ὁ Ῥότσχιλδ! (Τουργένιεφ)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τῆς ἀρτίως ἐν Ἐδιμβούργῳ ἐκδοθείσης *Ἱστορίας τῆς ἀστρονομίας κατὰ τὸν δέκατον ἔνατον αἰῶνα* ὑπὸ τῆς Ἀγγλίδος Agnes M. Glerke ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας περιέργους πληροφορίας περὶ ἐπιφανῶν ἀστρονόμων, ὧν τὸ ἐπάγγελμα ἢ αἱ πρῶται σπουδαὶ ἦσαν παντελῶς ἀλλότριαι τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, αἵτινες ἐδόξασαν αὐτούς.

Ὁ Οὐΐλλιαμ Ἕρσελ ἦτο μουσικὸς καὶ μόλις ἀπὸ τοῦ τριακοστοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀστρονομίας. Ὁ Φραγκίσκος Baily, ἦτο μεσίτης τοῦ χρηματιστηρίου ἐν Λονδίνῳ, ἐκ τῶν μάλιστα εὐδοκιμούντων. Ὁ William Lassell ἦτο ζυθοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα, ὁ δὲ William Cranch Bond ἦτο ὡρολογοποιός, ἐκ περιεργίας δὲ κινούμενος ὅτε εἶδε τὴν ἐν ἔτει 1806 συμβᾶσαν ἡλιακὴν ἔκλειψιν ἠσχολήθη εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀστρονομίας.

Τὸν περίφημον ἐκεῖνον κομήτην, οὗ τὰ συντρίμματα παρήγαγον τὸ φαινόμενον τῶν διαττόντων ἀστέρων ὃ πάντες ἐθαυμάσαμεν κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον, ἀνεκάλυψεν ἀξιωματικός τις τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ, ὀνόματι Γουλιέλμος Βιέλας. Ἐν ἔτει 1826 ὁ Ἑρρίκος Σβάμπε ἐκ Δεσσάου τῆς Γερμανίας, βαρυνθεὶς τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα τοῦ φαρμακοπώλου, ἐπρομηθεύθη ἐκ Μονάχου μικρὸν τηλεσκόπιον, καὶ δι' αὐτοῦ ἐδυνήθη νὰ κάμῃ ἀξιολογωτάτας παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἡλίου. Ὁ William Dawes ἦν εἷς τῶν πολλῶν κληρικῶν, οἵτινες προήγαγον τὴν ἀστρονομίαν. Ὁ Warren de la Rue, ὁ ὀνομαστὸς γενόμενος διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα οὐρανίων σωμάτων, ἐκτήσατο κολοσσιαίαν περιουσίαν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐκ τῆς χαρτοποιίας. Ὁ Σχραῖτερ, ὃν ἡ μὶς Glarke καλεῖ Γερμανὸν Ἕρσελ, ἐπορίζετο ἐκ τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος «τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του, ἢ ὅπερ αὐτὸς ἐθεώρει σπουδαιότερον, τὰ μέσα πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεών του.» Ὁ ἐφάμιλλος τοῦ Σχραῖτερ ἐν τῇ σεληνογραφίᾳ Βίλελμ Λέρμαν ἦν ὑπάλληλος ἐν Δρέσδῃ.

Κατά τινα ἀπογραφικὴν σημείωσιν αἱ ἐν ἔτει 1885 ἐκδιδόμεναι ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Γαλλικαῖς ἀποικίαις ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ συγγράμματα ἦσαν ἐν ὅλῳ 4092, ἐξ ὧν 1586 ἐξεδίδοντο ἐν Παρισίοις. Μετὰ τὸν νομὸν τοῦ Σηκουάνα, τὴν δευτέραν τάξιν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τοιούτων δημοσιευμάτων κατέχει ὁ νομὸς τῆς Ἄρκτου, ἐν ᾧ ἐξεδίδοντο 130, μεθ' ὃν τάσσεται ὁ νόμος τῶν Στομίων τοῦ Ῥοδανοῦ, ἐν ᾧ ἐξεδίδοντο 97 καὶ ὁ τῆς Γιρόνδης (91). Πολιτικαὶ ἐφημερίδες ἐξεδίδοντο 87 ἐν Παρισίοις 1360 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

Ὁ Ἄγγλος φυσιοδίφης G. John Romanes ἐδημοσίευσε σπουδαιότατον ἐγχειρίδιον συγκριτικῆς ψυχολογίας εἰς οὗ τὴν συγγραφὴν τὸν ἐβοήθησεν καὶ ὁ Δάρβιν, χορηγήσας αὐτῷ ὀλίγῳ πρὸ τοῦ θανάτου του πλείστας σημειώσεις παρατηρήσεων ὑπ' αὐτοῦ γενομένων. Ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ἐγχειριδίου πραγματεύεται περὶ τῆς θυμοσοφίας τῶν ζῴων, ὁ δεύτερος περὶ τῆς νοητικῆς ἐξελίξεως αὐτῶν (On Mental Evolution), καὶ ὁ μήπω ἐκδοθεὶς τρίτος περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς νομίζει ὁ συγγραφεὺς τῆς συγκριτικῆς ψυχολογίας ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τῆς νοητικῆς δυνάμεως τῶν ζῴων ὁμοιάζει τῇ διανοητικῇ ἀναπτύξει τοῦ νηπίου ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μέχρι συμπληρώσεως τοῦ δεκάτου πέμπτου μηνὸς τῆς ἡλικίας του. Ἡ αὐτὴ ἀνιοῦσα τάξις παρατηρεῖται καὶ ἐν αὐτοῖς, διότι ἡ μὲν νοητικὴ δύναμις τῶν ἀτελεστάτων ζῴων ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν τοῦ ἀρτιγεννήτου βρέφους, ἡ δὲ τῶν τελειοτέρων πρὸς τὴν τοῦ δεκαπενταμήνου. Παρατηροῦνται δὲ τὰ ἑπόμενα στάδια τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως τῆς διανοητικῆς δυνάμεως τῶν ζῴων, προβαινούσης ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ αἰσθητικοῦ εἰς τὸ ἀντιληπτικόν, εἶτα εἰς τὸ φανταστικόν, εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς αὐτοσυντηρησίας, εἰς τὴν τάσιν πρὸς κοινωνίαν, καὶ καθόλου εἰπεῖν ἀπὸ τῶν ἁπλῶν εἰς τὰ τελειότερα αἰσθήματα. Τὸ α' στάδιον εἶναι τὸ τῆς μνήμης, ἐν τούτῳ δὲ μόνῳ εὑρίσκονται τὰ ἐχινόδερμα. Τὸ β' εἶναι τὸ τοῦ μόλις ἀναφαινομένου ὁρμεμφύτου, τῆς ἐκπλήξεως καὶ τοῦ φόβου (νύμφαι ἐντόμων καὶ κάμπαι κανθάρων.) Τὸ γ' τὸ τῆς συζεύξεως δι' ἐπαφῆς, ἄνευ ἐπιλογῆς. (μαλάκια). Τὸ δ' τὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἐκγόνων, τοῦ τελειοτέρου ὁρμεμφύτου τῆς ἐπιλογῆς τῶν γενεῶν, τῆς φιλομαχίας, τῆς περιεργίας· (ἀράχναι καὶ ἔντομα, πλὴν τῶν μυρμήκων καὶ τῶν μελισσῶν.) Τὸ ε' τὸ τῆς κατὰ κοινωνίαν ζωῆς διὰ τὴν ὁμοιότητα, τῆς ζηλοτυπίας, τῆς φιλοπαιγμοσύνης, (ἰχθύες καὶ βατράχια). Τὸ ϛ' τὸ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς κλίσεως. (Τὰ τελειότατα τῶν μαλακοστράκων.) Τὸ ζ' τὸ τῆς ἀναγνωρίσεως ἄλλων· (ἑρπετὰ καὶ κεφαλόποδα.) Τὸ η' τὸ τῆς ἀνακοινώσεως ἐντυπώσεων, τῆς συμπαθείας. (Ὑμενόπτερα). Τὸ θ' τὸ τῆς κατανοήσεως λέξεων, τῆς ἁμίλλης, τῆς ὑπερηφανίας, τῆς εὐπαθείας, τῆς ἐκ φιλοκαλίας προτιμήσεως, τοῦ τρόμου, τῶν ὀνείρων· (Πτηνά.) Τὸ ι' τὸ τῆς κατανοήσεως τῆς χρήσεως μηχανικῶν ἐργαλείων, τῆς λύπης, τοῦ μίσους, τῆς ἀγριότητος, τῆς εὐμενείας. (Ἁρπακτικά, τρωκτικά, μηρυκάζοντα ζῷα.) Τὸ ια' τὸ της χρήσεως μηχανικῶν ἐργαλείων, τοῦ φιλεκδίκου, τῆς ὀργῆς· (πίθηκοι, ἐλέφας.) Τὸ ιβ' τὸ τῆς ἠθικῆς συναισθήσεως, τῆς αἰσχύνης, τῆς μετανοίας, τῆς πανουργίας, τῆς εὐθυμίας (Ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι καὶ κύνες.)

—Πιστεύεις σὺ ὁ γιατρὸς Π. νὰ κερδίζῃ 900 δραχμὰς τὸν μῆνα;

—Ποῖος σοῦ τὸ εἶπε;

—Ὁ ἴδιος.

—Τότε φαίνεται θὰ σὲ ἐξέλαβε διπλασίως ἀνόητον ἀπὸ ἐμέ, διότι εἰς ἐμὲ μόνον 450 εἶπε.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—328

Digitized by Google

'Αριθ. 528 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 9 Φεβρουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

ΙΑ'

Ὁ Ὄρσος ἐβράδυνε νὰ ἀποκοιμηθῇ, καὶ τούτου ἕνεκα ἐξύπνησεν ἀργά, κατὰ τοὺς Κορσικανοὺς τοὐλάχιστον. Τὸ πρῶτον δ' ἀντικείμενον, ὅπερ εἶδεν ἅμα ἐγερθείς, ἦτο ἡ οἰκία τῶν ἐχθρῶν του καὶ αἱ πολεμῆστραι τῶν παραθύρων της. Καταβὰς ἐζήτησε τὴν ἀδελφήν του. «Εἶναι 'ς τὸ μαγερειὸ καὶ χύνει βόλια,» τῷ ἀπεκρίθη ἡ ὑπηρέτρια Σαβερία. Ὅθεν ὅπου καὶ ἂν ἔφερε τὸ βῆμα, ἀπανταχοῦ κατεδίωκον αὐτὸν εἰκόνες φόνων καὶ αἱμάτων.

Εὗρε τὴν Κολόμβαν ἐπὶ σκαμνίου καθημένην, περικυκλωμένην δ' ὑπὸ νεοχύτων σφαιρῶν, ὧν ἀπέκοπτε τὰ ἀκίδας.

«Τί διάβολον κάμνεις αὐτοῦ; τὴν ἠρώτησεν ὁ ἀδελφός της.

— Δὲν εἶχες σφαίρας διὰ τὸ τουφέκιον τοῦ συνταγματάρχου, ἀπεκρίθη ἐκείνη διὰ φωνῆς γλυκείας· ηὗρα μίαν μήτραν κατάλληλον καὶ θὰ ἔχῃς σήμερα εἰκοσιτέσσαρα φυσέκια, ἀδελφέ μου.

— Δὲν τὰ χρειάζομαι, δόξα τῷ Θεῷ!

— Δὲν πρέπει νὰ εὑρεθῇς ἀπροετοίμαστος, Ὅρσ' Ἀντώνη. Ἐλησμόνησες τὸν τόπον σου καὶ τί ἀνθρώπους ἔχεις γύρῳ σου.

— Καὶ ἂν τὰ ἐλησμόνουν, ἐδῶ ἦσο σὺ νὰ μοῦ τὰ ἐνθυμίσῃς ἀμέσως. Δὲν μοῦ λέγεις, ἔφεραν πρὸ ἡμερῶν ἐδῶ ἓν μεγάλον κιβώτιον;

— Ναί, ἀδελφέ μου. Θέλεις νὰ τὸ ἀνεβάσω εἰς τὸν κοιτῶνά σου;

— Σὺ νὰ τὸ ἀνεβάσῃς! Σὺ οὔτε νὰ τὸ σηκώσῃς θὰ 'μπορέσῃς... Δὲν ἔχομεν ἐδῶ κανένα ἄνδρα νὰ τὸ φέρῃ;

— Δὲν εἶμαι δὰ τόσον ἀδύνατη, ὅσον φαντάζεσαι, εἶπεν ἡ Κολόμβα ἀνασύρασα τὰς χειρίδας της καὶ ἀποκαλύψασα βραχίονας λευκούς, στρογγύλους καὶ εὐμορφοτάτους, ἀλλὰ καὶ στιβαροὺς ἅμα. Ἐμπρός, Σαβερία, εἶπε πρὸς τὴν θεράπαιναν, βοήθησέ με.» Καὶ μόνη της εἶχεν ἀνασηκώσῃ τὸ βαρὺ κιβώτιον, ὅτε ὁ Ὄρσος ἔσπευσε νὰ τὴν βοηθήσῃ.

«Ἐδῶ μέσα εἰς τὸ κιβώτιον, ἀγαπητή μου Κολόμβα, εἶπε, ἔχω κἄτι τι διὰ σέ. Νὰ μὲ συγχωρήσῃς, ἂν πτωχὰ ἦναι τὰ δῶρά μου, ἀλλὰ τὸ βαλάντιον ὑπολοχαγοῦ ἐν διαθεσιμότητι εἶναι κἄπως ἰσχνόν.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤνοιξε τὸ κιβώτιον καὶ ἐξήγαγεν ἐσθῆτάς τινας, ἓν σάλιον καὶ ἄλλα τινὰ εἴδη χρήσιμα εἰς νεάνιδας.

«Τί ὡραῖα πράγματα! ἀνεφώνησεν ἡ Κολόμβα. Θὰ τὰ κλειδώσω ἀμέσως εἰς τὸ ἑρμάριον διὰ νὰ μὴ χαλάσουν. Θὰ τὰ φυλάξω διὰ τοὺς γάμους μου, προσέθηκε μὲ πικρὸν μειδίαμα, ἐπειδὴ τώρα ἔχω πένθος.» Καὶ ἐφίλησε τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ της.

«Νὰ φυλάττῃς τὸ πένθος τόσον χρόνον, ἀδελφή μου, σημαίνει ὅτι τὸ κάμνεις πρὸς ἐπίδειξιν.

— Τὸ ὡρκίσθην, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ἡ Κολόμβα. Δὲν θὰ ἀφήσω τὸ πένθος....» Καὶ ἐκύτταζε διὰ τοῦ παραθύρου τὴν οἰκίαν τῶν Βαρρικίνη.

«Πρὸ τῆς ἡμέρας τῶν γάμων σου;» εἶπεν ὁ Ὄρσος, θέλων νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὴν τοῦ νὰ συμπληρώσῃ τὴν φράσιν.

«Ἐκεῖνον μόνον θὰ ὑπανδρευθῶ, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ὁ ὁποῖος θὰ κάμῃ τρία τινά...» Καὶ παρετήρει μὲ ἀπαίσιον βλέμμα τὴν ἐχθρικὴν οἰκίαν.

«Ἀφ' οὗ εἶσαι τόσον εὔμορφη, Κολόμβα, ἀπορῶ πῶς δὲν ὑπανδρεύθης ἀκόμη. Ἔλα καὶ θὰ μοῦ εἴπῃς ποῖοι σὲ ζητοῦν. Ἄλλως τε ἔχω νὰ ἀκούσω βέβαια πολλαῖς *σερενάταις*. Καὶ πρέπει νὰ ἦναι ὡραῖαι διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς μεγάλην μοιρολογίστριαν, ὁποία εἶσαι σύ.

— Ποῖος νὰ θελήσῃ μίαν ἀθλίαν ὀρφανήν;... Καὶ ἔπειτα ὁ ἄνδρας, ποῦ θὰ μὲ κάμῃ νὰ ἀλλάξω τὰ μαῦρα πρέπει νὰ ἀναγκάσῃ τὰς γυναῖκας ἐκεῖ πέρα νὰ τὰ φορέσουν.

— Αὐτὸ καταντᾷ πλέον παραφροσύνη,» διενοήθη ὁ Ὄρσος. Ἀλλὰ δὲν ἀπήντησεν, ὅπως ἀποφύγῃ πᾶσαν περὶ τοιούτου θέματος συζήτησιν.

«Ἀδελφέ μου, εἶπεν ἡ Κολόμβα θωπευτικῶς, ἔχω καὶ ἐγὼ νὰ σοῦ προσφέρω κἄτι. Τὰ φορέματα ὁποῦ φορεῖς εἶναι παραπολὺ ὡραῖα καὶ δὲν εἶναι διὰ τὸν τόπον μας. Αὐτὴ ἡ κομψὴ *ρεδιγκότα* σου εἰς δύο ἡμέρας θὰ γείνῃ κομμάτια, ἂν τὴν φορῇς ὅταν θὰ πηγαίνῃς εἰς τὸ *μακίς*.

Digitized by Google

Πρέπει νὰ τὴν φυλάξῃς, διὰ νὰ τὴν φορέσῃς ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ μὶς Νέβιλ.» Ἀνοίξασα δὲ ἑρμάριον ἐξήγαγε πλήρη κυνηγετικὴν ἐνδυμασίαν. «Σοῦ ἔρραψα, εἶπεν, αὐτὸ τὸ κοντὸν βελούδινον ἱμάτιον· νὰ καὶ ὁ σκοῦφος, ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ φοροῦν οἱ κομψευόμενοι εἰς τὸν τόπον μας· εἶναι πολὺς καιρὸς ὁποῦ σοῦ τὸν ἐκέντησα. Θέλεις νὰ τὰ προβάλῃς ἀπὸ τώρα;»

Καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν νὰ φορέσῃ πλατύτατον ἱμάτιον, ἐκ πρασίνου βελούδου, ἔχον εὐρύτατον θύλακον ἐπὶ τῶν νώτων. Ἐκάλυψε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ σφηνοειδοῦς πίλου ἐκ μέλανος βελούδου, πεποικιλμένου διὰ γαγάτου καὶ μετάξης τοῦ αὐτοῦ χρώματος καὶ ἔχοντος εἰς τὸ ἄκρον θύσανον.

«Νὰ καὶ τὸ *σιλάχι* [1]) τοῦ πατρός μας, εἶπεν· τὸ μαχαίρι του εἶναι εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἱματίου. Πηγαίνω νὰ σοῦ εὕρω καὶ τὸ πιστόλι.

— Ὁμοιάζω τώρα ἀπαράλλακτα μὲ λῃστὴν τοῦ θεάτρου, εἶπεν ὁ Ὄρσος κατοπτρισθεὶς εἰς μικρὸν κάτοπτρον, ὅπερ ἐκράτει ἔμπροσθέν του ἡ Σαβερία.

— Τί ὡραῖα ποῦ σᾶς 'παγαίνουν, Ὄρσ' Ἀντώνη, εἶπεν ἡ γραῖα θεράπαινα· καὶ ὁ εὐμορφότερος *ξυμυτούλης* [2]) τοῦ Βοκονιάνου ἢ τῆς Βαστέλικας δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραβγῇ μὲ σᾶς!»

Ὁ Ὄρσος ἐπρογευμάτισε, φορῶν τὴν νέαν ἐνδυμασίαν του· εἶπε δ' ἐν ᾧ ἔτρωγον πρὸς τὴν ἀδελφήν του, ὅτι τὸ κιβώτιον περιεῖχε καί τινα βιβλία, ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ φέρῃ καὶ ἄλλα ἐκ Γαλλίας καὶ ἐξ Ἰταλίας καὶ ὅτι ἦτο χρεία νὰ ἐπιδοθῇ αὕτη εἰς τὴν σπουδήν. «Διότι εἶναι ἐντροπή, Κολόμβα, προσέθηκε, μία νέα εἰς τὴν ἡλικίαν σου νὰ ἀγνοῇ ἀκόμη πράγματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἄλλην Εὐρώπην μανθάνουσι καὶ τὰ παιδία εὐθὺς ὡς ἀπογαλακτισθῶσι.

— Καλὰ λέγεις, ἀδελφέ μου, εἶπεν ἡ Κολόμβα, εἰξεύρω τί ἐλλείψεις ἔχω, καὶ ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ σπουδάσω, μάλιστα ἂν δὲν βαρύνεσαι νὰ μὲ διδάξῃς ὁ ἴδιος.»

Παρῆλθον ἡμέραι τινές, χωρὶς νὰ ἐκστομίσῃ κἂν ἡ Κολόμβα τὸ ὄνομα τῶν Βαρρικίνη. Περιεποιεῖτο πάντοτε τὸν ἀδελφόν της καὶ συχνάκις τῷ ὡμίλει περὶ τῆς μὶς Νέβιλ. Ὁ δὲ Ὄρσος τῇ ἔδιδε νὰ ἀναγινώσκῃ γαλλικὰ καὶ ἰταλικὰ βιβλία, καὶ ἐθαύμαζε ὁτὲ μὲν τὴν εὐθυκρισίαν καὶ νοημοσύνην αὐτῆς, ὁτὲ δὲ τὴν παχυλὴν ἀμάθειάν της, ἀγνοούσης καὶ τὰ ἁπλούστατα πράγματα.

Πρωΐαν τινὰ μετὰ τὸ πρόγευμα ἡ Κολόμβα ἐξῆλθε πρὸς στιγμήν, ὅτε δ' ἐπανῆλθεν ἀντὶ νὰ κρατῇ ὡς συνήθως βιβλίον καὶ χάρτην ἐφόρει ἐπὶ κεφαλῆς τὸ *μέτζαρόν* της. Εἶχε τὸ ἦθος σοβαρώτερον τοῦ συνήθους. «Ἀδελφέ μου, εἶπε, θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ ἐξέλθωμεν ὁμοῦ.

— Καὶ ποῦ θέλεις νὰ σὲ συνοδεύσω;» ἠρώτησεν ὁ Ὄρσος προσφέρων εἰς αὐτὴν τὸν βραχίονά του.

«Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ στηριχθῶ εἰς τὸν βραχίονά σου, ἀδελφέ μου· ἀλλὰ πάρε μαζὶ τὸ τουφέκι καὶ τὴν φυσιγγιοθήκην σου. Ποτὲ ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ περιπατῇ ἄοπλος.

— Ἂς ἦναι! Ἂς συμμορφωθῶμεν μὲ τὰ ἤθη τοῦ τόπου. Ποῦ θὰ ὑπάγωμεν;»

Ἡ Κολόμβα δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ περισφίγξασα τὸ *μέτζαρόν* της περὶ τὴν κεφαλήν, ἐκάλεσε τὸν φύλακα κύνα καὶ ἐξῆλθεν, ἀκολουθοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἀπομακρυνθεῖσα γοργῷ βήματι τοῦ χωρίου, ἐβάδισεν εἰς ὁδὸν κοίλην, φέρουσαν ἑλικοειδῶς διὰ τῶν ἀμπελώνων, ἀφ' οὗ πρότερον ἔστειλεν ἐμπρὸς τὸν κύνα, διὰ νεύματος ὅπερ ἐκεῖνος ἐφάνη ὅτι καλῶς ἐννοεῖ· διότι πάραυτα ἤρχισε νὰ τρέχῃ καὶ κατ' εὐθεῖαν καὶ εἰς τὰ πλάγια τῆς ὁδοῦ, διερχόμενος διὰ τῶν ἀμπέλων, καὶ προπορευόμενος κατὰ πεντήκοντα βήματα περίπου τῆς κυρίας του· ἐνίοτε δ' ἵστατο ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ἐκύτταζε σείων τὴν οὐράν. Ἐφαίνετο ἑνὶ λόγῳ ὅτι πιστῶς καὶ τελείως ἐξεπλήρου τὸ ἔργον αὐτοῦ ὡς προσκόπου.

«Ἂν ὁ Μουσκέττος γαυγίσῃ, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ἑτοίμασε τὸ ὅπλον σου, ἀδελφέ μου, καὶ στάσου ἀκίνητος.»

Μετὰ πολλὰς περιστροφάς, ἔφθασαν εἰς καμπήν τινα τῆς ὁδοῦ, ἀπέχουσαν ἥμισυ περίπου μίλλιον ἀπὸ τοῦ χωρίου· ἡ Κολόμβα ἐστάθη αἰφνιδίως. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ μικρὰ πυραμὶς τριῶν ποδῶν περίπου ὕψος ἔχουσα ἀποτελουμένη δ' ἐκ σωροῦ κλάδων, ὧν ἄλλοι μὲν ἦσαν χλωροί, ἄλλοι δὲ ἀπεξηραμένοι. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης ἐφαίνετο ὑπερέχουσα τῶν κλάδων ἡ ἄκρα ξυλίνου μέλανος σταυροῦ. Πολλαχοῦ τῆς Κορσικῆς, μάλιστα δ' ἐν τοῖς ὀρεινοῖς δήμοις, κατά τινα συνήθειαν παλαιοτάτην, πιθανῶς δ' ἔχουσαν σχέσιν πρὸς δεισιδαίμονας τῶν ἐθνικῶν δοξασίας, οἱ διαβάται ὀφείλουσι νὰ ῥίπτωσι λίθον ἢ κλάδον δένδρου ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἀπέθανέ τις ἐκ βιαίου θανάτου. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐφ' ὅσον οἱ ἄνθρωποι σώζουσι τὴν μνήμην τοῦ τραγικοῦ γεγονότος, ἡ παράδοξος αὕτη προσφορὰ αὐξάνει ὁσημέραι ἐπισωρευομένη· καλεῖται δ' ὁ *σωρὸς* (mucchio) τοῦ δεινος.

Ἡ Κολόμβα ἐστάθη πρὸ τοῦ σταυροῦ ἐκείνου τῶν κλάδων καὶ ἀποκόψασα κλάδον κομάρου ἔρριψεν εἰς τὴν πυραμίδα. «Ὄρσο, εἶπεν, εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἀπέθανεν ὁ πατήρ μας. Ἂς δεηθῶμεν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἀδελφέ μου.» Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐγονάτισεν, ὁ δὲ Ὄρσος εὐθὺς τὴν ἐμιμήθη. Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ὁ κώδων τοῦ χωρίου ἐσήμανε πενθίμως, διότι συνέβη νὰ ἀποθάνῃ τις τὴν νύκτα. Ὁ Ὄρσος ἔχυσεν ἄφθονα δάκρυα.

[1]) Carchera, ζώνη ἐν ᾗ θέτουσι φυσίγγια· εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος αὐτῆς προσαρτᾶται πιστόλιον.

[2]) Pinsuto καλοῦνται οἱ φοροῦντες σφηνοειδῆ σκοῦφον, barreta pinsuta.

Digitized by Google

Μετ' ὀλίγον ἡ Κολόμβα ἀνηγέρθη· οἱ ὀφθαλμοί της ἦσαν στεγνοί, ἀλλὰ τὴν ὄψιν εἶχε ζωηροτάτην. Ἐποίησεν ἐν σπουδῇ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ διὰ τοῦ ἀντίχειρος, ὡς συνειθίζουσιν οἱ συμπολῖταί της, μάλιστα ὅταν ἐπισφραγίζωσι δι' αὐτοῦ ἐπισήμους ὅρκους· ἔπειτα δὲ ἔλαβε τὴν εἰς τὸ χωρίον ἄγουσαν ἀκολουθοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ ἐν σιγῇ ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν των. Ὁ Ὄρσος ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνά του, μετὰ μικρὸν δ' ἀκολουθήσασα αὐτῷ καὶ ἡ Κολόμβα ἐκόμισε μικρὸν κιβώτιον, ὅπερ ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης· ἀνοίξασα δ' αὐτὸ ἐξέβαλεν ὑποκάμισον ἔχον πλατείας κηλῖδας αἵματος. «Αὐτὸ εἶνε τὸ ὑποκάμισον τοῦ πατρός σου, Ὄρσο·» καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὰ γόνατά του. «Νὰ καὶ τὰ βόλια ποῦ τὸν ἐσκότωσαν.» Καὶ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου δύο σφαίρας ὀξειδωμένας. «Ὄρσο ἀδελφέ μου! ἐκραύγασε ῥιφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ σφίγξασα αὐτὸν δυνατά. Ὄρσο, θὰ τὸν ἐκδικήσῃς!» Ἀσπασθεῖσα δ' αὐτὸν ἔξαλλος, ἐφίλησε τὰς σφαίρας καὶ τὸ ὑποκάμισον καὶ ἐξῆλθε τοῦ κοιτῶνος, καταλιποῦσα τὸν ἀδελφόν της ὡς ἀπολελιθωμένον ἐπὶ τῆς ἕδρας του.

Ὁ Ὄρσος ἔμεινεν ἐπί τινα χρόνον ἀκίνητος, μὴ τολμῶν νὰ ἀπομακρύνῃ τὰ φρικαλέα ἐκεῖνα λείψανα. Ἐπὶ τέλους ὅμως, μετὰ πολὺν ἀγῶνα, τὰ ἔθεσεν ἐν τῷ κιβωτίῳ καὶ δραμὼν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ κοιτῶνος ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης του, τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην ἔχων πρὸς τὸν τοῖχον καὶ βεβυθισμένην ἐν τῷ προσκεφαλαίῳ, ὡσεὶ ἐζήτει νὰ ἀποφύγῃ τὴν θέαν φάσματος. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τῆς ἀδελφῆς του ἀντήχουν ἀκαταπαύστως εἰς τὰ ὦτά του καὶ τῷ ἐφαίνετο, ὅτι ἤκουε χρησμὸν ὀλέθριον, ἀναπόδραστον, ζητοῦντα αὐτὸν αἷμα, ἀθῷον αἷμα. Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ περιγράψω τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀτυχοῦς νέου, αἰσθήματα συγκεχυμένα, ὡς τὰ συνταράσσοντα τὸν νοῦν παράφρονος. Ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἀκίνητος ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, μὴ τολμῶν νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλήν. Τέλος ἠγέρθη, ἔκλεισε τὸ κιβώτιον καὶ ἐξῆλθε δρομαίως τῆς οἰκίας, διατρέχων τοὺς ἀγροὺς καὶ προχωρῶν, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ καὶ αὐτὸς ποῦ ὑπάγει.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ καθαρὸς ἀὴρ τῶν ἀγρῶν κατεπράυνεν αὐτόν· καὶ ἠρεμώτερος γενόμενος ἤρχισε νὰ σκέπτηται ὁπωσοῦν ἀπαθῶς ὁποία ἦτο ἡ θέσις του καὶ πῶς ἐδύνατο νὰ ἀπαλλαχθῇ. Ὡς εἰξεύρομεν ἤδη, δὲν ὑπώπτευε τοὺς Βαρρικίνη ὡς ἐνόχους τοῦ φόνου, ἐπίστευεν ὅμως ὅτι αὐτοὶ ἐπλαστογράφησαν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀγοστίνη, ἧς ἕνεκα ἐφονεύθη ὁ πατήρ του, ὡς αὐτὸς τοὐλάχιστον ἐνόμιζεν. Ἀλλὰ κατενόει, ὅτι ἀδύνατον καὶ ἄσκοπον ὅλως ἦτο νὰ καταγγείλῃ αὐτοὺς ἐπὶ πλαστογραφίᾳ. Ὁσάκις δ' αἱ προλήψεις ἢ αἱ ἔμφυτοι ὁρμαὶ τῆς πατρίδος του κατελάμβανον αἴφνης αὐτόν, καὶ τῷ ὑπεδείκνυον τὴν εὐκολίαν ἐκδικήσεως παρὰ τὴν καμπὴν μιᾶς ἀτραποῦ, ἀπέβαλλε ταύτας μετὰ φρίκης, ἀναλογιζόμενος τοὺς ἐν τῷ στρατῷ συναδέλφους, τοὺς ἐν Παρισίοις γνωρίμους καὶ πρὸ πάντων τὴν μὶς Νέβιλ. Ἔπειτα πάλιν ἐσυλλογίζετο τὰ παράπονα τῆς ἀδελφῆς του καὶ τὸ ὑπολειπόμενον ἐν τῷ χαρακτῆρί του κορσικανικὸν στοιχεῖον ἐδικαίου καὶ καθίστη ταῦτα ὀξύτατα. Ἐν τῇ πάλῃ ταύτῃ τῆς συνειδήσεως πρὸς τὰς προλήψεις του μίαν μόνην διέβλεπε διέξοδον τὴν ἐφ' οἱαδήποτε προφάσει φιλονεικίαν μεθ' ἑνὸς τῶν υἱῶν τοῦ δημάρχου καὶ τὴν ἕνεκα ταύτης πρόκλησιν εἰς μονομαχίαν. Ὁ ἐν μονομαχίᾳ διὰ σφαίρας ἢ πληγῆς ξίφους φόνος συνεβίβαζε τὰς κορσικανικὰς μετὰ τῶν γαλλικῶν ἰδεῶν του. Ἐγκρίνας δὲ τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ σκεπτόμενος ᾐσθάνθη ἀνακούφισιν ἀπὸ μεγάλου βάρους, ὁπότε ἄλλοι στοχασμοὶ ἡδύτεροι συνετέλεσαν εἰς κατασίγασιν τῆς πυρετώδους ἀνησυχίας αὐτοῦ· ὡς ὁ Κικέρων, ἐν ἀπογνώσει διατελῶν ἕνεκα τοῦ θανάτου τῆς θυγατρός του Τυλλίας, ἐλησμόνησε τὴν λύπην του, ἀναλογιζόμενος ὁπόσον ὡραῖον ἦτο τὸ θέμα εἰς σύνθεσιν ῥητορικὴν καὶ ὡς ὁ Σαίνδη παρηγορήθη διὰ τὴν στέρησιν τοῦ υἱοῦ του διὰ φιλοσοφικῶν διατριβῶν περὶ ζωῆς καὶ θανάτου· οὕτω καὶ ὁ Ὄρσος ἀνεκουφίσθη ἀναλογισθεὶς ὅτι ἐδύνατο νὰ ἱστορήσῃ εἰς τὴν μὶς Νέβιλ τὴν εἰκόνα τῆς ψυχῆς του, καὶ ὅτι ἀφεύκτως ἡ εἰκὼν αὕτη βαθεῖαν θὰ ἐμποιήσῃ αἴσθησιν εἰς τὴν ὡραίαν ἐκείνην νεάνιδα.

Τοιαῦτα διαλογιζόμενος ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον, οὗ εἶχε πολὺ ἀπομακρυνθῇ, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ὅτε ἤκουσε τὸ ᾆσμα κορασίου, ὅπερ νομίζον βεβαίως ὅτι ἦτο μόνον ἐτραγῴδει ἔν τινι ἀτραπῷ, πλησίον τοῦ *μακίς*:

> φυλάχτε τὸ παράσημο ποῦ 'πῆρα τιμημένα,
> φυλάχτε τὸ 'πουκάμισο 'ς τὸ αἷμα βουτημένο,
> νὰ τὰ 'βρῃ ὁ 'γιός μου 'σὰν ἐρθῇ ἀπὸ τὰ ξένα μέρη...

«Τί τραγῳδεῖς αὐτοῦ, μικρή; εἶπε μετ' ὀργῆς ὁ Ὄρσος, ἐπιφανεὶς αἴφνης.

— Σεῖς εἶσθε, Ὄρσ' Ἀντώνη; ἀνεφώνησε τὸ κοράσιον τρομάξαν ὁπωσοῦν.... Εἶν' ἕνα τραγοῦδι τῆς κυρὰ Κολόμβας.

— Νὰ μὴ σ' ἀκούσω νὰ τὸ τραγῳδήσῃς ἄλλη φορά,» εἶπεν ὁ Ὄρσος διὰ φωνῆς φοβερᾶς.

Τὸ κοράσιον στρέφον ἔνθεν κἀκεῖσε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐφαίνετο προδήλως ὅτι ἐκύτταζε πόθεν νὰ φύγῃ καὶ βεβαίως θὰ ἔφευγεν, ἂν μὴ εἶχε μαζί του ἓν μέγα δέμα, ὅπερ εἶχεν ἀποθέσῃ χαμαὶ ἐπὶ τοῦ χόρτου.

Ὁ Ὄρσος ᾐσχύνθη διὰ τὴν τραχεῖαν συμπεριφοράν του.

«Τί ἔχεις αὐτοῦ, μικρή μου;» ἠρώτησεν ὅσον ἠδύνατο μειλιχίως.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ Χιλίνα ἐδίσταζε νὰ ἀποκριθῇ, ἐσήκωσε μόνος τὸ περιτυλίσσον τὸ δέμα πανίον,

Digitized by Google

καὶ εἶδεν ὅτι περιεῖχεν ἄρτον καὶ ἄλλας τροφάς.

« Τίνος τὸ 'πηγαίνεις τὸ ψωμί, μικροῦλά μου; ἠρώτησε.

— Τὸ εἰξεύρετε, αὐθέντη· τοῦ θείου μου.

— Δὲν εἶναι φυγόδικος ὁ θεῖός σου;

— Εἰς τὰς προσταγάς σας, κὺρ Ὄρσ' Ἀντώνη.

— Ἂν σ' εὕρισκαν χωροφύλακες θὰ σ' ἐρωτοῦσαν ποῦ 'πηγαίνεις....

— Καὶ ἐγὼ θὰ τοὺς ἔλεγα, ἀπεκρίθη ἀνενδοιάστως τὸ κοράσιον, ὅτι 'πηγαίνω φαγεῖ εἰς τοὺς Λουκαίους, ποῦ κόβουν ξύλα 'ς τὸ *μαικίς*.

— Καὶ ἂν σ' εὕρισκε κανεὶς πεινασμένος κυνηγὸς καὶ σοῦ τὰ ἔτρωγεν ὅλα...

— Δὲν κοττάει κανείς. Θὰ ἔλεγα πῶς εἶναι τοῦ θείου μου.

— Πραγματικῶς, ὁ θεῖός σου δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ ἀφίνουν νὰ τοὺς πάρῃ ἄλλος τὸ φαγεῖ... Καὶ σ' ἀγαπᾷ ὁ θεῖός σου;

— Ἄ, ναί, Ὄρσ' Ἀντώνη! Ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ 'πέθανεν ὁ πατέρας μου, ἐκεῖνος φροντίζει γιὰ τὸ σπίτι μας· γιὰ τὴ μάννα μου, γιὰ ἐμένα καὶ γιὰ τὴ μικρότερη ἀδελφή μου. Προτοῦ νὰ ἀρρωστήσῃ ἡ μάννα μου τὴν ἐσύσταινεν εἰς τοὺς πλουσίους νὰ τῆς δίνουν δουλειά. Ὁ δήμαρχος μοῦ δίνει ἕνα φουστάνι κάθε χρόνο καὶ ὁ παπᾶς μὲ μαθαίνει γράμματα καὶ μοῦ παραδίδει κατήχησιν ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ τοὺς ἔκαμε λόγον ὁ θεῖός μου. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ κυρὰ Κολόμβα μᾶς ἀγαπᾷ.»

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐφάνη εἷς κύων ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ, τὸ δὲ κοράσιον ἐμβαλὸν τοὺς δύο δακτύλους εἰς τὸ στόμα ἐσύριξεν ὀξέως· παραχρῆμα δ' ὁ κύων δραμὼν πρὸς αὐτὴν τὴν ἐθώπευσε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐχώθη ταχέως εἰς τὸ *μακίς*. Μετὰ μικρὸν δὲ δύο ἄνδρες πενιχρὰν φοροῦντες ἐνδυμασίαν ἀλλ' ἐξαίρετα ἔχοντες ὅπλα ἠγέρθησαν ὄπισθεν λόχμης τινός, ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ Ὄρσο. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἔφθασαν ἕως ἐκεῖ ἕρποντες ὡς ὄφεις διὰ τῶν καλυπτουσῶν τὸ ἔδαφος πυκνοτάτων πτερίδων καὶ μύρτων.

« Ὤ! Ὄρσ' Ἀντώνη, καλῶς ὡρίσατε, εἶπεν ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν. Πῶς! δὲν μὲ ἀναγνωρίζετε;

— Ὄχι, εἶπεν ὁ Ὄρσος ἀτενῶς κυττάζων αὐτόν.

— Παράξενον πῶς ἀλλάζουν τὸν ἄνθρωπον τὰ γένεια καὶ ὁ μυτερὸς σκοῦφος! Ἔλα δά, κύριε ὑπολοχαγέ, κυττάξετέ με καλά. Ἐλησμονήσατε λοιπὸν τοὺς παλαιούς σας συντρόφους τοῦ Βατερλῶ; Δὲν ἐνθυμεῖσθε τὸν Βράνδο Σαβέλλιο, ποῦ ἐχάλασε τόσα φυσέκια εἰς τὸ πλευρόν σας εἰς ἐκείνην τὴν θλιβερὴ ἡμέρα;

— Τί! σὺ εἶσαι; εἶπεν ὁ Ὄρσος. Καὶ ἐλιποτάκτησες εἰς τὰ 1816!

— Μάλιστα, κύριε ὑπολοχαγέ. Τί νὰ γείνῃ; Τὴν ὑπηρεσίαν τὴν ἐβαρέθηκα, καὶ ἔπειτα εἶχα νὰ καθαρίσω κάποιον λογαριασμὸν ἐδῶ εἰς τὸν τόπον μας. Χά! χά! Χιλί, ἀξίζεις, κόρη μου, ὅ τι κι' ἂν εἰπῇς. Φέρε εὐθὺς τὸ φαγεῖ, γιατὶ ἔχομεν μίαν πεῖνα! Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῆτε, κύριε ὑπολοχαγέ, πόσον ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν τὸ βουνόν. Ποῖος μᾶς τὰ στέλλει αὐτά, ἡ κυρὰ Κολόμβα ἢ ὁ δήμαρχος;

— Ὄχι, θειέ μου· ἡ μυλωνοῦ μοῦ ἔδωκε αὐτὰ διὰ νὰ σοῦ τὰ φέρω, καὶ ἕνα σκέπασμα διὰ τὴν μάννα μου.

— Καὶ τί θέλει νὰ τῆς κάμω;

— Λέγει πῶς οἱ Λουκκαῖοι, ποῦ ἔβαλε διὰ νὰ ξεχερσώσουν τὸ χωράφι, τῆς ζητοῦν τώρα μία καὶ ἑβδομηνταπέντε καὶ τὰ κάστανα, ἐξ αἰτίας ὁποῦ εἶνε θέρμαις κάτω εἰς τὴν Πετρανέρα.

— Τοὺς ἀκαμάτηδες!... Θὰ ἰδῶ. — Ἐλευθέρως, κύριε ὑπολοχαγέ, ἔρχεσθε νὰ μᾶς κάμετε συντροφιά; Εἴχομεν φάγῃ μαζὶ χειρότερα γεύματα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ καϋμένου τοῦ συμπατριώτου μας, ποῦ τὸν ἔθεσαν εἰς διαθεσιμότητα.

— Εὐχαριστῶ πολύ. — Καὶ ἐμὲ ἐπίσης μὲ ἔθεσαν εἰς διαθεσιμότητα.

— Ναί, τὸ ἤκουσα, ἀλλὰ στοιχηματίζω πῶς δὲν σᾶς ἐκακοφάνη διόλου. Ὡς ποῦ νὰ ξεκαθαρίσετε καὶ σεῖς τοὺς λογαριασμούς σας. — Ἔλα, παπᾶ, εἶπεν ὁ φυγόδικος πρὸς τὸν σύντροφόν του, ὁρίστε 'ς τὸ τραπέζι. Κύριε Ὄρσο, σᾶς συνιστῶ τὸν παπᾶν ἀπ' ἐδῶ· δηλαδὴ καλὰ καλὰ δὲν εἰξεύρω ἂν ἦναι παπᾶς, ἀλλ' εἰξεύρει γράμματα καλλίτερα ἀπὸ παπᾶ.

— Εἶμαι ταπεινὸς σπουδαστὴς τῆς θεολογίας, κύριε, τοῦ ὁποίου διέκοψαν τὸ στάδιον. Τίς οἶδε; ἴσως ἠμποροῦσα νὰ γίνω καὶ πάπας, Βρανδολάτσιο.

— Τί λοιπὸν ἐστέρησε τὴν ἐκκλησίαν τῶν φώτων σας; ἠρώτησεν ὁ Ὄρσος.

— Τιποτένια πράγματα, ἕνας λογαριασμὸς ποῦ εἶχα νὰ ξεκαθαρίσω, καθὼς λέγει καὶ ὁ φίλος μου ὁ Βρανδολάτσιο: εἶχα μίαν ἀδελφήν, ἡ ὁποία ἔκαμε ἀνοησίας, ἐν ᾧ ἐγὼ κατέτρωγα παλαιὰ βιβλία εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πίσας. Ἐχρειάσθη νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα καὶ νὰ τὴν ὑπανδρεύσω. Ἀλλ' ὁ γαμβρὸς ἦτο φαίνεται πολὺ βιαστικὸς καὶ ἀπέθανε ἀπὸ θέρμην τρεῖς ἡμέρας προτοῦ νὰ φθάσω. Ἀπετάθην τότε, ὡς θὰ ἐκάμνετε καὶ σεῖς ἂν εἴσθε εἰς τὴν θέσιν μου, εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀποθανόντος. Ἀλλὰ μανθάνω πῶς εἶναι ὑπανδρευμένος.. Τί νὰ κάμω;

— Τῷ ὄντι πολὺ δύσκολος ἦτο ἡ θέσις σας. Καὶ τί ἐκάματε;

— Εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις μόνος ὁ λύκος τοῦ τουφεκιοῦ [1]) λύει τὰς δυσκολίας.

— Δηλαδή;...

— Τοῦ ἐκάρφωσα ἕνα βόλι εἰς τὸ κρανίον,» εἶπεν ἀφελῶς ὁ κακοῦργος.

---

[1]) La Scaglia συνηθεστάτη ἔκφρασις.

Digitized by Google

Ὁ Ὅρσος ἔφριξεν, ἀλλ' εἴτε ἐκ περιεργίας, εἴτε ἐξ ἐπιθυμίας νὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν εἰς τὸν οἶκόν του ἐπάνοδον παρέμεινεν ἐκεῖ καὶ ἐξηκολούθησε συνδιαλεγόμενος μετὰ τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν, ὧν ἑκάτερος εἶχε βεβαρημένην τὴν συνείδησιν μὲ ἕνα τοὐλάχιστον φόνον.

Ἐν ᾧ ὁ σύντροφός του ὡμίλει, ὁ Βρανδολάτσιο παρέθετεν ἔμπροσθέν του ἄρτον καὶ κρέας· ἐχώρισε δὲ καὶ τὴν ἰδίαν μερίδα, καὶ εἶτα τὴν μερίδα τοῦ κυνός, ὃν συνέστησεν εἰς τὸν Ὅρσον ὡς καλούμενον Μπροῦσκον καὶ ἔχοντα τὸ θαυμάσιον προτέρημα νὰ ἀναγνωρίζῃ τοὺς χωροφύλακας, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἤθελον μεταμφιεσθῇ. Τέλος κόψας τεμάχιον ἄρτου καὶ φελλίον ὠμοῦ χοιρομηρίου ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀνεψιάν του.

«Τί ὡραία ὁποῦ εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ φυγοδίκου! ἀνεφώνησεν ὁ σπουδαστὴς τῆς θεολογίας. ἀφ' οὗ ἔφαγεν ὀλίγας δακνιάς. Θὰ τὴν δοκιμάσητε ἴσως καμμίαν ἡμέραν καὶ σεῖς, κύριε Δέλλα Ῥέββια, καὶ θὰ ἴδητε πόσον εὐχάριστον εἶναι νὰ ἔχῃ κἀνεὶς μόνον αὐθέντην τὴν ὄρεξίν του.» Καὶ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ φυγόδικος ἰταλιστί, εἶτα δὲ προσέθηκε γαλλιστί. « Ἡ Κορσικὴ εἶναι τόπος, ὅπου οἱ νέοι δὲν εὑρίσκουν διασκεδάσεις. Διὰ τοὺς φυγοδίκους ὅμως διαφέρει τὸ πρᾶγμα. Αἱ γυναῖκες, τρελλαίνονται δι' ἡμᾶς. Ἐγὼ ὁποῦ μὲ βλέπεις, ἔχω τρεῖς ἐρωμένας, εἰς τρεῖς διαφόρους ἐπαρχίας. Ὅπου θέλω εὑρίσκω οἰκογενειακὴν περιποίησιν. Καὶ μία μάλιστα ἀπὸ αὐτὰς ἔχει ἄνδρα χωροφύλακα.

— Ὁμιλεῖτε πολλὰς γλώσσας, κύριε, εἶπεν ὁ Ὅρσος σοβαρῶς.

— Ὁμιλῶ γαλλικά, διότι, βλέπετε, maxima debetur pueris reverentia. [1]) Ὁ Βρανδολάτσιο καὶ ἐγὼ θέλομεν νὰ πιάσῃ ἡ μικρὴ τὸν ἴσον δρόμον καὶ νὰ μὴ μᾶς τὰ χαλάσῃ.

— Ὅταν πατήσῃ 'ς τοὺς δεκαπέντε χρόνους, εἶπεν ὁ θεῖος τῆς Χιλίνας, θὰ τὴν ὑπανδρεύσω ἀμέσως. Ἔχω μάλιστα ἀπὸ τὰ τώρα κάποιον 'ς τὸ μάτι διὰ γαμβρόν.

— Σὺ θὰ κάμῃς τὴν προξενειάν; ἠρώτησεν ὁ Ὅρσος.

— Βεβαιότατα! Νομίζετε πῶς ἂν εἴπω εἰς κἀνένα ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους νοικοκύρηδες τοῦ τόπου: «ἐγὼ ὁ Βράνδο Σαβέλλι πολὺ θὰ εὐχαριστηθῶ ἂν ὁ υἱός σου πάρῃ γυναῖκα τὴν Μιχελίναν Σαβέλλι,» νομίζετε πῶς θὰ φέρῃ δυσκολίας;

— Ἐγὼ τοὐλάχιστον θὰ τὸν ἐσυμβούλευα νὰ μὴ δοκιμάσῃ νὰ κάμῃ πῶς δυσκολεύεται. Ὁ σύντροφος ἀπὸ ἐδῶ ἔχει χέρι βαρύ.

— Ἂν ἤμην κἀνεὶς παληάνθρωπος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Βρανδολάτσιο, κἀνεὶς φαυλόβιος ἀσυνείδητος, ἔφθανε μόνον νὰ ἀνοίξω τὸ δισάκκι μου καὶ θὰ ἐγέμιζε τάληρα.

— Πῶς; ἔχεις τίποτε εἰς τὸ δισάκκι σου ποῦ νὰ τραβάῃ τὰ τάληρα; εἶπεν ὁ Ὅρσος.

— Ὄχι παρὰ μόνον ἂν ἔγραφα εἰς ἕνα πλούσιον. «Μοῦ χρειάζονται ἑκατὸν δραχμαί,» θὰ ἐτσακίζετο νὰ μοῦ τὰς στείλῃ ἀμέσως. Ἀλλ' εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, κύριε ὑπολοχαγέ.

— Εἰξεύρετε, κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν ὁ φυγόδικος, ὃν ὁ σύντροφός του ἐκάλει ληστήν, ὅτι εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀπονήρευτοι, εὑρίσκονται μερικὰ ἄθλια ὄντα, οἱ ὁποῖοι ὠφελούμενοι ἀπὸ τὴν ὑπόληψιν ὅπου ἔχει ὁ κόσμος πρὸς ἡμᾶς, ἕνεκα τῶν διαβατηρίων μας (καὶ ἔδειξε τὸ τουφέκιόν του) ἐκδίδουσι συναλλαγματικὰς μὲ τὰς ὑπογραφάς μας πλαστογραφημένας;

— Τὸ εἰξεύρω, εἶπεν ὁ Ὅρσος ἀποτόμως· ἀλλὰ τί συναλλαγματικάς;

— Εἶναι πεντ' ἕξ μῆνες τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ φυγόδικος, ποῦ ἐν ᾧ περιεπάτουν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὀρέτσας, βλέπω νὰ ἔρχεται πρός με εἷς χωρικός, ὁ ὁποῖος ἔβγαλε τὸν σκοῦφόν του καὶ μοῦ εἶπε. «Ἆ κὺρ παπᾶ! (ἔτσι μὲ εἰξεύρουν ὅλοι) νὰ μὲ συμπαθᾶτε, ἔχετε ὀλίγην ὑπομονὴν νὰ μὲ περιμείνετε· μόνον πενῆντα πέντε δραχμὰς ἠμπόρεσα νὰ μαζεύσω· δὲν κατώρθωσα νὰ εὕρω περισσότερα.» Ἐγὼ δὲν ἐκατάλαβα τί ἐνόει. «Τί λές, βρὲ χαμάλη! πενῆντα πέντε δραχμάς; τοῦ λέγω.— Θέλω νὰ εἰπῶ ἐξῆντα πέντε, εἶπεν ἐκεῖνος, ἀλλ' ἑκατὸν ποῦ μοῦ γυρεύεις δὲν μοῦ εἶναι δυνατόν.— Πῶς, μωρέ! ἐγὼ σοῦ ἐγύρεψα ἑκατὸν δραχμάς! Ἐγὼ δὲν σὲ γνωρίζω!— Τότε μοῦ ἔδωκεν ἕνα γράμμα ἢ μᾶλλον ἕνα παληόχαρτον καταλερωμένον, διὰ τοῦ ὁποίου προσεκαλεῖτο νὰ καταθέσῃ ἑκατὸν δραχμὰς εἰς ἓν ὡρισμένον μέρος, ἂν δὲν ἤθελε νὰ τοῦ κάψῃ τὸ σπίτι καὶ νὰ τοῦ σφάξῃ τοῖς ἀγελάδες ὁ Γιοκάντος Καστρικώνης· δηλαδὴ ὁ ὑποφαινόμενος. Καὶ εἶχαν τὴν ἀτιμίαν νὰ βάλουν ἀποκάτω πλαστογραφημένην τὴν ὑπογραφήν μου! Καὶ ὅ τι μὲ ἐπείραξε περισσότερον ἦτο πῶς ἡ ἐπιστολὴ ἦτο γραμμένη εἰς χυδαίαν γλῶσσαν καὶ γεμάτη ἀνορθογραφίας... Ἐγὼ ἀνορθογραφίας! ἐγὼ ποῦ ἔπαιρνα πάντοτε ὅλα τὰ βραβεῖα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον! Πρῶτα πρῶτα λοιπὸν δίδω ἓν καλὸν ῥάπισμα ἐκείνου τοῦ χωριάτη, ὁποῦ τοῦ ἐφάνη ὁ οὐρανὸς σφονδύλι.— Ἔτσι ἔ! κλέφτη μὲ νομίζεις, μαγκούφη! τοῦ λέγω, καὶ τοῦ δίδω καὶ μίαν καλὴν κλωτσιὰν ἐκεῖ ποῦ ξεύρετε. Ἀφ' οὗ ἐξεθύμανα ὀλίγον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τοῦ λέγω.— Πότε εἶναι νὰ φέρῃς τὰ χρήματα εἰς τὸ ὡρισμένον μέρος; — Σήμερα — Καλά! νὰ τὰ πᾷς.— Ἐπρόκειτο νὰ τὰ βάλῃ εἰς τὴν ῥίζαν μιᾶς πεύκης, καὶ τὸ μέρος ἦτον ἀκριβῶς ὡρισμένον. Φέρνει τὰ χρήματα, τὰ χώνει εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου καὶ ἔρχεται καὶ μ' εὑρίσκει. Ἐφύλαγα καρτέρι ἐκεῖ πλησίον. Ἔμεινα καὶ παρεφύλαγα μαζὶ μὲ τὸν

[1]) Μεγίστη ὀφείλεται εὐλάβεια πρὸς τοὺς παῖδας.

Digitized by Google

χωριάτη ἕξη ὥρας ὁλάκεραις· ἀλλὰ καὶ τρεῖς ἡμέραις θὰ ἔμενα, κύριε Δέλλα Ῥέββια, ἂν ἦτο ἀνάγκη. Ὕστερα ἀπὸ ἓξ ὥραις νά σου καὶ ἔρχεται ἕνας *Βαστάτσος*, [1]) ἕνας ἄτιμος τοκογλύφος. Σκύβει νὰ πάρῃ τὰ χρήματα, τοῦ ῥήχνω, καὶ τόσον καλὰ τὸν ἐσημάδεψα, ποῦ τὸ κεφάλι του ἔπεσε ἐπάνω 'ς τὰ τάληρα ποῦ ἐξέχωσε.— Τώρα, χαμάλη, εἶπα εἰς τὸν χωρικόν, πάρε τὰ χρήματά σου καὶ ἄλλη φορὰ νὰ μὴ τολμήσῃς νὰ σκεφθῇς πῶς ὁ Γιοκάντος Καστρικώνης εἶναι κακοήθης.— Ὁ κακομοίρης κατατρομασμένος ἐπῆρε τοῖς ἑξηνταπέντε δραχμαῖς του, καὶ μήτε κἂν νὰ τὰς σπογγίσῃ ἐσυλλογίσθη. Μοῦ εἶπεν εὐχαριστῶ, τοῦ ἔδωκα καὶ ἄλλο λακτισμα δι' ἀποχαιρετισμόν, καὶ ἔφυγε κι' ἀκόμη φεύγει.

— Ἆ! παπᾶ, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσιο, πόσο σὲ ζηλεύω δι' αὐτὴν τὴν τουφεκιά. Θὰ ἐγέλασες βέβαια μὲ τὴν καρδιά σου.

— Τὸν ἐπέτυχα τὸν *Βαστάτσο* 'ς τὸ μελίγκι, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ φυγόδικος, καὶ αὐτὸ μοῦ ἐνθύμησε τοὺς στίχους ἐκείνους τοῦ Βιργιλίου:

....Liquefacto tempora plumbo
diffidit, ac multa porrectum extendit arena [2])

Liquefacto! Πιστεύετε, κύριε Ὄρσο, ὅτι ἡ μολυβδίνη σφαῖρα λειώνει ἕνεκα τῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὁποίαν σχίζει τὸν ἀέρα; Σεῖς ὁποῦ ἐσπουδάσατε τὴν βελοστατικήν, ἠμπορεῖτε νὰ μὲ πληροφορήσητε ἂν αὐτὸ εἶναι σωστὸν ἢ ἐσφαλμένον.»

Ὁ Ὄρσος προέκρινε νὰ συζητήσῃ περὶ τοῦ μηχανικοῦ τούτου ζητήματος, παρὰ περὶ τοῦ ἠθικοῦ ἢ μὴ τῆς πράξεως τοῦ φυγοδίκου. Ὁ Βρανδολάτσιος ὅμως, ὃν ἡ τοιαύτη ἐπιστημονικὴ συζήτησις οὐδόλως διεσκέδαζε, τὸν διέκοψε παρατηρήσας, ὅτι ὁ ἥλιος ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ δύσῃ. «Ἐπειδὴ δὲν ἠθελήσατε νὰ φάγωμεν μαζί, Ὄρσ' Ἀντώνη, τῷ εἶπε, σᾶς συμβουλεύω νὰ μὴ ἀφήσετε νὰ σᾶς περιμένῃ περισσότερον ἡ κυρὰ Κολόμβα. Καὶ ἔπειτα δὲν εἶναι καλὸν ὅπως δήποτε νὰ γυρίζετε 'ς τοὺς δρόμους ἅμα νυκτώσῃ. Ἀλλὰ διατί 'βγαίνετε χωρὶς ὅπλον; Ὑπάρχουν εἰς τὰ μέρη αὐτὰ κακοῦργοι, καὶ νὰ φυλάγεσθε. Σήμερον ὅμως δὲν εἶναι κανεὶς φόβος· οἱ Βαρρικίνη φιλοξενοῦν τὸν νομάρχην· τὸν ἀπάντησαν εἰς τὸν δρόμον, καὶ θὰ μείνῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Πετρανέραν, καὶ ὕστερα θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Κόρτε, διὰ νὰ βάλῃ τὸν θεμέλιον λίθον, κατὰ πῶς λέγουν... ἀνοησίαις! Ὁπωςδήποτε ἀπόψε θὰ μείνῃ εἰς τὸ σπίτι τῶν Βαρρικίνη, ἀλλ' αὔριον αὐτοὶ θὰ ἦνε ἐλεύθεροι. Ὁ Βικεντέλλος εἶναι κακὸν ἀγγεῖον, ἀλλὰ καὶ ὁ Ὀρλανδότσιο, ὁ ἀδελφός του, δὲν 'πηγαίνει 'πίσω... Κυττάξετε νὰ τοὺς εὕρετε χωριστά, τὸν ἕνα σήμερα, αὔριον τὸν ἄλλον· φυλάγεσθε ὅμως καὶ σεῖς, αὐτὸ μόνον σᾶς λέγω.

— Εὐχαριστῶ διὰ τὴν συμβουλήν, εἶπεν ὁ Ὄρσος, ἀλλὰ δὲν ἔχω τίποτε νὰ μοιράσω μαζί τους· ἐκτὸς ἂν ἔλθωσιν αὐτοὶ γυρεύοντας.»

Ὁ φυγόδικος ἔσυρεν ἔξω πλαγίως τὴν γλῶσσαν καὶ ἐπλατάγησεν αὐτὴν εἰρωνικῶς, ἀλλ' οὐδὲν ἀπεκρίθη. Ὁ Ὄρσος ἐσηκώθη διὰ νὰ ἀπέλθῃ. «Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσιο, δὲν σᾶς εὐχαρίστησα διὰ τὴν μπαρούτη σας· τὴν ἔλαβα εἰς πολὺ κατάλληλον στιγμήν. Τώρα τίποτε δὲν μοῦ λείπει... δηλαδὴ χρειάζομαι ἀκόμη ὑποδήματα.... ἀλλὰ θὰ κατασκευάσω μόνος μου αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ἀπὸ δέρμα μούσμονος.»

Ὁ Ὄρσος ἔβαλε δύο πεντάδραχμα εἰς τὴν χεῖρα τοῦ φυγοδίκου.

«Τὴν μπαρούτην σοῦ τὴν ἔστειλεν ἡ Κολόμβα πάρε αὐτὰ διὰ νὰ ἀγοράσῃς ὑποδήματα.

— Ἂς λείπουν αἱ ἀνοησίαι, παρακαλῶ, κύριε ὑπολοχαγέ, ἀνεφώνησεν ὁ Βρανδολάτσιο, ἀποδοὺς αὐτῷ τὰ τάληρα. Μήπως μὲ ἐνομίσατε ἐπαίτην; Δέχομαι ψωμὶ καὶ μπαρούτη, ἀλλὰ τίποτε ἄλλο δὲν θέλω.

— Ἐνόμιζα, ὅτι μεταξὺ παλαιῶν στρατιωτῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἀμοιβαία συνδρομή. Ἂς εἶναι, χαίρετε!»

Ἀλλὰ προτοῦ ν' ἀπέλθῃ ἐνέβαλεν εἰς τὸ δισάκκιον τοῦ φυγοδίκου τὰ χρήματα, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἐκεῖνος.

«Εἰς τὸ καλόν, Ὄρσ' Ἀντώνη, εἶπεν ὁ θεολόγος. Θὰ ἀνταμωθοῦμε ἴσως εἰς τὸ *μακὶς* κάμμίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἡμέρας, καὶ θὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν μελέτην τοῦ Βιργιλίου.»

Ὁ Ὄρσος εἶχεν ἀποχωρισθῆ πρὸ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας τῶν ἐντίμων ἐκείνων συντρόφων, ὅτε ἤκουσεν ἐρχόμενόν τινα δρομαῖον ὄπισθέν του. Ἦτο δ' οὗτος ὁ Βρανδολάτσιο.

«Εἶναι παραπολὺ αὐτό, κύριε ὑπολοχαγέ, ἀνεφώνησεν ἀσθμαίνων ὁ φυγόδικος· ὤ, εἶναι κάπως χονδρόν! Πάρετε ὀπίσω τὰς δέκα δραχμάς σας. Ἂν ἦτο ἄλλος, δὲν θὰ τὸ ὑπέφερα αὐτό, ὁποῦ μοῦ εὐθειάσατε. Πολλὰ χαιρετίσματα ἀπὸ μέρους μου εἰς τὴν κυρὰ Κολόμβαν. Μοῦ ἐβγάλατε τὴν ψυχὴν εἰς τὸ τρέξιμον! Καλὴν νύκτα!

[Ἕπεται συνέχεια.]

[1]) Οἱ ὀρεινοὶ Κορσικανικοὶ ἀπεχθάνονται τοὺς κατοίκους τῆς Βαστίας, οὓς δὲν θεωροῦσι συμπολίτας των. Οὐδέποτε τοὺς λέγουσι Bastiese, ἀλλὰ πάντοτε Bastiaccio· ἡ δὲ κατάληξις accio ἐμφαίνει συνήθως περιφρόνησιν.

[2]) Μὲ τακερὸν τοὺς κροτάφους του μόλυβδον σχίσας, εἶτα μακρὸν εἰς πυκνὸν τὸν ἐξέπλωσε στρῶμα τῆς ἄμμου.

Τουρκικαὶ παροιμίαι. — Ὅταν περνᾷς κοντὰ 'σὲ πλούσιον κύτταξε νὰ τὸν ἐγγίξῃς, ὅταν περνᾷς κοντὰ 'σὲ πτωχὸν μακριὰ τὰ ῥοῦχά σου.

— Ἡ σακκοῦλα ἀργὰ χορταίνει καὶ γρήγορα πεινᾷ.

— Ὅποιος πληρώνει 'μπροστὰ τὸ ἡμεροδοῦλι θέλει νὰ κάμῃ τὸν ἐργάτη ἀκαμάτη.

— Ὑγεία χωρὶς χρήματα εἶνε ἀσθένεια χωρὶς πόνους.

Digitized by Google

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Τῷ ἀξιοτίμῳ Κυρίῳ Δ. Βικέλᾳ.

Ἀξιότιμε Κύριε,

Ὁ μετὰ προσοχῆς διεξελθὼν τὸ ὑμέτερον πόνημα «ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν» δὲν θὰ ἠδυνήθη νὰ μὴ θαυμάσῃ τὴν χάριν συγχρόνως καὶ τὴν ἁπλότητα, μεθ' ἧς ἐνεδύσατε τὰς σοβαρωτέρας ἰδέας, ἂν δὲ τυχὸν ἐγνώρισε τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα, καὶ ἐμελέτησε τὰ κατ' αὐτήν, θὰ ὁμολογήσῃ τὴν τοῦ ἔργου ἀκρίβειαν ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις. Τὸ ὅτι πρώτην φορὰν ἐβλέπετε τὰ μέρη, ἅτινα περιεγράψατε, φρονῶ ὅτι ἐγένετο οὐχὶ εἰς ζημίαν, ἀλλ' εἰς ὄφελος τοῦ πονήματος· εἴτε δηλ. ἀληθεύει τὸ τοῦ Ῥουσσῶ ὅτι ἡ μεγίστη τῶν φιλοσοφιῶν ἐστιν ἀναγκαία πρὸς παρατήρησιν τῶν ἐγγύτατα ἡμῖν ἀναπτυσσομένων γεγονότων, εἴτε ἄλλοι λόγοι εἰδικοὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα συντελοῦσιν εἰς τοῦτο, ἀληθὲς οὐχ ἧττον εἶνε ὅτι ἡμεῖς, οἱ ἐνταῦθα ἀνατραφέντες καὶ ζῶντες, λαμβάνομεν, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐμπαθεῖς, οὕτως εἰπεῖν, ἐντυπώσεις φερόμενοι ἀκατασχέτως πρὸς τὰ ἄκρα· αἰσιόδοξοι, ἢ ἀπαισιόδοξοι, μέσος ὅρος δὲν ὑπάρχει. Ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐν τῷ ὑμετέρῳ πονήματι, ἐν ᾧ ἐκρατήσατε δικαίαν πάντοτε τὴν στάθμην, μὴ διστάζοντες μὲν ἐν τῇ καταλλήλῳ περιστάσει νὰ ῥίψητε τὴν ψῆφον τῆς Ἀθηνᾶς, ἀλλ' ἐπιμελῶς ἀπέχοντες τοῦ δυστυχῶς λίαν ἐν χρήσει ἤδη σωβινισμοῦ, ὑπὸ τὸ πρίσμα τοῦ ὁποίου οὐχὶ σπανίως, καὶ οὐχὶ ὀλίγοι πειρῶνται νὰ δικαιολογήσωσι καὶ αὐτὰ τ' ἀδικαιολόγητα τῶν παρ' ἡμῖν συμβαινόντων.

Δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ γράψω βιβλιοκρισίαν ἐπὶ τοῦ ὑμετέρου πονήματος, καθόσον τοῦτο προϋποτίθησι δεξιότητα ἴσην, εἰ μὴ ἀνωτέραν, πρὸς τὴν τοῦ συγγραφέως τοῦ ἐξεταζομένου ἔργου· πρόκειται ἁπλῶς νὰ παρακαλέσω ὑμᾶς, ὅπως μὴ ἀφήσητε ἡμιτελὲς τὸ ἔργον, ὅπερ ἠρχίσατε, ἐπισκεπτόμενοι καὶ περιγράφοντες καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς κοινῆς πατρίδος. Πιστεύσατέ μοι ὅτι ἀληθὴς εὐγνωμοσύνη μὲ κατέχει τὴν στιγμὴν ταύτην, ὡς Ἠλεῖον, ἀναγνόντα τὰς θαυμασίας σελίδας, ἃς ἀφιερώσατε εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα μου, ἔστε δὲ βέβαιος ὅτι οὐδεμία ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος τρέφει ἀγνώμονας εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ καλὸν τοῦ τόπου.

Ἡ περιγραφὴ ὑμῶν, ἡ σύρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἀναγνώστην σας, μὲ παρέσυρε πλειότερον, ἀναγινώσκοντα τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Πύργου εἰς Πάτρας, καθόσον μὲ μετέφερεν εἰς τὴν εὐτυχῆ παιδικὴν ἡλικίαν, καὶ ἀνεζωογόνησε τὰς ἀνεξαλείπτους ἐντυπώσεις, ὧν αὐτὴ μόνη κατέχει τὸ μυστήριον. Ἤμην δεκατριετὴς ὅτε τὸ πρῶτον διήνυσα τὴν ὁδὸν ταύτην, πρὸ τριακονταετίας, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν φιλοστόργου πατρὸς μεταβαίνων εἰς τὸ ἐν Πάτραις γυμνάσιον. Ὁ Πύργος δὲν εἶχεν ἀκόμη τοιοῦτον, ὡς δὲν εἶχε καὶ πρωτοδικεῖον, δι' ὃ οἱ Ἠλεῖοι ἠναγκάζοντο συχνότερον νὰ μεταβαίνωσιν εἰς Πάτρας, καὶ πάντοτε διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης, καθόσον τὴν θαλασσίαν δὲν εἶχεν εἰσέτι αὐλακώσει ἡ τρόπις Ἑλληνικοῦ ἀτμοπλοίου, ὁ δὲ Αὐστριακὸς Λόϋδ δὲν ἀνεγνώριζεν ἄλλην Ἑλλάδα, πλὴν τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ Σαρωνικοῦ κόλπου· τὸ δικαστήριον ἰδίως, οὗ αἱ προθεσμίαι εἰσὶν ἐπιτακτικαί, πολλὰ παρεῖχε τῷ λαῷ πράγματα. Δὲν ἐξετάζω ἐνταῦθα τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἐπιγενομένη αὔξησις τῶν γυμνασίων καὶ πρωτοδικείων προσεπόρισε τῇ χώρᾳ μείζονα ἀπόλαυσιν τῶν ἐκ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ δικαιοσύνης ἀγαθῶν· ὡς πρὸς τοῦτο, καὶ ὡς πρὸς πολλὰ ἄλλα ζητήματα τοιαύτης φύσεως, φρονῶ ὅτι λανθάνονται οἱ προβαίνοντες εἰς ἐξέτασιν αὐτῶν, κεχωρισμένων ἀπὸ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, οὗτινος ἀποτελοῦσιν ὁλοκληρωτικὸν μέρος. Λέγω λοιπὸν ἁπλῶς ὅτι, τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, δικαστήριον καὶ γυμνάσιον μετέφερον ἀναγκαστικῶς τοὺς συνεπαρχιώτας μου εἰς Πάτρας, καὶ μὲ μετέφερον καὶ ἐμέ, μετὰ τριήμερον ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἵππου πορείαν, καταπεπονημένον καὶ σχεδὸν πυρέσσοντα.

Εἰς τὸν νοῦν μου ἐνετυπώθη ἔκτοτε ἡ ἐκ τοῦ κακοῦ τούτου ἰδέα, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἀνεπτύχθη εἰς ἑδραίαν πεποίθησιν περὶ τοῦ ὅτι παρ' ἡμῖν ὑφίσταται ἓν μέγα καὶ ἀληθῶς ἐθνικὸν ζήτημα, τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας. Ὅτε διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης—ἂν δύναται νὰ ὀνομασθῇ οὕτως ἡ μέσῳ τῶν δρυμῶν ἀνελισσομένη ἀθλία ἐκείνη ἀτραπὸς— ἐπλησιάζομεν τὰς ἀποτόμους ὄχθας τῶν ἀπαντώντων πολυαρίθμων χειμάρρων, ἢ τὴν κοίτην βαθυρρόου ποταμοῦ, ὡς ὁ Πηνειός, μετὰ τρόμου ἠκούομεν τὸν ἀγωγιάτην διηγούμενον τὰς διαφόρους παραδόσεις, ἐνίοτε λίαν προσφάτου ἐποχῆς, περὶ τῶν εὑρόντων τὸν θάνατον κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν· καὶ ὅμως ἐν τῇ παιδικῇ μου διανοίᾳ ἐγίνετο ἡ ἁπλουστάτη σκέψις ὅτι γέφυρά τις, συνδέουσα τὰς δύο ὄχθας, θὰ ἔσωζε τ' ἀνθρώπινα ταῦτα πλάσματα ἀπὸ ὀδυνηροῦ θανάτου, καὶ ἡμᾶς ἐκ τῶν κινδύνων, εἰς οὓς ἐξετιθέμεθα· ἦτο τοῦτο πρᾶγμα τόσον προφανές, ὅσον ἀναμφισβήτητος ἡ ἀλήθεια ὅτι πρῶτον κεφάλαιον πολιτισμοῦ εἶνε ἡ ὕπαρξις στοιχειώδους τινὸς ὁδοποιίας· ὅθεν ἔκτοτε πικρὰ ἠκούοντο παράπονα διὰ τὴν κατάστασιν αὐτήν, καὶ καθεὶς ἤλπιζεν εἰς προσεγῆ βελτίωσιν. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν μήπως δὲν εἴχομεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας, κατὰ τὴν πορείαν ταύτην, τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν, ἀληθεῖς νήσους μακάρων, περὶ ὧν διηγοῦντο ὅτι ὡραῖαι ἁμαξιτοὶ ὁδοὶ διέσχιζον, οὐ μόνον πεδία, ὡς ἐκεῖνο ὅπερ διηρχόμεθα, ἀλλὰ διῆκον καὶ μέ-

Digitized by Google

χρις αὐτῶν τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐκεῖ ποτὲ δὲν ἐπάτησε τὸν πόδα του ὁ Τοῦρκος, ὡς κατακτητής, ἐπομένως δὲν ἐπῆλθε μετάπτωσις ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν βαρβαρότητα, ἀλλ' ἴσα ἴσα εἰς ἀπόδειξιν ὅτι εἴχομεν ἐπανέλθει εἰς τὸν πολιτισμὸν ὠφείλομεν καὶ ἡμεῖς, μετὰ τριάκοντα ἐτῶν αὐτόνομον βίον, νὰ ἔχωμεν νὰ ἐπιδείξωμεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀποκτήμασι τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἀτελεῖς τινας ὁδούς, ἔστω καὶ μὴ ἁμαξιτάς, ἐπιτρεπούσας ὅμως τὴν ἀκίνδυνον κίνησιν τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἀλλ' ἡ παιδικὴ ἡλικία εὐκόλως ἀποδιώκει τὰς θλιβερὰς ἐντυπώσεις, ὁ δὲ ἔμφυτος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ἔρως τοῦ εἰδέναι, ἐν τῇ πρώτῃ του ὁρμῇ εὑρισκόμενος, εἶνε σχεδὸν ἀκατάσχετος, πληρῶν αὐτὴν ἀρρήτου ἡδονῆς· ἐρωτῶν λοιπόν, ἐμάνθανον νέα πάντοτε πράγματα, τὸ μὲν ὡς παιδίον εἰσέτι, τὸ δὲ ὡς τὸ πρῶτον, ὡς εἴρηται, βλέπων τὰ μέρη ἅτινα διηρχόμεθα. Ὁ δὲ πατήρ μου, ὅστις εἶχε κενώσει καὶ αὐτὸς τὸ ὅπλον του κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, δὲν ὤκνει νὰ παρεμβάλλῃ καί τινα ἐπεισόδια τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποποιίας ἐκ τῶν ἐκεῖ διαδραματισθέντων· ἐντεῦθεν ἐκ Γαστούνης, μοὶ ἔλεγεν, ἀνεχώρησαν εἰς Λάλα κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1821, ἵνα μὴ ἐπανέλθωσι πλέον, οἱ Τοῦρκοι κάτοικοι αὐτῆς, ἐγκαταλείψαντες τὰς ὑπερχιλίας οἰκίας των, καθόσον μόνον ἐκεῖ, εἰς τὸ κρησφύγετον τῆς ἀνδρείας Ἀλβανικῆς φυλῆς, τὴν κατοικίαν τῶν γνωστῶν Λαλαίων, ἐφρόνουν ὅτι ἠδύναντο ν' ἀσφαλισθῶσι πρὸ τῆς γενικῆς τοῦ τόπου ἐξεγέρσεως, ἣν ὅμως ἐλπίδα των διέψευσε μετ' ὀλίγον ἡ 24 Ἰουνίου· ἡ ἡμέρα αὐτή, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες, ὑπὸ τὸν Σισίνην, τὸν Μεταξᾶν, Πλαπούταν, καὶ ἄλλους, ἀπέκλεισαν τὸ τέως ὑπερήφανον Λάλα, εἶνε ἐπίσης ἀξιομνημόνευτος ὡς ἡ τοῦ Βαλτετσίου, καθόσον κατ' ἀμφοτέρας ὁ τέως περιφρονούμενος ῥαγιᾶς ἀνέδειξεν ὅτι ἐγίνωσκε ν' ἀποθάνῃ μαχόμενος, καὶ ὅτι ἡ ἐξέγερσίς του δὲν ἦτο θνησιγενές τι ἐξάμβλωμα, ἀλλ' εὔρωστον παιδίον, προωρισμένον νὰ ζήσῃ καὶ ἀνδρωθῇ. Ἐκεῖ κάτω, παρὰ τὸ χωρίον Βαρθολομιό, διεπράχθη ἀνδραγάθημα, ἄξιον νὰ καθέξῃ χρυσῆν σελίδα τῆς ἱστορίας;—καὶ εἶνε λυπηρόν, προσέθετεν, ὅτι ἐνίοτε οὔτε μνημονεύεται—ἐκεῖ δηλ. παρὰ τὰς ἀμπέλους τοῦ χωρίου τούτου ἔπεσαν μέχρις ἑνὸς μαχόμενοι διακόσιοι σχεδὸν Ἠλεῖοι, τολμήσαντες νὰ διαμφισβητήσωσιν, ὀλίγιστοι αὐτοὶ καὶ ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ, τὴν διάβασιν εἰς τὸν τροπαιοῦχον Ἰβραήμ, μὲ τὰς λογχοφόρους λεγεῶνάς του, καὶ τὸ βαρὺ ἱππικόν του· ὡσεὶ δὲ μὴ ἤρκει τὸ ὀλιγάριθμον αὐτῶν, ἐπῆλθεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μάχης καὶ ἡ βροχή, ἥτις κατέστησε προβληματικῆς χρήσεως τὰ ὅπλα τῶν ἀνδρείων, καὶ ἐστέρησεν οὕτως αὐτοὺς τῆς εὐτυχίας τοῦ νὰ ἐξαγοράσωσιν ἀκριβότερον τὴν ζωήν των, δὲν λέγω νὰ νικήσωσι, διότι καλῶς ἐγνώριζον ὅτι δὲν ἔβαινον πρὸς τὴν νίκην ἀλλὰ πρὸς τὸν θάνατον. Ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὸ βουνὸν Σανταμέρι, ἐν τῷ χωρίῳ Πόρταις, ἐκ τοῦ προχείρου μεταβαλὼν ναόν τινα εἰς φρούριον, εἶδε μὲν τὸν ἀδελφόν του πίπτοντα πρὸ αὐτοῦ ὁ Ἀνδραβιδιώτης Παππαδημητρόπουλος, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὴν ἀντίστασιν, καὶ ἀνέκοψε, μὲ δεκάδα μόλις ἀνδρῶν, τὴν πορείαν πολυαρίθμου ἐχθροῦ, γενόμενος οὕτω σωτὴρ χιλιάδων γυναικοπαίδων. Καὶ ἤστραπτεν ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ τὸ πρόσωπον τοῦ διηγουμένου μοι ταῦτα ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἤδη γῇ του, καὶ ἔχαιρε, φρονῶ, ἡ καρδία του, οὐχὶ ἀδίκως, καθόσον ἂν ὑπάρχῃ περίστασις δικαιολογοῦσα τὰς φρικαλεότητας τοῦ πολέμου, καὶ ἐπιτρέπουσα χαρὰν ἐπὶ τοῖς παθήμασι τοῦ πλησίον, αὕτη εἶνε ἡ ἐπανάστασις λαοῦ τινος κατὰ τοῦ ξένου κατακτητοῦ.

Διήλθομεν οὕτω τὴν μακρὰν ταύτην ὁδόν, διανυκτερεύοντες εἰς ἐλεεινά τινα καταλύματα, εἰς ἃ ὁ ὁδοιπόρος ἠναγκάζετο νὰ καταφύγῃ διὰ μόνην τὴν στέγην, καὶ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος δι' ὀλίγους κλάδους δένδρων εἰς τὴν ἑστίαν· ἐθέρμαινεν οὕτω τὰ κατεψυγμένα μέλη του, ἢ ἐστέγνωνε τὰ βεβρεγμένα ἐνδύματά του, ἀλλ' ὤφειλε νὰ δεχθῇ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὅλον τὸν ἀναδιδόμενον καπνόν, μάτην ζητοῦντα διέξοδον διὰ τῶν κενῶν, τῶν μεταξὺ τῶν κεράμων, καπνοδόχης θέσιν ἐπεχόντων εἰς τοιούτου εἴδους κτίρια. Τὰ τῆς κλίνης καὶ τροφῆς ἦσαν φροντὶς τοῦ ὁδοιπόρου, καὶ τὰ ἔφερεν ὑποχρεωτικῶς μεθ' ἑαυτοῦ· οὐαὶ αὐτῷ ἂν ἐνεπιστεύετο εἰς τὰς προμηθείας τοῦ *χανίου*! Οἱ σπάνιοι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πτωχοὶ ὁδοιπόροι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συντηρήσωσιν οὔτε τοὺς ἀνεκτοὺς ξενῶνας, οὓς ἀπαντᾷ τις σήμερον. Ὅλη ἡ ὁδὸς αὕτη ἦτο μεγάλη ἐρημία· ποῦ καὶ ποῦ μετὰ παρέλευσιν ὡρῶν ἐφαίνετο ἀνθρώπινον πλάσμα, γεωργὸς μεταβαίνων εἰς τὸν ἀγρόν, ἢ ἐπιστρέφων ἐξ αὐτοῦ, ἢ ποιμὴν βόσκων τὸ ποίμνιον, ὑπὸ τὸν μελαγχολικὸν ἐνίοτε ἦχον τοῦ αὐλοῦ του. Συνοδοιπόρους σπανίως ηὐτύχει τις νὰ ἔχῃ, καὶ πολλάκις συνέπεσεν ὕστερον νὰ διέλθω τὴν ὁδὸν αὐτήν, τὴν ἔχουσαν 100 σχεδὸν χιλιομέτρων μῆκος, μὲ μίαν ἢ δύο τὸ πολὺ συναντήσεις.

Ἐκ τῶν εἰρημένων θέλετε κρίνει ὁποία τις ἦτο ἡ καθόλου κατάστασις τῆς χώρας, διότι, ὅσον καὶ ἂν θελήσῃ τις νὰ προφυλαχθῇ ἐκ τῶν ὑπερβολῶν τῆς φυσιοκρατικῆς σχολῆς, τῆς μὴ καθορώσης παραγωγὴν, ἢ ἐν μόνῃ τῇ γῇ, δὲν δύναται οὐχ ἧττον ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἡ τῆς γεωργίας κατάστασις ἀποτελεῖ τὸ σφυγμόμετρον, οὕτως εἰπεῖν, τῆς οἰκονομικῆς κυκλοφορίας πάσης χώρας· μεγάλη καὶ πλουσία πεδιάς, ὡς ἡ τῆς Ἠλείας, ἀκαλλιέργητος, κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ μόλις ψωμίζουσα εἰκοσακισχιλίους κατοίκους, δεικνύει πᾶν ἄλλο, ἢ εὐεξίαν τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἁπαντᾷ, ἔπρεπε δέ τις νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀρχαιότητα

Digitized by Google

τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν μεγάλην ἐρήμωσιν, εἰς ἣν εὑρέθη ἡ δύστηνος χώρα τὴν ἐπαύριον τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, διὰ νὰ μὴ μεμψιμοιρήσῃ δι' ὅσα ἔβλεπεν, ἀλλὰ καὶ νὰ θαυμάσῃ ἐπὶ τοῖς ἐπιτευχθεῖσιν ἀποτελέσμασι τῆς ἰδιωτικῆς φιλοπονίας, ὡς καὶ ὑμεῖς ἐθαυμάσατε μετὰ τριακονταετίαν τὴν ἰδίαν αὐτὴν πρόοδον, ηὐξημένην ἐννοεῖται κατὰ πολύ, ἀλλὰ πάντοτε μικρὰν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν εὐδαίμονα κατάστασιν ἄλλων εὐτυχεστέρων χωρῶν. Τότε βεβαίως οὔτε ἐπαύλεις ἔβλεπέ τις, οὔτε τὰς πλουσίας φυτείας, ἃς γηθοσύνως χαιρετίζει ἤδη ὁ ἀγαπῶν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐν γένει τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν πρόοδον, τὰ δὲ χωρία, οἱ ἀγροτικοὶ συνοικισμοί, καὶ πάντα τὰ διὰ τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου ἐξημερωμένα μέρη, δὲν ἀπετέλουν τοὺς ἀραιοὺς κρίκους, ὧν τὴν πύκνωσιν ἐν τῇ ἀλύσει τῆς οἰκονομικῆς προόδου ηὐχήθητε, ἀλλ' ἦσαν σπάνιαι ὀάσεις ἐν τῇ ἐρήμῳ, μονήρεις φανοί, οὓς ἀπήντα τῇδε κἀκεῖσε τοῦ ὁδοιπόρου ὁ ὀφθαλμός, ἀπηυδηκὼς ἐκ τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς σκοτίας, εἰς ἣν ἐβυθίζετο. Τοιαύτη ἡ πρὸ τριακονταετίας Ἠλεία.

Ἕνεκα τῶν ἱστορικῶν τούτων λόγων ἡ θέσις τῆς ἡμετέρας χώρας τυγχάνει βεβαίως ἐξαιρετική, ὅθεν καὶ ἡ ὑμετέρα συγκατάβασις καὶ ἐπιεικὴς κρίσις περὶ τῶν ὑφισταμένων ἐλλείψεων, ἡ ἐφ' ὅλου τοῦ πονήματος ἐπανθοῦσα, δὲν ἔλειψε καὶ ἀπὸ τὸ μέρος, τὸ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀφορῶν. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δὲν ὠκνήσατε, διὰ τοῦ προσιδιάζοντος ὑμῖν λεπτοῦ τρόπου, τοῦ καταδεῖξαι τὴν ἀληθῆ παραφωνίαν, ἣν ἀποτελεῖ ἡ ἠμελημένη ὁδοποιΐα αὐτῆς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἰδιωτικῆς προόδου, ἣν ἐνταῦθα πλέον ἢ εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος παρατηρεῖ ὁ περιηγητής. Προσῆκε δὲ εἰς ὑμᾶς, παρὰ πάντα ἄλλον, νὰ παραστήσητε πόσον ἦτο ἄδικον νὰ ἦνε ἀτελείωτος ἡ ὁδὸς αὕτη, ἡ συνδέουσα δύο τῶν σπουδαιοτέρων κέντρων τῆς ἐθνικῆς δραστηριότητος, καὶ νὰ διατελῇ ἀγεφύρωτος εἰσέτι ὁ Πηνειός, ὁ κείμενος οὐχὶ μακρὰν τοῦ Πύργου, περὶ οὗ ἀπεφάνθητε ὅτι, ἂν ἡ λοιπὴ χώρα τῆς Ἑλλάδος ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξῃ παρομοίας προόδους πρὸς τὰς τῆς περιοχῆς αὐτοῦ, οὐδὲν θὰ εἴχομεν νὰ φθονήσωμεν τῇ Γαλλίᾳ.

Ἐν Πάτραις ἓν τῶν ἀντικειμένων, τῶν ἐνωρὶς ἐφελκυσάντων τὴν παιδικήν μου περιέργειαν, ἦτο τὸ κακουργιοδικεῖον. Οἱ πανηγυρικοὶ τύποι, οὓς ὁ νόμος καθιέρωσε διὰ τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ διαδικασίαν, ἐτηροῦντο τότε αὐστηρότατα· οὐδεὶς ἔσπευδεν, ἀλλ' ὅλοι μετὰ σεβασμοῦ ἀληθῶς θρησκευτικοῦ παρίσταντο κατὰ τὴν δραματικὴν ἀνέλιξιν τῶν ὑποθέσεων. Ἡ ἡμέρα δὲν ἤρκει πρὸς περάτωσιν τῆς δίκης, ἐν ᾧ ἤδη οὐχὶ σπανίως δύο ὑποθέσεις ἐκδικάζονται κατὰ τὴν αὐτήν· καὶ ὅμως τότε δύο μόνον συνιστῶντο κακουργιοδικεῖα καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον, ἀντὶ τῶν 5—6, τὰ ὁποῖα ἤδη διαρκῶς σχεδὸν συνεδριάζουσιν. Ἐτριπλασιάσθη ἆρά γε, ἢ ἐδιπλασιάσθη ὁ πληθυσμός; οὔτε ἡ κοινὴ πεποίθησις, οὔτε αἱ ἀπογραφαὶ ἡμῶν συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τοιαύτης ὑποθέσεως· ὅθεν φαίνεται μᾶλλον ὅτι τὸ ἀδίκημα προτρέχει ἤδη τῶν πρὸς καταστολὴν αὐτοῦ προσπαθειῶν τῆς πολιτείας, τὰς ἐκμηδενίζει, ἢ τοὐλάχιστον ἀντιμετρεῖται πρὸς αὐτάς, ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.

Ἡ ἰδέα αὕτη μοὶ φέρει εἰς τὸν νοῦν τὴν συνάντησιν, ἣν ἔσχετε κατὰ τὸν ἀπὸ Ζακύνθου εἰς Κατάκωλον πλοῦν, μὲ ἀπόσπασμα εὐζώνων, μεταβαινόντων εἰς Μεσσηνίαν πρὸς καταδίωξιν τῶν φυγοδίκων, ὡς καὶ ὅσα σχετικῶς πρὸς τοῦτο ἐγράψατε, στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς οὐχὶ λίαν ἀσφαλοῦς πληροφορίας, ἣν ἐλάβετε, ὅτι δηλ. ἡ φυγοδικία ὀφείλεται εἰς τὸν φόβον τῆς μακρᾶς προφυλακίσεως, ἣν ὑφίστανται παρ' ἡμῖν οἱ ἐπὶ κακουργήματι κατηγορούμενοι. Σύμφημι ὅτι καὶ ὁ φόβος οὗτος τῆς μακρᾶς προφυλακίσεως, ἂν ἀληθεύῃ, δύναται νὰ ἐπενεργήσῃ ψυχολογικῶς ἐπὶ τῶν κατηγορουμένων, καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἕνα τῶν παραγόντων τῆς φυγοδικίας, ἀλλὰ βεβαίως οὗτος ἔσται ἐκ τῶν μικροτέρων, πρέπει δὲ νὰ συντελῶσιν ἄλλοι σπουδαιότεροι λόγοι, ὅπως ἡ φυγοδικία προκαλῇ μετασταθμεύσεις στρατιωτικῶν δυνάμεων πρὸς καταστολήν της. Φυγόδικοι, ὡς καλῶς γνωρίζετε, ὑπάρχουσι παντοῦ, ἀπόδειξις δ' ἀσφαλὴς τούτου αἱ περὶ διαδικασίας κατὰ φυγοδίκων διατάξεις, αἱ ἀναγεγραμμέναι ἐν ταῖς ποινικαῖς δικονομίαις ὅλων τῶν ἐθνῶν. Τίς ἄλλως τε ἀμφιβάλλει ὅτι ὁ παραβάτης τῶν νόμων τῆς πατρίδος του δὲν θὰ θελήσῃ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀντιμετώπισίν των; Ὅθεν, ἂν ἄρωμεν ἐκ τοῦ μέσου τὰ κατασταλτικὰ τῆς φυγῆς μέσα, ἅτινα διαθέτει ἡ πολιτεία, καθίσταται ἀναμφίβολον ὅτι δὲν θὰ προσήρχοντο ἑκουσίως εἰς τὴν δικαιοσύνην τῶν κακουργιοδικείων, παρ' ἐκεῖνοι μόνοι ὅσοι θὰ ἦσαν βέβαιοι περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀθωότητος· οἱ λοιποὶ θὰ ἔφευγον, ἔστω καὶ ἂν ἐγνώριζον καλῶς ὅτι ἡ προφυλάκισίς των δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὰς δέκα ἡμέρας· ἐὰν ἄλλως εἶχον τὰ κατὰ τὸν ἄνθρωπον, τότε καὶ αὐτὸς ὁ θεσμὸς τῆς προφυλακίσεως θὰ ἦτο εἰς τῶν ἀλογωτάτων καὶ ἀδικωτάτων.

Ἄς μοὶ ἐπιτρέψῃ τὴν μικρὰν ταύτην διαφωνίαν ὁ δοὺς ὑμῖν τὰς πληροφορίας. Ἀλλὰ καὶ τὰς μακρὰς προφυλακίσεις σπανίως ἀπήντησα, καὶ ἂν δὲ ὑποτεθῶσι συχναί, δὲν ἀποτελοῦσι φρονῶ τὴν ἀφορμὴν τῆς φυγοδικίας, ἥτις μᾶλλον δέον ν' ἀναζητηθῇ εἰς τὴν χαλάρωσιν τῶν μέσων τῶν κατασταλτικῶν τῆς πρὸς φυγὴν τάσεως τῶν κατηγορουμένων. Ἴσως περὶ τῆς ἀληθείας τῆς σκέψεώς μου ταύτης δύναται νὰ πείσῃ ὑμᾶς καὶ ἡ παρατήρησις ὅτι ἡ φυγοδικία, ὑπὸ τὸν σημερινὸν τύπον της, τὸν παρέχοντα πράγματα εἰς

Digitized by Google

τὰς Κυβερνήσεις, χρονολογεῖται μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862, ἤτοι ἀπὸ τῆς τελευταίας μεταπολιτεύσεως καὶ τῆς ἐπακολουθησάσης αὐτὴν ἐπὶ δύω ἔτη ἡμιαναρχίας. Τὸ διατὶ δὲν ἐπανήλθομεν εἰσέτι εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, διατὶ ὁ νόμος δὲν ἀνέκτησε τὴν εὐρωστίαν ἐκείνην, ἥτις εἶνε ἡ μόνη ἀσφαλὴς τῆς πολιτείας ἄγκυρα, καὶ ἀληθὴς πανάκεια καὶ τῆς φυγοδικίας, καὶ παντὸς ἄλλου κοινωνικοῦ νοσήματος, τοῦτό ἐστι ζήτημα, οὗ τὴν λύσιν δύναταί τις νὰ εὕρῃ εἰς τὰς συγχρόνους πολιτειακὰς μελέτας, ἃς ὑμεῖς κρεῖσσον παντὸς ἄλλου ἔχετε προχείρους· ἐγὼ δὲν ηὐτύχησα ν' ἀναγνώσω, ἢ δύο μόνον ἐξ αὐτῶν (Minghetti, i partiti politici e la ingerenza loro nella giustizia e nell' amministrazione, καὶ Le regime parlementaire et la démocratie, par Émile de Laveleye), ἀλλ' ἀρκούσας ὅπως μὲ πείσωσιν ὅτι ἡ τῆς Κυβερνήσεως ἰδέα δὲν προβιβάζεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως παρενθέτων προσώπων μεταξὺ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐκτελεστῶν αὐτοῦ.

Μέσα συγκοινωνίας, καὶ κρείσσων δημοσία ἀσφάλεια ἔσται οὕτω διὰ τὸ ἡμέτερον Κράτος τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ μέλλοντος· δὲν λέγω ἡ μεγάλη ἰδέα, διότι συντάσσομαι μετὰ τῶν φρονούντων ὅτι ἄνευ τῆς μικρᾶς ταύτης δὲν εἶνε δυνατὸν οὐδ' ἐκείνη προσηκόντως νὰ ἐξυπηρετηθῇ. Ἀληθῶς ἀπηλλάγημεν πρὸ δεκαπενταετίας ἤδη— καὶ πιστεύω διὰ παντὸς—τῆς μάστιγος τῆς ληστείας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ, διότι ἀποτελεῖ ἀσφάλειαν ὑπὸ ἀρνητικὴν μόνον ἔποψιν· θετικὴν δὲ ἀσφάλειαν, ἣν θεωρῶ βελτιωτέαν, ὀνομάζω τὴν ἀπόλυτον ἐκείνην πεποίθησιν, ἣν δέον νὰ ἔχῃ ὁ πολίτης εὐνομουμένης πολιτείας, ὅτι ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ὁ νόμος ἐστὶν ὁ γενικὸς καὶ μόνος προστάτης, πεποίθησις ἥτις κλονεῖται ἐν πρώτοις ἐκ τῆς ἀκωλύτως, ὡς μὴ ὤφελε, ἐνασκουμένης παρ' ἡμῖν, καίτοι νόμῳ ἀπαγορευομένης, ὁπλοφορίας, μεταβληθείσης εἰς γενικὴν σιδηροφορίαν ἐν λήγοντι δεκάτῳ ἐνάτῳ αἰῶνι. Διὰ τῆς εὐκολίας τῆς συγκοινωνίας καὶ μείζονος ἀσφαλείας ὁ μὲν ἀγρότης—ἐπαναλαμβάνω δὲ πάντοτε τὸν ἀγρότην, διότι δυστυχῶς βιομηχανίαν δὲν ἔχομεν, οὔτ' ἐπὶ πολὺ ἀκόμη θὰ ἔχωμεν—θὰ ἐξημερώσῃ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν χώραν καὶ θ' αὐξήσῃ τὸν πλοῦτον αὐτῆς, ὁ δὲ κάτοικος τῆς Ἑλλάδος, οἱασδήποτε κοινωνικῆς τάξεως, θὰ δυνηθῇ νὰ γνωρίσῃ ἐπὶ τέλους τὸν τόπον του, περὶ οὗ ἤδη πληροφορεῖται σχεδὸν μόνον ἐκ τῶν ξένων περιηγητῶν, ἐν ᾧ αὐτὸς διέρχεται τὸν βίον του δίκην φυτοῦ εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ἔτυχε νὰ γεννηθῇ. Ἐκ τῆς ἐπικοινωνίας ταύτης, καταπίπτοντος τοῦ Σινικοῦ τείχους τῶν κινδύνων καὶ δυσχερειῶν, ὅπερ χωρίζει ἤδη τὰ διάφορα τμήματα τοῦ μικροῦ Κράτους μας, τὸ ἐκπολιτιστικὸν πνεῦμα θὰ μεταδοθῇ ἀναγκαίως ἐκ τῶν κέντρων εἰς τὰς περιφερείας, καὶ ἕκαστος θὰ καρπωθῇ τῆς μείζονος δυνατῆς ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ ὠφελείας, πληρουμένου τελείως τοῦ κοινωνικοῦ σκοποῦ.

Βεβαίως, ἵνα ταῦτα πάντα φθάσωσιν εἰς τὸ ποθητὸν σημεῖον τῆς κατ' ἄνθρωπον τελειότητος, πολὺς θὰ παρέλθῃ εἰσέτι χρόνος, καθ' ὃν δέον νὰ ὑποδεικνύωμεν τὰ χωλαίνοντα, νὰ ζητῶμεν τὰ κρείσσω, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ν' ἀπελπιζώμεθα. Καλὸν δὲ πρὸς τοῦτο χειραγώγημα τῆς ἡμετέρας κοινωνίας δύνανται, φρονῶ, ν' ἀποτελέσωσι καὶ διανοητικὰ ἔργα ὡς τὸ ὑμέτερον, ἐν ᾧ, παρὰ τὸ ἄπλετον φῶς τοῦ μεσουρανοῦντος ἡλίου τῶν εὐκλεῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος, προβάλλει καὶ ἡ ἠὼς τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς τὴν δειλήν, ἀλλ' εὐέλπιδα ἀκτῖνά της. Οὐδεὶς βέβαια θὰ τὸ ἀναγνώσῃ εἰς μάτην, οὐδ' ἡ τέρψις ἔσται τὸ μόνον κέρδος, ὅπερ ἐντεῦθεν θὰ καρπωθῇ· αὕτη εἶνε ἡ μόνη κρίσις, ἣν μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ ἐκφέρω ἐπὶ τοῦ ὑμετέρου πονήματος, χωρὶς ψόγου περὶ τῆς εἰς ἀλλότρια ἀναμίξεως. Πόσος ἔσται ὁ χρόνος οὗτος τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν κινδύνων, ὃν ἔχει νὰ διατρέξῃ ἡ χώρα, οὐδεὶς δύναται βεβαίως νὰ προΐδῃ καὶ προσδιορίσῃ· ἀληθὲς εἶναι μόνον ὅτι τὴν τοῦ βίου ἡμῶν ὁδὸν δὲν διερχόμεθα ὑπὸ τοὺς ἀρίστους ὅρους, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἡμετέρων πόθων θὰ μείνωσιν ἀνεκπλήρωτοι διὰ τοὺς μεταγενεστέρους. Ἀλλ' ἡ ἰδέα τῆς ἐσαεὶ μενούσης πατρίδος παρέχει τῷ προσωρινῷ καὶ παρερχομένῳ ἀτόμῳ ἀνεξαντλήτους ἠθικὰς ἀπολαύσεις, μὴ ἐπιτρεπούσας ποτὲ τὴν ἀπογοήτευσιν· μόνος δ' ὁ τῆς ὑλικῆς εὐπαθείας ἔρως, ἅπαξ ἀποτυχών, ἀνακράζει ἄπελπις, καὶ ὅλως περὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἀδιάφορος

νῦν ἴα μὲν φορέοιτε βάτοι, φορέοιτε δ' ἄκανθαι,
ἁ δὲ καλὰ νάρκισσος ἐπ' ἀρκεύθοισι κομάσαι
.......Δάφνις ἐπεὶ θνάσκει.

Ὁ πατριωτισμὸς δηλ. εἶνε ἐλεύθερος ὅλως ἐγωϊσμοῦ, παριστᾷ δὲ τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ τὸ ἀληθὲς πνευματικὸν μεγαλεῖόν του, οὐ μόνον ὅταν τὸν ὁδηγῇ εἰς εὐγενεῖς πράξεις, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ὅταν τῷ ἐμπνέῃ λόγους, ὡς ἐκείνους, δι' ὧν ὡς διὰ χρυσῆς σφραγῖδος ἐκλείσατε τὸ ὑμέτερον ἔργον: «τὸ κατ' ἐμὲ θ' ἀποθάνω μὲ πίστιν ἀκλόνητον εἰς τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος.»

Ἐν Κερκύρᾳ.

Α. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ
ἐφέτης

Κατά τινα ἔκθεσιν τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων Στέφαν, ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν Γερμανικὴν βουλήν, πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες τοῦ κόσμου εἶναι 34000 περίπου, ἐκδιδόμεναι εἰς 592 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων. 19000 ἐκδίδονται ἐν Εὐρώπῃ, 12000 ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ, 775 ἐν Ἀσίᾳ, 669 ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ. 16500 ἐφημερίδες γράφονται εἰς Ἀγγλικήν, 7805 εἰς Γερμανικήν, 3850 εἰς Γαλλικὴν καὶ 1000 περίπου εἰς Ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Digitized by Google

Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΜΟΥΧΑΡΡΕΜ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκ τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπιθεωρήσεως» τῶν Παρισίων μεταφέρομεν ἐν μεταφράσει τὴν ἑπομένην διατριβὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαπρεποῦς ὁμογενοῦς ἰατροῦ κ. Ζαμπακοῦ.

Ἐκ τοῦ γάμου τῆς Φατμᾶς, θυγατρὸς τοῦ Μωάμεθ καὶ τοῦ Ἀλῆ, υἱοῦ τοῦ Ἀμπου-Ταλὲμπ καὶ πρώτου ἐξαδέλφου τοῦ προφήτου, οὗ ἐγένετο καὶ πρῶτος μαθητής, ἐγεννήθησαν δύο παῖδες ὁ Χασὰν καὶ ὁ Χουσεΐν. Μικρὸν μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῶν, ὁ Ἀλῆς, ἀναδειχθεὶς νικητὴς ἐν τισι μάχαις καὶ τυχὼν ἤδη τοῦ ἐπωνύμου Ἐσσεὶδ-Οὐλλάχ, *Λέων τοῦ Θεοῦ*, διὰ τὴν γενναιότητα αὐτοῦ, ἔπεσε δολοφονηθεὶς ἐν τῷ τεμένει τῆς Κούφας.

Ὁ Χασάν, ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ υἱός, πρᾶος καὶ εἰρηνικὸς ἡγεμών, ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς ἐν Μεδίνῃ τῷ 49 ἔτει τῆς Ἐγείρας. Ὁ δεύτερος υἱὸς Χουσεΐν, ὁ κληρονόμος τῆς πατρικῆς ἀνδρείας, ἐπιχειρήσας ἀγῶνα κατὰ τοῦ καλίφου Γεζὶδ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατεχομένης θέσεως κατεσφάγη ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἀντιπάλου του ἐν τῇ ἐρήμῳ Κερβέλα, μεταξὺ Μέκκας καὶ Κούφας, τῷ 61 ἔτει τῆς Ἐγείρας, ἡμέρα δεκάτῃ τοῦ ἀρχδικοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ.

Οἱ ἔγγονοι τοῦ Ἀλῆ κατέφυγον τότε εἰς Περσίαν, ἔνθα ἡ μνήμη τοῦ πατρὸς καὶ τῶν δύο υἱῶν τιμᾶται εἰσέτι τὰ μάλιστα. Ἕκαστον ἔτος, τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου τοῦ Χουσεΐν, τελεῖται μεγάλη θρησκευτικὴ παράστασις, οἱονεὶ θεατρική, ἀναπαριστᾶσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν θεατῶν τὰς περιστάσεις τῆς δολοφονίας τῶν υἱῶν τοῦ Ἀλῆ, παράστασις ἀναμιμνήσκουσα τὰς καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἔτι ἡμῶν τελουμένας ἐν Ἱσπανίᾳ λιτανείας, ὅπου ἀχθοφόροι, καταλλήλως ἐνδεδυμένοι, παριστάνουσιν ἐπὶ ἡμερομισθίῳ, τὸν Χριστόν, τοὺς ἁγίους καὶ τὰς ἁγίας, καὶ ἐπισπῶνται τὴν λατρείαν τῶν πιστῶν γονυπετούντων κατὰ τὴν διάβασίν των. Ἤδη μῆνα ὅλον πρὸ τῆς δεκάτης τοῦ Μουχαρρὲμ οἱ Πέρσαι παρασκευάζονται διὰ νηστείας καὶ προσευχῆς εἰς τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐπισήμου ταύτης τελετῆς.

Εἰ καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἀλῆ γεραίρεται καὶ ὑπὸ τῶν Σουνιτῶν, ἐν τούτοις ἀντιζηλία ὑφίσταται καὶ συγκρούσεις συμβαίνουσι μεταξὺ τῶν δύο τούτων αἱρέσεων· οἱ τελευταῖοι οὗτοι διατείνονται ὅτι ἡ τελετὴ δὲν ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Κορανίου, καὶ ὅτι πρὶν θρηνήσωσι τὸν μαθητήν του πρέπει νὰ θρηνήσωσι τὸν προφήτην.

Δι' ὃ ἐν Ἰνδίαις, ὅπου οἱ Σουνῖται εἶνε πολυαριθμότεροι, οἱ Σιῆται δὲν δύνανται νὰ ἑορτάσωσι τὴν τελετὴν τοῦ Μουχαρρὲμ ἄνευ τῆς ἐνόπλου προστασίας, ἣν παρέχει εἰς αὐτοὺς ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα πολλὰ τάγματα στρατοῦ παρακολουθοῦσι τοὺς ἑορτάζοντας.

Τινὲς τῶν Σουνιτῶν ἐν τούτοις μετέχουσι τῆς προηγουμένης τῆς ἑορτῆς νηστείας, οὐδὲ πίνοντες ἔτι, ἀρκούμενοι μόνον, πρὸς κατάσβεσιν τῆς δίψης των, νὰ λείχωσι διὰ τῆς γλώσσης τεμάχια μήλων, εἰς ἀνάμνησιν τῆς τύχης τοῦ Χουσεΐν, ὅστις τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ πράξῃ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ, ὅτε εἶχεν ἀποκλεισθῇ ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Γεζὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Κερβέλας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν μέσῳ συνοικίας ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Μουσουλμάνων οἰκουμένης, εὑρίσκεται ἀποικία Περσῶν ἐγκατεστημένη ἐν τῷ Ξενῶνι τῆς Βασιλομήτορος (Βαληδὲ-χάν). Εἶνε δὲ τοῦτο εὐρεῖα αὐλὴ περιβαλλομένη ὑπὸ ἐργαστηρίων καὶ δωματίων, εἶδος ἀγορᾶς εἰς ἣν εἰσέρχεταί τις διὰ σιδηρᾶς πύλης, ὑποστάσης καὶ προσβολὴν σφαιρῶν πρό τινων ἐτῶν, ὅτε ἐπαναστάσης τῆς περσικῆς ἀποικίας κατὰ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐδέησε, πρὸς καθυπόταξιν αὐτῆς, τουρκικὰ στρατεύματα τακτικὴν νὰ ἐπιχειρήσωσι πολιορκίαν τοῦ Χανίου καὶ νὰ κανονοβολήσωσιν αὐτό.

Αὐτόθι τελεῖται ἡ θρησκευτικὴ τελετὴ τοῦ Μουχαρρὲμ περὶ μέσας νύκτας, ἀντὶ πάσης φωταψίας χρησιμευόντων φανῶν ἀνηρτημένων μεταξὺ τῶν δένδρων καὶ πυρσῶν καπνιζόντων ὧν αἱ φλόγες ἀναπάλλονται πρὸς τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου. Διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς ἑορτῆς οἱ πρόδομοι τῶν καταστημάτων στρώννυνται δι' ὑφασμάτων καὶ ταπήτων, διακοσμοῦνται δι' ὑαλίνων πολυφώτων πολυχρώμων, διὰ κατόπτρων, ἐδαφίων τοῦ Κορανίου ἐν περιχρύσοις πλαισίοις, διὰ σκιμπόδων καὶ ἀνακλίντρων. Τὸ περσικὸν ἔμβλημα, ἥλιος ἡμικρυπτόμενος ὑπὸ τοῦ σώματος λέοντος ἀνθρωπίνην ἔχοντος κεφαλὴν καὶ κρατοῦντος σπάθην διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, φαίνεται πανταχοῦ, ἐπὶ τῶν σημαιῶν ἢ ἐν πλαισίοις. Κηρία παρατεταγμένα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὡς λαμπτῆρες τοῦ προσκηνίου ἐν θεάτρῳ, χαράσσουσι φωτεινὴν ἐν τῷ σκότει γραμμήν.

Πλῆθος πολὺ καὶ ποικίλον συρρέει πανταχόθεν τῆς μεγάλης πόλεως ὅπως παραστῇ εἰς τὴν τελετήν· εὐλαβεῖς Πέρσαι, κηρία ἀνημμένα κρατοῦντες, Τοῦρκοι καὶ Εὐρωπαῖοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὑπὸ περιεργίας ἐλαυνόμενοι. Ἑκατοστύες σκαμνίων περικυκλούντων τὴν κυκλοτερῆ δενδροστοιχίαν κατέχονται ὑπὸ θεατῶν παντοίως ἐνδεδυμένων· φέσια, σαρίκια, περσικὰ καλπάκια, σκιάδια, πῖλοι, πολύχρωμοι στολαὶ ἀναμιγνύουσι τὰ ζωηρὰ χρώματά των πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν. Οἱ πάντες συνεφάπτονται, συνωστίζονται. Ἐν τῇ παρόδῳ τὸ πλῆθος κυμαίνεται καὶ συνταράσσεται πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν. Διπλοῦς στοῖχος στρατιωτῶν, τὸ ὅπλον παρὰ πόδα ἐχόντων, ἐξασφαλίζει τὴν κυκλοφορίαν καὶ εἶνε ἕτοιμος πρὸς πᾶν ἐνδεχόμενον.

Digitized by Google

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐγκρίτων Περσῶν κρατοῦσιν ἐν τῇ χειρὶ λευκὰ ῥινόμακτρα ὅπως ἀπομάξωνται τὰ δάκρυα, ἅτινα μέλλουσι νὰ χύσωσι, διότι ἡ ἀπόγνωσις εἶνε ἤδη ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων ἐζωγραφημένη. Ἀνάγκη νὰ τύχωσιν ἐξιλασμοῦ διὰ τὰς βασάνους καὶ τὴν δολοφονίαν τοῦ Χασὰν καὶ τοῦ Χουσεΐν!

Ἀλλ' αἴφνης, ὁμοία πρὸς ἠλεκτρικὸν κλονισμόν, φρικίασις διατρέχει τὸ πλῆθος· ἡ πομπὴ ἔρχεται. Προηγεῖται ἵππος, κεκαλυμμένος διὰ μακροῦ μέλανος πέπλου, ἀργυροχάλινος, ἐπὶ τῶν νώτων φέρων δύο ἀκινάκας, τὴν ἀκωκὴν ἐπὶ τῆς ἀκωκῆς ἔχοντας καὶ τὴν αἰχμὴν ἐπὶ μήλου· δεύτερος ἵππος ἕπεται, κεκαλυμμένος διὰ λευκῆς ὀθόνης αἱματοστίκτου. Εἶτα ἔρχονται οἱ ἱεροκήρυκες καὶ οἱ μοιρολόγοι, οἵτινες βαδίζουσι διηγούμενοι διὰ φωνῆς συγκεκινημένης τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀλῆ ὅπως ἐνθουσιάσωσι τοὺς μετανοοῦντας καὶ παρασκευάσωσιν αὐτοὺς πρὸς θυσίαν. Ἄλλως τε ὁ ἱλασμὸς οὗτος ἀνοίγει τὸν παράδεισον εἰς τοὺς μετέχοντας αὐτοῦ, πρὸς δόξαν τοῦ Χουσεΐν, *οὗ ὁ θάνατος ἐσπάραξε τὴν καρδίαν τῆς ἁγνῆς αὐτοῦ μητρὸς Φατμᾶς παρισταμένης ἄνωθεν εἰς τὸ θλιβερὸν τέλος τὸ ἐπιφυλαττόμενον εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς*. Περὶ τὰ εἴκοσι παιδία μελανειμονοῦντα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὑψοῦντα δὲ καὶ ταπεινοῦντα κύλικας εἰς τὰς κραυγάς: Χουσεΐν, Χασάν! Ἀλῆ! χιλιάκις ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐπαναλαμβανομένας, ἕπονται κατόπιν παρακολουθούμενα ὑπὸ πέντε σημαιῶν πρασίνων ἢ λευκῶν, φερουσῶν θρησκευτικὰς ἐπιγραφάς· εἰς τὴν κορυφὴν δὲ τῶν στελεῶν ὑψοῦται χεὶρ ἐκ λευκοῦ μετάλλου, σύμβολον τῆς δικαιοσύνης.

Ἐν τούτοις, μουσικὴ ἀποτελουμένη ἐκ τυμπάνων καὶ τινων *νέη* (εἴδους καλαμίνων αὐλῶν) παραφώνων, προξενοῦσι φρικώδη θόρυβον. Τὸ πλῆθος συνταράσσεται, ὀδύρεται καὶ ἄρχεται ἀγωνιώδεις ποιοῦν συστροφάς· ἡ λέξις «Ἀλῆ» ἐν πενθίμῳ ῥυθμῷ ἐξέρχεται μυρίων στηθῶν ἐνῷ παρελαύνουσιν ἄνδρες γυμνοὶ μέχρις ὀσφύος, κρατοῦντες ἐν ἑκάστῃ χειρὶ τμῆμα χονδρᾶς σιδηρᾶς ἁλύσου, δι' ἧς πλήττουσι τὰ νῶτα πάσῃ δυνάμει, πρὸς τὸν ῥυθμὸν τῶν τυμπάνων. Μετ' ὀλίγον τὸ δέρμα αὐτῶν θὰ καταστῇ μέλαν ἐξ ἐκχυμώσεως.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται ὅμιλος ἀνδρῶν γυμνὴν καὶ ἐξυρισμένην ἐχόντων τὴν κεφαλήν, ἐκτὸς λωρίδος τινὸς ἐν σχήματι ἡμισελήνου, προχωρούσης ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κροτάφου εἰς τὸν ἕτερον, καὶ περιβαλλούσης τὸ βρεγματικὸν ὀστοῦν. Εἶσιν ἐνδεδυμένοι πάλλευκον στολὴν φέροντες μακρὰς ποδιὰς προσδεδεμένας εἰς τὸν λαιμόν. Ἐν τῇ χειρὶ κρατοῦσι γυμνὰ γιαταγάνια, ἅτινα ὑψοῦσι μέχρι τῆς κεφαλῆς, τὴν ἀκωκὴν πρὸς τὸ μέτωπον στρέφοντες. Ἡ ἀγρία των φυσιογνωμία, ἡ ἀγρία των στάσις, αἱ χειρονομίαι των, ὁ τρόπος δι' οὗ κραδαίνουσι τὸ ὅπλον αὐτῶν ἀπειλοῦντες τὴν κεφαλήν των, τὸ τεταραγμένον βάδισμα, αἱ ὑπὸ στεναγμῶν συνοδευόμεναι ὀξεῖαι κραυγαί, ἐμπνέουσιν ἀληθῶς τρόμον καὶ φρίκην εἰς τὸ πλῆθος.

Θορυβώδεις λυγμοὶ ῥήγνυνται μετ' ὀλίγον, πνίγουσαι τὴν φωνὴν τῶν ἱεροκηρύκων, οἵτινες στοιχηρῶς διεκτραγῳδοῦσι τὰ δυστυχήματα τῆς ἱερᾶς οἰκογενείας: «Ἀπόψε πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν, ἀδελφοί μου, διότι ὡσὰν σήμερα ὁ λατρευτὸς μας κύριος ἐβασανίσθη, ἐδολοφονήθη, κτλ.» καὶ ἐξακολουθοῦσι τὴν ἀφήγησίν των διὰ τρεμούσης καὶ θρηνώδους φωνῆς, ἐπιτεινούσης τοὺς λυγμούς.

Μετὰ στιγμιαίαν σιγὴν καὶ βραχεῖαν ἀνάπαυλαν, ἡ παρέλασις ἄρχεται αὖθις ἐν βήματι ταλαντευομένῳ, τῶν εὐλαβῶν ἀσκεπῶν τὴν κεφαλὴν καὶ λευχειμονούντων σειόντων τὰς σπάθας αὐτῶν ὡσεὶ ἤθελον νὰ διασχίσωσι τοὺς ἐχθρούς.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ παρουσιάζεται ἕτερος ὅμιλος, οὗ προηγοῦνται πυρσοὶ καπνίζοντες, σημαῖαι καὶ τρεῖς ἵπποι. Ὁ μὲν εἷς φέρει ἐπὶ τῆς ῥάχεως ζεῦγος λευκῶν περιστερῶν ἐστιγμένων αἵματι, αἵτινες παριστᾶσι τὰς ψυχὰς τοῦ Χασὰν καὶ τοῦ Χουσεΐν, οἱ δὲ δύο ἄλλοι φέρουσιν ἕκαστος ἓν παιδίον ὅπερ ἀλληλοδιαδόχως ῥίπτει δραγμίδας ἀχύρου ὑπὲρ τὸν ὦμόν του, πλήττει τὸ στῆθός του καὶ κρύπτει τὸ πρόσωπον ἐν ταῖς χερσί. Καὶ οἱ δύο οὗτοι παῖδες παριστᾶσιν ἐπίσης εἰκόνα τῶν δύο θυμάτων.

Ἐπὶ τῇ θέᾳ αὐτῶν τὸ πλῆθος καταλαμβάνεται ὑπὸ ἱερᾶς μανίας καὶ φωναὶ ἀπειλητικαὶ κραυγάζουσι τὸ ὄνομα: Γεζίδ! Τούτοις δ' ἕπονται ἄνδρες μέχρις ὀσφύος γυμνοὶ τυπτόμενοι διὰ σιδηρῶν ἁλύσεων, εἶτα δ' ἔρχονται παιδία μελανειμονοῦντα, ᾄδοντα θρηνωδῶς τὰ πάθη τῶν μαρτύρων· καὶ πάλιν ῥήγνυνται αἱ κραυγαὶ «Ἀλῆ! Χουσεΐν! Χασάν!» ἐπαναλαμβανόμεναι πανταχόθεν· ἱεροκήρυξ τις, λευκὴν κίδαριν φορῶν καὶ μακρὰν λευκὴν ἔχων κόμην κυματίζουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἀναβαίνει ἐπὶ σκαμνίου, σταματᾷ τὴν λιτανείαν διὰ νεύματος τῆς χειρὸς καὶ περιγράφει πομπωδῶς, ὡς θεόπνευστος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψωμένους ἔχων πρὸς τὸν οὐρανόν, διὰ φωνῆς διακοπτομένης, τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Χουσεΐν. Οἱ παριστάμενοι ἀποκρίνονται διὰ πενθίμων στεναγμῶν.

Ἐν Τεχεράνῃ ἡ στιγμὴ αὕτη ἐκλέγεται ὅπως πυρποληθῇ τὸ ἀνδρείκελον τοῦ Γεζίδ, οὗ καὶ μόνον τὸ ὄνομα ἀποτελεῖ βαρεῖαν ὕβριν.

Μετὰ τὰ παιδία βαίνουσι πεντακόσιοι ἢ ἑξακόσιοι ἄνδρες, γυμνοὶ τὸν κορμόν, ἐρρύθμως πληττόμενοι τὸ στῆθος, δι' ὅλης τῆς ῥώμης τῶν στιβαρῶν βραχιόνων των, ἅμα τῇ κραυγῇ «Ἀλῆ!» ἧς ἡ δευτέρα συλλαβὴ ἐντείνεται διὰ τῆς κρούσεως ἑκατοντάδων στηθῶν, βαρέως ἀντηχούντων. Εἶτα ἔρχονται ἄλλοι ἀνεσπασμένας κρα-

Digitized by Google

τοῦντες σπάθας, ἅστινας κραδαίνουσιν ἀλλοφρονοῦντες καὶ βρυχώμενοι· καὶ τέλος Πέρσαι ἧττον φανατικοί, κρατοῦντες ἀνημμένα κηρία.

Ἡ λιτανεία ἵσταται· ἄλλος σεβάσμιος ῥήτωρ ἀγορεύει εἰς τὸ πλῆθος ἐκσφενδονῶν τὸ ἀνάθεμα κατὰ τοῦ Γεζίδ, τὸ δὲ πλῆθος ἀποκρίνεται διὰ παρατεταμένου *Ἀμήν*.

Εὐκόλως ἐννοεῖ τις νῦν ὅτι μετὰ δύο ὥρας τοιαύτης νευρικῆς ἐξάψεως οἱ λιτανεύοντες, οἵτινες παρετάχθησαν εἰς δύο στοίχους χωριζομένους ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ πλημμυροῦντος τὴν εὐρεῖαν δενδροστοιχίαν τοῦ μικροῦ δάσους, σχηματίζουσι διπλῆν συνεχῆ ἅλυσιν μανιακῶν.

Ἕκαστος αὐτῶν δράττεται διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τῆς ζώνης τοῦ ἡγουμένου αὐτοῦ, ἐνῷ διὰ τῆς ἑτέρας ὡπλισμένης δι' ἀκινάκου καταφέρει κατὰ τῆς γυμνῆς καὶ ἐν χρῷ κεκαρμένης κεφαλῆς του σφοδρὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους πληγάς. Τὸ αἷμα ῥέει ἀφθόνως καὶ ἐρυθραίνει τὰς λευκὰς στολάς. Οἱ φανατικοί, βλοσυρὰ ἔχοντες τὰ ὄμματα, ἀφρίζον τὸ στόμα, τὴν κεφαλὴν ὑπὸ βαθειῶν ἐντομῶν ηὐλακωμένην, τὸ πρόσωπον αἱματοσταγές, ὀξείας κραυγὰς «Ἀλῆ!» ἐκπέμποντες, προχωροῦσι συρόμενοι οἱ μὲν πρὸς τοὺς δὲ ἐν καταχθονίῳ ταλαντεύσει.

Αἱ ἄγριαι κραυγαὶ ἃς ῥήγνυσιν ἡ ὀρδὴ αὕτη τῶν μανιακῶν, καὶ ἃς ἐπαυξάνουσιν οἱ ὀλοφυρμοὶ τῶν παρισταμένων· οἱ ὑπόκωφοι ἦχοι τῶν τυμπάνων καὶ τῶν στηθῶν, ἐν ῥυθμῷ κρουομένων· τὰ ὀνόματα «Ἀλῆ! Χασάν! Χουσεΐν!» διὰ παραφώνων ὠρυγῶν ἀνακραζόμενα· οἱ λυγμοὶ τῶν παρισταμένων, οἵτινες νομίζουσιν ἐν τέλει, ἑαυτοὺς ὑποχρέους νὰ μετάσχωσι τῆς ἀπείρου ἐκείνης θλίψεως· ἡ παλλομένη καὶ καπνίζουσα τῶν πυρσῶν λάμψις· πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ φρικωδέστερον καὶ εἰδεχθέστερον τῶν θεαμάτων, ἐξ ὅσων δύναται ν' ἀναπλάσῃ ἡ φαντασία.

Οἱ μανιώδεις οὗτοι περιφέρονται δὶς περὶ τὴν δενδροστοιχίαν ἐντέμνοντες τὴν κεφαλήν των· ἡ σφοδρότης τῶν πληγῶν αὐξάνει σὺν τῇ ἐκστάσει καὶ τῇ ῥοῇ τοῦ αἵματος. Συστρέφονται, ἀγωνιῶσι, καὶ θὰ διερρήγνυον τὸ κρανίον αὐτῶν ἂν φίλοι μακρὰς ῥάβδους κρατοῦντες καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἱστάμενοι μὴ προσεῖχον εἰς ἕκαστον κίνημά των, ἀποκρούοντες τὰς ἐπικινδύνους πληγὰς ὡς διδάσκαλοι ξιφασκίας. Ἄλλοι ἡγούμενοι αὐτῶν ἀπομάσσουσι τὰ τραύματα διὰ βάμβακος καὶ εἰσὶν ἕτοιμοι νὰ στηρίξωσιν αὐτοὺς ὅταν πέσωσι λιπόθυμοι καταβληθέντες τέλος ὑπὸ τῆς ῥοῆς τοῦ αἵματος καὶ τῆς νευρικῆς κοπώσεως.

Ἡ τελετὴ παύει ὅταν πάντες οἱ παράφρονες οὗτοι καθημαγμένοι καὶ ἐξηντλημένοι ἐκ τῶν κραυγῶν καὶ τῶν συστροφῶν οὔτε νὰ κινηθῶσι δύνανται πλέον οὔτε νὰ κραυγάσωσιν. Ὁ πρόεδρος τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου δράματος, ὅστις κάθηται ἐφορῶν ἐπὶ πολυτελοῦς θεωρείου, δίδει τὸ σύνθημα.

Ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ ἣν περιεγράψαμεν, εἷς μόνος Πέρσης νεανίας, διετήρησε τὸν χιτῶνα αὐτοῦ καὶ τὴν ποδιὰν ἄστικτον αἵματος· εἶχε μὲν ἐπισείσει τὸ γιαταγάνι του, ἀλλὰ προσεποιήθη μόνον ὅτι ἐπλήττετο· ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ ἐκρίθη λίαν αὐστηρῶς ὑπό τινος τῶν παρισταμένων ὅστις παρετήρησε τὸ γεγονὸς καὶ ἤλεγξεν ὡς ἔνοχον τὸν δράστην αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν ἐπὶ δισχιλίων θρησκομανῶν, εἷς μόνος ἐξεδήλωσεν ἀμφίβολον πίστιν.

Μετὰ τὴν θυσίαν, τὰ θύματα ἄγονται εἰς τὸν λουτρῶνα ὅπως λουσθῶσι καὶ θεραπευθῶσιν· ἄγνωστον πόσοι ἔθανον ἐξ αἱμορραγίας, ἐκ διασείσεως τοῦ ἐγκεφάλου, ἐκ μηνιγγίτιδος, ἢ πόσοι ἀπέμειναν παράφρονες. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ ὁμόθρησκοι τοῦ θύματος ἀναλαμβάνουσι συνήθως τὴν δαπάνην τῆς συντηρήσεως καὶ θεραπείας τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀναπήρων. Ἐν τούτοις οἱ εὐλαβεῖς ἔχουσι τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Ἀλῆς προστατεύει τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς τὴν λατρείαν του καὶ ὅτι οὐδέποτε δυσάρεστόν τι προῆλθεν ἐκ τῶν ἐξιλαστικῶν τούτων θυσιῶν.

Οἱ ἐκστατικοὶ οὗτοι τῆς Ἀνατολῆς ἔχουσι συναδέλφους αὐτῶν ἐν τῇ Δύσει τοὺς σπασμωδικοὺς τοῦ Ἁγίου Μεδάρδου, καὶ τοὺς θρησκολήπτους ἐκείνους οἵτινες τὸν μεσαίωνα περιέτρεχον τὴν Εὐρώπην παριστάνοντες τὰ Ἅγια Μυστήρια ἐν ταῖς δημοσίαις πλατείαις.

Ἀλλ' ἐν Ἰσπανίᾳ ἰδίως δυνάμεθα ν' ἀνεύρωμεν μεθ' ὅλην τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, σκηνὰς ἐχούσας μεγίστην ἀναλογίαν, πρὸς τὰς τελετὰς ταύτας τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας. Ἐκ τῶν εἴκοσι δύο θρησκευτικῶν συλλόγων, τῶν πρὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος ἱδρυθέντων καὶ ἐπιζώντων ἔτι, σημαντικώτεραι διὰ τὸν θρησκευτικὸν αὐτῶν ζῆλον ἦσαν αἱ ἀδελφότητες τῶν Μετανοούντων, τοῦ Αἵματος καὶ τοῦ Φωτός. Οἱ πρῶτοι παρηκολούθουν τὰς λιτανείας γυμνόποδες καὶ φέροντες σταυρούς· οἱ δεύτεροι ἐμαστιγοῦντο μέχρις αἱματώσεως· οἱ δὲ τρίτοι ἠρκοῦντο κρατοῦντες ἀνημμένα κηρία.

Ἐν τῇ περιοδείᾳ τῆς Ἰσπανίας ἣν συνέγραψεν ἡ κυρία Ὠλνοά (1685) εὑρίσκομεν περίεργον τῆς τελετῆς ταύτης περιγραφήν. «Διδάσκαλοι, λέγει, διδάσκουσι τοὺς μετανοοῦντας τὴν τέχνην τοῦ βασανίζειν τὸ σῶμα ὡς διδάσκεται ὁ χορὸς καὶ ἡ ξιφασκία. Οἱ μετανοοῦντες φοροῦσιν εἶδος ἐσθῆτος εὐρείας πολυπτύχου· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρουσι κορδύλην τρὶς ὑψηλοτέραν κώνου σακχάρεως· ἐκ τῆς κορδύλης ταύτης κατέρχεται τεμάχιον ὑφάσματος ὅπερ καλύπτει τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ σώματος καὶ ἐφ' οὗ, κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν, εἰσὶν ἀνεῳγμέναι δύο ὀπαί· τὸ ἐσωκάρδιον αὐτῶν εἶνε ἀνοικτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων, τὰ δὲ ἀνοίγματα ταῦτα συνέχονται διὰ

Digitized by Google

πολλῶν ταινιῶν, συνήθους δώρου, ὅπερ οἱ μετανοοῦντες λαμβάνουσι παρὰ τῶν ἐρωμένων των.

Ὅπως τύχωσι τοῦ κοινοῦ θαυμασμοῦ, οἱ βραχίονες αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ κινηθῶσιν· ὁ καρπὸς καὶ ἡ χεὶρ μόνον πρέπει νὰ καταφέρωσι τὰς πληγὰς ἠρέμα, τὸ δ' ἐκ τῶν τραυμάτων ἐκρέον αἷμα δὲν πρέπει νὰ μολύνῃ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν. Βαίνουσι μεμετρημένῳ βήματι διὰ τῶν ὁδῶν καὶ ἱστάμενοι ὑπὸ τὰ παράθυρα τῶν ἐρωμένων των μαστιγοῦνται ἀνηλεῶς. Ἡ κυρία θεᾶται τὴν θελκτικὴν ταύτην σκηνήν, ὄπισθεν τῶν παραθυροφύλλων της, ἐμψυχοῦσα διὰ νεύματος τὸν μετανοοῦντα ἢ ὑποδεικνύουσα εἰς αὐτὸν ὅτι μέλλει νὰ τὸν ἀνταμείψῃ διὰ τὴν εἰλικρινῆ ἐκείνην ἐρωτικὴν ἐκδήλωσιν. Ἂν ὁ μετανοῶν συναντήσῃ περικαλλῆ γυναῖκα, πλήττει ἑαυτὸν οὕτως ὥστε ν' ἀναπηδήσῃ ἐπ' αὐτὴν τὸ αἷμά του, τοῦτο δ' εἶνε ἔνδειξις μεγίστης φιλοφροσύνης, ἐφ' ᾗ ἡ δέσποινα προθύμως καὶ εὐγνωμόνως εὐχαριστεῖ αὐτόν. »

Αἱ βάρβαροι αὗται σκηναί, ἐν αἷς ἡ ἐρωτολογία συμμίγνυται πρὸς τοὺς θρησκευτικοὺς τύπους, εἶνε ἧττον ἆρα ἀνόητοι καὶ ἄγριαι τῆς τελετῆς τῶν μετανοούντων Περσῶν; Τοὐλάχιστον οἱ τελευταῖοι οὗτοι δὲν εἶνε οὔτε εὐγενεῖς οὐδὲ ἄρχοντες· δὲν φέρουσιν οὔτε λευκὰ χειρόκτια, οὔτε τρίχαπτα, οὐδὲ ταινίας· κατέχονται καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῆς πίστεως αὐτῶν καὶ βασανίζουσι τὸ σῶμά των ἄνευ οὐδενὸς πλαγίου σκοποῦ ἀκολασίας.

Καὶ σήμερον ἔτι ἡ πομπὴ τῆς Ἑβδομάδος τῶν Παθῶν ἐν Ἱσπανίᾳ ὁμοιάζει πολλαχῶς πρὸς τὴν τοῦ Μουχαρρὲμ τῶν Περσῶν. Ἄλλως τε, κατὰ τὸν Πέρτην ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτήν, ἡ τελετὴ αὕτη ἀπὸ πεντήκοντα μόλις ἐτῶν εἰσαχθεῖσα παρὰ τοῖς Σιήταις πηγὴν αὐτῆς ἔχει τὸν Καύκασον.

(Revue Scientifique)

Κ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ἡ πρώτη ἀρμενικὴ ἐφημερὶς ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1795, ἐν Καλκούττῃ, ὅπου ὑπῆρχε τότε θάλλουσα ἀρμενικὴ παροικία. Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν διεκόπη ἡ ἔκδοσίς της, διότι αἱ τοιαῦται ἐπιχειρήσεις κατὰ γενικὸν κανόνα ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχῇ αὐτῶν δὲν ἐπιτυγχάνουσιν· ἄλλως δὲ ἡ ἐφημερὶς ἐκείνη ἐγράφετο ἀποκλειστικῶς χάριν μόνων τῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ οἰκούντων Ἀρμενίων.

Τὴν κυρίως ἀναγέννησιν καὶ διάπλασιν τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν ὀφείλουσιν οἱ Ἀρμένιοι εἰς τὸν διάσημον Μοχιτάρ, τὸν κατὰ τὴν δευτέραν πεντηκονταετηρίδα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος θεμελιώσαντα ἐν Βενετίᾳ τὴν μονὴν τῶν Μεχιταριστῶν, ἥτις κατέστη τὸ κέντρον τῆς φιλολογικῆς ἐργασίας τῶν Ἀρμενίων. Ἐν ἔτει 1799 ἤρχισαν οἱ Μεχιταρισταὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ *Ταρεγρουτιούν*, ἤτοι Ἐπετηρίδος, ἐν νεοαρμενικῇ γλώσσῃ· ἡ Ἐπετηρὶς αὕτη ἐξεδίδετο μέχρι τοῦ 1815. Ταύτῃ δὲ προσετέθη τῷ 1807 περιοδικὸν σύγγραμμα κατὰ τεύχη ἐν Βενετίᾳ ἐπίσης ἐκδιδόμενον. Μετὰ πέντε ἔτη ἵδρυσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν ἐφημερίδα *Βυζαντιακὸν παρατηρητὴν (Διτὰκ Βυζανδιάν)*, ἧς ἡ ἔκδοσις διήρκεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας ταύτας ἀποπείρας, ὧν οὐδεμία φαίνεται ἐρρίζωσεν ἐν τῷ Ἀρμενικῷ λαῷ, ἐπῆλθε διακοπὴ ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς δημοσιογραφίας, διότι ἀπὸ τοῦ 1820 μέχρι τοῦ 1838 οἱ Ἀρμένιοι οὐδεμίαν εἶχον ἐφημερίδα, ἢ τοὐλάχιστον οὐδεμίαν ἐφημερίδα, ἧς ἡ ἔκδοσις παρετάθη ἐπὶ ἔτη πολλά. Ἐν ἔτει δὲ 1838 Ἀμερικανοὶ διαμαρτυρόμενοι ἱεραπόστολοι ἐπεχείρησαν ἐν Σμύρνῃ τὴν ἔκδοσιν μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος, ἀπαραλλάκτου πρὸς τὸ ταὐτοχρόνως ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἐκδιδόμενον ἑλληνικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, τὴν *Ἀποθήκην τῶν ὠφελίμων γνώσεων*. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο περιεῖχεν ὕλην ποικίλην καὶ εἰκονογραφίας, ἐπειδὴ ὅμως καθαρῶς διεφαίνοντο ἐν αὐτῷ αἱ προσηλυτιστικαὶ τάσεις τῶν ἐκδοτῶν, βαθμηδὸν ἔπαυσαν οἱ Ἀρμένιοι νὰ τὸ ἀναγινώσκωσιν καὶ οὕτω ἠναγκάσθησαν οἱ ἐκδόται νὰ μὴ ἐξακολουθήσωσι τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1840 ἄρχεται ἡ περίοδος τῆς ἀδιαλείπτου προόδου τῆς Ἀρμενικῆς δημοσιογραφίας, διότι κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐξεδόθη ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ Βαλθασαριὰν ἡ *Ἀρσαλουὶς Ἀραρατιὰν* (ἡ Ἠχὼ τοῦ Ἀραράτ) ἥτις ἐκδίδεται μέχρι τοῦδε. Εἶναι δ' αὕτη σύγγραμμα περιοδικὸν εὐρὺ ἔχον πρόγραμμα, καὶ ταχέως ἐκτιμηθὲν ὑπὸ πάντων τῶν Ἀρμενίων, ἔχον δέ τινα σπουδαιότητα ἰδίως διὰ τὰς πολυπληθεῖς ἐξ Ἰνδιῶν ἀλληλογραφίας. Ὁ Βαλθασαριὰν εἰ καὶ πτωχός, συνετήρει ἰδίοις ἀναλώμασι τὸ περιοδικὸν τοῦτο, πολλὰς ὑποστὰς θυσίας, διότι οἱ συνδρομηταὶ αὐτοῦ οὐδέποτε ἦσαν πλείονες τῶν 600. Κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος ἐξεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερὶς εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν, διὰ στοιχείων τοῦ ἀρμενικοῦ ἀλφαβήτου ἐκτυπουμένη, ἥτις ταχέως εὗρε πολλοὺς Τούρκους ἀναγνώστας, διότι ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀρμενικῶν χαρακτήρων εἶναι πολλῷ εὐκολωτέρα τῆς τῶν Τουρκικῶν. Νῦν δὲ ἐκτυποῦνται ἐν Κωνσταντινουπόλει τέσσαρα ἢ πέντε τουρκικὰ φύλλα διὰ στοιχείων τοῦ ἀρμενικοῦ ἀλφαβήτου. Ἐν ἔτει 1845 οἱ ἐν Βενετίᾳ Μεχιταρισταὶ ἵδρυσαν τὸ μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα *Μπασμαβὲπ* (Πολυγράφον,) ἐκδιδόμενον μέχρι τοῦδε. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ὁ Ταγατιάν, ὀνομαστὸς Ἀρμένιος ποιη-

Digitized by Google

τῆς, ἐξέδωκεν ἐν Καλκούττῃ τὸν *Ἀσγασσὲρ* (φιλοπάτριδα,) οἱ δὲ διαμαρτυρόμενοι ἱεραπόστολοι, πρὸς σκοποὺς προσηλυτιστικούς, ἐξέδωκαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν ἡμερησίαν ἐφημερίδα *Ἀβεταμπὲρ* (Ἄγγελον καλῶν). Πρὸς καταπολέμησιν ταύτης ἱδρύθη ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ὁ *Σουρχανδὰκ Κωνσταντινοπόλσο* (Κωνσταντινουπολιτικὸς Ἀγγελιοφόρος), ὅστις μεταβαλὼν τὸν τίτλον κατέστη βραδύτερον τὸ ἡμιεπίσημον ὄργανον τοῦ Ἀρμενικοῦ πατριαρχείου.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, προτροπῇ τοῦ τότε κυβερνήτου τῆς Ὑπερκαυκασίας πρίγκηπος Βοροντζώφ, ἐξεδόθη ἐν Τιφλίδι ἑτέρα ἀρμενικὴ ἐφημερίς. Ὁ Ῥῶσος οὗτος κυβερνήτης, ποθῶν νὰ διαδώσῃ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διοικουμένῃ χώρᾳ τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμόν, ὑπεστήριξε πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν δημοσιογραφίαν.

Διεγειρομένης βαθμηδὸν παρὰ τοῖς Ἀρμενίοις τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν φιλολογίαν, ἐπαισθητῆς δὲ καταστάσης τῆς ἀνάγκης τῆς διαφωτίσεως τῶν εὐπαιδεύτων Ἀρμενίων περὶ τῶν ἐν τῇ ἑσπερίᾳ πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν γεγονότων, Ἀρμενικός τις σύλλογος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐχορήγησε τοῖς ἐν Βιέννῃ Μεχιταρισταῖς σπουδαῖον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἔκδοσιν μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος, τοιοῦτον ἔχοντος σκοπόν. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐξεδόθη ὑπὸ τὸ ὄνομα *Εὐρώπη*, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1858 μετεβλήθη εἰς οἰκογενειακὸν φύλλον. Τέσσαρα δ' ἔτη πρότερον ἐξεδόθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο ἐφημερίδες, αἵτινες ἔσχον δύναμιν, ὅπως δήποτε σπουδαίαν. Ἡ πρώτη, ἡ *Περιστερὰ τοῦ Νῶε*, ἐξεδίδετο ὑπὸ δύο νέων Ἀρμενίων, διερμηνέων παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ Πύλῃ, οἱ ὁποῖοι ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός των ἐδύναντο νὰ μεταδίδωσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας των προσφάτους καὶ ἀκριβεῖς ἀγγελίας. Ἡ δευτέρα δ' ἦτο ἡ *Μασσὶς* (Ἀραράτ), ἥτις μετὰ ζήλου πολλοῦ ὑποστηρίζει τὰ ἀρμενικὰ συμφέροντα, μεθ' ὅλα δὲ τὰ προσκόμματα ἅτινα ἐν Τουρκίᾳ ἀδιαλείπτως παρεμβάλλονται εἰς τοιαῦτα ἔργα, ἐδυνήθη νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ συντηρηθῇ μέχρι τοῦδε. Ὁ ἐκδότης τοῦ *Μασσὶς*, γενομένου νῦν ἑβδομαδιαίου φιλολογικοῦ περιοδικοῦ, εἶναι μεταφραστὴς δόκιμος γαλλικῶν καὶ ἀγγλικῶν ἔργων.

Πρὸ εἰκοσιπενταετίας καὶ πλέον ἐξεδόθησαν καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι, πλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, περιοδικὰ συγγράμματα καὶ ἐφημερίδες πολιτικαί, ἐπιστημονικαὶ ἢ φιλολογικαί. Οὕτως ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις μηνιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικόν, ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ *Μουσάηκ Μασσιάζ*, ἡ Μοῦσα τοῦ Ἀραράτ, περιέχουσα μόνον μεταφράσεις δραματικῶν ἔργων, ἐν Τιφλίδι ἡ μέχρι τοῦδε ἐκδιδομένη *Ἀρμενικὴ μέλισσα*, ἐν Μόσχᾳ *τὸ βόρειον σέλας*, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ναζαριάντς, ἐν Κωνσταντινουπόλει προσέτι τὸ σατυρικὸν φύλλον ἡ *Μέλισσα τῆς Κωνσταντινουπόλεως* κλπ.

Κυρίως ἡ ἀκμὴ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ ἀρμενικοῦ τύπου ἤρχισε πρὸ εἰκοσιπενταετίας περίπου μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως παραχώρησιν τοῖς Ἀρμενίοις διοικητικῶν τινων ἐλευθεριῶν. Ἕνεκα τούτου ἐπληθύνθησαν καὶ τὰ ἀρμενικὰ σχολεῖα, καὶ ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τῆς Ἀρμενικῆς κοινωνίας διηγέρθη τάσις τις πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν σπουδήν. Αἱ ἐφημερίδες ἀνεφύοντο ὡς ἀμανῖται μετὰ βροχήν, ἀλλ' αἱ πλεῖσται τούτων ἦσαν θνησιγενεῖς. Ἀκόμη καὶ εἷς τυπογράφος ἐξέδωκεν ἐφημερίδα, τὸν *Ἀρμενικὸν Παπαγάλλον*, ὑπ' αὐτοῦ συντασσομένην, τυπουμένην καὶ διανεμομένην εἰς τοὺς εὐαρίθμους συνδρομητάς.

Βραδύτερον ἐξεδόθη ἐν Πετρουπόλει ὑπὸ τοῦ Ῥαφαὴλ Πατκανιὰν ἡ *Ἄρκτος*, ἐν Τιφλίδι ὁ *Γέρανος τοῦ Ἀρμενικοῦ κόσμου*, ἐν Ἐτσμιαδσὶν προτροπῇ καὶ συνδρομῇ τοῦ θανόντος πατριάρχου Γεωργίου τοῦ Δ' ἡ μέχρι τοῦ νῦν ἐκδιδομένη *Ἀραράτ*, καὶ πολλαὶ ἄλλαι βραχύβιαι ἢ μακρόβιαι ἐφημερίδες ἐν ταῖς ὑπερκαυκασίαις πόλεσι Βακοῦ, Τιφλίδι καὶ Σούσα. Τὸ σπουδαιότατον δὲ πάντων τῶν Ἀρμενικῶν δημοσιευμάτων ἦν τὸ ἐν ἔτει 1876 ὑπὸ τοῦ Ἀβγάρου Ἰωαννισιὰν ἐν Τιφλίδι ἐκδοθὲν *Πόρτς*, ὅπερ περιελάμβανε πραγματείας περὶ θεμάτων ποικιλωτάτων, καὶ σχεδὸν ἀνθημιλλᾶτο πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ περιοδικὰ συγγράμματα. Ὅπως οἱ ἀναγνῶσται ἔχωσιν ἔννοιάν τινα τῆς ἀξίας τοῦ περιοδικοῦ τούτου, ἀναγράφομεν ἐνταῦθα τὰ περιεχόμενα ἑνὸς τεύχους τοῦ ἔτους 1877. α') Ἡ Αὐρηλιανὴ παρθένος τοῦ Σχίλλερ, κατὰ μετάφρασιν τοῦ Μπαχουρδαριάνζ. β') Περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ. γ') Ἡ νεανικὴ ἡλικία τοῦ Πατριάρχου Ναρσῆ τοῦ Ε'. δ') Ποιήματα ὑπὸ Ῥαφαὴλ Πατκανιάν. ε) Μετάφρασις ἑνὸς ποιήματος τοῦ Οὔγχρου Πεταῖφι. ϛ') Μετάφρασις ἑνὸς διηγήματος τοῦ Ζολᾶ. ζ')Β. Χάνκα, βιογραφία. η) Τὰ δικαιώματα τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἀρμενίων καὶ τὸ Ἀρμενικὸν σύνταγμα. θ') Βιβλιογραφία. ι) Ἐντυπώσεις περιηγήσεως εἰς Ἀρμενίαν ὑπὸ Κατσμπερουνί. ια) Ἐσωτερικὴ ἐπιθεώρησις. ιβ') Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις.— Ἐν παραρτήματι. Μετάφρασις ἑνὸς μυθιστορήματος τῆς Σάνδ.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ *Πόρτς* διήρκεσεν ἓξ μόνον ἔτη, ἐπειδὴ δ' ἦτο πολυδάπανος ὁ ἐκδότης μετέβαλε τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἀπὸ μηνιαίου εἰς ἑβδομαδιαῖον, μετονομάσας αὐτὸ *Ἠχὼ (Ἀρδσαγάνη)*. Ἡ Ἠχὼ ἐκδίδεται μέχρι τῆς σήμερον, καὶ διακρίνεται διὰ τὴν καλὴν ἐκλογὴν τῶν περιεχομένων αὐτοῦ. Ὁ ἐκδότης τῆς *Ἠχοῦς* Ἄβγαρος Ἰωαννισιάνη ἐσπούδασεν ἐν Γερμανίᾳ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐκδόται τῶν ἐν Τιφλίδι ἀρμε-

Digitized by Google

νικῶν ἐφημερίδων, ὁ Ἀρζρούνι τοῦ *Μσάκ*, ὃν Σπανδαριὰνζ τοῦ *Νὸρ Ντὰρ*, κλπ.

Σήμερον ὁ ἀριθμὸς πάντων τῶν εἰς ἀρμενικὴν γλῶσσαν ἐκδιδομένων φύλλων ἀνέρχεται εἰς 22, ὧν τὰ πλεῖστα ἐκδίδονται ἐν Τουρκίᾳ· πάντα δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ 1795 ἐκδοθέντα εἶναι 141. Ἐκ τούτων 51 ἦσαν πολιτικαὶ ἐφημερίδες, 29 ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ μηνιαῖα περιοδικὰ συγγράμματα, 30 πολιτικαὶ καὶ φιλολογικαὶ ἐφημερίδες, 7 σατυρικαί, 4 μουσικαί, 4 παιδαγωγικαί, κλπ. Τὸ παλαιότατον τῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων εἶναι τὸ *Ἀραράτ* τῆς Σμύρνης, διανῦον τεσσαρακοστὸν ἕκτον ἔτος ἐκδόσεως.

Οἱ δὲ συνδρομηταὶ τῶν Ἀρμενικῶν φύλλων οὐδέποτε ὑπερβαίνουσι κατὰ μέσον ὅρον ὀλίγας ἑκατοντάδας, οὐδὲν δὲ φύλλον μέχρι τοῦδε ἔσχε πλείονας τῶν 1600 συνδρομητῶν. Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι καὶ οἱ ἐκδόται αὐτῶν οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα κερδαίνουσι, καὶ οὐδεμία, ὡς εἰκός, δίδεται ἀμοιβὴ εἰς τοὺς συνεργάτας. Μόνον ὁ *Γέρανος* ἐπλήρωνε 8-10 ῥούβλια, καὶ ὁ *Πόρτς* 16-40 ῥούβλια δι' ἕκαστον τυπογραφικὸν φύλλον.

(Ἐκ τοῦ Magazin für die Litteratur des In-u. Auslandes).

ΠΩΣ ΕΝΥΜΦΕΥΘΗ Ο ΜΕΝΔΕΛΣΩΝ

Εὑρισκόμενος ἐν Πυρμὸντ ὁ διάσημος Γερμανὸς φιλόσοφος Μωϋσῆς Μένδελσων ἔτυχε νὰ γνωρίσῃ τὸν ὁμόθρησκόν του Ἰσραηλίτην Γουγεγχάιμ, ἔμπορον ἐξ Ἀμβούργου.

«Ῥαββὶ Μωϋσῆ, τῷ εἶπέ ποτε οὗτος, πάντες τιμῶμεν ὑμᾶς, ἀλλὰ μὲ περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐνθουσιασμὸν σᾶς τιμᾷ καὶ σᾶς θαυμάζει ἡ θυγάτηρ μου. Εὐτυχέστατος θὰ ἤμην ἂν σᾶς ἔκαμνα γαμβρόν. Ἔλθετε κἀμμίαν φοράν, ὅταν περάσετε ἀπὸ τὸ Ἀμβοῦργον, εἰς τὸ σπίτι μας.»

Ὁ Μωϋσῆς Μένδελσων δύσμορφος ὢν ἦτο σφόδρα ἄτολμος. Ἀλλ' ἀποφασίσας ποτὲ νὰ ἀποδημήσῃ ἐκ Βερολίνου, καὶ μεταβὰς εἰς Ἀμβοῦργον, ἐπεσκέφθη τὸν Γουγεγχάιμ ἐν τῷ ἐμπορικῷ του καταστήματι. Ἐκεῖνος δὲ δεξιωθεὶς αὐτὸν τῷ εἶπεν·«Ἀναβῆτε εἰς τῆς κόρης μου. Θὰ χαρῇ πολὺ ἂν σᾶς ἴδῃ. Τῆς εἶπα πολλὰ διὰ σᾶς.»

Ὁ Μένδελσων ἐπεσκέφθη τὴν θυγατέρα τοῦ ἐμπόρου.

Τὴν ἐπαύριον ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ πατρός της. Ἐπί τινα ὥραν ἀμφότεροι ἐσίγων ἀμηχανοῦντες, μέχρις οὗ τέλος ὁ σοφὸς ἔφερε τὸν λόγον περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Γουγεγχάιμ, ἐπαινέσας τὴν χάριν καὶ τὴν νοημοσύνην αὐτῆς.

«Ἀλήθεια, σεβαστὲ Ῥαββί, εἶπεν ὁ ἔμπορος, ἂν πρέπει εἰλικρινῶς νὰ σᾶς ὁμιλήσω...

—Βεβαίως, σᾶς παρακαλῶ!

—Εἴσθε φιλόσοφος, εἴσθε ἄνθρωπος μὲ νοῦν, καὶ δὲν θὰ σᾶς κακοφανῇ. Ἡ κόρη μου, βλέπετε, εἶναι παιδὶ ἀκόμη ἀνόητον...Μοῦ εἶπε, πῶς ἅμα σᾶς εἶδε ἐτρόμαξε, διότι...

—Διότι ἔχω αὐτὴν τὴν ἄσχημην καμποῦρα;»

Ὁ Γουγεγχάιμ κατένευσε.

«Τὸ ἐσυλλογίσθην αὐτό, εἶπεν ὁ Μένδελσων. Ἐκ τούτοις ἐπεθύμουν νὰ ἀποχαιρετίσω τὴν κόρην σας.»

Ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐμπόρου, εὗρε τὴν θυγατέρα του καθημένην παρὰ τὸ παράθυρον καὶ ῥάπτουσαν. Συνδιελέχθησαν ἐπὶ πολὺ μετ' οἰκειότητός τινος, ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἔνευε χαμαί, μὴ τολμῶσα νὰ ἀτενίσῃ τὸν φιλόσοφον κατὰ πρόσωπον. Μεταξὺ λόγων τὸν ἠρώτησε:

«Πιστεύετε καὶ σεῖς ὅτι οἱ γάμοι ἀποφασίζονται εἰς τὸν οὐρανόν;

—Βεβαιόταται εἰς ἐμὲ μάλιστα συνέβη καὶ κάτι τι πολὺ παράδοξον. Εἰξεύρετε, ὅτι καθὼς λέγει τὸ Ταλμούδ,*) κατὰ τὴν γέννησιν ἑκάστου παιδίου φωνάζουν ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ δεῖνα θὰ πάρῃ τὴν δεῖνα. Κατὰ τὴν ὥραν λοιπὸν τῆς γεννήσεώς μου ἐφώναξαν καὶ τὸ ὄνομα τῆς γυναικός μου, ἀλλὰ κάποιος εἶπε τότε· θὰ ἦναι ἡ καϋμένη καμποῦρα! Θεέ μου πανάγαθε, εἶπα ἐγώ, ὅταν μία κόρη ἦναι κακοφθειασμένη γίνεται εὔκολα σκληρὰ καὶ στρυφνή· ἡ κόρη πρέπει νὰ ἦναι ὡραία. Θεέ μου πανάγαθε, δὸς εἰς ἐμὲ τὴν καμποῦραν, καὶ κάμε τὴν κόρην εὔμορφην καὶ καλήν.»

Μόλις εἶπε ταῦτα ὁ Μωϋσῆς Μένδελσων καὶ ἡ νεᾶνις ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας του·—καὶ ἐγένετο σύζυγός του καὶ ἔζησαν βίον εὐτυχέστατον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰ ἐξαγόμενα τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς τῆς Γερμανίας, τῆς γενομένης τῇ 1 Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐν ὅλῃ τῇ αὐτοκρατορίᾳ ὑπάρχουσι 21 πόλεις ἔχουσαι πλείονας τῶν ἑκατονταχιλιχιλίων κατοίκων, ἐν ᾧ ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1881 μόνον 10 τοιαῦται πόλεις ὑπάρχουσιν. Ἡ μεγίστη τῶν Γερμανικῶν πόλεων εἶναι τὸ Βερολῖνον, κατοικούμενον ὑπὸ 1316382 κατοίκων, ἐν ᾧ τῷ 1875 εἶχε πληθυσμὸν 966858 καὶ 1122340 τῷ 1880. Μετ' αὐτὴν ἔρχεται τὸ Ἀμβοῦργον ἔχον 471411 κατοίκους καὶ εἶτα τὸ Μόναχον ἔχον 260005 καὶ ἡ Δρέσδη ἔχουσα 245515.

Ὡς ἀγγέλλει ἡ Ἀγγλικὴ ἰατρικὴ ἐφημερὶς Ν υ σ τ ή ρ ι ο ν (Lancet) εὑρέθη ἐν Κολομβίᾳ θαυμασιώτατον ἰσχαιμον φυτόν. Εἶναι δὲ τοῦτο θάμνος καλούμενος ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ Ἀ λ ί ζ α, οὗ ὁ ὀπὸς εἶναι ἰσχυρότατον ἔναιμον φάρμακον. Διὰ μαχαίρας ἐπικεχρισμένης διὰ τοῦ ὀποῦ τούτου εἶναι δυνατὸν νὰ τμηθῶσι καὶ μεγάλαι φλέβες ἢ ἀρτηρίαι, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ αἱμορραγία.

*) Ἡ μετὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἱερὰ βίβλος τῶν Ἑβραίων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων **ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ** 1886.—329

Digitized by Google

Ἀριθ. 529 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 16 Φεβρουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

ΙΒ'.

Ὁ Ὄρσος εὗρε τὴν Κολόμβαν ἀνησυχοῦσαν κάπως ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἀπουσίας του· ἀλλ' ἰδοῦσα τὸν ἀδελφόν της, ἀνέλαβε τὸ σύνηθες γαλήνιον καὶ μελαγχολικὸν ἅμα ἦθος αὐτῆς. Κατὰ τὸ δεῖπνον ἡ συνομιλία περιεστράφη εἰς θέματα παντελῶς ἀδιάφορα, ἐνθαρρυνθεὶς δ' ὁ Ὄρσος ἐκ τῆς ἀταραξίας τῆς ἀδελφῆς του, ἀφηγήθη αὐτῇ τὴν μετὰ τῶν φυγοδίκων συνάντησιν καὶ ἀπετόλμησε μάλιστα νὰ σκώψῃ τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀγωγήν, ἧς ἐτύγχανεν ἡ μικρὰ Χιλί, ἐπιμελείᾳ τοῦ θείου της καὶ τοῦ ἐντίμου συντρόφου του, τοῦ κὺρ Καστρικώνη.

«Ὁ Βρανδολάτσο εἶναι τίμιος ἄνθρωπος, εἶπεν ἡ Κολόμβα· ἀλλὰ περὶ τοῦ Καστρικώνη ἤκουσα νὰ λέγουν πῶς δὲν ἔχει ἱερὸν καὶ ὅσιον.

— Ἐγὼ ὅμως πιστεύω, πῶς οὔτε ὁ Βρανδολάτσο ἔχει καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τὸν Καστρικώνη, οὔτε αὐτὸς ἀπὸ τὸν Βρανδολάτσο. Καὶ οἱ δύο ἔχουσι κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς κοινωνίας. Τὸ πρῶτον ἔγκλημα παρασύρει αὐτοὺς καθ' ἡμέραν εἰς ἄλλα ἐγκλήματα· καὶ ὅμως ἴσως δὲν εἶναι χειρότεροι ἀπὸ ἄλλους, οἱ ὁποῖοι δὲν τρέχουν εἰς τὸ *μακίς*.»

Ἀστραπὴ χαρᾶς διέλαμψεν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ἀδελφῆς του.

«Ναί, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Ὄρσος· οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουν τιμήν, ὅπως αὐτοὶ ὅμως τὴν ἐννοοῦν. Εἰς τὸν ληστρικὸν βίον τοὺς παρέσυραν ἄγριαι προλήψεις καὶ ὄχι ποταπὴ πλεονεξία.»

Τοὺς λόγους τούτους ἐπηκολούθησεν ἐπί τινας στιγμὰς σιωπή.

«Ἀδελφέ μου, εἶπεν ἡ Κολόμβα, προσφέρουσα αὐτῷ τὸν καφέν, εἰξεύρετε ἴσως πῶς τὴν περασμένην νύκτα ἀπέθανεν ὁ Κάρολος Βαττίστας Πιέτρης; Ναί, ἀπέθανεν ἀπὸ ἑλειογενῆ πυρετόν.

— Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ Πιέτρης;

— Εἶναι συντοπίτης μας, ὁ ἄνδρας τῆς Μαγδαληνῆς, ἡ ὁποία εὑρέθη εἰς τὸν θάνατον τοῦ πατέρα μας καὶ ἐπῆρε τὸ χαρτοφυλάκιόν του. Ἡ χήρα ἦλθε καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ ποῦ θὰ ξενυχτήσουν τὸν νεκρὸν καὶ νὰ εἰπῶ κανὲν μοιρολόγι. Καλὸν εἶναι νὰ ἔλθετε μαζί. Εἶναι γείτονές μας, καὶ αὐτὴν τὴν χάριν δὲν ἐμποροῦμεν νὰ τὴν ἀρνηθῶμεν, καθὼς εἶναι μάλιστα μικρὸς ὁ τόπος μας.

— Δὲν 'πᾷς 'ς τὸ καλὸ μὲ τὰ ξενυχτίσματά σου, Κολόμβα! δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ βλέπω τὴν ἀδελφήν μου νὰ γίνεται κοινὸν θέαμα εἰς ὅλους.

— Ὄρσο, ἀπεκρίθη ἡ Κολόμβα, καθεὶς τιμᾷ τοὺς νεκρούς του ὅπως συνείθισε. Τὰ μοιρολόγια τὰ ἐπήραμε ἀπὸ τοὺς πάππους μας καὶ πρέπει νὰ τὰ σεβώμεθα, ἀφ' οὗ εἶναι πολὺ παλαιὰ συνήθεια. Ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἔχει τὴ *χάρι*, δὲν εἰξεύρει νὰ μοιρολογήσῃ, καὶ ἡ γραῖα Φιορδισπίνα, ἡ καλλιτέρα μοιρολογίστρια τῆς χώρας, εἶναι ἄρρωστη. Ὥστε βλέπεις ὅτι πρέπει κάποιος νὰ εἰπῇ τὸ μοιρολόγι.

— Καὶ νομίζεις ὅτι ὁ Κάρολος Βαττίστας δὲν θὰ εὕρῃ τὸν δρόμον τοῦ ἄλλου κόσμου, ἂν δὲν τοῦ τραγουδήσουν ἀπ' ἐπάνω ἀπὸ τὸ ξυλοκράβατόν του ἀνούσια μοιρολόγια; Πήγαινε καὶ σὺ νὰ ξενυχτήσῃς τὸν νεκρόν, ἂν θέλῃς, Κολόμβα· θὰ σὲ συνοδεύσω καὶ ἐγώ, ἂν νομίζῃς πῶς εἶναι ἀνάγκη· ἀλλὰ νὰ μὴ μοιρολογήσῃς. Δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν ἡλικίαν σου, καὶ... σὲ παρακαλῶ, ἀδελφή μου.

— Ἀδελφέ μου, τὸ ὑπεσχέθην. Αὐτὴ εἶναι ἡ συνήθεια ἐδῶ, τὸ εἰξεύρετε, καὶ σᾶς λέγω καὶ πάλιν, πῶς μόνη ἐγὼ ἠμπορῶ νὰ συνθέτω μοιρολόγια.

— Ἀνόητος συνήθεια!

— Μὲ βλάπτει πολύ, ὅταν λέγω μοιρολόγια· διότι μοῦ ἐνθυμίζουν τὰς ἰδικάς μας συμφοράς. Αὔριον θὰ ἀρρωστήσω· καὶ ὅμως πρέπει νὰ τὸ κάμω. Δότε μου τὴν ἄδειαν, ἀδελφέ μου. Συλλογισθῆτε πῶς εἰς τὸ Αἰάκειον μοῦ εἴπετε νὰ μοιρολογήσω, διὰ νὰ διασκεδάσῃ ἡ νέα ἐκείνη Ἀγγλίς, ἡ ὁποία περιπαίζει τὰ παλαιὰ ἔθιμά μας. Νὰ μὴ μοιρολογήσω λοιπὸν σήμερον διὰ πτωχοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ μοῦ τὸ χρεωστοῦν μεγάλην χάριν, ἐπειδὴ τὸ μοιρολόγι ἐλαφρώνει τὸν πόνον των!

— Ἂς ἦναι, κάμε ὅπως θέλῃς. Στοιχηματίζω ὅτι τὸ ἔχεις ἀπὸ τώρα συνθεμένον τὸ μοιρολόγι καὶ δὲν θέλεις νὰ ὑπάγῃ χαμένος ὁ κόπος σου.

Digitized by Google

— Ὄχι, μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ συνθέσω ἀπὸ πρῶτα, ἀδελφέ μου. Στέκομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν νεκρόν, καὶ συλλογίζομαι τοὺς ἐπιζῶντας. Μὲ πιάνουν τότε τὰ δάκρυα καὶ μοιρολογῶ ὅ,τι μοῦ ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν.»

Εἶπε δὲ ταῦτα μετὰ τοσαύτης ἁπλότητος, ὥστε προδήλως κατεφαίνετο ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ ἀλήθεια, καὶ ὅτι δὲν ἐζήτει ἡ Κολόμβα ἐκ ποιητικῆς περιφιλαυτίας νὰ καυχηθῇ. Ὁ Ὄρσος μεταπεισθεὶς μετέβη μετὰ τῆς ἀδελφῆς του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πιέτρη. Ἐν τῷ εὐρυχωροτάτῳ τῆς οἰκίας δωματίῳ ἦτο προτεθειμένος ἐπὶ τραπέζης ὁ νεκρός, ἀσκεπὲς ἔχων τὸ πρόσωπον. Αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα ἦσαν ἀνοικτά, περὶ δὲ τὴν τράπεζαν ἦσαν ἀνημμέναι πολλαὶ λαμπάδες. Πρὸς τῇ κεφαλῇ τοῦ νεκροῦ ἵστατο ἡ χήρα αὐτοῦ, καὶ ὄπισθεν ταύτης πλῆθος γυναικῶν, πληροῦσα τὸ ἓν μέρος τοῦ δωματίου· ἀντικρὺ δ' ἵσταντο οἱ ἄνδρες ὄρθιοι, ἀσκεπεῖς, ἀτενίζοντες τὸ λείψανον καὶ τηροῦντες βαθυτάτην σιωπήν. Ἕκαστος τῶν εἰσερχομένων ἐπλησίαζεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἠσπάζετο τὸν νεκρόν, ἔνευε διὰ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὴν χήραν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐλάμβανεν ἐν σιγῇ θέσιν ὅπου ἦσαν καὶ οἱ ἄλλοι ἄνδρες. Ἐνίοτε ὅμως διέκοπτέ τις τῶν περιεστώτων τὴν ἐπίσημον σιγήν, διὰ λόγων τινῶν πρὸς τὸν θανόντα. «Διατί ἄφησες τὴν καλήν σου γυναῖκα; ἐκραύγασε γραΐδιόν τι. Μήπως δὲν σὲ ἐπεριποιεῖτο; Τί σου ἔλειπε; Διατὶ νὰ μὴ περιμείνῃς ἀκόμη ἕνα μῆνα, νὰ ἰδῇς καὶ τὸν γιὸν ποῦ θὰ σοῦ γεννήσῃ ἡ νύφη σου;»

Ὑψηλός δέ τις νεανίας, ὁ υἱὸς τοῦ Πιέτρη, θλίψας τὴν ψυχρὰν χεῖρα τοῦ πατρός του ἀνεφώνησε· «Ὦ! διατὶ νὰ μὴν ὑπάγῃς μὲ κακὸν θάνατον! Θὰ σὲ ἐξεδικοῦμεν τότε!» [1])

Ἦσαν οὗτοι οἱ πρῶτοι λόγοι, οὓς ἤκουσεν ὁ Ὄρσος εἰσελθών. Ἰδόντες αὐτὸν παρεμέρισαν πάντες, καὶ ἀσθενὴς ψιθυρισμὸς περιεργίας ὑπεδήλωσεν ὁπόσον ἀνυπομόνως προσεδόκων οἱ περιεστῶτες τὴν ἔλευσιν τῆς μοιρολογιστρίας. Ἡ Κολόμβα ἠσπάσθη τὴν χήραν καὶ λαβοῦσα τὴν δεξιὰν αὐτῆς ἔμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς σύννους, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κάτω νεύουσα. Ἔπειτα ἀνέρριψε πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ *μέτζαρόν της*, ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν νεκρὸν καὶ κύψασα πρὸς τὸ λείψανον, κάτωχρος σχεδὸν ὡς ἐκεῖνο, ἤρχισε τὸ μοιρολόγιον οὕτω:

Σῦρε, Βαττίστα, 'ς τὸ καλὸ καὶ 'ς τοῦ Χριστοῦ τὰ χέρια!
ὁ κόσμος ἔχει βάσανα καὶ ἡ ζωὴ φαρμάκια.
Μὰ 'κεῖ ποῦ κίνησες νὰ 'πᾷς, ἐκεῖ 'ς τὸν ἄλλον κόσμο,
δὲν κάνει βαρυχειμωνιὰ καὶ οὔτε καίει ὁ ἥλιος·
ἐκεῖ δὲν θἄχῃς πλειὸ δουλειά, ἐκεῖ δὲν θἄχῃς ἔννοιαις·
δὲν θέλεις τὸ δρεπάνι σου καὶ τὴ βαρειά σου ἀξίνα·
θὰ ἔχῃς πάντ' ἀνάπαυσι καὶ καθ' ἡμέρα σχόλη.
Σῦρε, Βαττίστα, 'ς τὸ καλὸ καὶ 'ς τοῦ Χριστοῦ τὰ χέρια!
'Αφίνεις 'πίσω σου ὑγιὸ νὰ κυβερνάῃ τὸ σπίτι.
Εἶδα νὰ πέσῃ τὸ δενδρὸ ποῦ μάρανεν ὁ λίβας,
καὶ εἶπα πῶς ξεράθηκε, καὶ εἶπα πῶς ἐχάθη.
Μὰ πάλι ἐματαπέρασα κ' εἶδα χλωρὴ τὴ ῥίζα.
'Η ῥίζα ἔβγαλε βλαστό, καὶ ὁ βλαστὸς αὐξήθη,
κ' ἐγίνη δένδρο φουντωτὸ μὲ δυνατὰ κλωνάρια.
'Σ τὸν δροσερὸν τὸν ἴσκιο του, Μαγδαληνή, ἀναπαύσου,
καὶ συλλογίζου τὸ δενδρὸ ποῦ μάρανεν ὁ λίβας.

Τοὺς τελευταίους τούτους λόγους ἀκούσασα, ἡ Μαγδαληνὴ ἤρχισε νὰ θρηνῇ γοερῶς, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἄνδρες, οἵτινες, ἂν τὸ ἔφερεν ἡ περίστασις, ἦσαν ἱκανοὶ νὰ πυροβολήσωσι κατὰ χριστιανῶν μετὰ τῆς αὐτῆς ἀδιαφορίας, μεθ' ἧς ἐφόνευον πέρδικας, ἐσπόγγιζον μεγάλους σταλαγμοὺς δακρύων ἐπὶ τῶν ἡλιοκαῶν παρειῶν αὐτῶν.

Ἡ Κολόμβα ἐξηκολούθησεν οὕτω πως μοιρολογοῦσα ἐπί τινα ὥραν, ἀποτεινομένη ποτὲ μὲν πρὸς τὸν νεκρόν, ποτὲ δὲ πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ ἐνίοτε διὰ προσωποποιίας συνήθους ἐν τοῖς μοιρολογίοις ὡς ἀπὸ προσώπου τοῦ θανόντος παραμυθοῦσα ἢ νουθετοῦσα τοὺς φίλους του. Καθ' ὅσον δὲ προέβαινεν αὐτοσχεδιάζουσα, ἡ ὄψις αὐτῆς προσεκτᾶτο ἦθος ἐπιβάλλον· τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου της ἐροδίζετο, τὸ δὲ διαφανὲς ἐκεῖνο ἐρύθημα ἀνεδείκνυεν ἔτι μᾶλλον τὴν λευκότητα τῶν ὀδόντων της καὶ τὸ πῦρ τὸ διαυγάζον ἐν ταῖς διεσταλμέναις κόραις τῶν ὀφθαλμῶν της. Ὡμοίαζε τῇ Πυθίᾳ ἐπὶ τοῦ τρίποδος. Πλὴν τινων στεναγμῶν καὶ ὀλολυγμῶν ὑποκώφων, οὐδὲ ὁ ἐλάχιστος ψίθυρος ἠκούετο ἐκ τοῦ περὶ αὐτὴν συνωστιζομένου πλήθους. Εἰ καὶ ἧττον τῶν ἄλλων εὐαίσθητον πρὸς τὴν ἄξεστον ἐκείνην ποίησιν, κατέλαβεν ὅμως μετὰ μικρὸν καὶ τὸν Ὄρσον ἡ γενικὴ συγκίνησις. Καὶ ἀποχωρήσας εἰς σκοτεινήν τινα γωνίαν τῆς αἰθούσης ἔκλαυσεν, ὡς ἔκλαιεν ὁ υἱὸς τοῦ Πιέτρη.

Αἴφνης τότε ἐγένετο μικρά τις κίνησις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ· πάντες δὲ παρεμέρισαν, ὅπως εἰσέλθωσί τινες ξένοι. Ἐκ τοῦ σεβασμοῦ δὲ ὃν πρὸς αὐτοὺς ἔδειξαν, ἐκ τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς παρεχώρησαν αὐτοῖς θέσεις καθίστατο πρόδηλον, ὅτι ἦσαν ἄνδρες ἐπίσημοι, ὧν ἡ ἐπίσκεψις ἐτίμα ἐξόχως τὴν οἰκογένειαν. Ὅμως ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὸ μοιρολόγιον οὐδεὶς εἶπε λέξιν πρὸς αὐτούς. Ὁ πρῶτος εἰσελθὼν ἐφαίνετο τεσσαρακοντούτης περίπου τὴν ἡλικίαν· τὸ δὲ μέλαν ἔνδυμα αὐτοῦ, ὁ ἐν τῇ κομβιοδόχῃ ἐξ ἐρυθρᾶς ταινίας ῥόδαξ, τὸ ἀρχικὸν καὶ θαρραλέον ἦθός του ἐδείκνυον ὅτι θὰ ἦτο ὁ νομάρχης. Ὄπισθεν αὐτοῦ ἤρχετο γέρων κεκυφώς, χολοειδὴς τὴν ὄψιν, οὗ τὸ δειλὸν καὶ ἀνήσυχον βλέμμα δὲν ἀπέκρυπτον τὰ πράσινα δίοπτρά του. Ἐφόρει μέλαν ἔνδυμα, ὑπερβαλλόντως πλατύ, ὅπερ εἰ καὶ ἦτο καινουργὲς

[1]) La mala morte, ὁ βίαιος θάνατος. Ὁμοίας ἰδέας τῶν Μανιατῶν ἀνεφέρει ὁ συμπολίτης των στιχουργὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Νηφάκης:

Ἂν ἀποθάνῃ καὶ κανεὶς ἀσκότωτος, τὸν κλαίγουν,
ἀσκότωτον, ἀμάτωτον, ἀδίκιωτον τὸν λέγουν.
τὸν κλαίγουσι καὶ σκούζουσι, γιατὶ δὲν ἠμποροῦσι,
μηδὲ ἐλπίζουσι ποτὲ τὸν χάρον νὰ εὑροῦσι,
διὰ νὰ τὸν σκοτώσουσι καὶ νὰ δικαιωθοῦσι,
νὰ πάρωσι τὸ δίκιο τους νὰ παρηγορηθοῦσι.

Digitized by Google

προδήλως όμως έφαίνετο, ότι είχε ῥαφῇ πρὸ ἐτῶν πολλῶν. Ἐβάδιζε πάντοτε πλησίον τοῦ νομάρχου, ὡσεὶ ἐζήτει νὰ κρυβῇ ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ. Τελευταῖοι δὲ μετὰ τοῦτον εἰσῆλθον δύο ὑψηλοὶ νέοι, ἡλιοκαεῖς τὴν ὄψιν, ὧν σχεδὸν ἀπεκρύπτοντο αἱ παρειαὶ ὑπὸ πυκνοτάτων παραγναθίδων· εἶχον οὗτοι τὸ βλέμμα ἀγέρωχον, καὶ προπετὲς καὶ θρασεῖαν ἐκφράζον περιέργειαν. Πολὺν χρόνον διατρίψας μακρὰν τῆς πατρίδος του, ὁ Ὄρσος δὲν ἀνεγνώριζεν εὐκόλως τοὺς ἐγχωρίους του· ἀλλ' ἡ ὄψις τοῦ γεροντίου ἐκείνου μὲ τὰ πράσινα δίοπτρα διήγειρε παραχρῆμα ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ παλαιὰς ἀναμνήσεις· ἄλλως δὲ καὶ μόνη ἡ παρουσία του μετὰ τοῦ νομάρχου ἤρκει πρὸς ἀναγνώρισιν αὐτοῦ. Ἦτο ὁ δήμαρχος τῆς Πετρανέρας Βαρρικίνης, ἐλθὼν μετὰ τῶν δύο υἱῶν του, ὅπως δείξῃ τῷ νομάρχῃ πῶς ἐν Κορσικῇ θρηνοῦσι τοὺς νεκρούς. Δυσχερὲς εἶναι νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς τί ἠσθάνθη ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὁ Ὄρσος κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην· ἀλλ' ἡ παρουσία τοῦ ἐχθροῦ τοῦ πατρός του ἐνεποίησεν αὐτῷ σχεδὸν φρίκην καὶ εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἀνεζωπυρήθησαν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ αἱ ὑπόνοιαι, ἃς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατεπολέμει.

Τῆς δὲ Κολόμβας ἰδούσης τὸν ἄνδρα πρὸς ὃν θανάσιμον ᾐσθάνετο μῖσος, ἡ εὐμετάβλητος ὄψις προσέλαβε παραχρῆμα ἦθος ἀπαίσιον. Ὠχρίασεν, ἡ φωνή της ἐγένετο βραχνή, καὶ ἡμιτελὴς κατεπνίγη εἰς τὰ χείλη της ὁ στίχος ὃν ἔλεγεν... Ἀλλὰ μετὰ μικρόν, ἐπαναλαβοῦσα τὸ μοιρολόγιον, ἐξηκολούθησε μετὰ μείζονος ὁρμῆς.

Ὅταν 'ς τὴν ἔρημη φωλιὰ χτυπιέται τὸ γεράκι,
τἀνεμοπούλια, ποῦ γοργὰ τριγύρω φτερουγίζουν,
ἀναγελοῦν τὸν πόνον του καὶ 'δρίζουν τὸν καημό του.

Ἠκούσθη τότε γέλως ὑπόκωφος· ἐγέλασαν οἱ δύο πρὸ ὀλίγου εἰσελθόντες νέοι, θεωρήσαντες βεβαίως τὴν μεταφορὰν τολμηροτάτην.

Μ' ἂν τὸ γεράκι τιναχτῇ κι' ἀπλώσῃ τὰ φτερά του,
τἀκονισμένα νύχια του 'ς τὸ αἷμα θὰ ξεπλύνῃ!
'Σ ἐσέ, Βαττίστα, οἱ φίλοι σου καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς σου
τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν ἂς ἔλθουν νὰ σοῦ δώσουν.
Φθάνουν τὰ δάκρυα 'πῶχυσαν, φθάνουν τὰ μοιρολόγια!
Μονάχη ἡ δόλια ἡ ὀρφανὴ δὲν θενὰ κλάψῃ ἐσένα.
Τί νὰ σὲ κλάψῃ; ἔζησες ὅσό ἤτανε νὰ ζήσῃς,
ἐπέθανες 'ς τὸ σπίτι σου, 'ς τὰ χέρια τῶν 'δικῶν σου,
κ' ἑτοιμασμένος βρέθηκες γιὰ τοῦ Θεοῦ τὴν κρίσι.
Θὰ κλαίῃ τὸν πατέρα της ἡ ἔρμη θυγατέρα,
ποῦ σκότωσαν μὲ προδοσιὰ οἱ ἄπιστοι φονιάδες.
Τὸ αἷμά του κοκκίνησε τὰ πράσινα χορτάρια·
κ' ἐκείνη τό ἐμάζωξε τὸ αἷμα τὸ ἀθῷο,
'ς τὴν Πετρανέρα τό 'ρηξε φαρμάκι γιὰ νὰ γείνῃ.
'Σ τῆς Πετρανέρας τὸ χωριό θὰ μένῃ τὸ φαρμάκι,
ὅσο ποῦ αἷμα ἁμαρτωλὸ τάθῷο νὰ ξεπλύνῃ.

Τοὺς λόγους τούτους εἰποῦσα ἡ Κολόμβα κατέπεσεν ἀδρανὴς ἐπί τινος ἕδρας, ἐκάλυψε διὰ τοῦ *μετζάρου* της τὸ πρόσωπον καὶ ἠκούσθη ὀλολύζουσα. Θρηνοῦσαι δ' αἱ γυναῖκες συνηθροίσθησαν περὶ τὴν μοιρολογίστριαν, πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν προσέβλεπον δριμέως τὸν δήμαρχον καὶ τοὺς υἱούς του, γέροντες δέ τινες ὑπεψιθύριζον παράπονα κατὰ τοῦ δημάρχου καὶ τῶν υἱῶν του, ὧν ἡ παρουσία ἐγένετο πρόξενος σκανδάλων. Ὁ υἱὸς τοῦ θανόντος διέσχισε τὸ πλῆθος σκοπῶν νὰ παρακαλέσῃ τὸν δήμαρχον νὰ ἀπέλθῃ τάχιστα· οὗτος ὅμως μὴ ἀναμείνας τὴν πρόσκλησιν εὑρίσκετο πλησίον τῆς θύρας, ἐν ᾧ οἱ δύο υἱοί του εἶχον ἤδη ἐξέλθῃ εἰς τὴν ὁδόν. Τούτοις ἠκολούθησε μετὰ μικρὸν καὶ ὁ νομάρχης, ἀφ' οὗ προηγουμένως συνελυπήθη φιλοφρόνως τὸν υἱὸν τοῦ Πιέτρη. Ὁ δὲ Ὄρσος, πλησιάσας τὴν ἀδελφήν του, ἔλαβε τὸν βραχίονα αὐτῆς καὶ τὴν ἔσυρεν ἐκτὸς τῆς αἰθούσης. «Συντροφεύσατέ τους, εἶπεν ὁ νέος Πιέτρης πρός τινας φίλους του, καὶ κυττάξετε καλὰ μὴν πάθουν τίποτε.» Δύο ἢ τρεῖς νέοι ἔβαλαν τότε ἐν τάχει τὸ ἐγχειρίδιόν των ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρίδι τοῦ φορέματος αὐτῶν, καὶ συνώδευσαν τὸν Ὄρσον καὶ τὴν ἀδελφήν του μέχρι τῆς θύρας τῆς οἰκίας των.

ΙΓ'.

Ἡ Κολόμβα ἀσθμαίνουσα, ἄτονος, οὐδὲ λέξιν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ· στηρίζουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ἀδελφοῦ της, ἔσφιγγε διὰ τῶν χειρῶν της τὴν δεξιὰν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ὄρσος καίτοι ἐνδομύχως δυσανασχετῶν διὰ τὸν ἐπίλογον τοῦ μοιρολογίου της, ἕνεκα τῆς ταραχῆς ἐν ᾗ καὶ ὁ ἴδιος διετέλει, ἠδυνάτει νὰ τὴν ἐπιπλήξῃ, καὶ ἐν σιγῇ ἀνέμενε νὰ παρέλθῃ ὁ νευρικὸς ἐρεθισμὸς αὐτῆς, ὅτε ἐκρούσθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ἐπτοημένη ἡ Σαβερία, ἀγγέλλουσα ὅτι ἤρχετο «ὁ κύριος νομάρχης!» Ἀκούσασα τοῦτο ἡ Κολόμβα ἀνηγέρθη ὡς ἐντραπεῖσα διὰ τὴν ἀδυναμίαν της καὶ ἔστη ὀρθία, στηριζομένη εἴς ἓν κάθισμα, ὅπερ προδήλως ἔτρεμε πιεζόμενον σπασμωδικῶς ὑπὸ τῆς χειρὸς αὐτῆς.

Ὁ νομάρχης ἐζήτησεν ἐν πρώτοις διὰ τετριμμένων φράσεων συγγνώμην, διότι ἐπεσκέπτετο αὐτοὺς ἐν ὥρᾳ ἀκαταλλήλῳ, ἐξέφρασε τὴν λύπην του διὰ τὴν κατάστασιν τῆς κυρίας Κολόμβας, ὡμίλησε περὶ τοῦ ἐκ τῶν σφοδρῶν συγκινήσεων κινδύνου, κατέκρινε τὸ ἔθιμον τῶν μοιρολογιῶν, ἅτινα διαθέτουσιν ἀλγεινότατα τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκροατοῦ, μάλιστα ὁσάκις ἡ μοιρολογίστρια τύχῃ νὰ ἔχῃ δεξιὰν ποιητικὴν φύσιν· καὶ ἐπιτηδείως ἔψεξε μετὰ λεπτότητος τὸν σκοπόν, ὃν ἐφαίνετο ὅτι εἶχε τὸ τελευταῖον αὐτοσχεδίασμα. Μετὰ ταῦτα δὲ μεταβαλὼν τόνον φωνῆς· «Κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν, ἔχω ἐντολὴν νὰ σᾶς διαβιβάσω πολλὰ χαιρετίσματα ἐκ μέρους τῶν Ἄγγλων φίλων σας· ἡ μὶς Νέβιλ μοὶ ἀνέθηκε νὰ προσφέρω τοὺς ἀσπασμούς της εἰς τὴν δεσποσύνην ἀδελφήν σας. Μοὶ ἔδωκε καὶ μίαν ἐπιστολὴν νὰ σᾶς ἐγχειρίσω.

— Ἡ μὶς Νέβιλ σᾶς ἔδωκεν ἐπιστολὴν πρὸς ἐμέ; ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσος.

— Δυστυχῶς δὲν τὴν ἔχω ἐπάνω μου, ἀλλὰ θὰ τὴν λάβετε μετὰ πέντε λεπτά. Ὁ πατὴρ

Digitized by Google

της ἠσθένησε καὶ πρὸς στιγμὴν ἐφοβήθημεν μὴ προσεβλήθη ἐκ τῶν κακοήθων πυρετῶν τῆς νήσου. Εὐτυχῶς ὅμως ἀπηλλάγη τοῦ κακοῦ, ὡς θὰ πεισθῆτε καὶ ὁ ἴδιος, διότι θὰ τὸν ἴδητε λίαν προσεχῶς νομίζω.

— Ἡ μὶς Νέβιλ θὰ ἀνησύχησε πολύ;

— Εὐτυχῶς ἔμαθε τὸν κίνδυνον ὅτε εἶχε παρέλθῃ πλέον. Κύριε Δέλλα Ῥέββια, ἡ μὶς Νέβιλ μοὶ ἔκαμε πολὺν λόγον περὶ ὑμῶν καὶ περὶ τῆς δεσποσύνης ἀδελφῆς σας.» Ὁ Ὅρσος προσέκλινε. «Καὶ πολλὴν ἔχει φιλίαν πρὸς ἀμφοτέρους ὑμᾶς. Ὑπὸ μορφὴν χαριεστάτην, ὑπὸ ἦθος κατὰ τὸ φαινόμενον κοῦφον, ὑποκρύπτει αὕτη σύνεσιν ἀξιοθαύμαστον.

— Εἶναι θελκτικωτάτη νεᾶνις, εἶπεν ὁ Ὅρσος.

— Σχεδὸν κατὰ παράκλησιν αὐτῆς ἦλθον ἐδῶ σήμερον, κύριε. Οὐδεὶς κάλλιον ἐμοῦ εἰξεύρει τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν, ἣν δὲν ἐπεθύμουν νὰ ὑπομνήσω εἰς ὑμᾶς. Ἐπειδὴ ὁ κ. Βαρρικίνη εἶναι ἀκόμη δήμαρχος τῆς Πετρανέρας, καὶ ἐγὼ νομάρχης τοῦ νομοῦ τούτου, περιττὸν εἶναι νομίζω νὰ σᾶς εἴπω ὁπόσον ὀλίγην ἀξίαν ἀποδίδω εἰς τινας ὑπονοίας, τὰς ὁποίας, ἂν καλῶς μὲ ἐπληροφόρησαν, πρόσωπα ἀπερίσκεπτα ἀνεκοίνωσαν εἰς ὑμᾶς, καὶ τὰς ὁποίας, τὸ εἰξεύρω, ἀπεκρούσατε μετὰ τῆς ἀγανακτήσεως, ἣν πάντες εὐλόγως προσεδόκων παρ' ὑμῶν, ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς θέσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρός σας.

— Κολόμβα, εἶπεν ὁ Ὅρσος τεταραγμένος, εἶσαι πολὺ κουρασμένη καὶ ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃς νὰ ἀναπαυθῇς.»

Ἡ Κολόμβα ἀνένευσε διὰ τῆς κεφαλῆς. Ἀναλαβοῦσα δὲ τὴν συνήθη αὐτῇ ἀταραξίαν, προσήλωσε φλογερὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ νομάρχου.

«Ὁ κύριος Βαρρικίνη, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ νομάρχης, θὰ ἐπεθύμει σφόδρα νὰ παύσῃ ἡ μεταξύ σας ἐχθρικὴ οὕτως εἰπεῖν διάθεσις... ἢ μᾶλλον ἡ βεβαιότης τῶν πρὸς ἀλλήλους αἰσθημάτων ὑμῶν. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης θὰ ἔχαιρον τὰ μάλιστα, ἂν συνδέσητε πρὸς αὐτὸν σχέσεις, ὁποίας πρέπει νὰ ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους ἄνδρες ἄξιοι πάσης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως...

— Κύριε, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ὅρσος διὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης, οὐδέποτε κατηγόρησα τὸν δικηγόρον Βαρρικίνη, ὅτι ἐδολοφόνησε τὸν πατέρα μου, ἀλλὰ διέπραξε μίαν πρᾶξιν, ἧς ἕνεκα δὲν μοὶ εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ συνάψω οἱασδήποτε σχέσεις πρὸς αὐτόν... Ἔπλασεν ἀπειλητικήν τινα ἐπιστολὴν ἐξ ὀνόματος φυγοδίκου τινός... τὴν ὁποίαν πλαγίως ἀπέδωκεν εἰς τὸν πατέρα μου. Ἡ ἐπιστολὴ ἐνὶ λόγῳ αὐτή, κύριε, ἐγένετο πιθανῶς ἡ ἔμμεσος ἀφορμὴ τοῦ θανάτου τοῦ πατρός μου.»

Ὁ νομάρχης ἔμεινε πρὸς στιγμὴν σύννους. «Ἂν ὁ κύριος πατήρ σας ἐπίστευσε τοῦτο, ἕνεκα τοῦ εὐερεθίστου χαρακτῆρός του καὶ τῶν πρὸς τὸν κ. Βαρρικίνη δικαστικῶν διενέξεων αὐτοῦ, ἦτο συγγνωστός· ἀλλὰ τοιαύτη πώρωσις δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένη εἰς ὑμᾶς. Δὲν συλλογίζεσθε, ὅτι ὁ Βαρρικίνη οὐδὲν συμφέρον εἶχε νὰ πλάσῃ τοιαύτην ἐπιστολήν;... Δὲν σᾶς λέγω τίποτε περὶ τοῦ χαρακτῆρός του... δὲν τὸν γνωρίζετε, καὶ ἔπειτα εἶσθε προκατειλημμένος κατ' αὐτοῦ... ἀλλὰ δὲν συλλογίζεσθε, ὅτι ἄνθρωπος γνωρίζων καλῶς τοὺς νόμους...

— Ἀλλά, κύριε, εἶπεν ὁ Ὅρσος ἐγερθείς, σᾶς παρακαλῶ νὰ σκεφθῆτε, ὅτι ὅταν λέγετε πῶς ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη δὲν εἶναι ἔργον τοῦ κ. Βαρρικίνη, σημαίνει ὅτι θεωρεῖτε ἔνοχον τῆς πράξεως τὸν πατέρα μου. Τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς του, κύριε, θεωρῶ προσβολὴν καὶ τῆς ἰδικῆς μου τιμῆς.

— Εἶμαι πλειότερον ἀπὸ πάντα ἄλλον πεπεισμένος, κύριε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ νομάρχης, περὶ τοῦ ἐντίμου καὶ ἀκεραίου χαρακτῆρος τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ῥέββια... ἀλλά... ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην ἐγένετο γνωστὸς ἤδη.

— Ποῖος; ἀνεφώνησεν ἡ Κολόμβα προχωρήσασα πρὸς τὸν νομάρχην.

— Φαυλόβιός τις διαπράξας πολλὰ ἐγκλήματα... ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν συγχωρεῖτε σεῖς οἱ Κορσικανοί· εἷς κλέπτης, κάποιος Θωμᾶς Βιάγκη, εὑρισκόμενος σήμερον εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Βάστιας, ὡμολόγησεν ὅτι αὐτὸς ἔγραψε τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην ἐπιστολήν.

— Δὲν γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, εἶπεν ὁ Ὅρσος. Καὶ τίνα σκοπὸν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ, γράφων τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην;

— Εἶναι ἀπὸ ἐδῶ, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ἀδελφὸς ἑνὸς μυλωνᾶ, ὁποῦ εἴχομεν ἄλλοτε. Εἶναι κακοῦργος καὶ ψεύστης, καὶ εἰς τοὺς λόγους του δὲν πρέπει νὰ δίδῃ κανεὶς πίστιν.

— Ἀκούσατε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ νομάρχης, τί συμφέρον εἶχεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ὁ μυλωνᾶς, τὸν ὁποῖον ἀνέφερεν ἡ δεσποσύνη ἀδελφή σας, ὠνομάζετο νομίζω Θεόδωρος, καὶ εἶχεν ἐνοικιασμένον ἀπὸ τὸν συνταγματάρχην ἕνα μύλον, κινούμενον ἀπὸ τὸ νερόν, τοῦ ὁποίου τὴν κυριότητα διεξεδίκει ὁ κ. Βαρρικίνη. Ὁ συνταγματάρχης, γενναιόδωρος ὢν ὡς πάντοτε, σχεδὸν οὐδὲν εἰσόδημα ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ μύλου του. Ὁ Θωμᾶς λοιπὸν ἐνόμισεν, ὅτι ἂν ὁ κ. Βαρρικίνης κερδήσῃ τὴν δίκην, θὰ ἐζήτει ὑπέρογκον μίσθωμα, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ κ. Βαρρικίνη εἶναι ὀλίγον φιλοχρήματος. Ἐνὶ λόγῳ ὁ Θωμᾶς ἐπλαστογράφησε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ φυγοδίκου, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἀδελφόν του... καὶ αὐτὴ εἶναι ὅλη ὅλη ἡ ὑπόθεσις. Εἰξεύρετε ὅτι οἱ δεσμοὶ τῆς συγγενείας εἶναι τόσον ἰσχυροὶ ἐν Κορσικῇ, ὥστε παρασύρουσι πολλοὺς καὶ εἰς ἐγκλήματα... Λάβετε σᾶς παρακαλῶ γνῶσιν αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς,

Digitized by Google

τὴν ὁποίαν μοὶ ἔστειλεν ὁ εἰσαγγελεύς, διὰ νὰ βεβαιωθῆτε περὶ ὅσων σᾶς εἶπον.»

Ὁ Ὄρσος ἀνέγνω τὴν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐξετίθεντο λεπτομερῶς αἱ ὁμολογίαι τοῦ Θωμᾶ, ἀνέγνω δὲ ταὐτοχρόνως αὐτὴν καὶ ἡ Κολόμβα ὑπεράνω τῶν ὤμων τοῦ ἀδελφοῦ της.

Ἀποπερατώσασα δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀνεφώνησεν· «Ὁ Ὀρλανδούτσιο Βαρρικίνη ὑπῆγεν εἰς Βάστιαν πρὸ ἑνὸς μηνός, ὅτε ἔγεινε γνωστόν, ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ ἀδελφός μου. Θὰ εἶδε τὸν Θωμᾶν καὶ θὰ τὸν ἐπλήρωσε διὰ νὰ εἴπῃ τὰ ψεύδη αὐτά.

—Δεσποσύνη, εἶπεν ὁ νομάρχης δυσανασχετήσας, ἐξηγεῖτε τὰ πάντα δι' εἰκασιῶν ὑβριστικῶν. Νομίζετε τοῦτο κατάλληλον τρόπον πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας; Σεῖς, κύριε, εἶσθε ἀπαθέστερος· εἰπέτε μοι, τί φρονεῖτε τώρα; Πιστεύετε, ὡς ἡ δεσποσύνη, ὅτι ἄνθρωπος κατηγορούμενος διὰ πράξεις, τῶν ὁποίων ἡ ποινὴ εἶναι ἐλαφρά, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναδεχθῇ προθύμως τὴν εὐθύνην ἐγκλήματος πλαστογραφίας, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κάμῃ χάριν εἰς ἄνθρωπον ἄγνωστον εἰς αὐτόν;»

Ὁ Ὄρσος ἀνέγνω καὶ πάλιν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ εἰσαγγελέως, σταθμίζων ἑκάστην λέξιν μετὰ μεγίστης προσοχῆς· διότι ἀφ' ὅτου εἶδε τὸν δικηγόρον Βαρρικίνη δὲν ἦτο ὅσον πρὶν εὔπιστος. Τελευταῖον ὅμως ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἐθεώρει ἀποχρῶσαν τὴν ἐξήγησιν. Ἀλλ' ἡ Κολόμβα ἀνεφώνησε μετὰ σφοδρότητος·

«Ὁ Θωμᾶς Βιάγκη εἶναι ἀπατεών. Δὲν θὰ καταδικασθῇ, ἢ θὰ δραπετεύσῃ τῶν φυλακῶν, εἶμαι βεβαία!»

Ὁ νομάρχης ὕψωσε τοὺς ὤμους.

«Σᾶς ἀνεκοίνωσα, κύριε, εἶπε, τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας ἔλαβον. Ἀπέρχομαι τώρα καὶ σᾶς ἀφίνω νὰ σκεφθῆτε. Θὰ περιμείνω νὰ σᾶς φωτίσῃ ἡ ὀρθοφροσύνη σας, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ κατισχύσῃ αὐτη... τῶν εἰκασιῶν τῆς ἀδελφῆς σας.»

Ἀφ' οὗ εἶπεν ὀλίγα τινὰ πρὸς δικαιολογίαν τῆς Κολόμβας, ὁ Ὄρσος ἐπανέλαβεν, ὅτι μόνον ἔνοχον ἐθεώρει πλέον τὸν Θωμᾶν.

Ὁ νομάρχης εἶχεν ἐγερθῇ, ὅπως ἀπέλθῃ.

«Ἂν δὲν ἦτο τόσον ἀργά, εἶπε, θὰ σᾶς ἐπρότεινα νὰ ἔλθητε μαζί μου, διὰ νὰ σᾶς δώσω τὴν ἐπιστολὴν τῆς μὶς Νέβιλ... Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, θὰ ἠδύνασθε νὰ εἴπητε εἰς τὸν κ. Βαρρικίνη ὅ τι πρὸ μικροῦ εἴπετε πρὸς ἐμέ, καὶ τὰ πάντα θὰ ἐτελείωναν.

— Ποτὲ ὁ Ὄρσο Δέλλα Ῥέββια δὲν θὰ πατήσῃ εἰς οἰκίαν ἑνὸς Βαρρικίνη! ἀνέκραξεν ἔξαλλος ἡ Κολόμβα.

— Ἡ δεσποσύνη εἶναι τὸ *γκεσέμι*[1]) τῆς οἰκογενείας, καθὼς φαίνεται, εἶπε σκωπτικῶς ὁ νομάρχης.

— Κύριε, εἶπεν ἡ Κολόμβα μὲ φωνὴν σταθεράν, σᾶς ἀπατῶσι. Δὲν γνωρίζετε τὸν δικηγόρον. Εἶναι πονηρότατος καὶ δολιώτατος ἄνθρωπος. Σᾶς ἱκετεύω, μὴ ἀναγκάζετε τὸν Ὄρσο νὰ πράξῃ ὅ τι θὰ τοῦ φέρῃ αἰώνιον αἶσχος.

— Κολόμβα! ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσος, τὸ πάθος σὲ κάμνει νὰ παραλογίζεσαι.

— Ὄρσο! Ὄρσο! σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸ κιβώτιον ποῦ σοῦ παρέδωκα, ἄκουσέ με, σὲ ἱκετεύω. Μεταξὺ σοῦ καὶ τῶν Βαρρικίνη μεσολαβεῖ αἷμα· μὴν ὑπάγῃς εἰς τὴν οἰκίαν του!

— Ἀδελφή μου!

— Ὄχι, ἀδελφέ μου, μὴ ὑπάγῃς, εἰδ' ἄλλως θὰ φύγω καὶ ἐγὼ ἀπὸ ἐδῶ καὶ δὲν θὰ μὲ ἐπανίδῃς πλέον... Ὄρσο, λυπήσου με!»

Καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα.

«Λυποῦμαι τὰ μέγιστα, εἶπεν ὁ νομάρχης, βλέπων ὅτι τόσον παραδόξως σκέπτεται ἡ δεσποσύνη Δέλλα Ῥέββια. Ἀλλὰ θὰ τὴν μεταπείσητε, δὲν ἀμφιβάλλω.» Καὶ ὑπανοίξας τὴν θύραν ἐστάθη· ἐφαίνετο ὅτι ἀνέμενε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ὁ Ὄρσο.

«Δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν ἀφήσω τώρα, εἶπεν ὁ Ὄρσος. Αὔριον, ἄν...

— Θὰ ἀναχωρήσω πολὺ ἐνωρίς, ἀπεκρίθη ὁ νομάρχης.

— Τοὐλάχιστον, ἀδελφέ μου, ἀνεφώνησεν ἡ Κολόμβα ἱκετικῶς συνάπτουσα τὰς χεῖρας, περιμείνατε ὡς αὔριον τὸ πρωΐ. Ἀφετέ με νὰ ἀναθεωρήσω τὰ ἔγγραφα τοῦ πατρός μας...Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε τοῦτο.

— Πολὺ καλά, κύτταξέ τα ἀπόψε, ἀλλ' εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θὰ μὲ σκοτίζῃς πλέον μὲ τὸ ἀλλόκοτον αὐτὸ μῖσός σου... Σᾶς ζητῶ μυριάκις συγγνώμην, κύριε νομάρχα... Καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι τόσον καλά... Καλλίτερον θὰ ἦτο ἂν τὸ ἀναβάλωμεν δι' αὔριον.

— *Ἐν νυκτὶ βουλή*, εἶπεν ὁ νομάρχης ἀναχωρῶν. Ἐλπίζω αὔριον νὰ παύσωσιν ὅλοι οἱ ἐνδοιασμοί σας.

— Σαβερία, ἐφώναξεν ἡ Κολόμβα, πάρε τὸ φανάριον καὶ ἀκολούθησαι τὸν κύριον νομάρχην. Θὰ σοῦ δώσῃ μίαν ἐπιστολὴν διὰ τὸν ἀδελφόν μου.»

Προσέθηκε δὲ καὶ ὀλίγας λέξεις, τὰς ὁποίας μόνη ἡ Σαβερία ἤκουσε.

«Κολόμβα, εἶπεν ὁ Ὄρσος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ νομάρχου, πολὺ μὲ ἐλύπησες. Δὲν θὰ ἠμπορέσῃς λοιπὸν ποτὲ νὰ ἴδῃς ὅ τι εἶναι ὁλοφάνερον;

— Μοῦ ἐδώκατε καιρὸν ὡς αὔριον, ἀπεκρίθη ἐκείνη. Εἶναι ὀλίγη ἡ προθεσμία, ἀλλὰ δὲν ἔχασα ἀκόμη πᾶσαν ἐλπίδα.»

Εἶτα δὲ λαβοῦσα δέσμην κλειδίων ἀνέβη δρομαία εἰς ἓν τῶν δωματίων τοῦ ἀνωγαίου. Ἐκεῖ δὲ ἠκούσθη ἀνοίγουσα ἐν σπουδῇ συρτάρια, καὶ

[1]) Tintinajo καλοῦσιν ἐν Κορσικῇ τὸν ὁδηγὸν τοῦ ποιμνίου κωδωνοφόρον κριόν, καὶ μεταφορικῶς τὸ μέλος τῆς οἰκογενείας τὸ διευθῦνον αὐτὴν ἐν σοβαραῖς περιστάσεσι.

Digitized by Google

ἐρευνῶσα ἔν τινι γραφείῳ, ἐν ᾧ ὁ συνταγματάρχης ἐφύλαττεν ἄλλοτε τὰ ἀναγκαῖα τῶν ἐγγράφων.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

(Συνέχεια, βλ. σ. 74)

Ἂν εἰς τὸ τέλος ἑκάστης ἑξαμηνίας οἱ ἀδελφοὶ Μαρκίδαι ἐποιοῦντο ἢ μὴ ὑπομνήσεις τῆς *Ἐφημερίδος* εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς, ἀγνοοῦμεν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἢ μόνον 52 φύλλα καὶ ταῦτα τοῦ α' ἑξαμήνου τοῦ 1793· ἐν τῇ σειρᾷ ὅμως αὐτῶν βλέπομεν ἑτέραν τοιαύτην ὑπόμνησιν· αὕτη, ἀπαντῶσα ἐν τέλει τοῦ 46 φύλλου, ἤτοι ἐν τέλει τῆς 476 σελίδος τῆς *Ἐφημερίδος*, ἔχει ὧδε, «μὲ τὸ νὰ ἐπαραπονέθησαν διάφοροι τὸ νὰ λαμβάνουν ἄκαιρα τὰς Ἐφημερίδας, πρέπει νὰ φανερόσωμεν ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι σφάλμα ἐδικόν μας, ἀμὴ συμβαίνει μὲ τὸ νὰ μὴ στέλνονται τὰ ὀνόματα εἰς τὸν πρέποντα καιρόν. Τὸ λοιπὸν παρακαλοῦμεν ὁποῦ διὰ τὸ μέλλον ἑξάμηνον, ὁποῦ ἀρχίζει τὴν πρώτην τοῦ ἐρχομένου Ἰουλίου, νὰ σταλθῶσι τὰ ὀνόματα πρώϊμα διὰ νὰ τυπωθῶσι κατὰ τὸ πρέπον, καὶ τότε εἴμεθα βέβαιοι πῶς δὲν θέλει παραπονεθῇ κανείς.»

Ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ὑπομνήσεων τούτων ὑπεμφαίνεται ἀμφιβολία τις τοῦ ἐκδότου τῆς *Ἐφημερίδος* περὶ τῶν πρὸς αὐτὴν διαθέσεων τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς· καταδείκνυται τὸ ἀσταθὲς καὶ μὴ δεδηλωμένον ἔτι τῶν πρὸς αὐτὴν συμπαθειῶν τοῦ δημοσίου, οὗ ἕνεκα ὁ ἐκδότης αὐτῆς εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην, νὰ ὑπομνήσῃ τὴν προσεχῆ λῆξιν τοῦ α' ἑξαμήνου, καὶ παρακαλέσῃ τοὺς ἑξάμηνον πληρώσαντας συνδρομὴν νὰ δηλώσωσιν ἐν καιρῷ, ἂν σκοποῦσι τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῆς, ὅτε ν' ἀποστείλωσι τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς διὰ τὸ β' ἑξάμηνον· ἐν τῇ δευτέρᾳ διαφαίνεται τὸ ἀνέφελον, ὡς εἰπεῖν, τοῦ βίου τῆς *Ἐφημερίδος*, τὸ σταθερὸν καὶ δεδηλωμένον τῶν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ πρὸς αὐτὴν συμπαθειῶν καὶ σχέσεων τοῦ δημοσίου, ὅπερ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Dallaway, ἐλογίζετο αὐτὴν «μέγα τι μαντεῖον καὶ ἀπλήστως ἀνεγίνωσκεν αὐτήν», πρὸς δὲ ἐμφαίνεται τὸ ἀπρόσκοπτον αὐτῆς ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν. Οἱ ἐκδόται τῆς *Ἐφημερίδος* δὲν εὕρηνται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐρωτήσωσι τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς, ἐὰν θὰ ἐξακολουθήσωσιν ἢ μὴ παρέχοντες αὐτοῖς τὴν ὑλικὴν αὐτῶν συνδρομήν· περὶ τούτου εἰσὶν ἐξησφαλισμένοι μετὰ τριακοντάμηνον δημοσιογραφικὸν βίον· δὲν παραπονοῦνται οὔτε διὰ τὸ περιωρισμένον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς, οὔτε διὰ τὸ ἀπρόθυμον αὐτῶν εἰς τὴν τοῦ τιμήματος τῆς συνδρομῆς καταβολήν, δὲν ἐκφέρουσι τό, ὡς εἰπεῖν, στερεότυπον πρόσκλαυμα τῶν πλείστων ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, παραπονουμένων διὰ τὸ ἀπρόθυμον τῶν συνδρομητῶν εἰς ἔγκαιρον καταβολὴν τοῦ τιμήματος τῆς συνδρομῆς. Ἐν τῇ λήξει τοῦ α' ἑξαμήνου τοῦ 1793 οἱ ἐκδόται τῆς *Ἐφημερίδος* οὐδὲν εἶχον παράπονον νὰ διατυπώσωσιν, ἀλλ' ὤφειλον νὰ δικαιολογηθῶσιν ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, (μετὰ ῥητὰ μάλιστα ἐκ μέρους αὐτοῦ παράπονα διὰ τὴν μὴ ἔγκαιρον τῆς *Ἐφημερίδος* ἀποστολήν,) διὰ τὰς ἐλλείψεις τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ φύλλου αὐτῶν· ὅθεν οὐχὶ ἀπιθάνως δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι καὶ περαιτέρω τῆς 28 Ἰουνίου 1793 ἐβίωσεν ἡ *ἐφημερίς*, ἧς ὁ πρὸ τῆς 4 Ἰανουαρίου 1793 βίος τυχαίως πως ἐξηκριβώθη ἐκ τῆς ἀνευρέσεως φύλλων τινῶν, τέως παρερριμμένων ἔν τινι γωνίᾳ τῶν Τρικκάλων, καὶ περὶ οὗ οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ ἐκφράσῃ ἔστω καὶ ἁπλῆν ὑπόνοιαν, ἂν καὶ ἡ ἔλλειψις *εἰδήσεως* ἐν τῷ ά ἀριθμῷ τοῦ 1793 προὐκάλει ταύτην καὶ καθωδήγει εἰς ἀναζήτησιν φύλλων τῆς ἐφημερίδος προγενεστέρων τῆς 4 Ἰανουαρίου 1793. Ἄπορον πῶς ταῦτα ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ σώματι τοῦ 1793 ἔλλειψις σημειώσεως περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς καταβλητέας συνδρομῆς διέλαθον τὴν προσοχὴν τῶν περὶ τῆς *Ἐφημερίδος* γραψάντων, οἵτινες διέγραψαν τέλεον τὸν πρὸ τοῦ 1793 βίον αὐτῆς, ἐν ᾧ εἶχον ὑπ' ὄψει προφανεστάτας ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου ἐνδείξεις. Ἄρα οὐδόλως ἄπορον, ἂν ὡς περὶ τοῦ πρὸ τῆς 4 Ἰανουαρίου 1793 παρελθόντος τῆς *Ἐφημερίδος*, οὕτω καὶ περὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς μετὰ τὴν 28 Ἰουνίου ἰδίου ἔτους οὐδὲν ὑπέθεντο ἀλλ', ἀρκεσθέντες εἰς τὰ προχείρως παρατυχόντα αὐτοῖς φύλλα τῆς *Ἐφημερίδος*, ἀπέδωκαν αὐτῇ τοσαύτην μόνον διάρκειαν, ὅσην ἐξεπροσώπουν οἱ ὑπ' ὄψει αὐτῶν περιελθόντες ἀριθμοί. Τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐναντίαν τῶν τέως περὶ τῆς *Ἐφημερίδος* προγραψάντων σχηματίσαντες ἰδέαν, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ὧδε τοὺς λόγους τοὺς πείθοντας ἡμᾶς περὶ διαρκείας τῆς *Ἐφημερίδος* πέρα τῆς 28 Ἰουνίου 1793.

Ὁ Ἀθανάσιος Σταγειρίτης, οὗ προεμνήσθημεν, ἐν τῇ *ἱστορίᾳ τῶν ἐφημερίδων*, ἣν διὰ τῆς *Καλλιόπης* ἐδημοσίευσε, περὶ τῆς *Ἐφημερίδος* γράφει τάδε, «κατὰ τὸ 1798 ἐξέδωκεν ὁ κύριος Πούλιος ἄλλην ἐν Βιέννῃ, ἥτις ἔπαυσε μετ' ὀλίγον διὰ τὰ τότε νεανιεύματα,» ἐξ ὧν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐν τῇ χρονολογίᾳ τῆς ἐκδόσεως εἰσκωμάσαντος παροράματος, ἔχομεν τὸν λόγον, δι' ὃν ἔπαυσεν ἡ τῆς *Ἐφημερίδος* ἔκδοσις, καὶ σχετικὴν ἅμα πληροφορίαν περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐπῆλθεν ἡ ἀκούσιος αὐτῆς παῦσις.

Τὴν τῆς *Ἐφημερίδος* παῦσιν, ἀποδίδων ὁ Ἀθανάσιος Σταγειρίτης *εἰς τὰ τότε νεανιεύματα*, χειραγωγεῖ ἡμᾶς εἰς εὕρεσιν τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐπῆλθεν αὕτη, κατ' ἀκολουθίαν δὲ εἰς τὸν ὡς ἔγγιστα ὁρισμὸν τοῦ χρόνου τῆς διαρκείας τοῦ φύλλου τούτου.

Digitized by Google

Διὰ τῆς φράσεως «τὰ τότε νεανιεύματα» ὁ Σταγειρίτης έννοεῖ τὰς ὑπὲρ τῆς ἐθνεγερσίας ἐνεργείας Ῥήγα τοῦ Φεραίου, αἷς ἐπηκολούθησεν ἡ ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως σύλληψις καὶ ἔκδοσις αὐτοῦ τῇ Τουρκίᾳ, καὶ ἡ εἰς ἰσόβιον ἐκ τῶν αὐστριακῶν κτήσεων ὑπερορία τῶν ἀδελφῶν Μαρκιδῶν, ὧν καὶ τὸ τυπογραφεῖον διελύθη κατὰ τὸ 1798, διαταγῇ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ἐξετυπώθησαν τά τε ποιήματα καὶ αἱ ἐπαναστατικαὶ τοῦ Ῥήγα προκηρύξεις, (ἴδε Α. Π. Βρετοῦ νεοελλ. φιλολ. τόμ. β' σελ. 323, ἐν ᾗ ὅμως ἐσφαλμένως σημειοῦται, ὅτι πρῶτον πόνημα ἐκτυπωθὲν ἐν τῷ τυπογραφείῳ τούτῳ ἦν τὸ καλενδάριον τοῦ 1795, ἐν ᾧ προϊὸν τοῦ τυπογραφείου τούτου εἶνε καὶ ἡ *Ἐφημερίς*, ἧς ἡ ἔκδοσις ἤρξατο τῷ 1791).

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν πληροφοριῶν τούτων καὶ τῶν πρὸ βραχέως ἐκτεθεισῶν σκέψεων δυνάμεθα οὐκ ἀπιθάνως νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ *Ἐφημερὶς* ἑπταετῆ διήνυσε βίον, καθ' ὅσον μάλιστα οἱ ὑπὲρ τῆς ἐθνεγερσίας ἐργαζόμενοι κατὰ τοὺς τότε χρόνους ἄνδρες δὲν ἠδύναντο κατὰ τὸ ὀξὺ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν στάδιον νὰ ἐγκαταλείψωσιν καὶ εἰκῇ τὸ κράτιστον τῶν ὅπλων αὐτῶν.

Τὸν περὶ διαρκείας τῆς *Ἐφημερίδος* ἰσχυρισμὸν ἡμῶν τοῦτον κρατύνουσι καὶ τὰ ἑπόμενα·

Ὁ μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire χρονολογικῶς δευτέραν ἑλληνικὴν ἐφημερίδα ἀνέγραψεν ἀνώνυμόν τι φύλλον, ἱδρυθὲν δῆθεν τῷ 1796 ὑπὸ Ῥήγα τοῦ Φεραίου ἐν Βιέννῃ, οὗ δὲν ἠδυνήθη, λέγει, νὰ ἀνεύρῃ τὸ ὄνομα, παρέπεμψε δὲ εἰς ἐπίρρωσιν τῶν λόγων αὐτοῦ τούτων, εἰς τὸ Univers (la Grèce moderne p. 404) καὶ εἰς τὸν Moniteur universel (primidi messidor an. VI).

Ἡ ἀναδρομὴ εἰς τὰς πηγὰς ταύτας ἀντὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ὑπάρξεως καὶ ἑτέρας ἐν Βιέννῃ ἐφημερίδος κατὰ τοὺς τότε χρόνους, κρατύνουσι τὸν ἰσχυρισμὸν ἡμῶν περὶ διαρκείας τῆς *Ἐφημερίδος* καὶ δημιουργοῦσι σφόδρα πιθανὴν ὑπόθεσιν τοῦ ὅτι ἅπας ὁ ἐν τῷ Univers καὶ τῷ Moniteur λόγος περὶ ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἐκδιδομένης ἐν Βιέννῃ κατὰ τοὺς τότε χρόνους βάσιν ἔχει τὴν *Ἐφημερίδα* τῶν ἀδελφῶν Μαρκιδῶν Πουλίου.

Ἐξετάσωμεν ἑκατέραν τῶν ὑπὸ τοῦ μαρκησίου de Queux de Saint—Hilaire ἐπικληθεισῶν μαρτυριῶν.

Ναὶ μὲν ἐν σελίδι 404 τοῦ Univers περὶ τοῦ Ῥήγα Φεραίου ἀναγινώσκομεν, « ἐν ἔτει 1796, ὑπηρετῶν παρὰ τῷ ἡγεμόνι τῆς Βλαχίας Μιχαὴλ Σούτσῳ, μετέβη εἰς Βιένννην, ὅπου ὑπέθετεν ὅτι ἐδύνατο μετὰ μείζονος ἐλευθερίας νὰ ἐργασθῇ συντόνως ὑπὲρ τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν δὲ εἶχεν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας, καὶ μετὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀρχῶν τοῦ Διευθυντηρίου... Τότε δ' ἐτύπωσε καὶ τὴν μετάφρασίν του τῆς περιηγήσεως τοῦ Ἀναχάρσιδα καὶ ἐδημοσίευσεν (il publiait) ἑλληνικήν τινος ἐφημερίδα·» ταῦτα ὅμως εἰσὶ τὸ πλεῖστον ἡμαρτημένα καὶ ἀνακριβῆ.

Ἐν πρώτοις ἡμαρτημένως ἔχει ἡ διδομένη πληροφορία ὅτι ὁ Ῥήγας προσελήφθη ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ὁσποδάρου τῆς Βλαχίας Μιχαὴλ Σούτζου καὶ ὅτι διετέλει ἐν αὐτῇ τῷ 1796. Ναὶ μὲν ὁ Μιχαὴλ Σοῦττος ἡγεμόνευσεν ἐν Βλαχίᾳ, καὶ οὐχὶ ἅπαξ ἀλλὰ δίς, ἡγεμόνευσεν ὅμως ἐν ἐποχαῖς προγενεστέραις τοῦ 1796.-Κατὰ τὸ 1796 τῆς Βλαχίας ἡγεμόνευεν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης. - Τοῦ Μιχαὴλ Σούτσου ἡ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν Βλαχίᾳ ἡγεμονείας καθαίρεσις ἐπετεύχθη ταῖς ῥᾳδιουργίαις τοῦ διαδεξαμένου αὐτὸν Νικολάου Μαυρογένους, εἰς οὗ τὴν ὑπηρεσίαν εἰσῆλθεν ὁ Ῥήγας τῷ 1786 ὡς ἰδιαίτερος τούτου γραμματεύς, παρ' ᾧ καὶ παρέμεινεν ἄχρι τοῦ 1790, ἤτοι ἄχρι τοῦ οἰκτροῦ τέλους τοῦ προστάτου καὶ προϊσταμένου αὐτοῦ Νικολάου Μαυρογένους, καρατομηθέντος ἐν Σιστοβίῳ ἐκ διαταγῆς τοῦ τότε Μ. Βεζύρου Χασὰν πασσᾶ τοῦ ἐκ Ῥουστσουκίου. Ἐσφαλμένη ἐπίσης τυγχάνει καὶ ἡ ἑτέρα πληροφορία, ὅτι ὁ Ῥήγας μετέβη εἰς Βιέννην τὸ πρῶτον τῷ 1796· ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Αὐστρίας γινώσκομεν αὐτὸν διατρίβοντα ἀπὸ τοῦ 1790, ἔνθα προσέφυγεν ἅμα τῇ καρατομήσει τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τὰς διατριβὰς ποιούμενος ἐξέδοτο οὗτος τῷ 1790, τύποις μὲν τοῦ Βαουμεϊστέρου « ἀπάνθισμα φυσικῆς διὰ τοὺς ἀγχίνους καὶ φιλομαθεῖς ἕλληνας, ἐκ τῆς γερμανικῆς καὶ γαλλικῆς διαλέκτου (τοῦτο) ἐρανισθείς,» τύποις δὲ τοῦ Τράττνερ, « σχολεῖον τῶν ντελικάτων ἐραστῶν, ἤτοι βιβλίον ἠθικὸν περιέχον τὰ περιεργότερα συμβεβηκότα τῶν ὡραιοτέρων γυναικῶν», ὅπερ ἐκ τῆς γαλλικῆς μεθερμήνευσεν. Ἀνακριβὴς ἐπίσης ἡ πληροφορία ὅτι μετέφρασεν ὁ Ῥήγας τὸν Ἀνάχαρσιν· τοῦ ἔργου τούτου τὴν μετάφρασιν ἤρξατο ὁ ἐκ Ζακύνθου Γεώργιος Βενδότης, ὃς καὶ ἀρκούντως εἶχε προχωρήσει, ὅτε κατέλαβεν αὐτὸν ὁ θάνατος· ὁ Ῥήγας συνεπλήρωσε τότε τὸ ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ ἀρξάμενον ἔργον, μεταφράσας δὲ τὰ κεφάλαια λέ, μέχρι τοῦ λθ', καὶ ἀναθεωρήσας τὸν ὅλον Δον τόμον ἐξέδοτο αὐτὸν ἐν Βιέννῃ τῷ 1797 πρὸς ὄφελος τῆς χήρας καὶ τῶν ὀρφανῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ (ἴδε Διον. Φωτεινοῦ ἱστορ. τῆς παλ. Δακίας τόμ. β'. Nouvelle biographie générale tom 42 p. 98--101. Α. Π. Βρετοῦ νεολλ. φιλολ. τόμ. β'. βιογραφ. Ῥήγα Φεραίου ἐν Ἀθήναις 1860). Ἀφ' οὗ αἱ περὶ τοῦ Ῥήγα πληροφορίαι τοῦ Univers ἐλέγχονται οὕτως ἐσφαλμέναι καὶ ἀνακριβεῖς, δικαιούμεθα μετ' ἐνδοιασμοῦ νὰ ἀπίδωμεν ἐπὶ τὴν τελευταίαν πλη-

Digitized by Google

ροφορίαν ἣν δίδωσιν ἡμῖν περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐθνομάρτυρος ἐκδόσεως ἐφημερίδος.

Προσεκτικωτέρα πως ἐνδιατριβὴ ἐπὶ τῶν γραφομένων τοῦ Univers αἴρει τὸν ἐνδοιασμόν, καὶ καταδείκνυσι τὸν μαρκήσιον de Queux de Saint-Hilaire αὐθαίρετον ἐξαγαγόντα συμπέρασμα ἐκ τῶν γραφέντων ἐν αὐτῷ. Ἐν τῷ Univers δὲν λέγεται ὅτι ὁ Ῥήγας ἵδρυσεν, ἀλλὰ σημειοῦται ὅτι ἐξέδοτο ἐφημερίδα· ἡ λεπτὴ αὕτη διάκρισις, ἡ γεννῶσα τὴν σφόδρα πιθανὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὁ Ῥήγας, ὡς καὶ ἄλλοι τῶν τότε ἐν Βιέννῃ ὁμογενῶν λογίων, εἰργάσθη ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* τῶν Μαρκιδῶν Πουλίου, παρωράθη ὑπὸ τοῦ μαρκισίου de Queux, ἐκ τούτου δὲ ἐδημιουργήθη ἡ ὑπόθεσις ἱδρύσεως καὶ ἑτέρας ἐν Βιέννῃ ἑλληνικῆς ἐφημερίδος κατὰ τὸ 1796.

Τὸν ἰσχυρισμὸν ἡμῶν τοῦτον ἐνισχύει καὶ ἡ ἐξέλεγξις τῆς ἑτέρας πηγῆς, εἰς ἣν πρὸς ἐπίῤῥωσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ μεταδοθείσης πληροφορίας ἔγνω νὰ παραπέμψῃ ὁ μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire. Κατὰ τὴν *Ἐθνικὴν ἐφημερίδα ἢ παγκόσμιον Μηνύτορα* (Gazette nationale, ou le Moniteur Universel) τῆς πρώτης messidor τοῦ ϛ' ἔτους τῆς δημοκρατίας, ἱδρυτὴς ἐφημερίδος ἑλληνικῆς ἐν Βιέννῃ, ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἦν οὐχὶ ὁ Ῥήγας, ἀλλά τις Πιετὲν (;) εἷς τῶν ὀκτὼ ἀνδρῶν τῶν συλληφθέντων τῷ 1798 ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς ἀστυνομίας συνεπείᾳ τῶν παραστάσεων τῆς Πύλης. Ὁ Πιετὲν οὗτος κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ γαλλικοῦ φύλλου, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ ἐκ Σεμλίνου ἀνταποκριτοῦ αὐτοῦ, δὲν ἐξεδόθη τοῖς Τούρκοις ἕνεκα τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ ὡς αὐστριακοῦ ὑπηκόου, ἀλλὰ μετὰ δύο ἄλλων, ἐπίσης αὐστριακῶν ὑπηκόων, κατεδικάσθη εἰς ἀειφυγίαν ἐκ τῶν αὐστριακῶν κτήσεων. Ἰδοὺ ἀκριβὴς μετάφρασις τοῦ σχετικοῦ χωρίου τῆς ἐν τῷ Μηνύτορι ἀλληλογραφίας.

«Εἴδομεν διερχομένους ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως ὀκτὼ Ἕλληνας συλληφθέντας ἐν Βιέννῃ... καὶ αἰτήσει τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας ἐκδοθέντας τῇ Πύλῃ, ὡς ὑπηκόους τοῦ Σουλτάνου. Ἦσαν δεδεμένοι ἀνὰ δύο καὶ συνωδεύοντο ὑπὸ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος, ἀποτελουμένου ἐξ εἰκοσιτεσσάρων στρατιωτῶν, δύο δεκανέων, ἑνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ καὶ ἑνὸς ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου. Ψυχὴ τοῦ κόμματος εἰς ὃ ἀνῆκον οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνοι ἦν ἀνήρ τις ὀνόματι Ῥήγας, πλούσιος ἔμπορος ἐκ Βλαχίας, ὅστις καὶ παίδευσιν εἶχεν ἔξοχον καὶ πόθον μέχρι μανίας σχεδὸν ἐξικνούμενον πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος του, ἣν πάλαι ποτὲ ᾤκουν ἄνδρες ἐλεύθεροι. Τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀνέφλεξαν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. Ἔγραφε δ' ὁ Ῥήγας μάλιστα τήν τε ἑλληνικὴν καὶ τὴν γαλλικήν· ἦν ποιητὴς ἅμα καὶ μελοποιός, ἠσχόλει δ' ἀσμενέστατα περὶ τὴν συγκριτικὴν γεωγραφίαν, συντάξας καὶ πίνακα γεωγραφικὸν τῆς Ἑλλάδος συμπάσης, ἐν ᾧ ἐσημειοῦντο πλὴν τῶν συγχρόνων ὀνομάτων καὶ τὰ παλαιὰ Ἑλληνικὰ πάντων τῶν τόπων τῶν ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἱστορίας γνωστῶν... Ὁ Ῥήγας συγκατελέγετο εἰς τοὺς συλληφθέντας ὀκτὼ Ἕλληνας, ὧν πέντε θὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν Πύλην, τῶν ἐπιλοίπων τριῶν καταδικασθέντων ὡς ὑπηκόων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας εἰς ἀειφυγίαν· τούτοις δὲ συναριθμεῖται καὶ ὁ Pietin, ὅστις ἐξέδιδεν ἐπί τινα χρόνον ἑλληνικήν τινα ἐφημερίδα καὶ εὐδοκίμως μετέφρασε πολλὰ συγγράμματα.»

Αὗται αἱ διὰ τοῦ Μηνύτορος μεταδοθεῖσαι πληροφορίαι περὶ τῶν συλληφθέντων τῷ 1798 ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς ἀστυνομίας συνεπείᾳ παραστάσεων τῆς Πύλης· γινώσκοντες ὅτι οἱ ἀδελφοὶ *Πούλιοι* κατὰ τὴν εἰς τοὺς Τούρκους ἔκδυσιν τοῦ Ῥήγα ἐξωστρακίσθησαν τῶν αὐστριακῶν κτήσεων, δυνάμεθα οὐκ ἀπιθάνως νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἐν τῷ *Παγκοσμίῳ Μηνύτορι* τοῦ 1798, πιθανῶς ἐξ ἀβλεψίας τῶν στοιχειοθετῶν ἢ ἐξ ἡμαρτημένης ἀναγνώσεως τὸ ὄνομα *Πούλιος* παρεμορφώθη εἰς *Πιετέν*, καὶ ὅτι, καθ' ἃ ἤδη εἴπομεν, ἅπας ὁ περὶ ἄλλης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος, ἐκδοθείσης δῆθεν ἐν Βιέννῃ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, λόγος, βάσιν ἔχει τὴν *Ἐφημερίδα* τῶν Μαρκιδῶν Πουλίου, ἧς ἡ ἔκδοσις παρετάθη πάντως ἄχρι τοῦ 1798.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀναφορικῶς τῷ χρόνῳ τῆς διαρκείας τοῦ φύλλου τούτου· ἐξετάζοντες ἤδη τήν τε ἐσωτερικὴν αὐτοῦ, ὡς εἰπεῖν, κατάστασιν, καὶ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, ὡς πρὸς τοῦτο μὲν σημειοῦμεν ὅτι ἡ *Ἐφημερὶς* ἐξεδίδετο δὶς τῆς ἑβδομάδος εἰς σχῆμα μικρὸν ὄγδοον, προσεγγίζον τῷ δωδεκάτῳ, ἐκ 16 σελίδων, ὧν ἑκάστη ἀπηρτίζετο ἐκ 31 στίχων, ὧν ἕκαστος συνεκροτεῖτο ἐκ 36 γραμμάτων. Ἅπαντα ὅμως τὰ τεύχη αὐτῆς δὲν ἦσαν ἰσόπαχα, ἤτοι δὲν περιελάμβανον ἰσαρίθμους σελίδας, ἀλλὰ τινὰ μὲν τούτων κατὰ μὲν τὸ 1791 συνεκροτοῦντο ἐκ 4 ἢ 6, κατὰ δὲ τὸ 1793 ἐκ 16, τινὰ ἐξ 8, καὶ ἄλλα ἐξ 20 σελίδων, ἤτοι ὁ ὄγκος ἑκάστου τεύχους ηὐξάνετο ἢ ἐμειοῦτο κατὰ λόγον τῆς πληθύος ἢ μὴ τῶν εἰς μετάδοσιν προχείρων πολιτικῶν εἰδήσεων. Ὡς πρὸς ἐκεῖνο δέ, ἤτοι ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν ἢ ποιότητα τοῦ φύλλου, παρατηροῦμεν ὅτι οἱ ἐκδόται τῆς *Ἐφημερίδος*, κατὰ τὸ α' ἑξάμηνον τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς, οὐδαμῶς σχεδὸν ἀπεμακρύνθησαν τῆς θέσιν οἱονεὶ προγράμματος ἐπεχούσης ἐπιγραφῆς αὐτῆς, καὶ ἠσχολήθησαν περὶ τὴν ἄνευ σχολίων ἀπάνθησιν τῶν ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἀξιολογωτάτων γεγονότων, ἀπεμακρύνθησαν δὲ τοῦ προγράμματος αὐτῶν μόνον ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὸ οἰκτρὸν τέλος Λουδοβίκου τοῦ ιϛ', ὅτε ἐξέκλινάν πως εἰς ἐπίκρισιν τῶν γενομέ-

Digitized by Google

νων, καὶ δὴ εἰς ἔμμετρον ἐπιμομφὴν τῆς τελεσθείσης βασιλοκτονίας, δημοσιεύσαντες ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 8 φύλλῳ τῆς *Ἐφημερίδος*, τῷ ἐκδοθέντι τῇ 28 Ἰανουαρίου 1793, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *ἡρωϊκοὶ στίχοι εἰς Γάλλους* 53 στίχους ἐν ἡρωϊκῷ ἑξαμέτρῳ συντεταγμένους, ὧν οἱ πρῶτοι πέντε ἔχουσιν ὧδε,

Αἶ! Αἶ! Γάλλων λαέ, ἀνάκτων αἵμασι χαίρων,
τίφθ' οὕτως οἴκτιστον ἀπώλεσσας μενεαίνων
χείρεσσιν φονικῆσιν ἄνακτ' ἠΰν τε μέγαν τε;
τίσειας βασιλῆος ἀθώου αἷμα, κελαινόν,
βαλλόμενος βελέεσι διοτρεφέων βασιλήων.

Ὁλόκληρον τὸ ποίημα τοῦτο μετετύπωσεν ἤδη ἡ *Πανδώρα* (τόμ. ιζ'), ἔνθα καὶ μακρὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν φύλλων τοῦ α' ἑξαμήνου τοῦ 1793 μετηνέχθησαν· ἕτερον ἀπόσπασμα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ 1791 ἐδημοσίευσεν ἡ παρ' ἡμῖν *Ἐφημερὶς* ἐν τῷ φύλλῳ αὐτῆς τῆς 19 ὀκτωβρίου 1883, ὥστε ἄσκοπον καὶ περιττὸν κρίνομεν νὰ πληρώσωμεν ματαίως τὸν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* χῶρον πρὸς ὑπόδειξιν τῶν βαρβαρισμῶν καὶ σολοικισμῶν τῆς ἐν τῷ παρελθόντι αἰῶνι *Ἐφημερίδος* καὶ τοῦ ὕφους τῆς τότε ἐν ἐφημερίσι γραπτῆς γλώσσης.

[Ἕπεται συνέχεια.]

X.

Ο ΤΡΑΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Πρωΐαν τινὰ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος διῆλθον ἐκ τῶν παρὰ τὴν Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων παραπηγμάτων τοῦ στρατοῦ· σφοδρότατος ἔπνεεν ἄνεμος· οἱ σκοποὶ ἐφρούρουν ἐπὶ γηλόφων παρὰ τὴν ὁδὸν ἀκίνητοι, κρατοῦντες τὸ ὅπλον· τὸ εὐρὺ πεδίον ἦτο ἔρημον ἀνδρῶν· εἷς λόχος ἀνεχώρει πρὸς ἀσκήσεις ῥίμματος ἠχούσης τῆς σάλπιγγος, προηγεῖτο δὲ ὁ τράγος τοῦ συντάγματος, ὁ περιώνυμος τράγος, ὃν καὶ ἐφημερίδες ἐξύμνησαν καὶ ἡ ποίησις.

Ἐφ' ὅσον προὐχώρουν μεγαλειτέραν ἔβλεπον κίνησιν καὶ ζωηρότητα· ἀγνοῶ πῶς εἶχε διαδοθῇ ὅτι τὸ σύνταγμα ἔμελλε νὰ κινήσῃ κατεσπευσμένως εἰς τὰ σύνορα· τινὲς τῶν γενναίων στρατιωτῶν ὅπως πανηγυρίσωσι τὸ εὐάρεστον ἄγγελμα ἤρχισαν τὸν χορὸν κλέφτικα ᾄδοντες ᾄσματα· ἐσκίρτων, ἐπήδων ὡς δορκάδες, τοῦ πρώτου διὰ *λεβέντικης* κινήσεως τῆς χειρὸς σείοντος τὸ μανδήλιόν του· τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρ' αὐτοὺς διῆλθε νέος τις πολιτικὰ ἐνδύματα φορῶν.

— Τὸ τραγοῦδί του! ἠκούσθη φωνὴ πλήρης εἰρωνείας.

Ἀμέσως δὲ τῶν στρατιωτῶν τις ἤρχισε πρὸς τὸν ῥυθμὸν τοῦ χοροῦ σκωπτικώτατον δίστιχον ἀπευθυνόμενον εἰς τὸ ἄχαρι ἐξωτερικὸν τοῦ διαβάντος· αἱ λέξεις ὅμως ἐπνίγοντο ὑπὸ τῶν καγχασμῶν καὶ μόνη μέχρι τῆς θέσεως ὅπου ἤμην, ἐξικνεῖτο εὐδιακρίτως εἰς τὸ οὖς μου ἡ σαρκαστικὴ ἐπῳδός.

Ἐρωτήσας δ' ἔμαθον ὅτι οἱ ὑπὸ τὰ ὅπλα ἄνδρες μὴ *χωνεύοντες* τοὺς πολίτας, οὓς ἤθελον ἐπίσης νὰ ἴδωσιν ἐπιμόχθως ὑπηρετοῦντας τῇ Πατρίδι, κατειρωνεύονται αὐτῶν διὰ τοιούτων διστίχων, ὧν πολλὰ εἶνε καυστικὰ καὶ δριμύτατα.

* * *

Μακράν, ἐν τῇ ὁδῷ, διὰ μέσου τῶν κυματισμῶν τοῦ χλοάζοντος ἐδάφους διεκρίνετο ὁ λόχος βαδίζων καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ τράγος.

— Δὲν μοῦ κάμνετε τὴν χάριν, εἶπον εἰς λοχίαν τινὰ τυχαίως, νὰ μοῦ 'πῆτε πῶς εὑρέθη αὐτὸς ὁ τράγος εἰς τὸ σύνταγμά σας;

— Ἐγὼ τὸν βρῆκα ἐδῶ, μοὶ ἀπήντησεν οὗτος· μὰ ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς γι' αὐτόν, νὰ ρωτήσῃς κανένα ὑπαξιωματικὸ τοῦ πρώτου τάγματος ποῦ ἤτανε πρῶτα ἐνδέκατο.

Ἐν ᾧ ἀδιαφόρως πρὶν εἶχον ἐρωτήσει ζωηρὸς νῦν ἠγέρθη ἐν ἐμοὶ πόθος νὰ μάθω τὰ κατὰ τὸν τράγον· ἐφ' ὅσον ἐνόμιζον ὅτι εὐχερὲς ἦτο τοῦτο δὲν ἐφρόντιζον πολύ, ἀλλ' ἡ δυσχέρεια ἐξῆψε τὴν περιεργίαν μου· διηυθύνθην λοιπὸν πρὸς λοχίαν τινὰ τοῦ πρώτου τάγματος, ὅστις ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐρώτησίν μου:

— Τὸν ἀγοράσαμε 'ς τὴ Θεσσαλία μικρὸ κατσικάκι... ἔχει κάνει ἕνα σωρὸ πράγματα μὰ ποῦ νὰ τὰ θυμᾶται κανείς;.. ἔπρεπε νὰ βαστᾷ κατάστιχο νὰ τὰ γράφῃ καθεμέρα...

Μετὰ βραχεῖαν δὲ σκέψιν ἐξηκολούθησε:

— Νὰ πᾷς νὰ βρῇς ἕνα γέρο ἀνθυπασπιστή· αὐτὸς θὰ σοῦ πῇ ὅ,τι θέλῃς γιὰ τὸν τράγο· τὸν ἀνάθρεψε ἀπὸ μικρὸ σὰν παιδί του... μὰ νὰ ἰδοῦμε εἶνε 'δῶ;

Ἡ σκέψις ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ λείπῃ ὁ γέρων ἀνθυπασπιστὴς μετέβαλεν εἰς ἀληθῆ ἀνυπομονησίαν τὴν περιεργίαν μου· ὅθεν πραγματικὴν ἠσθάνθην εὐχαρίστησιν, ὅτε μετὰ πολλὰς ἐρεύνας ἐπέτυχον αὐτὸν ἐν τῷ μικρῷ ξενοδοχείῳ τοῦ στρατοπέδου. Ὁ γέρων ἐμειδίασεν ἅμα τὸν ἠρώτησα περὶ τοῦ τράγου, ὡς πατὴρ ἐναβρυνόμενος διὰ ταῖς *σερπετιὲς* τοῦ τέκνου του, μοὶ διηγήθη δὲ περίπου τάδε.

Εἰς τὸ χωρίον Φίλια τῆς Θεσσαλίας, παρὰ τὴν Καρδίτσαν, ἡμέραν τινὰ τοῦ 1880 ὁ διοικητὴς τοῦ ἑνδεκάτου τάγματος ἠγόρασε δύο ἐρίφια, ὧν τὸ μὲν ἓν ἐσφάγη αὐθημερόν, τὸ δ' ἕτερον ἀφέθη διὰ τὴν αὔριον· ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἀνεβάλλετο ἡ θανατική του ἐκτέλεσις· ἤδη τὸ εἶχον συνειθίσει· μὲ τὴν ἔξυπνόν του φυσιογνωμίαν, τὰ ἀεικίνητα ὦτά του, τὸ στιλπνὸν λευκὸν καὶ μελανόστικτον τρίχωμά του, τὰ πλήρη χάριτος σκιρτή-

Digitized by Google

ματά του, διέχεε τὴν εὐθυμίαν εἰς τὸν μονότονον ὑπὸ τὰς σκηνὰς βίον. Ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται τὸ ἠγάπησαν, κατὰ μικρὸν δ' ἐγκατελείφθη πᾶσα περὶ σφαγῆς αὐτοῦ ἰδέα. Τί εἶνε τὸ πεπρωμένον! ἀντὶ νὰ τεμαχισθῇ τὸ ἐρίφιον, νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν λέβητα καὶ βράσῃ μετὰ χόρτων, σήμερον ζῇ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ δόξῃ ὡς τράγος τοῦ συντάγματος καὶ τὸ ὄνομά του—διότι ἔχει καὶ ὄνομα, ὄνομα κλέφτικον, πολεμικόν: Κῖτσος!—περιφέρεται εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα στόματα, ἅτινα παρ' ὀλίγον τὸ κατεβρόχθιζον.

Μέχρι τοῦ τρίτου ἔτους ὁ Κῖτσος ἦτο ζωηρὸς μὲν ἀλλὰ φρόνιμος· μετὰ τὴν ἡλικίαν ὅμως ταύτην ἐγένετο τὸ ἀτακτότερον πλάσμα τῆς Θεσσαλίας· ὁποίους ἄθλους διέπραξεν ἐν Τυρνάβῳ! ἡ μεγαλητέρα του μανία ἦτο νὰ κυνηγῇ τοὺς μαθητὰς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ νὰ τρώγῃ τ' ἀλφαβητάριά των· δὲν συνεφώνουν ἀρά γε αἱ παιδαγωγικαί του ἀρχαὶ πρὸς τὰς τοῦ συγγραφέως ἢ ἐθεώρει τὰ φύλλα τοῦ βιβλιαρίου ὡς λαχανόφυλλα; ἀγνοῶ· ἠξεύρω ὅμως ὅτι κατέτρωγε παντοίας χρήσεως πράγματα: μάκτρα, περιπόδια, ὑπενδύτας· ἐνίοτε ἀφήρει ἀπὸ τουρκικοῦ οἴκου σινδόνιον πολυτελῶς κεντημένον, στεγνῶνον εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸ κατεβρόχθιζε. Πρὸς τοὺς Τούρκους ᾐσθάνετο ἰδιάζουσαν ἀποστροφήν, ἰδίᾳ δὲ καθ' ἑνὸς λεπλεμπιτζῆ ἐκδικήσεως ἔτρεφε σχέδια διότι ἐτόλμησέ ποτε νὰ ἐγείρῃ χεῖρα κατ' αὐτοῦ· εἰς τὴν πρόσοψιν τοῦ μαγαζείου του εὑρίσκετο σάκκος πλήρης φρυκτῶν ἐρεβίνθων· ὁ Κῖτσος καιροφυλακτήσας ἀνατρέπει τὸν σάκκον καὶ σκορπίζει ὅλα εἰς τὴν λάσπην, εἶτα δὲ ἀπομακρυνθεὶς ὀλίγον ἵσταται κατέναντι τοῦ Τούρκου κακεντρεχῶς, ἐμπαικτικῶς, προκλητικῶς ὁ *λεπλεμπιτζῆς* ἀλλόφρων ἐξ ὀργῆς ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Κίτσου, ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν προφθάσῃ; ὁ πονηρὸς τράγος εἶχε φύγει ὡς ἀστραπὴ στρέφων ἐνίοτε τὴν σατανικὴν κεφαλήν του ὅπως σαρκάσῃ ἀκόμη τὸν ἐχθρόν του.

Ἐν γένει αἱ περὶ ἰδιοκτησίας ἰδέαι του ἦσαν ἀσαφεῖς· ἐπί τινα χρόνον ἔκλεπτε καθ' ἑκάστην δύο σκομβρία ἔκ τινος παντοπωλείου, ἅτινα συνεμερίζετο μέ τινα ἐντόπιον ἐργάτην εὑρόντα ἐν τῷ Κίτσῳ προμηθευτὴν τοῦ προσφαγίου του.

Ἐν τοῖς παραπήγμασι τρώγει σακκίδια, πανία, ὅ,τι εὕρῃ· περιέφαγε τὰ παραπετάσματα τοῦ λεωφορείου τῶν ἀξιωματικῶν· ἀλλ' ὑπὲρ πάντα ἀγαπᾷ τὰ *κουλούρια*· ἂν ὁ κουλουροπώλης δὲν τῷ προσφέρῃ ἀμέσως ἕν, φοβερὰ τύχη τὸν ἀναμένει· μόλις ἀπομακρυνθῇ, ὁ Κῖτσος ἐνεδρεύων ἀνατρέπει διὰ τοῦ ποδὸς ἢ τῆς κεφαλῆς τὸν *ταβλᾶν* σκορπίζει τὰ κουλούρια, ἁρπάζει ἓν—μόνον ἓν—καὶ φεύγει· ἀλλ' ἂν πληρώσῃ ὁ κουλουροπώλης τὸν φόρον του, ὁ Κῖτσος μένει ἥσυχος, ἡ τρικυμία γίνεται νηνεμία, ὁ τράγος ἀρνίον.

* *
*

Κακῶς διεδόθη ὅτι ὁ Κῖτσος κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν ἐκ δυσέρωτος πάθους. Ὁ Κῖτσος ἀγνοεῖ καθ' ὁλοκληρίαν τὸν ῥομαντισμόν, ἔχει δὲ πολλῷ ἑλληνικωτέρας ἐμπνεύσεις· ἀγαπᾷ ὁρμεμφύτως τἄρματα· ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, ὡς ἤκουεν ἠχοῦσαν τὴν σάλπιγγα, ἂς ἔτρωγε τὸ ἡδύτερον φαγητόν, ἂς ὠνειροπόλει ἐξηπλωμένος εἰς τὸν ἥλιον ὅ,τι ποθεινόν, κατέλειπεν ἡμιτελῆ τὴν κριθὴν ἢ τὴν ὀνειροπόλησιν καὶ ἔτρεχεν ὅπου ἐγίνετο ἡ σύναξις τῶν ὁπλιτῶν· ὑπὲρ πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαπᾷ τὰ γυμνάσια· βαδίζει ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ κατὰ τὸ πρόσταγμα, ὡς ἠσκημένος στρατιώτης, οὐδέποτε σφαλλόμενος· ὅταν ἀκουσθῇ ἡ φωνή: δι' ἁλμάτων ἐμπρός! μάρς! ὁρμᾷ πρὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ γιγαντιαίων ἁλμάτων ὡς ἠγριωμένον κῦμα ὑψούμενον καὶ ταπεινούμενον, μὴ λησμονῶν νὰ δρέπῃ συγχρόνως διὰ τοῦ στόματος καὶ ὀλίγην τρυφερὰν χλόην· ὅταν δὲ βροντήσῃ τὸ πρόσταγμα: πῦρ ὁμαδόν! τότε δὴ τότε ἐνθουσιᾷ, οἰστρηλατεῖται, μεθύσκεται ὑπὸ τῆς πυρίτιδος, χύνεται ἐμπρός, ἀψηφῶν τοὺς πυροβολισμούς, φοβερὸς τὸ βλέμμα, ἄγριος τὸ τρίχωμα, ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται ἀνησυχοῦσι μὴ ἐτραυματίσθη...

Ὁ Κῖτσος ἀγαπᾷ τὴν δόξαν ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν ἔρωτα· οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην αἰσθάνεται κλίσιν πρὸς τὸ ὡραῖον φῦλον· ἡ καρδία του εἶνε ἀτίθασος ὡς ὁ ἴδιος· ὁσάκις ἔν τινι πορείᾳ, προπορευόμενος τοῦ τάγματος, συναντήσῃ ἀγέλην αἰγῶν, μετὰ κωδωνισμῶν βαινουσῶν διὰ τῆς κοιλάδος, ὁ Κῖτσος σταματᾷ, παρατηρεῖ στιγμάς τινας καὶ εἶτα ἐξακολουθεῖ ἡσύχως, ὡς φιλόσοφος, τὸν δρόμον του.

Ὁ Κῖτσος εἶνε βίαιος εἰς τὰ αἰσθήματά του· τόσον φιλαύτως ἀγαπᾷ ἀνθυπασπιστήν τινα, ὥστε ζηλοτυπῶν ἀποδιώκει διὰ τῆς κεφαλῆς πάντα παρ' αὐτῷ βαδίζοντα, τόσον δ' ἀσπόνδως μισεῖ λοχίαν τινά, ὅστις τὸν ἔδειρε πρὸ ἐτῶν, ὥστε μανιωδῶς, ἀμειλίκτως καταδιώκει αὐτόν.

Ἡμέραν τινὰ πηδήσας ὅπως ἁρπάσῃ ἀπὸ παραθύρου τινὸς τῶν παραπηγμάτων στρατιωτικὸν ὑπενδύτην οὐ μόνον τοῦ σκοποῦ ἠστόχησε, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο του πόδες εἰσῆλθον εἰς σακκίδια ἐκεῖ κρεμάμενα. Ὁ Κῖτσος ἔμεινεν ἀπῃωρημένος ἐν γελοιωδεστάτῃ θέσει· τί δ' ἐπινοεῖ ὅπως καταβῇ; καταβιβρώσκει τὰ σχοινία ἐφ' ὧν ἦσαν ἀνηρτημένα τὰ σακκίδια, τὸ ἓν μετὰ τὸ ἕτερον, καὶ οὕτω ἀπαλλάσσει τοὺς πόδας του.

Ἐνίοτε ὅμως δὲν ὠφελεῖ αὐτὸν ἡ εὐφυΐα του· βυθίσας ποτὲ τὸ στόμα εἰς χύτραν κατεβρόχθισε λαιμάργως τὸ ἐμπεριεχόμενον· ἀλλ' ὅτε ἠθέλησε νὰ ἐκβάλῃ τὴν κεφαλήν του μάταιοι ἀπέβησαν οἱ ἀγῶνές του· ἀπελπισθεὶς ἐν τέλει παρουσιάσθη οὕτω χυτροφορῶν εἰς τοὺς φίλους του, οἵτινες ἀπήλλαξαν τὴν κεφαλήν του τοῦ παραδόξου ἐκείνου πίλου.

* *
*

Digitized by Google

Εἶχον ἄλλοτε ἴδει τὸν Κῖτσον καὶ ζωηρὰν μοι εἶχεν ἐμποιήσει ἐντύπωσιν τὸ ὑψηλόν του ἀνάστημα, τὸ τεφρὸν μελανόστικτόν του τρίχωμα, τὰ σπινθηροβολοῦντα διαβολικὰ ὄμματά του, τὸ ψαρὸν ὡς γέροντος ἀξιωματικοῦ ὑπογένειόν του· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἴδω· εἶχεν ἀπέλθῃ τὴν πρωΐαν εἰς ἀσκήσεις ῥίμματος, ἀλλὰ λοχίας τις μ' ἐβεβαίωσε ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ μετ' ὀλίγον ἐγγιζούσης τῆς μεσημβρίας· πράγματι δὲ ὁ λόχος ἐπέστρεφεν εἰς τὰ παραπήγματα καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Κῖτσος σοβαρῶς ἡγούμενος διμοιρίας τινος.

Μετά τινα λεπτὰ ἐν τούτοις ὁ Κῖτσος εἶχε γίνει ἄφαντος· τὸν ἐζητήσαμεν πανταχοῦ ἀλλ' οὐδαμοῦ εὕρομεν αὐτόν.

— Μωρ' ποῦν' ὁ κάτσ' κας; ἠρώτησεν λοχίας τις διαβαίνοντα στρατιώτην.

Ὁ δὲ στρατιώτης ἀπήντησε κάμνων τὸ σχῆμα:

— Σὰ γύρισε, κὺρ λοχία, ἀπ' τὴ σκοποβολὴ ξαπλώθηκε χάμου ἀποσταμένος· τότες πέρασε ὁ κὺρ ὑπολοχαγὸς μὲ τὸν κὺρ ἀνθυπολοχαγὸ καὶ εἶπε γελῶντας: «Ὁ Κῖτσος σήμερα εἶνε σὲ κακὸ χάλι· πρέπει νὰ φέρωμε γιατρό». Ὁ Κῖτσος, τότε τινάζεται μὲ μιᾶς ἀπάνω, ἀκούει μιὰ σάλπιγγα νὰ βαράῃ σύναξι, τρέχει καὶ πάγει πορεία μὲ τὸ δεύτερο λόχο.

Α.Π.Κ.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

τοῦ τυφλοῦ Θωμᾶ

Ἀπὸ μιᾶς ἤδη ἑβδομάδος ἤμεθα εἰς τὴν ἐξοχήν. Ἦτο Ἰούνιος μήν· διὰ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων εἰσήρχοντο εἰς τὴν αἴθουσαν ὅλα τἀρώματα τοῦ κήπου. Ὁ Γκουνὼ εἶχεν ἐγερθῆ ἀπὸ τὸ κλειδοκύμβαλον, τὴν δὲ μουσικὴν διεδέξατο μία τῶν περὶ τέχνης ἐκείνων συνδιαλέξεων, καθ' ἃς ὁ λόγος διατηρεῖ ἐν τῷ στόματι τοῦ διασήμου μελοποιοῦ τὸ θέλγητρον τῶν μελῳδιῶν του. Τῷ διηγήθην τότε ὅτι τυφλός τις χωρικός, γείτων μας, ἐνίοτε τὰς θερινὰς ἑσπέρας, τὴν ὥραν ἣν ἀποκαλοῦμεν ὥραν τοῦ Μπετχόβεν καὶ τοῦ Μόζαρτ, διήρχετο τὸν ἀποχωρίζοντα τὴν καλύβην του ἀπὸ τῆς κατοικίας μας χλοάζοντα δρομίσκον, ἐκάθητο χαμαὶ παρὰ τὸν τοῖχον τοῦ κήπου ἡμῶν, καὶ ἐκεῖ, ἐφ' ὅσην ὥραν ἐμουσουργοῦμεν, ἔμενεν ἄφωνος καὶ ἠκροᾶτο.

— Θέλω νὰ τραγῳδήσω δι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον! ἀνέκραξεν ὁ Γκουνώ.

— Ἀλήθεια, θέλεις; εὐκολώτατον πρᾶγμα· ἡ ὥρα εἶνε δύο μετὰ μεσημβρίαν· ὁ Θωμᾶς μετ' ὀλίγον θὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του διὰ νὰ φάγῃ.

— Πῶς; ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του; Ἐργάζεται λοιπόν;

— Βεβαιότατα! Ἔχει μάλιστα τρία ἐπαγγέλματα.

— Τρία ἐπαγγέλματα;

— Τὰ ὁποῖα μετέρχεται σχεδὸν ὅλον τὸ ἔτος. Θὰ στείλω νὰ τὸν φωνάξω, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ θὰ σοῦ διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν τῶν τριῶν ἐπαγγελμάτων του. Ἡ ἱστορία αὕτη εἶνε συγχρόνως ἱστορία ἑνὸς τῶν παραδοξοτέρων πλασμάτων, ἐξ ὅσων συνήντησα εἰς τὴν ἐξοχήν, ὄντος σκαιοῦ, ποιητικοῦ, ἀγροδιαίτου, εὐγλώττου, τὸ ὁποῖον ὁρμητικῶς κρημνισθὲν εἰς τὰ σκότη τῆς τυφλότητος, ἀνεῦρε τὸν δρόμον του διὰ μέσου τοῦ σκότους, ἐδημιούργησε νέαν ζωὴν δι' αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ παθήματός του.

Τοιοῦτος εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ἄκουσε τώρα καὶ τὸ συμβάν.

«Γνωρίζεις, νομίζω, τὸ μικρὸν χωρίον Νοαζμὸν καὶ τὴν μικρὰν πεδιάδα ἡ ὁποία μᾶς χωρίζει ἀπ' αὐτό. Ἡ πεδιὰς αὕτη ἔχει ἴδιον ὅλως χαρακτῆρα· εἶνε ξηρά, ὑπέρυθρος, κεκαλυμμένη ἀπὸ μυλοπέτρας, ἐκεῖ λιθοτομουμένας, διεσχισμένη ἀπὸ παμμέγιστα χάσματα· τὰ ὀλίγα δένδρα τὰ ὁποῖα τὴν σκιάζουν καὶ τοὺς σπανίους καλλιεργημένους ἀγροὺς διαδέχονται πολύγωνα σεσωρευμένων χαλίκων· ὁ τριγμὸς τοῦ σιδήρου κατὰ τοῦ συντριβομένου ἢ διατρυπωμένου βράχου ἀναμιγνύεται μὲ τοὺς θελκτικοὺς ἤχους τῶν ἀγρῶν, ὥστε τὸ αὐτὸ θέαμα σοὶ παρέχει συγχρόνως τὴν τραχεῖαν εἰκόνα μηχανικοῦ ἐργοστασίου καὶ τὴν χαρίεσσαν ὄψιν γραφικοῦ τοπείου.

Πρὸ τριάντα ἐτῶν, διηρχόμην ἡμέραν τινὰ τὴν πεδιάδα ταύτην, μὲ ἕνα τῶν καλλιτέρων φίλων μας, ὅστις ἦτο δήμαρχος τοῦ χωρίου, τὸν μακαρίτην Δεγράνζην. Ἔξαφνα ὁ κρότος σφοδρᾶς ἐκρήξεως μᾶς σταματᾷ· παρατηροῦμεν· τετρακόσια ἢ πεντακόσια βήματα μακρὰν μας ὑψοῦτο ἐκ τοῦ ἐδάφους λευκὸς καπνός, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι ἐξήρχετο ἀπὸ κοίλωμά τι· ἔπειτα εἴδομεν πέτρας σφενδονιζομένας εἰς τὸν ἀέρα, ἠκούσαμεν φρικώδεις κραυγὰς καὶ διεκρίναμεν ἄνθρωπόν τινα ὅστις ὥρμησεν ἔξω ἀπὸ τὴν ὀπὴν ἐκείνην καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ εἰς τὴν πεδιάδα ὡς παράφρων. Ἐκίνει τοὺς βραχίονας, ἐρρήγνυεν ὠρυγάς, ἔπιπτεν, ἐσηκώνετο, ἐξηφανίζετο εἰς τὰ φοβερὰ χάσματα τῆς πεδιάδος καὶ πάλιν ἐνεφανίζετο. Ἡ ἀπόστασις μᾶς ἐμπόδιζε νὰ τὸν διακρίνωμεν καλά, ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν τοῦ προσώπου ἐβλέπομεν πλατὺ κατακόκκινον προσωπεῖον. Περίτρομοι ὡρμήσαμεν πρὸς αὐτόν, ἐν ᾧ, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς πεδιάδος, ἀπὸ τὸ μέρος τὸ Ναοζμὸν προσέτρεχον μὲ κραυγὰς ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἐφθάσαμεν πρῶτοι πλησίον τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου· τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ἐξαφανισθῆ, ἦτο μία μεγάλη πληγή· τὸ κρανίον του εἶχεν ἀνοιχθῆ καὶ τὸ αἷμα ἔρρεεν ἄφθονον ἐπὶ τῶν κατα-

Digitized by Google

ξεσχισμένων ἐνδυμάτων του. Μόλις τὸν ἐπήραμεν εἰς τὴν ἀγκάλην μας, μία γυναῖκα, παρακολουθουμένη ἀπὸ εἴκοσι χωρικοὺς ὁρμᾷ πρὸς αὐτόν.

— Θωμᾶ μου! Θωμᾶ μου! Σὺ εἶσαι; Δὲν σὲ γνωρίζω πλέον!... Θωμᾶ μου!

Ὁ ταλαίπωρος χωρὶς ν' ἀποκριθῇ, ἐσφάδαζεν εἰς τὰς χεῖράς μας, σφαδάζων δ' ἐτίνασσεν αἷμα τριγύρω του.

— Ἄχ! ἀνεφώνησεν, αἴφνης μὲ σπαρακτικὴν φωνὴν ἡ γυναῖκα, αὐτὸς εἶνε!... Ἀνεγνώρισεν ἓν μεγάλον κομβίον τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τὸ ὑποκάμισόν του...

Ἦτο αὐτὸς πράγματι, ὁ σύζυγός της, ὁ πατὴρ τριῶν παιδίων, πτωχὸς λιθοτόμος· ὁ βράχος τὸν ὁποῖον ἤθελε ν' ἀνατινάξῃ εἰς τὸν ἀέρα μὲ πυρίτιδα ἐξερράγη κατὰ τοῦ προσώπου του· καὶ τὸν ἐτύφλωσε τὸν δυστυχῆ, τὸν ἠκρωτηρίασε, τὸν ἐπλήγωσε θανασίμως ἴσως.

Τὸν μετέφερον εἰς τὴν κατοικίαν του· ὁ ἰατρὸς προσκληθεὶς διέταξε νὰ τὸν στείλουν ἀμέσως εἰς Παρισίους, εἰς ἓν νοσοκομεῖον καὶ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν θεραπείαν ἑνὸς ὀφθαλμοϊατροῦ. Ὁ φίλος μας Δεγράνζης μετὰ ἓξ ἑβδομάδας μοῦ ἔγραψε: «ὁ Θωμᾶς ἐπέστρεψε. Θὰ ἔλθω νὰ σὲ πάρω τὸ μεσημέρι διὰ νὰ τὸν ἰδοῦμεν.»

Ἐπήγαμεν· δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸ θέαμα ἐκεῖνο. Ὁ Θωμᾶς ἐκάθητο εἰς ἓν ξύλινον σκαμνίον πλησίον τῆς ἐσβεσμένης ἑστίας, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων σκεπασμένους μὲ λευκὸν ἐπίδεσμον· κατὰ γῆς ἐκοιμᾶτο ἓν νήπιον τριῶν μηνῶν· ἓν κοράσιον τεσσάρων ἐτῶν ἔπαιζε μὲ τὴν στάκτην· ἓν ἄλλο, μεγαλείτερον, ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος ἀπέναντί του, καὶ ἀντικρὺ τῆς ἑστίας ἐπὶ τῆς ἐν ἀταξίᾳ κλίνης ἐκάθητο ἀπηλπισμένη, ἡ γυναῖκά του. Ὅ,τι ἐμάντευε κανεὶς ἀπὸ τὸ θέαμα ἐκεῖνο ἦτο ἀκόμη τρομερώτερον ἀφ' ὅ,τι ἔβλεπον οἱ ὀφθαλμοί. Ἐξάπαντος ἐπὶ πολλὰς ὥρας καμμία λέξις δὲν ἐλέχθη ἐν τῷ δωματίῳ ἐκείνῳ. Ἡ σύζυγος τοῦ Θωμᾶ δὲν ἔκαμνε τίποτε, δὲν ἐφρόντιζε διὰ τίποτε. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν χειρότεροι ἀπὸ δυστυχεῖς, ἦσαν κατάδικοι. Ἅμα ἤκουσαν τὰ βήματά μας ἐσηκώθησαν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ εἴπωσι τίποτε.

— Ἤλθαμεν νὰ σὲ ἰδοῦμεν, εἶπεν ὁ Δεγράνζης.

— Εὐχαριστῶ, ἀφεντικό.

— Μεγάλη συμφορὰ σ' εὑρῆκε, καϋμένε Θωμᾶ!

— Ναί, κὺρ Δεγράνζη!

Ἡ φωνή του ἦτο ψυχρά, χωρὶς τὴν παραμικρὰν συγκίνησιν· δὲν ἐπερίμενε τίποτε ἀπὸ κανένα. Ἐγὼ εἶπα λέξεις τινὰς περὶ βοηθείας, περὶ δημοσίας συμπαθείας.

— Βοήθεια! ἀνέκραξεν ἡ σύζυγός του μὲ ἀπηλπισμένον τόνον, *ἔχουν χρέος* νὰ μᾶς δώσουν βοήθειαν· *πρέπει* νὰ μᾶς βοηθήσουν· δὲν φταίομε 'μεῖς γιατὶ μᾶς ἦλθε αὐτὸ τὸ κακό, δὲν *πάγει* ν' ἀφήσουν τὰ παιδιά μου ν' ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πεῖνα!...

Δὲν ἐζήτει, δὲν παρεκάλει, ἀλλ' ἀπήτει. Ἡ ἐπιτακτικὴ ἐκείνη ἀπαιτεία μᾶς συνεκίνησε περισσότερον ἀπὸ τὰς συνήθεις θρηνῳδίας τῶν πτωχῶν. Ἀλλ' ἡ συγκίνησίς μας ηὐξήθη ἀκόμη περισσότερον ὅτε ὁ Θωμᾶς μὲ ὑπόκωφον φωνὴν εἶπε:

— Πρέπει νὰ πεθάνουν τὰ παιδιά σου σὰν στραβώθηκα!...

Ἡ ἀνθρωπίνη φωνὴ ἔχει παράδοξον πολλάκις δύναμιν. Αἱ λέξεις αὗται, διὰ φωνῆς ἀπαθοῦς ἀπαγγελθεῖσαι ὡς ἀπόφασις δικαστηρίου ἐπροξένησεν βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Δεγράνζην καὶ εἰς ἐμέ· μόλις ἠμπορέσαμεν νὰ ψελλίσωμεν ἀορίστους τινὰς παρηγορητικὰς φράσεις, ν' ἀφήσωμεν ὀλίγα χρήματα ἐπὶ τῆς ἑστίας, καὶ ἀνεχωρήσαμεν μέχρι δακρύων περίλυποι. Τὴν ἐπαύριον οἱ λόγοι τοῦ ἰατροῦ ἐπηύξησαν τὴν ἀνησυχίαν μας.

— Δὲν μένει καμμία ἐλπίς, εἶπε· αἱ πληγαί του ἰάθησαν, δὲν ἔχει κανὲν ἐσωτερικὸν πάθημα· ἀλλὰ τὸν ἐκυρίευσεν ἡ λύπη καὶ θὰ τὸν θανατώσῃ. Αἱ ἰσχυραὶ φύσεις ὑπόκεινται εἰς τοιαύτας σφοδρὰς ἀπελπισίας. Δὲν εἶνε ἀπηλπισμένος μόνον ἀλλὰ καὶ ταπεινωμένος καὶ ἐξηυτελισμένος. Δὲν τρώγει πλέον· δὲν κοιμᾶται πλέον· δὲν θὰ ἐκπλαγῶ διόλου ἂν μετὰ ἕνα μῆνα ἀποθάνῃ.

Μετὰ ἕνα μῆνα εἶχε σωθῇ καὶ εἰργάζετο.

— Διὰ ποίου θαύματος; ἀνέκραξεν ὁ Γκουνώ.

— Διὰ τῆς ἀγαθοεργίας, πρῶτον.

— Πῶς;

— Ἐρώτησε τὸν ἴδιον, διότι ἰδού, ἔρχεται.

Εἴδομεν πράγματι προχωροῦντα πρὸς ἡμᾶς ῥωμαλέον ἄνδρα, βραχύσωμον, ψηλαφῶντα διὰ τῆς βακτηρίας του τὸ ἔδαφος καὶ τὰ δενδρύλλια τῆς δενδροστοιχίας ὅπως βεβαιωθῇ περὶ τοῦ δρόμου του.

— Ἔρχεται μόνος, μοὶ εἶπεν ὁ Γκουνώ.

— Ἡ γυναῖκά του τὸν ἔφερε μέχρι τῆς θύρας, ἅμα δ' ἐμβῇ μίαν φορὰν εἰς τὸν κῆπον δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην κανενός, γνωρίζει τὸν δρόμον.

Ἐπροχωρήσαμεν πρὸς αὐτόν.

— Θωμᾶ, τοῦ λόγου του ἀπ' ἐδῶ εἶνε φίλος μου καὶ θέλει νὰ σὲ γνωρίσῃ.

— Τὸ λοιπὸν εἶνε καλὸς ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ εἶνε φίλος σου, ἀπήντησεν ὁ τυφλὸς μὲ ζωηρὸν τόνον.

— Ναί, ναί, Θωμᾶ, εἶνε καλὸς ἄνθρωπος, διότι εἴκοσι χρόνια κ' ἐδῶ κάμνει καλὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὡς καὶ 'ς τὴν Ἀμερικὴν ἀκόμη.

— Θὰ εἶνε πολὺ πλούσιος! ἀνέκραξε μὲ ἀφέλειαν ὁ τυφλός.

— Ὄχι, δὲν εἶνε καθόλου πλούσιος.

— Τότε μὲ τί κάμνει τὰ τόσα καλά;

— Μὲ τὴν μουσικήν.

— Μὲ τὴν μουσικήν! ἐπανέλαβε μετὰ συγκινήσεως ὁ τυφλός.

Digitized by Google

— Ὦ, ὤ! σὲ συγκινεῖ βλέπω αὐτὴ ἡ λέξις. Ναί, καλέ μου Θωμᾶ, ὁ Θεὸς ἔβαλε μέσα εἰς τὸ κεφάλι αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου κάθε λογῆς ὡραῖα τραγούδια, τὰ ὁποῖα τὰ βγάζει ὅταν θέλῃ, καὶ τὰ τραγῳδεῖ ὁ ἴδιος μὲ πολὺ ὡραίαν φωνήν, ἡ χιλιάδες ἄλλαι φωναὶ τὰ τραγῳδοῦν παντοῦ καὶ ἔτσι δλογυρνοῦν εἰς ὅλον τὸν κόσμον σὰν τὰ πουλιὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ ὁποῖα μὲ τὸ κελάδημά τους παρηγοροῦν ὅσους ὑποφέρουν καὶ εὐχαριστοῦν ὅσους δὲν ὑποφέρουν.

— Ὁ φίλος σου λοιπὸν ἔχει πολλὰ καλόφωνα πουλιὰ μέσα 'ς τὸ κεφάλι του;

— Ναί, Θωμᾶ! Καὶ ξέρεις γιατί ἠθέλησε νὰ σὲ ἰδῇ; Γιὰ νὰ σοῦ τραγῳδήσῃ ὁ ἴδιος κἄτι.

— Γιὰ 'μένα, νὰ τραγῳδήσῃ; γιὰ 'μένα; ἀνέκραξεν ὁ τυφλός.

— Ναί, εἶπεν ὁ Γκουνώ, θλίψας τὴν χεῖρά του. Ἔμβα εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ κάθησε.

— 'Σ τὴν αἴθουσαν, ὄχι· τὰ παπούτσια μου εἶνε κατακασπωμένα· μὰ σὰν μοῦ δίνῃς τὴν ἄδεια, θὰ καθήσω ἔξω ἀπὸ τὴν θύρα καὶ θ' ἀκούω ἀπ' ἐκεῖ· μ' ἀρέσει πολὺ αὐτὴ ἡ θέσις.

— Ὅπως θέλεις.

Ὁ Γκουνὼ ἐκάθησεν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ὁ δὲ Θωμᾶς εἰς τὸ ἐξώθυρον, τὴν βακτηρίαν μεταξὺ τῶν ποδῶν του ἔχων, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, τοὺς ἐσβεσμένους του ὀφθαλμούς, ὑψωμένους εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ Γκουνὼ ἔψαλε ὑπὲρ τὴν ἡμίσειαν ὥραν τεμάχια τοῦ *Φαύστου*, τοῦ *Μερέϊλ*, τοῦ *Γουλιέλμου Τέλλου* καὶ τοῦ *Μαγευμένου αὐλοῦ*. Ὅλα τὰ ἀθάνατα αὐτὰ ᾄσματα ἀπετύπωνον εἰς τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τοῦ τυφλοῦ συγκινήσεις ἀορίστους καὶ βαθείας, προὐξένουν εἰς αὐτὸν φρικιάσεις, αἵτινες δύο φορὰς ἀνῆλθον μέχρι δακρύων. Ἅμα ἐσίγησεν ὁ Γκουνώ, ὁ Θωμᾶς ἠγέρθη· ὁ Γκουνὼ προὐχώρησε πρὸς αὐτὸν καὶ ὁ τυφλὸς διὰ τρεμούσης φωνῆς τῷ εἶπε:

— Εὐχαριστῶ, κὺρ τραγουδιστή, μισὴ ὥρα τώρα δὲν ἐσυλλογίσθηκα τὴν δυστυχία μου.

Ἡ τόσον ἀφελὴς ἐκείνη εὐχαρίστησις συνεκίνησε τὸν Γκουνώ, ὅστις ἀπεκρίθη:

— Καλέ μου Θωμᾶ, θέλεις νὰ μοῦ ἀποδείξῃς ὅτι πραγματικῶς εὐχαριστήθηκες;

— Ναί, ναί, μὰ πῶς ἠμπορῶ;

— Ἂν μοῦ κάμῃς μία μεγάλη χάρι.

— Τί χάρι;

— Ἂν μοῦ εἰπῇς πῶς ἐβγῆκες ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν ὅπου ἦσουν βυθισμένος.

— Ὦ, μετὰ χαρᾶς. Γιατὶ ἅμα 'μιλήσω γιὰ τὸν ἑαυτό μου θὰ 'μιλήσω καὶ γιὰ 'κεῖνον.

— Ποιὸν ἐκεῖνον;

— Τὸν κὺρ Δεγρανζῆν.

— Τὸν φίλον τοῦ φίλου μας, τὸν ἄλλοτε δήμαρχον τοῦ χωρίου;

— Ναί, αὐτὸς μ' ἐγλύτωσε.

— Μὲ τί; μὲ τὰ χρήματα;

— Ὦ!, ναί, μοῦ ἔδωκε καὶ ὁ ἴδιος χρήματα, ἔκαμε καὶ τοὺς ἄλλους νὰ μοῦ δώσουν. Τὴν συνεισφορὰ ποῦ ἐπῆρα τριακόσιαις δραχμαὶς αὐτὸς τὴν ἐνέργησε. Τὸ *κοντσέρτο* ποῦ μοῦφερε τετρακόσιαις δραχμαὶς πάλι αὐτὸς τὸ ἐνέργησε. Αὐτὸ δὲν εἶνε τίποτε. Μ' ἔβγαλε ἀπ' τὴν κόλασι. Ἤμουν χαμένος, ὁλότελα χαμένος. Ὁ καϋμός μ' ἔτρωγε. Ὁ καϋμὸς ποῦ δὲν ἔβλεπα μ' ἐσκότωνε. Τὤνοιωθα πῶς πέθαινα 'μέρα μὲ τὴν ἡμέρα καὶ ἤθελα νὰ πεθάνω. Αὐτὸς μοῦ γιάτρεψε τὴν καρδιά μου.

— Μὲ ποιὸν τρόπον;

— Μὲ τὰ χρυσᾶ του τὰ λόγια. Ναί, αὐτὸς δήμαρχος, ἄνθρωπος ἀφέντης, τρεῖς μῆνας κάθε 'μέρα, ἤρχονταν μιὰ ὥρα δρόμο καὶ μ' εὕρισκε 'ς τὸ σπίτι μου. Ἐκάθουνταν ἀντίκρυ μου καὶ ἄρχιζε νὰ μοῦ 'μιλῇ, μιὰ ὥρα, δύο ὥραις ὡς ποῦ νὰ εὐχαριστηθῶ.

— Καὶ τί σοῦ ἔλεγε;

— Ἔπρεπε νἄνε ὁ ἴδιος ἐδῶ γιὰ νὰ τὰ ξαναπῇ. Μὰ μοῦ ἔλεγε κἄτι πράγματα ποῦ δὲν τἄχα ματακούσει... Μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὸν Θεὸ χίλιαις φοραὶς καλλίτερα ἀπὸ 'να ἱεροκήρυκα. Αὐτὸς μὲ ξανάμαθε νὰ κοιμοῦμαι!

— Πῶς; σὲ ξανάμαθε νὰ κοιμᾶσαι;...

— Ναί. Εἶχα δύο μῆνας ποῦ δὲν 'μποροῦσα νὰ κοιμηθῶ· μόλις ἐσφαλοῦσα τὰ μάτια μου ἐτιναζόμουν ἐπάνω λέγοντας: *Θωμᾶ, εἶσαι στραβός*! καὶ τότε μοῦ ἤρχονταν κἄτι ἰδέαις, μ' ἔπιανε μία ἀπελπισία... Ἕνα πρωὶ νά σου κ' ἔρχεται.

— Θωμᾶ, μοῦ λέγει, σὰν ξυπνήσῃς καὶ ἀπόψε καὶ σοῦ ἔρθῃ 'ς τὸ νοῦ σου τὸ κακὸ ποῦ ἔπαθες, πὲς δυνατὰ μιὰ προσευχὴ 'ς τὸ Θεό, ἔπειτα δύο, ἔπειτα τρεῖς καὶ θὰ ἰδῇς πῶς θὰ ἀποκοιμηθῇς.

Κατὰ πῶς τὤπε καὶ ἔγεινε. Ναί, εἶχε δίκηο· ὁ Πανάγαθος ἀποκοιμίζει ὅποιον ἔχει πόνο 'ς τὴν καρδιά.

Ὁ Γκουνὼ ἐμειδίασε· ὁ Θωμᾶς ἐξηκολούθησε.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

(Ern. Legouvé.)

Η ΠΡΩΤΗ ΑΓΓΛΙΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ

Ὡς γνωστόν, ἀπὸ τινος χρόνου Πανεπιστήμιά τινα τῆς Δύσεως ἀνεγνώρισαν τὸ δικαίωμα τῆς ἰσοτιμίας εἰς τὸ θῆλυ γένος καὶ ἔκριναν δίκαιον νὰ χορηγῶσιν εἰς αὐτὸ διπλώματα ἐπιστημῶν τινων, ἐν αἷς ἐξετάζεται ὡς οἱ ἄρρενες καὶ εὐδοκιμεῖ, ὡς φαίνεται, μετ' ἐφαμίλλου φήμης καὶ φιλοτιμίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ πρώτη νεᾶνις, ἥτις ὑπέστη τὴν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἐπιστημονικὴν δοκιμασίαν καὶ ἔτυχεν ἐν αὐτῇ βραβείου, εἶνε ἡ δεσποινὶς Μαρία Κλάρα Δάουες (Dawes), θυγάτηρ κληρικοῦ τινος εὐσεβοῦς καὶ ἐλλογίμου. Ὑποστᾶσα τὰς εἰσιτηρίους ἐξε-

Digitized by Google

τάσεις ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου τῷ 1879 ἐνεγράφη ἐν αὐτῷ καὶ κατελέχθη ἐν τῇ τάξει τῶν βραβευθέντων νέων. Τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει ἐξετασθεῖσα πάλιν ἔτυχεν ὑποτροφίας καὶ ἐπῃνέθη ἐν τῇ δοκιμασίᾳ τῆς γερμανικῆς γλώσσης. Εὐθὺς μετὰ τὸ τέρμα τῆς τριετοῦς ἀκαδημαϊκῆς φοιτήσεως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβριγίας ὑπέστη τὴν ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἀπολυτήριον δοκιμασίαν μετ' ἐπαίνων, τῷ δὲ 1883 κατὰ τὰς ἐν Λονδίνῳ διδακτορικὰς αὐτῆς ἐξετάσεις ἐπῃνέθη διὰ τὴν εὐδόκιμον μάθησιν τῆς ἀρχαίας φιλολογίας καὶ τῆς γερμανικῆς γλώσσης λαβοῦσα τὸν πρῶτον βαθμὸν εἰς ἀμφότερα.

Ἡ Μαρία Κλάρα Δάουες εἵλκυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὰς ὄψεις καὶ τὸν θαυμασμὸν πάντων, ὅσοι πτοοῦνται περὶ τὰς καινοτομίας καὶ ἐξαίρουσιν ἐπὶ πᾶσι τὴν ἐπιτυχίαν. Τὸ ὄνομα αὐτῆς φέρεται ἀνὰ τὰ στόματα πάντων οὐ μόνον διὰ τὴν ἐξαίρετον αὐτῆς παιδείαν, ἀλλὰ καὶ διότι ἔταμε νέαν ὁδὸν βίου καὶ δόξης εἰς τὸ θῆλυ γένος, ὅπερ ἐν τοῖς γράμμασι τοὐλάχιστον καὶ ἐν ταῖς τέχναις τίθεται ἤδη ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς ἄνδρας.

Οἱ Ἄγγλοι ἐπευφήμησαν μεγάλως τὴν φιλότιμον ταύτην κόρην, ἥτις πρώτη καὶ θριαμβικῶς κατέρριψε τὸν φραγμὸν τῆς διακρίσεως τῶν γενῶν ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ τὴν προνομίαν τῶν ἀρρένων ἐν τοῖς ἀνωτάτοις αὐτῶν ἐκπαιδευτηρίοις. Τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα, ὅπερ ἡ Μαρία Κλάρα Δάουες ἔλαβε πρό τινος χρόνου ὡς βραβεῖον τῶν σπουδῶν αὐτῆς καὶ τῆς φιλολογικῆς μαθήσεως, θεωρεῖται ὡς σύμβολον ἰσοτιμίας ἀμφοτέρων τῶν γενῶν πρὸς ἄλληλα καὶ ὡς ἀρραβὼν τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἐπιστημονικῆς αὐτῶν κοινοπραγίας. Τὰ πανεπιστήμια θὰ εἶνε τοῦ λοιποῦ αἱ κοιναὶ παλαῖστραι τῶν ἀρρένων τε καὶ τῶν θηλέων, ἡ δὲ ἀκαδημαϊκὴ τήβεννα δὲν θὰ εἶνε πλέον τὸ ἴδιον γνώρισμα τῶν θιασωτῶν τῆς μούσης. Ἡ Μαρία Κλάρα Δάουες, ἥτις εἰσηγήσατο πρό τινος ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν ἰσονομίαν ταύτην τῶν γενῶν, καταλέγεται ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτῆς ἐν τῇ τάξει τῶν περιωνύμων ἱστορικῶν γυναικῶν. Ἡ Σεμίραμις, ἡ Σαπφώ, ἡ Κόριννα, ἡ Ἰταλὶς Βικτωρία Κολλόνα, ἧς τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ κάλλος ἀπηθανάτισαν ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος καὶ ὁ Ἀριόστος, ἡ Ἰωάννα Γρέϋ, ἡ κλεινὴ αὕτη διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ τὸν μαρτυρικὸν αὐτῆς θάνατον γυνή, ἡ ἐπικληθεῖσα «Βασίλισσα τῶν δώδεκα ἡμερῶν», ἡ Ἀγγλὶς Βάρρετ Βράουνιγκ, ἥτις ἔχει φήμην μεγαλοφυεστάτης γυναικός, πάντα τὰ θήλεα ταῦτα τέκνα τῆς δόξης καὶ τῆς ὑπεροχῆς μνημονεύονται ἐναμίλλως πρὸς τὴν πρώτην καὶ διαπρεπῆ αὐτῶν διδάκτορα ὑπὸ τῶν ἐπ' αὐτῇ ὑπερβαλλόντως σεμνυνομένων Ἄγγλων. Ὅπως ἡ Κόρρινα τῆς κλεινῆς Στάελ ἐστέφθη καὶ ἔτυχε λαμπρῶν τιμῶν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἵνα τὸ ὄνομα αὐτῆς διαφημισθῇ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, οὕτω καὶ ἡ Μαρία Κλάρα Δάουες ἐπιθέσασα εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἴδιόν τινα πῖλον ὡς σύμβολον τοῦ διδακτορικοῦ ἀξιώματος, ἐκλέϊσεν ἑαυτὴν οὐ μόνον εἰς πᾶσαν τὴν Ἀγγλίαν ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ὅπου ὁ κάλαμος, ἡ γλυφὶς τοῦ καλλιτέχνου καὶ τὸ τυπογραφικὸν ὄργανον ἔσπειραν τὴν φήμην αὐτῆς τὰ μέγιστα. Οἱ Ἄγγλοι μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτοῖς ὑπερηφανείας ἐν φράσει ἐξῃρμένῃ ἣν ἐδανείσθημεν ὧδε παρ' αὐτῶν, σεμνολογοῦσι περὶ τῆς εὐφυοῦς αὐτῶν συμπολίτιδος ὡς περὶ ἐξόχου τινὸς γυναικός, ἣν ἀνεβίβασαν εἰς τὴν ἄκραν τιμὴν τῶν δημωφελῶν ἀναμορφωτῶν.

ΟΙ ΙΠΠΟΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς διὰ τῶν ἱπποσιδηροδρόμων συγκοινωνίας εἶναι σήμερον πανταχοῦ τεραστία. Ἡ ἐφεύρεσις αὐτῶν ἀποδίδεται εἰς τὸν ἄγγλον μηχανικὸν Outram, ἐξ οὗ καὶ τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως Tram-way (¹), ὅστις κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἐπενόησε νὰ στρώσῃ σιδηρᾶ ἐλάσματα στηριζόμενα ἐπὶ ξυλίνων δοκῶν ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἕλξιν τῶν ἁμαξίων ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις. Μικρὸν μετὰ τὸν Outram, ὁ γάλλος μηχανικὸς Cugnot ἐπέδειξεν, ἐν ἔτει 1767, ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Γαλλίας Choiseul, ἐν Παρισίοις εἶδός τι ὀχήματος ἀτμοκινήτου. Παρόμοιον σχεδὸν πείραμα ἔκαμεν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Φιλαδελφείας καὶ ὁ ἀμερικανὸς μηχανικὸς Evans ἐν ἔτει 1803. Ἀλλὰ τὰ ἀτμοκίνητα ταῦτα ὀχήματα, οἱ πρόδρομοι τῶν ἱπποσιδηροδρόμων, ἐλησμονήθησαν ἐπὶ μακρὸν μετὰ τὴν θαυμασίαν ἐφεύρεσιν τῶν σιδηροδρόμων ὑπὸ τοῦ Στέφενσων.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1852 ἐπανῆλθε καὶ αὖθις ἐν Ἀμερικῇ τὸ ζήτημα τῆς ταχείας καὶ εὐθηνῆς συγκοινωνίας ἐντὸς τῶν πόλεων, καὶ κατεσκευάσθη ἡ γραμμὴ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Ἄρλεμ, μετά τινα δὲ ἔτη, κατὰ τὸ 1856, κατεσκευάσθη ἐν Βερσαλλίαις ὁ πρῶτος ἱπποσιδηρόδρομος, ὡς ἐννοοῦμεν σήμερον τὸ μέσον τοῦτο τῆς συγκοινωνίας, καὶ κατὰ τὸ 1863 ἐν Κοπενάγῃ, τὸ παράδειγμα δὲ τῆς Γαλλίας καὶ Δανίας ἔσπευσαν νὰ μιμηθῶσιν ἀμέσως ἄλλαι χῶραι καὶ ἰδίως ἡ Ὀλλανδία καὶ ἡ Ἰταλία.

Οἱ ἱπποσιδηρόδρομοι ἔσχον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν Ὀλλανδίᾳ ἀνάπτυξιν μείζονα ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς. Ὀφείλεται δὲ ἡ ἀνάπτυξις αὕτη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἰδίως, ἥτις οὐδὲν παρεμβάλλει πρόσκομμα εἰς τὴν κα-

(¹) Ὁδὸς τοῦ Τρὰμ (κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ Οὔτραμ).

Digitized by Google

τασκευὴν τῶν ἱπποσιδηροδρόμων, διότι θεωρεῖ αὐτοὺς μᾶλλον ὡς μέσον ἀνέτου κυκλοφορίας τῶν κατοίκων ἢ ὡς μέσον ταχείας συγκοινωνίας. Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1884 τὸ σύμπλεγμα τῶν ὁλλανδικῶν ἱπποσιδηροδρόμων εἶχεν ἔκτασιν 625 χιλιομέτρων, ὑπηρέτουν δὲ τὸ κοινὸν 166 μηχαναί, 712 ἅμαξαι ἐπιβατῶν καὶ 305 φορτηγοὶ ἅμαξαι. Κατὰ τὸ 1883, οἱ ὁλλανδικοὶ ἱπποσιδηρόδρομοι εἰσέπραξαν 6,263,500 φράγκα ἐξ 24,269,000 ἐπιβατῶν, καὶ φράγκα 297,800 ἐξ ἐμπορευμάτων. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1885 κατεσκευάζοντο πολλαὶ ἔτι γραμμαὶ μεγάλης ἐκτάσεως.

Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ 1876 ὑπῆρχον 254 χιλιόμετρα μόνον ἱπποσιδηροδρόμων, ἀλλὰ τῇ 30 Ἰουνίου 1884 εἶχον κατασκευασθῆ 1,210 χιλιόμετρα, δηλαδὴ πενταπλάσια σχεδόν, οἱ δὲ ἱπποσιδηρόδρομοι οὗτοι μετέφερον καθ' ὅλον τὸ 1884 περὶ τὰ 331,000,000 ἐπιβατῶν.

Ἐν Γερμανίᾳ ἡ διὰ τῶν ἱπποσιδηροδρόμων συγκοινωνία ἐβράδυνε νὰ ἀναπτυχθῇ, ἀλλὰ σήμερον δὲν εἶναι ἧττον σημαντικὴ ἢ ἐν ἄλλαις χώραις. Ὁ ἀρχαιότερος ἀστικὸς ἱπποσιδηρόδρομος τῆς Γερμανίας εἶναι ὁ τοῦ Βερολίνου—Καρλοτενβούργ, κατασκευασθεὶς ἐν ἔτει 1865. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἡ ἐπιτυχία τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ τῶν ἄλλων δὲν ἦτο μεγάλη, διότι τὸ γερμανικὸν κοινὸν κατὰ μικρὸν καὶ μετὰ δυσκολίας ἐσυνείθισεν εἰς τὸ μέσον τοῦτο τῆς συγκοινωνίας, αἱ δὲ ἀρχαὶ ἐδίσταζον τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν στρῶσιν ἱπποσιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἰς τὰς μεγάλας λεωφόρους· ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη ἔλαβον τεραστίαν ἀνάπτυξιν καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν καὶ δὲν ὑπάρχει σήμερον ἀξία λόγου πόλις μὴ ἔχουσα ἱπποσιδηρόδρομον. Τοσοῦτον κατέστη ἀπαραίτητος εἰς τὸ γερμανικὸν κοινὸν ἡ διὰ τούτων συγκοινωνία.

Ἐν μόνῳ τῷ Βερολίνῳ 76,000,000 ἀνθρώπων ἔκαμον κατὰ τὸ 1884 χρῆσιν τοῦ μέσου τούτου τῆς συγκοινωνίας, τὸ ὁποῖον ὑπεσκέλισε τὰ λεωφορεῖα καὶ τὰς ἁμάξας. Ἐν ὅλῃ τῇ Γερμανίᾳ κατὰ τὸ 1879 ὑπῆρχον 24 πόλεις ἔχουσαι ἱπποσιδηροδρόμους ἐκτάσεως 483 χιλιομέτρων, ἐν ἔτει δὲ 1883 αἱ μὲν πόλεις ἐδιπλασιάσθησαν, ἡ δὲ ἔκτασις τῶν ἱπποσιδηροδρόμων ἔφθασεν εἰς 903 χιλιόμετρα. Αἱ διαχειριζόμεναι αὐτοὺς ἑταιρίαι εἶναι 43, ἔχουσαν 8,100 ἵππους καὶ 69 ἀτμομηχανὰς καὶ κεφάλαιον 125,000,000 φράγκων. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁμιλοῦμεν ἐνταῦθα περὶ μόνων τῶν ἱπποσιδηροδρόμων τῶν ἐργαζομένων ἐντὸς τῶν γερμανικῶν πόλεων. Ὁ δὲ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ταξειδευσάντων ἐπιβατῶν δι' ὅλων τῶν ἱπποσιδηροδρόμων τῆς Γερμανίας ὑπολογίζεται εἰς 164,000,000 ἐν ἔτει 1883, καὶ 190,000,000 ἐν ἔτει 1884.

Ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Αὐστρίας, οἱ ἱπποσιδηρόδρομοι μετέφερον ἐν ἔτει 1881 περὶ τὰ 30,000,000 ἐπιβατῶν, ἐν ἔτει δὲ 1884 περὶ τὰ 36,000,000.

Ἀλλ' ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ κοιτὶς τῶν ἱπποσιδηροδρόμων. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν λειτουργοῦσι τόσοι ἱπποσιδηρόδρομοι ὅσοι ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ. Ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι 5,000 χιλιόμετρα ἀστικῶν σιδηροδρόμων! Ἡ ἐπικράτεια τῆς Νέας Ὑόρκης εἶχεν 790 χιλιόμετρα κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1884, ἡ τῆς Μασαχουσέτης 500, ἡ τῆς Πενσυλβανίας 858. Ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ ὑπάρχουσιν 1500 χιλιόμετρα. Κατὰ τὸ 1882, οἱ ἀμερικανικοὶ ἱπποσιδηρόδρομοι μετέφερον 1,212,000,000 ἐπιβατῶν διὰ 18,000 ἁμαξῶν καὶ 100,000 ἵππων!

Ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ 708 χιλιομέτρων παραχωρηθέντων, ὑπάρχουσιν ἐν ἐνεργείᾳ 640 χιλιόμετρα ἱπποσιδηροδρόμων ἀστικῶν, ὧν τὰ 250 ἐν Παρισίοις μετὰ 5000 ἵππων.

Ἐν Ἰταλίᾳ, οἱ ἀτμοκίνητοι ἱπποσιδηρόδρομοι ἐκτὸς τῶν πόλεων ἔλαβον μεγάλην ἀνάπτυξιν καὶ ἔχουσιν ἤδη 1000 χιλιομέτρων ἔκτασιν. Ἀλλ' ἐντὸς τῶν πόλεων δὲν ἔλαβον τὴν αὐτὴν ἀνάπτυξιν, ἰδίως δὲ ἐμετριάσθη ἡ κατασκευὴ τοιούτων ἀπὸ τοῦ 1879. Ἤδη λειτουργοῦσι 200 χιλιόμετρα ἀστικῶν ἱπποσιδηροδρόμων ἰδίως ἐν Τουρίνῳ, ἐν Μιλάνῳ καὶ ἐν Νεαπόλει, συρομένων τῶν ἁμαξῶν ὑπὸ ἵππων καὶ ἡμιόνων καὶ σπανιώτερον ὑπὸ ἀτμομηχανῶν.

Ἐν Ῥωσίᾳ ὑπάρχουσιν 600 χιλιόμετρα ἱπποσιδηροδρόμων.

Ἐν Ἰσπανίᾳ μόνον 100 χιλιόμετρα ἐντὸς τῶν πόλεων.

Ἐν Πορτογαλλίᾳ εἷς μόνος ἱπποσιδηρόδρομος ὑπάρχει ἐν τῇ Λισβῶνι συρόμενος ὑπὸ ἡμιόνων.

Οἱ ἀστικοὶ ἱπποσιδηρόδρομοι τοῦ Βελγίου εἶχον ἐν ἔτει 1874 ἔκτασιν 62 χιλιομέτρων, 150 δὲ χιλιομέτρων ἐν ἔτει 1882. Αἱ Βρυξέλλαι, ἐν ἔτει 1882, εἶχον 71 χιλιόμετρα μετὰ 625 ἵππων, ἡ Λιέγη 17 χιλιόμετρα μετὰ 135 ἵππων, ἐξαιρουμένης τῆς γραμμῆς Λιέγης-Ζεμάπης ἐχούσης ἔκτασιν $7^1/_2$ χιλιομέτρων μετὰ 12 ἀτμομηχανῶν. Ὑπάρχουσι δὲ ἱπποσιδηρόδρομοι ἐν Γάνδῃ, ἐν Ἀμβέρσῃ καὶ Λουβαίνῃ καὶ ἁμαξοστοιχίαι καλούμεναι ἱπποσιδηροδρομικαὶ διατρέχουσαι τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν ἀπὸ τῆς Λιέγης εἰς Βιζέ.

Ἡ Τουρκία ἔχει τὸν τροχιόδρομον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ Ἑλλὰς τὴν ἐξ Ἀθηνῶν μέχρι τῶν δύο Φαλήρων γραμμὴν λειτουργοῦσαν δι' ἀτμομηχανῆς, ἔτι δὲ τὰς ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ μέχρι Πατησίων, Ἀμπελοκήπων καὶ Κολοκυνθοῦς γραμμάς. Πρὸς δὲ τὸν ἐν Πειραιεῖ ἱπποσιδηρόδρομον.

Ἐν Αὐστραλίᾳ, ἡ ἀποικία τῆς Νέας Οὐαλλίας εἶχε κατὰ τὸ 1884 ἱπποσιδηροδρόμους ἐκτάσεως 35 χιλιομέτρων.

Ἀρ. Β.

Digitized by Google

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Ἀγγλίᾳ κατασκευάζεται πρό τινος νέον εἶδος ὑφάσματος ἔχοντος φέλινον στήμονα, καὶ μάλλινον ἢ βαμβάκινον ἢ μετάξινον ὑφάδιον. Ὁ στήμων ἀποτελεῖται ἐκ λεπτοτάτων νημάτων φελοῦ, δι' ἐργαλείων καταλλήλων κοπτομένων, ἐπειδὴ δ' εὐκολωτάτη εἶναι ἡ βαφὴ αὐτῶν, τὸ οὕτω κατασκευαζόμενον ὕφασμα οὐδεμίαν φαίνεται ἔχον διαφορὰν ἀπὸ τὰ συνήθη ὑφάσματα. Ἔχει δὲ τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι οἱ φοροῦντες ἐνδύματα ἐκ τοιούτου ὑφάσματος ἐρραμένα ἐπιπλέουσι τοῦ ὕδατος· καὶ αὐτοὶ οἱ μὴ εἰξεύροντες νὰ κολυμβῶσι δύνανται νὰ μένωσιν ἀκινδύνως ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὡς ἄλλοι Τρίτωνες. Πρὸς βεβαίωσιν τούτου πολλὰ πειράματα ἐγένοντο ἐπ' ἐσχάτων ἐν Γαλλίᾳ, ἐπιτυχόντα πάντα, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ ἔχουσι προμηθευθῆ ἀνὰ μίαν ἐνδυμασίαν ἐκ φελίνου ὑφάσματος κατεσκευασμένην.

Τὴν ὁσημέραι ἀναπτυσσομένην τάσιν πρὸς ἐξερεύνησιν ἀγνώστων χωρῶν καὶ πρὸς προαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας διὰ τῆς δημιουργίας νέων ἀγορῶν ἐν χώραις τέως ἀπροσίτοις αὐτοῖς, μαρτυρεῖ πλὴν ἄλλων καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς καὶ ἡ πρόοδος τῶν γεωγραφικῶν ἑταιριῶν. Ὑπάρχουσι σήμερον 94 γεωγραφικαὶ ἑταιρίαι ἐν 85 πόλεσιν 20 ἐπικρατειῶν· εἰς ταύτας δὲ προστεθείσθωσαν καὶ 54 παραρτήματα αὐτῶν ἐν 51 πόλεσι καὶ 10 ἐμπορικαὶ γεωγραφικαὶ ἑταιρίαι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑταίρων ὑπερβαίνει τὰς 48000, τὰ δὲ ἐτήσια ἔσοδα αὐτῶν εἰσὶ περίπου 1500000, ὧν 500000 προέρχονται ἐξ ἐπιχορηγήσεων. Αἱ πλουσιώταται τῶν ἑταιριῶν τούτων εἶναι ἡ βασιλικὴ γεωγραφικὴ ἑταιρία τοῦ Λονδίνου, ἡ Αὐτοκρατορικὴ ῥωσσικὴ γεωγραφικὴ ἑταιρία τῆς Πετρουπόλεως καὶ ἡ ἐν Γερμανίᾳ Ἀφρικανικὴ ἑταιρία τοῦ Βερολίνου. Ἐκ τῶν γεωγραφικῶν ἑταιριῶν 26 ὑπάρχουσι ἐν Γαλλίᾳ, 24 ἐν Γερμανίᾳ, ἀνὰ 6 ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ, 5 ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ (αἷς προστεθείσθωσαν καί τινες ἐπ' ἐσχάτων ἱδρυθεῖσαι τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ περιηγητοῦ Στάνλεϋ), 4 ἐν Ῥωσσίᾳ, 3 ἐν Βρασιλίᾳ, ἀνὰ 2 ἐν Αὐστρίᾳ, Ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, Βελγικῇ, Ὀλλανδίᾳ, Πορτογαλίᾳ, Ἱσπανίᾳ καὶ Ἀργεντινῇ πολιτείᾳ καὶ ἀνὰ 1 ἐν Δανίᾳ, Σουηδίᾳ, Ἰαπωνίᾳ, Ῥωμανίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Μεξικῷ. Ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ οὐδεμία τοιαύτη ἑταιρία συνεστήθη ἄχρι τοῦδε, εἰ καὶ μεγάλαι ἐκτάσεις τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἀλβανίας σημειοῦνται ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς πίναξιν ὡς μήπω ἐξερευνηθεῖσαι.

Πρὸ δέκα ἢ δεκαπέντε ἐτῶν ἦσαν συνηθέσταται ἐν Ἰνδικῇ αἱ σ α τ ο ύ α ι, ὅ ἐστιν αἱ ἑκούσιαι ὁλοκαυτώσεις τῶν χηρῶν, αἵτινες ζῶσαι συνεκαίοντο ἐν τῇ πυρᾷ τοῦ θανόντος συζύγου των. Καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ θανόντος καὶ οἱ ἱερεῖς κατέβαλλον πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως πείθωσι τὰς ἀτυχεῖς ἐκείνας γυναῖκας νὰ προτιμῶσι τὸν ἔνδοξον θάνατον διὰ τοῦ πυρός, δι' οὗ ἀποτεφροῦται καὶ τοῦ συζύγου τὸ πτῶμα, ἀπὸ ζωῆς ἀτίμου καὶ κατησχυμένης. Σήμερον ὅμως πολλαὶ χῆραι ἐν Ἰνδικῇ, ἀναισθητοῦσαι πρὸς τοιαύτην δόξαν, ἐγκαταλείπουσι τὸν νεκρὸν τοῦ ἀνδρός των νὰ καῇ ἄνευ συντροφίας, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶναι βέβαιαι, ὅτι ἂν τις τολμήσῃ νὰ τὰς ἐξαναγκάσῃ θὰ τύχωσι τῆς προστασίας τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Ἐνίοτε ἔρχονται καὶ εἰς δεύτερον γάμον, συνήθως ὅμως ἐπιδίδονται εἰς ἔργον τι βιοποριστικόν, ὅπως μὴ ἔχωσι τὴν ἀνάγκην τῶν καταφρονούντων αὐτὰς συγγενῶν. Τινὲς τούτων μάλιστα σπουδάζουσιν ἰατρικήν, ἄλλαι γίνονται διδάσκαλοι ἢ νοσοκόμοι· πρό τινος δὲ μία χήρα συνέστησεν ἐν Βομβάῃ βιβλιοπωλεῖον.

Τοσοῦτον φαίνεται προώδευσεν ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὥστε ἐπαισθητὴ κατέστη παρὰ τοῖς Ἰαπωνοῖς ἡ ἔλλειψις γ ο υ β ε ρ ν α ν τ ῶ ν. Ἀντὶ ὅμως νὰ προσκαλέσωσι τοιαύτας ἐξ Εὐρώπης, ὡς ἀλλαχοῦ συνειθίζεται, συνετώτερον σκεπτόμενοι ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσιν Ἰαπωνίδας, ὅπως ἐν Εὐρώπῃ μορφωθῶσι καὶ ἐπανέλθωσιν ὡς γ ο υ β ε ρ ν ά ν τ α ι εἰς τὴν πατρίδα των. Ὅθεν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου δωδεκὰς Ἰαπωνίδων ἀφίκετο εἰς Γαλλίαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ· ἀφ' οὗ δὲ περατώσωσι τὰς σπουδὰς των ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ θὰ μεταβῶσι πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῶν εἰς Ἀγγλίαν καὶ εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διαμείνωσιν ἓξ μῆνας ἢ ἓν ἔτος.

Περιεργόταται εἶναι αἱ γενόμεναι παρατηρήσεις περὶ τῆς διακοπῆς τῆς ζωῆς καὶ τῆς μετέπειτα ἀναζωογονήσεως ὀργανικῶν τινῶν ὄντων. Ἀποξηραίνοντες, γράφει διάσημός τις ζωολόγος, ἢ καὶ μόνον ἀποστεροῦντες αὐτὰ τὴν θερμότητα δυνάμεθα ἐπὶ μῆνας καὶ ἔτη ὅλα νὰ διακόψωμεν τὰς ζωϊκὰς λειτουργίας ὄντων τινῶν ἀτελῆ ἐχόντων ὀργανισμόν, οἷοι οἱ βάτραχοι, ὑδροβιά τινα ἔντομα, ᾠὰ ἀπόδων ὀστρακωδῶν, τροχοφόρων, τριτικῶν σκωλήκων καὶ νὰ τὰ ἀναζωογονήσωμεν μετὰ ταῦτα, ἀποδίδοντες αὐτοῖς τὴν ἀναγκαίαν ὑγρασίαν ἢ θερμότητα. Παραπλήσια παρετηρήθησαν καὶ περί τινων φυτῶν. Εἰ καὶ ὑπάρχουσι πολλοὶ σπόροι, οἵτινες μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν τινων χάνουσι πᾶσαν ζωογόνον δύναμιν, μνημονεύονται ὅμως καὶ παραδείγματα σπόρων πέπονος καὶ ὀσπρίων, βλαστησάντων μετὰ τριάκοντα ἢ καὶ τεσσαράκοντα ἔτη· λέγεται μάλιστα ὅτι σπαρέντες κατωρθώθη νὰ βλαστήσωσι καὶ σπόροι ἡλιοτροπίου καὶ μηδικῆς πόας ἐν γαλατορρωμαϊκοῖς τάφοις, ὅπου εἶχον ἐναποτεθῆ εὑρεθέντες πρὸ δεκαπέντε ἢ δεκαέξ αἰώνων.

Ἡ χρῆσις τοῦ τείου εἰσήχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν μόλις πρὸ δύο αἰώνων· νῦν δὲ τοιαύτη γίνεται κατανάλωσις αὐτοῦ, ὥστε μόνον εἰς Λονδῖνον εἰσάγονται κατ' ἔτος 100 ἑκατομμύρια λιτρῶν περίπου. Τούτων τὰ 60 προμηθεύονται οἱ Ἄγγλοι ἐκ τῆς Σινικῆς, τὰ 27 ἐκ τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν καὶ τὰ λοιπὰ 13 ἑκατομμύρια ἐκ τῆς Κεϋλάνης καὶ τῆς Ἰάβας. Στόλοι ὁλόκληροι μεγίστων ἀτμοπλοίων μεταφέρουσι τὸ τέϊον εἰς Ἀγγλίαν· διανύουσι δὲ τἀτμόπλοια ταῦτα τὴν ἀπὸ Σινικῆς εἰς Λονδῖνον ὁδὸν διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ ἐντὸς ἓξ ἑβδομάδων.

Κατ' ἔτος δὲ γίνεται, οὕτως εἰπεῖν, ἀγὼν δρόμου τῶν κομιζόντων τὸ τέϊον ἀτμοπλοίων. Τὸ πλοῖον, ὅπερ φθάνει πρῶτον μὲ φορτίον τείου τῆς νέας συγκομιδῆς λαμβάνει ὡς ἆθλον ὑπέρογκον χρηματικὸν ποσόν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ φορτίου καρποῦνται κέρδη τεράστια, διότι τὸ πρῶτον φορτίον τῆς νέας συγκομιδῆς προπωλεῖται ὅλον μὲ μεγάλην ὑπερτίμησιν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—333

Digitized by Google

'Αριθ. 530 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 23 Φεβρουαρίου 1886

Ἡ κάτωθι δημοσιευομένη γεωγραφικὴ περιγραφὴ τῆς νήσου Ὕδρας ἀποτελεῖ μέρος γεωγραφικοῦ ἔργου, ὅσονούπω δημοσιευομένου, ὁλοκλήρου τοῦ *Νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας* κατ' ἐπαρχίας καὶ δήμους, συγγραφέντος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντ. Μηλιαράκη μετὰ ἐπιτόπιον ἔρευναν ἁπασῶν τῶν ἠπειρωτικῶν καὶ νησιωτικῶν χωρῶν τοῦ Νομοῦ. Ὁ γεωγραφικὸς δὲ πίναξ τῆς Ὕδρας, ὁ συνημμένος εἰς τὸ παρὸν φυλλάδιον, ἐλιθογραφήθη εἰδικῶς διὰ τὴν καταχώρισιν ταύτην, τὴν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ».

Σ. τ. Δ.

Η ΝΗΣΟΣ ΥΔΡΑ

Ἡ νῆσος Ὕδρα, ἣν κατέστησε περιφανῆ καὶ περιώνυμον ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ αἱ θυσίαι τῶν κατοίκων της κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, κεῖται ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ, πρὸς Μ καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς Ἑρμιονίδος, ὅπερ εἶνε καὶ τὸ ἀνατολικώτατον τῆς Πελοποννήσου ὅλης, σχηματιζομένου μεταξὺ ἐκείνης καὶ τούτου πορθμοῦ ἀναπεπταμένου πρὸς Α, πλάτους 6 μιλίων, *Στενοῦ τῆς Ὕδρας* καλουμένου.

Ἡ νῆσος ἔχει περίμετρον 30 περίπου μιλίων καὶ ἐμβαδὸν 55.8 τετραγ. χιλιομέτ. (550,000 στρεμ). Ἔχει δὲ σχῆμα μακρὸν μήκους 20 χιλιομέτρων, πλάτους δὲ ποικίλου καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, μέγιστον μὲν 5, ἐλάχιστον δὲ 1 1/2 χιλιομέτρου.

Ἡ νῆσος εἶνε ὀρεινὴ καὶ τραχεῖα, ἄνυδρος καὶ ἄδενδρος, ἔχει τὸ ἔδαφος πετρῶδες, ἀνώμαλον, διακεκομμένον ὑπὸ βαθυτάτων ῥευμάτων, καὶ διακεχωρισμένον εἰς λόφους καὶ βουνοὺς ἐπιτηδείους μόνον εἰς πτωχὴν βοσκὴν ζώων, ἀποκρήμνους πολλαχοῦ, καὶ ἀποτόμους ἔχοντας τὰς κατωφερείας, καὶ μηδόλως καλλιεργησίμους.

Ὑψηλότατον ὄρος ἐν τῇ νήσῳ εἶνε τὸ *Ἔρε*, ἀλβανιστὶ σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος ἄνεμος, ὕψους 652 μέτρων, κείμενον μικρὸν πέραν τοῦ μέσου τῆς νήσου, καὶ μᾶλλον ἐγγὺς τοῦ μεσημβρινοδυτικοῦ αὐτῆς ἄκρου.

Ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους τούτου εἶνε ἡ κυριωτάτη σκοπιὰ τῆς νήσου· αὐτόθι ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἵστατο σκοπιωρὸς ὅπως ἐπιβλέπῃ καὶ ἀναγγέλλῃ τὴν ἔλευσιν τῶν ἐχθρικῶν ἢ καὶ τῶν φιλικῶν πλοίων· ὑπάρχουσι δ' ἔτι ἐπ' αὐτῆς ἐρείπια οἰκίσκου καὶ προμαχώνων. Ἐκ τῆς ὑψηλῆς ταύτης κορυφῆς, ἐξ ἧς ἀκούεται ὁ ἦχος τῶν ῥιπτομένων ἐν Πειραιεῖ τηλεβόλων (ἀπόστασις 40 μιλίων), ἐκτείνεται εὐρυτάτη μεγαλοπρεπὴς θέα ἐπί τε τῆς νήσου, ἧς κατοπτεύεται ἡ πέριξ θάλασσα, πλὴν τοῦ ΒΑ τμήματος, καὶ ἐπὶ τῶν περὶ αὐτὴν νήσων καὶ ἠπειρωτικῶν ἐπαρχιῶν. Πρὸς Δ καθορῶνται τὰ ἀνατολικὰ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, διαγραφομένων ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος τῶν κορυφογραμμῶν τῶν ὀρέων τῆς Κυνουρίας καὶ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, μέχρι Μαλέας καὶ Κυθήρων, πρὸς Α εἰς τὰ πέρατα τοῦ ὁρίζοντος φαίνονται ὡς νέφη φαιὰ αἱ Κυκλάδες Μῆλος, Κίμωλος, Σίφνος, Κύθνος, Κέως καὶ αἱ ἐν τῷ μεταξὺ μικρότεραι ἐρημόνησοι, πρὸς Β δὲ καὶ πλησίον κατοπτεύονται αἱ Σπέτσαι, ὧν φαίνεται ἡ πόλις, ἡ Ἑρμιονὶς ὁλόκληρος, τὰ ὄρη τῶν Διδύμων, καὶ τῶν Ἀδέρων, καὶ ὄπισθεν τούτων ἡ προβάλλουσα ὑψηλὴ κορυφὴ τοῦ Ὀρθολιθίου τῆς Τροιζηνίας, ΒΒΑ δὲ τὰ ὄρη τῆς Ἀττικῆς, καὶ αὐτὴ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μέρος τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου.

Δευτερεύουσαι κορυφαὶ ὑψηλαὶ εἶνε τὸ *Ὀβόρι*, κείμενον ΑΑΒ τοῦ Ἔρε, καὶ τὸ *Ζάσταρο* πρὸς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς νήσου, ὄρος ἀπότομον, καθέτως πρὸς τὴν θάλασσαν κατερχόμενον, ἐξ οὗ μυθολογοῦσιν οἱ Ὑδραῖοι ὅτι κατεκρήμνιζόν ποτε τοὺς γέροντας εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ Ὕδρα στερεῖται πεδιάδων καὶ ἐκτενῶν ὁμαλῶν ἐδαφικῶν ἐκτάσεων καὶ καλλιεργησίμων. Καλλιεργοῦνται δ' ἐν αὐτῇ μόνον μικροὶ βουνοὶ γαιώδεις, οἷοι οἱ περὶ τὴν μονὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ἐπίσης ἐπίπεδοι κατωφέρειαι παράλιοι πρὸς Μ ἐν θέσει *Κλιμάκι*, τὸ μικρὸν ὀροπέδιον τῆς *Ἐπισκοπῆς*, θέσεως μὴ ὁρατῆς ἀπὸ θαλάσσης, ἔνθα ναὸς Θεοτόκου (ἑορτάζει 23 Αὐγούστου) καὶ ἄλλοι ναΐσκοι καὶ ἐπαύλεις ἐξοχικαὶ Ὑδραίων καὶ φυτεῖαι δένδρων καρποφόρων, ἰδίᾳ συκῶν, ἀμυγδαλῶν καὶ ἐλαιῶν. Ἐνιαχοῦ ὑπάρχουσι καὶ πυκνοὶ πευκῶνες, ἐξ ὧν συλλέγεται ἱκανὴ ποσότης ῥητίνης. Κατὰ τὰς παραδόσεις δὲ τῶν κατοίκων ἡ νῆσος ἦτο πρότερον δασώδης ἐκ πευκῶν, ἀλλ' ἀπεγυμνώθη σὺν τῷ χρόνῳ ἐκ τῆς ξυλεύσεως καὶ τῶν πυρκαϊῶν. Οἱ Τοῦρκοι ὀνομάζουσι τὴν νῆσον *Τσάμλιζαr*, ὅ ἐστι πευκήεσσαν, ὄνομα δοθὲν αὐτῇ πιθανώτατα κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τῶν Τούρκων εἰς τὴν Μεσό-

Digitized by Google

γειον, ὅτε ἡ νῆσος πᾶσα ἐφαίνετο ἀπὸ θαλάσσης χλοερά.

Τὰ παράλια τῆς Ὕδρας εἶνε κατακερματισμένα εἰς ὁρμίσκους· κόλπους δ' ἔχουσιν οὐχὶ βαθεῖς μόνον τὰ μεσημβρινά. Ὁ λιμὴν τῆς νήσου, περὶ τὸν ὁποῖον εἶνε ἐκτισμένη καὶ ἡ ὁμώνυμος αὐτῇ πόλις, κεῖται ἐν μέσῳ τῆς βορείας παραλίας· εἶνε μικρὸς καὶ πρόσβορρος, διὸ καὶ προσβάλλεται σφόδρα ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων. Πρὸς Α τούτου κεῖται ἕτερος λιμὴν μεγαλείτερος, τὸ *Μανδράκι*, ὅπου ἐλλιμενίζονται τὰ μεγάλα πλοῖα, καὶ ὅπου ὑπάρχει καὶ τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς νήσου. Ὁ λιμὴν δ' οὗτος συνδέεται διὰ ξηρᾶς μετὰ τοῦ λιμένος τῆς πόλεως διὰ παραλίας ὁδοῦ, οὔσης καὶ τοῦ μόνου παραλίου περιπάτου τῶν πολιτῶν. Μετὰ τὸ Μανδράκι πρὸς Α ἕπεται ὁ ὅρμος *Λοῦμο Κρίταμι* (ποταμὸς κριτάμων), καὶ ἄλλοι ὁρμίσκοι ἀσήμαντοι μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ζούρβας.

Πρὸς Δ τοῦ λιμένος κεῖνται οἱ ὅρμοι *Παλαμηδᾶς*, μετὰ τοῦτον ὁ *Μῶλος*, εἶτα ὁ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* πρὸς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς νήσου. Πρὸς τὴν μεσημβρινὴν δὲ παραλίαν ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι ὁρμίσκοι, ὧν σημαντικώτερος ὁ κείμενος πρὸς Μ τοῦ δυτικοῦ ἀκρωτηρίου Μπίστι, διχαζόμενος εἰς δύο ὑπὸ γλώσσης ὀρεινῆς, ἧς πρόσκειται νησὶς *Τσίγκρι*. Ἐν τῇ μεσημβρινῇ δὲ ταύτῃ παραλίᾳ σχηματίζονται δύο κόλποι ἀνοικτοί, ὁ τῆς *Νησίτσας*, καὶ ὁ τῆς *Διμνιόνιζας*.

Ἡ Ὕδρα ὡς ἐκ τοῦ στενοῦ καὶ μακροῦ σχήματός της ἔχει δύο κύρια ἀκρωτήρια ἓν πρὸς τὸ ΑΑΒ τὴν *Ζούρβαν*, καὶ ἓν πρὸς τὸ ΔΔΜ τὸ *Μπίστι* (οὐρά.) Ἔχει δὲ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν ἑτέρας τρεῖς ἄκρας· περὶ τὸ μέσον, ὅπου καὶ τὸ πλατύτατον μέρος τῆς νήσου, τὴν ἄκραν *Ῥήγας*, ἢ ἀλβανιστί, ὡς προφέρουσιν οἱ ἐγχώριοι, *Χοὺντ-ρίγιζ*, ἥτις σχηματίζει τὸν κόλπον Διμνιόνιζα, πρὸς Δ τὴν ἄκραν *Κανόνι*, οὕτω κληθεῖσαν ἕνεκα μεγάλου τηλεβόλου αὐτόθι ὑπάρχοντος, τεθέντος δ' ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως πρὸς παρεμπόδισιν ἐνδεχομένης ἀποβάσεως τῶν ἐχθρῶν. Ἡ ἄκρα αὕτη σχηματίζει τὸν κόλπον τῆς *Νησίτσας*, οὕτω καλουμένης μικρᾶς χερσονησώδους νησῖδος, συνεχομένης δι' ἀμμώδους ἰσθμοῦ πρὸς τὴν ξηράν. Πρὸς Α ταύτης κεῖται εἰς ἀπόστασιν ἀκριβῶς μιλίου μικρὰ ξηρόνησος. Μεταξὺ δὲ τῶν κόλπων τούτων πρὸς Μ καὶ τοῦ ἀντιθέτου πρὸς Β Παλαμηδᾶ κεῖται ἡ θέσις Ἐπισκοπή, μεταξὺ δὲ τῆς Νησίτσας καὶ τοῦ Ῥήγα ἡ θέσις Κλιμάκι. Τρίτη ἄκρα, ἡ μεσημβρινωτάτη τῆς νήσου, εἶνε ἡ *Γερακίνα*, ἀπέχουσα τοῦ Μπίστι 1 $^2/_3$ μιλίου.

Ἡ Ὕδρα ἔχει μίαν καὶ μόνην πόλιν ὁμώνυμον, ἐν ᾗ συγκεντροῦται ὅλος ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς, κειμένην ἐν μέσῳ τῆς βορείας παραλίας, ἐξ ἴσου ἀπέχουσαν τῶν ἄκρων τῆς νήσου Ζουρβᾶ καὶ Μπίστι. Αἱ ἀρχαιότаται δὲ οἰκήσεις τῆς Ὕδρας, ὅτε πιθανώτατα κατῳκεῖτο ὑπὸ ποιμένων, ἀπαντῶσιν ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ. Μετὰ τὴν μετάβασιν δὲ τῶν Ἀλβανῶν αὐτόθι ἐξελέχθησαν ὡς τόπος οἰκήσεως τὰ τὸν λιμένα περιβάλλοντα ὑψώματα, ὅπου ἐν διαστήματι τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων ἐκτίσθη πολύανδρος καὶ εὔανδρος πόλις διὰ τοῦ πλούτου, ὃν οἱ κάτοικοι ἀπεκόμισαν ἐκ τῆς ναυτιλίας, καὶ ηὔξησαν διὰ τῆς τιμίας καὶ ἠθικῆς διοικήσεως.

Ὡς ἔχει σήμερον ἡ πόλις τῆς Ὕδρας ἀδύνατον νὰ κατανοηθῇ πόθεν ἤρχισε κτιζομένη, ἀλλ' ἐκ τῶν γερόντων καὶ τῶν ὀνομασιῶν δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι αἱ πρῶται οἰκίαι ᾠκοδομήθησαν ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος λόφου τῆς *Κιάφας* (κορυφῆς). Τὸ ἀρχικὸν ἐπὶ τῆς Κιάφας κώμιον τῆς Ὕδρας ἔκειτο ἐντὸς δάσους πευκῶν, κατερχομένου μέχρι τῆς ἀκτῆς τοῦ λιμένος, ὅστις ἐν ἀρχῇ ἦτο μείζων, ἐκτεινόμενος μέχρι τῶν προπόδων τῶν περὶ αὐτὸν προβούνων, οὓς σήμερον καλύπτουσι πανταχοῦ οἰκίαι· μετέπειτα δέ, καθόσον ἐκόπτοντο τὰ δένδρα καὶ ἐπυρπολοῦντο, ὁ παρασυρόμενος ὑπὸ τῶν ῥευμάτων χοῦς ἐπλήρωσεν αὐτὸν καὶ ἐσχημάτισε περὶ τὸν μυχὸν ἐπίπεδον ἔκτασιν, ἐφ' ἧς ἐκτείνεται νῦν ἡ κάτω πόλις καὶ ἡ ἀγορά, καὶ ὅπου ὑπάρχει ἡ Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἧς ὁ ναὸς πρὸ τῆς κτίσεως περὶ αὐτὸν κελλίων ἔκειτο ἐπὶ βραχώδους νησιδίου, ἑνωθέντος σὺν τῷ χρόνῳ πρὸς τὴν ξηράν. Ἐνθυμοῦνται δ' ἔτι οἱ γέροντες ὅτι ἡ μεσημβρινοανατολικὴ ἀκτὴ τοῦ λιμένος ἔφθανε μέχρι τοῦ *Περιβολίου τοῦ Κόρσουλα* ἢ Κοκκίνη, ἐνῷ σήμερον μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ μυχοῦ καλύπτεται ὁ μακρὸς ἐπίπεδος χῶρος ὑπὸ οἰκιῶν.

Ἡ πόλις ἤδη κεῖται τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν τῶν γύρω τοῦ λιμένος προβούνων, νεύουσα πρὸς βορρᾶν. Διαιρεῖται δὲ εἰς πολλὰς συνοικίας, ὀνομαζομένας κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὰς πόλεις ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν· οὐχ ἧττον ὑπάρχουσι γενικαὶ ὀνομασίαι, ἃς ἔδωσαν βεβαίως οἱ τὴν *Κιάφαν* πρῶτοι οἰκήσαντες. Οὕτω τὸ βορειανατολικὸν τμῆμα τῆς πόλεως, οὗτινος ὑπέρκειται ὑψηλὸς βουνὸς πρὸς Α καλεῖται ἀλβανιστὶ *Μπούα-ε* (χειμαδιό), μετὰ τοῦτο χωρῶν τις πρὸς τὰ μεσημβρινοδυτικὰ ὑψώματα συναντᾷ τὴν συνοικίαν *Καλὰ Πηγάδια*, ἔνθα ὑπάρχουσι δύο φρέατα λιθόκτιστα, ἀνορυχθέντα τῷ 1802. Χωρίζονται δὲ αἱ δύο συνοικίαι διὰ ῥευμάτων ἐκβαλλόντων εἰς τὸν λιμένα. Ἐντεῦθεν ἔρχεται ἡ Κιάφα, ἔχουσα πρὸς Α συνοικίαν *Γκούρ-ι-μάδι* (πέτραν μεγάλην). Ἐκ τῆς *Κιάφας* ἐκτείνεται ἀρίστη θέα σκηνογραφικὴ ἐπὶ τῆς πόλεως, καὶ τοῦ λιμένος, καὶ τοῦ Στενοῦ τῆς Ὕδρας. Ἐν τῇ

Digitized by Google

Κιάφα αἱ οἰκίαι εἶνε συνεσφιγμέναι, πολλαχοῦ δὲ σώζονται ἔτι ὑπὲρ τὰς ὁδοὺς αἱ καμάραι, δι' ὧν ἐκαλύπτοντο αἱ ἀρχικαὶ ῥύμαι τοῦ κωμίου, κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σχεδίου τῶν χωρίων καὶ πολιχνῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, πρὸς ἄμυναν αὐτῶν κατὰ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν.

Ἀπέναντι τῆς Κιάφας ὑψοῦται δικόρυφος βουνὸς ὑψηλὸς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ὑπερκείμενος δυτικῶς τοῦ λιμένος, κεκαλυμμένος ἐξ οἰκιῶν, ἐν αἷς πλεῖσται μεγάλαι καὶ πολυώροφοι, ἀνήκουσαι εἰς τὰς πλουσίας ἱστορικὰς οἰκογενείας τῆς Ὕδρας, ἐνταῦθα κτισθεῖσαι, ἅτε θεωρουμένου τοῦ τμήματος τούτου μᾶλλον εὐαέρου καὶ ὑγιεινοῦ. Δυτικῶς δὲ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, αὐξήσαντος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου, ἕνεκα τῆς προσελεύσεως ξένων προσφύγων, ἐκτίσθη νέα συνοικία μεγάλη ἐπὶ ὁμαλωτέρου ἐδάφους, τὰ *Καμίνια*, διαιρουμένη εἰς Μικρὰ Καμίνια καὶ Μεγάλα, τῶν Μικρῶν κειμένων εἰς τὴν δυτικὴν κλιτὺν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, τῶν Μεγάλων δὲ εἰς τὴν ἀπέναντι, ἔνθα κεῖται καὶ μέγας κῆπος τοῦ Κουντουριώτου. Ἐν τοῖς Μικροῖς Καμινίοις ὑπάρχει ἐκκλησία *Παναγία Παπακούκιου* ὀνομαζομένη, ἣν ἰδίως τιμῶσιν οἱ σπογγαλιεῖς.

Ὡς ἐκ τοῦ ἐπικλινοῦς ἐδάφους, ἐφ' οὗ εἶνε ἐκτισμέναι αἱ οἰκίαι, ἡ πόλις ἔχει ὁδοὺς ἀνωφερεῖς, κλιμακωτάς, λιθοστρώτους, τὸ πλεῖστον λαβυρινθώδεις καὶ σκολιάς. Αἱ οἰκίαι ὑπέρκεινται ἀλλήλων ἀμφιθεατρικῶς, εἶνε δὲ κομψαί, καθάριοι, λευκαὶ ἅτε ἐπιχριόμεναι συνεχῶς δι' ἀσβέστου.

Ἡ ἀγορὰ τῆς πόλεως κεῖται περὶ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος, ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου χώρου. Αὐτόθι ἐκτείνεται πλατεῖα παραλία ὁδός, περὶ τὴν ὁποίαν κεῖνται τὰ κρεωπωλεῖα, παντοπωλεῖα, οἰνοπωλεῖα, αὐτόθι δὲ μόνον καφενεῖα καὶ οὐδαμοῦ ἀλλοῦ τῆς εὐρείας περιοχῆς τῆς πόλεως.

Ὁ λιμὴν τῆς πόλεως Ὕδρας εἶνε μικρᾶς χωρητικότητος· τὰ ἀτμόπλοια ἵστανται ἐκτός, ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ, παρὰ τὸ στόμιον παραλαμβάνοντα ἢ ἀποβιβάζοντα ἐπιβάτας. Ἑκατέρωθεν τοῦ στομίου κεῖνται δύο προμαχῶνες, κτισθέντες ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν κατεσκευάσθη παραλία ὑψηλὴ ὁδός, προεκτεινομένη μέχρι Μανδρακίου, πρὸς τὴν δυτικὴν δὲ ἀκτὴν ὑπάρχει κυματοθραύστης πρὸς προστασίαν τῶν πλοιαρίων. Ὁ μυχὸς τοῦ λιμένος στερεῖται προκυμαίας, διό, ὑπαρχούσης περὶ αὐτὸν τῆς ἀγορᾶς, τοῦ ναυπηγείου, καὶ ἐκβαλλόντων εἰς αὐτὸν πάντων τῶν ῥευμάτων τῆς πόλεως, ἧς παρασύρουσι τὰς ἀκαθαρσίας, τὸ μέρος τοῦτο εἶνε ἀκάθαρτον καὶ βορβορῶδες, σχετικῶς πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς ἄνω πόλεως.

Τὴν πόλιν, ἐκτισμένην ἐπὶ τεσσάρων προβούνων διαφόρου ὕψους, διατέμνουσι τρία ῥεύματα ἐκβάλλοντα εἰς τὸν λιμένα, ὧν ἕν, τὸ μέγιστον ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἔρε, προξενεῖ δὲ μεγίστας ζημίας εἰς τοὺς παροχθίους ἐν ὥρᾳ πολυομβρίας.

Ἡ πόλις ὑδρεύεται ἐκ δεξαμενῶν, ἃς ἔχει ἑκάστη οἰκία, καὶ ἐκ φρεατίων ὑδάτων· ὡς ἄριστον δὲ φρεάτιον ὕδωρ θεωρεῖται τὸ τῶν Καλῶν Πηγαδίων, ἔνθα τελεῖται καὶ ὁ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων ἁγιασμός.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει δημοσίων κτιρίων ἄξια λόγου καὶ μνείας εἶνε τὸ τῆς Μονῆς τῆς Κοιμήσεως παρὰ τὴν ἀγοράν, καὶ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν ἀρρένων πρότερον, ἤδη δὲ τῶν θηλέων, κτισθὲν τῷ 1836.

Πλατεῖαι ἐν τῇ πόλει δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐπίσης στερεῖται νεκροταφείου, ἐνταφιαζομένων τῶν νεκρῶν κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν, περὶ τὰς ἐκκλησίας· στερεῖται ἐπίσης καὶ ἀγαθοεργῶν ἱδρυμάτων. Ὡσαύτως πλὴν ἑνὸς ἀτμομύλου τοῦ ἀλεύρου, δὲν ὑπάρχει ἕτερον βιομηχανικὸν κατάστημα, ναυπηγοῦνται δὲ μόνον καὶ ἐνταῦθα μικρὰ πλοῖα, ὡς εἰς πάσας τὰς ναυτικὰς πόλεις.

Ἡ ἐν γένει ὄψις τῆς πόλεως Ὕδρας, εἴτε ἐκ θαλάσσης, εἴτε ἐκ τῆς Κιάφας, ἢ ἐξ ἄλλων ὑψωμάτων κατοπτευομένη, ἔχει τι τὸ σοβαρὸν καὶ ἐπιβλητικόν· ἀποτελεῖ ἰδιάζοντα τύπον πόλεως ἑλληνικῆς αὐτονόμου ἐπὶ 4 ἑκατονταετηρίδας, ἀφ' ἑαυτῆς ἀναπτυχθείσης ἄνευ ἀμέσου ἐπιτοπίου ἐπιδράσεως φραγκικῶν ἢ τουρκικῶν ἐθίμων καὶ ἀρχιτεκτονικῶν ῥυθμῶν. Ὁ θέλων νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ὕδραν ἢ τὴν γείτονα ταύτῃ Σπέτσας ἀνάγκη νὰ μελετήσῃ προηγουμένως τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἱστορίαν, τὴν ἐπὶ τουρκοκρατίας κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, τὸν βίον, τὰ ἔθιμα, τὰ φιλόθρησκα τῶν κατοίκων αἰσθήματα, τοὺς τοπικοὺς νόμους, ὅπως αἰσθανθῇ τὸ γόητρον ἐπὶ τῇ θέᾳ πόλεων, ἐν αἷς ἐγεννήθησαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες κατέπληξαν τὸν κόσμον διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτῶν καὶ τῆς ἐθελοθυσίας.

Προϊόντα ἡ νῆσος ἐλάχιστα παράγει· οὐδὲ δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ παραγωγὴ ὀλίγου σίτου καὶ κριθῆς μέχρι 2000 κοιλῶν, ἐλαίου 1000 ὀκ., ῥητίνης 4000 ὀκ. ἀμυγδάλων καὶ σύκων, καὶ τυροῦ μέχρι 1500 κανταρίων. Οἱ κάτοικοι ζῶσι κυρίως ἐκ τῆς ναυτιλίας, ταύτην ἔχοντες ἀποκλειστικὸν ἐπάγγελμα, ἥτις ἐπὶ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς κατέστησεν αὐτοὺς εὐπόρους. Ἤδη παρακμασάσης τῆς ἱστιοφόρου ναυτιλίας ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σπογγαλιείαν ἐξ ἧς εἰσάγονται κατ' ἔτος εἰς τὴν νῆσον περὶ τὸ 1,500,000 δραχμῶν. Ἔχουσι δὲ οἱ Ὑδραῖοι τὰ νῦν 656 πλοῖα ἀπὸ 1—60 τόννων, 18 δὲ πλοῖα μεγάλα ἄνω τῶν 60 τόννων, ἐγγεγραμμένα εἰς τὸν λιμένα αὐτῶν, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα 17 μεγάλα, ἐγγεγραμμένα εἰς ἄλλους λιμένας. Ἔχει ναύτας ἐν συνόλῳ 2347 ἐγγεγραμμένους εἰς τὰ

Digitized by Google

μητρῷα Ὕδρας, καὶ ἑτέρους 800 ἐγγεγραμμένοι εἰς τὰ τῆς Σύρου, καὶ ἄλλων παραλίων πόλεων.

Ἐκ τῶν 656 πλοίων πλεῖστα εἶνε σπογγαλιευτικὰ ἐκ 3—4 τόννων ἕκαστον. Ἡ παραγωγὴ δὲ τοῦ σπόγγου, ὃν ἐξάγουσιν ἐκ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς ἰδίως, ἀνῆλθε τὸ 1881 εἰς 50-60000 ὀκάδας, ἀλλ' ἔκτοτε ἐδιπλασιάσθη.

Ὁ δῆμος Ὕδρας εἶνε Α' τάξεως· συνέστη τῷ 1837. Ἔχει κατοίκους 7,342 καὶ δημότας 12,819 (ἐθν. Νυδριώτης, Ὑδραῖος) πάντας Ἀλβανούς. Ἐκ τῶν 7.342 κατοίκων εἶνε ἄρρενες 3376 καὶ θήλεις 3966. Ἡ πόλις τῆς Ὕδρας ἔχει οἰκίας 2.700.

Ἡ Ὕδρα ἀποτελεῖ ἴδιον δῆμον, «Δῆμον Ὕδρας,» εἶνε δὲ καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας «Ὕδρας καὶ Τροιζηνίας», καὶ ἕδρα τοῦ Ἐπισκόπου «Ὕδρας καὶ Σπετσῶν.» Ἐν τοῖς νόμοις τοῖς διοικητικοῖς εἶνε ἀναγεγραμμένη καὶ ὡς ἀποτελοῦσα ἰδίαν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ συνήθως ἑνοῦται μετὰ τῆς Τροιζηνίας εἰς μίαν ἐπαρχίαν. Ἐκλέγει δὲ ἡ νῆσος κατὰ τὰς κελεύσεις τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων τρεῖς βουλευτάς, ἡ δὲ λοιπὴ ἐπαρχία τῆς Τροιζηνίας δύο.

Τὸ κλίμα τῆς νήσου εἶνε ἐν γένει ὑγιεινόν. Εἰς παλαιοτέρους χρόνους ἐπεπόλαζεν ἐνδημικὴ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν Σπέτσαις, ἀσθένεια, καλουμένη ἐν Ὕδρᾳ μὲν *τσαράκι* ἤ, ὅπερ ταὐτό, ἀλβανιστὶ μάστριχ, ἐν Σπέτσαις δὲ *πόνος*, προσβάλλουσα ἰδίᾳ τὰ βρέφη, ἥτις τείνει διὰ τῆς διαίτης νὰ ἐξαλειφθῇ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν νήσων.

Ἡ Ὕδρα ἔχει πολλὰς Μονάς, ὧν μίαν διατηρουμένην τὴν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ. Κυριωτέρα Μονή, διαλελυμένη σήμερον οὖσα, ἦτο ἡ τῆς Κοιμήσεως, μᾶλλον γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μονὴ Ὕδρας*, κειμένη ἐν τῇ κάτω πόλει παρὰ τὸν λιμένα, ἧς βλέπει ὁ καταπλέων ἀμέσως τὰ ὑψηλὰ κωδωνοστάσια καὶ τοὺς μεγάλους κώδωνας. Ἡ Μονὴ αὕτη κατέστη διάσημος ἐν τῷ ἀγῶνι, διότι ἐν αὐτῇ συνήρχοντο τὰ συμβούλια τῶν προκρίτων, καὶ ἐξεδίδετο πᾶσα ἀπόφασις περὶ τῶν ναυτικῶν ἐκστρατειῶν. Ἡ ἐκκλησία τῆς Μονῆς ταύτης θεωρεῖται ἀρχαιοτάτη καὶ ὡς ἡ πρώτη κτισθεῖσα τῷ 1641, πολλάκις δὲ κατόπιν ἀνακαινισθεῖσα. Ἐν ταύτῃ ἀνάκεινται πλεῖστα ἀναθήματα, ἐν οἷς καὶ πολυέλαιος ἐπηργυρωμένος, ἀνήκων εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κεραμεικοῦ τῶν Παρισίων, ἀγορασθεὶς ὑπὸ πλοιάρχου Ὑδραίου καὶ ἀφιερωθεὶς εἰς τὸν ναόν. Περὶ τὸν ναὸν κεῖνται κελλία εἰς δύο ὀρόφους. Σήμερον ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι τὰ δημοτικὰ καταστήματα τῆς νήσου, τὰ γραφεῖα τῆς ἀστυνομίας, καὶ ξενών.

Ἡ μονὴ αὕτη κέκτηται μέγα εἰσόδημα ἐξ οἰκιῶν ἀνηκουσῶν εἰς αὐτήν, καὶ ἐξ ἐλαιῶνος μεγάλου, ὃν ἔχει ἐπὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Ἑρμιονίδος, ὅπου καὶ Μετόχιον αὐτῆς.

Διατηρουμένη Μονὴ εἶνε ἡ τοῦ *Προφήτου Ἠλιοῦ*, κειμένη ἐπὶ κορυφῆς ὑψηλῆς προβούνου τοῦ Ἔρε, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἀπέχει $^1/_4$ ὥρας. Ἡ Μονὴ εἶνε λίαν εὐπρεπὴς καὶ καθαρά. Ἔχει πληθὺν κελλίων γύρωθεν, δεξαμενὰς εὐρείας, ναὸν βυζαντιακὸν κομψὸν ἀνακαινισθέντα τῷ 1815, καὶ θέαν περικαλλῆ καὶ εὐφρόσυνον πρός τε τὴν πόλιν τῆς Ὕδρας, τὸν Σαρωνικὸν καὶ Ἀργολικὸν κόλπον, καὶ τὸ Μυρτῷον πέλαγος καὶ τὴν ἀπέναντι Ἑρμιονίδα. Ἀπέχει τῆς πόλεως μίαν ὥραν. Ἔχει βιβλιοθήκην· εὑρίσκει δέ τις ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀνάπαυσιν πρὸς πολυήμερον διαμονήν.

Ἔξω τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς ὑπάρχει ναὸς τοῦ νεομάρτυρος Κωνσταντίνου, ὃν τιμῶσιν ἰδιαζόντως οἱ Ὑδραῖοι, ἀνεγερθεὶς τῷ 1864, δαπάνῃ Μακαρίας Μοναχῆς Δημᾶ Σαρκόση. Κάτω τῆς Μονῆς ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν τοῦ βουνοῦ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ ὑπάρχει Μονὴ καλογραιῶν, ἢ μᾶλλον ἡσυχαστήριον τῆς Ἁγίας Εὐπραξίας, καλουμένη τοῦ *Δοκοῦ*, ἅτε ἀνήκουσα εἰς τὴν ὁμώνυμον ὑδραϊκὴν οἰκογένειαν· ὑπάρχει δ' ἔτι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς πόλεως εἰς Μονὴν Προφήτου Ἠλιοῦ μετόχιον τῆς Μονῆς, ἐπίσης ἡσυχαστήριον καλογραιῶν. Τοιαῦται δὲ Μοναὶ διαλελυμέναι γυναικεῖαι τὰ νῦν ἡσυχαστήρια εἶνε τοῦ Παλαμηδᾶ, τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου ἢ Ζούρβας, Ἁγίου Νικολάου καὶ Ἁγίας Τριάδος.

Φάρος. Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ζουρβᾶς ἠγέρθη τῷ 1883 (ἔναρξις φωτισμοῦ 15 Ἰουνίου) φάρος, ἔχων φῶς λευκὸν μετ' αναλαμπῶν, εἰς ὕψος 36 μέτρ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὁρατὸν ἐν αἰθρίᾳ νυκτὶ εἰς ἀπόστασιν 17 μιλίων. Ἀσθενὲς φῶς φαίνεται ἀπὸ 1' λεπτ. 30'', παρακολουθούμενον ὑπὸ τελείας ἐκλείψεως εἰς 10'' $^1/_2$, ζωηρὰ λάμψις 9'' καὶ πάλιν τελεία ἔκλειψις 10'' $^1/_2$ δευτ. λεπτῶν. Ἡ τοῦ φωτισμοῦ συσκευὴ διοπτρική.

Ὁ πύργος, ἐφ' οὗ ὁ φάρος, κεῖται εἰς ὕψος 10μ. 90 ὑπὲρ τὸ ἔδαφος· εἶνε δὲ τετράγωνος, εἰς 85 μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τοῦ ἀκρωτηρίου. Ἡ γεωγραφικὴ αὐτοῦ θέσις

Πλάτος 37^0, 21', 47'' Β } Γρενουΐνσίου.
Μῆκος 23^0, 35'. 4''. Α }

Περὶ τὴν Ὕδραν, κυρίως δὲ πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν ἄκρον αὐτῆς, πρόκεινται πολλαὶ νησίδες διαφόρου μεγέθους, ἔρημοι πᾶσαι, ἀλλ' ἀνήκουσαι εἰς τὸν δῆμον Ὕδρας. Ἡ μεγαλειτέρα τούτων εἶνε ὁ *Δοκός*, ἡ ἀρχαία Ἀπεροπία, κειμένη μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Μπίστι τῆς Ὕδρας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Μουζακίου (Βουπόρθμου) τῆς

Digitized by Google

Ἑρμιονίδος, κλείουσα οὕτω τὸ μεσημβρινοδυτικὸν στόμιον τοῦ Στενοῦ τῆς Ὕδρας, ἀναπεπταμένου ὄντος πρὸς Α. Ὁ Δοκὸς ἔχει περίμετρον 11 $^1/_2$ μιλίων καὶ ἐμβαδὸν 12.5 τετραγ. χιλιομ. (12,000 στρεμ). Πρὸς Β ἔχει ἀνοικτὸν μέγαν λιμένα ἀσφαλῆ περιφερείας 2 μιλίων, καὶ μήκους 1 μιλίου, εἰς ὃν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐναυλόχουν τὰ μεγάλα πλοῖα τῶν Ὑδραίων. Εἶνε δὲ ὁ Δοκὸς νῆσος ὀρεινοτάτη καὶ δύσβατος, τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς ἄκρου ὑψουμένου εἰς 334 μέτρα, ἔχει ἀπόκρημνα γύρωθεν παράλια καὶ θάλασσαν βαθυτάτην παρ' αὐτὰς τὰς ἀκτάς· εἶνε ἀκατοίκητος, ἐπιτηδεία εἰς βοσκὴν ποιμνίων, καλλιεργεῖται δ' ἐν αὐτῇ καὶ μικρὸν τεμάχιον πρὸς Α τοῦ λιμένος, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ἐλαιών, καὶ ἐρείπια ἐνετικοῦ φρουρίου, καλουμένου *Καστέλλι*, μεταβαίνουσι δ' αὐτόσε ἐξ Ὕδρας γεωργοί. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχει καὶ ἄφθονον κυνήγιον περδίκων.

Αἱ λοιπαὶ νησίδες εἶνε τὰ *Τρίκερι* (Τρίκρανα) μεταξὺ Σπετσῶν καὶ Ὕδρας, ὧν νέμονται καὶ οἱ Σπετσιῶται καὶ οἱ Ὑδραῖοι, στέλλοντες εἰς αὐτὰ ζῷα· πρὸς Α τούτων *Δράπερι*, *Στρογγυλό*, *Πλατειά*, τρεῖς νησίδες πλησίον ἀλλήλων κείμεναι. Πρὸς τὸ ΒΒΑ τούτων *Καρτέλι* καὶ πρὸς τὸ ΑΑΒ *Δισάκι* καὶ *Μπλθ—πριέριζα* ἀλβανιστὶ καλούμενον. Παρὰ τὸ Δισάκι ἡ *Βέριζα* (κέδρος), καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ ἀκρωτ. Μπίστι ὁ *Ἀλέξανδρος*, νησὶς περιφερείας 1 $^1/_2$ μιλίου καὶ ΒΒΑ τούτου τὸ *Τσίγκρι*. Πρὸς Β τοῦ ἀκρωτ. Μπίστι ἡ μικρὰ νησὶς *Ποντηκονῆσι* καὶ παρὰ ταύτην ἡ μεγαλητέρα *Πέτασι*, περιφερείας 2 μιλίων. Τὸ Πέτασι ἀπέχει τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Ὕδρας $^1/_6$ τοῦ μιλίου (309 περίπου μέτρα), ἀλλὰ τὸ βάθος τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ πορθμοῦ εἶνε μέγα, διῆκον μέχρις 16—22 ὀργυιῶν. Μεταξὺ Πετασίου καὶ τοῦ λιμένος Ὕδρας πρόσκεινται αἱ ξηρονησίδες *Γιαλιά*, *Ἐρημονῆσι* καὶ *Κιβωτὸς* ἀπέναντι καὶ αἱ τρεῖς τοῦ λιμένος Μώλου, εἶτα ὁ *Παλαμηδᾶς*, ὁ *Βλυχὸς* καὶ τὸ *Καμίνι* ἀπέναντι τῶν ὁμωνύμων ὁρμίσκων τῆς Ὕδρας. Πρὸς Μ δὲ τῆς Ὕδρας καὶ δὴ τοῦ ὄρους Ἔρε, εἰς ἀπόστασιν 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρ. Κανόνι κεῖται ἐρημόνησος ὁ *Σταυρός*, πρὸς Μ τῆς ὁποίας εἰς ἀπόστασιν $^2/_3$ τοῦ μιλίου ὑπάρχει ὕφαλος, ἡ *Ξέρα τοῦ Σταυροῦ*. Ὕφαλοι δὲ ὑπάρχουσι καὶ μεταξὺ τῶν νησίδων Στρογγυλῆς καὶ Καρτελίου, δύο τὸν ἀριθμόν, καὶ μία πρὸς Β τοῦ Καρτελίου εἰς ἀπόστασιν 309 μέτρων.

Εἰς τὴν Ὕδραν ὑπάγεται καὶ νησὶς πόρρω ἀπέχουσα ταύτης, ἡ *Βέλβινα*, καλουμένη νῦν *Ἅγιος Γεώργιος*, καὶ κατὰ τὴν συνήθη ὀνομασίαν, ἐκ τῶν ἐνετικῶν χρόνων ἀπομείνασαν Σὰν Τζώρτζης. Ἡ Βέλβινα εἶνε νησὶς πελαγία, ἀπέχουσα τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ὕδρας Ζούρβας 18 μίλια, καὶ τοῦ Σουνίου 11. Ἔχει περίπου 6 μιλίων περίμετρον καὶ ἐμβαδὸν 6 . 8 τετραγ. χιλιομ. Εἶνε ὀρεινή, ἡ ὑψηλοτέρα ταύτης κορυφὴ διήκει μέχρι 360 μέτρων. Ἡ νῆσος αὕτη ἄνυδρος οὖσα, καλλιεργεῖται ἐν σμικρῷ ὑπό τινων γεωργῶν Ὑδραίων, κτῆμα οὖσα ὁλόκληρος τῆς οἰκογενείας Πατέρου ἐξ Ὕδρας. Οἱ ὀλίγοι ἐν αὐτῇ γεωργοὶ ὑδρεύονται ἐκ φρέατος. Εἶνε ἀλίμενος, ἔχει δὲ πετρώδεις ἀκτὰς γύρωθεν καὶ ἀποτόμους.

Ἀρχαία Γεωγραφία. Πλὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχαίου τῆς Ὕδρας, καλουμένης Ὑδρέας παρὰ Παυσανίᾳ (2. 34. 9), Ὑδρέης ἰωνικῶς καὶ Ὑδρείας (Ἡρόδ.3, 59. Στέφ. ὁ Βυζάντ. 50.19 καὶ 53. 17), τοῦ ἐθνικοῦ Ὑδρεάτης, οὐδὲν ἕτερον γινώσκομεν περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς νήσου. Ἴχνη παναρχαίων οἰκήσεων εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ, κυρίως τάφοι, ἀγγεῖα καὶ ἀρχαῖα νομίσματα ἐν τῇ θέσει *Χώριζα*, κειμένῃ πρὸς Μ τῆς συνοικίας τῶν Καμινίων, καὶ μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ λιμένος Βλυχοῦ. Ἐπίσης εὑρίσκονται ἀρχαιότητες καὶ ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ.

Τὸ ὄνομα τὸ σημερινὸν τῆς νήσου Ὕδρας, κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐπροφέρετο Νύδρα, καὶ τὸ ἐθνικὸν Νυδριώτης. Οἱ Ἐνετοὶ ναυτικοὶ ἐκάλουν τὴν νῆσον Sidra καὶ Yder. Περὶ τῆς νήσου Δοκοῦ πλὴν τοῦ ὀνόματος Ἀπεροπία, ὅπερ διέσωσε Παυσανίας (2. 34, 9,) οὐδὲν ἕτερον γνωστόν.

Τὸ ὄνομα τῆς νήσου Δοκοῦ παρηλλαγμένον εἰς Ducho ἀπαντᾷ εἰς ἔγγραφα ἐνετικὰ τοῦ ἔτους 1479. (Μνημεῖα Ἑλληνικῆς ἱστορίας Κ., Σάθα, Τόμ. 6, σελ. 169. 32.)

Ἐκ τοῦ Boschini (L' arcipelago, σελ. 100) μανθάνομεν ὅτι τῷ 1658 ἡ Ὕδρα εἶχε κατοικίας τινάς.

Περὶ τῆς Βελβίνης δὲ νήσου ὁ Στράβων (375, καὶ 398) γράφει ὅτι ἦτο ἱκανῶς κριθοφόρος, ὁ Σκύλαξ (51) ὅτι εἶχε καὶ πόλιν. Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον τὸ ἐθνικὸν Βελβινήτης, καθ' Ἡρόδοτον δὲ (8,125) Βελβινίτης.

Εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τοῦ μέσου αἰῶνος καὶ παρὰ τοῖς ναυτικοῖς τῆς Δύσεως ἡ Βέλβινα ἦτο καὶ εἶνε γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα San Zorzi d Arbora· ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν ἐλέγετο Cardinaels hoet, ὅπερ παρέλαβον καὶ οἱ Ἰταλοὶ καὶ Ἄγγλοι Cappello di Cardinale, ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος αὐτῆς μακρόθεν πρὸς πῖλον Καρδιναλίου (Piacenza l' Egeo redivivo σελ. 563. Dapper Description des isles de l' Archipel, σελ. 271).

Περὶ τῶν Τρικέρων γνωστὸν μόνον ὅτι ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων *Τρίκαρα* (Παυσαν. 2, 34. 8).

Αν. Μηλιαρακης

Digitized by Google

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

ΙΔ΄

Ἡ Σαβερία ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ· ὁ Ὄρσος ἠδυνάτει νὰ καταστείλῃ τὴν ἀνυπομονησίαν του, ὅτε μετὰ πολλὴν ὥραν ἦλθε τέλος αὐτὴ φέρουσα τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὴν μικρὰν Χιλίνα, ἡ ὁποία ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμούς, διότι τὴν ἐξύπνησαν ὅτε εὑρίσκετο εἰς τὸν πρῶτον ὕπνον.

«Τί θέλεις ἐδῶ αὐτὴν τὴν ὥραν, μικρά; ἠρώτησεν ὁ Ὄρσος.

—Ἡ κυρὰ μ' ἐφώναξεν, ἀπεκρίθη τὸ κοράσιον.

— Τί διάβολον νὰ τὴν θέλῃ; » διενοήθη ὁ Ὄρσος· ἀλλ' ἔσπευσε νὰ ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν τῆς μὶς Λυδίας καὶ ἐν ᾧ ἀνεγίνωσκε ταύτην ἡ Χιλίνα ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἀδελφῆς του.

«Ὁ πατήρ μου ἦτο ἐπί τινα καιρὸν ἀσθενής, κύριε, ἔγραφεν ἡ μὶς Νέβιλ, ἄλλως δὲ ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ γράφειν ὀκνηρίας του, εἶμαι ἠναγκασμένη νὰ ἀναπληρώσω αὐτόν. Πρό τινων ἡμερῶν, ὡς εἰξεύρετε, ἐβράχη τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰγιαλόν, ἀντὶ νὰ θαυμάσῃ μεθ' ἡμῶν τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως, καὶ αὐτὸ μόνον ἔφθανεν εἰς τὴν ἀξιόλογον νῆσόν σας διὰ νὰ τὸν καταρρίψῃ εἰς τὴν κλίνην πυρέσσοντα. Φαντάζομαι ἀπὸ ἐδῶ τί μορφασμοὺς θὰ κάμετε ἀκούοντες κατηγορίας τῆς πατρίδος σας· θὰ ζητῆτε βεβαίως τὸ ἐγχειρίδιόν σας, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι δὲν ἔχετε πλέον ἐγχειρίδιον. Ὁ πατήρ μου λοιπὸν ὑπέφερεν ὀλίγον ἐκ πυρετοῦ, ἐγὼ δὲ ὑπέφερα ἐκ μεγάλου φόβου· ὁ νομάρχης, ὃν ἐπιμένω θεωροῦσα ἐρασμιώτατον, μᾶς ἐπρομήθευσεν ἰατρόν, ἐρασμιώτατον ἐπίσης, ὅστις ἐντὸς δύο ἡμερῶν μᾶς ἀπήλλαξε τοῦ κακοῦ· ὁ πυρετὸς δὲν ἐπανῆλθεν, ὁ δὲ πατήρ μου θέλει νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ κυνήγιά του, ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸν ἀφίνω ἀκόμη. — Πῶς εὕρετε τὸ ὀρεινὸν μέγαρόν σας; ὁ βόρειος πύργος σας εἶναι ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν του; Ἐπιφαίνονται εἰς αὐτὸν ἀκόμη φαντάσματα; Σᾶς κάμνω ὅλας αὐτὰς τὰς ἐρωτήσεις, διότι ὁ πατήρ μου ἐνθυμεῖται, ὅτι τοῦ ὑπεσχέθητε δορκάδας, ἀγριοχοίρους καὶ μούσμονας... ἢ δὲν τὰ λέγουν μούσμονας τὰ παράξενα ἐκεῖνα ζῷα; Μέλλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς Βαστίαν, ὅπως ἐκεῖθεν ἀπέλθωμεν τῆς Κορσικῆς, σκοπεύομεν νὰ ζητήσωμεν ὅπως μᾶς φιλοξενήσητε, ἐλπίζω δὲ ὅτι τὸ μέγαρον τῶν Δέλλα Ῥέββια, τὸ ὁποῖον μᾶς παρεστήσατε ὡς σαθρὸν καὶ πεπαλαιωμένον, δὲν θὰ κρημνισθῇ διὰ νὰ μᾶς θάψῃ ὑπὸ τὰ ἐρείπιά του, ὅταν θὰ καταλύσωμεν ἐν αὐτῷ. Ἂν καὶ ὁ νομάρχης εἶναι τόσον φιλόφρων, ὥστε μετ' αὐτοῦ συνομιλῶν τις ἔχει ἀνεξάντλητον ὕλην ὁμιλίας—ἀλήθεια, κολακεύομαι ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι τὸν ἐτρέλλανα—ὅμως συνωμιλήσαμεν καὶ περὶ τῆς εὐγενείας σας. Αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ τῆς Βαστίας τῷ ἔστειλαν μερικὰς ὁμολογίας ἑνὸς φαυλοβίου, τὸν ὁποῖον κρατοῦν εἰς τὰς φυλακάς, καὶ αἱ ὁμολογίαι αὐταὶ ἀναιροῦσι καθ' ὁλοκληρίαν ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς ὑποψίας σας· ὥστε δὲν ἔχει πλέον λόγον ὑπάρξεως ἡ ἔχθρα σας, ἡ ὁποία ἐνίοτε μὲ ἀνησύχει. Δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε πόσον τοῦτο μὲ εὐχαρίστησεν. Ὅτε ἀνεχωρήσατε μετὰ τῆς ὡραίας μοιρολογιστρίας, ἔνοπλος, μὲ σκυθρωπὸν τὸ βλέμμα, μοὶ ἐφάνητε πλειότερον τοῦ συνήθους Κορσικανός... ὑπὲρ τὸ δέον μάλιστα Κορσικανός. Basta! Σᾶς γράφω τόσον πολλά, διότι μὲ ἔχει καταλάβῃ πλῆξις. Ὁ νομάρχης θὰ ἀναχωρήσῃ, φεῦ! ἐντὸς ὀλίγου. Ὅταν θὰ κινήσωμεν διὰ τὰ βουνά σας θὰ σᾶς τὸ ἀναγγείλωμεν, καὶ θὰ λάβω τὸ θάρρος νὰ γράψω πρὸς τὴν δεσποσύνην Κολόμβαν καὶ νὰ τὴν ζητήσω ἀνθότυρον, ma solenne. [1]) Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ, προσφέρατε εἰς αὐτὴν τοὺς ἐγκαρδίους ἀσπασμούς μου. Κάμνω μεγάλην χρῆσιν τοῦ ἐγχειριδίου της, διότι κόπτω δι' αὐτοῦ τὰ φύλλα ἑνὸς μυθιστορήματος, τὸ ὁποῖον ἔφερα ἐκ Γαλλίας· ἀλλ' ὁ φοβερὸς σίδηρός του ἀγανακτεῖ διὰ τὸ ταπεινωτικὸν τοῦ ἔργου καὶ μοῦ σχίζει οἰκτρῶς τὸ βιβλίον. Χαίρετε, κύριε· ὁ πατήρ μου σᾶς στέλλει his best love. [2]) Πεισθῆτε εἰς τοὺς λόγους τοῦ νομάρχου· εἶναι ἀνὴρ συνετός, καὶ παρεκκλίνει τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, νομίζω, πρὸς χάριν ὑμῶν· μεταβαίνει ὅπως θέσῃ τὸν θεμέλιον λίθον κτιρίου τινὸς ἐν Κόρτε. Φαντάζομαι πόσον μεγαλοπρεπὴς θὰ ἦναι ἡ τελετὴ αὕτη καὶ σφόδρα λυποῦμαι, διότι ἀδυνατῶ νὰ παραστῶ καὶ ἐγὼ μάρτυς αὐτῆς. Ἀνώτερος ὑπάλληλος, φορῶν κεντητὴν στολήν, μεταξίνας περικνημῖδας, λευκὴν ζώνην, καὶ κρατῶν μυστρίον!... καὶ ἔπειτα λόγος· καὶ ἡ τελετὴ θὰ ἐπισφραγισθῇ ὑπὸ ζητωκραυγῶν ἐπανειλημμένων ὅλου ἐκείνου τοῦ πλήθους ὑπὲρ τοῦ βασιλέως!—Θὰ κολακευθῇ ἴσως ἡ φιλαυτία σας, ὅταν ἴδητε ὅτι πρὸς χάριν ὑμῶν ἐγέμισα καὶ τὰς τέσσαρας σελίδας· ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται, κύριε, σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἐκ τῆς πλήξεως ἡ ὁποία μὲ κατέλαβε, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπιτρέπω καὶ εἰς ὑμᾶς νὰ μοὶ γράψητε ἐν ἐκτάσει. Ἀλήθεια, παράδοξον μοὶ φαίνεται, ὅτι δὲν μοὶ ἀνηγγείλατε ἀκόμη τὴν αἰσίαν ἄφιξίν σας εἰς τὸ ἐν Πετρανέρᾳ μέγαρον.

ΛΥΔΙΑ.

«Υ. Γ. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσητε τὸν νομάρχην καὶ νὰ κάμητε ὅ τι σᾶς εἴπῃ. Συνεφωνήσαμεν ἀπὸ κοινοῦ, ὅτι οὕτω ὀφείλετε νὰ πράξητε, καὶ θὰ εὐχαριστηθῶ πολύ.»

Ὁ Ὄρσος ἀνέγνω τρὶς ἢ τετράκις τὴν ἐπιστο-

[1]) Ἀλλ' ἐκλεκτόν.

[2]) Τὴν ἄκραν ἀγάπην του.

Digitized by Google

λὴν ταύτην, ποικιλοτρόπως σχολιάζων αὐτὴν ἐν ἑκάστῃ ἀναγνώσει· ἔπειτα ἔγραψε μακρὰν ἀπόκρισιν, ἣν παρήγγειλεν εἰς τὴν Σαβερίαν νὰ δώσῃ εἰς χωρικόν τινα, μέλλοντα νὰ ἀναχωρήσῃ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς Αἰάκειον. Μετὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ἐσκέπτετο πλέον νὰ συζητήσῃ μετὰ τῆς ἀδελφῆς του περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἢ ψευδοῦς τῶν κατὰ τῶν Βαρρικίνη κατηγοριῶν, διότι ἕνεκα τῆς ἐπιστολῆς τῆς μὶς Λυδίας ἔβλεπε τὰ πάντα ῥόδινα, καὶ οὔτε ὑπονοίας εἶχεν, οὔτε μῖσος ᾐσθάνετο πλέον. Ἀναμείνας ἐπὶ πολλὴν ὥραν νὰ καταβῇ ἡ ἀδελφή του, ἀφ' οὗ αὕτη δὲν ἤρχετο, ὑπῆγε νὰ κοιμηθῇ, αἰσθανόμενος ἀνακούφισιν ἀπὸ τοῦ βάρους ὅπερ μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου ἐπίεζε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἡ Χιλίνα ἀνεχώρησε, μυστικὰς λαβοῦσα ὁδηγίας, ἡ δὲ Κολόμβα διήνυσε τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς ἀναγινώσκουσα παλαιὰ ἔγγραφα. Κατὰ τὴν χαραυγὴν ἤκουσε ῥιπτόμενα εἰς τὰ παράθυρά της μικρὰ χαλίκια· ἐννοήσασα τὸ σημεῖον κατέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ ἀνοίξασα κρυφίαν τινὰ θύραν εἰσήγαγεν εἰς τὴν οἰκίαν δύο ἄνδρας, ἀγρίους τὴν ὄψιν· ἐφρόντισε δ' εὐθὺς νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ νὰ τοῖς δώσῃ νὰ φάγωσιν. Τίνες δ' ἦσαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι θὰ μάθωμεν μετ' ὀλίγον.

ΙΕ'

Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς πρωίας εἷς θεράπων τοῦ νομάρχου ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ Ὅρσο. Εἶπε δ' οὗτος εἰς τὴν Κολόμβαν, ἥτις τὸν ὑπεδέχθη, ὅτι ὁ νομάρχης ἔμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ ἀνέμενε τὸν ἀδελφόν της. Ἡ Κολόμβα ἄνευ δισταγμοῦ ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ ἀδελφός της πεσὼν ἐκ τῆς κλίμακος ἐξήρθρωσε τὸν πόδα του· καὶ ἐπειδὴ ἠδυνάτει νὰ περιπατήσῃ παρεκάλει θερμῶς τὸν κύριον νομάρχην νὰ τὸν συγχωρήσῃ, μεγίστην δὲ θὰ ᾐσθάνετο πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην, ἂν εὐηρεστεῖτο νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ ἔλθῃ αὐτὸς εἰς τὴν οἰκίαν των. Μετ' ὀλίγον κατελθὼν ὁ Ὅρσος ἠρώτησε τὴν ἀδελφήν του, ἂν ὁ νομάρχης ἔστειλε νὰ τὸν ζητήσῃ. «Σᾶς παρακαλεῖ νὰ τὸν περιμείνετε ἐδῶ,» ἀπεκρίθη ἐκείνη μετὰ πολλῆς ἀταραξίας. Παρῆλθεν ἡμίσεια ὥρα, χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ κίνησίς τις πρὸς τὸ μέρος τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη· ἐν τούτοις ὁ Ὅρσος ἠρώτησε τὴν Κολόμβαν, ἂν ἀνεκάλυψε τίποτε, ἐκείνη δ' ἀπεκρίθη, ὅτι θὰ ἐξηγηθῇ ἐνώπιον τοῦ νομάρχου. Προσεποιεῖτο πολλὴν ἀπάθειαν, ἀλλ' ἡ ὄψις καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτο σφόδρα τεταραγμένη.

Τέλος εἶδον ἀνοιγομένην τὴν θύραν τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη· πρῶτος δ' ἐξῆλθεν ὁ νομάρχης, φορῶν ὁδοιπορικὴν ἐνδυμασίαν, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ δήμαρχος καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοί του. Ἀπερίγραπτος δ' ἦτο ἡ ἔκπληξις τῶν κατοίκων τῆς Πετρανέρας, οἵτινες ἀπὸ πρωίας παρεφύλαττον νὰ ἴδωσι τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς νήσου, ὅτε εἶδον αὐτὸν διερχόμενον μετὰ τῶν τριῶν Βαρρικίνη τὴν πλατεῖαν καὶ εἰσερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Δέλλα Ῥέββια, «Φιλιώνονται! ἀνεφώνησαν οἱ καινολόγοι τοῦ χωρίου.

— Καλὰ σᾶς τὸ ἔλεγα ἐγώ, εἶπε γέρων τις· ὁ Ὅρσ' Ἀντώνης ἔζησε παραπολὺν καιρὸν εἰς τὴν ξενιτειάν, καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φερθῇ παλληκαρίσια. .

— Ὅμως, ἀπεκρίθη εἷς ῥεββιανικός, παρατηρήσατε πῶς οἱ Βαρρικίνη 'πηγαίνουν εἰς αὐτόν. Ζητοῦν ψυχικόν.

— Ὅλα αὐτὰ τὰ κατάφερεν ὁ νομάρχης, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ γέρων. Δὲν ἔχουν τὴν σήμερον καρδιὰ οἱ νέοι, καὶ ἐν λεπτὸν δὲν δίνουν διὰ τὸ αἷμα τοῦ πατέρα των, ὡς νὰ ἦσαν νόθοι.»

Οὐ σμικρὸν ἐξεπλάγη ὁ νομάρχης ἰδὼν τὸν Ὅρσον ὄρθιον καὶ ἐλευθέρως περιπατοῦντα. Ἡ Κολόμβα ὡμολόγησε διὰ βραχέων τὸ πταῖσμά της καὶ ἐζήτησε συγγνώμην. «Ἂν ἐμένατε εἰς ἄλλην οἰκίαν, κύριε νομάρχα, εἶπεν, ὁ ἀδελφός μου θὰ ἤρχετο ἀπὸ χθὲς νὰ σᾶς προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του.»

Ὁ Ὅρσο ἐντραπεὶς ἐζήτει ἐπανειλημμένως συγγνώμην, βεβαιῶν ὅτι οὐδαμῶς εἶχε γνῶσιν τοῦ γελοίου ἐκείνου δόλου, δι' ὃν ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐλυπεῖτο. Ὁ νομάρχης καὶ ὁ γέρων Βαρρικίνη ἔδειξαν, ὅτι πιστεύουσιν εἰλικρινεῖς τοὺς λόγους του βεβαιουμένους ἄλλως καὶ ἐκ τῆς ταραχῆς καὶ ἐκ τῶν μομφῶν αὐτοῦ κατὰ τῆς ἀδελφῆς του· ἀλλ' οἱ υἱοὶ τοῦ δημάρχου δὲν ἀπέκρυψαν τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν. «Μᾶς ἐμπαίζουσιν, εἶπεν ὁ Ὀρλανδούτσιο, ὑψώσας τὴν φωνήν, ὥστε νὰ ἀκουσθῇ.

— Ἂν μοῦ εὔθειανεν τέτοιαις ἱστορίαις ἡ ἀδελφή μου, εἶπεν ὁ Βιντσετέλλο, θὰ τῆς ἔκοβα γρήγορα τὴν ὄρεξιν νὰ τὰς ἐπαναλάβῃ. »

Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ὁ τόνος τῆς ἀπαγγελίας αὐτῶν δυσηρέστησαν τὸν Ὅρσο, καὶ ἐψύχραναν οὐκ ὀλίγον τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ διαθέσεις· ἀντήλλαξε δὲ πρὸς τοὺς νέους Βαρρικίνη βλέμματα ἥκιστα προσηνῆ.

Ἐν τούτοις πάντες ἐκάθησαν, πλὴν τῆς Κολόμβας, ἡ ὁποία ἵστατο ὀρθία πλησίον τῆς θύρας τοῦ μαγειρείου· πρῶτος δὲ λαβὼν τὸν λόγον ὁ νομάρχης, μετὰ κοινάς τινας φράσεις περὶ τῶν ἐγχωρίων προλήψεων, παρετήρησεν ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ αὐταὶ αἱ τὰ μάλιστα ἀδιάλλακτοι ἔχθραι προήρχοντο ἐκ παρανοήσεων. Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν δήμαρχον, εἶπεν αὐτῷ ὅτι οὐδέποτε ὁ κύριος Δέλλα Ῥέββια ὑπέθεσε τὴν οἰκογένειαν Βαρρικίνη ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἐνεχομένην εἰς τὴν στυγερὰν πρᾶξιν, τὴν στερήσασαν αὐτὸν τοῦ πατρός του· ὅτι ἀληθῶς εἶχε πρό τινος μερικὰς ἀμφιβολίας ὡς πρὸς ἓν ἐπεισόδιον τῆς δίκης τῶν δύο οἰκογενειῶν· ὅτι τὰς ἀμφιβολίας ἐκείνας ἐδι-

Digitized by Google

καιολόγουν ἡ μακρὰ ἀπουσία τοῦ κυρίου Ὄρσο καὶ τὸ εἶδος τῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας εἶχε λάβῃ· ἀλλ' ὅτι διαφωτισθεὶς ἐσχάτως ἐκ προσφάτων ἀποκαλύψεων, οὐδεμίαν εἶχε πλέον ἀφορμὴν παραπόνου, καὶ ἐπεθύμει τοῦ λοιποῦ νὰ διάγῃ ὡς φίλος καὶ ἀγαθὸς γείτων μετὰ τοῦ κ. Βαρρικίνη καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

Ὁ Ὄρσο προσέκλινε, προδήλως δυσανασχετῶν· ὁ κ. Βαρρικίνη ἐψέλλισε λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἤκουσεν, οἱ δὲ υἱοί του ἐκύτταξαν τὰς δοκοὺς τῆς στέγης. Ὁ νομάρχης, ἐξακολουθῶν τὴν ὁμιλίαν του, ἔμελλε νὰ εἴπῃ καὶ πρὸς τὸν Ὄρσο τὰ ἀνάλογα τῶν ὅσων εἶπε πρὸς τὸν Βαρρικίνη, ὅτε ἡ Κολόμβα, ἐξαγαγοῦσα τῆς ποδιᾶς της ἔγγραφά τινα, προεχώρησε σοβαρῶς ἀναμέσον τῶν συμβαλλομένων.

«Τὰ μέγιστα θὰ χαρῶ, εἶπεν, ἂν παύσῃ ἡ ἔχθρα των οἰκογενειῶν μας· ἀλλὰ διὰ νὰ γείνῃ εἰλικρινὴς ἡ συμφιλίωσις πρέπει νὰ ἐξηγηθῶμεν σαφῶς, ὥστε νὰ ἐξαλειφθῇ πᾶν ἴχνος ἀμφιβολίας...— Κύριε νομάρχα, εὐλόγως ὑπώπτευον τὴν ὁμολογίαν τοῦ Θωμᾶ Βιάγκη, γνωρίζουσα ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο φαῦλος.— Εἶπον ὅτι πιθανῶς οἱ υἱοί σας εἶχον ἐνταμώσῃ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Βαστίας...

— Εἶναι ψεῦμα, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ὀρλανδούτσιο, ἐγὼ δὲν τὸν ἐντάμωσα.»

Ἡ Κολόμβα ἐκύτταξεν αὐτὸν περιφρονητικῶς καὶ ἐξηκολούθησε μετ' ἀπαθείας κατὰ τὸ φαινόμενον.

«Μᾶς ἐξηγήσατε τί συμφέρον ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ἔχῃ ὁ Θωμᾶς διὰ νὰ ἀπειλήσῃ τὸν κ. Βαρρικίνη ἐξ ὀνόματος διαβοήτου λῃστοῦ, εἰπόντες ὅτι ἤθελε διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐνοικίασιν ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του Θεόδωρον τοῦ μύλου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ πατήρ μου ἐλάμβανεν ἐλάχιστον ἐνοίκιον....

— Τὸ πρᾶγμα εἶναι πρόδηλον, εἶπε ὁ νομάρχης.

— Ἀφ' οὗ ὁ Βιάγκη ἦτο, ὡς φαίνεται, φαῦλος, τὰ πάντα ἐξηγοῦνται, εἶπε καὶ ὁ Ὄρσο, πλανηθεὶς ἐκ τῆς κατ' ἐπίφασιν ἀπαθείας τῆς ἀδελφῆς του.

— Ἡ πλαστὴ ἐπιστολή, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ Κολόμβα, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἤρχισαν νὰ προςλαμβάνωσι ζωηροτέραν λάμψιν, φέρει χρονολογίαν 11 Ἰουλίου. Ὁ Θωμᾶς εὑρίσκετο τότε πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐν τῷ μύλῳ.

— Βέβαια, εἶπεν ὁ δήμαρχος τεταραγμένος κάπως.

—Τί συμφέρον λοιπὸν εἶχεν ὁ Θωμᾶς Βιάγκη; ἀνεφώνησεν ἡ Κολόμβα θριαμβικῶς. Ὁ χρόνος τῆς μισθώσεως τοῦ ἀδελφοῦ του εἶχε λήξῃ, ἐπειδὴ ὁ πατήρ μου τῷ εἶχε δηλώσῃ ὅτι ἐθεώρει λελυμένην τὴν μίσθωσιν τὴν 1 Ἰουλίου. Ἐδῶ εἶναι τὸ κατάστιχον τοῦ πατρός μου, τὸ σχέδιον τῆς δηλώσεως, ἡ ἐπιστολὴ ἑνὸς μεσίτου ἐν Αἰακείῳ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπρότεινεν ἄλλον μυλωνᾶν.»

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἔδωκεν εἰς τὸν νομάρχην τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἐκράτει εἰς χεῖρας.

Πάντες τότε ἐξεπλάγησαν· ὁ δήμαρχος ὠχρίασε προφανῶς, ὁ δὲ Ὄρσο σκυθρωπάσας προεχώρησεν ἵνα ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἀνεγίνωσκεν ὁ νομάρχης μετὰ πολλῆς προσοχῆς.

«Μᾶς ἐμπαίζουσιν! ἀνεφώνησε καὶ αὖθις ὁ Ὀρλανδούτσιο ἐγερθεὶς ὀργίλος. Ἠπηγαίνωμεν, πατέρα, δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ ἔλθωμεν ἐδῶ!»

Μία στιγμὴ ἤρκεσεν ὅπως ἀναλάβῃ ὁ κ. Βαρρικίνη τὴν συνήθη ἀταραξίαν του. Ἐζήτησε νὰ παρατηρήσῃ τὰ ἔγγραφα, καὶ ὁ νομάρχης σιωπῶν τῷ ἔδωκεν αὐτά. Τότε δὲ ἀνυψώσας εἰς τὸ μέτωπον τὰ πράσινα δίοπτρα τὰ ἀνέγνωσεν ἐπιτροχάδην μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας, ἐν ᾧ ἡ Κολόμβα τὸν ἐκύτταζεν ὡς τίγρις βλέπουσα δορκάδα πλησιάζουσαν εἰς τὸν φωλεόν, ὅπου εὑρίσκονται τὰ σκυμνία αὐτῆς.

«Ἀλλὰ εἶπεν ὁ κ. Βαρρικίνη, καταβιβάζων τὰ δίοπτρα καὶ ἀποδίδων τὰ ἔγγραφα τῷ νομάρχῃ,—γνωρίζων τὴν ἀγαθότητα τοῦ μακαρίτου συνταγματάρχου...ὁ Θωμᾶς θὰ ὑπέθεσεν... ἦτο εὔλογον νὰ ὑποθέσῃ... ὅτι ὁ μακαρίτης συνταγματάρχης θὰ μετέβαλλε γνώμην καὶ δὲν θὰ ἔλυε τὴν μίσθωσιν...Καὶ πραγματικῶς ἡ μίσθωσις δὲν ἐλύθη, ἄρα...

— Τὴν μίσθωσιν ἀνενέωσα ἐγώ, εἶπεν ἡ Κολόμβα περιφρονητικῶς. Ἀποθανόντος τοῦ πατρός μου ἔπρεπεν ἕνεκα τῆς θέσεώς μου νὰ μὴ δυσαρεστῶ τοὺς πελάτας τῆς οἰκογενείας μου.

— Ὅμως, εἶπεν ὁ νομάρχης, αὐτὸς ὁ Θωμᾶς ὁμολογεῖ ὅτι ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν... εἶναι φανερόν.

— Φανερὸν εἰς ἐμὲ εἶναι, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ὄρσο, ὅτι μεγάλαι ἀτιμίαι ὑποκρύπτονται εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

— Ἔχω καὶ μίαν ἄλλην βεβαίωσιν τῶν κυρίων αὐτῶν νὰ ἀναιρέσω,» εἶπεν ἡ Κολόμβα. Ἤνοιξε δὲ τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου, καὶ πάραυτα εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ Βρανδολάτσο, ὁ προλύτης τῆς θεολογίας καὶ ὁ κύων Μπροῦσκος. Ἀμφότεροι οἱ φυγόδικοι ἦσαν ἄοπλοι, τοὐλάχιστον τὰ ὅπλα των δὲν ἐφαίνοντο· ἐφόρουν σελάχιον περὶ τὴν ὀσφύν, ἀλλ' ἔλειπε τὸ πιστόλιον, τὸ ἀπαραίτητον τοῦ σελαχίου συμπλήρωμα. Εἰσελθόντες εἰς τὴν αἴθουσαν ἀπεκάλυψαν μετὰ σεβασμοῦ τὴν κεφαλήν.

Εὐνόητος εἶναι ἡ ταραχή, ἡ καταλαβοῦσα τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας ἐμφανίσεως τῶν φυγοδίκων. Ὁ δήμαρχος ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ ὕπτιος· οἱ υἱοί του παρετάχθησαν θαραλέως ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τὴν χεῖρα ἔχοντες εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ φορέματός των, ὅπου ἐζήτουν τὰ ἐγχειρίδια αὐτῶν. Ὁ νομάρχης ἐκινήθη πρὸς

Digitized by Google

τὴν θύραν, ἐν ᾧ ὁ Ὄρσο ἁρπάσας ἐκ τοῦ περιλαιμίου τὸν Βρανδολάτσο ἐκραύγασεν.

«Ἄθλιε! Τί θέλεις ἐδῶ;

— Προδοσία!» ἀνεφώνησεν ὁ δήμαρχος, προσπαθῶν νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν· ἀλλ' ἡ Σαβερία εἶχε κλείσῃ αὐτὴν ἔξωθεν διὰ διπλῆς στροφῆς, κατὰ διαταγὴν τῶν φυγοδίκων, ὡς ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα.

«Καλοί μου ἄνθρωποι, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο, μὴ ἔχετε κανένα φόβον. Μὴ νομίσετε πῶς εἶμαι κακὸς διάβολος ἐπειδὴ φαίνομαι ἄγριος. Δὲν ἔχομεν κανένα κακὸν σκοπόν. Κύριε νομάρχα, σᾶς προσκυνῶ.—Κύριε ὑπολοχαγέ, ἥσυχα...θὰ μὲ πνίξετε.—Ἤλθομεν ἐδῶ, ὡς μάρτυρες. Ἐμπρός, λέγε σύ, παπᾶ, ποῦ ἔχεις ἀκονισμένην τὴν γλῶσσάν σου.

— Κύριε νομάρχα, εἶπεν ὁ θεολόγος, δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἶμαι γνωστός. Ὀνομάζομαι Γιοκάντος Καστρικώνη, γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα παπᾶς...Ἆ! μ' ἐνθυμεῖσθε τώρα! Ἡ δεσποσύνη, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχω ἐπίσης τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωρίζω, ἔστειλε καὶ μὲ παρακάλεσε νὰ τῆς δώσω πληροφορίας περὶ ἑνὸς κάποιου Θωμᾶ Βιάγκη, μὲ τὸν ὁποῖον εἴμεθα εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Βαστίας, πρὸ τριῶν ἑβδομάδων. Ἔρχομαι λοιπὸν νὰ σᾶς εἰπῶ...

— Μὴ λαμβάνετε αὐτὸν τὸν κόπον, εἶπεν ὁ νομάρχης· δὲν θέλω νὰ ἀκούσω τίποτε ἀπὸ ἄνθρωπον ὁποῖος εἶσθε σεῖς...Κύριε Δέλλα Ῥέββια, ἐλπίζω τοὐλάχιστον, ὅτι κατ' οὐδὲν ἐνέχεσθε σεῖς εἰς τὴν μυσαρὰν αὐτὴν σκευωρίαν. Ἀλλ' ἂν σεῖς ὁρίζετε ἐδῶ, εἰπέτε νὰ ἀνοίξωσι τὴν θύραν. Ἡ ἀδελφή σας θὰ δώσῃ πιθανῶς λόγον διὰ τὰς παραδόξους συνεννοήσεις, ὅπου ἔχει πρὸς τοὺς λῃστάς.

— Κύριε νομάρχα, εἶπεν ἡ Κολόμβα, λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἀκούσετε τί θὰ εἴπῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἤλθετε ἐδῶ διὰ νὰ ἀποδώσητε δικαιοσύνην εἰς ὅλους καὶ καθῆκον ἔχετε νὰ ἐξιχνιάσητε τὴν ἀλήθειαν. Ὁμιλήσατε, Γιοκάντο Καστρικώνη...

— Μὴ τὸν ἀκούσετε! ἀνεφώνησαν ἐν ταὐτῷ καὶ οἱ τρεῖς Βαρρικίνη.

— Ἂν ὅλοι λαλῆτε διὰ μιᾶς, εἶπε μειδιῶν ὁ φυγόδικος, δὲν θὰ ὑπάρχῃ τρόπος νὰ συνεννοηθῶμεν. Εἰς τὴν φυλακὴν λοιπὸν εἶχον σύντροφον, ὄχι φίλον, αὐτὸν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Θωμᾶν. Συχνότατα ἐπεσκέπτετο αὐτὸν ὁ κύριος Ὀρλανδούτσιο...

— Ψεῦμα! ἀνεφώνησαν ἐνταὐτῷ ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοί.

— Δύο ἀρνήσεις ἀποτελοῦσι κατάφασιν, εἶπεν ἀταράχως ὁ Καστρικώνη. Ὁ Θωμᾶς εἶχε χρήματα· ἔτρωγε καὶ ἔπινε τὰ καλλίτερα φαγητὰ καὶ ποτά. Εἰς ἐμὲ ἀρέσκει πάντοτε ἡ καλοπέρασις (εἶναι αὐτὸ τὸ ἐλάχιστον τῶν ἐλαττωμάτων μου), καὶ διὰ τοῦτο ἂν καὶ ἀηδίαζα νὰ συναναστρέφωμαι μὲ αὐτὸν τὸν ἀχρεῖον, ὅμως πολλάκις ἐδέχθην νὰ φάγωμεν μαζί. Ἐξ εὐγνωμοσύνης, τοῦ ἐπρότεινα νὰ δραπετεύσωμεν ὁμοῦ...Μία κοπέλλα...εἰς τὴν ὁποίαν εἶχα συμπάθειαν, μοῦ ηὐκόλυνε τὴν δραπέτευσιν...δὲν θέλω νὰ ἐνοχοποιήσω κανένα. Ὁ Θωμᾶς δὲν ἐδέχθη, μοῦ εἶπεν ὅτι ἦτο ξέννοιαστος, ἐπειδὴ ὁ δικηγόρος Βαρρικίνη τὸν εἶχε συστήσῃ εἰς ὅλους τοὺς δικαστάς, καὶ ὅτι θὰ ἔβγαινεν ἀθῷος ὡσεὶ περιστερά, καὶ μὲ χρήματα μάλιστα εἰς τὴν τσέπην. Ἐγὼ ὅμως ἐπροτίμησα νὰ πάρω ὀλίγον ἀέρα ἔξω. Εἶπα καὶ ἐλάλησα.

— Ὅσα εἶπεν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὅλα ψεύδη ἀναιδέστατα, εἶπεν ἐντόνως ὁ Ὀρλανδούτσιο. Ἂν εἴμεθα ἔξω εἰς τὰ ἀνοικτά, ὁ καθεὶς μὲ τὸ τουφέκι του, δὲν θὰ ὡμίλει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

— Αὐταῖς εἶναι κουταμάραις! ἀνεφώνησεν ὁ Βρανδολάτσο. Μὴν τὰ βάνῃς μὲ τὸν παπᾶ, Ὀρλανδούτσιο.

— Θὰ μὲ ἀφήσητε ἐπὶ τέλους νὰ ἐξέλθω, κύριε Δέλλα Ῥέββια; εἶπεν ὁ νομάρχης κτυπῶν τὸν πόδα ἐξ ἀνυπομονησίας.

— Σαβερία! Σαβερία! ἐκραύγασεν ὁ Ὄρσο, ἄνοιξε τὴν θύραν, νὰ σὲ 'πάρῃ ὁ διάβολος!

— Μίαν στιγμήν, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο. Εἶναι χρεία νὰ 'πᾶμε πρῶτα ἡμεῖς 'ς τὴν δουλειά μας. Κύριε νομάρχα, εἶναι συνήθεια, ὅσοι ἀνταμώνονται εἰς τὸ σπίτι κοινοῦ φίλου, νὰ δίδουν μεταξύ των μισῆς ὥρας καιρόν, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν.»

Ὁ νομάρχης τὸν ἐκύτταξε περιφρονητικῶς.

«Προσκυνῶ ὅλην τὴν συντροφιά,» εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο. Ἔπειτα δὲ προτείνας ὁριζοντίως τὸν βραχίονα. «Ἔλα, Μπροῦσκο, εἶπε, πήδησε πρὸς τιμὴν τοῦ κυρίου νομάρχου!»

Ὁ κύων ἐπήδησεν, οἱ δὲ φυγόδικοι φορέσαντες ἐν σπουδῇ τὰ ὅπλα των ἐν τῷ μαγειρείῳ ἔφυγον διὰ τοῦ κήπου· ἠκούσθη μετ' ὀλίγον ὀξὺς συριγμὸς καὶ ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἀνεῴχθη, ὡς διὰ μαγείας.

«Κύριε Βαρρικίνη, εἶπεν ὁ Ὄρσο, μόλις συγκρατῶν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, σᾶς θεωρῶ πλαστογράφον. Σήμερον ἀμέσως θὰ ὑποβάλω εἰς τὴν εἰσαγγελίαν μήνυσιν ἐναντίον σας ἐπὶ πλαστογραφίᾳ καὶ συνενοχῇ μετὰ τοῦ Βιάγκη. Πιθανῶς δὲ καὶ δι' ἄλλην στυγερωτέραν πρᾶξιν θὰ σᾶς καταγγείλω.

— Καὶ ἐγώ, κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν ὁ δήμαρχος, θὰ ὑποβάλω μήνυσιν καθ' ὑμῶν ἐπὶ ἀποπείρᾳ φόνου καὶ ἀποκρύψει φυγοδίκων καὶ φυγοποίνων. Ἐν τούτοις ὁ κ. νομάρχης θὰ σᾶς συστήσῃ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν χωροφυλακήν.

— Ὁ νομάρχης θὰ κάμῃ τὸ καθῆκόν του, εἶπεν ἐκεῖνος αὐστηρῶς. Θὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα

Digitized by Google

μέτρα, ὅπως μὴ διαταρραχθῇ ἡ τάξις ἐν Πετρανέρᾳ, καὶ θὰ μεριμνήσῃ ὅπως ἀποδοθῇ δικαιοσύνη. Ἀποτείνομαι, κύριοι, πρὸς ὅλους ὑμᾶς!»

Ὁ δήμαρχος καὶ ὁ Βινκετέλλος εἶχον ἐξέλθη ἤδη τῆς αἰθούσης, καὶ ὁ Ὀρλανδούτσιο ἠκολούθει τούτοις ὀπισθοχωρῶν, ὅτε πλησιάσας ὁ Ὄρσο εἶπεν αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ. «Ὁ πατήρ σας εἶναι γέρων, καὶ ἓν ῥάπισμα ἐνδεχόμενον νὰ τὸν φονεύσῃ· ὥστε ἐπιφυλάσσω τὸ ῥάπισμα διὰ σᾶς καὶ τὸν ἀδελφόν σας.»

Ἀντὶ νὰ ἀποκριθῇ, ὁ Ὀρλανδούτσιο ἔσυρε τὸ ἐγχειρίδιόν του καὶ ἐπέπεσεν ὡς μαινόμενος κατὰ τοῦ Ὄρσο· ἀλλὰ πρὶν δυνηθῇ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ὅπλου, ἡ Κολόμβα ἥρπασε τὸν βραχίονά του καὶ τὸν συνέστρεψε μετὰ δυνάμεως, ταὐτοχρόνως δ' ὁ Ὄρσος πλήξας αὐτὸν διὰ τοῦ γρόνθου κατὰ πρόσωπον, τὸν ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ καὶ νὰ κτυπήσῃ μεθ' ὁρμῆς εἰς τὴν γωνίαν τῆς θύρας. Τὸ ἐγχειρίδιον ἔπεσεν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Ὀρλανδούτσιο, ἀλλ' ὁ Βινκετέλλος, κρατῶν τὸ ἰδικόν του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅτε ἡ Κολόμβα πηδήσασα ἥρπασεν ἓν τουφέκιον, ἀποδείξασα αὐτῷ, ὅτι ἡ πάλη ἦτο ἄνισος. Τότε δὲ καὶ ὁ νομάρχης παρενέβη ὅπως τοὺς χωρίσῃ. «Θὰ ἀνταμώσωμεν καὶ πάλιν, Ὄρσ' Ἀντώνη!» ἐφώναξεν ὁ Ὀρλανδούτσιο. Καὶ κλείσας μεθ' ὁρμῆς τὴν θύραν ἐκλείδωσεν αὐτὴν ἔξωθεν, ὅπως λάβῃ καιρὸν νὰ φύγῃ.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΕΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν ἔτει 1805

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα ἀπόκεινται ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ ἕν, φέρον τὸν ἀριθ. 1594 καὶ δωρηθὲν εἰς τὴν Ἑταιρίαν ὑπὸ τοῦ κ. Π. Λάμπρου, περὶ οὗ δὲν ἐκρίναμεν μάταιον νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Τὸ ἐπὶ διφθέρας ἰταλιστὶ γεγραμμένον τοῦτο χειρόγραφον εἶναι δίπλωμα διορισμοῦ τοῦ Μιχαὴλ Παγκάλου ἐκ Κέας ὡς προξένου τῆς Ἑπτανήσου πολιτείας ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Μαΐου 1805, διὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἐγγράφου παραγγέλλεται εἰς τοὺς ἐμπόρους, πλοιάρχους, ἰδιοκτήτας, ναυκλήρους, ναυτιλλομένους καὶ πάντα ἄλλον πολίτην ἑπτανήσιον ὅσοι τυχὸν ἤθελον δι' ὑποθέσεις των πορευθῇ εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ εἰς τοὺς εἰς αὐτὰς ὑπαγομένους λιμένας· νὰ ἀναγνωρίζωσιν ὡς πρόξενον τὸν εἰρημένον Πάγκαλον καὶ κάμνωσι γνωστὸν εἰς αὐτὸν τὸ ποῦ κατευθύνονται ὡς καὶ πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἀποβλέπῃ εἰς τὰ πλοῖά των καὶ καθ' ὅλου πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ τὸν ἐνδιαφέρῃ ἐν τῷ ἀξιώματι δι οὗ περιέβαλεν αὐτὸν ἡ Ἑπτάνησος Πολιτεία καὶ νὰ ἐπιδεικνύωσιν αὐτῷ τὰ διαμονητήρια ἢ τὰ διαβατήρια αὐτῶν. Εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐπιτετραμμένον τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας ἀνατίθεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης ἐγγράφου «νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ λάβῃ ὁ πρόξενος παρὰ τῆς Υ. Πύλης τὰ συνήθη φιρμάνια τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἰδιότητί του, ὥστε νὰ δύναται ἐλευθέρως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς παρακωλύσεως νὰ ἐνασκῇ τὰ καθήκοντά του κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ Προξενείου του.»

Τὸ ἔγγραφον φέρει ἄνωθεν καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς διφθέρας ἐντετυπωμένον διὰ καλῆς χαλκογραφίας τὸν βενετικὸν Λέοντα τοῦ Ἁγ. Μάρκου κρατοῦντα διὰ τοῦ δεξιοῦ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἑπτὰ βέλη δηλοῦντα τὰς ἑπτὰ νήσους συνδεδεμένα διὰ ταινίας, ἐφ' ἧς εἶναι ἀναγεγραμμένον τὸ ἔτος τῆς ἱδρύσεως τῆς Πολιτείας 1800, ὑπεράνω δὲ τοῦ συμβολικοῦ Λέοντος τὰς λέξεις Septinsularis Respublica καὶ ἑλληνιστὶ Ἑπτάνησος Πολιτεία διὰ κεφαλαίων γραμμάτων. Ἔπειτα δὲ ἄρχεται τὸ ἔγγραφον διὰ τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς· «Ὁ πρίγκηψ καὶ πρόεδρος τῆς Γερουσίας τῆς Ἰονικῆς Πολιτείας,» καὶ περαίνεται διὰ τῶν ἑξῆς· «Εἰς πίστιν τῶν ἀνωτέρω ἐπετέθη εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον ἡ μεγάλη σφραγὶς τῆς Πολιτείας καὶ ὑπεγράφη διὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν ὑπογραφῆς καὶ προσυπεγράφη ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Πολιτείας.» «Ἐκ τοῦ δημοσίου Παλατίου τῆς Γερουσίας τῆς ἑδρευούσης ἐν Κερκύρᾳ τῇ 19 Μαΐου 1805 ἔ. ἐλ.» «Γιδ. Καππάδοκας ἀντιπρόεδρος» «Ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας κόμης Καποδίστριας.» Καὶ ἀριστερὰ φαίνεται ἐπιτεθειμένη ἡ μεγάλη σφραγίς. Ὁ γραμματεὺς εἶναι αὐτὸς ὁ κατόπιν γενόμενος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ τὸ μὲν ἔγγραφον αὐτὸ ὡς ἔχει ἐν τῷ ἰταλικῷ πρωτοτύπῳ θέλει δημοσιευθῇ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑταιρίας χάριν τῶν ἀρεσκομένων εἰς τὰς τῶν πατέρων ἱστορίας. Ἐνταῦθα δὲ ἀφορμὴν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνοντες θέλομεν προσθέσῃ τινὰ περὶ τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἀφ' οὗ μετὰ τὰς νίκας τοῦ Βοναπάρτου ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἔδωκεν ἡ Βενετικὴ Πολιτεία τὸ μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ παράδειγμα κράτους τῇ ἰδίᾳ ψήφῳ διαλυομένου τῇ 12 Μαΐου 1797, αἱ ἑλληνικαὶ νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους, αἵτινες ἀπετέλουν μέρος τῶν βενετικῶν κτήσεων μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἠπείρῳ παραρτημάτων αὐτῶν περιῆλθον καὶ αὐταὶ τῇ 28 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς τὴν κατοχὴν τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων. Ἡ πρώτη δ' αὕτη τῶν Γάλλων κατοχὴ τῶν Ἰονικῶν νήσων διήρκεσε περὶ τοὺς εἴκοσι μῆνας. Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον δηλαδὴ τοῦ 1798 συνήφθη συμμαχία μεταξὺ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ῥωσίας, εἰς ἣν συμμαχίαν προσεχώρησεν ἔπειτα καὶ ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ τρεῖς αὗται δυνάμεις ἐ-

Digitized by Google

κήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γαλλίας, ὡς ἦτο δὲ φυσικὸν προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ αἱ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατεχόμεναι Ἰονικαὶ νῆσοι. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι κατελήφθησαν ὀλίγον πρότερον, ἡ δὲ Κέρκυρα παρεδόθη διὰ συνθήκης τῇ 25 Φεβρουαρίου 1799 καὶ ἐσχηματίσθη ἐν Κερκύρᾳ προσωρινὴ κυβέρνησις, ἥτις ἐπέτυχε μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις τῇ 21 Μαρτίου 1800 τὴν ὑπογραφὴν συνθήκης ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ῥωσίας, διὰ τῆς ὁποίας συνθήκης αἱ μὲν ἑπτὰ νῆσοι ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀποτελοῦσαι κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Πύλης ἐγγυωμένου περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης τοῦ κράτους καὶ περὶ τῆς τηρήσεως τοῦ ψηφισθέντος συντάγματος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας, τὰ δὲ ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ παραρτήματα τῶν νήσων παρεδόθησαν εἰς τὴν Τουρκίαν. [1])

Οὕτω λοιπὸν ἐπλάσθη τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἑλληνικὸν κράτος, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ἡ ἔκτοτε κρατοῦσα ὀνομασία Ἑπτάνησος ὡς ἐπίθετον τῆς Πολιτείας τῆς περιλαμβανούσης τὰς ἓξ γνωστὰς ἑλληνικὰς νήσους τοῦ Ἰονίου Πελάγους καὶ τὰ Κύθηρα.

Δυστυχῶς ὅσον ποθητὴ καὶ ἂν ἦτο εἰς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων ἡ νέα τάξις τῶν πραγμάτων, τὸ νέον πολίτευμα δὲν ἠδυνήθη νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ ταχέως ἤρχισε νὰ προσκόπτῃ κατὰ παντοειδῶν δυσχερειῶν, αἴτιον δὲ τούτου μαλιστα ἦτο ἥ τε ἀναγνωρισθεῖσα κυριαρχία τῆς Τουρκίας, ἣν ἀπέκρουεν ἡ συνείδησις τοῦ λαοῦ καὶ ὁ ἀριστοκρατορικὸς τοῦ τότε συντάγματος χαρακτήρ. Καὶ ἐψηφίσθη μὲν ὅπως θεραπευθῶσι τὰ κακῶς ἔχοντα νέον σύνταγμα ἐν ἔτει 1803 τῇ εἰσηγήσει τῆς Ῥωσίας ὑπὸ συνελεύσεως συντακτικῆς ἐπὶ τούτῳ συγκληθείσης, ἀλλὰ μετά τινα χρόνον τὸ νέον πολίτευμα μετερρυθμίσθη πάλιν ἕνεκα ἐπανειλημμένων ἐνεργειῶν τῶν εὐγενῶν, ἐπὶ τὸ ἀριστοκρατικώτερον, καὶ οὐδόλως ἐβελτιοῦτο ἡ κατάστασις τῶν νήσων, ὧν οἱ κάτοικοι ἀπροκαλύπτως εἶχον ἀρχίσῃ νὰ καταρῶνται τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἧς εἶχον τύχῃ. Τέλος πάντων τῇ 11 Αὐγούστου 1807 ὁ στρατηγὸς τοῦ Ναπολέοντος Βερθιὲ καταλαβὼν τὴν Κέρκυραν ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν Ἑπτάνησον Πολιτείαν κηρύξας τὰς νήσους κτῆσιν γαλλικήν, ἀφ' οὗ ἤδη πρότερον ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας Ἀλέξανδρος παρεχώρησεν εἰς τὸν Ναπολέοντα διὰ τῆς ἐν Τιλσὶτ συνθήκης πᾶν ἐπὶ τῶν νήσων δικαίωμα. Ἡ δευτέρα αὕτη τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων κατοχὴ διήρκεσε μέχρι τοῦ 1815, ὅτε μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ δυνάμει τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης αἱ νῆσοι κατελήφθησαν, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τῶν Ἄγγλων.

Θὰ ἦτο ἴσως τοῦ κόπου ἀντάξιον νὰ ἐρευνηθῇ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ κατὰ τὴν ταραχώδη περίοδον τῆς ἀνεξαρτησίας στρατιωτικὴ σύνταξις τῆς Ἑπτανήσου ἔσχε τινὰ ἐπίδρασιν ἐπὶ τὸν μέγαν ἡμῶν ὑπὲρ ἐλευθερώσεως ἀγῶνα, ὅπως παραδείγματος χάριν ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν πνευματικὴν βραδύτερον μόρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου τὰ ἰονικὰ παιδευτήρια καὶ μάλιστα ἡ ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημία. Ὁπωσδήποτε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ κατ' αἴτησιν τῶν κατοίκων τῶν νήσων γενομένη δοκιμὴ πρὸς αὐτοδιοίκησιν καὶ ἡ δοθεῖσα εἰς μικρὰν νεότευκτον πολιτείαν ἐπίσημος ἑλληνικὴ ὀνομασία εἶναι ἓν ἀκόμη τεκμήριον πλησίον εἰς τόσα ἄλλα ὅτι καὶ μετὰ τόσων αἰώνων ξενικὴν κατάκτησιν καὶ μάλιστα πεπολιτισμένου ἔθνους καὶ ἀσκήσαντος εὐρύτατα πᾶσαν ἐνέργειαν ἵνα ἀφομοιώσῃ πρὸς ἑαυτὸ τὰς μικρὰς ἐκείνας νήσους, ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τῆς Ἑπτανήσου δὲν ἔπαυσεν οὖσα ἑλληνικὴ καὶ ὅτε ἀκόμη ὁ ἑλληνισμός, δουλεύων ὅλος, οὐδὲν εἶχεν ἔτι ἐλεύθερον κέντρον περὶ τὸ ὁποῖον νὰ στρέφωνται καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον νὰ ἀτενίζωσι τὰ τέκνα του.

Σ.

Η ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΤΩι 1828

Ἡ τυπογραφικὴ τέχνη ἐν Ἑλλάδι τῷ 1828 ὡς πρὸς τὴν πρόοδον αὐτῆς καὶ ἀνάπτυξιν, συνεβάδιζε βεβαίως πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν λοιπῶν τεχνῶν. Ἐξ ἐφημερίδος, ἥτις ἐξεδίδετο γαλλιστὶ ἐν Ὕδρᾳ κατ' ἀρχάς, κατόπιν δ' ἐν Αἰγίνῃ τῷ 1828—1829 ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴφ Ν. Κιάππε (Joseph N. Chiappe) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν L' abeille grecque,(ἡ Ἑλληνικὴ Μέλισσα) μανθάνομέν τινα περὶ τῆς τότε τυπογραφικῆς ἐν Ἑλλάδι, ἥτις εἶχεν εἰσαχθῇ εὐθὺς ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐλειτούργει δὲ μέχρι τοῦ ἔτους 1828 διαρκῶς. Κατὰ τὰς εἰδήσεις τῆς συγχρόνου ταύτης ἐφημερίδος πάντες οἱ τῶν χρόνων ἐκείνων τυπογράφοι ἐδιδάχθησαν τὴν τυπογραφικὴν ὑπὸ τοῦ Παύλου Πατρικίου, τότε ἀρχιεργάτου, ἢ Πρώτου τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου, ὁποῖος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν ἐργασθῇ εἰς τυπογραφεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Βλαχίας, ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Τόμπρα ἐκ Κυδωνιῶν, μαθητοῦ τοῦ Φιρμίνου Διδότου ἐν Παρισίοις [1]), καὶ ὑπὸ τοῦ Νικολάου Βαρότση ἐξ Ἀμφίσσης, ὁ ὁποῖος ἔμαθε τὴν τέχνην ἐπισκεφθείς, νέος ὢν τυπογραφεῖά τινα τῆς Βενετίας.

Τὸ πλεῖστον τῶν τότε τυπογράφων μόλις ἐγί-

(¹) Ἰδὲ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς Ἑταιρίας (τόμ. Α' σελ. 185 ἑξ) τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Π. Λάμπρου τὸ ἐπιγραφόμενον Νομίσματα καὶ μετάλλια τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας κτλ.

¹) Ὅρα περὶ τούτου πλειότερα ἐν Τόμ. Β' «Ἑστίας» ἀριθ. 43 σελ. 684

Digitized by Google

νωσκεν ἀνάγνωσιν· οὐδεὶς δ' εἶχε γνῶσιν, ἔστω ἀμυδράν, τῶν πρώτων στοιχείων τῆς γραμματικῆς. Διὰ τοιούτων τυπογράφων ἐτυποῦντο τότε ἡ Γενικὴ Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως, ἐτυπώθησαν δὲ πρότερον τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ» τοῦ Μεσολογγίου, ὁ Φίλος τοῦ Νόμου ἐν Ὕδρᾳ, ἡ Ἐφημερὶς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Ἀνεξάρτητος ἐν Ὕδρᾳ, καὶ πλεῖστα φυλλάδια, καὶ ἄλλα ἔντυπα καὶ προκηρύξεις.

Τὴν γαλλικὴν ἐφημερίδα, ἐξ ἧς ἀρυόμεθα τὰς πληροφορίας ταύτας, ἐστοιχειοθέτει ὁ Παναγῆς Δημήδης, νέος ἐκ Κυδωνιῶν, ἀγνοῶν ἐντελῶς τὴν γαλλικὴν καὶ μηχανικῶς μόνον ἐργαζόμενος εἰς τὴν στοιχειοθέτησιν, ἀλλ' ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει τόσην ἕξιν, καὶ εἶχε τοσαύτην προσοχήν, ὥστε εἰς τὰ διδόμενα αὐτῷ πρὸς στοιχειοθέτησιν γαλλιστὶ χειρόγραφα ἀνεύρισκεν ὅτι ἐπὶ τῆς δεῖνα συλλαβῆς ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὀξεῖα ἢ βαρεῖα ἢ περισπωμένη.

Ἐν Ἑλλάδι τότε πλὴν τῶν τυπογραφείων τῶν σταλέντων ἐξ Εὐρώπης, ὑπῆρχον δύο ὁλοσχερῶς δημιουργηθέντα ἐν αὐτῇ, ὧν δηλαδὴ τὰ στοιχεῖα ἐχύθησαν ἐν Ἑλλάδι, ἐνταῦθα κατασκευασθεισῶν τῶν μητρῶν. Τὸ ἓν τούτων ἐλειτούργει ἐν Ναυπλίῳ, διευθυνόμενον ὑπὸ Κωνσταντίνου Δημήδη ἐκ Γρεβενῶν, καὶ Κωνσταντίνου Τόμπρα, ὅστις εἶχε τῷ 1820 ἱδρύσει ἐν Κυδωνίαις τυπογραφεῖον, τὸ ἕτερον δ' ἐν Σύρῳ τοῦ Νικολάου Βαρότση. Ἐν ἔτει 1822 εἶχεν ἱδρυθῆ ἐν Ὕδρᾳ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Τομπάζη τυπογραφεῖον μετὰ χυτηρίου, ἀλλ' ἀπέτυχε διότι ὁ ἀναλαβών, Ἑλβετός τις, ὡρολογοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα, τὴν κατασκευὴν τῶν μητρῶν ἠγνόει παντελῶς τὴν τέχνην ταύτην, καὶ οἱ τύποι αὐτοῦ ἦσαν ἀτελεῖς. Διὰ τῶν στοιχείων δὲ τούτων τοῦ χυτηρίου τῶν ἀδελφῶν Τομπάζη ἐτυπώθησαν τὰ 12 πρῶτα φύλλα τῆς ἐφημερίδος τοῦ Φίλου τοῦ Νόμου ἐν Ὕδρᾳ. Ἐν Ὕδρᾳ εἶχε συστηθῆ ὡσαύτως χυτήριον ὑπό τινος Ἀποστόλου Λιναρδοπούλου ἐκ Τριπόλεως, ἀλλ' ἐξέλιπεν ἐνωρίς, διότι ὁ καλὸς αὐτὸς τεχνίτης ἀπεβίωσεν ἐν Ὕδρᾳ πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ διορθώσῃ τὰς μήτρας. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ ἐργαζόμενοι τότε εἴς τε τὴν γλυφὴν τῶν μητρῶν, καὶ τὰ χυτήρια εἰργάζοντο δι' ἀτελεστάτων ἐργαλείων καὶ ἄλλων ὀργάνων· διὸ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ διόρθωσις καὶ ἄμεσος πρόοδος.

Πιεστήρια μετεχειρίζοντο ξύλινα· ἐθεωρήθη δὲ τότε ἄξιον ἀναγραφῆς ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὅτι Θωμᾶς τις, ξυλουργὸς ἐξ Ἰωαννίνων ἁπλοῦς, κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ πιεστήριον ξύλινον ἐν Αἰγίνῃ μιμούμενος ἕτερον ἀγγλικόν, ὅπερ εἶχεν ἡ ἐθνικὴ τυπογραφία ἐν Αἰγίνῃ.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἶχε φθάσει εἰς Αἴγιναν ὁ Γεώργιος Ἀποστολίδης ὁ Κοσμητής, ὁ ὁποῖος εἶχε μάθει ἐπὶ πενταετίαν τὴν τυπογραφικὴν ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ τυπογραφείῳ τοῦ Φιρμίνου Διδότου, καὶ ὁ ὁποῖος προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου ὅπως διὰ τῶν γνώσεων αὐτοῦ συντελέσῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι, καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς λιθογραφίας.

Ὡς πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν δὲ τῆς λιθογραφίας παρατηρητέον ὅτι αὕτη εἰσήχθη τῷ πρῶτον εἰς Ψαρά. Ἰδοὺ τί γράφει περὶ τούτου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ψαρῶν ὁ μακαρίτης Νικόδημος ὑποναύαρχος: «ὀλίγας ἡμέρας πρὶν τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαρῶν ἦλθον πέντε φιλέλληνες Γερμανοί, φέροντες λιθογραφίαν· ἡ βουλὴ τῶν Ψαρῶν ἐχορήγησεν εἰς αὐτοὺς τὰ ἀναγκαῖα καταλύματα καὶ τὸ ἀναγκαῖον κατάστημα διὰ τὴν λιθογραφίαν εἰς τὰ κελλία τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου. Συστήσαντες οἱ Γερμανοὶ οὗτοι λιθογραφίαν ἐλιθογράφουν διάφορα ἔγγραφα. Εἰς δὲ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν ἐφονεύθησαν.»

Ὁ αὐτὸς δὲ Νικόδημος ἱστορεῖ ὅτι ὁ συνταγματάρχης Στανὼπ δι' ἐπιστολῆς του ἐκ Σαλώνων 17 Ἀπριλίου 1824 ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ψαριανοὺς ὅτι ἀποστέλλει εἰς αὐτοὺς τυπογραφεῖον, δοθὲν αὐτῷ ὑπὸ φιλελληνικῆς τῆς Βρετανίας ἑταιρίας· ἀλλὰ τὸ τυπογραφεῖον τοῦτο δὲν εἶχε φθάσει εἰς Ψαρὰ μέχρι τῆς πτώσεώς των· καίτοι δὲ μὴ ἔχοντες ὑλικὸν οἱ Ψαριανοὶ διὰ κατασκευὴν τυπογραφίας εἰς τὴν νῆσόν των, ἐπειδὴ δὲν εἶχον κοινωνίαν μὲ τὰς τουρκικὰς πόλεις διὰ νὰ προμηθευθῶσιν ἐν εὐκολίᾳ, κατώρθωσαν ὅμως καὶ ἐπρομηθεύθησαν ὑλικὸν καὶ τὸ παρεχώρησαν εἰς τὸν Δημήδην τυπογράφον ἀπὸ τοῦ 1822, παροικοῦντα εἰς Ψαρά, ὅστις κατεσκεύασε τὰ ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα, ἔχυσε τυπογραφικοὺς χαρακτῆρας καὶ ἐσύστησεν ἓν μικρὸν πιεστήριον, ὅπου ἐτύπωνε τὰ διπλώματα τῶν καταδρομικῶν πλοίων καὶ ἄλλα μικρὰ ἔγγραφα καὶ τὰς προσκλήσεις τῆς στρατολογίας τῶν στρατιωτῶν. (Ὑπόμνημα τῆς νήσου Ψαρῶν ὑπὸ Κ. Νικοδήμου. Τομ. Α' σελ. 399).

Μ.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

τοῦ τυφλοῦ Θωμᾶ

(Συνέχεια βλ. σ. 109.)

Περισσότερον ἀπ' ὅλα μ' ἐβασάνιζε ὁ καϋμὸς πῶς δὲν ἤμουν ἄξιος γιὰ τίποτε. «Εἶσαι ἀνώφελος 'ς τὰ παιδιά σου, εἶσαι ἡ *γυναῖκα* τοῦ σπιτιοῦ, σὲ ταγίζουν ἄλλοι.» Μὰ ἐκεῖνος μοῦ εἶπε μὲ δυσαρέσκεια·

— Καὶ τώρα σὺ πάλι τὴν διατηρεῖς τὴν φαμελιά σου, Θωμᾶ. Ἂν δὲν ἤσουν σὺ τυφλός, θὰ τῆς ἔδιναν ἑπτακόσιαις δραχμαίς;

— Ἔχεις δίκηο, κῦρ Δεγράνζη.

— Ἂν δὲν ἤσουν τυφλός, θὰ σ' ἀγαποῦσαν ὅλοι ὅπως σ' ἀγαποῦν;

— Ἔχεις δίκηο, κῦρ Δεγράνζη, ἔχεις δίκηο.

Digitized by Google

— Ἔλα, ἔλα, Θωμᾶ, μὴν τὸ παίρνῃς ἔτσι κατάκαρδα· ἡ δυστυχία εἶνε γιὰ ὅλους· ἡ δυστυχία εἶνε 'σὰν τὴν βροχή, πρέπει νὰ πέσῃ παντοῦ, καὶ ὁ καθεὶς νὰ πάρῃ τὸ ἀνάλογό του· ἂν δὲν ἐτυφλώνουσουν σύ, ποιὸς ξέρει τί θὰ γίνονταν, 'μπορεῖ ν' ἀρρώσταινε βαρειὰ ἡ γυναῖκά σου, 'μπορεῖ νὰ πέθαινε κανένα παιδί σου· μὰ τώρα ὑποφέρεις σὺ γιὰ ὅλους, Θωμᾶ μου, κι' αὐτοὶ δὲν ἔχουν τίποτε.

— Ἀλήθεια λές, ἀλήθεια!

Καὶ ἄρχισα νὰ μὴ λυποῦμαι πλειὰ τόσον πολύ, καὶ ἤμουν καὶ εὐχαριστημένος πῶς ὑπόφερα ἐγὼ γιὰ τοὺς ἐδικούς μου. Τοῦ ἔλεγα:

— Μίλα μου, κῦρ Δεγράνζη.

Καὶ μοῦ ἀποκρίνονταν: — Ἡ δυστυχία εἶνε ὁ χειρότερος ἐχθρὸς ἢ ὁ καλλίτερος φίλος κατὰ τὸν ἄνθρωπο· μερικοὺς τοὺς κάνει κακούς· μερικοὺς πάλι τοὺς κάνει καλλίτερους ἀπ' ὅ,τι εἶνε· σένα πρέπει νὰ σὲ κάνῃ νὰ σ' ἀγαποῦν ὅλοι· ναί, πρέπει νὰ γίνῃς τόσο ἥμερος, τόσο συμπαθητικός, ποῦ ὅταν θέλουν νὰ εἰποῦν γιὰ ἕνα πῶς εἶνε καλὸς νὰ λέγουν: «καλὸς σὰν τὸ τυφλὸ τὸν Θωμᾶ». Αὐτὴ ἡ ὑπόληψις θὰ γίνῃ ἡ προῖκα τῆς κόρης σου.

Ἔτσι μοῦ 'μιλοῦσε, καὶ μοῦδινε καρδιὰ νὰ βαστῶ τὴ δυστυχία μου.

— Μὰ ὅταν δὲν ἦτο κοντά σου; τότε;...

— Ὅταν δὲν ἦτον, κοντά μου... τότε ἐπερνοῦσα κακαὶς ὥραις. Συλλογιζόμουν τὰ μάτια μου. Ἀχ! εἶνε τόσο ἔμμορφο νὰ βλέπῃ κανείς. Νἄδινε ὁ Θεὸς νἄβρισκα τὸ φῶς μου, θὰ σηκώνουμουν πρὶν νὰ φέξῃ, καὶ θὰ κοιμώμουν ἀφοῦ νυκτώσῃ γιὰ νὰ χαρῶ ὅσο 'μπορῶ πλιὸ πολὺ τὸν ἥλιον, τὸ φῶς, τὴν ἡμέρα! Γιὰ κύτταξε ποῦ ἄρχισα καὶ λυποῦμαι γιατὶ δὲν βλέπω! Σὰν ἔζουσε ἀκόμη θὰ μ' ἐμάλωνε, γιατὶ κάποτε μ' ἐμάλωνε καὶ δὲν ξέρεις πόσο μ' ἄρεσε γιατὶ ἔβλεπα πῶς ἤθελε νὰ μιλήσῃ μὲ τὸ κακὸ καὶ δὲν 'μποροῦσε.

Ὁ Γκουνὼ πλήρης ἐκπλήξεως ὅτι εὕρισκε τοιαῦτα αἰσθήματα εἰς ἁπλοῦν χωρικόν, ἐπεθύμει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρωτήσεις του, ἀλλ' ἐδίσταζεν ἐξ ἀβροφροσύνης.

Τῷ ἔνευσα ὅτι ἠδύνατο νὰ συνεχίσῃ ταύτας καὶ ἐξηκολούθησε :

— Θωμᾶ, μοῦ εἶπαν ὅτι ἐργάζεσαι, ὅτι ἔχεις τρία ἐπαγγέλματα· πῶς σοῦ ἦλθεν αὐτὴ ἡ ἰδέα;

— Ἰδική του εἶνε κι' αὐτὴ ἡ ἰδέα. Ἄρχισα νὰ μὴ λυποῦμαι πλειὰ τόσον, ἀλλὰ ἐστενοχωρούμουν πολύ. Βάλε μὲ τὸ νοῦ σου, νἆσαι τριαντα δύο χρόνων καὶ νὰ κάθεσαι ὅλη 'μέρα ἐπάνω σὲ μιὰ καθέκλα! Ὁ καλός μου φίλος ἀποφάσισε νὰ μὲ μάθῃ κάμποσα πράγματα, καὶ μοῦ ἔλεγε κάτι εὔμορφαις ἱστορίαις· μοῦ διηγούντανε γιὰ ἕνα γέρο τυφλὸ σὰν κ' ἐμένα ποῦ τὸν ἔλεγαν Τωβία, τὴν ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ, τὴν ἱστορία τοῦ Δαβὶδ κ' ὕστερα μοῦ ἔβαζε καὶ τοῦ τὰ 'ξανάλεγα. Μὰ αὐτὸ τὸ χονδροκέφαλο ποῦ νὰ τὰ πάρῃ! δὲν συνείθισε βλέπεις ἀπὸ μικρὸ νὰ μαθαίνῃ. Ὅπως ὅπως ὅμως τὰ μάθαινε· τότε ἄρχισαν νὰ μὲ στενοχωροῦνε τὰ χέρια μου καὶ τὰ πόδια μου ποῦμεναν ἀκίνητα νύκτα μέρα, κ' ἐγινόμουν κακός. Μιὰ μέρα ἔρχεται καὶ μοῦ λέγει:

— Θωμᾶ, πρέπει ν' ἀρχίσῃς νὰ δουλεύῃς.

Τοῦ ἔδειξα τὰ καϋμένα τὰ χέρια μου.

— Δὲν πειράζει· σοῦ ἀγόρασα ἕνα μικρὸ ἐμπορικό.

— Ἐμένα, κῦρ Δεγράνζη;

— Ναί, ἕνα ἐμπορικὸ ποῦ δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ βάζῃς μέσα πρᾶγμα καὶ ὡς τόσο θἆνε πάντα γεμάτο.

— Καὶ ἔδωκες πολλά, κῦρ δήμαρχε;

— Τίποτε, καλέ μου Θωμᾶ.

— Δὲν καταλαβαίνω... τί ἐμπορικὸ εἶνε αὐτό;

— Τὸ ποτάμι.

— Τὸ ποτάμι; ψαρᾶς θέλεις νὰ γίνω;

— Καθόλου· νεροφόρος.

— Νεροφόρος; μὰ χωρὶς μάτια;

— Μάτια! μοῦ εἶπε· ὅποιος τἄχει τὰ μεταχειρίζεται, ὅποιος δὲν τἄχει κάνει καὶ χωρὶς αὐτὰ τὴν δουλειά του. Θὰ σοῦ εἰπῶ σὲ λίγο τί νὰ κάμῃς. Ἐτελείωσε ὅμως, εἶσαι νεροφόρος.

— Δὲν ἔχω βαρέλι, κῦρ δήμαρχε.

— Θὰ σοῦ δώσω ἕνα.

— Δὲν ἔχω οὔτε ἁμάξι.

— Παρήγγειλα 'ς τὸν ἁμαξᾶ.

— Ἀμὴ πελάτας;

— Πρῶτο, πρῶτο πελάτη ἔχεις ἐμένα· θὰ μοῦ παίρνῃς δεκαοκτὼ δραχμὰς τὸν μῆνα (τί λαμπρὸς ἄνθρωπος! μοῦ ἐπλέρωνε τὸ νερὸ ἀκριβὰ σὰν κρασί.) Λοιπὸν σὲ τρεῖς ἡμέρας ἀρχίζεις. Ἔπειτα πηγαίνει καὶ μοῦ παραγγέλλει πέτσινα λουριά. Ἡμεῖς ἤμασθε ἄνω κάτω!...Μὰ ἀφοῦ ὁ κῦρ Δεγράνζης ἔλεγε ναί, 'μπορούσαμε ἐμεῖς νὰ εἰποῦμε ὄχι; Τὸ λοιπὸν ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέραις τὸ βαρέλι ἦταν ἐπάνω 'ς τὸ κάρρο καὶ ἐγὼ ἐμπρὸς ζεμμένος ἐτραβοῦσα κ' ἡ γυναῖκά μου ἀπ' ὀπίσω ἐσκοντοῦσε. Μᾶς ἔπιανε 'ντροπὴ ὅταν ἐπερνούσαμε ἀπ' τὸ χωριὸ σὰν νὰ εἴχαμε κάνει κανένα ἄπρεπο πρᾶγμα· ἔτσι μᾶς φαίνονταν πῶς μᾶς ἐπερίπαιζαν οἱ ἄλλοι. Μὰ ὁ κῦρ Δεγράνζης ἦταν ἐκεῖ, 'ς τὸν δρόμο, καὶ μοῦ ἔλεγε δυνατά : Θάρρος Θωμᾶ! Καὶ τὸ βράδυ μοῦ ἔβαλε μέσα 'ς τὸ χέρι μου μία ἀσημένια δραχμή.

— Θωμᾶ, μοῦ εἶπε, πάρε αὐτὴ τὴν δραχμήν, τὴν *ἐκέρδισες* σήμερα. Τὴν ἐκέρδισα! ἀκοῦς;... τὴν ἐκέρδησα! Δεκαπέντε μῆνες κ' ἐδῶ ὅ,τι ἔτρωγα μοῦ τὧδιναν· εἶνε καλὸ νὰ παίρνῃ ὁ πτωχὸς ἀπ' τοὺς καλοὺς ὅταν τοῦ δίνουν· μὰ τὸ ψωμὶ ποῦ κερδίζει τὸν τρέφει πειὸ πολύ... Καὶ τὸ καλλίτερο ἀπ' ὅλα ἦταν ποῦ δὲν ἤμουν πλειὰ ἡ γυναῖκα τοῦ σπιτιοῦ! ἤμουν δουλευτὴς κ' ἐδούλευα! Ὁ Θωμᾶς ἔβγαζε τὸ ψωμί του!...

Εἶδός τι ἐνθουσιασμοῦ ἔλαμπεν εἰς τὴν μορφήν του.

— Πῶς; τῷ εἶπεν ὁ Γκουνώ, τὸ νερὸ ποῦ κουβαλοῦσες ἔφθανε γιὰ νὰ ζῆτε;

— Ὄχι, γι' αὐτὸ ἔκανα κ' ἄλλη δουλειά· τὸ ποτάμι δὲν τρέχει πάντα, τὸ χειμῶνα παγόνει· τὸ λοιπὸν ὁ προστάτης μου ἀφοῦ μοῦ εὑρῆκε μία δουλειὰ τοῦ καλοκαιριοῦ μοῦ εὑρῆκε καὶ μιὰ τοῦ χειμῶνα.

— Τί πρᾶγμα;

— Νὰ σχίζω ξύλα.

— Νὰ σχίζεις ξύλα;...ἀδύνατον· πῶς μετρᾷς τὸ μάκρος τῶν ξύλων, πῶς εὑρίσκεις τὸ σημάδι ὅπου πρέπει νὰ πριονίσῃς, πῶς κόπτεις τὸ ξύλο χωρὶς νὰ κοπῇς.

— Ἐγὼ νὰ κοπῶ; εἶπεν ὁ τυφλὸς μετά τινος ὑπερηφανείας· ἤξερα ἀπὸ πριόνι, γιατὶ ὅταν ἤμουν νέος ἐπριόνιζα δένδρα κ' ἔκαμνα σανίδια· τἆλλα τἄμαθα μὲ τὴν ὑπομονή. Ὥστε ἡ φωτιὰ καὶ τὸ νερὸ τοῦ χωριοῦ εἶνε 'ς τὰ χέρια μου.

— Ἐκτὸς τούτων, εἶπα εἰς τὸν Γκουνώ, ἐκτελεῖ καὶ παραγγελίας.

— Αὐτὸ εἶνε τὸ τρίτον ἐπάγγελμα; εἶπεν ὁ φίλος μου μὲ αὔξουσαν ὁλονὲν ἔκπληξιν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ τυφλός. Ὅταν μὲ στέλλουν γιὰ κανένα θέλημα σὲ ἄλλο χωριό, πέρνω τὸ μικρό μου κορίτσι 'ς τὴ ράχι καὶ δρόμο! Αὐτὸ βλέπει γιὰ μένα, ἐγὼ περπατῶ γι' αὐτό· ὅσοι μᾶς ἀπαντοῦν 'ς τὸν δρόμο λέγουν: Πολὺ 'ψηλὰ τἄχεις βαλμένα τὰ μάτια σου, κουμπάρε! Κ' ἐγὼ τοὺς λέγω:—«Γιὰ νὰ κυττάζω μακρύτερα.» Καὶ τὸ βράδυ ἔχομε μιὰ δραχμοῦλα περισσότερο 'ς τὸ σπίτι.

— Μὰ δὲν φοβᾶσαι μὴν κτυπήσῃς ἐπάνω 'ς ταῖς πέτραις;

— Προσέχω· κ' ἔπειτα ξέρω καὶ τοὺς δρόμους, καὶ συνείθισα κηόλα· ἀπὸ τὸ Νοαζμὸν ὡς ἐδῶ ἔρχομαι μονάχος μου.

— Μόνος σου, καὶ πῶς νοιώθεις πρὸς ποῦ θὰ διευθυνθῇς;

— Ἀπ' τὸν ἀέρα ποῦ φυσᾷ ὅταν βγαίνω ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Καὶ τοὺς λάκκους τί τοὺς κάμνεις;

— Τοὺς ξεύρω ὅλους.

— Ἀμὴ τοὺς τοίχους;

— Τοὺς νοιώθω· ὅταν πλησιάζω 'ς ἕνα χονδρὸ πρᾶγμα ὁ ἀέρας δὲν ἔρχεται πλειὰ μὲ δύναμιν 'ς τὸ πρόσωπό μου· καμμιὰ φορὰ ὅμως τὴν παθαίνω, ἂν τύχῃ κ' ἀφήσῃ κανεὶς τ' ἁμάξι του 'ς τὴ μέση 'ς τὸ δρόμο — ποῦ νὰ τὸ ξέρω ὁ κακομοίρης;—τραβῶ μιὰ καὶ ἴσια ἐπάνω του. Μὰ δὲν πειράζει, μικρὸ τὸ κακό· τὸ χειρότερο εἶνε ὅταν χάσω τὸν δρόμο, σὰν προχθές . . . ὤχ τότε...

— Τί σοῦ συνέβη;

— Ὅταν ἤμουν ἐδῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ τυφλὸς ἐγύρισε ὁ καιρός· ἐγὼ δὲν τὸ κατάλαβα καὶ τράβηξα τὸν δρόμο μου· μὰ ἀφοῦ περπάτησα ἕνα τέταρτο 'ς τὸν κάμπον, δὲν ἤξευρα πλειὰ ποῦ ἤμουν· τὸν ξέρετε τὸν κάμπον· οὔτε σπίτια, οὔτε διαβάταις. Κάθουμαι χάμου καὶ ἀφηκράζομαι· ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἀκούω κἄτι σὰν νερὸ τρεχάμενο· λέγω: ἀμπορεῖ νἆναι τὸ ποτάμι τοῦ κάμπου. Σηκόνομαι καὶ ψαχτὰ πηγαίνω πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἄκουα τὸν κρότο· μετὰ πολλὰ φθάνω· ἦταν τὸ ποτάμι. Τότε κάνω αὐτὴ τὴν σκέψι: Τὸ νερὸ καταβαίνει πρὸς τὸ χωριό· θὰ βάλω τὸ χέρι μου, θὰ νοιώσω τὸ δρόμο τοῦ νεροῦ καὶ θὰ πάγω πρὸς ἐκεῖ. Καὶ ἔτσι ἐπῆγα 'ς τὸ σπίτι μου... ὅπου ἡ γυναῖκά μου μ' ἐπερίμενε μὲ μεγάλη ἀνησυχία.

— Ἆ! ἀνέκραξεν ὁ Γκουνώ, εἶνε θαυμά...

Τὸν ἔνευσα ζωηρῶς νὰ σιωπήσῃ, τὸν εἵλκυσα εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ δωματίου.

— Σιωπή! τῷ εἶπον χαμηλοφώνως· τίποτε μὴν ἀποκαλῇς θαυμάσιον. Μὴν καταστρέφῃς διὰ τῆς ἀλαζονείας τὴν ἁπλότητα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Κύτταξέ τον, ἰδὲ πόσον ἥσυχον καὶ γαλήνιον εἶνε τὸ πρόσωπόν του κατόπιν ἀπ' αὐτὴν τὴν διήγησιν, ἡ ὁποία τόσον σὲ συνεκίνησε· ὁ ἴδιος ἀγνοεῖ τὸν ἑαυτόν του· μὴ τὸν διαφθείρῃς.

— Εἶνε τόσον συγκινητικόν! εἶπεν ὁ φίλος μου χαμηλοφώνως.

— Ἀναμφιβόλως, καὶ ἐν τούτοις ἡ ὑπεροχή του δὲν συνίσταται εἰς τοῦτο. Χίλιοι τυφλοὶ ἐπενόησαν εὐφυᾶ μέσα· χίλιοι ἄλλοι θὰ τὰ ἐπινοήσουν ἐπίσης· ἀλλ' ἡ ἠθική του αὐτὴ τελειότης εἶνε σπάνιον πρᾶγμα· εἶναι σπανία αὐτὴ ἡ καρδία, ἥτις ἠνοίχθη τόσον ταχέως εἰς τὴν εὐγενῆ παρηγορίαν ἡ ὁποία τὸν ἔκαμε ν' ἀναζήσῃ! Διότι, μὴν ἀπατᾶσαι, δὲν τὸν ἔσωσε μόνον ὁ Δεγράνζης, ἀλλ' ἰδίως ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν Δεγράνζην· ἡ θερμὴ εὐγνωμοσύνη του τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς βάλσαμον· ἔζησε διότι ἠγάπησε.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὁ Θωμᾶς, ὅστις εἶχε μείνει εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀκούων ὅτι συνδιελεγόμεθα χαμηλοφώνως ἠγέρθη ἡσύχως καὶ εἶπεν εἰς τὸ παιδίον του, τὸ ὁποῖον ἦλθε νὰ τὸν παραλάβῃ,

— Πᾶμε χωρὶς νὰ κάνωμε ἀνησυχία.

— Φεύγεις, Θωμᾶ; τῷ εἶπον.

— Εἰμπορεῖ νἄχετε νὰ 'μιλήσετε...

— Ὤ! δὲν πειράζει! ἔπειτα πῶς φεύγεις χωρὶς ν' ἀποχαιρετίσῃς τὸν κύριον Γκουνώ;

— Καλὸ βράδυ, κύριε Γκουνώ, εἶπεν ὁ Θωμᾶς φιλήσας τὴν χεῖρά του, ἣν εἶχε τείνει οὗτος πρὸς αὐτόν· ὅταν εἶμαι πολὺ λυπημένος θὰ σὲ συλλογοῦμαι, κύριε Γκουνώ. Θὰ παρηγοροῦμαι ὅπως ὅταν συλλογοῦμαι τὸν φίλον μου, τὸν προστάτην μου...

Καὶ ὁ Θωμᾶς ἀπεμακρύνθη κινῶν τὴν ῥάβδον

Digitized by Google

του, όπως εύρη τον δρόμον, ημείς δ' εξηκολουθήσαμεν συνομιλούντες περί αυτού.

— Δεν είνε πραγματικώς παράδοξος άνθρωπος; είπον τότε εις τον Γκουνώ. Δεν προξενούν αληθή έκπληξιν αυτή η φλογερά ευγνωμοσύνη, αυτό το κράμα της αφελείας και του μεγαλείου; Είδες ποίας λέξεις ευρίσκει ενίοτε; Ενθυμούμαι ότι μίαν ημέραν, καθ' ην επήγα να τον ιδώ, τον εύρηκα καθήμενον εις την γωνίαν της εστίας του με ένα άλλον δυστυχή, όστις ετυφλώθη επίσης από έκρηξιν υπονόμου.

— Περί τίνος συνωμιλούσατε και οι δύο σας; τω είπον.

— Διά τον ήλιον, μοι απήντησεν. Έπειτα δε εξηκολούθησεν· Απόδειξις πώς είνε ένας Θεός, είνε το φως. Οι άνθρωποι κάνουν φως, αλλά θέλουν ξύλα γιά ν' ανάψουν φωτιά, λάδι διά να φέξουν. Μα κι' αυτό το φως των δεν λάμπει πολύ. Και ένα δάσος αν ανάψης θα φωτίση δύο τρεις ώρας μακρυά. Μα το φως του Θεού λάμπει παντού, παντού.

Τας λέξεις ταύτας απήγγειλεν ο Θωμάς μετά τινος εκστάσεως. Ούτω λοιπόν ο τυφλός ούτος χωρικός τον λόγον της υπάρξεως του Θεού ανευρίσκει εν τω φωτί, δοξάζων τον ήλιον τον οποίον δεν απολαμβάνει. Το δυστύχημά του τω εχρησίμευσεν ως οδηγός, ως διδάσκαλος. Πόσον ολίγοι βλέπουν τόσον ευκρινώς όσον ο μαθητής ούτος της τυφλότητος!

(Ern. Legouvé.)

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Έγγύς μεγάλης πόλεως, επί ευρείας λεωφόρου, εβάδιζεν εις άνθρωπος ασθενικός και γέρων.

Εβάδιζε κλονούμενος. Αι κάτισχνοι κνήμαί του εσύροντο, ηγείροντο δε κ' επετίθεντο βαρείαι επί του εδάφους, ωσεί μη ανήκον πλέον εις αυτόν. Ράκη ήσαν τα ενδύματά του, η δε γυμνή αυτού κεφαλή κατέπιπτεν επί το στήθός του. Δεν ηδύνατο να προχωρήση πλέον, είχεν απαυδήσει.

Εκαθέσθη επί λίθου παρά την οδόν, έκλινεν έμπρός, εστήριξε τους αγκώνας επί των γονάτων, εκάλυψε το πρόσωπον δι' αμφοτέρων των χειρών. Διά των παραμορφωθέντων δε δακτύλων τα δάκρυα αυτού έπιπτον στάγδην επί της ξηράς και τεφράς κόνεως.

Ανεμιμνήσκετο.

Ανεμιμνήσκετο πώς, και ούτος, ήτό ποτε έμπλεως υγείας και έμπλεως πλούτου, και πώς κατέφθειρε την υγίειαν και εδαπάνησε τον πλούτον αυτού δι' άλλους, φίλους και εχθρούς. Και τώρα ουδέ τεμάχιον ψωμίου έχει, και πάντες τον εγκατέλιπον, οι φίλοι ταχύτερον των εχθρών. Επέπρωτο λοιπόν να εξευτελισθή μέχρι και του ζητείν ελεημοσύνην;

Η καρδία αυτού ήτο πλήρης πικρίας και αίσχους.

Τα δε δακρυά του έπιπτον, έπιπτον ολονέν, μικράς κηλίδας σχηματίζοντα επί της τεφράς κόνεως.

Αίφνης ήκουσε φωνήν καλούσαν αυτόν ονομαστί· ανύψωσε την κεκμηκυίαν κεφαλήν και είδεν ενώπιόν του άγνωστον.

Άγνωστον έχοντα ήρεμον και σοβαράν μορφήν αλλ' ουχί και τραχείαν. Βλέμμα οξύ αλλ' ουχί και σκληρόν.

— Έδωκες όλον σου τον πλούτον, τω είπε πραέως· αλλά δεν λυπείσαι διότι έπραξες το αγαθόν;

— Δεν λυπούμαι, είπεν ο γέρων αναστενάξας ... Αλλ' ιδέ αποθνήσκω της πείνης.

— Αν δεν υπήρχον όμως επαίται, ποίος θα έτεινε πρός σε την χείρα; εξηκολούθησεν ο άγνωστος· δεν θα εύρισκες αφορμήν να δείξης και να ενασκήσης την αρετήν σου.

Ο γέρων ουδέν απεκρίνατο αλλ' εβυθίσθη εις ρέμβην.

— Μη φαίνεσαι λοιπόν τώρα αλαζών, ταλαίπωρε γέρον· πήγαινε, τείνον την χείρα· δος και συ ομοίως, εις άλλους αγαθούς ανθρώπους, ευκαιρίαν να δείξουν ως συ, ότι είνε αγαθοί.

Ο γέρων ηνωρθώθη, ανύψωσε τα όμματα. Αλλ' ο άγνωστος είχεν ήδη εξαφανισθή, και μακράν, επί της λεωφόρου, εις διαβάτης επεφάνη.

Ο γέρων επλησίασε και έτεινεν αυτώ την χείρα.

Ο διαβάτης απέστρεψε περιφρονητικώς το πρόσωπον από του επαίτου.

Αλλά μετ' αυτόν ήρχετο άλλος, ούτος δ' ηλέησε τον γέροντα.

Ο δε γέρων ηγόρασεν άρτον με τα κερμάτια άτινα τω εδόθησαν, το δ' επαιτηθέν τεμάχιον άρτου εφάνη εις αυτόν ηδύ, ουδ' ενείχε πλέον εν τη καρδία αυτού αισχύνην, αλλά τουναντίον, ειρηνική τις ευαρέσκεια κατέλαβε την ψυχήν αυτού.

(Τουργένιεφ)

Η καθ' ημέραν συγγραφή, η καθημερινή εξάντλησις της διανοίας, οπόσους και οποίους αγώνας απαιτούσι! Σχεδόν αναγκάζομαι να πιστεύσω, ότι ο παλαιός περί του λίθου του Σισύφου μύθος αλληγορείται πρός την αδιάλειπτον εργασίαν του εφημεριδογράφου. Η υπό των εφημερίδων απορρόφησις της διανοητικής εργασίας τόσων και τόσων συγγραφέων καθίστησι πλέον ή επαρκώς ευνόητον το αίτιον του φιλολογικού μαρασμού. Ο τύπος, άλλος Μινώταυρος, (ίνα μη απομακρυνθώμεν της μυθολογίας), Μινώταυρος όμως σύμμικτος με Σειρήνα, προσελκύεται και καταβροχθίζει χορείας λαμπρών διανοιών, αίτινες θα ετίμων

Digitized by Google

τὰ γράμματα, καὶ ὧν τὰ τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένα ἔργα, τὰ ἐφήμερα κατασκευάσματα, σαρώνουσιν ὡς φύλλα ξηρὰ οἱ ἄνεμοι.

Ἐλέχθη, ὅτι πολλοὶ εὐτυχεῖς ἦτο δυνατὸν νὰ γίνωσιν ἐκ τῆς εὐτυχίας, ἥτις ἀπόλλυται ἐν τῇ γῇ· ἐπίσης προσφυῶς θὰ ἐλέγετο, ὅτι πολλὰ καλὰ βιβλία θὰ ἐγράφοντο διὰ τῶν σπαταλωμένων ἐν ταῖς ἐφημερίσι.

(Ém. Augier.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεγάλην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἐσχάτως ἐν Ῥόκφορδ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ἀγγελία ὅτι ἡ μὶς Νέλη Δήν, θυγάτηρ πλουσιωτάτου τραπεζίτου, ἐζήτησεν ἐργασίαν ἔν τινι κλωστηρίῳ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ εἰργάθη ἀληθῶς ἐν αὐτῷ λαβοῦσα ὡς αἱ λοιπαὶ ἐργάτιδες ἡμερομίσθιον 60 ἑκατοστὰ τοῦ δολλαρίου (3 δρ. περίπου.) Οὐδεὶς κατ' ἀρχὰς ἐδυνήθη νὰ μαντεύσῃ τίνος ἕνεκα λόγου ἡ ὑπέρπλουτος κόρη ἀπεφάσισε τοῦτο, ἀλλὰ ταχέως ἀπεκαλύφθη τὸ αἴτιον. Ἡ μὶς Νέλη, μὴ ἐπαρκούσης τῆς ὑπὸ τοῦ πατρός της διδομένης αὐτῇ μεγάλης ἐπιχορηγήσεως διὰ τὰ ἰδιαίτερά της ἔξοδα, νὰ κατασκευάσῃ ὅσας ἤθελε πολυτελεστάτας ἐσθῆτας ἐζήτησεν αὔξησιν ταύτης. Ἀλλ' ὁ γέρων πατὴρ αὐτῆς, ὅστις καυχᾶται ὅτι διὰ τῆς ἱκανότητός του καὶ τῆς ἐργασίας του κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ κολοσσιαίαν περιουσίαν, τῇ εἶπε. «Παιδί μου, καθὼς φαίνεται δὲν ἔχεις τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας τῶν χρημάτων καὶ τοῦτο μόνον εἰξεύρεις νὰ τὰ σκορπίζῃς ἀλύπητα. Δοκίμασε ὅμως καὶ σὺ ἅπαξ τοὐλάχιστον νὰ κερδίσῃς κἄτι τι διὰ τῆς ἐργασίας του, καὶ ἐγὼ διὰ κάθε πεντάλεπτον ποῦ θὰ κερδίζῃς νὰ σοῦ δίνω ἓν τάλληρον.» Ἡ ἐπίμονος νεᾶνις δὲν ἐπερίμεινε νὰ τῇ ἐπαναλάβῃ τὴν πρότασιν ὁ πατήρ της· ἀντὶ δὲ νὰ νὰ κοπιάσῃ εἰς κατασκευὴν κομψοῦ τινος χειροτεχνήματος, ὅπερ ἐδύνατο κατόπιν νὰ πωλήσῃ, ἠθέλησε ταχέως καὶ ἀκόπως νὰ κερδίσῃ ὅσον ἔνεστι πλεῖνα χρήματα, καὶ ἐσκέφθη ὅτι ἂν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα εἰργάζετο ἐν τῷ κλωστηρίῳ ἀντὶ τοῦ ἡμερομισθίου ἐκ 360 ἑκατοστῶν τοῦ δολλαρίου, θὰ ἐλάμβανε παρὰ τοῦ πατρός της 360 τάλληρα· δὲν ἐχρειάζετο δὲ πλείονα χρήματα τότε. Ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον· ἤρχισε νὰ ἐργάζηται ἐν τῷ κλωστηρίῳ, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐργασθῇ πλέον τῆς μιᾶς ἡμέρας· τοῦτο μὲν διότι αἱ λοιπαὶ ἐργάτιδες καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐχλεύαζον καὶ ἔσκωπτον αὐτήν, τοῦτο δὲ διότι ὅλη ἡ πόλις συνέρρευσεν εἰς τὸ κλωστήριον ἵνα ἴδῃ ἐργαζομένην ἐν αὐτῷ τὴν θυγατέρα τοῦ πολυταλάντου τραπεζίτου.

Μεγάλην καὶ ἀξιομίμητον καινοτομίαν ἀπεφάσισε νὰ εἰσαγάγῃ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Βρυξελλῶν εἰς τὰ παρθεναγωγεῖα τῆς πόλεως, προσθέσαν εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτῶν καὶ τὴν ὑποχρεωτικὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τῆς μαγειρικῆς καὶ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας. Ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων τούτων ἔσται θεωρητικὴ καὶ πρακτική. Τὰ κοράσια θὰ διδάσκωνται τὴν θρεπτικὴν δύναμιν πάντων τῶν εἰδῶν τῆς τροφῆς, τὴν παρασκευὴν τῶν ἐδεσμάτων, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ τὴν τέχνην τῆς ἀγορᾶς τῶν τροφίμων καὶ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν λογαριασμῶν τῆς οἰκιακῆς δαπάνης. Ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τῶν διδασκαλείων τῶν θηλέων θὰ διδάσκηται καὶ ἡ μαγειρικὴ παρασκευὴ ἐκλεκτῶν ἐδεσμάτων καὶ γλυκισμάτων.

Σουηδός τις μηχανικός, ὀνόματι Shiston, ἐφεῦρεν ἔνδυμα ἄφλεκτον, ἀκίνδυνον καθιστῶν τὴν ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον διαμονὴν τοῦ φοροῦντος αὐτὸ ἐντὸς τῶν φλογῶν. Τὸ ἔνδυμα τοῦτο ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς χιτῶνος φορουμένου κατάσαρκα καὶ κατασκευαζομένου ἐξ ὑφάσματος ἐπικεχρισμένου διὰ καουτσούκ, καὶ ἑνὸς ἐπιβλήματος κατασκευαζομένου ἐκ δέρματος ἀσπάλακος· ὅ τε χιτὼν καὶ τὸ ἐπίβλημα συνενοοῦνται μετὰ κράνους, ὁμοίου τῷ κράνει τοῦ σκαφάνδρου, ὅπερ φοροῦσιν οἱ δῦται, καλύπτοντος δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ πυροσβέστου. Διὰ τοῦ κράνους τούτου εἰσέρχεται ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ καὶ ταὐτοχρόνως ὕδωρ πληροῦν τὸν μεταξὺ τῶν δύο φορεμάτων χῶρον καὶ ἐμποδίζον οὕτω τὴν ἀνάφλεξιν αὐτῶν. Ἅπαντα τὰ γενόμενα πειράματα ἐπέτυχον πληρέστατα, ἀποδείξαντα τὴν χρησιμότητα τοῦ πυροσβέστικοῦ τούτου ἐνδύματος.

Μεγίστη εἶναι ἡ ἐτησία αὔξησις τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου ἐν Ἰνδικῇ, σπουδαίους ἐμπνέουσα φόβους εἰς τὰς σιτοφόρους χώρας περὶ ὑποτιμήσεως τῆς ἀξίας τοῦ σίτου. Κατά τινα ἔκθεσιν τοῦ ἐν Βέρνῃ τῆς Ἑλβετίας προξένου τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἀρτίως δημοσιευθεῖσαν, ἐν ἔτει 1881 εἰσήχθησαν εἰς Εὐρώπην ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν 153 575 600 κοιλὰ σίτου, ἐξ ὧν 82550921 ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας· ἀλλ' αὐξανούσης ὁσημέραι τῆς τιμῆς τοῦ σίτου, ἕνεκα τῆς ζητήσεως, ἡ Ἀγγλία ἐμερίμνησεν ὅπως προμηθεύηται τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐτῇ ποσότητα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς κτήσεων. Πρωτίστως δ' ἐπέστησε τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐν Ἰνδικῇ παραγωγήν, ὁπόθεν εἰσήχθησαν εἰς Εὐρώπην καὶ ἰδίως εἰς Ἀγγλίαν ἐν ἔτει 1878-1879 κοιλὰ σίτου 1950125· ἐν ἔτει 1879—1880 κοιλὰ 4,098,360, ἐν ἔτει 1880—1881 κοιλὰ 13 896 166, ἐν ἔτει 1881—1882 κοιλὰ 37 078670. Ἡ αὔξησις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς προστασίας καὶ τῆς ἐνθαρρύνσεως ἣν παρέχει ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις εἰς τὴν καλλιεργίαν τῶν σιτηρῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι μετ' ὀλίγα ἔτη θὰ ἐξάγωνται ἐκ τῆς Ἰνδικῆς 320 ἑκατομμύρια κοιλῶν ἤτοι διπλάσια τῶν εἰσαγωμένων ἄλλοτε εἰς Εὐρώπην ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἀνάπτυξις δὲ τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἡ κατασκευὴ μεγάλου συμπλέγματος σιδηροδρόμων ἐν Ἰνδικῇ θὰ συντελέσῃ εἰς μείζονα ὑποτίμησιν τῆς ἀξίας τοῦ σίτου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ὑπολογίζονται ἐν ὅλῳ εἰς 340 ἑκατομμύρια περίπου, καταναλίσκουσι καθ' ἑκάστην 84 ἑκατομμύρια βελονῶν, ἤτοι μίαν βελόνην περίπου τέσσαρες κάτοικοι. Κατασκευάζονται δ' ἐν Ἀγγλίᾳ μὲν 54 ἑκατομμύρια βελονῶν (ὧν τὰ 37 ἐν μόνῃ τῇ πόλει Βιρμιγκάμῃ), ἐν Γαλλίᾳ 20 καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ 10 ἑκατομμύρια.

Χωρικός, βλέπων ὅτι εἶναι μόνος ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ καὶ ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι ἅμαξαι εἶναι κεναί,

«Νὰ σοῦ 'πῶ, λέγει πρὸς τὸν ἐλάτην, δὲν πειράζει, φεύγω καὶ αὔριο... Γιὰ 'μένα νὰ κάνετε τόσα ἔξοδα!...»

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—341

Digitized by Google

'Αριθ. 531 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 2 Μαρτίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

(Συνέχεια, βλ. σ. 118)·

Ὁ Ὅρσο καὶ ὁ νομάρχης ἔμειναν ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας σιγῶντες, ἑκάτερος εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης· ἡ δὲ Κολόμβα, ἧς ἡ ὄψις ἐμαρτύρει ὁπόσον ὑπερηφανεύετο ἐπὶ τῷ θριάμβῳ της, ἐκύτταζε ποτὲ μὲν τοῦτον, ποτὲ δ' ἐκεῖνον, στηριζομένη εἰς τὸ τουφέκιον, δι' οὗ ἐπετεύχθη ἡ νίκη.

«Τί τόπος εἶναι αὐτός! Τί τόπος! ἀνεφώνησε τέλος ὁ νομάρχης, ἐγερθεὶς βιαίως. Κύριε Δέλλα Ῥέββια, ἐσφάλατε. Σᾶς ζητῶ νὰ μοὶ δώσητε τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας, ὅτι δὲν θὰ μετέλθητε βίαν καὶ θὰ ἀναμείνητε τὴν ἀπόφασιν τῆς δικαιοσύνης περὶ τῆς κατηραμένης αὐτῆς ὑποθέσεως...

— Μάλιστα, κύριε νομάρχα, ἔσφαλα κτυπήσας τὸν ἀχρεῖον ἐκεῖνον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὸν ἐκτύπησα, καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀρνηθῶ εἰς αὐτὸν τὴν ἱκανοποίησιν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐζήτησεν.

— Αἴ! ὄχι! αὐτὸς δὲν θέλει νὰ μονομαχήσῃ μαζί σας!... ἀλλ' ἂν σᾶς δολοφονήσῃ... Τοῦ ἐδώκατε πρὸς τοῦτο ἀφορμήν, καὶ πλέον τοῦ δέοντος.

— Θὰ φυλαχθῶμεν, εἶπεν ἡ Κολόμβα.

— Ὁ Ὀρλανδούτσιο μοῦ φαίνεται γενναῖος, εἶπεν ὁ Ὅρσο, καὶ ἔχω καλλιτέραν γνώμην περὶ αὐτοῦ, κύριε νομάρχα. Ἐβιάσθη νὰ σύρῃ τὸ ἐγχειρίδιόν του, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του ἴσως θὰ ἔκαμνα τὸ ἴδιον. Καὶ εἶμαι εὐτυχὴς διότι ἡ ἀδελφή μου δὲν ἔχει ἀδύνατον τὴν χεῖρα, ὡς τὰ γυναικάρια τοῦ συρμοῦ.

— Δὲν θὰ μονομαχήσητε! ἀνεφώνησεν ὁ νομάρχης· σᾶς τὸ ἀπαγορεύω!

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σας εἴπω, κύριε, ὅτι προκειμένου περὶ ζητημάτων τιμῆς μόνην ἐξουσίαν ἀναγνωρίζω τὴν ἐξουσίαν τῆς συνειδήσεώς μου καὶ οὐδεμίαν ἄλλην.

— Δὲν θὰ μονομαχήσητε, σᾶς λέγω!

— Δύνασθε νὰ διατάξητε τὴν σύλληψίν μου, κύριε... δηλαδὴ ἂν μείνω νὰ μὲ συλλάβουν. Ἀλλὰ καὶ τούτου γενομένου, μόνον ἀναβολὴν θὰ κατορθώσητε πράξεως ἀπαραιτήτου πλέον. Ὑμεῖς γινώσκετε, κύριε νομάρχα, ὁπόσον ἐπιτακτικὰ εἶναι τὰ ὑπὸ τῆς τιμῆς ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα, καὶ κατανοεῖτε ὅτι ἄλλως δὲν γίνεται.

— Ἂν συλλάβητε τὸν ἀδελφόν μου, προσέθηκεν ἡ Κολόμβα, τὸ ἥμισυ τοῦ χωρίου θὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ θὰ ἀκούσωμεν ἀρκετοὺς πυροβολισμούς.

— Σᾶς τὸ λέγω ἐκ τῶν προτέρων, κύριε, εἶπεν ὁ Ὅρσο, καὶ σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ μὴ ὑπολάβητε ὅτι εἶναι κενὸς κομπασμός. Σᾶς λέγω, ὅτι ἂν ὁ κ. Βαρρικίνη κάμῃ κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας του ὡς δημάρχου καὶ ἐπιχειρήσῃ νὰ μὲ συλλάβῃ, θὰ ἀντιστῶ.

— Ἀπὸ τῆς σήμερον, εἶπεν ὁ νομάρχης, ὁ κ. Βαρρικίνη ἀπαλλάσσεται προσωρινῶς τῶν καθηκόντων του.... Θὰ κληθῇ εἰς ἀπολογίαν· ἐλπίζω ὅτι θὰ δικαιολογηθῇ... Νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε, αἰσθάνομαι συμπάθειαν πρὸς ὑμᾶς. Ὅ,τι σᾶς ζητῶ εἶναι ἐλάχιστον· μείνατε ἥσυχος ἐν τῇ οἰκίᾳ σας μέχρι τῆς ἐπανόδου μου ἐκ τοῦ Κόρτε. Ἡ ἀπουσία μου θὰ διαρκέσῃ τὸ πολὺ τρεῖς ἡμέρας. Θὰ ἐπανέλθω μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τότε θὰ διευκρινήσωμεν ἐντελῶς τὴν λυπηρὰν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Μοὶ ὑπόσχεσθε ὅτι ἕως τότε δὲν θὰ προβῆτε εἰς κἀνὲν ἐχθρικὸν κίνημα;

— Δὲν δύναμαι νὰ τὸ ὑποσχεθῶ, κύριε, ἐπειδὴ νομίζω ὅτι ὁ Ὀρλανδούτσιο θὰ μὲ προκαλέσῃ εἰς μονομαχίαν.

— Καὶ πῶς! κύριε Δέλλα Ῥέββια, σεῖς, ἀξιωματικὸς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, θὰ δεχθῆτε νὰ μονομαχήσετε πρὸς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ὑποπτεύεσθε ὡς πλαστογράφον;

— Τὸν ἐκτύπησα, κύριε.

— Ἀλλ' ἂν ἠθέλατε κτυπήσῃ δεσμώτην τῶν κατέργων καὶ ἐκεῖνος σᾶς ἐζήτει ἱκανοποίησιν, θὰ ἐμονομαχεῖτε λοιπὸν καὶ πρὸς αὐτόν; Ἐλᾶτε δά, κύριε Ὅρσο! Ἂς εἶναι ὅμως! σᾶς ζητῶ ἀκόμη ὀλιγώτερον· νὰ μὴ προκαλέσητε σεῖς τὸν Ὀρλανδούτσιο.... Σᾶς ἐπιτρέπω νὰ μονομαχήσητε ἂν ἐκεῖνος τὸ ζητήσῃ.

— Θὰ τὸ ζητήσῃ, δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς. Σᾶς ὑπόσχομαι ὅμως νὰ μὴ τῷ δώσω καὶ ἄλλα ῥαπίσματα, ὅπως τὸν βιάσω νὰ μονομαχήσῃ.

— Τί τόπος εἶναι αὐτός! ἐπαναλάμβανεν ὁ

Digitized by Google

νομάρχης, περιπατῶν μὲ βήματα μεγάλα· πότε, πότε νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Γαλλίαν!

— Κύριε νομάρχα, εἶπεν ἡ Κολόμβα προσηνέστατα, ἡ ὥρα παρῆλθε· θὰ μᾶς κάμητε τὴν τιμὴν νὰ προγευματίσητε ἐδῶ;»

Ὁ νομάρχης δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ. «Ἔμεινα, εἶπεν, ἐδῶ περισσότερον ἀφ' ὅσον ἔπρεπε... ἴσως μάλιστα μὲ ὑπολάβωσιν, ὡς μεροληπτοῦντα... Καὶ ἐκεῖνος ὁ κατηραμένος θεμέλιος λίθος!... Πρέπει νὰ ἀπέλθω... Δεσποσύνη Δέλλα Ῥέββια... πόσα δεινὰ θὰ ἐπέλθωσιν ἴσως ἐξ ὅσων σήμερον ἐπράξατε!

— Τοὐλάχιστον, κύριε νομάρχα, θὰ δικαιώσητε τὴν ἀδελφήν μου, πιστεύοντες ὅτι αἱ πεποιθήσεις αὐτῆς εἶναι ἀκλόνητοι· καὶ τώρα εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ ὑμεῖς δὲν θεωρεῖτε αὐτὰς ἀβασίμους.

— Χαίρετε, κύριε, εἶπεν ὁ νομάρχης, χαιρετίζων αὐτὸν διὰ τῆς χειρός. Μάθετε ὅτι θὰ διατάξω τὸν ἐνωμοτάρχην τῆς χωροφυλακῆς νὰ προσέχῃ εἰς ὅλα τὰ διαβήματά σας.»

Ἀπελθόντος τοῦ νομάρχου: «Ὄρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβα, εὑρισκόμεθα εἰς τὴν Κορσικήν. Ὁ Ὀρλανδούτσιο δὲν εἰξεύρει τί θὰ εἰπῇ μονομαχία, καὶ ἔπειτα αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος δὲν πρέπει νὰ ἀποθάνῃ ἐκ τοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος ἁρμόζει εἰς τοὺς γενναίους ἄνδρας.

—Κολόμβα, ἀγαπητή μου ἀδελφή, εἶσαι ἀνδρεία γυνή. Μεγάλην σοὶ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην, διότι μὲ ἔσωσες ἀπὸ καλὸν μαχαίρωμα. Δός μου τὸ χεράκι σου νὰ τὸ φιλήσω· ἀλλά, νὰ σοῦ εἰπῶ, ἄφες με νὰ κάμω ἐκεῖνο, ὅπου εἰξεύρω. Εἶναι μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα σὺ δὲν ἐννοεῖς. Βάλε νὰ φάγωμεν· καὶ ἅμα κινήσῃ νὰ φύγῃ ὁ νομάρχης, φώναξε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ἡ μικρὴ Χιλίνα, ἡ ὁποία φαίνεται ἐκτελεῖ θαυμάσια ὅσας παραγγελίας τῆς δίδουν. Θὰ τὴν χρειασθῶ διὰ νὰ στείλω μὲ αὐτὴν μίαν ἐπιστολήν.»

Ἐν ᾧ ἡ Κολόμβα ἡτοίμαζε τὰ τοῦ προγεύματος, ὁ Ὄρσο ἀνέβη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἔγραψε τὸ ἑπόμενον γράμμα.

«Θὰ βιάζεσθε βεβαίως νὰ μονομαχήσωμεν· καὶ ἐγὼ ἐπίσης. Αὔριον τὸ πρωῒ δυνάμεθα νὰ συναντηθῶμεν, κατὰ τὰς ἕξ, εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Ἀκουαβίβας. Ἐπειδὴ εἶμαι ἄριστος σκοπευτὴς διὰ τοῦ πιστολίου, δὲν σᾶς προτείνω τὸ ὅπλον τοῦτο. Ἔμαθα ὅτι μεταχειρίζεσθε καλῶς τὸ τουφέκιον· ἂς λάβῃ λοιπὸν καθεὶς ἐξ ἡμῶν ἓν δίκαννον. Θὰ ἔλθω μεθ' ἑνὸς τῶν συγχωρίων ἡμῶν. Ἂν θέλῃ νὰ σᾶς συνοδεύσῃ ὁ ἀδελφός σας, παραλάβετε καὶ δεύτερον μάρτυρα καὶ εἰδοποιήσατέ με περὶ τούτου. Μόνον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἔχω καὶ ἐγὼ δύο μάρτυρας.

«ΟΡΣΟ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΔΕΛΛΑ ΡΕΒΒΙΑ.»

Ὁ νομάρχης, παραμείνας ἐπὶ μίαν ὥραν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ δημαρχικοῦ παρέδρου, καὶ εἶτα ἐπὶ βραχύτατον χρόνον ἐν τῇ τῶν Βαρρικίνη, ἀνεχώρησεν εἰς Κόρτε, συνοδευόμενος ὑφ' ἑνὸς μόνον χωροφύλακος. Ἓν τέταρτον τῆς ὥρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἡ Χιλίνα ἐκόμισε τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν καὶ ἐνεχείρισεν αὐτὴν εἰς τὸν Ὀρλανδούτσιο.

Ἡ ἀπάντησις ἐβράδυνε, μόλις περὶ τὴν ἑσπέραν ληφθεῖσα. Ἦτο δ' ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ δημάρχου, ὁ ὁποῖος ἀνήγγελλεν εἰς τὸν Ὄρσον ὅτι θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν εἰσαγγελίαν τὴν πρὸς τὸν υἱόν του ἀπειλητικὴν ἐπιστολήν. «Ἐνισχυόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς μου, προσετίθει ἐν τέλει, θὰ ἀναμείνω τὴν ἐτυμηγορίαν τῆς δικαιοσύνης περὶ τῶν συκοφαντιῶν σας.»

Ἐν τῷ μεταξὺ πέντε ἢ ἓξ ποιμένες, κληθέντες ὑπὸ τῆς Κολόμβας, ἔφθασαν ὅπως φρουρήσωσι τὸν πύργον τῶν Δέλλα Ῥέββια. Εἰ καὶ ἄκοντος τοῦ Ὄρσο, ἐχαρακώθησαν τὰ πρὸς τὴν πλατεῖαν παράθυρα, καθ' ὅλην δὲ τὴν ἑσπέραν ἤρχοντο πολλοὶ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου δηλοῦντες, ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ συμπολεμήσωσιν. Ἔλαβε μάλιστα ὁ Ὄρσο καὶ ἐπιστολὴν τοῦ θεολόγου φυγοποίνου, δι' ἧς ὑπέσχετο οὗτος αὐτῷ ὅτι μετὰ τοῦ Βρανδολάτσο ἐσκόπουν νὰ παρέμβωσιν, ἂν ὁ δήμαρχος ἤθελε ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῆς χωροφυλακῆς. Ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχε καὶ τὸ ἑπόμενον ὑστερόγραφον· «Μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί φρονεῖ ὁ κύριος νομάρχης περὶ τῆς ἐξαιρέτου ἀγωγῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει ὁ φίλος μου εἰς τὸν σκύλον του Μπροῦσκον; Μετὰ τὴν Χιλίναν, δὲν γνωρίζω μαθητὴν εὐπειθέστερον καὶ τοσαῦτα ἔχοντα προσόντα.»

ΙϚ'

Ἡ ἐπαύριον παρῆλθε, χωρὶς νὰ γείνῃ σύγκρουσις· ἑκατέρωθεν εἶχον παρασκευασθῇ εἰς ἄμυναν. Ὁ Ὄρσο δὲν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του καὶ ἡ θύρα τῶν Βαρρικίνη ἔμενε διαρκῶς κεκλεισμένη. Οἱ ἐν Πετρανέρᾳ σταθμεύοντες πέντε χωροφύλακες περιεπάτουν ἐν τῇ πλατείᾳ ἢ ἐν τοῖς πέριξ τοῦ χωρίου, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁ ἀγροφύλαξ, ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τῆς δημοτικῆς ἀστυνομίας. Ὁ δημαρχικὸς πάρεδρος ἐφόρει καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν ζώνην, τὸ ἔμβλημα τῆς ἀρχῆς· ἀλλὰ πλὴν τῶν χαρακωμάτων τῶν παραθύρων ἐν ταῖς δυσὶν ἐχθρικαῖς οἰκίαις, οὐδὲν ἐφαίνετο τὸ μαρτυροῦν, ὅτι ἐπῆλθεν ἡ ῥῆξις. Καὶ μόνον Κορσικανὸς ἠδύνατο νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ἐν τῇ πλατείᾳ ὑπὸ τὴν δρῦν περιεφέροντο γυναῖκες καὶ οὐδεὶς ἀνήρ.

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου ἡ Κολόμβα ἔδειξε περιχαρὴς εἰς τὸν ἀδελφόν της τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν τῆς μὶς Νέβιλ, ἣν πρὸ ὀλίγου ἔλαβεν.

«Ἀγαπητή μοι Κολόμβα, σφόδρα ἐχάρην μαθοῦσα ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἀδελφοῦ σας, ὅτι αἱ

Digitized by Google

ὑμέτεραι ἔχθραι ἐξέλιπον. Δέχθητε τὰ συγχαρητήριά μου. Ὁ πατήρ μου δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ πλέον τὸ Αἰάκειον, ἀφ' ὅτου δὲν ἔχει πλησίον του τὸν ἀδελφόν σας, ὅπως συνομιλῇ περὶ πολέμων καὶ κυνηγῇ μετ' αὐτοῦ. Ἀναχωροῦμεν σήμερον καὶ θὰ διανυκτερεύσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς συγγενοῦς σας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔχομεν συστατικὴν ἐπιστολήν. Μεθαύριον περὶ τὴν ἐνδεκάτην θὰ ἔλθω νὰ δοκιμάσω τὸ ἀνθότυρον ἐκεῖνο τῶν βουνῶν, τὸ ὁποῖον, ὡς διισχυρίζεσθε, εἶναι ἀσυγκρίτως ἐκλεκτότερον ἀπὸ τὸ ἀνθότυρον τῆς πόλεως.

«Χαίρετε, ἀγαπητὴ Κολόμβα.-Ἡ φίλη σας,

«ΛΥΔΙΑ ΝΕΒΙΛ.»

«Λοιπὸν δὲν ἔλαβε τὴν δευτέραν ἐπιστολήν μου; ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσο.

— Βλέπετε ἐκ τῆς χρονολογίας τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς, ὅτι ἡ δεσποσύνη Λυδία θὰ ἦτο καθ' ὁδόν, ὅτε ἔφθασεν ἡ ἰδική σας εἰς Αἰάκειον. Τῆς ἐγράφετε λοιπὸν νὰ μὴ ἔλθωσι;

— Τῆς ἔγραφα, ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν καταστάσει πολιορκίας. Καὶ ὅπως τώρα εἴμεθα, μοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν καὶ ὑποδοχάς.

— Μπᾶ! αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι εἶναι ἄνθρωποι ἀλλόκοτοι. Τὴν τελευταίαν νύκτα, ὅπου ἐκοιμήθην εἰς τὸν κοιτῶνά της, μοῦ ἔλεγε πῶς θὰ λυπηθῇ κατάκαρδα, ἂν φύγῃ ἀπὸ τὴν Κορσικήν, χωρὶς νὰ ἴδῃ κάμμίαν καλὴν Κορσικανικὴν ἐκδίκησιν. Ἂν ἠθέλατε, Ὄρσο, ἠδυνάμεθα νὰ τῆς δείξωμεν τὸ θέαμα ἐφόδου εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἐχθρῶν μας.

— Εἰξεύρεις, Κολόμβα, εἶπεν ὁ Ὄρσο, ὅτι ἡ φύσις ἔκαμε κακὰ νὰ σὲ πλάσῃ γυναῖκα; Θὰ ἦσο ἀξιόλογος στρατιωτικός.

— Πιθανόν. Ὅπως δήποτε ἂς ὑπάγω νὰ ἑτοιμάσω τὸ ἀνθότυρον.

— Εἶναι περιττόν. Πρέπει νὰ στείλωμεν κάνένα διὰ νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ καὶ ἐμποδίσῃ τὴν ἀναχώρησίν των.

— Τί; νὰ στείλωμεν πεζοδρόμον μὲ αὐτὸν τὸν καιρόν, διὰ νὰ πνιγῇ εἰς κανὲν ποτάμι μαζὶ μὲ τὸ γράμμα;... Πόσον λυποῦμαι τοὺς δυστυχεῖς τοὺς φυγοδίκους μὲ αὐτὴν τὴν κακοκαιρίαν! Τὸ εὐτύχημα εἶναι, ὅτι ἔχουν καλαῖς κάπαις. [1]) ... Εἰξεύρετε τί νὰ κάμωμεν, Ὄρσο; Ἂν καλλιτερεύσῃ ὁ καιρός, νὰ ὑπάγετε σεῖς αὔριον πολὺ πρωΐ· θὰ φθάσητε εἰς τῆς συγγενοῦς μας προτοῦ νὰ ξεκινήσουν οἱ φίλοι σας. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι δύσκολον, ἐπειδὴ ἡ μὶς Λυδία ἀργεῖ πάντοτε νὰ ἐξυπνήσῃ. Θὰ τοὺς εἰπῆτε τί συνέβη ἐδῶ, καὶ ἂν ἐπιμένουν νὰ ἔλθωσι, τότε θὰ τοὺς δεχθῶμεν μετὰ πολλῆς χαρᾶς.»

Ὁ Ὄρσο ἐνέκρινε τὴν γνώμην ταύτην· μετὰ βραχεῖαν δὲ σιωπήν·

«Ἴσως νομίζεις, Ὄρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ὅτι ἐχωράτευα ὅτε σοῦ ἔλεγα νὰ κάμωμεν ἔφοδον εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Βαρρικίνη. Εἰξεύρεις ὅμως ὅτι εἴμεθα δυνατώτεροι, διπλάσιοι τοὐλάχιστον ἀπὸ αὐτούς; Ἀφ' ὅτου ὁ νομάρχης ἔπαυσε προσωρινῶς τὸν δήμαρχον, ὅλοι ἐδῶ ἦλθαν μὲ τὸ μέρος μας. Ἠμποροῦμεν νὰ τοὺς κάμωμεν κομμάτια· καὶ εἶναι εὔκολον νὰ εὕρωμεν ἀφορμάς. Ἂν μοῦ δώσετε τὴν ἄδειαν, 'πηγαίνω ἐγὼ εἰς τὴν βρύσιν καὶ περιγελῶ τὰς γυναῖκάς των· αὐτοὶ θὰ ἔβγουν ἔξω...Ἴσως μάλιστα...διότι εἶναι τόσον ἄνανδροι! ἴσως μὲ πυροβολήσωσιν ἀπὸ τὰ παράθυρα· καὶ δὲν θὰ μ' ἐπιτύχωσιν. Ὁ σκοπός μας γίνεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· αὐτοὶ ἔκαμαν τὴν ἀρχήν. Τόσον τὸ χειρότερον δι' ὅσους τὴν πάθωσι· μέσα εἰς τὸ ἀνακάτωμα ποῦ νὰ εὑρεθῇ ποῖος ἐπυροβόλησε καὶ ποῖος ἐσκότωσε; Πιστεύσατε ὅτι σοῦ λέγει ἡ ἀδελφή σου, Ὄρσο· οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ οἱ ἀνακριταί, ὅπου θὰ ἔλθουν, θὰ μουντζουρώσουν μόνον χαρτία καὶ λόγους ἀνωφελεῖς θὰ εἴπουν. Δὲν θὰ ἔβγῃ τίποτε ἀπὸ αὐτά. Ἡ γραῖα ἀλεποῦ θὰ εὕρῃ τρόπον νὰ τοὺς κάμῃ νὰ βλέπουν ἀστέρια τὸ μεσημέρι. Ἆ! ἂν δὲν ἔμπαινεν ἐμπρὸς εἰς τὸν Βικεντέλλον ὁ νομάρχης, θὰ εἴχαμεν ἕνα ὀλιγώτερον.»

Πάντα ταῦτα τὰ εἶπεν ἡ Κολόμβα μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπαθείας, μεθ' ἧς πρὸ ὀλίγου ἔκαμνε λόγον περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθοτύρου.

Ὁ Ὄρσο ἐκύτταζεν ἔκπληκτος τὴν ἀδελφήν του, αἰσθανόμενος θαυμασμὸν οὐχὶ ἄμικτον φόβου.

«Καλή μου Κολόμβα, εἶπεν ἐγερθεὶς τῆς τραπέζης, φοβοῦμαι μήπως εἶσαι ὁ διάβολος ἐνσαρκωμένος, ἀλλὰ ἡσύχασε. Ἂν δὲν κατορθώσω νὰ στείλω εἰς τὴν κρεμάλαν τοὺς Βαρρικίνη, θὰ εὕρω τρόπον νὰ ἐπιτύχω ἀλλέως τὸν σκοπόν μου. Σφαῖρα ζεστὴ ἢ κρύο σίδερο. [1]) Βλέπεις ὅτι δὲν ἐλησμόνησα τὰ Κορσικανικά!

— Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει, εἶπεν ἡ Κολόμβα στενάξασα. Ποῖον ἄλογον θὰ καβαλλήσητε αὔριον, Ὄρσ' Ἀντώνη;

— Τὸ μαῦρον. Διατί μ' ἐρωτᾷς;

— Διὰ νὰ παραγγείλω νὰ τοῦ βάλουν κριθάρι».

Ὁ Ὄρσο ἀπεχώρησεν εἰς τὸν κοιτῶνά του, ἡ δὲ Κολόμβα, διατάξασα τὴν Σαβερίαν καὶ τοὺς βοσκοὺς νὰ κοιμηθῶσιν, ἔμεινε μόνη ἐν τῷ μαγειρείῳ, ὅπου ἡτοιμάζετο τὸ ἀνθότυρον. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκροάζετο, καὶ ἐφαίνετο ἀνυπομόνως περιμένουσα νὰ κατακλιθῇ ὁ ἀδελφός της. Ὅτε δὲ τέλος ὑπέθεσεν ὅτι ἐκοιμήθη, λαβοῦσα μάχαιραν καὶ βεβαιωθεῖσα ὅτι ἦτο κοπτερά, ἔβαλε τοὺς μικροὺς πόδας της εἰς χονδρὰ καὶ μεγάλα ὑποδήματα καὶ κατέβη ἀθορύβως εἰς τὸν κῆπον.

[1]) Piloni, χλαῖναι ἐκ χονδροῦ ἐριούχου, ἔχουσαι κορδύλην.

[1]) Palla calda u farru freddu, συνήθης παροιμιώδης ἔκφρασις.

Digitized by Google

Μετὰ τοῦ κήπου, περιτετειχισμένου ὄντος, συνείχετο εὐρὺ γήπεδον, πεφραγμένον, ἐν ᾧ ἔθετον τοὺς ἵππους, διότι ἐν Κορσικῇ δὲν συνειθίζουσι νὰ ἔχωσι τοὺς ἵππους ἐν φάτναις· ἀλλ' ἀπολύουσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ τοὺς ἀφίνουσι νὰ εὑρίσκωσι μόνοι των τροφὴν καὶ καταφύγιον ἐν ὥρᾳ βροχῆς ἢ ψύχους.

Ἡ Κολόμβα, ἀνοίξασα μετὰ προσοχῆς τὴν θύραν τοῦ κήπου, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πεφραγμένον γήπεδον, καὶ σιγαλὰ συρίξασα, προσείλκυσε πλησίον της τοὺς ἵππους, εἰς τοὺς ὁποίους συχνάκις παρέθετεν ἄρτον καὶ ἅλας. Ὅτε δὲ ἦλθεν ἐγγὺς καὶ ὁ μαῦρος ἵππος, ἥρπασε στιβαρῶς τὴν χαίτην αὐτοῦ καὶ τῷ ἔσχισε τὸ οὖς διὰ τῆς μαχαίρας. Ὁ ἵππος ἔκαμε τεράστιον ἅλμα καὶ ἐξέπεμψε τὸν ὀξὺν ἐκεῖνον χρεμετισμόν, τὸν συνήθη εἰς τὰ τοιαῦτα ζῷα, ὅταν αἰσθάνωνται δριμύτατον πόνον. Εὐχαριστηθεῖσα τότε ἡ Κολόμβα, ἐπανήρχετο εἰς τὸν κῆπον, ὅτε ὁ Ὅρσος ἀνοίξας τὸ παράθυρόν του ἐφώναξε: Ποῖος εἶναι; Ταυτοχρόνως δὲ τὸν ἤκουσε γεμίζοντα τὸ ὅπλον του. Κατ' εὐτυχίαν της σκότος βαθὺ ἐπεσκίαζε τὴν θύραν τοῦ κήπου καὶ μεγάλη συκῆ τὴν ἀπέκρυπτεν ἐν μέρει. Μετὰ μικρὸν δέ, βλέπουσα ὅτι ὁ κοιτὼν τοῦ ἀδελφοῦ της πρὸς στιγμὴν ἐφωτίζετο καὶ πάλιν ἐβυθίζετο εἰς σκότος, συνεπέρανεν ὅτι προσεπάθει νὰ ἀνάψῃ τὴν λυχνίαν του. Ἔκλεισε τότε ἐν τάχει τὴν θύραν τοῦ κήπου καὶ βαδίζουσα πλησίον τοῦ τοίχου εἰς τρόπον ὥστε συγχεόμενον μετὰ τοῦ σκοτεινοῦ φυλλώματος τῶν ἀναδενδράδων νὰ μὴ διακρίνηται τὸ μέλαν φόρεμά της, ἐδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τοῦ Ὅρσο.

« Τί τρέχει; τὸν ἠρώτησε.

— Μοῦ ἐφάνη, εἶπεν ὁ Ὅρσο, πῶς κάποιος ἄνοιξε τὴν θύραν τοῦ κήπου.

— Ἀδύνατον· θὰ ἐγαύγιζεν ὁ σκύλος. Ὅπως δήποτε ἂς ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν.»

Ὁ Ὅρσο περιῆλθε τὸν κῆπον, καὶ ἀφ' οὗ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ ἔξω θύρα ἦτο καλῶς κεκλεισμένη, ἐντραπεὶς ὀλίγον διότι ἄνευ λόγου ἐφοβήθη, ἡτοιμάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνά του.

« Μετὰ χαρᾶς βλέπω, ἀδελφέ μου, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ὅτι προφυλάττεσαι, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ θέσις μας.

— Εἰς σὲ τὸ ὀφείλω, ἀπεκρίθη ὁ Ὅρσο. Καλὴν νύκτα.»

Ἐγερθεὶς ὁ Ὅρσο κατὰ τὴν χαραυγήν, ἡτοιμάζετο πρὸς ἀναχώρησιν. Ἡ ἐνδυμασία του ἐμαρτύρει ἐνταυτῷ καὶ τὰς ἀξιώσεις ἐπὶ φιλοκαλίᾳ ἀνδρός, μέλλοντος νὰ παρουσιασθῇ εἰς κυρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ νὰ φανῇ ἀρεστός, καὶ τὴν συνετὴν προφύλαξιν Κορσικανοῦ μελετῶντος ἐκδίκησιν. Ἐφόρει κυανῆν ῥεδιγγόταν, στενῶς ἐσφιγμένην περὶ τὴν ὀσφύν, ὑπεράνω δ' αὐτῆς ἀορτῆρα ἐκ πρασίνου μεταξωτοῦ σειραδίου ὁπόθεν ἐξήρτητο μικρὰ ἐκ λευκοσιδήρου φυσιγγιοθήκη. Ἐν θυλακίῳ παρὰ τὴν πλευρὰν εἶχε τὸ ἐγχειρίδιόν του καὶ ἐν τῇ χειρὶ ἐκράτει τὸ ὡραῖον Μαντώνειον τουφέκιον, πεπληρωμένον διὰ σφαιρῶν. Ἐν ᾧ ἔπινεν ἐν βίᾳ κυαθίσκον καφέ, ὃν τῷ ἔφερεν ἡ Κολόμβα, εἷς τῶν βοσκῶν ἐξῆλθεν, ἵνα ἐπισάξῃ καὶ χαλινώσῃ τὸν ἵππον. Ὁ Ὅρσο καὶ ἡ ἀδελφή του ἠκολούθησαν αὐτῷ κατὰ πόδα καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ περίφραγμα. Ὁ βοσκὸς ἐκράτησε τὸν ἵππον, ἀλλ' εὐθὺς ἀφῆκε νὰ πέσωσι καὶ ἐφίππιον καὶ χαλινοί, καὶ ἐφαίνετο ὑπὸ τρόμου πολλοῦ καταληφθείς, ὁ δὲ ἵππος, ἐνθυμούμενος τὴν πληγὴν τῆς παρελθούσης νυκτὸς καὶ φοβούμενος μὴ πάθῃ τὰ ἴδια καὶ πάλιν, ἐφριμάσσετο, ἐχρεμέτιζεν, ἐλάκτιζε καὶ ἔφερε τὸν κόσμον ἄνω κάτω.

« Ἔλα! κάμε γρήγορα! τῷ ἐφώναξεν ὁ Ὅρσο.

— Ἄ! Ὅρσ' Ἀντώνη! ἄ! Ὅρσ' Ἀντώνη! ἐκραύγαζεν ὁ βοσκός· ἄ, ποῦ νὰ πάρῃ ἡ ὀργή!» κλπ. καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους προσέθετε βλασφημίας, ὧν αἱ πλεῖσται ἀδύνατον νὰ μεταφρασθῶσι.

— « Τί συνέβη λοιπόν;» ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα.

Πάντες ἐπλησίασαν τότε πρὸς τὸν ἵππον καὶ ἰδόντες αὐτὸν αἱματόφυρτον καὶ ἠκρωτηριασμένον, ἐξέπεμψαν κραυγὰς ἐκπλήξεως καὶ ὀργῆς. Σημειωτέον ὅτι τὴν κολόβωσιν τοῦ ἵππου τοῦ ἐχθροῦ των οἱ Κορσικανοὶ θεωροῦσιν ὡς ἐκδίκησιν ἐνταυτῷ καὶ ὕβριν καὶ ἀπειλὴν θανάσιμον. « Μόνον μὲ τουφεκιὰ καὶ μὲ τίποτε ἄλλο δὲν ξεπληρώνεται τέτοια προσβολή,» λέγουν. Καίτοι δ' ὁ Ὅρσος, ἐπὶ πολὺν χρόνον ζήσας μακρὰν τῆς πατρίδος του ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων ᾐσθάνετο τὴν βαρύτητα τῆς ὕβρεως, ὅμως ἂν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν συνήντα κἀνένα Βαρρικινικόν, πιθανῶς θὰ τὸν ἐξεδικεῖτο σκληρῶς διὰ τὴν προσβολήν, ἧς αὐτουργοὺς ὑπελάμβανε τοὺς ἐχθρούς του. « Ὢ τοὺς ἀνάνδρους καὶ ἀχρείους! ἀνεφώνησε. Νὰ βασανίζωσι ταλαίπωρον ζῷον, ἐν ᾧ ἐμὲ δὲν τολμῶσι νὰ ἴδωσι κατὰ πρόσωπον!

— Τί περιμένομεν; ἐκραύγασε παραφόρως ἡ Κολόμβα. Νὰ ἔρχωνται νὰ μᾶς προκαλοῦν, νὰ σφάζουν τὰ ἄλογά μας καὶ ἡμεῖς νὰ καθήμεθα μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια; Εἴσθε ἄνδρες;

— Ἐκδίκησιν! ἀπεκρίθησαν οἱ ποιμένες. Ἂς γυρίσωμεν τὸ ἄλογον εἰς τὸ χωριό, καὶ ἂς χυθῶμεν ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι των!

— Εἶναι μία ἀποθήκη ἀχυροσκέπαστος κολλητὰ εἰς τὸν πύργον των, εἶπεν ὁ Πῶλο Γρίφος, εἰς μίαν στιγμὴν ἠμπορῶ νὰ τὴν κάμω στάκτην.» Ἄλλος ἦτο τῆς γνώμης νὰ φέρωσι τὰς κλίμακας τοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐκκλησίας· ἄλλος νὰ διαρρήξωσι τὰς θύρας τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη διά τινος δοκοῦ, εὑρισκομένης ἐν τῇ πλατείᾳ, ὅπως τεθῇ εἰς οἰκίαν τότε κτιζομένην. Ἐν μέσῳ

Digitized by Google

δὲ τῶν μανικῶν ἐκείνων φωνῶν ἠκούετο ἡ τῆς Κολόμβας, λεγούσης πρὸς τοὺς δορυφόρους της, ὅτι προτοῦ ν' ἀρχίσωσι τὸ ἔργον θὰ κεράσῃ ἕκαστον ἀνὰ ἓν ποτήριον ἀνηθίτου.

Δυστυχῶς, ἢ μᾶλλον εὐτυχῶς, τὸ ἀποτέλεσμα ὅπερ ἐνόμιζεν, ὅτι θὰ ἐπέφερεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ὄρσο ἡ σκληρότης αὐτῆς πρὸς τὸν δυστυχῆ ἵππον, δὲν ἦτο οἷον προσεδόκα. Οὐδαμῶς ἀμφέβαλλεν ὁ Ὄρσο, ὅτι ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος ἀκρωτηριασμὸς τοῦ ἵππου ἦτο ἔργον ἑνὸς τῶν ἐχθρῶν του, ἰδίως δ' ὑπώπτευε τὸν Ὀρλανδούτσιο· ἀλλ' ἐφρόνει ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος προκληθεὶς καὶ ῥαπισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ οὐδαμῶς ἀπέπλυνε τὴν ὕβριν σχίσας τὸ ὠτίον ἵππου. Τοὐναντίον διὰ τὴν τοιαύτην ποταπὴν καὶ γελοίαν ἐκδίκησιν περιεφρόνησε περισσότερον τοὺς ἀντιπάλους του καὶ ἐσκέφθη, ὅτι ἦσαν ὀρθότατα ὅσα ἔλεγεν ὁ νομάρχης, θεωρῶν τοιούτους ἀνθρώπους ἀναξίους νὰ μονομαχήσωσι πρὸς αὐτόν. Εὐθὺς δὲ ὡς κατώρθωσε νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνή του ἐδήλωσεν εἰς τοὺς ὀπαδούς του, μετὰ μεγίστης ἐκπλήξεως ἀκούσαντας τοῦτο, ὅτι ἔπρεπε νὰ παραιτήσωσι τὰ πολεμικά των σχέδια, καὶ ὅτι ἡ δικαιοσύνη, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο μετ' ὀλίγον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως, θὰ ἐξεδίκει δεόντως τὸ οὖς τοῦ ἵππου. «Ἐγὼ μόνος ὁρίζω ἐδῶ, προσέθηκεν αὐστηρῶς, καὶ ἀπαιτῶ νὰ ὑπακούωσιν ὅλοι. Τὸν πρῶτον ὅστις θὰ τολμήσῃ νὰ ἀναφέρῃ τοῦ λοιποῦ φόνους καὶ ἐμπρησμούς, ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ τὸν σκοτώσω ἴσως. Ἐμπρός, ἂς μοῦ ἑτοιμάσωσι τὸ ψαρὸν ἄλογον.

— Πῶς, Ὄρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβα, λαβοῦσα αὐτὸν κατὰ μόνας, ἀνέχεσαι τοιουτοτρόπως τὰς προσβολάς! Ἂν ἔζη ὁ πατήρ μας, οὐδέποτε οἱ Βαρρικίνη θὰ ἐτόλμων νὰ κολοβώσωσι ζῷον ἰδικόν μας.

— Σοῦ ὑπόσχομαι, ὅτι γρήγορα θὰ τὸ μετανοήσωσιν, ἀλλὰ πρέπει οἱ χωροφύλακες καὶ οἱ δεσμοφύλακες νὰ τιμωρήσωσι τοὺς ἀχρείους, οἱ ὁποῖοι μόνον εἰς ζῷα εἰξεύρουσι νὰ δεικνύωσι τὸ θάρρος των. Σοῦ εἶπα, περιμένω ἐκδίκησιν ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην...εἰδὲ μή...δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ μοὶ ὑπενθυμίσῃς τίνος υἱὸς εἶμαι...

— Ὑπομονή! εἶπεν ἡ Κολόμβα στενάξασα.

— Νὰ εἰξεύρῃς, ἀδελφή μου, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Ὄρσο, ὅτι ἂν κατὰ τὴν ἐπάνοδόν μου μάθω, ὅτι ἔγεινε κἀμμία ἐπίθεσις ἐναντίον τῶν Βαρρικίνη δὲν θὰ σοῦ τὸ συγχωρήσω ποτέ.» Ἔπειτα προσέθηκε προσηνῶς. «Δυνατόν, ἢ μᾶλλον πιθανώτατον, νὰ ἐπανέλθω μετὰ τοῦ συνταγματάρχου καὶ τῆς θυγατρός του· φρόντισε νὰ ἑτοιμασθῶσιν οἱ κοιτῶνές των, καὶ πρόγευμα καλόν, φρόντισον τέλος νὰ καταστήσῃς ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον δυσάρεστον τὴν διαμονήν των εἰς τὴν οἰκίαν μας. Εἶναι πολὺ καλή, Κολόμβα μου, ἡ γενναιότης, ἀλλὰ χρειάζεται πρὸς τούτοις αἱ γυναῖκες νὰ φροντίζωσι κἄπως καὶ διὰ τὰ οἰκιακά. Ἔλα, φίλησέ με, καὶ νὰ ἦσαι φρόνιμη. Βλέπω ἑτοίμασαν τὸν ψαρή.

— Ὄρσο, εἶπεν ἡ Κολόμβα, δὲν πρέπει νὰ φύγῃς μόνος.

— Δὲν ἔχω χρείαν κανενός, εἶπεν ὁ Ὄρσο, καὶ σοῦ ἐγγυῶμαι, ὅτι δὲν θὰ ἀφήσω ἐγὼ νὰ μοῦ κόψουν ταὐτιά.

— Ὢ! ποτὲ δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ φύγῃς μόνος ἐν ὥρᾳ πολέμου. Ἔ, σεῖς! Πῶλο Γρίφο! Γιάννη Φραντζῆ! Μέμμο! πάρετε τὰ τουφέκια σας καὶ σύρετε νὰ συντροφεύσετε τὸν ἀδελφόν μου.»

Μετὰ σφοδρὰν συζήτησιν, ὁ Ὄρσο ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὴν συνοδίαν. Ἐξέλεξε δ' ἐκ τῶν ποιμένων τοὺς μάλιστα θερμοκεφάλους, ἐκείνους οἵτινες ζωηρῶς παρώτρυνον νὰ ἀρχίσωσι τὸν πόλεμον· καὶ ἐπαναλαβὼν τὰς διαταγὰς πρὸς τὴν ἀδελφήν του καὶ τοὺς ἀπομένοντας ποιμένας, ἐξεκίνησεν, ἀκολουθήσας νῦν πλαγίαν τινὰ ὁδόν, ὅπως μὴ διέλθῃ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη.

Εὑρίσκοντο ἤδη μακρὰν τῆς Πετρανέρας, ὁδοιποροῦντες δρομαίως, ὅτε ἐπὶ τοῦ πόρου ῥυακίου τινός, ἐμβάλλοντος εἰς ἓν ἕλος, ὁ γέρων Πῶλο Γρίφο εἶδε πολλοὺς χοίρους ἀνέτως κυλιομένους ἐν τῷ βορβόρῳ, καὶ ἀπολαύοντας ἐνταὐτῷ τὸ θάλπος τοῦ ἡλίου καὶ τὴν δρόσον τοῦ ὕδατος. Εὐθὺς δὲ σημαδεύσας τὸν μεγαλείτερον εἰς τὴν κεφαλὴν ἐπυροβόλησε καὶ τὸν ἐσκότωσεν. Οἱ λοιποὶ χοῖροι σηκωθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα· καίτοι δὲ καὶ ὁ ἄλλος βοσκὸς ἐπυροβόλησε, δὲν ἐπέτυχε κανένα, σῷοι δὲ καὶ ἀβλαβεῖς κατέφυγον εἰς λόχμας, ὅπου δὲν ἐφαίνοντο πλέον.

«Ἀνόητοι! ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσο· τοὺς ἡμέρους χοίρους τοὺς ἐπήρατε δι' ἀγριοχοίρους!

— Ὄχι δά! Ὄρσ' Ἀντώνη, ἀπεκρίθη ὁ Πῶλο Γρίφο· ἡ στάνη εἶναι τοῦ δικηγόρου· τὸ ἐκάμαμε γιὰ νὰ μάθῃ νὰ σακατέβῃ ἄλλη φορὰ τὰ ἄλογα.

— Πῶς, ἀχρεῖοι! ἐκραύγασεν ὁ Ὄρσο ἔξαλλος· μιμεῖσθε τῶν ἐχθρῶν μας τὰς ἀτιμίας! Φύγετε ἀπ' ἐμπρός μου, ἄθλιοι! δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ σᾶς. Μόνον χοίρους εἶσθε καλοὶ νὰ σκοτώνετε. Μάρτυς ὁ Θεός, ἂν τολμήσετε νὰ ἔλθετε μαζί μου σᾶς σπάζω τὸ κεφάλι!»

Οἱ δύο ποιμένες ἐκύτταξαν ἀλλήλους ἔκθαμβοι. Ὁ δὲ Ὄρσο πτερνίσας τὸν ἵππον, ἀπεμακρύνθη καλπάζων.

«Ὁρίστε τοῦ λόγου σου! εἶπεν ὁ Πῶλο Γρίφο· ὡραῖα μᾶς τὰ κατάφερε! Ἀγάπα, λέει, τοὺς ἀφεντάδες διὰ νὰ σὲ μεταχειρίζωνται σὰν σκύλο! Ὁ συνταγματάρχης ὁ πατέρας του τὰ ἔβαλε μαζί σου, γιατὶ μιὰ φορὰ ἐσημάδεψες νὰ σκοτώσῃς τὸν δικηγόρο...Τί ζωντόβολο, νὰ μὴ ῥήξῃς τὴν τουφεκιά!...Καὶ ὁ γιός...βλέπεις τί ἔκαμα γιὰ δαῦτον...κ' ἐκεῖνος λέει νὰ σοῦ σπά-

Digitized by Google

ση τὸ κεφάλι 'σὰν ἄδειανὴ κολοκύθα. Νά τί πράγματα μαθαίνουν 'ς τὴν ξενιτειά, Μέμμο!

—Ἀλήθεια. Καὶ ἂν μαθητευθῇ πῶς σὺ ἐσκότωσες τὸ γουρούνι, θὰ σὲ καταμηνύσουν καὶ ὁ Ὅρσ' Ἀντώνης δὲν θὰ θελήσῃ νὰ εἰπῇ ἕνα λόγο εἰς τοὺς δικαστάς, οὔτε τὸν δικηγόρον θὰ πληρώσῃ. Τὸ καλὸν εἶναι ποῦ δὲν σὲ εἶδε κἀνείς, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἁγίας Ἀρνῆς δὲν φοβᾶσαι νὰ πάθῃς τίποτε.»

Μετὰ βραχεῖαν σύσκεψιν, οἱ δύο ποιμένες συνεπέραναν ὅτι τὸ φρονιμώτερον ἦτο νὰ ῥίψωσι τὸν χοῖρον εἴς τινα χαράδραν· καὶ τοῦτο ἔπραξαν παραχρῆμα, ἀφ' οὗ προηγουμένως, ἐννοεῖται, ἑκάτερος ἐπρομηθεύθη διὰ νὰ ψήσῃ εἰς τὴν ἐσχάραν ὀλίγα κομμάτια ἐκ τοῦ κρέατος τοῦ ἀθώου ἐκείνου θύματος τοῦ μίσους τῶν Δέλλα Ῥέββια καὶ τῶν Βαρρικίνη.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ
Γ'

1800-1821

Ὁ μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire ἀντιγράψας τὸν Παρανίκαν, παρανοήσαντα τὸν Βερβιτσιώτην, τρίτην μὲν τὴν χρονολογικὴν σειράν, πρώτην δὲ τῆς περιόδου ταύτης ἑλληνικὴν ἐφημερίδα ἀνέγραψεν *Ἀστυκήν* τινα, ἧς χρόνον μὲν ἐκδόσεως ὥρισε τὸ 1802, τόπον δὲ τὴν Κέρκυραν.

Περὶ τῆς ἐφημερίδος ταύτης οὐδέ που ἄλλοθι ἐτύχομεν σημείωμά τι, ἅτε μηδαμῶς τοιαύτης τινὸς ἐφημερίδος ἐκδοθείσης ἑλληνιστί.

Τῷ 1802 ἱδρύθη ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τοῦ Μαρίου Πιέρη καὶ τοῦ Α. Μουστοξύδου ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον *Gazzetta Urbana*, ἧς ἡ ἔκδοσις ἤρξατο κατὰ μάρτιον τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ ἥτις, ἰταλιστὶ γραφομένη, ἦν μᾶλλον ἠθικὸν καὶ φιλολογικόν, ἢ πολιτικὸν φύλλον, καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς αὐτὸς ὁ Μάριος Πιέρης, ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐτοῦ (τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδόσεως τοῦ 1850 τ. Α. σ. 79.)

Ὁ κ. Π. Λάμπρος, καίπερ μὴ ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν αὐτοβιογραφίαν ταύτην τοῦ Πιέρη, δὲν ἀπέστη τοῦ ἀληθοῦς ἐν τῷ ὁρισμῷ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤρξατο ἡ τοῦ φύλλου τούτου ἔκδοσις, ἀλλ' ἐκ συνδυασμοῦ τῶν ἡμερομηνιῶν δύο φύλλων τῆς ἐφημερίδος ταύτης, ἅτινα ηὐμοίρησε νὰ ἴδῃ, ὥρισεν ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς, γράψας ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ «περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι», ἣν διὰ τῆς *Χρυσαλλίδος* ἐδημοσίευσε, περὶ τῆς ἐφημερίδος ταύτης τάδε, «Gazzetta Urbana, Corfù. Nella stamparia di Corfù, con permissione. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο (1802) ἤρξατο ἑβδομαδιαίως ἐκδιδομένη ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον, ἐφημερίς, τῆς ὁποίας ἀγνοῶ πότε ἀκριβῶς ἐξεδόθη ὁ πρῶτος ἀριθμός. Ἂν ὅμως κρίνωμεν ἐκ δύο φύλλων, ἅπερ εἶδον, ἤτοι τῶν ἀριθμῶν VI καὶ XI, φερόντων ἡμερομηνίαν, τοῦ μὲν 19 ἀπριλίου, τοῦ δὲ 24 μαΐου, ὁ πρῶτος ἀριθμὸς πρέπει νὰ ἐδημοσιεύθη τὴν 15 μαρτίου. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἠκολούθησεν ἐκδιδομένη καὶ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1803».

Ἐκ τούτων κατάδηλον ὅτι οὐδαμῶς Ἑλληνικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἀστυκὴ* ἐδημοσιεύθη τῷ 1802, καὶ ὅτι ὁ Βερβιτσιώτης, γράφων ἐν τῇ *Πανδώρᾳ* (τόμ. Η' σ. 367), «εὑρίσκομεν τότε τὸν Πιέρην ἐπανελθόντα τὸ 1802 ἔτος εἰς Κέρκυραν μέλος εἴδους τινὸς ἀκαδημίας, ἐπονομαζομένης *ἑταιρία τῶν φίλων*, καὶ θεμελιωτὴν μετὰ τοῦ τότε δεκαπενταετοῦς Μουστοξύδου τῆς *Ἀστυκῆς Ἐφημερίδος*,» καὶ ὑπ' ὄψει ἔχων ἀναγνώστας Ἕλληνας, ἐξελλήνισε τὸ τῆς Gazzetta Urbana ὄνομα· ἐκ τούτου δὲ πλανηθεὶς ὁ κ. Μ. Παρανίκας ὑπέθετο ἐφημερίδα ἑλληνικὴν *Ἀστυκὴν* ὀνόματι, ἐκδιδομένην ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἣν πλάνην καὶ τῷ Queux de St. Hilaire μετέδοτο. Ἐντούτοις ἂν τὰ περὶ *Ἀστυκῆς* προῆλθον ἐκ τῆς ἐξελληνίσεως τοῦ ὀνόματος τῆς *Gazzetta Urbana* δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι καὶ οὐδεμία ἑλληνικὴ ἐφημερὶς ἐξεδίδετο ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀφ' οὗ μάλιστα τὴν ὕπαρξιν τοιαύτης διδασκόμεθα ἐξ ἀσφαλῶν πηγῶν. Οὕτως ἐκ τῶν τῇ ια' αὐγούστου τοῦ 1812 ὑπὸ τοῦ Μ. Δ. Σχινᾶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν σύνταξιν Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου ἐπισταλέντων, συνάγομεν ὅτι μετὰ τὴν *Ἐφημερίδα* τῶν Μαρκιδῶν ἐξεδόθη ἑτέρα ἐν Κερκύρᾳ, ἥτις ἦν πλήρης ἰταλισμῶν· ἰδοὺ ἐπὶ λέξει τί περὶ τούτου ὁ Σχινᾶς ἔγραφε, «μόλις πρὸ εἴκοσιν ἤδη ἐνιαυτῶν ἔλαβεν ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ ἔπαυσε μετ' ὀλίγον νὰ ἐκδίδεται εἰς Βιένναν πολιτικὴ ἐφημερὶς εἰς γραικικὴν γλῶσσαν. Πρό τινος ἤδη καιροῦ ἐκδίδεται καὶ εἰς Κέρκυραν ἄλλη ὁμοία, γέμουσα ὅμως κατὰ δυστυχίαν ἀπὸ πολλοὺς ἰταλισμούς» (Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου 1812 σελ. 375).

Σὺν τῇ ἐνάρξει τοῦ 1811 ἀνεφάνη ἐν Βιέννῃ «*Ἑρμῆς ὁ Λόγιος*, ἢ φιλολογικαὶ ἀγγελίαι ὑπὸ Ἀνθίμου Γαζῆ ἐκδιδόμεναι ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας, ἐκ τῆς τυπογραφίας τοῦ Ἰωάνν. Βαρθολ. Τζβεκίου, πρώην Βενδόττου.»

Τὸ φιλολογικὸν τοῦτο περιοδικὸν ἐξεδίδετο δὶς τοῦ μηνός, καὶ συνεκροτεῖτο ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων εἰς 8, ἐτιμᾶτο δὲ γρ. 15 ἐτησίως ἢ 7 ½ καθ' ἑξάμηνον.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν

Digitized by Google

ἐκείνην τὸ ἱσπανικὸν δίστυλον ἐτιμᾶτο γρ. τεσσάρων, ἡ ἐτήσιος τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* συνδρομὴ ἀντιστοιχεῖ πρὸς *δίστ.* 3 καὶ 75/00 ἤτοι πρὸς ν. ἀργ. δρ. 20.

Τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδόσεως τοῦ φύλλου τούτου ἐνέφαινε μὲν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λόγιον, «πᾶσα τέχνη καὶ παιδεία τὸ προσλεῖπον βούλεται τῆς φύσεως ἀναπληροῦν καὶ τῆς ἀποστάσης φύσεως τὸ παρεφθαρμένον διορθοῦν» (Ἀριστ. πολιτ. ζ'), ὅπερ ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἀριθμῷ ἀνεγράφη, ἀνέπτυσσε δὲ καὶ διεσαφήνιζεν ἡ *εἴδησις*, ἤτοι ἡ εἰσαγωγή, ἡ ἀντὶ προγράμματος ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ τεθεῖσα, καὶ ἔχουσα ὧδε, «ἡ παροῦσα φιλολογικὴ ἐφημερὶς λαμβάνει ἤδη κατὰ πρῶτον ἀρχὴν διὰ προτροπῆς καὶ ἀναλωμάτων ἐν μέρει τῆς ἐν Βουκουρεστίοις νεοσυστηθείσης φιλολογικῆς ἑταιρίας τοῦ ἑλληνικοῦ Λυκείου, τῆς ὁποίας ὁ σκοπὸς εἶναι εἰς τὸ νὰ δίδῃ εἰδήσεις φιλολογικάς, ἀναφερομένας εἰς τὰς γνώσεις τῶν ἐπιστημῶν καὶ μαθήσεων, εἰς τὰς παρατηρήσεις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, εἰς τὴν παραλληλίαν τῶν φράσεων καὶ ἰδιωμάτων τῆς νεωτέρας μετὰ τῆς παλαιᾶς καὶ εἰς τὸν καθαρισμὸν αὐτῆς τῆς νεωτέρας, εἰς τὰς εἰδήσεις τῶν νεοφανῶν βιβλίων ὅσα ἔχουσι σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, εἰς τὰς νέας ἐφευρέσεις τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, γεωγραφίαν, ἱστορίαν, χρονολογίαν, οἰκονομικήν, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα, συντείνοντα εἰς τὴν πρόοδον τῶν μαθήσεων.»

Ἡ τοῦ προγράμματος τούτου ἐπιδίωξις, ἰδίᾳ ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὸν καθαρισμὸν τῆς νεωτέρας γλώσσης, προὐκάλεσε γλωσσικὰς λογομαχίας καὶ ἐριστικὰς συζητήσεις, ἀπασχολούσας τοὺς ἐν τοῖς τότε χρόνοις λογίους, οἵτινες αὐτὸ τοῦτο κατώκαρρα ἐνέπεσαν εἰς τὸ περὶ καθαρισμοῦ τῆς νεωτέρας γλώσσης ζήτημα καὶ κατέκλυσαν, ὡς εἰπεῖν, τὸ γραφεῖον τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ δι'* ἀνωνύμων διατριβῶν καὶ ἐπιστολῶν, ἐξ οὗ καὶ ἠναγκάσθη ὁ τούτου ἐκδότης, ἀρχομένου τοῦ β' ἔτους τῆς τοῦ *Λ. Ἑρμοῦ* ἐκδόσεως νὰ δηλώσῃ, ὅτι «ὁ Λόγιος Ἑρμῆς εἰς τὸ ἑξῆς δὲν δέχεται ἀνωνύμους διατριβὰς καὶ ἐπιστολάς, ἀλλὰ μήτε σκανδαλώδεις καὶ ἐριστικὰς συζητήσεις.» Ἡ δήλωσις ὅμως αὕτη δὲν ἐχειραφέτησεν *Ἑρμῆν τὸν Λόγιον* τῆς ἑκουσίου δουλαγωγίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὸν καθαρισμὸν τῆς νεωτέρας ἡμῶν γλώσσης, ἐφ' ᾧ προὐκάλεσε ζωηρὰν ἐπίκρισιν τοῦ Ι. Ῥίζου Νερουλοῦ, ὅς, κατὰ τὸν Θεόδωρον Νέγρην, «βλέποντας ὅτι ἡ γλωσσικὴ λογομαχία, ὅπου καταδικάσθηκαν οἱ προκομμένοι τοῦ γένους νἆναι, τώρα χρόνια, πεσμένοι κατακέφαλα, δὲν κατώρθωσε νὰ μᾶς φέρῃ ὕστερον ἀπὸ τόσην σύγκρουσιν τῶν ἀπ' ἐναντίας φρονημάτων, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, καὶ ἀνυπόμονος νὰ τοὺς ἰδῇ νὰ στρέψουν τὸν νοῦν εἰς τίποτ' οὐσιωδέστερα, ἀναγκάσθηκε νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸ τὸ δραστήριον μέσον» (ἴδε προλεγ. τῶν κορακιστικῶν).

Ἐν τῷ πονηματίῳ τούτῳ, ἐπιγεγραμμένῳ μὲν *Κορακιστικά*, ἢ διόρθωσις τῆς ῥωμαΐκης γλώσσης, *κωμῳδία* εἰς τρεῖς πράξεις διαιρεμένη ὑπὸ τοῦ λογίου καὶ εὐγενοῦς κ. Ἰακώβου Ῥίζου, μεγάλου ποστελνίκου,» ἐκτυπωθέντι δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει «ἐν τῷ εἰς Μαχμουτπασάχανι ἑλληνικῷ τυπογραφείῳ ἐν ἔτει 1813,» ὁ Νερουλὸς εἰσάγει Σωτῆρι τινα καὶ Αὐγουστῆν εἰς Σωτήριον καὶ Αὔγουστον μετονομασθέντας διαλεγομένους ἐν κεκαθαρμένῃ κατ' αὐτοὺς γλώσσῃ καὶ μέχρι τοῦ γελοίου χωροῦντας ἐν τῷ μεταπλάττειν τὰς λέξεις τῆς λαλουμένης γλώσσης, ἐν τῷ προσώπῳ δ' αὐτῶν κατειρωνεύεται ὁ Νερουλὸς *Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου* μετὰ δριμύτητος καὶ πικρίας. Ἰδέαν τούτου παρέχουσί πως οἱ λόγοι τοῦ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ταύτῃ Σωτῆρι πρὸς τὸν Αὐγουστῆν, ἀνακαλύψαντα τὸ *καμπούρης* παραγόμενον ἐκ τοῦ *καμπύλος, καμπυρός*, πρὸς ὃν ὁ Σωτῆρις λέγει· «Ἆ φέρε ὑγεία σου (ἤτοι ἄφεριμ γειά σου)· μεγάλη ἀνακάλυψις! τοῦτο βεβαίως καταχωρηθῆν θέλει εἰς ἤτριον Λογίου Ἑρμοῦ· γράψον ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἐκδότην τούτου, κ' αὐτὸς τὴν τυπώσειν καὶ τὴν σχολιάσειν θέλει. Σὺ μὲν εὗρες αὐτὴν τὴν λέξιν, ἀμμὴ κ' ἐγὼ δὲν κάθημαι ἀργός. Ἡ σούρδισις, ἤτοι διάρροια ἐφάνη εἰς ἐμὲ ὅτι εἶνι λέξις ἑλληνική· τὴν ἐπίασα, τὴν ἐμυρίσθην ἀπ' ὧδε, τὴν ἐμυρίσθην ἀπ' ἐκεῖ, καὶ τέλος πάντων τὴν κατάλαβα. Ἡ σούρδισις ἐχυδαΐσθη ἀπὸ τὴν λέξιν σορδισμός, τὴν σημαίνουσαν, τὸ μὴ καθαρῶς διαλέγεσθαι καὶ ἑλληνίζειν· καὶ μεταφορικῶς λέγεται καὶ εἰς τὴν διάρροιαν, ἡ ὁποία δὲν εἶνι ἄλλο παρὰ τὸν βαρβαρισμὸν καὶ σολοικισμὸν τῆς κοιλίας· καὶ καθὼς λέγομεν τὴν φλυαρίαν λογοδιάρροιαν, οὕτω καὶ τὴν κοιλιακὴν διάρροιαν ἀντιστρόφως ὀνομάζομεν κοιλιοσορδισμόν.» (κορακιστικὰ σελ. 8).

Καίτοι ταῦτα καὶ τούτων χείρονα ἐν τοῖς κορακιστικοῖς περὶ *Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου* ἔγραψεν ὁ Νερουλός, δὲν ἔλειψεν ὅμως ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ν' ἀποδώσῃ αὐτῷ δικαιοσύνην καὶ ἀνομολογήσῃ τὰς ὑπηρεσίας ἃς εἰς τὸ ἔθνος παρέσχεν· ὅθεν ἐν τῷ Cours de litterature grecgue moderne ἐπαινεῖ τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν μάθησιν τῶν συντακτῶν τοῦ τε *Λογίου Ἑρμοῦ* καὶ τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐπίσης ἐκδιδομένου *Ἑλληνικοῦ τηλεγράφου*, τὴν δὲ γλῶσσαν ἐν ᾗ ἐγράφοντο ἀμφότεραι αἱ ἐφημερίδες αὗται λέγει «σαφῆ, γλαφυρὰν καὶ ἄπταιστον.»

Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Ἀνθίμου τοῦ Γαζῆ τετραετίαν διήνυσε τὸ περιοδικὸν τοῦτο, κατὰ ποικίλων προσκόπτον δυσχερειῶν, ἐξ ὧν αἱ οἰκονομικαὶ σπουδαίως ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς τύχης αὐτοῦ. Τούτων ἕνεκα κατὰ μὲν τὸ Δ' ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἔτος ὁ ὄγκος αὐτοῦ, βαθμηδὸν ἐλαττούμενος περιωρίσθη εἰς 144 σελίδας, ἤτοι

Digitized by Google

εἰς τὸ τρίτον σχεδὸν τοῦ ἀρχικοῦ ὄγκου, κατὰ δὲ τὸ Ε' διεκόπη ἡ ἔκδοσίς του.

Τὴν διακοπὴν ταύτην ἀποδίδωσιν ὁ Α. Π. Βρετὸς εἰς τὴν ἐκ Βιέννης ἀπομάκρυνσιν 'Ανθίμου τοῦ Γαζῆ, ἀλλ' ἡ πληροφορία αὐτὴ εἶνε ἀνακριβής. Τὸ σῶμα *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου* τοῦ ἐκδοθέντος τῷ 1814 ἀπαρτίζεται ἐξ ἑπτὰ φυλλαδίων· ἐάν, ὡς λέγει ὁ Βρετός, ἐξεδόθησαν μόνον τὰ τετράδια τοῦ ἰανουαρίου καὶ φεβρουαρίου μηνός, τότε, ἀφ' οὗ ὁ 'Ερμῆς ὁ Λόγιος ἐξεδίδετο δὶς τοῦ μηνός, ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν διὰ τὸ 1814 τέσσαρα μόνον τετράδια καὶ ὄχι ἑπτά. Ἂν ἡ πληροφορία τοῦ Α. Π. Βρετοῦ ἦν ἀληθής, ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ ἀποτόμως ἡ διακοπή, ἀντὶ ταύτης ὅμως ἔχομεν τὸ ζ' φυλλάδιον, κλειόμενον ὑπὸ πίνακος τῶν περιεχομένων καὶ καταλῆγον διὰ τῆς ἐπικλήσεως, «προσκαλοῦνται καὶ διὰ τὸ ἐρχόμενον εἰς συνδρομήν, ὅσοι φιλοπάτριδες καὶ φιλόκαλοι,» τῆς ἁρμοζούσης εἰς τὸ τελευταῖον τοῦ ἔτους φυλλάδιον. Φαίνεται ὅτι ὁ Α. Π. Βρετὸς γράφων τὴν περὶ τούτου ἐν τῇ Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ αὐτοῦ σημείωσιν δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψει *'Ερμῆν τὸν Λόγιον* τοῦ 1814, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ περὶ ἐκδόσεως κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο μόνον τῶν τετραδίων τοῦ ἰανουαρίου καὶ φεβρουαρίου. Ἂν εἶχε τὸ σῶμα τοῦτο ὑπ' ὄψει, θὰ ἔβλεπεν ἐν σελ. 141 τοῦ ζ' τεύχους δεδημοσιευμένην ἐπιστολὴν τοῦ 'Αλεξάνδρου Βασιλείου πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς σχολῆς τῆς Χίου μηνολογημένην τῇ 1 *Νοεμβρίου 1814* καὶ θὰ ἐσκέπτετο ὅτι πέρα τῆς 1 Νοεμβρίου 1814 παρέτεινε τὸν βίον τὸ περιοδικὸν τοῦτο.

Ἡμαρτημένης ἐλεγχομένης διὰ τούτων τῆς σημειώσεως τοῦ Α. Π. Βρετοῦ, ἀπομένει ὡς ὀρθοτέρα ἡ ἡμετέρα ὑπόθεσις, ὅτι ἡ διακοπὴ τῆς ἐκδόσεως *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου* προῆλθεν ἐξ ἀτροφίας.

Λέγοντες τοῦτο δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι μόνος λόγος τῆς διακοπῆς ἦν ἡ οἰκονομικὴ δυσχέρεια· ἴσως καὶ ἄλλα αἴτια συνέβαλον εἰς τὴν διακοπὴν ταύτην, ἀλλὰ τὸν κυριώτατον κτύπον κατὰ τῆς ἐκδόσεως *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου* ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν 'Ανθίμου τοῦ Γαζῆ ἐπήνεγκον πάντως οἰκονομικαὶ στενοχωρίαι προελθοῦσαι πάντως ἐκ περιστολῆς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν αὐτοῦ.

Ἵνα ᾖ βιώσιμον φύλλον τι, ἰδίᾳ δὲ περιοδικόν, οἷος *'Ερμῆς ὁ Λόγιος*, ἀπαραιτήτως ἀναγκαία ἡ ἐν αὐτῷ πολυχειρία, ἤτοι ἡ ἐν αὐτῷ συνεργασία ὡς οἷόν τε πλειόνων λογίων, ἵνα μὴ μονότονος καὶ κατ' ἀκολουθίαν φορτικὴ τοῖς ἀναγνώσταις ἀποβῇ ἡ ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς διαπραγμάτευσις ποικίλων θεμάτων. Ὅσῳ ἐγκυκλοπαιδικὸς ὑποτεθῇ ὁ ἐνιαῖος συντάκτης περιοδικοῦ τινος, ἀδύνατον νὰ πραγματευθῇ μετ' ἴσης ἐπιτυχίας τὰ διάφορα θέματα, ὧν κατ' ἀνάγκην ἐπιληφθήσεται πρὸς ποικιλίαν τῆς ὕλης τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένου περιοδικοῦ. Τὴν ἐν τούτῳ ἔλλειψιν *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου* ὑποσημαίνων ὁ Νερουλός, εἰσάγει ἐν τοῖς *κορακιστικοῖς* (σελ. 11) τὸν Αὐγουστῆν, λέγοντα πρὸς τὸν Σωτῆρι.. «βεβαίως τὸν ὑποχρεώσειν θέλεις, ἀποῦ στείλῃς εἰς αὐτὸν αὐτὰς τὰς ἰδικάς σου ἀνακαλύψεις· διότι ὅσον προχωρεῖ ὁ Λόγιος 'Ερμῆς, τόσον φαίνεται ὅτι στειρεύει, καὶ πότε ὁ ἐκδότης τὸν πρίσκει μὲ τὰ ἰδικά του σχόλια, πότε τὸν παραγεμίζει μὲ μίαν καὶ μόνην σχοινοτενῆ ἐπιστολήν.» Τοῦτ' αὐτὸ ὑπεδείκνυεν ὁ Μ. Δ. Σχινᾶς εἰς τὴν σύνταξιν *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου*, ἐν τῇ προμνησθείσῃ ἐπιστολῇ αὐτοῦ γράφων, «ἡ φιλολογικὴ (ἐφημερὶς) ἔχει πολυχειρίας χρείαν, καὶ εἶν' ἔργον πανεπιστήμονος ἑταιρίας· καθότι ποτὲ ὁ αὐτὸς δὲν εἶναι συγχρόνως καὶ καλὸς ποιητής, καὶ πολυμαθὴς ἱστορικός, καὶ ἐπιτήδειος ῥήτωρ, καὶ γεωμέτρης ἄριστος, καὶ ἐπιδέξιος χημικός, καὶ μηχανικὸς ἔμπειρος, καὶ μὲ συντομίαν μέγας φιλόσοφος πανεπιστήμων καὶ πάντεχνος» ('Ερμοῦ τοῦ Λογίου 1812 σελ. 374). Τοῦτο κατεῖδε καὶ αὐτὸς ὁ ἱδρυτὴς *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου*, ὃς ἐκ τῶν πραγμάτων πεισθεὶς ὅτι ἡ αὐθόρμητος τῶν λογίων συνεργασία εἶνε τυχαῖόν τι, ἐφ' οὗ δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ὁ ἐκδότης περιοδικοῦ, ἐν προκηρύξει αὐτοῦ, δημοσιευθείσῃ ἐν. τῷ ὑπ' ἀριθμῷ 101 φύλλῳ τῆς 17 Δεκεμβρίου 1812 τοῦ τότε ἐν Βιέννῃ ἐκδιδομένου *'Ελληνικοῦ τηλεγράφου*, πρὸς ἄλλοις ἔλεγεν, «εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐφημερίδας τὸ πρῶτον ἀπαιτούμενον εἶναι ἡ πολυχειρία. Διὰ νὰ καλλωπισθῇ δὲ καὶ πλουτισθῇ μὲ παντὸς εἴδους κόσμον καὶ πλοῦτον, πρέπει νὰ ἔχω καὶ ἐφημερίδας διαφόρους, καὶ τοὐλάχιστον δύο ἢ τρεῖς ἄλλους φιλοκάλους ἄνδρας συμβοηθούς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλω φανῇ ἀδιάκριτος, αὐξάνων τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ἥτις μέχρι τοῦδε μόλις ἔφθανεν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ *'Ερμοῦ*, καθὼς πᾶς τις θέλει πεισθῇ, ὑπολογιζόμενος ἢ ἐρωτῶν τὴν τιμὴν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων.» Ἡ αὔξησις αὕτη ἀνεβίβασε τὴν ἐνιαύσιον *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου* συνδρομὴν εἰς δύο 'Ολλανδικὰ φλωρ. ἤτοι εἰς νέας δρ. ἀργ. 24,20 ἄνευ τῶν ταχυδρομικῶν.

Ἡ πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως *'Ερμοῦ τοῦ Λογίου* ἀπόπειρα αὕτη δὲν ηὐδοκίμησεν· ἡ ἀποκλειστικὴ σχεδὸν πλήρωσις τῶν σελίδων 'Ερμοῦ τοῦ Λογίου δι' ὕλης τὸ πλεῖστον καθαρῶς γραμματολογικῆς, σκοπούσης τὸν καθαρισμὸν τῆς λαλουμένης ἡμῶν γλώσσης, καὶ ἡ φυσικῶς ἀναπτυχθεῖσα ἐν αὐτῷ πολεμικὴ περὶ τοῦ κρείσσονος ὕφους τῆς γραπτῆς ἡμῶν γλώσσης, περιέστειλαν τὸν καὶ ἄλλως εὐάριθμον κύκλον τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἠνάγκασαν τὸν ἐκδότην αὐτοῦ νὰ διακόψῃ τὴν ἔκδοσίν του, ἥτις ἴσως δὲν ἤθελεν ἐπαναληφθῇ

ποτε, ἂν μὴ ὁ ἀείμνηστος Κοραῆς ζημίαν μεγάλην θεωρῶν τὴν ἀφασίαν *Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου* δὲν ἔπειθε τὸν ἀείμνηστον Κ. Κοκκινάκην ν' ἀναλάβῃ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ (ἴδε *Ἑστίας*, τ. Ϛ' φ. τῆς 24 σεπτεμβρίου 1878.)

Ὁ Κωνσταντῖνος Κοκκινάκης (οὗ βιογραφίαν ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἑστία» ἐν Τ. Ϛ' σ. 609), ἀνέλαβε τῷ 1816 μετὰ τοῦ Θεοκλήτου Φαρμακίδου τὴν ἔκδοσιν *Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου*, ἣν καὶ μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1819 ἐκ Βιέννης ἀναχώρησιν τοῦ συνεργάτου αὐτοῦ Φαρμακίδου (ἴδε Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου σελ. 907 τοῦ 1819 ἔτους) ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς πρώτης Μαΐου τοῦ 1821, ὅτε, ἀφ' οὗ ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως νὰ δημοσιεύσῃ ἐν ἐκτάκτῳ παραρτήματι τὸν κατὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀφορισμὸν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', διέκοψε τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ.

(Ἕπεται συνέχεια).

Χ.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Ὑπὸ τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου, ὁ ποιητὴς Χ*** ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸν φίλον του δικηγόρον Νικόλαον Καμπάνην φαντασιῶδές τι ποίημα, πλῆρες μυστηριώδους ὀδύνης.

— Πῶς σοῦ φαίνεται; ἠρώτησεν ἅμα ἀπαγγείλας καὶ τὸν τελευταῖον στίχον.

— Πῶς θέλεις νὰ μοῦ φανῇ; ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος· φρικωδῶς ὡραῖον ὅπως, καὶ τὸ προθεσινόν· τὰ ἴδια καὶ αἰωνίως τὰ ἴδια· περιπατεῖς ἔχων στυλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ δὲν καταδέχεσαι νὰ χαμηλώσῃς τὸ βλέμμα σου, νὰ κύψῃς πρὸς τὴν πραγματικότητα· καὶ ὅμως εἶνε χαμαὶ τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα τόσον ἀγαπᾷς, καὶ διὰ νὰ τὰ δρέψῃς κύπτεις· πλανᾶσαι εἰς τὰ σύννεφα καὶ καυχᾶσαι διὰ τοῦτο, διότι πιστεύεις ὅτι μόνον ὅσοι ἔχουν πτερὰ αἴρονται ὑπὲρ τὸ ἔδαφος· δὲν ἐννοεῖς, δὲν μαντεύεις ὁποῖα δράματα τοῦ βίου κρύπτει ἐδῶ κάτω ἡ πραγματικότης, ἀγωνίας ἀγνώστους, ναυάγια τῶν ψυχῶν σπαραξικάρδια ὑπὸ τῆς σκοτίας καλυπτόμενα· δὲν ὑποπτεύεις, ἐν ᾧ βαδίζεις εἰς τὴν ὁδόν, μελαγχολικὸς ἐκ συνηθείας, ὀνειροπολῶν στεναγμοὺς ἀνυπάρκτους, πόσοι λυγμοὶ καταστελλόμενοι, πόσαι ὀδύναι εἰλικρινέστεραι, δραματικώτεραι τῆς ἰδικῆς σου διέρχονται πλησίον σου ἄφωνοι. Διατί καλλιεργεῖς νυχθημερὸν τὴν λύπην; δὲν ἀρκεῖ ὅση ὑπάρχει ἐξ αὐτῆς τῆς μοίρας τῶν πραγμάτων καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ δημιουργῇς καὶ ἄλλην; δὲν ἀρκοῦν ὅσα δάκρυα χύνονται καὶ πλάττεις καὶ ἄλλα; νομίζεις ὅτι ἂν ἦσαν ἀρκετοὶ μαργαρῖται εἰς τὸν κόσμον θὰ κατεσκεύαζον καὶ ψευδεῖς;

Ὁ ποιητὴς Χ*** δὲν ἀπήντησεν· ἦτο συνειθισμένος εἰς τὰς ῥαγδαίας ταύτας ἐπιπλήξεις τοῦ φίλου του, μεθ' οὗ ἦτο στενῶς ἀπὸ ἐτῶν συνδεδεμένος· εἰς κρισίμους περιστάσεις τοῦ βίου των ὁ ποιητὴς εἶχεν ἀνοίξει εἰς τὸν δικηγόρον τὴν καρδίαν του καὶ ὁ δικηγόρος εἰς τὸν ποιητὴν τὸ βαλάντιόν του· ἡ δὲ φιλία των μετὰ τὰς φιλονικίας ταύτας οὐ μόνον ἀβλαβὴς παρέμενεν ἀλλ' ἐξήρχετο καὶ δροσερωτέρα ὡς χλοερὸν λιβάδιον ὑπὸ ἐαρινοῦ λουσθὲν ὄμβρου.

— Ἠξεύρω, ἐξηκολούθησεν ὁ δικηγόρος ὅτι θὰ μοῦ εἴπῃς πάλιν: «Δὲν μ' ἐννοεῖς, δὲν δύνασαι νὰ μ' ἐννοήσῃς· ἡ φιλία μας ὁμοιάζει μὲ δένδρον, τοῦ ὁποίου σὺ εἶσαι ἡ ῥίζα βυθισμένη εἰς τὸ ἔδαφος κ' ἐγὼ ἡ κορυφή· ὁ ἀὴρ ὅστις μὲ σείει δὲν φθάνει μέχρι σοῦ.» Αὐτὰ θὰ μοῦ εἴπῃς κ' ἐγὼ θὰ σοῦ ἐπαναλάβω: «Εἶσαι ὑψηλά, ἔχεις εὐρύν, ἀπέραντον ὁρίζοντα, βλέπεις μακράν, ἔστω, ἀλλὰ δὲν βλέπεις πλησίον· ἂν παρὰ τὴν ῥίζαν συμβῇ τὸ τρυφερώτερον εἰδύλλιον, τὸ τραγικώτερον δρᾶμα, δὲν θὰ κύψῃς νὰ τὸ ἴδῃς, θὰ ἐξακολουθῇς βλέπων ῥεμβώδης πέραν ἐκεῖ, μακράν, τὰ ἀραχνοϋφῆ σύννεφα... δὲν ἔχεις τὴν περιέργειαν τοῦ βίου· καὶ εἶνε δυστύχημα διὰ σέ! διότι εἰς τὸν βίον, τὸν πραγματικὸν αὐτὸν βίον, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ καταβῇς—ἂν ἀποφασίσῃς—ἀπὸ τὸν ἰδανικόν σου, ὅπως ὁ ἀεροναύτης ἀπὸ τὸ ἀερόστατόν του, θὰ ἴδῃς πῶς ὁμιλοῦσι τὰ αἰσθήματα, πῶς δρῶσι τὰ πάθη· καὶ—ἐπειδὴ ἀγαπᾷς τὸ μαῦρον χρῶμα εἰς τὰς ἰδέας σου ὅπως καὶ εἰς τὰ ἐνδύματά σου—θ' ἀκούσῃς ὅσας θέλῃς κραυγὰς ἀπελπισίας, ἀλλ' ἀληθεῖς, σπαρακτικὰς κραυγάς. Ἐδῶ κάτω μετὰ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν εἶνε ἡ ἀληθὴς ποίησις καὶ ὄχι ἀλλοῦ· ὁ διαβάτης ὃν συναντᾷς ἔχει ἴσως ποίημά τι ἢ μυθιστόρημα σπαῖρον ἐντὸς τῆς καρδίας του· καὶ ποίαν ἄλλην ἀπόδειξιν νὰ σοῦ φέρω εἰμὴ ὅτι κ' ἐγώ, ἐγὼ τοῦ ὁποίου ὁ βίος εἶνε πεζὸς καὶ μονότονος ὡς αἱ δικογραφίαι μου, κ' ἐγὼ ἀκόμη ἔχω, ἂν ὄχι τὸ μυθιστόρημά μου, τοὐλάχιστον τὸ διήγημά μου;

Ὁ δικηγόρος εἰθισμένος νὰ ὑπερασπίζηται πολλάκις τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ τοῦ Πρωτοδικείου μέχρι τοῦ Ἀρείου πάγου εἶχε πράξει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν καλολογικῶν του ἰδεῶν· ὥστε ὁ ποιητὴς δὲν ἤκουε τότε πρῶτον τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα· ἀλλὰ περὶ διηγήματος οὐδὲν ποτὲ τῷ εἶχεν εἴπει ὁ φίλος του, δι' ὃ ἀνέκραξε:

— Ἔχεις καὶ σὺ τὸ διήγημά σου! καὶ πῶς εἶνε αὐτὸ τὸ διήγημα; εἶνε τραγικόν; ὢ χωρὶς ἄλλο!

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος, εἶνε ὅπως τὸ ἔκαμε τὸ πεπρωμένον, ἁπλοῦν, ἄνευ ἐπεισοδίων καὶ περιπετειῶν· ἀλλὰ τὰ πρόσωπά του διῆλθον πικρὰς ἡμέρας, καὶ τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔχυσαν ἔρρευσαν ἀπὸ ἀληθεῖς ὀφθαλμούς! . . . Ἄκουσέ το.

Digitized by Google

«Ἡ δυστυχία εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκόν μας πρὶν ἔλθω εἰς τὸν κόσμον. Ἡ περιουσία μας κατέρρευσε διὰ μιᾶς μετὰ τὸν Ἀγγλογαλλικὸν πόλεμον· ὁ πατήρ μου μετήρχετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐμπόριον γεννημάτων καὶ οἴνων καὶ εἶχε πλήρεις τὰς ἀποθήκας του, ὅτε, ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας καὶ ἀπροσδοκήτου ἀναχωρήσεως τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ, τὰ ἐμπορεύματα ταῦτα, ὡς καὶ ὅλα ἐν γένει, ὑπέστησαν ἀπότομον καὶ τρομακτικὴν ἔκπτωσιν.

Αἱ ἀπώτεραι παιδικαί μου ἀναμνήσεις μοὶ παριστάνουν, ἀμυδρῶς, τὸν πατέρα μου πλησίον ἑνὸς χρηματοκιβωτίου μετροῦντα λίρας καὶ γράφοντα εἰς μεγάλα κατάστιχα· φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ χρυσὸς ἐκεῖνος ἦτο ἡ τελευταία λάμψις, ἡ μέχρις ἐμοῦ φθάσασα, τῆς δυσάσης περιουσίας μας· ἡ κατάστασίς μας ὁσημέραι ἐδεινοῦτο· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δὲν ὑπέκυπτε· ἠγωνίζετο καρτερικῶς κατὰ τῆς τύχης προσπαθῶν νὰ λάβῃ ὅ,τι τῷ εἶχεν ἁρπάσῃ· ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος ἔμενεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μακρὰν τῆς πατρίδος του καὶ τῆς οἰκογενείας του· δύο ἢ τρεῖς φορὰς μόνον τὸ ἔτος κατέβαινεν εἰς τὸ χωρίον μας, ἐπ' ὀλίγον, διὰ νὰ περάσῃ μαζί μας τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα.

Ποίαν χαρὰν ἐπροξένουν εἰς τὴν δυστυχῆ μητέρα μας, εἰς τἀδέλφιά μου κ' εἰς ἐμὲ αἱ τόσον ἀναμενόμεναι ἐκεῖναι ἐλεύσεις! ἀλλὰ ποίαν λύπην μᾶς ἄφιναν αἱ ἀναχωρήσεις! πόσον πικραὶ ἦσαν αἱ στιγμαὶ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, καθ' ἃς σύζυγος καὶ τέκνα ἐζήτουν νὰ λάβωσι ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατρὸς φιλήματα πολλά, πολλά, προμήθειαν τῆς καρδίας διὰ πολλοὺς μῆνας· ἀφ' οὗ τὸν ἐπροπέμπομεν μέχρι τῆς λέμβου, ἀφ' οὗ ἐπεριμένομεν εἰς τὴν παραλίαν ἕως ὅτου σηκωθῇ εἰς τὰ πανιὰ τὸ πλοῖον, ἐπεστρέφομεν περίλυποι εἰς τὴν οἰκίαν μας· κ' ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐταξίδευεν ὅπως ἀρχίσῃ πάλιν τὸν φοβερὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ἡμεῖς ἠρχίζαμεν τὸν ἄνευ πατρὸς βίον, τὸν βίον τῆς προσωρινῆς ὀρφανίας· ἡ μήτηρ μας ἔκλειε τὰ παραθυρόφυλλα· διότι αἱ ἀλγοῦσαι καρδίαι ὡς οἱ ἀλγοῦντες ὀφθαλμοὶ δὲν εἰμποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὸ ζωηρὸν φῶς...

Εἰς μίαν ἐκ τῶν ἀναχωρήσεων τούτων οἱ ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν σιγηλὴν καὶ κατηφῆ οἰκίαν μας ἦσαν ὀλιγώτεροι κατὰ ἕνα· ἔλειπον ἐγὼ ὅστις ἐταξίδευον εἰς Κωνσταντινούπολιν μὲ τὸν πατέρα μου, ὅπως ἐξακολουθήσω τὰ μαθήματά μου, ἀφ' οὗ ἐτελείωσα τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου μας· ἔπρεπε νὰ μάθω γράμματα, νὰ μὴ μείνω χωρικός· ὑπὸ τὸ πρόωρως ῥυτιδωθὲν μέτωπόν του ὁ πατήρ μου ἔτρεφε σχέδια· μετὰ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς του δὲν εἶχον πέσει καὶ αἱ ἐλπίδες του· κ' ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκαθήμην ἐπὶ τῶν βάθρων τοῦ σαθροῦ καὶ ἑτοιμορρόπου παλαιοσπίτου τὸ ὁποῖον εἰρωνικῶς ἐκαλεῖτο Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, ἐκεῖνος εἰργάζετο ἀνενδότως.

Ἀλλ' ἡ τύχη μᾶς ἐμίσει λυσσωδῶς καὶ ἐφαίνετο ἰσχυροτέρα· σήμερον μᾶς ἐπολέμει μὲ τὴν χρεωκοπίαν δύο ἢ τριῶν πελατῶν μας, αὔριον μὲ τὴν πυρκαϊάν, ἥτις ἔκαιε τὸ δωμάτιόν μας καταστρέφουσα μὲ τὰς φλόγας της τὰ κατάστιχα τοῦ πατρός μου, τὰ ὁμόλογα τῶν ὀφειλετῶν του, τὰ ἔπιπλά μας, τὰ ἐνδύματά μας. Μετὰ τοῦ πατρός μου, συνέπασχον κ' ἐγώ· διότι τόσον πλησίον ἦσαν αἱ καρδίαι μας ὥστε ἡ συμφορὰ ἡ πλήττουσα τὴν ἰδικήν του ἔπληττε καὶ τὴν ἰδικήν μου καὶ ὁ πόνος μετεδίδετο ἀμέσως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην.

Ὢ! νὰ ἤξευρες ποσάκις ἓν παιδίον πενιχρὰ ἐνδεδυμένον, φοροῦν κασκέτον ἐπὶ κεφαλῆς καὶ κρατοῦν βιβλία ὑπὸ τὴν μασχάλην διήνυσε, μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυσμένους, τὸν ἀπὸ τῆς κατοικίας του μέχρι τοῦ Φαναρίου δρόμον!

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ διὰ νὰ μὴ πληρόνωμεν ὁλόκληρον τὸ ἐνοίκιον ἑνὸς δωματίου μετῳκήσαμεν εἰς ἓν χάνιον τοῦ Ἁγίασμα-Καπησῆ ὅπως συγκατοικήσωμεν μέ τινας συμπατριώτας μας. Εἰς αὐτὸ τὸ φοβερὸν ἄντρον διῆλθον τὰς χειροτέρας ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. Φαντάσου ἓν ὀγκῶδες πέτρινον κτίριον πέντε ἢ ἓξ αἰώνων, πιεζόμενον ἀπὸ βαρεῖαν στέγην· φαντάσου ἑκατὸν πνιγηρὰ δωμάτια εἰς δύο πατώματα καὶ τέσσαρας τοίχους χονδροὺς ὡς φρουρίου· μακρὰς καὶ θολωτὰς στοάς, ἀνηλίους καὶ ὑγρὰς γωνίας, πετρίνας βαθμίδας καὶ διαδρόμους ῥυπαροὺς ἐκ τῆς λάσπης ἑκατοντάδων ποδῶν, ὀγκώδη καὶ σιδηρόφρακτον πύλην, ἣν ἔκλειεν ἑκάστην νύκτα Καρδοῦχος πυλωρὸς μετὰ τριγμοῦ πύλης δεσμωτηρίου. Καὶ τί πλῆθος! τί πανσπερμία! Ἀρμένιοι ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Ἐτζμιατζίν, Πέρσαι, Μικρασιανοὶ ὀρθόδοξοι ἀγνοοῦντες τὴν ἑλληνικὴν καὶ λαλοῦντες τουρκικήν τινα τραχεῖαν καὶ βάρβαρον. Οἱ τοῖχοι τῶν δωματίων ἐχώριζον ἀνθρώπους ἀγνώστους πρὸς ἀλλήλους, ἀνθρώπους οἵτινες ὁσάκις ἤθελον νὰ ἐπιστρέψωσι νοερῶς εἰς τὰς ἑστίας των, ἡ φαντασία των διήνυε, πρὸς ἀντιθέτους διευθύνσεις, ἑκατοντάδας μιλίων.

Αὐτοῦ μέσα ἦτο τὸ δωμάτιόν μας, θολωτόν, μὲ στενὰ κιγκλιδωτὰ παράθυρα· δὲν ἠξεύρω διατὶ τὸ ἐξέλεξαν· ἀλλ' ἠξεύρω ὅτι ἐπίεζε τὴν καρδίαν, ὅτι ἔκαμε βαρυτέραν τὴν δυστυχίαν. Τὴν ἑσπέραν ἐδειπνοῦμεν καθήμενοι χαμαὶ ὀκλαδὸν πέριξ χαμηλοῦ ξυλίνου *σοφρᾶ*· οὐδεμία καθέκλα· τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου ἐξεδιπλώναμεν τὰ στρώματα καὶ ἐφαπλώματά μας, τὰ ὁποῖα ἐστηρίζοντο συνεστραμμένα εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἐστρώναμεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ξυλίνου δαπέδου.

Οἱ σύνοικοί μας ἦσαν ἁπλοϊκοὶ καὶ ἔντιμοι ἄνθρωποι, φοροῦντες πλατεῖαν ἀναξυρίδα ὡς νησιῶται· ἤξευραν ὅσα γράμματα τοῖς ἤρκουν διὰ τὸ ἔργον των, ἦσαν δ' ὀλιγαρκεῖς ὡς οἱ χωρικοὶ οἱ ἀρκούμενοι εἰς τὸν λύχνον των καὶ μὴ αἰσθανόμενοι τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἠλεκτρι-

Digitized by Google

κοῦ φωτός. Ἄντικρυς ἐξαίρεσιν ἀπετέλει ὁ πατήρ μου· ἐφόρει εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν· ἦτο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὁ φορέσας εἰς τὸ χωρίον μας τὰ εὐρωπαϊκά, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐπωνόμασαν *φράγκον*· εἶχε διέλθει τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός του ὡς ὑπάλληλος καταστήματός τινος ἐν Σταυροδρομίῳ, ὡμίλει καθαρεύουσαν γλῶσσαν ἄνευ τῆς προφορᾶς καὶ τῶν συγκοπῶν τῶν λέξεων τοῦ χωρίου μας· εἶχεν ἀναγνώσει πολλὰ βιβλία, ἐξ ὧν καὶ μυθιστορήματα, τὰ ὁποῖα διηγεῖτο πιστῶς καὶ εὐφραδῶς εἰς τοὺς συνοίκους μας· ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ Κόμης τοῦ Μοντεχρίστου διήρκει δύο κατὰ συνέχειαν νύκτας· ἐσβύνετο τὸ φῶς, καὶ εἰς τὸ σκότος ἠκούετο ἡ φωνὴ τοῦ πατρός μου διηγουμένη· οἱ ἀκροαταί του ἠκροῶντο συντόνως ἐξηπλωμένοι ἐπὶ τῶν κλινῶν των...

Ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ πατήρ μου δὲν διηγεῖτο πλέον μυθιστορήματα· εἶχε τὸ ἰδικόν του μυθιστόρημα ἐντός του καὶ μόνον περὶ αὐτοῦ ἐφρόντιζε· δὲν ἤθελε νὰ ὑποκύψῃ· ἤθελε νὰ παλαίσῃ, νὰ παλαίσῃ μέχρις ἐσχάτων· ἔδωκε νέαν ὤθησιν εἰς τὸ ἐμπόριόν του· ἔκαμεν ἄλλον συνέταιρον· ἠγόρασε μετ' αὐτοῦ καὶ ἓν πλοῖον, μίαν βομβάρδαν, τὴν *Εὐτυχίαν*· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔθεσε καὶ τὰ τελευταῖά του κέρματα, ἐπώλησε καὶ τοὺς ἀδάμαντας τῆς ·μητρός μου. Ἦτο τὸ τελευταῖόν του παιγνίδιον· ἡ τελευταία ἐλπίς· ἀλλοίμονον ἂν ἐχάνομεν! καὶ ὅμως ἐχάσαμεν!... ἡ καταστροφή, ἡ πανολεθρία ἐπῆλθε φοβερά, ἀδυσώπητος!...

Τὰς διακοπὰς μὲ ἔστελλεν ὁ πατήρ μου εἰς τὸ χωρίον· ἐκολύμβων, ἔτρεχον εἰς τοὺς ἀγρούς, συνέλεγον ἥλιον καὶ ἀέρα διὰ τοὺς ἄλλους μῆνας οὓς διηρχόμην εἰς τὸ ὑγρὸν καὶ ἀνήλιον δωμάτιόν μας. Μίαν αὐγήν, ἐνῷ ἐκοιμώμην βαθέως, ᾐσθάνθην ὅτι μ' ἔσειον δυνατά· ἀνοίγω τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ βλέπω κάτωχρον, μὲ κόμην ἄτακτον τὴν μητέρα μου.

— Σήκω, μοῦ λέγει, τὸ καΐκι μας τὸ κτύπησε ἕνα *παμπόρι* καὶ τὸ βούλιαξε· ἦρθε ὁ καραβοκύρης καὶ μοῦ τῶπε.

Ὁμολογῶ ὅτι ἀμέσως δὲν μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν τὸ πρᾶγμα· καὶ πρῶτον δὲν ἐνόουν πῶς ἦτο δυνατὸν ἓν ἀτμόπλοιον νὰ κτυπήσῃ τὴν *βομβάρδαν* μας· ἡ *Εὐτυχία* δὲν ἦτο εἰς τὸ πέλαγος, ἦτο φορτωμένη ῥακὴν καὶ ἀραγμένη πρὸ τοῦ χωρίου, τόσον δ' ἔξω πρὸς τὴν παραλίαν δὲν διήρχοντο ἀτμόπλοια· ἦτο ἀδύνατον! ἀλλὰ τὰ ἀδύνατα διὰ τοὺς ἄλλους ἦσαν δυνατὰ δι' ἡμᾶς.

Ἐνεδύθην ἐν τάχει καὶ ἔφθασα τρέχων εἰς τὸν αἰγιαλόν· ἀλλ' αἴφνης ἐσταμάτησα· ἐπάγωσε τὸ αἷμά μου· εἶδον ἓν πελώριον, ἀπαίσιον, μαῦρον εἰδεχθὲς ἀτμόπλοιον· καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐξερχομένας τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης τὰς κορυφὰς δύο ἱστῶν· ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην! Τριγύρω ἔπλεον κενά τινα βαρέλια ὧν ἐχύθη ἡ ῥακὴ εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς συγκρούσεως. Ὦ! αὐτὴ ἦτο ἡ *Εὐτυχία* μας ἡ χαριτωμένη, ἡ γοργὴ *Εὐτυχία* μας! δὲν θὰ ὀλισθαίνῃ πλέον ἐπὶ τῶν κυμάτων, δὲν θὰ σφυρίζῃ ὁ ἄνεμος μέσα εἰς τἄρμενά της· ἡ *Εὐτυχία* μας μὲ τὰ λευκά της ἀνοιγμένα πανιὰ μὲ τὰ ὁποῖα διέτρεχε τὸ διάστημα, εἶχε κἄτι τι πτηνοῦ καὶ τὸ πτηνὸν τοῦτο τὸ ἔβλεπον ἐκεῖ ἐμπρός μου τετραυματισμένον νεκρόν! ... Δὲν ἐκρατήθην· ἐξεδύθην, ὥρμησα εἰς τὴν θάλασσαν· ἔφθασα κολυμβῶν εἰς τὸ βυθισθὲν πλοῖον· κάτω ἐφαίνετο μαῦρός τις καὶ ἠκρωτηριασμένος ὄγκος· ἐταράττετο ὑπὸ τὰ ὑποτρέμοντα κύματα καὶ μοῦ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐσφάδαζε τοὺς τελευταίους σπασμοὺς τῆς ἀγωνίας του. Ταλαίπωρος *Εὐτυχία*! ἐνηγκαλίσθην τὸν ἱστόν της καὶ τὸν ἐφίλουν ὅπως θὰ ἔδιδα τὸ τελευταῖον φίλημα εἰς προσφιλῆ νεκρόν· σφιγκτὰ κρατῶν αὐτόν, μὲ τοὺς γυμνοὺς βραχίονάς μου, ἐσυλλογιζόμην τὸν δυστυχῆ πατέρα μου καὶ τὰ πικρά μου δάκρυα ἔπιπτον ἐπὶ τῆς ἁλμυρᾶς θαλάσσης. Ὦ! τετέλεσται ἡ εὐτυχία μας ἦτο εἰς τὸν βυθόν, ἐκεῖ κάτω, μετὰ τοῦ φερωνύμου πλοίου!...

Ἤρχισε μακρὰ δίκη· ἦτο καταφανέστατον ὅτι τὸ δυστύχημα προῆλθεν ἐκ σφάλματος τοῦ πηδαλιούχου, ὅστις ἀποκοιμηθεὶς ἔστρεψε διὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματός του τὸν τροχὸν τοῦ πηδαλίου· ἐστράφη τότε πρὸς τὴν ξηρὰν ἡ πρῷρα τοῦ ἀτμοπλοίου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὸ βαθὺ πέλαγος ἔφθασε μέχρι τοῦ λιμένος τοῦ χωρίου, ἐκεῖ δὲ μὲ ὅλην του τὴν ὁρμὴν ἔπληξε τὸ πλοῖόν μας—τὸ ἰδικόν μας ἐκ τριάντα ἢ σαράντα, ἀλλ' ἡ τύχη ἐφύλαττε δ' ἡμᾶς αὐτὰς τὰς προτιμήσεις! Διὰ τοῦ ἱσπανικοῦ προξενείου, διότι ἱσπανικὸν ἦτο τὸ ἀτμόπλοιον, μᾶς ἐδόθη ἐπὶ τέλους κάποια ἀποζημίωσις· ἀλλ' εἶχε τόσας ἀξιώσεις ὁ δικηγόρος, εἴχομεν κάμει τόσας δαπάνας, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συνέλθωμεν πλέον...

Ὁ πατήρ μου ἐφαίνετο ἀποκαμών. Συχνὰ ἄφινεν ἀξύριστον τὸ ψαρὸν γένειόν του, τὸ ὁποῖον ἔδιδεν εἰς τὴν μομφήν του ἔκφρασιν κοπώσεως καὶ πένθους· τὸ βλέμμα του ἐξέφραζεν ἐσχάτην ἀποθάρρυνσιν· ἡ κατάστασίς μας εἶχε δεινωθῆ εἰς τὸ μὴ περαιτέρω· τὰ βιβλία τῶν σπουδῶν μου, τὰ λεξικά μου τὰ ἠγοράζαμεν ἀπὸ παλαιοπώλας μεταχειρισμένα· ἀλλὰ παλαιὰ εἴτε νέα τὰ βιβλία μου τὰ εἶχον ὅλα· τὸ μόνον ἰδανικὸν τοῦ πατρός μου, τὸ μὴ καταρρεῦσαν, ἦτο νὰ μάθω γράμματα, νὰ τελειώσω τὰς σπουδάς μου, καὶ εἶχεν ἀφοσιωθῆ εἰς αὐτὸ μὲ ὅλην τὴν θερμότητα τῆς φλογερᾶς του καρδίας· ἔσειεν ἀρνητικῶς τὴν κεφαλήν του, ὁσάκις οἱ συμπατριῶταί μου τὸν συνεβούλευον νὰ μὲ παύσῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον.

—Βάλε τὸ υἱόσου σ' ἕνα μαγαζεῖ, τῷ ἔλεγον· ἐκτὸς ποῦ δὲν θὰ τὸν ταγίζῃς, θὰ σοῦ φέρνῃ κ' ἕνα μικρὸ εἰσόδημα· καὶ μία ἡμέρα...ποιὸς ξέρει·;.. αὐτὸς ὁ κόσμος εἶνε σφαῖρα ... μπορεῖ ν'

Digitized by Google

ἀνοίξῃ 'δικό του μαγαζεῖ νὰ πωλῇ ζάχαρες, καφέδες, σχοινιά....

Ἡ θελκτικὴ αὕτη ἄποψις τοῦ μέλλοντός μου δὲν ἐνεθουσίαζε διόλου τὸν πατέρα μου· ἐξηκολούθει νὰ μ' ἐξυπνᾷ πρωῒ ὅταν εἶχον ἀνάγκην νὰ μελετήσω, μοὶ ἔφερε παλαιὸν κρασὶ τῆς Ἀρτάκης διὰ νὰ δυναμώνω διότι ἤμην ὠχρὸς καὶ ἀδύνατος ἐκ τῆς πολλῆς ἐργασίας· ἐνίοτε μοῦ ἔθετε δύο γρόσια εἰς τὴν χεῖρά μου καὶ μοὶ ἔλεγε :

— Πήγαινε νὰ φάγῃς μιὰ μπριζόλα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἔχεις ἀνάγκην δυνάμεως.

— Μά, πατέρα, καὶ σύ;...

— Ἐγὼ δὲν ἔχω ὄρεξι, παιδί μου.

Ποσάκις ἔτυχε νὰ μὴν ἔχῃ ὄρεξιν ὁ ἀγαθὸς πατήρ μου! ὁσάκις διεμαρτυρόμην, ὁσάκις ἔλεγον ὅτι κ' ἐγὼ δὲν εἶχον ὄρεξιν: «Πήγαινε,» μοῦ ἀπήντα μὲ γλυκεῖαν φωνήν, μὴ ἐπιδεχομένην ἀντίρρησιν, καὶ διὰ νὰ μὴ τὸν λυπήσω, ἐπήγαινον.

Ἡ θλῖψίς του ἐγίνετο ὁσημέραι μεγαλειτέρα· τὸν ἤκουον νὰ στενάζῃ ἐκ βάθους καρδίας· ὅταν δὲν εἶχεν ἐργασίαν ἐκάθητο εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ καφενείου, πίνων τὸν *ναργκιλέ* του, στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρός, ἄφωνος ἐπὶ ὥρας. Ἐκοιμώμην εἰς τὸ πλευρόν του· δύο τρεῖς φορὰς ἐξυπνήσας μετὰ τὰ μεσάνυκτα εἶδον αὐτὸν ἐξηπλωμένον ἐν τῇ κλίνῃ, ἔχοντα συμπεπλεγμένας τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς· μίαν νύκτα καθ' ἣν ἐν ὁρμῇ στοργῆς καὶ συμπαθείας ἠθέλησα νὰ θωπεύσω τὴν ἀραιὰν λευκάζουσαν κόμην του καὶ τὸ πρόσωπόν του, οἱ δάκτυλοί μου συνήντησαν δάκρυα· ἐρρίγησα ὀδυνηρῶς ἀλλὰ δὲν εἶπον λέξιν, διότι θὰ ἐξερρήγνυντο οἱ λυγμοί μου· ἐστράφην πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἔκλαυσα σιγηλῶς....

Τὴν ἐπαύριον, μόλις εὑρέθημεν μόνοι :

— Πατέρα, τῷ εἶπον μετὰ συγκινήσεως, τί ἔχεις, πατέρα;

— Ἄχ, παιδί μου, μοὶ εἶπε πικρῶς ἀναστενάζων· ὁ πατέρας σου εἶνε πολύ, πολὺ δυστυχής! Ἡ δουλειά του ἐσταμάτησε· δὲν 'μπορεῖ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του πλέον· δὲν 'μπορεῖ νὰ θρέψῃ τὰ παιδιά του...

— Πατέρα, ἀνέκραξα λαβὼν αἰφνιδίως γενναίαν ἀπόφασιν· καλὰ λὲν οἱ χωριανοί μας, βάλε με σ' ἕνα κατάστημα...

— Σιωπή! ἀπήντησε μὲ τόνον ὀργίλον, ἀλλ' ἐγκλείοντα τόσην αὐταπάρνησιν, τόσην ἀγάπην ὥστε ὥρμησα καὶ τὸν ἐφίλησα... καὶ τὰ δάκρυά μας ἀνεμίχθησαν ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— Ὦ! τί θὰ γίνωμε, πατέρα;...

— Θὰ ἐργασθῶ, θὰ παλεύσω ἀκόμη· αἴ! τί νὰ πῇς, ἐξηκολούθησε μετὰ πικρίας ἀπεριγράπτου, εἰς τὰ γηρατεῖα οἱ ἄλλοι τελειόνουν τὸ στάδιον των καὶ ξεκουράζονται, κ' ἐγὼ πρέπει ν' ἀρχίσω νέον· ἔτσι τὸ ἤθελε τὸ πεπρωμένον!...ἀλλὰ τί δουλειὰ νὰ κάμω; πρέπει νὰ εὕρω ἓν ἐπάγγελμα ποῦ νὰ μὴν ἔχῃ ἀνάγκην ἀπὸ κεφάλαια.

Ἔκτοτε παρετήρουν ἀγωνιωδῶς τὴν μορφὴν τοῦ πατρός μου ὡς οἱ ναυτικοὶ τὴν πυξίδα ἐν καιρῷ τρικυμίας· φεῦ! ἡ πυξὶς ἐδείκνυε ὅτι ἡ τρικυμία δὲν ἔπαυεν ὑπὸ τὸ κρανίον του· ἡ αὐτὴ ὠχρότης, ἡ αὐτὴ στυγνὴ ἀπελπισία... Ἀλλ' αἴφνης, μίαν ἡμέραν, τὸ βλέμμα του ἐφωτίσθη· αἱ παρειαί του ἐχρωματίσθησαν, τὴν νάρκην τῆς ἀποθαρρύνσεως διεδέξατο εἶδός τι πυρετοῦ· ἡμέρας ὅλας δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὴν Κρασόσκαλαν, τὴν ἀποβάθραν τῶν οἰνοφόρων πλοίων.

— Ἀντίγραψε αὐτὸ μὲ προσοχὴν καὶ ὅσον εἰμπορεῖς γρήγορα! μοὶ εἶπεν ἑσπέραν τινὰ θέσας πρὸ ἐμοῦ χονδρὸν χειρόγραφον πλῆρες ἀριθμῶν τεταγμένων εἰς στήλας.

Ἀντέγραφον πυρετωδῶς, μέχρι βαθείας νυκτός, μαντεύων ὅτι τὸ μειδίαμα τοῦ πατρός μου, τὸ μέλλον μου, τὸ ψωμὶ τῶν τεσσάρων στομάτων, τὰ ὁποῖα ἐπερίμενον εἰς τὸ χωρίον, ὅλα αὐτὰ εὑρίσκοντο ἐντὸς τῶν καββαλιστικῶν ἐκείνων ἀριθμῶν, τῶν ὁποίων δὲν ἐνόουν τὴν σημασίαν.

Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἔφερεν εἰς τὸ δωμάτιόν μας λεπτὴν ὀρειχαλκίνην ἅλυσιν διῃρημένην εἰς πολλὰ ἴσα μέρη; καὶ ξύλινον πῆχυν φέροντα ἐντομάς.

— Εἶνε τὰ ἐργαλεῖα τῆς καινούργιας μου δουλειᾶς, μοὶ εἶπε·

Διὰ μιᾶς ἐλύθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸ περιβάλλον τὸν πατέρα μου μυστήριον· ἐνόησα διατὶ ἐγίνετο ἄφαντος καθ' ἡμέραν : ἐσπούδαζε τὴν νέαν του τέχνην, τὴν *στιμάραν*· ἐνόησα τί ἦτο τὸ πλῆρες ἀριθμῶν βιβλίον, ὅπερ ἀντέγραψα: ἦτο οἰνομετρικὸν εὑρετήριον·

Ἀλλ' ἴσως δὲν εἰξεύρεις τί εἶνε ἡ στιμάρα· εἶνε ἐκτίμησις τῆς ποσότητος τῶν ἐντὸς βαρελίων οἴνων ἀναλόγως τῶν διαστάσεων τῶν βαρελίων· ὁ τρόπος οὗτος δι' οὗ μετρεῖται ὁ οἶνος ἀκριβέστατα ὡς ὑγρὸν σῶμα, ἀνεξαρτήτως τῆς πυκνότητος ἢ ἀραιότητος αὐτοῦ, εἶνε ἐν χρήσει εἰσέτι ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ δυστυχὴς πατήρ μου, ἀφοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλέον ἰδικούς του οἴνους, ἀπεφάσισε νὰ ζήσῃ μετρῶν τοὺς ξένους! Ἀλλ' ἐγὼ πρέπει νὰ σοῦ τὸ ὁμολογήσω, δὲν εὐχαριστήθην διόλου ἀπὸ τὸ νέον τοῦτο ἐπάγγελμα· ὁ πατήρ μου ἦτο ἔμπορος, ἦτο εἷς τῶν προὐχόντων τοῦ τόπου μας, ἡ γνώμη του ἠκούετο πολὺ εἰς τὸ δεσποτικόν, εἴχομεν σχέσεις μὲ τοὺς ἀρίστους κ' ἐπῆγε νὰ γίνῃ *στιμάρατζης!* μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐξευτελίσθημεν διὰ παντός· μὲ κατέλαβεν ἀνόητον αἶσχος. Ὁ πατήρ μου ἐννοήσας τί συνέβαινεν ἐν ἐμοί, μὲ ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτεί· ὡς ν' ἀνέγνων δὲ εἰς τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ὅλην τὴν ἡρωϊκὴν θυσίαν μεθ' ἧς μετέβαλε κοινωνικὴν τάξιν, μεθ' ἧς ἐδάμασε ὁλοκλήρου βίου

Digitized by Google

ἀξιοπρέπειαν, διὰ νὰ μᾶς ζήσῃ, ἔκυψα ἐρυθριῶν τὴν κεφαλήν μου καὶ ᾐσθάνθην αἶσχος διὰ τὸ αἶσχος μου...

Ἔφθασεν ἡ ἐπίσημος ἡμέρα· ὁ πατήρ μου ἔλαβε τὴν ἄδειαν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ τὸ νέον του ἐπάγγελμα· αἱ καρδίαι μας ἐκτύπων ἐκ συγκινήσεως.

Τὸν ἀνέμενον τὴν ἑσπέραν φαιδρόν, ἀκτινοβολοῦντα, μακρὸν ἀνακουφίσεως στεναγμὸν ἐκβάλλοντα. Ἦλθε κάτωχρος, καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς του ἐζωγραφεῖτο ἄρρητος ὀδύνη.

— Πατέρα, πατέρα! ἀνέκραξα ἀνατιναχθείς.

— Ἄχ, παιδί μου, παιδί μου... Ἡ τύχη δὲν ἐκουράσθη νὰ μὲ καταδιώκῃ!.. δὲν μὲ παίρνουν νὰ μετρῶ... κανεὶς δὲ μὲ προσκαλεῖ... Ἐκεῖνος ὁ Ἀρτέμης, ὁ στιμάρατζης, μὲ κατηγόρησε ὅτι δὲν 'ξεύρω διόλου τέχνη, ὅτι ἡ τέχνη δὲν μανθάνεται 'ς τὰ γεροντάματα... ὅλοι ἐπάγωσαν, οὔτε οἱ χωριανοί μας δὲν μὲ φωνάζουν..

Τότε μὲ κατέλαβεν ἀπερίγραπτος ἀγωνία· αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις τοῦ πατρός μου εἶχαν τόσον τανυσθῇ ὥστε νῦν ὑπῆρχε φόβος μὴ διαρραγῶσι.

Ἐφοβούμην μὴ ἐξαπλωθῇ ἐκτάδην ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταύτῃ μετὰ τῆς τύχης πάλῃ· μυρία ὀπαίσια προαισθήματα ἔσφιγγον τὴν καρδίαν μου· ὅταν ἐβράδυνεν τὴν ἑσπέραν νὰ ἔλθῃ, ἐξηρχόμην εἰς τὴν θύραν, εἰς τὴν ὁδόν, καὶ τὸν ἐπερίμενα.

Παρῆλθον δύο τρεῖς, τέσσαρες τοιαῦται ἡμέραι, ἡμέραι μαῦραι, ἡμέραι φρικώδεις.

Ἀγανάκτησις, ὀργή, μῖσος μὲ κατελάμβανε καθ' ὅλων· τότε πρῶτον ἐνόησα πόσον ἐγωϊστικός, πόσον ἀνηλεὴς εἶνε ὁ κόσμος πρὸς τὴν ὀδύνην τοῦ ἄλλου· ἀλλὰ πρὸ πάντων κατὰ τῶν συμπατριωτῶν μου ἐξανιστάμην· τί; ἔβλεπον τὸν πατέρα μου πνιγόμενον, ἔβλεπον ὅτι ἐξηντλήθησαν αἱ δυνάμεις του καὶ δὲν τῷ ἔρριπτον ἓν σχοινίον!..

Εὐτυχῶς αἱ δυνάμεις τοῦ πατρός μου δὲν εἶχον ἐξαντληθῇ· ἦτο καταπεπονημένος, ἐκνενευρισμένος, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἀνελάμβανε τὸ σθένος τῆς ψυχῆς του, ὡς ὁ στρατιώτης τὸ ὅπλον του πρὸς μάχην· ἔτρεχεν εἰς ὅλα τὰ πλοῖα, μετρῶν ἄνευ ἀμοιβῆς, προκαλῶν, προβάλλων στοιχήματα ὅτι ἐμέτρει ἀκριβῶς.

Δὲν θὰ λησμονήσω δὲ ἐφ' ὅσον ζῶ μίαν ἑσπέραν· ἦλθεν αἴφνης εὐκίνητος, ὡς νὰ ἐγένετο νεώτερος κατὰ εἴκοσιν ἔτη, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀστράπτοντας· αἱ ῥυτίδες του ἐγέλων· ἔκφρασις ἀγαλλιάσεως ἐζωογόνει ὅλα τὰ χαρακτηριστικά του· εἶχε κερδίσει δύο μετζίτια· εἶχεν ἐργασίαν αὔριον, μεθαύριον, ὅλην τὴν ἑβδομάδα· τὸν ἐπροτίμων ἤδη εἰς τὴν Κρασόσκαλαν· εἶχε θριαμβεύσει τέλος· εἶχε ἐξασφαλίσει τὸν ἄρτον μας... Εἶχαν τελειώσει τὰ καταφρόνια τῆς ἐνδείας. Ὤ! ὥρμησα εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ ἠνώσαμεν τὰς ψυχάς μας εἰς ἓν μακρόν, μακρὸν δακρύβρεκτον φίλημα!..

Α. Π. Κουρτιάδης.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΧΑΒΙΑΡΙΟΥ

ἐν Ῥωσίᾳ

Μεταξὺ τῶν ἰχθύων, ὧν ἡ ἁλιεία πλεῖστα παρέχει ὀφέλη, τὴν πρώτην κατέχει θέσιν τὸ γένος τῶν ὀξυρρύγχων. Ἐκ τούτων παρασκευάζεται ἡ ἰχθυόκολλα καὶ τὸ χαβιάριον. Ὁ ἰχθὺς οὗτος βιοῖ ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ ἐν ταῖς ἡμετέραις θαλάσσαις, σπανίως δὲ καὶ κομίζεται καὶ ἐν τοῖς ἰχθυοπωλείοις, ἰδίως ἐν τοῖς τῆς Κερκύρας, διακρινόμενος κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα *Στουριόνι*, ὅπερ εἶνε τὸ λατινικὸν ὄνομα ἑνὸς εἴδους αὐτοῦ, καλουμένου Acipencer sturio. Οἱ ὀξύρρυγχοι διακρίνονται πάντων τῶν λοιπῶν ἰχθύων ἐκ τοῦ σώματος αὐτῶν, ὅπερ εἶνε ἐπίμηκες, πεποικιλμένον ὑπὸ πέντε σειρῶν ὀστεΐνων πλακῶν καθιστωσῶν τοῦτο πεντάγωνον· ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπίσης κεκαλυμμένης ὑπὸ ὀστεΐνων πλακῶν συνηνωμένων πρὸς ἀλλήλας· ἐκ τοῦ νωδοῦ στόματος κειμένου ὑποκάτω καὶ ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ ἀκινήτου ῥύγχους αὐτῶν. Μέρος τοῦ ἔτους διαιτῶνται ἐν τῇ θαλάσσῃ, μεθ' ὃ ἀναβαίνουσι τοὺς μεγάλους ποταμοὺς ὅπως τέξωσι. Καθὼς δὲ πάντα τὰ ζῷα τὰ ἐναλλασσόμενα τὰ ἁλμυρὰ πρὸς τὰ γλυκέα ὕδατα, ἔχουσι μεγίστην μυϊκὴν ἰσχύν, διότι συχνότατα παλαίουσι πρὸς ἰσχυρὰ καὶ ταχύτατα ῥεύματα. Οἱ ὀξύρρυγχοι τρέφονται ἐκ σκωλήκων, μαλακίων καὶ ἄλλων λειψάνων ζῴων, ἅτινα ἀνασκαλεύοντες διὰ τοῦ μακροῦ αὐτῶν ῥύγχους ἐκθάπτουσιν ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ θαλασσίου βυθοῦ.

Ἡ ἁλιεία τῶν ἰχθύων τούτων εἶνε τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένη ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Ῥωσίᾳ καὶ τῇ δυτικῇ Σιβηρίᾳ. Ὁ φυσιοδίφης Πάλλας, ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, γνωρίζει ἡμῖν ὅτι οἱ Κοζάκοι τοῦ Οὐράλου ἁλιεύουσι κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοὺς ὀξυρρύγχους. «Δισχυρίζονται, γράφει ὁ Πάλλας, ὅτι οἱ ἰχθύες οὗτοι κατὰ τὸ φθινόπωρον συνέρχονται εἰς τὰ βαθύτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς διέρχονται τὸν χειμῶνα ἀκίνητοι, καταλαμβανόμενοι ὑπὸ νάρκης τινός. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ μεταβάλλεται ἕνεκα τῶν πλημμυρῶν τοῦ ἔαρος, αἵτινες παρασύρουσιν ἄμμον καὶ ἰλύν, δὲν δύνανται πάντοτε νὰ γνωρίζωσι τὰ καταφύγια τῶν ἰχθύων. Οἱ θέλοντες νὰ γνωρίσωσι τοῦτο προσέχουσι λίαν εἰς τὰς κινήσεις τῶν ἰχθύων κατὰ τὸ φθινόπωρον, προτοῦ ἀρχίσῃ νὰ πήγνυται ὁ ποταμός. Λέγουσιν ὅτι οἱ ἰχθύες ἐκπηδῶσι καὶ παίζουσιν εὑρισκόμενοι εἰς τὰ μέρη ἅτινα ὡς χειμερινὰ αὐτῶν καταφύγια ἐξέλεξαν.»

Κατὰ τὸν Πάλλαν ἡ ἁλιεία ἐν Σιβηρίᾳ γίνεται διὰ *παραγαδίων*, τῶν γνωστῶν παρ' ἡμῖν ἁλιευτικῶν ὀργάνων, ἅτινα συνίστανται ἐκ μακροῦ σχοινίου φέροντος προσδεδεμένα κατὰ μῆκος ἄλλα μικρότερα ἀγκιστροφόρα.

Ἡ ἁλιεία τοῦ ὀξυρρύγχου ἐν τῷ Οὐράλῃ εἶνε

Digitized by Google

σπουδαιοτάτη καὶ εἰς ταύτην ἐνασχολοῦνται πλεῖστοι. Λεπτομερείας περὶ τῆς ἁλιείας ταύτης συνέλεξε τελευταίως ὁ Δανιηλέβσκι, ἐξ ὧν παραθέτομεν τὰς ἑξῆς:

«Τὸ κατώτερον μέρος τοῦ Οὐράλου ποταμοῦ ἐπὶ μήκους 600 περίπου βερστίων καὶ μέρος τῆς γειτνιαζούσης αὐτῷ θαλάσσης ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Κοζάκους τοῦ Οὐράλου ἀριθμουμένους εἰς 80,000 ψυχάς. Ἡ κτῆσις αὕτη ἱδρύθη πρὸ πλείστου χρόνου καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Κατὰ τὴν ἰδέαν τῶν Κοζάκων, ἅπας ὁ ποταμὸς καὶ τὸ γειτνιάζον αὐτῷ μέρος τῆς θαλάσσης εἶνε κτῆμα ἀδιαίρετον καὶ κοινὸν τοῦ στρατοῦ τοῦ Οὐράλου, δηλ. τῆς ὁμάδος αὐτῶν, κτῆμα δοθὲν αὐτοῖς ὡς ἀντάλλαγμα τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν των. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην πᾶσαι αἱ ἁλιεῖαι πρέπει νὰ γίνωνται ἑταιρικῶς κατὰ σχέδιον προδιαγεγραμμένον ἅπαξ καὶ διὰ παντός, ἐνῷ ἐλάχισται μόνον ἐπιφέρονται τροποποιήσεις κατὰ τὰς περιστάσεις. Οἱ κυριώτεροι ὅροι τοῦ σχεδίου τούτου εἶνε α'.) Ἡ κατὰ προτίμησιν συγκέντρωσις τῆς ἁλιείας ἐν τῷ ποταμῷ μᾶλλον ἢ τῇ θαλάσσῃ· β') Ἡ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἁλιεία· γ') Ἡ κοινὴ ἁλιεία εἰς μέρη ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένα, διότι ἄλλως οἱ δύο προηγούμενοι ὅροι καθίστανται ἀνωφελεῖς.»

«Ὅπως καταδείξωμεν τοὺς τρόπους τῆς τοιαύτης ἁλιείας, εἰς ἣν συμμετέχουσι πολλάκις δέκα χιλιάδες ἄνθρωποι, θὰ περιγράψωμεν τὰς ἰδιορρυθμοτάτας αὐτῶν· τὴν φθινοπωρινὴν διὰ δικτύων ἁλιείαν καὶ τὴν χειμερινὴν δι' ἁρπάγης.»

«Οἱ ἀναβαίνοντες τὸν Οὐράλην ἰχθύες κατὰ τὸ θέρος, δὲν ἐπανακάμπτουσι τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ὡς ἐβεβαιώθη διὰ πολλῶν παρατηρήσεων μένουσιν ἐν τῷ ποταμῷ ὅπως διαχειμάσωσιν, ἐκτὸς ἂν καταδιωχθῶσιν. Ὅταν τὸ ὕδωρ ἀρχίζῃ νὰ ψύχηται, οἱ ἰχθύες ἀναζητοῦσι τὰ βαθύτερα μέρη γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα *γιατόβε*, καὶ συναθροίζονται εἰς ταῦτα ὅπως διέλθωσι τὸν χειμῶνα ὑπὸ τὸν πάγον. Ὅπως ἐπωφεληθῶσιν ἐκ τῆς συνηθείας ταύτης τῶν ἰχθύων, οἱ Κοζάκοι ἀπαγορεύουσιν οὐ μόνον τὴν ἁλιείαν κατὰ τοὺς τρεῖς θερινοὺς μῆνας καὶ τὸν Σεπτέμβριον, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ μεταβῇ τις διὰ λέμβου εἰς τὸν Οὐράλην, μήτε κἂν νὰ διέλθῃ αὐτὸν εἰμὴ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ, ὅταν πρόκηται π. χ. νὰ κόψῃ χόρτον ἐκ τῆς δεξιᾶς ὄχθης. Οἱ ἵπποι καὶ τὰ κτήνη δὲν κομίζονται εἰς τὸν ποταμόν· δὲν τολμῶσι νὰ πυροβολήσωσι πλησίον τῶν ὄχθων. Ἄλλοτε μάλιστα δὲν ἐπετρέπετο νὰ φωτίσῃ τις καὶ τὰ πρὸς τὸν Οὐράλην βλέποντα δωμάτια τῶν οἰκιῶν. Τὰ ἀτμόπλοια πρέπει νὰ σταματήσωσιν εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τῶν στομίων τοῦ ποταμοῦ, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ μικρὰ πλοῖα τὰ διενεργοῦντα τὸ ἐμπόριον τῶν Κοζάκων μετὰ τοῦ Ἀστραχὰν δὲν εἰσέρχονται εἰς τὸν ποταμὸν ἀλλὰ προσορμίζονται εἰς μικρόν τινα λιμένα κείμενον βέρστια τινὰ πρὸς δυσμὰς τοῦ στομίου. Οὕτως ὁ Οὐράλης εἶνε ποταμὸς ἀφιερωμένος τῇ ἁλιείᾳ.

«Εἰς ἕκαστον *Σταrίτζα*, χωρίον τῶν Κοζάκων, εὑρίσκεται γέρων ὀνομαζόμενος φύλαξ τοῦ Οὐράλου, ὅστις ὀφείλει νὰ παρατηρῇ τὰς κινήσεις τῶν ἰχθύων, ὅπως γνωρίζῃ περίπου ὁπόσοι ἰχθύες συνηθροίσθησαν εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν *γιατόβε*. Τοσαύτη δὲ εἶνε ἡ πεῖρα αὐτῶν, ὥστε ἀναγνωρίζουσιν ἐκ τῶν πηδημάτων τῶν ἰχθύων οὐ μόνον τὸ εἶδος αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τὸ φῦλον, ὅπερ σπουδαιότατον· διότι ἡ τιμὴ θηλείας πλήρους ὠῶν εἶνε τριπλασίως μείζων τῆς τοῦ ἄρρενος.»

«Οἱ οὕτω φυλασσόμενοι ἰχθύες μέχρι τοῦ χειμῶνος ἁλιεύονται δὶς καὶ κατὰ δύο τρόπους. Εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ Οὐράλου, ἐπὶ μῆκος 280 βερστίων, ἡ ἁλιεία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός. Πάντες οἱ μέλλοντες νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἁλιείαν ταύτην κατὰ τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου ὀφείλουσι νὰ συναθροισθῶσιν εἰς τὸ χωρίον Ἀντονόρσκαγια, ἐξ οὗ αὕτη ἄρχεται. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἁλιέων ἀνέρχεται πολλάκις εἰς 8000 μετὰ 3000 πλοιαρίων. Ἅπασα ἡ ἔκτασις τοῦ ποταμοῦ ἡ προωρισμένη εἰς τὴν ἁλιείαν ταύτην διαιρεῖται εἰς δεκαπέντε τμήματα, εἰς ὧν ἕκαστον καταβαίνοντες τὸν ποταμὸν ἁλιεύουσιν ἐπὶ μίαν ἡμέραν. Ἡ ἁλιεία γίνεται δι' ἐργαλείου καλουμένου *γιάρυκα* (παρεμφεροῦς τῷ ἡμετέρῳ γρύπῳ) συνισταμένου ἐκ δικτυωτοῦ σάκκου συρομένου εἰς τὸ βάθος τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ δύο κωπηλατουμένων λέμβων.»

«Ἡ ἁλιεία ἄρχεται ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, τὸ δὲ τέλος αὐτῆς δὲν ὁρίζεται. Ἐξακολουθεῖ μέχρις οὗ διατρέξωσιν ἅπαν τὸ τμῆμα τὸ προορισθὲν διὰ τὴν ἁλιείαν τῆς ἡμέρας. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς ἅπαντα τὰ πλοιάρια τοποθετοῦνται εἰς γραμμὴν ἐπὶ τῆς ὄχθης, καὶ ῥίπτονται εἰς τὸ ὕδωρ ἀφοῦ δώσῃ τὸ σύνθημα ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἁλιείας. Ὅταν ὅλα τὰ πλοῖα ἄρχωνται πλέοντα, ὁ ἀρχηγὸς ὁδηγεῖ ταῦτα κατὰ στήλας, μὴ ἐπιτρέπων εἰς οὐδὲν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰς τάξεις καὶ πλεύσῃ ταχύτερον. Ἅμα τὰ πλοῖα πλησιάσωσι τὴν *γιατόβε*, ὁ ἀρχηγὸς δίδει σύνθημα καὶ πάντες σπεύδουσι ποῖοι ταχύτερον νὰ φθάσωσι τὸ μέρος τῆς ἁλιείας. Μετὰ τοσαύτης δὲ δυνάμεως κωπηλατοῦσιν, ὥστε συχνότατα ἰσχυροὶ καὶ ῥωμαλέοι ἄνδρες καταπίπτουσιν ἄπνοες καταβαλλόμενοι ἐκ τοῦ κόπου. Σκοπὸς δὲ τῆς τοιαύτης πάλης αὐτῶν, δὲν εἶνε μόνον νὰ προπεράσωσι τοὺς συντρόφους των, ἀλλ' ὅπως πρῶτοι φθάσωσιν εἰς τὴν *γιατόβε*, ἐν ᾗ οἱ ἰχθύες κεῖνται συσσωρευμένοι.»

«Ἡ ἁλιεία αὕτη ἢ λεμβοδρομία καλεῖται *κτύπος*. Μετὰ τὴν ἁλιείαν τῶν πλειοτέρων ἰχθύων ἀνασύρουσι τοὺς γρύπους εἰς τὸ πλοῖον καὶ κατὰ σειρὰν πάλιν καὶ κατὰ τὴν προτέραν τά-

Digitized by Google

ξιν διευθύνονται εἰς ἄλλην *γιατόβε* ἀναγομένην εἰς τὸ τμῆμα τῆς ἡμερησίας ἁλιείας.»

«Ἐν δὲ τῷ ἀνωτέρῳ μέρει τοῦ Οὐράλου μέχρι τῆς πόλεως *Οὐράλσκ* πρωτευούσης τῶν Κοζάκων, εἰς διάστημα 220 βερστίων ἡ ἁλιεία γίνεται κατὰ τὸν χειμῶνα ὅτε ὁ ποταμὸς καλύπτεται ὑπὸ πάγων.»

«Τὸ διάστημα διαιρεῖται εἰς τμήματα προωρισμένα διὰ τὴν ἁλιείαν τῆς ἡμέρας. Ἁλιεύουσι δὲ μόνον εἰς τὰς *γιατόβε* καὶ μόνον διὰ τῆς *ἁρπάγης*. Ἡ ἁρπάγη φέρεται ἐπὶ κοντοῦ μήκους πολλάκις 9 πήχεων. Ὅπως δὲ μὴ τὸ ῥεῦμα παρεκκλίνῃ τὴν ἁρπάγην τῆς καθέτου διευθύνσεως, ἄνωθεν ταύτης προσδένουσι βάρος ἐκ μολύβδου ἢ χυτοῦ σιδήρου.»

«Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν, οὐχὶ ὅμως πρὸ τῆς 10 ὥρας τῆς πρωΐας, ὅπως ὅλοι προφθάσωσι νὰ συναθροισθῶσι, διότι πολλοὶ ἕνεκα τοῦ ψύχους διανυκτερεύουσιν εἰς τὰ χωρία καὶ τὰ οἰκήματα τῶν πέριξ, τὰ ἕλκηθρα τῶν ἁλιέων συναθροίζονται καὶ τάσσονται ἐπὶ τῆς ὄχθης ἀπέναντι τῆς *γιατόβε*. Καθ' ὅλην τὴν προετοιμασίαν ταύτην ἄκρα τηρεῖται σιγή, ὅπως μὴ ταράξωσι τοὺς ναρκωμένους ἰχθῦς. Ἐκπυρσοκρότησις πυροβόλου χρησιμεύει ὡς σύνθημα, καὶ ἀμέσως πάντες πηδῶσιν ἐπὶ τοῦ πάγου, ὅπως τὸ ταχύτερον καταλάβωσι τὰς θέσεις, καὶ διατρυπήσωσι τὸν πάγον ὅπως ἐμβάλωσι τὰς ἁρπάγας αὐτῶν. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἡ θέσις ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ἡ *γιατόβε* φέρει πληθὺν ὀπῶν ὡς κόσκινον. Ἕκαστος ἐν τῇ ὀπῇ βυθίζει τὴν ἁρπάγην, τὴν ἀνεγείρει καὶ τὴν καταβυθίζει βραδέως. Οἱ ἰχθύες ἐν ἀρχῇ ἀκίνητοι ἐν τῷ βυθῷ, ταρασσόμενοι ὑπὸ τοῦ θορύβου, ἄρχονται κινούμενοι βραδέως ὅπως διασπαρῶσι, καὶ οὕτω κατ' ἀνάγκην συλλαμβάνονται διὰ τῶν ἁρπαγῶν, αἵτινες πυκνὸν σχηματίζουσι δάσος ἐν τῷ ὕδατι, διότι εἰς διάστημα ἑνὸς βερστίου εὑρίσκονται πλείονες τῶν δεκακισχιλίων ἁρπαγῶν.»

«Κατὰ τὴν ἁλιείαν ταύτην οἱ ἰχθύες μόνοι ἐμπήγνυνται. Ὅταν ὁ ἁλιεὺς αἰσθάνεται ὅτι ὁ ἰχθὺς συνελήφθη ὑπὸ τῆς ἁρπάγης, ἀνασύρει ταύτην βραδέως μετὰ τοῦ ἰχθύος, ὅπερ δὲν εἶνε δύσκολον, πολλάκις ὅμως συλλαμβάνουσι μεγίστους ἰχθῦς, 20 καὶ 50 φουντίων, οὓς οὐ μόνον εἷς ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἐξαγάγῃ τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ μήτε χωροῦσιν εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ πάγου. Ὁ εὐτυχὴς ἁλιεὺς καλεῖ τὸν βοηθόν του ἢ ἄλλον τινὰ τῆς ὁμάδος του, διότι οἱ ἁλιεῖς οὐ μόνον ὅπως ἀλληλοβοηθῶνται ἀλλὰ συγχρόνως ὅπως συμμερίζωνται τὴν τύχην τῆς ἁλιείας σχηματίζουσι μικρὰς ὁμάδας 10—15 ἀτόμων.»

«Ἐπειδὴ ἡ ἁλιεία πανταχοῦ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶναι ἐπιτυχής, πάντες τρέχουσιν εἰς τὸ μέρος εἰς ὃ φαίνεται ἄφθονος, ἐγκαταλείποντες τὰς ὀπάς των καὶ διατρυπῶντες ἑτέρας, ὥστε οἱ ἁλιεῖς εὑρίσκονται ἐν διηνεκεῖ κινήσει. Τοσαύτη δὲ εἶνε ἡ ταραχή, καὶ ὁ πάγος τοσαύτας φέρει ὀπάς, ὥστε πολλάκις μεθ' ὅλον τὸ πάχος αὐτοῦ ὑποχωρεῖ καὶ καλύπτεται ὑφ' ὕδατος ἐρυθραινομένου ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἰχθύων. Ἐπὶ τῆς ὄχθης ἀκολουθεῖ ἄλλη σκηνὴ πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς, καὶ ἐπὶ τόπου παρασκευάζεται τὸ χαβιάριον. Ἅμα ἁλιευθῶσιν ὅλοι οἱ ἰχθύες ἢ οἱ περισσότεροι τῆς *γιατόβε*, οἱ ἁλιεῖς ἐγκαταλείπουσι τὸν πάγον καὶ μεταβαίνουσιν εἰς ἄλλην *γιατόβε*. Ὑπάρχουσι δύο ἢ τρεῖς εἰς τὸ τμῆμα τῆς ἡμερησίας ἁλιείας. αὐστηρῶς ὅμως ἀπαγορεύεται νὰ ὑπερβῶσι τὰ ὅρια ταῦτα.

«Ἡ διὰ τῆς ἁρπάγης ἁλιεία εἶνε ἡ τὰ μάλιστα ἀρεστὴ τοῖς Κοζάκοις, διότι καὶ ὁ πτωχότατος δύναται νὰ ἁλιεύσῃ διὰ ταύτης, ἐπειδὴ δὲν ἀπαιτεῖ ἄλλο τι πλὴν μιᾶς ἁρπάγης, ἑνὸς ἑλκήθρου, συρομένου ὑφ' ἑνὸς ἵππου, καὶ ἐπειδὴ κυρίως ἡ ἁλιεία αὕτη εἶνε μᾶλλον τυχηρά, εἶνε εἶδος λαχείου καθ' ὃ δύναταί τις νὰ κερδίσῃ πολλάκις εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἑκατοντάδα ῥουβλίων.»

— Ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ῥωσίᾳ κατὰ τρεῖς τρόπους διατηροῦσι τοὺς ἰχθῦς, πεπηγότας, ἀλιπάστους, ἁλιπάστους ἐν ἀρχῇ καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεξηραμένους. Ἡ πρώτη μέθοδος εἶνε καὶ προτιμοτέρα, καθ' ὅσον ὁ πεπηγὼς ὀξύρρυγχος διατηρεῖ πάσας τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ καὶ πωλεῖται ὅσον καὶ ὁ νωπός. Οἱ ἐκ τοῦ Οὐράλου μόνον ἐξαγόμενοι ἰχθύες ἀποφέρουσι κατ' ἔτος οἱ μὲν πεπηγότες 525,000 ῥούβλια, οἱ δὲ ἁλίπαστοι 675,000.—

Μέγας ἀριθμὸς ὀξυρρύγχων παρασκευάζεται κατὰ τρόπον ὅλως ἴδιον, γνωστὸν ἐν Ῥωσίᾳ ὑπὸ τὄνομα *Μπαλὺκ*. Κατ' αὐτὸν οἱ ἰχθύες ἁλατίζονται καὶ μετὰ ταῦτα ἀποξηραίνονται εἰς τὸν ἀέρα. Ἐπειδὴ δὲ μόνον ἐν Ῥωσίᾳ παρασκευάζεται τὸ *Μπαλὺκ*, ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ αὐτοῦ Δανιηλέβσκι τὰς ἀκολούθους πληροφορίας:

«Μόνον κατὰ τὸ ἔαρ παρασκευάζεται τὸ *μπαλὺκ*, προτοῦ ἀρχίσωσιν αἱ θερμαὶ ἡμέραι, καὶ διότι ἀργότερον εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶσι μεγάλην ποσότητα ἅλατος, ὅπως διατηρηθῶσι καλῶς οἱ ἰχθύες. Οἱ κατὰ μάρτιον παρασκευαζόμενοι ἰχθύες θεωροῦνται οἱ ἄριστοι. Ἐκλέγουσι τοὺς μεγαλειτέρους ἰχθῦς, ὧν ἀφαιροῦσι τὴν κεφαλήν, τὴν οὐράν, τὴν κοιλίαν καὶ τὰ πλάγια τοῦ σώματος, ἐγκαταλείποντες μόνον τὰ νῶτα, ἅτινα καλοῦσι *Μπαλὺκ* δηλαδὴ ἰχθύν, διότι τοῦτο σημαίνει ἡ λέξις ἐν τῇ ταταρικῇ. Τὰ νῶτα τίθενται εἰς ἀγγεῖα ἢ εἰς ξύλινα κιβώτια πλήρη ἅλατος μετὰ προσοχῆς, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἐγγίζωσι μήτε πρὸς τὰ τοιχώματα τοῦ κιβωτίου μήτε πρὸς ἀλλήλους οἱ ἰχθύες, ἄλλως ἀμέσως θὰ κατεστρέφοντο. Ἐγκαταλείπονται οὕτως ἐν τῷ ἅλατι 12—15 ἡμέρας, ὅταν αἱ

Digitized by Google

ἡμέραι εἶνε θερμαί, προσθέτουσι δ' ἐν τῷ ἅλατι καὶ νίτρον ὅπως ὁ ἰχθὺς λάβῃ ἐρυθρόν τι χρῶμα. Πολλάκις μάλιστα διὰ τὰς καλλιτέρας ποιότητας προσθέτουσι πέπερι, φύλλα δάφνης καὶ ἄλλα ἀρώματα. Ὅταν οἱ ἰχθύες διαποτισθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἅλατος, ἐξάγονται τῶν κιβωτίων καὶ ῥίπτονται ἐπὶ δύο ἢ καὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς γλυκὺ ὕδωρ, ἢ εἰς ὑφάλμυρον τῆς Ἀζοφικῆς, ὅπερ μάλιστα προτιμᾶται. Μετὰ ταῦτα ἐξαγόμενοι τοῦ ὕδατος κρεμῶνται ἵνα ξηρανθῶσι. Κατ' ἀρχὰς ἀφίενται ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, μετὰ ταῦτα μεταφέρονται εἰς ὑπόστεγον δι' οὗ εὐκόλως διέρχεται ὁ ἀήρ. Ἐκεῖ μένουσιν ἐκτεθειμένοι οἱ ἰχθύες ἕνα μῆνα πολλάκις καὶ ἓξ ἑβδομάδας, κατὰ τὰς καιρικὰς περιστάσεις. Σημεῖον δὲ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποξηράνσεως εἶνε εὐρὼς καλύπτων τοὺς ἰχθῦς. Ἐὰν δὲν σχηματισθῇ εὐρώς, σημαίνει ὅτι τὸ *μπαλὺκ* εἶνε ὑπεραλατισμένον.»

«Τὸ καλλίτερον *μπαλὺκ* (ξυρρύγχι ἑλληνιστὶ) ἔχει χρῶμα ὀρφνὸν χρυσόχρουν, καὶ ὄζει ὡς νωπὸς σικυὸς (ἀγγοῦρι). Πωλεῖται μέχρι 2 ῥουβλίων ἡ ὀκᾶ.»

Ἐκ τῶν ᾠῶν τῶν ὀξυρρύγχων παρασκευάζεται τὸ χαβιάριον. Ἐν Ῥωσίᾳ παρασκευάζεται δύο εἰδῶν χαβιάριον, τὸ ῥευστὸν καὶ τὸ στερεόν. Κατὰ τὸν Δανιηλέβσκι «θέτουσι τὸ ἐκ τοῦ ἰχθύος ἀφαιρεθὲν χαβιάριον, οὗτινος τὸ μέλαν ἢ βαθύφαιον χρῶμα εἶνε τὸ φυσικὸν τῶν ᾠῶν, εἰς κόσκινον πυκνόν, διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ ὁποίου οἱ κόκκοι τοῦ χαβιαρίου δύνανται νὰ διέλθωσιν εὐκόλως. Ἐξαπλοῦται ἐπὶ τοῦ κοσκίνου τὸ χαβιάριον καὶ πιέζεται διὰ τῶν χειρῶν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου οἱ κόκκοι ἀποχωρίζονται τῶν μεμβρανῶν τῆς ᾠοθήκης καὶ διερχόμενοι διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ κοσκίνου πίπτουσιν εἰς ξύλινον ἀγγεῖον, ἐνῷ αἱ ἶνες τῆς ᾠοθήκης παραμένουσιν ἐν τῷ κοσκίνῳ.»

«Ὅταν θέλωσι νὰ παρασκευάσωσι ῥευστὸν χαβιάριον, θέτουσιν εἰς τὸ ἀγγεῖον εἰς ὃ πίπτουσιν οἱ κόκκοι τοῦ χαβιαρίου ἅλας λεπτὸν ἀρίστης ποιότητος. Ὅταν ἀναμιγνύωσι τὸ χαβιάριον μετὰ τοῦ ἅλατος, κατ' ἀρχὰς αἰσθάνονται τοῦτο διὰ τῆς ἁφῆς ὡς ζύμην τινὰ ὁμογενῆ καὶ ὑγράν· μετ' ὀλίγον ὅμως οἱ κόκκοι διαποτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἅλατος σκληρύνονται καὶ νομίζει τις ὅτι ἀναμιγνύει σωρείας μαργαριτῶν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐπέτυχε τὸ χαβιάριον. Τότε μεταγγίζεται εἰς κάδους κατεσκευασμένους ἐκ ξύλου φιλύρας, διότι οὗτοι μόνοι δὲν δίδουσι δυσάρεστον γεῦσιν εἰς τὸ χαβιάριον.»

«Ἂν θέλωσι νὰ παρασκευάσωσι στερεὸν χαβιάριον, χύνουσιν εἰς τὸ ἀγγεῖον τὸ περιέχον τοὺς κόκκους τοῦ χαβιαρίου διάλυσιν ἅλατος, οὗτινος ἡ πυκνότης εἶνε ἀνάλογος τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους. Ὅπως δ' ἕκαστος κόκκος διαποτίζεται καλῶς ὑπὸ τοῦ ἅλατος, ἀνακινεῖται διαρκῶς καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἡ ἅλμη, μεθ' ὃ χύνουσιν ἅπασαν τὴν μάζαν εἰς τρίχινον κόσκινον. Ἀφοῦ δὲ τὸ ὑγρὸν ἐκχυθῇ, θέτουσι τὸ χαβιάριον εἰς ψιαθίνους μικροὺς σάκκους. Τοὺς σάκκους τούτους πιέζουσι διὰ πιεστηρίου ὅπως ἐξαγάγωσι τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἅλμης, καὶ σχηματίζει τὸ χαβιάριον μάζαν συμπεπυκνωμένην. Ἀναμφιλέκτως ἡ πίεσις αὕτη θραύει καὶ πολλοὺς κόκκους χαβιαρίου· ἕνεκα τούτου τὸ στερεὸν χαβιάριον δὲν εἶνε τόσῳ καλὸν ὅσῳ τὸ ῥευστόν. Ἐξάγεται τὸ ἐν τοῖς σάκκοις πιεσθὲν χαβιάριον, καὶ δι' αὐτοῦ πληροῦσι κάδους· πάντες οἱ κάδοι ἐσωτερικῶς φέρουσιν ὕφασμα λινόν.

«Ἡ καλλιτέρα ποιότης τοῦ πεπιεσμένου χαβιαρίου, δηλαδὴ ἡ ἧττον ἀλατισμένη καὶ ὀλιγώτερον πεπιεσμένη, τίθεται εἰς μακροὺς καὶ στενοὺς σάκκους ὁμοιάζοντας πρὸς μεγάλους ἀλάντας. Πληροῦσιν ἐπίσης καὶ κιβωτίδια λευκοσιδήρου, ἅτινα κλείουσιν ἀεροστεγῶς. Τὸ χαβιάριον οὕτω παρεσκευασμένον δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πλεῖστον χρόνον. Τὸ χαβιάριον εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον παχὺ κατὰ τὴν ποιότητα τῶν ἰχθύων καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἁλιείας. Ὅταν νομίζωσιν ὅτι δὲν εἶνε ἀρκετὰ παχύ, ῥίπτουσιν εἰς τὸν κάδον ὀλίγον λίπος ἰχθύος, ὅπερ παρασκευάζουσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀναλύοντες τὰ σπλάγχνα τῶν ὀξυρρύγχων. Εἰς τὸ χαβιάριον προσθέτουσι πολλάκις καὶ ἔλαιον ἐλαίας. Τὸ ῥευστὸν χαβιάριον πωλεῖται ἀκριβότερον τοῦ στερεοῦ. Τὸ καλλίτερον χαβιάριον παρασκευάζεται εἰς τὸ Ἀστραχάν.»

Νικολ. Χρ. Αποστολιδης.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

(Κατὰ τὸν Campoamor)

Σὰν ἦρθ' ἡ ὥρα ἡ ὑστερνὴ κ' εἶν' ἡ ζωή μου λίγη,
Πρὶν σφαλισθοῦν τὰ χείλη μου, πρὶν ἡ ψυχή μου φύγῃ
Καὶ πάῃ ἐκεῖ ποῦ θὰ κριθῇ ἀπ' τὸν Κριτὴ τοῦ κόσμου,
Στὰ λόγια αὐτὰ ποῦ θὲ νὰ 'πῶ γενοῦ πνευματικός μου!

Ὅσοι μοῦ κάνανε κακὸ κι' ὅσους μισοῦσα ὡς τώρα
Ὅλους μὲ μιᾶς τοὺς συχωρνῶ 'ς τὴν ὑστερνή μου ὥρα·
Μόνον 'ς ἐσὲ τὴν ἄπονη, ποὔχα ἀγαπήσῃ τόσο,
Μόνον 'ς ἐσὲ συχώρεσι ποτὲ δὲν θὰ νὰ δώσω!

Γεωργιος Δροσινης

Ὁ καθηγητὴς κ. Κ. γελᾷ μόνος του εἰς τὸν δρόμον.

«Μπᾶ, μόνος σου γελᾷς, κ. Κ.; ἐρωτᾷ παρατυχὼν φίλος του.

— Ξεύρεις, πρὸ ὀλίγου ἐκατάλαβα μίαν ἀστειότητα, ποῦ ἄκουσα χθές.

«Καὶ ἔχεις λόγους νὰ πιστεύῃς πῶς ἡ γυναῖκά μου ἀγαπᾷ ἄλλον περισσότερον ἀπὸ ἐμέ;

— Βεβαιότατα.

— Τί λέγεις! ποῖον;

— Τὸν ἑαυτόν της.»

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—348

Digitized by Google

'Αριθ. 532 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 9 Μαρτίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

ΙΖ'

Ἀπαλλαγεὶς τῆς ἀτάκτου ἀκολουθίας αὐτοῦ, ὁ Ὄρσο ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, κατεχόμενος μᾶλλον ὑπὸ χαρᾶς, διότι ἔμελλε νὰ ἐπανίδῃ τὴν μὶς Νέβιλ, ἢ ὑπὸ φόβου μὴ συναντήσῃ τοὺς ἐχθρούς του. «Ἡ δίκη, τὴν ὁποίαν θὰ κινήσω κατὰ τῶν ἀχρείων ἐκείνων Βαρρικίνη, διενοεῖτο, θὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ μεταβῶ εἰς Βαστίαν. Διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ συνοδεύσω ἕως ἐκεῖ τὴν μὶς Νέβιλ; Καὶ διατὶ ἀπὸ τὴν Βαστίαν νὰ μὴ ὑπάγω μαζί της εἰς τὰ λουτρὰ τῆς Ὀρέτσας;» Καὶ ταῦτα λέγων ἀνεπόλει εὐκρινῶς τὰ γραφικώτατα ἐκεῖνα μέρη, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἰδῇ κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν. Τῷ ἐφάνη ὅτι εὑρέθη ἐν χλοερῷ λειμῶνι, ὑπὸ γηραιᾶς καστανέας ἐπὶ χορτοπλίνθου ἐκ στιλπνῆς χλόης, ἐν ᾗ ἦσαν ἐγκατεσπαρμένοι κύανοι, ὁμοιάζοντες πρὸς ὀφθαλμοὺς διαγελῶντας αὐτῷ· τῷ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπε τὴν μὶς Λυδίαν, καθημένην πλησίον του· εἶχεν ἀσκεπῆ τὴν κεφαλήν, ἡ δὲ ξανθὴ κόμη της, λεπτοτέρα καὶ μαλακωτέρα τῆς μετάξης, ἔλαμπεν ὡς χρυσὸς πρὸς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, τὰς διαπερώσας τὸ πυκνὸν φύλλωμα. Οἱ κυανοῖ ὀφθαλμοί της εἶχον χρῶμα λαμπρότερον τοῦ οὐρανοῦ. Στηρίζουσα ἐπὶ τῆς παλάμης τὴν κεφαλήν, ἤκουε σύννους τοὺς ἐρωτικοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους τρέμων ἐκεῖνος τῇ ἔλεγεν· ἐφόρει δὲ τὴν αὐτὴν βαμβακερὰν ἐσθῆτα, ἣν καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐξ Αἰακκείου· ὑπὸ τὴν παρυφὴν δὲ τῆς ἐσθῆτος διεφαίνετο μικρὸς πούς, ὑποδεδεμένος μέλαν μετάξινον σανδάλιον. Ὁ Ὄρσο διενοεῖτο, ὅτι μακάριος ὄντως θὰ ἦτο, ἂν ἠσπάζετο τὸν πόδα ἐκεῖνον· ἀλλ' ἡ μὶς Λυδία εἶχε τὴν μίαν χεῖρα γυμνήν, ἄνευ χειροκτίου, καὶ ἐκράτει λευκάνθεμον. Ὁ Ὄρσο ἐλάμβανε τὸ λευκάνθεμον ἐκεῖνο, καὶ ἡ χεὶρ τῆς Λυδίας ἔσφιγγε τὴν ἰδικήν του· αὐτὸς δὲ ἐφίλει τὸ ἄνθος καὶ εἶτα τὴν χεῖρα, καὶ δυσαρέσκειαν δὲν ἔβλεπεν.... Τοιαῦτα ὀνειροπολῶν δὲν προσεῖχεν εἰς τὸν δρόμον του, ἀλλ' ἔτρεχεν ἀλλόφρων ὅπου ὁ ἵππος ἔφερεν αὐτόν. Ἔμελλε δὲ νὰ ἀσπασθῇ καὶ δεύτερον κατὰ διάνοιαν τὴν λευκὴν χεῖρα τῆς μὶς Νέβιλ, ἀλλὰ παρ' ὀλίγον ἠσπάζετο πράγματι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου του, ἀναχαιτισθέντος αἰφνιδίως, διότι ἡ μικρὰ Χιλίνα τοῦ ἀνέκοψε τὸν δρόμον, ἁρπάσασα τὸν χαλινὸν αὐτοῦ.

«Ποῦ τρέχετε ἔτσι, Ὄρσ' Ἀντώνη; εἶπε. Δὲν εἰξεύρετε πῶς ὁ ἐχθρός σας εἶναι ἐδῶ κοντά;

— Ὁ ἐχθρός μου! ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσο ὀργισθεὶς σφόδρα διὰ τὴν ἀπότομον διακοπὴν τοῦ ἡδέος ὀνειροπολήματος. Ποῦ εἶναι;

— Ὁ Ὀρλανδούτσιο εἶναι ἐδῶ κοντά. Σᾶς ἔχει καρτέρι. Νὰ γυρίσετε 'πίσω γρήγορα!

— Ἀ! μοῦ ἔχει καρτέρι! Τὸν εἶδες;

— Ναί, Ὄρσ' Ἀντώνη· ἤμουν 'ξαπλωμένη 'ς τὴ φτέρη τότε ποῦ πέρασε. Ἐκύτταζε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ τὸ τηλεσκόπιον.

— Καὶ κατὰ ποῦ 'πήγαινε;

— Ἐρροβόλησε ἀπὸ 'κεῖ, ἀπὸ τὴ ῥάχη ποῦ 'πηγαίνετε σεῖς τώρα.

— Εὐχαριστῶ.

— Ὄρσ' Ἀντώνη, δὲν εἶναι καλλίτερα νὰ περιμείνετε τὸν θεῖόν μου; Δὲν θ' ἀργήσῃ, καὶ ὅταν αὐτὸς εἶναι μαζί σας, δὲν θὰ σᾶς πειράξῃ κανείς.

— Μὴ σὲ μέλῃ, Χιλί, δὲν χρειάζομαι τὸν θεῖόν σου.

— Ἂν θέλετε, πηγαίνω ἐγὼ ἐμπροστά.

— Ὄχι, ὄχι! εὐχαριστῶ.»

Κεντήσας δὲ τὸν ἵππον ὁ Ὄρσο κατηύθυνεν ἐν τάχει πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος ὑπὸ τοῦ κορασίου.

Τὸ πρῶτον καταλαβὸν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ αἴσθημα ἦτο παραφορὰ ἀλόγιστος, καὶ διενοήθη ὅτι ἀρίστη τῷ παρείχετο εὐκαιρία νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἄνανδρον ἐκεῖνον, ὅστις ῥαπισθεὶς ἁρμόζουσαν ἐκδίκησιν ἐνόμισε τὴν ἀκρωτηρίασιν ἵππου. Ἀλλ' ἔπειτα, ἐν ᾧ ἐπροχώρει, ἀναλογισθεὶς ὅτι εἶχε κάπως ἀναλάβῃ ὑποχρέωσίν τινα πρὸς τὸν νομάρχην, καὶ πρὸ πάντων φοβηθεὶς μὴ δὲν προφθάσῃ νὰ ἴδῃ τὴν μὶς Νέβιλ, μετέβαλε γνώμην καὶ σχεδὸν ηὐχήθη νὰ μὴ συναντήσῃ τὸν Ὀρλανδούτσιο. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἡ ἀνάμνησις τοῦ πατρός του, ἡ πρὸς τὸν ἵππον ὕβρις, αἱ ἀ-

Digitized by Google

πειλαὶ τῶν Βαρρικίνη ἀνερρίπισαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐβίαζον νὰ ἀναζητήσῃ τὸν ἐχθρόν, ὅπως προκαλέσας αὐτὸν τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ μονομαχήσῃ. Ὑπὸ τοιούτων ἀντιθέτων αἰσθημάτων κατεχόμενος, ἐξηκολούθει τὴν πορείαν του, ἀλλὰ μετὰ προφυλάξεως πλέον, ἐξετάζων τὰς λόχμας καὶ τοὺς φράκτας, καὶ ἐνίοτε μάλιστα ἀνακόπτων τὸν δρόμον, ὅπως ἀκροασθῇ τοὺς συγκεχυμένους ἤχους, τοὺς συνήθεις εἰς τὰς πεδιάδας. Μετὰ πορείαν δέκα λεπτῶν τῆς ὥρας, ἀφ' ὅτου ἀπεχωρίσθη τῆς μικρᾶς Χιλίνας (ἦτο δὲ τότε ἡ ἐνάτη περίπου πρὸ μεσημβρίας) ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν λόφου εἰς ἄκρον κατωφεροῦς. Ἡ ὁδὸς ἢ μᾶλλον ἡ σχεδὸν ἀπάτητος ἀτραπός, δι' ἧς ἐπορεύετο, ἔφερε διὰ μέσου *μακὶς* ἀρτίως πυρποληθέντος· ὅλον ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐκαλύπτετο ὑπὸ τέφρας ὑπολεύκου, καὶ τῇδε κἀκεῖσε δενδρία καί τινα μεγάλα δένδρα, ἄφυλλα, ἀπηνθρακωμένα ὑπὸ τοῦ πυρός, ὑψοῦντο ἀκόμη εἰ καὶ κατάξηρα. Ὁ βλέπων *μακὶς* κεκαυμένον νομίζει ὅτι εὑρίσκεται ἐν χώρᾳ τινὶ τῆς ἄρκτου ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ἡ δὲ ἀντίθεσις τῆς ξηρασίας τοῦ ἀποτεφρωθέντος μέρους πρὸς τὴν περικυκλοῦσαν αὐτὸ ἀφθονωτάτην φυτείαν, τὸ δεικνύει μᾶλλον γυμνὸν καὶ ἄχαρι. Ἀλλ' ἐκεῖ ὁ Ὄρσο ἓν μόνον πρᾶγμα ἔβλεπε, πρᾶγμα εἰς ὃ μεγίστην ἀπέδιδε σπουδαιότητα, ἕνεκα τῆς περιστάσεως, εἰς ἣν ἔτυχεν· ἕνεκα τῆς γυμνότητος τοῦ μέρους ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐνέδρα, ὁ δὲ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν φοβούμενος μὴ ἴδῃ προβάλλουσαν ἐκ λόχμης τινὸς τὴν κάνναν τουφεκίου σημαδεύοντος αὐτὸν κατάστηθα, θεωρεῖ ὡς ὄασιν πάντα ἐπίπεδον τόπον, ἔνθα οὐδὲν ἐκπροσθεῖ εἰς τὴν ὅρασιν. Μετὰ τὸ κεκαυμένον μακὶς ἦσαν χωράφια, πεφραγμένα κατὰ τὴν ἐγχώριον συνήθειαν, διὰ τοίχων ἐκ ξηρολιθίου. Ἡ ἀτραπὸς διήρχετο διὰ μέσου τῶν φραγμῶν τούτων, ἕνεκα δὲ παμμεγέθων καστανεῶν, ἀτάκτως καὶ ἀκανονίστως πεφυτευμένων ἐφαίνοντο μακρόθεν οἱ ἀγροὶ ὡς δάσος.

Ἕνεκα τοῦ κατωφεροῦς τῆς ὁδοῦ ἀναγκασθεὶς νὰ καταβῇ τοῦ ἵππου, ὁ Ὄρσο ἀφῆκε τὰς ἡνίας εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ζῴου καὶ κατήρχετο δρομαίως, ὀλισθαίνων ἐπὶ τῆς τέφρας· εὑρίσκετο δ' εἴκοσι βήματα μόλις μακρὰν ἑνὸς τῶν λιθίνων ἐκείνων τοίχων, πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ κειμένου, ὅτε εἶδεν ἀκριβῶς ἀντικρὺ αὐτοῦ, πρῶτον μὲν κάνναν τουφεκίου καὶ ἔπειτα κεφαλὴν ἀνθρώπου ὑπερέχουσαν τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχου. Τὸ τουφέκιον ἐχαμήλωσε καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Ὀρλανδούτσιο, ἑτοιμαζόμενον νὰ πυροβολήσῃ. Ἐν ἀκαρεῖ ὁ Ὄρσο παρεσκευάσθη εἰς ἄμυναν, ἀμφότεροι δὲ σημαδεύοντες ἀλλήλους ἐκυττάχθησαν ἐπί τινα δευτερόλεπτα, αἰσθανόμενοι τὴν ἀλγεινὴν ἐκείνην συγκίνησιν, ἡ ὁποία καταλαμβάνει καὶ τοῦ γενναιοτάτου τὴν ψυχήν, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ φονεύσῃ ἢ νὰ φονευθῇ.

«Ἄνανδρε καὶ ἄτιμε!» ἀνεφώνησεν ὁ Ὄρσο... Ἀλλὰ πρὶν ἀποτελειώσῃ τὸν λόγον του εἶδε τὴν λάμψιν τοῦ τουφεκίου τοῦ Ὀρλανδούτσιο, καὶ σχεδὸν ταὐτοχρόνως δεύτερος πυροβολισμὸς ἠκούσθη ἀριστερόθεν ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς ἀτραποῦ, ῥιφθεὶς ὑπὸ ἀνδρός, ὃν δὲν εἶχεν ἴδῃ ἀκόμη καὶ ὅστις ἐσημάδευσεν αὐτόν, ἐνεδρεύων ὄπισθεν ἄλλου τοίχου. Ἀμφότεραι αἱ σφαῖραι τὸν ἐπέτυχον· καὶ ἡ μὲν τοῦ Ὀρλανδούτσιο διεπέρασε τὸν ἀριστερὸν βραχίονά του, ὃν προέβαλλε σημαδεύων· ἡ δ' ἄλλη τὸν ἐπέτυχεν εἰς τὸ στῆθος καὶ ἔσχισε τὸ ἔνδυμά του, ἀλλ' εὐτυχῶς προσκρούσασα εἰς τὴν λεπίδα τοῦ ἐγχειριδίου του ἐπήνεγκεν ἐλαφρὰν μόνον πληγήν. Ὁ ἀριστερὸς βραχίων τοῦ Ὄρσο κατέπεσεν ἀδρανὴς ἐπὶ τοῦ σκέλους, καὶ ἡ κάννα τοῦ τουφεκίου του ἐχαμήλωσε πρὸς στιγμήν· ἀλλὰ παρευθὺς τὴν ἀνεσήκωσε καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς μόνον βαστάσας τὸ ὅπλον ἐπυροβόλησε τὸν Ὀρλανδούτσιο. Ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐχθροῦ του, ἧς μόνον τὸ ἄνω μέρος μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν ἐφαίνετο, ἐξηφανίσθη ὄπισθεν τοῦ τοίχου· στραφεὶς δὲ τότε πρὸς ἀριστερὰ ὁ Ὄρσο ἐκένωσε καὶ τὴν ἑτέραν κάνναν κατ' ἀνδρός, οὗ τὸ σῶμα μόλις διεκρίνετο ἐν μέσῳ καπνοῦ. Καὶ ὁ ἄλλος ἐκεῖνος ἐγένετο ἀμέσως ἄφαντος. Οἱ τέσσαρες πυροβολισμοὶ ἐρρίφθησαν ἀλλεπάλληλοι μετὰ ταχύτητος ἀπιστεύτου, σχεδὸν ταχύτερον καὶ τῶν πυρῶν οὐλαμοῦ στρατιωτῶν, στιχηδὸν πυροβολούντος. Μετὰ τὸν δεύτερον πυροβολισμὸν τοῦ Ὄρσο ἐπεκράτησε σιγὴ ἄκρα. Ὁ καπνὸς τοῦ ὅπλου του ἀνήρχετο βραδέως πρὸς τὰ ἄνω, οὐδεμία δὲ κίνησις ἐγίνετο ὄπισθεν τοῦ τοίχου, οὐδ' ὁ ἐλάχιστος ἠκούετο θόρυβος... Ἂν μὴ ᾐσθάνετο τὸν πόνον τῶν τραυμάτων ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐκεῖνοι, οὓς ἐπυροβόλησεν, ἦσαν πλάσματα τῆς φαντασίας του.

Φρονῶν ὅτι οἱ ἐχθροί του ἔμελλον καὶ αὖθις νὰ πυροβολήσωσι κατ' αὐτοῦ, ὁ Ὄρσο ἔσπευσε νὰ προφυλαχθῇ ὄπισθεν ἑνὸς τῶν κεκαυμένων δένδρων. Καλύψας δ' οὕτω τὸ σῶμα, ἐστήριξε τὸ τουφέκιον μεταξὺ τῶν γονάτων καὶ ἐγέμισεν αὐτὸ ταχέως. Ἀλλ' ᾐσθάνετο δριμύτατον πόνον ἐν τῷ ἀριστερῷ βραχίονι ὡς νὰ ἐβάσταζε μέγιστον βάρος. Δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ ἐννοήσῃ τί ἀπέγειναν οἱ ἐχθροί του. Ἂν ἔφευγον, ἂν εἶχον τραυματισθῆ, θὰ ἤκουε βεβαίως κρότον, θὰ διέβλεπε κίνημά τι διὰ μέσου τοῦ φυλλώματος. Εἶχον ἄρα φονευθῆ, ἢ μᾶλλον, ἀσφαλῶς καλυπτόμενοι ὑπὸ τοῦ τοίχου, ἀνέμενον τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν πυροβολήσωσι καὶ δεύτερον; Ἐν τοιαύτῃ ἀμηχανίᾳ ὢν καὶ αἰσθανόμενος ἐκλειπούσας τὰς δυνάμεις του, ἔκλινεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ δεξιὸν γόνυ καὶ στηρίξας τὸν τετραυματισμένον βραχίονα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ, ἐστερέωσε τὸ ὅπλον του ἐπὶ κλάδου τινὸς προεξέχοντος ἐν τῷ κορμῷ τοῦ

Digitized by Google

κεκαυμένου δένδρου· καὶ οὕτω τὸν μὲν δάκτυλον ἐπὶ τῆς σκανδάλης, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἔχων ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ προσέχων ν' ἀκούσῃ καὶ τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, ἔμεινεν ἀκίνητος ἐπί τινα λεπτὰ τῆς ὥρας, τὰ ὁποῖα τῷ ἐφάνησαν αἰὼν ὁλόκληρος. Ἐπὶ τέλους ὄπισθεν αὐτοῦ ἀπὸ πολλῆς ἀποστάσεως ἠκούσθη κραυγή τις, καὶ μετ' ὀλίγον κύων κατελθὼν ταχὺς ὡς βέλος τὴν κλιτὺν τοῦ λόφου, ἐστάθη πλησίον του, σείων τὴν οὐράν. Ἦτο δ' αὐτὸς ὁ Μπροῦσκος, ὁ μαθητὴς καὶ σύντροφος τῶν φυγοδίκων, προμηνύων βεβαίως τὴν ἔλευσιν τοῦ κυρίου του· καὶ οὐδέποτε καὶ τοῦ ἐντιμοτάτου ἀνδρὸς ἀνέμεινέ τις τὴν ἔλευσιν μετὰ πλείονος ἀνυπομονησίας, παρ' ὅσην ᾐσθάνετο ἀναμένων τὸν φυγόδικον ὁ Ὄρσο. Ὁ δὲ κύων, ἀνησύχως ὀσφραινόμενος, ἔτρεξε πρὸς τὸν πλησιαίτατον φραγμόν, τὸ ῥύγχος ἔχων ὑψωμένον. Αἴφνης ὑπόκωφον ἀφεὶς ὑλακήν, ὑπερεπήδησε δι' ἑνὸς ἅλματος τὸν τοῖχον καὶ σχεδὸν παραχρῆμα ἀνεφάνη εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, ὁπόθεν ἐκύτταξεν ἀτενῶς τὸν Ὄρσο, δηλῶν διὰ τοῦ βλέμματος ἀπορίαν, τόσον σαφῶς, ὅσον δύναταί ποτε κύων νὰ πράξῃ τοῦτο· ἔπειτα καὶ πάλιν ὀσφραινόμενος ἔτρεξε πρὸς τὸν ἄλλον φραγμόν, ὑπερπηδήσας καὶ ἐκεῖ τὸν τοῖχον. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς δευτερολέπτου ἀνεφάνη καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχου, τὴν αὐτὴν δεικνύων ἀνησυχίαν καὶ ἔκπληξιν· ἐπὶ τέλους ἐπήδησε χαμαί, καὶ τὴν οὐρὰν μεταξὺ τῶν σκελῶν ἔχων, καὶ πάντοτε κυττάζων τὸν Ὄρσο, ἀπεμακρύνθη βραδέως αὐτοῦ διὰ πλαγίας κινήσεως μέχρις ἱκανῆς ἀποστάσεως. Τότε δὲ τρέχων δρομαίως ἀνῆλθεν εἰς τὴν ῥάχιν μετὰ τῆς αὐτῆς σχεδὸν ταχύτητος μεθ' ἧς εἶχε κατέλθῃ, σπεύδων νὰ φθάσῃ τὸν κύριόν του, ὅστις ἤρχετο ἐν μεγίστῃ σπουδῇ πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος τὰς ἀνωμαλίας τῆς ὁδοῦ.

«Ἐδῶ, Βράνδο! ἐκραύγαζεν ὁ Ὄρσο, ἅμα ἐνόμισεν ὅτι ἡ φωνή του ἦτο ἀκουστή.

— Ὤ! Ὄρσ' Ἀντώνη! σᾶς ἐλάβωσαν! ἠρώτησεν ὁ Βρανδολάτσο καὶ ἔδραμεν ἀσθμαίνων πρὸς αὐτόν. Εἰς τὸ στῆθος ἢ εἰς τὰ ἄκρα;..

— Εἰς τὸ χέρι.

—Εἰς τὸ χέρι; δὲν εἶναι τίποτε. Καὶ ὁ ἄλλος;

— Ὑποθέτω πῶς τὸν ἐκτύπησα.»

Ὁ Βρανδολάτσο, ἀκολουθῶν τὸν κύνα του ἔτρεξεν πρὸς τὸν πλησιαίτατον φραγμόν, καὶ ἔκυψε διὰ νὰ ἴδῃ τὰ ὄπισθεν τοῦ τοίχου. Ἐκεῖ δὲ ἀποκαλύψας τὴν κεφαλήν;

«Προσκυνῶ τὸν κύριον Ὀρλανδούτσιο!» εἶπε. Εἶτα δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν Ὄρσο ἐχαιρέτισε καὶ ἐκεῖνον σοβαρῶς· «Ὡς τόσον, καλὰ τὸν ἐσυγυρίσατε, εἶπε.

— Ζῇ ἀκόμη; ἠρώτησεν ὁ Ὄρσο, μόλις ἀναπνέων.

— Αἲ δά! αὐτὸ μόνον ἔλειπε· δὲν 'μπόρεσε νὰ βαστάξῃ ἀπὸ τὴν λύπην του, ποῦ εἶδε καὶ τοῦ κόλλησες τέτοια σφαῖρα μέσ' 'ς τὸ 'μάτι. Βρὲ ποῦ νὰ πάρῃ ἡ ὀργή, τί τρῦπα εἶναι αὐτή! Ὡραῖον τουφέκι, μὰ τὴν πίστι μου! Εἶδες πῶς τραβᾷ τὸ ἀναθεματισμένο! Σοῦ κάνει τὸ κεφάλι κόσκινο, ὡς ποῦ νὰ εἰπῇς νερό! Νὰ σᾶς εἰπῶ, Ὄρσ' Ἀντώνη· ἅμα τὴν πρώτην φορὰν ἄκουσα πίφ! πίφ! εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου: Ὢ ποῦ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! ἐξεκάμπισαν τὸν ὑπολοχαγόν μου. Ὕστερα ὅμως ἀκούω μπούμ! μπούμ! Νά, λέγω, καὶ τοῦ ἀγγλικοῦ τουφεκιοῦ ἡ λαλιά· δίνει τὴν ἀπόκρισι... Μπᾶ! Μπροῦσκο, τί με θέλεις πάλιν;»

Ὁ κύων ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸν ἄλλον φραγμόν. «Μὲ συμπάθειο! ἀνεφώνησεν ὁ Βρανδολάτσο ἔκθαμβος. Διπλῆ ῥηξιά! ἄλλο πάλι ξαφνικὸ τοῦτο! Τί ἀνάθεμα! φαίνεται πῶς εἶναι πολὺ ἀκριβὸ τὸ μπαρούτι, ἀφ' οὗ κάνετε τόση οἰκονομία.

— Τί τρέχει, δι' ὄνομα Θεοῦ; ἠρώτησεν ὁ Ὄρσο.

— Ἔλα δά, μὴν κάνετε τὸ μισοκακόμοιρο, κύριε ὑπολοχαγέ! Πετᾶτε χάμω τὸ κυνήγι, καὶ θέλετε οἱ ἄλλοι νὰ τὸ μαζέψουν... Ὡς τόσο ὡραῖα φροῦττα θὰ τοῦ κουβαλήσουν σήμερα 'ς τὸ τραπέζι του, τοῦ γέρω δικηγόρου. Ἂν ἀγαπᾷ σφαχτά, ὁρίστε ὅσα θέλει... Καὶ τώρα ποῖος διάβολος θὰ τὸν κληρονομήσῃ;

— Τί; καὶ ὁ Βινκεντέλλος ἐσκοτώθη!

— Καὶ αὐτὸς 'πάει μὲ τοὺς πολλούς. Ζωὴ 'σὲ λόγου μας! 1) Ἔχετε ἀλήθεια αὐτὸ τὸ καλόν, πῶς δὲν τοὺς βασανίζετε. Κοπιάστε λοιπὸν νὰ ἰδῆτε τὸν Βινκεντέλλο· εἶνε ἀκόμη γονατιστός, μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένον εἰς τὸν τοῖχο· φαίνεται 'σὰν νὰ κοιμᾶται· ἐδῶ εἶναι ποῦ ταιριάζει νὰ εἰπῇ κανείς, πῶς κοιμᾶται «ὕπνον μολυβένιον.» Ὢ τὸν κακομοίρη!»

Ὁ Ὄρσο ἀπέστρεψε μετὰ φρίκης τὴν κεφαλήν. «Εἶσαι βέβαιος, πῶς εἶναι σκοτωμένος;

— Εἶσθε 'σὰν τὸν Σαμπιέρον τὸν Κορσικανὸν ποῦ τὴν ἔδινε πάντα μία καὶ καλή. Ἰδέτε ἐδῶ ... νά, εἰς τὸ στῆθος, ἀριστερά... ἀπαράλλακτα ὅπως ἐβαρέθηκε ὁ Βιγκιλεόνε εἰς τὸ Βατερλῶ. Βάζω στοίχημα πῶς τὸ βόλι εἶναι κοντὰ 'ς τὴν καρδιά. Διπλῆ ῥηξιά!... Ἄ! ἐγὼ δὲν θὰ ξαναρρήξω πλέον τουφέκι..... Δύο τουφεκιαῖς, δύο σκοτωμένοι!... Ἕνα βόλι σ' τὸν καθένα... καὶ οἱ δύο ἀδελφοί! Ἂν εἶχε τρεῖς κάνναις τὸ τουφέκι θὰ πήγαινε καὶ ὁ μπαμπᾶς τους.... Ἄλλην φορὰν θὰ διορθωθῇ ἡ ἔλλειψις... Τί τουφεκιαῖς ἦταν αὐταῖς, Ὄρσ' Ἀντώνη!... καὶ ὅταν συλλογίζωμαι πῶς ἐγὼ ὁ κακότυχος ποτὲ δὲν θὰ τὸ κατορθώσω μὲ δύο τουφεκιαῖς νὰ φάω δύο χωροφύλακας!»

1) Salute a noi! Λέγεται συνήθως κατ' εὐφημίαν, ὁσάκις ἀναφέρεται ἡ λέξις θάνατος.

Digitized by Google

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἔλεγεν, ὁ φυγόδικος ἐξήταζε καὶ τὸν βραχίονα τοῦ Ὄρσο, σχίσας τὴν χειρίδα του διὰ μαχαιρίου.

« Δὲν εἶναι τίποτε, εἶπεν. Αὐτὴ ἡ ῥεδιγκότα θὰ βαλῃ 'σὲ μπελᾶ τὴν κυρὰ Κολόμβαν, γιὰ νὰ τὴν διορθώσῃ... Μπᾶ! τί βλέπω; αὐτὸ τὸ σχίσιμο 'ς τὸ στῆθος;... Δὲν ἐμπῆκε τίποτε ἀπὸ 'δῶ; Ὄχι βέβαια, γιατὶ ἂν ἦταν τίποτε δὲν θὰ ἐστέκεσθε τόσον ζωηρός... Γιὰ νὰ ἰδοῦμε ὅμως· προσπαθήσετε νὰ κινήσετε τὰ δάκτυλά σας... σᾶς πονεῖ ποῦ σᾶς δαγκάνω τὸ μικρὸ δάκτυλο; ... Ὄχι τόσο;... ἂς ἦναι, δὲν πειράζει... Σταθῆτε νὰ 'βγάλω τὸ μαντῆλι καὶ τὸν λαιμοδέτη σας... Αὐτὴν τὴν ῥεδιγκότα ξεγράψατέ την πλέον!... Τί σᾶς ἦρθε, 'ς τὸ θεό σας, νὰ στολισθῆτε ἔτσι; Σὲ γάμο σᾶς εἶχαν καλεσμένο; ... Ἔλα, τραβῆξετε μιὰ ρουφηξιὰ κρασί... Δὲν μοῦ λέτε γιατὶ δὲν βαστᾶτε καὶ σεῖς κολοκύθα; Κορσικανὸς χωρὶς κολοκύθα γίνεται; » Ἔπειτα, ἐν ᾧ ἐποίει τοὺς ἐπιδέσμους, ἀνεφώνει·

« Διπλῆ ῥηξιά! καὶ οἱ δύο ξεροὶ κόκκαλο ! ... Γέλοια ποῦ θὰ τὰ κάμῃ ὁ παπᾶς, 'σὰν τὸ μάθῃ! ... Διπλῆ ῥηξιά! Ἆ, νὰ τέλος πάντων καὶ αὐτὴ ἡ χελωνίτσα ἡ Χιλίνα ».

Ὁ Ὄρσο δὲν ἀπεκρίνετο, ἀλλ' ἦτο ὠχρὸς ὡς πτῶμα καὶ ἔτρεμον ὅλα του τὰ μέλη.

« Χιλί, ἐφώναξεν ὁ Βρανδολάτσιο, 'πήγαινε νὰ κυττάξῃς ἐκεῖ 'πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο! Αἴ; » Τὸ κοράσιον διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ἀνερριχήθη εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἅμα ἰδὸν τὸν νεκρὸν τοῦ Ὀρλανδούτσιο ἔκαμε τὸν σταυρόν του.

« Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ φυγόδικος· σῦρε τώρα νὰ ἰδῇς καὶ ἐκεῖ πέρα. » Τὸ κοράσιον ἔκαμε καὶ πάλιν τὸν σταυρόν του.

« Τοῦ λόγου σου, θεῖε; ἠρώτησε μετὰ δειλίας.

— Ἐγώ; καὶ μήπως εἶμαι ἐγὼ πλέον ἄξιος διὰ τίποτε καθὼς κατήντησα; Χιλί, τὸ κατόρθωμα εἶναι τοῦ κυρίου· 'πήγαινε νὰ τὸν συγχαρῇς.

— Ἡ κυρὰ θὰ χαρῇ παραπολύ, εἶπεν ἡ Χιλίνα· θὰ λυπηθῇ ὅμως 'σὰν μάθῃ πῶς σᾶς ἐλάβωσαν, Ὄρσ' Ἀντώνη.

— Ἐμπρός, Ὄρσ' Ἀντώνη, εἶπεν ὁ φυγόδικος, ἀφ' οὗ ἐπεράτωσε τοὺς ἐπιδέσμους· νά, ἡ Χιλὶ ἔφερε τὸ ἄλογό σας. Καβαλλήσετε καὶ ἐλᾶτε μαζί μου εἰς τὸ μακὶς τῆς Στατζόνας. Ἐκεῖ τὸν ἔχω ἄξιον ὅποιον σᾶς εὕρῃ. Θά σας περιποιηθῶμεν ὅσον ἠμποροῦμεν καλλίτερα. Ὅταν φθάσωμεν εἰς τὸν σταυρὸν τῆς Ἁγίας Χριστίνας πρέπει νὰ ξεπεζεύσετε· δίνετε καὶ τὸ ἄλογο εἰς τὴν Χιλίνα, γιὰ νὰ 'πάῃ νὰ δώσῃ εἴδησιν 'ς τὴν κυρά· καὶ 'ς τὸ δρόμο τῆς λέγετε ὅτι παραγγελίας ἔχετε. Ἠμπορεῖτε νὰ εἰπῆτε ὅτι θέλετε τῆς μικρῆς, Ὄρσ' Ἀντώνη· κομμάτια νὰ τὴν κάμουν δὲν προδίδει τοὺς φίλους της. » Καὶ εἶτα μετὰ πολλῆς τρυφερότητος: « Χάσου ἀπ' ἐμπρός μου, βρωμοκόριτσο! εἶπεν· ἀφωρισμένη καὶ ἀναθεματισμένη νὰ ἦσαι, κακοῦργα! » Ὁ Βρανδολάτσο, δεισιδαίμων ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν φυγοδίκων, ἐφοβεῖτο μὴ βασκάνῃ τὰ παιδία, ἐπαινῶν ἢ εὐλογῶν αὐτά· διότι γνωστόν, ὅτι αἱ φέρουσαι τὴν Annocchiatura [1]) μυστηριώδεις δυνάμεις ἔχουσι τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ ἐκτελῶσιν ἀντιθέτως τὰς εὐχὰς ἡμῶν.

« Ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγω, Βράνδο; ἠρώτησεν ὁ Ὄρσο διὰ φωνῆς ἐκλειπούσης.

— Αἴ διάβολε! κάμετε σεῖς τὴν ἐκλογήν· εἰς τὴν φυλακὴν ἢ εἰς τὸ μακίς. Ἀλλ' οἱ Δέλλα Ῥέββια δὲν εἰξεύρουν τὸν δρόμον τῆς φυλακῆς Εἰς τὸ μακὶς λοιπόν, Ὄρσ' Ἀντώνη!

— Χαίρετε λοιπὸν διὰ παντὸς ὅλαι αἱ ἐλπίδες μου! ἀνεφώνησεν ἐπωδύνως ὁ τραυματίας.

— Αἱ ἐλπίδες; Τί ἀνάθεμα! ἐλπίζατε νὰ κάμετε περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ μὲ ἕνα δίκαννο τουφέκι;... Ἀλλὰ καλέ! πῶς διάβολο ἔκαμαν καὶ σᾶς ἐλάβωσαν; Ἑφτάψυχα γατιὰ ἦσαν;

— Αὐτοὶ ἔρρηξαν πρῶτοι, εἶπεν ὁ Ὄρσο.

— Ἆ, ἀλήθεια, τὸ ἐξέχασα... Πίφ! πίφ! μπούμ! μπούμ! ... Διπλῆ ῥηξιὰ καὶ μὲ τὸ ἕνα χέρι μόνο! [2]) Ἂν εὑρεθῇ κανεὶς νὰ κάμῃ καλλίτερο, ἐγὼ νὰ 'πάω νὰ πνιγῶ! Ἆ! τώρα ποῦ ἐκαβαλλικέψατε.... 'πηγαίνετε μιὰ στιγμὴ προτοῦ φύγωμεν νὰ 'δῆτε 'λίγο τὰ ἔργα σας... Δὲν εἶναι πρέπον νὰ φεύγῃ ἔτσι κανείς, χωρὶς νὰ ἀφίνῃ 'γειὰ τῆς συντροφιᾶς. »

Ὁ Ὄρσο ἐπτέρνισε τὸν ἵππον του· κατ' οὐδένα λόγον ἤθελε νὰ ἴδῃ τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἐφόνευσε.

« Νά σας εἰπῶ, Ὄρσ' Ἀντώνη, εἶπεν ὁ φυγόδικος, λαβὼν ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἵππον, θέλετε νὰ σᾶς 'μιλήσω ξάστερα; Ἔ λοιπόν, καὶ νὰ μή σας κακοφανῇ, τοὺς ἐλυπήθη ἡ ψυχή μου αὐτοὺς τοὺς κακόμοιρους τοὺς νέους. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συμπαθᾶτε... Τόσον ὡραῖοι... τόσον δυνατοί... τόσον νέοι!... Ὁ Ὀρλανδούτσιο ποῦ ἐκυνήγησα μαζί του τόσαις φοραῖς... Ἀντίπροχθὲς ἀκόμη μοῦ ἔδωκε ἕνα δέμα σιγάρα....Καὶ ὁ Βινκεντέλλο ποῦ ἦταν πάντοτε ξέννοιαστος καὶ γελαστός! Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι πῶς εἴχετε χρέος νὰ κάμετε ὅτι ἐκάμετε... καὶ ἔπειτα τὸ κτύπημα ἦτο τόσον ἐπιτυχημένο ποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς λέξι... Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶχα κάμμία ἔχθρα μ' αὐτούς.... Εἰξεύρω πῶς εἴχατε δίκαιον· ὅταν ἔχῃ κανεὶς ἕνα ἐχθρὸν πρέπει νὰ κυττάξῃ νὰ τὸν ξεκάμῃ... Οἱ Βαρρικίνη ὅμως ἦσαν παλαιὰ οἰκογένεια... Πάει καὶ αὐτὴ

[1]) Ἀκούσιος βασκανία, ἐπιφερομένη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ διὰ λόγων.

[2]) Ἂν τις δύσπιστος κυνηγὸς ὑπολάβῃ ἀπίθανον τὸ διπλοῦν κτύπημα τοῦ Δέλλα Ῥέββια, τὸν παρακαλῶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Σαρτέναν καὶ ἐκεῖ θὰ μάθῃ πῶς εἷς τῶν ἐγκριτοτάτων κατοίκων τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐλυτρώθη μόνος, εἰ καὶ τετραυματισμένος τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ἐκ παρομοίου ἂν μὴ μείζονος κινδύνου.

Digitized by Google

'ς τὴ δουλειά της!...καὶ μὲ διπλ ῥηξιά! νόστιμον ὡς τόσο κι' αὐτό!»

Τοιοῦτον ἐπιτάφιον τῶν Βαρρικίνη ἐκφωνῶν, ὁ Βρανδολάτσο ὡδήγει ἐν σπουδῇ τὸν Ὄρσο, τὴν Χιλίναν καὶ τὸν κύνα Μπροῦσκον εἰς τὸ μακὶς τῆς Στατσόνας.

ΙΗ'

Ἡ Κολόμβα ὀλίγον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ὄρσο μαθοῦσα ἀπὸ τοὺς κατασκόπους της, ὅτι οἱ Βαρρικίνη εὑρίσκοντο ἐν τοῖς ἀγροῖς, κατελήφθη ὑπὸ μεγίστης ἀνησυχίας. Περιήρχετο ἐν ταραχῇ τὴν οἰκίαν, τρέχουσα ἀπὸ τοῦ μαγειρείου εἰς τὰ δωμάτια, τὰ εὐτρεπιζόμενα πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων, οὐδὲν πράττουσα καὶ πολυάσχολος φαινομένη, καὶ ἀδιακόπως ἔστεκε παρατηροῦσα μήπως διίδῃ ἀσυνήθη τινὰ κίνησιν ἐν τῷ χωρίῳ. Περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν πρὸ μεσημβρίας ἔφθασεν εἰς Πετρανέραν συνοδία πολυάριθμος ἱππέων· ἦσαν δ' οὗτοι ὁ συνταγματάρχης μετὰ τῆς θυγατρός του, οἱ ὑπηρέται αὐτῶν καὶ ὁ ὁδηγός. Οἱ πρῶτοι λόγοι τῆς Κολόμβας, ὑποδεχομένης αὐτούς, ἦσαν· «Δὲν εἴδατε τὸν ἀδελφόν μου;» Ἔπειτα ἠρώτησε τὸν ὁδηγὸν διὰ τίνος ὁδοῦ ἦλθον καὶ τίνα ὥραν ἀνεχώρησαν. Ἐκ δὲ τῶν ἀποκρίσεων αὐτῶν ἠδυνάτει νὰ ἐννοήσῃ πῶς δὲν συνηντήθησαν καθ' ὁδόν.

«Ἴσως ὁ ἀδελφός σας θὰ ἐτράβηξεν ἀπὸ 'ψηλά, εἶπεν ὁ ὁδηγός· ἡμεῖς ἤλθομεν ἀπὸ τὸν κάτω δρόμον.»

Ἀλλ' ἡ Κολόμβα ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπανέλαβε τὰς ἐρωτήσεις. Εἰ καὶ τὴν ἔμφυτον γενναιότητα αὐτῆς ἐπηύξανεν ἡ ὑπερηφανία, ἧς ἕνεκα ἤθελε νὰ μὴ φανῇ μικρόψυχος ἐνώπιον ξένων, ὅμως ἠδυνάτει νὰ ἀποκρύψῃ τὴν ἀνησυχίαν της, καὶ μετὰ μικρὸν συνεμερίσθησαν ταύτην ὁ συνταγματάρχης καὶ πρὸ πάντων ἡ μὶς Λυδία, ἀφ' οὗ μάλιστα ἔμαθον παρὰ τῆς Κολόμβας ὅτι ἐματαιώθη ἡ πρὸς συνδιαλλαγὴν ἀπόπειρα. Ἡ μὶς Νέβιλ ἐταράσσετο, ἔλεγε νὰ ἀποστείλωσιν ἀνθρώπους εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὁ δὲ πατήρ της προέτεινε νὰ ἐπιβῇ καὶ πάλιν τοῦ ἵππου καὶ νὰ τρέξῃ μετὰ τοῦ ὁδηγοῦ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Ὄρσο. Οἱ φόβοι τῶν ὑπ' αὐτῆς φιλοξενουμένων ὑπέμνησαν εἰς τὴν Κολόμβαν τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ὡς οἰκοδέσποινα εἶχε. Προσεπάθησε νὰ φανῇ φαιδρά, ἐβίασε τὸν συνταγματάρχην νὰ καθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἔφερε πρὸς ἐξήγησιν τῆς βραδυπορίας τοῦ ἀδελφοῦ της πολλοὺς λόγους πιθανωτάτους, τοὺς ὁποίους ὅμως μετ' ὀλίγας στιγμὰς αὐτὴ ἡ ἰδία ἀνῄρει. Ὁ δὲ συνταγματάρχης συνειδὼς ὅτι καθῆκον εἶχε, καθὸ ἀνήρ, νὰ καθησυχάσῃ τὰς γυναῖκας, ἐξήγησε τὸ πρᾶγμα κατὰ τρόπον, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, φυσικώτατον.

«Στοιχηματίζω, εἶπεν, ὅτι ὁ Δέλλα Ῥέββια εὗρε 'ς τὸν δρόμον του κυνήγιον· ὁ πειρασμὸς τὸν παρέσυρε, καὶ ὕστερα ἀπὸ ὀλίγον θὰ τὸν ἰδοῦμε νὰ γυρίσῃ μὲ γεμᾶτον τὸ σακκίδιόν του. Ἀλήθεια! τώρα ἐνθυμοῦμαι! προσέθηκεν· ἀκούσαμεν εἰς τὸν δρόμον τέσσαρες τουφεκιαῖς· οἱ δύο ἦσαν δυνατώτεραις ἀπὸ ταῖς ἄλλαις καὶ εἶπα εἰς τὴν κόρην μου. Νὰ ἰδῇς ποῦ ἦναι ὁ Δέλλα Ῥέββια καὶ κυνηγῇ. Τέτοιον κρότον ἴσως μόνον τὸ τουφέκι μου ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ.»

Ἡ Κολόμβα ὠχρίασεν, ἡ δὲ Λυδία, μετὰ προσοχῆς παρατηροῦσα αὐτήν, ἐμάντευσεν ἀμέσως ὁποίας ὑπονοίας διήγειραν εἰς αὐτὴν οἱ λόγοι τοῦ συνταγματάρχου. Μετὰ βραχεῖαν σιγήν, ἡ Κολόμβα ἠρώτησε ἐναγωνίως, ἂν οἱ δύο δυνατώτεροι πυροβολισμοὶ ἠκούσθησαν πρὸ τῶν ἄλλων ἢ μετ' αὐτούς. Ἀλλ' οὔτε ὁ συνταγματάρχης, οὔτε ἡ θυγάτηρ του, οὔτε ὁ ὁδηγὸς προσέσχον πολὺ εἰς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἀντικείμενον.

Περὶ τὴν πρώτην ὥραν μ. μ., οὐδενὸς τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Κολόμβας ἐπανελθόντος ἔτι, καταβαλοῦσα αὐτὴ πολλοὺς ἀγῶνας, ὅπως μείνῃ ἀτάραχος, ἠνάγκασε τοὺς ξένους της νὰ καθήσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν· ἀλλὰ πλὴν τοῦ συνταγματάρχου, οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ φάγῃ. Ἅμα ἤκουε τὸν ἐλάχιστον θόρυβον ἐν τῇ πλατείᾳ, καὶ ἔτρεχεν ἡ Κολόμβα εἰς τὸ παράθυρον, ὁπόθεν ἐπανερχομένη περίλυπος ἐκάθητο. Προσεπάθει δὲ ἀδεξίως νὰ ἐξακολουθήσῃ μετὰ τῶν φίλων της ἀσήμαντον συνομιλίαν εἰς ἣν οὐδεὶς προσεῖχε, καὶ ἣν διέκοπτον μακρὰ διαλείμματα σιγῆς.

Αἴφνης ἠκούσθη καλπασμὸς ἵππου. «Ἆ! τώρα πλέον αὐτὸς εἶναι,» εἶπεν ἡ Κολόμβα ἐγερθεῖσα. Ἀλλ' ὡς εἶδε τὴν Χιλίναν ἀναβαίνουσαν τὸν ἵππον τοῦ Ὄρσο, «Πάει ὁ ἀδελφός μου!» ἀνεφώνησε, ῥήξασα σπαρακτικὴν κραυγήν.

Ἔπεσε τότε τὸ ποτήριον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ συνταγματάρχου, ἡ μὶς Νέβιλ ἀφῆκε γοερὰν κραυγήν, καὶ πάντες ἔδραμον εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας. Πρὶν ἢ καταβῇ τοῦ ἵππου ἡ Χιλίνα, ὡς πτερὸν τὴν ἥρπασεν ἡ Κολόμβα καὶ παρ' ὀλίγον τὴν ἔπνιγε, σφίγγουσα αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας της. Τὸ κοράσιον ἐνόησε τὸ τρομερὸν βλέμμα της καὶ πρῶτον εἶπε λόγον τὸν τοῦ χοροῦ ἐν τῷ Ὀθέλλῳ. «Ζῇ!» Ἡ Κολόμβα τὴν ἀπέλυσε τότε καὶ ἡ Χιλίνα ἐπήδησε κατὰ γῆς, ἐλαφρὰ ὡς γατάκιον.

«Οἱ ἄλλοι;» ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα διὰ φωνῆς βραγχώδους.

Ἡ Χιλίνα ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ διὰ τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ μέσου δακτύλου. Παραυτα δὲ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου τῆς Κολόμβας μετεβλήθη, τὴν νεκρικὴν ὠχρότητα διεδέχθη ζωηρὸν ἐρύθημα. Ἔρριψε βλέμμα φλογερὸν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Βαρρικίνη καὶ γελαστὴ εἶπε πρὸς τοὺς ξένους της: «Ἂς ἔμβωμεν νὰ πάρωμεν τὸν καφέ.»

Ἡ Ἶρις τῶν φυγοδίκων εἶχε πολλὰ νὰ διηγηθῇ. Ἡ δὲ εἰς κορσικανικὴν διάλεκτον ἀφήγησις αὐ-

Digitized by Google

της, ἣν ἡ μὲν Κολόμβα μετέγραψε προχείρως ἰταλιστί, καὶ μετ' αὐτὴν ἀγγλιστὶ ἡ μὶς Νέβιλ, προεκάλεσε πολλὰς βλασφημίας τοῦ συνταγματάρχου καὶ πολλοὺς στεναγμοὺς τῆς μὶς Λυδίας. Ἡ Κολόμβα ἤκουε ταύτην ἀταράχως κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ συνέστρεφε διὰ τῶν χειρῶν τόσον πολὺ τὸ διανθὲς χειρόμακτρον αὐτῆς, ὥστε ἐκινδύνευε νὰ τὸ κατασχίσῃ. Πεντάκις ἢ ἑξάκις διέκοψε τὸ κοράσιον, βιάζουσα αὐτὸ νὰ ἐπαναλάβῃ, ὅτι ὁ Βρανδολάτσο ἐθεώρει ἀκίνδυνον τὴν πληγήν, ἰδών, ὡς ἔλεγε, τόσας καὶ τόσας ὁμοίας πληγάς. Τελευταῖον ἡ Χιλίνα ἀνέφερεν, ὅτι ὁ Ὄρσο ἐζήτει ἐπιμόνως χάρτην διὰ νὰ γράψῃ, καὶ ὅτι παρήγγελλεν εἰς τὴν ἀδελφήν του νὰ ἱκετεύσῃ μίαν κυρίαν, ἡ ὁποία θὰ εὑρίσκετο ἴσως εἰς τὴν οἰκίαν των, νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ πρὶν λάβῃ ἐπιστολήν του. «Τοῦτο, προσέθηκε τὸ κοράσιον, τὸν ἐβασάνιζε περισσότερον ἀπὸ ὅλα· καὶ ὅταν ἐξεκίνησα μὲ ἐφώναξε καὶ μὲ ἐπροφώνησε νὰ μὴ λησμονήσω αὐτὴν τὴν παραγγελίαν. Τρεῖς φοραῖς μοῦ εἶπε τὰ ἴδια.» Ἀκούσασα τὴν παραγγελίαν ταύτην τοῦ ἀδελφοῦ της, ἡ Κολόμβα ἐμειδίασε καὶ ἔσφιγξε δυνατὰ τὴν χεῖρα τῆς Ἀγγλίδος, ἥτις ἔχυσεν ἄφθονα δάκρυα, καὶ δὲν ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἑρμηνεύσῃ εἰς τὸν πατέρα της τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς διηγήσεως.

«Ναί, νὰ μείνετε μαζί μου, ἀγαπητή μου φίλη, ἀνεφώνησεν ἡ Κολόμβα ἀσπασθεῖσα τὴν μὶς Νέβιλ, καὶ νὰ μᾶς βοηθήσετε.»

Εἶτα δ' ἐξαγαγοῦσα ἔκ τινος ἑρμαρίου πολλὰ παλαιὰ λινᾶ ὑφάσματα, ἤρχισε νὰ τὰ κόπτῃ καὶ νὰ ἑτοιμάζῃ ἐπιδέσμους καὶ μοτόν. Ὅστις δ' ἔβλεπε τοὺς στίλβοντας ὀφθαλμούς, τὸ πυρῶδες πρόσωπόν της, τὸ ἐκ περιτροπῆς σύννουν καὶ ἀπαθὲς ἦθος αὐτῆς, δυσκόλως θὰ διέκρινεν, ἂν ἐλυπεῖτο διὰ τὰς πληγὰς τοῦ ἀδελφοῦ, ἢ ἔχαιρε διὰ τὸν θάνατον τῶν ἐχθρῶν της. Ποτὲ μὲν προσφέρουσα καφὲν εἰς τὸν συνταγματάρχην ἐπῄνει αὐτὴ ἑαυτὴν διὰ τὴν ἐμπειρίαν της περὶ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ· ποτὲ δὲ δίδουσα λινᾶ εἰς τὴν μὶς Νέβιλ καὶ τὴν Χιλίναν παρώτρυνε ταύτας νὰ ῥάπτωσι τὰς λωρίδας καὶ νὰ τὰς διπλώνωσι· καὶ δὲν ἔπαυεν ἐρωτῶσα τὸ κοράσιον ἂν ᾐσθάνετο πολὺν πόνον ὁ Ὄρσο ἐκ τῆς πληγῆς του. Ἀδιαλείπτως δέ, διακόπτουσα τὴν ἐργασίαν της, ἔλεγε πρὸς τὸν συνταγματάρχην: «Δύο ἄνδρες τόσον ἐπιτήδειοι! τόσον φοβεροί!... Καὶ αὐτὸς μόνος, πληγωμένος, μὲ ἓν χέρι μόνον... νὰ τοὺς κάμῃ καλὰ καὶ τοὺς δύο. Τί γενναιότης, συνταγματάρχα! Δὲν εἶναι ἥρως; Ἆ μὶς Νέβιλ, τί εὐτυχία εἶναι νὰ ζῇ κανεὶς εἰς τόπον ἥσυχον, καθὼς εἶναι ἡ πατρίς σας!... Εἶμαι βεβαία, ὅτι δὲν ἐγνωρίσατε ἀκόμη καλὰ τὸν ἀδελφόν μου!.. Τὸ εἶπα ἐγώ: τὸ γεράκι θὰ ἁπλώσῃ τὰ φτερά του!... Σᾶς ἐγέλασεν ὁ ἥμερος τρόπος του... Διότι πλησίον σας, μὶς Νέβιλ... Ἆ! ἂν σᾶς ἔβλεπε ποῦ κοπιάζετε πρὸς χάριν του... Ταλαίπωρε Ὄρσο!»

Ἡ μὶς Λυδία οὔτε εἰργάζετο σχεδόν, οὔτε εἴξευρε τί νὰ ἀποκριθῇ, ἀμηχανοῦσα. Ὁ πατήρ της ἠρώτα διατί δὲν ἔσπευδον νὰ ὑποβάλωσι μήνυσιν εἰς τὰς ἀρχάς. Ἔκαμνε δὲ λόγον περὶ τῆς ἀνάγκης ἀνακριτικῆς ἐρεύνης ὑπὸ τοῦ *κόρονερ* καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων πραγμάτων, ἐπίσης ἀγνώστων ἐν Κορσικῇ. Ἐπὶ τέλους ἤθελε νὰ μάθῃ, ἂν ἡ ἔπαυλις τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου κυρίου Βρανδολάτσο, ὅστις ἐβοήθησε τὸν τραυματίαν, ἀπεῖχε πολὺ τῆς Πετρανέρας, καὶ ἂν δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ φίλου του.

Καὶ ἡ Κολόμβα ἀπεκρίνετο μετὰ τῆς συνήθους αὐτῇ ἀταραξίας, ὅτι ὁ Ὄρσο εὑρίσκετο ἐν τῷ *μακίς*· ὅτι τὸν περιεποιεῖτο φυγόδικος· ὅτι μεγάλως θὰ ἐκινδύνευεν, ἂν ἐπαρουσιάζετο προτοῦ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι εἶναι εὐμενεῖς αἱ διαθέσεις τοῦ νομάρχου καὶ τῶν δικαστῶν· καὶ τέλος ὅτι αὐτὴ θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἀδελφόν της λάθρα ἐπιτήδειος χειρουργός. «Πρὸ πάντων, κύριε συνταγματάρχα, ἔλεγε, νὰ ἐνθυμῆσθε καλά, ὅτι ἠκούσατε τέσσαρας πυροβολισμοὺς καὶ ὅτι εἴπατε πῶς ὁ Ὄρσο ἐπυροβόλησε τελευταῖος.» Ὁ συνταγματάρχης οὐδὲν ἐξ ὅλης τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐνόει, ἡ δὲ θυγάτηρ του ἄλλο δὲν ἔπραττε, παρὰ μόνον ἐστέναζε καὶ ἐσπόγγιζε τοὺς ὀφθαλμούς.

Περὶ τὴν δείλην ἐφάνη ἐρχομένη εἰς τὸ χωρίον πένθιμος συνοδία. Ἐκόμιζον εἰς τὸν δικηγόρον Βαρρικίνη τὰ πτώματα τῶν τέκνων του, φορτωμένα ἐπὶ δύο ἡμιόνων, ἃς ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ ὡδήγουν χωρικοί. Πλῆθος ὀπαδῶν καὶ ἀέργων ἠκολούθει τὴν θλιβερὰν πομπήν· μετ' αὐτῶν ἦσαν οἱ χωροφύλακες, οἵτινες πάντοτε φθάνουσι κατόπιν ἑορτῆς, καὶ ὁ δημαρχικὸς πάρεδρος, ὅστις ὑψῶν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔλεγεν ἀκαταπαύστως. «Τί θὰ εἰπῇ ὁ κύριος νομάρχης!» Γυναῖκές τινες, ἐν αἷς καὶ ἡ τροφὸς τοῦ Ὀρλανδούτσιο, ἔτιλλον τὴν κόμην καὶ ἐρρήγνυον ἀγρίας κραυγάς. Ἀλλ' οἱ κοπετοὶ αὐτῶν δὲν ἐνεποίουν τόσον ἀλγεινὴν αἴσθησιν, ὅσον τὸ ἄφωνον πένθος ἀνδρός, ὅστις ἐπέσυρε τὰ βλέμματα πάντων. Ἦτο δ' οὗτος ὁ δυστυχὴς πατήρ, ὅστις τρέχων ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον λείψανον ἀνήγειρε τὰς κεκονισμένας κεφαλάς, ἐφίλει τὰ πελιδνὰ χείλη, ὑπεβάσταζε τὰ ἀπεσκληρυμένα ὑπὸ τοῦ θανάτου μέλη των, ὡσεὶ ἤθελε νὰ προφυλάξῃ αὐτὰ ἀπὸ τῶν τιναγμῶν τοῦ δρόμου. Ἐνίοτε ἤνοιγε τὸ στόμα ἵνα λαλήσῃ, ἀλλ' οὔτε κραυγή, οὔτε λόγος ἐξήρχετο αὐτοῦ. Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων πάντοτε προσηλωμένους ἐπὶ τῶν νεκρῶν, προσέκοπτεν εἰς τοὺς λίθους, εἰς τὰ δένδρα, εἰς πᾶν τὸ προστυγχάνον ἐμπόδιον.

Digitized by Google

Οἱ θρῆνοι τῶν γυναικῶν καὶ αἱ βλασφημίαι τῶν ἀνδρῶν ἐδιπλασιάσθησαν, ὅτε ἡ συνοδία ἔφθασεν ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας τοῦ Ὅρσο. Ἐπειδὴ δὲ ῥεββιανικοί τινες ποιμένες ἐτόλμησαν νὰ ἐπευφημήσωσι θριαμβικῶς, ἡ ἀγανάκτησις τῶν ἀντιπάλων ἐκορυφώθη. «Ἐκδίκησιν! ἐκδίκησιν!» ἐκραύγασαν πολλοί. Ἐλιθοβόλησαν τὴν οἰκίαν, ἔρριψαν δὲ καὶ δύο πυροβολισμοὺς κατὰ τῶν παραθύρων τῆς αἰθούσης, ἔνθα εὑρίσκοντο ἡ Κολόμβα μετὰ τῶν ξένων της· αἱ σφαῖραι διεπέρασαν τὰ φύλλα τῶν παραθύρων καὶ σχίζαι ξύλων ἔπεσαν ἐπὶ τῆς τραπέζης, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐκάθηντο αἱ δύο γυναῖκες. Ἡ Λυδία ἀφῆκε κραυγὴν τρόμου, ὁ συνταγματάρχης ἥρπασεν ἓν τουφέκιον, ἡ δὲ Κολόμβα πρὶν προφθάσῃ οὗτος νὰ τὴν κρατήσῃ ὥρμησεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας καὶ τὴν ἤνοιξε μεθ' ὁρμῆς. Ἐκεῖ δὲ ὀρθία ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ κατωφλίου, προτείνασα τὰς χεῖρας, ὅπως καταρασθῇ τοὺς ἐχθρούς της:

« Ἄνανδροι! ἐκραύγασε· τουφεκίζετε γυναῖκας καὶ ξένους! Εἴσθε Κορσικανοί; Εἴσθε ἄνδρες; Ἄθλιοι, ὅπου μόνον νὰ δολοφονῆτε εἰξεύρετε! ἐμπρός, προχωρήσατε, ἂν τολμᾶτε! Εἶμαι μόνη, ὁ ἀδελφός μου λείπει μακράν. Σκοτώσατέ με, σκοτώσατε τοὺς ξένους μου. Εἴσθε ἄξιοι νὰ τὸ κάμετε αὐτό... Ἀλλὰ δὲν τολμᾶτε, δειλοί, δὲν τολμᾶτε! εἰξεύρετε ὅτι ἡμεῖς ἐκδικούμεθα. Πηγαίνετε, 'πηγαίνετε νὰ κλαύσητε ὡσὰν γυναῖκες, καὶ νὰ ἦσθε εὐχαριστημένοι ποῦ δὲν ζητοῦμεν καὶ ἄλλο αἷμα!»

Ἡ φωνὴ καὶ ἡ στάσις τῆς Κολόμβας εἶχόν τι τὸ ἐπίσημον καὶ φοβερόν· ἰδὸν αὐτὴν τὸ πλῆθος ὑπεχώρησεν ἔντρομον, ὡσεὶ ἔβλεπε κακοποιόν τινα μοῖραν, ἐξ ἐκείνων περὶ ὧν τρομακτικὰς ἱστορίας διηγοῦνται ἐν Κορσικῇ κατὰ τὰς χειμερινὰς νυκτερείας. Ὁ πάρεδρος, οἱ χωροφύλακες καί τινες γυναῖκες ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως παρέμβωσιν ἀναμέσον τῶν δύο διαμαχομένων μερίδων· διότι οἱ ῥεββιανικοὶ ποιμένες εἶχον ἑτοιμάσῃ τὰ ὅπλα των καὶ παρ' ὀλίγον θὰ ἐπήρχετο γενικὴ συμπλοκὴ ἐν τῇ πλατείᾳ. Ἀλλ' ἀμφότερα τὰ κόμματα ἐστεροῦντο ἀρχηγοῦ, οἱ δὲ Κορσικανοί, πειθαρχοῦντες καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς παραφοραῖς τῶν παθῶν των, σπανίως ἔρχονται εἰς χεῖρας ἐν ἀπουσίᾳ τῶν πρωτουργῶν τῶν ἐμφυλίων πολέμων αὐτῶν. Ἄλλως δὲ ἡ Κολόμβα, ἥτις ἕνεκα τῆς ἐπιτυχίας ἐγένετο μετριοπαθής, συνέσχε τὴν εὐάριθμον φρουρὰν τῆς οἰκίας της. «Ἀφήσατέ τους νὰ κλαύσωσιν οἱ δυστυχισμένοι! εἶπεν· ἀφήσατε τὸν γέροντα αὐτὸν νὰ πάρῃ τὴν σάρκα του. Τί θὰ μᾶς ὠφελήσῃ ὁ φόνος τῆς γραίας ἀλώπεκος, ἡ ὁποία δὲν ἔχει πλέον ὀδόντας διὰ νὰ δαγκάνῃ;—Γκιούδικε Βαρρικίνη! ἐνθυμήσου τὴν δευτέραν Αὐγούστου! ἐνθυμήσου τὸ αἱματωμένον σημειωματάριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμες μὲ τὸ χέρι σου τὴν πλαστογραφίαν. Ὁ πατέρας μου ἔγραψεν εἰς αὐτὸ τὸ χρέος σου· τὸ ἐπλήρωσαν τὰ παιδιά σου. Σοῦ δίδω ἐξόφλησιν, γέρον Βαρρικίνη!»

Συνάψασα δ' ἡ Κολόμβα ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς χεῖρας καὶ περιφρονητικῶς μειδιῶσα εἶδεν εἰσαγομένους τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἐχθρῶν της καὶ τὸ παρακολουθοῦν πλῆθος διαλυόμενον ἔπειτα βραδέως. Ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἐπανελθοῦσα εἰς τὸ ἑστιατόριον εἶπε πρὸς τὸν συνταγματάρχην.

«Σᾶς ζητῶ συγγνώμην διὰ τοὺς συμπολίτας μου, κύριε. Ποτὲ δὲν ἐπίστευα ὅτι Κορσικανοὶ θὰ ἐπυροβόλουν εἰς οἰκίαν, ὅπου εὑρίσκονται ξένοι· καὶ ἐντρέπομαι διὰ τὸν τόπον μου.»

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ
ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ὑπάρχουσι πολλοὶ εἰσέτι οἱ νομίζοντες, ὅτι ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη δὲν ἐξαρκεῖ νὰ ἑρμηνεύσῃ πάντα τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Οὔτε τὰ θαυμάσια αὐτῆς ἐργαλεῖα, οὔτε ἡ ἀψευδὴς μέθοδος, οὔτε τὰ ἀσφαλέστατα κριτήρια τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐξεταζομένης ἀληθείας εἶνε ἱκανὰ νὰ στερεώσωσι τὴν ἀπόλυτον αὐτῆς ἐπικράτειαν. Πολλοὶ ἰσχυρίζονται, ὅτι ἐν τῇ φύσει καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ συμβαίνουσι πολλάκις πράγματά τινα ἀνεπίδεκτα μὲν φυσικῆς ἐξηγήσεως, ὀφθαλμοφανῆ δὲ καὶ παραδοξότατα. Ταῦτα εἶνε τὰ λεγόμενα μυστηριώδη φαινόμενα, τὰ τῆς δεισιδαιμονίας ἢ τοῦ βασιλείου τῶν δαιμόνων, εἰς οὓς οὗτοι πιστεύουσιν ἔτι καὶ σήμερον. Σφάλλονται οἱ νομίζοντες, ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐφυγαδεύθησαν ὅλα τὰ φάσματα ἐκ πάσης γωνίας καὶ ἀποκρυφῆς. Ἡ ἱστορία ἀποδεικνύει, ὅτι ὁσάκις ἐπλήθυνεν ἡ γνῶσις τῆς φύσεως ἀνεφάνησαν πάλιν τὰ μυστηριώδη φαινόμενα, ὅπως ἡ τῷ φωτὶ παρακολουθοῦσα σκιά, οἱονεὶ ἐναντιούμενα πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιστήμην, ἥτις θέλει νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ καταμάθῃ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Οὕτως ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἐπιστημῶν, τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ ἕκτῃ ἑκατονταετηρίδι, ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐκαίοντο αἱ πυραὶ τῶν μαγισσῶν, αἵτινες ἐθανατοῦντο ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης περὶ αὐτῶν πεπλανημένης γνώμης. Δὲν παρῆλθε πολὺς ἤδη χρόνος, ὅτε ἔν τινι νεκροταφείῳ τῶν Παρισίων ἐτελοῦντο θαύματα, ἅτινα μόνον βασιλικὸν διάταγμα ἠδυνήθη νὰ καταπαύσῃ. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς φθινούσης ταύτης ἑκατονταετηρίδος μετὰ τῶν μεγάλων ἐφευρέσεων τῆς φυσικῆς ἐβλάστησεν ὁ καλούμενος ζωϊκὸς μαγνητισμὸς τοῦ Μεσμέρου, τουτέστι τὸ δόγμα περὶ τῆς μυστηριώδους ἐκείνης δυνάμεως,

Digitized by Google

ἥτις διήκει διὰ τοῦ σύμπαντος ἐπὶ χλευασμῷ τῆς ἐπιστήμης. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον κληρικός τις ἐθεράπευε πάσας τὰς νόσους φυγαδεύων ἐκ τοῦ σώματος τὸν διάβολον, ὁ δὲ διαβόητος πλάνος Καλιόστρος περιώδευε πᾶσαν τὴν Εὐρώπην φενακίζων καὶ καταγοητεύων οὐχὶ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τοὺς ἐλλογίμους καὶ τοὺς εὐπαιδεύτους. Καὶ σήμερον ἔτι, ὅτε ἡ φυσιολογία ἔλαβε μεγίστην ἐπίδοσιν καὶ ἔδρεψεν ἀμφιλαφεῖς καρποὺς ἀναφύονται οὐ μόνον τὰ ἀπηχήματα τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, ἀλλὰ καὶ δεινότερα τούτου, οἷον ὁ ἀνήκουστος κτύπος τῶν πνευμάτων, ἡ μετακίνησις τῶν τραπεζῶν, τὰ ὑπὸ τῶν ψυχῶν δῆθεν χαρασσόμενα γράμματα καὶ πᾶσα ἡ ἄλλη φασματολογία, δι' ἧς οἱ γόητες βουκολεῦσι τὸ πλῆθος ὡς οἱ κοινοὶ μαγγανευταί. Σήμερον ὀλίγον προσέχομεν εἰς ταῦτα· ἀλλὰ νέαι μωρίαι διαδέχονται ἀπαύστως τὰς παλαιάς. Ἡ δεισιδαιμονία ἀναφαίνεται κατὰ καιροὺς ἐπίτηδες ὡς χλεύη καὶ κατάγελως τῆς ἐπιστήμης καταφεύγουσα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν θρησκευτικὴν πίστιν ὡς εἰς πρόφραγμα· ὅτε ἡ εἰς τὰ ὑπερκόσμια πίστις κινδυνεύει ὑπὸ τῆς παιδείας, ἥτις εἶνε καρπὸς ἐπιστημονικῆς μαθήσεως, μάλιστα δὲ τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης, ἡ δεισιδαιμονία ἐμφανίζεται εὐθὺς ἵνα προσαγάγῃ νέας ἀποδείξεις ὑπὲρ ἐκείνης. Εἶνε ὅμως ἀναντίρρητον, ὅτι ἡ θρησκεία, ἡ μὴ ἔχουσα ἄλλα ἐρείσματα ἢ τὰ δεισιδαιμονικὰ τεκμήρια καταπίπτει καὶ διαρρέει. Ἡ δεισιδαιμονία εἶνε τὸ γελοῖον καὶ εἰδεχθὲς μυρμολύκειον τῆς πίστεως. Ἀμφότεραι δ' ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας τοῦτο τὸ κοινόν, ὅτι δέχονται ὡς δυνατὸν ἢ ὡς ὑπάρχον τι ὑπὲρ τὰ αἰσθητά, καὶ ἡ μὲν πίστις προσαρμόζει τὴν ἰδέαν τούτου πρὸς τὸν λόγον καὶ τὴν παιδείαν, ἡ δὲ δεισιδαιμονία διατείνεται ὅσα ἐναντιοῦνται πρὸς τὸν λόγον καὶ τὴν ἐπιστήμην.

Ἡ δεισιδαιμονία εἶνε ὁ δεινότατος πολέμιος τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης, ἥτις ὠφελεῖ τὰ μέγιστα τὴν ἀνθρωπότητα, ἀπαλλάττουσα αὐτὴν ἀπὸ φαντασιῶν προξενουσῶν οὐ μόνον τοὺς περὶ φασμάτων μύθους, ἀλλὰ καὶ στυγερωτάτας πράξεις, ὡς ἀπέδειξαν αἱ δίκαι τῶν μαγισσῶν. Πρέπει νὰ χαίρωμεν σήμερον, ὅτι ἡ δεισιδαιμονία χρησιμεύει ἡμῖν μᾶλλον ὡς τέρψις καὶ ψυχαγωγία ἢ ὡς φόβητρον τῶν ἀνθρώπων. Ὅ,τι ἕνεκα ταύτης εἶνε ἐν τῇ ἱστορίᾳ σκοτεινὸν καὶ ἀνεξήγητον σαφηνίζεται καὶ διαλευκαίνεται σήμερον ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ καταμάθωμεν πλεῖστα συμβάντα ἀξιομνημόνευτα καὶ ἀκατάληπτα εἰς τοὺς αὐτόπτας μάρτυρας αὐτῶν καὶ χρονογράφους. Δι' ὃ ἡ ἀλήθεια ἣν σήμερον εὑρίσκομεν, διαχέει τὸ φῶς αὐτῆς μέχρι τῶν παλαιοτάτων χρόνων. Ἀλλ' ἡ νῦν καλουμένη παιδεία δὲν προφυλάσσει πάντοτε ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀκρισίας. Ὅπως πάλαι, οὕτω καὶ σήμερον, ἄνδρες σοφοὶ καὶ δόκιμοι ἢ πιστεύουσιν ἔτι εἰς τὰς περὶ φασμάτων καὶ δαιμόνων διηγήσεις, ἢ ἰσχυρίζονται, ὅτι τὰ ὑπὲρ τὴν φύσιν φαινόμενα, ἐνδέχεται νὰ ἔχωσιν ὑπόστασιν· Δὲν λέγομεν περὶ τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν, ἀλλὰ περὶ τῆς δεισιδαιμονίας, τουτέστι περὶ τῆς πίστεως εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ συμβαίνοντα, ἅτινα εἶνε ἐπιδεκτικὰ ἐρεύνης, πίπτουσι δὲ ὑπὸ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν ἐναντίως πρὸς πάντας τοὺς γνωστοὺς νόμους τῆς φύσεως.

Ἡ δεισιδαιμονία ἔβλαψεν ἀείποτε τὴν θεωρητικὴν καὶ τὴν πρακτικὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀνθρώπου, διέφθειρε τὴν κρίσιν αὐτοῦ, διέστρεψε τὰ διανοήματα, ἀφήρεσε πᾶσαν στερεότητα καὶ ἀσφάλειαν ἐν τῷ βίῳ καὶ ἀντέτεινε τοσοῦτον ἰσχυρὰν ἀντίτασιν πρὸς τοὺς πειραθέντας νὰ ἐκριζώσωσιν αὐτήν, ὥστε δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἡ παιδεία καὶ ἡ μάθησις λαοῦ τινος μετρεῖται δι' οὗ μέτρου οὗτος κατεπάλαισε τὴν δεισιδαιμονίαν. Ἔνιοι λέγουσιν ὅτι τὸ μέτρον τοῦ πολιτισμοῦ εἶνε ἡ διάφορος τέχνη, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος πορίζεται τὸ ἀπαραίτητον πῦρ, διὰ τρίψεως τῶν ξύλων ἢ διὰ τοῦ πυρίτου λίθου καὶ τοῦ χάλυβος ἢ διὰ τῶν ξυλίνων πυρείων· ἔνιοι δὲ διατείνονται, ὅτι τὸ μέτρον αὐτοῦ εἶνε ἡ εἰς τὸν χρόνον περιαπτομένη τιμή, ἥτις εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον μεγάλη, ὅσῳ μᾶλλον δυνάμεθα νὰ πράξωμεν καὶ νὰ κατορθώσωμεν ἐν αὐτῷ. Ὁ χημικὸς Λεΐβιγ ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ σάπωνος εἶνε τὸ μέτρον τῆς παιδεύσεως λαοῦ τινος· ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες, ἂν καὶ πλύνονται ἀφειδῶς διὰ σάπωνος, εἶνε βεβαπτισμένοι ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ. Εἶνε πολὺ προτιμότερον νὰ καθαίρωμεν τὸν νοῦν παντὸς θολεροῦ νέφους καὶ καπνοῦ, πάσης πνιγηρᾶς ἀχλύος, ἥτις ἐπικαλύπτει τὸ φῶς τοῦ λόγου, ἢ ν' ἀποτρίβωμεν τὸν ῥύπον ἀπὸ τοῦ σώματος· μόνον δὲ ἡ τῆς φύσεως ἔρευνα δύναται νὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν μεγάλην ταύτην ὠφέλειαν.

Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐπιστημονικὸς νοῦς ἡ φύσις παρίσταται ὡς μυστηριώδης τις δύναμις ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις διὰ τῆς φαντασίας ἀποφαίνεται περὶ αὐτῆς αὐθαιρέτως καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν. Διὰ τοῦτο παρὰ πᾶσι τοῖς ἀγρίοις λαοῖς εὑρίσκομεν μωροτάτην δεισιδαιμονίαν, ὑφ' ἧς ῥυθμίζεται ἅπας αὐτῶν ὁ βίος. Καὶ αὗται αἱ ἰδέαι, ἐφ' αἷς ἐρείδεται ἡ μυθολογία τῶν ἐξημερωμένων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀναφέρονται πολυειδῶς εἰς φυσικὰ συμβάντα. Ὁ μῦθος εἶνε οὐ μόνον ἡ εἰκονικὴ παράστασις φυσικοῦ τινος συμβάντος, ἀλλὰ καὶ οἱονεὶ ἀπόπειρα πρὸς ἑρμηνείαν αὐτοῦ. Παράδειγμά τι δύναται νὰ σαφηνίσῃ τὸν λόγον. Ἐν τῇ Θεογονίᾳ τοῦ Ἡσιόδου ὁ χαλκοῦς ἄκμων πίπτει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐντὸς ἐννέα ἡμερῶν καὶ ἐννέα νυκτῶν. Εἶνε ἀναντίρρητον, ὅτι ἡ πτῶσις *ἀερολίθου* τινὸς ἐγέννησε τὸν μῦθον

Digitized by Google

τοῦτον, ἐν ᾧ αἱ ἐννέα ἡμέραι δηλοῦσι τὸ ἀμέτρητον μῆκος τοῦ οὐρανοῦ. Πόσον ὅμως ὑπερβαίνει τὴν καταμέτρησιν ταύτην τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ ὁ νῦν ἀστρονομικὸς ὑπολογισμός, καθ' ὃν τὸ φῶς ἀπλανοῦς τινος ἀστέρος ἀπαιτεῖ δέκα ἔτη καὶ ἐπέκεινα ἵνα περιέλθῃ εἰς ἡμᾶς! Ἡ μάχη τῶν Τιτάνων, οἵτινες ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ οὐρανοῦ διὰ λίθων, ἐγεννήθη ἐκ τοῦ θεάματος τῶν πολλαχοῦ κειμένων σποράδων πετρῶν· αὗται δὲ κατεκυλίσθησαν σήμερον ὑπὸ τοῦ διαβόλου, εἰς ὃν προσήπτετο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πᾶν ὅ,τι ἐφαίνετο ἀδύνατον εἰς τὸν ἄνθρωπον! Ἡ ἐπιστήμη ἠδυνήθη νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ κρύσταλλος, ὁ ἀπὸ τῶν παγετώνων τῶν παλαιοτάτων χρόνων, ἀποσπασθείς, γέμων λίθων καὶ ἐπιπλέων ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀείποτε παρωθούμενος, ἀπεκόμισε τοὺς ὄγκους τούτους ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκομεν αὐτοὺς σήμερον. Ὁ ἀετὸς εἶνε, ὡς γνωστόν, τὸ σημεῖον τοῦ Διός, φέρων εἰς τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ τὸν κεραυνόν, πρὸς δὲ εἶναι εἰσέτι τὸ σύμβολον μεγάλων βασιλείων. Γινώσκομεν, ὅτι ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ἰσχυρῶς πεπληρωμένῃ ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἐκρηγνυομένῃ ἐξερεύγεται ἠλεκτρικὸν φῶς ἐκ τοῦ στόματος καὶ ἐκ τῶν ὀνύχων τῶν πτηνῶν. Τοιαύτη τις παρατήρησις ἐγέννησεν ἀναμφιβόλως τὸν μῦθον τοῦτον. Ὁ δὲ λόγος περὶ Προμηθέως καταβιβάσαντος τὸ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐν κοίλῳ νάρθηκος εὐφλέκτου δηλοῖ εἰκονικῶς, ὅτι ὁ κεραυνὸς ἀνέφλεξέ ποτε ξηρὸν δένδρον ὅπως κατὰ τὸν Διόδωρον ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Ἥφαιστος ἔλαβε τὸ πῦρ ἐκ τοῦ κεραυνοῦ. Ὡσαύτως τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἔμπροσθεν τῆς Τροίας εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλήνων ῥιπτόμενα θανατηφόρα βέλη εἶναι αἱ φλογεραὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, αἵτινες καὶ τότε, ὡς σήμερον, προὐξένουν λοιμόν, ἴσως δυσεντερίαν. Ἡ πῦρ ἐξερευγομένη Αἴτνα καὶ ὁ τοὺς ἀνθρώπους φοβῶν ὑποχθόνιος κρότος ἐδήλουν τὸν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ αὐτοῦ ἐργαζόμενον Ἥφαιστον. Τὸ ἅρμα τοῦ Φαέθοντος ἔπεσέ ποτε ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς ἄνω Ἰταλίας καὶ κατέκαυσε πάντα. Ὁ Βέλκερ ἑρμηνεύει ἑλληνικόν τινα μῦθον λέγοντα, ὅτι φλόγες πυρὸς προεπορεύοντο τῶν πλοίων, διὰ τῶν Διοσκούρων, οἵτινες ἐφώτιζον αὐτὰ ἐπὶ τῶν ἱστῶν. Εἶνε δὲ ἀναντίρρητον, ὅτι ὁ μῦθος περὶ γένους τινὸς γιγάντων ἐγεννήθη ἐκ ψευδῶν παρατηρήσεων. Τὰ ὀρυκτὰ ὀστᾶ τῶν γιγαντιαίων θηρίων τῶν παλαιοτάτων χρόνων ἔν τε τῇ Ἀμερικῇ καὶ τῇ Εὐρώπῃ πάλαι καὶ νῦν ὑπελαμβάνοντο ὡς λείψανα ἀνθρώπων. Τὸ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ λεγόμενον πεδίον τῶν γιγάντων (Das Campo del gigantos) ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Βογότας ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτόθι εὑρισκομένων πολυπληθῶν λειψάνων τοῦ μαστόδοντος. Καθ' ὅλου δὲ ἡ περὶ γιγάντων ὑπόθεσις εἶνε ἄτοπος, διότι οἱ ἄνθρωποι τῶν παλαιοτάτων χρόνων ἐν ταῖς πλείσταις τῶν χωρῶν, ἔνθα εὑρίσκονται λείψανα αὐτῶν, ἦσαν μικρότεροι τῶν σήμερον. Ὡσαύτως δὲ οἱ δράκοντες καὶ τὰ δρακοντοειδῆ θηρία, ἅτινα μνημονεύονται ἐν τοῖς μύθοις, ἔλαβον ἀναμφιβόλως τὴν γένεσιν αὐτῶν ἐκ τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς ψευδοῦς ἐξηγήσεως ὀρυκτῶν σκελετῶν μεγάλων σαυρῶν.

Τίς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ, ὅτι αἱ ἐν Καυκάσῳ πηγαὶ τοῦ νάφθα δὲν ἦσαν ἡ αἰτία τῆς παρὰ Πέρσαις λατρείας τοῦ πυρός; Πολλὰ ὡσαύτως θαύματα τῆς Βίβλου ἐξηγοῦνται διὰ νέων παρατηρήσεων. Ἡ βροχὴ τοῦ μάννα τῶν Ἰσραηλιτῶν δηλοῖ τὴν ἀναβλάστησιν ἐδωδίμων κρομμύων, ἅτινα ὑπορύσσει ἐκ τοῦ ἐδάφους ἰσχυρὸς ὄμβρος. Ἡ εἰς τὰ θαύματα πίστις οὐδὲν ἄλλο εἶνε πολλάκις ἢ ἡ ἀκαταληψία παραδόξου τινὸς φυσικοῦ φαινομένου. Ὁ ἀπαίδευτος πιστεύει εἰς θαῦμα, ὅπερ ὁ πεπαιδευμένος ἐννοεῖ ὡς φυσικόν τι συμβάν. Ὅτε ὁ Μωϋσῆς ἔπληξε τὴν πέτραν κατὰ τὴν Γραφὴν ἐτρύπησε, νομίζομεν, ἀρτεσιανόν τι φρέαρ, διότι οἱ Γάλλοι ὀρύξαντές ποτε φρέατα ἐν τῇ ἀνατολικῇ Σαχάρᾳ, ἀνεκάλυψαν, ὅτι ἡ τέχνη αὕτη ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Ἐν τοῖς μύθοις τῶν βορείων λαῶν διαβοεῖται μεγάλως, ἐν δὲ τοῖς διηγήμασι τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Ἰαπώνων ἀπαντᾷ ὡσαύτως γιγαντιαῖόν τι πτηνόν, καλούμενον γρύψ, οὗτινος ὄνυχες ἐδεικνύοντό ποτε ἐν πολλαῖς ἐκκλησίαις τῆς Γερμανίας ὥς τι ἀξιομνημόνευτον. Τὰ κέρατα τοῦ ὀρυκτοῦ ῥινοκέρωτος, ἅτινα εὑρίσκονται ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἐνομίσθησαν μεγάλοι ὄνυχες πτηνοῦ ὅμοιοι πρὸς ἐκεῖνα. Οὐδὲν ὅμως μέγα ὄρνεον ὑπῆρξεν ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἐπὶ τῶν παλαιοτάτων χρόνων.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ

Παρέστην χθὲς μάρτυς γεγονότος τινὸς τὸ ὁποῖον μοὶ ἐνεποίησε μεγάλην ἐντύπωσιν. Ἴσως εἰς πολλοὺς φανῇ παράδοξον μᾶλλον ἢ συγκινητικόν· ἴσως μάλιστα θεωρηθῇ καὶ ὡς ἐνέχον ὑπερβολήν τινα. Τοῦτο δὲν τὸ ἐξετάζω· ἐγὼ συνεκινήθην ἐξ αὐτοῦ, δὲν προτίθεμαι δὲ νὰ τὸ κρίνω ἀλλ' ἁπλῶς νὰ τὸ ἀφηγηθῶ.

Εἶχον μεταβῇ νὰ διέλθω ἡμέρας τινὰς ἐκτὸς τῶν Παρισίων εἰς τὴν ἐξοχικὴν οἰκίαν ἑνὸς τῶν στενοτέρων φίλων μου. Ἡ οἰκία αὕτη εἶναι θελκτικωτάτη περιβαλλομένη ὑπὸ πολλῶν δένδρων φιλοξενούντων ποικίλα καὶ ἡδύλαλα πτηνά. Εἰς τὴν τράπεζαν καθήμεθα περὶ τοὺς δεκαπέντε ἢ δεκαέξ, οἱ δὲ συνδαιτυμόνες εἶναι μεγάλοι βιομήχανοι, ἀνώτεροι δικαστικοί, δικηγόροι καὶ καλλιτέχναι. Εἰς τούτους συμπεριλαμβάνεται καὶ οἰ-

Digitized by Google

κογένειά τις, πολὺ εὐαρεστήσασά με. Ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ συζύγου, τῆς συζύγου καὶ δεκατριετοῦς ἢ δεκατετραετοῦς παιδός. Ὁ σύζυγος εἶναι δικηγόρος, ὁμιλεῖ κάλλιστα, ὁμιλῶν δὲ δὲν ἀγορεύει ὡς ἐπὶ δικαστηρίῳ. Ἔχει καὶ ἄλλην τινὰ ἀξίαν δι' ἣν τὸν ἐκτιμῶ· ἀγαπᾷ τὴν σύζυγόν του συγχρόνως καὶ μὲ τὴν φλογερὰν ἀγάπην τοῦ πρώτου συζυγικοῦ μηνὸς καὶ μὲ τὴν ἤρεμον ἀγάπην δεκαπενταετοῦς συμβιώσεως.

Ἡ σύζυγός του εἶναι ἀξία τῆς ἀγάπης ταύτης. Εἶναι περικαλλεστάτη ἀκόμη, ἔχουσα ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, τῇ συμπεριφορᾷ, τῷ τρόπῳ τοῦ ὁμιλεῖν φυσικήν τινα ἁπλότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν ἀποτελοῦσαν παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἁβρὰν χάριν τῶν ἄλλων νέων γυναικῶν. Ἐνδύεται μετὰ πλείστης καλαισθησίας, ἀλλ' ἡ κομψότης τῆς ἀναβολῆς αὐτῆς λήγει ἀκριβῶς ὅπου ἀρχίζει ἡ φιλαρέσκεια. Διηγεῖται μετὰ πλείστης εὐφυΐας καὶ ζωηρότητος, ἀλλ' οὐδέποτε παρεκτρέπεται εἰς ἔκφρασίν τινα χυδαίαν ἢ ἀστειότητα ἀμφίβολον. Ἡ ὄψις αὐτῆς φαίνεται ἤρεμος· ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῶν μεγάλων σοβαρῶν της ὀφθαλμῶν, μαντεύεται, φαίνεται δύναμίς τις συγκινήσεως κατάλληλον περίστασιν ἀναμένουσα ὅπως ἐκραγῇ. Εἶναι ἀδύνατον ν' ἀγνοῇ ὅτι εἶναι ὡραία, ἀλλ' οὐδέποτε δεικνύει ὅτι τὸ γνωρίζει, διὰ τοῦτο δ' ἐμπνέει σεβασμόν.

Ἤρχισεν ἤδη ὁ μετὰ τῆς Γερμανίας πόλεμος τοῦ 1870, οἱ δ' ἄνδρες μεταβαίνουσι καθ' ἑκάστην μετὰ μεσημβρίαν εἰς Παρισίους ὅπως μάθωσιν εἰδήσεις, ἃς φέρουσι τὴν ἑσπέραν. Χθὲς περὶ ἕκτην ὥραν ὁ δικηγόρος δὲν ἐπανῆλθε. Τὸν περιμένομεν μέχρι τῆς ἕκτης, μέχρι τῆς ἑβδόμης, ἀλλὰ δὲν ἔρχεται· καθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν κατὰ παράκλησιν αὐτῆς τῆς συζύγου του, ἧς τὰ χείλη ἐλαφρῶς συσπώμενα μαρτυροῦσιν ἀνησυχίαν ἣν δὲν δύναται ν' ἀποκρύψῃ ὁλοσχερῶς. Τέλος τὴν ὀγδόην ὥραν, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐπίνομεν τὸν καφέν μας εἰς τὸν κῆπον ἔρχεται ὁ σύζυγος. Ἦτο συγχρόνως καταβεβλημένος, ὠχρὸς καὶ κατευχαριστημένος.

— Τί τρέχει; τί σοῦ συνέβη; τῷ εἶπεν ἡ σύζυγός του, τρέξασα πρὸς αὐτόν, μὲ τόνον φωνῆς καταδεικνύοντα πόση στοργὴ ἐκρύπτετο ὑπὸ τὴν ἤρεμον ἀξιοπρέπειαν τῆς γυναικὸς ἐκείνης.

— Μὴν ἀνησυχῆτε! μὴν ἀνησυχῆτε!... ἀπεκρίθη, διότι ὅλοι εἴχομεν ἐγερθῇ καὶ τὸν περιεκυκλώσαμεν· ὁ μικρὸς υἱός του εἶχε λάβει τὴν χεῖρά του καὶ τὴν ἐφίλει. Μὴν ἀνησυχεῖτε. Τίποτε κακὸν δὲν μου συνέβη, τίποτε δυσάρεστον, τοὐναντίον μάλιστα.

— Τοὐναντίον! πῶς;

— Ἰδού. Εἰς τὴν μίαν ἐπέρασα ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν Λέσχην· εἷς φίλος μου, εἷς πελάτης μου ἦτο εἰς τὸ παράθυρον· ἀναβαίνω ἐπάνω διὰ νὰ μάθω νέα, αἱ εἰδήσεις ἦσαν εὐχάριστοι καὶ ὅλοι ἦσαν φαιδροί. Ἡ χαρὰ ἐκείνη μ' ἐνθουσίασεν. Ἤρχισαν νὰ παίζουν· μὲ παρακαλοῦν, μὲ πιέζουν νὰ παίξω κ' ἐγώ· ὑποχωρῶ· ἀλλ' ἅμα ἐκάθησα, τί τύχη ἦτο ἐκείνη, πρωτοφανής, τρελλὴ τύχη! ἀδύνατον νὰ φύγω ἀπὸ τὴν θέσιν μου!... κερδίζω! κερδίζω! μετὰ πέντε ὥρας παιγνιδίου εἶχα ἐμπρός μου σαράντα χιλιάδας δραχμάς.

— Τί τύχη! φωνάζουν πανταχόθεν· τί τύχη!

— Ἐκέρδισες σαράντα χιλιάδες δραχμάς, πατέρα; ἀναφωνεῖ ὁ υἱὸς μετὰ χαρᾶς.

Ἐν τῇ συναυλίᾳ ἐκείνῃ τῶν συγχαρητηρίων μόνον τὴν φωνὴν τῆς συζύγου του δὲν ἤκουσα δι' ὃ ἐστράφην νὰ τὴν ἴδω· δάκρυ ἔτρεμεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Λαβοῦσα τότε τῆς χειρὸς τὸν σύζυγόν της·

— Ἔλα νὰ δειπνήσῃς, τῷ εἶπε, θὰ εἶσαι πολὺ κουρασμένος.

Καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι.

Νὰ τὸ ὁμολογήσω; τὸ δάκρυ ἐκεῖνο μοὶ ἀπήρεσε πολύ. Ὑπέθετον μὲν ὅτι τοιαύτη τύχη ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ τὴν κάμῃ νὰ κλαύσῃ, νὰ κλαύσῃ διὰ χρήματα, καὶ χρήματα κερδηθέντα εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον! Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκεῖνοι δὲν ἦσαν προωρισμένοι διὰ τοιαῦτα δάκρυα.

Ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης καὶ μετέβην, περίσκεπτος, νὰ καθήσω εἰς τὸ βάθος τοῦ κήπου, πλησίον μικροῦ ῥυακίου τρέχοντος διὰ μέσου πυκνῆς συστάδος δένδρων. Ἐκεῖ ἐκαθήμην ὀνειροπολῶν ἀπό τινων στιγμῶν, ὅτε ἤκουσα ὀπίσω μου κρότον βημάτων, ἔπειτα ἦχον φωνῶν, καὶ διὰ τῶν φύλλων διέκρινα τὸν δικηγόρον καὶ τὴν σύζυγόν του, οἵτινες ἐκάθησαν ἐπὶ ἑδωλίου εἰς τὴν ἀποχωρίζουσάν με ἀπ' αὐτῶν συστάδα. Συνδιελέγοντο ζωηρῶς καὶ ἐν συγκινήσει.

— Σὲ παρακαλῶ!... μὴ ἐξάπτεσαι... εἶναι τρέλλα αὐτὸ ποῦ λέγεις, τῇ ἔλεγεν ὁ σύζυγος.

— Πιθανόν, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀλλάξω γνώμην, ἀπήντησεν αὐτή.

— Ἔλα νὰ συζητήσωμεν λογικῶς τὸ πρᾶγμα.

— Εἰς μερικὰ πράγματα δὲν ὠφελεῖ ἡ λογική...

— Ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἴδιο κάμνει.

— Πιθανόν, ἀλλὰ σὺ δὲν εἶσαι ὡσὰν ὅλον τὸν κόσμον. Ἐπὶ τέλους τί θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ; αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μὲ πειράζει!

Καὶ ἤκουσα τὴν φωνήν της πνιγομένην εἰς δάκρυα.

— Εἰξεύρεις, ἐξηκολούθησε μετὰ συγκινήσεως, ὅτι δὲν εἶμαι φαντασιόπληκτος. Δὲν περιφρονῶ διόλου τὰ χρήματα καὶ ὅταν μοῦ φέρῃς τὴν ἀμοιβὴν τὴν ὁποίαν λαμβάνεις κατόπιν ἀπὸ μίαν δίκην τὴν ὁποίαν ὑπερησπίσθης καλὰ καὶ ἐκέρδισες, τὴν φυλάττω μὲ χαράν, μὲ ὑπερηφάνειαν. Ἀλλὰ διατί αἰσθάνομαι ἐντροπὴν δι' αὐτὰ τὰ

Digitized by Google

χρήματα; διατί;.. .Θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν; προσεῖπεν ἐντόνως. Αὐτὰ τὰ χρήματα μοῦ φαίνονται ὡς νὰ τὰ ἐσφετερίσθης!...

Ὁ σύζυγος διεμαρτυρήθη.

— Εἶμαι ὑπερβολική, ἔστω! τὸ παραδέχομαι! Ἀλλὰ δὲν εἰμπορῶ νὰ μὴ συλλογισθῶ ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα τὰ ὁποῖα ἐκέρδισες σὺ τὰ ἔχασεν εἷς ἄλλος· εἷς ἄλλος ὅστις εὑρίσκεται εἰς ἀπελπισίαν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐνῷ σὺ χαίρεις!.. Ἀλλὰ πρὸ πάντων συλλογίσου τὸν υἱόν μας!.. τὸν υἱόν μας, ὅστις παρὰ σοῦ ἔλαβεν ἕως τώρα παραδείγματα ἀφιλοκερδείας καὶ τιμῆς, καὶ ὅστις πρὸ ὀλίγου σὲ εἶδε νὰ εἰσέλθῃς ἐδῶ περιχαρὴς διότι ἐκέρδισες εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, καὶ ἤκουσε τοὺς ἄλλους ὅλους νὰ σὲ συγχαίρουν διὰ τὴν τύχην σου! Ποίαν ἐντύπωσιν θ' ἀφήσῃ εἰς τὴν ψυχήν του ἡ σκηνὴ αὐτή; Οὕτω λοιπὸν τὸ χειρότερον τῶν ἐλαττωμάτων, ἡ ἀγάπη τοῦ χαρτοπαιγνίου θὰ φυτευθῇ εἰς τὴν καρδίαν του· καὶ ἀπὸ ποῖον; Ἀπὸ σέ! ναί, ἀπὸ σέ! Πῶς θέλεις νὰ τῷ εἰπῶ καὶ πῶς θέλεις νὰ μὲ πιστεύσῃ ὅτι πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔκαμες σὺ εἶνε κακόν;... Ὤ! πῶς τὰς μισῶ τὰς κατηραμένας αὐτὰς σαράντα χιλιάδας δραχμῶν.

Ταῦτα εἰποῦσα ἠγέρθη καὶ ἀνεχώρησεν, οὗτος δὲ τὴν παρηκολούθησεν. Ἐγὼ ἔμεινα τεταραγμένος ἐξ ὅσων ἤκουσα, μετ' ὀλίγον δ' ἐπέστρεψα εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἦσαν ἤδη καὶ οἱ δύο ἐν αὐτῇ. Ὁ μὲν σύζυγος σύννους καὶ σιγηλός, ἡ δὲ σύζυγος ὠχρά, κύπτουσα ἐπὶ τοῦ ἐργοχείρου της. Ἔφθασαν αἱ ἑσπεριναὶ ἐφημερίδες, πλήρεις τῶν πρώτων εἰδήσεων τοῦ πολέμου, ἀναγράφουσαι νέας στρατολογίας, πατριωτικὰ δάνεια, εἰσφοράς, τὸν σχηματισμὸν φορητῶν νοσοκομείων ἐξ ἐθελοντῶν ἐπικούρων καὶ πάντα ἐν γένει τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ φρικώδους ἐκείνου πολέμου συμβάντα.

Εἷς τῶν νεωτέρων φίλων μας εἶπεν εἰς τὸν δικηγόρον:

— Τώρα πλέον ὅπου ἐκερδίσατε τὰς σαράντα χιλιάδας ἐλπίζω ὅτι θὰ μᾶς προσφέρετε ἓν λαμπρὸν καὶ πλουσιοπάροχον γεῦμα εἰς τὸ καλλίτερον ξενοδοχεῖον.

— Κ' ἐγὼ ἐλπίζω ὅτι θὰ προσφέρετε ὡραῖα κοσμήματα εἰς τὴν σύζυγόν σας, εἶπε νεαρά τις κυρία.

— Ὤχ, πατέρα, εἶπε τὸ παιδίον, πήγαινέ μας 'ς τὴν Ἑλβετία!..

Ὁ δικηγόρος δὲν ἀπήντησε. Τέλος μετὰ βραχεῖαν σιγήν, ἀπήντησε ψυχρῶς:

— Ὄχι! ἔκαμα ἄλλην χρῆσιν αὐτῶν τῶν χρημάτων.

— Ποίαν χρῆσιν;

— Τὰ στέλλω εἰς τὰ φορητὰ νοσοκομεῖα.

Ἡ σύζυγός του ἀνεπήδησε διὰ μιᾶς καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη. Πάντες ἀπέμειναν ἔκπληκτοι. Τὸ παιδίον παρετήρει τὸν πατέρα του μὴ ἐννοοῦν.

— Σ' ἐκπλήττει αὐτὸ ποῦ ἔκαμα; τῷ εἶπεν ὁ πατήρ του, ἄκουσε λοιπὸν νὰ σοῦ τὸ ἐξηγήσω. Ἕως τώρα ποτὲ δὲν ἐξώδευσα ἄλλα χρήματα παρὰ ὅσα ἐκέρδισα μὲ τὸν κόπον μου. Ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ χαρτοπαιγνίου χρήματα, εἶναι χρήματα κερδιζόμενα χωρὶς καμμίαν ἀξίαν τοῦ κερδίζοντος καὶ μὲ πολλὴν λύπην τοῦ χάνοντος. Δὲν τὰ θέλω αὐτὰ τὰ χρήματα.

Κυρία τις ἔκυψεν εἰς τὸ οὖς τῆς παρακαθημένης αὐτῇ καὶ τῇ εἶπε:

— Βάζω στοίχημα ὅτι ἡ γυναῖκά του τὸν παρεκίνησε νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν ἀνοησίαν.

Αὐτὴ εἶνε ἡ διήγησίς μου. Ἀγνοῶ ποίαν ἰδέαν θὰ σχηματίσῃ περὶ τῆς γυναικὸς ταύτης ὁ ἀναγνώστης, ἀλλ' εἰξεύρω ὅτι ἐγὼ θὰ ἤμην λίαν εὐτυχὴς ἔχων μητέρα, θυγατέρα, σύζυγον ἢ ἀδελφὴν ὁμοιάζουσαν πρὸς αὐτήν....

(Ern. Legouvé.)

ΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.

Ἀπαίσια πρό τινων ἡμερῶν ὁ τηλέγραφος διεβίβαζεν ἀγγέλματα ἐκ Λονδίνου. Ὁ ἀπειροπληθὴς ἄεργος ὄχλος τῆς μεγαλοπόλεως ἐμαίνετο, συνελθὼν δὲ εἰς συλλαλητήρια, ἐξεχύθη ἔπειτα εἰς τὰς ὁδούς, βοῶν, λιθοβολῶν, διαρπάζων καὶ καταστρέφων πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς ἀνισχύρου ἐξουσίας, φοβερὰ καταλείπων ἐξόπισθεν τῆς διαβάσεώς του ἴχνη. Ἡ κυβέρνησις πτοηθεῖσα ἔσπευσε νὰ λάβῃ μέτρα καταστολῆς ἅμα καὶ θεραπείας· ἀλλ' οὔτε ἡ καταστολὴ εἶνε εὐχερὴς ἄνευ τῆς χρήσεως βιαίων καὶ ἐπικινδύνων μέτρων, οὐδ' ἡ θεραπεία εὐεπίτευκτος ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ῥιζικὴ καὶ σαλεύσῃ ἐπομένως ἐκ βάθρων τοὺς ἰσχύοντας κοινωνικοὺς θεσμούς. Τὸ κοινωνικὸν ζήτημα, ὁ φοβερώτατος ἐχθρὸς τοῦ αἰῶνος, ὑφίσταται διαρκῶς πρὸ πάντων ἐν τῇ ἀχανεῖ μητροπόλει τοῦ ἀπεράντου βρετανικοῦ κράτους, χάρις εἰς τὰς ὑπαρχούσας αὐτόθι ἐξαιρετικὰς συνθήκας τοῦ βίου, χάρις εἰς τὴν κατάφωρον τερατώδη ἀντίθεσιν τοῦ ἀμυθήτου μὲν ἀλλ' οὐχὶ μεγάνορος πλούτου τῶν ὀλίγων καὶ τῆς ἐσχάτης πενίας τῶν πολλῶν, ἡ παραμικρὰ δὲ ἀφορμὴ προκαλεῖ ὀξυτάτας αὐτοῦ κρίσεις. Φόβος ἄρα ἐστὶ μὴ τὰ πρόσκαιρα μέτρα δὲν ἐπαρκέσωσι, νέα δὲ ὑποτροπὴ συνεπαγάγῃ πολλῷ ὀλεθριώτερα ἀποτελέσματα.

Αἱ στάσεις τοῦ ὄχλου τοῦ Λονδίνου διεκρίθησαν ἀνέκαθεν διὰ τὴν ἀγριότητά των, ὑποβοηθοῦσι δὲ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῶν τὰ ἀγγλικὰ ἔθιμα καὶ αὐτοὶ παραδόξως οἱ ἀγγλικοὶ νόμοι. Ἐν πρώτοις εἶνε γνωστὸν ὁποίας ἀπεριορίστου προστασίας ἀπολαύει ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ καὶ πόσον ὀκνεῖ καὶ

Digitized by Google

διστάζει ἡ ἐξουσία νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν βιαίων μέτρων πρὸς διάλυσιν ταραχωδῶν ὁμηγύρεων· ἀφ' ἑτέρου κατ' ἀρχαιοτάτας διατάξεις ἐν τῷ Ἄστει, τῇ ἀρχαιοτάτῃ δηλαδὴ πόλει, τῇ καρδίᾳ τῆς παμμεγίστης πρωτευούσης, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ στάθμευσις καὶ ἡ παρουσία στρατιωτικῆς δυνάμεως εἰμὴ τῇ ῥητῇ προσκλήσει τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς. Ὅθεν εὐνόητον ἀποβαίνει ὅτι οἱ ταραξίαι εὑρίσκουσι καιρὸν νὰ διενεργήσωσιν ἐν πάσῃ ἀνέσει σχεδὸν καὶ νὰ προπαρασκευάσωσι τὴν στάσιν, νὰ προκαλέσωσι συνάθροισιν, νὰ ἐξερεθίσωσι τὸ πλῆθος διὰ καταλλήλων ἀγορεύσεων· ἀφοῦ δὲ τὸ κίνημα λάβῃ τοιαύτας διαστάσεις, τὰ εὐάριθμα ἀστυνομικὰ ὄργανα, τὰ ἐπιτυχῶς ἀγωνιζόμενα ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσι κατὰ τῶν νυκτοκλεπτῶν καὶ τῶν βαλαντιοτόμων, ἀδυνατοῦσι βεβαίως ν' ἀντιταχθῶσι πρὸς τὸν ἀκράτητον χείμαρρον τοῦ ὠργισμένου πλήθους.

Μιᾶς ἰδίως στάσεως φοβερᾶς μνημονεύει μετὰ φρίκης ἡ ἱστορία γενομένης περὶ τὸ ἔτος 1775. Ἐβασίλευε τότε Γεώργιος ὁ Γ', γνωστὸς διὰ τὴν μακροτάτην αὐτοῦ βασιλείαν, μονάρχης ἀσθενοῦς χαρακτῆρος, ὅστις παθὼν τὰς φρένας διῆγε βίον μονήρη, ἀπρόσιτος ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων του. Οἱ καιροὶ ἦσαν τότε χαλεποί· δεινὴ πενία ἐμάστιζε τὸν λαὸν καὶ ἡ δυσαρέσκεια αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀναλγήτων κυβερνητῶν του ὁλονὲν ἐκορυφοῦτο. Συνέπεσε τότε θρησκομανής τις καὶ παράφορος λόρδος, Γόρδων λεγόμενος, νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἐκινδύνευε τὸ θρήσκευμα τῶν διαμαρτυρομένων ἕνεκα τῶν πρὸς τὸν παπισμὸν τάσεων τῆς αὐλῆς. Ἤρκεσεν ὁ σπινθὴρ οὗτος ἵνα μεταδώσῃ τὸ πῦρ. Ἡ πρώτη ἀφορμὴ ἦτο ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος, ἀλλ' ὅπως εἰς τὸ νοσοῦν ἐκ πάσης ἄλλης ἀφορμῆς σῶμα ἀναφαίνεται τὸ παλαιόν του ὀργανικὸν πάθημα, οὕτω καὶ τὸ κίνημα δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀποκτήσῃ τὸν ἀληθῆ του χαρακτῆρα. Τὸ ἐμμανὲς πλῆθος κατέκλυσε τὰς ὁδούς· τὰ ἐργαστήρια διηρπάγησαν καὶ μάλιστα τὰ πνευματοπωλεῖα. Τόση δὲ κατανάλωσις, ἀνέξοδος ἐννοεῖται, πνευματωδῶν ποτῶν ἐγένετο παρὰ τῶν στασιαστῶν, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εὑρέθησαν νεκροὶ εἰς τὰς ὁδούς.

Ὅπως ἀποκτήσῃ συμμάχους ἰσχυροὺς καὶ πεπειραμένους εἰς τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς ὁ ὄχλος διέρρηξε τὰς θύρας τῆς εἱρκτῆς Newgate, ἔνθα ἐκρατοῦντο φονεῖς, λησταὶ καὶ ἄλλοι κατάδικοι βαρύποινοι. Τέσσαρες ἄλλαι εἱρκταὶ τῆς πρωτευούσης ἐκυριεύθησαν ἀλληλοδιαδόχως, καὶ οἱ στυγεροὶ αὐτῶν οἰκήτορες ἐξώγκωσαν τὸ ῥεῦμα τῶν ἐπιδρομέων. Αἱ ἁλύσεις τῶν εἱρκτῶν ἀνεσπάσθησαν καὶ ἐσύροντο ἐν θριάμβῳ εἰς τὰς ὁδοὺς ὑπὸ τοῦ πλήθους, ὁ ἀπαίσιος αὐτῶν κρότος ἐνέπνεε τρόμον εἰς τοὺς φιλησύχους ἀστούς.

Ἡ στάσις ἐξηπλώθη τρομακτικῶς ἐν ἀκαρεῖ, ἐνισχυθέντες δὲ καὶ θρασυνθέντες οἱ στασιασταὶ προσέβαλον τὸ Νομισματοκοπεῖον, τὴν Τράπεζαν, τὸν Ναύσταθμον, ἀπετόλμησαν δὲ προσβολὴν καὶ κατ' αὐτῶν τῶν ἀνακτόρων. Καὶ τότε ἴσως ὁ ἐν αὐτοῖς ἔγκλειστος μονάρχης ἐν ἀξιοθρηνήτῳ διανοητικῇ καταστάσει διατελῶν, ἀκούων τὰς ἀγρίας κραυγὰς καὶ βλέπων τὴν λάμψιν τῶν πυρκαϊῶν, περιέπεσεν εἰς παντελῆ παραφροσύνην.

Καὶ ὅμως ἡ ἔντρομος ἐξουσία ἐδίσταζεν εἰσέτι νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν βίαν! ἀλλὰ μία περίστασις κατενίκησε τοὺς δισταγμούς της. Ὅπως ὁ Νέρων ἄλλοτε διενοήθη χάριν θηριώδους διασκεδάσεως ν' ἀπολύσῃ αἴφνης κατὰ τοῦ συνηγμένου πλήθους τὰ ἐν τῷ Κίρκῳ θηρία, οὕτω καὶ ὁ σκληρὸς τῶν στασιαστῶν ὄχλος ἐσκέφθη νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ ν' ἀπολύσῃ εἰς τοὺς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης τοὺς καθειργμένους ἐν τῷ Φρενοκομείῳ τῆς Βηθλεὲμ τρισχιλίους παράφρονας. Σημειωτέον ὅτι τότε ἀκόμη δὲν εἶχε γεννηθῆ ὁ Πινέλ, ὁ εἰσαγαγὼν τὸ σύστημα τῆς φιλανθρώπου διαίτης καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς νοσηλείας τῶν ταλαιπώρων αὐτῶν πλασμάτων, ἅτινα διῃτῶντο οἰκτρότατα ἐν ῥυπαραῖς τρώγλαις σιδηροδέσμιοι καὶ ἐξηγριωμένοι. Ὁ ἀποτρόπαιος λοιπὸν σκοπὸς τῶν στασιαστῶν ἦτο νὰ πυρπολήσωσι τὸ Φρενοκομεῖον, ν' ἀπελευθερώσωσι δὲ καὶ νὰ διασπείρωσιν εἰς τὴν πόλιν τὴν μανιώδη ἐκείνην ἀγέλην.

Ὁ φόβος τοῦ φρικαλέου τούτου κινδύνου ἴσχυσε νὰ ἐξεγείρῃ τὴν κυβέρνησιν ἐκ τῆς ἀναλγησίας. Ὁ στρατὸς διετάχθη νὰ ἐκκινήσῃ κατὰ τῶν στασιαστῶν, οἵτινες τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν ἐξετέλουν συνήθως ἐν ὥρᾳ νυκτός. Οἱ ὀλίγοι φανοὶ ἐσβέννυντο, ἀλλὰ τὸ φῶς των ἀντικαθίστατο ὑπὸ τῶν πυρκαϊῶν, ὑπὸ τὴν αἱματηρὰν δὲ αὐτῶν λάμψιν ἐτελοῦντο τὰ φρικώδη τῆς ἀναρχίας καὶ τῆς διαρπαγῆς ὄργια. Ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ κατὰ τὴν ὀξυτάτην τῆς στάσεως περίοδον ἐπυρπολήθησαν τριάκοντα ἓξ οἰκίαι.

Συναντηθεὶς μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν ὁ στρατὸς ἠναγκάσθη τάχιστα νὰ ποιήσηται χρῆσιν τῶν ὅπλων. Οἱ στρατιῶται ἀφοῦ ἐπυροβόλησαν φονεύσαντες περὶ τοὺς ἑκατόν, ἐπέπεσον διὰ τῆς λόγχης κατὰ τοῦ πλήθους καὶ φοβερὰ ἐπηκολούθησε σφαγή. Ἡ μάχη ὅμως ὑπῆρξε πεισματώδης· οἱ στασιασταὶ δὲν ἐννόουν νὰ ἐνδώσωσιν εὐχερῶς· πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶχον ὀχυρωθῆ καὶ ἀνθίσταντο λυσσαλέως· διεκρίνοντο ἰδίως διὰ τὸ ἀπεγνωσμένον θάρρος των οἱ ἐξελθόντες τῶν φυλακῶν κατάδικοι. Πολλοὶ ἄλλοι ἐξημμένοι ἐκ τῆς ἀφθόνους πόσεως τῶν διαρπαγέντων πνευματωδῶν ποτῶν ἐμάχοντο μετ' ἀνηκούστου τόλμης καὶ θανατηφόρως πληττόμενοι ἐξηκολούθουν ἀκόμη νὰ μάχωνται.

Ἡ τόσον ἐπίμονος ἀντίστασις ἐξηγρίωσε τοὺς στρατιώτας καὶ ἡ ἐκδίκησίς των ὑπερέβη σχεδὸν κατὰ τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀγριότητα τὸ ἔργον

Digitized by Google

τῶν στασιαστῶν. Ἐθανάτωνον πάντα συλλαμβανόμενον ἄνευ διακρίσεως φύλου καὶ ἡλικίας. Ἐν τινι πλατείᾳ τοῦ Λονδίνου ἀπηγχονίσθησαν δύο παιδία ἀνάπηρα· τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ἔφερε ξυλίνην κνήμην καὶ τὸ ἕτερον χωλὸν καθ' ὁλοκληρίαν μόλις ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ διὰ βακτηριῶν. Ἀπηγχονίσθησαν ἐπίσης ἓν παιδίον ἕνδεκα ἐτῶν καὶ τέσσαρες γυναῖκες! Ὁ πρωτουργός, ἢ μᾶλλον ὁ δοὺς τὴν ἀφορμὴν τοῦ κινήματος Γόρδων, συλληφθεὶς καθείρχθη εἰς τὸν Πύργον τοῦ Λονδίνου. Συνέβη ὅμως καὶ τότε ὅ,τι συμβαίνει συνήθως εἰς παρομοίας περιστάσεις· οἱ κυρίως ὑποκινηταὶ διέφυγον ἐπιτηδείως τὴν τιμωρίαν, ἐτιμωρήθησαν δὲ οἱ ἄσημοι καὶ ἐξαπατηθέντες ὀπαδοὶ ἴσως δὲ καὶ οἱ ἀθῷοι!

Αἱ ὑλικαὶ ζημίαι ὑπελογίσθη ὅτι ἀνῆλθον εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν. Ἡ δὲ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ἐνέκρινε διὰ ψηφίσματός της ν' ἀποζημιωθῶσιν οἱ ὑποστάντες ταύτας ἰδιῶται δαπάναις διαφόρων συνοικιῶν τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς κομητείας Σαουθονόρκ.

Ἐλέχθη ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε τὸ ἀνημερώτατον τῶν θηρίων καὶ αἱ κατὰ καιροὺς παραφοραὶ τοῦ ὄχλου δυστυχῶς ἐπεκύρωσαν τὸν ἀπαισιόδοξον τοῦτον ὁρισμόν. Ἀλλ' ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ὁ πολιτισμὸς τοῦ αἰῶνος καὶ τῶν νεωτέρων ἠθῶν ἡ ἐξημέρωσις δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι νὰ ἐπαναληφθῶσι σκηναὶ τόσον ἀπάνθρωποι καὶ βδελυκταὶ ἐν ἡμέραις πολιτικῆς ἢ κοινωνικῆς ἀναστατώσεως.

X.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΩιΟΤΑΡΙΧΩΝ

ἐν Μεσολογγίῳ

Σπουδαιοτάτη πασῶν τῶν ἁλιειῶν ἐν τῇ μεγίστῃ λιμνοθαλάσσῃ τοῦ Μεσολογγίου εἶνε ἡ γινομένη ἀπὸ τῆς 15 Αὐγούστου, ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, μέχρι τῆς 14 Σεπτεμβρίου, ἑορτῆς τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Σταυροῦ. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, ὅπερ οἱ ἁλιεῖς ἐξελέξαντο μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων σταθερῶν ἑορτῶν, ἁλιεύεται κυρίως τὸ εἶδος τῶν ἰχθύων τὸ καλούμενον Κέφαλος ὁ γνήσιος, καὶ Λατινιστὶ Mugil chephalus. Ἐκ τῶν ᾠοθηκῶν τούτου κατασκευάζεται τὸ ᾠοτάριχον. Ἐν τῇ λιμνοθαλάσσῃ ὀλίγα εἶνε τὰ εἴδη τῶν ἐνδιαιτωμένων ἰχθύων, ἡ μεγίστη ὅμως πλειονότης αὐτῶν ἀπαρτίζεται ἐξ ἰχθύων τοῦ γένους τῶν κεφάλων, οὗτινος ἓξ εἴδη συναντῶνται ἐκεῖ, ἔχοντα ἕκαστον οὐ μόνον ἐξωτερικοὺς χαρακτῆρας εὐδιακρίτους ἀλλὰ καὶ ἤθη διάφορα, ἰδίως δὲ ὁ χρόνος τοῦ τόκου τῶν ᾠῶν δὲν εἶνε τοῖς πᾶσιν ὁ αὐτός. Ὁ χρόνος τῆς ἁλιείας, περὶ ἧς ὁ λόγος, εἶνε ἰδίως ὁ τοῦ τόκου τοῦ εἴδους Κέφαλος ὁ γνήσιος· τότε πάντες σχεδὸν οἱ ἰχθύες τοῦ εἴδους τούτου ὠθούμενοι ἐκ τοῦ ὁρμεμφύτου τῆς διαιωνίσεως τοῦ γένους ἐγκαταλείπουσι τὰ ῥηχὰ τῶν ἀκτῶν ὕδατα καὶ διευθύνονται πρὸς τὸ μέρος τὸ φέρον εἰς τὸ πέλαγος, ἵνα ἐκεῖ τέξωσι, τῶν ἰχθυδίων ἐχόντων ἀνάγκην πρὸς διατήρησίν των ἀφθόνου καὶ καθαροῦ ὕδατος. Τότε ὅμως ἄρχεται καὶ ἡ ἁλιεία ἐξ ἧς ὀλίγιστοι μόνον τῶν ἰχθύων διαφεύγουσι, κατορθοῦντες νὰ περαιωθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος. Καθ' ὁδὸν οἱ ἰχθῦς συναντῶσι τετράγωνα, ὧν αἱ πλευραὶ περιβάλλονται ὑπὸ καλαμωτῶν καὶ ἐν οἷς μία μόνον εὕρηται εἴσοδος. Οἱ ἰχθῦς διευθυνόμενοι ἀεὶ πρὸς τὸ πέλαγος εἰσέρχονται διὰ τῆς θύρας εἰς τὸ τετράγωνον, ὁπόθεν ὅμως σπανίως ἐξέρχονται, διότι οἱ ἁλιεῖς καιροφυλακτοῦντες, ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς διὰ θορύβων ἄλλους μὲν νὰ ζητήσωσι δι' ἁλμάτων τὴν φυγὴν καὶ ἐμπέσωσιν εἰς τὰ ὁριζοντείως καὶ ἄνωθεν τῶν καλαμωτῶν τιθειμένα δίκτυα, ἄλλους δὲ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰς ἐν τῷ μέσῳ τῶν τετραγώνων προσηραγμένας δέσμας τῶν κλάδων ὅπου, μένουσιν ἀκινητοῦντες, οὕτω δὲ ὁ ἁλιεὺς διὰ τοῦ κάμακος καμακίσῃ καὶ συλλάβῃ τούτους. Κατὰ τὴν ἁλιείαν ταύτην, ἧς τὰ περιγραφέντα καλάμινα ἐργαλεῖα καλοῦνται *Τζένια*, ἁλίσκονται μόνον αἱ θήλειαι, ὀνομαζόμεναι *Μπάφες*, τῶν ἀρρένων, φερόντων τὸ ὄνομα *Στειράδια*, ἀφιεμένων ἐλευθέρων. Μεγίστη δ' εἶνε ἡ ἐπιτηδειότης τῶν καμακιστῶν κατορθούντων νὰ πλήττωσι τοὺς ἰχθῦς πάντας κατὰ τὴν κεφαλήν, καὶ οὕτω μὴ καταξεσχίζωσι διὰ τῶν ἀγκίστρων τοῦ κάμακος τὴν λεπτὴν τῶν ᾠοθηκῶν μεμβράνην τὴν ἐνέχουσαν τὰ ᾠά. Τὸ ᾠοτάριχον οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ αἱ ᾠοθῆκαι τῶν ἰχθύων καταστᾶσαι γόνιμοι πλήρεις ᾠῶν ἑτοίμων εἰς τόκον. Μετὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἰχθύος ἐκ τοῦ ὕδατος, ἐνῷ ἀκόμη οὗτος σπαίρει σχίζουσι τὴν κοιλίαν του καὶ ἐξάγουσιν ἀκεραίας καὶ ὁλοκλήρους τὰς ᾠοθήκας, προσέχοντες ἵνα μὴ τὴν ἐλαχίστην ἐπιφέρωσιν ἀμυχὴν ἐπὶ τῆς μεμβράνης. Τὰς ᾠοθήκας θέτουσι μετὰ τοῦτο ἐπὶ τέσσαρας ὥρας ἐν τῷ ἅλατι, κατόπιν τὰς πλύνουσι καλῶς, καὶ ἀφοῦ τὰς πιέσωσι μεταξὺ δύο σανίδων, ὅπως λάβωσι τὸ σχῆμα ὅπερ συνήθως ἔχουσιν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐκθέτουσιν εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ 4—8 ἡμέρας. Ὅταν ἀποξηρανθῶσι πωλοῦνται ἀμέσως, ὅπως δ' ἐπὶ μακρὸν τὰς διατηρήσωσιν ἐμβάπτουσιν ἐντὸς κιτρίνου κηροῦ τετηγμένου ἐπὶ στιγμήν, καὶ οὕτω περιβάλλονται ὑπὸ ἐξωτερικοῦ λεπτοῦ στρώματος ἐμποδίζοντος τὴν γένεσιν εὐρῶτος.

Εἰς πώλησιν προσφέρονται δύο ποιότητες ᾠοταρίχων κεφάλων, ἐξ ὧν ἡ μία εὐθηνοτέρα. Πολλάκις οἱ ἁλιεῖς ἀντὶ ν' ἀφαιρέσωσι μόνας τὰς ᾠοθήκας, ἐξάγουσι ταύτας μετὰ τεμαχίου σαρκὸς τοῦ ἰχθύος ἐφ' οὗ αὗται εἶνε προσκεκολλημέναι· οὕτως εἰς τὸν ἀγοραστὴν σὺν τῷ ᾠοταρίχῳ πωλεῖται καὶ τεμάχιον σαρκὸς παντελῶς ἄχρηστον,

Digitized by Google

ὅπερ πρέπει ν' ἀπορρίψῃ ὅταν θελήσῃ νὰ γευθῇ τοῦ ᾠοταρίχου. Ἐν τῇ καλῇ ποιότητι αἱ ᾠοθῆκαι φέρονται μόναι καὶ ἀπηλλαγμέναι ἄλλων στοιχείων.

Περὶ τὸν ὀκτώβριον ἐκ τῶν ᾠοθηκῶν τῶν λαβράκων, ἐπίσης κατασκευάζεται ᾠοτάριχον, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *ρεφοῦδι*, διακρινόμενον ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ, ἐπειδὴ αἱ ᾠοθῆκαι τῶν λαβράκων εἶνε μικραί.

Ἐκ τῶν ᾠοταρίχων πλεῖστοι προτιμῶσι τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν ἰχθύων τῆς λιμνοθαλάσσης τῆς Λογαροῦς τῆς κειμένης ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ νοτιοδυτικῶς τῆς Ἄρτης, κυρίως δὲ διακρίνονται τὰ ᾠοτάριχα ἐκεῖνα ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτῶν.

Ἡ ἐτησία παραγωγὴ τοῦ προϊόντος τούτου ἐν Μεσολογγίῳ δὲν ὑπερβαίνει τὰς 800 ὀκάδας, ἐξ οὗ ἐξηγεῖται καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ τιμή.

Νικολαος Χρ. Αποστολιδης

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
παρὰ τοῖς ζῴοις.

Ὅπως γένος ζῴων οἱονδήποτε διατηρηθῇ, ἀναγκαιότατον εἶναι πρωτίστως νὰ γεννᾷ ἔκγονα καὶ νὰ ἐπιζῇ ἐπαρκὴς ἀριθμὸς τούτων. Κατὰ γενικὸν δὲ κανόνα ὅσῳ ἀτελέστερον εἶναι τὸ ζῷον καὶ ὅσῳ ὀλιγώτερον μεριμνᾷ περὶ τῶν ἐκγόνων, τόσῳ ταῦτα εἶναι πολυπληθέστερα. Διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ εἴδη ἰχθύων ἡ θήλεια τίκτει ἑκατοστύας χιλιάδων ᾠῶν, οὐδαμῶς περὶ τῆς τύχης τούτων φροντίζουσα. Ἐκ δὲ τῶν οὕτως ἀπροφυλάκτων ἐκτεθειμένων σπερμάτων τὰ πλεῖστα ἀπόλλυνται, ἀλλὰ σῴζεται καὶ ἀριθμὸς αὐτῶν ἱκανὸς πρὸς διατήρησιν τοῦ εἴδους. Παρὰ τοῖς ζῴοις τούτοις δὲν ὑφίσταται οἰκογένεια, οὐδ' ἐν ἀτελεστάτῃ μορφῇ. Μόλις δ' ἀναφαίνεται εἴς τινα εἴδη τῆς ὁμοταξίας τῶν ἑρπετῶν. Οὕτως αἱ θήλειαι εἰδῶν τινων κροκοδείλων δεικνύουσί πως μέριμνάν τινα περὶ τῶν ᾠῶν αὐτῶν· προσπαθοῦσι νὰ τὰ ἀποκρύψωσι καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐκκολαπτόμενα νεογνὰ φέρουσιν ἐνίοτε αἱ ἴδιαι εἰς τὸ ὕδωρ. Ἡ θήλεια εἴδους τινὸς κροκοδείλων ἐν τῷ ποταμῷ Γουαγιακουΐλ, ἀφ' οὗ ἀποκρύψῃ τὰ ᾠὰ ἐν τῇ ἄμμῳ, ἐπανέρχεται κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκκολάψεως, θραύει μετὰ προσοχῆς τὰ κελύφη καὶ λαμβάνουσα ἐπὶ τῶν νώτων τὰ νεογνὰ φέρει αὐτὰ εἰς τὸν ποταμόν. Ὁ ἄρρην παρακολουθεῖ αὐτῇ, ἀλλὰ πρὸς σκοπὸν παντελῶς διάφορον, ἤτοι ὅπως καταβροχθίσῃ ὅσα πέσωσι καθ' ὁδόν. Διότι εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ζῴων τὸ αἴσθημα τῆς μερίμνης ὑπὲρ τῶν ἐκγόνων ἐξεγείρεται τὸ πρῶτον παρὰ τῇ μητρί.

Εἰς πολλὰ ὅμως εἴδη πτηνῶν αἰσθάνεται ἐπίσης καὶ ὁ ἄρρην κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον στοργὴν πρὸς τοὺς νεοσσούς, ὡς ἡ θήλεια, πρὸ πάντων εἰς τὰ γένη τῶν μονογάμων, ἅτινα ζῶσιν οἰκογενειακὸν βίον, ἀλλὰ προσκαίρως· διότι συνήθως παρὰ πᾶσι τοῖς ζῴοις ἡ πρὸς τὰ ἔκγονα στοργή, καὶ αὐτῶν τῶν μητέρων, ὁλοτελῶς ἐκλείπει ὅταν περατωθῇ ἡ ἀνατροφὴ αὐτῶν.

Ἐν δὲ τοῖς θηλαστικοῖς ἡ ἀνατροφὴ τῶν νεογνῶν ἀπαιτεῖ χρόνον μακρότερον, καὶ ταύτης ἐπιμελεῖται πρὸ πάντων ἡ θήλεια, ἥτις ἐνίοτε ἀναγκάζεται νὰ προφυλάξῃ ταῦτα ἀπὸ τῆς ἀγριότητος τοῦ ἄρρενος. Παρὰ τοῖς πλείστοις δὲ τῶν σπονδυλωτῶν, καὶ αὐτῶν τῶν ἐντελεστάτων, ἡ πατρικὴ φιλοστοργία εἶναι σπανία ἢ ἐλαχίστη, ἡ δὲ τῶν ἐκγόνων ἀγάπη πρὸς τοὺς γεννήτορας εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος· μνημονεύονται ὅμως καὶ παραδείγματα υἱκῆς φιλοστοργίας, παρατηρηθέντα εἰς ἓν τῶν τελειοτάτων εἰδῶν, τὸν ἐλέφαντα· διότι ὤφθησαν ἐλεφαντίσκια θωπεύοντα καὶ ὑπερασπίζοντα τὴν μητέρα, φονευθεῖσαν ὑπὸ θηρευτῶν.

Οἱ μεγάλοι πίθηκοι, ἰδίως οἱ χιμπανζῆ, ζῶσιν οἰκογενειακὸν βίον, ἀτελέστατον ὅμως. Οἱ γεννήτορες καὶ τὰ ἔκγονα βιοῦσιν ἐν κοινωνίᾳ ἐπὶ βραχὺν ἢ μακρὸν χρόνον, κατὰ τὰς περιστάσεις· συνήθως ἡ ἀγέλη ὑποτάσσεται εἰς ἄρρενα ἔνηβον, διατηροῦντα τὴν ἀρχὴν ἐν ὅσῳ εἶναι ἰσχυρός, καὶ ἐν ὅσῳ οἱ νεώτεροι δὲν πειρῶνται νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐξουσίας του, ἐγκαταλείποντες ἢ φονεύοντες αὐτόν.

Συνηθέστερον ὅμως ἡ θήλεια τῶν θηλαστικῶν καθίσταται τὸ κέντρον τῆς ζωϊκῆς οἰκογενείας καὶ παρ' αὐτῇ συναθροίζονται τὰ νεογνά. Ὁσάκις δὲ παραμένῃ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ὁ ἄρρην, πράττει τοῦτο ἐκ στοργῆς πρὸς τὴν θήλειαν μᾶλλον ἢ πρὸς τὰ ἔκγονα. Ἡ μητρικὴ ἐξουσία, ἥτις εἶναι τὸ ἰσχῦον κοινωνικὸν δόγμα ἐν ταῖς ἥκιστα ἀνεπτυγμέναις ἀνθρωπίναις φυλαῖς, εὕρηται ἐν σπέρματι ἐν τῷ γένει τῶν ζῴων.

Ἀλλ' ὁ οἰκογενειακὸς βίος δὲν εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὰ ζῷα. Τὸ κυριώτατον παρ' αὐτοῖς εἶναι οὐχὶ ἡ συμβίωσις ἀλλ' ἡ ἀνατροφὴ τῶν νεογνῶν. Διὰ τοῦτο ἐν ταῖς πολυπλόκοις κοινωνίαις τῶν ζῴων, οἷα ἡ τῶν μυρμήκων, ἥτις εἶναι τελειοτέρα πολλῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, οἰκογένεια δὲν ὑφίσταται. Ἡ τῶν νεογνῶν ἀνατροφὴ εἶναι ἔργον ἰδίου γένους μυρμήκων, οἱ δὲ γεννήτορες οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον μεριμνῶσι περὶ τῶν ἐκγόνων.

[Ch. Letourneau.]

Ἀδύνατον μᾶς εἶναι νὰ γνωρίσωμεν
ἀνδρὸς ψυχὴν καὶ φρένα, πρὶν αὐτὸς φανῇ
τοὺς νόμους ἐφαρμόζων καὶ ἀρχὴν ἀσκῶν.
Ἐγὼ ἀνίσως κυβερνήτης πόλεως
δὲν ἐπιμέν' εἰς τὰς ἀρίστας τῶν βουλῶν,
ἀλλ' ὑπὸ φόβου κλείῃ χείλη ἄφωνα,
καὶ νῦν καὶ πάλαι τὸν κηρύττω κάκιστον.
Καὶ ἄν τις φίλον ἔχῃ τῆς πατρίδος του
ἀνώτερον, ἐκεῖνον οὐδὲ λέγω κἄν.

(Σοφοκλῆς).

Digitized by Google

Η ΓΡΑΙΑ

(Όνειρον).

Ἐβάδιζον μόνος ἐπὶ εὐρείας πεδιάδος. Αἴφνης μοὶ ἐφάνη ὅτι ὄπισθεν ἤκουσα βήματα ἐλαφρὰ καὶ λαθραῖα. Ἄνθρωπός τις παρηκολούθει τὰ ἴχνη μου μετὰ προφυλάξεως.

Ἐστράφην καὶ εἶδον ρικνὸν γραΐδιον εἰς φαιὰ ῥάκη τετυλιγμένον. Μόνον, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διεκρίνετο διὰ τῶν ῥακῶν του, στυγνὸν πρόσωπον, ῥισσόν, νωδόν, εἰς ἀγκυλωτὴν ἀπολῆγον ῥῖνα.

Ἐπλησίασα εἰς τὴν γραῖαν:

— Ποία εἶσαι; τί θέλεις; εἶσαι ἐπαῖτις; ζητεῖς ἐλεημοσύνην;

Ἡ γραῖα δὲν ἀπεκρίθη. Ἔκυψα πρὸς αὐτὴν καὶ παρετήρησα ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐσκέποντο ὑπὸ μεμβράνης ὑπολεύκου ὁμοίας τῇ πτηνῶν τινων, ἅτινα προφυλάσσονται δι' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἐντόνου τοῦ ἡλίου φωτός.

Ἀλλ' ἡ μεμβράνα τῆς γραίας ἔμενεν ἀκίνητος, δὲν ἀπεκάλυπτε τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν της· συνεπέρανα λοιπὸν ὅτι ἦτο τυφλή.

—Θέλεις ἐλεημοσύνην; ἐπανέλαβον. Διατί μὲ παρακολουθεῖς;

Ἡ γραῖα οὐδὲ τώρα ἀπεκρίθη ἀλλ' ἐρρικνώθη περισσότερον.

Ἀφήσας αὐτὴν ἐξηκολούθησα τὴν πορείαν μου.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀκούω ὀπίσω μου τὰ ἐλαφρά, ἔρρυθμα καὶ λαθραῖα βήματα.

—Πάλιν αὐτὴ ἡ γυναῖκα! εἶπον κατ' ἐμαυτόν. Διατί μὲ ἀκολουθεῖ τόσον συντόνως;

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προσεῖπον:

— Ὡς φαίνεται ἐπειδὴ εἶνε τυφλή, ἔχασε τὸν δρόμον της καὶ παρακολουθεῖ διὰ τῆς ἀκοῆς τὰ βήματά μου διὰ νὰ φθάσῃ κατόπιν μου εἰς κατῳκημένον τι μέρος. Τοῦτο εἶνε!

Ἀλλ' ἀνησυχία παράδοξος κατέλαβε κατὰ μικρὸν τὸ πνεῦμά μου. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἡ γραῖα δὲν μὲ παρηκολούθει μόνον ἀλλὰ καὶ μὲ διηύθυνε, μὲ ὤθει ὁτὲ μὲν δεξιά, ὁτὲ δ' ἀριστερὰ καὶ ὅτι ὑπήκουον εἰς αὐτὴν ἀκουσίως.

Ἐξηκολούθησα ἐν τούτοις βαδίζων, ἀλλ' αἴφνης πρὸ τῆς ὁδοῦ μου διακρίνω πρᾶγμά τι μαυρίζον, ὡς βαθὺς λάκκος ἐν τῷ χώματι: εἶναι ὁ τάφος!

Ἡ ἑξῆς ἰδέα διῆλθε τὸ πνεῦμά μου ὡς ἀστραπή: Αὐτοῦ μὲ ὠθεῖ!

Στρέφομαι βιαίως. Ἡ γραῖα ἦτο ἐκεῖ, ἐνώπιόν μου καὶ ἔβλεπε! Μὲ παρετήρει διὰ μεγάλων ὀφθαλμῶν κακεντρεχῶν καὶ ἀπειλητικῶν, δι' ὀφθαλμῶν ἁρπακτικοῦ ὀρνέου. Κύπτω πρὸς τὸ πρόσωπόν της, πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς της. Καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν θαμβὴν βλέπω μεμβράναν, τὸ αὐτὸ τυφλὸν πρόσωπον.

— Ἄχ!, διελογίσθην, αὐτὴ ἡ γραῖα εἶνε ἡ εἱμαρμένη μου, ἡ εἱμαρμένη, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ διαφύγῃ!... Ἀλλ' ὄχι, ὄχι, τί ἀνανδρία! πρέπει τοὐλάχιστον ν' ἀντιπαλαίσω!...

Καὶ ἐτράπην ἐπ' ἄλλην διεύθυνσιν.

Ἐβάδιζα ταχέως... Ἀλλ' ἀκούω, καὶ πάλιν κατόπιν μου ἐλαφρὰ βήματα... ἐγγύς... ἐγγύτατα καὶ ἐνώπιόν μου, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ, χαίνει πάλιν ὁ μέλας λάκκος.

Στρέφομαι καὶ αὖθις ἀλλαχόσε... Ἀλλ' ὀπίσω μου ἐνδελεχῶς ὁ αὐτὸς λαθραῖος θροῦς, ἐνώπιόν μου ἡ αὐτὴ φοβερὰ κηλίς...

Ἀ! Ματαίως κάμνω περιδρομὰς ὡς ὁ λαγωὸς πρὸ τῶν θηρευτικῶν κυνῶν...

Ἐνδελεχῶς, ἐνδελεχῶς, τὸ αὐτὸ ἀκούω, τὸ αὐτὸ βλέπω!

— Περίμεινε! εἶπον κατ' ἐμαυτόν. Θὰ σε ἀπατήσω, δὲν θὰ ὑπάγω πουθενά!

Καὶ κάθημαι χαμαί.

Ἡ γραῖα εἶναι ὄπισθέν μου, δύο βήματα μακράν μου· δὲν τὴν ἀκούω, ἀλλ' αἰσθάνομαι ὅτι εἶναι παροῦσα.

Καὶ αἴφνης τί βλέπω; Ἡ κηλὶς ἐκείνη ἡ μαυρίζουσα ἐνώπιόν μου ὀλισθαίνει, ἕρπει προχωρεῖ, προσεγγίζει!..

Θεέ μου! Στρέφομαι, παρατηρῶ. Ἡ γραῖα ἀτενίζει ἐπ' ἐμὲ τοὺς δύο ὀφθαλμούς της καὶ κακεντρεχὲς μειδίαμα συστρέφει τὸ νωδὸν στόμά της, ὡς νὰ μοὶ ἔλεγε:

—Δὲν θὰ διαφύγῃς!

[*Τουργένιεφ*]

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Κοπενάγῃ καταστήματος τῶν κωφαλάλων κ. Μάλλιγκ Χάνσεν ἐδημοσίευσεν ἐπ' ἐσχάτων περιεργότατα πορίσματα τῶν παρατηρήσεών του περὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ ὄγκου τῶν παίδων. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐζύγιζε τετράκις τῆς ἡμέρας καὶ καθ' ἑκάστην κατεμέτρει τοὺς ἐν τῷ καταστήματι ἐκείνῳ τρεφομένους παῖδας, 130 τὸν ἀριθμὸν ὄντας. Ἐκ τῆς μελέτης δὲ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀντιπαραβολῆς πρὸς ἄλλας παρατηρήσεις συνήγαγε τὰ ἑπόμενα πορίσματα.

Ἡ αὔξησις τοῦ τε ἀναστήματος καὶ τοῦ ὄγκου τῶν παίδων οὔτε βαθμιαία εἶναι, οὔτε συνεχής. Ἀλλὰ γίνεται ἐν τρισὶ χρονικαῖς περιόδοις κατ' ἔτος, περιόδοις περιλαμβανούσαις ἑτέρας τριάκοντα παραλλαγάς, ἥττονος σημασίας καὶ μὴ ὑποκειμένας εἰς τοὺς αὐτοὺς κανόνας. Εἶναι δὲ διάφοροι αἱ τρεῖς περίοδοι, καθ' ἃς αὐξάνει τὸ ἀνάστημα, τῶν περιόδων καθ' ἃς αὐξάνει ὁ ὄγκος τοῦ σώματος. Ἑκάτεραι δὲ διαιροῦνται εἰς περίοδον τῆς μεγίστης ἀναπτύξεως, εἰς περίοδον τῆς στάσεως ἢ τῆς ἰσορροπίας καὶ εἰς περίοδον τῆς ἐλαχίστης ἀναπτύξεως.

Ἡ περίοδος τῆς μεγίστης αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τοῦ σώματος διαρκεῖ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου μέχρι τοῦ

Digitized by Google

Σεπτεμβρίου· ἡ τῆς στάσεως ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ἀπριλίου. Ἡ αὔξησις τοῦ ἀναστήματος ποικίλλει ὡσαύτως, ἀλλὰ κατὰ τάξιν διάφορον. Ἡ περίοδος τῆς ἐλαχίστης ἀναπτύξεως τοῦ ὄγκου ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν περίοδον τῆς μεγίστης ἀναπτύξεως τοῦ ἀναστήματος. Κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον ἡ αὔξησις τοῦ ἀναστήματος εἶναι κατὰ τέσσαρα πέμπτα ὀλιγωτέρα τῆς γινομένης κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον. Ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ σῶμα τῶν παίδων αὐξάνει τὸ φθινόπωρον κατ' ὄγκον καὶ βάρος· κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐπέρχεται στάσις τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀναστήματος· ὅταν δ' ἔλθῃ ἡ περίοδος τῆς αὐξήσεως τούτου, ἡ αὔξησις τοῦ ὄγκου μένει στάσιμος.

Ὅθεν τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἂν αἱ παρατηρήσεις τοῦ Δανοῦ ἀνθρωπολόγου εἶναι ἀκριβεῖς, ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν καὶ τὰ φυτὰ τάξιν τῆς ἀναπτύξεως. Ἐπεκτείνας οὗτος τὰς παρατηρήσεις του καὶ εἰς τὰ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ καταστήματος δένδρα, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην καταμετρεῖ, ἐπείσθη ὅτι καὶ τὰ φυτὰ ἐν μιᾷ περιόδῳ αὐξάνουσι καθ' ὕψος, ἐν ἑτέρᾳ δὲ κατὰ πλάτος, αὐξομένης τῆς περιφερείας τοῦ κορμοῦ αὐτῶν. Ἀλλ' αἱ περίοδοι αὗται δὲν ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς περιόδους τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον ὅλη ἡ δύναμις τοῦ δένδρου καταναλίσκεται εἰς ἐπέκτασιν τῶν κλάδων καὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κορμοῦ, τὸ δὲ πάχος αὐτοῦ μένει στάσιμον· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ἰουλίου αὐξάνει τὸ πλάτος τοῦ κορμοῦ· μετὰ ταῦτα δ' ἐπέρχεται ἡ περίοδος τῆς ἀδρανείας ἡ νάρκης.

Τεραστία εἶναι ἡ κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν κατανάλωσις γραφικῶν εἰδῶν. Κατ' ἔτος κατασκευάζονται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ μεταλλικαὶ γραφίδες (π έ ν ν α ι) ἀξίας εἴκοσιν ἑκατομμυρίων δραχμῶν· ἴσην ἀξίαν ἔχουσι καὶ τὰ κατ' ἔτος χυνόμενα τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Μολυβδοκόνδυλα κατασκευάζονται περὶ τὰ 200 ἑκατομμύρια. Χάρτου δὲ μόνη ἡ Εὐρώπη παράγει ἓν ἑκατομμύριον τόννων κατ' ἔτος.

Ὡς πρῶται ὕλαι πρὸς κατασκευὴν τοῦ χάρτου χρησιμεύουσι τὰ ῥάκη (ὧν ἡ ποσότης ὅμως δὲν ἐπαρκεῖ, διότι μόνον 800,000 τόννων συνάζονται κατ' ἔτος ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ), ὁ παλαιὸς χάρτης, ξύλον καὶ διὰ τὰς ἀρίστας ποιότητας φυτόν τι τῆς Ἀλγερίας, καλούμενον Ἄ λ φ α. Ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ δαπανῶνται 500 ἑκατομμύρια πρὸς προμήθειαν τῶν πρώτων ὑλῶν, ὧν 350 ἑκατ. πρὸς ἀγορὰν ῥακῶν, 20 πρὸς ἀγορὰν ἀχύρων καὶ ξύλου καὶ 100 πρὸς ἀγορὰν ἄλφα καὶ παλαιοῦ χάρτου. Προστιθεμένων δ' εἰς ταῦτα τῆς δαπάνης διὰ τὴν καύσιμον ὕλην καὶ τὰς χημικὰς ὕλας, τῶν τόκων τῶν καταβληθέντων κεφαλαίων πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἐργοστασίων, εὑρίσκομεν ὅτι δαπανᾶται ἓν δισεκατομμύριον περίπου δραχμῶν πρὸς κατασκευὴν 1500000 τόννων χάρτου. Ἐκ τοῦ ἐν ὅλῃ τῇ γῇ κατασκευαζομένου χάρτου 1200000 τόννων χρησιμεύουσι πρὸς γραφήν, 80000 τόννων πρὸς τύπωσιν βιβλίων, 300000 τόννων πρὸς τύπωσιν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων, καὶ 120000 τόννων χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν καταστίχων καὶ εἰς ἄλλας ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Ἂν εἰς ταῦτα προστεθῶσι τὸ σιγαρόχαρτον, τὸ ναστόχαρτον, τὸ στυππόχαρτον, ὁ χρωματιστὸς χάρτης, ὁ μεταξωτὸς χάρτης κλπ. κλπ. πρὸς δὲ καὶ 1500 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἀπαιτούμενα πρὸς κίνησιν τῶν ἐργοστασίων, πρὸς ἐργασίαν, πρὸς μεταφορὰν κλπ. ὑπολογίζεται ὅτι ἡ βιομηχανία ἐκ πρώτων ὑλῶν οἷαι τὸ ἄχυρον, τὸ ξύλον, τὰ πριονίδια, τὰ ῥάκη κατασκευάζει κατ' ἔτος προϊόντα ἀξίας 6000 ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Ἐν Κάνναις τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας διατρίβουσι κατὰ τὸν χειμῶνα διὰ τὸ εὔκρατον καὶ τερπνὸν κλίμα τῆς πόλεως ταύτης παμπληθεῖς ξένοι, μάλιστα δ' Ἄγγλοι πλούσιοι. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀποτελοῦσι σχεδὸν χωριστὴν κοινωνίαν, δυσπρόσιτοι ὄντες καὶ δυσκόλως ἀποδεχόμενοι προσκλήσεις εἰς συναναστροφάς, πολὺ δὲ δυσκολώτερον προσκαλοῦντες αὐτοί. Ἀμερικανός τις πρώην ἀνθρακοπώλης, ἀποσυρθεὶς τοῦ ἐμπορίου, ὅστις ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ μένων δαπανᾷ τὰ ἄφθονα δολλάρια ὅσα ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του ἀπεταμίευσεν, ἠθέλησεν ἐπ' ἐσχάτων νὰ δώσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του μέγαν χορόν, εἰς ὃν προσεκάλεσε πάντας τοὺς ἐν Κάνναις ἐξέχοντας. Τῷ ἐγένετο μὲν ἡ παρατήρησις, ὅτι οἱ Ἄγγλοι εὐπατρίδαι καὶ ἑκατομμυριοῦχοι δὲν θὰ δεχθῶσι τὴν πρότασιν, ἀλλ' ὁ πρώην ἀνθρακοπώλης κ. Ἰάκσων, γνήσιος Ἀμερικανὸς ὢν καὶ ἑπομένως πρακτικώτατος ἀνήρ, ἐξεῦρεν εὐφυᾶ τρόπον πρὸς ἐξαναγκασμὸν αὐτῶν. Διότι διεκήρυξεν, ὅτι δι' ἕκαστον τῶν προσκεκλημένων, ὅστις ἤθελε παρευρεθῇ εἰς τὸν χορὸν ἀνεδέχετο νὰ καταβάλῃ δέκα δραχμὰς πρὸς ὄφελος τοῦ ἐν Κάνναις νοσοκομείου καὶ τοῦ πτωχοκομείου. Οὕτω δὲ ὁ ἀποστέργων νὰ μεταβῇ εἰς τὸν χορὸν τοῦ ἀνθρακοπώλου ἐστέρει 10 δρ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς. Τούτου ἕνεκα κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἑσπέραν αἱ αἴθουσαι τοῦ κ. Ἰάκσων ἦσαν πλήρεις ἐκλεκτοῦ κόσμου. Περιχαρὴς ἐπὶ τῷ θριάμβῳ του ὁ οἰκοδεσπότης διένειμεν εἰς ἑκάστην τῶν κυριῶν ἀνὰ ἓν κομψότατον σημειωματάριον ἐκ μαργάρου μετὰ χρυσοῦ μολυβδοφόρου πρὸς ἐγγραφὴν τῶν ὀνομάτων τῶν χορευτῶν. Ὁ χορὸς ἦτο ζωηρότατος καὶ φαιδρότατος, παρευρεθέντων τριακοσίων προσκεκλημένων, τὴν δὲ πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ὁ κ. Ἰάκσων κατέθηκεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὸ πτωχοκομεῖον τρισχιλίας δραχμάς. Ἀλλ' ἕτερος Ἀμερικανός, ἐν τῇ αὐτῇ πόλει διαμένων, πολὺ διάφορον διασκέδασιν παρεσκεύασεν εἰς τοὺς προσκεκλημένους του. Μαθὼν ὅτι τινὲς τὸν κατηγόρησαν ὡς φιλάργυρον, προσεκάλεσε παραχρῆμα εἰς ἑορτὴν μέγα πλῆθος. Καὶ ὅτε συνῆλθον οἱ πλεῖστοι τῶν προσκεκλημένων τοῖς εἶπεν. «Ἐπειδὴ φρονεῖτε ὅτι ἀδύνατος εἶναι ἡ διασκέδασις, ἂν μὴ δαπανηθῶσι πολλὰ χρήματα, σᾶς παρακαλῶ νὰ διασκεδάσητε, κύριοί μου.» Καὶ λαβὼν δέσμας γραμματίων τῆς Ἀγγλικῆς τραπέζης, ἀξίας 125 χιλιάδων δραχμῶν τὰς ἔρριψεν εἰς ἀργυροῦν πύραυνον, ὅπερ διέταξε νὰ θέσωσι ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκάησαν ὅλα τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια, εἶπε πρὸς τοὺς προσκεκλημένους. «Κυρίαι καὶ κύριοι, ἡ διασκέδασις ἐτελείωσε. Καλὴν νύκτα.»

Ὁ ἰατρὸς κ. Π. πρὸς φλύαρον κυρίαν. ἀφ' οὗ ἐπεράτωσε τὴν ἐξέτασιν τῆς νόσου: «Σᾶς παρακαλῶ, δείξατε τὴν γλῶσσάν σας. (Ἡ κ υ ρ ί α ὑ π α κ ο ύ ε ι.) Τώρα κρατήσατε αὐτὴν ἔξω μέχρις ὅτου γράψω τὴν συνταγὴν καὶ ἀναχωρήσω.»

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—356

Digitized by Google

'Αριθ. 533 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32. | 16 Μαρτίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

(Συνέχεια βλ. σ. 145.)

Τὴν ἑσπέραν, ὅτε ἡ μὶς Λυδία ὑπῆγεν εἰς τὸν κοιτῶνά της, ἠκολούθησεν αὐτῇ ὁ συνταγματάρχης καὶ τὴν ἠρώτησεν ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ φύγωσιν ἀμέσως τὴν ἐπαύριον ἀπὸ τοῦ χωρίου ἐκείνου, ὅπου ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐκινδύνευον νὰ δεχθῶσι κἀμμίαν σφαῖραν κατακέφαλα καὶ ὅσον ἦτο δυνατὸν τάχιστα ἀπὸ τῆς νήσου, ἔνθα μόνον φόνους καὶ ἐνέδρας ἔβλεπον.

'Η μὶς Νέβιλ ἐσιώπησεν ἐπί τινα ὥραν, διότι πρόδηλον ἦτο, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ πατρός της ἐνέβαλεν αὐτὴν εἰς οὐ μικρὰν ἀμηχανίαν. 'Επὶ τέλους εἶπε·

«Καὶ πῶς ἐμποροῦμεν νὰ ἀφήσωμεν μόνην τὴν δυστυχῆ αὐτὴν νέαν, εἰς περίστασιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχει τόσην ἀνάγκην παρηγορίας; Δὲν νομίζετε, πατέρα, ὅτι θὰ ἐφαινόμεθα σκληροί, ἂν ἐπράττομεν τοῦτο;

— Αὐτὰ τὰ εἶπα διότι φοβοῦμαι διὰ σέ, κόρη μου, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης· καὶ ἂν εἴξευρα, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ μένῃς ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Αἰακείου, σὲ βεβαιῶ ὅτι πολὺ θὰ ἐλυπούμην, ἂν ἔφευγον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀφωρισμένην νῆσον, χωρὶς νὰ ἀποχαιρετίσω τὸν γενναῖον Δέλλα 'Ρέββια.

— Λοιπόν, πατέρα, ἂς περιμείνωμεν ἀκόμη, καὶ ἂς μὴ ἀναχωρήσωμεν, ἂν δὲν βεβαιωθῶμεν ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ φανῶμεν εἰς αὐτοὺς χρήσιμοι εἰς τίποτε.

— Τί χρυσῆ καρδιά! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, ἀσπασθεὶς τὴν θυγατέρα του εἰς τὸ μέτωπον. Μοῦ ἀρέσει νὰ σὲ βλέπω νὰ θυσιάζεσαι οὕτω, διὰ νὰ ἀνακουφίζῃς τοὺς δυστυχεῖς. Ἂς μείνωμεν· κανεὶς δὲν μετενόησέ ποτε δι' ἀγαθὴν πρᾶξιν.»

Τὴν νύκτα ἡ Λυδία ἐκυλίετο ἐν τῇ κλίνῃ της, ἀλλ' ὕπνος δὲν τῆς ἤρχετο. Καὶ ποτὲ μὲν ἀκούουσα συγκεχυμένους κρότους ἐνόμιζεν, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ γείνῃ ἔφοδος κατὰ τῆς οἰκίας· ποτὲ δὲ ἐν ἀσφαλείᾳ νομίζουσα ἑαυτήν, ἐσκέπτετο ὅτι ὁ δυστυχὴς τραυματίας θὰ ἦτο πιθανῶς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς γῆς, ἐστερημένος πάσης ἄλλης συνδρομῆς, πλὴν τῆς παρεχομένης ὑπὸ τῆς εὐσπλαγχνίας ἑνὸς λῃστοῦ. Καὶ ἐφαντάζετο αὐτὸν αἱματόφυρτον, δεινοτάτους ὑποφέροντα πόνους· καὶ τὸ παράδοξον ἦτο, ὅτι ὁσάκις ἀνεπόλει τὸν Ὄρσο, ἐφαντάζετο αὐτὸν πάντοτε οἷον τὸν εἶδε κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ ἐξ Αἰακείου, φέροντα εἰς τὰ χείλη τὸ περίαπτον, ὅπερ τῷ εἶχε δώσῃ... Ἔπειτα ἀνελογίζετο τὴν γενναιότητα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἕνεκα αὐτῆς, ὅπως τὴν ἴδῃ ὡς οἷόν τε τάχιστα, ἐξετέθη εἰς τὸν τρομερὸν ἐκεῖνον κίνδυνον. Παρ' ὀλίγον δὲ καὶ ἐπείθετο, ὅτι ὑπερασπίζων αὐτὴν ἐτραυματίσθη ὁ Ὄρσο τὸν βραχίονα. Καὶ ᾐσθάνετο μὲν τύψιν συνειδότος διὰ τὴν πληγὴν τοῦ Ὄρσο, ἀλλὰ καὶ ἐθαύμαζεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ. Εἰ καὶ δὲν ἀπέδιδεν ὅσην ὁ Βρανδολάτσο καὶ ἡ Κολόμβα σπουδαιότητα εἰς τὸν διπλοῦν ἐπιτυχῆ πυροβολισμόν, ἔκρινεν ὅμως ὅτι ὀλίγοι μυθιστορικοὶ ἥρωες θὰ ἐφαίνοντο ὅσον ἐκεῖνος ἀτρόμητοι καὶ ἀτάραχοι ἐν τοιούτῳ δεινοτάτῳ κινδύνῳ.

'Ο κοιτών, ἐν ᾧ ἐκοιμᾶτο, ἦτο ὁ τῆς Κολόμβας. Ὑπεράνω δρυΐνου εἰκονοστασίου, πλησίον κλάδου βαΐων, ἦτο ἀνηρτημένη ἐπὶ τοῦ τοίχου μινυθογραφία, ἀπεικονίζουσα τὸν Ὄρσο, φοροῦντα στολὴν ὑπολοχαγοῦ. 'Η μὶς Νέβιλ ἐξεκρέμασε τὴν εἰκόνα ἐκείνην, τὴν ἐθεώρησεν ἐπὶ μακρὸν καὶ εἶτα τὴν ἀπέθεσε πλησίον τῆς κλίνης της, ἀντὶ νὰ τὴν ἀναρτήσῃ ὅπου πρότερον ἦτο. 'Απεκοιμήθη μόλις περὶ τὴν χαραυγήν, καὶ ὅτε ἐξύπνησεν, ὁ ἥλιος εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀνατείλῃ. Ἔμπροσθεν τῆς κλίνης της εἶδε τὴν Κολόμβαν, ἥτις ἀκίνητος περιέμενεν αὐτὴν νὰ ἐγερθῇ τοῦ ὕπνου.

«Δὲν θὰ ἐπεράσατε καλὰ τὴν νύκτα εἰς τὸ πτωχικόν μας, εἶπεν ἡ Κολόμβα. Φοβοῦμαι μήπως μὲ δυσκολίαν κατωρθώσατε νὰ κοιμηθῆτε.

— 'Εμάθατε κἀμμίαν εἴδησιν περὶ αὐτοῦ, ἀγαπητή μου φίλη; » ἠρώτησεν ἡ μὶς Νέβιλ, ἀνακαθήσασα.

'Ιδοῦσα δὲ τότε τὴν εἰκόνα τοῦ Ὄρσο, ἔσπευσε νὰ ῥίψῃ ἓν μαντήλιον, ὅπως καλύψῃ αὐτήν.

«Ναί, ἔμαθα εἰδήσεις,» εἶπεν ἡ Κολόμβα μειδιάσασα.

Καὶ λαβοῦσα τὴν εἰκόνα·

Digitized by Google

«Τί λέγετε, ὁμοιάζει; Μοῦ φαίνεται πῶς δὲν εἶναι τόσον ἐπιτυχημένη.

—Ὦ Θεέ μου!... ἀνεφώνησεν ἡ μὶς Λυδία, ἐντραπεῖσα...ἐξεκρέμασα...χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω... τὴν εἰκόνα αὐτήν.... Ἔχω τὸ κακὸν ἰδίωμα νὰ ἀνακατώνω ὅλα...νὰ μὴ ἀφίνω τίποτε εἰς τὴν θέσιν του...Τί κάμνει ὁ ἀδελφός σας;

— Καλλίτερα εἶναι. Σήμερον τὸ πρωῒ πρὶν χαράξῃ, ἦλθεν ὁ Γκιοκάντο καὶ μοῦ ἔφερε μίαν ἐπιστολήν... ἰδικήν σας, μὶς Λυδία· εἰς ἐμὲ ὁ Ὄρσο δὲν ἔγραψε. Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἔχει, *Πρὸς τὴν Κολόμβαν*, εἶναι ἀλήθεια· ἀλλὰ παρακάτω γράφει *Διὰ τὴν μὶς Ν*... Δὲν πειράζει, αἱ ἀδελφαὶ δὲν εἶναι ζηλότυποι. Ὁ Γκιοκάντο μοῦ ἔλεγε πῶς ᾐσθάνετο πολλοὺς πόνους, ὅτε ἔγραφεν. Ὁ Γκιοκάντο, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐξαίρετος καλλιγράφος, τοῦ ἐπρότεινε νὰ γράψῃ αὐτὸς τὴν ἐπιστολὴν καθ' ὑπαγόρευσίν του. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησεν. Ἔγραφε μὲ μολυβδοκόνδυλον ἐξηπλωμένος· ὁ Βρανδολάτσο ἐκράτει τὸ χαρτί. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁ ἀδελφός μου προσεπάθει νὰ σηκωθῇ, ἀλλὰ τότε καὶ ἡ παραμικροτέρα κίνησις τοῦ ἐπροξένει φοβεροὺς πόνους. Ἦτο λυπηρὸν θέαμα, καθὼς ἔλεγεν ὁ Γκιοκάντο. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπιστολή.»

Ἡ μὶς Νέβιλ ἀνέγνω τὴν ἐπιστολήν, γεγραμμένην ἀγγλιστί, ἀναμφιβόλως διὰ πλείονα προφύλαξιν. Εἶχε δ' ἡ ἐπιστολὴ οὕτω·

«*Δεσποσύνη*,

«Μοῖρα σκληρὰ μὲ ἐξώθησεν· ἀγνοῶ τί θὰ εἴπωσιν οἱ ἐχθροί μου, ὁποίας συκοφαντίας θὰ ἐπινοήσωσιν. Ὀλίγον ὅμως μὲ μέλει, ἂν ὑμεῖς, δεσποσύνη, δὲν πιστεύσετε ταῦτα. Ἀφ' ὅτου σᾶς εἶδον, ἐβουκολούμην ὑπὸ ἀσυνέτων ὀνείρων· ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ ἡ μεγάλη ἐκείνη συμφορά, ὅπως μοὶ καταδείξῃ τὴν ἀφροσύνην μου· τώρα πλέον ἐσυνετίσθην. Γινώσκω ὁποῖον εἶναι τὸ μέλλον μου καὶ καρτερικῶς ἀπεκδέχομαι αὐτό. Δὲν τολμῶ νὰ κρατήσω πλέον τὸν δακτύλιον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὑμεῖς μοὶ ἐδώσατε καὶ τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς περίαπτον, φέρον εὐδαιμονίαν. Φοβοῦμαι, μὶς Νέβιλ, μήπως μετανοήσητε, ὅτι εἰς κακὰς χεῖρας παρεδώκατε τὰ δῶρά σας· ἢ μᾶλλον φοβοῦμαι μὴ ὁ δακτύλιος μοὶ ἐνθυμίζῃ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἤμην παράφρων. Ἡ Κολόμβα θὰ σᾶς τὸν ἀποδώσῃ...Χαίρετε, δεσποσύνη· θὰ ἀναχωρήσητε ἐκ τῆς Κορσικῆς καὶ δὲν θὰ σᾶς ἐπανίδω πλέον· ἀλλ' εἴπετε εἰς τὴν ἀδελφήν μου, ὅτι δὲν ἐπαύσατε ὑποληπτομένη με, καὶ τὸ λέγω θαρρούντως, εἶμαι πάντοτε ἄξιος τῆς ὑπολήψεώς σας. «Ο. Δ. Ρ.

Ἡ μὶς Λυδία εἶχεν ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον ὅπως ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἡ δὲ Κολόμβα, ἥτις τὴν παρετήρει μετὰ πολλῆς προσοχῆς τῇ παρέδωκε τὸν αἰγυπτιακὸν δακτύλιον ἐρωτῶσα αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματος τί τοῦτο ἐσήμαινεν. Ἀλλ' ἡ μὶς Λυδία δὲν ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλήν, καὶ ἐκύτταζεν ἀμηχανοῦσα τὸν δακτύλιον, ὃν ὁτὲ μὲν ἐφόρει, ὁτὲ δ' ἐξέβαλλεν ἐκ τοῦ δακτύλου της.

«Ἀγαπητὴ μὶς Νέβιλ, ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα, δὲν ἠμπορῶ νὰ μάθω τί σᾶς γράφει ὁ ἀδελφός μου; Σᾶς λέγει τίποτε περὶ τῆς ὑγιείας του;

— Ὄχι... εἶπεν ἡ μὶς Λυδία ἐρυθριάσασα, δὲν μοῦ λέγει... ἡ ἐπιστολὴ εἶναι εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν... Μοῦ παραγγέλλει νὰ εἴπω εἰς τὸν πατέρα μου... Ἐλπίζω πῶς ὁ νομάρχης θὰ δυνηθῇ νὰ διορθώσῃ....»

Ἡ Κολόμβα πονηρῶς μειδιάσασα, ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ λαβοῦσα ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας τῆς μὶς Νέβιλ καὶ προσηλώσασα ἐπ' αὐτῆς τὸ ὀξὺ βλέμμα της: «Ἔχετε ἀγαθὴν καρδίαν, τῇ εἶπε. Δὲν θὰ θελήσητε νὰ ἀπαντήσετε εἰς τὸν ἀδελφόν μου; Θὰ τοῦ κάμετε τόσον καλόν! Πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθην νὰ σας ἐξυπνίσω, ἅμα ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν, καὶ πάλιν δὲν ἐτόλμησα.

— Δὲν ἐκάματε καλά, εἶπεν ἡ μὶς Νέβιλ, ἂν εἰξεύρα πῶς μία ἐπιστολή μου ἦτο δυνατόν...

— Πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἠμπορῶ νὰ τοῦ στείλω ἐπιστολάς. Ἔχει ἔλθῃ ὁ νομάρχης καὶ ἡ Πετρανέρα ἐγέμισεν ἀπὸ τοὺς κλητῆρας καὶ τοὺς ἀκολούθους του. Ἀργότερα θὰ ἴδωμεν. Ἆ! ἂν ἐγνωρίζατε τὸν ἀδελφόν μου, μὶς Νέβιλ, θὰ τὸν ἠγαπᾶτε, ὅσον ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ... Ἔχει τόσον ἀγαθὴν καρδίαν! καὶ εἶναι τόσον γενναῖος! Δὲν συλλογίζεσθε τί ἔκαμε! Μόνος ἐναντίον δύο, καὶ πληγωμένος μάλιστα!»

Ὁ νομάρχης εἶχεν ἐπανέλθῃ, ἀναγγείλαντος αὐτῷ τοῦ δημαρχικοῦ παρέδρου δι' ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τὰ γενόμενα. Ἐπανῆλθε δὲ ἀκολουθούμενος ὑπὸ χωροφυλάκων καὶ εὐζώνων, καὶ φέρων πρὸς τούτοις μεθ' ἑαυτοῦ εἰσαγγελέα, γραμματέα καὶ τοὺς λοιπούς, ὅπως ἐνεργηθῇ ταχεῖα καὶ τακτικὴ ἀνάκρισις περὶ τῆς φοβερᾶς πράξεως, ἥτις περιέπλεκεν, ἢ μᾶλλον ἐπεράτου τὰς ἔχθρας τῶν ἐν Πετρανέρᾳ οἰκογενειῶν. Μικρὸν μετὰ τὴν ἔλευσίν του, εἶδε τὸν συνταγματάρχην καὶ τὴν θυγατέρα του καὶ δὲν ἀπέκρυψεν αὐτοῖς ὅτι ἐφοβεῖτο μὴ ἡ ὑπόθεσις ἔχῃ κακὴν τὴν ἔκβασιν. «Εἰξεύρετε, εἶπεν, ὅτι οὐδεὶς παρέστη μάρτυς τοῦ φόνου· οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι νέοι ἐθεωροῦντο κοινῶς ὑπὸ πάντων ὡς ἄριστοι σκοπευταὶ καὶ τολμηρότατοι, ὥστε κανεὶς δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ὁ κ. Δέλλα Ῥέββια ἐδυνήθη νὰ τοὺς φονεύσῃ μόνος, ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν φυγοδίκων, οἱ ὁποῖοι, ὡς λέγουσι, τὸν περιποιοῦνται τώρα.

— Ἀδύνατον! ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης· ὁ Ὄρσο Δέλλα Ῥέββια εἶναι νέος ἐντιμότατος· ἐγγυῶμαι περὶ αὐτοῦ.

— Τὸ πιστεύω καὶ ἐγώ, εἶπεν ὁ νομάρχης, ἀλλ' ὁ εἰσαγγελεὺς (οἱ κύριοι οὗτοι εἶναι, βλέπετε, φιλύποπτοι) δὲν μοὶ φαίνεται παραπολὺ εὐ-

Digitized by Google

μενὴς πρὸς αὐτόν. Ἔχει εἰς χεῖράς του ἔγγραφον, ἐνοχοποιοῦν τὸν φίλον σας. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶναι ἐπιστολὴ αὐτοῦ ἀπειλητικὴ πρὸς τὸν Ὀρλανδούτσιο, ἐν τῇ ὁποίᾳ τῷ ὁρίζει τόπον συναντήσεως... καὶ τὴν τοιαύτην συνάντησιν θεωρεῖ ὁ εἰσαγγελεὺς ὡς ἐνέδραν.

— Ὁ Ὀρλανδούτσιο αὐτός, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, δὲν ἐδέχθη νὰ μονομαχήσῃ, ὡς ἔντιμος ἄνθρωπος.

— Ἐδῶ τοιαῦτα δὲν συνειθίζουσιν· ἀλλ' ἐνεδρεύοντες φονεύουσι τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῶν νώτων· τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ τόπου. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία κατάθεσις ὑπὲρ αὐτοῦ· ἑνὸς κορασίου, τὸ ὁποῖον βεβαιοῖ, ὅτι ἤκουσε τέσσαρας πυροβολισμούς, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο τελευταῖοι ἦσαν δυνατώτεροι τῶν ἄλλων, καὶ προήρχοντο ἐκ τουφεκίου μεγάλης ὁλκῆς, ὁποῖον ἦτο τὸ τουφέκιον τοῦ κυρίου Δέλλα Ῥέββια. Δυστυχῶς τὸ κοράσιον ἐκεῖνο εἶναι ἀνεψιὰ ἑνὸς τῶν φυγοδίκων, τῶν κατηγορουμένων ἐπὶ συνενοχῇ, καὶ φαίνεται ὅτι ἡ κατάθεσίς του ἔγεινε καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ θείου της.

— Κύριε, ὑπολαβοῦσα εἶπεν ἡ Λυδία, ἐρυθριάσασα ἄχρι τοῦ κανθοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ἤμεθα καθ' ὁδόν, ὅτε ἐρρίφθησαν οἱ πυροβολισμοί, καὶ ἠκούσαμεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἴδια.

— Ἀληθινά; Αὐτὸ εἶναι σπουδαιότατον. Καὶ σεῖς, συνταγματάρχα, ἐκάματε βεβαίως τὴν αὐτὴν παρατήρησιν;

— Ναί, ὑπολαβοῦσα εἶπε μετὰ σπουδῆς ἡ μὶς Νέβιλ· ὁ πατήρ μου, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ἀπὸ ὅπλα εἶπεν ἀμέσως: Ὁ κύριος Δέλλα Ῥέββια θὰ πυροβολῇ μὲ τὸ τουφέκιόν μου.

— Καὶ αὐτοὶ οἱ πυροβολισμοί, τοὺς ὁποίους ἀνεγνωρίσατε, ἦσαν τῷ ὄντι οἱ δύο τελευταῖοι;

— Οἱ δύο τελευταῖοι· δὲν εἶναι ἀλήθεια, πατέρα;»

Ὁ συνταγματάρχης δὲν εἶχε πολὺ καλὴν μνήμην· ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντείπῃ εἰς τὴν θυγατέρα του.

«Πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τοῦτο ἀμέσως εἰς τὸν εἰσαγγελέα, συνταγματάρχα. Ἄλλως δὲ περιμένομεν ἀπόψε καὶ ἕνα χειρουργόν, ὅστις θὰ κάμῃ νεκροψίαν καὶ θὰ βεβαιώσῃ ἂν αἱ πληγαὶ εἶναι τοῦ ὅπλου, περὶ οὗ ὁ λόγος.

— Ἐγὼ τὸ ἔδωκα εἰς τὸν Ὄρσο, ποῦ καλλίτερα νὰ τὸ ἔρριπτα εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης... Δηλαδή...ὁ καλὸς ἐκεῖνος νέος! πολὺ εὐχαριστοῦμαι, ὁποῦ τὸ εἶχεν εἰς τὰ χέρια του· διότι ἂν ἔλειπε τὸ Μαντώνειόν μου, καὶ ἐγὼ καλὰ καλὰ δὲν εἰξεύρω πῶς θὰ τὴν ἐγλύτωνε!»

ΙΘ'

Ὁ χειρουργὸς ἔφθασεν ὀλίγον ἀργά, διότι συνέβη αὐτῷ καθ' ὁδὸν περιπέτειά τις. Συναντήσας αὐτὸν ὁ Γκιοκάντος Καστρικώνη τὸν προσεκάλεσεν εὐγενέστατα νὰ ἰδῇ ἕνα πληγωμένον. Ὁδηγηθεὶς δὲ πλησίον τοῦ Ὄρσο, ἐπέδεσε τὴν πληγὴν αὐτοῦ. Ἔπειτα ὁ φυγόδικος τὸν συνώδευσε μακρὸν δρόμον, καὶ εἵλκυσε τὸν θαυμασμόν του, ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐπιφανεστάτων καθηγητῶν τοῦ ἐν Πίσῃ Πανεπιστημίου, οἵτινες ἦσαν, ὡς ἔλεγε, στενώτατοι φίλοι του.

«Ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ θεολόγος ἀποχωριζόμενος αὐτοῦ, ἕνεκα τοῦ σεβασμοῦ, τὸν ὁποῖον μοὶ ἐνεπνεύσατε, περιττὸν κρίνω νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω, ὅτι ὁ ἰατρὸς πρέπει νὰ ἦναι ἐπίσης ἐχέμυθος, ὡς ὁ πνευματικός.» Καὶ ταῦτα λέγων ἀνεβίβαζε τὴν σφύραν τοῦ τουφεκίου του. «Ἐλησμονήσατε τὸν τόπον, ὅπου εἴχομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἴδωμεν. Ὑγιαίνετε, χαίρω πολὺ ὅτι σᾶς ἐγνώρισα.»

Ἡ Κολόμβα παρεκάλεσε θερμῶς τὸν συνταγματάρχην νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν νεκροψίαν.

«Εἰξεύρετε καλλίτερον ἀπὸ κάθε ἄλλον τὸ τουφέκιον τοῦ ἀδελφοῦ μου, εἶπε, καὶ ἡ παρουσία σας θὰ μᾶς ἦναι πολὺ χρήσιμος. Διότι ἄλλως εἶναι τόσον κακοὶ ἄνθρωποι ἐδῶ, ὥστε εἰς μεγάλους ὑποκείμεθα κινδύνους, ἂν δὲν ἔχωμεν κάνένα διὰ νὰ ὑπερασπίζῃ τὰ συμφέροντά μας.»

Μείνασα μόνη μετὰ τῆς μὶς Λυδίας, εἶπεν αὐτῇ ὅτι ἔπασχεν ἐκ δεινῆς κεφαλαλγίας καὶ τῇ προέτεινε νὰ ὑπάγωσιν εἰς περίπατον ὀλίγα βήματα ἐκτὸς τοῦ χωρίου. «Ὁ καθαρὸς ἀὴρ θὰ μὲ ὠφελήσῃ, εἶπεν· εἶναι τόσος καιρὸς τώρα ποῦ ἤμην κλεισμένη.» Καθ' ὁδὸν τῇ ὡμίλει περὶ τοῦ ἀδελφοῦ της· ἡ δὲ μὶς Λυδία, εἰς ἣν τὸ θέμα τοῦτο ἦτο λίαν ἀρεστόν, δὲν ἐνόησεν ὅτι ἀπεμακρύνοντο πολὺ τῆς Πετρανέρας. Ὁ ἥλιος ἦτο περὶ τὴν δύσιν του, ὅτε παρατηρήσασα τοῦτο εἶπεν εἰς τὴν Κολόμβαν νὰ στραφῶσιν ὀπίσω. Ἀλλ' ἡ Κολόμβα ἐγίνωσκε πλαγίαν τινὰ ὁδόν, δι' ἧς ἐδύναντο ὡς ἔλεγε, νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον ταχύτερον. Καὶ ἀφεῖσα τὴν ἀτραπόν, ἐν ᾗ ἐβάδιζον, ἔλαβεν ἄλλην, ὀλιγώτερον, ὡς ἐφαίνετο, συχναζομένην. Μετ' ὀλίγον δὲ ἤρχισε νὰ ἀναρριχᾶται εἰς λόφον τοσοῦτον ἀνωφερῆ, ὥστε ἠναγκάζετο συνεχῶς ὅπως στηριχθῇ νὰ δράττηται διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κλάδων δένδρων, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἄλλης ἔσυρε τὴν σύντροφόν της. Οὕτω δὲ μετὰ ὁδοιπορίαν ἐπίμοχθον ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας καὶ πλέον ἔφθασαν ἐπὶ μικροῦ ὀροπεδίου, καταφύτου ἐκ μύρτων καὶ κομάρων, ὧν ἀναμέσον ὑπῆρχον τῇδε κἀκεῖσε βράχοι ἀπότομοι συνηνίτου λίθου. Ἡ μὶς Λυδία ἦτο κατάκοπος, τὸ χωρίον δὲν ἐφαίνετο καὶ εἶχε νυκτώσῃ σχεδόν.

«Εἰξεύρετε, ἀγαπητή μου Κολόμβα, εἶπεν, ὅτι φοβοῦμαι μήπως ἐχάσαμεν τὸν δρόμον;

— Μὴ φοβεῖσθε, ἀπεκρίνατο ἡ Κολόμβα. Ἄς προχωρήσωμεν· ἀκολουθῆτέ με.

— Σᾶς βεβαιῶ ὅμως, ὅτι ἀπατᾶσθε· τὸ χωρίον δὲν εἶναι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος. Στοιχηματίζω ὅτι τὸ ἀφήκαμεν ὀπίσω. Νά, κυττάξατε ἐ-

Digitized by Google

κεῖνα τὰ φῶτα, ὅπου βλέπομεν τόσῳ μακράν· βεβαίως ἐκεῖ εἶναι ἡ Πετρανέρα.

— Ἀγαπητή μου φίλη, εἶπεν ἡ Κολόμβα σφόδρα τεταραγμένη, ἔχετε δίκαιον· ἀλλὰ διακόσια βήματα μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. . .εἰς ἐκεῖνο τὸ μακίς. . .

— Τί εἶναι;

— Εὑρίσκεται ὁ ἀδελφός μου· ἠμποροῦσα νὰ τὸν ἴδω καὶ νὰ τὸν ἀσπασθῶ, ἂν ἠθέλατε.»

Ἡ μὶς Νέβιλ ἐξεπλάγη ταῦτα ἀκούσασα.

«Ἐξῆλθα ἀπὸ τὴν Πετρανέραν, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ Κολόμβα, χωρὶς νὰ μὲ παρατηρήσωσιν, ἐπειδὴ εἶσθε μαζί μου. . .ἄλλως θὰ μὲ παρηκολούθουν. . . Νὰ εὑρίσκωμαι τόσον πλησίον του καὶ νὰ μὴν ἠμπορῶ νὰ τὸν ἰδῶ!. . .Διατί νὰ μὴ ἔλθητε καὶ σεῖς μαζί μου, νὰ ἴδητε τὸν καϋμένον τὸν ἀδελφόν μου! Θὰ χαρῇ τόσον πολὺ ἂν σᾶς ἴδῃ!

— Ὅμως, Κολόμβα... δὲν ἁρμόζει νὰ τὸ κάμω...

— Ἐννοῶ· σεῖς αἱ κυρίαι τῶν πόλεων παρατηρεῖτε πάντοτε τί ἁρμόζει καὶ τί δὲν ἁρμόζει... ἡμεῖς αἱ χωρικαὶ ἐξετάζομεν μόνον ἂν ἦναι καλὸν ἢ κακὸν ἓν πρᾶγμα.

— Ἀλλ' εἶναι πολὺ ἀργά. . . Καὶ ἔπειτα ὁ ἀδελφός σας τί θὰ εἴπῃ δι' ἐμέ;

— Θὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν τὸν ἐγκαταλείπουσιν οἱ φίλοι του, καὶ αὐτὸ θὰ τοῦ δώσῃ θάρρος νὰ ὑποφέρῃ τὰ παθήματά του.

—Καὶ ὁ πατήρ μου, θὰ ἦναι πολὺ ἀνήσυχος...

— Εἰξεύρει πῶς εἶσθε μαζί μου. . . Λοιπόν! ἀποφασίσατε. Ἐκυττάξατε σήμερον τὸ πρωῒ τὴν εἰκόνα του, προσέθηκε πονηρῶς μειδιάσασα.

— Ὄχι. . .ἀλήθεια, Κολόμβα, δὲν τολμῶ. . . ἔπειτα οἱ φυγόδικοι ποῦ εἶναι μαζί του...

— Καὶ τί μὲ τοῦτο; Οἱ φυγόδικοι ἐκεῖνοι δὲν σᾶς γνωρίζουν, τί πειράζει; Σεῖς εἴχατε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἴδετε φυγοδίκους!...

— Θεέ μου!

— Ἐμπρὸς λοιπόν, δεσποσύνη, ἀποφασίσατε τί νὰ κάμωμεν. Δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς ἀφήσω μόνην ἐδῶ· δὲν εἰξεύρει κανεὶς τί δύναται νὰ συμβῇ. Ἂς ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν τὸν Ὄρσο, ἢ ἂς γυρίσωμεν μαζὶ εἰς τὸ χωρίον. . .Θὰ ἴδω τὸν ἀδελφόν μου. . .Κύριος οἶδε πότε. . .ἴσως ποτέ!

— Τί λέγετε, Κολόμβα; Ἀφ' οὗ εἶναι ἔτσι, πηγαίνωμεν. Ἀλλὰ μόνον μίαν στιγμὴν νὰ μείνωμεν, καὶ νὰ γυρίσωμεν ἀμέσως.»

Ἡ Κολόμβα ἔσφιγξε τὴν χεῖρά της, καὶ χωρὶς νὰ ἀποκριθῇ, ἤρχισε νὰ τρέχῃ τόσον δρομαίως, ὥστε μετὰ πολλῆς δυσκολίας παρηκολούθει αὐτῇ ἡ μὶς Λυδία. Εὐτυχῶς ἡ Κολόμβα ἐστάθη μετ' ὀλίγον καὶ εἶπε πρὸς τὴν φίλην της «Ἂς μὴ προχωρήσωμεν περισσότερον προτοῦ νὰ τοὺς εἰδοποιήσωμεν· ἐπειδὴ ἀλλέως ἠμπορεῖ νὰ μᾶς ῥήξουν κάμμίαν τουφεκιάν.» Ἐσύριξε τότε διὰ τῶν δακτύλων, καὶ μετὰ μικρὸν ἤκουσαν ὑλακὴν κυνός, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ φανῇ καὶ ὁ πρόσκοπος τῶν φυγοδίκων. Ἦτο δ' οὗτος ὁ παλαιὸς ἡμῶν γνώριμος, ὁ κύων Μπροῦσκος, ὅστις ἀναγνωρίσας παραχρῆμα τὴν Κολόμβαν ἀνέλαβε νὰ ὁδηγήσῃ αὐτήν. Μετὰ πολλοὺς ἑλιγμοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς τοῦ μακίς, συνήντησαν δύο ἄνδρας ὡπλισμένους ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνύχων.

«Σὺ εἶσαι Βρανδολάτσο; ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα. Ποῦ εἶναι ὁ ἀδελφός μου;

— Ἐκεῖ παρακάτω! ἀπεκρίθη ὁ φυγόδικος. Ἀλλὰ βαδίζετε ἥσυχα νὰ μὴν τὸν ἐξυπνήσετε· εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποῦ κοιμᾶται ὕστερα ἀπὸ τὸ περιστατικὸν ἐκεῖνο. Κύριε βοήθα! εἶναι φανερὸν πῶς ἐκεῖ ποῦ διαβαίνει ὁ διάβολος ἠμπορεῖ νὰ διαβῇ καὶ ἡ γυναῖκα.»

Αἱ δύο γυναῖκες προεχώρησαν μετὰ προφυλάξεως, καὶ πλησίον πυρᾶς, τῆς ὁποίας τὴν λάμψιν εἶχον προνοήσῃ νὰ ἀποκρύψωσιν οἱ φυγόδικοι κτίσαντες γύρῳ μικρὸν τοῖχον ἐκ ξηρολιθίου, εἶδον τὸν Ὄρσο κείμενον ἐπὶ στιβάδος πτερίδων καὶ ἐσκεπασμένον δι' ἑνὸς *πιλότε*. Ἦτο ὠχρότατος καὶ ἠκούετο ἡ ἀναπνοή του βεβιασμένη. Ἡ Κολόμβα ἐκάθησε πλησίον του, καὶ τὸν ἐθεώρει ἐν σιγῇ, συνάψασα τὰς χεῖρας, ὡσεὶ ἐδέετο κατὰ διάνοιαν. Ἡ μὶς Λυδία, καλύψασα τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ μαντηλίου της, ἐκάθησεν ἐγγύτατα αὐτῆς· ἀλλ' ἀνεσήκωνε πότε καὶ πότε τὴν κεφαλὴν ὑπεράνω τῶν ὤμων τῆς Κολόμβας, διὰ νὰ ἴδῃ τὸν τραυματίαν. Παρῆλθεν οὕτως ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, καὶ οὐδεὶς ἤνοιξε τὸ στόμα. Νεύσαντος δὲ τοῦ θεολόγου, ὁ Βρανδολάτσο εἰσέδυσε μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς μυχοὺς τοῦ μακίς, μεγάλως δ' εὐχαριστήθη διὰ τοῦτο ἡ μὶς Λυδία, ἥτις πρώτην τότε φορὰν παρετήρει, ὅτι ἡ μακρὰ γενειὰς καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ ὁ ὁπλισμὸς τῶν φυγοδίκων εἶχον ὑπὲρ τὸ δέον σύμφωνον πρὸς τὸν τόπον ὄψιν.

Τέλος ὁ Ὄρσο ἐκινήθη, ἡ δὲ Κολόμβα κύψασα πάραυτα ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἐφίλησε πολλάκις, καὶ μυρίας τῷ ἐποίησεν ἐρωτήσεις, πῶς εἶναι ἡ πληγή του, ἂν πονεῖ, τίνος ἔχει ἀνάγκην. Ἀποκριθεὶς δὲ ὅτι ἦτο ἀναλόγως πολὺ καλά, ὁ Ὄρσο τὴν ἠρώτησε καὶ αὐτὸς ἂν ἡ μὶς Νέβιλ εὑρίσκετο ἀκόμη ἐν Πετρανέρᾳ, καὶ ἂν ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν. Ἡ Κολόμβα κύπτουσα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ της ἀπέκρυπτε καθ' ὁλοκληρίαν τὴν σύντροφόν της, τὴν ὁποίαν ἄλλως δυσκόλως θὰ ἀνεγνώριζεν ὁ Ὄρσο ἕνεκα τοῦ σκότους. Ἐκράτει δ' ἡ Κολόμβα διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν χεῖρα τῆς μὶς Νέβιλ, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ὑπεβάσταζε τὴν κεφαλὴν τοῦ τραυματίου.

«Ὄχι, ἀδελφέ μου, δὲν μοῦ ἔδωκε κάμμίαν ἐπιστολήν. . .ἀλλὰ πάντοτε τὴν μὶς Νέβιλ ἔχετε εἰς τὸν νοῦν· τὴν ἀγαπᾶτε λοιπόν;

— Μ' ἐρωτᾷς ἂν τὴν ἀγαπῶ, Κολόμβα!...

Digitized by Google

'Αλλ' ἐκείνη...ἴσως τώρα θὰ μὲ περιφρονῇ!»

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ μὶς Νέβιλ προσεπάθησε νὰ ἀποσύρῃ τὴν χεῖρα της· ἀλλὰ δὲν ἦτο εὔκολον νὰ ἀποσπάσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν χεῖρα τῆς Κολόμβας, ἡ ὁποία, ἂν καὶ μικρὰ καὶ εὔμορφος, εἶχεν ὅμως δύναμιν, ἧς δείγματά τινα εἴδομεν ἤδη.

«Νὰ σᾶς περιφρονῇ! ἀνεφώνησεν ἡ Κολόμβα. Ὕστερα ἀπὸ ὅσα ἐκάμετε...Ἐξ ἐναντίας σᾶς ἐπαινεῖ...Ἆ Ὅρσο! πολλὰ εἶχα νὰ σοῦ εἰπῶ δι' αὐτήν.»

Ἡ χεὶρ δὲν ἔπαυσε προσπαθοῦσα νὰ ἀπαλλαγῇ, ἀλλ' ἡ Κολόμβα τὴν ἔσυρε πάντοτε πλησιέστερα πρὸς τὸν Ὅρσο.

«Ἀλλ' ὅμως, εἶπεν ὁ τραυματίας, διατί νὰ μὴ ἀπαντήσῃ;...Μίαν γραμμὴν μόνον νὰ ἔγραφε, καὶ ἐγὼ θὰ ηὐχαριστούμην.»

Ἑλκύουσα διηνεκῶς πρὸς ἑαυτὴν τὴν χεῖρα τῆς μὶς Νέβιλ, ἡ Κολόμβα κατώρθωσε τέλος νὰ τὴν θέσῃ εἰς τὴν τοῦ ἀδελφοῦ της. Τότε δὲ παραμερίσασα αἴφνης καὶ ἀνακαγχάσασα, «Ὅρσο, ἀνεφώνησε, προσοχὴ μὴ εἴπῃς κακὸν λόγον διὰ τὴν μὶς Λυδίαν, διότι εἰξεύρει κάλλιστα τὰ κορσικανικά.»

Ἡ μὶς Λυδία ἀπέσυρε παραχρῆμα τὴν χεῖρα αὐτῆς, ψιθυρίσασα ἀκαταλήπτους τινὰς λέξεις. Ὁ Ὅρσο ἐνόμισεν ὅτι ὠνειρεύετο.

«Σεῖς ἐδῶ, μὶς Νέβιλ! Θεέ μου! πῶς ἐτολμήσατε; Ὦ, πόσον εὐτυχῆ μὲ καθιστᾶτε!» Καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἀνεγερθείς, προσεπάθησε νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτήν.

«Συνώδευσα τὴν ἀδελφήν σας, εἶπεν ἡ μὶς Λυδία...διὰ νὰ μὴ ὑποπτεύσωσι ποῦ ὑπήγαινε...καὶ ἔπειτα ἤθελα καὶ ἐγὼ...νὰ βεβαιωθῶ...Δυστυχῶς...δὲν εἶσθε βλέπω καλὰ ἐδῶ.»

Ἡ Κολόμβα ἐκάθητο ὄπισθεν τοῦ Ὅρσο· τὸν ἀνεσήκωσε δὲ μετὰ προφυλάξεως, οὕτως ὥστε νὰ στηρίξῃ οὗτος τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων της. Ὑποβαστάσασα δὲ διὰ τῶν χειρῶν τὴν κεφαλήν του, ἔνευσε πρὸς τὴν μὶς Λυδίαν νὰ πλησιάσῃ. «Πλησιέστερα! πλησιέστερα! ἔλεγε· δὲν πρέπει ὁ ἀσθενὴς νὰ ὁμιλῇ πολὺ μεγαλοφώνως.» Ἐπειδὴ δὲ ἡ μὶς Λυδία ἐδίσταζεν, ἔλαβε καὶ πάλιν τὴν χεῖρά της καὶ τὴν ἐβίασε νὰ καθήσῃ τόσον πλησίον, ὥστε ἡ μὲν ἐσθὴς αὐτῆς ἤγγιζε τὸν Ὅρσο, ἡ δὲ χεὶρ της, τὴν ὁποίαν πάντοτε ἐκράτει, ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ τραυματίου.

«Πολὺ ὡραῖα εἴμεθα τώρα, εἶπεν ἡ Κολόμβα φαιδρῶς. Δὲν εἶναι ἀλήθεια, Ὅρσο, πῶς εἶναι ἐξαίρετα νὰ μένῃ κανεὶς ἔξω εἰς τὸ μακίς, ὅταν μάλιστα ἡ νύκτα εἶναι τόσον ὡραία καθὼς ἀπόψε;

— Ὦ, ναί! Τί ὡραία νύξ! εἶπεν ὁ Ὅρσο. Ποτὲ δὲν θὰ τὴν λησμονήσω!

— Πόσον θὰ ὑποφέρετε! εἶπεν ἡ μὶς Νέβιλ.

— Δὲν ὑποφέρω πλέον, εἶπεν ὁ Ὅρσο, καὶ ἐπεθύμουν νὰ ἀποθάνω ἐδῶ.» Καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ αὐτοῦ ἐπλησίαζε πρὸς τὴν τῆς μὶς Λυδίας, ἣν ἡ Κολόμβα ἐκράτει διαρκῶς.

«Πρέπει ὅμως ἐξ ἅπαντος νὰ σᾶς μεταφέρωσι εἰς κανὲν ἄλλο μέρος, ὅπου νὰ ἠμπορῆτε νὰ εὕρητε περιποίησιν, κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν ἡ μὶς Νέβιλ. Δὲν θὰ μοῦ ἔρχεται πλέον ὕπνος, ἀφ' οὗ σᾶς εἶδα νὰ κοίτεσθε τόσον κακά...ἐπάνω εἰς τὰ βουνά...

— Ἂν δὲν ἐφοβούμην μήπως σᾶς συναντήσω, μὶς Νέβιλ, θὰ ἐδοκίμαζα νὰ ἐπιστρέψω εἰς Πετρανέραν καὶ νὰ προσέλθω αὐθορμήτως εἰς τὰς ἀρχάς.

— Αἴ! καὶ διατί ἐφοβεῖσθε μὴ τὴν συναντήσετε, Ὅρσο; ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα.

— Σᾶς παρήκουσα, μὶς Νέβιλ...καὶ δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ σᾶς ἀτενίσω κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

— Εἰξεύρετε, μὶς Λυδία, ὅτι ὁ ἀδελφός μου κάμνει πᾶν ὅ τι σεῖς θελήσετε; εἶπεν ἡ Κολόμβα γελάσασα. Δὲν σᾶς ἀφίνω πλέον νὰ τὸν ἴδητε.

— Ἐλπίζω, εἶπεν ἡ μὶς Νέβιλ, ὅτι ἡ ἀτυχὴς αὐτὴ ὑπόθεσις θὰ καθαρισθῇ, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου δὲν θὰ ἔχετε πλέον τίποτε νὰ φοβηθῆτε.., Θὰ εὐχαριστηθῶ πολύ, ἂν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας μάθωμεν ὅτι σᾶς ἀπεδόθη δικαιοσύνη, καὶ ὅτι ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀθωότης καθὼς καὶ ἡ ἀνδρεία σας.

— Ἀναχωρεῖτε, μὶς Νέβιλ! μὴ λέγετε ἀκόμη τοῦτο!

— Τί νὰ γείνῃ... ὁ πατέρας μου δὲν ἠμπορεῖ νὰ κυνηγῇ πάντοτε...Θέλει νὰ φύγωμεν.»

Ἡ χεὶρ τοῦ Ὅρσο, ἥτις ἤγγιζε τὴν τῆς μὶς Λυδίας, κατέπεσε καὶ ἐπεκράτησε πρὸς στιγμὴν σιγή.

«Μπᾶ! ὑπολαβοῦσα εἶπεν ἡ Κολόμβα, δὲν θὰ σᾶς ἀφήσωμεν νὰ φύγετε τόσον γρήγορα. Ἔχομεν ἀκόμη τόσα πράγματα νὰ σᾶς δείξωμεν εἰς τὴν Πετρανέραν... Καὶ ἔπειτα μοῦ ὑπεσχέθητε νὰ ζωγραφήσετε τὴν εἰκόνα μου καὶ ἀκόμη οὔτε ἠρχίσατε...Καὶ ἐγὼ πάλιν σᾶς ὑπεσχέθην νὰ σᾶς κάμω μίαν *σερενάταν* μὲ ἑβδομήντα πέντε στροφάς...Ἔπειτα...Ἀλλὰ τί ἔπαθε ὁ Μπρούσκος καὶ μουγκρίζει;...Νὰ καὶ ὁ Βρανδολάτσο ποῦ τρέχει ἀπὸ 'πίσω του...Ἂς ἰδῶ τί τρέχει.»

Καὶ παραχρῆμα ἐγερθεῖσα ἀπέθεσεν ἐλευθέρως τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὅρσο ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μὶς Νέβιλ καὶ ἔτρεξε νὰ φθάσῃ τοὺς φυγοδίκους.

Ἐκπλαγεῖσά πως διότι εὑρέθη οὕτω ὑποβαστάζουσα εὐειδῆ νέον, μόνη μετ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ μακίς, περιέστη εἰς ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου, διότι ἂν ἀποτόμως ἀπεσύρετο ἐφοβεῖτο μὴ βλάψῃ τὸν τραυματίαν. Ὁ Ὅρσο ὅμως ἀφῆκεν αὐθορμήτως τὸ εὐχάριστον στήριγμα, ὅπερ ἡ

Digitized by Google

ἀδελφή του τῷ παρέσχε, καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος· «Οὕτω λοιπὸν ἀναχωρεῖτε ἐντὸς ὀλίγου, μὶς Λυδία; εἶπεν· οὐδέποτε ἐσκέφθην, ὅτι θὰ παρετείνατε τὴν διαμονήν σας εἰς τὸν ἄθλιον τοῦτον τόπον...καὶ ὅμως ἀφ' ὅτου ἤλθατε ἐδῶ...ὑποφέρω πολὺ περισσότερον, συλλογιζόμενος, ὅτι πρέπει νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω... Εἶμαι πτωχὸς ὑπολοχαγός...δὲν ἔχω μέλλον... καὶ τώρα μάλιστα εἶμαι φυγόδικος...Τί κατάλληλος ἐκλογὴ εὐκαιρίας, μὶς Λυδία, διὰ νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι σᾶς ἀγαπῶ...ἀλλ' εἶναι βεβαίως ἡ μόνη περίστασις, κατὰ τὴν ὁποίαν δύναμαι νὰ σᾶς τὸ εἴπω, καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι εἶμαι ὀλιγώτερον δυστυχὴς τώρα, ὅπου ἐλάφρωσα τὴν καρδίαν μου.»

Ἡ μὶς Λυδία ἀπέστρεψε τὴν κεφαλήν, ὡσεὶ μὴ ἐπήρκει τὸ σκότος νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ἐρύθημα τοῦ προσώπου της. «Κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπε διὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης, μήπως θὰ ἠρχόμην εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, ἄν....» Καὶ ταῦτα λέγουσα ἔθετεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ὄρσο τὸ αἰγυπτιακὸν περίαπτον. Ἔπειτα δὲ καταβαλοῦσα πολὺν ἀγῶνα, ὅπως ἀναλάβῃ τὸ σύνηθες αὐτῇ εὐτράπελον ἦθος: «Δὲν κάμνετε καθόλου καλά, κύριε Ὄρσο, νὰ ὁμιλῆτε τοιουτοτρόπως.... Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μακὶς, περικυκλωμένη ἀπὸ τοὺς φυγοδίκους σας, εἰξεύρετε πολὺ καλὰ πῶς δὲν θὰ τολμήσω νὰ δείξω δυσαρέσκειαν ἐναντίον σας.»

Ὁ Ὄρσο ἐκινήθη, ὅπως ἀσπασθῇ τὴν ἀποδοῦσαν αὐτῷ τὸ περίαπτον χεῖρα· ἐπειδὴ δὲ ἡ μὶς Λυδία ἀπέσυρεν αὐτὴν ὁπωσοῦν ταχέως, ἀπολέσας τὴν ἰσορροπίαν ἔπεσε καὶ ἐπλάκωσε τὸν πληγωμένον βραχίονά του. Ἀκουσίως τῷ διέφυγε γογγυσμὸς ὀδύνης.

«Ἐκτυπήσατε, φίλε μου; ἀνεφώνησεν ἡ μὶς Λυδία ἀνεγείρασα αὐτόν· ἐγὼ πταίω! συγχωρήσατέ με...» Συνωμίλησαν οὕτω ἐπί τινα ὥραν, ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ ἐγγύτατα ἀλλήλων ὄντες. Ἡ δὲ Κολόμβα, δρομαίως ἐρχομένη, εὗρεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ θέσει, ὅπου τοὺς εἶχεν ἀφήσῃ·

«Οἱ εὔζωνοι! ἐκραύγασε. Ὄρσο, προσπάθησε νὰ σηκωθῇς καὶ νὰ βαδίσῃς· νὰ σὲ βοηθήσω καὶ ἐγώ.

— Ἀφῆτέ με, εἶπεν ὁ Ὄρσο. Εἰπὲ εἰς τοὺς φυγοδίκους νὰ φύγουν... ἂς μὲ συλλάβουν, ὀλίγον μὲ μέλει. Ἀλλὰ πάρε γρήγορα τὴν μὶς Λυδίαν. Δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ νὰ μὴ τὴν ἴδῃ κανεὶς ἐδῶ!

—Δὲν σᾶς ἀφίνω, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο, ἐλθὼν μετὰ τὴν Κολόμβαν. Ὁ λοχίας τῶν εὐζώνων εἶναι ἀναδεξιμιός τοῦ δικηγόρου· ἀντὶ νὰ σᾶς συλλάβῃ, θὰ σᾶς σκοτώσῃ, καὶ ἔπειτα θὰ εἰπῇ πῶς δὲν τὸ ἔκαμε ἐπίτηδες.»

Ὁ Ὄρσο προσεπάθησε νὰ σηκωθῇ, καὶ ἔκαμε μάλιστα ὀλίγα βήματα· ἀλλ' ἔπειτα σταθείς: «Δὲν ἠμπορῶ νὰ περιπατήσω, εἶπε. Φύγετε σεῖς· ὑγιαίνετε, μὶς Νέβιλ· δότε μοι τὴν χεῖρά σας καὶ χαίρετε!

— Δὲν θὰ σᾶς ἀφήσωμεν! ἀνεφώνησαν ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες.

— Ἂν δὲν ἠμπορεῖτε νὰ περιπατήσητε, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο, θὰ σᾶς σηκώσω εἰς τὴν ῥάχιν μου. Ἐμπρός, κύριε ὑπολοχαγέ, καρδιά! Θὰ προφθάσωμεν νὰ τὰ πρυμνίσωμεν ἀπὸ τὴν ῥεμματιά, ἐκεῖ 'πίσω. Ὁ κύριος παπᾶς δὲν θὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ μείνουν ἀργοὶ οἱ εὔζωνοι.

— Ὄχι, ἀφῆτέ με, εἶπεν ὁ Ὄρσο ἐξαπλωθεὶς κατὰ γῆς. Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Κολόμβα, πάρε τὴν μὶς Λυδίαν καὶ φύγετε.

— Κυρὰ Κολόμβα, εἶσαι χειροδύναμη, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο· ἄδραξέ μου τον ἀπὸ τοὺς ὤμους καὶ ἐγὼ τὸν πιάνω ἀπὸ τὰ πόδια. Ἔτσι! ἐμπρός, μάρς!»

Οὕτω φέροντες τὸν Ὄρσο, καίπερ διαμαρτυρόμενον σφόδρα, ἔτρεχον δρομαίως· ἡ μὶς Λυδία ἠκολούθει αὐτούς, περίφοβος, ὅτε ἠκούσθη εἷς πυροβολισμὸς καὶ μετὰ τοῦτον πέντε ἢ ἓξ ἀλλεπάλληλοι. Ἡ μὶς Λυδία ἀφῆκε κραυγὴν τρόμου, ὁ δὲ Βρανδολάτσο βλασφημήσας ἐδιπλασίασε τὴν ταχύτητα τοῦ δρόμου του, καὶ τὸ παράδειγμα τούτου μιμουμένη ἡ Κολόμβα ἔτρεχε διὰ τοῦ μακὶς, μὴ προσέχουσα εἰς τοὺς κλάδους, τοὺς μαστίζοντας τὸ πρόσωπόν της ἢ σχίζοντας τὴν ἐσθῆτα αὐτῆς.

«Σκῦψε, σκῦψε, ἀγαπητή μου, ἔλεγε πρὸς τὴν σύντροφόν της, μὴ σᾶς ἐπιτύχῃ καμμία σφαῖρα.» Ἐβάδισαν ἢ μᾶλλον ἔτρεξαν οὕτω πεντακόσια περίπου βήματα, ὅτε ὁ Βρανδολάτσο εἶπεν ὅτι δὲν ἀντεῖχε πλέον καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς, μεθ' ὅλας τὰς παρορμήσεις καὶ τὰς μομφὰς τῆς Κολόμβας.

«Ποῦ εἶναι ἡ μὶς Νέβιλ;» ἠρώτησεν ὁ Ὄρσο.

Ἡ μὶς Νέβιλ, τρομάξασα ἐκ τῶν πυροβολισμῶν, ἐμποδιζομένη ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διὰ τὴν πυκνότητα τοῦ μακὶς, ταχέως ἔχασε τὰ ἴχνη τῶν φυγάδων, καὶ ἀπομονωθεῖσα περιέστη εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν καὶ ἀγωνίαν.

«Ἔμεινε 'πίσω, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο, ἀλλὰ δὲν ἐχάθη· αἱ γυναῖκες εὑρίσκονται εὔκολα. Καλὲ δὲν ἀκοῦτε, Ὄρσ' Ἀντώνη, τί κρότο ποῦ κάνει ὁ παπᾶς μὲ τὸ τουφέκι σας; Τὸ κακὸν εἶναι πῶς μὲ τὸ σκοτάδι δὲν βλέπει κανεὶς νὰ σημαδέψῃ καὶ 'πάνε χαμένες ἡ τουφεκιαῖς.

— Στ! ἀκούω πάτημα ἀλόγου, εἶπεν ἡ Κολόμβα· ἐγλυτώσαμεν.»

Καὶ ἀληθῶς εἷς ἵππος, βόσκων ἐν τῷ μακὶς καὶ τρομάξας ἐκ τῶν πυροβολισμῶν, ἐπλησίαζε πρὸς αὐτούς.

«Τὴν ἐγλυτώσαμεν!» ἐπανέλαβεν ὁ Βρανδολάτσο. Καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ ὁ φυγόδικος, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῆς Κολόμβας, ἔτρεξε πρὸς τὸν

Digitized by Google

ἵππον, ἥρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χαίτης, καὶ κατασκευάσας διὰ σχοινίου φορβιὰν ἐπέρασεν αὐτὴν εἰς τὸ στόμα τοῦ ζώου. «Ἂς δώσωμε τώρα εἴδησιν καὶ 'ς τὸν παπᾶ,» εἶπεν.—Ἐσύριξε δίς, ἄλλος δὲ ἀσθενὴς συριγμὸς ἠκούσθη μακρόθεν, ὡς ἀπόκρισις εἰς τὸ σύνθημα, καὶ ἡ βροντερὰ φωνὴ τοῦ Μαντωνείου τουφεκίου δὲν ἠκούσθη πλέον. Τότε ὁ Βρανδολάτσο ἐπήδησε ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἡ δὲ Κολόμβα ἔβαλε τὸν ἀδελφόν της ἔμπροσθεν τοῦ φυγοδίκου, ὅστις διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς ἐσφιγξεν αὐτὸν δυνατά, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ὡδήγει τὸν ἵππον. Καίτοι διπλοῦν βαστάζων φορτίον ὁ ἵππος, κεντηθεὶς ὑπὸ δύο σφοδρῶν λακτισμάτων εἰς τὴν κοιλίαν, ἐκίνησε δρομαίως καὶ κατῆλθε καλπάζων ἀποτομωτάτην κλιτύν, ἔνθα πᾶς ἄλλος ἵππος, πλὴν τῶν κορσικανικῶν, θὰ κατεκρημνίζετο ἑκατοντάκις.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

(Συνέχεια, βλ. σ. 134)

Ἀγνοοῦμεν πόθεν λαβὼν ὁ Α. Π. Βρετὸς ἐσημείωσεν ἐν τῇ Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ ὅτι ἡ ἐφημερὶς *Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος* ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ ἐν ἔτει 1811, ἀναγράφων ὡς ἕπεται τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῆς, «*Ἑλληνικὸς τηλέγραφος*, ἢ περιοδικὴ ἐφημερὶς πολιτική, φιλολογική τε καὶ ἐμπορικὴ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Δημητρίου Ἀλεξανδρίδου, ἐν Βιέννῃ 1811, παρὰ Ἀντ. Στράους, εἰς 4ον.» Ἐκ τούτων πλανηθεὶς ὁ Μ. Παρανίκας, ἐσημείωσεν ἐν τῷ σχεδιάσματι αὐτοῦ τὸ 1811 ἀρχὴν ἐκδόσεως τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*, οὗ τὴν ἵδρυσιν, πάντως ἐκ παραδρομῆς, ἀνεβίβασεν εἰς τὰ 1810 ὁ Ἀθανάσιος Σταγειρίτης ἐν τῇ *Καλλιόπῃ*. Ὁ μαρκήσιος ὅμως Queux de Saint Hilaire ἀντιγράψας τὸν Brunet de Presle, ἀκριβῶς μὲν ὥρισεν ἀρχὴν ἐκδόσεως τοῦ *Τηλεγράφου* τὸ 1812, ἀλλ' ὑπέπεσεν εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ὁ Α. Π. Βρετὸς πλάνην ὡς πρὸς τὸν ἱδρυτὴν τοῦ φύλλου τούτου, καὶ διέστρεψε τὸ ὄνομα τοῦ ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐκ τῶν συντακτῶν, εἶτα δὲ καὶ ἐκδότου τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*, μεταποιήσας τὸ ὄνομα τοῦ Δημητρίου Ἀλεξανδρίδου ἰατροῦ, εἰς *Ἀντ. Ἰτραοῦς*.

Ἡ πλάνη αὕτη τοῦ Α. Π. Βρετοῦ οὐδαμῶς ἄλλως ἐξηγεῖται, ἀλλ' ἢ διὰ τῆς συνταυτίσεως τοῦ *Ἑλλ. Τηλεγράφου*, μετὰ τῶν *Εἰδήσεων διὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη*, ἐφημερίδος ἱδρυθείσης ἐν Βιέννῃ τῇ α' ἰουλίου 1811, καὶ ἐπὶ ἑξάμηνον βιωσάσης, παρασχούσης δὲ τὴν θέσιν αὐτῆς εἰς τὸν *Ἑλλ. Τηλέγραφον*, καθ' ἃ πιστοποιεῖ ὁ Μ. Δ. Σχινᾶς, ἐν *Ἑρμῇ τῷ Λογίῳ* [σελ. 375 τοῦ 1812], γράφων, «τὸ αὐτὸ ἔτος (1811) ἀπὸ α' ἰουλίου ἔλαβεν ἀρχὴν νὰ ἐκδίδεται ἀπὸ ἀνώνυμον ὁμογενῆ, καὶ ἔπαυσεν εἰς ἑξαμηνίας διάστημα πολιτικὴ ἐφημερὶς Γραικική, μὲ ἐπιγραφήν, *Εἰδήσεις διὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη*, ἀλλ' ἡ παῦσις αὕτη ἐπροξένησεν ἴσως τὴν ἔκδοσιν τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*, καὶ διὰ τοῦτο ἀντὶ νὰ λυπώμεθα δίκαιον εἶναι νὰ χαίρωμεν.»

Τῶν *Εἰδήσεων* οὐδαμῶς μνημονεύουσιν ὅτε Ἀθανάσιος Σταγειρίτης καὶ οἱ Α. Π. Βρετὸς καὶ Μ. Παρανίκας, περιττὸν πιθανῶς λογισάμενοι τοῦτο καὶ σκεψάμενοι ὅτι, ἀφ' οὗ ἐμνημόνευσαν τοῦ ἐπικρατήσαντος ὀνόματος τῆς ἐφημερίδος ταύτης, περιττὴ ἦν ὅλως ἡ ἀπομνημόνευσις τοῦ πρώτου ὀνόματος ὑφ' ὃ αὕτη ἱδρύθη.

Ἀλλὰ τίς ἦν ὁ τῶν *Εἰδήσεων* ἱδρυτής; Τοῦτο δυσδιάλυτον· ἐκ τῶν γραφομένων τοῦ Ἀθ. Σταγειρίτου, «κατὰ τὸ 1811 ἐξέδωκεν ὁ πανοσιώτατος κύριος Ἄνθιμος Γαζῆς τὸν ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου παπᾶ Θεοκλήτου καὶ κυρίου Κωνσταντίνου Κοκκινάκη ἐκδιδόμενον *Λόγιον Ἑρμῆν*. Κατὰ δὲ τὸ 1810 (γρ. 1812) ἐξέδωκεν ὁ ἐλλογιμώτατος κύριος Εὐφρόνιος Πωποβὶκ ἄλλην πολιτικήν, ἣν ἔλαβε μετ' ὀλίγον ὁ ἐξοχώτατος κύριος Δημήτριος Ἀλεξανδρίδης, καὶ ἐκδίδει αὐτὴν ἔτι, εἰς πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν διῃρημένην, καὶ *Ἑλληνικὸν Τηλέγραφον* ἐπιγραφομένην,» ὑπεμφαίνεται, μάλιστα διὰ τοῦ πρὸς ταῦτα συνδυασμοῦ τῶν γραφομένων τοῦ Σχινᾶ, ἱδρυτὴς τῶν *Εἰδήσεων* ὁ Εὐφρόνιος Πωποβίκ, ὅστις ἀπὸ μετριοφροσύνην ἠθέλησε νὰ κρύψῃ τὸ ὄνομά του.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς βουλῆς κατέχει δύο τόμους τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*· δυστυχῶς ὅμως τοῦ μὲν λείπουσιν οἱ τέσσαρες, τοῦ δὲ οἱ ἓξ πρῶτοι ἀριθμοί, ὅθεν δὲν δυνάμεθα, ἐξ αὐτοῦ λαβόντες, νὰ βεβαιώσωμεν ἂν ἡ συγχώνευσις ἐγένετο, καὶ ἐξηγήσωμεν τοὺς λόγους δι' οὓς ἐξ *Εἰδήσεων διὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη* εἰς *Ἑλληνικὸν Τηλέγραφον* ἡ ἐφημερὶς αὕτη μετωνομάσθη.

Ὑπὲρ ἑκατέρας τῶν ὑποθέσεων τούτων, τουτέστι τῆς συγγενείας καὶ ἀλληλουχίας ἢ μὴ τῶν *Εἰδήσεων* καὶ τοῦ *Τηλεγράφου* ἐνδείξεις παρέχει ἡμῖν ὁ *Τηλέγραφος*. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 104 φύλλον αὐτοῦ τῆς 29 Δεκεμβρίου 1812 κλείει διὰ τῶν λέξεων, «τέλος τῆς πρώτης ἐνιαυσίου περιόδου τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*,» δι' ὧν ὁρίζεται μὲν ἐμφανῶς ὁ χρόνος τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ, ὑπεμφαίνεται δὲ ἔλλειψις συναφείας αὐτοῦ πρὸς τὰς *Εἰδήσεις*, ἀναφανείσας, καθ' ἃ προείπομεν, τῇ α' ἰουλίου τοῦ 1811· συνάμα ἐν τῇ ἀγγελίᾳ περὶ ἐκδόσεως τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου* καθ' ἑκάστην, τῇ ἐκτυπωθείσῃ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 91 φύλλῳ τῆς 12 νοεμβρίου 1812, ῥητῶς ἀναγράφεται ὅτι ἀρχὴν οὗτος ἔλαβε τῇ

Digitized by Google

1 ἰανουαρίου 1812, οὕτω δὲ ἐμμέσως ἀποκρούεται ἡ συνάφεια αὐτοῦ μετὰ τῶν *Εἰδήσεων*, ὧν ἓν τοὐλάχιστον φύλλον ἂν διεσώζετο, ἠδυνάμεθα πάντως ἐξ ἀντιπαραβολῆς καὶ συγκρίσεως τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ὕφους ν' ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς συγγενείας καὶ συναφείας ἢ μὴ τῶν δύο τούτων φύλλων. Ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1818, ὅτε καὶ τὴν ἔκδοσιν ἀνέλαβεν ὁ Δημήτριος Ἀλεξανδρίδης, μετατροπῆς τοῦ τίτλου τοῦ *Τηλεγράφου*, εἰς «**Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος** ἢ **Εἰδήσεις διὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη**, *πολιτική, φιλολογική τε καὶ ἐμπορικὴ ἐφημερίς*,» ὃν διετήρησεν ἄχρις ἐσχάτων, ἐμφαίνεται συγγένεια τοῦ *Τηλεγράφου* καὶ τῶν *Εἰδήσεων* καὶ ὑπεμφαίνεται ἱδρυτὴς τῶν ἐν ἔτει 1811 *Εἰδήσεων διὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη* ὁ ἐκ Τυρνάβου τῆς Θεσσαλίας Δημήτριος Ἀλεξανδρίδης, ὁ πρὸ τοῦ 1807 μέλος ἀντεπιστέλλον γενόμενος τῶν ἐν Ἰέννῃ ἑταιριῶν τῆς τε Ὀρυκτολογικῆς καὶ φυσικῆς, καὶ ὅς, δεινὸς σύναμα Ἀσιανολόγος τυγχάνων, τῷ μὲν 1807 ἐξέδοτο ἐν Βιέννῃ εἰς 8ον ἀραβιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ «Ἀμπουλφέδα Ἰσμαὴλ, βασιλέως Ἀπαμείας ἐκ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων, περιγραφὴν Χορασμίας, Μαουαρνάχρης, Ἀραβίας, Αἰγύπτου, Περσίδος, ἔτι δὲ τῆς Περσικῆς καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης», κατὰ τὸ ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθήκῃ χειρόγραφον, τὴν προκαλέσασαν ἐπίκρισιν τοῦ ἀσιανολόγου Sacy,–ἣν ἐπηκολούθησεν ἡ ἐνυπόγραφος καὶ γαλλιστὶ διὰ τοῦ Τηλεγράφου (ἐν τοῖς ἀριθμ. 13, 14 καὶ 15) ἀπάντησις τοῦ πολυμαθοῦς ὁμογενοῦς ἰατροῦ, τῷ δὲ 1811 ἐξέδοτο γραμματικὴν τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἐξ 156 σελίδων ἀπαρτιζομένην, καθ' ἃ πληροφορούμεθα ἐκ τῆς ἐν τῷ 5 ἀριθμῷ τοῦ *Τηλεγράφου* ἀπαντώσης προκηρύξεώς του περὶ ἐκδόσεως τοῦ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέντος Ἑλληνοτουρκικοῦ καὶ Τουρκοελληνικοῦ λεξικοῦ.

Ἀρκούμενοι ἐξ ἀνάγκης εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀναφορικῶς ταῖς *Εἰδήσεσι* τοῦ 1811, ἐνδιατρίβομεν λεπτομερέστερόν πως εἰς τὰ τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*, ἵνα γνωριμωτέραν καταστήσωμεν τὴν πρώτην ἐπὶ χρόνον πως μακρὸν βιώσασαν ἑλληνικὴν ἐφημερίδα, ἧς ἡ βιβλιοθήκη τῆς βουλῆς κατέχει δύο, οὐχὶ ἄρτια, σώματα τοῦ α' ἔτους, ἓν σῶμα τοῦ 1813, ἓν οὐχὶ ἄρτιον τοῦ 1817, ἓν ὅμοιον τοῦ 1818, ἓν ἐπίσης ὅμοιον τοῦ 1820, ὀλίγα φύλλα τῶν μηνῶν ἰανουαρίου καὶ φεβρουαρίου τοῦ 1821, τὸ βον ἑξάμηνον τοῦ 1828 καὶ τὸ α' ἑξάμηνον τοῦ 1829*.

Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐπεγέγραπτο μέν, «*Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος*, ἢ περιοδικὴ ἐφημερίς, πολιτική, φιλολογική τε καὶ ἐμπορική, ἀδείᾳ καὶ προνομίῳ καισαροβασιλικῷ,ἐξεδίδετο δὲ ἐν Βιέννῃ δὶς τῆς ἑβδομάδος κατ' ἀρχάς, «τρίτῃ δηλ. καὶ παρασκευῇ», ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀντ. Στράους εἰς 4ον, καὶ ἐτιμᾶτο «τὸ ἑξάμηνον 13 φιορ. νεοχάρακτα Βιέννης, ὁμοῦ μὲ τὰ ἔξοδα τῆς πόστας.»

Τῇ 11 αὐγούστου τοῦ 1812 ὁ Μ. Δ. Σχινᾶς ἐπιθεωρῶν τὴν ἐφημερίδα ταύτην (ἐν *Ἑρμῇ τῷ Λογίῳ* τευχ. τῆς 15 δεκεμβρ. 1812 σελ. 370-376) ἔγραφεν, «ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν '*Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος*' ἂν ἀρχίσωμεν, εὑρίσκομεν ὕλην νὰ ἐπαινέσωμεν τὴν φιλοκαλίαν τοῦ ὁμογενοῦς ἐκδότου. Τὸ δεύτερον τῆς ἐπιγραφῆς μέρος, *ἡ περιοδικὴ ἐφημερίς, πολιτική, φιλολογική τε καὶ ἐμπορική*, μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ πρόθεσις τοῦ ἐκδότου ἦτον καὶ εἶναι ὄχι μόνον πολιτικὰς ἀγγελίας νὰ μᾶς κοινοποιῇ, ἀλλὰ νὰ μᾶς τέρπῃ καὶ μὲ φιλολογίας, καὶ νὰ μηνύῃ εἰς τοὺς ἐμπόρους μας τὰς εἰς αὐτοὺς ἀναγκαίας ἐμπορικὰς εἰδήσεις· ἡ ἀνάγνωσις ὅμως τῶν ἐκδιδομένων φύλλων δεικνύει ὅτι πρῶτος καὶ κυριώτερος τοῦ ἔργου σκοπὸς εἶναι τὰ πολιτικὰ νέα. Ἡ λαμπρότης τῶν τυπογραφικῶν χαρακτήρων, αἱ περίεργοι ἀγγελίαι, τὰς ὁποίας σπεύδει νὰ μᾶς μηνύῃ, ἀρυόμενος αὐτὰς ἀπὸ καθαρὰς πηγάς, τὰς ἐχεγγυοτέρας τῶν εὐρωπαίων αὐτῶν ἐφημερίδας, ἡ μετρία τιμή, τὴν ὁποίαν διώρισε, καὶ ἡ φιλοτιμία του νὰ φαίνεται πιστὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις του, ταῦτα πάντα αὐξάνουσι τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἐπαίνων μας. Ἡ ἔκδοσις γίνεται εἰς Βιένναν τῆς Αὐστρίας ἀπὸ τὸν τυπογράφον Ἀντώνιον Στράους· ἡ γεωγραφικὴ ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα θέσις τῆς Βιέννης, τὴν ὁποίαν προέκρινεν ὁ ἐκδότης ἀπὸ τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης μέρη εἶναι ἐπιτηδεία εἰς τὸ νὰ λαμβάνωμεν διὰ τοῦ Τηλεγράφου μας τὰς ἀγγελίας ταχύτερον παρὰ διὰ τῶν λοιπῶν ἀλλογλώσσων ἐφημερίδων. Δὶς τῆς ἑβδομάδος, τρίτην καὶ παρασκευήν, ἐκδίδεται ἀνὰ φύλλον τετάρτου μεγέθους, εἰς χαρακτῆρα λόγου καθαρὸν τρόπον τινὰ ἀπὸ ξένους ἰδιωτισμούς, λέξεις καὶ φράσεις. Μηδ' ὁ λόγιος ἐκδότης, εἶμαι βέβαιος, ἀρνεῖται τινας μικρὰς ἀτελειότητας τῆς ἐφημερίδος του, ὁποῖαι πάντοτε συμβαίνουσιν εἰς τὰς πρώτας ἐγχειρήσεις· περὶ τούτων δὲν ἔπρεπε κἂν ν' ἀναφέρω, ἂν δὲν ἦτον κίνδυνος μὴ νομισθῶ πανηγυριστὴς προκατειλημμένος ἀπὸ σχέσιν τινά, ἐνῷ μηδὲ γνωρίζω τὸν ἄνδρα, διότι ἀπὸ μετριοφροσύνην ἠθέλησε νὰ κρύψῃ τὄνομά του· μήτε ἱκανὸς ὅμως νὰ τὰς ἀνακρίνω εἶμαι, μήτε μὲ σκοπὸν τοιοῦτον ἔγραψα τὸ παρὸν ἄρθρον, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκφράσω τὴν ἐνδόμυχόν μου χαράν, ὅσην αἰσθάνομαι, βλέπων τὴν σήμερον τὸ Γένος νὰ πλουτῇ καὶ φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν ἐφημερίδα, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι μὲ καιρὸν θέλομεν ἔχει τελειοτέρας.»

Ταῦτα κατ' αὔγουστον τοῦ 1812 ἔγραφεν ἐκ Βυζαντίου ὁ Μ. Δ. Σχινᾶς, ἀπροσωπόληπτον

*) Ὁ σωζόμενος τελευταῖος ἀριθμὸς εἶνε τῆς 30 ἰουνίου 1829, αὐτὸν τοὐλάχιστον κατέχει ἡ βιβλιοθήκη τῆς βουλῆς.

Digitized by Google

ἐκφέρων κρίσιν περὶ τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*, ἑνὸς τῶν κρατίστων ἑλληνικῶν φύλλων γεγονότος, οὗτινος ὁ ἐκδότης ἐπὶ τὴν τελειοποίησιν αὐτοῦ ἀφορῶν, πρὶν ἢ ὁ *Τηλέγραφός* του συμπληρώσῃ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἔτος ἐσκέφθη νὰ μεταβάλῃ αὐτὸν εἰς ἡμερήσιον φύλλον, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμῷ 91 τῆς 12 νοεμβρίου 1812 φύλλῳ ἐδημοσίευσε τὴν ἑπομένην *εἴδησιν*, ἢ ἀγγελίαν.

«Ἀπὸ ὅλα τὰ φιλοπονήματα, ὅσα ἀποβλέπουσιν εἰς φωτισμὸν καὶ αὔξησιν τῶν φώτων ἑνὸς ἔθνους καὶ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, κἀνὲν ἄλλο δὲν εἶναι τόσῳ προσφυέστερον καὶ ἁρμοδιώτερον, ὅσον μία ἐφημερὶς καλῶς καὶ μετὰ κρίσεως ὀρθῆς διατασσομένη, πρᾶγμα ὁμολογούμενον καὶ εὔοπτον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀμβλυώττοντα τὸν νοῦν. Διὰ τοῦτο καὶ ὅπου ὑπάρχουσι περισσότερα τοιαῦτα περιοδικὰ συγγράμματα ἢ ἐφημερίδες, ἐκεῖ βλέπομεν καὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο πλέον πεπαιδευμένον παρὰ τὰ λοιπά, καὶ ὀξυνούστερον καὶ κοινωνικώτερον. Εἰς τοιαύτην ἐφημερίδα μανθάνει ἕκαστος, οἱουδήποτε τάγματος ἢ ἐπαγγέλματος, καὶ τὴν πολιτικὴν ἑκάστου τόπου κατάστασιν. καὶ γεωγραφίαν, καὶ πραγμάτων ἐφευρέσεις, καὶ ἀνακαλύψεις, καὶ ἐν γένει βελτιοῦται τὸ ἦθος, καὶ πλουτεῖ κατ' ὀλίγον ἀμοχθεί, καὶ παίζων τρόπον τινὰ μὲ τόσας ἰδέας πραγμάτων, ὥστε δύναται νὰ τὰς ἐφαρμόσῃ ὠφελίμως εἰς τὸν πολιτικόν του βίον.

»Πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἀποβλέπουσα ἐπεχειρήθη καὶ ἡ γραικικὴ ἐφημερίς, ἀρχὴν λαβοῦσα ἀπὸ 1 Ιαν. τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, καὶ ἐπιγραφομένη

Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος

ἢ

περιοδικὴ ἐφημερὶς πολιτική, φιλολογική τε καὶ ἐμπορική.

»Ἐπειδὴ δέ, κατὰ τούτους μάλιστα τοὺς χρόνους, ὅτε τὰ νέα καθ' ἡμέραν ἐπισωρεύονται, ὄχι μόνον ἦτον ἀδύνατον εἰς μίαν ἐφημερίδα, δὶς μόνον τῆς ἑβδομάδος ἐκδιδομένην, νὰ γίνηται μνεία φιλολογικῶν τε καὶ ἐμπορικῶν εἰδήσεων, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ νέα μόλις ἐχώρουν ἐν περιλήψει, διὰ νὰ γείνῃ ὁ Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος κοινωφελέστερος καὶ πρέπων μᾶλλον εἰς τὸ φιλότιμον καὶ φιλόκαλον τῶν Γραικῶν γένος, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ 1 ἰανουαρίου 1813, θέλει ἐκδίδεται καθ' ἡμέραν, πλὴν τῶν ἑορτῶν καὶ κυριακῶν, εἰς μισὴν κόλλαν εἰς σχῆμα τέταρτον, καὶ εἰς τοιοῦτον χαρτίον λαμπρὸν καὶ τοιούτους ὡραίους νέους χαρακτῆρας, ὥστε νὰ σεμνύνωνται οἱ ὁμογενεῖς μου, ἔχοντες τοιαύτην ἐφημερίδα εἰς τὴν γλῶσσάν των γραμμένην, οἵαν εὑρίσκουσι καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πεφωτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη.

»Τὸ καθ' αὐτὸ τοῦ Τηλεγράφου ἀντικείμενον θέλει καταγίνεται, καθὼς καὶ μέχρι τοῦδε, περὶ τὰ πολιτικὰ νέα τοῦ καθ' ἡμᾶς πολιτικωτάτου κόσμου, ὄχι μόνον ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντελῶς συνερανισμένα ἀπὸ αὐτὰς τὰς πηγάς, ἀλλὰ καὶ νεώτατα ἔτι μάλιστα· πολλάκις ὅμως θέλει περιέχονται καὶ διάφοροι φιλολογικαὶ ἢ ἐμπορικαὶ εἰδήσεις ἀξιόλογοι, ἐθνογραφίαι, ἀνέκδοτα, καὶ ἄλλα ὅσα ἀποβλέπουσιν εἰς διδασκαλίαν. Τὸ ὕφος θέλει εἶναι μὲν εἰς τὴν ἡμετέραν τῶν Γραικῶν ὁμιλουμένην διάλεκτον, ὅμως ἐκκαθαρισμένον ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπὸ βαρβαρικὰς λέξεις καὶ ἰδιωτισμούς.

»Ἡ δὲ τιμὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου, ἂν καὶ πολὺν ἀπαιτήσοντος κόπον παρὰ τοῦ ἐκδότου καὶ ἔξοδα ὑπέρογκα διά τε τὸ συνεχὲς τῆς ἐκδόσεως, καὶ τὴν τιμὴν καὶ καθ' ἡμέραν σφραγίδα τοῦ χαρτίου, ὅμως ἐπ' ἐλπίδι πολυπληθίας συνδρομητῶν, διορίζεται πολλὰ μετριωτάτη, ἤγουν δεκαοκτὼ φιορίνια Βιέννης τὸ ἑξάμηνον ὁμοῦ μὲ τῆς πόστας τὰ ἔξοδα διὰ ἐκεῖνα τὰ μέρη τῆς καισαροβασιλικῆς ἐπικρατείας καὶ Τουρκίας, ὅπου ἡ καισαροβασιλικὴ πόστα πηγαίνει δὶς τῆς ἑβδομάδος· εἴκοσι δὲ φιορίνια καὶ 30 κράϊτζ τὸ ἑξάμηνον ὁμοῦ μὲ τῆς πόστας τὰ ἔξοδα, ὅπου ἡ πόστα πηγαίνει καθ' ἡμέραν, καὶ ἑπομένως οἱ λαμβάνοντες καθ' ἡμέραν τὸν Τηλέγραφον θέλουσι πληρόνει τὸν χρόνον πέντε φιορίνια περισσότερον παρὰ τοὺς ἄλλους. Ἕκαστος συνδρομητὴς ἠμπορεῖ νὰ συνδράμῃ προπληρώνων τὴν ἑξαμηνιαίαν τιμήν, ἢ εἰς τὴν ἐν ἑκάστῃ ἢ τῇ πλησιεστάτῃ πόλει εὑρισκομένην καισαροβασιλικὴν πόσταν, ἢ πρὸς τὸν ἴδιον ἐν Βιέννῃ ἐκδότην διὰ μέσου τῶν φίλων.

»Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν παραλίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Πελοποννήσου ἀγαπῶσι μὲν νὰ ἔχωσι τὸν Τηλέγραφον, δὲν ἔχουσι δὲ τὸν τρόπον νὰ τὸν παραγγείλωσιν ἀμέσως εἰς Βιένναν, ἂς στείλωσι τὰ ὀνόματά των εἰς τὸν ἐν Σμύρνῃ σοφολογιώτατον διδάσκαλον κύριον Κωνσταντῖνον Κούμαν, ὁμοῦ καὶ τὴν ἐτήσιον τιμὴν γροσίων ἑξήκοντα *) καὶ θέλουσι τὸν λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐρχόμενον 1813 ἔτος εἰς ὄνομά των, προσδιορίζοντες ὅμως εἰς Σμύρνην φίλους των, ὥστε νὰ λαμβάνωσι τὴν ἐφημερίδα παρὰ τοῦ ῥηθέντος φιλογενεστάτου κυρίου Κούμα.

»Προσκαλοῦνται δὲ οἱ συνδρομηταί, ὅταν παραγγέλλωσι διὰ μέσου τῶν ἐδῶ φίλων τὴν ἐφημερίδα, νὰ παρακαλῶσιν αὐτούς, ἵνα παραγγέλλωσιν αὐτὴν ἀμέσως πρός με καὶ ὄχι νὰ προσμένωσι τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς πόστας, καὶ προσειδοποιοῦνται, ὅτι ἀπὸ 1 Φεβρ 1813, ὅσοι δὲν συνδράμωσιν ἐν καιρῷ, θέλουσι λαμβάνει τὴν ἐφημερίδα μόνον ἀφ' ἧς ἡμέρας συνδράμωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς προηγουμένας, διότι ὀλίγα μόνον ἀντίτυπα θέλουσι τυπωθῶσι περισσότερα τοῦ διωρισμένου τῶν συνδρομητῶν ἀριθμοῦ, καὶ ταῦτα θέλει παραφυλάττονται διὰ τὰς νήσους καὶ τὰς ἀπωτάτω πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

»Οἱ δὲ ἐν Βιέννῃ φιλογενεῖς συνδρομηταὶ προπληρόνουσι τὸ ἑξάμηνον 15 φιορίνια.

»Καὶ ταῦτα μὲν ἐκρίθη εὔλογον, ὦ φιλογενεῖς καὶ φιλόκαλοι τῶν Ἑλλήνων ἀπόγονοι καὶ φιλέλληνες, συντόμως νὰ προειδοποιηθῇ κατὰ τὴν συνήθειαν· εἰς ὑμῶν δὲ τὴν πρόθυμον καὶ πολυπληθῆ συνδρομὴν κρέμαται καὶ τὸν ἐκδότην νὰ ἐμψυχώσητε, καὶ τὴν ἐφημερίδα νὰ ἴδητε καθ' ἡμέραν ἐκδιδομένην ἅπαντα τὸν χρόνον, καὶ ὁσημέραι ἐπεξεργαστικώτερον τελειοποιουμένην, καὶ ἐν γένει ἀξίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ τῶν νῦν Ἑλλήνων ὀνόματος.

»Ἐν Βιέννῃ τῇ 1 νοεμβρίου. (20 ὀκτ.) 1812

»ὁ ἐκδότης τοῦ Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου.

[Ἕπεται συνέχεια.]

*) Ἄρα τὸ φιορίνιον ἐτιμᾶτο τότε γρ. 1 καὶ παράδες 26.

Digitized by Google

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ
ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

[Συνέχεια ἴδ. σελ. 151·]

Θὰ μνημονεύσω ἐκ τοῦ μεσαιῶνος θαύματός τινος, περὶ οὗ ἐγένετο πολλάκις λόγος καὶ ὅπερ ἦτο γνωστὸν ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἀνεγράφη δὲ πολλάκις μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐν τοῖς ἐδωδίμοις ἀπαντῶντος αἵματος. Ὅτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐπολιόρκει τὴν Τύρον, μάντις τις ἔθλασεν ἄρτον, ἐξ οὗ ἔπεσαν σταγόνες αἵματος, οἱ δὲ οἰωνοσκόποι ἑρμηνεύσαντες τὸ θαῦμα εἶπον, ὅτι οἱ πολιορκούμενοι ἔμελλον νὰ χύσωσι τὸ αἷμα αὐτῶν παραδιδομένης τῆς πόλεως. Καὶ ὁ ἄζυμος ἄρτος λαμβάνει ἐρυθρὰς κηλῖδας ἐν ταῖς ὑγραῖς ἐκκλησίαις. Ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος οἱ Ἰουδαῖοι ἐδιώκοντο πολλάκις, διότι οἱ χριστιανοὶ ἐνόμιζον, ὅτι οὗτοι ἐβασάνιζον τοσοῦτον τὰ ἄζυμα, ὥστε ἀπέσταζεν ἐξ αὐτῶν αἷμα! Ἔν τινι διωγμῷ Ἰουδαίων γενομένῳ ἐν Γερμανίᾳ τῷ 1296 ἀπώλοντο δεκακισχίλιοι, τῷ δὲ 1520 ἀληθῶς ἕνεκα τοῦ λεγομένου τούτου ἐγκλήματος ἐθανατώθησαν τριάκοντα καὶ ὀκτώ. Τὸ ἐν Βολσένᾳ θαῦμα ὅπερ ἐζωγράφησεν ὁ Ῥαφαὴλ καὶ παρεκίνησε τὸν πάπαν Οὐρβανὸν τὸν Δ' νὰ καθιερώσῃ τὴν ἑορτὴν τῆς Μεταλήψεως, ἀναφέρεται εἰς τὸ αὐτὸ φυσικὸν φαινόμενον. Οἱ Ἰουδαῖοι πιστεύουσιν, ὅτι ἅπαξ τοῦ ἔτους πίπτει ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὰ ἐδώδιμα αἷμα καὶ ὀνομάζουσι τοῦτο *κοῦφα*. Παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς κρατεῖ ἡ παράδοσις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐξ αἵματος πεσόντος ἐξ οὐρανοῦ. Τῷ 1821 ἔν τινι γερμανικῇ πόλει συμπεσόντος νὰ γείνῃ ἐρυθρὸν τὸ ἄλευρον ὁ λαὸς ὑπέλαβεν τὸν μύλον μεμαγευμένον καὶ ἠπείλει νὰ καταστρέψῃ αὐτόν. Σοφός τις Γερμανὸς ἐνόμισεν αἴτιον τοῦ φαινομένου τούτου ἐρυθρόν τινα μύκητα. Σήμερον γινώσκομεν, ὅτι εἰς τὰ ὑγρὰ ἀλευρώδη γεννᾶται καὶ αὐξάνεται μικροσκοπικόν τι παράσιτον, ὅπερ ἐγὼ μὲν νομίζω μύκητα, ἄλλος δέ τις ὠνόμασε μονάδα τοῦ θαύματος. Ἐν πᾶσι τούτοις μόνον ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη ἑρμηνεύει ὅσα κατὰ παράδοσιν λέγονται καὶ ὅσα οὐ μόνον φοβοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς φυσικοὺς διωγμούς, τῆς ἱστορικῆς ἐρεύνης ἀδυνατούσης νὰ σαφηνίσῃ αὐτὰ καὶ ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πλάνης. Ὁμοίως δ' ἔχουσι καὶ τὰ τῶν φασμάτων καὶ τῶν μαγισσῶν.

Τί ἄλλο εἶνε ὁ διάβολος, ὃν φοβοῦνται πάντες οἱ ἄγριοι λαοὶ καὶ ὅστις ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος μέχρι τοῦ νῦν κατεπτόησε τοὺς ἀνθρώπους, ἢ τὸ ἀκατάληπτον κράτος τῆς φύσεως τὸ ἐκδηλούμενον διὰ τῆς ἀστραπῆς καὶ τοῦ κεραυνοῦ, διὰ τοῦ ἡλίου τοῦ καύσαντος τὴν χώραν, διὰ τῶν κατακλυζόντων αὐτὴν ῥευμάτων ἢ διὰ τοῦ ἐξαφανίζοντος τοὺς ἀνθρώπους λοιμοῦ; Ἡ αὐτοφυὴς θρησκεία πάντων τῶν λαῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς πίστεως εἰς κακόν τινα δαίμονα, πολλάκις δὲ δὲν προχωρεῖ περαιτέρω. Ἀληθῶς πρῶτον γεννᾶται ἡ εἰς τὸν διάβολον πίστις καὶ μετὰ ταῦτα ἡ εἰς τὸν Θεόν, ὅστις χορηγεῖ δαψιλῶς τὰ ἀγαθά. Ἡ ἐπίγνωσις τοῦ ἀγαθοῦ δημιουργοῦ χρήζει βαθυτέρας τινὸς σκέψεως, ἐκ δὲ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ γεννᾶται τὸ πρὸς αὐτὸν σέβας. Δι' ὃ οὐ μόνον ἡ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ ἡ θρησκεία ἔχει ἱστορίαν· ὅπως δ' ἐν ἐκείνῃ ἡ ἀλήθεια ἀναφύεται ἐκ τῆς πλάνης, οὕτω καὶ ἐκ τῆς εἰς τὸν διάβολον πίστεως καὶ ἐκ τῆς συναφοῦς αὐτῇ δεισιδαιμονίας βλαστάνει ὑψηλοτέρα τις πίστις καθαιρομένη ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης παντὸς παραπληρώματος καὶ ἀναξίου αὐτῆς δεισιδαιμονικοῦ λειψάνου. Ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας ἐν τῇ πίστει εἶνε ὁμοίως δυσχερὴς ὡς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Πολλοὶ εἰσέτι δὲν κρίνουσιν ὀρθῶς περὶ τῆς θείας οἰκονομίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, ὅταν αὕτη δὲν βαίνῃ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν προαίρεσιν. Οὗτοι, ὡς οἱ ἄγριοι, βλέπουσι τὸν διάβολον ἐκεῖ, ὅπου ὁ Θεὸς ἰθύνει τὰς ἀδιανοήτους αὐτοῖς τύχας τοῦ κόσμου. Ἐπιστημονικαὶ πλάναι, οἷαι αἱ τῆς ἰατρικῆς, προεξένησαν δεινὰς συμφορὰς εἰς τοὺς ἀνθρώπους· αἱ πλάναι ὅμως τῆς θρησκείας ἐγένοντο ἐπιβλαβέστεραι ἐκείνων καὶ ἀπέβησαν εἰς φυσικὰ ἔργα. Ὅπως τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης ἐκλάμπει καθαρώτερον ἐκλιπούσης τῆς πλάνης, οὕτως ἐξευγενίζεται καὶ ἡ πίστις διὰ τῆς ἀνθρωπίνης παιδείας. Ἡ ἀνθρωποθυσία καὶ αἱ πυραὶ τῶν μαγισσῶν ἐξέλιπον ἤδη ὡς καὶ οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι, ἡ δὲ πολιτεία μετὰ μακροὺς ἀγῶνας ἀναγνωρίζει τέλος τὴν θρησκείαν ὡς ἐνδόμυχον τῶν ἀνθρώπων ὑπόθεσιν, ἐν ᾗ αὕτη οὐδεμίαν ἔχει ἐξουσίαν.

Τρέψωμεν νῦν τὸν λόγον πρὸς τὸ μάλιστα πάντων διαδεδομένον εἶδος τῆς δεισιδαιμονίας, τουτέστι πρὸς τὰ πνευματικὰ φαινόμενα. Τὸ συνηθέστατον ἐν αὐτοῖς εἶνε ἡ ἐμφάνεια πνευμάτων ἀνθρώπων τεθνεώτων, ὅπερ εἶνε ἀρχαιότατον ὡς ἡ ἱστορία. Ἡ ἐξήγησις τῶν ὁραμάτων τούτων εἶνε ἔργον τῆς φυσιολογίας, ἥτις διεσαφήνισεν αὐτὸ τελείως. Τὰ ὁράματα ἐκεῖνα εἶνε εἰκόνες τῆς ἔσω αἰσθήσεως, αἵτινες εἶνε αἰσθηταὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ὑποκείμενα πράγματα. Ἡ Αὐρηλιανὴ παρθένος εἶδεν ἀγγέλους καὶ ἁγίους, ὧν ὑπέλαβεν ἀληθινὰς τὰς μορφάς. Ἀναντιρρήτως ὁ ἄκρος ὑπὲρ θρησκείας καὶ πατρίδος ἐνθουσιασμὸς προεξένησε τὰ ὁράματα ταῦτα, ἅτινα ἐμφανίζονται ἔσωθεν καὶ οὐχὶ ἔξωθεν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐμφανίζονται εἰς τὸν ποιητὴν καὶ αἱ ὑπ' αὐτοῦ ζωοποιούμεναι μορφαὶ καὶ ἰδέαι. Ὅπως δὲ βλέπει τις μορφάς, δύναται ν' ἀκούσῃ καὶ φωνάς, αἵτινες λαμβανόμεναι ὡς ἀληθεῖς ἀπατῶσι καὶ δύνανται νὰ ταράξωσι τὸν νοῦν. Δὲν ταραττόμεθα ὅτε συμβαίνει ἡμῖν τοιοῦτό τι

Digitized by Google

καθ' ὕπνους, ἂν καὶ οἱ ἀρχαῖοι προσῆπτον ἀληθῆ ὑπόστασιν εἰς τὰς κατ' ὄναρ ὄψεις. Ἰσχυρός τις ἐρεθισμὸς τοῦ συστήματος τῶν νεύρων δύναται νὰ προξενήσῃ τοιαῦτα φαινόμενα ὕπαρ καὶ μεθ' ἡμέραν. Τὸ φαινόμενον δὲ τοῦτο δὲν εἶνε θαῦμα, οὐδὲ μαρτύριον ἀληθοῦς ἐπιμιξίας πρὸς ἄλλον κόσμον, ἀλλ' εἶνε γέννημα τοῦ ἰδίου ἑκάστῳ σώματος, οἱονεὶ ἀπήχημα ἠρεθισμένων νεύρων, ἐπακολούθημα ἰσχυρᾶς ἐγέρσεως ἢ τῆς νοσηρᾶς ἐκείνης ταραχῆς τοῦ νοῦ, ἣν καλοῦμεν ἔκστασιν ἢ ἄλλοθι παραφροσύνην. Πᾶσα δὲ τοῦ σώματος ἐξασθένωσις καὶ ἰδίως ἡ συνεχὴς νηστεία καθιστᾷ αὐτὸ ἐπιρρεπὲς εἰς ταῦτα.

Ἐναντίως δὲ πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην γνώμην συνεφώνησαν πάλιν νεωστὶ συγγραφεῖς τινες πιστεύοντες εἰς ἀληθινὴν ἐμφάνειαν τῶν πνευμάτων καὶ διατεινόμενοι, ὅτι θὰ ἐξέλιπε πᾶσα ἐν τῷ βίῳ ποίησις, ἐὰν τις ἠρνεῖτο τὴν ἀποκάλυψιν αὐτῶν. Ἐν Γερμανίᾳ ἐγράφησαν ἱκανὰ βιβλία ὑπὲρ τῆς δοξασίας ταύτης, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι συστήματα ἢ πολέμια τοῦ χριστιανισμοῦ ἐξ ἄκρας δεισιδαιμονίας ἢ ζητοῦντα νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τους καθολικούς. Ἀλλ' ἐκ τῆς Ἀμερικῆς ἰδίως ἔρχονται τὰ μωρότατα πλάσματα τῆς δεισιδαιμονίας, οἷον ἡ μετακίνησις τῶν τραπεζῶν καὶ ὁ κρότος τῶν πνευμάτων. Δὲν εἶνε θαῦμα, ὅτι συμβαίνουσι ταῦτα παρὰ τῷ ὀλίγον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἐντεθραμμένῳ ἀμερικανικῷ λαῷ, παρ' ᾧ ἡ φαντασία εἶνε τοσοῦτον ἀχαλίνωτος, ἡ δὲ τῶν πνευμάτων παρουσία γίνεται τοσοῦτον φορτικῶς καὶ μωρῶς, ὥστε πᾶσα ἡ φλυαρία αὕτη φαίνεται ὡς ἐπίνοιά τις τῶν ἀγρίων Ἰνδῶν.

Οἱ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς πίστεως εἰς τὰ πνεύματα καὶ εἰς τοὺς δαίμονας ἐπάγονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν μαρτυρίαν ἐνδόξων ἀνδρῶν. Ἀλλ' ὅμως ἐνδέχεται καὶ πολυμαθέστατοι ἄνδρες νὰ εἶνε δεισιδαίμονες, ἂν δὲν ἔχωσι τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, δι' ὧν μόνον δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς περὶ τοιούτων πραγμάτων. Δὲν εἶνε φυσιολόγοι οὗτοι, ἂν εἶνε ἰατροί· πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Συγγραφεύς τις ἀξιόλογος ἐπάγεται τὴν μαρτυρίαν ἀξιοπίστων ἀνδρῶν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῶν ἀπ' αἰώνων ἀείποτε ἱστορουμένων θαυμάτων καὶ δαιμονικῶν διηγημάτων! Ἀλλὰ πρέπει ἆρά γε νὰ ἰσχύσωσι τοιαῦται μαρτυρίαι ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ἢ τοῦ μεσαιῶνος ἀφ' οὗ βλέπομεν, ὅτι καὶ σήμερον ἔτι ἀπατῶνται ἄνθρωποι πεπαιδευμένοι; Πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸν ἐνσώματον διάβολον, διότι ὁ Λούθηρος ἔρριψέ ποτε κατ' αὐτοῦ τὸ μελανοδοχεῖον καὶ πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὰς μαγίσσας, διότι αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι τὰ δαιμονιόπληκτα παιδία ἔπρεπε νὰ πνίγωνται, ὠργίζετο δὲ κατὰ τῶν ἰατρῶν, οἵτινες ἤθελον νὰ θεραπεύσωσι διὰ φαρμάκων τοιαύτας νόσους; Πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς πνεύματα, διότι ὁ αὐτὸς πάλιν διηγεῖται, ὅτι γυνὴ εὐγενοῦς τινος ἀνδρὸς ἀποθανοῦσα ἐφάνη εἰς αὐτὸν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ τέκνον; Ὁ Μελάγχθων ὡσαύτως ἰσχυρίζεται, ὅτι εἶδε καὶ αὐτὸς πνεύματα καὶ ἐγνώριζε πολλοὺς ἀξιοπίστους ἀνθρώπους, οἵτινες διετείνοντο, ὅτι οὐ μόνον εἶδον τοιαῦτα πνεύματα, ἀλλὰ καὶ διελέχθησαν πρὸς αὐτὰ διὰ μακρῶν. Ἡ ὀπτασία εἶνε δυνατή, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια αὐτῆς ἐξήρτηταί ἐκ τῆς ἑρμηνείας αὐτῆς. Οὐδ' αὐτὸς ὁ μέγας Κάντιος ἔκρινεν ὀρθῶς περὶ τοιούτων ἀνθρώπων· φανταζόμενος τὰ τεθνεῶτα πνεύματα συνηγμένα ἐν μεγάλῃ τινὶ πολιτείᾳ κοινῇ μετὰ τῶν πνευμάτων τῶν ζώντων ἀνθρώπων ἰσχυρίζεται, ὅτι ὑπάρχει ἐπιμιξία τις πρὸς ἄλληλα! Καὶ ὁ Λέσσιγγ ἐνόμιζε τὴν εἰς τὰ πνεύματα πίστιν ἀμφισβητήσιμον. Μνημονεύων ποτὲ ὀπτασίας τινὸς πνευμάτων συμβάσης ἔν τινι πόλει λέγει, « ἡ διήγησις αὕτη ἐμβάλλει ἡμᾶς ἀληθῶς εἰς ἄκραν ἀμηχανίαν ». Πόσον δὲ σκολιῶς καὶ ἀτόπως ἐσκέπτοντο ἐν ἀρχῇ τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης καὶ αὐτοὶ οἱ ἔχοντες τὸν νοῦν καθαρώτατον δεικνύει ὡσαύτως ὁ Φίχτε, ὅστις δὲν εὑρίσκει εὔλογον ν' ἀποδείξῃ καθ' ἑαυτὰ ἀδύνατα τὰ τῶν πνευμάτων φαινόμενα. Οὗτος ψέγει τὴν εἰς τὸν κόσμον τῶν πνευμάτων ἄκαμπτον καὶ ἄλογον ἀπιστίαν τῶν πεπαιδευμένων καὶ θέλει ἵνα αἱ πνευματικαὶ ὀπτασίαι ἐξετάζωνται ὡς ἀνθρωπολογικὰ καὶ τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης ὑποκείμενα. Ἀλογώτατον εἶνε ὡσαύτως τὸ ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Ἐγέλου ῥηθέν, ὅτι ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου καὶ ἐν ἀσθενείαις ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ διαγνώσῃ τὴν σχέσιν καὶ τὴν συνάφειαν τῶν πραγμάτων πρὸς ἄλληλα καὶ νὰ καταμάθῃ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ σύγχρονα, ἅτινα εἶνε παντελῶς ἀνέφικτα εἰς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. Ἐναντίως πρὸς πάντας τοὺς συγγραφεῖς τούτους δυνάμεθα εὐτόλμως νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι ἐγενόμεθα σοφώτεροι ἐκείνων, οἵτινες κυροῦσι τὸ παλαιὸν λεχθὲν λόγιον, δηλονότι καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλοι ἄνδρες δὲν εἶνε ἐλεύθεροι τῶν συγχρόνων αὐτοῖς μωριῶν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ καταλεχθῇ εἰς τοὺς συνηγόρους τῆς εἰς τὰ πνεύματα πίστεως καὶ ὁ μέγας ἀστρονόμος Λαπλᾶς εἰπών, ὅτι ἀπέχομεν τοσοῦτον τῆς γνώσεως ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, ὥστε δὲν εἶνε δίκαιον ν' ἀρνώμεθα τὴν ὑπόστασιν φαινομένου τινὸς μόνον, διότι τοῦτο φαίνεται ἡμῖν ἀνεξήγητον κατὰ τὸ νῦν κριτήριον τῆς ἐπιστήμης. Ὁ Λαπλᾶς θὰ συνωμολόγει ἡμῖν σήμερον καὶ θὰ ἠρνεῖτο τοιαῦτα φυσικὰ φαινόμενα, ἅτινα ἐναντιοῦνται ἄντικρυς εἰς τοὺς γνωστοὺς νόμους τῆς φύσεως, μάλιστα δὲ ἂν ταῦτα εἶνε ἥττονα ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Εἶνε πρέπον ἀληθῶς νὰ ὁρίζῃ ἡ ἐπιστήμη τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως, ὡς ἔπραξεν ὁ Λαπλᾶς ὅτε ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ εἶπε πρὸς τοὺς

Digitized by Google

περὶ αὐτὸν φίλους, οἵτινες ἐλάλουν περὶ τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀποκαλύψεων «ὅ,τι γινώσκομεν εἶνε ὀλίγον, ὅ,τι δὲ ἀγνοοῦμεν εἶνε ἄπειρον.» Καὶ οἱ λόγοι τοῦ Γκαῖτε ὁμολογοῦντος, ὅτι γινώσκει ἀπόρρητόν τι αἴνιγμα τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου, ὅπερ καλεῖ δαιμονικόν, καὶ δηλοῦται μὲν ἐν τῇ μουσικῇ, εἶνε δὲ ἄβατον εἰς τὸν ἀνθρώπινον λογισμόν, ἔχουσιν ἔννοιαν ἄλλην ἢ ἐκείνην ἣν περιῆψαν εἰς αὐτοὺς οἱ βλέποντες τὰ πνεύματα.

Ἡ φύσις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας δὲν διαγινώσκεται μόνον ἐκ τῆς ἐν ὑγείᾳ καταστάσεως αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις καὶ βαθύτερον ἐκ τῆς νόσου. Ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῆς παραφροσύνης ἐφώτισεν ἐπὶ μᾶλλον τὴν λανθάνουσαν δρᾶσιν καὶ ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς. Ἡ δαιμονομανία, τουτέστιν ἡ πίστις, ὅτι κατέχεταί τις ὑπὸ διαβόλου, εἶνε σύνηθες εἶδος φρενοβλαβείας, ἥτις γεννᾶται εὐκόλως ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἄμετρος ἔντασις τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν, μάλιστα δὲ ἡ τύψις τῆς συνειδήσεως, παρέχει ἀφορμὴν εἰς αὐτήν. Σχεδὸν πᾶσα παραφροσύνη ἄρχεται ἀπὸ ὀπτικῆς ἢ ἀκουστικῆς ἀπάτης, ἀπὸ ὀπτασιῶν ἢ ἰδίως ἀπὸ ἀκουσμάτων, ἅτινα κοινῶς καλοῦνται φαντασιοπληξίαι. Ἡ μὲν γνῶσις τοιούτων ἐν αὐτῷ τῷ σώματι γεννωμένων φαντασιῶν δύναται νὰ φυλάξῃ ἀπὸ τῆς παραφροσύνης, ἡ δὲ ἄγνοια αὐτῶν γεννᾷ τοιαῦτα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἴδωλα καὶ φαντάσματα, ἐξ ὧν ταράσσεται ὑπερβαλλόντως ὁ προσβαλλόμενος καὶ καθίσταται εἰς κίνδυνον ἡ νοητικὴ αὐτοῦ ὑγεία. Πολλὰ τῶν φρενῶν νοσήματα κληρονομοῦνται παρὰ τῶν γονέων καὶ καλοῦνται προπατορικά· ἄλλα δὲ γεννῶνται ἐκ πληθώρας αἵματος ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἐξ ὑπερβαλλόντων κόπων ἢ ἐξ ἄκρου ἐρεθισμοῦ τοῦ συστήματος τῶν νεύρων. Πολλάκις ἡ ταραχὴ τοῦ νοῦ, ἐξ ἧς γεννῶνται ὀπτασίαι, προξενεῖται ὑπὸ τῆς ἀναιμίας τοῦ ἐγκεφάλου. Αὕτη δ' ἐπάγεται πολλάκις ὅμοια τῇ πληθώρᾳ συμπτώματα, τουτέστι σπασμοὺς καὶ παραλήρησιν. Ἡ νηστεία καὶ ἡ γλίσχρος τροφὴ ἐπάγουσιν ὡσαύτως νοσώδη τῆς ψυχῆς κατάστασιν, ἥτις θεραπεύεται πολλάκις δι' ὀπτοῦ κρέατος καὶ δι' οἴνου. Ἡ ἐν ταῖς μοναῖς ἀσκητικὴ δίαιτα, ἡ ἐν αὐταῖς νηστεία καὶ ἀγρυπνία τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν μοναχῶν γεννῶσι πολλάκις ψυχικὰ νοσήματα. Ὁ θέλων νὰ κρίνῃ ὀρθῶς περὶ τοιούτων φαινομένων, νὰ σωθῇ δ' ἐκ τῆς πλάνης τῶν ἀγυρτῶν, πρέπει νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ γινώσκῃ τὴν κατάστασιν τοῦ σώματος, ἐν ᾧ ἀναφύεται τοιαύτη νόσος τῆς ψυχῆς. Εἶνε οἰκτρὸν οἱ νῦν συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς πίστεως εἰς τὰ πνεύματα νὰ παραθέτωσιν ἡμῖν πάλιν καὶ πάλιν τὰς παλαιὰς περὶ φασμάτων διηγήσεις ἀβασανίστως καὶ χωρὶς φυσικῆς τινος ἐξετάσεως καὶ ἑρμηνείας, νὰ νομίζωσι δὲ ἱκανόν, ὅτι συμβάντα τῆς ἑνδεκάτης ἢ τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος μαρτυροῦνται καὶ ἱστοροῦνται ὑπὸ πεπαιδευμένου τινὸς ἀνδρός. Συγγραφεῖς ἀξιόλογοι πιστεύοντες εἰς τὰ πνεύματα ἰσχυρίζονται μετ' ἀληθείας, ὅτι οὐδέποτε εἶδον αὐτοὶ φάσματα, ἂν καὶ παρεσκευάσθησαν διὰ παντὸς τρόπου πρὸς τοῦτο

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΑΣΤΕΡ

Ἐκ πασῶν τῶν κατατρυχουσῶν τὸ ἀνθρώπινον γένος νόσων, τῆς λύσσης μόνον οὐδὲν εἶχεν ἐξευρεθῇ μέχρις ἐσχάτων φάρμακον, μόνη ἡ λύσσα ὑπελαμβάνετο παντελῶς ἀθεράπευτος. Ἡ φθίσις καὶ ὁ καρκίνος, τὰ δεινὰ ἐκεῖνα νοσήματα, ἐξ ὧν πλεῖστοι θνήσκουσιν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς, εἶναι δυνατὸν ἔν τισι περιστάσεσι, δυστυχῶς σπανίαις, διὰ καταλλήλων θεραπευτικῶν μεθόδων νὰ καταπολεμηθῶσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ νὰ θεραπευθῶσι. Πάντες οἱ ἰατροὶ γινώσκουσι παραδείγματα φθισιώντων, ὧν ἐπετεύχθη ἡ ἐντελὴς θεραπεία, πάντες οἱ χειρουργοὶ παραδείγματα καρκινωμάτων ἐξαλειφθέντων ὁλοσχερῶς, ὁσάκις ἦτο εὔκολος ἡ πλήρης ἀποτομὴ αὐτῶν διὰ τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων. Τῆς λύσσης ὅμως οὐδὲν παράδειγμα θεραπείας μνημονεύεται. Ὅθεν εὐνόητος εἶναι ἡ καταλαβοῦσα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον συγκίνησις ὅτε ἠγγέλθη ἡ ἀνακάλυψις προφυλακτικοῦ τῆς λύσσης τρόπου, καὶ εὐλόγως εἶπεν ὁ προεδρεύσας τότε τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὅτι ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἠγγέλθη τοῦτο θὰ μνημονεύεται ἐσαεὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἰατρικῆς, προσπορίσασα ἄφθιτον κλέος εἰς τὴν γαλλικὴν ἐπιστήμην· διότι ἡ θεραπεία τῆς λύσσης ἐμφαίνει τεραστίαν καὶ θαυμαστὴν πρόοδον τῆς ἰατρικῆς.

Τῶν περὶ λύσσης ἐρευνῶν ἐπελήφθη ὁ Παστὲρ ἐν ἔτει 1880. Εἶχε τότε ἀποθάνῃ ἐν τῷ νοσοκομείῳ Τρουσσῶ ἓν παιδίον, πάσχον τὴν νόσον ταύτην. Συλλεγέντος τοῦ σιάλου τοῦ παιδίου, εὑρέθη ἐν αὐτῷ μικρόβιόν τι στοιχεῖον· ἀλλὰ τὸ τέως ἄγνωστον ἐκεῖνο μικρόβιον, ὅπερ ἐκ τῶν προτέρων ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ παράγον τὴν νόσον αἴτιον, ἐνοφθαλμιζόμενον δὲν μετέδιδε τὴν λύσσαν. Ἐκ τούτου ἐπείσθη ὁ Παστὲρ ὅτι ὁ λυσσικὸς ἰὸς δὲν περιείχετο μόνον ἐν τοῖς ἀποκρίμασι τῶν σιελωδῶν ἀδένων, καὶ ἐσκέφθη νὰ ἀναζητήσῃ αὐτὸν ἐν τοῖς νευρικοῖς κέντροις. Δι' ἐπανειλημμένων δ' ἐπιτυχῶν ἐνοφθαλμισμῶν εὕρισκε καὶ ἐδείκνυεν ὅτι ὁ ἐγκέφαλος, ὁ προμήκης μυελὸς καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς ἦσαν τὰ κέντρα, ἔνθα ἐνίζανεν ὁ ἰὸς τῆς νόσου. Ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ὁδηγηθεὶς ἐπενόησε τρόπον ἐνοφθαλμισμοῦ βραχύνοντα λίαν τὴν μακρὰν καὶ ἀκανόνιστον χρονικὴν διάρκειαν τῆς ἐπωάσεως. Ἀφ' οὗ τὰ νευρικὰ κέντρα, ἐσκέφθη, εἰσὶν αἱ κυριώταται

Digitized by Google

εστίαι τοῦ ἰοῦ, διατί νὰ μὴ ἐνοφθαλμίζηται ἀμέσως ἡ νόσος ἐκεῖ ἔνθα ἐνιζάνει καὶ ἔνθα ὁ ἰὸς ἀναπτύσσεται καὶ προσλαμβάνει τὴν μεγίστην δύναμιν αὐτοῦ; Τὰ γεγονότα ἐπεκύρωσαν τὸ ὀρθὸν τοῦ συλλογισμοῦ τούτου, καὶ ὁ ἄμεσος ἐνοφθαλμισμὸς ὑπὸ τὴν ἐπικρανίδα μετ' ἀνάτρησιν τοῦ κρανίου ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο ὁ καταλληλότατος τρόπος πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς λύσσης ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ.

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς χειρουργικῆς ταύτης πράξεως εἶναι ἁπλουστάτη· ἀπογυμνουμένου διὰ μικρᾶς σταυροειδοῦς ἐντομῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος μέρους τοῦ κρανίου, γίνεται ἡ ἀνάτρησις τοῦ ὀστοῦ δι' ἀβαπτίστου τρυπάνου, οὗ ἡ ἀκωκὴ δὲν εἰσχωρεῖ εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Διὰ τῆς οὕτω σχηματιζομένης ὀπῆς ἐνοφθαλμίζεται διὰ κλυστῆρος λυσσικὸς ἰὸς ὑπὸ τὴν ἐπικρανίδα. Φράσσεται δ' ἡ ὀπὴ ῥαπτομένου διὰ δύο ῥαφῶν τοῦ δέρματος.

Ἡ βεβαίωσις τῆς ταχίστης μεταδόσεως τῆς νόσου διὰ τοιούτου τρόπου ἦτο σπουδαιοτάτη, διότι ἂν ἦτο ἠναγκασμένος ὁ Παστὲρ νὰ περιμένῃ ἑβδομάδας ὅλας καὶ μῆνας, ὅπως ἴδῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὑποδορείων ἐνέσεων, θὰ ἠδύνατει νὰ παρακολουθῇ κανονικῶς τὴν συνάφειαν καὶ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν διαφόρων πειραμάτων. Ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου ἐκείνου κατέστη δυνατὴ ἡ κατὰ θέλησιν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ μετάδοσις τῆς λύσσης. Ὅθεν ὑπελείπετο μόνον νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐν τοῖς πειράμασι τούτοις αἱ ἐξ ἄλλων προγενεστέρων κεκτημέναι γνώσεις περὶ ἐξασθενήσεως τοῦ ἰοῦ καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ δι' ἀλλεπαλλήλων παρασκευῶν ἡ βαθμιαία μείωσις τῆς λυμαντικῆς δυνάμεως τοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ. Τότε δ' ἐνέτυχεν ὁ Παστὲρ εἰς δυσκολίαν τοιαύτην, ἥτις πάντα ἄλλον θὰ ἔπειθε νὰ ἀπόσχῃ τοῦ ἐπιχειρήματος. Ὁ λυσσικὸς ἰὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρασκευασθῇ, ὡς παρασκευάζονται ὁ ἰὸς τοῦ ἄνθρακος, ὁ τῆς χολέρας τῶν ὀρνίθων καὶ ὁ ἰὸς πολλῶν ἄλλων νόσων. Διότι εἶναι διάφορος τὴν φύσιν τῶν τέως γνωστῶν ἰῶν, οὔτε βακτηρίδια, οὔτε σφαιροβακτήρια περιέχων· περιέχει δὲ μόνον λεπτότατα κοκκίδια, ἅτινα εἶναι μὲν δυνατὸν νὰ χρωσθῶσι δι' ἀλάτων ἀνιλίνης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ πολλαπλασιασθῶσι καθ' οἱονδήποτε τρόπον. Ὁ Παστὲρ ἐδοκίμασε διὰ παντοειδῶν χημικῶν σκευασιῶν νὰ καλλιεργήσῃ αὐτά, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Ἐκ τούτου ὅμως οὐδαμῶς ἕπεται, ὅτι δὲν ὑπάρχει λυσσικὸν μικρόβιον· δὲν ὑπάρχει τοιοῦτο μικρόβιον ὁμοιάζον τοῖς βακτηριδίοις, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνάλογον τοῖς μικροβίοις τοῦ ἄνθρακος καὶ τῶν τοιούτων νόσων· ἀλλὰ τὰ κοκκίδια ἐκεῖνα ἐν τῷ λυσσικῷ ἰῷ εἶναι προδήλως μικρόβια. Ἂν ἐπιδειχθῶσιν εἰς τὸν Παστὲρ ἢ εἴς τινα τῶν βοηθῶν αὐτοῦ δύο ἐγκέφαλοι, ὁ μὲν ὑγιοῦς, ὁ δὲ λυσσῶντος, ἁπλῶς ἐξετάζοντες διὰ τοῦ μικροσκοπίου τὸν προμήκη μυελὸν δύνανται ἀσφαλῶς νὰ ὁρίσωσι τίς τούτων εἶναι τοῦ λυσσῶντος ζῴου.

Κατιδὼν ὁ Παστὲρ τὸ ἀδύνατον τῆς βαθμιαίας ἐξασθενώσεως τοῦ ἰοῦ διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἐν αὐτῷ μικροβίων, ἐπεχείρησε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο δι' ἐλαττώσεως τῶν δόσεων τοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ ἐν τοῖς ἐνοφθαλμισμοῖς. Εἰς ἄλλον μὲν κύνα ἐποίησεν ἔνεσιν περιέχουσαν ἓν κυβικὸν ὑφεκατόμετρον ἰώδους ὑγροῦ, εἰς ἄλλον ἑτέραν περιέχουσαν ἓν ἑκατοστὸν τοῦ ὑφεκατομέτρου καὶ εἰς ἄλλον ἀκόμη ὀλιγώτερον. Ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς προσεβλήθησαν ἐκ λύσσης, καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖνος, εἰς ὃν ἐγένετο ἡ ἐλαχίστη ἔνεσις, ἡ νόσος ἦτο δεινοτάτη. Ὅθεν ἐκ τούτου ἀπεδείχθη ὅτι καὶ ὅταν τὸ ποσὸν τοῦ ἰοῦ ἦναι ἐλάχιστον, ἡ νόσος οὐδὲν ἧττον μεταδίδεται.

Ἀλλ' εἰ καὶ δὲν ἐξασθενοῦται ὁ ἰὸς διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν μικροβίων, ὅμως ἡ δύναμις αὐτοῦ ποικίλλει κατὰ τὰ εἴδη τῶν ζῴων, καὶ παρατηροῦνται διάφοροι βαθμοὶ ἐντάσεως αὐτῆς ὅταν ὁ ἰὸς ἀπὸ ἑνὸς εἴδους ζῴων ἐνοφθαλμίζηται εἰς ἕτερον. Βεβαιωθέντος τούτου, κατέστη εὐχερὴς ἡ εὕρεσις τρόπου, προφυλάσσοντος τοὺς κύνας ἀπὸ τῆς λύσσης. Ἂν ἀπὸ κυνὸς μεταδοθῇ ἡ λύσσα εἰς πίθηκον, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς ἕτερον πίθηκον, ἡ δύναμις τοῦ ἰοῦ ἐξασθενοῦται ἐν ἑκάστῃ μεταδόσει. Ἂν δὲ διὰ τοῦ οὕτως ἐξασθενωθένος ἰοῦ ἐμβολιασθῇ κύων, ἰνδόχοιρος ἢ κόνικλος ἡ δύναμις αὐτοῦ οὐδαμῶς ἐπιτείνεται· ὁ ἄμεσος εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἐνοφθαλμισμὸς οὐδὲν ἐπιφέρει νοσηρὸν σύμπτωμα, καὶ τὰ οὕτως ἐνοφθαλμισθέντα ζῷα εἰσὶν ἀπρόσβλητα ὑπὸ τῆς νόσου καὶ ἂν μετὰ ταῦτα ἐνοφθαλμισθῶσι δι' ὀξυτάτου ἰοῦ.

Ὁ τρόπος οὗτος ὅμως δὲν ἀποτελεῖ μέθοδον πρακτικήν, ἧς ἡ ἐφαρμογὴ νὰ ἦναι καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον εὔκολος καὶ ἀσφαλής. Ἀπῃτεῖτο προηγουμένως νὰ εὑρεθῇ ταχύτερος καὶ καταλληλότερος τρόπος, παρέχων πρῶτον πληρεστάτην ἀσφάλειαν εἰς τοὺς κύνας. Μετὰ πολλὰ δὲ πειράματα κατενικήθη ἐντελῶς καὶ ἡ δυσχέρεια αὕτη.

Γινομένων ἐμβολιασμῶν κατὰ σειράς, ἃς δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν κατιούσας, ὅ ἐστι μεταδιδομένης ἀλλεπαλλήλως τῆς νόσου ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἕτερον ζῷον τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἐπιτυγχάνεται σταθερὸς βαθμὸς δυνάμεως τοῦ ἰοῦ ἐν ἑκάστῳ εἴδει ζῴων, ὁ δὲ βαθμὸς οὗτος ἐκτιμᾶται ἀσφαλέστατα, διότι δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ ὁρισθῇ τίνα ἡμέραν θὰ μεταδοθῇ ἡ νόσος. Ἂν παραδείγματος χάριν ἐνοφθαλμισθῇ ὁ λυσσικὸς ἰὸς κυνὸς εἰς κόνικλον, παρατηροῦνται τὰ συμπτώματα τῆς νόσου μετὰ δεκαπενθήμερον ἐπώασιν. Ἂν δὲ ἀπὸ τοῦ πρώτου κονίκλου ἐνοφθαλμισθῇ εἰς δεύτερον, ἔπειτα εἰς τρίτον καὶ οὕτω καθεξῆς ἡ δύναμις τοῦ ἰοῦ μεταβάλλεται, ἐλαττουμένου βαθμηδὸν τοῦ χρόνου τῆς ἐπωάσεως. Μετὰ εἰκοσιπέντε ἐνοφθαλμισμοὺς ἡ

Digitized by Google

ἐπώασις διαρκεῖ ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας μόνον· μετ' ἄλλους δ' εἰκοσιπέντε ἐπὶ ἑπτά. Καὶ πιθανῶς οὗτος εἶναι ὁ βραχύτερος χρόνος τῆς διαρκείας τῆς ἐπωάσεως, διότι καὶ ἂν μέχρι τοῦ ἐνενηκοστοῦ ἐξακολουθήσωσιν οἱ ἐνοφθαλμισμοὶ ἡ διάρκεια τῆς ἐπωάσεως μένει ἡ αὐτή. Τοιούτῳ τρόπῳ εἶναι ἐξησφαλισμένη ἡ πρόσκτησις λυσσικοῦ ἰοῦ καθαροῦ, σταθερᾶς δυνάμεως, καὶ ποσότητος, ὅση εἶναι ἀναγκαία, διότι προσκτᾶται πλείων, ἂν ἐνοφθαλμισθῶσι πλείονα ζῷα.

Ὅμως οὕτω οὐδαμῶς ποριζόμεθα λυσσικὸν ἰὸν ἀσθενοῦς δυνάμεως, ἀλλὰ τοὐναντίον ἰὸν μεγίστης δυνάμεως. Ἀλλ' ἂν οἱ τῶν λυσσαλέων κονίκλων ἐγκέφαλοι, οἱ περιέχοντες ἰὸν ὀξύτατον, ἐκτεθῶσι κατὰ τεμάχια εἰς ξηρὸν ἀέρα, ἡ δύναμις τοῦ ἰοῦ βαθμηδὸν ἐλαττοῦται, ἀναλόγως τοῦ ὄγκου τοῦ τεμαχίου καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς θερμοκρασίας, καὶ τελευταῖον ἐξαφανίζεται καθ' ὁλοκληρίαν. Ὅθεν ποριζόμεθα ἰὸν ἀσθενοῦς δυνάμεως, λαμβάνοντες ἓν τῶν τεμαχίων ἐκείνων ἐν ὡρισμένῳ καιρῷ, δηλονότι ἐπιτυγχάνεται δι' ἄλλου τρόπου τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ καὶ διὰ τῆς ἀνατροφῆς τῶν μικροβίων. Ἐνοφθαλμιζομένων δὲ πρῶτον τοῦ ἀσθενεστάτου ἰοῦ καὶ εἶτα βαθμηδὸν κατὰ διαδοχὴν ἧττον ἀσθενοῦς, ἰσχυροῦ, ἰσχυροτέρου καὶ οὕτω καθεξῆς, ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ζῴου, εἰς ὃ γίνονται οἱ ἐνοφθαλμισμοί, καθίσταται ἀπρόσβλητος ἐκ λύσσης. Τοῦτο δ' ἀπεδείχθη δι' ἐπανειλημμένων πειραμάτων ἐνοφθαλμισμοῦ κυνῶν.

Οὕτως ἔλυσεν ὁ Παστὴρ τὸ μέγα ζήτημα τῆς θεραπείας τῆς λύσσης· κύνες περὶ τοὺς πεντήκοντα ἐνοφθαλμισθέντες κατὰ τὸν ἀνωτέρω περιγραφέντα τρόπον, ἐνοφθαλμιζόμενοι εἶτα συχνάκις ἐπὶ πολλοὺς μῆνας δι' ὀξυτάτου λυσσικοῦ ἰοῦ δὲν ἐλύσσων. Ἡ ἐξεύρεσις δὲ τοῦ τρόπου τῆς προφυλάξεως τῶν κυνῶν ἀπὸ τῆς λύσσης ἐξησφάλιζε καὶ τὴν ἐπιτυχίαν παρομοίας θεραπείας ἀνθρώπων νοσούντων λύσσαν. Ἡ διάρκεια τῆς ἐπωάσεως τῆς λύσσης παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ποικίλλει ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἑβδομάδων μέχρι μηνῶν. Ὅθεν ἂν ἐξ ἀρχῆς γίνωνται τακτικῶς καθ' ἑκάστην ἐνοφθαλμισμοὶ ἰοῦ ὁσημέραι ἰσχυροτέρου, κατορθοῦται προτοῦ νὰ ἀναφανῶσι τὰ συμπτώματα τῆς νόσου, νὰ ἐγχυθῇ ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ σώματος ἰὸς ἐπαρκής, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν ἀπρόσβλητον ὑπὸ τῆς νόσου, ἀπαραλλάκτως ὡς διὰ τῶν ἐνοφθαλμισμῶν προφυλάσσονται ἀπὸ τῆς νόσου οἱ κύνες. Εἶναι ὅμως φανερόν, ὅτι μετὰ τὴν παρουσίαν τῶν πρώτων συμπτωμάτων τῆς νόσου εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσι πλέον οἱ ἐνοφθαλμισμοί, διότι εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἐνωφθαλμίζετο δαμαλὶς εἰς εὐλογιῶντας.

Ταχέως δ' ἔτυχεν εὐκαιρία, ὅπως ἐφαρμόσῃ ὁ Παστὴρ καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ πειράματα, ὅσα ἕως τότε εἶχε ποιήσῃ μόνον ἐπὶ ζῴων, καὶ βεβαιωθῇ οὕτως ἡ ἐπιτυχία τῆς μεθόδου, ἣν ἐπενόησε.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους παῖς ἐννεαετής, ὀνόματι Μάϊστερ, ἐδήχθη ἐπικινδύνως ὑπὸ λυσσῶντος κυνός· τὰ δήγματα, βαθύτατα ὄντα καὶ δεκατέσσαρα τὸν ἀριθμόν, ἐκαυτηριάσθησαν διὰ φανικοῦ ὀξέος μετὰ παρέλευσιν δώδεκα ὡρῶν ἀπὸ τῆς δήξεως, ἐν ἄλλοις λόγοις οὐδεμία ἐλήφθη προφύλαξις, διότι ἡ βραδεῖα καυτηρίασις καὶ μάλιστα γινομένη οὐχὶ διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου, εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ. Μετὰ δύο ἡμέρας ἔφερον τὸν παῖδα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παστέρ. Ἀφ' οὗ δὲ δύο ἐπιφανεῖς καθηγηταὶ τῆς ἰατρικῆς ἀπεφάνθησαν, ὅτι ἕνεκα τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ βάθους τῶν δηγμάτων, τὸ παιδίον ἀναποδράστως θὰ προσεβάλλετο ὑπὸ λύσσης, ὁ Παστὴρ δὲν ἐδίστασε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ τοῦ ἰοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ πρῶτος ἐνοφθαλμισμὸς ἐγένετο δι' ἐνέσεως περιεχούσης μόρια μυελοῦ κονίκλου ἐπὶ δεκαπενθήμερον ἀποξηρανθέντος. Τῇ ἐπαύριον ἐγένετο νέος ἐνοφθαλμισμὸς διὰ μορίων μυελοῦ ἐπὶ δεκατέσσαρας ἡμέρας ξηρανθέντος, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, τὴν τρίτην ἡμέραν διὰ μυελοῦ ἐπὶ δεκατρεῖς ἡμέρας ξηρανθέντος, τὴν τετάρτην διὰ μυελοῦ ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας ξηρανθέντος, μέχρι τῆς δεκάτης πέμπτης ἡμέρας, ὅτε ἡ ἔνεσις περιεῖχε μόρια νωποῦ μυελοῦ τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Ταὐτοχρόνως δὲ ἐνωφθαλμίζετο ὁ αὐτὸς ἰὸς καὶ εἰς κονίκλους· καὶ αἱ μὲν τῶν πρώτων πέντε ἡμερῶν ἐνέσεις οὐδὲν ἐπήνεγκον ἀποτέλεσμα, μὴ οὖσαι ἐπαρκῶς ἰώδεις· πᾶσαι ὅμως αἱ λοιπαὶ ὅ ἐστιν αἱ ἐνέχουσαι μόρια μυελῶν ξηρανθέντων ἐπὶ ἑπτὰ καὶ ὀλιγωτέρας ἡμέρας, ἦσαν ἰώδεις, καὶ ἐπήνεγκον λύσσαν εἰς τὰ ἐνοφθαλμισθέντα ζῷα, κατὰ τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν προτέρων γνωστόν. Αἱ τελευταῖαι ἐνέσεις, ἃς ἐνωφθάλμισαν εἰς τὸ παιδίον, περιεῖχον ἰὸν ὀξύτατον, τὸν ἰὸν λυσσῶντος κυνός, εἰς ὃν ἡ λύσσα μετεδόθη δι' ἰοῦ μεγίστης δυνάμεως, ληφθέντος ἐκ κονίκλου, ἐξ οὗ οἱ μὲν κόνικλοι λυσσῶσι μετ' ἐπώασιν ἑπτὰ ἡμερῶν οἱ δὲ κύνες μετ' ἐπώασιν ὀκτὼ μέχρι δέκα ἡμερῶν. Θαυμασία ἀπέβη ἡ ἐπιτυχία τοῦ πειράματος. Τὸ παιδίον ἀνεκτήσατο τὴν ὑγιείαν του καὶ εἶναι καὶ νῦν ὑγιέστατον, ἐν ᾧ παρῆλθον ὀκτὼ μῆνες ἀπὸ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ. Ἐθεραπεύθη ἐκ τῆς λύσσης, ἥτις θὰ ἀνεπτύσσετο ἐκ τῶν δηγμάτων, ἢ καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὡς ὀρθὴν τὴν γνώμην τῶν ἰσχυριζομένων, ὅτι ὁ δήξας αὐτὸ κύων δὲν ἦτο λυσσῶν, οὐδὲν ἔπαθεν ἐκ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ ὀξυτάτου.

Κύνες λυσσῶντες δάκνουσι συχνότατα ἀνθρώπους, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον εἶναι πολυάριθμα τὰ δήγματα, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἀπογραφή, ὅσῳ μείζων εἶναι ἡ ἀμέλεια τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀδεσπότων κυνῶν. Καὶ εἰ-

Digitized by Google

ναι μὲν βέβαιον ὅτι διὰ τῆς καυτηριάσεως, ἀλλὰ διὰ καυτηριάσεως τελεσφόρου, γινομένης διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου εὐθὺς μετὰ τὴν δῆξιν, προλαμβάνεται ἡ ἀνάπτυξις τῆς λύσσης. Ἀλλ' ἂν δι' ἕνα ἢ δι' ἄλλον λόγον δὲν καυτηριασθῇ ἐγκαίρως τὸ δῆγμα, ἢ καυτηριασθῇ ἀτελῶς, ἢ δὲν καυτηριασθῇ οὐδαμῶς, νοσεῖ ὁ δηχθεὶς τὴν φοβερὰν νόσον, τὴν ἐπιφέρουσαν βεβαίως ὀδυνηρότατον θάνατον.

Τὰ κατὰ τὸν παῖδα Μάϊστερ ἐγένοντο ταχέως γνωστά, μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας προσῆλθε πρὸς τὸν Παστὲρ ἐξαιτούμενος θεραπείαν καί τις ποιμήν, ὀνόματι Ζουπίλ, οὗ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἔδηξε λυσσῶν κύων. Ἀναγραφείσης δὲ καὶ ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς ἀνακοινώσεως πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν περὶ τῆς θεραπείας τῆς λύσσης, τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παστὲρ μετεβλήθη εἰς νοσοκομεῖον αὐτόχρημα. Ἁπανταχόθεν συρρέουσιν εἰς αὐτὸ ἄνθρωποι δηχθέντες ὑπὸ κυνῶν, ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Παστὲρ ἐπινοηθεῖσαν θεραπευτικὴν μέθοδον. Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, Γάλλοι καὶ ξένοι, πληροῦσι καθ' ἑκάστην τὸν προθάλαμον τοῦ ἐργαστηρίου. Δημοσιευθείσης, ὡς εἰκός, καὶ ἐν ταῖς ἀμερικανικαῖς ἐφημερίσι τῆς ἀγγελίας, δὲν ἐβράδυνον νὰ προσέλθωσιν καὶ ἐκ τοῦ Νέου κόσμου ἀσθενεῖς. Τέσσαρα παιδία 5, 10 καὶ 14 ἐτῶν δηχθέντα τῇ 2 Δεκεμβρίου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κυνός, ἦλθον τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς Παρισίους, ὁδηγούμενα ὑπό τινος συμπατριώτου των. Δεκάκις δ' ἐνοφθαλμισθέντος εἰς αὐτὰ τοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ, θεραπευθέντα ἐντελῶς ἀπῆλθον τὴν 2 Ἰανουαρίου εἰς τὴν πατρίδα των, ὅπου παραχρῆμα ἐπιχειρηματίας Ἀμερικανὸς τὰ ἐμίσθωσεν, ὅπως τὰ ἐπιδεικνύῃ εἰς τὸ φιλοθέαμον κοινὸν τῆς Ἀμερικῆς.

Πλείονες τῶν τριακοσίων ἐθεραπεύθησαν μέχρι τοῦδε ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ. Ὁ ἐνοφθαλμισμὸς γίνεται ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἰατρικῆς Γκρανσέ, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Παστέρ, ὅστις ἐξετάζει ἕκαστον ἀσθενῆ καὶ διὰ λόγων εὐμενῶν ἐμπνέει εἰς αὐτοὺς θάρρος. Ὁ ἀσθενὴς ἵσταται πρὸ τοῦ Γκρανσέ, ἀπογυμνοῖ τὴν κοιλίαν του καὶ ὁ ἰατρὸς ποιεῖ ὑποδόρειον ἔνεσιν ἐν τῇ γαστρικῇ χώρᾳ, τὴν μίαν ἡμέραν δεξιόθεν, τὴν δ' ἄλλην ἀριστερόθεν· ὁ ἀσθενὴς αἰσθάνεται μόνον ἀνώδυνον κέντημα. Ἡ ἔνεσις περιέχει λυσσικὸν ἰόν, ἀσθενέστατον τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ μείζονος δυνάμεως ἐν ἑκάστῃ νέᾳ ἐνέσει. Ἡ δόσις τοῦ ἰοῦ ποικίλλει ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τοῦ νοσοῦντος· εἰς τοὺς ἐνηλίκους γίνεται διὰ κλυστῆρος πλήρους, εἰς δὲ τὰ παιδία, τὰ ἔχοντα ἡλικίαν κάτω τὸν 14 ἐτῶν, διὰ κλυστῆρος κατὰ τὸ ἥμισυ πεπληρωμένου. Ἡ θεραπεία διαρκεῖ ὀκτὼ ἡμέρας μέχρι δέκα, τουτέστι γίνονται 8—10 ἐνοφθαλμισμοί.

(Ἐκ τῆς Nature τῆς 6 Μαρτίου.) Π.

Η ΥΠΟΛΗΨΙΣ

— Τί εἶνε ἡ ὑπόληψις; εἶνε τὸ ἴδιον πρᾶγμα μὲ τὸν θαυμασμόν; ἠρώτα νεᾶνίς τις τὸν πατέρα της.

— Ὄχι· διότι εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωμεν ὑπόληψιν εἴς τινα χωρὶς νὰ τὸν θαυμάζωμεν, καὶ τἀνάπαλιν, ἂν καὶ τοῦτο συμβαίνει σπανιώτερον, δυνατὸν νὰ θαυμάζωμέν τινα χωρὶς νὰ τὸν ὑποληπτώμεθα.

— Πῶς συμβαίνει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

— Ἰδοὺ πῶς. Ἀξία θαυμασμοῦ εἶνε ἡ ἀληθὴς μεγαλοφυΐα· ἡ στρατιωτικὴ μεγαλοφυΐα, ἡ φιλολογικὴ μεγαλοφυΐα, ἡ πολιτικὴ μεγαλοφυΐα, ἡ φιλοσοφικὴ μεγαλοφυΐα. Θαυμάζομεν τοὺς ἐξόχους συγγραφεῖς, τοὺς μεγάλους ῥήτορας, τοὺς μεγάλους στρατηγούς, τοὺς μεγάλους ὑπουργούς· ἀλλ' εἶνε δυνατὸν μέγας τις ποιητὴς νὰ εἶνε γελοῖος ἐκ τῆς πολλῆς ματαιοδοξίας του, ἢ μέγας τις πολιτικὸς νὰ κατέρχηται μέχρι ῥᾳδιουργιῶν, ἢ μέγας στρατηγὸς νὰ εἶνε φιλοχρήματος μέχρι φιλαργυρίας ἢ μέγας τις φιλόσοφος νὰ εἶνε ἀσθενὴς τὸν χαρακτῆρα μέχρι παιδαριότητος· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τοὺς θαυμάζομεν ἀλλὰ δὲν τοὺς ὑποληπτόμεθα· ἡ δυσαρμονία ἥτις ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῆς διανοητικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς των ὑπεροχῆς, μεταξὺ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπει τὴν ὑπόληψιν.

— Τότε λοιπὸν ὑπόληψις θὰ εἶνε τὸ ἴδιον πρᾶγμα τὴν ἐκτίμησιν.

— Ὄχι· δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποληπτώμεθά τινα χωρὶς νὰ τὸν ἐκτιμῶμεν· ἀλλ' εἰμποροῦμεν νὰ τὸν ἐκτιμῶμεν χωρὶς νὰ τὸν ὑποληπτώμεθα· ὁ μικρέμπορος ὅστις ἀσκεῖ ἐντίμως τὸ ταπεινόν του ἐπάγγελμα, ὁ ὑπάλληλος ὅστις ἐκτελεῖ ἀκριβῶς τὰ ταπεινά του καθήκοντα, εἰσὶν ἄξιοι ἐκτιμήσεως· ἀλλ' ἂν δὲν ἔχουν ἀληθῆ τινα προσωπικὴν ἀξίαν, ἡ ἐκτίμησις αὐτὴ δὲν ἀνέρχεται μέχρι τῆς ὑπολήψεως. Ἡ ὑπόληψις ἀπαιτεῖ καὶ κοινωνικὴν περιωπήν.

— Ἐννοῶ· ὅσοι εἶνε πολὺ πλούσιοι, ὅσοι εἶνε ἀπὸ καλὸν γένος, ὅσοι ἔχουν ἐπιρροήν, αὐτοὶ εἶνε ἄξιοι ὑπολήψεως.

— Διόλου! διόλου! διὰ τὴν ὑπόληψιν δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ καλή, ἔστω καὶ διαπρεπὴς κοινωνικὴ θέσις. Τὰ πλούτη, ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς, ἡ ἰσχὺς ἀρκοῦν νὰ περικυκλώσουν τοὺς κατόχους των ἀπὸ κόλακας, ἀπὸ παρασίτους, ἢ φθονερούς... Ἀλλά... δόξα τῷ Θεῷ! ἀπαιτεῖται κἄτι περισσότερον διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἐντίμους ἀνθρώπους τὸ εὐγενὲς αὐτὸ αἴσθημα τὸ ὁποῖον λέγεται ὑπόληψις.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, τί εἶνε αὐτὸ τὸ μυστηριῶδες αἴσθημα; εἰμποροῦμεν νὰ τὸ συγκρίνωμεν πρὸς τὸν σεβασμόν;

— Νὰ τὸ συγκρίνωμεν; Ναί· ἀλλὰ διὰ νὰ

Digitized by Google

δείξωμεν κατὰ τί διαφέρει αὐτοῦ. Ὁ σεβασμὸς εἶνε αἴσθημα σοβαρώτερον, αὐστηρότερον, ἀπονεμόμενον εἰς σεβαστότερα προσόντα μόνη ἡ ἀρετὴ ἢ καὶ τὸ γῆρας εἶνε ἄξια σεβασμοῦ. Νέος τις δυσκόλως ἀξιοῦται σεβασμοῦ, διότι ὁ σεβόμενος αὐτὸν τὸν ὑπολαμβάνει ὡς γέροντα· ἀλλ' ἡ ὑπόληψις ἔχει ὡς βάσιν τὴν τιμιότητα, ἡ ὁποία δὲν δυσαρμοστεῖ πρὸς τὴν νεότητα· προϋποθέτει ὀλιγωτέρας ἀρετὰς καὶ περισσότερα προσόντα, ἀλλὰ προσόντα κοινωνικῆς εὐπρεπείας· ὅπως γίνῃ τις ἄξιος ὑπολήψεως πρέπει νὰ εἶνε ὄχι μόνον τηρητὴς τῆς ἐθιμοταξίας ἀλλ' ἀληθῶς ἀβρόφρων, ὄχι μόνον εὐθὺς ἀλλ' ἐντιμότατος· ὄχι μόνον εὐσταθὴς ἀλλὰ γενναῖος. Ἡ ὑπόληψις ὑπονοεῖ τὴν ἰδέαν τῆς ἄκρας τιμιότητος ἐν τῷ ἐμπορίῳ, σοβαρᾶς τινος χάριτος εἰς τὴν συμπεριφοράν, ἀξιοπρεπείας τινὸς ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα, τὸν τρόπον τοῦ ὁμιλεῖν, ὑπονοεῖ τὴν ἰδέαν κοινωνικῆς τινος περιωπῆς· ὑπολήψεως ἄξιος εἶνε ὁ τίμιος ἄνθρωπος ὁ ἐπιμεμελημένης συγχρόνως τυχὼν ἀνατροφῆς· τέλος ἂν ἐπρόκειτο νὰ δώσω τὸν ὁρισμὸν τῆς ὑπολήψεως, θὰ εὕρισκα λέξιν τινὰ ἐκφράζουσαν τὸ τελειότατον προσόντος τινός, τὸν ἀνθόν, τὸν ἀφρὸν προτερήματός τινος καὶ θὰ ἔλεγα· «ἡ ὑπόληψις εἶνε τὸ ἄωτον τῆς ἐκτιμήσεως.»

(Ern. Legouvé.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ διορισμοῦ τοῦ πρίγκιπος τῆς Ἀγγλίας Ἀλφρέδου, ὡς διοικητοῦ τοῦ ἡνωμένου στόλου τῶν δυνάμεων τοῦ προωρισμένου νὰ παρακωλύσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ πάσης πολεμικῆς ἐνεργείας, ἡ παρ' ἡμῖν ἀξιόλογος σατυρικὴ Ἐφημερὶς «τὸ Ἄστυ», ἀναμιμνήσκουσα τὴν ἄλλοτε πανηγυρικὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἄγγλου ἡγεμονόπαιδος ὡς βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, παραθέτει ὁλόκληρον τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς περιέχουσαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γινομένης ψηφοφορίας, ἣν ἀνέγνωσεν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τὴν 22 Ἰανουαρίου 1863 ὁ τανῦν ἀντιστράτηγος κ. Π. Κορωναῖος. Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἔγγραφον παραθέτομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

«Ἡ παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως κληρωθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς διαλογὴν τῆς γενομένης κατὰ τὸ ψήφισμα «περὶ ἐκλογῆς Βασιλέως» ψηφοφορίας καὶ ἐνεργήσασα τὴν ἐξέλεγξιν τῶν βιβλίων τῆς ψηφοφορίας ἐξήγαγε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα. Ἤτοι ὅτι ὁ Ἡγεμονόπαις Ἀλφρέδος, δευτερότοκος υἱὸς τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἔλαβε ψήφους διακοσίας τριάκοντα χιλιάδας καὶ δέκα ἕξ ἤτοι ἐν

ἀριθμῷ	ψήφους	230,016
Ὁ Ἡγεμονόπαις Λαϋχτεμβέργ . .	»	2,400
Ὀρθόδοξός τις	»	1,917
Ἀλέξανδρος τῆς Ρωσσίας . . .	»	1,821
Νικόλαος τῆς Ρωσσίας	»	1,821
Ἁπλῶς βασιλεὺς	»	1,763
Νικόλαος βασιλεὺς ὀρθόδοξος . .	»	1,741
Ζήτωσαν αἱ τρεῖς Δυνάμεις . . .	»	482
Κωνσταντῖνος τῆς Ρωσσίας . . .	»	478
Πρίγκηψ Ναπολέων	»	345
Ἐκ τῆς Αὐλῆς τῆς Γαλλίας . .	»	246
Πρίγκηψ Ρῶσσος	»	104
Δημοκρατία	»	93
Ἀμεδαῖος τῆς Ἰταλίας	»	15
Ἐκ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Αὐλῆς τῆς Ρωσσίας	»	9
Ρωμανώφ	»	8
Κόμης Φλάνδρας	»	7
Γουλιέλμος τῆς Δανιμαρκίας . .	»	6
Ὑψηλάντης	»	6
Γαριβάλδης	»	3
Ὠμὰλ	»	3
Μέγας Ναπολέων	»	2
Πρίγκηψ Σουηδίας	»	2
Πρίγκηψ Ζοχμβίλ.	»	1
Βασιλεὺς Ἑϋνάρδος	»	1
Μὰκ-Μαὼν	»	1
Ὄθων	»	1

Ἐκ τῆς διαλογῆς ταύτης ἐξήχθη ὅτι ὁ Ἡγεμονόπαις Ἀλφρέδος δευτερότοκος υἱὸς τῆς Α. Μ. Βασιλίσσης τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἐξελέχθη Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ἐκ μὲν τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς διὰ ψήφων 210,433 ἀπέναντι 1,100,000 ὡς ἔγγιστα πληθυσμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ ψήφων 19,583 ἀπέναντι πληθυσμοῦ 100,000».

Δεκανεύς. Διὰ νὰ θάψουν ἕνα στρατιωτικὸν μὲ συνοδίαν καὶ μουσικὴν τί πρέπει νὰ εἶναι;

Στρατιώτης. Πεθαμένος.

— Τί δῶρο σοῦ ἔκαμε ἡ γυναῖκά σου τὴν πρωτοχρονιά;

— Τίποτε. Ἐγὼ τῆς εἶπα νὰ μοῦ χαρίσῃ μία πίπα μὲ τὴν εἰκόνα της ἀπάνω, ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἠθέλησε.

— Γιατί;

— Γιατὶ ἐκατάλαβε πῶς τὴν ἤθελα γιὰ ν' ἀπδιάσω τὸν καπνό.

— Γιὰ ἰδὲς ταῖς δύο ἀδελφαῖς ἀπέναντι 'ς τὸ πεζοδρόμιο. Ξέρεις τί μου ἀρέσει ἀπ' τὴ μεγαλείτερη;

— Τί;

— Ἡ μικρότερη ἀδελφή της.

Μαθητὴς τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων εὑρίσκει καθ' ὁδὸν πεντάδραχμον τραπεζικὸν γραμμάτιον, ἐν ᾧ δὲ τρέχων ἁρπάζει αὐτὸ ἀπὸ τῆς γῆς ἀκούει φωνὴν ὄπισθέν του.

— Βρέ, τὸ πεντάρικο αὐτὸ εἶναι 'δικό μου!

Στραφεὶς δὲ βλέπει κλητῆρα, ἀπειλητικῶς πρὸς αὐτὸν προχωροῦντα. Ὁ παῖς ἄνευ ἐνδοιασμοῦ, κρύψας τὸ γραμμάτιον ἐν τῇ παλάμῃ,

— Τί λὲς ἡ ἀφεντειά σου; ἀπαντᾷ· ἤτανε τὸ 'δικό σου πεντάρικο 'ς τὴ μέση σκισμένο καὶ κολλημένο;

— Ναὶ βέβαια.

— Τότενες αὐτὸ ποῦ ηὗρα δὲν εἶνε 'δικό σου. Γιὰ 'δές, εἶναι ὁλοκαίνουργο.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—361

Digitized by Google

'Αριθ. 534 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 23 Μαρτίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

(Συνέχεια καὶ τέλος· βλ. σ. 161.)

Ἡ Κολόμβα ἐστράφη τότε πρὸς τὰ ὀπίσω κράζουσα ὅλαις δυνάμεσι τὴν μὶς Νέβιλ, ἀλλ' ἀπόκρισιν δὲν ἤκουε... Ἀφ' οὗ ἐπί τινα ὥραν ἐπλανήθη τῇδε κἀκεῖσε ἀναζητοῦσα τὴν ὁδόν, δι' ἧς ἦλθε, συνήντησεν ἔν τινι ἀτραπῷ δύο εὐζώνους, οἵτινες ἐφώνησαν πρὸς αὐτὴν τὸ Τίς εἶ;

«Λοιπὸν κύριοι, εἶπεν ἡ Κολόμβα χλευαστικῶς, ἐχαλάσατε τὸν κόσμον. Πόσους ἐσκοτώσατε;

— Ἦσο μαζὶ μὲ τοὺς φυγοδίκους, εἶπεν ὁ ἕτερος τῶν στρατιωτῶν. Πρέπει νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃς.

— Πολὺ εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ἐκείνη· ἀλλ' ἔχω καὶ μίαν φίλην ἐδῶ καὶ εἶναι ἀνάγκη πρῶτον νὰ τὴν εὕρωμεν καὶ αὐτήν.

— Αὐτὴν τὴν ἔχωμεν συλλάβῃ, καὶ θὰ 'πᾶτε νὰ κοιμηθῆτε μαζὶ 'ς τὴν φυλακήν.

— Εἰς τὴν φυλακήν; αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε· ἐν τοσούτῳ 'πηγαίνετέ με ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται ἡ φίλη μου.»

Οἱ εὔζωνοι τὴν ὡδήγησαν τότε εἰς τὸ 'λημέρι τῶν φυγοδίκων, ὅπου συνήθροιζον τὰ τρόπαια τῆς ἐκστρατείας των, δηλαδὴ τὸ *πιλόνε*, δι' οὗ ἐσκεπάζετο ὁ Ὄρσο, παλαιάν τινα χύτραν καὶ ἓν σταμνίον πλῆρες ὕδατος. Ἐκεῖ εὑρίσκετο καὶ ἡ μὶς Νέβιλ, ἥτις συλληφθεῖσα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ φόβου, ἀπεκρίνετο διὰ κλαυθμῶν εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις των περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φυγοδίκων καὶ περὶ τῆς ὁδοῦ δι' ἧς ἔφυγον.

Ἡ Κολόμβα ῥιφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας της τῇ εἶπε μυστικά: «Ἐσώθησαν!» Εἶτα δὲ στραφεῖσα πρὸς τὸν διοικοῦντα τὸ ἀπόσπασμα λοχίαν, «Κύριε, τῷ εἶπε, καθὼς βλέπετε ἡ δεσποσύνη δὲν εἰξεύρει τίποτε ἀπὸ ὅσα τὴν ἐρωτᾶτε. Ἀφῆτέ μας νὰ γυρίσωμεν εἰς τὸ χωρίον, ὅπου ἀνησυχοῦν διότι ἠργήσαμεν.

— Θὰ σᾶς ὑπάγουν εἰς τὸ χωρίον καὶ γρηγορώτερα ἀφ' ὅ τι ἐπιθυμεῖτε, μικρούλα μου, εἶπεν ὁ λοχίας, καὶ ἐκεῖ θὰ λάβετε τὸν κόπον νὰ εἰπῆτε τί ἐκάμνετε εἰς τὸ μακὶς τέτοιαν ὥρα καὶ τί δουλειὰν ἔχετε μὲ τοὺς φυγοδίκους, ποῦ τὸ ἔστριψαν. Δὲν εἰξεύρω τί μάγια κάμνουν αὐτοὶ οἱ ἀχρεῖοι, καὶ παντοῦ ὅπου εὑρίσκονται φυγόδικοι εἶσαι βέβαιος πῶς θὰ ἀπαντήσῃς καὶ εὐμορφαῖς.

— Σᾶς ἀρέσουν, φαίνεται, τὰ ἀστεῖα, κύριε λοχία, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ἀλλὰ δὲν θὰ κάμετε κακὰ νὰ προσέχετε κάπως εἰς τοὺς λόγους σας. Ἡ δεσποσύνη ἐδῶ εἶναι συγγενὴς τοῦ νομάρχου, καὶ δὲν κάμνετε καλὰ νὰ τὴν περιπαίζετε.

— Συγγενὴς τοῦ νομάρχου! ἐψιθύρισεν εἷς εὔζωνος πρὸς τὸν ἀνώτερόν του· πραγματικῶς, φορεῖ καπελλῖνον.

— Τὸ καπελλῖνον δὲν σημαίνει τίποτε, εἶπεν ὁ λοχίας. Ἦσαν καὶ αἱ δύο μαζὶ μὲ τὸν παπᾶν, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μεγαλείτερος ἐργολάβος τοῦ τόπου, καὶ καθῆκόν μου εἶναι νὰ τὰς συλλάβω. Ὥστε δὲν ἔχομεν πλέον ἄλλην δουλειὰν ἐδῶ. Ἂν δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ ἀναθεματισμένος δεκανεὺς Τωπέν... αὐτὸς ὁ μεθύστακας ὁ Γάλλος ἐφανερώθη προτοῦ νὰ ζώσω ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τὸ μακὶς... ἂν δὲν ἦτο αὐτὸς θὰ τοὺς ἐπιάναμεν 'σὰ 'σὲ δίκτυ.

— Ἑπτὰ εἶσθε ὅλοι; ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα. Εἰξεύρετε, κύριοι, ὅτι ἂν τυχὸν οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Γαμπίνη, ὁ Σαρόκη καὶ ὁ Θεόδωρος Πώλης εὑρίσκοντο εἰς τὸν σταυρὸν τῆς ἁγίας Χριστίνας μαζὶ μὲ τὸν Βρανδολάτσο καὶ τὸν παπᾶν θὰ σᾶς ἔδιναν σὲ κανέναν *μπελᾶ*. Ἂν πρόκειται νὰ συνομιλήσετε μὲ τὸν *φρούραρχον τῆς ἐξοχῆς*,[1]) δὲν θὰ μοῦ ἀρέσει νὰ εὑρεθῶ ἐκεῖ κοντά. Αἱ σφαῖραι δὲν διακρίνουν κανένα τὴν νύκτα.»

Ἡ πιθανότης συγκρούσεως πρὸς τοὺς ἐπιφόβους ἐκείνους φυγοδίκους, οὓς ὠνόμασεν ἡ Κολόμβα, ἐνεποίησε μεγίστην αἴσθησιν εἰς τοὺς στρατιώτας. Βλασφημῶν δὲ καὶ καταρώμενος τὸν δεκανέα Τωπέν, τὸν *σκυλόφραγκον*, ὁ λοχίας διέταξεν ὑποχώρησιν, καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν ἀπόσπασμα ἔλαβε τὴν εἰς Πετρανέραν ἄγουσαν, συμπαραλαβὸν τὸ *πιλόνε* καὶ τὴν χύτραν· τὸ δὲ σταμνίον ἐθραύσθη δι' ἑνὸς λακτίσματος. Εἷς τῶν εὐζώνων ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ βραχίονος τὴν μὶς Λυδίαν· ἀλλ' ἡ Κολόμβα, ἀπωθή-

[1]) Τὸν τίτλον τοῦτον ἐλάμβανεν ὁ Θεόδωρος Πώλη.

Digitized by Google

σασα αὐτὸν παραχρῆμα, «Νὰ μὴ τὴν ἐγγίσῃ κἀνείς! ἀνεφώνησε. Νομίζετε πῶς ἔχομεν ὄρεξιν νὰ φύγωμεν; Ἐμπρός, Λυδία, φιλτάτη μου, στηρίχθητι εἰς ἐμὲ καὶ μὴ κλαίῃς ὡς παιδίον. Ἦτο καὶ αὐτὸ μία περιπέτεια, ἀλλὰ δὲν θὰ ἔχῃ κακὸν τέλος. Ὕστερα ἀπὸ 'μισὴν ὥραν θὰ εἴμεθα εἰς τὸ τραπέζι. Ἂν ἐρωτᾷς δι' ἐμὲ ἀπόθανα τῆς πείνας.

— Τί θὰ εἴπουν δι' ἐμέ; ἔλεγε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ἡ μὶς Νέβιλ.

— Θὰ εἴπουν ὅτι ἐχάσατε τὸν δρόμον εἰς τὸ μακίς, τί ἄλλο;

— Τί θὰ εἴπῃ ὁ νομάρχης;... τί θὰ εἴπῃ πρὸ πάντων ὁ πατέρας μου;

— Ὁ νομάρχης;... θὰ τοῦ εἰπῆτε καὶ σεῖς νὰ κυττάζῃ τὴν νομαρχίαν του. Ὁ πατέρας σας;... ἀπὸ τὸν τρόπον ὅπου συνωμιλεῖτε μὲ τὸν Ὄρσο θὰ ἐπίστευα πῶς εἴχατε νὰ εἴπητε κἄτι τι εἰς τὸν πατέρα σας.»

Ἡ μὶς Νέβιλ δὲν ἀπεκρίθη ἀλλ' ἔσφιγξε τὸν βραχίονά της.

«Δὲν εἶναι ἀλήθεια, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς αὐτῆς ἡ Κολόμβα, πῶς ὁ ἀδελφός μου ἀξίζει νὰ τὸν ἀγαποῦν; Δὲν τὸν ἀγαπᾶτε καὶ σεῖς ὀλίγον;

— Ἆ! Κολόμβα, ἀπεκρίθη ἡ μὶς Νέβιλ μειδιάσασα, καίτοι ἦτο τόσον τεταραγμένη· μὲ ἐπροδώσατε, ἐμέ, ποῦ σᾶς εἶχα τόσην ἐμπιστοσύνην!»

Ἡ Κολόμβα περιβαλοῦσα διὰ τοῦ βραχίονος τὴν ὀσφὺν τῆς Λυδίας καὶ ἀσπασθεῖσα αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον, «Καλή μου ἀδελφοῦλα, τῇ εἶπε, θὰ μὲ συγχωρήσῃς;

— Φοβερά μου ἀδελφή, ἠμπορῶ νὰ κάμω καὶ ἀλλέως;» ἀπεκρίθη ἡ Λυδία, ἀντασπασθεῖσα αὐτήν.

Ὁ νομάρχης καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς εἶχον καταλύσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ δημαρχικοῦ παρέδρου τῆς Πετρανέρας, ὁ δὲ συνταγματάρχης, ἀνησυχῶν σφόδρα περὶ τῆς θυγατρός του, εἶχεν ἔλθῃ πρὸς αὐτοὺς δι' εἰκοστὴν τότε φοράν, ὅπως τοὺς ἐρωτήσῃ μὴ ἔμαθόν τι περὶ αὐτῆς, ὅτε εὔζωνός τις, σταλεὶς ὡς ἀγγελιοφόρος ὑπὸ τοῦ λοχίου, ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὴν τρομερὰν συμπλοκὴν πρὸς τοὺς φυγοδίκους, ἐν ᾗ συμπλοκῇ δὲν ἐφονεύθη μὲν οὐδ' ἐτραυματίσθη τις, ἀλλ' ὅμως κατεσχέθησαν μία χύτρα καὶ ἓν *πιλόνε* καὶ συνελήφθησαν δύο νέαι, αἱ ὁποῖαι ἦσαν, ὡς ἔλεγεν, ἐρωμέναι ἢ κατάσκοποι τῶν φυγοδίκων. Οὕτω προαγγελθείσης τῆς ἐλεύσεώς των, ἐνεφανίσθησαν μετ' ὀλίγον αἱ δύο αἰχμάλωτοι μετὰ τῆς ἐνόπλου συνοδίας αὐτῶν. Ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν φαιδρότητα τῆς Κολόμβας, τὴν ἐντροπὴν τῆς συντρόφου της, τὴν ἔκπληξιν τοῦ νομάρχου, τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀπορίαν τοῦ συνταγματάρχου. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἔσχε τὴν κακεντρέχειαν νὰ διασκεδάσῃ, ὑποβάλλων τὴν ταλαίπωρον Λυδίαν εἰς εἶδός τι ἀνακρίσεως, περατωθείσης μόνον ὅτε ἡ σύγχυσις αὐτῆς ἐκορυφώθη.

«Μοὶ φαίνεται, εἶπεν ὁ νομάρχης, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀπολύσωμεν ὅλους. Αἱ δεσποσύναι ἐξῆλθον εἰς περίπατον, καὶ εἶναι τοῦτο φυσικώτατον, ἀφ' οὗ ὁ καιρὸς εἶναι τόσον ὡραῖος. Συνήντησαν κατὰ τύχην νέον ἀξιαγάπητον, πληγωμένον, φυσικώτατον καὶ τοῦτο.» Εἶτα δὲ λαβὼν κατ' ἰδίαν τὴν Κολόμβαν, «Δεσποσύνη, τῇ εἶπε, δύνασθε νὰ παραγγείλετε τοῦ ἀδελφοῦ σας, ὅτι ἡ ὑπόθεσίς του ἔλαβε πολὺ καλλιτέραν τροπήν, παρ' ὅσον ἤλπιζα. Ἡ νεκροψία καὶ ἡ κατάθεσις τοῦ συνταγματάρχου ἀποδεικνύουσιν ὅτι εὑρέθη ἐν καταστάσει ἀμύνης καὶ δὲν εἶχε κανένα σύντροφον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πυροβολισμοῦ. Ὅλα θὰ διορθωθῶσιν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀφήσῃ τάχιστα τὸ μακὶς καὶ νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς ἀρχάς.»

Ἦτο ἡ ἑνδεκάτη περίπου ὥρα τῆς νυκτός, ὅτε ὁ συνταγματάρχης, ἡ θυγάτηρ του καὶ ἡ Κολόμβα παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅπως φάγωσι τὸ δεῖπνον, ὅπερ εἶχε κρυώσῃ πρὸ πολλοῦ. Ἡ Κολόμβα ἔτρωγε μετὰ πολλῆς ὀρέξεως, σκώπτουσα ἐνταυτῷ καὶ νομάρχην καὶ εἰσαγγελέα καὶ εὐζώνους. Ὁ συνταγματάρχης ἔτρωγεν ἐν σιγῇ, κυττάζων ἀδιακόπως τὴν κόρην του, ἥτις ἔνευε χαμαὶ πρὸς τὸ πινάκιον τοὺς ὀφθαλμούς. Τέλος διὰ φωνῆς μειλιχίου, ἀλλὰ σοβαρᾶς,

«Λυδία, εἶπε πρὸς αὐτὴν ἀγγλιστί, μήπως ἔχεις δώσῃ κἄμμίαν ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Δέλλα Ῥέββια;

— Ναί, πατέρα, σήμερον,» ἀπεκρίθη ἐκείνη ἐρυθριάσασα, δι' ἐντόνου ὅμως φωνῆς.

Εἶτα δὲ ὑψώσασα τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ παρατηρήσασα ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός της δὲν ἐδείκνυε σημεῖόν τι ὀργῆς ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἠσπάσθη αὐτόν, ὡς ἐν τοιαύταις περιστάσεσι πράττουσιν αἱ καλῶς ἀνατεθραμμέναι νεάνιδες.

«Ἂς ἦναι! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης· ὁ νέος εἶναι ἀξιόλογος· ὅμως, μὰ τὸν θεόν! δὲν θὰ μείνωμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀναθεματισμένον τόπον! ἀλλέως δὲν δέχομαι.

— Δὲν καταλαμβάνω τὰ ἀγγλικά, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ἥτις παρετήρει αὐτοὺς μετὰ μεγίστης περιεργίας· ἀλλὰ βάλλω στοίχημα, ὅτι ἐννόησα τί λέγετε.

— Λέγομεν, ἀπεκρίθη ὁ συνταγματάρχης, ὅτι θὰ σὲ πάρωμεν μαζί μας νὰ κάμωμεν ἓν ταξεῖδι εἰς τὴν Ἰρλανδίαν.

— Ὤ, εὐχαρίστως, καὶ θὰ ἦμαι ἡ *surella Colomba*. Σύμφωνοι λοιπόν, συνταγματάρχα; Δότε μου τὸ χέρι σας.

— Εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνειθίζεται φίλημα,» εἶπεν ὁ συνταγματάρχης.

Digitized by Google

Κ'

Μῆνάς τινας μετὰ τὸ συμβὰν τοῦ διπλοῦ πυροβολισμοῦ, ὅπερ συνετάραξεν ὅλον τὸν δῆμον τῆς Πετρανέρας, ὡς θὰ ἔγραφον αἱ ἐφημερίδες, νέος ἔχων ἐκκρεμῆ ἐν ἐπιδέσμῳ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ἐξῆλθεν ἔφιππος περὶ τὴν δείλην ἐκ τῆς Βαστίας καὶ ὥδευσε πρὸς τὸ χωρίον Κάρδον, ὀνομαστὸν διὰ τὴν κρήνην του, ἐξ ἧς οἱ ἁβροδίαιτοι τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἀρύονται κατὰ τὸ θέρος πρὸς πόσιν ὕδωρ κάλλιστον. Συνώδευε δ' αὐτῷ νεᾶνις ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα, περικαλλής, ἐπιβαίνουσα μικροῦ μέλανος ἵππου, οὗ πᾶς ἔμπειρος γνώστης ἵππων θὰ ἐθαύμαζε τὴν ῥώμην καὶ τὴν χάριν, ἀλλ' οὗ δυστυχῶς ἐκ παραδόξου τινὸς συμβεβηκότος ἦν ἐσχισμένον τὸ ἓν οὖς. Ἅμα ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον, ἡ νεᾶνις ἐπήδησεν ἐλαφρὰ κατὰ γῆς, καὶ ἀφ' οὗ πρῶτον ἐβοήθησε τὸν σύντροφόν της νὰ καταβῇ τοῦ ἵππου, ἔλαβε δύο βαρέα σακκίδια, ἅτινα ἦσαν προσδεδεμένα ἐν τῷ ἐφιππίῳ τοῦ ἰδικοῦ της. Παρέδωκαν τότε εἰς ἕνα χωρικὸν τοὺς ἵππους, ὅπως φυλάττῃ αὐτούς, καὶ ἡ μὲν νέα φέρουσα τὰ σακκίδια κεκρυμμένα ὑπὸ τὸ *μέτζαρόν* της, ὁ δὲ νέος φέρων δίκαννον τουφέκιον ἔλαβον τὴν εἰς τὸ ὄρος ἄγουσαν, ὁδεύοντες δι' ἀτραποῦ δυσβάτου, ἥτις προδήλως δὲν ἔφερεν εἰς χωρίον ἢ κατοικίαν τινά. Φθάσαντες δ' εἰς ἓν τῶν ὑψηλῶν διαζωμάτων τοῦ ὄρους Κουέρτσιο ἐστάθησαν καὶ ἐκάθησαν ἀμφότεροι ἐπὶ τῆς χλόης. Ἦτο φανερὸν ὅτι περιέμενόν τινα, διότι ἔστρεφον ἀδιαλείπτως τὰ βλέμματα πρὸς τὸ ὄρος, ἡ δὲ νεᾶνις ἐκύτταζε συχνάκις τὴν ὥραν εἰς κομψὸν χρυσοῦν ὡρολόγιον, ἴσως μᾶλλον ὅπως θεωρήσῃ κόσμημα πολύτιμον, ὅπερ ἐφαίνετο ὅτι πρὸ ὀλίγου χρόνου εἶχεν ἀποκτήσῃ, ἢ ὅπως ἴδῃ ἂν παρῆλθεν ἡ ὁρισθεῖσα πρὸς συνέντευξιν ὥρα. Ἀλλὰ δὲν ἀνέμειναν ἐπὶ μακρόν.Κύων τις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μακίς, ὅτε δ' ἡ νεᾶνις ἐκάλεσεν αὐτὸν φωνήσασα Μπροῦσκο! ἔδραμεν ἀμέσως περισαίνων αὐτήν. Μετὰ μικρὸν ἐνεφανίσθησαν δύο ἄνδρες, πυκνὴν ἔχοντες γενειάδα, ὧν ἑκάτερος ἔφερεν ὑπὸ τὸν βραχίονα τουφέκιον,*σιλάχιον* ἐν τῇ ζώνῃ καὶ πιστόλιον εἰς τὸ πλευρόν. Τὰ ἐσχισμένα καὶ ἐμβαλλωμένα ἐνδύματά των ἐφαίνοντο αναρμοστοῦντα πρὸς τὰ λαμπρότατα ὅπλα των, ἅτινα ἦσαν κατεσκευασμένα ἐν ὀνομαστῷ ὁπλοποιείῳ τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης. Εἰ καὶ ἀνίσου ὄντες, κατὰ τὰ φαινόμενα, κοινωνικῆς θέσεως, ἐδεξιώθησαν ὅμως καὶ οἱ τέσσαρες μετὰ πολλῆς οἰκειότητος ἀλλήλους, ὡς φίλοι παλαιοί.

« Λοιπὸν Ὄρσ' Ἀντώνη! εἶπεν ὁ πρεσβύτατος τῶν φυγοδίκων πρὸς τὸν νέον, ἐτελείωσε πλέον ἡ ὑπόθεσίς σας. Τὸ συμβούλιον ἔβγαλε βούλευμα, ποῦ λέγει πῶς δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν. Τὰ συγχαρητήριά μου. Λυποῦμαι μονάχα πῶς δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν νῆσον ὁ δικηγόρος διὰ νὰ τὸν ἰδῶ ποῦ θὰ σκάσῃ ἀπὸ τὸ κακόν του. Καὶ τὸ χέρι σας πῶς εἶναι;

— Ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν, ἀπεκρίθη ὁ νέος, μοῦ εἶπαν πῶς θὰ τὸ ἐβγάλω ἀπὸ τὴν κρεμάθραν. Βράνδο, παλληκαρᾶ μου, αὔριον ἀναχωρῶ εἰς Ἰταλίαν καὶ ἤθελα νὰ σᾶς ἀφήσω τὴν ὑγείαν, καθὼς καὶ εἰς τὸν κύριον παπᾶν. Διὰ τοῦτο σᾶς παρεκάλεσα νὰ ἔλθετε.

— Κἄτι πολὺ βιάζεσθε, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο· χθὲς ἀθωώθητε καὶ αὔριον κι' ὅλας φεύγετε;

— Ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ὑποθέσεις μας, εἶπεν εὐθύμως ἡ νέα. Κύριοι, σᾶς ἔφερα φαγητόν· φάγετε καὶ νὰ μὴ λησμονήσετε ὅμως τὸν φίλον μου τὸν Μπροῦσκο.

— Μοῦ τὸν κακομαθαίνετε τὸν Μπροῦσκο, κυρὰ Κολόμβα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι ἀχάριστος. Τώρα νὰ ἰδῆτε. Ἔλα, Μπροῦσκο, εἶπε προτείνας ὁριζοντείως τὸ τουφέκιόν του, πήδησε εἰς τιμὴν τῶν Βαρρικίνη!» Ὁ κύων ἔστη ἀκίνητος, λείχων τὸ ῥύγχος καὶ κυττάζων τὸν αὐθέντην του. «Πήδησε εἰς τιμὴν τῶν Δέλλα Ῥέββια!» καὶ ὁ κύων ἐπήδησε δύο πόδας ὑψηλότερον τοῦ δέοντος.

« Ἀκούσατε, φίλοι μου, εἶπεν ὁ Ὄρσο, πολὺ κακὴν δουλειὰν ἐπιάσατε· καὶ ἂν δὲν συμβῇ νὰ τελειώσετε τὰς ἡμέρας σας εἰς ἐκείνην ἐκεῖ κάτω τὴν πλατεῖαν, ποῦ φαίνεται ἀπὸ ἐδῶ, [1]) τὸ καλλίτερον ἀφ' ὅσα ἔχετε νὰ περιμένετε εἶναι νὰ σᾶς ἀφήσῃ εἰς τὸν τόπον ἡ σφαῖρα κἀνενὸς χωροφύλακος.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο! εἶπεν ὁ Καστρικώνης, θάνατος καὶ αὐτός, 'σὰν κάθε ἄλλον, καὶ καλλίτερος μάλιστα ἀπὸ τὴν θέρμην ποῦ σὲ σκοτώνει εἰς τὸ κρεβάτι σου καὶ ἔχεις καὶ τοὺς θρήνους καὶ τὰ ξεφωνητὰ τῶν κληρονόμων σου, ἀληθινὰ ἢ ψεύτικα, ὅ τι καὶ ἂν ἦναι. Ὅταν ἔχῃ κἀνεὶς συνειθίσῃ, καλὴ ὥρα 'σὰν κ' ἐμᾶς, τὸν καθαρὸν ἀέρα, δὲν θέλει ἄλλο καλλίτερο, παρὰ νὰ 'πεθάνῃ μέσα εἰς τὰ ὑποδήματά του, ὅπως λέγουν οἱ χωριάταις.

— Ἐπεθύμουν, εἶπεν ὁ Ὄρσο, νὰ σᾶς ἔβλεπα νὰ ἀφίνετε αὐτὸν τὸν τόπον... καὶ νὰ ζήσετε ζωὴν ἥσυχον. Διατί νὰ μὴν ὑπάγετε, παραδείγματος χάριν, νὰ ἀποκατασταθῆτε εἰς τὴν Σαρδηνίαν, ὡς ἔκαμαν τόσοι ἄλλοι σύντροφοί σας; Ἠμποροῦσα νὰ σᾶς εὐκολύνω εἰς τοῦτο.

— Εἰς τὴν Σαρδηνίαν! ἀνεφώνησεν ὁ Βρανδολάτσο. *Istos Sardos*! ὢ ποῦ νὰ τοὺς πάρῃ ὁ διάβολος μὲ τὴν προκομμένην τὴν γλῶσσάν των! Αὐτοὺς ἡμεῖς δὲν καταδεχόμεθα νὰ τοὺς ἔχωμεν συντρόφους.

— Δὲν περνᾷ κἀνεὶς καλὰ εἰς τὴν Σαρδηνίαν. Ἂν ἐρωτᾶτε καὶ ἐμέ, τοὺς Σαρδονίους τοὺς πε-

[1]) Ἡ πλατεῖα τῆς Βαστίας, ἔνθα ἐκτελοῦνται αἱ κεφαλικαὶ ποιναί.

Digitized by Google

ριφρονῶ. Διὰ τὴν καταδίωξιν τῶν φυγοδίκων ἔχουν ἐφίππους χωροφύλακας· ἀπὸ αὐτὸ θὰ καταλάβετε τί πρᾶγμα εἶναι καὶ οἱ φυγόδικοι καὶ οἱ κάτοικοι. [1]) Εἰς τὸν διάβολον νὰ ὑπάγῃ ἡ Σαρδηνία! Δι' ἓν ὅμως πρᾶγμα ἀπορῶ, κύριε Δέλλα Ῥέββια, πῶς σεῖς, ὁ ὁποῖος εἶσθε ἄνθρωπος ἀξιόλογος καὶ εἰξεύρετε νὰ ζήσετε, δὲν εὕρατε τῆς ἀρεσκείας σας τὸν βίον εἰς τὸ μακίς, ἀφ' οὗ μάλιστα αὐτὸν τὸν βίον τὸν ἐδοκιμάσατε.

— Ὅμως, εἶπε μειδιάσας ὁ Ὄρσο, ὅτε ἠξιώθην νὰ γίνω ἀκόλουθός σας δὲν ἤμην καὶ τόσον εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσω τὰ θέλγητρα τοῦ βίου ἐκείνου· καὶ ἀκόμη μὲ πονοῦσι τὰ πλευρά, ὁσάκις ἐνθυμοῦμαι τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἔκαμα μίαν ὡραίαν νύκτα, ἐξαπλωμένος πλαγιαστὰ ὡς ἐπανωγόμι εἰς ἓν ξέστρωτο ἄλογο, τὸ ὁποῖον ὡδήγει ὁ φίλος μου Βρανδολάτσο.

—Καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ποῦ αἰσθάνεται κανεὶς ἅμα διαφύγῃ τὴν καταδίωξιν, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Καστρικώνη, δὲν τὴν λογαριάζετε καθόλου; Πῶς δὲν σᾶς ἀρέσει νὰ ἀπολαύετε ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εἰς κλίμα τόσον ὡραῖον, καθὼς εἶναι τὸ ἰδικόν μας; Μὲ αὐτὸ τὸ ἐργαλεῖον, ὅπου ἐπιβάλλει εἰς ὅλους σεβασμὸν (καὶ ἔδειξε τὸ τουφέκιόν του) εἶναι κανεὶς βασιλιᾶς παντοῦ, ἕως ποῦ φθάνει ἡ σφαῖρα. Δίδει προσταγάς, διορθώνει τὰ ἄδικα καὶ τὰ στραβά...Εἶναι ἠθικωτάτη διασκέδασις αὐτή, κύριε, καὶ πολὺ εὐχάριστος καὶ ὁσάκις μᾶς παρουσιασθῇ εὐκαιρία δὲν τὴν ἀφίνομεν. Ὑπάρχει τερπνοτέρα ζωὴ ἀπὸ ζωὴν πλάνητος ἱππότου, ὅταν ἔχῃ μάλιστα καλλίτερα ὅπλα καὶ περισσότερον νοῦν ἀπὸ τὸν Δὸν Κιχώτην; Νὰ ἰδῆτε, προχθὲς λόγου χάριν ἤκουσα ὅτι ὁ θεῖος τῆς μικρᾶς Λίλλας Λουίγκη, ἐκεῖνος ὁ γέρων ἐξηνταβελώνης, δὲν ἤθελε νὰ τὴν προικίσῃ· κάθημαι καὶ τοῦ γράφω ἓν γράμμα, χωρὶς φοβέραις...φοβέραις ἐγὼ δὲν συνειθίζω· ἐ λοιπόν, τί νὰ σᾶς εἰπῶ! εἰς τὴν στιγμὴν ἄλλαξε γνώμην ὁ ἄνθρωπος· τὴν ὑπάνδρευσε καὶ οὕτω διὰ μιᾶς ἔκαμα δύο εὐτυχεῖς. Πιστεύσατέ με, κύριε Ὄρσο, τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν ζωὴν τῶν φυγοδίκων. Μπᾶ, καὶ τοῦ λόγου σας ἴσως θὰ ἐμένατε φυγόδικος, ἂν δὲν ὑπῆρχε μία Ἀγγλίς, τὴν ὁποίαν ἐγὼ μόλις εἶδα, ἀλλὰ περὶ τῆς ὁποίας ὅλοι εἰς τὴν Βάστιαν ὁμιλοῦν μὲ θαυμασμόν.

— Ἡ μέλλουσα ἀνδραδέλφη μου δὲν ἀγαπᾷ τὸ μακίς, εἶπεν ἡ Κολόμβα γελάσασα, παραπολὺ τὴν ἐφόβησε.

— Τέλος πάντων, εἶπεν ὁ Ὄρσο, θέλετε νὰ μείνετε ἐδῶ; Ἄς ἦναι. Εἴπετέ μου τί ἠμπορῶ νὰ πράξω διὰ σᾶς.

—Τίποτε ἄλλο, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο, παρὰ μόνον νὰ μᾶς ἐνθυμῆσθε κἄμμίαν φοράν. Παρὰ πολλὰ ἐκάμετε δι' ἡμᾶς. Πρῶτον ἡ Χιλίνα ἔχει τώρα τὴν προῖκά της, καὶ διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ καλά, δὲν θὰ χρειασθῇ νὰ γράψῃ ὁ φίλος μου ὁ παπᾶς γράμματα χωρὶς φοβέραις. Ἔπειτα εἰξεύρομεν πῶς ὁ ἐνοικιαστὴς τῶν κτημάτων σας ἔχει διαταγὴν νὰ μᾶς δίδῃ, ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην, ψωμὶ καὶ μπαρούτη. Λοιπὸν ὑγιαίνετε· ἐλπίζω πῶς θὰ σᾶς ἴδω καὶ πάλιν εἰς τὴν Κορσικὴν κἄμμίαν ἡμέραν.

— Ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης, εἶπεν ὁ Ὄρσο, μερικὰ χρυσᾶ νομίσματα εἶναι πολὺ ὠφέλιμα. Τώρα ποῦ εἴμεθα παλαιοὶ φίλοι, ἐλπίζω πῶς θὰ δεχθῆτε νὰ κρατήσετε αὐτὸ τὸ φυσέκι, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ διὰ νὰ προμηθευθῆτε πολλὰ ἄλλα φυσέκια.

—Ὄχι χρήματα μεταξύ μας, ὑπολοχαγέ, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο ἀποφασιστικῶς.

—Τὰ χρήματα εἶναι παντοδύναμα εἰς τὴν κοινωνίαν, εἶπεν ὁ Καστρικώνη· ἀλλ' εἰς τὸ μακὶς ἐκτιμῶνται περισσότερον ἡ παλληκαρίσια καρδιὰ καὶ τὸ καλὸ τουφέκι.

— Δὲν ἤθελα νὰ σᾶς ἀποχωρισθῶ, εἶπεν ὁ Ὄρσο, χωρὶς νὰ σᾶς ἀφήσω κάτι διὰ νὰ μ' ἐνθυμεῖσθε. Ἄς ἴδωμεν λοιπόν, τί ἠμπορῶ νὰ σοῦ ἀφήσω, Βράνδο;»

Ὁ φυγόδικος ἔξυσε τὴν κεφαλήν, καὶ ὑπόδρα ἰδὼν τὸ τουφέκιον τοῦ Ὄρσο:

« Ἀφ' οὗ εἶναι ἔτσι, κύριε ὑπολοχαγέ, εἶπεν, ἂν εἶχα τὸ θάρρος...ὄχι ὅμως, τὸ ἀγαπᾶτε παραπολύ...

— Τί θέλεις;

— Τίποτε...ἔπειτα τί σημαίνει τὸ πρᾶγμα;.. Πρέπει καὶ νὰ εἰξεύρῃ κανεὶς νὰ τὸ μεταχειρισθῇ. Συλλογίζομαι πάντα αὐτὴ τὴ διαβολεμένη διπλῆ ῥηξιά...καὶ μὲ τὸ ἕνα χέρι μάλιστα... Αὐτὰ ὅμως δὲν γίνονται δύο φοραῖς.

— Τὸ τουφέκι τοῦτο θέλεις; Τὸ εἶχα φέρῃ διὰ νὰ σοῦ τὸ δώσω· ἀλλὰ νὰ τὸ μεταχειρίζεσαι ὅσον τὸ δυνατὸν σπανιώτερα.

— Ὤ, δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ, ὅτι θὰ τὸ μεταχειρισθῶ ὅπως σεῖς· ἀλλὰ μείνατε ἥσυχος· ὅταν μάθετε πῶς ἔπεσεν εἰς ἄλλα χέρια, νὰ εἶσθε βέβαιος πῶς ὁ Βράνδο Σαβέλλη σᾶς ἄφησε χρόνους.

—Καὶ εἰς σᾶς, Καστρικώνη, τί νὰ δώσω;

—Ἀφ' οὗ θέλετε καὶ καλὰ νὰ μοῦ ἀφήσετε ὑλικὸν ἐνθύμημα τῆς φιλίας σας, θὰ σᾶς ζητήσω ἐλευθέρως νὰ μοῦ στείλετε ἕνα Ὁράτιον, εἰς πολὺ μικρὸν σχῆμα ὅμως. Μὲ αὐτὸν θὰ ἠμπορῶ καὶ τὴν ὥραν μου νὰ περνῶ καὶ νὰ μὴ λησμονῶ τὰ λατινικά, ποῦ ἔμαθα. Εἰς τὴν Βάστιαν, πλησίον εἰς τὸν λιμένα, εἶναι μία μικρή, ποῦ πωλεῖ

[1]) Τὴν περὶ Σαρδηνίας παρατήρησιν ταύτην ἤκουσα παρὰ τινος φίλου μου, πρώην φυγοδίκου, οὗτος δὲ μόνος ὑπέχει τὴν εὐθύνην ταύτης. Ἐννοεῖ δὲ ὅτι φυγόδικοι, οὓς κατορθοῦσι νὰ συλλάβωσιν ἔφιπποι χωροφύλακες, εἶναι ἠλίθιοι, καὶ χωροφύλακες ἔφιπποι καταδιώκοντες φυγοδίκους εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς συλλάβωσιν.

Digitized by Google

σιγάρα· δώσατέ το βιβλίον· εἰς αὐτὴν καὶ ἐγὼ θὰ τὸ λάβω ἀσφαλῶς.

— Θὰ ἔχετε μίαν ἔκδοσιν τοῦ Ἐλζεβίρου, λογιώτατε· ἴσα ἴσα εὑρίσκεται μία τοιαύτη μεταξὺ τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἐσκόπευα νὰ πάρω μαζί μου.—Λοιπόν, φίλοι μου, ἂς χωρισθῶμεν· δότε μου νὰ σφίγξω τὰ χέρια σας. Ἂν κἂμμίαν φορὰν ἀλλάξετε γνώμην διὰ τὴν Σαρδηνίαν, νὰ μοῦ γράψετε· ὁ δικηγόρος Ν. θὰ σᾶς πληροφορήσῃ ποῦ θὰ εὑρίσκωμαι.

— Κύριε ὑπολοχαγέ, εἶπεν ὁ Βράνδο, αὔριον, ὅταν θὰ ἐβγῆτε ἀπὸ τὸν λιμένα, κυττάξετε εἰς τὸ βουνόν, εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν· θὰ εὑρισκόμεθα ἐδῶ, καὶ θὰ σᾶς κάμνωμεν σημεῖον μὲ τὰ μαντήλιά μας.»

Ἐχωρίσθησαν τότε· καὶ ὁ μὲν Ὄρσο καὶ ἡ ἀδελφή του ἔλαβον τὴν εἰς τὸ Κάρδον ἄγουσαν, οἱ δὲ φυγόδικοι ἀνῆλθον εἰς τὸ ὄρος.

ΚΑ'.

Ὡραίαν τινὰ πρωίαν τοῦ Ἀπριλίου, ὁ συνταγματάρχης σὲρ Θωμᾶς Νέβιλ, ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν νυμφευθεῖσα θυγάτηρ του, ὁ Ὄρσο καὶ ἡ Κολόμβα ἐξῆλθον ἐφ' ἁμάξης ἐκ τῆς Πίσης, ὅπως ἐπισκεφθῶσι ὑπόγειόν τινα τυρρηνικὴν οἰκοδομήν, ἀρτίως ἀνακαλυφθεῖσαν, ἣν πάντες οἱ ξένοι μετέβαινον ὅπως ἴδωσι. Καταβάντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μνημείου, ὁ Ὄρσο καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐξήγαγον τὰς γραφίδας των καὶ ἤρχισαν νὰ ἰχνογραφῶσι τὰς τοιχογραφίας αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης καὶ ἡ Κολόμβα, ἀμφότεροι ἥκιστα περὶ ἀρχαιολογημάτων μεριμνῶντες ἀφῆκαν αὐτοὺς μόνους καὶ περιεπάτουν ἐν τοῖς πέριξ.

«Ἀγαπητή μου Κολόμβα, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, δὲν θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐπανέλθωμεν ἐγκαίρως εἰς τὴν Πίσαν διὰ τὸ πρόγευμα. Δὲν πεινᾶτε σεῖς; Νὰ πάλιν ὁ Ὄρσο καὶ ἡ γυναῖκά του ἐπιάσθησαν μὲ τὰς ἀρχαιότητας· καὶ ὁσάκις ἐπιχειροῦν μαζὶ νὰ ζωγραφίσωσι τίποτε, κάμνουν ἕνα χρόνον νὰ τελειώσουν.

— Ναί, εἶπεν ἡ Κολόμβα, καὶ ὅμως ποτὲ δὲν μᾶς ἔφεραν κἀμμίαν ἰχνογραφίαν, ὅτε ἐπιστρέφουν.

— Ἡ γνώμη μου εἶναι, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ συνταγματάρχης, νὰ 'πηγαίναμεν εἰς αὐτὴν ἐκεῖ κάτω τὴν μικρὰν ἔπαυλιν. Θὰ εὕρωμεν ψωμί, ἴσως καὶ κρασὶ ἀλεατικό· καί, ποῦ ξεύρεις; ἠμπορεῖ νὰ εὕρωμεν καὶ ἀνθόγαλα καὶ χαμοκέρασα, καὶ ἔτσι νὰ περιμείνωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας τοὺς κυρίους ζωγράφους.

— Ἔχετε δίκαιον, συνταγματάρχα. Σεῖς καὶ ἐγώ, ποῦ δὲν ἐχάσαμεν τὸν νοῦν μας, ὡς τοὺς ἄλλους, θὰ ἐκάμναμεν πολὺ ἀνόητα, ἂν ἐκαθήμεθα νὰ ὑποφέρωμεν μαρτύρια ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐρωτευμένους, οἱ ὁποῖοι μόνην τροφὴν ἔχουν τὴν ποίησιν. Δότε μοι τὸν βραχίονά σας. Δὲν εἶναι ἀλήθεια πῶς ἀρχίζω νὰ μορφώνωμαι; Στηρίζομαι εἰς τὸν βραχίονα ἀνδρῶν, φορῶ καπελλῖνα, ἐνδύματα τοῦ συρμοῦ· ἔχω διαμαντικά· μανθάνω καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω πόσα ὡραῖα πράγματα· δὲν εἶμαι πλέον καθόλου ἀγριοκόριτσον. Κυττάξετε σᾶς παρακαλῶ μὲ πόσην χάριν φορῶ αὐτὸ τὸ σάλιον. . . Ἐκεῖνος ὁ ξανθός, ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ συντάγματός σας, ποῦ ἦτο εἰς τοὺς γάμους. . . Θεέ μου! δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ ὄνομά του· ἕνας ὑψηλός, σγουρομάλλης, ποῦ μὲ ἕνα γρόνθον μου τὸν ἐξάπλωνα χάμω. . .

— Ὁ Τσαίτγουορθ; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ἆ, ναὶ αὐτός! ἀλλὰ ἐγὼ δὲν θὰ κατορθώσω ποτὲ νὰ προφέρω τὸ ὄνομά του. Λοιπὸν αὐτὸς ἔχει τρελλαθῇ δι' ἐμέ.

— Ἆ, Κολόμβα, βλέπω πῶς γίνεσαι φιλάρεσκος. . . Λοιπὸν θὰ ἔχωμεν ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἄλλον γάμον.

— Ἐγὼ νὰ ὑπανδρευθῶ! Καὶ ποῖος θὰ ἀναθρέψῃ τὸν ἀνεψιόν μου;.. ὅταν ἀποκτήσῃ ὁ Ὄρσο διάδοχον; Ποῖος θὰ τὸν μάθῃ τὰ κορσικανικά; Ναί, κύριε, θὰ μάθῃ τὰ κορσικανικὰ καὶ θὰ τοῦ 'φθειάσω νὰ φορῇ καὶ ἕναν μυτερὸν σκοῦφον διὰ νὰ σᾶς κάμω νὰ σκάσετε!

— Περίμεινε πρῶτα νὰ ἀποκτήσῃς ἀνεψιόν· καὶ ἔπειτα μάθε του μαχαίρι καὶ νὰ κτυπᾷ μὲ τὸ μαχαίρι, ἂν ἔχεις ὄρεξιν.

— Πέρασε τώρα ὁ καιρὸς τῶν μαχαιριῶν, εἶπεν εὐθύμως ἡ Κολόμβα· τώρα ἔχω καὶ ἐγὼ ῥιπίδιον, διὰ νὰ σᾶς κτυπῶ τὰ δάκτυλα, ὅταν κακολογῆτε τὴν πατρίδα μου.»

Οὕτω συνομιλοῦντες ἔφθασαν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ὅπου εὗρον οἶνον, χαμαικέρασα καὶ ἀνθόγαλα. Ἡ Κολόμβα ἐβοήθησε τὴν κηπουρὸν εἰς τὴν συλλογὴν τῶν χαμαικεράσων, ἐνῷ ὁ συνταγματάρχης ἔπινεν ἀλεατικόν. Ἐκεῖ δ' ἐν τῇ καμπῇ δενδροστοιχίας τινὸς εἶδεν ἡ Κολόμβα γέροντά τινα, προφανῶς ἀσθενῆ, ἐπὶ ψιαθίνου ἕδρας καθήμενον καὶ θερμαινόμενον εἰς τὸν ἥλιον· αἱ παρειαὶ αὐτοῦ ἦσαν κοῖλαι, κοῖλοι δὲ καὶ οἱ ὀφθαλμοί· ἦτο κάτισχνος ἕνεκα δὲ τῆς ἀκινησίας τοῦ σώματός του, τῆς ὠχρότητος καὶ τοῦ ἀπλανοῦς βλέμματός του, ὡμοίαζε μᾶλλον πρὸς νεκρὸν ἢ πρὸς ζῶντα. Ἐπὶ πολὺ τὸν ἐθεώρει ἡ Κολόμβα μετὰ τοσαύτης περιεργίας, ὥστε προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς κηπουροῦ. «Ὁ καϋμένος αὐτὸς ὁ γέρος, εἶπεν, εἶναι πατριώτης σας, διότι ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν σας ἐκατάλαβα, κυρά, πῶς εἶσθε Κορσικανή. Τὸν εὑρῆκαν πολλαὶ συμφοραὶ εἰς τὴν πατρίδα του· τὰ παιδιά του 'πῆγαν μὲ κακὸν θάνατον. Λέγουν, καὶ νὰ μὲ συμπαθῆτε, κυρά, πῶς οἱ πατριῶται σας εἶναι πολὺ σκληροὶ ὅταν ἔχουν ἔχθραν μὲ κανένα. Ἔτσι λοιπὸν αὐτὸς ὁ δυστυχισμένος, ἀφ' οὗ ἔμεινε μόνος, ἦλθε εἰς τὴν Πίσαν, εἰς μίαν μακρινήν συγγένισσάν του, ποῦ ἔχει αὐτὸ τὸ

Digitized by Google

κτῆμα. Ὁ κακομοίρης δὲν ἦταν εἰς τὰ σωστά του· ἡ δυστυχία, βλέπετε, καὶ ἡ λύπη... Ἡ κυρία, ποῦ ἔχει ἀνοικτὸ σπίτι, δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν κρατήσῃ κοντά της· τὸν ἔστειλε λοιπὸν ἐδῶ. Εἶναι πολὺ ἥσυχος, δὲν ἐνοχλεῖ κανένα... οὔτε τρία λόγια τὴν ἡμέραν δὲν λέγει. Αὐτὸ μόνον, πῶς ἔχασε τὰ λογικά του. Μίαν φορὰν τὴν ἑβδομάδα ἔρχεται ὁ ἰατρός, καὶ λέγει πῶς δὲν εἶναι γιὰ ζωή.

— Ἀ! τὸν ἔχουν ἀποφασισμένον; εἶπεν ἡ Κολόμβα. Καθὼς κατήντησεν, ὁ θάνατος θὰ ἦναι δι' αὐτὸν εὐτύχημα.

— Ἔπρεπε, κυρά, νὰ τοῦ 'μιλήσετε 'λίγα κορσικανικά· ἅμα ἀκούσῃ τὴν γλῶσσα τοῦ τόπου του, πιστεύω πῶς θὰ γείνῃ καλλίτερα.

— Νὰ ἰδῶμεν, εἶπεν ἡ Κολόμβα εἰρωνικῶς μειδιάσασα. Καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸν γέροντα ἕως ὅτου τῷ ἐπεσκίασε τὸν ἥλιον. Τότε ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ἠλίθιος ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ προσέβλεψεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὴν Κολόμβαν, ἥτις τὸν ἠτένιζε καὶ αὐτὴ μειδιῶσα πάντοτε. Μετὰ βραχὺ ὁ γέρων ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα τῆς Κολόμβας. Ἔπειτα τοὺς ἤνοιξε πάλιν, ἀλλ' ὑπερμέτρως· τὰ χείλη του ἔτρεμον· ἠθέλησε νὰ ἐκτείνῃ τὰς χεῖρας, ἀλλ' ὡσεὶ ἀπεκορώθη ἀπὸ τὴν Κολόμβαν, ἔμεινεν προσηλωμένος ἐπὶ τῆς ἕδρας του, ἀδυνατῶν καὶ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ νὰ κινηθῇ. Τέλος ἄφθονα δάκρυα ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ὀλολυγμοί τινες διέφυγαν ἐκ τοῦ στήθους του.

«Πρώτην φορὰν τώρα τὸν βλέπω εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, εἶπεν ἡ κηπουρός. Ἡ κυρὰ ἐδῶ εἶναι ἀπὸ τὸν τόπον σου· ἦλθε νὰ σὲ ἰδῇ, εἶπε πρὸς τὸν γέροντα.

— Ἔλεος, ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος διὰ φωνῆς βραγχώδους. Ἔλεος· δὲν εὐχαριστήθης ἀκόμη; Τὸ φύλλον ἐκεῖνο... ποῦ ἔκαυσα... πῶς ἠμπόρεσες νὰ τὸ διαβάσῃς;... ἀλλὰ γιατί καὶ τοὺς δύο;... Ὁ Ὀρλανδούτσιο... δι' αὐτὸν δὲν ἦτο γραμμένον τίποτε... ἔπρεπε νὰ μοῦ ἀφήσῃς ἕνα... ἕνα μονάχα... τὸν Ὀρλανδούτσιο... δὲν ἐδιάβασες τὸ ὄνομά του...

— Μοῦ ἐχρειάζοντο καὶ οἱ δύο, εἶπεν αὐτῷ ἡ Κολόμβα ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ εἰς κορσικανικὴν διάλεκτον. Ἐκόπησαν τὰ κλωνάρια· καὶ ἂν δὲν ἦτο σάπιος καὶ ὁ κορμός, θὰ τὸν ἐξερρίζωνα καὶ ἐκεῖνον. Ἔλα, μὴν παραπονῆσαι· δὲν θὰ βασανισθῇς πολὺν καιρόν. Ἐγὼ ἐβασανίσθηκα δύο χρόνια!»

Ὁ γέρων ἀφῆκε κραυγήν, ἡ δὲ κεφαλή του κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἡ Κολόμβα στρέψασα αὐτῷ τὰ νῶτα, ἐπανῆλθε βραδεῖ βήματι εἰς τὴν οἰκίαν, ᾄδουσα ἀκαταλήπτους στίχους κορσικανικοῦ μοιρολογίου.

Θέλω τὸ χέρι 'πῶρρηξε, τὸ μάτι ποῦ στοχάσθη,
θέλω τὴν ἄνομη καρδιὰ ποῦ τὸ κακὸ βουλήθη.

Ἐν ᾧ δὲ ἡ κηπουρὸς ἔσπευδεν, ὅπως συνδράμῃ τὸν γέροντα, ἡ Κολόμβα, ζωηρὰν ἔχουσα τὴν ὄψιν καὶ πυρῶδες τὸ βλέμμα, παρεκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἀντικρὺ τοῦ συνταγματάρχου.

«Τί ἔχετε; ἠρώτησεν οὗτος· μοῦ φαίνεσθε ἀπαράλλακτη, ὡς σᾶς εἶδα εἰς τὴν Πετρανέραν τὴν ἡμέραν, ποῦ μᾶς ἐπυροβόλησαν ἐν ᾧ ἐτρώγαμεν.

— Μοῦ ἦλθαν εἰς τὸν νοῦν ἐνθυμήματα τῆς Κορσικῆς. Ἀλλὰ τώρα ἐπέρασαν. Ἐγὼ θὰ τὸν βαπτίσω, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Καὶ τί ὡραῖα ὀνόματα θὰ τοῦ βγάλω. Γιλφούκιος Θωμᾶς Ὄρσο Λέων!»

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπανῆλθεν ἡ κηπουρός· «Λοιπόν, ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα ἀπαθέστατα, ἀπέθανε ἢ μόνον ἐλιποθύμησεν;

— Δὲν ἦτο τίποτε, κυρά· ἀλλὰ εἶναι περίεργον τί ἐντύπωσιν τοῦ ἔκαμεν ἡ ὄψις σας.

— Καὶ ὁ ἰατρὸς λέγει πῶς δὲν θὰ ζήσῃ πολύ;

— Οὔτε δύο μῆνας ἴσως.

— Ἡ ζημία δὲν εἶναι μεγάλη, παρετήρησεν ἡ Κολόμβα.

— Διὰ ποῖον διάβολον ὁμιλεῖτε; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Δι' ἕνα ἠλίθιον ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, ἀπεκρίθη ἡ Κολόμβα μετ' ἀδιαφορίας, τὸν ὁποῖον νοσηλεύουν ἐδῶ. Θὰ στέλλω ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ μανθάνω τί κάμνει. Ἀλλά, κύριε συνταγματάρχα, ἀφήσατε δὰ ὀλίγα χαμοκέρασα καὶ διὰ τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν Λυδίαν!»

Ὅτε ἡ Κολόμβα ἐξελθοῦσα τῆς ἐπαύλεως ἐπέβη εἰς τὴν ἅμαξαν, ἡ κηπουρὸς τὴν παρετήρει περιέργως ἐπὶ πολὺ ἀπερχομένην. «Βλέπεις ἐκείνην ἐκεῖ τὴν εὔμορφη κυρά; εἶπε πρὸς τὴν κόρην της· νὰ εἰξεύρῃς πῶς ἔχῃ κακὸ 'μάτι καὶ βασκαίνει.»

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

(Συνέχεια, βλ. σ. 167)·

Μετηνέγκαμεν ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς προκηρύξεως περὶ τῆς καθ' ἡμέραν ἐκδόσεως τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*, τὸ μέν, ὅπως παράσχωμεν ὑπόδειγμα τῆς πρὸ ἑβδομηκονταετίας ἐν ἐφημερίσι γραφομένης γλώσσης, τὸ δέ, ὅπως ὑποδείξωμεν τὴν ἀτέλειαν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας ἐν ἀρχῇ τῆς δευτέρας δεκαετηρίδος τοῦ εἰς λῆξιν φερομένου αἰῶνος.

Καθ' ἃ ἐν τῇ ἀνωτέρω προκηρύξει ἐμφαίνεται ὁ ἐκ τῶν κυριωτάτων ἀγωγῶν τῆς συγκοινωνίας, τὰ ταχυδρομεῖα, ἐν ἀτελεστάτῃ, σχετικῶς πρὸς τὴν σημερινήν, εὕρηντο καταστάσει κατὰ τὴν διαληφθεῖσαν ἐποχήν, αἱ δὲ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ αἱ τῆς Πελοποννήσου παράλιοι πό-

Digitized by Google

λεις (περὶ τῶν μεσογειοτέρων οὐδὲ λόγος ἐγένετο) ἐλογίζοντο ἀνάξιαι σπουδαίας προσοχῆς ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν, κατ' ἀκολουθίαν δὲ διέμενον ἐκτὸς τῆς μεγάλης πρὸς συγκοινωνίαν ἀρτηρίας, τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα *καισαροβασιλικῆς πόστας* λειτουργούσης ἐν τοῖς τότε χρόνοις, αἱ χῶραι δὲ αὗται αἱ γεωγραφικῶς κείμεναι ἐπὶ τῆς συντομωτάτης ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ Βιέννης εἰς Σμύρνην, δι' ἀναστροφῆς, ὡς εἰπεῖν, τῶν γεωγραφικῶν ὅρων ὤφειλον νὰ ἐνεργῶσι τὴν τακτικὴν μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης ἐπικοινωνίαν διὰ τῆς διαληφθείσης Ἀσιάτιδος πόλεως, εἰς ἣν τὸ ἐκ Βιέννης κατήρχετο ταχυδρομεῖον, ἀφ' οὗ διὰ ξηρᾶς ἀφικνεῖτο εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ ἐκεῖθεν, διαπεραιούμενον εἰς Ἀσίαν, διήνυεν ἑβδομήκοντα ὡρῶν ὁδὸν διὰ ξηρᾶς ἀπὸ Χρυσοπόλεως εἰς Σμύρνην, καὶ ὅθεν, εὐκαιρίας παρουσιαζομένης, οἱ ἐκεῖθε οἰκοῦντες οἰκεῖοι καὶ ἀνταποκριταὶ τῶν ἐν ταῖς νήσοις καὶ τῇ Πελοποννήσῳ οἰκούντων, παραλαμβάνοντες, ἀπέστελλον τὰς δι' αὐτοὺς ἐπιστολὰς ἢ τὰ ἄλλα διὰ τοῦ ταχυδρομείου μετακομισθέντα ἀντικείμενα. Πρόδηλον ὅτι ὑπὸ τοιούτους ὅρους καὶ τοιαύτας περὶ ἐπικοινωνίας συνθήκας ἀνέφικτος ἦν πᾶσα οἱαδήτις πρόοδος διὰ τὰς χώρας ταύτας τὰς ἐν τοῖς τότε χρόνοις τεθείσας ἐκτὸς τῆς ταχυδρομικῆς ἀρτηρίας, καὶ ὅμως ἐπὶ ἐκμυκτηρισμῷ τῶν ἀνθρωπίνων ὑπολογισμῶν καὶ συνδυασμῶν αἱ ἐν ἀποστερήσει ἀντικειμένου τῆς πρώτης ἀνάγκης περιαχθεῖσαι αὗται χῶραι δὲν ὑστέρησαν ἐν τῇ προόδῳ καὶ τῷ πολιτισμῷ, διότι περιεκυκλοῦντο πανταχόθεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἐφ' ὧν πρὸ μὲν τῆς δημιουργίας τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐπεφέρετο, μετὰ δὲ τὴν συντέλεσιν αὐτῆς ἀπέμεινεν ἐν αὐταῖς ἡ τελεσιουργὸς δύναμις καὶ ἐνάργεια τοῦ θείου πνεύματος.

Καθ' ἃ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πρώτου ἱδρυτοῦ αὐτοῦ Εὐφρονίου Πωποβὶκ ὁ *Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος* παρέμεινεν ἄχρι τέλους τοῦ 1817, ὅτε καὶ τὴν ἔκδοσιν ἀνέλαβεν ὁ τῶν *Εἰδήσεων διὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη* ἱδρυτὴς Δημήτριος Ἀλεξανδρίδης ἰατρός, ὃς εἰς τὸν τίτλον τοῦ *Τηλεγράφου* καὶ τὸν τῶν *Εἰδήσεων* προσέθετο, καὶ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν δύο τούτων ἐν Βιέννῃ ἱδρυθέντων Ἑλληνικῶν φύλλων ἐμφανῆ ἐποιήσατο, τὸν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μεταγραφέντα τίτλον τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου* μετασκευασάμενος οὑτωσί, «*Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος, ἢ Εἰδήσεις διὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη*, πολιτική, φιλολογική τε καὶ ἐμπορικὴ Ἐφημερίς.»

Ὁ νέος οὗτος τοῦ *Τηλεγράφου* ἐκδότης, καίτοι διετήρησε τὸ γνώρισμα *φιλολογικῆς Ἐφημερίδος* διὰ τὸν *Τηλέγραφον*, οὐχ ἧττον ἔγνω νὰ περιλάβῃ τὴν καθαρῶς φιλολογικὴν ὕλην ἐν ἰδιαιτέρῳ φύλλῳ, ὅπερ προσηγόρευσε **Φιλολογικὸν Τηλέγραφον**, ἤτοι *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου φιλολογικά*, καὶ οὗτινος ἡ ἔκδοσις, ἀρξαμένη κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1818, τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἔβαινε καθ' ἑβδομάδα, εἶτα δὲ κατὰ δεκαπενθημερίαν.

Ἡ στενότης τῶν ὁρίων καὶ ἡ πληθὺς τῆς ὕλης ἐν τῷ ἐπιληφθέντι ὑφ' ἡμῶν θέματι δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν σταχυολογίαν καὶ μεταγραφὴν ἐκ τῶν ποικίλων εἰδήσεων καὶ πραγματειῶν τῶν ἀναγεγραμμένων ἔν τε τῷ *Ἑλληνικῷ* καὶ τῷ *φιλολογικῷ Τηλεγράφῳ*, ὅθεν, ἀρκούμενοι εἰς τὰς μεταγραφείσας συντόμους περὶ αὐτῶν πληροφορίας ἐξακολουθοῦμεν τὴν ἐπισκόπησιν τῆς ἐφημεριδογραφίας παρ' ἡμῖν, ἀρκούμενοι νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ πληροφορία τοῦ μαρκησίου de Queux de St. Hilaire ἑπταετῆ ὁρίσαντος βίον εἰς τὸν *Τηλέγραφον* (1812—1819), εἶνε ὅλως ἡμαρτημένη, ἀφ' οὗ σώζονται, ὡς ἐρρέθη, καὶ φύλλα αὐτοῦ μηνολογημένα τῇ 30 ἰουνίου τοῦ 1829. Εἰς τὴν πλάνην ταύτην πάντως παρέσυρε τὸν φιλέλληνα Γαλάτην ὁ ἡμέτερος Α. Π. Βρετός, ἀρκεσθεὶς νὰ ἐξαγγείλῃ (ἐν νεολλ. φιλολ. Τόμ. Β' σελ. 202 § 650) τὰς μέχρι τοῦ 1819 ἐκδόσεις τοῦ *Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου*, καὶ μηδὲ λόγον ποιήσῃ περὶ τῶν περαιτέρω ἐκδόσεων αὐτοῦ.

Κατὰ ἰανουάριον ἢ φεβρουάριον τοῦ 1812 ὁ ἐπιστάτης τῆς ἐν Κερκύρᾳ δημοσίου σχολῆς καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς Ἰονίου ἀκαδημίας Στυλιανὸς Δώρας Προσαλέντης ἐξήγγειλε τὴν προσεχῆ ὑπ' αὐτοῦ ἔκδοσιν περιοδικοῦ συγγράμματος, ἐπιγραφομένου, *Ἐφημερίς, φιλολογική τε καὶ οἰκονομική*, ἑλληνιστὶ δὲ καὶ ἰταλιστὶ ἐκδοθησομένου ἅπαξ κατὰ διμηνίαν ἐξ 64 σελίδων εἰς 4ον, οὗ τὴν ἐνιαύσιον συνδρομὴν ὥρισεν εἰς γρ. 20 ἄνευ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. Τοῦ φύλλου τούτου οὐδὲν ἀντίτυπον εἴδομεν, ὥστε ἀγνοοῦμεν ἂν καὶ πράγματι ἐξεδόθη· τὴν δὲ περὶ τούτου ἀμφιβολίαν ἡμῶν ἐνισχύει τὸ γεγονὸς ὅτι *Ἑρμῆς ὁ Λόγιος* ὁ ἐν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 15 φεβρουαρίου 1812 ἐξαγγείλας τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τῆς *Ἐφημερίδος* τοῦ Προσαλέντη, ἐν τοῖς κατόπι τεύχεσιν οὐδαμῶς μνημονεύει αὐτῆς.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1814 ἤρξατο ἐν Κυρκύρᾳ ἡ καὶ ἑλληνιστὶ ἔκδοσις τῆς Gazzetta Jonia, ἥτις φέρουσα ὡς καὶ ἡ Ἰταλικὴ ἔκδοσις ἐν κεφαλίδι τὸν ἀγγλικὸν θυρεόν, καὶ κάτωθι αὐτοῦ τίτλον *Ἐφημερὶς Ἰονική*, ἐξετυποῦτο ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῆς διοικήσεως εἰς φύλλον, ἐξεδίδετο ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἐτιμᾶτο 30 γαζετῶν. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη πρὸ πάσης ὕλης εἶχε στερεοτύπως ἀναγεγραμμένην τὴν γνωστοποίησιν, «ὅλα τὰ τῆς διοικήσεως ἐκδιδόμενα διὰ τῆς ἐφημερίδος ταύτης εἶναι ἐπικεχυρωμένα ἐξ ὀφφικίου,» ἣν μετά τινας τροπολογίας περὶ τὸ λεκτικὸν διετήρησεν ἄχρι τῆς 16)28 μαΐου 1864 ὅτε ἐξεδόθη

Digitized by Google

ὁ τελευταῖος τῆς ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν ἀριθμὸς αὐτῆς.

Ὁ Αος ἀριθμὸς τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἐξεδόθη τῇ 23 ἰουλίου 1814, μετ' αὐτὸν ἐν τῇ σωζομένῃ σειρᾷ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς βουλῆς πρόκειται ὁ ἀριθμὸς 3 ἐκδοθεὶς τῇ 10 σεπτεμβρίου 1814. Ὁ Αος ἀριθμὸς εἶνε ἐκτετυπωμένος διὰ χαρακτήρων τῶν 14 στιγμῶν, ἐν ᾧ οἱ κατόπιν εἰσὶν ἐκτετυπωμένοι διὰ χαρακτήρων τῶν 10 στιγμῶν· ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ δυσαναλόγου τῆς χρονικῆς διαφορᾶς τῆς μεσολαβούσης μεταξὺ τῆς 23 ἰουλίου καὶ τῆς 10 σεπτεμβρίου, ἡμερομηνίας τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 φύλλου, τεκμαιρόμεθα ὅτι τὸ φύλλον τῆς 23 ἰουλίου 1814 ἦν ἔκτακτον, καὶ ὅτι ἡ τακτικὴ ἑβδομαδιαία ἔκδοσις τῆς *Ἰονικῆς Ἐφημερίδος* ἤρξατο τῇ 26 Αὐγούστου 1814.

Ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἐφημερὶς Ἰονικὴ* ἐξεδόθησαν 109 ἀριθμοί, ἄχρι τῆς 8)20 δεκεμβρίου 1817. Τῇ 3)15 ἰανουαρίου 1818 ἥ τε ἰταλικὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἔκδοσις μετήλλαξαν τίτλον καὶ ἡ μὲν ἑλληνικὴ μετωνομάσθη *Ἐφημερὶς τῶν ἑνωμένων ἐπαρχιῶν τῶν Ἰονικῶν νήσων*, ἡ δὲ ἰταλικὴ ἀπὸ τῆς 5)17 ἰδίου μηνὸς τοῦ ἔτους Gazzetta degli stati uniti delle isole Jonie, ὑφ' ὃν τίτλον, κεχωρισμένη τῆς ἑλληνικῆς ἐξεδόθη ἄχρι τῶν μέσων δεκεμβρίου 1830. Τῇ 20 δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου (1 ἰανουαρίου 1831) αἱ δύο αὗται ἐκδόσεις συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν μετὰ διπλοῦ κειμένου, ἑλληνικοῦ καὶ ἰταλικοῦ καθ' ἑβδομαδιαίας καὶ πάλιν ἐκδόσεις ἐν τῷ αὐτῷ ὡς πρὶν σχήματι, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ πρὶν ἐκ 4 σελίδων ἀπαρτιζόμενος ἀριθμὸς συνεκροτεῖτο τοῦ λοιποῦ ἐξ 8—10 σελ. ἡ δὲ συνδρομὴ αὐτοῦ ὡρίσθη εἰς 2 μὲν σελίνια κατὰ μῆνα, εἰς 4 δὲ σελίνια καὶ 8 πέννας κατὰ τριμηνίαν, εἰς 8 σελίν. καὶ 2 πέννας καθ' ἑξαμηνίαν καὶ εἰς 15 σελίν. καὶ 2 πέννας κατ' ἔτος. Ἐν τῇ τροποποιήσει ταύτῃ δὲν μετήλλαξε τὸν τίτλον ὃν προσελάβετο, ἀρχομένου τοῦ 1818, ἀλλ' ἐφύλαξεν αὐτὸν ὃν καὶ διετήρησεν ἄχρις ὑπερμεσοῦντος δεκεμβρίου 1843. Τῇ 25 δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου μετωνομάσθη, *Ἐφημερὶς ἐπίσημος τοῦ ἡνωμένου κράτους τῶν Ἰονίων νήσων*, τὴν δ' ἐπωνυμίαν ταύτην διετήρησεν ἄχρι τῆς 16)28 μαΐου 1864 ὅτε ἐξεδόθη τὸ τελευταῖον τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν ὑπὸ φύλλον αὐτῆς.

Παυσάσης τῆς ἀγγλικῆς προστασίας καὶ ἐπιτελεσθείσης τῆς ἑνώσεως τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος κατηργήθη τὸ ἰταλικὸν τῆς ἐφημερίδος ταύτης κείμενον· τὸν ἀγγλικὸν θυρεὸν ἀντικατέστησαν αἱ λέξεις, *βασίλειον τῆς Ἑλλάδος*, καὶ τὸν τέως τίτλον, ἡ ἐπιγραφὴ *ἐπίσημος ἐφημερίς*, ἐξηκολούθησε δὲ ὡς τὸ πρὶν ἐκδιδομένη ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος κατὰ σάββατον. Ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀριθμὸς ἐξεδόθη τῇ 23 μαΐου 1864, ὁ δὲ τελευταῖος τῇ 23 ἀπριλίου 1866, ὥστε ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἠρίθμησε βίον 51 ἐτῶν καὶ ὀκτὼ μηνῶν· ἐὰν δὲ ἀριθμήσωμεν ἀπὸ τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἱδρύσεως τῆς ἰταλικῆς αὐτῆς ἐκδόσεως, γενομένης κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1811, ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἠρίθμησε βίον 54 ἐτῶν, τεσσάρων μηνῶν καὶ τριῶν ἡμερῶν.

Τῷ 1819, ἦν γόνιμον εἰς ἱδρύσεις ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, κατ' αὐτὸ ἱδρύθησαν ἐν Βιέννῃ ἡ *Καλλιόπη*, ἐν Παρισίοις ἡ *Ἀθηνᾶ*, ἡ *Μέλισσα* καὶ τὸ *Μουσεῖον*, καὶ ἐν Λονδίνῳ ἡ *Ἶρις ἢ τὰ νῦν Ἑλληνικά*.

Τοῦ πρώτου τῶν φύλλων ὁ τίτλος ἔχει ὧδε, «**Καλλιόπη**», ἀγγελίας φιλολογικὰς ἐπαγγέλλεται περιοδικῶς ἀναγγέλλειν ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ Σταγειρίτου, καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας καισαροβασιλικῇ ἀκαδημίᾳ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐκδιδομένη, περίοδος Α' ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας, ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας τοῦ Χίρσφελδ 1819.»

Τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἐξεδόθη τῇ ά ἰανουαρίου 1819, πρὸ πάσης δὲ ὕλης ἐδημοσιεύθη ἐν αὐτῷ ἡ ἀπὸ 18 ὀκτωβρίου 1818 προκήρυξις τοῦ Σταγειρίτου, ἡ προδημοσιευθεῖσα ἐν τῷ *Λ. Ἑρμῇ* τῆς ά δεκεμβρίου 1818, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα, σαφηνίζοντα τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐνδιατριβῆς τῆς *Καλλιόπης*, τὸ σχῆμα καὶ μέγεθος αὐτῆς, τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως, καὶ τὸ τῆς συνδρομῆς τίμημα. Ἰδοὺ τί ἀναφορικῶς τούτοις ἐπὶ λέξει ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ προκηρύξει ταύτῃ· ἡ ὕλη θέλει εἶναι φιλολογική· οἷον, εἰδήσεις τῶν νέων βιβλίων ἑλληνικῶν καὶ ἀλλογλώσσων εἰς ὠφέλειαν τοῦ γένους, καὶ εὐκολίαν τῆς πρὸς τὰς μαθήσεις προόδου αὐτοῦ ἀφορώντων. Παρατηρήσεις, κρίσεις καὶ διορθώσεις τῶν ὁμογενῶν καὶ εὐρωπαίων εἰς τοὺς συγγραφεῖς. Περιηγήσεις, ἀνακαλύψεις παντὸς εἴδους, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἔτι δὲ καὶ πολιτικαὶ ἀγγελίαι καὶ ἐμπορικαί, ὅταν τύχωσι λόγου καὶ περιεργίας ἄξιαι, καί, ὡς εἰπεῖν, ὠφέλιμοι. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς εἶναι εἰς μέγα τέταρτον τῆς κόλλας εἰς χαρτίον λευκὸν καὶ ὡραῖον, ὥστε θέλει ἔχει πάντοτε τέσσαρα φύλλα, τοῦ ῥηθέντος μεγέθους, ὅταν εἶναι ἡ ὕλη ἱκανή. Ἡ δὲ ἔκδοσις ἄρξεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ νέου ἔτους, καὶ θέλει ἐξακολουθεῖται δὶς τοῦ μηνὸς κατὰ συνέχειαν ἀδιάκοπον. Ὅταν ὅμως τύχῃ ὕλη περιττή, προστεθήσονται καὶ ἄλλα φύλλα, ἢ ἐκδοθήσεται συνεχέστερον κατὰ τὴν χρείαν. Ἡ δὲ τιμὴ προσδιωρίσθη διὰ μὲν τοὺς ἐν Βιέννῃ συνδρομητὰς ὀκτὼ φιορίνια Αὐγούστας τὸν χρόνον, ἐπειδὴ ἡ συνδρομὴ λαμβάνεται χρονικῶς· διὰ τοὺς ἔξω δὲ δέκα εἰς ἀποπλήρωσιν τῶν ἐξόδων τῆς πόστας.»

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς βουλῆς κατέχει τὸν ά τόμον, ὃς ἀρχόμενος τῇ ά Ἰανουαρίου 1819 λήγει τῇ 15 δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους, καὶ ἀπαρτίζεται

Digitized by Google

ἐξ κδ' τευχῶν περιλαμβανόντων 256 σελίδας κειμένου.

Τὸν τόμον τοῦτον δὲν ἀνέγραψε ποσῶς ὁ Α. Π. Βρετός, ὃς ὅμως οὐχ ἧττον ἐμνημόνευσε τῆς ἐν ἔτει 1820 καὶ 1821 συνεχείας τῆς *Καλλιόπης* ἐν τῇ ἀγγελίᾳ τῆς γ' περιόδου ἐπισημειώσας, «ἐκραγείσης τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπαύθη ἡ ἔκδοσις τῆς ἐφημερίδος ταύτης.» Ὅθεν δύο ἐτῶν καὶ τινων μηνῶν βίον διήνυσε τὸ περιοδικὸν τοῦτο, οὗ τὸ ὄνομα τέλεον ἀπεσιώπησεν ὁ μαρκήσιος de St-Hilaire.

[Ἕπεται συνέχεια].

X.

Ο ΦΟΒΟΣ

Διήγημα André Theuriet.

Τὴν 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1871 τὴν δεκάτην ὥραν τῆς πρωΐας τὸ 83 τάγμα τῆς εἰς ἐπιστρατείαν κληθείσης Ἐθνοφρουρᾶς κατηυλίσθη ἐν τῇ πεδιάδι τῇ ἐκτεινομένῃ μεταξὺ τῆς κρημνώδους κατωφερείας τοῦ ὄρους Βαλεριὲν καὶ τῆς κλιτύος τοῦ Βουζενβάλ. Οἱ ἄνδρες ἤδη καταπεπονημένοι ἐκ τῆς ἀγρυπνίας καὶ τῆς ἑωθινῆς πορείας δι' ὁδῶν ἀθλίων, ἐξέτεινον τὸν αὐχένα ἕνεκα τοῦ βάρους τοῦ γυλιοῦ καὶ μὲ ὄψιν πεφοβημένην ἠκροῶντο μετὰ προσοχῆς τὸν κρότον τῶν πυροβολισμῶν, οἵτινες ἐξερρήγνυντο ἐνώπιόν των ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Μοντρετοῦ καὶ τῆς Ζογχέρ.

Τὴν προτεραίαν εἶχε βρέξῃ, καὶ ὁ οὐρανὸς φαιόχρους νιφετώδης, ἐφώτιζε διὰ ψυχροῦ καὶ καθαροῦ φωτὸς τὰ περὶ αὐτούς: τὰ οἰκήματα τῆς ἐπαύλεως Φουλιὲζ μεταπεποιημένα εἰς νοσοκομεῖα, τὴν πεδιάδα ἐν ᾗ ηὐλίζοντο αἱ φάλαγγες τῆς ἐφεδρείας, τὸ κιτρινόφαιον ἔδαφος τῆς κλιτύος, καὶ ὑψηλότερα, τὰ μαῦρα δάση εἰς ὧν τὰς κορυφὰς ἐπεκάθητο λευκὴ ὁμίχλη διασκεδαζομένη ἠρέμα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Ὀβὶς πρωσικὴ διαγράψασα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καμπύλην συρίττουσα ἐξερράγη εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μέτρων ἀπὸ τοῦ τάγματος. Οἱ ὁπλῖται οἵτινες κατὰ πρώτην φορὰν ἀντεμετώπιζον τὸ πῦρ, ᾐσθάνθησαν συγκίνησιν, ἥτις ἐγένετο ἐπαισθητὴ διὰ φρικιάσεως αὐτομάτου ὅλων τῶν καμπτόντων τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ γυλιοῦ, καὶ διὰ βιαίας ταλαντεύσεως τῶν γραμμῶν τῶν λογχῶν.

«Κακομαθημένοι! προσπαθήσατε νὰ κρατηθῆτε, ἀνέκραζεν ὁ διοικητὴς τοῦ τάγματος. Ἦτο δ' οὗτος μικρόσωμος ἀνὴρ ῥῖνα ἔχων πεπιεσμένην, καὶ μύστακα ἀνωρθωμένον ὡς ὠργισμένης γαλῆς, φορῶν δὲ ὑψηλὰ ὑποδήματα ἐν οἷς ἐχώνετο ἡ περισκελίς του. Θὰ σπάσω τὸ κεφάλι τοῦ πρώτου ποῦ θὰ κινηθῇ! Πρέπει τὸ ὀγδοηκοστὸν τρίτον νὰ ἐπανέλθῃ νικηφόρον εἰς Παρισίους.

—Καλὰ τὸ λέγει ὁ διοικητής, εἶπεν ὁ Πέτρος Μανσὼ εἰς τὸν ζωγράφον Σορέν, τὸν παραστάτην του ἐν τῇ γραμμῇ· τὸ 83 θὰ ἐπανέλθῃ ἀναμφιβόλως εἰς Παρισίους «ὀνομαστικῶς.» Ἀλλ' οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὸ ἄνδρες καὶ ἰδίως ὁ δοῦλός σας εἶναι βέβαιοι πῶς θὰ ἐπανέλθωσιν; αὐτὸ κυρίως ἀνησυχεῖ ἐμέ, ποῦ δὲν ἔχω ἀξιώσεις ἡρωϊσμοῦ...»

Ὁ Πέτρος Μανσὼ ἦτο νέος τριακοντούτης ἀρκετὰ εὔσωμος, φυσιογνωμίαν ἔχων ἀνθηράν, βλέμμα διαυγὲς καὶ νοῆμον, καὶ ῥῖνα ἐπικαμπῆ. Καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἔν τινι Λυκείῳ, εὔχαρις καὶ αἰσιόδοξος φύσει, ἀλλὰ καὶ πυρρωνιστὴς ὀλίγον, κατετάχθη εἰς τὴν ἐθνοφρουρὰν ἐκ καθήκοντος, ἀλλ' ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ. Πεπεισμένος ὅμως ὅτι ἡ κλῆσις τῆς ἐφεδρείας δὲν ἐνέφαινε σοβαράν τινα καὶ σπουδαίαν ἀπόφασιν καὶ ὅτι τὸ τάγμα του οὐδέποτε ἤθελεν ἀντικρύσῃ τὸ πῦρ, ὅπως καὶ τὸ ὡμολόγει ἐλευθέρως, οὐδαμῶς εἶχε στρατιωτικὸν τὸ ἦθος καὶ τὸ φρόνημα. Οἱ πυροβολισμοὶ ἤδη ἐπεξετείνοντο ἐφ' ὅλης τῆς δασώδους κορυφογραμμῆς· συνεχῶς δ' ἐκρότουν διακοπτόμενοι ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ ἤχου τῶν μυδραλιοβόλων καὶ τῶν πυροβολισμῶν τοῦ ὄρους Βαλεριέν. Δεξιόθεν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ζογχὲρ ἔβλεπον τοὺς στρατιώτας τῆς γραμμῆς παρατεταγμένους εἰς ἀκροβολισμὸν καὶ πυροβολοῦντας εἰς τὰ ἄκρα τοῦ δάσους, ἐν ᾧ ἀριστερόθεν πληγωμένοι φερόμενοι ἐπὶ ἡμιόνων κατήρχοντο βραδέως τὸν λόφον. Ἐκ τῆς πορείας δὲ τῶν κτηνῶν σειόμενα τὰ ἐξ ὀθόνης περικαλύμματα τῶν φορείων, ἐνέβαλλον εἰς μελαγχολικὰς σκέψεις τοὺς ταλαιπώρους ἐκείνους ἐθνοφρουρούς, οἵτινες μὲ τὸ ὅπλον παρὰ πόδα, ἀνέμενον τὴν σειράν των, ὅπως μετάσχωσι τῆς μάχης.

«Ὀγδοηκοστὸν τρίτον τάγμα ἐμπρός!» ἀνέκραξεν ὁ διοικητὴς κραδαίνων τὴν σπάθην.

Τὸ τάγμα ἐκινήθη ἀδεξίως. Οἱ στίχοι αὐτοῦ ἀνήρχοντο δυσχερῶς τὴν ἀνωφέρειαν, τὴν φέρουσαν πρὸς τὸ περιπεφραγμένον ἄλσος τοῦ Βουζενβάλ. Οἱ πόδες ὠλίσθαινον ἐπὶ τῆς παχείας γῆς τῶν ἀγρῶν τῶν ἐσπαρμένων ἐξ ἀσπαράγων, ὑγρᾶς ἔτι ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ παγετοῦ· οἱ ἄνδρες δὲν ὡμίλουν πλέον. Εἶχον ἀρκετὴν ἐνασχόλησιν, προσπαθοῦντες νὰ τηρήσωσι τὴν ἰσορροπίαν ἐν τῷ ὀλισθηρῷ ἐδάφει. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μόνον ἐφαίνοντο κύπτοντες τὴν κεφαλήν, ὅτε αἱ σφαῖραι διήρχοντο ἄνωθεν αὐτῶν, ὀξέως συρίττουσαι.

Ὁ Πέτρος Μανσὼ λίαν σοβαρὸς πλέον, ἔσφιγγε νευρικῶς τὸ ὅπλον του καὶ διενοεῖτο. «Τώρα πλέον ἐτελείωσε· θὰ ἐμπερδευθῶ εἰς τὴν μάχην, καὶ εἰς τὰ καλὰ καθούμενα, πιθανὸν ν' ἀφήσω τὸ τομάρι μου. Εἶμπορεῖ νὰ λέγωσιν ὅτι ὅλαι αἱ σφαῖραι δὲν φονεύουν καὶ ὅτι ἐκ δέκα ἀνδρῶν, κατὰ μέσον ὅρον, οἱ ἐννέα ἐπανακάμπτουσιν οἴκαδε, ὑγιεῖς καὶ ἀκέραιοι· τὸ ἴδιον κά-

Digitized by Google

μνει. Πιθανὸν νὰ ἔχω τὴν κακοτυχίαν νὰ εἶμαι ὁ δέκατος, καὶ πλησιάζω ἴσως τὴν τελευταίαν μου στιγμήν. Αἴσθημα δυσάρεστον.»

Ἐν ταὐτῷ ἠθέλησε νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῶν μετὰ τὸν θάνατον· νὰ ἐνθυμηθῇ τοὺς φίλους, οἵτινες θὰ ἐπέζων αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ προσηλώσῃ τὴν διάνοιάν του μόνον καὶ μόνον εἰς τοὺς πενθίμους τούτους συλλογισμούς. Ἡ ἐκ τοῦ βαρέος γυλιοῦ κόπωσις, ἡ προσπάθεια νὰ κρατῇ τὸ ὅπλον του ἐν ἰσοσταθμίᾳ, καὶ ἡ προσοχὴ ἵνα μὴ ὀλισθήσῃ ἐν τῷ βορβόρῳ, ἐξηνάγκαζον αὐτὸν ὅπως μεριμνᾷ μᾶλλον περὶ ὑλικωτέρων ἀντικειμένων. Οὔτε νὰ φοβηθῇ δὲν ἐλάμβανε καιρόν. Αἱ προσπάθειαί του ἅπασαι συνεγκεντροῦντο εἰς τὴν τήρησιν τῆς ἰσορροπίας.

Ἐπὶ τέλους ἔφθασε μετὰ τῆς διμοιρίας του ὑπὸ τὸν φραγμὸν τοῦ ἄλσους. Ἐκεῖ διετάχθη ἀνάπαυσις. Ἐκάθησε καταβεβλημένος ἐκ τῆς κοπώσεως καὶ ἀσθμαίνων ἐπὶ τῆς ἀναφυομένης πρασιᾶς καὶ λαβὼν τὴν ὑδρίαν του ἐρρόφησε πολλὰς σταγόνας ῥουμίου· κατόπιν ἔκοψε τεμάχιον ἄρτου, καὶ ἔφαγε μετ' ὀρέξεως ἥτις καὶ τὸν ἐξέπληξεν. Ἐκ τοῦ λιτοῦ αὐτοῦ γεύματος ἐνδυναμωθείς, καὶ ὡσαύτως ἐκ τῆς ἀσφαλείας τὴν ὁποίαν παρεῖχεν αὐτῷ ὁ φραγμὸς τοῦ ἄλσους, ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὸ περίεργον θέαμα, ὅπερ εἶχε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὄρους Βαλεριέν, ἦτο πυροβολεῖον ἐκπέμπον βολὰς πρὸς τὸ Γκαρώ. Ὀλίγον ἀπωτέρω τρεῖς ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ ἔφιπποι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἐπεσκόπει τὰ δάση, ἔνθα ἀκαταπαύστως ἐφαίνοντο ἀναλαμπαὶ τῶν πυροβολισμῶν. Κάτωθεν δ' ἐν τῇ πεδιάδι, πυκναὶ φάλαγγες ἐθνοφρουρῶν ἐστάθμευον ἐν ἐφεδρείᾳ. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὀβὶς ἐκ τῶν ἐχθρικῶν τάξεων, διερχομένη ἄνωθεν τοῦ φραγμοῦ, διευθύνετο καὶ ἔπιπτεν ἐν μέσῳ τῶν ἐν ἐφεδρείᾳ ταγμάτων ἅτινα κατετρόμαζε. «Βεβαίως καὶ ἡ δυστυχία εἶναι καλόν τι, ἐσκέπτετο ὁ φιλόσοφός μας. Ἐὰν ἐμέναμεν ἐν τῇ πεδιάδι, βεβαίως θὰ εἴχομεν καὶ ἡμεῖς τὸ μερίδιόν μας ἀπὸ τὸ πρωσσικὸν αὐτὸ μάννα. Τὰ θραύσματα τῶν ὀβίδων βεβαίως θὰ εἶναι φοβερώτερα τῶν σφαιρῶν τοῦ τουφεκίου.»

Ταὐτοχρόνως προσήγγιζεν ἐπὶ μᾶλλον πρὸς τὸν φραγμόν. Αἱ περιφίλαυτοι σκέψεις, ἃς ἔκαμε, τὸν εἶχον καθησυχάσῃ· ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρότερος, ὁ οὐρανὸς ἔμενε φαιός, ἐνίοτε δὲ νιφάδες χιόνος συνεστρέφοντο ἐν τῷ ἀέρι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἥτις διήρχετο παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ ἄλσους, κατήρχοντο ἐκ νέου φορεῖα πληγωμένων διασταυρούμενα ὑπὸ ἐφίππων ἀγγελιαφόρων. Ἐντὸς τοῦ ἄλσους ἐξηκολούθει ὁ πυροβολισμός, ἀλλ' αἱ ἐκπυρσοκροτήσεις ἐξερρήγνυντο πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν. Ἐφαίνετο ὅτι οἱ στρατιῶται μας δὲν προὐχώρουν. Πυροβόλον συρόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἵππων κοπιωδῶς ἀνεβιβάζετο εἰς τὴν ἀνωφέρειαν καὶ ὁ Μανσὼ ἤκουεν ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου φωνάζοντα πρὸς τοὺς πυροβολητάς·

«Ἂν τοιαύτης μόνον ὁλκῆς πυρόβολα ἔχετε, καλλίτερον νὰ γυρίσετε ὀπίσω· τὸ ἔδαφος εἶναι κάθυγρον, καὶ μόνον πυροβόλα τῶν 4 ἠμποροῦν νὰ περάσουν.»

Οἱ λόγοι οὗτοι τῷ ἐνεποίησαν ἐνδόμυχον ἀνακούφισιν.

«Τόσον τὸ καλλίτερον, διενοήθη χαιρεκακῶν· μετὰ δύο ὥρας ἐπέρχεται ἡ νύξ· ἡ μάχη θὰ λήξῃ πιθανῶς χωρὶς τὸ τάγμα ἡμῶν νὰ λάβῃ μέρος.»

Ἐνῷ ὅμως ἔμενεν εὐχαριστημένος ἐκ τῶν συλλογισμῶν του αὐτῶν, τῶν ἥκιστα πολεμικῶν, εἶδε τὸν αὐτὸν ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου νὰ τρέχῃ καλπάζων πρὸς τὸν Διοικητὴν τοῦ 83 μετὰ τοῦ ὁποίου ἀντήλλαξε τινὰς λόγους ταχέως. Κατόπιν τούτων, ξιφουλκήσας ἐκ νέου ὁ διοικητὴς ἐφώνησεν «εἰς προσοχήν! *εἰς τὰς τάξεις σας*. Θὰ εἰσέλθωμεν ἐντὸς τοῦ δάσους.»

Ὁ Πέτρος ἠγέρθη μετὰ πολλῆς δυσαρεσκείας· ἐνῷ τὸ τάγμα παρετάσσετο, αὐτὸς ἐνησχολεῖτο νὰ διευθετήσῃ τὸν γυλιὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου του, μηχανικῶς παρατηρῶν τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου τὸν δίδοντα συντόμους ὁδηγίας εἰς τὸν διοικητήν.

Ἦτο λοχαγός· ὡραῖος νέος εἰκοσιπενταέτης, μελαχρινός, ἔχων τὸν μύστακα ἐστριμμένον, φυσιογνωμίαν εὐγενῆ καὶ ἀνδρικήν. Ἡ στρατιωτική του φαιὰ στολὴ μὲ τὰ ἐπίχρυσα σειρήτια τοῦ βαθμοῦ του, προσηρμόζετο θαυμασίως εἰς τὸ σῶμά του. Ἐνῷ ὡμίλει ἐθώπευε διὰ τῆς φερούσης χειρόκτια χειρός του τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου του.

«Δὲν μᾶς ξεφορτώνεσαι, ἐψιθύριζε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πέτρος, καμαρωμένο παληόπαιδο. Τί σὲ μέλει σὲ ἂν πηγαίνωμεν νὰ σπάσωμεν τὰ κεφάλια μας. Ἐνῷ πηγαινοέρχεσαι σὰ τὴν μυῖγα ἤθελα νὰ σὲ ἰδῶ κατὰ διαβόλου.»—

Ὁ λοχαγὸς πτερνίσας τὸν ἵππον του εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἄλσος, διὰ ῥήγματος ἀνοιχθέντος ἐν τῷ τοίχῳ διὰ δυναμίτιδος. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ῥήγματος εἰσῆλθεν ἐπίσης τὸ τάγμα.

Σιωπηλοὶ κατὰ τετράδας, μὲ τὴν φυσιγγιοθήκην ἔμπροσθεν, τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμου, οἱ ἐθνοφρουροὶ τοῦ 83 ἐβάδιζον ἐντὸς τοῦ δάσους, ἐπὶ ἀμμοστρώτου ὁδοῦ. Μετ' ἀπόστασιν ἑκατὸν βημάτων, εἰς καμπήν τινα τῆς ὁδοῦ, αἴφνης χάλαζα σφαιρῶν κατέκοψε τοὺς κλάδους. Ὡμοίαζε πρὸς τὸν ὀξὺν βόμβον σμήνους κωνώπων, ἐν θερινῇ νυκτί. Ἡ ἀπροσδόκητος καὶ δυσάρεστος αὕτη μουσικὴ ἐνέβαλε τὸν πανικὸν εἰς τὰς τάξεις τῶν πρωτοπείρων ἐθνοφρουρῶν, οἵτινες διεσκορπίσθησαν ἀνὰ μέσον τοῦ δάσους ὡς σμῆνος περι-

Digitized by Google

φόβων στρουθίων. Ἐξ ὁρμεμφύτου ὁ Πέτρος Μανσὼ ἐμιμήθη τοὺς συντρόφους του· ὠθούμενος ὑπ' ἀλόγου φόβου ἔφευγε κατ' εὐθεῖαν ἐμπρός· τῷ ἐφαίνετο ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ ἐῤῥίπτοντο πανταχόθεν ταὐτοχρόνως. Δεξιά, ἀριστερά, αἱ σφαῖραι συρίττουσαι ἀπέκοπτον κλάδους, φλοιοὺς δένδρων. Τὰς ἔβλεπε νὰ πηδῶσι πρὸ αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐμπήγνυνται εἰς τὸ ἔδαφος ἀνεγείρουσαι νεφύδρια ἄμμου· τὸ τοιοῦτον παρῆγεν ἐν αὐτῷ παράδοξον συναίσθημα· θρόμβοι ἱδρῶτος ἀπέσταζον ἐκ τοῦ μετώπου του, ᾐσθάνετο δὲ φλογώδεις πνοὰς εἰς τὰς παρειάς, καὶ φρικίασιν πυρετώδη. Ὁ ἀδιάκοπος ἐκεῖνος βόμβος ἐκωδώνιζεν εἰς τὰ ὦτά του καὶ καθίστα αὐτὸν ἔξαλλον· ἔτρεχεν ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, μὴ αἰσθανόμενος πλέον οὔτε τοῦ γυλιοῦ οὔτε τοῦ ὅπλου του τὸ βάρος. Μετ' ὀλίγον εὑρέθη μόνος ἐν τῷ μυχῷ τοῦ δάσους καὶ ἐξηκολούθει νὰ βαδίζῃ, ὑποτρέμων νευρικῶς εἰς τὸν κρότον τῶν θλιβομένων ὑπὸ τοὺς πόδας του φύλλων καὶ μὴ διανοούμενος ἄλλο τι, εἰμὴ πῶς νὰ ἐξεύρῃ ἔξοδον καὶ νὰ ἐξέλθῃ ταχέως τοῦ καταράτου ἐκείνου δάσους.

Ἔφθασεν εἰς δενδροστοιχίαν περιβαλλομένην ἀπὸ δένδρα ἀειθαλῆ καὶ τὴν ἠκολούθει ἐν καταστάσει πλήρους ἀπογνώσεως, ὅτε αἴφνης ἐστάθη, ἀνατιναχθεὶς ὡς ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος.

Ἐνώπιόν του, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, ἐξηπλοῦτο ἐθνοφρουρὸς μὲ τὴν κεφαλὴν ὑπτίαν ἐπὶ τῶν ξηρῶν φύλλων· Ἡ μορφή του ὠχρὰ ὡς τὸ χῶμα, τὰ χείλη του ἡμιάνοικτα ὑπὸ τὸν ξανθόν του μύστακα ἦσαν βυσσινόχροα, αἷμα ἄφθονον ἐξήρχετο τοῦ στόματός του, βάφον ἐρυθρὰν τὴν προσφάτως ἐξυρισμένην σιαγόνα. Ἦτο ἀξιωματικὸς καὶ ἐξετάσας αὐτὸν προσεκτικώτερον, ὁ Πέτρος ἀνεγνώρισε τὸν λοχαγὸν ὅστις πρὸ ἡμισείας ὥρας εἶχε δώσῃ τὴν διαταγὴν τῆς εἰσελάσεως εἰς τὸ δάσος.

Εἶχε τὴν αὐτὴν εὐγενῆ φυσιογνωμίαν, τὸν αὐτὸν ἐστριμμένον λεπτὸν μύστακα· καὶ ἔβλεπεν αὐτὰς ἐκείνας τὰς χειριδοφόρους χεῖρας, αἵτινες πρὸ ὀλίγου τὸν εἶχον τοσοῦτον ἐξερεθίσῃ· ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸ ὕφασμα τοῦ ἐπενδύτου βιαίως ἀποσπασθὲν καὶ ὡς νὰ εἶχε κατακοπῇ ἀπεκάλυπτε τὰ ἐσωτερικὰ ἐνδύματα ἐσχισμένα καὶ αἱματόφυρτα. Προδήλως ἐν ᾧ ὥδευεν ἐν τῷ δάσει τεμάχιον ὀβίδος πλῆξαν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἀνέτρεψεν ἐκ τοῦ ἐφιππίου, τοῦ ἵππου φυγόντος. Ὁ Πέτρος Μανσὼ ἐγονυπέτησε, καὶ διὰ μέσου τῆς αἱματοστίκτου στολῆς, ἔψαυε τὸ στῆθος διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἡ καρδία ἐπάλλετο εἰσέτι· ἀλλ' ἦτο πλέον νεκρός. Ἐνῷ ἀπέσυρε ταχέως τὴν χεῖρά του, ἤγγισεν ἅλυσιν, ἐξ ἧς ἀνήρτητο μετάλλιον· ἔσχε τὴν περιέργειαν νὰ ἀνεγείρῃ τὸ χρυσοῦν πῶμα καὶ εἶδεν ἐγκεκλεισμένην ἐν αὐτῷ μεθ' ἑνὸς βοστρύχου μικρὰν φωτογραφίαν, ἀπεικονίζουσαν λεπτοφυᾶ κεφαλὴν νεαρᾶς γυναικὸς μειδιώσης.

« Θὰ ἦναι ἡ εἰκὼν τῆς μνηστῆς του, » διενοήθη ὁ Πέτρος, ἐπαναθέτων προσεκτικῶς τὸ μετάλλιον ὑπὸ τὴν ἐσχισμένην στολήν.

Ἔμεινε σύννους πρὸ τοῦ νεκροῦ, τοῦ πρὸ ὀλίγου πλήρους ζωῆς, καὶ ἤδη ψυχροῦ πτώματος. Ἦτο ὁ πρῶτος νεκρὸς τὸν ὁποῖον ἔβλεπε κατὰ πρόσωπον, καὶ τὸν παρετήρει μετ' αἰσθήματος οἴκτου καὶ αἴσχους. Ἀπέθανεν ἐκτελῶν τὸ καθῆκόν του, διενοεῖτο, καὶ ὅμως ἦτο νεώτερος σοῦ, καὶ εἶχε πλείονας δεσμοὺς πρὸς τὴν ζωὴν ἀπὸ σέ, ἀφ' οὗ ὑπάρχει που γυνὴ ἀγαπῶσα αὐτόν, καὶ ἀναμένουσα τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν ἀγωνίᾳ νὰ μάθῃ τί κάμνει.... Καὶ σὺ τὸν ὁποῖον οὔτε σύζυγος, οὔτε ἄλλοι στενοὶ συγγενεῖς ἀναμένουσι, σὺ ὅστις μόνην μνηστήν σου ἔχεις πενιχρὰν φιλοσοφίαν φοβεῖσαι τὸν θάνατον!... Ἔφυγες πρὸ τῆς πρώτης τοῦ κινδύνου ἐπαφῆς;..... εἶσαι λοιπὸν ἄνανδρος, ἐλεεινὸς καὶ οὐδὲν πλέον;... » Ἠγέρθη, ἥρπασε τὸ ὅπλον του καὶ ἔλαβε τὴν ἀντίθετον ὁδόν. Μετὰ εἴκοσι βήματα, εὑρέθη πρὸ τενάγους, ἐν ᾧ ἐκυρτοῦντο κάλαμοι ἀπεξηραμένοι, καὶ ἀντανεκλῶντο ἀποτροπαίως οἱ διάτρητοι τοῖχοι φυλακείου, καὶ τὰ ἄνευ ὑάλων παραθυρόφυλλα. Ἀπέναντι τοῦ τενάγους διμοιρία στρατιωτῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἀνέμενε προφυλαττομένη ὄπισθεν πυκνῆς συστάδος πευκῶν, τὴν στιγμὴν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ πῦρ· ἅμα ἰδόντες τὸν ἐθνοφρουρόν, μὲ τὴν πρασίνην του χλαῖναν, κατεπτοημένον καὶ παραζαλισμένον, οἱ στρατιῶται ἀνεκάγχασαν θορυβωδῶς. Ὁ Πέτρος Μανσὼ ἐγένετο καταπόρφυρος ἐξ αἰσχύνης. « Εἶναι ἀληθές, ἐσκέφθη, ἡ ὄψις μου εἶναι ὄψις ἀνάνδρου. »

Καὶ ἐπειδὴ ὁ ὑπολοχαγὸς διέταξε τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὁπλίτας νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὸ ὕψωμα ἐπλησίασε καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ὅπως ἑνωθῇ μετὰ τῆς διμοιρίας. Δὲν ἦτο πλέον δειλός, ὑπόκωφος λύσσα τοῦ ἐθέρμαινε τὸ αἷμα, καὶ ἀνῆλθε γενναίως μετὰ τῶν στρατιωτῶν τῆς διμοιρίας ἐκείνης μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ὀροπεδίου, ἔνθα πληθὺς ἀκροβολιστῶν ἀνεπτύσσετο, νέφος δὲ καπνοῦ ἐκάλυπτεν αὐτοὺς εἰς μεγάλην ἔκτασιν. Ὁ Πέτρος ἐγέμισε τὸ ὅπλον του, καὶ γονυπετὴς ὄπισθεν δένδρων ἤρχισε τὴν φορὰν ταύτην νὰ ἐκπληροῖ εὐσυνειδήτως τὸ καθῆκόν του, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζηται ἀπὸ τὴν πίπτουσαν πέριξ του βροχὴν σφαιρῶν. Ἐγέμιζε καὶ ἐπυροβόλει ἀκαταπαύστως χωρὶς νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ κόπου· αἴφνης ᾐσθάνθη κτύπημα εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον, θελήσας δὲ νὰ ἐπανεγείρῃ τὸ ὅπλον του, ἠναγκάσθη ὑπὸ ὀξυτάτου πόνου νὰ καταβιβάσῃ αὐτὸ βιαίως.

« Σὺ μὲ τὸν πράσινον μανδύαν, ἐπληγώθης; ἠρώτησέ τις λοχίας πυροβολῶν παρ' αὐτῷ.

— Μοῦ φαίνεται, ἐψιθύρισεν ὁ Πέτρος.

— Τότε λοιπόν, δὲν εἶναι πλέον ἡ δουλειά σου

Digitized by Google

ἐδῶ, κατέβα κάτω, 'ς τὸ φυλακεῖον, ἐκεῖ θὰ εὕρῃς νοσοκόμους νὰ σὲ περιποιηθοῦν.»

Ἠγέρθη, προσεπάθησε νὰ βαδίσῃ, ἀλλὰ κατεβλήθη ἐξ ἀδυναμίας. Εἷς στρατιώτης τότε τὸν ὑπεστήριξε καὶ κρατῶν αὐτὸν τὸν ἐβοήθησε νὰ κατέλθῃ τὴν δασώδη κατωφέρειαν, τὴν ὁποίαν ἡ ἀμφιλύκη ἤδη ἐπλήρου πενθίμου σκιᾶς. Πλησίον τοῦ φυλακείου συνήντησαν ὄντως νοσοκόμους μετὰ φορείου κενοῦ.

«Ἔμβα μέσα, εἶπεν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν. Θὰ σᾶς περιποιηθῶσιν εἰς τὴν ἔπαυλιν.

— Περιμείνατε, ἀπήντησεν ὁ Πέτρος, ἐνθυμηθεὶς αἴφνης τὸν λοχαγόν, καὶ καταβληθεὶς ἐξ οἴκτου, διότι ἐφοβήθη ὅτι ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐγκαταλειπόμενος ἐν τῷ δάσει, θὰ ἦναι ἕρμαιον τῶν παρακολουθούντων τοὺς στρατοὺς ἱεροσύλων νυκτοκλόπων. Ὀλίγον παρέκει εἶναι ἕνας ἀξιωματικὸς πληγωμένος· πάρετέ τον καὶ αὐτὸν μαζί.»

Συνήνεσαν ἐκεῖνοι προθύμως καὶ ὁδηγηθέντες ὑπὸ τοῦ Πέτρου εὗρον τὸ σῶμα τοῦ λοχαγοῦ, τὸ ἔθεσαν πλησίον αὐτοῦ ἐν τῷ φορείῳ, εἶτα δὲ βραδέως κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα, βαδίζοντες ἐν τῷ σκότει ὑπὸ τὰς ἀναλαμπὰς τῶν ἀπομεμακρυσμένων πυρῶν τῶν καταυλιζομένων στρατιωτῶν, φωτιζόμενοι ἐνίοτε καὶ ὑπὸ τῶν πυρίνων τροχιῶν τῶν γερμανικῶν ὀβιδῶν.

Ἡ ἔπαυλις Φουλιὲζ ἔβριθε τραυματιῶν. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐκόμιζον διὰ τῶν φορείων. Ἐν τῷ μαγειρείῳ μεταποιηθέντι εἰς χειρουργικὸν ἐργαστήριον, πληθὺς στρατιωτῶν ἦσαν κατακεκλιμένοι ἐπὶ στρωμνῶν ἐξ ἀχύρου. Πανταχόθεν ἠκούοντο στοναχαὶ ἀγωνιώντων, καὶ ἀραὶ πασχόντων. Φῶτα διεσταυροῦντο ἐν τῇ πνιγηρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ, τῇ κεκορεσμένῃ φανικοῦ ὀξέος καὶ αἰθέρος· χειρουργοὶ καὶ νοσοκόμοι προσήρχοντο εἰς τὰς κλίνας τῶν τραυματιῶν, ἐξετάζοντες ταχέως ἕκαστον πάσχοντα καὶ τὰς πρώτας περιποιήσεις παρέχοντες.

Ὁ Πέτρος Μανσὼ ἐτοποθετήθη παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ λοχαγοῦ τῶν ἐπιτελῶν. «Τί ἔχεις εἰς τὸν ὦμον; ἠρώτησεν ὁ ἀνθυπίατρος τὸν Πέτρον· ἂς ἴδωμεν.»

Ταὐτοχρόνως ἔκοψεν ἐπιδεξίως τὴν χλαῖναν, εἶτα τὰ ἐσώρρουχα καὶ ἀπογυμνώσας τὸν ὦμον ἐξήτασε τὴν πληγήν.

«Ἡ σφαῖρα δὲν ἤγγισε τὸ κόκκαλον, ἔμεινεν εἰς τὸ κρέας... νά την!.. δὲν εἶναι τίποτε, ἐπανέλαβεν, ἀφίνων τὸν Πέτρον εἰς τὰς περιποιήσεις τοῦ νοσοκόμου· δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὸν γείτονά σου... Ὢ ποῦ νὰ πάρῃ ἡ ὀργή! Αὐτὰ τὰ κτήνη οἱ νοσοκόμοι ἤρχισαν νὰ μᾶς φέρουν καὶ νεκρούς! ἂς τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ ἀνατομεῖον.

— Συγγνώμην, ἐψιθύρισεν ὁ Πέτρος ἀσθενῶς, ἐπινοήσας ἀθῷον ψεῦδος, εἶναι συγγενής μου, καὶ δὲν ἤθελησα νὰ τὸν ἀφήσω ἐκεῖ πέραν, ἐπεθύμουν ν' ἀποδοθῇ ὁ νεκρός του εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

— Ἆ! ἀνεφώνησεν ἀλλοφρονῶν ὁ χειρουργός. Καλά, ἀφήσατέ του τὸν νεκρόν του· ἂς τὸν βάλουν μαζὶ εἰς τὸ φορεῖον τῶν νοσοκόμων. Ἂς ἴδωμεν τώρα κανένα ἄλλον!»

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΧΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ
ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 170]

Ὁ λόγος οὗτος ἐναντιοῦται πρὸς τὸ κοινῇ ὁμολογούμενον, ὅτι τὰ φαντάσματα ὑπ' ἐκείνων μόνον παρατηροῦνται καὶ κατανοοῦνται, οἵτινες ἔχουσιν εὐαισθήτως περὶ αὐτά. Ἡ σπάνις τῶν φαντασμάτων τούτων σήμερον, ἥτις εἶνε ἐπακολούθημα τῆς διακεχυμένης παιδείας, ἐξηγεῖται ὑπό τινων διὰ τοῦ ἀναποδείκτου λόγου, ὅτι οἱ πρὸ ἡμῶν χρόνοι ἦσαν ἐπιτηδειότεροι πρὸς παρατήρησιν τῶν πνευμάτων καὶ ὅτι τὸ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει μαγικὸν ἠλαττώθη! Εἶνε ἀδιήγητα ἀληθῶς ὅσα διατείνονται σήμερον οἱ καλούμενοι κρουσιδαίμονες, οἱ ποιοῦντες τὰ πνεύματα νὰ κροτῶσι καὶ νὰ γράφωσιν, ὑπερβάλλοντες κατὰ τὴν θαυμασιότητα πάντα τὰ μέχρι τοῦδε ἱστορούμενα. Ἡ περὶ τὴν ἔρευναν ταύτην διατριβὴ εἶνε κινδυνώδης εἰς τοὺς μὴ πιστεύοντας, ὅτι τὰ τοιαῦτα φαινόμενα εἶνε ἢ μωρὰ δεισιδαιμονία ἢ τεχνάσματα μαγγανευτῶν, καὶ εἰς τοὺς ζητοῦντας ἐπιστημονικὴν ἐξήγησιν τοιούτων φαντασιῶν καὶ πανουργευμάτων. Μάτην συγγραφεῖς τινες ζητοῦσι νὰ ἑρμηνεύσωσι διὰ τῆς φυσιολογίας τὰ δεισιδαιμονικὰ ταῦτα δόγματα. Οὕτω κατὰ τὴν γνώμην τινὸς ἡ καλουμένη αἴσθησις τῆς ἀκεραιότητος, τουτέστιν ἡ ἰδέα τοῦ ἠκρωτηριασμένου τοῦ νομίζοντος τὸ σῶμα αὐτοῦ ἄρτιον καὶ ἀλώβητον, εἶνε τεκμήριον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλὴν τοῦ ἁδροῦ σώματος ἔχει καὶ ἄλλο λεπτότερον τοῦτο, ὅπερ ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζει *εἴδωλον*, δι' οὗ ὁ τεθνεὼς δύναται νὰ περιοδεύῃ καὶ νὰ ἐνεργῇ πόρρωθεν! Ἀλλ' ἡ αἴσθησις αὕτη, ὡς γνωστόν, ἔχει τὴν ἕδραν αὐτῆς ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἐξ οὗ δὲν δύναται ν' ἀποσπασθῇ. Καὶ ἡ ἑπομένη διήγησις μαρτυρεῖ τὴν ἄκραν εὐπιστίαν τῶν νέων τούτων ἐκστατικῶν συγγραφέων. Ὁ ἐφιάλτης, τουτέστιν ἡ ἐν ὕπνῳ δύσπνοια, ἥτις προξενεῖ τὸ ὄνειρον, ὅτι ἐπικάθηται ἡμῶν βαρύ τι ἄχθος εἶνε δαψιλὴς πηγὴ δεισιδαιμονιῶν. Κατὰ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, ὁ ἐφιάλτης συλλαμβάνεται, ἄν τις ἐμφράξῃ ἀφ' ἑσπέρας τὰς ὀπὰς τῶν κλείθρων τῆς θύρας. Πολλάκις οὗτος λαμβάνει μορφὴν γυναικὸς καὶ ταλαιπωρεῖ τοὺς ἀνθρώπους ὡς πνιγαλίων. Ὁ Δάουνερ διηγεῖται,

Digitized by Google

ὅτι δοῦλος μονῆς ταλαιπωρούμενος ὑπὸ ἐφιάλτου συνέλαβεν αὐτὸν ἔχοντα σχῆμα νυκτερίδος· κλείσας αὐτὸν ἔν τινι θήκῃ εὗρε τῇ πρωΐᾳ μοναχήν τινα νεκρὰν ἐπὶ τῆς κλίνης· ὅτε δὲ ἀπέλυσε τὴν νυκτερίδα, αὕτη ἀπέπτη εἰς τὸ κελλίον τῆς μοναχῆς, ἥτις εὐθὺς ἀνεβίωσεν! Ἡ ἀναβίωσις τῆς μοναχῆς εἶνε ψεῦδος. πάντα δὲ τὰ ἄλλα ἐνδέχεται νὰ εἶνε ἀληθῆ. Τοιοῦτοι μῦθοι τῆς δημώδους ποιήσεως ὑπολαμβάνονται ὡς διηγήσεις ἀληθινῶν συμβάντων! Ἄλλος δέ τις συγγραφεὺς προάγεται ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε πιστεύει, ὅτι ἀρκεῖ ἡ βούλησις μόνη νὰ μεταγάγῃ τὸν ἐνσώματον ἄνθρωπον εἰς ἄλλον τόπον! Οὕτω διηγεῖται, ὅτι μαγείραινά τις, ἥτις ἵστατο παρὰ τῇ ἑστίᾳ τοῦ μαγειρείου καὶ ὠρέγετο περιπαθέστατα χαιρεφύλλων καὶ κρομμύων, ἐθεάθη ἀληθῶς τῇ αὐτῇ στιγμῇ ἐν τῷ κήπῳ, ἐν ᾧ δὲν εἶχεν ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ μαγειρείου! Πόσαι πανοῦργοι γυναῖκες ἠπάτησαν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, πόσοι δὲ κακοῦργοι ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς δεισιδαιμονίας ἐκάλυψαν τὰς νυκτερινὰς αὐτῶν περιπλανήσεις! Πάντα ὅσα ἱστοροῦνται περὶ τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων εἶνε ὡσαύτως κενὰ πλάσματα καὶ μῦθοι. Πολλοὶ ὑπερεμάχησαν τῆς πίστεως εἰς τὴν ἐμφάνειαν τῶν τεθνεώτων, ἵνα οὕτω ἐμπεδώσωσι τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀθανασίαν· ἀλλ' ἀπώλετο τοιαύτη πίστις, ἂν δὲν ἐρείδεται ἐπὶ στερεωτέρους λόγους! Καὶ οἱ Αὐστραλοὶ πιστεύουσιν, ὅτι οἱ νεκροὶ περιοδεύουσιν ἐν ὥρᾳ νυκτός, τὰ δὲ πρόσωπα τῶν ἐκ τῶν κυμάτων ὑψουμένων φωκῶν φαίνονται αὐτοῖς ἔχοντα τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἰδίων αὐτῶν προγόνων! Ἰσχυρότατον τεκμήριον μυστηριώδους ἐπιμιξίας τῶν πνευμάτων καὶ θαυμαστῆς πόρρωθεν ἐνεργείας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐνομίζετο ἄχρι τῆς χθὲς ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμός. Ἐπὶ ἥμισυ αἰῶνας ἰατροὶ καὶ πεπαιδευμένοι ἄνδρες ἐπλανήθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης δεισιδαιμονίας, διότι ἀντὶ νὰ ἐλέγχωνται καὶ νὰ βεβαιῶνται τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος φαινόμενα, ἐπενοοῦντο θεωρίαι πρὸς ἑρμηνείαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐν τούτῳ κυρίως ἤρατο λαμπροτάτην νίκην ἡ σώφρων περὶ τὴν φύσιν ἔρευνα καὶ προσήγαγεν ἀδυσωπήτως εἰς τὸ φῶς τὴν ἀπάτην καὶ τὴν φενάκην. Ὁ ἐπικαλούμενος τοὺς νυκτοβάτας, ἵνα ἀποδείξῃ τὴν ἀνατροπὴν τῶν συνήθων φυσικῶν νόμων, ἀγνοεῖ τὴν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης κρίσιν τῆς ἐπιστήμης. Οὐδεὶς τῶν θρυλουμένων λόγων ἀπεδείχθη, οὔτε ἡ διὰ τοῦ στομάχου ὅρασις, οὔτε ἡ τοῦ ἔνδον σώματος θέα, οὔτε ἡ διὰ τῶν τοίχων ἐν μακροτάτῳ διαστήματι ὅρασις καὶ ἀκοή, οὔτε ἡ ἐνδόμυχος συνάφεια τοῦ μαγνητιζομένου καὶ τοῦ ἰατροῦ αὐτοῦ, οὔτε ἡ ἐν ξέναις γλώσσαις λαλιά, οὔτε ἡ τῶν μακρὰν εὑρισκομένων ἀσθενῶν θεραπεία! Ἐγὼ αὐτὸς τῷ 1845 ἐξήλεγξα ἀπατῶσαν καὶ φενακίζουσαν ἐν Βόννῃ τὴν ὑπνοβάτιν Προυδεντίαν, ἥτις περιώδευε τὴν Εὐρώπην. Τὸ δὲ βραβεῖον, τὸ ὑπὸ τοῦ Βυρδῶν ἐν Παρισίοις προτεθὲν ὑπὲρ τῆς ὑπνοβάτιδος ἐκείνης, ἥτις θὰ ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ ἐσφραγισμένην τινὰ καὶ περὶ τὸν στόμαχον τεθειμένην γραφήν, οὐδέποτε ἤρθη καὶ ἐπετεύχθη. Ὁ Χίμλυ ἐξήλεγξέ ποτε ἐν Χάλλῃ περιώνυμόν τινα ἰατρόν, ὅστις ἦτο τοσοῦτον πεπεισμένος περὶ τῆς φιλαληθείας τῆς παρ' αὐτῷ ὑπνοβάτιδος, ὥστε ἰσχυρίζετο, ὅτι αὕτη ἐγίνωσκεν ἐν βαθεῖ ὕπνῳ πάντα τὰ περὶ αὐτὴν συμβαίνοντα. Λαβὼν ὁ Χίμλυ ἐπιστολήν τινα ἄγραφον παρὰ φίλης, ἐν ᾗ ἔγραψεν αὐτὸς τὴν λέξιν *attrapée*, εἶπε διὰ μικρᾶς φωνῆς εἰς τὸν ἰατρόν, ὅτι ἡ φίλη του ἐζήτει ποίκιλμά τι. Εὐθὺς ὡς ἀφυπνίσθη ἡ ὑπνοβάτις εἶπεν, ὅτι ἦλθεν ἐπιστολή τις πρὸς αὐτήν. Ἐρωτηθεῖσα δὲ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ φίλη ἐζήτει ποίκιλμά τι. Ἀποσφραγισθέντος ὅμως τοῦ γράμματος ἀνεγνώσθη ἡ λέξις *attrapée*, μεθ' ὃ ὁ Χίμλυ ἀπῆλθε παραχρῆμα. Ὅτε πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐν Βιέννῃ ὑπνοβάτίς τις εἶχεν αἱμορραγίαν ἐκ τῶν καλουμένων τραυμάτων τοῦ Χριστοῦ, ἅπασα δὲ ἡ πόλις ἐλάλει περὶ τοῦ θαύματος τούτου, ἰατρός τις ἄριστος, ὀνόματι Τσέρμα, λαβὼν μικροσκόπιον καὶ ἐπισκεφθεὶς τὴν πάσχουσαν ἐξήτασε τὸ αἷμα καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἀνθρώπου, ἀλλὰ πτηνοῦ· γενομένης δ' ἐρεύνης εὑρέθη ἐν τῇ στιβάδι περιστερὰ προσφάτως ἐσφαγμένη, ἣν ἐκείνη ἐπορίζετο πάντοτε ἵνα ἐπιτηδεύσῃ διηνεκῶς τὸ ἀπατηλὸν αὐτῆς ἔργον. Ὑπάρχουσιν ἀληθῶς παράδοξα φαινόμενα ἐν τῇ ὑπνοβατίᾳ, οἷον ἡ νυκτοβατία, ὅτε καθεύδει μὲν ἡ ψυχή, κινεῖ δὲ τὸ σῶμα κατὰ τὴν φορὰν τῶν ὀνείρων, ἢ ἡ παντελὴς ἀναισθησία μερῶν τινων τοῦ σώματος, ἧς ἕνεκα ὁ Κλοκὲ ἠδυνήθη ν' ἀποκόψῃ ποτὲ τὸν πόδα μαγνητισθέντος τινὸς ἀνωδύνως, ἂν καὶ διελέγετο πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν τομήν. Τὰ αὐτὰ ὅμως φαινόμενα συμβαίνουσι καὶ ἐν τοῖς νευρικοῖς νοσήμασι χωρὶς ν' ἀντιβαίνωσι πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Ἡ δ' ἔκστασις, ἥτις νομίζεται ὑψηλοτέρα τις κατάστασις τῆς ψυχῆς, οὐδὲν λόγου ἄξιον ἐγέννησεν, ἂν καὶ αἱ πανδαεῖς δῆθεν ἐκστατικαὶ γυναῖκες ἐστωμύλευσαν καὶ ἐσπερμολόγησαν πλεῖστα ὅσα περὶ αὐτῆς. Περὶ πάντων τούτων Ἄγγλος τις συγγραφεὺς γράφει που εὐστόχως τάδε· «Τὰ κρούοντα πνεύματα καὶ οἱ ὀξυβλέπται (Hellseher) ἀντὶ νὰ ἐξιχνεύωσιν ἡμῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἀπέθανέ τις πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ εἴπωσιν ἡμῖν πῶς θὰ ἔχῃ τὸ δεῖνα πρᾶγμα μετὰ τρεῖς μῆνας. Ἀντὶ δὲ νὰ δεικνύωσιν ἡμῖν τὸν Δάντην θὰ ἦτο ἀξιολογώτερον νὰ δείξωσι τὸν ἵππον, ὅστις μέλλει νὰ νικήσῃ ἐν ταῖς ἐπερχομέναις ἱπποδρομίαις, καὶ ἀντὶ νὰ συνδέωσιν ἡμᾶς πρὸς τὴν Οὐασιγκτῶνα θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ εἴπωσι τί συμβαίνει νῦν ἐν τῷ

Digitized by Google

Περσικῷ κόλπῳ καὶ ἐν Καντώνῃ. Ὁ ἀτμός, ὁ μαγνήτης, ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐγένοντο εὐθὺς χρήσιμα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Εἴθε ἡ μετακινοῦσα τὰς τραπέζας δύναμις νὰ ἐκίνει τοὐλάχιστον μύλον τινὰ καφέ!» Ἀληθῶς πάντα τὰ περὶ φασμάτων καὶ πνευμάτων ἱστορούμενα εἶνε ἄντικρυς μοχθηρὰ ὀνειροπολήματα καὶ μυθοπλαστίαι.

Ἀναθεωρήσωμεν πάλιν τὰ περὶ τῶν μαγισσῶν πιστευόμενα. Φρίττομεν ἀληθῶς ἀναλογιζόμενοι τὴν ἀνθρωπίνην πλάνην, ἧς ἕνεκα πολλὰ θύματα ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας παρεδόθησαν εἰς σκληρὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Ἀνεσκευάσθη ἡ γνώμη τῶν ἰσχυρισθέντων, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς πλάνης ταύτης ὑπάρχει ἐν τῇ γερμανικῇ ἀρχαιότητι. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τὴν εὐθύνην τῆς μεγάλης αὐτῆς διαδόσεως ὑπέχει ὁ χριστιανικὸς μεσαιών. Ἡ εἰς τὰς μαγίσσας πίστις ἐκλήθη ἡ φονικὴ κρίσις τῆς ἀρχαίας δεισιδαιμονίας, ἥτις ἐδέησε νὰ περιέλθῃ εἰς φανερὸν πόλεμον πρὸς τοὺς εὐφρονοῦντας λαοὺς ὅπως καταβληθῇ διὰ παντὸς καταντήσασα τελευταῖον εἰς τὴν ἐσχάτην παράνοιαν. Πρῶτος ὁ ἰατρὸς Βεῖρος ἀγανακτῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα διὰ τὰ γενόμενα ἐκήρυξεν, ὅτι ἐστέλλοντο ἐν καπνῷ εἰς τὸν Ἅδην δύστηνα γύναια, ὧν ἡ κεφαλὴ ἦτο βεβλαμμένη. Οὗτος ἐπίστευε μὲν εἰς μάγους, ἀλλὰ διέκρινεν αὐτοὺς ὡς καὶ τοὺς φαρμακεῖς ἀπὸ τῶν μαγισσῶν καὶ ἔκρινεν ἐκείνους μόνον ἀξίους θανάτου. Ὁ Βεῖρος ἐνόμιζε τὰ μαγικὰ φάρμακα ναρκωτικὰ καὶ πρόξενα παρανοίας· ἐπίστευε μέν, ὅτι πολλαὶ τῶν μαγισσῶν ἦσαν δαιμονιόπληκτοι, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ δὲν συνῆπτον σύμβασιν πρὸς τὸν διάβολον, ὑφ' οὗ ἠπατῶντο μόνον καὶ ἐτυφλοῦντο! Ὤκτειρε τὴν χύσιν τοῦ ἀθώου αἵματος καὶ ἐπεκαλεῖτο τὰς Γραφὰς ἵνα ἀποδείξῃ αὐτὴν πεπλανημένην, διότι καὶ ὁ Μωϋσῆς, ἰσχυρίζοντο οἱ ἀντιλέγοντες, παρήγγελλε νὰ θανατῶνται οἱ γόητες. Καὶ ἡ νομικὴ σχολὴ ἐν Εἰδελβέργῃ ἀπεφάνθη, ὅτι ἡ μαγεία ἦτο ἔγκλημα δεινότερον τῆς πτώσεως τῶν ἀγγέλων καὶ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Πλὴν τοῦ Βείρου ἄξιος μνείας εἶνε καὶ ὁ Ἰησουΐτης Φρειδερῖκος Σπέε, ὅστις ἐλευκάνθη, ὡς ἔλεγεν, ἕνεκα τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πυρὰν ἀπαγομένων μαγισσῶν καὶ ὡμολόγει, ὅτι ὡς πνευματικὸς οὐδεμίαν τῶν δυστυχῶν τούτων εὗρε κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν ἔνοχον τοῦ προσαπτομένου αὐταῖς ἁμαρτήματος. Οὗτος ὅμως κατακρίνει μόνον τὰς φονικὰς δίκας τῶν ἀθώων· δὲν τολμᾷ ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν μαγείαν, ἀποφαίνεται δέ, ὅτι κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ παρατήρησιν καὶ γνώμην ὑπάρχουσιν ἀληθῶς ἐν τῷ κόσμῳ μάγοι τινὲς καὶ φαρμακεῖς, ὅπερ μόνον οἱ κοῦφοι καὶ οἱ παντάπασιν ἀνόητοι δύνανται ν' ἀρνηθῶσι! Τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ (Cautio criminalis) ἐξεδόθη ἀνωνύμως τῷ 1631, ὅτε αἱ δίκαι τῶν μαγισσῶν ἦσαν ἐν μεγίστῃ ἀκμῇ. Ἐντὸς ἕνδεκα ἐτῶν τότε ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς Ἑλβετικῆς Βασιλείας ἐκάησαν ἑξακόσιαι μάγισσαι, ἐν δὲ τῷ τοῦ Βυρζβούργου ἀπέθανον ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐννεακόσιαι. Ἡ ἐν Γερμανίᾳ τελευταία μάγισσα ἐκάη τῷ 1782 ἐν Βυρζβούργῳ, ἡ ἐν Ἱσπανίᾳ τῷ 1781, ἡ δ' ἐν Ἑλβετίᾳ ἀπεκεφαλίσθη τῷ 1782, αἱ δύο τελευταῖαι ἐν Πολωνίᾳ ἐκαρατομήθησαν τῷ 1793, τῷ δὲ 1860 ἐκάη ἡ τελευταία ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Μεξικοῦ. Τινὲς τῶν μαγισσῶν, ὡς εἰκάζομεν, ἦσαν φρενοβλαβεῖς, πάσχουσαι ὑπὸ τῆς λίαν διαδεδομένης καὶ μεταδοτικῆς φρενοπληξίας, ἥτις ἐνεποίησε φόβον εἰς ἅπαν τὸ θῆλυ γένος. Ἡ ὁμοιότης τῶν διὰ βασάνων ἐκβιαζομένων ἐξομολογήσεων δὲν ἀποδεικνύει ποσῶς τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν· τοὐναντίον, αὕτη εἶνε μαρτύριον τοῦ ψεύδους. Τινὲς ἐνδέχεται νὰ εὑρίσκοντο ἐν καταστάσει ὁμοίᾳ πρὸς τὴν ἔκστασιν ἐν τῇ ὑπνοβατίᾳ· ἄλλων αἱ ὁμολογίαι ἦσαν διὰ βασάνων ἐκβεβιασμέναι. Πολλαὶ τούτων, ἁμαρτωλαὶ καὶ κακοῦργοι, μετεχειρίζοντο ὡς πρόφασιν τὴν ἐπικρατοῦσαν δεισιδαιμονίαν ἵνα διαπράττωσι τὰ ἀνόσια αὐτῶν ἔργα ὑποδυόμεναι τὸν διάβολον. Τελευταῖον δὲ τὰ μαγικὰ αὐτῶν φάρμακα περιεῖχον ἴσως τοιαύτας ὕλας, αἵτινες προὐξένουν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ παραφροσύνας.

Ἐάν τις ἀποβλέψῃ εἰς τὰ κατὰ τῶν μαγισσῶν δρασθέντα θὰ εὕρῃ διάφορα παράδοξα πράγματα ἅτινα μόνον ἡ νῦν φυσικὴ ἐπιστήμη δύναται νὰ ἑρμηνεύσῃ. Τῆς βασάνου προηγεῖτο συνήθως ἡ διὰ πυρὸς δοκιμασία. Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὴν διάνοιάν τινος ἡ ἰδέα αὕτη, ἐὰν δὲν εἶχε παρατηρήσει, ὅτι τὸ πῦρ δὲν καίει πάντοτε; Ἐμάθομεν διὰ τῆς καλλίστης ἀνακαλύψεως τοῦ Βουτινὺ (Boutigny), ὅτι ὁ ἐκπεπυρωμένος σίδηρος δὲν καίει τὴν ψαύουσαν αὐτὸν χεῖρα καὶ ὅτι μάλιστα δύναταί τις νὰ βαπτίσῃ τὴν χεῖρα εἰς τετηγμένον μέταλλον. Ἡ ἐπαφὴ τοῦ διαπύρου σιδήρου ἦτο καὶ ἐν Ἰνδίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ εἶδος θείας κρίσεως. Ἡ δὲ διὰ τοῦ ὕδατος δοκιμασία ἦτο μετὰ ταῦτα τεκμήριον τοῦ ἐγκλήματος, ἐὰν ἡ μάγισσα δὲν κατεδύετο ἀλλ' ἐκολύμβα ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Ἀλλὰ τὸ ἔμψυχον ἀνθρώπινον σῶμα εἶνε εἰδικῶς ἐλαφρότερον τοῦ ὕδατος καὶ κολυμβᾷ ἐν ἠρέμῳ στάσει ἂν ἡ μὲν κεφαλὴ ἵσταται ὑπὲρ τὸ ὕδωρ, αἱ δὲ χεῖρες δὲν συνάπτονται ὑπεράνω αὐτῆς, ὡς συμβαίνει συνήθως εἰς τοὺς πνιγομένους. Διὰ τοῦτο κολυμβῶσιν εὐκόλως πάντα τὰ ζῷα, ὧν ἡ κεφαλὴ ἵσταται μετέωρος. Ὅσῳ δὲ παχύτερος εἶνε ὁ ἄνθρωπος, τοσούτῳ εὐκολώτερον κολυμβᾷ, δι' ὃ αἱ παχεῖαι μάγισσαι ἐκινδύνευον τὸν μέγιστον κίνδυνον. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ὡς γνωστόν, οὐδέποτε στερεῖται βάρους· οὐχ ἧττον μάγισσά τις κατεδικάσθη ποτὲ ἐν τῇ γερμανικῇ πόλει Οὔλμῃ ὡς ἔχουσα δῆθεν βάρος πέντε γραμμαρίων μόνον! Ἂν ἡ διὰ τῆς βελόνης δοκιμασία, ὡς συνέβαινε κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἀ-

Digitized by Google

πέδειξέ ποτε τὴν ἀναισθησίαν μέρους τινὸς τοῦ σώματος, τοῦτο δὲν εἶνε παράδοξον, διότι ἡ ἀναισθησία εἶνε ἐπακολούθημα βλάβης τῆς σπονδυλικῆς στήλης· ἂν δ' ἐν τῇ διὰ τῶν δακρύων δοκιμασίᾳ ὁ βασανιζόμενος δὲν ἐδάκρυε, τοῦτο εἶνε εὐεξήγητον, διότι ἡ φυσιολογία διδάσκει, ὅτι ἡ ἔκκρισις τῶν δακρύων ἐξήρτηται ἐκ τοῦ συστήματος τῶν νεύρων, ὅπερ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι δύναται εὐκόλως νὰ πάθῃ. Ὅτε τελευταῖον διεπράσσοντο κατὰ τῶν καθειργμένων αἱ ἀλγεινόταται τῶν βασάνων ἵνα ἐμποδίζωνται τοῦ ὕπνου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, οὗτοι περιήρχοντο εἰς τοιαύτην ἀθλιότητα, ὥστε ὁ θάνατος ἐφαίνετο αὐτοῖς ὡς ἀπολύτρωσις· διὰ τοῦτο ὡμολόγουν πάντα ὅσα ἤθελον καὶ ἠνάγκαζον αὐτοὺς οἱ βασανίζοντες.

Ἡ περὶ τῶν μαγισσῶν μωρὰ πίστις φαίνεται ἡμῖν τοσούτῳ μᾶλλον δεινή, ὅσῳ μᾶλλον εἶνε εἰσέτι ἔναυλος,καὶ εἶνε ἐν ταὐτῷ αἰσχρὸν τεκμήριον ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπέκυψεν εἰς αὐτήν, ἂν καὶ ἦτο ἀπὸ πολλοῦ τεθραμμένη ἐν ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις. Πρέπει ὅμως ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων νὰ συναγάγωμεν τὸ συμπέρασμα τοῦτο, ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας πᾶσα ἐπιστήμη, μόνον ἡ διατρίβουσα περὶ τὴν φύσιν δύναται νὰ ὀνομασθῇ φῶς, οὗτινος αἱ ἤπιαι καὶ θερμαντικαὶ ἀκτῖνες διαλύουσι τὰ ψυχρὰ νέφη τὰ ἐπὶ ἀμέτρητον μῆκος χρόνου περισκιάσαντα τὸν ἀνθρώπινον νοῦν καὶ περιβαλόντα τὸν βίον πολλῶν ἀνθρώπων δι' ἀνίας καὶ ἀπογνώσεως, ὅτι δὲ ὡσαύτως εἶνε οἱονεὶ ὅπλον ὀξὺ καὶ εὐθυβόλον προοδοποιοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ πρόσω ἀνὰ μέσον τῶν προλήψεων καὶ τῆς δεισιδαιμονίας, τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ ψεύδους!

(Κατὰ τὸν Ἕρμαν Σαφχάουζεν.)

Ὁ διάσημος ἑλληνιστὴς Ἑρρῖκος Στέφανος (γεννηθεὶς τῷ 1528, ἀποθανὼν τῷ 1598) ὁ συγγράψας τὸν γνωστότατον «Θησαυρὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης», καὶ πάντας σχεδὸν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας συγγραφεῖς ἐκδούς, ἔγραψε καὶ συλλογὴν εὐτραπέλων διηγηματίων, ἅτινα παρενέβαλεν ἐν τῇ «Ἀπολογίᾳ τοῦ Ἡροδότου ἢ Εἰσαγωγῇ εἰς πραγματείαν περὶ τῆς συμφωνίας τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων θαυμασίων ἀκουσμάτων.» Τὰ πλεῖστα τῶν διηγηματίων τούτων σκοπὸν ἔχουσι τὴν διακωμῴδησιν τοῦ κλήρου τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, οὗ ἦτο πολέμιος, ὡς πάντες οἱ διαμαρτυρόμενοι τὸ θρήσκευμα σύγχρονοι αὐτῷ ἐπιφανεῖς λόγιοι. Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἐλήφθη καὶ τὸ κατωτέρω ἐν μεταφράσει δημοσιευόμενον.

Σ. Τ. Δ.

Ο ΠΑΤΕΡ ΚΡΕΜΥΔΙΟΣ

Μοναχός τις τοῦ μοναστικοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, ὀνόματι πάτερ Κρεμύδιος, εἶχε συνήθειαν νὰ μεταβαίνῃ ἅπαξ τοῦ ἔτους εἰς χωρίον τι πλησίον τῆς Φλωρεντίας, καλούμενον Κερτάλδο, ὅπως συνάζῃ ἐλέη. Συνέβη λοιπὸν ποτε νὰ ὑπάγῃ μίαν Κυριακὴν τὴν πρωῒαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου, ὅπου ἦσαν συνηθροισμένοι διὰ ν' ἀκούσωσι τὴν λειτουργίαν ὄχι μόνον οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πέριξ ἀγρούς· ὅτε δὲ ἔκρινε κατάλληλον τὸν καιρὸν ἀνέβη εἰς τὸν ἄμβωνα καὶ ἐξεφώνησε τὸ ἑπόμενον κήρυγμα.

«Κύριοι καὶ κυρίαι, ἐσυνειθίσατε κάθε χρόνον τῆς θεανθρώπου ἐνσαρκώσεως νὰ δίδετε εἰς τοὺς πτωχοὺς τοῦ βαρώνου καὶ αὐθέντου μας ἁγίου Ἀντωνίου (βοήθειά μας) μέρος ἀπὸ τὰ γεννήματά σας, ἄλλος πολύ, ἄλλος ὀλίγον, ὁ καθένας κατὰ τὴν δύναμίν του καὶ κατὰ τὴν εὐλάβειάν του· καὶ ἡ χάρις του πάλιν φροντίζει καὶ φυλάττει ἀπὸ κάθε κακὸν τὸ βόιδα σας, τὰ γαϊδούρια σας, τοὺς χοίρους καὶ τὰ πρόβατά σας· καὶ ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ἔχετε τὴν καλὴν συνήθειαν (καὶ μάλιστα ὅσοι εἶσθε γραμμένοι συνδρομηταὶ εἰς τὰ κατάστιχα τοῦ μοναστηρίου μας, διὰ νὰ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματά σας) νὰ πληρώνετε καὶ ἓν μικρὸν ποσὸν μίαν μόνον φορὰν τὸν χρόνον. Διὰ νὰ συνάξω λοιπὸν αὐτὰ ἦλθα καὶ ἐγὼ ἐδῶ, σταλμένος ἀπὸ τὴν πανοσιότητά του, τὸν ἡγούμενόν μας. Δι' αὐτὸ καὶ σεῖς, τηράξετε καλὰ νὰ συναχθῆτε ὅλοι τὸ ἀπομεσήμερον (ὅταν θὰ ἀκούσετε νὰ σημάνουν οἱ καμπάναις) εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐκεῖ καθὼς εἶναι ἡ συνήθεια, θὰ κηρύξω τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ θὰ σᾶς δώσω νὰ ἀσπασθῆτε τὸν σταυρόν. Καὶ περιπλέον (ἐπειδὴ καὶ εἰξεύρω πῶς ἔχετε πολλὴν εὐλάβειαν πρὸς τὸν βαρῶνον καὶ αὐθέντην μας τὸν ἅγιον Ἀντώνιον,) θὰ σᾶς κάμω τὴν χάριν νὰ σᾶς φέρω νὰ προσκυνήσετε ἕνα ἅγιον λείψανον, ποῦ ἔχω φέρῃ ὁ ἴδιος ἀπὸ τὸν ἅγιον Τάφον· αὐτὸ τὸ ἅγιον λείψανον εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ πτερὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, (μεγάλη του ἡ χάρις), ποῦ ἔπεσεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς παρθένου Μαρίας, τὴν ἡμέραν ποῦ ὑπῆγε νὰ τῆς κάμῃ τὸν Εὐαγγελισμόν.»

Ταῦτα εἰπών, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του διὰ ν' ἀκούσῃ τὴν συνέχειαν τῆς λειτουργίας. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν εὑρέθησαν καὶ δύο ἀστεῖοι, οἱ ὁποῖοι συνεφώνησαν νὰ παίξωσιν ἓν παιγνίδιον τοῦ ἀγαθοῦ καλογήρου μὲ τὸ πτερὸν ἐκεῖνο τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Παρεφύλαξαν λοιπόν, καὶ ἅμα ἐπέτυχον κατάλληλον εὐκαιρίαν ἔτρεξαν καὶ ἠρεύνησαν τὰ πράγματά του· εὗρον δὲ μεταξὺ αὐτῶν καὶ μίαν θήκην περιτετυλιγμένην μὲ λεπτότατον μεταξωτὸν ὕφασμα, καὶ ἐντὸς ταύτης ἓν πτερὸν ἀπὸ τὴν οὐρὰν ψιττακοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἐδείκνυεν ὡς πτερὸν τοῦ ἀρχαγγέλου, πείθων ἄνευ δυσκολίας τοὺς ἀκροατάς, οἱ ὁποῖοι οὔτε ἀρχαγγέλου οὔτε ψιττακοῦ πτερὸν εἶχον ἰδῇ ποτέ, οὐδὲ εἶχον ἀκούσῃ μάλιστα οἱ πλεῖστοι νὰ γίνεται ποτε λόγος περὶ τοιούτων πραγμάτων. Οἱ δύο σύντροφοι λαβόντες τὸ πτερόν, ὅπως μὴ ἀφήσωσι κενὴν τὴν θήκην τὴν ἐγέμισαν μὲ ἄνθρακας.

Digitized by Google

Ὁ πάτερ Κρεμύδιος, ἀφ' οὗ ἔφαγε καλά, ὅτε ἦλθεν ἡ ὥρα, τὴν ὁποίαν εἶχε προσδιορίσῃ, διέταξε τὸν ὑπηρέτην του νὰ φέρῃ τὰ πράγματά του εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ σημάνῃ τοὺς κώδωνας διὰ νὰ συναθροισθῶσιν οἱ χωρικοί. Ὅτε δὲ συνηθροίσθησαν ἤρχισε τὴν ὁμιλίαν του, ἐν ᾗ εἶπε πολλὰ καὶ διάφορα περὶ τοῦ ἁγίου λειψάνου· εἰς τὸ τέλος δὲ ὅτε ἐπρόκειτο νὰ τὸ δείξῃ, ἔκαμε πρῶτον μετὰ πολλῆς εὐλαβείας τὸν σταυρόν του· ἔπειτα διέταξε νὰ ἀνάψωσι δύο λαμπάδας, ἐξετύλιξε μετὰ προσοχῆς τὸ μεταξωτὸν περικάλυμμα τῆς θήκης, καὶ ἀφ' οὗ ἀπήγγειλε δέησιν πρὸς τὸν ἀρχάγγελον καὶ ἐπεκλήθη τὴν βοήθειαν τοῦ πτεροῦ του, ἤνοιξε τὴν θήκην. Ἰδὼν δὲ τίνος τεχνάσματος ἐγένετο θῦμα, χωρὶς νὰ ἐρυθριάσῃ καὶ χωρὶς νὰ ταραχθῇ κατ' ἐλάχιστον, ὕψωσε τὸ πρόσωπον καὶ ἀνέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀνακράζων:

— Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου!

Ἔπειτα δὲ κλείσας τὴν θήκην καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν λαόν, εἶπε.

— Κύριοι καὶ κυρίαι, πρέπει νὰ εἰξεύρετε, ὅτι ὅτε ἀκόμη ἤμην μικρὸς μὲ ἔστειλεν ὁ ἡγούμενός μου εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὅπου 'βγαίνει ὁ ἥλιος καὶ μοῦ ἔδωκε παραγγελίαν κτλ. κτλ.

Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τοῦ προσκυνήματός του εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ ἀνέφερε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων τῷ ἔδειξε πολλὰ ἅγια λείψανα, οἷον: ἕνα ἁρμὸν τοῦ δακτύλου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀκέραιον καὶ ὑγιᾶ ὡς νὰ μὴ ἦτο κομμένος, καὶ τὴν μύτην τοῦ Σεραφείμ, τὸ ὁποῖον ἐπεφάνη εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον καὶ ἓν ὀνύχιον Χερουβείμ, καὶ μίαν πλευρὰν τοῦ θεανθρώπου Λόγου καὶ τὸ φουστάνιον τῆς Ἁγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὀλίγας ἀκτῖνας τοῦ ἀστέρος, τὸν ὁποῖον εἶδον οἱ τρεῖς μάγοι ἐξ ἀνατολῶν καὶ μίαν φιάλην περιέχουσαν τὸν ἱδρῶτα, τὸν ὁποῖον ἔχυσεν ὁ Ἅγιος Μιχαήλ, ὅτε ἐπάλαιε μὲ τὸν Διάβολον. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ ἅγια λείψανα, τὰ ὁποῖα ὁ ἐν λόγῳ Πατριάρχης τῷ ἔδειξε. Ἄλλα ὅμως δὲν περιωρίσθη νὰ τὰ δείξῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐχάρισεν εἰς αὐτόν· καὶ ταῦτα ἦσαν· ἓν ὀδόντιον τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὀλίγος ἦχος τῶν κωδώνων τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος· καὶ τὸ πτερὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ μετὰ μιᾶς τῶν ἐμβάδων τοῦ Ἁγίου Γεράρδου τοῦ Γραμβίλ· καὶ πλὴν τούτων ὀλίγους ἄνθρακας ἀπὸ τὴν πυράν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐψήθη ὁ μεγαλομάρτυς Ἅγιος Λαυρέντιος. Ἀφ' οὗ δὲ ἀφηγήθη ταῦτα προσέθηκε:

— Αὐτὰ τὰ ἅγια καὶ πανσεβάσμια λείψανα τὰ ἔφερα πάντοτε μὲ πολλὴν εὐλάβειαν μαζί μου. Ὅμως ὁ ἡγούμενός μου δὲν συγκατετέθη νὰ μοῦ δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ τὰ δείχνω εἰς τοὺς χριστιανούς, ὅσοι ἤθελον νὰ τὰ προσκυνήσουν, προτοῦ νὰ ἀποδειχθῇ πῶς ἦσαν τὰ ἴδια καὶ δὲν ἦσαν ἀλλαγμένα. Ἀλλὰ τώρα, ποῦ μὲ μερικὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἔκαμαν, καὶ μὲ τὰ γράμματα ποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν πατριάρχην, ἐβεβαιώθη, μοῦ ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ τὰ δείχνω· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐμπιστεύομαι εἰς κανένα ἄλλον τὰ σύρω πάντα μαζί μου. Εἶναι ὅμως ἀλήθεια, πῶς ἀπὸ φόβον μὴ χαλάσῃ τὸ πτερὸν τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ τὸ ἔβαλα εἰς μίαν θήκην· καὶ τὰ κάρβουνα ποῦ ἔψησαν τὸν ἅγιον Λαυρέντιον, τὰ ἔβαλα εἰς μίαν ἄλλην θήκην· καὶ αἱ δύο θῆκαι ὁμοιάζουν τόσον πολύ, ὥστε καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος κάμμιὰ φορὰ γελοιοῦμαι καὶ παίρνω τὴν μίαν γιὰ τὴν ἄλλην, ὡς καλὴ ὥρα μοῦ συνέβη καὶ σήμερον. Ἐνόμισα πῶς ἔφερα τὴν θήκην ποῦ ἔχει τὸ πτερόν, καὶ ἔφερα τὴν ἄλλην ποῦ ἔχει τὰ κάρβουνα. Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς ἦτο τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ νὰ γείνῃ αὐτὴ ἡ ἀλλαγή, καὶ πῶς ὁ θεός μοῦ ἔβαλεν εἰς τὸ χέρι τὴν θήκην μὲ τὰ κάρβουνα. Διότι τώρα ἐνθυμοῦμαι, πῶς ὕστερα ἀπὸ δύο ἡμέρας εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου.

Τὰ μετὰ ταῦτα παραλείπονται ὡς εὐνόητα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σινικὰ ἀναγνώσματα. Πλὴν τῶν ἱερῶν καὶ κλασσικῶν βιβλίων αὐτῶν, ἔχουσιν οἱ Σῖναι καὶ πλεῖστα ἄλλα ἱστορικά, φιλοσοφικά, καὶ πολιτικά, διηγήματα, μυθιστορήματα καὶ ποικίλης ὕλης συγγράμματα. Ἀλλ' εἰ καὶ πρὸ πολλῶν αἰώνων εἶχον πλουσιωτάτην γραμματολογίαν, ὅμως δὲν ὑπάρχει καθ' ἅπαν τὸ Οὐράνιον κράτος βιβλιοθήκη προσιτὴ εἰς τοὺς πολλούς, καὶ μόνον εἰς τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ μελετῶσιν ἐν ταῖς δημοσίαις βιβλιοθήκαις. Πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ἐλλείψεως ταύτης πένητες λόγιοι διδάσκουσι δι' ἀναγνωσμάτων καὶ ὁμιλιῶν τὸν λαὸν τὴν σινικὴν ἱστορίαν καὶ ἑρμηνεύουσι τὰ ἔργα τῶν ἐθνικῶν φιλοσόφων. Οἱ λόγιοι οὗτοι καλούμενοι Κόγκ-κοῦ διαμένουσι συνήθως ἐν ταῖς στοαῖς τῶν ναῶν καὶ ἐκεῖ διδάσκουσιν. Οἱ ἀκροαταὶ πληρώνουσι δικαίωμα εἰσόδου· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τίμημα τοῦ εἰσιτηρίου εἶνε εὐτελέστατον καὶ δὲν ἐπαρκεῖ εἰς συντήρησιν τῶν πεινωμένων λογίων, οὗτοι ζητοῦσι νὰ αὐξήσωσι τὰς εἰσπράξεις διὰ τῆς πωλήσεως ὀπωρῶν καὶ σιγάρων. Ἡ τράπεζα, παρὰ τὴν ὁποίαν ἱστάμενοι διδάσκουσι, εἶναι κεκαλυμμένη ὑπὸ τοιούτων ὠνίων, ἕκαστος δὲ τῶν ἀκροατῶν, ὁσάκις τῷ ἔλθῃ ἡ ὄρεξις, προσέρχεται ἀθορύβως εἰς τὴν τράπεζαν καὶ καταθέτων τὸ ἀντίτιμον λαμβάνει ὅ τι ἐπιθυμεῖ ἐκ τῶν ἐκτιθεμένων καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν θέσιν του, ὅπως φάγῃ τὴν ὀπώραν ἢ καπνίσῃ τὸ σιγάρον.

Πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου. Λέγεις πῶς ἔκλεψες διότι ἐπείνας. Ἀλλ' ὅποιος πεινᾷ δὲν κλέπτει ὁλόκληρον βόδι, διὰ νὰ τὸ φάγῃ.

Κατηγορούμενος. Ἐκείνη τὴ στιγμή, κύριε πρόεδρε, δὲν εἶχα τὸ μαχαίρι μαζί μου, διὰ νὰ κόψω κανὲν κομμάτι· δι' αὐτὸ ἀναγκάσθηκα καὶ τὸ πῆρα ὁλάκαιρο.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—374

Digitized by Google

'Αριθ. 535 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 30 Μαρτίου 1886

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

Ὁ περιώνυμος συγγραφεὺς τῆς «Περιόδου τῆς Γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα» ἐγεννήθη ἐν Νάντῃ τῆς Γαλλίας τῇ 8 Φεβρουαρίου 1828. Εἶνε εὔσωμος καὶ ῥωμαλέος, τὸ δ' ὀξὺ αὐτοῦ βλέμμα φωτίζει μορφὴν εὐφυεστάτην, ἀγαθὴν καὶ μειδιῶσαν, ἣν ἔκαυσεν ὁ ἥλιος καὶ ὁ θαλάσσιος ἄνεμος κατὰ τὰ συνεχῆ αὐτοῦ ταξείδια.

Ὁ Ἰούλιος Βὲρν ἤρξατο τοῦ φιλολογικοῦ αὐτοῦ σταδίου διὰ διηγημάτων καὶ κωμῳδιῶν συνεργασθείς, πρὸς ἄλλοις, καὶ μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, μεθ' οὗ ἔκτοτε συνδέεται διὰ στενῆς φιλίας.

Τὸ ἐπιστημονικὸν μυθιστόρημα ἦτο ἤδη ἐν σπέρματι ἐν αὐτῷ, ὅτε ἐδημοσίευσε τὸ περιεργότατον διήγημα *Δρᾶμα ἐν τῷ ἀέρι*, ἐν ᾧ διηγεῖται τὰς περιπετείας ἀεροναύτου, ὅστις λαβὼν ἐπὶ τοῦ ἀεροστάτου αὐτοῦ ἐπιβάτην τινὰ βλέπει μετ' ὀλίγον ὅτι ὁ ἐπιβάτης οὗτος ἦτο παράφρων. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον μυθιστόρημα, τὸ ἀποκαλύψαν τὴν φιλολογικὴν αὐτοῦ ἰδιοφυΐαν, εἶνε αἱ *Πέντε ἐν ἀεροστάτῳ ἑβδομάδες* ἐκδοθὲν τῷ 1863 ὑπὸ τοῦ ἐκδότου καὶ συμβούλου αὐτοῦ, τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος Ἰουλίου Ἔτζελ. Τὸ παράδοξον καὶ κενότροπον τοῦτο ἔργον εὐθὺς ἀμέσως κατέστησε γνωστὸν τὸν συγγραφέα του. Τὸ μυθιστόρημα, ὅπερ ἀλληλοδιαδόχως εἶχε γίνῃ ἐν Γαλλίᾳ ἱστορικόν, φιλοσοφικόν, κοινωνιστικόν, ἐθνικόν, πραγματικόν, φυσιογραφικόν, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἰουλίου Βὲρν ἐγένετο ἐπιστημονικόν. Τούτου ἕνεκα ἐξέπληξε μὲν εὐαρέστως τοὺς λογίους, κατέθελξε δὲ τοὺς περιέργους, διεσκέδασε τοὺς σοφοὺς ὡς θελκτικὴ παραδοξολογία καὶ ζωηρότατον εἵλκυσε τῶν οἰκογενειῶν τὸ ἐνδιαφέρον ὡς εὔχυλος καὶ εὔπεπτος ἐπιστήμη.

Αἱ περιπέτειαι τοῦ πλοιάρχου Χατεράς, *τὰ Τέκνα τοῦ πλοιάρχου Γράντ* περιήγαγον τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἰουλίου Βὲρν ὁτὲ μὲν εἰς τὸν Βόρειον πόλον καὶ τὴν Αὐστραλίαν, ὁτὲ δὲ εἰς τὴν Παγωμένην θάλασσαν καὶ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Ὁ συγγραφεὺς ἄλλοτε ὡδήγει αὐτοὺς εἰς τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν ἢ ἐπὶ τῆς Σελήνης, εἰς τὸ κέντρον τῆς Γῆς, ἢ εἰς τὴν χώραν τῶν μηλωτῶν, τὸ δὲ κοινὸν παρηκολούθει αὐτὸν πιστῶς πανταχοῦ.

Ἡ φήμη τοῦ Ἰουλίου Βὲρν εἶνε σήμερον παγκόσμιος. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶνε δημοτικὸν ὅσον καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ἐκτὸς τῆς «Περιόδου τῆς Γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα» καὶ «τῶν Παθημάτων Κινέζου», ὧν ἐπιτυχεστάτην μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου φιλοπονηθεῖσαν ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε ἡ «Ἑστία», πάντα σχεδὸν τὰ ἔργα αὐτοῦ μετεφράσθησαν ἐν ἐπιφυλλίσιν ἐνταῦθα ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ ἐν Σμύρνῃ.

Φίλος αὐτοῦ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσας τὸν Ἰούλιον Βὲρν ἔγραψε πρό τινων ἐτῶν τὴν ἐπομένην *Σκιαγραφίαν*, ἣν παραθέτει καὶ ὁ Ἰούλιος Κλαρετῆ ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ διαπρεποῦς συγγραφέως.

«Θέλετε νὰ γνωρίσητε τὸν *Ἅγιον Μιχαήλ*; εἶνε μικρὸν θαλαμηγὸν ὀκτὼ μέχρι δέκα τόννων, ἐξηρτυμένον ὡς ἁλιευτικὸν πλοιάριον. Στενός τις χῶρος εἰς τὴν πρῶραν χρησιμεύει ὡς κοιτὼν τοῦ πληρώματος, δωμάτιον δὲ εἰς τὴν πρύμνην ὡς θάλαμος τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἐπιβατῶν, ἂν δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν οὕτω θαλαμίσκον ἔχοντα τεσσάρων ποδῶν ὕψος, ἓξ ποδῶν μῆκος καὶ πέντε πλάτος. Ὀπίσω τῆς κλίμακος, ἥτις ἄγει ἀπὸ τοῦ καταστρώματος εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος θάλαμον, εὑρίσκεται εὐρὺ ἑρμάριον περιέχον τὴν βιβλιοθήκην τοῦ πλοίου, τουτέστι τὸ ἡμερολόγιον τῶν παλιρροιῶν, χάρτας τινὰς ναυτικοὺς καὶ τρία τέσσαρα ὀγκώδη λεξικὰ καὶ συγγράμματα περιηγητῶν. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὑπάρχει μικρὸν τηλεβόλον, μὲ τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν πυροβολοῦν, πρὶν ζητήσουν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἕνεκα τοῦ φόβου ὃν ἔχουσι μὴ ἐκραγῇ.

« Τὸ πλήρωμα ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἐξαιρέτων ναυτῶν, οἵτινες ἕκαστον ἔτος ἀφίνουσι τὰ δίκτυα αὐτῶν καὶ τὰς ὁρμιὰς καὶ ἐπιβαίνουσι τοῦ *Ἁγίου Μιχαήλ*. Πλοίαρχος δὲ εἶνε αὐτὸς ὁ Ἰούλιος Βέρν, ὁ συγγραφεὺς τῶν *Παραδόξων ταξειδίων*, εἷς τῶν προσφιλεστάτων τύπων τῆς συγχρόνου φιλολογίας.

« Ὁ Ἰούλιος Βὲρν ἀγαπᾷ περιπαθῶς τὴν θάλασσαν, διατρίβει δ' ἐν αὐτῇ ὅλον τὸν καιρὸν ὃν

Digitized by Google

δύναται νὰ ὑποκλέψῃ ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν του. Ἡ βιβλιοθήκη, ἧς ἐμνήσθημεν, ὅσον ἀτελὴς καὶ ἂν ἦνε, τῷ ἐπιτρέπει νὰ ἐξακολουθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ πλοίου τὰς ἀπαραιτήτους διὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ μελέτας. Διότι δὲν ἀγνοεῖτε βεβαίως, ὅτι καὶ ὅταν δὲν μελανώνῃ τὸν χάρτην ἡ χείρ, ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου ἐργάζεται ἡ σκέψις, παρασκευάζουσα, συλλέγουσα, συνδυάζουσα τὰ ποικίλα συστατικὰ τοῦ μέλλοντος βιβλίου. Ἐπὶ τοῦ *Ἁγίου Μιχαὴλ* λοιπὸν εἴτε ἐν ᾧ κυβερνᾷ διατάττων τοὺς χειρισμούς, εἴτε ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ πλανᾶται εἰς τὸν ἔναστρον οὐρανόν, ἐνεπνεύσθη τὰ ἡμίση τῶν ἔργων του.

«Φορῶν ναυτικὸν ἐπενδύτην ἐκ χονδροῦ ἐριούχου, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς, κατὰ τὸν καιρόν, ἢ βύρσινον πῖλον πισσωμένον, ἢ σκοῦφον, ὁτὲ μὲν κρατεῖ τὸν οἴακα, ὁτὲ δὲ βοηθεῖ εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ἱστίων, πλοίαρχος καὶ ναύτης ἐναλλάξ· διότι σέβεται τὴν πεῖραν τοῦ γηραιοτέρου τῶν ναυτῶν καὶ εἰς τὰς κρισίμους στιγμὰς ἀνατίθησιν εἰς αὐτὸν τὴν πλοιαρχίαν.

«Μεθ' ὅλην τὴν σμικρότητα τοῦ *Ἁγίου Μιχαὴλ* ὁ Ἰούλιος Βὲρν δὲν ἀρκεῖται ἀκτοπλοῶν. Ἀνάγεται καὶ εἰς τὸ πέλαγος, δι' αὐτοῦ δὲ μετέβη εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Νορμανδίας, τῆς Βρετάνης καὶ τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλ' ἀπό τινων ἤδη ἐτῶν τὸ μικρὸν πλοῖον διεδέξατο ἀτμήλατος θαλαμηγὸς ἑκατὸν περίπου τόννων, ὁ δὲ πλοίαρχος Βὲρν διέπλευσε ὅλην τὴν Βορείαν Εὐρώπην καὶ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν διανύων ἐνίοτε 150 ἢ 200 μίλλια χωρὶς νὰ προσπελάσῃ εἰς τὴν ξηράν. Ὅτε συνέγραφε τὸ *Ἀνάστατον Αἰγαῖον* ἔφθασε μέχρι τῶν ἑλληνικῶν παραλίων διὰ τῆς θαλαμηγοῦ ταύτης.»

Ὁ σκιαγραφῶν τὸν Ἰούλιον Βέρν, ἀφ' οὗ διηγεῖται τὰς φιλολογικὰς αὐτοῦ ἀποπείρας ἐν Παρισίοις ἐπάγεται τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν *Πέντε ἐν ἀεροστάτῳ ἑβδομάδων* ἕκαστον ἔργον ηὔξησεν, ἐκράτυνε τὴν ὑπόληψιν τοῦ συγγραφέως, πάντα δὲ τῆς αὐτῆς τυγχάνουσιν ἐνθουσιώδους ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ὑποδοχῆς.

«Ἡ ἐπιτυχία ἐξεγείρει τὸν συναγωνισμόν. Εὐνόητον λοιπὸν εἶνε ὅτι πολλοὶ ὥρμησαν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Ἰουλίου Βὲρν εἰς τὸ πεδίον, ὅπερ οὗτος ἐξεχέρσωσε. Ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ τὸν φθάσῃ. Πρῶτον μὲν διότι ἡ τελειότης εἰς ἣν ἀνήγαγεν, εὐθὺς ἀμέσως, τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας ἀπεθάρρυνε καὶ τοὺς τολμηροτάτους, δεύτερον δὲ διότι τὰ ἔργα ταῦτα προαπαιτοῦσι σύνολον ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἃς δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ ὁ τυχών.

«Ὁ Βὲρν λοιπὸν εἶνε ὁ μόνος κάτοχος τοῦ μεταλλείου του. Τὸ μεταλλεῖον δὲ τοῦτο εἶνε τὸ σύμπαν, καὶ οὐχὶ μόνον ἡ γῆ, ἀλλὰ καὶ αἱ θάλασσαι, καὶ οἱ ἀέρες, καὶ πάντες οἱ οἰκούμενοι καὶ μὴ οἰκούμενοι κόσμοι. Δι' ὃ μεθ' ἕκαστον δημοσιευόμενον τόμον ἐρωτῶσι πάντες μὴ ἐξηντλήθη, ἀλλ' ὁ ἑπόμενος τόμος ἀποδεικνύει ὅτι τὸ μεταλλεῖον εἶνε ἀνεξάντλητον.

«Ὁ Ἰούλιος Βέρν, κυριολεκτικῶς δὲν εἶνε μυθιστοριογράφος· διότι ὁ ἔρως, ἡ βάσις πάντων τῶν μυθιστορημάτων, ἐλλείπει ἀπὸ τῶν πλείστων αὐτοῦ ἔργων. Ἡ γυνὴ τίθεται πάντοτε ἐν αὐτοῖς ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ, ἔν τισι δὲ οὐδαμῶς ὑπάρχει. Ἀλλ' ἦτο ἑπόμενον τοῦτο. Οἱ ἥρωες αὐτοῦ δὲν ἔχουσι καιρὸν νὰ παίζωσι μὲ τὸν μικρὸν κακεντρεχῆ θεόν. Οἱ γιγάντιοι ἀγῶνες κατὰ τῶν δυσυπερβάτων κωλυμάτων, ἅτινα ἡ φύσις ἐξωργισμένη ἀνεγείρει πρὸ αὐτῶν, ἀπαιτεῖ πάσας αὐτῶν τὰς δυνάμεις. Δι' ὃ ὁ Βέρν, πρωτότυπος πρὸ πάντων καὶ περιφρονῶν τοὺς κοινοὺς τόπους, τὴν προσοχὴν αὐτοῦ συγκεντροῖ εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν τύπων ἐκείνων τῶν ἰδιοτρόπων καὶ φαντασιοκόπων σοφῶν καὶ τῶν τολμηρῶν ἐξερευνητῶν, οἵτινες καλοῦνται Φέργκουσον, Χατερὰς, Κλοουμπονάϊ, Γκλέναρβαν, Παγανέλ, Ἄρροναξ, πλοίαρχος Οὔτις (Nemo), Μιχαὴλ Ἀρδάν, Φιλέας Φόγγ. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι περὶ οὐδενὸς διστάζουσι, πρὸ οὐδενὸς ἀποδειλιῶσι. Διαπερῶσι τὴν Ἀφρικὴν δι' ἀεροπόρου, προχωροῦσι μέχρι τῆς ἐλευθέρας τῶν πόλων θαλάσσης διὰ μέσου τῶν ὄγκων τῶν πάγων, εἰσχωροῦσιν εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ ἐξέρχονται διὰ τοῦ κρατῆρος ἡφαιστείου, ἀνατινάσσονται εἰς τὴν Σελήνην ἐντὸς γιγαντιαίας σφαίρας κεκλεισμένοι· πάντα δὲ ταῦτα ἀφηγεῖται ὁ συγγραφεὺς μετὰ τηλικαύτης φυσικότητος, προσάγει τοιαῦτα πειστικὰ ἐπιχειρήματα, ὥστε ὁ ἀναγνώστης ἀμφιβάλλει πρὸς στιγμὴν καὶ σκέπτεται μὴ ταῦτα ἀληθῶς συνέβησαν. Ἄλλως, δὲ ποῖον ἀκριβὲς ὅριον χωρίζει τὸ πλάσμα τῆς φαντασίας ἀπὸ τῆς ἀληθείας; Τίς οἶδεν ἂν ὁ συγγραφεὺς δὲν προεφήτευσε καὶ προδιεχάραξε τὰς μελλούσας ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης, ἥτις θὰ καταστήσῃ ποτὲ δυνατὴν τὴν πραγμάτωσιν τῶν παραδόξων τούτων ταξειδίων!

«Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν θὰ ἐθεωρεῖτο παράφρων ἢ ἀγύρτης ὁ διισχυριζόμενος ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ μεταβιβασθῇ ἰδέα τις ἐκ Παρισίων εἰς Λονδῖνον εἰς δευτερόλεπτά τινα, ἢ νὰ μεταβῇ τις ὁ ἴδιος ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πόλιν εἰς ὀλίγας ὥρας. Μετὰ ἑκατὸν ἔτη ἡ ἐπιστήμη θ' ἀποκαλύψῃ ἴσως εἰς ἡμᾶς νέα αὐτῆς ἀπόκρυφα καὶ τὰ ὀνειροπολήματα τοῦ Ἰουλίου Βὲρν πιθανὸν νὰ γίνωσι πραγματικότης.»

Ὁ Ἰούλιος Βὲρν εἶνε κατ' ἐξοχὴν συγγραφεὺς τῶν νεωτέρων χρόνων, ὁ ἐποποιὸς τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν οἱ πόλεμοι ἀποφασίζονται διὰ τῶν τηλεγράφων, οἱ στρατοὶ φθάνουσι διὰ τῶν σιδηροδρόμων εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἐποχῆς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς καὶ τοῦ τηλεφώνου. Ἕκαστος αἰὼν ἔχει ἀνάγκην ἰδανικοῦ τινὸς καὶ ὀνειροπολήματος. Ἑκάστη γενεὰ ἔχει ἀνάγκην τοῦ παρα-

Digitized by Google

μυθίου της. Ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὸ πέρας τῆς μονοτόνου συνήθως καὶ ἀνιαρᾶς ἡμέρας αἰσθάνεται ἀνακούφισιν ἀνοίγων τὸ παράθυρον αὐτοῦ πρὸς τὸ ἄγνωστον· τὸ ὄνειρον δὲ τοῦτο τῶν χρόνων ἡμῶν, τὴν τάσιν ταύτην πρὸς τὸ ἐπιστημονικὸν φαντασιῶδες διηρμήνευσε θαυμασίως ὁ Ἰούλιος Βὲρν ἀνακαινίσας τὴν φαντασμαγορίαν, ἐπινοήσας νέαν χίμαιραν ἐκτείνουσαν τὰς χρυσᾶς αὐτῆς πτέρυγας ἐπὶ τῆς εἰδεχθοῦς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πραγματικότητος.

Ὁ Ἰούλιος Βέρν, ὅστις φέρει καταφανῆ ἐπὶ τῶν ἔργων του τὴν ἐπίδρασιν τοῦ περιωνύμου Ἐδγὰρ Πόε καὶ κατὰ τὴν ἀφετηρίαν καὶ κατὰ τὴν ὑφὴν αὐτῶν, διότι πάντα πρόκεινται οἱονεὶ προβλήματα πρὸς λύσιν, εἶνε γονιμώτατος καὶ δημιουργικώτατος συγγραφεύς· κέκτηται μεγίστην δύναμιν καὶ τέχνην ὅπως καθιστᾷ δραματικωτάτας τὰς ἀφηγήσεις του, κρίσιν ἰσχυρὰν ὅπως διὰ μέσου τῶν ἀλλεπαλλήλων περιπετειῶν καὶ ἐπεισοδίων διατηρῇ συνεπῆ τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων του. Αἱ περιγραφαὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἔχουσι συνήθως ἐπικὴν ἐντέλειαν· αἱ σκηνογραφικαὶ καλλοναὶ αὐτῶν εἶνε μεγάλαι, δι' ὃ πλεῖστα τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ εἰς τὴν σκηνὴν μετενεχθέντα ἔτυχον ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ἑκατοντάκις καὶ πλέον παρασταθέντα.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιοφυΐας αὐτοῦ καὶ τῶν θεμάτων περὶ ἃ ἀσχολεῖται ὁ Ἰούλιος Βὲρν ἀδιαφορεῖ, ὡς εἶνε ἑπόμενον, περὶ τοῦ πραγματικοῦ βίου. Ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ πρὸς τὸ ἄπειρον ἐστραμμένος δὲν εὐκαιρεῖ νὰ προσηλωθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὑπὸ τὰς στέγας ἀνθρώπων· ὑπὸ τοῦ ἀδυνάτου μόνον καὶ ἀπιθάνου ἐμπνέεται ἢ τοῦ πραγματικοῦ τοῦ ἐν τοῖς πόλοις συμβαίνοντος καὶ συνορεύοντος πρὸς τὸ ἀπίθανον· δὲν εἶνε φιλόσοφος συγγραφεύς, οὐδ' ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ὡς ὁ Βαλζάκ· δὲν εἶνε καλλιτέχνης παλαίων πρὸς τὴν λέξιν, διδων εἰς αὐτὴν χρῶμα καὶ φθόγγον, καθιστῶν αὐτὴν ἱκανὴν νὰ διατυπώσῃ μελῳδικῶς καὶ ἐρρύθμως τὰ λεπτότατα τῶν ψυχικῶν συναισθημάτων, νὰ ἐκφράσῃ τὸ σχεδὸν ἀνέκφραστον. Ἡ φύσις εἶνε δύναμις κατ' αὐτὸν καὶ οὐχὶ θέαμα· τὸν Ὠκεανὸν διαπλέει οὐχὶ ὡς τοπειογράφος ἀπεικονίζων τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν νέων ὁριζόντων, ἀλλ' ὡς πλοίαρχος καταστρώνων πιστῶς καὶ ἀκριβῶς τὸ ἡμερολόγιόν του. Ὁ Ἰούλιος Βὲρν ζωγραφεῖ μὲ ζωηρὰ χρώματα, ἀδιαφορῶν περὶ τῶν ἀποχρώσεων. Ἀλλ' ὁ μέγιστος αὐτοῦ ἔπαινος εἶνε ὅτι ἐδημιούργησε νέον φιλολογικὸν εἶδος προσιτὸν εἰς πᾶσαν διάνοιαν, εἰς ὃ ἀνεδείχθη τέλειος καὶ ἀπαράμιλλος. Τὸ βασίλειον αὐτοῦ δὲν εἶνε πιθανῶς πρώτης τάξεως, ἀλλὰ τὸ κατέκτησεν ἐπαξίως καὶ βασιλεύει ἄνευ φόβου νὰ ἐκθρονισθῇ.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

Α΄.

Ὁ φίλος τοῦ Μαλαρίου.

Οὔτ' ἐν Εὐρώπῃ πιθανῶς οὐδ' ἀλλαχοῦ εὑρίσκεται σοφὸς οὕτω πασίγνωστον ἀνὰ τὸν κόσμον ἔχων τὴν μορφὴν ὡς ὁ ἐκ Στοκόλμης ἰατρὸς Σχβαρυεγκρόνα· ἡ εἰκὼν αὐτοῦ κεχαραγμένη ἄνω τοῦ σήματος τοῦ ἐργοστασίου του ἐπὶ ἑκατομμυρίων φιαλῶν κυκλοφορεῖ μετ' αὐτῶν μέχρι περάτων τῆς οἰκουμένης.

Ἡ ἀλήθεια ἀπαιτεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ φιάλαι αὗται περιέχουσιν ἁπλῶς ἔλαιον τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου, φάρμακον ὠφέλιμον καὶ εὐεργετικὸν ἔτι, ἀποφέρον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Νορβηγίας ἐτήσιον εἰσόδημα εἰς *κορώνας*, ἀξίαν ἐχούσας δραχμῆς καὶ τριάκοντα ἐννέα λεπτῶν, ποσὸν δι' ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἀριθμῶν γραφόμενον.

Τὸ ἔλαιον τοῦτο κατειργάζοντο ἄλλοτε οἱ ἁλιεῖς. Νῦν ὅμως αἱ μέθοδοι τῆς ἐξαγωγῆς αὐτοῦ ἐγένοντο ἐπιστημονικώτεραι, κορυφαῖος δὲ ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ βιομηχανίᾳ εἶνε σήμερον ἀναντιρρήτως ὁ περιώνυμος δόκτωρ Σχβαρυεγκρόνα.

Εἰς πάντας ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν τὸ σφηνοειδὲς αὐτοῦ γένειον, τὸ ζεῦγος τῶν διόπτρων, ἡ γρυπὴ ῥὶς καὶ τὸ ἐκ δορᾶς ἐνυδρίδος πιλίδιόν του. Ἡ εἰκὼν δὲν εἶνε βεβαίως τελεία ἀλλ' εἶνε ὁμοιοτάτη. Ἀπόδειξις δὲ ἔστω τὸ ἑπόμενον, συμβὰν ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ τῆς Νορόης, ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Νορβηγίας, λεύγας τινὰς μακρὰν τοῦ Βέργκεν.

Εἶχε σημάνῃ ἡ δευτέρα μετὰ μεσημβρίαν ὥρα. Οἱ μαθηταὶ ἦσαν ἐν τῇ μεγάλῃ ἀμμοστρώτῳ αἰθούσῃ τῆς διδασκαλίας—τὰ κοράσια ἀριστερὰ τὰ δ' ἄρρενα δεξιὰ—προσέχοντες συντόνως εἰς τὸν μελανοπίνακα, ἐφ' οὗ ὁ διδάσκαλός των Μαλάριος ἀπεδείκνυεν ἓν θεώρημα, ὅτε αἴφνης ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐφάνη τις φορῶν ἐπανωφόριον γουνωτόν, ὑποδήματα γουνωτά, χειρόκτια γουνωτά, πιλίδιον ἐξ ἐνυδρίδος.

Ἀμέσως οἱ μαθηταὶ ἀνηγέρθησαν μετὰ σεβασμοῦ, ὡς πάντοτε ὅτε εἰσήρχετό τις εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς διδασκαλίας. Οὐδεὶς αὐτῶν εἶχε τέως ἴδῃ τὸν νέηλυν. Ἀλλ' ὅμως ἅπαντες συγχρόνως ἐψιθύρισαν ὡς εἶδον αὐτόν:

— Ὁ δόκτωρ Σχβαρυεγκρόνα!

Τηλικαύτη ἦτο ἡ ὁμοιότης τῆς ἐπὶ τῶν φιαλῶν τοῦ ἐλαίου κεχαραγμένης εἰκόνος του!

Ὁμολογητέον ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Μαλαρίου εἶχον σχεδὸν διαρκῶς πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς φιάλας ταύτας, διότι ἓν τῶν πρωτίστων ἐργοστασίων τοῦ Σχβαρυεγκρόνα εὑρίσκεται ἀκριβῶς ἐν Νορόῃ. Ἀλλ' ἀληθὲς ἐπίσης εἶνε ὅτι ἀπὸ πολλῶν

Digitized by Google

ἐτῶν ὁ σοφὸς ἰατρὸς δὲν εἶχεν ἐπισκεφθῇ τὸ χωρίον καὶ ὅτι οὐδὲν τῶν παιδίων ἠδύνατο νὰ καυχηθῇ μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ὅτι εἶχεν ἴδῃ τὸ πρωτότυπον τῆς εἰκόνος.

Ἐν τούτοις ἦτο πασίγνωστος, ὡς εἴπομεν. Συχνάκις ἐγίνετο λόγος περὶ τοῦ δόκτορος Σχβαρυεγκρόνα ἐν Νορόῃ. Τὰ δ' ὦτα αὐτοῦ συχνὰ θὰ *ἐβόϊζαν* ἂν ἡ πρόληψις τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐλάχιστον εἴχετο ἀληθείας.

Ὅπως ἂν ᾖ, ἡ ὁμόφωνος ἐκείνη καὶ ἀκαριαία ἀναγνώρισις ἀπετέλει ἀληθῆ θρίαμβον τοῦ ἀγνώστου τῆς εἰκόνος χαράκτου, θρίαμβον ἐφ' ᾧ βεβαίως ἐδικαιοῦτο νὰ ἐναβρύνηται....

Πράγματι ὅμοια ἦσαν καὶ ἀπαράλλακτα τὸ σφηνοειδὲς γένειον, τὸ ζεῦγος τῶν διόπτρων, ἡ γρυπὴ ῥὶς καὶ τὸ ἐξ ἐνυδρίδος πιλίδιον τοῦ περιωνύμου σοφοῦ. Οὔτε λάθος οὔτε σύγχυσις ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ. Πάντες οἱ μαθηταὶ τοῦ Μαλαρίου ἠδύναντο νὰ ὁρκισθῶσιν ὅτι ἦτο Σχβαρυεγκρόνα.

Τὸ μόνον ὅπερ ἐξέπληττε καὶ δυσηρέστει μάλιστα ὀλίγον αὐτοὺς ἦν ὅτι ὁ ἰατρὸς εἶχε σύνηθες καὶ μέτριον τὸ ἀνάστημα, ἐνῷ οὗτοι εἶχον φαντασθῇ αὐτὸν γίγαντα. Πῶς ἦτο δυνατὸν σοφὸς τόσον ἔνδοξος ν' ἀρκῆται εἰς ἀνάστημα πέντε ποδῶν καὶ τριῶν δακτύλων; Ἡ μεσοπόλιος κεφαλή του μόλις ἔφθανε μέχρι τοῦ ὤμου τοῦ Μαλαρίου. Ἐν τούτοις ὁ Μαλάριος εἶχεν ἤδη κυρτωθῇ ὑπὸ τοῦ γήρατος. Ἀλλὰ πολλῷ ἰσχνότερος ὢν τοῦ ἰατροῦ ἐφαίνετο διπλάσιος τὸ ὕψος. Ὁ εὐρὺς καστανόχρους ἐπενδύτης αὐτοῦ ἐκ τῆς μακρᾶς χρήσεως ὑποπράσινος καταντήσας ἐκυμάτιζεν ἐπ' αὐτοῦ ὡς σημαία ἐπὶ τοῦ κοντοῦ. Ὁ Μαλάριος ἐφόρει βραχεῖαν περισκελίδα, πέδιλα καὶ μέλανα μετάξινον σκοῦφον, ἐξ οὗ διέφευγον λευκαί τινες τρίχες. Τὸ ῥοδόχρουν καὶ μειδιῶν πρόσωπόν του ἀπέπνεεν ἄκραν πραότητα. Καὶ οὗτος ἐπίσης ἔφερε δίοπτρα, δι' ὧν οἱ γλαυκοὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοί, οἱ μὴ ἔχοντες τὸ ὀξὺ τοῦ ἰατροῦ βλέμμα, ἐφαίνοντο βλέποντες τὰ πάντα μετ' ἀνεξαντλήτου ἀγαθότητος.

Καθόσον ἐνεθυμοῦντο οἱ μαθηταὶ ὁ Μαλάριος οὐδέποτε εἶχε τιμωρήσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἠμπόδιζε διόλου νὰ ἦνε σεβαστὸς ἐκ τῆς μεγάλης ἀγάπης ἣν ἐνέπνεεν. Ἦτο ἀγαθὸς ἀνήρ. Γνωστὸν δ' ἦτο ἐν Νορόῃ ὅτι κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ εἶχε τὰ μάλιστα εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις, ὅτι ἠδύνατο, ἂν ἤθελε, νὰ ἐπιτύχῃ θέσεις καὶ βαθμούς, νὰ γείνῃ καθηγητὴς πανεπιστημίου καὶ ν' ἀποκτήσῃ πλοῦτη καὶ τιμάς. Ἀλλ' εἶχε μίαν ἀδελφήν, τὴν δυστυχῆ Χριστίναν, ἀσθενῆ διαρκῶς καὶ καχεκτικήν. Ἐπειδὴ δ' αὐτὴ δὲν ἤθελε ν' ἀπέλθῃ τοῦ χωρίου των, φοβουμένη μὴ ἀποθάνῃ ἂν μετῴκει εἰς πόλιν ὁ Μαλάριος ἐθυσίασεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀδελφήν του. Ἀνέλαβε τὸ ἐπίμοχθον καὶ ταπεινὸν ἔργον τοῦ δημοδιδασκάλου. Εἶτα δέ, ὅτε μετὰ εἴκοσι περίπου ἔτη ἀπέθανεν ἡ Χριστίνα εὐλογοῦσα αὐτόν, εἰθισμένος πλέον εἰς τὸν ἀφανῆ βίον, οὐδ' ἐφαντάσθη κἂν ν' ἀρχίσῃ ἄλλον. Συντόνως ἀσχολούμενος περὶ ἐπιστημονικὰς μελέτας, ἃς δὲν ἐφρόντιζε νὰ ἀνακοινοῖ εἰς τὰς ἀκαδημίας, ἠρέσκετο τὰ μέγιστα ὢν δημοδιδάσκαλος, ἔχων τὸ ἄριστα ὠργανωμένον σχολεῖον τῆς χώρας καὶ πρὸ πάντων ἐξερχόμενος τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς δημοτικῆς διδασκαλίας ὅπως διδάξῃ ὑψηλότερα μαθήματα. Εἰς τοὺς ἀρίστους τῶν μαθητῶν αὐτοῦ παρεῖχεν ἀνωτέραν παίδευσιν, καθιστῶν γνωρίμους εἰς αὐτοὺς τὰς ἐπιστήμας, τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν φιλολογίαν καὶ διδάσκων ἐν γένει ὅσα συνήθως θεωροῦνται κλῆρος τῶν πλουσίων ἢ εὐπόρων τάξεων καὶ οὐχὶ τῶν ἁλιέων καὶ τῶν χωρικῶν.

— Διατί ὅ,τι εἶνε καλὸν εἰς τοὺς μὲν θὰ εἶνε κακὸν εἰς τοὺς δέ; ἔλεγεν. Ἀφ' οὗ οἱ δυστυχεῖς πτωχοὶ δὲν ἔχουν ὅλα τὰ εὐτυχήματα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, διατί νὰ τοῖς ἀρνηθῶμεν καὶ τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσουν τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Σαικσπῆρον, νὰ εἰξεύρουν τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος, ὁ ὁποῖος τοὺς ὁδηγεῖ εἰς τοὺς ὠκεανοὺς ἢ τοῦ φυτοῦ τὸ ὁποῖον πατοῦν διὰ τῶν ποδῶν των; Τὸ χειρωνακτικὸν ἐπάγγελμα πολὺ ταχέως θὰ τοὺς ἁρπάσῃ ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ θὰ τοὺς γονατίσῃ. Ἂς πίουν τοὐλάχιστον, ὅσον εἶνε παιδιά, ἀπὸ τὰς καθαρὰς αὐτὰς πηγὰς καὶ ἂς λάβουν τὸ μερίδιόν των ἀπὸ τὴν κοινὴν ταύτην τῶν ἀνθρώπων κληρονομίαν.

Πολλαχοῦ τὸ σύστημα τοῦτο θὰ ἐκρίνετο βεβαίως ἀσύνετον, συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ταπεινοὺς ἀποστροφὴν πρὸς τὴν μοῖραν αὐτῶν καὶ τυχοδιωκτικοὺς πόθους. Ἀλλ' ἐν Νορβηγίᾳ οὐδεὶς ἀνησυχεῖ περὶ τῶν πραγμάτων τούτων. Ἡ πραότης τῶν χαρακτήρων, ὁ μακρὰν τῶν πόλεων ἤρεμος βίος, αἱ φιλόπονοι ἕξεις ἀραιοῦ πληθυσμοῦ ἀφαιροῦσι πάντα κίνδυνον τῶν τοιούτων πειραμάτων. Διὰ τοῦτο δὲ εἶνε λίαν συχνά. Ἐν τοῖς πενιχροῖς ἀγροτικοῖς σχολείοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἐκπαιδευτηρίοις οὐδενὸς ἄλλου κράτους διδάσκονται τόσον ὑψηλὰ μαθήματα· ἐφ' ᾧ ἡ σκανδιναυικὴ χερσόνητος δύναται ἴσως νὰ καυχηθῇ ὅτι παράγει ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς πλείους σοφοὺς καὶ διαπρεπεῖς ἄνδρας πάσης ἄλλης εὐρωπαϊκῆς χώρας. Ὁ περιηγούμενος αὐτὴν συχνάκις ἐκπλήττεται ἐπὶ τῇ ἀντιθέσει ἣν ἀποτελεῖ ἡμιαγρία φύσις πρὸς τὰ μηχανικὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ τεχνικὰ ἔργα, τελείαν μαρτυροῦντα ἠθῶν ἡμέρωσιν.

Ἀλλ' ἴσως καιρὸς εἶνε νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν δόκτορα Σχβαρυεγκρόνα, ὃν ἀφήκαμεν ἐπὶ τῆς φλιᾶς τοῦ σχολείου τῆς Νορόης.

Οἱ μαθηταὶ οὐδέποτε ἰδόντες ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ἀμέσως, δὲν συνέβη ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸν

Digitized by Google

διδάσκαλόν των, ὅστις ἐν τούτοις ἐγνώριζεν αὐτὸν πρὸ πολλοῦ.

— Καλημέρα, ἀγαπητέ μου Μαλάριε, ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός, προχωρήσας πρὸς τὸν δημοδιδάσκαλον καὶ τείνας πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα.

— Καλῶς ἤλθατε, κύριε, ἀπεκρίθη οὗτος, μετά τινος ἀμηχανίας, συνεσταλμένος ὢν ὡς πάντες οἱ μονήρη διάγοντες βίον, ἐξαίφνης δὲ καταληφθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀποδείξεως τοῦ θεωρήματος. . . Μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐρωτήσω πρὸς ποῖον ἔχω τὴν τιμήν;. . .

— Πῶς; τόσον ἤλλαξα ἀφ' ὅτου ἐτρέχαμεν μαζὶ ἐπάνω εἰς τὰ χιόνια καὶ ἐκαπνίζαμεν μὲ τόσον μεγάλας πίπας εἰς τὴν Χριστιανίαν;. . . Ἐλησμόνησες τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦ Κράους καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ εἰπῶ τὸ ὄνομα τοῦ συσπουδαστοῦ καὶ φίλου σου διὰ νὰ τὸ ἐνθυμηθῇς;. . .

— Ὁ Σχβαρυεγκρόνα!. . . ἀνέκραξεν ὁ Μαλάριος. Εἶνε δυνατόν; Σὺ εἶσαι;. . . Σεῖς εἶσθε, κύριε ἰατρέ;. . .

— Ὦ! σὲ παρακαλῶ ἄφησε κατὰ μέρος τὰς φιλοφρονήσεις καὶ ὁμίλει μου εἰς τὸν ἑνικόν!. . . Ἐγὼ δὲν εἶμαι διὰ σὲ ὁ παλαιός σου Ῥέφ ὅπως σὺ δὲν εἶσαι δι' ἐμὲ ὁ καλός μου Ὀλάφ, —ὁ καλλίτερος, ὁ ἀγαπητότερος φίλος τῆς νεότητός μου; Ναί· τὸ εἰξεύρω· ὁ καιρὸς περνᾷ καὶ μετεβλήθημεν ὀλίγον τι καὶ οἱ δύο μας εἰς τριάντα ἔτη!. . . Ἀλλ' ἡ καρδία ἔμεινε νέα, δὲν εἶν' ἀλήθεια; καὶ φυλάττομεν ἀκόμη μίαν γωνίαν αὐτῆς δι' ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐμάθαμεν ν' ἀγαπῶμεν ὅταν ἐτρώγαμεν πλάγι πλάγι τὸ ξηρὸν ψωμὶ τοῦ φοιτητικοῦ βίου.

Ὁ ἰατρὸς ἐγέλα καὶ ἔσφιγγε τὰς δύο χεῖρας τοῦ Μαλαρίου, οὗ ἦσαν ὑγροὶ ἐκ δακρύων οἱ ὀφθαλμοί.

— Ἄχ, καλέ μου, ἀγαπητέ μου, ἀξιόλογέ μου φίλε, ἔλεγε. . . Δὲν πρέπει νὰ μείνωμεν ἐδῶ. Θὰ σχολάσω μίαν στιγμὴν τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα δὲν πιστεύω νὰ δυσαρεστηθοῦν διόλου διὰ τοῦτο, καὶ ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὴν κατοικίαν μου. . .

— Διόλου, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς μετ' ἐνδιαφέροντος προσέχοντας εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην. Δὲν ἐννοῶ νὰ σὲ ἀνησυχήσω διόλου ἀπὸ τὸ ἔργον σου οὔτε νὰ ταράξω τὰ μαθήματα τῶν καλῶν αὐτῶν παιδιῶν!. . . Ἂν θέλῃς νὰ μ' εὐχαριστήσῃς, δός μου τὴν ἄδειαν νὰ καθήσω ἐδῶ σιμά σου, καὶ ἐξακολούθησε τὸ μάθημά σου.

— Εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ὁ Μαλάριος· ἀλλὰ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ μ' ἐνθύμισες ὅλα τὰ παλαιά μας δὲν ἔχω καρδίαν διὰ τὴν Γεωμετρίαν, καὶ ἀφ' οὗ εἶπα ἅπαξ νὰ τὰ σχολάσω τὰ παιδιὰ δυσκολεύομαι νὰ πάρω ὀπίσω τὸν λόγον μου. . . Ἀλλ' ὑπάρχει ἓν μέσον ὅλα νὰ συμβιβασθοῦν. Δηλαδὴ νὰ καταδεχθῇ ὁ ἰατρὸς Σχβαρυεγκρόνα νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς μαθητάς μου περὶ τῶν σπουδῶν των κ' ἔπειτα ν' ἀνοίξῃ διὰ σήμερα τὸ κλουβὶ των νὰ φύγουν.

— Λαμπρὰ ἰδέα!. . . καὶ τὴν παραδέχομαι. . . Ἰδοὺ ἔγεινα κ' ἐπιθεωρητής!. . .

Εἶτα δ' ἀποταθεὶς εἰς ὅλους τοὺς μαθητάς·

— Ποῖος εἶνε ὁ καλλίτερος μαθητής; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς καθήσας εἰς τὴν ἕδραν τοῦ διδασκάλου.

— Ὁ Ἔρικ Ἔρσεβον! ἀπήντησαν ἀδιστάκτως πεντήκοντα περίπου δροσεραὶ φωναί.

— Ἄ! ὁ Ἔρικ Ἔρσεβον!. . . Καλά! Ἔρικ Ἔρσεβον, ἔλα ἐδῶ, σὲ παρακαλῶ.

Δωδεκαετὲς περίπου παιδίον ἐγερθὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου βάθρου ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἕδραν. Ἦτο σοβαρὸν παιδίον, οὗ ἡ σκεπτικὴ φυσιογνωμία καὶ οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ πανταχοῦ μὲν θὰ ἐνεποίουν ἐντύπωσιν ἀλλ' ἰδίως ἀξιοπαρατήρητοι ἦσαν ἐν τῷ πλήθει τῶν ξανθῶν ἐκείνων κεφαλῶν. Ἐν ᾧ οἱ συμμαθηταὶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἶχον λινόχρουν τὴν κόμην, ῥοδόχρουν τὴν μορφήν, ὀφθαλμοὺς πρασίνους ἢ γαλανούς, ἡ κόμη αὐτοῦ εἶχε βαθὺ καστανὸν χρῶμα ὡς καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ μελαγχροινὸν δέρμα. Δὲν εἶχεν ἐξέχοντα τῶν παρειῶν τὰ μῆλα, οὐδὲ βραχεῖαν τὴν ῥῖνα ὅπως οἱ παῖδες τῆς Σκανδιναβίας. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, κατὰ τὰ φυσικὰ χαρακτηριστικὰ διίστατο τῆς ἰδιοφυοῦς φυλῆς εἰς ἣν ἀνῆκον οἱ συμμαθηταί του.

Ἐφόρει ἐνδύματα ἐκ χονδροῦ ἐντοπίου ἐριούχου ὡς καὶ τἄλλα παιδία τῶν χωρικῶν τῆς ἐπαρχίας Βέργκεν· ἀλλ' ἡ σοβαρότης καὶ σμικρότης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ λεπτοῦ καὶ ὡραίου τραχήλου στηριζομένης, ἡ φυσικὴ χάρις πάσης κινήσεως αὐτοῦ καὶ στάσεως, τὰ πάντα κατεδείκνυον ὅτι τὸ παιδίον ἦτο ξενικῆς καταγωγῆς. Εἰς οὐδένα δὲ φυσιογνώμονα θὰ ἐνεποίει τόσην ἔκπληξιν τὸ σύνολον ἐκεῖνο τῶν ἰδιαζόντων χαρακτηριστικῶν ὅσην ἐνεποίησεν εἰς τὸν ἰατρὸν Σχβαρυεγκρόνα.

— Πόθεν ν' ἀρχίσωμεν; ἀπὸ τὴν γραμματικήν; εἶπεν εἰς τὸ παιδίον.

— Ὅπως θέλετε, εἶπε μετριοφρόνως ὁ Ἔρικ.

Ὁ ἰατρὸς ἀπέτεινεν αὐτῷ δύο ἁπλουστάτας ἐρωτήσεις, ἔμεινε δ' ἔκπληκτος ἰδὼν ὅτι ἀπεκρίνετο οὐχὶ μόνον εἰς σουηδικὴν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ εἰς γαλλικὴν καὶ ἀγγλικήν. Οὕτω συνείθιζε τοὺς μαθητάς του ὁ Μαλάριος. Διισχυρίζετο δέ, ὅτι ἦτο σχεδὸν ἐπίσης εὐχερὲς νὰ διδαχθῇ τις τρεῖς γλώσσας ταυτοχρόνως ὅσον καὶ μίαν.

— Τοὺς διδάσκεις βλέπω καὶ γαλλικὰ καὶ ἀγγλικά, εἶπεν ὁ ἰατρὸς στραφεὶς πρὸς τὸν φίλον του.

— Διατί ὄχι; παρεκτὸς στοιχειωδῶν τινων γνώσεων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς. Δὲν εἰξεύρω τί ἠμπορεῖ νὰ τοὺς βλάψῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

— Οὔτ' ἐγώ! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς γελῶν.

Καὶ ἤνοιξε τυχαίως τόμον τινὰ τοῦ Κικέρω-

Digitized by Google

νος, ἐξ οὗ ὁ Ἔρικ Ἔρσεβον μετέφρασε κάλλιστα φράσεις τινάς.

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἐγίνετο λόγος περὶ τοῦ κωνείου ὅπερ ἔπιεν ὁ Σωκράτης. Ὁ Μαλάριος παρεκάλεσε τὸν ἰατρὸν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν μαθητὴν ποίας οἰκογενείας ἦτο τὸ φυτὸν ἐκεῖνο. Ὁ Ἔρικ ἀπήντησε χωρὶς νὰ διστάσῃ ὅτι ἦτο τῆς οἰκογενείας τῶν σκιαδιοφόρων τῆς φυλῆς τῶν σμυρνόσμεων, καὶ περιέγραψε πάντα τὰ χαρακτηριστικά του.

Μετὰ τὴν Βοτανικὴν ἦλθεν ἡ Γεωμετρία. Ὁ Ἔρικ ἐξετέλεσεν ἀκριβέστατα τὴν ἀπόδειξιν θεωρήματός τινος ἀναφερομένου εἰς τὸ ἄθροισμα τῶν γωνιῶν ἑνὸς τριγώνου.

Ὁ ἰατρὸς μετέπιπτεν ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἔκπληξιν.

— Τώρα εἰπέ μου καὶ ὀλίγην Γεωγραφίαν, ἐξηκολούθησε. Ποία θάλασσα ὁρίζει πρὸς βορρᾶν τὴν Σκανδιναβίαν, τὴν Ῥωσίαν καὶ τὴν Σιβηρίαν;

— Ὁ Βόρειος Παγωμένος Ὠκεανός.

— Καὶ μὲ ποίας θαλάσσας συγκοινωνεῖ ὁ Ὠκεανὸς οὗτος;

— Μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν πρὸς δυσμὰς καὶ τὸν Εἰρηνικὸν πρὸς ἀνατολάς.

— Δύνασαι νὰ μοῦ εἰπῇς δύο τρεῖς ἀξίους λόγου λιμένας ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ;

— Μαλιστα· Τὴν Ὑοκοχάμαν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, τὸ Μελβοῦρνον εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὸν Ἅγιον Φραγκῖσκον εἰς τὴν Καλιφορνίαν.

— Ἀφοῦ ὁ Βόρειος Παγωμένος Ὠκεανὸς συγκοινωνεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὅστις περιβρέχει τὴν χώραν μας καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὸν Εἰρηνικόν, δὲν νομίζεις ὅτι ὁ συντομώτερος δρόμος διὰ νὰ ὑπάγῃ κανεὶς εἰς τὴν Ὑοκοχάμαν ἢ εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκῖσκον εἶνε ἡ Βόρειος θάλασσα;

— Βέβαια, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ, θὰ ἦτο ὁ συντομώτερος δρόμος, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν κάμουν τὰ πλοια. Ἀλλ' ἕως τώρα ὅλοι οἱ θαλασσοπόροι ὅσοι ἐδοκίμασαν νὰ τὸν περάσουν ἐσταμάτησαν, ἐπειδὴ οἱ πάγοι δὲν τοὺς ἄφιναν νὰ προχωρήσουν· παρῄτησαν τὸ σχέδιόν των, καὶ ἐπέστρεψαν ὀπίσω ὅσοι εἰμπόρεσαν, καὶ δὲν ἀπέθανον ἐκεῖ ἐπάνω.

— Καὶ ἀπεπειράθησαν πολλὰς φορὰς ν' ἀνακαλύψουν τὸν βορειοανατολικὸν πόρον!

— Ἕως πενῆντα φορὰς ἀπὸ τρεῖς αἰῶνας κ' ἐδῶ, ἀλλὰ ματαίως.

— Δύνασαι νὰ μοῦ ἀναφέρῃς μερικὰς ἀπὸ τὰς ἀποστολὰς ταύτας;

— Ἡ πρώτη ὠργανίσθη τῷ 1523 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Φραγκίσκου – Σεβαστιανοῦ Καβότου. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ τρία πλοῖα διοικούμενα ἀπὸ τὸν ἀτυχῆ σὲρ Χούγκ Ουέλλοουγγβάϊ, ὅστις ἀπέθανεν ἐν Λαπωνίᾳ μὲ ὅλον τὸ πλήρωμά του. Εἷς τῶν ὑπάρχων του ὁ Σανσελλὼρ, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφάνη εὐτυχέστερός του καὶ κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ μίαν εὐθεῖαν ὁδόν, διὰ μέσου τῶν ἀρκτικῶν θαλασσῶν, μεταξὺ τῆς Μάγχης καὶ τῆς Ῥωσίας. Ἀλλὰ καὶ οὗτος, εἰς τὸν δεύτερον πλοῦν τὸν ὁποῖον ἐπεχείρησεν ἐναυάγησε καὶ ἀπέθανε. Πλοίαρχός τις σταλεὶς πρὸς ἀνεύρεσίν του, ὁ Στῆφεν Βορόουγ κατώρθωσε νὰ διαβῇ τὸ στενὸν τὸ ὁποῖον χωρίζει τὴν Νέαν Ζέμβλην ἀπὸ τὴν νῆσον Βαϊγκάτην, καὶ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Καρᾶ· ἀλλ' οἱ πάγοι καὶ αἱ ὁμίχλαι τὸν ἐμπόδισαν νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω... Δύο ἀποστολαὶ ἐπεχειρήθησαν τῷ 1580 ἀλλ' ἀνωφελῶς. Ἡ ἀπόπειρα ἐν τούτοις ἐπανελήφθη μετὰ δεκαπέντε ἔτη, ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδούς, οἵτινες διωργάνισαν τρεῖς συγχρόνως ἀποστολὰς ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Βάρεντς διὰ ν' ἀνακαλύψουν τὸν βορειοανατολικὸν πόρον. Τῷ 1596 ὁ Βάρεντς ἀπωλέσθη εἰς τοὺς πάγους τῆς Νέας Ζέμβλης... Μετὰ δέκα ἔτη ὁ Ἐρρῖκος Οὗδσον, σταλεὶς ἀπὸ τὴν Ὀλλανδικὴν ἑταιρίαν τῶν Ἰνδιῶν, ἀπέτυχεν ὁμοίως εἰς τρεῖς ἀλληλοδιαδόχους ἀποστολάς... Οἱ Δανοὶ δὲν ἐφάνησαν εὐτυχέστεροι τῷ 1653... Τῷ 1676, ὁ πλοίαρχος Τζὼν Βοὺδ ἀπέτυχεν ὁμοίως... Ἔκτοτε τὸ πρᾶγμα ἐθεωρήθη ὡς ακατόρθωτον καὶ ἐγκατελείφθη ἀπὸ ὅλας τὰς ναυτικὰς δυνάμεις.

— Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἐπανελήφθη διόλου; ἠρώτησεν ὁ Σχβαρυεγκρόνα.

— Ἐπανελήφθη ἀπὸ τὴν Ῥωσίαν, ἡ ὁποία εἶχε μέγιστον συμφέρον, ὡς ὅλα τὰ βόρεια ἔθνη, νὰ εὕρῃ εὐθεῖαν θαλασσίαν ὁδὸν ἀπὸ τῶν ἀκτῶν της εἰς τὴν Σιβηρίαν. Ἐν διαστήματι ἑνὸς αἰῶνος ἔστειλε περὶ τὰς δέκα ὀκτὼ ἀποστολὰς ἀλληλοδιαδόχως διὰ νὰ ἐξερευνήσουν τὴν Νέαν Ζέμβλην, τὴν θάλασσαν τοῦ Καρᾶ, τὰς ἀνατολικὰς καὶ δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Σιβηρίας. Ἀπὸ τὰς ἀποστολὰς αὐτὰς ἔγειναν γνωστότεραι αἱ χῶραι ἐκεῖναι ἀλλ' ἐθεωρήθη ὡς βέβαιον πλέον ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ δρόμος διὰ τῆς Βορείου θαλάσσης. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς Βὰν Βάερ, ὁ ὁποῖος ἀπεπειράθη νὰ περάσῃ τὸ 1837, μετὰ τὸν ναύαρχον Λοῦτκε, καὶ ὁ Πάχτουσοφ ὁμολογοῦσι ῥητῶς ὅτι ὁ ὠκεανὸς οὗτος εἶνε ἔκτασις πάγου ἄπλωτος ἀπὸ τὰ πλοῖα ὅπως ἡ ξηρά.

— Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν ἐλπὶς νὰ εὑρεθῇ ὁ βορειοανατολικὸς πόρος;

— Αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἐξάγεται ἀπὸ τὰς πολλὰς ταύτας καὶ πάντοτε ἀνωφελεῖς ἀποπείρας. Λέγουν ἐν τούτοις, ὅτι ὁ μέγας θαλασσοπόρος Νόρδενσκιολδ σκοπεύει νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δοκιμήν, ἀφ' οὗ προτήτερα ἔκαμε πολλὰ ταξείδια καὶ ἐξηρεύνησε κατὰ μέρη τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας. Ἂν ἀληθεύῃ τοῦτο, φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε κατορθωτόν. Καὶ ἀφοῦ αὐτὴ εἶνε ἡ γνώμη τοῦ Νόρδενσκιολδ, εἶνε τόσον σοφὸς καὶ ἔχει τόσην πεῖραν, ὥστε πρέπει νὰ τὸν πιστεύσωμεν.

Digitized by Google

Ὁ ἰατρὸς Σχβαρυεγκρόνα ἔτυχεν ὢν εἷς τῶν θερμῶν θαυμαστῶν τοῦ Νόρδενσκιολδ· διὰ τοῦτο δ' ἀκριβῶς ἔφερε τὸν λόγον περὶ τοῦ βορειοανατολικοῦ πόρου. Ηὐχαριστήθη λοιπὸν τὰ μέγιστα ἐκ τῆς εὐκρινείας τῶν ἀπαντήσεων τούτων.

Τὸ βλέμμα του εἶχε προσηλωθῆ ἐπὶ τοῦ Ἔριχ Ἔρσεβον μετ' ἐκφράσεως ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος.

— Ποῦ τὰ ἔμαθες, παιδί μου, ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα; ἠρώτησε μετὰ σιγὴν ἀρκούντως μακράν.

— Ἐδῶ, ἀπήντησεν ὁ Ἔριχ, ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει.

— Δὲν ἐπῆγες ποτὲ εἰς ἄλλο σχολεῖον.

— Ὄχι.

— Ὁ κύριος Μαλάριος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται διὰ σέ! ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρὸς στραφεὶς πρὸς τὸν διδάσκαλον,

— Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν Ἔριχ, εἶπεν οὗτος. Τὸν ἔχω ὀκτὼ ἔτη μαθητήν μου, διότι ἦλθε πολὺ μικρὸς εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ ἀνέκαθεν ἦτο ὁ πρῶτος τῆς τάξεώς του.

Ὁ ἰατρὸς ἐβυθίσθη καὶ πάλιν εἰς τὴν σιωπήν του. Οἱ ὀξεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἔμενον προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ Ἔριχ μετὰ παραδόξου ἐντάσεως. Ἐφαίνετο ἀσχολούμενος εἰς τὴν λύσιν προβλήματός τινος, ὅπερ δὲν ἐνόμισε κατάλληλον νὰ διατυπώσῃ ὑψηλοφώνως.

— Κανεὶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κάμῃ καλλιτέραν ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου, εἶπεν ὁ ἰατρός, θεωρῶ λοιπὸν ἀνωφελὲς νὰ ἐξακολουθήσω περισσότερον τὴν ἐξέτασιν! Ἀφ' οὗ δὲ καὶ ὁ κύριος Μαλάριος εἶνε σύμφωνος, φθάνει ἕως ἐδῶ σήμερα καὶ πηγαίνετε, παιδιά μου.

Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας ὁ διδάσκαλος ἐκρότησε τὰς χεῖράς του. Πάντες οἱ μαθηταὶ ἀνηγέρθησαν συγχρόνως, συνήθροισαν τὰ βιβλία των καὶ παρετάχθησαν εἰς τέσσαρας σειρὰς ἐν τῷ πρὸ τῶν θρανίων κενῷ χώρῳ.

Ὁ Μαλάριος ἐκρότησε καὶ δεύτερον τὰς χεῖρας. Ὁ λόχος ἤρχισε βαδίζων καὶ ἐξῆλθε μὲ ἔρρυθμον βῆμα.

Ἅμα τῷ τρίτῳ κροτήματι τῶν χειρῶν αἱ τάξεις διεσπάσθησαν καὶ τὰ παιδία ἀπῆλθον φαιδρὰς ἐκβάλλοντα κραυγάς. Μετά τινα δευτερόλεπτα διεσκορπίσθησαν περὶ τὰ κυανᾶ ὕδατα τοῦ ὁρμίσκου, ἐν ᾧ ἡ Νορὸη ἀντικατοπτρίζει τὰς χορτοπλινθοσκεπεῖς στέγας της.

[Ἕπεται συνέχεια].

Οὖλον τὸν κόσμον γύρεψα, πονέντε καὶ λεβάντε,
νὰ 'βρῶ 'να φίλον πιστικὸ 'σὰν καὶ τὸν ἀπατό μου.
Δὲν ηὗρα φίλον πιστικὸ μηδ' ἀδελφὸ καλλιάν του
'σὰν τὸ σπαθάκι μ' ἀδελφό, 'σὰν τὸ πουγγί μου φίλο.
Κι' ὅπου καυγᾶς καὶ πόλεμος πολέμα σὺ σπαθί μου,
κι' ὅπου 'ναι γάμος καὶ χαρὰ 'ξόδιαζε σὺ πουγγί μου.

(Δημῶδες κρητικὸν ᾆσμα.)

ΣΜΥΡΝΗ

[Σμύρνη καὶ μικρὰ Ἀσία ὑπὸ ἔποψιν οἰκονομικὴν καὶ ἐμπορικήν, ὑπὸ Δημητρ. Γεωργιάδου (Σμυρναίου), μετὰ προλεγομένων ὑπὸ Ἀρθούρου Μαγκὲν (A. Mangin). Μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ σχεδίου τῆς πόλεως Σμύρνης. 1885.]

Ἡ συγγραφὴ βιβλίου σκοποῦντος νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀγορὰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ ἐμπορικὴν κατάστασιν πόλεων καὶ ἐπαρχιῶν, εἴτε τῆς ἐλευθέρας εἴτε τῆς δούλης Ἑλλάδος, εἶνε ἐργασία ἐθνική, ἀξία παντὸς λόγου καὶ πάσης τιμῆς. Διὰ τοιούτων βιβλίων γεγραμμένων μάλιστα ἐν ξένῃ γλώσσῃ, κινεῖται τὸ διαφέρον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου ὑπὲρ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Εὐρώπην νέου ἑλληνικοῦ προϊόντος καὶ βιομηχανήματος, ἢ εὐωνοτέρας ἀγορᾶς, καὶ μεταφορᾶς, καὶ παραγωγῆς ἀφθονωτέρας, καθίσταται δὲ καὶ ὁ τόπος ἐν γένει γνωστός, καὶ δίδεται νέα ζωὴ ἑκάστοτε ἐνεργός, ἐκεῖ ὅπου πρότερον ὁ κάτοικος δὲν ἐφρόντιζεν ἢ περὶ παραγωγῆς πρὸς ἰδίαν μόνον αὐτοῦ χρῆσιν καὶ συντήρησιν, οὐδὲν ἔχων ἐλατήριον, ἢ οἱονδήποτε ἄλλο συμφέρον ἀσκόπως νὰ παραγάγῃ πλείονα.

Ἐν Ἑλλάδι οἱ συνεχεῖς ἀγῶνες τῶν πολιτικῶν κομμάτων, γέννημα ὄντες οὐχὶ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ τῆς ἱστορικῆς καταστάσεως τῆς χώρας, ἀπερρόφησαν πᾶσαν προσοχὴν τῶν κατὰ μέρος πολιτῶν ἐπὶ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, καὶ σχεδὸν οὐδὲν βιβλίον, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἐγράφη ὑπὸ ἰδιώτου ὅπως καταδείξῃ εἰς ξένας ἀγορὰς τὴν ἐγχωρίαν παραγωγήν, εἴτε τῆς ὅλης Ἑλλάδος, εἴτε τμήματος μικροῦ. Αἱ κυβερνήσεις δὲ τῆς Ἑλλάδος σμικρὸν μόνον συνετέλεσαν εἰς τοιοῦτον ἐθνικὸν ἔργον διὰ φυλλαδίων τινῶν, καὶ διὰ στατιστικῶν ἐνίοτε πληροφοριῶν κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα δημοσιευομένων. Ἐν τῇ ἐκθέσει δὲ τῇ τελευταίᾳ τῶν Παρισίων ἐγένετο βῆμά τι πρὸς τὰ πρόσω ἐκδοθεισῶν μονογραφιῶν ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ τῇ χορηγίᾳ καὶ προτροπῇ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων περὶ τῶν ζῴων τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Χελδράϊχ, περὶ τῶν ὀρυκτῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κορδέλλα, περὶ τῆς γεωργίας ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τοῦ κ. Τομπάζη, καὶ στασιστικαὶ σημειώσεις ὑπὸ τοῦ κ. Μανσόλα.

Ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δουλείας, ὅτε ἡ Ἑλλὰς διετέλει ἔτι μᾶλλον χώρα ἄγνωστος, οὐ μόνον ἰδιῶται ἦλθον εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ξέναι κυβερνήσεις, ὡς ἡ τῆς Γαλλίας, ἀπέστειλαν εἰδικοὺς ἄνδρας πρὸς ἐξερεύνησιν οὐ μόνον τῆς γεωγραφίας καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων ἀλλὰ καὶ τῶν προϊόντων, τῆς ἐμπορίας, καὶ τῆς βιομηχανίας. Αἱ ἐκθέσεις τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ προξένου τῆς Γαλλίας Φέλιξ Μπωζοὺρ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου κατὰ τὰ

Digitized by Google

ἔτη 1787 μέχρι 1797, ἡ εἰς τὴν Ἑλλάδα περιήγησις τοῦ Σικελιώτου Ξαβερίου Σκροφάνη (1799), ἡ τοῦ Σοννίνη καὶ πολλῶν ἄλλων ἐγένοντο χάριν τοῦ γαλλικοῦ κυρίως ἐμπορίου, καὶ τῆς βιομηχανίας. Μεγάλως δὲ συνετέλεσαν αἱ περιηγήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν λοιπῶν συγγραφέων, οἵτινες περιηγήθησαν τὴν Ἑλλάδα χάριν ἀρχαιολογικῶν καὶ βοτανικῶν ἐρευνῶν, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου καὶ τὴν παραγωγήν.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γραμμάτων, ἐπιβάλλεται καθῆκον εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ δείξωμεν τὴν παραγωγὴν τοῦ τόπου, ὅπως προσελκύσωμεν καὶ τὸ ξένον ἐμπόριον καὶ τὰ κεφάλαια.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἐξεδόθησαν συγγραφαί τινες ἑλληνιστὶ περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, ὧν ἀρίστη εἶνε ἡ τοῦ κ. Βερναρδάκη «Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐμπορίου» ἡ καὶ βραβευθεῖσα ἐν τῷ δοσιείῳ διαγωνισμῷ· ἐξεδόθησαν δὲ καὶ στατιστικαὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦσιν οὔτε πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἐγχωρίων, οὔτε πρὸς ὁδηγίαν τῶν ξένων· αἱ δὲ στατιστικαὶ πληροφορίαι στεροῦνται ἔτι τῆς ἀκριβείας, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ στατιστικὴ ἐπιστήμη, ἥτις θεωρεῖται σήμερον ὁ μόνος ὁδηγὸς τῆς δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς οἰκονομίας.

Ἀλλ' ἔλθωμεν εἰς τὸ κύριον ἡμῶν θέμα, εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Σμύρνης καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν περὶ τούτου εἰδικὴν μελέτην τοῦ κυρίου Δημητρίου Γεωργιάδου ἐκ Σμύρνης.

Ἡ Σμύρνη, ἡ ἑλληνικωτάτη αὕτη τῶν πόλεων τῆς Ἰωνίας, διετήρησε μέχρι σήμερον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὴν προνομιοῦχον ἐμπορικὴν αὐτῆς θέσιν, συγκεντροῦσα ἐν ἑαυτῇ τὸ ἐμπόριον τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καὶ πολλὰ εἴδη ἐμπορίου τῶν μεσογειοτέρων χωρῶν τῆς Ἀσίας. Θεωρεῖται δὲ ἡ Σμύρνη μία τῶν πλουσιωτάτων καὶ τερπνοτάτων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἐκ τῆς τοποθεσίας αὐτῆς καὶ τῆς μαγευτικῆς χάριτος τῶν περὶ αὐτὴν ἐξοχῶν. Ὁ κατάλογος τῶν περὶ Σμύρνης γραψάντων εἶνε μακρός, μνημονεύομεν δ' ἐνταῦθα μόνον τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν εἰδικῶς περὶ τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς γραψάντων ξένων. Πρῶτος τούτων εἶνε ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμου ὁ ἐξ Οἰκονόμων γράψας «Αὐτοσχέδιον διατριβὴν περὶ Σμύρνης τῷ 1817,» ἥτις ἀνετυπώθη τῷ 1831 ἐν Μελίτῃ καὶ τῷ 1869 ἐν Σμύρνῃ, διαλαμβάνουσαν περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Σμύρνης· τὸ ἔργον τοῦτο μετέφρασε γαλλιστὶ τῷ 1868 ὁ Bonaventure Slaars, καὶ συνεπλήρωσε δι' ὑποσημειώσεων καὶ προσθηκῶν ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν ἰδίως πολυτίμων, καταστήσας δεκαπλασίαν τὴν ἔκτασιν τοῦ πρωτοτύπου κειμένου. Τῷ 1868 ἐξέδωκε καὶ ὁ κ. Κυριακ. Δ. Μυλωνᾶς ἐναίσιμον διατριβὴν περὶ Σμύρνης λατινιστί. Τελευταῖον δ' ἔργον εἶνε τοῦ κ. Μ. Τσακύρογλου, «Τὰ Σμυρναϊκά, ἤτοι ἱστορικὴ καὶ τοπογραφικὴ μελέτη περὶ Σμύρνης 1876.» Ἐξεδόθη μόνον τὸ πρῶτον μέρος διῆκον μέχρι τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Ἐκ τῶν περὶ τῆς ἐμπορίας δὲ γραψάντων ἐν παρόδῳ περὶ Σμύρνης σημειοῦμεν τὸν Ἄγγλον περιηγητὴν Charles Mac-Farlane 1828, Constantinople, et la Turquie en 1828 (Σελὶς 55 τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως). Τὸν Somini (Voyage en Grèce et en Turquie) 1801. Ὁ Luigi Storari ἐδημοσίευσε τῷ 1857 μετὰ μεγάλου σχεδίου τῆς πόλεως ὁδηγὸν τῆς Σμύρνης ἰταλιστὶ καὶ γαλλιστί. Ὁ Cherzer πρόξενος αὐστριακὸς ἐξέδωκε διατριβὴν περὶ τῆς Σμύρνης εἰδικῶς πραγματευθεὶς περὶ τῶν προϊόντων καὶ τοῦ ἐμπορίου.

Ἡ πληρεστέρα ὅμως πασῶν τῶν μελετῶν περὶ Σμύρνης ὑπὸ ἔποψιν οἰκονομικὴν καὶ ἐμπορικὴν εἶνε ἡ τοῦ Κ. Γεωργιάδου, ἣν ἔγραψεν ὅπως ἀναγνωσθῇ ὑπὸ ἀλλοδαπῶν βιομηχάνων, ἐμπόρων, οἰκονομολόγων, τραπεζιτῶν καὶ πολιτικῶν, ὡς ἀναφέρει ὁ τὸν πρόλογον γράψας Α. Μαγκέν.

Τὰς στατιστικὰς πληροφορίας ὁ κ. Γεωργιάδης ἤντλησεν ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ ὑπουργείου τοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας, καὶ ἐκ τῶν ἀρχείων τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων τῶν Παρισίων καὶ τῆς Μασσαλίας.

Τὸ ὅλον ἔργον του ὁ κ. Γεωργιάδης, ἀποτελούμενον ἐκ 264 σελίδων, διῄρεσεν εἰς τρία μέρη· ἐν τῷ πρώτῳ πραγματεύεται συντομώτατα μὲν περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐκτενέστατα δὲ περὶ τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως, καὶ περὶ τῆς διοικήσεως τῆς ἐπαρχίας τῆς Σμύρνης, ἥτις περιλαμβάνει νῦν τὰς ἀρχαίας ἐπαρχίας τῆς Φρυγίας, Λυδίας, Ἰωνίας, Γαλατίας, Πισιδίας καὶ Λυκίας.

Ἐν τῷ δευτέρῳ τμήματι εἰσέρχεται εἰς ἔκθεσιν ἱστορικήν, γράφων διὰ Γάλλους περὶ τοῦ ἐμπορίου τοῦ ἀρχαίου τῆς Μασσαλίας μετὰ τῶν λιμένων τῆς Ἀνατολῆς· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου, ἀνήκοντος εἰς τὴν εἰδικὴν ἱστορίαν τοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου ἐν ᾧ ὁ λόγος περὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, δὲν θέλομεν κάμει λόγον, περιοριζόμενοι εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν κεφαλαίων τοῦ Α' μέρους.

Μετὰ βραχυτάτην γεωγραφικὴν διαγραφὴν ὁ κ. Γεωργιάδης εἰσέρχεται εἰς τὴν ἔκθεσιν ἑνὸς ἑκάστου εἴδους τῶν προϊόντων τῆς ἐπαρχίας ἐκθέτων τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς, τὸ ποσόν, τὰς τιμάς, καὶ πᾶσαν πληροφορίαν ἀναγράφων περὶ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς καλλιεργείας, τῆς μεταφορᾶς, τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν καθ' ἃ πωλεῖται, τὰς χημικὰς ἀλλοιώσεις τῶν προϊόντων, καὶ νοθεύσεις, αἵτινες καθιστῶσιν αὐτὰ προτιμητέα

Digitized by Google

ἢ ἀπορριπτέα, ἀναφέρει τὰ διάφορα εἴδη μετὰ τῶν κοινῶν ἔτι ὀνομάτων αὐτῶν.

Καὶ ἐν πρώτοις περὶ τῶν δημητριακῶν καρπῶν μανθάνομεν, ὅτι ἡ ἐπαρχία Σμύρνης ὑπερτερεῖ πᾶσαν ἄλλην τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους ὡς πρὸς τὴν παραγωγήν. Ἐπὶ εὐφορίας ἡ παραγωγὴ τῆς **κριθῆς** φθάνει μέχρι τῶν 100,000 τόννων. Ἡ καλλιτέρα δὲ ποιότης τῆς κριθῆς, ἡ χρήσιμος εἰς τὴν ζυθοποιίαν, παράγεται ἐν τῇ περιοχῇ τῶν χωρίων Μενεμένης καὶ Δικέλι, ἀποστέλλεται δὲ εἰς Ἀγγλίαν, εἰς Ἀμβέρσαν, εἰς Γερμανίαν, καὶ εἰς τὰ βόρεια τῆς Γαλλίας πρὸς κατασκευὴν οἰνοπνεύματος.

Ὡς πρὸς τὸν *βάμβακα* τῷ 1783 μανθάνομεν ὅτι ἡ Μικρὰ Ἀσία παρήγαγε 42-43,000 δέματα, μετὰ τὸν πόλεμον δὲ τῆς Ἀμερικῆς ἡ παραγωγὴ ἀνῆλθε μέχρις 150,000 δεμάτων, ἀξίας 60,000,000 φράγκων· ἀλλὰ πρό τινος αὖθις ἠλαττώθη εἰς 12-25,000 δέματα· τῷ 1878 ἀνῆλθεν εἰς 34,500 δέματα, ἐξ ὧν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα εἰσήχθησαν 1,700 δέματα.

Σημαντικωτάτη εἶνε ἡ παραγωγὴ τοῦ *ὀπίου*, ἐξ οὗ τῷ 1881 εἰσήχθη εἰς τὴν Γαλλίαν ποσὸν ἀξίας 653,000 φράγκων. Οἱ *κωδίαι* δὲ τοῦ μήκωνος (grains de pavot), ἐξ οὗ τὸ ὄπιον, ἢ ὁ *καρπός*, χρήσιμος εἰς τὴν ἰατρικήν, στέλλονται εἰς τὰ βόρεια πρὸ πάντων τῆς Γαλλίας. Ἡ παραγωγή του τῷ 1877 ἔφθασεν εἰς 9,500 κοῦφες (1 κοῦφα=40—65 ὀκάδ.)

Σήσαμον. Ἡ καλλιέργεια τούτου αὐξάνει κατ' ἔτος, ἔφθασε δὲ ἡ παραγωγὴ μέχρι τῶν 100 χιλιάδων σάκκων ἀξίας 600,000. Ἐκ τοῦ σησάμου ἐξάγουσι τὸ ἔλαιον, ὅπερ πωλοῦσι κατὰ μέρος, τὸ ὑπολειπόμενον δὲ ἀλέθοντες παράγουσι τὸ γνωστὸν *ταχίνι*.

Σταφίδες καὶ *οἶνοι*. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου ἐκτείνεται εἰς ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν Σμύρνης. Ἕνεκα τῆς ἐνσκηψάσης ἀσθενείας τῶν ἀμπέλων ἐν Γαλλίᾳ, ἐξάγονται μεγάλαι ποσότητες σταφίδος *ροζακιᾶς* καὶ *σουλτανίνας*· τῷ 1873 ἡ ἐξαγωγὴ ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀξίαν τῶν 642,000 φράγκων, τῷ δὲ 1881 εἰς τὴν ἀξίαν τῶν φράγκων 10,604,360· παρήχθη δ' ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σμύρνης τῷ 1881 σταφὶς σουλτανίνα 204,300 καντάρια, καὶ ροζακιὰ 336,000, μαύρη δὲ σταφὶς 523 χιλ. Ὁ κ. Γεωργιάδης διὰ μακρῶν ἀναπτύσσει τὰς δαπάνας τῆς παραγωγῆς οἴνου ἐκ τῶν σταφίδων, καὶ προτρέπει γαλλικὰς οἰνοποιητικὰς ἑταιρίας νὰ ἀναλάβωσιν ἐπὶ τόπου τὴν κατασκευὴν οἴνου διὰ καλλιτέρων καὶ ἐπιστημονικωτέρων μεθόδων, ἐξαρκοῦντος πρὸς τοῦτο κεφαλαίου 200,000 φράγκων. Κατακρίνει δὲ τοὺς δασμούς, οὓς ἐπέβαλεν ἡ Γαλλία ἐν γένει εἰς τὴν σταφίδα, καὶ μάλιστα τὴν μαύρην, τὴν χρήσιμον οὖσαν πρὸς παραγωγὴν ἀποκλειστικῶς οἰνοπνεύματος, τὰ αὐτὰ σημειοῖ καὶ διὰ τὴν κορινθιακὴν σταφίδα τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Τὰ *σῦκα* τῆς Μικρᾶς Ἀσίας θεωροῦνται ὡς τὰ ἐκλεκτότερα παντὸς ἄλλου τόπου. Αἱ συκαῖ αὐτῆς δὲν εὐδοκιμοῦσι μεταφυτευόμεναι εἰς ἕτερον ἔδαφος· ὅπου δὲ μετεφυτεύθησαν μετά τινα χρόνον ἐξεφυλίσθησαν. Ἡ παραγωγὴ τῶν σύκων τῷ 1864 ἀνῆλθεν εἰς 92,000 καντάρια, ἔκτοτε δὲ τεραστίως ηὔξησε μέχρι 12,000 τόννων ἀξίας 10,000,000 φράγκων. Εἰς Γαλλίαν τῷ 1881 εἰσήχθησαν 2,000 τόννοι, ἀξίας 1,105,290 φράγκων. Τὰ ἐν κιβωτιδίοις ἐκλεκτὰ σῦκα ἐξάγονται εἰς Ῥωσίαν, Γερμανίαν, Ἀμερικήν, Ἀγγλίαν. Εἰς τὴν Γαλλίαν δὲ τὰ τῆς κατωτέρας ποιότητος. Ἀπό τινος δὲ χρόνου τὰ ἄχρηστα καὶ ἀπόβλητα σῦκα ὅλων τῶν ποιοτήτων ἀγοράζονται εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἔνθα κατασκευάζεται εἶδός τι εὐγεύστου καφέ.

Βελανίδι. Ἡ παραγωγὴ τοῦ προϊόντος τούτου, ὅπερ κυρίως πωλεῖται εἰς Ἀγγλίαν, κατ' ἔτος φθάνει εἰς 1 ἑκατομ. κανταρίων, ἀξίας 15 ἑκατομμυρίων φράγκων,

Ἐρυθρόδανον (ριζάρι). Ἡ παραγωγὴ τούτου μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν χημικῶν οὐσιῶν πρὸς ἐρυθρὰν βαφὴν ἠλαττώθη· μόλις ἡ ἐξαγωγὴ κατ' ἔτος φθάνει εἰς τὴν ἀξίαν τῶν 100,000 φράγκων.

Ἔλαιον. Ἡ παραγωγὴ τοῦ ἐλαίου κατ' ἔτος ἀνέρχεται εἰς 200,000 καντάρια, ἀξίας 9 ἑκατομ. Τῷ 1881 ἐξήχθησαν 11,278 βαρέλια ἐλαίου, ἀξίας 2,383,400, φράγκων εἰς Ἀγγλίαν καὶ Ῥωσίαν.

Ἐξαγωγὴ ὡσαύτως σημαντικὴ γίνεται *κυάμων, κόμμεως τραγακανθίνου*, ἀνωτέρας ποιότητος τοῦ παραγομένου ἐν Πελοποννήσῳ, Συρίᾳ, καὶ Αἰγύπτῳ· *σκαμμωνίας, γλυκορρίζης*, καὶ *μαστίχης* ἐκ μόνης τῆς Χίου παράγεται 130 χιλιάδας ὀκάδας, ἀξίας μέχρι 2 ἑκατομμυρ. φράγκων. *Κηροῦ* ἐξαγωγὴ ἀξίας 600,000 φραγ. Τῶν *μαλλίων* τῶν ἀπλύτων ἡ παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 2,000 καντάρια καὶ εἰς 7,000 τῶν πεπλυμένων.

Σημαντικὸν εἶνε τὸ ἐμπόριον τῶν *ἀκατεργάστων δερμάτων*, ἐξ ὧν γίνεται ἐξαγωγὴ ἀξίας 2,000,000 φράγκων, καὶ τῶν *σπόγγων* τῶν νήσων Σύμης, Ῥόδου καὶ Καλύμνου.

Ἐκ τῶν βιομηχανημάτων τῶν ἐγχωρίων ἐξάγονται μόνον *τάπητες* ἀξίας 3 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν προϊόντων τούτων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰδικώτερον τῆς ἐπαρχίας Σμύρνης, τῶν ἐξαγομένων ἐκ τῆς πόλεως Σμύρνης, ἐκ ταύτης ἔτι ἐξάγονται προϊόντα μεσογειοτέρων μερῶν, οἷον τῆς Βαγδάτης, Δαμασκοῦ, Περσίας καὶ πολλῶν μερῶν τοῦ Πόντου, ὡσαύτως τῆς Ῥωμυλίας. Τὰ φημιζόμενα δέρματα τῆς Ἀγκύρας,

Digitized by Google

τὸ σήσαμον, τὰ μαλλία, τὰ δέρματα τῆς Καραμανίας, τῆς Ἀδριανουπόλεως, τοῦ Βόλου, τῆς Θεσσαλονίκης, οἱ τάπητες τῆς Περσίας μόνον διὰ τῆς Σμύρνης ἐξάγονται.

Ἡ γεωργία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σμύρνης, οὔσῃ ἐντελῶς γεωργικῇ, εὑρίσκεται ἐν τῇ πρωτογόνῳ αὐτῆς καταστάσει, πιεζομένη ὑπὸ ἀδίκου καὶ καταθλιπτικῆς φορολογίας καὶ ὑπὸ τῆς ἐλλείψεως ἀσφαλείας, συγκοινωνίας καὶ δικαιοσύνης. Ἡ ἔλλειψις προστασίας τῆς βιομηχανίας κατέστησεν ἀδύνατον πᾶσαν βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν. Νηματουργεῖά τινα ἱδρυθέντα κατεστράφησαν. Φέρει δὲ ὁ συγγραφεὺς εἰς σύγκρισιν τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, τόπον πτωχότερον τῆς ἐπαρχίας Σμύρνης, ἔνθα τὰ νηματουργεῖα εὐτυχοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων μὲ ὅλον τὸν διαγωνισμὸν τῶν ἀγγλικῶν ἐργοστασίων. Θεωρεῖται δὲ ὁ βάμβαξ τῆς Σμύρνης ἀνωτέρας ποιότητος τοῦ τῶν Ἰνδιῶν, οὗτινος ποιοῦσι χρῆσιν οἱ Ἄγγλοι.

«Ὅπως κατανοήσῃ τις,» γράφει, «τί ἠδύνατο ν' ἀποφέρῃ ἡ εἰς Τουρκίαν εἰσαγωγὴ λογικοῦ συστήματος ἀγρονομικοῦ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν κατοίκων, ἀρκεῖ νὰ ῥίψῃ ἓν βλέμμα εἰς τὰς προόδους τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐν διαστήματι 50 ἐτῶν· ἂν καὶ ἔχει αὕτη γῆν ἧττον πλουσίαν καὶ γόνιμον ἢ ἡ Μικρὰ Ἀσία, ὅμως ἐπῆλθον ἀπίστευτα ἀποτελέσματα, καὶ ταῦτα πρὶν ἢ ἡ Ἑλλὰς εἰσαγάγῃ πανταχοῦ εἰς τὸν τόπον τέλειον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀγρονομικὸν σύστημα.»

Ὀρθῶς δὲ παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐν γένει ἐκπαίδευσις δὲν συντελεῖ παντάπασιν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, αἱ δ' ἐπὶ τούτου παρατηρήσεις του ἁρμόζουσι τόσον εἰς τὴν δούλην, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ἐν ᾗ ἐπικρατεῖ τὸ αὐτὸ σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐκ ταύτης δυστυχῶς, ἥτις ὤφειλε νὰ ἦνε ὑπογραμμὸς πάσης διοργανώσεως ἐκπαιδευτικῆς, διαδοθὲν καὶ εἰς τὴν δούλην. «Ἡ ἐκπαίδευσις, γράφει ὁ κ. Γεωργιάδης, οὐδὲν ἔχει θεμέλιον οὐσιαστικόν, στερεῖται ὑποστάσεως καὶ στερεότητος. Μᾶς διδάσκουσι ζώσας γλώσσας, κλασσικοὺς συγγραφεῖς, ὀλίγην ἱστορίαν, γεωγραφίαν καὶ γνώσεις τινὰς μαθηματικῶν. Ἰδοὺ τὸ πᾶν. Οὐδεμία γνῶσις πρακτική, οὐδεμία κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ μόρφωσις, ἣν καὶ αἱ οἰκογένειαι ἡμῶν ἀδυνατοῦσι νὰ μᾶς διδάξωσιν. Ἐν ἑνὶ λόγῳ εἰσερχόμεθα ἀμαθῆ παιδία εἰς τὰ σχολεῖα καὶ ἐξερχόμεθα μετά τινα ἔτη ἐζυμωμένοι ἐν τῇ σχολαστικότητι, μετ' ἀξιώσεων γελοίων, θεωροῦντες τὴν γραμματικὴν ἡμῶν ὑπεροχὴν ὡς ἐκπίπτουσαν ἂν ἀκολουθήσωμεν τὸ ἐπάγγελμα τῶν γονέων, ἢ τὸ ἐμπορικὸν στάδιον.» Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ συγγραφεὺς ἐκτείνεται διὰ μακρῶν, θεωρεῖ δέ, ὅτι ἕνεκα προλήψεων κοινωνικῶν παρ' ἡμῖν, πολλοὶ προτιμῶσι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ καὶ νομικοῦ, ἢ τὸ τοῦ ἐμπόρου, τοῦ βιομηχάνου καὶ τοῦ γεωργοῦ. Τοῦτο δογματικῶς ἐκφερόμενον δὲν εἶνε νομίζομεν ἀκριβὲς κατὰ πάντα, διότι δὲν προέρχεται ἡ κατάστασις αὕτη ἐκ κοινωνικῶν προλήψεων, ἀλλ' ἐκ τῶν δυσκολιῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἐκ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς γεωργίας καὶ πάντων τῶν παρομαρτούντων αὐτῇ κλάδων. Ὅπως ἡ γεωργία ἀποφέρῃ κέρδη, ἔχει πρώτιστα χρείαν συγκοινωνίας, προστασίας, τραπέζης γεωργικῆς, ταχείας ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης. Ἀλλὰ ταῦτα παρ' ἡμῖν ἔτι ἐλλιπῶς ἔχουσι· τίς δὲ καταρτισθεὶς ὅπως δήποτε δι' ἐγκυκλοπαιδικῆς παιδεύσεως θέλει ἀσκήσει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γεωργοῦ μὴ δυνάμενος νὰ ἀποκομίσῃ πλείονα τῶν ὅσων ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀπεκόμιζε; Πῶς νὰ ἐπιδιώξῃ δὲ μείζονα παραγωγὴν μὴ ἔχων πῶς νὰ μεταφέρῃ εὐωνότερον τὰ προϊόντα του, καὶ κατισχύσῃ ἐν τῷ ἀγοραίῳ διαγωνισμῷ; πῶς ν' αὐξήσῃ τὴν καλλιέργειαν πολλαπλασιάζων τὰς φυτείας, εἰσάγων μηχανάς, βελτιῶν τὰ προϊόντα του, ὅταν δανείζηται ἐπὶ ὑπερόγκῳ τόκῳ; Τὰ πάντα λοιπὸν συμβαδίζουσιν ἐν τῷ κοινωνικῷ ὀργανισμῷ, καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν κλάδος τις νὰ βελτιωθῇ μεμονωμένως ἄνευ τῆς βελτιώσεως τῶν ἐχόντων ἄμεσον μετ' αὐτοῦ σχέσιν. Ταῦτα δ' ἔτι μᾶλλον ἁρμόζουσιν εἰς τοὺς τὴν δούλην Ἑλλάδα οἰκοῦντας, ὅπου πᾶν φυτὸν τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητος μαραίνεται, καὶ ἂν ἀποφέρῃ καρπούς, οὗτοι ἀποκομίζονται ἀσθενεῖς, ἄνευ γενναίου καὶ πλουσίου χυμοῦ.

Ἡ πόλις τῆς Σμύρνης κατοικεῖται ὑπὸ 200 χιλιάδων κατοίκων. Ἔχει δὲ ὑπὲρ τὰς 25,000 οἰκίας, καὶ 800 περίπου ἐμπορικὰ καταστήματα. Ἕλληνες ὑπολογίζονται 100,000, Τοῦρκοι 50,000, Ἰσραηλῖται 15,000, Εὐρωπαῖοι 10,000, Ἀρμένιοι 7,000, καὶ ἄλλοι ξένοι. Ἐκ τῶν ἐν Σμύρνῃ Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν ἡ τῶν Ἄγγλων εἶνε ἡ σημαντικωτέρα· συνετέλεσε δὲ τὰ μέγιστα ἡ ἀγγλικὴ ἀποικία εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνικῆς καὶ διανοητικῆς καταστάσεως τῶν Σμυρναίων.

Οἱ Γερμανοὶ ἐπίσης ἐν Σμύρνῃ διὰ τῆς νοημοσύνης αὐτῶν μᾶλλον ἢ τοῦ ἀριθμοῦ, τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς φιλεργίας, ἐπιδρῶσι σπουδαίως ἐπὶ τῆς ἐκεῖ κοινωνίας. Ἐπιδεξιώτατα δὲ ἐχρησιμοποίησαν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν διεθνῆ χαρακτῆρα, ὃν εἶχον ἄλλοτε τὰ γαλλικὰ σχολεῖα ἐν Σμύρνῃ· καὶ ἤδη εἰς τὰ σχολεῖα τὰ γερμανικὰ συχνάζουσι παῖδες πάσης ἐθνικότητος. Κατενόησαν, ὅτι παρῆλθεν ὁ χρόνος, τοὐλάχιστον ἐν Σμύρνῃ, καθ' ὃν προσεπάθουν οἱ ἐν τοῖς σχολείοις διδάσκοντες νὰ ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν μαθητῶν, ὅπερ διατηροῦσιν ἔτι οἱ Γάλλοι διδάσκαλοι.

Digitized by Google

Ἐν τῇ τοπαρχίᾳ τῆς Σμύρνης ἐπὶ πληθυσμοῦ 210,000 Ἑλλήνων ὑπάρχουσι 240 σχολεῖα τῶν δύο φύλων, εἰς ἃ φοιτῶσι 17,000 παίδων. Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς τῆς Σμύρνης περιέχει 20,000 τόμους, 145 χειρόγραφα, τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον 500 τεμάχια, ἡ δὲ συλλογὴ τῶν ἀγγείων 1,500.

Ὁ κ. Γεωργιάδης μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται εἰς τὰ τῆς δημοσίας διοικήσεως τῆς Ἐπαρχίας, εἰς τὰ τῆς δικαστικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὀργανώσεως, εἰς τὸ τελωνειακὸν δασμολόγιον. Εἰδικὸν δὲ κεφάλαιον ἀφιεροῖ εἰς τὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ λιμένος καὶ τῆς προκυμαίας τῆς Σμύρνης ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Δυσσῶ (Dussaud), οἵτινες ἐδαπάνησαν διὰ τὴν κατασκευὴν ὑπὲρ τὰ 40 ἑκατομμύρια φράγκων. Παραθέτει δὲ πολλοὺς πίνακας τῶν καταβαλλομένων λιμενικῶν δικαιωμάτων εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῆς προκυμαίας ὑπὸ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων.

Ἐν τέλει καταγράφει τὰ νομίσματα, τὴν συναλλαγὴν τὴν ἐξωτερικήν, βάρη καὶ σταθμά, πιστωτικὰ καταστήματα, ἀσφαλιστικὰς ἑταιρίας ὑπὲρ τὰς 40, ἀτμοπλοϊκάς, σιδηροδρομικάς, πίνακας τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως ἐξαγωγῆς καὶ εἰσαγωγῆς ἀπὸ τοῦ 1839—1881, πίνακας τῆς ναυτικῆς κινήσεως.

Τοιοῦτον ἐν συνόψει τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔργου τοῦ κ. Δ. Γεωργιάδου, ὅπερ θέλει διαχύσει νέον φῶς ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας Σμύρνης. Τὸ ἔργον τουφέρει πλήρη τὸν τύπον τῶν τοῦ τοιούτου εἴδους πονημάτων, εἶνε δὲ προωρισμένον νὰ ζήσῃ ὡς πηγὴ γνώσεων ὡρισμένων χρόνων τῆς καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας Σμύρνης, οἱαδήποτε διοικητική, ἢ οἰκονομικὴ ἢ καὶ πολιτικὴ μεταβολὴ περιμένει εἰς τὸ μέλλον τὴν ἐπαρχίαν ταύτην. Ὁ Κ. Γεωργιάδης ἔγραψεν ὡς Σμυρναῖος, καλῶς γινώσκων τὴν πατρίδα του, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐν Εὐρώπῃ διαμονῆς του δυνάμενος νὰ συγκρίνῃ τὴν κατάστασιν αὐτῆς, καὶ νὰ συμβουλεύσῃ τὰ δέοντα. Δι' ὅλου τοῦ συγγράμματος αἰσθάνεται ὁ μελετῶν αὐτὸ διαπνέοντα τὸν εὐώδη ἀέρα τῆς Ἰωνίας, διὰ τῆς περιγραφῆς τῶν προϊόντων, τῶν ὀνομάτων τῶν τόπων, τῆς ἀφελοῦς καὶ σαφοῦς διηγήσεως καὶ τῆς περιγραφῆς τῆς ἐμπορικῆς καὶ γεωργικῆς καταστάσεως.

Αν. Μηλιαρακης

Δὲν θέλω ὁποίαν δήποτε ζωὴν ἀνδρὸς
ποτὲ ἢ μακαρίσῃ ἢ καταμεμφθῆ,
διότι ἡ Τύχη ἀνατρέπ' ἢ ἀνορθοῖ
τὸν εὐτυχοῦντα ἢ τὸν δυστυχήσαντα,
καὶ οὐδεὶς μάντις τοῦ ἰδίου μέλλοντος.

(Σοφοκλῆς.)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΑΚΕΔΩΝ

Α'

Οἱ σκλάβοι

Ὁ βασιλιᾶς ἐπρόσταξεν, ἀφέντης ὁ Κρυτάγων,
Δίνει 'ς τοὺς σκλάβους 'λευτεριά, 'ς τοὺς ξένους [τὴν πατρίδα·
Ὁ Κροῦμος τοὺς ἐσκλάβωσεν, ἀνάθεμα 'ς τὸν Κροῦμο!
Εἴκοσι χρόνους ἔλυοναν 'ς τὴν ξενιτειὰ τὴν ἔρμη,
Κ' οἱ ἄντρες ἐγεράσανε κ' οἱ νιοὶ γεινῆκαν ἄντρες,
Λεβένταις τὰ παιδόπουλα, μητέραις ἡ παιδούλαις.
Ἀλλοίμονο 'ς τὰ γηρατειὰ κι' ἀλλοίμονο ς' τὰ νιάτα
Π' ἀνθοῦνε καὶ καρποφοροῦν καὶ ζοῦν καὶ μεγαλώνουν
Μέσ' 'ς τῆς σκλαβιᾶς τὴν ἐρημιά, μέσ' 'ς τῆς σκλαβιᾶς [τὸν Ἅδη!
Ὅμως ἀλλάζουν οἱ καιροί. Τὸν Κροῦμο ἡ γῆ τὸν [τρώει,
Τώρα 'ς τὴν Πόλι μὲ μυαλὸ Θεόφιλος ὁρίζει,
Τώρα τοῦ Κρούμου τὸ σπαθὶ κρέμεται καὶ σκουριάζει.

Ὁ βασιλιᾶς ἐπρόσταξεν, ἀφέντης ὁ Κρυτάγων·
Φεύγουν οἱ σκλάβοι, μαζωχτοὶ περνοῦν ἀπὸ 'μπρο- [στά του
Κι' ἀπάνου 'σὲ χρυσὸ θρονὶ τοὺς ἀγναντεύει Ἐκεῖνος.
Περνοῦν γυναῖκες μὲ παιδιὰ καὶ μὲ ραβδιὰ γερόντοι,
Λεβένταις μὲ φορτώματα, κορίτσια μὲ ξεσκλίδια,
Περνάει πεῖνα, δυστυχιά, καὶ γύμνια καὶ τρεμοῦλα.
Ἡ ἔμμορφαις παράλλαξαν ἀπ' τῆς σκλαβιᾶς τὸν πόνο,
Κ' οἱ ἄρχοντες ἀπ' τὴ δουλειὰ κι' ἀπὸ τὴν κακοπάθεια.
Τὸ χῶμα τὸ βουλγάρικο, οἱ κάμποι, τὰ βουνά του,
Ἐφύλαγαν τάγκάθια των μονάχα γιὰ τοὺς σκλάβους,
Κ' εἶχαν γιὰ τοὺς ἐλεύθερους τὰ ρόδα των μονάχα,
Κι' ὁ ἥλιος τοὺς ἐφλόγιζε χωρὶς νὰ τοὺς ζεσταίνῃ
Κι' ὁ ἴσκιος τοὺς ἐπάγωνε χωρὶς νὰ τοὺς δροσίζῃ...
Περνοῦν χιλιάδες μαζωχτοὶ 'μπροστά του οἱ σκλα- [βωμένοι
Καὶ πότε ἀναστενάζουνε καὶ πότε ἀχνογελοῦνε,
Καὶ σμίγουν πόνος τῆς σκλαβιᾶς κ' ἐλπίδα τῆς [πατρίδος
'Σ τοὺς ἀναστεναγμοὺς αὐτούς, 'ς τἀχνόγελα ἐκεῖνα.
Ἀκόμα 'λίγη ὑπομονὴ κι' ἀκόμα 'λίγο δρόμο
Καὶ θὰ πατήσουν ἄλλη γῆ κι' ἄλλο οὐρανὸ θὰ ἰδοῦνε,
Ποῦ θάχῃ ρόδα πλειὰ γι' αὐτοὺς καὶ ζέστη καὶ [δροσοῦλα.
Πατρίδα! κάθε ὡμμορφιὰ μόνον ἐσὺ τὴν ἔχεις!

Ὁ βασιλιᾶς εἶνε κακός, Χριστὸ δὲν προσκυνάει·
Προχτὲς ἀκόμα ὁ Μανουὴλ ὁ ἅγιος ὁ Δεσπότης
Μαρτύρεψε 'μπροστὰ 'ς αὐτὸν γιὰ τοῦ Χριστοῦ [τὴν πίστι
Μὰ τώρα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ 'σὰ' νὰ τὸν ἔχει φτάσει
Καὶ 'σὰν νὰ τὸν ἐφώτισε, 'σὰν νὰ τὸν ἡμερώνῃ,
Ἀναγαλλιάζει ἀπάντεχα, κρυφὴ χαρὰ τὸ νοιώθει
Ποῦ δίνει τὴν ἐλευθεριὰ 'ς τὸν ἄχαρο τὸν κόσμο,
Ποῦ κάθε σκλάβος προσπερνᾷ καὶ τόνε προσκυνάει.

Μόν' ἕνας δὲν τὸν προσκυνᾷ, δὲν σκύβει τὸ κεφάλι!
Δὲν εἶνε δράκος 'ς τὸ κορμὶ κι' ἄντρας σωστὸς 'ς [τὰ χρόνια,
Ἀκόμα χτὲς παράτησε τἀφρόντιστα παιγνίδια·
Ἔχει 'ψηλὸ τ' ἀνάστημα κ' εὐγενικὴ τὴ χάρι,
Εἶνε παιδὶ 'ς τὴν ξεγνοιασιὰ καὶ ρήγας 'ς τὸ καμάρι
Κ' εἶν' ἄρχοντας 'ς τὴν φορεσιὰ κι' αὐγερινὸς 'ς [τὰ κάλλη.
'Σ τὴν ἄκρη ἀπ' τὴ χλαμύδα του, λεβέντικα ῥηγμένη,
Ἀϊτόπουλα εἶνε κεντιστὰ μὲ πούλια καὶ τυρτίρι.

Digitized by Google

Θαρρεῖς, ποτὲ δὲν ἔμαθε 'σὰ δουλευτῆς νὰ σκύβη,
Καὶ δὲν τὸν ηὗρε πουθενὰ νὰ τὸν μαυρίση ὁ ἥλιος,
Κι' ἄλλους ὁ ἥλιος πύρωνε κι' ἄλλοι γι' αὐτὸν
[δουλεύαν·
Θαρρεῖς, οἱ ἄλλοι ἐντύνονταν φτωχὰ καὶ ξεσχιμένα,
Γιὰ νἄχουν νὰ τὸν ντύνουνε 'ς τ' ἀσῆμι, 'ς τὸ μετάξι,
Αὐτὸς νὰ λάμπη μοναχὰ καὶ νὰ μοσχομυρίζη.
Μὲ τί γοργάδ' ἀφεντικὴ τραβάει ἀναμεσό τους!
Δὲν τόνε λὲς ἀπὸ σκλαβιὰ 'ς τὸν τόπο του πῶς πάει·
Λὲς ἀπὸ μάχη πῶς γυρνᾷ γιὰ ν' ἀνεβῆ 'σὲ θρόνο!
Μονάχα ὁ νιὸς δὲν προσκυνᾷ, μονάχα ὁ νιὸς δὲν
[σκύβει.

Κι' ὁ βασιλιᾶς ξαφνίζεται κι' ὁ βασιλιᾶς ρωτάει·
Αἷμα θαρρεῖς βασιλικὸ 'σὰ δράκοντας μυρίσθη.

—Ποιὸς εἶν' ὁ ἔμμορφος ὁ νιὸς ὁ κακοροιζικάρης
Ποῦ δὲ γυρίζει νὰ μὲ ἰδῆ καὶ νὰ μὲ προσκυνήση;

—Εἶνε τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς χήρας τὸ βλαστάρι.

—Γιὰ σύρτε καὶ γυρίστε το καὶ φέρτε το 'μπροστά μου!

Καὶ νὰ δυὸ καβαλλάρηδες, τοῦ βασιλιᾶ νομάτοι,
Πέρνουν τῆς χήρας τὸ παιδί, 'ς τὸ βασιλιᾶ τὸ πᾶνε.

Σὰν ἔρθη ἀπ' τὸ βροχόνερο ποτάμι μανιωμένο
Καὶ πλημμυρήση καὶ χυθῆ καὶ πελαγώση ὁ κάμπος
Καὶ συνεπάρη τὰ δεντρὰ καὶ τὰ σπαρτὰ σκεπάση,
Κι' ὁπὤχει τὴν καλύβα του 'ς τὴ μέση ἀπὸ τὸν κάμπο
Ξυπνήση νύχτ' ἀπάντεχα κι' ἀκούη βοὴ καὶ βόγγο
Καὶ δὲ 'μπορεῖ νὰ πάη μπροστὰ καὶ δὲν πηγαίνει
['πίσω,
Γιατὶ 'μπροστὰ εἶνε κύματα καὶ ῥέμματ' ἀπὸ 'πίσω,
Καὶ ἡ φωνή του σβύνεται κι' ἀχνίζει, τρέμει, λυώνει,-
Ὅμοια ξαφνιοῦνται, ἀχνίζουνε καὶ τρέμουνε καὶ
[λυώνουν
'Σ τ' ἀπάντεχο τὸ 'μπόδισμα τ' ἀκριβογυιοῦ τῆς χήρας,
Καὶ δὲ 'μποροῦν νὰ πᾶν' 'μπροστὰ γιατὶ ὁ νιὸς τοὺς
[λείπει,
Καὶ 'πίσω δὲ 'μποροῦν νὰ πᾶν, γιατὶ ἡ σκλαβιὰ
[εἶνε 'πίσω!
Κι' ἀκούστη μιὰ πνιχτὴ φωνή: «Πῶ! πῶ! καημέν'
[ἀδέρφια!
Ὁ νιός μας, τ' ἀφεντόπουλο, δὲ θὰ γυρίση 'πίσω,
Στοῦ βασιλιᾶ τὴ δούλεψι τὰ νιάτα του θὰ φάη!»
Ἡ μάννα ἡ χήρ' ἀπ' τὸν καημὸ σωριάζεται 'ς τὸ χῶμα,
Ἐδῶ τραβοῦν τὰ μάγουλα κ' ἐκεῖ ἀναστενάζουν,
Κι' ἄλλοι σηκώνουν τὴ γροθιὰ καὶ θὲν νὰ φοβερίσουν.
—Αὐτὴ μονάχα δύναμι κι' ἀρματοσιὰ τους ἔχουν.—
Καὶ χίλια μάτια ὑψώνονται 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὸ θρόνο
Μὲ θερμοπαρακάλεσμα βουβὸ κι' ἀπελπισμένο.
«Κάλλιο τὰ σίδερα νὰ φᾶν γιὰ πάντα τὴ ζωή μας
Παρὰ ἐμεῖς ἐλεύθεροι κι' ὁ νιὸς μακρυά μας δοῦλος!»
Κι' ἅπλωσε ὁ λόγος 'ς τὴ στιγμὴ κι' ἀκούσθη πέρα
[ὡς πέρα·
—Ἔτσι τὰ κύματα ὁ βορειᾶς τὤνα μὲ τ' ἄλλο ἁπλώνει!
«Παρὰ μακρυά του ἐλεύθεροι, κάλλιο μαζί του
[σκλάβοι!»

Β'

Ὁ ἀετός

Ποιὸ εἶνε τῆς χήρας τὸ παιδὶ τὸ μοσχαναθρεμμένο,
Τόσου λαοῦ καμάρωμα, τόσου λαοῦ λαχτάρα,
Κι' ἂν τὸ κρατήση ὁ βασιλιᾶς 'σὰν τί κακὸ θὰ κάμη;

Ἤτανε 'μέρα θερισμοῦ, μεσημεριοῦ ἦταν ὥρα!
Λαμποκοπάει ὁλόσπαρτος ἀπὸ τὰ στάχυα ὁ κάμπος,
Ἐπάψανε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ θέρισμα οἱ ἀργάταις,
Καὶ δὲν ἀκούεται λαλιὰ καὶ δὲ γροικιέται γοῦσλα·
Εἶνε τῆς 'μέρας ἡ ἐμμορφιά, τῆς νύχτας ἡ γαλήνη.
Τὰ περιστέρια ταιριαστὰ φιλιοῦνται 'ς ταῖς φωλιαῖς των
Καθένα καὶ χιονόβολο ποῦ δὲν τὸ λυών' ἡ φλόγα·
'Σταῖς ἄκραις κάθε χωραφιοῦ ἡ παπαροῦναις γέρνουν
Στεγνὴ την πορφυρόμαυρη τὴν ὄψι των 'ς τὸ χῶμα,
'Σὰν νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὴ γῆ τὴ δρόσο ποῦ δὲ βρίσκουν.
Κ' ἡ ἀγελάδες στέκονται σωμέναις ἀπ' τὴ λαῦρα
Μὲ τὰ μεγάλα μάτια των, τὰ λαμπερὰ καὶ μαῦρα,
Καὶ μαρμαρένια πλάσματα ἀπὸ μακρυὰ φαντάζουν
Ποῦ τὰ μαυροκιτρίνιασαν 'ς τὸ διάβα των τὰ χρόνια.
Τὸν ἴσκιο τους ἀνώφελο ξαπόλνουν τὰ πλατάνια,
Σὰν καρφωμένα στέκονται τὰ φύλλα 'ς τὰ κλαδιά των.
Ὁ ἥλιος, φεῖδι πύρινο, στυλώνει τὴ ματιά του
Κ' ἡ γῆ, μυριόχρωμο πουλί, βασκαίνετ' ἀπὸ κείνη.
Κι' ὅ,τ' εἶν' ὡραῖο καὶ λυγερὸ καὶ δυνατὸ καὶ μέγα
Σωπαίνει κι' ὀνειρεύεται καὶ δένετ' ἀπὸ μάγια.

Νὰ πάρη 'λίγη ἀνάπαψι δὲν πρόφτασε κ' ἡ χήρα,
'Σ τὸν τόπο της ἀρχόντισσα, καὶ 'ς τὴ σκλαβιὰ
[θερίστρα,
Καὶ πάλι ἀνασηκώνεται καὶ τρέχει 'ς τὸ παιδί της.
Τὸν ἄντρα της τὸν πέθανεν ἡ καταφρόνια, ἡ πεῖνα,
Κ' ἕνα παιδὶ τῆς ἔμεινεν, ἑνὸς χρονοῦ ἀγόρι.
Κρεβάτι λευκοπράσινο ἀπ' ἄνθη καὶ χορτάρια
Τοῦ στρώνει γιὰ νὰ κοιμηθῆ, ὅσῳ ν' ἀποθερίση,
Σὲ μιᾶς δαφνούλας τὴ σκεπή, 'ς τὴ ῥίζα μιᾶς δαφνούλας.
Μὰ ἡ δαφνοῦλα εἶνε κοντὴ κ' ἐψήλωσεν ὁ ἥλιος,
Καὶ ῥίχνει ταῖς ἀκτῖναις του ἀπάνου 'ς τὸ παιδί της.
Τὸ ξαγναντεύ' ἡ μάννα του καὶ νὰ τὸ πάρη τρέχει.
'Κεῖ ποῦ σιμώνει, σύννεφο 'ς τὰ ὕψη ξαγναντεύει,
Σύννεφο μαῦρο ποῦ κυλᾷ καὶ γοργοχαμηλώνει,
Καὶ στέκει καὶ ζυγιάζεται ἀπάνου ἀπ' τὸ παιδί της
Καὶ τὸ σκεπάζει ὁλόκληρο, τὸ κρύβει ἀπ' ταῖς ἀκτῖνες,
'Σὰν ποιὸ βαθειὰ τ' ἀποκοιμᾷ μέσ' τὸ βαθύ του ἴσκιο.
Κ' ἔξαφνα ἡ χήρα ξεπετᾷ φωνὴ τρεμουλιασμένη.
Δὲν εἶνε νέφος τοὐρανοῦ, κι' ἀχνόπλαστη μαυρίλα·
Εἶνε ἀϊτὸς κυνηγητής, ἀϊτὸς καμαρομύτης
Μὲ τὰ μεγάλα του φτερά, τὰ κλαδωτά του πόδια,
Καὶ τάσπροκιτρινόμαυρα καὶ παρδαλά του ῥοῦχα!

'Σ τῆς γυναικὸς τ' ἀνάκρασμα τρέχουν οἱ θεριστάδες·
Πέρνουν λιθάρια, ῥίχνουνε νὰ διώξουν τ' ἀγριοποῦλι,
Καὶ τ' ἀγριοποῦλι φεύγει μιὰ καὶ μιὰ ξανασιμώνει·
Ἑφτὰ φοραῖς τὸ κυνηγοῦν κ' ἑφτὰ φοραῖς γυρίζει
'Πάνου ἀπ' τὸν ὕπνο τοῦ παιδιοῦ ν' ἁπλώση τὰ
[φτερούγια.

Τότ' ἕνας γέρος δουλευτὴς ποῦ γνώριζ' ἀπὸ μάγια,
Κ' ἔννοιωθ' ἀπὸ μαντέμματα, ἐπρόβαλε καὶ εἶπε:

«Μεγάλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ δόξα 'ς τὸ ὄνομά του!
Κ' εἶν' ἀπὸ θέλημα Θεοῦ ὁ σταυραϊτὸς σταλμένος!
Τὸν ἐρχομὸ τῆς ἄνοιξις μᾶς δείχνει τὸ λελέκι,
Τοῦ φθινοπώρου ἡ κυκλαμιά, καὶ τῆς βροχῆς τὸ νέφος,
Κι' ὁ μακρομμάτης ὁ ἀϊτὸς τοῦ βασιλιᾶ τὴ μοίρα!
Ἡ κουκουβάγια ὅπου λαλεῖ τὴ συμφορὰ μηνάει,
Τὸ χελιδόνι ὅπου σταθῆ τὴν εὐτυχία φέρνει,
Κι' ὅποιον ἰσκιώση σταυραϊτός, αὐτὸς θὰ βασιλέψη'»

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε κι' ἄλλος τὸ λόγο πέρνει,
Γραμματικὸς ποῦ τωρινὰ καὶ περασμένα ξέρει:

«'Ακόμα δὲν ἐκλείσανε τὰ πεντακόσια χρόνια
'Απ' τὸν καιρὸ ποῦ ῥήμαξαν οἱ Βάνδαλοι τὸν κόσμο.
Τὴ 'Ρώμη διαγουμίζουνε, τὴν Πόλι φοβερίζουν·
Ὁ Γενζερῖχος κύρις των, τὸ ταῖρι τοῦ 'Αττίλα,
Χυμάει, χτυπάει, σκορπάει, νικάει, σκλαβώνει, καίει,
[σφάζει.
Τ' ἀσκέρι τὸ βασιλικὸ τὸ σφιχτοκλεῖ, τὸ πιάνει.
Τοὺς σκλάβους ἀπὸ ψήλωμα τοὺς ἀγναντεύει κάτου,

Digitized by Google

«Σ' ὅλους μαχαῖρι καὶ φωτιά!» φωνάζει ὁ Γενζερῖχος.
Δεμέν' οἱ σκλάβοι ἀραδιαριὰ τὸ δήμιο καρτεροῦνε,
Κ' ἕνα σκλαβάκι μοναχὰ δὲν καρτερεῖ, κοιμᾶται,
Καὶ σταυραῖτὸς μ' ὁλάνοιχτα φτερούγια τὸ σκεπάζει.
Κι' ὁ Βάνδαλος ξαφνίζεται, κι' ὁ ἄγριος προστάζει:
—Μὴ τὸν πειράζετε τὸ νιὸ τὸ γλυκοκοιμισμένο,
Κι' αὐτὸς θὰ γίνῃ βασιλιᾶς, θὲ ν' ἀνεβῇ σὲ θρόνο!
Κι' ἀντὶ μαχαῖρι καὶ φωτιὰ τ' ἀνοίγει τὴν ἀγκάλη.
Κι' ὁ νιὸς ἐγίνη βασιλιᾶς κι' ἀνέβηκε σὲ θρόνο!»

Κ' ἦρθε κ' ἡ μάννα κ' ἔσκυψε, τὸ φίλησε, καὶ εἶπε:

«Σοῦ πρέπει ἐσέν', ἀγάπη μου, βασιλικὸ στεφάνι!
'Εσένα εἶνε πατρίδα σου τ' 'Αλέξανδρου ἡ πατρίδα,
'Εσένα εἶν' ὁ πατέρας σου χρυσοῦ δεντροῦ κλωνάρι,
Κ' ἐγὼ πετράδι ταπεινὸ κορώνας ἁγιασμένης.
Αἷμα κρατεῖ 'ς ταῖς φλέβαις σου ἁγιοκωνσταντινάτο!
'Ακόμα δὲν ἐστέρεψαν, παιδί μου, οἱ 'Αρσακίδαι,
'Ακόμα θὲ νὰ βγάλουνε 'ς τὸν κόσμο βασιλιάδες!»

Κι' ἀκόμα ἔστεκ' ὁ ἀϊτὸς μ' ὁλάνοιχτα φτερούγια!

Αὐγοῦλα τέτοια ἐγέλασε 'ς τὰ σκλαβωμένα πλήθη,
Τέτοια δροσιὰ ζωντάνεψε καρδιαῖς μαραζωμέναις
Στὴν ὥρα τοῦ μεσημεριοῦ, 'ς τοῦ θεριστῆ τὸ κάμμα
'Ο μακροφτέρουγος ἀϊτὸς φτερούγιασε καὶ πάει
Μ' ἀπόμεινε τὸ μάγεμμα τοῦ ἴσκιου του γιὰ πάντα.
Καὶ ἀπὸ κείνη τὴ στιγμὴ κι' ἀπὸ τὴ 'μέρα ἐκείνη
Τὸ νιὸ τὸν εἶχαν 'κόνισμα καὶ τὸν ἐπροσκυνοῦσαν!

Γ'

Τὸ τραγοῦδι τοῦ πουλιοῦ

Καὶ τὸν 'ρωτάει ὁ βασιλιᾶς, ἀφέντης ὁ Κρυτάγων:

—Ποιὸς εἶσαι, νιὲ 'περήφανε κι' ἀρχοντοφορεμένε;

—Εἶμαι τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς χήρας τὸ βλαστάρι.
Μακεδονία ὁ τόπος μου καὶ Νίκη τὸ χωριό μου!

—Δὲ μένεις 'ς τὸ παλάτι μου, παιδί, 'ς τὴ δούλεψί μου,
Νὰ μοῦ κρατᾷς τὸ σκῆπτρό μου, τἄρματα νὰ μοῦ [ζώνῃς,
Καὶ τὴν πλατειὰ πορφύρα μου 'ς ταῖς πλάταις μου [νὰ ρίχνῃς,
Νάχῃς περίσσια τἀγαθά, καντάρια τὸ χρυσάφι;

—Πολλὰ τὰ ἔτη, ρῆγά μου, κ' ἡ χάρις σου μεγάλη!
Τὸ χῶμα τὸ ἐλεύθερο παλάτ' εἶνε γιὰ μένα,
Δουλεύω μόν' ὅπ' ἀγαπῶ κι' ὁποῦ μὲ λαχταροῦνε.
Εἶνε βαρὺ τὸ σκῆπτρό σου γιὰ τὰ δικά μου χέρια,
Κι' ὅταν μοῦ τύχῃ ἁρματωσιά, τὴ ζώνομαι ὁ ἴδιος.
Ἡ μάνα μου μὲ μ' ἔμαθε τὴν τέχνη τῆς στολίστρας,
Καὶ μέσα 'ς τὸ χρυσάφι σου τὸν ὕπνο μου θὰ χάσω!

Ἔτσι ἀποκρίθηκεν ὁ νιὸς 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὰ λόγια.
Τὰ λόγια τὰ λεβέντικα τὰ εἶπε μὲ κόρης γλύκα,
Κ' ἐχύθηκε 'ς τὴν ὄψι του βαφὴ τριανταφυλλένια.

Καὶ συννεφιάζει ὁ βασιλιᾶς κι' οἱ ἄρχοντες φρενιάζουν.
'Ο νιὸς ἐφέρθη ἀπόκοτα καὶ θάνατος τοῦ πρέπει.
'Ολόρθος ἀπ' τὸ θρόνο του τινάζεται ὁ Κρυτάγων,
Φιλεῖ τὸ νιὸ 'ς τὸ μέτωπο, τοῦ λέει παλληκαρίσια:

—Γύρνα, παιδί, 'ς τὴ μάννα σου καὶ τρέξε 'ς τοὺς [δικούς σου
Καὶ γλέντησε τὴ νιότη σου, χάρου τὴν ἀφοβιά σου·
'Αν εἶσαι λιονταρόπουλο, εἶμαι κ' ἐγὼ λιοντάρι!

Σὰν ἀγριέψ' ἡ θάλασσα καὶ σηκωθῇ φουρτοῦνα
Καὶ ρίξῃ μύρια τρίμματα 'ς τὴν ξέρα τὸ καράβι,
Κ' οἱ ταξιδιῶταις στριμωχθοῦν ἔρμοι σὲ μιὰ βαρκοῦλα
Καὶ φέρνονται καὶ δέρνονται τρεῖς 'μέραις καὶ τρεῖς [νύχταις
Καὶ μιὰν ἀπέραντη ἐρημιὰ ἀπὸ νερὸ τοὺς τρώει
Κ' ἔξαφν', ἀπάντεχα, βαθειά, λευκὸ πανὶ ἀντικρύσουν
'Οποῦ σαλεύει, ἁπλώνεται, σιμώνει ὁλοένα, —
Δὲ νοιώθουν τόση ἁγνὴ χαρά, τόσο τρελλὸ μεθύσι,
Τέτοια ἐγκάρδια βοὴ δὲ χύνουν 'ς τὸν ἀέρα,
Κ' ἔτσι θερμὰ 'ς τὸν οὐρανὸ τὰ χέρια δὲ σηκώνουν,
'Σὰν τὴ χαρὰ καὶ τὴ βοὴ μέσ' 'στὸ λαὸ τῶν σκλάβων
'Σὰν εἶδαν πῶς ἐγύρισεν ὁ νιὸς ἀνάμεσό τους.

Κι' ἀκούσθη τότ' ἕνα πουλὶ 'ς ἕνα δεντρὶ κρυμμένο,
Κι' ἀκούσθη νὰ γλυκαρχινᾷ περίχαρο τραγοῦδι·
Δὲν κελαϊδάει 'σὰν πουλί, σὰν ἄνθρωπος 'μιλάει:

«'Εψὲς γλυκοκοιμήθηκα κ' εἶδα μέσ' 'ς τ' ὄνειρό μου
Τῆς Πόλις τὸ καμάρωμα, τῆς Πόλις τὸ παλάτι,
Καὶ 'ς τὴν αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ, 'ς τὴ μέση, ἕνα δέντρο.
Τὸ δέντρο 'μοιάζει 'ς τὴ θωριά, 'ς τὸ ψῆλος κυπαρίσσι.
Ἔχει χρυσᾶ τὰ φύλλα του, χρυσᾶ καὶ τὰ κλαδιά του,
Εἶνε χρυσὴ κ' ἡ ρίζα του, χρυσῆ εἶνε κ' ἡ κορφή του,
Καὶ 'ς τὴν κορφή του ὁλόψηλα κάθεται νιὸς λεβέντης,
Κ' εἶνε τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς χήρας τὸ βλαστάρι.
'Ανατολή, καμάρωνε, καὶ ζηλοφθόνα, Δύσι,
Καὶ 'ντύσου 'ς τὰ γιορτιάτικα, Βυζάντιο ξακουσμένο!
Μακεδονίτικη γενιὰ καινούρια ξεφυτρώνει
Κι' ἁπλώνει γιὰ βλαστάρια της 'ς τὸ κόσμο βασιλιάδες,
Κ' εἶνε τῆς χήρας τὸ παιδὶ τὸ πρῶτό της βλαστάρι.
'Ανοίγει κ' ἡ Χρυσόπορτα καὶ διάπλατη προσμένει
Οἱ βασιλιάδες νὰ διαβοῦν μ' ὁλόλαμπρα στεφάνια.
Σκίστε τὴ γῆ καὶ μέσα της κρυφθῆτε τρομασμένοι,
Σαρακηνοὶ καὶ Νορμανοὶ καὶ Βούλγαροι καὶ 'Ρῶσσοι!»

Κωστης Παλαμας

'Η Γαλλικὴ 'Ακαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἐγκρίνασα τὴν πρότασιν τοῦ Παστὲρ περὶ συστάσεως ἰδίου θεραπευτηρίου τῶν λυσσώντων, προεκάλεσε τὴν συλλογὴν ἐράνων πρὸς τοῦτο· πανταχόθεν δ' ἀποστέλλονται δαψιλεῖς ἔρανοι καὶ ἐλπίζεται ὅτι ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου θὰ συναχθῇ τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν πρὸς ἵδρυσιν τοῦ θεραπευτηρίου. Ὅταν δὲ συντελεσθῇ τὸ ἔργον, θὰ μετακομισθῇ εἰς τὸ νέον κατάστημα τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παστέρ· ἀλλ' ἀναντιρρήτως ἐπὶ μακρὸν θὰ ἑλκύῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ ἡ οἰκία, ἐν ᾗ εὑρίσκεται νῦν τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνο, ὅπου ἐγένοντο αἱ πρῶται ἔρευναι καὶ τὰ πρῶτα πειράματα πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς θεραπείας τῆς λύσσης, δι' ὧν ἐπετεύχθη καὶ ἐπεβεβαιώθη ἡ λαμπροτάτη καὶ σωτηρία ἀνακάλυψις φαρμάκου τῆς δεινῆς ἀσθενείας. Ὅθεν τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρουσαν νομίζομεν τὴν ἀνάγνωσιν περιγραφῆς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Παστέρ, ὡς ἔχει νῦν, καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν γίνεται ὁ ἐνοφθαλμισμός. Τὴν περιγραφὴν ταύτην ἐσταχυολογήσαμεν ἐξ ἄρθρου τοῦ γνωστοῦ ἐπιστήμονος H. de Parville, ὅστις διὰ βραχέων καὶ ἐπιχαρίτως διδάσκει ταῦτα τοὺς ἀναγνώστας.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΣΤΕΡ

'Ο ἰὸς παρασκευάζεται ἐν τῷ ὑπογείῳ τῆς οἰκίας, ὅπου τὸ φῶς δὲν εἶναι ἄφθονον. Πολλὰ κλωβία δικτυωτά, ὧν ἕκαστον εἶναι διῃρημένον κατὰ διαζώματα, κεῖνται ἐπὶ τραπεζῶν. 'Εν ἑκάστῳ διαζώματι ὑπάρχει ἀνὰ εἷς κόνικλος, χρησιμεύων εἰς παρασκευὴν τοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ.

Digitized by Google

Διότι ἐκ πάντων τῶν κονίκλων ἐκείνων, εἰς οὓς τεχνητῶς μεταδίδεται ἡ φοβερὰ ἀσθένεια, γίνεται ἡ προμήθεια τοῦ ἰοῦ· τὸ ἔργον ἐξακολουθεῖ ἄνευ διακοπῆς ἀπὸ τριῶν καὶ πλέον ἐτῶν, καὶ τὸ καινοφανὲς τοῦτο ἐργοστάσιον ἔχει ἄφθονον τὴν πρώτην ὕλην.

Ἐπειδὴ ἐξ ἑκάστου ἐκ λύσσης θνήσκοντος κονίκλου ἐνοφθαλμίζεται ὁ ἰὸς εἰς ἄλλον, ἐκ τούτου δὲ εἰς ἄλλον πάλιν, καὶ οὕτω καθεξῆς, ἡ παραγωγὴ τοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ δὲν ἔπαυσεν, ἀφ' ὅτου ἤρχισεν ὁ Παστὲρ τὰ πειράματά του. Ἐπισκοποῦντες τοὺς κλωβοὺς βλέπομεν ἀγωνιῶντας κονίκλους· κατάκεινται οὗτοι πρηνεῖς, ἀκαμπῆ ἔχοντες τὰ μέλη· ἀναπνέουσιν ἔτι, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν θὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος ἐκ παραλυτικῆς λύσσης· οἱ κόνικλοι οὗτοι θὰ χρησιμεύσωσιν εἰς παρασκευὴν τοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ τῆς αὔριον. Καὶ οὕτω καθ' ἑκάστην ἱκανοὶ τὸν ἀριθμὸν κόνικλοι θυσιάζονται, ὅπως προμηθεύσωσιν εἰς τοὺς ὑπεράνω αὐτῶν ἀναμένοντας ἀσθενεῖς τὸ σωτήριον φάρμακον.

Λαμβάνοντες μόριον τοῦ προμήκους μυελοῦ τοῦ θανόντος κονίκλου, καὶ ποιοῦντες δι' ἀβαπτίστου τρυπάνου διάτρησιν τοῦ κρανίου ζῶντος κονίκλου ἐνοφθαλμίζουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον τούτου τὸ μόριον τοῦ μυελοῦ, ἐν ᾧ ἐνιζάνει λυσσικὸς ἰός. Μετὰ ἑπτὰ ἀκριβῶς ἡμέρας, θνήσκει ἐκ παραλυτικῆς λύσσης καὶ ὁ κόνικλος, εἰς ὃν ἐγένετο ὁ ἐνοφθαλμισμός. Ὅθεν καθ' ἑκάστην εἶναι ἀναγκαῖον νὰ θυσιάζωνται πάμπολλοι κόνικλοι, ὅπως ἔχωσιν ἐπαρκῆ ποσότητα τοῦ μυελοῦ αὐτῶν, πρώτης καὶ ἀσφαλοῦς πηγῆς ἰοῦ, τοῦ ὁποίου εἶναι γνωστὴ καὶ σταθερὰ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια.

Ἀφ' οὗ οὕτω προμηθευθῶσι τὸν ἰόν, παρασκευάζουσιν αὐτὸν εἶτα διὰ τὰς ὑποδορείους ἐνέσεις εἰς τοὺς νοσοῦντας. Ἡ δὲ παρασκευὴ αὕτη γίνεται ἐν μικρῷ δωματίῳ τοῦ ὑπογείου. Πρὸ τοῦ παραθύρου εἶναι τράπεζα καὶ παρ' αὐτὴν εἷς βοηθὸς τοῦ Παστέρ· ἐπὶ τῆς τραπέζης κεῖνται δέκα ὑάλινα ποτήρια στεγανῶς κεκλεισμένα διὰ χάρτου, καὶ ἔχοντα ἐπικεκολλημένας ἐπιγραφάς. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα περιέχουσι τὸν παρασκευασθέντα ἰόν, εἰς οὗ τὴν παρασκευὴν ἀπαιτεῖται ἐργασία μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας περίπου.

Ἀπέναντι τοῦ παραθύρου πρὸς τὸν τοῖχον κεῖται καὶ ἄλλη τράπεζα, ἐν ᾗ εἰσὶ τεθειμένα μεγάλα ὑάλινα ἀγγεῖα, στεγανῶς ἐπίσης πεπωμασμένα. Ἐν τῷ μέσῳ ἑκάστου τούτων φαίνεται ἀνηρτημένον τεμάχιον ἐρυθρόφαιον, πεπλατυσμένον, μήκους πέντε ἢ ἓξ ὑφεκατομέτρων, ὁμοιάζον πρὸς ῥάκος ταινίας.

Τὰ τεμάχια ἐκεῖνα εἶναι οἱ μυελοὶ τῶν λυσσαλέων κονίκλων. Πριονίζοντες τὴν σπονδυλικὴν στήλην τοῦ ζῴου, ἐξάγουσι τὸν μυελὸν αὐτοῦ, ὃν κατατέμνουσιν εἰς μικρὰ τεμάχια· καὶ ταῦτα ἐμβάλλουσιν εἰς τὰ ὑάλινα ἀγγεῖα, ἅτινα εἶναι πλήρη ξηροτάτου ἀέρος καὶ κωλύουσι τὴν εἰσχώρησιν κονιορτοῦ. Οἱ μυελοὶ ἀποξηραινόμενοι, ἀποβάλλουσι βραδέως καὶ κατ' ὀλίγον τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἣν θὰ διετήρουν ἐπὶ πολύ, ἂν ἦσαν ἐκτεθειμένοι ἐν ὑγρῷ ἀέρι. Ὑπάρχει δ' ἐν τοῖς ἀγγείοις συλλογὴ ὁλόκληρος λυσσικῶν μυελῶν, ἀπὸ τῶν νωπῶν, τῶν αὐθημερὸν ἐξαχθέντων, μέχρι τῶν ἀπεξηραμένων τῶν ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐκτεθειμένων εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἀέρος. Ὁ ἰὸς τῶν νωπῶν ἔχει τὴν μεγίστην δύναμιν· ὁ τῶν ἐξαχθέντων πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν διατηρεῖ ἔτι ἱκανὴν ὀξύτητα· ἡ λυμαντικὴ δύναμις τοῦ ἰοῦ ἄρχεται ἐπαισθητῶς μειουμένη πέρα τῆς ἕκτης ἢ ἑβδόμης ἡμέρας, ὥστε τὴν δεκάτην εἶναι ἐλαχίστη.

Οὕτω δὲ ἡ δύναμις τοῦ ἐν ἑκάστῳ μυελῷ ἰοῦ εἶναι γνωστὴ καὶ ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένη.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν ἐπερατώθη· ἀνάγκη προσέτι νὰ παρασκευασθῶσιν αἱ ὑποδόρειοι ἐνέσεις. Ὁ βοηθὸς τοῦ Παστὲρ παρασκευάζει ταύτας κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ἐξάγων μετὰ προσοχῆς ἐξ ἑνὸς ἀγγείου τὸν μυελόν, διὰ τοῦ νήματος ἐξ οὗ εἶναι ἀνηρτημένος, φέρει αὐτὸν ταχέως εἰς τὴν φλόγα λυχνίας οἰνοπνεύματος, ὅπως ἐξαφανίσῃ τὰ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνυπάρχοντα τυχὸν μολύσματα. Ἔπειτα διὰ ψαλίδος, τὴν ὁποίαν πυρώνει ἐπίσης εἰς τὴν φλόγα, κατατέμνει τὸν μυελὸν εἰς τεμάχια μήκους ἡμίσεος ὑφεκατομέτρου περίπου, καὶ ταῦτα εἰς λεπτότερα καὶ τὰ ἐμβάλλει εἰς ἓν τῶν ὑαλίνων ποτηρίων. Ἐπὶ τῆς τραπέζης εὑρίσκονται καὶ μικραὶ ὑάλιναι γάστραι κεκλεισμέναι καὶ πεπληρωμέναι δι' ἐστειρωμένου ζωμοῦ, ἐξ οὗ δηλαδὴ ἀφῃρέθη πᾶν ζωϊκὸν στοιχεῖον. Ὁ παρασκευαστὴς θραύει τὴν ἄκραν μιᾶς γάστρας καὶ διὰ σωληνιδίου ἐκμυζᾷ ὀλίγον ἐκ τοῦ ὑγροῦ, ὅπερ ἐμβάλλει ἀμέσως εἰς τὸ ποτήριον. Διὰ τοῦ ζωμοῦ ἐκείνου θὰ ἐγχυθῇ ὁ λυσσικὸς ἰός. Δι' ὑαλίνης ῥάβδου λειοῦται καὶ πτίσσεται ὁ διὰ τοῦ ζωμοῦ βεβρεγμένος μυελός, καὶ ἀποτελεῖται οὕτως εἶδος γαλακτώματος, ἔχοντος ὑποκίτρινον χροιάν. Διὰ τούτου γίνεται ὁ ἐνοφθαλμισμός.

Ὅταν ἔχωσι χρείαν ὀξυτάτου ἰοῦ, λαμβάνουσι μυελὸν νωπόν, ὃν παρασκευάζουσι κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, ὅταν δ' ἔχωσι χρείαν ἥττονος δυνάμεως λαμβάνουσιν ἀπεξηραμένον· ὅσον παλαιότερος ὁ μυελός, τόσῳ ὀλιγωτέρα ἡ δύναμις αὐτοῦ. Τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ποτήρια περιέχουσιν ὑγρὰ παρεσκευασμένα ἐκ μυελῶν μιᾶς μέχρι δέκα ἡμερῶν. Τεθειμένα κατὰ τάξιν τὰ ποτήρια ταῦτα φέρουσι τὰς ἑπομένας ἐπιγραφάς: 28 Φεβρουαρίου, 1 Μαρτίου, 2 Μαρτίου, 3 Μαρτίου καὶ οὕτω καθεξῆς, ὅ ἐστιν ἰὸς παρεσκευσμένος ἐκ μυελοῦ τῆς 28 Φεβρουαρίου, ἰὸς μυελοῦ τῆς 1 Μαρτίου κλπ. δηλονότι περιέχουσιν ἕκαστον ἰὸν δι-

Digitized by Google

αφόρου δυνάμεως. Πάντα δὲ ταῦτα γίνονται ἐν μεγίστῃ τάξει καὶ προσοχῇ ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῇ λάθος. Οἱ μυελοὶ εἶναι ἠριθμημένοι, καὶ τὰ ποτήρια φέρουσιν ἀντίστοιχον ἀριθμόν. Τὸ ἐλάχιστον σφάλμα τοῦ παρασκευαστοῦ θὰ ἐπήνεγκε δεινότατα ἐπακόλουθα.

Παρασκευασθέντος τοῦ ἰοῦ, ἐναπολείπεται μόνον ὁ ἐνοφθαλμισμὸς αὐτοῦ. Γίνονται δ' οἱ ἐνοφθαλμισμοὶ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ σπουδαστηρίῳ τοῦ Παστέρ, συνεχομένῳ πρὸς εὐρὺν ἀντιθάλαμον. Τὸ σπουδαστήριον τοῦ Παστὲρ οὐδαμῶς εἶναι εὐρύχωρον· ἀπέναντι τῆς εἰσόδου ἔχει παράθυρον, βλέπον πρὸς τὸν κῆπον· δεξιᾷ εἶναι μία θερμάστρα, ἀριστερᾷ δὲ πλησίον ἑτέρου παραθύρου τὸ γραφεῖον τοῦ Παστέρ.

Κομίζονται τὰ ποτήρια, ἅτινα ἀποτίθενται ἐπί τινος τραπέζης, πρὸ τοῦ μεσαίου παραθύρου. Ὁ Παστὲρ κρατεῖ ἀνὰ χεῖρας κατάλογον, περιέχοντα τὰ ὀνόματα τῶν νοσούντων. Εἰς πάντα δηχθέντα ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς ἐνοφθαλμίζεται ὁ ἰὸς ἅπαξ καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐπὶ δέκα συνεχεῖς ἡμέρας· ἐπειδὴ δὲ ὁ νέος ἐμβολιασμὸς πρέπει νὰ ἐνέχῃ ἰὸν ὀξύτερον τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ, ἐμβολιάζονται οἱ πάσχοντες κατὰ σειράν. Πρῶτοι οἱ ἄρτι ἐλθόντες εἰς οὓς ἐνοφθαλμίζεται ὁ ἀσθενέστατος ἰός, μετ' αὐτοὺς οἱ τὴν προτεραίαν ἐμβολιασθέντες καὶ οὕτω καθεξῆς.

Αὐτὸς ὁ Παστὲρ προσκαλεῖ τοὺς πάσχοντας.

— Ἡ πρώτη σειρά, οἱ τελευταῖον ἐλθόντες! λέγει.

Τὴν προτεραίαν εἶχον ἐγγραφῇ εἰς τὸν κατάλογον ὀκτὼ Ἰταλοὶ ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Βονωνίας, συνοδευόμενοι ὑπὸ νεαροῦ συμπολίτου των ἰατροῦ, ὅστις διερμηνεύει τοὺς λόγους των. Ὡς πάντοτε σχεδὸν συμβαίνει, ἐφοβήθησαν μὴ προσβληθῶσιν ὑπὸ τῆς λύσσης, ὅτε εἶδον ὅτι ἔθανον αἱ ἀγελάδες, τὰς ὁποίας ταὐτοχρόνως εἶχε δήξῃ ὁ λυσσῶν κύων· εἶχον δὲ δηχθῇ πρὸ τεσσαράκοντα ἡμερῶν. «Ἔρχονται ἴσως κατόπιν ἑορτῆς, ἐψιθύρισεν ὁ Παστὲρ σιγαλὰ εἰς τὸ οὖς τοῦ Ἰταλοῦ ἰατροῦ. Ἂς ἴδωμεν ὅμως!» Πρῶτοι λοιπὸν προσῆλθον νὰ ἐμβολιασθῶσιν οἱ Ἰταλοὶ ἐκεῖνοι.

Ο καθηγητὴς Γρανσὲ ἐκάθητο παρὰ τὴν φέρουσαν τὰ ποτήρια τράπεζαν. Ὁ παρασκευαστὴς ἐξέλεξε τὸ ποτήριον τῆς 28 Φεβρουαρίου, τὸ περιέχον τὸν ἀσθενέστατον ἰόν· πληρώσας δ' ἐκ τοῦ ὑγροῦ μικρὸν κλυστῆρα τοῦ Πραβάζ, χωροῦντα ὀλιγώτερον τοῦ ἑνὸς κυβικοῦ ὑφεκατομέτρου, ἐνεχείρισε τοῦτον εἰς τὸν Γρανσέ.

Ἐπλησίασε τότε εἷς τῶν ἀσθενῶν, νέος τὴν ἡλικίαν. Γυμνωθείσης τῆς κοιλίας αὐτοῦ ὁ ἰατρὸς ἐκέντησε διὰ νυστηρίου τὸ δέρμα καὶ ἐνέχυσε τὸ περιεχόμενον τοῦ κλυστῆρος διὰ τοῦ κυψελώδους ἱστοῦ. Ἐντὸς δύο δευτερολέπτων ἐγένετο ὁ ἐμβολιασμός. Ἄλλος τώρα! Ὁ μικρὸς κλυστὴρ πληρωθεὶς καὶ πάλιν, ἐκενώθη τάχιστα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Μετὰ τοὺς Ἰταλοὺς προσῆλθον Ῥῶσσοι, Γάλλοι.

— Ἐτελειώσαμεν, εἶπεν ὁ Παστέρ. Ἡ δευτέρα σειρὰ τώρα.

Τὸ ποτήριον ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ φέροντος χρονολογίαν 1 Μαρτίου, τοῦ περιέχοντος τὸν κατάλληλον ἰὸν πρὸς δεύτερον ἐνοφθαλμισμόν.

— Ἀπὸ ποῖον μέρος σᾶς ἐμβολίασα χθές; ἠρώτησεν ὁ Γκρανσὲ τὸν πρῶτον κληθέντα.

— Ἀπὸ τὸ δεξί, ἀπεκρίθη ῥωμαλέος γέρων, δηχθεὶς ὑπὸ κυνὸς πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος.

— Γυρίσατε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἀριστερόν.

Καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐνωφθάλμισε τὸν ἰόν, ὁ δὲ γέρων ἀπῆλθε μειδιῶν εὐθύμως. Γίνεται δ' ὁ ἐνοφθαλμισμὸς τὴν μίαν ἡμέραν δεξιόθεν τοῦ ὀμφαλοῦ, τὴν δ' ἑτέραν ἀριστερόθεν, πρὸς ἀποφυγὴν ἐρεθισμοῦ τοῦ δέρματος ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐν τῷ αὐτῷ μέρει ἐνέσεων. Ἐνωφθαλμίσθη ὁ ἰὸς καὶ εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν δευτέραν σειράν.

Ἡ πρόσκλησις ἐξακολουθεῖ. Τρίτη σειρά. Ποτήριον τῆς 2 Μαρτίου. Πολλὰ παιδία ἐν τῇ σειρᾷ ταύτῃ, καὶ ἑπομένως πολλοὶ κλαυθμηρισμοί.

Τὸ παιδίον ἀνθίσταται, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ὁ ἐνοφθαλμισμὸς γίνεται διὰ χειρὸς ἀσφαλοῦς· αἱ κραυγαὶ διπλασιάζονται.

— Ἔ, πέρασε πλέον! λέγει ὁ Παστὲρ πρὸς τὸν μικρόν, θωπεύσας αὐτόν. Καὶ ἀνοίξας συρτάριον περιέχον χαλκᾶ κέρματα ἔλαβέ τινα καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς τὸ παιδίον. Τρέχα τώρα νὰ πάρῃς γλυκά, προσέθηκε, καὶ νὰ γυρίσῃς αὔριον νὰ σοῦ δώσω καὶ ἄλλα.

Καὶ τὸ συρτάριον ἠνοίχθη πολλάκις πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Ἐν γένει οἱ ἐνήλικοι φαίνεται, ὅτι οὐδαμῶς αἰσθάνονται πόνον τινὰ ἐκ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ· ἄλλως δὲ συνίσταται οὗτος εἰς ἁπλῆν ἀμυχὴν τοῦ δέρματος καὶ κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ πρὸς προφύλαξιν τῆς εὐλογίας ἐνοφθαλμισμοῦ. Τινὲς ὅμως φαίνονται λίαν πεφοβημένοι, ὅταν τὸ πρῶτον προσέρχωνται· ἄλλοι τούτων εἶναι κάτωχροι καὶ συστέλλουσι τὰ χείλη, ἄλλοι συνοφρυοῦνται. Μετὰ τὸν δεύτερον ὅμως καὶ τρίτον ἐνοφθαλμισμόν, οὐδόλως ταράσσονται πλέον. Παῖδες καὶ κοράσια προσέρχονται πρὸς τὸν ἰατρὸν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς. Εἷς ἀγυιόπαις δωδεκαετὴς τὴν ἡλικίαν εἶχεν ἀπογυμνώσῃ τὴν κοιλίαν του· τὸ νυστήριον εἶχεν εἰσχωρήσῃ ἓν ὑφεκατόμετρον εἰς τὸ δέρμα του, ὅτε εἶδε φεύγοντα ἕνα τῶν συντρόφων του.

— Βρὲ καρτέρα με! ἀνέκραξε πάσῃ δυνάμει, ἐν ᾧ διὰ τοῦ κλυστῆρος ἐγίνετο ἡ ἔνεσις. Περατωθείσης δὲ ταύτης, ἐζώσθη ἐν μεγίστῃ σπουδῇ, καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὰ τέσσερα, τὸ δὴ λεγόμενον. Προδήλως δὲν ᾐσθάνθη πόνον.

— Κάποιος λείπει ἀπὸ αὐτὴν τὴν σειράν, εἰ-

Digitized by Google

πεν ὁ Παστέρ, ὅστις ἑκάστοτε παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὸν κατάλογον.

Ἀληθῶς, ταλαίπωρός τις γραῖα, στενοχωρηθεῖσα ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ εἶχε λιποθυμήσῃ. Τὴν ἐξήγαγον πάραυτα εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου συνῆλθεν εἰς ἑαυτήν. Τὸ ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ παντοδαπὸν πλῆθος τῶν νοσούντων καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῶν, ἡ ὀσμὴ τῶν φαρμάκων, ἐζάλισαν τὴν ἀσθενῆ ἐκείνην γραῖαν, ἥτις θὰ εἶχε τοὐλάχιστον ἑξήκοντα πέντε ἐτῶν ἡλικίαν. Προσῆλθεν ὅμως μετ' ὀλίγον, τὸ νυστήριον ἐκέντησε τὸ δέρμα της, ἀνεπαίσθητος μορφασμὸς συνετάραξε τὰς ῥυτίδας τοῦ προσώπου της, καὶ ἀπῆλθεν ἡσυχωτέρα ἢ πρίν.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν τελευταίαν σειράν· οἱ ἀσθενεῖς ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας ὑπέστησαν ἐννέα ἐνοφθαλμισμούς, ὧν οἱ τελευταῖοι περιεῖχον ἰὸν ὀξύτατον. Ἐπρόκειτο λοιπὸν νὰ ἐνοφθαλμισθῇ εἰς αὐτοὺς ἰὸς πολλῷ ἰσχυρότερος τοῦ ἐν τῷ σιέλῳ τοῦ δήξαντος αὐτοὺς κυνός. Πάντες εἰσὶ φαιδροὶ καὶ μετὰ χαρᾶς προδήλου προσέρχονται πρὸς τὸν ἰατρόν. Καὶ δικαίως χαίρουσι, διότι τοῦ λοιποῦ οὐδένα ἔχουσι φόβον τῆς λύσσης.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην 70 περίπου ἀσθενεῖς προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Παστέρ, ὁ δὲ ἰατρὸς Γρανσὲ ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης καὶ δέκα λεπτῶν πρὸ μεσημβρίας μέχρι τῆς μεσημβρίας καὶ εἴκοσι λεπτῶν ἐποίησεν 70 ἐνοφθαλμισμούς. Καὶ τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται καθ' ἑκάστην μετὰ πολλοῦ ζήλου, ἀκριβείας καὶ ὑπομονῆς.

ΘΑ ΓΕΙΝΗ ΗΘΟΠΟΙΟΣ

Πᾶσαι αἱ Μοῖραι εἶχον συνέλθῃ περὶ τὸ λίκνον νηπίου τινός.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἤκουον ἐν συγκινήσει καὶ σεβασμῷ τὰς προρρήσεις των:

«Παιδίον, θὰ γείνῃς μέγας, ὡραῖος, θὰ φορέσῃς χρυσοῦν διάδημα· θὰ γείνῃς ἥρως, τὸ πλῆθος θὰ σ' ἀνευφημήσῃ καὶ οἱ θαυμασταί σου θὰ σύρωσιν ἐνθουσιώδεις τὸ ἅρμα σου· θὰ κάμῃς τοὺς λαοὺς νὰ γελοῦν, νὰ κλαίουν, νὰ τρέμουν, νὰ φρίσσουν· οἱ ποιηταὶ θὰ σκορπίσουν τοὺς μαργαρίτας αὐτῶν πρὸ τῶν ποδῶν σου· διὰ τῆς λύρας των θὰ ὑμνήσουν τὴν δόξαν σου... Θ' ἀγαπηθῇς ὑπὸ ἑκατὸν ἡρωίδων. Τὸ δηλητήριον καὶ τὸ ἐγχειρίδιον θὰ ὦσι ἀνίσχυρα κατὰ σοῦ. Ἡ φήμη σου θὰ διέλθῃ τὰ ὄρη καὶ τοὺς ὠκεανούς.

Ἡ μήτηρ συγκεκινημένη ἐγονυπέτησε ὅπως εὐχαριστήσῃ τὴν Μοῖραν... Ἀλλ' ἡ θύρα ἠνοίχθη βιαίως, καὶ ἡ Μοῖρα τῆς ἀθανάτου δόξης ἐπεφάνη.

—Δὲν δύναμαι ν' ἀφαιρέσω τὰ δῶρα τῶν ἄλλων ἀδελφῶν μου· ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς τιμωρήσω διότι μ' ἐλησμονήσατε, ἰδοὺ τί προλέγω:

« Τὰ χρυσᾶ διαδήματα θὰ εἶναι ἀπὸ ναστόχαρτον· θ' ἀγαπήσῃ, θὰ κλαύσῃ, θὰ γελάσῃ, ἀλλὰ διὰ ξένης θελήσεως. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπευφημοῦντες αὐτὸν θὰ τῷ ἀρνηθοῦν τὴν ἐκτίμησιν, τὴν ὁποῖαν ἀπονέμουν εἰς τοὺς κοινοὺς πολίτας. Ἀφ' οὗ φθάσῃ εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης, ὁ λαός, τοῦ ὁποίου θὰ εἶναι τὸ εἴδωλον, θὰ τὸν κατακρημνίσῃ καὶ φρίσσοντα ἀκόμη ἀπὸ τὰς ἐπευφημίας τῆς προτεραίας, θὰ τὸν σύρῃ ὀπίσω τοῦ ἅρματος τοῦ νέου ἥρωος. Ἡ δάφνη θὰ μαρανθῇ διὰ παντὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, θ' ἀποθάνῃ δὲ περίλυπος, λησμονημένος καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ τίποτε τίποτε κατόπιν του...

— Τί θὰ γείνῃ λοιπόν; ἀνέκραξεν ἔντρομος ὁ πατήρ.

— Θὰ γείνῃ ἠθοποιός!

Τότε ἠρέμα ἀνηγέρθη ἡ Μοῖρα τοῦ θανάτου.

— Παιδίον, ἐγὼ θὰ σ' ἐκδικήσω, εἶπε· μετὰ τὸν θάνατόν σου ὁ ἠθοποιὸς ὅστις θά σε διαδεχθῇ, θὰ συντριβῇ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀναμνήσεώς σου!..

(Sarah Bernhard)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συνετελέσθη ἐσχάτως ἔργον δημοτικὸν χρησιμώτατον, ἀλλὰ καὶ πολυδάπανον. Κατεσκευάσθη δεξαμενὴ τεραστίου μεγέθους πληρουμένη ὕδατος θαλασσίου, δι' οὗ κατασβέννυνται αἱ πυρκαϊαί, καταβρέχονται πᾶσαι αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως καὶ καθαρίζονται αἱ ὑπόνομοι αὐτῆς. Ἡ δεξαμενὴ αὕτη κυκλικοῦ σχήματος καὶ ἐκ μεγάλων λίθων ἐκτισμένη ἔχει διάμετρον 30 μέτρων, ὕψος 106, καὶ χωρητικότητα 54,480 κυβικῶν μέτρων· τὸ πάχος τοῦ κτίσματος εἶνε 6 μέτρων· ἀντλίαι 1750 ἵππων δυνάμεως ἐργάζονται πρὸς πλήρωσιν αὐτῆς. Ἐκ τῆς δεξαμενῆς ταύτης ἀναχωροῦσι σωλῆνες διαμέτρου 203—507 χιλιομέτρων, διοχετεύοντες τὸ ὕδωρ πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις. Τὸ τεράστιον τοῦτο κτίριον καὶ ὁ τρόπος τῆς διοχετεύσεως καὶ χρήσεως τοῦ ὕδατος ἐξησφάλισε τὴν Νέαν Ὑόρκην ἀπὸ τῶν πυρκαϊῶν, χορηγεῖ δὲ καὶ ἄφθονον ὕδωρ, χρησιμεῦον τὰ μέγιστα πρὸς βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς ὑγιεινῆς, καὶ αὐτῶν τῶν ἀποκέντρων καὶ τῶν μάλιστα ἀκαθάρτων συνοικιῶν τῆς πόλεως.

Κατὰ τὴν ἀρτίως δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀναγνωστῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ἀνῆλθεν εἰς 131 χιλιάδας, τῶν δὲ ἀναγνωσθέντων βιβλίων εἰς 368000. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν βιβλίων, ὅσα περιέχει ἡ Ἐθνικὴ βιβλιοθήκη εἶναι 2200000. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι τὰ μὲν εἰς μέγα σχῆμα βιβλία κατέχουσι χῶρον 5232 μέτρων, τὰ εἰς τέταρτον (ἤτοι εἰς τὸ σχῆμα τῆς «Ἑστίας») 5298 μέτρων καὶ τὰ εἰς ὄγδοον ἢ μικρότερον σχῆμα 23494 μέτρων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—389

Digitized by Google

'Αριθ. 536 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 6 Ἀπριλίου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

Β'

Ἐν τῷ οἴκῳ Νορβηγοῦ ἁλιέως.

Ὁ οἰκίσκος τοῦ Ἕρσεβον, ὡς πάντες οἱ ἐν Νορόῃ, ἔχει στέγην ἐκ χορτοπλίνθου, εἶνε δ' ᾠκοδομημένος διὰ πελωρίων κορμῶν ἐλάτης κατὰ τὸν ἀρχαῖον σκανδιναυικὸν ῥυθμόν· τουτέστιν ἀποτελεῖται ἐκ δύο μεγάλων δωμάτων κεχωρισμένων διὰ μεσαίου διαδρόμου φέροντος εἰς παράπηγμα, ὑφ' ὃ προφυλάσσονται τὰ ἀκάτια, τὰ δίκτυα καὶ οἱ σωροὶ τῶν *δορσέλ*, ἤτοι μικρῶν ὀνίσκων τῆς Νορβηγίας καὶ Ἰσλανδίας, τοὺς ὁποίους ἑλίσσουσι σπειροειδῶς ἀφ' οὗ ἀποξηρανθῶσι καὶ παραδίδουσιν εἰς τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τὸ ὄνομα *ρονδφὶς* (στρογγύλοι ἰχθῦς).

Ἑκατέρα τῶν αἰθουσῶν χρησιμεύει συγχρόνως ὡς ἐντευκτήριον καὶ ὡς κοιτών. Ἐντὸς ἑρμαρίων ἐν τοῖς ξυλίνοις τειχώμασι κατασκευαζομένων ἐγκλείουσι τὴν κλίνην ἀποτελουμένην ἐκ στρωμνῆς καὶ δερματίνων ἐπικαλυμμάτων, ἅτινα μόνον τὴν νύκτα ἐξάγονται ἐκεῖθεν. Ἡ τοιαύτη διάταξις ὡς καὶ τὸ ἀνοικτὸν χρῶμα τῶν φατνωμάτων καὶ ἡ φαιδρότης τῆς ὑψηλῆς ἑστίας, ἐν ᾗ ἀπαύστως καίει ζωηρὸν πῦρ, παρέχει καὶ εἰς τὰς μᾶλλον πενιχρὰς κατοικίας καθαρότητα καὶ οἰκιακὴν εὐπρέπειαν ἄγνωστον εἰς τοὺς χωρικοὺς τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης.

Τὴν ἑσπέραν, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος, ἅπασα ἡ οἰκογένεια ἐκάθητο περὶ τὴν ἑστίαν, ἐφ' ἧς ἐν κολοσσιαίᾳ χύτρᾳ ἔβραζε μίγμα τι *σιλλσαλλατ* καπνιστῆς μαινίδος, σολωμοῦ, καὶ γεωμήλων. Ὁ Ἕρσεβον καθήμενος ἐπὶ ὑψηλῆς ξυλίνης ἕδρας ἔπλεκε δίκτυον, ὡς ἀναλλοιώτως ἀπὸ μακροῦ συνείθιζε νὰ πράττῃ ὅτε δὲν εὑρίσκετο εἰς ἁλιείαν ἢ δὲν ἀπεξήραινε τοὺς ἰχθῦς. Ἦτο τραχὺς ναύτης, οὗ τὸ πρόσωπον εἶχε ψήσῃ ὁ παγερὸς τῶν πόλων βορρᾶς, μεσοπόλιος τὴν κόμην εἰ καὶ ἐν πάσῃ ἔτι τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὄθων, ὑψηλὸς δεκατετραετὴς μεῖραξ, ὅστις ὡμοίαζε κατὰ πάντα πρὸς τὸν πατέρα του καὶ ἐφαίνετο προωρισμένος νὰ καταστῇ ὁμοίως ἐξαίρετος ἁλιεύς, προσεπάθει νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς μεθόδου τῶν τριῶν, πληρῶν ἀριθμῶν ἀβάκιόν τι διὰ τῆς πλατείας του χειρός, ἥτις ἐφαίνετο μᾶλλον ἐξῳκειωμένη εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς κώπης ἢ τοῦ πετροκονδύλου. Ὁ Ἔρικ, κύπτων ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀνεγίνωσκε συντόνως ὀγκῶδες ἱστορικὸν βιβλίον ὅπερ εἶχε δανείσῃ εἰς αὐτὸν ὁ Μαλάριος. Ἐγγύτατα αὐτοῦ ἡ Κατρίνα Ἕρσεβον, ἡ ἀγαθὴ οἰκοδέσποινα, ἔνηθεν ἡσύχως μὲ τὴν ἀνέμην της, ἐνῷ ἡ μικρὰ Βάνδα, ξανθὴ κορασὶς δέκα μέχρι δώδεκα ἐτῶν, καθημένη ἐπὶ σκαμνίου ἔπλεκε μετὰ ζήλου χονδρὸν περιπόδιον δι' ἐρυθροῦ ἐρίου. Εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς εὔσωμος κύων κιτρινόλευκος λασίαν ὡς προβάτου ἔχων δοράν, ἐκοιμᾶτο συνεσπειρωμένος.

Ἀπὸ μιᾶς ὥρας τοὐλάχιστον ἡ σιγὴ δὲν εἶχε διακοπῆ, ὁ δὲ χαλκοῦς λαμπτὴρ δι' ἰχθυελαίου τρεφόμενος ἐφώτιζεν ἡσύχως διὰ τῶν τεσσάρων γλωσσίδων του τὴν ἤρεμον ἐκείνην κατοικίαν.

Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι ἡ σιγὴ αὕτη ἐνέβαλλεν εἰς ἀδημονίαν τὴν κυρὰν Κατρίναν, ἥτις ἀπό τινων στιγμῶν ἐξεδήλου διὰ ποικίλων συμπτωμάτων τὴν ἀνάγκην νὰ λύσῃ τὴν γλῶσσάν της.

Ἐπὶ τέλους δὲν ἀντέσχε πλέον.

— Φθάνει τόση δουλειὰ ἀπόψε! εἶπεν. Εἶνε ὥρα νὰ βάλωμε τραπέζι καὶ νὰ δειπνήσωμε.

Ὁ Ἔρικ οὐδόλως διαμαρτυρηθεὶς ἔλαβε τὸ ὀγκῶδες βιβλίον του καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἑστίαν, ἐν ᾧ ἡ Βάνδα, καταθεῖσα τὸ περιπόδιον διηυθύνθη πρὸς τὸ ὀψοφυλάκιον ἀφ' οὗ ἤρξατο λαμβάνουσα πινάκια καὶ κοχλιάρια.

— Λοιπόν, Ὄθων, ἐξηκολούθησεν ἡ οἰκοδέσποινα, ὁ Ἔρικ μας ἀπήντησε καλὰ σήμερα εἰς τὸν ἰατρόν, αἴ;

— Καλά; ἀνέκραξεν ὁ Ὄθων ἐνθουσιωδῶς. Τὰ εἶπε σὰν βιβλίο! Δὲν εἰξεύρω ποῦ τἄβρηκε τόσα πράγματα καὶ τοῦ τὰ ἔλεγε!.. Ὅσον τὸν ἐρωτοῦσε ὁ ἰατρὸς τόσῳ περισσότερα ἐφαίνονταν πῶς εἰξεύρε... Νἄβλεπες τὸν Μαλάριον, σοῦ εἶχε ἕνα καμάρι!

— Κ' ἐγὼ ἤμην πολὺ εὐχαριστημένη, εἶπε σοβαρῶς ἡ Βάνδα.

— Ὅλοι μας ἤμεθα εὐχαριστημένοι, ἐξηκο-

Digitized by Google

λούθησεν ὁ Ὄθων. Νὰ βλέπῃς, μητέρα, πῶς ὅλοι ἀκούαμεν μὲ ἀνοικτὸ στόμα!...Ἕνα φόβο εἴχαμε μόνον μὴν ἔλθῃ ἡ σειρά μας κ' ἐξετάσῃ καὶ ἡμᾶς... Μὰ ὁ Ἔρικ δὲν ἐφοβοῦνταν καθόλου, δός του κ' ἔλεγε, 'σὰν νὰ ἦτο ὁ ἴδιος ὁ Μαλάριος.

— Ἐγὼ θαρρῶ ὅτι ὁ διδάσκαλός μας ὁ Μαλάριος εἰμπορεῖ νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὸν ἰατρόν, καὶ ὅτι εἶνε σοφὸς ἄνθρωπος! εἶπεν ὁ Ἔρικ, ὃν οἱ πυκνοὶ καὶ ἐκ τοῦ συστάδην ἐκεῖνοι ἔπαινοι παρηνώχλουν.

Ὁ γέρων ἁλιεὺς ἐπεδοκίμασε διὰ μειδιάματος τοὺς λόγους τοῦ παιδίου.

— Ἔχεις δίκαιο, παιδί μου, εἶπε, χωρὶς νὰ σταματήσῃ τὴν ἐργασίαν τῶν τυλωδῶν χειρῶν του. Ὁ κὺρ Μαλάριος εἰμπορεῖ νὰ βάλῃ τὰ γυαλιὰ εἰς ὅλους τοὺς ἰατρούς, ἂν θέλῃ!...Καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ κ' ἕνα ἄλλο, αὐτὸς δὲν μεταχειρίζεται τὴν ἐπιστήμην του διὰ νὰ παίρνῃ τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὸ στόμα τῶν πτωχῶν σὰν κάποιοι ἄλλοι.

—Πατέρα, ἐζημίωσε κανένα ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα; ἠρώτησε περιέργως ὁ Ἔρικ.

— Αἴ... δὲν εἰξεύρω ἂν τοῦ ἦλθε περίστασις νὰ τὸ κάμῃ καὶ δὲν τώχαμε... Μὰ ἐγὼ ποῦ σοῦ ὁμιλῶ, θαρρεῖς ὅτι εἶδα μὲ εὐχαρίστησιν αὐτὸ τὸ ἐργοστάσιο ποῦ καπνίζει νύκτα ἡμέρα ἐκεῖ 'πάνω ψηλὰ εἰς τὴν ἀκρογιαλιά; Ἡ μητέρα σου εἰμπορεῖ νὰ σοῦ εἰπῇ πῶς ἄλλη φορὰ ἐκάναμε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸ λάδι μας καὶ τὸ ἐπωλούσαμεν εἰς τὸ Βέργκεν ἕως ἑκατὸν πενῆντα καὶ διακόσιες κορῶνες τὸ χρόνο. Τώρα ὅμως κανεὶς δὲν ἀγοράζει πλέον τὸ μαῦρο λάδι μας· ἢ δίδουν τόση μικρὴ τιμὴν ποῦ δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ πηγαίνῃ κανεὶς νὰ θαλασσοπνίγεται. Τὸ λοιπόν, θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας, πωλοῦμεν τὰ ψάρια εἰς τὸ ἐργοστάσιον καὶ ὁ Θεὸς εἰξεύρει πλέον τί κάμνει ὁ ἐπιστάτης τοῦ ἰατροῦ διὰ νὰ μᾶς τὰ πάρῃ ὅσο εἰμπορεῖ φθηνότερα!... Μόλις ξεκαθαρίζω σαρανταπέντε *κορῶνες* τὸν χρόνο ἐν ᾧ παιδεύομαι τρεῖς φορὲς περισσότερο ἀπὸ πρῶτα!... Τίνὰ σοῦ πῶ! αὐτὸ δὲν εἶνε δίκαιο πρᾶγμα καὶ ὁ ἰατρὸς θὰ ἔκαμνε πολὺ καλλίτερα νὰ ἰατρεύῃ τοὺς ἀρρώστους του εἰς τὴν Στοκόλμην παρὰ νἄρχεται ἐδῶ καὶ νὰ παίρνῃ τὴν δουλειά μας ἀπὸ τὰ χέρια μας καὶ ν' ἁρπάζῃ τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὸ στόμα μας!

Σιωπὴ ἐπῆλθε μετὰ τοὺς πικροὺς τούτους λόγους. Ἐπί τινας στιγμὰς ἠκούετο μόνον ὁ κρότος τῶν κινουμένων ὑπὸ τῆς Βάνδας πινακίων, ἐνῷ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐκένου τὸ περιεχόμενον τῆς χύτρας ἐντὸς πελωρίας χωματίνης λοπάδος.

Ὁ Ἔρικ ἐσκέπτετο βαθέως περὶ ὅσων εἶχεν εἴπῃ ὁ πατήρ του. Πλεῖσται ἀντιρρήσεις ἐγεννήθησαν εἰς τὸ πνεῦμά του, ἐπειδὴ δ' ἦτο ἀθῷον καὶ εἰλικρινὲς παιδίον δὲν ἐδίστασε νὰ τὰς ἐκφράσῃ.

— Νομίζω ὅτι ἔχεις δίκαιον νὰ λυπῆσαι τὰ κέρδη ποῦ εἶχες ἄλλοτε, πατέρα, εἶπεν, ἀλλὰ δὲν ἔχεις πολὺ δίκαιον νὰ κατηγορῇς τὸν ἰατρὸν Σβαρυεγκρόνα ὅτι σοῦ τὰ ὠλιγόστευσε. Τὸ λάδι τοῦ ἐργοστασίου του δὲν εἶνε καλλίτερο ἀπ' αὐτὸ ποῦ κάμνομεν εἰς τὰ σπίτια;

—Αἴ, ναί, εἶνε πλέον καθαρό...τίποτε ἄλλο... Δὲν μυρίζει ῥετσίνα ὅπως τὸ ἐδικό μας!...Καὶ δι' αὐτὸ χωρὶς ἄλλο, τὸ προτιμοῦν ὅλαις αἱ χαϊδεμέναις τῶν πόλεων...Μὰ κόπτω τὸ κεφάλι μου ἂν ὠφελῇ περισσότερον τοὺς ἀρρώστους ἀπὸ τὸ ἐδικό μας, ἀπ' ἐκεῖνο ποῦ ἐκάμναμεν ἄλλοτε!...

—Αὐτὸ δὲν τὸ εἰξεύρω, εἰξεύρω μόνον ὅτι τὸ προτιμοῦν! Καὶ ἐπειδὴ εἶνε πολὺ ὠφέλιμον ἰατρικόν, εἶνε μεγάλον προτέρημά του νὰ πίνεται εὔκολα καὶ νὰ αἰσθάνωνται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέραν ἀηδίαν ὅσοι τὸ πίνουν. Ἂν λοιπὸν ἕνας ἰατρὸς εὕρῃ τὸ μέσον νὰ ὀλιγοστεύσῃ τὴν ἀηδίαν του δὲν ἔχει χρέος νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀνακάλυψίν του, καὶ νὰ εὐκολύνῃ τοὺς ἀρρώστους;

Ὁ Ἔρσεβον ἔξεε τὸ οὖς του.

— Δὲν λέγω, εἶπεν ὡς νὰ ἐλυπεῖτο διότι ἔκαμνε τὴν ὁμολογίαν ταύτην, δὲν λέγω, ὡς ἰατρὸς ἔκαμε τὸ χρέος του...Μὰ αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος νὰ μὴν ἀφίνῃ τοὺς πτωχοὺς ψαράδες νὰ ζήσουν...

— Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι τὸ ἐργοστάσιον τοῦ ἰατροῦ δίδει ἐργασίαν εἰς τριακοσίους, ἐνῷ πρίν, τὸν καιρὸν ὅπου λέγεις, δὲν ἦσαν οὔτε εἴκοσι ψαράδες, εἶπε δειλῶς ὁ Ἔρικ.

—Ἴσα, ἴσα! δι' αὐτὸ καὶ ἡ τέχνη μας πάγει κατὰ διαβόλου! ἀνέκραξεν ὁ Ἔρσεβον.

—Τὸ φαγεῖ εἶνε 'ς τὸ τραπέζι, ἐλᾶτε! εἶπε τότε ἡ Κατρίνα, ἰδοῦσα ὅτι ἡ συζήτησις ἐξήπτετο ὑπὲρ τὴν ἐπιθυμίαν της.

Ὁ Ἔρικ ἐννοήσας ὅτι μείζων ἐπιμονὴ ἦτο ἀνάρμοστος οὐδὲν ἀντέταξεν εἰς τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Ἔρσεβον καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν συνήθη παρὰ τὴν Βάνδαν θέσιν του.

— Εἶδα ὅτι ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ διδάσκαλός μας ὁμιλοῦν μὲ μεγάλην οἰκειότητα· εἶνε πολὺς καιρὸς ποῦ γνωρίζονται; εἶπεν ὁ Ἔρικ ὅπως δώσῃ ἄλλην τροπὴν εἰς τὴν συνδιάλεξιν.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ ἁλιεὺς καθήσας εἰς τὴν τράπεζαν. Καὶ οἱ δύο ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Νορόην καὶ ἀκόμη τοὺς ἐνθυμοῦμαι τὸν καιρὸν ὅπου ἔπαιζαν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ σχολείου, ἂν καὶ ἦσαν μεγαλείτεροί μου ἕως δέκα χρόνια. Ὁ διδάσκαλός σου ὁ Μαλάριος ἦτο υἱὸς τοῦ τότε ἰατροῦ μας καὶ ὁ ἰατρὸς υἱὸς ἑνὸς ἁπλοῦ ψαρᾶ. Ἀλλὰ ἐπῆγε ἐμπρὸς ἀπὸ τότε! Λέγουν ὅτι ἔχει ἑκατομμύρια τώρα καὶ ὅτι ἔκτισεν εἰς τὴν Στοκόλμην ἕνα ἀληθινὸ παλάτι!.. Ὤ; τόσο τί εὔμορφο πρᾶγμα ποῦ εἶνε ἡ σπουδή!..

Μετὰ τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον ὁ ἀγαθὸς ἁλιεὺς ἡτοιμάζετο νὰ βυθίσῃ τὸ κοχλιάριόν του εἰς τὸ πλῆρες ἰχθύων καὶ ἀχνιζόντων γεωμήλων πινά-

Digitized by Google

κιον, ὅτε αἰφνίδιον κροῦσμα ἐπὶ τῆς θύρας κατέστειλε τὸ κίνημα τοῦτο τῆς χειρός του.

— Ἐπιτρέπετε νὰ ἔμβω, κὺρ Ἔρσεβον; ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ διαδρόμου φωνὴ ἠχηρά. Χωρὶς δὲ ν' ἀναμείνῃ τὴν ἄδειαν, ἐκεῖνος ἀκριβῶς περὶ οὗ πρὸ μικροῦ ἐγίνετο λόγος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν συναποκομίζων σφοδρὰν ῥιπὴν παγεροῦ ἀέρος.

— Ὁ κύριος Σβαρυεγκρόνα! ἀνέκραξαν τὰ τρία παιδία, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἀνηγέρθησαν ἐν σπουδῇ.

— Ἀγαπητέ μου Ἔρσεβον, εἶπεν ὁ ἰατρὸς λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ ἁλιέως, πολλὰ ἔτη ἔχομεν νὰ ἰδῇ ὁ εἷς τὸν ἄλλον μας· ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησα τὸν καλόν σας πατέρα καὶ ἐνόμισα ὅτι δύναμαι νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ἴδω ὡς παιδικός σας φίλος.

Ὁ ἀξιόλογος ἁλιεύς, ἀμηχανῶν πως ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν κατηγοριῶν ἃς εἶχεν ἐκστομίσῃ κατὰ τοῦ ἰατροῦ, ἠγνόει τί ν' ἀπαντήσῃ εἰς τοὺς λόγους τούτους. Ἠρκέσθη λοιπὸν νὰ θλίψῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ μειδιῶν ἅμα μετ' ἀδόλου φιλοφροσύνης, ὅτε προσέδραμεν ἡ ἀγαθή του σύζυγος.

— Γρήγορα Ὄθων, Ἔρικ, βοηθήσετε τὸν ἐξοχώτατον νὰ βγάλῃ τὴν γοῦνάν του, καὶ σύ, Βάνδα, βάλε ἕνα πιάτο ἀκόμη, εἶπεν ἡ Κατρίνα φιλόξενος ὡς πᾶσαι αἱ οἰκοδέσποιναι τῆς Νορβηγίας. Κὺρ ἰατρέ, θὰ τιμήσετε, πιστεύω, τὸ πτωχικὸ δεῖπνό μας...

— Σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν θὰ ἔλεγα ὄχι ἂν εἶχα καὶ τὴν παραμικρὰν ὄρεξιν, διότι ὁ σολωμὸς ἐκεῖνος μοῦ φαίνεται πολὺ ὀρεκτικός... Ἀλλ' ἔχω φάγῃ πρὸ μιᾶς ὥρας μὲ τὸν φίλον μου Μαλάριον καὶ δὲν θὰ ἠρχόμην ἐδῶ ἂν ἐνόμιζα ὅτι τρώγετε ἀκόμη... Ἂν θέλετε νὰ μ' εὐχαριστήσετε, σᾶς παρακαλῶ νὰ καθήσετε εἰς τὸ τραπέζι καὶ νὰ ἐξακολουθήσετε τὸ φαγητόν σας ὡς νὰ μὴν ἤμην ἐδῶ.

— Ὦ, ἰατρέ μου, εἶπεν ἱκετευτικῶς ἡ γυνή, πάρετε κἂν μερικὰς *σνόργες* ἢ κανένα τσάϊ.

— Ἂς εἶνε, πίνω ἕνα τσάϊ ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θὰ δειπνήσετε πρίν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς καθήσας εἰς τὴν μεγάλην ἕδραν.

Παρευθὺς ἡ Βάνδα ἔθηκε κρυφίως τὴν ἐψάνην πλήρη ὕδατος ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ ἐξηφανίσθη ὡς σίλφη εἰς τὴν παρακειμένην αἴθουσαν, ἐν ᾧ ἅπασα ἡ οἰκογένεια κατανοοῦσα ἐξ ὁρμεμφύτου ἀβρότητος ὅτι δυσηρέστει τὸν ξένον της ἂν ἐπέμενεν ἐπὶ μᾶλλον, ἤρξατο τοῦ δείπνου.

Μετὰ δύο λεπτὰ ὁ ἰατρὸς ἀνέλαβε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἄνεσιν. Ὑποδαυλίζων τὸ πῦρ τῆς ἑστίας καὶ θερμαίνων τοὺς πόδας του εἰς τὰς φλόγας τῶν ξηρῶν ξύλων, τὰ ὁποῖα ἡ Κατρίνα εἶχε ῥίψῃ εἰς αὐτὴν πρὶν καθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, συνδιελέγετο περὶ τοῦ παρελθόντος, περὶ τῶν ἀποθανόντων γερόντων, περὶ τῶν ἐπιζώντων, περὶ τῶν μεταβολῶν, αἵτινες εἶχον ἐπέλθῃ εἰς τὴν χώραν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Βέργκεν. Ὡμίλει μετὰ πλήρους πλέον οἰκειότητος, καί, τὸ περιεργότατον, εἶχε ἤδη κατορθώσῃ νὰ διασκεδάσῃ τὴν δυσπιστίαν τοῦ Ἔρσιβον—ὅτε ἡ Βάνδα εἰσῆλθε κρατοῦσα ξύλινον δίσκον μετὰ μικρῶν ἐπ' αὐτοῦ πινακίων καὶ προέτεινεν αὐτὸν τόσον ἐπιχαρίτως ὥστε κατέστη εἰς αὐτὸν ἀδύνατον ὅλως ν' ἀρνηθῇ.

Ἐν τοῖς μικροῖς ἐκείνοις πινακίοις ἦσαν αἱ περίφημοι *σνόργες* τῆς Νορβηγίας—ἀποτελούμεναι ἐκ λωρίδων κρέατος καπνιστοῦ ταράνδου, καὶ μαινίδων παρεσκευασμένων μὲ ἐρυθρὸν πέπερι, λεπτῶν τεμαχίων μέλανος ἄρτου, τυροῦ, καὶ ἄλλων ἀρτυμάτων τραχέων τὴν γεῦσιν,—αἵτινες τρώγονται ὡς ὀρεκτικόν.

Τόσον δὲ καλῶς ἐξεπλήρωσαν αὗται τὸν προορισμόν των ὥστε ὁ ἰατρός, ὁ κατ' ἀρχὰς ἐξ ἀβροφροσύνης μόνον γευθεὶς αὐτῶν ἀνέλαβε τὴν ὄρεξίν του ὅπως τιμήσῃ τὸ ἐξ ἀγριοσυκαμίνων γλύκισμα διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἔντεχνον κατασκευὴν δικαίως ὑπερηφανεύετο ἡ Κατρίνα· ὑπὸ τοιαύτης δὲ κατελήφθη δίψης, ὥστε ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ κυαθίσκοι τεΐου ἄνευ σακχάρεως μόλις ἤρκεσαν νὰ τὴν κατασβέσωσι.

Ὁ Ἔρσεβον τότε ἤνοιξε πίθον ἐξαιρέτου *σχιέδαμ* ὅπερ εἶχεν ἀγοράσει παρά τινος Ὀλλανδοῦ. Περατωθέντος οὕτω τοῦ δείπνου ὁ ἁλιεὺς ἔδωκεν εἰς τὸν ἰατρὸν πελωρίαν πίπαν, ἣν οὗτος ἐπλήρωσε καπνοῦ καὶ ἐκάπνισε πρὸς γενικὴν ἁπάντων εὐαρέσκειαν.

Ἀνωφελὲς νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἐλαχίστη ἐπιφύλαξις καὶ ψυχρότης πρὸ πολλοῦ εἶχον ἐξαλειφθῇ, καὶ ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐφαίνετο ὡς ἀποτελῶν μέρος τῆς οἰκογενείας. Ἐγέλων, συνδιελέγοντο ἐλευθέρως ὡς κάλλιστοι καὶ παλαιοὶ φίλοι, ἄχρις οὗ τὸ παλαιὸν ξύλινον ὡρολόγιον ἐσήμανε τὴν δεκάτην.

— Ἐπέρασεν ἡ ὥρα, βλέπω, εἶπε τότε ὁ ἰατρός. Ἂν θέλετε, στείλατε τὰ παιδιὰ νὰ πλαγιάσουν, διότι ἔχομεν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ σοβαρῶν πραγμάτων.

Εἰς ἓν νεῦμα τῆς Κατρίνας ὁ Ὄθων, ὁ Ἔρικ καὶ ἡ Βάνδα ἐκαληννύκτισαν πάντας καὶ ἀπῆλθον.

— Χωρὶς ἄλλο θ' ἀπορῆτε διατὶ ἦλθα ἀπόψε ἐδῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός, μετὰ στιγμιαίαν σιγήν, προσηλῶν τὸ ὀξὺ αὐτοῦ βλέμμα ἐπὶ τοῦ Ἔρσεβον.

— Ὅποιος ἔλθῃ 'ς τὸ σπίτι μου καλῶς νὰ ὁρίσῃ, εἶπεν ἀποφθεγματικῶς ὁ ἁλιεύς.

— Ναί, εἰξεύρω ὅτι ἡ φιλοξενία δὲν ἔφυγεν ἀκόμη ἀπὸ τὴν Νορόην!.. Ἀλλὰ τέλος πάντων θὰ εἴπατε μέσα σας ὅτι κάποια αἰτία θὰ μ' ἔκαμε ν' ἀφήσω ἀπόψε τὴν συντροφίαν τοῦ καλοῦ μου φίλου Μαλαρίου καὶ νὰ παρουσιασθῶ τόσον ἐξαφνικὰ εἰς τὸ σπίτι σας. Στοιχηματίζω ὅτι ἡ

Digitized by Google

κυρὰ Ἔρσεβον κάπως θὰ ἐνόησε τὸ αἴτιον...

— Θὰ τὸ μάθωμεν ἀφοῦ μᾶς τὸ εἰπῆτε, ἀπήντησε διπλωματικῶς ἡ ἀγαθὴ γυνή.

— Καλά, ἔστω! εἶπεν ὁ ἰατρός, ἀφ' οὗ δὲν θέλετε νὰ μὲ βοηθήσετε, ἔρχομαι μόνος μου εἰς τὸ προκείμενον!.... Ὁ υἱός σας Ἔρικ εἶνε πολὺ ἀξιόλογον παιδί, κὺρ Ἔρσεβον.

— Δὲν ἔχω κανένα παράπονον, ἀπήντησεν ὁ ἁλιεύς.

— Ἔχει ἔκτακτον εὐφυΐαν καὶ μάθησιν ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν του, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός. Τὸ ἐξήτασα σήμερα εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἠπόρησα μὲ τὰς ἀπαντήσεις του!.. Ἓν ἄλλο ἀκόμη μ' ἐξέπληξεν ἀφ' οὗ ἔμαθα τὸ ὄνομά του, ὅτι σᾶς ὁμοιάζει πολὺ ὀλίγον εἰς τὸ πρόσωπον, ὅπως πολὺ ὀλίγον ὁμοιάζει καὶ μὲ τἆλλα παιδία τοῦ τόπου μας.

Ὁ ἁλιεὺς καὶ ἡ σύζυγός του ἔμειναν ἀκίνητοι καὶ σιγηλοί.

— Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐξηκολούθησεν ὁ σοφὸς μετά τινος ἀνυπομονησίας, τὸ παιδίον αὐτὸ κινεῖ παρὰ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον μου. Ὡμίλησα περὶ αὐτοῦ μὲ τὸν Μαλάριον καὶ ἔμαθα ὅτι δὲν εἶνε υἱός σας, ὅτι ἓν ναυάγιον τὸ ἔρριψεν εἰς τὰς ἀκτάς μας, ὅτι τὸ ἐσώσατε, τὸ ἀνεθρέψατε, τὸ υἱοθετήσατε, καὶ τῷ ἐδώκατε τὸ ὄνομά σας. Ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀλήθεια, κὺρ Ἔρσεβον.

— Ναί, ἀλήθεια εἶνε, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ὁ ἁλιεύς.

— Ἂν δὲν εἶνε υἱός μας ἀπὸ τὸ αἷμα μας εἶνε ἀπὸ τὴν καρδιά μας καὶ τὴν ἀγάπην μας! ἀνέκραξεν ἡ Κατρίνα, ἧς ὑγράνθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐφρικίασε τὸ χεῖλος. Δὲν τὸ ξεχωρίζομεν διόλου ἀπὸ τὸν Ὄθωνά μας ἢ τὴν Βάνδα μας! καὶ οὔτε μᾶς ἐπέρασε ποτὲ ἀπὸ τὸν νοῦν πῶς δὲν εἶνε ἀληθινὸ παιδί μας!.

— Τὰ αἰσθήματα αὐτὰ σᾶς τιμοῦν καὶ τοὺς δύο σας, εἶπεν ὁ ἰατρὸς συγκινηθεὶς ἐκ τῆς συγκινήσεως τῆς ἀγαθῆς γυναικός. Ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, διηγηθῆτέ μου ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ παιδίου. Ἦλθα ἐπίτηδες διὰ νὰ τὴν μάθω, καὶ σᾶς βεβαιῶ ὅτι θέλω τὸ καλὸν τοῦ παιδίου.

Ὁ ἁλιεύς, ξέων τὸ οὖς αὐτοῦ, ἐφάνη ἐπὶ στιγμὴν διστάσας· ἰδὼν ὅμως ὅτι ὁ ἰατρὸς ἀνέμενεν ἀνυπομόνως τὴν διήγησίν του ἀπεφάσισε τέλος νὰ ὁμιλήσῃ.

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε ὅπως σᾶς τὸ διηγήθη ὁ διδάσκαλος, καὶ τὸ παιδὶ δὲν εἶνε καθεαυτὸ υἱός μου, εἶπεν ὡς μετὰ λύπης. Μίαν ἡμέραν, κοντεύουν δώδεκα χρόνια, τώρα ἐπῆγα νὰ ψαρεύσω πέρα ἀπὸ τὸ νησάκι ποῦ εἶνε ἐμπρὸς εἰς τὸ ἔμβασμα τοῦ *φιόρδ*, εἰς τὸ πέλαγος.... Ἀφ' οὗ ἐψάρευσα ἀρκετὰ καλά, ἐτράβηξα τὰ ὑστερνά μου ἀγκίστρια καὶ ἤμουν ἕτοιμος νὰ ἀνοίξω τὸ πανὶ τῆς βάρκας μου, ὅταν εἶδα νὰ πλέῃ ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν, ἕως ἕνα μίλλι μακρυά, ἕνα πρᾶγμα ἄσπρον. Ἡ θάλασσα ἦτο ἥσυχη καὶ καμμίαν βίαν δὲν εἶχα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ σπίτι. Ἀντὶ νὰ στρέψω λοιπὸν τὴν πλώρη μου διὰ τὴν Νορόη, ἐτράβηξα ἐπάνω εἰς τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο. Εἰς δέκα λεπτὰ τὸ ἔφθασα. Ἦτο μία μικρὰ κούνια ἀπὸ λυγαριὰν τυλιγμένη ὁλοτρόγυρα μὲ μουσελίνα καὶ δεμένη καλὰ ἐπάνω εἰς ἕνα σωσίβιον. Ἐπλησίασα, ὅσον ἔφθανε τὸ χέρι μου, μὲ μεγάλην συγκίνησιν ἔπιασα τὸ σωσίβιον, καὶ τὸ ἐτράβηξα ἔξω ἀπὸ τὸ νερὸν καὶ εἶδα τότε μέσα εἰς τὴν κούνια ἕνα μωρὸ ἕως ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ μηνῶν ποῦ ἐκοιμᾶτο βαθειά. Ἦτο ὀλίγον κίτρινο, καὶ κρύον, ἀλλὰ δὲν τὸ εἶχε πειράξῃ διόλου τὸ παράξενον ἐκεῖνο ταξεῖδι του ὅπως ἐκατάλαβα ἀπὸ τὴν δύναμιν μὲ τὴν ὁποίαν ἔβγαλε ταὶς φωναὶς μόλις ἐξύπνησε, ἅμα ἐνόησε πῶς δὲν τὸ ἐκουνοῦσαν πλέον τὰ κύματα. Εἴχαμε τότε τὸν Ὄθωνά μας καὶ εἶξευρα ὀλίγο ἀπὸ παιδιά. Τοῦ ἔκαμα λοιπὸν μίαν κοῦκλαν μὲ ἕνα πανί, τὴν ἔβρεξα μὲ ὀλίγο νερὸ ἀνακατωμένο μὲ ῥοῦμι καὶ τοῦ τὴν ἔδωκα νὰ βυζάξῃ!.. Στὴ στιγμὴ ἡμέρωσε καὶ ἐφάνη ὡς νὰ εὐχαριστήθη ἀπὸ τὸ βάλσαμον ἐκεῖνο. Ἐννοιωθα ὅμως ὅτι αὐτὴ ἡ ἡσυχία του δὲν θὰ βαστάξῃ πολὺ καὶ ἐβιάσθηκα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Νορόην. Ἔλυσα τὴν κούνια ἀπὸ τὸ σωσίβιον, καὶ τὴν ἔβαλα ἐμπρός μου μέσα 'ς τὴν βάρκα. Κ' ἐν ᾧ ἐκρατοῦσα τὴν *σκότα* τοῦ πανιοῦ ἐκύτταζα τὸ καϋμένο τὸ παιδάκι καὶ ἔλεγα μὲ τὸν νοῦν μου ἀπὸ ποῦ ἆρά γε νὰ ἤρχετο;...Ἀπὸ κανὲν πλοῖον ποῦ θὰ εἶχε ναυαγήσῃ, χωρὶς ἄλλο! Τὴν νύκτα ἐφυσοῦσε τρικυμία, καὶ πολλὰ πλοῖα θὰ εἶχαν χαθῆ. Ἀλλὰ πῶς ἔγινε νὰ σωθῇ αὐτὸ καὶ νὰ πνιγοῦν ὅλοι ὅσοι ἦσαν μαζί του; Πῶς τοὺς ἦλθαν νὰ τὸ δέσουν ἐπάνω εἰς τὸ σωσίβιον; Τί ἀπέγινεν ὁ πατέρας του, ἡ μητέρα του, ὅσοι τὸ ἀγαποῦσαν; Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐρωτήσεις καμμίαν ἀπάντησιν δὲν ἔπαιρνα, διότι τὴν ἀπάντησιν αὐτήν, τὸ κακόμοιρον δὲν εἰμποροῦσε νὰ μοῦ τὴν δώσῃ. Νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, ἔπειτα ἀπὸ μίαν ὥραν, ἦλθα εἰς τὸ σπίτι καὶ ἔδωκα τὸ παιδὶ εἰς τὰ χέρια τῆς Κατρίνας! Εἴχαμε τότε μίαν ἀγελάδα, καὶ τὴν ἐκάναμε ἀμέσως παραμάννα τοῦ παιδιοῦ. Ἦτο τόσῳ χαριτωμένον, τόσῳ γελαστόν, τόσῳ τριανταφυλλί, ἀφ' οὗ ἐχόρτασε τὸ γάλα καὶ ἐζεστάθη σιμὰ εἰς τὴν φωτιάν, ποῦ, τί νὰ σᾶς εἰπῶ, ἰατρέ μου, ἀμέσως ἀρχίσαμεν νὰ τὸ ἀγαποῦμεν σὰν νὰ ἦτο ἐδικό μας!.. Καὶ ἀπὸ τότε ἕως τώρα τὸ ἐκρατήσαμε, τὸ ἀνεθρέψαμε, καὶ δὲν τὸ ξεχωρίσαμε στιγμὴ ἀπὸ τὰ δύο παιδιά μας!.. Δὲν λέγω ἀλήθεια, γυναῖκα; προσεῖπεν ὁ Ἔρσεβον στραφεὶς πρὸς τὴν Κατρίναν.

— Ἀλήθεια, ἀλήθεια! ἀπεκρίθη ἡ οἰκοδέσποινα ἀπομάττουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, οὓς αἱ ἀναμνήσεις ἐκεῖναι ἐπλήρουν δακρύων. Εἶνε παιδί μας καὶ αὐτὸ σὰν τἆλλα δύο. Καὶ δὲν εἰ-

Digitized by Google

ξεύρω πῶς τοῦ κατέβη τοῦ κὺρ Μαλαρίου νὰ εἰπῇ πῶς δὲν εἶνε.

Καὶ ἡ ἀγαθὴ γυνὴ εἰλικρινῶς ἀγανακτήσασα ἤρξατο στρέφουσα μετὰ σφοδρότητος τὴν ἀνέμην της.

— Σωστά! εἶπεν ὁ Ἔρσεβον. Τί τὸν νοιάζει τὸν κόσμο διὰ τὸ παιδί μας; ὁ καθένας νὰ κυττάζῃ τὴν δουλειά του!..

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς μὲ συνδιαλλακτικώτατον τόνον· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κατηγορῆτε τὸν Μαλάριον ὅτι ἐφάνη ἀδιάκριτος. Εἰς ἐμὲ ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν ἡ φυσιογνωμία τοῦ παιδίου, καὶ ἐγὼ μόνος μου ἐζήτησα ἐμπιστευτικῶς ἀπὸ τὸν διδάσκαλον νὰ μοῦ εἰπῇ ὅλην τὴν ἱστορίαν του. Ὁ Μαλάριος δὲν μοῦ ἔκρυψεν ὅτι ὁ Ἔρικ νομίζει ὅτι εἶνε υἱός σας καὶ ὅτι ὅλοι ἐδῶ εἰς τὴν Νορόην ἐλησμόνησαν μὲ ποῖον τρόπον ἔγινε. Δι' αὐτό, βλέπετε, κ' ἐγὼ ἐφρόντισα νὰ μὴν ὁμιλήσω ἐμπρὸς εἰς τὸ παιδί, ἀλλὰ σᾶς εἶπα νὰ τὸ στείλετε νὰ πλαγιάσῃ ὅπως καὶ τὸν ἀδελφόν του καὶ τὴν ἀδελφήν του ... Ἐλέγατε λοιπὸν ὅτι ἦτο ἕως ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ μηνῶν ὅταν τὸ ηὕρατε εἰς τὴν θάλασσαν...

— Ἀπάνω κάτω. Εἶχε τέσσαρα δόντια, τὸ πονηρό· καὶ σᾶς βεβαιῶ πῶς δὲν ἄργησε πολὺ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ, εἶπε γελῶν ὁ Ἔρσεβον.

—Ὤ! ἦταν ἕνα παιδάκι μάλαμμα, ἄσπρο, καλοκαμωμένο, σωστὸ ἀγγελοῦδι!.. ἐξηκολούθησε ζωηρῶς ἡ Κατρίνα. Εἶχε κἄτι χεράκια, κἄτι ποδάκια!.. Νὰ τὸ βλέπατε μιὰ φορά!..

— Πῶς ἦτο ἐνδυμένον; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα.

Ὁ Ἔρσεβον δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἡ σύζυγός του ἔδειξεν ὀλιγωτέραν ἐπιφύλαξιν.

— Σὰν πριγκιπόπουλο! ἀνέκραξε. Βάλετε μὲ τὸν νοῦν σας, κὺρ ἰατρέ, μιὰ φουστίτσα ἀπὸ πικὲ μὲ δαντέλλαις παντοῦ, μιὰ γουνίτσα μὲ ἀτλάζι ἀπὸ κάτω, ποῦ δὲν πιστεύω νὰ φοροῦν καλλίτερη τὰ βασιλόπουλα, μιὰ σουφρωτὴ σκουφίτσα, καὶ ἕνα ἐπανωφοράκι μὲ κουκοῦλα ἀπὸ ἄσπρο κατιφέ!... Τι εὔμορφα ροῦχα!... Μὰ εἰμπορεῖτε νὰ κρίνετε καὶ μόνος σας γιατὶ τὰ ἐφύλαξα ὅλα ἄγγιχτα... Καταλαβαίνετε πῶς δὲν τοῦ τὰ ξαναφόρεσα ἀφ' οὗ πλέον ἔγινε ἐδικό μας παιδί, πτωχόπουλον.... Τοῦ ἔβαλα ἀμέσως τὰ ροῦχα τοῦ Ὄθωνα, ποῦ τοῦ εἶχαν κοντήνῃ καὶ τὰ εἶχα φυλαγμένα, καὶ τὰ ξαναφύλαξα πάλιν διὰ τὴν Βάνδα... Νά τα, ἐδῶ τἄχω τὰ φορεματάκια του καὶ θὰ σᾶς τὰ δείξω!

Ταῦτα λέγουσα ἡ ἀγαθὴ γυνὴ εἶχε γονυπετήσῃ πρὸ μεγάλου δρυΐνου κιβωτίου ἀρχαϊκὸν ἔχοντος κλεῖθρον, ἤγειρε τὸ ἐπικάλυμμα καὶ ἠρεύνα ἐν αὐτῷ.

Ἐξέβαλε δὲ ἓν πρὸς ἓν πάντα τὰ προαγγελθέντα ἐνδύματα, ἅτινα ἀνέπτυξεν ὑπερηφάνως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἰατροῦ, ὡς καὶ τὰ κομψότατα σπάργανα, τουτέστιν ἓν θαυμάσιον περιτραχήλιον τριχαπτοκέντητον, μεταξωτὸν ποδοσκέπασμα, λευκὰ μάλλινα περιπόδια. Ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν ἦσαν κεντημένα τεχνηέντως τὰ ἀρκτικὰ Ε. Δ. ὡς ἀνέγνω παρευθὺς ὁ ἰατρός.

— Ε. Δ... Δι' αὐτὸ ὠνομάσατε τὸ παιδὶ Ἔρικ; ἠρώτησε.

— Βέβαια, δι' αὐτό, ἀπεκρίθη ἡ Κατρίνα, εἰς ἣν ἡ ἔκθεσις ἐκείνη τῶν περικόμψων ἐνδυμάτων προὐξένει προφανῶς χαράν, ἐν ᾧ τοὐναντίον καθίστη σκυθρωπὸν τὸ πρόσωπον τοῦ συζύγου της. Νὰ καὶ τὸ καλλίτερο, αὐτὸ ποῦ εἶχε τριγύρω 'ς τὸ λαιμό του!.. προσεῖπεν ἐκβαλοῦσα τῆς κρύπτης ἄθυρμά τι ἐκ χρυσοῦ καὶ κοραλλίου ροδοχρόου ἠρτημένον ἐκ λεπτῆς ἀλύσεως. Καὶ ἐπὶ τούτου ὁμοίως ἦσαν τὰ ἀρχικὰ Ε. Δ., περιβεβλημένα ὑπὸ τοῦ λατινικοῦ ἐμβλήματος: Semper idem.

— 'Σ τὴν ἀρχὴν ἐνομίσαμε πῶς εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ παιδιοῦ, ἐξηκολούθησεν ἡ σύζυγος τοῦ ἁλιέως ἰδοῦσα ὅτι ὁ ἰατρὸς ἀνεγίνωσκε τὰς λέξεις ἐκείνας· ἀλλὰ ὁ διδάσκαλος μᾶς εἶπεν ὅτι θὰ εἰποῦν: *Πάντα ὁ ἴδιος*.

— Ὁ κύριος Μαλάριος σᾶς εἶπε τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἀπαντήσας εἰς τὴν ἔμμεσον ταύτην ἐρώτησιν. Εἶνε φανερὸν προσεῖπεν ἐν ᾧ ἡ Κατρίνα ἐπανέθετε τὰ ἐνδύματα εἰς τὸ κιβώτιον, ὅτι τὸ παιδίον ἀνῆκεν εἰς οἰκογένειαν πλουσίαν καὶ καθὼς πρέπει. Ἀπὸ ποῖον τόπον, λέγετε, νὰ ἤρχετο;

—Πῶς θέλετε νὰ τὸ εἰξεύρωμεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, εἶπεν ὁ Ἔρσεβον, ἀφ' οὗ τὸ εὕρηκα 'ς τὴ μέση τοῦ πελάγους, μέσ' 'ς τὰ κύματα.

— Ναί, ἀλλὰ ἡ κούνια ἦτο δεμένη ἐπάνω εἰς ἓν σωσίβιον, μοῦ εἴπατε, καὶ εἶνε συνήθεια εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου νὰ γράφουν ἐπάνω εἰς τὰ σωσίβια τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, ἀντεῖπεν ὁ ἰατρὸς προσηλώσας ἐκ νέου τὸ ὀξὺ αὐτοῦ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἁλιέως.

— Τὸ εἰξεύρω, ἀπεκρίθη οὗτος ταπεινώσας τὴν κεφαλήν.

— Λοιπὸν αὐτὸ τὸ σωσίβιον, τί ὄνομα εἶχεν ἐπάνω γραμμένον;

— Αἴ, νὰ σᾶς εἰπῶ, κὺρ ἰατρέ, ἐγὼ δὲν εἰξεύρω πολλὰ γράμματα. Ξεύρω νὰ διαβάζω μιὰ σταλιὰ τὴν γλῶσσά μου, μὰ ὅσο διὰ ξένες γλῶσσες κάθου γύρευε!... Κ' ἔπειτα ἐπέρασαν καὶ τόσα χρόνια ἀπὸ τότε!..

— Ἐν τούτοις ἐπάνω κάτω θὰ τὸ ἐνθυμῆσθε! .. Καὶ χωρὶς ἄλλο θὰ ἐδείξατε αὐτὸ τὸ σωσίβιον, ὅπως καὶ τὰ ἐνδύματα, εἰς τὸν διδάσκαλον Μαλάριον. Ἐλᾶτε δά, φίλε μου Ἔρσεβον, βάλετε τὰ δυνατά σας μιὰ στιγμή, καὶ θὰ ἐνθυμηθῆτε!. Μὴν ἦτο *Κυνθία* τὸ ὄνομα ποῦ ἦτο γραμμένον ἐπάνω εἰς τὸ σωσίβιον;

— Θαρρῶ πῶς κἄτι τέτοιο ἦτο, εἶπεν ἀορίστως ὁ ἁλιεύς.

Digitized by Google

— Εἶνε ξένον αὐτὸ τὸ ὄνομα! Καὶ κατὰ τὴν κρίσιν σας τίνος τόπου ὄνομα νὰ εἶνε, κὺρ Ἔρσεβον;

— Ξεύρω κ' ἐγώ; Μήπως τοὺς γνωρίζω ἐγὼ αὐτοὺς τοὺς διαβολότοπους;...Βγῆκα ἐγὼ ποτέ μου ἔξω ἀπὸ τὴν θάλασσα τῆς Νορόης καὶ τοῦ Βέργκεν παρὰ μιὰ φορὰ μονάχα ποῦ ἐπῆγα νὰ ψαρεύσω 'ς τὴν Ἰσλανδία καὶ 'ς τὴν Γροιλανδία; ἀπήντησεν ὁ ἁλιεὺς μὲ τόνον ἐκτραχυνόμενον βαθμηδόν.

— Ἐγὼ νομίζω ὅτι εἶνε ὄνομα ἀγγλικὸν ἢ γερμανικόν, εἶπεν ὁ ἰατρός, οὐδόλως προσέξας εἰς τὸν τόνον τοῦ ἁλιέως. Θὰ ἦτο εὔκολον νὰ τὸ συμπεράνω ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἂν ἔβλεπα τὸ σωσίβιον. Μήπως τὸ ἐφυλάξετε, φίλε μου Ἔρσεβον;

— Ἀ! μπᾶ! εἶνε χρόνια καὶ χρόνια τώρα ποῦ ἔγινε φλόγα, στάκτη καὶ καπνός, ἀπήντησε θριαμβευτικῶς ὁ Ἔρσεβον.

—Καθόσον ἐνθυμεῖται ὁ Μαλάριος, τὰ γράμματα ἦσαν ῥωμαϊκά, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ὡσεὶ καθ' ἑαυτὸν διαλεγόμενος, ὅπως εἶνε καὶ τὰ γράμματα τὰ κεντημένα ἐπὶ τῶν ἐσωρρούχων. Πιθανὸν λοιπὸν εἶνε ὅτι τὸ πλοῖον δὲν ἦτο γερμανικόν. Μοῦ φαίνεται μᾶλλον ὡς ἀγγλικόν... Αὐτῆς τῆς γνώμης δὲν εἶσθε καὶ σεῖς, κὺρ Ἔρσεβον;

— Καὶ τί μὲ 'νοιάζει; θαρρεῖτε πῶς δίνω πεντάρα ἐγὼ δι' αὐτό! ἀπήντησεν ὁ ἁλιεύς. Ἂς εἶνε ἐγγλέζικο, ῥούσσικο, ἂς εἶνε μακάρι παταγονικό, λίγο μὲ μέλει!...Αὐτό, τὸ μυστικό του τὸ ἐφανέρωσε δώδεκα χρόνια τώρα εἰς τὸν Ὠκεανό. κι' αὐτὸς τὸ φυλάγει 'ς τὸ βυθό του, σὲ βάθος τρεῖς ἢ τέσσαρες χιλιάδες μέτρα!

Εὐλόγως ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι ὁ Ἔρσεβον ἦτο τὰ μέγιστα εὐχαριστημένος ὅτι τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο εἶχε κατατεθῇ τόσον βαθέως.

— Τέλος πάντων θὰ ἐκάματε πιστεύω κάποιαν ἐνέργειαν διὰ νὰ εὕρετε τὴν οἰκογένειαν τοῦ παιδίου, εἶπεν ὁ ἰατρός, τοῦ ὁποίου τὰ δίοπτρα ἐφάνησαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ εἰρωνείας ἀστραποβολήσαντα. Θὰ ἐγράψατε βέβαια εἰς τὸν νομάρχην τοῦ Βέργκεν, θὰ κατεχωρίσατε καμμίαν γνωστοποίησιν εἰς τὰς ἐφημερίδας;

— Ἐγώ! ἀνέκραξεν ὁ ἁλιεύς· τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔκαμα!... Εἶχα ἐγὼ τὸν τρόπον νὰ ἐξοδεύσω χρήματα διὰ νὰ εὕρω ἀνθρώπους ποῦ δὲν τοὺς ἔμελε διόλου διὰ τὸ παιδί; διότι ἂν τοὺς ἔμελε θὰ ἐφρόντιζαν αὐτοὶ νὰ τὸ εὕρουν...Ἐλᾶτε 'ς τὴ θέσι μου, κὺρ ἰατρέ... Δὲν ἔχω ἑκατομμύρια ἐγώ...Καὶ πάλιν εἶμαι βέβαιος πῶς ἂν ἐξοδεύαμε καὶ τὸ ὑστερινὸ λεπτό μας δὲν θὰ εὑρίσκαμε τίποτε.... Ἐκάναμε ὅτι ἤρχονταν ἀπὸ τὸ χέρι μας, τὸ ἀναθρέψαμε σὰν ἐδικό μας, τὸ ἀγαπήσαμε, τὸ ἐχαϊδεύσαμε...

— Καὶ ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τἄλλα δύο εἰμπορῶ νὰ σᾶς πῶ! ὑπέλαβεν ἡ Κατρίνα, ἀπομάξασα τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ ἄκρου τῆς ποδιᾶς της· ναὶ τὸ μόνον φταίξιμον ποῦ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ μᾶς εὕρῃ εἶνε πῶς τοῦ ἐδώκαμε πολὺ μεγάλο μερτικὸν ἀπὸ τὴν ἀγάπη μας!

— Κυρὰ Ἔρσεβον, μὲ προσβάλλετε ἂν νομίζετε ὅτι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐσπλαγχνία ποῦ ἐδείξατε πρὸς τὸν μικρὸν ναυαγόν μου ἐμπνέουν ἄλλο αἴσθημα ἀπὸ ζωηρὸν θαυμασμόν! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός. Μή!.. μὴ σᾶς περάσῃ ἀπὸ τὸν νοῦν σας τέτοια ἰδέα!...Ἀλλ' ἂν θέλετε νὰ σᾶς ὁμιλήσω καθαρά, σᾶς λέγω ὅτι αὐτὴ ἴσα ἴσα ἡ ἀγάπη σας δὲν σᾶς ἀφῆκε νὰ ἰδῆτε τὸ καθῆκόν σας. Τὸ καθῆκόν σας δὲ ἦτο, πρὸ παντὸς ἄλλου, νὰ ζητήσετε τὴν οἰκογένειαν τοῦ παιδίου μὲ ὅσα μέσα ἠδύνασθε!

Ἐπῆλθε βαθεῖα σιγή.

— Ἴσως ἔχετε δίκαιον! εἶπε τέλος ὁ Ἔρσεβον, ὅστις εἶχε κύψῃ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν μομφὴν ταύτην. Μὰ ὅ,τι ἔγινε ἔγινε πλέον. Τώρα ὁ Ἔρικ εἶνε ἰδικός μας καὶ δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ τοῦ κάμω λόγον δι' αὐτὲς τὲς παλαιὲς ἱστορίες.

— Μὴν ἀνησυχῆτε, δὲν θὰ προδώσω ἐγὼ τὸ μυστικὸν τὸ ὁποῖον μοῦ ἐνεπιστεύθητε, εἶπεν ἐγερθεὶς ὁ ἰατρός. Ἐπέρασε ἡ ὥρα... Σᾶς ἀφίνω, καλοί μου φίλοι, καὶ σᾶς εὔχομαι καλὴν νύκτα, νύκτα χωρὶς καμμίαν ἐνόχλησιν τῆς συνειδήσεώς σας, προσεῖπε σοβαρῶς.

Μεθ' ὃ φορέσας τὸν σισυρωτὸν ἐπενδύτην του, χωρὶς νὰ δεχθῇ τὴν προσφορὰν τοῦ ἁλιέως ἐπιμένοντος νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς κατοικίας του, ἔσφιγξε θερμῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ἔρσεβον καὶ τῆς Κατρίνας καὶ διευθύνθη πρὸς τὸ ἐργοστάσιόν του.

Ὁ Ἔρσεβον ἔστη πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τῆς φλιᾶς, βλέπων αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον ὑπὸ τὸ σεληναῖον φῶς.

— Τί διαβολάνθρωπος! ὑπετονθόρυσεν ἀποφασίσας τέλος νὰ ἐπανακλείσῃ τὴν θύραν.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ
ΕΛΛΗΝΟΣ ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΟΥ
(1811—1820)

Ὁ ἄλλοτε ἐν Λονδίνῳ διαμένων φίλος μου κ. Δ. Τσ... εἶναι κάτοχος χειρογράφου, τὸ ὁποῖον ἐλπίζω ὅτι θὰ συγκατατεθῇ νὰ δωρήσῃ εἰς τὴν Ἱστορικὴν καὶ Ἐθνολογικὴν Ἑταιρίαν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἢ δύο ἑκατονταετηρίδων προωρισμένος νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ ἐκδώσῃ τὸ χειρόγραφον τοῦτο, (ἐὰν μείνῃ ἕως τότε ἀνέκδοτον), θὰ προκαλέσῃ βεβαίως τὸν φθόνον τῶν μεσαιωνοδιφῶν τοῦ μέλλοντος. Ἀλλὰ καίτοι μὴ ἀνερχόμενον πέρα τοῦ πρώτου τετάρ-

Digitized by Google

του τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐν λόγῳ χειρογράφου παρέχει πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι τῆς σήμερον τὰ τοῦ κόσμου ἐν γένει, καὶ ἰδίως τὰ καθ' ἡμᾶς, μετεβλήθησαν τοσοῦτον, ὥστε οἱ νεώτεροι τῶν Ἑλλήνων δύνανται, οὐχὶ ἄνευ λόγου, νὰ θεωρῶσιν ὡς μεσαιωνικὴν καὶ τὴν ἀμέσως πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως Ἑλλάδα, τὰ δὲ μνημεῖα τῆς περιόδου ἐκείνης δύνανται ἀπὸ τοῦδε νὰ προκαλῶσι τὴν προσοχήν μας οὐχ ἧττον ἢ καὶ τὰ τοῦ μεσαιῶνος.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο δὲν εἶνε αὐτόγραφον τοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ἀντεγράφη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κατόχου του κ. Δ. Τσ. σύγκειται δ' ἐκ σελίδων 538, σχήματος 8ου μικροῦ, καὶ περιέχει ποίημα ἐκ στίχων 11,000 περίπου, διαιρουμένων εἰς 75 κεφάλαια. Ποιητὴς αὐτοῦ εἶναι Δημήτριός τις Παππᾶ Νικολάου, Θετταλομάγνης, ὑπόθεσις δὲ τοῦ ποιήματος αἱ περιηγήσεις καὶ διάφορα ἐπεισόδια τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ. Ἡ διήγησις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1811, ὅτε ὁ πατὴρ τοῦ Δημητρίου τὸν ἔστειλε νὰ εὕρῃ πόρον ζωῆς εἰς τὰ ξένα, κατὰ τὴν εἰσέτι ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν τῶν συμπατριωτῶν του. Κατὰ τῆς τοιαύτης συνηθείας ἐξανίσταται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ ποιητής, διαμαρτύρεται δὲ ἐντόνως καὶ εἰς τὸν ἐπίλογόν του, ἀποτεινόμενος ὡς ἑξῆς πρὸς τὸν ἀναγνώστην του:

« Ἐὰν δὲν ξενιτεύθηκες καὶ ζῇς 'ς τὰ πατρικά σου,
« μὴ γελασθῇ κι' ἀφήσῃς τα ἀπὸ τὰ χέριά σου.
« Εἰ δὲ καὶ ξενιτεύθηκες, φρόντισε νὰ γυρίσῃς
« μιὰν ὥραν ἐμπροστήτερα, πρὶν κακοσυνειθίσῃς». (σ. 537).

Αἱ γνώσεις τοῦ ποιητοῦ εἶναι περιωρισμέναι. Λεπτομερῶς περιγράφει τὸ σχολεῖον τῆς πατρίδος του, εἰς τὸ ὁποῖον, λέγει,

« χρόνους ἑπτὰ ἐσπούδασα, κ' ἰδὲς τὸ σπούδαγμά μου:
« μόλις 'μπορῶ κουτσὰ στραβὰ νὰ γράψω τὄνομά μου.»

Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ προοίμιόν του ζητεῖ τὴν συγκατάβασιν τοῦ ἀναγνώστου,

« τάχα ὅτι ἔχω λάθη εἰς τὸ ποίημα αὐτό,
« ἢ τὴν σύνταξιν ἢ ἄλλο εἰς τὴν τάξιν δὲν κρατῶ.»

Τῷ ὄντι, δὲν πολυκρατεῖ τὴν τάξιν. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἑλληνικὴ εὐφυΐα του ὑπερπηδᾷ τὰ προσκόμματα τῆς ἀμαθείας, ἡ δ' ἔμφυτος εὐκολία του περὶ τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ εἰς τὸ ἀφηγεῖσθαι ἐγείρει τὸ ἐνδιαφέρον, ἀντισταθμίζουσα τὰς ποικίλας τοῦ ἔργου ἐλλείψεις. Ποίησις ἀληθὴς οὐδαμοῦ διαλάμπει ἐν αὐτῷ. Λεπτότητα αἰσθήματος δὲν προδίδει ὁ ποιητής, οὔτε τὴν νοσταλγίαν του περιγράφων οὔτε τοὺς ἔρωτάς του. Ἀλλ' εἶναι ὀξύνους καὶ περίεργος, ὅπου διαβῇ ἐρωτᾷ, παρατηρεῖ, μανθάνει καὶ ἐνθυμεῖται. Συχνάκις δὲ συμπληροῖ τὴν ἔμμετρον διήγησίν του δι' ὑποσημειώσεων, ἔνθα παρέχει στατιστικάς, γεωγραφικὰς ἢ ἄλλας πληροφορίας. Αἱ πληροφορίαι του αὗται εἶναι πολύτιμοι, οὐχὶ μόνον καθὸ ἀποτυποῦσαι τὰς γνώσεις τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ, ἀλλὰ καὶ καθὸ παρέχουσαι πιστὴν εἰκόνα μιᾶς φάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοῦ μικροῦ δηλονότι λαοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τὰ ξένα διὰ τοῦ ἐμπορίου. Ὁ πτωχὸς Δημήτριος Παππᾶ Νικολάου δὲν κατώρθωσε νὰ εὐδοκιμήσῃ ἀνυψούμενος ὑπεράνω τῆς ταπεινῆς σφαίρας του. Τὰς ἀποτυχίας του ἀποδίδει εἰς τὴν Εἱμαρμένην, ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι τὰς ἐπεξηγεῖ καὶ τὰς δικαιοῖ τὸ ἐλαφρὸν καὶ ἄστατον τοῦ χαρακτῆρός του. Πουπότε δὲν εὐχαριστεῖται, πουπότε δὲν χρονίζει, ὅλοι τοῦ πταίουν, τὰ πάντα κατακρίνει. Τὸν κατατήκει ἡ διηνεκὴς ἀποτυχία του, βαρύνεται τὴν ξενιτείαν, ἀλλ' ἐντρέπεται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα, πτωχὸς καὶ ἀπρόκοπος, ὥστε ἐξακολουθεῖ τὰς περιπλανήσεις του, διώκων εἰς μάτην τὴν τύχην.

Ἀναχωροῦντα κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς πατρίδος ὁ πατήρ του

« τὸν ἐμβαρκάρισεν εἰς κάποιον καΐκι
« ὁποῦ ἐτότε 'μίσευε διὰ τὴν Σαλονίκη. » (σελ. 31)

Τὰ πάντα ἐκεῖ νέα καὶ ἄγνωστα. Ἔκπληκτος ὁ ποιητὴς ἔβλεπε τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς Τούρκους, τοὺς Φράγκους, καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτόν:

« τί εἶν' αὐτοὶ οἱ διάκοι
« ποῦ ἔχουν τὰ τζουλούφια κι' ἀλλοιώτικο καλιμαῦκι;
« Τί εἶν' αὐτοὶ ποῦ κάθουνται μὲ τὰ μακρὰ τζιπούκια,
« τὰ πόδια ἕνα τ' ἄλλο των, καὶ 'σὰν κουβᾶ καβούκια;
« Τί εἶν' αὐτοὶ οἱ λέλεκες οἱ στενοφορεμένοι,
« μὲ τὴν οὐρὰν ὀπίσω των καὶ τὸν λαιμὸν δεμένοι; »

Ἀλλ' ἐνῷ βλέπων ταῦτα πάντα ἔχασκεν, ἐξαίφνης γιανίτσαρός τις τὸν ῥαπίζει καὶ τὸν ὑβρίζει Τουρκιστί. Σημειωτέον δὲ ὅτι τοὺς εἰς ξένην γλῶσσαν διαλόγους, εἴτε Τουρκιστί, εἴτε Ἀραβιστί, εἴτε Ῥωσσιστί, στιχουργεῖ ἑκάστοτε ὁ ποιητὴς (ὁμοιοκαταληκτικῶς πάντοτε) εἰς τὴν οἰκείαν διάλεκτον, ἐπιδεικνύων οὕτω καὶ τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης τῶν διαφόρων χωρῶν, ἔνθα διέτριψεν.

Ἐν τούτοις ἀηδιάσας μετὰ τὸ ῥάπισμα τὴν Θεσσαλονίκην ἐντὸς τοῦ ἔτους

« Χίλιου ὀκτακοσίου
« δεκάτου πρώτου, καὶ μηνὸς τριάντα Σεπτεμβρίου,
« ἐμβαρκαρίζεται ἰδοὺ εἰς σακολέβαν μίαν
« Αἰγύπτικην, κ' ἐμίσευσε διὰ τὴν Ἀραβίαν. » (σελ. 45)

Μετὰ ἑνὸς μηνὸς πλοῦν ὁ ποιητὴς ἔφθασεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Περιγραφὴ πάλιν τῆς χώρας, τῶν προϊόντων, τῶν κατοίκων, πρὸς δὲ καὶ κατάλογος ὀνομαστικὸς (ἔμμετρος ἐννοεῖται.) τῶν παρεπιδημούντων Ἑλλήνων. Τὴν τοιαύτην καταγραφὴν δὲν ἀμελεῖ ὁπουδήποτε εὕρῃ Ἕλληνας, οἱ δὲ κατάλογοι οὗτοι ἀποτελοῦντες συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τότε Ἑλληνικῆς ἐμπορίας, προσμαρτυροῦν συγχρόνως, διὰ τῆς ἀκριβείας των, τὴν φιλαλήθειαν τοῦ πλάνητος Θεσσαλοῦ.

Ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν μεταβαίνει εἰς Ῥαχίτι, ἔνθα γίνεται ὑπηρέτης ἑνὸς συντοπίτου του, εὐσπλάγχνου καὶ καλοδιαθέτου.

Digitized by Google

«.πλὴν δι' ἕνα μου ψωμὶ καὶ ῥουχικὰ καμπόσα.
«Τὰ δὲ δοθέντα χρέη μου ἦτον τὸ μαγειρεῖον,
«νὰ τρίβω τεντζερέδια, νὰ ψαίνω τὸ φαγίον,
«νὰ πλύνω τὰ πινάκια, περόνια, μαχαίρια,
«κι' ὅπου τὸν βλέπω νὰ σταθῶ μὲ σταυρωμένα χέρια.»
(σ. 51)

Δὲν ἀρχίζει πολὺ μεγαλοπρεπῶς τὸ στάδιόν του ὁ πτωχὸς τυχοδιώκτης. Μετὰ ἓν ἔτος παραιτεῖ τὸν ἀγαθὸν τοῦτον κύριον, ὅστις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας,

«μόλις τρεῖς τέσσαραις φοραῖς μ' εἶχε ξυλοκοπήσει,»

καὶ μεταβαίνει διὰ τοῦ Νείλου εἰς «Μέμφιδα», ἥτις

«φράγκικα λέγεται Γρὰν Καίρι,
«ἀραβιστὶ Μασὰρ Κιμπὶρ καὶ Τουρκικὰ Μεσῆρι.»

Ἐκεῖ γίνεται ὑπηρέτης «πρὸς δέκα γρόσια ξηρὰ τὸν μῆνα» Νικόλα τινὸς Συμεῶνος, Σμυρναίου, ὅστις

«εἶχεν εἰσέτι ἄλλους τρεῖς δούλους εἰς τὴν οἰκίαν,
«ἐμὲ δέ, ὡς κατώτερον καὶ πλέον ἔσχατόν του,
«μὲ ἐδιώρισεν ἐπάν' εἰς τὸν γαίδαρόν του.» (σελ. 57)

Ὁ Νικόλας οὗτος Συμεῶνος

«μὲ τὸ αὐτὸ γαϊδοῦρι
«κινᾷ μιᾷ τῶν ἡμερῶν νὰ πάγῃ 'ς τὸ Μανσοῦρι...
«ἔχοντας προὔδν σκοπὸν τοῦ τόπου νὰ ψουνίσῃ...
«καὶ ὁ μὲν ἴδιος αὐτός, ὡς εἴρηται, καβάλα,
«οἱ μαῦροι δοῦλοι δὲ πεζοὶ ὀπίσω του πιλάλα.»

Ἀλλ' εἰς τοῦτο καὶ μόνον δὲν περιωρίζετο ἡ πρὸς τοὺς ὑπηρέτας σκληρότης· τοὺς ἠνάγκαζε νὰ ἐργάζωνται εἰς τὸ ὕπαιθρον τοσοῦτον, ὥστε ὁ ἀτυχὴς Δημήτριος μὴ ἀντέχων, λέγει, εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὸν κάματον,

«διόλου ἀποκάμω
«καὶ ὡς νεκρὸς ἁπλώθηκα εἰς τὸ χωράφι χάμω.»

Ἀσθενήσαντα οὕτω ὁ κύριός του ἀναχωρῶν τὸν παραιτεῖ «ἐν μιᾷ Ἀρειανοῦ οἰκίᾳ.»

ὅπου μιᾷ τῶν ἡμερῶν πλὴν μετὰ μῆνα ἕνα,»

εἷς ἐκ τῶν συνδούλων του τὸν ἀνευρίσκει κατὰ τύχην καὶ τῷ δίδει «τὴν ἐπιστολὴν πρώτην τοῦ πατρός του,» εἰς τὴν ὁποίαν ὁ νοσταλγὴς καὶ συγκεκινημένος ξένος ἀποκρίνεται ἀμέσως, ἀποσιωπῶν ὅμως τὰ τῆς ἀσθενείας καὶ τὴν ἀνέχειάν του, διὰ νὰ μὴ λυπήσῃ τοὺς γονεῖς του.

Ἐντούτοις ὁ φιλοξενῶν αὐτὸν Κόπτης τὸν πωλεῖ κρυφίως

«διὰ τριακόσια γρόσια, ὡς ζῶον τὸν καϋμένον
«εἰς δύο Μωαμεθανοὺς Συρίους (Χαλεπλίδες),
«ἀπὸ τοὺς στρατιωτικοὺς ποῦ κράζονται ντελίδες.»

Παραδοθεὶς δι' ἐνέδρας εἰς τοὺς ἀγοραστάς του μεταφέρεται ὑπ' αὐτῶν, ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ τρόμου καὶ τοῦ φόβου, εἰς Μανσοὺρ, ὅπου οἱ κύριοί του προσκαλοῦν ἰατρὸν διὰ νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ὁ ὑπὸ σχῆμα Ἀλβανοῦ παρουσιαζόμενος ἰατρὸς οὗτος εἶναι, ὢ τοῦ θαύματος, συμπολίτης καὶ συγγενὴς τοῦ ποιητοῦ. Χάρις εἰς αὐτὸν σώζεται ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ληστῶν Ντελίδων. Ἀλλ' ἡ διὰ τὴν σωτηρίαν του εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν συγγενῆ του δὲν ἐξισοῦται πρὸς τὴν εὐχαρίστησιν μετὰ τῆς ὁποίας διηγεῖται πῶς, χάρις εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ἰατροῦ, ἔδειρε τὸν σκληροκάρδιον κύριόν του Νικόλαν,

«ὅν περ εἰς κάποιον ἀγρὸν εἴχομεν ἀπαντήσει
«Μὰ τί ξυλιαῖς! ὄχι μὲ χέρ', ὄχι μὲ τὸ ποδάρι,
«μὲ γρόθους, μὲ παρόμοια,—ἀλλὰ μὲ ἕνα φκιάρι.»(σ.84)

Ἐπιστρέψας εἰς «Μέμφιδα» στοιχίζεται εἰς ἕνα Καρπάθιον ἔχοντα γραῖαν θείαν κατάκοιτον, τῆς ὁποίας τῷ ἀνατίθεται ἡ περίθαλψις. Μὴ ὑπομένων τὴν ἀηδίαν τῆς τοιαύτης ὑπηρεσίας, οὔτε τὴν τραχύτητα τοῦ νέου κυρίου του, ὅστις

«ἀπὸ τὴν μύτην μ' ἔπιασε, ὡς σκύλον μ' ἐτραβοῦσε,
«καὶ σήκωνε τὸ χέρι του κι' ὅπ' ἔφθανε κτυποῦσε,»

παραιτεῖ μετὰ ἕνα μῆνα καὶ ταύτην τὴν θέσιν, ἀποφασίσας ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα.

Ἀναχωρεῖ λοιπὸν ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ μεταβαίνει εἰς Σμύρνην, τὴν ὁποίαν περιγράφει λεπτομερῶς, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἀλλ' οὐχὶ κολακευτικῶς. Μεταβάλλων ὅμως γνώμην, δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὰ ἴδια. Ἐξακολουθεῖ τὰς περιπλανήσεις του, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἐπὶ τέλους ἡ τύχη θὰ τὸν εὐνοήσῃ. Ἐκ Σμύρνης μεταβαίνει εἰς Ἀδραμύτιον, (εὑρισκόμεθα ἤδη εἰς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1815), ἐξ Ἀδραμυτίου εἰς Κυδωνίας, ἐκεῖθεν δὲ πάλιν

«μπαρκαρισθεὶς εἰς μίαν
«λεύκαν, ἐξαναμίσευσε διὰ τὴν Ἀραβίαν»

ἀποβιβάζεται εἰς Δαμιάτι, ἔνθα μετὰ τετράμηνον ὑπηρεσίαν παρά τινι ἀρχιμανδρίτῃ,

«γνωρισθεὶς μ' ἕνα καραβοκύρην,
«ὅστις αὐτοῦ ἐφόρτωνε καφέδες καὶ πιπέρι,
«εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μέλλοντας νὰ τὰ φέρῃ,»

συμφωνεῖ μετ' αὐτοῦ δι' ἓξ τάλληρα νὰ τὸν παραλάβῃ ὡς ἐπιβάτην, καὶ ἀναχωρεῖ διὰ Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς τὰ ἑπόμενα κεφάλαια περιγράφονται αἱ ποικίλαι περιπέτειαι τοῦ ταξειδίου τούτου καὶ οἱ διάφοροι σταθμοὶ τοῦ περιηγητοῦ, δηλαδὴ Λεμησσός, Καστελόρριζον, Μῦρα τῆς Λυκίας, Ῥόδος, Σύμη, Χίος, Τριάς, Δαρδανέλια, κτλ. Τῆς Χίου ἀναγράφει λεπτομερῶς καὶ μετὰ θαυμασμοῦ τὴν εὐπορίαν, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν εὐνομίαν. Τὴν δὲ Κωνσταντινούπολιν συγκρίνει πρὸς ἁπάσας τὰς μεγαλοπόλεις τοῦ κόσμου, παραθέτων ἐν ὑποσημειώσει στατιστικὰς πληροφορίας, καὶ ἀναφέρων ὀνομαστί, καθὼς πάντοτε, τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων ἀρχόντων καὶ ἐμπόρων.

Ἀλλὰ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν καταδιώκῃ ἡ τύχη. Κατ' ἀρχὰς εὑρίσκει προϊστάμενον, παράλυτον καὶ τοῦτον·

«καὶ ἡ μὲν συμφωνία μας ἦτο δι' ἕνα χρόνον,
«ἀλλ' ἀντὶς χρόνον στάθηκα ἑπτὰ ἡμέρας μόνον.»

Digitized by Google

Ὅθεν προστρέχει «εἰς κάποιον Μισὲ Ζωρζάκην, Χῖον,» μεσίτην, ὅστις τὸν τοποθετεῖ εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν ἀλλὰ δὲν βραδύνει νὰ παραιτήσῃ καὶ ταύτην, καὶ ἀναχωρεῖ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μεταβαίνων εἰς Μολδοβλαχίαν. Περιγραφὴ πάλιν τοῦ δρόμου του διὰ Σωζουπόλεως, Καβάρνας, Κωστάντσας, Ῥενίου καὶ Γαλαζίου, μέχρις Ἰασίου, ὅπου εὑρίσκει εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ αὐθέντου, «εἰς τὴν Κούρτην,» ὑπούργημα ἀξιοπρεπές, τὸ τοῦ *ὑποτσιμπουκτσῆ*. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν «γλιστρᾷ τὸ μέστιόν του» ἐνῷ ἔθετε τὸν ἄνθρακα εἰς τὸ τσιμποῦκι ἑνὸς Τούρκου,

« ἡ δὲ φωτιὰ πετάχτηκε 'ς τοῦ Τούρκου τὸ καβοῦκι!»

Διώκεται λοιπὸν ἀπὸ τὴν Κούρτην καὶ γίνεται «ὑπογραμματικός, πρὸς εἴκοσι πέντε γρόσια τὸν μῆνα, εἰς κάποιαν περίφημην δομνίτσαν Μαριόλαν,» σύζυγον, ὡς προσθέτει ἐν ὑποσημειώσει, τοῦ μεγάλου Λογοθέτου Γρηγορίου Στούρζα.

« Πλὴν ἕνα χρόνον μοναχὰ αὐτοῦ εἶχε καθίσει,
« ἔπειτα δυσαρεστηθεὶς εἶχεν ἀναχωρήσει.»

Τὴν 30ὴν Νοεμβρίου 1816 ἐπιβιβάζεται εἰς ἓν βρίκιον διὰ Τριέστι, συμφωνήσας τὸν ναῦλον του «διὰ φλωρία ἕξι.»

Νέα πάλιν «περιγραφὴ τοῦ δρόμου τοῦ ξένου ἐμοῦ ἀπὸ Τσερῖγον, Ναυαρῖνον, Κορφοὺς καὶ ἐρχομός μου εἰς Τριέστι.» Εἰς τὴν πόλιν ταύτην βλέπει κατὰ πρῶτον τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ὡς φαίνεται, εἴτε ἐκ τύχης, εἴτε ἐκ προθέσεως, εἴτε ἕνεκα κακῶν σχέσεων, μίαν μόνην φάσιν, οὐχὶ τὴν καλλιτέραν, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τούτων ἔλαβεν ἀφορμὰς νὰ σπουδάσῃ, ἐκθέτει δὲ γυμνῶς καὶ ἀφελῶς τὰς ἐντυπώσεις του. Σκανδαλισθεὶς ἐξ ὅσων εἶδεν, ἀηδιάσας τὰ τῆς Δύσεως, ἀναχωρεῖ ἐκ Τριεστίου τὴν 30ὴν τοῦ Ἰανουαρίου, ἐπιστρέφων καὶ πάλιν εἰς Τουρκίαν διὰ Ῥαγούζης, Αὐλῶνος, Ζακύνθου, καὶ Μυκώνου. Εἰς Σάμον ναυαγεῖ, μόλις διασωθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν, καὶ ἐντεῦθεν ἀρχίζει νέα πάλιν ὀδύσσεια.

Ὁ ναυαγὸς συμφωνεῖ μετὰ δύο ἐκ τῶν διασωθέντων συνοδοιπόρων του

« μεθ' ὅρκου, ὅτι πάντοτε μαζὶ νὰ περπατῶμεν,
« καὶ ὅπου καταντήσωμεν νὰ μὴ ξεχωρισθῶμεν.»

Ὁ εἷς ἐκ τῶν συντρόφων του,

« μὲ τὸ νὰ εἶχε κάνει
« εἰς σπετσερίαν, πρόβαλε τὸν ἰατρὸν νὰ κάνῃ,—
« ὁ δεύτερος δὲ ἔστωντας νὰ ἔχῃ εὐφωνίαν
« ἐπρόβαλε τὸν μουσικὸν νὰ κάμ' εἰς ἐκκλησίαν,—
« ἐγὼ δέ, εἰς τ' ἀλφάβητον ὡς ὢν τι παραπάνω,
« ἐπρόβαλα ἐπάγγελμα τὸν δάσκαλον νὰ κάνω »

Ἡ ἐφεξῆς περιοδεία τῆς σοφῆς τριάδος ἀποτελεῖ τὸ διασκεδαστικώτερον τοῦ ποιήματος μέρος. Ἀπὸ Ἔφεσον εἰς Θεῖρα καὶ εἰς Παϊνδοῦρι καὶ Μυρίνναν καὶ Μαγνησίαν καὶ Σάρδεις καὶ Ἀλλὰχ Σιέρι, περιέρχονται οἱ τρεῖς τυχοδιῶκται τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, θεραπεύοντες ἀστείῳ τῷ τρόπῳ ἀσθενεῖς *Μολλάδες* καὶ *Καντίνας*, χωρὶς νὰ παραμελῇ ὁ ποιητὴς τὰς συνήθεις γεωγραφικὰς καὶ στατιστικὰς πληροφορίας, ἀντιγράφων ἐνίοτε καὶ αὐτὰς ἔτι τὰς ἀρχαίας ἐπιγραφάς.

Ἀλλ' εἰς τὸ Ἀλλὰχ Σιέρι ὁ εἷς ἐκ τῶν συντρόφων δολοφονεῖται ὑπὸ Τούρκων, ὁ δ' ἕτερος ἀσθενήσας ἀποθνήσκει, καὶ μένει ὁ ποιητὴς μόνος εἰς τὰ ξένα,

« ὅπου ἕτερον ὁμόγλωσσον δὲν ἔχει μήτε ἕνα.»

Ἐξακολουθεῖ ἐντούτοις ἐκεῖ μετερχόμενος τὸν ἰατρὸν διότι, καθὸ ἐπικερδέστερον, εἶχον ἐπὶ τέλους ἀποφασίσει καὶ οἱ τρεῖς νὰ προτιμήσωσι τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου, τοῦ χρηματίσαντος *εἰς σπετζαρίαν*, μεταδώσαντος τὰς γνώσεις του εἰς τοὺς δύο συντρόφους του. Ἀλλ' ὁ Μολλᾶς τοῦ χωρίου ἀγαπήσας τὸν ψευδοϊατρὸν προσπαθεῖ νὰ τὸν κατηχήσῃ. Μέγας ὁ κίνδυνος διὰ τὸν Θετταλομάγνητα, ὅστις δὲν ἔχει τὴν ἐλαχίστην διάθεσιν νὰ γείνῃ Μωαμεθανός. Δραπετεύσας ἐκεῖθεν μεταβαίνει εἰς Ἀζάρι, κινδυνεύει δὲ καθ' ὁδὸν τὰ δολοφονηθῇ. Μετὰ νέας πάλιν καὶ πολλὰς περιπλανήσεις καταλήγει εἰς Πέργαμον, ὅπου

« ἐκόνεψεν εἰς ἕνα συντοπίτην,
« Λάσκον ὀνομαζόμενον, μπακάλην φαμελίτην,
« οὗτινος καὶ ἡ σύζυγος, ὀνόματι Σοφία,
« μοῦ ἦτον συντοπίτισσα κἀκείνη ἡ ἀθλία·»

αὕτη περιθάλπει φιλοφρόνως τὸν ξένον, ἐνθυμουμένη τὴν πατρίδα. Ἐκ Περγάμου, διερχόμενος διαφόρους ἄλλας κωμοπόλεις, μεταβαίνει εἰς Προῦσαν καὶ εἰς Νίκαιαν, ἔνθα ἔχομεν «περιγραφὴν ἀξιολύπητον τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως αὐτῆς.» Εἰς Νικομήδειαν εὑρίσκει ἕνα παραφέντην Ἰορδάνην,

« πραγματευτὴν Γαλατινόν, τουτέστι Καραμάνην, »

καὶ συμφωνεῖ μετ' αὐτοῦ νὰ τὸν συνοδεύσῃ ὡς ὑπηρέτης εἰς Βαγδάτιον. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν τὸ κιρβάνιον προσβάλλεται ὑπὸ ληστῶν εἰς τὸ Καμβύσιον ὄρος, ὁ δὲ Ἰορδάνης ἀποθνήσκει εἰς Ἄγκυραν, καὶ ὁ ἀτυχὴς ἀκόλουθός του ἀποφασίζει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Διέρχεται τὸ Κοτύκιον, τὰς Κολοσσάς, τὴν Κύζικον καὶ φθάνει ἐπὶ τέλους εἰς Κωνσταντινούπολιν, στερεὰν ἔχων ἀπόφασιν νὰ ἐπιστρέψῃ ἐπὶ τέλους ἐκεῖθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀλλὰ καὶ πάλιν καταπείθεται ἀπὸ ἕνα «συγχωριανόν του»

« πῶς τάχα εἶναι ἐντροπή, τόσον καιρὸν 'ς τὰ ξένα
« λείποντες, καὶ νὰ πάγωμεν μὲ χέρια σταυρωμένα. »

Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐντροπῆς, τίθεται ἐκ νέου εἰς κίνησιν καὶ ἀναχωρεῖ δι' Ὀδησσόν, ὅπου φθάνει μετὰ ἓξ ἡμερῶν πλοῦν. Ἐνταῦθα, μεταξὺ κειμένου καὶ ὑποσημειώσεων, ἔχομεν λεπτομερεῖς πολιτειογραφικὰς εἰδήσεις περὶ Ὀδησσοῦ ἰδίως καὶ τῆς ὅλης Ῥωσίας ἐν γένει, ἐν τέλει δὲ κατά-

Digitized by Google

λογον ὀνομαστικὸν πάλιν τῶν τε ὁμογενῶν ἐμπόρων

« καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, Ρωμαίων δέ, εἰς ὅλην
« τὴν τῆς Ρωσίας ἔκτασιν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν.»

Ὁ ποιητὴς δὲν διέμεινεν εἰς Ὀδησσόν, ἀλλ' ἐγένετο παιδαγωγὸς εἴς Βουλγαροχώριόν τι τῶν περιχώρων, ὅπου ἐρωτεύεται τὴν Σουλτάναν, θυγατέρα ἑνὸς τῶν προεστώτων. Τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ποιήματος ἀφιεροῦται εἰς τοὺς ἀναλάτους ἔρωτάς του. Ὁ προεστὼς δὲν συγκατατίθεται κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ συνοικέσιον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνδίδει συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς θυγατρὸς καὶ τῆς συζύγου του, ἥτις κλίνει πρὸς τὸν ξένον. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἐρωτόληπτος Θετταλομάγνης ἐπεζήτησε καὶ εὗρεν εἰς τὴν ῥακοποσίαν τὴν παραμυθίαν τῶν αἰσθηματικῶν περιπετειῶν του. Οὕτω δέ, ἐν μέθῃ διατελῶν, προσβάλλει τὸν μόλις δυσωπηθέντα προεστῶτα καὶ ἐξεγείρει τὴν ὀργήν του. Τὸ συνοικέσιον ματαιοῦται. Οἱ δύο ἐρωτευμένοι ἀποφασίζουν νὰ δραπετεύσωσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ σχέδιον τοῦτο ἀποτυγχάνει, ὁ δὲ ποιητὴς φεύγει μόνος παραιτῶν τὴν Σουλτάναν καὶ παρηγορῶν αὐτὴν μακρόθεν «μὲ ῥαβασάκια» καὶ στεναγμούς. Ἦτο ἄρά γε ἀξία λύπης ἡ Σουλτάνα μὴ γενομένη σύζυγός του; Ἴσως ἦτο τυχηρὰ ἀποχωρισθεῖσα ἐν καιρῷ ἐραστοῦ, οὗτινος ἡ ἄστατος καὶ ἀνόητος διαγωγὴ καθ' ὅλον τὸν βίον του, καὶ κατὰ τὴν περίοδον ἔτι τοῦ ἔρωτός του, ἐδικαίου πληρέστατα τοὺς δισταγμοὺς τοῦ Βουλγάρου προεστῶτος.

Ὁ ἐπίλογος εἶναι παραίνεσις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας νὰ μὴ ξενιτεύωνται καὶ περιγραφὴ τῶν δεινῶν τῆς ξενιτείας.

« Ἰδού, αὐτὴν τὴν προκοπὴν ἀπέκτησα 'ς τὰ ξένα!»

Δὲν ἐπιλέγει ὅμως ὁποίαν προκοπὴν ἀπέκτησε μετὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἤρχιζεν ἡ Ἐπανάστασις, ἀλλ' ἀμφιβάλλομεν ἂν ἔσυρε καὶ οὗτος τὸ ξίφος ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος· ἡ προγενεστέρα ζωή του δὲν παρέχει τεκμήρια ἡρωϊκῶν τάσεων. Ναὶ μέν, μεταξὺ τῶν μέσων εἰς ὅσα κατ' ἀρχὰς προσέφυγεν ὅπως διασκεδάσῃ τὸν ἐρωτικὸν πόνον του, «ἀνάγνωσιν δηλαδή, ψάλσιμον,» κτλ ἀναφέρει καὶ ᾄσματα

« κάποια τῆς πατρίδος
« νὰ στρέψῃ τὴν ἐνθύμησιν τῶν ἐκ τῆς καρδίας.»

ἀλλ' εἰς τοῦτο περιορίζεται ἡ ἐπὶ τῆς ψυχῆς του ἐπίδρασις τῶν πατριωτικῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου ποιημάτων. Καὶ ὅτε δὲ ὁ φίλος καὶ συμπολίτης του Πούρας, ἐνθουσιῶν, ἀναγγέλλει ὅτι ἀπεκαλύφθη εἰς Ὀδησσὸν

« τοῦ Ρήγα τὸ μυστήριον τῆς Ἱερᾶς φατρίας,»

καὶ τὸν προτρέπει νὰ συνακολουθήσῃ μετ' αὐτοῦ ὅσους ἑτοιμάζονται «νὰ κινήσουν,» ὁ ἡμέτερος ποιητὴς μένει ἀνάλγητος. Πῶς, λέγει, πῶς νὰ συντρέξω,

« πῶς νὰ σταθῶ εἰπέ μου,
« ἀφοῦ δὲν ἔπιασα ποτὲ ἅρμα 'ς τὰ χέριά μου;»

Εἰς μάτην ὁ Πούρας προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὸν τὸν πατριωτισμὸν ὑπὸ τοῦ ὁποίου φλέγεται, εἰς μάτην ἐπικαλούμενος τὰ ὀνόματα τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Περικλέους, ἐρωτᾷ

« τί μᾶς χρειάζεται ζωὴ χωρὶς ἐλευθερίαν;»

ὁ ἐραστὴς τῆς Σουλτάνας ὁμολογεῖ ἀφελῶς ὅτι δὲν ἦτο ἐπιδεκτικὸς τοιούτου ἐνθουσιασμοῦ.

« Ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἐγὼ μὲν δὲν ᾐσθάνθην
« Κανένα ἐνθουσιασμόν, μάλιστα ἐπικράνθην.»

Καὶ ἀναχωρεῖ ὁ Πούρας μόνος ὅπως ἀγωνισθῇ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ὁ δὲ Δημήτριος Παππᾶ Νικολάου μένει εἰς τὸ παρὰ τὴν Ὀδησσὸν Βουλγαροχώριον, πλησίον τῆς Σουλτάνας. Ἀλλ' ἀφοῦ δὲν ἐνεφορεῖτο αἰσθημάτων ἡρωϊκῶν, τῷ ὀφείλεται τοὐλάχιστον ἔπαινος ὅτι δὲν ἠθέλησεν ὡς πρὸς τοῦτο νὰ ἐξαπατήσῃ οὔτε αὐτὸν οὔτε τοὺς ἀναγνώστας του. Προτιμητέα χιλιάκις ἡ εἰλικρίνειά του ἀπὸ τὴν ψευδῆ ἐπίδειξιν ἀρετῶν ἀνυπάρκτων. Ὁ πτωχὸς ποιητὴς παριστᾷ ἑαυτὸν ὁποῖος εἶναι καὶ μᾶς δίδει ὅ,τι ἔχει. Δὲν δικαιούμεθα νὰ ἀπαιτήσωμεν πλειότερον παρ' αὐτοῦ.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 182]

Τῆς *Ἀθηνᾶς* τὴν ἔκδοσιν ὁ μὲν Μ. Παρανίκας ἀνέγραψεν εἰς τὰ 1808, ὁ δὲ μαρκήσιος de St-Hilaire εἰς τὰ 1818, ἀμφότεροι πλημμελῶς, μόνος δὲ ὁ Α. Π. Βρετὸς ὀρθῶς ἀνέγραψε τὰ κατ' αὐτήν, σημειώσας, «**Ἀθηνᾶ,** ἡ ἐφημερὶς φιλολογική, ἐπιστημονική, πολιτικὴ καὶ ἐμπορικὴ ὑπὸ τῆς ἑταιρείας τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐν Παρισίοις ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ι. Μ. Ἐβεράρτου εἰς 8» (Νεοελ. φιλ. τ. β' σ. 202) Τοῦτο ἀποδείκνυται ἐξ αὐτῆς τῆς περὶ ἐκδόσεως τῆς *Ἀθηνᾶς* ἀγγελίας ἐχούσης ὧδε·

«Φιλόμουσοι ὁμογενεῖς Ἕλληνες,

»Ἀφ' οὗ τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται τὴν κατάστασίν του, σπεύδει ἀκαταπαύστως νὰ τὴν θεραπεύσῃ, καὶ νὰ ἀνακτήσῃ, ὅσον δύναται, τὰς προγονικάς ἀρετάς του. Μάρτυρες τὰ εἰς διάφορα μέρη νεοσυστηθέντα σχολεῖα· ἡ φροντὶς περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὅσοι μέλλουσι νὰ σχολαρχῶσιν εἰς ταῦτα διδασκάλων. Μάρτυρες οἱ νέοι Ἕλληνες, διεσπαρμένοι εἰς τὰς περιφανεστέρας τῆς Εὐρώπης μητροπόλεις, καὶ σπουδάζοντες μὲ εὐγενῆ φιλοτιμίαν νὰ μεταφέρωσιν ἑκα-

Digitized by Google

στος δποιονδήποτε κόσμον εἰς τῆς φιλτάτης πατρίδος τὴν γύμνωσιν, ἀπὸ τοὺς μεγάλους καὶ λαμπροὺς τῆς Εὐρώπης θησαυρούς, τῶν δποίων τὰ κεφάλαια χρεωστοῦνται εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μάρτυρες οἱ ποιμενάρχαι μετὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, τῶν δποίων ὁ ἔνθεος ζῆλος, καὶ αἱ πρὸς τὸν πατέρα τῶν φώτων εὐχαὶ ἀποβλέπουσιν εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦ λογικοῦ των ποιμνίου. Μάρτυς καὶ ἡ πρόθυμος χορηγία τῶν φιλογενῶν μας ἐμπόρων, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὴν ἀγαθοεργίαν ἡ πατρὶς Ἑλλὰς ἐλπίζει πολλὰ περισσότερα. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, εἰς παντὸς Ἕλληνος ψυχὴν ἤρχισε ν' ἀναρριπίζηται ὁ τῆς φιλομαθείας σπινθήρ. Ὅλων αἱ βουλαὶ τείνουσιν εἰς αὐτὸν τὸν σκοπόν· ἕκαστος ἐργάζεται τὸ ἀγαθόν, καὶ συνεργεῖ εἰς τὸ καλόν, ἐπιθυμεῖ τὴν βελτίωσιν τοῦ γένους καὶ εὔχεται τὸν φωτισμόν του.

»Ἀπὸ τοιοῦτον πατριωτισμόν, καὶ τοιαῦτα ἑλληνικὰ φρονήματα κάτοχος ἡ ἑταιρεία μας, ἀγγέλλει εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ἔργον κοινωφελές, καὶ δυνάμενον νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ σκοπουμένου κοινοῦ ἀγαθοῦ. Αἱ καθημεριναί μας συζητήσεις καὶ σκέψεις περὶ τοῦ τί δύναται νὰ διεγείρῃ τὴν φιλομάθειαν τοῦ γένους, καὶ ν' αὐξήσῃ τὰς γνώσεις πάσης τάξεως ὑποκειμένων, μᾶς παρέστησε περιοδικῆς τινος ἐφημερίδος τὴν χρείαν. Πολλοὶ τῶν πεπαιδευμένων εὐρωπαίων, καὶ μάλιστα ὁ φιλέλλην καὶ φιλόμουσος κ. Φιρμῖνος Διδότος, ἐπήνεσαν τὸν σκοπόν μας, καὶ μὲ τὴν φιλοσοφικήν των φιλανθρωπίαν μᾶς ἐπεδαψίλευσαν, ὅπως ἡ βαθεῖα των κρίσις καὶ ἡ παιδεία τοὺς ὑπαγόρευσαν συμβουλάς, καὶ μᾶς εὐκόλυναν τὰ εἰς τὸν σκοπόν μας ἐπιτήδεια μέσα.

»Καὶ ὅτι μὲν τὸ γένος ἐγνώρισε μέχρι τοῦδε τὸ προξενούμενον ὄφελος ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας, εἰς τοῦτο κανεὶς καὶ ἀπὸ τοὺς ὁπωσοῦν φρονοῦντας δὲν δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ· ἡ προθυμία, μὲ τὴν ὁποίαν τὰς ὑποδέχεται, καὶ ἡ σπουδή, μὲ τὴν ὁποίαν τὰς ἀναγινώσκει, δεικνύουσι πραγματικῶς ὅτι τὸ γένος εἶναι καταπεισμένον περὶ τῆς ἀπὸ τούτων ὠφελείας. Διὰ τοῦτο μυρίων ἐγκωμίων ἄξιος εἶναι ὁ σοφολογιώτατος καὶ σεβάσμιος Ἄνθιμος Γαζῆς· ἄξιοι καὶ οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν κ. ἐκδόται τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ· ἄξιος καὶ ὁ ἐλλόγιμος καὶ φιλογενὴς ἐκδότης τοῦ «Τηλεγράφου.»

»Ἀλλ' ἄρά γε ἤθελεν εἶσθαι εὐκταῖον διὰ τὸ ἀναγεννώμενον πανελλήνιον, ἐὰν τις ἠναγκάζετο νὰ καταπείσῃ, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν καλῶν ἔχει καὶ ἐπακόλουθα ὠφελιμώτατα; Ἐὰν ὁ Λ. μας Ἑρμῆς καὶ ὁ Τηλέγραφος ἦσαν ἀρκετοὶ νὰ χωρέσουν ὅ,τι καλὸν καὶ λόγου ἄξιον εἶναι καὶ γίνεται, ματαία ἤθελε φανῆν ἡ τοιαύτη ἐπιχείρησις. Τὸ πλῆθος ὅμως τῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι καθ' ἑκάστην ἐκδίδονται εἰς τὰ σοφὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη, μᾶς πληροφοροῦσι τὸ ἐναντίον. Εἰς τὴν λαμπρὰν καὶ σοφὴν τῶν Παρισίων πόλιν ἐκδίδεται καθ' ἡμέραν ἐφημερὶς ἰδιαιτέρα εἰς καθὲν εἶδος ἐπιστήμης καὶ τέχνης, καί, τὸ ὁποῖον εἰς ἡμᾶς θέλει φανῇ θαυμαστόν, πολλαὶ ταὐτοχρόνως διὰ τὸ αὐτὸ εἶδος. Ἀπὸ ταύτας ὅλας καὶ ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων γενῶν θέλει κοσμεῖσθαι καὶ ἡ ἰδική μας **Ἀθηνᾶ,** ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἔλαβον ἀπὸ ἡμᾶς οἱ εὐρωπαῖοι εἰς τὴν ἐξέχουσαν τῶν ἐφημερίδων των, καὶ τὸ ὁποῖον δικαιότερα ἠμποροῦμεν νὰ δώσωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν ἰδικήν μας.

» Ἡ **Ἀθηνᾶ** μας θέλει περιέχει *φιλολογικάς, ἐπιστημονικάς, πολιτικὰς* καὶ *ἐμπορικὰς ἀγγελίας*· ἐν συντόμῳ πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ γένους ἁρμόδιον ν' ἀπαρυσθῶμεν δυνάμεθα ἀπὸ τὴν σοφὴν Εὐρώπην· μεταξὺ τούτων θέλουν προθύμως καταχωρίζεσθαι, ὅσα ἢ μεταφράζουν ἢ συγγράφουν περίεργα καὶ ὠφέλιμα οἱ σπουδαῖοι ὁμογενεῖς. Περαιτέρω νὰ ἐκτεινώμεθα συνιστῶντες τὸ ἀπ' αὐτῆς ὄφελος, βλέπομεν, ὅτι εἶναι περιττόν. Ἀφίνομεν νὰ τὸ ἐκτιμήσουν οἱ φιλόμουσοι ἀναγνῶσται.

» Ἡ ἐφημερίς μας θέλει ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκδίδεται εἰς χαρακτῆρας καὶ χάρτην ὡς οἱ ἀνὰ χεῖρας. Δὶς τοῦ μηνὸς θέλουσι στέλλεσθαι ἀνὰ δύω τετράδια. Ἡ τιμή, διὰ τὰς ἁδρὰς τοῦ τύπου τῶν Παρισίων καὶ τῆς ἀποστολῆς δαπάνας, διορίζεται ἐτησίως φράγκα 40, τῶν ὁποίων τὸ τεταρτημόριον θέλει πληρόνεσθαι ἀνὰ τριμηνίαν μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν τετραδίων. Παρακαλοῦμεν τοὺς φιλομούσους ὁμογενεῖς νὰ εὐκολύνωσι τὴν διάδοσιν τοῦ τοιούτου καλοῦ μὲ τὴν γενναίαν των συνδρομήν· παρακαλοῦνται δὲ ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐπιτροπὴν τῆς καταγραφῆς οἱ κύριοι....

»Ἡ ἑταιρεία μας συγκροτεῖται ἀπὸ μέλη, τὰ ὁποῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ εἰδήμονα καὶ τῶν φιλολογωτέρων καὶ κλασικωτέρων τῆς Εὐρώπης γλωσσῶν, διατρίψαντα εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης μέρη, δύνανται νὰ ὑποσχεθῶσι τὴν ὅσον ἐνδέχεται ἑνὸς τοιούτου ἐπιχειρήματος τελειοποίησιν.

» Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν θέλουν διευθύνεσθαι εἰς Παρισίους παρὰ τῷ τυπογράφῳ Mr. Firmin Didot, rue Jacob, n° 24.

»Παρακαλοῦνται δὲ οἱ ἐπιστάται νὰ ἐπιμεληθῶσι τὴν ἀποστολὴν τῶν καταλόγων τῶν συνδρομητῶν περὶ τὰς ἀρχὰς ἢ τὰ μέσα τοῦ δεκεμβρίου μηνός, διὰ νὰ γένῃ ἡ ἔναρξις τῆς ἐφημερίδος μας μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου ἔτους. Ἐν Παρισίοις τῇ ιε. Σεπτεμβρίου 1818. Οἱ ἐκδόται Χριστόφορος Σ. καὶ Θ. Ρ. καὶ Ι. Ε. καὶ Δ. Σ».

Καίτοι οἱ τακτικοὶ τῆς *Ἑστίας* ἀναγνῶσται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐν τῷ Ϛ' τόμῳ αὐτῆς (σ. 249) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν, «Ἕλληνες ἑορτάζοντες τὸ πάσχα ἐν Παρισίοις, ἐν ἔτει 1819» δημοσιευθείσης συγκινητικῆς περιγραφῆς, ἐσχημάτισαν πάντως ἰδέαν περὶ τοῦ ὕφους τῆς ἐφημερίδος ταύτης, οὐχ ἧττον μετηνέγκαμεν καὶ τὴν ἀγγελίαν, δι' ἧς οἱ τῆς *Ἀθηνᾶς* ἱδρυταὶ προανήγγειλαν τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς, ἵνα τὸ μὲν παράσχω-

Digitized by Google

μεν αὐτοῖς ἀσφαλέστερον γνώμονα ἐκτιμήσεως, τὸ δὲ ἐξηγήσωμεν τοὺς λόγους τοῦ βραχυβίου τῆς *Ἀθηνᾶς*, ὅπερ ὑπέδειξε μὲν ὁ Α. Π. Βρετὸς (Νεοελ. φιλ. τ. β' σ. 202), σημειώσας, «τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἐξεδόθησαν μόνον ἓξ τετράδια, τὸ μὲν ά κατὰ τὴν 28 φεβρουαρίου, καὶ τὸ ϛ' κατὰ τὴν 15 μαΐου,» ἀλλὰ δὲν διεσαφήνισε καὶ τὰς αἰτίας αὐτοῦ.

Μὴ εὐμοιρήσαντες νὰ ἴδωμεν, ἔστω καὶ ἓν τετράδιον τῆς *Ἀθηνᾶς*, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν, ἐπὶ τῶν γραφομένων αὐτῆς στηριζόμενοι, ν' ἀποφανθῶμεν περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ διήκοντος ἐν τοῖς τετραδίοις αὐτῆς· ἀφορῶντες ὅμως εἰς τὰς ἐν τῇ ἀνωτέρω ἀγγελίᾳ ὑποτυπουμένας ἰδέας, πιστεύομεν ὅτι δὲν ἀφιστάμεθα τοῦ ἀληθοῦς, ἰσχυριζόμενοι ὅτι διὰ τῆς *Ἀθηνᾶς* συγκεκριμέναι πως ἰδέαι περὶ ἐθνικῆς συντάξεως καὶ πολιτειακαὶ σκέψεις ἤρξαντο νὰ ἐγκατασπείρωνται παρὰ τῷ ὁμογενεῖ δημοσίῳ, εἰς οὗ τὰ ὦτα ἤρχισαν νὰ ἀντηχῶσι λέξεις, λησμονηθεῖσαι ὑπὸ τῆς γεγηρακυίας Εὐρώπης, καθορώσης μετ' ἐκπλήξεως τοὺς τέως αὐτοκαλουμένους *Γραικούς*, ἀναλαμβάνοντας τὴν γνησίαν αὐτῶν ἐθνικὴν προσηγορίαν τοῦ *Ἕλληνος*, σκεπτομένους *περὶ ἀναγεννήσεως*, ὁμιλοῦντας περὶ πατρίδος, λυπουμένους διὰ τὴν γύμνωσιν αὐτῆς, καὶ ἐργαζομένους διὰ τὴν παλιγγενεσίαν της.

Ἡ πολιτεία αὕτη τῆς *Ἀθηνᾶς* ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς τότε αὐστριακῆς λογοκρισίας, ἥτις, δουλεύουσα ὑπὸ τὰς θεοκρατικὰς ἀρχὰς τῆς ἱερᾶς λεγομένης συμμαχίας, ἐξηγείρετο ὀργίλως κατὰ πάσης λαϊκῆς φωνῆς, πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅταν αὕτη ἀνεδίδετο ἐκ δουλεύοντος λαοῦ, ἐφιεμένου ἀναγέννησιν. Ὅθεν ἅμα τῇ ἐκδόσει τῶν πρώτων ἀριθμῶν τῆς *Ἀθηνᾶς*, ἐκινήθη κατ' αὐτῆς ἡ αὐστριακὴ λογοκρισία, καὶ ἀπηγόρευσε τὴν εἰς τὰς αὐστριακὰς κτήσεις εἴσοδον τοῦ φύλλου τούτου.

Ναὶ μὲν οἱ τούτου ἐκδόται, παραπονούμενοι ἐπὶ τῇ ἀπαγορεύσει ταύτῃ τῇ καταργούσῃ τὰ τῆς συντηρήσεως τοῦ φύλλου αὐτῶν μέσα πρὸς ἄλλοις ἔγραφον, «...ἀλλ' εἰς τοῦτο (τὴν τῆς *Ἀθηνᾶς* ἀπαγόρευσιν) ὑποπτευόμεθα ὅτι συνεισέφερον αἱ ῥαδιουργίαι μισοκάλων τινῶν... ηὐχόμεθα ἐν τοσούτῳ νὰ μὴν ἦσαν ἕλληνες οἱ τοιοῦτοι μισόκαλοι· καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ἐν Βιέννῃ φιλόμουσον τῶν ὁμογενῶν ἀδελφότητα νὰ λάβῃ φροντίδα εἰς τὴν ἀταξίαν ταύτην, ἥτις πρέπει νὰ κινήσῃ τὴν προσοχήν των, διότι γίνεται κατ' ἀρέσκειαν δύο ἢ τριῶν, οἵτινες, βέβαιοι εἰς τὰ κινήματα των κατὰ τῆς *Ἀθηνᾶς*, ἔχουσι τὴν ἀνδρείαν νὰ εὐχηθῶσι τὴν καλὴν προκοπὴν ταύτης καὶ στερέωσιν,» δι' ὧν ὑπαινίσσοντο τοὺς περὶ τὸν *Λόγιον Ἑρμῆν*, ὡς προκαλέσαντας τὸ κατὰ τῆς *Ἀθηνᾶς* μέτρον τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως· ναὶ μὲν τὴν μομφὴν ταύτην ὑπεστήριζέ πως καὶ ἡ *Καλλιόπη*, δι' ὧν ἐν τῷ ιγ' αὐτῆς ἀριθμῷ ἔγραφεν, ἰσχυριζομένη ὅτι οἱ ἐκδόται τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* ἐπάσχισαν ἀμέσως καὶ ἐμμέσως νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἔκδοσιν πολλῶν ὠφελίμων συγγραμμάτων τόσον περιοδικῶν, καθὼς καὶ διδακτικῶν· ἀλλ' ἡ ἀγανάκτησις μεθ' ἧς οἱ ἐκδόται τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* ἀπέκρουσαν τοὺς ὑπαινιγμοὺς καὶ τὰς μομφὰς ταύτας, ὡς καὶ τὸ εἰλικρινὲς τῶν εὐχῶν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς *Ἀθηνᾶς*, διατυπωθεισῶν οὐ μόνον ἐν τῷ *Λογίῳ Ἑρμῇ* (φυλ. τῆς 15 ἀπριλ. 1819) ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπιστολῇ ὅλως ἰδιωτικῇ (Ἴδε τὴν ἀπὸ 16 μαρτίου 1819 ἐπιστολὴν τοῦ Θ. Φαρμακίδου καὶ Κ. Κοκκινάκη πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Νικολόπουλον ἐν σ. 609 τοῦ ϛ' τ. τῆς *Ἑστίας*) πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι τὸ ἀσύμφωνον τῶν πολιτικῶν δοξασιῶν τῶν ἀναπτυσσομένων ἐν τῇ *Ἀθηνᾷ* πρὸς τὰς θεωρίας τῆς τότε αὐστριακῆς πολιτικῆς ἐπέσπασε κατὰ τῆς ἐφημερίδος ταύτης τὸ αὐστηρὸν ἐκεῖνο μέτρον, τὸ ἀποσβέσαν συντόμως τὴν λυχνίαν τῆς *Ἀθηνᾶς* δι' ἔλλειψιν ἐλαίου.

Ὁ μαρκήσιος de St-Hilaire, ἀγνοῶ ποῦ στηριζόμενος, θέλει ἀρχισυντάκτην τοῦ φύλλου τούτου τὸν ἐξ Ἀνδριτζαίνης μὲν καταγόμενον, ἐν Σμύρνῃ δὲ γεννηθέντα Κωνσταντῖνον Νικολόπουλον, οὗ τὸ πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς μετὰ συντόμων βιογραφικῶν σημειώσεων ἐδημοσίευσεν ἡ *Ἑστία* ἐν σ. 593 τοῦ ϛ' αὐτῆς τόμου· ὁ ἰσχυρισμὸς ὅμως οὗτος τοῦ μαρκησίου ἐλέγχεται ἀνακριβής. Ἐὰν ὁ Νικολόπουλος ἦν ὄντως ἀρχισυντάκτης τοῦ φύλλου τούτου, ἐν στεναῖς πρὸς τοὺς ἐκδότας τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* σχέσεσιν εὑρισκόμενος, καὶ εἷς τῶν συνεργατῶν αὐτοῖς τυγχάνων, θὰ ἔσπευδε πάντως νὰ δημοσιεύσῃ ἐν καιρῷ τὴν περὶ ἐκδόσεως τῆς *Ἀθηνᾶς* ἀγγελίαν διὰ τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ*, καὶ δὲν θὰ διεκράτει αὐτὴν ἑξάμηνον σχεδὸν ὅλον, ὅπως παραδώσῃ αὐτὴν εἰς τὴν δημοσιότητα μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς *Ἀθηνᾶς* (ἴδε τὴν ἀνωτ. μνημονευθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ Θ. Φαρμακίδου καὶ Κ. Κοκκινάκη)· ἀκριβεστέραν ἄρα ἡγούμεθα τὴν πληροφορίαν τοῦ Α. Π. Βρετοῦ, γράφοντος, «συντάκται αὐτῆς ἦσαν διάφοροι νέοι ἕλληνες, μαθητεύοντες ἐν Παρισίοις,» ὅπερ βεβαιοῦσι καὶ τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων, τῶν ἐν τῇ ἀγγελίᾳ τεθέντων.

Συγχρόνως τῷ 1819 καθιδρύθη ἐν Παρισίοις ἡ «*Μέλισσα*, ἢ ἐφημερὶς ἑλληνικὴ ἐκδιδομένη ὑπὸ Σ. Κόνδου Κερκυραίου, ἱππέως τοῦ τάγματος τῆς τιμῆς, πρώην κριτοῦ καὶ μέλους τῶν τῆς Κερκύρας ἀρχείων. Ἐν Παρισίοις ἐκ τῆς τυπογραφίας τοῦ Α. Βοβαίου,» εἰς σχῆμα 8. Καίτοι δ' ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ αὐτῆς ἀνεγινώσκοντο, «τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα ἐκδίδεται τρὶς ἢ τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ διὰ συνδρομῆς ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων,» ἐντὸς τοῦ 1819 δὲν κατωρθώθη ἀλλ' ἢ ἡ ἐκδο-

Digitized by Google

σις ἑνὸς φυλλαδίου ἐξ 112 σελίδων· τῷ ἑπομένῳ 1820 ἔτει τῇ συμπράξει «Ἀγαθόφρονος Λακεδαιμονίου, πολίτου τῶν Παρισίων,» ὑφ' ὃ ψευδώνυμον κατὰ τὸν Α. Βρετὸν ἐκρύπτετο ὁ μνημονευθεὶς Νικολόπουλος, ἑτέρου φυλλαδίου, ὅπερ ὡς συνέχεια τοῦ προηγουμένου δὲν ἔφερε νέαν σελίδωσιν, ἀλλὰ συνεχίσατο τὴν τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου, ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 113 καὶ προχωρῆσαν ἄχρι τοῦ 242· τῷ 1821 τῇ συμπράξει μὲν καὶ πάλιν τοῦ Ἀγαθόφρονος, δαπάνῃ δὲ «τοῦ γενναιοτάτου καὶ εἰλικρινοῦς αὐτοῦ φίλου κυρίου Φιλαρέτου Μετριοφρονίδου, διδασκάλου τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας κλπ » ἐξεδόθη γ' τεῦχος, οὗτινος ἡ σελίδωσις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 243 καὶ προχωρεῖ μέχρι τοῦ 339. Ἕκαστον τῶν τευχῶν τούτων οἱονεὶ ἔμβλημα, πρὸς τῷ ἐκτυπώματι μελίσσης ἐκτετυπωμένα φέρει τὰ ἑπόμενα λόγια τοῦ Μ. Βασιλείου πρὸς τοὺς νέους, «αἱ μέλισσαι οὔτε ἅπασι τοῖς ἄνθεσι παραπλησίως ἐπέρχονται, οὔτε μὲν οἷς ἂν ἐπιπτῶσιν ὅλα φέρειν ἐπιχειροῦσιν· ἀλλ' ὅσον αὐτῶν ἐπιτήδειον πρὸς τὴν ἐργασίαν λαβοῦσαι, τὸ λοιπὸν χαίρειν ἀφῆκαν.»

Περὶ τοῦ *Μουσείου* γινώσκομεν ἐξ ἀνακοινώσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 11 Αὐγούστου 1859 τοῦ ἐν Τριπόλει Α. Κ. Παππαζαφειροπούλου πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς *Πανδώρας*, ὅτι ἐξεδόθη ἓν φυλλάδιον αὐτοῦ τῷ 1819· ἰδοὺ τί περὶ τούτου ἐπὶ λέξει ἀναγινώσκομεν, «*Μουσεῖον*· ἡ ἐφημερὶς ἑλληνική, φιλολογική, ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνική, ἐκδιδομένη ὑπὸ Παναγιώτου Ἰωαννίδου· φυλ. Α' ἐν Παρισίοις ἐκ τῆς τυπογραφίας Α. Βελὴ 1819. Ἀγνοοῦμεν ἐὰν ἐξεδόθησα καὶ ἕτερα φυλλάδια.» (Πανδ. τ. Ι σελ. 260).

Τὴν ὕπαρξιν τῆς *Ἴριδος*, περὶ ἧς οὐδεὶς ἄχρι τοῦ νῦν λόγον ἐποιήσατο, πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ*, οὗτινος ἐν φυλλαδίῳ τῆς 15 ἀπριλίου 1819 ἀναγινώσκομεν τήνδε τὴν προκήρυξιν.

«Τοῦ ἑλληνικοῦ γένους ἡ πρὸς τὰ φῶτα ὁρμὴ ἄρχισε νὰ προσηλόνῃ σπουδαίως τῆς φωτισμένης Εὐρώπης τὴν περιέργειαν. Γνωστὴ λοιπὸν ἡ σωτήριος αὐτὴ κίνησις, ὅσον προβαίνει νὰ γίνεται, καὶ δυνάμεις ἅμα νὰ προσκτᾶται εἰς αὔξησιν, ἤδη μάλιστ' ἐν ᾧ μία καὶ μόνη θερμουργὸς φωνὴ ὑπὲρ τῶν δικαίων τῶν ἐθνῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον εἰς τὸ ἄλλον τῆς οἰκουμένης ἀντηχεῖ θριαμβεύουσα, χρέος εἶναι ἑλληνικώτατον.

Μὲ τοιοῦτον διπλοῦν σκοπόν, νὰ ἀναγγέλλῃ δηλαδή, α', ἀλλὰ μὲ ἀδέκαστον φρόνημα, εἰς τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος τῶν γνώσεών της τὴν κατάστασιν, καὶ τοὺς εἰς τὴν ἀναγέννησίν της ἀγῶνας καὶ β' νὰ διαδίδῃ μὲ πατριωτικὴν δραστηριότητα εἰς τὴν πάτριον γῆν τὰ καλὰ τῆς σοφῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἰδιαιτέρως τῆς Βρεττανικῆς, ὑπερτάτης ἕδρας Μουσῶν καὶ ἐλευθερίας, σύγγραμμα ἑλληνικόν, **Ἶρις, ἢ τὰ νῦν ἑλληνικὰ**— ἀπὸ τοὺς Λονδινίους τύπους προκύπτει, ἐκδήμων ἑλλήνων σπουδῇ, καὶ συνδρομῇ ἀνδρῶν φιλελλήνων.

»Τέσσαρα φύλλα εἰς δ' ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἶναι τῆς Ἴριδος ἡ περίοδος. τρία σελλίνια καὶ ἥμισυ ἡ τιμή των, καὶ οἱ συνδρομηταὶ καταγράφονται παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κυρίῳ Murray, Albemarle Street, ἐν Λονδίνῳ.»

Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἐπὶ πόσον καιρὸν ἐξεδόθη ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἧς φύλλα καθ' ἃ ἠκούσαμεν, σώζονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Λονδίνου, ὅθεν τῶν ὁμογενῶν τις δύναται νὰ παράσχῃ πλείονας πληροφορίας τῷ ἑλληνικῷ δημοσίῳ περὶ τοῦ ἐν ἔτει 1819 ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικοῦ τούτου δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου, δι' οὗ κλείει ἡ πρὸ τοῦ 1821 περίοδος τῆς ἑλληνικῆς ἐφημεριδογραφίας.

Χ.

Η ΣΤΙΞΙΣ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑ.

Ἁπανταχοῦ γῆς εἶναι συνηθεστάτη ἡ στίξις τοῦ δέρματος· παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς περιορίζεται ἐν τῷ ὄχλῳ, μάλιστα δὲ τῷ ναυτικῷ. Οἱ ναῦται τῆς βορείου καὶ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης στίζουσι θαλάσσια τέρατα, οἱ στρατιῶται ὅπλα, οἱ ἐρωτόληπτοι καρδίας, ἄλλοι ὀνόματα, χρονολογίας. Ἡ ἀγρία αὕτη συνήθεια καὶ ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι ἄγνωστος· οἱ χυδαιότατοι ἐκ τοῦ ὄχλου στίζουσιν, ἢ ὡς κοινῶς λέγεται, *πατοῦν* ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐπὶ τῶν βραχιόνων, σπανιώτερον δ' ἐπὶ τοῦ ὀπισθέναρος τῆς χειρὸς καὶ ἐπὶ τῶν κνημῶν πλοῖα, ὅπλα, σταυρούς, ἄνθη, χρονολογίας, Μακεδόνας, Γοργόνας, τὸν Ἐρωτόκριτον καὶ τὴν Ἀρετοῦσαν κτλ. κτλ.

Περιεργότατος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν γίνεται ἡ στίξις τοῦ δέρματος ἐν Ἰαπωνίᾳ· τὴν περιγραφὴν τούτου ἀρυόμεθα ἐκ συγγράμματος «περὶ τῶν φυσικῶν ἰδιωμάτων τῶν Ἰαπώνων.», ὅπερ ἀρτίως ἐδημοσίευσεν ὁ Γερμανὸς ἰατρὸς Baetz, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ὑοκοχάμᾳ τῆς Ἰαπωνίας Πανεπιστημίου.

Ἡ συνήθεια τοῦ στίζειν τὸ δέρμα γράφει οὗτος, ἐπικρατεῖ μόνον παρὰ τῷ χύδην ὄχλῳ· οἱ ἀχθοφόροι, οἱ πεζοδρόμοι, οἱ παλαισταί, πάντες καθόλου ἐκεῖνοι, ὧν τὸ ἐπιτήδευμα ἀπαιτεῖ κατανάλωσιν ὑπέρμετρον μυϊκῆς δυνάμεως καὶ οἵτινες ἐργαζόμενοι ἐν ταῖς πόλεσιν, εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ μὴ ἀφίνωσι γυμνὸν τὸ σῶμα, νομίζουσιν ὅτι διὰ τῆς στίξεως δύνανται νὰ ἀποκρύψωσι τὴν γυμνότητα. Τὰ κοσμοῦντα τὸ δέρμα των στίγματα φαίνονται μακρόθεν ὡς ἐνδύματα καὶ οὕτως ἀνενοχλήτως ἐργάζονται γυμνοί.

Τούτου δ' ἕνεκα ὅταν ἡ στίξις ἦναι πλήρης

Digitized by Google

καὶ τελεία, ἤτοι ὅταν ὁ κορμὸς καὶ βραχίονες καὶ κνῆμαι ὦσιν ἐστιγμέναι, καλεῖται *Νίκι νο γιμπάμ*, ὅ ἐστι κρεάτινον ὑποκάμισον. Οὐδέποτε μὲν στίζουσι τὴν κεφαλήν, τὸν τράχηλον, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας· ἀλλὰ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ σώματος καλύπτουσι διὰ παραδοξοτάτων καὶ περιεργοτάτων εἰκόνων. Οἱ ἀρειμάνιοι ἀρέσκονται νὰ στίζωσιν εἰς τὸ στῆθος δράκοντας ἢ λέοντας, οἱ δὲ εἰδυλλιακοὶ τὴν φύσιν ἀγροτικὰς παραστάσεις. Συνήθως ὁ ἐπιθυμῶν νὰ στίξῃ τὸ σῶμα δὲν κοπιάζει εἰς ἐξεύρεσιν τῶν εἰκόνων, ἀλλ' ἐκλέγει ἔκ τινος τῶν δημωδῶν εἰκονογραφημένων βιβλίων τὴν ἀρέσκουσαν αὐτῷ παράστασιν. Ἂν ὁ στιγεὺς *(Χοριμονόχι)* εἶναι ἔμπειρος, δὲν χρονοτριβεῖ πλέον τῆς ἡμέρας ὅπως κατάστικτον ποιήσῃ τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν ἢ καὶ τὰ νῶτα διὰ τῆς παραγγελθείσης εἰκόνος, εἰ καὶ πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πλείονα τῶν διακοσακισχιλίων στιγμάτων. Ἀλλὰ τὰ στίγματα ταῦτα οὐδόλως εἰσὶν ἐπώδυνα, οὐδὲ αἱμάσσουσι· μόνον εἴς τινα μέρη τοῦ σώματος καθίστανται αἰσθητά, ὡς ἐν τοῖς ἀγκῶσι καὶ ταῖς ἰγνύαις· εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς στίξεως τὰ στιχθέντα μέρη ἀποπλύνοντα διὰ θερμοῦ ὕδατος προξενοῦντος ἐλαφρὰν ἀλγηδόνα, ἐνίοτε δὲ καὶ πυρετὸν ἐπί τινας ὥρας διαρκοῦντα. Τὰ χρώματα ὧν γίνεται χρῆσις πρὸς στίξιν, εἶναι τὸ μέλαν (ἡ σινικὴ μελάνη), ὅπερ μεταβάλλεται εἰς κυανοῦν ἅμα ἐπιτεθῇ ἐπὶ τοῦ δέρματος, καὶ τὸ ἐρυθρόν. Ὁ τρόπος τῆς στίξεως εἶναι ἁπλούστατος, ἀλλ' ἀπαιτεῖ ἐπιδεξιότητα τινά. Ὁ στιγεὺς σχεδιάζει πρῶτον ὅ τι μέλλει νὰ ἀπεικονίσῃ ἐπὶ τοῦ δέρματος τοῦ ζητοῦντος νὰ στιγματισθῇ, ἀλλ' ἐνίοτε ἐπιλαμβάνεται ἀμέσως τῆς ἐργασίας, ἄνευ προηγουμένου σχεδίου. Ὄργανον δὲ τῆς στίξεως ἔχει ῥαβδίσκον φέροντα δύο παραλλήλους σειρὰς λεπτοτάτων βελονῶν τεθειμένων πλησίον ἀλλήλων. Ὁ στιγεὺς ἐπιτίθησι τὴν παλάμην τῆς ἀριστερᾶς ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ στιζομένου, οὕτως ὥστε τὸ στικτέον μέρος νὰ εὑρίσκηται μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου, ἀναμέσον δὲ τοῦ μέσου καὶ τοῦ παραμέσου δακτύλου τῆς αὐτῆς χειρὸς τίθεται χρωστήρ, χρησιμεύων ἀντὶ πυξιδίου καὶ περιέχων σινικὴν μελάνην καὶ ἐρυθρὸν χρῶμα· εἰς τὸν χρωστῆρα ἐκεῖνον ἐμβάπτει ὁ στιγεὺς τὰς βελόνας. Ὁ ῥαβδίσκος, εἰς οὗ τὸ ἄκρον εἰσὶ προσηρμοσμέναι αἱ βελόναι κρατεῖται διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, τὰ δὲ νύγματα γίνονται μετὰ ταχύτητος, ἣν σχεδὸν ἀδυνατεῖ νὰ παρακολουθήσῃ ὁ ὀφθαλμὸς καὶ μετ' ἀκριβείας ῥαπτικῆς μηχανῆς. Οὐχὶ σπανίως δεκάκις ἐντὸς ἑνὸς δευτερολέπτου καταφέρεται εἰς τὸ σῶμα τοῦ στιζομένου ὁ ῥαβδίσκος τουτέστιν ἐπειδὴ οὗτος ἔχει δέκα βελόνας γίνονται ἑκατὸν νύγματα ἐντὸς δευτερολέπτου. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐργασία ἐξακολουθεῖ ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας, αἱ δὲ βελόναι στίζουσι λεπτοτάτας ἀπεικονίσεις μαχῶν, τοπείων, ζῴων, ἀνθέων. «Τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς κέκριται, τὸ δὲ ἄστικτον ἀγενές,» ἔλεγεν ὁ Ἡρόδοτος περὶ τῶν ἀρχαίων Θρᾳκῶν· οἱ δὲ Ἰαπωνοὶ θεωροῦσι τὸ στιγματηφορεῖν ὡς ἔνδειξιν ἐγκαρτερήσεως καὶ ἀνδρείας. Αἱ γυναῖκες πλὴν σπανιωτάτων καὶ ἥκιστα ἐντίμων ἐξαιρέσεων, οὐδέποται στίζονται. Πρὸ δεκαετίας ὑπῆρχον μόνον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἰαπωνίας πλείονες τῶν τριακοντακισχιλίων ἐστιγμένων ἐκ τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Ἔκτοτε ἡ Ἰαπωνικὴ κυβέρνησις κατανοήσασα ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο ἦτο λείψανον βαρβάρων χρόνων, ἀπηγόρευσε τὴν στίξιν ἥτις ὅμως καὶ σήμερον ἔτι γίνεται λαθραίως.

Τὰ μέγιστα ἐθαύμασαν οἱ Ἰαπωνοὶ μαθόντες ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας ἐλθόντες εἰς Ἰαπωνίαν ἐζήτησαν νὰ στιχθῶσι. Τὸ τοιοῦτον ἐθεωρήθη περιφανὴς δικαιολογία καὶ τιμὴ τοῦ καταπολεμουμένου ἐθίμου· οὐδὲν ἧττον ἡ στίξις εἶναι ἐν τιμῇ μόνον παρὰ τῷ ὄχλῳ, οὐδεὶς δὲ ἐκ τῆς ἀνωτέρας τάξεως κρίνει ἀναγκαῖον νὰ στιγματηφορήσῃ.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

Εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀλληλοδιαδόχως ὠνομάσθη τῶν *ἀρχαίων Ἑλλήνων*, τῶν *Βυζαντινῶν* καὶ τῶν *νεωτέρων Ἑλλήνων* πρέπει ἴσως τὰ ἀναζητήσωμεν τὸ καταπληκτικώτατον παράδειγμα τῆς διαρκείας τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος. «Μετὰ τόσας ἱστορικὰς περιπετείας, λέγει ὁ Ampère, ἡ βάσις τοῦ Ἕλληνος δὲν μετεβλήθη. Τὰς αὐτὰς ἔχει ἀρετὰς καὶ κακίας, ἃς εἶχε καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.» Ὁ Pouqueville ἀνεῦρεν ἐν Πελοποννήσῳ τὰ πρότυπα τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ τοῦ Φειδίου, καί, ὅπερ μᾶλλον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς, παρετήρησεν τὴν ἐκ διαδοχῆς μετάδοσιν τῶν κυρίων γνωρισμάτων τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἐθίμων τῶν ἀρχαίων. Οὕτως οἱ Ἀρκάδες ζῶσι ποιμενικὸν βίον, οἱ δὲ γείτονες αὐτῶν Σπαρτιᾶται ἀγαπῶσι τοὺς ἀγῶνας, καὶ ἔχουσι τὸ ἦθος εὐερέθιστον καὶ ταραχοποιόν. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ὁ Βυζαντινὸς διετήρησεν ὅλα τὰ κυριώτατα χαρακτηριστικὰ τῶν προπατόρων του. Ὅταν ἐμβαθύνῃ τις, ὡς ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, εἰς τὰς δυσπροσίτους βίβλους τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας, μετ' ἀπορίας βλέπει πόσον ὁ λαὸς ἐκεῖνος ὅστις αὐτοκαλεῖτο *ῥωμαϊκός*, ἔμεινε κατ' οὐσίαν ἑλληνικός, καὶ μεθ' ὅλας τὰς ἐπεισάκτους προσθήκας, ἤτοι τὰς Λατινικὰς παραδόσεις του, τὴν αὐτοκρατορικὴν ὑπαλληλίαν του, τὰ ἀνατολικὰ ἤθη του (οἷον τοὺς εὐνούχους, καὶ τὸν ὡς Θεὸν στολιζόμενον καὶ λατρευόμενον Ἄνακτα), καὶ τὴν

Digitized by Google

κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀποκλειστικὴν ἐκκλησίαν του. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρουσιάζει ἀξιοσπούδαστον ἀντικείμενον ἱστορικῆς ψυχολογίας. Ὁ Βυζαντινὸς διετήρησεν τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνος οὐ μόνον τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς φιλολογικὰς παραδόσεις, ἀλλὰ καὶ λεπτοφυΐαν τινά, ἥτις μὴ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς δυνάμεως, μετετράπη εἰς ταπεινὴν πονηρίαν. Ὁ ἔρως τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνος διὰ τὴν καλλιέπειαν καὶ τὰς λαμπρὰς συζητήσεις, μετεσχηματίσθη εἰς βυζαντιακὴν μωρολογίαν. Ἡ σοφιστικὴ λεπτότης τῶν φιλοσόφων, ἐγένετο ἡ κενὴ σχολαστικότης τῶν θεολόγων. Ἡ εὐστροφία τοῦ *Γραικύλου* μετεμορφώθη εἰς τὴν ἐπίβουλον διπλωματίαν τῶν Αὐτοκρατόρων. Ἐν συνόλῳ ὁ Βυζαντινὸς εἶνε ὁ αὐτὸς Ἕλλην τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, ἀλλ' ἀπεξηραμένος οὕτως εἰπεῖν καὶ γεγηρακώς.

(Ἐκ τοῦ περὶ «ψυχολογικῆς κληρονομίας» συγγράμματος τοῦ **Ribot**).

ΠΛΩΤΑ ΔΑΣΗ

Οἱ κάτοικοι τῶν παραθαλασσίων βορείων χωρῶν, καίπερ ἔχοντες ἔλλειψιν φυτῶν, οὐδόλως στεροῦνται ξυλείας πρὸς θέρμανσιν καὶ οἰκοδομὴν οἰκίσκων. Ὅ,τι ἀρνεῖται αὐτοῖς ἡ γῆ, τὸ ἀναπληροῖ ἡ θάλασσα. Δάση ὁλόκληρα, προερχόμενα ἐκ θερμοτέρων χωρῶν, προσαράσσουσι μετὰ τῶν ἐκ πάγου ὀρέων πρὸς τὴν παραλίαν. Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Σιβηρίας, Ὄβις, Ἐνισέας, καὶ Λένας διερχόμενοι κατὰ τὸν ῥοῦν αὐτῶν δι' ἐκτεταμένων δασῶν παρασύρουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ὁλόκληρα δένδρα. Τὰ δένδρα ταῦτα ἐξακολουθοῦσι πλέοντα κατὰ τὴν φορὰν τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ῥευμάτων, μέχρις οὗ ἐνσκηψάσης τρικυμίας ἢ πνεύσαντος ἀνέμου ἐξενεχθῶσιν εἰς τὴν ἀκτήν, ἂν δὲ αὕτη εἶναι ὁμαλή, καὶ ἀπωτέρω εἰς τὴν ξηράν, ὅπου σχηματίζουσι ὑψηλοὺς σωρούς. Ἡ Ῥωσσικὴ ἀποστολή, ἡ πεμφθεῖσα πρὸς ἔρευναν τῶν παραλίων τῆς Σιβηρίας, εὗρεν εἴς τινα μέρη τοιούτους σωροὺς ἔχοντας ὕψος πλέον τῶν 100 ποδῶν.

Ἀλλὰ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητα εἶνε τὰ θαλάσσια ταῦτα οὕτως εἰπεῖν δάση τὰ πρὸς βορρᾶν ἀπὸ νότου διευθυνόμενα. Πάντων τῶν θαλασσίων τούτων ῥευμάτων τῶν ἀπὸ Ν. πρὸς Β. διευθυνομένων ὑπερτερεῖ τὸ καλούμενον *Γόλφ στρέμ*, τὸ ἐκ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου τὴν ἀρχὴν λαμβάνον. Μέρος τῶν ἐν τῷ ῥεύματι τούτῳ πλεόντων δένδρων προέρχεται καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῇ νοτίῳ Ἀμερικῇ Ἀμαζονίου. Ἅπαντες οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων, οἱ ἐκ τοῦ ποταμοῦ τούτου προερχόμενοι καὶ μὴ προσκρούοντες εἰς τὰς καθ' ὁδὸν κειμένας Ἀντίλλας νήσους, πίπτουσιν εἰς τὸ Γόλφ στρέμ, καὶ φέρονται δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν. Ὅ,τι τὸ εἰρημένον ῥεῦμα πράττει ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ, ταὐτὰ πράττει τὸ θερμὸν *Ἰαπωνικὸν ῥεῦμα*, τὸ μέχρι τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ φθάνον, ἐν τῷ Εἰρηνικῷ. Τὸ θερμὸν ὕδωρ τοῦ ῥεύματος τούτου συγκεράννυσι τὸ ψυχρὸν κλίμα τῶν βορείων χωρῶν, ὅπερ θεωρεῖται μεγίστη εὐεργεσία διὰ τοὺς κατοίκους τῶν συμπλεγμάτων τῶν Ἀλεουτικῶν νήσων τῶν ἀνατολικώτερον τῆς Σιβηρίας καὶ ἐγγύτερον τῆς Β. Ἀμερικῆς κειμένων. Ἐν ταῖς νήσοις ταύταις οὐδενὸς φυτοῦ φυομένου, οἱ κάτοικοι πρὸς κατασκευὴν πλοιαρίων καὶ ἄλλων σκευῶν χρησίμων μεταχειρίζονται ἀποκλειστικῶς τοὺς κορμοὺς τῶν δένδρων οὓς παρασύρει τὸ Ἰαπωνικὸν ῥεῦμα. Τὸ μέγεθος τῶν κορμῶν τούτων δῆλον γίγνεται ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ πλοιάρχου Ἴρμιγερ, τοῦ εὑρόντος κατὰ τὸ 1844 ἐν τῇ νήσῳ Φαρσὲρ κορμὸν ἐλάτης ἧς ἡ διάμετρος ὀλίγους δακτύλους ἄνωθεν τῆς ῥίζης ἦτο 5 ½ ποδῶν.

Ἴσως τις ἐρωτήσῃ πῶς καὶ πόθεν ἔρχονται τὰ δένδρα ταῦτα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ τὴν ἀπορίαν ταύτην ἔλυσαν αἱ παρατηρήσεις αἱ γενόμεναι ἐν τῷ Ἀμαζονίῳ. Ἐὰν τις ταξειδεύσῃ διὰ τοῦ ποταμοῦ τούτου, τοῦ ἔχοντος ὕδατα περισσότερα πάντων ὁμοῦ τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης, δύναται νὰ ἴδῃ κατὰ τὰς πλημμύρας κατακλυζομένας τὰς ὑπωρείας καταφύτων λόφων, οἵτινες μὴ δυνάμενοι ν' ἀντιστῶσι εἰς τὸ ὁρμητικὸν τοῦ ποταμοῦ ῥεῦμα, τὸ κατατρῶγον ἀπαύστως τοὺς πρόποδας αὐτῶν, καταπίπτουσι πρόρριζοι μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς δασῶν. Τὰ πελώρια δένδρα, ὧν δὲν ἀμοιροῦσι τὰ δάση ταῦτα τῆς Ἀμερικῆς, ἕνεκα τῆς διηνεκοῦς ἀνὰ τοὺς καταρράκτας καὶ βράχους προστριβῆς των ἀποβάλλουσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς κλῶνάς των καὶ καθίστανται οὕτω ἀπρόσβλητα ἀπὸ τῶν διαφόρων ἐμποδίων, ὁποῖα εἶνε τὰ διάφορα ποτάμια φυτά, τῶν κωλυόντων τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν. Ὅ τι δὲν δύναται νὰ πράξῃ τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ συμπληροῦσι τὰ θαλάσσια κύματα. Φλ.

Πληροφορίαι

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΟΥ

Α'. *Διοίκησις.— Δικαστήρια.*

Ἡ νῆσος Κύπρος ἐξαρτᾶται ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἀποικιῶν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἑνὸς Ἁρμοστοῦ διοριζομένου κατὰ πενταετίαν. Ὑπάρχουσι δύο Συμβούλια· τὸ Ἐκτελεστικόν, συγκείμενον ἐκ μελῶν ἓξ διοριζομένων ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Ἁρμοστοῦ καὶ τὸ Νομοθετικὸν συγκείμενον ἐκ 18 μελῶν, ἓξ Ἄγγλων, οἵτινες διορίζονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, 9 Χριστιανῶν καὶ 3 Ὀθωμανῶν ἐκλεγομένων κατὰ τετραετίαν ὑπὸ τῶν κατοίκων διὰ ψηφοφορίας.

Digitized by Google

Διαιρεῖται δὲ ἡ νῆσος εἰς ἓξ ἐπαρχίας, ὧν ἑκάστη ἔχει πρωτεύουσαν τὴν ὁμώνυμον πόλιν, ἐν ᾗ ἑδρεύουσιν οἱ Διοικηταί, πάντες Ἄγγλοι—(Λευκωσία—Λάρναξ—Λεμησσὸς—Πάφος—Κηρύνεια καὶ Ἀμμόχωστος).

Δικαστικῶς διαιρεῖται εἰς ἓν Ἐφετεῖον συγκείμενον ἐξ Ἄγγλων δικαστῶν καὶ ἑδρεῦον ἐν Λευκωσίᾳ καὶ εἰς ἓξ πρωτοδικεῖα συγκείμενα ἐξ ἑνὸς Ἄγγλου δικαστοῦ ὡς Προέδρου καὶ ἐκ δύο παρέδρων, ἑνὸς Χριστιανοῦ καὶ ἑνὸς Ὀθωμανοῦ, ἑδρεύοντα δὲ εἰς τὰς ἄνω ἓξ πόλεις.—Ὑπάρχουσι προσέτι 6 Εἰρηνοδικεῖα μὲ εἰρηνοδίκας Κυπρίους.

Τὰ Κακουργιοδικεῖα περιοδεύουσιν ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους εἰς τὰς πρωτευούσας τῶν ἐπαρχιῶν.

Β'. Πληθυσμός.

Ἡ τελευταία ἀπογραφὴ τῆς νήσου ἐγένετο τῷ 1881. Κατ' αὐτὴν δὲ εὑρέθη τότε ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου 172,899, ἐξ ὧν Ὀρθόδοξοι 126,752, Καθολικοὶ καὶ Διαμαρτυρόμενοι 2,415, Ὀθωμανοὶ 43,701, Ἑβραῖοι 31.

Γ'. Παραγωγὴ καὶ Ἐξαγωγή.

Τὰ κυριώτατα προϊόντα, ἅτινα παράγει ἡ Κύπρος πρὸς ἐξαγωγήν, εἶνε τὰ ἀκόλουθα· οἶνος κριθή, σῖτος. βάμβαξ, ξυλοκέρατα, μέταξα, σταφίδες, σουμάκι. Τούτων τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσι τὰ ξυλοκέρατα. Τῷ 1884 ἐφορτώθησαν διὰ Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Ἰταλίαν καὶ Ῥωσσίαν 50,257 τόνοι (πρὸς 792 ὀκάδας ἕκαστος) ἀξίας λιρῶν στερλινῶν 76,063. Κατὰ δεύτερον λόγον ἔρχεται ὁ οἶνος οὗτινος ἡ ἐξαγωγὴ εἰς τὰ 1884 ἀνῆλθεν εἰς 4,151,968 ὀκάδας ἀξίας λιρῶν στερλινῶν 48,202. Τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέρος ἐξάγεται εἰς τὴν Αἴγυπτον, κατόπιν εἰς τὴν Γαλλίαν, Τουρκίαν καὶ Ῥωσσίαν. Ὅλος σχεδὸν ὁ οἶνος ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Λεμησσοῦ. Ἡ ἀξία τοῦ ἐξαχθέντος βάμβακος ὀκάδων 300,748 κατὰ τὸ 1884 ἦτο λιρῶν στερλινῶν 16,920.

Δ'. Εἰσαγωγή.

Τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγόμενα ἀντικείμενα εἰσὶ παντοειδῆ ὑφάσματα, φάρμακα, βιομηχανικὰ ἐργαλεῖα, πήλινα καὶ ὑάλινα σκεύη, πετρέλαιον, καπνός, καφές, ζάχαρις, ὀρύζια, παστά, βούτυρον καὶ γαιάνθρακες.

Ἐκ τούτων τὰ πλεῖστα εἰσάγονται ἐξ Αἰγύπτου, Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Τουρκίας ὁ καπνὸς δὲ ἐξ Ἑλλάδος [1]).

Καίτοι ὡς φαίνεται ἐκ τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης ἀπ' ἀφικῆς σημειώσεως, ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ὅμως ἕνεκα τοῦ ὑπάρχοντος Ἀγγλικοῦ στρατοῦ τῆς κατοχῆς, διὰ τὸν ὁποῖον δαπανᾷ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις περὶ τὰς 45000 λίρας κατ' ἔτος, ὧν μέρος μένει εἰς τὴν νῆσον, ἡ Κύπρος θὰ εὐημέρει ὑπὸ ὑλικὴν ἔποψιν ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ πρὸς τὴν Τουρκίαν βαρὺς φόρος, ὅστις ἀνέρχεται εἰς 95000 καὶ εἶνε ὅλως δυσανάλογος πρὸς τὰ εἰσοδήματα τῆς νήσου, ἀφαιρῶν πᾶσαν ἰκμάδα πρὸς πρόοδον. Προσπάθειαι γίνονται νῦν πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ ὑπερόγκου τούτου ποσοῦ, καὶ ἐλπίζεται νὰ στεφθῶσι δι' ἐπιτυχίας.

Ε'. Τύπος.

Ἐν Κύπρῳ ἐκδίδονται αἱ ἑπόμεναι ἐφημερίδες: Ἐν Λεμησσῷ ἡ *Ἀλήθεια* (ἐκδότης Α. Κ. Παλαιολόγος), ἡ *Σάλπιγξ* (ἐκδότης Χουρμούζης). *Cyprus Herald* (Κυπριακὸς κῆρυξ, ἐκδιδομένη ὑπὸ W. Williamson). Ἐν Λευκωσίᾳ ἡ *Φωνὴ τῆς Κύπρου* (ἐκδότης Θεοχαρίδης,) καὶ *Cyprus Gazette*, ἡ ἐπίσημος ἐφημερὶς τῆς Ἀγγλικῆς διοικήσεως· ἐν Λάρνακι οἱ *Times of Cyprus* (Χρόνος τῆς Κύπρου, ἐκδιδομένη ὑπὸ Turner καὶ Σας) καὶ ἡ *Ἕνωσις*, (ἐκδότης Κουπᾶς.)

(Ἐν Λεμησσῷ)

Π. Δ. Παπαδακης

Ἔν τινι ἑσπερίδι ἡ κυρία Μ. συνομιλεῖ μετὰ τοῦ κυρίου Χ. περὶ τῶν παρευρισκομένων ἐν αὐτῇ.

— Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, κύριέ μου, πόσον ἄτακτος καὶ ἀκατάστατος εἶναι ἡ κυρία Α. Δὲν εἰξεύρει τί γίνεται εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἀφίνει ἀπεριποίητα τὰ παιδιά της, μαλλώνει καθ' ἡμέραν χωρὶς λόγον μὲ τὸν σύζυγόν της. Καὶ τὸν γνωρίζετε σεῖς τὸν σύζυγόν της, τί ἀγαθὴν καρδιὰ ἔχει!

— Καὶ ποῦ τὰ εἰξεύρετε ὅλα αὐτὰ ὑμεῖς, κυρία μου;

— Ἐγώ!.. εἶμαι ἡ στενωτέρα της φίλη!

Ὁ νεαρὸς ἀξιωματικὸς κ. Μακρυσπάθης ἐθερμαίνετο παρὰ τὴν ἑστίαν.

— Πῶς; κάμνει πολὺ κρύο ἔξω; τὸν ἐρωτᾷ κυρία τις.

— Καλὲ ὄχι, κυρία μου, ὑπολαβὼν λέγει ἄλλος τῶν παρεστώτων, ἀλλ' ὁ κύριος ἀξιωματικὸς θέλει νὰ συνειθίσῃ 'ς τ ὴ φ ω τ ι ά.

---

[1]) Ἰδοὺ ἡ σημείωσις τῆς ἀξίας εἰς λίρας στερλίνας τῶν εἰσαχθέντων καὶ ἐξαχθέντων ἐμπορευμάτων ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι τοῦ 1884.

Ἔτη :	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.	1883-4
Εἰσαγωγὴ	177,651.	208,407.	272,663.	296,868.	336,512.	344,183.
Ἐξαγωγή.	157,328.	222,218.	210,065.	266,610.	276,129.	290,210.

Ἐν ἔτει 1883 ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον τὸ ἀγγλικὸν σύστημα, καθ' ὃ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος λήγει τὴν 31 Μαρτίου· ὅθεν ἐν τῇ ἀπογραφῇ τοῦ ἔτους τούτου περιλαμβάνονται μῆνες 15.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων **ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ** 1886.—392

Digitized by Google

'Αριθ. 537 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 13 Ἀπριλίου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

Γ'.

Αἱ ἰδέαι τοῦ Ἔρσεβον.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγχρόνα εἶχεν ἤδη γευματίσῃ μετὰ λεπτομερῆ ἐπιθεώρησιν τοῦ ἐργοστασίου, ὅτε εἶδεν εἰσερχόμενον ἄνθρωπόν τινα, ὃν ἐδυσκολεύθη κατ' ἀρχὰς ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς τὸν Ἔρσεβον.

Ὁ ἁλιεὺς τὴν ἑορτάσιμόν του φορῶν ἐνδυμασίαν, τὸ κεντημένον ἐσωκάρδιόν του, τὴν μηλωτήν, τὸν ὑψηλὸν καὶ στενὸν πῖλον αὐτοῦ ἦτο λίαν διάφορος τοῦ ὑπὸ τὴν ἐργατικὴν στολὴν Ἔρσεβον. Ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρήλλασσεν αὐτὸν ἡ βαθεῖα θλῖψις καὶ ταπείνωσις ἣν ἐξέφραζεν ἡ μορφή του. Εἶχεν ἐρυθροὺς τοὺς ὀφθαλμούς, ἐφαίνετο δὲ ὡς μὴ κοιμηθεὶς καθ' ὅλην τὴν νύκτα.

Τοῦτο δὲ πράγματι εἶχε συμβῇ. Ὁ Ἔρσεβον, ὃν οὐδέποτε μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχεν ἐπ' ἐλάχιστον τύψῃ ἡ συνείδησίς του, διῆλθεν ἐπὶ τῆς βυρσίνης κλινοστρωμνῆς του θλιβερωτάτας ὥρας. Περὶ τὴν αὐγὴν διήμειψε λίαν ὀδυνηρὰς σκέψεις μετὰ τῆς Κατρίνας, ἥτις ὁμοίως δὲν ἠδυνήθη νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

— Γυναῖκα, συλλογιοῦμαι αὐτὸ ποῦ μᾶς εἶπε ὁ ἰατρός! ἀνέκραξε μετὰ πολύωρον ἀϋπνίαν.

— Κ' ἐγὼ αὐτὸ ἔχω 'ς τὸ νοῦ μου ἀπὸ τὴν στιγμὴ ποῦ ἔφυγε! ἀπήντησεν ἡ Κατρίνα.

— Μοῦ φαίνεται σὰν νἄχῃ κἄπως δίκαιο καὶ πῶς, χωρὶς νὰ τὸ νοιώσωμε, μονάχα τὸν ἑχυτό μας ἐσυλλογισθήκαμε! Ξεύρομε ἂν τοῦ παιδιοῦ δὲν τοῦ πέφτει νὰ πάρῃ καμμία μεγάλη κληρονομία καὶ τὴν ἔχασε ἐξ αἰτίας μας; Ξεύρομε δώδεκα χρόνια τώρα ἂν δὲν τὸ κλαίουν οἱ ἐδικοί του; ναί, θαρρῶ, μὲ τὸ δίκαιό τους εἰμποροῦν νὰ μᾶς κατηγορήσουν πῶς δὲν ἐφροντίσαμε διόλου νὰ τοὺς εὕρωμεν διὰ νὰ τοὺς δώσωμεν τὸ παιδί!

— Κ' ἐγὼ ἴσα ἴσα αὐτὰ λέγω μέσα μου, ἀπεκρίθη στενάζουσα ἡ ἀγαθὴ γυνή. Ἂν ζῇ ἡ καϋμένη ἡ μάννα του, τί μαῦρος καϋμὸς θὰ τὴν δέρνῃ νὰ νομίζῃ πνιγμένο τὸ παιδάκι της!... Βάνω τὸν ἑχυτό μου εἰς τὴν θέσι της καὶ φαντάζομαι μία στιγμὴ πῶς ἐχάσαμε τὸν Ὄθωνά μας!... Θὰ ἤμουν ἀπαρηγόρητη!...

— Διὰ τὴν μάννα δὲν μὲ νοιάζει τόσο, διότι, καθὼς φαίνεται, ἀπέθανε, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἔρσεβον, μετὰ σιγὴν διακοπεῖσαν ὑπὸ νέων στεναγμῶν ἀμφοτέρων. Εἰμπορεῖς νὰ πιστεύσῃς πῶς ἕνα παιδὶ 'ς αὐτὴ τὴν ἡλικία ἐταξείδευε χωρὶς τὴν μάννα του, καὶ πῶς ἂν ἔζουσε αὐτὴ θἄφινε νὰ τὸ δέσουν ἐπάνω εἰς ἕνα σωσίβιον καὶ νὰ τὸ πετάξουν εἰς τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ;

— Αὐτὰ ποῦ λέγεις εἶνε σωστά... μὰ ποιὸς ξεύρει πάλι;...εἰμπορεῖ νὰ ἐγλύτωσε καὶ αὐτή, νἄγινε κανένα θαῦμα!...

— Ἕνα ἄλλο, θὰ μοῦ πῇς, εἰμπορεῖ νὰ τῆς τἄρπαξαν τὸ παιδί! Κἄποτε κἄποτε μοὔρχεται κι' αὐτὴ ἡ ἰδέα, εἶπεν ὁ Ἔρσεβον. Ποιὸς μᾶς λέγει ὅτι ἄλλοι ἄνθρωποι δὲν εἶχαν συμφέρον νὰ πνίξουν τὸ παιδί;... Ἀφ' οὗ τὤρριψαν 'ς τὸν ὠκεανὸ ἐπάνω 'ς ἕνα σωσίβιον ὅλα πλέον κανεὶς τὰ βάζει μὲ τὸν νοῦν του... Μὰ ἂν εἶνε κἄτι τέτοιο πρᾶγμα, θὰ εἰπῇ πῶς ἡμεῖς ἐγενήκαμε συνεργοὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔγκλημα, πῶς τοὺς ἐβοηθήσαμε νὰ τὸ βγάλουν πέρα!... Εἶνε τρομερὸ νὰ τὸ συλλογισθῇ κανεὶς μονάχα!..

— Κ' ἡμεῖς ἐθαρρούσαμε πῶς ἐκάναμε καλοσύνη ποῦ τὸ ἐκρατήσαμε διὰ παιδί μας τὸ κακόμοιρο;

— Ὤ! εἶνε φῶς φανερόν, πῶς δὲν τὸ ἐκάμαμε μὲ κακὸν σκοπόν. Τὸ ἐμεγαλώσαμεν, τὸ ἀναθρέψαμε ὅπως καλλίτερα εἰμπορούσαμεν! Καὶ ὅμως ἐφερθήκαμε ἀσυλλόγιστα, καὶ τὸ παιδὶ ἔχει δίκαιο νὰ μᾶς κατηγορήσῃ μιὰν ἡμέραν!..

— Ὅσο γι' αὐτὸ δὲν εἶνε φόβος. καὶ μὴ σὲ νοιάζει! Μὰ δὲν σοῦ φθάνει, θαρρεῖς, νἄχῃς μέσα σου κἄτι νὰ σοῦ λέγῃ πῶς δὲν ἐφέρθηκες καλά;

— Ὡς τόσο, παράξενο! τὸ ἴδιο πρᾶγμα ἅμα τὸ βλέπῃς ἀπὸ ἄλλη μεριὰ νὰ φαίνεται τόσο αλλοιότικο!... Ποῦ νὰ τὸ ξεύρω ἐγὼ ὁ κακόμοιρος!... Καὶ ἔφθασαν δύο τρία λόγια μονάχα τοῦ ἰατροῦ νὰ μᾶς χάνουν τὸ μυαλὸ ἄνω κάτω.

Οὕτω συνδιελέγοντο οἱ δύο σύζυγοι.

Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς διαμοιβῆς τῶν νυκτερινῶν τούτων σκέψεων ὑπῆρξεν ὅτι ὁ Ἔρσεβον μετέβη νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἰατρὸν Σβαρυεγχρόναν

Digitized by Google

περὶ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ διαπραχθέντος σφάλματος.

Οὗτος δὲν ἠθέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ ὑπομνήσῃ τὰ τὴν προτεραίαν λεχθέντα. Ὑπεδέξατο εὐμενῶς τὸν ἁλιέα, συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ περὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς τιμῆς τῶν ἰχθύων, ἀλλὰ προσεποιήθη ὅτι τὴν ἐπίσκεψιν ἐκείνην ἐθεώρει ὡς ἁπλῆν ἐκ φιλοφροσύνης ἀντεπίσκεψιν.

Δὲν ἦτο ὅμως τοιαύτη καὶ ἡ γνώμη τοῦ Ἔρσεβον, ὅστις προσεπέλασε κατὰ μικρὸν τὸ ἀπασχολοῦν αὐτὸν θέμα, ὁμιλήσας περὶ τοῦ σχολείου τοῦ Μαλαρίου, ἐν τέλει δὲ ἀπεφάσισε τολμηρῶς νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἔφοδον:

— Κῦρ ἰατρέ, εἶπε, ἡ γυναῖκά μου κ' ἐγὼ ὅλην τὴν νύκτα ἀπόψε ἐσυλλογιζόμασθε ὅσα μᾶς εἴπατε διὰ τὸ παιδί!...Ποτὲ δὲν μᾶς πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ πῶς τοῦ ἐκάμαμε κακὸ διότι τὸ ἐκάναμε παιδί μας!... Σεῖς ὅμως ἀλλάξατε τὴν γνώμη μας καὶ ἤλθα νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί μᾶς συμβουλεύετε νὰ κάνωμεν;... Λέτε νὰ εἶνε καιρὸς ἀκόμη νὰ εὕρωμεν τὴν οἰκογένειάν του;

— Ποτὲ δὲν εἶνε ἀργὰ διὰ νὰ κάμῃ κανεὶς τὸ καθῆκόν του, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρὸς—ἂν καὶ τώρα τὸ πρᾶγμα εἶνε βέβαια πολὺ δυσκολώτερον παρὰ τὴν πρώτην στιγμήν... Τί λέγετε; ἀφίνετε νὰ ἐξετάσω ἐγώ; Ἀναλαμβάνω εὐχαρίστως αὐτὴν τὴν φροντίδα, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ ἐκτελέσω τὴν ἐντολήν σας μὲ τὴν μεγαλειτέραν δραστηριότητα,—ἀλλ' ὑπὸ ἕνα ὅρον, ὅτι θὰ μοῦ ἐμπιστευθῆτε συγχρόνως καὶ τὸ παιδὶ διὰ νὰ τὸ πάρω μαζί μου εἰς τὴν Στοκόλμην.

Ἰσχυρὸν ῥόπαλον κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἔρσεβον καταφερόμενον δὲν θὰ παρεζάλιζεν αὐτὸν περισσότερον. Ὠχρίασε καὶ ἐταράχθη.

— Νὰ σᾶς δώσω τὸν Ἔρικ... νὰ τὸν στείλω εἰς τὴν Στοκόλμην; Μὰ διατί, ἰατρέ μου; ἠρώτησε διὰ φωνῆς τρεμούσης.

— Θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ... Ἐκτὸς τῶν ἰδιαιτέρων φυσικῶν χαρακτηριστικῶν, τὰ ὁποῖα ξεχωρίζουν τὸν Ἔρικ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀπὸ τοὺς συμμαθητάς του, τὴν προσοχήν μου εἵλκυσεν ἡ ἔκτακτος εὐφυΐα καὶ ἡ μεγάλη κλίσις τοῦ παιδίου πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς σπουδάς. Πρὶν μάθω ποία τύχη ἔφερε τὸ παιδίον αὐτὸ εἰς τὴν Νορόην, ἐσκέφθην ὅτι θὰ ἦτο δολοφονία ν' ἀφήσω παιδίον μὲ τοιαῦτα διανοητικὰ χαρίσματα εἰς ἓν σχολεῖον τοῦ χωρίου, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ διευθύνεται ἀπὸ τὸν φίλον μου Μαλάριον—διότι ἐδῶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εὕρῃ τίποτε ἐξ ὅσων εἰμποροῦν νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐξαιρετικῶν διανοητικῶν προσόντων του: οὔτε μουσεῖα, οὔτε ἐπιστημονικὰς συλλογάς, οὔτε βιβλιοθήκας, οὔτε συμμαθητὰς οἱ ὁποῖοι νὰ τὸν παρακινοῦν εἰς ἅμιλλαν. Τοῦτο μοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσω περὶ τοῦ Ἔρικ καὶ νὰ μάθω τὴν ἱστορίαν του. Πρὶν γνωρίσω αὐτήν, εἶχα ἤδη μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ βοηθήσω αὐτὸ τὸ παιδὶ ὅπως λάβῃ ὅσον τὸ δυνατὸν τελειοτέραν ἐκπαίδευσιν... Εὐκόλως λοιπὸν ἐννοεῖτε ὅτι τώρα ὅπου ἔμαθα περὶ αὐτοῦ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας μοῦ ἐδώκατε, ἐπιμένω περισσότερον εἰς τὸ σχέδιόν μου. Καὶ δὲν θὰ μεταβάλῃ βέβαια τὴν γνώμην μου ἡ ἐντολὴ τὴν ὁποίαν ἔχω ὅλην τὴν διάθεσιν ν' ἀναλάβω ὑπὲρ αὐτοῦ... Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω, κῦρ Ἔρσεβον, ὅτι, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, ὁ θετὸς υἱός σας ἀνήκει εἰς οἰκογένειαν πλουσίαν καὶ ἐπίσημον· θέλετε λοιπὸν νὰ μὲ καταδικάσετε, ἂν τὴν ἀνεύρω, νὰ τῆς ἀποδώσω τὸν υἱόν της χωρικὸν στερούμενον τῆς ἀγωγῆς ἐκείνης, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ζήσῃ εἰς τὴν νέαν κοινωνικήν του θέσιν;... Δὲν εἶνε λογικὸν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ἔχετε ἀρκετὴν κρίσιν ὥστε νὰ τὸ ἐννοήσετε...

Ὁ Ἔρσεβον ἔκυπτε τὴν κεφαλήν. Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ δύο ἁδρὰ δάκρυα ἔρρεον ἐπὶ τῶν ἡλιοκαῶν παρειῶν του.

— Μὰ τότε λοιπόν, εἶπε, θὰ τὸ χάσωμε γιὰ πάντα τὸ παιδί!... Πρὶν μάθωμε ἂν θὰ εὕρῃ ἄλλην οἰκογένειαν θέλετε νὰ τὸ διώξωμεν καὶ ἀπὸ τὴν ἰδική μας; Βαρὺ πρᾶγμα μοῦ ζητεῖτε, κῦρ ἰατρέ, βαρὺ πρᾶγμα ζητεῖτε ἀπὸ τὴν γυναῖκά μου!...Τὸ παιδὶ εἶνε εὐτυχισμένο μαζί μας... Διατί νὰ μὴ μᾶς τ' ἀφήσετε—ὅσον κἂν νὰ εὕρῃ τὴν οἰκογένειά του;

— Εὐτυχισμένο!... Καὶ ποῖος σοῦ λέγει ὅτι θὰ εἶνε καὶ ἀργότερα;... Ποῖος σὲ βεβαιοῖ ὅτι, ὅταν μεγαλώσῃ, δὲν θὰ λυπῆται διότι τὸ ἐσώσατε;... Πῶς νὰ ζήσῃ εἰς τὴν στενὴν αὐτὴν ζωήν, τὴν ὁποίαν τοῦ προετοιμάζετε εἰς τὴν Νορόην, καλέ μου Ἔρσεβον, ὅταν μεγαλώσῃ καὶ γίνῃ, χωρὶς ἄλλο, εὐφυὴς καὶ ἀνεπτυγμένος νέος;

— Σᾶς βεβαιῶ, κῦρ ἰατρέ, ὅτι ἡ ζωὴ αὐτὴ ποῦ περιφρονεῖτε εἶνε ἀρκετὰ καλὴ δι' ἡμᾶς... Διατί τάχα δὲν θἆνε καλὴ καὶ διὰ τὸ παιδί;

— Δὲν τὴν περιφρονῶ! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς μετὰ θερμότητος. Κανεὶς δὲν θαυμάζει καὶ δὲν τιμᾷ τὴν ἐργασίαν περισσότερον ἀπὸ ἐμέ!... Πιστεύετε, φίλε μου Ἔρσεβον, ὅτι εἰμπορῶ νὰ λησμονήσω πόθεν κατάγομαι;... Ὁ πατήρ μου καὶ ὁ πάππος μου ἦσαν ἁλιεῖς ἀπαράλλακτα ὅπως σεῖς! Καὶ ἴσα ἴσα ἐπειδὴ ἐπρονόησαν νὰ μὲ ἐκπαιδεύσουν, διὰ τοῦτο ἐκτιμῶ αὐτὸ τὸ εὐεργέτημα ὅσον ἀξίζει, καὶ δι' αὐτὸ θέλω νὰ τὸ ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸ τὸ παιδὶ τὸ ὁποῖον ἔχει τόσην ἀξίαν!... Ὅ τι ζητῶ τὸ ζητῶ διὰ τὸ συμφέρον του, πιστεύσατέ με.

— Καὶ θὰ προκόψῃ, θαρρεῖτε, ὁ Ἔρικ ἂν μοῦ τὸν κάνετε ἀφέντην ποῦ νὰ μὴ ξεύρῃ νὰ ζήσῃ μὲ τὰ χέρια του!... Καὶ ἂν δὲν εὕρῆτε τὴν οἰκογένειάν του, ὅπως εἶνε σχεδὸν βέβαιον, ἀφ' οὗ ἐπέρασαν δώδεκα χρόνια ἀπὸ τότε, δὲν μοῦ λέτε τί θὰ γίνῃ:... Πιστεύσατέ με, ἰατρέ, πολὺ

Digitized by Google

καλὴ εἶνε ἡ ζωὴ τοῦ ψαρᾶ, καὶ δὲν εἶνε χειρότερη ἀπὸ καμμίαν ἄλλην. Ὁ Νορβηγὸς ψαρᾶς ἅμα νοιώθῃ τὴν βάρκα του κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του, τὸ δροσερὸ ἀεράκι μέσα εἰς τὰ μαλλιά του, δὲν φοβεῖται τίποτε καὶ δὲν χρωστᾷ σὲ κανένα τίποτε!... Μοῦ λέτε πῶς ὁ Ἔρικ δὲν θὰ εἶνε εὐτυχὴς μὲ τέτοια τὴν ζωή... Ἐγώ, νὰ μὲ συμπαθᾶτε, πιστεύω πῶς θὰ εἶνε καὶ θὰ πάρα εἶνε! Τὸ γνωρίζω ἐγὼ τὸ παιδί!... Τοῦ ἀρέσουν τὰ βιβλία, μὰ περισσότερο ἀπὸ ὅλα τοῦ ἀρέσει ἡ θάλασσα... Σὰν νὰ θυμᾶται πῶς αὐτὴ τὸ ἐνανούρισε, τὸ καϋμένο· ὅλα τὰ μουσεῖα τοῦ κόσμου δὲν θὰ τὸ παρηγορήσουν ἂν εἶνε μακρυά της.

— Μὰ καὶ ἡμεῖς δὰ ἔχομε θάλασσα 'ς τὴν Στοκόλμην! εἶπε μειδιῶν ὁ ἰατρός, συγκινηθεὶς ἀκουσίως ἐκ τῆς πλήρους στοργῆς ἐκείνης ἀντιστάσεως.

— Τέλος πάντων, εἶπεν ὁ ἁλιεύς, σταυρώσας τοὺς βραχίονάς του, εἰπέτε μου τί θέλετε νὰ κάμω;

— Ἆ! βλέπετε; βλέπετε ὅτι καὶ σεῖς ὁ ἴδιος, μὲ ὅσα καὶ ἂν λέγετε, αἰσθάνεσθε τὴν ἀνάγκην νὰ κάμετε κάτι διὰ τὸ παιδί;... Ἰδοὺ λοιπὸν τί προτείνω. Ὁ Ἔρικ εἶνε δώδεκα ἐτῶν, μετ' ὀλίγον ἐμβαίνει εἰς τὰ δεκατρία καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει ἔκτακτον εὐφυΐαν. Ὀλίγον μᾶς μέλει πόθεν ἔρχεται... Ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὸ ζήτημα τῆς καταγωγῆς... Πρέπει νὰ τοῦ δώσωμεν τὰ μέσα ν' ἀναπτύξῃ καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ φυσικά του χαρίσματα· περὶ αὐτοῦ φροντίζομεν, ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐγὼ εἶμαι πλούσιος καὶ δὲν ἔχω παιδιά. Ἀναλαμβάνω λοιπὸν νὰ τοῦ προμηθεύσω αὐτὰ τὰ μέσα, νὰ τοῦ δώσω τοὺς καλλιτέρους διδασκάλους καὶ ὅλας τὰς δυνατὰς εὐκολίας διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ μαθήματά του.. Τὸ πείραμα διαρκεῖ δύο ἔτη... Εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἐγὼ κάμνω ὅλας τὰς ἐνεργείας μου, ἐπιχειρῶ τὰς ἐρεύνας μου, δημοσιεύω γνωστοποιήσεις εἰς τὰς ἐφημερίδας, κινῶ γῆν καὶ οὐρανὸν διὰ νὰ εὕρω τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου!... Ἂν δὲν τὸ κατορθώσω μετὰ δύο ἔτη, τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν θὰ τὸ κατορθώσω ποτέ!... Εὑρέθησαν οἱ γονεῖς του; τότε, φυσικώτατα, αὐτοὶ ἀποφασίζουν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει σᾶς στέλλω ὀπίσω τὸν Ἔρι ... Θὰ εἶνε δεκαπέντε ἐτῶν τότε, θὰ ἔχῃ ἰδῆ τὸν κόσμον!... Ἡ ὥρα θὰ εἶνε κατάλληλος νὰ τῷ εἴπητε τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς καταγωγῆς του· μὲ τὰς συμβουλάς μας δὲ καὶ μὲ τὰς ὁδηγίας τῶν διδασκάλων του θ' ἀποφασίσῃ τότε ἐν πλήρει γνώσει τῶν πραγμάτων, ποῖον δρόμον ν' ἀκολουθήσῃ!... Θέλει νὰ γίνῃ ἁλιεύς; ἐγὼ δὲν θὰ φέρω τὸ παραμικρὸν πρόσκομμα!... Θέλει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδάς του; μὲ τοῦτο βεβαίως θὰ ἀποδείξῃ, ὅτι εἶνε ἄξιος σπουδῶν, καὶ ἐγὼ ἀναλαμβάνω νὰ τὸν βοηθήσω νὰ τὰς τελειώσῃ, νὰ τῷ ἀνοίξω τὸ στάδιον τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἐκλέξῃ!... Ὅλα αὐτὰ δὲν σοῦ φαίνονται λογικά;

— Πολὺ λογικά!... Ὁμιλεῖτε σὰν σοφὸς ποῦ εἶσθε, κῦρ ἰατρέ· ἀνέκραξεν ὁ Ἔρσεβον ἡττηθεὶς καὶ ἐν τοῖς τελευταίοις αὐτοῦ χαρακώμασιν εἰς ἃ εἶχεν ὑποχωρήσῃ. Τί εἶνε ὡς τόσο ἡ σπουδή! ἐξηκολούθησε σείων τὴν κεφαλήν. Οἱ διαβασμένοι παίζουν 'ς τὰ δάκτυλά των τοὺς ἀγραμμάτους!... Τὸ δύσκολο εἶνε τώρα πῶς νὰ τὰ εἰπῶ ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν γυναῖκά μου!... Καὶ σκοπεύετε γρήγορα νὰ μᾶς τὸ πάρετε τὸ παιδί, ἰατρέ;

— Αὔριον!... Δὲν εἰμπορῶ οὔτε μίαν ἡμέραν ν' ἀναβάλω τὴν ἐπιστροφήν μου εἰς τὴν Στοκόλμην.

Ὁ Ἔρσεβον ἐξέβαλε βαθὺν ἀναστεναγμὸν ὁμοιάζοντα μὲ λυγμόν.

— Αὔριον!... τόσο γρήγορα!... εἶπε. Μὰ τί ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ εἰπῆτε... ἂς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.... Θὰ πάγω νὰ μιλήσω τῆς γυναίκας μου.

— Καλά. Ζήτησε καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μαλαρίου, θὰ ἰδῇς ὅτι εἶνε σύμφωνος μαζί μου.

— Κοντὰ 'ς τὸ νοῦ κ' ἡ γνῶσι! ἀπήντησεν ὁ ἁλιεὺς θλιβερῶς μειδιῶν.

Ἔσφιγξε τὴν χεῖρα ἣν ἔτεινε πρὸς αὐτὸν ὁ Σβαρυεγκρόνα καὶ ἀπῆλθε ῥεμβώδης.

Τὴν ἑσπέραν, πρὸ τῆς ὥρας τοῦ δείπνου, ὁ ἰατρὸς διηυθύνθη ἐκ νέου πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ Ἔρσεβον. Εὗρε δέ, τὴν οἰκογένειαν συνηθροισμένην περὶ τὴν ἑστίαν ὡς τὴν προτεραίαν, ἀλλ' οὐχὶ πλέον ἐν τέοις αὐτοῖς αἰσθήμασι τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐδαιμονίας. Ὁ πατὴρ ἐκάθητο ἀρκούντως μακρὰν τῆς πυρᾶς, σιγηλός, ἀδρανεῖς ἔχων τὰς χεῖρας. Ἡ Κατρίνα πλήρεις δακρύων ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔσφιγγεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς τὰς χεῖρας τοῦ Ἔρικ, ὅστις, πορφυρᾶς ἔχων τὰς παρειὰς ἐκ τῆς ἐλπίδος τοῦ νέου μέλλοντος ὅπερ ἠνοίγετο πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὸ βλέμμα σκυθρωπὸν ἐκ τῆς θλίψεως ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ πάντων οὓς ἠγάπα, ἠγνόει εἰς πότερον τῶν αἰσθημάτων ν' ἀφήσῃ τὴν νίκην. Ἡ μικρὰ Βάνδα ἔκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ ἁλιέως. Ἐφαίνοντο μόνον αἱ μακραὶ ἀργυρόξανθοι πλεξίδες της, πίπτουσαι βαρεῖαι ἐπὶ τῶν ἁβρῶν καὶ χαριέντων ὤμων της· ὁ Ὄθων, λίαν συγκεκινημένος ἐπίσης ἐπὶ τῷ ἐπικειμένῳ ἀποχωρισμῷ, ἵστατο ἀκίνητος παρὰ τὸν θετὸν ἀδελφόν του.

— Τί λύπη καὶ ἀπελπισία εἶνε αὐτή!... ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς σταθεὶς ἐπὶ τῆς φλιᾶς. Ἂν ὁ Ἔρικ ἐπρόκειτο μετ' ὀλίγον ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὸ πλέον μακρινὸν καὶ ἐπικίνδυνον ταξεῖδι δὲν θὰ ἐφαίνεσθε περισσότερον λυπημένοι... Ἐγὼ δὲν βλέπω καμμίαν αἰτίαν λύπης, καλοί μου φίλοι! Ἡ Στοκόλμη δὲν εἶνε εἰς τοὺς ἀντίποδας

Digitized by Google

καὶ τὸ παιδὶ δὲν σᾶς ἀφίνει διὰ πάντα! Θὰ εἰμπορῇ νὰ σᾶς γράφῃ ὅταν θέλῃ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ τὸ κάμνῃ συχνά. Ὁ Ἔρικ ὁμοιάζει αὐτὴν τὴν στιγμὴν μὲ τὰ πλουσιόπαιδα, τὰ ὁποῖα στέλλουν οἱ γονεῖς των ἐσωτερικὰ εἰς ἐκπαιδευτήρια. Μετὰ δύο ἔτη θὰ ἐπιστρέψῃ μεγάλος, καὶ πολὺ πεπαιδευμένος, ἀνεπτυγμένος εἰς τὴν ἐντέλειαν... Δι' αὐτὸ ἀπελπίζεσθε τόσον;... Σᾶς βεβαιῶ δὲν μοῦ φαίνεται λογικὴ ἡ λύπη σας.

Ἡ Κατρίνα ἠγέρθη μετὰ τῆς ἐμφύτου εἰς τὰς χωρικὰς τῶν βορείων χωρῶν ἀξιοπρεπείας.

— *Χὲρ δόκτορ*, κῦρ ἰατρέ, τῷ εἶπε, ὁ Θεὸς ξεύρει πόσο σᾶς εὐχαριστῶ μὲ τὴν καρδιά μου δι' αὐτὸ ποῦ κάνετε διὰ τὸν Ἔρικ μας. Μὰ δὲν πρέπει νὰ σᾶς φαίνεται παράξενον πῶς ὁ χωρισμός του μᾶς κάνει νὰ λυπούμεθα. Ὁ Ἔρσεβον μοῦ ἔδωκε νὰ καταλάβω πῶς εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναχωρήσῃ. Τὸ ἐδέχθηκα. Τί ἄλλο θέλετε; Μὴ ζητεῖτε ὅμως οὔτε νὰ λυπούμεθα!

— Μητέρα, ἀνέκραξε ὁ Ἔρικ, δὲν θὰ φύγω ἀφ' οὗ αὐτὸ σᾶς λυπῇ τόσον πολύ.

— Ὄχι, παιδί μου, ἐξηκολούθησεν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ σφίγξασα αὐτὸν εἰς τοὺς βραχίονάς της. Ἡ σπουδὴ εἶνε μεγάλο πρᾶγμα..καὶ δὲν θὰ σοῦ φέρωμε κανένα ἐμπόδιο νὰ πᾷς νὰ γίνῃς σπουδασμένος!... Πήγαινε, παιδί μου, καὶ κύττα, ὁ κῦρ ἰατρός, ποῦ θέλει τὸ καλό σου νὰ εἶνε πάντα εὐχαριστημένος μαζί σου.

— Αἵ, φθάνει, φθάνει! εἶπεν ὁ ἰατρὸς τοῦ ὁποίου τὰ δίοπτρα ἐφαίνοντο θαμβούμενα ὑπὸ παραδόξου νέφους, μήπως θέλετε νὰ μὲ συγκινήσετε κ' ἐμένα ἀκόμη;... Ἄς τ' ἀφήσωμεν αὐτά, καὶ ἂς ὁμιλήσωμεν ὀλίγον πρακτικά. Ἐννοήσατε βέβαια ὅτι πρόκειται ν' ἀναχωρήσωμεν αὔριον τὸ πρωὶ εἰς τὴν μίαν, καὶ ὅτι ὅλα πρέπει νὰ εἶνε ἕτοιμα. Ὅταν λέγω ὅλα δὲν ἐννοῶ ὅτι χρειάζονται μεγάλα πράγματα. Μὲ τὸ ἕλκηθρον θὰ ὑπάγωμεν μόνον ἕως εἰς τὸ Βέργκεν, ἀπ' ἐκεῖ δὲ θὰ ἐμβῶμεν εἰς τὸν σιδηρόδρομον. Ὀλίγα ἀσπρόρρουχα δώσατε· μόνον εἰς τὸν Ἔρικ, διότι εἰς τὴν Στοκόλμην θὰ εὕρῃ ὅσα τοῦ ἀναγκαιοῦν.

— Ὅλα θὰ εἶνε ἕτοιμα, ἀπεκρίθη ἡ κυρὰ Ἔρσεβον· Βάνδα, προσεῖπε μετὰ τῆς νορβηγιακῆς φιλοφροσύνης, ὁ ἐξοχώτατος στέκεται ἀκόμη ὀρθός, βλέπω!

Ἡ μικρὰ κόρη ὤθησε μετὰ προθυμίας πρὸς τὸν Σβαρυεγκρόνα μεγάλην δρυΐνην ἕδραν.

— Ὄχι! θ' ἀναχωρήσω, εἶπεν ὁ ἰατρός· μὲ προσμένει ὁ Μαλάριος νὰ δειπνήσωμεν. Λοιπὸν *φλίκα* (κορίτσι), ἐξηκολούθησε θεὶς τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς ξανθῆς κεφαλῆς τῆς κόρης, μήπως μοῦ κρατεῖς κάκια διότι σοῦ πέρνω τὸν ἀδελφόν σου;

— Ὄχι, κῦρ ἰατρέ, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ἡ Βάνδα· ὁ Ἔρικ θὰ εἶνε πολὺ καλλίτερα ἐκεῖ κάτω. Δὲν ἦταν καμωμένος γιὰ νὰ ζήσῃ 'σὲ χωριό!

— Πές μου, τώρα, θὰ λυπηθῇς, μικρή μου, ἂν φύγῃ ὁ Ἔρικ;

— Ἡ ἀκρογιαλιὰ θὰ εἶνε ἔρημη, ἀπήντησε ἡδέως τὸ κοράσιον. Οἱ γλάροι θὰ τὸν ζητοῦνε καὶ δὲν θὰ τὸν εὑρίσκουν. Τὰ μικρὰ γαλάζια κυματάκια θ' ἀποροῦν γιατὶ δὲν θὰ τὸν βλέπουν καὶ τὸ σπίτι θὰ μοῦ φαίνεται ἄδειο!... Μὰ ὁ Ἔρικ θὰ εἶνε εὐχαριστημένος, διότι θὰ ἔχῃ βιβλία καὶ θὰ γίνῃ σοφός!...

— Καὶ ἡ καλὴ ἀδελφοῦλά του θὰ χαρῇ διὰ τὴν εὐτυχίαν του, δὲν λέγω ἀλήθεια, κόρη μου; εἶπεν ὁ ἰατρὸς φιλήσας ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸ κοράσιον. Καὶ θὰ ὑπερηφανεύεται δι' αὐτὸν ὅταν γυρίσῃ... Ὢ! χωρὶς ἄλλο!.. .Ἀλλὰ πρέπει νὰ φύγω τὸ γρηγορώτερον· χαίρετε.

— Ἐξοχώτατε, ἐψιθύρισε δειλῶς ἡ Βάνδα, κ' ἐγὼ ἤθελα νὰ σᾶς ζητήσω μιὰ χάριν.

— Λέγε, *φλίκα*.

— Δὲν εἴπατε ὅτι ἀναχωρεῖτε μὲ τὸ ἕλκηθρον; θὰ σᾶς παρακαλέσω ν' ἀφήσετε νὰ σᾶς πάγω ἐγὼ ἕως εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν.

— Ὢ... ὤ... δὲν εἶνε δυνατόν, δυστυχῶς... διότι ἔχω συνεννοηθῇ δι' αὐτὸ μὲ τὴν Ρενὶλδ τὴν κόρην τοῦ ἐπιστάτου μου.

— Τὸ εἰξεύρω, μοῦ τὸ εἶπεν ἡ ἰδία. Ἀλλὰ δέχεται νὰ μοῦ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της ἂν σεῖς τὸ ἐπιτρέψετε.

— Τότε λοιπὸν δὲν σοῦ μένει παρὰ νὰ ζητήσῃς τὴν ἄδειαν τοῦ πατρός σου καὶ τῆς μητρός σου.

—Μοῦ τὴν ἔχουν δώσῃ.

— Ἔχεις καὶ τὴν ἰδικήν μου, καλή μου κόρη, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἀναχωρῶν.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ὅτε τὸ μέγα ἕλκηθρον ἔστη πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Ἔρσεβον, ἡ μικρὰ Βάνδα, συμφώνως τῇ αἰτήσει της, ἐκράτει τὰς ἡνίας καθημένη ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου. Θὰ ὡδήγει τὸ ἕλκηθρον μέχρι τῆς γείτονος πόλεως, ὅπου ὁ ἰατρὸς ἔμελλε νὰ ἐνοικιάσῃ ἄλλον ἵππον καὶ ἄλλο κοράσιον, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ Βέργκεν.

Οἱ πρωτοφανεῖς οὗτοι ἁμαξηλάται ἐκπλήττουσι βεβαίως πάντα ξένον, ἀλλὰ τοιαύτη ἐπικρατεῖ συνήθεια ἐν Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ. Οἱ ἄνδρες νομίζουσι ματαιοπονίαν ἀναξίαν αὐτῶν τὸ ἔργον τοῦτο, οὐχὶ δὲ σπανίως ἐμπιστεύονται εἰς παιδία δέκα μέχρι δώδεκα ἐτῶν ῥωμαλέους ἵππους οὓς ταῦτα κυβερνῶσι μετὰ δεξιότητος.

Ὁ ἰατρὸς εἶχεν ἤδη καθήσῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ ἑλκήθρου ἐγκεκορδυλημένος εἰς τὴν σισύραν του. Ὁ Ἔρικ ἐκάθησε παρὰ τὴν Βάνδαν ἀφ' οὗ ἐφίλησε περιπαθῶς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφόν, οἵτινες ἠρκέσθησαν νὰ ἐκφράσωσιν ἀφώνως τὴν θλῖψιν, ἣν ᾐσθάνοντο ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει του, εἶτα δὲ τὴν ἀγαθὴν Κατρίναν, ἥτις διηρ-

Digitized by Google

μήνευσε τὴν λύπην αὐτῆς διὰ περιπαθῶν ἐκφράσεων στοργῆς.

— Εἰς τὸ καλό, παιδί μου! ἔλεγεν ἐν μέσῳ τῶν δακρύων της. Μὴ λησμονῇς ποτὲ τί σοῦ ἔχουν μάθη οἱ πτωχοὶ γονεῖς σου! Νὰ εἶσαι πάντα τίμιος καὶ καλός. Μὴ λὲς ποτὲ ψεύματα. Δούλευε ὅσον εἰμπορεῖς περισσότερον. Βοήθα ὅσους ἔχουν τὴν ἀνάγκην σου. Καὶ ἂν δὲν εὑρῇς αὐτοῦ ποῦ πᾷς τὴν εὐτυχίαν ποῦ σοῦ ἀξίζει, γύρνα πάλι ὀπίσω 'ς τὸ πτωχικό μας!...

Ἡ Βάνδα ἔπληξε τὸν ἵππον ὅστις ἀνεχώρησε καλπάζων, σείων τοὺς κωδωνίσκους του. Ὁ ἀὴρ ἦτο ψυχρὸς καὶ ἡ ὁδὸς ξηρὰ ὡς ὕαλος. Πέραν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὸν ὁρίζοντα, ὁ ἥλιος ὠχρὸς ἐκάλυπτε διὰ τοῦ χρυσοῦ του μανδύου τὸ χιονοσκεπὲς τοπεῖον. Μετά τινα λεπτὰ ἡ Νορόη ἐγένετο ἄφαντος ὀπίσω ἀπομείνασα.

Δ'.

Ἐν Στοκόλμῃ.

Ὁ ἰατρὸς Σδαρυεγκρόνα κατῴκει ἐν Στοκόλμῃ μεγαλοπρεπὲς μέγαρον κείμενον ἐν τῇ νήσῳ Στάδσολμεν. Αὕτη εἶνε ἡ ἀρχαιοτέρα συνοικία, καὶ ἡ μᾶλλον περιζήτητος τῆς θελκτικῆς ταύτης πρωτευούσης, μιᾶς τῶν ὡραιοτάτων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης, ἣν οἱ ξένοι θὰ ἐπεσκέπτοντο συχνότερον εἰ μὴ ὁ συρμὸς καὶ αἱ προλήψεις εἶχον ἐπὶ τοῦ δρομολογίου τῶν περιηγητῶν τόσην τοὐλάχιστον ἐπίδρασιν ὅσην καὶ ἐπὶ τοῦ σχήματος τοῦ πίλου των.

Ἡ Στοκόλμη, κειμένη μεταξὺ τῆς λίμνης Βελὰρ καὶ τῆς Βαλτικῆς, ἐπὶ συμπλέγματος ὀκτὼ νήσων διὰ πλείστων γεφυρῶν συνδεδεμένων, περιβαλλομένη ὑπὸ ἐξαισίων προκυμαιῶν, πλήρης ζωῆς ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ἀντικαθιστώντων τοὺς τροχιοδρόμους ἀτμοπλοίων, ἐκ τῆς εὐθυμίας λαοῦ φιλοπόνου καὶ αὐτάρκους, εἶνε μία τῶν μάλιστα φιλοξένων, ἁβρῶν τοὺς τρόπους καὶ εὐπαιδεύτων πόλεων τῆς Εὐρώπης· οἱ δημόσιοι δὲ αὐτῆς κῆποι, αἱ βιβλοθῆκαι, τὰ μουσεῖα, τὰ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα καθιστῶσιν αὐτὴν ἀληθεῖς ἀρκτῴας Ἀθήνας, ἅμα δὲ καὶ σημαντικώτατον ἐμπορικὸν κέντρον.

Ὁ Ἔρικ ἐν τούτοις διετέλει ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Βάνδας. Ἐν τῷ πρώτῳ σταθμῷ τὰ δύο παιδία ἀπεχαιρετίσθησαν μετὰ μείζονος ὀδύνης παρ' ὅσον θ' ἀνέμενέ τις ἐκ τῆς ἡλικίας αὐτῶν· αἱ δύο νεαραὶ ἐκεῖναι καρδίαι δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποκρύψωσι ἀπ' ἀλλήλων τὴν βαθεῖαν αὐτῶν συγκίνησιν.

Ἀλλ' ὅτε ἡ παραλαβοῦσα τὸν Ἔρικ ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ἅμαξα ἔστη ἐνώπιον μεγάρου δι' ἐρυθρῶν ὀπτῶν πλίνθων ᾠκοδομημένου, οὗ τὰ διπλᾶ παράθυρα ἠκτινοβόλουν ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ ἀεριόφωτος, τὸ παιδίον ἔμεινεν ἔκθαμβον. Τὸ ὀρειχάλκινον τῆς θύρας ῥόπτρον ἐφάνη εἰς αὐτὸ χρυσοῦν. Ὁ προθάλαμος, μαρμαρόστρωτος, κεκοσμημένος δι' ἀγαλμάτων, δι' ὀρειχαλκίνων πολυφώτων, διὰ μεγάλων σινουργῶν ἀγγείων, κατέπληξεν αὐτὸν ὁλοσχερῶς. Ἐν ᾧ οἰκέτης ἐν οἰκοστολῇ ἐλάμβανε τὴν σισύραν τοῦ κυρίου του ἐρωτῶν περὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ μετὰ τῆς εἰλικρινείας ἐκείνης, ἥτις εἶνε ὁ συνήθης τόνος τῶν συνήθων θεραπόντων, ὁ Ἔρικ περιέφερε κύκλῳ ἔκπληκτα βλέμματα.

Θόρυβος φωνῶν εἵλκυσε τὴν προσοχήν του πρὸς τὴν διὰ πυκνοῦ τάπητος κεκαλυμμένην κλίμακα. Ἐστράφη καὶ εἶδε δύο γυναῖκας, τῶν ὁποίων ἡ ἐνδυμασία ἐφάνη εἰς αὐτὸν τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς κομψότητος.

Ἡ μία ἦτο κυρία μεσοπόλιος τὴν κόμην, μέτριον ἔχουσα ἀνάστημα, εὐθυτενής, πολύπτυχον φοροῦσα μέλαιναν ἐσθῆτα ἱκανῶς βραχεῖαν ὥστε νὰ φαίνωνται ἐρυθρὰ περιπόδια καὶ πορπωτὰ σανδάλια. Πελώριος ὁρμαθὸς κλειδίων ἐκρέματο ἀπὸ χαλυβδίνης ἀλύσεως. Ὑψαύχην ἱσταμένη περιῆγε πανταχοῦ τὸ ζωηρὸν καὶ ὀξὺ αὐτῆς βλέμμα. Ἦτο ἡ *φροῦ* (κυρία) Κρέτα-Μαρία, ἡ οἰκονόμος τοῦ ἰατροῦ, ἡ ἀναμφισβήτητος ἐν παντὶ αὐτοκράτειρα τοῦ οἴκου.

Ὀπίσω αὐτῆς ἤρχετο κοράσιον ἕνδεκα ἢ δώδεκα ἐτῶν, ὅπερ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἔρικ ἐφάνη ὡς βασιλοποῦλα φαντασμαγορίας τινός. Ἀντὶ τῆς ἐθνικῆς στολῆς, τῆς μόνης ἣν τέως εἶχεν ἴδη φοροῦντα τὰ ὁμήλικα αὐτῇ κοράσια ἔφερεν ἐσθῆτα ἐκ βαθυκυάνου βελούδου ἐφ' οὗ ἡ κιτρίνη κόμη της κατήρχετο εἰς μεταξίνας πλεξίδας· ἐφόρει μεταξωτὰ περιπόδια καὶ σανδάλια ἐξ ὁλοσηρικοῦ κερασόχρους κόσυμβος ὡς ψυχὴ τεθειμένος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, ἐζωογόνει διὰ τοῦ ζωηροῦ χρώματός του παράδοξον καὶ ὠχρὰν φυσιογνωμίαν, ἣν μεγάλοι πράσινοι ὀφθαλμοὶ ἐφώτιζον διὰ τῆς φωσφοριζούσης λάμψεώς των.

— Ἤλθατε, τέλος πάντων, θεῖε! τί καλά!... Ἐπεράσατε καλὰ εἰς τὸ ταξεῖδί σας;.. ἀνέκραξεν ὁρμήσασα εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ ἰατροῦ.

Μόλις δὲ κατεδέχθη νὰ καταβιβάσῃ τὸ βλέμμα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἔρικ, ὅστις μετριοφρόνως ἔμενεν ὀπίσω.

Ὁ ἰατρὸς τῇ ἀνταπέδωκε τὰς θωπείας της, ἔθλιψε τὴν χεῖρα τῆς οἰκονόμου, εἶτα δ' ἔνευσεν εἰς τὸν προστατευόμενον αὐτοῦ νὰ πλησιάσῃ.

— Κάζα, καὶ σεῖς, κυρία Κρέτα, σᾶς παρακαλῶ νὰ φανῆτε καλαὶ πρὸς τὸν Ἔρικ Ἔρσεβον τὸν ὁποῖον φέρω ἀπὸ τὴν Νορβηγίαν. Καὶ σύ, παιδί μου, θάρρος δά! τί φόβος εἶνε αὐτός! εἶπε μετ' ἀγαθότητος. Ἡ κυρία Κρέτα δὲν εἶνε τόσον αὐστηρὰ ὅσον φαίνεται, καὶ ἡ ἀνεψιά μου Κάζα θὰ γίνῃ μετ' ὀλίγον φίλη σου!.. . Δὲν λέγω ἀλήθεια, κόρη μου; προσεῖπεν ἐλαφρῶς θλίψας τὴν παρειὰν τῆς μικρᾶς βασιλοπούλας.

Ἡ μικρὰ ἀλαζὼν ἀπήντησε διὰ μορφασμοῦ

ἱκανῶς περιφρονητικοῦ. Οὔτε ἡ οἰκονόμος δὲ ἔδειξε θερμὸν ἐνθουσιασμὸν πρὸς τὸν νέον νεοσύλλεκτον, ὃν τῇ εἶχε κομίσῃ ὁ ἰατρός.

—Ἰατρέ μου, εἶπεν οἱονεὶ ἀσχάλλουσα ἐν ᾧ ἀνήρχετο τὴν κλίμακα, εἰμπορῶ νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί παιδὶ εἶν' αὐτό, ποῦ ἐφέρατε μαζί σας;

— Βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός, καὶ θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ ἐν ἐκτάσει, κυρία Κρέτα, μὴν ἀνησυχεῖτε!.. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος προτιμῶ νὰ δειπνήσωμεν. Ἐν τῷ *μάτσαλ* ἢ ἑστιατορίῳ ἡ τράπεζα ἀνέμενεν ἐστρωμένη· τὰ κρύσταλλα καὶ αἱ *σνόργες* ἦσαν παρατεθειμένα ἐπὶ λευκῆς ἐπιτραπεζίου ὀθόνης. Τοιαύτην πολυτέλειαν οὐδὲ νὰ φαντασθῇ κἂν ἠδύνατο ὁ Ἔρικ, διότι αἱ ἐπιτραπέζιοι ὀθόναι εἰσὶν ἄγνωστοι παρὰ τοῖς χωρικοῖς τῆς Νορβηγίας· μόλις πρὸ μικροῦ εἶχον γίνῃ γνωστὰ εἰς αὐτοὺς τὰ πινάκια· πλεῖστοι δὲ τῶν χωρικῶν ἐσθίουσιν εἰσέτι τοὺς ἰχθῦς αὐτῶν ἐπὶ στρογγύλων τεμαχίων μέλανος ἄρτου, τοῦθ' ὅπερ, ὡς εἰκός, δὲν μειοῖ οὐδαμῶς τὴν ὄρεξίν των. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ προσκληθῇ ἐπανειλημμένως ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ὁ Ἔρικ ὅπως ἀποφασίσῃ νὰ καθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, τὸ σκαιὸν δὲ τῶν κινήσεων αὐτοῦ ἐπέσπασε πλεῖστα εἰρωνικώτατα βλέμματα τῆς *φρόκεν* (δεσποινίδος) Κάζας. Ἀλλ' οἱ δαιτυμόνες εἶχον ὄρεξιν καὶ τὸ γεῦμα ἐξηκολούθησε ζωηρόν. Τὰς *σνόργας* διεδέξαντο ἐδέσματα, τὰ ὁποῖα θὰ κατετρόμαζον πάντα ἄλλον στόμαχον, διότι ἤρκουν νὰ κορέσωσι λόχον ὅλον πεζικοῦ μετὰ πορείαν εἴκοσι ὀκτὼ χιλιομέτρων, ἦσαν δὲ ταῦτα: ἰχθυόζωμος, χὴν παραγεμισμένος μὲ κάστανα, βόειον κρέας ὑπὸ σωροῦ λαχανικῶν περικυκλούμενον, ἄφθονα γεώμηλα, δωδεκὰς βραστῶν ὠῶν, *πουδίγκα* μὲ σταφίδας, κτλ.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

Συγγραφεύς τις Ῥῶσσος, ὡς φαίνεται, τὸ γένος ἐδημοσίευσε νεωστὶ ἔν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένης *Ἐπιστημονικῆς Ἐπιθεωρήσεως* ἀξιόλογον πραγματείαν περὶ τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ θρησκευτικῶν αἱρέσεων, ἣν ἐξελληνίζομεν ὧδε χάριν τῶν φιλομαθῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*. Ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς Ν. Τσάκνυ δὲν ἀγαπᾷ τὴν διεξοδικὴν τῶν πραγμάτων ἀφήγησιν, οὐδὲ εἰσέρχεται εἰς λεπτομερείας, αἵτινες καὶ ἀνωφελεῖς πολλάκις εἶνε καὶ τοὺς ἀναγινώσκοντας συνήθως καταπονοῦσι· διεξερχόμενος ὅμως διὰ σαφοῦς λόγου τὰ κύρια τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ παρέχει ἀκριβῆ εἰκόνα τοῦ ῥωσσικοῦ λαοῦ, ὅστις καίπερ ἀδιάφορος καθ' ὅλου πρὸς τὴν θρησκείαν ἔχει πλείστας αἱρέσεις παραδόξους καὶ ἀλλοκότους. Κατὰ τὸν εἰρημένον παρατηρητὴν αἴτιον τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε ἡ πρὸς τὸ χεῖρον ἔκπτωσις τῆς θρησκείας καὶ ἡ ἕνεκα τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως ἔκλυσις τοῦ λαοῦ. Ἅπασα ἡ ἱστορία τῆς Ῥωσσίας, λέγει οὗτος, ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι σήμερον, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἀγὼν ἀδιάλειπτος καὶ ἐπίμονος ἔνθεν μὲν τοῦ λαοῦ ἀμυνομένου ὑπὲρ τῶν ἀνέκαθεν ἐλευθέρων αὐτοῦ θεσμῶν, ἔνθεν δὲ τῆς πολιτείας καὶ τῆς κυβερνήσεως, αἵτινες ζητοῦσι νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς αὐτὸν τοὺς νόμους. Τεκμήριον τούτου πλὴν ἄλλων εἶνε, ὅτι πᾶσαι αἱ αἱρέσεις, περὶ ὧν πρόκειται ἐνταῦθα, ἀρνοῦνται παντελῶς νʼ ἀναγνωρίσωσι τὸ νῦν ὑπάρχον σύστημα τῆς πολιτείας, τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκογενείας. «Ἡ γῆ, λέγουσιν, εἶνε τὸ βασίλειον τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ σκότους, τῆς ματαιότητος καὶ τῶν θλίψεων.» Ἐντεῦθεν δὲ γεννᾶται ἡ ἐπιθυμία τῶν ἐγκαταλειπόντων τὴν γῆν ταύτην χάριν κόσμου μυστηριώδους καὶ ἀγνώστου, ἔνθα οὔτε ἁμαρτίαι ὑπάρχουσιν, οὔτε θλίψεις, οὔτε ἀνάγκαι.

Ἔνθεν μὲν ἡ αὐθαιρεσία καὶ τὸ κράτος τῶν ἰσχυρῶν, ἔνθεν δὲ ἡ ἀθλιότης καὶ ἡ ἔνδεια τῶν ὑποτεταγμένων προξενοῦσιν ἄπαυστον νευρικὴν ταραχὴν εἰς τὸν ἀμαθῆ καὶ δεισιδαίμονα τοῦτον λαόν, ὅστις προσάπτει πάσας τὰς συμφορὰς εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, τοῦ κολάζοντος τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Συμφορά τις ἀπροσδόκητος, οἷον ἐπιδημία, πεῖνα, κομήτης, πάντα προξενοῦσι πανικὸν εἰς τὸ ἀμαθὲς τοῦτο πλῆθος. Ἡ δυστυχία δέ, ὁ τρόμος καὶ ἡ περὶ τῆς αὔριον ἀβεβαιότης συνετάραξαν τοσοῦτον τὸ νευρικὸν σύστημα τοῦ λαοῦ, ὥστε τὰ ὑστερικὰ πάθη εἶνε συχνότατα. Πολλάκις ἄνδρες καὶ γυναῖκες βοῶσιν ὡς δαιμονιόπληκτοι, καταλαμβάνονται ὑπὸ λυγγός, τύπτουσιν ἑαυτοὺς χαμαί, ἀναγγέλλουσι τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου, ἐγκαταλείπουσι τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἀγροὺς καὶ φεύγουσιν εἰς τοὺς δρυμούς. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ δὲ ταύτῃ ἡ φαντασία αὐτῶν παριστᾷ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ ὑπαγορεύει τὴν ἀνάγκην τῆς ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας. «Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, λέγουσι, βασιλεύει ὁ Ἀντίχριστος Σατανᾶς, ὅστις διέφθειρε σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα. Οὗτος ἐπικρατεῖ τῆς συνειδήσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ δεσπόζει τῶν πάντων. Εἶνε μάταιος ὁ ἀγὼν πρὸς τὴν ἀκαταγώνιστον ταύτην δύναμιν τοῦ κακοῦ. Ὁ μόνος δὲ τρόπος σωτηρίας εἶνε ἡ ἀποφυγὴ πάντων τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν καὶ καθηκόντων, παντὸς συλλήβδην ὅ τι φέρει τὴν διαβολικὴν σφραγῖδα τοῦ Ἀντιχρίστου.»

Ἡ ἀκριβὴς ἀποκάλυψις τῶν ῥωσσικῶν τούτων αἱρέσεων εἶνε δυσχερεστάτη ἕνεκα τοῦ μυστηρίου, δι' οὗ περιβάλλονται οἱ θιασῶται αὐτῶν, ἵνα κρύπτωσι τὸν βίον αὐτῶν καὶ τὰ δόγματα. Πολλαὶ τούτων ἀπαιτοῦσι παρὰ παντὸς νέου προσ-

Digitized by Google

πλύτου ὅρκον, ὅτι εἰς οὐδένα οὐδέποτε θ' ἀποκαλύψῃ τι. Ἰδού, παραδείγματος χάριν, ὁ τύπος τοῦ ὅρκου. «Ὀμνύω εἰς τὴν ψυχήν μου, ὅτι θὰ ὑπομείνω τὴν μάστιγα, τὸ πῦρ, τὸν πέλεκυν, τὸ κόπανον καὶ πάσας τὰς βασάνους ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας καὶ ὅτι εἰς οὐδένα θὰ εἴπω οὐδὲ εἰς τὸν πατέρα μου ὅ τι καὶ ἂν ἴδω ἢ ἀκούσω.» Ἡ ἰδέα τοῦ Ἀντιχρίστου, ἡ ἄρνησις τοῦ νῦν κοινωνικοῦ συστήματος καὶ ὁ ἀσκητικὸς βίος εἶνε προφανῶς τὸ κύριον, κοινὸν καὶ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα πασῶν τῶν θρησκευτικῶν αἱρέσεων τοῦ ῥωσσικοῦ λαοῦ, οἷον τῶν *φυγάδων*, τῶν *ἀκρωτηριαστῶν*, τῶν *ἀλάλων*, τῶν *σκιρτητῶν* καὶ πολλῶν ἄλλων. Ὡσαύτως ἡ ἀλητεία εἶνε συνηθέστατον φαινόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ῥωσσικοῦ λαοῦ ἀπὸ τῶν παλαιῶν χρόνων ἕως σήμερον. Πάλαι μὲν οἱ ἐλεύθεροι καὶ ἄγριοι ἀπήρχοντο εἰς τοὺς δρυμοὺς καὶ εἰς τὰς ἐρήμους πεδιάδας, κατελάμβανον νέους τόπους ἵνα ἀποφύγωσι τὸν ζυγὸν τοῦ νεοπαγοῦς μοσχοβιτικοῦ βασιλείου, τὴν ἀμείλικτον αὐτοῦ δεσποτείαν καὶ τοὺς αὐστηροὺς αὐτοῦ νόμους· μετὰ ταῦτα δ' ἔφευγον τὴν δουλείαν καὶ τὴν τυραννίαν τῶν γεωμόρων· σήμερον δὲ φεύγουσι τοὺς φόρους, τὴν στρατείαν, τοὺς διωγμοὺς τῆς ἀστυνομίας καὶ τὴν ἔνδειαν. Ἡ ῥοπὴ αὕτη πρὸς τὴν ἀλητείαν εἶνε, ὡς φαίνεται, ἀρχαιοτάτη καὶ πατροπαράδοτος παρὰ τοῖς Ῥώσσοις, οἵτινες εἰς αὐτὴν μόνον καταφεύγουσιν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῶν δεινῶν καὶ τῶν κακώσεων.

Δὲν εἶνε λοιπὸν παράδοξον, ὅτι μία τῶν μάλιστα διαδεδομένων αἱρέσεων εἶνε ἡ τῶν φυγάδων, ὀνομασθεῖσα οὕτω, διότι πάντες οἱ ζηλωταὶ αὐτῆς *φεύγουσι* τὰ ὑπὸ τῆς πολιτείας, τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκογενείας ὑπαγορευόμενα καθήκοντα. Ἡ αἵρεσις αὕτη εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον ἀξία λόγου καὶ σπουδῆς, ὅσῳ μᾶλλον περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ τὰ κύρια γνωρίσματα τῶν πλείστων ἄλλων αἱρέσεων καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον παράδειγμα ὅλων.

Οἱ σύσκιοι δρυμοὶ καὶ αἱ ἀχανεῖς πεδιάδες τῆς Ῥωσσίας παρέχουσι πολλὴν εὐκολίαν εἰς τὴν ἀλητείαν. Ὁ ἄθυμος ὁ ὑπὸ βαρείας ἐργασίας καταπεπονημένος, ὁ ὑπὸ τῶν ἐπαχθῶν φόρων βεβαρημένος, ὁ ὑπὸ οἰκιακῶν ταραχῶν καὶ ἀηδιῶν βαρυθυμῶν καὶ ὁ ὑπὸ πλείστων ἠθικῶν ζητημάτων κατατρυχόμενος ἐγκαταλείπει τέλος τὰ πάντα καὶ καταφεύγει εἰς δρυμόν, ἔνθα οὐδεὶς δύναται νὰ εὕρῃ αὐτόν. Ἐνταῦθα δὲ μόνος καὶ ἔρημος νομίζει, ὅτι ἀπέσεισε τὴν δουλείαν, παραδίδει ἑαυτὸν εἰς τὴν θεωρίαν καὶ εἰς τὴν σκέψιν, ζητεῖ νὰ λύσῃ τὰ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου προβλήματα, περιπλανᾶται ἀσκόπως, εὑρίσκει ἄλλους δυστυχεῖς φεύγοντας ὡσαύτως τὴν κοινωνίαν, εἰς οὓς μεταδίδει τὰς ἰδέας αὐτοῦ καὶ τὰ διανοήματα. Οὕτω κατὰ μικρὸν γεννῶνται συστήματα ἀλητῶν, ἀνεστίων, ἀέργων, ἀοίκων, οἵτινες φεύγουσι πάντα τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα. Ἡ ἀχανὴς αὐτοκρατορία τῆς Ῥωσσίας εἶνε ἡ κατοικία αὐτῶν ἀπὸ τῶν προσβορείων ἀβάτων δρυμῶν καὶ ἑλωδῶν πεδιάδων μέχρι τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐρήμων στεππῶν καὶ τῶν μεσημβρινῶν καυματωδῶν πεδιάδων.

Ἐνιαχοῦ ὑπάρχουσι συστήματα τοιούτων ἀλητῶν ἐχόντων μόνιμον οἴκησιν, οἵτινες δύνανται νὰ παρέχωσιν ἄσυλον εἰς τοὺς ὁδοιποροῦντας ἑταίρους, νὰ σώζωσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἀστυνομικοῦ διωγμοῦ καὶ νὰ μεταφέρωσιν αὐτοὺς ἐνθένδε ἐκεῖσε. Ἕνεκα δὲ τούτου τὰ οἰκήματα τῶν αἱρετιστῶν εἶνε κατ' ἰδιάζουσάν τινα ἀρχιτεκτονικὴν κατεσκευασμένα, οἷον σύγκεινται ἐξ ἀναριθμήτων θυρῶν καὶ πλείστων δωματίων ἐχόντων ὑπόγειον δίοδον πρὸς ἄλληλα, πρὸς τὴν πεδιάδα καὶ πρὸς τὸν δρυμόν. Οἰκία τις, λόγου χάριν, ἦτο οἱονεὶ λαβύρινθος δωματίων καὶ συρίγγων ἢ ὑπογείων διόδων· ἐπί τινος τῶν τοίχων αὐτῆς ὑπῆρχε θήκη τις περιέχουσα σκεύη τραπέζης· ἡ ἀστυνομία ἀφαιρέσασά ποτε σανίδα ἐξ αὐτῆς εἶδεν ὀπὴν ἄγουσαν εἰς εὐρύχωρον ὑπόγειον δωμάτιον, ὅπερ διὰ μακρᾶς τινος σύριγγος εἶχε δίοδον πρὸς τὸν δρυμόν.

Ἡ αἵρεσις τῶν φυγάδων ἔλαβεν, ὡς φαίνεται, ἀρχὴν ἐν τέλει τοῦ προηγουμένου αἰῶνος· μόλις ὅμως ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν εἶναι γνωστή. Αὕτη δέχεται ἐν ἑαυτῇ ἀδιακρίτως πάντα, οἷον χωρικούς, στρατιώτας, καταδίκους, λῃστὰς καὶ ἄλλους τοιούτους. Οἱ πρῶτον μυούμενοι ὀφείλουσι νὰ ἐξαφανίζωσι τὰ διαβατήρια αὐτῶν ἢ τὰ ἔγγραφα τὰ μαρτυροῦντα τὸ ἐπιτήδευμα αὐτῶν, ὡς ἔργα σατανικά· ὡσαύτως δὲ λαμβάνουσι νέον βάπτισμα, οὗτινος ἡ τελετὴ γίνεται ὧδε· ἐπὶ ποταμοῦ τινος τίθενται ἐν εἴδει τετραγώνου σανίδες, ἐφ' ὧν ὁ νεόφυτος καταγεγυμνωμένος ἵσταται μεταξὺ τῶν δύο αὐτοῦ ἀναδόχων ἔχων τὸ πρόσωπον πρὸς ἀνατολάς· μετὰ ταῦτα ὁ ἀρχηγὸς ἀναγινώσκει προσευχάς, ἐν αἷς καταρᾶται τὸν Σατανᾶν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν, σχίζει τὸ διαβατήριον τοῦ νεοφύτου ὡς σύμβολον τῆς ῥήξεως πρὸς «τὴν ἐξουσίαν τοῦ κόσμου τούτου» καὶ βαπτίζει αὐτὸν εἰς τὸ ὕδωρ. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν ταύτην ὁ νεόφυτος λαμβάνει νέον ὄνομα, ἐνδύεται μακρὸν λευκὸν ἱμάτιον, ὑποβάλλεται εἰς μακρὰν νηστείαν καὶ ὀμνύει νὰ μὴ ὑπακούσῃ μήτε εἰς τὴν θρησκευτικὴν μήτε εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, διότι ἀμφότεραι εἶνε ἔργα τοῦ Σατανᾶ, νὰ νομίζῃ δὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θεράποντας τοῦ Σατανᾶ, νὰ μὴ λάβῃ ποτὲ διαβατήριον, νὰ μὴ τελῇ φόρους μηδὲ κοινωνικήν τινα λειτουργίαν, νὰ μὴ ἔχῃ μόνιμον οἴκησιν καὶ νὰ ζῇ ἀπὸ ἀλητείας καὶ ἐπαιτείας.

Τὰ κύρια δόγματα τῆς αἱρέσεως ταύτης, ἅτινα πᾶς νέος μύστης ἢ *ἀδελφὸς* ὀφείλει νὰ γι-

Digitized by Google

νώσκη, εἶνε τὰ ἑξῆς. Ὁ Ἀντίχριστος προΐσταται τοῦ νῦν συστήματος τῆς πολιτείας, τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐκκλησίας· οἱ αὐτοκράτορες, οἱ κυβερνῆται καὶ οἱ διοικηταὶ εἶνε ὑπηρέται τοῦ Ἀντιχρίστου. Ἡ θρησκευτικὴ λειτουργία, τὰ μυστήρια, αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ εὐτελίζουσι τὴν ἀληθινὴν πίστιν. Αἱ προσευχαὶ πρέπει νὰ λέγωνται ἐν ἀπορρήτῳ, ἄνευ τυπικῆς τινος τελετῆς. Ὁ γάμος εἶνε θανάσιμον ἁμάρτημα· πρέπει νὰ συνοικῇ τις μετὰ γυναικὸς ἄνευ γάμου, διότι οἱ νόμοι δὲν ἐγράφησαν διὰ τοὺς δικαίους. Κατὰ ταῦτα οἱ αἱρετισταὶ οὗτοι ἀρνοῦνται τὴν οἰκογένειαν, εὐθὺς δὲ ὡς προσέλθωσιν εἰς τὴν αἵρεσιν αὐτῶν δύο σύζυγοι, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἀποξενοῦνται ἀλλήλων καὶ ἀποχωρίζονται. Οἱ *φυγάδες* περιπλανῶνται διηνεκῶς ἄνευ ὀνόματος καὶ διέρχονται τὸν βίον αὐτῶν ἐν τοῖς δρυμοῖς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν ταῖς εἱρκταῖς, ὅταν περιπίπτωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἀστυνομίας. Ζῶντες ἔξω τῆς κοινωνίας καὶ τῶν νόμων, τάσσοντες δ' ἑαυτοὺς ὑπεράνω πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ νομίζουσιν ἑαυτοὺς «ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ, στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ» καὶ πιστεύουσιν, ὅτι δὲν ὑπόκεινται εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἀνθρωπίνης ἠθικῆς. Διὰ τοῦτο τὰ ἐγκλήματα, αἱ κλοπαί, οἱ φόνοι καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶνε σπάνια παρ' αὐτοῖς. Οἱ φυγάδες διαφέρουσι τῶν πλείστων ἄλλων αἱρετιστῶν Ῥώσσων κατὰ τὴν ἀκολασίαν. Αἱ πλεῖσται μαρτυρίαι αὐτῶν τούτων ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἐμφαίνουσιν, ὅτι πάντες μὲν οἱ αἱρετισταί, ἰδίᾳ δὲ αἱ νεάνιδες εἰσὶν ἀκολαστόταται. Οἱ φυγάδες περιπλανῶνται ἁπανταχοῦ μετὰ τῶν γυναικῶν, μεθ' ὧν συζῶσιν. Ἐπειδὴ δ' ἐν τῷ νομαδικῷ τούτῳ βίῳ τὰ τέκνα εἶνε ἄχθος ἐγκαταλείπονται ταῦτα πολλάκις ἢ ἀποκτείνονται· δι' ὃ αἱ ἐκτρώσεις παρ' αὐτοῖς εἶνε συχναί.

Ἡ ἰδέα τοῦ Ἀντιχρίστου ἀπελευθερωθέντος ἐκ τοῦ ᾅδου τῷ χιλιοστῷ ἔτει μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ εἶνε κατ' αὐτοὺς ἐνσεσαρκωμένη ἐν τῷ σώματι τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥωσσίας, οἵτινες ἔχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης τὴν ἐξουσίαν. Πᾶσα κυβέρνησις εἶνε ἡ προσωποποίησις τοῦ Ἀντιχρίστου. Οἱ πράκτορες τῶν νόμων εἶνε οἱ θεράποντες αὐτοῦ, ὁ δὲ ὑπακούων εἰς τοὺς νόμους εἶνε αἱρετικός. Νομίζουσι τὴν ἀπογραφὴν καὶ τὰ διαβατήρια οἱονεὶ παγίδα ἱσταμένην κατ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου ἵνα συλλαμβάνῃ τὸ πλῆθος εἰς τὰ δίκτυα καὶ ὑπάγῃ αὐτὸ εἰς δουλείαν. Οἱ αἱρετισταὶ οὗτοι φέρουσι παράδοξόν τινα εἰκόνα, ἐν ᾗ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εἰκονίζεται ἐν σχήματι Ἀντιχρίστου φέρων τὸ στέμμα καὶ τὴν ἁλουργίδα, τοῦ Σατανᾶ προσάγοντος αὐτῷ φῶς καὶ λέγοντος «Ἔσο ὁ ἐκτελεστὴς τῆς θελήσεώς μου·» παρὰ δὲ τῷ αὐτοκράτορι εἰκονίζεται ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν σχήματι διεφθαρμένης γυναικός.

Ταῦτα εἶνε τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς σπουδαιοτάτης τῶν μυστηριακῶν αἱρέσεων· αὕτη εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ῥεῖθρον, ἔνθα συρρέουσι πάντα τὰ ἀσταθῆ στοιχεῖα τοῦ λαοῦ, πάντες οἱ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς δυσηρεστημένοι, πάντες τέλος οἱ ἀδυνατοῦντες νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸ νῦν κρατοῦν πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν σύστημα. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἡ αἵρεσις αὕτη αὐξάνεται καὶ προκόπτει ἐπὶ τῶν ταραχωδῶν χρόνων, μειοῦται δὲ ὅταν ἡ χώρα ἄγῃ ἡσυχίαν. Οὕτως ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ αἰῶνος τούτου ἐπὶ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Ναπολέοντος, ὅτε οἱ Ῥῶσσοι ἐκινδύνευον καὶ ἠγωνίζοντο ματαίως νὰ διαρρήξωσι τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας, ἡ αἵρεσις τῶν *φυγάδων* διεδόθη ταχέως προκόψασα ὕστερον κατὰ τὰ ἔτη 1840 καὶ 1850, ὀλίγῳ πρὸ τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων. Λαμβάνει δὲ αὕτη καὶ σήμερον ἔτι ἐπίδοσιν, ἂν καὶ ἀπέβαλέ πως τὸν μυστηριακὸν χαρακτῆρα καὶ ἐγκατέλιπε κατὰ μικρὸν τὴν στυγερὰν ἰδέαν τοῦ Ἀντιχρίστου.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ο ΟΘΕΛΛΟΣ ΤΟΥ ΡΟΣΣΙΝΗ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλεξ. Δουμᾶ πατρός.)

Α'

Ὁ Ῥοσσίνης ἀφίκετο εἰς Νεάπολιν, προηγηθείσης τῆς μεγάλης φήμης του. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον συνήντησε κατερχόμενος τοῦ ὀχήματος ἦτο ὁ κ. Βαρβάγιας, ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου τοῦ Ἁγίου Καρόλου. Οὗτος ὑπεδέχθη τὸν Ῥοσσίνην μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ προχωρήσῃ βῆμα ἢ νὰ προφέρῃ λέξιν :

— Ἔχω τρεῖς προτάσεις νὰ σοῦ κάμω, εἶπε, καὶ ἐλπίζω νὰ μή μου ἀρνηθῇς καμμίαν.

— Λέγε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοσσίνης μὲ τὸ οἰκεῖον αὐτῷ πονηρὸν μειδίαμα.

— Σοῦ προσφέρω τὸ μέγαρόν μου διὰ σὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν σου.

— Δέχομαι.

— Σοῦ προσφέρω τὴν τράπεζάν μου διὰ σὲ καὶ τοὺς φίλους σου.

— Δέχομαι.

— Σοῦ προτείνω νὰ γράψῃς ἓν μελόδραμα δι' ἐμὲ καὶ τὸ θέατρόν μου.

— Δὲν δέχομαι.

— Πῶς! ἀρνεῖσαι νὰ ἐργασθῇς δι' ἐμέ;

— Οὔτε διὰ σέ, οὔτε δι' ἄλλον. Δὲν θὰ γράψω πλέον μουσικήν.

— Εἶσαι τρελλός, φίλε μου.

— Τὸ ἀπεφάσισα.

— Καὶ τί ἦλθες λοιπὸν νὰ κάμῃς εἰς τὴν Νεάπολιν;

Digitized by Google

— Ἦλθα νὰ φάγω μακαρόνια καὶ παγωτά. Τὰ ἀγαπῶ πολύ.

— Θὰ παραγγείλω παγωτὰ εἰς τὸν ζαχαροπλάστην μου, ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος τῆς Νεαπόλεως, ἐγὼ δὲ ὁ ἴδιος θὰ σοῦ μαγειρεύσω μακαρόνια καὶ θὰ γλύφῃς καὶ τὰ δάκτυλά σου.

— Διάβολε! αὐτὸ εἶναι σοβαρόν.

— Ἀλλὰ θὰ μοῦ δώσῃς εἰς ἀντάλλαγμα ἓν μελόδραμα;

— Θὰ ἴδωμεν.

— Σοῦ δίδω καιρὸν ἕνα μῆνα, δύο μῆνας, ἓξ μῆνας, ὅσον καιρὸν θέλεις.

— Καλά. Μετὰ ἓξ μῆνας.

— Σύμφωνοι.

Β'

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἑσπέρας τὸ μέγαρον τοῦ Βαρβάγια διετέθη ὑπὲρ τοῦ Ῥοσσίνη. Ὁ κτήτωρ ἐξηφανίσθη ἐντελῶς, καὶ ὁ ἔνδοξος μουσικοδιδάσκαλος ἦτο ἐντελῶς κύριος ὡς ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ. Πάντας τοὺς φίλους ἢ τοὺς γνωρίμους ἁπλῶς τοὺς ὁποίους συνήντα καθ' ὁδόν, τοὺς ἐκάλει εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Βαρβάγια, καὶ τοὺς εἱστίᾳ μετ' ἐξαιρέτου χάριτος. Ἐνίοτε παρεπονεῖτο ὅτι δὲν εὕρισκεν ἀρκετοὺς φίλους ἵνα τοὺς καλῇ εἰς τὰ δεῖπνα τοῦ ξενίζοντος αὐτόν, διότι μόλις κατώρθου νὰ ἔχῃ συνδείπνους δώδεκα ἢ δέκα πέντε, κατὰ τὰς ἀτυχεῖς ἡμέρας.

Ὁ Βαρβάγιας, ἐμμένων εἰς τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν, ἐφεύρισκε καθ' ἑκάστην νέα ὄψα, ἐκένωνε τὰς παλαιοτέρας φιάλας τῆς οἰναποθήκης του, καὶ ἐδεξιοῦτο πάντας τοὺς ἀγνώστους τοὺς ὁποίους ὁ Ῥοσσίνης εὐηρεστεῖτο νὰ καλῇ, ὡς ἂν ἦσαν οἱ ἄριστοι πατρικοί του φίλοι. Μόνον περὶ τὸ τέλος τοῦ δείπνου, ἀφελῶς, μετὰ λεπτότητος καὶ μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, ἔρριπτε κατὰ τὰ ἐπιδόρπια καμμίαν λέξιν περὶ τοῦ μελοδράματος καὶ περὶ τῆς προσδοκωμένης λαμπρᾶς ἐπιτυχίας του.

Ἀλλὰ παρὰ τὰς ῥητορικὰς προφυλάξεις τοῦ ἀξιοτίμου διευθυντοῦ ἐν τῇ ὑπομνήσει πρὸς τὸν ξένον αὐτοῦ τῆς ὀφειλῆς του, αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις παρῆγον ἐπὶ τοῦ μουσικοδιδασκάλου τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν καὶ αἱ τρεῖς τρομεραὶ λέξεις τοῦ δείπνου τοῦ Βαλθάσαρ. Ἐντεῦθεν ὁ Βαρβάγιας, οὗτινος ἡ παρουσία ἦτο ἀνεκτὴ ἕως τότε, παρεκλήθη εὐγενῶς ὑπὸ τοῦ Ῥοσσίνη νὰ μὴ ἐμφανίζηται κατὰ τὰ ἐπιδόρπια.

Γ'

Ἐντούτοις οἱ μῆνες παρήρχοντο, τὸ κείμενον τοῦ μελοδράματος (libretto) εἶχε τελειώσει πρὸ πολλοῦ, ἀλλ' οὐδὲν σημεῖον ἤλεγχεν ὅτι ὁ Ῥοσσίνης ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ. Τὰ δεῖπνα διεδέχοντο αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τὰς ἐξοχάς. Ἡ θήρα, ἡ ἁλιεία, ἡ ἱππασία διεδέχοντο τοὺς περιπάτους, καὶ τούτους ἡ ἀνάπαυσις τοῦ εὐγενοῦς διδασκάλου. Ἀλλ' οὐδὲ λόγος περὶ μελοποιίας. Ὁ Βαρβάγιας ᾐσθάνετο εἰκοσάκις τῆς ἡμέρας ἐξάψεις μανίας, νευρικὰς ταραχάς, ἐπιθυμίας ἀκατασχέτους νὰ ἔλθῃ εἰς ῥῆξιν. Ἀλλὰ συνεκρατεῖτο, διότι ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἶχε πίστιν εἰς τὴν ἀπαράμιλλον μεγαλοφυΐαν τοῦ Ῥοσσίνη.

Ὁ Βαρβάγιας ἐτήρησε σιγὴν ἐπὶ πέντε μῆνας μετὰ παραδειγματικῆς ἐγκαρτερήσεως. Ἀλλά, τὴν πρωΐαν τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ ἕκτου μηνός, βλέπων ὅτι δὲν ὑπελείπετο καιρός, ἔσυρε τὸν Ῥοσσίνην κατὰ μέρος καὶ εἶπεν αὐτῷ·

— Ἠξεύρεις, ἀγαπητέ, ὅτι μόλις σοῦ μένουν εἴκοσι ἐννέα ἡμέραι μέχρι τῆς ὡρισμένης προθεσμίας;

— Ποίας προθεσμίας; εἶπεν ὁ Ῥοσσίνης ἔκπληκτος, ὡς ἄνθρωπος εἰς ὃν ἀποτείνομεν ἐρώτησιν ἀκατανόητον, ἐκλαβόντες αὐτὸν ἀντὶ ἄλλου.

— Τῆς 30 μαΐου.

— Τῆς 30 μαΐου;

Ὁ αὐτὸς μορφασμός.

— Δὲν μοῦ ὑπεσχέθης ἓν νέον μελόδραμα ὅπως ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

— Ἄ! ὑπεσχέθην;

— Τί, κάμνεις τὸν ἐκπεπληγμένον! ἀνέκραξεν ὁ διευθυντής, οὗτινος ἐξηντλήθη ἡ ὑπομονή. Ἀνέμεινα ἕως σήμερον ἐλπίζων εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν σου καὶ εἰς τὴν ἔκτακτον εὐκολίαν, ἣν ὁ Θεὸς σοῦ ἐχάρισεν. Ἤδη, μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ περιμείνω περισσότερον. Θέλω τὸ μελόδραμά μου.

— Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ διορθώσωμεν κανὲν παλαιὸν μελόδραμα καὶ νὰ μεταβάλωμεν τὸν τίτλον;

— Τί λέγεις; Καὶ οἱ ἀοιδοὶ τοὺς ὁποίους ἐμίσθωσα εἰδικῶς διὰ νέον μελόδραμα!

— Νὰ τοὺς ἐπιβάλῃς πρόστιμον.

— Καὶ τὸ κοινόν;

— Νὰ κλείσῃς τὸ θέατρον.

— Καὶ ὁ βασιλεύς;

— Νὰ παραιτηθῇς.

— Ὅλα αὐτὰ εἶναι ὀρθὰ μέχρι τινός. Ἀλλά, ἂν οἱ ἀοιδοί, τὸ κοινὸν καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς δὲν δύνανται νὰ μὲ βιάσωσι νὰ τηρήσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἔδωσα τὸν λόγον μου, Κύριε, καὶ ὁ Δομένικος Βαρβάγιας οὐδέποτε ἕως τώρα ἠθέτησε τὸν λόγον τῆς τιμῆς του.

— Τότε, διαφέρει.

— Λοιπόν, μοῦ ὑπόσχεσαι ὅτι θὰ ἀρχίσῃς αὔριον;

— Αὔριον εἶναι ἀδύνατον, διότι θὰ ὑπάγω νὰ ἁλιεύσω εἰς τὸ Φουζάρο.

— Καλά, εἶπεν ὁ Βαρβάγιας, ἂς μὴ κάμωμεν πλέον λόγον περὶ τούτου. Θὰ σκεφθῶ τί πρέπει νὰ κάμω.

Digitized by Google

Καὶ ἀπεμακρύνθη.

Δ'

Τὴν ἑσπέραν ὁ Ῥοσσίνης ἐδείπνησε μὲ πολλὴν ὄρεξιν λησμονήσας τὴν πρωϊνὴν φιλονεικίαν. Ἀποσυρόμενος δὲ εἰς τὰ δώματά του, εἶπεν εἰς τὸν ὑπηρέτην νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ πολὺ πρωῒ ὅπως ὑπάγῃ εἰς Φουζάρο. Μετὰ ταῦτα ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου.

Τὴν ἐπαύριον, οἱ πεντακόσιοι κώδωνες τῆς εὐτυχοῦς ταύτης πόλεως ἐσήμαινον τὴν μεσημβρίαν, ὁ δὲ ὑπηρέτης τοῦ Ῥοσσίνη δὲν εἶχεν ἐξυπνήσει τὸν κύριόν του. Ὁ Ῥοσσίνης ἐξυπνήσας αἰφνιδίως ἀνεκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔσυρε τὸ σχοινίον τοῦ κώδωνος. Ἀλλὰ τὸ σχοινίον ἔμεινεν εἰς τὴν χεῖρά του. Ἠγέρθη καὶ ἀνοίξας τὸ πρὸς τὴν αὐλὴν παράθυρον ἐκάλεσε τὸν ὑπηρέτην· ἀλλὰ τὸ μέγαρον ἦτο σιωπηλὸν ὡς σεράγιον.

Ἔσεισε τὴν θύραν τοῦ δωματίου του· ἡ θύρα ἔμεινεν ἀδιάσειστος, διότι ἦτο κλειστὴ ἔξωθεν.

Τότε ὁ Ῥοσσίνης, ἐπανελθὼν εἰς τὸ παράθυρον τῆς αὐλῆς, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ ζητῶν βοήθειαν, κατὰ τῆς προδοσίας, κατὰ τῆς ἐνέδρας! Ἀλλὰ δὲν ἔσχε κἂν τὴν παρηγορίαν νὰ ἀπαντήσῃ ἡ ἠχὼ εἰς τὰ παράπονά του, διότι τὸ μέγαρον Βαρβάγια εἶναι τὸ μάλιστα ἄψοφον τοῦ κόσμου.

Ἓν μόνον μέσον ἀπέμενεν εἰς αὐτόν· νὰ πηδήσῃ ἐκ τοῦ τετάρτου ὀρόφου. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν πρὸς τιμὴν τοῦ Ῥοσσίνη, ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἐπῆλθεν εἰς αὐτόν.

Μετὰ μίαν ὥραν, ἐπεφάνη ὁ νυκτικὸς σκοῦφος τοῦ Βαρβάγια εἰς τὸ παράθυρον τοῦ τρίτου ὀρόφου. Ὁ Ῥοσσίνης, ὅστις ἔμενεν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐσκέφθη νὰ ῥίψῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Βαρβάγια κέραμον, ἀλλ' ἠρκέσθη νὰ τὸν φορτώσῃ μὲ βλασφημίας.

— Ἀγαπᾶτε τίποτε; ἠρώτησεν ὁ διευθυντὴς μὲ μειλίχιον φωνήν.

— Θέλω νὰ ἐξέλθω εἰς τὴν στιγμήν.

— Θὰ ἐξέλθητε ὅταν τὸ μελόδραμά σας τελειώσῃ.

— Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι παραβίασις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας.

— Παραβίασις ἢ μή, δὲν ἠξεύρω· ἀλλὰ μοῦ χρειάζεται τὸ μελόδραμά μου.

— Θὰ παραπονεθῶ εἰς ὅλους τοὺς καλλιτέχνας καὶ θὰ ἴδωμεν.

— Θὰ τοῖς ἐπιβάλω πρόστιμον.

— Θὰ γνωρίσω τὴν πρᾶξίν σου εἰς τὸ κοινόν.

— Θὰ κλείσω τὸ θέατρον.

— Θὰ ὑπάγω μέχρι τοῦ βασιλέως.

— Θὰ παραιτηθῶ.

Ὁ Ῥοσσίνης ἐνόησεν ὅτι εἶχε συλληφθῇ εἰς τὴν ἰδίαν του παγῖδα. Ἐπομένως ὡς ἀνὴρ οὐχὶ ἐκ τῶν κοινῶν ἀλλάξας τρόπους καὶ τόνον, ἠρώτησε διὰ φωνῆς ἡσύχου·

— Δέχομαι τὸν ἀστεϊσμὸν χωρὶς νὰ ὀργισθῶ, ἀλλὰ δύναμαι νὰ μάθω πότε θὰ ἀφεθῶ ἐλεύθερος;

— Ὅταν θὰ μοῦ δοθῇ ἡ τελευταία σκηνὴ τοῦ μελοδράματος, ἀπήντησεν ὁ Βαρβάγιας χαιρετῶν.

— Καλά. Στεῖλε ἀπόψε νὰ λάβῃς τὴν εἰσαγωγήν.

Ε'

Τὸ ἑσπέρας ἐπεδόθη εἰς τὸν Βαρβάγιαν τετράδιον μουσικοῦ χάρτου ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένον μεγάλοις γράμμασιν: *Εἰσαγωγὴ εἰς τὸν Ὀθέλλον*.

Ἡ αἴθουσα τοῦ Βαρβάγια ἦτο πλήρης ὀνομαστῶν μουσικῶν ὅτε ἔλαβε τὴν πρώτην ἀποστολὴν τοῦ αἰχμαλώτου του. Ἀμέσως ἐμελετήθη ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τὸ νέον ἀριστούργημα, καὶ πάντες συνεφώνησαν ὅτι ὁ Ῥοσσίνης δὲν ἦτο ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅτι, ὡς ὁ Θεός, ἐδημιούργει ἀπόνως καὶ διὰ μόνης τῆς βουλήσεως. Ὁ Βαρβάγιας, ὃν ἡ χαρὰ καθίστη σχεδὸν παράφρονα, ἥρπασε τὸ χειρόγραφον ἐκ τῶν χειρῶν τῶν θαυμαστῶν καὶ τὸ ἀπέστειλεν εἰς τοὺς ἀντιγραφεῖς. Τὴν ἐπαύριον ἔλαβε δεύτερον τετράδιον ἐφ' οὗ ἀνέγνωσε: *Πρώτη πρᾶξις τοῦ Ὀθέλλου.* Τὸ νέον τοῦτο τετράδιον ἀπεστάλη ὁμοίως εἰς τοὺς ἀντιγραφεῖς. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁλόκληρος ὁ Ὀθέλλος ἦτο ἕτοιμος.

Ὁ διευθυντὴς δὲν ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ τὴν χαράν του. Ἐνηγκαλίσθη τὸν Ῥοσσίνην, τῷ ἐζήτησε συγγνώμην δι' ὅ τι ἔπραξε πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον του παριστάμενος εἰς τὰς μελέτας.

— Θὰ ἰδῶ ὁ ἴδιος τοὺς ἀοιδούς, ἀπήντησεν ὁ Ῥοσσίνης ἀδιαφόρως, καὶ θὰ τοὺς ἀκούσω, τοὺς δὲ κυρίους μουσικοὺς τῆς ὀρχήστρας θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ τοὺς δεχθῶ παρ' ἐμοί.

— Λοιπόν, ἀγαπητέ μου, νὰ συνεννοηθῇς μετ' αὐτῶν. Ἡ παρουσία μου δὲν εἶναι ἀναγκαία, θὰ θαυμάσω δὲ τὸ ἀριστούργημά σου κατὰ τὴν γενικὴν προμελέτην. Σὲ παρακαλῶ καὶ πάλιν νὰ μὲ συγχωρήσῃς διὰ τὸν τρόπον μου.

— Οὔτε λέξιν περὶ τούτου πλέον διότι θὰ θυμώσω.

— Λοιπόν, σύμφωνοι, θὰ συναντηθῶμεν εἰς τὴν γενικὴν προμελέτην;

— Μάλιστα.

Ϛ'

Τέλος ἔφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς γενικῆς δοκιμασίας. Ἦτο ἡ παραμονὴ τῆς περιφήμου 30 μαΐου, ἥτις εἶχε στοιχίσει τόσας ἀγωνίας εἰς τὸν Βαρβάγιαν. Οἱ ἀοιδοὶ ἦσαν εἰς τὴν θέσιν των, οἱ μου-

Digitized by Google

σικοὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν, ὁ δὲ Ῥοσσίνης ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Κυρίαι τινὲς καὶ κύριοι προνομιοῦχοι κατεῖχον τὰ ἐγγὺς τῆς σκηνῆς θεωρεῖα, ὁ δὲ Βαρβάγιας, φαιδρὸς καὶ θριαμβεύων, ἔτριβε τὰς χεῖρας καὶ ἐβημάτιζε συρίζων ἐν τῷ θεάτρῳ του.

Ἔμελψαν πρῶτον τὴν εἰσαγωγήν. Τὰ χειροκροτήματα διέσεισαν τοὺς θόλους τοῦ Ἁγίου Καρόλου. Ὁ Ῥοσσίνης ἠγέρθη καὶ ἐχαιρέτισεν.

— Εὖγε! ἀνέκραξεν ὁ Βαρβάγιας. Ἂς ἀκούσωμεν τώρα τὴν μονῳδίαν τοῦ ὀξυφώνου.

Ὁ Ῥοσσίνης ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου, πάντες ἐσιώπησαν, ὁ πρῶτος βιολιστὴς ὕψωσε τὸ δοξάριον, καὶ ἐπανήρχισαν τὴν εἰσαγωγήν. Αἱ αὐταὶ χειροκροτήσεις, ζωηρότεραι ἀκόμη, εἰ δυνατόν, ἐπανελήφθησαν μετὰ τὸ τέλος τῆς εἰσαγωγῆς.

Ὁ Ῥοσσίνης ἠγέρθη καὶ ἐχαιρέτισε.

— Εὖγε! Εὖγε! ἐπανέλαβεν ὁ Βαρβάγιας. Ἂς ἀκούσωμεν καὶ τὴν μονῳδίαν τώρα.

Ἡ ὀρχήστρα ἐπανήρχισε τὴν εἰσαγωγήν.

— Ἆ! ἀνέκραξεν ὁ Βαρβάγιας, εἶναι θαυμασία βεβαίως, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μείνωμεν ἐδῶ ἕως αὔριον. Ἐμπρός, τὴν μονῳδίαν.

Ἀλλὰ παρὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ διευθυντοῦ, ἡ ὀρχήστρα ἐξηκολούθει τὴν εἰσαγωγήν. Ὁ Βαρβάγιας ὥρμησε κατὰ τοῦ πρώτου βιολιστοῦ, καὶ ἁρπάσας αὐτὸν ἀπὸ τὸν λαιμόν, τῷ ἐφώναξεν εἰς τὸ οὖς·

— Μὰ τί διάβολον ἔπαθες νὰ παίζῃς μίαν ὥραν τὰ ἴδια;

— Παίζομεν ὅ,τι μᾶς ἔδωσαν, ἀπεκρίθη οὗτος ψυχρῶς.

— Ἀλλὰ στρέψε λοιπὸν τὸ φύλλον, ἀνόητε!

— Εἰς μάτην τὸ στρέφω, τὸ τετράδιον δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο ἐκτὸς τῆς εἰσαγωγῆς.

— Πῶς! μόνον τὴν εἰσαγωγὴν περιέχει! ἀνεφώνησεν ὁ διευθυντὴς ὠχριῶν. Αὐτὸ εἶναι ἀπάτη.

Ὁ Ῥοσσίνης ἠγέρθη καὶ ἐχαιρέτισε.

Ἀλλ' ὁ Βαρβάγιας ἔπεσεν ἐπὶ ἕδρας ἀκίνητος. Ἡ ὑψίφωνος, ὁ ὀξύφωνος, πάντες τὸν περιεκύκλωσαν. Ἐπὶ μικρὸν ἐπίστευσαν ὅτι εἶχε προσβληθῆ ὑπὸ κεραυνοβόλου ἀποπληξίας.

Ὁ Ῥοσσίνης λυπούμενος διὰ τὸν ἀστεϊσμόν του, ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν μετὰ εἰλικρινοῦς ἀνησυχίας.

Ἀλλ' ὡς τὸν εἶδεν, ὁ Βαρβάγιας ἀνεπήδησεν ὡς λέων καὶ ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ·

— Ἔξω ἀπ' ἐδῶ, προδότα, ἢ θὰ κάμω καμμίαν τρέλλαν!

— Ἡσύχασε, ἡσύχασε, εἶπεν ὁ Ῥοσσίνης μειδιῶν, ἂς ἴδωμεν, δὲν ὑπάρχει θεραπεία;

— Τί θεραπεία, δήμιε; αὔριον εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς πρώτης παραστάσεως.

— Ἂν ἡ ὑψίφωνος ἠσθένει; ἐψιθύρισεν ὁ Ῥοσσίνης εἰς τὸ οὖς τοῦ Βαρβάγια.

— Ἀδύνατον, ἀπήντησεν οὗτος ἐπίσης ταπεινῇ τῇ φωνῇ, δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτῆς τὴν ὀργὴν καὶ τὰ λεμόνια τοῦ κοινοῦ.

— Ἂν τὴν παρακαλέσῃς ὀλίγον;

— Εἶναι ἀνωφελές. Δὲν γνωρίζεις τὴν Κολμπράν.

— Ἐνόμιζα ὅτι εὑρίσκεσο εἰς φιλικωτέρας σχέσεις μετ' αὐτῆς.

— Τόσῳ τὸ χειρότερον.

— Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ δοκιμάσω ἐγώ;

— Κάμε ὅ,τι θέλεις· ἀλλὰ σὲ λέγω ὅτι θὰ χάσῃς τὸν καιρόν σου.

— Ἴσως.

Τὴν ἐπαύριον ἀνηγγέλλετο εἰς τὸ κοινὸν τῆς Νεαπόλεως ὅτι ἡ πρώτη παράστασις τοῦ Ὀθέλλου ἀνεβλήθη ἐπὶ τῇ αἰφνιδίᾳ ἀδιαθεσίᾳ τῆς πρώτης ὑψιφώνου.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἀνεβιβάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Ὀθέλλος.

Ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει τὸ μελόδραμα τοῦτο ὥστε οὐδὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν. Ὀκτὼ ἡμέραι ἤρκεσαν εἰς τὸν Ῥοσσίνην ἵνα ἐπισκιάσῃ τὸ ἀριστούργημα τοῦ Σαίκσπηρ.

Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς αὐλαίας, ὁ Βαρβάγιας, ἀνεζήτει πανταχοῦ τὸν Ῥοσσίνην ἵνα τὸν ἐναγκαλισθῇ, ἀλλ' οὗτος, ὑπείκων πάντως εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν εἰς τοὺς θριαμβεύοντας μετριοφροσύνην, εἶχεν ἀποφύγει τὰς ἐπευφημίας τοῦ πλήθους.

Ζ'

Τὴν ἐπαύριον, ὁ Δομένικος Βαρβάγιας ἐκάλεσε τὸν ὑποβολέα του, ὅστις κατεῖχε παρ' αὐτῷ καὶ θέσιν θαλαμηπόλου, ἵνα τὸν ἐνδύσῃ, διότι ἔσπευδε νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὸν ξένον του τὰ συγχαρητήριά του.

Ὁ ὑποβολεὺς εἰσῆλθε.

— Πήγαινε νὰ παρακαλέσῃς τὸν Ῥοσσίνην νὰ καταβῇ, τῷ εἶπεν ὁ Βαρβάγιας.

— Ὁ Ῥοσσίνης ἀνεχώρησεν, ἀπεκρίθη ὁ ὑποβολεύς.

— Πῶς, ἀνεχώρησε;

— Ἀνεχώρησε τὸ πρωὶ εἰς τὴν Βονωνίαν.

— Ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ μοῦ εἴπῃ τίποτε;

— Σᾶς ἀφῆκε, κύριε, τοὺς χαιρετισμούς του.

— Τότε, πήγαινε νὰ παρακαλέσῃς τὴν Κολμπρὰν νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ.

— Τὴν Κολμπράν;

— Ναί, τὴν Κολμπράν· εἶσαι κωφὸς σήμερον;

— Νὰ μὲ συγχωρῆτε, ἀλλ ἡ Κολμπρὰν ἀνεχώρησε.

— Ἀδύνατον!

— Ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐτὴν ἅμαξαν.

— Τὴν ἀθλίαν!... μὲ ἄφησε διὰ νὰ γείνῃ ἐρωμένη τοῦ Ῥοσσίνη.

— Συγγνώμην, κύριε, τὴν ἐστεφανώθη.

— Ἐξεδικήθην! εἶπεν ὁ Βαρβάγιας.

Ἀρ. Β.

Digitized by Google

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἐν ἔτει 1836 28 Αὐγούστου ἐδημοσιεύετο ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως συστάσεως Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, ὑπογεγραμμένον ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, ἀπόντος τότε εἰς τὴν Εὐρώπην, ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου συγκειμένου ἐκ τῶν Ἀρμανσπέργ, Ἰ. Ῥίζου, Σμάλτς, Δρ. Μανσόλα, Ἀ. Γ. Κριεζῆ καὶ Γ. Λασσάνη, δι' οὗ ἐνεκρίνετο ἡ συσταθεῖσα τότε Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρία πρὸς πρόοδον τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Γ. Κουντουριώτου. Συνεδημοσιεύετο δὲ μετὰ τοῦ διατάγματος καὶ ὁ διοργανισμὸς τῆς εἰρημένης ἑταιρίας συγκείμενος ἐκ 36 ἄρθρων, ἔχων χρονολογίαν 26 Ἰουλίου 1836.

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου διατάγματος μέχρι τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, καὶ δὴ ὡρισμένως μέχρι τῆς 28 Αὐγούστου, συμπληροῦται πλήρης ἡ πεντηκονταετηρὶς τοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ αὐτοῦ καθιδρύματος, ὅπερ διαρκῶς καθ' ὅλον τὸ μακρὸν αὐτὸ διάστημα λειτουργοῦν ὑπῆρξεν ἀνεκτιμήτων ὠφελειῶν πρόξενον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου, οὐ μόνον τῆς ἐλευθέρας, ἀλλὰ καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος, καὶ τῶν εἰς διάφορα κράτη ὁμογενῶν.

Ἡ ἱστορία τῆς ἑταιρίας ταύτης ἀπὸ τῆς πρώτης ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἐν εὐτελεῖ οἰκήματι, εἰς ὃ προσεκάλεσεν εἰς διδασκαλίαν κοράσια, μέχρι σήμερον, ὅτε λειτουργεῖ ἐν μεγαλοπρεπεῖ μεγάρῳ, ὅπερ ἤγειρεν ἡ φιλογένεια τοῦ ἀοιδίμου Ἀρσάκη, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον ἐξετέλεσεν ὁ πέρυσιν ἀποθανὼν Λύσανδρος Καυταντζόγλους, εἶνε βεβαίως περίεργος καὶ διδακτική. Τίνες ἦσαν οἱ πρῶτοι ἱδρυταί, τίνες οἱ ἀρχικοὶ πόροι, ποῖαι μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις ἐπῆλθον εἴς τε τὴν διοίκησιν τοῦ ἱδρύματος καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὰς μεθόδους τῆς διδασκαλίας, πῶς ἐπετεύχθησαν, τίνες ἐπέτυχον, τίνες μή, ὁποία ἡ κατὰ τὴν πεντηκονταετηρίδα στατιστικὴ τῶν μαθητριῶν κατ' ἔτος, ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων κατὰ βαθμοὺς τῶν ἐξερχομένων, ὁποῖαι αἱ μετὰ τῆς πολιτείας σχέσεις τῆς ἑταιρίας, ὁποῖαι αἱ μεταξὺ ξένων ὁμοίων ἱδρυμάτων ἐν Εὐρώπῃ, ποία ἡ περιουσία, ποῖοι οἱ κατὰ καιροὺς σύμβουλοι, ποῖα σχολεῖα συνετήρησεν ἢ καὶ συντηρεῖ ἰδίαις δαπάναις, ποῖοι τέλος οἱ ἀφανεῖς ἐκεῖνοι κόποι καὶ αἱ φροντίδες τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες συνετέλεσαν ἐν πάσῃ ἀφιλοκερδείᾳ εἰς τὴν πρόοδον καὶ βελτίωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλληνίδων, ὡς ἀγαθοὶ πατέρες ὑπὲρ τῶν ἰδίων θυγατέρων φροντίζοντες;

Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἀναμένομεν ὅσον οὔπω, διότι ὡς μανθάνομεν τὸ νέον Συμβούλιον ἀπεφάσισε διὰ πανηγύρεως ἐκτάκτου νὰ πανηγυρίσῃ τὴν πεντηκονταετηρίδα ὅσον οἷόν τε μεγαλοπρεπῶς καὶ σεμνῶς, ὅτε καὶ ἐκθέσεις θέλουσι δημοσιευθῆ, καὶ λόγοι ἐκφωνηθῆ, καὶ μετάλλιον εἰς τὰ μέλη καὶ τοὺς συνδρομητὰς καὶ τοὺς εὐεργέτας ἀπονεμηθῆ, χάριν τῆς πεντηκονταετηρίδος.

Ἡ «Ἑστία» κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς πανηγύρεως δὲν θέλει καθυστερήσει καὶ αὐτὴ εἰς σχετικὰς περὶ τοῦ καταστήματος δημοσιεύσεις, ἤδη δὲ μόνον δημοσιεύομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν, ἢ μᾶλλον χάριν τῶν ἀναγνωστριῶν, τινὰς πληροφορίας στατιστικὰς τοῦ λήξαντος ἔτους 1885, περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ αὐτοῦ καθιδρύματος, ἀρυόμενοι ταύτας ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς ὑποβληθείσης ἐν τῇ Συνελεύσει τῆς ἑταιρίας τῇ 26 Ἰανουαρίου 1886 ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἀλεξ. Ἀντωνιάδου γραμματέως τῆς Φιλεκπ. Ἑταιρίας.

Ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρία διατηρεῖ 4 διδασκαλεῖα θηλέων μετὰ ἰδίων προτύπων προσηρτημένων εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἐν Ἀθήναις· 1) τὸ Ἀρσάκειον ἰδιαίτερον ἐσωτερικῶν μαθητριῶν διδασκαλεῖον καὶ πρότυπον· 2) τὸ διδασκαλεῖον διὰ τὰς ἐξωτερικὰς μαθητρίας, διπλοῦν, καθ' ὅσον ἑκάστη τάξις ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν μαθητριῶν περιλαμβάνει δύο τμήματα κεχωρισμένα διδασκόμενα ὑπὸ ἰδίων διδασκάλων· 3) τὸ ἐν Κερκύρᾳ παρθεναγωγεῖον καὶ διδασκαλεῖον ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν μαθητριῶν· 4) τὸ νηπιαγωγεῖον. Διατηρεῖ δὲ προσέτι ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν 4 σχολεῖα εἰς τοὺς ἀλβανογλώσσους δήμους Ἐλευσῖνος, Γαυρείου Ἄνδρου, Στύρων Εὐβοίας καὶ Μενιδίου δήμου Ἀχαρνῶν, πρὸς τούτοις δὲ ἑλληνικὸν καὶ προκαταρκτικὸν σχολεῖον ἐν Χοταχόβᾳ τῆς Ἀλβανίας, πατρίδος τοῦ ἀοιδίμου Ἀρσάκη.

Ἐν πᾶσι τούτοις τοῖς σχολείοις διδάσκουσι καθηγηταὶ καὶ διδασκάλισσαι ὑπὲρ τοὺς 100, φοιτῶσι δὲ εἰς αὐτὰ ὑπὲρ τὰς 2,000 μαθήτριαι καὶ μαθηταί.

Εἰς τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου προσῆλθον ἐν Ἀθήναις μὲν μαθήτριαι 105, ἐν Κερκύρᾳ δὲ 14· ἐκ τούτων ἀνεκηρύχθησαν διδασκάλισσαι 26 Α' τάξεως μὲ βαθμὸν ἄριστα, 46 Β' τάξεως μὲ βαθμὸν λίαν καλῶς, 31 Γ' τάξεως μὲ βαθμὸν καλῶς, καὶ 2 παρεπέμφθησαν εἰς νέαν ἐξέτασιν. Ἐν Κερκύρᾳ δὲ προσῆλθον δι' ἐξετάσεις πτυχίου 14, ἐξ ὧν 6 ἔλαβον Α' τάξεως πτυχίον μὲ βαθμὸν ἄριστα, 1 Β' λίαν καλῶς, καὶ 7 Γ' καλῶς.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν δὲ τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐνε-

Digitized by Google

γράφησαν εἰς τὰ μαθητολόγια τῶν σχολείων τῆς Φιλεκπαιδ. Ἑταιρίας 1,950, ἤτοι εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις σχολεῖα 1,476 μαθήτριαι, ἐν Κερκύρᾳ 194, ἐν Ἐλευσῖνι 120, ἐν Μενιδίῳ 63, ἐν Γαυρείῳ 35, ἐν Στύροις 45, καὶ ἐν Χοταχόβᾳ 46.

Ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ ἐσωτερικῷ προτύπῳ καὶ διδασκαλείῳ τοῦ Ἀρσακείου ἀποτελουμένῳ ἐκ τάξεων 9 διδάσκονται 95 σύσσιτοι καὶ 89 ἡμισύσσιτοι. Ἐκ τούτων 7 εἶνε ὑπότροφοι τῆς ἑταιρίας, 19 ὑπότροφοι ἐκ τῶν τόκων τοῦ κληροδοτήματος Ἀρσάκη, αἱ λοιπαὶ δὲ 69 καταβάλλουσι δίδακτρα ὅ μὲν ὡς ὑπότροφοι τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, 6 ὡς ὑπότροφοι τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐξ εἰδικῶν κληροδοτημάτων, αἱ λοιπαὶ δὲ 58 εἶνε ἰδιοσυντήρητοι. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς μετὰ τῶν ἡμισυσσίτων εἶνε 184.

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διδασκαλείῳ ἀπαρτιζομένῳ ἐκ 10 τάξεων, ἑκάστη τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο κεχωρισμένα τμήματα, φοιτῶσιν ἐξωτερικαὶ μαθήτριαι 1,016, ἐξ ὧν 307 περιλαμβάνουσιν αἱ 4 ἀνώτεραι τάξεις, 709 δ' αἱ κατώτεραι ἕξ· εἰς ταύτας δὲ τὰς 1,016 συγκαταλέγονται καὶ αἱ παρασκευαζόμεναι νὰ ὑποστῶσι τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις διὰ τὸ τρέχον ἔτος, 93 τὸν ἀριθμόν.

Εἰς τὸ *Νηπιαγωγεῖον* ἔνθα προσέρχονται κοράσια ἀπὸ 5—7 ἐτῶν ἡλικίας ἐνεγράφησαν 276, ἀλλὰ μόλις τὸ ἥμισυ προσέρχεται καθ' ἑκάστην.

Ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ καὶ Διδασκαλείῳ Κερκύρας ἐνεγράφησαν μαθήτριαι 197, ἐξ ὧν 61 εἰς τὰς 4 ἀνωτέρας τάξεις, 118 εἰς τὰς ἓξ τοῦ προτύπου, καὶ 15 εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Ἐκ τούτων 21 διαιτῶνται ὡς σύσσιτοι, ἐν αἷς 5 ὡς ὑπότροφοι τῆς ἑταιρίας, καὶ 18 ἡμισύσσιτοι. Ἐξωτερικαὶ δ' ἐνεγράφησαν 155, ἐξ ὧν 20 φοιτῶσι δωρεάν· ἐνταῦθα δὲ πᾶσαι διδάσκονται ἀναμὶξ μετὰ τῶν ἐσωτερικῶν.

Τὸ ἐν Χοταχόβᾳ σχολεῖον εὐδοκιμεῖ καὶ παρήγαγε καρπούς. Εἰς τὰς ἐξετάσεις τὰς θερινὰς προσῆλθον 18 μαθηταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου, ἀπαρτιζομένου ἐκ 3 τάξεων, οἱ πλεῖστοι ὑπότροφοι ἐκ τῶν περικειμένων χωρίων. Τὸ προκαταρκτικὸν δὲ σχολεῖον τῆς Χοταχόβης περιλαμβάνει 28 μαθητάς. Ἡ πρόοδος τοῦ σχολείου τούτου ἐκίνησε τὴν ἅμιλλαν τῶν συγχωρίων Ὀθωμανῶν πρὸς σύστασιν ἰδιωτικοῦ σχολείου, οἵτινες ἐζήτησαν διὰ τῶν ἐφόρων τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου τὴν συνδρομὴν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, τὸ δὲ διοικητικὸν συμβούλιον ἀπεφάσισε τὴν ἀποστολὴν 10 λιρῶν ὀθωμανικῶν, τὴν παραλαβὴν τῶν ὁποίων ἀνήγγειλαν διὰ φιλοφρόνων εὐχαριστηρίων.

Πλὴν τῶν ἰδίων πόρων τῆς Ἑταιρίας, ἡ κυβέρνησις χορηγεῖ συνδρομὴν τακτικὴν 36—40,000 δραχμῶν, κατὰ τὸ τρέχον δ' ἔτος ἔλαβεν ἡ ἑταιρία καὶ 7,500 δραχμάς, ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Νικολάου Κατινάκη.

Καίτοι πᾶσαι, ἐκτὸς τῶν ὑποτρόφων, αἱ ἐν τῇ Φιλεκπαιδευτικῇ Ἑταιρίᾳ φοιτῶσαι ὀφείλουν νὰ καταβάλλωσι δίδακτρα καὶ τροφεῖα, πολλαὶ ἐγένοντο αἰτήσεις τῆς δωρεὰν παροχῆς τούτων ἢ ἐλαττώσεως. Τὸ συμβούλιον πλήρη μὲν δωρεὰν συσσιτίων οὐδεμιᾷ μαθητρίᾳ ἐχορήγησε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἠλάττωσεν ὅμως πολλῶν τὰ τροφεῖα καὶ δίδακτρα, καὶ πλείστων ἀπεδέχθη τὴν δωρεὰν φοίτησιν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διδασκαλεῖον, ἄλλων μὲν μετὰ ἀρίστευσιν ἐν διαγωνισμῷ, ἄλλων δὲ ἐπὶ τῇ ὁμολογουμένῃ ὀρφανίᾳ καὶ ἀπορίᾳ.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὸ Συμβούλιον ἀπεδέχθη τὴν μετὰ διαγωνισμὸν ἀποστολὴν εἰς Γερμανίαν δαπάνῃ τῆς ἑταιρίας δύο δεσποινίδων ὅπως διδαχθῶσι τὴν παιδαγωγίαν καὶ χρησιμεύσωσιν ἐπανερχόμεναι ὡς διευθύντριαι τοῦ προτύπου.

Πρὸ πολλοῦ ἡ Συνέλευσις τῶν Ἑταίρων ἀποδεικνύουσα τὴν εὐγνωμοσύνην της ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τοὺς ἱδρυτὰς καὶ διοικήσαντας κατὰ καιροὺς τὴν Φιλεκπ. Ἑταιρίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τοὺς προσενεγκόντας γενναίας προσφορὰς φιλομούσους εὐεργέτας αὐτῆς, ἀπεφάσισε τὴν ἵδρυσιν μαρμαρίνων στηλῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ν' ἀναγραφῶσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Τὸ δὲ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐπὶ τῇ προσεγγιζούσῃ ἑορτῇ τῆς πεντηκονταετηρίδος, προέβη εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ μετ' ἀκριβεῖς ἐρεύνας ἐν τοῖς ἀρχείοις τοὺς ἀνέγραψεν ἤδη χρυσοῖς γράμμασιν ἐπὶ τῶν ἐγερθεισῶν 2 μαρμαρίνων πλακῶν ἐν τῇ διακοσμηθείσῃ εἰσόδῳ τοῦ Ἀρσακείου, ἤτοι ἐν μὲν τῇ ἐκ δεξιῶν τῷ εἰσερχομένῳ τοὺς Μεγάλους Εὐεργέτας τῆς Φιλεκπ. Ἑταιρίας τοὺς προσενεγκόντας τοὐλάχιστον πέντε χιλιάδας δραχμῶν καὶ ἄνω (ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ καὶ *τοὺς μέλλοντας* μεγάλους εὐεργέτας), ἐν δὲ τῇ ἐξ εὐωνύμων τοὺς διοικήσαντας αὐτὴν α') πάντας τοὺς τὸ πρῶτον Διοικητικὸν Συμβούλιον συγκροτήσαντας, β') τοὺς μετὰ τοῦτο ἐπὶ τριετίαν διατελέσαντας συμβούλους μέχρι τοῦ 1850 καὶ γ') πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ 1851 μέχρι τοῦ 1870 διατελέσαντας ἐπὶ ἑξαετίαν ὡς τοιούτους.

Ἐν τῇ γενομένῃ τῇ 26 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, παρόντων 182 μελῶν ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν 305, ἐξελέχθη τὸ νέον διοικητικὸν συμβούλιον ἐκ 12 μελῶν, οὗτινος ἡ διάρκεια εἶνε τριετής. Ἐξελέχθησαν δὲ οἱ Κ. Κ. Μιχαὴλ Μελᾶς πρόεδρος (τέως ἀντιπρόεδρος), Ἰωάν. Παν-

Digitized by Google

ταζίδης ἀντιπρόεδρος, Ἀλέξανδρος Ἀντωνιάδης γραμματεύς, καὶ πρότερον ὢν τοιοῦτος. Μέλη δὲ τοῦ Συμβουλίου οἱ Κ. Κ. Ἄγγελος Σῖμος, Γ. Δρόσος, Ἰωάννης Ν. Μπότασης, Μ. Χατζῆ Μιχάλης, Χρ. Δροσίνης, Κωνστ. Σημαντήρας, Α. Βαλαβάνης, Δ. Τσαουσόπουλος, Διον. Ζαχαρίας· παραπληρωματικὰ δὲ μέλη οἱ Κ.Κ. Θ. Κετσέας, Ἀλέξ. Βαρούχας καὶ Ν. Ἀναστασίου.

Τὸ νέον Συμβούλιον συνεδρίασε τὸ πρῶτον τῇ 26 Ἰανουαρίου καὶ διῃρέθη κατὰ τὸν νέον ὀργανισμὸν τῆς Ἑταιρίας εἰς τρεῖς ἐπιτροπάς, εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Σχολείων καὶ βιβλίων, ἧς μέλη οἱ Κ. Κ. Πανταζίδης ὡς εἰσηγητής, Ἀλ. Ἀντωνιάδης, Μιχ. Χατζῆ Μιχάλης, Ἰ. Ν. Μπότασης καὶ Ἀθ. Βαλαβάνης. Εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας οἱ Κ. Κ. Ἄγγελ. Σῖμος, Χρ. Δροσίνης καὶ Δ. Τσαουσόπουλος, καὶ εἰς τὴν ἐπὶ Ταμείων καὶ κτιρίων οἱ Κ. Κ. Γ. Δρόσος, Διον. Ζαχαρίας, καὶ Κ. Σημαντήρας.

Κατὰ τὸν κανονισμὸν τῆς Ἑταιρίας πλὴν τοῦ εἰρημένου συμβουλίου ἐφορεύει τῶν Παρθεναγωγείων καὶ τριμελὴς ἐπιτροπὴ Κυριῶν, ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῇ ἐπινεύσει τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, προστάτιδος οὔσης τῆς Ἑταιρίας. Τὸ νέον συμβούλιον ἐξέλεξε διὰ τὴν τρέχουσαν τριετίαν τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Κυριῶν, ἥτις διετέλει οὖσα τοιαύτη καὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν, καὶ ἧς μέλη εἶνε αἱ Κυρίαι Ἀνδρομάχη Ῥενιέρη, Ἐλίζα Θ. Ζαΐμη, καὶ Εὐρυδίκη Ἰ Δεληγιάννη.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Κυριῶν κατὰ τὸν κανονισμὸν ἔχει καθῆκον νὰ ἐπισκέπτηται καθ' οἱανδήποτε ὥραν τὰ Παρθεναγωγεῖα καὶ ἀνακοινοῖ πρὸς τὸ Συμβούλιον τὰς παρατηρήσεις της περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν μαθητριῶν, περὶ τοῦ ἱματισμοῦ, τῆς τροφῆς, τῆς καθαριότητος, τῶν ἐργοχείρων καὶ περὶ παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν τάξιν καὶ κοσμιότητα.

Ἡ ἐσωτερικὴ διεύθυνσις εἶνε ἀνατεθειμένη εἰς διευθύντριαν, τὴν Κυρίαν Ἰωάνναν Κλέβε, καὶ εἰς ὑποδιευθύντριαν τὴν Κυρίαν Μπαμπέταν Χαουκόλ, ἥτις διατελεῖ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ τοῦ 1861.

Καθήκοντα τῆς διευθυντρίας εἶνε ἡ φροντὶς περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τῶν μαθητριῶν, ἡ φροντὶς περὶ τῆς ὑγείας καὶ νοσηλείας, ἡ φροντὶς πρὸς ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ ὡς πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν μαθημάτων, ἡ περὶ τῆς τροφῆς, ἡ τήρησις μαθητολογίου, ἡ ἐπιτήρησις τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ, ἡ ἐπιθεώρησις τῶν μισθολογικῶν πινάκων, κτλ.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω προσώπων τῶν ὡρισμένων εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Παρθεναγωγείων ὑπάρχει καὶ ὁ Ἐπόπτης, διοριζόμενος ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἤδη τοιοῦτος διατελεῖ ὢν ὁ κ. Γ. Βιώνης καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Ἀρσακείῳ. Ἔργα τοῦ Ἐπόπτου εἶνε ἡ ἐποπτεία ἐν γένει τῆς διδασκαλίας ἔν τε τοῖς διδασκαλείοις καὶ τοῖς προτύποις προκαταρκτικοῖς σχολείοις· διὸ καθήκοντα ἔχει νὰ ἐπισκέπτηται τὰς παραδόσεις πασῶν τῶν τάξεων ἐπιτηρῶν εἰς τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ κανονισμοῦ καὶ τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων, νὰ ἐπιθεωρῇ τοὺς μισθολογικοὺς πίνακας τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἐξωτερικοῦ διδασκαλείου καὶ τοῦ προτύπου, νὰ συσκέπτηται μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν σχολείων καὶ τῆς διευθυντρίας περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητριῶν, καὶ προτείνῃ τὰς εἰς τοῦτο συντελεστικὰς βελτιώσεις, νὰ παραδίδῃ γενικόν τι μάθημα, νὰ παρίσταται εἰς τὰς ἐξετάσεις τὰς δημοσίας, νὰ συντάσσῃ μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν σχολείων τὰ προγράμματα τῶν μαθημάτων, καὶ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ Συμβούλιον γενικὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους διδασκαλίας, τῆς προόδου καὶ τῶν σπουδῶν τῶν μαθητριῶν καὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τῶν διαφόρων σχολείων τῆς Ἑταιρίας, καὶ προτείνῃ ὅσας βελτιώσεις καὶ μεταβολὰς κρίνει ἀναγκαίας εἰς τὸ μέλλον.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Ὀλίγα τινὰ θὰ σημειώσω ἔτι περὶ τῆς προγνώσεως τοῦ καιροῦ.

Ἐν τῇ πατρίδι μου οἱ ἀπόμαχοι ἐμποροπλοίαρχοι ἐκ συνηθείας καταστάσης δι' αὐτοὺς δευτέρας φύσεως, ἑκάστην πρωΐαν πρὶν ἢ ἐκκινήσωσιν εἰς τὰς ἐργασίας των, συνέρχονται ἐν τῇ πρὸ τῆς ἐκκλησίας μικρᾷ πλατείᾳ καὶ ἐπισκοποῦντες ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου σημείου τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὁρίζοντος ἀποφαίνονται περὶ τοῦ μέλλοντος καιροῦ ἕκαστος μετὰ πιθανότητος ἐπιτυχίας ἀναλόγου πρὸς τὴν ἐκ παρατηρήσεων πολυχρονίων σχηματισθεῖσαν πεῖραν. Ὀρθῶς δέ, ὡς νομίζω, ἀποβλέπουσι πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐξετάζουσι τὰ εἰς τὰ βάθη τοῦ σημείου τούτου τοῦ ὁρίζοντος αἰωρούμενα νέφη, προσέχοντες ἐπὶ τὸ χρῶμα, τὸ σχῆμα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς κινήσεως αὐτῶν, διότι ἡ παρουσία νεφῶν ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τοῦ ὁρίζοντος μαρτυρεῖ περὶ τῆς κινήσεως ῥεύματος ἀέρος ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς· προλέγει δηλαδὴ κίνησιν ῥεύματος ἀέρος κεκορεσμένου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀτμῶν, διότι ἐν τῇ μέχρις ἡμῶν πορείᾳ του τὸ ῥεῦμα τοῦτο θὰ διέλθῃ διὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, παρ' οὗ θὰ προσλάβῃ ἀτμοὺς τοὺς ὁποίους εἰς πρώτην ψῦξιν θὰ ἀφήσῃ νὰ καταπέσωσι συμπεπυκνωμένοι ἐν εἴδει βροχῆς ἐπὶ τῶν χωρῶν ὑπεράνω τῶν ὁποίων εὑρίσκεται. Ἄνεμον λοιπὸν ἢ βροχὴν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προλέγουσι τὰ ἐξ ἀνατολῶν κινούμενα νέφη διὰ τὴν ἀ-

Digitized by Google

νατολικὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἄνεμον ἢ βροχὴν τὰ ἐκ δυσμῶν διὰ τὴν δυτικήν.

Ἀλλ' αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐπ' οὐδενὸς κανένος στηρίζονται διότι οὐδέποτε συνεδυάσθησαν τὰ τοιαῦτα φαινόμενα πρὸς τὰς μεταβολὰς τὰς ὁποίας ὑφίσταται ἡ θερμοκρασία, ἡ ἀτμοσφαιρικὴ θλῖψις ἢ ἡ ὑγρομετρικὴ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν ἢ πρὸ αὐτῆς. Ἡ πιθανότης λοιπὸν τῆς ἐπιτυχίας τῆς προγνώσεως στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῆς ἀγχινοίας τοῦ παρατηρητοῦ. Ἐν τούτοις δι' ἑκάστην χώραν ὑπάρχει γνώρισμά τι ἐξ οὗ ἀσφαλέστατα δύναταί τις νὰ προΐδῃ τὸν μέλλοντα καιρόν. Οἱ ἐν Λαρίσῃ ζήσαντες θὰ παρετήρησαν βεβαίως ὅτι, ὁσάκις ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῆς Ὄσσης εἶνε κεκαλυμμένη ὑπὸ νεφῶν, ἐπακολουθεῖ βροχὴ κατὰ ποσότητα ἀνάλογος πρὸς τὴν πυκνότητα καὶ τὸ μέγεθος τοῦ νέφους. Ἐπίσης ἐν Βώλῳ, ὡς διαβεβαιοῦσι πολλοὶ πολλὰ ἔτη διαμείναντες ἐν αὐτῷ, ὁσάκις ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους τοῦ ὑψουμένου ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἄκρας τῆς Φθιώτιδος τῆς σχηματιζούσης τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν διὰ τὸν εἰσπλέοντα εἰς τὸν Παγασητικὸν κόλπον, εἶνε κεκαλυμμένη ὑπὸ νεφῶν, ἐπακολουθεῖ βροχὴ ἢ βορειανατολικὸς ἄνεμος ἢ καὶ ἀμφότερα.

Ἄξιον σημειώσεως πρὸς τούτοις εἶνε ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐγίνοντο τοιαῦται παρατηρήσεις. Ὁ Ἱπποκράτης αὐτός, ὁ μέγιστος τῆς ἀρχαιότητος ἰατρός, εἶχε παρατηρήσει ὅτι πρὸ τῆς πνοῆς δυτικῶν ἀνέμων ἡ θάλασσα ἦτο τεταραγμένη καὶ τὰ ὕδατα αὐτῆς τεθολωμένα, ἐνῷ ἐφωσφόριζεν ἀνακινουμένη διὰ τῆς κώπης πρὸ τῆς πνοῆς τῶν ἀνατολικῶν ἀνέμων· καὶ τὴν σήμερον οἱ ναυτικοὶ τὸν φωσφορισμὸν τῆς θαλάσσης καὶ χαρακτηριστικήν τινα ὀσμὴν αὐτῆς θεωροῦσιν ὡς ἀσφαλὲς προμήνυμα πνοῆς ἰσχυροῦ ἀνέμου.

Ἂν αἱ τοιαῦται παρατηρήσεις συνεδυάζοντο μετὰ παρατηρήσεων ἀκριβεστέρων τῆς θερμοκρασίας, τῆς θερμομετρικῆς θλίψεως καὶ τῆς ὑγρομετρικῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας τὰ ἐξαγόμενα θὰ ἦσαν ἀσφαλέστερα. Ἀληθῶς δὲ σπουδαιοτάτης ἐπιστημονικῆς ἐργασίας τὰς βάσεις ἠθέλησε νὰ θέσῃ ὁ φιλολογικὸς σύλλογος Παρνασσὸς πρὸ πολλοῦ ἱδρύσας εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος μετεωρολογικοὺς σταθμοὺς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοιούτων παρατηρήσεων. Εἷς τοιοῦτος εἶχεν ἱδρυθῇ καὶ ἐν Λαρίσῃ, ἐφοδιασθεὶς δι' ὀργάνων καταλλήλως ἐκλεχθέντων, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη ἐλειτούργησε τακτικῶς. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἡ τακτικὴ σημείωσις τῆς κινήσεως τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τῶν ἄλλων ἐν αὐτῇ συμβαινόντων διεκόπη, διότι ἡ τὸ διδασκαλικὸν ἅπαξ ἅπαν ἀναταράξασα ἀνεμοζάλη παρέσυρε καὶ τὸν ἀναλαβόντα τὴν ὑποχρέωσιν τῆς τοιαύτης ἐργασίας· καὶ ὅμως ὁ μετεωρολογικὸς οὗτος σταθμὸς εἶχεν ἐξαιρετικὴν σημασίαν ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ ἠδύνατο πρὸς τοῖς ἄλλοις μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἱκανοῦ νὰ παράσχῃ μέρος τῶν στοιχείων τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν λύσιν σπουδαιοτάτου προβλήματος «τῆς προγνώσεως τῆς διευθύνσεως τῶν ἀνέμων.»

Καὶ ἄλλην δὲ σπουδαιοτάτην ὑπηρεσίαν ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ὁ μετεωρολογικὸς οὗτος σταθμὸς εἰς τοὺς γεωργοὺς τῆς Λαρίσης καὶ τῆς Θεσσαλίας ἁπάσης, διότι δι' αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ ὁρισθῇ ἡ χρονικὴ περίοδος ἐν ᾗ κινεῖται, ἡ στιγμὴ τῆς ἐνάρξεως καὶ ἡ διάρκεια τοῦ θερμοῦ ἐκείνου δυτικοῦ ἀνέμου τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα λίψ, καὶ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀσφαλισθῇ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἐσοδεία τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἐπομένως ἡ εὐτυχία ὁλοκλήρου τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας διὰ ταχυτέρας ἢ βραδυτέρας σπορᾶς.

Ἕκαστος λοιπὸν ἡμῶν δύναται, ἐὰν ὀλίγον κοπιάσῃ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ὁρίζοντος τῆς πόλεως ἐν ᾗ ζῇ, νὰ προΐδῃ μετὰ μεγάλης πιθανότητος τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ αὐτῆς, οἱ δὲ μετεωρολογικοὶ σταθμοὶ καταλλήλως διοργανιζόμενοι καὶ τακτικῶς δύνανται νὰ μᾶς ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ πολλῶν κακῶν καὶ ἀπὸ περισσοτέρων προλήψεων, αἵτινες τόσον βαθύτερον εἰσὶν ἐρριζωμέναι ὅσον ψευδέστεραι εἰσί.

Γ. Δ. Δημητριαδης

ΓΥΝΗ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

Τῇ 28 Αὐγούστου τοῦ παρελθόντος ἔτους ὁ Ἀγγλικὸς κέρκουρος Chieftain, κυβερνώμενος ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Μαγουάιρ, ἐξέπλευσεν ἐκ Καλκούττης κατευθυνόμενος εἰς Νέαν Ὑόρκην. Ὁ πλοῦς ἐν ἀρχῇ ἦτο κάλλιστος, ἀλλὰ πέντε ἑβδομάδας μετὰ τὸν ἐκ Καλκούττης ἀπόπλουν, ὁ πλοίαρχος νοσήσας ἐκ πυρετοῦ ἠδυνάτει νὰ παραμένῃ ἐν τῇ θέσει του καὶ νὰ κυβερνᾷ τὸ πλοῖον. Δυστυχῶς καὶ οἱ τοῦ πληρώματος ἄνδρες ἦσαν ἀρχάριοι ναυτικοί, ἀνίκανοι νὰ ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντα τοῦ πλοιάρχου. Ὅθεν ὅτε ἐπιταθείσης τῆς νόσου ἠναγκάσθη ὁ πλοίαρχος νὰ πέσῃ κατάκοιτος, καὶ τὸ πλοῖον ἔμενεν ἀκυβέρνητον ἐν τῷ ὠκεανῷ, προσεκάλεσε τὴν γυναῖκά του καὶ τῇ εἶπε· «Φιλτάτη μου, εἴκοσιν ἔτη τώρα μὲ συνοδεύεις εἰς ὅλα τὰ ταξείδια, ὥστε εἰξεύρεις πολὺ καλὰ ποῖα εἶνε τὰ χρέη μου. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ δεχθῇς νὰ κυβερνήσῃς τὸ πλοῖον, ἐν ὅσῳ θὰ ἦμαι ἀσθενής. Δέχεσαι;

— Ναί, ἀφ' οὗ τὸ θέλῃς, διὰ νὰ σὲ ἀπαλλάξω ἀπὸ αὐτὴν τὴν φροντίδα, δέχομαι εὐχαρίστως.»

Καὶ παραχρῆμα ἡ κυρία Μαγουάιρ, ῥωμαλέα καὶ μεγαλόψυχος γυνή, τεσσαρακοντοῦτις περί-

που τὴν ἡλικίαν, ἀνῆλθεν εἰς τὸ κατάστρωμα καὶ συγκαλέσασα τὸ πλήρωμα εἶπε πρὸς πάντας.

« Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρός μου, ἀνέλαβον νὰ κυβερνήσω τὸ πλοῖον. Ἀπὸ τοῦδε ὀφείλετε ὅλοι ἐμὲ νὰ ὑπακούετε. »

Καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἐκέλευεν, ἐτήρει ἀκριβέστατον ἡμερολόγιον τοῦ πλοῦ, ἑνὶ λόγῳ ἐξεπλήρου ἐπιμελέστατα καὶ ἄριστα πάντα τὰ καθήκοντα κυβερνήτου· τὸ κατάστρωμα κατέλειπε μόνον ὁσάκις ἦτο ἀνάγκη νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀνδρός της, ὅπως νοσηλεύσῃ αὐτόν. Τῇ 10 Νοεμβρίου προσωρμίσθη ὁ κέρκουρος εἰς τὴν νῆσον Ἁγίαν Ἑλένην, καὶ διέμεινεν ἐν τῷ λιμένι ἐπὶ δέκα ἡμέρας, ὅπως ἀναπαυθῇ ὀλίγον ὁ πάσχων πλοίαρχος. Οἱ κληθέντες εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἰατροὶ ἀπεφάνθησαν, ὅτι δὲν ὑπελείπετο αὐτῷ ἐλπὶς σωτηρίας καὶ ὅτι ὀλίγων ἡμερῶν μόνον εἶχε ζωήν. Τούτου ἕνεκα ὁ ἐν Ἁγίᾳ Ἑλένῃ πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, μεριμνῶν ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ φορτωτῶν, ἠθέλησε νὰ εὕρῃ ἄλλον πλοίαρχον, ἀλλ' ἡ κυρία Μαγουάιρ ἀντέτεινεν ἐπιμόνως εἰς τοῦτο μέχρις ὅτου ἠναγκάσθη ὁ πρόξενος νὰ συγκατατεθῇ. Ἀνέλαβε λοιπὸν καὶ αὖθις ἡ γυνὴ τοῦ πλοιάρχου τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίου, καὶ τὴν 4 Ἰανουαρίου εἰσέπλευσεν αἰσίως εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ γενναία σύζυγος ἔσχε πλὴν τούτου καὶ τὸ εὐτύχημα νὰ μὴ ἐπαληθεύσῃ ἡ πρόρρησις τῶν ἰατρῶν, διότι ὁ σύζυγός της ἀνεκτήσατο μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὴν ὑγίειαν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν ταῖς συλλογαῖς, ἃς ὁ Δανὸς ἐξερευνητὴς τῆς Γροιλανδίας Holm ἐκόμισεν εἰς τὴν πατρίδα του, περιελαμβάνοντο καὶ πίνακες γεωγραφικοὶ ἀκριβέστατοι τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Γροιλανδίας, εὑρεθέντες ἐν χώρᾳ κατοικουμένῃ ὑπὸ ἀγρίας φυλῆς ἰθαγενῶν, ἀγνώστου τέως. Πολλοὶ ἀμφιβάλλουσι ὅτι οἱ πίνακες ἐκεῖνοι εἶναι ἔργον ἀγρίων, διότι πρὸς κατασκευὴν γεωγραφικῶν πινάκων διὰ ξύλων ἀπαιτεῖται καὶ νοῦς ἀνεπτυγμένος, καὶ παίδευσίς τις, πρὸς δὲ καὶ ὑπομονὴ καὶ ἐγκαρτέρησις πρὸς συντέλεσιν ἔργου κοπιώδους, ὅπερ προϋποτίθησι σκοπὸν ὡρισμένον ἐπιστημονικόν· εἰκάζουσι δ' ὅτι ἐποιήθησαν οἱ πίνακες ἐκεῖνοι οὐχὶ ὑπὸ Ἐσκιμώων, ἀλλ' ὑπὸ Εὐρωπαίου τινὸς ναυαγοῦ, μετέχοντος ἴσως τινὸς τῶν πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ Βορείου Πόλου ἀποτυχουσῶν ἐπιστημονικῶν ἀποστολῶν. Ἀλλ' ἡ σχεδίασις καὶ χάραξις γεωγραφικῶν πινάκων ὑπὸ ἀγρίων οὐδὲν ἐνέχει τὸ ἀπίθανον· πολλοὶ τῶν εἰς ἐξερεύνησιν τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν πλευσάντων ἀφηγοῦνται, ὅτι γέροντες Ἐσκιμῶοι, προκαλούμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐχάρασσον προχείρως ἐπὶ τοῦ πάγου τὸ περίγραμμα τῶν παραλίων, ὅπερ ὡς δι' ἀκριβοῦς κατόπιν ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως ἐβεβαιοῦτο μικρὸν ἀπεῖχε τοῦ πραγματικοῦ. Ἡ ἐμπειρικὴ πινακογραφία εἶναι τέχνη συνήθης τοῖς ἀγρίοις, μάλιστα δὲ τοῖς Ἐσκιμώοις, καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερτεροῦσιν οὗτοι τοὺς πεπολιτισμένους, οἵτινες ἄνευ ἀστρονομικῶν καὶ φυσικῶν ἐργαλείων ἀδυνατοῦσι νὰ σχεδιάσωσι γεωγραφικοὺς πίνακας.

Κατὰ τὸν μῆνα Αὔγουστον τοῦ 1884 ἐκομίσθη εἰς Εὐρώπην ἐκ τῆς χώρας τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου, ὅπου ἀνεκαλύφθη, μέγιστος λευκὸς ἀδάμας, βάρους 437 καρατίων, ἠγοράσθη δὲ ὑπὸ ἀδαμαντοπωλῶν τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων, συνεταιρισθέντων πρὸς τοῦτο. Ἡ πολύτιμος λίθος παρεδόθη εἰς δεξιώτατον ἀδαμαντουργὸν πρὸς κατεργασίαν, ἥτις περατωθήσεται πιθανῶς κατὰ τὸν ἐνεστῶτα μῆνα, μετὰ δωδεκάμηνον σύντονον ἐργασίαν. Ὡς προσεδοκᾶτο, ἀπεδείχθη μετὰ τὴν κατεργασίαν ὅτι ἡ λίθος εἶναι θαυμασιωτάτη, ὑπερβάλλουσα κατὰ τὴν χροιάν, τὴν καθαρότητα καὶ τὴν στίλβην πάντας τοὺς γνωστοὺς ἀδάμαντας τοῦ κόσμου. Ὁ ἀδάμας οὗτος κατεργασθεὶς ἔχει νῦν βάρος μόνον 230 καρατίων, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς κατεργασίας καὶ τὸ βάρος τοῦτο θὰ ἐλαττωθῇ κατὰ 30 καράτια. Ἐκ τῶν ἄλλων ὀνομαστῶν ἀδαμάντων ὁ μὲν Κοχινοὺρ ἔχει βάρος 106 καρατίων, ὁ Ἀντιβασιλεὺς 136 ¼ καρατίων, ὁ Νότιος ἀστὴρ 125, καὶ ὁ Πίγκωτ 82¼. Μόνος ὁ καλούμενος Μέγας Μογγόλος ἔχει βάρος 279 καρατίων, ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς ἀτελοῦς κατεργασίας αὐτοῦ, διότι ἂν αὕτη ἦτο ἐντελεστέρα τὸ βάρος του θὰ περιωρίζετο εἰς 140 καράτια.

Τὸ ὅλον τῶν ἀδαμάντων. τῶν ἐξορυχθέντων κατὰ τὸ 1885 ἐν τοῖς ἀδαμαντοφόροις πεδίοις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς (South African diamand fiel ls) ἔχει βάρος 2440787 καρατίων, ἡ ἀξία αὐτοῦ ὑπολογίζεται 63500000 δρ. Ἡ μέση τιμὴ ἑκάστου καρατίου εἶναι 25 δρ. καὶ 60 λ. ἀλλ' αὐξανομένου τοῦ βάρους πολλαπλασι..εται τεραστίως ἡ ἀξία τοῦ ἀδάμαντος. Οἱ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη 1883 καὶ 1884 εὑρεθέντες ἀδάμαντες ἦσαν πολλῷ πλείονες ἕνεκα δὲ τῆς αὐξήσεως τῆς ποσότητος ἠλαττώθη ἡ ἀξία αὐτῶν.

Ὁ Ἀγαθόπουλος εἶναι προσκεκλημένος εἰς γεῦμα.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια παρατίθενται πλὴν ἄλλων καὶ ὡραῖαι σταφυλαί.

—Δὲν σᾶς φαίνεται παράξενον νὰ εὑρίσκωνται αὐτὴν τὴν ἐποχὴν τόσον καλὰ σταφύλια; λέγει τις.

— Μπᾶ! καθόλου, ἀπαντᾷ ὁ Ἀγαθόπουλος. Ἐμεῖς τὰ εἴχαμεν 'ς τὸν τόπο μας πρὸ πέντε μηνῶν.

— Πῶς σοῦ φαίνεται ἡ κόρη τοῦ Π.;

— Δὲν εἰξεύρω. Ἐγὼ τὴν βλέπω πάντοτε ἐν μέθῃ.

— Τί; μεθᾷ;

— Αὐτὴ ὄχι, ἐγώ.

Δικαστής. Ἡ γυναῖκά σου σὲ κατηγορεῖ, ὅτι ἠθέλησες νὰ τὴν δηλητηριάσῃς μὲ ἀρσενικόν.

Κατηγορούμενος. Παρακαλῶ, κύριε πρόεδρε, νὰ διατάξετε νὰ γείνῃ ἀμέσως νεκροψία, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἡ ἀθωότης μου.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—398

Digitized by Google

'Αριθ. 538 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 20 Ἀπριλίου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

Γ'.

Περατωθέντος τοῦ γεύματος ἀφώνως σχεδόν, μετέβησαν εἰς τὸ ἐντευκτήριον, ὅπερ ἦτο εὐρεῖα αἴθουσα ἓξ ἔχουσα παράθυρα. Ὁ ἰατρὸς ἐκάθηθεν παρὰ τὴν ἑστίαν ἔν τινι μεγάλῳ βυρσίνῳ ἀνακλίντρῳ. Ἡ Κάζα ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας του, ἐπὶ μικροῦ ὑποποδίου, ἐν ᾧ ὁ Ἔρικ συνεσταλμένος καὶ ἀμηχανῶν ἐπλησίασεν εἰς ἓν παράθυρον, ὡσεὶ ἤθελε νὰ κρυφθῇ ὀπίσω τοῦ παραπετάσματος. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς δὲν τῷ ἀφῆκε καιρόν.

— Ἔλα ἐδῶ νὰ ζεσταθῇς, παιδί μου, ἀνέκραξε, καὶ εἰπέ μας πῶς σοῦ φαίνεται ἡ Στοκόλμη.

— Οἱ δρόμοι εἶνε πολὺ σκοτεινοί, πολὺ στενοὶ καὶ τὰ σπίτια πολὺ ὑψηλά, εἶπεν ὁ Ἔρικ.

— Κάπως ὑψηλότερα παρὰ εἰς τὴν Νορόην, βέβαια, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ ἰατρός.

— Ἐμποδίζουν νὰ βλέπωμεν τὰ ἄστρα, ἐξηκολούθησε τὸ παιδίον.

— Διότι ἐδῶ εἶνε ἡ ἀριστοκρατικὴ συνοικία, ἀπήντησεν ἡ Κάζα, παροξυνθεῖσα ὑπὸ τῶν κρίσεων τούτων. Ἅμα περάσῃ κανεὶς τὰ γεφύρια θὰ εὕρῃ δρόμους πλατεῖς ὅσον θέλει.

— Τοὺς εἶδα ὅταν ἠρχόμεθα ἀπὸ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου· ἀλλ' οἱ πλέον μεγαλείτεροι εἶνε στενότεροι ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιᾶς τῆς Νορόης, ἀνταπήντησεν ὁ Ἔρικ.

— Ὤ!.. .εἶπεν ὁ ἰατρός, μήπως μᾶς ἔπιασεν ἀπὸ τώρα ἡ νοσταλγία;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ἐντόνως ὁ Ἔρικ, σᾶς χρεωστῶ τόσον μεγάλην εὐγνωμοσύνην ὥστε οὔτε στιγμὴν ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν μου νὰ μετανοήσω διατί ἦλθα. Ἀλλὰ μ' ἐρωτήσατε ποίαν ἰδέαν ἔχω περὶ τῆς Στοκόλμης καὶ σᾶς τὴν εἶπα.

— Ποιὸς εἰξεύρει τί ἐλεεινὸ παληοχωριὸ θὰ εἶνε ἡ Νορόη; ἐξηκολούθησεν ἡ Κάζα.

— Παληοχωριό! ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ μετ' ἀγανακτήσεως. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μόνον ὅποιος δὲν ἔχει μάτια νὰ ἰδῇ, εἰμπορεῖ νὰ τὸ εἰπῇ *φρόκεν* Κάζα! Νὰ ἐβλέπατε μιὰ φορὰ τὴν ζώνην τοῦ γρανίτη ποῦ κάμνουν τριγύρω εἰς τὸ λιμανάκι μας οἱ βράχοι καὶ τὰ βουνά μας, νὰ ἐβλέπατε τὰ δάση τῶν ἐλατῶν μας ποῦ φαίνονται κατάμαυρα!.. Καὶ πέραν, τὴν θάλασσαν, ἄλλοτε νὰ βογκᾷ ἀγριεμένη καὶ ἄλλοτε νὰ ξαπλόνεται ἥμερη. Καὶ τοὺς γλάρους νὰ πετοῦν καὶ χάνωνται μακρυὰ κ' ἔπειτα πάλιν νὰ ἐπιστρέφουν καὶ νὰ σᾶς ἐγγίζουν μὲ τὲς φτερούγες των!.. Ὤ· ὅλα αὐτὰ εἶνε πολὺ εὔμορφα, πολὺ εὐμορφώτερα ἀπὸ τὴν Στοκόλμην!

—Δὲν ἐννοῶ τὴν τοποθεσίαν, ἐννοῶ τὰ σπίτια, εἶπεν ἡ Κάζα. Αὐτὰ βέβαια θὰ εἶνε ἐλεειναὶ καλύβαι.

— Καλύβαι πτωχικαί, ὅπου ἐγεννήθη ὁ πατήρ σου, ὁ πάππος σου, ὅπως κ' ἐγώ, κόρη μου, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ὁ ἰατρός.

Ἡ Κάζα ἠρυθρίασε καὶ ἐσίγησε.

— Εἶνε ξύλινα σπιτάκια, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἔρικ, ἀλλὰ κάμνουν πολὺ καλὰ τὴν δουλειά των!.. Συχνά, τὸ βράδυ, ἐν ᾧ ὁ πατέρας ἐδιόρθονε τὰ δίκτυά του, καὶ ἡ μητέρα ἔνεθε μὲ τὴν ἀνέμην της, ἐκαθήμεθα καὶ οἱ τρεῖς μας εἰς ἕνα μικρὸν κάθισμα, ὁ Ὄθων, ἡ Βάνδα καὶ ἐγώ, καὶ ὁ μεγάλος σκύλος μας ὁ Κλάας ἐμπρός μας καὶ ἐτραγουδοῦσαμεν ὅλοι μαζὶ τὰς παλαιὰς *σάγκας*, ἐν ᾧ ἐβλέπαμεν τὰς σκιάς, ποῦ ἔπαιζαν εἰς τὸν τοῖχον. Καὶ ὅταν ὁ ἀέρας ἐσφύριζε ἔξω καὶ ὅλοι οἱ ψαράδες εἶχαν ἐπιστρέψῃ, τί ὡραία μᾶς ἐφαίνετο ἡ ζέστη τοῦ μικροῦ σπιτιοῦ μας! Ἤμεθα πολὺ καλλίτερα ἐκεῖ παρὰ εἰς ἓν τόσον ὡραῖον δωμάτιον ὡσὰν αὐτὸ ἐδῶ.

— Δὲν εἶνε τοῦτο τὸ ὡραιότερον δωμάτιόν μας, εἶπεν ἡ Κάζα μετ' ἀλαζονείας. Νὰ ἰδῇς μιὰ φορὰ τὴν μεγάλην αἴθουσαν κ' ἔπειτα νὰ εἰπῇς!..

— Ἀλλὰ ἐδῶ πέρα εἶνε τόσα βιβλία!.. ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ. Ἀκόμη περισσότερα ἔχει ἡ αἴθουσα καὶ εἶνε καλλιτέρα;

— Βιβλία;.. .ποιὸς σοῦ λέγει διὰ βιβλία;.. Νὰ ἰδῇς βελούδινους καναπέδες, περντέδες ἀπὸ δαντέλες, ὡρολόγιον, περσικὰ χαλιά...

Ὁ Ἔρικ ἐφαίνετο ἥκιστα γοητευθεὶς ἐκ τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης, βλέμματα πόθου δὲ ἔρριπτε πρὸς τὴν μεγάλην δρυίνην βιβλιοθήκην, ἥτις κατεῖχεν ὁλόκληρον τοῦ μεγάλου ἐκείνου δωματίου πλευράν.

Digitized by Google

— Ἂν θέλῃς ἐξέτασε ἀπὸ πλησίον τὰ βιβλία καὶ πάρε ὅποιο σοῦ ἀρέσει εἶπεν ὁ ἰατρός.

Ὁ Ἔρικ δὲν ἀνέμεινε νὰ τῷ ἐπαναληφθῇ ἡ ἄδεια αὕτη· Ἐκλέξας τόμον τινὰ ἐκάθησεν εἰς γωνίαν καλῶς φωτιζομένην καὶ ἐβυθίσθη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Μόλις δὲ ἐνόησε τὴν ἔλευσιν δύο κυρίων, πιστῶν φίλων τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα, οἵτινες ἤρχοντο σχεδὸν καθ' ἑσπέραν ὅπως παίξωσιν ούίστ.

Πρῶτος ἦλθεν ὁ καθηγητὴς Χόστετ, ὑψηλὸς γέρων ψυχρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς τοὺς τρόπους, ἐκφράσας λίαν ἀκαδημαϊκῶς εἰς τὸν ἰατρὸν τὴν εὐχαρίστησίν του ἐπὶ τῇ ἐλεύσει του. Μόλις ἐκαθέσθη εἰς ἕδραν, ἥτις ἐκ τῆς μακρᾶς χρήσεως εἶχεν ἐπονομασθῇ «ἕδρα τοῦ καθηγητοῦ», ἠκούσθη ἔντονος κωδωνισμός.

— Ὁ Βρέδεζορδ! εἶπον ταυτοχρόνως οἱ δύο φίλοι.

Ἀνοιχθείσης μετ' ὀλίγον τῆς θύρας ἐφάνη βραχὺς καὶ λεπτοφυὴς ἀνήρ, ὅστις εἰσορμήσας ὡς ῥιπὴ ἀνέμου, ἔσφιγξε τὰς δύο χεῖρας τοῦ ἰατροῦ, ἐφίλησεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὴν Κάζαν διήμειψε φιλικὸν χαιρετισμὸν μετὰ τοῦ καθηγητοῦ καὶ περιήγαγε κύκλῳ σπινθηροβόλους, ὡς μυός, ὀφθαλμούς.

Ἦτο ὁ δικηγόρος Βρέδεζορδ, εἷς τῶν ἐπιφανεστάτων νομικῶν τῆς Στοκόλμης.

— Ἀ! τί βλέπω ἐκεῖ, εἶπεν αἴφνης ἰδὼν τὸν Ἔρικ... Θὰ εἶνε χωρὶς ἄλλο κανεὶς μικρὸς ψαρᾶς τῆς μουρούνας ἢ ναυτόπουλον τοῦ Βέργκεν... καὶ διαβάζει τὸν Γίββωνα εἰς τὸ ἀγγλικόν... ἐξηκολούθησεν ἐξακριβώσας δι' ἑνὸς βλέμματος ὁποῖον ἦτο τὸ τόσον ἀπλήστως ὑπὸ τοῦ μικροῦ χωρικοῦ ἀναγινωσκόμενον βιβλίον·—Σ' εὐχαριστεῖ αὐτὸ τὸ βιβλίον, ἀγόρι μου, καὶ τὸ ἀναγινώσκεις μὲ τόσην προσοχήν; ἠρώτησε.

— Ναί, κύριε· ἤθελα νὰ τὸ ἀναγνώσω πρὸ πολλοῦ αὐτὸ τὸ ἔργον, εἶνε ὁ πρῶτος τόμος τῆς *Παρακμῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας*, ἀπεκρίθη ἀφελῶς ὁ Ἔρικ.

— Διάβολε! ἀνέκραξεν ὁ δικηγόρος, φαίνεται ὅτι τὰ ναυτόπουλα τοῦ Βέργκεν ἀγαποῦν τὰς σπουδαίας μελέτας!.. Ἀλλὰ εἶσαι πραγματικῶς ἀπὸ τὸ Βέργκεν; ἐξηκολούθησε μετ' ὀλίγον.

— Εἶμαι ἀπὸ τὴν Νορόην, ἡ ὁποία δὲν εἶνε μακράν, ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ.

— Ἀ! Καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν Νορόην ἔχουν ἐν γένει τόσον μαῦρα τὰ 'μάτια καὶ τὰ μαλλιά των ὅπως σύ;

— Ὄχι, κύριε, ὁ ἀδελφός μου, ἡ ἀδελφή μου, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶνε ξανθοί, ὅπως ἡ δεσποινὶς Κάζα, εἶπεν ὁ Ἔρικ. Ἀλλὰ δὲν φοροῦν ἐνδύματα ὡσὰν τὰ ἰδικά της, προσεῖπε μειδιῶν, δι' αὐτὸ δὲν τῆς ὁμοιάζουν διόλου.

— Αὐτὸ ἐννοεῖται, εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἡ δεσποινὶς Κάζα εἶνε προϊὸν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκεῖ κάτω ἐπικρατεῖ ἡ φύσις, ἡ ὁποία ὡς μόνον στολισμόν της ἔχει τὴν ἁπλότητα ὅπως λέγει καὶ ὁ ποιητής. Καὶ τί ἔρχεσαι νὰ κάμῃς εἰς τὴν Στοκόλμην, παιδί μου; ἂν δὲν εἶνε ἀδιακρισία νὰ ἐρωτήσω..

— Ὁ κύριος ἰατρὸς ἔχει τὴν καλοσύνην νὰ μὲ βάλῃ εἰς ἐκπαιδευτήριον, εἶπεν ὁ Ἔρικ.

— Ἀ! ἅ!.. εἶπεν ὁ δικηγόρος τύψας τὴν καπνοθήκην του διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων του.

Καὶ τὸ ὀξὺ αὐτοῦ βλέμμα ἐφαίνετο ἐρωτῶν τὸν ἰατρὸν περὶ τοῦ ζωντανοῦ τούτου προβλήματος. Ἀλλ' ἐκ σημείου σχεδὸν ἀδιοράτου ἐνόησεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐξέτασιν καὶ μετέβαλεν ἀμέσως τὸ θέμα τοῦ λόγου.

Οἱ τρεῖς φίλοι συνωμίλησαν περὶ τῆς αὐλῆς, τῆς πόλεως, περὶ πάντων ὅσα εἶχον συμβῇ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Στοκόλμης ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἰατροῦ. Ἔπειτα ἡ κυρία Κρέτα ἤνοιξε τὴν τράπεζαν τοῦ παιγνίου καὶ ἡτοίμασε τὰ χαρτία. Παρευθὺς δ' ἐπῆλθε σιωπὴ τῶν τριῶν φίλων βυθισθέντων εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τοῦ ούίστ.

Ὁ ἰατρὸς εἶχε τὴν ἀθῴαν ἀξίωσιν ὅτι ἦτο λίαν δυνατὸς εἰς τὸ παίγνιον τοῦτο, καὶ τὴν ἧττον ἀθῴαν ἀξίωσιν νὰ δεικνύηται ἀμείλικτος πρὸς τὰ σφάλματα τῶν ἀντιπάλων του. Κατειρωνεύετο αὐτῶν ὅτε ἐκέρδιζεν ἐκ τῶν σφαλμάτων τούτων ἢ ἐβλασφήμει ὅταν ἔχανεν· ἐλάμβανε προσέτι, μεθ' ἕκαστον *ρούμπερ* τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἐξηγῇ εἰς τὸν χάνοντα ὁποῖον σφάλμα διέπραξε, ὁποῖον παιγνιόχαρτον ἔπρεπε νὰ παίξῃ μετὰ τοιαύτην *χαρτωσιάν* καὶ ποίαν φυγὴν ἔπρεπε νὰ προπαρασκευάσῃ μετὰ τὴν ἄλλην. Τοῦτο εἶνε ἐλάττωμα σύνηθες εἰς τοὺς παίκτας τοῦ ούίστ, οὐδόλως βεβαίως εὐχάριστον ὅταν μεταβαλλόμενον εἰς μονομανίαν τυραννῇ καθ' ἑκάστην τὰ αὐτὰ θύματα.

Εὐτυχῶς, ὁ ἰατρὸς εἶχε συμπαίκτορας τοὺς φίλους τούτους οἵτινες τὸν ἀφώπλιζον πάντοτε, ὁ μὲν καθηγητὴς διὰ τῆς ἀναλλοιώτου ἀταραξίας του, ὁ δὲ δικηγόρος διὰ τοῦ ἠρέμου σκεπτικισμοῦ του.

— Ἔχετε δίκαιον, ἔλεγε σοβαρῶς ὁ πρῶτος, ἀπαντῶν εἰς τὰς δριμυτάτας μομφάς του.

— Φίλε μου Σβαρυεγκρόνα, εἰξεύρετε κάλλιστα ὅτι χάνετε ἀνωφελῶς τὸν κόπον σας νὰ μὲ μαλώνετε! ἔλεγε γελῶν ὁ Βρέδεζορδ. Εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν θὰ κάμνω εἰς τὸ ούίστ τὰ χονδροειδέστερα λάθη καὶ τὸ χειρότερον εἶνε ὅτι ποτέ μου δὲν θὰ μετανοήσω.

Τί νὰ τοὺς κάμῃ τοὺς ἀδιορθώτους ἐκείνους; Ὁ ἰατρὸς ἔβλεπεν ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ παύσῃ τὰς κατακρίσεις του, ἀλλὰ μετὰ ἓν τέταρτον ἐπανελάμβανεν αὐτὰς διότι καὶ οὗτος ἦτο ἐπίσης ἀδιόρθωτος.

Κατὰ τύχην ἔχασε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ἡ δυ-

σθυμία του λοιπὸν ἐξεδηλοῦτο διὰ ταχυτάτων παρατηρήσεων πρὸς τὸν καθηγητήν, πρὸς τὸν δικηγόρον καὶ πρὸς αὐτὸν ἔτι τὸν *νεκρόν*, ὅτε τὸ φανταστικὸν τοῦτο πρόσωπον δὲν εἶχε τὰ ἀπαιτούμενα *ἀτού*, ἅτινα ὁ ἰατρὸς ἤλπιζε νὰ εὕρῃ εἰς αὐτό.

Ἀλλ' ὁ καθηγητὴς παρέμενεν ἀτάραχος, ὁ δὲ δικηγόρος ἀντετόξευεν ἀστειότητας εἰς τὰς πικρὰς τοῦ ἰατροῦ μομφάς.

— Διατί θέλετε νὰ μεταβάλω μέθοδον, ἀφ' οὗ κερδίζω παίζων ἄσχημα ἐν ᾧ σεῖς χάνετε παίζων θαυμάσια; ἔλεγεν εἰς τὸν ἰατρόν.

Παρῆλθεν οὕτω ἡ ὥρα μέχρι τῆς δεκάτης. Ἡ Κάζα παρεσκεύασε τὸ τέϊον εἰς περίκομψον χάλκινον *σαμοβάρ* καὶ παρέθηκεν αὐτὸ μετὰ πολλῆς χάριτος, μεθ' ὃ ἀπῆλθεν ἀθορύβως. Μετὰ μικρὸν ἡ κυρία Κρέτα ἐκάλεσε τὸν Ἔρικ καὶ ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸ προορισθὲν διαίτημά του, ὅπερ ἦτο προσήλιον καὶ καθάριον δωμάτιον ἐπὶ τοῦ δευτέρου ὀρόφου τῆς οἰκίας, οὕτω δ' οἱ τρεῖς φίλοι εὑρέθησαν μόνοι.

—Θὰ μᾶς εἴπητε τέλος πάντων ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ μικρὸς ψαρᾶς τῆς Νορόης, ὁ ὁποῖος ἀναγινώσκει τὸν Γίββωνα εἰς τὸ πρωτότυπον; ἠρώτησε τότε ὁ Βρέδεζορδ, θέτων σάκχαριν εἰς τὸν δεύτερον κυαθίσκον τοῦ τεΐου του. Ἢ εἶνε μυστικὸν καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ μάθωμεν;

—Εἶνε μυστικόν, ἀλλὰ εἰς σᾶς θὰ εἰπῶ εὐχαρίστως τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἔρικ ἂν μοῦ ὑπόσχεσθε ὅτι δὲν θὰ κάμετε ἀπολύτως χρῆσιν αὐτῆς, ἀπεκρίθη ὁ Σβαρυεγκρόνα.

—Καλὰ τὸ ἔλεγα ἐγὼ ὅτι κάποιαν ἱστορίαν θὰ ἔχῃ αὐτὸς ὁ μικρὸς ψαρᾶς! ἀνέκραξεν ὁ δικηγόρος, ἐξαπλωθεὶς ἀνέτως εἰς τὴν ἕδραν αὐτοῦ. Λέγετε, ἀγαπητὲ φίλε, καὶ σοῦ ὑποσχόμεθα αὐστηρὰν ἐχεμυθίαν!... Ὁμολογῶ ὅτι ὁ μικρὸς αὐτὸς ἤρχισε νὰ μὲ ζαλίζῃ ὡς πρόβλημα δύσλυτον.

—Καὶ πράγματι, ζωντανὸν πρόβλημα εἶνε, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρός, κολακευθεὶς ὑπὸ τῆς περιεργίας τοῦ φίλου του—πρόβλημα τοῦ ὁποίου τολμῶ νὰ ἐλπίσω ὅτι εὕρηκα τέλος τὴν λύσιν. Θὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅλα τὰ δεδομένα, εἰς ὑμᾶς δ' ἀπέκειται νά μοι εἴπητε ἂν τὸ συμπέρασμά σας εἶνε ὅμοιον πρὸς τὸ ἰδικόν μου.

Ὁ Σβαρυεγκρόνα ἐστηρίχθη εἰς τὴν μεγάλην φαγεντιανὴν θερμάστραν, ἀρχίσας δὲ ἀφ' οὗ σημείου ἐπελήφθημεν τῆς παρούσης διηγήσεως διηγήθη πῶς ἐνεποίησεν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν ὁ Ἔρικ ἐν τῷ σχολείῳ τῆς Νορόης καὶ πῶς ἐκ τούτου ὁρμηθεὶς ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τοῦ παιδίου. Εἶπε τί εἶχε μάθῃ παρὰ τοῦ Μαλαρίου καὶ τοῦ Ἔρσεβον οὐδὲν παραλιπών, διηγήθη τὰ κατὰ τὸ σωσίβιον τῆς *Κυνθίας*, ὡμίλησε περὶ τῶν ἐνδυμάτων ἅτινα εἶχε δείξῃ πρὸς αὐτὸν ἡ Κατρίνα, περὶ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων τῶν σπαργάνων, τοῦ κοραλίνου ἀθύρματος, τοῦ ἐμβλήματος, καὶ τῶν τόσων ἐμφαντικῶν ἐθνογραφικῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἔρικ.

—Τώρα κατέχετε πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ προβλήματος ὁποῖον ἐτέθη καὶ πρὸς ἐμέ, ἐξηκολούθησε. Σπεύδω δὲ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδίου ὅσον ἐξαιρετικὸς καὶ ἂν εἶνε, εἶνε δευτερεῦον φαινόμενον, ὀφειλόμενον καὶ εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ Μαλαρίου, ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Αὕτη ἡ ἐξαιρετικὴ μάθησις τοῦ παιδίου μὲ παρεκίνησε νὰ ἐξετάσω περὶ αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐσιαστικῶς οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον διατυπῶ ὡς ἑξῆς: «Πόθεν ἤρχετο τὸ παιδίον; Ποῦ πρέπει νὰ διευθύνωμεν τὰς ἐρεύνας μας πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς οἰκογενείας του;

Τἀληθῆ στοιχεῖα τοῦ προβλήματος, τὰ μόνα ἅτινα δύνανται νὰ μᾶς ὁδηγήσουν εἰς τὴν λύσιν εἶνε:

«1) Τὰ φυσικὰ τεκμήρια τῆς καταγωγῆς τοῦ παιδίου.

«2) Τὸ ὄνομα *Κυνθία* τὸ ὁποῖον ἦτο γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ σωσιβίου.

«Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ζήτημα οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία· τὸ παιδίον εἶνε κελτικῆς καταγωγῆς· παρουσιάζει μάλιστα τὸν κελτικὸν τύπον ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ καλλονῇ καὶ γνησιότητι.

«Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸ δεύτερον ζήτημα· *Κυν-*
«*θία* εἶνε, ἐξάπαντος, τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, εἰς
«τὸ ὁποῖον ἀνῆκε τὸ σωσίβιον. Τὸ ὄνομα τοῦτο
« δυνατὸν νὰ εἶνε γερμανικοῦ πλοίου ἢ ἀγγλικοῦ.
«Ἀλλὰ δὲν ἦτο γεγραμμένον μὲ γοτθικοὺς χαρα-
«κτῆρας. Τὸ πλοῖον λοιπὸν ἦτο ἀγγλικόν, ἢ μᾶλ-
«λον ἀγγλοσαξωνικόν, διὰ νὰ εἴμεθα ἀκριβέστεροι.

Τὰ πάντα ἐπιβεβαιοῦσιν ἄλλως τε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· διότι μόνον ἀγγλικὸν πλοῖον μεταβαῖνον εἰς Ἰνβερνὲς ἢ εἰς Ὀρκάδας ἢ ἐπιστρέφον αὐτόθεν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξοκείλῃ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Νορόης ἐν καιρῷ τρικυμίας. Καὶ μὴ λησμονῆτε ὅτι τὸ μικρὸν ζῶν ναυάγιον δὲν πρέπει νὰ ἔπλευσεν ἐπὶ μακρόν, ἀφοῦ ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν νηστείαν καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ παραδόξου ταξειδίου του!... Τούτων λοιπὸν οὕτω τεθέντων, ποῖον συμπέρασμα ἐξάγετε, ἀγαπητοί μου φίλοι;

Οὔτε ὁ καθηγητὴς οὔτε ὁ δικηγόρος ἐνόμισαν εὔκαιρον νὰ ἐκστομίσωσι λέξιν.

— Τὸ συμπέρασμα δὲν τὸ βλέπετε ἀναμφιβόλως, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρὸς μὲ τόνον ὑπεμφαίνοντα θρίαμβον. Ἴσως μάλιστα νομίζετε ὅτι διαβλέπετε ἀντίφασιν μεταξὺ τῶν δύο τούτων στοιχείων: ἑνὸς παιδίου κελτικῆς καταγωγῆς, καὶ ἑνὸς πλοίου φέροντος ἀγγλοσαξωνικὸν ὄνομα. Ἁπλούστατον τούτου αἴτιον εἶνε ὅτι λησμονεῖτε μίαν κυριωτάτην περίπτωσιν, τὴν ὕπαρξιν ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ λαοῦ κελ-

Digitized by Google

τικῆς φυλῆς, τὴν ὕπαρξιν τῆς Ἰρλανδίας! . . . Οὐδ' ἐγὼ τὸ εἶχα σκεφθῆ κατ' ἀρχάς, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπ' ὀλίγον δὲν ἠδυνήθην νὰ μαντεύσω εὐκρινῶς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος. Τοῦ λοιποῦ ἡ λύσις αὕτη εἶνε ἀναμφισβήτητος: τὸ παιδίον εἶνε ἰρλανδικῆς καταγωγῆς! Δὲν εἶσθε σύμφωνος, Χόστετ;

Τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἥκιστα πάντων ἠγάπα ἐν τῷ κόσμῳ ὁ καθηγητὴς ἦτο τὸ ἐκφέρειν ἐπὶ οἱουδήποτε θέματος θετικήν τινα γνώμην. Πρέπει ἐντούτοις νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει πᾶσα γνώμη ἦτο πρόωρος. Ἠρκέσθη λοιπὸν νὰ σείσῃ τὴν κεφαλήν του καὶ νὰ εἴπῃ ὑπεκφεύγων τὸ ζήτημα·

— Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι οἱ Ἰρλανδοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν κελτικὸν κλάδον τῆς ἀρείας φυλῆς.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη δὲν ἦτο βεβαίως ἐκ τῶν ἀφορισμῶν, οὓς δικαιοῦταί τις νὰ μεμφθῇ ἐπὶ ὑπερβολικῇ τόλμῃ.

Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα δὲν ἀπήτησε περισσότερον ἀνευρὼν ἐν αὐτῇ τὴν πλήρη ἐπιβεβαίωσιν τῆς θεωρίας του.

— Λοιπὸν καὶ σεῖς συμφωνεῖτε! ἀνέκραξεν μετὰ ζέσεως. Ἀφ' οὗ οἱ Ἰρλανδοὶ εἶνε Κέλται, καὶ τὸ παιδίον ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κελτικῆς φυλῆς, ἡ δὲ *Κυνθία* ἦτο ἀγγλοσαξωνικὸν πλοῖον, μοὶ φαίνεται ὅτι κατέχομεν τὸν ἀναγκαῖον μίτον ὅπως ἀνεύρωμεν τὴν οἰκογένειαν τοῦ δυστυχοῦς μικροῦ ναυαγοῦ. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν πρέπει νὰ τὴν ἀναζητήσωμεν· γνωστοποιήσεις τινὲς εἰς τοὺς *Καιροὺς* τοῦ Λονδίνου θ' ἀρκέσωσι νομίζω νὰ μᾶς ὁδηγήσωσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη των!...

Ὁ ἰατρὸς ἔμελλεν ἀναμφιβόλως ν' ἀναπτύξῃ τὸ περὶ τῶν ἐρευνῶν τούτων σχέδιόν του, ὅτε παρετήρησε τὴν πείσμονα σιγὴν ἣν ἐτήρει ὁ δικηγόρος καὶ τὸ ἐλαφρῶς εἰρωνικὸν βλέμμα μεθ' οὗ ἐφαίνετο ἀποδεχόμενος τὸ συμπέρασμά του.

— Ἂν δὲν συμφωνῆτε μὲ τὴν γνώμην μου, Βρέδεζορδ, πρέπει νὰ μοὶ τὸ εἴπῆτε. Εἰξεύρετε πολὺ καλά, ὅτι δὲν μὲ πτοεῖ ἡ συζήτησις!

— Δὲν εἶπα τίποτε! ἀπεκρίθη ὁ Βρέδεζορδ. Ὁ Χόστετ εἶνε μάρτυς ὅτι δὲν εἶπα τίποτε.

— Ὄχι, ἀλλὰ βλέπω κάλλιστα ὅτι δὲν συμμερίζεσθε τὴν γνώμην μου!... Καὶ ἤθελα νὰ εἰξεύρω τὸ διατί, εἶπεν ὁ ἰατρὸς καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς φιλονείκου μανίας ἣν εἶχεν ἐξεγείρῃ ἐν αὐτῷ ἡ εἰς τὸ παιγνίδιον ἀπώλεια. *Κυνθία* εἶνε ἀγγλικὸν ὄνομα ἢ δὲν εἶνε; προσεῖπεν ὀργίλως. Εἶνε, διότι δὲν ἦτο γεγραμμένον μὲ γοτθικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐδήλουν γερμανικὸν πλοῖον... Οἱ Ἰρλανδοὶ εἶνε Κέλται; Βεβαίως. Πρὸ ὀλίγου ἠκούσατε ἄνδρα ἁρμοδιώτατον ὁποῖος ὁ διαπρεπὴς φίλος μας Χόστετ νὰ τὸ ἐπικυροῖ ἐνώπιόν σας!... Τὸ παιδίον ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κελτικῆς φυλῆς; Αὐτὸ ἠδυνήθητε νὰ τὸ κρίνετε καὶ μόνος σας, καὶ ἐμείνατε ἔκπληκτος ἀπὸ τὴν μορφὴν τοῦ μικροῦ ἀλιέως, ὅπως τὸν λέγετε, πρὶν ἐγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα μου καὶ εἴπω λέξιν. Συμπεραίνω λοιπὸν ὅτι μόνον ἔκτακτος κακὴ πίστις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ μὴ ταχθῆτε μὲ τὴν γνώμην μου καὶ μὴν ὁμολογήσετε μαζί μου ὅτι τὸ παιδίον ἀνήκει ἀφεύκτως εἰς ἰρλανδικὴν οἰκογένειαν!

— Κακὴ πίστις εἶνε κάπως χονδρόν, ἀπήντησεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἂν ἡ λέξις ἀποτείνεται εἰς ἐμέ, ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ἐπαναλάβω ὅτι δὲν ἐξεστόμισα ἀκόμη τὴν ἐλαχίστην γνώμην.

— Ὄχι, ἀλλὰ δεικνύετε ἀρκετὰ ὅτι δὲν παραδέχεσθε τὴν ἰδικήν μου!

— Νομίζω ὅτι εἶνε δικαίωμά μου!...

— Τότε πρέπει νὰ προβάλετε τὰ ἐπιχειρήματα διὰ τῶν ὁποίων ὑποστηρίζετε τὴν γνώμην σας!

— Ποῖος σᾶς εἶπε ὅτι ἔχω γνώμην;

— Τότε λοιπὸν μὲ ἀντιπολιτεύεσθε ἐκ συστήματος ἁπλῶς μόνον διὰ νὰ μὲ ἀντικρούετε εἰς ὅλα ὅπως καὶ εἰς τὸ οὐίστ.

— Ἀπατᾶσθε. Οὔτε ἀπὸ τὸν νοῦν μου ἐπέρασε τοιαύτη σκέψις· ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος. Τοῦτο μόνον σκέπτομαι, ὅτι ὁ συλλογισμός σας δὲν μοῦ φαίνεται ἀναντίρρητος!

— Καὶ διατί, σᾶς παρακαλῶ; δὲν μοῦ λέγετε τὸ διατί; εἶμαι περίεργος νὰ τὸ μάθω!.

— Δὲν εἶνε εὔκολον νὰ σᾶς τὸ εἴπω μὲ ὀλίγας λέξεις. Ἰδού, σημαίνει ἡ ἐνδεκάτη... Ἀντὶ πάσης ἄλλης συζητήσεως σᾶς προτείνω ἓν στοίχημα: Στοιχηματίζετε τὸν Πλίνιόν σας τοῦ Ἄλδου Μανουτίου κατὰ τοῦ Κοϊντιλιανοῦ μου τῆς πρώτης ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως ὅτι ἐμαντεύσατε ὀρθῶς καὶ ὅτι τὸ παιδίον εἶνε ἰρλανδικῆς καταγωγῆς;

— Εἰξεύρετε ὅτι δὲν μοῦ ἀρέσουν τὰ στοιχήματα, εἶπεν ὁ ἰατρός, καταπραϋνθεὶς τέλος ὑπὸ τῆς ἀναλλοιώτου ἐκείνης ἠρεμίας. Ἀλλὰ θὰ αἰσθανθῶ τόσην εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι δὲν εἰξεύρετε τί λέγετε ὥστε δέχομαι τὸ στοίχημα.

— Λοιπόν, σύμφωνοι.... Πόσον καιρὸν χρειάζεσθε διὰ τὰς ἐρεύνας σας;

— Μῆνές τινες θ' ἀρκέσουν ἐλπίζω· ἀλλὰ συνεφώνησα δύο ἔτη μὲ τὸν Ἔρσεβον διὰ νὰ εἶμαι βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας.

— Ἔστω, κ' ἐγὼ σᾶς παραχωρῶ δύο ἔτη· ὁ Χόστετ θὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς κριτής. Ἐννοῶ δὲ νὰ μὴ κρατήσωμεν καμμίαν μνησικακίαν.

— Αὐτὸ ἐννοεῖται ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός· ἀλλὰ βλέπω τὸν Κοϊντιλιανόν σας κινδυνεύοντα μεγάλως νὰ ἔλθῃ εἰς ἐντάμωσιν τοῦ Πλινίου μου.

Θλίψας δὲ τὰς χεῖρας τῶν δύο φίλων προέπεμψεν αὐτοὺς μέχρι τῆς θύρας.

Digitized by Google

Ε'

Αἱ δεκατρεῖς ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ὁ νέος βίος τοῦ Ἔρικ ἀνέλαβε τὴν τακτικὴν αὐτοῦ πορείαν. Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα, ἀφ' οὗ ἐνέδυσε παρά τινι ῥάπτῃ τὸν μικρὸν χωρικὸν ὡς παιδίον τῶν πόλεων, ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸν διευθυντὴν ἑνὸς τῶν ἀρίστων ἐκπαιδευτηρίων τῆς Στοκόλμης. Τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο ἀναλογοῦν πρὸς γυμνάσιον ἦτο ἐκ τῶν καλουμένων ἐν Σουηδίᾳ «Χόγκρε ἐλέμανταρ λάροβεκ», ἐν οἷς διδάσκονται αἱ ἀρχαῖαι καὶ νεώτεραι γλῶσσαι, αἱ στοιχειώδεις ἐπιστῆμαι, καὶ πᾶσαι αἱ ἀπαραίτητοι προπαρασκευαστικαὶ γνώσεις διὰ τὴν ἀνωτέραν πανεπιστημιακὴν παίδευσιν. Ὡς ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ οἱ μαθηταὶ πάντες εἶνε ἐξωτερικοί. Ἐκεῖνοι δὲ ὧν ἡ οἰκογένεια δὲν διαμένει ἐν τῇ πόλει οἰκοῦσι καὶ διαιτῶνται παρὰ τοῖς καθηγηταῖς ἢ κηδεμόσιν αὐτῶν. Τὰ δίδακτρα εἶνε ἐλάχιστα, οἱ δὲ μὴ εὐποροῦντες ἀπαλλάσσονται αὐτῶν. Ἕκαστον τῶν ἐκπαιδευτηρίων τούτων ἔχει τὸ γυμναστήριόν του, οὕτω δ' ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις βαίνει παραλλήλως πρὸς τὴν διανοητικήν.

Ὁ Ἔρικ εὐθὺς ἀμέσως ἀνεδείχθη ὁ ἄριστος τῆς τάξεώς του. Ἐμάνθανε τὰ πάντα εὐχερέστατα, ὑπελείπετο δ' αὐτῷ πολὺς καιρός. Ἐκ τούτων ἀφορμὴν λαβὼν ὁ ἰατρὸς προέτεινεν εἰς αὐτὸν νὰ χρησιμοποιῇ τὰς νυκτερινὰς ὥρας του φοιτῶν εἰς τὴν «Σλόδσκολαν» ἤτοι μεγάλην βιομηχανικὴν σχολὴν τῆς Στοκόλμης. Ἡ σχολὴ αὕτη ἦτο εἰδικῶς ἀφιερωμένη εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐπιστημῶν, εἰς τὰ πειράματα τῆς φυσικῆς καὶ χημείας, εἰς πάντα τὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις θεωρητικῶς μόνον διδασκόμενα. Ὁ Σβαρυεγκρόνα λίαν ὀρθῶς ἐφρόνει ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς σχολῆς ταύτης,—ἐφ' ᾗ ἐσεμνύνετο ἡ Στοκόλμη—θὰ παρώρμα τὸ πνεῦμα τοῦ Ἔρικ εἰς μεγαλειτέρας προόδους· ἀλλὰ τὰ ἐπελθόντα ἀποτελέσματα ὑπερηκόντισαν κατὰ πολὺ τὰς προσδοκίας του.

Πράγματι, ὁ νεαρὸς αὐτοῦ προστατευόμενος προσῳκειοῦτο πλείστας γνώσεις, ἱκανὸν καθιστώσας αὐτὸν νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰς κυριωτάτας τῶν ἐπιστημῶν. Ἀντὶ τῶν ἀορίστων καὶ ἐπιπολαίων ἐκείνων στοιχείων, ἅτινα διδάσκονται ἐν γένει εἰς τοὺς μαθητάς, ἀπεθησαύριζεν εἰς τὰς φρένας αὐτοῦ πληθὺν ἰδεῶν, ἐπηκριβωμένων, ἀσφαλεστάτων. Ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῶν ἐξαιρέτων τούτων ἀρχῶν ἦτο ἁπλοῦν ζήτημα χρόνου. Τοῦ λοιποῦ ἀκόπως, οἱονεὶ παίζων, ἠδύνατο νὰ ἐπιληφθῇ πάσης ἀνωτέρας ἐπιστημονικῆς παιδεύσεως. Οἵαν εὐκολίαν εἶχε παράσχῃ πρὸς αὐτὸν ὁ Μαλάριος ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν γλωσσῶν, τῆς γεωγραφίας καὶ τῆς βοτανικῆς, διδάξας κατὰ βάθος τὰς βάσεις αὐτῶν, τὴν αὐτὴν παρεῖχε καὶ ἡ «Σλόδσκολα» ὡς πρὸς τὰς ἐπιστήμας, γνωρίζουσα εἰς αὐτὸν τὰ στοιχεῖα τῶν βιομηχανικῶν τεχνῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων τὰ κάλλιστα τῶν μαθημάτων δύνανται νὰ μείνωσιν ἐπὶ μακρὸν νεκρὸν γράμμα.

Ἡ πληθὺς καὶ ἡ ποικιλία τῶν σπουδῶν τούτων οὐ μόνον δὲν κατεπόνουν τὸν ἐγκέφαλον τοῦ Ἔρικ ἀλλ' ἐπερρώννυον αὐτὸν τὰ μάλιστα. Ἄλλως τε τὸ γυμναστήριον καθίστα ἀκμαῖον τὸ σῶμα μετὰ τὴν ἐπίρρωσιν τοῦ πνεύματος, ἐν τῷ γυμναστηρίῳ δὲ ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν βάθρων τῆς σχολῆς ἐπρώτευεν ὁ Ἔρικ. Τὰς ἡμέρας τῶν διακοπῶν μετέβαινε καὶ ἐθεᾶτο τὴν θάλασσαν ἣν ἠγάπα μεθ' υἱικῆς στοργῆς, συνδιαλεγόμενος μετὰ τῶν ναυτῶν, καὶ τῶν ἁλιέων, βοηθῶν αὐτοὺς ἐνίοτε καὶ κομίζων οἴκαδε ἰχθῦν τινα ὃν εὐχαρίστως ἀπεδέχετο ἡ κυρία Κρέτα.

Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ἠγάπησε μετ' ἀληθοῦς στοργῆς τὸ παιδίον. Ὁ Ἔρικ ἦτο τόσον πρᾶος, τόσον εὐγενὴς καὶ φιλόφρων φύσει, τόσον φιλομαθὴς ἅμα δὲ καὶ τόσον γενναῖος τὴν καρδίαν, ὥστε εἵλκυεν ἀκαταμαχήτως πάντων τὴν ἀγάπην. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας εἶχε γίνῃ ὁ εὐνοούμενος τοῦ Βρέδεζορδ καὶ τοῦ καθηγητοῦ Χόστετ, ὡς ἦτο ἤδη τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα. Μόνον ἡ Κάζα δὲν συνεπάθει πρὸς αὐτόν. Εἴτε διότι εἶχεν ἀπολέσῃ τὴν πανίσχυρον ἐκείνην κυριαρχίαν, ἣν εἶχε μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν τῷ οἴκῳ, εἴτε διότι ἐμνησικάκει κατὰ τοῦ Ἔρικ διὰ τοὺς σαρκασμούς, λίαν ἀνωδύνους ἄλλως, οὓς ἡ ὡς πριγκιπίσσης ἀγερωχία αὐτῆς εἶχον ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἰατρόν, ἐδείκνυεν ἐπιμόνως εἰς τὸν νεήλυδα περιφρονητικήν τινα ψυχρότητα, καθ' ἧς οὐδὲν ἠδύνατο νὰ κατισχύσῃ. Εὐτυχῶς σπανίως παρουσιάζοντο περιστάσεις ὅπως δείξῃ τὴν περιφρόνησίν της ταύτην, διότι ὁ Ἔρικ ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον ἢ ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἢ κατάκλειστος ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ καὶ μελετῶν.

Τὰ πράγματα λοιπὸν ἔβαινον ἠρέμα καὶ ὁ καιρὸς παρήρχετο ἄνευ ἀξιοσημειώτων γεγονότων. Ἂς ἐπωφεληθῶμεν αὐτῶν ὅπως μετὰ τοῦ ἀναγνώστου διανύσωμεν διετὲς χρονικὸν διάστημα καὶ ἐπαναγάγωμεν αὐτὸν εἰς Νορόην.

Τὰ Χριστούγεννα εἶχον ἐπανέλθῃ ἤδη τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἔρικ. Ἐν πάσῃ τῇ κεντρικῇ καὶ βορείᾳ Εὐρώπῃ ἡ ἑορτὴ αὕτη πανηγυρίζεται λαμπρῶς κατ' ἔτος. Ἐν Νορβηγίᾳ ἰδίως διαρκεῖ δεκατρεῖς ἡμέρας ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν *τρέττεν Γιοὺλε δάγε* (αἱ δεκατρεῖς ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων) καὶ χρησιμεύουσιν ὡς ἀφορμὴ πρὸς ἐξαιρετικὰς τέρψεις καὶ διασκεδάσεις. Εἶνε ἡ ἐποχὴ τῶν οἰκογενειακῶν συναναστροφῶν, τῶν γευμάτων καὶ τῶν ἀρραβώνων. Τὰ ἐδώδιμα ἀφθονοῦσι καὶ ἐν ταῖς μᾶλλον πενιχροῖς οἰκίσκοις. Πανταχοῦ ἐπικρατεῖ ἀμέριστος φιλοξενία. Τὸ *Γιοὺλε ὀλ* ἤτοι ὁ ζῦθος τῶν Χριστουγέννων ῥέει ἀφθόνως. Ἕκαστος δ' ἐπισκέπτης

Digitized by Google

υποχρεοῦται νὰ *πίῃ μίαν* διὰ τοῦ ξυλίνου ποτηρίου ἔχοντος ἐσφυρηλατημένα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, ἢ χαλκᾶ κοσμήματα ὅπερ καὶ αἱ ἥκιστα εὐποροῦσαι οἰκογένειαι ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων μεταβιβάζουσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν—πρέπει δὲ νὰ κενώσῃ τοῦτο ὀρθὸς εὐχόμενος εἰς τὸν οἰκοδεσπότην «καλὴν χρονιάν.» Τὰ Χριστούγεννα τέλος λαμβάνουσιν οἱ ὑπηρέται παρὰ τῶν κυρίων αὐτῶν τὰ καινουργῆ ἐνδύματα, ἅτινα ἀποτελοῦσι συνήθως τὸ οὐσιωδέστερον μέρος τοῦ μισθοῦ αὐτῶν, κατὰ τὰς ἡμέρας δὲ ταύτας οἱ βόες, τὰ πρόβατα μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν πτηνῶν τοῦ οὐρανοῦ δικαιοῦνται διπλῆς μερίδος τροφῆς ἢ ἐξαιρετικῶν δωρεῶν. Ἐν Νορβηγίᾳ περὶ ἀνθρώπου εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν διατελοῦντος ἐθίζεται νὰ λέγηται: Εἶνε τόσον πτωχὸς ὥστε δὲν εἰμπορεῖ νὰ δώσῃ οὔτε εἰς τὰ σπουργίτια τὸ Χριστουγεννιάτικον φαγητόν.

Ἐκ τῶν δεκατριῶν τούτων ἡμερῶν εὐθυμοτέρα πασῶν εἶνε ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων. Κατ' ἐπικρατοῦν ἔθος τὰ παιδία ἀμφοτέρων τῶν φύλων μεταβαίνουσι καθ' ὁμίλους εἰς τοὺς ἀγρούς, φοροῦντα τὰ «*σνεκ—σοῦχε*» ἤτοι χιονοπέδιλα αὐτῶν, σταματῶντα δὲ πρὸ τῶν ἀγροτικῶν οἰκίσκων ᾄδουσιν ἐν χορῷ τὰς παλαιὰς ἐθνικὰς μελῳδίας των. Αἱ ζωηραὶ φωναὶ των ἠχοῦσαι αἴφνης ἐν τῷ δροσερῷ τῆς νυκτὸς ἀέρι, ἐν μέσῳ τῆς μοναξίας τῶν κοιλάδων κεκαλυμμένων ὑπὸ τῆς χειμερινῆς αὐτῶν στολῆς, προξενοῦσιν ἐντύπωσιν θελκτικωτάτην ἅμα καὶ παράδοξον. Αἱ θύραι ἀνοίγονται ἀμέσως· οἱ ἀγρόται προκαλοῦσι τοὺς μικροὺς καὶ τὰς μικρὰς ἀοιδοὺς νὰ εἰσέλθωσιν, προσφέρουσιν αὐτοῖς γλυκίσματα, ξηρὰ μῆλα καὶ ζῦθον, ἐνίοτε μάλιστα προσκαλοῦσιν αὐτοὺς καὶ νὰ χορεύσωσι. Μετὰ τὸ λιτὸν τοῦτο δεῖπνον, ὁ φαιδρὸς ὅμιλος ἀπέρχεται, ὡς ἀγέλη λάλων πτηνῶν, ὅπως ἐπαναλάβῃ περαιτέρω τὸ ᾆσμά του. Εἰς οὐδὲν ὑπολογίζονται τὰς ἀποστάσεις μὲ τὰ «σνεκ—σοῦχε» αὐτῶν, τὰ ἐκ κορμοῦ σημίδας ξυλοπέδιλα ταῦτα, δύο μέχρι τριῶν ποδῶν μῆκος ἔχοντα, ἅτινα ὑποδέονται τὰ παιδία διὰ δερματίνων λωρίων, καὶ δι' ὧν οἱ Νορβηγοὶ χωρικοί, βοηθούμενοι ὑπὸ ἰσχυροῦ βάκτρου ὅπως τινάσσωνται πρὸς τὰ πρόσω καὶ ἐπισπεύδωσι τὸν δρόμον αὐτῶν διανύουσιν ἐν καταπληκτικῇ ταχύτητι ἀποστάσεις πολλῶν μιλλίων.

Τὸ ἔτος τοῦτο τὰ Χριστούγεννα ἔμελλον νὰ ἑορτασθῶσι πανηγυρικώτατα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἔρσεβον διότι ἀνεμένετο ὁ Ἔρικ. Ἐπιστολὴ ἐκ Στοκόλμης ἤγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἔμελλε νὰ φθάσῃ τὴν παραμονὴν ἀκριβῶς τῶν Χριστουγέννων. Οὔτε ὁ Ὄθων λοιπὸν οὔτε ἡ Βάνδα ἦτο δυνατὸν νὰ μείνωσιν ἥσυχοι. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔτρεχον εἰς τὴν θύραν ὅπως ἴδωσι μὴ ἔφθασεν ὁ ταξειδιώτης. Ἡ ἀγαθὴ Κατρίνα καίτοι ἐπιπλήττουσα αὐτοὺς διὰ τὴν ἀνυπομονησίαν των συνεμερίζετο αὐτὴν καθ' ὁλοκληρίαν. Μόνος ὁ Ἔρσεβον ἐκάπνιζεν ἡσύχως τὴν πίπαν του, ὑπ' ἀντιθέτων κατεχόμενος αἰσθημάτων καὶ ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἐπανίδῃ τὸν θετὸν υἱόν του καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ δὲν ἀπολαύσῃ αὐτὸν ἐπὶ μακρόν.

Ἑκατοστὴν ἤδη φορὰν ὁ Ὄθων εἶχεν δράμῃ πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀναμενομένου, ὅτε τέλος ἐπανῆλθε κράζων:

—Μάνα, Βάνδα! θαρρῶ πῶς αὐτὸς εἶνε!

Πάντες ὥρμησαν εἰς τὴν θύραν. Μακρὰν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Βέργκεν διεκρίνετο ὄντως μέλαν τι σημεῖον.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

Β'

Οὐδόλως παράδοξον, ὅτι ὁ ἀνερμάτιστος ἄνθρωπος, ὁ σκεπτόμενος καὶ ὁ ζητῶν τὸ αἴτιον παντὸς πράγματος, ὁ ἀνιχνεύων τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἀποπλανᾶται τελευταῖον παντελῶς εἰς τὰ νέφη ἀσαφοῦς τινος μυστηριακῆς θρησκείας. Οὕτως ἐν ᾧ, λόγου χάριν, οἱ *φυγάδες* καλοῦσιν ἑαυτοὺς ἁγίους στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπολαμβάνουσι τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ὑπηρέτας τοῦ Ἀντιχρίστου, οἱ θιασῶται ἄλλης τινὸς αἱρέσεως, τῆς τῶν *Χριστῶν*, ἀνεκάλυψαν τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐκλήθησαν υἱοὶ Θεοῦ. Ἡ κυρία ἰδέα τῆς αἱρέσεως ταύτης εἶνε ἡ πίστις, ὅτι ἡ θεότης ὑποκρύπτεται ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ. Διὰ τοῦτο εἷς τῶν κυρίων αὐτῆς θεσμῶν εἶνε ἡ ἀμοιβαία λατρεία, ἥτις κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν εἶνε ἡ λατρεία τῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος πλασθεὶς κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ ἀληθινὸς Θεός· δι' ὃ αὐτὸν πρέπει νὰ λατρεύωμεν. Ἡ ἰδέα δὲ τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ λανθανούσης θεότητος συνάπτεται ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν προσωποποίησιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ κατὰ τὰς Γραφάς. Ἐπειδὴ ὁ Χριστός, θνητὸς ὤν, ἕνεκα τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ ἠξιώθη νὰ γίνῃ Θεός, πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιζητήσῃ ὁμοίαν τινὰ μεταμόρφωσιν, τουτέστι πᾶς ἀνὴρ δύναται νὰ γίνῃ Χριστὸς καὶ πᾶσα γυνὴ ἁγία Παρθένος, τοῦτο δ' ἐξήρτηται ἐκ τοῦ βάθους τῆς πίστεως καὶ ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ἁγιότητος καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐκστάσεως. Ἐν τῷ ἄκρῳ ἐνθουσιασμῷ αὐτῶν, καθ' ὃν τελοῦνται μυστηριακαὶ ὀρχήσεις καὶ συμβαίνουσιν ὑστερικοὶ λυγμοί, τὸ ἅγιον Πνεῦμα κατερχόμενον μεταβάλλει αὐτοὺς εἰς θεανθρώπους.

Οἱ χοροὶ καὶ οἱ λυγμοὶ εἶνε σπουδαιότατοι ἐν τῷ βίῳ τῶν ῥωσσικῶν αἱρέσεων. Παρὰ τοῖς *Χριστοῖς*, παραδείγματος χάριν, ὁ χορὸς εἶνε ἄγριος καὶ προξενεῖ ἴλιγγον. Οὗτοι συνέρχονται εἴς τι

Digitized by Google

δωμάτιον ἐπέχοντι τόπον προσευκτηρίου, ὅπου πάντες οἱ προτερχόμενοι κάθηνται ἐπὶ θρονίων, εἰς τὰ δεξιὰ μὲν οἱ ἄνδρες εἰς τὰ εὐώνυμα δ' αἱ γυναῖκες. Οἱ εὐσεβέστατοι τῶν αἱρετιστῶν, οἱ καλούμενοι ἀπόστολοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, προκάθηνται τῶν ἄλλων. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἁγίας Γραφῆς ἕπονται ψαλμῳδίαι, προσευχαὶ καὶ συζητήσεις περὶ θρησκευτικῶν ὑποθέσεων ἐπὶ τέσσαρας ἢ πέντε ὥρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ὅτε ἄρχονται οἱ χοροὶ καὶ οἱ λυγμοί. Τότε ἐγείρονται πάντες οἱ Χριστοί, ἀπεκδύονται ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ ἐνδύονται μακρὰ ὑποκάμισα λευκὰ καὶ περιπόδια βαμβακερὰ λευκά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνάπτουσι λαμπάδας, ἐπιστρέφουσιν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέσιν καὶ ἐν χορῷ πάντες ψάλλουσι διὰ φωνῆς γοερᾶς καὶ βραδείας ἢ λέγουσι προσευχήν, ἐν ᾗ ἐπαναλαμβάνεται ἀπαύστως ἡ ἐπῳδός, «Κύριε, κύριε, ἐλθὲ πρὸς ἡμᾶς ἵνα δυνηθῶμεν νὰ σε λατρεύσωμεν καὶ νὰ πιστεύσωμεν εἰς σέ.» Εὐθὺς ὡς λήξῃ ἡ ᾠδή, τινὲς τῶν αἱρετιστῶν ἐγκαταλείπουσιν αἴφνης τὰς θέσεις αὐτῶν, σκιρτῶσι καὶ χορεύουσι. Κατὰ μικρὸν δὲ πάντες οἱ παριστάμενοι πράττουσι τὸ αὐτό, καὶ οἱ μὲν ἄνδρες τάσσονται ἐν κύκλῳ, αἱ δὲ γυναῖκες περιστοιχίζουσιν αὐτοὺς σχηματίζουσαι κύκλον ὁμόκεντρον. Ἀμφότερα τὰ γένη περιστρέφονται ᾄδοντα καὶ κροτοῦντα τὸ ἔδαφος διὰ τῶν ποδῶν ἐν ῥυθμῷ, οἱ μὲν ἄνδρες νεύοντες πρὸς τὸν ἥλιον, αἱ δὲ γυναῖκες ἀντιθέτως· ἡ ταχύτης τῶν κινήσεων αὐξάνεται συνεχῶς, ἡ δὲ σφοδρότης τῶν λυγμῶν ἐπιτείνεται σὺν αὐτῇ. Αἴφνης ἐν τῷ μεταξὺ ἡ τάξις ταράσσεται καὶ οἱ Χριστοὶ περιστρέφονται ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ἕκαστος κατ' ἰδίαν, οἱ μὲν ἄνδρες εἰς τὰ δεξιά, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ τις τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον οἱ λυγμοὶ εἶνε ἐπὶ μᾶλλον θορυβώδεις· ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν πιστῶν αὐξάνεται κατ' ὀλίγον· οὗτοι τρέχουσι καὶ περιστρέφονται πανταχόθεν, καταδιώκουσι καὶ ὠθοῦσιν ἀλλήλους, πίπτουσι καὶ ἀνίστανται πάλιν ἐπαναλαμβάνοντες τὰ αὐτά. Αἴφνης ἀναφωνεῖ τις, «Ἔρχεται, ἔρχεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα»! Τότε οἱ παριστάμενοι ἐνθουσιῶντες προφητεύουσιν, ἀπαγγέλλουσι στίχους, συρίζουσι καὶ βοῶσι προξενοῦντες φρικτὸν θόρυβον.

Οἱ Χριστοὶ διηγοῦνται τὸν ἑξῆς μῦθον περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αἱρέσεως αὐτῶν. Ὅτε ὁ Θεὸς κατέβη ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἡ εἰς τὸν Χριστὸν πίστις ἦτο ἐπὶ πολλὰ ἔτη διάπυρος· ὕστερον ὅμως ἠλαττώθη ἐλθόντος εἰς τὸν κόσμον τοῦ Ἀντιχρίστου, ὅστις κατέστρεψε κατὰ κράτος τὴν ἀληθινὴν πίστιν. Ἐπὶ τῶν χρόνων ἐκείνων ἐν τῷ νομῷ τῆς Κοστρόμας ἔζη ἅγιός τις καλούμενος Φιλίππωφ, ὅστις ἦτο ὅλος παραδεδομένος εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν βιβλίων. Ἡμέραν τινὰ ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔρριψε τὰ βιβλία αὐτοῦ εἰς τὸν ποταμὸν Βόλγαν λέγων, ὅτι ἡ σωτηρία δὲν ἔκειτο ἐν αὐτοῖς· κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἵνα σωθῇ τις πρέπει νὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσκῃ τὸ ἐν τῷ βάθει ἑκάστης ψυχῆς κεκρυμμένον βιβλίον. Ὅτε ὁ Φιλίππωφ καὶ οἱ ἀκόλουθοι αὐτοῦ συνηθροίσθησαν ἐπί τινος ὄρους ἵνα προσευχηθῶσιν, ἐπεφάνη εἰς αὐτοὺς ὁ Κύριος ἐν μέσῳ νεφῶν καὶ ἐπὶ πυρίνου ἅρματος· εἰσέδυσε δὲ εἰς τὸ σῶμα τοῦ εὐσεβοῦς Φιλίππωφ, ὅστις ἐγένετο τότε ὁ ζῶν Θεὸς κηρύσσων τὴν ἀληθινὴν πίστιν καὶ λέγων εἰς τοὺς πιστοὺς αὐτῷ τὰς ἑξῆς ἐντολάς: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός, ὃν ἀνήγγειλαν οἱ προφῆται· μὴ ζητήσητε ἄλλον. Μὴ πίνετε, ὦ νέοι, καὶ μὴ νυμφεύεσθε· ὑμεῖς δέ, ὦ νενυμφευμένοι, συνοικεῖτε μετὰ τῶν γυναικῶν ὑμῶν ὅπως μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Φεύγετε τὰς ἀδικίας καὶ ζῆτε ἐν εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλους. Κρύπτετε ἐπιμελῶς τὰ δόγματα τῆς ὑμετέρας πίστεως καὶ μὴ προδίδετε αὐτὰ μηδ' ἔμπροσθεν τῆς μάστιγος, τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ πελέκεως.»

Τὰ παραγγέλματα ταῦτα δεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἀσκητικὴ ἀρχὴ εἶνε ἡ κρηπὶς τοῦ δόγματος τῶν *Χριστῶν*. Ὁ ἄνθρωπος, λέγουσιν, ἔχει ψυχὴν καὶ σῶμα. Ἡ μὲν ψυχὴ εἶνε ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ σῶμα εἶνε δημιούργημα τοῦ Σατανᾶ. Τὸ κρέας, ὁ καπνὸς καὶ πάντα τὰ παντοειδῆ ἐρεθιστικὰ ἀπαγορεύονται παρ' αὐτοῖς. Κατατρύχουσι τὸ σῶμα αὐτῶν διὰ τῆς νηστείας, διὰ τῶν ἁλύσεων, τὰς ὁποίας φέρουσι, διὰ τῶν θρησκευτικῶν ὀρχήσεων καὶ πολλάκις μάλιστα διὰ δεινῶν μαστιγώσεων. Τὰς ἀσκητικὰς δὲ αὐτῶν ἀρχὰς μαρτυρεῖ ἰδίᾳ ἡ θεωρία, ἣν ἔχουσι περὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός. Τὸ δόγμα αὐτῶν ἀποκρούει ἀπολύτως πᾶσαν ὑλικὴν σχέσιν, εἰ καὶ καθιεροῦται αὕτη διὰ τοῦ γάμου.

Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη θεωρητικῶς μόνον ἰσχύει· διότι ἡ ἁγνότης τῶν ἠθῶν δὲν διετηρήθη ἐπὶ πολὺ παρὰ τοῖς ζηλωταῖς τῆς αἱρέσεως ταύτης, οἵτινες ἐξέπεσαν εἰς παντοδαπὴν ἀκολασίαν. Ἡ ἀνάμιξις δὲ αὕτη τῶν φύλων οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνει κυρίως ἢ τὴν ἀντίστασιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἀγαμίαν· ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ὡσαύτως καὶ λείψανον ἀρχαίας εἰδωλολατρείας τῆς ἀρχαίας φυσιολατρείας, ἥτις δὲν ἐξέλιπεν ἔτι παρὰ τῷ λαῷ. Δι' ὃ ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς τελεταῖς τῶν Χριστῶν ἡ λατρεία τῆς ἁγίας Παρθένου, ἡ τελουμένη πρὸς ζῶσάν τινα γυναῖκα εἶνε πολλοῦ λόγου ἀξία.

Οὗτοι ἀναγορεύουσιν ἁγίαν Παρθένον γυναῖκα τινὰ εὐειδῆ, εὔρωστον καὶ εὐφυᾶ. Ἡ γυνὴ αὕτη κατὰ τοὺς αἱρετιστὰς τούτους εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς θεότητος, πρὸς δὲ καὶ τὸ σύμβολον τῆς γενετησίου δυνάμεως. Ἡ ἰδέα αὕτη ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς τὴν ἀρχαίαν λατρείαν τῆς θεᾶς

Digitized by Google

γῆς· ἀληθῶς ἐν ταῖς ᾠδαῖς αὐτῶν καὶ ταῖς προσευχαῖς οἱ Χριστοὶ δοξολογοῦσι τὴν μητέρα γῆν ταὐτίζοντες αὐτὴν πολλάκις πρὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον. Ἡ νέα καὶ ὡραία αὕτη γυνὴ ὑποδύεται πολλάκις τὴν ἱέρειαν ἐν τῇ θρησκευτικῇ λειτουργίᾳ τῶν Χριστῶν, οἵτινες γονυπετοῦντες ἀσπάζονται καὶ δοξάζουσιν αὐτήν. Παρατηρητής τις περιγράφει τὴν τελετὴν τῆς μεταλήψεως παρὰ τοῖς Χριστοῖς ὧδε· «Ἐκλέγουσι νέαν τινὰ κόρην ὡραίαν, ἥτις λαμπροφοροῦσα ἄγεται εἰς ὑπόγειόν τι οἴκημα. Μετὰ μίαν δὲ ὥραν αὕτη ἐξέρχεται φέρουσα σεμνοπρεπῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δίσκον περιέχοντα σταφίδα· προσπελάζουσα δὲ πρὸς τοὺς συνηθροισμένους πιστοὺς ψάλλει τρὶς προσευχήν τινα καὶ διανέμει ὕστερον εἰς ἕκαστον ῥᾶγα σταφίδος, ἥτις ἀναπληροῖ τὸ ἀντίδωρον».

Δυνάμεθα ἐν παρόδῳ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ γυνὴ ἐπρωταγωνίστησεν ἐν τῇ κινήσει τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ αἱρέσεων. Ὑπάρχουσιν αἱρέσεις, ἐν αἷς αἱ γυναῖκες εἶνε πολυπληθέστεραι τῶν ἀνδρῶν· ἄλλαι δὲ ἱδρύθησαν μόνον ὑπὸ γυναικῶν. Ὁ λόγος τούτου εἶνε, ὅτι αἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ δυστυχοῦσαι μᾶλλον ἢ οἱ ἄνδρες ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ εἶχον εὐλογωτέρας ἐκείνων ἀφορμὰς ἵνα φύγωσι τὸν κόσμον τοῦτον· πλὴν δὲ τούτου ἡ Ῥωσσὶς ἔχει εἰς πάντα ἴσην πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτοβουλίαν. Ὅπως ἐν τῇ εὐπαιδεύτῳ κοινωνίᾳ, ἡ καθ' ἡμᾶς Ῥωσσὶς ἀπεδείχθη διακαὴς ὑπέρμαχος τῆς ἐλευθερίας, τῆς παιδείας καὶ τῶν νεωτερισμῶν· παρὰ δὲ τῷ λαῷ ἡ γυνὴ μετέσχε δραστηρίως τῆς θρησκευτικῆς κινήσεως. Ἡ ὁρμὴ αὕτη ἐξεφάνη ἰδίᾳ ἐπὶ τινων κρισίμων περιστάσεων τοῦ βίου τῶν Ῥώσσων. Οὕτω πρὸ τριάκοντα ἐτῶν λήγοντος τοῦ δουλείου χρόνου ἐν τῇ μέσῃ Ῥωσσίᾳ ἀνεφύη εἰς τὰς γυναῖκας δεινὸς θρησκευτικὸς ἐνθουσιασμός. Γυναῖκες τοῦ λαοῦ, πρεσβύτιδες καὶ νέαι, ἐγκατέλιπον τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ ἀπήρχοντο εἰς τὰς ἐρημίας. Ἀπετάσσοντο τῷ γάμῳ, ἀνεγίνωσκον τὸ εὐαγγέλιον, ἔψαλλον ὕμνους θρησκευτικούς, ἀπέτρεπον τοὺς χωρικοὺς ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐδίδασκον τὰ τέκνα τὴν ἀνάγνωσιν καὶ διένεμον βιβλία παρὰ τῷ λαῷ προπαρασκευάζουσαι τὴν θρησκευτικὴν κίνησιν.

Ἡ αἵρεσις τῶν *Χριστῶν* ἐγέννησε παντοίους αἱρετιστάς, οἵτινες εἶνε γνωστοὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν *ἀκρωτηριασταί*. Οὗτοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἠθικὰς ἀρχάς, τὰ αὐτὰ δόγματα, τοὺς αὐτοὺς ἐκκλησιαστικοὺς τύπους καὶ τὸν αὐτὸν μυστηριακὸν χαρακτῆρα ὡς οἱ Χριστοί. Διαφέρουσι δὲ ἀπ' ἀλλήλων αἱ δύο αὗται αἱρέσεις κατὰ τοῦτο, ὅτι οἱ ἀκρωτηριασταὶ πεποιθότες, ὅτι οὐδὲν παράγγελμα ὅσον αὐστηρὸν καὶ ἂν εἶνε, δύναται νὰ διασώσῃ τὴν ἀσκητικὴν ἀρχὴν καὶ τὴν καθαρότητα τῶν ἠθῶν, οὐδὲ νὰ καταστείλῃ τὰς φυσικὰς χρείας τοῦ ἀνθρώπου, καταφεύγουσιν εἰς τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ σώματος, ἵνα γίνωσιν ἐγκρατεῖς τῆς σαρκὸς καὶ σώσωσι τὴν ψυχὴν αὐτῶν. Μεσούσης τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος τὸ σύστημα τοῦτο ἔλαβε μεγάλην ἐπίδοσιν. Ἑκατοντάδες χωρικῶν τῆς μέσης Ῥωσσίας παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἠκρωτηρίαζον ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία. Προηγεῖτο δὲ πάντοτε τῆς βιαίας ταύτης πράξεως, ἥτις ἐγίνετο ἐπὶ ψυχικῇ σωτηρίᾳ, ἰδιάζουσά τις κατάστασις τῆς ψυχῆς, οἷον ὁ ἄνθρωπος παρεδίδετο εἰς τὰς προσευχὰς καὶ εἰς τὴν νηστείαν, διετίθετο δυσαρέστως καὶ δυσπίστως πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτόν, ἐπόθει τέλος τὴν ἐρημίαν καὶ ἐφρόντιζε νὰ εἰσέλθῃ εἴς τινα μονήν.

Ἔν τινι δίκῃ, ἐν ᾗ κατηγοροῦντο ἀκρωτηριασταί τινες, εἷς τούτων, ὁ χωρικὸς Βρουμίνης, διηγήθη πῶς προήχθη νὰ δεχθῇ τὴν ἐκτομήν· Πρῶτον ἤρξατο αἰσθανόμενος κόρον πρὸς τὸ κρέας καὶ ἔζη μεμονωμένος ἐν νηστείᾳ· μετὰ δὲ ταῦτα θελήσας νὰ εἰσέλθῃ εἴς τινα μονὴν ἐμποδίσθη ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ. Παραδεδομένος δὲ ὅλος εἰς τὸν διαλογισμὸν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας οὐδὲν ἄλλο ὠνειροπόλει ἢ θυσίας καὶ ἔργα εὐσεβείας. Ἡμέραν τινὰ περιπατῶν ἐν τῷ δάσει εὗρεν ὁδοιπόρον τινά, μοναχόν, ὅστις παρεκάλεσε νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν μέχρι τῆς μεγάλης ὁδοῦ. Καθ' ὁδὸν ὁ Βρουμίνης ἀνεκοίνωσε πρὸς αὐτὸν τὰς θλίψεις αὐτοῦ καὶ τὰ ὀνειροπολήματα. Ὁ ὁδοιπόρος ἀκούσας αὐτοῦ ἐπισταμένως εἶπεν, «Ἂν θέλῃς νὰ σωθῇς, πρέπει ν' ἀποκτείνῃς τὴν σάρκα.» Ὁ Βρουμίνης συνήνεσε τότε νὰ ζητήσῃ ἀπαλλαγὴν διὰ παντὸς ἀπὸ τῆς σαρκός, ἥτις ἐγίνετο ἐμπόδιον τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Τότε ὁ μοναχὸς ἐν συνεδρίᾳ τινὶ τῶν αἱρετιστῶν ἀκρωτηριάσας αὐτὸν ἐγένετο ἄφαντος καὶ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν αἱματόρρυτον καὶ ἀναίσθητον. Ὁ Βρουμίνης κατὰ τὴν πρωΐαν μόλις ἠδυνήθη νὰ συνέλθῃ, ἀποκομισθεὶς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οἰκίαν· ἐγένετο δὲ τότε φανερόν, ὅτι ὁ αὐτὸς μοναχὸς εἶχεν ἀκρωτηριάσῃ πλείονας τῶν δέκα ὀκτώ, ὧν οἱ πλεῖστοι ἦσαν παιδία.

Ἡ αἵρεσις τῶν ἀκρωτηριαστῶν οὖσα ἐκ τῶν μάλιστα ἐπικινδύνων καὶ καταδιωκομένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως περιβάλλεται ὑπὸ τοσούτων μυστηρίων ὥστε, ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου καὶ παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς πλείστας δίκας, μόλις γινώσκομεν ἀσαφῆ τινα περὶ τῶν δογμάτων καὶ τῆς διαδόσεως αὐτῆς. Ἐπὶ τῶν προσφάτων ἐτῶν συνέβησαν συχναὶ δίκαι πολλαχοῦ τῆς Ῥωσσίας κατὰ τῶν αἱρετιστῶν τούτων. Ἐν ἔτει 1868 συνέβη ἐν Μορσάνσκᾳ ἡ διαβόητος δίκη τοῦ πλουσίου ἐμπόρου Πλοτιτζίνου, ὅστις εἶχε πολλὴν δύναμιν ἐν τῷ ἐκεῖ δήμῳ. Πλούσιος ὢν οὗτος καὶ εὐημερῶν κατὰ τὰς ἐμπορικὰς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις ἔλεγεν ἑαυτὸν ὀρθόδοξον. Ἵδρυεν ἐκκλησίας καὶ ᾠκοδόμει νοσοκομεῖα καὶ βρεφοκομεῖα

Digitized by Google

ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ ἐκήρυττε τὸν ἀκρωτηριασμόν. Νύκτα τινὰ ἡ ἀστυνομία εἰσελθοῦσα εἰς τὰς πέντε οἰκίας τοῦ Πλοτιτζίνου, κειμένας ἐπὶ τῆς καλλίστης πλατείας τῆς πόλεως, ἀνηρεύνησεν αὐτὰς μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. Εὑρέθησαν ἐν αὐταῖς δύο ἑκατομμύρια φράγκων καὶ συνελήφθησαν τεσσαράκοντα ἄνθρωποι, ὧν ἐννέα γυναῖκες, αἵτινες κατῴκουν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πλοτιτζίνου καὶ διετηροῦντο ὑπ' αὐτοῦ. Πάντες οὗτοι πλὴν τοῦ Πλοτιτζίνου ἦσαν ἐκτομίαι. Ὑπὸ δὲ τὴν οἰκίαν εὑρέθη εὐρύχωρον κελλάριον ἔχον σιδηρᾶν θύραν ἔνθα οἱ προσήλυτοι ἑκόντες ἢ ἄκοντες ἠκρωτηριάζοντο. Ἐνταῦθα αἱ φωναὶ δὲν ἠκούοντο ὑπὸ τῶν ἔξω, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν τραυμάτων ἀποθνήσκοντες ἐθάπτοντο. Ἐν ἔτει 1817 προσήχθησαν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς Μόσχας εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἀκρωτηριασταί, ὧν οἱ ἀρχηγοὶ ἦσαν ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου Κουρδίνου. Τῷ δὲ 1876 ἐκλήθησαν εἰς τὸ ἐν Κριμαίᾳ δικαστήριον τῆς Συμφεροπόλεως ἑκατὸν τριάκοντα τοιοῦτοι αἱρετισταί, ἐργάται, πλούσιοι ἔμποροι καὶ ἄλλοι τῆς μέσης τάξεως. Οἱ ἡμίσεις τούτων καὶ ἐπέκεινα ἦσαν γυναῖκες, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς παιδία ἔχοντα ἡλικίαν δέκα καὶ δέκα πέντε ἐτῶν. Πάντες δὲ κατεδικάσθησαν κατὰ τοὺς ῥωσσικοὺς νόμους εἰς ὑπερορίαν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Σιβηρίᾳ, στερηθέντες πάντων τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν.

Οἱ ἀκρωτηριασταὶ εἶνε πολυπληθεῖς ἐν ταῖς μεγάλαις ἐμπορικαῖς ἀγοραῖς, οἷον ἐν Μόσχᾳ, ἐν Πετρουπόλει, ἐν Ὀδησσῷ, ἐν Σαρατόβῃ, ἐνιαχοῦ τῆς Βεσσαραβίας καὶ ἐν Σιβηρίᾳ, ὅπου ἐξορίζονται μάλιστα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Εἶνε γνωστοὶ διὰ τὰς μεγίστας αὐτῶν περιουσίας, αἱ δὲ μεγάλαι πόλεις χρησιμεύουσιν αὐτοῖς ὡς ἑστίαι τῶν ἐμπορικῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὡς συναγωγαὶ τῶν ἰσχυόντων παρ' αὐτοῖς ἑταίρων καὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν ὁδηγῶν. Οὗτοι ἔρχονται εἰς ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς διεσπαρμένους αὐτῶν θιασώτας, ἀποστέλλουσιν εἰς αὐτοὺς χρηματικὰ βοηθήματα καὶ μανθάνουσι πάντα τὰ εἰς τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἀφορῶντα. Διὰ τοῦτο οἱ ἀκρωτηριασταὶ σπανίως καταφεύγουσιν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, προτιμῶντες ἀντὶ τούτου νὰ μεταχειρίζονται ἰδίους κομιστὰς ἐπιστολῶν καὶ παραγγελιῶν, οἵτινες μεταβαίνουσιν εἰς διαφόρους τόπους, καὶ μεταδίδουσιν ἀπὸ στόματος τὰς ἀναγκαίας ἀγγελίας.

Ἂν καὶ ἔχουσι βαθὺν θρησκευτικὸν ἐνθουσιασμὸν οἱ ἀκρωτηριασταὶ διαπρέπουσιν ἐπὶ μεγάλῃ δεξιότητι ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, γινώσκουσι νὰ διευθετῶσι καλῶς τὰ ἴδια αὐτῶν πράγματα καὶ νὰ κερδαίνωσι πλεῖστα χρήματα διὰ τοῦ ἐμπορίου, εἰς ὃ ἐπιδίδονται ἵνα διαδίδωσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν. Οἱ αἱρετισταὶ δὲ οὗτοι δὲν ἀρκοῦνται μόνον εἰς θρησκευτικήν τινα καὶ ἠθικὴν διάδοσιν ἥτις δὲν ἔχει ῥοπὴν εἰ μὴ εἰς τοὺς ἐνθουσιώδεις ἢ εἰς τοὺς νοσηρῶς διακειμένους, ἀλλὰ πρὸς τῇ ἐπαγγελίᾳ τῆς οὐρανίου μακαριότητος μεταχειρίζονται ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὴν δωροδοκίαν καὶ τὰς ἀπειλάς, δὲν ὀκνοῦσι δὲ νὰ καταφεύγωσιν ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν βίαν. Ἕνεκα τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεων δύνανται νὰ προσλαμβάνωσι παρ' ἑαυτοῖς πλῆθος ἀπόρων ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων καὶ νὰ προσηλυτίζωσιν αὐτοὺς εἴτε διὰ τῆς βίας εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς.

Οἱ ἀκρωτηριασταὶ ἐπιζητοῦσι πρὸ πάντων τὸν προσηλυτισμὸν τῶν παιδίων ἐμπνέοντες εἰς αὐτὰ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τὴν ἀνάγκην τῆς ἐγκρατείας τῶν ἡδονῶν. Παρετηρήθη δέ, ὅτι οὗτοι ἔχουσι μεγίστην δύναμιν παρὰ τοῖς ζηλωταῖς αὐτῶν καθιστῶντες αὐτοὺς οἱονεὶ αὐτόματα ὑποχείρια καὶ καθωσιωμένα εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν κυρίους. Τὸ ἐπί τινα χρόνον μετὰ τῶν ἀκρωτηριαστῶν συνοικῆσαν παιδίον ἐμφορεῖται τοσοῦτον βαθέως τοῦ πνεύματος τῆς αἱρέσεως ὥστε οὐδεμία νουθεσία εἶνε ἱκανὴ ὅπως ἀναγκάσῃ αὐτὸ ν' ἀποκαλύψῃ τοὺς θεσμοὺς αὐτῆς καὶ νὰ προδώσῃ τοὺς κυρίους αὐτοῦ. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ οἱ αἱρετισταὶ οὗτοι ἵστανται ἄναυδοι ἢ δεικνύουσι δεξιότητα ἀξίαν ἀληθινῶν ἐνθουσιαστῶν. Ἡ δύναμις δὲ τῶν ἀκρωτηριαστῶν εἶνε τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε παιδία δώδεκα ἢ δέκα τεσσάρων ἐτῶν ἠκρωτηριάσθησαν ἀφ' ἑαυτῶν. Ὁ ἀκρωτηριασμὸς γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους, οὓς κρίνομεν ἀνάξιον νὰ περιγράψωμεν ἐνταῦθα.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ ΚΙΜΑΡΟΖΑΣ

(Διήγημα γερμανικόν)

Τὴν ἑσπέραν τῆς 30 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1791 τὸ διάσημον θέατρον τῆς Βιέννης εἶχε τόσον πληρωθῇ κόσμου ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε. Ἡ αὐστριακὴ ἀριστοκρατία ἐπλήρου τὰ θεωρεῖα, οἱ πολῖται διεφιλονείκουν θέσιν ἐν τῇ πλατείᾳ, ὁ δὲ λαὸς ἐθυσίαζε καὶ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ φλωρίνιον διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἔκτακτον ἐκείνην παράστασιν. Ὁ αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος ἔμελλεν ἐπίσης νὰ ἔλθῃ, δι' ὃ ὅλων τῶν θεατῶν τὰ βλέμματα ἐστρέφοντο ὁτὲ μὲν πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν θεωρεῖον, ὁτὲ δὲ πρὸς τὴν σκηνήν, ἧς τὴν αὐλαίαν ἀνυπομόνουν νὰ ἴδωσιν αἰρομένην.

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην παριστάνετο κατὰ πρώτην φορὰν νέον μελόδραμα ξένου μουσουργοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε καλέσῃ ἐξ Ἰταλίας καὶ τὸν ὁποῖον εἶχε διορίσῃ ἀρχιμουσικὸν αὐτοῦ.

Ὁ μουσουργὸς οὗτος ἐκαλεῖτο Δομίνικος Κιμαρόζας, τὸ δὲ μελόδραμά του: *Ὁ μυστικὸς γάμος*.

Ἐν τῇ αὐλῇ ὁ ξένος οὗτος ἐθεωρεῖτο ἀνώτερος ὅλων τῶν μουσικῶν, ἀνώτερος μάλιστα τοῦ Μόζαρτ. Ἀλλ' οἱ πλεῖστοι Βιεννaῖοι, παρασυρόμενοι ὑπὸ τῆς ἐμφύτου αὐτῶν καλαισθησίας διὰ

τὴν μουσικὴν καὶ ὑπὸ φιλοπατρίας δὲν παρεδέχοντο τὴν κρίσιν ταύτην. Αἱ μουσικαὶ κρίσεις αὐτῶν ἐξεδηλοῦντο εἰς θαυμασμὸν τοῦ Γλύκ, σέβας τοῦ Ἄϋδν καὶ ἀγάπην τοῦ Μόζαρτ, ἤθελον δὲ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ κρίνωσι τὴν ἀξίαν τοῦ ξένου τούτου, ὅστις ἠπείλει νὰ ἀμαυρώσῃ τοὺς δοξάσαντας τὸ γερμανικὸν ἔθνος ἄνδρας. Ἐκ τούτου λοιπὸν ὁρμώμενοι ἔσπευσαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ *Μυστικοῦ γάμου*.

Ὁ αὐτοκράτωρ εἰσῆλθε. Δροσερὰ ὡς ἐαρινὴ αὔρα ἡ εἰσαγωγὴ ἀντηχεῖ ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ θεάτρου. Ἡ αὐλαία ἐγείρεται, ὅτε δὲ ἡ νεαρὰ Καρολίνα προχωρεῖ μετὰ τοῦ μυστικοῦ αὐτῆς μνηστῆρος, καὶ ἀμφότεροι ᾄδουσι τὴν ὡραίαν διῳδίαν: *Ἀγαπητέ, ἀγαπητέ, μὴ ἀμφιβάλλῃς*, πᾶσα πρόληψις ἐξαλείφεται, καὶ τὰ σκυθρωπὰ πρόσωπα φαιδρύνονται. Ἔπειτα ἔρχεται ὁ πατὴρ Ἱερώνυμος, ὑπερήφανος ἐκ τῆς ἐλπίδος ὅτι θὰ κάμῃ γαμβρόν του πρίγκηπα, καὶ ᾄδει τὸ θριαμβευτικόν του ᾆσμα: *Ἀκούσατε, ὅλοι ἀκούσατε*, εἶτα ἡ ἐρῶσα θεία Φιδάλμα καὶ ἡ φιλοσκώμμων Ἐλιζέττα καὶ ὁ εὔθυμος κόμης, τότε δὲ φαίνεται ὅτι ἡλιακή τις ἀκτὶς ἐπιχύνεται ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ὅλων. Μειδίαμα εὐχαριστήσεως πλανᾶται ἐπὶ χειλέων μὴ μειδιασάντων πρὸ πολλοῦ, καὶ πλεῖστοι ἐνθουσιώδεις ὀπαδοὶ τῆς μουσικῆς τοῦ Μόζαρτ τέρπονται, ὡσεὶ νὰ ἤκουον μουσικὴν τοῦ μεγάλου ἐκείνου μελοποιοῦ.

Ἀλλ' οὐδεὶς ἀκροατὴς εἶχε τόσον μαγευθῆ ἐκ τῆς ζωηρᾶς, χαριεστάτης καὶ φιλογέλου ἐκείνης μουσικῆς, ὅσον μικρόσωμός τις ἰσχνὸς ἀνήρ, φορῶν κοσμίαν φαιὰν ἐνδυμασίαν καὶ καθήμενος εἰς τὴν γωνίαν ἑνὸς θεωρείου. Οὗτος μετὰ βαθείας προσοχῆς παρηκολούθει ἑκάστην συμφωνίαν, ἑκάστην μελῳδίαν, τὸ δὲ ἀπαστράπτον βλέμμα του ἐμαρτύρει τρανῶς τὴν κατέχουσαν αὐτὸν συγκίνησιν.

Ὅταν ἡ παράστασις ἔληξε καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκε τὸ σημεῖον τῶν χειροκροτήσεων αἵτινες ἐξερράγησαν εὐθὺς εἰς ὅλον τὸ θέατρον, οὐδεὶς ἐχειροκρότησε μετὰ περισσοτέρας παραφορᾶς μεθ' ὅσης ὁ μικρόσωμος ἐκεῖνος ἀνήρ.

Ὁ ἡγεμὼν ἀνεχώρησε μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, τὸ πλῆθος τὸν ἐμιμήθη, μεταξὺ δὲ τῶν φιλομόλπων οἵτινες εἶχον παρασταθῇ εἰς τὴν ἐπίσημον ἐκείνην παράστασιν, πλεῖστοι ἔλεγον ὅτι «ἀληθῶς ὁ Ἰταλὸς αὐτὸς εἶναι οἱονεὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀγαπητοῦ μας Βόλφαγκ Μόζαρτ.»

Ὁ ἥρως τῆς ἀξιομνημονεύτου ταύτης ἑσπέρας ἐκ τῶν τελευταίων ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ θεάτρου ὅπου ᾐσθάνθη φλογερωτάτας συγκινήσεις. Καθ' ἣν στιγμὴν διήρχετο τὸν διάδρομον, ἔνθα λυχνία τις ἔρριπτεν ἀμυδρὸν μόνον φῶς, περιεπτύχθη τις αἴφνης αὐτὸν καὶ τὸν ἔσφιγξε σπασμωδικῶς.

Ἦτο ὁ μικρόσωμος ἐκεῖνος ἀνὴρ ὁ ὁποῖος ἤθελεν οὕτω νὰ τῷ ἐκδηλώσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν του.

— Δὲν δύναμαι νὰ καταστείλω, τῷ εἶπε, τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ σᾶς ἐναγκαλισθῶ· εἶμαι καὶ ἐγὼ ὀλίγον μουσικὸς καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ μουσικὴ τὴν ὁποίαν ἤκουσα ἀνέβλυσεν ἐκ τῆς καρδίας μου καὶ ὅτι τὴν ἔχω συνθέσῃ ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Εὐχαριστῶ! εὐχαριστῶ! Ἀλλὰ ποῖος εἶσθε λοιπόν; ἀνέκραξεν ὁ νέος ἀρχιμουσικός, σύρων τὸν ἄγνωστον θαυμαστὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ὁδόν, καὶ περιέργως ἐξετάζων, εἰς τὴν λάμψιν ἑνὸς φανοῦ, ὠχρὸν πρόσωπον καὶ δύο παραδόξους ὀφθαλμούς.

— Βραδύτερον, ἀπεκρίθη ὁ μικρόσωμος θαυμαστής του, θὰ μάθετε ποῖος εἶμαι. Εὐαρεστήθητε μόνον, σᾶς παρακαλῶ, νὰ ἔμβωμεν ἐδῶ εἰς αὐτὸ τὸ καπηλεῖον καὶ νὰ συνομιλήσωμεν ἐπ' ὀλίγας στιγμάς. Ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ μάθω τὴν ἱστορίαν σας καθὼς καὶ τὴν τοῦ *Μυστικοῦ γάμου*.

Οὕτω πως ὁμιλῶν καὶ τερετίζων ἔπειτα ᾀσμάτιον τοῦ νέου μελοδράματος, ὁ ἄγνωστος συμπαρέσυρε τὸν Κιμαρόζαν. Μετ' ὀλίγον ἀμφότεροι ἐκάθηντο εἴς τι ἥσυχον δωμάτιον ἑνὸς καπηλείου ἔμπροσθεν τραπέζης ἐφ' ἧς ὑπῆρχον δύο ποτήρια περιέχοντα *πούντς*, καὶ συνομιλοῦντες ἀμφότεροι οἰκείως.

Βλέπων τις αὐτοὺς οὕτως εὐθύμως καὶ φιλικώτατα συνδιαλεγομένους θὰ τοὺς ἐξελάμβανεν ὡς ἀδελφούς. Ὁ Ἰταλὸς εἶχεν ὅπως καὶ ὁ νέος φίλος του Γερμανὸς εἰλικρινῆ φυσιογνωμίαν, λεπτὰ χαρακτηριστικά, κόμην ἐφ' ἧς ἐπιμελῶς ἦτο ἐρριμμένη παιπάλη, καὶ τὴν αὐτὴν τῶν κινήσεων ζωηρότητα. Ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ τούτου διέφερον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἄλλου, διότι τοῦ μὲν Κιμαρόζα ἦσαν μελανοὶ καὶ σπινθηροβολοῦντες, τοῦ δὲ μικροσώμου Γερμανοῦ κυανοῖ καὶ γλυκεῖς. Ὑπάρχουσιν ὀφθαλμοὶ παράγοντες ἐφ' ἡμῶν ἀποτέλεσμα ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Μέμνονος. Διὰ τοῦ μαγικοῦ αὐτῶν φωτὸς εἰσδύουσιν ἐντὸς τῆς ψυχῆς μας καὶ ἐξεγείρουσι μυστηριώδεις σκέψεις καὶ τερπνὰς ἁρμονίας. Εὐτυχὴς ὁ ἐκ Θεοῦ τυχὼν τοιούτων ὀφθαλμῶν! Εὐτυχὴς ὁ θεωρῶν τούτους!

Ὁ μικρόσωμος ἐκεῖνος ἀνὴρ εἶχε τοιούτους θαυμασίους ὀφθαλμούς. Θελχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ὁ Κιμαρόζας τῷ διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν του, ἱστορίαν ἄλλως παράδοξον.

Εἰς τὸ φαιδρὸν αὐτοῦ μελόδραμα *Ὁ μυστικὸς γάμος* ὁ διάσημος μουσουργὸς παρενέβαλε τινὰς τῶν θλιβερωτέρων ἀναμνήσεων τῆς νεότητός του, ἔθεσεν ὄνομα βαθύτατα ἐγκεχαραγμένον ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἔρριψεν ἀντὶ ἀνθέων τὴν ζωηρὰν μουσικήν του ἐφ' ἑνὸς τάφου.

Ὁ Δομίνικος Κιμαρόζας, γεννηθεὶς ἐν Νεαπόλει τῷ 1753, ἦτο υἱὸς πτωχοῦ ἐμβαδοποιοῦ. Νεαρὸς ἔτι ἐστερήθη τῆς μητρός του, ἥτις τῷ ἀπέκρυπτε τὰς ἀθλιότητας τῆς θέσεώς της διὰ τῆς λεπτῆς φιλοστοργίας της· ἠναγκάσθη ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τοῦ ἐμβαδο-

Digitized by Google

ποιοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἀδέξιος καὶ ῥάθυμος ἐφάνη εἰς τὴν τέχνην ταύτην, ὥστε ὁ πατήρ του ἀπεφάσισε νὰ τῷ μάθῃ ἕτερον ἐπάγγελμα, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἔθεσεν ὡς μαθητευόμενον παρά τινι πλουσίῳ ἀρτοποιῷ, Ἱερωνύμῳ τὸ ὄνομα.

Ἦτο δεκατετραετὴς τότε καὶ λίαν ὡραῖος. Ὁ δὲ πανοῦργος Ἱερώνυμος, βλέπων αὐτὸν τόσον ὡραῖον καὶ τόσον ῥαδινόν, τὸν ἔστελλε νὰ πωλῇ εἰς τὰς ὁδοὺς ἄρτους, βέβαιος ὢν ὅτι ἡ ὡραιότης του θὰ προσείλκυε πολλὰς πελάτιδας. Ἡ ἰδέα αὕτη ἦτο λίαν εὐτυχής, δι' ὃ ὁ πονηρὸς ἀρτοποιὸς ἐδικαιοῦτο νὰ περιμένῃ πολλὰ κέρδη. Δυστυχῶς ὅμως ὁ χαρίεις αὐτοῦ ἐπίκουρος δὲν εἶχεν ὄρεξιν διὰ τὸ νέον αὐτοῦ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρτοποιοῦ ὅπως καὶ διὰ τὸ τοῦ ἐμβαδοποιοῦ. Ἀντὶ νὰ ἐνασχολῆται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, ἐπλανᾶτο εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας τῆς Νεαπόλεως, ἐνὶ λόγῳ ὅπου ἤθελεν, ἱστάμενος ὁσάκις ἤκουε κιθαρῳδόν τινα, ἢ μουσικοῦ ὀργάνου ἦχον ἢ ᾆσμα πλάνητος ἀοιδοῦ.

Ὁ Ἱερώνυμος τότε ψευσθεὶς τῶν ἐλπίδων του τῷ ἔδωκεν ἑτέραν ὑπηρεσίαν· τῷ ἀνέθεσε τὴν καθ' ἑκάστην πρωΐαν μεταφορὰν τῶν ἄρτων εἰς τοὺς μεγάλους οἴκους τῆς συνοικίας του. Τὴν ἐργασίαν ταύτην ἀκριβῶς ἔκαμνεν, ὁ δὲ φιλάργυρος Ἱερώνυμος καθ' ἑκάστην ἐλάμβανεν ὁλόκληρον τὸ τίμημα αὐτῶν. Ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι ὁ νεαρὸς ὑπάλληλός του ἐβράδυνε πολὺ εἰς τὴν εὔκολον ταύτην διανομήν, δι' ὃ ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ταύτης.

Πρωΐαν τινὰ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, ὁ ἀρτοποιός, θέσας ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Δομινίκου τὸ σύνηθες φορτίον του, τὸν ἠκολούθησε κρυφίως. Μετ' ὀλίγον εἶδεν ὅτι εἰσῆλθεν ἔν τινι πλησίον ὁδῷ καὶ συνωμίλει μετά τινος ῥακενδύτου παιδίου, περιμένοντος αὐτόν.

— Νά, τῷ εἶπε ταχέως ὁ Δομίνικος, πάρε τὸ πρόγευμά μου, νὰ καὶ τὰ ψωμιὰ ποῦ θὰ μοιράσῃς εἰς τὰ σπίτια 'ποῦ σοῦ ἔδειξα. Πάρε τὰ χρήματα καὶ φέρε μού τα.

Ὁ παῖς ἀπῆλθεν, ὁ δὲ Δομίνικος διηυθύνθη πρὸς ἕτερον μέρος καὶ εἰσῆλθεν εἴς τινα μεγάλην οἰκίαν. Ὁ ἀρτοποιὸς ὥρμησε κατόπιν του.

— Ποῖος κάθηται ἐδῶ; ἠρώτησε λαζαρόνον καθήμενον ὀκλαδὸν πλησίον τῆς θύρας.

— Ὁ κύριος Ἀπρίλης, ὁ περίφημος τραγουδιστής.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούετο ἁρμονικωτάτη γυναικεία φωνή.

Κατὰ τὴν πρωϊνὴν ἐκείνην ὥραν νεᾶνις διακεκριμένης οἰκογενείας ἤρχετο ἐκ τοῦ κομψοῦ μεγάρου της, ὁδηγουμένη ὑπὸ τῆς θείας της ἵνα ἀκούσῃ μαθήματα παρὰ τοῦ διασήμου Ἀπρίλη. Δεκαπεντατέτις μόλις, ὀρφανή, πλουσία, εὐφυής, χαριεστάτη καὶ ὡραιοτάτη, ἡ κόμησσα Καρολίνα περιεκυκλοῦτο ὑπὸ πλήθους λατρευτῶν, τοὺς ὁποίους γελῶσα ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτῆς. Εἷς μόνος συγγενής της, πλήρης φιλοφρονήσεων καὶ ἐπιτηδεύσεων, εἶχε τὸ προνόμιον νὰ κάθηται ὀλίγας στιγμὰς πλησίον της καθ' ἑκάστην. Τῇ προσέφερεν ἀνθοδέσμην, ἠσπάζετο μετὰ σεβασμοῦ τὴν χεῖρά της, ἐκείνη δὲ ἀνυπομόνει μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς του, διότι ἀπεστρέφετο πάντα καταναγκασμὸν καὶ ἠξίου νὰ ἀφίνηται ἐλευθέρα εἰς τὰς ἰδιοτροπίας της. Ἐν τῇ ἀθῴᾳ ἀλλὰ ζωηρᾷ καὶ φιλοπαίγμονι συχνάκις δὲ ἰδιοτρόπῳ ὀλίγον εὐθυμίᾳ αὐτῆς, μεγάλως ἠρέσκετο νὰ παίζῃ μετὰ τῆς εὐειδοῦς θαλαμηπόλου της Ἐλιζέττας, νὰ τρέχῃ εἰς τὸν κῆπον ὡς παιδίον, ἐνίοτε δὲ νὰ ἐξέρχηται τὸ ἑσπέρας μετημφιεσμένη μεθ' ἑνὸς ὑπηρέτου καὶ νὰ πλανᾶται τῇδε κἀκεῖσε ἀνὰ τὰς ὁδούς, καίτοι ἦτο τόσον δειλή, ὥστε ἐτρόμαζεν ἂν ἤκουε πλησίον της τραχεῖαν φωνήν.

Ἡ θεία της κόμησσα Φιδάλμα ἐπεθύμει νὰ συναινέσῃ τέλος νὰ ἐκλέξῃ ἡ ἀνεψιά της σύζυγον μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων μνηστήρων της, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐπεθύμει νὰ τῇ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν της, οὐδαμῶς ἐπίσης ἠνώχλει ταύτην καὶ τοὐναντίον ἐγέλα δι' ὅ,τι αὕτη ἐκάλει χαριέστατα ἐπινοήματα καὶ ἰδιοτροπίας τῆς φιλτάτης αὐτῇ ἀνεψιᾶς. Ἡ δὲ Καρολίνα τὴν ἠγάπα ὅπως ἠγάπα πάντα μὴ ἐμποδίζοντα τὴν ἐλευθερίαν της· μόνος ὁ διδάσκαλός της Ἀπρίλης ἐξήσκει ἐπ' αὐτῆς ἀληθῆ ἐπίδρασιν.

Τὴν φωνὴν τῆς χαριεστάτης ταύτης νεάνιδος ἤρχετο ἑκάστην πρωΐαν ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ν' ἀκούῃ ὁ Κιμαρόζας. Εὑρίσκετο γονυπετὴς ἐπὶ τοῦ μεσοβάθρου τῆς κλίμακος, τὸ οὖς ἔχων κεκολλημένον εἰς τὴν θύραν, ἀκίνητος καὶ σιωπηλός. Ὅτε τὸ μάθημα ἐτελείωνεν, ἐκρύπτετο ὄπισθεν μιᾶς στήλης, ἐθεώρει τὴν φιλόγελων κόμησσαν ἐπιβαίνουσαν τῆς ἁμάξης, ἔπειτα δὲ ἔτρεχεν εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ πρὸς συνάντησιν τοῦ παραγγελιοδόχου του, ὅστις τῷ ἔδιδε τὸ κάνιστρον καὶ τὰ χρήματα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ κύριός του τὸν ἠκολούθησε, τὰ πράγματα δὲν συνέβησαν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει καὶ ἡσυχίᾳ. Μόλις ὁ δυστυχὴς Δομίνικος ἐγονυπέτησεν εἰς τὴν συνήθη του θέσιν, ὁ ἀρτοποιὸς μανιωδῶς ὥρμησε ἐπ' αὐτοῦ, τὸν ὤθησε δὲ μετὰ τοσαύτης βίας ἐπὶ τῆς θύρας, ὥστε ἡ θύρα αὕτη ἠνεῴχθη καὶ ὁ Δομίνικος ἐκυλίσθη εἰς τοὺς πόδας τῆς Καρολίνας. Φαντάσθητε τὴν ὑπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρτοποιοῦ γενομένην σκηνὴν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν· ὁ ἔνδοξος ἀοιδὸς Ἀπρίλης ὄρθιος μετὰ μεγαλοπρεποῦς ἀγανακτήσεως, ἡ κόμησσα Φιδάλμα ῥηγνύουσα κραυγὴν φρίκης καὶ πίπτουσα ἐπὶ ἀνακλίντρου, ἡ δὲ χαριεστάτη ἀνεψιὰ αὐτῆς ἔντρομος ἀλλ' εὐμενῶς θεωροῦσα τὸ ἐνώπιον της προσπεσὸν ὠ-

Digitized by Google

ραῖον μειράκιον, καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνος ὁ ἔκπληκτος Ἱερώνυμος.

Ὁ Κιμαρόζας ἠγέρθη καὶ ἐλάλησεν ἐνθουσιωδῶς περὶ τοῦ πάθους του πρὸς τὴν μουσικήν, εἶπεν ὅτι ἤθελε νὰ γίνῃ ὑπηρέτης τοῦ κυρίου Ἀπρίλη, ἐὰν ὁ διάσημος διδάσκαλος ἤθελε τῷ ἐπιτρέψῃ μόνον νὰ παρίσταται ἐνίοτε εἰς τὰ μαθήματά του.

Συγκινηθεὶς ὑπὸ τῆς ἀφελοῦς καὶ εἰλικρινοῦς ταύτης ἐπικλήσεως ὁ Ἀπρίλης προσενεγκὼν γενναίαν ἀποζημίωσιν εἰς τὸν ἀρτοποιόν, κατέπεισεν αὐτὸν νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὸν νέον μαθητευόμενόν του. Ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῆς χαρᾶς του, ὁ Κιμαρόζας ἐδράξατο τῆς χειρὸς τῆς Καρολίνας καὶ τὴν ἠσπάσθη ἐπιχαρίτως, ἡ δὲ κόμησσα Φιδάλμα, ἥτις κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐνόμισε πρέπον νὰ θέσῃ πέρας εἰς τὴν λιποθυμίαν της, παρετήρησεν ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς ἀνεψιᾶς της ἐρύθημα, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἶχεν ἴδῃ τόσον σφοδρόν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

(Μετάφρ. Γ. Δ. Βαλαβάνη).

ΑΝΘΟΚΟΜΙΑ

Τὸ πότισμα τῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις φυτῶν.

Εἰς πάντας εἶνε γνωστὸν ὅτι πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν καὶ ἐπίδοσιν ἀπαιτεῖται θεραπεία αὐτῶν ἐπιμελὴς καὶ ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων στηριζομένη, καὶ ὅτι καὶ τὰ φυτὰ τὰ ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν ἡμῶν θεραπευόμενα, ὅπως αὐξάνωνται ὑγιῆ καὶ σφριγῶντα, ἔχουσιν ἀνάγκην ἀέρος καθαροῦ, ὕδατος ἐπαρκοῦς, τροφῆς ἀπὸ τῶν ἀλάτων τοῦ ἐδάφους καὶ φωτὸς ἱκανοῦ.

Ἀλλ' οἱ ὅροι οὗτοι τῆς αὐξήσεως παραμελοῦνται συχνάκις ὑπὸ τῶν πολλῶν, ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὸ πότισμα τῶν φυτῶν. Τούτου ἕνεκα θέλομεν ἀναγράψει ἐνταῦθα κανόνας τινάς, οὓς ἔχων τις ὑπ' ὄψιν καὶ ἀκολουθῶν κατὰ γράμμα θέλει ἀποφύγει τὰ ἐκ τοῦ μὴ ἱκανοῦ ἢ κακοῦ ποτίσματος κακά.

Καὶ ἐν πρώτοις δέον νὰ ἐξετάζηται *τὸ ὕδωρ*, δι' οὗ ποτίζομεν φυτόν τι. Ὕδωρ περιέχον ἄφθονα ἄλατα τιτάνου, οἷον τὸ ἡμέτερον ἐν Ἀθήναις, εἶνε ἀπορριπτέον. Πρὸς διόρθωσιν τοῦ κακοῦ ἀφίνομεν αὐτὸ ἱστάμενον ἐν μεγάλοις πίθοις ἢ βαρελίοις ἀνοικτοῖς ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, προσθέτοντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κοχλιάριον μέγα ποτάσσης. Καταλληλότατον πρὸς ποτισμὸν τῶν ἀνθέων τῶν αἰθουσῶν εἶνε τὸ ὕδωρ τῶν ἀποπλυμάτων τοῦ μαγειρείου, οὐ μόνον διότι περιέχει θρεπτικάς τινας οὐσίας, χρησίμους εἰς τὰ φυτά, ἀλλὰ καὶ διότι διὰ τοῦ βρασμοῦ ἐγένετο καλλίτερον τοῦ φρεατίου, καθιζησάντων τῶν τιτανωδῶν ἀλάτων. Τὸ ὕδωρ τοῦτο δέον νὰ μὴ περιέχῃ ἀφθόνους λιπαρὰς ἢ ἐλαιώδεις οὐσίας.

Τὸ ὕδωρ τῶν φρεάτων δύναται καὶ ἄλλως νὰ γείνῃ ἐπιβλαβὲς εἰς τὰ ἐν γάστραις θεραπευόμενα φυτά, ἕνεκα τῆς *θερμοκρασίας*. Ἐκ πείρας δὲ εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ ὕδωρ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν μέσην θερμοκρασίαν τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι τὰ φυτά. Ὅσῳ τὸ φυτὸν αὐξάνεται ταχύτερον καὶ ἐπιδίδει εἰς βλάστησιν κραταιότερον, τόσῳ ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος εἶνε ἐπιβλαβεστέρα. Καταλληλότατον δὲ εἶνε τὸ ὕδωρ ὅταν ὑπερβαίνῃ κατά τι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ δωματίου· ἐὰν δὲ πρόκειται νὰ ἐπιταχύνωμεν τὴν ἔκπτυξιν τῶν βλαστῶν ἢ νὰ προκαλέσωμεν πρωϊμωτέραν τὴν ἐξάνθησιν, ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ δύναται νὰ εἶνε ἀνωτέρα τῶν 10—15 βαθμῶν ἢ καὶ ἔτι πλεῖον.

Ὡς πρὸς τὴν *ποσότητα* τοῦ ὕδατος ὁδηγεῖ ἡμᾶς πάντοτε ἡ φύσις αὐτὴ τοῦ θεραπευομένου φυτοῦ. Διότι τινὰ μὲν τῶν φυτῶν εἶνε ἐνυδρόβια, ζῶντα ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἔχοντα φύλλα ἐπιπλέοντα τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ἄλλα δὲ εἶνε φίλυδρα, ζῶντα ἐν τόποις ἐνίκμοις καὶ ὑδρηλοῖς. Τὰ θεραπευόμενα ὅμως συνήθως ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν ἡμῶν εἶνε τὰ πλεῖστα φυτὰ ἀναπτυσσόμενα εἰς τὸ κοινὸν χῶμα, ὅταν τοῦτο περιέχῃ ὡρισμένον ποσὸν ὕδατος. Ἐὰν τὰ φυτὰ τῶν γαστρῶν ἐβύθιζον τὰς ῥίζας των ἐντὸς λίαν ὑγρᾶς γῆς, ἐν ᾗ τὸ ὕδωρ μένει στάσιμον, ἤθελον ξηρανθῇ, διότι ἡ ὑγρασία γεννᾷ ὀξέα ἐπιβλαβῆ εἰς τὰς ῥίζας καὶ ἐμποδίζει τὴν εἴσδυσιν τοῦ ἀέρος ἐντὸς τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτοῦ μετὰ τῶν ῥιζῶν, καθιστᾷ δὲ ἀδύνατον καὶ τὴν θρέψιν τῶν φυτῶν ἕνεκα τῆς παρακωλύσεως τῶν ὡρισμένων συνθέσεων καὶ ἀποσυνθέσεων ἐντὸς τοῦ χώματος.

Τὰ *ὑπαίθρια* φυτά, τὰ φυόμενα ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, ἐν ξηρασίᾳ, δύνανται καὶ ἔχουσι τὴν τάσιν νὰ εἰσδύωσι διὰ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν εἰς βαθύτατα στρώματα τοῦ ἐδάφους ἢ πλαγίως εἰς μέρη ὑδρηλότερα καὶ εὑρίσκωσιν οὕτω τὴν ἀρκοῦσαν ὑγρασίαν. Ἀλλ' εἰς τὰ φυτὰ τῶν γαστρῶν αἱ ῥίζαι δὲν δύνανται νὰ ἐκταθῶσιν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, τούτου δὲ ἕνεκα ἀνάγκη νὰ παράσχωμεν αὐταῖς τὸ ἀναγκαιοῦν ὕδωρ διὰ ποτίσματος. Ὅσῳ δὲ μᾶλλον φυτόν τι ἔχει ἀνάγκην ὕδατος ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, τόσῳ κραταιότερον βλαστάνει ποτιζόμενον. Ἐνταῦθα ὅμως γεννᾶται τὸ ζήτημα *ποσάκις* πρέπει νὰ ποτίζωμεν φυτόν τι καὶ ποίαν *ποσότητα* ὕδατος πρέπει νὰ χύνωμεν ἐπ' αὐτοῦ.

Ὑποθέσωμεν ὅτι τὴν πρωΐαν ταύτην ἐποτίσαμεν *καλῶς* φυτόν τι τοῦ δωματίου. Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ χώματος τῆς γάστρας φαίνεται ξηρά, καὶ εἶνε ὄντως, διότι τὸ ἐξ ἐπιπολῆς ὕδωρ ἐξητμίσθη ἕνεκα τῆς θερμοκρασίας τοῦ δωματίου. Περὶ τὰς ῥίζας ὅμως ὑπάρχει εἰσέτι ἀρκετὴ ὑγρασία, ὅπως διαλύῃ τὰς ἐν τῷ χώματι διαλελυμένας τροφὰς καὶ παρέχῃ

Digitized by Google

εις τὸ φυτὸν τὸ διὰ τῆς διηνεκοῦς ἐξατμίσεως τῶν φύλλων ἀδιακόπως ἐκδιαπνεόμενον ὕδωρ. Ἀὴρ ὅμως εἰσέτι δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τῶν ῥιζῶν. Ἐὰν δὲ ἀπατώμενοι ἐκ τῆς ξηρᾶς ἐπιφανείας τοῦ χώματος τῆς γάστρας, ἐπιχύσωμεν νέον ὕδωρ, τοῦτο λιμνάζει, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τὸ φυτόν, φυσικῶς δὲ καὶ χημικῶς τὸ χῶμα καθίσταται ἀκατάλληλον πρὸς θρέψιν, αἱ ῥίζαι ἀσθενοῦσι καὶ σήπονται, ὅλη δὲ ἡ κατάστασις τοῦ φυτοῦ διαταράττεται.

Ἐπίσης βλάπτομεν τὸ φυτὸν ποτίζοντες αὐτὸ σπανιώτερον ἢ ἐπιχέοντες ὀλιγώτερον τοῦ δέοντος ὕδωρ· διότι οὕτω αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι τοῦ χώματος δὲν διαλύονται ἄνευ ὕδατος, τὸ φυτὸν πεινᾷ, αἱ ἀρτιφυεῖς λεπτότατοι ῥίζαι θνήσκουσιν, ὅλαι αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς τοῦ φυτοῦ μένουσι στάσιμοι, ἐπέρχεται δὲ νόσος, καὶ τέλος θάνατος.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κακῶν τούτων ἀνάγκη νὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς ἡ παρατήρησις, διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δοθῇ συνταγή τις τῆς ποσότητος τοῦ ὕδατος, ὅπως ἐφαρμόζωμεν ταύτην εἰς ἕκαστον φυτόν. Διότι ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος ἔχει εὐθὺν λόγον πρὸς τὴν κατανάλωσιν, αὕτη δὲ πάλιν ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν ἄλλων λόγων, οἷον ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ φυτοῦ, ἐκ τοῦ σταδίου τῆς ἀναπτύξεως ἐν ᾧ τοῦτο εὑρίσκεται, ἐκ τῆς ποιότητος τῆς γῆς, τοῦ μεγέθους τῆς γάστρας, τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων λόγων. Ὡς ὁδηγὸς κατὰ τὸν ποτισμὸν τῶν γαστρῶν ἔστω ὁ ἑξῆς κανών: «ὁσάκις ποτίζεις, χύνε πάντοτε ἐπὶ τοσοῦτον ὕδωρ μέχρις οὗ τοῦτο ἐξέλθῃ διὰ τῆς κάτω ὀπῆς τοῦ ἀγγείου καὶ ἐκχυθῇ ἐντὸς τοῦ ὑποδοχέως (τοῦ ὑπὸ τὴν γάστραν πινακίου).» Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὕδωρ διέρχεται ἐνίοτε διὰ τῶν ἐλαφρῶν γαιῶν χωρὶς νὰ διαποτίσῃ ὅλον τὸ χῶμα τῆς γάστρας, καλὸν εἶνε τὸ ἐκχυνόμενον ὕδωρ νὰ μένῃ ὥρας τινὰς ἐντὸς τοῦ ὑποδοχέως, ὅπως ἀνέλθῃ ἡ ἐλλείπουσα αὐτοῦ ποσότης εἰς τὸ χῶμα. Τὸ ὑπόλοιπον ὕδωρ τοῦ ὑποδοχέως χύνομεν ὡς περιττόν.

Φιλανθεῖς τινες ἀντὶ νὰ ῥίπτωσι τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ἄνω χέουσιν αὐτὸ ἐν πρώτοις εἰς τὸν ὑποδοχέα, οὕτω δὲ τὸ χῶμα καὶ τὸ φυτὸν παραλαμβάνουσιν ἐκ τῶν κάτω τὴν ἐπαρκῆ αὐτοῦ ποσότητα. Ἀλλὰ ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει τὰ αὐτὰ κακὰ ὡς ἂν ἐποτίζαμεν τὸ φυτὸν ἐκ τῶν ἄνω συχνὰ καὶ διὰ πολλοῦ ὕδατος.

Ὅτι τὸ χῶμα εἶνε ἱκανῶς ξηρὸν καὶ ὅτι τὸ φυτὸν ἔχει ἀνάγκην ὕδατος ἀναγνωρίζομεν ἐκ τοῦ ἀνοικτοτέρου χρώματος, ὅπερ προσλαμβάνει τὸ χῶμα τῆς γάστρας, ἐκ τῆς ἐλαφρότητος αὐτῆς, καὶ ἐκ τοῦ μικροῦ βαθμοῦ μαρασμοῦ τῶν φύλλων καὶ τῶν τρυφερῶν βλαστῶν. Τὴν ἀνάγκην ποτίσματος διαγινώσκομεν καὶ ἂν εἰσαγάγωμεν τὸν δάκτυλον ἐντὸς τοῦ χώματος εἰς βάθος μέχρι 2 1|2 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Μικρὰ ἄσκησις καὶ σύγκρισις δύο φυτῶν, τοῦ μὲν ἐν ὑγρᾷ γῇ, τοῦ δὲ ἐν ξηρᾷ, διδάσκει ἡμᾶς εὐχερῶς τὰς διακρίσεις ταύτας.

Τίς δὲ δὲν παρετήρησε πόσῳ καταφανῶς ἐκδηλοῦται ὑπό τε τῶν ξυλωδῶν δένδρων καὶ θάμνων καὶ ὑπὸ τῶν ποωδῶν λαχάνων καὶ χόρτων ἡ ἔλλειψις τοῦ ὕδατος ἐξ ἧς πάσχουσι τὰ ἐν ὑπαίθρῳ φυτὰ μετὰ μακρὰν ξηρασίαν. Τὰ ἄνθη κλίνουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν γῆν, τὰ φύλλα καὶ οἱ τρυφεροὶ κλῶνες κρέμανται χαλαρῶς πρὸς τὰ κάτω, ἐκλείπει δὲ καὶ ἡ ζωηρότης καὶ ἡ νωπότης τοῦ χρώματος τῶν ἀνθέων καὶ τῶν φύλλων τῆς κόμης· τὰ φυτὰ διψῶσιν. Ὅλως τὸ αὐτό, καὶ μάλιστα ἔτι καταφανέστερον, συμβαίνει καὶ εἰς τὰ φυτὰ τῶν ἡμετέρων αἰθουσῶν, καθόσον ἡ ἀπάτμισις τοῦ ὕδατος ἐν τῷ μικρῷ χώρῳ τῆς γάστρας τελεῖται ταχύτερον ἐν τῇ ξηρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς αἰθούσης ἢ ἐν ὑπαίθρῳ. Τὰ φυτὰ ἑπομένως μαραίνονται ταχύτερον καὶ πρωϊμώτερον.

Ὅπως ποτίσωμεν τὰ ἄνθη, δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν τὸν ἐντελῆ αὐτῶν μαρασμόν. Ποσῶς δὲ δὲν δικαιοῦται τοῦ ὀνόματος τοῦ φιλανθοῦς ὁ λαμβάνων τὸ ποτιστήριον μόνον ὅταν τὰ φυτὰ αὐτοῦ κῆνται μεμαραμένα καὶ καταπεπτωκότα. Εἶνε δὲ προτιμότερον νὰ ποτίζωνται τὰ φυτὰ μικρόν τι ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὅταν ταῦτα εἶνε ὑγιῆ καὶ τὸ ὕδωρ διέρχεται ταχέως διὰ τοῦ χώματος καὶ δὲν μένει στάσιμον ἐντὸς τοῦ ὑποδοχέως, παρὰ νὰ διψῶσι καὶ μένωσι μακρὸν χρόνον ἄνευ ὕδατος.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα συνάγομεν τοὺς ἑξῆς κανόνας τοῦ ποτίσματος.

Κατάλληλον πρὸς ποτισμὸν εἶνε τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς ἢ τὸ ποτάμιον, ἀπορριπτέον δὲ τὸ σκληρὸν καὶ ἁλατῶδες.

Ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος ἔστω ἡ τοῦ δωματίου ἢ ἀνωτέρα.

Πρὸς διάγνωσιν τῆς ἀνάγκης πρὸς ποτισμὸν ἐκτὸς τῆς ξηρασίας τοῦ χώματος, σαφὲς σημεῖον ἔστω ὁ μαρασμὸς καὶ ἡ χαλάρωσις τῶν φύλλων.

Τὸ χῶμα, ἐν ᾧ τὸ φυτόν, δέον νὰ διαπερᾶται ταχέως ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ νὰ διαποτίζηται ὁμαλῶς καὶ ἐξίσου.

Πότιζον τὸ μὲν ἔαρ καὶ θέρος ἐν καιρῷ ἑσπέρας, τὸ δὲ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα ἐν καιρῷ πρωΐας.

Τὰ σφριγῶντα φυτὰ ἔχουσιν ἀνάγκην μείζονος ποσότητος ὕδατος.

Ὅσῳ ὑψηλοτέρα ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας τόσῳ συχνότερος ὁ ποτισμός.

Ὅσῳ μικρότεραι αἱ γάστραι τόσῳ συχνοτέρα ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕδατος.

Βαρύ, συμπαγές, χῶμα, ξηραίνεται δυσκολώτερον. Ἕνεκεν τούτου δέον νὰ ποτίζωνται σπανιώτερον τὰ ἐν τοιούτῳ χώματι πεφυτευμένα φυτά.

Digitized by Google

Τὸ ὕδωρ τοῦ ὑποδοχέως μὴ ἀναρροφώμενον ὑπὸ τοῦ χώματος τῆς γάστρας ἐντὸς δύο ὡρῶν, δέον νὰ ἀπορρίπτεται ὡς ἐπιβλαβές.

Ξ.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΙΜΙΑΣ

Τὸ αἷμα ἡμῶν ὡς γνωστὸν συνίσταται κυρίως ἔκ τινος ὑγροῦ, τοῦ *ὀροῦ*, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πλεόντων *λευκῶν* καὶ *ἐρυθρῶν αἱματοσφαιρίων*. Τοῦ ὅλου βάρους τοῦ αἵματος τὸ μὲν μικρότερον μέρος ἀποτελοῦσι τὰ αἱματοσφαίρια, τὸ δὲ μεγαλείτερον ὁ ὀρός. Τὰ ἐρυθρὰ αἱματοσφαίρια εἶνε τοσοῦτον μικρά, ὥστε ἐν ἑνὶ κυβικῷ ὑποχιλιομέτρῳ ἀνθρωπίνου αἵματος ἐμπεριέχονται κατὰ μέσον ὅρον 5 ἑκατομμύρια τοιούτων· τῶν δὲ λευκῶν σφαιρίων ὁ ἀριθμὸς εἶνε πολὺ μικρότερος, διότι ἐπὶ 800 μέχρι 1000 ἐρυθρῶν εὕρηται ἓν μόνον λευκόν. Ἂν λοιπὸν ἐλαττωθῇ σημαντικῶς ἡ ὁλικὴ ποσότης τοῦ αἵματος ἢ τὰ ἐρυθρὰ αἱματοσφαίρια, ἐπέρχεται ἡ νοσώδης ἐκείνη κατάστασις, ἣν ὀνομάζομεν *ἀναιμίαν*.

Ἐν ᾧ δὲ σημαντικαὶ ἐλαττώσεις τοῦ ποσοῦ τοῦ αἵματος, ἤτοι ἀπώλειαι αἵματος, ἀρκούντως ἐνωρὶς ἀναπληροῦνται πάλιν, τοὐναντίον ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν ἐρυθρῶν αἱματοσφαιρίων ἀναπτύσσεται ἡ *χρονία*, τ. ἔ. ἡ μακρότερον διαρκοῦσα ἀναιμία, ὁπότε ἡ ἀναπλήρωσις χωρεῖ λίαν βραδέως.

Παρὰ πᾶσι τοῖς ἀναιμικοῖς ἀνθρώποις ἐπαναφαίνονται κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν τάξιν τὰ ἑπόμενα συμπτώματα: Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα αὐτῶν καὶ οἱ ὁρατοὶ *μυκώδεις ὑμένες* ἔχουσιν ἐκτάκτως ὠχρὸν χρῶμα καὶ ἰδίως τὰ χείλη καὶ τὰ ὦτα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐν τῷ αἵματι ὀξυγόνον εἶναι συναναμεμιγμένον μετὰ τῶν ἐρυθρῶν αἱματοσφαιρίων, οἱ δὲ μῦς ἵνα λειτουργήσωσιν, ἔχουσι χρείαν αἵματος ἐμπεριέχοντος ἱκανὸν ὀξυγόνον, διὰ τοῦτο μετὰ τῆς ἀναιμίας ἐλαττοῦται κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ λειτουργικὴ δύναμις τοῦ αἵματος. Μετ' αὐτῆς δὲ ἀκολουθοῦσιν ἄκρα ἀδυναμία καὶ ὀλιγοδρανία ῥέπουσα εἰς λιποθυμίας, ἐξηρεθισμένη ἀναπνοὴ κατὰ τὰς μετριωτάτας ἐντάσεις, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν διὰ τῶν κλιμάκων ἀνάβασιν, ὀχληρὰ σφύξις τῆς καρδίας, πίεσις καὶ μεστότης ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ στομάχου, ναυτία καὶ μάλιστα ὀχληρὸς καὶ τοσοῦτον συχνάκις ἐπαναλαμβανόμενος ἔμετος, ὥστε ὁ πάσχων νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν ὕπαρξιν στομαχικοῦ κατάρρου. Συχνὰ δὲ ἐπισυμβαίνουσι καὶ ἐπίμονοι καὶ ἐξάντλησιν ἐπιφέρουσαι κοιλιολυσίαι ὡς καὶ συχναὶ ῥύσεις ἐκ τῶν ῥινῶν.

Πλὴν τοῦ εἴδους τούτου τῆς ἀναιμίας, ἥτις ἀπαντᾷ συχνότατα ἐν τῇ μέσῃ ἡλικίᾳ ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους, ἰδία τις ἀναιμία παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, προερχομένη κατ' ἐξοχὴν ἐκ πάσης νόσου, ἣν συμπαρακολουθεῖ ἀπώλεια ὑγρῶν. Ἡ ἀναιμία αὕτη ἐνσκήπτει καὶ εἰς παῖδας καὶ εἰς κοράσια ἡλικίας 8 μέχρι 10 ἐτῶν καὶ διαγινώσκεται ἐκ τῆς «χλωρότητος» τῶν παιδίων, ἥτις παρέχει φόβους εἰς τοὺς γονεῖς. Τὸ δὲ περίεργον ἐν τῇ ἀναιμίᾳ ταύτῃ εἶναι ὅτι, ἐν ᾧ τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα εἶνε ὑπόχλωρον ὠχρόν, οἱ ὁρατοὶ *μυκώδεις ὑμένες* δὲν ἀλλάσσουσι πάντοτε χρῶμα, ἀλλὰ φαίνονται ἀκόμη μετρίως ἐρυθροί. Σχεδὸν πάντοτε ὅμως τὰ παιδία αἰσθάνονται ἀσυνήθη κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀτονίαν, ἀποκάμνουσιν εὐκόλως, εἶναι δύσθυμα ἢ εἰς ἄκρον εὐπαρόξυντα, συχνάκις δὲ καὶ ἀνορεκτοῦσι καὶ μάλιστα ἀηδῶς τρώγουσι τὰ κρέατα.

Ἐὰν ἀνερευνήσωμεν τὰ αἴτια τῆς ἀναιμίας, θὰ εὕρωμεν ὅτι ἡ νόσος αὕτη χωρὶς τῶν ἀμέσων ἀπωλειῶν αἵματος ἀποβαίνει συνήθως ἐξ ἐλαττώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ διαταράξεως τῆς κατεργασίας τοῦ αἵματος, ἐνῷ ἐξ ἄλλου τὰ ὑγρὰ τοῦ σώματος ἐξακολουθοῦσι καταναλισκόμενα. Συνηθεστάτη δὲ αἰτία τῆς παθήσεως καὶ ἐνηλίκων καὶ παιδίων εἶναι τὸ διατρίβειν συνεχῶς ἐν διεφθαρμένῃ ἀτμοσφαίρᾳ, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑπερπλήρων καὶ ἀνεπαρκῶς ἀεριζομένων οἰκήσεων. Ἄλλα αἴτιά εἰσι τὰ ἑξῆς: Ἔλλειψις ὑπαιθρίων κινήσεων, κακὴ ἢ ἀνεπιτήδειος διατροφή, ὑπέρμετρος τοῦ πνεύματος ἔντασις, συνεχεῖς συγκινήσεις καὶ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς καὶ ὁ πλημμελὴς βίος, οἷον ζῶσι συνήθως οἱ ἄνθρωποι τῶν μεγάλων πόλεων. Τὴν δὲ ἐν ταῖς ἀνωτέραις κοινωνικαῖς τάξεσι καὶ μάλιστα παρὰ ταῖς γυναιξὶ συχνότερον ἀπαντῶσαν ἀναιμίαν ἐπαυξάνει ἔτι μᾶλλον τοῦτο, ὅτι ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις τῶν κορασίων παραβλάπτεται μεγάλως ὑπὸ τῶν σχολικῶν ἀπαιτήσεων. Σύντονος ἔντασις τοῦ πνεύματος καὶ μετ' αὐτῆς ἔλλειψις ὑπαιθρίων κινήσεων ἐπιφέρουσιν ἐξασθένισιν καὶ ἔκλυσιν τοῦ γυναικείου σώματος, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὰ μαθητεύοντα κοράσια καὶ αὐτὰς τὰς ἐλευθέρας ὥρας τῆς ἡμέρας κατατρίβουσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῶν δωματίων.

Διὰ τίνων ὅπλων λοιπὸν δυνάμεθα νὰ πολεμήσωμεν ἀποτελεσματικῶς τὸ νόσημα τοῦτο; Πρὸς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἡ ἐπιστήμη, ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς πείρας, ἀποκρίνεται τὸ ἑξῆς: Τὸ σπουδαιότατον μέσον πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ἀναιμίας εἶναι *σκόπιμος βίος* καὶ μάλιστα *τακτικὴ δίαιτα*. Ἐπειδὴ οἱ ἀναιμικοὶ ἀνορεκτοῦσι συνήθως καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγον μόνον δύνανται νὰ φάγωσιν ἐφ' ἅπαξ, διὰ ταῦτα πρῶτος κανὼν τῆς διαίτης αὐτῶν ἔστω ὁ ἑπόμενος: Νὰ τρώγωσι πολλάκις καὶ δὴ κατὰ πᾶσαν δευτέραν, εἰ δυνατόν, ὥραν τῆς ἡμέρας μεταλλάσσοντες ὡς δυνατὸν τὰ φαγητά· ἐν τῷ κυρίως γεύματι καὶ τῷ δείπνῳ νὰ τρώγωσι κατ' ἐξοχὴν κρέας, παραλείποντες πάντα

Digitized by Google

ζωμόν, διότι οὗτος εἶναι ἧττον θρεπτικός, οἱ δὲ ἀσθενεῖς ἔχοντες μικρὰν συνήθως ὄρεξιν παραιτοῦνται μετὰ τὸν ζωμὸν τὸ κρέας· ὡς ἐπιδόρπισμα νὰ τρώγωσι νωπὰς ὀπώρας ἢ εὔπεπτόν τι ἔδεσμα ἀλεύρου· κατὰ τὸ δεύτερον πρόγευμα νὰ τρώγωσι πολλάκις καὶ δριμέα, οἷον σαρδίνας, χαβιάριον, σικύους ἐν ἅλμῃ καὶ τὰ τοιαῦτα, δι' ὧν ἐρεθίζεται μὲν ὁ στόμαχος, ἐπιτείνεται δὲ ἡ ὄρεξις καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γεννᾶται εἰς τὸν ἀσθενῆ ἔτι μᾶλλον καθ' ἑκάστην ἡ περὶ τὸ τρώγειν ἡδονή. Πρὸς θεραπείαν τῆς ἀναιμίας πρὸς τῇ σκοπίμῳ διαίτῃ ἀναγκαιοτάτη εἶναι καὶ ἡ τοῦ σώματος κίνησις· διότι, ὡς ἀνωτέρω ἤδη ὑπεδείχθη, ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἄσκησις τῶν μυῶν συντελεῖ μεγάλως καὶ εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ αἵματος. Συνειθίζων δέ τις τὸ σῶμα εἰς ἰσχυρὰν τῶν μυῶν ἐργασίαν, φέρει αὐτὸ εἰς ἰσορροπίαν πρὸς τὴν θρέψιν καὶ ἐπαυξάνει τὸ ὁλικὸν ποσὸν τοῦ αἵματος. Κινούμενος δέ τις ἐν ὑπαίθρῳ ἀπολαύει συγχρόνως καὶ καθαρὸν ἀέρα, ὃν βεβαίως δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι. Καθαρὸν ἀέρα ἀναπνέει τις κυρίως ἐντὸς τῶν δασῶν, ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐν δὲ τοῖς δωματίοις τότε μόνον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τοιοῦτον, ὅταν ταῦτα εἶνε λίαν εὐρύχωρα καὶ διατηρῶνται καλῶς. Διὰ τοῦτο οἱ ἀναιμικοὶ ὀφείλουσι κατὰ τὴν θερμὴν ὥραν τοῦ ἔτους νὰ διατρίβουσι μέρος τῆς ἡμέρας ἐν ὑπαίθρῳ, ἐν τῷ κήπῳ, ἐν τῷ δάσει ἢ εἰς τὴν πεδιάδα, ὁτὲ μὲν περιπατοῦντες, ὁτὲ δὲ καθήμενοι, ἕκαστος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. Ἀναιμικὰ δὲ κοράσια καὶ γυναῖκες δέον νὰ ποιῶνται μετρίαν ὅσον ἔνεστι χρῆσιν γυναικείων ἐργοχείρων καὶ νὰ ἐργάζωνται ταῦτα, εἰ δυνατόν, μόνον ἐν ὑπαίθρῳ, ἄρα κατὰ τὴν θερμὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ἵνα δύνανται νὰ ἀναπνέωσι τοὐλάχιστον συγχρόνως καθαρὸν ἀέρα.

Πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι ἡ ἀναιμία (λευκοφλεγματία) θεραπεύεται μόνον διὰ φαρμάκων καὶ δὴ σιδηρούχων. Ἀλλὰ ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, διότι τὰ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ προσδιοριζόμενα σιδηροῦχα φάρμακα δύνανται μὲν ἴσως νὰ στήσωσι τὴν πρόοδον τῆς νόσου, ἀλλ' οὐδέποτε καὶ νὰ ἐξισωθῶσι πρὸς τὸν τακτικὸν βίον, τὴν κατάλληλον δίαιταν, τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ τὴν κίνησιν. Ἰδίως δὲ ἀποτρέπομεν τοὺς ἀναιμικοὺς ἀπὸ πάσης αὐτοθεραπείας διὰ σιδηρούχων σκευασιῶν.

Ἐπὶ πᾶσι δέ, συντόνου εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ μὴ ὑπερφορτίζηται τὸ πνεῦμα τῶν παιδίων καὶ μάλιστα τῶν κορασίων διὰ σωρείας μαθημάτων καὶ νὰ περισταλῶσιν ἐπομένως αἱ ἀπαιτήσεις τῶν σχολείων καὶ ἰδίως τῶν παρθεναγωγείων διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν σχολικῶν ὡρῶν καὶ τῶν διὰ τὴν κατ' οἶκον ἐνασχόλησιν ἐπιτασσομένων τοῖς παιδίοις ἔργων.

[M. Goliner.] K. B.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΩΝ

Τῇ 16 Φεβρουαρίου ε. ε. ὁ William Ogle ἀνέγνωσεν ἐνώπιον τῆς «Στατιστικῆς Ἑταιρίας» ἔκθεσιν περὶ τῶν ἀνὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Οὐαλίαν αὐτοχειριῶν, ἐν σχέσει πρός τε τὴν ἡλικίαν, τὸ φῦλον, τὴν ἐποχὴν καὶ τὸ ἔργον τῶν κατοίκων.

Διὰ τῆς ἐκθέσεως ταύτης βεβαιοῦται ὅτι ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1883, ἤτοι ἐν διαστήματι 26 ἐτῶν, ἐσημειώθησαν ἐν ταῖς ἀνωτέρω χώραις 42,530 θάνατοι ἐξ αὐτοχειρίας. Ἀναλογοῦσιν ἑπομένως κατὰ μέσον ὅρον 72 αὐτοχειρίαι κατ' ἔτος ἐπὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων. Αἱ αὐτοχειρίαι αὐξάνουσι ταχέως μετὰ τῶν ἐτῶν μέχρις ἐπέκεινα τῆς μέσης τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίας καὶ ἐλαττοῦνται πάλιν κατὰ τὰς μᾶλλον προκεχωρηκυίας τῆς ζωῆς περιόδους. Ὁ μέγιστος αὐτῶν ἀριθμὸς συμπίπτει κατὰ τὴν ἀπὸ 55 μέχρις 65 ἐτῶν περίοδον, καθ' ἣν ἀναλογοῦσιν 251 αὐτοχειρίαι εἰς ἓν ἑκατομμύριον πληθυσμοῦ κατ' ἔτος. Ἐὰν ἐξαιρέσῃ τις μίαν τῆς ζωῆς περίοδον, κατὰ πάσας τὰς λοιπὰς αἱ αὐτοκτονίαι τῶν ἀνδρῶν εἶνε πολὺ περισσότεραι ἢ τῶν γυναικῶν, ἡ δὲ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ αὐξάνει σὺν τῇ ἡλικίᾳ. Ἐξαιρουμένη περίοδος ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ 15ου μέχρι τοῦ 20οῦ ἔτους, καθ' ἣν αἱ τῶν θηλέων αὐτοχειρίαι ὑπερβαίνουσι κατάτι τὰς τῶν ἀρρένων. Λαμβάνοντες ἁπάσας τὰς ἡλικίας ὁμοῦ εὑρίσκομεν ὅτι, εἰς ἴσους ἀριθμοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, αἱ αὐτοχειρίαι τῶν ἀρρένων πρὸς τὰς τῶν θηλέων κατὰ τὰς αὐτὰς τῆς ζωῆς περιόδους ἔχουσιν ὡς 267 πρὸς 100.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ William Ogle καταφαίνεται ἐπίσης ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοχειριῶν αὐξάνει καὶ μειοῦται λίαν ὡρισμένως κατὰ τοὺς καιροὺς τοῦ ἔτους, ἀποτελῶν ἐν τῇ βαθμολογικῇ αὐτοῦ κλίμακι κανονικὴν ἐτησίαν καμπύλην, τὰς ὁποίας τὸ μὲν χαμηλότερον σημεῖον συμπίπτει πρὸς τὸν μῆνα Δεκέμβριον, τὸ δὲ ὕψιστον πρὸς τὸν Ἰούνιον. Ἐπαγγέλματα πρὸς ἃ ἀντιστοιχεῖ ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς αὐτοχειριῶν εἶναι αἱ χειρωνακτικαὶ τέχναι, αἱ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκτὸς τῆς κατοικίας ὑπὸ ἀνθρώπων σχετικῶς ἀγραμμάτων ἐπιτηδευόμεναι. Τοὐναντίον αἱ οἰκουρικαὶ ἀσχολίαι τῶν πεπαιδευμένων, ὁποῖαι εἶναι αἱ ὑπὸ τῶν λογίων σπουδαζόμεναι, εἶναι ἐκεῖναι πρὸς ἃς ἀντιστοιχεῖ ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῶν αὐτοχειριῶν.

Ἡ κοινοτάτη μέθοδος αὐτοκτονίας εἶναι ἡ διὰ τῆς ἀγχόνης. Ταύτῃ ἕπονται κατὰ σειρὰν αἱ διὰ πνιγμοῦ, σφαγῆς, πληγῆς, δηλητηρίου, καὶ ἡ διὰ πυροβολισμοῦ. Αἱ γυναῖκες προτιμῶσι τὸν πνιγμὸν ἀπὸ τῆς ἀγχόνης, καὶ τὸ δηλητήριον ἀπὸ τῆς σφαγῆς ἢ τῆς πληγῆς. Ἡ ἐκλογὴ τῆς μεθόδου ἐπηρεάζεται καὶ ὑπὸ τῆς ἡλικίας.

Digitized by Google

Οὕτως οἱ νέοι προτιμῶσι τὸν διὰ πνιγμοῦ, τὸν διὰ δηλητηρίου καὶ τὸν διὰ πυροβολισμοῦ ἑκούσιον θάνατον· καὶ ὑπὸ τῶν ἐπαγγελμάτων δ' ἐπηρεάζεται ἡ ἐκλογὴ τῆς μεθόδου, καθ' ὅσον οἱ ἄνδρες ποιοῦνται κατὰ προτίμησιν χρῆσιν τῶν τῆς τέχνης αὐτῶν ὀργάνων πρὸς αὐτοκτονίαν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ὅσον οἱ δυστυχεῖς ἀποφεύγουσι τὸν πνιγμὸν κατὰ τοὺς ψυχροὺς τοῦ ἔτους μῆνας. Β.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἔλαβεν ἐκ Μανδαλάης παράδοξον δῶρον ἢ λάφυρον, σταλὲν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ κατακτήσαντος τὸ βασίλειον τῆς Βίρμας στρατηγοῦ Πρενδεργάστ. Εἶναι δὲ τοῦτο ἐπίχρυσον χαλκοῦν τηλεβόλον μετὰ τοῦ ἐπιχρύσου ἐπίσης ξυλίνου κιλλίβαντος αὐτοῦ, ὅπερ ὁ ἐκθρονισθεὶς βασιλεὺς τῆς Βίρμας Θιβὼ εἶχεν ὡς ὅπλον καὶ ὡς μαντεῖον ἅμα. Ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ κηρύξῃ πόλεμον, διέτασσεν ὁ βασιλεὺς ἕνα ἱερέα νὰ ἐγχύσῃ φιάλην οἴνου εἰς τὸν σωλῆνα τοῦ τηλεβόλου· ἂν ὁ οἶνος ἔμενεν ἐν τῷ σωλῆνι ἦτο ἀσφαλὴς οἰωνὸς νίκης, ἂν ἐχύνετο κατὰ γῆς προεμήνυεν ἧτταν. Καὶ πρὸ τῆς τελευταίας ἐκστρατείας κατὰ τῶν Ἄγγλων, ἥτις ἐπήνεγκε τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ, λέγεται ὅτι ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς τῆς Βίρμας τὸ τηλεβόλον, καὶ ὅτι λίαν συνετῶς ἐχρησμοδότησε τοῦτο νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ τὸν πόλεμον. Ἀλλ' ὑπείκων εἰς τὰς προτροπὰς τῆς μισάγγλου συζύγου του παρήκουσε τὸ μαντεῖον καὶ ἀπώλεσε τὸν θρόνον.

Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας γενομένου λόγου περὶ τῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ ρευμάτων καὶ περὶ τῆς ἐπηρείας αὐτῶν εἰς τὴν ναυτιλίαν, εἷς τῶν ἑταίρων ὑπέμνησε γεγονὸς μαρτυροῦν ἀριδήλως τὴν ἐπήρειαν ταύτην. Ἐν ἔτει 1731 ἀκάτιόν τι, φέρον φορτίον οἴνου, ἐκπλεῦσαν ἐκ Τενερίφης τῶν Καναρίων νήσων ὅπως μεταβῇ εἰς Πάλμαν, παρελκυσθὲν ὑπὸ τῶν ρευμάτων ἔφθασε μετὰ πολυήμερον διάπλουν εἰς λιμένα τινὰ τῶν Ἀντιλλῶν νήσων. Ἐπειδὴ ἡ προμήθεια τῶν ζωοτροφιῶν μόνον διὰ πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας ἐπήρκει, τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τὸ πλήρωμα συνετηρήθη εἰς τὴν ζωήν, πίνον οἶνον ἐκ τοῦ φορτίου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποδεικνύει πρὸς τοῖς ἄλλοις πιθανὴν τὴν γνώμην τῶν ὑποστηριζόντων ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ ἐν Λιβύῃ Φοίνικες εἶχον ἀνακαλύψῃ τὴν Ἀμερικὴν καὶ συνδέσῃ ἐμπορικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς χώρας ταύτης.

Θανόντος τοῦ Γαμβέττα ἐξήχθη ὁ ἐγκέφαλος αὐτοῦ καὶ παρεδόθη εἰς διακεκριμένους ἀνθρωπολόγους πρὸς μελέτην. Τὰ πορίσματα τῆς μελέτης ταύτης ἐδημοσιεύθησαν ἐσχάτως μόλις. Κατὰ ταῦτα τὸ βάρος τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ Γαμβέττα ἦτο ἐλάχιστον, 1160 γραμμαρίων μόλις, ἤτοι 360 δράμια περίπου. Οὐχ ἧττον, ὡς παρετήρησεν ὁ καθηγητὴς Δυβάλ ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Ἀνθρωπολογικῆς ἑταιρίας τῆς 18 Μαρτίου, τὸ σχῆμα αὐτοῦ ἦτο ὡραῖον καὶ κανονικώτατον· ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ὁ τρίτος μετωπιαῖος λοβὸς αὐτοῦ ἦν ἐκτάκτως ἀνεπτυγμένος· καὶ ἡ παρατήρησις αὕτη ἐπικυροῖ πως τὴν γνώμην τοῦ ἀνθρωπολόγου Βροκά, ὅστις πρὸ πολλοῦ ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ τρίτος μετωπιαῖος λοβὸς εἶναι ἡ ἕδρα τοῦ λόγου.

Ῥάπτριά τις γυναικείων ἐνδυμάτων τοῦ συρμοῦ ἐν τῷ προαστείῳ Ἁγίου Γερμανοῦ τῶν Παρισίων ἐπενόησεν εὐφυὲς τέχνασμα, ὅπως καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τὰς κυρίας τὸ ἐργαστήριόν της. Ἡ ὁδὸς ὅπου κεῖται τοῦτο εἶνε στενή, ἐν δὲ τῷ πεζοδρομίῳ αὐτῆς οὐδὲ δύο ἄνδρες δύνανται νὰ σταθῶσιν ἀνέτως· ἔτι δ' ὀλιγώτερον γυναῖκες· ὥστε οὐδεὶς ἵστατο πρὸ τῶν παραθύρων τοῦ ἐργαστηρίου, ἵνα ἴδῃ τὰ ἐκτεθειμένα, ὅπερ οὐδόλως συνέφερεν εἰς τὴν ῥάπτριαν. Ἀλλὰ πρό τινος χρόνου ὁσάκις κυρία τις διήρχετο ἔμπροσθεν τοῦ ἐργαστηρίου ᾐσθάνετο ὅτι κάτι τι ἐκράτει τὴν ἄκραν τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς· ἂν ἐπροχώρει, ἡ ἐσθὴς ἐσχίζετο καὶ ἡ κυρία ἔβλεπεν ὅτι εἶχε καρφωθῇ ἀπὸ καμπύλον ἐξέχον καρφίον, ὅπερ ἦτο ἐμπεπηγμένον ὡς ἄγκιστρον ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ δὲν ἐφαίνετο ἂν δὲν προσεῖχε πολὺ ἡ διαβαίνουσα. Ἐν ᾧ δὲ ἡ κυρία ἵστατο πρὸς στιγμήν, ἵνα ἀποσπάσῃ τὸ καρφίον, ἔτρεχε πρὸς αὐτὴν ἐν σπουδῇ μία τῶν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ γυναικῶν, καὶ τεθορυβημένη ἐζήτει μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης συγγνώμην, παρεκάλει δὲ τὴν ξένην νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐργαστήριον, ὅπως τῆς διορθώσωσι τὸ φόρεμα. Καὶ ἡ μὲν ῥάπτρια μετὰ πολλῆς δεξιότητος ἐπιδιώρθωνε τὴν ἐσθῆτα, ἀλλὰ ταὐτοχρόνως ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν τὸ τέχνασμα· διότι ἄλλαι γυναῖκες τοῦ ἐργαστηρίου ἐπεδείκνυον εἰς τὴν κυρίαν, ὅπως ἴδῃ ἂν τῇ ἀρέσκουσι, ταινίας, ἄνθη, τρίχαπτα, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅπερ ἐξήπλουν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔφερον παντοειδεῖς κομψοτάτους πίλους, ἀνεστάτουν τὰ συρτάρια, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐκίνει τὸ ὅλον τὸ ἐργαστήριον, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὴν παθοῦσαν. Ἐν ᾧ δ' ἐγίνοντο ταῦτα ἐκ τοῦ παρακειμένου δωματίου ἠκούοντο εὐκρινῶς αἱ διαταγαὶ τῆς διευθυντρίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τοιαῦται περίπου: «Νὰ μὴ λησμονήσετε, πῶς ἡ κυρία κόμησσα θέλει τὸ φόρεμά της νὰ τῆς τὸ ὑπάγετε ἀπόψε!» ἢ· «Ἄς ἔλθῃ μία νὰ ὑπάγῃ τὸ καπέλλον εἰς τὴν κυρίαν δούκισσαν!» ἢ· «ἡ κυρία πριγκίπισσα παρήγγειλε δαντέλλας ἀπ' αὐτὸ τὸ εἶδος». Διορθουμένου τοῦ φορέματος αὐτῆς, ἡ κυρία οὐδέποτε ἀπήρχετο μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, ἀλλὰ πάντοτε ἠγόραζε κάτι τι ἐκ τῶν ἐπιδειχθέντων αὐτῇ, ἢ πῖλον, ἢ καλύπτραν, ἢ τρίχαπτα, ἢ κόσμημά τι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ πωλούμενα ἦσαν ἀξιόλογα, ἐγίνετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πελάτις καὶ ἔσπευδε νὰ συστήσῃ εἰς τὰς φίλας της τὸ κατάστημα, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζεν ὅτι ἀπροσδοκήτως ἀνεκάλυψεν.

Ἐν ὁμίλῳ ἀξιωματικῶν γίνεται συζήτησις περὶ τῶν ἐπιφανῶν στρατηγῶν τῆς ἀρχαιότητος. Εἷς τούτων ἐπαινεῖ τὴν στρατηγικὴν δεινότητα τοῦ Ξενοφῶντος.

«Αὐτὸ δὲν τὸ παραδέχομαι διόλου, παρατηρεῖ ἕτερος συνάδελφός του. Ἀδύνατον νὰ ἦτο καλὸς στρατηγὸς ἄνθρωπος ὅπου ἐκάθητο καὶ ἔγραφε διδακτικὰ βιβλία διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων!»

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—410

Digitized by Google

'Αριθ. 539 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε

ΕΤΟΣ ΙΑ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 27 Ἀπριλίου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια· Βλ. σελ. 241]

Τὸ μέλαν ἐκεῖνο σημεῖον ηὐξήθη ταχέως, ἔλαβε σχῆμα νεανίου φοροῦντος ἐνδύματα ἐξ ἐριούχου, σισσυρωτὸν πιλίδιον ἐπὶ κεφαλῆς καὶ φέροντος ἐπὶ τῶν ὤμων δερμάτινον σάκκον. Εἶχε τοὺς πόδας ὑποδεδεμένους διὰ χιονοπεδίλων καὶ προὐχώρει ταχέως.

Μετ' ὀλίγον οὐδεμία πλέον ὑπελείπετο ἀμφιβολία· ὁ ὁδοιπόρος εἶχε διακρίνῃ τοὺς πρὸ τοῦ οἰκίσκου ἀναμένοντας αὐτόν, ἐκβαλὼν δὲ τὸ πιλίδιόν του, ἐκίνει αὐτὸ ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του. Μετὰ δύο λεπτὰ ὁ Ἔρικ εὑρέθη εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς Κατρίνας, τοῦ Ὄθωνος, τῆς Βάνδας, τοῦ Ἔρσεβον, ὅστις ἐγερθεὶς τῆς ἕδρας του εἶχε προχωρήσῃ μέχρι τῆς φλιᾶς.

Ἐνηγκαλίζοντο θερμῶς, ἐθώπευον περιπαθῶς αὐτόν, ἔμενον ἐκστατικοὶ πρὸ τῆς ὡραίας του μορφῆς. Ἡ κυρὰ Κατρίνα πρὸ πάντων δὲν ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς της. Πῶς; αὐτὸ ἦτο τὸ παιδάκι τὸ ὁποῖον εἶχε λικνίσει ἐπὶ τῶν γονάτων της... αὐτὸ τὸ ὑψηλὸν παληκαράκι, τὸ τόσον χαριτωμένον καὶ τόσον τολμηρὸν συγχρόνως, ὑπὲρ τὸ ἄνω χεῖλος τοῦ ὁποίου διεγράφετο ἤδη χνοῦς μύστακος!... Ἦτο δυνατόν!...

Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ᾐσθάνετο εἶδός τι σεβασμοῦ πρὸς τὸ παιδίον, ὅπερ ἄλλοτε εἶχε θρέψῃ διὰ τοῦ γάλακτός της. Ἦτο ὑπερήφανος δι' αὐτό, ὑπερήφανος πρὸ πάντων διὰ τὰ δάκρυα τῆς εὐτυχίας, ἅτινα ἔβλεπε ῥέοντα ἐκ τῶν μαύρων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν. Διότι καὶ ὁ Ἔρικ ἦτο ἐπίσης βαθέως συγκεκινημένος.

— Μητέρα, σὺ εἶσαι! ἔλεγε. Τέλος πάντων σ' ἐπαναβλέπω καὶ σὲ κρατῶ εἰς τὴν ἀγκαλιά μου!... Αὐτὰ τὰ δύο χρόνια μοῦ ἐφάνησαν ἀτελείωτα!... Σᾶς ἐφάνη καὶ εἰς σᾶς ὁ χωρισμός μου ὅπως εἰς ἐμὲ ὁ ἰδικός σας;

— Ὤ, ναί, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ἔρσεβον. Καμμία ἡμέρα δὲν ἐπέρασε χωρὶς νὰ κάμωμεν λόγον διὰ σέ... Τὴν νύκτα εἰς τὸ νυκτέρι, ἢ τὴν ἡμέρα εἰς τὸ τραπέζι, τὸ ὄνομά σου εἴχαμε πάντα εἰς τὸ στόμα μας!... Ἀλλὰ σύ, παιδί μου, μήπως μᾶς ἐλησμόνησες ἐκεῖ πέρα μέσα εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην πόλιν;... Εἶσαι εὐχαριστημένος ὅτι ἐγύρισες νὰ ἰδῇς τὸν τόπον σου καὶ τὸ παλαιόσπιτόν μας;

— Εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ; εἶπεν ὁ Ἔρικ ἀρχίσας πάλιν νὰ ἐναγκαλίζεται καὶ φιλῇ πάντας. Σᾶς εἶχα κάθε ὥραν εἰς τὸν νοῦν μου... Ἀλλ' ὅταν πρὸ πάντων ἐφύσα δυνατὸς ἄνεμος σ' ἐσυλλογιζόμην, πατέρα. Ποῦ νὰ εἶνε αὐτὴν τὴν στιγμήν; Ἐγύρισε ἀσφαλῶς;... ἐπρόλαβε νὰ προφυλαχθῇ; ἔλεγα· τὸ βράδυ ἐπαρατηροῦσα τὸ μετεωρολογικὸν δελτίον εἰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ ἰατροῦ διὰ νὰ μάθω ἂν ὁ καιρὸς ἦτο ὁ ἴδιος εἰς τὰ μέρη μας ὅπως εἰς τὴν Σουηδίαν. Καὶ ἔβλεπα ὅτι ἐδῶ συμβαίνουν πολὺ περισσότεραι καταιγίδες παρὰ εἰς τὴν Στοκόλμην, καταιγίδες ποῦ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν καὶ ξεσποῦν εἰς τὰ βουνά μας... Ἄχ! πῶς ἤθελα, εἰς τὰς στιγμὰς ἐκείνας νὰ εἶμαι μαζί σου εἰς τὴν βάρκαν, νὰ σὲ βοηθῶ νὰ κρατῇς ἀνοικτὸν τὸ πανί, νὰ νικῶ μαζί σου κάθε ἐμπόδιον!... Ὅταν πάλιν ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς μοῦ ἐφαίνετο πῶς ἤμην φυλακισμένος εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην πόλιν ἀνάμεσα εἰς τὰ τρίπατα σπίτια! Ναί! πίστευσέ με, ἔδινα δὲν εἰξεύρω κ' ἐγὼ τί διὰ νὰ εἶμαι μίαν ὥραν εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ νοιώθω τὸν ἑαυτόν μου ἐλεύθερον, σὰν πρῶτα!...

Μειδίαμα ἐφώτισε τὸ ἡλιοκαὲς τοῦ ἁλιέως πρόσωπον.

— Δὲν μοῦ τὸν ἐχάλασαν τὰ βιβλία! εἶπε μετὰ βαθείας εὐαρεσκείας. Καλὴ χρονιά, παιδί μου. Ἔλα, κάθησε 'ς τὸ τραπέζι. Ἐσένα προσμέναμεν.

Ἀφ' οὗ ἐκάθησεν εἰς τὴν ἄλλοτε θέσιν του δεξιὰ τῆς ἀγαθῆς Κατρίνας, τότε μόνον τέλος ἠδυνήθη ὁ Ἔρικ νὰ παρατηρήσῃ περὶ αὐτὸν καὶ ἐξακριβώσῃ τὰς μεταβολάς, ἃς τὰ δύο ἐκεῖνα ἔτη ἐπήνεγκον εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ὁ Ὄθων ἦτο τώρα ὑψηλὸς καὶ ῥωμαλέος νεανίσκος δεκαεξαέτης ἀλλὰ φαινόμενος ὡς εἰκοσαέτης. Ἡ Βάνδα εἶχεν ἀναπτυχθῇ παραδόξως κατὰ τὰ δύο ταῦτα ἔτη. Τὸ περικαλλὲς πρόσωπόν της ἀπέκτησεν ἁβροτέραν ἔκφρασιν. Ἡ ὡραία ξανθὴ κόμη, ἥτις κατέπιπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων της εἰς βαρείας πλεξίδας, ἐσχημάτιζε περὶ τὸ μέτωπόν της

Digitized by Google

ἀργυρόχρουν νεφύδριον. Μετριόφρων καὶ πραεῖα ὡς πάντοτε ἐφρόντιζεν ἄνευ ἐπιδείξεως νὰ μὴ λείψῃ εἰς κανένα τίποτε.

— Ἡ Βάνδα μας ἔγεινε κοπελοῦδα, εἶπεν ἡ μήτηρ μεθ' ὑπερηφανείας. Καὶ νὰ εἴξευρες, Ἔρικ, τί φρονιμη ποῦ εἶνε καὶ πῶς μελετᾷ ἀφ' ὅτου ἔφυγες! Εἶνε ἡ καλλιτέρα μαθήτρια τοῦ σχολείου καὶ ὁ κύριος Μαλάριος λέγει ὅτι αὐτὴ μονάχα τὸν παρηγορεῖ ἀφ' ὅτου δὲν σ' ἔχει πλέον μαθητήν.

— Πόσον ἤθελα νὰ τὸν φιλήσω τὸν καλόν μου τὸν Μαλάριον! ἀνέκραξεν ὁ Ἔρικ. Λοιπὸν ἡ Βάνδα μας μανθάνει πολλὰ γράμματα, αἴ; ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος ἐν ᾧ τὸ κοράσιον ἠρυθρία μέχρι τῆς κόμης διὰ τοὺς μητρικοὺς τούτους ἐπαίνους.

— Μανθάνει νὰ παίζῃ καὶ τὸ ὄργανον τῆς ἐκκλησίας, προσεῖπεν ἡ Κατρίνα, καὶ ὁ κύριος Μαλάριος λέγει ὅτι ἔχει τὴν καλλιτέραν φωνὴν ἀπὸ ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ χοροῦ.

— Δὲν μοῦ λέτε λοιπὸν ὅτι ἦλθα κ' εὑρῆκα μίαν δεσποινίδα ὅπως πρέπει! εἶπεν ὁ Ἔρικ γελῶν ὅπως διασκεδάσῃ τὴν ἀμηχανίαν τῆς ἀδελφῆς του. Ἐννοῶ ὅμως νὰ μᾶς δείξῃ ἀπὸ αὔριον ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματά της.

Καὶ ἄνευ ἐπιτηδεύσεως ἔφερε τὸν λόγον περὶ τῶν ἀγαθῶν κατοίκων τῆς Νορόης, ζητῶν πληροφορίας περὶ ἑκάστου, ἐρωτῶν περὶ τῶν συμμαθητῶν του, περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του συμβάντων, περὶ τῶν δυστυχημάτων τῶν ἁλιέων καὶ πάντων ἐν γένει τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν βίον τοῦ χωρίου· εἶτα δὲ καὶ οὗτος ἠναγκάσθη, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὴν περιεργίαν τῆς οἰκογενείας, νὰ διηγηθῇ τὸν ἐν Στοκόλμῃ βίον αὐτοῦ, νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς Κρέτας, τῆς Κάζας καὶ τοῦ ἰατροῦ.

— Ἀλήθεια, ἔχω μίαν ἐπιστολὴν διὰ σᾶς, πατέρα, εἶπεν ἐξαγαγὼν αὐτὴν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ θυλακίου τοῦ ἐσωκαρδίου του. Δὲν εἰξεύρω τί ἔχει μέσα, ἀλλ' ὁ ἰατρός μοῦ εἶπε νὰ φροντίσω νὰ τὸ μάθω διότι μ' ἐνδιαφέρει.

Ὁ Ἔρσεβον ἔλαβε τὸν ἐσφραγισμένον φάκελλον καὶ ἀπέθηκεν αὐτὸν πλησίον του ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Δὲν θὰ μᾶς τὴν ἀναγνώσητε; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Ὄχι, ἀπεκρίθη λακωνικῶς ὁ ἁλιεύς.

— Ἀλλ' ἀφ' οὗ μ' ἐνδιαφέρει! εἶπεν ὁ Ἔρικ.

— Τὸ 'πανώγραμμα γράφει τ' ὄνομά μου, εἶπεν ὁ Ἔρσεβον ὑψώσας τὴν ἐπιστολὴν μέχρι τῶν ὀμμάτων του.... Θὰ τὴν διαβάσω λοιπὸν ὅταν μοῦ ἔλθῃ ἡ ὄρεξις.

Ἡ υἱικὴ ὑπακοὴ εἶνε ἡ βάσις τῆς νορβηγιακῆς οἰκογενείας. Ὁ Ἔρικ ἔκυψεν εὐπειθῶς τὴν κεφαλήν του. Ἠγέρθησαν ἀπὸ τῆς τραπέζης, τὰ δὲ τρία παιδία καθήσαντα παρὰ τὴν ἑστίαν ὡς ἄλλοτε, ἤρχισαν μίαν τῶν ἐμπιστευτικῶν καὶ οἰκείων ἐκείνων συνδιαλέξεων, ἐν αἷς ὁ διηγούμενος λέγει ὅ,τι διψῶσι νὰ μάθωσιν οἱ ἄλλοι καὶ ἐν αἷς ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἑκατοντάκις ἤδη λεχθέντα.

Ἐν τούτοις ἡ Κατρίνα ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο εἰς τὴν αἴθουσαν τακτοποιοῦσα ἕκαστον πρᾶγμα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν καὶ ἀπαιτοῦσα ὅπως ἡ Βάνδα γίνῃ κυρία, ὡς ἔλεγε, δηλαδὴ ἐφάπαξ μὴ ἀσχοληθῇ περὶ τὰ οἰκιακὰ ἔργα.

Ὁ Ἔρσεβον εἶχε καθήσῃ εἰς τὴν εὐρεῖαν ξυλίνην καθέδραν του καὶ ἐκάπνιζεν ἐν σιγῇ τὴν πίπαν του. Μόνον δὲ ἀφ' οὗ ἐκάπνισεν αὐτὴν μέχρι τέλους ἀπεφάσισε ν' ἀνοίξῃ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἰατροῦ.

Ἀνέγνω αὐτὴν χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ, εἶτα δὲ πτύξας αὐτήν, ἔθηκεν εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἐπλήρωσε δευτέραν πίπαν ἣν ἐκάπνισεν ὡς τὴν πρώτην χωρὶς νὰ ἐκστομίσῃ λέξιν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης ἔμεινε βεβυθισμένος εἰς βαθείας σκέψεις.

Εἰ καὶ οὐδέποτε ἦτο φλύαρος ὁ Ἔρσεβον, ἐν τούτοις ἡ σιγὴ ἐκείνη ἐφαίνετο παράδοξος. Ἡ Κατρίνα περατώσασα τὰ ἔργα αὐτῆς ἐκάθησε πλησίον του καὶ ἀπεπειράθη νὰ τύχῃ ἀπαντήσεώς τινος τοῦ συζύγου της. Ἀλλὰ βλέπουσα ὅτι οὐδὲν κατώρθου ἔπεσε μετ' ὀλίγον εἰς βαθεῖαν μελαγχολίαν καὶ αὐτὰ δὲ τὰ παιδία, ἀφ' οὗ ἐφλυάρησαν κατακόρως ἤρχισαν νὰ καταλαμβάνωνται ὑπὸ τῆς προφανοῦς τῶν γονέων των θλίψεως.

Δροσεραὶ φωναὶ περὶ τὰς εἴκοσιν, αἰφνιδίως ἐν χορῷ πρὸ τῆς θύρας ἀκουσθεῖσαι, ἐπήνεγκον ἐγκαίρως ἀντιπερισπασμόν τινα. Ὅμιλος ὅλος μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἦλθον ν' ἀποτείνωσι τὰς ἐγκαρδίους εὐχάς των εἰς τὸν Ἔρικ.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἔρσεβον ὑπεδέξατο μετὰ προθυμίας καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς τὸ σύνηθες γεῦμα, καθ' ὃ περὶ τὸν πρώην συμμαθητήν των καθήμενοι ἐξέφραζον τὴν ζωηρὰν χαρὰν ἣν ᾐσθάνοντο ἐπὶ τῇ ἐλεύσει του. Ὁ Ἔρικ λίαν συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ἀπροσδοκήτου ἐκείνης ἐπισκέψεως τῶν παιδικῶν του φίλων ἠθέλησε νὰ τοὺς συνοδεύσῃ ὅτε ἠτοιμάσθησαν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν περιοδείαν τῶν Χριστουγέννων. Ὁ Ὄθων καὶ ἡ Βάνδα παρηκολούθησαν αὐτὸν ὡς ἦν ἑπόμενον. Ἡ ἀγαθὴ Κατρίνα παρήγγειλεν εἰς τὰ δύο παιδία νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶσι πολὺ καὶ νὰ φέρωσι ταχέως τὸν ἀδελφόν των ὅστις εἶχεν ἀνάγκην ἡσυχίας.

Μόλις κλεισθείσης τῆς θύρας, ἡ σύζυγος τοῦ ἁλιέως ἐπανῆλθεν εἰς τὸν σύζυγόν της.

— Λέγε μου τώρα τί γράφει τὸ γράμμα· ἔμαθε τίποτε ὁ ἰατρός; ἠρώτησε μετ' ἀγωνίας.

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ὁ Ἔρσεβον ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ θυλακίου του, τὴν ἀνέπτυξε καὶ ἀνέγνω αὐτὴν ὑψιφώνως, διστάζων ἐνιαχοῦ

Digitized by Google

ἐνώπιον λέξεών τινων πρωτοφανῶν εἰς αὐτόν.

«Ἀγαπητέ μου Ἔρσεβον, ἔγραφεν ὁ ἰατρός, δύο ἔτη τώρα ἀφ' ὅτου μοὶ ἐνεπιστεύθητε τὸν υἱόν σας, καθημέραν παρατηρῶ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησίν μου τὰς προόδους τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς ὅλα. Τὸ παιδίον ἔχει τόσην ἀγχίνοιαν ὅσην καὶ γενναίαν καρδίαν. Ὁ Ἔρικ εἶνε ἀληθῶς ἐκλεκτὴ φύσις, οἱ δὲ γονεῖς οἵτινες ἀπώλεσαν τοιοῦτο τέκνον, ἂν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσωσι τὸ μέγεθος τῆς ἀπωλείας των, ἔπρεπε πικρῶς νὰ πενθήσωσι δι' αὐτήν. Ἀλλ' εἶνε ἐκτὸς ἀμφιβολίας πλέον ὅτι οἱ γονεῖς οὗτοι ζῶσιν ἀκόμη. Ὅπως εἴχομεν μείνει σύμφωνοι δὲν παρημέλησα τίποτε διὰ νὰ εὕρω τὰ ἴχνη των. Ἔγραψα εἰς πλείστους ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀνέθηκα εἰς ειδικὸν πρακτορεῖον νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐρεύνας, ἐδημοσίευσα γνωστοποιήσεις εἰς εἴκοσι ἐφημερίδας ἀγγλικάς, ἰρλανδικάς, σκωτικάς. Ἀλλὰ δυστυχῶς οὔτε ἡ ἐλαχίστη ἀκτὶς ἐφώτισε τὸ μυστήριον, πρέπει μάλιστα νὰ ὁμολογήσω ὅτι πᾶσαι αἱ μέχρι σήμερον ληφθεῖσαι πληροφορίαι ἐπισκοτίζουσιν αὐτὸ περισσότερον.

»Τὸ ὄνομα *Κυνθία* εἶνε, πράγματι, λίαν σύνηθες εἰς τὸ ἀγγλικὸν ναυτικόν. Τὸ πρακτορεῖον τοῦ Λόϋδ μοὶ ἔδειξεν ὅτι ὑπάρχουσι περίπου δεκαεπτὰ πλοῖα διαφόρου μεγέθους φέροντα τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἐκ τῶν πλοίων τούτων τινὰ μὲν ἀνήκουσιν εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀγγλίας, τινὰ δὲ εἰς τοὺς τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας. Ἡ ὑπόθεσίς μου λοιπὸν περὶ τῆς ἐθνικότητος τοῦ παιδίου ἐπιβεβαιοῦται, προφανέστατον δὲ εἶνε κατ' ἐμὲ ὅτι ὁ Ἔρικ ἀνήκει εἰς ἰρλανδικὴν οἰκογένειαν. Ἀγνοῶ ἂν σᾶς ἔχω ἀνακοινώσῃ τὸ συμπέρασμά μου τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ἔχω εἴπει, ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ μου εἰς Στοκόλμην, εἰς δύο τῶν στενωτέρων φίλων μου, τὰ πάντα δέ, ἐπαναλαμβάνω, ἐνισχύουσιν αὐτό.

»Εἴτε διότι ἡ ἰρλανδικὴ αὕτη οἰκογένεια ἐξηφανίσθη παντελῶς, εἴτε διότι ἔχει συμφέρον νὰ μὴ γνωσθῇ, οὐδὲν σημεῖον ζωῆς παρέσχε μέχρι σήμερον.

»Ἄλλη παράδοξος περίπτωσις καὶ κατ' ἐμὴν γνώμην ἔτι μᾶλλον ὕποπτος εἶνε ὅτι οὐδὲν ναυάγιον, σημειούμενον ὑπὸ τοῦ Λόϋδ καὶ τῶν ναυτικῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν, φαίνεται συμφωνοῦν κατὰ χρονολογίαν πρὸς τὴν ἄφιξιν τοῦ παιδίου εἰς τὰς ἀκτάς μας. Δύο *Κυνθίαι* ἐναυάγησαν, εἶνε ἀληθές, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλ' ἡ μὲν μία ἐν τῇ Ἰνδικῇ θαλάσσῃ πρὸ τριάκοντα δύο ἐτῶν, ἡ δ' ἑτέρα πρὸ τῆς Πορτσμούθης πρὸ δεκαοκτώ.

»Πρέπει λοιπὸν νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ παιδίον δὲν εἶνε θῦμα ναυαγίου, καὶ ὅτι ἐξάπαντος ἐκ προθέσεως ἐρρίφθη εἰς τὰ κύματα!... Ἐκ τούτου δ' ἐξηγεῖται καὶ τὸ ὅτι οὐδὲν κατώρθωσα διὰ τῶν τόσων γνωστοποιήσεών μου.

»Οὕτω λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐξήτασα πάντας τοὺς ἐφοπλιστὰς καὶ ἰδιοκτήτας τῶν φερόντων τὸ ὄνομα *Κυνθία* πλοίων, ἀφ' οὗ ἐξήντλησα πᾶν μέσον ἐρεύνης συμπεραίνω ὅτι οὐδεμία πλέον ὑπολείπεται ἐλπὶς ἀνευρέσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἔρικ.

»Τώρα τίθεται πρὸ ἡμῶν ειδικώτερον δὲ πρὸ ὑμῶν, ἀγαπητέ μου Ἔρσεβον, τὸ ζήτημα τί πρέπει νὰ εἴπωμεν εἰς τὸ παιδίον καὶ τί νὰ κάμωμεν δι' αὐτό.

»Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σας, σᾶς τὸ διαβεβαιῶ ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, θὰ τῷ ἀπεκάλυπτον ἀπὸ τοῦδε τὸ μυστικὸν τοῦ βίου του καὶ θὰ τὸ ἄφινον ἐλεύθερον ν' ἀποφασίσῃ. Ἐνθυμεῖσθε ὅτι εἴχομεν συμφωνήσῃ τοῦτο ἀκριβῶς νὰ πράξητε ἂν αἱ ἔρευναί μου ἀπέβαινον ἀνωφελεῖς. Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐκτελέσητε τὴν ὑπόσχεσίν σας. Ἀφῆκα εἰς σᾶς τὴν φροντίδα νὰ διηγηθῆτε τὰ πάντα εἰς τὸν Ἔρικ. Καὶ τώρα ὅτε ἐπανέκαμψεν εἰς Νορόην ἀγνοεῖ εἰσέτι ὅτι δὲν εἶνε υἱός σας, ἐπίσης δὲ ἀγνοεῖ ἂν θὰ ἐπανέλθῃ εἰς Στοκόλμην ἢ θὰ μείνῃ πλησίον σας. Εἰς ὑμᾶς λοιπὸν ἀπόκειται νὰ ὁμιλήσητε.

»Ἐνθυμήθητε καλῶς ὅτι, ἂν ὀπισθοδρομήσητε πρὸ τοῦ καθήκοντος τούτου ὁ Ἔρικ θὰ ἔχῃ ἴσως μίαν ἡμέραν τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς μεμφθῇ διὰ τὴν διαγωγήν σας. Ἐνθυμήθητε πρὸ πάντων ὅτι τὸ παιδίον τοῦτο ἔχει ἔκτακτον εὐφυΐαν καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταδικασθῇ ἀμετακλήτως εἰς σκοτεινὸν καὶ ἀπαίδευτον βίον. Τοιαύτη καταδίκη θὰ ἦτο ἄδικος καὶ πρὸ δύο ἤδη ἐτῶν, ἀλλὰ τώρα ὅτε τὸ παιδίον διέπρεψεν εἰς τὴν Στοκόλμην θὰ εἶνε ὅλως διόλου ἀδικαιολόγητος.

»Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν τὰς προτάσεις μου. Ἀναδέχομαι νὰ παράσχω εἰς τὸν Ἔρικ τὰ μέσα πρὸς περάτωσιν τῶν σπουδῶν του ἕως ὅτου ἀνακηρυχθῇ ἐν Οὐψάλῃ διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς· ἕως τότε θὰ ἀνατρέφηται ἐν τῷ οἴκῳ μου ὡς υἱός μου, ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν βαδίζει ὅπως ἀποκτήσῃ τιμὰς καὶ πλοῦτον.

»Εἰξεύρω ὅτι ἀποτεινόμενος εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τὴν ἐξαίρετον θετὴν μητέρα τοῦ Ἔρικ ἐμπιστεύομαι τὴν τύχην του εἰς καλὰς χεῖρας. Οὐδεμία ἀτομικὴ σκέψις θὰ σᾶς ἐμποδίσῃ, εἶμαι βέβαιος, νὰ δεχθῆτε τὴν πρότασίν μου. Συμβουλεύθητε ἂν θέλετε καὶ τὸν Μαλάριον. Ἀναμένων ἀπάντησίν σας, κύριε Ἔρσεβον, σφίγγω μετ' ἀγάπης τὴν χεῖρά σας καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ προσενέγκητε τὰς προσρήσεις μου εἰς τὴν ἀξιότιμον σύζυγόν σας καὶ εἰς τὰ τέκνα σας.

Ρ. Β. Σβαρυεγχρόνα. Δ. Ι.»

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς, ἡ ἀγαθὴ Κατρίνα, ἥτις ἠκροᾶτο κλαίουσα, ἠρώτησεν αὐτὸν τί ἔμελλε νὰ πράξῃ.

Digitized by Google

— Θέλει κ' ἐρώτημα; θὰ ὁμιλήσω τοῦ παιδιοῦ, εἶπε.

— Κ' ἐγὼ αὐτῆς τῆς γνώμης εἶμαι, καὶ θαρρῶ πῶς πρέπει νὰ τοῦ τὸ εἰποῦμε μιὰ ὥρα ἀρχήτερα, εἰδεμὴ δὲν θὰ εὕρουμε πλέον ἡσυχίαν! ἐψιθύρισεν ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυά της.

Ἀμφότεροι δ' ἔμειναν ἐπὶ μακρὸν σιωπῶντες. Εἶχεν ἤδη παρέλθῃ τὸ μεσονύκτιον ὅτε τὰ τρία παιδία ἐπανέκαμψαν ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἐκδρομῆς. Πορφυρόχροα ἔχοντα τὰ πρόσωπα ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ψυχρῷ ἀέρι πορείας, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀκτινοβολοῦντας ἐξ εὐχαριστήσεως, ἐκάθησαν πάλιν εἰς τὴν παρὰ τὴν πυρὰν θέσιν των καὶ ἀπεφάσισαν νὰ διέλθωσιν εὐθύμως τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων τρώγοντα καὶ τὸ τελευταῖον γλύκισμά των πρὸ τοῦ πελωρίου δαυλοῦ, ὅστις κοιλανθεὶς ὑπὸ τῆς φλογὸς παρίστα φλογερὸν σπήλαιον.

ϛ'

Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἔρικ.

Τὴν ἐπαύριον ὁ ἁλιεὺς προσεκάλεσε τὸν Ἔρικ, ἐνώπιον δὲ τῆς Κατρίνας, τῆς Βάνδας καὶ τοῦ Ὄθωνος τῷ εἶπεν· «Ἔρικ, τὸ γράμμα τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα πραγματικῶς διὰ σὲ γράφει. Ὁ ἰατρὸς μοῦ λέγει ὅτι εὐχαρίστησες ὅλους τοὺς διδασκάλους σου, καὶ ὅτι εἶνε πρόθυμος νὰ σὲ διατηρήσῃ ἕως ὅτου νὰ τελειώσῃς τὰς σπουδάς σου, ἂν θέλῃς νὰ τὰς ἐξακολουθήσῃς. Ἀλλὰ τὸ γράμμα αὐτὸ λέγει ὅτι πρέπει ν' ἀποφασίσῃς σὺ ὁ ἴδιος —ἀφ' οὗ μάθῃς ὅλα ὅσα πρέπει νὰ μάθῃς—ἂν θὰ πᾷς νὰ σπουδάσῃς ἢ θὰ μείνῃς μαζί μας, ἐδῶ εἰς τὴν Νορόην, ὅπως θέλομεν καὶ ἡμεῖς!... Δι' αὐτὸ λοιπὸν εἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ φανερώσω ἕνα μεγάλο μυστικόν,— ἕνα μυστικὸν τὸ ὁποῖον ἡ γυναῖκά μου κ' ἐγὼ ἐπροτιμούσαμε ποτὲ νὰ μὴ βγάλωμε ἀπὸ τὸ στόμα μας.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ Κατρίνα ἀδυνατοῦσα νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της, ἐξερράγη εἰς λυγμοὺς καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Ἔρικ ἣν ἔθλιψεν ἐπὶ τῆς καρδίας της, ὡσεὶ διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς ἀποκαλύψεως, ἣν ἔμελλε ν' ἀκούσῃ ὁ μεῖραξ.

— Τὸ μυστικὸν αὐτό, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἔρσεβον μὲ τρέμουσαν φωνήν, εἶνε πῶς εἶσαι θετὸς υἱός μας!.. Σ' εὕρηκα εἰς τὴν θάλασσαν, παιδί μου, καὶ σ' ἐπῆρα ὅταν ἤσουν μόλις ὀκτὼ ἢ ἐννέα μηνῶν. Ἔχω μάρτυρα τὸν Θεὸν πῶς ποτὲ δὲν μοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ καὶ πῶς οὔτε ἡ μητέρα σου οὔτε ἐγὼ σὲ ξεχωρίζαμε ἕως τώρα ἀπὸ τὸν Ὄθωνα καὶ τὴν Βάνδαν!... Ἀλλὰ τὸ ζητᾷ ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα!... Διάβασε νὰ ἰδῇς τί μοῦ γράφει!...

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἔρικ ἐκάλυψεν αἴφνης θανάσιμος ὠχρότης. Ὁ Ὄθων καὶ ἡ Βάνδα συνταραχθέντες ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκείνου ἀκούσματος ἐξέβαλον κραυγὴν ἐκπλήξεως. Σχεδὸν δ' ἀμέσως ἔπραξαν ὅ,τι εἶχε πράξει ἡ μήτηρ των. Περιβαλόντες διὰ τοῦ ἑνὸς βραχίονος τὸν τράχηλον τοῦ Ἔρικ ἐκράτουν αὐτὸν στενῶς ὁ εἷς ἐκ δεξιῶν ἡ δ' ἑτέρα ἐξ ἀριστερῶν.

Ὁ Ἔρικ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἰατροῦ, οὐδ' ἀποπειραθεὶς δὲ νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν, ἣν προὐξένει εἰς αὐτὸν ἡ ἀνάγνωσις ἐκείνη, ἀνέγνω αὐτὴν μέχρι τέλους.

Ὁ Ἔρσεβον ἐπανέλαβε τότε λεπτομερῶς ὅσα εἶχε διηγηθῇ εἰς τὸν ἰατρόν. Ἐξήγησε πῶς ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Σβαρυεγκρόνα ἡ ἰδέα τῆς ἀνευρέσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἔρικ καὶ πῶς αὐτός, ὁ Ἔρσεβον, δὲν ἔπραξε διόλου ἄσχημα, ὡς ἐφάνη ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐρευνῶν, καὶ ἀνησύχησε διόλου διὰ τοὺς συγγενεῖς του ἀφ' οὗ ἦτο ἀδύνατον νὰ εὑρεθοῦν. Εἶτα ἡ ἀγαθὴ Κατρίνα ἐγερθεῖσα ἔδραμεν εἰς τὸ δρύινον κιβώτιον, ἐξέβαλε τὰ ἐνδύματα ἅτινα ἐφόρει τὸ νήπιον, ἔδειξε τὸ ἄθυρμα ὅπερ εἶχεν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ του ἀνηρτημένον. Ὡς ἦν ἑπόμενον ἐν τῇ διηγήσει ταύτῃ τὰ παιδία ἀνεῦρον δραματικόν τι ἐνδιαφέρον ἐξαλεῖψαν πᾶσαν τὴν ἐξ αὐτῆς θλῖψιν· παρετήρουν ἔκθαμβα τὰ τρίχαπτα καὶ τὸ βελοῦδον, τὸ χρυσοῦν ἄθυρμα καὶ τὸ ἔμβλημά του—μεθ' οἵου περίπου θαυμασμοῦ θὰ παρίσταντο εἰς φανταστικήν τινα παράστασιν. Ἡ ἰδέα δὲ ὅτι ἦτο ὅλως ἀνέφικτον, κατ' αὐτὴν τοῦ ἰατροῦ τὴν ὁμολογίαν, νὰ ἐπιτευχθῇ πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα ἐκ τῶν τεκμηρίων ἐκείνων, τῶν λίαν ἐν τούτοις πραγματικῶν καθίστα αὐτὰ οἱονεὶ ἱερά.

Ὁ Ἔρικ τὰ ἐθεώρει ὡς ἐν ὀνείρῳ καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ ἵπτατο πρὸς τὴν ἄγνωστον ἐκείνην μητέρα, ἥτις βεβαίως θὰ τὸν εἶχεν ἐνδύσῃ διὰ τῶν χειρῶν της τὰ ἱμάτια ἐκεῖνα, καὶ ἥτις πολλάκις θὰ εἶχε κινήσῃ τὸ ἄθυρμα ἐκεῖνο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νηπίου ὅπως προκαλέσῃ τὸ μειδίαμά του!... Τῷ ἐφαίνετο, ἐνῷ ἥπτετο τῶν πραγμάτων ἐκείνων, ὅτι συνεκοινώνει ἀμέσως μετ' αὐτῆς διὰ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ διαστήματος!... Ἀλλ' ἐντούτοις ποῦ ἦτο ἡ μήτηρ αὕτη;... Ἔζη εἰσέτι ἢ εἶχεν ἀποθάνῃ; Ἔκλαιε τὸν υἱόν της ἢ εἵμαρτο εἰς τὸ τέκνον της νὰ νομίζῃ αὐτὴν διὰ παντὸς νεκράν;

Ἀπὸ πολλῶν ἤδη στιγμῶν ὑπὸ τῶν θλιβερῶν τούτων σκέψεων κατείχετο κλίνων ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν κεφαλήν, ὅτε ἀκούσας τὴν φωνὴν τῆς Κατρίνας ἀνήγειρεν αἴφνης αὐτήν.

—Ἔρικ, παιδί μας εἶσαι πάντα! ἀνέκραξεν αὕτη ἀνήσυχος ἐπὶ τῇ σιωπῇ ἐκείνῃ.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μείρακος συνήντησαν πάσας τὰς ἀγαθὰς ἐκείνας μορφάς, τὸ μητρικὸν βλέμμα τῆς ἐξαιρέτου γυναικός, τὴν ἔντιμον μορφὴν τοῦ Ἔρσεβον, τὴν μορφὴν τοῦ Ὄθωνος συμπαθητικωτέραν τοῦ συνήθους καὶ τῆς Βάνδας σοβαρὰν καὶ τεθλιμμένην. Ὁ Ἔρικ βλέπων τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀνησυχίαν ἐπὶ πασῶν τῶν φυσιογνωμιῶν

Digitized by Google

ἐκείνων ᾐσθάνθη ἀπαλλασσομένην τὴν καρδίαν του τῆς πιεζούσης αὐτὴν θλίψεως. Ἀνέπλασεν ἐν μιᾷ στιγμῇ τὴν ἱστορίαν του, ἐφαντάσθη ὅλην τὴν σκηνὴν ὡς εἶχε διηγηθῇ αὐτὴν ὁ πατήρ του· πῶς τὸ λίκνον ἐκεῖνο τὸ ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν κυμάτων περιεσώθη ὑπὸ τοῦ τραχέος ναύτου καὶ ἐκομίσθη εἰς τὴν σύζυγόν του, πῶς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι πτωχοὶ καὶ ἄσημοι, ὡς ἦσαν, δὲν ἐδίστασαν νὰ προστατεύσωσι τὸ ξένον παιδίον, νὰ υἱοθετήσωσι, ν' ἀγαπήσωσιν αὐτὸ ὡς ἴδιον τέκνον· πῶς οὐδὲ λόγον ἔκαμαν περὶ τούτου δεκατέσσαρα ὅλα ἔτη, καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκρέμαντο ἀπὸ τὰ χείλη αὐτοῦ ὡσεὶ ἀνέμενον ἐτυμηγορίαν ζωῆς ἢ θανάτου.

Ταῦτα πάντα τοσοῦτον βαθέως συνεκίνησαν τὸν Ἔρικ ὥστε αἴφνης ἐξερράγη εἰς δάκρυα. Ἀκατανίκητον αἴσθημα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν του. Φλογερόν τινα πόθον ᾐσθάνθη ν' ἀφοσιωθῇ, καὶ οὗτος, εἰς τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὄντα, ν' ἀποδώσῃ τὴν στοργὴν ἣν ἐδείκνυον πρὸς αὐτόν, νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ αὐτά, ἀλλὰ νὰ διαμείνῃ πλησίον των διὰ παντὸς ἐν Νορόῃ, ἀρκούμενος εἰς τὸν ταπεινὸν καὶ ἄσημον βίον των.

— Μητέρα — εἶπε — καὶ ὥρμησεν εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς Κατρίνας, νομίζεις πῶς θ' ἀλλάξω γνώμη τώρα ποῦ τὰ εἰξεύρω ὅλα ;... Θὰ γράψωμεν εἰς τὸν ἰατρὸν νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν διὰ τὰς καλὰς διαθέσεις του καὶ νὰ τῷ εἰποῦμεν ὅτι θὰ μείνω ἐδῶ... Θὰ γίνω ψαρᾶς ὅπως καὶ σύ, πατέρα, ὅπως καὶ σύ, Ὄθων!... Ἀφ' οὗ μοῦ ἐκάματε θέσιν εἰς τὸ σπίτι σας θέλω νὰ τὴν κρατήσω αὐτὴν τὴν θέσιν!... Ἀφ' οὗ μ' ἐθρέψατε μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν χεριῶν σας θέλω νὰ σᾶς ἀποδώσω εἰς τὰ γηρατειά σας ὅ,τι μοῦ ἐδώκατε σεῖς μὲ τόσην καλοσύνην καὶ ἀγάπην ὅταν ἤμουν βρέφος!

— Ὢ! δόξα νἄχῃ ὁ Θεός! ἀνέκραξεν ἡ Κατρίνα θλίβουσα τὸν Ἔρικ ἐπὶ τῆς καρδίας της ἐν παραφορᾷ στοργῆς καὶ ἀγάπης.

— Τὸ ἔλεγα ἐγὼ πῶς τὸ παιδὶ ἀγαπᾷ τὴν θάλασσαν περισσότερο ἀπὸ ὅλες τὲς φυλλάδες! εἶπεν ἁπλῶς ὁ Ἔρσεβον χωρὶς ν' ἀναλογισθῇ ποίαν θυσίαν ἐνεῖχεν ἡ ἀπόφασις ἐκείνη τοῦ Ἔρικ. Αἴ, φθάνει πλέον, ἂς τ' ἀφήσωμεν αὐτά, καὶ ἂς κυττάξωμεν μόνον πῶς νὰ περάσωμε καλὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων.

Πάντες ἠσπάσθησαν ἀλλήλους, ὑγροὺς ἐξ εὐτυχίας ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὁρκισθέντες ποτὲ νὰ μὴ ἀποχωρισθῶσιν.

Ὅτε ὁ Ἔρικ ἔμεινε μόνος, δὲν κατώρθωσε μὲν νὰ πνίξῃ στεναγμόν τινα ἐνθυμηθεὶς τὰ ὄνειρα ἐκεῖνα τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ μέλλοντος ἅτινα ἔδει νῦν νὰ ἀπαρνηθῇ, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἀπήλαυσε τῆς σοβαρᾶς ἐκείνης χαρᾶς ἣν προξενεῖ ἡ θυσία καὶ ἡ αὐταπαρνησία.

— Ἀφ' οὗ τὸ ἐπιθυμοῦν οἱ θετοί μου γονεῖς, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, τί μὲ μέλει δι' ὅλα τἆλλα; Πρέπει νὰ ἀποφασίσω νὰ μείνω εἰς τὴν ταπεινὴν θέσιν ὅπου μ' ἔβαλεν ἡ ἀφοσίωσίς των!... Κάποτε ἐπεθύμησα νὰ γίνω πλούσιος, ἀλλὰ διὰ νὰ κάμω καὶ αὐτοὺς πλουσίους μαζί μου. Ἀφ' οὗ εἶνε εὐτυχεῖς καὶ δὲν ζητοῦν τίποτε ἄλλο, πρέπει νὰ εἶμαι κ' ἐγὼ εὐχαριστημένος, καὶ νὰ προσπαθῶ μὲ τὴν καλήν μου διαγωγὴν καὶ τὴν ἐργασίαν μου νὰ τοὺς εὐχαριστῶ ὅσον ἠμπορῶ! Λοιπὸν ἔχετε ὑγείαν βιβλία καὶ ζήτω ἡ θάλασσα!

Ταῦτα ἀνελογίζετο, ὁ δὲ νοῦς αὐτοῦ ἀφορμώμενος ἐκ τῶν διηγηθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρός του προσεπάθει νὰ μαντεύσῃ πόθεν ἄρα ἤρχετο ὅτε ὁ Ἔρσεβον εὗρεν αὐτὸν νήπιον ταλαντώμενον ἐπὶ τῶν κυμάτων· ποία ἄρά γε ἦτο ἡ πατρὶς αὐτοῦ καὶ ποῖοι οἱ γονεῖς;... Ἔζων ἀκόμη;... Εἶχεν εἰς ἄγνωστον τινὰ χώραν ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφάς, οὓς οὐδέποτε ἔμελλε νὰ ἴδῃ;

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 246.]

Καίπερ ἀπανθρωποτάτη ἡ αἵρεσις αὕτη τῶν ἀκρωτηριαστῶν ἐμμένει στερεῶς ἐν Ῥωσίᾳ ὁτὲ μὲν προκόπτουσα, ὁτὲ δὲ παρακμάζουσα κατὰ τοὺς καιρούς. Ὁ λόγος τοῦ φαινομένου τούτου ἔγκειται ἐν τῇ πονηρᾷ διαθέσει τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἥτις κατά τινας περιστάσεις λαμβάνει τὰς ἀκροτάτας τροπὰς καὶ ἕνεκα τῆς ὁρμῆς αὐτῆς πρὸς τὸ ἰδανικὸν ἀγαθὸν καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειότητα μεταπίπτει ἐκ τῆς μεγίστης ἐκλύσεως εἰς τὴν αὐστηροτάτην ἀσκητικὴν δίαιταν. Ἕτερον δ' αἴτιον οὐχ ἧττον τοῦ εἰρημένου σπουδαῖον εἶνε ἡ καθολικὴ ἀσθένεια τῶν νεύρων, ἥτις εἶνε συμφυὴς εἰς τὰ ἀπαίδευτα πλήθη καὶ ἐξωθεῖ αὐτὰ εἰς τὴν δυσθυμίαν καὶ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν. Εἰς τὰς εἰρημένας δ' αἰτίας δέον ὡσαύτως νὰ προσάψωμεν καὶ τὴν γένεσιν ἄλλων τινῶν θρησκευτικῶν συστημάτων, περὶ ὧν νῦν ὁ λόγος.

Τὰ αἱρετικὰ ταῦτα συστήματα κηρύττουσιν, ὅτι ὁ κόσμος διαρρέει καὶ ἀπόλλυται· δι' ὃ πρέπει νὰ ἐγκαταλίπωμεν ὅσον τάχιστα τὸν βίον τοῦτον τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἁμαρτίας, τουτέστι πρέπει ν' ἀποθάνωμεν. Εἰς δὲ τοὺς στέργοντας νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸν βίον τοῦτον ἐπαγγέλλονται ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν αἰωνίων βασάνων καὶ τὰς τέρψεις τοῦ παραδείσου. Τὰ ᾄσματα αὐτῶν εἶνε μεστὰ στυγνῆς ἀπογνώσεως καὶ μίσους κατὰ τῆς ζωῆς, ὡς δεικνύει τὸ ἑξῆς. «Οὐδεμία ὑπάρχει σωτηρία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὐδεμία! ἡ κολα-

Digitized by Google

κεία μόνον διέπει πάντα, ἡ κολακεία! μόνος ὁ θάνατος δύναται νὰ σώσῃ ἡμᾶς, ὁ θάνατος! οὐδὲ Θεὸς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὐδεὶς ὑπάρχει! ἀδύνατον ν' ἀριθμήσῃ τις τὸ πλῆθος τῶν μωριῶν, ἀδύνατον, κλπ.»

Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη αἱ ῥωσσικαὶ ἐφημερίδες διηγοῦντο, ὅτι πολλαχοῦ τῆς Ῥωσσίας ἐπεφάνησαν ἐξημμένοι τινὲς ἐνθουσιασταὶ κηρύσσοντες, ὅτι ὁ μόνος τρόπος σωτηρίας εἶνε ὁ θάνατος. Οἱ κήρυκες οὗτοι δὲν ἠρκοῦντο μόνον εἰς λόγους. Παρατηρητής τις περιγράφει ὧδε τὸν τρόπον, δι' οὗ αἱρετισταί τινες ἀπαλλάσσονται τῆς ζωῆς. «Ὁ προσήλυτος, ὁ δηλῶν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ν' ἀποθάνῃ, ἀπάγεται εἴς τινα ἀκατοίκητον ἴσβαν, τουτέστιν εἰς ξυλίνην καλύβην, ὅπου συνοδεύεται μόνον ὑπὸ ψάλλοντος ἱεροκήρυκος. Μετά τινα χρόνον ἀνοιγομένης τῆς πύλης ἐμφανίζεται τὸ *σύμβολον τοῦ αἱματοφύρτου θανάτου*, τουτέστιν ἀνήρ τις ῥωμαλέος καὶ ὑψηλὸς φέρων ἐρυθρὸν ὑποκάμισον καὶ κρατῶν εἰς χεῖρας ἐρυθρὸν προσκεφάλαιον. Οὗτος ἐπιθέτει τὸ προσκεφάλαιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ εἰς θάνατον καταδεδικασμένου καὶ ἐπικάθηται ἐπ' αὐτοῦ μέχρις οὗ ὁ πιεζόμενος ἀποθάνῃ ὑπ' ἀσφυξίας.»

Ἐν ἀρχῇ τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπῆρχον ἐπὶ τῶν ὄχθῶν τοῦ Βόλγα πλεῖστοι κήρυκες διαφόρων αἱρέσεων παρακινοῦντες τὸν λαὸν νὰ διάγῃ νέον βίον καὶ ἐπαγγελλόμενοι εἰς αὐτὸν σωτηρίαν. Ἐκ τῶν ἀποστόλων δὲ τούτων χωρικός τις, καλούμενος Φαλάλεϋ, ἀπήλαυε μεγάλης τιμῆς. Οὗτος ἔζη ἔν τινι δρυμῷ καὶ διῆγεν ἅπαντα τὸν χρόνον προσευχόμενος, ἀναγινώσκων ἱερὰ βιβλία καὶ διαλεγόμενος περὶ θρησκείας πρὸς τοὺς προσερχομένους ἵνα ἴδωσιν αὐτόν. Ὁ Ἀντίχριστος, ἔλεγε, βασιλεύει ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ δὲ ἄνθρωπος οὐδεμίαν ἄλλην ἔχει σωτηρίαν ἢ τὴν αὐτοκτονίαν. Εἶνε ἀδύνατον νὰ ζήσῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ ψεύδους· πρέπει ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Τὸ στυγνὸν τοῦτο δόγμα εὗρε πλείστους ζηλωτάς, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἐπεζήτουν ἢ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Ὀγδοήκοντα τέσσαρες ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐνθουσιασθέντες ὑπὸ τοῦ κηρύγματος τούτου ἠθέλησαν νὰ παράσχωσι τὴν ζωὴν αὐτῶν θυσίαν εἰς τὸν Χριστόν. Νύκτα τινὰ ζοφερὰν συνηθροίσθησαν πάντες ἔν τινι σπηλαίῳ, ἔνθα ὁ ἀπόστολος ἀνέγνωσε πρὸς αὐτοὺς χωρία τινὰ τῆς ἁγίας γραφῆς. Ἐν τῷ σπηλαίῳ δὲ τούτῳ ἔκειντο συνηγμένα ἄχυρον καὶ φρύγανα, δι' ὧν ἔμελλον νὰ καῶσιν οἱ εἰρημένοι προσήλυτοι. Γυνή τις ὅμως ἐξ αὐτῶν διστάσασα περὶ τῆς ὠφελείας τῆς ἀνθρωποθυσίας ταύτης ἐδραπέτευσε καὶ ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον, ὅπου ἀπεκάλυψε τὸ ὀλέθριον σχέδιον. Τὸ πλῆθος ὥρμησεν εὐθὺς εἰς τὸ σπήλαιον. «Ὁ Ἀντίχριστος ἔρχεται! μὴ παραδοθῶμεν ζῶντες!» ἀνεφώνησαν οἱ ἐξημμένοι ἐνθουσιασταί, οἵτινες ἔσπευσαν ν' ἀνάψωσι τὸ ἄχυρον. Οἱ χωρικοὶ ἔδραμον ἵνα σβέσωσι τὰς φλόγας καὶ ἀποσπάσωσιν ἀπ' αὐτῶν τοὺς δυστυχεῖς· ἀλλ' οὗτοι ἐξωλίσθαινον ἐκ τῶν χειρῶν τῶν σωτήρων αὐτῶν, ἔπιπτον εἰς τὸ πῦρ καὶ λαμβάνοντες τὰ παρ' αὐτοῖς εὑρισκόμενα παιδία συνέτριβον τὰς κεφαλὰς αὐτῶν κατὰ τῶν πετρῶν. Τινὲς ὅμως τούτων ἠδυνήθησαν τέλος νὰ σωθῶσι καὶ παρεδόθησαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ παροτρύναντες αὐτοὺς ἀπήχθησαν εἰς τὴν εἱρκτὴν ἢ ἀπεπέμφθησαν εἰς ἀπῳκισμένας πόλεις· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν ἔπαυσαν κηρύσσοντες τὸ ἐπικίνδυνον αὐτῶν δόγμα.

Ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, ὁ χωρικὸς Σούσκωφ, ἀποδρὰς τοῦ δεσμωτηρίου ἐγένετο τοσοῦτον δραστήριος κήρυξ τοῦ δόγματος τούτου, ὥστε ἑξήκοντα ἄνθρωποι ἠθέλησαν νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν θάνατον ἵνα ἀπολαύσωσι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐν τοῖς ἑκουσίοις δὲ τούτοις θύμασιν εὑρίσκοντο καὶ οἰκογένειαι ὅλαι, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία. Κατά τινα τεταγμένην ἡμέραν συνέβη τι ἀληθῶς ἄγριον καὶ ἀπάνθρωπον. Ὁ χωρικὸς Πέτρος ἐλθὼν εἰς τὴν καλύβην τοῦ γείτονος αὐτοῦ Νικήτα ἀπέκτεινε τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα φέρων τὸν πέλεκυν εἰς χεῖρας εἰσῆλθεν εἴς τινα ἄλλην οἰκίαν, ἔνθα περιέμενον αὐτὸν πλεῖσται οἰκογένειαι ἕτοιμαι ν' ἀποθάνωσι. Πάντες οἱ ἀναμένοντες οὗτοι ἐκθέσαντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὸ ἐπικόπανον ἐκαρατομήθησαν ἐκ περιτροπῆς ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος Πέτρου. Ἀφ' οὗ δὲ οὗτος διέπραξεν οὕτω τοὺς φόνους, κύψας καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κεφαλὴν εἰς τὸ ἐπικόπανον παρεκάλεσε τὸν γείτονα Νικήταν ν' ἀποκόψῃ αὐτήν. Οὗτος ὑπήκουσε καὶ διετέλει φονεύων καὶ μετὰ ταῦτα ἕως οὗ καὶ αὐτὸς ζητήσας ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ χωρικοῦ Ἰβάν. Τριάκοντα ἀπώλοντο κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον.

Ἐν τῷ νομῷ τῆς Πέρμας τῷ 1870 χωρική τις προσήνεγκε θυσίαν τὴν διετῆ μονογενῆ αὐτῆς θυγατέρα, ἣν ἠγάπα περιπαθῶς· διέπραξε δὲ τὸν φόνον τοῦτον ἵνα σώσῃ καὶ ἑαυτὴν καὶ τὴν κόρην. Ὅτε οἱ συγγενεῖς τῆς γυναικὸς ταύτης ἔμαθον τὸ κακούργημα αὕτη οὐ μόνον δὲν ἀπελογήθη, ἀλλὰ καὶ ὡμολόγησε μετὰ παρρησίας, ὅτι ἐξετέλεσεν εὐσεβὲς ἔργον. Χωρικός τις ἐκ τοῦ αὐτοῦ νομοῦ ἀπέκτεινε τὰ δύο αὐτοῦ τέκνα ἵνα προσενέγκῃ αὐτὰ θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. Ἐν Βλαδιμίρῳ ὁ χωρικὸς Νικητῖνος μιμούμενος τὸν Ἀβραάμ, ὅστις προσήνεγκε τὸν μονογενῆ υἱὸν αὐτοῦ θυσίαν εἰς τὸν Θεόν, ἔβαλε πῦρ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οἰκίαν ἔνθα ἔκειντο οἱ νεοσφαγεῖς δύο υἱοὶ αὐτοῦ. Ὡμολόγησε δὲ πρὸς τοὺς δικαστὰς εἰλικρινῶς, ὅτι θρῆσκος ὢν καὶ βλέπων, ὅτι οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν πολὺ θυμοειδῆ καὶ εὐφυῆ παιδία ἔκρινε καλὸν νὰ σώσῃ αὐτὰ ἐκ τοῦ ᾅδου φονεύσας ἀμφότερα. «Ἐτέλεσα πρᾶξιν εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν,» εἶπε περαίνων τὴν κατάθεσιν αὐτοῦ ἐν

Digitized by Google

τῷ δικαστηρίῳ. Καὶ ἐδικάσθη μὲν οὗτος, ἀλλὰ πρὸ τῆς καταδίκης ἀπέθανεν ἑκουσίως ὑπ' ἀσιτίας. Πρὸ ὀλίγου ἔτι χρόνου, ἐν ἔτει 1883, χωρικός τις ἐνθουσιώδης καλούμενος Ἰούκωφ, ἐκάη ψάλλων ὕμνους θρησκευτικούς.

Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προσαγάγωμεν ἐνταῦθα καὶ ἄλλα τοιαῦτα παραδείγματα, ἅτινα παραλείπομεν ἵνα μὴ καταπονήσωμεν τοὺς ἀναγινώσκοντας. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου αἰῶνος αἱ ἀθρόαι σφαγαὶ ἦσαν σπανιώτεραι ἢ ἐπὶ τῶν προηγουμένων· ἀλλὰ δὲν ἐξέλιπον ἔκτοτε ὁλοσχερῶς· παραδείγματος χάριν, ἐν ἔτει 1857 συνέβη ἔν τινι δάσει τοῦ νομοῦ τῆς Πέρμας ἡ ἑξῆς φονικὴ πρᾶξις. Τὸ πρωταγωνιστῆσαν πρόσωπον ἐν αὐτῷ ἦτο ὁ χωρικὸς Χοδοκῖνος. Οὗτος, ὅπως πάντες οἱ Ῥῶσσοι χωρικοί, οἱ ἐπιστάμενοι τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπεδίδετο μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θρησκευτικῶν βιβλίων. Προήχθη δὲ ὑπὸ τούτων, ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν διαλόγων καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ διαλογισμῶν νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ὁ κόσμος ἤγγιζε πρὸς τὴν συντέλειαν αὐτοῦ καὶ ὅτι ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο νὰ πράξῃ ἢ ν' ἀποχωρήσῃ εἰς τὸ δάσος καὶ ν' ἀποθάνῃ. Ἤρξατο λοιπὸν κηρύσσων τὰς θεωρίας αὐτοῦ καὶ εὗρε πολλοὺς ζηλωτάς, ἐν οἷς τὴν μητέρα αὐτοῦ, τὸν θεῖον, τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ. Πάντες οὗτοι, δέκα καὶ ἐννέα ὅλοι, συνῄνεσαν νὰ φύγωσι τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τεταγμένην τινὰ ἡμέραν ἀπεχώρησαν εἰς τὸ δάσος. Κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας οἱ μὲν ἄνδρες κατεσκεύαζον σπήλαιον, αἱ δὲ γυναῖκες ὕφαινον ὑποκάμισα ἐκ λινοῦ. Ὁ Χοδοκῖνος εἰσήγαγεν ὕστερον εἰς τὸ σπήλαιον πολλοὺς χωρικοὺς μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων. Πάντες δὲ οὗτοι ἐστολίσθησαν διὰ λευκῶν ὑποκαμίσων καὶ ἐδήλωσαν πανηγυρικῶς, ὅτι ἤθελον «ν' ἀποταχθῶσι τῷ Σατανᾷ καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.» «Τώρα,» εἶπεν ὁ Χοδοκῖνος, «ἐτάχθητε ν' ἀποθάνητε ὑπ' ἀσιτίας καὶ μετὰ δώδεκα ἡμέρας θὰ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.» Ὀλίγῳ ὕστερον ἀληθῶς ἤρξαντο τὰ ἐκ τῆς πείνης δεινά. Ἂν καὶ οἱ δύστηνοι οὗτοι ἱκέτευον, ὁ Χοδοκῖνος ἠρνεῖτο αὐτῆς πᾶσαν τροφήν. Τὰ παιδία ἐστροφοῦντο ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων, δύο δὲ γυναῖκες μὴ δυνάμεναι νὰ ὑπομείνωσι τὰς βασάνους ἔφυγον. Φοβηθέντες ἐντεῦθεν οἱ ἐνθουσιασταὶ ἔσφαζον ἀλλήλους καὶ ὁ μὲν υἱὸς ἀπέκτεινε τὴν μητέρα, ὁ δὲ πατὴρ τὰ τέκνα, ὁ δὲ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφόν.

Ἡ συλλήβδην δεινὴ αὕτη ἀνθρωποκτονία διὰ τοῦ πυρός, τοῦ πελέκεως καὶ τῆς πείνης, ἥτις ἦτο λίαν διαδεδομένη ἐπὶ τοῦ τελευταίου αἰῶνος καὶ παραμένει εἰσέτι, ἔχει ἱστορικὸν λόγον, ὡς ἡ περὶ Ἀντιχρίστου ἰδέα, ἡ ἀπαντῶσα εἰς πάσας τὰς μυστηριακὰς αἱρέσεις. Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος πολλαὶ θρησκευτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ μεταρρυθμίσεις παρώξυναν εἰς ἀντίστασιν τὸν ἀμαθῆ καὶ ἐνθουσιώδη ὄχλον, ὅστις ἐνόμιζε τὰς μεταβολὰς ταύτας ἀσεβεῖς καὶ ἐναντίας πρὸς τὰ καθιερωμένα ἔθιμα τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἡ ἀγανάκτησις δὲ καὶ ἡ ἀντίστασις ἀνεφύησαν παρὰ τῷ λαῷ ὅτε ἐδέησε νὰ διασκευασθῶσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία καὶ ἰδίᾳ ὅτε μετά τινα ἔτη Πέτρος ὁ μέγας ἠθέλησε νὰ εἰσαγάγῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν Ῥωσσίαν τὰ ἤθη τῆς Εὐρώπης καὶ νὰ συντάξῃ τὴν ῥωσσικὴν πατριαρχικὴν πολιτείαν κατὰ τὰ ἐν τῇ Δύσει καθεστῶτα. Ἡ ἀντίστασις τῶν «ἀρχαίων πιστῶν,» οἵτινες οὔτε εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν, οὔτε εἰς τοὺς ἐπαχθεῖς καὶ δεσποτικοὺς ὅρους τοῦ νέου πολιτεύματος ἤθελον νὰ ὑποταχθῶσι, μετετράπη ταχέως εἰς διάπυρον μῖσος κατὰ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξεφάνη ἐνιαχοῦ δι' ἀληθινῶν στάσεων.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἤρξαντο αἱ ἐκδιώξεις καὶ οἱ διωγμοί, οἵτινες ἠνάγκασαν τοὺς διαμαρτυρηθέντας νὰ ζητήσωσι καταφυγὴν εἰς τοὺς βαθυτάτους δρυμοὺς καὶ εἰς τοὺς ἐρήμους τόπους ἐλπίζοντες νὰ εὕρωσιν ἐνταῦθα βίον ἤρεμον καὶ εὐσεβῆ. Ἀνιχνευόμενοι ὑπὸ τῶν κατ' αὐτῶν ἐξαποστελλομένων στρατιωτῶν ὑπέμενον σκληρὰς τιμωρίας, ἐβασανίζοντο, κατεδικάζοντο εἰς δεσμά, ἐμαστιγοῦντο καὶ ἔπασχον πλεῖστα ὅσα. Γινώσκοντες δὲ τὴν τύχην αὐτῶν, ἂν περιέπιπτον εἰς χεῖρας τῶν διωκτῶν, οἱ διαμαρτυρόμενοι προετίμων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ν' ἀποθνήσκωσιν ἀθρόως ἀντὶ νὰ συλλαμβάνωνται. Πρεσβῦται, νέοι καὶ παιδία ἐξηφανίζοντο εἰς τὰς φλόγας καὶ προεκινδύνευον τοσούτῳ μᾶλλον προθύμως, ὅσῳ μᾶλλον ὁ θρησκευτικὸς αὐτῶν ἐνθουσιασμὸς παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλπίδα τῆς οὐρανίου μακαριότητος εἰς ἀμοιβήν. Οὕτω τῷ 1724 ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐκάησαν ἐν Σιβηρίᾳ ἑκουσίως. Σχεδὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διακόσιοι ἄλλοι διάφορον ἔχοντες ἀπ' ἀλλήλων ἡλικίαν ἐκάησαν ὡσαύτως ἐν Ὀλούτσκ· τῷ δὲ 1756 ἐν τῷ τμήματι τοῦ Τομόκου ἑκατὸν ἑβδομήκοντα καὶ δύο ἔπεσαν εἰς τὰς φλόγας ἵνα διαφύγωσι τοὺς διωγμοὺς τῶν στρατιωτῶν.

Οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ κακώσεις τῶν διαμαρτυρομένων καὶ τῶν ἄλλων αἱρετιστῶν συνετέλεσαν πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν τῶν στυγνῶν ἰδεῶν καὶ ἐγέννησαν ἀναριθμήτους αἱρέσεις μυστηριακὰς καὶ μισοκόσμους, αἵτινες αὐξάνονται ὁσημέραι καὶ ἐκφαίνονται πολλάκις ἀλλοκότως. Ὑπάρχουσι, παραδείγματος χάριν, συστήματα ζηλωτῶν διδασκόντων, ὅτι ὁ κύριος ὅρος τῆς σωτηρίας εἶνε ἡ διηνεκὴς ἀφασία. Ἡ αἵρεσις αὕτη ἐγνώσθη ἔκ τινος προσφάτου δίκης ἐν Σαρατόβῃ. Οἱ ἐν αὐτῇ κατηγορούμενοι, χωρικοὶ καὶ χωρικαί, δὲν ἠθέλησαν παντελῶς ν' ἀποκριθῶσιν εἰς τὰς γενομένας πρὸς αὐτοὺς ἐρωτήσεις περὶ τῆς ἡλικίας, περὶ τῶν ἔργων καὶ περὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος αὐ-

Digitized by Google

των. Ἤκουσαν μετὰ μεγίστης ἀδιαφορίας τὴν εἰς ἐξορίαν καταδίκην αὐτῶν καὶ ἀπῆλθον τοῦ δικαστηρίου χωρὶς νὰ εἴπωσιν οὐδὲ λέξιν. Ἡ αἵρεσις αὕτη ἦτο ἡ τῶν «ἀνχύδων,» ἥτις ἔχει πλείστους θιασώτας καὶ τηρεῖ σιγὴν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἐπιμιξίᾳ. Αἱ ῥωσσικαὶ ἐφημερίδες περιέγραψάν ποτε τὸ ἑξῆς ἀξιομνημόνευτον συμβάν. «Ἐν τῷ νομῷ Βλαδιμίρου κατοικεῖ εἰς σκοτεινὸν δρυμὸν νέα τις χωρικὴ ἀποχωρήσασα ἐκεῖσε, ἵνα φύγῃ τοὺς ἐγκοσμίους πειρασμούς· ἀποκρύπτει ἑαυτὴν ἀπὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ ζῇ τὸ μὲν θέρος ἀπὸ χόρτων καὶ καρπῶν, τὸν δὲ χειμῶνα δι' ἄρτου, ὃν κομίζει πρὸς αὐτὴν χωρική τις ἐκ γείτονος χωρίου· οἰκεῖ δὲ ἐντὸς καλυβίου ἐσκαμμένου ἐπί τινος ὀρύγματος. Ἐὰν τύχῃ τις νὰ ἴδῃ αὐτὴν καὶ ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον, αὕτη σιγᾷ ἐπιμόνως καὶ φεύγει.»

Ἡ ἄκρα θρησκευτικὴ ἔκστασις προάγει πολλάκις τοὺς αἱρετιστὰς νὰ ὀρύττωσι τάφους καὶ νὰ κατακλίνωνται ἐπ' αὐτῶν προσδοκῶντες τὴν ἐσχάτην κρίσιν καὶ τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου. Οὕτω πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν ἐγγὺς τῆς μάλιστα πεπολιτισμένης καὶ ἐμπορικῆς πόλεως Μόσχας ἐπεφάνη μοναχός τις ἀναγγέλλων εἰς τοὺς χωρικοὺς τὸ τέλος τοῦ κόσμου. «Ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου ἐγγίζει, ἔλεγεν, ἄφετε πάντα τὰ ἔργα καὶ προσευχήθητε εἰς τὸν Θεόν.» Τὸ πλῆθος ἐνθουσιασθὲν ἐγκατέλιπε πάντα καὶ ἐνδεδυμένον μόνον ὑποκάμισον ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος, ὅπου ἤρξατο νηστεῦον καὶ προσδοκῶν. Ὅτε δὲ ὁ μοναχὸς ὥρισε τέλος τὴν ὥραν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, οἱ πιστοὶ ἦσαν τοσοῦτον ἐξησθενημένοι ὑπὸ τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς, ὥστε ἐγένοντο ἀναίσθητοι, πλεῖστοι δὲ ἀπεκοιμήθησαν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὀρυχθέντας τάφους.

Ἀρκοῦσι τὰ εἰρημένα ἵνα σαφῶς ἀποδείξωσιν, ὅτι παρὰ τῷ ῥωσσικῷ λαῷ συμβαίνει οἱονεὶ νοσώδης τις διανοητικὴ ζύμωσις, ἥτις ἐν κρισίμῳ τινὶ ὥρᾳ ἐνδέχεται ν' ἀποβῇ εἰς δεινὴν ταραχήν.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

M. Minghetti. Τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ ἡ τούτων ἐπέμβασις εἰς τὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ διοικήσεως. Μετάφρασις μετ' εἰσαγωγῆς Γ. Μιχονίου, διδ. τῆς Νομικῆς. Λειψίᾳ 1885. 8ον σ. μ'. 251.

Πῶς δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς διοικήσεως κατὰ τῆς ἀνοικείου τῶν βουλευτῶν ἐπεμβάσεως ὑπὸ κυβέρνησιν κοινοβουλευτικὴν ἢ *κομματικήν*, εἶναι τὸ πρόβλημα ὅπερ διαπρεπὴς ἰταλὸς πολιτευτὴς καὶ δημοσιολόγος, ὁ Μιγγέτη, θέτει ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ, πρῶτος αὐτὸς ἀποτολμῶν νὰ θέσῃ τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν ὀδυνηρῶν ἑλκῶν τῶν καταβιβρωσκόντων τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα παρὰ τοῖς ἑλληνολατινικοῖς λαοῖς. Τοσοῦτον δ' ἐπείγουσαν θεωρεῖ τὴν θεραπείαν αὐτῶν, ὥστε δικαίως παρατηρεῖ ὅτι ἐὰν μὴ ἐπιληφθῶμεν ταχέως αὐτῆς, τὰ κακὰ ταῦτα «θέλουσιν ἀναγκαίως καταστήσῃ τοῖς λαοῖς ἀπεχθὲς τὸ τοιοῦτο πολίτευμα, παρασύρῃ δ' ἐπὶ τέλους εἰς διεγέρσεις καὶ στάσεις ἕνεκα τῆς ἀρχαίας, ἂν καὶ σφαλερᾶς, ἕξεως τοῦ ἐλπίζειν ὅτι, μεταλλαγέντος τοῦ εἴδους τῆς κυβερνήσεως, τὰ κακὰ θὰ ἐπαύοντο, ἐνῷ τοὐναντίον θὰ καθίσταντο χείρω καὶ ὀχληρότερα.»

Ἀλλ' ὑπάρχει ἆρά γε μέσον τι ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς μάστιγος ταύτης τῆς λυμαινομένης τὰς νεωτέρας πολιτείας; Λίαν ζοφερὰ εἶναι ἡ εἰκών, ἣν ὁ συγγραφεύς, μελετῶν τὰ τῆς ἰδίας πατρίδος, χαράσσει ἐν τῇ ἀνὰ χεῖρας συγγραφῇ· ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς εἰκόνος ὁ ἕλλην ἀναγνώστης ὀφείλει ἀντιγράφων νὰ ἐντείνῃ ἔτι τὰ χρώματα. Αὐτὸς ὁ Μιγγέτη δὲν ὀκνεῖ νὰ παρατηρήσῃ ὅτι αἱ χῶραι ἃς μάλιστα μαστίζει ἡ βουλευτικὴ παντοδυναμία εἶναι ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ἱσπανία. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀλλαχοῦ λειτουργεία τοῦ αὐτοῦ πολιτεύματος ἄνευ τῶν ἐλαττωμάτων τούτων πείθει πάλιν αὐτὸν ὅτι ταῦτα δὲν ἔγκεινται ἐν τῇ φύσει τοῦ πολιτεύματος τούτου, οὐδ' εἶναι ἀναποσπάστως μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένα. Ἀληθῶς δὲ ἡ Ἀγγλία, ἥτις παρέχει ἡμῖν τὸ πρότυπον ὡς γνωστόν, τοῦ εἴδους τούτου τοῦ πολιτεύματος, προσεβλήθη μὲν ἐνωρὶς ὑπὸ τῆς νόσου, ἀλλὰ καὶ ἐνωρὶς ἀπηλλάγη αὐτῆς, βαίνουσα νῦν ὁμαλῶς εἰς πρόοδον καὶ ἀκμήν. Καὶ τὰ γερμανικὰ δὲ κράτη, καίπερ μὴ ἐξ ἴσου ἐπαπειληθέντα, ἅτε τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος μήπω παρ' αὐτοῖς συμπεπληρωμένου, ὅμως ἅμα τοῖς πρώτοις συμπτώμασιν, ἐπελάβοντο εὐθαρσῶς τῆς θεραπείας, καταστείλαντα ἐν αὐτοῖς τοῖς σπέρμασιν αὐτοῦ τὸ κακόν.

Ἡ τοιαύτη δὲ ἐμπειρικὴ τῆς ἀληθείας ταύτης βεβαίωσις φαίνεται τῷ συγγραφεῖ τοσούτῳ εὐχαριστοτέρα, ὅσῳ τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα κρίνεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς τὸ μᾶλλον ἁρμόζον, τό γε νῦν ἔχον, πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν νεωτέρων λαῶν. Ὁ Μιγγέτη, πολλάκις βουλευτὴς καὶ ὑπουργὸς καὶ πρωθυπουργὸς γενόμενος, δρῶν ἐν τῇ πολιτικῇ τύρβῃ καὶ ἐξαιρέτως ἐν αὐτῇ διακριθείς, δὲν εἶναι νεφελοβάμων τις ἰδεολόγος, ἀπὸ τοῦ σπουδαστηρίου αὐτοῦ προκατασκευάζων τέλειόν τινα καὶ ἄφθιτον τύπον πολιτεύματος χρήσιμον πρὸς πάντα λαόν. Ἔχων πλήρη τὴν συνείδησιν περὶ τοῦ ματαίου τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, γινώσκων δὲ τὴν ἀτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀπεχθάνεται τὰς ῥιζικὰς ἀνατροπὰς ὑπὲρ ἰδανικοῦ τινος ἀπολύτου καὶ ἐπιζητεῖ τὸ σχετικῶς ἐπιτηδειότερον πρὸς τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν καὶ τὴν ἰδιοφυίαν τοῦ λαοῦ. Διό, καίπερ πολλὰ ἀνομολογῶν τὰ συμφυῆ τῷ κοινοβουλευ-

Digitized by Google

τικῷ πολιτεύματι μειονεκτήματα, ὅμως στέργει αὐτὸ ὡς τὸ σχετικῶς ἄριστον τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν πολιτευμάτων, καὶ μετ' ἀφοσιώσεως ἀνταξίας τοῦ ἔργου ἐπιλαμβάνεται φιλοτίμως νὰ καθάρῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς σκωρίας, ἥτις ἐπεκάθησεν ἐπ' αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν μελετώντων τὰς ἀτόπους ἰδιορρυθμίας, ἃς τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα παρουσιάζει ἐν τοῖς ἑλληνολατινικοῖς κράτεσι τινές, πολλοὶ μάλιστα, ἐθεώρησαν ὡς πηγὴν τούτων τὰ *κόμματα*, χρηστῷ δὲ τῷ συνειδότι κατεδίκασαν ταῦτα εἰς θάνατον, εὐχηθέντες ὑπὲρ κυβερνήσεως κοινοβουλευτικῆς ἀλλὰ μὴ κομματικῆς. Δυσχερὲς εἶναι νὰ ἀντιληφθῶμεν ἐν τῇ πράξει τοῦ περιέργου τούτου θεωρήματος, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ ἐκεῖ ἔνθα ἡ κυβέρνησις δὲν εἶναι προϊὸν κοινοβουλευτικῆς πάλης καὶ τῆς πλειοψηφίας τοῦ κοινοβολίου οὐ μόνον δὲν ἐλλείπουσι τὰ κόμματα, ἀλλὰ καὶ ὀξύτερον ἔστιν ὅτε φλεγμαίνονται ἢ ἀλλαχοῦ. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἐξεταστέον καὶ τοῦτο εἰσὶν ἆρά γε τὰ κόμματα ἄξια τῆς τοιαύτης καταδίκης;

Οἱ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν κομμάτων ποθοῦντες ἀναχωροῦσι, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἀπὸ σφαλερᾶς πάντως ἀρχῆς, ὅτι δηλαδὴ τὰ κόμματα ἀφετηρίαν καὶ σκοπὸν ἔχουσι πάντοτε καὶ μόνον τὴν ἰδιοτέλειαν, *οὐχὶ δὲ τὴν δικαιοσύνην*, *τὴν εὐθύτητα* καὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν τὴν *ἀρετήν*. Ἀληθῶς δὲ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης δὲν ὑπάρχει χῶρος εἰς ἀνάπτυξιν κομμάτων, εἴπου δ' ἀνεπτύσσοντο θὰ ἀπέκρυπτον ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀρχῶν τὴν περὶ τῆς ἰδίας ἁπλῶς ὠφελείας πάλην. Ἀλλ' ὅμως αὐπὸ τὸν ἀνώτατον κανόνα τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς ἡ τῶν δημοσίων πραγμάτων διεύθυνσις ἐπιδέχεται καὶ ἕτερον κριτήριον, τὸ καὶ συχνότερον, τὸ κριτήριον τῆς *δημοσίας ὠφελείας*·» περὶ τούτου δὲ δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι ποικίλαι γνῶμαι, χωρὶς μηδεμία τούτων νὰ παραβιάζῃ τὸ δίκαιον ἢ τὴν ἠθικήν. Δυνατὸν ἄρα νὰ ὑπάρχωσι καὶ κόμματα ἤτοι ἀθροίσματα πολιτῶν ἑκουσίως ἑνουμένων καὶ ἀντιφιλοτιμουμένων νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ κοινὸν ἀγαθόν, *οἷον οὗτοι νοοῦσιν αὐτὸ* καὶ δὴ διὰ τῶν *κατ' αὐτοὺς προσφορωτάτων μέσων*, χωρὶς οὐδ' ὁπωσοῦν τὰ κόμματα ταῦτα νὰ προσκρούωσι τῷ δικαίῳ ἢ τῇ ἠθικῇ. Ἡ ἱστορία μάλιστα διδάσκει ὅτι ὅπου δραστηριότης καὶ ἀκμὴ ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ, ἐκεῖ ὡς ἐξ ἀνάγκης ἐξεγείρονται τὰ κόμματα, καὶ δὴ τοσοῦτον ἰσχυρότερον ὅσον ὁ πολιτικὸς βίος τυγχάνει πλουσιώτερος καὶ ἐλευθερώτερος· κεῖνται δὲ ἀπονεναρκωμένα, ὅπου ὁ λαὸς ἀδρανεῖ εἴτε ἐκ ῥαθυμίας ἀδιαφορῶν εἴτε ὑπὸ βίας τυραννικῆς πιεζόμενος. Διὸ δὲν εἶναι ἀρετὴ τοῦ πολίτου τὸ μὴ ἀνήκειν εἰς κόμμα, οὐδ' ἔπαινος τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ μομφή, ὅταν λέγηται περὶ αὐτοῦ ὅτι διατελεῖ ἀλλότριος πρὸς τὰ κόμματα. Οἱ μεμψιμοιροῦντες κατὰ τῶν κομμάτων θὰ ἦσαν ἐντελῶς δεδικαιολογημένοι ἄν, διακρίνοντες ταῦτα ἀπὸ τῶν φατριῶν, διηύθυνον τὰ βέλη αὐτῶν κατὰ τῶν τελευταίων· διότι ἡ φατρία μόνη, ἀντιθέτως πρὸς τὸ κόμμα, καθυποτάσσουσα τὸ τῆς πολιτείας συμφέρον εἰς τὸ ἴδιον, ἀποβαίνει ὀλεθρία, ἐξεγείρουσα τὴν πρὸς τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα δυσπιστίαν καὶ προλειαίνουσα τὴν πρὸς τὸν ἀπολυτισμὸν ἄγουσαν. Ἡ τῶν κομμάτων ὅμως ἐξαφάνισις οὔτε δυνατὴ σήμερον εἶναι, ἀλλ' οὔτε καὶ λυσιτελὴς θὰ ἀπέβαινεν εἰς τὴν πολιτείαν.

Ἀλλαχοῦ λοιπὸν καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τῶν κομμάτων ἐξοντώσει ἔγκειται ἡ ἀληθὴς θεραπεία κατὰ τῶν ἀπρεπῶν τῆς πολιτικῆς ἐπεμβάσεων, ἐν τῇ *ἐθνικῇ* δῆλον ὅτι *ἀγωγῇ*, ὡς ὀρθῶς ὁ συγγραφεὺς διακηρύσσει. Ἡ δύναμις τοῦ νομοθέτου δὲν εἶναι ἀπόλυτος· πολλάκις εἴδομεν τοὺς ἀρίστους θεσμοὺς οἰκτρῶς ναυαγήσαντας πρὸ τοῦ σκοπέλου τῶν προλήψεων ἢ τῶν κακῶν τῆς κοινωνίας ἕξεων· πολλάκις δὲ καὶ τὰ κατὰ θεωρίαν ἄριστα τῶν πολιτευμάτων ἐξετράπησαν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ διὰ τὴν πολιτικὴν ἀπειρίαν ἢ τὴν διαφθορὰν τοῦ λαοῦ εἰς τύπους κενοὺς ἢ γελοίας παρῳδίας. Παρὰ τοῖς κοινοβουλευτικοῖς δὲ λαοῖς τοῖς νοσοῦσι τὸ δεινὸν τῆς βουλευτοκρατίας νόσημα ἱκανώτατος πολιτικὸς ἀναδείκνυται οὐχὶ ὁ τὰς μεγίστας τῶν ἐλευθεριῶν ἀκρίτως ἐπιδαψιλεύων, ἀλλ' ὁ πρὸς τὰς ἐλευθερίας ταύτας ὡς ἐπιτηδειότατον παρασκευάζων τὸν λαὸν καὶ ὁ τὴν πολιτικὴν τούτου ἀγωγὴν προβιβάζων διὰ τῶν προσφυεστάτων πρὸς τοῦτο θεσμῶν καὶ ἕξεων.

Τοὺς προσφυεστάτους δὲ τούτους θεσμοὺς πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀνατροφὴν μελετᾷ ὁ συγγραφεὺς διὰ μακρῶν καὶ ἐν διδακτικωτάταις λεπτομερείαις, μὴ ἐπαιρόμενος μὲν ὅτι ἔλυσε τὸν γόρδιον τοῦ προβλήματος δεσμόν, ἀλλ' ὅμως μέγα ἐπιχέων φῶς διὰ τῶν εἰλικρινῶν καὶ πεφωτισμένων αὐτοῦ ἐρευνῶν καὶ παρατηρήσεων, θέτων δὲ πρὸ παντὸς τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ὀρθῆς αὐτοῦ ἀπόψεως καὶ προκαλῶν τὴν γενικὴν προσοχὴν ἐπὶ τούτου. Ἀδύνατον ἀποβαίνει νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν συγγραφέα ἐν πάσῃ τῇ ἐξελίξει τοῦ μᾶλλον ἐνδιαφέροντος κεφαλαίου τῆς συγγραφῆς του χωρὶς νὰ ἀναγκασθῶμεν πιστῶς σχεδὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν αὐτό. Ἀλλὰ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιπαρέλθωμεν αὐτὸ ἄνευ νύξεώς τινος κἂν ἐπὶ τῆς κρατούσης ἐν αὐτῷ γενικῆς ἰδέας. Διεξερχόμενος ὁ συγγραφεὺς τὰ παραδείγματα τῶν συγχρόνων ἐλευθέρων κρατῶν, πορίζεται τὸ συμπέρασμα ὅτι διπλῆ ἐνδείκνυται ὑπὸ τῆς πείρας ἡ θεραπεία· ἡ διὰ τῆς *ἀποκεντρώσεως*, δυναμένης πολλαπλῶς νὰ ἐφαρμοσθῇ, καὶ τῆς *διοικητικῆς* ἅμα *δικαιοσύνης*, δι' ἧς ἀποκλείει ἐκείνην ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναδείξῃ τὰ αὐτὰ τῆς διοικητικῆς συγκεντρώσεως κακά. Ἀτυχῶς παρὰ τοῖς ἑλληνολατινικοῖς λαοῖς ὑπερίσχυσεν ἡ τῶν

Digitized by Google

ἀρχαίων γνώμη ὅτι ἡ ἐλευθερία ἔγκειται *ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἐκλογῇ τοῦ κυβερνήσοντος*, ἐνῷ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἔγκειται αὕτη πολλῷ μᾶλλον *ἐν τῷ σεβασμῷ τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου*, ὑπὲρ τῆς ἐγγυήσεως τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἀνεπαρκής. Τὴν ἐγγύησιν δὲ ταύτην χορηγεῖ μόνη ἡ ἕξις τοῦ λαοῦ εἰς τὸ πράττειν τὰ κοινά, ἡ συμμετοχὴ αὐτοῦ ἔργῳ καὶ οὐχὶ νομικῷ τινι πλάσματι εἰς τὰ τῆς διοικήσεως, ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ ἀνατροφὴ τελουμένη ὑπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης τῶν ἰδίων πράξεων, ἀλλ' ἐνισχυομένου ἅμα τοῦ κράτους τοῦ νόμου διὰ τῆς ἱδρύσεως τακτικῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, λειτουργούντων ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως, ὥστε νὰ δύνωνται νὰ περιστέλλωσι τὰς διοικητικὰς παρεκτροπὰς καὶ αὐθαιρεσίας ὅθενδήποτε κἂν προέρχωνται.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ ἀνὰ χεῖρας συγγραφή, διὰ τῆς ὁποίας τὴν μεταγλώττισιν ὀφείλονται χάριτες τῷ κ. Μικονίῳ, προτάξαντι μάλιστα εἰσαγωγὴν περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀξίαν μελέτης. Καὶ δὲν προσφέρεται μὲν διὰ τῆς συγγραφῆς ταύτης ὕλη ὥριμος εἰς νομοθέτησιν, ἀλλ', ὅπερ σπουδαιότατον, ανατέμνεται ἐπιμελῶς τὸ καιριώτατον ζήτημα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βίου τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης, χαράσσονται δὲ διὰ μεγάλων τινῶν γραμμῶν αἱ ὁδοὶ δι' ὧν κατ' ἀνάγκην πᾶσα τελεσφόρος ἀναμόρφωσις δέον νὰ εἰσαχθῇ. Ἐὰν τὸ ζήτημα καταστῇ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὑποκείμενον τῆς γενικῆς προσοχῆς καὶ ἐπισταμένης τῶν κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων μελέτης, ἠσφαλίσθη ὁ πρῶτος ἀλλὰ σπουδαιότατος σταθμὸς πρὸς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος.

Ν. Γ. Μοσχοβακης.

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ ΚΙΜΑΡΟΖΑΣ

(Διήγημα γερμανικόν)

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Μετά τινας ἡμέρας ὁ ἐξαίρετος Ἀπρίλης ἀπεκάλυψεν ὅτι ἐκεῖνος ὅστις ταπεινότατα ἐζήτησε νὰ γείνῃ ὑπηρέτης του, εἶχε τοσαῦτα ἔμφυτα μουσικὰ χαρίσματα, ὥστε τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ *Ὠδεῖον τοῦ Ἐλέους* καὶ ἐξηκολούθησε γενναίως νὰ τὸν προστατεύῃ.

Ὁ Δομίνικος εἰσῆλθε μετὰ χαρᾶς εἰς τὴν νέαν φάσιν τοῦ βίου του, εἰς τὴν ἀληθῆ κλίσιν του. Ἐν βραχεῖ δὲ χρόνῳ ἀνεδείχθη ὁ ἐπιμελέστατος καὶ νοημονέστατος τῶν συμμαθητῶν του, καὶ ταχέως προώδευσε.

Κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του ἐπεσκέπτετο ὁτὲ μὲν τὸν προστάτην αὐτοῦ Ἀπρίλην, ὁτὲ δὲ τὴν ὡραίαν κόμησσαν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον κατήντησε νὰ διέρχηται ὅλας αὐτοῦ τὰς ἑσπέρας εἰς τὸ ὡραῖον μέγαρον εἰς τὸ ὁποῖον ἐκείνη κατῴκει. Τότε τῇ ὡμίλει περὶ τῶν σπουδῶν του, περὶ τῶν δοκιμίων του καὶ περὶ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Σακκίνη, ὃν μεγάλως ἐσέβετο. Ἐκείνη τὸν ἠρώτα εὐμενῶς καὶ προσεκτικῶς τὸν ἤκουε.

Συχνάκις τὸν ἐδέχετο ὑπὸ τὸ πράσινον φύλλωμα σκιάδος. Ἐκάθητο ἐκεῖ μεταξὺ τῶν φύλλων τῆς ἀμπέλου ἐνδεδυμένη ἀνοικτοῦ χρώματος μεταξίνην ἐσθῆτα, φέρουσα λευκὸν πέπλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἄνθη ἐπὶ τῆς κόμης της καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους, χαρίεσσα καὶ ὡραία ὡς θεά. Διότι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Δομινίκου αὕτη εἶχε προτερήματα θεᾶς! Ἐπιθυμία του μεγίστη ἦτο νὰ ἦναι ἐνώπιόν της γονυπετὴς καὶ νὰ τὴν λατρεύῃ, ἑκάστην δὲ ἡμέραν ἐπέστρεφε μετὰ χαρᾶς πρὸς αὐτὴν καὶ ἠσπάζετο μετὰ ζέσεως τὰς χεῖράς της.

Ἐκείνη δὲ κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ταύτας ὥρας, ἐκείνη ἡ πρὸ ὀλίγου ἔτι τόσον φιλόγελως, τόσον φιλοπαίγμων, τόσον ἄφροντις, ὁπόσην συγκίνησιν ᾐσθάνετο; Ἠρυθρία ὅτε τὸν ἔβλεπεν ἐρχόμενον καὶ ἔτρεμεν ὅτε ἐκεῖνος ἀνεχώρει. Δι' ἀμφοτέρους τὸ βιβλίον τοῦ ἔρωτος ἦτο ἀνεῳγμένον, ὁμοῦ ἐμάνθανον τὰς πρώτας σελίδας, ἀλλὰ δὲν προεχώρουν πέραν. Οὐδεὶς ἄτακτος πόθος ἐτάραττε τὴν ἀθῳότητα τῆς ψυχῆς των, οὐδεμία διάπυρος ὁμολογία ἐξερρήγνυτο εἰς τὰς συνομιλίας των. Ἀποχωριζόμενοι τὴν ἑσπέραν ἐσυλλογίζοντο ὅτι τὴν ἐπιοῦσαν θὰ ἐβλέποντο πάλιν, καὶ τοῦτο ἦτο ἡ ἐλπίς των καὶ ἡ εὐτυχία των.

Δύο ἔτη παρῆλθον οὕτω. Πρωΐαν τινά, ἀφ' οὗ παρέδωκε τὸ σύνηθες μάθημά του εἰς τὴν ὡραίαν του μαθήτριαν, ὁ Ἀπρίλης τῇ εἶπε: «Χθὲς ἤκουσα νὰ ὁμιλῶσι περὶ τοῦ Κιμαρόζα πολλὰ εὐχάριστα. Ὁ Σακκίνης λέγει ὅτι προώρισται ν' ἀποκτήσῃ ἔνδοξον ὄνομα. Τῷ λείπει μόνον δυστυχὴς ἔρως, ἐρωτικὴ ἀπελπισία! τὰ πλεονεκτήματά του θὰ ὡρίμαζον ἐξ αὐτοῦ ταχύτερον, ἡ δὲ σκέψις του θὰ ἐλάμβανε στερεωτέραν πτῆσιν, διότι ἐν τῇ θλίψει τὸ πνεῦμα τοῦ καλλιτέχνου ἀποκαλύπτεται καὶ μεγαλύνεται.

— Ἐρωτικὴ ἀπελπισία! ἐψιθύρισεν ἡ νεαρὰ κόμησσα. Διατί τάχα ὄχι εὐτυχὴς ἔρως;

— Διότι ἡ εὐτυχία ἐκνευρίζει τοὺς ἀνθρώπους.

— Ἐρωτικὴ ἀπελπισία! ἐπανέλαβεν ἡ Καρολίνα σκεπτική, καὶ μὲ χαμηλωμένην τὴν κεφαλήν...θάνατος τῆς ἀγαπωμένης!...

— Ὄχι, τοῦτο θὰ ἦτο λίαν τραγικόν, ἀλλ' ὁ γάμος της.

Τὴν ἑσπέραν ἐν τῇ σκιάδι ἡ Καρολίνα εὑρίσκετο λίαν ἐνησχολημένη καὶ συγκεκινημένη. Ὁ Δομίνικος, μὲ τὴν συνήθη ἀφέλειάν του, τῇ ἔκαμε τὰς συνήθεις αὐτοῦ ἐκμυστηρεύσεις. Ἀλλ' ἐκείνη τὸν ἐκύτταζε κατὰ τρόπον παράδοξον, καὶ δὲν τὸν ἤκουεν. Αἴφνης ἐκεῖνος ἀνέκραξε παραπονε-

Digitized by Google

τικῶς: «Φεῦ! σ' ἐνοχλῶ.» Ἐκείνη ἔλαβε τὰς χεῖράς του, καὶ τῷ εἶπεν ἐρυθριῶσα:

— Ἀποκρίθητί μου, μίαν λέξιν μόνον, ἀλλὰ λέξιν ἱεράν, ἐν ὀνόματι τοῦ ὅ,τι ἔχεις ἱερώτερον· μὲ ἀγαπᾷς;

Ὁ Δομίνικος τὴν ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τὴν ἔσφιγξεν ἐπὶ τῆς καρδίας του μετὰ παραφορᾶς ἀπεριγράπτου χαρᾶς.

Αὕτη ἦτο ἡ ἀπάντησίς του.

Ἀλλὰ πρὶν τὰ χείλη του πλησιάσωσι τὰ ἴδιά της, ἡ Καρολίνα ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ διαπύρου ἐκείνου ἐναγκαλίσματος καὶ ἀνεχώρησε τρέχουσα.

Μετά τινας στιγμάς, εἶδε τὴν θαλαμηπόλον Ἐλιζέτταν ἐρχομένην, ἥτις τῷ εἶπεν ὅτι ἡ κυρία αὐτῆς θὰ τὸν ἐπανέβλεπε μετὰ τρεῖς ἡμέρας, τῷ ἐνεχείρισε δὲ τὸ ἑξῆς γραμμάτιον:

«Μοὶ ἀπεκάλυψες τὴν σκέψιν σου τῆς ὁποίας τὴν ἀνάμνησιν θέλω διὰ παντὸς τηρήσῃ, καὶ ὅμως θὰ σοὶ προξενήσω μεγίστην θλῖψιν. Συγχώρησόν με ὅμως, σὲ ἀγαπῶ.

Καρολίνα.»

Τὴν τρίτην ἡμέραν ὁ Δομίνικος μετέβη εἰς τὸ μέγαρον μετ' ἀπαισίου προαισθήματος. Εἰς τὸν συνήθως ἔρημον καὶ σιωπηλὸν κῆπον ἠκούοντο ἀνδρικαὶ φωναί, εὔθυμοι γέλωτες, ἦχοι μουσικῆς, ἦτο δὲ κεκοσμημένος μὲ ἀλαβαστρίνους λυχνίας καὶ πολύχρωμοι φανοὶ ἐφώτιζον τὰς δενδροστοιχίας.

Ὁ Δομίνικος ἐκπλαγεὶς ἐκ τῶν ἑτοιμασιῶν τούτων καὶ ἐκ τῶν παραδόξων τούτων φανῶν, ᾐσθάνθη αὐξανομένην τὴν ἀγωνίαν του καὶ τρέμων προυχώρησε πρὸς τὴν δενδροστοιχίαν, διὰ τῆς ὁποίας μετέβαινον εἰς τὴν σκιάδα· μόνον ἡ δενδροστοιχία αὕτη δὲν ἦτο πεφωτισμένη. Ἐν ᾧ εἰσήρχετο δύο λεπτοὶ βραχίονες ἐδράξαντο αὐτοῦ καὶ φωνὴ γνωστοτάτη τῷ εἶπεν:

— Ὁ εὐτυχὴς ἔρως ἐκνευρίζει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐκνευρισθῇς, διότι πρέπει νὰ ἦσαι ἰσχυρὸς καὶ νὰ γείνῃς διάσημος. Εἶχες χρείαν θλίψεως, βαθείας θλίψεως, ἐγὼ θὰ σοὶ τὴν προξενήσω. Πρὸ μιᾶς ὥρας ὑπανδρεύθην.

Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας παρθένον φίλημα ἐδόθη ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ ἐκ νέου ὁ Δομίνικος εὑρέθη μόνος. Ἡ Καρολίνα, φέρουσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸν ἐξ ἀνθέων πορτοκαλέας στέφανον, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἀνήρ τις τὴν περιέμενεν. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο ὁ πλήρης ἐπιτηδεύσεων καὶ ἐπιδείξεων κόμης, ὅστις ἀκουσίως αὐτῆς τὴν ἠγάπα τόσον ἐπιμόνως. Αὐτὸν εἶχεν ὑπανδρευθῇ.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Κιμαρόζας ἀνεχώρησεν ἐκ Νεαπόλεως. Κατὰ τὰς συμβουλὰς τοῦ ἀρίστου αὐτοῦ διδασκάλου Σακκίνη, εἰς ὃν εἶχεν ἐμπιστευθῇ τὸ μυστικὸν τοῦ ἔρωτός του μετέβη εἰς τὸ Ὠδεῖον τῆς Λορέττας. Διὰ νὰ λησμονήσῃ τὴν δυστυχίαν του, κατέγινεν εἰς τὴν μελέτην του μετὰ νέας ζέσεως καὶ ἐδικαίωσε διὰ τῶν ἔργων του τὰς προρρήσεις τοῦ Ἀπρίλη.

Μετ' οὐ πολὺ εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν μουσουργῶν καὶ τῶν φιλομούσων διὰ τοῦ πρώτου αὐτοῦ μελοδράματος: *Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ*, εἶτα συνέθεσεν ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ μετ' ἴσης ἐπιτυχίας τὴν *Ὀλυμπίαν*, τὸν *Ζωγράφον τῶν Παρισίων* καὶ τὴν *Ἰταλίδα ἐν Λονδίνῳ*, ἥτις ἐνθουσίασε τὴν Ἰταλίαν καὶ παρεστάθη εἰς πλεῖστα θέατρα τῆς Γερμανίας.

Μετέβη εἰς Φλωρεντίαν ἔνθα ἀξιοπρεπὴς θέσις προσηνέχθη αὐτῷ. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ πληγὴ τῆς καρδίας του ἐπουλοῦτο· ἀπεκοίμιζε τὰς βασάνους του διὰ τῶν μελῳδιῶν του. Τὸν ἐκάλεσαν εἰς Ρωσίαν ὅπου ἤθελον νὰ τὸν κρατήσουν, ἀλλὰ τὸ βόρειον κλίμα τῷ ἐγένετο ἀνυπόφορον. Ἐπέστρεψεν εἰς Νεάπολιν, ἐκεῖ δὲ ἔμαθε τὸν αἰφνίδιον θάνατον τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ Καρολίνας, ἣν εὗρον νεκρὰν ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας, εἰς τὴν σκιάδα, ἔνθα διῆλθε τόσας εὐτυχεῖς ἑσπέρας. Τὴν προτεραίαν ἔτι ἐκείνη εὑρίσκετο ἐν τῷ θεάτρῳ, εἰς τὴν πρώτην παράστασιν νέου μελοδράματος τοῦ Κιμαρόζα: *Ὁ σταθερὸς ἔρως*.

Ἕνεκα τῆς θλίψεως ἣν ᾐσθάνθη ἐκ τοῦ ὀλεθρίου τούτου συμβάντος ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰταλίας καὶ μετέβη εἰς Βιέννην, ἔνθα ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Λεοπόλδου. Τότε ἔχαιρε μεγίστην φήμην μεταξὺ τῶν μουσικῶν τῆς Γερμανίας. Ἐθαύμαζον τὰ ἔργα του σχεδὸν ὅσον καὶ τὰ τοῦ Μόζαρτ, ἔλεγον δὲ ὅτι κατεῖχε τοσαύτην πληθὺν ἰδεῶν, ὥστε εἰς ἓν μόνον ᾆσμά του ἀνεκάλυπτον ὕλην δι' ὁλόκληρον μελόδραμα. Ἡ γονιμότης του ἐπίσης ἦτο καταπληκτική, διότι συνέθεσεν ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα μελοδράματα· τὸ ἄριστον ὅλων εἶναι *Ὁ μυστικὸς γάμος*, ἔνθα παρενέβαλε τόσας ἀναμνήσεις τῆς νεότητός του.

Ἀφ' οὗ διηγήθη τὰς ἀναμνήσεις ταύτας εἰς τὸν ἄγνωστον αὐτῷ μικρόσωμον ἄνδρα, ὅστις τόσην ζωηρὰν προθυμίαν ἐπεδείξατο αὐτῷ, ὁ Κιμαρόζας τῷ εἶπεν:

— Αὐτὰ εἶναι τὰ κυριώτερα συμβάντα τοῦ βίου μου, σᾶς διηγήθην περισσότερα παρ' ὅσα διηγήθην ποτὲ εἰς ἄλλον. Ἀφ' ὅτου εὑρίσκομαι ἐν Βιέννῃ ἕνα ἔχω πόθον τὸν ὁποῖον δὲν δύναμαι νὰ πραγματοποιήσω. Ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδω τὸν Μόζαρτ, τὸν μέγαν Μόζαρτ. Πλειστάκις ἔκρουσα τὴν θύραν τῆς μετρίας κατοικίας του καὶ πάντοτε ἀνωφελῶς. Μοὶ λέγουν ὅτι ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δὲν θὰ ἡσυχάσω ποσῶς μέχρις ὅτου τὸν ἴδω. Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ ὑπάρχει εἶδος συγγενείας δι' ἣν ὑπερηφανεύομαι.

Χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, ὁ ἄγνωστος ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ἰταλὸν καὶ τὸν ἐθεώρησεν.

Digitized by Google

Ἐν τῷ βλέμματι ἐκείνῳ ὑπῆρχε τοσαύτη ἔκφρασις, ὥστε ὁ Κιμαρόζας ἀνέκραξε:

— Ποῖος εἶσθε λοιπόν; Καὶ μόνον τὸ βλέμμα σας συνταράσσει τὴν ψυχήν μου.

Ὁ μικρόσωμος δὲ ἀνὴρ ἀπεκρίθη:

— Εἶμαι ὁ μουσουργὸς τοῦ *Δὸν Ζουάν*.

Ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν συνάντησιν ταύτην τῶν δύο μεγάλων μουσικῶν, τὴν 5 Δεκεμβρίου 1791, ὁ Μόζαρτ ἀπήρχετο τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ Κιμαρόζας βαθέως ἐθλίβη, διότι τοσοῦτον ταχέως ἀπώλεσεν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον τοσοῦτον ἐθαύμαζε. Μετά τινα ἔτη ὁ προστάτης αὐτοῦ Λεοπόλδος ἀπέθανε, καὶ ὁ Κιμαρόζας μὴ θέλων νὰ μείνῃ περισσότερον εἰς Γερμανίαν, ἐπέστρεψεν εἰς Ἰταλίαν καὶ μετέβη εἰς Νεάπολιν νὰ γονυπετήσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Καρολίνας. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις τῆς Νεαπόλεως. Ἐν τῇ ταραχῇ καὶ ἐν τῷ πένθει τῆς καρδίας του ἀνεμίχθη εἰς τὴν ἐπανάστασιν ταύτην. Συνελήφθη ὅμως καὶ κατηγορήθη ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, ἀλλ' ἡ μεγάλη αὐτοῦ φήμη τὸν ἔσωσε τῆς κεφαλικῆς καταδίκης. Κατεδικάσθη εἰς δεσμὰ διὰ βίου, μεθ' ὅλας δὲ τὰς παρακλήσεις τῶν φίλων του, καθείρχθη εὐθὺς εἰς τὸ δεσμωτήριον.

Ἓξ ἔτη διέρρευσαν. Τὴν 1 Ἰανουαρίου 1801, ἠγγέλθη ἐν Βενετίᾳ νέον μελόδραμα μέλλον νὰ παρασταθῇ τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ θέατρον. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἐκαλεῖτο *Σεμίραμις*. Τίνος μελοποιοῦ ἦτο ἔργον; Ἦτο ἄγνωστον, ἀλλὰ μυστηριώδεις φῆμαι ἐκυκλοφόρουν πανταχοῦ, καὶ πολυάριθμον πλῆθος προσήρχετο εἰς τὸ θέατρον. Στρατιῶται καὶ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι ἐφύλαττον εἰς ὅλους τοὺς διαδρόμους καὶ μεγάλη σιγὴ ἐπεκράτει. Ἀνεμένετο ἔκτακτόν τι συμβάν.

Αἴφνης πλαγία θύρα ἠνεώχθη εἰς τὴν ὀρχήστραν, καὶ ὁ Δομίνικος Κιμαρόζας ἐνεφανίσθη. Κραυγὴ χαρᾶς ἐξῆλθεν ὅλων τῶν στομάτων ἅμα ἐμφανισθέντος τοῦ διασήμου μουσουργοῦ, τοῦ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δεσμώτου. Ἅπαντες οἱ θεαταὶ ἀνευφήμουν αὐτὸν ἐνθουσιωδῶς, ὅσοι δὲ ἠδύναντο νὰ τὸν πλησιάσωσι προσεπάθουν νὰ σφίγξωσι τὴν χεῖρά του. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτο ὠχρός, ἰσχνὸς καὶ ἀδύνατος. Ἐν τούτοις ἀπήντα διὰ γλυκέος μειδιάματος καὶ διὰ χαρίεντος χαιρετισμοῦ εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἐνδείξεις τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς συμπαθείας. Προεχώρησε στηριζόμενος εἰς τὸν βραχίονα φίλου καὶ ἔδωσεν εἰς τοὺς μουσικοὺς τὸ περιμενόμενον σημεῖον. Τότε ἐφάνη αἰφνιδίως ὡς ἐκ θαύματος ἀνακτήσας τὴν δύναμιν τῆς νεότητός του. Τὸ πρόσωπόν του ἐνεψυχώθη καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἀπήστραψαν. Τὸ μελόδραμά του ἐχειροκροτήθη παραφόρως, ἀλλὰ περατωθέντος τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου θεάματος, ὁ Κιμαρόζας ἔπεσε λιπόθυμος.

Εἶχε ζητήσῃ καὶ λάβῃ παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν ἄδειαν νὰ ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς του, ἵνα διευθύνῃ ὁ ἴδιος, ἅπαξ ἔτι, τὴν παράστασιν ἑνὸς ἔργου του.

Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ ἔσχατος θρίαμβός του. Τὴν ἐπομένην νύκτα ἀπέθανε, μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, προφέρων τὸ ὄνομα τῆς Καρολίνας.

(Μετάφρασις). Γ. Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΑΦΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ

Ἡ σεμνὴ χορεία τῶν εὐεργετῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ηὐξήθη κατὰ ἕνα ἔτι πολύτιμον ἄνδρα. Πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν ἔμαθεν ὁ ἑλληνισμὸς ὅτι ἐτελεύτησεν ἐν Μελίτῃ ἐν γήρᾳ βαθεῖ ὁ Θεσσαλονικεὺς Ἰωάννης Παππάφης κληροδοτήσας τὸν πολὺν πλοῦτον, ὃν εἶχεν ἐν συντόνῳ καὶ ἐντίμῳ ἐργασίᾳ διὰ τοῦ μακροῦ βίου ἐπιμελῶς συναγάγῃ, εἰς τὴν γῆν ἐν ᾗ πρὸ τεσσάρων καὶ ἐνενήκοντα ἐτῶν εἶχεν ἴδῃ τὸ φῶς καὶ ἣν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος τούτου εἶχε καταλίπῃ — εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου πορευομένης Μακεδονίας.

Ἐνομίσαμεν ὅτι ἐπεβάλλετο εἰς ἡμᾶς διὰ πολλοὺς λόγους τὸ καθῆκον νὰ ἀφιερώσωμεν εἰς μνήμην τοῦ μεταστάντος εὐεργέτου ὀλίγας λέξεις πρὸς ἐξιστόρησιν τοῦ βίου καὶ τῶν ἀγαθοεργιῶν αὐτοῦ ἵνα μὴ παρέρχηται ὅλως ἀμνημόνευτος ἡ ἀρετὴ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες κατέστησαν σκοπὸν τοῦ βίου των τὴν εὐεργεσίαν καὶ ἀποτελοῦσιν ἔκτακτον ἀληθῶς καὶ σχεδὸν ἰδιάζον εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος παράδειγμα φιλοπατρίας ἅμα καὶ φιλανθρωπίας.

Ἐγεννήθη ὁ Ἰωάννης Παππάφης ἐν Θεσσαλονίκῃ τῷ 1792, νεώτατος δ' ἐκεῖθεν ἀποδημήσας πρῶτον εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τοὺς ἐκεῖ συγγενεῖς του ἐπορεύθη ἔπειτα εἰς τὴν Μελίτην, ἔνθα καὶ διήνυσε τὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον. Φύσει δραστήριος ὢν καὶ ἔχων νοῦν δεξιὸν δὲν ἐβράδυνε νὰ ἑλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἐμπορευομένων καὶ μάλιστα τοῦ οἴκου Hunter. Πρὸς τῇ ἰταλικῇ γλώσσῃ, ἣν ἐγίνωσκεν, ἐξέμαθε καὶ τὴν ἀγγλικὴν καὶ κατ' ὀλίγον διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ περὶ τὰς συναλλαγὰς ἀκρίβειαν καὶ τιμιότητα μετέσχε τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ μονοπώλιον τῶν σιτηρῶν, ὅπερ ἐνήργει ἡ ἀγγλικὴ ἐν Μελίτῃ ἀρχή. Οὕτω δὲ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1840 ἀποκτήσας σημαντικὴν περιουσίαν ἀπέστη τῶν τοιούτων ἐργασιῶν, ἵνα ὡς ἔλεγεν, ἀφήσῃ καὶ εἰς ἄλλους ἐλεύθερον τὸ στάδιον τοῦ πλουτισμοῦ.

Ἀλλὰ μᾶλλον τῆς περιουσίας τὸ δεξιὸν αὐτοῦ πνεῦμα καθίστα τὸν Παππάφην λόγου ἄξιον παρὰ τῇ Κυβερνήσει τῆς Μελίτης. Αἱ ἐφημερίδες τῆς

Digitized by Google

νήσου ἀναγράφουσι μετ' ἐπιμελείας τὰς πολλὰς περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ γνώσεις αὐτοῦ, τὸ πρακτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἡ ἐμπειρία του καὶ τοῦ χαρακτῆρός του τὸ ἀκέραιον ἐξετιμήθησαν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων Διοικητῶν. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ὁ ἁρμόδιος ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας διὰ βαρυσημάντου ἐπιστολῆς καὶ πολλῶν ἐγκωμίων παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ τὴν γενικὴν καὶ ἀπόλυτον ἐξέλεγξιν τῶν διὰ τὸν στρατὸν τῆς Ἀνατολῆς τροφοδοσιῶν, ἀλλὰ τὴν ἐξόχως τιμητικὴν ταύτην θέσιν καὶ διὰ τὸ δύσκολον τῶν περιστάσεων καὶ διὰ τὴν ἔκτοτε ἤδη προβεβηκυῖαν ἡλικίαν του δὲν ἔκρινεν εὔλογον νὰ ἀποδεχθῇ.

Ὅτε τῷ 1836 εἶχε σταλῇ ἐξ Ἀγγλίας εἰς Μελίτην Βασιλικὴ Ἐπιτροπὴ ἵνα ἐξετάσῃ τὰ πράγματα τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων, παρὰ τοῦ Παππάφη ἐζήτησαν συμβουλὰς καὶ πληροφορίας οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὴν ἐπίσημοι ἄνδρες, ἐκεῖνος δὲ ἐν ταῖς δημοσίαις αὐτῆς συνεδριάσεσιν ἠγόρευσεν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος, οὐδὲ ἐλησμονήθη ὑπὸ τῶν ἐξόχων Ἄγγλων τῶν κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην ἀναμιχθέντων εἰς τὰ πράγματα τῆς Μελίτης ἡ μεγάλη ἀξία καὶ βαρύτης τοῦ Θεσσαλονικέως· ὁ ἐπιφανὴς μάλιστα οἰκονομολόγος Γεώργιος Lewis διετήρει καὶ ἐμπιστευτικὴν πρὸς αὐτὸν ἀλληλογραφίαν. Ἡ ἀρετὴ δὲ ἡ κατ' ἐξοχὴν κοσμοῦσα αὐτὸν ἦτο ἡ μετριοφροσύνη· πλέον ἢ ἅπαξ ἢ δὶς ἐξαπέστειλε μετὰ θαυμαστῆς ἐλευθεριότητος χιλιάδας δραχμῶν εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς Θεσσαλονίκης ἢ τῶν Ἀθηνῶν ἢ διέθεσεν ὑπὲρ σκοπῶν φιλανθρωπικῶν ἐν Μελίτῃ καὶ πάντοτε ἀνωνύμως.

Ἡ διαθήκη αὐτοῦ, ἐν ᾗ διαβλέπει τις ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν, ἥτις πάντοτε ἐπεκράτησεν ἐν ταῖς ἐργασίαις του, ἐξετυπώθη κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐν Μελίτῃ, εἶναι δὲ Ἰταλιστὶ συντεταγμένη. Κληρονόμον αὐτοῦ καθολικὸν καθιστᾷ τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἱδρύσῃ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ μέγα Ὀρφανοτροφεῖον, εἰς ὃ θέλουσιν εἰσάγεσθαι ὀρφανὰ ἄρρενα ἑλληνικῆς μὲν ἐθνικότητος καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, γεννηθέντα δὲ ὁποιδήποτε, ἀλλὰ προτιμωμένων τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ γεννηθέντων. Ἡ ἀνατροφή, ἥτις θὰ δίδηται εἰς αὐτὰ ἐν τῷ ῥηθέντι καταστήματι θὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δύνανται τὰ ὀρφανὰ ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν κοινωνίαν νὰ ἔχωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν δι' ἐντίμου ἐργασίας. Ἐκτὸς δὲ τούτου τοῦ μεγάλου κληροδοτήματος καταλείπει ἔτι καὶ διὰ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ ὑπάρχοντα φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς Θεσσαλονίκης ἐτήσιον εἰσόδημα δωδεκάκις χιλίων φράγκων. Πόσα τινα ἄλλα κληροδοτοῦνται ἔπειτα εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς· καὶ πλὴν αὐτῶν δέκα χιλιάδες λιρῶν ἀγγλικῶν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα.

Τοιοῦτος συντομώτατα ὁ βίος καὶ αἱ ἀγαθοεργίαι τοῦ εὐεργέτου τῆς Θεσσαλονίκης Ἰωάννου Παππάφη. Εἶναι δ' ἴσως ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ἐν τέλει τοῦ μικροῦ τούτου βιογραφήματος ὅτι τὴν ἔμφυτον τοῦ ἀνδρὸς φιλανθρωπίαν καὶ πρὸς τὰ πάτρια στοργὴν ὑπεξέκαυσαν καὶ αἱ ὑποδείξεις ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀθήναις μὲν Ὀρφανοτροφείου τοῦ ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιοῦ του μακαρίτου Δ. Ἐμμανουήλ, ὅστις ἔξοχον εἶχε πάντοτε τὴν ἀγάπην πρὸς ἐκεῖνο τὸ κατάστημα, ὑπὲρ τῆς Θεσσαλονίκης δὲ τοῦ ἑτέρου του ἀνεψιοῦ, τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατρίβοντος ὁμογενοῦς κ. Ἀντ. Κανέλη, ὅστις συνεπιλαμβανομένων καὶ ἄλλων σεβαστῶν προσώπων, ἐφρόντισε νὰ μὴ τυχὸν λησμονηθῇ ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς.

Σ.

Ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Καποδιστρίου ἀποσταλεῖσα ἐκ Κερκύρας καθ' ὃν χρόνον πολλὰ ἀνέμενον οἱ Ἕλληνες ἐκ τῆς συνόδου, ἥτις ἔμελλε νὰ συνέλθῃ εἰς Βερώνην, ἐλήφθη ἐκ συλλογῆς ἱστορικῶν ἐγγράφων, δωρηθείσης τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ φιλογενοῦς ἰατροῦ κ. Μ. Π. Κοσσονῆ. Τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐκρίναμεν ἐνδιαφέρουσαν ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις. Αἱ μὲν ἐλπίδες τοῦ ἐπιστέλλοντος περὶ ἀποφάσεων τῆς ἐν Βερώνῃ συνόδου εὐνοϊκῶν τοῖς ἀγωνιζομένοις Ἕλλησιν οἰκτρῶς διεψεύσθησαν, ἕνεκα τῆς μισελευθερίας τῶν συνελθόντων βασιλέων καὶ τῆς δυσπιστίας αὐτῶν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' αἱ παρακελεύσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μαχομένους, αἱ παρατηρήσεις ὅτι μόνον διὰ γενναίων ἔργων θὰ ἑλκύσωσι τὰς συμπαθείας καὶ τὴν ἀρωγὴν τῆς Εὐρώπης ἐνέχουσιν ἀληθείας, πιστωθείσας μὲν μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, διατηρούσας δὲ καὶ κατὰ τοὺς σημερινοὺς χρόνους ἀμείωτον τὸ κῦρος αὐτῶν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας

Φίλοι ὁμογενεῖς,

Ἀπὸ τὴν ἐσώκλειστον ἐπιστολὴν τοῦ φιλογενοῦς συμπολίτου μας, τοῦ λειτουργοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, [1]) θέλετε λάβῃ ὄχι μόνον καλοὺς οἰωνούς, ἀλλὰ καὶ πεποίθησιν τῶν ἀγαθῶν τῶν νῦν ὑπὲρ ἡμῶν πραγματευομένων. Σήμερον ἴσως ἡ πρώτη Τρυγητίου (Σεπτεμβρίου) κατὰ τὸ νέον, ἀνοίγεται ἡ ἐν Βερώνῃ τῶν βασιλέων συνέλευσις, ἡ ὁποία μέλλει ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ ταλαιπώρου ἡμῶν ἔθνους. Ὁ Κύριος οἶδεν ἕως πότε θέλει διαχρονίσῃ ἡ ὑπὲρ ἡμῶν πραγματεία των. Αὕτη ὅμως ἡ κρισιμωτέρα ὥρα, ἐξ ἧς τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀναγκαία πᾶσα ἡ ἀρετή σας καὶ ἐνέργεια καὶ ὁμόνοια· ἂν βασταχθῆτε, εἶναι σχεδὸν ἀναντίρρητον, ὅτι ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη θέλει ἀναγνωρίσῃ εἰς τὴν εἰρημένην ἱερὰν συνέλευσιν ὅλων τῶν ἐλευθέρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ θέλει

[1]) Τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου.

Digitized by Google

ὁμοφώνως ἀποφασίσῃ τὰ μέτρα ἵνα ἀσφαλίσῃ τὴν ἰδικήν μας ὕπαρξιν καὶ εὐδαιμονίαν. Τὰ ἐμπορικὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, καὶ μάλιστα ἡ Ἀγγλία, ὄντα εἰς διάθεσιν καὶ εἰς χρείαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐπαναστατημένων λαῶν, θέλει σύρωσιν εἰς τοῦτο τὴν ψῆφον ὅλων τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ ἐπομένως, διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ λόγου, πρέπει νὰ κλίνωσι καὶ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πολιτικῆς μας ἀποκαταστάσεως· ἀλλ' ἐὰν κατὰ δυστυχίαν λησμονήσαντες τὰ ἱερά μας χρέη πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, πρὸς πατρίδα, καὶ πρὸς θρησκείαν καὶ πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους μας, ἀφίσητε ἢ διὰ ἀμέλειαν, ἢ δι' ἀνανδρίαν, ἢ διὰ νέα καὶ παλαιά μας πάθη καὶ προχωρήσῃ ὁ τύραννος, καὶ αὖθις νὰ κατακτήσῃ τοὺς τόπους μας, παραιτήσατε τότε τὴν πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας καὶ ὑπερασπίσεως παρὰ τῶν ἄλλων βασιλέων.

Οἱ καλοθεληταί μας, διὰ νὰ ἔχωσι δικαίωμα νὰ προβάλωσι τὴν ἀναγνώρισίν μας, πρέπει νὰ εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ εἰποῦν: οἱ Ἕλληνες μὲ τὸ αἷμά των ἀποκατεστάθησαν εἰς ἔθνος, ἀπέκτησαν τοὺς πατρικούς των τόπους καὶ τοὺς βαστοῦν μὲ τὰ σπαθιά των. Ἡμεῖς λοιπὸν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἀμερικανῶν, ἠμποροῦμεν καὶ μᾶς πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν καὶ νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ὁμοθρήσκους μας καὶ τοὺς συναδελφούς μας Γραικούς. Χωρὶς τούτων αἱ μισοῦσαι ἡμᾶς δυνάμεις θέλει ἐναντιωθῶσιν ἰσχυρῶς, λέγουσαι, ὅτι λείπει ἡ ὑπόθεσις καὶ ὁ λόγος τῆς ἀναγνωρίσεως μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ δικαίωμα κἀμμία ξένη δύναμις νὰ παραγγείλῃ πρὸς ἄλλην νὰ ἀφήσῃ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὰς ἐπαρχίας της, τὰς ὁποίας ἔτι κυριεύει μὲ τὰ ὅπλα της. Δὲν εἶναι δύσκολον πρὸς τούτοις, ὅτι οἱ ἀγαπῶντες τὴν ὁλοκληρότητα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, νὰ ἀναβάλωσι μὲ κάθε πρόφασιν τὰς τελευταίας ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, διὰ νὰ δώσωσιν ἐνταυτῷ καιρὸν πρὸς τοὺς Τούρκους νὰ καθυποτάξωσι πάλιν τοὺς ἑλληνικοὺς τόπους, ἢ διὰ τῆς τῶν ὅπλων ἰσχύος, ἢ διὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ ἀσυμφωνίας μας, καὶ οὕτω νὰ λείψῃ ἡ αἰτία καὶ νὰ ματαιωθῇ ὁ σκοπὸς τῆς συνελεύσεως. Ἀλλ' ἐὰν ἡμεῖς ἀνδρείως πορευθῶμεν καὶ μὲ κἀνὲν ἔνδοξον κατόρθωμα ἀναδειχθῶμεν τῆς προπατορικῆς ἀρετῆς διάδοχοι, ἐνῷ τὸ ἱερὸν αὐτὸ συνέδριον ἀνακυλίῃ ἀκόμη τὰς τύχας μας, οὐδεμία ἀμφιβολία πλέον, ὅτι τῶν ἐναντίων αἱ ἐπιβουλαὶ θέλει ἀμέσως πέσωσιν ὅλαι καὶ ἡ τύχη μας ὡς τάχιστα ἀποφασισθῇ. Ταῦτα οὖν εἰδότες, ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς, σᾶς ἐξορκίζομεν ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος καὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ νὰ καρτερῆτε καὶ ἀνδρίζετε καὶ ὁμογνωμῆτε, τὰ κάλλιστα πρόσχοντες(;) καὶ πολεμοῦντες πάσαις δυνάμεσι τὸν ἀδυσώπητον ἐχθρόν μας, ἵνα μετ' οὐ πολὺ ἀπολαύσητε βεβαίως τὸ ἆθλον τόσων θυσιῶν καὶ ἐνδόξων ἀγώνων.

Ἔρρωσθε.

(Ἐκ Κερκύρας, 20 Αὐγούστου, τῇ α' Τρυγητίου (Σεπτεμβρίου) 1822.

Εἷς τῶν γνωστῶν φίλων σας.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ὁ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας πολὺς γινόμενος λόγος περὶ λύσσης καὶ θεραπείας αὐτῆς ἀνέμνησέ μοι φάρμακόν τι πολὺ φημιζόμενον πρό τινων ἔτι ἐτῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ὡς προληπτικὸν τῆς τρομερᾶς ταύτης νόσου. Τὸ φάρμακον τοῦτο, μυστικὸν κρατούμενον ὑπὸ τῶν μοναχῶν τῆς ἐν Σαλαμῖνι μονῆς τῆς Φανερωμένης, πολλοὺς δηχθέντας ὑπὸ λυσσώντων ἢ ὑπόπτων κυνῶν προσείλκυεν εἰς τὴν μονὴν ταύτην, ἔνθα οἱ μοναχοὶ ὑπέβαλλον τοὺς νοσοῦντας εἰς τακτικὴν δι' αὐτοῦ θεραπείαν.

Τῆς περὶ τῆς θεραπείας ταύτης φήμης λαβὼν γνῶσιν καὶ ὁ ἰατρὸς τοῦ βασιλέως Ὄθωνος μακαρίτης Ραΐζερ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ φαρμάκου τούτου, μὲ προσεκάλεσε νὰ συμμεθέξω τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκδρομῆς εἰς Φανερωμένην, ἔνθα οἱ ἅγιοι πατέρες προθύμως παρέσχον ἡμῖν ἁπάσας τὰς ζητηθείσας πληροφορίας περὶ τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἐν συντόμῳ ἀναφέρω ἐν τῷ «περὶ τῶν ὠφελίμων φυτῶν τῆς Ἑλλάδος» γερμανιστὶ ἐκδοθέντι τῷ 1862 πονήματί μου.

Ἡ θεραπεία αὕτη τῶν μοναχῶν συνίστατο εἰς ἐσωτερικὴν λῆψιν τοῦ φαρμάκου τούτου συνισταμένου ἐκ δύο οὐσιῶν, τῆς μὲν φυτικῆς, τῆς δὲ ζωικῆς, κατὰ ἴσα μέρη ἀναμεμιγμένων καὶ εἰς λεπτὴν κόνιν παρασκευαζομένων. Καὶ ἡ μὲν φυτικὴ οὐσία τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο εἶναι ὁ φλοιὸς τῆς ῥίζης τοῦ ἐν τῇ βοτανικῇ καλουμένου Marsdenia erecta (Lin.) φυτοῦ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀσκληπιοειδῶν, ὅπερ κοινῶς ἐν Ἑλλάδι καλεῖται *Ψόφιος* καὶ φύεται ἀφθόνως εἰς τὰ παραποτάμια μέρη, ἰδίως δὲ παρὰ τὸν Κηφισσὸν τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐν τῇ ἀπέναντι τῆς Φανερωμένης παραλίᾳ μεταξὺ Ἐλευσῖνος καὶ Μεγάρων. Ἡ δὲ ζωικὴ οὐσία εἶναι ἔντομά τινα τῆς τάξεως τῶν κολεοπτέρων καὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ γνωστοῦ γένους ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μύλαβρις*, τὰ ὁποῖα συλλέγοντες οἱ μοναχοὶ καὶ περῶντες διὰ μίτου ἐν εἴδει κομβολογίου ἀπεξήραινον εἰς τὸν ἥλιον. Τὰ ἔντομα ταῦτα παραλλάσσοντα εἰς τρία ἢ τέσσαρα εἴδη διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρωματισμόν, συνήθως δὲ χρώματος κιτρίνου ἢ ἐρυθροῦ μετὰ μελαινῶν ταινιῶν ἐπὶ τῶν ἐλύτρων αὐτῶν, ἀναφαίνονται εἰς μεγάλην πλῆθυν κατὰ

Digitized by Google

τοὺς μῆνας Μάϊον καὶ Ἰούνιον ἐπὶ τῶν ἀνθέων τῶν μεγάλων ἀκανθῶν (γομαραγκάθων).

Παρατηρητέον, ὅτι τὰ ἔντομα τοῦ γένους Μύλαβρις συγγενεύουσι μετὰ τῶν κανθαρίδων καὶ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἰαματικὰς ἰδιότητας, εἰς ἐλάσσονα ὅμως βαθμόν· μὴ εὑρισκομένης δὲ τῆς ἀληθοῦς κανθαρίδος (Lytta vesicatoria) ἐν Ἑλλάδι, δύνανται αἱ μυλαβρίδες νὰ ὀνομασθῶσιν *ἑλληνικαὶ κανθαρίδες*, αἵτινες ὡς φαίνεται ἦσαν γνωσταὶ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, χρησιμεύουσαι διὰ τὴν παρασκευὴν ἐκδορίων. Ὡς πρὸς δὲ τὸ φυτόν, τὸν φλοιὸν τῆς ῥίζης τοῦ ὁποίου μετεχειρίζοντο οἱ μοναχοὶ ὡς τὸ ἕτερον συστατικὸν τοῦ κατὰ τῆς λύσσης φαρμάκου τούτου, εἶναι γνωστὸν ὅτι διάφορα ἀσκληπιοειδῆ εἶναι δηλητηριώδη, καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ ἦσαν ἄλλοτε ἐν χρήσει καὶ ὡς ἀντιφάρμακα ἑτέρων δηλητηρίων. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ περιλαμβάνεται καὶ τὸ *κύναγχον*, περὶ τοῦ ὁποίου οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι φονεύει τοὺς κύνας, τοὺς λύκους καὶ τὰς ἀλώπεκας.

Ἐκ φήμης ἔμαθεν προσέτι τελευταῖον, ὅτι καὶ ἐν τῇ πλησίον τοῦ Κρανιδίου μονῇ τῶν Διδύμων μεταχειρίζονται οἱ μοναχοὶ φάρμακόν τι κατὰ τῆς λύσσης ἀποτελεσματικῶς ὡς βεβαιοῦσιν οἱ λαβόντες πεῖραν αὐτοῦ. Περὶ τῶν συστατικῶν τοῦ φαρμάκου τούτου δὲν ἔχομεν οὐδεμίαν πληροφορίαν, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ἀπαρτίζεται. Ἴσως ἀκριβής τις ἐξέτασις τῶν ἁρμοδίων καὶ ἐκτέλεσις ἐπιστημονικῶν πειραμάτων περὶ τῶν φαρμάκων τούτων δὲν θὰ ἦτο ὅλως ἀναξία τοῦ κόπου, ἀφοῦ ἐπὶ τοσαύτας σειρὰς ἐτῶν κατώρθωσαν οἱ μοναχοὶ τῶν μονῶν τούτων νὰ διατηρήσωσιν ἀκμαίαν τὴν περὶ τῆς θεραπευτικῆς δυνάμεως αὐτῶν πίστιν τοῦ κοινοῦ.

Τῇ 21 Ἀπριλίου 1886.

Δρ. Θ. Δε Χελδραϊχ

ΒΑΘΜΙΑΙΑ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

Οἱ ἱστορικοὶ ἐξηγοῦσι συνήθως τὴν παρακμὴν τῶν ἐθνῶν διὰ τῆς καταστάσεως τῶν ἠθῶν, τῶν θεσμῶν, τοῦ χαρακτῆρος, κλπ. Τοῦτο εἶνε ὑπό τινα ἔποψιν ἀληθές. Ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι εἶνε ὁπωσοῦν ἀσαφεῖς. Ὑπάρχει εἰς τὸ φαινόμενον τῆς παρακμῆς τῶν ἐθνῶν αἰτία τις βαθυτέρα, πλησιεστέρα, ὀργανική, ἐπιδρῶσα διὰ τῆς διαδοχῆς ἐπὶ τῶν διαδεχομένων ἀλλήλας γενεῶν. Ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν οἱ ἱστορικοὶ λησμονοῦσιν ἐντελῶς. Ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον θέλομεν ἴσως ἀγνοεῖ τὰ ὀργανικὰ ταῦτα αἴτια, ἀλλ' ἡ ἄγνοια ἡμῶν οὐδόλως ἀναιρεῖ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν. Ἠκολουθήσαμεν βῆμα πρὸς βῆμα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν ἐπὶ χίλια ἔτη διαρκέσασαν παρακμὴν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Παρετηρήσαμεν εἰς τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα τῶν βυζαντινῶν τὴν πλαστικὴν ἱκανότητα τῶν Ἑλλήνων ἐξαφανιζομένην ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἀπολήγουσαν εἰς τὰ ἄκαμπτα ἐκεῖνα ἰχνογραφήματα, εἰς τὰ ἄτονα καὶ ἄνευ ἐκφράσεως πρόσωπα τῶν εἰκόνων τῆς ἐποχῆς τῶν Παλαιολόγων. Εἴδομεν τὴν φαντασίαν τῶν Ἑλλήνων στειρευομένην καὶ περιοριζομένην εἰς ἀνουσίας τινὰς περιγραφάς, καὶ τὸ ζωηρὸν αὐτῶν πνεῦμα μεταβαλλόμενον εἰς φλυαρίαν κενὴν ἢ εἰς μωρολογίαν γεροντικήν. Εἴδομεν τέλος τοὺς πολιτικοὺς χαρακτῆρας σμικρυνομένους ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οἱ τελευταῖοι μεγάλοι ἄνδρες τῶν βυζαντινῶν ἤθελον εἶσθαι μέτριοι ἄνθρωποι εἰς πᾶν ἄλλο μέρος. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ὑπὸ τὰ καταφανῆ καὶ ψηλαφητὰ ταῦτα φαινόμενα (τὰ μόνα ὅσα περιγράφουσιν οἱ ἱστορικοί), ἀνεγνωρίσαμεν μυστηριώδη τινὰ ἐργασίαν τῆς φύσεως, βραδεῖαν, μοιραίαν, ἐπιδρῶσαν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων, τὰ ὁποῖα παρήκμασαν χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωσι καὶ μετέδωκαν ἐν σειρᾷ γενεῶν εἰς τοὺς ἐπιγόνους αὐτῶν μετ' ἐπιτάσεως πάντοτε τὸ σπέρμα τοῦ θανάτου.

(Ἐκ τοῦ περὶ «ψυχολογικῆς κληρονομίας» συγγράμματος τοῦ Ribot.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ Καλλιφορνίας ἐξάγονται κατ' ἔτος εἰς Εὐρώπην μεγάλαι ποσότητες ὀστῶν ζῴων. Τὰ ὀστᾶ ταῦτα χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν λαβῶν μαχαιρίων καὶ ἄλλων ὀστεΐνων σκευῶν· ἡ ἀξία αὐτῶν εἶναι 200 δρ. κατὰ τόννον. Τὰ ὀστᾶ τῶν ποδῶν τῶν ζῴων χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν ἐλαίου· ἐκ τῶν τεσσάρων ποδῶν βοὸς ἐκθλίβεται ἡμίσεια λίτρα ἐλαίου. Τὰ ὀστᾶ τῶν πλευρῶν εἶναι μᾶλλον περιζήτητα, πωλούμενα μέχρι 400 δρ. κατὰ τόννον· ἐκ τούτων κατασκευάζονται ψῆκτραι ὀδόντων καὶ παραπλήσια ἄλλα μικρὰ ἐργαλεῖα. Ἐκ τῶν ὀστῶν τῶν κνημῶν, πωλουμένων πρὸς 150 δρ. τὸν τόννον, κατασκευάζονται κομβία καὶ λαβαὶ ἀλεξιβρόχων. Τὰ λοιπὰ ὀστᾶ καὶ τὰ ἀπορρινήματα τῶν μνημονευθέντων καίονται, καὶ διὰ τοῦ ἄνθρακος αὐτῶν καθαρίζεται ἡ σάκχαρις. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ, ἐν ᾧ βράζουσι τὰ ὀστᾶ, χρησιμοποιεῖται εἰς κατασκευὴν κόλλας, ὥστε οὐδὲν ἀπολύτως χάνεται.

Τὸ Δελτίον τοῦ ἐν Βρυξέλλαις ἐμπορικοῦ μουσείου μεταφράζει ἔκ τινος πορτογαλλικῆς ἐφημερίδος τὰ ἑπόμενα.«Προσεκλήθημεν σήμερον νὰ ἐπισκεφθῶμεν γερμανικὸν ἀτμόπλοιον, ἀνῆκον εἰς τὸν στόλον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, ὃν διωργάνωσεν ἡ ἐν Βερολίνῳ Γεωγραφικὴ ἑταιρία, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστήσῃ γνωστὰ ἁπανταχοῦ γῆς τὰ προϊόντα τῆς γερμανικῆς βιομηχανίας καὶ νὰ κατανικήσῃ τὸν συναγωνισμὸν τῆς βιομηχανίας τῶν ἄλλων ἐθνῶν.Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ βιομηχανικοῦ πολέμου εἶ-

Digitized by Google

ναι ἀναντιρρήτως τελεσφορώτατος καὶ ἀντάξιος τῶν χρόνων ἡμῶν. Τὸ ἀτμόπλοιον Gallorps κατέπλευσεν εἰς τὸν ἡμέτερον λιμένα, πρὸς σκοπὸν τοιοῦτον. Εἶναι οὕτως εἰπεῖν παμμέγιστον πλωτὸν ἐμπορικὸν κατάστημα, ἐπιδεικνύον τὰ παντοειδῆ προϊόντα τῶν γερμανικῶν ἐργοστασίων, λαμβάνον παραγγελίας, πωλοῦν εἰς τιμὰς εὐθηνοτάτας, ἀνεπιδέκτους συναγωνισμοῦ, διότι ἀντιπροσωπεύει τὰ συμφέροντα ὅλου τοῦ Γερμανικοῦ ἐμπορίου συνεταιρισθέντος, ὑποστηριζομένου δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Βερολίνῳ γεωγραφικῆς ἑταιρίας, ἥτις ἔθεσεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ὁλόκληρον στολίσκον τοιούτων ἀτμοπλοίων. Τὰ ἀτμόπλοια ταῦτα θὰ καταπλεύσωσι εἰς πάντας τοὺς λιμένας τοῦ κόσμου, ὅπως διανείμωσι καταλόγους ἐμπορευμάτων καὶ πωλήσωσι τὰ φορτία των. Τὸ εἰς τὸν λιμένα ἡμῶν καταπλεῦσαν, ἀφ' οὗ λάβῃ παραγγελίας ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως καὶ ἱδρύσῃ ὑποκατάστημα ἐν Λισσαβῶνι θὰ πλεύσῃ εἰς τοὺς λιμένας τῆς Μεσογείου. Τοῦ ἀτμοπλοίου τούτου ἐπιβαίνει ὁ πρόεδρος τῆς ἐν Βερολίνῳ γεωγραφικῆς ἑταιρίας, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς νομικῆς, ὅστις κατενόησεν ἀναμφιβόλως ὅτι τὸ ὠφελιμώτατον πόρισμα τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ἡ παρουσία τοῦ προέδρου ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ καταδεικνύει σαφῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἅμα προσορμισθέντος τοῦ πλοίου, ἐπεσκέφθη οὗτος πάντα τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων.»

Τὸ ἐμπόριον τῶν πτερῶν, δι' ὧν αἱ γυναῖκες κοσμοῦσι τοὺς πίλους καὶ τὴν ἐνδυμασίαν των, εἶναι νῦν σπουδαιότατον. Ἐν μόνῃ τῇ Ἀγγλίᾳ ἡ ἀξία τῶν εἰσαγομένων πτερῶν ὑπερβαίνει τὰ 50 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Τὰ πλεῖστα τῶν πτερῶν εἰσάγονται ἐκ τῆς Ἰνδίας καὶ ἄλλων Ἀσιατικῶν χωρῶν, ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὀλίγα ἐκ τῆς Ἀμερικῆς. Πτηνὰ ὁλόκληρα, ἐξ ἐκείνων ὧν τὸ πτέρωμα εἶναι λαμπρόν, εἰσάγονται εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν πάμπολλα, ὑπὲρ τὸ ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον· τούτων 250000 εἶναι μικρὰ κολίβρια. Ὁπόσον καταπληκτικὴ εἶναι ἡ ἐτησία πρόοδος τοῦ ἐμπορίου τῶν πτερῶν μαρτυροῦσιν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί. Ἐν ἔτει 1875 εἰσήχθησαν εἰς Ἀγγλίαν πτηνὰ μὲν ἀξίας 3154000 δρ. πτερὰ δὲ ἀξίας 17830000 δρ. ἐν ἔτει 1883 εἰσήχθησαν πτηνὰ ἀξίας 3881000 δρ. καὶ πτερὰ ἀξίας 50298000 δρ. Τούτων τὰ ἡμίση περίπου ἐξάγονται ἐξ Ἀγγλίας εἰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας. Ἡ τεραστία αὔξησις τῆς εἰσαγωγῆς τῶν πτερῶν προέρχεται ἐκ τῶν πτερῶν τῶν στρουθοκαμήλων, ἃς ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ ἐξημέρωσαν. Ἐν ἔτει 1875 ἐξήχθησαν ἐκ τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς πτερὰ στρουθοκαμήλων ἀξίας 7347000 δρ. ἐν ἔτει 1883 ἐξήχθησαν ὅμοια πτερὰ ἀξίας 35645-000. Πτερὰ στρουθοκαμήλων προμηθεύει καὶ ἡ βόρειος Ἀφρικὴ (Αἴγυπτος, Τρίπολις, Μαρόκον). Ἐν ἔτει 1875 εἰσήχθησαν ἐκ τῆς βορείου Ἀφρικῆς πτερὰ ἀξίας 2354000 δρ. ἐν ἔτει δὲ 1883 τοιαῦτα ἀξίας 2174000. Ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἐξήχθησαν ἐν ἔτει 1884 πτερὰ διαφόρων πτηνῶν ἀξίας 38065000.

Πολλὰ λέγονται περὶ τῆς μακροβιότητος τῶν ἰχθύων, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα στεροῦνται ἀσφαλοῦς ἐπιστημονικῆς βάσεως. Οὕτως δὲν εἶναι ὀλίγοι οἱ πιστεύοντες ὅτι εὑρίσκονται ἀκόμη ἐν Φοντανεβλῷ κυπρῖνοι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως Φραγκίσκου τοῦ Α', ἤτοι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος· ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι εἰσὶ καὶ οἱ ἀπιστοῦντες εἰς τοῦτο, λίαν εὐλόγως. Ὁ Βαίρδ, μέλος τῆς ἰχθυολογικῆς ἐπιτροπείας τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς γράφει, ὅτι οὐδὲν τὸ κωλῦον τοὺς ἰχθῦς νὰ ζῶσι ἐπὶ μήκιστον, διότι οὐδέποτε παύει ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν, αὐξάνουσιν δὲ ὀλίγον ἀλλ' ἀδιακόπως ἕκαστον ἔτος τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἐν Οὐασιγκτῶνι οἰκογένειά τις ἔχει ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν τινὰ τῶν καλουμένων χρυσῶν ὀψαρίων, ἅτινα ἔμειναν σχεδὸν ἀμετάβλητα καὶ απαράλλακτα, ὡς ἦσαν ὅτε ἠγοράσθησαν. Ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ ζωγρείῳ (aquarium) τῆς Πετρουπόλεως τρέφονται ἰχθῦς, ἔχοντες ἡλικίαν ἐπισήμως μαρτυρουμένην ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἐτῶν· τινῶν ἐκ τούτων τὸ μέγεθος ἐπενταπλασιάσθη, τῶν ἐπιλοίπων τὸ μῆκος ηὔξησε κατὰ δύο ὑφεκατόμετρα μόνον. Ἐν δὲ τῇ Σινικῇ λέγεται, ὅτι ὑπάρχουσιν ἰχθῦς πολλῷ παλαιότεροι.

Ἐν δημοτικῷ σχολείῳ.

Ὁ διδάσκαλος διδάσκει ἀφαίρεσιν, οἱ μαθηταὶ δὲν ἀντιλαμβάνονται καλῶς τὴν θεωρίαν τῆς πράξεως ταύτης τῆς ἀριθμητικῆς. Θέλων δὲ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν δι' αἰσθητοῦ παραδείγματος καταληπτήν, ἐρωτᾷ ἕνα τῶν μαθητῶν.

«Ἂν σοῦ βάλουν τρία αὐγὰ 'ς τὸ πιάτο σου καὶ τὰ φᾷς καὶ τὰ τρία, τί θὰ μείνουν;

— Τὰ 'ξώφλοια.»

Σκέψις χωρικοῦ.

«Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τί παράξενοι ἄνθρωποι εἶναι αὐτοὶ ἐδῶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν! Ὅταν ἔρχωμαι τὴν καθημερινὴ μὲ τὸ κάρρο φορτωμένο φουσκί, ὅλοι παραμερίζουν γιὰ νὰ περάσω Καὶ τώρα τὴ σχόλη, ποῦ φορῶ καὶ τὰ καλά μου ῥοῦχα, κανεὶς δὲ γυρίζει νὰ μὲ κυττάξῃ.»

— Ποῦ σὲ ἔπιασε αὐτὴ ἡ ἐπιμέλεια, Κωστάκη, νὰ γράφῃς τόσην ὥραν; Τόσο πολλὰ σᾶς ἔβαλε νὰ γράψετε ὁ διδάσκαλος;

— Ὄχι, πατέρα, δὲν γράφω μαθήματα. Ὁ μπακάλης ἐδῶ 'ς τὸ πλάγι μοῦ ἔταξε νὰ μοῦ δώσῃ σταφίδες, ἂν τοῦ 'πάγω γραμμένο χαρτί. Καὶ κυττάζω νὰ γράψω πολλαῖς κόλλαις, γιὰ νὰ μοῦ δώσῃ περισσότεραις σταφίδες.

Ἰατρός. Ἀπὸ τί πάσχεις;

Ἀσθενής. Δὲν ἠμπορῶ νὰ κοιμηθῶ, γιατρέ μου.

Ἰατρός. Καὶ τί κάνεις ὅλην τὴν ἡμέρα;

Ἀσθενής. Δουλεύω 'σὰν βόιδι ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ, τρώγω 'σὰν λύκος, τρέχω 'σὰν τὸ σκύλο, καὶ μολαταῦτα τὸ βράδυ δὲν ἠμπορῶ νὰ κλείσω μάτι.

Ἰατρός. Χμ!.. Τότε χωρὶς ἄλλο πρέπει νὰ ἐρωτήσῃς ἕνα κτηνίατρον.

Ἄς μοὶ δώσουν, ἔλεγε σύγχρονός τις Ἄγγλος φιλόσοφος, τὰ φορέματα ὅσα μία γυνὴ παντελῶς ἄγνωστος εἰς ἐμὲ ἐφόρεσε καθ' ὅλον της τὸν βίον, καὶ νὰ σᾶς γράψω ἀκριβέστατα βιογραφίαν αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—412

Digitized by Google

'Αριθ. 540 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 4 Μαΐου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια· Βλ. σελ. 257]

Ἐν Στοκόλμῃ ἐπίσης, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα, περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐγίνετο λόγος τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἔληγεν ἡ προθεσμία τοῦ μεταξὺ τοῦ Βρέδεζορδ καὶ τοῦ ἐπιφανοῦς φίλου του στοιχήματος, οὗ κριτής, ὡς εἴπομεν, ἦτο ὁ καθηγητὴς Χόστετ.

Ἀπὸ δύο ἐτῶν οὔτε λέξις εἶχε λεχθῇ ὑπὸ τῶν δύο ἀντιπάλων περὶ τοῦ στοιχήματος. Ὁ ἰατρὸς ἐξηκολούθει ἐπιμόνως τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔγραφεν εἰς τὰ ναυτικὰ πρακτορεῖα, ἐπολλαπλασίαζε τὰς γνωστοποιήσεις ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ἀλλὰ δὲν ὡμολόγει ὅτι πάντες οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀπέβαινον ἄγονοι. Ὁ δὲ Βρέδεζορδ ἀπέφευγεν ἐξ ὑπάτης ἀβροφροσύνης νὰ φέρῃ τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀρκούμενος, ὁσάκις εὕρισκεν εὐκαιρίαν, νὰ ῥίπτῃ εἰς τὸ μέσον ὑπαινιγμόν τινα περὶ τῆς ὡραιότητος τοῦ ἀντιτύπου τοῦ Πλινίου, τοῦ ἐκ τῶν πιεστηρίων τοῦ Ἄλδου Μανουτίου ἐξελθόντος.

Μόνον δὲ ἐκ τῆς πανουργίας μεθ' ἧς ἔπληττε διὰ τῶν δακτύλων τὴν ταμβακοθήκην του τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἠναγκάζετό τις νὰ σκεφθῇ ὅτι τοιάδε περίπου ἐμερμήριζε κατὰ φρένα ὁ δικηγόρος:

— Αὐτὸς ὁ Πλίνιος δὲν θὰ εἶνε διόλου ἄσχημα μεταξὺ τοῦ Κοϊντιλιανοῦ μου τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς Βενετίας καὶ τοῦ Ὁρατίου μου τῶν ἀδελφῶν Ἐλζεβὶρ μὲ τὰ μεγάλα περιθώρια καὶ τὸν σινικὸν χάρτην.

Οὕτω τοὐλάχιστον ἡρμήνευεν ὁ ἰατρὸς τὸν μῖμον ἐκεῖνον, ἔχοντα τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον νὰ ἐρεθίζῃ σφόδρα τὰ νεῦρα αὐτοῦ. Τὰς ἑσπέρας ἐκείνας ἐδείκνυτο ἐξαιρετικῶς ἀμείλικτος εἰς τὸ *οὐΐστ* καὶ οὐδὲν συνεχώρει εἰς τοὺς συμπαίκτοράς του.

Ὁ χρόνος ἐν τούτοις ἐξηκολούθει τὴν πορείαν του καὶ εἶχε φθάσῃ τέλος ἡ ὥρα καθ' ἣν τὸ ζήτημα ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ καθηγητοῦ Χόστετ.

Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα εἰσηγήσατο τοῦτο μετὰ παρρησίας. Μόλις ἡ Κάζα ἀφῆκεν αὐτὸν μόνον μετὰ τῶν δύο φίλων του ὡμολόγησεν αὐτοῖς, ὅπως δι' ἐπιστολῆς εἶχεν ἤδη ὁμολογήσῃ πρὸς τὸν Ἔρσεβον, τὴν πλήρη τῶν ἐρευνῶν του ἀποτυχίαν. Οὐδὲν διεφώτισεν ἔκτοτε τὸ περιβάλλον τὴν καταγωγὴν τοῦ Ἔρικ μυστήριον, ὁ δ' ἰατρός, ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, ἠναγκάζετο νὰ συμπεράνῃ ὅτι τὸ μυστήριον ἐκεῖνο ἐφαίνετο αὐτῷ ἀδύνατον νὰ διαλευκανθῇ.

— Ἐν τούτοις, ἐξηκολούθησε, θὰ ἤμην ἄδικος πρὸς ἐμὲ αὐτόν, ἂν δὲν ἐδήλουν μετὰ τῆς αὐτῆς εἰλικρινείας ὅτι δὲν νομίζω διόλου ὅτι ἔχασα τὸ στοίχημα. Δὲν ἐπανεῦρον τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἔρικ, εἶνε ἀληθές· ἀλλ' αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας συνέλεξα ἐνισχύουσι μᾶλλον ἢ ἀναιροῦσι τὸ συμπέρασμά μου. Ἡ *Κυνθία* εἶνε ἢ ἦτο ἀναντιρρήτως ἀγγλικὸν πλοῖον, καθόσον δεκαεπτὰ τοιαῦτα εἶνε ἐγγεγραμμένα εἰς τὸν Νηογνώμονα τοῦ Λόϋδ. Τὰ ἐθνογραφικὰ χαρακτηριστικὰ μένουσι προφανέστατα τὰ αὐτά, κελτικὰ ὡς καὶ πρότερον. Ἡ ὑπόθεσίς μου λοιπὸν περὶ τῆς ἐθνικότητος τοῦ Ἔρικ δὲν παραβλάπτεται πως ἀπὸ τὰς ἐρεύνας ταύτας. Τώρα, ὑπέρποτε, εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶνε Ἰρλανδός, ὡς τὸ εἶχον προμαντεύσῃ πρὸ δύο ἐτῶν. Ἀλλά, ἐννοεῖτε, ὅτι δὲν δύναμαι ν' ἀναγκάσω τὴν οἰκογένειάν του νὰ φανερωθῇ ἂν αὕτη ἔχῃ λόγους νὰ μὴ θέλῃ ἢ ἂν ἐξηφανίσθη!... Ἰδού, φίλε μου Χόστετ, τί εἶχον νὰ εἴπω. Τώρα εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται ν' ἀποφανθῆτε ἂν ὁ Κοϊντιλιανὸς τοῦ φίλου μου Βρέδεζορδ πρέπει νομίμως νὰ μετενεχθῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου.

Ὁ δικηγόρος μετὰ τοὺς λόγους τοῦ συς, οἵτινες προὐξένησαν εἰς αὐτὸν μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ γελάσῃ, ἐξηπλώθη ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτοῦ, κινῶν ἠρέμα τὴν χεῖρα ὡς νὰ ἤθελε νὰ διαμαρτυρηθῇ· εἶτα δὲ προσήλωσε τοὺς μικροὺς σπινθηροβόλους ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ καθηγητοῦ Χόστετ, ὅπως ἴδῃ πῶς ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ διλήμματος.

Ὁ καθηγητὴς Χόστετ δὲν ἔδειξε τόσην ἀμηχανίαν ὅσην ὑπέθετεν ὁ φίλος του. Ἀμηχανῶν θὰ ἐφαίνετο μόνον ἂν ἀκαταμάχητός τις ἀπόδειξις ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ προσαγομένη ἐπέβαλλεν εἰς αὐτὸν τὴν ὀδυνηρὰν ἀνάγκην ν' ἀποφανθῇ ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ

Digitized by Google

τοῦ ἑτέρου· διότι ἕνεκα τοῦ συνετοῦ καὶ ἀναποφασίστου χαρακτῆρός του ὁ καθηγητὴς προῦτίμα πάντοτε τὰς ἀορίστους λύσεις. Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἦτο ἔξοχος καὶ ἀπαράμιλλος εἰς τὸ δεικνύειν ἐναλλὰξ καὶ τὰς δύο τοῦ πράγματος ἀπόψεις καὶ πλέειν ἐν τῇ ἀοριστίᾳ ὡς ὁ ἰχθὺς ἐν τῷ ὕδατι. Τὴν ἑσπέραν δ' ἐκείνην ἐφάνη ὄντως ἄξιος ἑαυτοῦ.

— Ἀναμφισβήτητον εἶνε, εἶπε σείων τὴν κεφαλήν, ὅτι ἡ ὕπαρξις δεκαεπτὰ πλοίων φερόντων τὸ ὄνομα *Κυνθία* εἶνε σπουδαῖον τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ συμπεράσματος τοῦ διαπρεποῦς φίλου μας. Τὸ τεκμήριον τοῦτο, συνδεόμενον καὶ πρὸς τὰ ἐθνογραφικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ παιδίου, ἔχει βεβαίως μεγάλην βαρύτητα καὶ δὲν διστάζω νὰ εἴπω ὅτι μοὶ φαίνεται σχεδὸν πειστικόν. Δὲν δυσκολεύομαι μάλιστα νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐκφράσω ἰδίαν μου γνώμην περὶ τῆς ἐθνικότητος τοῦ Ἔρικ, ἡ γνώμη αὕτη θὰ ἦτο ἡ ἑξῆς· αἱ πιθανότητες πᾶσαι εἶνε ὑπὲρ τῆς ἰρλανδικῆς καταγωγῆς!... Ἀλλ' ἀπὸ τῆς πιθανότητος μέχρι τῆς βεβαιότητος ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις, νομίζω δὲ ὅτι ἀπαιτεῖται βεβαιότης διὰ ν' ἀποφασίσῃ τις περὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος. Ὅσον μεγάλαι καὶ ἂν εἶνε αἱ ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Σβαρυεγκρόνα πιθανότητες, ὁ Βρέδεζορδ δύναται ν' ἀντιτάξῃ ὅτι ἐλλείπει ἡ πλήρης ἀπόδειξις. Δὲν βλέπω λοιπὸν κανένα ἀποχρῶντα λόγον νὰ δηλώσω ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐκέρδησε τὸν Κοϊντιλιανὸν ὅπως οὐδὲ ὅτι ὁ ἀντίπαλός του ἐκέρδησε τὸν Πλίνιον. Κατ' ἐμὴν γνώμην, ἐπειδὴ τὸ ζήτημα μένει ἄλυτον, τὸ στοίχημα καταργεῖται, καὶ τοῦτο εἶνε, νομίζω, ἀρκετὰ εὐχάριστος λύσις καὶ διὰ τοὺς δύο σας.

Ὅπως πᾶσαι αἱ συνδιαλλακτικαὶ ἀποφάσεις, ἡ τοῦ καθηγητοῦ Χόστετ εἰς οὐδέτερον τῶν ἐνδιαφερομένων εὐηρέστησεν.

Ὁ ἰατρὸς ἐποίησε διὰ τοῦ κάτω χείλους μορφασμὸν σαφῶς ἐκφράζοντα τὴν δυσαρέσκειάν του. Ὁ δὲ Βρέδεζορδ ἠνωρθώθη βιαίως, κραυγάσας·

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε Χόστετ, μὴ ἐξάγετε τόσον βιαστικὰ τὸ συμπέρασμά σας!... Ἐπειδὴ ὁ Σβαρυεγκρόνα, λέγετε, δὲν ἀπέδειξεν ἐπαρκῶς τὸ γεγονός, τὸ ὁποῖον ἄλλως σᾶς φαίνεται πιθανόν, δὲν δύνασθε ν' ἀποφανθῆτε ποῖος ἐξ ἡμῶν ἐκέρδησεν. Ἀλλὰ τί θ' ἀπαντήσητε ἂν ἐγὼ σᾶς ἀποδείξω ἐδῶ καὶ ἀμέσως ὅτι ἡ *Κυνθία* δὲν ἦτο διόλου ἀγγλικὸν πλοῖον;

—Τί θ' ἀπαντήσω; εἶπεν ὁ καθηγητής, ταραχθεὶς ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἐκείνης ἐπιθέσεως... Σᾶς βεβαιῶ, οὔτ' ἐγὼ δὲν τὸ εἰξεύρω. Θὰ ἴδω, θὰ ἐξετάσω τὸ ζήτημα ὑπὸ πάσας τὰς ἀπόψεις, καί...

— Ἰδού, ἐξετάσατέ το ὅσον θέλετε! εἶπεν ὁ δικηγόρος· καὶ εἰσαγαγὼν τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν θυλάκιον τοῦ ἐπενδύτου του ἔλαβε τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἐξέβαλεν ἐπιστολὴν περιεχομένην εἰς ἓν τῶν κιτρίνων ἐκείνων περιβλημάτων, ἅτινα ἐκ πρώτης ὄψεως μαρτυροῦσι τὴν ἀμερικανικὴν αὐτῶν καταγωγήν. Ἰδοὺ ἀναγνώσατε! εἶπε, θεὶς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἰατροῦ, ὅστις ἀνέγνω γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ:

Πρὸς τὸν κύριον Βρέδεζορδ δικηγόρον,
εἰς Στοκόλμην.

Νέα Ὑόρκη, 27 Ὀκτωβρίου.

Κύριε, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 4 τρέχοντος τιμίαν σας, σπεύδω νὰ σᾶς γνωστοποιήσω τὰ ἑπόμενα: 1) Ἓν πλοῖον ὀνομαζόμενον *Κυνθία*, ἔχον πλοίαρχον τὸν Βάρτωνα καὶ ἀνῆκον εἰς τὴν γενικὴν ἐν Καναδᾷ μεταγωγικὴν ἑταιρίαν ἐναυάγησεν αὔτανδρον ἀκριβῶς πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν ἐπὶ τῆς παραλλήλου τῶν Φεροῶν νήσων.

2) Τὸ πλοῖον τοῦτο ἦτο ἠσφαλισμένον εἰς τὴν Γενικὴν τῶν ἀτμοπλοίων ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν (General Steam navigation insurance company) τῆς Νέας Ὑόρκης ἀντὶ τριῶν ἑκατομμυρίων ὀκτακοσίων χιλιάδων δολαρίων.

3) Ἐπειδὴ ἡ ἐξαφάνισις τῆς «Κυνθίας» ἔμεινεν ἀνεξήγητος, τὰ δὲ αἴτια τοῦ ναυαγίου δὲν ἐδικαιολογήθησαν ἐπαρκῶς εἰς τὴν Ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν, προέκυψε δίκη ἣν ἀπώλεσαν οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ ῥηθέντος πλοίου.

4) Ἡ ἀπώλεια τῆς δίκης ταύτης ἐπήνεγκε τὴν διάλυσιν τῆς ἐν Καναδᾷ μεταγωγικῆς ἑταιρίας, μὴ ὑφισταμένης ἀπὸ ἕνδεκα ἐτῶν.

Ἀναμένων νέας διαταγάς, σᾶς παρακαλῶ, κύριε, νὰ δεχθῆτε τὴν εἰλικρινῆ διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ἱερεμίας Σμὶθ Οὐάλκερ καὶ Σα.
πράκτορες.

—Λοιπόν, πῶς σᾶς φαίνεται; ἠρώτησεν ὁ κύριος Βρέδεζορδ, εὐθὺς ὡς ὁ ἰατρὸς ἐπέρανε τὴν ἀνάγνωσίν του. Ὁμολογεῖτε ὅτι ἔχει ἀξίαν αὐτὸ τὸ ἔγγραφον;

— Τὸ ὁμολογῶ εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Ἀλλὰ πῶς διάβολο κατωρθώσατε νὰ τὸ βάλετε εἰς τὸ χέρι;

— Ἁπλούστατα. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν μοῦ ὡμιλήσατε περὶ τῆς *Κυνθίας* ὡς περὶ πλοίου κατ' ἀνάγκην ἀγγλικοῦ, μοῦ ἐπῆλθεν ἀμέσως κατὰ νοῦν ὅτι παρὰ πολὺ περιωρίζατε τὸν κύκλον τῶν ἐρευνῶν σας, καὶ ὅτι τὸ πλοῖον ἦτο πολὺ δυνατὸν νὰ εἶνε καὶ ἀμερικανικόν. Ἰδὼν ὅτι ὁ καιρὸ παρήρχετο καὶ δὲν κατωρθώνατε τίποτε, ἐσκέφθην νὰ γράψω εἰς Νέαν Ὑόρκην. Μετὰ τὴν τρίτην μου ἐπιστολὴν ἔλαβον αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν. Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἁπλούστατον, ὡς βλέπετε, ἀλλὰ δὲν νομίζετε ὅτι μοῦ ἐξασφαλίζει,

Digitized by Google

ἀναμφισβητήτως πλέον τὴν κυριότητα τοῦ Πλινίου σας;

— Τὸ συμπέρασμά σας μοῦ φαίνεται βεβιασμένον! ἀντεῖπεν ὁ ἰατρὸς ἀναγινώσκων αὖθις τὴν ἐπιστολὴν ἐν σιγῇ ὡσεὶ ἐζήτει νέα ἐπιχειρήματα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του.

— Τί ἐννοεῖτε βεβιασμένον; ἀνέκραξεν ὁ δικηγόρος. Σᾶς ἀποδεικνύω ὅτι τὸ πλοῖον ἦτο ἀμερικανικόν, ὅτι ἐναυάγησεν ἐπὶ τῆς παραλλήλου τῶν Φεροῶν νήσων, πλησίον τῶν νορβηγικῶν ἀκτῶν, ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν ἥτις συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἔλευσιν τοῦ παιδίου καὶ δὲν πείθεσθε περὶ τῆς πλάνης σας;

— Διόλου! Σημειώσατε, ὅτι δὲν ἀρνοῦμαι διόλου τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ ἐγγράφου σας. Ἀνεκαλύψατε ὅ,τι δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω ἐγώ, τὴν ἀληθῆ *Κυνθίαν*, ἥτις ἐναυάγησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὰς ἀκτάς μας ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν τῆς εὑρέσεως τοῦ παιδίου!.... Ἀλλ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι ὅλα αὐτὰ ἴσα ἴσα ἐπικυροῦσι τὴν θεωρίαν μου. Διότι ἐπὶ τέλους τὸ πλοῖον ἦτο καναδικόν, δηλαδὴ ἀγγλικόν, ἐπειδὴ δὲ τὸ ἰρλανδικὸν στοιχεῖον εἶνε ἄφθονον εἰς τὸν Καναδᾶν, ἔχω τοῦ λοιποῦ ἕνα λόγον περισσότερον νὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸ παιδίον εἶνε ἰρλανδικῆς καταγωγῆς!

— Ἆ! Αὐτὰ ἐξάγετε ἀπὸ τὴν ἐπιστολήν μου! ἀνέκραξεν ὁ Βρέδεζορδ μᾶλλον δυσηρεστημένος ἢ ὅσον προσεπάθει νὰ φανῇ. Καὶ χωρὶς ἄλλο, θὰ διισχυρίζεσθε ἀκόμη ὅτι δὲν ἐχάσατε τὸν Πλίνιόν σας;

— Βεβαίως.

— Ἴσως μάλιστα νομίζετε ὅτι ἔχετε καὶ δικαιώματά τινα ἐπὶ τοῦ Κοϊντιλιανοῦ μου.

— Δὲν εἰξεύρω, ἀλλ' ἐλπίζω ν' ἀποδείξω τὰ δικαιώματά μου ταῦτα δι' αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς ἀνακαλύψεώς σας, φθάνει νὰ μοῦ παραχωρήσετε μίαν ἄλλην προθεσμίαν καὶ ν' ἀνανεώσητε τὸ στοίχημά μας.

— Ἔστω! δέχομαι! Πόσον καιρὸν θέλετε;

— Δύω ἔτη, καὶ ὡς τέρμα τῆς προθεσμίας μας ἂς ὁρίσωμεν τὰ μετὰ δύο ἔτη Χριστούγεννα.

— Σύμφωνοι! ἀπεκρίθη ὁ Βρέδεζορδ. Ἀλλὰ σᾶς βεβαιῶ, ἐξοχώτατε, ὅτι θὰ κάμετε καλὰ νὰ μοῦ στείλετε ἀμέσως τὸν Πλίνιόν σας!

— Δὲν τὤχω σκοπόν! Θὰ φαντάζῃ τόσον εὔμορφα εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου εἰς τὸ πλάγι τοῦ Κοϊντιλιανοῦ σας!...

Ζ'.

Ἡ γνώμη τῆς Βάνδας.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἔρικ, ἐν τῇ πρώτῃ τῆς θυσίας ὁρμῇ, ἐπεδόθη ὁλοψύχως εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἁλιέως προσπαθῶν πάσῃ δυνάμει νὰ λησμονήσῃ ὅτι ἐγνώρισεν ἄλλον βίον. Πρῶτος πάντοτε ἐγειρόμενος, πρῶτος ἡτοίμαζε τὸ ἀκάτιον τοῦ θετοῦ πατρός του, καὶ παρεσκεύαζε τὰ πάντα. Ἂν ἦτο νηνεμία, ὁ Ἔρικ ἐλάμβανε τὰς βαρείας κώπας, ἐκωπηλάτει ἰσχυρῶς, ἐφαίνετο ὅτι ἐπεζήτει τὰς μάλιστα τραχείας καὶ ἐπιμόχθους τῶν ἐργασιῶν. Οὐδὲν κατέβαλλεν αὐτόν, οὔτε ἡ μακρὰ διαμονὴ ἐν τῇ ἀμφιπύθμενι βυτίνῃ ἐν ᾗ ἀναμένει ὁ ἁλιεὺς τοῦ ὀνίσκου ὅπως συλληφθῇ εἰς τὴν ὁρμιὰν αὐτοῦ ὁ ἰχθύς, οὐδὲ αἱ ποικίλαι παρασκευαὶ εἰς ἃς ὑποβάλλει αὐτὸν συλληφθέντα, ἐξάγων κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἥτις εἶνε γευστικωτάτη, εἶτα δὲ τὴν κεφαλήν, καὶ μετὰ ταῦτα τὰ ὀστᾶ πρὶν ῥίψῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἰχθυοδοχεῖον ὅπου ταριχεύεται τὸ πρῶτον. Οἱονδήποτε κἂν ἂν ἦτο τὸ ἔργον, ὁ Ἔρικ ἐξετέλει αὐτὸ οὐ μόνον εὐσυνειδήτως ἀλλὰ καὶ μετά τινος πάθους. Ἡ ἐπιμέλεια ἣν κατέβαλλε καὶ περὶ τὰς ἐλαχίστας τοῦ ἐπαγγέλματος λεπτομερείας ἐξέπληττε τὸν γαλήνιον Ὄθωνα.

— Πῶς θὰ ἐστενοχωριόσουν ἐκεῖ πέρα 'ς τὴν Στοκόλμη! τῷ ἔλεγεν ἀφελῶς ὁ ἀγαθὸς νεανίσκος. Μονάχα ἅμα ἀφήσῃς τὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ πᾷς εἰς τ' ἀνοικτὰ ζῇς ἀληθινά. Ἔξω ἀπὸ τὴν θάλασσα τίποτε δὲν σοῦ ἀρέσει.

Σχεδὸν πάντοτε, ὁσάκις ἡ συνδιάλεξις ἐλάμβανε τὴν τροπὴν ταύτην, ὁ Ἔρικ ἔμενε σιωπηλός· ἐνίοτε, τοὐναντίον, ἐπελαμβάνετο αὐτὸς τοῦ θέματος τούτου προσπαθῶν νὰ πείσῃ τὸν Ὄθωνα, ἢ μᾶλλον νὰ πείσῃ ἑαυτὸν ὅτι ὡραιοτέρα ζωὴ τῆς ἰδικῆς των δὲν ὑπῆρχε.

— Κ' ἐγὼ ἔτσι θαρρῶ! ἀπήντα ὁ ἄλλος ἠρέμα μειδιῶν.

Καὶ ὁ δυστυχὴς Ἔρικ ἀπέστρεφε τὸ πρόσωπον ὅπως πνίξῃ στεναγμόν τινα.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἐθλίβετο βαθέως διότι ἐγκατέλιπε τὰς σπουδάς του, διότι ἔβλεπεν ἑαυτὸν καταδεδικασμένον εἰς αὐτόχρημα χειρωνακτικὸν ἔργον. Ὅτε ἐπήρχοντο εἰς αὐτὸν αἱ σκέψεις αὗται κατέβαλλε πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ὅπως τὰς ἀπωθήσῃ καὶ ἀντεπάλαιε κρατερῶς κατ' αὐτῶν. Ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν θέλησίν του, πικρία καὶ θλίψις κατεκυρίευον αὐτόν. Ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἠνείχετο νὰ μαντεύσῃ τις τὴν ἀποθάρρυνσίν του. Τὸ ἑπόμενον γεγονός, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος συμβάν, κατέστησεν ὀξυτέραν ἔτι τὴν ἀνίαν του.

Τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἡμέραν ὁ ἁλιεὺς καὶ οἱ δύο υἱοί του εἰργάζοντο δραστηρίως ἐν τῷ παραπήγματι πρὸς στοίβασιν τῶν ταριχευθέντων ὀνίσκων. Ὁ οὐρανὸς ἦτο τεφρόχρους. Οἱ δύο νεανίσκοι μεθ' ὅλην τὴν προθυμίαν αὐτῶν παρετήρησαν ὅτι λίαν δυσχερὴς καὶ ὀδυνηρὰ ἀπέβαινεν ἡ ἐργασία· θὰ ἔλεγέ τις ὅτι πάντα περὶ αὐτοὺς ἐβάρυνον πλέον τοῦ συνήθους καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος συμπεριλαμβανομένου.

Digitized by Google

— Παράξενον! εἶπεν ὁ Ἔρικ, βοίζουν τ' αὐτιά μου ὡς νὰ ἤμην μέσα εἰς ἀερόστατον, εἰς ὕψος τεσσάρων ἢ πέντε χιλιάδων μέτρων.

Σχεδὸν δὲ ταὐτοχρόνως ἡ ῥὶς αὐτοῦ ἤρξατο αἱμορροοῦσα. Ὁ Ὄθων ὅμοια ᾐσθάνετο συμπτώματα, εἰ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ καθορίσῃ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας.

— Νομίζω ὅτι τὸ βαρόμετρον θὰ κατέβη πολύ! ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Ἔρικ. Ἂν εἶχα καιρὸν νὰ τρέξω ἕως τοῦ Μαλαρίου, θὰ ἐπήγαινα νὰ τὸ ἰδῶ.

— Ἔχεις ὅσον καιρὸν θέλεις, ἀπεκρίθη ὁ Ὄθων. Κύττα· ἡ δουλειά μας σχεδὸν ἐτελείωσε, καὶ ἂν τύχῃ καὶ ἀργήσῃς δὲν θὰ χαλάσῃ δὰ ὁ κόσμος, τὴν ἀποτελειώνω μοναχός μου!

— Καλὰ λοιπόν, πηγαίνω, εἶπεν ὁ Ἔρικ. Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, Ὄθων, δὲν εἰξεύρω διατί αὐτὴ ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας μὲ ἀνησυχεῖ τόσον πολύ!... Πόσον ἤθελα νὰ ἔχῃ ἐπιστρέψῃ ὁ πατέρας!

Ἐνῷ διηυθύνετο πρὸς τὸ σχολεῖον συνήντησε καθ' ὁδὸν τὸν Μαλάριον.

— Σὺ εἶσαι, Ἔρικ; εἶπεν ὁ διδάσκαλος. Χαίρω πολὺ ὅτι δὲν εἶσαι εἰς τὴν θάλασσαν!.. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἠρχόμην νὰ ἐρωτήσω!.. Τὸ βαρόμετρον ἔχει καταβῆ φοβερὰ ἐδῶ καὶ μισὴν ὥραν!... Ποτέ μου δὲν εἶδα ὅμοιον πρᾶγμα. Τώρα δεικνύει 718 χιλιοστημόρια. Μεγάλην τρικυμίαν θὰ ἔχωμεν ἐξάπαντος.

Πρὶν περάνῃ τὸν λόγον αὐτοῦ ὁ Μαλάριος, βροντὴ τρομερά, ἣν ἐπηκολούθησε συριγμὸς ἀπαίσιος διέσχισε τὸν ἀέρα. Ὁ οὐρανὸς καλυφθεὶς ἐν μιᾷ στιγμῇ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ μελανωτάτης κηλῖδος ἐγνοφώθη πανταχόθεν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Αἴφνης δέ, μετὰ παρεμπεσοῦσαν πλήρη σιγήν, τὰ φύλλα τῶν δένδρων, τὰ κάρφη τῶν ἀχύρων, ἡ ἄμμος, οἱ χάλικες ἐσαρώθησαν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὑπὸ τοῦ καταιγίζοντος ἀνέμου. Ἡ καταιγὶς εἶχεν ἐπισκήψῃ.

Ἡ σφοδρότης αὐτῆς ἦτο φοβερὰ καὶ πρωτοφανής. Αἱ θύραι, τὰ παραθυρόφυλλα, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ αὐταὶ αἱ στέγαι ἀφηρπάγησαν ὡς πτερά. Οἶκοι κατέρρεον. Πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ παραπήγματα κατεκρημνίσθησαν ὑπὸ τῆς μανιώδους τοῦ ἀνέμου πνοῆς. Ἐν τῷ ὁρμίσκῳ, συνήθως γαληνιαίῳ ὡς φρέαρ καὶ κατὰ τὰς δεινοτάτας τῶν τρικυμιῶν τοῦ πελάγους, πελώρια ὑψοῦντο τὰ κύματα θραυόμενα κατὰ τῆς ἀκτῆς μετὰ δεινοῦ πατάγου.

Ὁ τυφὼν λυσσωδῶς ἐπελθὼν διήρκεσεν ἐπὶ ὥραν ὅλην, εἶτα δὲ περιορισθεὶς ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τῆς Νορβηγίας ἔκαμψε πρὸς νότον καὶ ἀπῆλθεν ὅπως σαρώσῃ τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην. Ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς μετεωρολογίας ἔμεινεν ὡς εἷς τῶν ἐξαιρετικῶν καὶ καταστρεπτικωτάτων ἐξ ὅσων ποτὲ διῆλθον τὸν Ἀτλαντικόν. Οἱ φοβεροὶ τῆς ἀτμοσφαίρας σάλοι προαγγέλλονται ἐπὶ τῶν χρόνων ἡμῶν ὑπὸ τοῦ τηλεγράφου. Ὅθεν οἱ πλεῖστοι τῶν λιμένων τῆς Εὐρώπης εἰδοποιηθέντες διὰ τοῦ σύρματος εἶχον εὐτυχῶς προλάβῃ νὰ σημάνωσι τὸν κίνδυνον εἰς τὰ ἀποπλέοντα ἢ μὴ ἀσφαλῶς ἠγκυροβολημένα πλοῖα. Τὰ δυστυχήματα λοιπὸν προελήφθησαν ἔν τινι μέτρῳ. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀποκέντρων ἀκτῶν, ἐν τοῖς χωρίοις τῶν ἁλιέων καὶ ἐν τῷ πελάγει τὰ ναυάγια ὑπερέβησαν πάντα ὑπολογισμόν. Τὸ γραφεῖον τοῦ Νηογνώμονος καὶ τὸ τοῦ Λόϋδ ἐν Γαλλίᾳ ἐσημειώσαν ὑπὲρ τὰ ἑπτακόσια τριάντα.

Ἡ πρώτη σκέψις ἁπάσης τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἔρσεβον, ὡς καὶ χιλιάδων ἄλλων οἰκογενειῶν ἁλιέων, τὴν ἀποφράδα ἐκείνην ἡμέραν, ἐστράφη ὡς εἰκός, πρὸς τοὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ οἰκείους. Ὁ Ἔρσεβον συνήθως ἡλίευεν εἰς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν ἀρκούντως μεγάλης νήσου, κειμένης δύο περίπου μίλια ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ ὁρμίσκου, ἐκείνης ἀκριβῶς παρ' ἣν εἶχε σώσῃ νήπιον τὸν Ἔρικ. Ἤλπιζον, ὡς ἐκ τῆς ὥρας καθ' ἣν ἐπέσκηψεν ἡ καταιγίς, ὅτι εἶχε προφθάσῃ νὰ σωθῇ, ἔστω καὶ προσαράσσων τὸ ἀκάτιον αὐτοῦ εἰς τὴν χθαμαλὴν καὶ ἀμμώδη ἀκτήν. Ἀλλ' ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀνησυχίας ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Ὄθων δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀναμείνωσι μέχρις ἑσπέρας ὅπως ἐξελέγξωσι τὸ βάσιμον τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Μόλις ὁ ὁρμίσκος ἀνέλαβε τὴν συνήθη γαλήνην, μετὰ τὴν πάροδον τῆς θυέλλης, ἔπεισαν γείτονά τινα νὰ τοῖς δανείσῃ τὸ ἀκάτιόν του ὅπως μεταβῶσι πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ πατρός των. Ὁ Μαλάριος ἀπῄτησεν ἐπιμόνως νὰ συνοδεύσῃ τοὺς νεανίσκους εἰς τὴν ἐξερεύνησιν ταύτην. Ἀπῆλθον λοιπὸν καὶ οἱ τρεῖς, ὑπὸ ἀγωνιώδους βλέμματος τῆς Κατρίνας καὶ τῆς θυγατρός της προπεμφθέντες.

Πρὸ τοῦ ὁρμίσκου ὁ ἄνεμος εἶχε κοπάσῃ, ἀλλ' ἔπνεεν ἐκ δυσμῶν καὶ ὅπως ἐξέλθωσι τοῦ στομίου ἐδέησε νὰ συστείλωσι τὸ ἱστίον καὶ προχωρήσωσι κωπηλατοῦντες. Τοῦτο ἐπήνεγκε βραδύτητα ὁλοκλήρου ὥρας.

Ἐξελθόντες τοῦ στομίου εὑρέθησαν κατέναντι ἀπροσδοκήτου κωλύματος. Ἡ καταιγὶς ἐξηκολούθει μαινομένη ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τὰ κύματα θραυόμενα κατὰ τοῦ νησιδίου ὅπερ φράττει τὴν εἴσοδον τοῦ ὁρμίσκου τῆς Νορόης ἐσχημάτιζον δύο ῥεύματα ἅτινα ἑνούμενα ὄπισθεν τοῦ νησιδίου τούτου εἰσώρμων εἰς τὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὁρμίσκου πόρον ἀκατασχέτως. Ἦτο ἀδύνατον νὰ προχωρήσωσι· μόνον ἀτμόπλοιόν τι θὰ τὸ κατώρθου, δυσχερῶς δὲ καὶ τοῦτο· ἀλλ' ἀσθενὲς ἀκάτιον ἐλαυνόμενον διὰ κωπῶν καὶ ἀντίπρωρον ἔχον τὸν ἄνεμον, τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ; Ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποστρέψωσιν εἰς τὴν Νορόην καὶ ἀναμείνωσι.

Digitized by Google

Τὴν συνήθη ὥραν τῆς ἐπανόδου τῶν ἀκατίων δὲν ἐπανῆλθεν ὁ Ἔρσεβον. Ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἐπανέλθῃ ὁμοίως οὐδεὶς τῶν μεταβάντων εἰς ἁλιείαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Πιθανώτερον λοιπὸν ἦτο ὅτι κοινόν τι κώλυμα ἐκράτησεν αὐτοὺς ἐκτὸς τοῦ ὁρμίσκου ἢ ὅτι δυστύχημά τι ἐπῆλθεν. Ἐν τούτοις θλιβερωτάτη παρῆλθεν ἡ ἑσπέρα ἐν τοῖς οἰκίσκοις ἐξ ὧν ἔλειπέ τις τῶν οἰκείων. Ἐφ' ὅσον δὲ προὐχώρει ἡ νὺξ καὶ οἱ ἀπόντες δὲν ἐπέστρεφον, ἡ ἀγωνία ἐπετείνετο· ἐν τῷ οἰκίσκῳ τοῦ Ἔρσεβον οὐδεὶς κατεκλίθη. Διῆλθον τὰς μακρὰς τῆς προσδοκίας ὥρας περὶ τὴν πυρὰν τῆς ἑστίας ἐν σιγῇ καὶ ἀγωνίᾳ.

Ἡ ἡμέρα τὸν Μάρτιον ἔρχεται βραδέως ἐν ταῖς βορείαις ταύταις χώραις. Ἐκείνη ἀνέτειλε διαυγὴς καὶ καθαρὰ τοὐλάχιστον· ὁ ἀπόγειος ἄνεμος ἔπνεε πρὸς τὸ πέλαγος, ὅθεν ὑπῆρχεν ἐλπὶς νὰ διαβῶσι τὸν πόρον. Ἀληθὴς στολίσκος ἀκατίων, ἀποτελούμενος ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν εὑρισκομένων διαθεσίμων εἰς Νορόην, ἡτοιμάζετο ν' ἀποπλεύσῃ πρὸς ἀναζήτησίν των, ὅτε ἀνηγγέλθη ὅτι πολλὰ πλοιάρια ἤρχοντο, ἅτινα πράγματι μετ' ὀλίγον ἀφίκοντο εἰς τὸ χωρίον.

Ἦσαν τὰ τὴν προτεραίαν πρὸ τοῦ τυφῶνος ἀναχωρήσαντα πάντα ἐκτὸς τοῦ ἀκατίου τοῦ Ἔρσεβον.

Οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ παράσχῃ πληροφορίαν τινὰ περὶ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δ' ἔτι ὅτι δὲν ἐπέστρεψε μετὰ τῶν ἄλλων καθίστα μᾶλλον ἀνησυχαστικὴν τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην, διότι πάντες οἱ ἁλιεῖς δεινῶς εἶχον κινδυνεύσῃ. Οἱ μὲν εἶχον καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ τυφῶνος καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ἀκτὴν ὅπου τὰ πλοιάριά των ἐξώκειλαν. Ἄλλοι ἠδυνήθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς μυχόν τινα μὴ ἐκτεθειμένον εἰς τὴν καταιγίδα. Ὀλίγιστοι δ' εἶχον εὑρεθῇ εἰς τὴν ξηρὰν τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμήν.

Ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ ἕτοιμος ἤδη πρὸς ἀπόπλουν στολίσκος μεταβῇ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀπόντος. Ὁ Μαλάριος ἠθέλησε καὶ πάλιν νὰ συμμετάσχῃ τῆς ἐξερευνήσεως μετὰ τοῦ Ἔρικ καὶ τοῦ Ὄθωνος. Μεγαλόσωμός τις κιτρινόθριξ κύων καταφανῆ σημεῖα ἀνησυχίας δεικνύων ἔτυχε τῆς ἀδείας νὰ συνεπιβῇ τοῦ ἀκατίου των. Ἦτο ὁ Κλάας, ὁ γροιλανδικὸς κύων ὃν ὁ Ἔρσεβον εἶχε φέρῃ ἔκ τινος πλοῦ αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Φαρουελ.

Ἅμα ἐξελθόντα τοῦ πόρου τὰ πλοιάρια διεσκορπίσθησαν τὰ μὲν δεξιᾷ τὰ δὲ ἀριστερᾷ ὅπως ἐξερευνήσωσι τὰς ἀναριθμήτους νήσους αἵτινες εἶνε διεσπαρμέναι περὶ τὸν ὁρμίσκον τῆς Νορόης ὡς καὶ καθ' ὅλην τὴν νορβηγικὴν ἀκτήν.

Ὅτε, κατὰ τὸ σύνθημα αὐτῶν, τὴν μεσημβρίαν συνηντήθησαν ἔξω τοῦ στομίου, οὐδὲν ἴχνος τοῦ Ἔρσεβον εἶχεν εὑρεθῆ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἔρευνα εἶχεν γίνει μετ' ἄκρας προσοχῆς, ἅπαντες ἦσαν σύμφωνοι ὅτι οὐδὲν ἄλλο δυστυχῶς ὑπελείπετο εἰμὴ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ χωρίον.

Ἀλλ' ὁ Ἔρικ δὲν ἀπεθαρρύνθη οὐδ' ἀπέλιπε πᾶσαν ἐλπίδα. Ἐδήλωσεν ὅτι ἐξερευνήσας τὰς πρὸς νότον νήσους ἤθελε τώρα νὰ ἐξερευνήσῃ καὶ τὰς πρὸς βορρᾶν. Ὁ Μαλάριος καὶ ὁ Ὄθων ὑπεστήριξαν τὴν γνώμην του, οἱ δ' ἄλλοι ἁλιεῖς ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του· δόντες λοιπὸν εἰς αὐτοὺς κέλητά τινα (πάσαραν) ὅπως ἀποπειραθῶσι τὴν ἐσχάτην ταύτην ἀναζήτησιν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Νορόην.

Ἡ ἐπιμονὴ αὕτη ἔμελλε νὰ στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας. Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν, ἐν ᾧ τὸ ἀκάτιον παρέπλεε νησίδιον παρακείμενον τῇ ξηρᾷ, ὁ Κλάας ἤρξατο αἴφνης ὑλακτῶν. Πρὶν δὲ δυνηθῶσι νὰ κρατήσωσιν αὐτὸν ὥρμησεν εἰς τὸ ὕδωρ δραμὼν πρὸς τὰς ὑφάλους.

Ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Ὄθων ἰσχυρῶς κωπηλατοῦντες ἐχώρησαν κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν. Μετ' ὀλίγον εἶδον ὅτι ὁ κύων ἐξελθὼν εἰς τὸ νησίδιον ἐπήδα ὠρυόμενος πέριξ πράγματός τινος ἀνθρώπινον ἔχοντος σχῆμα καὶ ἐκτάδην κειμένου ἐπὶ τοῦ τεφροῦ βράχου.

Προσεπέλασαν ἐν ἄκρᾳ σπουδῇ.

Πράγματι ἄνθρωπός τις κατέκειτο ἐκεῖ, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ὁ Ἔρσεβον!... Ὁ Ἔρσεβον καθημαγμένος, ὠχρός, ἀκίνητος καὶ ψυχρός, ἀναίσθητος—νεκρὸς ἴσως!.. Ὁ Κλάας ἔλειχε τὰς χεῖρας αὐτοῦ γρύζων. Ὁ Ἔρικ ἐγονυπέτησεν εὐθὺς παρὰ τὸ παγερὸν σῶμα καὶ προσήλωσε τὸ οὖς του ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς καρδίας.

— Ζῇ!... ἀκούω ἕνα παλμόν!... ἀνέκραξε.

Ὁ Μαλάριος, δραξάμενος τοῦ ἑνὸς τῶν βραχιόνων τοῦ Ἔρσεβον καὶ ἀναζητῶν τὸν σφυγμὸν ἔσεισε θλιβερῶς τὴν κεφαλήν, εἰς σημεῖον ἀμφιβολίας· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἠθέλησε ν' ἀποπειραθῇ πάντα τὰ ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ὁριζόμενα μέτρα. Ἀνελίξας εὐρὺν ἐριοῦχον ζωστῆρα, ὃν ἔφερε περὶ τὴν ὀσφύν, διέσχισεν εἰς τρία μέρη, ἔδωκεν ἀνὰ ἓν εἰς ἕκαστον τῶν νεανίσκων καὶ ἤρξατο μετ' αὐτῶν προστρίβων ῥωμαλέως τὸ στῆθος τὰς κνήμας καὶ τοὺς βραχίονας τοῦ ἁλιέως.

Μετ' ὀλίγον ἀδιστάκτως κατεφάνη ὅτι ἡ προστριβὴ ἀνεζωογόνει τὴν κυκλοφορίαν. Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας καθίσταντο ἧττον ἀσθενεῖς, τὸ στῆθος ἀνεσηκώθη, ἀσθενὴς ἀναπνοὴ ἐξέφυγε τῶν χειλέων... Ἐν τέλει ὁ Ἔρσεβον συνῆλθεν ἐκ τῆς λιποθυμίας του δυσδιάκριτον ἐκβαλὼν στεναγμόν.

Ὁ Μαλάριος καὶ οἱ δύο νέοι ἀνεγείραντες αὐτὸν μετεκόμισαν ἐν σπουδῇ εἰς τὸ ἀκάτιον. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀπέθετον αὐτὸν ἐπὶ στρωμνῆς ἐξ ἱστίων, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Νὰ πιῶ! εἶπε δι' ἀσθενοῦς φωνῆς.

Ὁ Ἔρικ ἔθηκεν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ φιάλην οἰνοπνεύματος. Κατέπιε σταγόνας τινὰς καὶ ἐφάνη λαβὼν ἐπίγνωσιν τῶν κατ' αὐτόν, ἐφ' ὅσον

Digitized by Google

ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τοῦ πλήρους στοργῆς καὶ εὐγνωμοσύνης βλέμματός του. Ἀλλὰ καταβληθεὶς σχεδὸν ἀμέσως ὑπὸ τῆς κοπώσεως ἐβυθίσθη εἰς ὕπνον ὁμοιάζοντα πρὸ ὁλοτελῆ λήθαργον.

Οἱ σωτῆρες αὐτοῦ φρονοῦντες εὐλόγως, ὅτι ὡς τάχιστα ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψωσιν οἴκαδε, ἀνέλαβον τὰς κώπας στιβαρῶς πρὸς τὸν πόρον κωπηλατοῦντες. Ἔφθασαν δὲ μετ' ὀλίγον, καὶ πελαγίας πνεούσης αὔρας ἐπέστρεψαν ταχέως εἰς Νορόην.

Ὁ Ἔρσεβον μετενεχθεὶς εἰς τὴν κλίνην του, καλυφθεὶς ὅλος ὑπὸ ἐπιδέσμων ἐξ *ὀρειτῆς ἀρνίκας*, πιὼν ζωμὸν καὶ ποτήριον ζύθου ἀνέλαβεν ὁλοσχερῶς τὰς αἰσθήσεις του. Οὐδὲν ἄλλο ὑπέστη εἰμὴ κάταγμα τοῦ πήχεως τῆς χειρὸς καὶ μώλωπας ἢ ἀμυχὰς ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος. Ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ὁ Μαλάριος ἀπήτησε νὰ μείνῃ ἥσυχος καὶ νὰ μὴ κοπιάζῃ ὁμιλῶν. Ὁ ἀσθενὴς ἀπεκοιμήθη ἡσύχως.

Μόνον τὴν ἐπαύριον τῷ ἐδόθη ἄδεια ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του καὶ ἐξηγήσῃ δι' ὀλίγων τί εἶχε συμβῇ.

Καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ τυφῶνος τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἀνεπετάννυε τὸ ἱστίον ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς Νορόην, ἐξεσφενδονήθη κατὰ τῶν ὑφάλων τοῦ νησιδίου, ἐφ' ὧν τὸ ἀκάτιον συνετρίβη εἰς μυρία τεμάχια, ἀναρπασθέντα παρευθὺς ὑπὸ τῆς τρικυμίας. Ὁ Ἔρσεβον εἶχε ῥιφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν μίαν στιγμὴν μόλις πρὸ τοῦ δυστυχήματος, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν φοβερὰν σύγκρουσιν. Ἀλλὰ μικροῦ δεῖν συνετρίβη ἐπὶ τῶν βράχων καὶ μετὰ μυρίους ἀγῶνας κατώρθωσε νὰ συρθῇ ἐκτὸς τῆς φορᾶς τῶν κυμάτων. Καταπεπονημένος ἐκ τῆς ἄκρας κοπώσεως, τεθραυσμένον ἔχων τὸν ἕνα βραχίονα, τὸ σῶμα ὅλον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐκχυμώσεων εἶχε μείνῃ ἐξηπλωμένος, ἀνίσχυρος, οὐδ' εἶχε πλέον συνείδησιν πῶς διῆλθε τὰς εἰκοσιτέσσαρας ἐκείνας τῆς προσδοκίας ὥρας, μεταπίπτων, βεβαίως, ἀπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ εἰς παντελῆ λιποθυμίαν.

Τώρα ἦτο ἐκτὸς κινδύνου, ἀλλ' ἀμέσως ἀπελπισία κατέλαβεν αὐτὸν διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀκατίου του καὶ τὴν ἀκινησίαν τοῦ βραχίονος αὐτοῦ ἐσφιγμένου μεταξὺ δύο σανίδων. Τί ἔμελλε ν' ἀπογίνῃ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ βραχίονός του μετὰ ὀκτὼ ἢ δέκα ἑβδομάδων ἀνάπαυσιν; Τὸ ἀκάτιον ἦτο τὸ μόνον τῆς οἰκογενείας κεφάλαιον, καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐξηφανίσθη διὰ μιᾶς συντριβὲν ἐπὶ τῶν ὑφάλων. Νὰ ἐργασθῇ διὰ λογαριασμὸν ἄλλων ἦτο χαλεπὸν ἐν τῇ ἡλικίᾳ του. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἀπεφάσιζε θὰ εὕρισκεν ἆρά γε ἐργασίαν; Ἀμφίβολον, διότι οὐδεὶς ἐν Νορόῃ προσελάμβανε βοηθούς, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἐργοστάσιον εἶχεν ἀναγκασθῇ πρό τινος νὰ ἐλαττώσῃ τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ πικραὶ τοῦ Ἔρσεβον σκέψεις ἐν ᾧ κατέκειτο ἐπὶ τῆς ἐπωδύνου κλίνης του, πρὸ πάντων δὲ ὅτε ἀναρρώσας ἠδυνήθη νὰ καθήσῃ εἰς τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἕδραν τὸν βραχίονα διὰ ταινίας ἀναδεδεμένον ἔχων.

Ἡ οἰκογένεια μέχρι τῆς ἐντελοῦς αὐτοῦ θεραπείας ἀπέζη ἐκ τῶν τελευταίων της πόρων καὶ ἐκ τοῦ ἀντιτίμου τῶν ταριχευμένων ὀνίσκων, οἵτινες ὑπελείποντο ἐν τῇ ἀποθήκῃ. Ἀλλὰ τὸ μέλλον ἐφαίνετο μέλαν καὶ οὐδεὶς διέβλεπεν εἰς αὐτὸ παρήγορον τινὰ ἀκτῖνα.

Ἡ ἄκρα αὕτη ἀπόγνωσις τῆς οἰκογενείας ἐπήνεγκεν ἄλλην αὖθις τροπὴν εἰς τὰς σκέψεις τοῦ Ἔρικ. Ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἡ εὐτυχία ὅτι ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ Ἔρσεβον—διότι εἰς τὴν θερμουργὸν αὐτοῦ ἀφοσίωσιν ἀνῆκεν ἡ τιμὴ τῆς σωτηρίας τοῦ ἁλιέως—ἀπησχόλει τὸν νοῦν αὐτοῦ καθ' ὁλοκληρίαν. Πῶς νὰ μὴ ὑπερηφανεύηται ὅτε ἔβλεπε τὸ βλέμμα τῆς Κατρίνας καὶ τὸ τῆς Βάνδας προσηλούμενον ἐπ' αὐτοῦ, ὑγρὸν ἐξ εὐγνωμοσύνης, ὡσεὶ ὅπως τῷ εἴπῃ:

—Καλέ μας Ἔρικ, ὁ πατέρας σ' ἐγλύτωσε ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ σὺ τὸν ἐγλύτωσες ἀπὸ τὸν θάνατον.

Βεβαίως αὕτη ἦτο ἡ ὑπάτη ἀμοιβὴ ἣν ἐπεθύμει διὰ τὴν αὐταπάρνησιν ἣν ἐπεδείξατο καταδικάσας ἑαυτὸν εἰς τὸν βίον τοῦ ἁλιέως. Τί γλυκύτερον καὶ πρὸς καρτερίαν συντελεστικώτερον τῆς ἐνδομύχου συναισθήσεως ὅτι ἀνταπέδωκεν, διὰ μιᾶς ὡς εἰπεῖν, πάντα τὰ εὐεργετήματα εἰς τὴν θετὴν αὐτοῦ οἰκογένειαν;

Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια ἐκείνη, ἥτις τόσον γενναίως εἶχε συμμερισθῇ μετ' αὐτοῦ τὸ προϊὸν τῶν κόπων της, μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ στερῆται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐπιβαρύνῃ ἔτι αὐτήν; Τὸ καθῆκον αὐτοῦ δὲν ἀπῄτει ἆρά γε πάντα νὰ ἐπιχειρήσῃ ὅπως τῇ προσέλθῃ ἀρωγός;

Ὁ Ἔρικ εἶχεν εὐκρινῆ συνείδησιν τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης. Περὶ τοῦ μέσου μόνον τῆς ἐκτελέσεως ἐδίσταζε, ὁτὲ μὲν διανοούμενος νὰ μεταβῇ εἰς Βέργκεν καὶ γίνῃ ναύτης, ὁτὲ δὲ ἄλλο τι μέσον ὀνειροπολῶν ὅπως ἀμέσως καταστῇ ὠφέλιμος.

Ἡμέραν τινὰ ὡμολόγησε τὰς σκέψεις αὐτοῦ πρὸς τὸν Μαλάριον, ὅστις ἀκούσας τὰ ἐπιχειρήματα, ἐπεδοκίμασεν μὲν αὐτά, ἀλλ' ἐπολέμησε πάσῃ δυνάμει τὸ σχέδιον αὐτοῦ τοῦ νὰ γίνῃ ναύτης.

—Ἐννοῶ, ἂν καὶ λυποῦμαι κατάκαρδα δι' αὐτό, τῷ εἶπεν, ὅτι ἀπεφάσισες νὰ μείνῃς ἐδῶ διὰ νὰ συμμερισθῇς τὴν ζωὴν τῶν θετῶν σου γονέων! Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ διατί θὰ ὑπάγῃς νὰ καταδικάσῃς τὸν ἑαυτόν σου, μακρὰν αὐτῶν, εἰς ἐπάγγελμα χωρὶς μέλλον, ἐν ᾧ ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα προθύμως σοὶ ἀνοίγει ἐλευθέριον στάδιον! Σκέψου, παιδί μου, πρὶν ἀποφασίσῃς τοιοῦτο πρᾶγμα.

Digitized by Google

Τοῦτο μόνον δὲν εἶπεν ὁ Μαλάριος, ὅτι εἶχεν ἤδη γράψῃ εἰς τὴν Στοκόλμην ὅπως γνωρίσῃ εἰς τὸν ἰατρὸν τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἔρικ. Δὲν ἐξεπλάγη λοιπὸν τὸ παράπαν ὅτε μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔλαβεν ἀπάντησιν, ἣν ἀνεκοίνωσεν ἀμέσως εἰς τὸν Ἔρσεβον. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἶχεν ὡς ἕπεται :

«Στοκόλμη, τῇ 17 Μαρτίου.

«*Ἀγαπητέ μοι Μαλάριε,*

«Σ' εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως διότι μοὶ ἐγνωστοποίησες ὁποῖον δυστύχημα ἐπήνεγκεν εἰς τὸν ἐξαίρετον Ἔρσεβον ἡ θύελλα τῆς 3 τρέχοντος. Χαρὰν συγχρόνως καὶ ὑπερηφάνειαν ᾐσθάνθην μαθὼν ὅτι ὁ Ἔρικ ἔδειξε καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὡς πάντοτε, γενναιότητα καὶ ἀφοσίωσιν. Ἐγκλείστως εὑρίσκεις τραπεζικὸν γραμμάτιον πεντακοσίων κορωννῶν, τὸ ὁποῖον σὲ παρακαλῶ νὰ ἐγχειρίσῃς εἰς αὐτὸν ἐκ μέρους μου. Εἰπέ τῳ ὅτι ἂν δὲν ἀρκῇ ὅπως ἀγοράσῃ εἰς Βέργκεν τὸ καλλίτερον ἁλιευτικὸν ἀκάτιον ὅπερ δύναται νὰ εὕρῃ, νὰ μοὶ γράψῃ ἀμέσως. Τὸ ἀκάτιον τοῦτο ἂς ὀνομάσῃ *Κυνθίαν* καὶ ἂς τὸ προσενέγκῃ εἰς τὸν Ἔρσεβον ὡς υἱικὴν ἀνάμνησιν. Ἔπειτα δέ, ἂν θέλῃ νὰ μὲ ἀκούσῃ, ἂς ἔλθῃ εἰς Στοκόλμην ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδάς του. Ἡ θέσις του μένει ἐλευθέρα ἐν τῷ οἴκῳ μου· ἂν δὲ ἀπαιτῆται καὶ ἐπιχείρημά τι ὅπως τὸν πείσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ, προσθέτω ὅτι τώρα ἔχω πολλὰς ἀφορμὰς νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ εἰσδύσω εἰς τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς του. Διατελῶ, φίλτατε Μαλάριε, μετ' ἀγάπης, ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἀφοσιωμένος φίλος σου,

Ρ. Β. Σδαρυεγκρόνα, Δ. Ι.

Εὐχερῶς ἐννοεῖται ὁποίας χαρᾶς πρόξενος ἐγένετο ἡ ἐπιστολὴ αὐτή. Ὁ ἰατρὸς δωρήσας τὸ ἀκάτιον εἰς τὸν Ἔρικ, καὶ οὐχὶ ἀμέσως εἰς τὸν Ἔρσεβον, ἐδείκνυεν ὅτι εἶχε κατανοήσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ γέροντος ἁλιέως. Ἂν προσέφερεν αὐτὸ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν Ἔρσεβον, ἥκιστα πιθανὸν ἦτο ὅτι θὰ τὸ ἐδέχετο οὗτος. Ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ ἀρνηθῇ προσφερόμενον ὑπὸ τοῦ θετοῦ υἱοῦ του καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Κυνθία* ὅπερ τῷ ἀνεμίμνησκεν πῶς ὁ Ἔρικ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ;

Ἐν τῇ εὐτυχίᾳ ταύτῃ μόνη ἡ ἰδέα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἔρικ καθίστα σκυθρωπὰ τὰ πρόσωπα πάντων. Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ὁμιλήσῃ εἰ καὶ πάντες τοῦτο εἶχον κατὰ διάνοιαν. Καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ Ἔρικ, τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους κλίνων, ἐκυμαίνετο μεταξὺ τῆς φυσικῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἰατρὸν ἐκπληρῶν τὸν μυστικὸν πόθον τῆς ἰδίας του καρδίας, καὶ τῆς οὐχ ἧττον φυσικῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τοὺς θετοὺς αὐτοῦ γονεῖς.

Τὴν σιγὴν ἀνέλαβε νὰ λύσῃ ἡ Βάνδα.

— Ἔρικ, τῷ εἶπε διὰ τῆς γλυκείας καὶ σοβαρᾶς φωνῆς της, δὲν πρέπει νὰ εἴπῃς ὄχι εἰς τὸν ἰατρόν, κατόπιν ἀπ' αὐτὸ τὸ γράμμα του! Δὲν πρέπει, διότι καὶ εἰς ἐκεῖνον θὰ δείξῃς πῶς εἶσαι ἀχάριστος καὶ τὸν ἑαυτόν σου θὰ ζημιώσῃς!... Ἡ θέσις σου εἶνε μὲ τοὺς σοφοὺς καὶ ὄχι μὲ τοὺς ψαράδες!... Εἶνε τόσος καιρὸς τώρα ποῦ τὸ σκέπτομαι! Καὶ ἀφ' οὗ κανεὶς ἄλλος δὲν τολμᾷ νὰ σοῦ τὸ εἰπῇ σοῦ τὸ λέγω ἐγώ!...

— Ἔχει δίκαιον ἡ Βάνδα! ἀνέκραξε μειδιῶν ὁ Μαλάριος.

— Ἔχει δίκαιον ἡ Βάνδα! ἐπανέλαβεν ἡ ἀγαθὴ Κατρίνα, απομάξασα ἓν δάκρυ.

Οὕτω δὲ τὸ δεύτερον ἤδη ἀπεφασίσθη ν' ἀπέλθῃ εἰς Στοκόλμην ὁ Ἔρικ.

[Ἔπεται συνέχεια]

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Maxime du Camp)

Περιπλανώμενος ἱππότης τῆς εἰς θάνατον καταδεδικασμένης μοναρχίας, ὁ Σατωβριάνδος τετραυματισμένος, ἀγωνιῶν, κατάστικτος ἐκ τῆς εὐλογίας, ἐγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ τὸν μεταφέρῃ μακρὰν τῆς Γαλλίας, καθ' ἧς εἶχε πολεμήσει, καὶ ἐφιλοξενήθη παρὰ τῆς γυναικὸς Ἄγγλου τινὸς πρωρέως, ἥτις περιέθαλψε καὶ ἔσωσεν αὐτόν. Εἰς αὐτὴν ὀφείλει τὴν ζωήν του, οὐδ' ἐφάνη τούτου ἐπιλήσμων. Ἀναμιμνήσκων ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ τὸ ἐπεισόδιον ἐκεῖνο τῆς νεότητός του, ἀνακράζει· «Αἱ γυναῖκες ἔχουσιν οὐράνιον φιλανθρωπίαν ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν!» Αὐτὸ τοῦτο ἀνεφώνησα ἄκων καὶ ἐγώ, ὅτε ἐπεσκέφθην τὸ λεπροκομεῖον, ἐν ᾧ ἐργάζονται αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Αὗται δὲν ὑπάγονται εἰς θρησκευτικὸν σωματεῖον, ἀλλ' ἀνήκουσιν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀποτελοῦσιν ἑταιρίαν λαϊκὴν καὶ ἐλευθέραν, οὔτε δι' ὅρκου τινὸς δεσμευόμεναι, οὔτε δι' ἰδιαιτέρου ἐνδύματος διακρινόμεναι. Καὶ ἔχουσι μὲν ἀληθῶς τὰς ἀρρώστους των ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἀλλ' ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν ἔχουσι τὰ τέκνα των, τὰς σχέσεις των, τὰς διασκεδάσεις των, τὰ κοινωνικά των καθήκοντα. Ἐὰν δὲ ἀφιερῶσιν ὥρας τινὰς πρὸς ἀνακούφισιν ἀνιάτων δεινῶν καὶ ἐγκαταλείπωσιν αὐθορμήτως τὴν τοῦ βίου αὐτῶν πολυτέλειαν, ὅπως ἐπιδέσωσι καρκίνους καὶ πλύνωσιν ἕρπητας διαβρωτικούς, πράττουσι τοῦτο ὑπακούουσαι εἰς τὰς ὁρμὰς τῆς ἐμφορούσης αὐτὰς πίστεως.

Τὸ ἵδρυμα εἶναι πρόσφατον, θεμελιωθὲν ἐν Λυῶνι, καθ' ἣν ἐποχὴν περίπου αἱ Μικραὶ ἀδελφαὶ τῶν ἀπόρων ἐπελαμβάνοντο ἐν Σαίν-

Digitized by Google

Σερβὰν τῆς ἐλεήμονος αὐτῶν ἀποστολῆς. Ἐπενοήθη δὲ ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ γυναικὸς χήρας, ἣν ἡ θλίψις καὶ ὁ τοῦ παρελθόντος πόθος ἤγαγον εἰς τὴν πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀγάπην καὶ εἰς τὴν ἐθελοθυσίαν. Γεννηθεῖσα ἐν Λυῶνι τὴν 17 Ἰουνίου 1811, ὠνομάζετο Ἰωάννα—Φραγκίσκα Σαβώ. Ὁ πατήρ της, ἔμπορος εὐπορῶν, ἔδωκεν αὐτῇ τὴν ἀγωγήν, ἥτις ἐθεωρεῖτο τότε ὡς ἀρκοῦσα διὰ τὰς θυγατέρας τῶν μέσων ἀστῶν. Εἶχε δὲ φύσιν ὀργῶσαν καὶ ὑπῆρξεν ὑπερβολικὴ ἐν τῷ ἀγαθῷ, ὡς ἐδύνατο καὶ ἐν τῷ κακῷ νὰ ὑπερβῇ τὸ μέτρον. Περιπαθὴς καὶ αὐθόρμητος, ταχέως μετέβαινεν ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, οὐδαμῶς σκεπτομένη καὶ ὑπερπηδῶσα τὰ ἐπιπροσθοῦντα ἐμπόδια, ὧν δὲν ἐξετίμα τὸ ὕψος. Ἦτο ἐξ ἐκείνων, περὶ ὧν λέγεται κοινῶς, ὅτι ἔχουσιν «ἀγαθὴν μὲν καρδίαν, κακὴν δὲ κεφαλήν.» Ὅτε ἦλθεν εἰς ἡλικίαν νὰ ἐκπαιδευθῇ, ἐτέθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἐπισκέψεως τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' ἔδειξεν ἀπείθειαν, ἀντιτασσομένη εἰς τοὺς κανόνας καὶ ἀνακωμῳδοῦσα τὰς μοναχάς, αἵτινες ἠδυνάτουν νὰ δαμάσωσιν αὐτὴν διὰ τῶν ποινῶν. Συμβεβηκός τι μικροῦ λόγου ἄξιον, τὸ ὁποῖον ἐμεγέθυνε βεβαίως τῶν ἀδελφῶν τὸ περιωρισμένον πνεῦμα, ἠλευθέρωσε τέλος αὐτήν. Ἑκοῦσα ἢ ἄκουσα εἶχε θραύσει ὑδρίαν, τοῦθ' ὅπερ ἐθεωρεῖτο, φαίνεται, ὡς μέγα παράπτωμα. Ἡ μαθήτρια ἐτιμωρήθη ὑπὲρ τὸ δέον, καὶ ἐταπεινώθη. Συναισθανομένη τὸ ἄδικον καὶ ἄλογον τῆς τιμωρίας, ἡ κόρη ἐξανέστη καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ πυρπολήσῃ τὸ μοναστήριον. Αἱ δὲ μοναχαὶ μὴ στέργουσαι νὰ κρατήσωσι μαθήτριαν τοσοῦτον ἀπειθῆ, ἀπέδωκαν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκογένειάν της. Εἴκοσιν ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Λαμαρτῖνος εἶχε δραπετεύσει ἔκ τινος σχολείου τῆς Λυῶνος, τοῦ ὁποίου οἱ διδάσκαλοι κατετυράννουν αὐτόν.

Ἡ μέλλουσα μήτηρ τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ διώκεται ἐκ τῆς μονῆς. Τὸ τοιοῦτον ἐμβάλλει εἰς σκέψεις! Λέγω δὲ τοῦτο, διότι τὸ κακὸν ὑφίσταται καὶ δὲν φαίνεται προσεγγίζον εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι τὸ διαγινώσκειν, καὶ ἀναπτύσσειν, καὶ γονιμοποιεῖν τὰς διανοητικὰς δυνάμεις τοῦ μαθητοῦ, καθισταμένου οὕτω ἱκανοῦ νὰ ἐπωφελῆται αὐτῶν ἐν τῷ βίῳ πρὸς μείζονα διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, πρὸς αὔξησιν τοῦ πλούτου ἢ πρὸς ὑπηρέτησιν τῆς πατρίδος. Εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς διδασκαλίας, οἱαιδήποτε αἱ ἀρχαί, ἐφ' ὧν βασίζεται, οἱ παιδαγωγοὶ δὲν ἐξετάζουσιν οὔτε τὸν χαρακτῆρα, οὔτε τὰ αἰσθήματα, οὔτε τὴν κλίσιν τοῦ μαθητοῦ, ἀπαιτοῦσι δὲ καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ ὑπακοὴν εἰς κανόνα ὁμοιόμορφον, φρονοῦντες ὅτι ἐκτὸς τῆς πειθαρχίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία! Ἡ πειθαρχία αὕτη εἶναι ἀδυσώπητος, εἰς οὐδεμίαν ὑποκύπτουσα ἐξαίρεσιν, ἀλλ' ὅμως αἱ μᾶλλον ἐξαιρετικαὶ φύσεις ἀναγκάζονται νὰ ὑποκύπτωσιν εἰς αὐτήν. Τούτου συνέπειαι εἶναι ἡ ἠθικὴ ἀντίστασις, αἱ ἀντιπειθαρχικαὶ πράξεις, αἱ ἄκαρποι μελέται, ἡ ἔλλειψις πάσης ἀγωγῆς. Οὐχ ἧττον ὅμως, οἱ διδάσκαλοι εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι ἄριστον τυγχάνει τὸ ἑαυτῶν σύστημα, καίτοι ἀφίνει τὸν ἐγκέφαλον χέρσον, περὶ τῆς ἐξωτερικῆς μόνον φροντίζον συμπεριφορᾶς καὶ περὶ τῶν ἐναντίον τοῦ κανονισμοῦ παραπτωμάτων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν μάλιστα ὑπερεκτιμῶντες τὴν ἰδίαν ἀξίαν, νομίζουσιν ὅτι οὕτω μορφοῦσι τὰς ψυχάς, δὲν βλέπουσι δὲ ὅτι πιέζουσι καὶ διαφθείρουσι καὶ ἐξερεθίζουσιν αὐτάς. Ἡ Ἰωάννα—Φραγκίσκα Σαβὼ δὲν ἐδέχθη νὰ μορφωθῇ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἐπισκέψεως τῆς Θεοτόκου, νομίζω δὲ ὅτι φρονίμως ἔπραξεν. Ἐπανελθοῦσα εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, εὗρεν ἐν αὐτῷ τὰς θωπείας καὶ τὰ παραδείγματα τιμίας οἰκογενείας, εἰς ἃ πολλάκις ἀντιστρατεύονται αἱ τοῦ σχολείου προλήψεις.

Ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ἐγεννήθη καὶ ᾐσθάνετο ὅτι ἠγαπᾶτο, ἐμορφώθη μόνη, χάριτι θείᾳ! Διετήρησε δὲ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ χαρακτῆρός της, καὶ περιέσωσε τὴν πρωτοβουλίαν της, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδὲν κατορθοῦται ἐν τῷ κόσμῳ τὸ ἀγαθόν. Καὶ ὑπέστη βεβαίως θυέλλας, ὑψιπετὴ ὀνειροπολήσασα ὄνειρα καὶ ποθήσασα τὸ ἰδανικόν, τὸ ὁποῖον μακρόθεν βλέπομεν, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ ν' ἀπολαύσωμεν. Ἀδιάφορον! Αἱ ψυχαὶ αἱ κεκλημέναι νὰ ἐκτελέσωσιν ἔργα μεγάλα, αἰωροῦνται εἰς ὕψη ἄγνωστα, ὅπου ἐμπνέονται δι' ἐπινοήσεων ἀλλοτρίων εἰς τοὺς κοινοὺς τῶν ἀνθρώπων. Τῷ 1830 ἡ δεσποινὶς Σαβὼ δεκαεννεαέτις τὴν ἡλικίαν, ἐνυμφεύθη τὸν κ. Γαρνιέ, μέτριον συνάψασα οὕτω συνοικέσιον μετὰ μικροῦ ἐμπόρου.

Παρίστατο δὲ εἰς τὸ ἐμπορικὸν γραφεῖον ἐνῷ ὁ σύζυγός της εἰργάζετο. Ἡ νεᾶνις, ἥτις εἶχεν ἄλλοτε ἀντιταχθῆ κατὰ τῆς μοναστικῆς πειθαρχίας, ἔγινε σύζυγος παραδειγματικὴ καθ' ὅλην τῆς λέξεως τὴν σημασίαν, καθόσον ἠγάπα τὸν σύζυγόν της καὶ μετεχειρίζετο τὴν δραστηριότητα αὐτῆς καὶ τὴν ἀνδρικὴν ἐκείνην καρτερίαν, ἣν πολλάκις προσεπάθησαν νὰ ἐκθηλύνωσιν, εἰς τὸ νὰ ὑποκύπτῃ κάλλιον, οὐδέποτε ἀνθισταμένη. Καὶ ἦτο εὐτυχής, ἀλλ' ἡ εὐδαιμονία δὲν ἔχει διάρκειαν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Δὶς ἐγένετο μήτηρ, εἰς ἡλικίαν δὲ 23 ἐτῶν εἶχεν ἀπολέσει τὰ τέκνα της καὶ ἦτο χήρα. Τὸ παράφορον τοῦ χαρακτῆρός της ἐξεδηλώθη τότε διὰ τῆς ἀπελπισίας της, ἥτις ὑπῆρξε σφοδρὰ καὶ ὑπέρμετρος. Ὁ θάνατος συντρίψας τὴν μητρότητά της καὶ τόσα ἀφήσας περὶ αὐτὴν κενά, ἔρριψεν αὐτὴν εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπογνώσεως, τοσαύτην δὲ ᾐσθάνετο ἀθυμίαν, ὥστε ἐξέπεμπε κραυγὰς ὀδύνης. Βραδέως ὑπέκυψεν εἰς μοῖραν ἀνεπανόρθωτον καὶ εἰς τὴν στέρησιν τῶν ἀγαπη-

Digitized by Google

τῶν αὐτῆς. Εἰκάζω, ὅτι ὑπέστη ἀγῶνα δεινὸν καὶ ὅτι ἄνευ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἃς παιδιόθεν ἔτρεφε, δὲν ἤθελεν ἐξέλθει αὐτοῦ ἀβλαβής. Περιουσίαν δὲν εἶχεν, ὁ δὲ αἰφνίδιος τοῦ συζύγου της θάνατος διεκινδύνευε τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ πράξεων. Ἐκκαθαρίσασα τὰς δοσοληψίας της, ἀπεσύρθη ἔχουσα χιλίων διακοσίων φράγκων ἐτησίαν πρόσοδον, μόλις ἀρκοῦσαν ὅπως μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης. Μετὰ τοιούτων πόρων ἄγεται μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἔργον ἀνεκλαλήτου ἐλεημοσύνης. Ἅπαξ ἔτι παρατηρῶ, ὅτι οἱ ἱδρυταὶ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, ἐν οἷς περιθάλπονται οἱ ἐνδεεῖς, οἱ ἀνίατοι, τὰ ἀνάπηρα παιδία, οἱ ἐγκαταλελειμμένοι γέροντες, εἶναι ἄνθρωποι, οἵτινες ἐταλαιπωρήθησαν καὶ πικρὰς ὑπέστησαν ἐν τῷ βίῳ δοκιμασίας. Οὕτω καὶ τὸ ἵδρυμα τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ παρήχθη ἐκ τῆς θλίψεως μιᾶς χήρας.

Ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτὴν ὁρμῇ, ἡ κυρία Γαρνιὲ ἐστράφη μετὰ μείζονος ἔτι ζέσεως ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν πρὸς τὴν θρησκείαν, ἐξαιτουμένη οὐχὶ τὴν τῶν ἀπολεσθέντων ἀπόδοσιν, ἀλλὰ τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ ψυχικοῦ αὐτῆς ἄλγους. Ἐπεδόθη δὲ εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν ζητοῦσα ἐλεημοσύνην ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, ἐνδύουσα γυμνὰ παιδία, πλέκουσα κνημίδας, κατασκευάζουσα ἐνδύματα καὶ φέρουσα εἰς τὰ ὑπερῷα ἐλέη, παρηγορίας καὶ ἄρτον. Πολυάριθμοι εἶναι ὑπὸ τὰς στέγας τῆς Λυῶνος οἱ δυστυχεῖς, οὓς βαρεῖα μαστίζει ἔνδεια. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, αἱ ὀχλαγωγίαι, αἱ ἐπιδημίαι καὶ ἡ ἀπραξία, ἐλυμαίνοντο τὴν πόλιν, ἰδίως δὲ οἱ κάτοικοι τῶν συνοικιῶν Perrache, la Croix-Rousse, καὶ La Guillotière ἐπλήρουν τὰ ἄσυλα καὶ ἀπέθνησκον ἐν τοῖς νοσοκομείοις. Ἐν Λυῶνι ὑπάρχουσι δύω πόλεις διακεκριμέναι, ἡ ἕδρα τοῦ πρωτοθρόνου τῆς Γαλατίας καὶ ἡ Ἐλευθερωθεῖσα Κοινότης, ἡ καθολικὴ πόλις καὶ ἡ ἐπαναστατική. Ἡ μὲν περιθάλπει τὴν δέ, ἀρωγὸς ἐρχομένη αὐτῇ ἔν τε τῇ ζωῇ καὶ ἐν τῷ θανάτῳ. Ἡ κυρία Γαρνιὲ εὗρεν ἐκεῖ στάδιον εὐρὺ καὶ ὄντως ἀξιοθρήνητον, ὅπως ἐξασκήσῃ τὴν ἀνεξάντλητον αὐτῆς φιλανθρωπίαν. Ἦτο δὲ ἐρανίστρια θαρραλέα καὶ τολμηρά, οὐδέποτε ἀποκάμνουσα καὶ μέχρις ἐνοχλήσεως ζητοῦσα ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Ἡ ἀκάματος δραστηριότης αὐτῆς παρετηρήθη παρὰ τῶν συνεργαζομένων αὐτῇ. Ἐφαίνετο ἐπιζητοῦσα τὰς μᾶλλον ἐπιπόνους ἐργασίας ὡς νὰ ἐπεθύμει νὰ λησμονήσῃ ἑαυτήν. Ἐθεράπευον δὲ κατὰ δύναμιν τὴν ἀνάγκην ταύτην τῆς ἐνεργείας, ἥτις τὴν ἐβασάνιζεν, ἀναθέτοντες αὐτῇ τὰς ἀπωτάτας τῶν εἰς τοὺς ἀρρώστους γινομένων ἐπισκέψεων. Τῇ κατέδειξαν γυναῖκα κατοικοῦσαν ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Γλασιέρ· ἦτο, ὡς ἔλεγον, γυνὴ παρὰ πάντων ἐγκαταλειφθεῖσα, ἣν διεβίβρωσκε πάθος φρικῶδες. Ἦτο ἄρά γε λεπρά; Δὲν πιστεύω. Ἡ λέπρα εἶναι τοσοῦτον σπανία ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ, ὥστε δυνάμεθα μετὰ θετικότητος σχεδὸν νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν Γαλλίᾳ. Εἰς καταγώγιον ὑπόστεγον, ἐν μέσῳ δυσωδῶν ἀναθυμιάσεων, ἡ κ. Γαρνιὲ εὗρε κειμένην ἐπὶ ῥυπαρῶν ῥακῶν γυναῖκα, ἧς τὸ σῶμα ἦτο ἓν ἕλκος. Ἡ μέθη καὶ ἡ ἀκολασία καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῶν, εἶχον ἐπιφέρει αὐτῇ τὰς φοβερωτέρας πληγάς των. Ἦτο δὲ σκαιὰ καὶ προσαγορευομένη δὲν ἀπεκρίνετο. Εἰς μάτην ἡ κ. Γαρνιὲ προσεπάθησε νὰ τὴν συγκινήσῃ, οὐδὲ λέξιν ἠδυνήθη ν' ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτῆς. Τὸ θέαμα ἦτο φρικῶδες καὶ ἡ δυσωδία φοβερά. Ἡ κ. Γαρνιὲ ἐπανῆλθε τὴν ἐπιοῦσαν καὶ τὰς ἑπομένας ἡμέρας. Κατασκευάσασα εἶδος εὐρέος ἐπενδύτου, τὸν ὁποῖον ἔφερεν ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων της πρὶν εἰσέλθῃ εἰς τὸ βορβορῶδες καταγώγιον, ἐκαθάριζε καθ' ἑκάστην τὸ δωμάτιον, ἐτίνασσε τὰ ῥάκη καὶ τὰς σχίδας τὰς ἀποτελούσας τὴν κλίνην, ἔπλυνε τὴν πάσχουσαν καὶ ἐπέδεε τὰς πληγάς της. Ἐνίοτε ἠναγκάζετο νὰ ἐξέρχηται ἐπὶ τοῦ κλιμακοπέδου, ὅπως ἀναπνεύσῃ ἀέρα καθαρώτερον, ἔπειτα δὲ ἐπανήρχετο καὶ ἐξηκολούθει τὴν ὑπεράνθρωπον ἐργασίαν. Ἡ δυστυχὴς δὲν ἀντελαμβάνετο καὶ μετ' ἀδιαφορίας ἔβλεπε τὰ γινόμενα, ἀλλὰ τοιαύτη ἀφοσίωσις καὶ φροντίδες τοσοῦτον ἐπίπονοι καὶ ἀνένδοτοι ἐμάλαξαν τέλος τὴν καρδίαν αὐτῆς. Ἡμέραν τινὰ ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τῆς κ. Γαρνιὲ καὶ ἔκλαυσεν.

Ὅτε ὁ Ἰὼβ ἐπλήγη «ἕλκει πονηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς καὶ ἔλαβεν ὄστρακον ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κοπρίας ἔξω τῆς πόλεως, οἱ φίλοι αὐτοῦ προσεγένοντο πρὸς αὐτόν, παρεκάθισαν δὲ αὐτῷ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησεν.» Οὐδεὶς αὐτῶν, οὔτε Ἐλιφὰς ὁ Θεμαινίτης, οὔτε Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης, οὔτε Σωφὰρ ὁ Μιναῖος ἐσκέφθη νὰ ἐπιχύσῃ ὕδωρ ἐπὶ τῶν πληγῶν του ἢ ν' ἀλλάξῃ τὸν κεκηλιδωμένον χιτῶνά του ἢ νὰ ἐπιδέσῃ τὰ ἕλκη του διὰ πανίου καθαροῦ. Οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ συνδράμῃ καὶ νὰ μεταφέρῃ εἰς τόπον βοηθείας τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις «ἦν εὐγενὴς τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν.» Οἱ τρεῖς φίλοι του ἠρκέσθησαν εἰς τὸ νὰ φιλοσοφήσωσι μετ' αὐτοῦ ἀνταλλάσσοντες σχολαστικοὺς συλλογισμοὺς καὶ ἀκούοντες πραγματείαν φυσικῆς ἱστορίας περὶ τοῦ Βεχεμὸτ καὶ τοῦ Λεβιάθαν. Ἡ κ. Γαρνιὲ ἐφείσθη ἀφορισμῶν, ἀλλὰ δὲν ἐφείσθη οὔτε μοτοῦ, οὔτε σακχαρώδους οἴνου, οὔτε καλῆς τροφῆς, οὔτε παρηγορίας, ἐλπίδα ἐμπνέουσα καὶ ἀγάπην εἰς τὴν ψυχὴν τῆς προστατευομένης της. Κατώρθωσε δὲ νὰ χορηγηθῇ αὐτῇ θέσις ἐν τῷ νοσοκομείῳ. Ἡ θέα καὶ ἡ ὀσμὴ τῆς δυστυχοῦς ἦσαν τοιαῦται, ὥστε ὅτε τὸ πρῶτον ὁ ἱερεὺς τοῦ καταστήματος τὴν ἐπλησίασεν, ὑπεχώρησεν ἕτοιμος νὰ φύγῃ. Ἡ κ. Γαρ-

Digitized by Google

νιέ, ἥτις ἦτο παροῦσα, κατενόησε τὴν καταλαβοῦσαν τὸν ἱερέα ἄκουσαν φρίκην, ἵνα δὲ ἐμψυχώσῃ αὐτὸν ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς ἀρρώστου καὶ τὴν ἐνηγκαλίσθη. «Ἡ λεπρὰ» δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ζήσῃ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν, ἀλλ' ἀπῆλθε παρηγορημένη, ἄνευ μίσους καὶ ἄνευ ὀργῆς, ἥσυχος τέλος, καὶ ἀτενίζουσα τὰς φωτεινὰς χώρας, ἃς ὑπέδειξαν αὐτῇ πέραν τοῦ τάφου. ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΒΕΡΕΝΙΚΗ

(Συριακὸν ἱστόρημα ὑπὸ Ἰωάννου Φλάχ.)

Ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Ἀντιοχείας, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ μέγεθος ὑπερέβαινον ὅλα τὰ ἀνάκτορα τοῦ κόσμου, ἐπεκράτει, κατά τινα θερινὴν ἡμέραν τοῦ ἔτους 247 π. Χ., ἀπὸ πρωΐας μεγίστη κίνησις καὶ ἀνησυχία. Ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος ὁ Β' εἶχε διατάξει πρό τινων ἡμερῶν, ἵνα πάραυτα εὐτρεπισθῶσιν ἐπὶ τὸ λαμπρότερον ἀξιόλογά τινα δωμάτια, ἐπειδὴ εἶχεν ἀνακαλέσει ἐκ τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ τῇ παρὰ τῷ Ὀρόντῃ ἐξορίας τὴν πρώτην αὐτοῦ σύζυγον, Λαοδίκην, ἥτις ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Καὶ τινὲς μὲν τῶν δούλων ἐβοήθουν τοὺς ἐργάτας, τοὺς ἀναθεωροῦντας τοὺς νεωστὶ ἐζωγραφημένους τοίχους τῶν δωματίων καὶ ἐπιδιορθοῦντας τὰ δεόμενα συμπληρώσεως, ἔπειτα δ' ἐκόσμουν τὰς ὑπαρχούσας κόγχας καὶ γωνίας δι' εἰκόνων καὶ ἀγαλμάτων. Αἱ δὲ θεραπαινίδες ἔτρεχον τῇδε κἀκεῖσε, τινὲς μὲν ψιθυρίζουσαι καὶ διαλογιζόμεναι ποίαν θέσιν θὰ τηρήσωσι πρὸς τὴν νέαν αὐτῶν δέσποιναν, τινὲς δὲ φανερῶς παραπονούμεναι καὶ κλαίουσαι, διότι ἔβλεπον πλησιάζον τὸ πέρας τῆς ἀστραλοῦς καὶ εὐχαρίστου αὐτῶν θέσεως παρὰ τῇ βασιλίσσῃ Βερενίκῃ.

Αἱ τελευταῖαι ἦσαν σχεδὸν ὅλαι Αἰγύπτιαι, τὰς ὁποίας εἶχε φέρει ἡ Βερενίκη μεθ' ἑαυτῆς ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶχε συζευχθῆ μετὰ τοῦ Ἀντιόχου. Πρώτη δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ἡ θεραπαινὶς Ἀρσινόη, ἥτις ἦτο περίπου τεσσαρακοντοῦτις καὶ εἶχεν ἀναθρέψει καὶ ὁδηγήσει τὴν Βερενίκην ἀπὸ τῆς γενετῆς αὐτῆς, ἔτρεφε δὲ πρὸς τὴν βασίλισσαν ἀμείωτον ἀγάπην καὶ πίστιν. Συνέπλεκε κλαίουσα τὰς χεῖρας, κατηρᾶτο τῆς τύχης, ἥτις τὴν εἶχε μεταφέρει ἐκ τῶν τερπνῶν ἀκτῶν τῆς Μεσογείου καὶ ἐκ τῆς φαιδρᾶς αὐλῆς τῶν Πτολεμαίων εἰς τὴν Συρίαν, ῥίψασα αὐτὴν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν ἀχαρακτηριστοτάτων καὶ ἀκολαστοτάτων ἡγεμόνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀλλ' ἡσυχωτάτη ἦτο ἡ Γοργώ, μία τῶν νεωτάτων θεραπαινίδων τῆς αὐλῆς, ἥτις ἦτο ὁμῆλιξ τῆς νεαρᾶς βασιλίσσης καὶ διεκρίνετο πασῶν διὰ τοὺς μέλανας ἑλκυστικοὺς ὀφθαλμούς, τὴν ὡραίαν μελαντάτην κόμην καὶ τὸ εὔπλαστον σῶμα. Αὕτη εἶχε κληθῆ εἰς τὰ ἀλεξανδρινὰ ἀνάκτορα ὑπὸ τοῦ Φιλαδέλφου, ἤδη οὖσα μικρὰ κόρη, καὶ εἶχεν ἀνατραφῆ σχεδὸν ὡς ἡ Βερενίκη, ἥτις ἐφέρετο πρὸς αὐτὴν μετ' ἀπεριορίστου ἐμπιστοσύνης, καὶ ἕνεκα τούτου εἶχε συμπαραλάβει αὐτὴν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀλλὰ φῆμαι περὶ τοῦ βίου τῆς Γοργοῦς, φθάσασαι εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς βασιλίσσης, ἰδίως δ' ἡ δημοσία καὶ ὄχι ἀφανὴς κλίσις, τὴν ὁποίαν ὁ σύζυγος αὐτῆς ἐδείκνυε πρὸς τὴν νεαρὰν κόρην, ἐπήνεγκον τὴν ῥῆξιν τῆς σχέσεως ταύτης. Ἐνόει λοιπὸν ἡ Γοργώ, ὅτι ἡ θέσις αὐτῆς μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Βερενίκης οὐδόλως ἔμελλε νὰ κλονηθῇ.

Ἡ συνοικία τῶν ἀνακτόρων ἔκειτο ἐπὶ νήσου, ἥτις συνεδέετο μετὰ τῆς παλαιᾶς πόλεως διὰ πέντε μεγαλοπρεπῶν γεφυρῶν ἐκτισμένων ἐπὶ τοῦ στενοῦ. Καὶ ἐν μὲν τῇ πτέρυγι τῶν ἀνακτόρων τῇ ἐστραμμένῃ πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ κυρίου ποταμοῦ συνέβαινον ὅσα ἀνωτέρω διηγήθημεν, ἐν δὲ τῇ πρὸς τὴν πόλιν πτέρυγι εὑρίσκετο ἐξηπλωμένη ἐπὶ μεταξωτοῦ ἀνακλίντρου ἡ βασίλισσα Βερενίκη ἐντὸς λαμπρῶς ἐσκευασμένου δωματίου, κρατοῦσα διὰ τῆς ἐρασμίας χειρὸς μόλις ἀνεγνωσμένην ἐπιστολήν.

Ἡ Βερενίκη ἦτο περίπου εἰκοσαέτις, τὸ δὲ γλυκὺ αὐτῆς καὶ πλῆρες ἀγχινοίας πρόσωπον, περιβαλλόμενον ὑπὸ ξανθῶν βοστρύχων, οἵτινες κατέπιπτον ἑκατέρωθεν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐνεῖχε κατὰ ταύτην τὴν στιγμὴν βαθεῖαν ἔκφρασιν λύπης. Ἔφερε δὲ κατὰ τὴν θερινὴν ταύτην ἡμέραν λευκὴν μὲν καὶ ἐλαφρὰν ἀλλὰ καὶ σεμνήν, εἰς δέσποιναν ἁρμόζουσαν περιβολήν. Πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀναγνώσει ἐπιστολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῆς Φιλαδέλφου, ὅστις συνεβούλευε τὴν κατά τε τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοιοτάτην ἑαυτῷ ἀγαπητὴν θυγατέρα νὰ ἐπιστρέψῃ αὐθωρεὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἂν ὁ Ἀντίοχος ἐξετέλει τὴν ἀπειλὴν νἀνακαλέσῃ τὴν ἐκδιωχθεῖσαν Λαοδίκην.

Ἡ βραχεῖα εὐτυχία ἢ δυστυχία τοῦ μόλις τριετοῦς αὐτῆς γάμου παρίστατο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Συνεπείᾳ τῆς εἰρήνης μετὰ τὸν δεύτερον συριακὸν πόλεμον εἶχε συζευχθῆ, τῇ παρακλήσει τοῦ πατρὸς αὐτῆς, μετὰ τοῦ Ἀντιόχου, ἀνδρός, ὃν οὐδέποτε πρότερον εἶχεν ἰδεῖ, διότι ὁ Φιλάδελφος εἶχεν ἐλπίσει, ὅτι ὁ γάμος οὗτος ἤθελε διατηρήσει εἰς διαρκεῖς φιλικὰς σχέσεις τὰ δύο μεγάλα βασίλεια τῆς Συρίας καὶ Αἰγύπτου, καὶ ὅτι ἴσως ποτὲ ἤθελον ἑνωθῆ ταῦτα ὑπὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σκῆπτρον. Ὅπως δ' ἐπιτύχῃ τὴν εἰρήνην ταύτην, ὁ Ἀντίοχος ὤφειλε νὰ ἐκδιώξῃ τὴν πρώτην αὐτοῦ σύζυγον, τὴν ἐμπαθῆ Λαοδίκην, καὶ νἀποκληρώσῃ καὶ στε-

Digitized by Google

ρήση τῶν δικαιωμάτων τῆς διαδοχῆς τὰ τέκνα της, ἰδίως δὲ τὸν τότε δεκαπενταέτη Σέλευκον καὶ τὸν κατά τινα ἔτη νεώτερον Ἀντίοχον. Ὅτε δὲ ἡ Βερενίκη ἔφθασεν εἰς τὰ πρὸς βορρᾶν ὅρια τῆς Αἰγύπτου, τὰ ὁποῖα ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπροχώρουν μέχρι τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐξετείνοντο πέραν τῆς Τύρου καὶ Δαμασκοῦ, ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς μετ' ἀσιατικῆς πομπῆς καὶ ἡγεμονικωτάτης ἀκολουθίας. Εἰσερχομένη δ' εἰς Ἀντιόχειαν, ἔτυχε λαμπρῶν περιποιήσεων καὶ φιλοφρονήσεων. Μετὰ τοιαύτην ὑποδοχὴν δὲν ἦτο δύσκολον νὰ κυριευθῇ ἡ καρδία αὐτῆς ὑπὸ θερμοῦ αἰσθήματος ἀγάπης. Τὸ μὲν ἐγνώριζεν ὡς φρόνιμος θυγάτηρ, ὅτι ἐξεπλήρου τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἥτις θὰ ἀπήλλασσεν ἐν τῷ μέλλοντι τὴν Αἴγυπτον ἀνησυχιῶν καὶ πολέμων, τὸ δὲ ὁ Ἀντίοχος ἦτο ὡραῖος ἀνὴρ τριακοντούτης καὶ κατέβαλλε πᾶσαν προσπάθειαν ἵνα ἑλκύσῃ καὶ κολακεύσῃ αὐτήν. Τὴν δὲ κακὴν φήμην περὶ τοῦ ἀσώτου αὐτοῦ βίου δὲν εἶδεν αὐτὴ ἐπιβεβαιουμένην κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς συμβιώσεως· ἀληθῶς δὲ ὁ Ἀντίοχος εἶχε τότε ἐπιστήσει τὴν προσοχήν του, ἵνα μὴ δώσῃ ἀφορμὴν παραπόνων, διότι ἐφοβεῖτο τὴν ἰσχυρὰν θαλασσίαν δύναμιν τῆς Αἰγύπτου, ἥτις ἤδη ἅπαξ εἶχε κυριεύσει καὶ καταλάβει ὅλην τὴν ἀκτὴν τῆς ἐκτεταμένης αὐτοῦ χώρας μέχρι τῆς Ἐφέσου καὶ τῆς Μαγνησίας καὶ ἥτις κατώρθωσε ἀκόμη μέχρι τῆς σήμερον νὰ διατηρήσῃ εἰς τὴν κατοχήν της μέρος τῶν ἀκτῶν τῆς Συρίας.

Ὅλως διάφοροι ὅμως ἀπέβησαν αἱ σχέσεις αὐτῶν, ὅτε ἡ Βερενίκη σχεδὸν ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος μετὰ τὸν γάμον ἐγέννησεν υἱόν, ὅστις διὰ τῆς βοστρυχώδους αὐτοῦ κόμης καὶ τῶν ζωηρῶν ὀφθαλμῶν ἦτο τὸ ἀπεικόνισμα τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἤρχισε προφανὴς ἀπομάκρυνσις ἐκ μέρους τοῦ Ἀντιόχου, καὶ ἐπειδὴ ἡ Βερενίκη, ἀμέσως μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, περιέπεσεν εἰς μακρὰν ἀσθένειαν, ἤρχισεν οὗτος ὁλοτελῶς ἐκ νέου τὸν πρότερον αὐτοῦ βίον, ῥιπτόμενος ἀπὸ ἑνὸς ἔρωτος εἰς ἄλλον, ἐπιδιδόμενος εἰς ἀκολαστότατα ὄργια μετὰ Βαβυλωνίων ὀρχηστρίδων καὶ περικαλλῶν θυγατέρων τῆς Ἀραβίας καὶ οὕτω λησμονῶν παντάπασι τὸν γάμον αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἰάθη ἡ Βερενίκη, ὁ ἰδεώδης αὐτῆς χαρακτὴρ καὶ αἱ ἥσυχοι, ἔμφρονες διασκεδάσεις μετὰ τῆς συζύγου του ἐπέφερον ἀηδίαν εἰς τὸν τεταραγμένον καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ ποικιλίαν σπεύδοντα βασιλέα, οὕτως ὥστε πάντοτε ὀλιγώτερον ἐφρόντιζε περὶ αὐτῆς.

Τῆς στιγμῆς ταύτης ἐπωφελήθη ἡ ἐκδεδιωγμένη Λαοδίκη καὶ ἔγραψεν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπιστολὴν πρὸς τὸν βασιλέα, συνοδευομένην ὑπὸ ἀνθέων καὶ περιτέχνου ἐργοχείρου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ της παρίστανε διὰ θερμῶν ἐκφράσεων τὸν πόθον αὐτῆς νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν τῆς πρὸς τὸν σύζυγον ἐπιστροφῆς. Αἱ γραμμαὶ αὗται καὶ τὰ σταλέντα ἐνθυμήματα δὲν ἠδύναντο νὰ φθάσωσιν εἰς εὐνοϊκωτέραν στιγμήν. Τώρα ἴσα ἴσα ἀνενθυμεῖτο ὁ Ἀντίοχος τὴν εὔκαμπτον καὶ ἑλκυστικὴν κόρην τῆς Μακεδονίας τὴν ἔχουσαν ζωηροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εὐπαθῆ τὴν φύσιν, δραστήριον δὲ καὶ θεληματικὸν χαρακτῆρα, δι' οὗ κατώρθωνε νὰ πείθῃ ἀνεπαισθήτως τὸν βασιλέα πρὸς πᾶν ὅ,τι αὐτὴ ἐπεθύμει. Ὁ Ἀντίοχος οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐδίστασε καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τὴν ἐκδιωχθεῖσαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀντιόχειαν, ἀλλὰ διέταξε νὰ μὴ φέρῃ μεθ' ἑαυτῆς τὰ τέσσαρα αὐτῆς τέκνα, διότι ἐπεθύμει νὰποφύγῃ δυσάρεστα. Ὅτε δὲ ταῦτα συνέβησαν, ἔστειλεν ἀμέσως ἡ Βερενίκη ἀγγελιαφόρον πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τούτου τὴν ἀπάντησιν ἐκράτει σήμερον ἀνὰ χεῖρας.

Ὀλίγας δὲ μόλις στιγμὰς εὑρίσκετο βεβυθισμένη εἰς σκέψεις, ὅτε εἰσῆλθεν ἡ αἰγυπτία τροφὸς ἡ φέρουσα εἰς τὰς ἀγκάλας της τὸν μικρὸν ἡγεμονόπαιδα. Καὶ αὐτὴ ἐφαίνετο δεδακρυσμένη, ὡς αἱ πλεῖσται τῶν θεραπαινίδων, καὶ ἔδωκε τὸ νεογνὸν εἰς τὴν δέσποιναν μετὰ λυπηροῦ βλέμματος. Ἡ Βερενίκη ἐνηγκαλίσθη καὶ ἐθώπευσε τὸ παιδίον, καὶ ἡ ὄψις αὐτῆς εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νὰ φαιδρύνηται, ὅτε αἴφνης εἰσῆλθεν ὁ Ἀντίοχος εἰς τὸ δωμάτιον μετὰ τοῦ ἐπηρμένου ὠχροῦ προσώπου καὶ μετὰ ζοφερᾶς ὄψεως καὶ ἐπλησίασε τὸ ἀνάκλιντρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ Βερενίκη.

— Δὲν ἐννοῶ, Βερενίκη, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τεταραγμένος, τί σημαίνουσι τὰ παράπονα καὶ οἱ θρῆνοι, διὰ τῶν ὁποίων αἱ γυναῖκες καὶ τὰ κοράσια ἔθεσαν εἰς ἀνησυχίαν τὰ ἀνάκτορα ὅλην τὴν πρωΐαν. Σὺ εἶσαι ἡ διατάξασα νὰ συμβῶσιν αἱ σκηναὶ αὗται πρὸς διασκέδασιν τῶν ξένων ἐργατῶν;

— Ὢ ὄχι, Ἀντίοχε, ἀπεκρίθη μετὰ γλυκύτητος ἡ Βερενίκη· πῶς ἔπλασας τὴν ἀλλόκοτον ταύτην εἰκασίαν; Ἐκπλήττεσαι, ὅτι αἱ πισταὶ θεραπαινίδες λυποῦνται βλέπουσαι τὴν κυρίαν αὐτῶν ἐκδιωκομένην εἰς τὴν πατρικήν της οἰκίαν;

— Καὶ τίς ἐκδιώκεται; ἀνέλαβεν ὁ Ἀντίοχος μετ' ἐπιτεινομένης ὀργῆς· δὲν σοι εἶπον ῥητῶς, ὅτι οὐδόλως θέλει μεταβληθῆ ἡ θέσις σου ὡς βασιλίσσης ὅταν ἐπιστρέψῃ ἡ Λαοδίκη, ὅτι θὰ μείνῃς βασίλισσα καὶ σύζυγός μου, ὅπως μέχρι τοῦδε;

Τότε ἠγέρθη ἡ Βερενίκη ἐκ τοῦ ἀνακλίντρου, ποιήσασα νεῦμα εἰς τὴν τροφὸν νὰπομακρυνθῇ μετὰ τοῦ παιδίου. Εἶχε θέσει τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας, ἵνα κατευνάσῃ τὴν ταραχὴν αὐτῆς, ἔπειτα δ' ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, ὅθεν ἔβλεπε τὴν ὑπὸ στοῶν περιβαλλομένην ὁδὸν

Digitized by Google

καὶ τὴν πληθὺν ἀνθρώπων οἵτινες ἐκινοῦντο τῇδε κἀκεῖσε δίκην ἀκατασχέτου ποταμοῦ.

— Ἐνόησας τώρα, ἀνεκραύγασεν ὁ βασιλεύς, ἐρχόμενος πλησιέστερον, ὅτι οὐδὲ θρὶξ τῆς κεφαλῆς σου θέλει πειραχθῇ;

— Ἀλλ' ἐγὼ ἀεὶ κηρύττω ἐν ταύτῃ τῇ θέσει, εἶπεν ἡ Βερενίκη στρεφομένη καὶ σταυρόνουσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ νεανικοῦ στήθους, ὅτι οὐδὲ στιγμὴν μένω εἰς τὸν οἶκον, μόλις ἡ Λαοδίκη ἀρχίσῃ πάλιν νὰ ζῇ πλησίον σου. Ὑπέφερον ἡσύχως τὰς ἀσωτίας σου, οὐδὲν δ' εἶπον διὰ τὰς εὐωχίας σου, ἐπειδὴ αὗται εὐδόλως ἠτίμαζον ἐμὲ αὐτήν. Ἀλλ' ἅμα φέρῃς εἰς τὴν οἰκίαν δευτέραν γυναῖκα, ὥστε ἐγὼ καὶ τὸ δυστυχὲς μου τέκνον νὰ εἴμεθα ἐνταῦθα δεκτοὶ ἐξ ἀνοχῆς καὶ νὰ πάσχωμεν, ἡ μὲν βασιλική μου ἀξιοπρέπεια περιυβρίζεται, ἀτιμάζομαι δὲ ὡς θυγάτηρ τοῦ μεγάλου Πτολεμαίου. Τοῦτο οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δύναμαι νἀνεχθῶ. Ἀπέρχομαι λοιπόν, ὅπως μὲ συμβουλεύει ὁ πατήρ μου.

— Δὲν θ' ἀπέλθῃς, εἶπεν ὁ Ἀντίοχος τρίζων τοὺς ὀδόντας, καὶ ἂν ἀκόμη παρίστατο ἡ ἀνάγκη νὰ περικυκλώσω τὰ ἀνάκτορα πανταχόθεν διὰ στρατοῦ. Δὲν θὰ τολμήσῃς νὰ ἐξέλθῃς, παράφορε, ἐκ τῆς οἰκίας.

Ἡ Βερενίκη προέβη ἓν βῆμα ἐν τῷ δωματίῳ καὶ προσέβλεψε τὸν σύζυγον διὰ σταθεροῦ καὶ ἐν μέρει εἰρωνικοῦ βλέμματος.

— Τίς θέλει τολμήσει, Ἀντίοχε, νὰ μεταχειρισθῇ ἐναντίον μου τὴν βίαν; Τίς θέλει μὲ κρατήσει, ἂν ἐπιθυμῶ νὰ φύγω; Τόσον ταχέως ἐλησμόνησας τὴν ἰσχὺν τοῦ πατρός μου, ὅστις κατὰ τὴν παραμικροτέραν βιαιοπραγίαν θὰ κηρύξῃ κατὰ σοῦ τὸν πόλεμον καὶ δὲν θὰ σοὶ ἀφήσῃ οὔτε κοίτην ὅπως ἐπ' αὐτῆς ἀναπαύσῃ; τὸ πονηρόν σου σῶμα; Ὑποτιμᾷς λοιπὸν ἐπὶ τοσοῦτον τὸν βασιλέα, ὅστις ἑκάστην ἑβδομάδα στέλλει εἰς τὴν πεφιλημένην αὐτοῦ θυγατέρα τὸ εὔχυμον ὕδωρ τοῦ ἱεροῦ ποταμοῦ, τὸ ὁποῖον μόνον τὸ τέκνον μου πίνει εἰς ὅλην τὴν ἄνυδρόν σας χώραν;

— Ἆ, ἆ, ἀνεκραύγασε χλευαστικῶς ὁ βασιλεύς, ὁ πατήρ σου εἶνε γέρων καὶ ἀσθενὴς καὶ δὲν θέλει τόσον ἐσπευσμένως ἀναπηδήσει ἐπὶ τοῦ ἵππου ἵνα ἁρπάσῃ τὸ συριακὸν βασίλειον. Καὶ σύ, Βερενίκη, εἶσαι φρόνιμος γυνὴ καὶ δὲν θὰ ὠθήσῃς τὰ πράγματα ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. Σὲ γνωρίζω καλῶς. Θέλεις ἀποφύγει πάντα ὅσα συντείνουσιν εἰς τὸ νὰ μὴ ἐξευτελισθῇς ἐνώπιον τοῦ πλήθους. Ἔπειτα δὲ μὴ λησμόνει, ὅτι ἐν τῷ γάμῳ ἐκεῖνος εἶνε ὁ γελοιωδέστερος καὶ ὁ μᾶλλον βλαπτόμενος, ὅστις τὰ σφάλματα τοῦ ἄλλου καθιστᾷ δημόσιον σκάνδαλον. Ἐκτὸς τούτου ἡ Λαοδίκη καὶ ἐγὼ δὲν μένομεν ἐδῶ, ἀλλ' ἀμέσως αὔριον ἀποπλέομεν διὰ Σελευκείας εἰς Ἔφεσον, ἔνθα ἡ παρουσία μου εἶνε κατεπείγουσα. Κατὰ ταῦτα μένεις ἐντελῶς ἥσυχος ἐν Ἀντιοχείᾳ. Ἔστωσαν δὲ ταῦτα ἡ τελευταία λέξις ἣν ἀνταλλάσσω μετὰ σοῦ περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου. Ἀκολούθησον τὴν συμβουλήν μου καὶ ἔσο πάντοτε συνετή.

Ταῦτα λέγων ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ δωματίου βήματι ταχεῖ. Ἡ δὲ Βερενίκη ἐστηρίχθη στιγμάς τινας ἐπὶ τοῦ πλαισίου τοῦ παραθύρου, καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν, δι' ὧν διέρρευσαν σταγόνες τινὲς δακρύων.

Ὀλίγας στιγμὰς βραδύτερον εἰσῆλθεν ἡ Ἀρσινόη εἰς τὸ δωμάτιον. Ἡ βασίλισσα προὐχώρησε πρὸς αὐτήν, ἔκλινε τὸ δεδακρυσμένον πρόσωπον ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτῆς καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῇ τὰς ἀποφάσεις τοῦ βασιλέως.

Β'.

Μετά τινας ὥρας ζωηρὰ κίνησις ἐξεδηλοῦτο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς Ἀντιοχείας. Οἱ Ἀντιοχεῖς ἤθελον νὰ ἴδωσι τὴν εἴσοδον τῆς Λαοδίκης, ἥτις πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχεν ἀγγελθῇ ὑπὸ ἐφίππου ἀγγελιαφόρου. Ἡ ἐξορισθεῖσα βασίλισσα ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης καὶ ν' ἀκολουθήσῃ ἐπὶ μακρὸν διάστημα τὴν κυρίαν ὁδόν, ἥτις ἦτο παράλληλος τοῦ Ὀρόντου. Ὁ κόσμος συνέρρεεν εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην, τῆς ὁποίας αἱ εὐρεῖαι στοαὶ ἠδύναντο ἀνέτως νὰ περιλάβωσι πολλὰς χιλιάδας.

Καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἶχε μεταβῆ ἔφιππος μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀνατολικῆς πύλης εἰς προϋπάντησιν τῆς Λαοδίκης, ἵνα χαιρετίσῃ αὐτὴν αὐτόθι. Ἐπὶ τέλους ἰσχυρὸς τάραχος κατὰ τὰ προάστεια ἀνήγγειλεν, ὅτι ἡ πομπὴ ἐφαίνετο, καὶ ἀμέσως κατόπιν ἔστησαν τὰ ἅρματα, ἵν' ἀποδεχθῶσι τὸν χαιρετισμὸν τοῦ βασιλέως.

Ἐν τῇ πρώτῃ βασιλικῇ ἁμάξῃ — διότι ὅλαι αἱ ἅμαξαι εἶχον προαποσταλῆ ἐκ τῶν βασιλικῶν ἱπποστασίων μέχρι τοῦ σταθμοῦ τῆς Βερόης — ἐκάθητο ἡ ἐξορισθεῖσα βασίλισσα καὶ ἡ φίλη αὐτῆς Δανάη. Ἡ Λαοδίκη ἦτο γυνὴ εὔπλαστος, περίπου τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἔχουσα τρυφερὰν χροιάν, βαθυμέλανας, σχεδὸν ἀνησυχαστικοὺς ὀφθαλμούς· ἔκειτο δὲ τώρα νωχελῶς ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῶν μεταξωτῶν προσκεφαλαίων τῆς ἁμάξης. Ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ λαιμὸς αὐτῆς ἦσαν κατάμεστοι κοσμημάτων, ὅπως καὶ οἱ βραχίονες, οἵτινες ἔφερον βαρύτιμα ψέλλια ἐκ χρυσοῦ. Ἔφερε μεγαλοπρεπῆ, ἐπίχρυσον ἐσθῆτα· ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς κατέπιπτε πέπλος οὐρανίου χρώματος χαλαρὰ ἐπιτεθειμένος οὕτως ὥστε ἐφαίνετο ἡ ἄφθονος μέλαινα κόμη καὶ ἡ πολύτιμος στεφάνη. Ἡ κατὰ πολὺ νεωτέρα αὐτῆς σύντροφος ἦτο ἡ θυγάτηρ τῆς περιφήμου Λεοντίου, τῆς φίλης καὶ μαθητρίας τοῦ Ἐπικούρου, καὶ περιωνύμου εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τοὺς ἀναρι-

Digitized by Google

θμήτους έρωτας εις τους οποίους ήτο περιπεπλεγμένη. Ὁ βασιλεὺς λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς Λαοδίκης ἔσφιγξεν αὐτὴν περιπαθῶς· ἔπειτα δ' ἐξη κολούθησεν ἡ ἅμαξα τὴν πορείαν αὐτῆς.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἁμάξῃ εὑρίσκοντο δύο γυναῖκες τῆς βασιλίσσης, ἐξ ὧν ἡ νεωτέρα, ἡ χαλκόχρους Νανώ, ἦτο ἀραβικῆς καταγωγῆς. Τὴν τρίτην ἅμαξαν κατεῖχον ὁ Ἀνδρόμαχος, ὁ ἀδελφὸς τῆς Λαοδίκης, καὶ οἱ δύο αὐτῆς ἔμπιστοι, ὁ Λυσίμαχος καὶ ὁ Νικάτωρ, ἐκ τῶν ὁποίων διεκρίνετο ἰδίως ὁ πρῶτος διὰ τὴν μοχθηρὰν καὶ πρόστυχον αὐτοῦ ὄψιν. Τὰς δὲ ἁμάξας, εἰσελασάσας εἰς τὴν κυρίαν ὁδόν, συνώδευσεν ὁ βασιλεὺς ἔφιππος μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ.

Ἐν ᾧ εἰς τὰ προάστεια αἱ ἅμαξαι ἐχαιρετίζοντο δι ἠχηρῶν ἐπευφημιῶν, ἡ καθ' ἑαυτὸ πόλις ἔμενε πολὺ ψυχροτέρα. Οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἥσυχοι ὑπὸ τὰς στοὰς καὶ παρετήρουν τὸ θέαμα χωρὶς νὰ ἐκφράσωσι τὴν γνώμην αὐτῶν. Ὀλίγοι δὲ μόνον ἐπεκρότουν, μίσθιαι δέ τινες γυναῖκες ἔρριπτον ἄνθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ ἐντὸς τῆς πρώτης ἁμάξης.

Αἱ ἅμαξαι ἔστρεψαν ἐκ τῆς κυρίας ὁδοῦ δεξιᾷ πρὸς τὸ Νυμφαῖον, διέβησαν τὴν εὐρεῖαν ἐκ μαρμάρου γέφυραν καὶ ἔφθασαν μετά τινας στιγμὰς εἰς τὰ ἀνάκτορα. Μόλις δὲ εἶχον σταθῇ πρὸ τοῦ κυρίου πυλῶνος, καὶ ἀναρίθμητοι δοῦλοι συνέρρευσαν ἐκ τῶν θυρῶν, ἐβοήθησαν κατὰ τὴν κατάβασιν καὶ ἔφερον εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅ,τι ἦτο πρὸς μεταφοράν.

Ἡ βασίλισσα καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῆς ὡδηγήθησαν ἀμέσως εἰς τὰ δι' αὐτὰς εὐτρεπισμένα δωμάτια, ἐν οἷς ἡ Λαοδίκη ἀπετίναξε τὴν κόνιν τῆς ὁδοῦ, ἐξέβαλε τὰ ὑποδήματα τοῦ ταξιδίου, ἀπέθεσε τὸν πέπλον, ἵνα κοσμήσῃ τὴν κεφαλὴν διὰ στεφάνου ἐκ μύρτων καὶ ῥόδων, ἐπειδὴ ἦτο κεκλημένη, ἅμα ὡς ἦτο δυνατόν, νὰ μετάσχῃ τοῦ βασιλικοῦ συμποσίου. Ἀναθεωρήσασα δὲ τὴν περιβολὴν αὐτῆς ἐν τῷ μεγάλῳ ἀργυρῷ κατόπτρῳ καὶ διευθετήσασα αὐτὴν τῇ βοηθείᾳ τῶν γυναικῶν αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, οὕτως ὥστε τὰ πάντα νὰ εἶνε θελκτικὰ καὶ ἀρκετὰ ἑλκυστικά, ἐγκατέλιπε μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῆς τὸν κοιτῶνα, καὶ ἠκολούθησε τὸν αὐλικὸν ὅστις ὡδήγησεν αὐτὰς εἰς τὸ μέγα ἑστιατόριον. Ταύτας ἠκολούθησεν ἡ ἐπίσης πλουσίως κεκοσμημένη Δανάη, ἥτις ἔμενεν ἐν παρακειμένῳ δωματίῳ.

Ὁ βασιλεὺς εἰσήρχετο κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐκ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς εἰς τὴν αἴθουσαν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἐμπίστου αὐτοῦ Σώφρονος, ἡγεμονίδος τινὸς τῆς αὐλῆς καὶ τῆς Γοργοῦς, τῆς συντρόφου τῆς Βερενίκης. Αὐτὴ δὲ ἡ Βερενίκη εἶχεν ἀρνηθῇ τὴν διὰ τὸ συμπόσιον πρόσκλησιν, προφασιζομένη ἀδιαθεσίαν. Οὕτως ἐτέθησαν περὶ τὴν βασιλικὴν τράπεζαν τέσσαρα μόνον ἀνάκλιντρα. Ἐφ' ἑνὸς τούτων, κεκοσμημένου διὰ τῶν ἐκλεκτοτάτων ἀνθέων, κατεκλίθησαν ὁ Ἀντίοχος καὶ ἡ Λαοδίκη, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ὁ Ἀνδρόμαχος καὶ Λυσίμαχος μετὰ τῆς Γοργοῦς καὶ τῆς ἡγεμονίδος, καὶ ἐπὶ τοῦ τελευταίου ὁ Σώφρων καὶ ἡ Δανάη. Ἐν τῇ παρακειμένῃ αἰθούσῃ ἐδείπνει ἡ πολυάριθμος ἀκολουθία τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν γυναικῶν τῆς Λαοδίκης καὶ ἄλλων γυναικῶν καὶ κορασίων τῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἀνακτόρων.

Τὸ συμπόσιον ὑπερέβη κατὰ τὴν πολυτέλειαν πᾶν ὅ,τι εἶχε ποτὲ παρατεθῇ ἐν τοῖς βασιλείοις τῆς Ἀντιοχείας. Οἱ δοῦλοι ἔτρεχον τῇδε κἀκεῖσε καὶ ἦσαν λίαν ἀπησχολημένοι, φέροντες τὰ διάφορα ὄψα καὶ πληροῦντες τὰ κενούμενα ποτήρια ἀδιακόπως ἐκ τοῦ μεγάλου χρυσοῦ κρατῆρος. Αἱ ὄψεις τῶν συνδαιτυμόνων ἐγένοντο μᾶλλον ἐρυθραί, ἡ συνομιλία ζωηροτέρα, οἰκειοτέρα καὶ ἰσχυροτέρα, διεκρίνοντο δὲ ἤδη διφορούμενοι καὶ ὕποπτοι κινήσεις, ἐλέγχουσαι τὴν κατάστασιν τῶν συμποτῶν.

Τότε διέταξεν ὁ βασιλεὺς νὰ φέρωσιν ἐκ τοῦ ἀρίστου συριακοῦ οἴνου, ὅστις ἔμελλε νὰ ποθῇ ἄκρατος. Ὅτε δ' ἕκαστος ἐκένωσεν ἓν ποτήριον τοῦ οἴνου τούτου, ἔκλινεν ὁ βασιλεὺς τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὸ στῆθος τῆς Λαοδίκης, ἠλιθίως γελῶν καὶ ὑποψελλίζων, καὶ προὐκάλεσεν αὐτὴν νὰ ἐγερθῇ. Ἡ Λαοδίκη ἐσηκώθη, βοηθοῦσα δὲ τὸν βασιλέα ὅπως ἐγερθῇ, ἔδραξεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, ἵνα ὁδηγήσῃ τὸν κλονούμενον νὰ ἐξέλθῃ τῆς αἰθούσης, ἡ δ' ἐπίλοιπος συντροφία οὐδόλως ἐταράχθη ἐκ τούτου.

Πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἑστιατορίου ἵσταντο δοῦλοι μετὰ πυρσῶν, οἵτινες ὡδήγησαν τὸ ζεῦγος εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Λαοδίκης. Ὁ κοιτὼν οὗτος ἐφωτίζετο ὑπὸ λύχνου· ὅτε δὲ οἱ δοῦλοι ἀπεμακρύνθησαν, ἔκλεισαν τὴν θύραν. Μόλις ὁ βασιλεὺς ἐξεδύθη καὶ κατεκλίθη, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐβυθίσθη εἰς βαθὺν ὕπνον. Ἡ Λαοδίκη ἤνοιξε τότε ἡσύχως τὴν θύραν καὶ μετέβη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Δανάης, ἔνθα εὑρίσκοντο ἤδη ὁ Λυσίμαχος καὶ ὁ Νικάτωρ.

— Ὁ βασιλεὺς κοιμᾶται, εἶπεν ἡ Λαοδίκη, καὶ δὲν θὰ μᾶς ταράξῃ ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Μεῖνε λοιπὸν σύ, Λυσίμαχε, ἐδῶ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ προσεταιρίσθητι πρῶτον τὴν ἀνακτορικὴν φρουράν. Εἶσαι δ' ὑπεύθυνος ἐφ' ὅρῳ ζωῆς ὅπως ἡ Βερενίκη καὶ ὁ παῖς αὐτῆς μὴ ἀποδράσωσιν. Ἡμεῖς ἀποπλέομεν αὔριον δι' Ἔφεσον, ἔνθα οἱ δύο μου υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες εὑρίσκονται ἤδη ἀπὸ ὀκτὼ ἡμερῶν μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτῶν Θρασυμάχου. Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ πολλοὺς Αἰγυπτίους, ἰδίως δὲ τὸν μισητόν μου καὶ προνοητικὸν Σώφρονα, οὐδὲν θέλομεν ἐπιχειρήσει πρὶν τοῦ φθάσωμεν εἰς Ἔφεσον. Ἐκεῖ ὅμως τὴν πρώτην νύκτα θ' ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ! Μόνον ὅταν μάθητε ἀ-

Digitized by Google

σφαλῶς τὸ συμβὰν εἰς Ἀντιόχειαν, τότε φονεύσατε τὸ τέκνον τῆς Βερενίκης. Γνωρίζεις, Λυσίμαχε, τὴν ἀμοιβὴν ἣν σοι ὑπεσχέθην, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μέχρι τοῦ Ταύρου.

Ἀφοῦ δ' ἐπραγματεύθησαν ἀκόμη διαφόρους ἄλλας λεπτομερείας τῆς συνωμοσίας ταύτης, ἐπέστρεψαν οἱ ἔμπιστοι εἰς τὸ δεῖπνον, ἐνῷ ἡ Λαοδίκη μετέβαινεν εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπρόκειτο νὰ ἑορτάσῃ τὴν φαιδρὰν καὶ τόσῳ ἐπιθυμητὴν ἐντάμωσιν μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὅςτις τώρα κατέκειτο ῥέγχων καὶ κατεχόμενος ὑπὸ τῶν ἀτμῶν τοῦ οἴνου.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΓΡΟΙΛΛΑΝΔΩΝ ΗΘΗ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Κοπενάγῃ γινομένης νῦν ἐκθέσεως τῶν συλλογῶν, ἃς ὁ πλοίαρχος Χόλμ ἐκόμισεν ἐκ τοῦ ταξειδίου του εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Γροιλλανδίας, ὁ Δανὸς γεωγράφος Χάνσεν Βλάγκστετ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιστημόνων εἰς γροιλλανδικάς τινας φυλὰς τέως παντελῶς ἀγνώστους, ὡς λέγει, οἰκούσας δὲ περὶ τὸν ὅρμον τοῦ Ἀγκμαγσαλὶκ. Ἰδίως ἄξια περιεργίας εἶναι ὅσα ἀνέφερε περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἠθῶν τῶν φυλῶν ἐκείνων.

Οἱ Γροιλλανδοὶ τοῦ Ἀγκμαγσαλὶκ ἐντὸς μὲν τῶν καλυβῶν αὐτῶν μένουσιν ὁλόγυμνοι (μόναι αἱ γυναῖκες φέρουσι στενὴν ζώνην περὶ τὴν ὀσφύν)· ἐξερχόμενοι δὲ τῶν καλυβῶν φοροῦσι κατὰ μὲν τὸ θέρος δέρματα ψιλά, τὸν δὲ χειμῶνα μηλωτάς. Τὰ δερμάτινα ἱμάτια αὐτῶν κοσμοῦνται διὰ κομψῶν ποικιλμάτων, ἀποτελουμένων ἐκ μικρῶν κομματίων δέρματος, φιλοκάλως διηυθετημένων. Τὰ ὑποδήματά των ἔχουσιν ἐπερραμμένην μηλωτήν. Τὸν χειμῶνα πλὴν τῶν ὑποδημάτων φοροῦσι καὶ δερμάτινα περιπόδια, ἔχοντα ὁμοίως ἐπερραμμένην μηλωτήν. Οὐκ ὀλίγοι τῶν ἰθαγενῶν φοροῦσι λευκὰς μηλωτὰς πολυτιμοτάτας, κατεσκευασμένας ἐκ δέρματος λευκῆς ἄρκτου, καὶ περιτραχήλια ἐκ δορᾶς φώκης, κεκομμένης εἰς λωρίδας στενάς. Οἱ σκοῦφοί των εἶναι λευκοὶ ἢ κυανοῖ ἐκ δέρματος ἀλώπεκος, ἧς ἡ οὐρὰ καταπίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν εἴδει θυσάνου.

Οἱ Γροιλλανδοὶ οὗτοι ποιοῦνται χρῆσιν καὶ ἀλεξιβροχίων καὶ ἀνθηλίων ξυλίνων, ὅπως προφυλάσσωνται ἀπὸ τοῦ νιφετοῦ καὶ τῆς ἀνταυγείας τῆς χιόνος. Ἔχουσι δὲ καὶ κτένια κεράτινα διὰ τὴν κόμην αὐτῶν, ἣν κείρουσιν ἢ μᾶλλον πριονίζουσιν, ὅταν μακρυνθῇ ὑπερμέτρως. Τινὲς ὅμως αναδοῦσι τὴν κόμην, σχηματίζοντες κόμβον ἐν τῇ κορυφῇ τῆς κεφαλῆς.

Ἡ κοινωνικὴ θέσις τῆς ἐγγάμου γυναικὸς εἶναι ἀκανόνιστος μέχρις ὅτου γείνῃ μήτηρ. Διακαέστατον δ' ἔχει πόθον πᾶσα γυνὴ νὰ γεννήσῃ υἱόν, διότι τότε ἡ φυλὴ προσκτᾶται ἕνα ἐπὶ πλέον θηρευτήν. Ὅπως τύχῃ τοῦ ποθουμένου προσφεύγει εἰς δεισιδαίμονας πράξεις, οἷα εἶναι καὶ ὁ χορὸς τῆς ἐγκύου εἰς τρόπον ὥστε τὰ βήματά της νὰ ἀποτελῶσι σχήματα ἑλικοειδῆ, ἀπαράλλακτα τῷ σχήματι τοῦ ἀριθμοῦ 8. Ὁ τρόπος οὗτος νομίζεται τελεσφόρος, ἐκείνη δὲ ἥτις ἀκριβῶς καὶ μετὰ προσοχῆς χορεύσῃ τὸν ὀκτασχήμονα χορὸν εἶναι βεβαία ὅτι τὸ ἐν τῇ γαστρί της ἔμβρυον θὰ μεταπλασθῇ εἰς ἄρρεν.

Ἐντὸς τῶν καλυβῶν οἱ παῖδες διάγουσιν ὁλόγυμνοι μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας. Ἅμα συμπληρώσωσι τὴν ἡλικίαν ταύτην, τοῖς δίδουσιν ἓν βρακίον, ὅπερ θεωρεῖται ὡς ἀναγνώρισις τῆς ἐνηλικιότητος αὐτῶν. Συχνάκις νυμφεύουσι τοὺς δεκατετραετεῖς παῖδας μετὰ γυναικῶν πρεσβυτέρων τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ὁ γάμος θεωρεῖται ἔγκυρος μόνον ὅταν γεννηθῇ τέκνον. Ἐνίοτε ὁ ἀνὴρ λαμβάνει δύο συζύγους, ὅπως ἔχῃ δύο κωπηλάτιδας ἐν τῷ *καϊὰκ* αὐτοῦ. Ἡ παιδοποιία ἀγάμου δὲν θεωρεῖται ἀτιμωτική· οὐχὶ σπανίως δὲ οἱ ἄνδρες ἀνταλλάσσουσι τὰς συζύγους αὐτῶν. Σπανιώτατον ὅμως φαινόμενον εἶναι ἄνδρες ὑπερβάντες τὴν ἡλικίαν τῶν ἑξήκοντα ἐτῶν. Ὁ λόγος δὲ τούτου εἶναι, ὅτι εὐθὺς ὡς νοσήσῃ τις ἐπικινδύνως ὀφείλει παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν οἰκείων νὰ συγκατατεθῇ (καὶ συγκατατίθεται πάντοτε σχεδὸν) νὰ αὐτοκτονηθῇ πνιγόμενος εἰς τὴν θάλασσαν. Τοὺς δὲ παθόντας φρενοβλάβειαν φονεύουσι καὶ ἄκοντας οἱ συγγενεῖς. Οἱ νεκροὶ ἐκείνων, ὧν οἱ πρόγονοι ἐπνίγησαν, ῥίπτονται ἐπίσης εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ ἄλλοι θάπτονται μετὰ τῶν πολυτιμοτάτων ἐργαλείων ἢ ὅπλων των, ἐπιτιθεμένων λίθων ἐπὶ τοῦ πτώματος αὐτῶν.

Οἱ ἰθαγενεῖς τοῦ Ἀγκμαγσαλὶκ σχεδὸν παντελῶς ἀγνοοῦσι τὴν ἁλιευτικὴν τέχνην, τοὺς δὲ ἰχθῦς ἐξ ὧν τρέφονται ἀγρεύουσι διὰ κάμακος. Τὰ ὅπλα αὐτῶν, δι' ὧν πορίζονται τὴν τροφήν των, εἶναι βέλη, λόγχαι καὶ κάμακες, ἔχοντα αἰχμὴν ὀστεΐνην ἢ σιδηρᾶν. Γινώσκουσι τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων, τὰ ὁποῖα προμηθεύονται ἐκ τῶν ναυαγίων τῶν ἐξοκελλόντων εἰς τὰς ἀκτὰς αὐτῶν πλοίων ἢ ἐξ ἀνταλλαγῶν, γινομένων πρὸς τὰς νοτιώτερον οἰκούσας φυλάς. Κατασκευάζουσι δ' ἐκ τοῦ σιδήρου οὐ μόνον αἰχμὰς ὅπλων, ἀλλὰ καὶ μαχαίρας καὶ καρφοβελόνας. Αἱ καρφοβελόναι καὶ οἱ μαργαρῖται θεωροῦνται τὰ πολυτιμότατα τῶν κοσμημάτων. Ἄλλο προσφιλὲς κόσμημα αὐτῶν εἶναι περιδέραια ἐκ λωρίδος ἐντέρου, ἐφ' ὧν εἶναι προσηλωμέναι ἄκανθαι ἰχθύος.

Κατεργάζονται δὲ καλῶς τὸ ξύλον· τὰ διάφορα σκεύη αὐτῶν καὶ οἱ κοντοὶ τῶν δοράτων

Digitized by Google

καὶ τῶν καμάκων εἶναι ἄριστα γεγλυμμένοι. Τὰ ὀστάρια δι' ὧν κοσμοῦσι τοὺς κοντοὺς ἔχουσιν ἐνίοτε σχῆμα φαλαινῶν ἢ ἰχθύων. Τὸ πῦρ ἀνάπτουσι κατὰ τὸν εἰς τοὺς παλαιοτάτους καὶ τοὺς ἀγρίους λαοὺς συνήθη τρόπον· περιστρέφουσι ταχέως μίαν ῥάβδον ἐντὸς τῆς ὀπῆς ἑτέρου ξύλου, μέχρις ὅτου ἀναφλεχθῶσιν ἐκ τῆς προστριβῆς σπινθῆρες· διὰ τῶν σπινθήρων τούτων μεταδίδουσι τὸ πῦρ εἰς βρύον ξηρόν, ἐξ οὗ ἀνάπτουσι τὸ λίπος, δι' οὗ φωτίζουσι τὰς καλύβας των ἢ μαγειρεύουσι τὰ φαγητά των.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἰθαγενῶν τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Γροιλλανδίας συνεποσοῦτο κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1884 εἰς 548 κατοίκους, ὧν 247 ἄρρενες καὶ 301 θήλεις. Ἡ γλῶσσα, ἣν λαλοῦσι, δὲν διαφέρει τῆς τῶν Ἐσκιμώων, τῶν οἰκούντων τὰ δυτικὰ παράλια.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΝΥΜΦΩΝ

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Γαίνας, παρωρείας τῶν δυτικῶν Καρπαθίων, εἰς ὕψος πεντακισχιλίων ἢ ἑξακισχιλίων ποδῶν ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, τελεῖται ὑπὸ τῶν περιοικούντων Ῥωμούνων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων περίεργος πανήγυρις. Εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην συναθροίζονται ἐκ τῶν περιχώρων αἱ ἐν ὥρᾳ γάμου, ὅπως εὕρωσι σύζυγον. Ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα παρασκευάζονται αἱ νεάνιδες διὰ τὸ τοιοῦτο ταξείδιον, ἐπειδὴ ὀφείλουσι νὰ συμπαραλαμβάνωσι μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν προῖκά των· ἐπὶ ἔτη νήθουσιν, ὑφαίνουσι, κεντῶσι, ῥάπτουσιν, ἀλλὰ πλὴν τῶν ἔργων τῆς μελλονύμφου, ἡ μήτηρ, ἡ μάμμη, καὶ ἄλλαι συγγενεῖς προσθέτουσιν εἰς τὴν προῖκά της ἐκ τῆς ἰδίας των προικός· καὶ πάντα ταῦτα τίθενται ἐν κιβωτίῳ διαγλύφῳ ἢ κοσμουμένῳ διὰ ζωγραφιστῶν ἀνθέων, καὶ φορτώνονται ἐπὶ τοῦ καλλίστου ἵππου τῆς οἰκογενείας. Συμπαραλαμβάνουσι δὲ καὶ ζῶα ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν οἰκογένειαν, κατ' ἐκλογήν, καὶ κυψέλας μελισσῶν καὶ διάφορα ἄλλα, τὰ μὲν ὡς ἀποτελοῦντα μέρος τῆς προικός, τὰ δὲ πρὸς ἐπίδειξιν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Γαίνας ἑκάστη οἰκογένεια ἔχουσα κόρην πρὸς ὑπανδρείαν πηγνύει ἰδίαν σκηνήν, ἐν ᾗ ἐκτίθενται καταλλήλως τὰ προικῷα καὶ ἐν ᾗ οἱ προέχοντες τῆς οἰκογενείας ἄνδρες δέχονται τοὺς ἐπισκεπτομένους, τοὺς θέλοντας νὰ ἴδωσι τὴν νύμφην καὶ τὴν προῖκα. Οἱ ἐπίδοξοι γαμβροὶ προσέρχονται, συνοδευόμενοι ὑπὸ συγγενῶν, ἢ ἂν τοῖς εἶναι δυνατὸν ὑπὸ ἐπισήμων προστατῶν, φέρουσι δὲ μεθ' ἑαυτῶν τὸ ἄριστον τῶν κτημάτων αὐτῶν, συνήθως κομψὴν ἀργυρόχρυσον ζώνην. Ὅταν γείνῃ ἡ ἐκλογὴ τῆς νύμφης, τελοῦνται παραχρῆμα καὶ οἱ ἀρραβῶνες, εὐλογούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐντῷ ὄρει μονάζοντος ἱερομονάχου. Σπανίως νέα μεταβᾶσα μετὰ τῆς προικός της εἰς τὴν πανήγυριν πρὸς εὕρεσιν γαμβροῦ ἐπανέρχεται ἄπρακτος. Ἀλλ' ὁ λόγος τούτου εἶναι, ὅτι τὰ συνοικέσια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσὶ προσυμπεφωνημένα καὶ ἡ μεταβαίνουσα εἰς τὴν πανήγυριν ἔχει τὴν βεβαιότητα, ὅτι τὴν περιμένει ἐκεῖ ὁ μνηστήρ. Αἱ μὴ ἔχουσαι μνηστῆρα νεάνιδες δὲν συμπαραλαμβάνουσι συνήθως τὴν προῖκά των, οὐδὲ ἔχουσιν ἰδίαν σκηνήν.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΑΠΛΟΤΗΣ

Ἐκ συγγράμματος ἐκδοθέντος κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Αὐλικαὶ ἀναμνήσεις ἐκ τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀννοβέρου Ἐρνέστου Αὐγούστου,» ἐρανιζόμεθα τὰ ἑπόμενα ἀνέκδοτα περὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου τοῦ πρώτου.

Ἔν τινι συνεδριάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, προεδρευομένῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἦσαν ἡπλωμένοι ἐπὶ τῆς τραπέζης μεγάλοι γεωγραφικοὶ πίνακες τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, πάντες δ' ἤκουον μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰς προτάσεις τοῦ Μέττερνιχ, προτείνοντος νέον καθορισμὸν συνόρων καὶ αὔξησιν τοῦ κράτους διὰ τῆς προσαρτήσεως ἐπαρχιῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος νεωστὶ πλασθέντων βασιλείων. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔχων ἐνώπιόν του ἴδιον ἄτλαντα ἐφαίνετο βεβυθισμένος εἰς τὴν μελέτην τοῦ σπουδαιοτάτου ἐκείνου θέματος, ὅτε αἴφνης κλείσας ἀποτόμως καὶ μετὰ κρότον τὸ βιβλίον ἀνεφώνησε. «Ἐπὶ τέλους, ἰδού!» Πάντες ἐστράφησαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἀναμένοντες εὐλαβῶς νὰ ἀκούσωσι τὴν γνώμην αὐτοῦ, ὁ δὲ Μέττερνιχ ἐτόλμησε νὰ παρακαλέσῃ τὴν Α. Μ. ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν γνώμην του· «Δὲν ἔχω κάμμιαν γνώμην, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ γελάσας, νά, κυττάξετε, αὐτὴ ἐδῶ δὲν ἠμπόρεσε νὰ μοῦ φύγῃ·» Καὶ ἀνοίξας τὸν ἄτλαντα ἔδειξε πρὸς τοὺς ἐκθάμβους ὑπουργούς του ἀράχνην μικρὰν ἣς ἀπὸ ὥρας παρηκολούθει τὰς κινήσεις ἐν ὅσῳ εὑρίσκετο εἰς τὰ ἄκρα τῶν φύλλων, καὶ ἣν ἐθανάτωσε παραχρῆμα κλείσας τὸ βιβλίον, ὅτε ἐτόλμησε νὰ εἰσχωρήσῃ ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἀπίθανον ὅμως φαίνεται ἕτερον ἀνέκδοτον, τὸ ὁποῖον ἀφηγεῖται περὶ τοῦ αὐτοῦ μονάρχου ὁ συγγραφεὺς τῶν *Αὐλικῶν ἀναμνήσεων*. Ἰδὼν ποτε ὁ Φραγκίσκος ἐν τῇ οἰκίᾳ συγγενοῦς τοῦ τινος ἁλυσίδετον μεγαλοπρεπῆ ὄρνιθα, ζωγρηθέντα ἐν τοῖς Καρπαθίοις, ἠρώτησε· «Τί εἶναι τοῦτο;

— Εἶναι ὡραῖος ἀετός, Μεγαλειότατε.

— Τί, ἀπὸ τοὺς κοινοὺς ἀετούς;

— Ὄχι, μεγαλειότατε, εἶναι αὐτοκρατορικὸς

Digitized by Google

ἀετός, τὸ ἔμβλημα τοῦ κράτους σας. Κατωρθώθη νὰ τὸν συλλάβωσι ζωντανόν, ἀφ' οὗ τὸν ἐπλήγωσαν.

— Τὸν κακόμοιρον! φαίνεται πῶς εἶναι πληγωμένος· τοῦ λείπει τὸ ἕνα κεφάλι.

— Συγγνώμην, μεγαλειότατε, εἶναι ἀκέραιος. Ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀετὸς ἕνα μόνον κεφάλι ἔχει.

— Τί; ἕνα μόνον κεφάλι ἔχει ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀετός; Τότε λοιπὸν διατί τὸν ζωγραφίζουν μὲ δύο εἰς τὰ ἐθνόσημα;»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σίνης τις λόγιος διέπραξεν ἐπ' ἐσχάτων ἔγκλημα καθοσιώσεως, κατὰ τοὺς σινικοὺς νόμους, μνημονεύσας ἐν ἐπιστημονικῷ συγγράμματι αὐτοῦ τὰ ὀνόματα τεθνεώτων αὐτοκρατόρων τῆς Σινικῆς. Τούτου ἕνεκα κατεδικάσθη νὰ διαμελισθῇ ζῶν. Ἀλλ' ὡς ἀγγέλλουσι τελευταῖον αἱ ἐφημερίδες, ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Οὐρανίου κράτους ἀπένειμε χάριν εἰς αὐτόν, περιορίσας τὴν ποινὴν εἰς ἁπλῆν ἀποτομὴν τῆς κεφαλῆς. Τοῦ μεγάλου τούτου ἐγκληματίου, ὅστις δεινῶς ὕβρισε τὸν νῦν αὐτοκράτορα, τολμήσας νὰ ἀναγράψῃ ἐν βιβλίῳ τὰ ὀνόματα τῶν προκατόχων του, θὰ ἀποκεφαλισθῶσι καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα· ἀλλ' ἡ ποινὴ τούτων ἐκτελεσθήσεται κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον.

Αἱ μηχαναί, ὧν γίνεται χρῆσις πρὸς τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Παναμας, ἀντικαθιστῶσι τὴν ἐργασίαν ἡμίσεος ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων. Ὁπόσον τεραστία εἶναι ἡ δύναμις ἣν ἐκ τῶν μηχανῶν προσπορίζεται νῦν ὁ ἄνθρωπος καταφαίνεται ἐξ ἁπλῆς συγκρίσεως τῶν νῦν γενομένων ἐργασιῶν πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀρχαιότητι συντελεσθέντα μεγάλα τεχνικὰ ἔργα. Οὕτως πρὸς κατασκευὴν τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος εἰργάσθησαν 30000 ἐργατῶν ἐπὶ τριάκοντα ἔτη. Ἂν δὲ πρὸς τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ εἰργάζοντο μόνον τριακοντακισχίλιοι ἄνθρωποι ἄνευ μηχανῶν, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν θὰ ὑπῆρχον τὰ προσκόμματα ἅτινα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τεθῶσιν ἐκποδὼν διὰ τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν ἄνευ τῆς ἐπικουρίας μηχανῶν, πάλιν θὰ παρήρχοντο αἰῶνες μέχρις ὅτου συντελεσθῇ τὸ ἔργον.

Τὰ πλεκτὰ περιπόδια, τὰ παντελῶς ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους, φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐν χρήσει ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Φαραώ. Ἐν τῷ τάφῳ μουμίας, ἀποκειμένης νῦν ἐν τῷ Λούβρῳ τῶν Παρισίων, εὑρέθησαν τέσσαρα ζεύγη τοιούτων περιποδίων, ὁμοίων σχεδὸν τοῖς σημερινοῖς. Εἶσι λίαν τεχνηέντως πεπλεγμένα ἐξ ἐρίου προβάτων, τὸ δὲ χρῶμα αὐτῶν εἶναι καστανοῦν, εἰ καὶ πιθανῶς ἐν ἀρχῇ ἦτο λευκόν. Αἱ βελόναι, δι' ὧν ἐπλέκοντο ἦσαν προδήλως χονδρότεραι τῶν σημερινῶν, ἡ δὲ πλοκὴ εἶναι ἀγανή.

Παράδοξος εἶναι ὁ τρόπος τῆς ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας τῶν κατοίκων τοῦ συστήματος τῶν πρὸς νότον τῆς Ἰσλανδίας κειμένων νησίδων Φαιστμανεϋάρων μετὰ τῆς νήσου ἐκείνης. Ὁ τρόπος οὗτος συνίσταται εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν γραμμάτων διὰ φιαλῶν. Ὁσάκις τις τῶν κατοίκων τῶν νησίδων θέλῃ νὰ πέμψῃ ἐπιστολὴν εἰς Ἰσλανδίαν περιμένει μέχρις ὅτου πνεύσῃ νότιος ἄνεμος, καὶ τότε ἐμβάλλει τὴν ἐπιστολὴν ἐν φιάλῃ στεγανῶς ἐσφραγισμένῃ, ἣν ῥίπτει εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀντὶ γραμματοσήμου ἢ ταχυδρομικῶν τελῶν ἐμβάλλει προσέτι ἐν τῇ φιάλῃ μετὰ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ὀλίγον καπνόν, ἢ ἓν σιγάρον. Αἱ φιάλαι ὠθούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου φθάνουσι τάχιστα εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Ἰσλανδίας, ὅπου πολλοὶ εὑρίσκονται ἀναζητοῦντες αὐτὰς καὶ πρόθυμοι νὰ ἐγχειρήσωσι τὰς ἐπιστολὰς κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν των ἀντὶ τῆς ἐγκεκλεισμένης ἀμοιβῆς.

Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι θεωροῦσι ὡς ἐλαφρυντικὴν περίπτωσιν ἐν τῇ προσμετρήσει τῆς ποινῆς, ἂν τὸ ἔγκλημα διεπράχθη ἐν μέθῃ. Τινὲς τῶν ἀρχαίων πολιτειῶν τοὐναντίον ἐτιμώρουν αὐστηρότερον τοὺς ἐγκληματοῦντας ἐν μέθῃ. Παντελῶς διάφορον ἔννοιαν τοῦ δικαίου ἔχουσιν οἱ ἰθαγενεῖς Ἰνδοὶ τῆς Γοϊγιραϊκῆς χερσονήσου ἐν Κολομβίᾳ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Οὗτοι ὑπεύθυνον θεωροῦσιν οὐχὶ τὸν ἐγκληματίσαντα μέθυσον, ἀλλὰ τὸν συντελέσαντα ὅπως οὗτος μεθυσθῇ. Διὰ τοῦτο οὐχὶ σπανίως ἐπιβάλλουσι ποινὰς διὰ τὰς πράξεις μεθύσων εἰς τοὺς πωλητὰς οἰνοπνευμάτων, καὶ τούτους ὑποχρεοῦσι νὰ ἀποζημιώσωσι τοὺς παθόντας διὰ τὰς ζημίας, ὅσας ὑπὸ μεθυόντων ὑπέστησαν.

Ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσιν ὅτι ἡ μικρὰ νῆσος Ζοχὰν Φερνανδέζ, ἐν ᾗ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἐβίωσε μονήρης ὁ Ἀλέξανδρος Σελκίρκ, ὁ Ῥοβινσὼν Κρούσος ὀνομασθεὶς ὑπὸ τοῦ μυθιστοριογράφου Δανιὴλ Φοέ, ἐμισθώθη ὑπὸ τῆς Χιλικῆς κυβερνήσεως εἰς Ἑλβετόν τινα, ὀνόματι Ῥώτ, ὅστις ἵδρυσεν ἐν αὐτῇ ἀκμάζουσαν ἀποικίαν. Ὁ Ἑλβετὸς οὗτος διοικεῖ τὴν νῆσον ὡς ἀντιβασιλεύς, συγκεντρῶν ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν ἐξουσίαν. Οἱ ἄποικοι κύριον ἔργον ἔχουσι τὴν γεωργίαν, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νησῖδι καί τινα βιομηχανικὰ καταστήματα. Οἱ νέοι Ῥοβινσῶνες εἶναι παντοδαπῶν ἐθνικοτήτων, Αὐστριακοί, Ἄγγλοι, Γάλλοι, Ἀμερικανοί, Βαυαροί, Ἑλβετοὶ καὶ Ἱσπανοί, ἀλλ' οὐδεὶς Πρώσσος, διότι ὁ διοικητὴς ἔχει σφοδρὰν ἀντιπάθειαν πρὸς τοὺς Πρώσσους.

Ὁ ἀρτίως διορισθεὶς πρωτοκολλητὴς τῆς ἐφορείας Μ* ὑπάγει εἰς τὸ φωτογραφεῖον διὰ νὰ κάμῃ τὴν εἰκόνα του. Πρὸ τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς κάθηται κατὰ τρόπον ὑπὲρ τὸ δέον θεατρικόν, τὸν ὁποῖον νομίζει ἁρμόζοντα πρὸς τὴν σπουδαιότητα τοῦ νέου ἀξιώματός του.

— Μὲ αὐτὴν τὴν θέσιν ποῦ ἐλάβατε, τῷ λέγει ὁ φωτογράφος, δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς φωτογραφήσω.

— Τί νὰ κάμω; Δὲν εἶχα τὰ προσόντα νὰ μὲ διορίσουν εἰς ἀνωτέραν.

— Δὲν ἐννοῶ αὐτό Νὰ τοποθετηθῆτε καλλίτερα.

— Καὶ ἐγὼ ζητῶ νὰ μὲ τοποθετήσουν καλλίτερα, νὰ ἰδοῦμε ὅμως ἂν θὰ ἐπιτύχω τὴν μετάθεσιν.

— Καλέ, μὴ κάθησθε ἔτσι!

— Ἔννοιά σας καὶ δὲν κάθημαι. Ὁλημέρα γυρίζω, καὶ ἔβαλα εἰς ἐνέργειαν ὅσα μέσα ἠμποροῦσα.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—423

Digitized by Google

Ἀριθ. 541 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ'. | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 11 Μαΐου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

Η'.

Πατρίκιος Ὀδόνογαν.

Αἱ νέαι πληροφορίαι ἃς εἶχε λάβῃ ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα δὲν εἶχον μὲν μεγάλην ἀξίαν, ἠδύναντο ὅμως νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς νέας ἐρεύνας.

Εἶχε μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ πρώην διευθυντοῦ τῆς καναδικῆς μεταγωγικῆς Ἑταιρίας Ἰωσία Τσώρτσιλλ. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἠγνοεῖτο τί εἶχεν ἀπογείνῃ τὸ πρόσωπον τοῦτο ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς Ἑταιρίας· πάντα λοιπὸν κατέβαλεν ἀγῶνα ὁ ἰατρὸς πρὸς ἀνεύρεσίν του. Εἶχε δι' ἐλπίδος ὅτι οὗτος θὰ τῷ ἀνεκοίνου τὰ παλαιὰ βιβλία τῆς Ἑταιρίας καὶ ὅτι ἴσως θὰ τῷ παρέδιδε τὸν κατάλογον τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Κυνθίας*. Ἐν τούτῳ δὲ θ' ἀνεφέρετο πάντως καὶ τὸ νήπιον μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἢ τῶν αναλαβόντων τὴν φύλαξιν αὐτοῦ προσώπων. Οὕτω σπουδαίως θὰ περιωρίζετο τὸ πεδίον τῶν ἐρευνῶν. Ταῦτα συνεβούλευσε πρὸς αὐτὸν ὁ δικηγόρος, ὅστις εἶχε διεξέλθῃ ἄλλοτε τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρίας, ὡς ἐκκαθαριστὴς τῆς Ἑταιρίας, ἀλλ' ὅστις ἀπὸ δέκα τοὐλάχιστον ἐτῶν ἠγνόει καθ' ὁλοκληρίαν τί εἶχεν ἀπογίνῃ ὁ Ἰωσίας Τσώρτσιλλ.

Ἐπὶ στιγμὴν ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα ἀπατηλὴν ᾐσθάνθη ἐλπίδα, παρατηρήσας ὅτι αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες συνειθίζουσι νὰ δημοσιεύωσι κατάλογον τῶν εἰς Εὐρώπην μεταβαινόντων ἐπιβατῶν. Ἐσκέφθη ὅτι ἤρκει μόνον εἰς συλλογήν τινα παλαιῶν ἐφημερίδων νὰ προσφύγῃ ὅπως ἀνεύρῃ τὰ ἴχνη τῆς *Κυνθίας*. Ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπεδείχθη, ἡ ὑπόθεσις ἦτο ἀβάσιμος, καθόσον ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι πρόσφατος, ἀπὸ τινων μόλις ἐτῶν χρονολογουμένη. Αἱ παλαιαὶ ἐφημερίδες ἐφάνησαν οὐδὲν ἧττον χρήσιμοι εἰς αὐτὸν διότι ὥριζον ἀκριβῶς τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ ἀπόπλου τῆς *Κυνθίας*, ἥτις εἶχεν ἀπάρῃ οὐχὶ ἐκ καναδικοῦ τινος λιμένος, ὡς κατ' ἀρχὰς εἶχε πιστευθῇ, ἀλλ' ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Νέας Ὑόρκης, καταπλέουσα εἰς Ἀμβοῦργον.

Κατ' ἀρχὰς λοιπὸν ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει, καὶ εἶτα ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἀνεζήτει νῦν πληροφορίας ὁ ἰατρός.

Ἐν Ἀμβούργῳ αἱ ἔρευναι ἀπέβησαν σχεδὸν ἀνωφελεῖς. Οἱ ἐντολοδόχοι τῆς καναδικῆς μεταγωγικῆς Ἑταιρίας οὐδὲν ἐγίνωσκον περὶ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Κυνθίας*, μόνον δὲ περὶ τοῦ εἴδους τοῦ φορτίου, ὅπερ ὅμως ἦτο ἤδη γνωστόν, παρέσχον πληροφορίας τινάς.

Ὁ Ἔρικ εἶχεν ἐπανέλθῃ ἀπὸ ἓξ μηνῶν εἰς Στοκόλμην, ὅτε ὁ ἰατρὸς ἔμαθεν ἐκ Νέας Ὑόρκης ὅτι ὁ πρώην διευθυντὴς Ἰωσίας Τσώρτσιλλ εἶχεν ἀποθάνῃ πρὸ δεκαεπτὰ ἤδη ἐτῶν ἔν τινι νοσοκομείῳ τῆς Ἐνάτης Παρόδου χωρὶς ν' ἀφήσῃ οὔτε κληρονόμους γνωστούς, πιθανῶς δὲ οὔτε κληρονομίαν. Τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρίας εἶχον βεβαίως πρὸ πολλοῦ πωληθῇ ὡς παλαιόχαρτα καὶ μετεποιήθησαν εἰς χάρτινα χωνία ὑπὸ τῶν καπνοπωλῶν τῆς Νέας Ὑόρκης.

Οὐδαμοῦ λοιπὸν ἤγαγον τὰ νέα ταῦτα ἴχνη, ἐκ τῶν μακρῶν δὲ τούτων ἐρευνῶν προέκυψε μόνον ὅτι ὁ Βρέδεζορδ εὕρισκεν ἀφορμὴν νὰ ἐκφέρῃ ἑκάστοτε ὀδυνηροὺς εἰς τὴν φιλαυτίαν τοῦ φίλου του σαρκασμοὺς εἰ καὶ λίαν ἀνωδύνους κατὰ βάθος.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἔρικ ἦτο νῦν ὑπὸ πάντων γνωστὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἰατροῦ. Ἐλευθέρως ἐγίνετο περὶ αὐτῆς λόγος, πᾶσαι δ' αἱ φάσεις τῶν ἐρευνῶν συνεζητοῦντο παρὰ τὴν τράπεζαν ἢ ἐν τῷ ἐντευκτηρίῳ. Κάλλιον βεβαίως εἶχε πράξῃ ὁ ἰατρὸς κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη, εἰς οὐδένα ἐκμυστηρευθεὶς τὸ μυστικόν, διότι νῦν τοῦτο ἐχρησίμευεν ὡς θέμα ἀδολεσχίας εἰς τὴν Κρέταν καὶ τὴν Κάζαν, συγχρόνως δ' ἐνέβαλεν εἰς σκέψεις τὸν Ἔρικ. Αἱ σκέψεις δὲ αὗται ἦσαν συχνάκις μελαγχολικώταται.

Ὀδυνηρὰ βεβαίως ἦτο καθ' ἑαυτὴν ἡ ἄγνοια τῶν γονέων του, ἂν ἔζων εἰσέτι, καὶ ὁ διαλογισμὸς ὅτι οὐδέποτε ἴσως θὰ μάθῃ τὸ μυστικὸν τῆς γεννήσεώς του. Ἀλλ' ὑπὲρ πᾶν ἄλλο θλιβερώτατον ἦτο ἡ ἄγνοια καὶ αὐτῆς τῆς πατρίδος του.

—Τὸ πτωχότερον παιδίον τῶν δρόμων, ὁ ἐνδεέστερος χωρικὸς εἰξεύρει τοὐλάχιστον ποῖος εἶνε ὁ τόπος του καὶ εἰς ποίαν μεγάλην ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν ἀνήκει, διενοεῖτο ἐνίοτε. Ἀλλ' ἐγὼ

Digitized by Google

δὲν τὸ εἰξεύρω! Εἶμαι ἐπάνω εἰς τὴν γηΐνην σφαῖραν ὡς ναυάγιον, ὡς κόκκος κόνεως τὸν ὁποῖον ἁρπάζει ὁ ἄνεμος καὶ ὁ ὁποῖος δὲν εἰξεύρει πόθεν ἔρχεται! Δὲν ἔχω ῥίζας, δὲν ἔχω οἰκογενειακὰς παραδόσεις, δὲν ἔχω παρελθόν! Τὸ χῶμα ὅπου ἐγεννήθη ἡ μήτηρ μου, ὅπου ἀναπαύονται τὰ κόκκαλά της ἢ θ' ἀναπαυθοῦν, δυνατὸν ν' ἀτιμασθῇ ἀπὸ τοὺς ξένους, νὰ ποδοπατηθῇ ἀπ' αὐτοὺς χωρὶς νὰ μοῦ ἐπιτρέπηται νὰ τὸ ὑπερασπίσω, νὰ χύσω τὸ αἷμά μου δι' αὐτό.

Ἡ σκέψις αὕτη κατέθλιβε τὸν δυστυχῆ Ἔρικ. Ἐν ταῖς τοιαύταις στιγμαῖς μάτην ἔλεγεν ὅτι εὗρε μητέρα, τὴν ἀγαθὴν Κατρίναν, ἑστίαν, τὸν οἶκον τοῦ Ἔρσεβον, πατρίδα τὴν Νορόην, μάτην ὡρκίζετο νὰ ἀποδώσῃ αὐτοῖς ἑκατονταπλασίως τὰ εὐεργετήματα ταῦτα καὶ νὰ διατελέσῃ ἀφωσιωμένος υἱὸς εἰς τὴν Νορβηγίαν.

Καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ διαφορὰ τῶν χαρακτηριστικῶν ἣν ἔβλεπεν ἐν τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ δέρματος ὅπερ διαβαίνων ἔβλεπεν ἐν τῷ κατόπτρῳ, ἢ ἐν τῷ ὑαλώματι καταστήματος τινὸς ἐπανέφερον αὐτὸν ἑκάστην στιγμὴν εἰς τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην σκέψιν. Ἐνίοτε διελογίζετο ποίαν πατρίδα θὰ προετίμα ἐν τῷ κόσμῳ ἂν ἐκαλεῖτο νὰ ἐκλέξῃ. Ἐπὶ τῷ εἰδικῷ δὲ τούτῳ σκοπῷ ἐμελέτα τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν, ἐμελέτα τοὺς πολιτισμοὺς καὶ τοὺς λαούς. Ἠσθάνετο ποιάν τινα παρηγορίαν δυνάμενος νὰ εἴπῃ τοὐλάχιστον ὅτι ἦτο κελτικῆς φυλῆς καὶ ἀνεζήτει ἐν τοῖς βιβλίοις τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης ταύτης τοῦ ἰατροῦ.

Ἀλλ' ὅτε ὁ Σβαρυεγκρόνα ἐπανελάμβανεν ὅτι κατ' αὐτὸν ἦτο ἐξάπαντος Ἰρλανδός, ὁ Ἔρικ ᾐσθάνετο βαθεῖαν θλῖψιν. Πῶς! ἐκ πάντων τῶν κελτικῶν λαῶν, εἵμαρτο ἀκριβῶς νὰ ἐκλέξῃ τὸν μᾶλλον καταδυναστευόμενον; Ἂν τοὐλάχιστον εἶχεν ἀσφαλῆ τῆς καταγωγῆς του ἀπόδειξιν, θὰ ἠγάπα βεβαίως τὴν δυστυχῆ ταύτην πατρίδα ὡς τὴν μεγίστην καὶ ἐνδοξοτάτην τῶν χωρῶν! Ἀλλ' οὐδ' αὐτὴν κἂν τὴν ἀπόδειξιν ἐκέκτητο! Διατί νὰ μὴ πιστεύῃ μᾶλλον ὅτι ἦτο Γάλλος, ἐπὶ παραδείγματι;...Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐπίσης Κέλται κατῴκουν!... Τοιαύτην τινὰ πατρίδα θὰ ἐπεθύμει, εὐγενεῖς ἔχουσαν παραδόσεις, δραματικὴν ἱστορίαν, σπείρασαν ἀνὰ τὸν κόσμον γονίμους ἰδέας! Ὢ! μεθ' οἵου πάθους θὰ ἠγάπα, μεθ' οἵας ἀφοσιώσεως θὰ ὑπηρέτει τοιαύτην πατρίδα!... Πῶς θὰ ὑπερηφανεύετο ὅτι ἀνῆκεν εἰς αὐτήν! Θὰ ᾐσθάνετο υἱικὴν συγκίνησιν μελετῶν τὰ ἔνδοξα αὐτῆς χρονικά, ἀναγινώσκων τὰ ἔργα τῶν συγγραφέων της, θαυμάζων τὰ ἔργα τῶν καλλιτεχνῶν της!... Ἀλλά, φεῦ! αἱ τοιαῦται ἀκριβῶς εὐγενεῖς συγκινήσεις τῷ ἦσαν διὰ παντὸς ἀπηγορευμέναι!.. Τὸ ἔβλεπεν, οὐδέποτε τὸ πρόβλημα τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ ἔμελλε νὰ λυθῇ, ἀφοῦ μετὰ τόσας ἐρεύνας οὐδὲν εἶχεν ἐπιτευχθῇ.

Καὶ ἐντούτοις ἐφρόνει ὁ Ἔρικ, ὅτι ἂν ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ εἰς τὴν πηγὴν τῶν ληφθεισῶν ἤδη πληροφοριῶν, ν' ἀκολουθήσῃ αὐτοπροσώπως καὶ ἐπὶ τόπου τὰ νέα ἴχνη ἅπερ θ' ἀνεκάλυπτε, θὰ ἐπετύγχανε νὰ λύσῃ τὸ μυστήριον τοῦτο. Ὅ,τι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πράξωσιν οἱ ἐπὶ μισθῷ πράκτορες, διατί ἆρά γε δὲν θὰ κατώρθου οὗτος διὰ τῆς δραστηριότητός του; Δὲν εἶχε πρὸς τοῦτο καὶ ζῆλον φλογερὸν καὶ θέλησιν ἀκατάβλητον;

Ἡ βασανίζουσα αὐτὸν ἰδέα αὕτη ἐπέδρασεν, ἀνεπαισθήτως, τὰ μέγιστα ἐπὶ τῶν μελετῶν του, εἰδικὴν τροπὴν δοῦσα εἰς αὐτάς, ἐν ἀγνοίᾳ του· ὡσεὶ εἶχεν ἐκ προτέρων ἀποφασισθῇ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ μακροὺς πλοῦς ἤρξατο μελετῶν κατὰ βάθος τὴν κοσμογραφίαν, τὴν γεωγραφίαν, τὴν ναυτικὴν τέχνην, συνελόντι εἰπεῖν πάντα τὰ μαθήματα ὅσα περιελαμβάνοντο ἐν τῷ προγράμματι τῶν ναυτικῶν σχολῶν.

— Μίαν ἡμέραν, ἔλεγε, θὰ δώσω ἐξετάσεις πλοιάρχου διὰ μακρὰς θαλασσοπορίας καὶ θὰ εἰμπορέσω τότε νὰ ὑπάγω εἰς Νέαν Ὑόρκην, δι' ἐξόδων μου, νὰ συνεχίσω τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν *Κυνθίαν* ἐνεργείας μου.

Ὡς ἦν ἑπόμενον, τὸ σχέδιον τοῦτο τῆς αὐτοπροσώπου ἐρεύνης παρενετίθει ὁ Ἔρικ ἀπαύστως εἰς τὰς συνδιαλέξεις του, διότι περὶ τούτου ἐνδελεχῶς ἐμερίμνα. Οὕτω δὲ ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα, ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ καθηγητὴς Χόστετ τοσοῦτον ἐν τέλει προσῳκειώθησαν αὐτὸ ὥστε τὸ παρεδέχθησαν καὶ δι' ἑαυτούς· διότι τὸ ζήτημα τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἔρικ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς εἶχε θεωρηθῇ ὡς ἐνδιαφέρον μόνον πρόβλημα, εἶχε καταστῇ σπουδαιότατον αὐτῶν μέλημα. Ἔβλεπον ὅτι ὁ Ἔρικ ἔταξε σκοπὸν τοῦ βίου τὴν ἀνεύρεσιν τῆς οἰκογενείας του, ἐπειδὴ δὲ ἠγάπων αὐτὸν εἰλικρινῶς, ἐπειδὴ ᾐσθάνοντο ἡλίκην σημασίαν εἶχε δι' αὐτὸν τοῦτο, ἦσαν πρόθυμοι τὰ πάντα ν' ἀποπειραθῶσιν ὅπως χύσωσι λάμψιν τινὰ ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ τούτου μυστηρίου.

Οὕτω δ' ἀνεπαισθήτως καὶ κατὰ μικρὸν ἀπεφάσισαν ν' ἀπέλθωσιν ἅπαντες ὁμοῦ εἰς Νέαν Ὑόρκην, ὅπως ἴδωσι διὰ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ γνωσθῇ τι πλεῖον τῶν ἤδη γνωσθέντων.

Ποῖος ἐξέφρασε πρῶτος τὴν ἰδέαν ταύτην; Τοῦτο ἀπέμεινεν ἄγνωστον, ἐπὶ μακρὸν χρησιμεύσαν ὡς θέμα συζητήσεως μεταξὺ τοῦ ἰατροῦ καὶ τοῦ Βρέδεζορδ, ἑκατέρου ἀξιοῦντος τὴν προτεραιότητα τῆς προτάσεως. Ἀναμφιβόλως, ἡ ἰδέα αὕτη συγχρόνως ἐπῆλθεν εἰς αὐτούς, διότι ἀδιακόπως ὑπὸ τοῦ Ἔρικ καλλιεργουμένη ἐβλάστησεν ἐντὸς πάντων τῶν ἐγκεφάλων. Ἀλλ' οὕτως ἢ ἄλλως, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἔλαβε σάρκα, ὅτι ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ ὅτι τὸν σεπτέμβριον

Digitized by Google

τοῦ ἐπομένου ἔτους, οἱ τρεῖς φίλοι συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἔρικ, ἀπέπλευσαν ἐκ Χριστιανίας εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Μετὰ δεκαήμερον πλοῦν ἀφίκοντο εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἄνευ δὲ τῆς ἐλαχίστης βραδύτητος συνεννοήθησαν πρὸς τὸ κατάστημα Ἱερεμία Σμὶθ Οὐάλκερ καὶ Σας, ὅθεν εἶχον σταλῆ αἱ πρῶται πληροφορίαι.

Ἔκτοτε, νέος παράγων, οὗτινος οὐδεὶς εἶχεν ὑποπτεύσῃ εἰσέτι τὴν δύναμιν, προσετέθη εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Ὁ παράγων οὗτος ἦτο ἡ προσωπικὴ δραστηριότης τοῦ Ἔρικ. Ἐκ τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐκ πάντων τῶν πρωτοφανῶν εἰς αὐτὸν θεαμάτων, προσεῖχεν ἰδίᾳ εἰς τὰ ὁπωσδήποτε σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰς ἐρεύνας του. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς ἐπὶ ποδὸς ὢν περιέτρεχε τὸν λιμένα, παρήρχετο τὰς προκυμαίας, προσεπέλαζε τὰ ἐλλιμενισμένα πλοῖα ζητῶν καὶ συλλέγων ἀκαταπαύστως λεπτομερεστάτας πληροφορίας.

— Ἐγνωρίσατε τὴν Καναδικὴν Ἑταιρίαν; Εἰμπορεῖτε νὰ μοῦ ὑποδείξετε κανένα βαθμοφόρον τοῦ πληρώματος, κανένα ἐπιβάτην, κανένα ναύτην ὁ ὁποῖος νὰ ἐταξείδευσε μὲ τὴν *Κυνθίαν;* ἠρώτα πανταχοῦ.

Ἕνεκα τῆς ἐντελοῦς γνώσεως τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης, τῆς σοβαρᾶς καὶ συμπαθοῦς φυσιογνωμίας του, τῆς ἐξοικειώσεως αὐτοῦ πρὸς πάντα τὰ εἰς τὴν θάλασσαν ἀναφερόμενα, φιλόφρονος πανταχοῦ ἐτύγχανε δεξιώσεως. Ὑπεδείχθησαν εἰς αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως πολλοὶ βαθμοφόροι ἄλλοτε τοῦ πληρώματος, ναῦται ἢ ὑπάλληλοι τῆς ἐν Καναδᾷ μεταγωγικῆς ἑταιρίας. Τούτων τινὰς μὲν εὗρε, τινῶν δὲ πᾶν ἴχνος εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Ἀλλ' οὐδ' οἱ εὑρεθέντες ἠδυνήθησαν νὰ παράσχωσιν εἰς αὐτὸν ἀξίαν λόγου τινὰ εἴδησιν περὶ τοῦ τελευταίου πλοῦ τῆς *Κυνθίας*. Μετὰ δεκαπενθημέρους ἀδιακόπους περιδρομὰς καὶ ἐρεύνας, ἤγρευσε τέλος πληροφορίαν τινὰ ὅλως διάφορον τῆς πληθύος τῶν ἀορίστων καὶ ἀντιφατικῶν, ἃς συνέλεγε καθ' ἑκάστην. Ἀληθῶς, δὲ ἡ πληροφορία ἐκείνη ἦτο πολύτιμος.

Ἐβεβαιοῦτο ὅτι ναύτης ὀνόματι Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἐπέζησε τοῦ ναυαγίου τῆς *Κυνθίας*, καὶ ὅτι εἶχεν ἐπανακάμψῃ μάλιστα εἰς Νέαν Ὑόρκην πολλάκις μετὰ τὸ ναυάγιον. Ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν οὗτος ὑπηρέτει ὡς μαθητευόμενος ἐπὶ τῆς *Κυνθίας* κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν τοῦ πλοίου τούτου. Ἦτο εἰδικῶς τεταγμένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πλοιάρχου, πιθανώτατα δὲ θὰ ἐγνώρισε τοὺς ἐπιβάτας τῆς πρώτης θέσεως, οἵτινες γευματίζουσι καὶ δειπνοῦσιν εἰς τὴν τράπεζαν τῆς πρύμνης. Ἐκ τῶν περικόμψων σπαργάνων τοῦ παιδίου εἰκάζων τις εὐλόγως θὰ συνεπέραινεν ὅτι οἱ πλούσιοι αὐτοῦ γονεῖς ἦσαν ἐν τῇ πρώτῃ θέσει. Μεγίστην λοιπὸν σημασίαν εἶχεν ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ναύτου τούτου.

Εἰς τοῦτο τὸ συμπέρασμα κατέληξαν ὁμοφώνως ὅ τε ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ Βρέδεζορδ, ὁπότε ὁ Ἔρικ ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς τὴν ἀνακάλυψίν του, ἐπιστρέψας τὴν ὥραν τοῦ γεύματος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς *Πέμπτης Παρόδου*. Ἀλλὰ σχεδὸν ἀμέσως ἡ συζήτησις ἐξετροχιάσθη, διότι ὁ ἰατρὸς ἠθέλησε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ νέου τούτου στοιχείου ἀπόδειξιν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ δισχυρισμοῦ.

— Πατρίκιος Ὀδόνογαν!... ἠκούσθη ποτὲ ἰρλανδικώτερον ὄνομα!... Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγὼ ὅτι ἡ Ἰρλανδία ἔχει τὴν οὐράν της εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἔρικ;

— Ἕως ἐδῶ, δὲν μοῦ φαίνεται νὰ τὴν ἔχῃ, ἀπήντησε μειδιῶν ὁ Βρέδεζορδ. Εἷς Ἰρλανδὸς μαθητευόμενος εἰς ἓν πλοῖον δὲν ἀποδεικνύει τίποτε· τὸ δύσκολον ἴσα ἴσα θὰ ἦτο τὸ ἐναντίον, δηλαδὴ νὰ εὑρεθῇ ἀμερικανικὸν πλοῖον μὴ ἔχον εἰς τὸ πλήρωμά του καὶ ἕνα υἱὸν τῆς χλοερᾶς νήσου!

Τὸ θέμα τοῦτο παρεῖχεν ἀφορμὴν εἰς δίωρον ἢ τρίωρον συζήτησιν εἰς τοὺς δύο φίλους, ὁμολογητέον δὲ ὅτι δὲν ἀφῆκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρέλθῃ εἰς μάτην. Ὁ Ἔρικ ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δραστηριότητα συνεκέντρωσεν εἰς τοῦτον τὸν σκοπόν: νὰ ἐπανεύρῃ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν.

Εἶν' ἀληθὲς ὅτι δὲν τὸ κατώρθωσεν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐνδελεχῶν ἐρευνῶν ἀνεκάλυψε τέλος ἐπὶ τῆς προκυμαίας τοῦ Οὔδσωνος ναύτην τινά, ὅστις ἠδυνήθη νὰ τῷ παράσχῃ λεπτομερεστέρας πληροφορίας περὶ τοῦ Ὀδόνογαν, ὃν εἶχεν ἄλλοτε γνωρίσῃ. Ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἦτο πράγματι Ἰρλανδός, γεννηθεὶς ἐν Ἰννισχάνῳ, τῆς κομιτίας τοῦ Κούρκ. Ἦτο ἀνὴρ τριακοντατριῶν μέχρι τριάκοντα πέντε ἐτῶν, μετρίου ἀναστήματος, πυρρὰν ἔχων τὴν κόμην, μέλανας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ῥῖνα σεσιμωμένην ὑπὸ δυστυχήματος.

— Μέσα σὲ χίλιους 'μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν γνωρίσῃ! εἶπεν ὁ ναύτης. Μοῦ φαίνεται σὰν νὰ τὸν ἔχω ἐμπρός μου ἂν καὶ 'πέρασαν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ χρόνια ποῦ δὲν τὸν εἶδα!...

— Εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην τὸν ἐβλέπατε τὸ περισσότερον;

— 'Σ τὴν Νέαν Ὑόρκην καὶ ἀλλοῦ. Μὰ τὴν ὑστερνὴ φορὰ τὸν εἶδα 'ς τὴν Νέαν Ὑόρκη.

— Δὲν 'μπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε κάποιον ποῦ νὰ ξεύρῃ τί ἀπέγινε;

— Δὲν ξεύρω κανένα, παιδί μου, μὰ ἂν θέλῃς ρώτησε τὸν ξενοδόχον τῆς ***Ἐρυθρᾶς Ἀγκύρας***, εἰς τὸ Βρουκλάϊν. Ἐκεῖ πάντα κατέβαινε ὁ Ὀδόνογαν ὅταν ξεμπαρκαρίζονταν 'ς τὴν Νέα Ὑόρκη. Εἶνε κάποιος Βόουλες, ναύτης 'ς τὰ νηάτα του. Ἂν κι' αὐτὸς δὲν σοῦ 'πῇ ποῦ εἶνε,

Digitized by Google

πάρετο ἀπόφασι πῶς δὲν θὰ μάθῃς πλειὰ τίποτε γιὰ τὸν Ὀδόνογαν καὶ μὴν χάνῃς τοῦ κάκου τὸν κόπο σου.

Ὁ Ἔρικ ἐπήδησεν ἐν σπουδῇ ἐπὶ μιᾶς τῶν ἀτμηλάτων σχεδιῶν, αἵτινες ἐκτελοῦσι τὴν συγκοινωνίαν ἐν τῷ Ἀνατολικῷ ποταμίῳ, μετὰ εἴκοσι δὲ λεπτὰ ἦτο εἰς Βρουκλάϊν.

Ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς *Ἐρυθρᾶς Ἀγκύρας* εὗρε γραῖάν τινα λίαν καθάριον, συντόνως ἀσχολουμένην εἰς τὸ καθαίρειν γεώμηλα.

— Ὁ *μῆστερ* Βόουλες εἶν' ἐδῶ, κυρία; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ χαιρετίσας μετὰ τῆς συνήθους ἐν τῇ θετῇ αὐτοῦ πατρίδι φιλοφροσύνης.

— Ἐδῶ εἶναι μὰ κοιμᾶται τὸν ἀπογιοματινό του, εἶπεν ἡ γραῖα περιέργως ἀτενίσασα ἐπὶ τὸν νεανίσκον. Ἂν ἔχετε νὰ τοῦ πῆτε τίποτε, πῆτέ το ἐμένα, τὸ ἴδιο εἶνε... εἶμαι ἡ γυναῖκά του!

— Ὦ! κυρία, καὶ σεῖς βέβαια ὅπως ὁ κ. Βόουλες θὰ εἰμπορεῖτε νὰ μοῦ δώσετε μίαν πληροφορίαν ποῦ ζητῶ, εἶπεν ὁ Ἔρικ. Ἤθελα νὰ μάθω ἂν ἐγνωρίσατε ἕνα ναύτην Πατρίκιον Ὀδόνογαν, ἂν εἶναι τώρα ἐδῶ, ἢ ἂν εἰξεύρετε ποῦ εὑρίσκεται.

— Πατρίκιος Ὀδόνογαν;... Μὰ ἔχει πέντε ἓξ χρόνια τώρα νὰ ξαναπατήσῃ ἐδῶ. Δὲν ξεύρω ποῦ εἶναι, παιδάκι μου.

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ Ἔρικ τόσον βαθεῖαν θλῖψιν ἐξέφρασεν ὥστε ἡ γραῖα τὴν παρετήρησε καὶ συνεκινήθη.

— Μεγάλη ἀνάγκη θὰ τὸν ἔχετε, χωρὶς ἄλλο, τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν κ' ἐλυπηθήκατε ἔτσι κατάκαρδα γιατὶ δὲν τὸν εὑρήκατε ἐδῶ, εἶπεν ἡ γραῖα.

— Ὦ! ναὶ μεγάλην ἀνάγκην τὸν ἔχω, κυρία, ἀπεκρίθη περιλύπως ὁ νεανίσκος. Μόνον αὐτὸς ἴσως εἶνε εἰς θέσιν νὰ διαλύσῃ ἓν μυστήριον, τὸ ὁποῖον θὰ μὲ βασανίζῃ εἰς ὅλην μου τὴν ζωήν.

Ἀπὸ τριῶν ἤδη ἑβδομάδων καθ' ἃς ὁ Ἔρικ ἔτρεχε πανταχοῦ ἐρευνῶν εἶχεν ἀποκτήσῃ ποιάν τινα πεῖραν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Εἶδεν ὅτι εἶχε κεντηθῇ ἡ περιεργία τῆς *μίστρες* Βόουλες καὶ ἐσκέφθη ὅτι δὲν θὰ ἔπραττε κακῶς ἂν ἐξήταζε τὴν γραῖαν. Ὅθεν ἠρώτησεν αὐτὴν ἂν ἠδύνατο νὰ τῷ δώσῃ ἓν ποτήριον λεμονάδας ὅπως δροσισθῇ, καταφατικὴν δὲ λαβὼν ἀπάντησιν εἰσῆλθεν εἰς τὸ πανδοχεῖον.

Ἡ χαμηλὴ αἴθουσα εἰς ἣν εὑρέθη ἦτο ἐσκευασμένη διὰ ξυλίνων τραπεζῶν καὶ ἀχυροπλέκτων ἑδρῶν, ἀλλὰ πάντη ἔρημος. Καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ σύμπτωσις ἐνεθάρρυνε τὸν Ἔρικ ὅπως συνάψῃ συνομιλίαν μετὰ τῆς γραίας, ὁπότε αὐτὴ ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ ὑπογείου φέρουσα μικρὰν φιάλην.

— Θ' ἀπορῆτε βέβαια, κυρία, διατὶ ζητῶ μὲ τόσην ἐπιμονὴν τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, εἶπε μὲ τὴν γλυκεῖάν του φωνήν· ἀλλὰ νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ διατί· ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν παρευρέθη λέγουν εἰς τὸ ναυάγιον τῆς *Κυνθίας*, ἑνὸς ἀμερικανικοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον ἐναυάγησε πρὸ δεκαεπτὰ ἐτῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας!.. Ἐγὼ δὲ ποῦ σᾶς ὁμιλῶ ἐσώθην ἀπὸ ἕνα Νορβηγὸν ψαρᾶν, ὁ ὁποῖος μὲ εὐρῆκε ὀκτὼ ἐννέα μηνῶν μωρὸ εἰς μίαν κούνιαν ποῦ ἔπλεε εἰς τὸ πέλαγος, δεμένη ἐπάνω εἰς ἕνα σωσίβιον τῆς *Κυνθίας*... Ζητῶ λοιπὸν τὸν Ὀδόνογαν διὰ νὰ μοῦ δώσῃ πληροφορίας διὰ τὴν οἰκογένειάν μου ἢ τοὐλάχιστον διὰ τὴν πατρίδα μου!...

Ἡ μίστρες Βόουλες κραυγὴν ῥήξασα δὲν ἀφῆκε τὸν Ἔρικ νὰ προχωρήσῃ.

— Ἐπάνω εἰς ἕνα σωσίβιο, ἔτσι δὲν εἴπατε; Ἤσασθε δεμένος ἐπάνω εἰς ἕνα σωσίβιο!

Μὴ ἀναμείνασα δ' ἀπάντησιν ἔδραμεν εἰς τὴν κλίμακα.

— Βόουλες!... Βόουλες... κατέβα γρήγορα! ἀνέκραξεν ὀξείᾳ φωνῇ. Ἐπάνω 'ς τὸ σωσίβιο! Εἶσθε τὸ παιδὶ τοῦ σωσίβιου! Ποιὸς νὰ μοῦ τὧλεγε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα! ἐπανέλαβεν ἐπιστρέψασα παρὰ τὸν Ἔρικ, ὅστις εἶχε καταστῇ ὠχρὸς ἐξ ἐκπλήξεως καὶ ἐλπίδος.

Μὴ ἔμελλε τέλος νὰ μάθῃ τὸ ἀπόκρυφον τοῦ βίου του ὅπερ ἀνεζήτει μετὰ τόσης ἀγωνίας;

Βαρὺ βῆμα ἠκούσθη ἐπὶ τῆς ξυλίνης κλίμακος καὶ μετ' ὀλίγον βραχύσωμος γέρων ὁλοστρόγγυλος καὶ ῥοδόχρους, πλήρη στολὴν ἐκ κυανῆς ἐρέας ἐνδεδυμένος, ἑκατέρωθεν τοῦ προσώπου μακρὰς καὶ λευκὰς παραγναθίδας φέρων καὶ ἀπὸ τῶν ὤτων χρυσοῦς δακτυλίους, ἐφάνη ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς χαμηλῆς αἰθούσης.

— Τί εἶναι;... τί τρέχει; ἠρώτησε τρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

— Ἔλα ἐδῶ γρήγορα κ' ἔχομεν τὴν ἀνάγκην σου! ἀπεκρίθη ἐπιτακτικῶς ἡ *μίστρες* Βόουλες. Κάθησε αὐτοῦ καὶ ἄκουσε τὸν κύριον, ποῦ θὰ σοῦ εἰπῇ ὅσα εἶπε καὶ εἰς ἐμένα.

Ὁ Βόουλες ὑπήκουσεν ἄνευ ἀντιστάσεως. Ὁ Ἔρικ τὸν ἐμιμήθη ἐπαναλαβὼν αὐτολεξεὶ σχεδὸν ὅσα εἶχεν εἴπῃ εἰς τὴν ἀγαθὴν γραῖαν.

Τότε ἡ μορφὴ τοῦ Βόουλες διεστάλη ὡς πανσέληνος, καὶ τὸ στόμα του διέγραψεν εὐρὺ μειδίαμα· ὁ γέρων παρετήρει τὴν γραῖάν του σύζυγον τρίβων τὰς χεῖρας καὶ αὐτὴ δ' ἐφαίνετο ὁμοίως χαίρουσα.

— Μήπως εἰξεύρετε τὴν ἱστορίαν μου; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ μὲ παλλομένην καρδίαν.

Ὁ *μῆστερ* Βόουλες ἔνευσε καταφατικῶς, ἔξεσε τὸ οὖς καὶ ἀπεφάσισε τέλος νὰ ὁμιλήσῃ.

— Τὴν ξεύρω χωρὶς νὰ τὴν ξεύρω, εἶπεν ἐν τέλει, ὅπως τὴν ξεύρει καὶ ἡ γυναῖκά μου!... Ἔχομε κουβεντιάσῃ τόσες φορὲς γι' αὐτὴν τὴν δουλειὰ χωρὶς νὰ νοιώθωμε τίποτε!...

Ὁ Ἔρικ ὠχρός, συσφίγγων τοὺς ὀδόντας, ἠ-

Digitized by Google

κροᾶτο ἀπλήστως, ἀναμένων διευκρίνισίν τινά. Ἀλλ' ἡ διευκρίνισις ἐβράδυνεν. Ὁ Βόουλες δὲν εἶχε τὸ χάρισμα τῆς εὐγλωττίας οὐδὲ τὸ τῆς σαφηνείας. Ἴσως δὲ αἱ ἰδέαι αὐτοῦ ἦσαν καὶ ἐκ τοῦ ὕπνου κατά τι συγκεχυμέναι. Ὅπως συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν μετὰ τὸν ὕπνον ἔπρεπε κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ πίῃ δύο ἢ τρία ποτήρια ποτοῦ τινος φρικωδῶς ὁμοιάζοντος πρὸς τὸ *τζίν*.

Μόνον ἀφ' οὗ ἡ σύζυγός του ἔθηκε πρὸ αὐτοῦ φιάλην καὶ δύο ποτήρια, ὁ πανδοχεὺς ἀπεφάσισε νὰ ὁμιλήσῃ.

Ἤρχισε δὲ μακρὰν καὶ σφόδρα συγκεχυμένην ἀφήγησιν, ἐν ᾗ διὰ μέσου ἀναριθμήτων ἀνωφελῶν λεπτομερειῶν ἐλάχιστα γεγονότα ἐπέπλεον ἀξίαν τινὰ ἔχοντα. Ἡ διήγησις αὕτη διήρκεσεν οὐχ ἧττον τῶν δύο ὡρῶν. Ὁ δυστυχὴς Ἔρικ ἐδέησε νὰ καταβάλῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν ὅπως ἐξαγάγῃ πόρισμά τι. Διὰ τῶν ἀδιακόπων δὲ καὶ ἐπιμόνων ἐρωτήσεών του, καὶ διὰ τῆς βοηθείας τῆς *μίστρες* Βόουλες, ἐπὶ τέλους τὸ κατώρθωσε.

Θ'.

Ἀμοιβὴ πεντακοσίων λιρῶν στερλινῶν.

Ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, καθόσον ὁ Ἔρικ ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ, διὰ τῶν παρασιωπήσεων καὶ τῶν παρεκβάσεων τοῦ Βόουλες, δὲν ἦτο πρότυπον ἀρετῆς. Ὁ πανδοχεὺς τῆς *Ἐρυθρᾶς Ἀγκύρας* εἶχε γνωρίσῃ αὐτὸν ναυτόπαιδα, μαθητευόμενον καὶ ναύτην, πρὸ τοῦ ναυαγίου τῆς *Κυνθίας* καὶ μετ' αὐτό. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Πατρίκιος Ὀδόναγαν ἦτο πτωχός, ὡς ἐν γένει πάντες οἱ ναῦται. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ναυάγιον τοῦτο ἐπανέκαμψεν ἐξ Εὐρώπης ἀποκομίζων χονδρὸν δέμα τραπεζικῶν γραμματίων, δισχυριζόμενος δὲ ὅτι ἐκληρονόμησε πλούσιόν τινα συγγενῆ ἐν Ἰρλανδίᾳ, πρᾶγμα πάντῃ ἀπίθανον.

Ὁ Βόουλες ποτὲ δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸ δυνατὸν τοιαύτης κληρονομίας. Ἐφρόνει μάλιστα ὅτι ἡ τόσον αἰφνιδία ἐκείνη περιουσία θὰ συνεδέετό πως, οὐχὶ ἐντίμως βέβαια, πρὸς τὸ ναυάγιον τῆς *Κυνθίας*. Διότι ἦτο ἀναντίρρητον ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν εἶχε παρευρεθῆ εἰς αὐτό, ἀντιθέτως δὲ πρὸς τὴν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι συνήθειαν τῶν ναυτικῶν, ἀπέφευγεν ἐπιμελῶς πάντα περὶ τούτου λόγον, μετατρέπων ἀρκετὰ σκαιῶς τὴν συνδιάλεξιν ὁσάκις μετέπιπτεν εἰς τὸ θέμα ἐκεῖνο. Εἶχε δραπετεύσῃ μάλιστα ἐν σπουδῇ, μακρὸν ἐπιχειρήσας πλοῦν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία εἶχεν ἐγείρῃ πολιτικὴν ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἰδιοκτητῶν τῆς *Κυνθίας*, τοῦτο δὲ ὅπως μὴ περιπλακῇ εἰς τὴν δίκην μηδ' ὡς μάρτυς κἄν. Ἡ διαγωγὴ αὕτη εἶχε φανῆ τοσούτῳ μᾶλλον ὕποπτος καθόσον ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἦτο τὸ μόνον ἐπιζῶν μέλος τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου. Ὁ Βόουλες οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσῃ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἥτις ἀνέκαθεν εἶχε φανῆ εἰς αὐτὸν τε καὶ τὴν σύζυγόν του λίαν σκοτεινή.

Τὴν γνώμην ταύτην ἐκράτυνε καὶ τὸ ὅτι ὁ Πατρίκιος κατὰ τὴν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ διατριβήν του οὐδέποτε ἐστερεῖτο χρημάτων. Οὐδὲν σχεδὸν ἀπέφερεν ἐκ τῶν ταξειδίων του, ἀλλ' ἡμέρας τινὰς ἀπὸ τῆς ἐπανόδου του εἶχεν ἄφθονον χρυσὸν καὶ τραπεζικὰ γραμμάτια, ἐν τῇ μέθῃ δ' αὐτοῦ συνείθιζε νὰ καυχᾶται ὅτι κατεῖχε μυστικόν τι ἰσοδυναμοῦν πρὸς θησαυρόν. Ἐν τοῖς παραληρήμασιν αὐτοῦ ἐπανελάμβανεν ὡς ἐπῳδὸν τὰς λέξεις: «τὸ παιδὶ τοῦ σωσιβίου».

— Τὸ παιδὶ τοῦ σωσιβίου νἆνε καλά, κῦρ Βόουλες! ἔλεγε πλήττων διὰ τῆς χειρὸς τὴν τράπεζαν. Τὸ παιδὶ τοῦ σωσιβίου! ἀπὸ μάλαμμα νἆταν δὲν θἄξιζε περισσότερο!

Ταῦτα δὲ λέγων ἐγέλα σαρδώνιον, μετ' ἄκρας αὐταρεσκείας. Τὸ ζεῦγος τῶν Βόουλες οὐδέποτε κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ ἐξήγησίν τινα τῶν λέξεων τούτων, ἐφ' ὧν ἐπὶ ἔτη ὅλα ἵδρυε καὶ ἐκρήμνιζε μυρίας ὑποθέσεις.

Ἐκ τούτου λοιπὸν ἡ συγκίνησις τῆς *μίστρες* Βόουλες καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἔρικ ἐγνώρισεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἦτο ἀκριβῶς τὸ περίφημον ἐκεῖνο «παιδὶ τοῦ σωσιβίου»

Ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, ὅστις ἐπὶ δεκαπέντε καὶ ἐπέκεινα ἔτη συνείθιζεν, ὅτε εὑρίσκετο ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, νὰ καταλύῃ εἰς τὴν *Ἐρυθρὰν Ἄγκυραν*, δὲν εἶχε πατήσῃ τὸν πόδα εἰς τὸ πανδοχεῖον τοῦτο ἀπὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν. Καὶ εἰς τὴν ἐξαφάνισιν δὲ ταύτην, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Βόουλες, μυστήριόν τι ὑπεκρύπτετο. Τὸν Ἰρλανδὸν εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἑσπέραν τινὰ ἄνθρωπός τις κλεισθεὶς εἰς τὸ δωμάτιόν του μετ' αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν ὥραν. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, συγκεκινημένος καὶ σπεύδων, ἐπλήρωσε κατεπειγόντως τὰ ὀφειλόμενα, ἔλαβε τὸν ναυτικόν του σάκκον, καὶ ἀπῆλθεν.

Ἔκτοτε δὲ δὲν ἐφάνη πλέον.

Ὁ *μῆστερ* καὶ ἡ *μίστρες* Βόουλες ἠγνόουν, ὡς εἰκός, τὴν αἰτίαν τῆς αἰφνιδίου ἐκείνης ἀναχωρήσεως. Ἀλλ' ἐνόμιζον ἀδιστάκτως, ὅτι συνεδέετο πρὸς τὸ ναυάγιον τῆς *Κυνθίας* καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ «παιδιοῦ τοῦ σωσιβίου.» Κατ' αὐτούς, ὁ ἐπισκεφθεὶς τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι σοβαρὸς τὸν ἠπείλει κίνδυνος καὶ ὅτι ὁ Ἰρλανδὸς ἐθεώρησε συνετὸν ν' ἀπέλθῃ ἀμέσως ἐκ Νέας Ὑόρκης. Οἱ Βόουλες ἦσαν βέβαιοι ὅτι δὲν ὑπέστρεψεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Θὰ τὸ ἐμάνθανον, ἔλεγον, παρ' ἄλλων θαμώνων τοῦ πανδοχείου των, οἵτινες θὰ ἐξεπλήττοντο πάντως βλέποντες ὅτι ὁ Πατρίκιος κατέλυσεν ἀλλαχοῦ καὶ οὐχὶ εἰς τὴν *Ἐρυθρὰν Ἄγκυραν* καὶ θὰ ἠρώτων τὸ αἴτιον.

Ταῦτα ἦσαν, ἐν συνόλῳ, ὅσα ὁ Ἔρικ ἔμαθε

Digitized by Google

δι' ἐπιμονῆς καὶ μεγάλης δεξιότητος παρὰ τοῦ πανδοχέως καὶ τῆς συζύγου του. Μεγάλην ἀνυπομονησίαν εἶχε ν' ἀνακοινώσῃ ταῦτα εἰς τοὺς φίλους του. Ἐσπευσμένως λοιπὸν ἀπεχαιρέτισε τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν Βόουλες ἀπελθὼν εἰς ἀναζήτησίν των.

Ἡ διήγησις αὐτοῦ ἔτυχε φυσικῶς ἐν τῇ *Πέμπτῃ Παρόδῳ* τῆς προσοχῆς ἧς ἦτο ἀξία. Τότε τὸ πρῶτον, μετὰ τοσαύτας ἐρεύνας, εὑρίσκοντο ἐπὶ τὰ ἴχνη ἀνθρώπου, ὅστις εἶχεν ἐκστομίσῃ ἐπανειλημμένους ὑπαινιγμοὺς περὶ τοῦ «παιδιοῦ τοῦ σωσιβίου.» Ναὶ μέν, ἠγνόουν ποῦ ἦτο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἀλλ' ἤλπιζον ὅτι θὰ εὕρωσιν αὐτὸ θᾶττον ἢ βράδιον. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐνεργειῶν οὐδὲν ἐπεισόδιον τοσοῦτο σημαντικὸν εἶχε εἰσέτι παρουσιασθῇ. Ἕνεκα τῆς σοβαρότητος λοιπὸν τοῦ πράγματος ἀπεφασίσθη νὰ τηλεγραφήσωσιν εἰς τὴν *μίστρες* Βόουλες νὰ ἑτοιμάσῃ αὐθημερὸν γεῦμα δι' ἓξ δαιτυμόνας. Τὸ μέσον τοῦτο προέτεινεν ὁ Βρέδεζορδ ὅπως τεχνηέντως πείσῃ τοὺς πανδοχεῖς νὰ ὁμολογήσωσιν ὅσα ἐγίγνωσκον.

Ὁ Ἔρικ οὐδὲν νέον ἤλπιζε νὰ μάθῃ. Ἐγνώριζεν ἤδη ἐπαρκῶς τοὺς Βόουλες ὥστε εἶχε τὴν πεποίθησιν ὅτι κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐλαχίστας περὶ τοῦ Ὀδόνογαν πληροφορίας. Ἀλλὰ δὲν ὑπελόγιζε τὴν μεγάλην δεξιότητα ἣν εἶχεν Βρέδεζορδ εἰς τὸ ἐρωτᾷν τοὺς μάρτυρας ἐν τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ἐξάγειν ἐκ τῶν ἀπαντήσεων αὐτῶν ὅ,τι πολλάκις οὐδ' ὑπέθετον ἐκεῖνοι.

Ἡ *μίστρες* Βόουλες ἐφάνη ἀνωτέρα ἑαυτῆς. Ἔστρωσε τὴν τράπεζαν ἐν τῷ ὡραιοτέρῳ δωματίῳ τοῦ πρώτου ὀρόφου καὶ παρεσκεύασε προχείρως ἐν ἥττονι τῆς ὥρας χρονικῷ διαστήματι ἐξαίρετον γεῦμα. Τὰ μέγιστα κολακευθεῖσα ἐκ τῆς προσκλήσεως τοῦ νὰ συμμετάσχῃ τούτου μετὰ τοῦ συζύγου της, ὑπεβλήθη εὐχαρίστως εἰς τὴν ἀνάκρισιν τοῦ διαπρεποῦς δικηγόρου. Οὕτω δὲ συνελέχθησαν ἔτι ἱκαναὶ πληροφορίαι μεγάλην ἔχουσαι σημασίαν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐγνώσθη ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν εἶχεν εἴπῃ αὐτολεξεὶ ὅτε ἤγειρεν ἀγωγὴν ἡ ἀσφαλιστιστικὴ Ἑταιρία, ὅτι ἀνεχώρει «διὰ νὰ μὴ τὸν καλέσουν μάρτυρα.» Ἐκ τούτου καταφανῶς ἀπεδεικνύετο ὅτι οὐδεμίαν διάθεσιν εἶχε νὰ διευκρινήσῃ τὰ κατὰ τὸ ναυάγιον τῆς *Κυνθίας*, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε ἐπεμαρτύρει καὶ ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ ἐν γένει.

Ἔτι δὲ ἐξηκριβώθη ὅτι ἡ πηγὴ τῶν ὑπόπτων προσόδων, ἐξ ἧς ἤντλει μετὰ τηλικαύτης μυστικότητος, εὑρίσκετο ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἢ ἐν τοῖς πέριξ. Διότι ἐπιστρέφων ἐκ τῶν πλόων του ἐστερεῖτο πάντοτε χρημάτων, ἑσπέραν δέ τινα αἴφνης, ἀφ' οὗ ἐξήρχετο τοῦ πανδοχείου τὸ δειλινόν, ἐπέστρεφε πλήρη ἔχων χρυσοῦ τὰ θυλάκια.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ μυστικὴ ἐκείνη πηγὴ συνεσχετίζετο πρὸς τὸ «παιδὶ τοῦ σωσιβίου,» ὡς ἐπανειλημμένως εἶχε δηλώσῃ ὁ Ὀδόνογαν.

Ὁ Πατρίκιος εἶχε, φαίνεται, ἐπιχειρήσῃ νὰ πορισθῇ ὑπέρογκον καὶ τελειωτικὸν κέρδος ἐκ τοῦ ἀποκρύφου τούτου, ἡ ἀπόπειρα δὲ αὕτη εἶχε πάντως ἐπενέγκῃ κρίσιν τινά. Πράγματι τὴν παραμονὴν ἔτι τῆς αἰφνιδίου ἀναχωρήσεώς του διεβεβαίου ὅτι εἶχε βαρυνθῇ πλέον τὰ ταξείδια, καὶ ὅτι προὐτίθετο τοῦ λοιποῦ νὰ ζήσῃ ἐκ τῶν εἰσοδημάτων του ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Τέλος, ὁ ἐπισκεφθεὶς τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν εἶχε συμφέρον εἰς τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, διότι εὐθὺς τὴν ἐπαύριον μετέβη εἰς τὴν *Ἐρυθρὰν Ἄγκυραν* καὶ ἐζήτησε τὸν Ἰρλανδόν, ἐφάνη δὲ τὰ μέγιστα εὐχαριστηθεὶς διότι ἀπῆλθεν. Ὁ Βόουλες ἦτο βέβαιος ὅτι ἠδύνατο ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὅστις ἐκ τοῦ ἤθους τῷ ἐφάνη ὡς ὑπάλληλος τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας.

Ὁ Βρέδεζορδ ἐκ πάντων τούτων συνεπέρανεν ὅτι τὸν Πατρίκιον ἐξεφόβιζε συστηματικῶς ὁ παρέχων εἰς αὐτὸν τὰ χρήματα κατὰ τὴν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ διαμονήν του, καὶ ὅτι οὗτος ἀναμφιβόλως εἶχεν ἐκπέμψῃ τὸν ἀστυνομικὸν ἐκεῖνον ὑπάλληλον ὅπως ἐπισείσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν ἀπειλὴν ποινικῆς καταδιώξεως. Τοῦτο μόνον ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰφνιδίαν μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν ἐκείνην ἀναχώρησιν τοῦ Ὀδόνογαν καὶ τὴν παντελῆ αὐτοῦ ἐξαφάνισιν.

Χρήσιμον λοιπὸν ἦτο νὰ μάθωσι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ τε ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου καὶ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, τὰ ὁποῖα οἱ Βόουλες περιέγραψαν αὐτοῖς ἐπακριβῶς. Ὁ πανδοχεὺς τῆς *Ἐρυθρᾶς Ἀγκύρας* φυλλομετρήσας τὸ κατάστιχόν του ἠδυνήθη ν' ἀνεύρῃ προσέτι τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνίαν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἰρλανδοῦ, ὅστις εἶχεν ἀπέλθῃ πρὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ἐννέα μηνῶν, οὐχὶ δὲ πρὸ πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν, ὡς εἶχε κατ' ἀρχὰς νομίσῃ.

Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα ἐξεπλάγη σφόδρα ἐκ τῆς ἀκριβοῦς συμπτώσεως τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἀναχωρήσεως ταύτης, καί, κατ' ἀκολουθίαν, τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου, πρὸς τὴν ἐν Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ δημοσίευσιν τῶν πρώτων γνωστοποιήσεων αὐτοῦ. Τοσούτῳ καταφανὴς ἦτο μάλιστα ἡ σύμπτωσις, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ὑποθέσῃ τις συσχετιζόμενα τὰ δύο ταῦτα φαινόμενα.

Ἐφάνη λοιπὸν ὅτι ἤρξατο διευκρινούμενόν πως τὸ πρόβλημα. Ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ Ἔρικ ἐπὶ σωσιβίου ἦτο πάντως ἀποτέλεσμα ἐγκλήματος, οὗτινος ὁ ἐπὶ τῆς *Κυνθίας* μαθητευόμενος Ὀδόνογαν ἐγένετο μάρτυς ἢ συνένοχος. Ἐγίνωσκε δ' οὗτος τὸν αὐτουργόν, διαμένοντα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἢ ἐν τοῖς πέριξ, καὶ ἐπὶ μακρὸν εἶχεν ἐκμεταλ-

Digitized by Google

λευθῇ τὸ ἀπόκρυφον ἐκεῖνο. Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ τέλος ὁ πρωτουργὸς τοῦ ἐγκλήματος δυσανασχετήσας ἐκ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Ἰρλανδοῦ καὶ πτοηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσι γνωστοποιήσεων ἐπειθανάγκασε δι' ἀπειλῶν τὸν Πατρίκιον ν' ἀπέλθῃ λάθρᾳ καὶ κατεπειγόντως.

Ὅπως δήποτε ὅμως, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἔτι ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο δὲν ἦτο καθ' ὁλοκληρίαν ἀκριβές, ἐν τοῖς πορίσμασι τούτοις ὑπῆρχον στοιχεῖα πρὸς σοβαρὰν δικαστικὴν ἀνάκρισιν. Ὁ Ἔρικ λοιπὸν καὶ οἱ φίλοι του ἀπῆλθον τῆς *Ἐρυθρᾶς Ἀγκύρας* στερρῶς ἐλπίζοντες ὅτι μετ' οὐ πολὺ τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν θὰ ἐπέστεφεν ἡ ἐπιτυχία.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Maxime du Camp)

Ἁπλοῦν γεγονὸς εἰσάγει πολλάκις τὰς μεγαλεπηβόλους διανοίας εἰς τὸ βασίλειον τοῦ ἀγνώστου. Οὕτω, μῆλον πίπτον ἐκ δένδρου ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Νεύτωνα τοὺς νόμους τῆς βαρύτητος. Καὶ ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ τοιαῦτα τινὰ συμβαίνουσιν εἰς τὰς διαπύρους ψυχάς. Αἱ ἐπιδαψιλευθεῖσαι φροντίδες εἰς λεπρὰν διεφθαρμένην καὶ ἀτίθασσον ὑπῆρξαν διὰ τὴν κ. Γαρνιὲ ἡ ἀφετηρία ἱδρύματος, οὗ τὸ μέγεθος εἶναι ὄντως καταπληκτικόν. Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τὰ αἰσθήματα αὐτῆς. Πῶς! εἰς τὰς ἡμετέρας πόλεις, ἐν μέσῳ τοῦ ἐπιδεικνυομένου πλούτου καὶ τῆς ἀπροκαλύπτου ἀκολασίας, ὑπάρχουσι τοιαῦτα δεινά, νόσοι ἀθεράπευτοι, ἀποσυνθέσεις προτρέχουσαι τοῦ θανάτου, ἀλγηδόνες ἀκατονόμαστοι καὶ ὄντα, τὰ ὁποῖα οὐδεμία στηρίζει ἐλπίς! Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ συνήθη νοσοκομεῖα, διότι εἶναι ἀνίατοι, τὰ δὲ τῶν ἀνιάτων νοσοκομεῖα δὲν δέχονται αὐτούς, διότι δὲν ἔχουσι θέσιν κενήν· πρέπει ἄρα ν' ἀφήσωμεν αὐτοὺς ν' ἀποθάνωσιν ἄνευ ἀρωγῆς, ἄνευ λόγων παραμυθητικῶν ἐπαγγελλομένων μέλλουσαν ἀνταμοιβήν, ἄνευ ποτηρίου ὕδατος, ὅπως καταπαύσωσι τὴν δίψαν των, ὡς λύκους τετραυματισμένους ἀποθνήσκοντας εἰς τὸ βάθος τῶν δασῶν; Ὄχι! πρέπει νὰ τοὺς ἀναζητήσωμεν, νὰ τοὺς παραλάβωμεν, νὰ ἐπιδέσωμεν τὰς πληγάς των, νὰ κατευνάσωμεν τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς των, νὰ πλύνωμεν τὸ σῶμά των καὶ νὰ καθαρίσωμεν τὸ πνεῦμά των. Μόναι αἱ γυναῖκες εἶναι ἄξιαι τῆς διαρκοῦς ἐκείνης ἀφοσιώσεως, ἥτις δὲν ὑποχωρεῖ οὔτε ἀπέναντι τοῦ κόπου, οὔτε ἀπέναντι τῆς ἀηδίας, οὔτε ἀπέναντι τῆς ἀγνωμοσύνης, μεταξὺ δὲ τῶν γυναικῶν ἐκεῖναι μάλιστα, ὅσαι διατηροῦσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ ἀΐδιον πένθος τῆς χηρείας, καὶ ὅσαι ἀφιερωθεῖσαι τῷ Θεῷ ἵνα τύχωσιν οὐχὶ παρηγορίας, ἀλλ' εἰρήνης, ζητοῦσι νὰ πραΰνωσι διὰ τῆς θείας ἀγάπης, τὴν ἐκ τῆς ἐπιγείου ἀγάπης προκύψασαν θλῖψιν. Αἱ χῆραι, ἑνὶ λόγῳ, αἱ εἰς τὰς ὑπερτέρας ἀληθείας πιστεύουσαι καὶ ὑπὸ τῆς πίστεως ἐμφορούμεναι, εἶναι μᾶλλον τῶν ἄλλων κατάλληλοι διὰ τὸ μέγα ἔργον τῆς εὐποιΐας. Περισυνάξωμεν λοιπὸν γυναῖκας ἀνιάτους καὶ ἐμπιστευθῶμεν αὐτὰς εἰς τὰς φροντίδας γυναικῶν ἐν χηρείᾳ διατελουσῶν. Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἱδρύματος, ἧς οὐδαμῶς ἐξέκλινεν.

Εἰς τοιοῦτον σκοπὸν ἀποβλέπουσα καὶ ἔχουσα ἀπόφασιν νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτόν, ἡ κ. Γαρνιὲ ἐξῆλθε πρὸς θήραν (ἡ τοιαύτη ἔκφρασις οὐδὲν ἔχει τὸ ὑπερβολικὸν) εἰσδύσασα εἰς τὰ Βροτῶ καὶ διερευνήσασα τὴν Γκιλιοτιέρ, ὅπου δὲν ἐλλείπουσιν οὔτε ἡ ἔνδεια οὔτε ἡ νόσος. Ἐκεῖ εὗρε νεαρὰν κόρην σωθεῖσαν ἔκ τινος πυρκαϊᾶς, ζῶσαν ἔτι, ἀλλὰ παραμεμορφωμένην, ἐκδεδαρμένην, αἱμάσσουσαν. Ἐνοικιάσασα δωμάτιον, ἐγκατέστησεν ἐν αὐτῷ Μαρίαν «τὴν κεκαυμένην», ἧς ἔγινεν ἡ μήτηρ καὶ ἡ φύλαξ ἀδελφή. Πλησίον τῆς ἀσθενοῦς ταύτης ὡδήγησε μετ' ὀλίγον δύω γυναῖκας πασχούσας ἐκ καρκίνου. Ἐνθυμήθητε τὸ δωμάτιον τῆς Ἰωάννας Ἰουγάν, ὅπου ἡ Μαρία Ἰαμὲτ καὶ ἡ Βιργινία Γρεδανιὲλ ἔφερον τὰς ἀνιάτους πρεσβύτιδας τοῦ Σαὶν Σερβάν. Καὶ ἐν Λυῶνι ὡσαύτως, τὸ ἵδρυμα θεμελιοῦται ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν πτωχῆς γυναικός, ἡ ὁποία οὔτε τὴν ἀδυναμίαν της ἀναλογίζεται, οὔτε τοῦ ἔργου τὸ δυσχερές, πεποιθυῖα ἐπὶ τὴν ἰδίαν γενναιοψυχίαν, δι' ἧς διαγινώσκει τὴν θείαν Πρόνοιαν. Δύω χῆραι συνεδέθησαν αὐτῇ συνεργαζόμεναι καὶ οὕτω ἐσχηματίσθη ὁ πυρὴν τῆς ἑταιρίας.

Τὸ δωμάτιον ἦτο μικρὸν καὶ στενόχωρον διὰ τὰς τρεῖς ἀρρώστους. Ἡ κ. Γαρνιὲ ἐσκέπτετο νὰ ἐνοικιάσῃ οἰκίαν καὶ νὰ μετακομίσῃ εἰς αὐτὴν τὰς ἀνιάτους αὐτὰς καὶ ὅσας ἄλλας ἤθελεν ἀνακαλύψει, νὰ προσκαλέσῃ δὲ τὰς χριστιανὰς χήρας, ὧν ἡ πίστις ἐπεθύμει νὰ ἐκδηλωθῇ διὰ πράξεων ἧττον πλατωνικῶν τῆς προσευχῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς μελέτης. Ἀλλὰ καὶ χρημάτων εἶχεν ἀνάγκην, γινώσκομεν δὲ ὅτι ἐστερεῖτο περιουσίας. Προέβη λοιπὸν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἐξηγοῦσα τὸν σκοπόν της καὶ παρακαλοῦσα τοὺς δυναμένους νὰ συμμετάσχωσιν αὐτοῦ. Τὴν ἤκουον δὲ μετ' ἀπορίας ἀνασείοντες τοὺς ὤμους καὶ πολλάκις τῇ ἔλεγον· «Εἶσθε παράφρων.» Ἀλλ' ὄχι, παράφρων δὲν ἦτο βεβαίως, ἐνεφορεῖτο ὅμως ὑπὸ ἐξάλλου ἐνθουσιασμοῦ, καὶ δὲν εἶναι περιττὸς ὁ ἐνθουσιασμὸς εἰς ἐκείνους, οἵτινες, ἵνα ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ των, ἀναγκάζονται νὰ ὑπερνικήσωσι τὴν τῶν ἀνθρώπων φιλαυτίαν καὶ ἀδιαφορίαν καὶ νὰ ἐξεγείρωσι τὴν γενναιότητα αὐτῶν. Ἡ κ.

Digitized by Google

Γαρνιὲ ἦτο τολμηρὰ καὶ ἐπίμονος, πολλάκις τοῖς αὐτοῖς προσλιπαροῦσα ἕως οὗ, ἵνα ἀπαλλαγῶσιν αὐτῆς, ἔλυον τέλος τὰ βαλάντιά των. Ἐκείνη δὲ τότε ἥρπαζε τὴν προσφερομένην ἐλεημοσύνην καὶ ἔτρεχε πρὸς τοὺς ἀρρώστους αὐτῆς. Εἶχε δέ τι τὸ πομπῶδες ἔν τε τῇ χειρονομίᾳ καὶ ἐν τῷ λόγῳ, τοσοῦτον περιπαθῶς συνηγοροῦσα ὑπὲρ τοῦ ἔργου, εἰς ὃ ἀφωσιοῦτο, ὥστε ἐθεωρεῖτο ὡς φαντασιόπληκτος καὶ δὴ καὶ ὡς ὑποκρίτρια· ἀλλὰ δὲν ἐταράσσετο. Σχηματίσασα ἰδέαν σαφῆ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμει νὰ πράξῃ, ὑπεκρίνετο τὸ τῆς ἱκέτιδος πρόσωπον μετὰ τοσαύτης τελειότητος, ὥστε πολλάκις ἀπήρχετο ἔχουσα πλήρεις τὰς χεῖρας. Καὶ ὅμως, τόσαι ἠγέρθησαν κατ' αὐτῆς ἐνστάσεις, τόσαι ἐγένοντο αὐτῇ παρατηρήσεις, ὥστε ᾐσθάνθη ἐνδοιασμούς τινας, μήπως τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρει, ἀποβῇ ἀρχῆθεν ἄγονον, ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ καὶ τοῦ θάρρους, ἵνα μὴ εἴπω τοῦ ἡρωϊσμοῦ, τὸν ὁποῖον ἀπῄτει. Φύσει κλίνουσα πρὸς τὰς ἀκαριαίας ἀποφάσεις, ἐσκέφθη αἴφνης νὰ ὑποβάλῃ τὰ σχέδιά της εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Λυῶνος, ὅστις ἦτο τότε ὁ καρδινάλιος δὲ Βονὰλδ·μεταβᾶσα δὲ παρ' αὐτῷ ἐν τῷ ἅμα, ἐξέθηκεν αὐτῷ τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρίας, ἣν προὐτίθετο νὰ καταρτίσῃ. Ὁ καρδινάλιος ἀκούσας αὐτὴν μετὰ προσοχῆς τῇ εἶπε· «Τὸ σχέδιόν σας εἶναι καλόν, ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ εἶναι δύσκολος, ἀλλ' ὁ Θεὸς θὰ σᾶς βοηθήσῃ, θὰ ἔχετε δὲ καὶ τὴν ἐμὴν ἀρωγήν.» Μετὰ στιγμὴν δὲ σκέψεως προσέθηκεν. «Ἡ ἑταιρία σας θέλει κληθῇ» ἑταιρία τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ.» Ἡ ἐπιχείρησις ἐπεκυρώθη οὕτω καὶ ἐβαπτίσθη. Οἱ λόγοι τοῦ καρδιναλίου δὲν ἀπέβησαν μάταιοι. Ἐν Λυῶνι, τῇ καθολικῇ, ἐθεωρήθησαν ὡς προτροπὴ συνάμα καὶ ὡς διαταγή. Πολλὰ βαλάντια τέως κεκλεισμένα ἠνεῴχθησαν, ἠδυνήθη δὲ ἡ κ. Γαρνιὲ νὰ ἐνοικιάσῃ ἐν τῇ ὁδῷ Vide—Bourse οἰκίσκον, ἐν ᾧ ἐτοποθετήθησαν αἱ ἤδη συναχθεῖσαι ἀνίατοι. Μαρία ἡ κεκαυμένη, ἐστερημένη τὴν χρῆσιν τῶν μελῶν της καὶ ἀδυνατοῦσα νὰ περιπατήσῃ, ἦτο τοσοῦτον εἰδεχθής, ὥστε ἁμαξηλάτης τις ἠρνήθη νὰ παραλάβῃ αὐτὴν ἐν τῇ ἁμάξῃ του. Ἡ κ. Γαρνιὲ τὴν μετεκόμισε φορτώσασα αὐτὴν ἐπὶ τῶν ὤμων της. Ταῦτα συνέβησαν τῇ 3 Μαΐου 1843.

Εἶχον μεταφέρει τρεῖς ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἡ οἰκία ἦτο ἀρκούντως εὐρύχωρος, ὅπως δεχθῇ δεκαεπτά, αἵτινες μετ' οὐ πολὺ παρελήφθησαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποτρόφων ηὔξησεν, ἀλλ' ηὔξησεν ἐπίσης καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν χηρῶν, αἵτινες ὑπηρέτουν αὐτὰς καὶ ἐζήτουν ὑπὲρ αὐτῶν ἐλεημοσύνην. Ἡ θέσις τῆς Κυρίας Γαρνιέ, ἡ προκαλοῦσα ἄλλοτε τῆς ἀμφιβολίας τὸ μειδίαμα, ἐκίνει τώρα τὴν ἅμιλλαν· τὸ ἵδρυμα τῆς φαντασιοπλήκτου χήρας ἔπειθεν ἤδη τοὺς δυσπιστοῦντας· πολλοὶ δὲ ἔσπευδον νὰ συμμετάσχωσιν αὐτοῦ. Καὶ ἠδυνήθη αὖθις νὰ μετοικίσῃ τὴν 5 Μαΐου 1845 εἰς οἰκίαν εὐρυχωροτέραν, κειμένην εἰς μέρος καλόν, τὰ *Ῥωμαϊκὰ λουτρά*, οὐ μακρὰν τῆς Παναγίας τῆς Φουρβιέρ, ἥτις εἶναι προσκυνητήριον ἀγαπητὸν τοῖς κατοίκοις τῆς Λυῶνος. Ἡ οἰκία εἰς καλὴν εὑρισκομένη θέσιν, ἀπετέλει ἤδη σχεδὸν νοσοκομεῖον. Αἱ χῆραι κυρίαι μὴ ἐπαρκοῦσαι πλέον εἰς τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν, προσέλαβον ὑπηρετρίας, αἵτινες ἀνεκούφιζον αὐτὰς οὐδεμίαν ἀφίνουσαι ἄρρωστον ἀπεριποίητον. Τὸ ἵδρυμα ἀνεπτύχθη μετ' ἀνελπίστου ὄντως ταχύτητος, τότε δὲ ἐσκέφθησαν νὰ κανονίσωσι τὰ κατ' αὐτὸ δι' ὁριστικοῦ ὀργανισμοῦ, ὃν συνέταξεν ἡ κ. Γαρνιέ, οἷος ὑπάρχει ἐν ἰσχύϊ τὴν σήμερον.

Τὸ ἵδρυμα σύγκειται 1ον ἐκ χηρῶν συμβοηθῶν, αἵτινες ἔρχονται εἰς τὸ κατάστημα, διὰ νὰ ἐπιδέσωσι τὰς πληγὰς τῶν ἀνιάτων. 2ον ἐκ χηρῶν κατοικουσῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ καὶ περιθαλπουσῶν τὰς ἀρρώστους· 3ον ἐκ χηρῶν ὁμοζήλων ἐρανιζομένων, ὅπως αὐξήσωσι τοὺς ἀναγκαίους πόρους πρὸς νοσηλείαν τῶν ἀρρώστων καὶ συντήρησιν τοῦ καταστήματος· 4ον ἐκ μελῶν καταβαλλόντων ἐτησίαν συνδρομὴν 20 φράγκων κατ' ἐλάχιστον ὅρον. Ὅλα τὰ βάρη τοῦ ἱδρύματος ἐπιβαρύνουσι τὰς χήρας, εἶναι τὸ σωματεῖον τῆς χηρείας. «Ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη» εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς «πλεῖον πάντων ἔβαλεν.»

Ἓν ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ λέγει ῥητῶς· «Αἱ χῆραι δὲν ἀποτελοῦσι σωματεῖον θρησκευτικόν. Ἡ ἑταιρία οὐδένα ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν μελῶν αὐτῆς ὅρκον, οὔτε πρόσκαιρον, οὔτε αἰώνιον. Αἱ χῆραι δύνανται νὰ συμμετέχωσιν αὐτῆς χωρὶς νὰ παραιτήσωσι καθ' ὁλοκληρίαν τὴν οἰκογένειάν των, τὴν ἐλευθερίαν των.» Ὁ προφανὴς οὗτος ἐν τῷ ἱδρύματι ὅρος, ἀποτελεῖ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, εὔκολον καθιστῶν τὴν τῶν μελῶν προσαγωγὴν καὶ θέλγων φύσεις τινὰς ποθούσας μὲν τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ὀῤῥωδούσας τὴν πίεσιν. Ἡ ἐνέργεια τῆς ἀτομικῆς θελήσεως εἶναι διηνεκὴς καὶ προκαλεῖ τὴν ἐθελοθυσίαν. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι εὐφυὴς καὶ ἐπιτηδεία. Δὲν ἐγκαταλείπει τις τὴν θέσιν, ἣν ἐλευθέρως ἐξέλεξε, μετὰ χαρᾶς δὲ ἐκτελεῖ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπέβαλεν αὐτὸς ἑαυτῷ. Ἀναλογιζόμεθα τί ἤθελεν εἶναι στρατὸς ἐθελοντῶν μαχομένων ἑκάστου ὑπὲρ ἑαυτοῦ, εἰς ἣν θέσιν ἤθελεν ἐκλέξει ὁ ἴδιος. Τοιαύτη ἦτο ἡ περὶ τὴν κ. Γαρνιὲ σχηματισθεῖσα ὁμάς. Ἑκάστη τῶν κυριῶν, ἀδιαλείπτως πρὸς ἀλλήλας ἁμιλλωμένων, προέτρεπε τὰς ἄλλας διὰ τοῦ παραδείγματος, τῶν ἄλλων δὲ τὸ παράδειγμα ἐνεψύχου αὐτήν. Ἔχαιρον δὲ ἀνακαλύπτουσαι νέας ἀνιάτους καὶ συλλέγουσαι νέους πόρους, ὧν δὲν ὑπῆρχεν ἔλλειψις ἐν Λυῶνι, πόλει πλουσίᾳ, ἥκιστα πολυτελεῖ,

Digitized by Google

οἰκονόμῳ καὶ ἐλεήμονι. Ἡ κ. Γαρνιὲ ἐγίνωσκε τὴν τέχνην τοῦ ἱκετεύειν, ἄλλως δὲ ἡ ἀφοσίωσίς της ἦτο τοσοῦτον εὐρεῖα, ὥστε προθύμως συμμετεῖχον αὐτῆς καὶ οἱ ἄλλοι. Τοῦτο ἀπεδείχθη, ὅτε οὐδένα συμβουλευθεῖσα, ἀλλ' ὑπακούουσα εἰς μίαν τῶν ὁρμῶν, ἃς ἠδύνατει νὰ καταστείλῃ, προέβη εἰς πρᾶξιν ἀσύνετον, ἥτις ἐδύνατο νὰ διακινδυνεύσῃ διὰ παντὸς τὴν τοῦ ἱδρύματος ὕπαρξιν, καὶ ὅμως παρέσχεν αὐτῷ τὰς στερεωτέρας βάσεις.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΒΕΡΕΝΙΚΗ

(Συριακὸν ἱστόρημα ὑπὸ Ἰωάννου Φλάχ.)

Γ'.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἠγκυροβόλησε τὸ μέγα ἱστιοφόρον τὸ φέρον τὸν βασιλέα Ἀντίοχον καὶ τοὺς συντρόφους αὐτοῦ εἰς τὴν Ἔφεσον, ἔνθα οἱ δύο υἱοὶ τῆς βασιλίσσης, Σέλευκος καὶ Ἀντίοχος, ἀνέμενον γονυκλινεῖς τὸν βασιλέα, τυχόντες τῆς συγγνώμης αὐτοῦ, ὅπως εἶχε προΐδει ἡ Λαοδίκη. Τότε ἦλθον ὡσαύτως αἱ δύο θυγατέρες τοῦ βασιλέως, ἐξ ὧν ἡ πρεσβυτέρα, ἡ Στρατονίκη, ἦτο ἤδη ἐν ὡρίμῳ ἡλικίᾳ, καὶ ἐγένοντο δεκταὶ μεθ' ὁμοίας φιλοφροσύνης. Βραδύτερον παρετέθη εἰς τιμὴν τῆς ἀφίξεως αὐτῶν παμμέγιστον γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν κεκλημένοι καὶ πολλοὶ ἔγκριτοι Ἐφέσιοι. Καὶ ἐνταῦθα παρεκάθησαν οἱ δαιτυμόνες [illegible], εἰς ὧν τὴν μίαν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ ἑταίρων.

Κατὰ τὸ δεῖπνον, ὅτε ὁ θόρυβος εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον, ἐνεχειρίσθη τῷ βασιλεῖ παρά τινος τῶν ὑπηρετούντων δούλων γράμμα, ὅπερ ξένος εἶχε δώσει πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν θύραν. Ὁ βασιλεὺς ἀνέγνω· «φυλάχθητε κατὰ ταύτην τὴν νύκτα.» Εἶτα δ' ἔδειξε τὸ γράμμα εἰς τὴν Λαοδίκην, ἥτις ἐπιτηδειότατα ὑποκρινομένη ἐξερράγη εἰς γέλωτα καὶ εἶπε·

— Δὲν πρέπει νὰ πράξῃς, σύζυγέ μου, ὅ τι ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὅπου πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἀφίξεώς μου ἐμέθυσες καὶ ἤρχισες νὰ κλονίζησαι δι' ὃ καὶ ἠναγκάσθης ν' ἀφήσῃς τὴν βασιλικὴν τράπεζαν πρὸ τῶν ἄλλων.

— Καλῶς, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς γελῶν, ἀφοῦ ὁ ξένος μὲ καθιστᾷ προσεκτικὸν δι' αὐτὸ τὸ σφάλμα, σοὶ ὑπόσχομαι ἐπισήμως σήμερον νὰ μείνω νηφάλιος.

Τὸ συμπόσιον ἐπερατώθη. Ὁ βασιλεὺς ἠγέρθη καὶ κατέλιπε μετὰ τῆς Λαοδίκης τὴν αἴθουσαν, εἰς ἧς τὴν θύραν ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς δᾳδοῦχοι. Ἔφθασαν δ' εἰς τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα. Ἐν τῷ μέσῳ τούτου ἵστατο ἡ Νανώ, ἡ ἐξ Ἀραβίας ἀκόλουθος τῆς Λαοδίκης, πρὸ μαρμαρίνης τραπέζης, ἐφ' ἧς εὑρίσκοντο κρατὴρ ἀργυροῦς καὶ δύο κύπελλα χρυσᾶ.

Ὁ βασιλεύς, κλεισθείσης τῆς θύρας, ἐγένετο περιπαθής, καὶ ἤθελε ν' ἀσπασθῇ καὶ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν Λαοδίκην, ἀλλ' αὕτη ἐμπόδισεν αὐτὸν λέγουσα·

— Ὄχι δά, βασιλεῦ, ἐπὶ τῇ δι' ἐμὲ εὐχαριστοτάτῃ εὐκαιρίᾳ τοῦ νὰ σὲ βλέπω πάλιν σώφρονα καὶ νηφάλιον, ὀφείλομεν πρῶτον νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Ἑρμῆν νυκτερινὴν σπονδήν, ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ παράσχῃ ἡμῖν εὔθυμον νύκτα!

Τότε δ' ἔλαβεν ἡ ἐξ Ἀραβίας κόρη τὸν ἀρυτῆρα, ἐπλήρωσε τὰ δύο ποτήρια καὶ προσέφερεν αὐτὰ εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν Λαοδίκην. Εἶτα δ' ἀπεσύρθη ἀθορύβως ἡ θεραπαινίς.

Ὁ βασιλεὺς ἔφερε διὰ μιᾶς ἀνυπόπτως τὸ ποτήριον εἰς τὸ στόμα καὶ ἐκένωσεν αὐτὸ ἀμυστί, ἐν ᾧ ἡ Λαοδίκη μόλις ἤγγισε τὸ ῥευστὸν διὰ τῶν χειλέων αὐτῆς.

Μόλις δὲ ὁ βασιλεὺς ἔθεσε τὸ ποτήριον ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης τραπέζης, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἤρχισε νὰ κλονῆται, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ περιεστρέφοντο ἀπλανεῖς ἐν τῇ κεφαλῇ. Κατέπεσεν ἐπὶ τὴν ἄκραν τῆς διακόσμου μεταξίνης κλίνης, καὶ ἀναπέμψας πολλάκις βαρεῖς στεναγμούς, ἔπεσε κατὰ γῆς μετὰ σκληροῦ κτύπου, καὶ ἠκούσθη ἐν μέσῳ τῶν σπασμωδικῶν αὐτοῦ κινήσεων δυνατὸς ῥόγχος.

Ἡ Λαοδίκη ἀνέμενεν ἐπί τινας στιγμὰς ἕως ἔπαυσαν οἱ σπασμοί, ἔπειτα ἐχώρησε πρὸς τὸν χαμαὶ κείμενον καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἤδη ἄνευ φωτός. Ὤθησε διὰ τοῦ ποδὸς τὸ πτῶμα, ὅπερ ἔκειτο ἀλύγιστον καὶ ἀκίνητον, καί, σταυρώσασα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, ἔστη πρὸ αὐτοῦ.

— Ἆ, εἶπε χλευαστικῶς, τὸ ποτὸν τοῦ Ἑρμοῦ ἐπενήργησε θαυμασίως! Διέρχεσαι λαμπρὰν νύκτα, σύζυγέ μου, οἵας σπανίως ἀπήλαυσας! Ἄλλοτε ἐκοιμᾶσο ὡς κτῆνος καὶ ἀφυπνίζεσο ἀλγῶν ἐν τῇ ἀθλιότητί σου, σύ, ὁ δυστυχέστατος τῶν θνητῶν ἁπάντων! Σήμερον ὅμως εἶνε τὰ κατὰ σὲ ἀνθρωπινώτερα, καὶ αὔριον ἀπαλλάττεσαι τῆς ἐξεγέρσεως! Ἐνόμιζες ὅτι τώρα μὲ κατέχεις ἀσφαλῶς, βασιλεῦ καὶ σύζυγέ μου, ὅπως πάλιν μὲ ἐκδιώξῃς μετὰ παρέλευσιν ἔτους, ὡς ἀπέβαλες τὴν Βερενίκην, ἵνα ἴσως ἐκλέξῃς σύνευνόν σου τὴν χαλκόχρουν Γοργώ, μετὰ τῆς ὁποίας ἀντήλλασες πρὸ ὀλίγου ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκφραστικὰ καὶ πλήρη πόθου βλέμματα καὶ ἔπειτα ν' ἀνακηρύξῃς διάδοχόν σου τὸν ἐξ αὐτῆς νόθον. Δυστυχισμένε παράφρον! Νὰ περιπέσῃς εἰς τοιαύτην παγίδα! Διὰ σὲ μόνον ἑταῖραι ὑπῆρχον ἐν τῷ φιληδόνῳ σου βίῳ, οὐδ' ἐγνώρισάς ποτε γυναῖκα φέρουσαν τὸ στέμμα καὶ γεννῶσαν υἱοὺς ὑπὸ τὰ φιλήματα τοῦ βασιλέως! Χάριν τῆς

Digitized by Google

αἰγυπτίας παιδίσκης ἠναγκάσθην ἐγώ, σύζυγέ μου, νἀφήσω τὰ ἀνάκτορα καὶ τὴν κλίνην σου· ἀλλὰ τώρα ἐξεδικήθην! Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχες τὴν σκληρότητα ν' ἀποκληρώσῃς καὶ ἐκδιώξῃς τοὺς ἰδικούς μου καὶ ἰδικούς σου υἱούς, δι' οὓς ἦτο προωρισμένον τὸ συριακὸν στέμμα, ἕνεκα τούτου, ὦ βασιλεῦ, ἐπέρχεται ἄλλη τρομερωτέρα ἐκδίκησις, ἣν λυποῦμαι μόνον ὅτι τὰ ἐσβεσμένα σου ὄμματα δὲν θέλουσι πλέον ἴδει.

Ταῦτα λέγουσα ἀπέσπασε τὸν στέφανον καὶ τὰ ῥόδα τῆς κεφαλῆς καὶ ἔρριψεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ νεκροῦ. Τότε ἀπέσυρε τῆς κλίνης τὴν μεταξίνην καλύπτραν καὶ ἐξέτεινεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ πτώματος.

Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἐκρούσθη σιγηλὰ ἡ θύρα. Ἡ Λαοδίκη ἠνέῳξε καὶ εἰσήγαγε τὴν ἐμπεπιστευμένην αὐτῆς Δανάην.

— Τετέλεσται, Δανάη, ἀνεκραύγασεν αὕτη μετ' ἀγαλλιάσεως, τώρα τὸ στέμμα ἀνήκει εἰς ἡμᾶς! Ἀλλὰ τώρα πρέπει ὁ Σέλευκος μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν νὰ κινήσῃ πάραυτα διὰ τὴν Ἀντιόχειαν διότι ἐκεῖ καὶ ὄχι ἐδῶ θὰ λάβῃ πέρας ἡ κωμῳδία αὕτη. Ἀλλὰ πρὸ τούτου πρέπει νὰ φονευθῇ αὐθημερὸν ὁ Σώφρων, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀντίοχος σήμερον διώρισε διοικητὴν τῆς Ἐφέσου, μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν αἰγυπτίων πιστῶν. Πρὸς τοῦτο κάλεσον τὸν Νικάτορα!

Τότε ἔπεσε γονυκλινὴς ἡ Δανάη εἰς τοὺς πόδας τῆς βασιλίσσης, ἧς περιέπτυξε τὰ γόνατα.

— Φόνευσόν με, βασίλισσα, ἀλλὰ φείσθητι τοῦ Σώφρονος τοῦ πεφιλημένου μοι, ὅστις ἤδη ἀπὸ ἐτῶν ἐρᾷ ἐμοῦ.

Οὐδὲν ἔπραξε κατὰ σοῦ, οὐδέποτε σὲ κατεδίωξε διὰ τοῦ μίσους του καὶ γνωρίζω ὅτι συνεβούλευσε τὸν βασιλέα νὰ σὲ ἀνακαλέσῃ. Βεβαίως θὰ εἶνε ἐπίσης πιστὸς θεράπων σου, ὅσον ὑπῆρξε ἀφωσιωμένος εἰς τὸν Ἀντίοχον.

Ἀκούσασα ταῦτα ἡ βασίλισσα ἐγένετο παγετώδης.

— Πῶς, ὑπέλαβεν, ἡ ἔμπιστός μου, ἡ γνωρίζουσα πάντα τὰ μυστικά μου, εἶνε ἡ ἐρωμένη τοῦ πιστοτάτου φίλου τοῦ συζύγου μου τοῦ ἐκδιώξαντός με, τοῦ ἀπομακρύναντος τοὺς υἱούς μου; Εἶχες μετ' αὐτοῦ σχέσεις ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς καταισχύνης μου ὅτε ἐγώ, ἀπόβλητος βασίλισσα, ἐθρήνουν τὴν ἀπώλειαν τοῦ θρόνου! Ἀξιέραστον ἔχιδναν ἀνέθρεψα ἐν τῷ κόλπῳ μου! Φύγε μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν μου· οὐδέποτε θέλω νὰ σὲ ἐπανίδω πλέον!

— Βασίλισσα, ἀνέκραξεν ἡ Δανάη τεταραγμένη καὶ κλαίουσα, μὴ ἔσο σκληρά! Ἴσως ὁ Σώφρων ἔφυγεν ἤδη!

— Ὁ Σώφρων ἔφυγεν; ἠρώτησεν ἡ Λαοδίκη τεταραγμένη. Ὁ Σώφρων ἔφυγεν ; Ἔφυγεν ἐκ τοῦ συμποσίου καὶ τῶν ἀνακτόρων τούτων ἔνθα ὁ βασιλεὺς εἶχε προσδιορίσει αὐτῷ τὴν κατοικίαν του ; πῶς συμβαίνει τοῦτο, Δανάη ; πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἔφυγεν ὁ Σώφρων ;

— Ὦ βασίλισσα, εἶπε δειλῶς ἡ κόρη, εἰδοποίησα αὐτὸν κατὰ τὸ συμπόσιον.

Τότε ἐστράφη ἡ Λαοδίκη καὶ προεχώρησε πρὸς τὴν θύραν, εἰς τὴν ὁποίαν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐφάνησαν ὁ Ἀνδρόμαχος καὶ ὁ Νικάτωρ μετὰ τῶν ἡγεμόνων.

— Χαῖρε, βασιλεῦ τῆς Συρίας, εἶπεν ἡ Λαοδίκη τὸ μὲν μετὰ μειδιάματος, τὸ δὲ μετ' ἐπισημότητος, ὑποκλινομένη πρὸ τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῆς υἱοῦ καὶ ἀσπαζομένη αὐτὸν μετὰ μητρικῆς στοργῆς. Τότε ἔδωκε τὰς διαταγὰς αὐτῆς. Ὁ Σέλευκος, ὁ πρεσβύτερος υἱός, ὤφειλε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα νὰ μεταβῇ ἔφιππος μετὰ τῶν ἐμπίστων αὐτοῦ, ἰδίως ὅμως μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ Θρασυμάχου καὶ μετ' ἐμπείρων ὁδηγῶν διὰ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῆς Ἀπαμείας καὶ τοῦ Ἰκονίου εἰς τὸν Ταῦρον, ἵνα φθάσῃ ὡς τάχος εἰς Ἀντιόχειαν, ἔνθα ὁ Λυσίμαχος ἔμελλε νὰ κηρύξῃ δημοσίᾳ τὴν ἀλλαγὴν βασιλέως καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν κληρονόμον τῆς Βερενίκης. Ὁ μὲν Ἀνδρόμαχος καὶ ὁ νεαρὸς Ἀντίοχος ὤφειλον νὰ προσεταιρισθῶσι τὴν φρουρὰν καὶ νὰ καταλάβωσι τὰς ἐξόδους τῶν ἀνακτόρων καὶ ὁ Νικάτωρ μετὰ τῶν Συρίων ἐμπίστων νὰ φονεύσῃ τοὺς Αἰγυπτίους φίλους τοῦ Ἀντιόχου καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ὅπως γνωρίσῃ τὰ γενόμενα.

Δόσασα ἡ Λαοδίκη τὰς ὁδηγίας ταύτας ἐπορεύθη πρὸς τὸ πτῶμα, ἔκλινε τὸ γόνυ καὶ ἔλαβε τὸν βασιλικὸν δακτύλιον ἐκ τοῦ δακτύλου τοῦ νεκροῦ καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱόν.

Τότε ἀπεχαιρέτισαν οἱ υἱοὶ τὴν μητέρα καὶ ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἡ Λαοδίκη ἔμεινε μόνη μετὰ τῆς Δανάης, ἥτις ἀκόμη ἔκειτο κατὰ γῆς καὶ προσεπάθει νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν ὀδύνην αὐτῆς διὰ θρήνων καὶ στεναγμῶν.

Ἡ Λαοδίκη κατεκλίθη ἐπὶ ἀνακλίντρου κεκαλυμμένου διὰ πολυτίμου δορᾶς τίγρεως, κειμένου ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ δωματίου. Ἔβλεπε δὲ ἀσκαρδαμυκτὶ τὴν κατὰ γῆς κειμένην κόρην χωρὶς νὰ αἰσθάνηται πρὸς αὐτὴν οὐδεμίαν συμπάθειαν ἐν τῇ σκληρᾷ, ἀνοικτίρμονι καὶ ἀκάμπτῳ καρδίᾳ.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐφάνη ὁ Νικάτωρ.

— Ὅλοι ἐφονεύθησαν, ὦ βασίλισσα, ὡς διέταξας, ἤρχισεν ἀγγέλλων, ἐκτὸς τοῦ Σώφρονος ὅστις ἐσώθη φεύγων ἀμέσως μετὰ τὸ συμπόσιον.

— Ἐσώθη, ἀνέκραξεν ἡ Δανάη! Ἐγείρασα δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ προσβλέψασα μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· ὦ θεοί, σᾶς εὐχαριστῶ!

Ἐν τῷ ἅμα ἀνεπήδησεν ἡ Λαοδίκη.

— Τότε, ἂς ἀποθάνῃ αὕτη, ἀνεφώνησε διὰ φωνῆς ὀξείας, ἡ προδότις, ἡ σώσασα αὐτόν! Ἀ-

Digitized by Google

γάγετε αὐτὴν εἰς τὸν ἐξώστην τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ καταποντίσατε αὐτήν. Ἔπειτα δὲ ἐξαγάγετε τὸ πτῶμα ἐκ τοῦ δωματίου μου, διότι ἐπεθύμουν ν' ἀναπαυθῶ ὀλίγας ὥρας πρὶν ἢ μ' ἐξεγείρῃ ἡ ἐργασία τῆς ἡμέρας!

Ὁ Νικάτωρ ἠνέῳξε τὴν θύραν, εἰς ἣν ἐφάνησαν ἀξιωματικοὶ μετὰ ἓξ στρατιωτῶν, ἐξ ὧν δύο συνέλαβον καὶ ἀπήγαγον τὴν Δανάην, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ τέσσαρες ἤγειρον τὸ πτῶμα τοῦ βασιλέως ὅπως φυλάξωσιν αὐτὸ ἔν τινι ἀπομεμακρυσμένῳ δωματίῳ. Ἀφοῦ πάντες εἶχον καταλίπει τὸ δωμάτιον, εἰσῆλθεν ἡ ἐξ Ἀραβίας κόρη ἡ ἐγχειρίσασα τὸ ποτήριον τοῦ δηλητηρίου, καὶ ἐξέδυσε τὴν Λαοδίκην, ἥτις κατεκλίθη ἐπὶ τῆς πολυτίμου κοίτης τῆς προωρισμένης εἰς τὴν φιλίωσιν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀποκεχωρισμένου ζεύγους.

Ἡ Νανὼ ἔθεσε κάθισμα παρὰ τὴν κλίνην, ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς δεσποίνης αὐτῆς καὶ ἀπεκοιμήθη ἐντὸς ὀλίγου, ἐνῷ ἡ Λαοδίκη ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἄγρυπνος, ἔχουσα ἀνοικτοὺς τοὺς ἀκτινοβολοῦντας ἀπαισίους αὐτῆς ὀφθαλμοὺς καὶ διελογίζετο τί συνέβη καὶ τί ἔπρεπεν ἀκόμη νὰ συμβῇ. Αἴφνης δ' ἐξέβαλε μικρὰν κραυγὴν καὶ ἤρξατο τρέμουσα καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Εἶχε στρέψει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν τοῖχον καὶ εἶδεν ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ προσκεφαλαίου κείμενον τὸν ἐκ μύρτων στέφανον ὃν ἔφερεν ὁ βασιλεὺς κατὰ τὸ συμπόσιον καὶ ὅστις εἶχε πέσει ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν κατάπτωσιν. Ἐξύπνισε τὴν Νανὼ καὶ διέταξεν αὐτὴν νὰ ῥίψῃ τὸν στέφανον παραυτα ἐκ τοῦ παραθύρου. Τότε προσεπάθησε ν' ἀποκοιμηθῇ, ἀλλὰ μόλις ὅτε ἡ αὐγὴ εἶχεν ἤδη χρυσώσει τὸν οὐρανόν, ἠδυνήθη νἀπολαύσῃ τοῦ εὐεργετικοῦ ὕπνου.

Τὴν αὐτὴν ὥραν ὀκτὼ ἱππεῖς ἐπὶ ζωηρῶν ἵππων ἔτρεχον ἀπὸ ῥυτῆρος διὰ τοῦ ὀροπεδίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἵνα ὡς τάχος φθάσωσιν εἰς Ἀντιόχειαν· σκοπὸς δὲ τῆς σπουδῆς αὐτῶν ἦτο τὸ στέμμα τοῦ μεγίστου βασιλείου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ὁ ἥλιος τῆς ὑστεραίας, ὅστις μετὰ ψυχρὰν νύκτα ἔδωκεν αὐτοῖς νέον θάρρος καὶ νέαν θερμότητα, δὲν ἐφώτιζε πλέον τὴν δυστυχῆ ἐρωτευμένην Δανάην, ἧς τὸ ὡραῖον, εἰς τόσους ποθητὸν σῶμα εὗρεν αἰώνιον ἀνάπαυσιν ἐπὶ τῶν βράχων τῶν ἀκτῶν τοῦ πελάγους τῆς Ἰωνίας. Αἱ τελευταῖαι λέξεις, ἃς εἶπεν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν καὶ τοὺς στρατιώτας, πρὶν ἢ καταποντισθῇ, ἦσαν αἱ ἑξῆς·

— Δικαίως οἱ πολλοὶ ἀφροντιστοῦσι τῶν θεῶν. Ἰδοὺ ἐγώ, ἥτις ἠθέλησα νὰ σώσω τὸν ἄνδρα ὃν οἱ θεοὶ μοὶ προσδιώρισαν, ἀνταμείβομαι διὰ τοῦ οἰκτροτάτου θανάτου, ἐν ᾧ ἡ Λαοδίκη ἡ φονεύσασα ἐπονειδίστως τὸν νόμιμον αὐτῆς σύζυγον ἀπέκτησε νέας τιμὰς καὶ ἓν βασίλειον.

Ἐνωρὶς τὴν πρωΐαν ἔμαθον οἱ κάτοικοι τῆς Ἐφέσου, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος εἶχεν ἀποθάνει κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα.

Δ'.

Περὶ τὰς δέκα ἡμέρας μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, ἅτινα δὲν ἦσαν ἀκόμη γνωστὰ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἤλαυνον ἑσπέραν τινά, ὅτε ἤδη εἶχεν ἀρχίσει τὸ λυκόφως, οἱ ὀκτὼ ἐκεῖνοι ἱππεῖς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπὸ τῆς βορείως τῆς Ἐφέσου κειμένης Ἰσσοῦ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ἐν τῷ ἅμα ἐγένετο μεγάλη κίνησις ἀνὰ τὰς ὁδούς, τὸ πλῆθος συνωθεῖτο μέχρι τῆς νήσου ἐφ' ἧς ἔκειντο τὰ ἀνάκτορα, διότι χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τίς ὁ πρῶτος ἀγγείλας τὴν εἴδησιν, ἐν βραχεῖ χρόνῳ εἶχε διαδοθῇ ἡ φήμη, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος εἶχεν ἀποθάνει. Καὶ ἐν τοῖς ἀνακτόροις δ' ἐγένετο γνωστὸν μετ' ὀλίγον τὸ συμβάν. Εἰς ὅλους τοὺς προδόμους, ἀπὸ τῆς φρουρᾶς μέχρι τῶν δωματίων τῶν θεραπόντων, ἐπεκράτει ζωηρὰ ὁμιλία περὶ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως. Ἡ Βερενίκη κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἦτο ἀπησχολημένη περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, εὑρισκόμενος εἰς τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς τὴν Δαμασκόν, προανήγγειλεν αὐτῇ τὸ ἐπικείμενον τέλος τοῦ βαρέως ἀσθενοῦς πατρὸς αὐτῆς, ὅτε εἰσῆλθε μετὰ βίας εἰς τὸ δωμάτιον ἡ Ἀρσινόη ἀσθμαίνουσα.

— Ὦ βασίλισσα, ἀνεφώνησεν αὕτη ἅμα ὡς ἔκλεισε τὴν θύραν, ὁ σύζυγός σου Ἀντίοχος ἐδηλητηριάσθη, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σέλευκος ἔφθασε πρὸ ὀλίγου μετὰ τῆς βασιλικῆς σφραγῖδος ἵνα αὔριον ἀνακηρυχθῇ βασιλεὺς τῆς Συρίας.

— Ὤ, τὸ προῃσθανόμην! ἀνεκραύγασεν ἡ Βερενίκη. Ἰδοὺ ὁποίαν εὐγνωμοσύνην ἀνταπέδωκεν ἡ ἀθλία αὕτη γυνὴ διὰ τὴν ἀνάκλησίν της! Ἀλλὰ δὲν πρέπει ἡμεῖς πολὺ νὰ βραδύνωμεν! Αὔριον τὴν πρωΐαν πρέπει νὰ φύγω μετὰ τοῦ υἱοῦ μου διὰ τὴν Δαμασκόν. Ὁ Πύρρος νὰ ζεύξῃ τὴν ἅμαξάν μου, δύο ὥρας μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, καὶ νὰ εἴπῃ ὅτι πηγαίνω εἰς Δάφνην, ἵνα προσφέρω θυσίαν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν διὰ τὸν ἀποθανόντα σύζυγόν μου. Ἂς ἀναμείνῃ μετὰ τῆς ἁμάξης εἰς τὴν πύλην τῶν ἀετῶν. Σεῖς αἱ μείνασαι πισταὶ φύγετε συγχρόνως καὶ προσπαθήσατε ν' ἀποδράσητε διὰ τὴν Δαμασκόν.

Τότε ἤρξατο ἡ Ἀρσινόη πικρῶς θρηνοῦσα, καὶ ματαίως προσεπάθει ἡ Βερενίκη νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτήν.

Μετά τινας στιγμὰς ἐπλησίασεν ἡ Βερενίκη εἰς πολύτιμον λάρνακα, ἐξήγαγε πυξίδιον ἐξ ἐβένου καὶ ἐλέφαντος, ὅπερ περιεῖχε τὰ βασιλικὰ αὐτῆς κοσμήματα καὶ κειμήλια, περιέβαλεν αὐτὸ δι' ὑφάσματος καὶ παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν Ἀρσινόην, ἵνα ὁ Πύρρος κρύψῃ αὐτὸ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἀπαρατήρητος ἐν τῇ ἁμάξῃ. Ἀθορύβως

Digitized by Google

καὶ θλιβερῶς ἀπεσύρθη ἡ Ἀρσινόη, φέρουσα τὰ κειμήλια τῆς βασιλίσσης.

Ε΄.

Δύο ὥρας μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἵστατο βασιλικὸν ἅρμα πρὸ τῆς πύλης τῶν ἀνακτόρων, ἥτις ἐκ τῶν πρὸς τὰς δύο πλευρὰς ἀναγλύφων αὐτῆς παραστάσεων ἐκαλεῖτο ἡ πύλη τῶν ἀετῶν. Ἦτο δὲ ὁ Πύρρος ἱπποδαμαστής, ὁ αἰγύπτιος ἡνίοχος τῆς Βερενίκης, ὃν εἶχε συμπαραλάβει ἐξ Ἀλεξανδρείας. Πρὸ δὲ τοῦ ἅρματος ἵστατο ἡ Ἀρσινόη τοποθετοῦσα ἐν αὐτῷ ἐνδύματά τινα καὶ ἀλεξήλιον. Πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς πύλης ἵσταντο δύο ἐκ Κιλικίας δορυφόροι.

Ὀλίγας στιγμὰς μετὰ τὴν Ἀρσινόην ἐφάνη ἡ Βερενίκη, ἔχουσα ἐν μέρει κεκαλυμμένην τὴν κεφαλήν. Παρ' αὐτὴν δ' ἔβαινε δούλη τις, καὶ ταύτην ἠκολούθει ἡ τροφὸς φέρουσα τὸν παῖδα. Ἡ Βερενίκη ἦτο ἤδη πλησίον τῆς ἁμάξης, ὅτε ὁ Λυσίμαχος ἐξῆλθε δρομαῖος ἐκ τῆς αὐτῆς πύλης. Ὥρμησε κατὰ τῆς τροφοῦ, ἥτις ἀνύποπτος ἵστατο καὶ ἀνέμενε ν' ἀναβῇ ἡ βασίλισσα. Ὅτε δ' οὗτος εὑρέθη πλησίον της, ἀπέσπασε δι' αἰφνιδίας κινήσεως τὸ παιδίον ἐκ τῶν χειρῶν τῆς τροφοῦ, ἐν ᾧ δ' ἀμφότεραι ἀνεκραύγαζον, ἔδραξεν οὗτος τὸ παιδίον ἐκ τῶν μηρῶν καὶ ἐκτύπησεν αὐτὸ κατὰ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὴν πλησιεστέραν στήλην. Τὸ κρανίον θραυσθὲν ἐπλατάγησε καὶ ἐν τῷ ἅμα τὸ αἷμα καὶ ὁ μυελὸς ἐξετινάχθησαν ἐπὶ τοῦ πλησίον ἱσταμένου δορυφόρου, ὅστις ὑπεχώρησε φρικιῶν.

Ἡ Βερενίκη ἀκούσασα τὸν θόρυβον εἶχε στραφῆ· τρομερὰ κραυγὴ διέσχισε τοὺς ἀέρας. Ὁ Λυσίμαχος ἔρριψε κατὰ γῆς τὸ πτῶμα τοῦ παιδίου, ἀλλ' ἤδη ἡ Βερενίκη καὶ ἡ Ἀρσινόη εἶχον ὁρμήσει κατ' αὐτοῦ, ὥστε οὗτος προετίμησε ταχέως νὰ ἐκφύγῃ διὰ τῆς ὁδοῦ.

Τότε ἀπέσπασεν ἡ μανιώδης βασίλισσα τὸ δόρυ ἀπὸ τοῦ πεφοβισμένου φρουροῦ καὶ ἐκραύγασε διὰ βραγχνῆς φωνῆς·

— Κατόπιν του, Πύρρε, κατόπιν του!

Ταῦτα λέγουσα ἐπήδησεν εἰς τὴν ἅμαξαν, ἧς οἱ ἵπποι πάρχυτα ἐξεκίνησαν, μαστιγούμενοι ὑπὸ τοῦ πιστοῦ ἡνιόχου. Μετά τινας στιγμὰς εἶχον πλησιάσει τὸν Λυσίμαχον, ὅστις ἴσα ἴσα ἔμελλε νὰ στρέψῃ ἐκ τῆς μέσης τῆς λεωφόρου πρὸς τὰς στοάς. Τότε ἠγέρθη ἡ βασίλισσα ἐν τῇ ἁμάξῃ καὶ ἐξηκόντισε τὸ δόρυ, ὅπερ διῆλθεν ἐγγύτατα τῆς κεφαλῆς τοῦ φονέως. Τὸ ἀκόντισμα ἀπέτυχεν, ἀλλὰ φοβηθεὶς ὁ Λυσίμαχος ἐκ τοῦ συρικτικοῦ τοξεύματος ἐσφάλη καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ ὡδήγησεν ὁ Πύρρος τὸ βαρὺ ἅρμα πρὸς τὸν Λυσίμαχον, καὶ ὅτε οὗτος ἔμελλε νὰ ἐγερθῇ, ἔρριψαν αὐτὸν οἱ ἵπποι κατὰ γῆς, καὶ οἱ τροχοὶ διῆλθον ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἔπειτα δὲ μετὰ βραχὺν δρόμον ἔστρεψεν ὁ Πύρρος τὸ ἅρμα καὶ διέβη πάλιν ἀλλὰ βραδέως ἐπὶ τοῦ αἱματοφύρτου σώματος. Ἀλλ' ὅτε ἡ ἅμαξα εἶχεν ἤδη διαβῆ, ἐφώνησεν ἡ Βερενίκη σιγηλὴ καὶ τεταραγμένη·

— Πύρρε, φίλτατε, στῆθι μόνον ἐπὶ στιγμήν. Ἡ βασίλισσα κατέβη, ἐπορεύθη πρὸς τὸν αἱμάσσοντα, σπαράσσοντα καὶ τεθραυσμένον ὄγκον καὶ ἔκλινε τὸ οὖς πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ φονέως. Ὅτε εἶδεν ἀκόμη ἴχνη ζωῆς, ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ ἐδάφους μέγαν λίθον διὰ τῶν τρυφερῶν, τρεμουσῶν αὐτῆς χειρῶν, παρέλαβεν αὐτὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ κατέρριψεν αὐτὸν γονυκλινὴς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ φονέως, ὅστις ἀσθενῆ ἀναπέμψας στεναγμὸν ἐξέπνευσε. Ἡ δὲ βασίλισσα ἐπανέλαβε καὶ πάλιν τὸ λιθοβόλημα, ἔπειτα ἀπέρριψε μακρὰν τὸν λίθον καὶ ἐπέβη τῆς ἁμάξης.

— Τώρα, πρὸς τὸ τέκνον μου, Πύρρε!

— Ὦ βασίλισσα, εἶπεν οὗτος τεταραγμένος, βλέπω ἤδη πολλοὺς ἄνδρας συνηγμένους περὶ τὴν βασίλειον πύλην, ἐν ἀπειλητικῇ στάσει, καὶ νομίζω, ὅτι καλλίτερον θὰ πράξωμεν φεύγοντες ἐν τῷ ἅμα! Συμβουλεύω νὰ ἐλάσωμεν πρὸς τὴν Δάφνην. Ἐκεῖ εὑρίσκεται αἰγύπτιος ἀξιωματικὸς ὅστις θὰ σοὶ μείνῃ πιστός.

— Ὄχι, ὄχι προτιμῶ τὸν θάνατον· πρὸς τὸ τέκνον μου, Πύρρε, πρὸς τὸ τέκνον μου! ἐφώνησε περιπαθῶς ἡ βασίλισσα.

Ἡ ἅμαξα ἔστρεψε πρὸς τὸν πυλῶνα καὶ ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ. Ἡ θρηνοῦσα Ἀρσινόη εἶχε περιτυλίξει τὸ νεκρὸν παιδίον εἰς ὕφασμα, καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὴν ἅμαξαν εἰς ἣν καὶ αὐτὴ ἀνέβη. Ἡ Βερενίκη ἐστράφη πρὸς τὰς θεραπαινίδας καὶ τοὺς δούλους, οἵτινες τὸ μὲν κλαίοντες, τὸ δὲ ἐκπληττόμενοι, ἀλλ' ἄνευ συγκινήσεως, εἶχον παραστῆ θεαταὶ τῶν συμβάντων ἅτινα εἶχον διαδραματισθῆ μόλις διακόσια βήματα μακρὰν τῶν ἀνακτόρων.

— Ὅστις μοὶ μένει ἀκόμη πιστός, ἂς ἔλθῃ σήμερον εἰς Δάφνην, ἔνθα ἀμέσως πηγαίνω, ὅπως ἐπικαλεσθῶ τὴν προστασίαν τοῦ Εὐμένους.

Εἶτα δ' ἐξεκίνησαν οἱ ἵπποι καὶ ἔφερον τὴν βασίλισσαν διὰ τοῦ δυτικοῦ προαστείου, τῆς Ἡρακλείας, ἐντὸς ἡμισείας ὥρας εἰς τὴν τεσσαράκοντα στάδια ἀπέχουσαν Δάφνην. Μόλις κατὰ τὴν πορείαν ταύτην εὗρεν ἡ Βερενίκη καιρὸν ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν λύπην αὐτῆς. Ἐν ᾧ δ' ἐκίνει ἐν ταῖς χερσὶ τὸ ψυχρὸν καὶ κατασυντετριμμένον τέκνον της, κατέρρεον τὰ δάκρυα τῆς μητρικῆς ὀδύνης καὶ ἐθρήνει ἐπὶ ταῖς προσβολαῖς τῆς τύχης, αἵτινες εἶχον πλήξει αὐτὴν σκληρότατα.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Digitized by Google

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Μακρὸς εἶνε ὁ κατάλογος τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους ἰδίως χρόνους ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μαρτυρησάντων. Τὸ ἔργον τῶν γενναίων ἀνδρῶν, οἵτινες καταλείποντες τὴν εὐζωΐαν εἰσχωροῦσιν ἀπτόητοι εἰς τ' ἀνεξερεύνητα βάθη ἀξένων καὶ ἀγνώστων χωρῶν, πρόσκοποι ἅμα καὶ σκαπανεῖς τῆς προόδου, παντοίας ὑφιστάμενοι κακουχίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἐπὶ τέλους στερούμενοι, εἶνε ἴσως ἡ εὐγενεστάτη καὶ ἡρωϊκωτάτη πρᾶξις ἐξ ὅσων ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ σημερινὸς πολιτισμός.

Εἰς τὸ σεπτὸν τοῦτο μαρτυρολόγιον νέα ὀνόματα προσετέθησαν ἐσχάτως. Καθὰ πρό τινων ἡμερῶν ἀνήγγειλεν ὁ τηλέγραφος, ὁ κόμης Πόρρος μετὰ τῆς συνοδίας του κατεσφάγη ὑπὸ τῶν ὑπηκόων τοῦ Σουλτάνου τῆς Χαρρὰρ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ.

Ὁ κόμης Πόρρος, πρόεδρος τῆς ἐν Μεδιολάνοις ἑδρευούσης ἐξερευνητικῆς Ἑταιρίας, εἶχεν ἀναλάβει τὴν διεύθυνσιν ἐκδρομῆς σκοπὸν ἐχούσης κυρίως τὴν σύναψιν ἐπωφελεστέρων ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς πατρίδος του μετὰ τῶν ἀπολιτίστων ἀλλ' εὐφόρων καὶ πλουσίων ἐκείνων χωρῶν, καὶ τὴν ἵδρυσιν ἐν Ζεΐλᾳ καὶ Χαρρὰρ σταθμῶν ἐμπορικῶν καὶ πρακτορείων, οἷα ὑπάρχουσιν ἐν Μασσαύᾳ, Χοδεΐδᾳ, Σουακὶμ καὶ Χαρτούμ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνώδευσαν αὐτὸν ἀντιπρόσωποι ἐμπορικῶν τινων τῆς Ἰταλίας οἴκων. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστήμη ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας, συναπῆλθον δὲ μετὰ τοῦ κόμητος Πόρρου ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων Κοκαστέλλης ἀποστελλόμενος παρὰ τῆς ἐν Ῥώμῃ γεωγραφικῆς Ἑταιρίας χάριν τοπογραφικῶν καὶ μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων, καὶ ὁ ἐπίσης διακεκριμένος ἐπιστήμων Λικάτας ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Νεαπόλει Ἀφρικανικῆς Ἑταιρίας, ἀποστελλόμενος χάριν ζωολογικῶν καὶ φυσιογραφικῶν μελετῶν. Δυστυχῶς αἱ ἐν Ἄδεν ἀγγλικαὶ ἀρχαὶ σκοποὺς κατακτητικοὺς ὑποπτεύοντες παρενέβαλον ἐμπόδια, καὶ οἱ ἐξερευνηταὶ ἠναγκάσθησαν νὰ μεταβάλωσι μὲν δρομολόγιον, νὰ παραιτηθῶσι δὲ τῶν ὅπλων ἅτινα πρὸς ἄμυναν ἔφερον, οὕτω δὲ καταληφθέντες ἄοπλοι καὶ συνοδευόμενοι ὑπὸ εὐαρίθμου καὶ ἀνισχύρου φρουρᾶς κατεσφάγησαν.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνεξερευνήτων εἰσέτι χωρῶν οὐδεμία ὑπῆρξε τόσον ἀπαισία πρὸς τὴν ἐπιστήμην, οὐδεμία ἀπήτησε τόσα εὐγενῆ θύματα ὅσον ἡ ἀχανὴς καὶ φοβερὰ τῆς Ἀφρικῆς ἤπειρος. Ἐξαιρέσει ὀλίγων εὐτυχῶν περιηγητῶν τῶν τελευταίων ἐτῶν, πάντες σχεδὸν οἱ προγενέστεροι ἀπὸ τοῦ Σκώτου Μοῦγκο Πάρκ, τοῦ ἀνακαλύψαντος τὸν Νίγηρα καὶ παρακολουθήσαντος τὸν ροῦν αὐτοῦ, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς μέχρι τοῦ ἰταλοῦ Γουσταύου Βιάγκη, καὶ τελευταῖον τοῦ κόμητος Πόρρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπλήρωσαν διὰ τῆς ζωῆς των τὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτα. Πρὸς τὴν ἀστοργίαν τοῦ θανατηφόρου κλίματος ἁμιλλᾶται ἡ ἀγριότης τῶν κατοίκων, ὅσοι δὲ κατώρθωσαν νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τῶν νόσων δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διαφύγωσι τὸ φάσγανον τῶν ἀπλήστων καὶ αἱμοχαρῶν Ἀφρικανῶν. Φρικταὶ ἰδίως ὑπῆρξαν αἱ ἀπώλειαι κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὅτε σκότος παχυλῆς βαρβαρότητος ἐπεκράτει κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον μετὰ τόσας θυσίας καὶ τόσους ἀγῶνας μόλις ἀρχίζει ἀμυδρότατα νὰ ὑποφώσκῃ ἡ ἠὼς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἡμερώσεως. Πρῶτον θῦμα μνημονεύεται ὁ Ἄγγλος Νίκολς ἀποθανὼν ἐκ πυρετοῦ ἐν ἔτει 1805· ἔπειτα κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἔρχονται ὁ Γερμανὸς Ῥέντζεν σφαγεὶς ἐν ἔτει 1809 ἐνῷ διηυθύνετο εἰς Τομπουκτού, οἱ Ἀμερικανοὶ Ῥοβέρτος Ἄδαμς, Βενιαμὶν Ῥὼξ καὶ Ῥίλεϋ, οἱ Ἄγγλοι Πέδδη καὶ Κάμπβελλ, ὁ Σάξων Ἀδόλφος Κοῦμμερ, ὁ Ἄγγλος λοχαγὸς Τάκεϋ καὶ ὁ ταγματάρχης Γραίη, ὁ Γάλλος Ρουζέ, ὁ Ἰταλὸς Βελζόνης, ὁ νεαρὸς Ἄγγλος Βόδουϊτς, οἱ περιηγηταὶ Δουπουὶ καὶ Χοῦττον. Δραματικαὶ ἰδίως ὑπῆρξαν αἱ κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετηρίδα τοῦ παρόντος αἰῶνος περιπέτειαι τοῦ Ἄγγλου ταγματάρχου Ἀλεξάνδρου Γόρδωνος Λαίγκ, γνωστοῦ γενομένου εἰς πάσας τὰς ἐν Σαχάρᾳ φυλὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλ-Ραΐς ἤτοι ὁ ἀρχηγός. Ὑπολοχαγὸς εἰσέτι ὢν ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τῆς ἐν Σιέρρα-Λεόνε ἑδρευούσης διοικήσεως τῶν κατὰ τὴν δυτικὴν Ἀφρικὴν ἀγγλικῶν κτήσεων νὰ μεταβῇ ὡς ἀρχηγὸς πρεσβείας εἰς τὸ ἐνδότερον ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν εἰρήνευσιν δύο φυλῶν ἰθαγενῶν πολεμουσῶν πρὸς ἀλλήλας, καθότι μεγίστη ἐπήρχετο βλάβη εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον ἐκ τῆς ἀλληλομαχίας ταύτης. Ὁ Λαίγκ ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἐπωφεληθεὶς δ' ἐκ τούτου προὐχώρησεν ἀρκούντως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν χάριν τοπογραφικῶν παρατηρήσεων, φθάσας σχεδὸν μέχρι τῆς μιᾶς τῶν πηγῶν τοῦ Νίγηρος, ἐπέστρεψε δὲ μετὰ πεντάμηνον ἀπουσίαν εἰς Σιέρρα-Λεόνε χαράξας νέαν ὁδὸν διὰ μέσου τῶν ποταμῶν Σαλὲ καὶ Καμαράγκα. Μετὰ τέσσαρα ἔτη ὁ ἀκαταπόνητος περιηγητὴς ταγματάρχης ἤδη ἐπεχείρησε νέαν ἐκδρομὴν εἰς τὴν ἀφρικανικὴν ἤπειρον, ὁρμηθεὶς ἀπὸ βορρᾶ ἐκ Τριπόλεως καὶ διευθυνόμενος εἰς Τομπουκτοὺ διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Σαχάρας. Συλληφθεὶς καθ' ὁδὸν ὑπὸ ἐχθρικῶν τινων φυλῶν ἐδάρη ἀνηλεῶς καὶ ἀφέθη ἡμιθανής, ἐνῷ εἷς τῶν εὐρωπαίων συνοδοιπόρων του ἀπέμεινε νεκρὸς ἐκ τῶν ῥαβδισμῶν. Ὁ Λαίγκ μετεκομίσθη δεδεμένος ἐπὶ τῶν νώτων καμήλου, διότι ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως καὶ τῶν τραυμάτων δὲν ἠδύνατο νὰ καθήσῃ, εἰς Ἀζαουὰδ καὶ ἐφιλοξενήθη νοσηλευόμενος καθ'

ὅλον τὸ θέρος ὑπό τινος σείκου. Εὐθὺς ὡς ἀνέρρωσεν ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του καὶ ἀφίκετο εἰς Τομπουκτού. Αὐτόθι διέτριψεν ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον μὴ ἔχων δυνάμεις νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πλέον τὴν διὰ τῆς ἐρήμου πορείαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Τομπουκτοὺ διαμονή του δὲν ἦτο ποσῶς εὐχάριστος ἕνεκα τῆς μισαλλοδοξίας τοῦ ἀπηνοῦς μουσουλμανικοῦ ὄχλου, καίτοι πολλὰς ἔφερε συστατικὰς ἐκ Τριπόλεως καὶ ἐφιλοξενεῖτο ἐν οἰκίᾳ Τριπολίτου τινός. Ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐνδυμασία ἣν μετὰ πείσματος ὁ Λαίγκ ἐπέμενε νὰ φέρῃ ἐξήγειρε συχνάκις τὴν ὀργὴν τοῦ πλήθους, ὅπερ περιστοιχίζον αὐτὸν ἀπειλητικῶς τὸν διέτασσε ν' ἀνακράξῃ τὴν γνωστὴν μουσουλμανικὴν ῥῆσιν: Εἷς μόνος Θεὸς ὑπάρχει καὶ ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ προφήτης αὐτοῦ! Πλὴν ὁ ἰσχυρογνώμων βρεττανὸς συγκατετίθετο μὲν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πρῶτον μέρος τῆς φράσεως, ἀλλὰ κατ' οὐδένα λόγον δὲν ἐπείθετο νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ τὸ δεύτερον. Καὶ ὕβριζε μὲν αὐτὸν ὁ ὄχλος ὡς ἄπιστον, ἀλλὰ δὲν ἐκακοποίησεν αὐτόν.

Τραγικὸν ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ πολυπαθοῦς Ἄγγλου. Προτιθέμενος νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς ἐν Σενεγάλῃ γαλλικοὺς σταθμούς, προετίμησε τὸν διὰ τοῦ Ἐλ-Ἀραουὰν καὶ τῆς Μεγάλης Ἐρήμου δρόμον ὅπως ἀποφύγῃ τὴν συνάντησιν ἐχθρικῆς τινος φυλῆς· πλὴν συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὁδηγῶν καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς τῶν Ζαουὰτ ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι εἰσῆλθεν ἄνευ ἀδείας εἰς τὴν χώραν του ἐστραγγαλίσθη ἀγρίως ὑπό τινων δούλων καὶ τὸ σῶμά του ἀφέθη ὡς βορὰ εἰς τοὺς γύπας τῆς ἐρήμου.

Πολλὰς σελίδας θὰ ἐπλήρου ἡ ἀναγραφὴ τῶν θυσιῶν καὶ τῶν δεινοπαθημάτων ὅσα ὑπέστησαν καὶ ὑφίστανται καρτερικῶς μέχρι τῶν ἡμερῶν μας οἱ ἀναλαμβάνοντες τὸ ὑπεράνθρωπον τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὰς δυσπροσίτους καὶ ἀξένους χώρας τῆς μυστηριώδους ἠπείρου. Ἵνα παράσχωμεν ἁπλῶς νύξιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας περὶ μόνον τῶν ἐκ τοῦ κλίματος κινδύνων καὶ βασάνων, παραθέτομεν περικοπάς τινας ἐξ ἐπιστολῆς πεμφθείσης ἐκ τῆς παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν χώρας Ἄνω Ὀγινὲ παρά τινος τῶν συνοδοιπόρων τοῦ διασήμου τῶν ἡμερῶν ἡμῶν περιηγητοῦ Σαβορνιὰν δὲ Μπρατζά. Ὁ γράφων ἀφοῦ ἐν προοιμίῳ ἀναφέρει ὅτι πυρέσσει καὶ ὅτι ἀναγκάζεται ἑκάστοτε νὰ διακόπτῃ τὴν γραφὴν ὅπως καταπίῃ δόσιν κινίνης, περιγράφει ὡς ἑξῆς τὴν κατοικίαν του: «Ἡ καλύβη ἐν ᾗ διαμένω εἶνε κατεσκευασμένη ἐκ φλοιῶν δένδρων, περιέχει δὲ κιβώτια καὶ ἀποσκευὰς ἀνηκούσας εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς ἀποστολῆς, μίαν τράπεζαν καὶ δύο ξύλινα θρανία· περιέχει ὡσαύτως δύο κλίνας ἐγχωρίους, ὧν ἑκάστη ἀποτελεῖται ἐκ δύο πασσάλων προσδεδεμένων διὰ σχοίνων, ἀντὶ σανίδων δὲ ἔχει κλάδους δένδρων στρεβλοὺς ὡς κορμοὺς κλήματος ἀμπέλου. Ἐπὶ τούτων ῥίπτεται ἀντὶ στρωμνῆς μία ψιάθος καὶ ἐνκλινοσκέπασμα... ὁσάκις ὑπάρχουν τοιαῦτα διαθέσιμα.» Ὁμολογουμένως ὕπνος ἐπὶ τοιαύτης κλίνης δὲν θὰ εἶνε παρὰ πολὺ ἀναπαυτικός. Εἶτα ἀπαριθμῶν τὰς κακουχίας καταμερίζει αὐτὰς εἰς ἑπτὰ *πληγάς*, τὰς ἑξῆς·

α'. Οἱ κώνωπες ἄφθονοι ἐκεῖ πανταχοῦ ὅπως παρ' ἡμῖν εἰς τὰ ἕλη. Εὐτυχῶς ἡ χρῆσις τοῦ κωνωπεῶνος, κοινὴ καὶ παρὰ τοῖς μαύροις, μετριάζει κάπως τὸ κακόν.

β'. Τὰ *φουρού*, ἤτοι τὰ οὕτω ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἰθαγενῶν καλούμενα μυνάρια ἀδιόρατα, ἅτινα εἰσέρχονται πανταχοῦ τοῦ σώματος, ἰδίως τὴν πρωΐαν καὶ τὴν ἑσπέραν. Τὸ κέντημά των ὡς τὸ τῶν κωνώπων προξενεῖ σφοδρὸν κνισμὸν καὶ ἐρεθισμόν. Τὸ μόνον καταφύγιον πρὸς ἀπαλλαγὴν εἶνε αἱ καλύβαι τῶν μαύρων, ἔνθα τὸ πῦρ καὶ ὁ καπνὸς ἀπομακρύνει αὐτά.

γ'. Ἡ ψώρα καὶ αἱ φθεῖρες, ἐξ ὧν ἀδύνατον εἶνέ τις νὰ σωθῇ ὡς ἐκ τῆς ἐπαφῆς μετὰ τῶν μαύρων.

δ'. Ὁ *σίκ*, εἶδος ψύλλου ἔχοντος τὴν ἰδιότητα νὰ εἰσχωρῇ βαθέως εἰς τὰς σάρκας, κατὰ προτίμησιν ἐκλέγων τὸ μεταξὺ τῶν ὀνύχων καὶ τῶν δακτύλων τοῦ ποδός. Τὸ ὑπόδημα ἥκιστα προφυλάσσει τὸν πόδα ἐκ τῆς εἰσβολῆς τοῦ τρομεροῦ τούτου ζωϋφίου, ὅπερ ἂν δὲν ἐξαχθῇ ἀμέσως αὐξάνει καὶ ἀποκτᾷ τὸ μέγεθος πίσου, καταλείπει εἰς τὴν πληγὴν τὰ ᾠά του, αἱ πληγαὶ πολλαπλασιάζονται καὶ συχνάκις ἐξ αὐτῶν ἐπέρχεται ἡ ἀπώλεια τῶν δακτύλων τοῦ ποδός. Ὁ ἐνδιατρίψας ἐπί τινας ὥρας ἐντὸς χωρίου ἰθαγενῶν τὴν ἑσπέραν ἀναποφεύκτως θὰ ἐξαγάγῃ 15 ἕως 20 τοιούτους ψύλλους ἐκ τῶν ποδῶν του.

ε'. Τὰ *κροκρό*, δερματικὴ πάθησις ἧς εἶνε ἄγνωστος ἡ ἀφορμή. Προσβάλλει τὸ ἄνω μέρος τοῦ ποδός, τὰς κνήμας, πολλάκις δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς γλουτούς. Σημειωτέον ὅτι καὶ πᾶσα τυχαία πληγὴ ἢ ἀμυχὴ ταχέως μετατρέπεται εἰς *κροκρό*. Τὰ προσβαλλόμενα μέρη τοῦ σώματος καλύπτονται ὑπὸ φλυκταινῶν, συνεχῶς ἀνανεουμένων. Ἔγκαιρος θεραπεία περιορίζει τὸ κακὸν εἰς μόνην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος· πλὴν καὶ ἡ θεραπεία εἶνε λίαν ὀχληρά, ἐπειδὴ χρειάζεται νὰ λύῃ συνεχῶς καὶ νὰ ἐπιθέτῃ τοὺς ἐπιδέσμους, νὰ πλύνηται διὰ διαλύσεως φανικοῦ ὀξέος καὶ νὰ ἐπιπάσσῃ πολλάκις τῆς ἡμέρας τὰ προσβεβλημένα μέρη διὰ κόνεως ἀμύλου. Ἕκαστος ἐννοεῖ πόσον φρικωδῶς ἐπίπονος καθίσταται ἡ ὁδοιπορία, εἰς τὴν ὁποίαν μόλα ταῦτα ἐξ ἀνάγκης ὑποβάλλονται οἱ πάσχοντες.

ς'. Ὁ πυρετός, ὅστις κατ' ἀρχὰς φαίνεται ὁ δεινότατος τῶν κινδύνων καὶ εἶνε ἀπεναντίας ὁ ἐλαφρότατος ἴσως. Μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πε-

Digitized by Google

ρίοδον παρέρχεται καὶ δὲν καταλείπει εἰς τὸν ὀργανισμὸν βλαβερὰς συνεπείας.

ζ'. Οἱ ὄφεις, οἱ σκορπιοί, αἱ ἀράχναι καὶ τὰ ἄλλα δηλητηριώδη ζῶα ἐξ ὧν βρίθει ἡ χώρα. Φοβεροὶ ἐχθροὶ εἶνε καὶ οἱ ἐρυθροὶ μύρμηκες, τῶν ὁποίων αἱ νυκτεριναὶ ἐπιδρομαὶ συχνάκις ἀποδιώκουσι τοὺς ἐν ταῖς σκηναῖς ἢ ἐν ταῖς καλύβαις κοιμωμένους. Χ.

ΟΙ ΟΦΘΑΛΜΟΙ

ὡς γνώρισμα τοῦ χαρακτῆρος.

Οἱ ὀφθαλμοὶ θεωροῦνται ἐν γένει ὡς τὸ ἐκφραστικώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς φυσιογνωμίας· πρῶτον μὲν διότι εἶναι δύο καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν σύγχρονος ἐντύπωσις ἔχει διπλῆν ἔντασιν, δεύτερον δὲ διότι ζωογονοῦνται ὑπὸ δύο κινήσεων, κινήσεως τῶν βλεφάρων, καὶ τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ· δυνάμεθα μάλιστα νὰ προσθέσωμεν καὶ τρίτον εἶδος κινήσεως, τὴν συστολὴν καὶ διαστολὴν τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ μεταβάλλουσαν τὰ μέγιστα τὴν ἔκφρασιν τοῦ βλέμματος.

Ἡ θέσις τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀπόστασις αὐτῶν ποικίλλουσι πολύ· κατὰ κανόνα ἡ μεταξὺ τῶν δύο ὀφθαλμῶν ἀπόστασις, ἀπὸ τοῦ κανθοῦ ἑκατέρου τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τοῦ δεξιοῦ ἢ ἀριστεροῦ τῆς ῥινός, πρέπει νὰ ἦναι ἴση πρὸς τὸ μῆκος τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἀλλ' ἡ ἀναλογία αὕτη ἀπαντᾷ σπανιώτατα.

Ἡ προσέγγισις παρατηρεῖται συχνότερον ἐπὶ τῶν ἐπιμήκων προσώπων, ἡ δ' ἀπομάκρυνσις ἐπὶ τῶν εὐρέων. Οἱ ἐγγὺς ὄντες ὀφθαλμοὶ ἀποκτῶσι ζωηροτέραν ἔκφρασιν. Οἱ δ' ἀπέχοντες στεροῦνται μὲν τῆς ζωηρότητος ταύτης ἀλλ' ἔχουσι πρᾳότητα καὶ γλυκύτητα.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ ὀφθαλμοῦ μεταβάλλεται καὶ ἀναλόγως τοῦ βάθους τῆς κόγχης αὐτοῦ.

Οἱ κοῖλοι ὀφθαλμοὶ λαμβάνουσιν ἔκφρασίν τινα δυνάμεως διαχεομένην ἐφ' ὅλης τῆς μορφῆς. Ἐκ τοῦ χαρακτηριστικοῦ τούτου εὐχερῶς διαγιγνώσκεται θερμουργὸς φύσις, εὐαίσθητος καρδία, σταθερὰ θέλησις.

Ἡ προεξοχὴ τοῦ βολβοῦ, ὅταν μὲν ᾖ μετρία, καθιστᾷ τὸν ὀφθαλμὸν ζωηρὸν καὶ λαμπρόν, μεταβάλλει δ' αὐτὸν εἰς ὑαλώδη ὅταν ᾖ ὑπερβολικὴ καὶ παρέχει εἰς τὸ πρόσωπον ποιὰν ἔκπληξιν καὶ ἀπορίαν, μὴ ἐκδηλοῦσαν εὐφυΐαν.

Ἡ γραμμὴ ἡ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κανθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ εἰς τὸν ἕτερον χωροῦσα εἶναι ὁριζοντεία. Ἡ τοιαύτη διάταξις τοῦ ὀφθαλμοῦ μόνον παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπαντᾷ, δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓν τῶν διακρινόντων αὐτὸν τῶν ἄλλων ζῴων χαρακτηριστικῶν.

Ἀλλὰ τὸ ὁριζόντειον τοῦτο δὲν εἶναι μαθηματικῶς ἴσον εἰς πάντας, καθόσον συνηθέστατα ἡ γραμμὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ κλίνει πρὸς τὴν ῥῖνα ἢ πρὸς τοὺς κροτάφους.

Ἡ πρὸς τὴν ῥῖνα κλίσις παρέχει εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ζωηρότητα· ἐπειδὴ δὲ ἡ διάταξις αὕτη συμπίπτει σχεδὸν πάντοτε πρὸς ἀνάλογον διεύθυνσιν τῶν ὀφρύων, τῶν ῥωθώνων καὶ τῶν γωνιῶν τοῦ στόματος, ἅτινα ἐκφαίνουσιν ἀγχίνοιαν, ἡ πρὸς τὴν ῥῖνα κλίσις τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι γνώρισμα νοημοσύνης.

Ὅταν τοὐναντίον οἱ ὀφθαλμοὶ κλίνωσι πρὸς τοὺς κροτάφους, ἂν μὲν ἡ κλίσις ἦναι μεγάλη μαρτυροῦσι ἔνδειαν πνεύματος, ἀλλ' ἂν ἦναι μετρία, ἰδίως δὲ ἂν συνοδεύηται ὑπὸ μακρᾶς πτυχῆς τῶν βλεφάρων δεικνύουσι φιληδονίαν, ὁ δὲ ὀφθαλμὸς λαμβάνει ἔκφρασιν ἄκρας ἡδύτητος.

Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ὀφθαλμῶν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ μεγάλοι ἐκφαίνουσι εὐφυΐαν, οἱ δὲ μικροὶ σμικρότητα νοημοσύνης· ἀλλὰ τὸ ὑπερβολικὸν μέγεθος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἔκφρασιν ταύτην.

Τὸ χρῶμα τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ παραλλάσσει τὰ μέγιστα, ὥστε καὶ ἡ ἔκφρασις αὐτῆς ποικίλλει ὁμοίως.

Οἱ ἀνοικτὸν χρῶμα ἔχοντες ὀφθαλμοὶ εἴτε κυανοῖ εἶναι εἴτε τεφροί, εἴτε πυρροί, μαρτυροῦσιν ἐν γένει εὐστροφίαν μᾶλλον καὶ ζωηρότητα ἢ εὐαισθησίαν καὶ ἀγχίνοιαν.

Οἱ βαθέος χρώματος ὀφθαλμοί, κυανοῖ, φαιοί, καστανόχροες, μαῦροι, πράσινοι, εἰσὶ γνώρισμα σφοδρότητος τοῦ αἰσθήματος, σταθερᾶς θελήσεως, βάθους τῶν ἰδεῶν.

Οἱ ἑτερόχροες ὀφθαλμοί, ἰδίως δὲ οἱ γλαυκοί, οἱ πράσινοι ἅμα καὶ πορτοκαλλόχροες πρὸς τὸ τεφρὸν ἀποκλίνοντες ἢ πρὸς τὸ κυανοῦν ἢ τὸ μέλαν δεικνύουσιν ὑπερβολικὴν εὐαισθησίαν, ἀκανόνιστον καὶ ἀχαλίνωτον θέλησιν, εὐφυΐαν, ὕψος ἰδεῶν, ἀλλὰ καὶ συνήθως ἀσθένειαν χαρακτῆρος.

Τ.

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ
ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ἐκ τῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως τῶν πέντε δισεκατομμυρίων, τὰ ὁποῖα ἡ ἡττηθεῖσα Γαλλία κατέβαλεν εἰς τὴν Γερμανίαν, 120 ἑκατομμύρια μαρκῶν, ἤτοι 150 ἑκατομμύρια δραχμῶν, κατετέθησαν ἐν ὀχυρῷ τινι πύργῳ παρὰ τῷ Σπανδάου, τῷ καλουμένῳ Ἰουλίῳ πύργῳ. Τὰ ἀποτεθησαυρισμένα ἑκατομμύρια ταῦτα εἰσὶν ὡρισμένα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς οἱ πρῶτοι καὶ προχειρότατοι πόροι ἐν ἐνδεχομένῃ τινὶ μεγάλῃ πολεμικῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Φρουρεῖται δ' ὁ πύργος ὡς εἰκός, αὐστηρότατα, καὶ τακτικῶς ἐπιθεωροῦσι τὸν θησαυρὸν δύο ἀνώτεροι οἰ-

Digitized by Google

κονομικοὶ ὑπάλληλοι, μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ δημοσίου χρέους. Ἡ ἐπιθεώρησις γίνεται κατὰ τρόπον περίεργον, ὃν γερμανική τις στρατιωτικὴ ἐφημερὶς περιγράφει ὡς ἑξῆς. Ἡ πύλη ἡ κλείουσα τὸν χῶρον, ἐν ᾧ φυλάσσεται ὁ θησαυρός, ἀνοίγεται μόνον διὰ δύο κλειδῶν, κρατουμένων ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ταὐτοχρόνως δ' ἐμβαλλομένων εἰς τὰ κλεῖθρα. Ἀδύνατον εἶναι νἀνοιχθῶσιν ἄλλως τὰ στερεώτατα κλεῖθρα, ἂν μὴ συμπράττωσιν ἀμφότεροι οἱ ἐπιθεωρηταί. Προτοῦ ν' ἀνοιχθῇ ἡ πύλη, συντάσσεται λεπτομερὲς πρωτόκολλον, ἐν ᾧ σημειοῦται ἀκριβῶς ὁ χρόνος τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ οἱ παρόντες κατ' αὐτήν. Ὁ θησαυρὸς ἀπόκειται ἐν μεγάλῃ περιφερεῖ αἰθούσῃ, κεχωρισμένῃ εἰς δέκα μεγάλα διαμερίσματα, ὧν ἕκαστον ὑποδιαιρεῖται εἰς ἕτερα δέκα τμήματα, περιέχοντα ἀνὰ ἓν ἑκατομμύριον. Τὰ τμήματα ἔχουσι ἀνὰ δέκα σακκίδια, ὧν ἕκαστον περιέχει 100,000 μαρκῶν, κατὰ τὰ δύο τρίτα εἰς χρυσᾶ νομίσματα τῶν εἴκοσι μαρκῶν, κατὰ τὸ ἓν δὲ τρίτον εἰς δεκάμαρκα. Ὁριζομένου τυχαίως ἑνὸς τμήματος, ἐξελέγχεται τὸ περιεχόμενον τῶν σακκιδίων, μετρουμένων τῶν χρυσῶν νομισμάτων ὑπὸ πολλῶν ταὐτοχρόνως, ὑπακουόντων εἰς στρατιωτικὰ προστάγματα πρὸς εὔκολον καὶ ταχεῖαν καταμέτρησιν. Ἀφ' οὗ δὲ βεβαιωθῇ ὅτι εἶναι ἀνελλιπὲς τὸ περιεχόμενον τοῦ τμήματος, λαμβάνεται ἀνὰ ἓν σακκίδιον ἔκ τινων τῶν λοιπῶν τμημάτων καὶ ἀριθμοῦνται τὰ ἐν αὐτοῖς χρυσᾶ νομίσματα. Οὕτω δὲ περατοῦται ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ πολεμικοῦ θησαυροῦ.

Μετὰ ταύτην γίνεται ἡ ἐπιθεώρησις τῶν ἐν τῷ αὐτῷ πύργῳ φυλαττομένων τριῶν ἄλλων ταμείων, ἤτοι τοῦ ταμείου πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπομάχων, τοῦ πρὸς ὀχύρωσιν τῆς χώρας καὶ τοῦ πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ βουλευτηρίου. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι πολυπλοκωτέρα, διότι συνίσταται εἰς ἀκριβῆ καταγραφὴν τῶν ἐν ἑκάστῳ ταμείῳ δημοσίων χρεωγράφων καὶ ὁμολογιῶν, καὶ ἐπιμελῆ τούτων ἀντιβολὴν πρὸς τὸ κτηματολόγιον ἑκάστου τῶν ἱδρυμάτων. Περατωθείσης δὲ καὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως ταύτης συντάσσεται καὶ ὑπογράφεται τὸ πρωτόκολλον, κλείεται ἡ πύλη διὰ τῶν δύο κλειδῶν καὶ λαμβάνει ἑκάτερος τῶν ἐπιθεωρητῶν τὴν ἑαυτοῦ.

Τὸ ὅλον βάρος τοῦ ἐν τῷ Ἰουλίῳ πύργῳ ἐναποτεταμιευμένου χρυσοῦ τοῦ πολεμικοῦ ταμείου ὑπολογίζεται εἰς 37,312 ὀκάδας. Διότι ἓν ἑκατομμύριον μαρκῶν ἔχει βάρος 398 χιλιογράμμων, ἐν ᾧ ἴσον ποσὸν εἰς ἄργυρον μὲν ἔχει βάρος 5,555 χιλιογράμμων, εἰς χαλκὸν δὲ πολλῷ μεῖζον, ἤτοι 166,666 ἂν ἀποτελεῖται ἐκ διλέπτων καὶ 200,000 ἂν ἐκ μονολέπτων (ἤτοι $2^1/_2$ ἑλληνικῶν λεπτῶν). Κατὰ ταῦτα ὁ θησαυρὸς τοῦ γερμανικοῦ κράτους, ἔχων νῦν βάρος 37,312 ὀκάδων ἢ 47,760 χιλιογράμμων, θὰ εἶχε βάρος ἂν μὲν ἀπετελεῖτο ἐξ ἀργύρου 666 600 χιλιογράμμων, ἂν ἐκ δεκαλέπτων ἐκ νικελίου κερματίων 7,500,000, ἂν ἐκ χαλκῶν διλέπτων 19,999,200 καὶ ἂν ἐκ μονολέπτων 24,000,000 χιλιογράμμων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἠθοποιὸς Κα Ἄβραμς κατήγγειλεν ἐσχάτως ἐπὶ ἐξυβρίσει τὸν κριτικὸν Hudson, διότι ἐν κρίσει περὶ τῆς παραστάσεως νέου τινὸς δράματος ἔγραψε καὶ ταῦτα: «Ἡ κυρία Ἄβραμς μᾶς ἐνθυμίζει τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλείμαν· εἶναι αὐτόχρημα ἀρχαιολογικὸν εὕρημα.» Ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου προσεπάθησεν ἐπὶ ματαίῳ νὰ πραΰνῃ τὴν ἠθοποιόν, λέγων αὐτῇ ὅτι δὲν εἶχεν ὁ κατηγορούμενος πρόθεσιν νὰ τὴν ἐξυβρίσῃ, καὶ ἀπόδειξις τούτου ἡ μεγάλη ἀξία, ἣν ἀποδίδουσιν οἱ ἀρχαιολόγοι εἰς τὰ εὑρήματα τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Τροίας. «Ναί, ἀπεκρίθη ἐκείνη ὀργίλη, ἀλλὰ τὸ κοινὸν δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀρχαιολόγους μόνον, καὶ ἀφ' ὅτου ἐγράφησαν αὐτὰ εἰς τὴν ἐφημερίδα λαμβάνω καθημερινῶς ἀνωνύμους ἐπιστολάς, εἰς τὰς ὁποίας ἐκφράζουσιν οἱ στέλλοντες τὸν θαυμασμόν των διὰ τὴν καλήν μου διατήρησιν, ἢ ἐρωτῶσιν ἂν εἶναι χαραγμένη ἐπάνω μου κἀμμία λατινικὴ ἐπιγραφή.» Ὁ ἐφημεριδογράφος κατεδικάσθη, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐφημερίδι του ταῦτα: «Ὡς πληροφορούμεθα, ἡ ἐπιφανὴς ἠθοποιὸς κυρία Ἄβραμς πρόκειται μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ ἑορτάσῃ τὴν δεκάτην ὀγδόην ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς της. Τὴν ἑορτὴν θὰ συμπανηγυρίσωσιν ἐν φαιδρότητι καὶ τὰ πολυπληθῆ τέκνα καὶ ἐγγόνια αὐτῆς.»

Πρό τινος ὁ ἀναπληρῶν προσωρινῶς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Παρισίοις μεγάλου θεάτρου τοῦ Μελοδράματος ἔλαβεν ἐπιστολήν, δι' ἧς ἀνεκοινοῦτο αὐτῷ, ὅτι χηνοβοσκός τις ἐν Βουζιβάλ, ᾄδουσα καθ' ἑκάστην ἐν ὡρισμένῃ ὥρᾳ καὶ ἐν θέσει ἀκριβῶς περιγραφομένῃ, ἔχει φωνὴν εὐμελεστάτην καὶ λιγυρωτάτην. Ὑπὸ περιεργείας κινηθεὶς ὁ διευθυντὴς μετέβη μετὰ τοῦ ἀρχιμουσικοῦ τοῦ θεάτρου εἰς τὸν ὑποδειχθέντα τόπον, ὅπου πράγματι εἶδον κοράσιον χωρικόν, τὸ ὁποῖον οὐδαμῶς προσέχον εἰς αὐτοὺς ἐτερέτιζε διάφορα ᾄσματα. Θελχθεὶς ἐκ τῆς λαμπρᾶς φωνῆς τοῦ κορασίου ὁ διευθυντὴς προσῆλθεν πρὸς αὐτὸ καὶ τῷ προέτεινε νὰ τὸ παραλάβῃ ὡς μαθήτριαν τοῦ θεάτρου, μὲ μισθὸν δισχιλίων δραχμῶν κατ' ἔτος καὶ δίδακτρα δωρεάν. Ἡ χηνοβοσκὸς ἐδέχθη προθύμως, τῇ δ' ἐπαύριον κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ ὥραν προσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖόν του κομψὴ καὶ χαριεστάτη κόρη, ἥτις ἐρυθριῶσα ὡμολόγησεν ὅτι εἶναι θυγάτηρ ὑπαλλήλου τινός, καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐζήτει ἐπὶ ματαίῳ νὰ τύχῃ ἀκροάσεως παρὰ τοῦ διευθυντοῦ, ὅπως γένηται δεκτὴ ὡς μαθήτρια, ἐπενόησε τὴν ἀθῴαν ἐκείνην κωμῳδίαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ της.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—432

Digitized by Google

Ἀριθ. 542 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 18 Μαΐου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 289]

Εὐθὺς τὴν ἐπαύριον ὁ Βρέδεζορδ παρουσιάσθη ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Σουηδίας εἰς τὸν ὑποδιευθυντὴν τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀστυνομίας καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτὸν τὰ γνωστὰ ἡμῖν γεγονότα, συγχρόνως δὲ ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς δικηγόρους τῆς Ἀσφαλιστικῆς Ἑταιρίας, οἵτινες εἶχον ἀναλάβῃ τὴν κατὰ τῶν ἰδιοκτητῶν τῆς *Κυνθίας* δίκην, καὶ κατώρθωσε νὰ ἐκθάψῃ τὴν δικογραφίαν τῆς ὑποθέσεως ἐκ κονιορτωδῶν φακέλλων, ἐν οἷς κατέκειτο ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

Ἀλλ' ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν ἐγγράφων ἐκείνων οὐδὲν τὸ ἄξιον λόγου προέκυψεν. Οὐδέτερος τῶν ἀντιδίκων εἶχε προσαγάγῃ μάρτυρα τινὰ τοῦ ναυαγίου. Ἡ διαδικασία ὅλη περιωρίσθη εἰς τὴν συζήτησιν νομικῶν ζητημάτων καὶ τῶν ὑπερβολικῶν ἀσφαλίστρων ἐν σχέσει πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου. Οἱ ἰδιοκτῆται τῆς *Κυνθίας* δὲν εἶχον δυνηθῇ ν' ἀποδείξωσι τὸ ὀρθὸν καὶ ἔντιμον τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν, οὐδὲ νὰ ἐξηγήσωσι πῶς ἐπῆλθε τὸ ναυάγιον. Ἀσθενοῦς δ' ἐν γένει κριθείσης τῆς ὑπερασπίσεώς των, τὸ δικαστήριον ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ὑπὲρ τῶν ἀντιδίκων· ἐν τούτοις ἡ Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ἠναγκάσθη ν' ἀποτίσῃ πολλὰς ἀποζημιώσεις περὶ τῆς ζωῆς τῶν κληρονόμων τῶν διαφόρων ἠσφαλισμένων εἰς αὐτὴν ἐπιβατῶν. Ἀλλ' οὐδαμοῦ τῶν δικογράφων ἐγίνετο λόγος περὶ βρέφους ἐννέα μηνῶν.

Ἡ ἐξέτασις τῆς δικογραφίας ταύτης εἶχε διαρκέσῃ πολλὰς ἡμέρας. Μόλις περατώσας αὐτὴν ὁ Βρέδεζορδ, προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας, ὅστις ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ ὅτι οὐδὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψῃ. Οὐδεὶς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐγίνωσκεν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον ἔχοντα τὰ ὑπὸ τοῦ Βόουλες ὁρισθέντα χαρακτηριστικά. Οὐδεὶς ἠδυνήθη τὴν ἐλαχίστην νὰ παράσχῃ πληροφορίαν περὶ οἱουδήποτε ἀνθρώπου συμφέρον ἔχοντος ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν. Ὁ ναύτης οὗτος, κατὰ τὰ φαινόμενα, δὲν εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀπὸ τεσσάρων τοὐλάχιστον ἐτῶν. Ἐλήφθη δὲ σημείωσις τῶν χαρακτηριστικῶν του ὅπως χρησιμεύσωσιν ἐν δέοντι. Ἀλλ' ὁ ὑποδιευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας ὑπέδειξεν εἰς τὸν Βρέδεζορδ ὅτι ἡ ἀνάκρισις ἔμελλε νὰ σταματήσῃ. Τὰ γεγονότα ἄλλως τε ἀνήρχοντο εἰς χρονολογίαν τόσον ἀπομεμακρυσμένην καὶ τόσον πλησίον οὖσαν τῆς μετὰ εἴκοσιν ἔτη παραγραφῆς, ὥστε καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἀμέσως ἐπανέκαμπτεν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, ἀμφίβολον ἦτο ἂν ἡ δικαιοσύνη θὰ συγκατετίθετο νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ λύσις τοῦ μυστηρίου, ἣν ὁ Ἔριχ εἶχε νομίσῃ πρὸς στιγμὴν ὅτι ἐπέτυχε, διεξέφυγε καὶ αὖθις, πιθανῶς δὲ διὰ παντός.

Οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο αὐτοῖς πλέον ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Σουηδίαν, διὰ τῆς Ἰρλανδίας, ὅπως ἴδωσι μὴ κατὰ τύχην ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀποκατέστη εἰς τὴν πάτριον γῆν. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ ἰατρὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἀφ' οὗ ἀπεχαιρέτισαν τὸ ἀγαθὸν ζεῦγος τῶν Βόουλες.

Τὰ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Λιβερπούλην ἀτμόπλοια σταθμεύουσι πάντοτε ἐν Κοὺρκ, ὅθεν οἱ φίλοι ἡμῶν διά τινος αὐτῶν εὑρέθησαν μίλλιά τινα μακρὰν τοῦ Ἰννισχάνου. Αὐτόθι ἔμαθον ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν οὐδέποτε ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀφ' ὅτου ἀπῆλθε δωδεκαετής, καὶ ὅτι οὐδεμίαν ποτὲ παρέσχε περὶ αὐτοῦ πληροφορίαν.

—Ποῦ νὰ τὸν ζητήσωμεν τώρα; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα τοὺς φίλους του μεθ' ὧν μετέβη εἰς Λονδῖνον, ὁπόθεν προυτίθεντο νὰ διευθυνθῶσιν εἰς Στοκόλμην.

—Εἰς τοὺς λιμένας, μοῦ φαίνεται, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς μὴ ἀμερικανικοὺς λιμένας, ἀπεκρίθη ὁ Βρέδεζορδ. Διότι λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι ναύτης ὡς αὐτόν, ὅστις εἶνε εἰς τὰ πλοῖα ἀπὸ παιδί, δὲν ἀφίνει τὸ ἐπάγγελμά του εἰς ἡλικίαν τριάντα πέντε ἐτῶν, τοῦτο δὲ διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον διότι δὲν εἰξεύρει ἄλλο ἐπάγγελμα. Ὁ Πατρίκιος λοιπὸν ταξειδεύει. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλοῖα πλέουν ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα, εἰς αὐτοὺς μόνον ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ εὑρεθῇ· τί λέγετε καὶ σεῖς, Χόστετ;

—Ὁ συλλογισμός μου φαίνεται ὀρθός, ἂν καὶ

Digitized by Google

κάπως ἀπόλυτος, ἀπήντησεν ὁ καθηγητὴς ἐπιφυλακτικὸς ὡς πάντοτε.

—Ἔστω! ἐξηκολούθησεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀπῆλθε κατεπτοημένος, φεύγων τὴν ἀπειλὴν ποινικῆς καταδιώξεως, θὰ φοβῆται, χωρὶς ἄλλο, τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Ἔχει λοιπὸν πολλοὺς λόγους νὰ φροντίζῃ νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ, καὶ ἐπομένως ν' ἀποφεύγῃ τοὺς ἄλλοτε γνωστούς του ναύτας. Ὅθεν κατὰ προτίμησιν θὰ συχνάζῃ εἰς τοὺς λιμένας, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν συνειθίζουν αὐτοὶ νὰ προσορμίζωνται...Ὅλα αὐτὰ εἶνε ὑπόθεσις, τὸ ὁμολογῶ, ἀλλὰ—ἂς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι εἶνε βάσιμος—οἱ λιμένες εἰς τοὺς ὁποίους δὲν προσπελάζουν οἱ Ἀμερικανοὶ εἶνε ὀλίγοι, ὥστε εὐκόλως δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν αὐτούς. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀπ' ἐδῶ πρέπει ν' ἀρχίσωμεν· δηλαδὴ νὰ πληροφορηθῶμεν ἂν εἰς τοὺς λιμένας τούτους ἔχουν εἴδησίν τινα περὶ ἀνθρώπου ἔχοντος τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ὀδόνογαν.

—Διατί νὰ μὴ καταφύγωμεν ἁπλούστερα εἰς τὰς γνωστοποιήσεις πάλιν; ἠρώτησεν ὁ Σβαρυεγκρόνα.

—Διότι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν δὲν θ' ἀποφασίσῃ ν' ἀπαντήσῃ, ἂν κρύπτεται, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀκόμη ὅτι ἡ γνωστοποίησις θὰ φθάσῃ μέχρις ἑνὸς ἁπλοῦ ναύτου ὡς αὐτόν.

—Καὶ ποῖος μᾶς ἐμποδίζει νὰ τὴν συντάξωμεν μὲ τρόπον ὁ ὁποῖος νὰ τῷ ἀφαιρῇ κάθε φόβον; νὰ τῷ γνωστοποιήσωμεν ὅτι ἡ παραγραφὴ τὸν προφυλάττει ἀπὸ κάθε κίνδυνον, καὶ ὅτι θὰ ὠφεληθῇ ἂν μᾶς δώσῃ τὰς ζητουμένας πληροφορίας;

—Κανεὶς βέβαια· ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω τὴν ἔνστασίν μου· φοβοῦμαι μήπως ἡ γνωστοποίησις δὲν φθάσῃ μέχρις ἑνὸς ἁπλοῦ ναύτου.

—Ἐπὶ τέλους ἂς δοκιμάσωμεν· δυνάμεθα νὰ προκηρύξωμεν ἀμοιβὴν ὄχι μόνον εἰς τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅποιον μᾶς ὑποδείξῃ ποῦ εἶνε. Τί λέγεις καὶ σύ, Ἔρικ;

—Νομίζω ὅτι αἱ τοιαῦται γνωστοποιήσεις διὰ νὰ φέρουν ἀποτέλεσμα πρέπει νὰ δημοσιευθοῦν κατὰ συνέχειαν εἰς πολλὰς ἐφημερίδας. Θὰ στοιχίσουν λοιπὸν πολὺ ἀκριβά, πιθανὸν δέ, ὅσον δελεαστικαὶ καὶ ἂν εἶνε, νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν νὰ κρυφθῇ περισσότερον, ἂν ἔχῃ λόγους νὰ κρύπτεται. Δὲν εἶνε προτιμότερον νὰ ἀναθέσωμεν εἰς κάποιον τὴν φροντίδα νὰ ἐκτελέσῃ αὐτοπροσώπως ἐρεύνας εἰς τοὺς λιμένας ὅπου νομίζομεν ὅτι εὑρίσκεται ὁ Ὀδόνογαν;

—Δὲν λέγω ὄχι, ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν εὕρωμεν τὸν πιστὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον ν' ἀναθέσωμεν τόσον σοβαρὰν ἐντολήν;

—Εὑρέθη καὶ εἶνε ἕτοιμος, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ. Εἶμαι ἐγώ.

—Σύ, παιδί μου ... καὶ αἱ σπουδαί σου;...

—Θὰ προσπαθήσω νὰ τὰς ἐξακολουθήσω ταξειδεύων... Προσέτι πρέπει νὰ σᾶς ὁμολογήσω, ἰατρέ, ὅτι ἐξησφάλισα τὸ μέσον τοῦ νὰ ταξειδεύω δωρεάν.

—Πῶς τὸ ἐξησφάλισες; ἠρώτησαν ταυτοχρόνως ὁ Σβαρυεγκρόνα, ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Χόστετ.

—Ἁπλούστατα, προετοιμασθεὶς εἰς ἐξετάσεις πλοιάρχου διὰ μακρὰς θαλασσοπορίας. Εἰμπορῶ νὰ τὰς ὑποστῶ αὔριον, ἐν ἀνάγκῃ. Ἅμα δὲ λάβω τὸ δίπλωμά μου, θὰ εἶνε εὐκολώτατον νὰ εὕρω πλοῖον καὶ νὰ ἐπιβῶ ὡς ὕπαρχος διὰ τὸν πρῶτον τυχόντα λιμένα.

—Πῶς; ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκαμες χωρὶς νὰ μοῦ εἴπῃς τίποτε; ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς μετά τινος δυσαρεσκείας, ἐν ᾧ ὁ δικηγόρος καὶ ὁ καθηγητὴς ἐγέλων πονηρῶς.

—Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ, δὲν μοῦ φαίνεται πολὺ μεγάλον ἕως ἐδῶ τὸ ἔγκλημά μου ἀφ' οὗ ὅλον καὶ ὅλον συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἐπληροφορήθην ποῖαι γνώσεις ἀπαιτοῦνται διὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας καὶ τὰς ἔμαθα. Ἀλλ' εἰς τὰς ἐξετάσεις ταύτας δὲν θὰ προσηρχόμην ἄνευ τῆς ἀδείας σας, τὴν ὁποίαν ζητῶ ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν στιγμήν.

—Σοῦ τὴν δίδω, κακόπαιδο! εἶπεν ὁ ἰατρός, πραϋνθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρήματος. Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ διόλου νὰ σ' ἀφήσω νὰ ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τώρα καὶ μόνον σου!... Ὡς πρὸς τοῦτο θὰ περιμείνωμεν νὰ γείνῃς ἐνήλικος.

—Κ' ἐγὼ αὐτὸ ἐννοῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ μὲ εἰλικρινῆ τόνον εὐγνωμοσύνης καὶ ὑποταγῆς.

Ἐν τούτοις ὁ ἰατρὸς δὲν ἠθέλησε νὰ παραιτήσῃ διὰ τοῦτο τὴν ἰδέαν του. Κατ' αὐτὸν ἡ προσωπικὴ εἰς τοὺς λιμένας ἔρευνα ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔσχατον μέτρον. Ἂν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν δὲν ἐκρύπτετο, τοῦθ' ὅπερ ἦτο ἐνδεχόμενον, αἱ γνωστοποιήσεις θὰ ἔπειθον αὐτὸν νὰ προσδράμῃ προθύμως. Ἂν δ' ἐκρύπτετο θὰ συνέτεινον εἰς ἀνακάλυψίν του. Μετὰ πολλὴν λοιπὸν σκέψιν συνέταξε τὴν ἑπομένην γνωστοποίησιν, ἥτις μεταφρασθεῖσα εἰς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ γλώσσας ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ διελάσῃ τὰς πέντε ἠπείρους, ἐπὶ τῶν πτερύγων τῶν μᾶλλον διαδεδομένων ἐφημερίδων:

«Ὁ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ ΟΔΟΝΟΓΑΝ, ναύτης, λείπει ἐκ Νέας Ὑόρκης ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν. Δίδεται ἀμοιβὴ ἑκατὸν λιρῶν στερλινῶν εἰς ὅποιον τὸν ἀνεύρῃ. Πεντακόσιαι λίραι εἰς αὐτὸν τὸν Ὀδόνογαν ἂν ἔλθῃ εἰς συνάφειαν πρὸς τὸν ὑποσημειούμενον. Οὐδεὶς φόβος, διότι τὰ γεγονότα παρεγράφησαν.»

Ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα. Στοκόλμη.»

Τῇ 20 Ὀκτωβρίου ὁ ἰατρὸς καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ἐπανέκαμψαν εἰς τὰς ἑστίας των. Τὴν ἐπαύριον ἡ γνωστοποίησις αὕτη παρεδόθη εἰς τὸ

Digitized by Google

γενικὸν ἐν Στοκόλμῃ πρακτορεῖον τῶν γνωστοποιήσεων καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἶχεν ἤδη δημοσιευθῇ διὰ πολλῶν ἐφημερίδων. Ὁ Ἔρικ ἀναγνοὺς αὐτὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπίσχῃ στεναγμόν τινα καὶ οἱονεὶ προαίσθημά τι οριστικῆς ἀποτυχίας.

Ὁ Βρέδεζορδ δὲ ἐδήλωσε διαρρήδην ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεώρει αὐτόχρημα παραφροσύνην καὶ ὅτι οὐδεμία πλέον ὑπελείπετο ἐλπὶς ἐπιτυχίας.

Ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Βρέδεζορδ ἠπατῶντο ὡς θέλει καταδειχθῇ ἐκ τῶν ἑπομένων.

Γ'.

Τούδωρ Βράουν

Πρωΐαν τινὰ τοῦ Μαΐου, ἐν ᾧ ὁ ἰατρὸς ἦτο ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, ὁ οἰκέτης ἐκόμισεν αὐτῷ ἐπισκεπτήριόν τι. Τὸ μικκύλον ἐκεῖνο, κατὰ τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐθιζόμενα, ἐπισκεπτήριον ἔφερεν τὸ ὄνομα: Tudor Brown καὶ τὴν διεύθυνσιν: on board the Albatros, ἅπερ σημαίνουσι: *Τούδωρ Βράουν ἐπὶ τοῦ πλοίου Ἀλβάτρος.*

— Τούδωρ Βράουν! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἰατρὸς ἀνασκαλεύων τὰς ἀναμνήσεις του, δὲν μοῦ φαίνεται νὰ γνωρίζω αὐτὸ τὸ ὄνομα.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸν κύριον ἰατρόν, προσεῖπεν ὁ οἰκέτης.

— Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔλθῃ τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν δέχομαι τοὺς ἀσθενεῖς μου;

— Λέγει ὅτι ἔρχεται διὰ προσωπικὴν ὑπόθεσιν.

— Ἂς ἔλθῃ λοιπόν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἀναστενάζων.

Ἠνώρθωσε τὴν κεφαλὴν ἀκούσας ἀνοιγομένην τὴν θύραν, παρετήρησε δὲ μετά τινος ἐκπλήξεως τὸν παράδοξον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ὅστις σὺν τῷ τιμαριωτικῷ ὀνόματι Τούδωρ ἔφερε καὶ τὸ λαϊκώτατον ἐπίθετον Βράουν.

Φαντάσθητε ἄνδρα πεντηκοντούτη περίπου, τὸ μέτωπον ἔχοντα ἐπικεκαλυμμένον ὑπὸ πολλῶν βοστρυχίων, χρώματος δαυκίου, ἅτινα καὶ ἡ μᾶλλον ἐπιπόλαιος ἐξέτασις ἀπεδείκνυε συνιστάμενα οὐχὶ ἐκ κόμης ἀλλ' ἐξ ἀκατεργάστου μετάξης, τὴν ῥῖνα γρυπὴν φέρουσαν πελώριον ζεῦγος διόπτρων, ὧν οἱ φακοὶ ἦσαν καπνισμένοι, μακροὺς ὀδόντας ὡς ἱππείους, παρειὰς ἄτριχας, περιβαλλομένας ὑπὸ πελωρίου περιλαιμίου, ὅθεν ἐξήρχετο ὑπὸ τὸν πώγωνα πυρρὸν ὑπογένειον, παράδοξον κεφαλὴν φέρουσαν ὑψηλὸν πῖλον, ὅστις ἐφαίνετο προσκεκολλημένος ἐπ' αὐτῆς διότι ὁ κύριός του οὐδὲ προσεποιήθη κἂν ὅτι ἐκίνει αὐτὸν πρὸς χαιρετισμόν, πάντα δὲ ταῦτα ἐπὶ ὑψηλοῦ ἰσχνοῦ σώματος, γωνιώδους καὶ ὡς εἰπεῖν ἀτετραγωνίστου, φοροῦντος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐριοῦχον διαστιζόμενον ὑπὸ πρασίνων καὶ τεφρῶν τετραγωνιδίων. Ἀδάμας ὄγκον λεπτοκαρύου ἔχων ἐπὶ τῆς καρφίδος τοῦ λαιμοδέτου αὐτοῦ, χρυσῆ ἅλυσις ἑλισσομένη πρὸς τὰς πτυχὰς ἐσωκαρδίου πορπουμένου διὰ κομβίων ἐξ ἀμεθύστου, δωδεκὰς δακτυλίων ἐπὶ τῶν ὀζωδῶν ὡς χιμπαντζῆ δακτύλων του συνεπλήρουν τὴν μᾶλλον ἐπιδεικτικήν, ἰδιόρρυθμον καὶ σκαιὰν ἀναβολὴν ἣν ἦτο δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις.

Ὁ ἄγνωστος εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπουδαστήριον τοῦ ἰατροῦ ὡς θὰ εἰσήρχετο εἰς σιδηροδρομικὸν σταθμόν, χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ. Σταθεὶς δὲ πρὸ τοῦ ἰατροῦ εἶπε διὰ φωνῆς λαρυγγώδους ἅμα καὶ ὑπορρίνου·

— Σεῖς εἶσθε ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα;

— Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρὸς λίαν ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς ταύτης.

Ἡτοιμάζετο δὲ ἤδη νὰ προσκαλέσῃ τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ ὅπως ἐκδιώξωσι τὸν βάρβαρον ἐκεῖνον ὅτε λέξεις τινὲς τοῦ νεήλυδος ἐπέσχον διὰ μιᾶς τὴν πρόθεσίν του ταύτην.

— Ἐδιάβασα τὴν γνωστοποίησίν σας διὰ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, εἶπεν ὁ ἄγνωστος, καὶ ἐνόμισα ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε νὰ μάθετε ὅσα εἰξεύρω περὶ αὐτοῦ.

— Ὤ, καθήσατε, σᾶς παρακαλῶ, ἔμελλε ν' ἀπαντήσῃ ὁ ἰατρός.

Ἀλλ' εἶδεν ὅτι ὁ ἄγνωστος δὲν ἀνέμεινε τὴν πρόσκλησίν του. Ἐκλέξας τὴν μᾶλλον ἄνετον φανεῖσαν αὐτῷ ἕδραν ἔσυρεν αὐτὴν παρὰ τὸν ἰατρόν, εἶτα δ' ἐκάθησεν, ἔθηκε τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκιά του, ἀνήγειρε καὶ ἐστήριξε τὰς κρηπῖδας τῶν ὑποδημάτων του ἐπὶ τοῦ στηθαίου τοῦ παρακειμένου παραθύρου καὶ προσέβλεψε τὸν ἰατρὸν μετ' εὐαρεσκείας.

— Ἐνόμισα, εἶπεν ὁ ἄγνωστος, ὅτι μετὰ χαρᾶς θὰ ἀκούσετε αὐτὰς τὰς πληροφορίας, ἀφ' οὗ δίδετε πεντακοσίας λίρας διὰ νὰ τὰς μάθετε. Δι' αὐτὸ ἦλθα νὰ σᾶς τὰς εἴπω.

Ὁ ἰατρὸς προσέκλινεν ἐν σιγῇ.

— Χωρὶς ἄλλο, ἐξηκολούθησε, διὰ τῆς ὑπορρίνου φωνῆς του, θὰ σκέπτεσθε ποῖος εἶμαι. Θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ ἀμέσως. Ὅπως εἴδατε εἰς τὸ ἐπισκεπτήριόν μου ὀνομάζομαι Τούδωρ Βράουν, βρεττανὸς ὑπήκοος.

— Μὴν εἶσθε Ἰρλανδός;... ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς μετ' ἐνδιαφέροντος.

Ὁ ἄγνωστος, ἐκπλαγεὶς προφανῶς, ἐδίστασεν, εἶτα δὲ εἶπε:

— Ὄχι, Σκῶτος... Ὢ! εἰξεύρω πῶς δὲν φαίνομαι ὡς Σκῶτος καὶ ὅτι μὲ νομίζουν Ἀμερικανόν· ἀλλ' αὐτὸ δὲν θὰ εἰπῇ τίποτε, ἐγὼ εἶμαι Σκῶτος.

Τὴν ἐπιβεβαίωσιν δὲ ταύτην ἐπαναλαμβάνων παρετήρει τὸν Σβαρυεγκρόνα ὡσεὶ ἔλεγεν:

— Εἶσθε ἐλεύθερος νὰ πιστεύσετε ὅ,τι θέλετε ἀπὸ ὅσα λέγω, μοῦ εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον.

— Μὴν εἶσθε ἀπὸ τὸ Ἰνβερνές; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς ἐπιμένων εἰς τὴν προσφιλῆ του ἰδέαν.

Ὁ ἄγνωστος καὶ αὖθις ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμήν.

— Ὄχι, ἀπὸ τὸ Ἐδιμβοῦργον, ἀπεκρίθη·

Digitized by Google

Ἀλλ' αὐτὸ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει, δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ ζήτημα!...Ἔχω ἀνεξάρτητον περιουσίαν καὶ δὲν χρεωστῶ ὀβολὸν εἰς κανένα. Ἂν σᾶς λέγω ποῖος εἶμαι τὸ κάμνω διότι ἔτσι μοῦ ἀρέσει, καὶ δὲν ἔχω καμμίαν ἀνάγκην νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι δὲν σᾶς τὸ ἠρώτησα, εἶπε μειδιῶν ὁ ἰατρός.

— Ὄχι· τότε λοιπὸν μὴ μὲ διακόπτετε, εἰδεμὴ δὲν θὰ εὑροῦμεν ποτὲ τέλος. Τὰς γνωστοποιήσεις σας τὰς ἐδημοσιεύσατε διὰ νὰ μάθετε τί ἔγινεν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, δὲν εἶν' ἔτσι; Σεῖς λοιπὸν ἔχετε τὴν ἀνάγκην ἐκείνων ποῦ τὸ εἰξεύρουν!... Σεῖς λοιπὸν ἔχετε τὴν ἀνάγκην μου, διότι ἐγὼ τὸ εἰξεύρω.

— Τὸ εἰξεύρετε; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς πλησιάσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ ἀγνώστου.

— Τὸ εἰξεύρω! Ἀλλὰ πρὶν σᾶς τὸ εἰπῶ, πρέπει νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί συμφέρον ἔχετε καὶ τὸν ζητεῖτε.

— Σωστά! ἀπήντησεν ὁ ἰατρός.

Διὰ βραχέων δὲ διηγήθη τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἔρικ, ἧς ἠκροάσατο ὁ ἄγνωστος μετὰ βαθείας συγκινήσεως.

— Καὶ τὸ παιδὶ αὐτὸ ζῇ ἀκόμη;

— Βέβαια! Ζῇ, εἶνε ὑγιέστατον καὶ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον θ' ἀρχίσῃ τὰς ἰατρικάς του σπουδὰς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Οὐψάλης.

— Ἆ! ἆ! προσεῖπεν ὁ ἄγνωστος, μετά τινα σκέψιν. Καὶ δὲν ἔχετε ἄλλο μέσον νὰ μάθετε τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν καταγωγήν του, παρὰ μόνον μὲ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν;

— Δὲν εἰξεύρω ἄλλο, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Μετὰ μακρὰς ἐρεύνας κατώρθωσα νὰ μάθω ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν κατεῖχε τὸ μυστικὸν τοῦτο, ὅτι μόνος αὐτὸς ἴσως ἠδύνατο νὰ μοὶ τὸ ἀποκαλύψῃ, καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ διὰ τῶν ἐφημερίδων νὰ μάθω ποῦ εἶνε. Ἄλλως τε νὰ σᾶς εἰπῶ, δὲν ἔχω μεγάλας ἐλπίδας ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ τὸ μέσον.

— Διατί; ἠρώτησεν ὁ Τοῦδωρ Βράουν.

— Διότι νομίζω ὅτι ὁ Ὀδόνογαν ἔχει σοβαρὰς ἀφορμὰς νὰ κρύπτεται. Ἑπομένως εἶνε ἥκιστα πιθανὸν ὅτι θ' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς γνωστοποιήσεις μου. Ἔχω λοιπὸν τὸν σκοπὸν νὰ καταφύγω προσεχῶς εἰς ἄλλο μέτρον. Γνωρίζω τὰ χαρακτηριστικά του ὡς καὶ εἰς ποίους λιμένας εἶνε πιθανὸν ὅτι συχνάζει κατὰ προτίμησιν, σκοπεύω λοιπὸν νὰ τὸν ἀναζητήσω δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπων.

Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα δὲν ἔλεγε ταῦτα εἰκῇ καὶ ἀσκόπως, ἀλλ' ἐπίτηδες ὅπως ἐξακριβώσῃ ὁποίαν ἐντύπωσιν ἐνεποίουν εἰς τὸν ἀπέναντι αὐτοῦ. Παρετήρησε δὲ κάλλιστα, μεθ' ὅλην τὴν ἀπάθειαν, ἣν ὑπεδύετο ὁ ἄγνωστος, παλμόν τινα τῶν βλεφάρων καὶ ἐλαφρὰν σύσπασιν τῶν χειλέων ἐπὶ τῆς ψιλῆς μορφῆς τοῦ Τούδωρ Βράουν. Ἀλλὰ παρευθὺς σχεδὸν ἀνέλαβεν οὗτος τὴν ἀταραξίαν του.

— Νὰ σᾶς εἰπῶ κ' ἐγὼ τὴν ἰδέαν μου, ἰατρέ, εἶπε, ἂν δὲν ἔχετε κανὲν ἄλλο μέσον νὰ λάβετε πληροφορίας παρὰ ἀπὸ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν δὲν θὰ μάθητε ποτὲ τίποτε!... Διότι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀπέθανε!..

Ὅσον ὀδυνηρῶς καὶ ἂν ἐξεπλάγη ὁ ἰατρὸς ἐκ τῆς πληροφορίας ταύτης, δὲν συνωφρυώθη, ἀλλὰ παρετήρησε καὶ πάλιν συντόνως τὸν ἄγνωστον ὅστις ἐξηκολούθησεν οὕτω·

— Ἀπέθανε καὶ ἐσκεπάσθη ἀπὸ τριακόσιας ὀργυιὰς θάλασσαν. Ἡ τύχη τὸ ἔφερε νὰ προσλάβω ὡς θωρακίτην εἰς τὸ θαλαμηγόν μου *Ἄλβατρος* τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, τοῦ ὁποίου τὸ παρελθὸν μοῦ ἐφάνη μυστηριῶδες. Πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι τὸ θαλαμηγόν μου εἶναι μοναδικὸν πλοῖον, καὶ ταξειδεύω μὲ αὐτὸ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ μῆνας κατὰ συνέχειαν. Ἀλλὰ πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν, ἐν ᾧ διηρχόμεθα ἀπὸ τὴν Μαδέραν ὁ θωρακίτης Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀμέσως διέταξα νὰ σταματήσῃ τὸ πλοῖον, καὶ νὰ ῥίψουν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ἐφόλκια· μὲ τόσην δὲ ἐπιμονὴν τὸν ἀνεζητήσαμεν ὥστε τὸν εὑρήκαμεν ἐπὶ τέλους, τὸν ἀνεβάσαμεν εἰς τὸ πλοῖον καὶ τῷ ἐκάμαμεν ὅλας τὰς δυνατὰς περιποιήσεις. Ἀλλὰ ματαίως· ὁ Ὀδόνογαν ἦτο πνιγμένος. Ἠναγκάσθημεν ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὴν θάλασσαν ὅ,τι ἐπροσπαθήσαμεν νὰ τῆς ἁρπάσωμεν. Τὸ πρᾶγμα ἐσημειώθη ὅπως ἦτο ἑπόμενον, εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ πλοίου. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμισα ὅτι τὸ πρακτικὸν αὐτὸ πιθανὸν νὰ σᾶς εἶνε ὠφέλιμον, ἐφρόντισα νὰ λάβω ἓν ἀντίγραφον ἐπικεκυρωμένον καὶ σᾶς τὸ φέρω.

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ Τούδωρ Βράουν ἐξέβαλε τὸ χαρτοφυλάκιόν του, ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ φύλλον χάρτου πλῆρες σφραγίδων καὶ προσήνεγκεν αὐτὸ εἰς τὸν ἰατρόν.

Ὁ ἰατρὸς ἀνέγνω αὐτὸ ἐν τάχει. Ἦτο ἀληθῶς ἀντίγραφον ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ *Ἄλβατρος* τοῦ πλοίου τοῦ Τούδωρ Βράουν, ἀναφέρον τὸν θάνατον τοῦ θωρακίτου Πατρικίου Ὀδόνογαν πνιγέντος ἀπέναντι τῆς νήσου Μαδέρας, πιστοποιημένον δὲ ἐνόρκως ὑπὸ δύο ἀξιοπίστων μαρτύρων, ὧν τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν ἐπεκυροῦτο νομίμως.

Τὸ πρακτικὸν τοῦτο ἐφαίνετο προφανῶς αὐθεντικόν. Ἀλλ' ὁ τρόπος δι' οὗ περιήρχετο εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἦτο τόσον παράδοξος, ὥστε ὁ ἰατρὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐκφράσῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἔκπληξίν του. Ἔπραξε δὲ τοῦτο μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ἁβρότητος.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀποτείνω μίαν ἐρώτησιν, μίαν μόνην ἐρώτησιν, εἶπεν εἰς τὸν ἄγνωστον.

Digitized by Google

— Λέγετε.

— Πῶς συμβαίνει νὰ ἔχετε τὸ πρακτικὸν αὐτὸ εἰς τὸ θυλάκιόν σας ἕτοιμον καὶ ἐπικεκυρωμένον;... Καὶ διατί μοῦ τὸ φέρετε;

— Ἂν δὲν ἀπατῶμαι αὐτὴ ἡ ἐρώτησίς σας ἀποτελεῖ δύο ἐρωτήσεις, ἀπεκρίθη ὁ Τούδωρ Βράουν· θ' ἀπαντήσω λοιπὸν μὲ τὴν σειρὰν εἰς κάθε μίαν. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο τὸ ἔχω εἰς τὸ θυλακιόν μου, διότι, ἐπειδὴ εἶδα πρὸ δύο μηνῶν τὰς γνωστοποιήσεις σας, καὶ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς δώσω τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ζητεῖτε, ἠθέλησα νὰ σᾶς τὰς δώσω ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβεστέρας... Σᾶς τὸ φέρω δὲ διότι ταξειδεύω εἰς τὰ παράλια ταῦτα μὲ τὸ θαλαμηγόν μου, καὶ ἔκρινα φυσικώτατον νὰ σᾶς τὸ φέρω αὐτοπροσώπως ὅπως εὐχαριστήσω συγχρόνως καὶ τὴν ἰδικήν μου περιέργειαν καὶ τὴν ἰδικήν σας.

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος οὐδεμίαν ἐπεδέχετο ἀντίρρησιν. Ὅθεν ὁ ἰατρὸς προσέφυγεν εἰς τὸ μόνον συμπέρασμα, ὅπερ ἠδυνήθη νὰ ἐξαγάγῃ.

—Μὲ τὸ *Ἄλβατρος* λοιπὸν εἶλθε ἐδῶ; ἠρώτησε ζωηρῶς.

— Βέβαια.

— Καὶ εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ πλοῖόν σας ναῦται γνωρίσαντες τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν;

— Πολλοί.

— Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ τοὺς ἴδω;

— Ὅσον θέλετε! Ἔρχεσθε νὰ ὑπάγωμεν τώρα ἀμέσως εἰς τὸ πλοῖον;

— Ἂν δὲν ἔχετε καμμίαν ἀντίρρησιν...

— Καμμίαν, ἀπήντησεν ὁ ἄγνωστος.

Ὁ Σβαρυεγκρόνα ἔκρουσε τὸν κώδωνα, διέταξε νὰ τῷ φέρωσι τὸν σισσυρωτὸν ἐπενδύτην του, τὴν βακτηρίαν του, τὸν πῖλόν του, καὶ ἀπῆλθε μετὰ τοῦ Τούδωρ Βράουν. Μετὰ πέντε λεπτὰ ἀφίκοντο εἰς τὴν προκυμαίαν παρ' ἣν ἦτο προσηραγμένον τὸ *Ἄλβατρος*.

Ὑπεδέξατο δ' αὐτοὺς γέρων ναυτικὸς ἐρυθρόχρουν ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ μεσοπολίους παραγναθίδας, οὗ ἡ φυσιογνωμία ἀπέπνεεν εἰλικρίνειαν καὶ τιμιότητα.

— Κύριε Οὐάρδ, ὁ κύριος ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ πληροφορίας διὰ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, εἶπεν ὁ Τούδωρ Βράουν πλησιάσας.

— Διὰ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν!...ἀπεκρίθη ὁ γέρων ναυτικός!...Ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρέσῃ!...Κάμποσο μᾶς ἐβασάνισε ὅσον νὰ τὸν ψαρεύσωμε τὴν ἡμέραν ὅπου ἐπνίγη εἰς τ' ἀνοικτὰ τῆς Μαδέρας!... Μὰ κρῖμα 'ς τὸν κόπο μας, γιατὶ τὸν ξαναρρίψαμε ὀπίσω 'ς τὰ ψάρια.

— Τὸν ἐγνωρίζατε πρὸ πολλοῦ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Ἐκεῖνο τὸ σκυλόψαρο;...ὄχι, ἕνα ἢ δύο χρόνια μονάχα. Θαρρῶ πῶς 'ς τὴν Ζανζιβάρη τὸν ἐπήραμε. Δὲν εἶν' ἔτσι, Τόμμυ Δούφ;

— Ποιὸς φωνάζει; ἠρώτησε νεαρὸς ναύτης, συντόνως ἀσχολούμενος εἰς τὴν στίλβωσιν ὀρειχαλκίνης σφαίρας τοῦ προσερείσματος τῆς κλίματος.

— Ἐδῶ! ἀπεκρίθη ὁ Οὐάρδ, ἀπὸ τὴν Ζανζιβάρην δὲν τὸν ἐπήραμε τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν;

— Τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν; εἶπεν ὁ ναύτης, ὡσεὶ αἱ ἀναμνήσεις αὐτοῦ μὴ ἦσαν πρόχειροι. Ἄ, ναί, ἐνθυμοῦμαι!... Ἐκεῖνον τὸν *γαμπιέρην* ποῦ ἔπεσε εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη κατάντικρυ 'ς τὴ Μαδέρα!...Ναί, κύριε Οὐάρδ, 'ς τὴν Ζανζιβάρη τὸν εὑρήκαμεν.

Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα ἠρώτησεν ὁποῖα ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, ἐβεβαιώθη δὲ ὅτι ταῦτα ἦσαν ἀπαράλλακτα πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐγνωσμένα. Πάντες οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐφαίνοντο τίμιοι καὶ εἰλικρινεῖς, ἀγαθὰς καὶ ἀφελεῖς ἔχοντες μορφάς. Τὸ ὁμοιόμορφον τῶν ἀπαντήσεων αὐτῶν ἠδύνατο ἴσως νὰ θεωρηθῇ παράδοξον καὶ προμεμελετημένον. Ἀλλ' ἆρά γε δὲν ἦτο φυσικὴ συνέπεια αὐτῶν τῶν γεγονότων; Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἀφ' οὗ μόνον ἀπὸ ἑνὸς τὸ πολὺ ἔτους εἶχον γνωρίσῃ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, καὶ μόνον τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου ἀνεμιμνήσκοντο, ἑπόμενον ἦτο ὅτι αὐτολεξεὶ σχεδὸν θὰ ἔλεγον τὰ ὀλίγα ἅτινα ἐγίνωσκον.

Προσέτι δὲ τὸ *Ἄλβατρος* ἦτο νεοπαγὲς καὶ ἄριστα νεναυπηγημένον θαλαμηγόν, ὅπερ ἂν ὡπλίζετο καὶ διά τινων τηλεβόλων ἠδύνατο κάλλιστα νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πολεμικὸν πλοῖον. Ἐπ' αὐτοῦ ἐπεκράτει ἄκρα καθαριότης. Οἱ ἄνδρες τοῦ πληρώματος ἦσαν ὑγιεῖς, εὐσταλεῖς, θαυμασίως εἰθισμένοι εἰς τὴν πειθαρχίαν, διότι ἔμενον ἐν τῇ θέσει αὐτῶν ἐν ᾧ δι' ἑνὸς πηδήματος ἠδύναντο νὰ εὑρεθῶσιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐκ πάντων τούτων πειστικῶς καὶ ἀκαταμαχήτως ἐπεβεβαιοῦτο τὸ ἀληθὲς τῶν λόγων τοῦ Τούδωρ Βράουν.

Ὁ ἰατρὸς λοιπὸν ἐπείσθη καθ' ὁλοκληρίαν, ἀπερχόμενος δὲ ἠθέλησεν ἐξ ἀβροφροσύνης νὰ προσκαλέσῃ εἰς γεῦμα τὸν Τούδωρ Βράουν, περιπατοῦντα ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγου καὶ συρίζοντα ἄγνωστόν τινα ἦχον.

Ἀλλ' ὁ Τούδωρ Βράουν δὲν ἐθεώρησε κατάλληλον νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησιν ταύτην. Ἀπήντησε δ' εἰς αὐτὴν διὰ τῶν ἑξῆς φιλοφρόνων λέξεων:

— Ὄχι. Δὲν εἰμπορῶ!...Δὲν τρώγω ποτέ μου ἔξω!

Εἰς τὸν Σβαρυεγκρόνα ὑπελείπετο πλέον ν' ἀπέλθῃ, τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξε χωρὶς νὰ τύχῃ τοῦ ἐλαχίστου χαιρετισμοῦ παρὰ τοῦ παραδόξου ἐκείνου ἀνθρώπου.

Τὰ συμβάντα διηγήθη ἀμέσως εἰς τὸν Βρέδεζορδ, ὅστις ἤκουσεν αὐτὰ ἐν σιγῇ, ἀποφασίσας

Digitized by Google

καθ' ἑαυτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ οὗτος ἀντανάκρισιν.

Ἀλλ' ὅτε αὐθημερὸν ἀπεπειράθη νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῆς, μετὰ τοῦ Ἔρικ, ὅστις εἶχε μάθῃ τὰ γενόμενα ἐπανελθὼν ἐκ τῆς σχολῆς, ἀπήντησε δυσχέρειάν τινα. Τὸ *Ἄλβατρος* εἶχεν ἀποπλεύσῃ τῆς Στοκόλμης χωρὶς νὰ δηλώσῃ ποῦ μετέβαινε καὶ χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Τοῦδωρ Βράουν.

Ἐξ ὅλης λοιπὸν τῆς ὑποθέσεως ταύτης μόνον τὸ πρακτικὸν τοῦ θανάτου τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν ἔμενεν.

Ἀλλὰ τὸ πρακτικὸν τοῦτο εἶχεν ὄντως ἀξίαν τινά; Περὶ τούτου ἐτόλμα ν' ἀμφιβάλλῃ ὁ Βρέδεζορδ μεθ' ὅλην τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ γενικοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας ἐν Στοκόλμῃ, εἰς ὃν ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅστις ἐδήλωσεν ὅτι ἀναγνωρίζει τὴν πλήρη γνησιότητα τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου σφραγίδων καὶ ὑπογραφῶν, ἐφ' ᾧ ἐζήτησε πληροφορίας ἐξ Ἐδιμβούργου, ὅπου οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸν Τοῦδωρ Βράουν, τοῦτο δὲ ἐφάνη ὕποπτον.

Ἀλλὰ τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός, πρὸ τοῦ ὁποίου πᾶσα ἀμφιβολία βαθμηδὸν κατέπεσεν, ἦτο ὅτι οὐδὲν ἐγνώσθη περὶ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν καὶ ὅτι αἱ γνωστοποιήσεις ἀπέβαινον ἄκαρποι.

Ἀλλ' αἰρομένου ἐκ τοῦ μέσου τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, οὐδεμία ὑπελείπετο ἐλπὶς πρὸς διαφώτισιν τοῦ μυστηρίου τῆς γεννήσεως τοῦ Ἔρικ. Καὶ οὗτος δὲ συνῃσθάνετο τοῦτο καὶ ἀνωμολόγει ὅτι πᾶσα πρόσθετος ἔρευνα ἦτο τοῦ λοιποῦ ἄσκοπος.

Ἄνευ λοιπὸν δισταγμοῦ, τὸ ἑπόμενον φθινόπωρον, ἤρχισε τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Οὐψάλης, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰατροῦ. Ἀλλ' ἠθέλησε πρῶτον νὰ ὑποστῇ τὰς ἐξετάσεις πλοιάρχου πρὸς μακρὰς θαλασσοπορίας· ἐκ τούτου δὲ καὶ μόνου κατεφαίνετο ὅτι δὲν ἀπηρνεῖτο τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ.

Διότι τώρα καὶ ἄλλη θυμοδακὴς ὀδύνη κατέτρυχεν αὐτόν, μόνον ὑπὸ τῆς κινήσεως καὶ τῆς δράσεως περιπετειώδους βίου δυναμένη νὰ θεραπευθῇ. Οὐδ' ὑπόνοιαν κἂν ἔχοντος τοῦ ἰατροῦ περὶ τούτου, ὁ Ἔρικ ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ εὕρῃ ἀφορμήν τινα ὅπως ἀπέλθῃ τῆς στέγης του, ἅμα τῷ πέρατι τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, ὡς τοιαύτη δ' ἀφορμὴ θὰ ἐχρησίμευε μακρά τις περιοδεία. Τῆς τοιαύτης ἀνάγκης αἰτία ἦτο ἡ ὁσημέραι καταδηλοτέρα γινομένη ἀντιπάθεια, ἣν ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ἰατροῦ Κάζα οὐδεμίαν παρέλειπεν εὐκαιρίαν ὅπως τῷ διατρανώσῃ, καὶ ἣν οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ προτάτην.

Αἱ μετὰ τῆς νεάνιδος σχέσεις αὐτοῦ ἦσαν ἀνέκαθεν παράδοξοι. Ὁ μὲν Ἔρικ μετὰ ἑπτὰ ἔτη ὡς κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του εἰς Στοκόλμην, ἐθεώρει τὴν ἁβρὰν κόρην ὡς τύπον κομψότητος καὶ τελειότητος. Ἠσθάνετο ἀνεπιφύλακτον θαυμασμὸν πρὸς αὐτὴν καὶ ἡρωϊκοὺς κατέβαλεν ἀγῶνας ὅπως καταστῇ φίλος της. Ἀλλ' ἡ Κάζα δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεχθῇ ὅπως ὁ «ἐγκάθετος» οὗτος, ὡς τὸν ἀπεκάλει, ἐγκαταστῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἰατροῦ, θεωρῆται ὡς θετὸς υἱὸς καὶ γίνῃ ὁ εὐνοούμενος τῶν τριῶν φίλων. Οἱ σχολικοὶ θρίαμβοι τοῦ Ἔρικ, ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ καὶ ἡ πρᾳότης οὐ μόνον δὲν ἐδυσώπουν αὐτὴν ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπεδαύλιζον τὴν ζηλοτυπίαν της. Ἡ Κάζα κατὰ βάθος περιεφρόνει τὸν νεανίαν διότι ἦτο υἱὸς ἁλιέως καὶ χωρικοῦ. Ἐνόμιζε δὲ ὅτι τοῦτο ἐξευτέλιζε τὴν οἰκίαν καὶ κατεβίβαζεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς βαθμίδος τῆς κοινωνικῆς κλίμακος ἐφ' ἧς ὑπερηφανεύετο ὅτι εὑρίσκετο.

Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπετάθη ἡ περιφρόνησίς της ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἔρικ ἦτο χείρων ἔτι καὶ τοῦ χωρικοῦ, ἦτο ἔκθετον. Τοῦτο δ' ἐφάνη εἰς αὐτὴν αὐτόχρημα τερατῶδες καὶ ἀτιμωτικόν. Ἐπρέσβευε σχεδὸν ὅτι τὰ ἔκθετα, ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τῶν ὄντων, τάσσονται ὑπὸ τὰς γαλᾶς καὶ τοὺς κύνας. Τοῦτο δὲ τὸ αἴσθημα αὐτῆς ἐξεδηλοῦτο διὰ περιφρονητικῶν βλεμμάτων, δι' ὑβριστικῆς σιγῆς, διὰ σκληρᾶς συμπεριφορᾶς, Ἂν προσεκαλεῖτο μετ' αὐτῆς ὁ Ἔρικ εἰς χορὸν παιδίων, δὲν συγκατένευε νὰ χορεύσῃ μετ' αὐτοῦ. Εἰς τὴν τράπεζαν δὲν ἀπήντα ἐπίτηδες εἰς ὅσα ἔλεγε, ἢ προσεποιεῖτο ὅτι οὐδεμίαν ἔδιδεν εἰς τοὺς λόγους του σημασίαν. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἠγωνίζετο νὰ τὸν ταπεινώσῃ.

Ὁ δυστυχὴς Ἔρικ εἶχε μαντεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπανθρώπου ἐκείνης διαγωγῆς. Ἀλλὰ δὲν ἐνόει διατὶ τὸ φρικῶδες ἐκεῖνο δυστύχημα τοῦ ν' ἀγνοῇ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πατρίδα καθίστατο κατηγορία κατ' αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ προσεπάθησε νὰ συζητήσῃ πρὸς τὴν Κάζαν, νὰ πείσῃ αὐτὴν ὅτι ἡ τοιαύτη πρόληψις ἦτο σκληρά, ἀλλ' αὕτη οὐδὲ νὰ τὸν ἀκούσῃ κατεδέχθη. Ὅσον ἠλικιοῦντο ἀμφότεροι, τοσοῦτον ἡ χωρίζουσα αὐτοὺς ἄβυσσος ἐφαίνετο εὐρυνομένη. Ἡ Κάζα ὡς ἐγένετο δεκαοκταέτις εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐν ᾗ ἔτυχε θωπειῶν καὶ κολακείας, ὡς πᾶσαι αἱ πλούσιοι κληρονόμοι, ἡ ὑποδοχὴ δὲ αὕτη ἐπέρρωσε τὴν γνώμην ἣν εἶχε περὶ ἑαυτῆς ὅτι ἦτο ἐκ φυράματος ἀλλοίου τοῦ τῶν κοινῶν θνητῶν.

Ὁ Ἔρικ λίαν θλιβόμενος κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῇ περιφρονήσει ταύτῃ, ἐν τέλει κατηγανάκτησε καὶ ὡρκίσθη νὰ θριαμβεύσῃ αὐτῆς. Ἡ συναίσθησις δὲ τοῦ ἐξευτελισμοῦ ἐνέτεινε μάλιστα τὸν πρὸς τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ζῆλον. Ὠνειροπόλει ν' ἀνέλθῃ λίαν ὑψηλὰ ἐν τῇ κοινῇ ἐκτιμήσει διὰ τῆς ἐργασίας, ὥστε ἕκαστος ν' ἀναγκασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀξίαν του. Ἐπίσης δὲ σταθερὰν εἶχεν ἀπόφασιν ν' ἀπέλθῃ ἅμα τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ

Digitized by Google

τῆς στέγης ἐκείνης, ἐν ᾗ ἑκάστη ἡμέρα συνεπῆγε καὶ νέαν ταπείνωσιν. Ἀλλ' ἔπρεπεν ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς ν' ἀγνοῇ τὸ αἴτιον τῆς ἀναχωρήσεως ἐκείνης. Ἔπρεπε νὰ νομίσῃ αὐτὴν προερχομένην ἐκ τοῦ πρὸς τὰς περιοδείας πόθου αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἔρικ συχνάκις ἔλεγεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μετάσχῃ, μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του, ἐπιστημονικῆς τινος ἐκδρομῆς. Διὰ τοῦτο καίτοι σπουδάζων ἐν Οὐψάλῃ τὴν ἰατρικὴν παρεσκευάζετο δι' ἐπιπόνου ἐργασίας καὶ κοπιωδεστάτων ἀσκήσεων εἰς τὸν ἐσκληραγωγημένον καὶ πλήρη κινδύνων βίον, ὅστις εἶνε ὁ κλῆρος τῶν μεγάλων θαλασσοπόρων.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 295.]

Καίτοι ἀλλάξασαι κατοικίαν, αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ διετέλουν πάντοτε ἐν στενοχωρίᾳ διότι αἱ ἄρρωστοι ἦσαν περισσότεραι τῶν διαθεσίμων κλινῶν. Καὶ εἶχον μὲν ὁπωσδήποτε χρησιμοποιήσει ἀρχαῖά τινα κτίρια, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐγίνοντο ἀνεπαρκῆ, καθόσον τὸ ἵδρυμα ἐπεξετείνετο. Τῆς κ. Γαρνιὲ ὁ πόθος ἦτο ν' ἀποκτήσῃ ἀληθινὸν νοσοκομεῖον, ἐκτισμένον κατὰ τὰ σχέδιά της καὶ καταλλήλως διηυθετημένον πρὸς νοσηλείαν τῶν ἀνιάτων, ἀρκούντως δὲ εὐρύχωρον ἵνα μὴ κλείηται ποτὲ ἡ θύρα εἰς τὰς ζητούσας νὰ εἰσέλθωσι. Πληροφορηθεῖσα ὅτι ἐπωλεῖτο ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς Φουρβιὲρ κτῆμά τι ὀνομαζόμενον «Ἔπαυλις τῆς Σάρρας» καὶ περιέχον οἰκίαν σεσαθρωμένην, περὶ ἣν ἐξετείνετο γήπεδον, ὅπου πολλὰ ἠδύναντο ν' ἀνεγερθῶσι κτίρια, ἡ κ. Γαρνιὲ μετέβη παρὰ τῷ ἰδιοκτήτῃ, τὸν εἶδεν ὀκτάκις τὴν αὐτὴν ἡμέραν, τὸν παρεκάλεσε, τὸν ἱκέτευσε, τὸν συνεκίνησε, τὸν ἐτάραξε καὶ κατώρθωσε νὰ καταβιβάσῃ κατὰ 30,000 τὸ ζητούμενον τίμημα. Ἡ συμφωνία συνετελέσθη. Ἂν ὅμως ἡ κ. Γαρνιὲ ἠρεύνα τὸ ταμεῖον τοῦ ἱδρύματος, δὲν ἤθελεν εὕρει ἐν αὐτῷ οὔτε τῆς πωλήσεως τὴν δαπάνην, πλὴν τῇ συνδρομῇ τῆς κ. Γιράρ, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πρώτη αὐτῆς βοηθός, κατέβαλε μείζονα ἔτι προσπάθειαν καὶ εὐγλωττίαν. Συγκαλέσασα πάσας τὰς κυρίας ὅσαι συμμετεῖχον ὁπωσδήποτε τοῦ ἱδρύματος, ἐξήγησεν αὐταῖς ὅτι εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων οὐ μόνον πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνέγερσιν νοσοκομείου, καθότι ἡ ὑπάρχουσα οἰκία μόλις ἤρκει πρὸς κατοικίαν τῶν κυριῶν τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν ὑπηρετριῶν. Ἡ τοιαύτη ἀπαίτησις ἐδύνατο νὰ προκαλέσῃ διαμαρτυρίας, καὶ ὅμως οὐδεμία ἀντεῖπεν. Υἱοθετήσασαι ἅπαξ τὸ ἵδρυμα, αἱ κυρίαι ἐπεθύμουν νὰ δώσωσιν αὐτῷ ἀνάπτυξιν ἀνάλογον πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, ἐπέβαλον δὲ ἑαυταῖς σπουδαίας χρηματικὰς θυσίας καὶ συνεισέφερον ὅσα ἐδύναντο νὰ συλλέξωσι, λαβοῦσαι διὰ τὰ ἐπίλοιπα ὑποχρεώσεις, αἱ ὁποῖαι πιστῶς ἐτηρήθησαν. Κατέχουσαι δὲ ἤδη τὸ κτῆμα καὶ τὸ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν διὰ νὰ οἰκοδομήσωσιν, ἤρξαντο τῆς ἐργασίας.

Καθόσον τὸ ἵδρυμα ἐμεγεθύνετο, ἡ κ. Γαρνιὲ ᾐσθάνετο εὐρυνομένην τὴν εὐεργετικὴν ἀποστολήν της. Μὴ ἀρκουμένη εἰς τὸ νὰ περισυνάγῃ ἀνιάτους, ἠθέλησε ν' ἀναζητήσῃ τοὺς καρκίνους τῆς ψυχῆς καὶ νὰ θεραπεύσῃ αὐτούς. Ἀφοῦ ὑπῆρχε χῶρος ἀρκετός, διατί νὰ μὴ παραλάβωσι τὰς δημοσίας γυναῖκας, ὅσαι κορεσθεῖσαι ἤδη ἐκ τῆς ἀκολασίας ἔχουσιν ἴσως ἀνάγκην ἠθικῆς μόνον ἀρωγῆς, ὅπως ἀποβάλωσι πᾶσαν κτηνωδίαν καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀνθρωπίνων πλασμάτων; Ὡς ἡ κ. Βωχαρναὶ δὲ Μιραμῶν κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα, ὡς τὴν σήμερον αἱ κυρίαι τοῦ Καλοῦ Ποιμένος, ἐπεθύμησε νὰ συναθροίσῃ ὑπὸ τὴν ποιμενικήν της ῥάβδον ποίμνιον μετανοουσῶν γυναικῶν καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ὅλα τὰ ἀπολωλότα πρόβατα. Τὸ τοιοῦτον ὄνειρον πολλαὶ ὠνειροπόλησαν γενναῖαι καρδίαι, ἀλλὰ πικρὰ ἀπογοήτευσις κατέλαβε τοὺς ἐπιχειρήσαντας νὰ πραγματοποιήσωσιν αὐτό. Ὅτε ἡ κ. Γαρνιὲ ἀνεκοίνωσε τὸ νέον της σχέδιον εἰς τὰς κυρίας τοῦ Γολγοθᾶ, προσέκοψεν εἰς ἀκατανικήτους καὶ δικαίας ἐνστάσεις. Ὑπεχώρησε δὲ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐφάνη ὑποχωρήσασα. Ἡ φιλανθρωπία εἶναι φύσει πείσμων, τοσάκις ὑπερνικῶσα τὰ ἐμπόδια, ὥστε δὲν ἀναλογίζεται αὐτά. Ἐπιμένει δέ, ἐπιτηδείως ὑπεκφεύγουσα τὰς παρατηρήσεις, καὶ ἐν ἀνάγκῃ κρύπτεται διὰ νὰ ἀγαθοεργήσῃ, ὡς ἄλλοι κρύπτονται διὰ νὰ κακοποιήσωσιν. Ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς αὐτῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν, ἡ κ. Γαρνιὲ εἰσδύουσα εἰς τῆς διαφθορᾶς τὸν βυθόν, ἀνεκάλυψε γυναῖκα πλέον τῶν ἄλλων καταβεβλημένην ἢ ἧττον ἀνυπότακτον, ἥτις ἐφάνη ἀκούουσα μεθ' ὑπομονῆς τοὺς λόγους της. Τοῦτο ἤρκεσεν, ἵνα πείσῃ αὐτὴν ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ψυχή, ἣν ἐδύνατο ν' ἀποπλύνῃ ἀπὸ πάσης διαφθορᾶς. Παραλαβοῦσα κρυφίως τὴν γυναῖκα εἰς Γολγοθᾶ, ἔκλεισεν αὐτὴν ἐν τῷ ἰδίῳ δωματίῳ καὶ ἐνόμισεν ὅτι διὰ τῶν περιποιήσεων αὐτῆς καὶ τῶν προτροπῶν θὰ κατορθώσῃ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς κακίας. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη τοῦ βίου μετατροπὴ δὲν εὐηρέστει τὴν ἁμαρτωλήν, ἥτις, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἀνακτήσασα τὴν ἐλευθερίαν της, ἐπανέστρεψεν εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, τὸ ὁποῖον πᾶς τις ἐδύνατο εὐκόλως νὰ προΐδῃ, ἐλύπησε

Digitized by Google

μὲν τὴν κ. Γαρνιέ, ἀλλὰ τῇ ἀπέδειξε διὰ τῆς πείρας, ὅτι τὸ σχέδιόν της ἦτο ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὤφειλε νὰ παραιτήσῃ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ δὲν ἔχουσι λοιπὸν νὰ θεραπεύσωσιν εἰμὴ μόνον ὑλικοὺς καρκίνους καὶ τοῦτο ἀρκεῖ.

Τὸ νέον κατάστημα ἀπεπερατώθη. Τὰ ἐν αὐτῷ μεγάλα ὑπνωτήρια, ὁ κῆπος, τὰ σύσκια δένδρα, τὸ προσήλιον καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ ἀέρος, παρεῖχον τῷ νοσοκομείῳ εὐρύτητα καὶ ἄνεσιν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν τέως ἀγνώστους, ἔλαβον δὲ κατοχὴν αὐτοῦ τὴν 2 Ἰουλίου 1853. Ἐκεῖ εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐδάφους καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. Ἡ κ. Γαρνιὲ ἐδύνατο χαίρουσα νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἡμέραι μακραὶ ἤθελον ἐπιτρέψει αὐτῇ νὰ ἐπιβλέπῃ ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον τὸ ἵδρυμα, τὸ ὁποῖον ἐθεμελίωσεν, ὑπερβαλοῦσα ἐμπόδια, ὧν τὸ μέγεθος ἤθελε πτοήσει καρδίαν ἧττον τῆς ἰδικῆς της γενναίαν. Ἦγε δὲ τότε τὸ 42ον τῆς ἡλικίας της ἔτος καὶ εἶχεν ὑγείαν καλήν. Καὶ εὐειδὴς μὲν δὲν ἦτο, καίτοι ἔχουσα μορφὴν μὴ στερουμένην γλυκύτητος, ἦτο δὲ εἰς ἄκρον ζωηρὰ καὶ ἀπότομος τὰς κινήσεις καὶ ἐπιδεικτικὴ μέχρις ὑπερβολῆς. Ἀπὸ τῆς ἠθικῆς καρτερίας της ἀπῄτει πλέον ἢ ὅ,τι ἐδύναντο νὰ παρέξωσιν αἱ σωματικαί της δυνάμεις, καὶ ἀσθμαίνουσα ἔτρεχεν, ἀφ' ἧς πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν ἐχήρευσεν, ἐπὶ τῶν ὁδῶν τῆς εὐποιΐας, ὁδῶν ἀνωμάλων, ἃς πολλάκις ἀνέρχεταί τις πρὶν ἢ δρέψῃ τὸν ἐπιζητούμενον καρπόν. Οὔτε ἀνάπαυσιν παρέχουσα ἑαυτῇ, οὔτε ἄνεσιν, ἀλλὰ νυχθημερὸν πορευομένη καὶ φλεγομένη ὑπὸ ζέσεως καταβιβρωσκούσης αὐτήν, ἔζησεν ὡς ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος τῆς εὐποιΐας, πλέον δὲ ἢ ὅτι ἐνόμιζε, κεκμηκυῖα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸν σκοπόν, ὃν ἐπεδίωκε. Καὶ πολλάκις βεβαίως μεγίστην ᾐσθάνθη ἀδημονίαν ἀπέναντι τῶν προσκομμάτων, κατὰ τῶν ὁποίων ἐχώρει μεθ' ὁρμῆς, ἣν δὲν ἐδύναντο νὰ ἐλαττώσωσιν οὔτε αἱ ψευσθεῖσαι ἐλπίδες, οὔτε τῶν νομικῶν αἱ παρενοχλήσεις. Οὐδόλως ἐφείσθη οὔτε τοῦ σώματος αὐτῆς οὔτε τῆς ψυχῆς, ἦλθε δὲ ἡ ὥρα, ὅτε ἡ ὕλη ὑπὲρ τὸ δέον καταπεπονημένη, ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ εἶχε φθάσει οὐχὶ εἰς τὸ τέρμα τοῦ ἔργου της, ἀλλ' εἰς τὸ τέρμα τῶν δυνάμεών της, ἃς εἶχεν ἐξαντλήσει δι' ὑπερανθρώπου ἐργασίας. Ἐπέπρωτο δὲ ν' ἀποθάνῃ θῦμα τῆς φιλανθρώπου ἀποστολῆς της. Τὸ ἐν αὐτῇ ὑπάρχον πνεῦμα τῆς ἀντιστάσεως, τὸ κατὰ τὴν παιδικήν της ἡλικίαν ἀπειλῆσαν νὰ πυρπολήσῃ τὴν μονήν, καὶ ἐμπνεῦσαν ἴσως αὐτῇ τὴν ἀκαταδάμαστον θέλησίν της, ἐξανέστη τότε κατὰ τοῦ θανάτου. Ἐφρόνει ὅτι ὑπελείποντο αὐτῇ καὶ ἄλλα εὐποιΐας ἔργα καὶ δὲν ἔστεργε ν' ἀπέλθῃ. Ὑπέκυψε δὲ μόνον κατόπιν δεινοῦ ἠθικοῦ ἀγῶνος, ἐνθυμηθεῖσα τοὺς προηγηθέντας αὐτῆς ἀγαπητούς, οἷς ἔμελλε νὰ συναντηθῇ.

Καθ' ἣν στιγμὴν πᾶσα ἀπώλετο ἐλπὶς περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς, συνέβη γεγονός, τὸ ὁποῖον ὀφείλω νὰ μὴ ἀποσιωπήσω. Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς αὐτῆς πρὸς ἀναζήτησιν ἐκείνων, οὓς ἐδύνατο νὰ σώσῃ, ἡ κ. Γαρνιὲ συνήντησε γυναῖκα ἀκόλαστον, ἣν ἔφερεν εἰς μετάνοιαν. Ἡ γυνὴ αὕτη διὰ κληρονομιῶν αὐθεντικῶν ἐκέκτητο κειμήλιον πολύτιμον, τὸν χρυσοῦν σταυρόν, ὃν ἔφερεν ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος δὲ Σάλ. Ἐν τῇ εὐγνωμοσύνῃ της, ἡ μετανοοῦσα ἔδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν κ. Γαρνιέ. Ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου, ὅτε προσήγγιζεν ἤδη ἡ ὥρα τῆς ἀγωνίας, ἡ θεμελιώσασα τὸ ἵδρυμα τοῦ Γολγοθᾶ, προσηύχετο κρατοῦσα ἐπὶ τῶν χειλέων τὸν σταυρὸν ἐκεῖνον. Ὁ καρδινάλιος δὲ Βονάλδ ἔστειλε καὶ ἐζήτησεν αὐτὸν ὡς ἀνήκοντα τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἡ κ. Γαρνιὲ προσεποιήθη ὅτι δὲν ἐνόει, ὁ δὲ καρδινάλιος οὐ μόνον ἐπέμεινεν, ἀλλὰ διέταξεν ἐνεργῶν ὡς ἐκκλησιαστικὸς προϊστάμενος. Καὶ ἠναγκάσθη ἡ θνήσκουσα νὰ ὑπακούσῃ, ἀλλ' ὅπως μὴ ἀπαντήσῃ δι' ἀρνήσεως ὁριστικῆς ἐδοκίμασε δεινὴν ψυχικὴν ταραχήν. Λυποῦμαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐθαιρεσίᾳ· νομίζω δὲ ὅτι ὁ καρδινάλιος ἤθελε πράξει χριστιανικώτερον ἀφίνων τὴν κ. Γαρνιέ —τὴν ἁγίαν ἐκείνην γυναῖκα— ν' ἀποθάνῃ κρατοῦσα τὸν σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου καὶ φρονῶ ὅτι ἡ θέσις τοῦ κειμηλίου τούτου ἦτο ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ νοσοκομείου τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ θησαυροφυλακείῳ τοῦ πρωτοθρόνου τῆς Γαλατίας. Ἡ κ. Γαρνιὲ τοσοῦτον ἐν τῷ βίῳ αὐτῆς ἀγαθοεργήσασα ἐδικαιοῦτο ν' ἀποθάνῃ ἀνενόχλητος. Ἀπεβίωσε δὲ τὴν 25 Δεκεμβρίου 1853, δύω ἢ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἠθικὴν βίαν ἣν ὑπέστη.

Μετὰ τὸν θάνατόν της, πᾶσαι αἱ κυρίαι τῆς ἑταιρίας ἐφιλοτιμήθησαν ν' ἀποδείξωσι μείζονα ἀφοσίωσιν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς εἰς Θεὸν μεταστάσης. Οὕτω συμβαίνει εἰς τὰ ἀγαθοεργὰ ἱδρύματα, τὰ ὁποῖα στηρίζονται ἐπὶ πίστεως τοσούτῳ μᾶλλον ἐνεργοῦ, καθόσον εἶναι εἰλικρινεστέρα, ἀνταποκρινομένη εἰς μίαν τῶν μεγίστων ἠθικῶν ἀναγκῶν, ἃς παράγουσι τῆς φύσεως τὸ ἀπηνὲς καὶ ἡ ἀδιαφορία τῶν ἀνθρώπων. Ἀρκεῖ νὰ συλλάβῃ τις τὴν ἰδέαν τοιούτου ἱδρύματος, ἵνα κατ' ἀνάγκην, οὕτως εἰπεῖν, πραγματευθῇ καὶ αὐξήσῃ, καθότι αἱ περικυκλοῦσαι συμφοραὶ ἀναγκάζουσιν αὐτὸ νὰ ἀναπτυχθῇ, ἔστω καὶ διὰ θυσιῶν καὶ κόπων διηνεκῶς ἀνανεουμένων. Διά τινας μεγαθύμους ἀνθρώπους, ἡ ἐξάσκησις τῆς εὐποιΐας καθίσταται ἀνάγκη τυραννική, ἧς δὲν δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι, φρονοῦντες ὅτι οὐδέποτε ἀποτίνουσι τὸν πρὸς τὴν ἀγαθοεργίαν ὀφειλόμενον φόρον, διότι οὐδέποτε αἱ ἀλγηδόνες ἐγκαταλείπουσι τὸ ἀνθρώπινον γένος. Καίτοι πᾶ-

Digitized by Google

σαν καταβάλλοντες προσπάθειαν καὶ δραστηριότητα, ἀποροῦσι ποῦ πρῶτον νὰ τρέξωσι, καθότι ἀφ' ὅλων τῶν σημείων τοῦ ὁρίζοντος, ἀφ' ὅλων τῶν ὑποστέγων οἰκημάτων καὶ τῶν ὑπογείων, ἀφ' ὅλων τῶν κραβάτων ἀκούουσιν ἱκεσίας. Καὶ ἐνοικιάζουσιν ἓν δωμάτιον, ἔπειτα δὲ μίαν οἰκίαν καὶ κατορθοῦσι τέλος νὰ οἰκοδομήσωσι νοσοκομεῖον, οὐδεμίαν δὲ ἀποκρούουσι συμφορὰν ἐν στερήσεσι ζῶντες καὶ ἐν δυσαρεσκείαις, ἵνα καταπραΰνωσι τὰς ἀλγούσας σάρκας καὶ τὰς ἠρεθισμένας ψυχάς, τοσοῦτον ἀσπλάγχνως ἀμεριμνῶντες περὶ τῆς ἰδίας ζωῆς, ὥστε ἡ ζωὴ τοὺς ἐγκαταλείπει, ὅτε δὲ κατὰ τὴν ἐσχάτην ὥραν οὐδὲν ἐπιθυμοῦσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν ἀσπαζόμενοι σταυρὸν σεβαστόν, ἄρχων τις τῆς ἐκκλησίας ἀποσπᾷ αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειλέων των! Εἶναι πικρόν!

Β'. *Τὸ νοσοκομεῖον τῆς ὁδοῦ Λουρμέλ.*

Τὸ ἵδρυμα ἀνεπτύχθη εἰς αὐτὸν τὸ τόπον τῆς γεννήσεώς του καὶ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤθελε περιορισθῆ ἐπὶ τοῦ λόφου του, ἐν τῇ ἐπαύλει ἐκείνῃ τῆς Σάρρας, ἣν ἡ κ. Γαρνιὲ τοσοῦτον ἀνδρικῶς ἀπέκτησε. Καίτοι ἐπιθυμοῦσαι νὰ ἐπεκτείνωσιν αὐτὸ καὶ ν' ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς διαφόρους πόλεις, αἱ κυρίαι ἐδίσταζον, καθότι ἡ ἐποχὴ ἦτο κακή. Πλείστους ἀνθρώπους εἶχε καταστρέψει ὁ πόλεμος καὶ ταπεινώσει μέχρις ἀπογνώσεως ἡ Κοινότης. Ἦτο ἆρά γε κατάλληλος ἡ ὥρα, ὅπως δοκιμάσωσι νὰ ἱδρύσωσι κατάστημα ἐν Παρισίοις καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἐξηντλημένην ἢ ἐξησθενημένην φιλανθρωπίαν, ὡς ἐκ τῶν τοῦ πολέμου καταστροφῶν; Περιμείνασαι μέχρι τοῦ 1874, ἀπεφάσισαν τότε νὰ προβῶσιν. Ἡ χήρα κ. Λεσά, γυνὴ δραστηρία, ἥτις ἐκέκτητο πολλὰ ἐκ τῶν προσόντων τῆς κ. Γαρνιέ, εἶχε δὲ τὴν ὄψιν οἰκτίρμονος μολοσσοῦ, μὴ ἀμφιβάλλουσα περὶ τῆς γενναιότητος τῶν Παρισινῶν, ἐζήτησε παρ' αὐτῶν τὰ ἀναγκαῖα χρηματικὰ ποσά. Ὡς πρὸς τοὺς ἀρρώστους, ἐγίνωσκεν ἐκ τῶν προτέρων ὅτι δὲν ἤθελον λείψει. Αἱ ἐνέργειαι αὐτῆς καὶ τινων ἄλλων χηρῶν συνεργαζομένων αὐτῇ, ὑπῆρξαν δραστηριώταται. Συλλέγουσαι ἐράνους καὶ ζητοῦσαι ἐλεημοσύνην «διὰ τὰς ἐκ καρκίνου πασχούσας πτωχὰς παρακαλῶ!» ἐδυνήθησαν νὰ ἐνοικιάσωσι μετ' οὐ πολύ, καὶ νὰ διασκευάσωσιν οἰκίαν, εἰς ἣν εἰσῆλθον τὴν 8 Δεκεμβρίου 1874. Ἡ οἰκία αὕτη ἐγκαταλειφθεῖσα ἤδη ὑπὸ τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ ὑπάρχει ἔτι καὶ τὴν ἐπεσκέφθην. Εἶναι κοιτὶς—παρ' ὀλίγον ἔλεγον φάτνην.

Κεῖται δὲ εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Λεοντίνης καὶ τῆς ὁδοῦ Ἀλφόνσου. Ἡ τοιαύτη ἔνδειξις δὲν διαφωτίζει ἴσως τὸν ἀναγνώστην. Εἰς τὴν 15ην περιφέρειαν, ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχεν ἡ πεδιὰς τῆς Γρενέλλης, ἣν ἐγνώρισα ἔρημον σχεδόν, εἰς τὸ βάθος τῆς συνοικίας Ἰαβέλ, διήνοιξαν ὁδοὺς παρ' αἷς ἐκτίσθησαν καλύβαι τινές. Πλησίον δὲ λαχανοκήπου, ἐν ᾧ θάλλουσι τὰ πράσα καὶ οἱ θρίδακες, καὶ ἐγγὺς ἐκκλησίας, ἧς οἱ ἀσβεστόχριστοι τοῖχοι δὲν φαίνονται λίαν στερεοί, παιδαγωγός τις πλήρης ἀπατηλῶν ἐλπίδων εἶχεν οἰκοδομήσει σχολεῖον. Μόνοι ἔλειπον οἱ μαθηταί, αἱ δὲ κοσμοῦσαι τὴν αὐλὴν δύω καστανέαι δὲν ἀνεπλήρουν αὐτούς. Ὁ παιδαγωγὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σχολεῖον. Ἔκειτο δὲ μακρὰν καὶ ἦτο λίαν ἀνεπαρκές, ἀλλ' ἡ κ. Λεσὰ καὶ αἱ συνεργαζόμεναι αὐτῇ τέσσαρες χῆραι, ἐνθυμηθεῖσαι τὴν παροιμίαν «Μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ πτηνὸν κτίζει τὴν φωλεάν του» ἐμίσθωσαν τὴν οἰκίαν, ὅπως ἱδρύσωσιν ἐν Παρισίοις ὑποκατάστημα τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐγκατέστησαν. Ἡ αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς καὶ ἡ τῶν μαθημάτων περιέλαβον δώδεκα κλίνας, θαλαμίσκοι τινὲς ὑπόστεγοι ὡρίσθησαν πρὸς κατοικίαν τῶν ἐνοίκων κυριῶν, δωμάτιον δὲ βλέπον πρὸς τὸν λαχανόκηπον, διεσκευάσθη ἐκ τοῦ προχείρου εἰς ἐκκλησίαν καὶ οἰκίσκος πλινθόκτιστος, ὅστις τὴν σήμερον εἶναι γαλακτοκομεῖον, ἐχρησίμευεν ὡς νεκρικὸς θάλαμος. Ἦτο δὲ τὸ κατάστημα τοῦτο καὶ στενόχωρον καὶ δύσχρηστον, τὸ νῦν εἶναι λίαν ἀκάθαρτον, ἀλλ' ὅτε ἐχρησίμευεν ὡς νοσοκομεῖον τῶν ἀνιάτων γυναικῶν, ἦτο καθαρώτατον καὶ καθ' ἑκάστην ἐπλύνετο. Τὸ ἵδρυμα φαίνεται ἔχον διασταλτικὴν δύναμιν, καθόσον ὅτε ἐγκατέστησαν ἐν Παρισίοις, αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ ἦσαν πέντε τὸν ἀριθμόν. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἑνὸς ἔτους ἀνήρχοντο εἰς 246. Ὡς ἡ πόλις τῆς Λυῶνος, καὶ ἡ τῶν Παρισίων ἔσπευσε νὰ εἰσακούσῃ τὰς ἀποτεινομένας αὐτῇ ἱκεσίας πρὸς περίθαλψιν ἀφορήτων δεινῶν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΒΕΡΕΝΙΚΗ

(Συριακὸν ἱστόρημα ὑπὸ Ἰωάννου Φλάχ.)

ϛ'.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω εἶχον συμβῆ ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ἐν ᾧ ἡ εὐρεῖα κυρία ὁδὸς τῆς Ἀντιοχείας ἦτο ἀκόμη ὅλη ἔρημος ἀνθρώπων καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις κατοικούντων εὑρίσκοντο βεβυθισμένοι εἰς βαθὺν ὕπνον· πολλοὶ αὐτῶν οὐδ' εἶχον κἂν μάθει τὴν δολοφονίαν τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἔγεινε κίνησίς τις ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Ἀντιοχείας. Ἐν ῥιπῇ δ' ἀνέμου διεδόθη ἡ φήμη περὶ ἀμφοτέρων τῶν πρὸ τῶν ἀνακτόρων φόνων μέχρι τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων προαστείων, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον πολὺς ὄχλος, διαβὰς τὰς γεφύρας, συνωθεῖτο ἐπὶ τῆς νήσου τῶν ἀνακτόρων· ἅπαντες δέ, ὅπως εὐχαριστήσωσι

Digitized by Google

τὴν περιέργειαν αὐτῶν, εἶχον πλησιάσει εἰς τ' ἀνάκτορα καὶ ἀνέμενον τὰ μέλλοντα συμβῆναι.

Δὲν εἶχον δ' ἀναμείνει πολὺ οἱ Ἀντιοχεῖς, καὶ ἠνεῴχθησαν αἱ θύραι ἐπί τινος ἐξώστου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐφάνη ὁ Θρασύμαχος, ἄγων διὰ χειρὸς τὸν νεαρὸν Σέλευκον. Ὁ Σέλευκος ἔφερε τὴν βασιλικὴν πορφύραν, τὸ διάδημα καὶ τὸ βασίλειον στέμμα.

— Ἀντιοχεῖς, ἐφώνησεν ὁ Θρασύμαχος διὰ φωνῆς καὶ μακρὰν ἀκουστῆς. Πρὸ ἕνδεκα ἡμερῶν ὁ καλὸς ἡμῶν βασιλεὺς Ἀντίοχος, ὃν οἱ σύγχρονοι διὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπεκάλεσαν Θεόν, ἀπεβίωσεν ἐν Ἐφέσῳ πληγεὶς τὸν ἐγκέφαλον, ἀφοῦ πρότερον εἶχεν ἐκδιώξει τὴν Βερενίκην καὶ ἀποκληρώσει τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἐκλέξας τὸν Σέλευκον ὡς διάδοχόν του, καὶ παραδοὺς αὐτῷ, διὰ τοῦτο, τὴν βασίλειον σφραγῖδα ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου. Χαιρετίσατε τὸν Σέλευκον ὡς ὑμέτερον βασιλέα καὶ ὁμόσατε νὰ διατηρήσητε τὴν αὐτὴν ἣν καὶ πρὸς τὸν πατέρα του πίστιν!

Τότε ὑπεκλίθη ὁ Ἀντίοχος δὶς πρὸ τοῦ πλήθους, ὅπερ ἐξερράγη εἰς μυριόφωνον ἐπευφημίαν, ἥτις ἐν βραχεῖ ἀντήχησεν ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδὸν καὶ ἀπὸ οἶκον εἰς οἶκον.

Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν συνηθροίζετο στρατὸς πρὸ τῶν βασιλείων. Ὅτε δὲ ἦσαν παρατεταγμένοι, ἐφάνησαν ὁ Σέλευκος καὶ ὁ Θρασύμαχος μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἵππων καὶ φέροντες λαμπρὰς πανοπλίας. Ὁ στρατὸς ἐξεκίνησε παρευθύς, ὁ δὲ λαὸς ἀμφοτέρωθεν τῆς κυρίας ὁδοῦ φρενητιωδῶς ἐπευφήμει καὶ συνώδευε τοὺς πολεμιστὰς διὰ προσφωνήσεων μὴ γνωρίζων ἀκριβῶς ὁποῖος ὁ σκοπὸς τῆς στρατιωτικῆς ταύτης πορείας.

Ζ'.

Τὸ ἅρμα τῆς Βερενίκης εἶχε διέλθει τὰ τείχη καὶ τὰ ὀχυρώματα τῶν ἐπαύλεων τῆς Δάφνης, καὶ ἔστη πρὸ τοῦ οἴκου τοῦ Εὐμένους, τοῦ ἄρχοντος τοῦ μικροῦ τούτου χωρίου, ὅπερ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς μεμακρυσμένον προάστειον τῆς Ἀντιοχείας. Ὅλος ὁ παροιμιώδης παράδεισος τῆς Δάφνης ὁ νοτιοδυτικῶς τῆς Ἀντιοχείας κείμενος, θαῦμα καλλονῆς καὶ ἐρωτικῆς χάριτος, ὁ ἔχων περιφέρειαν ὀγδοήκοντα σταδίων, εἶχεν ἤδη ἱδρυθῇ ὑπὸ τοῦ πρώτου Σελεύκου Νικάτορος, ἐπὶ τῆς ὡραιοτάτης θέσεως τῶν περιχώρων, ἐπὶ τῆς νοτίου κλιτύος ἥτις ἔκειτο μεταξὺ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Λαοδικείας, ἤτοι μεταξὺ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Μεσογείου. Ἐφημίζοντο δ' ἐν αὐτῇ ὁ θαυμάσιος ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ περιβαλλόμενος ὑπὸ παμπαλαίων κυπαρίσσων, αἱ ἐκ μαρμάρου στοαί, αἱ ἐπαύλεις, αἱ λίμναι, τὰ λουτρά, οἱ κῆποι, οἱ φοινικῶνες καὶ τὰ πανδοχεῖα αὐτοῦ. Διεβρέχετο δὲ τὸ τοπεῖον ὑπὸ δύο πολυφλοίσβων ῥυάκων, οἵτινες ταχύρροες ἐκ τῶν νοτίων ὀρέων ἐχύνοντο εἰς τὸν Ὀρόντην. Τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα τὰ ἱδρυθέντα βορειοανατολικῶς τοῦ περιβόλου ἐξικνοῦντο μέχρι τῆς κοίτης τοῦ Ὀρόντου. Περιεβάλλοντο δὲ ὑπὸ τειχῶν καὶ ὀχυρωμάτων καὶ εἶχον πάντοτε δίκην μεγάλου στρατῶνος φρουρὰν ἐκ πολλῶν ἑκατοστύων ἀνδρῶν, πρὸς φύλαξιν τοῦ περιβόλου καὶ τῶν ἀνακτόρων, ἥτις ἦτο τοσούτῳ μᾶλλον ἀναγκαία καθ' ὅσον ἡ αὐλὴ σχεδὸν πάντοτε διέμενεν ἐν τοῖς ἀστικοῖς ἀνακτόροις. Ἐν ᾧ δὲ τὰ ἀνάκτορα μᾶλλον ἐξετείνοντο πρὸς ἀνατολάς, τὰ κτίρια διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἔκειντο μᾶλλον πρὸς βορρᾶν καὶ ὑψοῦντο ἀποτόμως ἄνωθεν τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὀρόντου· ἀποτομωτάτη μάλιστα ἦτο ἡ θέσις τοῦ οἴκου τοῦ φρουράρχου Εὐμένους. Πάντα δὲ τὰ κτίρια ταῦτα περιέβαλλον ἀρκετὰ εὐρύχωρον ἐσωτερικὴν πλατεῖαν, ἥτις ἦτο προσδιωρισμένη διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις.

Ὅτε δὲ τὸ ἅρμα τῆς Βερενίκης προήλασε τοῦ οἴκου τοῦ Εὐμένους, ἐξῆλθεν ἀμέσως οὗτος, ἀνὴρ εὔχαρις καὶ πολιοπώγων, καὶ ἐχαιρέτισε τὴν βασίλισσαν μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ. Ἀλλὰ μόλις ἔμαθε τὴν θλιβερὰν αἰτίαν τῆς ἐλεύσεως τοῦ βασιλικοῦ ἅρματος, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἠλλάχθη ὁ τρόπος αὐτοῦ. Ἐκάλεσε παραυτὰ νεώτερον ἀξιωματικόν, ὅστις πάλιν δι' ἰσχυρᾶς φωνῆς μετέδωκε τὴν διαταγὴν εἰς ἄλλους, μεθ' ἣν στρατιῶται ἐν σπουδῇ ἔτρεχον τῇδε κἀκεῖσε. Ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ὡπλίσθη ὅλος ὁ στρατὸς ὁ φρουρῶν ἐν Δάφνῃ, ἐν ᾧ ἐπίσης ταχέως πλεῖστοι ἔφιπποι ἀγγελιοφόροι ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν Τύρον καὶ τὴν Δαμασκόν, ἵνα καταστήσωσι γνωστὴν τὴν πτῶσιν τῆς Βερενίκης καὶ προσκαλέσωσι κατεπειγόντως ἐπικουρίαν.

Μετ' ὀλίγον ἔφθασαν ἐξ Ἀντιοχείας οἱ πρῶτοι ἀποδράντες στρατιῶται, τὸ πλεῖστον Γαλάται μισθωτοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν σωματοφυλακὴν τῆς Βερενίκης, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ μείνωσι πιστοὶ εἰς τὴν ἄνασσαν αὐτῶν. Μετ' αὐτῶν δὲ ἦλθον καὶ αἱ γυναῖκες τῶν ἀνακτόρων, ἐν αἷς εὑρίσκετο ἡ Γοργώ, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιόχου οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἶχε πλέον νὰ μένῃ ἐν τοῖς βασιλείοις.

Μόλις δὲ εἶχον συνταχθῇ οἱ πιστοὶ μείναντες στρατιῶται μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἡ Βερενίκη εἶχε καταλάβει, ἕνεκεν ἀσφαλείας, μετὰ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς τὸν κατώτερον ὄροφον τῆς οἰκίας τοῦ Εὐμένους, ἐν τῷ ὁποίῳ μέχρι τοῦδε ἦτο στρατιωτικὴ φρουρά, καὶ αἱ πύλαι ἐκλείσθησαν, οἱ στρατιῶται διεμοιράσθησαν ἐπὶ τῶν τειχῶν καὶ τὰ πάντα προητοιμάσθησαν πρὸς τακτικὴν πολιορκίαν, ἐν ᾧ ἐν τῷ μέσῳ τῆς περικεκλεισμένης πλατείας ἐκομίσθησαν ἐφ' ἁμαξῶν πίθοι καὶ ἀμφορεῖς ὅπως βρασθῇ ἔλαιον καὶ ὕδωρ. Ἦτο δὲ καὶ ἀνάγκη τοιαύτης σπουδῆς, διότι ἀμέσως ὡς ἐτοποθετήθησαν οἱ καταπέλται

Digitized by Google

ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ ἐπέλαμψαν μακρόθεν αἱ πανοπλίαι τῆς προχωρούσης στρατιᾶς τῶν Συρίων. Ὁ Εὐμένης προσεκλήθη διὰ κήρυκος, ὅπως παραδώσῃ τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα τῆς Δάφνης μεθ' ὅλης τῆς φρουρᾶς, καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἀπεποιήθη, ὁ συριακὸς στρατὸς περιέβαλεν αὐτὰ καὶ ἤρξατο ἡ πολιορκία. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο τόσῳ εὔκολον ὅσον ἐφαντάζετο ὁ Σέλευκος. Εὐθὺς ὡς οἱ Σύριοι ἤνοιγον ῥῆγμα, ἀμέσως τοῦτο ἐπληροῦτο πάλιν, καὶ ὅτε, ἀγόμενοι, ὑπ' ἐλπίδων, ἐπειρῶντο ἐφόδου, ἔπιπτε πυκνὴ χάλαζα βελῶν ἐπὶ τὰ ἐφορμῶντα στίφη, οἱ δὲ πρῶτοι ἐπὶ τὰ τείχη ἀφικνούμενοι κατεκαίοντο ὑπὸ ζέοντος ὕδατος ἢ ἐλαίου οὕτως ὥστε κατέπιπτον ὀλολύζοντες.

Οὕτω παρῆλθον ἤδη ἓξ ἡμέραι ἀπὸ τῆς πολιορκίας καὶ ὁ συριακὸς στρατὸς θὰ ἐθρήνει ἀναριθμήτους νεκρούς, ἂν μὴ σχεδὸν καθ' ἑκάστην προσήρχοντο ἐπικουρίαι ἐξ Ἀντιοχείας. Ὁ Σέλευκος ἦτο ἤδη πολὺ ἀνυπόμονος, ἐπειδὴ αἱ εἰδήσεις ἃς ἐλάμβανε δι' ἀγγέλων ἦσαν ὁσημέραι μᾶλλον δυσάρεστοι. Ἁπανταχοῦ ἐπεκράτει μεγίστη ταραχὴ ὡς ἐκ τῶν ἀνοσιουργημάτων τῶν τελεσθέντων ἐν Ἐφέσῳ καὶ Ἀντιοχείᾳ. Ὁ αἰγύπτιος βασιλεὺς Φιλάδελφος εἶχεν ἀποθάνει, καταπονηθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκδιώξεως τῆς Βερενίκης, τῆς πεφιλημένης θυγατρός, καὶ τῆς ἕνεκεν τούτου ἐπερχομένης ματαιώσεως τῆς ἰδέας διαρκοῦς εἰρήνης μεταξὺ Συρίας καὶ Αἰγύπτου· ἀλλ' εἶχε παραγγείλει εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ Εὐεργέτην, τὸν ἀδελφὸν τῆς Βερενίκης, εὑρισκόμενον εἰς τὰ βόρεια τοῦ βασιλείου, νὰ ἐκδικηθῇ φοβερὰ τὴν Συρίαν. Οὗτος δὲ εἶχε διατάξει κατεπείγοντας ἐξοπλισμοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀσίᾳ, ἵνα ἐκτελέσῃ τὸν πρὸς τὸν πατέρα ὑπεσχημένον πόλεμον. Θὰ ἐπετύγχανον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σελεύκου νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν νόμιμον βασίλισσαν Βερενίκην καὶ νὰ ἐγκαταστήσωσιν αὐτὴν πάλιν;

Τοιαύτας μελαγχολικὰς σκέψεις εἶχεν ὁ Σέλευκος ἑσπέραν τινὰ ὅτε μετὰ τοῦ Θρασυμάχου ἐβάδιζε κατὰ μῆκος τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ τείχους καθ' ἣν ἀκόμη οὐδεμία εἶχεν ἐπιχειρηθῆ ἔφοδος. Τὰ ὀχυρώματα ἐνταῦθα ἦσαν συνέχεια τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου ἐν ᾧ κατῴκει ὁ Εὐμένης. Ἀλλ' ὑψοῦντο ἐπὶ καθέτου κατακρημνιζομένου βράχου ὅστις ἐν ἀποστάσει περὶ τοὺς δεκαπέντε πόδας πρὸς τὰ κάτω σχηματίζων μικρὸν πεδίον, κατέπιπτε πάλιν ἀποτομώτατα εἰς τὰ φλοισβοῦντα ὕδατα τοῦ παραρρέοντος Ὀρόντου. Ἂν ἐπετυγχάνετο ἡ ἀναρρίχησις τῆς ἀκροτάτης κορυφῆς τοῦ βράχου, ἴσως κατωρθοῦτο νυκτερινὴ ἐπίθεσις διὰ τῶν κατωτέρων θυρίδων τοῦ οἴκου! Ἐν ᾧ δὲ οἱ δύο οὗτοι σιγηλὰ λαλοῦντες ἀντήλλασσον τὰς ἰδέας αὐτῶν, ἤκουσαν αἴφνης διδόμενον σύνθημα ἐκ μιᾶς τῶν κατωτέρων θυρίδων, μεθ' ὃ γυναικεία φωνὴ ἠρώτησε·

— Εἶνε ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ κάτω;

Δοθείσης δὲ καταφατικῆς ἀπαντήσεως, ἐξηκολούθησεν ἡ γυνή

— Μόνον ἂν ὁ βασιλεὺς εἶνε μόνος θὰ ἀνακοινώσω πρὸς αὐτὸν σχέδιον, δι' οὗ θὰ δυνηθῇ νὰ κυριεύσῃ τὴν Δάφνην.

Ὁ Θρασύμαχος ἀπεμακρύνθη ἡσύχως, ὅτε αἴφνης κατεβιβάσθη ἰσχυρὸν καλώδιον, δι' οὗ κατῆλθε νεαρὰ κόρη, φέρουσα χιτῶνα ὑψηλὰ περιεζωσμένον. Ὅτε δὲ ἤγγισε τὴν γῆν ἐγνωρίσθη ὡς ἡ Γοργώ, ἡ σύντροφος τῆς Βερενίκης. Ἀνεκοίνωσε δὲ αὐτὴ εἰς τὸν Σέλευκον, ὅτι τὴν ἑσπέραν τῆς ὑστεραίας ἔμελλε νὰ τελεσθῇ μικρὰ αἰγυπτιακὴ ἑορτή, καθ' ἣν θὰ ἦτο δυνατὴ αἰφνιδία ἐπιδρομή. Αὐτὴ ἡ ἰδία ἤθελε τὸ πρῶτον ῥίψει ἐκ τοῦ παραθύρου καλώδιον, δι' οὗ ἠδύναντο ν' ἀναρριχηθῶσιν ὁ βασιλεὺς μετά τινων ἀξιωματικῶν, καὶ τότε ν' ἀνοίξωσι τὴν θύραν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Εὐμένους, δι' ἧς ὁ Θρασύμαχος ἔμελλε νὰ εἰσαγάγῃ τὴν στρατιάν.

— Σοὶ εὐγνωμονῶ τὰ μέγιστα, ἐρασμία Γοργώ, διὰ τὴν συμβουλὴν ταύτην, εἶπεν ὁ βασιλεύς. Πῶς δύναμαι ν' ἀνταποδώσω τὴν εὐεργεσίαν ἣν παρέχεις εἰς τὸ συριακὸν βασίλειον;

— Ἀγάπα με, βασιλεῦ· ἀπεκρίθη ἡ αἰγυπτία, ὅταν θὰ κυριεύσῃς τὴν Δάφνην καὶ θὰ εἶμαι εὐτυχής!

Τότε ἐνηγκαλίσθη ὁ βασιλεὺς τὴν κόρην καὶ ἔθλιψε αὐτὴν περιπαθῶς ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἀνερριχήθη ἡ Γοργώ, δίκην γαλῆς, ἐπὶ τοῦ σχοινίου, ὅπερ ἐκράτει ὁ Σέλευκος, ὅπως μὴ ταράσσηται καὶ μὴ βλαβῇ ἡ κόρη προστριβομένη ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων βράχων.

Τὴν ἐπομένην ἑσπέραν μόνον οἱ ἀναγκαιότατοι φρουροὶ εἶχον ταχθῆ, ὁ δὲ λοιπὸς στρατὸς ἐτέλει ἑορτὴν τοῦ Ὀσίριδος. Ἡ Βερενίκη ἐκάθητο πενθηφοροῦσα μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῆς ἐν τῷ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πλατείας τῶν ἀνακτόρων κειμένῳ ἰσογείῳ γυναικωνίτῃ, ἅπασαι δὲ ἦσαν ἀπησχολημέναι περὶ μικρὰς γυναικείας ἐργασίας. Πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποχωρήσει ἐκεῖθεν ὁ διοικητὴς Εὐμένης, ὅστις διὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης ἐκ χαρᾶς ἀνήγγειλεν αὐτῇ τὴν εἴδησιν κατασκόπου τινός, ὅτι ἐπικουρία ἐκ Δαμασκοῦ εὑρίσκετο καθ' ὁδόν. Τότε ἡ Γοργὼ κατέλιπεν ἀθορύβως τὸ δωμάτιον. Αἴφνης ἤκουσαν αἱ γυναῖκες θόρυβον ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ. Ἡ Βερενίκη ἀνεπήδησε καί, ἀνοίξασα βιαίως τὴν θύραν, εἶδε κάθοπλον πολεμιστὴν ὅστις εἰσεῖρπε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διὰ τῆς θυρίδος. Κραυγάσασα ὠπισθοχώρησεν, ἠνέῳξε τὴν πρὸς τὸν πρόδομον θύραν καὶ ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ τοίχου ξίφος ἐκ τῶν πολλῶν ἐκεῖ συνήθως κρεμαμένων. Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, εὑρίσκοντο ἤδη ἐκεῖ ὁ Σέλευκος μετὰ τριῶν ἀξιωματικῶν.

Ἡ βασίλισσα ἀνέσπασε τὸ ξίφος καὶ ἐπέπεσε

Digitized by Google

κατὰ τῶν ἀνδρῶν, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες αὐτῆς ἐξέβαλλον ἀγρίους ὀδυρμούς.

— Δειλοὶ δολοφόνοι, ἐφώνησεν ἡ βασίλισσα, ἐπιπίπτετε κατὰ γυναικῶν ἀόπλων;

Οἱ ἀκόλουθοι τοῦ βασιλέως ὥρμησαν ἐπὶ τῆς Βερενίκης διὰ γυμνοῦ ξίφους, ἀλλ' ὁ Σέλευκος ἀνετίναξεν ἰσχυρῶς τὰ ξίφη αὐτῶν μακράν, ἀναφωνῶν·

— Ἐμὴ ἔστω ἡ γυνή, ἐμὴ μόνον! Ἔχω ὑποσχεθῆ τὴν κεφαλήν της εἰς τὴν μητέρα μου!

Μόλις δ' εἶχε προφέρει τὰς λέξεις ταύτας καὶ ἐνεπάγη τὸ ξίφος τῆς Βερενίκης εἰς τὸν δεξιὸν αὐτοῦ βραχίονα· ἀλλὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν στιγμήν, πρὶν ἢ ἡ Βερενίκη δυνηθῇ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ξίφους αὐτῆς πρὸς ἄμυναν, ὁ Σέλευκος ἐνέβαλε τὸ ξίφος αὐτοῦ εἰς τὸ στῆθος τῆς βασιλίσσης. Ἡ λεπὶς ἐθραύσθη καὶ ῥύαξ αἵματος βασιλείου ἀνεπήδησε μακράν. Ἡ Βερενίκη ἔπεσεν ἄναυδος χαμαί. Ματαίως δ' εἶχε προσπαθήσει ἡ Ἀρσινόη ν' ἀναστείλῃ τὴν ὁρμὴν τῆς θανατηφόρου λεπίδος.

Οἱ σύντροφοι τοῦ βασιλέως ἐπέδραμον τότε κατὰ τῶν ἄλλων ἀόπλων γυναικῶν καὶ ἐφόνευσαν ἁπάσας, ὀδυνηρῶς θρηνούσας, ἐν ᾧ αἱ κραυγαὶ τῶν διὰ τῆς πύλης στρατευμάτων ἐπλησίαζον ὁλονέν, ἠκούετο δὲ καὶ ἀπὸ τῆς εὐρυτέρας νοτίας πύλης ζωηρὸς θόρυβος, ὥστε εἰκάζετο ὅτι καὶ ἐκείνη ἡ πύλη εἶχεν ἤδη ἀνοιχθῆ.

Ταύτης τῆς στιγμῆς ἐπωφελήθησαν οἱ σύντροφοι τοῦ βασιλέως ὅπως ἐπιδέσωσι τὸν βραχίονα αὐτοῦ, αἱμάσσοντα δεινῶς. Ἀλλὰ τότε, ἐν ᾧ αἱ ἐπὶ νίκῃ κραυγαὶ τῶν συριακῶν στρατευμάτων ἀντήχουν ὁλονὲν ἐγγύτερον, ὁ δὲ κτύπος τῶν ξιφῶν ὁλονὲν ἐγίνετο ζωηρότερος καὶ δυνατότερος, προσέβαλε τὸ οὖς τοῦ βασιλέως ἀλλόκοτος ἦχος. Δὲν ἦτο ἵππων καλπασμός, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐγγύτερον ἀκουόμενος κρότος, ὁ χαιρετιζόμενος ὑπὸ βλασφήμων ἀρῶν, καὶ συνοδευόμενος ὑπ' ἀγρίου κραδασμοῦ ξιφῶν καὶ γοερῶν κραυγῶν τῶν τετραυματισμένων καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἵππων καταπατουμένων; Δὲν ἦσαν τὰ ἀκουόμενα ζωηραὶ προσφωνήσεις ἐν ξένῃ γλώσσῃ; Ναί, ἰδοὺ ὁρμῶσιν ἤδη τινὲς ἱππεῖς.

Μετά τινας στιγμὰς διερρήχθη βιαίως ἡ θύρα καὶ ὑψηλὸς ἀξιωματικὸς συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν ἄλλων, φερόντων λευκοὺς μανδύας καὶ ἐχόντων ἀνὰ χεῖρας τὴν κυρτὴν ἀραβικὴν σπάθην εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον. Αὐθωρεὶ ὁ Σέλευκος μετὰ τῶν συντρόφων αὐτοῦ μετέβησαν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ἐπεζύγωσεν αὐτό, καὶ οὕτως εὗρον πάντες καιρὸν ν' ἀποδράσωσι διὰ τοῦ κρεμαμένου σχοινίου.

Ὁ ὑψηλὸς ἱππεὺς δὲν ἐβράδυνε μεταξὺ τῶν πεφονευμένων γυναικῶν ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν Βερενίκην, ἥτις ἔχουσα τὴν ὠχρότητα τοῦ θανάτου ἔκειτο χαμαὶ συμπιέζουσα δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν πληγήν. Μεστὸς ὀδύνης ἔκλινε τὸ γόνυ πρὸ αὐτῆς·

— Βερενίκη, εἶπεν ἀγωνιῶν καὶ συγκεκινημένος, δραττόμενος τῆς χειρὸς αὐτῆς. Δὲν μὲ ἀναγνωρίζεις, πεφιλημένη ἀδελφή;

— Ὦ Εὐεργέτα, ἀπεκρίθη ἡ Βερενίκη διὰ φωνῆς μόλις ἀκουομένης, πεφιλημένε ἀδελφέ... ἐφάνησαν σκληροὶ πρὸς ἐμέ...πολὺ σκληροί... πρῶτον ἐμέ...μὲ μετεχειρίσθησαν ὡς αἰχμάλωτον...ἔπειτα τὸ ἀτυχὲς παιδίον...τὸ ἐφόνευσαν...ἡ Γοργὼ μὲ ἐπρόδωκεν..ἐδῶ...ὡς αἰχμάλωτοι ὑπήρξαμεν... τώρα ἐφονεύθησαν ὅλαι...ὦ Εὐεργέτα..ἐκδίκησόν με....διὰ τὰ... ἐγκλήματα ταῦτα!

Οἱ ὀφθαλμοί της ἐκλείσθησαν. Ἡ Βερενίκη ἐξέπνευσε.

Τότε ἐπίεσεν ὁ Εὐεργέτης σπασμωδικῶς τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἐστέναζεν ὡς παιδίον. Ἄφωνοι δὲ καὶ τεθλιμμένοι ἵσταντο οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ περὶ τὴν νεκρὰν βασίλισσαν.

Μετά τινας στιγμὰς ἡ συγκινητικὴ σκηνὴ διεκόπη ὑπὸ Ἀράβων οἵτινες βιαίως ἐξῆλθον καὶ ἔσυρον τὴν Γοργὼ ἀπὸ τῆς κόμης κραυγάζουσαν διηνεκῶς Ἔλεος, ἔλεος! Ὅτε δ' ἐδήλωσαν, ὅτι αὕτη ἦτο ἡ προδότις ἡ ἀνοίξασα τὴν πύλην, ἐφώνησεν ἀξιωματικός τις·

— Φονεύσατέ την!

Ἐν τῷ ἅμα ἐγυμνώθη κυρτὴ σπάθη, ἠκούσθη ὁ ῥοῖζος κτυπήματος καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς κόρης ἐκυλίσθη ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν πεφονευμένων γυναικῶν ἐν ᾧ ὁ κορμὸς ἔπιπτε κατὰ γῆς.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπληροῦτο τὸ μέγα δωμάτιον. Οἱ πεντακόσιοι Ἄραβες ἱππεῖς οἱ ἐπιχειρήσαντες εἰκοσάωρον πορείαν ἀπὸ τῆς Δαμασκοῦ χάριν τῆς ἐλευθερώσεως τῆς βασιλίσσης εἶχον περάνει τὸ ἔργον αὐτῶν. Ἐν ᾧ δ' οἱ Σύριοι ἐπιδρομεῖς μόνον μέρος τῆς φρουρᾶς τῆς Δάφνης εἶχον φονεύσει, μεταξὺ δὲ αὐτῶν βεβαίως πιστοὺς Γαλάτας σωματοφύλακας τῆς βασιλίσσης καὶ τὸν γενναῖον Εὐμένην οἵτινες πρῶτοι εἶχον ἐπιπέσει κατὰ τῶν Συρίων, τὸ συριακὸν στράτευμα σχεδὸν κατασυνετρίβη ὑπὸ τῶν ὄπισθεν ἐπελαυνόντων Ἀράβων· μικρὸν μόνον μέρος ἐσώθη ἐν τῷ ἀσύλῳ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ εἰς Ἀντιόχειαν ἔνθα ἤδη πρὸ αὐτῶν εἶχον φθάσει ὁ τετραυματισμένος Σέλευκος καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἐπὶ ζωηρῶν ἵππων ἵνα ἀμέσως καλέσωσιν εἰς τὰ ὅπλα ὅλην τὴν φρουρὰν τῆς Ἀντιοχείας καὶ ἀποστείλωσιν ἀγγέλους εἰς Σελεύκειαν, Λαοδίκειαν, καὶ Πιερίαν. Αὐτόσε δ' εἶχε φθάσει ἡ φοβερὰ ἀγγελία ὅτι Αἰγύπτιος στόλος εὑρίσκετο καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Σελεύκειαν ὅπως μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπιχειρήσωσιν ἐπιδρομὴν κατ' αὐτῆς τῆς Ἀντιοχείας.

Νῦν δ' ἐφώρμων οἱ Ἄραβες εἰς τὸν οἶκον τοῦ Εὐμένους ἵνα ἴδωσι τὴν βασίλισσαν. Ἤδη ἦτο

Digitized by Google

πλῆρες τὸ δωμάτιον ἔνθα ἔκειτο τὸ πτῶμα τῆς βασιλίσσης, ὡς καὶ ὁ πρόδομος, καὶ πολλοὶ τῶν ἡλιοκαῶν πολεμιστῶν ἐθρήνουν γοερῶς ἐπὶ τῷ πρὸ αὐτῶν θεάματι, οἱ δ' ἄλλοι ἔφιπποι ἵσταντο ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ οἴκου πλατείας καὶ ἤθελον μόνον ἓν βλέμμα νὰ ῥίψωσι διὰ τῆς θυρίδος, ὅτε ἠγέρθη ὁ βασιλεὺς Εὐεργέτης, καταστείλας τὰ δάκρυα καὶ τὴν λύπην·

— Ἄνδρες Αἰγύπτιοι! Σεῖς ὅλοι εἴσθε μάρτυρες τῆς προδοσίας, τῆς ἀνανδρίας καὶ τῆς δολοφονίας τῆς διαπραχθείσης ὑπὸ τῶν Συρίων κατὰ τῆς νομίμου αὐτῶν ἀνάσσης, τῆς πεφιλημένης ἀδελφῆς. Ἐπειδὴ ἐπεχειρήσατε τὴν πορείαν ταύτην ἵνα ἐλευθερώσητε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως ὑμῶν, ὁμόσατε ἐπὶ τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτοῦ πτώματος, ὅτι δὲν θέλετε βάλει πάλιν τὸ ξίφος εἰς τὸν κολεὸν πρὶν ἢ ἐκδικήσητε τὸν θάνατον τῆς ἀνάσσης. Θὰ ἐξεγείρω πόλεμον ὃν οὐδέποτε ὁ κόσμος εἶδε, ὥστε ὅλη ἡ γῆ νὰ τρέμῃ! Ὅλον τὸ ἀνόσιον τοῦτο βασίλειον, ἐν ᾧ συνέβησαν τὰ κακουργήματα ταῦτα, πρέπει νὰ καταστραφῇ! Ἤδη ἤρχισαν αἱ προπαρασκευαὶ πρὸς πόλεμον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ! Πανταχόθεν ἡ ἀγανάκτησις ὡς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀνοσιουργημάτων καὶ ὠμοτήτων ἀναγκάζει καὶ τὸν ἀνήλικα παῖδα νὰ ἑλκύσῃ τὸ ξίφος! Ἤδη ἰσχυρὸς στόλος πλέει πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀρόντου! Ἄς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ σύνορα καὶ ἄς ἀναμείνωμεν ἕως αἱ κατὰ γῆν προπαρασκευαὶ συντελεσθῶσι! Τώρα δέ, φίλοι, δότε τροφὴν εἰς τοὺς ἵππους ἐπειδὴ ἐντὸς ἡμισείας ὥρας πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν!

Ἀγρία φανατικὴ κραυγὴ ἐπηκολούθησε τὰς λέξεις ταύτας τοῦ βασιλέως, ὅλα τὰ ξίφη ἀνεσπάσθησαν, καὶ εἰς δεῖγμα τῆς ἀποδοχῆς ἐκραδάνθησαν περὶ τὰς κεφαλὰς διὰ βιαίων κινήσεων. Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἤλαυνεν ἔφιππος στρατὸς πρὸς τὴν Δαμασκόν, δύο δ' ἐκ τῶν ἱππέων τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς ἔφερον τὸ πτῶμα τῆς βασιλίσσης περιτετυλιγμένον ἐντὸς ὑφασμάτων καὶ δεδεμένον ἐφ' ἵππου, μὴ φέροντος ἱππέα. Ὅτε δ' ἐφάνη τὸ λυκαυγὲς οἱ ἱππεῖς ἦσαν ἤδη μακρὰν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐγένετο ὁ φόνος· νέος δὲ στρατὸς ἀπεστέλλετο ἐξ Ἀντιοχείας εἰς Δάφνην μόνην ἔχων ἐντολὴν νὰ ἐνταφιάσῃ τοὺς φονευθέντας Συρίους καὶ νὰ μεταφέρῃ οἴκαδε τοὺς τραυματίας ἢ νὰ νοσηλεύσῃ αὐτοὺς ἐν τοῖς τεμένεσι τοῖς κειμένοις πλησίον τῆς Δάφνης.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα τὰ συμβάντα ἦτο τετελεσμένη ἡ πρώτη πρᾶξις τοῦ αἱματηροῦ τούτου δράματος. Ἡ Ἀντιόχεια εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ τῶν αἰγυπτιακῶν στρατευμάτων.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ).

**Λ

Η ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ νέος, πάντες ἐστράφησαν νὰ τὸν ἴδωσι. Ἦτο πολὺ ὑψηλός, πολὺ ὠχρός, πολὺ ξανθός. Λεπτὸς μύσταξ ἐσκίαζε μόλις τὸ ἄνω χεῖλος αὐτοῦ· ἔφερε στολὴν ἀξιωματικοῦ, ἐπὶ ταύτης δὲ τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς, καὶ ἐβάδιζε στηριζόμενος ἐπὶ δύο βάκτρων.

Ἡ θέα τραυματίου νέου συγκινεῖ πάντοτε μετὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1870, συγκινεῖ μέχρι βαθέων τῆς καρδίας, διότι ὑπενθυμίζει τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν δυσπραγίαν· ὁ ἀκρωτηριασμὸς τοῦ στρατιώτου ἀναμιμνήσκει τὸν ἀκρωτηριασμὸν τῆς πατρίδος.

— Τίς εἶνε ὁ νέος οὗτος; ἠρώτησα ζωηρῶς τὸν γείτονά μου. Πῶς τόσον νέος ὢν εἶνε ἀξιωματικὸς καὶ φέρει τὸν σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς; τὸ τραῦμά του εἶνε δεινότερον τραύματος; μὴ ἀπειλεῖ ν' ἀφήσῃ αὐτὸν ἀνάπηρον;

Ἔμαθον τότε ὅτι ἐκαλεῖτο Παῦλος Δερουλέδ, ὅτι εἰκοσαετὴς (εἶχον παρέλθῃ ὀκτὼ ἔτη ἔκτοτε) κατετάχθη ἐθελοντὴς εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Σεδάν, ὅτι αἰχμαλωτισθεὶς καὶ ἀχθεὶς εἰς Γερμανίαν ἀπέδρα καὶ ἐπιστρέψας κατετάχθη ἐκ νέου εἰς τὸ σῶμα τοῦ Βούρβαχη, ὅτι μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν κατετάχθη τὸ τρίτον εἰς τὸν στρατὸν τῶν Βερσαλλιῶν πολεμήσας κατὰ τῶν κομμουνιστῶν, ὅτι τὸ παράσημον ἔλαβεν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Βιλλερσέξελ, ὅτι τὸ τραῦμα αὐτοῦ, ὅσον σοβαρὸν καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἔμελλε ν' ἀφήσῃ ἴχνη, καὶ τέλος ὅτι καίτοι τραυματίας, πλούσιος, λόγιος, ἔμενεν αὐθόρμητος ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἀποφασίσας ν' ἀφιερώσῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀγχίνοιαν καὶ πάσας τὰς δυνάμεις εἰς ἀγωγὴν τῶν στρατιωτῶν του.

Εἶχον ἕνα ἥρωα ἐνώπιόν μου. Βαθεῖα μὲ κατέλαβε συγκίνησις, τοσούτῳ μᾶλλον βαθυτέρα καθόσον ὑπῆρξε διπλῆ.

Ὁ ἡρωϊσμὸς ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν συνεπάγεται κίνδυνον εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἥρωα. Τηλικοῦτος θαυμασμὸς περικυκλοῖ αὐτόν, τοιαύτη ἡ δεῖα καὶ ἐνθουσιώδης συμπάθεια τὸν ὑποδέχεται ὥστε εἶνε δύσκολον νὰ μὴ τὸν καταστήσωσιν ὑπερήφανον.

Πῶς ν' ἀποκρούσῃ, ἐνδομύχως, ἀλαζονικήν τινα αὐταρέσκειαν καὶ πῶς νὰ δυνηθῇ νὰ μὴν ἐκδηλώσῃ αὐτήν; Εἶνε ἄρά γε δυνατὸν νὰ ᾖ τις ἥρως ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ χωρὶς νὰ εἶνε φίλαυτος καὶ χωρὶς νὰ δεικνύῃ τοῦτο διὰ τοῦ βλέμματος, τῶν κινήσεων, τοῦ τόνου τῆς φωνῆς αὐτοῦ; Ἀλλ' ἔκπληξιν μοὶ ἐνεποίησε οὐ μόνον ἡ μετριοφροσύνη τοῦ νέου ἐκείνου, ἀλλ' ἕτερόν τι προσὸν ἔτι μᾶλλον ἀντικείμενον εἰς τὴν ματαιοδοξίαν, διότι τὸ προσὸν τοῦτο εἶνε σεβασμὸς ἀπονεμόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους, εἶνε ἡ λήθη ἑαυ-

Digitized by Google

τοῦ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, τὸ προσὸν δὲ τοῦτο εἶνε ἡ εὐγένεια. Ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτο ἀληθῶς εὐγενής. Ἡ λέξις αὕτη ἴσως φανῇ εἴς τινας πεπαλαιωμένη καὶ ὁ ἔπαινος λίαν γλίσχρος.

Ἡ εὐγένεια δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ. Ἄλλοτε ἦσαν σπάνιοι ἐν ταῖς αἰθούσαις οἱ μὴ ἀβρόφρονες, σήμερον εἶνε σπάνιοι οἱ ἀβρόφρονες.

Βλέπομεν γονεῖς τινας ἀφαιροῦντας τὴν εὐγένειαν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀγωγῆς, ὡς ἐπιτετηδευμένον τι καὶ τυραννικόν. Φρονοῦσιν ὅτι τὸ νὰ ἐκβάλλῃ παιδίον τι τὸν πῖλον εἰσερχόμενον εἰς αἴθουσαν καὶ προσαγορεύσῃ τοὺς ἐν αὐτῇ, ὅταν δὲ ἀπέρχηται πρὸς ὕπνον συνοδεύῃ τὴν καλὴν νύκτα του μὲ ἓν φίλημα, ἀποτελοῦσι κοινωνικὸν ἐξαναγκασμὸν μὴ συμβιβαζόμενον πρὸς τὰ θελκτικώτερα προσόντα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἅτινα εἶνε ἡ φυσικότης καὶ ἡ εἰλικρίνεια.

— Πρὸς τί, λέγουσι, καταδικάζετε τὰ ἀθῷα αὐτὰ πλάσματα εἰς τὴν μικρὰν ἐν ταῖς αἰθούσαις ἠθοποιΐαν σας; Καθιστᾶτε αὐτὰ συγχρόνως δυστυχῆ καὶ γελοῖα. Τάχιστα θὰ ὁμοιάσωσι πρὸς πλαγγόνας. Οὐδὲν κοινὸν ἔχει ἡ ἀγωγὴ πρὸς τὰς αὐτοματικὰς ἐκείνας κινήσεις, ἀφ' ὧν λείπει ἡ σκέψις, καὶ καθ' ὧν τὰ θύματα διαμαρτύρονται συχνάκις διὰ τῆς ἀντιστάσεως, πάντοτε δὲ διὰ τῆς σκαιότητος αὐτῶν!

Ἀληθῶς, προσλέγουσι, τί κωμικώτερον τῶν χαμηλῇ τῇ φωνῇ μεταξὺ μητέρων καὶ υἱῶν διαλόγων τούτων:

— Χαιρέτισε τὴν κυρίαν, παιδί μου.

— Δὲν θέλω.

— Ἔλα δά, δεῖξε πῶς εἶσαι εὐγενής.

— Δὲν θέλω νὰ εἶμαι εὐγενής.

— Χαιρέτισε!

— Ὄχι!

Ὁ διάλογος καθίσταται σφοδρότερος.

— Ἂν δὲν χαιρετίσῃς θὰ σὲ τιμωρήσω!

— Δὲν μὲ νοιάζει!

Τότε παρεμβαίνει ἡ ξένη...

— Ἀφῆτέ τον κυρία, σᾶς παρακαλῶ. Λέγω πῶς μὲ ἐχαιρέτισες, παιδί μου.

— Ὄχι! λέγει ἡ μήτηρ, πρέπει νὰ χαιρετίσῃ... εἰδεμή...

— Εἰδεμή...θὰ ξυλοκοπηθῇ!... ἀνακράζει ὁ πατὴρ ἐμφανιζόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ δράματος.

Τότε ἐπέρχεται ταραχή. Τὸ παιδίον κραυγάζει, ἡ μήτηρ στενάζει, ὁ ἔνοχος ἀπάγεται, ἡ κυρία δὲν εἰξεύρει ποῦ νὰ κρυφθῇ. Αὐτὰ εἶναι τὰ μαθήματα τῆς φιλοφροσύνης· ἀλλ' αὐτὰ ἀναγκάζουν τὸ δυστυχὲς παιδίον νὰ τὴν ἀποστραφῇ.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶ πρῶτον ὅτι τὰ παιδία δὲν δεικνύουσι συνήθως τοιαύτην ἀπείθειαν, πρὸ πάντων ἂν ἐγκαίρως ἐθισθῶσιν εἰς τὴν φιλοφροσύνην. Δεύτερον ἡ ἰδέα τῆς ἐπιβολῆς πράγματος τινὸς δυσαρεστοῦντος αὐτὰ δὲν μὲ ταράττει διόλου, καθόσον ἡ ἀγωγὴ δὲν εἶναι συνήθως ἄλλο τι εἰμὴ ἡ τέχνη τοῦ νὰ μάθωμεν νὰ πράττωμεν ὅ,τι μᾶς δυσαρεστεῖ ὡσεὶ μᾶς εὐηρέστει. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι τὰ παιδία δεικνύουσι σκαιότητα τινά, ἀλλὰ τί θελκτικώτερον τῆς σκαιότητος ταύτης; Τὰ χαριτωμένα ἐκεῖνα παιδάκια τὰ ὁποῖα ἐκβάλλουν τὸν μικρόν των πῖλον καὶ σᾶς προσφέρουν μὲ τόσην σοβαρότητα τὰς μικρὰς παρειάς των πρὸς φίλημα μὲ καταθέλγουν! Εἰς τοὺς θεωροῦντας μηχανικὰς τὰς πράξεις ταύτας ὑπενθυμίζω τὸ βαθὺ λόγιον τοῦ Πασχάλ: *Ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν λατρείαν, ἡ πίστις θὰ ἐπακολουθήσῃ.*

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει σῶμα ὅπως καὶ ψυχήν, τὸ σῶμα δὲ τοῦτο δύναται ἐνίοτε νὰ διδάξῃ τὴν ψυχήν. Ἡ ἕξις εἶνε μεγάλη διδάσκαλος. Ὅταν χαιρετᾷ τὸ παιδίον, κατ' ἀρχὰς προσκλίνει μόνη ἡ κεφαλή· ὅταν τὸ στόμα του σᾶς εὔχηται καλὴν ἡμέραν, μόνον τὸ στόμα λαλεῖ, ἀλλ' ἐφ' ὅσον αἱ πράξεις αὗται καὶ αἱ λέξεις ἐπαναλαμβάνονται, μεταβαίνουσι κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῶν χειλέων εἰς τὴν καρδίαν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν νοῦν, αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν μεταβάλλονται εἰς αἰσθήματα. Προσθέσατε ὅτι μόνον οἱ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας εὐγενεῖς εἶνε ἀληθῶς εὐγενεῖς. Ἡ φιλοφροσύνη ὁμοιάζει πρὸς τὸ κλειδοκύμβαλον· ἂν δὲν διδαχθῇ τις αὐτὸ μικρός, οὐδέποτε θὰ ἐκμάθῃ νὰ μουσουργῇ.

Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ὑπάρχουσι καὶ εἴδη τινὰ φιλοφροσύνης ἅτινα μὲ δυσαρεστοῦσι· πρῶτον ἡ ἀλαζὼν φιλοφροσύνη τοῦ ὑψηλὴν κατέχοντος θέσιν, ὅστις δείκνυται φιλόφρων ἐξ ἐπιεικείας· ἡ ὑπερβολικὴ φιλοφροσύνη ἥτις ἐνοχλεῖ· ἡ φρασιολόγος ἥτις παροργίζει. Ἀλλ' ὅταν παρουσιάζηται μετὰ τῶν φυσικῶν αὐτῆς συνοδῶν, τῆς ἀβρότητος ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, τῆς εὐγενείας ἐν τοῖς λόγοις, ὅταν ὡς ἐν τῷ μνησθέντι νέῳ, συνενοῦται πρὸς ὑπέροχον χαρακτῆρα, τότε καθίσταται ἀληθῶς προσὸν ἠθικὸν ἅμα καὶ φυσικόν, καὶ ὑπενθυμίζει, καθ' ἃ μοὶ φαίνεται, τινὰ τῶν ἀβροτάτων ἔργων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ναί, ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον στίχους τινὰς τοῦ Εὐριπίδου, ἐνόμιζον ὅτι ἐθεώρουν ἄγαλμά τι τοῦ Πολυκλείτου βλέπων τὸν νεαρὸν καὶ ἡρωϊκὸν ἐκεῖνον τραυματίαν βαδίζοντα ἐν τῇ αἰθούσῃ διὰ τῶν δύο ἐκείνων βάκτρων μετὰ τοιαύτης ἐπιτηδειότητος, ἁπλότητος καὶ εὐχερείας, μεταβαίνοντα φυσικῶς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τόνου εἰς τὸν ἕτερον, προσαρμόζοντα τὸ ὕφος αὐτοῦ πρὸς τὸ τοῦ συνδιαλεγομένου, πλήρη σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γέροντας, φιλοφροσύνης ἄνευ ἀνόστου χαριτολογίας πρὸς τὰς κυρίας, ἐπιφυλάξεως πρὸς τὰς νεάνιδας, εὐθυμίας πρὸς τοὺς ὁμήλικας αὐτῷ· ἐν ᾧ δὲ παρετήρουν ταῦτα διὰ τοῦ βλέμματος, ἔκυψα πρὸς τὸν γείτονά μου καὶ τῷ εἶπον.

— Ὑπ' αὐτὰ ὅλα ὑπολανθάνει ἡ μήτηρ. Ἡ

Digitized by Google

ευγένεια ὡς πρώτην βάσιν ἔχει τὸν πρὸς τὰς γυναῖκας σεβασμόν, ὁ σεβασμὸς δὲ οὗτος οὐδαμοῦ διδάσκεται τόσον καλὰ ὅσον ἐπὶ τῶν μητρικῶν γονάτων! Ὁ νέος οὗτος ἀνετράφη ὑπὸ τῆς μητρός του!

— Ἔχετε δίκαιον, μοὶ εἶπεν ὁ γείτων μου· ἡ μήτηρ του τῷ ἐνέπνευσε τὴν εὐγένειαν ταύτην, αὕτη τῷ τὴν ἐκληροδότησε, ἀλλὰ δὲν τῷ ἐδίδαξεν αὐτήν. Τὴν ἔχει ἐκ φύσεως. Ἡμέραν τινά, ὅτε ἦτο πέντε ἐτῶν παιδάριον, συναντᾷ πτωχόν τινα πολὺ γέροντα καὶ πολὺ ἀνάπηρον. Ἡ μήτηρ δίδει ἓν πεντάλεπτον εἰς τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον φέρει αὐτὸ πρὸς τὸν γέροντα, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ ἐνεχείριζεν ἐξέβαλε πρῶτον τὸ πιλίδιόν του καὶ τὸν ἐχαιρέτισε. Δὲν σᾶς φαίνεται ὡραῖον; Ὁποῖον βαθὺ δίδαγμα! Τὸ παιδίον τοῦτο ὅπερ ἀποκαλύπτεται πρὸ τῆς πτωχίας, καὶ προσθέτει τὴν ἐλεημοσύνην τῆς καρδίας εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τῆς χειρός, μᾶς δεικνύει τὴν εὐγένειαν ὑπὸ νέαν ὄψιν! Τὸ χάριεν ἐκεῖνο παιδίον μᾶς λέγει ἐν ἀγνοίᾳ του, ὅτι πρέπει νὰ τιμῶμεν εἰς ἕκαστον ἀνθρώπινον ὂν πλᾶσμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφὸν ἐν ὀδύνῃ. Χάρις εἰς αὐτὸ ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ συμπληρώσωμεν τὴν φράσιν τοῦ Βωβενάργκ λέγοντες: «Ἡ εὐγένεια ὁμοιάζει πρὸς τὰς μεγάλας ἰδέας, διότι ἀπορρέει ὡς αὗται ἐκ τῆς καρδίας.

(Ern. Legouvé)

ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΡΟΥΛΕΔ

Ἀπό τινος διατρίβει ἐν Ἀθήναις ὁ περιφανὴς γάλλος ποιητὴς καὶ πρόεδρος τοῦ ἐν Γαλλίᾳ «Συνδέσμου τῶν Φιλοπατρίδων» Παῦλος Δερουλέδ, ὅστις ἐπικείμενον νομίσας τὸν πόλεμον, ἦλθεν ὅπως ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἑτοίμους ἔχων καὶ δεκακισχιλίους ἐμπειροπολέμους ἄνδρας. Ὁ κ. Δερουλέδ, ἀφ' οὗ γενναίως ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης παρασημοφορηθεὶς ἐπ' ἀνδρείᾳ, ἔγραψε φλογερὰ ποιήματα ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν *Ἄσματα τοῦ στρατιώτου*, *Νέα Ἄσματα τοῦ στρατιώτου*, *Ἐμβατήρια καὶ σαλπίσματα*, τὰ ὁποῖα διὰ τὸ γενναῖον τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τὸ εἰλικρινὲς τοῦ αἰσθήματος οὐ μόνον ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημείας ἐβραβεύθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ἔτυχον παρὰ τοῦ κοινοῦ ἑκατοστύας ἀριθμοῦντα ἐκδόσεων.

Τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἀνδρὸς μαρτυρεῖ καὶ τόδε. Μετὰ τὸν πόλεμον οὗ μετέσχε ὡς ἐθελοντὴς ὁ Δερουλέδ προὐτίθετο νὰ παραιτηθῇ τὸν βαθμὸν αὐτοῦ ὡς ἀξιωματικοῦ· εἶχεν ἤδη δημοσιεύσῃ τὰ *Ἄσματα τοῦ στρατιώτου* καὶ ἔμελλε νὰ ἀφοσιωθῇ ὅλος εἰς τὴν ποίησιν, εὔπορος ὢν καὶ δυνάμενος νὰ διαθέσῃ κατὰ βούλησιν τὰ καθ' ἑαυτόν· ἀλλ' ὁ συναγωνιστὴς αὐτοῦ ταγματάρχης Λὰν τῷ εἶπε:

—Ἐξεδώκατε ὡραῖον ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ ὠφελήσῃ πολὺ τὴν Πατρίδα. Θέλετε νὰ πράξετε κἄτι τι καλλίτερον ἀκόμη; Μείνετε μαζί μας, εἰς τὸν στρατὸν αὐτόν, ὃν ἀγαπᾶτε πολὺ καὶ ὅστις σᾶς ἀγαπᾷ ἤδη. Κατετάχθητε μόνον δι' ὅσον χρόνον διαρκέσῃ ὁ πόλεμος. Ἀλλὰ — τὸ λέγετε δὲ καὶ σεῖς ὁ ἴδιος, — ἡ εἰρήνη αὕτη εἶνε ἁπλῆ ἀνακωχή, ὁ πόλεμος δὲν ἐτελείωσε, οὐδὲ ὁ καιρὸς τῆς ὑπηρεσίας σας ἔληξε. Ὁ στρατὸς ἔχει ἀνάγκην ἐκείνων, οἵτινες ἀφ' οὗ ἔδωκαν τὸ καλὸν παράδειγμα ἐν καιρῷ πολέμου, εἶνε ἱκανοὶ νὰ δώσωσιν αὐτὸ καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης. Εἰξεύρω ὅτι σᾶς ζητῶ μεγάλην θυσίαν, ἀλλὰ θὰ τὴν κάμετε.

Καὶ οὕτως ὁ Δερουλέδ ἔμεινεν ἐν τῷ στρατῷ ἐπὶ ἓξ ὅλα ἔτη, ὅτε παρῃτήθη κατ' ἀνάγκην διότι πεσὼν ἐκ τοῦ ἀφηνιάσαντος ἵππου αὐτοῦ ἔθραυσε τὸν ἀριστερὸν πόδα. Ἔκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὰ γράμματα, ἐποίησε τὸν *Ἔτμαν* καὶ τὴν *Μωαβίτιδα* καὶ ἄλλο παρεσκεύαζε δρᾶμα, ὅτε διωρίσθη μέλος τῆς παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῆς Γαλλίας συστάσης ἐπιτροπείας πρὸς στρατιωτικὴν παιδαγώγησιν τῶν μαθητῶν. Ὁ ποιητὴς παραιτήσας καὶ αὖθις τὴν ποίησιν, εἰργάσθη ὁλοψύχως πρὸς ὀργάνωσιν ἀληθοῦς πατριωτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. Ἀλλὰ διχογνωμήσας πρὸς τὸν Ἰούλιον Φερρῆ παρῃτήθη τῆς ἐπιτροπείας· τότε δὲ μέλη τινὰ αὐτῆς τῷ εἶπον:

—Ἂν παρῃτήθητε διότι θέλετε νὰ ἐπαναλάβητε τὰς φιλολογικάς σας ἐργασίας, δὲν ἀντιλέγομεν· ἀλλ' ἂν παρῃτήθητε, ὅπως νομίζομεν, διότι δὲν ἔγιναν δεκταὶ αἱ ἰδέαι σας καὶ δὲν ἐφηρμόσθησαν, τότε ἱδρύσατε μεθ' ἡμῶν Ἑταιρίαν τινὰ πρὸς διάδοσιν πατριωτικοῦ φρονήματος καὶ ἡμεῖς δεχόμεθα καὶ ἐφαρμόζομεν τὰς ἰδέας σας. Σεῖς εἴσθε ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἁρμόδιος νὰ γίνητε ὁ πρωτουργὸς τῆς ἀναμορφώσεως ταύτης. Βαδίσατε καὶ θὰ σᾶς ἀκολουθήσωμεν.

Ὁ Δερουλέδ ἵδρυσε τότε, συνεπικουρούντων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ὡς τοῦ ἱστορικοῦ Ἐρρίκου Μαρτέν, τὸν «Σύνδεσμον τῶν φιλοπατρίδων», ἔκτοτε δὲ ἐργάζεται ἀνενδότως πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος παρὰ τῷ ἔθνει αὐτοῦ.

«Δὲν μεριμνᾷ οὐδόλως περὶ ἑαυτοῦ, γράφει ὁ Κλαρετῆ. Καταναλίσκει τὸν χρόνον, τὰς δυνάμεις, τὸ χρῆμα αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου, ἡμεῖς δὲ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν ἀπαιτοῦμεν—ἐπιμόνως ἀλλὰ ματαίως—νὰ φανῇ πλεῖόν τι φίλαυτος· τῷ λέγομεν, ὡς καὶ οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ ἐξαπαντος λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι πρέπει νὰ συμπληρώσῃ τὸ φιλολογικὸν αὐτοῦ ἔργον, καὶ ὅτι οἱ ὡραῖοι στίχοι ὑπηρετοῦσιν ὁμοίως καὶ ἀνυψοῦσι τὴν πατρίδα. Ἀλλὰ δὲν μᾶς ἀκούει.»

Τοιοῦτος διὰ βραχέων ὁ γενναῖος ἀνήρ, ὅστις

Digitized by Google

ἦλθε νὰ προσενέγκῃ τὸν βραχίονα αὐτοῦ τῇ δυστυχεῖ ἡμῶν Πατρίδι ἐν τοῖς χαλεπωτάτοις τούτοις καιροῖς.

K*

ΚΑΛΟ ΚΟΝΑΚΙ

(Ἐκ τῶν τοῦ Παύλου Δερουλέδ.)

—Ἆ φτωχομάννα, τί χαλᾷς 'στὸ τζάκι τόσα ξύλα!
Ζεστὸ 'ναι τὸ καλύβι σου καὶ δίχως τὴ φωτιά!...
Ἐστέγνωσα· τοῦ κρύου πιὰ δὲ 'νοιώθ' ἀνατριχίλα,
Κρύβε τὰ ξύλα σου... διψοῦν φωτιὰ τὰ γερατειά.

Καὶ τρέμεις σύ, γερόντισσα... Μὰ ἡ καλὴ γρηοῦλα
Μοῦ κάνει τὸν κουφὸ καὶ νά, τὴ χόβολη σκαλίζει...
Πετᾷ μιὰν ἀγκαλιὰ κλαδιὰ 'στὸ τζάκι καὶ γιομίζει
Καπνὸ καὶ λάμψι μονομιᾶς ἡ φτωχοκαλυβοῦλα....

— «Ζεστάσου, παληκάρι μου, καὶ τουρτουροχιονίζει!»

— Ἆ φτωχομάννα! δὲν πεινῶ!.. ταυγά σου, φτωχομάννα,
Τὸ σῶσμα ρετσινάτο σου γιὰ σένα νὰ φυλᾷς...
Ἐγὼ ξεροτραγάνισα 'στὸ δρόμο κουραμάνα...
Ταυγά, τὸ ρετσινάτο σου γιὰ μένα μὴ χαλᾷς!..

Μὰ τί τραπεζομάνδηλα μοῦ στρώνεις, χριστιανή μου!
Ἂς λείπουν, σταυροπόδι 'γὼ τὸ τρώω τὸ ψωμί!..
Τραπέζι 'χω τὸ γόνατο, μαχαίρι τὸ σπαθί μου,
Καὶ μὲ τὴ βοὺκ' ἀμάσσητη, πετιοῦμαι 'ς τὴ γραμμή!

«— Ὢ, φάε, παληκάρι μου καὶ πιὲ καὶ τὸ κρασί μου!»

Μὰ τὰ σεντόνια τί τὰ θές;... Γιὰ μένανε παλάτι
Θὲ νἆν' ὁ ἀχεριῶνάς σου, ποῦ ς' ἄχερο παχύ,
Παίρνει τὸ μέτρο του κάνεις καὶ στρώνει τὸ κρεβάτι...
Ἐκεῖ, κυρά, 'σὰ βασιλιᾶς, κοιμοῦμ' ὡς τὸ ταχύ!...

Μὰ κείνη πάλι τὸ γουδί, γουδὶ τὸ γουδοχέρι!
Σεντόνια στρώνει κάτασπρα, ποῦ μοσχομαρτυροῦν
Σπιτίσια πλύσι, άλουσιὰ καὶ δάφνη καὶ νυχτέρι
Καὶ 'στὸ σεντούκι στιβαχτὰ τὸν ξένο χαρτεροῦν!...

«—Παιδί μου, πέσε, κάμ' ἐδῶ κονάκι καὶ λημέρι!...»

Γλυκοχαράζει καὶ βαρεῖ ἀργὰ γλυκὰ ἡ διάνα...
Ξυπνῶ, πετιοῦμαι 'στὸ λεπτὸ νὰ τρέξω 'στὴ γραμμή!
Ἐμπρός! σ' ἀφίνω! ἔχε γειά!... μ' ἀλήθεια, φτωχομάννα,
Σὰν πιὸ βαρὺ τὸ σάκκο μου ἀνοιώθω 'στὸ κορμί!..

Γιατί, καλὴ γερόντισσα, 'σὰ μάννα μου, σὺ ξένη,
Τόσο πολὺ μ' ἐχάϊδεψες; γιὰ πές μου, σὲ 'ρωτῶ...
Κ' ἐκείνη μισογελαστή, μισοκλαμμένη κραίνει...

«— Ἔχω κ' ἐγὼ τ' ἀγόρι μου, παιδί μου, 'στὸ στρατό!»

(Μετάφρασις Κλεάνθους Ν. Τριανταφύλλου.)

Τὸ γῆρας ἔχει δύο βακτηρίας, τὴν μνήμην καὶ τὴν πεῖραν, ἐφ' ὧν στηριζόμενος προχωρεῖ ἀσφαλέστερον καὶ πολλάκις ταχύτερον τῆς σφριγώσης νεότητος.

(G. V. Oertzen)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατά τινα ἀνακοίνωσιν γενομένην ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, βροχὴ φύλλων ἔπεσε κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἐν Gommentry εἰς ἔκτασιν πολλῶν χιλιομέτρων. Ὁ καιρὸς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο ἐξαίρετος· ὀλίγα νέφη εἰς μέγα ὕψος ἐκινοῦντο ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, κατ' ἀντίθετον δὲ διεύθυνσιν ἔπνεε εἰς τὰ κατώτατα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας μαλακὴ αὔρα. Ὑψηλὰ ὅσον ἐξικνεῖτο ἡ ὅρασις ἐφαίνοντο φύλλα ξηρά, ἅτινα κατέπιπτον βραδέως εἰς τὴν γῆν. Εἰκάζεται ὅτι ἡ παράδοξος ἐκείνη βροχὴ προήρχετο ἐκ τυφῶνος, στροφοδινήσαντος εἰς μέγα ὕψος φύλλα συναρπασθέντα ἐκ τοῦ ἐδάφους.

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουιτῶν ἐδημοσίευσε περίεργον ἀπογραφικὴν σημείωσιν, καθ' ἣν τὸ διαβόητον ἐκεῖνο τάγμα, ἱδρυθὲν πρὸ 350 ἐτῶν, ἐχορήγησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν 248 ἁγίους, 1500 μάρτυρας, 13 Πάπας, 60 Καρδιναλίους, 4000 ἀρχιεπισκόπους καὶ ἐπισκόπους καὶ 6000 συγγραφεῖς. Νῦν ὑπάρχουσιν ἐκ τῶν Ἰησουιτῶν 2500 ἱεραπόστολοι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ Ἰησουιτῶν ἐκδοθέντων βιβλίων εἶναι μέγας τὰ δὲ ἀντίτυπα αὐτῶν ὑπολογίζεται κατὰ ἑκατομμύρια.

Ὁ ἔκτακτος ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας Χ. εἰσῆλθε εἰς ἓν τούτων ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ὁ δημοδιδάσκαλος, κατὰ παράβασιν πάντων τῶν κανονισμῶν καὶ τῶν ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων, ἔδαιρεν ἀνηλεῶς ἕνα μαθητήν. Μὴ ταραχθεὶς ποσῶς ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ ξένου ὁ δημοδιδάσκαλος ἐξηκολούθησε τὸν δαρμὸν καὶ ὅτε ἐτελείωσε τὸ ἔργον ἀπέπεμψε τὸν μαθητήν, εἰπών· «Πήγαινε τώρα νὰ εἰπῇς τῆς μάννας σου, πῶς καλοπέρασες!»

Ὁ ἐπιθεωρητὴς ἐσκανδαλίσθη μεγάλως ἐκ τῆς πράξεως ταύτης καὶ ἰδίως ἐκ τῆς τελευταίας ἀνοικείου καὶ ἀντιπαιδαγωγικῆς παραγγελίας. Ἐπετίμησε πικρῶς τὸν δημοδιδάσκαλον, ὅστις ἀπαθῶς ἤκουε, καὶ κατέληξε λέγων·

«Πῶς θὰ ἀπολογηθῆτε ἂν οἱ γονεῖς τοῦ μαθητοῦ ὑποβάλωσι παράπονα; Ἂν ἔλθῃ ἡ μητέρα του πρὸς ἐμέ....

— Κρημνίστε την ἀπὸ τὴν σκάλα, κύριε ἐπιθεωρητά.

— Τί εἶναι αὐτά! Ἂν ὁ πατὴρ του ἀναφέρῃ τὴν πρᾶξιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον...

— Ἔννοια σας καὶ ὁ πατὴρ δὲν ἔχει κανὲν παράπονον. Νὰ ἦσθε βέβαιος δι' αὐτό, διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ πατήρ!»

— Καλέ, δὲν μου λέγετε πῶς γίνεται τὰ μαλλιά σας νὰ ἦναι ἄσπρα καὶ τὰ μουστάκια σας κατάμαυρα; Μήπως τυχὸν τὰ βάφετε;

— Ὄχι, ἀλλὰ τὰ μαλλιά μου εἶναι εἴκοσι χρόνια μεγαλείτερα ἀπὸ τὰ μουστάκια.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—436

Digitized by Google

Ἀριθ. 543 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ΄ | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Ἀστυ Ὁδὸς Σταδίου 32. | 25 Μαΐου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Δ. Π. Κουρτίδου.]

ΙΑ΄.

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ τῆς «Βέγας...»

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1878 ὁ Ἔρικ εἰσῆλθεν εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος καὶ ὑπέστη τὰς πρώτας ἐνιαυσίους ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἐξετάσεις. Τότε πάντες οἱ ἐν Σουηδίᾳ ὡς καὶ οἱ καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἐπιστήμονες τὴν προσοχὴν εἶχον ἐστραμμένην εἰς τὴν μεγάλην ἀρκτικὴν ἀποστολὴν τοῦ θαλασσοπόρου Νόρδενσκιολδ, ὅστις ἀφ' οὗ παρεσκευάσθη δεόντως διὰ πολλῶν πλόων εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ἀφ' οὗ ἐμελέτησε κατὰ βάθος τὸ πρόβλημα, ἐπεχείρει ἅπαξ ἔτι τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ βορειοανατολικοῦ πόρου ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὸν Εἰρηνικόν, ἣν ματαίως εἶχον ἀποπειραθῇ ἀπὸ τριῶν αἰώνων, πάντα τὰ ναυτικὰ ἔθνη.

Τὸ πρόγραμμα τῆς ἀποστολῆς ταύτης εἶχε χαράξῃ ὁ Σουηδὸς θαλασσοπόρος ἐν σοφῷ ὑπομνήματι, ἐν ᾧ ἐξετίθη τοὺς λόγους δι' οὓς ἐθεώρει διαβατὸν ἐν θέρει τὸν βορειοανατολικὸν πόρον καὶ τὰ μέσα δι' ὧν ἤλπιζε νὰ πραγματώσῃ τὸν γεωγραφικὸν τοῦτον πόθον· διὰ τῆς ἐλευθεριότητος δὲ δύο Σκανδιναυῶν ἐφοπλιστῶν καὶ τῆς ἀρωγῆς τῆς κυβερνήσεως ἠδυνήθη νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἀποστολὴν ὡς οἷόν τε ἐντελέστατα.

Τὴν 21 Ἰουλίου τοῦ 1878 ὁ Νόρδενσκιολδ εἶχεν ἀποπλεύσῃ ἐκ Τρομσόης, ἐπὶ τῆς *Βέγας* ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν διάβασιν τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ παραπλέων τὰς βορείας ἀκτὰς τῆς Ῥωσίας καὶ τῆς Σιβηρίας. Κυβερνήτης τοῦ πλοίου, ἐφ' οὗ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ εἰσηγητοῦ τῆς ἀποστολῆς συνεπέβαινεν ἐπιτελεῖον ὅλον βοτανικῶν, γεωλόγων, ἰατρῶν καὶ ἀστρονόμων, ἦτο ὁ ὕπαρχος Παλάνδερς, ἀξιωματικὸς τοῦ σουηδικοῦ ναυτικοῦ. Ἡ *Βέγα* εἰδικῶς ἐν Βρέμῃ ναυπηγηθεῖσα, κατὰ σχέδιον αὐτοῦ τοῦ Νόρδενσκιολδ, ἦτο ἑλικοφόρον ἀτμόπλοιον πεντακοσίων τόννων, οὗ ἡ μηχανὴ εἶχε δύναμιν ἑξήκοντα ἵππων. Τρία ἀνθρακοφόρα ἀτμόπλοια ἔμελλον ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτῇ μέχρις ὡρισμένων καὶ διαδοχικῶν σημείων τῶν σιβηρικῶν ἀκτῶν. Περὶ πάντων εἶχε ληφθῇ πρόνοια διὰ διετῆ πλοῦν, ἂν ἐξηναγκάζοντο νὰ διαχειμάσωσι καθ' ὁδόν. Ἀλλ' ὁ Νόρδενσκιολδ δὲν ἀπέκρυπτε τὴν ἐλπίδα ἣν εἶχεν ὅτι θ' ἀφικνεῖτο πρὸ τοῦ φθινοπώρου εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν, τὴν ἐλπίδα δὲ ταύτην συνεμερίζετο καὶ ἅπασα ἡ Σουηδία.

Ἡ *Βέγα* ἀποπλεύσασα τοῦ βορειοτέρου λιμένος τῆς Νορβηγίας ἀφίκετο τῇ 29 Ἰουλίου εἰς Νέαν Ζέμβλην, τὴν 1 Αὐγούστου εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Καρᾶ, τὴν 6 Αὐγούστου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γενιζεΐ. Τὴν 9 Αὐγούστου παρέκαμψε τὸ ἀκρωτήριον Τσελύνσκιν ἢ Βορειοανατολικόν, ἔσχατον ἄκρον τῆς παλαιᾶς ἠπείρου, ὅπερ οὐδὲν πλοῖον εἶχε μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης διαβῇ. Τὴν ἑβδόμην Σεπτεμβρίου ἠγκυροβόλησεν ἐν τῷ στομίῳ τῆς Λένας καὶ ἀπεχωρίσθη τοῦ τρίτου ἀνθρακοφόρου πλοίου. Ἀπὸ τῆς δεκάτης ἕκτης Ὀκτωβρίου τηλεγράφημα παραδοθὲν εἰς Ἰρκούτσκην ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀτμοπλοίου ἀνήγγειλεν ἀνὰ τὸν κόσμον τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἀποστολῆς.

Εὐνόητος εἶνε ἡ ἀνυπομονησία μεθ' ἧς οἱ πολυάριθμοι φίλοι τοῦ Σουηδοῦ θαλασσοπόρου ἀνέμενον λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ πλοῦ ἐκείνου. Αἱ πληροφορίαι αὗται μόνον περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἀφίκοντο, διότι ἂν ὁ ἠλεκτρισμὸς διανύῃ τὰ διαστήματα μεθ' οἵας καὶ ἡ σκέψις ταχύτητος, τὰ ταχυδρομεῖα τῆς Σιβηρίας δὲν ἁμιλλῶνται πρὸς τὸν τηλέγραφον. Αἱ ἐκ τῆς *Βέγας* ἐπιστολαὶ παραδοθεῖσαι εἰς Ἰρκούτσκην καθ' ὃν χρόνον καὶ τὸ τηλεγράφημα ἔφθασαν εἰς Στοκόλμην μετὰ ἓξ καὶ πλέον ἑβδομάδας. Ἀλλὰ τέλος ἔφθασαν, καὶ τὴν 5 Δεκεμβρίου μία τῶν μεγάλων σουηδικῶν ἐφημερίδων ἐδημοσίευσε περὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἀποστολῆς ἀνταπόκρισιν γραφεῖσαν ὑπὸ νεαροῦ ἰατροῦ ἀκολούθου τῆς ἀποστολῆς.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ δικηγόρος Βρέδεζορδ γευματίζων ἀνεγίνωσκε μετ' ἄκρου ἐνδιαφέροντος τὰς ἐν τέσσαρσι στήλαις τῆς ἐφημερίδος λεπτομερεῖς πληροφορίας, ὅτε ῥίψας τὸ βλέμμα ἐπὶ παραγράφου τινὸς ἀνεσκίρτησεν. Ἀνέγνω αὐτὴν μετὰ προσοχῆς, ἀνέγνω αὐτὴν καὶ αὖθις· εἶτα δὲ βιαίως ἐγερθεὶς ἐδράξατο τῆς σισσύρας αὐτοῦ καὶ τοῦ

Digitized by Google

πίλου καὶ ἐν σπουδῇ ἔδραμε πρὸς τὸν ἰατρὸν Σβαρυεγκρόναν.

— Ἀνεγνώσατε τὴν ἀντapόκρισιν τῆς *Βέγας;* ἀνέκραξεν εἰσορμήσας ὡς θύελλα εἰς τὸ ἑστιατόριον ἐν ᾧ ὁ φίλος του ἐγευμάτιζε μετὰ τῆς Κάζας.

— Τὴν ἤρχισα, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός, ἀλλὰ σκοπεύω νὰ τὴν τελειώσω μετ' ὀλίγον καπνίζων τὴν πίπαν μου.

— Τότε λοιπὸν δὲν εἴδατε ἀκόμη, ἐξηκολούθησεν ὁ Βρέδεζορδ ἀσθμαίνων, δὲν εἴδατε τί περιέχει αὐτὴ ἡ ἀνταπόκρισις;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Σβαρυεγκρόνα ἀπαθέστατα.

— Λοιπὸν ἀκούσατε, ἀνέκραξεν ὁ Βρέδεζορδ πλησιάσας εἰς τὸ παράθυρον... Εἶνε τὸ ἡμερολόγιον ἑνὸς συναδέλφου σας... Ἀκούσατε.

«30 καὶ 31 Ἰουλίου. Εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Ζουγόριον πορθμὸν καὶ ἀγκυροβολοῦμεν πρὸ σαμογετικοῦ χωρίου καλουμένου Σαμπαρόβα. Ἀποβιβαζόμεθα εἰς τὴν ξηράν. Ἐξετάζομεν ἰθαγενεῖς τινας ὅπως ἐξακριβώσωμεν διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Χόλμρεγκ τὸν βαθμὸν τῆς αἰσθήσεως τῶν χρωμάτων παρ' αὐτοῖς, εὑρίσκομεν δὲ τὴν αἴσθησιν ταύτην κανονικῶς ἀνεπτυγμένην... Ἠγοράσαμεν παρ' ἑνὸς Σαμογέτου ἁλιέως δύο ἐξαιρέτους ἀττακεῖς.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ὑπέλαβε γελῶν ὁ ἰατρός, ἀλλὰ μήπως ἀστειεύεσθε; Ὁμολογῶ ὅτι δὲν βλέπω κανὲν ἐνδιαφέρον εἰς τὰς πληροφορίας ταύτας.

— Ἆ! δὲν βλέπετε κανὲν ἐνδιαφέρον εἰς τὰς πληροφορίας ταύτας; ἀνέκραξεν ὁ Βρέδεζορδ θριαμβικῶς. Καλὰ λοιπόν, περιμείνατε· θὰ ἴδητε.

«Ἠγόρασα παρ' ἑνὸς Σαμογέτου δύο ἐξαιρέτους ἀττακεῖς ἀγνώστου τέως εἴδους, οὓς ἐφύλαξα ὅπως ῥίψω εἰς τὸν κάδον τοῦ οἰνοπνεύματος, μεθ' ὅλας τὰς διαμαρτυρήσεις τοῦ μαγείρου τοῦ πληρώματος. Ἐπεισόδιον· ὁ ἁλιεὺς οὗτος ἀπερχόμενος τοῦ πλοίου πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν καθ' ἣν στιγμὴν ἤμεθα ἕτοιμοι ν' ἀπάρωμεν. Ἐξέλκομεν αὐτὸν τοῦ ὕδατος λιπόθυμον, ἀποσκληρυνθέντα ὑπὸ τοῦ ψύχους, καὶ πρὸς ἐπίμετρον τετραυματισμένον ἐπὶ κεφαλῆς. Μετακομίζομεν αὐτὸν ἀναίσθητον εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἐκδύομεν καὶ κατακλίνομεν, ἀλλ' ἐννοοῦμεν ἐν τέλει ὅτι ὁ Σαμογέτης οὗτος ἁλιεὺς εἶνε Εὐρωπαῖος. Ἔχει πυρρὰν τὴν κόμην, καὶ ἡ ῥὶς αὐτοῦ συνετρίβη ὑπὸ δυστυχήματος, ἐπὶ τοῦ στήθους δὲ κατὰ τὴν καρδιακὴν χώραν, φέρει ἐστιγμένας ἐντὸς θυρεοῦ τὰς λέξεις ταύτας: *Πατρίκιος Ὀδόνογαν. Κυνθία...*

Ὁ Σβαρυεγκρόνα ἐξέβαλε κραυγὴν ἐκπλήξεως.

— Περιμείνατε τὴν συνέχειαν, εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ.

Καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ.

«Διὰ συντόνου προστριβῆς ἀναλαμβάνει τὰς αἰσθήσεις του. Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸν ἀποβιβάσωμεν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εἰς τὴν ξηράν, δι' ὃ κρατοῦμεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πλοίου. Πυρέσσει καὶ παραληρεῖ. Ὅλα τὰ πειράματά μας περὶ τῆς αἰσθήσεως τῶν χρωμάτων παρὰ τοῖς Σαμογέταις ἀπέληξαν οὕτω εἰς μηδέν.

«3 Αὐγούστου. Ὁ ἁλιεὺς τῆς Σαμπαρόβας συνῆλθεν ἐντελῶς. Ἐξεπλάγη εὑρεθεὶς ἐπὶ τῆς *Βέγας* καὶ πλέων πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Τσελύνσκιν. Ἐπειδὴ δύναται νὰ μᾶς φανῇ χρήσιμος ὡς ὁμιλῶν τὴν σαμογετικὴν γλῶσσαν, ἐπείσαμεν αὐτὸν νὰ παραπλεύσῃ μεθ' ἡμῶν τὰς ἀκτὰς τῆς Σιβηρίας. Λαλεῖ τὴν ἀγγλικὴν μεθ' ὑποῤῥίνου τινὸς τόνου ὡς οἱ Ἀμερικανοί, διατείνεται ὅτι εἶνε Σκῶτος, καὶ ὅτι καλεῖται Τζὼν Βόουλες. Λέγει δὲ προσέτι ὅτι ἦλθεν εἰς Νέαν Ζέμβλην μετὰ Ῥώσων ἁλιέων καὶ ὅτι ἐγκατέστη ἀπὸ δωδεκαετίας εἰς τὰ παράλια ταῦτα. Τὸ ἐπὶ τοῦ στήθους του ἐστιγμένον ὄνομα εἶνε, διισχυρίζεται, τὸ ὄνομα παιδικοῦ του φίλου, ἀποθανόντος πρὸ πολλοῦ...

— Ἀφεύκτως αὐτὸς εἶνε ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ζητοῦμεν! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς βαθέως συγκεκινημένος.

— Δὲν εἶσθε καὶ σεῖς τῆς γνώμης ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία; ἀπεκρίθη ὁ δικηγόρος. Τὸ ὄνομα, τὸ πλοῖον, τὰ χαρακτηριστικά, ὅλα συμφωνοῦν. Καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ ψευδωνύμου του—Τζὼν Βόουλες — καὶ αὐτὴ ἡ φροντὶς τοῦ νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀπέθανεν—εἶνε ἐπαρκέσταται ἀποδείξεις.

Ἀμφότεροι ἐσιώπησαν, ἀναλογιζόμενοι τὰς ἐνδεχομένας συνεπείας τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης.

— Πῶς νὰ ὑπάγωμεν νὰ τὸν ζητήσωμεν τόσον μακράν; εἶπε τέλος ὁ ἰατρός.

—Εἶνε δύσκολον, βέβαια, ἀπήντησεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἀλλ' εἶνε ἤδη ἀρκετὸν νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ζῇ καὶ εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου εὑρίσκεται!.. Καὶ ἐκτὸς τούτου ἂς ἐλπίσωμεν καὶ εἰς τὸ ἀπροσδόκητον. Τίς οἶδε!.. πιθανὸν νὰ μείνῃ μέχρι τέλους ἐπὶ τῆς *Βέγας* καὶ νὰ μᾶς φέρῃ ὁ ἴδιος ἐδῶ εἰς τὴν Στοκόλμην τὰς ζητουμένας πληροφορίας. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἴσως εὕρωμεν κανὲν μέσον νὰ συνεννοηθῶμεν μαζί του. Τὰ εἰς Νέαν Ζέμβλην ταξείδια θὰ γίνωνται τώρα συχνότερα ἕνεκα τῆς ἀποστολῆς τοῦ Νόρδενσκιολδ. Ἐφοπλισταί τινες σκέπτονται ἤδη νὰ στέλλουν κατ' ἔτος πλοῖα εἰς τὸ στόμιον τοῦ Γενίζεϊ.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ συζήτησις ἦτο ἀνεξάντλητος. Οἱ δύο φίλοι δὲν εἶχον παύσῃ λοιπὸν συζητοῦντες, ὅτε περὶ τὴν δευτέραν ὥραν ἀφίκετο ὁ Ἔρικ ἐξ Οὐψάλης. Καὶ οὗτος εἶχεν ἀναγνώσῃ τὴν σπουδαίαν εἴδησιν καὶ ἦλθεν ἐσπευσμένως διὰ τοῦ σιδηροδρόμου οὐδὲ λεπτὸν βραδύνας. Ἀλλὰ παραδόξως οὐχὶ χαρὰ ἀλλ' ἀνησυχία κατεῖχεν αὐτόν.

Digitized by Google

— Εἰξεύρετε τί φοβοῦμαι τώρα ; εἶπεν εἰς τὸν ἰατρὸν καὶ εἰς τὸν Βρέδεζορδ. Φοβοῦμαι μήπως ἐπῆλθε κανὲν δυστύχημα εἰς τὴν *Βέγαν*... Σκεφθῆτε ὅτι σήμερον ἔχομεν πέντε Δεκεμβρίου καὶ ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀποστολῆς ἤλπιζον νὰ φθάσουν πρὸ τοῦ Ὀκτωβρίου εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν!.... Ἂν ἡ ἐλπὶς αὕτη ἐπραγματοποιεῖτο, τώρα θὰ τὸ εἰξεύρομεν, διότι ἡ *Βέγα* θὰ ἦτο πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ἢ τοὐλάχιστον εἰς Πετροπαυλόσκαν, εἰς τὰς Ἀλλεουτίνας νήσους ἢ εἰς σταθμόν τινα τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ἔστελλε πληροφορίας!.. Ἀλλ' αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ τηλεγραφήματα τὰ ὁποῖα μᾶς ἐστάλησαν διὰ μέσου Ἰρκούτσκης φέρουσιν ἡμερομηνίαν 7 Σεπτεμβρίου, τουτέστι τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας τώρα ἀγνοοῦμεν καθ' ὁλοκληρίαν τί ἀπέγινεν ἡ *Βέγα*, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι δὲν ἔφθασεν ἐγκαίρως εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν... ἑπομένως ὑπέστη καὶ αὕτη τὴν κοινὴν τύχην ὅλων τῶν ἀποστολῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τριῶν αἰώνων ἀνέλαβον ν' ἀνακαλύψωσι τὸν βορειοανατολικὸν πόρον!.. Αὐτὸ εἶνε τὸ θλιβερὸν συμπέρασμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐγὼ καταλήγω.

— Ἡ *Βέγα* ἴσως ἠναγκάσθη νὰ διαχειμάσῃ ἐντὸς τῶν πάγων, καθόσον μάλιστα ὁ Νόρδενσκιολδ προεῖδε καὶ τὴν πιθανότητα ταύτην, ἀντεῖπεν ὁ ἰατρός.

— Ἴσως, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶνε ἡ εὐνοϊκωτέρα ἐξ ὅσων δυνάμεθα νὰ κάμωμεν, καὶ πάλιν δὲ ἡ τοιαύτη διαχείμασις συνεπάγεται τόσους κινδύνους ὥστε ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν πρὸς ναυάγιον. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἀναμφίβολον εἶνε ὅτι ἂν ἔχωμέν ποτε εἰδήσεις ἐκ τῆς Βέγας, δὲν θὰ τὰς ἔχωμεν πρὸ τοῦ προσεχοῦς θέρους.

— Διατί;

— Διὰ τὸν λόγον ὅτι ἂν ἡ *Βέγα* δὲν ἐναυάγησεν εἶναι τώρα ἀποκλεισμένη ἀπὸ τοὺς πάγους, καὶ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ πρὸ τοῦ Ἰουνίου ἢ τοῦ Ἰουλίου, ὅσον εὐνοϊκὰ καὶ ἂν ἔλθουν τὰ πράγματα.

— Εἶν' ἀληθές, ἀπεκρίθη ὁ Βρέδεζορδ.

— Ποῖον συμπέρασμα ἐξάγεις ἐξ ὅλων τούτων ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς ἀνησυχήσας ἐπὶ τῷ τρομώδει τόνῳ ὃν εἶχε λάβῃ ἡ φωνὴ τοῦ Ἔρικ.

— Τὸ συμπέρασμά μου εἶνε ὅτι δὲν εἰμπορῶ νὰ περιμένω τόσον πολύ, εὑρισκόμενος εἰς ἀμφιβολίαν περὶ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἔχει δι' ἐμὲ τόσην σπουδαιότητα!...

— Τί εἰμπορεῖς νὰ κάμῃς ; Πρέπει νὰ ὑποκύπτωμεν εἰς τὸ ἀναπόδραστον!...

— Ἐκτὸς ἂν τὸ ἀναπόδραστον τοῦτο δὲν εἶνε πραγματικὸν ἀλλὰ κατ' ἐπιφάνειαν μόνον! ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ. Αἱ ἐπιστολαὶ ἦλθον ἀπὸ τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας διὰ τῆς Ἰρκούτσκης. Ἐγὼ τάχα διατί νὰ μὴν ὑπάγω διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ; Θὰ παραπλεύσω τὰς ἀκτὰς τῆς Σιβηρίας!.. Θὰ προσπαθήσω νὰ λάβω πληροφορίας παρὰ τῶν ἰθαγενῶν, ἂν ἤκουσαν νὰ γίνεται λόγος περὶ πλοίου τινὸς ναυαγήσαντος ἢ ἀποκλεισθέντος ὑπὸ τῶν πάγων! Ἴσως κατορθώσω ν' ἀνεύρω τὸν Νόρδενσκιολδ... καὶ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν! Τὸ πρᾶγμα ἔχει σπουδαιότητα δι' ἐμέ, ὥστε ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸ ἐπιχειρήσω.

— Εἰς τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος ;

— Διατί ὄχι ; Ὁ χειμὼν εἶνε ἡ καλλιτέρα ἐποχὴ τοῦ ἔτους διὰ νὰ διατρέξῃ κανεὶς μὲ ἕλκηθρα τὰς βορείους χώρας.

— Ναί, ἀλλὰ λησμονεῖς ὅτι δὲν ἔφθασες ἀκόμη εἰς τὰς βορείους ταύτας χώρας καὶ ὅτι τὸ ἔαρ θὰ φθάσῃ εἰς αὐτὰς πρὸ σοῦ.

— Εἶνε ἀληθές, εἶπεν ὁ Ἔρικ, ἀναγκασθεὶς νὰ ὁμολογήσῃ τὸ ὀρθὸν τῆς ἀντιρρήσεως ταύτης.

Καὶ ἔμεινε βεβυθισμένος εἰς σκέψεις τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἔχων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

— Ἀδιάφορον! εἶπε μετὰ μικρόν. Πρέπει ν' ἀνευρεθῇ ὁ Νόρδενσκιολδ καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν!.. καὶ θὰ καταβάλω πάντα ἀγῶνα διὰ νὰ τοὺς ἀνεύρω.

Τὸ σχέδιον τοῦ Ἔρικ ἦν ἁπλούστατον· συνίστατο δὲ εἰς τὸ ν' ἀνακοινώσῃ ἁπλῶς εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς Στοκόλμης ὑπὸ τύπον σημειώσεως ἁπλῆς τὸ δίλημμα αὐτοῦ περὶ τῆς πιθανῆς τύχης τῆς *Βέγας*: «Ἢ ἀπώλετο ἢ ἀπεκλείσθη ὑπὸ τῶν πάγων.» συμπεραίνων ὅτι ἐπέκειτο ἀνάγκη νὰ σταλῇ πλοῖον πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς.

Ὁ συλλογισμὸς ἦτο ἰσχυρός, τὸ δ' ἐνδιαφέρον ὅπερ συνεδέετο πρὸς τὴν ἀπόπειραν τοῦ Νόρδενσκιολδ γενικόν, ὥστε ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς τῆς Οὐψάλης ἦτο βέβαιος ὅτι οἱ ἐπιστημονικοὶ σύλλογοι μετὰ ζήλου θὰ συνεζήτουν τὴν πρότασίν του. Ἀλλὰ τὸ ἐπιτευχθὲν ἀποτέλεσμα ὑπερέβη καὶ αὐτὰς τὰς προσδοκίας του. Πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ ἐφημερίδες ἐσχολίασαν τὴν πρότασιν ἐπιδοκιμάζουσαι αὐτήν. Ἡ κοινὴ γνώμη ὁμοφώνως ἀπεφήνατο ὑπὲρ ὀργανώσεως ἀρωγοῦ ἀποστολῆς. Συνέστησαν ἐπιτροπεῖαι, ἤρξαντο ἔγγραφαί. Τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία, τὰ ἐκπαιδευτήρια, πᾶσαι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις ἐφιλοτιμήθησαν νὰ συντελέσωσιν εἰς ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Πλούσιός τις ἐφοπλιστὴς ἀνέλαβε νὰ ἐξαρτύσῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ πλοῖον, μέλλον νὰ τραπῇ ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς *Βέγας* καὶ ὅπερ ἀπεκάλεσε *Νόρδενσκιολδ*.

Ἐφόσον παρήρχοντο αἱ ἡμέραι καὶ ἡ περὶ τῆς τύχης τοῦ θαλασσοπόρου ἄγνοια ἐπετείνετο, ὁ ὑπὲρ τῆς ἰδέας ταύτης ἐνθουσιασμὸς ηὔξανε. Περὶ τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου αἱ εἰσφοραὶ εἶχον ἀνέλθῃ εἰς σημαντικὸν ποσόν. Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα καὶ ὁ δικηγόρος προῆρχον ἐν τῷ καταλόγῳ προσενεγκόντες ἑκάτερος δεκακισχιλίας κορώνας. Ἦσαν δὲ μέλη τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας, ἥτις εἶχεν ἐκλέξῃ τὸν Ἔρικ ὡς γραμματέα.

Digitized by Google

Οὗτος δὲ ἦτο ὄντως ἡ ψυχὴ αὐτῆς. Ὁ ζῆλος, ἡ μετριοφροσύνη, ἡ προφανὴς αὐτοῦ ἁρμοδιότης περὶ πάντα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ζητήματα, ἅτινα ἐμελέτα καὶ ἐξηκρίβου ἀκαταπονήτως, ἐφείλκυσαν αὐτῷ τὴν ὑπόληψιν πάντων τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας εἶχε δηλώσῃ ὅτι θερμῶς ἐπόθει νὰ μετάσχῃ τῆς ἀποστολῆς, καὶ ὡς ἁπλοῦς ἔτι ναύτης· τοῦτο δὲ παρεῖχε μείζονα σημασίαν εἰς τὰς ἐξαιρέτους ἰδέας ἃς εἰσηγεῖτο εἰς τοὺς ὀργανωτὰς τῆς ἀποστολῆς. Οὗτος λοιπὸν διηύθυνε πάσας τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεφασίσθη καὶ ἕτερον πλοῖον νὰ συναποπλεύσῃ μετὰ τοῦ *Νόρδενσκιολδ*, ὅπως αἱ ἔρευναι ἀποβῶσι λυσιτελεῖς, τὸ πλοῖον δὲ τοῦτο ἦ ἀτμήλατον. Αὐτὸς ὁ Νόρδενσκιολδ εἶχεν ἀποδείξῃ ὅτι ἡ κυρία αἰτία τῆς ἀποτυχίας πασῶν τῶν προγενεστέρων ἀποπειρῶν ἦτο ὅτι εἶχον ἐπιχειρηθῆ δι' ἱστιοφόρων πλοίων. Οἱ θαλασσοπόροι τῶν ἀρκτικῶν θαλασσῶν, ἰδίως δὲ οἱ πρὸς ἐξερεύνησιν χωρῶν περιοδεύοντες, μέγιστον ἔχουσι συμφέρον νὰ μὴ ὦσιν ὑποχείριοι τοῦ ἀνέμου, νὰ ἔχωσι τὸν ἀτμὸν εἰς τὰς διαταγὰς αὐτῶν ὅπως βιάζωσι τὴν πορείαν τοῦ πλοίου ὅταν εἶνε ἀνάγκη νὰ διαβῶσιν ἐπικίνδυνόν τι στενόν, τέλος δὲ καὶ πρὸ πάντων ὅπως δύνανται νὰ πλέωσι πρὸς τὴν ἐλευθέραν πάγων θάλασσαν, ὁπουδήποτε εἶνε αὐτή· ταῦτα δὲ πάντα εἶνε συνήθως ἀδύνατα εἰς τὰ ἱστιοφόρα πλοῖα.

Ἀπεφασίσθη προσέτι νὰ περικαλυφθῇ τὸ πλοῖον διὰ περιβλήματος ἐκ χλωρᾶς δρυὸς ἓξ δακτύλων πάχους καὶ διαιρεθῇ εἰς μικρὰ διαχωρίσματα μὴ συγκοινωνοῦντα πρὸς ἄλληλα ὅπως μὴ κινδυνεύῃ τὸ ὅλον πλοῖον ἐκ τῶν ἐπὶ μέρει ζημιῶν, νὰ δύναται νὰ πλέῃ καὶ εἰς ἀβαθῆ ὕδατα, καὶ τέλος νὰ ναυπηγηθῇ οὕτως ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ συμπαραλάβῃ σχετικῶς μεγάλην ποσότητα ἀνθράκων.

Ἐκ πολλῶν προταθέντων πρὸς ἀγορὰν τῇ ἐπιτροπείᾳ πλοίων αὕτη ἐξέλεξεν ἡμιολίαν πεντακοσίων τεσσαράκοντα τόννων, ἀρτίως ναυπηγηθεῖσαν ἐν Βρέμῃ, δι' ἣν ἐπαρκὲς ἦτο πλήρωμα δεκαοκτὼ ἀνδρῶν. Εἰς τὴν ἡμιολίαν, διατηροῦσαν καὶ τὰ ἱστία αὐτῆς, ἐνηρμόσθη ἀτμομηχανὴ ὀγδοήκοντα ἵππων καὶ ἕλιξ οὕτω κατεσκευασμένος ὥστε ν' ἀνέλκηται εὐχερῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου ἂν ἐκινδύνευεν ἐκ τῶν πάγων. Ἡ ἑστία ἑνὸς τῶν ἀτμολεβήτων κατεσκευάσθη δυναμένη νὰ καίῃ καὶ ἔλαιον ἢ λίπος, ἅτινα εὐχερῶς ἠδύναντο νὰ προμηθευθῶσιν ἐκ τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν, ἂν συνέβαινε νὰ ἐξαντληθῶσιν οἱ ἄνθρακες. Τὸ σκάφος διὰ τοῦ περιβλήματος τῆς δρυὸς ἐπικαλυφθὲν ἐστερεώθη καὶ δι' ἐγκαρσίων δοκῶν ὥστε ν' ἀνθίσταται κρατερῶς εἰς τὴν πίεσιν τῶν πάγων. Τέλος ἡ πρῷρα θωρακωθεῖσα ὡπλίσθη διὰ χαλυβδίνου ἐμβόλου ὅπως ἀνοίγῃ δίοδον διὰ τοῦ σωροῦ τῶν πάγων ἂν μὴ τὸ πάχος αὐτῶν ὑπερέβαινε τὸ ὅριον τοῦ βυθισμοῦ τοῦ πλοίου.

Ἡ ἡμιολία ἀγορασθεῖσα καὶ τεθεῖσα πάλιν ἐπὶ τοῦ ναυπηγίου ἐπωνομάσθη *Ἀλάσκα* ἕνεκα τῆς διευθύνσεως εἰς ἣν προωρίζετο. Εἶχεν ὅμως ἀποφασισθῆ, ἐπειδὴ ὁ *Νόρδενσκιολδ* ἔμελλε νὰ διαπλεύσῃ τὴν αὐτὴν οἵαν καὶ ἡ *Βέγα* ὁδόν, τὸ δεύτερον τοῦτο πλοῖον νὰ τραπῇ τὴν ἀντίθετον περιπλέον τὸν κόσμον ὅπως ἀναχθῇ εἰς τὸν Σιβηρικὸν ὠκεανὸν διὰ τῆς χερσονήσου τῆς Ἀλάσκας καὶ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ. Διπλαῖ λοιπὸν ἦσαν οὕτω αἱ πιθανότητες νὰ ἀνευρεθῇ ἡ Βέγα ἂν ἐκινδύνευεν, ἢ τὰ ἴχνη αὐτῆς ἂν εἶχεν ἀπολεσθῆ, ἀφ' οὗ τὸ μὲν ἓν πλοῖον ἔπλεε κατόπιν τὸ δ' ἕτερον ἐχώρει ὡς εἰπεῖν εἰς προϋπάντησιν αὐτῆς.

Ὁ τὴν ἰδέαν ταύτην προτείνας Ἔρικ πολλάκις ἀνελογίσθη ὁποίαν ἐκ τῶν δύο τούτων ὁδῶν ἔπρεπε νὰ προτιμήσῃ, ἐπὶ τέλους δὲ ἀπέκλινεν εἰς τὴν δευτέραν.

—Ὁ *Νόρδενσκιολδ*, εἶχεν εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν ὁ νέος, θὰ διανύσῃ τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον διήνυσε καὶ ἡ *Βέγα*. Εἶνε λοιπὸν ἀνάγκη νὰ φανῇ καὶ αὕτη ἐπίσης εὐτυχὴς κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πλοῦ αὐτῆς, ἔστω καὶ μόνον διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ κάμψῃ τὸ ἀκρωτήριον Τσελύνσκιν, ἀλλὰ τίποτε δὲν μὲ βεβαιοῖ ὅτι θὰ προχωρήσῃ τόσον ἐμπρός, ἀφ' οὗ ἅπαξ μόνον κατωρθώθη τοῦτο. Ἀφ' ἑτέρου δὲ κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις ἡ *Βέγα* μόλις διακόσια ἢ τριακόσια μίλλια ἀπέχει τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ· ἂν πλεύσω λοιπὸν εἰς προϋπάντησιν αὐτῆς διὰ τῆς ἀντιθέτου ὁδοῦ, ἔχω περισσοτέρας ἐλπίδας ὅτι θὰ τὴν συναντήσω. Ὁ *Νόρδενσκιολδ* δυνατὸν νὰ τὴν παρακολουθήσῃ ἐπὶ ὁλοκλήρους μῆνας χωρὶς νὰ τὴν φθάσῃ, καὶ ἂν ὅλα τῷ ἔλθωσιν εὐνοϊκά. Ἀλλ' ἂν τὸ πλοῖόν μας πλεύσῃ κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, ἀδύνατον νὰ μὴ τὴν συναντήσῃ, ἂν εἶνε σῶα ἀκόμη, ἀφ' οὗ θὰ παραπλέῃ τὰς σιβηρικὰς ἀκτάς.

Τοῦτο δ' ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐπεθύμει ὁ Ἔρικ, νὰ συναντήσῃ τὸ ταχύτερον τὴν *Βέγαν*, ὅπως ἐπίσης τὸ ταχύτερον ἀνεύρῃ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν.

Ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ Βρέδεζορδ ἐπεδοκίμασαν πληρέστατα τὰς σκέψεις ταύτας ἃς ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς ὁ Ἔρικ.

Ἐν τούτοις αἱ ἐργασίαι τῆς παρασκευῆς τῆς *Ἀλάσκας* ἐπεσπεύδοντο συντόνως· αἱ τροφαί, τὰ ἐνδύματα καὶ πάντα τὰ ἐπιτήδεια ἐξελέχθησαν συμφώνως πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς πείρας ἀποδειχθείσας ἀνάγκας· τὸ δὲ πλήρωμα ἀπηρτίσθη ὑπὸ ἐπιλέκτων ναυτῶν ἐσκληραγωγημένων πρὸς τὸ ψῦχος δι' ἁλιευτικῶν πλόων εἰς Ἰσλανδίαν ἢ Γροιλανδίαν. Τέλος δὲ κυβερνήτης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ἐξελέχθη ὁ ὕπαρχος Μαρσίλας, ἀξιωματικὸς τοῦ σουηδικοῦ ναυτικοῦ, λίαν γνωστὸς διὰ

Digitized by Google

τοὺς εἰς τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας περίπλους αὐτοῦ. Ὡς πρῶτος ὕπαρχος προσελήφθη αὐτὸς ὁ Ἔρικ κριθεὶς ἄξιος τῆς θέσεως ταύτης διὰ τὴν εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιχειρήματος ἀκαταπόνητον αὐτοῦ δραστηριότητα, καὶ κατὰ τύπους ἄλλως ἔχων τὰ προσόντα ὡς λαβὼν ἤδη τὸ δίπλωμα πλοιάρχου πρὸς μακρὰς θαλασσοπορίας· ὡς δεύτερος καὶ τρίτος ἀξιωματικὸς ἐξελέχθησαν δύο δεδοκιμασμένοι ναυτικοί, ὁ Βόσεβιτς καὶ ὁ Κζέλκιστ.

Ἡ *Ἀλάσκα* παρέλαβε καὶ ἐκρηκτικὰς ὕλας ὅπως ἐν ἀνάγκῃ ἀνατινάσσῃ τοὺς πάγους, καὶ ἄφθονα θεραπευτικὰ κατὰ τῆς στομακάκης ὑφ' ἧς καταλαμβάνονται οἱ ἐν ταῖς ἀρκτῴαις χώραις διατρίβοντες. Ἐφωδιάσθη προσέτι καὶ διὰ θερμαγωγοῦ, ὅπως, ἐν παντὶ πλάτει, διατηρῇ θερμοκρασίαν ἤρεμον καὶ κανονικήν, καὶ διὰ φορητῆς μετεωρολογικῆς σκοπιᾶς, τῆς καλουμένης «φωλεᾶς τοῦ κόρακος» ἥτις αἴρεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μεγάλου ἱστοῦ, ἐν ταῖς θαλάσσαις ὅπου πλέουσιν οἱ πάγοι, ὅπως προσημαίνῃ τὴν ἔλευσιν αὐτῶν. Κατὰ πρότασιν τοῦ Ἔρικ εἰς ταύτην προσετέθη καὶ ἰσχυρὰ ἑστία ἠλεκτρικοῦ φωτὸς δυναμένη νὰ φωτίζῃ τὴν νύκτα τὸν πλοῦν τῆς *Ἀλάσκας*. Ὁμοίως ἐπεβιβάσθησαν ἑπτὰ βοηθητικὰ πλοῖα, ὧν δύο φαλαινίδες καὶ εἷς κέρκουρος (κότερον) ἓξ ἑλκηθρα, ζεῦγος χιονοπεδίλων δι' ἕκαστον τῶν ἐμπλεόντων, τέσσαρα τηλεβόλα Γκάτλιγκ, καὶ τριάκοντα πολυβόλα ὅπλα μετὰ τῶν ἀναγκαίων πολεμεφοδίων.

Αἱ παρασκευαὶ αὗται ἤγγιζον περὶ τὸ τέρμα των ὅτε ὁ Ἔρσεβον καὶ ὁ υἱός του Ὄθων ἐλθόντες ἐκ Νορόης μετὰ τοῦ εὐσώμου κυνὸς αὐτῶν Κλάας ἐξελιπάρησαν νὰ προσληφθῶσιν ὡς ναῦται ἐπὶ τῆς *Ἀλάσκας* Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Ἔρικ εἶχον μάθῃ ὁποῖον προσωπικὸν συμφέρον εἶχεν οὗτος εἰς τὴν ἀποστολὴν ταύτην καὶ ἠθέλησαν νὰ συμμετάσχωσι τῶν κινδύνων αὐτῆς. Ὁ Ἔρσεβον ὡς προσόντα αὐτοῦ παρουσίαζε τὴν γνῶσιν τῶν γροιλανδικῶν παραλίων καὶ τὴν ὠφέλειαν ἣν ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ὁ κύων αὐτοῦ Κλάας ὡς οὐραγὸς ἐζευγμένος εἰς ἕλκηθρον. Ὁ Ὄθων ὡς μόνα αὐτοῦ προσόντα εἶχε τὴν σιδηρᾶν ὑγείαν, τὴν ἡράκλειον ῥώμην καὶ τὴν ἀφοσίωσίν του. Διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ ἰατροῦ καὶ τοῦ Βρέδεζορδ ἐγένοντο δεκτοὶ καὶ οἱ τρεῖς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας.

Περὶ τὰς ἀρχὰς λοιπὸν τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1879 πάντα ἦσαν ἕτοιμα. Ὅθεν ἡ *Ἀλάσκα* εἶχε πέντε μῆνας πρὸ αὐτῆς ὅπως εὑρεθῇ εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν περὶ τὸ τέλος Ἰουνίου, ὅτε ἦτο ἡ κατάλληλος πρὸς ἐξερεύνησιν ἐποχή. Θὰ μετέβαινεν ἄλλως τε διὰ τῆς εὐθυτέρας ὁδοῦ, δηλαδὴ διὰ τῆς Μεσογείου, τῆς Σουεζείου διώρυχος, τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῶν Σινικῶν θαλασσῶν, σταθμεύουσα ὅπως προμηθευθῇ ἄνθρακας. ἐν Γιβραλτάρ, Ἄδεν, Κολόμβῳ τῆς Κεϋλάνης, Σιγκαπόρῃ, Χόγκ—Κόγκ, Υοκοχάμα καὶ Πετροπαυλόσκᾳ.

Ἐκ πάντων τούτων τῶν σταθμῶν ἡ *Ἀλάσκα* ἔμελλε νὰ τηλεγραφῇ εἰς Στοκόλμην· ὡς εἰκὸς δὲ συνεφωνήθη, ἂν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἐλαμβάνετο πληροφορία τις περὶ τῆς *Βέγας*, ν' ἀνακοινῶται εἰς αὐτὴν ἀμέσως.

Ὡς ἐλέχθη λοιπόν, ἡ *Ἀλάσκα* τὸν πρὸς τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας πλοῦν αὐτῆς ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τῶν τροπικῶν θαλασσῶν παραπλέουσα τὰς μᾶλλον ἡλιοφιλεῖς χώρας. Τὸ πρόγραμμα δὲ τοῦτο δὲν συνετάχθη ἁπλῶς κατ' ἀρέσκειαν, ἀλλ' ἦτο ἀποτέλεσμα ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης, ἀφ' οὗ ἐπρόκειτο νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν διὰ βραχυτέρας ὁδοῦ διατελοῦντες ἐν τηλεγραφικῇ συγκοινωνίᾳ μετὰ τῆς Στοκόλμης.

Ἀλλ' ἱκανῶς σοβαρὰ δυσχέρεια ἠπείλει ν' ἀναβάλῃ τὸν ἀπόπλουν. Μεγάλου ποσοῦ καταβληθέντος πρὸς ἐντελῆ ἐξοπλισμὸν τοῦ πλοίου, ἐλάχιστα πλέον ὑπελείποντο ἐκ τῶν εἰσενεχθέντων διὰ τὰς ἀπαραιτήτους ἔτι δαπάνας. Ἀνάγκη ἦτο πράγματι ν' ἀγορασθῶσι γαιάνθρακες καὶ ἄλλαι προμήθειαι. Καὶ ἄλλη ἐπίκλησις πρὸς συνεισφορὰν ἦτο ἀναγκαία. Μικρὸν δὲ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς ἡ ἐπιτροπεία ἔλαβε ταὐτοχρόνως δύο συστημένας ἐπιστολάς.

Ἡ πρώτη ἦτο τοῦ Μαλαρίου, δημοδιδασκάλου ἐν Νορόῃ. Περιεῖχε δὲ χαρτονόμισμα πεντακοσίων κορωνῶν σὺν τῇ αἰτήσει νὰ μετάσχῃ τῆς ἀποστολῆς ὡς βοηθὸς τοῦ φυσιοδίφου.

Ἡ δευτέρα περιεῖχεν ἐπιταγὴν εἰκοσιπεντακισχιλίων κορωνῶν μετὰ τῆς λακωνικῆς ταύτης σημειώσεως:

«Διὰ τὸ ταξείδιον τῆς *Ἀλάσκας*.

»Ἐκ μέρους τοῦ Τούδωρ Βράουν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς ἐπιβάτης.»

ΙΒ'.

Ἀπροσδόκητοι ἐπιβάται.

Ἡ αἴτησις τοῦ Μαλαρίου ἀσμένως ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας, ὁ δὲ ἀγαθὸς δημοδιδάσκαλος, οὗ ἡ ὡς βοτανικοῦ ὑπόληψις ἦτο περισσότερον διαδεδομένη ἀφ' ὅσον ἐνόμιζε, διωρίσθη βοτανικὸς τῆς ἀποστολῆς.

Ἀλλὰ τὸν ὅρον ὃν εἶχε προβάλῃ ὁ Τούδωρ Βράουν πρὸς εἰσφορὰν τῶν εἰκοσιπεντακισχιλίων κορωνῶν, ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα καὶ ὁ Βρέδεζορδ ἠθέλησαν σφοδρῶς κατ' ἀρχὰς νὰ πολεμήσωσιν· ἀλλ' ἀναλογισθέντες ὅτι ἔδει νὰ ὁμολογήσωσι ποῖα ἦσαν τὰ αἴτια τῆς ἀντιπαθείας των, ἀπέσχον τούτου. Ἀληθῶς, πῶς νὰ δικαιολογήσωσιν εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τὴν ἰδέαν τῆς ἀπορρίψεως τηλικαύτης εἰσφορᾶς, οὐδὲν ἐπιχείρημα ἄξιον λόγου ἔχοντες. Ὁ Τούδωρ Βράουν παρουσίασεν εἰς τὸν Σβαρυεγκρόνα τὸ πρακτικὸν

Digitized by Google

τοῦ θανάτου τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, καὶ νῦν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀνεφαίνετο ζῶν. Ἀλλὰ ποίαν ἀπόδειξιν εἶχον τῆς κακῆς πίστεως τοῦ Τούδωρ Βραουν; τοῦτο βεβαίως θὰ ἐζήτει νὰ μάθῃ δικαίως ἡ ἐπιτροπεία πρὶν ἀρνηθῇ τὸ ἐξάγον αὐτὴν τῆς ἀμηχανίας ποσὸν ἐκεῖνο. Ὁ Τούδωρ Βράουν ἄλλως ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἐνήργησεν ἐν εἰλικρινείᾳ ὡς κατεφαίνετο ἐκ τῆς παρούσης αὐτοῦ διαγωγῆς. Ἴσως σκοπὸς αὐτοῦ ἀποκλειστικῶς ἦτο ν' ἀπέλθῃ ὅπως ἐπίσης ἐξακριβώσῃ ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, ὃν ἐθεώρει πνιγέντα κατέναντι τῆς Μαδέρας, εὑρίσκετο ζῶν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Σιβηρίας. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἔτι ὅτι ἄλλο σχέδιον ὑπεκρυπτεν ὁ Τούδωρ Βραουν συμφέρον ἴσως ἦτο νὰ ἐπιβλέπωσιν αὐτόν, νὰ διαγνώσωσι τὸν ἄνδρα καὶ ἔχωσιν αὐτὸν ὑποχείριον. Διότι ἐπὶ τέλους ἐκ τῶν δύο τὸ ἕτερον ἦτο δυνατόν:· ἢ οὐδὲν τὸ κοινὸν εἶχε πρὸς τὸ ζήτημα, ὅπερ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀπησχόλει τοὺς φίλους τοῦ Ἔρικ, τότε δ' ἦτο ἀνωφελὲς νὰ προσενεχθῶσιν εἰς αὐτὸν ὡς πρὸς ἀντίπαλον, ἢ τοὐναντίον εἶχε προσωπικὸν συμφέρον ἐν τῇ σκοτεινῇ ταύτῃ ὑποθέσει, καὶ τότε ἑκατοντάκις προτιμότερον ἦτο νὰ βλέπωσιν αὐτὸν ἐνεργοῦντα ὅπως τὸν καταπολεμήσωσιν.

Ὁ ἰατρὸς λοιπὸν καὶ ὁ Βρέδεζορδ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἀντιστῶσι τὸ παράπαν εἰς τὴν ἐπιβίβασίν του. Εἶτα δὲ βαθμηδὸν κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ μελετήσωσι τὸν παράδοξον ἐκεῖνον ἄνθρωπον καὶ μάθωσι διατί ἤθελε νὰ ἐπιβῇ τῆς *Ἀλάσκας*. Ἀλλὰ πῶς νὰ κατορθώσωσι τοῦτο χωρὶς νὰ συνεκπλεύσωσι καὶ οὗτοι; Ἀλλ' ἴσως δὲν θὰ ἔπραττον κακῶς ἂν ἀπήρχοντο καὶ οὗτοι μετὰ τῆς *Ἀλάσκας*. Τὸ δρομολόγιον τοῦ πλοίου ἦτο λίαν τερπνόν, ἐν τῷ πρώτῳ τοὐλάχιστον μέρει αὐτοῦ. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα, θερμὸς φίλος τῶν περιοδειῶν, ἐζήτησε νὰ γίνῃ δεκτὸς ἐπὶ τοῦ πλοίου ὡς ἐπιβάτης, ἔστω καὶ μόνον ὅπως συνοδεύσῃ τὴν ἀποστολὴν μέχρι τῶν Σινικῶν θαλασσῶν, καταβάλλων οἷον τίμημα ἤθελεν ἐγκρίνῃ ἡ ἐπιτροπεία.

Τὸ παράδειγμα τοῦ ἰατροῦ ἐπέδρασεν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ Βρέδεζορδ, ὅστις πρὸ πολλοῦ ὠνειροπόλει νὰ ταξειδεύσῃ εἰς τὰς ἀπωτάτας ἐκείνας χώρας. Καὶ οὗτος ὁμοίως ἐξητήσατο θαλαμίσκον τινὰ ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους.

Ἡ Στοκόλμη πᾶσα εἶχε πιστεύσῃ ὅτι ὁ καθηγητὴς Χόστετ ἔμελλε νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ ἐν μέρει μὲν ὑπὸ ἐπιστημονικῆς περιεργίας, ἐν μέρει δὲ ἐκ φόβου μὴ διέλθῃ μακροὺς μῆνας ἄνευ τῶν δύο αὐτοῦ φίλων. Ἀλλ' ἡ προσδοκία τῆς Στοκόλμης διεψεύσθη. Ὁ καθηγητής, θελήσας κατ' ἀρχὰς νὰ συναπέλθῃ, τόσον λεπτολόγως συνεζήτησε τὸ ὑπὲρ καὶ τὸ κατά, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ καταλήξῃ εἰς συμπέρασμά τι· ἔπαιξε λοιπὸν τὸ ταξείδιόν του εἰς τὸ *κορώνα ἢ γράμματα* καὶ ἡ τύχη ἐπέταξεν αὐτῷ νὰ μείνῃ.

Ἡ *Ἀλάσκα* ἔμελλεν ἀμετακλήτως ν' ἀποπλεύσῃ τῇ 10 Φεβρουαρίου. Τῇ 9 ὁ Ἔρικ ἀνέμενε τὸν Μαλάριον, ἐξεπλάγη δὲ εὐχαρίστως ἰδὼν μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν κυρὰν Κατρίναν καὶ τὴν Βάνδαν, αἵτινες ἦλθον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ὅπως ἀποχαιρετήσωσιν αὐτούς. Κατέλυσαν μετριοφρόνως εἰς πανδοχεῖόν τι τῆς πόλεως· ἀλλ' ὁ ἰατρὸς ἀπῄτησε νὰ κατοικήσωσι παρ' αὐτῷ, πρὸς μεγίστην δυσαρέσκειαν τῆς Κάζας, εἰς ἣν ἀπήρεσκον οἱ μὴ εὐγενεῖς οὗτοι ξένοι.

Ἡ Βάνδα ἦτο τώρα ὑψηλὴ νεᾶνις, ἧς ἡ καλλονὴ δὲν διέψευσε τὰς ὑποσχέσεις ἃς εἶχε παράσχῃ ἐκ μικρᾶς αὐτῆς ἡλικίας. Πρὸ μικροῦ εἶχεν ὑποστῇ λίαν ἐπιτυχῶς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις ἐξ ὧν ἐδικαιοῦτο νὰ τύχῃ καθηγητικῆς ἕδρας ἐν ἀνωτέρᾳ τινὶ σχολῇ. Ἀλλὰ προὐτίμα νὰ μείνῃ ἐν Νορόῃ, παρὰ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἔμελλε δὲ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Μαλάριον κατὰ τὴν ἀπουσίαν του. Σοβαρὰ πάντοτε καὶ ἠδεῖα, ἤντλει ἐκ τῆς ἀληθοῦς ἐκείνης παιδεύσεως, ἥτις κατ' οὐδὲν εἶχε μεταβάλῃ τὴν ἁπλότητα τῶν οἰκογενειακῶν αὐτῆς ἕξεων, θέλγητρόν τι παράδοξον καὶ ἰδιοφυέστατον. Ἐξεπλήττετο ὁ βλέπων τὴν ὡραίαν ἐκείνην νεάνιδα, φοροῦσαν τὴν γραφικὴν νορβηγικὴν ἐσθῆτα, ἀποφαινομένην ἡσύχως περὶ ὑψίστων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, ἢ καθημένην παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ μουσουργοῦσαν μετὰ τέχνης ἀπαραμίλλου *σονάταν* τινὰ τοῦ Βετχόβεν. Μέγιστον αὐτῇ θέλγητρον παρεῖχε ἡ ἔλλειψις πάσης ἀλαζονείας καὶ ἐπιτηδεύσεως καὶ ἡ πλήρης τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῆς φυσικότης. Δὲν ἐπεζήτει τὴν ἐπίδειξιν καὶ δὲν ἐφαντάζετο νὰ ἐπαρθῇ διὰ τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς, ὡς δὲν ἐφαντάζετο νὰ ἐρυθριάσῃ διὰ τὰ σανδάλιά της· ἀνεπτύσσετο ἐν χάριτι καὶ καλλονῇ ὡς ἄγριον ἄνθος τοῦ νορβηγικοῦ ὁρμίσκου καλλιεργηθὲν ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ διδασκάλου ἐν τῷ ὀπίσω τῆς σχολῆς κηπαρίῳ του.

Τὴν ἑσπέραν πᾶσαν ἡ θετὴ οἰκογένεια τοῦ Ἔρικ συνῆλθεν εἰς τὸ ἐντευκτήριον. Ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ ἰατρὸς ἔπαιξαν μετὰ τοῦ Χόστετ τὴν τελευταίαν *παρτίδα* τοῦ *οὐὶστ* αὐτῶν. Τότε ἀνεκάλυψαν ὅτι ὁ Μαλάριος ἦτο ἐγκρατέστατος τοῦ εὐγενοῦς τούτου παιγνιδίου, ἤλπισαν δὲ ὅτι θὰ διασκεδάζωσι μετ' αὐτοῦ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς ἀργίας ἐπὶ τῆς *Ἀλάσκας*. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ δημοδιδάσκαλος κατέστησε συγχρόνως γνωστόν, ὅτι ὑποκείμενος εἰς ναυτίαν ἔμενε σχεδὸν διαρκῶς ἐν τῇ κλίνῃ μόλις ἐπέβαινε πλοίου τινός. Μόνον δὲ ἡ πρὸς τὸν Ἔρικ ἀγάπη ἔπεισεν αὐτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν μακρὸν πλοῦν ὡς καὶ ἡ φιλοδοξία ἣν κατὰ τὸν φιλόπονον αὐτοῦ βίον ἔτρεφε, νὰ προσθέσῃ νέα τινὰ εἴδη εἰς τὰς ἤδη ἐν τοῖς καταλόγοις σεσημειωμένας βοτανικὰς οἰκογενείας.

Digitized by Google

Μετὰ τὸ *ουΐστ* ἐμουσούργησαν ὀλίγον. Ἡ Κάζα ἔκρουσεν ἀλαζονικῶς *βάλς* τι τοῦ συρμοῦ, ἡ δὲ Βάνδα ἔμελψε διὰ φωνῆς περιπαθεστάτης παλαιόν τι σκανδιναυικὸν ᾆσμα. Εἶτα παρετέθη τὸ τέϊον καὶ ἔπιον κύαθον *πούνς* ὑπὲρ ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς. Ὁ Ἔρικ παρετήρησεν ὅτι ἡ Κάζα δὲν ἤγγισε τὸ ποτόν.

— Δὲν μᾶς εὔχεσθε καὶ σεῖς καλὸν ταξεῖδι; ἠρώτησε χαμηλοφώνως.

— Τί ὠφελεῖ νὰ εὔχεται κανεὶς πρᾶγμα ποῦ δὲν ἐλπίζει; ἀπήντησεν αὕτη.

Τὴν ἐπαύριον, ἀπὸ τῆς ἠοῦς πάντες εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ πλοίου παρεκτὸς τοῦ Τούδωρ Βράουν. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀπέστειλε τὴν χρηματοφόρον ἐπιστολὴν οὗτος δὲν εἶχε φανῇ.

Ὥρα τοῦ ἀπόπλου εἶχε ὁρισθῇ ἡ δευτέρα μετὰ μεσημβρίαν. Ἅμα τῇ πρώτῃ κρούσει τῆς ὥρας ὁ κυβερνήτης Μαρσίλας διέταξε νὰ ἄρωσι τὴν ἄγκυραν καὶ νὰ σημάνωσι τὸν κώδωνα τῆς ἀναχωρήσεως ὅπως ἀγγελθῇ εἰς τοὺς ἐπισκέπτας ὅτι καιρὸς ἦτο ν' ἀποβιβασθῶσιν εἰς τὴν ξηράν.

— Καλὴν ἀντάμωσιν, Ἔρικ, ἀνέκραξεν ἡ Βάνδα περιβαλοῦσα τὸν τράχηλον αὐτοῦ διὰ τῶν βραχιόνων της.

— Καλὴ ἀντάμωσι, παιδί μου! εἶπεν ἡ Κατρίνα θλίψασα τὸν νέον ὕπαρχον ἐπὶ τῆς καρδίας της.

— Καὶ σεῖς, Κάζα, τίποτε δὲν μοῦ λέγετε; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ χωρήσας πρὸς αὐτὴν ὅπως τὴν ἐναγκαλισθῇ.

— Ἐγὼ σᾶς εὔχομαι νὰ μὴ παγώσῃ ἡ μύτη σας καὶ ν' ἀνακαλύψετε ὅτι εἴσθε μετημφιεσμένος πρίγκιψ, ἀπήντησεν αὕτη προπετῶς γελῶσα.

— Ἂν ἐπηλήθευεν αὐτὸ θὰ μοῦ ἐδεικνύετε τοὐλάχιστον ὀλίγην φιλίαν; εἶπε προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ ὅπως ἀποκρύψῃ τὴν πικρίαν δι' ἧς ὁ σαρκασμὸς οὗτος εἶχε πληρώσῃ τὴν καρδίαν του.

— Ἀμφιβάλλετε; ἀπεκρίθη ἡ Κάζα στραφεῖσα πρὸς τὸν θεῖόν της ὅπως ἀποδείξῃ εἰς τὸν Ἔρικ ὅτι ὁ ἀποχαιρετισμός της εἶχε λήξῃ.

Ὁ κώδων ἐσήμαινεν ἐπιτακτικώτερον ἤδη. Τὸ πλῆθος τῶν ἐπισκεπτῶν κατήρχετο τὰς κλίμακας, περὶ τὰς ὁποίας συνωστίζοντο τὰ ἐφόλκια ὅπως παραλάβωσιν αὐτούς. Ἐν μέσῳ τῆς συγχύσεως ταύτης οὐδεὶς σχεδὸν ἐνόησε τὴν βραδεῖαν ἄφιξιν ἐπιβάτου τινός, κρατοῦντος μάρσιπον.

Μετὰ δύο ἢ τρία στρηνῆ καὶ παρατεταμένα συρίγματα, ἡ ἕλιξ ἐκινήθη, ἀφρὸς παφλάζων ἐλεύκανε τὰ ὕδατα τῆς πρύμνης καὶ ἡ *Ἀλάσκα* μεγαλοπρεπῶς ὀλισθαίνουσα ἐπὶ τῶν πρασίνων τῆς Βαλτικῆς ὑδάτων ἀπέπλευσε τῆς Στοκόλμης ἐπευφημοῦντος τοῦ πλήθους καὶ σείοντος πίλους καὶ μανδήλια.

Ὁ Ἔρικ ὀρθὸς ἐπὶ τῆς γεφύρας ἐκέλευε τὸν χειρισμὸν τῶν ἱστίων. Ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ ἰατρὸς ἐρειδόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ αἰωροθεσίου ἔπεμπον τελευταῖον χαιρετισμὸν εἰς τὰς ἐπὶ τῆς προκυμαίας Κάζαν καὶ Βάνδαν. Ὁ Μαλάριος καταληφθεὶς ἤδη ὑπὸ ναυτίας κατεκλίθη. Ὑπὸ τῆς μερίμνης τοῦ ἀποχωρισμοῦ κατειλημμένοι οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ παρετήρησαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Τούδωρ Βράουν.

Ὅθεν ὁ ἰατρὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ κίνημα ἐκπλήξεως ὅτε στραφεὶς εἶδεν αὐτὸν ἀναθρώσκοντα τοῦ βάθους τοῦ πλοίου καὶ βαδίζοντα πρὸς αὐτόν, τὰς χεῖρας δ' ἔχοντα ἐν τοῖς θυλακίοις, τὴν αὐτὴν φοροῦντα στολὴν οἵαν καὶ κατὰ τὴν συνέντευξιν αὐτῶν, καὶ τὸν πῖλον ἀκίνητον ὡς τότε φυλάττοντα ἐπὶ κεφαλῆς.

— Καλὸν κατευόδιον, εἶπεν ὁ Τούδωρ Βράουν, δίκην χαιρετισμοῦ καὶ προλόγου.

Ὁ ἰατρὸς ἔμεινε κατάπληκτος ἐκ τοῦ θράσους ἐκείνου. Περιέμεινε στιγμάς τινας ὅπως ὁ παράδοξος ἄνθρωπος φανῇ κἂν ὅτι ἐχαιρέτα, ἢ δώσῃ ἐξήγησιν τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι οὐδέτερον τούτων ἔπραττε ὁ ἰατρὸς ἤρξατο τῆς ἐφόδου.

— Λοιπὸν καθὼς φαίνεται, ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν δὲν ἀπέθανεν ὅπως ἔλεγον μερικοί! ἀνέκραξε διὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ὀξυθυμίας.

— Αὐτὸ ἴσα ἴσα πρόκειται νὰ μάθωμεν, ἀντεῖπεν ὁ Βράουν ἀπαθέστατα, καὶ διὰ νὰ ἔχω τὴν συνείδησίν μου ἥσυχον ἠθέλησα νὰ λάβω μέρος εἰς τὸ ταξείδιον.

Μεθ' ὃ, ὁ Τούδωρ Βράουν τῷ ἔστρεψε τὴν ῥάχιν, κρίνας ἀναντιρρήτως ἐπαρκῆ τὴν ἐξήγησιν, καὶ ἤρχισε νὰ διασκελίζῃ τὸ κατάστρωμα ψιθυρίζων τὸν προσφιλῆ αὐτοῦ ἦχον.

Ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Βρέδεζορδ παρηκολούθησαν τὸν ταχὺν τοῦτον διάλογον μετὰ φυσικῆς περιεργίας. Ὁ Τούδωρ Βράουν ἦτο ὅλως ἄγνωστος αὐτοῖς. Ἐμελέτων λοιπὸν αὐτὸν συντόνως, συντονώτερον ἔτι καὶ τοῦ ἰατροῦ. Παρετήρησαν δ' ὅτι ὁ ἄγνωστος, καίτοι ἀδιαφορίαν ὑποκρινόμενος, ἔρριπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν λαθραῖον πρὸς αὐτοὺς βλέμμα, ὡσανεὶ ἤθελε νὰ ἴδῃ ὁποίαν ἐνεποίει ἐντύπωσιν. Ἄνευ λοιπὸν συνεννοήσεως πρὸς ἀλλήλους ἀμφότεροι προσεποιήθησαν ὅτι δὲν προσεῖχον εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ἀμέσως ἀφ' οὗ κατῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν ἥτις συνεκοινώνει μετὰ τῶν θαλαμίσκων, συνδιεσκέφθησαν.

Ποῖος ἄρα ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ Τούδωρ Βράουν θέλοντος νὰ διαπιστώσῃ τὸν θάνατον τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν; Καὶ ποῖον ἐπεδίωκε τώρα σκοπὸν ἐπιβὰς τῆς *Ἀλάσκας*; Ἀδύνατον νὰ τὸ εἴπωσι. Ἀλλ' ἦτο δυσχερὲς νὰ μὴ πιστεύσωσιν ὅτι τὸ διπλοῦν τοῦτο διάβημα δὲν συνεσχετίζετο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀμέσως πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς *Κυνθίας* καὶ τοῦ «παιδιοῦ τοῦ σωσιβίου.» Ὄντως ὅλον τὸ διὰ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, ἐν διαφέρον τοῦ Ἔρικ καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ συνεδέετο πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην γνῶσιν τοῦ

Digitized by Google

μυστηρίου, καὶ ἕνεκα τῆς γνώσεως ταύτης ἀκριβῶς ἐθεώρουν ἀναγκαίαν τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ Ἰρλανδοῦ.

Ἀλλὰ νῦν ἐνώπιον αὐτῶν εἶχον ἄνθρωπον ὅστις ἀπρόσκλητος ἐλθὼν ἐδήλωσεν ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀπεθανε. Καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος μετέσχεν ἐπιβλητικῶς διὰ τοῦ χρήματος αὐτοῦ τῆς ἐξερευνητικῆς ἀποστολῆς, εὐθὺς ὡς ἡ δήλωσις αὐτοῦ διεψεύσθη ὅλως ἀπροόπτως. Ὅθεν ἀριδήλως ἐξήγετο ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις ἐνεκρύπτετο ἀτομικὸν αὐτοῦ συμφέρον, καὶ αὐτὴ δ' ἔτι ἡ πρὸς τὸν Σδαρυεγκρόνα ἐπίσκεψις κατεδείκνυε τὴν σχέσιν τοῦ συμφέροντος τούτου πρὸς τὰς ἐρεύνας τοῦ ἰατροῦ.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ἡ κατωτέρω πραγματεία ἐγράφη ἑλληνιστὶ διὰ τὴν *Ἑστίαν* ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Mary C. Dawes, διατριβούσης ἀπό τινος ἐν Ἀθήναις. Ἡ πρώτη Ἀγγλὶς διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, ἥτις οὐδαμῶς εἶναι ἄγνωστος τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις (Βλ. «Ἑστίας» τ. ΚΑ' σ. 109), ἦν βεβαίως ἡ καταλληλοτάτη ὅπως παράσχῃ εἰκόνα πιστὴν καὶ ἀκριβῆ τοῦ ἐπαγωγοῦ, εἰ καὶ ξενοτρόπου φαινομένου ἡμῖν βίου καὶ τοῦ τρόπου τῶν σπουδῶν τῶν εἰς τὰ Ἀγγλικὰ Πανεπιστήμια φοιτωσῶν κυριῶν. Διακριθεῖσα ἐν ταῖς εἰσιτηρίοις ἐξετάσεσιν, ἃς ὑπέστη κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1879 ἐν τῷ Λονδινείῳ Πανεπιστημίῳ, πολλάκις πρωτεύσασα ἐν διαγωνισμοῖς, μετὰ τριετεῖς δ' εὐδοκίμους σπουδὰς ἐν τῷ Γιρτωνείῳ κολλεγίῳ τῆς Κανταβριγίας, εὐδοκίμως ὑποστᾶσα τὴν ἀπολυτήριον Πανεπιστημιακὴν ἐξέτασιν καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἐν τοῖς ἀνωτέροις κλάδοις τῆς ἐπιστήμης, ἀξιωθεῖσα τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος, εἴπερ τις καὶ ἄλλη δικαιοῦται ἀναντιρρήτως νὰ συνηγορῇ ὑπὲρ ὑψηλοτέρας ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν, διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος πειστικωτάτους καθιστᾶσα τοὺς λόγους, οὓς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματος τούτου ἐπάγεται. Δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας ἡ ἀνάγνωσις τῆς πραγματείας τῆς εὐπαιδεύτου δεσποινίδος ἐνέχει πρόσθετον ἐνδιαφέρον, διότι ἐγράφη ἐν ἀπταίστῳ νεοελληνικῇ γλώσσῃ, ἣν ταχέως ἐξέμαθεν ἐνταῦθα, βοηθουμένη ὑπὸ τῆς ἐντελοῦς γνώσεως τῆς ἀρχαίας.

Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΓΓΛΙΚΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΙΣ

Εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἔτι πολὺ σφαλερὰν γνώμην τῶν ξένων περὶ τῆς λεγομένης ὑψηλοτέρας παιδείας (higher education) τῶν Ἀγγλίδων, αἱ ἀκόλουθοι ὀλίγαι παρατηρήσεις περὶ γυναικῶν ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις ἐν Ἀγγλίᾳ δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ἐνδιαφέρουσαι.

Ἴσως εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ δύο εἴδη πανεπιστημίων: τὸ ἓν τούτων ἀπαιτεῖ νὰ κατοικῶσιν οἱ σπουδασταὶ ἐν ᾗ πόλει εἶναι τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ νὰ ζῶσι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ βίου. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ὑπάρχουσι κατοικίαι λεγόμεναι *κολλέγια* (colleges), ἐν ταῖς ὁποίαις διαμένουσιν οἱ σπουδασταί. Τὸ δὲ ἄλλο εἶδος εἶναι ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων οἱ καθηγηταὶ εἶναι ἁπλῶς ἐξεταστικὸν σωματεῖον ἀφίνον μὲν ἐλευθέρους τοὺς ζητοῦντας τὰ διπλώματα νὰ ἐκλέγωσι πῶς καὶ ποῦ νὰ σπουδάσωσιν, ἀπαιτοῦν δὲ μόνον νὰ παρουσιάζωνται πρὸς ἐξέτασιν εἰς ὡρισμένας ἐποχάς.

Τῶν τοιούτων ἐξεταστικῶν πανεπιστημίων ἐπισημότατον εἶναι τὸ τοῦ Λονδίνου. Τὸ παγκόσμιον τοῦτο πανεπιστήμιον παρέχει ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον, ὄχι μόνον εἰς σπουδαστὰς παντὸς ἔθνους καὶ πάσης θρησκείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ δύο φῦλα, ἡγούμενον οὕτω τῶν νεωτέρων ἐλευθεριῶν καὶ προόδων. Κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχον ἰδιαίτεραι ἐξετάσεις διὰ τὰς γυναῖκας, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1878 ἐξεδόθη διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀφωμοιώθησαν αἱ ἐξετάσεις τῶν γυναικῶν πρὸς τὰς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἔκτοτε αἱ γυναῖκες ὑφίστανται τὰς αὐτὰς ἐξετάσεις, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τρόπον μετὰ τῶν ἀνδρῶν· δημοσιεύονται τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν καταλόγῳ κατὰ βαθμολογικὴν σειράν, λαμβάνουσι τὰ διπλώματα τοῦ πανεπιστημίου, καὶ μετέχουσιν ὅλων τῶν ἀκαδημαϊκῶν τιμῶν. Οὐδεμία διάκρισις γίνεται μεταξὺ τῶν δύο φύλων. Ἡ κόρη ἔρχεται ἐκ τοῦ σχολείου μετὰ τὴν ἐγκύκλιον παίδευσιν καὶ ἐγγράφεται ἐν τῷ μητρῴῳ, καθ' ἣν ἡλικίαν καὶ ὁ ἀδελφός της, ὑφισταμένη τὴν πρώτην δοκιμασίαν τοῦ πανεπιστημίου· καὶ ἡ θήλεια πτυχιοῦχος, ἐνδεδυμένη τὴν ἀκαδημαϊκὴν αὐτῆς ἐνδυμασίαν (cap and gown) ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀρρένων ἀνταγωνιστῶν, παρουσιάζεται δημοσίως εἰς τὸν καγκελλάριον τοῦ πανεπιστημίου, παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνει τὸ δίπλωμα, ὅπερ εἶναι ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀγώνων της ἐν τῇ τῆς διανοίας παλαίστρᾳ. Τόσον δὲ ἄξιαι ἀπεδείχθησαν αἱ Κυρίαι τῶν μεγάλων τούτων προνομίων, ὥστε ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου κατὰ τὸ ἔτος 1884 ἐνεγράφησαν 684 γυναῖκες ὡς ἐπιτυχοῦσαι κατὰ τὴν πρώτην ἐξέτασιν, ἤτοι τὴν εἰσιτήριον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Μέχρι δὲ τούτου τοῦ ἔτους 67 γυναῖκες ὑπέστησαν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, 11 ἐν ταῖς φυσικαῖς ἐπιστήμαις, 5 ἐν τῇ ἰατρικῇ, 2 ἐν τῇ χειρουργίᾳ, μία δὲ ἐπέτυχεν εἰς τὰς πρώτας ἐξετάσεις τῆς νομικῆς, πρὸς δὲ τούτοις δύο κυρίαι ἀνεκηρύχθησαν διδάκτορες τῆς φιλολογίας, καὶ ἄλλαι δύο διδάκτορες τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Μεγαλητέραν δὲ προσοχὴν οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν εἰς τὸ πρῶτον λεγόμενον εἶδος πανεπιστημίων, διότι ταῦτα κατὰ τὴν φύσιν των ἐπηρεάζουσιν εἰς μεγαλείτερον βαθμὸν τὴν γενικὴν παιδείαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν φοιτωσῶν, καὶ τοιουτοτρόπως περισσότερον ἐνεργοῦσιν εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς διὰ τὸν βίον παιδεύσεως τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός. Ἀνάγκη δὲ νὰ μεταβῇ εἰς Κανταβριγίαν ὅστις θέλει νὰ ἴδῃ πῶς ἐκπληροῦται καθ' ὅλην της τὴν τελειότητα ἡ τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκπαίδευσις τῆς Ἀγγλίδος, διότι τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο εἶναι φιλελευθερώτερον τοῦ ἐν Ὀξ-

νίᾳ. Ἐν Κανταβριγίᾳ ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ σχεδὸν ὅλων παλαιῶν κολλεγίων ὑπάρχουσι δύο, τῶν ὁποίων οἱ φοιτηταὶ εἶναι γυναῖκες. Τὸ παλαιότερον τῶν δύο τούτων κολλεγίων ἔχει συσταθῆ πρὸ δεκαετίας. Ἀπέχει ὀλίγων τῶν ἄλλων κολλεγίων, κείμενον ἔξω τῆς πόλεως, καὶ λέγεται Girton College ἀπὸ τῆς ὁμωνύμου μικρᾶς κώμης, ἔμπροσθεν τῆς ὁποίας ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρῶν ᾠκοδομήθη τὸ πρῶτον γυναικεῖον κολλέγιον. Τὸ δὲ ἄλλο κολλέγιον γειτονεύει πρὸς τὸ τῶν ἀνδρῶν, λέγεται δὲ Newnham college, ὡς ἐκ τοῦ μέρους ἐν τῷ ὁποίῳ κεῖται.

Τὰ δύο ταῦτα κολλέγια εἰσὶν ἀνεγνωρισμένα ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου, τὸ ὁποῖον τοῖς προμηθεύει τοὺς καθηγητάς του καὶ ἐπιτρέπει ταῖς φοιτώσαις νὰ δίδωσιν ἐξετάσεις, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ τηρῶσι τοὺς κανονισμοὺς τοῦ πανεπιστημίου, καὶ νὰ κατοικῶσι τοὺς τεταγμένους μῆνας ἐν Κανταβριγίᾳ. Εἰς ἓν λοιπὸν τῶν δύο τούτων κολλεγίων στέλλουσι τώρα πολλοὶ γονεῖς τὰς θυγατέρας των παρέχοντες αὐταῖς ὡς καὶ τοῖς υἱοῖς των τὰ προνόμια τῆς πανεπιστημιακῆς παιδείας.

Τὰ δύο εἰρημένα κολλέγια, ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ τῶν ἀνδρῶν, εἰσὶν εὐρύχωρα καὶ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, ἐν οἷς κατοικοῦσιν αἱ φοιτῶσαι· ἕκαστον τούτων χωρεῖ σχεδὸν ἑκατὸν ἐνοίκους.

Ἂς ἐπισκεφθῶμεν τὸ Girton College, τὸ πρεσβύτερον τῶν δύο, ἵνα ἴδωμεν ποῖος ὁ βίος καὶ ποῖα τὰ περιστατικὰ ἐκείνων τῶν νεανίδων, αἵτινες ἔρχονται νὰ σπουδάσωσιν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Ἀναχωροῦντες λοιπὸν ἀπὸ τὴν γνωστὴν πόλιν τῆς Κανταβριγίας, τὴν «alma mater» τόσων τέκνων Ἀγγλίας, βαίνομεν ἐπὶ δύο μίλια εὐθεῖαν ῥωμαϊκὴν ὁδόν. Ἀφ' οὗ μετ' ὀλίγον παρακάμψωμεν καὶ τὴν τελευταίαν οἰκίαν τῆς πόλεως, ἀναπνέομεν τὸν καθαρὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς, βαθμηδὸν δὲ πλησιάζοντες βλέπομεν μέγα τι οἰκοδόμημα, οὗ τὰ κόκκινα τείχη κοσμοῦσιν ὁ κισσὸς καὶ ἄλλα ποικίλα ἀναρριχητικὰ φυτά, καὶ ἡ πρόσοψις ἐξωραΐζεται ὑπὸ τῶν κομψῶν Γοτθικῶν ἀετωμάτων τῶν παραθύρων. Ταῦτα δὲ καθίστανται ζωγραφικώτερα διὰ τῶν ὡραίων ἀνθοδοχείων, ἐν οἷς ἀνθοῦσι πολλὰ θαλερὰ καὶ εὐώδη ἄνθη. Ἔμπροσθεν ἐκτείνεται ὁ κῆπος, ἐν ᾧ ἂν ἦναι ὡραία ἡ ἡμέρα καὶ κατάλληλος ἡ ὥρα βλέπομεν πολλὰς νεάνιδας, τὰς μὲν περιπατούσας ὑπὸ τὰ δένδρα, τὰς δὲ παιζούσας τὸ προσφιλὲς ἐκεῖνο καὶ ζωηρὸν παιγνίδιον lawn-tennis, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς ἀρίστη σωματικὴ ἄσκησις διὰ τὰς κυρίας. Εὐχάριστον βέβαια εἶναι τὸ θέαμα τῶν παιζουσῶν νεανίδων ἐνδεδυμένων ἰδιαίτερα κομψὰ ἐνδύματα καὶ τρεχουσῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐπὶ τῆς εὐθαλοῦς χλόης. Προχωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν μεγάλην θύραν τῆς εἰσόδου. Τὸ σχέδιον τοῦ οἰκοδομήματος εἶναι ἁπλούστατον, συνιστάμενον ἐκ μακρῶν διαδρόμων, εἰς ὧν τὸ ἓν μέρος εἶναι τὰ δωμάτια τῶν φοιτωσῶν, εἰς δὲ τὸ ἄλλο παράθυρα παρέχοντα θέαν πρὸς τὸν μέγαν πέριξ κῆπον. Ἑκάστη φοιτῶσα ἔχει δύο ἰδιαίτερα δωμάτια, τὸ σπουδαστήριον καὶ τὸν κοιτῶνά της, ἐφωδιασμένα ὑπὸ τοῦ κολλεγίου δι' ὅλων τῶν ἀναγκαίων ἐπίπλων, τὸ δὲ σπουδαστήριον ἰδίως καὶ δι' εὐπρεποῦς καὶ καταλλήλου γραφείου· ἀφίνεται δὲ εἰς τὴν ἐνοικοῦσαν ἡ προσθήκη καὶ ἄλλων πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ κόσμησιν. Λίαν ἀγαπητοὶ καθίστανται οἱ μικροὶ οὗτοι οἰκίσκοι, καὶ ἡ περιποίησίς των εἶναι τεκμήριον τοῦ μυστικοῦ θελγήτρου τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ βίου. Ἡ ἰδιαιτέρα κλίσις τῶν κατοικουσῶν ἐν τοῖς δωματίοις ἐμφαίνεται πολλάκις ἀπὸ τὰ περιεχόμενα ἐν αὐτοῖς. Τὸ τῆς φιλομόλπου περιέχει κλειδοκύμβαλον, ἴσως καὶ βιολίον, ἄλλου αἱ εἰκόνες καὶ τὰ τῶν ἐπίπλων ἐκλεκτὰ χρώματα μαρτυροῦσι τὸ καλλιτεχνικὸν αἴσθημα τῆς ἐνοικούσης· ἄλλη δέ, φίλη τῆς φύσεως, θὰ ἔχῃ κεκοσμημένον τὸ δωμάτιόν της μὲ διάφορα φυτὰ καὶ ἄνθη. Ἐκτὸς τῶν ἰδιαιτέρων δωματίων τῶν φοιτωσῶν ὑπάρχουσιν αἴθουσαι τῆς διδασκαλίας· πρὸς δὲ ταύταις λόγου ἄξιαι, ἡ μεγάλη αἴθουσα καὶ ἡ βιβλιοθήκη. Ἡ πρώτη εἶναι εὐρύχωρον καὶ ὡραῖον δωμάτιον, ἐκ τοῦ πλήθους δὲ τῶν τραπεζῶν μεγάλων καὶ μικρῶν βλέπομεν ὅτι ἐδῶ γίνεται τὸ συσσίτιον· ἐπὶ τοῦ τοίχου εἶναι ἀνηρτημένη ἡ εἰκὼν τῆς καθιδρυσάσης τὸ κολλέγιον — Miss Emily Davies καὶ ἡ τῆς κυριωτέρας εὐεργέτιδος—Lady Stanley. Ἡ βιβλιοθήκη—ἡ νεωστὶ γενομένη εἰς τὸ κολλέγιον μεγαλοπρεπὴς προσθήκη, εἶναι μέγα δωμάτιον πολυτελῶς ἐσκευασμένον διὰ βιβλιοθηκῶν περιεχουσῶν πολλοῦ λόγου ἄξια συγγράμματα. Ἔχει προσέτι τὸ κολλέγιον καὶ χημικὸν ἐργαστήριον ἐντελέστατον, ἐφωδιασμένον διὰ πάντων τῶν ἀναγκαίων ὀργάνων πρὸς σπουδὴν τῆς χημείας.

Τίς δὲ ὁ βίος τῶν νεανίδων ὑπὸ τοιούτους εὐχαρίστους ὅρους, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαμονήν των ἐν τῷ κολλεγίῳ, τὰς σπουδάς των, καὶ τὸν κοινωνικόν των βίον; Φοιτῶσιν εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἐπὶ τρία ἢ καὶ τέσσαρα ἔτη, ὅμως τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ ἔτους κατοικοῦσι ἐν τῷ κολλεγίῳ, διότι πλὴν τῶν διακοπῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, ἔχει τὸ πανεπιστήμιον καὶ τετραμήνους διακοπὰς κατὰ τὸ θέρος. Ἡ ἡλικία τῶν φοιτωσῶν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ 18 μέχρις 25 ἐτῶν· δὲν ἐπιτρέπεται, εἰ μὴ ἐκτάκτως, ἡ εἴσοδος πρὸ τοῦ 18, ὑπάρχουσι δὲ πολλάκις καὶ πρεσβύτεραι κυρίαι ἐν τῷ κολλεγίῳ. Διὰ νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς φοιτῶσαι, πρέπει πρῶτον νὰ ὑποστῶσιν εἰσιτήριον ἐξέτασιν, ἥτις ἀπαιτεῖ ὡρισμένας γενικὰς καὶ εἰδικὰς γνώσεις. Ἡ ἐγγραφὴ

Digitized by Google

γίνεται δὶς τοῦ ἔτους, κατὰ τὸ Πάσχα καὶ τὸν Ὀκτώβριον· μετὰ δὲ τὴν ἐγγραφὴν ὀφείλει ἡ φοιτῶσα νὰ ὑποστῇ ἀκόμη μίαν ἐξέτασιν ὑποχρεωτικὴν εἰς ὅλους τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξετάζεται εἰς τὰ λατινικά, τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ μαθηματικά. Ἐπιτυχοῦσα δὲ εἰς ταύτην ἐκλέγει ἕνα ἰδιαίτερον κλάδον ἢ καὶ ἐκτάκτως δύο, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφοσιοῦται καθ' ὅλην τὴν διαμονήν της ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ δώσῃ εἰς τὸ τέλος τελευταίαν ἐξέτασιν καὶ νὰ λάβῃ τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ τελευταία ἐξέτασις ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τῆς φοιτώσης σπουδὴν—ὥστε π. χ. ἡ ἀσχοληθεῖσα περὶ τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν δοκιμάζεται εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ ἑρμηνείαν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ εἰς μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικήν. Καίτοι δ' εἶναι περιωρισμένη εἰς ἕνα κλάδον, ἡ ἐξέτασις ἀπαιτεῖ ὅμως εὐρεῖαν καὶ βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ ἀντικειμένου· — π. χ. ὡς πρὸς τὰς κλασσικὰς γλώσσας, δὲν εἶναι ὡρισμένοι οἱ συγγραφεῖς εἰς τοὺς ὁποίους μέλλουσι νὰ ἐξετασθῶσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι παρεσκευασμέναι νὰ ὑποστῶσιν ἐξέτασιν ἐπὶ οἱουδήποτε κειμένου ἀρχαίου συγγραφέως. Πρὸς προπαρασκευὴν διὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην, γενομένης τῆς λεγομένης πρώτης ἐξετάσεως, γίνεται τακτικὴ σειρὰ παραδόσεων, π. χ. διὰ τὰς κλασσικὰς γλώσσας γίνονται καθ' ἑκάστην τριμηνίαν ἑρμηνεία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἄσκησις ἐν τῇ μεταφράσει ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν καὶ διδασκαλία ἱστορίας καὶ γραμματικῆς· πλὴν δὲ τούτων ἑκάστη καθ' ἑαυτὴν φροντίζει βαθύτερον καὶ ἀκριβέστερον νὰ σπουδάσῃ τὰ τοῦ κλάδου τῆς ἐκλογῆς της. Τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Πανεπιστημίου ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ γαλλικὸν πτυχίον τοῦ Baccalaureat ès lettres. Οἱ κλάδοι τῆς ἐπιστήμης, οὓς ἐκλέγουσι πρὸς εἰδικὴν σπουδὴν καὶ δι' οὓς τὸ Πανεπιστήμιον ἀπονέμει διπλώματα, εἶναι ποικίλοι: αἱ κλασσικαὶ γλῶσσαι —Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ — τὰ Μαθηματικά, αἱ Φυσικαὶ Ἐπιστῆμαι—ἡ Ἱστορία—ἡ Ἠθικὴ Ἐπιστήμη—ἡ Θεολογία — ἡ Νομικὴ—καὶ αἱ Ἀνατολικαὶ Γλῶσσαι.—Ἐκ τούτων αἱ πλεῖσται, τοὐλάχιστον μέχρι τοῦδε, ἐκλέγουσι κατὰ προτίμησιν τὰς κλασσικὰς γλώσσας. Εἰς 33 ἀνέρχονται αἱ λαβοῦσαι τὸ ἀπολυτήριον. Κατὰ δεύτερον δὲ καὶ τρίτον λόγον τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, διὸ καὶ τούτων μὲν πτυχιοῦχοι εἶναι 20, ἐκείνων δὲ 27· καὶ πάντων τῶν ἄλλων κλάδων, πλὴν τῆς νομικῆς, ὑπάρχουσι πτυχιοῦχοι. Πλὴν τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Κανταβριγίας ὑπάρχουσι νῦν ἓξ κυρίαι εἰς τὸ κολλέγιον, ὧν δύο μὲν διδάσκουσι τὰς κλασσικὰς γλώσσας, μία τὰ μαθηματικά, δύο τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ μία τὴν ἠθικήν— αὗται δὲ πᾶσαι ἐφοίτων πρὶν εἰς τὸ κολλέγιον, ὑποστᾶσαι δὲ λίαν εὐδοκίμως τὰς ἐξετάσεις των, ἔλαβον τὰ πτυχία των. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ μελέτη γίνεται κατὰ μέσον ὅρον ἐπὶ ἓξ ἢ ἑπτὰ ὥρας καθ' ἡμέραν· ἀλλ' ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι καίουσι νυκτερινὸν φῶς κατακρίνονται ὁμοίως μὲ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἐπὶ βλάβει τῆς ὑγείας των μένουσι κεκλεισμέναι ἐν τοῖς σπουδαστηρίοις των ὑπὲρ τὸ δέον, ἀντὶ νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰς ἄλλας ἐλαφροτέρας ἐνασχολήσεις.

Ἂν καὶ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ βίου τούτου εἶναι ἡ ἐπιδίωξις τῶν σπουδῶν, ὑπάρχουσιν ὅμως πολλὰ ἄλλα ἐνδιαφέροντα ἐν τῇ ἐν τῷ κολλεγίῳ διατριβῇ, τὰ ὁποῖα μεταδίδουσι τὸ ἰδιαίτερόν των θέλγητρον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Girtonian. Ἀσπασάμεναι τὸν ἀκαδημαϊκὸν βίον δὲν ἔχουσιν ὡς μόνον σκοπὸν νὰ σπουδάζωσιν ἀντὶ νὰ κάθηνται ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ ῥεμβάζουσαι, ἀλλὰ ζητοῦσι καὶ τὸν στενώτερον σύνδεσμον τοῦ φύλου των, τὴν φιλίαν ἐκείνην ἡ ὁποία ἐν ᾧ παρὰ τοῖς ἀνδράσιν εἶναι καθημερινή, παρὰ ταῖς γυναιξὶ κατήντησε λίαν σπανία· οὐ μόνον νὰ ἀναστρέφωνται μετὰ τῶν ἐχουσῶν τοὺς αὐτοὺς σκοποὺς καὶ τὰς αὐτὰς ἰδέας ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναμιγνύωνται καὶ μετὰ τῶν ἐχουσῶν ἄλλας κλίσεις καὶ ἄλλας γνώμας, ἵνα οὐ μόνον ἐλλογιμώτεραι αἱ γυναῖκες κατασταθῶσιν, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς αὐτῶν ἐντελέστερον ἀναπτυχθῇ καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἵνα ὁ χαρακτὴρ τῶν γυναικῶν μορφωθῇ γενναιότερος καὶ ἐλευθεροφρονέστερος, διὰ τῆς μεγαλητέρας συμπαθείας πρὸς τὸ φῦλόν των ἐν γένει, δι' εὐρυτέρων καὶ ποικιλωτέρων ἐνασχολήσεων ἵνα ἀποδειχθῶσι χρησιμώτερα, νοημονέστερα, καὶ μᾶλλον ἀνεξάρτητα μέλη τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Οὗτος εἶναι ὁ σκοπὸς ὃν ἐπιδιώκει ἡ κοινότης τοῦ βίου αὐτῶν. Σχηματίζουσι λέσχας καὶ ὁμηγύρεις παντοδαπάς, ὅπως ἀνταλλάσσωσι τὰς ἰδέας των. Ἐν τῇ λέσχῃ τῶν συζητήσεων συζητοῦσι περὶ τῶν ἐνεστώτων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων· εἰς τὰς ὁμηγύρεις τῶν ἀναγνωσμάτων κοινωνοῦσι τῶν μεγάλων συγγραφέων τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν συγχρόνων, ἐπίσης καὶ τῶν ποιητῶν καὶ τῶν φιλοσόφων. Ὁ μουσικὸς σύλλογος συνδέει πάσας τὰς φιλομούσους, εἰς δὲ τὴν κατ' ἔτος διδομένην συναυλίαν προσκαλοῦσι τὰς φίλας των. Ὑπάρχει καὶ γυμναστικὸς σύλλογος, τὸ lawn-tennis club· τὸ δὲ lawn-tennis εἶναι ἡ ἀγαπητὴ διασκέδασις, ἧς χάριν εὐρεῖα ἔκτασις παρασκευάζεται ἐπίτηδες. Ἐν ταύτῃ ἁμιλλῶνται πολὺ πρὸς ἀλλήλας, ἅπαξ δὲ τοῦ ἔτους πρὸς τὰς συναδέλφους των ἐν Newnham college, εἴτε ἐπιτυγχάνουσαι, εἴτε ἀποτυγχάνουσαι τοῦ ἀργυροῦ ποτηρίου, τοῦ βραβείου τοῦ ἀγῶνος.

Digitized by Google

Πολύ τῆς ζωῆς των διάγουσιν ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, ἐξερχόμεναι εἰς μακροὺς περιπάτους εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ λειμῶνας τῆς ἐξοχῆς· ἔχουσι καὶ ἑταιρίαν γυμναστικῆς, ἵνα μὴ ἀμελῶσι τῆς ἐπιπονωτέρας ἀσκήσεως τοῦ σώματος. Τὸ δὲ μάλιστα προκαλοῦν τὴν περιέργειαν τῶν ξένων εἶναι τὸ πυροσβεστικὸν τάγμα· ἀναλογισθεῖσαί τινες ὅτι εἰσὶ μακρὰν βοηθείας ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς, συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ κατασταθῶσιν ὅσον δυνατὸν αὐτοβοηθητικαὶ εἰς τοιαύτην περίστασιν· πρὸς τοῦτο δὲ συνεννοήθησαν μετὰ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ τοῦ πυροσβεστικοῦ σώματος ἐν Λονδίνῳ, ἵνα λάβωσι τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας. Παρὰ τούτου δὲ διδαχθεῖσαι τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων μηχανῶν, τῶν σχοινίων, τῶν κλιμάκων καὶ τῶν ἀντλιῶν καὶ μελετήσασαι ταῦτα διωργάνωσαν ἑταιρίαν ἐκ τῶν νεανίδων, ἥτις καθ' ἑβδομάδα ποιεῖ σχετικὰς ἀσκήσεις. Ἔχουσι καὶ δραματικὴν ἑταιρίαν διασκεδάζουσαι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐν τῇ παραστάσει μικρῶν δραμάτων· πρὸ δύο ὅμως ἐτῶν ἐπεχείρησαν καί τι σπουδαιότερον, δηλαδὴ τὴν παράστασιν τῆς Ἠλέκτρας τοῦ Σοφοκλέους, αὕτη δὲ ἡ ἐπιχείρησις ἦτο μεγάλη, διότι ἀπητεῖτο πολὺς χρόνος καὶ κόπος πρὸς παρασκευὴν καὶ ἑτοιμασίαν αὐτῆς· ἀνταμοιβὴ δὲ ὑπῆρξεν οὐ μόνον ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως ἡδονή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιδοκιμασία ἱκανῶν κριτῶν, οἵτινες ἀνεκήρυξαν αὐτὴν τὰ μάλιστα ἐπιτυχῆ.

Ἀλλὰ τὸ κυριώτατον θέλγητρον καὶ ὁ σπουδαιότατος σύνδεσμος τοῦ κοινωνικοῦ ἐνταῦθα βίου, εἶναι αἱ μικραὶ τῶν νεανίδων συναναστροφαὶ ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις των δωματίοις, ὁπότε ἀποπερατουμένης τῆς ἐργασίας τῆς ἡμέρας κάθηνται νὰ πίωσιν ἐν κοινωνίᾳ τὸ τέϊόν των καὶ νὰ διέλθωσιν ὁμοῦ ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ ὕπνου. Κατὰ ταύτας ἀναπτύσσονται φιλίαι, αἵτινες διαρκοῦσι δι' ὅλου τοῦ βίου· τότε ἐν γλυκείᾳ συνομιλίᾳ γεννῶνται αἱ συμπάθειαι ἐκεῖναι, αἵτινες συνδέουσι στενώτερον ὅλων τῶν ἐξωτερικῶν δεσμῶν, καὶ τότε ἐγείρεται ἡ ἀγάπη πρὸς ἀλλήλας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δυνατὸν νὰ ἐννοῆται καλλίτερον ἡ φύσις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις. Καταλαμβάνομεν ὅτι δὲν εἶναι πλέον ἀναγκαῖον νὰ τελειώσῃ ἡ κόρη τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου, μόνον διὰ νὰ ἀφίνῃ κατὰ μέρος τὰ βιβλία τῆς σπουδῆς καὶ νὰ ἐπιλαμβάνηται τῶν μυθιστορημάτων καὶ περιοδικῶν, λησμονοῦσα εὐθὺς τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα, ἅτινα ἔμαθεν ἐν τῷ σχολείῳ, ἐκτὸς ὀλίγης ἴσως μελέτης εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ ἐλαφρᾶς ἐνασχολήσεως εἰς τὰ ἐργόχειρα, ἐν ᾧ ὁ περισσότερος χρόνος ἀφιεροῦται εἰς τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὰς ἐπισκέψεις.

«Ἀλλὰ πρὸς τί,» ἀνακράζουσι πολλοὶ ἀκόμη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ γονεῖς, «νὰ σπουδάζωσι τόσον αἱ θυγατέρες ἡμῶν; εἰς τί ταῖς χρησιμεύει ἡ σπουδὴ τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν ἢ τῶν μαθηματικῶν, ἢ διὰ τί νὰ ἐπιδιώκωσιν ἐπαγγέλματα; Ἔχουσιν ἄλλα καθήκοντα ἐν τῷ βίῳ· ἂς ἀφήσωσι τὰς σπουδὰς καὶ τὰ ἐπαγγέλματα εἰς τοὺς ἄνδρας! Ἀρκεῖ νὰ ἔχωσιν αἱ κόραι ἡμῶν τὰς γενικὰς γνώσεις, ἃς μεταδίδει αὐταῖς τὸ σχολεῖον· ἔπειτα πρέπει ἐν πρώτοις νὰ σκέπτωνται τὸν γάμον, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ἀφοσιώνωνται εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ τὸν κοινωνικὸν βίον ἐν γένει.» Εἶναι δὲ καὶ πολὺ γενικὴ ἡ ἰδέα ὅτι αἱ κυρίαι αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ὑψηλοτέραν παίδευσιν, ἢ ἀσκοῦσιν ἐπιστήμην τινά, εἶναι κατ' ἀνάγκην μᾶλλον ἄνδρες ἢ γυναῖκες, διὸ καὶ ἀποφεύγουσι π. χ. τὸν γάμον. Ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα αὕτη φαίνεται πολὺ παράδοξος ἡ ἄρνησις αὐτῆς.

Ἑνὶ λόγῳ αἱ ἐπικρατοῦσαι προλήψεις κατὰ τῆς παρατεινομένης παιδείας τῆς γυναικὸς ἔχουσι τὴν βάσιν των εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι τοιουτοτρόπως ἀποτρέπεται αὕτη ἀπὸ τῶν ἰδιαιτέρων σχέσεων καὶ καθηκόντων τοῦ φύλου της. Ὅσοι ὅμως ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσωσιν ἀκριβέστερον τὸ σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ νὰ εἰσδύσωσι βαθύτερον, θὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι αἱ προλήψεις αὗται κατ' οὐδένα τρόπον δικαιολογοῦνται. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ νὰ κατασταθῇ ἡ γυνὴ ἀνίκανος διὰ τὸν γάμον, ἢ δι' ἄλλα γυναικεῖα καθήκοντα, διὰ τῆς ἐπιδιώξεως ἰδιαιτέρας τινὸς σπουδῆς ἢ ἐνασχολήσεως, καὶ τῆς κατὰ συνέπειαν περισσοτέρας ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ αὐτῆς· τοὐναντίον δύναται μόνον νὰ ἀποβῇ ἱκανωτέρα καὶ σύζυγος καὶ μήτηρ—πιθανώτερον εἶναι ὅτι θὰ ἔχῃ συμπάθειαν πρὸς τὰς ἀσχολίας τοῦ συζύγου της, καὶ θὰ δύνηται ἐντελέστερον νὰ ἐκπαιδεύῃ τὰ τέκνα αὐτῆς.

Ἄλλως ἐὰν μὴ ὑπανδρευθῇ ἡ γυνή, ὅπερ συμβαίνει πολλάκις ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν εἶναι πολὺ καλλίτερον νὰ ἔχῃ ὡρισμένον τινὰ σκοπὸν τοῦ βίου της, τὸν ὁποῖον νὰ ἐπιδιώκῃ ὑπηρετοῦσα τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ βελτιοῦσα ἑαυτήν;

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐκείνας, αἵτινες θέλουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὸν βίον των δι' ἐπαγγέλματός τινος εἶναι φανερὸς ὁ λόγος· αὗται ὅμως εἶνε μόνον μέρος· ποῖος δὲ ὁ σκοπὸς τῶν ἄλλων θὰ ἐννοηθῇ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τότε οὗτος θέλει ἐπικροτηθῇ.

Αἱ ἀνωτέρω παρατηρήσεις ἴσως συντελέσωσι κατά τι εἰς πίστωσιν ὅτι ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις τῶν γυναικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ εἶναι ὄχι μόνον ἀξιέπαινος ἀλλὰ καὶ παράδειγμα ἄξιον μιμήσεως ἐν ἄλλαις χώραις. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, τῆς κοιτίδος τῆς νοημοσύνης, δὲν εἶναι ἆρά γε ἐκ τῶν καταλληλοτάτων ὅπως εὐδοκιμήσῃ ἐν αὐτῷ καλλιεργούμενος ὁ σπόρος τῆς διανοητικῆς προόδου; μάλιστα δὲ προκειμένου

Digitized by Google

περὶ γυναικῶν μὴ δὲν εἶναι ὁ μέγιστος τῆς χώρας ταύτης φιλόσοφος, ὁ εἰπών: «καὶ πάντων μὲν μετέχει γυνὴ ἐπιτηδευμάτων κατὰ φύσιν;»

MARY C. DAWES.
M. A. Univ. London.

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 311]

Ἡ οἰκία ἐπὶ χαμηλοῦ κειμένη ἐδάφους δὲν ἦτο ἀρκούντως μακρὰν τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἀπεδείχθη κατὰ τὰς πλημμύρας τοῦ 1875. Νύκτα τινὰ ἠκούσθη ἡ κραυγή: Βοήθεια! καὶ «ὁ σώζων ἑαυτὸν σωθήτω»! Τὸ ὕδωρ ὁρμητικῶς εἰσέρρεε. Νὰ ζητήσωσι συνδρομὴν παρὰ τῆς δημαρχίας ἦτο ἀδύνατον. Αὕτη ἀπεῖχεν ἡμίσειαν ὥραν, καθ' ἣν ὁ Σηκουάνας ἤθελε βεβαίως καταρρίψει τοὺς ἥκιστα στερεοὺς τοίχους τοῦ καταστήματος. Ἐπεκαλέσθησαν λοιπὸν ῥακοσυλλέκτας τινὰς ἐγγὺς κατοικοῦντας, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ δώσωσι χεῖρα βοηθείας, καὶ κατασκευάσαντες φραγμὸν δι' ὅλων τῶν προχείρων ὑλικῶν, δὲν ἀνεχαίτισαν μὲν ἐντελῶς, ἀλλ' ἀνέστειλαν τὴν εἰσβολὴν τοῦ ὕδατος. Αἱ ἀρτίποδες τῶν ἀρρώστων ἀπῆλθον περιπατοῦσαι, αἱ ἄλλαι μετεκομίσθησαν, πᾶσαι δὲ αἱ ταλαίπωροι αὗται γυναῖκες, ὁδηγούμεναι καὶ ἐμψυχούμεναι ὑπὸ τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ, κατέφυγον περίφοβοι εἰς τὸ ἄσυλον Payen. Οἱ γείτονες, οὐδόλως ὀκνήσαντες, ἐπροφύλαξαν τὴν οἰκίαν, ἧς τὰ ἰσόγεια περιεβρέχοντο ἤδη ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ δραστηρίως συνετέλεσαν εἰς τὴν μετοικεσίαν τῶν ἀνιάτων, ἠρνήθησαν δὲ πᾶσαν ἀμοιβήν. Ἐπιμενουσῶν δὲ τῶν κυριῶν, ἔλεγον· «Ἠξεύρομεν ὅτι εἴσθε *κυρίαι* καὶ ὅμως περιποιεῖσθε ἀρρώστους καὶ ἡμεῖς μετὰ χαρᾶς σᾶς ἐβοηθήσαμεν» καὶ δὲν μετεπείθοντο. Οὕτω συμμετέσχον καὶ οὗτοι κατὰ δύναμιν τοῦ ἱδρύματος τοῦ Γολγοθᾶ.

Ὁ ἀββᾶς Ραιμόν, δεύτερος βικάριος τῆς ἐνορίας τῆς Γρενέλλης, καὶ ἱερεὺς τοῦ καταστήματος, ἐπεσκέπτετο τὰς πτωχὰς γυναῖκας, ἃς διεβίβρωσκε τὸ καρκινῶδες θηρίον, τελῶν τὴν λειτουργίαν χάριν αὐτῶν καὶ παρηγορῶν αὐτὰς κατὰ τὴν ἀναπόφευκτον ὥραν, ἥτις τόσον συχνάκις ἀκούεται ὑπεράνω τῶν κλινῶν, ὅπου κατάκεινται οἱ τῆς νόσου κατάδικοι. Ὁ ἀββᾶς ἦτο— καὶ εἶναι ἔτι ἀνὴρ νέος, οὗ ἡ μεσημβρινὴ προφορὰ προδίδει τὴν καταγωγήν.

Πρὶν ἔλθῃ εἰς Γρενέλλην διετέλει ἐν Βελβίλ, ἔνθα ἐπὶ Κοινότητος ἐγνώρισε τοὺς κορυφαίους τῆς περιφερείας ἐκείνης ἐπαναστάτας, οὐδέποτε ὑποχωρήσας ἀπέναντι τῶν ἀπειλῶν αὐτῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον, ἠκολούθησε τὸν ἐν Σαμπινὺ πολεμήσαντα στρατόν, φρονῶν ὅτι ἐδύνατο νὰ φανῇ χρήσιμος ὡς ἱερεὺς ἢ τοὐλάχιστον ὡς νοσοκόμος ῥωμαλέος καὶ πλήρης ἀφοσιώσεως. Οἱ στρατιῶται, οὓς παρηκολούθει, δὲν ἦσαν εἰς ἄκρον θαρραλέοι, ὅτε δὲ ἐξερράγησαν τὰ πρῶτα ὀβούζια, διεσκορπίσθησαν καὶ ἔστρεψαν τὰ νῶτα. Ὁ ἀββᾶς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μόνον ἔχων ἐν νῷ τὸν θεὸν τῶν πολέμων, ὃν ἐπικαλοῦνται πρὸ τῆς μάχης καὶ δοξολογοῦσι μετὰ τὴν νίκην, ὥρμησεν ἐμπρὸς τῶν φυγάδων καὶ ἐπανήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὰς τάξεις των. Βήματι ταχεῖ δὲ προβαίνοντες ἤδη πρὸς τὸν ἐχθρόν, διῆλθον ἐνώπιον στρατηγοῦ τινος. Εἷς τῶν ἀξιωματικῶν ἠρώτησε τοῦτον· «Ποῦ νὰ πορευθῶμεν;» Ὁ στρατηγὸς ἀπήντησε γελῶν· «Ἀκολουθήσατε τὸ ῥάσον, σᾶς ὁδηγεῖ καλῶς.» Φεῦ! καίτοι καλῶς ὁδηγοῦντος τοῦ ῥάσου, δὲν ἐχώρουν πρὸς τὴν νίκην.

Τὸ εὐτελὲς σχολεῖον, μετατραπὲν εἰς νοσοκομεῖον, ἦτο τοσοῦτον στενόχωρον, ὥστε καθίστατο, ὡς ἐκ τούτου, ἀφιλόξενον. Ἀλλὰ ποῦ νὰ κτίσωσιν; Ἐλλείποντος τοῦ χώρου, ἠγόρασαν κινητὸν οἰκίσκον, ὃν ἐκύλισαν εἰς γωνίαν τινὰ τῆς αὐλῆς, ἀλλ' ἡ διὰ τοῦ μέσου τούτου προσγενομένη αὔξησις ἦτο μικροῦ λόγου ἀξία. Μόλις πρὸ ἑνὸς ἔτους καταρτισθέν, τὸ κατάστημα ἦτο ἀνεπαρκὲς διά τε τὰς ἀρρώστους καὶ διὰ τὰς ἐνοίκους νοσοκόμους. Ἀλλὰ δὲν ἐδύναντο ἄρά γε νὰ εὕρωσιν, ὡς ἐπὶ τῶν λόφων τῆς Λυῶνος, γήπεδόν τι κατάλληλον, διὰ νὰ οἰκοδομήσωσι νοσοκομεῖον πραγματικὸν καὶ ὁριστικὸν διὰ τὰς ἀνιάτους καὶ τὰς κυρίας τοῦ Γολγοθᾶ; Τὸ γήπεδον ὑπῆρχεν ἐν τῇ ὁδῷ Λουρμέλ, οὐ μακρὰν τῆς ὁδοῦ Λεοντίνης, ἐγγὺς δὲ τοῦ βουλεβαρίου τῆς Γρενέλλης καὶ μιᾶς ἀγορᾶς, ἐξ ἧς εὐκόλως ἤθελον προμηθεύεσθαι τὰ ἀναγκαῖα. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἀποκτήσωσιν αὐτὸ καὶ πῶς νὰ οἰκοδομήσωσι; Πάντοτε διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἀποτεινόμεναι πρὸς τὴν χριστιανικὴν τῶν Γάλλων φιλανθρωπίαν, ἥτις οὐδέποτε ἀποποιεῖται. Αἱ γυναῖκες μετὰ ζήλου καὶ ἐζήτησαν καὶ ἔδωκαν. Μία ἐξ αὐτῶν παρεχώρησε τοὺς ἀδάμαντας αὐτῆς οὓς εἶχε καὶ πολλοὺς καὶ ἐκλεκτούς, ἐπὶ μόνῳ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ μὴ γίνῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά της.

Πολλαὶ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀκούονται ἐν τῇ κοινωνίᾳ λαμπροὺς φέρουσαι τίτλους καὶ κατοικοῦσαι μέγαρα ἱστορικά, καταγόμεναι δὲ ἐκ προγόνων συνεκστρατευσάντων μετὰ Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου, ἠλάττωσαν τὰς περὶ τὸν κόσμον αὐτῶν δαπάνας, ἢ ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἀνανεώσωσι τὰς ἱπποσκευὰς τῶν ἁμαξῶν των, ἵνα ῥίψωσι χιλιόδραχμά τινα εἰς τὸ βαλάντιον τῶν ἐρανιστριῶν τοῦ Γολγοθᾶ. Ἐντὸς τοῦ βαλαντίου τούτου εὑρέθησαν ψέλλια καὶ δακτύλια πολύτιμα. Γνωρίζω κυρίαν κομψήν, νεαρὰν καὶ εὐειδῆ, ἥτις ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν χειμῶνας ἐφόρει, πρὸς

μεγίστην μου ἔκπληξιν, μαλλίνας μόνον ἐσθῆτας. Ἡ ἀπορία μου ἤδη ἐλύθη.

Ἀγορασθέντος δὲ γηπέδου 3,000 μέτρων ἐκτάσεως, ἀνηγέρθη μετὰ περισκέψεως καὶ κατὰ λόγον τῶν ἐνόντων πόρων νοσοκομεῖον οὗ αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ ἔλαβον κατοχὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1880. Ἡ κ. Λεσά, ἥτις διὰ τῆς δραστηριότητος αὐτῆς τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου καταστήματος, δὲν εἰσῆλθεν εἰς αὐτό, δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὰ πρόθυρα αὐτοῦ, τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1879. Ὡς ἡ κ. Γαρνιέ, οὕτω καὶ ἡ κ. Λεσά, οὐδόλως ἐφείσθη ἑαυτῆς, ἀλλ' ἧττον ἐκείνης εὐτυχής, ἀπῆλθε πρὶν ἴδῃ τὰς ἀρρώστους της ἐγκατεστημένας ὅπως ἐπεθύμει. Τὸ σκῆπτρον—τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς λαβίδα πρὸς ἐξαγωγὴν μοτοῦ—περιῆλθεν εἰς τὴν χήραν κ. Ἰουσσέ, ἧς τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸν μεταξὺ τῶν ἐν Παρισίοις τυπογράφων. Ἐὰν ἡ διοίκησις αὐτῆς στερεῖται ἐπιεικείας καὶ γλυκύτητος, ἔχει ἀπατηλὴν τὴν ὄψιν.

Ἰδοὺ μικρὰ χαμηλὴ θύρα οὐδέποτε τὴν ἡμέραν κλειομένη, ὡς νὰ ἐφοβοῦντο μήπως δὲν εἰσέλθωσι μετ' ἀρκούσης ταχύτητος αἱ πάσχουσαι, καὶ κῆπος ἔχων λιθόκτιστον περίβολον, ἀλλὰ μὴ εὐμοιρῶν εἰσέτι σκιᾶς. Τὰ δένδρα, τὰ ὁποῖα θὰ βλαστήσωσιν, ἀναπληροῦνται πρὸς τὸ παρὸν διὰ στεγάσματος, ὑπὸ τὸ ὁποῖον αἱ ἀνίατοι δύνανται νὰ καθήσωσι καὶ νὰ περιβληθῶσιν ὑπὸ ἀέρος, προφυλαττόμεναι ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀνέμου. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κήπου κεῖται τὸ νοσοκομεῖον, μέγα κτίριον, ἐκτισμένον ἐξ ὑλικῶν ἁπλῶν καὶ στερεῶν, μετὰ μεγάλων παραθύρων, ὡς ἁρμόζει εἰς τὰ τῶν νοσούντων ἐνδιαιτήματα. Ἡ θέσις τοῦ καταστήματος εἶναι καλή. Ἀναβαίνοντες ἐπὶ τῆς στέγης ἠθέλομεν ἴδει τὰς κλιτύας τοῦ Πασσύ, τὸ δάσος τῆς Βουλώνης καὶ τὸν Βαλεριανὸν λόφον. Ἔμπροσθεν τοῦ νοσοκομείου ἵσταται, ὡς ἡ σκοπιὰ φρουροῦ προφυλακῆς ἐπαναλαβόντος τὴν ἐν τῇ μάχῃ θέσιν του, ὁ κινητὸς οἰκίσκος, τὸ παράρτημα ἐκεῖνο τοῦ πρώτου καταστήματος, ἀναμιμνήσκων τὸ παλαιὸν σχολεῖον, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ἐστρατοπέδευσαν αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Εἶναι δὲ εἰς καλὴν κατάστασιν, οὐδεμίαν ὑποστὰς βλάβην κατὰ τὴν μετακόμισιν. Τὴν σήμερον, περιέχει τὸ γραφεῖον τῆς ἡγουμένης καὶ τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Ἀπὸ τοῦ τοίχου κρέμανται καλαὶ προσωπογραφίαι τῆς κ. Λεσὰ καὶ τῆς κ. Ἰουσσέ, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Τιτιανοῦ, ἡ Ἁγία Μονίκη καὶ ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος τοῦ Ἀρὺ Σέφφερ, ἡ ἐν Αἰγύπτῳ ἀνάπαυσις καὶ ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ, ὅστις μόνος διακρίνει αὐτὰς ὅταν ἐκτελῶσιν ὑπηρεσίαν. Ἡ οἰκία εἶναι καλῶς διῃρημένη, εὐάερος καὶ φωτεινὴ καὶ καθ' ὅλα ἁρμόζουσα εἰς τὸν προορισμόν της. Αἱ πάροδοι τῆς ὑπηρεσίας εἶναι εὐρύχωροι καὶ δι' αὐτῶν κυκλοφοροῦσι χωρὶς νὰ ταράττωσι τὴν ἡσυχίαν τῶν ἀρρώστων. Ὑπάρχει δὲ καὶ χημικὸν ἐργαστήριον μετὰ μεγάλου χωνευτηρίου διὰ τὰς φαρμακευτικὰς σκευασίας, πρὸς δὲ καὶ νιπτῆρες, ὧν αἱ νοσοκόμοι ἔχουσιν ἀπαραίτητον ἀνάγκην. Πλησίον αὐτῶν κεῖται τὸ φαρμακεῖον, ὅπου βλέπω σκευοθήκην ἐκ λευκοῦ ξύλου μετὰ συρταρίων, ἐπὶ ἑκάστου δὲ τούτων ἓν ὄνομα. Αἱ κυρίαι φυλάττουσιν ἐκεῖ τὸ νοσοκομικὸν περίζωμα, ἀναγινώσκω δὲ ὀνόματα, ὧν τὰ πλεῖστα εἶναι ἄξια νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑπὸ πολεμικοῦ κήρυκος. Ἀπέναντι ἐκτείνεται τὸ ὑπνωτήριον, ἐν ᾧ εἴκοσι κλίναι περιβεβλημέναι βαμβάκινα παραπετάσματα δέχονται τὰς ἀνιάτους. Ἓν ἢ δύο ἰδιαίτερα δωμάτια, εἶναι προωρισμένα διὰ τὰ ἄρρωστα παιδία τὰ ἐν τῇ συνοικίᾳ περισυναχθέντα. Εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον τοῦ ὑπνωτηρίου εὕρηται ἡ ἐκκλησία ψυχρὰ καὶ γυμνή, ὡς ὅλα τὰ νεόδμητα οἰκοδομήματα· τοὺς τοίχους αὐτῆς κοσμοῦσιν εἰκόνες παριστῶσαι τὴν πρὸς τὸ Γολγοθᾶ πορείαν καὶ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ. Κλῖμαξ μετὰ προσκλινοῦς ἐπιπέδου ὁμαλοῦ, ἔχοντος σιδηρᾶς ῥάβδους, ἐφ' ὧν δύναται νὰ κατέλθῃ φέρετρον, ἄγει εἰς τὸν νεκρικὸν θάλαμον, ἐν ᾧ κατατίθενται αἱ δυστυχεῖς γυναῖκες αἱ ἀπαλλαγεῖσαι τέλος τῶν βασάνων των. Ἐκεῖ μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς δημοσίοις νοσοκομείοις εὐλαβοῦνται τῶν πτωμάτων, ταῦτα δὲν ἐκτείνονται ἐπὶ λιθίνων πλακῶν ἢ ἐπὶ δρυΐνων σανίδων, ἀλλὰ τίθενται ἐπὶ κλίνης ἐστρωμένης ὅπου μένουσιν ἐκτεθειμένα ἐν μέσῳ προσευχῶν, ἕως οὗ κλεισθῇ ἐπ' αὐτῶν τὸ κάλυμμα τοῦ φερέτρου.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι

Ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι δημοσίου Γραφείου τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας (Patent Bureau) συνάγεται ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἀπενεμήθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἀνὰ εἰκοσακισχίλια περίπου τοιαῦτα διπλώματα καθ' ἕκαστον ἔτος. Πάντα τὰ μεγάλα μηχανικὰ ἐργοστάσια ἀναλαμβάνουσι νὰ ἐφαρμόζωσι πρακτικῶς ἐπινοήσεις, δι' ἃς ἐχορηγήθησαν διπλώματα εὑρεσιτεχνίας, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις πόλεσι τοῦ ἡμετέρου κράτους (Ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς) ὑπάρχουσι καὶ ἴδια ἐργοστάσια, τοῦτο μόνον τὸ ἔργον ἔχοντα, νὰ κατασκευάζωσι κατὰ παραγγελίαν μηχανήματα διαφόρων ἐφευρετῶν.

Ἐν Οὐασιγκτῶνι μάλιστα ἔχομεν ἐντῷ Γραφείῳ τῶν διπλωμάτων ἴδιον τμῆμα, τὸ ἠλεκτρικὸν

Digitized by Google

(Electricity Division), διότι νῦν ἡ ἐφαρμογὴ τῆς θαυμασίας ταύτης δυνάμεως εἰς τὰς τέχνας καὶ ἡ χρησιμοποίησις ταύτης εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου ἀπασχολεῖ πλείστους ἐφευρέτας· οὕτω κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1885 ὑπεβλήθησαν δισχίλιαι αἰτήσεις περὶ ἀπονομῆς διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας ἠλεκτρικῶν μηχανημάτων καὶ τὰ δύο τρίτα τούτων ἐνεκρίθησαν. Δύο δέ τινα κυρίως συνετέλεσαν εἰς τὸν καταπληκτικὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν τοιούτων ἐπινοήσεων: ἡ ἐφεύρεσις τοῦ τηλεφώνου καὶ ἡ τελειοποίησις τῶν μαγνητοηλεκτρικῶν μηχανῶν. Αἱ πλεῖσται τῶν αἰτήσεων ἀναφέρονται εἰς βελτιώσεις μερῶν γνωστῶν ἤδη μηχανημάτων καὶ συσκευῶν ἢ εἰς ἐπινοήσεις ἀσημάντων ὅλως πραγμάτων, εἰς ἃ οὐδόλως τις προσέχει.

Οὕτως αἱ ὁδοὶ τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ τοῦ Βρούκλυν βρίθουσι γυρολόγων πωλούντων ψιλικά, τὰ ὁποῖα οὐδαμῶς κινοῦσι τὴν περιέργειαν τῶν διαβατῶν, ἢ μᾶλλον τὰ ὁποῖα φαίνονται εἰς τοὺς βλέποντας ἁπλούστατα· πᾶς νομίζει ὅτι ἐδύνατο εὐκόλως νὰ τὰ ἐπινοήσῃ καὶ νὰ τὰ κατασκευάσῃ, καὶ ὅμως οἱ ἐφευρέται ἀπέκτησαν κολοσσιαίας περιουσίας διὰ τούτων, ὄντων πηγῆς ἀκενώτου κέρδους.

Οὕτω ἀγαπητὸν τῶν παιδίων ἄθυρμα κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας εἶναι ἡ λεγομένη ὑπόστροφος σφαῖρα (return—ball), σφαῖρα κοινοτάτη ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεως ἔχουσα ἐλαστικὸν σειρίδιον, ὅπερ κρατῶν ὁ παῖς ῥίπτει τὴν σφαῖραν, ὑποστρέφουσαν πάραυτα εἰς τὴν χεῖρά του. Καθ' ἅπασαν τὴν Ἀμερικὴν παῖδες καὶ κοράσια ἀρέσκονται τὰ μέγιστα εἰς τὸ παίγνιον τοῦτο, οὗ ὁ ἐφευρέτης εἰσπράττει κατ' ἔτος κέρδος καθαρὸν ἴσον πρὸς τοὺς τόκους κεφαλαίου ἡμίσεος ἑκατομμυρίου δολλαρίων. Ἡ ἁπλουστάτη ἐπίνοια τῆς κατασκευῆς ταινιῶν ἐπικεχρισμένων εἰς τὸ ἄκρον δι' ἀραβικοῦ κόμμεως πρὸς περιτύλιξιν ἐφημερίδων ἐπλούτισε τὸν ἐφευρέτην. Εὐφυὴς δέ τις οἰκογενειάρχης, ὅστις ἴσως ἀπέκαμε νὰ πληρώνῃ συχνοὺς λογαριασμοὺς ὑποδηματοποιῶν, κατεσκεύασε τὰς προνομιούχους ἀκίδας ὑποδημάτων (patent shoe-tip), τουτέστι τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἐκ χαλκοῦ ἢ ἄλλου μετάλλου ἐλάσματα, τὰ ἐπιτιθέμενα εἰς τὴν ἄκραν τῶν παιδικῶν ὑποδημάτων, διότι ἡ πεῖρα διδάσκει ὅτι τὸ πρὸς τοὺς δακτύλους δέρμα τούτων τρίβεται ταχύτερον· διὰ τῶν ἀκιδωτῶν ὑποδημάτων οὐ μόνον κατώρθωσε νὰ δαπανᾷ ἐκ τοῦ ἰδίου βαλαντίου ὀλιγώτερα πρὸς ὑπόδησιν τῶν τέκνων του, οὐ μόνον ἐφειλκύσατο τὰς εὐλογίας πάντων τῶν γονέων, ἀλλὰ καὶ ἐξησφάλισε καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἰσχύος τοῦ προνομίου εἰσόδημα ἴσον πρὸς τοὺς τόκους δύο ἑκατομμυρίων δολλαρίων.

Οὐχ ἧττον ἐπικερδῆ τῶν ἀκιδωτῶν ὑποδημάτων ἀπεδείχθησαν τὰ Πλιμπτώνεια τροχήλατα πέδιλα (Plimpton roller-skate), ἅπερ πάγκοινα κατέστησαν ἁπανταχοῦ γῆς, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς χώραις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ὅπου διὰ τὸ θερμὸν τοῦ κλίματος δὲν ὑπάρχουσι πάγοι καὶ στεροῦνται ἐπομένως οἱ κάτοικοι τῆς ἐκ τῶν παγοδρομιῶν διασκεδάσεως.

Μεταλλευτής δέ τις ἐν Νεβάδα, ὅπως προφυλάξῃ τὰ θυλάκιά του, ἅτινα ἐφθείροντο πληρούμενα συνεχῶς διὰ μεταλλευμάτων, ἐπενόησε τὰ μετάλλινα προσράμματα. Διὰ τούτων καθίστανται μὲν ἀκομψότερα τὰ ἐνδύματα καὶ μάλιστα αἱ περισκελίδες, ἀλλὰ τὰ θυλάκια γίνονται στερεώτατα καὶ ἄρρηκτα, ὅθεν πάντες οἱ μεταλλευταὶ ἀπεδέχθησαν εὐγνωμόνως τὸν χρήσιμον συρμόν. Ἀπὸ τῶν ἀσεβῶν τυμβωρύχων, οἵτινες ἀνασκάπτουσι τάφους, ὅπως συλήσωσι τὰ ἐνδύματα τῶν νεκρῶν ἢ κλέψωσι πτώματα διὰ νὰ τὰ πωλήσωσιν εἰς ἰατροὺς καὶ ἀνατομικὰ ἐργαστήρια, προφυλάσσει ἡ φερετρονάρκη, ἡ φονεύουσα τοὺς ἱεροσύλους, ἢ ἂν μὴ κατορθωθῇ τοῦτο ἐξεγείρουσα διὰ τοῦ μεγάλου κρότου τοὺς παροικοῦντας. Ὠφελιμωτάτη ταῖς οἰκοδεσποίναις εἶναι ἡ ἐφεύρεσις δύο νέων κυριῶν, αἵτινες ἐτελειοποίησαν τὸ σιδήρωτρον εἰς τρόπον ὥστε αἱ σιδηρώνουσαι δὲν φοβοῦνται πλέον νὰ καύσωσι τὰ ἐνδύματα. Ἡ δ' ἐπισημοτάτη ἐν Ἀμερικῇ ῥάπτρια κυρία Δεμορὲτ ἐπενόησε τὸν ἀνασύρτην (dress-elevator), δι' οὗ αἱ ἐπισεσυρμέναι ἐσθῆτες τοῦ χοροῦ μεταβάλλονται ἐν ἀκαρεῖ εἰς ἐσθῆτας περιπάτου.

Οὐχὶ σπανίως ὅμως δαπανῶνται χρήματα πολλὰ εἰς κενὰς καὶ ἀσκόπους ἐφευρέσεις. Οὕτω πρὸ μικροῦ κεφαλαιοῦχοί τινες τῆς Νέας Ὑόρκης μετὰ μεγάλης μυστικότητος ἐδοκίμαζον μίαν ἐφεύρεσιν ἔν τινι χαρτοποιείῳ ἐν τῇ μεσογείῳ. Μετὰ πολλὰ πειράματα ἐπείσθησαν, ὅτι ἐκ φύλλων καπνοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ παραχθῇ μάζα πρὸς κατασκευὴν σιγαροχάρτου. Ἀλλ' ἀπεδείχθη προσέτι ὅτι ὁ τοιοῦτος χάρτης δὲν διετήρει, ὡς ὑπελόγιζον, τὸ ἄρωμα τοῦ καπνοῦ, καὶ τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τῶν πειραμάτων ἦτο ἡ δηλητηρίασις τῶν ἰχθύων, τῶν εὑρισκομένων ἐν τῷ ῥυακίῳ εἰς ὃ ἐχύνοντο τὰ ἀποσταλάγματα τοῦ χαρτοποιείου.

Δὲν λείπουσι δὲ καὶ αἱ μωραὶ ἐφευρέσεις, καὶ πολλάκις τὸ ἐν Οὐασιγκτῶνι γραφεῖον χορηγεῖ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας εἰς κωμικοὺς ἐφευρέτας. Ἴσως αἱ Ἀμερικανίδες οἰκοδέσποιναι ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁσάκις κεντῶσι διὰ βελόνης τὸ ἐν ἀνθρακιᾷ ψηνόμενον ᾠόν, ὅπως μὴ διαρραγῇ, σφετερίζονται τὰ δικαιώματα ἑνὸς συμπολίτου των. Διότι εὑρέθη Ἀμερικανὸς ζητήσας διὰ τὴν ἐπινόησιν ταύτην προνόμιον, χορηγηθὲν αὐτῷ· ἄγνωστον ὅμως τίνι τρόπῳ θὰ δυνηθῇ νὰ εἰσπράξῃ τὰ ποσοστά, ἅτινα δικαιοῦται νὰ λάβῃ.

Ἀγαθός τις φίλος τῶν ζῴων, θλιβόμενος διότι

Digitized by Google

οἱ ἐκ τῶν τεχνητῶς ἐκκολαπτομένων ᾠῶν γεννώμενοι νεοσσοὶ στεροῦνται τῆς ἀπολαύσεως τοῦ νὰ ἀκούωσι τὰ τρυφερὰ κακκαρίσματα τῆς κλώσσης, ἐπενόησε μηχάνημα παράγον ὁμοίους ἤχους. Ἄλλος δέ τις εὗρε τρόπον, δι' οὗ ἐμποδίζονται αἱ ὄρνιθες νὰ σκαλεύωσιν ἐν τοῖς κήποις. Πρωτοφανὴς ὅμως εἶνε ἡ ἐπίνοια τοῦ ἐφευρόντος τὸ παραπειστικὸν τῶν ὀρνίθων μηχάνημα (hen-persuader), ἤτοι φωλεὰν ἔχουσαν ἐν τῷ πυθμένι καταπακτήν, ἀνοιγομένην ὁσάκις ἡ ὄρνις γεννᾷ ἐπ' αὐτῆς ᾠόν, καὶ ῥίπτουσαν τοῦτο ἔξω τῆς φωλεᾶς εἰς μαλακὸν δοχέα. Ἡ ὄρνις κυττάζει νὰ ἴδῃ τὸ αὐγόν, τὸ ὁποῖον ἔκαμε, δὲν βλέπει τίποτε, καὶ νομίζουσα ὅτι τὸ ἔχει ἀκόμη ἐν τῇ γαστρί, γεννᾷ ἄλλο καὶ πάλιν ἄλλο μέχρις ὅτου ἐξαντληθῇ. Αὐτὸν τοὐλάχιστον τὸν συλλογισμὸν κάμνει ὁ ἐφευρέτης τοῦ μηχανήματος.

Ἄλλαι γελοῖαι ἐφευρέσεις εἶναι: τὸ ἄγκιστρον τῶν ταινιῶν, ὅπερ διὰ νὰ θεραπευθῶσι πρέπει νὰ καταπίωσιν οἱ ἐκ ταινίας πάσχοντες, ἀφ' οὗ ἐνθέσωσιν εἰς αὐτὸ δέλεαρ, πρὸς ἅλιείαν τῆς ταινίας. Ἡ τοποθέτησις μεγάλων λεβήτων παρὰ τὰς ὄχθας διωρύχων καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν μετοχέτευσις ἀτμοῦ διὰ σωλήνων τιθεμένων εἰς τὸν πυθμένα τούτων, ὅπως μὴ πήγνυται τὸ ὕδωρ των· ἡ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ῥογχαλητοῦ συσκευή, συνισταμένη εἰς καμπύλην σάλπιγγα, ἧς τὸ μὲν ἓν τῶν στομίων προσαρμόζεται εἰς τοὺς ῥώθωνας τὸ δ' ἕτερον εἰς τὸ οὖς, ὅπως ἀφυπνίζηται παραχρῆμα ὁ ῥέγχων, ἅμα ἀρχίσῃ τὸ ῥογχαλητόν. Τὸ βαρίδιον, ὅπερ προσδένεται εἰς τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς ἀμελγομένης ἀγελάδος, ὅπως μὴ ἐνοχλῇ τὴν ἀμέλγουσαν, σοβοῦσα τὰς μυίας διὰ κινήσεων τῆς οὐρᾶς.

Πάντων ὅμως πολυπληθέστατα εἰσι τὰ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας εἰς ἐφευρέτας ἰατρικῶν σκευασιῶν. Τὰ ποικίλα προνομιοῦχα φάρμακα εἶναι ἴσως ἀβλαβέστερα τῶν ἰατρῶν, οἵτινες μετὰ διετεῖς ἀτάκτους σπουδὰς ἀπολύονται ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, μὴ ὑπάρχοντός τινος σπουδαίου περιορισμοῦ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος. Τὰ φάρμακα ταῦτα γίνονται τοῖς πᾶσι γνωστὰ δι' ἀκαταπαύστων ἀγγελιῶν, δι' ἃς δαπανῶνται ἑκατομμύρια δολλαρίων κατ' ἔτος. Αἱ τοιαῦται ἀγγελίαι δημοσιεύονται ἐν ἐφημερίσιν, ἐπικολλῶνται ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν, ἐπὶ πεζοδρομίων, ἐπὶ λίθων, καὶ ἐπὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ξύλων καὶ τῶν πλίνθων, τῶν σεσωρευμένων πρὸ τῶν κτιζομένων οἰκιῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ αἱ Ἀμερικανίδες δύνανται ἀφόβως νὰ φορῶσι στενώτατα ὑποδήματα, διότι τοὺς τύλους τῶν ποδῶν ῥιζηδὸν θεραπεύουσι δισχίλια προνομιοῦχα φάρμακα· ἂν δ' ἔχωσιν ἀσθενῆ τὸν στόμαχον, ἔχουσιν ἅμα καὶ πρόχειρον τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀντιδότου ἐκ τῶν 106 προνομιούχων στομαχικῶν ποτῶν, τὰ ὁποῖα κατασκευάζει ἓν μόνον μέγα πνευματοπωλεῖον τῆς Νέας Ὑόρκης.

Ἐν ταῖς μικροτέραις πόλεσι καὶ ἐν τοῖς χωρίοις οἱ εὑρεσιτέχναι πωλοῦσιν οἱ ἴδιοι τὰ προνομιοῦχα των φάρμακα. Τὸ ἁμάξιον ἑκάστου αὐτῶν πληροῦται κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν ἐξ ἀγγελιῶν καὶ ἐγκυκλίων, κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ ἐκ τῶν πωλουμένων φαρμάκων. Ἐνώπιον πλήθους περιέργων καὶ εὐγνωμόνων κεχηναίων προχέει ὁ ἀγύρτης ἀκατάσχετα τὰ ῥεύματα τῆς εὐγλωττίας του. Οἱ πάσχοντες τοὺς ὀδόντας, τὰ ὦτα, οἱ νοσοῦντες οἱανδήποτε τῶν πολυαρίθμων νόσων, ἃς θεραπεύουσι τὰ φάρμακά του, ἃς προσέλθωσι καὶ ἃς δοκιμάσωσιν. Ἂν παρουσιασθῇ τις πάσχων, στρέφονται πάντων τὰ βλέμματα πρὸς αὐτόν, καὶ πάντες μετ' ἀγωνίας ἀναμένουσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου. Καὶ τὸ ὑποκείμενον τοιαύτης περιεργίας, τεθορυβημένον, ζαλισμένον, νομίζει ὅτι ᾐσθάνθη ἀνακούφισιν, ἢ προσποιεῖται ὅτι ἐθεραπεύθη, ἂν ἐκ συμπαιγνίας μετὰ τοῦ ἀγύρτου ἐπαρουσιάσθη. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἡ πειστικωτάτη πασῶν· πάντες δὲ μετ' ἀπεριγράπτου προθυμίας σπεύδουσι νὰ ἀγοράσωσι τὸ προνομιοῦχον φάρμακον.

Ἐν ταῖς ἐγκυκλίοις, ἃς ἐκ τῆς ἁμάξης διανέμει ὁ ἀγύρτης, ἀναφέρεται, ὅτι ἡ θαυμασία πανάκεια πωλεῖται παρ' ἅπασι τοῖς μεγάλοις φαρμακοπωλείοις τῆς Νέας Ὑόρκης. Ὁ εὑρέτης φαρμάκου οἱουδήποτε εἶναι βέβαιος, ὅτι θὰ εὕρῃ ἕνα ἐπιχειρηματίαν, εἰς ὃν νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἀποκλειστικὴν τούτου πώλησιν. Λαμβάνων δὲ παρὰ τοῦ ἐπιχειρηματίου ποσὸν πολλάκις οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, ἐξακολουθεῖ οὐδὲν ἧττον τὸ ἐμπόριόν του, πωλῶν τὸ φάρμακον ὑπὸ ἄλλο ὄνομα, πομπῶδες πάντοτε. Οἱ τοιοῦτοι ἀγύρται ἐν ταῖς Νοτίαις χώραις ἔχουσι πάντοτε μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἕνα ἐγγαστρίμυθον καὶ ἓν θέατρον ἀμερικανικοῦ *καραγκιόζη*. (Punch and Judy).

[Max Lortzing]

ΤΟ ΦΙΛΟΖΩΪΟΝ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ
ἐν Κύπρῳ.

Ἓν τῶν πρώτων μελημάτων τῶν Ἄγγλων, ἐγκαθισταμένων ἐν χώρᾳ τινί, εἶναι ἡ διὰ συστάσεως ἑταιρίας προστασία τῶν ζῴων. Οὐ μόνον δὲ ἀνὰ τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ τὰς ἀγγλικὰς ἀποικίας ἀλλὰ καὶ ἐν ἀπωτάταις χώραις τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς Ἄγγλοι ἱεραπόστολοι ἔχουσιν ἱδρυμένα προστατευτικὰ τῶν ζῴων σωματεῖα.

Τὴν φιλόζῳον ταύτην μέριμναν ἐπεδείξαντο πρό τινος καὶ ἐν Κύπρῳ οἱ Ἄγγλοι εἰσαγαγόντες εἰς τὸ Νομοθετικὸν Συμβούλιον τῆς νήσου νομοσχέδιον περὶ προστασίας τῶν ζῴων, ὅπερ ὁ-

Digitized by Google

μως ἀπερρίφθη καὶ διὰ τὸ πρόωρον αὐτοῦ καὶ διὰ τὸ καθ' ὑπερβολὴν αὐστηρόν.

«Ὁ νομοθέτης ἐν τῷ ὁρισμῷ τῷ προτασσομένῳ ὡς πρῶτον ἄρθρον ἐν τῷ νομοσχεδίῳ, εἶπεν ἀγορεύων κατὰ τοῦ νομοσχεδίου τούτου εἷς τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων τῆς νήσου, συμπεριέλαβε πάντα τὰ φορτηγὰ ζῷα, πρὸς δὲ κατοικίδια ζῷα καὶ πτηνά.. .. Πρόκειται λοιπὸν νὰ νομοθετήσωμεν μέτρα παρακωλύοντα τὰς ἐπὶ ζώων καὶ πτηνῶν διαπραττομένας δῆθεν σκληρότητας, καὶ εἰς τοιαῦτα μέτρα προτείνεται ἀμέσως ἡ ἐπιβολὴ προστίμου ἢ φυλακίσεως, ἣν θὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν διαπράττοντα δικαστικὴ ἀπόφασις παρὰ τοῦ πταισματοδικείου...

«... Θέλοντες νὰ παρακωλύσωμεν σκληρότητας, τὰς ὁποίας ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν ἂν διαπράττωνται, θὰ παρακωλύσωμεν διὰ τοῦ νόμου τούτου τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν καὶ μεταχείρισιν τοῦ ἀλόγου ὄντος ὑπὸ λογικοῦ, ἤτοι θὰ καταστήσωμεν τὸν ἄνθρωπον ὑπόδουλον τοῦ ζώου, διότι ἐκτὸς τῆς σκληρότητος ἀπαγορεύεται συνάμα καὶ ἡ ἀπρεπὴς μεταχείρισις, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ συμπεριφερθῇ ἀπρεπῶς πρὸς οἱονδήποτε ζῷον ἢ πτηνόν... Ἐάν τις σκύλλος ὁρμήσῃ ἐπὶ ἀνθρώπου τινὸς θέλων νὰ τὸν ξεσχίσῃ, ἐὰν ἀφηνιασμένος ἵππος ἢ ὄνος ἐπιπέσῃ ἐπὶ ἀνθρώπου, νὰ μὴ δύναται νὰ προστατεύσῃ ἑαυτὸν διὰ τῆς ῥάβδου του...

»Ὁ δυστυχὴς ἀγρότης ὁ ἀροτριῶν τὴν γῆν ὁ διὰ τοσούτων μόχθων ἀναβιβάζων τοὺς βόας του εἰς τὰς κορυφὰς τῶν λόφων καὶ βουνῶν ὅπως ἀροτριώσῃ τὴν ἄμπελόν του, δὲν θὰ δύναται νὰ βιάζῃ τὰ ζεύγη του, φόβῳ μὴ καταμηνυθῇ ὡς *ὑπερμέτρως βιάζων αὐτά*. Ὁ ἁμαξηλάτης, ὅστις διανύει διὰ τῆς ὑπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἵππων συρομένης ἁμάξης τὸν μεταξὺ Λάρνακος καὶ Λευκωσίας δρόμον ἐντὸς τεσσάρων ἢ πέντε ὡρῶν, θ' ἀναγκασθῇ νὰ βαδίζῃ βῆμα πρὸς βῆμα φόβῳ μὴ φωραθῇ ὡς ὑπερμέτρως βιάζων τοὺς ἵππους τῆς ἁμάξης του..»

Ἐπάγεται δ' ὁ ῥήτωρ ὅτι ὁ ἀληθῶς ἐπιθυμῶν νὰ προστατεύσῃ τὰ ζῷα, μεριμνᾷ πρῶτον περὶ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ δὲν θεσπίζει νόμον, καθ' ὃν πᾶς θὰ δύναται νὰ καταμηνύῃ δικαίως ἢ ἀδίκως τὸν τυχόντα, νόμον ὅστις ἢ θὰ καταντήσῃ φορολογικὸς ἢ θὰ περιέλθῃ εἰς ἀχρηστίαν.

Καὶ ἄλλα τῶν αἱρετῶν μελῶν τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου κατεπολέμησαν τοῦ νομοσχεδίου ὡς προώρου ἐν σχέσει πρὸς τὴν νομοθεσίαν τῆς χώρας καὶ λίαν καταθλιπτικοῦ.

Δὲν ἐννοοῦμεν τὸ παράπαν νὰ ψέξωμεν τὴν φιλόζῳον ταύτην μέριμναν, ἥτις εἶναι τρανὸν δεῖγμα τῆς ἡμερώσεως τῶν ἠθῶν ἔν τινι χώρᾳ, καὶ ὑπὲρ ἧς, ἄλλως, θερμῶς συνηγορήσαμεν ἄλλοτε, εὐχὴν ἐκφράσαντες ἵνα καὶ παρ' ἡμῖν ἱδρυθῇ προστατευτική τις τῶν ζώων ἑταιρία· ἀλλὰ τὸ αὐστηρὸν τοῦτο νομοσχέδιον, ὅπερ ἐπιβάλλει τηλικαύτας ποινὰς εἰς τοὺς παραβάτας ἀναμιμνήσκει ἡμῖν γελοιογραφίαν τινὰ παριστῶσαν μέλος φιλοζῴου ἑταιρίας σφοδρῶς λακτίζον ἐν ὀνόματι τῆς εὐσπλαγχνίας κυνηγόν, διότι ἐπυροβόλει κατὰ πτηνοῦ· ἡ τοιαύτη ὑπὲρ τῶν ἀλόγων ζώων μέριμνα εἶνε ὑπερβολικὴ εἰ μή τι ἄλλο ἐφ' ὅσον ἐκδηλοῦται οὕτω σκληρῶς πρὸς τὰ λογικὰ ζῷα. Ἧττον δὲ παντὸς ἄλλου τοιούτου νόμου εἰσηγηταὶ ἥρμοζε νὰ γίνωσιν ἐν Κύπρῳ οἱ Ἄγγλοι, οἵτινες καταθλίβουσι τοὺς κατοίκους, βαρὺ καὶ δυσφόρητον καθιστῶντες καὶ ὅ,τι ὠφέλιμον εἰσάγουσιν εἰς τὴν νῆσον.

Ἂς χαλαρώσωσι πρῶτον τὰ δεσμὰ τῶν Κυπρίων—ἀφ' οὗ ἐπιμένουσι κατέχοντες ἑλληνίδα νῆσον— ἂς ἡμερώσωσι τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ, ἂς νομοθετήσωσι τὰ ἀληθῶς ἐπωφελῆ εἰς τὴν χώραν μέτρα ἀπὸ τῶν θεμελίων ἀρχόμενοι καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς στέγης, καὶ τότε ἂς μεριμνήσωσιν ὑπὲρ τῶν ζώων. Ἂς δειχθῶσι φιλόζῳοι, ἀφ' οὗ γίνωσι πρῶτον φιλάνθρωποι.

K*

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΟΝ

(ἐλευθέρα παράφρασις).

Στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα κι' ἀπὸ κισσὸ πλεγμένο,
— τὤνα τοῦ Βάκχου λούλουδο, τοῦ Ἔρωτα τὸ ἄλλο—
ἀπάνω 'στὸ κεφάλι μου πῶς ἤθελα νὰ βάλω
καὶ τὸ ποτήρι νὰ στραγγῶ κρασάκι γεμισμένο.
Τριαντάφυλλο 'περήφανο τῆς ἄνοιξις καμάρι,
τριαντάφυλλο 'ποῦ 'ς τοὺς Θεοὺς εἶσαι περίσσια χάρι,
τριαντάφυλλο μυρουδιαστό, ποῦ τὰ χρυσᾶ μαλλιά του
ὁ καρδιοκλέφτης Ἔρωτας μὲ σένα στεφανώνει
ὅταν χορεύῃ μ' ὄμμορφαις Νεράϊδες 'στὸ ἁλῶνι,
στεφάνωσε καὶ μένανε κ' εὐθὺς στὴν ὀμμορφιά του
θὰ τραγουδήσω χαροπὸ τραγοῦδι, θὰ μεθύσω,
μὲ τὴν ξανθὴ ἀγάπη μου τρελλὸ χορὸ θὰ στήσω.

ΟΙΝΟΜΑΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς τηλεφωνικῆς βιομηχανίας εἶναι ἀναντιρρήτως πρωτοφανὴς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐφευρέσεων. Κατὰ μῆνα Αὔγουστον τοῦ 1877 αἱ τηλεφωνικαὶ συσκευαί, αἱ ἐν χρήσει ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἦσαν ἐν ὅλῳ 780, κατὰ μῆνα δὲ Φεβρουάριον τοῦ 1885 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 325 574. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κεντρικῶν γραφείων ηὐξήθη ἀπὸ 100 ἐν ἔτει 1880 εἰς 782 ἐν ἔτει 1885. Κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ὑπῆρχον ἐν ἐνεργείᾳ 137,223 μίλλια τηλεφωνικῶν συρμάτων καὶ 5186 ἄνθρωποι εἰργάζοντο ἐν τοῖς κεντρικοῖς γραφείοις. Διπλώματα δ' εὑρεσιτεχνίας τηλεφωνικῶν μηχανῶν καὶ βελτιώσεων τῶν μερῶν αὐτῶν ἀπενεμήθησαν 1521 κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—441

Digitized by Google

'Αριθ. 544 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 1 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
1833—1835

Ὁ Gustave d' Eichthal ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις, τὴν 9ην Ἀπριλίου 1886, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 82. Τὸ ὄνομά του εἶναι γνωστὸν καὶ σεβαστὸν παρ' ἡμῖν ὡς ἀνδρὸς ἑλληνιστοῦ καὶ φιλέλληνος, μέγα λαβόντος μέρος εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἑλληνομαθείας ἐν Γαλλίᾳ, ὡς συλλαβόντος καὶ ὑποστηρίξαντος, μετὰ τοῦ ἡμετέρου κ. Ρενιέρη, τὴν ἰδέαν τῆς χρήσεως τῆς Ἑλληνικῆς ὡς γλώσσης διεθνοῦς, — ὡς ἐνθέρμως ἐνδιαφερομένου εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ εὐμενῶς φιλοξενοῦντος τοὺς ἐν Γαλλίᾳ μεταβαίνοντας Ἕλληνας, ὡς, ἑνὶ λόγῳ, ἑνὸς τῶν πολυτιμοτέρων ἀντιπροσώπων τοῦ ἐν Γαλλίᾳ φιλελληνισμοῦ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι γνωστὸν ἐξ ἴσου, ὅτι, πρὸ πεντηκονταετίας καὶ ἐπέκεινα, ὁ Εἴχτὰλ ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα καὶ διέμεινεν ἐπὶ δύο σχεδὸν ἔτη ἐν αὐτῇ, ὅτι τὴν ὑπηρέτησεν ὡς δημόσιος ὑπάλληλος καὶ, ὀλίγου δεῖν, συνέδεσε διὰ παντὸς μετ' αὐτῆς τὴν τύχην καὶ τὴν ὕπαρξίν του.

Τὰ τέκνα τοῦ ἀποβιώσαντος, γνωρίζοντα τὰ πρὸς ἐκεῖνον αἰσθήματά μου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, καὶ τὴν φιλίαν δι' ἧς ἐπὶ ἔτη πολλὰ μὲ ἐτίμησε, μοὶ ἐνεπιστεύθησαν τὰς ἐν Ἑλλάδι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν γραφείσας ἰδιοχείρους σημειώσεις καὶ ἐπιστολάς τουτινὰς περισωθείσας ἔκτοτε. Ἐξ αὐτῶν καταφαίνεται πόθεν κινούμενος ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα, τί εἶδε, τί ἔπραξε, καὶ διατί ἀνεχώρησε. Ταῦτα πάντα δὲν ἦσαν προωρισμένα εἰς δημοσίευσιν, ἀλλὰ παρέχουν τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ὡς πιστὴ εἰ καὶ ἀτελὴς ἀπεικόνισις τῆς τότε καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ἐζήτησα καὶ ἔλαβα τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ φέρω αὐτὰ εἰς γνῶσιν τῶν ἡμετέρων. Πιστεύω δὲ ὅτι θ' ἀναγνωσθῶσι παρ' ἄλλων μεθ' ὅσης ἐγὼ τὰ ἀνέγνωσα περιεργείας. Τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀναζῶσιν εἰς τὰς ἐντυπώσεις τοῦ νοήμονος Γάλλου, σημειουμένας εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὑστεροβουλίας, ἢ μεταδιδομένας εἰλικρινῶς καὶ ἀπροκαλύπτως εἰς ἀπόντας φίλους του.

Οἱ γνωρίσαντες τὸν σεβάσμιον γέροντα κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη, πλήρη εἰσέτι ζωηρότητος, ἀκμαῖον καὶ δραστήριον τόν τε νοῦν καὶ τὸ σῶμα, δύνανται νὰ φαντασθῶσιν ὁποῖον πῦρ ἐνεφώλευε κατὰ τὴν νεότητά του εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ γενναίαν ψυχήν του. Ἐχρημάτισε μέλος, καὶ μέλος ἐνεργόν, τῆς Σαινσιμωνικῆς ἑταιρίας. Ὅτε αὕτη, μετὰ τὴν δίκην καὶ καταδίκην τοῦ ἀρχηγοῦ της *Enfantin* διελύθη, (τὴν 28ην Αὐγούστου 1832,) πολλοὶ τῶν Σαινσιμωνιστῶν διεσπάρησαν εἰς τὰ ξένα. Ὁ Εἴχτὰλ ἐπροτίμησε πάσης ἄλλης χώρας τὴν Ἑλλάδα. Ὁ κρότος τῆς ἐπαναστάσεώς της ἀντήχει εἰσέτι εἰς τὴν Εὐρώπην. Πᾶσα φιλελεύθερος καρδία παρηκολούθει μετ' ἐνδιαφέροντος τὰς ὠδῖνας τῆς αναγεννήσεώς της. Περιηγηθεὶς ἐπί τινας μῆνας τὴν Ἰταλίαν μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Κέρκυραν.

Ἦτο τριακοντούτης τότε. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1804 ἐν Nancy τῆς Γαλλίας, ἔνθα ὁ πατήρ του μετηνάστευσεν ἐκ Μονάχου. Μετά τινα ἔτη ἡ οἰκογένεια μετέβη εἰς Παρισίους, ἐγκατασταθεῖσα ὁριστικῶς εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ἐνταῦθα ὁ νέος Γουσταῦος ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ 13ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, μαθητεύων εἰσέτι. Ἀλλὰ δὲν προτίθεμαι νὰ γράψω τὴν βιογραφίαν του. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνέλαβεν ὁ φίλος μου μαρκήσιος de Queux de St. Hilaire χάριν τοῦ Συλλόγου τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, οὗτινος ὁ Εἴχτὰλ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρωτίστων θεμελιωτῶν καὶ στύλων. Περιορίζομαι ἐνταῦθα εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν ἰδιοχείρων σημειώσεων τοῦ ἀποβιώσαντος. Ἰδοὺ αὗται.

—

«— Τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1833, 2αν ὥραν τῆς πρωΐας, ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Νεαπόλεως. Ἐφθάσαμεν εἰς Ὅτραντον τὴν πρωΐαν τῆς 25ης.

— Τὴν 30ην Σεπτεμβρίου, 10ην ὥραν τῆς πρωΐας, ἀνεχωρήσαμεν ἐξ Ὀτράντου. Ἐφθάσαμεν εἰς Κέρκυραν τὴν 2αν Ὀκτωβρίου, ὥραν 2 μ.μ. Ἐμείναμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Bella Venezia.

— Τὴν 7ην Ὀκτωβρίου, ὥραν 7ην μ. μ. ἀναχώρησις ἐκ Κερκύρας ἐπὶ τῆς βρατσέρας *Ἀθηνᾶ* τοῦ πλοιάρχου Βατσάνου, διὰ Πάτρας. Ὁ ναῦλος 5 κολονάτα δι' ἕκαστον ἐπιβάτην.

— Τὴν 14ην Ὀκτωβρίου ἀναχωροῦμεν ἐκ Πατρῶν διὰ τῆς βρατσέρας τοῦ πλοιάρχου Κατσούλη, συμφωνήσαντες ναῦλον 10 κολονάτων, καὶ ἓν κολονάτον προσέτι ὡς δῶρον, μ π ο ν α μ ᾶ ν (bonamano).

— Τὴν 15ην ἐξημερώθημεν ἄντικρυ τῆς Βοστίτσης, τὸ δ' ἑσπέρας εἰσηρχόμεθα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Γαλαξειδίου. Τὸ Γαλαξείδιον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε 250 πλοῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Σουλτάνος κατέστρεψεν 150. Ἔχει ἤδη 90. Ναυπηγοῦνται 5 μεγάλα βρίκια.

— Τὴν 16ην ἐκδρομὴ εἰς Καστρὶ καὶ τὸν Παρνασσόν. Ἀποβιβαζόμεθα εἰς Σκάλαν. Συμφωνοῦμεν μὲ τοὺς ἀγωγιάτας πρὸς ἓν τάλληρον τὴν ἡμέραν δι' ἕκαστον ἵππον, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἡ ἐκδρομὴ θὰ διαρκέσῃ δύο ἡμέρας. Ἐπιστρέφοντες τὸ ἑσπέρας, ἔχομεν διένεξιν μὲ τοὺς ἀγωγιάτας ζητοῦντας δύο τάλληρα. Ἐμβαίνομεν εἰς τὴν λέμβον, τότε δὲ τὰ δοθέντα χρήματα γίνονται δεκτά. Ὁ πλοίαρχος συνεννοηθεὶς μὲ τοὺς ἀγωγιάτας καθ' ἡμῶν, διατείνεται, ὅτι δὲν ἐκδίδονται τὰ πρὸς ἀπόπλουν ἔγγραφα ἐὰν δὲν πληρώσωμεν τρία τάλληρα περιπλέον. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐλάβομεν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ ἔλθωσι τὸ μεσονύκτιον, ἀλλ' ὁ πλοίαρχος εἶχε στείλει τοὺς ναύτας του εἰς Γαλαξείδιον, ὅπου ἐπώλησε τὸ φορτίον του, καὶ ἕνεκα τούτου δὲν ἀνεχώρει. Ἐν τούτοις ἐζήτει νὰ πληρώσωμεν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἀναβολήν, ὡς προερχομένην ἐξ ἡμῶν. Μὴ δίδοντες ἀκρόασιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του κατορθοῦμεν ν' ἀποπλεύσωμεν τὸ πρωῒ τὴν 8ην ὥραν.

Εἰς Δελφοὺς εἴδομεν τάφους ἀρχαίους, χῶρον ἐπίπεδον, ὅστις φαίνεται ἐμβαδὸν ναοῦ, καὶ εἶδος ἀμφιθεάτρου φυσικοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον. Τὸ Κωρύκειον ἄντρον ἢ Σαρανταύλι εἶναι πολὺ εὐρὺ καὶ ἀξιοπερίεργον. Ἡ κορυφὴ τοῦ Παρνασσοῦ εἶναι ἀπὸ τοῦδε χιονοσκεπής. Ἐκεῖθεν, λέγεται, βλέπει τις ὁλόκληρον τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ δὲν εἴχομεν τὸν καιρὸν ν' ἀναβῶμεν ἕως ἐκεῖ.

— (Ἄνευ ἡμερομηνίας.) Εἰς Ναύπλιον εὗρηκα τὴν Ἀντιβασιλείαν, τὸν ἐξάδελφόν μου Γουλιέλμον, καὶ τὸν Roujoux, ὅστις μ' ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν Κωλέτην. Μετά τινας ἡμέρας ὁ Laujuinais κ' ἐγὼ ἀνεχωρήσαμεν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' εἰς Αἴγιναν προσεβλήθην ὑπὸ δυσεντερίας, ἥτις παρ' ὀλίγον μὲ ἀφήρπαζε τῆς ζωῆς. Ὁ Γουλιέλμος ἦλθεν ἐκ Ναυπλίου νὰ μὲ ἴδῃ. Εὐτυχῶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἡ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων, τῆς ὁποίας ὁ ἰατρὸς μὲ ἐφρόντισε. Ἅμα ἀνέλαβα ὀλίγον μετέβην εἰς Ἀθήνας. Ἐκεῖ εὕρομεν τοὺς Hill. Κατόπιν ἐπεστρέψαμεν εἰς Ναύπλιον.

Κατὰ μέσον ὅρον τὸ στρέμμα (ἐν Ἀθήναις) τιμᾶται 200 κολονάτα, ἤτοι φρ. 3.50 ὁ τετραγωνικὸς πῆχυς, ἤτοι περὶ τὰ φρ. 4,000 τὸ arpent. Πρὸς οἰκοδομὴν μικρᾶς οἰκίας λιθοκτίστου ἀπαιτεῖται δαπάνη τοὐλάχιστον 5,000 ἕως 6,000 δραχμῶν ἐν τῇ παλαιᾷ πόλει, ὅπου ὑπάρχουν τὰ θεμέλια, εἶναι δὲ πρόχειρον καὶ τὸ ὑλικόν. Ἡ δαπάνη αὕτη ὑπερβαίνει τὰ μέσα τῶν πλειοτέρων κατοίκων, οἵτινες οἰκοδομοῦν οἰκίας οὐχὶ λιθοκτίστους.

Ὁ κ. Finlay ἐπώλησε γαίας, περιλαμβανομένας ἐντὸς τοῦ νέου σχεδίου τῆς πόλεως, πρὸς 50 τάλληρα τὸ στρέμμα. Ὁ κ. Κλεάνθης προσφέρει τὰ ἰδικάς του πρὸς 150 τάλ. Τοὺς εἰς Σεπόλια κήπους του ἠγόρασεν ὁ κ. Finlay πρὸς 50 κολονάτα περίπου. Εἰς τὴν πεδιάδα αἱ γαῖαι δὲν δύνανται νὰ ἐκτιμηθῶσιν ἀκριβῶς, ἀλλ' ἔχουν βεβαίως ἀξίαν κατὰ πολὺ μικροτέραν τῶν εἰς τὰ Σεπόλια, αἱ ὁποῖαι ποτίζονται ὑπὸ τοῦ Κηφισσοῦ.

Τὰ τρία τῆς Ἑλλάδος δικαστήρια ἑδρεύουν εἰς Ἄργος, Θήβας καὶ Μεσολόγγιον, ἀσχολοῦνται δὲ μόνον περὶ τὰ ποινικά. Ὥστε, ἐξαιρουμένων τῶν διὰ μικρὰ ποσὰ ὑποθέσεων ὅσαι ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τῶν δημογεροντιῶν, ἀδύνατος ἡ ἀπονομὴ δικαιοσύνης ἐν Ἑλλάδι. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν εἶναι κατάχρεοι πρὸς ἀλλήλους. Ἐὰν ἱδρυθῇ δικαστήριον, θὰ ἐπέλθῃ ἀπειρία δικῶν.

Τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς εἰσπράττει περὶ τὰς δρ. 4,000 κατὰ μῆνα, ὡς πληροφοροῦμαι.»

—

Ἐνταῦθα διακόπτονται αἱ ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ἐγγραφαί, ἀλλ' ἀναπληροῦσι τὸ κενὸν τὰ ἑπόμενα ἀποσπάσματα ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Εἲχτάλ πρὸς τὸν φίλον καὶ συνηλικιώτην του Duveyrier. Σαινσιμωνιστὴς καὶ οὗτος, περιελήφθη εἰς τὴν κατὰ τοῦ Enfantin κατηγορίαν καὶ κατεδικάσθη εἰς ἑνὸς ἔτους φυλάκισιν. Μετέπειτα ἐπεδόθη εἰς τὴν δραματουργίαν καὶ συνέγραψε πολλὰ δράματα καὶ κωμῳδίας. Ἀπεβίωσεν ἐν ἔτει 1866.

—

Ἐκ Ναυπλίου, 19 Μαΐου 1834.

«Χθὲς ἐπέρασα τὴν ἡμέραν εἰς Μέλισσαν, χωρίον ἐντὸς στενῆς κοιλάδος, εἰς τριῶν περίπου λευγῶν ἀπόστασιν ἐντεῦθεν, πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐπιδαύρου, ὅπου κατ' ἐξαίρεσιν ἔμειναν ὀλίγα δένδρα,—διότι καθ' ὅλην τὴν Ἀργολίδα ἡ γῆ, διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως, ἐξυρίσθη ὡς διὰ ξυραφίου. Μόνον ἐδῶ ὑπὸ τὰ δένδρα τῆς μικρᾶς ταύτης κοιλάδος, παρὰ τὰς ὄχθας ῥυακίου, εὑρίσκει τις δρόσον καὶ σκιάν. Ἤμην ἐκεῖ μεθ' ἑνὸς Ἕλληνος, τοῦ Πονηροπούλου, καὶ ἑνὸς Γάλλου, τοῦ Roujoux, περὶ τῶν ὁποίων θὰ σοῦ ἀναφέρω

Digitized by Google

καὶ πάλιν. Ἀφοῦ ἐπρογεύθημεν ἐξ ἀρνίου ψητοῦ à la palicare, ἐμείναμεν ἐξηπλωμένοι μέχρι τῆς ἑσπέρας ὑπὸ ἀνθισμένας πορτοκαλέας καὶ ῥοιάς, περικυκλούμενοι ὑπὸ ἀμπέλων, ἐλαιῶν καὶ μωρεῶν. Ὁ καύσων ἐνταῦθα ἤρχισεν ἀπὸ τὸν Μάϊον μόνον. Ἕνεκα τῶν πέριξ ὀρέων ἡ ἄνοιξις ἀργεῖ. Μέχρι τέλους Ἀπριλίου ἐκαίομεν ξύλα πρὸς θέρμανσιν. Ἀλλ' ὅμως ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἐν Γαλλίᾳ λέγομεν *ψῦχος*. Ὁ παγετὸς εἶναι σπανιώτατον φαινόμενον. Ἀλλ' ἡ εὐαισθησία τοῦ σώματος αὐξάνει ἐνταῦθα, αἱ δὲ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας, ὡς ἐκ τῆς διαδοχῆς τῶν ἀνέμων τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ἐπιβάλλουν τὴν ἀνάγκην πολλῆς προφυλάξεως. Οὕτω, λόγου χάριν, πρέπει νὰ φέρῃ τις ἐνταῦθα, καὶ ἐν καιρῷ θέρους, ἐνδύματα θερμότερα ἢ παρ' ἡμῖν. Οὕτως ἐνδύονται οἱ ἐγχώριοι, πρέπει δὲ νὰ τοὺς μιμώμεθα. Καθ' ὅλον τὸν Μάϊον εἴχομεν καθ' ἑκάστην περὶ τοὺς 20 καὶ ἐπέκεινα βαθμοὺς Réaumur.

Γράφων πρὸς σέ, γράφω ὅ,τι μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, καθὼς θὰ συνωμίλουν μετὰ σοῦ ἐπιστρέφων. Αἱ ἰδέαι ἐπισωρεύονται καὶ ἀναμιγνύονται ἄνευ σειρᾶς. Συνέζησα μετὰ σοῦ εἰς τὸ παρελθὸν ζωὴν τοσοῦτον πολυκύμαντον! Τὸ παρελθὸν ἐκεῖνο παρῆλθε, ἀλλ' ἑκάστη συνάντησις ἡμῶν φέρει ἐγκεχαραγμένην τὴν σφραγῖδά του.

Τὸ παρελθὸν τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἡμῶν συνεισέφερε τὸ μέρος του, καίτοι ἐντελῶς τὴν σήμερον ἀποσβεσθέν, ὑπῆρξεν ὅμως ἱκανῶς μέγα ὅπως ἐκτείνῃ ῥίζας τινὰς εἰς τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς γῆς. Τὸ ἀνεῦρον εἰς Ῥώμην καὶ εἰς Νεάπολιν, τὸ εὗρον ἐν Ἑλλάδι. Τοῦτο δὲ ἦτο καὶ μία τῶν κυριωτέρων ἀφετηριῶν μου εἰς ὅ,τι πράττω ἐνταῦθα. Ἐν Ἑλλάδι πρώτιστος ἀντιπρόσωπος τοῦ Γαλλικοῦ φιλελληνισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ εἷς τῶν δύο μαθητῶν τοῦ Σαινσιμών. Ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα χρήματα καὶ ὑγείαν, διότι μετέβαλεν ἐνταῦθα ὁλοσχερῶς τὴν ἰατρικήν. Ὁ Bailly ἀφῆκεν ὄνομα ἀγαθὸν ἐν Ἑλλάδι. Χιλιάδες ἀνθρώπων ὀφείλουν εἰς αὐτὸν τὴν ζωήν. Τὸ δὲ παράδοξον, ὅτι πάντες ἐκ συμφώνου ἐνταῦθα ἀναγνωρίζουν τὴν ἀξίαν του. Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων φίλων του τὸν προσκαλοῦν νὰ ἐπανέλθῃ, εἶναι δ' εὐδιάθετος νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ εἶμαι ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος ὅτι τῷ ἐπιφυλάσσεται ἐν Ἑλλάδι στάδιον κάλλιστον.

Ὁ μαθητὴς καὶ φίλος του Graillard εἶναι τὴν σήμερον ἀρχηγὸς τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐξ ὁλοκλήρου διέπλασε. Εἶναι δὲ τοῦτο ὁ ἐπιτυχέστερος τῶν στρατιωτικῶν ὀργανισμῶν τῆς Ἑλλάδος (¹). Ὁ Graillard διακηρύττει ὅτι τὴν ἐπιτυχίαν του ὀφείλει εἰς τὰς ἀρχὰς ὀργανισμοῦ, τὰς ὁποίας ἤντλησεν ἐκ τῆς Σαινσιμωνικῆς διδασκαλίας. Ἀτυχῶς ὁ Graillard παρεδέχθη ὑπὲρ τὸ δέον πιστῶς τὰς ἰδέας τοῦ διδασκάλου του ὡς πρὸς τὸ περὶ διαίτης σύστημα τοῦ Broussais, καὶ τὴν *μεταφυσικὴν τῆς περὶ ἀνθρώπου ἐπιστήμης*, ἀμφότερα ταῦτα ἀντίθετα εἰς τὴν φύσιν του καὶ συντέμνοντα τὴν ζωήν του. Ἀληθῶς ὑπέφερε πολλά, ἀλλ' ὅμως καίτοι τεσσαρακοντούτης φαίνεται γεγηρακὼς ὡς ἄνθρωπος ἑξηκοντούτης.

Ἡ διάβασις ἐντεῦθεν τοῦ Goury ἦτο δι' ἐμὲ ὡς ἐμφάνισις λαμπροῦ μετεώρου. Πρὸ τεσσάρων ἤδη ἐτῶν διῆλθε τὴν Ἰταλίαν, τὴν Σικελίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Αἴγυπτον, ἐπεσκέφθη τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πανταχοῦ τὸν ἐθαύμασαν καὶ τὸν ἠγάπησαν... Ὁ Goury εἰργάσθη καρποφόρως ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος. Ἀνεῦρε τὰ ἴχνη τῶν κοσμουσῶν τὸν ναὸν ἀρχαίων ζωγραφιῶν, καὶ προσέθηκεν ἀπόδειξιν πασιφανῆ εἰς τὰς ἤδη ὑπαρχούσας περὶ τῆς χρήσεως τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν διακόσμησιν τῶν ἀρχαίων μνημείων...

Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς δὲν φέρει μόνα τῆς ἐλεύσεως τοῦ *ἀνδρὸς* τὰ ἴχνη. Καὶ τῆς *γυναικὸς* τὸ ἔργον ἤρχισεν ἤδη τελούμενον ἐν αὐτῇ. . . . .

Ἴσως εἶδες πρό τινων μηνῶν εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐπιστολὴν περὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς, τὴν ὁποίαν ἔστειλα διὰ τοῦ Flachat πρὸς δημοσίευσιν. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη περιέχει λεπτομερείας περὶ τῆς ἀξιολόγου ταύτης σχολῆς, ἥτις ἀποτελεῖ, καθόσον γνωρίζω, τὴν μόνην ἐν Ἑλλάδι ἐπιχείρησιν, καθ' ἣν ὑπῆρξε σύμπνοια ἐντελὴς μεταξὺ τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν ξένων, μεταξὺ διδασκόντων καὶ διδασκομένων. Ὅτε ἡ κυρία Hill μὲ διηγεῖτο τὴν σειρὰν τῶν ἀγώνων της πρὸς σύστασιν τῆς σχολῆς της ἐν τῷ μέσῳ τῆς συντετριμμένης πόλεως καὶ τῆς περιαλγοῦς κοινότητος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐλάμπρυνε τὸ πρόσωπόν της. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἀκούω τὸν Ὀθέλλον, ἀφηγούμενον τοὺς πολέμους του. Μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησίν μου ἐξηκολούθησα μετ' αὐτῶν ἀλληλογραφίαν. . . . . Ἐσχάτως ἦλθεν εἰς Ναύπλιον διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα τὸ χριστιανικώτατον τοῦτο ζεῦγος, καὶ ηὐδόκησε νὰ στρατοπεδεύσῃ εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ νέου Σαινσιμωνιστοῦ. Πρώτην ταύτην φορὰν ἐστόλισα τὰ δωμάτιά μου πρὸς ὑποδοχὴν γυναικός. (Ἔστω πρὸς γνῶσίν σου ὅτι ἡ κυρία Hill ἔχει ἡλικίαν 32 ἐτῶν, εἶναι μεγαλόσωμος, εὔρωστος, ἀφελὴς τὴν ἔκφρασιν καὶ σεμνή, ἀλλὰ ζωηρὰ καὶ εὐχάριστος, ἔχει δὲ εἰς τὰ βλέμματα τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡ Πίστις μόνη δίδει. Εἶναι ἄτεκνος.) Πρό τινων ἑβδομάδων ὑπεδέχθην ἐπί-

(¹) Ὁ διορισμὸς τοῦ συνταγματάρχου κ. Φρ. Γραλλιάρ, ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς, ἀπὸ 24 Μαΐου 1833, ἐδημοσιεύθη τὴν 12 Ἰουλίου εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ Βασιλικὸν διάταγμα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς φέρει χρονολογίαν 20 Μαΐου 1833. Τὸ σῶμα συνεποσοῦτο ἐν συνόλῳ ἐξ ἀνδρῶν καὶ ἀξιωματικῶν 1059.

Digitized by Google

σης εἰς τὸ δωμάτιόν μου τὸν καλλιτέχνην Goury. . . . Εἶνε ἀληθῶς ἱερὸν μυστήριον ἡ πρὸς γυναῖκας καὶ καλλιτέχνας προσφερομένη φιλοξενία!

Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Hill ἦλθον πρὸ τριῶν ἐτῶν εἰς Ἑλλάδα, ὑπείκοντες εἰς αἴσθημα ἐνθουσιασμοῦ αὐθόρμητον, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐπισκοπικῆς ἑταιρίας τῶν Χριστιανικῶν ἀποστολῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἐν τούτοις περὶ τὰ τέλη τοῦ 1832, ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1833, Ἀμερικανίς τις, ἡ κ. Willard, ἥτις πρὸ ἐτῶν ἀφιερώθη εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς παιδεύσεως καὶ τοῦ βίου τῶν γυναικῶν ἐν Ἀμερικῇ, καὶ ἥτις ἐθεμελίωσεν εἰς τὴν ἐκεῖ πόλιν Τρῳάδα κατάστημα ἐκπαιδευτικὸν ἐπὶ ὅλως νέων βάσεων, ἐξ οὗ περίπου τρισχίλιαι νέαι ἐξῆλθον ἤδη, συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ νὰ συστήσῃ ἑταιρίαν κυριῶν πρὸς μετάδοσιν τοῦ εὐεργετήματος τῆς παιδεύσεως καὶ εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἑταιρία συνεκροτήθη καὶ ἐζήτησε πληροφορίας παρὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀμερικανῶν ἱεραποστόλων, ἰδίως δὲ παρὰ τοῦ κ. καὶ τῆς κ. Hill. Κατὰ συνέπειαν δὲ τῆς μετ' αὐτῶν ἀνταποκρίσεως ἀπεφάσισεν ἡ ἑταιρία, ἀντὶ τοῦ νὰ συστήσῃ νέαν σχολήν, νὰ υἱοθετήσῃ τὴν ἤδη ἀκμάζουσαν σχολὴν τῆς Ἐπισκοπικῆς ἑταιρίας· καὶ ἐγένετο οὕτω,—πρᾶγμα πρωτοφανὲς ἐν Ἀμερικῇ,—ἡ συνένωσις δύο διαφόρων ἑταιριῶν πρὸς ἐπίτευξιν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Τοῦτο δὲ εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, καθόσον ἡ πλειονότης τῶν συνεταιρισθεισῶν κυριῶν ἀνήκουσιν εἰς τὰς μὴ ἐπισκοπικὰς αἱρέσεις.

Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Hill, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῶν νέων τούτων φίλων, καταγίνονται νὰ ἐπεκτείνωσι τὸν κύκλον τοῦ ἱδρύματός των καὶ νὰ προσθέσωσιν εἰς αὐτὸ οἰκοτροφεῖον καὶ διδασκαλεῖον διὰ γυναῖκας. Ἐπιζητοῦν τὴν ὑποστήριξιν τῆς Κυβερνήσεως, ἔπραξα δὲ πᾶν ὅ,τι ἠδυνάμην, ὅπως τὴν ἀπολαύσωσι καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπιτύχωσι(1).

Ἀφότου ἀφίχθην ἐνταῦθα ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ φέρω ἀποίκους εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς ἐρημωθείσης ταύτης χώρας, πόλεις, μνημεῖα, θέατρα, δρόμοι, οἰκίαι,—ἐπὶ τῶν σιωπηλῶν ἤδη θαλασσῶν της, πλοῖα ἱστιοφόρα, ἀτμοκίνητα,—ταῦτα πλανῶνται ἀενάως ἐνώπιον τῆς φαντασίας μου. Ἐπὶ ἓξ ἤδη μῆνας στρέφω καὶ περιστρέφω τὴν σφαῖραν εἰς τὰς χεῖράς μου, προσπαθῶν νὰ εὕρω ἐπ' αὐτῆς σημεῖον λαβῆς. Ἐπὶ τέλους, πρὸ δύο μηνῶν, τὴν ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Goury, συνέσφιγξα τὰ δάκτυλα, καὶ ἀπὸ σχεδίου εἰς σχέδιον, ἀπὸ διάβημα εἰς διάβημα, κατώρθωσα νὰ ἐπιτύχω τὴν συγκρότησιν εἴδους *γραφείου πολιτικῆς οἰκονομίας*, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναλάβῃ καὶ θὰ φέρῃ, ἐλπίζω, εἰς πέρας τὸ ἐπιχείρημα. Ἀποτελῶ μέρος τοῦ γραφείου τούτου μετὰ τοῦ Πονηροπούλου καὶ τοῦ Roujoux, περὶ τῶν ὁποίων σοὶ ἔγραφα ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς μου.

Ὁ Πονηρόπουλος, πεντηκοντούτης τὴν σήμερον, μετῆλθεν ἐπὶ δεκαπενταετίαν τὸ ἐμπόριον μεταξὺ Μεσογείου καὶ Ἀδριατικῆς. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πατρίδος του Ἀρκαδιᾶς, πόλεως τῆς Μεσσηνίας, καὶ συναθροίσας σῶμα ἐξ ἀνδρῶν 1,500 συνείργησε μεγάλως εἰς τὴν κατατρόπωσιν τοῦ Δράμαλη, ὅστις ἀπώλεσεν εἰς τὴν Ἀργολίδα στρατὸν τεσσαράκοντα χιλιάδων. Ἔκτοτε παρεκάθησεν εἰς ἁπάσας τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις, ἐξήσκησε δημόσια λειτουργήματα, καὶ τοῦτο ἐπιτυχῶς. Εἶναι, καθ' ἃ βεβαιοῦμαι, ἄνθρωπος ἔντιμος, γνωρίζει δὲ κατὰ βάθος τὸν τόπον, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ἔτι τῆς στατιστικῆς.

Ὁ ἕτερος τῶν συναδέλφων μου, ὁ Roujoux, εἶναι ἐξάδελφος τοῦ Goury... Συνεπλήρωσε μόλις τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, οὐδέποτε δὲ εἶδα ἄνθρωπον τῆς ἡλικίας του τοσοῦτον μεμορφωμένον. Ἔνθερμος δημοκράτης, ἐπολέμησε μανιωδῶς εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰουλίου (1830.) Τοσαύτη ἦτο ἡ ἔξαψίς του, ὥστε ἐπί τινας μῆνας διέμεινεν ὡς ἔξω φρενῶν. Τὸν ἔστειλαν εἰς Ἑλλάδα ὅπως καθησυχάσῃ ἐντελῶς. Εἶχε διδαχθῆ τὰ ἑλληνικὰ παρὰ τοῦ Κοραῆ, τὸ δίκαιον παρὰ τοῦ Daunou καὶ τοῦ Legraverend. Προσεκολλήθη εἰς τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν, ἀλλ' οὐχὶ ἐπισήμως· προσέφερε δὲ μεγάλας ὑπηρεσίας, χάρις εἰς τὴν γνῶσίν του τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τὴν τεραστίαν δραστηριότητά του καὶ τὴν ἐπιδεξιότητά του εἰς τὰς μετὰ τῶν ἐγχωρίων σχέσεις. Εὐτυχῶς δὲ εὗρεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πρέσβεως Rouen ἄνθρωπον ἥμερον καὶ συμβιβαστικόν, μαθητὴν τοῦ Talleyrand, ὅστις κατώρθωσε διὰ τῆς γλυκύτητός του νὰ δαμάσῃ τὸν ἀτίθασσον χαρακτῆρά του. Ὁ κ. Rouen πολλάκις ἐζήτησε διορισμὸν ἐπίσημον διὰ τὸν νέον τοῦτον, ὅστις πολλαχῶς ἐγένετο χρήσιμος εἰς τὴν πρεσβείαν, ἀλλ' οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ τὸν ἀπολαύσῃ. Ἐσχάτως ἀπέστειλαν ἐνταῦθα, ὡς ἀκόλουθον τῆς πρεσβείας, τὸν Eugéne Ney, νέον ἔξυπνον, ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μὴ ἔχοντα τὴν πεῖραν τῶν πραγμάτων καὶ μάλιστα τῶν πραγμάτων τοῦ τόπου τούτου. Ὁ Roujoux ἀηδιασμένος, προσκαλούμενος δὲ καὶ παρὰ τοῦ πατρός του, ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν ὅτε τῷ ἐπρότεινα νὰ συμπράξωμεν εἰς ὅ,τι σοῦ ἔλεγα. Ἐδέχθη ἀμέσως τὴν πρότασίν μου, ἡ δὲ ὑπόθεσις ἐπέτυχεν ἐντελῶς.

Τὸ διάταγμα περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ γραφείου ἐξεδόθη ἤδη, τὸ δὲ περὶ τῶν διορισμῶν ὑπογράφεται ἐντὸς μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν.

(1) Ἐν ἀχρονολογήτῳ σημειώσει ἀναφέρεται· ἐν τῷ ἡμερολογίῳ, ὅτι ἡ Λουθηρανὴ Ἀμερικανικὴ σχολὴ τοῦ King περιέχει 200 μαθητάς, ἡ Ἐπισκοπικὴ τοῦ κ. Hill 150, καὶ ἡ τῆς κ. Hill 250 κοράσια.

Digitized by Google

Ἄνευ τοῦ Roujoux δὲν ἤθελα ποτὲ ἀναλάβει τὸ ἔργον τοῦτο. Πρὸς ἐπιτυχίαν του ἀπῃτεῖτο ἡ δραστηριότης, τὸ ἀκαταπόνητόν του, ἡ γνῶσίς του τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου, αἱ σχέσεις του μετὰ προσώπων ἰσχυόντων.... Εἶναι φύσις ἰσχυρὰ καὶ γενναία, ἄνθρωπος ἀκέραιος, μαθητὴς τοῦ Κοραῆ, τοῦ Daunou τοῦ Legraverend, ἐν ἑνὶ λόγῳ εἶναι νέος τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ πολὺ καὶ ὅστις μὲ ἀγαπᾷ....

Τὸ ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιδοθῶ εἶναι κατὰ πάντα τῆς ἀρεσκείας μου, ὑπάρχουν δὲ πλεῖσται ἐγγυήσεις ἐπιτυχίας ὅπως κατορθωθῇ τι οὐχὶ μόνον *καλὸν*, ἀλλὰ καὶ *νέον*. Ἡ Κυβέρνησις ἐμφορεῖται διαθέσεων ὅλως φιλελευθέρων. Ἔχει ἀπόφασιν νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὸν σχηματισμὸν ἀριστοκρατίας μεγάλων γαιοκτητῶν, κατὰ συνέπειαν δὲ θὰ εἰσαγάγῃ ἐξ ἀνάγκης τροπολογίας σημαντικὰς εἰς τὸ σύστημα τῆς ἰδιοκτησίας. Ἄλλως δὲ οἱ Ἕλληνες ἐννοοῦν κάλλιστα πᾶν τὸ ἀναγόμενον εἰς τὰ οἰκονομικά. Γνωρίζουν τί σημαίνει πίστις, εἶναι εὐδιάθετοι νὰ δεχθῶσιν ἐξ Εὐρώπης πάσας τὰς βιομηχανικὰς βελτιώσεις τὰς δυναμένας ν' αὐξήσωσι τὴν ἀξίαν τῆς γῆς των, νομίζω δὲ ὅτι εὐχαρίστως θὰ ἴδωσιν ἀποικίας, καὶ μάλιστα ἀποικίας *βιομηχάνων*, ἐγκαθισταμένας εἰς τὴν πατρίδα των. Δὲν θ' ἀποκρούσωσι καὶ ἀποικίας *γεωργικάς*, ἀρκεῖ μόνον νὰ δοθῇ εἰς τοὺς παλαιοὺς κατοίκους μερὶς ἱκανὴ κατὰ τὴν διανομὴν τῆς ἐθνικῆς γῆς, ἥτις ἀποτελεῖ τὰ 3/4 τῆς χώρας.

Κατὰ ποῖον τρόπον πρέπει νὰ διεξαχθῇ ὁ ἀποικισμὸς οὗτος; Πῶς νὰ συνδυασθῶσιν αἱ Ἀγγλικαί, Γαλλικαὶ καὶ Γερμανικαὶ ἀποικίαι; Πῶς νὰ ἐκλεχθῶσιν οἱ ἄποικοι: Δύναται νὰ γείνῃ ἐνταῦθα ἐφαρμογή τις τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ γενομένων δοκιμῶν πρὸς συνεταιρισμὸν τῶν ἐργατῶν; Περὶ τούτου ὑπέβαλα εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, ἔγραψα δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου ἐν Παρισίοις, ἰδέας τινάς. Παρεκάλεσα μάλιστα τὸν ἀδελφόν μου νὰ σοὶ τὰς διακοινώσῃ..... Ἀνάγκη νὰ στρωθῶ εἰς τὴν ἐργασίαν, νὰ συνομιλήσω μετὰ τῶν Ἑλλήνων, πρὶν ἢ δυνηθῶ νὰ καθυποβάλω θετικώτερα ζητήματα εἰς τοὺς φίλους μου καὶ ἐπικαλεσθῶ τὴν συνδρομὴν καὶ τὰς συμβουλάς των. Ἀλλ' ὅμως δύνανται οὗτοι ἀπὸ τοῦδε νὰ μὲ φωτίσωσιν ἐκ τῶν προτέρων ὡς πρὸς τὰς διαθέσεις τῶν ἐν Εὐρώπῃ, τὰς πιθανότητας τῆς ἐπιτυχίας τοιούτου ἀποικισμοῦ, καὶ ὡς πρὸς τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων δύνανται καλλίτερον νὰ ἑλκυσθῶσιν Εὐρωπαῖοι εἰς τὰς χώρας ταύτας. Θὰ μὲ ὑποχρεώσωσιν οἱ φίλοι μου βοηθοῦντές με εἰς τὸ νὰ παρέξω εἰς τοὺς συνεργάτας μου καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν φῶτα πρὸς ὁδηγίαν των.

Τὰ μεγαλείτερα προσκόμματα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιούτων σχεδίων θὰ προέλθωσιν ἐκ τῶν ῥαδιουργιῶν τῆς ἐξωτερικῆς ἐνταῦθα πολιτικῆς. Τοῦτο ὄχι μόνον ἐκ μέρους τῆς Ῥωσίας, ἥτις ἐνεργεῖ ὅ,τι δυνατὸν ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν ἐπὶ τὸ κανονικώτερον ἀποκατάστασιν τοῦ τόπου. Καὶ ἡ Ἀγγλία αὐτὴ ἔχει ἐνταῦθα ὡς ἀντιπρόσωπον ἄνθρωπον ὅστις διῆλθε τὸν βίον ῥαδιουργῶν, ἐξακολουθεῖ δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι τὴν τέχνην του. Ἐν Ἱσπανίᾳ ἐξηρέθισε τοὺς φιλελευθέρους καὶ ἔπειτα τοὺς ἐπώλησεν εἰς τοὺς ἀντιπάλους των. Ἐν Ἰταλίᾳ ἐξηρέθισε τοὺς Καρβονάρους καὶ ἔπειτα τοὺς ἐπώλησεν εἰς τοὺς Αὐστριακούς. Ἐν Ἀμερικῇ ἀπεστάλη παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς του εἰς τὴν ἐν Παναμᾷ σύνοδον διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συγκρότησίν της, καὶ ἐπέτυχε πληρέστατα· δὲν ἦτο δὲ ἄλλως δύσκολον τοῦτο. Ἐνταῦθα ἀπεστάλη πρὸ 5 ἐτῶν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Καποδιστρίου καὶ ἐξετέλεσε θαυμασίως τὴν ἀποστολήν του. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ τὸ Συνταγματικὸν κόμμα, ἠθέλησε μετέπειτα νὰ πωλήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν Αὐγουστῖνον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυβερνήτου. Μετὰ δὲ τὴν ἄφιξιν τῆς Ἀντιβασιλείας, φθονῶν τὴν ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἐξασκουμένην ἐν Ἑλλάδι ἐπιρροήν, ἐξεμεταλλεύθη τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν κενοδοξίαν τοῦ Ἀρμανσπέργου, προέδρου τῆς Ἀντιβασιλείας, τὸν ἐξώθησεν εἰς ῥαδιουργίας ὅπως ὑποσκελίσῃ τοὺς συναδέλφους του καὶ μείνῃ αὐτὸς μόνος παντοδύναμος, τοὐλάχιστον μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπέφερεν οὕτω τὴν οἰκτρὰν ῥῆξιν ἡ ὁποία ἐξέσπασε μεταξὺ τοῦ κόμητος καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ἀντιβασιλείας. Οὗτοι, — ἄνθρωποι δραστήριοι, ἔχοντες δὲ καὶ τὴν πλειοψηφίαν,— ἐζήτησαν τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Dawkins ἀλλ' ἀπέτυχον μέχρι τοῦδε, εἴτε διότι τὴν ἐζήτησαν ἀνεπιτηδείως, εἴτε διότι ὁ Dawkins κατώρθωσε νὰ παραστήσῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν ὡς Ῥωσικὴν μηχανορραφίαν, εἴτε, ἐπὶ τέλους, διότι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις δὲν εἶναι εἰλικρινὴς εἰς τὴν μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχίαν καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ ἐνταῦθα ἄνθρωπον τῆς σχολῆς τοῦ *Wellington* καὶ τοῦ *Castlereagh*.

Καὶ ὅμως ἡ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐντελὴς σύμπνοια εἶναι ὅρος ἀναπόφευκτος πρὸς ἐπιτυχίαν πάσης ἀποπείρας ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ τῆς εὐημερίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνόσῳ δὲ ὑπάρχει ὁ *Dawkins* τοιαύτη σύμπνοια δὲν εἶναι δυνατή.

Ἐπειδὴ περὶ Ἀγγλίας ὁ λόγος, προσθέτω ὅτι εὑρίσκεται ἐνταῦθα νέος τις Noel, ἀδελφὸς ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἐγνώρισες εἰς Λονδῖνον. Οὗτος ἠγόρασεν εἰς Εὔβοιαν ἰδιοκτησίαν... Εἶναι γεώτατος, κάλλιστος ἄνθρωπος, μέγας δὲ φίλος τῶν Hill.

Τῇ 26ῃ Μαΐου 1834.

Τὴν 21ην τοῦ μηνὸς τούτου ὑπεγράφησαν, φίλτατε, οἱ διορισμοί, χθὲς δέ, ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔλαβα τὸ δίπλωμά μου. Ἰδοὺ ἐγὼ λοιπὸν μέλος τοῦ Γραφείου τῆς *Πολιτικῆς Οἰκονομίας*.

Digitized by Google

Ἐπεθύμεις πάντοτε οἰκονομίαν εἰς τὰ κατ' ἐμέ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸ ἐμάντευες.

Ὁ Κωλέτης, ὁ ὑπουργός μου (τῶν Ἐσωτερικῶν), ἐχρημάτισεν ἰατρὸς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Ἔλαβε μέρος ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐνεργὸν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, εἰ καὶ ὀλιγώτερον γνωστὸς τινῶν τῶν ἐνταῦθα μεγαλαύχων. Ἀπὸ τοῦ 1823 εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἐθνικοῦ, ἄλλως συνταγματικοῦ, κόμματος καὶ ἐστηρίχθη ἀείποτε εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ ἀντίπαλός του, εἶναι ὁ ἡγέτης τῶν Φαναριωτῶν καὶ τῶν Κοτσαμπασίδων τῆς Πελοποννήσου, στήριγμά του δὲ εἶναι ἡ Ἀγγλία, ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ *Dawkins*.

Ὁ *Roujoux* κ' ἐγὼ δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ κοιμηθῶμεν. Ὁ ταχυδρόμος οὗτος φέρει ἀριθμὸν ἱκανὸν ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ἐγράψαμεν πρὸς φίλους. Εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ ἐργασθῶμεν μετὰ ζήλου. Εἰς ὅσους φίλους εὕρῃς εὐδιαθέτους νὰ ἔλθωσι πρὸς ἀποικισμόν, δύνασαι νὰ ὑποσχεθῇς οὐρανὸν ὡραῖον, κυβέρνησιν φιλελευθέραν, δικαιώματα πολιτῶν Ἑλλήνων, πλήρη ἐλευθερίαν θρησκευτικήν, ἔλλειψιν τίτλων εὐγενείας, νόμους καὶ ἔθιμα ἀξιόλογα, γῆν εὐφορωτάτην, κτλ.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἀποικισμὸς θὰ ἀρχίσῃ ἐκ τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ἤλιδος. Ἡ ὡραιότης τῶν παραλίων, ἡ ἐγγύτης τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τῆς Εὐρώπης, ἡ ἀφθονία δασῶν καὶ ὑδάτων, ἡ εὐφορία τῆς γῆς, αἰτιολογοῦν τὴν τοιαύτην προτίμησιν.

Πρέπει νὰ λάβῃ μέρος ἰσχυρὸν ἡ Γαλλία εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Ἡ τροπολογία τοῦ περὶ πενήτων Νόμου ἐν Ἀγγλίᾳ θὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκεῖθεν ἔξοδον ἀποίκων, ὑποβοηθούσης καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Ἐὰν ἡ Γαλλία δὲν ἀποστείλῃ ἀριθμὸν ἱκανὸν ἀνθρώπων εἰς Πελοπόννησον, τὰ παράλια ταῦτα θὰ γείνωσιν Ἀγγλικὰ καὶ Αὐστριακά.

Ὡς πρὸς ὅρους παραχωρήσεως, σκοπεύομεν νὰ παραδεχθῶμεν καὶ πωλήσεις, καὶ πολυετεῖς ἐνοικιάσεις, καὶ παραχωρήσεις διαρκεῖς ἐπὶ πληρωμῇ ἐτησίου ἀποτίσεως. Ἅμα τελειωθῇ ἡ στατιστικὴ ἐργασία, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας, θὰ στείλωμεν ὁδηγίας εἰς τοὺς προξένους» . . .

—

Ἀφότου ὁ Εἰχτὰλ ἀνέλαβε τὰ νέα καθήκοντά του, δώσας τὸν συνήθη ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας, ἔπαυσε σημειῶν τὰς ἐντυπώσεις του εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του. Σπάνιοι μόνον τινὲς ἐν αὐτῷ καὶ σύντομοι ἐγγραφαὶ μαρτυροῦν ὅτι δὲν τὸ ἐλησμόνησεν ὁλοσχερῶς. Οὕτω μετὰ τὴν 22αν Μαΐου, ὅτε ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ὁ ὀργανισμὸς τοῦ γραφείου τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας,» ὁ Ἰούνιος παρέρχεται ὁλόκληρος ἄνευ σημειώσεώς τινος. Ἀλλὰ τὴν

—«6/18 Ἰουλίου σημειοῦται ἀναχώρησις διὰ Σπέτσας, ὅπου εὑρίσκεται ὁ κ. Ἄβελ ἀσθενής.

—τῇ 10/22 Ἰουλίου, Ἐπιστροφὴ εἰς Ναύπλιον ἐπὶ τοῦ πλοίου *ὁ Λεωνίδας* τοῦ πλοιάρχου Μέξη.

—17/29 Ἰουλίου, Ἐπετηρὶς τῶν τριῶν ἡμερῶν (τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1830) παρὰ τῷ Roujoux.

—19/31 Ἰουλίου. Ἄφιξις τοῦ πλοίου *la Diligente* φέροντος τὴν εἴδησιν τῆς ἀνακλήσεως τῶν μελῶν τῆς Ἀντιβασιλείας Maurer καὶ Abel καὶ τοῦ πρέσβεως τῆς Βαυαρίας Gasser.

—20/1 Αὐγούστου, Ἄφιξις τοῦ *Cobel* καὶ τοῦ *Klenge,*» κτλ.

Ἀλλ' οὐδεμία ἐν τῷ σημειωματαρίῳ πληροφορία περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Γραφείου ἢ περὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Ἐντούτοις ἀπὸ τὴν 19ην Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 18 Ὀκτωβρίου ἐ. π. ἐνέσκηψεν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας τρικυμία, τῆς ὁποίας τὰς ἀξιοπεριέργους περιπετείας βλέπομεν εἰς τὰ ἑπόμενα ἔγγραφα, ἅτινα ἐν ἀντιγράφῳ διετήρησεν ὁ ἀρχαῖος τῆς Ἀντιβασιλείας ὑπάλληλος· ἡ ἀνάγνωσίς των εἶναι διδακτική, ὡς ἔνδειξις μικρὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ Ἑλλὰς ἐκυβερνᾶτο τότε. Ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα.

(Ἕπεται συνέχεια)

Δ. Βικελας

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 321]

Ἐκ πάντων λοιπὸν ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ Τούδωρ Βράουν ἦτο ἐν τῇ μυστηριώδει ἐκείνῃ ὑποθέσει παράγων ἔχων σημασίαν ὅσην τοὐλάχιστον καὶ αὐτὸς ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν. Δυνατὸν νὰ ἐγίνωσκεν οὗτος τὸ ἀπόκρυφον ὅπερ μετέβαινον τόσον μακρὰν ὅπως διευκρινήσωσιν. Ἂν τοῦτο εἴχετο ἀληθείας, ἔπρεπε νὰ εὐχαριστηθῶσιν ἄραγε ἢ ν' ἀνησυχήσωσι διότι εἶχον αὐτὸν συνεπιβάτην; Ὁ Βρέδεζορδ ἔκλινε πρὸς τὴν δευτέραν γνώμην εὑρίσκων ἥκιστα καθησυχαστικὴν τὴν μορφὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἰατρός, τοὐναντίον, διισχυρίζετο ὅτι ὁ Τούδωρ Βράουν δυνατὸν νὰ ἠπατήθη καλῇ τῇ πίστει βεβαιώσας τὸν θάνατον τοῦ Ὀδόνογαν καὶ ὅτι πιθανὸν ὑπὸ τὸ παράδοξον ἐκεῖνο ἐξωτερικὸν νὰ κρύπτῃ τίμιον χαρακτῆρα.

— Ἂν εἰξεύρῃ τίποτε, ἔλεγεν, ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ κατορθώσωμεν νὰ τὸ μάθωμεν ἐν τῇ οἰκειότητι, ἡ ὁποία κατ' ἀνάγκην γεννᾶται κατὰ τὴν διάρκειαν μακροῦ πλοῦ. Ἐν τοιαύτῃ

Digitized by Google

περιπτώσει εἶνε εὐτύχημα ὅτι τὸν ἔχομεν μαζί μας. Ὅπως δήποτε, τότε θὰ ἴδωμεν τί τὸν θέλει τὸν Ὀδόνογαν, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι θὰ κατορθώσωμεν ν' ἀνεύρωμεν τὸν Ἰρλανδόν.

Ὁ Ἔρικ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ τὸ αἴσθημα, ὅπερ ἡ θέα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἤγειρεν ἐν αὐτῷ. Ἦτο ἀνώτερόν τι ἀντιπαθείας, ἦτο μῖσος, δρμέμφυτός τις ἐπιθυμία νὰ ὁρμήσῃ ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν ἐκσφενδονήσῃ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀκαταμάχητος πεποίθησις κατέλαβε τὸν νέον ὅτι τὸ ἄτομον ἐκεῖνο ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἀλλὰ θὰ ἠρυθρία ἂν διέπραττέ τι ἕνεκα τῆς τοιαύτης προκαταλήψεως ἢ καὶ ἂν ἐξέφραζεν αὐτὴν μόνον. Ἠρκέσθη λοιπὸν νὰ εἴπῃ ὅτι, τὸ καθ' ἑαυτόν, δὲν θὰ ἐδέχετο τὸν Τούδωρ Βράουν ὡς ἐπιβάτην, ἂν ἠρωτᾶτο.

Πῶς ἔπρεπε νὰ προσενεχθῶσιν αὐτῷ; Καὶ ἐπὶ τούτου αἱ γνῶμαι ἦσαν διχασμέναι. Ὁ ἰατρὸς ἔλεγεν ὅτι συνετὸν ἦτο νὰ δείξωσιν ἁβρότητα ἔστω καὶ κατ' ἐπίφασιν εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν ὅπως πείσωσιν αὐτὸν νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁ Βρέδεζορδ ὡς καὶ ὁ Ἔρικ ᾐσθάνοντο σφοδρὰν ἀντιπάθειαν πρὸς τὴν κωμῳδίαν ταύτην, ἄλλως δὲ ἦσαν βέβαιοι ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Σβαρυεγκρόνα θὰ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν ν' ἀφήσωσιν εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν καὶ εἰς τὰς περιστάσεις τὴν φροντίδα νὰ χαράξωσιν αὐτοῖς τὴν τηρητέαν διαγωγήν.

Ἡ προσδοκία δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Τὴν μεσημβρίαν ἀκριβῶς ὁ κώδων ἤχησε καλῶν εἰς τὸ γεῦμα. Ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ ἰατρὸς μετέβησαν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ πλοιάρχου. Εὗρον δὲ καθήμενον ἤδη τὸν Τούδωρ Βράουν, φέροντα τὸν πῖλον ἐπὶ κεφαλῆς ὡς πάντοτε, καὶ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην δεικνύοντα πρόθεσιν ὅπως συνάψῃ συνομιλίαν πρὸς τοὺς παρακαθημένους. Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος τηλικαύτην εἶχε σκαιότητα ὥστε ἀφώπλιζε καὶ αὐτὴν τὴν ἀγανάκτησιν. Ἐφαίνετο ἀγνοῶν καὶ τὰ ἁπλούστατα τῆς συμπεριφορᾶς στοιχεῖα, ἐλάμβανε πρῶτος ἐκ τῶν ἐδεσμάτων, ἐκλέγων τὰ καλλίτερα τεμάχια, τρώγων καὶ πίνων ὡς λάμια. Δὶς ἢ τρὶς ὁ κυβερνήτης καὶ ὁ Σβαρυεγκρόνα ἀπέτειναν αὐτῷ τὸν λόγον· ἀλλ' οὐδ' ἀπαντήσεως ἠξίωσεν αὐτούς, διὰ νευμάτων μόνον ἀποκριθείς.

Ἐν τούτοις, περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, ἐν ᾧ ἐκαθάριζε τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ διὰ πελωρίας ὀδοντογλυφίδος, ἐξαπλωθεὶς ἐπὶ τῆς ἕδρας εἶπεν εἰς τὸν κυβερνήτην Μαρσίλαν·

— Ποίαν ἡμέραν θὰ εἴμεθα εἰς τὸ Γιβραλτάρ;

— Εἰς τὰς 19 ἢ 20 νομίζω, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος.

Ὁ Τούδωρ Βράουν ἐξήγαγε σημειωματάριον ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ συνεβουλεύθη τὸ ἐν αὐτῷ ἡμερολόγιον.

— Τότε εἰς τὰς 22 θὰ εἴμεθα εἰς τὴν Μάλταν, εἰς τὰς 25 εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς εἰς τὸ Ἄδεν, ἐξηκολούθησεν ὡς μονολογῶν.

Ἐγερθεὶς δὲ ἀνῆλθεν εἰς τὸ κατάστρωμα καὶ ἤρξατο πάλιν διασκελίζων τὸ ἐπίστεγον.

— Ὡραῖον συνοδοιπόρον μᾶς ἐφόρτωσεν ἡ ἐπιτροπή! εἶπεν ὁ Μαρσίλας.

Ὁ Βρέδεζορδ ἔμελλε νὰ τῷ ἀπαντήσῃ, ὅτε φοβερὸς θόρυβος ἠμπόδισεν αὐτόν. Κραυγαὶ ἠκούσθησαν, ὑλακαί, φωναὶ συγκεχυμέναι. Πάντες ἠγέρθησαν καὶ ἔδραμον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Τὴν ταραχὴν ἐκείνην εἶχε προκαλέσῃ ὁ Κάλας, ὁ γροιλανδικὸς κύων τοῦ Ἔρσεβον. Ὡς φαίνεται ἡ φυσιογνωμία τοῦ Τούδωρ Βράουν δὲν ἐνέπνεεν αὐτῷ ἐμπιστοσύνην, διότι ἀφ' οὗ ἐδήλωσε πρὸς αὐτὸν τὰς ἐχθρικάς του διαθέσεις δι' ὑποκώφων γρυσμῶν ἰδὼν αὐτὸν ἐγγύθεν διερχόμενον ἐφώρμησε τέλος κατ' αὐτοῦ. Ὁ Τούδωρ Βράουν ἐξέβαλεν ἀμέσως ῥεβόλβερ ἐκ τοῦ θυλακίου του ἑτοιμασθεὶς νὰ πυροβολήσῃ, ὅτε ὁ Ὄθων ἐγκαίρως προσδραμών, τὸν μὲν Βράουν ἀπεκώλυσε, τὸν δὲ κύνα ἀπέπεμψεν εἰς τὸ οἰκίον του. Σφοδρὰ φιλονικία συνήφθη τότε. Ὁ Τούδωρ Βράουν πελιδνὸς ἐξ ὀργῆς ἐπέμενε νὰ φονεύσῃ τὸν κύνα. Ἀλλ' ὁ Ἔρσεβον προσελθὼν διεμαρτυρήθη ἐντόνως κατὰ τῆς προθέσεως ταύτης. Ὁ πλοίαρχος ἐπιφανεὶς τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν παρεκάλεσε τὸν Τούδωρ Βράουν νὰ θέσῃ τὸ ῥεβόλβερ εἰς τὴν θήκην του, διέταξε δὲ ὅπως ὁ κύων φυλάττηται τοῦ λοιποῦ ἁλυσσόδετος.

Τοῦτο μόνον τὸ γελοῖον ἐπεισόδιον συνέβη τὰς πρώτας τοῦ πλοῦ ἡμέρας. Πάντες εἰθίσθησαν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὴν παράδοξον συμπεριφορὰν τοῦ Τούδωρ Βράουν. Ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ πλοιάρχου ἐν τέλει οὐδ' ἐφρόντιζον πλέον περὶ αὐτοῦ ὡσεὶ μὴ ἦτο παρών. Ἕκαστος ἐπεζήτησεν ἀσχολίας ἢ διασκεδάσεις κατὰ τὰς ἰδίας ἕξεις. Ὁ Μαλάριος, διελθὼν δύο ἡμέρας ἐν τῇ κλίνῃ, ἐγευμάτισε τὴν τρίτην, μετ' ὀλίγον δὲ ἠδυνήθη νὰ παίξῃ ἐπὶ ὥρας τινὰς *ουΐστ* μετὰ τοῦ ἰατροῦ καὶ τοῦ Βρέδεζορδ. Ὁ Ἔρικ μεγάλως ἀσχολούμενος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐδαπάνα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τὰς ὑπολειπομένας αὐτῷ στιγμάς. Ὁ πλοῦς τῆς ***Ἀλάσκας*** ἐξηκολούθει κανονικός.

Τὴν 11 διῆλθον τὴν νῆσον Ὄλανδ, τὴν 12 διέβησαν τὸ Σούνδειον, τὴν 13 ἀφίκοντο εἰς τὸν Σκαγεράκην, τὴν 14 εἰς τὴν Ἑλιγολάνδην, τὴν 15 εἰς τὸ Στενὸν τοῦ Καλαὶ καὶ τὴν 16 παρέκαμψαν τὸ ἀκρωτήριον τῆς Χάγης.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐπομένης νυκτὸς ὁ Ἔρικ ἐκοιμᾶτο ἐν τῷ θαλαμίσκῳ του ὅτε ἀφυπνίσθη ὑπὸ μεγάλης σιγῆς αἰσθανθεὶς ὅτι δὲν ἠκούετο ὁ κρότος τῆς κινουμένης μηχανῆς. Δὲν ἔπρεπε ν' ἀνησυχῇ, διότι ἐπὶ τῆς τετραωρίας ἦτο ὁ Κζέλ-

Digitized by Google

κιστ, ἀλλ' ἐκ περιεργίας ἠγέρθη ὅπως λάβῃ πληροφορίας.

Ἔμαθε τότε ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ ὅτι βλαβέντος τοῦ ἀεροσίφωνος ἐγένετο ἀνάγκη νὰ ἐξαχθῇ τὸ πῦρ. Ἔπλεε δὲ τώρα τὸ πλοῖον διὰ τῶν ἱστίων ὑπὸ ἀσθενοῦς λιβὸς (γαρμπῆ) ὠθούμενον.

Ἡ ἀνάκρισις παρετάθη ἐπὶ πολὺ ἀλλ' οὐδαμῶς διηυκρίνησε τὸ αἴτιον τῆς ναυσιφθορίας ταύτης. Ὁ μηχανικὸς προέτεινε νὰ προσορμισθῶσιν εἰς τὸν ἐγγύτερον λιμένα ὅπως ἐπιδιορθωθῇ ἡ μηχανή.

Ὁ πλοίαρχος Μαρσίλας αὐτοπροσώπως ἐξετάσας τὸ πρᾶγμα παρεδέξατο τὴν γνώμην ταύτην. Εὑρίσκετο τριάκοντα μίλλια μακρὰν τῆς Βρέστης, ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ στρέψῃ τὴν πρῶραν τῆς *Ἀλάσκας* πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον γαλλικὸν λιμένα.

ΙΓ'.

Διευθυνθῶμεν νοτιοδυτικῶς!

Τὴν ἐπαύριον ἡ *Ἀλάσκα* ἠγκυροβόλησεν ἐν τῷ λιμένι τῆς Βρέστης. Ἡ ἐπελθοῦσα αὐτῇ φθορὰ δὲν ἦτο εὐτυχῶς μεγάλη. Μηχανικός τις ἀμέσως προσκληθεὶς ὑπεσχέθη εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ ἐπισκευάσῃ πᾶσαν βλάβην. Μικρὰ λοιπὸν θὰ ἐπήρχετο βραδύτης εἰς τὸ πλοῖον, ἂν ἔμελλεν ἐν μέρει νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν χρόνον τοῦτον εἰς προμήθειαν γαιανθράκων ἀπαλλασσόμενον οὕτω τῆς ἀνάγκης νὰ σταθμεύσῃ εἰς Γιβραλτάρ, ὡς ἦτο ἐν τῷ ἀρχικῷ τοῦ πλοῦ προγράμματι. Μετατιθεμένου εἰς Μελίτην τοῦ δευτέρου σταθμοῦ προέκυπτε κέρδος εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἐλαττοῦν τὴν πραγματικὴν βραδύτητα εἰς δύο μόνον ἡμέρας. Τὸ δρομολόγιον δὲ τῆς *Ἀλάσκας* ὥριζε διὰ τ' ἀπρόοπτα τριάκοντα τοὐλάχιστον ἡμέρας, οὐδόλως λοιπὸν ἀνησύχησαν οἱ ἐμπλέοντες, ἀλλ' ἀπεφάσισαν ὡς οἷον ἀπαθέστερον νὰ ὑποστῶσι τοῦτο τὸ ἀτύχημα.

Μετ' ὀλίγον ἐγνώσθη ὅτι τὸ ἀτύχημα ἐκεῖνο ἔμελλε νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς φαιδρὸν συμπόσιον. Ἡ ἔλευσις τῆς *Ἀλάσκας* εἶχε διαδοθῇ ἀνὰ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ δὲ διὰ τῶν ἐφημερίδων εἶχεν ἀγγελθῇ ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς, τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ σουηδικοῦ πλοίου ἔτυχε φιλοφρονεστάτης δεξιώσεως. Ὁ νομάρχης καὶ ὁ δήμαρχος τῆς Βρέστης, ὁ λιμενάρχης καὶ οἱ κυβερνῆται τῶν ναυλοχούντων πλοίων ἐπεσκέψαντο ἐπισήμως τὸν πλοίαρχον Μαρσίλαν. Γεῦμα καὶ χορὸς ὠργανώθησαν πρὸς τιμὴν τῶν τολμηρῶν ἐξερευνητῶν, οἵτινες ἔπλεον πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Νόρδενσκιολδ. Ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ Μαλάριος καίτοι μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς θορυβώδεις ὁμηγύρεις ἠδέησαν νὰ παρακαθήσωσιν εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτῶν γεῦμα, ἐν ᾧ ὁ Βρέδεζορδ ἦτο ἐν τῷ ἀληθεῖ αὐτοῦ στοιχείῳ.

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ νομάρχου κληθέντων συνδαιτυμόνων ἦτο καὶ ὑψηλός τις γέρων εὐγενὴ καὶ μελαγχολικὴν ἔχων φυσιογνωμίαν. Εὐθὺς ἀμέσως ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Ἔρικ, ὅστις ἀνέγνω ἐν τῷ θλιβερῷ πως βλέμματί του ἐναργῆ πρὸς αὐτὸν συμπάθειαν. Ὁ γέρων οὗτος ἐκαλεῖτο Δουριώ, ἦν δὲ ἐπίτιμος γενικὸς πρόξενος, ἐνεργὸν μέλος τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας, λίαν γνωστὸς διὰ τὰς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Σουδὰν περιοδείας αὐτοῦ. Ὁ Ἔρικ εἶχεν ἀναγνώσῃ τὰ περὶ τούτων ἔργα του μετ' ἄκρου ἐνδιαφέροντος, δι' ὃ ὑπηνίξατο αὐτὰ κολακευτικῶς ἅμα τῇ ἀμοιβαίᾳ συστάσει. Ἀλλ' ὅσον δικαία καὶ ἂν ᾖ ἡ τοιαύτη ἐκτίμησις δὲν εἶνε συνήθης εἰς τοὺς περιηγητάς. Δυνατόν, ὁσάκις αἱ περιπέτειαι αὐτῶν προξενοῦσι θόρυβον, νὰ ἑλκύωσι τὸν χυδαῖον τοῦ πλήθους θαυμασμόν, ἀλλὰ σπανιώτερον συμβαίνει νὰ βλέπωσι τὰ ἔργα αὐτῶν ἐκτιμώμενα, ἐν αἰθούσαις ὑπὸ κριτῶν ἁρμοδίων. Ἡ πλήρης σεβασμοῦ λοιπὸν ἐκτίμησις τοῦ νέου ὑπάρχου συνεκίνησε τὸν γηραιὸν γεωγράφον καὶ μειδίαμα ἀνέτειλεν ἐπὶ τῶν ὠχρῶν του χειλέων.

— Δὲν εἶμαι ἄξιος ἐπαίνων διὰ τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας, εἶπεν ἀπαντῶν εἰς φιλοφρόνησιν τοῦ Ἔρικ περὶ τῶν ἐπιτυχῶν ἀνασκαφῶν, ἃς πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐκτελέσῃ ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Ἀσσουάν. Ἐπροχώρουν ἐμπρός, ὡς ἄνθρωπος ζητῶν νὰ λησμονήσῃ σκληρὰς ὀδύνας, καὶ ὅστις ὀλίγον φροντίζει περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἱκανὸν κρίνων ὅτι ἐπιδίδεται εἰς προσφιλεῖς αὐτῷ ἐργασίας. Τὰ λοιπὰ συνεπλήρωσεν ἡ τύχη...

Ὁ νομάρχης ἰδὼν τοσοῦτον συμφιλιωθέντας τὸν Ἔρικ καὶ τὸν Δουριὼ ἐφρόντισε νὰ παρακαθίσῃ αὐτούς, ὥστε ἡ συνδιάλεξίς των ἐξηκολούθησε καθ' ὅλον τὸ γεῦμα.

Ἐν ᾧ ἔπινον τὸν καφὲν προσῆλθεν εἰς τὸν ὕπαρχον τῆς *Ἀλάσκας* φαλακρὸς βραχύσωμος γέρων, συσταθεὶς αὐτῷ ὑπὸ τὸ ὄνομα δόκτωρ Κεργκαριδέκ, ὅστις ἄνευ προοιμίου τὸν ἠρώτησε ποία ἦτο ἡ πατρίς του. Ἐκπλαγεὶς ὀλίγον ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει ὁ Ἔρικ ἀπήντησεν ὅτι ἦτο Σουηδός, ἢ ἀκριβέστερον Νορβηγὸς καὶ ὅτι ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ κατῴκει ἐν τῷ νομῷ τοῦ Βέργκεν. Εἶτα δ' ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μάθῃ τὸ αἴτιον τῆς τοιαύτης ἐρωτήσεως.

— Τὸ αἴτιον εἶνε ἁπλούστατον, ἀπεκρίθη ὁ γέρων. Μίαν ὥραν τώρα σᾶς παρατηρῶ ἀπὸ τὴν θέσιν μου, ἐν ᾧ ἔτρωγον, καὶ σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν εἶδα ἀκόμη τὸν κελτικὸν τύπον τόσον εὐκρινῶς ἐκδεδηλωμένον ὅσον εἰς σᾶς!... Πρέπει νὰ σᾶς εἴπω ὅτι καταγίνομαι πολὺ εἰς κελτικὰς μελέτας!... Πιστεύσατέ με δὲ ὅτι τώρα πρώτην φορὰν μοῦ συμβαίνει νὰ εὑρίσκω κελτικὸν τύπον εἰς ἕνα Σκανδιναυόν! Τοῦτο θὰ εἶνε πολύτιμος συμβολὴ εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἴσως δὲ πρέπει νὰ κατατάξωμεν καὶ τὴν Νορβηγίαν ἐν ταῖς χώραις τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθησαν οἱ πρόγονοί μας Κέλται.

Ὁ Ἔρικ ἔμελλε βεβαίως νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν ἐκ Βρέστης σοφὸν τοὺς λόγους οἵτινες ἀνήρουν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὅτε ὁ δόκτωρ Κερ-

Digitized by Google

γκαριδὲκ ἀπεστράφη ὅπως χαιρετήση δέσποινάν τινα εἰσελθοῦσαν εἰς τὴν αἴθουσαν, οὕτω δὲ ἡ συνδιάλεξις δὲν ἐχώρησε πέραν τοῦ σημείου τούτου. Ὁ νεαρὸς ὕπαρχος τῆς *Ἀλάσκας* θὰ ἐλησμόνει ὁλοσχερῶς τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἰ μὴ τὴν ἐπαύριον, καθ' ἣν στιγμὴν διέβαινον ὁδὸν παρακειμένην τῇ ἀγορᾷ, ὁ Σβαρυεγκρόνα ἔλεγεν αὐτῷ αἴφνης, βλέπων βοηλάτην τινὰ ἐκ Μορμπιχάν·

—Παιδί μου Ἔρικ, ἂν μοῦ ἔμενεν ἀκόμη ἀμφιβολία τις διὰ τὴν κελτικὴν καταγωγήν σου, ἡ ἀμφιβολία αὕτη ἐδῶ ἐξηλείφθη!... Κύττα πόσον σοῦ ὁμοιάζουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ Βρετανοί!... Ἔχουν τὸ ἴδιον μελαγχροινὸν χρῶμά σου, τὸ ὀστεῶδες κρανίον, τοὺς καστανοὺς ὀφθαλμούς, τὴν μαύρην κόμην, ὅλα ὡς καὶ αὐτὸ τὸ παράστημά σου!... Ἂς λέγῃ ὅ,τι θέλει ὁ Βρέδεζορδ, ἐγὼ σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶσαι γνήσιος Κέλτης.

Ὁ Ἔρικ ἀφηγήθη τότε τί εἶχεν εἴπῃ αὐτῷ τὴν προτεραίαν ὁ δόκτωρ Κεργκαριδέκ. Ὁ δὲ Σβαρυεγκρόνα τοσοῦτον ηὐφράνθη, ὥστε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν δὲν ἐλάλει περὶ ἄλλου τινός.

Ὡς οἱ ἄλλοι ἐπιβάται τῆς *Ἀλάσκας* καὶ ὁ Τούδωρ Βράουν εἶχε προσκληθῇ ὑπὸ τοῦ νομάρχου, εἶχε δὲ ἀποδεχθῇ τὴν πρόσκλησιν. Οἱ συμπλέοντες ὑπέθεσαν πρὸς στιγμὴν ὅτι ἔμελλε νὰ μεταβῇ φορῶν τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀναβολήν, διότι οὕτω εἶχεν ἀποβῇ τοῦ πλοίου τὴν ὥραν τοῦ γεύματος. Ἀλλὰ βεβαίως λίαν σκληρὰν θεωρήσας τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ πίλου, καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς ἡτοιμάζετο νὰ διαβῇ τὴν θύραν τοῦ νομαρχείου, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω. Καθ' ὅλην δὲ τὴν ἑσπέραν οὐδεὶς εἶδεν αὐτόν.

Ὁ Ἔρικ ἐπιστρέψας εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τὸν χορὸν ἔμαθε παρὰ τοῦ Ἔρσεβον ὅτι ὁ Τούδωρ Βράουν εἶχεν ἐπανακάμψῃ περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν καὶ ὅτι ἐδείπνησε μόνος. Μεθ' ὃ εἰσδύσας εἰς τὸ διαίτημα τοῦ κυβερνήτου ὅπως συμβουλευθῇ ναυτικόν τινα χάρτην, ἐξῆλθεν αὖθις εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς ἐκ τοῦ λιμένος κομισάσης αὐτὸν λέμβου.

Αὗται ἦσαν αἱ τελευταῖαι περὶ αὐτοῦ πληροφορίαι.

Τὴν ἑσπέραν τῆς ἐπαύριον, μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας, ὁ Τούδωρ Βράουν δὲν εἶχεν εἰσέτι φανῇ. Ἐν τούτοις δὲν ἠγνόει ὅτι εἶχε περατωθῇ ἡ ἐπισκευὴ τῆς μηχανῆς, ὅτι οἱ λέβητες εἶχον πληρωθῇ καὶ ὅτι ὁ ἀπόπλους τῆς *Ἀλάσκας* δὲν ἔμελλε νὰ βραδύνῃ. Ὁ κυβερνήτης εἶχε προνοήσῃ ν' ἀναγγείλῃ τοῦτο εἰς πάντας, διέταξε λοιπὸν ν' ἀρθῇ ἡ ἄγκυρα.

Τὸ πλοῖον ἔμελλε νὰ λύσῃ τὸ ἀπόγειον, ὅτε ἀκάτιον ὁλοταχῶς ἐλαῦνον ἐφάνη ἐρχόμενον ἐκ τῆς προκυμαίας. Πάντες ἐνόμισαν ὅτι ἐκόμιζε τὸν Τούδωρ Βράουν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐγνώσθη ὅτι ἔφερεν ἐπιστολήν, πρὸς ἔκπληξιν πάντων, ἀπευθυνομένην εἰς τὸν Ἔρικ.

Ὁ Ἔρικ ἀνοίξας αὐτὴν εἶδεν ὅτι περιεῖχε ἁπλῶς τὸ ἐπισκεπτήριον τοῦ Δουριώ, ἐπιτίμου γενικοῦ προξένου, μέλους τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας, μετὰ τῶν λέξεων τούτων διὰ μολυβδίδος κεχαραγμένων:

«Καλὸν κατευόδιον!... Καλὴν ἐπιστροφήν!..»

Ἡ μέριμνα ἐκείνη τοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐγκρίτου γέροντος γεωγράφου συνεκίνησε τὸν Ἔρικ, καὶ δάκρυ ἀνέβλυσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Ἀπολείπων τὴν φιλόξενον ἐκείνην χώραν, ἣν μόλις ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ἐγίνωσκεν, ἐνόμιζεν ὅτι ἀπέλειπε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα. Ἐνέθηκεν εἰς τὸ σημειωματάριον αὐτοῦ τὸ ἐπισκεπτήριον τοῦ Δουριώ, δι' ἐλπίδος ἔχων ὅτι ὁ ἀποχαιρετισμὸς ἐκεῖνος τοῦ γέροντος ἔμελλε νὰ τῷ προξενήσῃ εὐτυχίαν.

Μετὰ δύο λεπτὰ ἡ *Ἀλάσκα* ἐξεκίνησε χωροῦσα πρὸς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος. Τὴν ἕκτην ὥραν εἶχε διεκπλεύσῃ καὶ ὁ πρωρεὺς ηὔχετο καλὸν κατευόδιον.

Ἦτο εἰκοστὴ τότε Φεβρουαρίου· ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος, ὁ δὲ ἥλιος εἶχε δύσῃ εἰς τὸν ὁρίζοντα ὅστις ἦτο διαυγής, ὡς μετὰ θερινὴν ἡμέραν. Ἀλλ' ἐπήρχετο ἡ νύξ, ἔμελλε δὲ νὰ ἦ σκοτεινή, διότι ἡ σελήνη θ' ἀνέτελλε τὴν δεκάτην ὥραν. Ὁ Ἔρικ φυλάττων κατὰ τὴν πρώτην τετραωρίαν, ἐβάδιζεν ἡσύχως ἐπὶ τοῦ πρυμναίου καταστρώματος, τῷ ἐφαίνετο δὲ ὅτι μετὰ τοῦ Τούδωρ Βράουν εἶχε συναπέλθῃ τὸ κακοποιὸν πνεῦμα τῆς ἀποστολῆς.

— Ἐκτὸς ἂν τοῦ καταιβῇ νὰ μᾶς ἐνταμώσῃ εἰς τὴν Μελίτην ἢ εἰς τὸ Σουέζ! εἶπε καθ' ἑαυτόν!

Ἦτο δὲ δυνατὸν τοῦτο,—πιθανὸν μάλιστα—ἂν ὁ Τούδωρ Βράουν ἤθελε ν' ἀποφύγῃ τὴν μακρὰν περιδρομὴν ὃν ἔμελλε νὰ ἐκτελέσῃ ἡ Ἀλάσκα ὅπως μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον. Ἐν ᾧ τὸ πλοῖον θὰ περιέπλεε τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἱσπανίαν, οὗτος, ἂν ἤθελεν, ἠδύνατο νὰ διαμείνῃ ἐπὶ ἑβδομάδα ἐν Παρισίοις καὶ νὰ προφθάσῃ ἔπειτα τὴν *Ἀλάσκαν* διὰ τοῦ ταχυδρομικοῦ τῶν Ἰνδιῶν εἴτε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἴτε ἐν Σουέζ, ἢ καὶ ἐν Ἄδεν, Κολόμβῳ τῆς Κεϋλάνης, Σιγγαπόρῃ ἢ Ὑοκοχάμᾳ.

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους τοῦτο ἦτο ἁπλῆ πιθανότης. Τὸ πραγματικὸν ἦτο ὅτι ἔλειπε μακρὰν καὶ τοῦτο ἤρκει ὅπως πάντες γίνωσιν εὔθυμοι.

Δι' ὃ τὸ περὶ τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν δεῖπνον ἦτο πλῆρες ζωῆς καὶ φαιδρότητος. Κατὰ τὸ ἐπιδόρπιον προέπιον ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς, ἣν ἕκαστος συνεδύαζε, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐκρινῶς ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ, πρὸς τὴν ἀπουσίαν τοῦ Τούδωρ Βράουν. Εἶτα δὲ ἀνῆλθον εἰς τὸ κατάστρωμα ὅπως καπνίσωσιν ἓν σιγάρον.

Digitized by Google

Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἦτο βαθύ. Μακράν, πρὸς βορρᾶν, ἐφαίνοντο φωτοβολοῦντες οἱ φάροι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἁγίου Ματθαίου, τοῦ τῶν Μαύρων Πετρῶν, καὶ τοῦ Οὐεσσάν. Πρὸς νότον ὀπίσω αὐτῶν ἐφαίνετο τὸ μέγα ἀκίνητον φῶς τοῦ Βεκτουρὰζ ἢ τὸ ὑποτρέμον καὶ διαλεῖπον τοῦ Τεβεννέκ. Τὸ μικρὸν ἀκίνητον φῶς τῆς ἀποκρήμνου ἀκτῆς τοῦ Βεκτουράζ, ὅπερ φωτίζει δύο μόνον τομεῖς, ἕνα μὲν 41 μοιρῶν ἕτερον δὲ 30 πρὸς δυσμάς, εἶχεν ἀγγελθῆ, τοῦθ' ὅπερ ἀπεδείκνυεν ὅτι ηὐπλόουν. Καὶ πλαγίως δ' ἔτι τῆς *Ἀλάσκας*, ἀριστερᾷ, ἔλαμπεν ὁ φάρος τῆς νήσου Σέν, ἀκτινοβολῶν, ἀνὰ τέσσαρα δευτερόλεπτα. Μέτος ἄνεμος ὑποπνέων ἐπετάχυνε τὸν δρόμον τοῦ πλοίου, ὅθεν ὀλίγον παρεκυλίετο εἰ καὶ ὁ σάλος τῆς θαλάσσης ἦτο οὐχὶ μικρός.

Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ συνδαιτυμόνες ἀνήρχοντο εἰς τὸ κατάστρωμα ὁ ἐπὶ τῆς ὑπηρεσίας εἶχε περατώσει τὴν δρομομέτρησιν.

— Δέκα κόμβους καὶ ἓν τέταρτον, εἶπεν εἰς τὸν κυβερνήτην χωρήσαντα πρὸς αὐτὸν ὅπως ἴδῃ τὸ ἐξαγόμενον αὐτῆς.

— Ὡραῖος δρόμος! εἰς τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ἦτο ἄσχημον νὰ ἐγινόμεθα συνδρομηταὶ διὰ πενήντα ἢ ἑξήντα ἡμέρας, εἶπε γελῶν ὁ ἰατρός.

— Πραγματικῶς, ἀπεκρίθη ὁ κυβερνήτης, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ εἴχομεν ἀνάγκην νὰ καύσωμεν πολλὰ κάρβουνα διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν.

Τοιαῦτα δ' εἰπὼν ἀφῆκε τὸν ἰατρὸν καὶ κατῆλθε πάλιν εἰς τὸν θαλαμόν του. Ἐκεῖ δ' ἐξέλεξεν, ἀπὸ μεγάλης σκευοθήκης ἀνοικτῆς ὑπὸ τὰ βαρόμετρα καὶ τὰ ναυτικὰ ὡρολόγια, χάρτην ὃν ἀνέπτυξεν ἐπὶ τοῦ γραφείου αὐτοῦ, ὑπὸ τὸ ἔντονον φῶς πελωρίας λυχνίας ἀπὸ τοῦ ὀρόφου κρεμαμένης. Ὁ χάρτης οὗτος ἦτο τοῦ βρετανικοῦ ναυαρχείου δεικνύων πᾶσαν τὴν θαλασσίαν χώραν ἣν εἶχε τέως διανύσῃ ἡ *Ἀλάσκα* μεταξὺ τῆς 47 καὶ 49ης μοίρας βορείου πλάτους τῆς 4ης καὶ 5ης μοίρας δυτικοῦ μήκους τοῦ Γρήνβιχ. Ὁ χάρτης εἶχεν ἐπιφάνειαν ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου περίπου. Αἱ ἀκταί, αἱ νῆσοι, τὰ ἀκίνητα ἢ περιστροφικὰ τῶν φάρων πυρά, αἱ σύρτεις, τὰ βάθη ὡς καὶ αἱ διευθύνσεις ἦσαν λεπτομερῶς σεσημειωμένα. Διὰ τοιούτου χάρτου καὶ πυξίδος μόνον καὶ παιδίον ἔτι ἠδύνατο ἴσως νὰ κυβερνήσῃ τὸ μέγιστον τῶν πλοίων ἐν τοῖς ἐπικινδύνοις οὐχ ἧττον παραλίοις τούτοις ἐν οἷς πρὸ μικροῦ ἔτι ἔγκριτος ἀξιωματικὸς τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ, ὁ ὕπαρχος Μάζ, ὁ ἐξερευνητὴς τοῦ Νίγηρος ἀπώλετο, αὐτάνδρου ναυαγησάσης τῆς *Μαγίσσης*, μετ' ἄλλα πλοῖα τὴν αὐτὴν σχόντα τύχην.

Κατὰ τύχην ὁ κυβερνήτης Μαρσίλας οὐδέποτε εἶχε πλεύσῃ τὴν θάλασσαν ἐκείνην. Πράγματι δὲ μόνη ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ προσορμισθῇ εἰς Βρέστην ἤγαγεν αὐτόν, εἰδ' ἄλλως θὰ διήρχετο πελάγιος. Μόνον λοιπὸν ἐκ συντόνου μελέτης τοῦ χάρτου ἠδύνατο νὰ πεισθῇ ὅτι ἡ *Ἀλάσκα* ηὐπλόει. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο ἁπλούστατον. Ἀπολείπων ἀριστερὰ τὸ Ποαντουβάν, τὸ Βεκτουρὰζ καὶ τὴν νῆσον Σέν, ὅπου κατὰ τὸν θρύλον διέτριβον αἱ ἐννέα Δρυάδες, σχεδὸν πάντοτε κεκαλυμμένην ὑπὸ τῶν ψεκάδων τῶν βρυχωμένων κυμάτων, ἤρκει νὰ πλεύσῃ εὐθὺ πρὸς δυσμὰς ὅπως ἀναστρέψῃ πρὸς νότον ὡς ἀνήγετο εἰς τὸ πέλαγος. Τὸ ἀκίνητον φῶς τοῦ φαρου τῆς νήσου ἐδείκνυεν εὐκρινῶς τὴν θέσιν αὐτῆς, κατὰ τὸν χάρτην δέ, μεῖον τοῦ τετάρτου τοῦ μιλλίου πρὸς δυσμὰς τοῦ φάρου τούτου, ἡ νῆσος ἀπέληγεν ἀποτόμως εἰς ἀπορρῶγας βράχους, περιβαλλομένη ὑπὸ ἐλευθέρας θαλάσσης βαθυνομένης ἀμέσως μέχρις ἑκατὸν μέτρων. Τὸ πρὸς καθορισμὸν τῆς διευθύνσεως σημεῖον τοῦτο ἦτο πολύτιμον κατὰ τὴν ζοφερὰν ἐκείνην νύκτα, ὁ δὲ κυβερνήτης μετὰ λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ χάρτου ἀπεφάσισε νὰ προσεγγίσῃ αὐτὸ πλειότερον ἴσως παρ' ὅσον θὰ ἔπραττεν ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, τουτέστι νὰ ἀναπλεύσῃ τρία ἢ τέσσαρα μίλλια πρὸς τὸ πέλαγος. Ἀνῆλθε λοιπὸν εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐπεθεώρησε τὴν θάλασσαν καὶ εἶπε εἰς τὸν Ἔρικ νὰ διευθύνῃ τὸ πλοῖον εἰκοσιπέντε μοίρας νοτιοδυτικῶς.

Ἡ διαταγὴ ἐκείνη ἐξέπληξε τὸν νέον ὕπαρχον.

— Νοτιοδυτικῶς, εἴπατε; ἠρώτησε μετὰ σεβασμοῦ νομίσας ὅτι κακῶς εἶχεν ἀκούσῃ.

— Εἶπα νοτιοδυτικῶς, ἐπανέλαβε ὀλίγον τι ξηρῶς ὁ κυβερνήτης. Μήπως δὲν σᾶς ἀρέσκει ἡ διεύθυνσις αὕτη;

— Ἀφ' οὗ μ' ἐρωτᾶτε, κύριε κυβερνῆτα, πρέπει νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι δὲν μοῦ ἀρέσκει, εἶπε πεπαρρησιασμένως ὁ Ἔρικ. Θὰ ἐπροτίμων νὰ πλεύσωμεν ἐπὶ πολὺ ἀκόμη πρὸς δυσμάς.

— Πρὸς τί;... Διὰ νὰ χάσωμεν ἀνωφελῶς καὶ ἄλλην μίαν νύκτα;

Ὁ τόνος τοῦ κυβερνήτου δὲν ἐπεδέχετο ἀντίρρησιν, ὁ Ἔρικ λοιπὸν ἔδωκε τὴν διαταγὴν ἣν εἶχε λάβῃ.

Ἐπὶ τέλους ὁ πλοίαρχος ἦτο πεπειραμένος ναυτικός, καὶ εἰς τὴν γνώμην αὐτοῦ ἠδύνατο πλήρη νὰ ἔχῃ πεποίθησιν.

Ὅσον μικρὰ δὲ καὶ ἂν ἦτο ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεως ἤρκεσεν ὅπως μεταβάλῃ τὸν πλοῦν τοῦ πλοίου. Ἡ *Ἀλάσκα* ἤρξατο σφοδρῶς παρακυλιομένη, εἰς ἑκάστην δὲ περιδίνησιν ἡ πρῶρα ἐβυθίζετο εἰς τὸ ὕδωρ. Πέριξ αὐτῆς ἠκούετο ὑπόκωφος τις παφλασμὸς κυματίων ἐπαφριζόντων. Τὸ δρομόμετρον ἐδείκνυε δεκατέσσαρας κόμβους, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνεμος καθίστατο σφοδρότερος, ὁ Ἔρικ ἔκρινε φρόνιμον νὰ διατάξῃ νὰ δέσωσι δύο σειρὰς ἱστίων.

Ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ Βρέδεζορδ ὑπὸ αἰφνιδίας ναυτίας καταληφθέντες δὲν ἐβράδυναν νὰ κατέλθωσιν εἰς τοὺς θαλαμίσκους αὐτῶν. Ὁ κυβερ-

Digitized by Google

νήτης, βαδίσας ἐπί τινα λεπτὰ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, κατέβη ἐπίσης.

Ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν θαλαμόν του προσέδραμεν ὁ Ἔρικ ἐσπευσμένως.

— Κυβερνῆτα, εἶπεν ὁ νέος, ἀκούω πρὸς τ' ἀριστερὰ ὑπόπτους κρότους. Νομίζει κανεὶς ὅτι εἶνε κύματα συντριβόμενα ἐπάνω εἰς βράχους!.. Ἑπομένως ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι κατὰ τὴν γνώμην μου πλέομεν ἐπικίνδυνον δρόμον.

— Ἐπὶ τέλους, κύριε, αὐτὴ ἡ ἀνησυχία σας εἶνε ἀνυπόφορος! ἀνέκραξεν ὁ κυβερνήτης. Ποῖον κίνδυνον φοβεῖσθε ἀφ' οὗ ἀπέχομεν ἀπὸ τοὺς βράχους τρία μίλλια σωστὰ ἂν ὄχι τέσσαρα;

Ἀνυπομόνως δὲ διὰ τοῦ δακτύλου ἐδείκνυεν ἐπὶ τοῦ ἀνεπτυγμένου ἐπὶ τοῦ γραφείου αὐτοῦ χάρτου τὴν νῆσον Σέν, ἥτις ἠνωρθοῦτο ὡς φρουρὸς εἰς τὸ ἔσχατον ἄκρον τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βρετάνης.

Ὁ Ἔρικ παρηκολούθησε διὰ τοῦ βλέμματος τὴν διεύθυνσιν τοῦ δακτύλου ἐκείνου· εἶδε δ' εὐκρινῶς τῷ ὄντι ὅτι οὐδεὶς κίνδυνος ἐσημειοῦτο ἐν τοῖς πέριξ τῆς νήσου ὑπὸ βαθέων ὑδάτων περιβαλλομένης. Τὰ σημεῖα ἐκεῖνα ἦσαν καθησυχαστικώτατα. Ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν ἦτο φρεναπάτη ὁ κρότος ἐκεῖνος τῶν θραυομένων κυμάτων, ὃν εἶχεν ἀκούσῃ ἀριστερόθεν, δηλαδὴ ὑπὸ τὸν ἄνεμον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐκ μικρᾶς ἀποστάσεως.

Παράδοξον πρᾶγμα, ὅπερ ὁ Ἔρικ μόλις ἐτόλμα νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς ἑαυτόν· τῷ ἐφαίνετο ὅτι τὸ περίγραμμα τῶν ἀκτῶν, ὅπερ εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἦτο ὅλως διάφορον τῆς φοβερᾶς εἰκόνος ἣν ἡ μνήμη αὐτοῦ εἶχε τηρήσῃ περὶ τῶν παραλίων τούτων, ὡς εἶδεν αὐτὰ περιγραφόμενα ἐν ταῖς γεωγραφίαις. Ἀλλ' ἦτο δυνατὸν ν' ἀντιτάξῃ ἐντύπωσιν φευγαλέαν, ἀόριστον ἀνάμνησιν πρὸς τὸ θετικὸν καὶ ἀκριβὲς γεγονὸς ὅπερ ἀποτελεῖ χάρτης τοῦ βρετανικοῦ ναυαρχείου!.. Ὁ Ἔρικ δὲν ἐτόλμησεν. Οἱ χάρται τοῦτον ἀκριβῶς ἔχουσι τὸν προορισμόν, νὰ προφυλάττωσι τοὺς ναυτιλλομένους τῆς πλάνης τῆς μνήμης αὐτῶν. Χαιρετίσας λοιπὸν τὸν πλοίαρχον ἀνῆλθε πάλιν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ἀλλὰ πρὶν θέσῃ τὸν πόδα ἐπὶ τῆς γεφύρας ἀντήχησε κραυγή:

— «Ὕφαλος δεξιά!» ἣν ἐπηκολούθησεν ἀμέσως ἑτέρα: «ὕφαλος ἀριστερά!»

Ἠκούσθη τότε ἐκ τοῦ καταστρώματος συριγμὸς συνοδευθεὶς ὑπὸ σφαδασμοῦ τοῦ πλοίου καὶ σειρᾶς χειρισμῶν ἀλλεπαλλήλως ἐκτελεσθέντων. Ἡ *Ἀλάσκα* ἐπέσχε τὸν πλοῦν εἰς τὰ ὀπίσω παλινδρομήσασα... Ὁ κυβερνήτης ὥρμησεν εἰς τὴν κλίμακα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤκουσε κρότον ὁμοιάζοντα πρὸς ἐπιτριβὴν ἑλκήθρου ἐπὶ τῆς χιόνος. Αἴφνης τρομερὸς τιναγμὸς κατέρριψεν αὐτὸν ὕπτιον συγκλονήσας τὸ πλοῖον ἀπὸ τῆς τρόπιδος μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν ἱστῶν!.. Εἶτα δ' ἐπῆλθε σιγὴ καὶ ἡ *Ἀλάσκα* ἔμεινεν ἀκίνητος.

Εἶχε σφηνωθῇ μεταξὺ δύο ὑφάλων.

Ὁ κυβερνήτης Μαρσίλας καθημαγμένος τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς πτώσεως ἀνηγέρθη ὅπως ἀνέλθῃ εἰς τὸ κατάστρωμα· ἀπερίγραπτος σύγχυσις ἐπεκράτει ἐπ' αὐτοῦ. Περιδεεῖς οἱ ναῦται εἰσώρμων εἰς τὰς ἀκάτους. Τὰ κύματα συνερρήγνυντο μανιωδῶς κατὰ τοῦ νέου τούτου σκοπέλου ὃν ἀντέτασσε κατ' αὐτῶν τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον. Οἱ δύο φωτοβόλοι ὀφθαλμοὶ τῆς νήσου Σὲν ἀμειλίκτως ἐπὶ τὴν *Ἀλάσκαν* ἀτενίζοντες ἐφαίνοντο μεμφόμενοι αὐτὴν ὅτι ἐνέπεσεν εἰς τὸν κίνδυνον ὃν οὗτοι καθῆκον εἶχον ν' ἀναγγέλλωσιν εἰς τοὺς παραπλέοντας. Ὁ Ἔρικ ὀρθὸς ἐπὶ τῆς γεφύρας καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ κύπτων προσεπάθει νὰ διασχίσῃ τὴν σκοτίαν διὰ τοῦ βλέμματος καὶ ἐξακριβώσῃ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου.

— Ἐπὶ τέλους, κύριε, τί συμβαίνει; ἀνέκραξεν ὁ κυβερνήτης τεταραγμένος εἰσέτι ἐκ τῆς πτώσεως αὐτοῦ.

— Συμβαίνει, κύριε, ὅτι διευθυνθέντες νοτιοδυτικῶς, κατὰ τὰς διαταγάς σας, ἐπέσαμεν ἐπὶ ὑφάλων! ἀντεῖπεν ὁ Ἔρικ.

Ὁ κυβερνήτης Μαρσίλας οὐδὲ λέξιν ἀπήντησε. Τί ἠδύνατο νὰ εἴπῃ; Στραφεὶς δὲ διηυθύνθη πρὸς τὴν κλίμακα.

Τραγικὴ μὲν ἦτο ἡ κατάστασις τῶν ναυαγῶν, ἀλλ' ὁ κίνδυνος δὲν ἐφαίνετο ἐπικείμενος. Αὐτὴ ἡ ἀκινησία τοῦ πλοίου, ἡ παρουσία τῶν δύο φάρων, ἡ γειτνίασις τῆς στερεᾶς ἐναργῶς μαρτυρουμένη ὑπὸ τῶν βράχων ἐν οἷς εἶχεν ἐνσφιχθῇ ἡ *Ἀλάσκα*, πάντα ταῦτα στυγνὸν μόνον καθίστων τὸ δυστύχημα τοῦτο ἀλλ' οὐχὶ καὶ φοβερόν. Ὁ Ἔρικ, τὸ καθ' ἑαυτόν, τοῦτο μόνον ἐξῆγε τὸ πόρισμα, ὅτι ἀδύνατος πλέον κατέστη ὁ πλοῦς καὶ ὅτι ἀπώλεσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπανεύρῃ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν!...

Ἀλλὰ μόλις ἐκστομίσας τὴν δριμεῖάν πως πρὸς τὸν πλοίαρχον ἀπάντησιν, ἣν ὑπηγόρευσεν αὐτῷ ἡ πικρία ἧς ἦτο πλήρης ἡ καρδία του, μετεμελήθη. Κατῆλθε λοιπὸν τῆς γεφύρας εἰς τὸ κατάστρωμα ζητῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὸν πλοίαρχον, σκοπῶν νὰ παραμυθήσῃ καὶ θαρρύνῃ αὐτόν, εἰ δυνατόν.

Ἀλλ' ὁ κυβερνήτης εἶχε γίνῃ ἄφαντος, πρὶν ἢ δὲ παρέλθωσι τρία λεπτὰ πυροβολισμὸς ἠκούσθη ἐν τῷ θαλάμῳ αὐτοῦ.

Ὁ Ἔρικ προσέδραμεν ἐν σπουδῇ. Ἡ θύρα ἦτο ἔσωθεν κεκλεισμένη, ὁ δ' ὕπαρχος διέρρηξεν αὐτὴν διὰ λακτίσματος.

Ὁ κυβερνήτης Μαρσίλας ἔκειτο ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ τάπητος, συντετριμμένον ἔχων τὸ κρανίον, καὶ πολύστροφον κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ.

Ἐξ ἰδίου σφάλματος ἰδὼν ναυαγῆσαν τὸ πλοῖον

Digitized by Google

εἶχεν ἀποκτείνῃ ἑαυτόν, ὁ θάνατος δ' ἐπῆλθεν ἀκαριαίως. Ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ Βρέδεζορδ δραμόντες μετὰ τὸν νέον ὕπαρχον εὗρον νεκρὸν τὸν πλοίαρχον.

Ἀλλ' ὁ χρόνος δὲν ἦτο ἁρμόδιος πρὸς ματαίους σχετλιασμούς. Ὁ Ἔρικ ἀφεὶς εἰς τοὺς δύο φίλους του τὴν φροντίδα τοῦ ν' ἀνεγείρωσι τὸ πτῶμα τοῦ πλοιάρχου καὶ ἀποθέσωσιν εἰς τὴν κοίτην, ἀνῆλθεν εἰς τὸ κατάστρωμα, ὡς ἦτο τὸ καθῆκον αὐτοῦ, ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ πληρώματος.

Ἐν ᾧ διήρχετο πρὸ τοῦ θαλαμίσκου τοῦ Μαλαρίου, ὁ ἀγαθὸς δημοδιδάσκαλος ἀφυπνισθεὶς ὑπὸ τῆς ἀκινησίας τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πυροβολήματος, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξήγαγε τὴν λευκότριχα αὐτοῦ κεφαλήν,φοροῦσαν τὸν ἀπαραίτητον ἐκεῖνον ἐκ μαύρης μετάξης σκοῦφον. Ἀπὸ τῆς Βρέστης ὕπνωττεν ἀκαταπαύστως καὶ οὐδὲν εἶχε νοήσῃ τῶν συμβάντων.

— Τί τρέχει;... τί τρέχει;... ἠρώτησεν ἠρέμα.

— Τί τρέχει; ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ. Ἡ *Ἀλάσκα* ἔπεσεν ἔξω καὶ ὁ πλοίαρχος ηὐτοχειριάσθη.

— Ὦ! ἀνέκραξεν ὁ Μαλάριος κατάπληκτος. Ἀλλὰ τότε, παιδί μου, ἐναυάγησε καὶ ἡ ἀποστολή μας!...

— Αὐτό, ἀγαπητέ μοι διδάσκαλε, εἶνε ἄλλο ζήτημα, εἶπεν ὁ Ἔρικ. Ἐγὼ δὲν ἀπέθανα, ἐφ' ὅσον δὲ μοῦ μένει καὶ ἡ ἐλαχίστη πνοὴ ζωῆς, θὰ λέγω : Ἐμπρός!

(Ἕπεται συνέχεια.)

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 332.]

Εἰσερχόμενοι εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα, κατανοοῦμεν ὅτι τὸ νοσοκομεῖον προώρισται ν' αὐξήσῃ καὶ νὰ περιλάβῃ πλείονας ἀρρώστους. Τῷ ὄντι, τὰ πάντα ἐκεῖ εἶναι πρόσκαιρα. Ὁ κεντρικὸς διάδρομος καὶ οἱ θάλαμοι χωρίζονται διὰ σανιδωμάτων, δυναμένων εὐκόλως νὰ ἀφαιρεθῶσιν, ἵνα σχηματισθῇ δεύτερον ὑπνωτήριον εὐρὺ καὶ ἄριστα φωτιζόμενον. Πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἕως οὗ ἐξεύρωσι πόρους, τὸ πάτωμα τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ τῶν ἐνοίκων κυριῶν, ἃς δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν καὶ ὑποτρόφους, καθότι οὐ μόνον περιθάλπουσι τὰς ἐκ καρκίνου πασχούσας, διευθύνουσι τὴν τῶν ἀναγκαίων προμήθειαν, ἐπιτηροῦσι τὴν λιναποθήκην, τὸ πλυντήριον, καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπιδέσμων καὶ τῶν σπληνίων, σημαίνουσι τὸν κώδωνα τῆς ἐγέρσεως, κρατοῦσι τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν, συμφωνοῦσι μετὰ τῶν προμηθευτῶν, παρακάθηνται ταῖς ἀρρώστοις κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, νεκρὰς δὲ τὰς πλύνουσι, τὰς σαβανοῦσι, τὰς συνοδεύουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καταβάλλουσι καὶ τροφεῖα, ὡς περιηγήτριαι τῆς ἀγαθοεργίας καταλύσασαι ἐν τῷ μεγάλῳ ξενοδοχείῳ τῆς φιλανθρωπίας. Παρὰ τῶν ἀρρώστων οὐδεμία ζητεῖται ποτὲ ἀντιμισθία, ἀλλ' αἱ νοσοκόμοι πληρόνουσι τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ζῶσι παρ' αὐταῖς καὶ τοῦ νὰ ἐγείρωνται τὴν νύκτα πρὸς περίθαλψιν αὐτῶν. Οἱ θάλαμοι τῶν κυριῶν εἶναι φαιδροὶ καὶ πλήρεις ζωῆς, οὐδὲν ἔχοντες τῆς στυγνῆς κανονικότητος, ἥτις εἶναι πολλάκις τοσοῦτον θλιβερὰ ἐν τοῖς μοναστηρίοις τῶν θρησκευτικῶν σωματείων.

Ἑκάστη τῶν ἐνοίκων κυριῶν διασκευάζει τὸ δωμάτιόν της κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ. Αἱ κλίναι ἐκ μαονίου, ἔχουσι καλὴν στρωμνήν, ἐφ' ἧς καλὸς ὕπνος δύναται νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς ἐξηντλημένας δυνάμεις. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν τοῖς δωματίοις ἐκείνοις καὶ παραπετάσματα πολύπτυχα καὶ τράπεζαι κεκαλυμμέναι ὑπὸ κομψῶν ἀντικειμένων, εἰς ὧν τὴν χρῆσιν τοσοῦτον ἀρέσκονται αἱ γυναῖκες. Ἀπὸ τῶν τοίχων κρέμανται προσωπογραφίαι διηνεκῶς ἀναμιμνήσκουσαι τοὺς ἀπόντας, χειρόκτια δὲ ἐρριμένα ἐπὶ τραπεζίου ἢ πῖλος ἐκ μαύρων τριχάπτων καὶ ἐλαφρά τις ὀσμὴ ἴου, καθιστῶσιν ἔτι καταφανεστέραν τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ ἕξεων πολυτελῶν καὶ καθηκόντων, τὰ ὁποῖα ἤθελον πτοήσει πλείστων ἀνδρῶν τὰς καρδίας. Ἐκ τοῦ βάθους τοῦ φαρμακείου καὶ τοῦ ὑπνωτηρίου τῶν ἀρρώστων ἐξέρχεται ὀσμὴ φανικοῦ ὀξέος ἐπαναφέρουσα εἰς τὴν μνήμην τὴν πραγματικότητα. Τὸ δεύτερον πάτωμα εἶναι ὁ τόπος τῆς προσκαίρου ἀναπαύσεως, κάτω εἶναι ὁ τόπος τῆς ἐργασίας, τῆς ἀηδίας, ἣν ὀφείλουσι νὰ ὑπερνικήσωσι, τῆς διαρκοῦς θυσίας. Ἐκεῖ, αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ, αἱ χῆραι διδάσκονται διὰ τῆς πείρας, ὅτι αἱ θλίψεις πραΰνονται ἀφ' ἑαυτῶν καὶ καθίστανται ἧττον δριμεῖαι ὅταν σύντροφον ἔχωσι τὸ καθῆκον τοῦ ἀνακουφίζειν τοὺς πάσχοντας, πείθονται δὲ ὅτι ὁ ἄριστος τρόπος τοῦ μὴ ἐνδιατρίβειν περὶ τὰς ἰδίας ἀλγηδόνας, εἶναι τὸ ἀεὶ ἔχειν ἐν νῷ τὰς ἀλγηδόνας τῶν ἄλλων.

Εἰς τὸ τελευταῖον πάτωμα κατοικοῦσιν αἱ ὑπηρέτριαι, νέαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐξ ἀφοσιώσεως ὑπηρετοῦσαι καὶ οὐδεμίαν λαμβάνουσαι ἀντιμισθίαν, φέρουσι δὲ ἔνδυμα ὁμοιόμορφον, κατ' ἐμὴν γνώμην, ὑπὲρ τὸ δέον ὁμοιάζον πρὸς τὸ μοναχικόν, καθόσον ἁρμόζει νὰ διατηρήσῃ τὸ ἵδρυμα τὸν ὅλως λαϊκὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα. Αἱ ὑπηρέτριαι αὐται κοιμῶνται ἐντὸς κοινοῦ ὑπνωτηρίου καὶ συναθροίζονται εἰς κοινὴν αἴθουσαν, ἐν ᾗ βλέπω ραπτικὰς μηχανάς· διορθοῦνται δὲ ἐκεῖ αἱ σινδόνες καὶ ῥάπτονται ἀπόμακτρα καὶ τυλίσσονται οἱ ἄρτι πλυθέντες ἐπίδεσμοι, ὅπως χρησιμεύσωσι τὴν ἐπαύριον. Τὰ τρία ταῦτα πατώματα εἶναι ἐκτισμένα ἐπὶ μεγάλου ὑπογείου ἠσφαλτωμένου, περιέχοντος τὰς συσκευὰς ἑνὸς

Digitized by Google

θερμαγωγοῦ καὶ ἑνὸς ἀεραγωγοῦ, τὸ μαγειρεῖον ἐκ χαλκωμάτων ἀπαστράπτον, τὴν ἀποθήκην τῶν ἐδωδίμων, τὸ ὀπωροφυλάκιον, ὅπερ μοὶ ἐφάνη παγετῶδες, καὶ τὸ καθ' ὑπερβολὴν ψυχρὸν ἑστιατόριον τῶν ἐνοίκων κυριῶν.

Τὸ κατάστημα, μόλις ἐγκαινισθέν, ὀλίγου δεῖν κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊᾶς. Τὴν νύκτα τῆς 17 Δεκεμβρίου 1881 τὸ πῦρ διεδόθη εἰς ἐργοστάσιον τηλεγραφικῶν κάλων συνεχόμενον μετὰ τῆς οἰκίας τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ. Μία τῶν κυριῶν ἀφυπνισθεῖσα εἰς τὰς 2 μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὡς ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν φλογῶν, ἀνήγγειλε τὸν κίνδυνον σημαίνουσα ἐπανειλημμένως τὸν κώδωνα τῆς ἐκκλησίας, πᾶσαι δὲ ταχέως ἐγερθεῖσαι, ἔκλεισαν τὰ φωταεριόμετρα, ἀνέωξαν τοὺς κρουνοὺς τῶν λουτήρων, ἀφύπνισαν καὶ ἐνέδυσαν ἐν σπουδῇ τὰς ἀρρώστους, ἵνα ἐν ἀνάγκῃ τὰς μεταφέρουσιν ἀλλαχοῦ. Εἰς τὰς 5 τῆς πρωΐας, οἱ πυροσβέσται κατώρθωσαν νὰ κατασβέσωσι τὸ πῦρ, τῇ βοηθείᾳ τῆς ἀτμοκινήτου ἀντλίας τοῦ Πασσύ. Μόνοι δὲ οἱ ἐξωτερικοὶ τοῖχοι τοῦ καταστήματος ἠμαυρώθησαν καὶ ἐκάησαν, εὐκόλως ἐπισκευασθέντες, ἀλλ' ὁ φόβος ὑπῆρξε μέγας καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς τρομερᾶς ἐκείνης νυκτὸς δὲν ἐξέλιπεν ἐκ τῆς μνήμης τῶν ἐνοίκων κυριῶν.

Μέχρι τοῦδε περιέγραψα μόνα τὰ παραρτήματα, ὅπου εὑρίσκονται αἱ ὑπηρέτριαι καὶ τὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ κυρίου καταστήματος, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ ὑπνωτήριον, ἐν ᾧ πάσχουσι καὶ ἀποθνήσκουσιν αἱ ὑπὸ καρκίνου προσβεβλημέναι. Τοῦτο δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ αἴθουσα τοῦ ἐσχάτου εὐχελαίου, καθότι εἶναι ὁ προθάλαμος τῆς ἀναπαύσεως, ἐξ οὗ αἱ κατακλινόμεναι δὲν ἐξέρχονται εἰμὴ μόνον ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς ἄλλον κόσμον, ὅπου τὰ ὀξέα ἕλκη καὶ οἱ διαβρωτικοὶ ἕρπητες εἶναι ἄγνωστοι. Εἴκοσι περιέχει κλίνας, συνέβησαν δὲ τῷ 1882 εἴκοσι ἓξ θάνατοι. Ὁ ἀκάματος θεριστὴς μένει ἐκεῖ διαρκῶς καὶ δὲν παύει κόπτων. Διὰ τὰς ἐκεῖ εὑρισκομένας δυστυχεῖς, ἃς παρεμόρφωσαν τὰ ἕλκη καὶ τὰ οἰδήματα, ὁ θάνατος εἶναι ὁ ποθούμενος ἐξαφανισμὸς σαρκὸς κατὰ κόρον βεβασανισμένης καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις ψυχῆς, εἰς ἣν πᾶσα ἐπιτρέπεται ἐλπίς, προσεγγίζοντα δὲ ἀτενίζουσιν αὐτὸν μετὰ χαρᾶς. Μία ἐξ αὐτῶν μοὶ ἔλεγεν — ὡς ὁ Ἀλφιέρης αὐτὴ εἶχεν ἐπὶ τοῦ προσώπου il pallor della morte e la Speranza, τὴν ὠχρότητα τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἐλπίδα—«Ἀφοῦ εἶμαι ἀνίατος διατί νὰ μὴ τελειώσω εὐθύς;» Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ἀποτελεῖ κλινικὴν καρκίνων πλουσιωτάτην, ὁ δὲ ἐπισκεπτόμενος τὰς δυστυχεῖς ταύτας ἰατρὸς κ. Εὐγένειος Λεγρὰν ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀντικείμενα μελέτης καὶ παρατηρήσεων, ὧν ἡ ποικιλία εἶναι ὄντως ἀπελπιστική. Ἡ φύσις εἶναι ἀνεξάντλητος εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῶν βασάνων, ἃς ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ἀνθρώπους—οἵτινες εὐτυχῶς εἶναι θνητοί— ὡσεὶ προσεπάθει νὰ πτοήσῃ τὴν φιλανθρωπίαν. Ἀλλ' εἰς μάτην· ὅσῳ εἰδεχθεστέρα καὶ φρικωδεστέρα εἶναι ἡ νόσος, τόσῳ γενναιοτέρα καὶ δραστηριωτέρα καθίσταται καὶ ἡ εὐποιΐα. Καίτοι δὲ φοβεροῦ ὄντως τοῦ ἔργου, οὐδεμίαν ἐπτόησε ποτὲ τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ.

Αἱ κλῖναι καταλλήλως ἠραιωμέναι, περιβάλλονται ὑπὸ λευκῶν παραπετασμάτων. Μορφαὶ ἀλλόκοτοι φέρουσαι ἐπιδέσμους, οὓς βρέχει αἱματοειδὴς ἰχώρ, κρύπτονται ἐν μέρει εἰς τὰ προσκεφάλαια. Εἶναι αἱ ἄρρωστοι. Διατί ἡ ζωὴ ἐπιμένει μὴ ἐγκαταλείπουσα τὴν ἀποσυντεθειμένην ταύτην ὕλην; Διερχόμενος ἐνώπιον τῶν κλινῶν ἐκείνων, ὧν ἡ θέα εἶναι μᾶλλον ἀξιοθρήνητος τῶν πλακῶν τῆς Morgue [1]) ἐπὶ τῶν ὁποίων κεῖνται σώματα ἀναίσθητα ἤδη, ἐνεθυμήθην τὴν ἐκδρομήν μου εἰς τὰ κοιμητήρια τῆς Δαμασκοῦ, ὅτε ἐζήτησα μεταξὺ τῶν τάφων τὴν καλύβην, ἐν ᾗ ἔζων οἱ λεπροί, ἑβραῖοί τε καὶ Ὀθωμανοί, μακρὰν τῆς πόλεως κεκλεισμένοι καὶ μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες μετὰ φρίκης ἀπεστρέφεντο. Οἰδηματώδεις καὶ λέπεσι κεκαλυμμένοι, ψάλλοντες δὲ θρηνῳδίας ἄνευ λέξεων, διότι ὁ οὐρανίσκος αὐτῶν ἦτο κατεστραμμένος καὶ ἐκτείνοντες χεῖρα ἐστερημένην δακτύλων, διότι τὰ ὀστᾶ των εἶχον πέσει καὶ ὑψοῦντες τὴν κεφαλὴν ἵνα ἴδωσι, διότι ἐξωγκωμένα βλέφαρα ἔφραττον τοὺς ὀφθαλμούς των, ἐσήποντο ὅλοι ὁμοῦ ἐν τοιαύτῃ δυσωδίᾳ, ὥστε οἱ κύνες ὠρύοντο καὶ ἔφευγον, εὐθὺς ὡς ἐπλησίαζον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, (1 σεπτεμβρίου 1850) εἷς μόνος ἄνθρωπος ἤρχετο πρὸς παρηγορίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν, ὁ ἡγούμενος τῶν λαζαριστῶν, ἀδιαφορῶν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ῥηθέν: «Ἀπόφευγε τὸν λεπρόν, ὡς ἀποφεύγεις τὸν λέοντα.»

Δὲν ὑπάρχουσι λεπραὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ τοῦ Γολγοθᾶ, καθότι ἡ λέπρα ἐξέλιπεν ἤδη ἐκ Γαλλίας, ἣν τοσοῦτον ἐμάστισε. Κατὰ τὴν 14ην ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρχον δέκα ἐννέα χιλιάδες λεπροκομεῖα ἐν Εὐρώπῃ, ἐξ ὧν δύο χιλιάδες ἐν Γαλλίᾳ. Τὴν σήμερον δὲν τελεῖται πλέον ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ὑπὲρ τοῦ ζῶντος λεπροῦ, οὐδὲ ὁδηγοῦσιν αὐτὸν ἐν πομπῇ μέχρι τῆς καλύβης του ψάλλοντες τὰς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων εὐχὰς καὶ παραδίδοντες αὐτῷ κρόταλον, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ κρούῃ, ὅπως καταδεικνύῃ τὴν παρουσίαν του. Ὁ Xavier de Maistre ἤθελε μάτην καταζητήσει τὸν λεπρὸν ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Ἀόστης· δὲν ὑπάρχει πλέον ἐκεῖ. Ἀλλὰ ποῦ ὑπάρχει; Λέγεται ὅτι εὑρίσκεται ἔτι ἐν τισι χωρίοις τῆς Ἐλβετίας, τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Σουηδίας. Ἐγώ,

[1]) Morgue, Αἴθουσα παρὰ τὸν Σηκοάναν, ὅπου ἐκτίθενται οἱ εὑρεθέντες νεκροί.

Digitized by Google

ἐκτὸς τῆς Δαμασκοῦ, εἶδον λεπροὺς ἐν Ῥόδῳ, ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐν Ναπλούζῃ, ἐν Βιρκὲτ—ελ—Καρούμ καὶ ἐν Κατανζάρῳ τῆς Καλαβρίας, εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ κόλπου Σκουιλάτσε.

Καίτοι ἀλλοῖαι αἱ νόσοι, ἃς περιθάλπουσιν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς ὁδοῦ Λουρμέλ, δὲν εἶναι ἧττον τῆς λέπρας ἀποτρόπαιοι. Πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν γενναιότητα νὰ ἀτενίσωμεν αὐτὰς κατὰ πρόσωπον διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν κατ' ἀξίαν τὴν θαυμασίαν ὄντως ἀφοσίωσιν τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ. Ἂς τύχω λοιπὸν τῆς συγγνώμης τοῦ ἀναγνώστου, ἐφιστῶν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ ἀντικειμένων τοσούτῳ μᾶλλον ἀξίων οἴκτου, καθόσον καὶ μόνη ἡ θέα αὐτῶν προξενεῖ ἀηδίαν. Ἡ τὸ ὑπνωτήριον διαπνέουσα ὀσμὴ τοῦ φανικοῦ ὀξέος περιβάλλει τὰς κλίνας δι' ἀτμοσφαίρας ἀπολυμαντικῆς καταδεικνυούσης, ὅτι εἰσερχόμεθα εἰς τὸ βασίλειον τῶν ὀξέων ἑλκῶν. Τινὲς τῶν ἀρρώστων δὲν κατάκεινται ἐκτάδην, ἀλλὰ κάθηνται καὶ ἀσχολοῦνται περὶ εὔκολον τινὰ ἐργασίαν μὴ στερούμεναι ἐντελῶς μικρᾶς τινος ῥώμης καὶ δυνάμεναι ἐν εὐδίᾳ νὰ περιπατήσωσιν ὀλίγον εἰς τὰς δενδροστοιχίας τοῦ κήπου. Ἐπίδεσμος ἕνεκα τοῦ ὑπ' αὐτὸν μοτοῦ πολλαχοῦ ἐξωγκωμένος, διαιρεῖ εἰς δύω τὸ πρόσωπόν των. Τὰ βλέφαρα εἶναι ἐρυθρά, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνήσυχοι, τὰ χείλη πελιδνά, ὑπομέλανα οἰδήματα κηλιδοῦσι τὸ δέρμα τῶν σαρκῶν· ἐὰν ἀφαιρεθῶσιν οἱ ἐπίδεσμοι, βλέπετε τὸ κακὸν ἐν ὅλῃ τῇ φρίκῃ αὐτοῦ· εἶναι ἡ σαρκοβόρος φαγέδαινα, ἥτις καταβιβρώσκει κατὰ προτίμησιν τὸ πρόσωπον. Ὅταν ὁ Μεσαίων ἔβλεπε τὸ ἀποτρόπαιον ἐκεῖνο ἕλκος ἀνεφώνει «Noli me tangere! Μή μου ἅπτου!» Βραδέως, ὥστις γαστρίμαργος εὔχυλον ἀπογευόμενος ἔδεσμα, ἔφαγε τὴν ῥῖνα, ἥτις εἶναι ἤδη ῥὶς σκελετοῦ ζῶντος, ὑγροῦ καὶ αἱμάσσοντος. Δύω τῶν οὕτω παραμεμορφωμένων δυστυχῶν λαμβάνουσιν ἔτι ταμβάκον, εἰσάγουσαι αὐτὸν εἰς τὴν πληγὴν ἐκείνην τὴν ἀπογυμνοῦσαν τὰ ὀστᾶ καὶ ἀποκαλύπτουσαν τὰς ἐσωτερικὰς μεμβράνας. Ἀρχαία τις παράδοσις σώζεται ἐν τοῖς ἡμετέροις χωρίοις. Οἱ χωρικοὶ θεωροῦσι τὸν ἐπίμονον τοῦτον καὶ διαβρωτικὸν ἕρπητα ὡς θηρίον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνάγκην σιτίσεως, στερούμενον δὲ τροφῆς, καταστρέφει τὸν ἄνθρωπον. Ὡς ἐκ τούτου, ἓν μόνον ὑπάρχει μέσον θεραπείας, τεμάχιον κρέατος ἐπὶ τῆς πληγῆς προσδεδεμένον. Τὴν σήμερον προσπαθοῦσι νὰ θεραπεύσωσι τὴν νόσον δι' ἐπανειλημμένων ἐντομῶν καὶ διὰ τοῦ ἀζωτικοῦ ὀξέος, ἀναφέρουσι δὲ παραδείγματά τινα ἰάσεως, ἀλλὰ δυνάμεθα ἆρά γε νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἡ ἰαθεῖσα νόσος ἦτο ἡ φαγέδαινα;

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ελιζα Σ. Σουτσου

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Εἰς ὅλους ἦτο γνωστὸς ὁ λοχίας Σπαθιᾶς. Εἶχε πολεμήσῃ πανταχοῦ καὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ ἀπήστραπτεν ὑπὸ μεταλλείων καὶ σταυρῶν.

Δὲν ἦτο οὔτε ὑψηλός, οὔτε βραχύς· ἔφερε μεγάλην οὐλὴν ἀπὸ τοῦ μετώπου μέχρι τοῦ λαιμοῦ διήκουσαν· ἦτο εὔκαμπτος ὡς ξῖφος. Οἱ λευκοὶ ὀδόντες του διεφαίνοντο ὑπὸ τὸν δασὺν του μύστακα ὁσάκις ἐγέλα. Εἶχε τολμηρὰν καὶ ἀέτειον τὴν ῥῖνα· καὶ ὑπὸ τὰς μαύρας του ὀφρῦς ἐσπινθηροβόλουν οἱ ὀφθαλμοί του ὡς δύο ξηρὰ κλήματα ἐν τῷ βάθει κλιβάνου.

Οἱ ἀρχηγοί του διϊσχυρίζοντο, ὅτι οὐδέποτε ἐγνώρισε τὸν φόβον· αὐτὸς διετείνετο, ὅτι τὸν ἐγνώρισε μίαν στιγμὴν μόνον, ἀλλ' ὅτι κατώρθωσεν ἀμέσως νὰ τὸν ἐκδιώξῃ μεταδίδων αὐτὸν εἰς τοὺς ἐχθρούς· δι' ἑαυτὸν ἐκράτησε τόσον μόνον, ὅσος ἤρκει διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀναίσθητος πρὸς τὸν κίνδυνον, ὀλιγοστόν τινα φόβον, ὥστε νὰ αἰσθάνεται κάποιον ῥῖγος, ὅμοιον μὲ τὸ ῥῖγος τοῦ φιλήματος.

Ὁ Σπαθιᾶς ἠρέσκετο σφόδρα εἰς τὰς εἰκονικὰς ἐκφράσεις. Ἐνίοτε δὲ καθίστατο ὁμηρικός, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ εἶναι οὐδόλως λογοκλόπος.... διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ Σπαθιᾶς δὲν εἶχε μεγάλην σχέσιν μὲ τὰ τυπογραφεῖα.

— Κ' ἐγὼ ἐπῆγα 'ς τὸ σχολεῖο, ἔλεγε, καὶ ἔμαθα 'σὰν ἄλλοι τὸ 'Αλφάβητον, μὰ δὲν μ' ἀρέσει νὰ λέγω ὅ,τι βρίσκω 'ς τὰ βιβλία. Κ ἔπειτα ἐγὼ θαρρῶ πῶς τὰ βιβλία εἶνε καλὰ γιὰ 'κείνους ποῦ δὲν ἔχουν τίποτε 'δικό τους νὰ 'ποῦν, ποῦ δὲν βρίσκουν τίποτε μέσα τους, καὶ βγάζουν ἀπὸ τὰ βιβλία ἐξυπνάδα ὅπως ἀπὸ τὰ πηγάδια νερό. Μὰ ἐγὼ ποῦ ἔχω μυαλὸ γιὰ νὰ συλλογιοῦμαι, ποῦ βλέπω, ποῦ ζῶ, ἐγὼ ξεφυλλίζω τὸ κεφάλι μου, καὶ βρίσκω ὅ,τι μοῦ χρειάζεται. Τὸ κρανίο μου εἶνε βιβλίο τυπωμένο ἀπὸ τὰ μάτια μου.

Καὶ ὅταν τῷ ἔλεγον, ὅτι ἦτο κρῖμα λοχίας ὡς ἐκεῖνον νὰ μένῃ πάντοτε λοχίας·

— Αἴ, καὶ τί μ' αὐτό; δὲν εἶνε καλλίτερα τὸ πουλὶ ν' ἀξίζῃ περισσότερο ἀπὸ τὰ φτερά του, παρὰ τὰ φτερά του περισσότερο ἀπὸ τὸ πουλί;

Ἦτο ἄλλως τε δεξιὸς τοῦ πολέμου μαθητής, ἀληθὴς καλλιτέχνης τῶν μαχῶν· ἐγίνωσκε ὑπὲρ πάντα ἄλλον νὰ ἐξερευνᾷ τὴν ἐχθρικὴν χώραν, νὰ ὁδηγῇ ἐμπρὸς τοὺς στρατιώτας, νὰ τρέπῃ εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθρούς· ἐλάτρευε τὸ ἔργον του καὶ ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν του.

Β'

Ὁ γέρων λοχίας ἦτο εὔθυμος, διότι τὸ σύνταγμά του ἔμελλε νὰ βαδίσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Παραταχθὲν ὀπίσω γηλόφου ἀνέμενε νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά του νὰ πολεμήσῃ. Ὁ δὲ λοχίας πλήρης

Digitized by Google

χαρᾶς ἐπεθεώρει μετ' ἀγάπης τὸν στρατόν του. Ὅλοι οἱ ἄνδρες του ἦσαν ἀρχαῖοι στρατιῶται, ἀτρόμητοι καὶ ἐνθουσιώδεις, πολλάκις γνωρισθέντες μὲ τὸ πῦρ. Ἀντὶ παντὸς ἐπαίνου ὁ Σπαθιᾶς μισοέκλειε τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν ὡσεὶ ἔλεγε·

— Καλὰ πᾶμε!

Ἀλλ' ὅτε ὠπισθοδρόμησε ὀλίγον διὰ νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ σύνολον συνέσπασε τὰς ὀφρῦς καὶ μὲ τὴν χονδρὰν φωνήν του·

— Ὤ! ποῦ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, εἶπεν, ὁ ἀριθμὸς τ ρ ί α τρέμει. Ἀριθμὸς τρία! ἔβγα ἔξω ἀπὸ τὴν γραμμήν, ἔλα ἐδῶ!

Ὁ ἀριθμὸς τρία ἦτο νεαρὸς χωρικός, ὅστις τρέμων ἐξῆλθε τῶν τάξεών του καὶ ἐπροχώρησεν πρὸς τὸν λοχίαν.

— Φοβούμαστε, βλέπω, εἶπεν ὁ Σπαθιᾶς, καὶ φοβούμαστε πολύ,... ποιὸς διάβολος μοῦδωκε τέτοιους ψόφιους νεοσυλλέκτους.

Ἀλλ' ὁ νεοσύλλεκτος ἠρυθρίασε μέχρι τῆς ῥίζης τῶν τριχῶν του.

— Μὲ συμπάθειο, κῦρ λοχία, δὲν φοβᾶμαι ὅσο δείχνω πῶς φοβᾶμε!

Ὁ δὲ Σπαθιᾶς μειδιῶν ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτόν:

— Εἶνε μικρὸς καὶ ἀσυνείθιστος μὰ εἶνε 'περήφανος.

Καὶ ἑλκύσας προστατευτικῶς τὸ οὖς αὐτοῦ:

— Καλά, καλά, δὲν φοβᾶσαι, τὸ βλέπω, μὰ σοῦ λείπει μιὰ σταλιὰ καρδιὰ καὶ θὰ σοῦ τὴν δώσω ἐγώ.

— Ναί, κῦρ λοχία, δόσε μού τηνε ἀμέσως, γιὰ νὰ προσμένω μὲ χαρὰ τὴν ὥρα ποῦ θ' ἀρχίσῃ τὸ τουφέκι. Ἀκούω ἐκεῖ κάτω κάτι κανόνια ποῦ μὲ κάνουν κι' ἀνατριχιάζω.

— Μήπως θαρρεῖς πῶς θὰ πάθῃς τίποτε κακό;...

— Αἴ, τί νὰ σοῦ 'πῶ, κῦρ λοχία, ἔτσι μοῦ φαίνεται.

— Ἆ! δὲν βαρειέσαι! ἡ μάχη ἔχει τὸν κίνδυνόν της ὅπως ὅλα τὰ πράγματα· μὰ ἀνοίγει τὴν καρδιά. Τί ἀηδία νὰ κάνῃς ὅλο πορεία χωρὶς κανένα ὄφελος. Μὰ ἅμα ἀρχίσῃ ἡ φωτιά, τότε νοιώθει κανεὶς τί θὰ εἰπῇ ζωή, τότε δυναμόνει τὸ κορμί!

— Κατὰ τὰ κορμιά, κῦρ λοχία· μὰ τοῦ λόγου σου ἔχεις δίκηο νὰ τὸ λές, ἔχεις τύχη...

— Γιατὶ γλύτωσα ἀπ' αὐτὴ τὴν πληγὴ ποῦ πῆρα ἀπ' τὸ μέτωπο ὥς τὸ λαιμό; Ἀμ' ἐτούτη; ἀμ' αὐτή; ἀμ' ἡ ἄλλη;

Καὶ ὁ νεοσύλλεκτος ἤνοιγεν ἐκπλήκτους ὀφθαλμούς.

— Βλέπεις πῶς δὲν ἀποθαίνει κανεὶς ἀπὸ ὅλες τὲς πληγὲς ποῦ πέρνει, εἶπεν ὁ Σπαθιᾶς.

— Βλέπω πῶς σὲ ὅλα 'μπορεῖ κανεὶς νάχῃ τύχη, εἶπεν ὁ νεοσύλλεκτος.

— Λοιπὸν κύττα νάχῃς καρδιὰ τὴν στιγμὴ τῆς φωτιᾶς καὶ νὰ μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Ξέρεις γιατὶ κατόπι ἀπὸ τὴ μάχη γυρνοῦν οἱ στρατιῶται μὲ καμάρι; Γιατὶ χρειάζεται κάποιο θάρρος νὰ χυθῇ κανεὶς μὲς 'ς τὸν κίνδυνον. Καὶ ἡ κρυφὴ χαρὰ ποῦ ἔχουν δὲν τὴν ἔχουν γιατὶ 'μπόρεσαν κ' ἐσκότωσαν, μὰ γιατὶ δὲν ἐφοβήθηκαν μὴ σκοτωθοῦν αὐτοί. Ὅπως θέλεις πές το αὐτό, ἀγάπη 'ς τὴν πατρίδα, ἀγάπη 'ς τὴν σημαία, μὰ ἀφ' οὗ κάνει τὸν ἄνθρωπο τόσον ἄφοβο, θὰ πῇ πῶς εἶνε μεγάλο πρᾶγμα. Τὸ λοιπὸν κύτταξε νὰ μὴ φοβηθῇς. Ὁ φόβος δὲν φθάνει ποῦ φέρνει ἀτιμία ἀλλὰ εἶνε καὶ ἀνοησία. Γιατὶ ὁ ἐχθρὸς σὲ σημαδεύει καὶ σὺ τρέμεις, καὶ δὲν τὸν σημαδεύεις. Κ' ἔπειτα συλλογίσθηκες ποτέ σου τί φοβερὸ πρᾶγμα εἶνε ἡ φευγάλα; Ἀφίνω πλειὰ τὴν ἐντροπή, μὰ στοχάσου πῶς παραιτεῖς ὀπίσω τὰ σκοτωμένα ἀδέλφια σου καὶ λησμονεῖς τὰ λαβωμένα. Ὁ ἐχθρὸς ὅσους βρῇ ἐμπρός του τοὺς μαζεύει, μὰ δὲν πάγει νὰ ζητήσῃ ὅσους κείτονται παράμερα. Τέλος πάντων, κύττα, ἂν δειλιάσῃς, ἂν γυρίσῃς τὲς πλάτες 'ς τὸν ἐχθρό, συλλογίσου το· τὸ βόλι σκοτόνει 'ς τὴ ῥάχι ὅπως καὶ εἰς τὴν κοιλιά. Τἄκουσες;

— Ναί, μοῦδωκες καρδιά, κῦρ λοχία. Μὰ σὰν λαβωθῶ νὰ μὴ μὲ παραιτήσῃς... Δὲν μοῦ λές, πονεῖ κανεὶς πολὺ σὰν λαβωθῇ; σύ, ποιὸς ξέρει τί θὰ ὑπέφερες ποῦ λαβώθηκες τόσες φορές;

— Αὐτὸ εἶναι 'δική μου δουλειὰ καὶ κανένας δὲν τὤμαθε ὡς τώρα.

— Μὰ ὡς τόσο κρέας εἶν' αὐτὸ ποῦ ξεσχίζεται.

— Δὲν βαρειέσαι! τέτοιο πόνο μακάρι καὶ πάλι νὰ τὸν ὑποφέρω· τὸ αἷμα ποῦ χύνεται γιὰ τὴν νίκην δὲν φέρνει πόνο... Κ' ἔπειτα αὐτὰ τὰ παράσημα ἀπάνω 'ς τὸ στῆθος καὶ τὸν νεκρὸ 'μποροῦν ν' ἀναστήσουν...

— Ἄχ, κῦρ λοχία, πόσο ἤθελα νὰ ἤμουν ἀνδρεῖος!

— Εἶσαι, παιδί μου! τώρα πήγαινε 'ς τὴν τάξι σου, γιατὶ θὰ πολεμήσωμε. Κάτι μοῦ λέγει πῶς θὰ φανῇς παληκάρι.

Γ'

Τὸ ὑπερήφανον ἐκεῖνο σύνταγμα ἐδεκάτισε τὰς τάξεις τῶν ἐχθρῶν. Κατ' ἀρχὰς ὁ νεοσύλλεκτος παρεζαλίσθη. Ἦτο φοβερὸς ἐκεῖνος ὁ ἦχος τῶν σαλπίγγων, ὁ συριγμὸς τῶν μυδραλλίων, ὁ βρόμος τῶν τηλεβόλων, ὁ θάνατος ὃν ἀντέρριπτον κατὰ τοῦ θανάτου ὃν ἐξεσφενδόνιζον οἱ ἐχθροί. Ἀλλ' εὐτυχῶς ἐγγὺς αὐτοῦ εἶδε τὸν λοχίαν του.

Πρὶν τῷ εἴπῃ λέξιν τινά, ὁ νεοσύλλεκτος εἶχε συνέλθῃ.

— Αἴ, πῶς τὰ καταφέρνομε;

— Καλά, κῦρ λοχία.

Καὶ ἰδοὺ κατὰ μικρὸν ἡ γενναιότης ἀφυπνίζεται ἐν αὐτῷ. Ἰδοὺ ὅτι μάχεται ἀτρόμητος, μαυρισμένος ἐκ πυρίτιδος, ὡς ἀρχαῖος μαχητής, τὸ

Digitized by Google

πιλίκιον ἐπικλινὲς φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ὁ μικρὸς χωρικὸς ἐγένετο στρατιώτης!

— Θέλεις νὰ σοῦ δώσω νὰ πιῇς ἀκόμα λίγο;

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη πλειά, κῦρ λοχία, ἡ καρδιά μου ἦλθε ὅλη 'ς τὸν τόπον της.

— Δὲν σοῦ τῶλεγα ἐγώ, πῶς δὲν εἶνε τόσο φοβερὸ πρᾶγμα ὁ πόλεμος;

Ἀλλὰ δυστυχῶς πολλοὶ ἐκ τῶν συμμαχητῶν αὐτῶν ἔλειπον· πολλοὶ εἶχον πέσῃ· ἀλλ' ἡ ἐλπὶς δὲν εἶχεν ἀπολείπῃ τὸ σύνταγμα καὶ προήλαυνεν εἰς τὰ πρόσω.

Ἡ πορεία ἐκείνη διήρκεσε δύο μακρὰς ὥρας· καὶ ἡ λόγχη δὲ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν φοβερὰν ἔφοδον! Ἀλλ' αἴφνης αἱ σάλπιγγες ἐσήμαναν: Ἄλτ! Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐφάνησαν συνδιασκεπτόμενοι σοβαρῶς.

—Κῦρ λοχία!

— Τί εἶνε, νεοσύλλεκτε;

— Ἐκεῖ κάτω, 'ς τὴ κορυφή, ἀπὸ 'πίσω... δὲν σοῦ φαίνονται σὰν ἐχθρός.... μᾶς ἔκλεισαν ἀπὸ παντοῦ, κῦρ λοχία!...

....

Δ'.

Τὴν ἐπαύριον, ὑπὸ κατηρειπωμένην στέγην, ὁ λοχίας ἀνεπαύετο ἐπὶ ξυλοκραβάτου· ἐπίδεσμοι ἐκάλυπτον τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στῆθος· καὶ ὁ μικρὸς νεοσύλλεκτος ἐφύλαττε τὸν γέροντα λοχίαν.

Ἀκτὶς ἡλίου ἔπληξε τὸ πρόσωπον τοῦ τραυματίου.

— Ποῦ διάβολο εἶμαι; εἶπεν ὁ Σπαθιᾶς ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς· ποῦ βρίσκομαι; Μπᾶ, ἐσὺ εἶσαι, νεοσύλλεκτε; καὶ ὁλάκαιρος βλέπω· τόσο τὸ καλλίτερο!

— Μὴ μιλᾷς, κῦρ λοχία.

— Ἐσὺ θὰ μοῦ ἐπιβάλῃς σιωπήν!

— Ὄχι ἐγώ, κῦρ λοχία, ὁ ἰατρός.

— Ἆ! ὁ ἰατρός σου ἂς φυλάξῃ γι' ἄλλους τὲς συνταγές του· τὴν πληγή μου δὲν 'μπορεῖ νὰ τὴν γιατρέψῃ γιατ' εἶνε 'ς τὴν καρδιά· αἰχμάλωτοι εἴμασθε, νεοσύλλεκτε;

— Ὄχι, κῦρ λοχία· ὅταν ἦλθαν κατὰ πάνω μας, ἀφ' οὗ ἔπεσες χάμου καταλαβωμένος, χωρὶς νὰ φοβηθῶ, ξαπλώθηκα κ' ἐγὼ κ' ἔκανα τὸν πεθαμένο· καὶ ἅμα εἶδα πῶς ἔφυγαν, καὶ ἅμα εἶδα πῶς ἐδῶ κοντὰ βρίσκονταν ἕνα καλύβι, εἶπα μέσα μου, κῦρ λοχία, ἐγὼ σὲ παίρνω ἀπάνω μου· καὶ σὲ πῆρα 'ς τὸν ὦμό μου καὶ σ' ἔφερα.

— Ἔχεις καρδιά, νεοσύλλεκτε, μὰ πῶς σοῦ κατέβηκε νὰ φορτωθῇς ἕνα πεθαμένο 'σὰν κ' ἐμένα. Γιατὶ δὲν εἶμαι λαβωμένος, νεοσύλλεκτε, εἶμαι σκοτωμένος.

— Μὴν τὸ λὲς αὐτό, κῦρ λοχία, μὴν τὸ λές· τὸ μολύβι σὲ γνωρίζει. Καὶ δὲν θυμᾶσαι τί μοῦ ἔλεγες, πῶς τὰ παράσημα αὐτὰ πάνω 'ς τὸ στῆθος ἀνασταίνουν καὶ νεκρό;

— Ναί, μὰ ὄχι ὅταν εἶνε νικημένος. Ὡς τόσο βάλε τα ἐκεῖ χάμου γιὰ νὰ τὰ ἰδῶ. Ἄχ, παληές μου τιμές, παληοί μου κίνδυνοι, παληές μου χαρές, παληά μου καμάρια! Τί εὔμορφα ποῦ ἤσασταν· μὰ πάγει, περάσατε...

— Μὴν κλαῖς, κῦρ λοχία, εἶπεν ὁ νεοσύλλεκτος ἔνδακρυς.

— Οὔτε νὰ θυμᾶμαι δὲν πρέπει, μὰ 'μπορῶ; Ἂς εἶνε, πεθαίνω χωρὶς νὰ παραδώσω τ' ἅρματα· ἤμεσταν ἕνας μὲ δέκα καὶ βαστάξαμε πέντε ὧρες!......Σὰν μὲ θάψῃς, σὲ λίγο, σκάψε ἕνα λάκκο, καὶ ἀπὸ πάνω βάλε δυὸ κλαδιὰ γιὰ σταυρό· μὴ βάζῃς ὄνομα· τὸ γράμμα πάει καὶ χωρὶς 'πανώγραμμα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν κάνῃ λάθος ὁ Θεός, βάλε μέσα 'ς τὸν λάκκο καὶ τὰ παράσημά μου. Μπορεῖ νὰ μὲ ξανακάμῃ λοχία πάλι....

Μειδίαμα ἐφώτισε τὴν ἐπιθανάτιον ἐκείνην μορφὴν ἐφ' ἧς ἔλαμπεν ἡ ζωὴ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τοῦ θανάτου.

— Ἅμα μὲ θάψῃς, φύγε...μὰ πάρε μαζί σου τὸν σταυρόν μου τῆς τιμῆς· πάρε τον· καὶ ὅταν πολεμήσῃς σὲ ἄλλες μάχες, σὲ μάχες πειὸ εὐτυχισμένες, καὶ σοῦ δώσουν τὸν σταυρὸ τῆς παληκαριᾶς, νὰ φορέσῃς τὸ δικό μου. Τί καμάρι ποῦ θὰ τῶχω!

Παγερὸν ῥῖγος κατέλαβε τὸ σῶμα τοῦ γέροντος λοχίου.

— Νεοσύλλεκτε, ἐψιθύρισεν ὁ Σπαθιᾶς, ἐγγίσας αὐτὸν μὲ τὸν δάκτυλον.. φίλησέ με, νεοσύλλεκτε,... φίλησε τὸν γεροδάσκαλό σου... Ἄχ καὶ νἄφινα πολλοὺς μαθητάδες, σὰν καὶ σένα!..

Ἀλλὰ κρουνὸς αἵματος ἐξῆλθε τοῦ στόματός του. Ἀστραπὴ διήλασε τοὺς μεγάλους ἀτενεῖς ὀφθαλμούς του. Καὶ ἀνεγερθεὶς ἐν πολεμοχαρεῖ ὁρμῇ ὁ Σπαθιᾶς κατέπεσε πάλιν ἐκβάλλων τὰς λέξεις ταύτας μετὰ τῆς τελευταίας πνοῆς: Ζήτω ἡ Πατρίς!...

(**PAUL DÉROULÈDE.**)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τοὺς πλείστους ζωγράφους ἔχει ἡ Γαλλία, 22357 ἐν ὅλῳ. Ὑπελογίσθη ὑπό τινος ἐφημεριδογράφου ὅτι πάντες οὗτοι γράφουσι κατ' ἔτος πίνακας, δυναμένους νὰ καλύψωσιν ἔκτασιν 15 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

Ἐν τῷ σχολείῳ.

Ὁ μαθητὴς ἀντιτάσσει σιγὴν ἰχθύος εἰς τὰς περὶ ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐρωτήσεις τοῦ διδασκάλου.

— Εἰξεύρεις τοὐλάχιστον νὰ μᾶς εἴπῃς τί ἦσαν ὁ Ῥήγας ὁ Φεραῖος καὶ ὁ Κοραῆς;

— Ὤ! αὐτὸ μάλιστα!

— Τί ἦσαν;

— Ἀγάλματα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—453

Digitized by Google

Ἀριθ. 545 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 8 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
1833—1835

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

—

Ἰδοὺ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἔγγραφα, ἅτινα δὲν ἔχουν ἀνάγκην σχολίων. Σημειωτέον μόνον ὅτι πάντα τὰ ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἀντιβασιλείας προερχόμενα ἐγράφοντο γερμανιστί. Ἐν γένει δέ, ὡς γνωστόν, ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο ἡ Γερμανική.

—

«*Βασιλικὴ Ἐπιταγὴ ὑπ' ἀριθμὸν 16,966.*

Πληροφορούμεθα ὅτι πολλὰ μέλη τῆς Σαινσιμωνικῆς Ἑταιρίας συνέρχονται ἄνευ ἀδείας εἰς μυστικὰς συνεδριάσεις. Ἡ Γραμματεία ὀφείλει διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ ἀτόπημα τοῦτο καὶ νὰ καταδιώξῃ τοὺς ἐνόχους καὶ τοὺς συνενόχους αὐτῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 212, 216, 218, 220—222 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν καί, χρείας τυχούσης, τῶν καταδιώξεων ὀφείλει νὰ κοινοποιηθῇ εἰς ἡμᾶς ἐντὸς ἓξ ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον.

Ἐπειδὴ αἱ τάσεις τῆς Σαινσιμωνικῆς αἱρέσεως ταύτης οὐδόλως συμφωνοῦσι πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ τῆς νομιμότητος, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἡμετέρα πατρικὴ στοργὴ θέλει νὰ διέπωνται οἱ πιστοὶ ἡμῶν ὑπήκοοι, οὐδέποτε ὀφείλει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς αἱρετιστὰς τούτους ἡ ἄδεια τοῦ νὰ ἐξασκῶσι τὰ μηχανήματά των, ἀνάγκη δὲ νὰ ἐπιβλέπωνται αὐστηρῶς. Οἱ παραβάντες τὸ ἄρθρον 212 τοῦ ποινικοῦ νόμου, καθ' ἣν περίπτωσιν εἶναι ξένοι ὑπήκοοι, πρέπει νὰ ἐξωσθῶσιν ἀμέσως τοῦ ἡμετέρου Κράτους.

Ναύπλιον, $\frac{19 \text{ Σεπτεμβρίου}}{1 \text{ Ὀκτωβρίου}}$ 1834

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

ἡ Ἀντιβασιλεία

v. Armansperg, v. Kobell, v. Heideck.»

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς ἔσπευσε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸν *φετφᾶν* τοῦτον, οὐδαμῶς ἐπωφελούμενος τῆς δοθείσης ἑξαημέρου προθεσμίας. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κωλέττη, ὑπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ, ὑποκρύπτει εὐφυεστάτην εἰρωνείαν, ἥτις δυσκόλως θὰ διεξέφυγε τὴν ὀξυδέρκειαν τῶν μελῶν τῆς Ἀντιβασιλείας. Ἐξελληνίζω αὐτὴν ἐκ τῆς μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Εἴχταλ ὑπαρχούσης Γαλλικῆς μεταφράσεώς της.

—

«Ναύπλιον, $\frac{20 \text{ Σεπτεμβρίου}}{2 \text{ Ὀκτωβρίου}}$ 1834

Μεγαλειότατε!

Ἔχω ἀνὰ χεῖρας τὴν Ἐπιταγὴν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος ὑπὸ ἡμερομηνίαν $^{19}/_{1}$ Ὀκτωβρίου, ἥτις μὲ διατάσσει νὰ λάβω τὰ ἁρμόδια μέτρα πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν μυστικῶν συνεδριάσεων εἰς τὰς ὁποίας, καθ' ἃ λέγεται, συνέρχονται ἐν Ναυπλίῳ διάφορα μέλη τῆς Σαινσιμωνικῆς Ἑταιρίας, καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐνόχων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Μέχρις ὥρας ἡ Γραμματεία τῶν Ἐσωτερικῶν οὐδεμίαν ἔλαβεν εἴδησιν περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Υ. Μ. ἀναφερομένων ἀτόπων. Ἀλλὰ θὰ ἐνασχοληθῇ πρὸς ἀνίχνευσιν αὐτῶν μεθ' ὅσου ζήλου ἐμφορεῖται, ὁσάκις πρόκειται περὶ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν πράξεων ἀνθρώπων μυστηριωδῶς κρυπτομένων ἐντὸς τοῦ σκότους. Ἐλπίζω μάλιστα ὅτι ἡ Υ. Μ. θὰ εὐδοκήσῃ νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείαν τινὰς τῶν ἐνδείξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπληροφορήθη περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν καταγγελλομένων ἀτόπων. Οὕτω θὰ διευκολυνθῇ τὸ ἔργον τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν, αἵτινες θὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων, θὰ ἐξοικονομηθῇ δὲ ἴσως οὕτω καὶ χρόνος πολύτιμος.

Μέχρις οὗ γνωσθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν τοιούτων ἐρευνῶν, θεωρῶ καθῆκόν μου νὰ καθυποβάλω εἰς τὴν Υ. Μ. ὅσας εἰδήσεις ἡ Γραμματεία ἠδυνήθη νὰ περισυλλέξῃ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρισκομένων Σαινσιμωνιστῶν.

Κατὰ πληροφορίας ἱκανῶς βασίμους, τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχει πλέον καθ' ἑαυτὸ ἑταιρία

Digitized by Google

Σαινσιμωνική. Αὕτη διελύθη, οἱ δὲ κατὰ καιρὸν χρηματίσαντες μέλη της ἐπανέλαβον τὸν συνήθη βίον, διατηροῦντες, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τροπολογοῦντες, ἕκαστος τὸ καθ' ἑαυτόν, τὰς ἀρχαίας δοξασίας του.

Ἐκ τῶν πρώην μελῶν τούτων, ἢ ὀπαδῶν, τῆς Σαινσιμωνικῆς ἑταιρίας πέντε, καθ' ὅσον γνωρίζει ἡ Γραμματεία, εὑρίσκονται ἐν Ἑλλάδι, ἤτοι ὁ κ. Γραλλιὰρ συνταγματάρχης τῆς χωροφυλακῆς, ὁ κ. Εἰχτὰλ σύμβουλος τῆς Γραμματείας τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ τρεῖς νέοι πρό τινων μηνῶν ἐλθόντες ἐνταῦθα.

Ὁ κ. συνταγματάρχης Γραλλιὰρ δὲν εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς Ναύπλιον, ὥστε δὲν δύναται οὗτος νὰ συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν ὑπόπτων. Ὁ δὲ κ. Εἰχτάλ, ἅμα ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του, ἔσπευσεν αὐθορμήτως νὰ μὲ διαβεβαιώσῃ ὅτι οὐδεμία τὸν συνέδεεν ὑποχρέωσις πρὸς τὰς παρελθούσας αὐτοῦ σχέσεις, ὅτι εἶχε τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ προσενεχθῇ κατὰ πάντα ὡς προσήκει εἰς πιστὸν καὶ ἀγαθὸν τῆς Υ. Μ. ὑπήκοον, κατὰ δὲ τὰ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου νὰ συμμορφωθῇ ἁπλῶς πρὸς τὰ παραδεδεγμένα. Ἔχω πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν παρὰ τοῦ κ. Εἰχτὰλ δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἔχω δὲ ἄλλως καὶ τὴν ἀπόλυτον βεβαιότητα ὅτι οὐδεμιᾶς μυστικῆς συνεδριάσεως οἵας δήποτε συμμετέχει.

Μένουσιν οἱ πρό τινων μηνῶν ἐλθόντες τρεῖς νέοι. Ἐξ αὐτῶν ὁ ὀνομαζόμενος Bertrand (1) ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν του προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐν Ἀττικῇ ἑταιρίας... ὅπως διευθύνῃ τοὺς Μελιταίους ἐργάτας, διαμένει δ' ἔκτοτε ἐκεῖ.

Τὸν δεύτερον, ὀνόματι Jourdan, παρέλαβεν ὁ συντάκτης τοῦ *Σωτῆρος* κ. Σκοῦφος, ὅπως μεταφράζῃ εἰς τὴν Γαλλικὴν τὰ ἄρθρα τῆς ἐφημερίδος του.

Ὁ τρίτος, ὀνόματι Delaury, ἐλπίζει ὅτι θὰ προσληφθῇ ὡς ὑπάλληλος εἰς ἐμπορικόν τι κατάστημα, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ κερδίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν διδων μαθήματα τῆς Γαλλικῆς γλώσσης.

Κατὰ συνέπειαν, εἰς τοὺς δύο τούτους καὶ μόνους δύναται νὰ στραφῇ ἡ περὶ μυστικῶν ἐν Ναυπλίῳ συνεδριάσεων ὑποψία. Ἀλλὰ περὶ οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν ἐλάβομεν ποτὲ παρὰ τῆς Ἀστυνομίας τὴν ἐλαχίστην δυσμενῆ πληροφορίαν.

Τοιαῦται, Μεγαλειότατε, εἶναι αἱ πρῶται ἔρευναι, τὰς ὁποίας θεωρῶ καθῆκόν μου νὰ φέρω εἰς γνῶσιν ὑμῶν περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρισκομένων ἀρχαίων μελῶν τῆς Σαινσιμωνικῆς Ἑταιρίας. Συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὁδηγίας τῆς Υ. Μ. θὰ ἐπιβλέπω καὶ θὰ προσπαθήσω παντὶ τρόπῳ νὰ ἀνιχνεύσω τὴν ἀποδιδομένην εἰς αὐτοὺς παρανομίαν, ἐὰν τοιαύτη ὑπάρχῃ.»

—

Αἱ δοθεῖσαι παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἐξηγήσεις δὲν ἤρκεσαν ὅπως σώσωσι τὸν Εἰχτὰλ τῆς ἐπαπειλούσης αὐτὸν ἀποπομπῆς. Ὑπῆρχον ἆρά γε, ἐκτὸς τοῦ Σαινσιμωνισμοῦ καὶ ἄλλοι λόγοι ἐξηγοῦντες τὴν κατ' αὐτοῦ δυσμένειαν τοῦ κόμητος Ἀρμανσπέργ; Ὁπωσδήποτε, ἐξ ἡμέρας μετὰ τὴν ἄνωθι ἀπάντησιν τοῦ ὑπουργείου, ἡ ἑξῆς διαταγὴ ἐξεδόθη Γερμανιστὶ ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἀντιβασιλείας.

«Ἀρ. 17,320.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ προσωπικὸν τῶν συμβούλων παρὰ τῷ γραφείῳ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον πολυάριθμον, ἀπ' ἐναντίας δὲ τὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἀνεπαρκές, ἀποφασίζομεν νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ μὲν κατὰ ἕνα σύμβουλον, ν' αὐξήσωμεν δὲ τὸ δεύτερον κατὰ ἕνα.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, διατάσσομεν νὰ κοινοποιηθῇ πρὸς τὸν κ. Γουσταῦον Εἰχτὰλ ἡ ἐκ τῆς ἡμετέρας ὑπηρεσίας παῦσίς του.

Ὡς ὑπουργικὸν δὲ σύμβουλον, ἐπὶ τῷ κεκανονισμένῳ μισθῷ, διορίζομεν τὸν καὶ μέχρι τοῦδε ἐν τῷ Ὑπουργείῳ πρὸς ἄκραν ἡμῶν εὐαρέ-

---

(1) Ἓν ἀκριβῶς ἔτος μετέπειτα, ὁ Γάλλος οὗτος ἐξώσθη τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ δύο ἔγγραφα, ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν ἀντιγράφῳ ἐπισυνημμένα εἰς τὰ ἄνωθι, ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ μακαρίτου κ. Εἰχτάλ. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν, ὑπ' ἀριθμὸν 24519 καὶ ἡμερομηνίαν 27 Ἀπριλίου/9 Μαΐου 1835, εἶναι σύντομος διαταγὴ (Γερμανιστὶ καὶ αὕτη) περὶ ἐξώσεως ἐκ τοῦ κράτους, ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, τοῦ Γάλλου Victor Bertrand «καθ' ὃ διὰ τῆς διαγωγῆς του καταστάντος ἀναξίου τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς προστασίας.»

Ἰδοὺ ἐν μεταφράσει τὸ δεύτερον:

«Ἀρ. 24862.

ΟΘΩΝ, κτλ.

Ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2/14 Μαΐου ἔκθεσιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀναφορικῶς τῆς ἀπὸ 27 Ἀπριλίου / 9 Μαΐου ἡμετέρας διαταγῆς. Ἐκ τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν τοῦ Γάλλου Victor Bertrand καὶ ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων ἐξάγεται ὅτι οὗτος ἐρράπισεν ἀξιωματικὸν τοῦ στρατοῦ ἡμῶν, ζητήσαντα ἐξηγήσεις κατά τινα βάναυσον διαγωγήν του. Ἐκ τῆς ἕνεκα τούτου γενομένης ἀνακρίσεως ἐξάγεται προσέτι ὅτι ὁ Bertrand ἐφωράθη καὶ ἄλλοτε φέρων ὅπλα ἀπηγορευμένα, ὅτι ἐξύβρισεν ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ, ἐξεφράσθη δημοσίᾳ διὰ τρόπου πάντη ἀνοικείου περὶ τάξεως ὁλοκλήρου τῶν στρατιωτικῶν τούτων καὶ ἐπροσπάθησε νὰ διεγείρῃ τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος, ἀποδεικνύων οὕτω τὸν ὀλίγον αὐτοῦ σεβασμὸν πρὸς τοὺς θεσμοὺς καὶ τὴν ἔννομον τάξιν τῆς χώρας.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπιβλέψεως πρὸς τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως ἐπιβάλλει τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κακοκεφάλου τούτου νέου, ὅστις παρὰ τὴν ἄτοπον διαγωγήν του, ἐπιδεικνύει καὶ ἀλλόκοτον ἐνδυμασίαν. Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον ὀφείλει ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπὸ 27 Ἀπριλίου/9 Μαΐου ἡμετέραν διαταγήν.

Ἀναμένομεν ἐντὸς τριῶν τὸ βραδύτερον ἡμερῶν τὴν ἀγγελίαν τῶν πρὸς τοῦτο ληφθησομένων μέτρων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13/25 Μαΐου 1835.

Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου προδήλως, νομίζω, ἐξάγεται ὅτι οἱ ἐξυβρισθέντες ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ ἦσαν Βαυαροί. Περὶ τοῦ ἐξωσθέντος ὑβριστοῦ οὐδὲν περιπλέον γνωρίζω.

Digitized by Google

σκειαν ὑπηρετοῦντα κ. Παναγιώτην Σοῦτσον. Εἷς ὑπουργικὸς σύμβουλος, κατ' ἐκλογὴν τοῦ ὑπουργοῦ, θὰ συγκάθηται τακτικῶς εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Γραφείου τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, θὰ ἐπιβλέπῃ τὰς ἐργασίας του, κτλ.

'Εν Ναυπλίῳ τῇ $\frac{26}{8}$ $\frac{\text{Σεπτεμβρίου}}{\text{'Οκτωβρίου}}$ 1834»

—

Εἰς τὴν παράδοξον ταύτην διαταγὴν ὁ Κωλέττης ἀπήντησε διὰ τῶν ἑπομένων:

«'Αρ. Πρ. 7037.

'Εν Ναυπλίῳ $\frac{28}{10}$ $\frac{\text{Σεπτεμβρίου}}{\text{'Οκτωβρίου}}$ 1834

Μεγαλειότατε,

Ἔλαβον τὴν βασιλικὴν διαταγὴν τῆς $^{26}/_{8}$ 8βρίου περὶ τῆς παύσεως τοῦ Γουσταύου 'Εϊχτὰλ καὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ κ. Παναγιώτου Σούτσου.

Μετ' ἀληθοῦς εὐχαριστήσεως ἔσπευσα νὰ διακοινώσω εἰς τὸν τελευταῖον τὸν διορισμόν του εἰς τὴν θέσιν συμβούλου ἐν τῷ ὑπουργείῳ μου. Διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν γνώσεών του ἐγένετο ἄξιος τῆς εὐμενείας ταύτης τῆς Υ. Μεγαλειότητος.

Ὡς πρὸς τὸν κ. 'Εϊχτὰλ ἐνόμισα ὅτι ἠδυνάμην ν' ἀναβάλω τὴν κοινοποίησιν τῆς περὶ αὐτοῦ ληφθείσης ἀποφάσεως, μέχρις οὗ καθυποβάλω εἰς τὴν Υ. Μ. τὰς ἑπομένας σκέψεις.

'Αφότου ὁ κ. 'Εϊχτὰλ εἰσῆλθεν ὡς σύμβουλος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, δὲν ἔπαυσε νὰ εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου διὰ τὸν ζῆλον, τὴν δραστηριότητά του καὶ τὴν εἰς τὴν Υ. Μ. ἀφοσίωσιν. Ἡ ἐξιδιασμένη ἀνατροφή του καὶ ἡ ἄκρα φιλεργία του τὸν ἀνέδειξαν χρησιμώτατον εἰς τὴν ἐν τῷ Γραφείῳ ὑπηρεσίαν, κατέχων δὲ τὴν Γερμανικὴν ἐγένετο πρὸς τούτοις χρήσιμος διὰ τὴν πιστὴν τῶν βασιλικῶν διαταγῶν μεταγλώττισιν. Χρεωστῶ νὰ προσθέσω ὅτι ἀφότου ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του οὐδέποτε ἐζήτησε τὸν μισθόν του (¹), παραχωρήσας αὐτὸν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον πρὸς ἀγορὰν διοικητικῶν βιβλίων.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους, Μεγαλειότατε, ἐνόμισα ὀρθὸν νὰ ἀναβάλω μέχρι νεωτέρας διαταγῆς τὴν πρὸς αὐτὸν κοινοποίησιν τῆς περὶ παύσεώς του ἀποφάσεως. Διὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ λόγους μετὰ ζωηρᾶς λύπης θὰ ἀποχωρισθῶ ὑπαλλήλου τόσον διακεκριμένου.

Διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ, Μεγαλειότατε,
κτλ. κτλ.

—

Δὲν ὠφέλησεν οὐδὲ αὕτη τοῦ Κωλέττη ἡ ἀπόπειρα πρὸς διάσωσιν τοῦ ὑπαλλήλου του ὡς, φαίνεται ἐκ τῶν δύο ἑπομένων ἐπιστολῶν τοῦ 'Εϊχτὰλ πρὸς τὸν πατέρα του. Ἡ περὶ παύσεώς του διαταγὴ ἔφερεν ἡμερομηνίαν 8 'Οκτωβρίου, Ε. Ν. Ἡ πρώτη τῶν ἐπιστολῶν χρονολογεῖται

«'Εκ Ναυπλίου, τὴν 19ην 'Οκτωβρίου 1834.

. . . .

Ἤρχισα τὴν μετὰ τοῦ κόμητος συνομιλίαν ἐκφράζων τὴν λύπην μου, διότι πρὸ δύο ἤδη μηνῶν δὲν ἠδυνήθην νὰ γείνω δεκτὸς παρ' αὐτῷ εἰς ἀκρόασιν.—Μὲ ἀπεκρίθη ὅτι ἡ ὑγεία του τὸν ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ μὲ δεχθῇ.—Εἶπα ὅτι *τότε* μὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐξηγηθῶ πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς τοὺς λόγους οἵτινες μὲ παρεκίνησαν νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὴν οἰκίαν του, νὰ γνωστοποιήσω τὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχω ἀπόφασιν νὰ ῥυθμίσω τὴν διαγωγήν μου, καὶ νὰ τεθῶ εἰς τοὺς ὁρισμούς του. 'Αλλὰ *σήμερον* ὁ σκοπὸς τῆς ζητηθείσης ἀκροάσεως ἦτο ἄλλος. 'Επεθύμουν νὰ μάθω τοὺς λόγους τῆς τοσοῦτον σκληρᾶς καὶ προσβλητικῆς ἀποπομπῆς μου, ὥστε νὰ δυνηθῶ ν' ἀπολογηθῶ, ἐὰν δὲν ἤμην ἔνοχος τῶν ἀποδιδομένων εἰς ἐμὲ μομφῶν, ἢ νὰ ὁμολογήσω τὸ λάθος μου, ἐὰν τῷ ὄντι ἔσφαλα.—Εἰς ταῦτα ὁ Κόμης ἀπεκρίθη προβάλλων κατ' ἀρχὰς τὰ περὶ τοῦ πολυαρίθμου προσωπικοῦ.—'Αλλὰ τότε πῶς διωρίσθη τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν νέος σύμβουλος, καὶ διατί ὁ τρόπος οὗτος τῆς παύσεώς μου, τόσον ἀπότομος, τόσον ἀντίθετος πρὸς τὰς συνηθείας καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Κυβερνήσεως;—Μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἐπέκρινον δημοσίως τὰς πράξεις τῆς ἐξουσίας, καὶ ὅτι μία Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς ὑπαλλήλους της νὰ τὴν προσβάλλωσιν.—'Αλλ' εἰς τίνα περίστασιν περιέπεσα εἰς τὸ ἄτοπον τοῦτο; ὁποία κατὰ τῆς ἐξουσίας πρᾶξίς μου προσάπτεται;

Μετὰ πολλὰ κατώρθωσα ὥστε νὰ μοῦ εἴπῃ ὅτι οἱ λόγοι προσωπικῆς δυσαρεσκείας τοὺς ὁποίους ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐναντίον μου, οὐδαμῶς σχετίζονται πρὸς τὴν παῦσίν μου, ἀλλ' ὅτι ἔχει λόγους τοιούτους· ὕστερον δὲ ἀπὸ πολλὰς ἐπιμόνους αἰτήσεις μου ἐπληροφορήθην ὅτι οἱ λόγοι τῆς δυσαρεσκείας του προέρχονται ἐξ ὁμιλίας μου δῆθεν τινὸς κατ' αὐτοῦ πρὸ τριῶν μηνῶν, ὁμιλίας τὴν ὁποίαν πρόσωπα ἀξιόπιστα τῷ μετέδωκαν, ἀλλὰ ἀφοῦ τοῖς ὑπεσχέθη ὁ Κόμης, ἐπὶ λόγῳ τιμῆς, ὅτι δὲν θὰ εἴπῃ εἰς οὐδένα τὰ ὀνόματά των.

Περιττὸν νὰ σὲ βεβαιώσω ὅτι ἀγνοῶ ἐντελῶς τί ἦτο ἡ ὁμιλία μου αὕτη, ἥτις εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐφεύρεσις τῶν ῥαδιούργων, οἵτινες ἐκμεταλλεύονται τοῦ κόμητος τὰς ἀδυναμίας. 'Απεκρίθην ὅτι ἐὰν ποτὲ τὸν ἀντεπολιτεύθην, ἡ ἀντιπολίτευσίς μου ἦτο φανερά, εὐθεῖα καὶ εἰλι-

(¹) Ὁ μισθός του ἦτο δρ. 350 κατὰ μῆνα. Κατὰ σημείωσιν δὲ τινα ἐν τῷ ἡμερολογίῳ, ὁ Πρόεδρος τῆς 'Αντιβασιλείας ἐλάμβανε κατ' ἔτος 40.000 φιορίνια, τὰ ἄλλα μέλη τῆς 'Αντιβασιλείας ἀνὰ 20,000, τὰ δὲ παραπληρωματικὰ ἀνὰ 16,000.

Digitized by Google

κρινής, καὶ ὅτι ποτὲ δὲν ἐξέπεσα εἰς *λόγια* τοιούτου εἴδους.

Εἶχε δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλας διαχύσεις περιέργους. Τὸν ἠρώτησα πῶς ἠδύνατο νὰ θεωρῇ ὡς ὑπὲρ τὸ δέον πολυάριθμον τὸ γραφεῖον τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἐνῷ εἶχε κατὰ νοῦν τόσον μεγάλα σχέδια περὶ ἀποικισμοῦ.—Ἀλλὰ τί ἔπραξε τὸ Γραφεῖον τοῦτο ἀφότου ἐσυστήθη;—Τὸ Γραφεῖον διεκήρυξεν ὅτι δὲν δύναται νὰ πράξῃ τίποτε, ἐνόσῳ δὲν κανονισθῇ ὁριστικῶς τὸ ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας ἐν Ἑλλάδι. Περὶ τούτου δὲ ὑπέβαλε σχέδιον Νόμου, καὶ περιμένει. —Μάλιστα, ὁ Νόμος ἐκεῖνος, τὸ ἀνακάτωμα τοῦτο! (Cette espèce de pot-pourri)—Ἐὰν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης νομίζει ὅτι τὸ Γραφεῖον τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἶναι ἀνίκανον, θὰ ἦτο καλὸν νὰ δηλώσῃ φανερῶς τὴν περὶ τούτου γνώμην της, ὁπωσδήποτε δὲ ἡ τοιαύτη μομφὴ δὲν πρέπει νὰ ἐπιπέσῃ εἰς μόνον ἐμέ, μήτε νὰ αἰτιολογήσῃ αὐτὴ τὴν παῦσίν μου.

Ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ παντοίοις τρόποις ἐπροσπάθησα νὰ προκαλέσω ἐκ μέρους του καθαρὰν ἐξήγησιν, εἶπα πρὸς αὐτὸν τὰ ἑξῆς: Ἀγνοῶ εἰσέτι τὰς ὁριστικὰς ἀποφάσεις τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ὡς πρὸς ἐμέ. Ἀλλ' ὁποιαιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ ἀποφάσεις αὗται, εἴτε θελήσῃ ἡ Υ. Ἐξοχότης νὰ μὲ διατηρήσῃ εἰς τὴν θέσιν μου, εἴτε ἀναγκασθῶ νὰ ἀναχωρήσω ἐξ Ἑλλάδος, ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης ἐννοεῖ βεβαίως ὅτι δὲν δύναμαι νὰ συγκατατεθῶ εἰς τὸ νὰ μείνω ἐν ἀγνοίᾳ τῶν λόγων, οἵτινες ἐπροκάλεσαν τὸ κατ' ἐμοῦ ληφθὲν μέτρον, καὶ ὅτι μέχρι τελευταίας στιγμῆς θὰ ἐπιμείνω ζητῶν νὰ μοὶ γείνωσιν οὗτοι γνωστοί, διὰ νὰ δικαιολογηθῶ ἐὰν ὑπάρχῃ δικαιολογίας ἀνάγκη.

Εἰς ἀπάντησιν μοὶ ὑπέδειξεν ὅτι τὸν περιμένουν πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Τότε τῷ εἶπα ὅτι παραιτοῦμαι πάσης ἰδέας τοῦ νὰ μείνω εἰς τὴν θέσιν μου, ὅτι ἀποσύρομαι, ἀλλὰ πρὸ τούτου ἔχω μίαν τελευταίαν λέξιν νὰ προσθέσω: ὅτι δὲν θ' ἀπορήσῃ βεβαίως ἐὰν τὸ κατ' ἐμοῦ ληφθὲν μέτρον μοῦ ἀφήσῃ τὴν συναίσθησιν προσωπικοῦ ἀδικήματος.

—

Ναύπλιον 8/20 Ὀκτωβρίου 1834.

Σήμερον ἐπεσκέφθην τὸν κ. Κόβελ. Τῷ διηγήθην καταλεπτῶς τὴν χθεσινὴν μετὰ τοῦ Κόμητος συνομιλίαν μου. Μὲ ἤκουσεν ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀντιρρήσεως, δηλαδὴ παρεδέχθη σιωπηλῶς ὅτι μοῦ ἠρνήθησαν τὴν ζητηθεῖσαν ἐξήγησιν. Εἶπε μόνον ὅτι τὸ παράπονον τοῦ Κόμητος εἶναι ὅτι ἐξέφρασα μομφὴν διότι δὲν ἐζητήθη ἡ *συγκατάθεσις* τοῦ ὑπουργοῦ, ὅτι ἡ ἔκφρασίς μου αὕτη ἐπείραξε τὸν Κόμητα, μολονότι ἀνεγνώριζεν ὅτι μετέπειτα τὴν ἀνεκήρυξα ὡς μὴ ἀκριβῆ καὶ τὴν ἐπεξήγησα, ἀντικαταστήσας τὴν λέξιν *συγκατάθεσις* διὰ τῆς λέξεως *γνώμη*. Προσέθεσε δὲ ὅτι ὁ Κόμης μοὶ παρετήρησεν ὅτι τὰ παράπονά μου δὲν ἔχουν *βάσιν, καθόσον ἡ περὶ παύσεώς μου διαταγὴ δὲν μοὶ ἐκοινοποιήθη εἰσέτι.*

Ἀπεκρίθην εἰς τὸν κ. Κόβελ ὅτι ἡ φράσις αὕτη τοῦ Κόμητος εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι λέγονται κατ' οὐδὲν δεσμεύουσαι τὸν λέγοντα· ἠδύνατο νὰ εἶναι ἔνδειξις εὐμενοῦς διαθέσεως ἢ καὶ ἁπλῶς μέσον πρὸς ἀλλαγὴν ὁμιλίας. Ἄλλως δέ, ἐγὼ δὲν ἐζήτουν χάριν, ἢ εὐμένειαν, ἢ συγχώρησιν. Παρεκτὸς δὲ τῶν ἰδιαιτέρων αἰτίων τοῦ ληφθέντος μέτρου, καὶ ἡ γνώμη τὴν ὁποίαν χθὲς ὁ κόμης ἐξέφρασε περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ στατιστικοῦ γραφείου μὲ ἔπειθεν ὅτι ἤμην περιττὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἀντιβασιλείας, ὅτι ὁ Κόμης ἐθεώρει τὸ Γραφεῖον τοῦτο ὡς πρᾶγμα ἀπεχθές, καὶ ὅτι δὲν θὰ ἡσυχάσῃ ἐὰν δὲν τὸ ἐκφορτωθῇ.

Ὡμιλήσαμεν τότε περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Γραφείου. Ἀνεγνώρισα ὅτι οὐδὲν ἔπραξεν, ἀλλὰ τοῦτο διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ πράξῃ τι. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Roujoux ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας συνοδεύων τὸν ὑπουργόν, καὶ ὁ Πονηρόπουλος μετέβη εἰς Ἀρκαδίαν. Ἐπὶ τέλους δὲ τὸ Γραφεῖον ἐξετέλεσε τὸ ἔργον του παρουσιάσαν τὸν νόμον περὶ τῆς τακτοποιήσεως τῆς ἰδιοκτησίας ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐὰν τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἐκαρποφόρησεν εἰσέτι, δὲν πταίει τὸ Γραφεῖον.

Μετὰ ταῦτα ἐπελήφθημεν τῆς ἱστορίας τοῦ Νόμου τούτου καὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀποικισμοῦ. Κατέκρινα δεινῶς τὸν κ. Ἀρμανσπέργ ὡς θελήσαντα νὰ διεξαγάγῃ τὰ τοῦ ἀποικισμοῦ τῆς Ἑλλάδος καθ' ὃν τρόπον ἀπεφάσισε καὶ τὴν μεταφορὰν τῆς πρωτευούσης εἰς Ἀθήνας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο μέτρον, καλὸν καθ' ἑαυτό, ἐλήφθη ὅμως λίαν κατεσπευσμένως. Τὰ τοῦ ἀποικισμοῦ ἐγένοντο ἔτι χειρότερα. Διότι, προτοῦ ἀποκαταστήσωσιν ἰδιοκτήτας τοὺς Ἕλληνας αὐτούς, (βάσιν ταύτην πρωτίστην τῆς εὐημερίας τῆς χώρας), ἠθέλησαν νὰ ῥίψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα χιλιάδας οἰκογενειῶν, χωρὶς νὰ προνοήσωσι περὶ αὐτῶν πῶς νὰ μὴ ἀποθάνωσι τῆς πείνης, ἢ νὰ μὴ καταστραφῶσιν ἐκ τῆς ζηλοτυπίας τῶν ἐγχωρίων· ἀνέφερα ὅσας δυσκολίας ἀπηντήσαμεν κατὰ τὴν σύστασιν τῶν ἀποικιῶν τοῦ Πεταλιδίου, τῆς Ἐρετρίας, τῶν Σαμίων ἐν Εὐβοίᾳ κτλ, δυσκολίας προερχομένας ἐκ τῆς παρούσης θέσεως τοῦ ζητήματος τῆς ἰδιοκτησίας ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἀπέδειξα τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ ἀναμιγνύηται ἡ προσωπικὴ φιλαυτία τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ζητήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ εἶναι οὗτος ἁπλῶς καὶ μόνον κριτὴς ἀμερόληπτος.. .Εἰς ὅλα ταῦτα σιωπὴ παντελής, σιωπὴ ἐμφαίνουσα συναίνεσιν.

Ἀναχωρῶν παρεπονέθην καὶ πάλιν διὰ τὴν

Digitized by Google

ἄρνησιν πάσης ἐξηγήσεως, ἐπανέλαβα δὲ ὅτι εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ παραιτηθῶ τῆς ὑπηρεσίας. Ὑπάρχει, εἶπα ἐπὶ τέλους, μυστικόν, τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι γνωρίζω, ἂν καὶ δὲν μοῦ τὸ λέγουν. —Μὲ ἐβίασε νὰ ἐξηγηθῶ.—Δὲν ἦλθε τίποτε ἐκ Μονάχου;—Μ' ἐβεβαίωσε διὰ λόγου τιμῆς ὅτι ὄχι.—Τότε λοιπὸν ἡ παῦσίς μου, ἐὰν δὲν εἶναι μέτρον πολιτικόν, εἶναι αἴνιγμα. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδοθῇ εἰς *Λόγια* μόνον.—Ἠμπορεῖ, ἀπεκρίθη, καὶ μὲ παρεκίνησεν ἐκ νέου νὰ περιμείνω.»

(Ἕπεται συνέχεια)

Δ. Βικελας

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

ΙΔ'.

Τὸ ναυάγιον.

Ἡ *Ἀλάσκα* εἶχεν εἰσορμήσῃ εἰς τοὺς βράχους μετὰ τηλικαύτης σφοδρότητος ὥστε ἐνσφηνωθεῖσα ἔμεινεν ἀκίνητος. Τὰ κύματα συναντῶντα τὸ ἀσύνηθες ἐκεῖνο κώλυμα ἔπληττον αὐτὸ ὀργίλως σαροῦντα τὸ κατάστρωμα καὶ ἀναρρίπτοντα τὰς ψεκάδας αὐτῶν ἄχρι τῶν ἱστῶν· ἀλλ' ὁ σάλος τῆς θαλάσσης δὲν ἦτο σφοδρὸς καὶ τὸ πλήρωμα δὲν ἠπειλεῖτο ὑπὸ ἐπείγοντος κινδύνου. Ἂν μὴ μετεβάλλετο ὁ καιρός, ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναμείνωσι μέχρι τῆς πρωΐας ἄνευ ἄλλου ἀπευκταίου.

Ὁ Ἔρικ δι' ἑνὸς βλέμματος κατενόησε τοῦτο. Ὡς ὕπαρχος εἶχε φυσικῶς ἀναλάβῃ τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλοίου. Διατάξας νὰ κλείσωσιν ἐπιμελῶς τὰς θυρίδας καὶ τὰς παραφωτίδας καὶ ῥίψωσι κεδρωτὰ ἐπιβλήματα ἐπὶ πάντων τῶν ἀνοιγμάτων, κατῆλθεν εἰς τὸ κύτος μετὰ τοῦ ξυλουργοῦ· ἐπηκρίβωσε δὲ μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως ὅτι οὐδαμῶς διέρρεε τὸ πλοῖον. Τὸ ἐξωτερικὸν περίβλημα τῆς *Ἀλάσκας* εἶχε προφανῶς προφυλάξῃ τὸ ἐσωτερικὸν σκάφος, τὸ δὲ κατὰ τῶν πολικῶν πάγων ἀμυντικὸν ἐκεῖνο μέτρον ὑπερήσπισεν αὐτὸ τελεσφορώτατα κατὰ τῶν ὑφάλων τῆς Βρετάνης. Ἀληθὲς μὲν ὅτι ἡ ἀτμομηχανὴ εἶχε σταματήσῃ ἐξαρμοσθεῖσα ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ κραδασμοῦ, ἀλλ' οὐδεμία ἐπῆλθεν ἔκρηξις οὐδὲ τῶν ναυτῶν τις ἔπαθε. Ὁ Ἔρικ ἀπεφάσισε ν' ἀναμείνῃ μέχρι τῆς πρωΐας ὅπως ἀποβιβάσῃ τὸ πλήρωμα, ἂν ἐπέκειτο ἀνάγκη.

Διέταξε λοιπὸν νὰ πυροβολήσωσι διὰ τῶν τηλεβόλων πρὸς αἴτησιν βοηθείας ἐκ τῆς νήσου Σὲν καὶ νὰ καταβιβάσωσι τὴν ἀτμάκατον εἰς τὴν θάλασσαν ὅπως ἀποστείλῃ αὐτὴν κατεπειγόντως εἰς Λοριάν.

— Εἰς κανὲν μέρος, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ εὕρω προθυμότερα καὶ ἰσχυρότερα ναυαγοσωστικὰ μέσα παρ' ὅσα εἰς τὸν μέγαν αὐτὸν ναύσταθμον τῆς δυτικῆς Γαλλίας.

Ὅθεν κατὰ τὴν κρισιμωτάτην ἐκείνην ὥραν, καθ' ἣν πάντες οἱ ἐμπλέοντες ἐνόμιζον ἀνεπιστρεπτεὶ ἐπελθόντα τὸν ὄλεθρον, ὁ Ἔρικ ἤρξατο ἐλπίζων. Ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν ἡ ἀπτόητος αὐτοῦ ψυχὴ ἦτο ἐκ τῶν μὴ ἀπενθαρρυνομένων καὶ ἡττωμένων.

— Ἂς κατορθώσω μόνον ν' ἀπαλλάξω ἀπ' ἐδῶ τὴν *Ἀλάσκαν*, ἔλεγε κατὰ νοῦν, κ' ἔπειτα βλέπομεν ποῖος θὰ φανῇ ἰσχυρότερος.

Ἀλλὰ δὲν ἐξέφραζεν εἰσέτι τὴν ἐλπίδα ταύτην, ἥτις εἰς τοὺς ἄλλους θὰ ἐφαίνετο χιμαιρική. Ἀνελθὼν ἐκ τοῦ κύτους εἶπε μόνον ὅτι τὰ πράγματα ἔβαινον καλῶς ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ὅτι εἶχον καιρὸν ν' ἀναμείνωσι βοήθειαν. Εἶτα δὲ διέταξε νὰ διανείμωσι τέϊον καὶ ῥούμιον εἰς ἅπαν τὸ πλήρωμα.

Τοῦτο ἤρκεσεν ὅπως διασκεδάσῃ τὴν ἀθυμίαν τῶν μεγάλων ἐκείνων παιδίων, οὕτω δὲ ἡ ἀτμάκατος κατεβιβάσθη ἐν φαιδρότητι εἰς τὴν θάλασσαν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκριβῶς πυρσευτικαὶ σκυταλίδες (ῥοκέται) ἀναρριφθεῖσαι ἐκ τοῦ φάρου τοῦ Σὲν ἀνήγγειλαν ὅτι ἐξεπέμπετο ἐπικουρία εἰς τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον. Μετ' ὀλίγον ἐρυθρὰ πυρὰ ἐφάνησαν ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς νυκτός. Φωναί τινες ἠκούσθησαν καλοῦσαι, εἰς ἃς ἀπήντησαν ἐκ τῆς *Ἀλάσκας* μαθόντες ὅτι ἐναυάγησαν ἐπὶ τῆς *Κρύας Ξέρας*. Ὁλόκληρος ὥρα παρῆλθε πρὶν λέμβος τις δυνηθῇ νὰ προσπελάσῃ ἕνεκα τῆς σφοδρᾶς παλινδρομήσεως τῶν κυμάτων καὶ τῆς δυσχερείας τοῦ ἐπιχειρήματος. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ ἓξ ἐπιβαίνοντες τῆς σωτηρίας λέμβου ἄνδρες κατώρθωσαν ν' ἁρπάσωσι καλώδιόν τι καὶ ν' ἀναρριχηθῶσιν εἰς τὴν *Ἀλάσκαν*.

Ἦσαν δὲ οὗτοι ἓξ τραχεῖς ἁλιεῖς τῆς Σέν, τολμηροὶ καὶ εὔτονοι ἄνδρες, οἵτινες καὶ ἄλλοτε εἶχον σώσῃ ναυαγήσαντας. Ἐπεδοκίμασαν πληρέστατα τὴν ἰδέαν τῆς αἰτήσεως βοηθείας ἐκ Λοριάν, διότι ὁ λιμενίσκος τῆς νήσου δὲν ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ἐπαρκῆ τὰ πρὸς ταύτην μέσα. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως δύο ἐξ αὐτῶν μεταβῶσιν αὐτόσε διὰ τῆς ἀτμακάτου μετὰ τοῦ Ἔρσεβον καὶ τοῦ Ὄθωνος, εὐθὺς ὡς ἡ σελήνη ἐπιφανῇ εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ παρέσχον πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ τόπου τοῦ ναυαγίου.

Δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ νοήσωσι πῶς ἡ *Ἀλάσκα* ἀποπλεύσασα τοῦ λιμένος τῆς Βρέστης ἐξώκειλεν ἐπὶ τῶν ὑφάλων ἐκείνων. Οὐδ' ὁ Ἔρικ ἐνόει τοῦτο, ἀπεφάσισε δὲ νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ πρᾶγμα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἀτμακάτου.

Ἀνατειλάσης μετ' ὀλίγον τῆς σελήνης, ἡ ἀτμάκατος ἀπῆλθεν, ὁ δὲ νεαρὸς κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας* διέταξε νὰ μείνωσιν ἐπὶ τοῦ καταστρώ-

Digitized by Google

ματος μόνοι οἱ φύλακες τῆς τετραωρίας, οἱ δὲ λοιποὶ ναῦται νὰ ἀναπαυθῶσιν ὡς συνήθως, εἶτα δὲ κατῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον τοῦ πλοιάρχου.

Ὁ Βρέδεζορδ, ὁ Μαλάριος καὶ ὁ ἰατρὸς ἠγρύπνουν παρὰ τὸ πτῶμα τοῦ Μαρσίλα. Ἰδόντες εἰσελθόντα τὸν Ἔριχ ἠνωρθώθησαν.

— Παιδί μου, πῶς μᾶς συνέβη τὸ φοβερὸν τοῦτο δυστύχημα; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Εἶνε ἀνεξήγητον, ἀπεκρίθη ὁ νέος ὕπαρχος κύψας ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὅστις ἦτο ἀνεπτυγμένος ἐπὶ τοῦ γραφείου τοῦ νεκροῦ. Ἠσθανόμην ὁρμεμφύτως, καὶ τῷ εἶχον εἴπῃ, ὅτι δὲν ἐπηγαίναμεν καλά. Κατὰ τὴν γνώμην μου εὑρισκόμεθα τρία μίλλια τοὐλάχιστον πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ τοῦ φάρου—σχεδὸν ἐδῶ, προσεῖπε δείξας σημεῖόν τι ἐπὶ τοῦ χάρτου—καὶ ὅπως βλέπετε, κανεὶς κίνδυνος δὲν σημειοῦται... οὔτε σύρτεις, οὔτε ὕφαλοι!.. Τὸ ἀμαυρὸν χρῶμα δεικνύει μεγάλον βάθος!.. Ἀκατανόητον! Ἐν τούτοις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς λάθος εἰς χάρτην τοῦ βρετανικοῦ ναυαρχείου καὶ εἰς ἀκτὰς τόσον γνωστάς, τόσον λεπτομερῶς ἀπὸ αἰώνων ἐξερευνηθείσας... Αὐτὸ τὸ ὁποῖον συμβαίνει εἶνε παράλογον καὶ φοβερὸν συγχρόνως ὡς ἐφιάλτης!

— Μήπως ἔγινεν ἄλλο τι λάθος; ἠρώτησεν ὁ Βρέδεζορδ, μήπως ἐξελάβετε ἄλλον φάρον ἀντ' ἄλλου;

— Αὐτὸ εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον εἰς τόσον μικρὸν πλοῦν ἀπὸ τῆς Βρέστης ἕως ἐδῶ! εἶπεν ὁ Ἔριχ. Συλλογισθῆτε ὅτι οὔτε στιγμὴν δὲν ἐχάσαμεν τὴν στερεὰν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μας! Πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἷς ἐκ τῶν σημειουμένων ἐπὶ τοῦ χάρτου φάρων δὲν ἀνήφθη καὶ ὅτι προσετέθη ἄλλος φάρος—δηλαδὴ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν τὸ ἀδύνατον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν δὲν θὰ ἤρκει, διότι ὁ πλοῦς μας ἦτο τόσον κανονικός, καὶ ἡ δρομομέτρησις ἔγινε μὲ τόσην φροντίδα, ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔγινε λάθος! ... Καὶ ἐν τούτοις τώρα εὑρισκόμεθα ἐπὶ ὑφάλων ἐν ᾧ κατὰ τὸν χάρτην ἔπρεπε νὰ εὑρισκώμεθα εἰς τριακοσίων μέτρων βάθος!...

— Πῶς θὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις; Αὐτὸ πρέπει νὰ μάθωμεν! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός.

— Θὰ τὸ μάθωμεν μετ' ὀλίγον ἂν αἱ ναυτικαὶ ἀρχαὶ δείξουν κἄποιαν προθυμίαν εἰς τὸ νὰ μᾶς στείλουν βοήθειαν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ μόνον τὸ ὁποῖον εἰμποροῦμεν νὰ κάμωμεν εἶνε νὰ περιμένωμεν, καὶ τὸ καλλίτερον δι' ὅλους σας εἶνε νὰ ὑπάγετε νὰ κοιμηθῆτε ὡς νὰ ἤμεθα ἠγκυροβολημένοι εἰς τὸν ἀσφαλέστερον ὅρμον.

Ὁ νεαρὸς ὕπαρχος δὲν προσεῖπεν ὅτι οὗτος ἀνελάμβανε τὴν φροντίδα νὰ φρουρήσῃ ἐν ᾧ οἱ φίλοι του θὰ ἐκοιμῶντο. Τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξε καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ὁτὲ μὲν περιπατῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ βεβαιούμενος ὅτι οἱ φύλακες τῆς τετραωρίας ἐφύλαττον ἀγρύπνως, ὁτὲ δὲ καταβαίνων ἐπὶ μικρὸν εἰς τὴν αἴθουσαν.

Ὑποφωσκούσης τῆς ἠοῦς παρετήρησε μετὰ χαρᾶς ὅτι ὁ σάλος ἐκόπαζε βαθμηδὸν μετὰ τοῦ ἀνέμου, καὶ ὅτι ἐπελθούσης ἀμπώτιδος ἡ *Ἀλάσκα* ἔμελλε νὰ εὑρεθῇ ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Τοῦτο παρεῖχεν αὐτῷ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ μέγεθος τῆς ναυσιφθορίας, πράγματι δὲ περὶ τὴν ἑβδόμην τῆς πρωΐας ὥραν ἠδυνήθη νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐρεύνης ταύτης.

Τὸ πλοῖον ἐφαίνετο ἐμπαγὲν εἰς τοὺς ὀδόντας τῶν βράχων, οἵτινες ἐξήρχοντο τῆς σύρτεως. Τρεῖς τῶν αἰχμῶν τούτων εἶχον διαρρήξῃ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπηγγενίδα τῆς *Ἀλάσκας* κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ναυαγίου καὶ ὑπεστήριζον αὐτὴν ὡς ἀντερείσματα. Αὐτὴ ἡ διεύθυνσις τῶν ἀντερεισμάτων τούτων, ἅτινα ἔκλινον πρὸς βορρᾶν, δηλαδὴ πρὸς διεύθυνσιν ἐναντίαν τῆς πορείας τῆς *Ἀλάσκας* κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ναυαγίου ἐπεξηγεῖ πῶς ἐσταμάτησαν αὐτὴν εἰς τὸ ἄκρον τῆς σύρτεως παρακωλύσαντα αὐτὴν νὰ ἐξοκείλῃ ἐπὶ τῶν ὑφάλων. Ὁ ἔσχατος χειρισμὸς ὃν εἶχε κελεύσῃ ὁ Ἔριχ, συνετέλεσεν ἐπίσης νὰ καταστήσῃ ἧττον φοβερὰν τὴν σύρραξιν. Τὸ πλοῖον παλινδρομῆσαν δευτερόλεπτά τινα πρὶν προσαράξῃ, κατηνέχθη κατὰ τοῦ βράχου διὰ μόνης τῆς κεκτημένης δυνάμεως καὶ ὑπὸ τοῦ ῥεύματος. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἄνευ τούτου ἡ *Ἀλάσκα* θὰ κατασυνετρίβετο. Ἑτέρωθεν δὲ ὁ ἄνεμος καὶ τὰ κύματα, τὴν αὐτὴν διατηρήσαντα φορὰν καθ' ὅλην τὴν νύκτα, συνετέλεσαν νὰ μείνῃ ἐν τῇ θέσει αὐτῆς, ἀντὶ νὰ καθηλώσωσιν αὐτὴν ἐπὶ τῶν βράχων, ὡς ἀφεύκτως θὰ συνέβαινεν ἂν μετεβάλλετο ὁ ἄνεμος. Συνελόντι εἰπεῖν ἀδύνατον ἦτο νὰ συνεπέλθῃ μεγαλειτέρα εὐτυχία ἐν ἀτυχήματι. Τώρα τὸ πᾶν ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἐγκαίρου ἀπαλλαγῆς τοῦ πλοίου, πρὶν ῥιπαῖός τις ἄνεμος πνεύσας νὰ ἐπενέγκῃ τὸν ὄλεθρον.

Ὁ Ἔριχ ἀπεφάσισε οὔτε στιγμὴν ν' ἀπολέσῃ. Εὐθὺς μετὰ τὸ ἄριστον τοῦ πληρώματος διέταξε πάντας νὰ εὐρύνωσι διὰ πελέκεων τὰ τρία κύρια τραύματα τῆς *Ἀλάσκας*. Ἂν ῥυμουλκόν τι ἀπεστέλλετο τώρα ἐκ Λοριὰν καὶ ἀφικνεῖτο ἐγκαίρως ἦτο δυνατόν, εὐθὺς ὡς ἐπήρχετο ἡ πλημμυρὶς τῶν ὑδάτων ν' ἀπαλλάξῃ τὸ πλοῖον τῶν βράχων ἄνευ σχεδὸν δυσχερείας. Εὐνόητος λοιπὸν ἦτο ἡ ἀνυπομονησία μεθ' ἧς ὁ νέος ὕπαρχος κατεσκόπευε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐλαχίστου θυσάνου καπνοῦ εἰς τὸν ὁρίζοντα.

Τὰ πάντα κατ' εὐχὴν συνέβησαν ὡς ἐπεθύμει ὁ Ἔριχ. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ καιρὸς παρέμεινε γαλήνιος, εἶτα δέ, περὶ τὴν μεσημβρίαν ἀπόστολος συνοδευόμενος ὑπὸ ῥυμουλκοῦ ἐφάνη εἰς τὰ ὕδατα τῆς *Ἀλάσκας*. Ὁ ἀπόστολος ἐκυβερνᾶτο ὑπό τινος ἀντιπλοιάρχου, ἐρχομένου νὰ τεθῇ λίαν ἀβροφρόνως εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ναυαγῶν.

Ὁ Ἔριχ καὶ τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ πουηδικοῦ

Digitized by Google

πλοίου υπεδέξαντο αυτούς μετά χαράς, είτα δε κατήλθον εις την αίθουσαν.

— Εξηγήσατέ μοι, σας παρακαλώ, ηρώτησεν ο αντιπλοίαρχος τον Έρικ, πώς συνέβη να ναυαγήσετε εδώ εις τους βράχους της Σεν εν ώ είχατε απόπλευσιν εκ Βρέστης;

— Αυτός ο χάρτης θα σας το εξηγήση, απεκρίθη ο Έρικ· δεν σημειόνει κανένα κίνδυνον!

Ο γάλλος αξιωματικός εξήτασε το πρώτον μετά περιεργίας, είτα δε και μετ' άκρας εκπλήξεως τον δοθέντα αυτώ χάρτην.

— Πραγματικώς η *Κρύα Ξέρα* δεν σημειούται, ούτε η *Βραχογέφυρα* της Σεν ... ανέκραξεν. Αυτό είνε πρωτοφανής αμέλεια. Πώς; το κυανούν χρώμα το δεικνύον μεγάλα βάθη σημειούται τόσον πλησίον της νήσου!.. .ως και αυτή η θέσις του φάρου είνε εσφαλμένη!... Βλέπετε ότι μεταπίπτω από έκπληξιν εις έκπληξιν!.. .Και όμως ο χάρτης αυτός είνε του Βρετανικού ναυαρχείου!.. .Αλλά σας βεβαιώ ότι είνε οικτρός χάρτης!.. .Θα έλεγε κανείς ότι επίτηδες τον έκαμαν εσφαλμένον, διά να σας απατήσουν!... Οι θαλασσοπόροι άλλοτε συνείθιζον να παίζουν τοιαύτα παιγνίδια εις τους αντιζήλους των! Ποτέ δεν θα επίστευα ότι η Αγγλία διεφύλαξε τοιαύτας παραδόσεις!

— Αλλ' είμεθα βέβαιοι άρά γε ότι η Αγγλία εχάραξε τοιούτον τον χάρτην τούτον; ηρώτησεν ο Βρέδεζορδ. Εις εμέ επέρχεται μία άλλη υπόνοια, ότι ο χάρτης ούτος δυνατόν να είνε έργον παραχαράκτου τινός και να ετέθη υπό ενόχου χειρός εις την σκευοθήκην της *Αλάσκας*.

— Υπό του Τούδωρ Βράουν! ανέκραξε βιαίως ο Έρικ. Την νύκτα του γεύματος του νομάρχου της Βρέστης... όταν εμβήκεν εις τον θάλαμον του πλοιάρχου διά να συμβουλευθή δήθεν ένα χάρτην!... Ω τον αλιτήριον!... Και διά τούτο δεν επανήλθε πλέον εις το πλοίον!...

— Αυτό είνε καταφανέστατον! απεκρίθη ο ιατρός Σβαρυεγκρόνα. Και εντούτοις τοιαύτη βδελυρά πράξις προϋποθέτει άβυσσον κακουργίας!... Προς τίνα σκοπόν άρά γε θα την διέπραττε;

— Και προς ποίον σκοπόν ήλθεν εις Στοκόλμην επίτηδες όπως σας είπη ότι ο Πατρίκιος Ο-Δόνογαν είχεν αποθάνη; υπέλαβεν ο Βρέδεζορδ. Προς τίνα σκοπόν κατέβαλεν εικοσιπέντε χιλιάδας κορωνών διά τον πλουν της *Αλάσκας*, αφ' ου ο πλους ούτος ήτο βέβαιος πλέον;.. .Προς τίνα σκοπόν επέβη μαζί μας του πλοίου και ανεχώρησεν από την Βρέστην;... Μα την αλήθειαν, μου φαίνεται ότι πρέπει κανείς να είνε τυφλός διά να μη βλέπη τώρα εις τα γεγονότα ταύτα συνειρμόν λογικόν και φοβερώτατον! Ποίον συμφέρον έχει εις όλα ταύτα ο Τούδωρ Βράουν; Το αγνοώ. Αλλά το συμφέρον τούτο είνε βεβαίως μέγα, είνε τρομερόν ώστε να μη οπισθοχωρή προ τοιούτων μέσων όπως εμποδίση το ταξείδιόν μας! Διότι, είμαι βέβαιος τώρα, ότι αυτός έγινεν αίτιος να σταματήσωμεν εις Βρέστην, αυτός μας ωδήγησε διά της χειρός του επάνω εις τας υφάλους ταύτας επί των οποίων εμέλλομεν να εξολοθρευθώμεν όλοι!...

— Εν τούτοις μου φαίνεται δύσκολον να προείδε τον δρόμον, τον οποίον θα εξέλεγεν ο πλοίαρχος! αντείπεν ο ευσυνείδητος Μαλάριος.

— Διατί; Μήπως ο δρόμος αυτός δεν δεικνύεται καταφανώς από την μεταβολήν την οποίαν έκαμεν επί του χάρτου; Μετά βραδύτητα τριών ημερών ήτο βέβαιος ότι ο κυβερνήτης Μαρσίλας θα ήθελε ν' ανακτήση τον απολεσθέντα χρόνον και ότι θα εξέλεγε τον βραχύτερον δρόμον! Αφ' ου δε ενόμιζε την θάλασσαν ελευθέραν εις τας ακτάς της Σεν, θα προσήρασσεν αφεύκτως εις τας υφάλους ταύτας!

— Είνε αληθές, είπεν ο Έρικ, αλλά δεν ήτο βέβαιος ότι θα επιφέρη το αποτέλεσμα το οποίον επόθει, και απόδειξις ότι εγώ προέτρεψα συντόνως τον πλοίαρχον να στραφή προς δυσμάς.

— Και ποίος μας λέγει ότι δεν είχε και άλλους χάρτας ετοίμους διά να μας απατήση εις άλλας ακτάς, αν κατωρθώναμεν να σωθώμεν από την *Κρύαν Ξέραν*; ανέκραξεν ο Βρέδεζορδ.

— Εύκολον να το εξελέγξωμεν, απήντησεν ο Έρικ λαβών από της σκευοθήκης πάντας τους εν αυτή χάρτας.

Ο πρώτος ον ανέπτυξεν ήτο ο της Κορόνης, διά του πρώτου δε βλέμματος ο γάλλος αξιωματικός εξήλεγξε δύο ή τρία σπουδαία λάθη· ο δεύτερος ήτο ο του Αγίου Βικεντίου, ισάριθμα έχων λάθη, ο τρίτος ήτο ο του Γιβραλτάρ, εν τούτω δε τα σφάλματα ήσαν καταφανέστατα. Η περαιτέρω έρευνα απέβαινε περιττή ουδεμιάς υπολειπομένης αμφιβολίας. Αν η *Αλάσκα* δεν εναυάγει εις την *Βραχογέφυραν* της Σεν, θα εναυάγει πάντως πριν καταπλεύση εις Μελίτην.

Σύντονος δ' εξέτασις ήρκεσε ν' αποκαλύψη τον τρόπον δι' ου απεπειράθη να πραγματώση τον βδελυρόν και κακούργον σκοπόν αυτού. Οι χάρται εκείνοι ήσαν αληθώς χάρται του αγγλικού ναυαρχείου αποσβεσθέντες εν μέρει διά χημικής πλύσεως και συμπληρωθέντες δι' επίτηδες πεπλανημένων προσθηκών. Αλλ' όσον δεξιώς και αν εξετελέσθησαν αι επιδιορθώσεις εκείναι, διεκρίνοντο εκ μικρών διαφορών περί τας αποχρώσεις, νυν ότε ηγέρθη υπόνοια. Τέλος, περίπτωσίς τις καθίστα αναμφίβολον την προμελέτην του ενόχου· οι χάρται της *Αλάσκας* έφερον την σφραγίδα του υπουργείου των ναυτικών της Σουηδίας· αλλ' οι υπεισαχθέντες ουδεμίαν έφερον σφραγίδα· ο παραχαράκτης ενόμισεν ότι οι επί της *Αλάσκας* δεν θα παρετήρουν την διαφοράν ταύτην όπως σωθώσι

Digitized by Google

τοῦ βεβαίου θανάτου, εἰς ὃν τοὺς κατεδίκαζεν. Αἱ ἀλλεπάλληλοι αὗται ἀποκαλύψεις ἐνεποίησαν ὀδυνηρὰν κατάπληξιν εἰς πάντας. Ὁ Ἔρικ πρῶτος διέκοψε τὴν βαθεῖαν σιγήν, ἥτις εἶχεν ἐπακολουθήσῃ τὴν συζήτησιν.

— Δυστυχῆ κυβερνῆτα Μαρσίλα! εἶπε διὰ συγκεκινημένης φωνῆς, σὺ ἐπλήρωσες δι' ὅλους μας!... Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐσώθημεν, σχεδὸν ὡς ἐκ θαύματος, ἐκ τῆς μοίρας ἥτις μᾶς ἀνέμενε, προσεῖπεν εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ, ἂς προσπαθήσωμεν τίποτε πλέον νὰ μὴ ἀφήσωμεν εἰς τὴν τύχην. Ἡ παλίρροια ἤρχισε καὶ μετ' ὀλίγον ἡ θάλασσα θὰ ἀναβῇ ἀρκετὰ ὥστε ν' ἀνασηκώσῃ τὴν *Ἀλάσκαν*... Νομίζω ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ φροντίσωμεν ἀνυπερθέτως περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ πλοίου μας ἀπὸ τοὺς βράχους.

Ὡμίλει μετὰ σοβαρότητος καὶ μετριόφρονός τινος ἀξιοπρεπείας ἣν ἐνέπνεεν ἤδη αὐτῷ ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης. Βεβαίως ὅλως ἀπρόοπτον ἦτο ν' ἀναλάβῃ τόσον νέος τὴν κυβέρνησιν πλοίου, ἐν τοιαύταις περιστάσεσι, καὶ κατὰ τὴν ἔναρξιν ἀποστολῆς οὕτω ῥιψοκινδύνου. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτεραίας εἶχε τὴν βεβαιότητα ὅτι ἠδύνατο ν' ἀναδειχθῇ ἄξιος τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Εἶχε πεποίθησιν ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ πληρώματος, ἡ πεποίθησις δ' αὕτη μετεμόρφου αὐτὸν καθ' ὁλοκληρίαν. Ὁ τῆς χθὲς νεανίσκος ἦτο σήμερον ἀνήρ. Ἡρωϊκὴ φλὸξ ἀπελάμπετο τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἡ ὑπεροχὴ αὐτοῦ ἐπεβάλλετο ἐπὶ τοῦ πληρώματος ἀθρόου, καὶ ὁ Βρέδεζορδ δὲ ἔτι καὶ ὁ ἰατρὸς ὑφίσταντο αὐτὴν ὡς οἱ ἄλλοι.

Ἡ διὰ τῶν ἐργασιῶν τῆς πρωΐας παρασκευασθεῖσα ἀπαλλαγὴ τῆς *Ἀλάσκας* ἐκ τῶν βράχων ἐπετεύχθη εὐχερέστερον ἀφ' ὅσον ἠλπίζετο. Τὸ πλοῖον ἀνεγερθὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων προσεπάθει, ὡς εἰπεῖν, ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δεσμευόντων αὐτὸ ὀξέων βράχων. Τὸ ῥυμουλκὸν ἤρκεσε νὰ ἑλκύσῃ αὐτὸ ἀπὸ τῶν πρυμναίων πεισμάτων ὅπως μετά τινος τριγμοῦ τὸ πλοῖον ἀπαλλαγῇ τῆς τρομερᾶς συμπιέσεως καὶ αἴφνης ἀνεγερθῇ ἐλεύθερον, βεβαρημένον μὲν ὑπὸ τοῦ πληροῦντος τὰ ἀδιαχώρητα αὐτοῦ διαμερίσματα ὕδατος, ἐστερημένον τῆς βοηθείας τῆς ἕλικος αὐτοῦ, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ καὶ τῆς μηχανῆς του ἥτις ἔμενεν ἀδρανὴς καὶ σιγηλὴ—ἀλλ' εὐκυβέρνητον πάλιν, ὑπεῖκον εἰς τὸ πηδάλιον καὶ ἱκανὸν ἐν ἀνάγκῃ νὰ πλεύσῃ ἱστιοπλοοῦν.

Ἅπαν τὸ πλήρωμα συναθροισθὲν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, παρηκολούθει μετ' εὐνοήτου συγκινήσεως τὰς περιπετείας τοῦ σοβαρωτάτου ἔργου, ἐχαιρέτισε δὲ διὰ ζητωκραυγῆς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς *Ἀλάσκας*· ὁ γαλλικὸς ἀπόστολος καὶ τὸ ῥυμουλκὸν ἀπήντησαν εἰς τὴν ἀνακραυγὴν ταύτην τῆς χαρᾶς δι' ὁμοίων ἐπευφημιῶν. Ἦτο τρίτη μετὰ μεσημβρίαν ὥρα. Ἐγγύτατα τοῦ ὁρίζοντος ὡραῖος τοῦ Φεβρουαρίου ἥλιος περιέλουε διὰ φωτὸς τὴν γαληνιαίαν καὶ μαρμαίρουσαν θάλασσαν, ἥτις ἐκάλυψεν αὖθις τὰς σύρτεις καὶ τοὺς βράχους τῆς *Κρύας-Ξέρας* ὡσεὶ ὅπως ἐξαλείψῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ νυκτίου ἐκείνου δράματος.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἡ *Ἀλάσκα* ἦτο ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Λοριάν. Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον αἱ γαλλικαὶ ναυτικαὶ ἀρχαὶ ἐπέτρεπον φιλοφρονέστατα νὰ εἰσαχθῇ εἰς μίαν τῶν δεξαμενῶν τοῦ Κωδάν. Τὸ σκάφος δὲν εἶχεν ὑποστῇ μεγάλην βλάβην. Σοβαρὰ μόνον ἦτο ἡ φθορὰ τῆς μηχανῆς ἀλλ' οὐχὶ ἀθεράπευτος. Ἴσως ἀλλαχοῦ θ' ἀπῃτεῖτο πολυήμερος ἐπισκευή. Ἀλλ' ὡς εἶχε προΐδῃ ὁ Ἔρικ, οὐδαμοῦ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ναυπηγεῖα, σιδηρεῖα καὶ χωνευτήρια οἷα τὰ τοῦ Λοριάν. Τὸ κατάστημα Γκαμὰρ Νορρὶς καὶ Σα ἀνέλαβε νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ πάντα ἐν τρισὶν ἑβδομάσιν. Ἦτο τότε ἡ εἰκοστὴ τρίτη Φεβρουαρίου, ὅθεν τὴν δεκάτην ἕκτην Μαρτίου ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαναληφθῇ ὁ πλοῦς μετὰ γνησίων πλέον καὶ οὐχὶ παρακεχαραγμένων χαρτιῶν.

Οὕτω λοιπὸν τρεῖς μόνον μῆνες καὶ ἥμισυς ὑπελείποντο ἄχρις οὗ φθάσωσιν εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰουνίου. Τὸ ἐγχείρημα οὐδὲν εἶχε τὸ ἀδύνατον εἰ καὶ περιεστέλλετο εἰς στενώτατα ὅρια. Ὁ Ἔρικ δὲ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχετο νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτό. Ἓν μόνον ἐφοβεῖτο μὴ ἐξαναγκασθεὶς πράξῃ τοῦτο. Δι' ὃ ἠρνήθη νὰ πέμψῃ εἰς Στοκόλμην ἔκθεσιν περὶ τοῦ ναυαγίου ἐκ φόβου μὴ ἀνακληθῇ ὅπως ὑποβάλῃ μήνυσιν κατὰ τοῦ ὑποτιθεμένου δράστου τῆς ἀποπείρας, καὶ οὕτω ἀνήκεστος ἐπέλθῃ βραδύτης.

Τίς οἶδεν ἐν τούτοις ἂν τὸ ἀτιμώρητον δὲν ἔμελλε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν Τούδωρ Βράουν ὅπως καὶ ἄλλα ἐμπόδια διασπείρῃ κατὰ τὸν πλοῦν τῆς *Ἀλάσκας*; Τοῦτο συνεσκέπτοντο ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ ἰατρὸς παίζοντες τὸ *οὐΐστ* αὐτῶν μετὰ τοῦ Μαλαρίου ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου, εἰς ὃ εἶχον καταλύσῃ ὡς ἀφίκοντο εἰς Λοριάν.

Ὁ Βρέδεζορδ οὐδόλως ἀμφέβαλλε περὶ τούτου. Ἀνὴρ κακοῦργος ὡς ὁ Τούδωρ Βράουν, ἂν ἐμάνθανε τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποπείρας αὐτοῦ —καὶ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι εἶχεν ἤδη πληροφορηθῇ αὐτήν; — ἀφεύκτως ἔμελλε νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ. Χίμαιρα λοιπὸν ἀληθής, παραφροσύνη πλήρης ἦτο ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ κατώρθουν ποτὲ νὰ πλεύσωσι μέχρι τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ. Ὁ Βρέδεζορδ ἠγνόει μὲν πῶς θὰ κατώρθου ὁ Τούδωρ Βράουν νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, ἀλλ' ἦτο βέβαιος ὅτι θὰ εὕρισκε μέσον τι. Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα τὴν αὐτὴν εἶχεν ἰδέαν ὡς καὶ ὁ Μαλάριος. Ἀπενθάρρυνσις λοιπὸν κατεῖχε τοὺς τρεῖς φίλους ἐν ᾧ ἔπαιζον τὸ *οὐΐστ* ἢ περιέτρεχον τὰ περίχωρα τῆς πόλεως. Ἐπεμελοῦντο δὲ συντόνως καὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μαυ-

Digitized by Google

σωλείου τοῦ κυβερνήτου Μαρσίλα, οὗ ἅπασα ἡ Λοριὰν συνώδευσε τὴν κηδείαν. Καὶ αὐτὴ δ' ἔτι ἡ θέα τοῦ νεκρικοῦ μνημείου ἐπηύξανε τὴν μελαγχολίαν τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Ἀλάσκας*.

Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἔβλεπον τὸν Ἔρικ ἀνελάμβανον θάρρος καὶ ἐλπίδα. Ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ἦτο τόσον ἀκράδαντος, τοσοῦτον ἀκμαία καὶ ἀμετάπτωτος ἡ δραστηριότης του, τοιαύτην ἰσχυρὰν θέλησιν ἐπεδείκνυε ὅπως κατανικήσῃ πάντα τὰ ἐμπόδια, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν, βέβαιος ὢν ὅτι θὰ κατανικήσῃ αὐτά, ὥστε τὸ θάρρος αὐτοῦ τὸ ἀδάμαστον μετεδίδετο καὶ εἰς τοὺς περὶ αὐτόν.

Νέον τι γεγονὸς ἐπελθὸν ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Τούδωρ Βράουν ἐξηκολούθει τὸ ὡρισμένον αὐτοῦ πρόγραμμα. Τῇ 14 Μαρτίου, περὶ τὴν νύκτα, εἶχε περατωθῇ πᾶσα ἡ ἐπισκευὴ τῆς ἀτμομηχανῆς. Σίφωνός τινος μόνου ὑπελείπετο ἡ ἐναρμογή, αὕτη δ' εἶχεν ἀναβληθῇ εἰς τὴν ἐπαύριον. Τὴν ὡρισμένην ὥραν τὸ πλοῖον ἔμελλε νὰ ᾖ ἕτοιμον πρὸς ἀπόπλουν. Ἀλλὰ τὴν νύκτα τῆς δεκάτης τετάρτης πρὸς τὴν δεκάτην πέμπτην ὁ σίφων οὗτος ἐγένετο ἄφαντος ἐκ τῶν τυνεργείων τῶν Γκαμὰρ Νορρὶς καὶ Σα, ἀπέβη δὲ ἀδύνατος ἡ ἀνεύρεσίς του. Πῶς ἐγένετο ἡ ὑπεξαίρεσις αὕτη; Ποῖοι ἦσαν οἱ δράσται αὐτῆς; Οὐδ' ἡ αὐστηροτάτη ἀνάκρισις γενομένη ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσῃ τοῦτο.

Ἐντεῦθεν ἐπῆλθε δεκαήμερος βραδύτης πρὸς κατασκευὴν ἄλλου σίφωνος, οὕτω δὲ ὁ ἀπόπλους τῆς *Ἀλάσκας* ἀνεβλήθη εἰς τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Μαρτίου. Παραδόξως τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἐπέδρασε σφοδρότερον ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἔρικ παρ' ὅσον αὐτὸ τὸ ναυάγιον. Ἐνεῖδεν ἐν τούτῳ ἀσφαλέστατα ἐπίμονον θέλησιν εἰς παρακώλυσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς *Ἀλάσκας*. Ἡ προφανὴς δ' ἐκείνη καταδίωξις ἐδιπλασίασεν, εἰ δυνατόν, τὸν φλογερὸν αὐτοῦ ζῆλον.

Τὰς δέκα ἐκείνας τῆς ἀναβολῆς ἡμέρας ἀφιέρωσεν ὁ Ἔρικ ὅπως ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα ὑπὸ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις. Ὅσῳ δὲ πλεῖον ἐμελέτα αὐτὸ τοσούτῳ μᾶλλον ἐπείθετο ὅτι ἂν ἐπεχείρει νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν μετὰ τρεῖς μῆνας δι' ὁδοῦ γνωστῆς τῷ Τούδωρ Βράουν, ἐν ᾧ ἡ *Ἀλάσκα* εὑρίσκετο εἰσέτι εἰς Λοριὰν τεσσαράκοντα ὅλας ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκ Στοκόλμης ἀπάρσεως αὐτῆς, θὰ ἠστόχει τοῦ σκοποῦ ἀφεύκτως εἰ μὴ ἀπώλλυτο καθ' ὁλοκληρίαν.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο οὐ μόνον δισταγμόν τινα δὲν ἐνέβαλε τῷ Ἔρικ, ἀλλ' ἔπεισεν αὐτὸν ὅτι ἀπαραίτητον ἦτο νὰ μεταβάλῃ τὸ ἀρχικὸν διάγραμμα τοῦ πλοῦ. Οὐδὲν δὲ περὶ τούτου οὐδενὶ ἀνεκοίνωσεν εὐλόγως φρονῶν ὅτι ἡ μυστικότης ἦτο ὁ πρῶτος τῆς ἐπιτυχίας ὅρος. Ἠρκέσθη δὲ συντονώτερον ἐπιτηρῶν τὰς τελουμένας ἐπισκευάς.

Ἀλλ' οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ τὴν ἠρεμίαν ταύτην ὑπέλαβον ὡς χαλάρωσιν τῆς ἀνυπομονησίας αὐτοῦ. Συνεπέραναν δ' ἐκ τούτου ὅτι ἐφρόνει ἤδη, ὡς οὗτοι, ἀνέφικτον τὴν ἐπιχείρησιν.

Ἀλλ' ἐν τούτῳ ἠπατῶντο.

Τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Μαρτίου ἡ *Ἀλάσκα* ἐξῆλθε τῆς δεξαμενῆς, κατέπλευσεν εἰς τὸν ὅρμον καὶ ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος.

ΙΕ'.

Ἡ βραχυτέρα ὁδός.

Αἱ ἀκταὶ τῆς Γαλλίας εἶχον ἐξαφανισθῇ εἰς τὸν ὁρίζοντα, ὅτε ὁ Ἔρικ συνεκάλεσεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοὺς τρεῖς φίλους αὐτοῦ καὶ συμβούλους ὅπως ποιήσῃ πρὸς αὐτοὺς σοβαρὰν ἀνακοίνωσιν.

— Πολὺ ἐσκέφθην, εἶπε, περὶ ὅσων συνέβησαν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἐκ Στοκόλμης ἀπόπλου μας. Ἐξάγω δὲ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπίκειται φόβος μὴ συναντήσωμεν κατὰ τὸν πλοῦν ἡμῶν καὶ ἄλλα ἐμπόδια. Ὁ τολμήσας νὰ στείλῃ ἡμᾶς εἰς βέβαιον θάνατον ἐπὶ τῆς *Κρύας Ξέρας* δὲν θὰ σταματήσῃ ἕως ἐδῶ! Ἴσως κατασκοπεύει ἡμᾶς εἰς Γιβραλτὰρ ἢ Μελίτην ἢ ἀλλοῦ... Ἂν δὲν κατορθώσῃ νὰ μᾶς ἐξοντώσῃ ὁλοσχερῶς, μοὶ φαίνεται ὅμως βέβαιον ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν πορείαν μας... Δὲν θὰ φθάσωμεν λοιπὸν εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν τὸ θέρος, τὴν μόνην ἐποχὴν καθ' ἣν εἶνε πλωτὸς ὁ Παγωμένος Ὠκεανός!

— Κ' ἐγὼ αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἐξάγω, εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ. Τὸ ἐφύλαττα δι' ἐμὲ αὐτόν, διότι δὲν ἐπεθύμουν νὰ σοῦ ἀφαιρέσω πᾶσαν ἐλπίδα, παιδί μου. Ἀλλ' ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶνε ἀδύνατον πλέον νὰ διανύσωμεν εἰς τρεῖς μῆνας τὴν ἀπόστασιν, ἥτις μᾶς ἀποχωρίζει τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ.

— Κ' ἐγὼ αὐτῆς τῆς ἰδέας εἶμαι, εἶπεν ὁ ἰατρός.

Ὁ δὲ Μαλάριος διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς ἐδήλωσεν ὅτι καὶ οὗτος ἐπίσης συνεμερίζετο τὴν γνώμην ταύτην.

— Τί πρέπει λοιπὸν νὰ πράξωμεν; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Τὸ μόνον λογικὸν καὶ πρὸς τὸ καθῆκον σύμφωνον, εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ, εἶνε ν' ἀφήσωμεν κατὰ μέρος ἐπιχείρησιν, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν ἀπραγματοποίητον καὶ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Στοκόλμην. Τὸ ἐνόησες, παιδί μου, καὶ σὲ συγχαίρω ἐξ ὀνόματος ὅλων μας διότι ὑπέκυψες γενναίως εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην.

— Δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ τὰ συγχαρητήρια ταῦτα, εἶπεν ὁ Ἔρικ, διότι δὲν εἶμαι ἄξιος αὐτῶν. Ὄχι! δὲν ἔχω διόλου κατὰ νοῦν ν' ἀπαρνηθῶ τὴν ἐπιχείρησίν μας, νομίζω δὲ αὐτὴν πᾶν ἄλλο ἢ ἀπραγματοποίητον!... Νομίζω μόνον

Digitized by Google

ὅτι διὰ νὰ τὴν φέρωμεν εἰς πέρας, εἶνε ἀνάγκη νὰ ματαιώσωμεν τὰ σχέδια τοῦ ἀθλίου ὅστις μᾶς κατασκοπεύει, πρὸς τοῦτο δὲ τὸ πρῶτον ληπτέον μέτρον εἶνε νὰ μεταβάλωμεν τὸ δρομολόγιόν μας.

— Ἡ μεταβολὴ τοῦ δρομολογίου θὰ ἐπαυξήσῃ ἁπλῶς τὰς δυσχερείας, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός, διότι τὸ ἀποφασισθὲν ἤδη εἶνε τὸ συντομώτερον. Ἂν δὲ εἶνε δύσκολον νὰ φθάσωμεν εἰς τρεῖς μῆνας εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν διὰ τῆς Μεσογείου καὶ τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ, θὰ εἶνε ὅλως ἀδύνατον νὰ φθάσωμεν διὰ τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου ἢ τοῦ ἀκρωτηρίου Χόρν, καθόσον καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ἐκ τῶν δύο τούτων ὁδῶν θ' ἀπαιτήσῃ κατ' ἀνάγκην πλοῦν πέντε ἢ ἓξ μηνῶν.

— Ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς δυναμένη νὰ συντομεύσῃ τὸν πλοῦν ἀντὶ νὰ τὸν παρατείνῃ, καὶ ὅπου θὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ συναντήσωμεν τὸν Τούδωρ Βρὰουν, εἶπεν ὁ Ἔρικ χωρὶς νὰ συγκινηθῇ ἐκ τῆς ἐνστάσεως.

— Ἄλλη ὁδός; ὑπέλαβεν ὁ Σβαρυεγκρόνα. Σὲ βεβαιῶ ὅτι δὲν τὴν γνωρίζω· ἐκτὸς ἂν ἐννοεῖς τὴν διὰ τοῦ Παναμᾶ ὁδόν!... Ἀλλὰ καθόσον εἰξεύρω, αὐτὴ δὲν εἶνε ἀκόμη πλευστὴ καὶ δὲν θὰ εἶνε πρὶν παρέλθουν πολλὰ ἔτη!

— Δὲν ἐννοῶ οὔτε τὴν ὁδὸν τοῦ Παναμᾶ οὔτε τὴν τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου, οὔτε τὴν τοῦ ἀκρωτηρίου Χόρν, ὑπέλαβεν ὁ νεαρὸς κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας*. Ἡ ὁδὸς περὶ ἧς ὁμιλῶ, ἡ μόνη δι' ἧς δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν μετὰ τρεῖς μῆνας εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν, εἶνε ὁ Παγωμένος Ὠκεανός, ὁ βορειοδυτικὸς πόρος!

Μεθ' ὅ, ἰδὼν τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ ἐκπλήκτους ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου τούτου συμπεράσματος ὁ Ἔρικ ἀνέπτυξεν αὐτό.

— Ὁ βορειοδυτικὸς πόρος δὲν εἶνε πλέον σήμερον ὅ,τι ἦτο ἄλλοτε, ἐξηκολούθησεν, ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν θαλασσοπόρων. Εἶνε ὁδὸς διαλείπουσα—διότι ἕκαστον ἔτος μένει ἀνοικτὴ μόνον ὀκτὼ ἢ δέκα ἑβδομάδας—ἀλλ' ἐντελῶς γνωστὴ τώρα, κεχαραγμένη ἐπὶ ἐξαιρέτων χαρτῶν, καὶ συχναζομένη ὑπὸ ἑκατοντάδων φαλαιναλιευτικῶν πλοίων. Ὁμολογῶ ὅτι σπανίως οἱ ναυτιλλόμενοι ἐκλέγουσιν αὐτὴν ὅπως μεταβῶσι διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Οἱ πλεῖστοι ἐξ ὅσων προσπελάζουσιν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸ ἓν ἢ ἄλλο μέρος δὲν διαπλέουν αὐτὴν ὁλόκληρον. Δυνατὸν μάλιστα, ἂν αἱ περιστάσεις δὲν φανῶσιν εἰς ἡμᾶς εὐνοϊκαί, νὰ εὕρωμεν αὐτὴν κλειστήν, ἢ νὰ μὴ εὕρωμεν αὐτὴν ἀνοικτὴν ἀκριβῶς τὴν ὥραν καθ' ἣν θὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ εἶνε ἀνοικτή! Αὐτὸ πλέον εἶνε ζήτημα τύχης! Ἀλλὰ λέγω ὅτι ἔχομεν πολλοὺς λόγους νὰ ἐπιτύχωμεν τὸν σκοπόν μας διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἐν ᾧ δὲν ἔχομεν οὐδένα νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῶν ἄλλων. Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ καθῆκον ἡμῶν, κατὰ τὴν ἐντολὴν ἣν ἐλάβομεν παρὰ τῶν ὀργανωτῶν τῆς ἀποστολῆς καὶ κατὰ τὴν ὑποχρέωσιν ἣν ἔχομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ἀπαιτεῖ νὰ προσφύγωμεν εἰς τὸ μόνον μέσον τὰ ὁποῖον μᾶς μένει διὰ νὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν. Σύνηθες πλοῖον, ἐξηρτυμένον πρὸς διάπλουν τῶν τροπικῶν θαλασσῶν, δυνατὸν νὰ ἐδίσταζε πρὸ τῆς ἀνάγκης ταύτης. Ἀλλὰ πλοῖον ὡς ἡ *Ἀλάσκα* ἐφοπλισθὲν ἀκριβῶς πρὸς περίπλουν τῶν πολικῶν θαλασσῶν δὲν δύναται νὰ διστάσῃ. Τὸ κατ' ἐμέ, δηλῶ ὅτι πιθανὸν νὰ ἐπιστρέψω εἰς Στοκόλμην χωρὶς νὰ ἔχω ἐπανεύρῃ τὸν Νόρδενσκιολδ!... ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιστρέψω εἰμὴ ἀφ' οὗ ἐπιχειρήσω πᾶν ὅ,τι εἶνε δυνατὸν ὅπως τὸν ἀνεύρω!

[Ἕπεται συνέχεια·]

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 348]

Τὸ πάθος τοῦτο, τὸ διαυλακοῦν τὸ πρόσωπον καὶ καθιστῶν αὐτὸ γελοῖον συνάμα καὶ εἰδεχθές, εἶναι λίαν ἀλγεινόν, καὶ ἡ μὲν ἐπιμονὴ αὐτοῦ εἶναι ἀνένδοτος, ἡ δὲ πρόοδος τοσοῦτον βραδεῖα, ὥστε φαίνεται ἀνεπαίσθητος. Οὐδαμῶς εὐσπλαγχνούμενον τὸν πάσχοντα, φονεύει αὐτὸν βαθμηδὸν καὶ ἐπὶ ἔτη πολλά. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐμελέτων τὴν Σαλπετριέρ,[1] ἐγνώρισα γυναῖκα διακρινομένην ἐν τῷ τμήματι τῶν καρκίνων, ἦτο δὲ ζωηρὰ καὶ κατά τι ἀνήσυχος, ἀδιαλείπτως ὁμιλοῦσα καὶ ἔχουσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐν σχήματι σβεστῆρος, παμμέγεθες χάρτινον κάλυμμα περιβεβλημένον διὰ κυανοῦ ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον ἀπέκρυπτεν ἐντελῶς τὸ πρόσωπόν της. Οὐδέποτε ἐκατοπτρίζετο, καθότι ἀπετροπιάζετο τὴν ἰδίαν ὄψιν. Ἠθέλησα νὰ τὴν ἰδῶ καὶ σχεδὸν μετενόησα. Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν διήρχετο πλησίον μου ἐν τῷ διαδρόμῳ τῆς αἰθούσης τῆς Ἁγίας Καικίλης ἤγγισα διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κορυφὴν τοῦ χαρτίνου καλύμματος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὴν ἀποκαλύψω. Μὲ ὕβρισε καὶ μὲ ἐλάκτισεν, ἀλλ' ὅμως τὴν εἶδον. Τὸ πρόσωπόν της ἦτο μία πληγὴ ὅπου διεκρίνοντο μόνον οἱ ὀδόντες καὶ οἱ ὀφθαλμοί. Ἡ φαγέδαινα εἶχε καταφάγει τὰ χείλη, τὰς παρειάς, τὰ βλέφαρα καὶ τὴν ῥῖνα. Ἐλέγετο δὲ ἐν τῷ καταστήματι, ὅτι ὠνομάζετο Μήδεια καὶ ὅτι διετέλεσεν ὡς ὑποκρίτρια εἰς μικρόν τι θέατρον, λίαν εὐειδὴς οὖσα καὶ ἐπιζήτητος καὶ διάγουσα βίον ἀκόλαστον.

Πάντα ταῦτα ἦσαν ψευδῆ, ἦτο δὲ ἁπλῶς μιλτουργός, ὀνόματι Βικτωρία Μεδὲζ χήρα Λεβεριράν, γεννηθεῖσα τῷ 1799 καὶ παραληφθεῖ-

[1] Salpêtrière, μέγα ἄσυλον γυναικῶν φρενοπαθῶν ἐν Παρισίοις.

Digitized by Google

σα διὰ τὸ ἐπάναγκες εἰς τὴν Σαλπετριὲρ τῷ 1853. Ἦτο δὲ τότε ἤδη εἰδεχθὴς τὴν ὄψιν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ διαβεβρωμένη καὶ ἀπεβίωσε μόλις τῷ 1871 εἰς ἡλικίαν 72 ἐτῶν· ἡμίσειαν ὥραν πρὸ τοῦ θανάτου της, αἱ κάτω σιαγόνες ἀπεσπάσθησαν καὶ ἐφάνησαν αἱ κοιλότητες τοῦ λάρυγγος. Τὴν ἀνέπαυσε δὲ νομίζετε ἡ φαγέδαινα; Οὐδόλως, ἀλλ' ἡ περιπνευμονία. Ἀνέφερα τὸ παράδειγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν, διὰ ν' ἀποδείξω τὸν χαρακτῆρα τῆς νόσου καὶ τὴν ἀδυσώπητον αὐτῆς βραδύτητα.

Ἐνίοτε ἡ ἐνέργεια αὐτῆς εἶναι ταχυτέρα, ἀλλὰ τότε φαίνεται ἐπιπολαίως προσβάλλουσα τὸ δέρμα μόνον καὶ εὐλαβουμένη τῶν μυῶν καὶ τῶν ὀστῶν. Ἐκεῖ ἵσταται ὀρθία μία τῶν ἀρρώστων· λέγουσιν ὅτι ἐθεραπεύθη, ἀλλὰ πῶς ἦτο ἆρά γε πρὶν θεραπευθῇ; Τὸ πρόσωπόν της φαίνεται ἐξ ὑπερύθρου βερονικείου, στιλπνὸν καὶ πολλαχοῦ κεκαλυμμένον διὰ λεπίδων πυκνῶν καὶ τεφρῶν, ὡς αἱ λεπίδες τεθνεῶτος ἰχθύος· ἡ ῥὶς κλίνει πρὸς τὰ κάτω, τὰ χείλη εἶναι συνεσταλμένα, ὡσεὶ τὸ πρόσωπον περιείχετο ἐντὸς ἐπιδερμίδος ὑπὲρ τὸ δέον στενῆς. Αἱ ὀφρῦς ἔπεσαν, ἡ κόμη εἶναι ἀραιὰ καὶ στερεῖται στιλπνότητος, ὁ λαιμὸς εἶναι ἠυλακωμένος, ὁ εἷς τῶν ὀφθαλμῶν καλύπτεται ὑπὸ γαλακτώδους φακοῦ. Ἡ ἐπιδερμὶς σχηματισθεῖσα ἐκ νέου μετὰ τὴν ἐκδοράν, ἐντελῶς ἐνέφραξε τὴν ὀπὴν τῶν ὤτων, ὧν οἱ λοβοὶ ἐξηφανίσθησαν. Ἡ δυστυχὴς ἀκούει ὁπωσοῦν καὶ δύναται ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἀπευθυνομένας αὐτῇ ἐρωτήσεις, δὲν στερεῖται δὲ νοημοσύνης καὶ λέγει ὅτι χαίρει διότι εἶναι εἰς τόσον καλὴν κατάστασιν. Περιέρχεται τὴν οἰκίαν καὶ ἴσως πολλαὶ τῶν ἀρρώστων, ὧν ἡ κεφαλὴ εἶναι διὰ πανίων ἐπιδεδεμένη, θεωροῦσιν αὐτὴν εὐτυχῆ καὶ φθονοῦσι τὴν τύχην της, ἥτις εἶναι νὰ μείνῃ ἀποτρόπαιος.

Ἐπὶ χαμηλῆς κλίνης βλέπω κοράσιον 13 περίπου ἐτῶν· τὸ πρόσωπόν της, τὸ ὁποῖον παραμορφόνει ἡ ἐξόγκωσις τῶν σιαγόνων, ἔχει ὄψιν ἰαπωνικήν, ἣν δὲν διαψεύδει ἡ ζωηρότης τῶν ὀφθαλμῶν οὐδὲ ἡ κόμη κινεζικῷ τῷ τρόπῳ ἀναστρόφως ἐκτενισμένη. Ἡ ἔκφρασις ἐμφαίνει νοημοσύνην, ἡ ὁμιλία εἶναι ζωηρά, τὸ μειδίαμα γλυκὺ καὶ εὐγνῶμον. Ὑπτία, ἀκίνητος καὶ σχεδὸν ἐπιφάνειαν μόνον παρουσιάζουσα, ἔχει τὴν χρῆσιν μόνης τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ἥτις κινεῖται εἰς τὸ ἄκρον ἰσχνοῦ βραχίονος, οὗ ἡ σὰρξ εἶναι χαῦνος καὶ τὸ δέρμα κιτρινωπόν. Ἡ ἔλλειψις τῆς φωσφορικῆς ἀσβέστου κατέστησε τὰ ὀστᾶ πηγματώδη καὶ σχεδὸν δύνανται αἱ κνῆμαι νὰ δεθῶσιν ὡς κάλοι. Ὁ δεξιὸς βραχίων τοσοῦτον ἐξέκλινεν εἰς τὰς ἀρθρώσεις, ὥστε οἱ δάκτυλοι τῆς χειρὸς εἶναι ἀπεστραμμένοι. Ἡ ζωὴ φαίνεται καταφυγοῦσα ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ παραιτήσασα τὸ σῶμα ἐκεῖνο, τὸ χημικῶς τοσοῦτον κακῶς συντεθειμένον. Ὑπεράνω τοῦ ἀσθενοῦς τούτου πτώματος, ἐγκέφαλος σκεπτόμενος, ὅστις δὲν φαίνεται ἀπορῶν ἐπὶ τῇ συνδέσει αὐτοῦ μετὰ τοῦ θανάτου. Ἡ κόρη αὕτη δὲν πάσχει, ἀλλ' ἀποθνήσκει ὅμως, οὐδεμίαν ἔχουσα τούτου προαίσθησιν. Ἐντὸς μικροῦ, ἡ ψυχὴ θέλει ἐγκαταλείψει τὴν ἀτελῆ ταύτην ὕλην καὶ ἡ δυστυχὴς μικρὰ θέλει ἐλευθερωθῆ. Πλησίον αὐτῆς καὶ ὡς μετ' ἀπορίας ἀτενίζον αὐτήν, ζῶον τι ὀγκῶδες κάθηται ἐπὶ ἀνακλίντρου ἔχοντος σανίδιον, ἐμποδίζον αὐτὸ νὰ ἐγερθῇ, Εἶναι ἆρά γε γυνή; Ναί, καθότι ὁμιλεῖ. Οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες της, ἐκ μαλακῆς οὐσίας εἶναι ἀντιστρόφως ἀνεστραμμένοι διὰ συστολῆς προγενεστέρας τῆς γεννήσεως, ἡ γλῶσσα, μεγάλη καὶ σαρκώδης, ἐξέρχεται τοῦ στόματος καὶ κρέμαται ἐπὶ παχέων χειλέων. Τὸ πελιδνὸν καὶ ἐξωγκωμένον πρόσωπον ἀσχημίζεται ὑπὸ ὀφθαλμῶν ἐξεχόντων καὶ στρογγύλων, περιστρεφομένων ὡς ἔτυχεν. Ἡ ὁμιλία εἶναι ἀσαφὴς καὶ οἱονεὶ κτηνώδης. Ὁ νοῦς δὲν εἶναι ἐντελῶς ἐξημβλυμένος, ἀλλὰ διανοίγεται καὶ ἐννοεῖ. Τὸ ἐμβρυοειδὲς τοῦτο πλάσμα, τὸ ἀναμιμνῆσκον τὰ ἀπαγῆ μαλάκια, τὰ ὁποῖα κυλίουσι τὰ κύματα, τὸ μὴ δυνάμενον νὰ περιπατήσῃ, οὐδὲ νὰ ἐπιβλέπῃ τὰς φυσικὰς αὐτοῦ λειτουργίας εἶναι τὴν σήμερον 36 ἐτῶν, κατώρθωσε δὲ νὰ λάβῃ θρησκευτικήν τινα διδασκαλίαν καὶ μετέλαβεν ἤδη τὸ πρῶτον τῆς θείας κοινωνίας.

Ἡ ἐλεφαντίασις δὲν εἶναι σπανία ἐν τῇ ὁδῷ Λουρμέλ. Τὸ φοβερὸν τοῦτο πάθος, τὸ ἐξομοιοῦν τὰ μέλη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ τοῦ ἐλέφαντος, προσβάλλει σχεδὸν πάντοτε τοὺς πόδας. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι ἵνα θεραπευθῶσιν αὐτοῦ οἱ Φαραώ, ἐλούοντο εἰς ἀνθρώπινον αἷμα. Ὁ Παρακέλσης, ἧττον ἀπάνθρωπος, παραγγέλλει ρευστὸν χρυσὸν καὶ διάλυσιν μαργαριτῶν. Ἀγνοεῖται ἐν Γολγοθᾷ, ἂν ἡ τοιαύτη θεραπεία εἶναι ἀποτελεσματική. Γραῖά τις κάθηται ἐπὶ τῆς κλίνης της στηρίζουσα τοὺς πόδας ἐπὶ ἕδρας· τὴν ἐρωτῶ διατί δὲν κατακλίνεται; μοὶ ἀπαντᾷ. «Εἶμαι ἀσθματικὴ καὶ πνίγομαι ὅταν εἶμαι πλαγιασμένη.» Ἀποκαλύπτει τὰς κνήμας της, ἃς λυμαίνεται ἡ ἐλεφαντίασις· τὸ δέρμα εἶναι παχύ, μελανωπὸν καὶ λεπιδῶδες. Οἱ ἱστοὶ εἶναι ἐξῳδημένοι, οἱ ἀστράγαλοι ἐξηφανίσθησαν ἐν τῇ τῶν σαρκῶν ἐξογκώσει, τοῦ δὲ ποδὸς τὸ οἴδημα εἶναι τοιοῦτον, ὥστε νομίζει τις ὅτι θὰ διαρραγῇ. Ὅπως ἐλαττωθῇ ἡ ἔντασις τῆς ἐλεφαντιάσεως, ἡ πάσχουσα ἔπρεπε νὰ κεῖται ἐπὶ προσκλινοῦς ἐπιπέδου, μικρόν τι ἀνυψοῦντος τὰς κνήμας, ἀλλὰ πάλιν ὅπως ἐμποδίζῃ τὸ ἄσθμα νὰ πιέζῃ τοὺς πνεύμονας, ἀνάγκη νὰ ἵσταται ὀρθία ἢ τοὐλάχιστον οὕτως, ὥστε νὰ ἔχῃ τὸ ἄνω σῶμα ἀνωρθωμένον. Πρόβλημα ἄλυτον καὶ ὄντως ἀνηλεές· αἱ δύω βάσανοι συνδυάζονται, ἡ δὲ ἀρ-

Digitized by Google

ρωστος δὲν δύναται ν' ἀνακουφίσῃ τὴν μίαν εἰμὴ ἐπιβαρύνουσα τὴν ἑτέραν. Πολλαὶ δὲ ὑπάρχουσι τοιαῦται ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ· ὁσάκις ἐν τῷ ὕπνῳ τὸ σῶμα αὐτομάτως καταπίπτῃ, ἀφυπνοῦσι κράζουσαι. «Ἀέρα! ἀέρα!»

Στηριζομένην ἐπὶ σωροῦ προσκεφαλαίων βλέπω νεαρὰν γυναῖκα ἔχουσαν νεκρώδη ὠχρότητα, ἥτις ὀσφραίνεται φιάλην ὕδατος τῆς Κολωνίας καὶ σείει τὴν κεφαλὴν ἐν ἀθυμίᾳ. Τὴν πλησιάζω καὶ μετὰ δυσκολίας μένω ἐγγύς. Τὴν ἐρωτῶ· «Διατί ὀσφραίνεσθε τὴν φιάλην ταύτην; φοβεῖσθε μήπως λιποθυμήσητε;» Ἐλαφρὸν ἐρύθημα καλύπτει τὰς παρειάς της, μὲ ἀποκρίνεται· «Ναὶ κύριε.» Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές. Προσπαθεῖ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἰδίαν ὀσμὴν καὶ ἀποτυγχάνει. Διετέλεσεν ἄλλοτε ἐργάτις, εἰς τοὺς καπνούς, πεσοῦσα δὲ ἔκ τινος παραθύρου τοῦ δευτέρου πατώματος, ἔθραυσε τὴν δεξιὰν της κνήμην. Τὸ κάταγμα ἦτο πολύπλοκον καὶ ἐπήνεγκεν τὴν ἐκκοπὴν τοῦ ποδός. Ἀγνοῶ τί μετὰ ταῦτα συνέβη, ἀλλὰ λυποῦμαι διότι ἡ δυστυχὴς δὲν ἐφονεύθη πίπτουσα. Ἡ ἐκκοπεῖσα κνήμη προσεβλήθη ὑπὸ καρκίνου ἐκτεινομένου μέχρι τοῦ ἰσχίου. Ὁ μηρὸς αὐτῆς λευκὸς καὶ ὑπέρογκος, ὁμοιάζει πρὸς σάκκον πλήρη ἀλεύρου· τὸ δέρμα διερράγη ὡς ἐκ τῆς διαστολῆς τῶν ἀποσυντεθειμένων ἱστῶν καὶ ἀναδίδει ναυτιώδη σαπρίας ὀσμήν. Ὁσάκις ἡ ἀφόρητος δυσωδία ἀνέρχηται μέχρι αὐτῆς, λαμβάνει τὴν φιάλην καὶ ἀπελπίζεται. Τὴν παρετήρουν ἐνῷ ἠλλάσσοντο οἱ ἐπίδεσμοι καὶ αὐτὴ δακρύουσα ἐθεώρει τὴν κνήμην της, ἥτις οὐδέποτε πλέον θέλει χρησιμεύσει αὐτῇ, ἄκοντός μου δὲ ἀνεκυκλεῖτο ἐν τῇ μνήμῃ τὸ ᾆσμα *τῆς Ἰουδαίας* «Εἶμαι νέα καὶ ἀγαπῶ τὴν ζωήν!» Ἐπανελθὼν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν πρώτην μου ἐπίσκεψιν ἀνεζήτησα ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ τὴν νεαρὰν ἐργάτιδα, ἀλλὰ δὲν τὴν εἶδον. Εὑρίσκεται ἤδη ἀλλαχοῦ, ἐν τόπῳ ἔνθα ὀδύνη δὲν ὑπάρχει, ἔνθα δὲ βεβαίως ἐξηγεῖται ὁ λόγος, δι' ὃν τοσαύτας ὑφιστάμεθα ἐπὶ τῆς γῆς ἀλγηδόνας. Τὸ πρωῒ τῆς 22 Ἀπριλίου, μία τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ τὴν ἠρώτησεν ἐὰν ἤθελεν ἀρτολάγανον ὡς ἐπιδόρπιον· μειδιῶσα ἀπεκρίθη· «Θέλω δύο». Αἴφνης ἀνέκραξε· «Κάτι φεύγει!» Τρέχουσι πρὸς αὐτήν· τὸ αἷμα ἔρρεε κρουνηδόν. Ἵνα καταστείλωσι ταχύτερον τὴν αἱμορραγίαν, ἔκοψαν τοὺς ἐπιδέσμους. Ἡ ταλαίπωρος ἔκλινε τὴν κεφαλήν, ὥς τι τετραυματισμένον πτηνόν· τὰ ἄχροα χείλη της ἦσαν ἄφωνα, τὸ βλέμμα ἐστρέφετο πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀναζητοῦν τὴν τῶν ἐλπίδων συντέλειαν, τὸ σῶμα ἐφάνη χαυνούμενον καὶ τέλος κατέπεσεν. Ὁ καρκῖνος εἶχε προσβάλει τὴν μηρικὴν ἀρτηρίαν, ἐντὸς δύω δὲ μόλις λεπτῶν, ἡ ψυχὴ ἐλευθερωθεῖσα ἀπέστη.

Ἡ θέσις, ἣν ἐγκατέλιπε δὲν ἐπρόφθασε νὰ κρυώσῃ. Ἀνακαλύπτω ἐν αὐτῇ φάσμα. Ἐνθυμεῖσθε τὰ παραμύθια; «Ἦτο μίαν φορὰν μία γρηά, τόσον πολὺ γρηά, ὥστε ἡ μύτη της ἤγγιζε τὸ πηγοῦνί της.» Εὑρίσκεται ἐκεῖ ἐν Γολγοθᾷ, συνεσπειρωμένη ἐπὶ τῆς κλίνης της, ἐφ' ἧς πάντοτε κάθηται, διότι δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἄλλην θέσιν, ὁμοία πρὸς τὰς μομίας ἐκείνας τῶν Ἰγκάδων, ἃς ἀνευρίσκουσιν ἐντὸς ἀμφορέων. Ἡ ἀγκύλωσις προσέβαλε τὰς κάτω ἀρθρώσεις καὶ τὴν συνέκαμψεν εἰς τρία. Κατὰ μῆκος τῶν ἀσάρκων βραχιόνων της καρκινώδεις κηλῖδες εἶναι διεσπαρμέναι ἐπὶ τοῦ ἐρρυτιδωμένου δέρματος. Εἶναι δὲ Βρετανὴ ἐκ τῆς μεταξὺ Ἰοσσελὲν καὶ Πλοερμὲλ χώρας, πολλάκις βεβαίως παίξασα ἐν τῇ παιδικῇ της ἡλικίᾳ, παρὰ τὴν λίμνην τοῦ Δουκὸς καὶ ὑπὸ τὰς δρῦς τοῦ δάσους Λαμβοά, ὅπου ἐπολέμησαν ποτὲ οἱ Τριάκοντα. Τὴν σήμερον εἶναι ἀπεξηραμένον ἴνδαλμα· νομίζει τις ὅτι τὸ αἷμα ἔπαυσε κυκλοφοροῦν καὶ ἀφίνει τὰς σάρκας νὰ φθίνωσιν ἐξ ἀτροφίας. Ἡ φωνή της εἶναι τοσοῦτον ἀσθενής, ὥστε φαίνεται ὡς ἡ φωνὴ ἐγγαστριμύθου ὄπισθεν αὐλαίας ὁμιλοῦντος. Λέγει δέ· «Θέλω νὰ καπνίσω σαράντα χρόνια καπνίζω καὶ αἰσθάνομαι πολὺ τὴν στέρησιν τοῦ καπνοῦ.» Ὁσάκις ὁ καιρὸς εἶναι καλὸς καὶ ὁ ἥλιος θερμαίνῃ τὸν κῆπον, ὁ κατεσκληκὼς οὗτος σκελετὸς τίθεται ἐπὶ ἀνακλίντρου, τὸ ὁποῖον κυλίεται εἰς τὸ ὕπαιθρον· τότε δὲ ἡ γραῖα καπνίζει ἡσύχως καμμύουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ρεμβάζει βλέπουσα ἴσως ἐν τῇ καταλαμβανούσῃ αὐτὴν νάρκῃ, τὰς μακροκόμους τῆς Βρετανίας νεάνιδας καὶ τοὺς νεανίας, οἵτινες ἵσταντο πρὸ τοῦ παραθύρου της, καὶ ἀναπολοῦσα τὸ ᾆσμα τῆς ὀρεσιβίου ἀηδόνος, τῆς ἐρωτικῆς ἀηδόνος τὸ νυμφικὸν ᾆσμα, τὸ ὁποῖον νέα οὖσα καὶ ἀνθηρά, ἤκουσε ποτὲ μὲ πάλλουσαν καρδίαν.

Παραμείνωμεν προσέτι πλησίον τῆς τελευταίας ταύτης κλίνης, Ἡ κατέχουσα αὐτὴν δὲν θὰ ἐξέλθῃ αὐτῆς εἰμὴ μόνον ἵνα ἀναπαυθῇ ἐν τῇ αἰωνιότητι· εἶναι πρεσβῦτις βεβαίως ἄλλοτε εὐειδής, νῦν δὲ λίαν καθαρά. Ὑπὸ τὴν καλύπτραν φαίνεται ἐν τάξει ἡ χιονόλευκος κόμη. Καὶ ἐκείνη κοιμᾶται καθημένη, οὐχὶ ὡς ἀσθματική, ἀλλὰ διότι τὸ βάρος τοῦ καρκίνου τὴν πιέζει ὅταν κατάκηται ὑπτία. Ἀποκαλύπτει τὸν θώρακα αὐτῆς, τὸ ἐπίπεδον στῆθός της ἀνωμαλίζουσι καρκινώδεις ἀδένες καθιστῶντες αὐτὸ ὅμοιον πρὸς ἐξέχοντα χάρτην ὀροσειρᾶς. Ἡ ἐξαγωγὴ αὐτῶν εἶναι ἀδύνατος, καθόσον ἀπὸ τῶν κλειδῶν μέχρι τῶν ψευδῶν πλευρῶν σχηματίζεται θώραξ ἐκ καστανῶν ὑποπελίδνων ὄζων. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ τρέφει ἀπατηλὰς ἐλπίδας. Τὸ βλέμμα αὐτῆς ἔχει ἔκφρασιν ἀλγεινήν, ὡς νὰ ἐπανελάμβανε τὸ τοῦ Σατωβριάνδου: «Ἀθυμῶ διότι διαρκῶ!» Ἀλλ' ἐκείνη δὲν διήρκεσε πολύ. Δύω ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου, τὸ σῶμά της ἀπεκοι—

Digitized by Google

μήθῃ τὸν αἰώνιον ὕπνον· τὴν μετέφερον εἰς τὸν νεκρικὸν θάλαμον καὶ ταχέως ἡτοίμασαν τὴν κλίνην της, ὅπως δεχθῇ ἄρρωστον, ἧς τὸ πρόσωπον σχεδὸν ἤδη κατεστράφη.

Μὴ ὑποθέσῃ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ἐδεινοποίησα τὰ πράγματα, ἀπεναντίας ἐμετρίασα αὐτά, ἀποφυγὼν νὰ περιγράψω ὅσα εἶδον. Ὑπάρχουσι μορφαί, ἃς δὲν ἀπεκάλυψα· πληγαί, ὧν ἑκουσίως ἀπέστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις πόσον αἱ γυναῖκες αὗται πάσχουσιν ἐκ τῶν ἀνιάτων ἐκείνων νοσημάτων. Ὄπισθεν τῶν λευκῶν παραπετασμάτων, ἀκούονται οἰμωγαὶ ὑπόκωφοι. Ἐνίοτε τὴν νύκτα, κραυγή τις διακόπτει τὴν σιγὴν τοῦ ὑπνωτηρίου· τὸ ἄγριον θηρίον δάκνει μίαν τῶν ἀρρώστων καὶ ἀποσπᾷ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ὕπνου. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ μένουσιν ἐγγύς, οὐδ' ἔχουσιν ἀνάγκην δευτέρας προσκλήσεως, ὅπως παράσχωσι τὴν συνδρομήν των. Γινώσκουσι δέ, ὥς τινες πολύπειροι ἰατροί, νὰ δίδωσι καταλλήλως τὴν ὑδροχλωρικὴν μορφίνην καὶ ἔμαθον ἐπίσης τὴν τέχνην τῶν ὑποδορίων ἐνέσεων. Εἰς τὰ ἀνίατα ταῦτα νοσήματα, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὥς τινα τῆς φύσεως ἀποπλάνησιν, ὁ ἰατρὸς ὀφείλει νὰ ἐπιδεικνύῃ μεγίστην συμπάθειαν· ἡ τῶν λόγων φιλοφροσύνη ἀνακουφίζει ἐκείνους, οὓς δὲν δύνανται νὰ θεραπεύσωσι τὰ φάρμακα. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς νοσούσας μᾶλλον ἢ ἐπὶ τὴν νόσον, ἐπιδαψιλεύων αὐταῖς πᾶσαν παραμυθίαν καὶ περίθαλψιν καὶ ἐμψύχωσιν. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ γινώσκουσαι τοῦτο, ἡσυχάζουσι τὰς ἀλγούσας καὶ ἀποκοιμίζουσιν αὐτὰς διὰ λόγων παραμυθητικῶν, κατευνάζουσι τὰς ἀνασχετούσας ἐπὶ τῷ μεγέθει τῶν ἰδίων ἀλγηδόνων καὶ γονυπετοῦσαι παρὰ τὰς κλίνας, προσεύχονται καὶ ἐπαναφέρουσιν οὕτω τὴν ἐλπίδα εἰς τὰς μᾶλλον ἀπεγνωσμένας ψυχάς.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΒΙΒΛΙΑΚΑ

Ἡ τυπογραφία, κατά τινα Ἰταλὸν φιλόβιβλον, εἶναι ἀρχαιοτέρα παρ' ὅσον κοινῶς πιστεύεται, διότι πολὺ πρὸ τοῦ Γουτεμβέργ ἐτυπώθη διὰ κινητῶν τυπογραφικῶν χαρακτήρων βιβλίον ἐπιγραφόμενον «*Speculum humanae salvationis*», οὗτινος ἀντίτυπον εὑρίσκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ κ. Βερνάρδ, συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τῆς τυπογραφίας, ἀναφέρει ὅτι τὸ εἰρημένον Speculum ἐτυπώθη πολὺ πρὸ τοῦ 1461 ἐν Ὀλλανδίᾳ ἐν μέρει μὲν διὰ ξυλίνων, καὶ ἐν μέρει διὰ κινητῶν χαρακτήρων, καὶ ὅτι εἶναι ἀρχαιότερον τῶν ὑπὸ τοῦ Λαυρεντίου Κόστερ καὶ Γουτεμβεργίου ἐκτυπωθέντων βιβλίων. Ἄλλως δὲ οἱ Ἰταλοὶ ἐπιμένουσιν ὅτι πολὺ πρὸ ἐκείνων ἡ τυπογραφικὴ τέχνη εἶχεν ἀνακαλυφθῇ ὑπὸ τοῦ Παμφίλου Κastάλδη εἰς Φέλτρε.

Τὰ *παλαιότυπα*, ἤτοι τὰ πρὸ τοῦ 1500 ἐκτυπωθέντα βιβλία ὀνομάζονται incunabula, (γαλλ. incunables, γερμ. Inkunabel), διὰ λέξεως λατινικῆς σημαινούσης τὰ σπάργανα καὶ μεγίστην ἀποδίδουσιν αὐτοῖς ἀξίαν οἱ φιλόβιβλοι. Τὸ σπανιώτατον, κατὰ τοὺς Ἰταλούς, βιβλίον εἶναι τὸ *Monte Santo di Dio* ὑπὸ Ἀντωνίου τοῦ ἐκ Σιένης ἐκτυπωθὲν ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1477, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ πρῶτον μὲ εἰκόνας Ἰταλικὸν βιβλίον. Τούτου ἓν καὶ μόνον ἀντίτυπον εὑρίσκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Τουρίνου.

Μεταξὺ τῶν σπανίων τούτων βιβλίων εἰσὶ καὶ δεκαὲξ Ἑλληνικά, ὧν τὰ πλεῖστα ἀρχαῖοι συγγραφεῖς μετὰ Λατινικῶν σημειώσεων.

Πρῶτον βιβλίον Ἑλληνικὸν εἶναι, ὡς γνωστόν, ἡ *Γραμματικὴ Κωσταντίνου τοῦ Λασκάρεως* τυπωθεῖσα τῷ 1476 ἐν Μιλάνῳ παρὰ Δημητρίου τοῦ Κρητὸς (τοῦ καὶ Δαμιλᾶ ἢ Μεδιολανέως ἐπονομαζομένου). Ταύτης ἀντίτυπον ἐπωλήθη τῷ 1850 ἐν Παρισίοις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ βιβλιογράφου Brunet ἀντὶ φράγκων 1200. Καὶ νῦν δέ, ὡς σημειοῦται ὁ Λεγράνδ, τὰ σπανιώτατα ἀντίτυπα αὐτοῦ πωλοῦνται εἰς τὴν αὐτὴν τιμήν, ἀπὸ 1000 μέχρι 1200 φράγκων.

Μετὰ τὴν γραμματικὴν τοῦ Λασκάρεως ἐτυπώθησαν ἐν Βενετίᾳ ἐν ἔτει 1484 τὰ *Ἐρωτήματα* τοῦ Χρυσολωρᾶ, ἡ ὑπὸ Λαονίκου τοῦ Κρητὸς ἔκδοσις τῆς Ὁμήρου *Βατραχομυομαχίας* (1486) καὶ ἡ τῷ αὐτῷ ἔτει γενομένη δευτέρα ἔκδοσις τοῦ Ψαλτηρίου ὑπὸ Γεωργίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Κρητός. Ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ ψαλτηρίου ἐγένετο ἐν Μεδιολάνοις τῷ 1481 ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ Ἰωάννου τοῦ Πλακεντίνου.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἐκτὸς τῆς Ἑπταννήσου ἐκδοθέντων βιβλίων ὑποθέτω ὅτι τὸ πρῶτον εἶναι βιβλιάριον, ἐκ 37 σελίδων, εἰς μικρὸν ὄγδοον σχῆμα, οὗτινος ἀντίτυπον εὑρίσκεται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς, ἔχον τὴν ἑπομένην ἐπιγραφὴν ἐν τῇ προμετωπίδι:

Προσωρινὸν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος ἐν Κορίνθῳ αωκβ'. Α'. ἔτος τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐν τῇ Ἐθνικῇ τυπογραφίᾳ. Τὰ δὲ πρῶτα ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ μου πατρίδι Σύρῳ τυπωθέντα βιβλία εἶναι τὰ ἑξῆς·

Διδασκαλίαι περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τοῦ σπουδαίου μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Δρόσου Μανσόλα καὶ ἀφιερωθεῖσαι τῷ ἀειμνήστῳ Ἄστιγγι τῷ Βρετανῷ. Ἐν Ἑρμουπόλει, 1829, εἰς 12ον· σελ. 80 καὶ

«*Φαίδρα, τραγῳδία ὑπὸ Ραχίνου μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ**** [Δ. Μουρούζη]. Ἐν Σύρῳ 1829.

Digitized by Google

Ἀμφότερα τὰ βιβλία ταῦτα ἐτυπώθησαν ἐν τῷ τυπογραφείῳ ὅπερ ὁ Σάμιος Γαρουφαλῆς εἶχε μὲν συστήσῃ ἐν Σάμῳ τῷ 1819, δι' ἔλλειψιν δ' ἐργασιῶν μετέφερε τῷ 1828 εἰς Σύρον, ὁπόθεν πάλιν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1831 ἕνεκα τῶν Κυβερνητικῶν καταδιώξεων μετεκομίσθη εἰς Σάμον ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Λεκάτη. Εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἐκεῖνο κείμενον παρὰ τὰς φυλακὰς ἔν τινι ἰσογείῳ οἰκίσκῳ εἰργάζοντο οἱ ἀδελφοὶ Γαρουφαλῆ Σάμιοι, Θ. Ν. Γραβινὸς καὶ ὁ Συμεὼν Πελοποννήσιος, εἶτα δὲ οἱ Γεώργιος καὶ Δημοσθένης Μελισταγεῖς Μακεδόνες, ὁ Ν. Βαρότζης Ἀμφισσεύς, συστήσαντες κατόπιν ἴδια τυπογραφεῖα, ὧν τὸ τοῦ Μελισταγοῦς διετηρήθη μέχρις ἐσχάτων. Ἐν τῷ εἰρημένῳ τυπογραφείῳ ὑπῆρχε καὶ στοιχειοχυτήριον, οὗτινος τὰς μήτρας κατεσκεύαζε χρυσοχόος τις ἐκ Κυδωνιῶν Χατζῆς, οὗτινος οὐδὲ τὸ ὄνομα οὐδὲ τὸ ἐπώνυμον κατώρθωσα νὰ μάθω. Ὁ μακαρίτης Σταμάτιος Κρίνος, ὅστις μοὶ διεβίβασε τὴν περὶ στοιχειοχυτηρίου πληροφορίαν, μοὶ εἶπεν, ὅτι ἔχει που σημειωμένον τὸ ὄνομα τοῦ Χατζῆ τούτου.

Ἐν Ἑρμουπόλει Μάϊος 1885.

Α. Κ. Χ.

ΑΙ ΑΠΑΡΗΓΟΡΗΤΟΙ ΧΗΡΑΙ

Χῆραι ἀπαρηγόρητοι εὑρίσκονται μόνον ἐν Σινικῇ. Αὐτόθι ἡ γυνή, τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος ἀποθνήσκει, δύναται βεβαίως νὰ ὑπανδρευθῇ ἐκ νέου, ἀλλ' ἡ καταδικάζουσα ἑαυτὴν εἰς αἰώνιον χηρείαν ἀπολαύει μεγίστων τιμῶν. Οὕτω τῷ 1876 ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τοῦ Πεκίνου* αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, ἐπιτρέπον ν' ἀναρτηθῇ τιμητικὴ σανὶς πρὸς μνήμην τῆς συζύγου Μανδαρίνου δηλητηριασθείσης ὅτε ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της.

Ὑπάρχουσι μάλιστα ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει χῆραι θεωροῦσαι καθῆκον αὐτῶν νὰ μὴ ἐπιζήσωσι τοῦ συζύγου των. Οὕτω ὁ κ. Παῦλος Λεφέβρ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ *Οἱ Κιτρινοπρόσωποι* ἀναφέρει ὅτι τῷ 1880 δύο χῆραι ηὐτοκτόνησαν ἐνώπιον πολλῶν χιλιάδων θεατῶν. Ἐκ δὲ τῆς ἐφημερίδος τοῦ Χόγκ-Κόγκ ἐρανίζεται τὴν ἔκθεσιν μιᾶς τοιαύτης αὐτοκτονίας, συνταχθεῖσαν ὑπὸ μάρτυρος αὐτόπτου καὶ ἔχουσαν ὡς ἑξῆς·

Σινικὴ πομπὴ συνώδευε νέαν γυναῖκα φοροῦσαν κοκκινόχρουν καὶ χρυσοΰφαντον ἐνδυμασίαν, καὶ καθημένην ἐπὶ φορείου πολυτελῶς κεκοσμημένου. Μετέβαινε ν' ἀπαγχονισθῇ, καὶ προσεκάλεσε τὸ κοινὸν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν ἀπαγχονισμόν της· ἔλαβε δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου της, ὁ ὁποῖος τὴν ἀφῆκε ἄτεκνον.

Ἡ ἀγχόνη εἶχε στηθῇ εἰς ἀγρὸν κείμενον παρὰ τὸ χωρίον, εἰς τὸ ὁποῖον κατῴκει ἡ χήρα. Ὅταν ἡ πομπὴ ἔφθασε πρὸ τῆς ἀγχόνης, ἡ χήρα κατέβη τοῦ φορείου καὶ βοηθουμένη ὑφ' ἑνὸς ὑπηρέτου ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος. Ἐπ' αὐτοῦ ἦτο ἐστρωμένη τράπεζα μετὰ φαγητῶν. Ἡ χήρα ἐχαιρέτισε τὸ πλῆθος, ἐκάθησε μετά τινων συγγενῶν της εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἔφαγε μὲ μεγάλην ὄρεξιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεβίβασαν ἐπὶ τῆς τραπέζης μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐθώπευσε καὶ τὸ ἐκόσμησε μὲ τὸ περιλαίμιον τὸ ὁποῖον ἐφόρει ἡ ἰδία.

Εἶτα ἔλαβεν ὡραῖον κάνιστρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ὀρύζιον, χόρτα καὶ ἄνθη, καὶ διασκορπίζουσα ταῦτα ἐπὶ τῶν θεατῶν ηὐχαρίστησεν αὐτούς, διότι τὴν ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των, καὶ ἐξήγησε τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἀπεφάσισε ν' αὐτοκτονήσῃ.

Μετὰ τοῦτο τρὶς διὰ σάλπιγγος ἠγγέλθη ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμὴ τῆς αὐτοκτονίας, ἀλλ' ἐπῆλθεν ἀναβολὴ διότι παρετηρήθη ἡ ἀπουσία ἑνὸς ἀδελφοῦ της, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸ θέαμα τοῦτο.

Ἡ ἀγχόνη εἶχε στηθῇ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ἑκατέρωθεν τοῦ ἰκριώματος δύο κάθετοι πάσσαλοι ὑπεβάσταζον ἰσχυρὸν ὁριζόντειον ἰνδοκάλαμον, ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας ἐκρέματο ἐρυθρὸν σχοινίον ἀπολῆγον εἰς θηλειάν· τὸ σχοινίον διήρχετο διὰ μικροῦ κρίκου, καλυπτομένου ὑπὸ ἐρυθροχρόου μεταξίνου μανδηλίου· τοῦ ἰκριώματος ὑπερέκειτο σκέπη.

Ὁ ἀπουσιάζων ἀδελφὸς κατεπείσθη νὰ παραστῇ, ἀφίκετο τέλος, ἡ δὲ χήρα ἀνέβη πάραυτα ἐπὶ μιᾶς ἕδρας εὑρισκομένης ὑπὸ τὴν θηλειάν. Ὅπως δὲ βεβαιωθῇ ὅτι τὰ πάντα ἦσαν καλῶς διευθετημένα ἔθηκεν ἀδιστάκτως τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐντὸς τῆς θηλειᾶς, εἶτα τὴν ἐξήγαγε διὰ ν' ἀποχαιρετίσῃ διὰ τελευταίαν φορὰν τοὺς πλήρεις θαυμασμοῦ θεατὰς αὐτῆς. Ἀκολούθως τὴν ἠσπάσθησαν διὰ τελευταίαν φορὰν οἱ συγγενεῖς καὶ αἱ φίλαι της καὶ ἔρριψε τὸ ἐρυθόχρουν μανδήλιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της.

Ἐπρόκειτο ν' ἀφαιρεθῇ ἡ ἕδρα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἵστατο, ὅταν πολλοὶ ἐκ τοῦ πλήθους ἐφώναξαν ὅτι ἐλησμόνησε νὰ καταβιβάσῃ τὸν κρίκον, ὁ ὁποῖος θὰ συνέσφιγγε τὸ σχοινίον περὶ τὸν τράχηλόν της. Ἡ χήρα ηὐχαρίστησε τὸ πλῆθος μειδιῶσα, ἔθηκε τὸν κρίκον εἰς τὴν θέσιν του, εἶτα ζητήσασα διὰ νεύματος ν' ἀφαιρέσωσι τὴν καθέκλαν ἠωρήθη εἰς τὸ κενόν. . .

Μετ' ἀπαραδειγματίστου ἀταραξίας συνήνωσε τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ προτείνασα αὐτὰς ἐξηκολούθει ἀποχαιρετοῦσα τοὺς θεατὰς κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον ἄχρις οὗ οἱ σπασμοὶ τοῦ στραγγαλισμοῦ ἐχώρισαν τὰς χεῖρας αὐτῆς. Ἦτο νεκρά.

Digitized by Google

Ἀφῆκαν τὸ πτῶμα κρεμάμενον ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, εἶτα δ' οἱ ὑπηρέται τὸ κατεβίβασαν. Ὁ εἷς τῶν ὑπηρετῶν λαβὼν τὸ σχοινίον ἠθέλησε νὰ τὸ κόψῃ ὅπως κρατήσῃ τεμάχιον αὐτοῦ, ὡς ἐκ τούτου δ' ἐπῆλθε συζήτησις τὴν ὁποίαν ἐπωφεληθεὶς ἐπλησίασα εἰς τὸ φορεῖον, διὰ τοῦ ὁποίου ἔμελλον νὰ μετακομίσωσι τὸ πτῶμα εἰς τὴν παγόδαν· ἐπεθύμουν νὰ βεβαιωθῶ ἂν ἡ χήρα ἦτο πράγματι νεκρά.

Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν παγόδαν ἐξήπλωσαν τὸ πτῶμα ἐπὶ κλίνης καὶ ἀφήρεσαν τὸ μανδήλιον τὸ καλύπτον τὸ πρόσωπον τῆς χήρας· ἐπὶ τοῦ προσώπου τούτου παρετήρησα τ' ἀναμφισβήτητα ἴχνη τοῦ θανάτου.

Αἱ ἀρχαὶ δὲν δύνανται νὰ παρακωλύσωσι τὰς τοιαύτας αὐτοκτονίας. Μνημεῖον ἐγείρεται πάντοτε εἰς μνήμην τῆς χήρας τῆς θυσιαζούσης οὕτω τὴν ζωὴν αὐτῆς.

Β.

Η ΑΠΟΞΗΡΑΝΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΠΑΪΔΟΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένοντο πανηγυρικῶς τὰ ἐγκαίνια τῆς περατώσεως τῆς μεγάλης διώρυγος πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς Κωπαΐδος, τουτέστι τοῦ δυσχερεστέρου μέρους τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ ἡ *Ἐφημερὶς* ἐδημοσίευσεν ἔκθεσιν περὶ τῆς μεγάλης ἀξίας καὶ χρησιμότητος τοῦ ἔργου τούτου, ἐξ ἧς μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰ ἑπόμενα·

Τὸ ἔργον εἶνε ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα μένουσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ὡς ἀθάνατα τεκμήρια τῆς νίκης τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως, κλεΐζοντα τὸ ὄνομα τῶν μηχανικῶν, οἵτινες συνέλαβον καὶ ἤγαγον εἰς πέρας τὸ τεράστιον ἔργον. Ἡ Κωπαῒς εἶνε ἡ δευτέρα ἀποξηραινομένη λίμνη· ὁ πρίγκιψ Τορλόνια ἀνέλαβε ἀπὸ τοῦ 1854 τὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης *Φουτσῖνο*, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ἀββετζάνου· τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐδαπάνησεν ἐκεῖ ὑπερβαίνουσι τὰ τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια, ἐνῷ ἡ ἐπιφάνεια τῶν κατακτηθεισῶν ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ στοιχείου γαιῶν μόλις εἶνε ἡ ἡμίσεια τῆς τῆς Κωπαΐδος. Ἀληθῶς αἱ δυσχέρειαι, ἃς εἶχον οἱ μηχανικοὶ νὰ ὑπερνικήσωσιν ἐν Ἰταλίᾳ, ἦσαν πολλῷ μείζονες τῶν διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῆς ἑλληνικῆς λίμνης, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς δύναταί τις νὰ ὑμνήσῃ μᾶλλον τὴν ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαΐδος, διότι διὰ πολλῷ ἡσσόνων θυσιῶν ἀποδίδει εἰς τὴν Ἑλλάδα διπλασίαν ἐπιφάνειαν γῆς, ἀνεξαντλήτου σχεδὸν εὐφορίας. Δὲν ἔγκειται μόνον ἐν τούτῳ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἐν Ἑλλάδι συντελουμένου ἔργου. Ἐὰν ἡ ἐπιφάνεια τῆς λίμνης *Φουτσῖνο* ἦτο ἐλάσσων τῆς τῆς Κωπαΐδος, ἀλλ' ὅμως τὸ βάθος αὐτῆς ἦτο τετραπλοῦν, ὁ δὲ ὄγκος τοῦ ὕδατος τριπλάσιος. Καὶ ἐκείνης μὲν τὰ ὕδατα μόνον τὴν ἄρδευσιν τῶν γαιῶν ἐπιτελοῦσιν, ἐνῷ ἐν τῇ Κωπαΐδι κατὰ τοὺς ὑγροὺς μῆνας, δηλαδὴ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας, θὰ χρησιμοποιῶνται κατὰ τὴν ἐκβολὴν αὐτῶν, παρέχοντα δώδεκα χιλιάδων ἵππων δύναμιν εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας. Ἡ δύναμις αὕτη καθίστησι τὴν ἑταιρίαν τῆς Κωπαΐδος ἕνα τῶν μεγίστων βιομηχανικῶν μοχλῶν τῆς ὑφηλίου· ὁλόκληρος δὲ ἡ Ἑλλὰς ἐὰν θελήσῃ νὰ ἀθροίσῃ τὴν δύναμιν πάντων τῶν βιομηχανικῶν αὐτῆς ἐργαστηρίων τῶν δι' ἀτμοῦ ἢ δ' ὕδατος κινουμένων δὲν εἶχε μέχρι τοῦδε τὸ μέγα τοῦτο ποσὸν κινητηρίας δυνάμεως. Ὅταν μετὰ δύο ἔτη θὰ συντελεσθῇ τὸ ἔργον τῆς ἀποξηράνσεως, ἡ ἑταιρία μεθ' ὑπερηφανείας θὰ ἐπιδείξῃ εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν πολύτιμον αὐτῆς κατάκτησιν καὶ θὰ κινήσῃ πάντων τὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοσοῦτον τεραστίου ἀποτελέσματος διὰ σχετικῶς μικρῶν μέσων......

Ἡ Κωπαῒς λίμνη εἶνε περίκλειστος λεκάνη, ἐν ᾗ συρρέουσι τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν τὰ κατερχόμενα ἐκ τῶν βορείων κλιτύων τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τοῦ Ἑλικῶνος. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 250 000 στρεμμάτων. Αἱ γαῖαι τῆς Κωπαΐδος εἰσὶν εὐφορώταται, ἕνεκα τῶν ἀφθόνων ὀργανικῶν ὑλῶν ἃς περιέχουσιν, ἀλλὰ πέριξ τῆς λίμνης εἰς περιφέρειαν δεκαπέντε μέχρις εἴκοσι χιλιομέτρων ἐνδημοῦσι χρονίως ἑλώδεις πυρετοί.

Ἡ ἀποξήρανσις λοιπὸν ἔχει διπλοῦν σκοπόν: Νὰ ἀποδώσῃ 250,000 στρέμματα εὐφόρου γῆς εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐξυγιάνῃ τόπον, δν λυμαίνονται οἱ ἑλώδεις πυρετοὶ εἰς περιφέρειαν δεκαπέντε ἕως εἴκοσι χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς λίμνης.

Ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ὁ πυθμὴν τῆς λίμνης ὑψώθη καὶ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ηὐξήθη. Οἱ ἀρχαῖοι πολλάκις εἶχον ἀποπειραθῇ νὰ ἀποξηράνωσιν αὐτήν, ὑφίστανται δὲ τὰ ἴχνη τῶν ἀποπειρῶν τούτων.

Αἱ ἐργασίαι τῆς ἀποξηράνσεως περιλαμβάνουσι δύο μέρη: 1ον τὰς κυρίως διώρυγας τῆς ἀποξηράνσεως καὶ 2ον τὴν γραμμὴν τῶν λεγομένων ἀπαγωγῶν σηράγγων.

Διὰ τῶν διωρύγων τῆς ἀποξηράνσεως πρόκειται νὰ διοχετεύωνται τὰ ὕδατα τῶν ἐκβαλλόντων εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην ποταμῶν καὶ τὰ ὄμβρια εἰς τὴν ἀπαγωγὸν σήραγγα τῆς Καρδίτσης. Αἱ διώρυγες εἰσὶ τρεῖς: Ἡ μεγάλη περιφερικὴ διῶρυξ ἐκτάσεως 34 χιλιομέτρων ἥτις θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν νοτίαν τῆς λίμνης ὄχθην, ἡ περιφερικὴ διῶρυξ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ, ἥτις θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν βορείαν ὄχθην καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διῶρυξ, ἐν ᾗ θὰ χύνωνται τὰ ὄμβρια ὕδατα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς λίμνης καὶ κατὰ τὸ βαθύτερον αὐτῆς μέρος. Αἱ τρεῖς αὗται διώρυγες θὰ συνενῶνται ἐν Καρδίτζῃ. Τὸ πρῶ-

Digitized by Google

τον τοῦτο μέρος τῶν ἐργασιῶν ἤρξατο ἤδη, ἀλλὰ δὲν θέλει προβῇ δραστηρίως εἰμὴ μετὰ τὴν μερικὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης, τουτέστιν ἀφοῦ ἀνοιχθῇ ἡ σήραγξ τῆς Καρδίτσης.

Διὰ τῶν σηράγγων τὰ ὕδατα θὰ διοχετεύωνται μέχρι τῆς θαλάσσης, διερχόμενα ἀλληλοδιαδόχως διὰ τῶν μικρῶν λιμνῶν Ὑλίκης (Λίκερι) καὶ Παραλίμνης. Ἀποτελοῦνται δὲ τὰ τεχνικὰ ταῦτα ἔργα: 1ον) Ἐκ μεγάλης τάφρου καὶ σήραγγος 672 μέτρων μήκους ἐν Καρδίτζῃ, διοχετευούσης τὰ ὕδατα τῆς Κωπαΐδος εἰς τὴν Ὑλίκην, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια ὑπερέχουσα νῦν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης κατὰ 52 μ. θὰ ὑψωθῇ κατὰ 25 εἰσέτι· 2ον). Ἐξ ὀχετοῦ 50 μέτρων πλάτους ἐν Μορίκι, δι' οὗ τὰ πλεονάζοντα ὕδατα τῆς Ὑλίκης θὰ διοχετευθῶσιν εἰς τὴν Παραλίμνην, ὅτε ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἀπὸ 36 μ. θὰ ἀνέλθῃ εἰς 55, τοῦτ' ἔστι θὰ ὑψωθῇ κατὰ 19 μ. 3ον). Ἐκ σήραγγος 860 μέτρων μήκους ἐν Ἀνθηδόνι, δι' ἧς θὰ χύνωνται τὰ ὕδατα τῆς λίμνης Παραλίμνης εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ ὕψους 55 μέτρων, ἐξ οὗ θὰ προκύπτῃ δύναμις 12,000 ἵππων, δυναμένη νὰ χρησιμεύσῃ εἰς δημιουργίαν βιομηχανικῆς πόλεως ἐπὶ τόπου ἢ νὰ μεταφέρῃ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τὴν δύναμιν καὶ τὸ φῶς εἰς μακρὰν ἀπόστασιν.

Αἱ ἀπαγωγοὶ σήραγγες συμπληροῦνται διὰ μεγάλης ἐν Οὐγκάρᾳ σήραγγος 1030 μ. μήκους καὶ ὕψους 160 μ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἥτις θὰ χρησιμεύῃ κυρίως ὡς διοχευτικὴ διῶρυξ εἰς μέγα ὑδραυλ. μηχάνημα, ὅπερ θὰ χρησιμοποιῇ τὴν ἐκ τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων μεταξὺ τῶν λιμνῶν Παραλίμνης καὶ Ὑλίκης δύναμιν ὅπως ἀποστέλλῃ εἰς τὴν λίμνην Κωπαΐδα καθ' ἕκαστον θέρος 50 ἑκατομμύρια κ. μ. ὕδατος, ἤτοι ὕδωρ ἀρκοῦν πρὸς ἄρδευσιν 60 μέχρις 70,000 στρεμμάτων.

Αἱ σήραγγες δύνανται νὰ λειτουργήσωσιν ἀπὸ τοῦδε. Ἡ σήραγξ τῆς Καρδίτζης εἶνε περατωμένη. Αἱ ἐργασίαι τῆς διώρυγος τοῦ Μορίκι εἰσὶν ἱκανῶς προκεχωρημέναι. Ἡ σήραγξ τῆς Ἀνθηδόνος διετρήθη ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἡ σήραγξ κατὰ τὴν ὁριστικὴν αὐτῆς τομὴν ἐπὶ τὸ τέταρτον τοῦ μήκους της. Τὸ ἔργον τοῦτο θὰ περατωθῇ ἐντὸς τοῦ 1886.

Ἡ σήραγξ τῆς Οὐγκάρας διετρήθη ἐπὶ 300 μέτρα.

Δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ δυσχερέστερον μέρος τῶν ἐργασιῶν ἐξετελέσθη.

Ἀνοιγομένης τῆς ἀπαγωγοῦ σήραγγος τῆς Καρδίτσης, τὰ ὕδατα τῆς Κωπαΐδος σημαντικῶς θὰ ταπεινωθῶσι καὶ δὲν θὰ ὑψωθῶσι τοῦ λοιποῦ· τὸ πρὸς τὰς ὄχθας μέγα μέρος τῆς λίμνης, περίπου 40—50,000 στρέμματα, θέλει ἀποξηρανθῇ καὶ δοθῇ εἰς καλλιέργειαν, οὕτω δὲ ἐν γένει καὶ ἡ ὑγεία τῶν πέριξ θέλει βεβαίως ἐπαισθητῶς βελτιωθῇ.

Ἡ Ἑταιρία δύναται νῦν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς πρὸς κατασκευὴν τῶν διωρύγων τῆς ἀποξηράνσεως ἐργασίας, ὑπὸ ὅρους εὐνοϊκωτέρους καὶ εὐχερεστέρους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ προσκλητήρια δι' ὧν οἱ εὔποροι Ἰαπωνοὶ καλοῦσιν εἰς δεῖπνον τοὺς γνωρίμους φαίνονται παραδοξότατα εἰς πάντα Εὐρωπαῖον. Ὁ Ἰαπωνὸς νομίζει ἄκρον ἄωτον τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀβρότητος τὴν ὑποτίμησιν παντὸς εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος, καὶ τὴν ταπείνωσίν του ἐνώπιον τῶν ἄλλων. Ὅθεν τὰ προσκλητήριά του γράφει οὕτω πως: «Σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃς διὰ τὴν προσβολήν, τὴν ὁποίαν σοῦ κάμνω, παρακαλῶν σε νὰ μὴ ἀπαξιώσῃς νὰ συγγευματίσῃς μετ' ἐμοῦ. Ἡ εὐτελὴς καὶ ῥυπαρὰ οἰκία μου δὲν εἶναι βεβαίως ἀξία τοιαύτης τιμῆς, νὰ φιλοξενήσῃ σέ, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἀγροῖκοι καὶ ἀνάγωγοι ἄνθρωποι, καὶ τὰ φαγητά μας εἶναι ἐλεεινὰ καὶ ἀξιοδάκρυτα· ὅμως τρέφω τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ συγκατανεύσῃς νὰ ἔλθῃς εἰς τὸν οἶκόν μου τὴν δεῖνα ἡμέραν εἰς τὰς 6. μ.μ.» Ὁ ξένος, ὁ τὸ πρῶτον λαμβάνων τοιαύτην πρόσκλησιν, ἐπὶ πολὺ διστάζει ἂν πρέπει νὰ τὴν δεχθῇ. Ὅταν ὅμως ἀποφασίσῃ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ γεῦμα — καὶ τοῦτο πράττει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ περιεργίας κινούμενος — εὑρίσκει οἰκίαν κομψὴν καὶ καθαριωτάτην, ἀνέτως καὶ φιλοκάλως ἐσκευασμένην, εὐγενέστατον καὶ περιποιητικώτατον οἰκοδεσπότην, καὶ φαγητὰ ἐκλεκτὰ 10 μέχρι 15 εἰδῶν. Μόνος λόγος τοῦ τοιούτου ἐξευτελισμοῦ ἐν τοῖς προσκλητηρίοις καὶ τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ τῶν κτημάτων αὐτοῦ εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς καλῆς ἰαπωνικῆς ἀνατροφῆς ἐπιβαλλομένη ὑπερβολικὴ μετριοφροσύνη.

Ἐν Λιέγῃ τῆς Βελγικῆς γίνεται χρῆσις τοῦ τηλεφώνου ὡς ἐγερτηρίου. Οἱ συνδρομηταὶ τοῦ τηλεφώνου παραγγέλλουσιν εἰς τὸν κεντρικὸν σταθμόν, ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ τοὺς ἐξυπνήσῃ τὴν δεῖνα ὥραν τῆς νυκτὸς ἢ τῆς πρωΐας. Κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν ὁ ὑπάλληλος τοῦ τηλεφωνικοῦ σταθμοῦ θέτει εἰς κίνησιν τὸν κώδωνα τῆς συσκευῆς τῆς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ συνδρομητοῦ, καὶ ὁ κώδων κρούεται ἀδιαλείπτως μέχρις ὅτου ὁ κοιμώμενος ἐγερθεὶς τηλεφωνήσῃ εἰς τὸν σταθμὸν ὅτι ἤκουσε.

— Μήπως θέλεις, κυρά, νὰ ἀγοράσῃς αὐτὸ τὸ δόκανο γιὰ τοὺς ποντικούς;

— Ὄχι, παιδί μου. Δὲν ἔχομε ποντικοὺς 'ς τὸ σπίτι. Ἡ κόρη μου παίζει πιάνο.

Ἐν σχολείῳ χωρίου:

Διδάσκαλος.— Ποιὸς εἰμπορεῖ νὰ μοῦ εἰπῇ ἀπὸ σᾶς ποιὸ ἄλλο ζῶον ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σκύλο εἶνε πιστὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ μένει πάντοτε εἰς τὴν κατοικίαν του;

Πέτρος.—Οἱ ψύλλοι, δάσκαλε.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—456.

Digitized by Google

Ἀριθ. 546 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 15 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

—

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν, $^{8}/_{20}$ Ὀκτωβρίου, ἔγραψεν ὁ Εϊχτὰλ τὸ ἑξῆς *σχέδιον* παραιτήσεως·

«*Κύριε Γραμματεῦ τῆς Ἐπικρατείας*,

Ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία σκοπεύει νὰ μὲ παύσῃ ἐκ τῆς ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Γραμματείᾳ θέσεως Συμβούλου, καὶ ὅτι μάλιστα ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μέτρου τούτου ἀνεβλήθη διὰ τῆς εὐμενοῦς μεσολαβήσεως προσώπου, δώσαντός μοι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δεῖγμα πολύτιμον ὑπολήψεως καὶ φιλίας.

Προσπαθήσας νὰ μάθω παρὰ τῶν μελῶν αὐτῶν τῆς Ὑψηλῆς Ἀντιβασιλείας τοὺς λόγους τῆς περὶ ἐμοῦ ληφθείσης ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀποτυχὼν εἰς τὰς τοιαύτας ἀποπείρας μου, μὴ θέλων δὲ νὰ μείνω ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Κυβερνήσεως προκατειλημμένης, ὡς εἰκάζω, ἐναντίον μου ἐξ ἀφορμῶν, τὰς ὁποίας ἀγνοῶ, καὶ τὰς ὁποίας κατὰ συνέπειαν δὲν δύναμαι νὰ διαλύσω, παρακαλῶ ὑμᾶς, κ. Γραμματεῦ, νὰ καθυποβάλητε εἰς τὴν Ὑψηλὴν Ἀντιβασιλείαν καὶ νὰ ζητήσητε παρ' αὐτῆς τὴν παραίτησίν μου, ἐκφράζοντες εἰς αὐτὴν τὴν λύπην μου διότι δὲν κατώρθωσα νὰ τύχω τῆς εὐμενείας της. Ἐπιτρέψατέ μοι δὲ ταὐτοχρόνως, κ. Γραμματεῦ τῆς Ἐπικρατείας, νὰ σᾶς δηλώσω τὴν βαθεῖαν θλῖψιν μεθ' ἧς ἀναγκάζομαι νὰ παύσω τὴν ἐξακολούθησιν ἐργασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἤλπιζα ὅτι ἠδυνάμην νὰ προσφέρω ὑπηρεσίαν τινὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα, γινόμενος συγχρόνως ἄξιος τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης ὑμῶν.

Ὑποσημειοῦμαι, κ.τ.λ.»

—

Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ Εϊχτὰλ ἠγνόει τὰ περὶ Σαινσιμωνισμοῦ διαμειφθέντα μεταξὺ Ἀντιβασιλείας καὶ Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἄλλως ἤθελεν ἀναφέρει τι περὶ τούτου εἰς τὰς πρὸς τὸν πατέρα του ἐπιστολάς. Καὶ ὅμως ἡ ὑπόθεσις ἐτελείωσεν ὡς ἤρχισε, διὰ τοῦ Σαινσιμωνισμοῦ. Οὐδεμίαν νύξιν παρέχει τὸ ἡμερολόγιον περὶ τῶν μεταξὺ τῆς 20 καὶ τῆς 22 Ὀκτωβρίου γενομένων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἐγγράφων ὑπάρχει ἀντίγραφον τῆς ἑξῆς (γερμανιστὶ συντεταγμένης) βασιλικῆς διαταγῆς:

—

«Δίδοντες πίστιν εἰς τὸ ἀληθὲς τῶν ἐξηγήσεων τοῦ κ. Γ. Εϊχτὰλ περὶ τῆς ἀποχωρήσεώς του ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν τῶν Σαινσιμωνιστῶν, καὶ θεωροῦντες τὸ ὀρθὸν τῶν ἐν τῷ ὑπουργικῷ ὑπομνήματι τῆς $^{28}/_{10}$ Ὀκτωβρίου ἀναφερομένων περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, ἀποφασίζομεν τῇ προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας νὰ διατηρηθῇ ὁ μνησθεὶς σύμβουλος Γ. Εϊχτὰλ εἰς τὴν μέχρι τοῦδε θέσιν του ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς πολιτικῆς Οἰκονομίας.

Ναύπλιον 10/22 Ὀκτωβρίου 1834.»

—

Οὕτως ἔληξεν ἡ ὑπόθεσις αὐτη. Τὸ αἴσιον τέλος της ὀφείλεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς μεσολάβησιν τοῦ Κωλέττη, εὐνοοῦντος τὸν νέον Γάλλον καὶ ἐκτιμῶντος τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματά του. Ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Εϊχτὰλ ἠγάπα καὶ ἐτίμα τὸν ἀρχαῖον προϊστάμενόν του, οὐδὲ τὸν ἐλησμόνησε καὶ ἀποθανόντα. Ἡ εἰκὼν τοῦ Κωλέττη λιθογραφηθεῖσα ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονήν του ὡς πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος, ἐκόσμει μετ' ὀλίγων ἄλλων ἐκλεκτῶν ἐνθυμημάτων τὸ σπουδαστήριον τοῦ σεβασμίου φιλέλληνος, ἀνακαλοῦσα εἰς τὴν γεροντικὴν μνήμην του τὰς ἐνθυμήσεις τῆς νεότητός του.

Τὴν 11ην Νοεμβρίου, τρεῖς περίπου ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς παύσεως, ὁ Εϊχτὰλ μετέβη εἰς Ἀθήνας ἔνθα διέμεινεν ἐπί τινας ἡμέρας. Τὴν δὲ 29 Νοεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. Εὐτυχῶς, κατὰ τὴν περιοδείαν του ταύτην εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ἡμερολόγιόν του, οὐδὲ παρέλειψε σημειῶν καθ' ἑκάστην ἐν αὐτῷ τὰς ἐντυπώσεις του.

Ἰδοὺ ὅσον ἔνεστι πιστὴ καὶ ἀκριβὴς αὐτῶν μετάφρασις.

—«Σάββατον, 29 Νοεμβρίου 1834. Ε. Ν. Ἀναχώρησις ἐξ Ἀθηνῶν τὴν 3ην ὥραν τῆς πρωΐας.

Ὁ ὑπηρέτης μου Δημήτριος, εἶδος Φιγαρώ.— Τρία ἄλογα.—Τὸ ἑσπέρας, ὥραν 8ην, ἀφοῦ ἐκινδυνεύσαμεν νὰ χάσωμεν τὸν δρόμον, φθάνομεν εἰς Χάσια.— Τὸ Χάνι, εἰς μίαν ἄκραν τοῦ ὁποίου εὑρίσκονται εἴκοσι περίπου χωρικοὶ Ἀλβανοὶ μὲ τὰ ζῶά των, ἐνθυμίζει κατασκήνωσιν Ἀθιγγάνων.

—30 9βρίου. Ἀναχώρησις ἐκ τοῦ Χανίου τὴν 9ην ὥραν τὸ πρωΐ.—Ἄφιξις εἰς Θήβας τὴν 2 ὥραν.—Πεδιάδες ὅμοιαι πρὸς τὰς τῆς Βοημίας.— Ζωγραφικὴ ἄποψις τῆς πόλεως.—Ὁ ἔπαρχος κ. Οἰκονομίδης.— Δυσκολίαι τῆς διοικήσεως ὡς ἐκ τῆς χρήσεως τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης εἰς τὰ χωρία. Ὀλίγιστοι οἱ ἱκανοὶ νὰ γείνωσι δήμαρχοι. Ἡ τυραννία τῶν Τούρκων παρεμπόδισε τὴν ἀνάπτυξιν ἐνταῦθα παντὸς κοινοτικοῦ συστήματος, κατέστρεψε δὲ πᾶσαν ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν. Ἕως αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους τῶν ἐν Θήβαις οἰκιῶν ἡ γῆ σχεδὸν ὅλη εἶναι ἐθνικὸν κτῆμα. Συνέπεια τούτου ἡ μεγάλη ἀποθάρρυνσις τῆς καλλιεργείας. Δὲν γίνονται φυτεῖαι.

Ἡ ἐπαρχία περιέχει μόνον 15,000 ψυχάς, ἠδύνατο δὲ νὰ θρέψῃ δεκαπλοῦν ἀριθμόν. Οἱ κάτοικοι ἐν γένει πτωχότατοι. Τὸ κλίμα ὑγιηρόν. Ἐντούτοις ἐφέτος ἐπεκράτησαν διαλείποντες πυρετοὶ ἐπιδημικοί, ἀποδιδόμενοι εἰς τὴν μεγάλην τοῦ ἔτους τούτου ξηρασίαν. Θεραπεύονται δυσκόλως ἕνεκα τῆς ἀφροντισίας τῶν κατοίκων ὡς πρὸς τὰ τῆς ὑγιεινῆς. Ἀδύνατον νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς οἱανδήποτε δίαιταν.

Ὁ Θηβαῖος ὅστις μὲ φιλοξενεῖ εἶναι πλινθοποιός. Τὸν χειμῶνα μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα κτίστου. Κερδίζει τὸ πολὺ δύο ἕως τρεῖς δραχμὰς τὴν ἡμέραν. Εἰς Ἀθήνας ἠδύνατο εὐκόλως νὰ κερδίζῃ ἕξ, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, διότι δὲν θὰ εὕρῃ ἐκεῖ τὴν κατοικίαν καὶ τὰς συνηθείας του, καθὼς ἐνταῦθα. Ἡ οἰκία του περιέχει ἓν μόνον δωμάτιον πρὸς χρῆσίν του. Ἐντὸς αὐτοῦ κοιμᾶται αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του, ἀμφότεροι μὲ τὰ ἐνδύματά των, πρὸς δὲ ὁ ὑπηρέτης μου κ' ἐγώ. Ἐντὸς τοῦ δωματίου ὑπάρχει ἑστία χρησιμεύουσα διὰ μαγείρευμα καὶ πρὸς θέρμανσιν. Σκοπεύει νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸ παρακείμενον μικρὸν χώρισμα. Προτιμᾷ τὸ *μαγκάλι*, περὶ τὸ ὁποῖον καθήμεθα καπνίζοντες. Ἐν Βοιωτίᾳ ὁ χειμὼν εἶναι πολὺ βαρύς. Ἡ χιὼν πίπτει συχνάκις. Ἐνίοτε διαρκεῖ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, τότε δὲ διακόπτεται πᾶσα συγκοινωνία.

—Τρίτη, 2 Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐκ Θηβῶν.—Ὄρος Σφίγγιον (σημειούμενον «Φαγᾶ» εἰς τὸν χάρτην τοῦ Ἐπιτελείου) καὶ τὰ περὶ αὐτὸ ὑψώματα. — Σχῆμα σφιγγός. — Ἐνέδραι τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον.— Κατ' εὐθεῖαν δρόμος διὰ τῶν βουνῶν, ἀντὶ τοῦ νὰ διέλθῃ τις ἀπὸ Καρδίτσαν καὶ Κόκκινον.— Πλησίον τοῦ Κοκκίνου καταβόθρα τῆς λίμνης Κωπαΐδος καὶ φρέατα λαξευθέντα ἐντὸς τοῦ βράχου.

Ὁ ἀγωγιάτης Τριαντάφυλλος, ἀρχαῖος στρατιώτης τοῦ Γριζιώτου.—«Ζήτω ὁ βασιλεὺς 'σὰν τὰ βουνά!» (Ἑλληνιστὶ γεγραμμένον.)—Ῥίπτει ἐντὸς πάσης πηγῆς μίαν τρίχα ἐκ τῆς φλοκάτης του. Σταυροκοπήματά του. Μεγάλαι του ἐλπίδες βασιζόμεναι εἰς τὰ πλούτη τοῦ βασιλέως.— Μὲ παρακινεῖ νὰ ἀποκατασταθῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ ἑσπέρας ἐφθάσαμεν εἰς Μαρτίνι, χωρίον Ἀλβανικόν.—Ὡραῖοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες.—Πυρετοὶ διαλείποντες ἐφέτος.—Οἱ παθόντες δὲν ἀνέλαβον εἰσέτι. — Οἰκήματα μὴ ἔχοντα φῶς. «Χωρὶς φῶς, λέγει ὁ ξενίζων με, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἀνοικτή.» (ἑλληνιστί.)— Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα ἔχουν πάντες ἰδιοκτησίαν, ἀλλ' αἱ κληρονομίαι κατεμερίσθησαν καθ' ὑπερβολήν. Οἱ κάτοικοι προτίθενται ἤδη νὰ καλλιεργήσωσι γαίας εἰς Μορίκι καὶ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀταλάντης. Ὁ κυριώτερος αὐτῶν πλοῦτος συνίσταται εἰς ἀμπέλους καὶ ποίμνια· δὲν ἔχουν ἐλαίας οὔτε καλαμβόκια ἢ βαμβάκια, σῖτον δὲ ὀλίγιστον. Πρὸς φωτισμὸν καίουν δαυλοὺς πεύκων. —Παραπονοῦνται κατὰ τῶν Βλάχων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπεται νὰ βόσκωσι τὰ ποίμνιά των εἰς τὰ ἀνέκαθεν κοινοτικὰ λιβάδια τοῦ Μαρτινίου.

—3 Δεκεμβρίου. Ἐκ Μαρτινίου εἰς Ἀταλάντην. Ὡραῖον χωρίον.

Εἰς τὴν πεδιάδα κατεσκηνωμένοι Καραγκούνιδες. Σημεῖα εὐεξίας καὶ φιλεργίας των. Ὁ ἀρχηγός των, μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμίλησα, ἠγόρασε τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος πρὸς χειμερινὴν διαμονήν του. Κατὰ τὸ θέρος δὲν δύνανται, λέγει, νὰ μένωσι σταθερῶς εἰς ἓν μέρος.— Ἄφιξις εἰς Ἀταλάντην. —Διαμονὴ μέχρι τῆς 7ης τοῦ μηνός.

Συνομιλίαι μου μετὰ τοῦ Μόστρα, ἀρχαίου γραμματέως τοῦ Church — Νικόλαος Μαρῖνος γραμματεύς του. — Λάμπρος, ἔφορος Λοκρίδος. —Ὁ Μόστρας ὑποφέρει ἀκόμη ἐκ τῶν πυρετῶν τοὺς ὁποίους ἔπαθε κατὰ τὸ θέρος. Διοικητικὸν ἔργον τῶν Ἐπάρχων. Ἡ θέσις των δὲν εἶναι ἱκανῶς ἀνεξάρτητος.

Ζήτημα τῶν Νομῶν. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπῆρχεν εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα μέγας ἀριθμὸς λιβαδίων ἀνηκόντων εἰς τὰς κοινότητας, δυνάμει τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν, ὅτε οἱ κάτοικοι ὑπετάγησαν συνθηκολογήσαντες εἰς τοὺς Τούρκους, οὐχὶ κατακτηθέντες ὑπ' αὐτῶν. Τὰ χωρία ταῦτα διετήρουν τοὺς τίτλους ἰδιοκτησίας τῶν βοσκημάτων των (Ταπιά), ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἐγγράφων τούτων ἐχάθησαν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν. Ὁ Λάμπρος ἀνεῦρε τὸ τοῦ χωρίου Κολάκα, ὥστε τὸ χωρίον τοῦτο ἀνέκτησε τὴν ἰδιο-

Digitized by Google

κτησίαν του. Τὰ χωρία Ῥάδον, Παύλου, Μαλεσίνα, Μάζη καὶ Δερνίτσα εἶχον ἐπίσης νομὰς χειμερινὰς καὶ θερινάς. Τὰ χωρία Καρυά, Δουβίτσα κτλ. εἶχον θερινὰς μόνον νομάς. Κατὰ τὸ περὶ τοῦ χωρίου Κολάκα ληφθὲν μέτρον, ἔπρεπε καὶ αἱ λοιπαὶ ὡς ἄνωθι κοινότητες νὰ ἀνακτήσωσι τὰς νομάς των. Ἐκ τῶν νομῶν τούτων ἤθελον ἐνοικιάσει εἰς τοὺς Βλάχους ὅσας τὰ ποίμνιά των δὲν ἐξαρκοῦν νὰ βοσκήσωσι, καθόσον δὲ αὐξάνουν τὰ ἴδικά των ποίμνια ἤθελον κρατεῖ τὰ βοσκήματα πρὸς χρῆσιν τῆς κοινότητος. Ἄλλως τε ἡ κτηνοτροφία ὑποθάλπεται σήμερον καθ' ὑπερβολὴν ἐν Ἑλλάδι. Ἀνάγκη νὰ κλίνῃ ἡ πλάστιγξ πρὸς τὸ μέρος τῆς γεωργίας. Εὐχῆς δ' ἔργον τὸ νὰ ἐγκατασταθῶσι μονίμως οἱ Βλάχοι, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μείνῃ ὁριστικῶς ἐν Ἑλλάδι ὁ πλοῦτός των, ἀπόρροια τῆς ἐργασίας των, διδομένης ὅμως νέας διευθύνσεως εἰς αὐτήν.

Ἡ Λοκρὶς τὴν σήμερον περιέχει ἴσως περὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας αἶγας καὶ πρόβατα, ἡ δυτικὴ Ἑλλὰς τετρακοσίας χιλιάδας καὶ ἡ ἀνατολικὴ πεντακοσίας. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ ἐλαττωθῇ, ἐὰν ἀναπτυχθῇ ἡ γεωργία.

Ἡ Σκάλα τῆς Ἀταλάντης θὰ λάβῃ ἀνάπτυξιν, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις προβῇ εἰς παραχωρήσεις γαιῶν καὶ ἐπισκευάσῃ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν προκυμαίαν. Ἡ ἀπέναντι νῆσος Ἀταλάντη παρέχει ὁπωσοῦν καλὸν καταφύγιον εἰς μικρὰ πλοῖα.

Ἐθνοφύλακες. Εἶναι οὗτοι παλαιοὶ στρατιῶται μισθούμενοι παρὰ τῆς ἐπαρχίας πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν. Ἡ Λοκρὶς ἔχει τριάκοντα τοιούτους, λαμβάνοντας μισθὸν ἀνὰ 22 δραχμὰς καὶ 80 λεπτὰ κατὰ μῆνα, ὅ ἐστὶ ἐν συνόλῳ δρ. 684 μηνιαίως. Τὸ ποσὸν εἶναι καὶ οὕτω πολὺ διὰ τοὺς 7500 κατοίκους τῆς ἐπαρχίας. Οὐδὲ εἷς χωροφύλαξ ὑπάρχει ἐν αὐτῇ.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν Ἑλληνικός, ἐκτὸς τοῦ χωρίου Λειβανάται.

Κλῆρος. Ὁ ἐπίσκοπος, ἄνθρωπος ἐλεεινός, εἶναι προσωπικὸς ἐχθρὸς τοῦ Ἐπάρχου, ὅστις τὸν κατήγγειλεν εἰς τὴν Σύνοδον διὰ τὰς μοχθηρίας του. Ἀλλ' ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὸν ἔστειλεν ὀπίσω λευκὸν ὡς χιόνα. Καταθλίβει τοὺς χωρικοὺς ἐπιβάλλων εἰς αὐτοὺς παντοειδεῖς ἀγγαρείας καὶ ἀποπέμπων τοὺς ἱερεῖς των ἅμα τοὺς ἴδῃ προσκολλωμένους εἰς τοὺς κατοίκους. Τοὺς ἠνάγκασε νὰ πληρώσωσι τὰ καθυστερούμενα δικαιώματα διὰ γάμους, βαπτίσεις καὶ ἐνταφιασμούς, ἀφ' ἧς ἐποχῆς εἶχε κενωθῆ ἡ ἐπισκοπή, κτλ. Λαμβάνει ἀπὸ πᾶσαν οἰκογένειαν ἓν κοιλὸν σίτου, παρεκτὸς τῶν τυχηρῶν.—Ὑπάρχει μεγάλη διάστασις μεταξὺ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐπισκόπων. Ἀνάγκη νὰ ὀργανισθῇ ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν ἱερέων.

Εἰρηνοδίκης. Ἔλαβα κακίστας πληροφορίας περὶ αὐτοῦ.

Προμήθεια βοῶν. Πρότασις τοῦ Μόστρα περὶ διανομῆς εἰς Λοκρίδα χιλίων βοῶν, τριακοσίων ἀγελάδων καὶ εἴκοσι ταύρων.— Ἡ διευκόλυνσις τῶν μέσων τῆς καλλιεργείας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἀνάγκη ὑπερτέρα ἔτι τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Πρέπει νὰ διανεμηθῶσιν ἀνὰ πᾶσαν οἰκογένειαν ἀνὰ 75 στρέμματα γῆς ἐπιδεκτικῆς ἐτησίας καλλιεργείας, ἢ 150 στρέμματα ἐκεῖ ὅπου ἡ γῆ εἶναι κατὰ διετίαν μόνον ἀρώσιμος. Πρέπει δὲ νὰ δοθῶσι καὶ ἀνὰ τρεῖς βόες, κατὰ μέσον ὅρον.

Μοναστηριακὰ κτήματα. Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο ν' ἀφεθῶσιν εἰς τοὺς παρόντας καλλιεργητάς των, ἐπὶ πληρωμῇ διπλοῦ δεκάτου, διατηρουμένου τοιουτοτρόπως ὑλικοῦ καλλιεργείας, τοῦ ὁποίου ἡ ἀντικατάστασις δύσκολος. — Ὁ λαός, καὶ μάλιστα οἱ ἔξωθεν μετανάσται Ἕλληνες, βλέπουν δυσαρέστως τὴν ἔξωσιν τῶν μοναχῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον δὲν παρουσιάζονται ἐνοικιασταὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων. — Τὴν σήμερον οὐδεὶς γίνεται μοναχός, ἐκλιπούσης τῆς Τουρκικῆς τυραννίας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὁποίας ἐλάμβανον οἱ ἄνθρωποι τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Οὕτω ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὰ Μοναστήρια ἤθελον ἐκλείψει ἐκ φυσικοῦ θανάτου.

Δέκατα. Καθ' ὅλην τὴν Λοκρίδα τὸ προϊὸν αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν καί τι ἐπὶ πλέον. Συνεταιρισμὸς ἀρχαίων στρατιωτικῶν, διοργανωθεὶς ὑπὸ τοῦ Μόστρα, ἐπὶ ἐγγυήσει τριῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Λειβανάται διὰ τὸ ποσὸν δρ. 27,000. Ἐπὶ κεφαλαίου δρ. 40,000 ἐκέρδισαν ἕκαστος, κατὰ μέν τινας, ἀνὰ δρ. 700, κατ' ἄλλους δὲ ἀνὰ δρ. 400, δηλαδὴ εἴτε 24 %, εἴτε 14 %, ἀντιπροσωπεύοντα τὴν δαπάνην τῆς εἰσπράξεως. Τὸ ποσοστὸν εἶνε πολύ, ἀλλ' ἄξιον σημειώσεως τὸ πρᾶγμα.

Παντελὴς ἔλλειψις ἐργατῶν εἰς Ἀταλάντην. Δι' ἀθλιέστατον ἁρμάριον ἀπαιτεῖται δαπάνη 5 ταλήρων.—Τὸ *σιδέρωμα* εἶναι ἄγνωστον ἐνταῦθα.—Ὁ Μόστρας ἐπειράθη νὰ ἐγκαταστήσῃ ὁριστικῶς οἰκογένειαν Γύφτων σιδηρουργῶν. Ἐπρόσφερε νὰ κτίσῃ κατοικίαν δι' αὐτούς. Ὁ ἀρχηγός, ἀφοῦ κατ' ἀρχὰς ἐδέχθη, ἠρνήθη κατόπιν, προκρίνων τὴν ἐλευθερίαν των.

— Κυριακή, 1 Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐξ Ἀταλάντης.—Ὁ Μόστρας μὲ συνοδεύει ἕως εἰς Λειβανάτας διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἐκεῖ τὸν σχηματισμὸν τῆς κοινότητος. Ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἀσθενείας του.

Θαυμάσιαι τοποθεσίαι μεταξὺ Λειβανατῶν καὶ Καινούριου, κατ' ἐξοχὴν τὸ ἀντικρὺ τῆς χώρας τῆς Εὐβοίας ἀκρωτήριον, ἐξ οὗ φαίνονται συγχρόνως οἱ κόλποι τῆς Ἀταλάντης καὶ τῆς Λαμίας.—Χωρίον Καινούριον. Ἀμπελῶνες, σῖτος, ἀφθονία ὑδάτων. — Δάση, ἀραβόσιτος, χειμω-

Digitized by Google

νικά. — Μικρὸς λιμήν. — Φιλοξενία πρόθυμος ἐκ μέρους τοῦ Ταλάρη καὶ τοῦ υἱοῦ του.

8 Δεκεμβρίου — Μῶλος. Ἐξελέχθη ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν (πρὸς συνοικισμόν.)—Διάβασις τῶν Θερμοπυλῶν· ἀτραπὸς βορβορώδης, ἕλη ἀπέραντα. Ἄφιξις εἰς Ζητούνιον.

(Ἕπεται συνέχεια)

Δ. Βικελας

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 357]

Τόσον λογικὸς ἦτο ὁ συλλογισμὸς τοῦ Ἔρικ ὥστε οὐδεὶς ἀπεπειράθη νὰ τὸν ἀναιρέσῃ. Τί ἠδύναντο ν' ἀντιτάξωσιν ὁ ἰατρός, ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Μαλάριος; Κατενόουν βεβαίως τὰς δυσχερείας τοῦ νέου πλοῦ· ἀλλὰ τοὐλάχιστον αἱ δυσχέρειαι αὗται δὲν ἦσαν ἴσως ἀνυπέρβλητοι, ἐν ᾧ ἄλλοθεν οὐδεμία παρείχετο ἐλπίς. Δι' ὃ δὲν ἐδίστασαν νὰ συνομολογήσωσιν ὅτι θὰ ἦτο ὁπωσδήποτε ἐνδοξότερον νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἀπόπειραν ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν ἀτόλμως εἰς Στοκόλμην.

— Τὸ κατ' ἐμὲ μίαν μόνην σπουδαίαν ἀντίρρησιν βλέπω, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα, ἀφ' οὗ ἔμεινε λεπτά τινα βεβυθισμένος εἰς σκέψεις, αὕτη δὲ εἶνε ἡ δυσκολία πρὸς προμήθειαν ἀνθράκων εἰς τὰς ἀρκτικὰς ἐκείνας χώρας· ἀλλ' ἄνευ ἀνθράκων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διαβῶμεν ἀκριβῶς ὅταν πρέπῃ τὸν βορειοδυτικὸν πόρον, ἐπωφελούμενοι τὸν βραχύτατον καιρὸν κατὰ τὸν ὁποῖον εἶνε διαβατός.

— Προεῖδα τὴν δυσκολίαν ἡ ὁποία, πράγματι, εἶνε ἡ μόνη, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ, ἀλλὰ δὲν νομίζω αὐτὴν ἀνυπέρβλητον. Ἀντὶ νὰ διευθυνθῶμεν εἰς τὸ Γιβραλτὰρ καὶ τὴν Μελίτην, ὅπου μᾶς ἀναμένουσιν ἀναμφιβόλως νέαι σκευωρίαι τοῦ Τούδωρ Βράουν, θὰ διευθυνθῶμεν εἰς Λονδῖνον. Ἐκεῖθεν θὰ τηλεγραφήσω διὰ τοῦ ὑπερωκεανείου κάλω εἰς κατάστημά τι τοῦ Μορρεὰλ διαταγὴν νὰ ἐκπέμψῃ ἀμέσως ἓν ἀνθρακοφόρον πλοῖον τὸ ὁποῖον θὰ ὑπάγῃ νὰ μᾶς περιμείνῃ εἰς τὸν ὅρμον τοῦ Βαφίνου, καὶ εἰς κατάστημα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου διαταγὴν νὰ στείλῃ ἓν ἄλλο εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν. Ἔχομεν τ' ἀπαιτούμενα χρήματα καὶ πλέον ἔτι, διότι ἡ ἀπαραίτητος ποσότης τῶν γαιανθράκων εἶνε μικροτέρα τῆς διὰ τῆς Ἀσίας ὁδοῦ, ἐπειδὴ ὁ διάπλους εἶνε βραχύτερος. Δὲν μᾶς ὠφελεῖ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Βαφίνου πρὸ τοῦ τέλους Μαΐου, δὲν εἰμποροῦμεν δὲ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἤμεθα εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν πρὸ τοῦ τέλους Ἰουνίου. Οἱ ἀνταποκριταί μας λοιπὸν τοῦ Μορρεὰλ καὶ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου θὰ ἔχωσι καιρὸν νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγάς μας, ἐξασφαλιζόμενοι διὰ τῆς καταθέσεως τοῦ ἀντιτίμου τῶν ἀνθράκων παρά τινι τραπεζίτῃ τοῦ Λονδίνου... Ἔπειτα τὸ ζήτημα περιορίζεται εἰς τὸ νὰ εὕρωμεν διαβατὸν τὸν βορειοδυτικὸν πόρον. Τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται προφανῶς ἀπὸ ἡμᾶς. Ἀλλ' ἂν τὸν εὕρωμεν κλειστὸν θὰ ἔχωμεν τοὐλάχιστον τὴν παρήγορον συναίσθησιν ὅτι οὐδὲν παρημελήσαμεν δυνάμενον νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν.

— Ὀρθότατα! ἀπεκρίθη ὁ Μαλάριος. Τὰ ἐπιχειρήματά σου, παιδί μου, δὲν ἐπιδέχονται ἀντίρρησιν!

— Σιγά, σιγά, παρακαλῶ, καὶ μὴ παραφερώμεθα! εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἔχω κ' ἐγὼ μίαν ἀντήρησιν. Πιστεύεις ὅτι δὲν θὰ γνωσθῇ ὅτι ἡ *Ἀλάσκα* διῆλθε διὰ τῶν ὑδάτων τοῦ Ταμέσεως; Ὄχι, βεβαίως. Αἱ ἐφημερίδες θὰ ἀναφέρουν τὴν ἄφιξίν μας εἰς Λονδῖνον. Τὰ τηλεγραφικὰ πρακτορεῖα θὰ τὴν ἀναγγείλουν. Ὁ Τούδωρ Βράουν θὰ μάθῃ τὸ πρᾶγμα καὶ θὰ πεισθῇ ὅτι μετεβάλομεν δρομολόγιον. Ἀλλὰ τότε ποῖος θὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ μεταβάλῃ καὶ αὐτός; Νομίζεις ὅτι θὰ τῷ εἶνε δύσκολον νὰ ἐμποδίσῃ, ἐπὶ παραδείγματι, τὴν ἄφιξιν τῶν ἀνθρακοφόρων πλοίων, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τίποτε;

— Εἶνε ἀληθές, ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι πρέπει κανεὶς περὶ ὅλων νὰ μεριμνᾷ. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν λοιπὸν εἰς τὸ Λονδῖνον. Θὰ προσορμισθῶμεν εἰς τὴν Λισβῶνα, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν ἡμῶν διὰ τοῦ Γιβραλτὰρ καὶ τοῦ Σουέζ. Ἔπειτα εἷς ἐξ ἡμῶν θὰ μεταβῇ ἄγνωστος εἰς Μαδρίτην, καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς κανένα ἐξηγήσεις, θὰ συνεννοηθῇ τηλεγραφικῶς μὲ τοὺς ἐν Μορρεὰλ καὶ Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ πράκτορας διὰ τὴν παραγγελίαν τῶν ἀνθράκων. Οὐδεὶς θὰ εἰξεύρῃ διὰ ποῖον προορίζονται οἱ ἄνθρακες οὗτοι, τὰ δὲ φέροντα αὐτοὺς πλοῖα θ' ἀναμείνωσιν εἰς τὰ ὁρισθέντα μέρη τὰς διαταγὰς πλοιάρχου τινός, ὅστις θὰ τοῖς ἀνακοινώσῃ τὸ συμφωνηθὲν σύνθημα.

— Πολὺ ὡραῖα! κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καθίσταται σχεδὸν ἀδύνατον εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν ν' ἀνακαλύψῃ τὰ ἴχνη μας!

— Τὰ ἴχνη «μου» θέλετε νὰ εἴπητε, διότι δὲν ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθητε νὰ ῥιψοκινδυνεύσετε μαζί μου εἰς τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας! εἶπεν ὁ Ἔρικ.

— Ὤ, ναί, θὰ ἔλθω, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Δὲν θέλω νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος Τούδωρ Βράουν μ' ἐφόβισε καὶ μὲ ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοδρομήσω!

— Οὔτ' ἐγὼ δὲν τὸ θέλω! ἀνέκραξαν ταὐτοχρόνως ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Μαλάριος.

Digitized by Google

Ὁ νέος ὕπαρχος ἀπεπειράθη ν' ἀντικρούσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καὶ νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ τοὺς κινδύνους καὶ τὴν μονοτονίαν τοῦ πλοῦ,ὃν ἤθελον νὰ συμμερισθῶσι μετ' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἠδυνήθη νὰ διασείσῃ τὴν στερρὰν ἀπόφασίν των. Οἱ κίνδυνοι οὓς ἀπὸ κοινοῦ εἶχον ὑποστῇ, καθίστων τώρα καθῆκον τιμῆς τὴν παραμονὴν ἐν τῷ πλοίῳ. Τὸ μόνον μέσον δι' οὗ ὁ πλοῦς οὗτος ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἧττον βαρὺς ἦτο νὰ μὴ ἀποχωρισθῶσι. Δὲν εἶχον ληφθῇ πᾶσαι αἱ προφυλάξεις ἐπὶ τῆς *Ἀλάσκας* ὅπως μὴ πάθωσί τι ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους; Καὶ ἐκτὸς τούτου οἱ Σουηδοὶ ἢ Νορβηγοὶ δὲν ἐφοβοῦντο τοὺς πάγους!...

Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ Ἔρικ ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν φίλων του, οὕτω δὲ ἡ μεταβολὴ τῆς πορείας κατ' οὐδὲν μετέβαλε τὸ προσωπικὸν τοῦ πλοίου.

Παρατρέχομεν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πλοῦ. Τὴν 2 Ἀπριλίου ἡ *Ἀλάσκα* ἦτο ἐν Λισβῶνι. Πρὶν δ' ἔτι αἱ πορτογαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀναγγείλωσι τὴν ἄφιξίν της, ὁ Βρέδεζορδ μετέβη εἰς τὴν Μαδρίτην καὶ ἦλθεν εἰς συνεννόησιν δι' ἑνὸς τραπεζικοῦ οἴκου καὶ τοῦ γαλλικοῦ ὑπερωκεανείου κάλω πρὸς δύο τῶν ἐπισημοτέρων καταστημάτων τοῦ Μορρεὰλ καὶ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Συνεφώνησε περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν δύο ἀνθρακοφόρων πλοίων εἰς τὰ ὑποδειχθέντα μέρη καὶ ὥρισε τὸ σύνθημα, δι' οὗ ὁ Ἔρικ θ' ἀνεγνωρίζετο πρὸς παράδοσιν τῶν ἀνθράκων. Τὸ σύνθημα τοῦτο ἦτο αὐτὸ τὸ ἔμβλημα ὅπερ εἶχεν εὑρεθῇ ἐπ' αὐτοῦ ὅτε ἔπλεεν ἐπὶ τοῦ σωσιβίου τῆς *Κυνθίας: Πάντοτε ὁ αὐτός*. Τέλος τὴν 9 Ἀπριλίου, τοῦ Βρέδεζορδ ἐπανακάμψαντος εἰς Λισβῶνα, ἡ *Ἀλάσκα* ἀπῆρεν.

Τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ εὐτυχῆ τοῦ Ἀτλαντικοῦ διάπλουν ὁ Ἔρικ ἀφίκετο εἰς Μορρεάλ, ἐπρομηθεύθη γαιάνθρακας καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι αἱ διαταγαὶ αὐτοῦ ἐξετελέσθησαν κατὰ γράμμα. Τῇ εἰκοστῇ ἐνάτῃ ἀπέλιπε τὰ ὕδατα τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου ὅπως τὴν ἐπαύριον διαβῇ τὸν πορθμὸν τῆς Καλῆς Νήσου, ὅστις χωρίζει τὸ Λαβράδορ ἀπὸ τῆς Νέας γῆς. Τῇ δεκάτῃ Μαΐου εὗρεν ἐν Γκοτχάβεν ἐν ταῖς γροιλανδικαῖς ἀκταῖς τὸ ἀνθρακοφόρον ἀτμόπλοιον, ὅπερ εἶχε προηγηθῇ αὐτῶν.

Ὁ Ἔρικ ἐγίνωσκε κάλλιστα ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἦτο ὅλως ἀδύνατον νὰ διαβῇ τὸν ἀρκτικὸν Κύκλον, ὡς καὶ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τοὺς σκολιοὺς περιδρόμους τοῦ βορειοδυτικοῦ πόρου κεκλεισμένου εἰσέτι ὑπὸ τῶν πάγων κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέρος. Ἀλλ' ἤλπιζεν εὐλόγως ὅτι θὰ ἐλάμβανεν ἐκ τῶν φαλαινοθηρῶν, οἵτινες ἁλιεύουσι κατὰ τὰ παράλια ἐκεῖνα, ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῶν ἀρίστων χαρτῶν. Ἠδυνήθη ἐπίσης ν' ἀγοράσῃ, ἐπὶ τιμῇ ἀρκούντως μεγάλῃ, περὶ τοὺς δώδεκα κύνας, οἵτινες μετὰ τοῦ Κλάας ἔμελλον ἐν ἀνάγκῃ νὰ ζευχθῶσιν εἰς τὰ ἕλκηθρα.

Ὡς πάντες οἱ δανικοὶ σταθμοὶ τῆς γροιλανδικῆς ἀκτῆς, τὸ Γκοτχάβεν εἶνε πτωχὸν χωρίον χρησιμεῦον ὡς ἀποθήκη εἰς τοὺς ἐμπόρους τοῦ ἐλαίου ἢ τῶν μηλωτῶν τῆς χώρας. Τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ ψῦχος αὐτόθι δὲν εἶνε δριμύτερον ἢ ἐν Στοκόλμῃ καὶ Νορόῃ. Ἀλλ' ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι του παρετήρησαν μετ' ἐκπλήξεως πόσον δύο χῶραι, εἰς τὴν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πόλου ἀπόστασιν κείμεναι, δύνανται νὰ ὦσι καθ' ὁλοκληρίαν διάφοροι. Τὸ Γκοτχάβεν εὑρίσκεται ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλάτους ἐφ' οὗ καὶ τὸ Βέργκεν. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ μεσημβρινὴ Νορβηγία τὸν ἀπρίλιον εἶνε πλήρης δασῶν καὶ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀμπέλων ἔτι καλλιεργουμένων ἐπὶ στρωμάτων λιπάσματος, ἡ Γροιλανδία, τὸν Μάϊον, εἶνε εἰσέτι κεκαλυμμένη ὑπὸ πάγων καὶ χιόνων, τὴν δὲ μονοτονίαν αὐτῆς οὐδὲν ποικίλλει δένδρον. Τὸ σχῆμα τῶν νορβηγικῶν παραλίων βαθέως εἰς ὅρμους εἰσχωρούντων καὶ ὑπὸ σειρᾶς νήσων περιβαλλομένων συντελεῖ σχεδὸν ὅσον καὶ ἡ χλιαρότης τοῦ ἐγκολπία εἰς ἀνύψωσιν τῆς γενικῆς θερμοκρασίας τῆς χώρας. Ἐν Γροιλανδίᾳ τοὐναντίον αἱ χθαμαλαὶ καὶ κανονικαὶ ἀκταὶ δέχονται ἀμέσως τοὺς πολικοὺς ἀνέμους· δι' ὃ περιβάλλονται μέχρι τοῦ μέσου τῆς νήσου ὑπὸ ζώνης πάγων πολλῶν ποδῶν πάχους.

Δέκα πέντε ἡμέρας διῆλθον ἐν τῷ ὅρμῳ ἐκείνῳ, εἶτα δὲ ἡ *Ἀλάσκα* διέβη τὸν πορθμὸν τοῦ Δάβις ἀναπλεύσασα τὴν γροιλανδικὴν ἀκτήν.

Τῇ εἰκοστῇ ὀγδόῃ Μαΐου συνήντησε τὸ πρῶτον πλέοντας πάγους εἰς 70° 15′ βορείου πλάτους ἐν θερμοκρασίᾳ δύο βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Οἱ πρῶτοι οὗτοι πάγοι ἦσαν καθ' ὁλοκληρίαν διατεθρυμμένοι ἢ ἐφέροντο ὑπὸ τοῦ ῥεύματος μεμονωμένοι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατέστησαν πυκνότεροι καὶ ἐδέησε συχνάκις, ὅπως προχωρήσωσι, νὰ ἀνοίγωσι δίοδον διὰ τοῦ ἐμβόλου. Ὁ πλοῦς δὲν συνεπήγετο εἰσέτι οὔτε κινδύνους σοβαροὺς οὔτε δυσχερείας πραγματικάς. Ἐκ πλείστων σημείων ἐντούτοις κατεφαίνετο ὅτι ἡ *Ἀλάσκα* εὑρίσκετο εἰς κόσμον ὅλως νέον. Πάντα τὰ ἀπομεμακρυσμένα πως ἀντικείμενα ἐφαίνοντο ἄνευ χρώματος καὶ ὡς εἰπεῖν ἄνευ σώματος. Ὁ ὀφθαλμὸς ἠγνόει ποῦ νὰ ἐπαναπαυθῇ τοῦ ἀκινήτου ὁρίζοντος, οὗ ἡ θέα μετεβάλλετο ἑκάστην στιγμὴν ἕνεκα τῆς διαλυτικῆς ἐπιδράσεως τῶν κυμάτων ἢ τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῶν πλεόντων ὄγκων. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν νύκτα καὶ ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς ἐν τῇ «φωλεᾷ τοῦ κόρακος» τῆς *Ἀλάσκας* ἀνημμένης ἠλεκτρικῆς ἑστίας ἡ θάλασσα τοῦ Βαφίνου, εἰς ἣν εἶχον εἰσέλθῃ, ἐλάμβανε φανταστικὴν ὄψιν.

« Τίς δύναται, εἶπεν αὐτόπτης μάρτυς, νὰ περιγράψῃ ἀκριβῶς τὰς μελαγχολικὰς ἐκείνας εἰ-

Digitized by Google

κόνας, τὴν θραῦσιν τοῦ κύματος ἐπὶ τῶν πλανωμένων κρυστάλλων, τὸν παράδοξον κρότον ὃν ἀποτελεῖ ἡ χιὼν κρημνιζομένη καὶ καταβυθιζομένη εἰς τὸ ὕδωρ; Τίς δύναται νὰ φαντασθῇ τοὺς ἐξαισίους καταρράκτας, οἵτινες τρέχουσι πανταχόθεν, τὸν ἀφρώδη παφλασμὸν ὃν παράγει ἡ πτῶσίς των, τὴν κωμικὴν φρίκην τῶν θαλασσίων πτηνῶν ὑπνωττόντων ἐπὶ σχεδίας ἐκ πάγου, ἅτινα στερούμενα αἴφνης τοῦ ἐρείσματος αὐτῶν ἀνίπτανται περιστρεφόμενα ὅπως καθήσωσιν ἐπὶ ἄλλης σχεδίας; Τὴν πρωΐαν δὲ ὁποία παράδοξος φαντασμαγορία ὅτε ὁ ἥλιος διαπερᾷ αἴφνης τὴν ὁμίχλην ἀναπετάννύων κατ' ἀρχὰς μικρὰν ταινίαν κυανοῦ οὐρανοῦ εὐρυνομένην βαθμηδόν, καὶ φαίνεται καταδιώκων μέχρι τοῦ πέρατος τοῦ ὁρίζοντος τὰ ἀτμώδη νέφη ἅτινα φεύγουσι προτροπάδην;»

Τὰ θεάματα ταῦτα καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὅσα παρουσιάζουσιν αἱ παγωμέναι θάλασσαι, ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐθεώρησαν ἐν ἀνέσει ἀπολιπόντες τὴν γροιλανδικὴν ἀκτὴν ἣν εἶχον αναπλεύσῃ μέχρι τῆς παραλλήλου τοῦ Οὐπερναβέκ, ὅπως διευθυνθῶσι βραδύτερον πρὸς δυσμὰς καὶ διαπλεύσωσι τὴν θάλασσαν τοῦ Βαφίνου καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ εὖρος. Ἐντεῦθεν αἱ δυσχέρειαι ηὔξησαν διότι ἡ θάλασσα αὕτη εἶνε ἡ ὁδὸς τῶν πολικῶν πάγων, παρασυρομένων ὑπὸ τῶν ἐκβαλλόντων εἰς αὐτὴν ἀναριθμήτων ῥευμάτων. Ἡ *Ἀλάσκα* ἀκαταπαύστως σχεδὸν ἔδει νὰ ἀνοίγῃ δίοδον διὰ τῶν πάγων. Ἐνίοτε ἵστατο ἐνώπιον ἀνυπερβλήτων φραγμῶν, οὓς ἔπρεπε νὰ κάμψῃ, ἀδυνατοῦσα νὰ τοὺς θραύσῃ, ἄλλοτε δὲ χιονοστρόβιλος ἐπέσκηπτεν ἐπ' αὐτῆς καλύπτων τὸ κατάστρωμα, τοὺς ἱστοὺς καὶ πάντα τὰ ἐξαρτύματα διὰ πυκνοῦ ἐπιστρώματος. Πολιορκουμένη ὑπὸ σωρείας πάγων, οὓς ὁ ἄνεμος ὤθει αἴφνης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἐκινδύνευε νὰ ἐνταφιασθῇ ὑπὸ τὸν ὄγκον αὐτῶν, ἢ εἰσέβαλλεν εἰς *ουάκε*, εἶδος λίμνης περιβαλλομένης ὑπὸ ἐκτάσεως πάγων καὶ ἀποληγούσης εἰς ἀδιέξοδον. Ἐξερχομένη ὅπως ἐπανεύρῃ τὴν θάλασσαν, σύντονον ἔδει νὰ καταβάλλῃ προσοχὴν ὅπως μὴ πληγῇ πλαγίως ὑπὸ φοβερῶν *ἴσμπεργ* κατερχομένων βορειόθεν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος, καὶ ὧν ὁ πελώριος ὄγκος θὰ κατασυνέτριβε τὴν *Ἀλάσκαν* ὡς λεπτοκάρυον. Ἀλλὰ δεινότερος ἔτι κίνδυνος ἦτο ὁ ἐκ τῶν ὑποβρυχίων παγων, οὓς ἡ τρόπις ἀπώθει καὶ ἀπῴωρει—ἀληθῆ ὑδροστατικὰ παράδοξα τὰ ὁποῖα ἀπλῆν ἐπαφὴν ἀνέμενον ὅπως ἀνεγερθῶσι μετὰ βιαιότητος πολλάκις τρομερᾶς συντρίβοντα τὸ προστυγχάνον. Ἡ *Ἀλάσκα* ἐκ τούτου ἀπώλεσε τὰς δύο ἀκάτους αὐτῆς, ἐνίοτε δ' ἠναγκάζετο ν' ἀνελκύσῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου τὴν ἕλικα ὅπως ἐπιδιορθώσῃ τὰς πτέρυγάς της. Ἀνάγκη νὰ ὑποστῇ τις τοὺς ἀπαύστους κινδύνους οἵτινες συμπαρομαρτοῦσιν εἰς πλοῦν ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς θαλάσσαις ὅπως σχηματίσῃ ἰδέαν αὐτῶν ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν. Μετὰ τοιαύτην μιᾶς ἢ δύο ἑβδομάδων διαρκῆ ἀγωνίαν καὶ τὸ μᾶλλον ἀτρόμητον πλήρωμα καταβάλλεται καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως.

Τὸ παρήγορον ἦτο τοὐλάχιστον ὅτι διὰ τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ τοὺς κινδύνους ἀπεζημίου τοὺς ἐν τῇ *Ἀλάσκᾳ* ἡ ταχύτης μεθ' ἧς διήνυον τὰς μοίρας τοῦ μήκους. Ἡμέρας τινὰς εἶχον πλεύσῃ δέκα ἢ καὶ δώδεκα. Ἄλλοτε ὅμως πάλιν διήνυον μίαν μόνην καὶ ἔτι ὀλιγώτερον. Τέλος ἡ *Ἀλάσκα*, τῇ 11 Ἰουνίου ἐπανεῖδε τὴν στερεὰν καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ Λαγκαστρίου πορθμοῦ.

Ὁ Ἔρικ εἶχε νομίσῃ ὅτι θὰ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ περιμείνῃ ἡμέρας τινὰς ὅπως διαβῇ τὸ ἐπίμηκες ἐκεῖνο στενόν. Ἀλλὰ πρὸς ἔκπληξιν αὐτοῦ καὶ χαρὰν εὗρεν αὐτὸ ἐλεύθερον—τοὐλάχιστον κατὰ τὸ στόμιον. Εἰσῆλθε λοιπὸν εὐτόλμως. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἐπολιορκήθη ὑπὸ πάγων καὶ ἀπεκλείσθη ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας. Ἐν τούτοις δὲν ἐβράδυνε ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ὁρμητικῶν ῥευμάτων, ἅτινα σαροῦσι τὴν ἀρκτικὴν ταύτην διώρυχα, καθὰ εἶχον προείπῃ αὐτῷ οἱ φαλαινοθῆραι τοῦ Γκοτχαβεν, καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ.

Τῇ 17 ἀφίκετο εἰς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Βαρρόου καὶ ἔπλεεν ὁλοταχῶς. Ἀλλὰ τῇ 19 τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ εἰς Μελβὶλ-Σοὺνδ, ἐπὶ τῆς παραλλήλου τοῦ ἀκρωτηρίου Οὐάλη ἀπεφράχθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν πάγων.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνέμεινεν ἐν ὑπομονῇ τὴν παγολυσίαν· αἱ ἡμέραι ὅμως παρήρχοντο καὶ οἱ πάγοι δὲν ἐτήκοντο.

Ἀλλ' οἱ περιηγηταὶ ἡμῶν δὲν ἐστεροῦντο διασκεδάσεων. Παρὰ τὴν ἀκτὴν εὑρισκόμενοι καὶ εὐμοιροῦντες πάντων ὅσα ἠδύναντο νὰ καταστήσωσιν ἧττον ἀνιαρὸν τὸν χρόνον αὐτῶν ἐπεχείρησαν ἐκδρομὰς δι' ἑλκήθρων, ἐθήρευσαν φώκας. Προσήγγιζε τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον· ἀπὸ δὲ τῆς δεκάτης πέμπτης ἡ *Ἀλάσκα* ἀπήλαυε τοῦ καταπληκτικοῦ καὶ νέου—καὶ εἰς Νορβηγοὺς ἔτι καὶ Νοτίους Σουηδοὺς—θεάματος, τοῦ μεσονυκτίου ἐκείνου ἡλίου, ὅστις ἀνέτελλεν εἰς τὸν ὁρίζοντα χωρὶς νὰ δύσῃ, εἶτα δ' ἀνήρχετο πρὸς τὸν οὐρανόν! Ἀνερχόμενοι ὄρος τι ἀνώνυμον, ὑψούμενον ἐπὶ τῶν ἐρήμων ἐκείνων παραλίων, ἠδύναντο νὰ βλέπωσι τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας διαγράφον ἐν εἰκοσιτέσσαρσιν ὥραις πλήρη κύκλον. Τὴν νύκτα ἐν ᾧ περιελούοντο ὑπὸ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ, μακράν, πᾶσαι αἱ νότιοι χῶραι ἦσαν βεβυθισμέναι εἰς τὴν σκοτίαν. Τὸ φῶς τοῦτο, ἀληθῶς, εἶνε ὠχρὸν καὶ ἄτονον· τὰ σχήματα τῶν πραγμάτων δὲν εἶνε πλέον ἔκτυπα· ἡ σκιὰ τῶν ἀντικειμένων καθίσταται βαθμηδὸν πυκνοτέρα καὶ ἡ φύσις πᾶσα λαμβάνει ὄψιν ὀπτασίας. Αἰσθητότερον τότε

Digitized by Google

έννοοῦσιν οἱ ἐκεῖ πλέοντες πόσον μακρὰν εὑρίσκονται τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ πόσον ἐγγὺς τοῦ πόλου!... Καὶ ἐν τούτοις τὸ ψῦχος δὲν ἦτο δριμύ. Ἡ θερμοκρασία δὲν κατήρχετο σχεδὸν ὑπὸ τοὺς 4 ἢ 5 βαθμοὺς ἑκατονταβάθμου. Ἐνίοτε ὁ ἀὴρ ἦτο τόσον γλυκὺς ὥστε δυσχερῶς ἐπείθετό τις ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀρκτικῆς ζώνης.

Ἀλλ' αἱ ἐντυπώσεις ἐκεῖναι δὲν ἤρκουν νὰ πληρώσωσι τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔριχ, οὐδὲ ν' ἀποτρέψωσι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τῆς μερίμνης περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου σκοποῦ του. Δὲν εἶχεν ἔλθη ἕως ἐκεῖ ὅπως βοτανολογήσῃ, ὡς ὁ Μαλάριος, ὅστις ἐπέστρεφε καθ' ἑκάστην καταγοητευμένος ἐκ τῶν ἐκδρομῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀγνώστων φυτῶν δι' ὧν ηὔξανε τὴν συλλογὴν αὐτοῦ, οὔτε ὅπως ἀπολαύσῃ μετὰ τοῦ ἰατροῦ καὶ τοῦ Βρέδεζορδ τῶν πρωτοφανῶν θεαμάτων, ἅτινα παρεῖχεν ἡ περὶ τὸν πόλον φύσις. Εἰς αὐτὸν ἐπεβάλλετο ν' ἀνεύρῃ τὸν Νόρδενσκιολδ καὶ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, νὰ ἐκπληρώσῃ ἱερὸν καθῆκον, ἀνακαλύπτων ἅμα τὸ ἀπόκρυφον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο παντὶ σθένει προσεπάθει νὰ διαρρήξῃ τὸν κύκλον τῶν πάγων ἐν ᾧ ἦτο ἐγκεκλεισμένος. Ἐκδρομαὶ δι' ἑλκήθρων, πεζοπορίαι διὰ χιονοπεδίλων μέχρι τοῦ πέρατος τοῦ ὁρίζοντος, κατοπτεύσεις διὰ τῆς ἀτμακάτου — ἐπὶ δέκα ἡμέρας εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν. Πρὸς δυσμάς, ὡς καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς οὐδεμία ὑπῆρχε διέξοδος.

Ἦτο εἰκοστὴ ἕκτη Ἰουνίου καὶ ἦσαν τόσον μακρὰν ἔτι τῆς Σιβηρικῆς θαλάσσης! Ἔπρεπεν ἆρά γε ν' ἀπελπισθῇ ὁ Ἔριχ, νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν ἡττηθέντα; Οὐχί, ἡ γενναιότης καὶ ἡ καρτερία δὲν ἀπέλιπον αὐτόν. Δι' ἐπανειλημμένων βολισμάτων ἐβεβαιώθη ὅτι ὑπὸ τοὺς πάγους ὑπῆρχε ῥεῦμα διευθυνόμενον πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Φραγκλίνου, δηλαδὴ πρὸς νότον· διενοήθη ὅτι ἀπόπειρά τις θὰ ἤρκει ἴσως ὅπως ἐπενέγκῃ τὴν παγολυσίαν καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ αὐτήν.

Ἐπὶ μήκους ἑπτὰ ναυτικῶν μιλλίων ἔσκαψεν ἐν τῷ συμπαγεῖ πάγῳ σειρὰν ὑπονομευτικῶν θαλάμων, διακόσια ἢ τριακόσια μέτρα ἀφισταμένων ἀλλήλων, ὧν ἕκαστον ἐπλήρωσε δι' ἑνὸς χιλιομέτρου δυναμίτιδος. Οἱ θάλαμοι οὗτοι συνεδέθησαν διὰ χαλκίνου σύρματος φέροντος ἀπομονωτικὸν περίβλημα ἐκ γουτα-πέρκης. Τῇ 30 δὲ Ἰουνίου, περὶ τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας, ὁ Ἔριχ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ καταστρώματος τῆς *Ἀλάσκας* ἀνῆψε τὴν δυναμίτιδα πιέσας τὸ ἐλατήριον ἠλεκτρικῆς συσκευῆς.

Φρικώδης ἔκρηξις ἐπηκολούθησε τότε. Ἑκατὸν ἡφαίστεια συντετριμμένου πάγου ἀνετινάχθησαν ὑψηλά. Ἡ ἔκτασις τοῦ πάγου ἐκλονίσθη ὡς ὑπὸ σεισμοῦ ὑποβρυχίου. Ἀγέλαι θαλασσίων πτηνῶν περιίπταντο κατεπτοημέναι, ἐκβάλλουσαι βραγνὰς κραυγάς. Ἐπελθούσης ἡσυχίας μακρὸς μέλας ὁλκὸς διατεμνόμενος κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ὑπὸ πελωρίων πλαγίων ῥωγμῶν διέσχιζεν, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο τὸ βλέμμα, τὸ πεδίον τῶν πάγων. Ἡ συμπαγὴς ἐκείνη ἔκτασις διασχισθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως συνετρίβη. Ἐπῆλθε στιγμή τις προσδοκίας καὶ ὡς εἰπεῖν δισταγμοῦ. Εἶτα ἐπῆλθεν ἡ παγολυσία ὡσεὶ τὸ σύνθημα ἐκεῖνο μόνον ἀνέμενε. Ὁ πάγος τρίζων πανταχόθεν, κατακερματιζόμενος, διερράγη, ὑπεχώρησεν εἰς τὸ ῥεῦμα ὅπερ περιεβίβρωσκε τὴν βάσιν του, καὶ μετ' ὀλίγον παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ῥοῦ αὐτοῦ. Τῇδε κἀκεῖσε ἤπειρός τις ἢ χερσόνησος ἐκ πάγου ἐξετείνετο εἰσέτι ὡσεὶ διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς βίας ἐκείνης. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἡ δίοδος ἦτο ἐλευθέρα. Ὁ Ἔριχ καὶ ἡ δυναμῖτις εἶχον κατορθώσῃ ὅτι ὁ ὠχρὸς τῆς Ἄρκτου ἥλιος θὰ ἐπετέλει μετὰ μῆνα ἴσως.

Τῇ δευτέρᾳ Ἰουλίου ἡ ἀποστολὴ ἀφίκετο εἰς τὸν Λάγγειον πορθμόν, τῇ τετάρτῃ δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κυρίως Παγωμένον ὠκεανόν. Ἔκτοτε ἡ ὁδὸς ἔμεινεν ἀναπεπταμένη εἰς τὴν *Ἀλάσκαν*, οὔτε τοὺς πάγους, οὐδὲ τὴν ὁμίχλην οὐδὲ τὰς χιόνας φοβουμένην. Τῇ δωδεκάτῃ ἔκαμψε τὸ Παγωμένον ἀκρωτήριον, τῇ δεκάτῃ τρίτῃ τὸ Λισβούρνιον ἀκρωτήριον, τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ περὶ τὴν δεκάτην τῆς πρωίας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κοτσεβοῦ, πρὸς βορρᾶν τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ καὶ εὗρε, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, τὸ ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου σταλὲν ἀνθρακοφόρον πλοῖον. Οὕτως ἐξετελέσθη εἰς δύο μῆνας καὶ δεκαέξ ἡμέρας τὸ ἐν τῷ Γασκωνικῷ κόλπῳ ἀποφασισθὲν πρόγραμμα.

Πρὶν σταματήσῃ ἔτι ἡ *Ἀλάσκα*, ὁ Ἔριχ πηδήσας εἰς τὴν φαλαινίδα προσεπέλασεν ἐσπευσμένως τὸ ἀνθρακοφόρον ἀτμόπλοιον.

— *Πάντοτε ὁ αὐτός*, εἶπεν ὁ κυβερνήτης.

— *Λισβών*, ἀπήντησεν ὁ ἀμερικανός.

Αὗται αἱ λέξεις ἦσαν τὸ ὁρισθὲν σύνθημα.

— Μὲ περιμένετε πρὸ πολλοῦ ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ Ἔριχ.

— Πέντε ἑβδομάδας. Ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Φραγκῖσκον ἕνα μῆνα μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ τηλεγραφήματός σας!

— Καὶ ἕως τότε δὲν εἴχετε ἐκεῖ εἰδήσεις περὶ τοῦ Νόρδενσκιολδ;

— Εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκῖσκον δὲν εἴχομεν ἀσφαλεῖς εἰδήσεις· ἀλλ' ἀφ' ὅτου εἶμαι ἐδῶ ὡμίλησα μὲ πολλοὺς φαλαινοθήρας, οἵτινες ἤκουσαν παρὰ τῶν ἰθαγενῶν τοῦ Σέρζε-Κάμεν ὅτι εὐρωπαϊκὸν πλοῖον ἀπεκλείσθη ὑπὸ τῶν πάγων πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου πρὸ ἐννέα ἢ δέκα μηνῶν, νομίζω δὲ ὅτι εἶνε ἡ *Βέγα*.

— Ἀληθῶς; ἀνέκραξεν ὁ Ἔριχ μετ' εὐνοήτου χαρᾶς. Καὶ ὑποθέτετε ὅτι μένει ἀκόμη ἐκεῖ καὶ δὲν διέβη τὸν πορθμόν;

Digitized by Google

— Είμαι βέβαιος. Κανέν πλοίον δεν διήλθεν εντεύθεν από έξ εβδομάδων χωρίς να έλθω εις επικοινωνίαν μαζί του.

— Δόξασοι ο Θεός! οί κόποι μας δεν θ' αποβούν μάταιοι αν κατορθώσωμεν ν' ανεύρωμεν τον Νόρδενσκιολδ.

— Δεν θα είσθε οί πρώτοι, είπεν ο αμερικανός με είρωνικόν μειδίαμα· έν αμερικανικόν θαλαμηγόν προηγείται· διήλθεν απ' εδώ προ τριών ημερών και όπως σεις εζήτησε πληροφορίας περί του Νόρδενσκιολδ.

— Αμερικανικόν θαλαμηγόν; ηρώτησεν ο Έρικ μετ' αλγεινής εκπλήξεως.

— Ναί, το *Άλβατρος*, έχον πλοίαρχον τον Τούδωρ Βράουν και προερχόμενον εκ Βαγκουβέρης. Τω είπον όσα εύρον και αμέσως έστρεψε την πρώραν προς το Σέρζε-Κάμεν!

ΙϚ'

Από Σέρζε-Κάμεν εις Λιακόβην.

Ό Τούδωρ Βράουν επληροφορήθη άρα ότι μετέβαλε πλουν ή *Αλάσκα*! Αλλά πώς ηδυνήθη να προηγηθή αυτής εις τον Βερίγγειον πορθμόν; Πώς και διά τίνος οδού; Τούτο εφαίνετο σχεδόν υπερφυσικόν και όμως ήτο πραγματικόν.

Όσον και αν κατεθλίβη ο Έρικ εκ της πληροφορίας ταύτης, ουδέν ανεκοίνωσεν εις τινα. Αλλ' επέσπευσε πάση δυνάμει την μεταβίβασιν των γαιανθράκων, πλήρη δ' έχων τα ενθέμια του πλοίου αυτού διηυθύνθη αμέσως εις την Σιβηρικήν θάλασσαν.

Το Σέρζε-Κάμεν είνε επίμηκες ασιατικόν ακρωτήριον, κείμενον περί τα εκατόν μόλις μίλλια προς δυσμάς του Βεριγγείου πορθμού, και όπερ τα φαλαιναλιευτικά πλοία του Ειρηνικού επισκέπτονται κατ' έτος. Μετά εικοσιτετράωρον πλουν αφίκετο εις αυτό ή *Αλάσκα*, παρευθύς δε εν τω βάθει του όρμου του Κολιουτσίν ηδυνήθη ν' αναγνωρίση, όπισω σωρού πάγων, τους ιστούς της *Βέγας*, αποκεκλεισμένης από εννέα όλων μηνών.

Το κρατούν τον Νόρδενσκιολδ αιχμάλωτον έρκος δεν είχε δέκα χιλιομέτρων εύρος. Αφ' ού δε περιέπλευσεν αυτό ο Έρικ επέστρεψε προς ανατολάς όπως αγκυροβολήση εις μικρόν όρμον, μείναντα ελεύθερον διότι προησπίζετο υπό των βορείων ανέμων. Είτα απέβη μετά των τριών φίλων αυτού και μετέβη εις το επί της στερεάς κατάλυμα, όπερ οί επί της *Βέγας* είχον ανεγείρη προς μακράν διαχείμασιν και όπερ ηγγέλλετο μακρόθεν υπό στήλης καπνού.

Τα παράλια του όρμου του Κολιουτσίν εισί χθαμαλά και αλιτενή. Είσιν άδενδρα και μόνον συστάδες τινές νανοφυών ιτεών, λυκοποδίων και αρτεμισίων φύονται επ' αυτών. Έν μέσω των θάμνων τούτων ο Μαλάριος ανεύρε και τινα φυτά γνωστότατα εν Νορβηγία, ιδίως την ήραν, και το ιεράκιον.

Ό σταθμός της *Βέγας* απετελείτο εκ μεγάλης αποθήκης ζωοτροφιών, ανεγερθείσης κατά διαταγήν του Νόρδενσκιολδ δι' ήν περίπτωσιν ή πίεσις των πάγων ήθελεν αίφνης καταστρέψη το πλοίον αυτού, ως τούτο συμβαίνει συνηθέστατα εν ταίς βορείαις εκείναις χώραις. Συγκινητική λεπτομέρεια· οί δυστυχείς κάτοικοι των ακτών τούτων, οίτινες αληθώς λιμοκτονούσι, και εις ούς τα τρόφιμα εκείνα εφαίνοντο πλούτος ανυπολόγιστος, εσεβάσθησαν αυτά εί και μόλις εφρουρούντο. Αί δερματοσκεπείς καλύβαι των Τσούσκων τούτων συνεκεντρώθησαν κατά μικρόν περί τον σταθμόν. Το σπουδαιότερον οικοδόμημα ήτο ή *Τιντιζαράγκα*, ή εκ πάγου οικία, ειδικώς κατασκευασθείσα όπως χρησιμεύση ως μαγνητικός σταθμός, εις ήν είχον αποβιβασθή πάσαι αί αναγκαίαι συσκευαί. Ανιδρύθη δι' ωραίων παραλληλεπιπέδων πάγου, κυανοβαφών και συνηρμοσμένων διά της χιόνος δίκην αμμοκονίας· ή ξυλίνη στέγη εκαλύπτετο υπό ιστίου.

Οί επιβάται της *Αλάσκας* έτυχον εγκαρδίου δεξιώσεως υπό νεαρού επιστήμονος, όστις ευρίσκετο εν τω σταθμώ την στιγμήν της αφίξεως αυτών μετά φρουρού τινος. Ανεδέχθη φιλοφρονέστατα να οδηγήση αυτούς εις την *Βέγαν* διά της επί του πάγου χαραχθείσης ατραπού δι' ής συνεκοινώνει το πλοίον μετά της στερεάς και ήν παρέθεεν εκατέρωθεν σχοινίον φερόμενον επί πασσάλων όπως χρησιμεύη ως οδηγός εν ταίς σκοτειναίς νυξί. Καθ' οδόν διηγήθη αυτοίς τας περιπετείας της αποστολής αφ' ότου ο κόσμος ηγνόει τα κατ' αυτούς.

Ό Νόρδενσκιολδ αποπλεύσας του στομίου του Λένας διηυθύνθη προς τας νήσους της Νέας Σιβηρίας, ήν επεθύμει να εξερευνήση, αλλά βλέπων ότι ήτο σχεδόν αδύνατον να προσπελάση, ένεκα των πάγων δι' ών περιεβάλλοντο και του αβαθούς της θαλάσσης επί ζώνης πολλών μιλλίων είχεν αναγκασθή να εξακολουθήση τον προς ανατολάς πλουν αυτού. Ή *Βέγα* δεν είχεν απαντήση μεγάλας δυσχερείας μέχρι της δεκάτης Σεπτεμβρίου. Αλλ' από της εποχής εκείνης συνεχείς ομίχλαι και νυκτερινοί παγετοί ήρξαντο παρακωλύοντες την πορείαν της, ή δε βαθεία των νυκτών σκοτία ηνάγκαζεν αυτήν εις συχνάς σταθμεύσεις. Τη εικοστή εβδόμη μόνον Σεπτεμβρίου, ή *Βέγα* είχε φθάση εις το ακρωτήριον του Σέρζε-Κάμεν. Ήγκυροβόλησεν επί κρυσταλλοστασίου τινός ελπίζουσα ότι την επαύριον θα δυνηθή να διανύση τα ολίγα μίλλια, άτινα απεχώριζον αυτήν είσέτι του Βεριγγείου πορθμού, δηλαδή των ελευθέρων υδάτων του ειρηνικού. Αλλ' ο βορράς επιπνεύσας την νύκτα ώθησε περί

Digitized by Google

τὸ πλοῖον σωροὺς πάγων, οἵτινες τὰς ἀκολούθους ἡμέρας συνεπυκνώθησαν. Ἡ δὲ *Βέγα* εὑρέθη οὕτω ἀποκεκλεισμένη καὶ καταδεδικασμένη εἰς μακρὰν διαχείμασιν τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν ἤγγιζεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ πλοῦ αὐτῆς.

— Μεγάλη θλῖψις κατέλαβεν ἡμᾶς ὡς δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, εἶπεν ὁ νέος ἀστρονόμος· ἀλλ' ἀμέσως ἀπεφασίσαμεν νὰ ὀργανωθῶμεν οὕτως ὥστε τὴν βραδύτητα ταύτην νὰ στρέψωμεν πρὸς ὄφελος τῆς ἐπιστήμης. Συνήψαμεν σχέσεις μετὰ τῶν παρακειμένων Τσούσκων, τοὺς ὁποίους οὐδεὶς περιηγητὴς εἶχεν εἰσέτι μελετήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Ἠδυνήθημεν νὰ σχηματίσωμεν λεξιλόγιον ἐκ τῆς γλώσσης των, ν' ἀπαρτίσωμεν συλλογὴν τῶν οἰκιακῶν σκευῶν, τῶν ἐργαλείων καὶ ὅπλων αὐτῶν. Αἱ μαγνητικαὶ ἡμῶν παρατηρήσεις δὲν ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς. Οἱ βοτανικοὶ τῆς *Βέγας* ἀνεῦρον πλεῖστα ἄγνωστα φυτὰ καὶ ἄνθη τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν. Τέλος ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ταξειδίου μας ἐπετεύχθη ἀφοῦ ἐκάμψαμεν τὸ ἀκρωτήριον Τσελύνσκιν καὶ διέβημεν πρῶτοι τὸ διάστημα, ὅπερ ἀποχωρίζει τὰ στόμια τοῦ Γενίσεϊ ἀπὸ τῶν τῆς Λένας. Τοῦ λοιποῦ ὁ βορειανατολικὸς πόρος εἶνε γνωστός. Βεβαίως θὰ ἦτο προτιμότερον εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκτελέσωμεν τὸν σκοπὸν ἡμῶν εἰς δύο μῆνας, ὅπως ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸ κατορθώσωμεν—ὧραί τινες μόλις. Ἀλλ' ὅπως δήποτε, ἀφ' οὗ προσεχῶς θ' ἀπαλλαγῶμεν τῆς πολιορκίας ὡς πολλὰ συμπτώματα ἐπιτρέπουσιν εἰς ἡμᾶς νὰ τὸ ἐλπίζωμεν, δὲν παραπονούμεθα καὶ θὰ ἐπιστρέψωμεν μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐξετελέσαμεν ὠφέλιμον ἔργον.

Οἱ ὁδοιπόροι ἀκούοντες μετὰ συντόνου προσοχῆς τὰ ὑπὸ τοῦ ὁδηγοῦ αὐτῶν λεγόμενα ἐβάδιζον συγχρόνως. Ἦσαν ἤδη ἐγγὺς τῆς *Βέγας* καὶ διέκρινον τὴν πρῶραν αὐτῆς κεκαλυμμένην ὑπὸ μεγάλου ἱστίου ἐκτεινομένου μέχρι τῆς γεφύρας, καὶ ὅπερ ἄφινεν ὑπαίθριον μόνον τὸ ἐπίστεγον, διέκρινον προσέτι τὰς πλευρὰς αὐτῆς ὑπερασπιζομένας ὑπὸ ὑψηλῶν στρωμάτων χιόνος, τὴν ἐξάρτυσιν αὐτῆς περιορισθεῖσαν εἰς τοὺς προτόνους μόνον καὶ τοὺς ἐπιτόνους, τὴν καπνοδόχην ἐπιμελῶς διὰ πυκνῆς ὀθόνης περιβεβλημένην ὅπως μὴ διαρραγῇ ὑπὸ τοῦ παγετοῦ.

Ὁ περὶ τὸ πλοῖον χῶρος ἦτο ἔτι παραδοξότερος. Ἡ *Βέγα* δὲν εὑρίσκετο, ὡς θὰ ὑπέθετέ τις ἐγγεγομφωμένη εἰς συμπαγῆ κοίτην πάγου, ἀλλ' ἐκρέματο ὡς εἰπεῖν ἐν μέσῳ ἀληθοῦς λαβυρίνθου λιμνῶν, νήσων καὶ διωρύχων, ἃς ἐδέησε νὰ ζεύξωσι διὰ ξυλίνων γεφυρῶν.

— Ἡ ἐξήγησις τοῦ μυστηρίου εἶνε ἁπλουστάτη, ἀπεκρίθη ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων εἰς τὸν Ἔρικ ἐρωτήσαντα περὶ τούτου. Εἰς πᾶν πλοῖον διερχόμενον ἐπὶ μῆνας ὅλους διὰ τῶν πάγων, σχηματίζεται στρῶμά τι ὑποτριμμάτων συνισταμένων κυρίως ἐκ τῆς τέφρας τῶν γαιανθράκων. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα εἶνε μελανώτερα τῆς χιόνος καὶ ἀπορροφῶσι περισσότερον θερμογόνον, ἕπεται ὅτι ἐπιταχύνουσι τὴν τῆξιν ἢ ἐμποδίζουσιν αὐτὴν ἐνεργοῦντα ὡς ἀπομονωτῆρες ἀναλόγως τῆς πυκνότητος ἢ ἀραιότητος αὐτῶν. Ὅθεν ὅταν ἐπέρχηται ἡ παγολυσία, ἡ περιβάλλουσα τὸ πλοῖον ζώνη λαμβάνει τὴν ὄψιν ἣν βλέπετε, καὶ καθίσταται ἀληθὲς χάος μεγάλων ἢ μικρῶν κοιλωμάτων, βαθέων ὡς χωνίων ἢ ἀβαθῶν καὶ ἐπιπέδων.

Τὸ πλήρωμα τῆς *Βέγας* ἀρκτικὴν φοροῦν στολὴν καὶ δύο ἢ τρεῖς ἀξιωματικοὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγου ἱστάμενοι ἔβλεπον ἐρχομένους τοὺς εὐρωπαίους ἐκείνους ἐπισκέπτας οὓς ὡδήγει πρὸς αὐτοὺς ὁ νεαρὸς ἀστρονόμος. Μεγάλην ᾐσθάνθησαν χαρὰν ὅτε ἤκουσαν προσφωνοῦντας αὐτοὺς σουηδιστὶ καὶ ἀνεγνώρισαν τὴν δημοτικωτάτην φυσιογνωμίαν τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα.

Οὔτε ὁ καθηγητὴς Νορδενσκιόλδ, οὔτε ὁ πιστὸς ἀκόλουθος τῶν ἀρκτικῶν περίπλων αὐτοῦ πλοίαρχος Πάλενδερ εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ πλοίου. Εἶχον ἐπιχειρήσῃ γεωλογικὴν ἐκδρομὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέλλοντες νὰ ἐπιστρέψωσι μετὰ πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας [1]). Λίαν ἐλυπήθησαν ἐκ τούτου ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, διότι ἤλπισαν, ἀνευρόντες τὴν *Βέγαν*, νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν μέγαν ἐξερευνητὴν καὶ συγχαρῶσιν αὐτῷ. Ἀλλὰ τὴν διάψευσιν ταύτην τῆς ἐλπίδος ἐπηκολούθησε καὶ ἑτέρα.

Μόλις εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἀξιωματικῶν ἔμαθεν ὅτι πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὴν *Βέγαν* εἶχεν ἐπισκεφθῇ ἀμερικανικὸν θαλαμηγὸν ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ Τούδωρ Βράουν. Ὁ κύριος οὗτος εἶχε κομίσῃ εἰς αὐτοὺς εἰδήσεις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἃς οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ ὅρμου τοῦ Κολιουτσὶν ἤκουσαν μετ' εὐνοήτου ἐνδιαφέροντος. Ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτοὺς τί εἶχε συμβῇ ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των, τὴν ἀγωνίαν τῆς Σουηδίας καὶ πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς *Ἀλάσκας* πρὸς ἀναζήτησίν των. Ὁ Τούδωρ Βράουν ἤρχετο ἐκ τῆς νήσου Βαγκουβέρης ὅπου ἀνέμενεν αὐτὸν τὸ θαλαμηγόν του ἀπὸ τριῶν μηνῶν.

— Ἀλλὰ σεῖς τὸν γνωρίζετε! ἀνέκραξε νεαρός τις ἰατρὸς ἀκόλουθος τῆς ἀποστολῆς, διότι μᾶς εἶπεν ὅτι κατὰ πρῶτον ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τοῦ πλοίου σας καὶ ὅτι σᾶς ἐγκατέλιπεν εἰς Βρέστην διότι ἀμφέβαλλεν ἂν θὰ δυνηθῆτε νὰ φέρητε εἰς αἴσιον πέρας τὴν ἐπιχείρησίν σας.

— Πραγματικῶς εἶχεν ἰσχυροὺς λόγους ν' αμ-

[1]) Ἐπέστρεψαν ταχύτερον, διότι τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἰουλίου ἐπῆλθεν ἡ παγολυσία καὶ ἡ *Βέγα* μετὰ διακοσίων ἑξήκοντα τεσσάρων ἡμερῶν κάθειρξιν ἐν τοῖς πάγοις ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ τὸν πλοῦν αὐτῆς. Τῇ εἰκοστῇ Ἰουλίου ἐξέπλευσε τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ διευθυνομένη εἰς Ὑοκοχάμαν.

Digitized by Google

φιβάλλῃ, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ Ἔρικ, οὐχὶ ἄνευ ἐνδομύχου τινὸς φρικιάσεως.

— Ἐτηλεγράφησε λοιπὸν εἰς τὸ θαλαμηγόν του τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο εἰς Βαλπαραΐζον νὰ τὸν περιμείνῃ εἰς τὴν Βικτωρίαν, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βαγκουβέρης, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός. Εἶτα δὲ μετέβη αἰ αὐτὸς διὰ τῆς ἀπὸ Λιβερπούλης εἰς Νέαν Ὑόρκην ἀτμοπλοϊκῆς γραμμῆς καὶ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Ὠκεανοῦ. Οὕτω ἐξηγεῖται πῶς ἔφθασε πρὸ ὑμῶν ἐδῶ.

— Σᾶς εἶπε τί ἦλθε νὰ κάμῃ; ἠρώτησεν ὁ Βρέδεζορδ.

— Ἦλθε νὰ μᾶς βοηθήσῃ ἂν εἴχομεν ἀνάγκην βοηθείας, καὶ ἔπειτα νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ ἀτόμου τινὸς ἀρκετὰ παραδόξου, τὸ ὁποῖον εἶχα ἐν παρόδῳ ἀναφέρῃ εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μου, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι αἰσθάνεται πολὺ ἐνδιαφέρον ὁ Τούδωρ Βράουν.

Ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἀντήλλαξαν βλέμμα συνεννοήσεως.

— Περὶ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν; Οὕτω, νομίζω, δὲν ὀνομάζεται ὁ ἄνθρωπος οὗτος; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Ἀκριβῶς. Τοῦτο τοὐλάχιστον τὸ ὄνομα ἔχει ἐστιγμένον ἐπάνω εἰς τὸ δέρμα του, ἂν καὶ διισχυρίζεται ὅτι εἶνε τὸ ὄνομα φίλου του, καὶ ὅτι αὐτὸς ὀνομάζεται Τζὼν Βόουλες...

— Δύναμαι νὰ ἐρωτήσω ἂν ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ἐδῶ;

— Ἀνεχώρησε πρὸ ἓξ μηνῶν ἤδη. Εἴχομεν νομίσῃ κατ' ἀρχὰς ὅτι ἠδύνατο νὰ μᾶς φανῇ χρήσιμος εἰς τὰς μετὰ τῶν ἰθαγενῶν σχέσεις μας ὡς γνωρίζων τὴν σαμογετικὴν γλῶσσαν· ἀλλ' ἐπείσθημεν ταχέως ὅτι ἡ γνῶσις αὕτη ἦτο ἐπιπολαία. Ἔπειτα δὲ ἡ τύχη ἔφερεν ὅπως ἀπὸ τὴν Καβαρόβαν ἕως ἐδῶ μὴ συγκοινωνήσωμεν διόλου μὲ τοὺς κατοίκους τῶν ἀκτῶν, τὰς ὁποίας παρεπλέομεν, ὥστε δὲν εἴχομεν ἀνάγκην διερμηνέως· ἐκτὸς τούτου αὐτὸς ὁ Τζὼν Βόουλες ἢ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἦτο ὀκνηρός, μέθυσος, ἀπειθής. Ἡ διαμονή του εἰς τὸ πλοῖον θὰ διέφθειρε τὸ πλήρωμα. Μετ' ἀληθοῦς λοιπὸν εὐχαριστήσεως ἐδέχθημεν τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ὅπως τὸν ἀποβιβάσωμεν μὲ τροφάς τινας ἐπὶ τῆς μεγάλης νήσου Λιακόβης τὴν στιγμὴν καθ' ἣν παρεπλέομεν τὰς μεσημβρινὰς αὐτῆς ἀκτάς.

— Πῶς; ἐκεῖ ἀπεβιβάσθη! ἀνέκραξεν ὁ Ἔρικ. Ἀλλ' ἡ νῆσος ἐκείνη δὲν εἶνε ἀκατοίκητος;

— Ἀπολύτως ἀκατοίκητος. Καθὼς φαίνεται τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔλαβε, διότι ἡ νῆσος εἶνε κατὰ γράμμα κεκαλυμμένη ὑπὸ ὀστῶν μαμμούθων, τουτέστι ὀρυκτοῦ ἐλεφαντοστοῦ. Ἐσκέφθη ν' ἀποκατασταθῇ εἰς αὐτήν, νὰ συλλέξῃ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ὅσον περισσότερον ποσὸν ἐλεφαντοστοῦ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ, ἔπειτα δέ, ἅμα ὁ χειμὼν παγώσῃ τὸν πορθμὸν ὅστις ἀποχωρίζει τὴν νῆσον Λιακόβην ἀπὸ τὴν ἤπειρον, νὰ μετακομίσῃ δι' ἑλκήθρου ὅλον τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον εἰς τὴν σιβηρικὴν ἀκτήν, ὅπως τὸν πωλήσῃ εἰς τοὺς ῥώσσους ἐμπόρους, οἵτινες κατ' ἔτος μεταβαίνουσιν ἐκεῖ πρὸς ἀγορὰν ἐντοπίων προϊόντων.

— Ὅλας αὐτὰς τὰς πληροφορίας τὰς ἀνεκοινώσατε εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Βεβαίως! Ἤρχετο ἀπὸ τόσον μακρὰν διὰ νὰ τὰς μάθῃ! ἀπήντησεν ὁ νεαρὸς ἰατρός, οὐδαμῶς ὑποπτεύων ὁποίαν ὑψίστην καὶ ἀτομικὴν σημασίαν εἶχον διὰ τὸν πλοίαρχον τῆς *Ἀλάσκας* οἱ λόγοι οὓς ἀπηύθυνεν αὐτῷ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 362]

Καὶ ὑπάρχει ἆρά γε τόπος προσευχῆς καταλληλότερος τοῦ νοσηλευτηρίου ἐκείνου, ὅπου οὐδὲν ἤδη προσδοκᾶται παρὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, ὅπου ἑκάστη στιγμὴ νέαν συνεπάγεται βάσανον, ὅπου ἡ ἀγρυπνία εἶναι ἀγωνίας μεστὴ καὶ ὁ ὕπνος καθίσταται ἐφιάλτης, ἡ δὲ ψυχὴ μόνον καταφύγιον ἔχει τὸν πέραν τοῦ τάφου προορισμὸν αὐτῆς; Γυνή τις πάσχουσα ἐξ ἀγκυλώσεως τῶν γονάτων καὶ ἔχουσα ἐπὶ τῶν κνημῶν ἕρπητα ὀξύν, μοὶ ἔλεγεν: «Ἄχ, πῶς ἤθελα νὰ ἐπεριπατοῦσα!» Τὴν ἠρώτησα μειδιῶν· «Διατί; διὰ νὰ περιπατήσῃς εἰς τὸν ἥλιον;» Μοὶ ἀπεκρίθη· «Ὄχι κύριε, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἐκκλησίαν.» Τῳόντι, δὲν δύνανται νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἡ ἐκκλησία ἔρχεται πρὸς αὐτάς. Τὴν 7ην ἑκάστης πρωΐας τὰ σανιδώματα τοῦ ὑπνωτηρίου περιστρεφόμενα ἐπὶ χαλκίνων τροχαλιῶν, ἀποκαλύπτουσι παρεκκλήσιον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται ἀὴρ εὔπνους καὶ δροσερός. Γονυπετοῦσι δὲ αἱ ἔνοικοι κυρίαι καὶ ὄπισθεν αὐτῶν αἱ ὑπηρέτριαι. Ὁ ἱερεὺς ἵσταται πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ κώδων ἠχεῖ καὶ τελεῖται ἡ προηγιασμένη λειτουργία. Αἱ ἄρρωστοι στρεφόμεναι ἐν ταῖς κλίναις αὐτῶν, τείνουσι τὰς ἀσάρκους χεῖράς των πρὸς ἐκεῖνον, ὃν οἱ ἄνθρωποι ἐπικαλοῦνται καὶ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν κατὰ τὴν ὕψωσιν τῶν ἁγίων. Ἀνατείνονται δὲ αἱ καρδίαι, ὅταν ὁ ἱερεὺς περατῶν τὴν ἀπαγγελίαν τῆς κυριακῆς προσευχῆς, λέγει: Ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ! Μετὰ πόσης εὐλαβείας ἐπιλέγουσιν· Ἀμήν! Καθότι διὰ τὰς δυστυχεῖς ἐκείνας τὸ πονηρὸν εἶναι ψηλαφητὸν καὶ νυγματῶδες, τοσοῦτον δὲ φρικαλέον καὶ ἀνηλεές, ὥστε

Digitized by Google

δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔργον τοῦ κατηραμένου. Καὶ τῷόντι, εἶναι ἔργον τοῦ διαβόλου, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ τῆς Ἀνατολῆς ἱστοριογράφοι. Πρέπει νὰ τοὺς ἀκούσωμεν καὶ νὰ μάθωμεν παρ' αὐτῶν ποῦ ἐγεννήθη τὸ κακὸν τοῦτο κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν μυθικῶν παραδόσεων καὶ διατὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐλυτρώθη εἰσέτι ἀπ' αὐτοῦ.

Ζοχὰκ ὁ 5ος βασιλεὺς τῆς περσικῆς δυναστείας τῶν Πισδαδῶν καὶ ἀπόγονος τοῦ γίγαντος Καϊουμαράθ, ὅστις ἦτο δένδρον πρὶν ἢ γίνῃ ἄνθρωπος καὶ ὑποδουλώσῃ τὴν γῆν, ἦτο κακὸς βασιλεύς, ἀρεσκόμενος εἰς τὰς ὠμότητας, ἵνα δὲ μὴ ὑστερήσῃ ποτὲ κακοποιῶν ἐφευρέσεων, ἐβοηθεῖτο ὑπὸ Ἐβλὶς τοῦ λιθοβλήτου, ὅστις εἶναι ὁ Σατανᾶς. Ὅτε μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ὁ Ζοχὰκ ἀπέπεμψε τὸν Ἐβλίς, οὗτος εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ἐζήτησε νὰ φιλήσῃ τοὺς ὤμους τοῦ βασιλέως. Ὁ Ζοχὰκ συγκατένευσεν, εἰς ἣν δὲ θέσιν ἐτέθησαν τὰ κατηραμένα χείλη, ἀνεφάνησαν δύω ἕλκη πλήρη σαρκοβόρων ὄφεων. Συνῆλθον δὲ οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἀπεφήναντο ὅτι εἷς μόνος τρόπος ὑπῆρχε νὰ θεραπευθῇ ὁ βασιλεὺς Ζοχάκ, νὰ τίθηται καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῶν διαβολικῶν πληγῶν ὁ μυελὸς ἀνδρὸς ἄρτι φονευθέντος. Καὶ ἐφόνευσαν πρῶτον μὲν τοὺς δεσμώτας, ἔπειτα δὲ τοὺς ἀθῴους καὶ ἐπὶ τέλους ἥρπασαν τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν εἰς τὸ μέρος ἔνθα ἐφυλάττοντο οἱ δυστυχεῖς οἱ μέλλοντες νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς θεραπείαν τοῦ βασιλέως. Μεταξὺ ἄλλων ἔκλεψαν καὶ τὸν υἱὸν σιδηρουργοῦ τινὸς τῆς Ἰσπαχάνης ὀνομαζομένου Γαό. Οὗτος, δέσας τὸ δερμάτινον περίζωμά του ἐπὶ στελεοῦ, ἐξῆλθε κραυγάζων: «Εἰς τὰ ὅπλα!» καὶ ἐξεγείρας τὸν λαόν, συνήγαγεν ὁμάδα δυσηρεστημένων. Ἡγούμενος τῶν ἐπαναστατῶν μετέβη παρὰ τῷ Φεριδοὺν, υἱῷ τοῦ Ἀλκάν, ἐγγονοῦ τοῦ Πχμσίδ,καὶ ἀνεκήρυξεν αὐτὸν βασιλέα. Ὁ Ζοχὰκ ἡττηθεὶς τὴν ἡμέραν τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ἐφυλακίσθη εἰς ἓν τῶν σπηλαίων τοῦ ὄρους Δαμαβέντ, μήπω θεραπευθείς, καθόσον τὸν εἶχον ἐξαπατήσει διδόντες αὐτῷ φάρμακα κατώτερα. Τῷ ὄντι, οἱ φαρμακοποιοὶ οἱ διαταχθέντες νὰ σφάζωσιν ἀνθρώπους καὶ νὰ παρασκευάζωσι τοὺς ἀνθρωπίνους μυελούς, ἄφινον ἐξ οἴκτου τὰς θύρας ἀνοικτὰς ἵνα δραπετεύσωσιν οἱ δεσμῶται, ἀντικαθίστων δὲ τοὺς μυελοὺς αὐτῶν διὰ μυελοῦ προβάτων, ὃν ὁ Ζοχὰκ δὲν διέκρινεν. Οἱ δραπέται ἔφευγον διὰ κρυφίων ὁδῶν καὶ συναθροισθέντες εἰς χώρας τέως ἀγνώστους, ἀπετέλεσαν τὸ ἔθνος τῶν Κούρδων. Ὁ Ζοχὰκ εἶχεν ἀποκτήσει πολλὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα διεσκορπίσθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, διωχθέντα ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰράν, ὅστις ἐμίσει αὐτὰ ἕνεκα τοῦ πατρός των. Ἐγκατέστησαν δὲ εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅπου διέδωκαν τὸ διαβιβρῶσκον αὐτὰ πάθος, καθότι καὶ νῦν ἔτι, πάντες ὅσοι κατάγονται ἀπὸ τοῦ Ζοχὰκ φέρουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος τὰ ἴχνη τοῦ φιλήματος τοῦ Σατανᾶ. Ὅταν ὁ Ζοχάκ, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὴν γέαιναν, θέλει τύχει τῆς συγγνώμης τοῦ μόνου Θεοῦ—ἐφ' ὃν εἴησαν οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ Προφήτου!—τὸ νόσημα τοῦτο θέλει ἐκλείψει ἀπὸ τῆς γῆς.

Φρονῶ ὅτι ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη δὲν θέλει δεχθῇ ἄνευ ἀντιρρήσεως τὴν ἐξήγησιν ταύτην τῆς καταγωγῆς τῶν καρκίνων καὶ τῶν ὀξέων ἑρπήτων, ἀλλ' ἡ Ἀνατολὴ βλέπουσα νόσον τοσοῦτον φρικώδη, ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς παρὰ φύσιν καὶ ἀπέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν διάβολον, τὴν ἀρχὴν ταύτην παντὸς κακοῦ. Τοῦτο ἦτο λογικὸν καὶ ἀνεπιλήπτου ὀρθοφροσύνης ἴδιον. Αἱ βλάβαι, ἃς ἐπιφέρει τὸ πάθος τοῦτο, εἶναι ἀπερίγραπτοι, συνεπαγόμεναι πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ τὴν τῶν αἰσθήσεων ἀποστροφὴν καὶ ν' ἀποτρέψῃ τὴν φιλανθρωπίαν, διά τε τῆς ὄψεως καὶ διὰ τῆς ὀσμῆς. Ὅπως κάλλιον ἐκτελέσωσι τὰ τῆς ἐλεήμονος αὐτῶν ἀποστολῆς, αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ ὑπερενίκησαν τὴν ἀηδίαν, πᾶσαν ἀποβαλοῦσαι ἀδυναμίαν καὶ ἀποκτήσασαι καρτερίαν ὑπερβαίνουσαν τὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος νοσοκόμων. Τὰς εἶδον ἐργαζομένας καὶ δύναμαι, ἐν γνώσει, νὰ βεβαιώσω τοῦτο. Πρωΐαν τινὰ τοῦ Ἀπριλίου ἔφθασα εἰς τὴν ὁδὸν Λουρμὲλ μικρὸν πρὸ τῆς ὥρας τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἰατροῦ. Ὁ καιρὸς ἦτο ψυχρός, οἱ δὲ ὑψηλοὶ καὶ λευκοὶ τοῖχοι τοῦ νοσοκομείου καὶ ὁ κινητὸς οἰκίσκος, ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμενοι, καθίστων φαιδροτέραν τὴν ὄψιν τοῦ καταστήματος: Παρῆσαν δὲ πᾶσαι αἱ ἔνοικοι κυρίαι καὶ ἐκ τῶν συμβοηθῶν τινες ἐξ ὅλων τῶν Παρισίων ἐλθοῦσαι, ἵνα μὴ ὑστερήσωσι τοῦ καθήκοντος, 23 τὸν ἀριθμόν. Περιβεβλημέναι τὰ περιχειρίδια καὶ τὸ λευκὸν περίζωμα ἐπὶ τῆς μελαίνης ἐσθῆτος, τῆς ἀποτελούσης τὴν στολὴν τῶν χηρῶν καὶ κρατοῦσαι λαβίδα πρὸς ἐξαγωγὴν μοτοῦ, συνωμίλουν καὶ περιεπάτουν ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ νοσηλευτηρίου, ἀναμένουσαι τὴν ὡρισμένην ὥραν, ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸ ὑπνωτήριον. Ἐπὶ τοῦ στήθους φέρουσι τὸν ἀργυροῦν σταυρόν, ὅστις εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ Γολγοθᾶ. Ἐπὶ δὲ τοῦ δακτύλου ἕνα μόνον δακτύλιον, ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὁ ἱερεὺς ηὐλόγησε τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ὅτε ἐγεννήθη ἡ ἐλπίς, ἣν ἀφιπταμένην ἀντικατέστησεν ἡ πίστις καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη. Ἐὰν οἱ ποτὲ δοῦκες, πρίγκιπες, μαρκήσιοι, ἀνώτεροι λειτουργοὶ καὶ ἀξιωματικοί, μεγάλοι βιομήχανοι, δύνανται νὰ ἴδωσι πῶς διάγουσιν αἱ χῆραι αὐτῶν, βεβαίως λογίζονται εὐτυχεῖς διότι ἐνεπιστεύθησαν αὐταῖς τὴν τιμὴν τοῦ ὀνόματός των καὶ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν υἱῶν των. Καὶ ἐὰν μὲν αἱ ἐπιφανεῖς κυρίαι ἤρχοντο ἅπαξ κατὰ τύχην, ἵνα ἐπιδέσωσι τὰς πληγὰς τῶν ἐν τῷ νοσηλευτηρίῳ ἀνιάτων, ἡ τοιαύ-

Digitized by Google

τη πρᾶξις ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς συντριβῆς ἢ ἐπιδείξεως ἰδία, ἀλλ' ἔρχονται μετ' ἐπιμονῆς εἰς ὡρισμένας ἡμέρας καὶ πολλάκις τῆς ἑβδομάδος, τοῦτο δὲ εἶναι ἔργον ἡρωϊκῆς τῷ ὄντι καρτερίας.

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὑπνωτήριον ὅπου τὰς ἠκολούθησα. Πᾶσαι ἐγονάτισαν κλίνουσαι τὰς κεφαλάς, μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπήγγειλε βραχεῖαν προσευχήν, ἧς ἐνθυμοῦμαι τὴν τελευταίαν μόνον φρᾶσιν· «Εὐδόκησον, Δέσποτα, νὰ χορηγήσῃς εἰς μὲν τοὺς ἀρρώστους ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν, εἰς ἡμᾶς δὲ τὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης.» Ὡς πρὸς τὰς κυρίας, φρονῶ ὅτι ἡ δέησίς των εἰσηκούσθη. Ἐγειρόμεναι πλησιάζουσι τὰς ἀρρώστους. Ὁ ἰατρός, Εὐγένιος Λεγράν, ὅστις μοὶ εἶχε δώσει εὐμενῶς τὴν ἄδειαν νὰ τὸν συνοδεύσω, μετέβαινεν ἀπὸ κλίνης εἰς κλίνην, γράφων συνταγάς, ἐμψυχῶν τὰς ἀθυμούσας καὶ ἐμπνέων ἐλπίδας, εἰς ἃς οὐδόλως ἐπίστευεν. Εἰς πολλὰς νόσους, αἱ τοιαῦται ἀπατηλαὶ ἐπαγγελίαι, ἀποτελοῦσι τὸ αἰσθητικὸν μέρος τῆς θεραπείας. Περιπατῶν παρὰ τὸν ἰατρὸν καὶ ἀκούων τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐξηγήσεις, παρετήρουν τὰς κυρίας τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐθαύμαζα τὸ γλυκὺ καὶ εὔστροφον τῶν χειρονομιῶν των. Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἐργαλεῖον τελειότερον τῆς χειρὸς ἐπιδεξίου γυναικός. Οἱ μακροὶ ἐκεῖνοι δάκτυλοι, οὓς κατέστησεν εὐκαμπτοτέρους ἡ λεπτὴ ἐργασία, δι' ἧς συνήθως καταπολεμοῦσι τὴν ὀκνηρίαν, μετὰ θαυμασίας ἁβρότητος ἐγγίζουσι τὰς πληγὰς χωρὶς νὰ ἐρεθίζωσιν αὐτάς, τὰς πλύνουσι, τὰς περιτυλίσσουσι διὰ ταινιῶν καὶ θωπεύουσι τὴν πάσχουσαν ἀφοῦ περατωθῇ ἡ ἐπίδεσις. Τὸ ἔργον εἶναι ἀπεχθὲς καὶ ὅμως οὐδεὶς ἤθελε πιστεύσει τοῦτο βλέπων τὰς ἐκτελούσας αὐτό.

Ἱστάμενος παρὰ τὴν κλίνην τοῦ κορασίου, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀναλυόμενον, ἐθεώρουν μετὰ θαυμασμοῦ τὰς ἐπιδεούσας αὐτὸ χεῖρας. Ὅμοιαι πρὸς ἐλεφαντίνους ἀτράκτους, εἶχον ἄϋλον οὕτως εἰπεῖν εὐκινησίαν καὶ εὐκαμψίαν, μετὰ μυρίων προφυλάξεων ὑπαίρουσαι, χωρὶς νὰ προξενήσωσιν αὐτῇ πόνον, τά, ὡς δέμα βεβρεγμένου πανίου, ἀπαγῆ ἐκεῖνα μέλη. Οἱ ἐπίδεσμοι ἐφαίνοντο οἱονεὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτυλισσόμενοι, ὡς νὰ ἐκράτει αὐτοὺς μαγική τις χείρ. Ἡ μικρὰ ἄρρωστος μόλις ᾐσθάνετο ὅτι τὴν περιετύλισσον διὰ μοτοῦ. Δὲν εἶναι δὲ ἀσθενεῖς αἱ χεῖρες αὗται, ἀλλ' ἔχουσι ταχύτητα διαρκῆ μὴ στερουμένην ῥώμης. Καὶ βεβαίως δύνανται νὰ χαλιναγωγήσωσιν ἵππον, ὅστις ἐρεθίζεται καὶ γίνεται ἀτίθασσος, ὅτε κατὰ τὴν θήραν ἠχοῦσιν αἱ σάλπιγγες. Ὦ θηρήτειρα, ἣν μὴ ὀνομάζων ἐνταῦθα, μετὰ συγκινήσεως ἐθεώρουν, βεβαίως δὲν ἐζητεῖτε τὸν Ἐνδυμίονα παρὰ τὰς καρκινώδεις ἐκείνας κλίνας.

Ὁ Ζουανβὶλ διηγεῖται ὅτι, ὅτε ὁ Ἅγιος Λουδοβίκος ἐλάμβανεν ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ πτώματα τῶν ἐκ πανώλους ἀποθνησκόντων, ἵνα μεταφέρῃ αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ἐσυνοδεύετο ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Τύρου καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Δαμιέττης, οἵτινες μετὰ τοῦ κλήρου αὐτῶν ἔψαλλον τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Οἵ τε ἱερεῖς καὶ οἱ στρατιῶται φοβούμενοι τὸ μόλυσμα καὶ πνιγόμενοι ὑπὸ τῆς δυσωδίας, ἐκράτουν τὰ ῥινόμακτρα ἐπὶ τοῦ προσώπου. «Ἀλλ' οὐδέποτε ἐθεάθη ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς Λουδοβίκος ἀποφράττων τὴν ῥῖνα αὐτοῦ, τοσοῦτον καρτερικῶς καὶ εὐλαβῶς ἐξετέλει τὸ ἔργον.» Καὶ αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ «δὲν ἀποφράττουσι τὴν ῥῖνα αὐτῶν,» πλησίον δὲ κλινῶν τινων τὸ τοιοῦτον εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ. Ἐνώπιον τῶν γυναικῶν ἐνεκαρτέρησα καὶ ἐγώ, ἀλλὰ πολλάκις ᾐσθάνθην ἐμαυτὸν ὠχριῶντα. Οὐ μόνον δὲ ἀλλάσσουσι τὰς πληγάς, ἀλλὰ προσέτι ἀφαιροῦσι τὰς καλύπτρας τῶν ἀρρώστων, καὶ λύουσαι τὴν τραχεῖαν κόμην, ὅπου νομίζετε ὅτι βλέπετε εἰσέτι τὴν κραῦραν τῶν νηπίων, κτενίζουσι καὶ καθαρίζουσιν αὐτήν, οὔτε τὴν κεφαλὴν ἀποστρέφουσαι οὔτε ἀηδίαν ἐκδηλοῦσαι, ἀλλὰ «καρτερικῶς καὶ εὐλαβῶς» ὡς ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς Λουδοβῖκος. Γνωρίζω πολλοὺς ἄνδρας ἐκ τῶν μάλιστα εὐτόλμων, οἵτινες ἤθελον μικροψυχήσει. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι γυναῖκες εἰθισμέναι εἰς τὴν τοῦ βίου πολυτέλειαν ἢ τοὐλάχιστον εἰς πραγματικὴν εὐζωΐαν, αἱ πλεῖσται δὲ ἀδυνάτου κράσεως, ἔχουσαι τὸ εὐερέθιστον νευρικὸν σύστημα, τὸ παρὰ ταῖς Παρισιναῖς ἐπικρατοῦν, πολλάκις δὲ βεβαίως ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καὶ ἐξήνεγκον τρόμου φωνὴν βλέπουσαι μῦν τινα ἢ ἀράχνην. Ὅπως γίνωσιν ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους ἀπτόητοι, ὑπερενίκησαν ἑαυτάς, τῆς δὲ νίκης ταύτης μόναι δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι τὸ μέγεθος. Καὶ ἤθελον ἆρά γε κατορθώσῃ νὰ δαμάσωσι τὴν ἰδίαν φύσιν καὶ νὰ καταβάλωσι πᾶν αἴσθημα ἀποστροφῆς, ἐὰν δὲν ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῆς πίστεως;—Ὄχι.

Κατὰ τὴν νεανικήν μου ἡλικίαν εἶδον ποτὲ δύω κυανοῦς ὀφθαλμούς, τοὺς ὁποίους δὲν ἐλησμόνησα. Οὐδέποτε ἤνθησαν ὡραιότερα ἴα, οὐδέποτε βλέμμα ἐξέφρασε τοσαύτην γλυκύτητα. Ἡ γυνή, τῆς ὁποίας ἐφώτιζον τὴν μορφήν, ἦτο χαριεστάτη. Ἡ μέλαινα κόμη της, ὁ γέλως τῶν ἐρυθρῶν χειλέων, ὃν καθίστα θελκτικώτερον ἡ λαμπρότης τῶν ὀδόντων, οἱ περικαλλεῖς ὦμοι, ὁ εὔκαμπτος τράχηλος καὶ τὸ εὔσωμον ἐν γένει, ἀπετέλουν σπανίαν καλλονήν, ἣν πάντες ἐθαύμαζον ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ὄνομά της. Ἄρτι νυμφευθεῖσα, εἶχεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὴν ἀπαστράπτουσαν τῆς εὐδαιμονίας αἴγλην, τὴν ὁποίαν οὐδὲν δύναται ν' ἀμαυρώσῃ. Διὰ φωνῆς ἀκριβοῦς καὶ εὐήχου ἔψαλεν ᾆσμά τι καὶ ἐχειροκροτήθη οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἀπολαύσασα θρίαμβον. Πολλάκις κατὰ τοὺς νεανικούς μου ῥεμβασμοὺς ἀνεμνήσθην τῆς ἑσπέρας ἐκείνης καὶ τῆς νεαρᾶς ἐκείνης καὶ ἐπιχαρίτου γυναικός, τὴν ὁποίαν δὲν

Digitized by Google

εἶδον πλέον. Τίς ἐξ ὑμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἔαρος δὲν εἶδε τοιαύτην τινὰ ὀπτασίαν; Τίς δὲ βλέπων αὐτὴν ἀφανιζομένην, δὲν εἶπε καθ' ἑαυτόν: Ἐν αὐτῇ ἔκειτο ἴσως ἡ εὐδαιμονία; Ἐνίοτε ὡμίλουν περὶ αὐτῆς. Τί γίνεται; Ἐγίνωσκον ὅτι διῆγε βίον ἄμεμπτον καὶ ἀσπίλωτον καὶ αὐτῆς τῆς ἐλαχίστης ὑπονοίας ἀνωτέρα. Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς ἐξησθένησε καὶ βαθμηδὸν ἐσβέσθη ἢ ἀπεκοιμήθη ἔν τινι γωνίᾳ τῆς μνήμης μου. Εὑρισκόμην ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς ὁδοῦ Λουρμὲλ παρὰ τὴν κλίνην ἀρρώστου, τῆς ὁποίας τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καταβιβρώσκει ὁ καρκῖνος καταστρέψας ἤδη τὰ ὀστᾶ τῆς χειρός. Ἡ περιθάλπουσα αὐτὴν νοσοκόμος μοὶ εἶπε· «Πάσχει ἐνίοτε δεινῶς». Ἠτένισα τὴν προσαγορεύουσάν με, συναντηθέντων δὲ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν, ἀνεγνώρισα τοὺς ἐδικούς της. Ἡ ὀπτασία τῆς νεότητός μου εἶναι τὴν σήμερον κυρία τοῦ Γολγοθᾶ.

Δὲν περιθάλπονται δὲ μόναι αἱ ἄρρωστοι αἱ ἐν τῷ νοσοκομείῳ γενόμεναι δεκταί, ἀλλὰ καὶ αἱ ἔξωθεν, ὅσαι μὴ περιπεσοῦσαι εἰς ἀκινησίαν, ἕνεκα τοῦ πάθους αὐτῶν, ἔρχονται εἰς τὸ κατάστημα διὰ νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἰατρόν. Ἀφοῦ περατωθῇ ἡ ἐργασία τοῦ νοσοκομείου αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ ἐπιμελοῦνται αὐτῶν, ἀλλάσσουσαι τὰς πληγάς των καὶ κτενίζουσαι καὶ πλύνουσαι αὐτάς, ὅπερ οὐδόλως εἶναι περιττόν. Ἴσως δὲ δίδεται αὐταῖς κρυφίως καὶ ἀργύριόν τι, ἵνα πορισθῶσι τροφὴν θρεπτικωτέραν τῆς συνήθους τροφῆς τῶν πτωχῶν. Πολλαὶ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες τὴν πρωΐαν ἐπισκέπτονται τὸ ἵδρυμα τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπως τύχωσι περιθάλψεως, ἐπανέρχονται εἰς αὐτὸ ὁριστικῶς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ ἀγόμεναι πάθους καὶ κατακλινόμεναι, οὐδέποτε πλέον ἐγείρονται. Ἡ προσέλευσις αὐτῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπιδέσεως εἶναι ὥς τι προοίμιον τῆς ὁριστικῆς αὐτῶν ἐν τῷ καταστήματι διαμονῆς. Περίεργον εἶναι νὰ παρατηρήσῃ τις τὰς δυστυχεῖς ταύτας— τάς τε ὑποτρόφους καὶ τὰς ἐκτός, ὅταν αἱ κυρίαι πλησιάζωσιν ὅπως ἀφαιρέσωσι τοὺς ἐπιδέσμους καὶ ἀνανεώσωσι τὸν μοτόν, καθότι ἔχουσι προτιμήσεις προδήλους. Ἰδιοποιηθεῖσαι, οὕτως εἰπεῖν, κυρίας τινάς, φαίνονται μὴ στέργουσι ἄλλας. Μία ἐξ αὐτῶν ἔχει τοιαύτας συστολὰς τοῦ νοσοῦντος βραχίονος ὁσάκις πλησιάζῃ νοσοκόμος μὴ εὐαρεστοῦσα αὐτήν, ὥστε ἡ ἐπίδεσις καθίσταται ἀδύνατος. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ αἱ μᾶλλον ἐπιζήτητοι, αἱ μᾶλλον ἐπιθυμηταί, εἶναι αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀριστοκρατίαν. Ἀρκεῖ νὰ εἶναι τις δούκισσα ἢ πριγκίπισσα, ὅπως ζητεῖται ἐκ πασῶν τῶν κλινῶν. Ἡ ἄρρωστος, ἣν ὑπηρετεῖ ἐπιφανής τις κυρία, δὲν δύναται ν' ἀποκρύψῃ τὴν εὐχαρίστησίν της.

Μία τις πάσχουσα ἐκ καρκίνου καὶ ἔχουσα φιλολογικὰς ἀξιώσεις, λέγει ἀσμένως· «Ἡ δούκισσα ἦλθε σήμερον μὲ τὸ ἀγγλικὸν ἁμάξιόν της, αὐτὴ μὲ περιεποιήθη, ἦτο δὲ χαριεστάτη!» Τίς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ὁ καρκῖνος ἔχει τὰς ματαιότητάς του!

Καθ' ἑκάστην, εἰς τὰς 9 τῆς πρωΐας καὶ εἰς τὰς 8 Μ. Μ. ἀλλάσσονται οἱ ἐπίδεσμοι τῶν ἀρρώστων, ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐπιδέονται κατ' ἐπανάληψιν αἱ πληγαί, ὧν ἡ σῆψις βαίνει ταχέως καὶ δὲν καταστέλλεται. Ἕτερον δὲ οὐδέν; Ναί.

Οἱ ἐπίδεσμοι, τὰ σπληνία, ὅλα τὰ πανία, τὰ ὁποῖα ἔπιον τὸν ἰχῶρα τῶν καρκίνων, δὲν μένουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλὰ στέλλονται ὅσον τάχιστα εἰς τὴν πλύντριαν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διαλεχθῶσι, νὰ χωρισθῶσιν εἰς εἴδη, νὰ συναχθῶσιν εἰς δέματα περιέχοντα ὡρισμένον ἀριθμόν, ἐπιτρέποντα ἀσφαλῆ καὶ ταχεῖαν τὴν ἐξέλεγξιν, καθότι ἐν τοιούτῳ νοσοκομείῳ, τὰ παλαιὰ πανία εἶναι τῆς πρώτης ἀνάγκης. Τίς ἐκτελεῖ τὴν ἀπεχθῆ ταύτην ἐργασίαν; Αἱ ὑπηρέτριαι ἴσως, χωρικαὶ ἥκιστα ἐπιδεκτικαὶ ἀηδίας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐσάρονον τὸν ὀρνιθῶνα καὶ ἐκαθάριζον τὸ χοιροκομεῖον καὶ ἔσκαπτον αὔλακας διὰ τὴν ῥευστὴν κόπρον;—Ὄχι, ἀλλ' αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου, δύω ἐξ αὐτῶν ἐκάθηντο ἐπὶ χαμηλῶν σκιμπόδων ἐνώπιον δυσώδους κοφίνου, κομψαί, μειδιῶσαι, ἔχουσαι δὲ ἐνίοτε ἐπὶ τῶν χειλέων τὴν ἐλαφρὰν πνοὴν τὴν ἀποδιώκουσαν ὀσμὴν ὀχληρὰν καὶ μετὰ χάριτος κινοῦσαι τὰς χεῖρας. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἁγίας Ἐλισάβετ ὁ κόφινος ἤθελε πληρωθῇ ῥόδων.

Οἱ θάλαμοι τῶν ἐνοικουσῶν κυριῶν ἔχουσί τι τὸ προσωπικόν, ὡς ἤδη παρετήρησα, ἔτι δὲ μᾶλλον ἑκάστη νοσοκόμος ἔχει πρωσωπικότητα ἰδίαν, διά τε τοῦ βαδίσματος, τῶν κινήσεων καὶ τῆς στάσεως διακρινομένης τῶν ἄλλων. Κοινὸν ἔχουσι μόνον τὸ λευκὸν περίζωμα καὶ τὰ λευκὰ περιχειρίδια Ὡς ἐκ τούτου ἔχουσι τύπον ἴδιον, μὴ ἐπιτρέποντα νὰ συγχέωμεν αὐτὰς μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν θρησκευτικῶν σωματείων, παρ' αἷς τὰ πάντα εἶναι ὁμοιόμορφα, ἡ ἐσθὴς καὶ τὸ περιτραχήλιον, αἱ χειρονομίαι καὶ ἡ τοῦ προσώπου ἔκφρασις, τὸ βλέμμα καὶ τὸ μειδίαμα. Ὁ ἰδὼν μίαν μοναχήν, τὰς εἶδε πάσας. Ἀλλ' αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ δὲν ἔχουσιν οὕτω· αὗται δὲν ἀπηρνήθησαν οὔτε τὸ ὄνομά των οὔτε τὰς ἕξεις των. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν τὴν μὲν ἑσπέραν διέρχονται διασκεδάζουσαι εἴς τινα χορὸν ἢ εἰς τὸ θέατρον, τὴν δὲ πρωΐαν ἵστανται παρὰ τὴν κλίνην τῶν ἐκ καρκίνου πασχουσῶν, τακτοποιοῦσαι τὰ σκεπάσματα καὶ σπογγίζουσαι τὰς δυσώδεις τῆς φαγεδαίνης πληγάς. Διαφαίνεται δὲ ἡ τοῦ ἤθους αὐτῶν εὐγένεια ἐν τῷ τρόπῳ καθ' ὃν γονυπετοῦσι πρὸς προσευχήν, ἐν τῇ χάριτι, μεθ' ἧς τινάσσουσι τὸν μοτὸν καὶ συνταράττουσι τὰ προσκεφάλαια, ἐν τῇ μελῳδικῇ φωνῇ,

Digitized by Google

μεθ' ἧς παρηγοροῦσιν ἄρρωστον τινὰ λέγουσαν· Ἄχ! πόσον ὑποφέρω!» Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν ἐπιφανῶν νοσοκόμων καὶ τῶν βασανιζομένων δυστυχῶν, τὰ ὁποίας περιθάλπουσιν, ὥστε βαθέως μὲ συνεκίνησε. Καθόσον προβαίνω εἰς τὰς παρούσας μελέτας, ἀφαιρῶν τοὺς πέπλους τοὺς καλύπτοντας τὰ ἔργα τῆς ἰδιωτικῆς ἀγαθοεργίας καὶ εἰσδύων εἰς τὰ μυστήρια τῆς ὀδύνης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς πίστεως, τοσούτῳ μᾶλλον πείθομαι ὅτι ἡ παραβολὴ τοῦ κακοῦ πλουσίου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν οὐδ' εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν.

Maxime Du Camp.

Μετάφρ. Ελιζης Σ. Σουτσου

ΡΟΥΒΙΝΣΤΑΪΝ

Ὁ διάσημος κλειδοκυμβαλιστὴς Ἀντώνιος Ῥουβινστάϊν ἐγεννήθη τῷ 1829 εἰς χωρίον τι τῆς Μολδαυίας, ἐγγὺς τῶν συνόρων τῆς Ῥωσσίας καὶ Βεσσαραβίας. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ μικρὸν μετὰ τὴν γέννησίν του ἀποκατέστησαν εἰς Μόσχαν ἱδρύσαντες ἐργοστάσιον μολυβδίδων, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς δὲν ηὐδοκίμησε. Ἐν τούτοις ἤσκουν τὸ μικρὸν αὐτῶν ἐμπόριον ἐντίμως χρησιμεύοντες εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ὑπόδειγμα φιλοπονίας καὶ εὐθύτητος.

Ἡ μήτηρ ἔπαιζε κλειδοκύμβαλον, ἠγάπα πολὺ τὴν μουσικήν, καὶ ἐδίδαξε τὰ πρῶτα αὐτῆς στοιχεῖα εἰς τὸν υἱόν της Ἀντώνιον. Ἀλλὰ βλέπουσα τὰς ἐκτάκτους αὐτοῦ προόδους ἔκρινε φρόνιμον νὰ προσφύγῃ εἰς τὰς συμβουλὰς εἰδικοῦ τινος καθηγητοῦ. Ὁ καθηγητὴς οὗτος τοσοῦτον ἐνθουσιάσθη ἐκ τῆς δεξιωτάτης φύσεως τοῦ παιδὸς ὥστε ἀφωσιώθη εἰς τὴν μουσικὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ, οὕτω δ' ἐν ἡλικίᾳ ἐννέα ἐτῶν ὁ Ρουβινστάϊν ἔπαιζεν ἐν ἑσπερίσι καὶ συναυλίαις, ὡς ἄλλοτε ὁ Μόζαρτ. Οἱ γονεῖς του ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐπιτυχίας ἀπεφάσισαν νὰ εὐρύνωσι τὸν κύκλον αὐτῆς, ὅθεν τῷ 1840 συνώδευσαν τὸν μικρὸν κλειδοκυμβαλιστὴν εἰς περιοδείαν ἀνὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις.

Ὁ Λίστ, ὅστις περιέτρεχε τότε θριαμβεύων πάσας τὰς πρωτευούσας, παρέστη εἴς τινας τῶν συναυλιῶν τοῦ μικροῦ Ρουβινστάϊν καὶ θερμῶς ἐπῄνεσεν αὐτόν· προεῖπε τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ μέλλον παρασχὼν ἅμα αὐτῷ καί τινα μαθήματα.

Σήμερον ὁ Λίστ γηράσας πλέον καὶ σπανιώτατα ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ κοινὸν ἀκούει μετὰ χαρᾶς τὰ ἔργα αὐτοῦ μουσουργούμενα ὑπὸ τοῦ Ρουβινστάϊν καὶ λέγει εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ὅτι ὁ ῥῶσσος μουσικὸς ἐκτελεῖ ἀσυγκρίτως κάλλιον αὐτοῦ τὰ ἴδια ἔργα του, τοὺς δὲ παρακαλοῦντας νὰ παίξῃ τεμάχιόν τι παραπέμπει εἰς τὸν ἐπὶ μικρὸν μαθητήν του.

*
* *

Κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ Ρουβινστάϊν διὰ τῶν πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης ἐν αἷς ἤρατο θριάμβους, ἡ μήτηρ του ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ τὸν υἱόν της ἀληθῆ μουσικόν, κατὰ τὴν ἐκ Βερολίνου δὲ διαβασίν της συνεβουλεύθη τὸν Μαγερμπέερ περὶ τῆς ἐκλογῆς ἱκανοῦ διδασκάλου μελοποιΐας. Ὡς τοιοῦτον συνέστησε ὁ περιώνυμος μελοποιὸς τὸν Δέν, εἰς ὃν ἐνεπιστεύθη ἡ μήτηρ τοῦ Ρουβινστάϊν τὴν μουσικὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ της Ἀντωνίου, ὡς καὶ τοῦ μικροτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Νικολάου.

Ὁ Νικόλαος ἐδείκνυε μείζονα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δεξιότητα περὶ τὴν μελοποιΐαν, ἂν πιστεύσωμεν τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Ἀντωνίου, ὅστις ἔλεγεν ἐπὶ τούτῳ: «Οὐδὲν ἐξεδήλου ἐν ἐμοὶ ἱκανότητα περὶ τὸ μελοποιεῖν. Ἔγραφον μεγάλα κατ' ὄγκον ἔργα, μελοδράματα συμφωνίας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦταν ἁπλοῦς μελανωμένος χάρτης. Ὁ ἀδελφός μου τοὐναντίον ἐδείκνυεν μεγίστην ἱκανότητα.»

Δυστυχῶς ὅμως ὁ πατὴρ τῶν δύο νεαρῶν μουσικῶν ἀπέθανε κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην περίοδον τοῦ σταδίου των, οἱ δὲ δύο ἀδελφοὶ ἀφέντες τὰς μουσικὰς σπουδὰς ἠναγκάσθησαν νὰ μεριμνήσωσι περὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν. Ὁ μὲν Νικόλαος ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐν ᾧ ὁ Ἀντώνιος μετέβη εἰς τὴν Βιέννην ὅπου ἐπὶ ἔτη παρέδιδε μαθήματα κλειδοκυμβάλου ὅπως ζήσῃ.

Ἡ τέχνη ἔμελλε ν' ἀνακτήσῃ αὐτοὺς βραδύτερον καὶ συνανυψώσῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἀμφοτέρους περιωπήν, τὸν μὲν ἕνα ὡς διευθυντὴν τοῦ Ὠδείου τῆς Πετρουπόλεως, τὸν δ' ἕτερον ὡς διευθυντὴν τοῦ Ὠδείου τῆς Μόσχας.

* *
*

Τῷ 1848 ἕνεκα τῶν ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Πρωσίας ἐγερθεισῶν ταραχῶν, ὁ Ρουβινστάϊν ἐγκατέστη εἰς Πετρούπολιν, ὅπου ἔδωκε πολλὰς συναυλίας καταστήσασας αὐτὸν προσφιλέστατον ἐν τῇ ῥωσικῇ κοινωνίᾳ. Ἀναλαβὼν θάρρος ἠθέλησε νὰ μετρήσῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ ὡς μελοποιός. Τότε δ' ἔγραψε τὸ πρῶτον αὐτοῦ μελόδραμα *ὁ Δημήτριος τοῦ Δόν*, τὸ ὁποῖον παρεστάθη μετ' ἐπιτυχίας τῷ 1852.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης παύει ὁ δυσχερὴς καὶ καματηρὸς περὶ τοῦ βίου ἀγὼν τοῦ Ἀντωνίου Ρουβινστάϊν. Ἡ ὑψηλὴ κοινωνία ἀγαπᾷ καὶ τιμᾷ αὐτόν, τοῦ λοιποῦ εἶνε περιζήτητος πανταχοῦ. Τοὺς μουσικοὺς αὐτοῦ θριάμβους συνεχίζει καὶ ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνῳ.

Digitized by Google

Ἀλλὰ δὲν κοιμᾶται ἐπὶ τῶν δαφνῶν του, ἐργάζεται καὶ παράγει συντόνως. Ἐν ἥττονι τῶν δέκα ἐτῶν χρονικῷ διαστήματι ἔγραψε πεντήκοντα ἔργα, ὧν τινα ἔχουσι οὐ σμικρὰς διαστάσεις· πρὸς ἄλλοις τέσσαρα μελοδράματα, τέσσαρας συμφωνίας, δύο συναυλίας, πέντε φαντασίας διὰ κλειδοκύμβαλον καὶ ὀρχήστραν.

Σήμερον τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς ἑκατὸν ἑπτά· ὁ τσάρος ἀπένειμεν αὐτῷ τῷ 1869 τὸ παράσημον τοῦ Βλαδιμήρου (τοῦθ' ὅπερ ἀνύψωσεν αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐπατριδῶν)· πρό τινος δὲ διωρίσθη αὐλάρχης, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ θέσιν ἐν ταῖς τελεταῖς μετὰ τοὺς ἐκ βασιλικοῦ αἵματος πρίγκιπας.

Οὕτω ὁ ἄνθρωπος οὗτος τοῦ λαοῦ, ὁ ἄλλοτε δρυλοπάροικος, ἠδυνήθη διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἱκανότητος ν' ἀνέλθῃ εἰς τὰς ὑψίστας τιμὰς τῆς χώρας αὐτοῦ.

* *
*

Ἡ μνήμη τοῦ Ρουβινστάϊν εἶναί τι ἔξοχον. Ὁ διάσημος μουσουργὸς παίζει πάντοτε ἐκ μνήμης, ἂν δ' ἀναλογισθῇ τις ὅτι συνήθως μουσουργεῖ ἐπὶ τρεῖς τοὐλάχιστον ὥρας δύναται νὰ ὑπολογίσῃ πόσα μουσικὰ τεμάχια εὑρίσκονται ἐναποθηκευμένα ἐν τῷ ἰσχυρῷ του ἐγκεφάλῳ.

Τούτου δ' ἕνεκα ἠδυνήθη ἐν ταῖς συναυλίαις, ἃς πρό τινος ἔδωκεν ἐν Παρισίοις, νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπιθεώρησιν ὅλων τῶν φάσεων τῆς μουσικῆς τοῦ κλειδοκυμβάλου ἐν πάσαις ταῖς χώραις, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου πρὸ αὐτοῦ κειμένου. Ὥστε εἰ καὶ διατρέχει τὸν κίνδυνον ν' ἀπολέσῃ τὴν ὅρασιν, ὁ Ρουβινστάϊν ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ παύσῃ μουσουργῶν.

Ὁ ἔγκριτος μελοποιὸς τοῦ *Σιγούρ* Ἐρνέστος Ρεγιὲ ἰδοὺ πῶς χαρακτηρίζει τὴν μουσικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Ρουβινστάϊν:

«Ἕκαστος ἀπέρχεται τῶν συναυλιῶν τούτων κατάπληκτος, τεθαμβωμένος ἐκ τῶν ἀστραπῶν αἵτινες ἀναθρώσκουσιν ἐκ τοῦ κλειδοκυμβάλου ὑποχειρίου καὶ ὑποδεδουλωμένου εἰς αὐτόν. Τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεως καὶ μαγείας ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ εἶναι ὅτι δὲν μεριμνᾷ οὔτε περὶ τῶν χειρονομιῶν αὐτοῦ καὶ τῆς στάσεως, οὔτε περὶ οὐδενὸς ἄλλου· ἡ μόνη αὐτοῦ μέριμνα, ἡ μόνη τῆς θελήσεως καὶ μεγαλοφυΐας αὐτοῦ προσπάθεια συνίσταται εἰς τὸ νὰ διερμηνεύῃ αὐτὸς ὁ ἔξοχος μελοποιὸς τὰς σκέψεις τῶν ἄλλων, ν' ἀνακαλύπτῃ καὶ νὰ ἐκφράζῃ καὶ τὰς λεπτοτάτας αὐτῶν ἀποχρώσεις, νὰ ἐνσαρκοῦνται ἐν αὐτοῖς ὥστε νὰ νομίζωσιν οἱ ἀκροώμενοι ὅτι ἀκούουσιν διαδοχικῶς τὸν Σοπὲν καὶ τὸν Σοῦμαν, τὸν Σοῦμπερτ καὶ τὸν Βέμπερ, τὸν Μένδελσον καὶ τὸν Βετχόβεν.»

Κ.

ΟΙ ΑΦΡΙΚΑΝΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ

Τὸ ἐν Ἀφρικῇ ἐμπόριον τῶν Εὐρωπαίων μετὰ τῶν ἰθαγενῶν τοσοῦτον ἐπεξετάθη, ὥστε πολλάκις παρέστη χρεία νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ προαγωγὴ καὶ κανονισθῇ τακτικῶς ἡ λειτουργία αὐτοῦ διὰ συνθηκῶν μετὰ τῶν μαύρων βασιλέων ἢ φυλαρχῶν. Ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι ἐν Εὐρώπῃ ἀμφισβητοῦσι τὴν χρησιμότητα τοιούτων συνθηκῶν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι οἱ μαῦροι πρὸς οὐδὲν λογίζονται τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις, ὧν τὴν τήρησιν ἐπιβάλλουσιν αὐτοῖς ἔγγραφα συμβόλαια. Ὡς ὅμως παρατηρεῖ τις ἐν τῇ *Γερμανικῇ ἀποικιακῇ ἐφημερίδι* (Deutsche Kolonialzeitung) ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἐλέγχει ἄγνοιαν παντελῆ τῶν ἠθῶν καὶ τῶν προλήψεων τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ μαῦροι ὑπολαμβάνουσι πᾶν ἔγγραφον ὡς ἱερόν τι καὶ μυστηριῶδες πρᾶγμα, ἔχον ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν δύναμιν νὰ τιμωρήσῃ σκληρῶς τοὺς παρασπονδοῦντας. Ὁ μαῦρος ὁ πωλῶν εἰς εὐρωπαϊκόν τι πρακτορεῖον φοινικέλαιον ἢ σπόρους φοίνικος ἢ ἐλέφαντα, λαμβάνει πολλάκις ἀντὶ χρημάτων ἔγγραφον ἀπόδειξιν ἐν ᾗ σημειοῦται τὸ ποσὸν τοῦ ἐμπορεύματος καὶ ἡ συμπεφωνημένη ἀξία αὐτοῦ. Θάμβος δὲ καὶ θρησκευτικὸς φόβος καταλαμβάνει αὐτόν, ὅταν παρουσιάζων τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ χάρτου εἰς ὑποκατάστημα τοῦ πρακτορείου ἐν ἄλλῳ τόπῳ, βλέπῃ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου ὁ Εὐρωπαῖος μανθάνει πόσον φοινικέλαιον ἐπωλήθη καὶ πόσα δικαιοῦται νὰ λάβῃ ὁ πωλήσας. αΟ χάρτης, ὁ ἔχων τὴν μαγικὴν δύναμιν νὰ ἀποκαλύπτῃ μυστηριωδῶς καὶ ἀφώνως τὰ γενόμενα, ἔχει βεβαίως καὶ τὴν ἰσχὺν νὰ ἐξοντώσῃ αὐτὸν ἀδικοῦντα.

Διὰ τοῦτο αἰσθάνονται μείζονα τῶν πεπολιτισμένων λαῶν σεβασμὸν πρὸς τὰς συνθήκας. Γράφονται δ' αἱ τοιαῦται συνθῆκαι συνήθως ἐπὶ χάρτου παχέος καὶ στ.λπνοτάτου, καλλιγραφικῶς, καὶ κάτωθεν αὐτῶν δεξιόθεν μὲν ὑπογράφει ὁ συναλλασσόμενος Εὐρωπαῖος, ὁ διερμηνεὺς καὶ οἱ συνέταιροι αὐτοῦ, ἀριστερόθεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἢ ὁ φυλάρχης καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ φυλῇ. Δὲν εἶναι ὅμως εὔκολον οὐδὲ σύνηθες ἔργον ἡ ὑπογραφή. Ὀλίγιστοι εἶναι οἱ ἀρχηγοὶ οἱ δυνάμενοι νὰ ὑπογράφωσι τὸ ὄνομα αὐτῶν· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαράττουσι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἀκόμη ἀδυνατοῦσι νὰ πράξωσι γράφει μὲν τὴν ὑπογραφήν των ὁ Εὐρωπαῖος, αὐτοὶ δ' ἐγγίζουσι διὰ τοῦ δακτύλου τὸ ἄκρον τῆς γραφίδος. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τηροῦσιν οἱ μαῦροι εὐλαβῆ σιγήν, μετὰ πολλῆς δ' ἐπισημότητος προσέρχονται πρὸς ὑπογραφήν, συναισθανόμενοι εἰς ἄκρον τὴν ἱερότητα τῆς πράξεως. Αἱ συνθῆκαι συντάσσονται εἰς διπλοῦν, ὧν τὸ ἕτερον ἀντίγραφον κρατεῖ ὁ φυλάρχης ἐπιδεικνύων

Digitized by Google

αὐτὸ εἰς πᾶσαν περίστασιν. Εἰ καὶ πονηρότατοι καὶ δολιώτατοι, οἱ μαῦροι ἔχουσι πολλὴν πίστιν εἰς τὸν λόγον τοῦ Εὐρωπαίου, μάλιστα τὸν γραπτόν, καὶ ἡ πίστις αὐτὴ σῴζει τὸ ἐν Ἀφρικῇ ἐμπόριον.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ

(Ἀραβικὴ παράδοσις.)

Ἐκεῖ ὅπου ὕστερα ἐκτίσθη ἡ ἁγία πόλις Ἱερουσαλὴμ ἦσαν εἰς τὴν ἀρχὴ χωράφια. Δύο ἀδελφοί, Ἄραβες καὶ οἱ δύο, ἐκαλλιέργουν μαζὶ εἰς τὴν Ἀμωρίαν ἕν χωράφι, ποῦ τὸ εἶχαν κληρονομία ἀπὸ τὸν πατέρα των. Ὁ μεγαλείτερος ἦτο ὑπανδρευμένος καὶ εἶχε πολλὰ παιδιά· ὁ ἄλλος ἦτο ἀνύπανδρος.

Ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔδεσαν τὰ δεμάτιά των, ἔκαμαν δύο σωροὺς ἴσους καὶ τοὺς ἀφῆκαν εἰς τὸ ἀλῶνι. Τὴν νύκτα ὅμως ὁ ἀνύπανδρος ἀδελφὸς ἐσυλλογίσθη καὶ εἶπε μὲ τὸν νοῦν του· «Ὁ ἀδελφός μου ἔχει γυναῖκα καὶ παιδιὰ νὰ θρέψῃ, καὶ δὲν εἶναι καθόλου δίκαιον νὰ πάρῃ τὴν ἰδίαν μερίδα μὲ ἐμέ. Ἂς ὑπάγω λοιπὸν νὰ πάρω ἀπὸ τὸν σωρόν μου μερικὰ δεμάτια καὶ νὰ τὰ βάλω κρυφὰ εἰς τὸν σωρὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου· δὲν θὰ τὸ καταλάβῃ καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει δὲν θέλει θὰ τὰ δεχθῇ.»

Ἔκαμε λοιπὸν καθὼς ἐσκέφθη.

Τὴν ἰδίαν νύκτα ἐξύπνησε καὶ ὁ ἄλλος ἀδελφὸς καὶ εἶπε 'ς τὴν γυναῖκά του· «Ὁ ἀδελφός μου εἶναι νέος, δὲν ἔχει συντροφία, δὲν ἔχει κανένα νὰ τὸν βοηθῇ εἰς τὴν δουλειάν του καὶ νὰ τὸν παρηγορῇ ὅταν κοπιάζῃ· δὲν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ πάρῃ τὴν ἰδίαν μερίδα μὲ ἡμᾶς· ἂς σηκωθῶμεν λοιπὸν καὶ ἂς ὑπάγωμεν νὰ βάλωμεν κρυφὰ μερικὰ δεμάτια ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας σωρὸν εἰς τὸν σωρὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου· δὲν θὰ τὸ καταλαβῃ αὔριον καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει δὲν θέλει θὰ τὰ δεχθῇ.»

Καὶ ἔκαμαν καθὼς ἐσκέφθησαν.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὑπῆγαν καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ εἰς τὸ χωράφι καὶ εἶδαν μὲ πολλὴν ἀπορίαν πῶς οἱ δύο σωροὶ ἦσαν πάλιν ἴσοι. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο δὲν ἠμπόρει νὰ καταλάβῃ τί ἔτρεχε· ἔκαμαν τὸ ἴδιον καὶ τὴν ἄλλην νύκτα καὶ τὴν ἄλλην πάλιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ καθεὶς ἔβαλλε κρυφὰ εἰς τὸν σωρὸν τοῦ ἀδελφοῦ του τὰ ἴδια δεμάτια, οἱ σωροὶ ἔμεναν ἴσοι, ἕως ὅτου μίαν νύκτα ἀπεφάσισαν καὶ οἱ δύο νὰ ἐξετάσουν τί συμβαίνει αὐτὸ τὸ θαῦμα, καὶ ἀνεκάλυψαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μὲ τὰ δεμάτια 'ς τὸ χέρι.

Ὁ τόπος λοιπόν, ὅπου αὐτοὶ οἱ καλοὶ στοχασμοὶ ἦλθαν εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς, καὶ ὄχι μίαν φορὰν ἢ δύο, ἀλλὰ πολλάς, ἤρεσεν εἰς τὸν Θεόν· καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐδιάλεξαν μὲ τὴν θέλησιν τοῦ Σολομῶντος τοῦ σοφωτέρου ἀπὸ ὅλους τοὺς σοφούς, διὰ νὰ κτίσουν τὴν κατοικίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Κύριος ηὐδόκησε νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν.

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΙΟΝ

(Παράφρασις)

Γιὰ δῆς πῶς μόλις ἄνοιξι ἄρχισε νὰ μυρίζῃ
κ' εὐθὺς μπουμπούκια 'γέμισαν ἡ τριανταφυλλιαῖς·
γιὰ 'δὲς τὸ κῦμα σιγαλὰ 'στὴν ἄμμο πῶς φλοισβίζει,
πῶς κολυμποῦνε τὰ παπιὰ κι' ἀνθίζουν ἡ ἐληαῖς·
γιὰ 'δὲς τὰ οὐράνια δώματα ὁ ἥλιος πῶς χρυσώνει,
τὰ νέφη πῶς σκορπίσανε, καὶ πῶς τὸν οὐρανὸ
μὲ τὰ μακρυὰ φτερούγια του ὁ γερανὸς σιμώνει,
καὶ πῶς τ' ἀηδόνι κελαϊδεῖ 'στὸν κῆπο τὸ πουρνό.
Μ' ἀκόμη δῆς, ἀγάπη μου, αὐτὴ τὴν κληματσίδα
πῶς νὰ γεμίζῃ ἀρχινᾷ μ' ἀνθοὺς καὶ μ' ἀγουρίδα.

ΟΙΝΟΜΑΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ νέου βουλγαρικοῦ Κράτους ἀναγράφει κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἔσοδα φρ. 34,049,900. Ἴσον ποσὸν σημειοῦται καὶ διὰ τὰς ἐτησίας δαπάνας. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν συμπεριλαμβάνεται ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, ὅστις ἀναγράφει δαπάνας καὶ εἰσπράξεις 16,000,000 φράγκων. Ἐκ τῶν κονδυλίων τῶν διαφόρων ὑπουργείων τῆς κυρίως Βουλγαρίας δύο μάλιστα εἰσὶν ἄξια σημειώσεως, τὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἀνερχόμενον εἰς 1,974,248 φρ. καὶ τὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν περιλαμβάνον ποσὸν 12,280,659 φράγκων. Ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἀνωτάτων τοῦ Κράτους λειτουργῶν ἔχει οὕτως. Ὁ ἡγεμὼν λαμβάνει ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν 600,000 φράγκων. Οἱ ὑπουργοὶ ἔχουσιν ἐτησίως ἕκαστος 12,000· ἀλλ' ὁ πρωθυπουργὸς καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς λαμβάνουσιν ἐπαύξησιν ἀνὰ 3,000 φρ. ὡς ἔξοδα ἀντιπροσωπεύσεως· οἱ νομάρχαι 6,000 φρ., ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου 7,500 φρ. ὁ ἀντιπρόεδρος 6,600, ὁ εἰσαγγελεὺς 6,600, τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου Πάγου 6,000. Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐφετείου 6,000, οἱ ἐφέται 4,800· ὁ πρόεδρος Πρωτοδικείου 5,040, οἱ πρωτοδίκαι 3,600. Οἱ εἰρηνοδίκαι μισθοδοτοῦνται διὰ 3—3,600 φράγκων.

Καινοφανὲς καὶ περίεργον γυναικεῖον κόσμημα εἰσήγαγεν ἐσχάτως ὁ συρμὸς εἰς Παρισίους. Ἡ παρισινὴ ἠθοποιὸς Ἄννα Ζουδίκ, ἀρτίως ἐπανελθοῦσα ἐξ Ἀμερικῆς, ἐκόμισε πλὴν τῶν ἄλλων δώρων τῶν προσενεχθέντων αὐτῇ ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν της καὶ πόρπην, ἐν ᾗ εἶναι ἐγκεκλεισμένος χρυσοῦς κάνθαρος ζωντανός. Διὰ πολυπλόκου μηχανήματος ὁ κάνθαρος μένει ἐγκαθειργμένος ἐν τῇ πόρπῃ, ἐν ᾗ δύναται νὰ κινῆται, εἰ καὶ μετά τινος στενοχωρίας. Τὸ ἔντομον τοῦτο τρέφεται ἐξ ὕδατος, ἐν ᾧ εἶναι ἀναλελυμένη ζάχαρις, ἀλλὰ δύναται καὶ ἄσιτον νὰ μείνῃ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Αἱ φίλαι τῆς ἠθοποιοῦ κατεγοητεύθησαν ἐκ τοῦ παραδόξου κοσμήματος, ταχέως δ' οἱ ποικιλόχρωμοι κάνθαροι ἐγένοντο περιζήτητοι, καὶ πολλαὶ παραγγελίαι ἐστάλησαν εἰς Μεξικὸν πρὸς προμήθειας τοιούτων κανθάρων καὶ κλωβῶν αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—470.

Digitized by Google

'Αριθ. 547 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 22 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ζητούνιον (Λαμία)

Ὁ κ. Χατζῖσκος, ἔπαρχος πρὸ εἴκοσιν ἡμερῶν, νυμφευθεὶς πρὸ δέκα ἡμερῶν, ἐγκατασταθεὶς πρὸ τριῶν μόνον ἡμερῶν εἰς τὴν οἰκίαν του. — Μεγαλοπρεπὴς Τουρκικὴ οἰκία. — Θέα ὡραία πρὸς τὸν κόλπον.

Λιποταξίαι Βαυαρῶν στρατιωτῶν. Δέκα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεώς μου ἐλιποτάκτησαν δέκα τρεῖς, πρὸ δύο δὲ ἡμερῶν εἶχον λιποτακτήσει ἕξ. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀφίξεώς μου ἠγγέλθη ἡ λιποταξία ἑτέρων δεκαπέντε ἐκ Πατρατζικίου (Ὑπάτης.)

—10 Δεκεμβρ. Ἐπίσκεψις εἰς τὸν Δρόσον Μανσόλαν. [1])—Δυσκολία εὑρέσεως ἐργατῶν. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων οἱ πλεῖστοι ἔρχονται ἐκ Τουρκίας, μένουν δὲ εἰς Ἑλλάδα ἓξ μῆνας. Ὡς πρὸς τοῦτο οἱ Βαυαροὶ ἐχρησίμευσαν μεγάλως, θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον ἡ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἀπαλλαγὴ ὅσων ἐξ αὐτῶν γνωρίζουν τέχνας.

Τόκοι ὑπερβολικοί. Εἷς ἰδιοκτήτης δύναται νὰ δανεισθῇ χρήματα πρὸς 2 % κατὰ μῆνα καὶ νὰ κερδίσῃ ἐν τούτοις 15 % κατ' ἔτος. Χωρικοὶ ἔχοντες ἀνάγκην χρημάτων, πρὸς καλλιέργειαν γαιῶν τὰς ὁποίας ἠγόρασαν, ἐδανείσθησαν καὶ πρὸς 3 % τόκον κατὰ μῆνα. Ὑπάρχουν εἰς τὰ πέριξ διάφοροι πλούσιοι ἰδιοκτῆται αὐξήσαντες οὐσιωδῶς τὸ εἰσόδημα τῆς γῆς των.— Ὁ κ. Δρόσος Μανσόλας ἤρχισε νὰ καλλιεργῇ βάμβακα αἰγυπτιακόν.—Διάθεσις τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Τούρκων πρὸς ἐκποίησιν τῶν γαιῶν των.

— 11 Δεκεμβρίου. Ἐπεσκέφθην τὸν κ. Μανιτάκην καὶ τὸν Περραιβόν. Συνομιλία μετὰ τοῦ Χατζίσκου. Ἐσυμφωνήσαμεν ὅτι θὰ μοὶ καθυποβάλῃ τὰς προτάσεις τῶν συγγενῶν του.

Ἀποικισμός. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ Τουρκία δὲν παρέχει πολλὰς ἐλπίδας. Μικρὰ διάθεσις μεταναστεύσεως ἐκεῖθεν, τὴν ἠλάττωσαν δ' ἔτι μᾶλλον τὰ περὶ δεκάτων καὶ περὶ μοναστηρίων ληφθέντα μέτρα. Οἱ Τοῦρκοι θέτουν ἐμπόδια εἰς τὴν μετανάστευσιν, καὶ μάλιστα τὴν ἀπαγορεύουν αὐστηρῶς.—Οἱ ἐνταῦθα ἰδιοκτῆται ἤθελον εὐκόλως παραχωρήσει εἰς τοὺς ἀποίκους ἐνοικιάσεις διὰ 30 καὶ 40 ἔτη.

— *Λιποτάκται* Βαυαροί, δεκαπέντε τὸν ἀριθμόν, συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Ὑπάτῃ ὑπομοιράρχου καὶ πέντε χωροφυλάκων. Εἷς τῶν λιποτακτῶν ἐφονεύθη, ἕτερος ἐπληγώθη, οἱ λοιποὶ μετεφέρθησαν ἐνταῦθα. Ἀνάγκη ἐπιτηρήσεως εἰς τὰ σύνορα.

— Γεῦμα εἰς τὴν τράπεζαν τῶν ἀξιωματικῶν. —Ἐπίσκεψις εἰς τὸν κ. Δρόσον Μανσόλαν.

— *Πλοῦτος Θεσσαλίας.* Ἔσοδα τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια γροσίων. Πληθυσμός, 300,000 Ἕλληνες καὶ 50 μέχρι 60,000 Τούρκων.—Εὐημερία τῆς πόλεως τῶν Ἀμπελακίων, παρὰ τὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν. Ἤθη εὐρωπαϊκά, βιβλιοθήκη, λέσχη, κτλ. — Τὰ εἰκοσιτέσσαρα χωρία τῆς Θετταλομαγνησίας.

— *Οἱ Βλάχοι* τρέφουν τοὺς λῃστὰς εἰς τὰ ὄρη πρὸς προφύλαξιν τῶν ποιμνίων των.—Οἱ ἀρχιποιμένες των ἔχουν τὸ προνόμιον τοῦ νὰ μὴ πληρόνωσι τίποτε διὰ τὰ ποίμνιά των, τοῦτο δὲ εἶναι αἰτία παραπόνων ἐκ μέρους τῶν κατοίκων. Ὁ ἀριθμός των συμποσοῦται, ἐν συνόλῳ, εἰς δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας οἰκογενειῶν, ἔχουν δὲ διακοσίας ἕως τριακοσίας χιλιάδας πρόβατα. Αἱ περὶ συνοικισμοῦ προτάσεις των δὲν εἶναι σπουδαῖαι. Δι' αὐτῶν ἐξαγοράζουν μόνον τὸν καιρόν. Οἱ Ἀρβανιτόβλαχοι (οἱ καὶ καλλίτεροι ἐξ αὐτῶν) ἐζήτησαν νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς Βαρδάρι, πλησίον τῆς Βουδουνίτσας, ἤρχισαν δὲ καὶ τὴν οἰκοδομὴν ἐκκλησίας ἐκεῖ, ἀλλὰ τὴν διέκοψαν ἅμα λαβόντες τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν συνοικισμοῦ. Ἀδύνατον νὰ μεταβάλῃ τις αὐτοὺς εἰς γεωργούς, ἀλλ' ἴσως δύνανται νὰ γίνωσι βιομήχανοι ἢ ἔμποροι. Πρὸ τούτου ὅμως ἀνάγκη νὰ ἀπομονωθῶσι χωριζόμενοι.

Κατ' ἔθιμον ἰδιάζον εἰς Φθιώτιδα καὶ τινας παρακειμένας χώρας, ἡ ἰδιοκτησία τῆς νομῆς

[1]) Ἐκ τῆς ἐφημερίδος Ναυπλίου «ὁ Χρόνος» βλέπω ὅτι ὁ κ. Δρόσος Μανσόλας διωρίσθη τὴν 11 Μαΐου 1833 Νομάρχης Φωκίδος καὶ Λοκρίδος. Συγχρόνως δὲ εἶχε διορισθῆ Ἔπαρχος Φθιώτιδος ὁ κ. Λοιδωρίκης.

Digitized by Google

ἐπὶ γαιῶν ἀκαλλιεργήτων ἦτο, ἐπὶ τουρκοκρατίας, κεχωρισμένη τῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς. Οἱ σχετικοὶ ἰδιοκτῆται ἐπώλησαν χωριστὰ τὰ δικαιώματά των, ὡς ἐγένετο (παραδείγματος χάριν) εἰς Ἁγίαν Μαρίναν, κτῆμα τοῦ Δρόσου Μανσόλα. Οἱ χωρικοὶ ὅμως εἶχον ἴδιον τμῆμα πρὸς χρῆσίν των. Τοῦτο δίδει σήμερον ἀφορμὴν διενέξεων μεταξὺ τῶν Βλάχων, οἵτινες ἐνοικίασαν τὰ βοσκήματα, καὶ τῶν χωρικῶν τοῦ κ. Δρόσου.

Ἀναντιρρήτως ἡ φορολογία σήμερον πιέζει περισσότερον τὸν γεωργὸν ἢ τὸν βοσκόν. Ἡ ἐτήσιος ἀποφορὰ ἑνὸς προβάτου (ἢ αἰγὸς) δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς ἓν τάληρον, ὁ δὲ φόρος εἶναι 12 λεπτὰ μόνον.

Ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν ποιμνίων τρέφονται καὶ ἐνδύονται οἱ κάτοικοι τοῦ Ἐσωτερικοῦ καθὼς καὶ οἱ τῶν νήσων, εἴτε τοῦ Αἰγαίου εἴτε τοῦ Ἰονίου πελάγους. Γίνεται δὲ καί τις ἐξαγωγὴ εἰς Νεάπολιν καὶ εἰς τὴν Παπικὴν Ἐπικράτειαν, ὅπου ἐξοδεύεται ὁ τυρὸς διὰ τὰ μακαρόνια.

Ἐπανέλαβα ἀπόψε μετὰ τοῦ Χατζίσκου, τοῦ Καρέζη, καὶ τοῦ Καπετὰν Γεωργάκη τὴν συζήτησιν περὶ νομῶν. Καὶ οἱ τρεῖς παραδέχονται ἐκ συμφώνου ὅτι ὁ φόρος ἠδύνατο νὰ ἦναι μεγαλείτερος, καὶ ὅτι ὁ τρόπος τῶν ἐνοικιάσεων γίνεται ἀφορμὴ δυσαρέστων διαφορῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων, ἀνοίγει δὲ τὴν θύραν εἰς τὰς καταχρήσεις τῶν Ἐφόρων. Οἱ κάτοικοι παρεπονέθησαν πέρυσι διὰ τὴν διὰ πλειστηριασμοῦ ἐνοικίασιν, διότι ἠδύναντο οὕτω νὰ τοῖς ἀφαιρεθῶσι τὰ βοσκήματά των. Ἀλλ' ἐφέτος εἶναι τοσοῦτον ἀποτεθαρρημένοι, ὥστε θὰ παραδεχθῶσιν εὐχαρίστως τὸ μέτρον τοῦτο. Διὰ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὁ φόρος ἠμπορεῖ νὰ ἀναβῇ μέχρι 50 καὶ 70 λεπτῶν δι' ἕκαστον ζῶον.—Τὴν σήμερον ἡ ὠφέλεια εἶναι τοσαύτη, ὥστε οἱ βοσκοὶ δὲν πωλοῦν ζῶα πρὸς σφαγήν.

Ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς ἔχει σήμερον περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια ζῶα. Ὁ ἀριθμὸς μέγας, ἐν τούτοις ἡ ἀξία τῶν μαλλίων ὑψώθη. Τὰ πέρυσι πωληθέντα πρὸς 60 λεπτὰ τιμῶνται ἐφέτος μιᾶς δραχμῆς.

Ὡς πρὸς τοὺς Βλάχους, πρέπει νὰ ὑποχρεωθῶσιν ἁπλῶς νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς δημόται ἑνὸς δήμου. Εὑρίσκουν τόσα ἐν Ἑλλάδι πλεονεκτήματα, ὥστε δὲν ὑπάρχει φόβος μὴ ἐπιστρέψωσιν εἰς Τουρκίαν.

—$^{2}/_{14}$ Δεκεμβρίου. Ὁ κ. Μανσόλας ἦλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετά τινων οἰκογενειῶν ἐκ Θεσσαλίας, αἵτινες ἐζήτησαν νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὰς γαίας του. Αἱ οἰκογένειαι αὗται δὲν ἔχουν ἰδιοκτησίας ἐν Θεσσαλίᾳ, ὑπέστησαν δὲ τοσαῦτα δεινὰ ἐκ τῶν Τούρκων, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ παραιτήσωσι τὴν πατρίδα των. Ὁ κ. Μανσόλας δίδει τοὺς βόας καὶ τὸν σπόρον. Ἐκ τοῦ ὁλικοῦ προϊόντος θ' ἀφαιρῆται τὸ δέκατον διὰ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὁ σπόρος, τὸ δὲ ἀπομένον νὰ διανέμηται ἐξ ἡμισείας. Ἐὰν χαθῇ ὁ σπόρος ἢ ψοφήσῃ βοῦς, ἡ ζημία εἰς βάρος τοῦ ἰδιοκτήτου.

—$^{3}/_{15}$ Δεκεμβρίου. Γεῦμα μετὰ τῶν Γερμανῶν ἀξιωματικῶν. Συνομιλία μετὰ τοῦ Δ. Μανσόλα καὶ τοῦ κ. Γώγου, ὅστις ἠγόρασε μεγάλην ἔκτασιν γῆς συντροφικῶς μετὰ τοῦ κ. Προβελεγίου.—Ἀνάγκη βελτιώσεως καὶ τελειοποιήσεως τῶν ἤδη ἐν Ἑλλάδι ὑπαρχουσῶν βιομηχανιῶν, οἷα ἡ κατασκευὴ μαλλίνων καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων. Εἰς Ἀμπελάκια ὑπῆρχον ἐργοστάσια προμηθεύοντα μάλλινα ὑφάσματα εἰς ὅλην τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἤπειρον. «Οἱ Ἕλληνες τώ« ρα λαμβάνουν ἀπὸ τὰ ξένα πολλὰ ἀντικείμενα « γενικῆς χρήσεως, καθὼς πετσὶ διὰ τὰς κάλ« τσας ἀπὸ τὴν Οὐγγαρίαν, φέσια ἀπὸ τὸ Τούνε« ζι καὶ τὴν Ἰταλίαν, πανὶ ἀπὸ τὴν Ἀμερικήν, « βώδια καὶ ἄλογα ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, σίδερα « ἀπὸ τὴν Σβεκίαν. Μὲ λέγουν ὅτι εἰς δύο χρό« νους διακόσιαι χιλιάδες βώδια καὶ ἄλογα ἐπέ« ρασαν τὰ σύνορα. Ἕως ἐφέτος ἡ Ἑλλὰς δὲν « ἐξῆξε καθόλου σιτάρι, καὶ εἰς τὸ ἐναντίον εἰσῆ« ξε κάποιον διὰ τὰς χρείας της. Λοιπὸν τὰ ἀν« τικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι μόνον τὸ μετάξι, « λάδι, κρασὶ διὰ τὴν Ῥωσίαν, σταφίδες, μαλ« λί, τυρί, ὀλίγον βαμβάκι, ὅλα τὰ ὁποῖα δὲν « ἠμποροῦν νὰ *βαλανσάρουν* τὴν ποσότητα τῆς « εἰσαγωγῆς.»[1])

Εἰς τοῦ Δρόσου εὗρον συνηγμένους ὅλους τοὺς χωρικοὺς τῆς Ἁγίας Μαρίνης. Ἠγόρασαν παρὰ τῆς συζύγου τοῦ Χαλὶλ-μπέη τὰ δύο τρίτα τῆς Ἁγίας Μαρίνης, τὸ ἕτερον δὲ τρίτον ἔχει ὁ Δρόσος. Πολλαὶ δυσκολίαι παρουσιάζονται. Οἱ χωρικοί, συνειθίσαντες νὰ κλέπτωνται παρὰ τῶν Τούρκων, φοβοῦνται εἰσέτι. Εἶναι ἄνθρωποι ἐντούτοις ἔξυπνοι, ἀλλ' ὄχι ὅσον οἱ κατοικοῦντες τὰ ἐνδότερα, ἔνθα ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ διετηρήθη ἀμιγής. Ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ εἰς τ' ἄλλα ὄρη λαλεῖται καθαρὰ ἡ Ἑλληνική. Αἱ γυναῖκες τῆς Βελίτσης ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ ἔχουν προφορὰν χαριεστάτην.

Δύσκολος ἡ σύστασις ξένων ἀποικισμῶν ἐν Ἑλλάδι. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἀγαποῦν τοὺς ξένους. Οἱ ἐγχώριοι θ' ἀποφεύγωσι πᾶσαν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν χωρίων τῶν ἀποίκων. Μέγα δὲ πρόσκομμα καὶ ἡ θρησκεία· ὁ ξένος κρεωφαγεῖ. Τοῦτο εἶναι ὡς ἐὰν ἔλεγον, εἶναι Ἰουδαῖος, Μωαμεθανός, ἄπιστος. Ἐπιγαμίαι δὲν θὰ γίνωνται.

Αἱ πολλαὶ ἑορταὶ ἄλλο κακὸν μέγα. Ὡς πρὸς τοῦτο ἀνάγκη διὰ τῆς πειθοῦς νὰ πολεμηθῶσιν αἱ συνήθειαι τῶν κατοίκων. Ἐὰν ἐπέμβῃ ἡ Κυβέρνησις ἐπισήμως διὰ διαταγῶν, οἱ ἱερεῖς θὰ ἀντιπράξωσι καὶ δὲν θὰ γείνῃ τίποτε. Ὁ κ. Γῶγος μὲ λέγει ὅτι ἐκ τῶν τριῶν πρό τινος ἀλλεπαλλήλων ἑορτῶν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, τοῦ

1. Τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν εἶναι γεγραμμένα Ἑλληνιστὶ εἰς τὸ ἡμερολόγιον.

Digitized by Google

Ἁγίου Σάββα καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἔπεισε τοὺς χωρικοὺς νὰ ἑορτάσωσιν ἀργοῦντες τὸν τελευταῖον μόνον.

Ἀνάγκη ἀντιπροσωπείας ἐθνικῆς ὀργανισθησομένης κατὰ τρόπον διάφορον τῶν προλαβουσῶν. Ἔλλειψις ἀνθράκων εἰς Λαμίαν. Ἀποθαρρύνει τὰς κατασκευαστὰς ἡ ἐπιβολὴ φόρου 25%.

— $^4/_{16}$ Δεκεμβρίου. Συνομιλία μετὰ τοῦ κ. Τριγγέτα, ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ. Οἱ Δερβεναγάδες καὶ ἄλλοι στρατιωτικοί. Ἕλληνες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Τούρκων ἐπιθυμοῦν μεγάλως νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἑλλάδα. Διάκεινται πάντοτε ὡς ἐν καταστάσει πολέμου πρὸς τοὺς Τούρκους ἀρχηγούς. Δὲν συναντῶνται εἰμὴ ἔνοπλοι ἑκατέρωθεν. Ἡ ἐνταῦθα σύστασις τῶν ἐλαφρῶν ταγμάτων τοὺς ἐπλήρωσεν ἐλπίδων.

Ὁ κ. Τριγγέτας μετέφερεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὸ πτῶμα τοῦ Βαυαροῦ λιποτάκτου, τοῦ ἐπὶ Τουρκικοῦ ἐδάφους φονευθέντος ὑπὸ τῶν χωροφυλάκων. Ἄλλως οἱ Τοῦρκοι ἠδύναντο νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς χωρικοὺς πρόστιμον ἐκ τριακοσίων ἢ τετρακοσίων γροσίων κατ' ἄνθρωπον.

Ὁ νόμος τοῦ Ἀρμενοπούλου παρέχει εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν δικαίωμα προτιμήσεως ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀγοραστήν, ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη ἐπικρατεῖ σήμερον. Δυνάμει αὐτῆς οἱ κάτοικοι τῆς Ἁγίας Μαρίνης ἀπαιτοῦν τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀγοράσωσι τὰ μένοντα δύο τρίτα τῆς περιοχῆς. Ὀφείλουν νὰ πληρώσωσι τοῖς μετρητοῖς. Τὰ δύο τρίτα τοῖς ὑπολογίζονται σήμερον διὰ δρ. 8,000, ἐνῷ τὸ τρίτον τοῦ κ. Μανσόλα ἐπωλήθη πρὸ δύω μόνον ἐτῶν ἀντὶ δρ. 2,000

— $^5/_{17}$ Δεκεμβρίου. Συνομιλία μετὰ τοῦ κ. Μάρκου. Παραπονεῖται διὰ τὰς εἰς τὸ κτῆμά του γενομένας καταστροφάς. Εἶχε φυτεύσει ὡραίαν φυτείαν μωρεῶν· εἷς βοσκὸς Βλάχος, δώσας ὀλίγας δραχμὰς εἰς ἕνα δημογέροντα, ἔφερεν ἐκεῖ τὰ ποίμνιά του καὶ κατέστρεψε τὴν φυτείαν. Κατεσκεύασε φραγήν· τοῦ τὴν ἀνέτρεψαν. Οἱ χωρικοὶ δὲν ἀνέχονται πλησίον αὐτῶν ξένους, ἔστω καὶ Ἕλληνας μὴ ἐντοπίους. Μηχανῶνται τὰ πάντα διὰ νὰ τοὺς διώξωσιν.

Ὁ κ. Μανσόλας ἐπλήρωσεν ἐφέτος ἐπὶ τοῦ ἰδιοκτήτου κτήματός του 25% ἀντὶ τοῦ δεκάτου. Πολλαχοῦ οἱ ἔφοροι ἐπλούτησαν. Τινὲς προτείνουσι νὰ πληρόνωνται τὰ δέκατα καθὼς ἐπὶ τουρκοκρατίας, εἰς σῖτον, καθυποβαλλομένων εἰς βαρὺ πρόστιμον τῶν ὑποκλεπτόντων μέρος τῆς εἰσοδείας. Ὁ κ. Μανσόλας νομίζει ὅτι ὁ καλλίτερος τρόπος θὰ ἦτο ἡ διαίρεσις τῶν σταχύων εἰς τέσσαρα μέρη, ἐξ ὧν νὰ ἐκλέγῃ τὸ ἓν ὁ εἰσπράκτωρ.

Καλλιέργεια. Οἱ χωρικοὶ ἐν γένει δὲν κοπρίζουν τὰς γαίας των. Καίτοι ἔχοντες τὴν κόπρον τῶν βοῶν καὶ ἀγελάδων, δὲν τὴν χρησιμοποιοῦν. Ἡ τέχνη των συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐκλέγωσι καλόν τι τεμάχιον γῆς ἐν τῷ μέσῳ μεγάλης ἐκτάσεως ἐθνικῶν γαιῶν, τοῦτο δὲ καλλιεργοῦν ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ τὸ ἀφίνουν χέρσον τὸ ἑπόμενον ἔτος. Ἐντούτοις τὸ πλεῖστον τῆς καλλιεργησίμου γῆς ἠδύνατο δι' ὀλίγης φροντίδος νὰ σπείρηται ἐναλλάξ, τὸ ἓν ἔτος μὲ σῖτον, τὸ ἄλλο μὲ κριθήν, καλαμβόκι, κουκκία, βάμβακα κτλ. Τοῦτο ἤρχισε νὰ γίνηται εἴς τινας γαίας.

— $^7/_{19}$ Δεκεμβρίου. Ὁ κ. Δρόσος μοὶ λέγει ὅτι εἰς τὴν Φθιώτιδα τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων ἦσαν *Κεφαλοχώρια*, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ χωρικοὶ εἶναι ἰδιοκτῆται, τὰ δὲ Ζευγολάτια ἢ Τσιφλίκια ἦσαν σπάνια. (Τοῦτο εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ ἀκριβές. Τὰ χωρία τῶν ὁποίων ὁ κ. Δρόσος μᾶς ἀνέφερε τὰ ὀνόματα εἶναι ὀρεινά, κυρίως δὲ κεῖνται εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἐπαρχίας. Τὰ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σπερχειοῦ κείμενα ἦσαν, ἀπ' ἐναντίας, σχεδὸν ὅλα Ζευγολάτια.)

Τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκποιήσωσι τὰ κτήματά των ἐξησφαλίσθη διὰ τῶν πρωτοκόλλων εἰς τοὺς Τούρκους ἐντὸς ὅσων χωρῶν κατεῖχον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποχωρήσεώς των. Δυνάμει τοῦ ὅρου τούτου ἠδυνήθησαν μέχρι τοῦδε νὰ πωλήσωσιν ὅσας ἰδιοκτησίας εἶχον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. Διὰ τὰς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τὸ πρᾶγμα ἀμφισβητεῖται, καθόσον οἱ Τοῦρκοι ἀπεσύρθησαν τῆς ὄχθης ταύτης, δυνάμει συμβάσεως εἰδικῆς, πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων. Κατὰ συνέπειαν τούτων ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει ἐθνικὰς γαίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, παρεκτὸς ὅσων ἠγόρασε παρὰ τῶν Τούρκων. (Τοῦτο ὅμως ἀνάγκη νὰ ἐξακριβώσω περισσότερον.) Εἰς ταύτας προσθετέον τὰ Βακούφια καὶ ὅσας ἄλλας ἰδιοκτησίας ἐθεώρουν καὶ οἱ Τοῦρκοι ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸ Κράτος. Ταῦτα πάντα ἡ Κυβέρνησις ἐξηγόρασεν ὁμοῦ μὲ τὴν κυριαρχίαν τῆς χώρας, διὰ τῆς συνομολογηθείσης ἀποζημιώσεως τῶν ἕνδεκα ἑκατομμυρίων.

Οἱ χωρικοὶ ἠγόρασαν πολλῶν Τσιφλικίων τὰς γαίας. Οὕτω ἠγόρασαν τὰς τοῦ Τσιφλικίου Ῥάχαις. Πρὸς τοῦτο οἱ κάτοικοι τοῦ ὁμωνύμου χωρίου συνεταιρίσθησαν μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἐχινοῦ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο κτῆμα ἠγόρασεν ὁ κ. Σκουμπουρδῆς, ἀλλ' οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου δὲν ἠθέλησαν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ. Οὕτω καὶ τῆς Ἁγίας Μαρίνης ἠγόρασαν τὰ $^2/_3$ οἱ χωρικοὶ πρό τινων ἡμερῶν.

— $^9/_{21}$ Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις διὰ τὸ χωρίον *Βαρυμπόπη*. Ὁδὸς παρὰ τὸν Σπερχειόν. Χωρία Καλύβια, Λιανοκλάδι, κτλ.—Χιών.—Φθάνομεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Τσουκαλᾶ, πενθεροῦ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Χατζίσκου, γέροντος ὅστις ἐν καιρῷ τῆς Ἐπαναστάσεως εἶδε τὸ χωρίον του καταστραφὲν τρὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων. Καθ' ἃ μοὶ λέγει, κερδίζει ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν κεφαλαίων του δρ. 10,000 κατ' ἔτος.— Αἱ γυναῖκες δὲν

Digitized by Google

εισέρχονται εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου φιλοξενοῦμαι.

—$^{10}/_{22}$ Δεκεμβρίου. Κάλλιστα: γαῖαι εἰς Ἀρχάνι καὶ Μάκρεσι Ἐπίσκεψις εἰς Βλάχους. Ἔχουν γάμους. Ἡ νύμφη ὁδηγεῖται ἐνώπιόν μου. Γεῦμα ἐκ πράσων βραστῶν καὶ ὠμῶν κρομμύων. Ἐξαίρετον κρασί. Ὁ ἀρχιποιμὴν ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀποκατασταθῇ μονίμως παραιτῶν τὸν νομάδα βίον.

Αἱ κατοικίαι τῶν χωρίων ὅσα διήλθομεν δεν εἶναι ἀληθεῖς οἰκίαι, ἀλλὰ καλύβαι ἐκ κλάδων πλεκτῶν, ἐντὸς δ' αὐτῶν μεγάλα καλάθια περιέχοντα τὰς προμηθείας τῶν κατοίκων.

Ἄφιξις ἐκ Γαρδικίου τοῦ Γιαννάκη Κωνσταντίνου, γυναικαδέλφου τοῦ Χατζίσκου. Ὁ νέος οὗτος, εὐπρεπέστατος τὴν ὄψιν, ἀφοῦ ἐχρημάτισε στρατιώτης, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ὄρη του διὰ νὰ φροντίσῃ τὰ κτήματα καὶ τὰ ποίμνιά του.—Πάντες ἀνομολογοῦν τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τῶν ὀρεινῶν. Αἱ δὲ γυναῖκές των ἔχουν ἐλευθερίαν καὶ ἀφέλειαν, ἀγνώστους εἰς τὰ πεδινὰ μέρη. Τὰ τουρκικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα δὲν εἰσέδυσαν ἕως ἐκεῖ ἐπάνω.

—$^{12}/_{24}$ Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις διὰ Πατρατζίκιον, (Ὑπάτην), πιπτούσης τῆς χιόνος. Μὲ ὑποδέχεται φιλικῶς ὁ ἀντισυνταγματάρχης Χριστόδουλος Χατζῆ Πέτρος, εἷς ἐκ τῶν πρώην ἀρχόντων τοῦ Βενετικοῦ εἰς τὰ ὄρη τοῦ Πίνδου, ἐν Θεσσαλίᾳ. Τὴν καταστροφὴν τῆς οἰκογενείας του ἤρχισεν ὁ Ἀλῆ πασᾶς, τὴν ἀπετελείωσε δὲ ἡ Ἐπανάστασις. Εἶχεν εἰσόδημα ἐκ 2,000 ταλήρων. Δὲν τῷ ἔμεινε, λέγει, εἰμὴ ἡ μεγαλοπρεπής του ἐνδυμασία, εἷς ἵππος ἀξίας τριακοσίων ταλήρων καὶ τὰ φάλαρά του. Ἡ σύζυγός του εἶναι ἐκ τῆς οἰκογενείας Στουρνάρη, ἐκ τῶν περιχώρων τῶν Τρικκάλων, γυνὴ ὡραία καὶ πνευματώδης. Ἡ ὁμιλία της ἔχει χάριν καὶ εὐγένειαν ὅσην μέχρι τοῦδε δὲν ἀπήντησα εἰμὴ μεταξὺ τῶν εὐγενεστέρων κυριῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας.

Εἰς Ῥούμελην δὲν προικίζουν οἱ γονεῖς τὰς θυγατέρας. Οἱ ἀδελφοὶ κληρονομοῦν ἐξ ἴσου. Ἀπ' ἐναντίας εἰς Ἀθήνας, εἰς Ἄργος καὶ ἀλλαχοῦ τὸ πρώτιστον τοῦ πατρὸς καθῆκον εἶναι τὸ νὰ προικίσῃ τὴν θυγατέρα του. Ἐὰν ὁ πατὴρ δὲν ἔχῃ περιουσίαν, οἱ ἀδελφοὶ ἐργάζονται διὰ νὰ δώσωσι προῖκα εἰς τὴν ἀδελφήν των, δὲν δύνανται δὲ νὰ νυμφευθῶσι προτοῦ ἐκτελέσωσι τὸ καθῆκον τοῦτο. Εἰς τὰς καλὰς οἰκογενείας κληρονομοῦν ἐξ ἴσου οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαί, προαφαιρουμένης ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας τῆς δοθείσης εἰς ἑκάστην τῶν ἀδελφῶν προικός.

Ἔλλειψις καυσοξύλων καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἐπὶ τῶν ξύλων φόρος διέκοψε τὴν κατασκευὴν ἀνθράκων. Εἰς τὰ δάση πυρκαϊαὶ ἀδιάκοποι.

Σχολεῖον Ὑπάτης, ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ Ἑλληνικόν, ἱδρυθὲν πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ συντηρούμενον διὰ τῶν πληρονομένων διδάκτρων. Πρόοδοι τῶν μαθητῶν.

—$^{14}/_{26}$ Δεκεμβρίου. Ἐπιστροφὴ εἰς Λαμίαν.

—$^{15}/_{27}$ μέχρι τῆς $^{18}/_{30}$ Δεκεμβρίου. Μὲ φιλοξενεῖ ὁ Μανιτάκης.—Συνομιλίαι καθημεριναὶ περὶ πολιτικῶν.— Ἐπίσκεψις εἰς τὸ κτῆμα τοῦ Γώγου, περιλαμβάνον 10,000 στρέμματα. Ἐκ μόνων τῶν νομῶν (χειμερινῶν τῶν πλείστων) ἔχει πρόσοδον δρ. 4500. Ἐπλήρωσε διὰ τὸ κτῆμα τοῦτο δρ. 60,000. Κατοικεῖται σήμερον ὑπὸ δεκατεσσάρων οἰκογενειῶν ἐγχωρίων καὶ δώδεκα ἐκ Θεσσαλίας ἐλθουσῶν. Μέρος τοῦ κτήματος καλλιεργεῖται ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν, δι' ἐργατῶν τοὺς ὁποίους ἔφεραν ἐκ τῆς Μακεδονίας. Πληρόνονται οὗτοι πρὸς δρ. 150 κατ' ἔτος παρεκτὸς τῆς τροφῆς, ἥτις ὑπολογίζεται ἄλλο τόσον, ἀλλ' ἐπιφυλάσσονται τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπιστρέφωσιν εἰς τὴν πατρίδα των κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον. Φοβοῦνται τὸν καύσωνα τοῦ θέρους ἐνταῦθα.

Ἐφύτευσαν ἤδη 4000 ἐλαίας καὶ μωρέας. Ἑκάστη ἐλαία μεταφερομένη ἐκ τῆς Οἴτης καὶ μεταφυτευομένη ἐνταῦθα στοιχίζει εἴκοσι λεπτά, ἡ δὲ ἀπαιτουμένη διπλῆ σκαφὴ ἀναλογεῖ δι' ἑκάστην ἐλαίαν πρὸς 4 ἢ 5 λεπτά.

Πρώτη συνομιλία μετὰ τοῦ Μανσόλα καὶ τοῦ Χατζίσκου περὶ ἱδρύσεως Τραπέζης.

Ὀλέθρια ἀποτελέσματα τοῦ ἐπὶ τῶν ξύλων φόρου καὶ τῆς ἀκριβείας τῆς καυσίμου ὕλης. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων στερούμενοι ξύλων ἢ ἀνθράκων, κάθηνται εἰς τὰ δωμάτιά των, ἀποναρκούμενοι ἐκ τοῦ ψύχους καὶ ὅλως ἄεργοι. Ὑπελογίσαμεν ὅτι αἱ δύο πόλεις τῆς Λαμίας καὶ τῆς Ὑπάτης (ἤτοι πεντακόσιαι οἰκογένειαι ἀνὰ ἥμισυ φορτίον καθ' ἑκάστην ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, καὶ πρὸς 25 λεπτὰ φόρον ἐπὶ ἑκάστου φορτίου,) πληρόνουν, δηλαδὴ ἔπρεπε νὰ πληρώνωσι δρ. 7500.

—8 Ἰανουαρίου. Ε. Ν. Συναναστροφὴ εἰς τοῦ ἐκ Μετζόβου κ***, ἰδιοκτήτου εἰς Λαμίαν. Συζήτησις περὶ ἄρθρου τῆς *Ἀθηνᾶς*, κατηγορούσης τοὺς ἐν Λαμίᾳ ἀξιωματικοὺς ἐπὶ συμπεριφορᾷ ὑβριστικῇ πρὸς τοὺς κατοίκους.—Ὁ ἐξ Ἄρτης λοχαγὸς Κομπότης, τοῦ σώματος τῶν ἀτάκτων, ἤδη ἐκ τῶν ἐπιτελῶν.—ὁ ἐκ Κερκύρας ὑπολοχαγὸς Μαμμάκης,—ὁ κ. Ἀντύπας, τελώνης,—ὁ Μανιτάκης καὶ ὁ Τριγγέτας τοῦ μηχανικοῦ.—Ἀστεία διένεξις μεταξὺ Μαμμάκη καὶ Ἀντύπα περὶ τῶν προτερημάτων καὶ ἐλαττωμάτων τῶν νησιωτῶν τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν Ἰονίων.

—9 Ἰανουαρίου. Ἐκδρομὴ εἰς τὸ μοναστήριον Ἀντινίτσα, παρὰ τὰ σύνορα. Ἐν αὐτῷ ὁ ἡγούμενος καὶ εἷς καλόγηρος μόνοι. Ἀλλὰ κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἡ μονὴ ἐχρησίμευσεν ὡς καταφύγιον εἰς πολλὰς οἰκογενείας. Μένουν εἰσέτι γυναῖκες τινές, σταθμεύει δ' ἐνταῦθα καὶ ἀπό-

Digitized by Google

σπασμα στρατιωτῶν, ὥστε δὲν μένει ἀσυντρόφευτος ὁ ἡγούμενος. Λέγεται ὅτι ὁ ἡγούμενος οὗτος, ἔχων περιουσίαν, ἠγόρασεν ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ χωρίον τι ἐπὶ σκοπῷ νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, ἐὰν διαλυθῇ ἡ μονή του. Ὅτε τὸν ἐπληροφορήσαμεν ὅτι ἦτο ψευδὴς ἡ εἴδησις περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου, κατελήφθη ὑπὸ ἀπελπισίας. «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ» ἀνέκραξε.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπωφελοῦνται τῆς δυσαρεσκείας τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ διάλυσις τῶν μονῶν. Οἱ Φράγκοι, λέγει ὁ λαός, ἔκαμαν ὅ,τι δὲν ἔκαμαν οἱ Τοῦρκοι εἰς διάστημα τριακοσίων χρόνων.

— 10 Ἰανουαρίου. Ἀναχώρησις ἐκ Λαμίας».

—

Διακόπτομεν ἐνταῦθα τὸ ἡμερολόγιον ὅπως παραθέσωμεν ἐν μεταφράσει δύο ἐπιστολὰς ἐκ Λαμίας γραφείσας.

(Ἕπεται συνέχεια)

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Δ. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 372]

Ἡ συνδιάλεξις ἐγένετο τότε γενικωτέρα. Ὡμίλησαν περὶ τῆς σχετικῆς εὐχερείας μεθ' ἧς ἐπραγματώθη τὸ πρόγραμμα τοῦ Νόρδενσκιολδ. Οὐδαμοῦ σχεδὸν εἶχεν ἀπαντήσῃ ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια· δι' ὃ ἡ ἀνακάλυψις τῆς νέας ταύτης ὁδοῦ ἔμελλε νὰ ἀποβῇ ἐπωφελεστάτη εἰς τὸ ἐμπόριον, οὐχὶ διότι ἡ ὁδὸς ἐκείνη ὁλόκληρος ἐθεωρεῖτο ἀνέκαθεν προωρισμένη πρὸς πλοῦς, ἔλεγον οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς *Βέγας*, ἀλλὰ διότι ὁ διάπλους τοῦ πλοίου τοῦ Νόρδενσκιολδ ἔμελλεν ἀναγκαίως νὰ συνειθίσῃ τὰ ναυτικὰ ἔθνη τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ νὰ θεωρῶσιν ὡς δυνατὴν τὴν ἀπ' εὐθείας διὰ θαλάσσης μετὰ τῆς Σιβηρίας ἐπικοινωνίαν. Οὐδαμοῦ δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα ἠδύναντο νὰ εὕρωσι, παρὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, εὐρύτερον διὰ τὴν δραστηριότητα αὐτῶν στάδιον.

— Δὲν εἶνε παράδοξον, ἔλεγεν ὁ Βρέδεζορδ, τρεῖς ὁλοκλήρους αἰῶνας νὰ ναυαγήσουν ἐντελῶς ὅλαι αἱ ἀπόπειραι, καὶ σήμερον σεῖς νὰ δυνηθῆτε νὰ ἐκτελέσητε τὴν διάβασιν ταύτην σχεδὸν χωρὶς δυσκολίαν;

— Τὸ παράδοξον εἶνε μόνον κατ' ἐπιφάνειαν, ἀπεκρίθη εἷς τῶν ἀξιωματικῶν. Ἐπωφελήθημεν εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἀσίας, ὅπως σεῖς εἰς τὰ βόρεια τῆς ἀμερικανικῆς χερσονήσου τὴν πεῖραν ἣν ἀπέκτησαν, πολλάκις διὰ τῆς ζωῆς αὐτῶν, οἱ προκάτοχοί μας. Ἐπωφελήθημεν προσέτι καὶ τὴν μεγίστην ἀτομικὴν πεῖραν τοῦ ἀρχηγοῦ ἡμῶν. Ὁ καθηγητὴς Νόρδενσκιολδ παρεσκευάσθη πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον σκοπὸν περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη δι' ὀκτὼ μακρῶν ἀρκτικῶν ἀποστολῶν· εἶχε συναγάγῃ μεθ' ὑπομονῆς πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ προβλήματος καὶ ἔβαινεν ἀσφαλῶς εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ. Εἴχομεν προσέτι ὅ,τι ἐστεροῦντο οἱ προκάτοχοί μας, σκάφος ἀτμήλατον εἰδικῶς πρὸς τὸν πλοῦν τοῦτον ναυπηγηθέν. Τοῦτο μᾶς ἐπέτρεψε νὰ πλεύσωμεν εἰς δύο μῆνας διάστημα, διὰ τὸ ὁποῖον μὲ ἱστιοφόρον πλοῖον θὰ ἐδαπανῶμεν ἴσως δύο ἔτη. Ἠδυνήθημεν ὄχι μόνον νὰ ἐκλέγωμεν ἀλλὰ καὶ ν' ἀναζητῶμεν τὴν ὁδόν μας, ν' ἀποφεύγωμεν τοὺς πλέοντας πάγους, νὰ προτρέχωμεν τῶν ῥευμάτων ἢ τῶν ἀνέμων διὰ τῆς ταχύτητος. Καὶ ἐν τούτοις δὲν κατωρθώσαμεν νὰ διαφύγωμεν τὴν διαχείμασιν ταύτην. Πόσον δυσκολώτερον ἦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς ἄλλοτε ναυτικούς, οἵτινες ἦσαν ἠναγκασμένοι ν' ἀναμένωσι τὸν οὔριον ἄνεμον, περιπλανώμενοι ματαίως καὶ ἀσκόπως κατὰ τοὺς καλλιτέρους μῆνας ἐνίοτε; Ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν εὕρομεν εἰκοσάκις καὶ πλέον ἐλευθέραν τὴν θάλασσαν ἐκεῖ ὅπου οἱ χάρται ἐσημείουν ὄχι μόνον αἰωνίους πάγους ἀλλὰ καὶ ἠπείρους ἔτι ἢ νήσους; Ἡμεῖς ἠδυνάμεθα νὰ πλεύσωμεν πρὸς αὐτὴν ὅπως ἐξακριβώσωμεν ἂν ἦτο πράγματι ἐλευθέρα, ἐν ἀνάγκῃ νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν καὶ νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν μας, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοτε θαλασσοπόροι περιωρίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς εἰκασίας!

Ἡ συνδιάλεξις αὕτη καὶ συζήτησις διήρκεσε μέχρι μεσημβρίας, ὁπότε παρετέθη γεῦμα ἐπὶ τῆς *Βέγας* εἰς τὸν Ἔρικ καὶ τοὺς φίλους του. Ἀνεκοίνωσαν τότε λεπτομερέστερον τὰ κατ' αὐτούς. Ὁ Ἔρικ ἐφρόντισε νὰ ἐξακριβώσῃ ποίαν ὁδὸν διέπλευσεν ἡ *Βέγα* καὶ ποῖαι προφυλάξεις ἀπῃτοῦντο πρὸς τοῦτο. Προέπιον ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς καὶ ἀντήλλαξαν εἰλικρινεῖς εὐχὰς περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα, μεθ' ὃ ἀπεχωρίσθησαν.

Τὴν ἐπαύριον ἡ *Ἀλάσκα* διηυθύνθη πρὸς τὴν Λιακόβην. Ἡ δὲ *Βέγα* ἔμεινεν ἐσφηνωμένη ἐν τῇ θέσει της ἄχρις οὗ ἡ παγολυσία ἐπιτρέψῃ αὐτῇ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Εἰρηνικόν.

Τὸ πρῶτον λοιπὸν μέρος τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἔρικ εἶχεν ἐκτελεσθῇ: ἐπανεῦρε τὸν Νόρδενσκιολδ· ὑπελείπετο τώρα νὰ ἐκτελέσῃ καὶ τὸ δεύτερον, ν' ἀνεύρῃ τουτέστι τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, καὶ νὰ ἀποσπάσῃ εἰ δυνατὸν τὸ μυστικὸν αὐτοῦ. Τὸ μυστικὸν τοῦτο θὰ ἦτο φοβερὸν πάντως, κατὰ τὴν κοινὴν πάντων ὁμολογίαν, ἀφ' οὗ ὁ Τύδωρ Βράουν προήλασε μέχρι τοῦ βορείου πόλου ἀναζητῶν τὸν μόνον ἄνθρωπον, ὅστις ἐγίνωσκεν αὐτό. Θὰ ἔφθανεν ἆρά γε πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν νῆσον Λιακόβην; Τοῦτο ἦτο ἀπίθανον, διότι ὁ Τύδωρ Βράουν προέπλεε κατὰ τρεῖς ἡμέρας. Ἀλλ' ἀδιάφορον! Ἔπρεπε νὰ ἐπιχειρήσῃ

Digitized by Google

τὴν ἀπόπειραν. Τίς οἶδεν ἂν δὲν ἀπεπλανήθη τὸ *Ἄλβατρος*, ἂν δὲν συνήντησεν ἀπροσδόκητα ἐμπόδια; Ἐφ' ὅσον ἔμενε πιθανότης ἐπιτυχίας καθῆκον εἶχε νὰ διακαρτερήσῃ.

Ἡ θερμοκρασία ἦτο λίαν ἐνθαρρυντική. Ἡ ἀτμόσφαιρα διετηρεῖτο χλιαρά, ἐλαφρὰ δ' ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ὁμίχλη ἐξέφαινε πανταχόθεν ἐλευθέραν τὴν θάλασσαν, ἐκτὸς μόνον τῆς ζώνης τῶν πάγων, ἥτις περιέβαλλεν εἰσέτι τὴν σιβηρικὴν ἀκτήν, καὶ ὑφ' ἧς ἔμενεν ἀποκεκλεισμένη ἡ *Βέγα*. Μόλις εἶχεν ἀρχίσῃ τὸ ἔαρ, ἡ δὲ *Ἀλάσκα* εὐλόγως ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ δέκα ἑβδομάδων οὔριον ἄνεμον. Ἡ διὰ μέσου τῶν ἀμερικανικῶν πάγων κτηθεῖσα πεῖρα ἐφάνη αὐτοῖς ὠφέλιμος, ἐπιτρέπουσα νὰ θεωρῶσι τὸ νέον ἐγχείρημα σχετικῶς εὐχερέστερον. Τέλος ὁ βορειοανατολικὸς πόρος ἦτο ἀναμφισβητήτως ἡ βραχυτέρα πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς Σουηδίαν ὁδός, ὥστε ἐκτὸς τοῦ μεγίστου συμφέροντος ὅπερ ἔπειθε τὸν Ἔρικ νὰ τραπῇ αὐτήν, καὶ ἀληθὲς ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον παρώρμα αὐτὸν νὰ ἐκτελέσῃ κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν τὸν ὑπὸ τοῦ Νόρδενσκιολδ ἐπιχειρηθέντα πλοῦν. Ἂν ἐπετύγχανε—καὶ διατί νὰ μὴ ἐπιτύχῃ;— ἡ ἐπιτυχία αὕτη θὰ ἦτο ἡ ἀπόδειξις καὶ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ὑπὸ τοῦ μεγάλου θαλασσοπόρου τεθείσης ἀρχῆς.

Ὁ ἄνεμος ἐπίσης ἐφάνη εὔνους εἰς τὴν *Ἀλάσκαν*. Ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἔπνεε σχεδὸν διαρκῶς εὖρος (σιρόκος) δι' οὗ τὸ πλοῖον διήνυε ἐννέα μέχρι δέκα μιλίων κατὰ μέσον ὅρον, ἄνευ καταναλώσεως ἀνθράκων. Τοῦτο ἦτο πολύτιμον πλεονέκτημα ἐπαυξανόμενον καὶ ὑπὸ τῆς φορᾶς τοῦ ἀνέμου, ὅστις ὤθει πρὸς βορρᾶν τοὺς πλέοντας πάγους καί, κατ' ἀκολουθίαν, καθίστα εὐχερέστερον τὸν πλοῦν. Κατὰ τὰς δέκα ἐκείνας ἡμέρας ἐλάχιστα συνήντησαν τεμάχια *δρίφτ-ἰς* τουτέστι σεσηπότων πάγων, ὡς οἱ ναυτικοὶ τῆς Ἄρκτου ἀποκαλοῦσι τὰ κατὰ τὸ ἥμισυ τετηκότα θρύμματα τῶν χειμερινῶν συμπαγῶν ὄγκων τῶν πάγων.

Ἐν τούτοις τὴν ἑνδεκάτην ἡμέραν ἐπέσκηψε φοβερὰ θύελλα, ἣν ἐπηκολούθησε πυκνοτάτη ὁμίχλη, ἐξ ὧν παρεκωλύθη ἐπαισθητῶς ἡ πορεία τῆς *Ἀλάσκας*. Ἀλλὰ τῇ 29 Ἰουλίου ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ἐν ὅλῃ τῇ λάμψει αὐτοῦ, τῇ πρωΐᾳ δὲ τῆς δευτέρας Αὐγούστου ἐφάνη τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς νήσου Λιακόβης.

Ὁ Ἔρικ ἔδωκε παρευθὺς διαταγὴν νὰ περιπλεύσωσιν αὐτήν, ὅπως ἐξακριβώσῃ μὴ τὸ *Ἄλβατρος* ἐκρύπτετο εἰς ὅρμον τινά. Γενομένης τῆς κατοπτεύσεως ἠγκυροβόλησεν ἐπὶ ἀμμώδους ἐδάφους τρία μίλια περίπου ἔνδον τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς. Εἶτα ἐπεβιβάσθη τῆς φαλαινίδος μετὰ τῶν τριῶν φίλων αὐτοῦ καὶ ἓξ ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος. Μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἡ φαλαινὶς προσεπέλασεν εἰς κολπίσκον ἱκανῶς βαθύν.

Οὐχὶ ἄνευ λόγου ὁ Ἔρικ ἐξέλεξε τὴν μεσημβρινὴν ἀκτήν. Ἀνελογίσθη ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν εἴτε εἶχεν ἀληθῶς σκοπὸν νὰ συνάψῃ μετὰ τῆς Σιβηρίας ἐμπόριον ὀρυκτῶν ὀστῶν, εἴτε διότι προὐτίθετο ν' ἀναχωρήσῃ, ἅμα τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ, τῆς νήσου ἐφ' ἧς εἶχεν ἀποβιβασθῇ, θὰ εἶχε πάντως ἐκλέξῃ πρὸς ἐγκατάστασιν μέρος ὅθεν νὰ δύναται νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν θάλασσαν. Ἠδύνατο μάλιστα νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ σκοπιὰ αὕτη θὰ ἦτο ἐπὶ γηλόφου καὶ ὅσον οἷόν τε ἐγγύτερον τῆς σιβηρικῆς ἀκτῆς. Τέλος δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς προφυλάξεως ἀπὸ τῶν πολικῶν ἀνέμων θὰ ἔπεισεν αὐτὸν ὅπως ἐκλέξῃ ἔδαφος μὴ προσβαλλόμενον ὑπ' αὐτῶν. Ὁ Ἔρικ δὲν διισχυρίζετο ὅτι αἱ ὑποθέσεις αὐτοῦ ἦσαν ἀσφαλέσταται. Ἀλλ' ἐσκέπτετο ὅτι οὐδόλως θὰ ἐζημιοῦτο ὅπως δήποτε ἂν ἐλάμβανεν αὐτὰς ὡς βάσιν συστηματικῆς ἐξερευνήσεως.

Τὰ γεγονότα ἔμελλον πληρέστατα νὰ δικαιώσωσι τὴν προσδοκίαν του. Ὁ νεαρὸς κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας* καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ πρὶν ὥρας διάστημα διανύσωσιν ἐπὶ τῆς ἀμμώδους ἀκτῆς, διέκρινον ἐπὶ ὑψώματος ὑπὸ σειρᾶς λόφων προασπιζομένου καὶ πρὸς νότον ἐστραμμένου παράπηγμά τι. Ἐξεπλάγησαν μάλιστα ἰδόντες ὅτι ὁ οἰκίσκος ἐκεῖνος, κυβικὸν σχῆμα ἔχων, ἦτο πάλλευκος ὡς κεκονιαμένος δι' ἀσβέστου. Μόνον πρασίνων παραθυροφύλλων ἐστερεῖτο ὅπως ὁμοιάσῃ πρὸς ἐξοχικὸν ἢ παράλιον οἰκίσκον.

Πλησιάσαντες, ἀφ' οὗ ἀνῆλθον τὸ ὕψωμα, ἐξήγησαν τὸ φαινόμενον. Ὁ οἰκίσκος δὲν ἦτο ἀσβεστόχριστος, ἀλλ' ἁπλούστατα ἀπετελεῖτο ὑπὸ γιγαντιαίων ὀστῶν ἐπιτεθειμένων καὶ διατεταγμένων μετὰ ποιᾶς τινος τέχνης, καὶ διδόντων εἰς αὐτὸν τὸ λευκὸν χρῶμα. Ὅσον παράδοξον καὶ ἂν ἐφαίνετο τὸ ὑλικὸν ἐκεῖνο, ἐν τούτοις λίαν φυσικὴ ἦτο ἡ περὶ χρησιμοποιήσεως αὐτοῦ ἰδέα. Οὐ μόνον ἄλλη οἰκοδομήσιμος ὕλη δὲν εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς νήσου, ἐν ᾗ ἡ βλάστησις ἦτο ἀσθενεστάτη, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ λόφου καὶ πάντων τῶν πέριξ ὑψωμάτων ἐκαλύπτετο κατὰ γράμμα ὑπὸ ὀστεωδῶν ἐρειπίων, ἅτινα ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα ἐκ πρώτης ὄψεως ἀνεγνώρισεν ὡς λείψανα μαμμούθων καὶ βονάσων.

ΙΖ'

Τέλος πάντων!

Ἡ θύρα τῆς καλύβης ἦτο ἀναπεπταμένη. Οἱ τέσσαρες ἐπισκέπται εἰσελθόντες ἐξηκρίβωσαν δι' ἑνὸς βλέμματος ὅτι τὸ μόνον δωμάτιον ἐξ οὗ συνίστατο αὕτη κατῳκεῖτο πρὸ μικροῦ ἔτι. Ἐν τῇ ἑστίᾳ, ὑπὸ τριῶν ὀγκωδῶν πετρῶν ἀποτελουμένῃ, οἱ ἐσβεσμένοι δαυλοὶ ἔφερον τὴν ἐλαφρὰν ἐκείνην τέφραν ἣν ἀφαιρεῖ καὶ ἡ ἐλαχίστη τοῦ ἀνέμου πνοή. Ἡ ναυτικὴ αἰώρα ἥτις ἐχρησίμευε τῷ ἐνοικοῦντι ὡς κλίνη ἔφερεν εἰσέτι τὸ ἀποτύπωμα ἀνθρωπίνου σώματος.

Digitized by Google

Ἡ αἰώρα ἐκείνη ἣν ἀμέσως ἐξήτασεν ὁ Ἔρικ ἔφερε τὸ σῆμα τῆς *Βέγας*.

Ἐπὶ τραπέζης τινὸς ἀποτελουμένης ὑπὸ ὠμοπλάτης μαμμούθου στηριζομένης ἐπὶ τεσσάρων ὀστῶν τοῦ μηροῦ, ἐφαίνοντο τὰ ψυχία διπυρίτου, ἓν κασσιτέρινον κύπελλον, καὶ ξύλινον κοχλιάριον σουηδικῆς κατασκευῆς.

Εὑρίσκοντο λοιπὸν ἀναντιρρήτως ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, ἐξ ἧς, κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα, εἶχε πρὸ μικροῦ μόνον ἐξέλθῃ.

Ἐξῆλθεν ἆρά γε ὅπως ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς νήσου ἢ τοὐναντίον ὅπως περιδράμῃ αὐτήν; Τοῦτο ἦτο ἄδηλον καὶ μόνη ἐξερεύνησις τῆς νήσου ἠδύνατο νὰ τὸ καταδείξῃ.

Περὶ τὴν κατοικίαν ἐκείνην τάφροι καὶ ὄγκοι χωμάτων ἐμαρτύρουν δραστηρίαν ἀνασκαφὴν ἐπὶ μικροῦ ὀροπεδίου, ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ γηλόφου ἐλεφάντινοι χαυλιόδοντες παρατεταγμένοι, περὶ τοὺς εἴκοσι, ἐδείκνυον τὸν σκοπὸν τῶν ἐργασιῶν τούτων, γενομένων προφανῶς ὅπως ἐκχώσῃ τοῦ ἐδάφους τὰ λείψανα μεγαθηρίων ἀπωτάτων ἐποχῶν. Ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐξήγησαν τὴν ἀνάγκην τῶν ἀνασκαφῶν τούτων παρατηρήσαντες ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους οἱ σκελετοὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ τῶν μαμμούθων ἐστεροῦντο πάντες τῶν χαυλιοδόντων αὐτῶν. Ὡς εἰκός, οἱ ἰθαγενεῖς τῆς σιβηρικῆς ἀκτῆς δὲν εἶχον περιμείνῃ τὴν εἰς τὴν νῆσον Λιακόβην ἐπίσκεψιν τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν ὅπως ἐκμεταλλευθῶσι τὸν ὀρυκτὸν αὐτῆς πλοῦτον, ἐκ τούτου δ' ὁ Ἰρλανδὸς οὐδὲν ἄξιον λόγου εὑρίσκων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἠναγκάσθη ν' ἀνασκάψῃ αὐτὸ ὅπως ἐκχώσῃ τοὺς ἐν αὐτῷ χαυλιόδοντας, ὧν ἄλλως τε ἡ ποιότης ἐφαίνετο πολλῷ κατωτέρα.

Ἀλλ' ὁ νεαρὸς ἰατρὸς τῆς *Βέγας* ὡς καὶ ὁ πανδοχεὺς τῆς *Ἐρυθρᾶς Ἀγκύρας* ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ εἶχον δηλώσῃ ὅτι ἡ ὀκνηρία ἦτο ἓν τῶν ἰδιαζόντων χαρακτηριστικῶν τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν. Ἐφαίνετο λοιπὸν πάντῃ ἀπίθανον ὅτι θὰ ἐνεκαρτέρει οὗτος ἐπὶ μακρὸν εἰς ἀχάριστον καὶ ἥκιστα ἐπικερδὲς ἔργον. Πιθανώτατον ἦτο ἅμα τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ ν' ἀπῆλθε τῆς νήσου Λιακόβης. Ἡ μόνη λοιπὸν πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ ἐλπὶς ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν προσφάτων ἰχνῶν τῆς διαμονῆς του ἐν τῇ καλύβῃ.

Ἀτραπός τις κατήρχετο πρὸς τὴν ἀκτὴν διὰ κλιτύος ἀντιθέτου πρὸ ἐκείνην ἣν εἶχον ἀνέλθῃ... Τραπέντες αὐτὴν ἔφθασαν μετ' ὀλίγον εἰς κοίλωμά τι, ἐν ᾧ ἡ τῆξις τῶν χιόνων εἶχε σχηματίσῃ μικρὰν λίμνην χωριζομένην τῆς θαλάσσης ὑπὸ σειρᾶς βράχων, οὓς περικάμπτουσα ἡ ἀτραπὸς ἀπέληγεν εἰς ἀληθῆ φυσικὸν λιμένα.

Ἕλκηθρόν τι ἦν ἐγκαταλελειμμένον ἐπὶ τῆς ἀμμώδους παραλίας, ἐφ' ἧς ἐπίσης ἐφαίνοντο τὰ ἴχνη πυρᾶς. Ὁ Ἔρικ ἐξήτασεν ἐπιμελῶς τὴν παραθαλασσίαν, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὗρεν ἴχνος τι δηλοῦν τὴν προσπέλασιν ἀκάτου.

Ἐπέστρεφε πρὸς τοὺς συνοδοὺς αὐτοῦ ὅτε παρὰ θάμνον τινὰ καὶ ἐγγύτατα τῆς θέσεως τῆς πυρᾶς διέκρινε σκεῦός τι ἐρυθρόχρουν, ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐν σπουδῇ.

Τὸ σκεῦος ἐκεῖνο ἦτο κυτίον λευκοσιδηροῦν, ἐκ τῶν περιεχόντων τεταριχευμένον βόειον κρέας, δι' ὧν ἐφοδιάζονται ἤδη πάντα τὰ πλοῖα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Τὸ εὕρημα οὐδὲν εἶχεν ἐν πρώτοις τὸ παράδοξον, διότι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν τὰ πρὸς τροφὴν αὐτοῦ εἶχε λάβῃ ἐκ τῆς *Βέγας*. Ἀλλὰ τὴν προσοχὴν τοῦ Ἔρικ ἐξήγειρε τὸ ἐπὶ τοῦ κενοῦ κυτίου ὄνομα : «Μαρτίνεθ Δομίγκος, Βαλπαραΐσον.»

— Ὁ Τούδωρ Βράουν διῆλθεν ἀπ' ἐδῶ! ἀνέκραξεν ἀμέσως. Ὁ ἰατρὸς τῆς *Βέγας* μᾶς εἶπεν ὅτι τὸ πλοῖον αὐτοῦ εὑρίσκετο εἰς Βαλπαραΐσον, ὅταν τῷ ἐτηλεγράφησε νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν περιμείνῃ εἰς Δαγκουβέρην!... Ἄλλως τε δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ *Βέγα* ν' ἀφήσῃ ἐδῶ κουτίον προερχόμενον ἐκ Χιλῆς, τὸ δὲ κουτίον τοῦτο ἔχει προσφάτως ἀνοιχθῆ, ἴσως πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ἴσως καὶ πρὸ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν μόνον.

Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα καὶ ὁ Βρέδεζορδ ἔσειον τὴν κεφαλήν, ὡσεὶ ἐδίσταζον ν' ἀποδεχθῶσι τὸ συμπέρασμα τοῦτο, ὅτε ὁ Ἔρικ ὅστις περιέστρεφε τὸ κυτίον ἐν ταῖς χερσί, παρέσχεν αὐτοῖς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του ἀφαιροῦσαν πᾶσαν ἀμφιβολίαν· ἔδειξε τὴν λέξιν *Ἄλβατρος* διὰ μολυβδίδος γεγραμμένην ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιπώματος, ὑπὸ τοῦ τροφοδότου πιθανῶς τοῦ πλοίου.

— Ὁ Τούδωρ Βράουν ἐπέρασεν ἀπ' ἐδῶ! Ἀλλὰ διατί ἄλλο θὰ ἤρχετο εἰμὴ διὰ νὰ παραλάβῃ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν!... Ναί, τὸ πρᾶγμα εἶνε προφανέστατον!... Ἀπεβιβάσθη εἰς τὸν ὅρμον τοῦτον! Οἱ ναῦταί του τὸν ἐπερίμενον γευματίζοντες πέριξ τῆς πυρᾶς! Ἀνέβη εἰς τὴν καλύβην τοῦ Ἰρλανδοῦ καὶ ἑκόντα ἢ ἄκοντα τὸν ἀπήγαγεν εἰς τὸ πλοῖον! Εἶμαι βέβαιος ὡς νὰ τὰ ἔβλεπα μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅλα ταῦτα!...

Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν βεβαιότητα αὐτοῦ ὁ Ἔρικ ἠθέλησε νὰ ἐξερευνήσῃ τὰ πέριξ ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι ὄντως εἶχεν ἀπέλθῃ ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν. Ἀλλ' ἐπὶ ὥραν μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ περιοδεύσας ἐπείσθη ὅτι τὸ λοιπὸν τῆς νήσου ἦτο ἀπολύτως ἀκατοίκητον. Οὐδὲν ἴχνος ἀτραποῦ, οὐδὲν σημεῖον ζώσης ὑπάρξεως. Πανταχόθεν, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο τὸ βλέμμα ἀμμώδεις γήλοφοι καὶ κοιλάδες ἐξετείνοντο, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλαστήσεως, οὐδὲ πτηνοῦ τινος, οὐδ' ἐντόμου ζωογονοῦντος τὴν ἀπέραντον ἐρημίαν. Πανταχοῦ δὲ γιγαντιαῖοι σκελετοὶ ἐπεστρώννυον τὸ ἔδαφος ὡσεί ποτε στρατιὰ ὅλη μαμμούθων, ῥινοκέρων

Digitized by Google

καὶ βονάσων, φοβερόν τινα κατακλυσμὸν φεύγουσα, κατέφυγεν, ὅπως ἀποθάνῃ ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἐκείνης νήσου. Ὀπίσω τῶν ἀμμωδῶν γηλόφων καὶ τῶν κοιλάδων ὑψοῦτο σειρὰ βουνῶν παγοσκεπῶν.

— Ἄγωμεν! εἶπεν ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα. Λεπτομερεστέρα ἐξερεύνησις εἰς τίποτε δὲν θὰ ὠφελήσῃ, ἄλλως δὲ ἀπὸ ὅσα βλέπομεν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν ἀπητοῦντο πολλαὶ παρακλήσεις διὰ νὰ πείσουν τὸν Ὀδόνογαν ν' ἀναχωρήσῃ.

Πρὸ τῆς τετάρτης ὥρας ἡ φαλαινὶς εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν *Ἀλάσκαν*, ἥτις ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν αὐτῆς.

Ἐκ τῆς ἀποτυχίας ταύτης αἱ ἐλπίδες τοῦ Ἔρικ ἐκλονήθησαν. Ἀφ' οὗ ὁ Τοῦδωρ Βράουν κατώρθωσε νὰ προπλεύσῃ αὐτοῦ, ν' ἀποβῇ πρῶτος εἰς τὴν νῆσον Λιακόβην, καὶ νὰ συμπαραλάβῃ βεβαίως μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, οὐδεμία πιθανότης περὶ ἀνευρέσεως αὐτοῦ πλέον ὑπελείπετο. Ἄνθρωπος ἱκανὸς νὰ διαπράξῃ οἷα ἐβυσσοδόμησε κατὰ τῆς *Ἀλάσκας*, ἱκανὸς νὰ ἐπιδείξῃ τηλικαύτην ἀγρίαν δραστηριότητα ὅπως ἀπαγάγῃ τὸν Ἰρλανδὸν ἐκ τοιαύτης ὑπερβορείου χώρας, δὲν θὰ ἐδυσκολεύετο τὸ παράπαν νὰ προδράμῃ αὐτῶν καὶ διαφύγῃ πᾶσαν καταδίωξιν. Ὁ κόσμος εἶνε εὐρὺς καὶ ὅλων τῶν θαλασσῶν ἡ ἔκτασις ἦτο ἀναπεπταμένη εἰς τὸ *Ἄλβατρος*. Πῶς νὰ μαντεύσῃ ὁ Ἔρικ ποῦ ἀπήγεν ὁ Τοῦδωρ Βράουν τὸν Ὀδόνογαν καὶ τὸ ἀπόκρυφον αὐτοῦ;

Ταῦτα ἀνελογίζετο ὁ κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας* διασκελίζων τὸ ἐπίστεγον, ἀφ' οὗ διέταξε νὰ τραπῶσι πρὸς δυσμάς. Εἰς τὰς ὀδυνηρὰς δὲ ταύτας σκέψεις συνεμίγνυτο καὶ τύψις τοῦ συνειδότος διότι ἠνέχθη ὅπως οἱ φίλοι αὐτοῦ συμμερισθῶσι τοὺς κινδύνους καὶ τοὺς μόχθους τῆς ἀνωφελοῦς ἐκείνης ἀποστολῆς! Διπλῶς ἀνωφελοῦς, ἀφ' οὗ ὁ Τοῦδωρ Βράουν ἀνεῦρε τὸν Νόρδενσκιολδ πρὸ τῆς *Ἀλάσκας*, καὶ προέπλευσε τῆς σουηδικῆς ἀποστολῆς καὶ εἰς τὴν νῆσον Λιακόβην! Ἔμελλον λοιπὸν νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς Στοκόλμην,—ἂν ἐπανέκαμπτον —ἀστοχήσαντες πάντων τῶν σκοπῶν αὐτῶν. Ὁποία ἀτυχία!... Ὢ! ἡ ἐπιστροφὴ αὕτη ἂς ἐχρησίμευε τοὐλάχιστον εἴς τι, ἂς καθίστατο τὸ ἀντιπείραμα τοῦ πλοῦ τῆς *Βέγας*!... Τὸ διαβατὸν τοῦ βορειοανατολικοῦ πόρου ἔπρεπε νὰ καθιερωθῇ καὶ διὰ δευτέρου πειράματος!.. Ἀντὶ πάσης θυσίας καθῆκον εἶχε νὰ πλεύσῃ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Τσελύνσκιν καὶ νὰ περικάμψῃ αὐτὸ ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Ἀντὶ πάσης θυσίας ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Σουηδίαν διὰ τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ!

Πρὸς τὸ φοβερὸν λοιπὸν ἐκεῖνο ἀκρωτήριον Τσελύνσκιν, ἀνυπέρβατον τέως θεωρούμενον, ἔπλεε νῦν ὁλοταχῶς ἡ *Ἀλάσκα*. Ἡ ποντοπορία αὐτῆς δὲν ἦτο κατὰ πάντα ὁμοία πρὸς τὴν τῆς *Βέγας* ἀποπλευσάσης ἐκ τῆς ἐκβολῆς τῆς Λένας, ἐν ᾗ εἶχε προσορμισθῇ ὅπως μεταβῇ εἰς τὴν νῆσον Λιακόβην. Ὁ Ἔρικ οὐδένα λόγον εἶχε νὰ περιπλεύσῃ αὖθις τὰς σιβηρικὰς ἀκτάς. Ὅθεν ἡ *Ἀλάσκα*, ἀφεῖσα δεξιὰ τὰς νήσους Στολμποβόϊ καὶ Σεμενόφσκη, διηυθύνθη πρὸς δυσμάς, παρὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν ἕκτην παράλληλον, μετὰ τηλικαύτης ταχύτητος χωροῦσα ὥστε εἰς ὀκτὼ ἡμέρας διήνυσε τριάκοντα ἑπτὰ μοίρας μήκους ἀπὸ τῆς 140ης μέχρι τῆς 105ης πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Γκρήμβιχ. Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι τοῦτο ἐπετεύχθη διὰ καύσεως πολλῶν γαιανθράκων, διότι διηνεκῶς σχεδὸν εἶχεν ἀντίπρωρον ἄνεμον. Ἀλλ' ὁ Ἔρικ εὐλόγως ἐφρόνει ὅτι πρωτίστη ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐξέλθωσι τῶν ἐπικινδύνων ἐκείνων στενῶν· εὐθὺς δ' ὡς ἀφικνοῦντο εἰς τὸ στόμιον τοῦ Γενισσέη, θὰ ἐμερίμνα πάντως περὶ εὑρέσεως καυσίμου ὕλης.

Τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ Αὐγούστου κατέστη ἀδύνατον νὰ ἐκτελέσωσιν ἡλιακὰς παρατηρήσεις περὶ τὴν μεσημβρίαν ἕνεκα πυκνῆς ὁμίχλης καλυψάσης τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ὁρίζοντα. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν ἦσαν ἐγγὺς τοῦ μεγάλου ἀσιατικοῦ ἀκρωτηρίου. Δι' ὃ ὁ Ἔρικ συνέστησε σύντονον καὶ ἄγρυπνον προσοχὴν ἐλαττώσας ἅμα τὸν δρόμον τοῦ πλοίου. Περὶ τὴν ἑσπέραν διέταξε νὰ σταματήσωσιν.

Αἱ προφυλάξεις ἐκεῖναι δὲν ἦσαν ἀνωφελεῖς. Τὴν ἐπαύριον βολιδοσκοπήσαντες εὗρον ὅτι τὸ βάθος τῆς θαλάσσης δὲν ὑπερέβαινε τὰς τριάκοντα ὀργυιάς, μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἐφάνη ἡ στερεά. Ἡ *Ἀλάσκα* διεδρόμησεν ἄχρις οὗ φθάσῃ κατέναντι τοῦ ὅρμου, εἰς ὃν ἠγκυροβόλησεν.

Ἀπεφασίσθη δὲ ν' ἀναμείνωσι τὴν διάλυσιν τῆς ὁμίχλης ὅπως ἀποβῶσιν εἰς τὴν ξηράν. Ἀλλὰ τὴν δεκάτην πέμπτην καὶ δεκάτην ἕκτην μὴ διαλυθείσης τῆς ὁμίχλης, ὁ Ἔρικ προσεπέλασεν εἰς τὴν ἀκτὴν μετὰ τοῦ Βρέδεζορδ, τοῦ Μαλαρίου καὶ τοῦ ἰατροῦ.

Σύντομος κατόπτευσις ἀπέδειξεν αὐτοῖς τότε ὅτι ὁ ὅρμος ἐν ᾧ εἶχεν ἀγκυροβολήσῃ ἡ *Ἀλάσκα* ἔκειτο βορειότατα, μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων τοῦ ἀκρωτηρίου Τσελύνσκιν. Ἑκατέρωθεν τὸ ἔδαφος ἦν ἀρκούντως χθαμαλὸν πρὸς τὴν θάλασσαν· ἀλλ' ὑψοῦτο βαθμιαίως εἰς κλιτὺν πρὸς νότον καὶ εἶτα εἰς ὄρη, ἅτινα ἡ ὁμίχλη ἀπεκάλυπτεν ἐνίοτε πάντα δ' ἐφαίνοντο ἔχοντα ὕψος τριακοσίων ἢ τετρακοσίων μέτρων. Οὐδαμοῦ διεκρίνοντο χιόνες ἢ πάγοι εἰμὴ μόνον περὶ τὴν παραλίαν, καθ' ἣν ἀπετέλουν ζώνην ὡς πανταχοῦ τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν. Τὸ ἀργιλλῶδες ἔδαφος ἐκαλύπτετο ὑπὸ πυκνῆς βλαστήσεως πόας, χλόης καὶ λειχήνων. Τὴν ἀκτὴν ἐζωογόνει ἀγέλη ἀγρίων χηνῶν καὶ νησσῶν. Λευκή τις ἄρκτος ἐκάθητο ἐπὶ βράχου τινός. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἂν μὴ ἡ ὁμίχλη περιέσκεπε τὰ πάντα διὰ τοῦ τεφροῦ αὐτῆς μανδύου, ἡ

Digitized by Google

γενικὴ θέα τοῦ περιφήμου ἀκρωτηρίου Τσελύνσκιν, οὐδὲν τὸ ἀποτρόπαιον θὰ εἶχεν, οὐδὲν ἰδίως τὸ δικαιολογοῦν τὴν φοβερὰν φήμην ἣν ἐπὶ αἰῶνας ὅλους διετήρησεν.

Ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ προχωρήσαντες εἰς τὸ ἀπώτατον πρὸς δυσμὰς ἄκρον τοῦ ὅρμου διέκρινον εἶδός τι μνημείου ἐπὶ γηλόφου τινός, ὡς εἰκὸς δὲ ἐσπευσμένως διηυθύνθησαν εἰς αὐτό. Πλησιάσαντες δὲ εἶδον ὅτι ἦτο σωρὸς λίθων ἐρειδόντων ξυλίνην στήλην ἀποτελουμένην ὑπὸ δοκοῦ.

Ἡ στήλη ἐκείνη ἔφερε δύο ἐπιγραφάς. Ἡ μὲν πρώτη εἶχεν οὕτως:

«Τῇ 19 Αὐγούστου 1878 ἡ *Βέγα*, ὁρμωμένη ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἔκαμψε τὸ ἀκρωτήριον Τσενύσκινλ πλέουσα πρὸς τὸν Βερίγγειον πορθμόν.»

Ἡ δευτέρα δέ:

«Τῇ 12 Αὐγούστου 1879 τὸ *Ἄλβατρος*, ἐκπλεῦσαν τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ, ἔκαμψε τὸ ἀκρωτήριον Τσελύνσκιν, χωροῦν πρὸς τὸν ὠκεανόν.»

Λοιπόν, καὶ ἐν τούτῳ ἔτι ὁ Τούδωρ Βράουν ὑστεροῦσαν ἀφῆκε τὴν *Ἀλάσκαν!* Ἦτο τότε ἡ δεκάτη ἕκτη Αὐγούστου. Πρὸ τεσσάρων ἄρα μόνον ἡμερῶν εἶχε χαραχθῆ ἡ ἐπιγραφὴ ἐκείνη!

Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Ἔρικ ἐλάμβανεν αὕτη εἰρωνικὴν καὶ σκληρὰν ἔννοιαν, ὡσεὶ ἔλεγεν αὐτῷ: «Μέχρι τέλους θ' ἀποτυγχάνῃς! Μέχρι τέλους ἀνωφελὴς θὰ μείνῃς! Ὁ Τούδωρ Βράουν ἐξετέλεσε κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν τὸ πείραμα τοῦ Νόρδενσκιολδ! Σὺ δὲ θὰ ἐπιστρέψῃς τεταπεινωμένος καὶ κατῃσχυμένος, οὐδὲν ἀποδείξας, οὐδὲν εὑρών, οὐδὲν μαθών!»

Ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ χωρίς τι νὰ ἐπιγράψῃ ἐπὶ τῆς στήλης. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα δὲν συνεμερίζετο παντάπασι τὴν ἰδέαν ταύτην. Ἐκβαλὼν τοῦ θυλακίου μαχαιρίδιόν τι ἐχάραξεν ἐπὶ τῆς δοκοῦ;

«Τῇ 16 Αὐγούστου 1879 ἡ *Ἀλάσκα* ἀπάρασα ἐκ Στοκόλμης, πλεύσασα διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῆς θαλάσσης τοῦ Βαφίνου, τῶν ἀρκτικῶν ἀμερικανικῶν πορθμῶν, τῆς σιβηρικῆς θαλάσσης, ἔκαμψε τὸ ἀκρωτήριον Τσελύνσκιν, θαλασσοποροῦσα ὅπως ἐτελέσῃ τὸν πρῶτον περὶ τὸν πόλον περίπλουν.»

Παράδοξος ἡ δύναμις τῶν λέξεων! Ἡ ἁπλῆ ἐκείνη φράσις ἀναμιμνήσκουσα εἰς τὸν Ἔρικ ὁποῖον γεωγραφικὸν κατόρθωμα διέπραττε, ἀνεπιγνώστως σχεδόν, ἤρκεσεν ὅπως διασκεδάσῃ τὴν βαρυθυμίαν αὐτοῦ. Ἐν τούτοις, ἦτο ἀληθὲς ὅτι ἡ *Ἀλάσκα* ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ συντελέσῃ τὸν πρῶτον περὶ τὸν πόλον περίπλουν!.. Πρὸ αὐτοῦ ἄλλοι θαλασσοπόροι εἶχον διέλθη τοὺς ἀρκτικοὺς ἀμερικανικοὺς πορθμούς, φθάσαντες μέχρι τοῦ βορειοδυτικοῦ πόρου. Πρὸ αὐτοῦ ὁ Νόρδενσκιολδ καὶ ὁ Τούδωρ Βράουν εἶχον κάμψῃ τὸ Τσελύνσκιν καὶ διεκπλεύσῃ τὸν βορειοανατολικὸν πόρον! Ἀλλ' οὐδεὶς τέως εἶχε κατορθώσῃ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πόρου εἰς τὸν ἕτερον, οὐδεὶς περιέγραψε περὶ τὸν πόλον, διὰ τῶν ἀρκτικῶν θαλασσῶν, τέλειον κύκλον τριακοσίων ἑξήκοντα μοιρῶν. Εἰς τὴν *Ἀλάσκαν* δὲ μόνον ὀγδοήκοντα μοῖραι ὑπελείποντο ὅπως συμπληρώσῃ αὐτόν. Μετὰ δεκαήμερον τὸ πολὺ πλοῦν, τὸ ἔργον ἔμελλε νὰ ᾖ τετελεσμένον

Ἡ ἰδέα αὕτη τοσοῦτον ζῆλον ἐνέβαλεν εἰς πάντας ὥστε ἀπεφάσισαν ν' ἀπάρωσιν ὅσον τάχιον. Ὁ Ἔρικ ἐν τούτοις προὐτίμησε ν' ἀναμείνῃ ἄχρι τῆς ἐπαύριον ὅπως ἴδῃ ἂν θὰ διαλυθῇ ἡ ὁμίχλη. Ἀλλ' αὕτη ἐφαίνετο ὅτι ἦτο χρονικὸν νόσημα τοῦ ἀκρωτηρίου Τσελύνσκιν, ἐπελθούσης δὲ καὶ πάλιν τῆς ἡμέρας χωρὶς νὰ συνανατείλῃ ὁ ἥλιος, διέταξε ν' ἀνασπασθῇ ἡ ἄγκυρα.

Ἡ *Ἀλάσκα*, ἀφεῖσα πρὸς νότον τὸν κόλπον τοῦ Ταϊμίσσου, ἐξ οὗ ἐπωνομάσθη ἡ μεγάλη σιβηρικὴ χερσόνησος, ἧς τὸ Τσελύνσκιν εἶνε τὸ ἀκρότατον σημεῖον, διηυθύνθη πρὸς δυσμάς. πλέουσα ἀκαταπαύστως καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα τῆς δεκάτης ἑβδόμης Αὐγούστου. Τὴν πρωΐαν τῆς δεκάτης ὀγδόης ἐξῆλθε τέλος τῆς ὁμίχλης εἰς ἀτμόσφαιραν διαυγῆ καὶ ἡλιοφεγγῆ. Τὴν μεσημβρίαν ὑπελόγισαν τὸν τελεσθέντα διάπλουν. Εὑρίσκοντο δὲ περὶ τὸ πέρας τοῦ ἔργου τούτου, ὅτε ὁ ὀπτὴρ (ὁ σκοπὸς τοῦ ἱστοῦ) ἀνήγγειλεν ὅτι πλοῖον ἐφάνη πρὸς τὰ νοτιοδυτικά.

Ἡ ἐμφάνισις πλοίου ἐν τοιαύταις θαλάσσαις ἦτο τόσον ἔκτακτον φαινόμενον, ὥστε εἰς ἄκρον ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐπὶ τῆς *Ἀλάσκας*. Ὁ Ἔρικ ἀνερριχήθη ἀμέσως ἐπὶ τὴν σκοπιὰν καὶ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἐξήτασεν ἐπὶ μακρὸν τὸ σημανθὲν πλοῖον. Ἦτο ἐξηρτυμένον ὡς ἡμιολία καὶ εἶχε καπνοδόχον εἰ καὶ δὲν ἠτμοδρόμει τότε.

Ὁ νεαρὸς κυβερνήτης κατελθὼν εἰς τὸ κατάστρωμα ἦτο κάτωχρος.

— Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ *Ἄλβατρος*, εἶπεν εἰς τὸν ἰατρόν.

Εἶτα δὲ ἐκέλευσε νὰ ἐνταθῇ τὸ πῦρ τῆς ἀτμομηχανῆς.

(Ἕπεται συνέχεια·)

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Πολὺς λόγος ἐγένετο κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα περὶ τῶν μικρῶν ὀργανισμῶν ἢ ὀργανώσεων, αἵτινες προκαλοῦσι τὰ μολυσματικὰ νοσήματα τοῦ τύφου, τοῦ πυρετοῦ, τῆς χολέρας καὶ ἄλλων νόσων, αἱ δὲ λέξεις *βακτήρια* καὶ *μικρόβια* ἐγένοντο γνωσταὶ καὶ πέραν τῶν ἐπιστημονικῶν ὁμίλων, εἰς τὸ κοινὸν πλῆθος, ὅπερ συνήθως τότε μόνον παρακολουθεῖ μετὰ διαφέροντος τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα, ὅταν δι' αὐτῶν θίγεται αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου ἡ εὐημερία ἢ

Digitized by Google

καὶ ἡ ὕπαρξις. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸ κοινὸν παρέχονται συνήθως μόνον τὰ ἐπιστημονικὰ ἐξαγόμενα μακρῶν ἐρευνῶν, καὶ ταῦτα δὲ ἀδρομερῶς, αἱ γνῶμαι τῶν πολλῶν ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων εἶνε, ὡς εἰκός, ἀσαφεῖς καὶ συγκεχυμέναι. Τοῦτο δὲ κυρίως συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν μικρῶν τούτων ὄντων, τῶν προκαλούντων νοσήματα, καθόσον πρὸς τῇ δυσχερείᾳ τῆς ἀντιλήψεως τῶν ἐπιστημονικῶν ζητημάτων ἐπιπροστίθεται καὶ αὐτὴ ἡ τῶν ἐπιστημόνων ἀμφιβολία, διότι πολλὰ εἰσέτι ἄλυτα καὶ αἰνιγματώδη φαινόμενα κυμαίνονται ἐντὸς ἐπιστημονικῶν συζητήσεων καὶ ἀμφιβόλων πειραμάτων.

Εἴπομεν πρὸ ὀλίγου ὅτι τὰ ἀτελέστατα ταῦτα ὄντα εἶνε τὰ προκαλοῦντα τὰ μολυσματικὰ τοῦ ἀνθρώπου νοσήματα. Πᾶς τις λοιπὸν δικαιοῦται νὰ θεωρήσῃ τὰ βακτήρια ὡς τοὺς μεγαλητέρους ἐχθροὺς τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς τὰς πληγὰς καὶ τὰς μάστιγας, αἵτινες κατὰ καιροὺς ἀναφαίνονται, ὅπως δεκατίζωσι τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ποία σύγκρισις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν θυμάτων, ἅτινα πίπτουσι κατ' ἔτος βορὰ τοῦ λέοντος, τῆς τίγριδος, τοῦ κροταλίου ἢ τῆς ἐχίδνης, ἀπέναντι τῶν θυμάτων, ἅτινα στέλλει εἰς τὸν ᾅδην ἡ ἐπιδημία τύφου μολυσματικοῦ εἴς τινα χώραν; Καὶ τί εἶνε οἱ νεκροί, οἱ πίπτοντες εἰς μυριόνεκρον μάχην, ἀπέναντι τῶν τάφων, οἵτινες ἀνοίγονται ἐν διαστήματι μηνῶν τινων κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς χολέρας; Ἂν ὑπὸ τῆς εὐλογίας ἀπέθανον μόνον ἐν Μεξικῷ ἐν ἑνὶ ἔτει τρία ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἡ δὲ εὐλογία παράγεται διὰ τῶν ἀοράτων τούτων ὄντων, τίς δύναται νὰ μὴ θεωρήσῃ ἄπελπις τὰς ὑπάρξεις ταύτας ὡς τοὺς φρικωδεστέρους καὶ ὑπουλοτέρους ἐχθρούς, οὓς φέρει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἡ γήϊνος σφαῖρα;

Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου εἶνε γεγονὸς αὐταπόδεικτον, ὅτι ἄνευ τῶν ὄντων τούτων οὐδεμία ψυχὴ ζῶσα θὰ ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἅπασα ἐν γένει ἡ ἐνόργανος κτίσις ἅμα τῶν βακτηρίων καταστρεφομένων θὰ ἔπαυε πάραυτα ὑπάρχουσα, διότι αἱ ὀργανώσεις αὗται εἶνε αἱ προκαλοῦσαι τὴν σῆψιν καὶ τὴν ἀποσύνθεσιν. Τί δὲ θὰ ἐγίνετο ἡ ζωὴ ἄνευ σήψεως; Ὄγκοι πελώριοι ἐκ ξύλων καὶ φύλλων τῶν δασῶν μὴ σηπόμενοι θὰ κατεκάλυπτον τὴν ξηρὰν μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων· οἱ ὠκεανοὶ καὶ αἱ πεδιάδες καὶ ἅπασα ἐν γένει ἡ ξηρὰ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν σωρείαν τῶν πτωμάτων τῶν ζῴων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἅτινα μὴ σηπόμενα θὰ συνεσωρεύοντο, χωρὶς νὰ καταλίπωσι σπιθαμὴν γῆς κενὴν πρὸς ὕπαρξιν ἄλλου ὄντος. Ποῦ ἤθελε σταθῆ ἡ ζωή, ἂν μὴ τὰ βακτήρια ἐσάρωνον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς τὰ λείψανα τῶν ὑπάρξεων;

Ἀπέναντι ὅμως τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων, ἃς προσφέρουσιν ἡμῖν τὰ βακτήρια, ἀσκοῦσι ταῦτα ἀκουσίως καὶ ἕτερον πολλῷ μεγαλήτερον εὐεργέτημα, συντελοῦντα διὰ τῆς διαδόσεως τῶν νόσων καὶ τοῦ θανάτου εἰς τελειοποίησιν τῶν ζωϊκῶν καὶ ἀνθρωπίνων γενῶν. Ἐὰν εἰς τὰς ἐπιδημίας τῶν νόσων ἀντέχωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄτομα ἔχοντα ἰσχυροτέραν ὀργάνωσιν ἢ ἑτέρας εὐνοϊκὰς συνθήκας πρὸς γέννησιν καὶ ἀνάπτυξιν ἰσχυρῶν ἀπογόνων, οἷαι εἶνε ἡ εὐπορία καὶ καὶ εὐζωΐα, τί ἄλλο πράττουσι τὰ βακτήρια ἢ νὰ συντελῶσι πρὸς καθαρισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τῶν ἀσθενῶν καὶ καχεκτικῶν ἀτόμων, φειδόμενα μεταξὺ τῶν πολλῶν μόνον τῶν καταλλήλων πρὸς ζωὴν καὶ διάδοσιν τοῦ εἴδους; Ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγών, συντελῶν εἰς τὴν ἐπιβίωσιν τῶν ἁρμοδιωτέρων καὶ προσφυεστέρων πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς ἀτόμων καὶ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν γενῶν, γίνεται καταφανὴς καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀναπτυσσομένων τῶν ἐπιδημιῶν. Ἐκ τῶν βραδύτατα πολλαπλασιαζομένων ζῴων, σχετικῶς πρὸς ἄλλα, ἓν εἶνε καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων χώρας τινὸς διπλασιάζεται ἐν διαστήματι 25 ἐτῶν. «Ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν,» λέγει ὁ Δάρβιν «ὅτι ὁ πολλαπλασιασμὸς οὗτος ἐξηκολούθει προοδευτικῶς ἐπὶ χίλια μόνον ἔτη, ἡ γῆ ἡμῶν δὲν ἤθελεν ἔχει κατὰ γράμμα ποσῶς χῶρον διὰ τοὺς λοιποὺς ἀπογόνους.» Ὁ διὰ τῶν μικροοργανώσεων τούτων λοιπὸν θερισμὸς τῶν ἀνθρώπων κατὰ μυριάδας, ὅσῳ καὶ ἂν εἶνε σκληρὸς καὶ ἀπαίσιος διὰ τὰς ἑκάστοτε γενεὰς τῶν θνητῶν καὶ τὰ καθέκαστα ἄτομα, εἶνε ὅμως ἀναγκαιότατος νόμος, ὅπως ποτὲ ἐν Σπάρτῃ ὁ κρημνισμὸς τῶν καχεκτικῶν καὶ ἀναπήρων πρὸς πλάσιν ὑγιοῦς καὶ πλήρους ζωτικότητος φυλῆς. Νόμος σκληρός, ἀλλὰ σωτήριος.

***

Τὰ βακτήρια, πολυειδῆ καὶ πολυποίκιλα ὄντα, ἐβαπτίσθησαν μέχρι τοῦδε καὶ ἐκλήθησαν διαφόρως. Οἱ μὲν ἐκάλεσαν αὐτὰ *μικρόβια*, ἄλλοι *μικροοργανώσεις*, ἄλλοι *βακίλλους*, ἕτεροι *δονάκια*. Ἀπέναντι ὅμως ὅλων τούτων τῶν ὀνομάτων ἐπεκράτησε τὸ γενικὸν ὄνομα *βακτήρια* ἢ *σχιζομύκητες*, ἀνεπιτυχὲς δὲ καὶ οὔτε λογικῶς οὔτε γλωσσικῶς ὀρθὸν εἶνε τὸ ὑπὸ τῶν γάλλων εἰσαχθὲν *μικρόβια*.

Τὰ βακτήρια ἀνήκοντα πάντα εἰς τὸ *φυτικὸν* βασίλειον, ὄντα *γνήσια φυτὰ* ἐκ τῶν ἀτελεστέρων τῆς φυτικῆς κλίμακος, ἐσπουδάσθησαν καὶ σπουδάζονται κυρίως ὑπὸ τῶν βοτανικῶν. Ἐπειδὴ δὲ προκαλοῦσι τὰς νόσους καὶ ἀνευρίσκονται ἐπὶ καὶ ἐντὸς τῶν νοσούντων ἀνθρώπων καὶ ζῴων, γίνονται κατὰ δεύτερον λόγον ἀντικείμενον τῆς ἐρεύνης τῶν παθολόγων. Ἐνταῦθα σκοποῦμεν νὰ παρακολουθήσωμεν τοὺς πρώτους εἰς τὰς ἐρεύνας αὐτῶν καὶ ἴδωμεν τοὺς ἐχθροὺς

Digitized by Google

τούτους ἡμῶν καὶ φίλους ἐγγύτερον, ἀπὸ βοτανικῆς ἀπόψεως, κατὰ τὰς νέας ἰδέας αἵτινες πρὸ ὀλιγίστων ἐτῶν ἀνεπτύχθησαν ἐν τῇ κυρίᾳ χώρᾳ τῆς ἐρεύνης τῶν ὄντων τούτων, ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐκ τῶν φυτῶν, ἅτινα καλύπτουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, τὰ μὲν εἶνε εὐμεγέθη καὶ ὁρατά, τὰ δὲ μικρά, μικρότατα, μέχρις ἀοράτου μεγέθους διὰ τῶν γυμνῶν ἡμῶν ὀφθαλμῶν. Ἐκ τῶν τελευταίων δὲ τούτων, τῶν καλουμένων *μικροσκοπικῶν φυτῶν*, τὰ μὲν εἶνε πράσινα, πλήρη τῆς χρωστικῆς πρασίνης οὐσίας, ἣν καλοῦμεν χλωροφύλλην, καὶ ἧς βρίθουσι καὶ ὅλα τὰ πράσινα φυτὰ τῶν δασῶν καὶ τῶν πεδιάδων, τὰ δὲ εἶνε ἄχροα καὶ στεροῦνται ἐντελῶς χλωροφύλλης. Τὰ πρῶτα τῶν μικροσκοπικῶν τούτων φυτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὰ *φύκη*, εἶνε πράσινα καὶ δύνανται διὰ τῆς χλωροφύλλης νὰ τρέφωνται ἀφ' ἑαυτῶν, τὰ δὲ δεύτερα, στερούμενα χλωροφύλλης, δὲν δύνανται νὰ παρασκευάσωσι τὴν τροφὴν αὐτῶν καὶ ἑπομένως παρασιτοῦσιν ἐπὶ τῶν σωμάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀναβλαστάνουσιν ἢ ἐντὸς τῶν ὑγρῶν ἐν οἷς ἀναπτύσσονται. Τὰ δεύτερα ταῦτα μικροσκοπικὰ φυτὰ καταλέγονται εἰς τοὺς *μύκητας*.

Ἡ λέξις *μύκης* εἰς τὴν Βοτανικὴν δὲν σημαίνει μόνον τὰ εὐμεγέθη φυτά, τὰ φυόμενα ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐπὶ τῆς κοπρίας καὶ τῶν σηπομένων δένδρων, ἤτοι τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ γενικῶς καλούμενα *μανιτάρια*, ἀλλὰ πάντα ἐν γένει τὰ φυτὰ ὅσα δὲν περιέχουσι χλωροφύλλην καὶ τρέφονται παρασιτικῶς. Τοιαῦτα δὲ εἶνε ἐν παραδείγματι ὅλα τὰ εἴδη τῶν εὐρώτων (μοῦχλαις), ἅτινα ἀναφαίνονται ἐπὶ τῶν σηπομένων καρπῶν, ἐδεσμάτων, γλυκυσμάτων κ.τ.λ. δεύτερον πλῆθος νοσημάτων ἀναφαινομένων ἐπὶ τῶν φυτῶν, οἷον ἡ κοινὴ νόσος τῶν ἀμπέλων, ἡ νόσος τῶν ἀγρίων καὶ ἡμέρων μαλαχῶν, πολλαὶ νόσοι τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ πλῆθος ἄλλο ἀσθενειῶν τῶν ὀπωροφόρων καὶ χρησίμων δένδρων, ἃς μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἀναγνωρίζομεν ὡς μύκητας, τέλος δὲ ὅλαι αἱ φυτικαὶ ὀργανώσεις αἱ ζῶσαι ἐντὸς τῶν ὑγρῶν τοῦ γλεύκους, τοῦ ὀξύνου οἴνου, τοῦ ὀξύνου γάλακτος κτλ. καὶ προκαλοῦσαι τὰς μεταβολὰς τῶν ὑγρῶν τούτων.

Εἰς τοὺς μύκητας τούτους τέλος ἀνήκουσι καὶ τὰ μικροσκοπικὰ ὄντα, ἅτινα, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ἀσκοῦσι σπουδαίας δράσεις ἐφ' ὅλης τῆς ὀργανικῆς κτίσεως, καὶ ἅτινα, ἀφ' ἧς ἤρχισαν σπουδαζόμενα, ἐκίνησαν τὸ παγκόσμιον διαφέρον, ἤτοι τὰ βακτήρια.

Πρὶν ἢ χωρήσωμεν εἰς ἔρευναν τῶν μορφῶν, τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἀναπτύξεως τῶν βακτηρίων, ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν ἓν οἱονδήποτε βακτήριον διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν ὀφθαλμῶν. Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἐπαρκοῦσι πρὸς τοῦτο τὰ ἡμέτερα ὀπτικὰ ὄργανα.

Τούτου ἕνεκα καταφεύγομεν εἰς τὴν χρῆσιν μεγεθυντικῶν ὀργάνων, ἤτοι καλῶν μικροσκοπίων. Λέγοντες δὲ τοῦτο δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι θὰ φέρωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν δύσβατον καὶ εἰς τὰς γνώσεις αὐτοῦ ὅλως ἀπρόσιτον χώραν τῶν μικροσκοπικῶν ἐρευνῶν, ἀλλ' ἁπλῶς παρουσιάζοντες εἰς αὐτὸν ὀλίγα δείγματα ἐκ τοῦ ἀπεράντου τούτου πεδίου καὶ δεικνύοντες αὐτὰ δι' ὀλίγων εἰκόνων καὶ δι' ἁδρομεροῦς περιγραφῆς θέλομεν προπροπαρασκευάσει αὐτὸν πρὸς κατανόησιν τῶν ζητημάτων, ἅτινα συνδέονται πρὸς τὸν βίον τῶν βακτηρίων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, σχετίζονται δὲ στενότατα καὶ πρὸς τὸν ἡμέτερον βίον.

Οὐδὲν εὐχερέστερον νὰ εὕρωμεν πρὸς σπουδὴν βακτήρια, διότι, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, τὰ ὄντα ταῦτα εἶνε παρόντα ἁπανταχοῦ. Πρὸς τοῦτο λαμβάνομεν ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος, ῥίπτομεν ἐντὸς ὀλίγα χόρτα ξηρά, φύλλα, ἄχυρα κτλ. καὶ ἀφίνομεν τὸ ὕδωρ ἤρεμον ἐν καταλλήλῳ θερμοκρασίᾳ (περὶ τοὺς 35°C.). Μετὰ δύο ἡμέρας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος παρατηροῦμεν σχηματιζόμενον λεπτότατον στρῶμα ἐπιπάγου (τσίπας), ὃν διασπῶμεν εὐχερέστατα διασείοντες διὰ πτεροῦ ἢ διὰ τοῦ δακτύλου, καὶ ὃν εὐκόλως ἀναγνωρίζομεν ὡς συνιστάμενον ἐκ βλεννώδους οὐσίας. Ἐὰν νῦν λάβωμεν σταγόνα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος τούτου μετὰ μικρῶν μορίων ἐπιπάγου καὶ θέσωμεν ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, βλέπομεν ὅτι αὕτη πλὴν ἐγχυματικῶν τινων μεγάλων ζωυφίων, κινουμένων τάχιστα διὰ τοῦ ὁρωμένου πεδίου, βρίθει καὶ ἐκ σωματίων προμήκων, κυλινδρικῶν, σκοτεινῶν, σμικροτάτων, τεταγμένων κατὰ ὁμάδας παραλλήλους ἢ μή, δονουμένων δὲ ἐν τῇ αὐτῇ θέσει παλμωδῶς. Τὰ σωμάτια ταῦτα, ἅτινα παριστάνει ἡ εἰκὼν 1 διακοσιάκις μεμεγεθυσμένα, ὡς φαίνονται ὑπὸ τὴν ὕαλον τοῦ μικροσκοπίου, εἶνε τὰ βακτήρια, ἅτινα κατὰ ἑκατομμύρια ἀποτελοῦσι τὸν ἐπίπαγον τοῦ ὕδατος οὗτινος τμῆμα φαίνεται ἐν τῇ πρὸς τ' ἀριστερὰ εἰκόνι, καὶ ἅτινα εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τοῦ ὕδατος μετὰ χόρτων εἶνε ἰδιάζοντα καὶ ὀνομάζονται *βάκιλλος ὁ λεπτοφυὴς* (Bacillus subtilis).

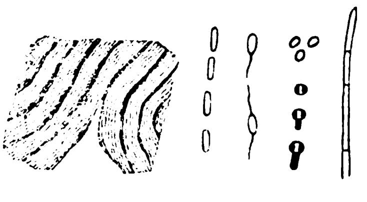

Εἰκ. 1. Βάκιλλος ὁ λεπτοφυὴς (Bacillus subtilis).

Ὅπως νοήσωμεν τὴν σμικρότητα τῶν μικροσκοπικῶν τούτων ὄντων φαντασθῶμεν ῥάβδον ἑνὸς μέτρου μακράν, εὐθεῖαν καὶ κυλινδρικήν, σμικρυνομένην καὶ λεπτυνομένην ἀναλόγως μέχρις οὗ λάβῃ τὸ μῆκος ἑνὸς χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου. Ἡ

Digitized by Google

ῥάβδος θέλει εἶσθαι εἰσέτι καταφανῶς ὁρατή. Ἐὰν ὅμως φαντασθῶμεν τὸ ἓν τοῦτο χιλιοστὸν σμικρυνόμενον μέχρις οὗ λάβῃ τὸ μῆκος ἑνὸς χιλιοστοῦ τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου, ἤτοι ἑνὸς μικροχιλιοστομέτρου, λαμβάνομεν ἰδέαν τοῦ μήκους τῶν ῥαβδίων τούτων, ἅτινα, κατὰ ἑκατομμύρια πλησίον ἀλλήλων κείμενα, πάλλονται ἀδιαλείπτως ἐντὸς τῆς βλεννώδους οὐσίας τοῦ ἐπιπάγου.

Τοιαῦτα φαίνονται ἡμῖν τὰ φυτικὰ ταῦτα πλάσματα ὑπὸ τοὺς ἡμετέρους ὀφθαλμούς, ζῶντα, κινούμενα καὶ ἐκτελοῦντα ὅλας τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς. Χωρήσωμεν νῦν ἓν βῆμα περαιτέρω καὶ θεωρήσωμεν τὸν δρόμον τῆς ἀναπτύξεως μιᾶς τῶν ὀργανώσεων τούτων. Πρὸς τοῦτο ἐκλέξωμεν ἕτερον εἶδος βακτηρίου ἐκ τῶν μεγαλητέρων, ἀναπτυσσομένου ἐντὸς ἀφεψήματος φύλλων λαχάνων καὶ ἕνεκα τοῦ μεγέθους αὐτοῦ κληθέντος *Βάκιλλος τὸ μεγαθήριον* (Bacillus Megatherium D. B.). Ἡ εἰκὼν 2 παριστάνει ἡμῖν τοιαῦτα ῥαβδία διακοσιάκις μὲν καὶ πεντηκοντάκις ἐν α μεμεγεθυσμένα, ἑξακοσιάκις δὲ ἐν δ γ καὶ ε. Τὰ πρῶτα (α) εἶνε αὐτὰ ταῦτα τὰ βακτήρια ἐν τῇ τελείᾳ καὶ πλήρει αὐτῶν ἀναπτύξει. Εἶνε δὲ ἀλλαντοειδῆ τὸ σχῆμα, ἐλαφρῶς ἐν μέσῳ κεκαμμένα, καὶ τιθέμενα πλησίον ἀλλήλων σχηματίζουσιν ἁλύσους συνεχεῖς ἢ διακεκομμένας, ἑλικοειδεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον. Ἕκαστον τῶν ῥαβδίων τούτων κυκλοῦται ἔξωθεν ὑπὸ μεμβράνης λεπτῆς, ἔνδοθεν δὲ εἶνε πλῆρες οὐσίας κοκκώδους (εἰκ. 2 ἀριστερόθεν τῷ α) ὁμοίας τὴν χημικὴν σύστασιν πρὸς τὸ *πρωτόπλασμα*, ἤτοι πρὸς οὐσίαν ὁμοίαν πρὸς τὸ λεύκωμα τῶν ᾠῶν. Ἡ οὐσία αὕτη ἐνταῦθα καλεῖται *μυκοπρωτεΐνη*, ἐκ τοιαύτης δὲ οὐσίας, παρηλλαγμένης, συνίσταται καὶ ἡ εὔκαμπτος καὶ εὐέκτατος τῶν ῥαβδίων μεμβράνη. Παρατηροῦντες βακτήριον τοιοῦτον μακρὸν χρόνον, ἐπὶ ὥρας ὅλας, βλέπομεν ἐν τέλει ἐν μέσῳ τῆς ὁμοειδοῦς ταύτης κοκκώδους λευκωματώδους οὐσίας ἀναφαινόμενον διάφραγμά τι, δι' οὗ τὸ ῥαβδίον χωρίζεται εἰς δύο ἡμίση. (Εἰκ. 2. ἀριστερόθεν τῷ α). Τὸ διάφραγμα τοῦτο μετὰ βραχὺν ἔτι χρόνον χωρίζεται εἰς δύο πλάκας μόλις ἐφαπτομένας ἀλλήλων. Ἐνῷ δὲ

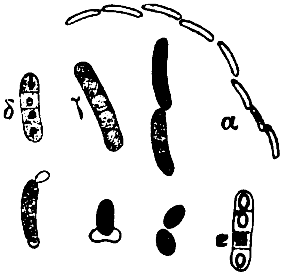

Εἰκ. 2. Βάκιλλος τὸ μεγαθήριον. α Ἅλυσις βακτηρίων μεγεθυσμένων. Ἀριστερόθεν ταύτης ζεῦγος βακτηρίων ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς αὐξήσεως αὐτοῦ. γ Πεντακύτταρον ῥαβδίον προπαρασκευαζόμενον εἰς σποριογονίαν. δ Βακτήριον σποριογόνον. ε Βακτήριον τεθνεώς, ἐν ᾧ ἐσχηματίσθησαν τρία σπόρια· τὸ ἓν τῶν κυττάρων ἔμεινεν ἄγονον. Ἀριστερόθεν τούτου 2 σπόρια ἄνευ μεμβράνης. Πλαγίως τούτων ἀρχὴ βλαστήσεως σπορίων μετὰ μεμβράνης.

τὰ ἡμίση τοῦ βακτηρίου ἐν τῷ μεταξὺ αὐξάνονται, μέχρις οὗ ἕκαστον λάβῃ διπλάσιον μέγεθος, στενοῦται τὸ ὅλον ἐν μέσῳ, αἱ δύο πλάκες τοῦ διαφράγματος χωρίζονται ἐντελῶς, ἀποστρογγυλοῦνται κατὰ τὴν ἔξω αὐτῶν ἐπιφάνειαν, οὕτω δὲ ἀντὶ ἑνὸς ἔχομεν νῦν δύο ἰσομήκη βακτήρια, ἁπτόμενα ἀλλήλων. Οὗτος εἶνε ὁ εἷς τρόπος *γενέσεως* τῶν βακτηρίων, ὁ διὰ *μερισμοῦ ἢ σχισμοῦ*, ἕνεκα τούτου δὲ ἐκλήθησαν τὰ βακτήρια καὶ *σχιζομύκητες ἢ σχιστομύκητες*.

Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ τῆς ἀναπτύξεως Βακίλλου τοῦ μεγαθηρίου εἶνε πολὺ σπάνιον νὰ διακρίνωμεν καὶ διὰ τῆς μεγαλητέρας αὐτοῦ μεγεθύνσεως ἕτερόν τι. Ἐὰν ὅμως ἐπιστάξωμεν ἐπ' αὐτοῦ ὡρισμένας χρωματιστικὰς οὐσίας καὶ μεταχειρισθῶμεν διάφορα χημικὰ ὑγρά, ἐν τῇ χημικῇ γλώσσῃ ὀνομαζόμενα *ἀντιδραστήρια*, βλέπομεν ὅτι ἕκαστον τῶν δύο βακτηρίων, ἅτινα εἴχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν, συνίσταται ἐκ 5 ἄρθρων ἢ τμημάτων, ὅπως δεικνύει ἡ εἰκὼν 2 ἐν γ, καὶ ὅτι ἐν ἑκάστῳ τμήματι τὸ πρωτόπλασμα ἀποσφαιροῦται. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὸ βακτήριον συνίσταται ἐκ πέντε *κυττάρων*, ὡς ὀνομάζονται εἰς τὴν Βοτανικὴν καὶ τὴν Ζωολογίαν οἱ βῶλοι τοῦ πρωτοπλάσματος οἱ κυκλούμενοι ὑπὸ μεμβράνης, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐνταῦθα δὲν φαίνεται ἕτερον, σπουδαῖον ἐπίσης συστατικὸν τῶν κυττάρων, ὁ πυρήν, ὃν διακρίνομεν εἰς τὰ ζωϊκὰ καὶ φυτικὰ κύτταρα τῶν τελειοτέρων ὄντων.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ βακτήρια κινοῦνται παραδόξως. Εἶνε δὲ ἓν τῶν ὡραιοτέρων θεαμάτων νὰ βλέπῃ τις τὰς μυριάδας τῶν ἀτελεστάτων τούτων φυταρίων δονουμένας ἀδιαλείπτως. Τὸ ὀπτικὸν πεδίον *βράζει*, ὡς θὰ ἐλέγαμεν κοινῶς, ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον. Ὁ μὴ γνωρίζων δὲ ἀπατᾶται ὑπολαμβάνων αὐτὰ ὡς ζωάρια, διότι ἐπικρατεῖ εἰσέτι παρὰ τοῖς πολλοῖς ἡ ἐσφαλμένη γνώμη ὅτι τὰ φυτὰ στεροῦνται ἐντελῶς κινήσεως. Ἕκαστον ῥαβδίον τῶν βακτηρίων τελεῖ διττὴν κίνησιν, διότι ἐνῷ στρέφεται διηνεκῶς περὶ τὸν κατὰ μῆκος αὐτοῦ ἄξονα, τελεῖ ἀφ' ἑτέρου καὶ κυκλικὴν περιστροφὴν διὰ τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ ἄκρου, τοῦ ἑτέρου μένοντος ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ θέσει, οὕτω δὲ διατέμνει τὸ ὕδωρ κωνοειδῶς, ἢ καὶ τὰ δύο αὐτοῦ ἄκρα τελοῦσι κυκλικὴν κίνησιν, τοῦ μέσου τῆς ῥάβδου μένοντος σχεδὸν ἀκινήτου, οὕτω δὲ τὸ ὕδωρ διετέμνεται κατὰ δύο κώνους, ἐφαπτομένους ἀλλήλων διὰ τῆς κορυφῆς αὐτῶν ἐν μέσῳ τοῦ βακτηρίου. Πλὴν τούτων ὅμως τῶν δύο κινήσεων τὰ βακτήρια μεταβαίνουσιν ἠρέμα καὶ βραδέως καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον κατ' ἀορίστους διευθύνσεις.

Αἱ κινήσεις αὗται τῶν βακτηρίων ἄρχονται νὰ γίνωνται βραδύτεραι ἅμα χωρισθέντος τοῦ ἑνὸς ῥαβδίου εἰς πέντε ἢ πλείονα τμήματα ἢ

Digitized by Google

ἄρθρα, ἤτοι ὅταν τὰ βακτήρια εἰσέρχωνται εἰς τὴν περίοδον τῆς *σποριογονίας* αὐτῶν. Διότι πλὴν τῆς διὰ διαιρέσεως γενέσεως αὐτῶν ἔχουσι καὶ ἑτέραν, τὴν *διὰ σπορίων*. Ἐν μέσῳ δηλ. τοῦ πρωτοπλάσματος ἑκάστου ἄρθρου ἀναφαίνεται κόκκος τις στίλβων πλεῖον τῶν ἄλλων (διότι τὸ πρωτόπλασμα εἶνε κοκκῶδες) οὗτος δὲ μεγεθύνεται ἐφ' ἱκανὸν καὶ λαμβάνει σχῆμα πρόμηκες. οἷον παρίσταται ἐπὶ τῆς εἰκόνος 2 ἐν δ καὶ ε. Αὐξανομένου δὲ τοῦ κόκκου τούτου τὸ πρωτόπλασμα γίνεται ὑδροφαὲς καὶ φθίνει, οὕτω δὲ ἐκτὸς τῆς μεμβράνης τῶν κυττάρων ἀναφαίνεται διαυγάζον *σπόριον*, μικρότερον ὀλίγον τοῦ μήκους τοῦ ὅλου κυττάρου, κατὰ τὸ ἓν δὲ τρίτον στενότερον. Ὅλα τὰ κύτταρα ἑνὸς ῥαβδίου δὲν παράγουσι καὶ σπόρια, διότι τινὰ μένουσι στεῖρα.

Τῶν σπορίων σχηματισθέντων ἔν τινι ῥαβδίῳ καὶ ἡ βραδεῖα κίνησις παύεται ὅλως, ἐπέρχεται ὁ θάνατος τοῦ βακτηρίου, ἡ δὲ μεμβράνα ῥικνοῦται τὸ κατ' ἀρχὰς περὶ τὰ σπόρια, εἶτα δὲ διαλύεται εἰς βλένναν. Ἀποξηραινομένου τοῦ ὑγροῦ ἐν ᾧ εἴχομεν τὰ βακτήρια, μένουσι τὰ σπόρια ἀβλαβῆ, εἰσδύοντα δὲ ἐντὸς ἑτέρου ὑγροῦ ὁμοίας φύσεως καὶ ἀναδιυγραινόμενα ἄρχονται ἀναβιοῦντα, ἐνῷ τὰ πλεῖστα τῶν βακτηρίων, ἅτινα δὲν παρήγαγον ποσῶς σπόρια, οὐδόλως κινοῦνται, εἶνε νεκρά. Ἐὰν τὰ σπόρια ἐκαλύπτοντο τυχὸν ὑπὸ τῆς μεμβράνης τῶν βακτηρίων, διαρρηγνύουσι ταύτην, ἂν δὲν εἶχεν ἤδη μεταβληθῆ εἰς βλένναν, μεγεθύνονται καὶ ἐπιμηκύνονται, οὕτω δὲ μετὰ 8—12 ὥρας φθάνουσι τὸ μέγεθος τῶν πρώην βακτηρίων ἀφ' ὧν παρήχθησαν, τουτέστι γίνονται πάλιν ἱκανά, ὅπως διαιρεθῶσι διὰ διαφραγμάτων καὶ παραγάγωσι νέα σπόρια.

Τοιαύτη συντόμως εἶνε ἡ πορεία τῆς ἀναπτύξεως ἣν διατρέχει Βάκκιλος τὸ μεγαθήριον ἀπὸ τῆς γενέσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς σποριογονίας. Ἤδη ῥίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῆς λοιπῆς σπείρας τῶν βακτηρίων καὶ θεωρήσωμεν γενικῶς τὰς διαφόρους αὐτῶν μορφὰς καὶ τὰ εἴδη.

[Ἕπεται συνέχεια].

Σπ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Ὅ,τι ἔγραψεν ὁ κ. Δημητριάδης γινόμενον ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, τῇ Σκιάθῳ, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἀπόμαχοι τῶν ἐμποροπλοιάρχων ἑκάστην πρωΐαν πρὶν ἢ μεταβῶσιν εἰς τὰς ἐργασίας των συνέρχονται ἐν τῇ πρὸ τῆς ἐκκλησίας πλατείᾳ καὶ ἐπισκοποῦντες ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου σημείου τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὁρίζοντος ἀποφαίνονται περὶ τοῦ μέλλοντος καιροῦ μετὰ πιθανότητος ἐπιτυχίας, τοῦτο οὐδόλως ἐφάνη ἡμῖν παράδοξον. Οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐνησχολοῦντο εἴτε ἐξ ἀνάγκης εἴτε ἐκ περιεργίας ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος φαινομένων νὰ ὁρίζωσι τὸ ποιὸν τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καλὸν ἢ κακὸν χειμῶνα. Ἐν Ἰουδαίᾳ ἐγνώριζον τὰς εὐδίας ἢ βροχερὰς ἡμέρας ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος φαινομένων σημείων κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Διὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπιπλήττων αὐτοὺς ἔλεγεν· «Ὀψίας γινομένης λέγετε· *εὐδία*· πυρράζει (= πυρρός, κόκκινος) ὁ οὐρανός. Καὶ πρωΐ (λέγετε): *Σήμερον χειμών*· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός».

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἦσαν περὶ ταῦτα ἴσως οἱ μάλιστα ἀσχολούμενοι, ὡς μαρτυροῦσι καὶ αἱ σωζόμεναι παροιμίαι. Γνωρίζοντες ἐκ πείρας ὅτι ὁ Καικίας (Β Α) συνῆγε τὰ νέφη ἔλεγον·

Ἕλκων ἐφ' ἑαυτὸν ὥς περ ὁ Καικίας νέφος.

Ὁ δὲ Πλούταρχος παρατηρεῖ· «Ὡς γὰρ ὁ Καικίας τὰ νέφη, καὶ ὁ φαῦλος βίος ἐφ' ἑαυτὸν ἕλκει τὰς λοιδορίας.»

Γνωρίζοντες ὡσαύτως ὅτι μετὰ χιόνα καὶ πάχνην ἐπέρχεται ὁρμητικῶς ὁ νότος ἔλεγον·

Φιλεῖ δὲ νότος μετὰ πάχνην.

Ἐκ πείρας γνωρίζοντες ὅτι ὁ νυκτερινὸς βορρᾶς δὲν διαρκεῖ πλέον τῶν τριῶν ἡμερῶν ἔλεγον·

Οὔποτε νυκτερινὸς βορέας τρίτον ἵκετο φέγγος.

Ἐκ πείρας γνωρίζοντες ὅτι ὁ βορρᾶς ἐν ἀρχῇ εἶνε ὁρμητικός, ὁ δὲ νότος, ὅταν παύῃ, συνεβούλευον νὰ πλέωσιν

ἀρχομένου τε νότου καὶ λήγοντος βορέαο.

Τῆς παροιμίας ταύτης χρῆσιν ποιοῦνται καὶ οἱ ἡμέτεροι ναυτικοὶ συμβουλεύοντες

Γέρω βοριᾶ ἁρμένιζε
καὶ νότο παληκάρι.

διὰ μὲν τοῦ γέροντος ἐννοοῦντες, ὡς νομίζομεν, τὸν λήγοντα, διὰ δὲ τοῦ παληκαρίου τὸν ἀρχόμενον.

Ἐν Κνίδῳ καὶ Ῥόδῳ ἐγνώριζον ὅτι ὁ μὲν Λὶψ [ΝΔ] ταχέως μὲν συνάγει τὰς νεφέλας, ταχέως δὲ διασκορπίζει αὐτὰς καὶ αἴθριον ποιεῖ καιρόν, ὁ δὲ Ἀργέστης (ΒΔ) συνάγει τὰς νεφέλας, διὸ καὶ ἔλεγον·

Λὶψ ἄνεμος ταχὺ μὲν νεφέλας, ταχὺ δ' αἴθρια ποιεῖ,
Ἀργέστῃ δ' ἀνέμῳ πᾶσ' ἕπεται νεφέλη.

Ἐπειδὴ δὲ ἑκάστη χώρα ἴδια ἔχει σημεῖα τῶν καιρῶν, ὁ Θεόφραστος συμβουλεύει νὰ προσέχῃ τις ὅπου ἂν εὑρίσκεται. Ἐντεῦθεν καὶ κατὰ τόπους ὑπῆρξαν ἀγαθοὶ ἀστρονόμοι. Οὕτως ἐν Μηθύμνῃ τῆς Λέσβου ὁ Ματρικέτας ἐποιεῖτο τὰς ἀστρονομικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις ἀπὸ τοῦ ὄρους Λεπετύμνου· ἐν Τενέδῳ ὁ Κλεόστρατος ἀπὸ τῆς ἐν Τροίᾳ Ἴδης· ὁ δὲ Φαεινὸς ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ Λυκαβηττοῦ συνεῖδε τὰς τροπάς. Ἐκ

Digitized by Google

τῶν παρατηρήσεων τοῦ Φαεινοῦ ὁ περιώνυμος Μέτων ὁ Ἀθηναῖος ὠφεληθεὶς συνέταξε τὸν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα *Μετώνειον* κύκλον ἢ *ἐννεακαιδεκαετηρίδα*.

Τὸ παρατηρητικὸν τῶν ἀρχαίων δὲν κατέλιπεν ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ἐντεῦθεν εἰς πᾶσαν χώραν καὶ εἰς πᾶν χωρίον οἱ ποιμένες καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ναῦται εἶνε ἔμπειροι τῶν σημείων τοῦ καιροῦ. Ἐνταῦθα, ἐν Ζακύνθῳ, ὡς προγνωστικὸν σημεῖον Ν. Α. ἀνέμου ἔχουσι τὰ ἐπικαθήμενα νέφη ἐπὶ τοῦ Σκοποῦ, κορυφῆς Ν. Α. τῆς πόλεως βουνοῦ, ὃν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν Ἔλατον. Διὰ τοῦτο ὅταν βλέπωσι τὸν Σκοπὸν ὑπὸ νεφῶν κεκαλυμμένον λέγουσιν·

Ὁ Σκοπὸς καπελωμένος,
μὲ Σιρόκ' εἶνε πιασμένος.

Καὶ τῷ ὄντι, ὅταν ὁ Σκοπὸς ἔχῃ νέφη, προμηνύει ἄνεμον καὶ βροχὴν ἢ αὐθημερὸν ἢ μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Ὅταν πνέῃ ὁ Λὶψ (Γαρμπῆς), φέρει βροχὰς διακεκομμένας, διὸ καὶ λέγουσιν ἐνταῦθα·

ἀγαπάω τὸν Γαρμπῆ,
γιατὶ βρέχει καὶ κρατεῖ.

Ἀλλαχοῦ ὅταν μετὰ ἀστραπὰς καὶ βροντὰς δὲν πνέῃ ὁ βορρᾶς, ἔρχεται καθαρὸς νότος, διὸ καὶ λέγουσι

ἄστραψε κ' ἐβρόντησε
καὶ δὲν ἐβόρρησε,
καθάριος νότος.

Διὰ τί λέγεται ἐν Τρικάλοις τῆς Θεσσαλίας,

ἂν βρέξ' ἡ Ἀπαντὴ
σαράντα 'μέραις δὲν κρατεῖ,

ἀγνοοῦμεν.

Ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐν γένει εἶναι παρατηρητικὸς τῶν σημείων τοῦ καιροῦ, καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς κοινοτάτης παροιμίας

Ἡ ἡμέρα ἡ καλὴ
φαίνετ' ἀπὸ τὸ πρωΐ.

Περὶ πολλῶν ἄλλων προγνωστικῶν σημείων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἡσιόδου παρατηρηθέντων καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ἐν τῷ περὶ *Ἀνέμων* καὶ ἐν τῷ *περὶ σημείων ὑδάτων* καὶ *πνευμάτων καὶ χειμώνων καὶ εὐδιῶν* ἀναγραφομένων καὶ τὴν σήμερον ἔτι παρατηρουμένων καὶ ἰσχυόντων ἴσως θὰ διαλάβωμεν ἄλλοτε.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 18 Ἀπριλίου 1886.

Κωνστ. Νεστοριδης.

Κατὰ τὸ τελευταῖον μηνιαῖον δελτίον τῆς δημοτικῆς ἀπογραφῆς τῶν Παρισίων, αἱ γεννήσεις ἐν τοῖς τμήμασι τῆς μεγαλοπόλεως, ἐν οἷς οἰκοῦσι πτωχοί, εἶναι πενταπλάσιαι περίπου τῶν ἐν τοῖς τμήμασι τοῖς οἰκουμένοις ὑπὸ πλουσίων.

Ο ΒΙΣΜΑΡΚ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΕΙΑ

Ἔν τινι γερμανικῇ ἐφημερίδι ἐδημοσιεύθη ἡ ἑπομένη διήγησις περὶ τῆς ἀφορμῆς, ἥτις παρώρμησε τὸν Βίσμαρκ νὰ προβῇ εἰς κατάργησιν τῶν χαρτοπαικτείων ἐν Πρωσσίᾳ.

Ἐν ἔτει 1865, λέγει, εὑρίσκοντο ἐν τοῖς λουτροῖς τοῦ Βάδεν πλεῖστοι ἐπιφανεῖς εὐπατρίδαι καὶ πολιτευταὶ καὶ διπλωμάται, ὧν ἡ παρουσία προσειλκύετο καὶ ἄλλο μέγα πλῆθος ξένων. Αἱ αἴθουσαι τοῦ χαρτοπαιγνίου ἦσαν πάντοτε μεσταὶ κόσμου, πλὴν δὲ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαικτῶν προσήρχοντο ἐκεῖσε καὶ πολλοὶ ἄλλοι, εἴτε ὅπως παίξωσι καὶ αὐτοί, εἴτε πρὸς θέαν τῶν παιζόντων. Ἐν τούτοις διακρίνετο ἀνήρ τις μεγαλόσωμος καὶ βαρὺς τὸ ἦθος, φορῶν στενὸν μανδύαν φαιοῦ χρώματος καὶ πῖλον μαλακὸν πλατύγυρον. Ἦτο οὗτος ὁ Βίσμαρκ, πρόεδρος τότε τοῦ πρωσσικοῦ ὑπουργείου. Πολλάκις ἐπλησίαζε καὶ ὁ Βίσμαρκ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ χαρτοπαιγνίου, καί, ὡς προδήλως ἐφαίνετο, ὅπως διασκεδάζῃ τὴν κατέχουσαν αὐτὸν ἀνίαν, ἔθετε πέντε εἰκοσάφραγκα ἐπὶ ἑνὸς παιγνιοχάρτου· ἀλλ' οὐδόλως μεριμνῶν περὶ της τύχης αὐτῶν, ἐξηκολούθει ἀταράχως τὸν περίπατόν του ἐν τῇ αἰθούσῃ, καὶ ἐπανήρχετο μετά τινα λεπτὰ ἵνα ἴδῃ ἂν ἐκέρδησε ἢ ἔχασε· ἂν εἶχε χάσῃ, ἔθετεν ἄλλα πέντε εἰκοσάφραγκα, οὐδέποτε ὅμως ἐπανελάμβανε τρὶς τὸ παιγνίδιον.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἦλθεν εἰς τὸ χαρτοπαικτεῖον νέος τις εὐπατρίδης ἐκ τῆς Βορείου Γερμανίας μετὰ τῆς νεαρᾶς καὶ περικαλλεστάτης συζύγου του, ἣν πρὸ ὀλίγου χρόνου εἶχε νυμφευθῇ. Οὗτος μετέσχε τοῦ παιγνιδίου μετὰ τηλικαύτης τόλμης ὥστε διήγειρε τὴν γενικὴν περιέργειαν. Κατ' ἀρχὰς ἡ τύχη ἐφάνη εὔνους πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐτράπη κατ' αὐτοῦ, καὶ ἔχασε μεγάλα ποσά· ὅσον ὅμως πλειότερον ἔχανε, τόσον ηὔξανε καὶ τὸ ἐπίθεμα. Εἰς μάτην προσεπάθει νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἡ σύζυγός του. Ἐκεῖνος ἔμενεν ἄκαμπτος καὶ ἐξηκολούθει μανιωδῶς τὸ παιγνίδιον. Ἡ σύζυγός του ἱκέτευεν αὐτόν, προσεπάθει νὰ τὸν σύρῃ ἐκτὸς τῆς καταχθονίου αἰθούσης, τὸ δὲ ὠχρὸν πρόσωπόν της ἐμαρτύρει τὴν αὔξουσαν ἀγωνίαν αὐτῆς. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀναισθητῶν πρὸς τὴν ὀδύνην τῆς συζύγου του, οὐδὲ κἂν πρὸς στιγμὴν ἀπέσπα τὸ ἄπληστον βλέμμα του ἀπὸ τῶν παιγνιοχάρτων. Ἔχασε καὶ πάλιν ἔχασε, μέχρις ὅτου μετ' ἀπώλειαν ὑπερόγκου ποσοῦ, ἀνηρεύνησε πυρετωδῶς τὰ θυλάκιά του καὶ συναγαγὼν ὅσα τῷ ὑπελείποντο χρήματα—καὶ ἀνήρχοντο ταῦτα εἰς πολλὰς χιλιάδας δραχμῶν—ἔθεσε πάντα ἐπίθεμα ἐφ' ἑνὸς παιγνιοχάρτου. Τὸ μέτωπον αὐτοῦ περιερρέετο ὑπὸ ἱδρῶτος, αἱ δὲ χεῖρες ἔτρεμον· ἡ περιέργεια τῶν παρισταμένων ἐκορυφώθη, προ-

Digitized by Google

σῆλθε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βίσμαρκ ἵνα ἴδῃ τὸ ἀποθησόμενον. Ἀλλ' ἡ τύχη ἐφάνη καὶ πάλιν δυσμενὴς πρὸς τὸν νέον βαρῶνον, ὅστις τότε κάτωχρος στραφεὶς πρὸς σύζυγόν του ἐψιθύρισε κρυφίως ὀλίγας λέξεις εἰς τὸ οὖς αὐτῆς. Ἐξῆλθεν ἡ νέα τῆς αἰθούσης, προπορευθεῖσα τοῦ ἀνδρός της. Αἴφνης ἠκούσθη ὄπισθέν της κρότος πιστολίου καὶ ὁ νέος ἔπεσε, διατρηθείσης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ διὰ σφαίρας. Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ συζύγου της ἔστη φρίττουσα ἡ νεαρὰ γυνή, προτείνουσα ἐν ἀγωνίᾳ τὰς χεῖρας· βαλοῦσα δὲ κραυγὴν φρίκης ἔπεσεν ἀναίσθητος χαμαί. Ὡς ἦτο ἑπόμενον, πολυπληθεῖς θεράποντες προσέδραμον πανταχόθεν καὶ ἀπεκόμισαν ἐν σπουδῇ ἐκεῖθεν τὸ πτῶμα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν λιπόθυμον γυναῖκα, διότι τὰ τοιαῦτα δυστυχήματα κατὰ κανόνα, κρατοῦντα ἐν τοῖς χαρτοπαικτείοις, πρέπει ταχέως νὰ καλύπτωνται διὰ νὰ μὴ παραβλάπτηται ἡ ὑπόληψις τοῦ καταστήματος. Ἐν ᾧ ταῦτα ἐγίνοντο ἠκούσθη τις ἀναφωνῶν ἐν ὀργῇ μεγίστῃ: «Αὐτὰ πρέπει νὰ παύσωσιν ἐπὶ τέλους! Φέρουσιν ὄνειδος εἰς τὴν Γερμανίαν τοιαῦτα καταγώγια!» Ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Βίσμαρκ, ὅστις ἐτήρησε τὸν λόγον του. Πρoτοῦ νὰ παρέλθωσιν ἑπτὰ ἔτη ἔκτοτε καὶ τὸ τελευταῖον χαρτοπαικτεῖον ἐκλείσθη ἐν Γερμανίᾳ.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΩΝ

Ὑπάρχει ἐν Κίνᾳ βιβλίον δημοτικώτατον, τὸ *Τσιάο—Λὶν—Κουάγκ*, ἤτοι Βιβλίον τοῦ γέλωτος, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ἡμέτερα κωμικὰ ἡμερολόγια. Τοῦτο εἶνε συλλογὴ παροιμιῶν, ἱστορικῶν λέξεων, ἀστεϊσμῶν, κωμικῶν ἀνεκδότων, ἡ δ' ἀνάγνωσις αὐτοῦ τέρπει τοὺς Κινέζους περὶ τὰ τέλη τῶν γευμάτων αὐτῶν ἢ τῶν ἑσπερίδων.

Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τούτων μεταφέρομεν ἐνταῦθα τινὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πνεύματος τῶν κατοίκων τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

—

Δύο ἄνθρωποι, ὁ Σοὺγκ καὶ ὁ Κοὺγκ, θερμαίνονται πρὸ μιᾶς θερμάστρας. Ὁ Σοὺγκ, χαρακτῆρος ἀπαθοῦς καὶ πολύλογος, παρατηρεῖ ὅτι καίεται τὸ φόρεμα τοῦ εὐερεθίστου Κοὺγκ.

— Φίλε μου, λέγει πρὸς αὐτόν, ἤθελα νὰ σοῦ ὁμιλήσω δι' ἓν πρᾶγμα. Τὸ εἶδα πρὸ ὀλίγων στιγμῶν καὶ ἤθελα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ· ἀλλ' ἐπειδὴ διηγοῦνται ὅτι ἔχεις χαρακτῆρα εὐερέθιστον, ἐδίστασα· ἀφ' ἑτέρου νομίζω ὅτι ἂν δὲν σοῦ εἰπῶ τίποτε, θὰ σὲ ἀδικήσω. Εἰς τρόπον ὥστε ἀπεφάσισα νὰ σοῦ ζητήσω τοὐλάχιστον τὴν ἄδειαν νὰ σοῦ ὁμιλήσω.

— Λοιπόν.., λέγε!

— Ἰδού, τὸ φόρεμά σου καίεται, εἶπεν ἡσύχως ὁ Σοὺγκ.

— Τί διάβολον! ἀνέκραξεν ὁ Κοὺγκ μὲ ὀργήν, βλέπων τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐνδύματός του, δὲν ἠμποροῦσες νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς γρηγορώτερα;

— Πόσον κακὸν χαρακτῆρα ἔχει! ἐψιθύρισεν ὁ Σοὺγκ ἀπομακρυνόμενος ὀλίγον. Οἱ ἄνθρωποι εἶχον δίκαιον νὰ μὲ προειδοποιήσουν!

—

Εἷς ἄνθρωπος κλέψας μίαν ἀγελάδα συνελήφθη καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τῆς *κάγκης*, τουτέστι νὰ κλεισθῇ ὁ λαιμός του ἐντὸς δύο ξύλων σκαπτῶν. Φίλοι του τινὲς ἰδόντες αὐτὸν εἰς τὴν ἐλεεινὴν ταύτην θέσιν τὸν ἠρώτησαν τί ἔκαμεν.

— Ὤ! τίποτε· εἶδα εἰς τὸν δρόμον ἕνα παλησόσχοινον καὶ τὸ ἐπῆρα.

— Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ σὲ τιμωρήσουν μὲ τόσην αὐστηρότητα διότι ἐπῆρες ἀπὸ τὴν γῆν ἕνα παλησόσχοινον.

— Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν...Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ σχοινίου ἦτο δεμένη μία ἀγελάδα.

—

Λόγιος νευρικώτατος εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ κατοικῇ εἰς οἰκίαν, εὑρισκομένην μεταξὺ τῶν καταστημάτων ἑνὸς σιδηρουργοῦ καὶ ἑνὸς λεβητοποιοῦ. Ὁ θόρυβος τὸν ὁποῖον ἀπετέλουν οἱ δύο ἐκεῖνοι τεχνῖται τὸν ἐτρέλλαινεν, εἶπε δὲ πρὸς ἕνα φίλον του ὅτι, ἂν μετῴκουν, θὰ ἔδιδε πρὸς αὐτοὺς ἓν καλὸν γεῦμα.

Μίαν ἡμέραν παρουσιασθέντες οἱ δύο γείτονες τῷ εἶπον ὅτι, ἐπειδὴ ἤκουσαν νὰ γίνεται λόγος διὰ τὴν ὑπόσχεσίν του, ἤρχοντο νὰ τῷ ἀναγγείλωσιν ὅτι μετῴκουν.

Ὁ λόγιος προσέφερε πρὸς αὐτοὺς μεγαλοπρεπὲς γεῦμα, κατὰ δὲ τὸ ἐπιδόρπιον τοὺς ἠρώτησε ποῦ μετέβαινον.

— Ἀλλάσσομεν κατάστημα, εἶπεν ὁ λεβητοποιός· ὁ σιδηρουργὸς μεταβαίνει εἰς τὸ ἰδικόν μου μαγαζεῖον καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ἰδικόν του.

—

Μία γυνὴ ἀέριζε διὰ ῥιπιδίου τὸν νεκρὸν τοῦ συζύγου της, ἀποθανόντος ἐν μέσῳ χειμῶνος.— Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἠρώτησαν πρὸς τί τὸ παράδοξον ἐκεῖνο ἀέρισμα, ἀπήντησεν·

— Ὁ σύζυγός μου μοῦ ἐσύστησεν ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης του νὰ περιμείνω νὰ ψυχρανθῇ τὸ σῶμά του διὰ νὰ ξαναϋπανδρευθῶ.

—

Ξυλοκόπος, φορτωμένος κλάδους, ὤθησε καθ' ὁδὸν ἕνα ἰατρόν. Οὗτος ἠθέλησε νὰ τοῦ δώσῃ ἓν ῥάπισμα.

— Κτύπησέ με μὲ τὸ πόδι, εἶπεν ὁ ξυλοκόπος, ὄχι μὲ τὸ χέρι. Προτιμῶ νὰ πονέσω περισσότερο —ἀλλὰ νὰ μὴ πέσω εἰς τὰ χέρια σου, διότι τότε θὰ εἶμαι χαμένος.

—

Ἐβίαζέ τις ἕνα φίλον του νὰ μείνῃ καὶ νὰ γευματίσῃ μαζῆ του. Ὁ φίλος ἠρνεῖτο.

Digitized by Google

— Διατί, εἶπε, δὲν δέχεσαι τὴν πρόσκλησίν μου;

— Λοιπόν! νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν· τὸ κάμνω ἐξ αἰτίας τῆς γυναικός μου. Πρέπει νὰ ὑπάγω αὐτὴν τὴν ὥραν νὰ κενώσω τὸ ποδόλουτρόν της, καὶ ἂν δὲν ὑπάγω δὲν εἰξεύρω τί θὰ μοῦ κάμῃ.

— Πῶς! εἶσαι ἀνὴρ καὶ ἀφίνεις νὰ σὲ ἐξουσιάζῃ μία γυναῖκα; Ποῖος ἤκουσε ποτὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Θὰ σοῦ εἰπῶ τί θὰ ἔκαμνα ἐγώ. Θὰ...

— Τί θὰ ἔκαμνες; ἠρώτησεν ἡσύχως ἡ εἰσελθοῦσα σύζυγός του χωρὶς νὰ τὴν ἐννοήσῃ.

— Θὰ... ἐπήγαινα ἀμέσως νὰ κενώσω τὸ ποδόλουτρόν της. Ἀμέσως! ἐννοεῖς;

Μανδαρῖνος διέταξεν ἕνα χρυσοχόον νὰ τῷ κατασκευάσῃ δύο ῥάβδους ἐκ σφυρηλάτου χρυσοῦ. Ὅταν ὁ τεχνίτης τὰς ἔφερεν, ὁ μανδαρῖνος ἠρώτησε τὴν τιμήν των.

— Ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ χρυσοχόος, καθὼς γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος, ἡ τιμὴ τοῦ χρυσοῦ εἶναι ὡρισμένη, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σας θὰ ζητήσω μόνον τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς.

— Καλά, εἶπεν ὁ μανδαρῖνος· τότε λοιπὸν πάρε τὴν μίαν ῥάβδον, κρατῶ τὴν ἄλλην, καὶ δὲν σοῦ χρεωστῶ τίποτε.

Β.

ΤΑ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΑ ΜΑΣ

[Ναυτικὸν ᾆσμα μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Λαμπελὲτ καὶ ψαλὲν ὑπὸ χοροῦ κατὰ τὴν ἐν Φαλήρῳ φιλανθρωπικὴν ἑορτήν].

Ὡς πότε ἐμεῖς δίχως τιμὴ καὶ δίχως περιφάνεια,
Κακόμοιρα ναυτόπουλα, τῆς θάλασσας παιδιά,
Ὡς πότε θὰ σαπίζωμε μέσ' 'ς τὰ στενὰ λιμάνια
Κοντὰ στὴν ἀμμουδιά!

Ὤ, τί κατάρα, τί 'ντροπή!
Πάντα νὰ ζοῦμε στὸ κουπί!

Πότ' ἡ Νεράϊδες τοῦ γιαλοῦ κλωνιὰ μαργαριτάρια
Θὰ πλέξουνε στὰ χέρια τους στεφάνια ζηλευτὰ
Καὶ θὰ μᾶς στεφανώσουνε 'σὰν ἄξια παληκάρια
Μὲ τὰ στεφάνια αὐτά.

Μὲ τί χαρὰ καὶ προκοπὴ
Θὲ νὰ τραβοῦμε τὸ κουπί.

Πότε θ' ἀνοίξῃ ἡ μοῖρά μας καὶ πότε θὰ σκορπίσῃ
Τὸ σιδερένιο χέρι μας γιὰ δεύτερη φορὰ
Τὴ φλόγα ποῦ ξαπέστειλαν 'ς Ἀνατολὴ καὶ Δύσι
Τ' ἀθάνατα Ψαρά!

Καὶ δὲν θὲ νἆνε πλειὰ 'ντροπὴ
Ποῦ θὰ τραβοῦμε τὸ κουπί.

Γ. Δροσίνης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σπουδαιοτάτην γεωγραφικὴν ἀνακάλυψιν ἐποίησεν ἐσχάτως ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ἀφρικανικοῦ ποταμοῦ Κόγκου ὁ πλοίαρχος Θόμσων. Ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων καταμετρήσεων τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης κατεδείχθη ὅτι τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ εἰσχωρεῖ εἰς τὸν ὠκεανὸν μέχρις ἀποστάσεως 550 χιλιομέτρων σχηματίζον ἑκατέρωθεν δύο μεγάλα ὑψώματα ἀποτελεσθέντα ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ποταμίων ὑδάτων παρασυρομένων παντοειδῶν ἀντικειμένων. Ἡ θάλασσα εἰς τὰ μέρη ὅπου εἶναι τὰ ὑψώματα ἔχει βάθος 180 μέτρων μόνον, ἐν ᾧ πλησίον αὐτῶν τὸ βάθος της εἶναι 1800 μέτρων. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι διὰ προσχώσεως ἐσχημάτισεν ὁ ποταμὸς ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄρη ἔχοντα κατὰ μέσον ὅρον ὕψος 1620 μέτρων. Ὅθεν ὁ Θόμσων συμπεραίνει ὅτι μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου τὰ ὄρη ἐκεῖνα θὰ ἀναδύσωσιν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ θὰ σχηματισθῇ μέγιστον δέλτα τοῦ ποταμοῦ, ἀποτελούμενον ἐκ δύο ἐπιμηκεστάτων νήσων, αἵτινες θὰ διαιρῶσιν αὐτὸν εἰς τρία μέρη.

Κατὰ τὰ ἐσχάτως δημοσιευθέντα πορίσματα τῆς ἐν Σερβίᾳ ἀπογραφῆς τοῦ 1884, κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ πληθυσμὸς τῆς Σερβίας ἀνήρχετο εἰς 1 901 118 κατοίκους· τούτων μόνον 175 243 ἦσαν ἐγγράμματοι 149 873 ὡμίλουν τὴν ῥωμουνικὴν γλῶσσαν, 1411 ἦσαν τυφλοὶ καὶ 2049 παράφρονες. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀρρένων ὑπερέβαινε κατὰ 55040 τὸν τῶν θηλέων. Ἡ δὲ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ ἐν ἔτει 1884 ἦτο ὡς ἑξῆς: Γάμοι 16,869· γεννήσεις 90,143 (ὧν μόνον 848 μὴ νόμιμοι), θάνατοι 52,911, θνησιγενῆ βρέφη 1358.

Ὁ Βὲν Χάι, ὁ ἐπιτηρητὴς τῶν ἠθῶν ἐν τῷ Οὐρανίῳ κράτει, ὑπέβαλεν εἰς τὴν Σινικὴν κυβέρνησιν σχέδιον νόμου περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν γυναικῶν, σκοποῦν κυρίως νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν ἐπιτεινομένην εἰσαγωγὴν εὐρωπαϊκῶν ἐθίμων. Αἱ γυναῖκες ἐν Σινικῇ εἶχον ἀρχίσῃ πρό τινος νὰ περιφέρωνται ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἄνευ ἀκολουθίας καὶ τὸ χείριστον νὰ φοιτῶσιν εἰς θέατρα καὶ ἄλλους δημοσίους τόπους. Πρὸς ἄρσιν τοῦ τοιούτου ἀνηκούστου σκανδάλου παρέστη ἀνάγκη ἐπιβολῆς αὐστηροτάτων ποινῶν. Ἀλλ' οἱ Σῖναι εἶναι ἄνθρωποι πρακτικώτατοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰς ποινὰς δὲν ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰς γυναῖκας ἢ τὰ κοράσια, τὰς παραβαινούσας τὰ διατεταγμένα, ἀλλ' εἰς τοὺς ἄνδρας, πατέρας ἢ κηδεμόνας ἢ συζύγους, ἀφ' ὧν ἐξαρτῶνται αἱ γυναῖκες. Ὅθεν ὁσάκις γυνή τις διαπράξῃ προσβολὴν τῶν δημοσίων ἠθῶν τῆς Σινικῆς ἤτοι ἐξέλθῃ μόνη εἰς περίπατον ἢ μεταβῇ εἰς θέατρον, ὁ σύζυγος αὐτῆς καταδικάζεται νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως. Οὕτω αἱ δυσηρεστημέναι κατὰ τῶν ἰδίων συζύγων ἔχουσι προχειρότατον τὸν τρόπον τῆς ἐκδικήσεως.

Ὅσον περισσότερον πνεῦμα ἔχει τις, τόσον πλειοτέρας καλλονὰς ἀνακαλύπτει ἐν τῇ φύσει. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἐρωτευμένος. Διότι ὅταν ἐρᾶται, δὲν εὑρίσκει παρὰ μίαν μόνην καλλονήν. (Πασχάλ.)

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—472.

Digitized by Google

Ἀριθ. 548 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 29 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια· ἴδε προηγ. φύλλον]

Ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολὰς ταύτας ἔγραφεν ὁ Ἐϊχτὰλ πρὸς τὸν ἐν Ναυπλίῳ φίλον καὶ συνάδελφόν του Roujoux.

«Λαμία 16]28 Δεκεμβρίου 1834.

Φίλτατε,

Προχθές, Παρασκευήν, ἐπέστρεψα ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἐκδρομῆς μου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Σπερχειοῦ. Ἀνεχώρησα ἐντεῦθεν τὸ παρελθὸν Σάββατον, ἐν μέσῳ πυκνῆς χιόνος, διὰ τὸ χωρίον Βαρυμπόπι, ὅπου κατοικεῖ ὁ γέρων Τσουκαλᾶς, πενθερὸς μιᾶς τῶν ἀδελφῶν τοῦ κ. Χατζίσκου. Ἔκαυσε τρὶς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃ εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, τώρα δὲ τὴν κτίζει πάλιν διὰ τετάρτην φοράν. Πρὸς τοῦτο θὰ δαπανήσῃ δύο χιλιάδας δραχμάς. Θὰ ἔχῃ δύο πατώματα, μὲ τέσσαρα χωρίσματα ἕκαστον, θὰ εἶναι δὲ παλάτιον καθ' ἑαυτὸ ἐν τῷ μέσῳ τῶν καλυβῶν τὰς ὁποίας καὶ μόνας βλέπει τις εἰς αὐτὰ τὰ μέρη.

Τὸ Βαρυμπόπι κεῖται πλησίον τῶν χωρίων Μάκρεσι, Ἀρχάνι καὶ Παλιοῦρι, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Κωλέττης καὶ οἱ φίλοι του ἠγόρασαν. Αἱ γαῖαι αὗται εἶναι ἐξαίρετοι, ἡ τοποθεσία των λαμπρὰ ὅσον καὶ ἡ ποιότης τῆς γῆς. Ἀπόδειξις τούτου καὶ ἡ προθυμία μεθ' ἧς οἱ κάτοικοι συνέρχονται ἐνταῦθα. Τὰ δύο χωρία Μάκρεσι καὶ Ἀρχάνι, πλησίον ἀλλήλων κείμενα, περιέχουν πληθυσμὸν ἐπαρκέστατον, ἐν γένει δὲ ὅλη ἡ μεταξὺ Λαμίας καὶ Βαρυμποπίου πεδιὰς (ἓξ ὡρῶν δρόμος,) φαίνεται κατῳκημένη ὄχι ὀλιγώτερον πάσης ἄλλης γνωστῆς μου ἐν Εὐρώπῃ ἐξοχῆς. Τοῦτο ἀναμφιβόλως ὀφείλεται εἰς τὴν ἄκραν τῆς γῆς εὐφορείαν καὶ εἰς τὴν γειτνίασιν τῆς Τουρκικῆς ἐπικρατείας, ὁπόθεν ὁ πληθυσμὸς τῆς Φθιώτιδος ἔλαβεν οὐκ ὀλίγην προσαύξησιν. Ἐντούτοις, καίτοι τοσοῦτον καλῶς τοποθετημένα καὶ κατῳκημένα, τὰ χωρία ταῦτα εὑρίσκονται εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν. Οἱ χωρικοὶ δὲν κατοικοῦν εἰς οἰκίας, ἢ κἂν εἰς καλύβας, ἀλλ' ἐντὸς εἴδους παραπηγμάτων ἐκ κλάδων πλεκτῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιστρώσεως. Εὑρισκόμενος ἐντὸς αὐτῶν, νομίζεις ὅτι εἶσαι εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἐὰν ἀνάψῃς πῦρ, κινδυνεύεις νὰ καύσῃς τὸ οἴκημα ὁλόκληρον. Καὶ ὅμως δὲν θὰ ἦτο δύσκολος ἐπίστρωσίς τις ἐκ πηλοῦ. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τοσοῦτον ἐξενευρίσθησαν ὑπὸ τῶν συμφορῶν ὅσας ὑπέστησαν, ὥστε οὐδὲ μέχρι τοῦ σημείου τούτου δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἐνέργειά των.

Ἀφοῦ ἐπέρασα δύο ἡμέρας μετὰ τοῦ γέροντος Τσουκαλᾶ καὶ ἔμαθα παρ' αὐτοῦ διάφορα πράγματα ἀξιάκουστα (ἐδέησεν ἐνίοτε νὰ προσφύγω εἰς τὰς γνώσεις τοῦ Δημήτρη, ὡς διερμηνέως), μετέβην εἰς Ὑπάτην, ὅπου ὁ Χατζηπέτρος καὶ ἡ σύζυγός του μὲ ὑπεδέχθησαν εἰς τὴν μικρὰν των οἰκίαν μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης. Ὁ κ. Κωλέττης ἔλαβε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ συστήσῃ εἰς τὸν ἐξάδελφόν του, ὥστε εἰς τὴν ἐπιστολήν του ὀφείλω τὴν πρόθυμον ταύτην ὑποδεξίωσιν. Πρώτην ταύτην φορὰν εὑρέθην ἐνώπιον ζεύγους ἀντιπροσωπεύοντος τὸν φεουδαλισμὸν τῆς Ἑλλάδος. Ὅσον δὲ ἐπιδεκτικαὶ συζητήσεως καὶ ἂν εἶναι αἱ ἀξιώσεις τῶν τοιούτων ἀρχόντων,—τῶν ὁποίων τὴν καταστροφὴν ἤρχισεν ὁ Ἀλῆ πασᾶς καὶ συνεπλήρωσεν ἡ ἐπανάστασις,—ὁμολογῶ ὅτι μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως ἐπανεῖδον ἐκεῖ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐκείνην, αἱ ὁποῖαι πανταχοῦ καὶ πάντοτε συνοδεύουν τὸ ἐπιφανὲς τοῦ γένους. Ἐθαύμασα πράγματι τὸν Καπετάνον, διατηροῦντα ὁπωσδήποτε, καὶ ἐν μέσῳ τῆς παρούσης στενοχωρίας, τὴν λαμπρὰν ἐνδυμασίαν καὶ τὸν πολύτιμον ἵππον του. Κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον τῆς θετικότητος ἀξίζει νὰ ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι τινὲς διατηροῦντες μετὰ πάσης θυσίας τὸ πάθος τῆς μεγαλοπρεπείας.

Γνωρίζεις βεβαίως τὴν σύζυγον τοῦ Χατζηπέτρον. Ἐξ ὅσων γυναικῶν εἶδα μέχρι τοῦδε ἐν Ἑλλάδι ἐξέχει αὕτη καὶ διαφέρει. Βεβαίως εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς διατηρεῖ τὴν συναίσθησιν «τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς της», τὸ ἐκδηλοῖ δὲ καὶ διὰ τῶν τρόπων καὶ τῆς ὁμιλίας της· μολαταῦτα ὅμως νομίζω ὅτι κατώρθωσε νὰ γείνῃ καὶ *καλὴ νοικοκυρά*, πρᾶγμα σπάνιον καὶ τοῦτο εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Ἐὰν ὑπάρχωσι πολλαὶ τοιούτου

Digitized by Google

εἴδους γυναῖκες εἰς τὰ ὄρη τῆς Θεσσαλίας, ἃς σπεύσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος νὰ τὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸ βασίλειόν του.

Ὁ περιμενόμενος τὴν τετάρτην ταχυδρόμος ἔφθασε τὴν παρασκευήν. Ὁ χθεσινὸς (τοῦ Σαββάτου) δὲν ἔφθασεν ἀκόμη μέχρις ὥρας—ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς.—Ἐλπίζω ὅτι θὰ μοὶ φέρῃ ὀλίγας λέξεις σου. Παρῆλθε μὴν ἀφότου σὲ ἀπεχωρίσθην καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ μάθω τὶ γίνεσαι. Ἐφημερίδας εἶδα μέχρι τῶν τῆς 1ης Δεκεμβρίου μόνον. Ἐξ αὐτῶν ἔμαθα τὰ ἐν Ἀθήναις συμβαίνοντα, τὴν ὑπουργικὴν ἐν Γαλλίᾳ μεταβολὴν καὶ τὰς ἐπιτυχίας τοῦ Ταφιλπούζη (1), τὰς ὁποίας ἄλλως ἐγνωρίζομεν ἤδη ἐνταῦθα. Ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων ἡ σημαντικωτέρα διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι νομίζω ἡ τελευταία. Τὸ κίνημα τοῦ Ταφιλπούζη δὲν ἔχει πλέον τὸν χαρακτῆρα μικρᾶς τοπικῆς ἀνταρσίας· πρόκειται περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἀλβανίας. Ἀνεξαρτήτως τῶν σπουδαίων συνεπειῶν, τὰς ὁποίας τὰ συμβάντα ταῦτα δύνανται νὰ ἔχωσιν ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὑπάρχει καὶ ὁ ἄμεσος κίνδυνος τῆς ἀναζωπυρήσεως τῆς λῃστείας κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ, ἐὰν δὲν ληφθῇ πρόνοια περὶ ὀργανισμοῦ σώματος στρατιωτῶν εἰς τὰ σύνορα.

Ὡς πρὸς τοὺς Βαυαρούς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοὺς Γερμανοὺς ἐθελοντάς, τρεῖς πάλιν ἐξ αὐτῶν ἀπεπειράθησαν νὰ λιποτακτήσωσι πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν, ἀφοῦ ἔκλεψαν τοὺς ἀξιωματικούς των, ἀλλὰ συνελήφθησαν καὶ οὗτοι ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς.

Ἐλησμόνησα νὰ σοῦ ἀναφέρω, γράφων περὶ Ὑπάτης, ὅτι ἐπεσκέφθην τὰς γαίας Θερμιὰ καὶ Καράλη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σπερχειοῦ. Ὡς πρὸς τοποθεσίαν δὲν παραβάλλονται πρὸς τὰς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης γαίας. Πρὸς μεσημβρίαν ὑπέρκειται ἡ Οἴτη. Αἱ ἐκ τῶν ὀρέων καταπίπτουσαι πέτραι καλύπτουν τὰ ὑψηλότερα μέρη τῶν γαιῶν, τὰ δὲ ταπεινότερα κατακλύζονται ὑπὸ τῶν νερῶν, πολλαχοῦ δὲ αὗται μετεβλήθησαν εἰς ἕλη. Ἡ γειτνίασις τῶν Τούρκων τοῦ Πατρατζικίου εἶχε φυγαδεύσει τοὺς κατοίκους, εἰς τρόπον ὥστε αἱ ἐν λόγῳ γαῖαι εἶναι σήμερον ἔρημοι, καλύπτονται δὲ ὑπὸ θάμνων καὶ καλάμων. Ἀπαιτοῦνται μεγάλαι δαπάναι διὰ νὰ ἐκχερσωθῶσιν. Οἱ μόνοι ἐπ' αὐτῶν ἤδη κάτοικοι εἶναι οἰκογένειαί τινες ἐκ Θεσσαλίας τὰς ὁποίας ὁ Χατζηπέτρος ἔπεισεν, ὡς μὲ ἐπληροφόρησε, νὰ μείνωσιν ἐκεῖ, καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζοντο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των, ἀηδιάσασαι ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τὴν ὁποίαν εὗρον ἐν Ἑλλάδι.

Πάντες ἐδῶ μοὶ λέγουν ὅτι ἐὰν θέλῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἑλκύσῃ μετοίκους ἐκ Θεσσαλίας πρὸς ἀποκατάστασιν ἐν Ἑλλάδι, ἀνάγκη νὰ διοργανίσῃ ἐπὶ τούτῳ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ζητουνίου, μεταβάλλουσα αὐτὴν διοικητικῶς. Χθὲς μοὶ ἔλεγεν ὁ Μανσόλας ὅτι τὴν προτεραίαν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἰκογένειαί τινες ἐκ Θεσσαλίας, τῶν ὁποίων τὰ σκεπάσματα ἐκρατήθησαν εἰς τὰ σύνορα τὴν νύκτα, καὶ νύκτα ψυχροτάτην, διότι ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῶσιν ὑπὸ τοῦ τελωνείου αἱ καπόται καὶ τὰ σκεπάσματά των, τὴν δὲ νύκτα τὸ τελωνεῖον εἶναι κλειστόν. Ἀλλ' εἰς τὰ σύνορα δὲν ὑπάρχει οὔτε οἰκία οὔτε καταφύγιόν τι, ὥστε ἐδέησε νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰ γυναικόπαιδα τὸν δρόμον των μέχρι Λαμίας, ἀσκεπῆ καὶ ἀπροφύλακτα, τὸ δὲ πρωῒ ἔφθασαν οἱ ὁδοιπόροι κακῶς ἔχοντες εἰς τοῦ Μανσόλα. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ δύο κατόπιν ἡμέρας ἔπεσε πολλὴ χιών, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ στείλωσιν εἰς Φούρκαν ἀνθρώπους· διὰ νὰ μεταφέρωσι τὰ πράγματά των! Ἐὰν θέλωσι τελωνεῖα, πρέπει τοὐλάχιστον νὰ μένωσιν ἀνοικτὰ τὴν νύκτα, ἢ νὰ ὑπάρχῃ καταφύγιόν τι παρ' αὐτά.

Εὐχαρίστως ἔμαθα ὅτι ἡ Γραμματεία τῶν Ἐσωτερικῶν ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἐπάρχων ἐκθέσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐπαρχιῶν. Τοῦτο δύναται νὰ εἶναι βάσις νέου συστήματος, συμφωνεῖ δὲ πρὸς ὅσα διὰ προλαβούσης μου σοὶ ἔγραφα περὶ τῆς ἀνάγκης τοιούτων ἐξετάσεων καὶ ἐρευνῶν. Ὑποθέτω ὅτι τὸ ὑπουργεῖον προεκάλεσε τὸ μέτρον τοῦτο.

Φιλοξενοῦμαι εἰς τοῦ Μανιτάκη. Ὁ Χατζῖσκος ἔχει ἐργάτας εἰς τὸ δωμάτιον τὸ ὁποῖον κατεῖχον εἰς τὴν οἰκίαν του. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου εἰς Ὑπάτην τῷ εἶπον ῥητῶς ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν οἰκίαν του. Τὸν ἐστενοχώρουν, παρεκτὸς δὲ τούτου ἀπέθνησκα τοῦ ψύχους ἐκεῖ. Ὡς ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν ξύλων δὲν εὑρίσκονται ἄνθρακες εἰς Λαμίαν. Ἀλλ' οὔτε μαγγάλι εὑρίσκει τις. Τὸ νεόνυμφον ζεῦγος φλέγεται τοσοῦτον ὑπὸ ἔρωτος, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πεισθῶσιν ὅτι ἐγώ, ὁ μὴ ἐρωτευμένος, ἐκρύωνα δεινῶς καὶ ὅτι ἐν ἐλλείψει ἀνθράκων ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ μοὶ δοθῇ χόβολη. Εἰς τοῦ Μανιτάκη εἶμαι πλέον ἐλεύθερος, καθὸ ἄγαμοι καὶ οἱ δύο.

Διὰ μιᾶς τῶν προλαβουσῶν ἐπιστολῶν μου σοὶ ἔγραψα ὅτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἐλπίζω ὅτι ὁ αὔριον περιμενόμενος ταχυδρόμος θὰ μοὶ γνωστοποιήσῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν τοῦ κ. Κωλέττη. Διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ἐγκλείω τὴν ἐπίσημον αἴτησίν μου περὶ παρατάσεως τῆς ἀδείας μου. Πρωτοκόλλησέ την, ἐὰν πρόκειται νὰ δοθῇ κα-

(1) Ὁ Ἀλβανὸς οὗτος ὁπλαρχηγὸς κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1831 εἰσέβαλεν εἰς Ἀργολίδα ὡς σύμμαχος τῶν ἀντιπάλων τοῦ Κυβερνήτου. Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1833 ἐπανέστη ἐν Ἀλβανίᾳ κατὰ τῆς Πύλης καὶ ἐλεηλάτησε τὴν Ἄρταν. Τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα δὲν ἴσχυσαν νὰ τὸν ἐξοντώσωσιν, ἡ δὲ ἀντίστασίς του ἔλαβε μεγαλειτέρας διαστάσεις κατὰ τὸ 1834, ὡς ἐν τῇ ἄνωθι ἐπιστολῇ ἀναφέρεται. Ἦτο ἐν συνεννοήσει μεθ' Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν, τινὲς δὲ καὶ συνεπολέμουν μετ' αὐτοῦ.

Digitized by Google

ταφατικὴ ἀπάντησις. Εἰς τοιαύτην δὲ περίπτωσιν ζήτησε, παρακαλῶ, παρὰ τῆς Νομαρχίας διαβατήριον (διὰ τὴν Λάρισσαν) διὰ τὸν ὑπηρέτην μου Κυριακὸν Δημητρίου, πρὸς τὴν μητέρα τοῦ ὁποίου στέλλεις τὴν ἔγκλειστον.

Καταγίνομαι εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς. Μετά τινων ἡμερῶν σπουδὰς σκοπεύω νὰ ἀναχωρήσω εἰς Λάρισσαν, ἐπανερχόμενος διὰ Λεβαδείας, Εὐβοίας καὶ Σύρας. Ἀλλά, ὅπως δήποτε καὶ ἂν τροπολογηθῶσι τὰ περαιτέρω σχέδιά μου, δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ταξειδίου μου ἤδη ἐξετελέσθη. Καλῶς ἢ κακῶς καταφέρω νὰ ὁμιλῶ τὰ Ἑλληνικά. Μετὰ τοῦ Τσουκαλᾶ καὶ τοῦ Χατζηπέτρου ἠδυνήθην νὰ συνεννοῶμαι. Ἡ πρώτη δυσκολία ὑπερενικήθη, τὰ λοιπὰ θὰ ἔλθωσι μὲ τὸν καιρόν.

Δευτέρα, 29 Δεκεμβρίου

Σήμερον, μέχρι τῆς 10 ὥρας, τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ Σαββάτου εἰσέτι δὲν ἦλθε . . . .

—

Λαμία, 1 Ἰανουαρίου 1835

. . . .

Ὁ Δρόσος θεωρεῖ τὴν ἐγκατάστασιν ἀποίκων δύσκολον, ἀλλ' οὐχὶ ἀδύνατον. Ὁ Γῶγος λέγει ὅτι οἱ ἄποικοι θὰ ἐξοντωθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ἡ γῆ ἐφ' ἧς ἐγεννήθησαν, δύναται νὰ φέρῃ καὶ ἄλλους ἀνθρώπους ἐκτὸς αὐτῶν,—ἢ ὅτι ἄνθρωποι μὴ τηροῦντες τὴν τεσσαρακοστὴν δὲν εἶναι Τοῦρκοι. Συνωμίλησα καὶ πάλιν περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου μετὰ τοῦ Χατζίσκου, ἡ δὲ γνώμη του εἶναι ὅτι ζυγιζομένων τῶν *ὑπὲρ* καὶ τῶν *κατά*, τὸ *ὑπὲρ* ὑπερέχει. Ἀλλὰ πῶς νὰ ῥίψῃς ἀποίκους ἐν τῷ μέσῳ Ἐφόρων, δεκάτων, κτλ; Ὁ ἐφετεινὸς δεκατισμὸς ἐπροξένησε μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ Ἑλλήνων (οἱ πάντες μοὶ τὸ ἐπαναλαμβάνουσι,) φοβερὰν ἐντύπωσιν . . . .

Ἐπεθύμουν νὰ γνωρίζω τί κάμνετε τώρα εἰς Ναύπλιον; Ὁ καιρὸς παρέρχεται πάντοτε ἐν ῥαδιουργίαις; Ἐὰν δὲν προσέξωσιν, ἡ ἀφύπνισις θὰ ἐπέλθῃ τρομερά! Ὁποῖον ποτὲ ἔθνος εὑρέθη εἰς τὴν παροῦσαν θέσιν τῆς Ἑλλάδος; Ἡ γῆ ἀκαλλιέργητος, οὐδεμία βιομηχανία,—οὐδὲ ἓν ἐργοστάσιον,—ὁ χωρικὸς ἀγοράζει ἐκ τῶν ξένων τὸν ἄρτον του, τὰ ὀλίγα ἐνδύματα ὅσα φέρει, τοὺς βόας του, τοὺς ἵππους του, τὰ ἐργαλεῖά του, τὸ ποτήριόν του, ἕως καὶ αὐτὰς τὰς σανίδας του. Ἡ τοιαύτη εἰσαγωγὴ ἔξωθεν ἠδύνατο μέχρι τινὸς νὰ μὴ εἶναι κακόν,—ἠδύνατο μάλιστα νὰ εἶναι καλόν, ἐὰν ἡ γεωργία παρεῖχε βάσιν συναλλαγῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ γεωργία μένει νεκρὰ δι' ἔλλειψιν μέσων.

Νομίζω καθῆκον τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν τὸ νὰ προκαλέσῃ ἔρευναν περὶ τῆς ἀληθῶς ἀνηκούστου καταστάσεως ταύτης τῶν πραγμάτων καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ ἀναλόγως σχέδιον ἐνεργείας. Ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσῃς περὶ τούτου μετὰ τοῦ Κωλέττη.

. . . .

Δὲν ἤμην ποτὲ ἄνθρωπος τῆς ἐξοχῆς, ἀλλὰ νομίζω ὅτι καθόσον παρέρχεται ἡ νεότης γίνομαι τοιοῦτος. Ἐντὸς ὀλίγου ἡ μόνη μου φιλοδοξία θὰ εἶναι ἡ ἀπόκτησις μικρᾶς γωνίας γῆς εἰς ὡραίαν τινὰ τοποθεσίαν. Τοῦτο ἐπιθυμεῖς καὶ σύ, ὥστε ἀποσυρόμεθα ὁμοῦ. Συμφωνεῖς;

Ἐὰν δὲν ἤμην τόσον βραδύνους, θὰ προώδευα περισσότερον εἰς τὰ Ἑλληνικά. Κατώρθωσα ἐν τούτοις νὰ ἐννοῶ καὶ νὰ ἐννοῶμαι. Ἀλλὰ ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ναύπλιον *τελειοποιημένος*.

Ἀσπασμοὺς πρὸς τὸν Hill καὶ τὸν Πονηρόπουλον. Τὰ σεβάσματά μου πρὸς τὸν κ. Rouen καὶ τὸν κ. Κωλέττην.

Τὸ ἑσπέρας.

Ἔμεινεν ἡ ἐπιστολή μου σήμερον. Ὁ Χατζίσκος δὲν μὲ ἐπληροφόρησε καλῶς περὶ τῆς ὥρας καθ' ἣν ἀναχωρεῖ ὁ ταχυδρόμος. Θὰ μείνῃ μέχρι τῆς Δευτέρας. Μικρὸν τὸ κακόν.

Εἶδα εἰς τὰς σήμερον ληφθείσας ἐφημερίδας, τὴν *Ἀθηνᾶν* καὶ τὸν *Χρόνον*, ὅτι ζητεῖται μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἡ ἀποφυλάκισις τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἰδοὺ πῶς ἐπέρχονται τὰ ἀποτελέσματα. Συμπεραίνεις ὅτι δὲν μετεβλήθη ἡ γνώμη, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασα εἰς Ἀθήνας, ἂν δὲ ἡ χρεία τὸ καλέσῃ δύνασαι νὰ κάμῃς τὴν κατάλληλον χρῆσιν τοῦ εἰς χεῖράς σου ἐγγράφου.

Ζητεῖται καὶ Ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία. Νομίζω ὅτι τὴν θέλουν καὶ ἐνταῦθα διὰ λόγους ἰδίους. Τὸ πρᾶγμα θ' ἀπολήξῃ ἐκεῖ. Ὑπάρχουν πολλὰ θεμελιώδη ζητήματα μὴ δυνάμενα ἄνευ τούτου νὰ διευθετηθῶσιν, οἷον ἡ οἰκονομικὴ θέσις τοῦ τόπου, αἱ ἐθνικαὶ γαῖαι, ὁ ἀποικισμός. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο, δὲν θὰ ἐτόλμων τὸ κατ' ἐμὲ νὰ προσκαλέσω οὐδ' ἕνα μόνον ἄποικον εἰς Ἑλλάδα, πρὶν τοῦ ἀποφανθῇ ἐθνική τις συνέλευσις.

. . . .

Τὴν ἑσπέραν ταύτην ἔγεινα μάρτυς αὐτόπτης σκηνῆς σκανδαλώδους ἐν τῷ Ἐπαρχείῳ. Ἦλθον οἱ Ἐθνοφύλακες ἀπαιτοῦντες τοὺς μισθούς των, τοὺς ὁποίους δὲν ἔλαβον πρὸ δύο, νομίζω, μηνῶν. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι μένουν εἰς τὰ ὄρη ἄνευ ἄρτου, ἄνευ πυρός, ἄνευ ὑποκαμίσου. Τὰ πρὸς ἀπότισιν τοῦ μισθοῦ των ὀφείλουν νὰ καταβάλωσιν οἱ κάτοικοι,—ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν γενομένων διοικητικῶν μεταβολῶν, οἱ μοίραρχοι, ὑπομοίραρχοι, ἐνωμοτάρχαι καὶ χωροφύλακες ἰδιοποιήθησαν τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως, τὰ δὲ χρήματα εὑρίσκονται σήμερον Κύριος οἶδε ποῦ» . . . .

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Δ. Βικέλας

Digitized by Google

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)
[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 389]

Πρὸ τῆς παρελεύσεως τετάρτου τῆς ὥρας ἐγένετο καταφανὲς ὅτι ἡ *Ἀλάσκα* ὑπερέπλει τοῦ ἄλλου πλοίου, οὗ τὸ σκάφος ἤρξατο ὁρώμενον διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Οὐ μόνον ἱστιοδρόμει δι' ὑποπνέοντος ἀνέμου, ἀλλὰ καὶ ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ ἐσχημάτιζε πρὸς τὴν τῆς *Ἀλάσκας* ὀξυτάτην γωνίαν.

Ἀλλ' αἴφνης μεταβολή τις ἐπῆλθεν ἐν αὐτῷ. Καπνὸς πυκνὸς ἀνέθορε τῆς καπνοδόχου, ἀφήσας ὀπίσω αὐτοῦ μακρὸν μέλανα θύσσανον. Τώρα ἔπλεεν ἀτμοδρομοῦν καὶ καθ' ἣν ἡ *Ἀλάσκα* διεύθυνσιν.

— Δὲν μένει πλέον ἀμφιβολία, τὸ *Ἄλβατρος* εἶνε! ἐψιθύρισεν ὁ Ἔριχ.

Καὶ διέταξε τὸν ἀρχιμηχανικὸν νὰ ἐπισπεύσῃ ἔτι τὸν δρόμον τοῦ πλοίου. Διήνυεν ἤδη δεκατέσσαρα μίλλια, μετὰ ἓν δὲ τέταρτον διήνυε δεκαέξ.

Τὸ ἄλλο πλοῖον δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀποκτήσῃ ἴσην ταχύτητα, δι' ὃ ἡ *Ἀλάσκα* ἐξηκολούθει ὑπερπλέουσα αὐτοῦ. Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν εἶχε προσεγγίσῃ τοσοῦτον ὥστε οἱ ἐπ' αὐτῆς ἔβλεπον εὐκρινῶς τὰ ἐξαρτύματά του, τοὺς ἄνδρας τοῦ πληρώματος, οἵτινες ἐξετέλουν τοὺς χειρισμούς, καὶ τέλος τὰ ἄφλαστα τῆς πρύμνης καὶ τὴν λέξιν *Ἄλβατρος*.

Ὁ Ἔριχ διέταξε νὰ ὑψωθῇ ἡ σουηδικὴ σημαία· παρευθὺς δὲ τὸ *Ἄλβατρος* ἦρε τὴν ἀστερόεσσαν σημαίαν τῆς Ἀμερικανικῆς συμπολιτείας.

Μετά τινα ἔτι λεπτὰ τὰ δύο πλοῖα μόλις τριακόσια ἢ τετρακόσια μέτρα θ' ἀφίσταντο ἀλλήλων.

Τότε ὁ κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας*, ἐπὶ τῆς γεφύρας ἱστάμενος, ἐκάλεσε διὰ τηλεφώνου τὸ *Ἄλβατρος* ἀγγλιστί.

— Αἴ!.. .ἀπὸ τὸ πλοῖον!.. .Ἐπιθυμῶ νὰ ὁμιλήσω μὲ τὸν πλοίαρχόν σας!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνῆλθέ τις ἐπὶ τὸ κατάστρωμα τοῦ *Ἄλβατρος*, ἦτο δὲ ὁ Τοῦδωρ Βράουν.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ πλοίαρχος τοῦ θαλαμηγοῦ τούτου, εἶπε. Τί μὲ θέλετε;

— Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ἂν ἔχετε ἐπὶ τοῦ πλοίου σας τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν.

— Ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν εἶνε ἐπὶ τοῦ πλοίου μου καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ αὐτοπροσώπως, ἀπεκρίθη ὁ Τοῦδωρ Βράουν.

Νεύσαντος δὲ αὐτοῦ, ἄνθρωπός τις ἀνέβη εἰς τὴν γέφυραν.

— Ἰδοὺ ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, προσεῖπεν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ *Ἄλβατρος*. Τί τὸν θέλετε;

Ὁ Ἔριχ καίτοι πρὸ τόσου χρόνου ἐπόθει τὴν συνέντευξιν ταύτην, καίτοι ἐξεκίνησε τόσον μακρόθεν πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῆς, ἐντούτοις εὑρεθεὶς ἀπροσδοκήτως ἐνώπιον τοῦ πυρρότριχος καὶ σιμοῦ τὴν ῥῖνα ἀνθρώπου, ὅστις προσέβλεπεν αὐτὸν ὑπόπτως, περιέπεσεν εἰς ἀμηχανίαν ἀγνοῶν τί νὰ ἐρωτήσῃ. Ἀλλὰ τέλος συγκεντρώσας τὰς ἰδέας αὐτοῦ·

— Ἔχω ἀνάγκην νὰ ὁμιλήσω διὰ μακρῶν καὶ ἐμπιστευτικῶς μαζί σας, εἶπε. Σᾶς ζητῶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ διὰ νὰ σᾶς εὕρω ἦλθα εἰς αὐτὰς τὰς θαλάσσας. Ἔρχεσθε εἰς τὸ πλοῖόν μου:

— Δὲν σᾶς γνωρίζω καὶ εἶμαι καλὰ ἐδῶ ποῦ εἶμαι, ἀπήντησεν οὗτος.

— Ἀλλ' ἐγὼ σᾶς γνωρίζω! Ἔμαθα ἀπὸ τὸν Βόουλες τῆς Νέας Ὑόρκης ὅτι παρευρέθητε εἰς τὸ ναυάγιον τῆς *Κυνθίας*, καὶ ὅτι τοῦ ἐκάματε πολλάκις λόγον διὰ τὸ «παιδὶ τοῦ σωσιβίου.» Ἐγὼ εἶμαι αὐτὸ τὸ παιδί, καὶ δι' αὐτὸ ἤθελα νὰ σᾶς ζητήσω ὅσας πληροφορίας ἔχετε δι' ἐμέ.

— Ἀπὸ ἄλλον νὰ τὰς ζητήσετε, ἐγὼ δὲν ἔχω διόλου ὄρεξι νὰ σᾶς τὰς δώσω!

— Θέλετε νὰ ὑποθέσω ὅτι αἱ πληροφορίαι αὗται δὲν σᾶς τιμοῦν;

— Ὑποθέσατε ὅ,τι θέλετε, τὸ ἴδιο μοῦ κάνει, ἀντεῖπεν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν.

Ὁ Ἔριχ εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ μείνῃ ἀτάραχος.

— Εἶναι προτιμότερον νὰ μοῦ εἰπῆτε μὲ τὸ καλὸν αὐτὰς τὰς πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι μ' ἐνδιαφέρουν τόσον πολύ, παρὰ νὰ ἐκτεθῆτε εἰς τὸν κίνδυνον νὰ σᾶς τὰς ζητήσω εἰς τὸ κακουργοδικεῖον, προσεῖπεν ἀπαθέστατος.

— Ἐς τὸ κακουργοδικεῖον!.. .Ἔνας λόγος εἶνε. Μὰ δὲν ῥωτᾶτε ἂν 'μπορῆτε καὶ νὰ μὲ πᾶτε; ἀπεκρίθη ὁ Ὀδόνογαν.

Τότε παρενέβη ὁ Τοῦδωρ Βράουν.

— Βλέπετε ὅτι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπ' ἐμὲ νὰ λάβητε τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ζητεῖτε, εἶπεν εἰς τὸν Ἔριχ. Τὸ καλλίτερον λοιπὸν εἶνε νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν δρόμον μας, ὁ καθεὶς ὅπως θέλει.

— Διατί ὁ καθεὶς ὅπως θέλει; Τὸ ἁπλούστερον δὲν εἶνε νὰ ὁμοπλοήσωμεν ἕως ὅτου φθάσωμεν εἰς πολιτισμένον τόπον διὰ νὰ κανονίσωμεν τὰς μεταξύ μας ὑποθέσεις; εἶπεν ὁ κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας*.

— Δὲν εἰξεύρω νὰ ἔχωμεν ὑποθέσεις ἀναμεταξύ μας καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκην τῆς συντροφίας κανενός, ἀπήντησεν ὁ Τοῦδωρ Βράουν, ἑτοιμασθεὶς νὰ κατέλθῃ τῆς γεφύρας.

Ὁ Ἔριχ ἐπέσχεν αὐτὸν διὰ νεύματος.

— Κυβερνῆτα τοῦ *Ἄλβατρος*, ἀνέκραξεν, εἶμαι ἐντεταλμένος εἰδικὴν ἀποστολὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς μου, καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά μου ταύτην τὴν ἐποπτείαν τῆς τάξεως ἐν τῇ θαλάσσῃ!

Digitized by Google

Σᾶς καλῶ λοιπὸν νὰ μοὶ ἀνακοινώσητε ἀμέσως τὰ ναυτιλιακά σας ἔγγραφα!

Ὁ Τούδωρ Βράουν οὐδ' ἀπαντήσεως ἠξίωσε τὸν κυβερνήτην τῆς *Ἀλάσκας*, ἀλλὰ κατῆλθε τῆς γεφύρας μετὰ τοῦ Ὀδόνογαν.

Ὁ Ἔρικ ἀνέμεινε δύο λεπτά, μεθ' ἃ προσεῖπε:

— Κυβερνῆτα τοῦ *Ἄλβατρος*, κατηγορεῖσθε ὅτι ἀπεπειράθητε νὰ καταστρέψητε τὸ πλοῖόν μου ἐπὶ τῆς *Κρύας Ξέρας* τῆς νήσου Σέν, καὶ καλεῖσθε νὰ ἀπολογηθῆτε διὰ τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐνώπιον ναυτοδικείου! Ἂν δὲν ὑπακούσητε εἰς τὴν κλῆσιν ταύτην, τὸ καθῆκόν μου ἀπαιτεῖ νὰ σᾶς ἀναγκάσω διὰ τῆς βίας.

— Δοκιμάσατε ἂν σᾶς βαστᾷ! ἀνέκραξεν ὁ Τούδωρ Βράουν, δοὺς ἅμα διαταγὴν νὰ ἐκκινήσῃ τὸ πλοῖον.

Κατὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην τὸ *Ἄλβατρος* εἶχε στραφῇ ἐπαισθητῶς ἀποτελέσαν ὀρθὴν γωνίαν μετὰ τῆς πρώρας τῆς *Ἀλάσκας*. Αἴφνης ἡ ἕλιξ αὐτοῦ κινηθεῖσα ἔπληξε τὰ ὕδατα, ἅτινα ἐπήφρισαν ἀναταραχθέντα. Ὀξὺς καὶ μακρὸς συριγμὸς ἠκούσθη καὶ τὸ *Ἄλβατρος* ὀλισθῆσαν ἐπὶ τῶν κυμάτων ἀπῆλθεν ὁλοταχῶς χωροῦν πρὸς τὸν Βόρειον Πόλον.

Μετὰ δύο λεπτὰ ἡ *Ἀλάσκα* ὥρμα εἰς καταδίωξιν αὐτοῦ.

ΙΗ'.

Κανονοβολισμοί.

Ἐν ᾧ ὁ Ἔρικ κατεδίωκε τὸ *Ἄλβατρος*, διέταξε νὰ ἑτοιμάσωσι τὸ τηλεβόλον, ὅπερ ἡ *Ἀλάσκα* ἔφερεν ἐπὶ τῆς πρώρας· τοῦτο δὲ ἀπήτησε πολὺν χρόνον, δι' ὃ ὅτε ἀπηλλάγη τοῦ κεδρωτοῦ περιβλήματος, καὶ ἐγεμίσθη, ὁ ἐχθρὸς ἦτο ἤδη ἐκτὸς τῆς ὁλκῆς αὐτοῦ. Βεβαίως ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ εἶχεν ἐπιταχύνῃ οὗτος τὸν δρόμον καὶ προέπλεεν ἤδη τρία ἢ τέσσαρα μίλλια. Ἡ ἀπόστασις αὕτη δὲν εἶνε μὲν ὑπέρμετρος εἰς τηλεβόλον Γκάτλιγγ· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἡ μὲν θάλασσα ἐσαλεύετο, τὰ δὲ πλοῖα ἀμφότερα ἠτμοδρόμουν ὁλοταχῶς, τὸ δὲ ἀμερικανικὸν θαλαμηγὸν λίαν στενὸν παρεῖχε σκοπόσημον, πιθανώτατον ἦτο ὅτι αἱ σφαῖραι αὐτοῦ θὰ ἔπιπτον εἰς τὴν θάλασσαν ἀστοχοῦσαι τοῦ *Ἄλβατρος*. Προτιμότερον λοιπὸν ἐθεωρήθη ν' ἀναβληθῇ ἡ ἔναρξις τοῦ πυρός. Μετ' ὀλίγον ἄλλως τε ὁ πρόπλους τοῦ θαλαμηγοῦ, δὲν ἠλαττώθη μὲν ἀλλ' ἔπαυσεν αὐξάνων. Κατεδείχθη δὲ ὅτι ἀμφότερα τὰ πλοῖα ἦσαν ὁμοίως ταχύπλοα. Τὸ ἀνὰ μέσον αὐτῶν διάστημα διέμεινε τὸ αὐτὸ ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

Ἐν τούτοις ἡ βεβιασμένη ἐκείνη πορεία ἀπήτησεν ὑπερβολικὴν κατανάλωσιν γαιανθράκων, οἵτινες ὁσημέραι καθίσταντο σπανιώτεροι ἐπὶ τῆς *Ἀλάσκας*· φόβος δὲ ὑπῆρχε μὴ ἀποβῇ ἀνωφελὴς καὶ ματαία ἡ βαρεῖα ἐκείνη θυσία, ἂν δὲν προέφθανον τὸ *Ἄλβατρος* μέχρι τῆς νυκτός.

Ὁ Ἔρικ καθῆκον ἐθεώρησεν ἐν τῇ κρισιμωτάτῃ ἐκείνῃ στιγμῇ, νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην τοῦ πληρώματος. Συγκαλέσας αὐτὸ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀνεκοίνωσεν εἰλικρινῶς καὶ ἐν παρρησίᾳ ὁποία τις ἦτο ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων.

— Φίλοι μου, εἶπεν, εἰξεύρετε περὶ τίνος πρόκειται· νὰ συλλάβωμεν καὶ νὰ παραδώσωμεν εἰς τὸ ναυτοδικεῖον τὸν κακοῦργον, ὁ ὁποῖος ἀπεπειράθη νὰ μᾶς ἐξολοθρεύσῃ ὅλους εἰς τὴν *Κρύαν Ξέραν* ἢ νὰ τὸν ἀφήσωμεν νὰ διαφύγῃ! Μόλις μᾶς μένουν κάρβουνα δι' ἓξ ἡμέρας. Πᾶσα λοιπὸν ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὸν δρόμον μας θὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ τελειώσωμεν μὲ τὰ πανιὰ τὸ ταξείδι μας, ἴσως μάλιστα μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὸν σκοπόν μας. Ἀλλὰ συλλογισθῆτε ὅτι τὸ *Ἄλβατρος* περιμένει ἀφεύκτως νὰ νυκτώσῃ διὰ νὰ μᾶς διαφύγῃ. Ἀπόλυτος λοιπὸν ἀνάγκη εἶνε νὰ κρατῶμεν αὐτὸ ἐντὸς τῆς ἀκτῖνος τῆς ἠλεκτρικῆς ἡμῶν ἑστίας καὶ νὰ μὴ ἐλαττώσωμεν τὸν δρόμον μας. Ἄλλως τε εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον εἴτε αὔριον εἴτε μεθαύριον θὰ σταματήσῃ εἰς τὸν φραγμὸν τῶν αἰωνίων πάγων, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται πρὸς τὸν πόλον, εἰς τὴν 78ην ἢ 79ην μοῖραν. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ ἐξακολουθήσω τὴν καταδίωξιν ταύτην χωρὶς νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἂν τὴν ἐπιδοκιμάζετε καὶ ἂν δέχεσθε ἐκ προτέρων τὰς συνεπείας τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐπιφέρῃ.

Οἱ ἄνδρες τοῦ πληρώματος συνεννοήθησαν πρὸς ἀλλήλους χαμηλοφώνως, ἀνέθηκαν δὲ εἰς τὸν Ἔρσεβον νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην των.

— Ἡ γνώμη μας εἶνε ὅτι ἡ *Ἀλάσκα* πρέπει νὰ κάμῃ τ' ἀδύνατα δυνατὰ διὰ νὰ πιάσῃ τὸ *Ἄλβατρος*, εἶπεν ὁ πρῴην ἁλιεὺς ἡσύχως.

— Πολὺ καλά· θὰ κάμωμεν τὰ ἀδύνατα δυνατά, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ.

Βέβαιος πλέον ὅτι τὸ πλήρωμα ὡμοφρόνει δὲν ἐφείσθη ἀνθράκων καὶ κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν αὐτὴν μεταξὺ τῶν πλοίων ἀπόστασιν, μεθ' ὅλους τοὺς ἀπελπιστικοὺς ἀγῶνας τοῦ Τούδωρ Βράουν. Ἅμα τῇ δύσει τοῦ ἡλίου ὁ ἠλεκτρικὸς ὀφθαλμὸς τῆς *Ἀλάσκας* ἀνήφθη ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἱστοῦ καὶ προσηλώθη ἀμειλίκτως ἐπὶ τοῦ *Ἄλβατρος* μέχρι πρωΐας. Κατὰ τὴν νύκτα τὸ ἀνὰ μέσον τῶν πλοίων διάστημα διετηρήθη τὸ αὐτό. Ἡ αὐγὴ εὗρεν ἀμφότερα πλέοντα πρὸς τὸν πόλον. Τὴν μεσημβρίαν γενομένης ἡλιακῆς παρατηρήσεως ἐφάνη ὅτι ἡ *Ἀλάσκα* εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς 78°21' 14'' βορείου πλάτους καὶ 98° ἀνατολικοῦ μήκους.

Οἱ πλέοντες πάγοι, οἵτινες δὲν εἶχον φανῇ ἀπὸ δέκα ἢ δεκαπέντε ἡμερῶν ἤρξαντο γινόμενοι πάλιν πολυάριθμοι. Ἡ *Ἀλάσκα* ἐνίοτε ἤνοιγε διὰ τοῦ ἐμβόλου τὸν φραγμὸν αὐτῶν ὡς ἄλλοτε ἐν τῇ θαλάσσῃ τοῦ Βαφίνου. Ὁ δ' Ἔρικ βέβαιος ὢν ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ ἐπιφανῇ ἡ

Digitized by Google

συμπαγής τῶν πάγων στερεὰ ἐπλαγιοδρόμησεν ὀλίγον δεξιὰ τοῦ *Ἄλβατρος* ὥστε ν' ἀποφράξῃ τὴν πρὸς ἀνατολὰς ὁδόν, ἂν τοῦτο ἐπεχείρει νὰ μεταβάλῃ διεύθυνσιν, βλέπον ὅτι παρεκωλύετο ὑπὸ τῶν πάγων ὁ πρὸς βορρᾶν πλοῦς αὐτοῦ.

Ἡ προφύλαξις αὕτη ἀπεδείχθη λίαν συνετή, διότι περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μακρὰ ἔκτασις πάγων διεγράφη εἰς τὸν ὁρίζοντα. Παρευθὺς τὸ ἀμερικανικὸν θαλαμηγὸν ἐτράπη πρὸς δυσμὰς ἀναχθὲν τέσσαρα ἢ πέντε μίλλια. Ἡ *Ἀλάσκα* παρηκολούθησε τὸν χειρισμὸν τοῦτον, πλαγιοδρομήσασα πρὸς ἀριστερὰν τοῦ *Ἄλβατρος* ὅπως ἀποκόψῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ, εἰ ἀπεπειρᾶτο νὰ στραφῇ πρὸς νότον.

Ἡ *Ἀλάσκα* βεβαία οὖσα περὶ τῆς διευθύνσεως ἣν κατ' ἀνάγκην ἔμελλε νὰ τραπῇ τὸ *Ἄλβατρος* προσεπάθει νὰ ὠθήσῃ αὐτὸ κατὰ τῶν πάγων. Τὸ θαλαμηγόν, διστάζον, παρακωλυόμενον ὑπὸ τῶν πλεόντων κρυστάλλων, μετέβαλλε πορείαν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁτὲ μὲν πρὸς βορρᾶν ἐπιβάλλον ὁτὲ δ' ἀπελπιστικῶς πρὸς δυσμὰς ὁρμῶν.

Ὁ Ἔρικ ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς προσεῖχε συντόνως εἰς τὰς ψευδεῖς ἐκείνας κινήσεις ὅπως ματαιώσῃ αὐτὰς διὰ κινήσεων ἀναλόγων, ὅτ' αἴφνης εἶδεν ὅτι τὸ θαλαμηγὸν ἔστη, ἐστράφη βιαίως, προβάλλον τὴν πρῴραν αὐτοῦ. Μικρὰ λευκὴ γραμμὴ πρὸς δυσμὰς ἐκτεινομένη, ἀπεδείκνυεν ὁποία ἦτο ἡ αἰτία τοῦ χειρισμοῦ ἐκείνου. Τὸ *Ἄλβατρος* ἐνέπεσεν εἰς τὸν μυχὸν ἀληθοῦς κόλπου σχηματιζομένου ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ αὐχένος τῆς παγικῆς στερεᾶς καὶ ὡς θηρίον συγκλεισθὲν ἐν τῇ φωλεᾷ ὑπὸ ἀγέλης θηρευτικῶν κυνῶν, ἐστράφη κατὰ τῆς *Ἀλάσκας* πρὸς ἐσχάτην ἄμυναν.

Πρὶν κατέλθῃ εἰς τὸ κατάστρωμα ὁ κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας* ὅλμος διῆλθεν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ συρίζων.

Τὸ *Ἄλβατρος* λοιπὸν ἦτο ὡπλισμένον καὶ ἐσκόπει ν' ἀντισταθῇ!

— Καλλίτερα ὅτι συνέβη οὕτω καὶ ὅτι αὐτοὶ ἐπυροβόλησαν πρῶτοι! εἶπεν ὁ Ἔρικ διατάξας ν' ἀντιπυροβολήσωσιν.

Ὁ ὅλμος οὗτος δὲν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ περισσότερον τοῦ ἄλλου, ἔπεσε δὲ διακόσια ἢ τριακόσια μέτρα ἀπὸ τοῦ *Ἄλβατρος*. Ἀλλ' ἡ μάχη ἤρχισε πλέον, καὶ αἱ βολαὶ μετ' ὀλίγον ἐγένοντο εὐστοχώτεραι. Βόμβα τοῦ ἀμερικανικοῦ πλοίου συνέτριψε τὴν μεγάλην κεραίαν τῆς *Ἀλάσκας*, ἐνέσκηψεν εἰς τὸ κατάστρωμα, καὶ ἐκραγεῖσα ἐφόνευσε δύο ἄνδρας. Ὀβὶς τῆς *Ἀλάσκας* ἔπληξε τὸ ἐπίστεγον τοῦ *Ἄλβατρος* καὶ μεγάλην ἐπήνεγκε φθοράν. Πολλαὶ ἑκατέρωθεν σφαῖραι ἐνεπάγησαν εἰς τὰ σκάφη, ἢ διήλασαν τὰ ἐξαρτύματα τῶν ἀντιμαχομένων πλοίων.

Ἡ *Ἀλάσκα* καὶ τὸ *Ἄλβατρος* προσήγγιζον βαθμηδόν, στρεφόμενα αἴφνης ὅπως κανονοβολῶσι διὰ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τηλεβόλων αὐτῶν, ὅτε βρονταὶ ἰσχυρόταται ἀνεμίχθησαν πρὸς τὸν βρόμον τῶν κανονοβολισμῶν, οἱ δὲ ναῦται ὑψώσαντες τὴν κεφαλὴν εἶδον τὸν οὐρανὸν καταμέλανα πρὸς ἀνατολάς.

Εἵμαρτο ἄρά γε καταιγίς τις ἢ ὁμίχλη ἢ χιονοστρόβιλος νὰ παράσχῃ εὐκαιρίαν εἰς τὸν Τοὔδωρ Βράουν ὅπως διαφύγῃ; Ὁ Ἔρικ ἀπεφάσισε νὰ προλάβῃ τοῦτο ἀντὶ πάσης θυσίας, καὶ διέταξεν ἐμβολὴν κατὰ τοῦ πολεμίου. Ὁπλίσας τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ διὰ ξιφῶν καὶ πελέκεων διηύθυνε τὴν *Ἀλάσκαν* ὁλοταχῶς κατὰ τοῦ θαλαμηγοῦ.

Ὁ Τοὔδωρ Βράουν ὑπεχώρησε παραπλέων τὴν στερεὰν τῶν πάγων ἔκτασιν, καὶ κανονοβολῶν ἐκ τῆς πρύμνης ἀνὰ πέντε λεπτά. Ἀλλὰ τὸ στάδιον τῆς δράσεως αὐτοῦ εἶχε περιορισθῇ τὰ μέγιστα. Βαθμηδὸν στενώτερον εἰργόμενος μεταξὺ τῆς χερσονήσου τοῦ πάγου καὶ τῆς *Ἀλάσκας*, εἶδεν ὅτι οὐδεμία ἄλλη ὑπελείπετο αὐτῷ σωτηρίας ἐλπὶς εἰμὴ μόνον ν' ἀποτολμήσῃ ἔξοδόν τινα καὶ ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν ἐλευθέραν θάλασσαν· ἀπεπειράθη λοιπὸν ταύτην μετὰ ψευδεῖς τινας κινήσεις σκοπούσας νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἀντίπαλον.

Ὁ Ἔρικ προσεποιεῖτο ὅτι οὐδὲν ἔβλεπε. Τὴν στιγμὴν δὲ ἀκριβῶς καθ' ἣν τὸ *Ἄλβατρος*, ὁλοταχῶς ἀτμοδρομοῦν, ἔφθασε πρὸς τὴν *Ἀλάσκαν*, αὕτη ἐφώρμησε κατ' αὐτοῦ διὰ τοῦ χαλυβδίνου ἐμβόλου της.

Τρομερὰ ἐγένετο ἡ σύρραξις. Χαῖνον τραῦμα ἠνοίχθη εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ θαλαμηγοῦ, ὅπερ ἐμπλησθὲν ὕδατος ἔστη ἀκίνητον, ἀδυνάτου καταστάντος παντὸς χειρισμοῦ. Ἡ *Ἀλάσκα* ἑτοίμως ὀπισθοχωρήσασα ἔμελλε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἔφοδον, ἀλλὰ δὲν προέλαβεν.

Ἡ λαῖλαψ ἐπέσκηψεν. Καταιγίζων εὖρος ἤρξατο πνέων συνοδευόμενος ὑπὸ χιονοστροβίλου, ὅστις οὐ μόνον φοβερὰ ἀνήγειρε κύματα, ἀλλ' ἀπώθει καὶ πρὸς τὸν κόλπον, ἐν ᾧ εὑρίσκοντο ἀμφότερα τὰ πλοῖα, πελωρίους ὄγκους πλεόντων πάγων. Ὁ Ἔρικ ἐνόησεν ὅτι οὐδὲ στιγμὴν ἐπετρέπετο νὰ βραδύνῃ ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ ἀμέσως τοῦ μυχοῦ, ἐν ᾧ ἐκινδύνευε ν' ἀποκλεισθῇ. Στραφεὶς πρὸς ἀνατολὰς ἐπάλαιε κατὰ τοῦ ἀνέμου, κατὰ τῶν χιόνων, κατὰ τῆς ὠρυομένης τῶν πάγων στρατιᾶς.

Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐδέησε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὸ ἐπιχείρημα ἦτο ἀνέφικτον. Ὁ κλύδων μετὰ τηλικαύτης λύσσης ἐμαίνετο ὥστε οὔτε ἡ μηχανὴ τῆς *Ἀλάσκας*, οὔτε τὸ χαλύβδινον αὐτῆς ἔμβολον ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι πλέον τι. Τὸ πλοῖον οὐ μόνον ὀλίγον προὐχώρει, ἀλλ' ἐνίοτε ἠναγκάζετο νὰ ὀπισθοδρομῇ πολλὰ μέτρα. Οἱ ἱστοὶ αὐτοῦ ἔτριζον ὑπὸ τὴν φοβερὰν τοῦ ἀνέμου πνοήν. Πυκνὴ χιὼν ἐπιζοφοῦσα τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκτυφλοῦσα τὸ πλήρωμα ἐκάλυπτεν ἤδη τὸ κατάστρωμα καὶ τὰ ἄρμενα. Οἱ πάγοι συσσωρευόμενοι καὶ ἐπιπρο-

Digitized by Google

σθοῦντες ἀνήγειρον, εἰς ἑκάστην ῥιπήν, ἀνυπέρβλητον τεῖχος. Ὅθεν ὁ Ἔρικ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς παγικῆς στερεᾶς ἀναζητῶν μυχόν τινα νὰ προσορμισθῇ καὶ ἀναμείνῃ μέχρις οὗ αἰθριάσῃ.

Τὸ ἀμερικανικὸν θαλαμηγὸν εἶχεν ἐξαφανισθῇ ἐν τῇ ἀνεμοζάλῃ, ἐν ᾗ δὲ καταστάσει εὑρίσκετο μετὰ τὴν φοβερὰν πληγὴν ἣν κατήνεγκεν αὐτῷ ἡ *Ἀλάσκα*, δὲν θὰ ἠδυνήθη πάντως ν' ἀντιστῇ κατ' αὐτῆς. Ὅλως δὲ ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀδιεξόδου ἐκείνου τῶν πάγων φραγμοῦ.

Ἐντούτοις ἡ κατάστασις βαθμηδὸν ἐδεινοῦτο· Φοβερώτατοι καὶ ὑπέρτεροι πάσης περιγραφῆς εἶνε οἱ ἀρκτικοὶ οὗτοι κλύδωνες, ἐν οἷς ἀφυπνίζονται, ὡς εἰπεῖν, αἱ δυνάμεις τῆς ἀρχεγόνου φύσεως ὅπως παράσχωσιν εἰς τὸν θαλασσοπόρον δεῖγμα τῶν κατακλυσμῶν τῆς παγικῆς περιόδου. Τὸ σκότος ἦτο βαθύ. Μὴ λειτουργούσης τῆς ἀτμομηχανῆς, ἀδύνατον ἦτο ν' ἀναφθῇ ἡ ἠλεκτρικὴ ἑστία. Εἰς τοὺς συριγμοὺς τῆς καταιγίδος, τοὺς βρόμους τῶν κεραυνῶν, τοὺς κρότους τῶν πλεόντων πάγων καὶ κατακρημνιζομένων τῶν μὲν ἐπὶ τῶν δέ, προσετίθεντο ἐν τῇ σκοτίᾳ ὁ τριγμὸς τῆς παγικῆς στερεᾶς ἐξαρθρουμένης καὶ καταρρεούσης πάντοθεν. Ἑκάστη ῥωγμὴ σχηματιζομένη ἐπέφερεν ἔκρηξιν, ἥτις ἐν μέσῳ τοῦ διηνεκοῦς τῆς καταιγίδος θορύβου ἐβρόντα ὡς κανονοβόλημα κινδυνεύοντος πλοίου. Τὸ συχνὸν τῶν ἐκρήξεων ἐκείνων ἀπεδείκνυεν ὅτι αἱ διαρρωγαὶ ἦσαν πολυάριθμοι.

Μετ' ὀλίγον ἡ *Ἀλάσκα* ᾐσθάνθη τὰ τῶν ἐκρήξεων τούτων ἐπακόλουθα. Ὁ μικρὸς μυχὸς ἐν ᾧ εἶχε δυνηθῇ νὰ καταφύγῃ δὲν ἐβράδυνε νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τεμαχίων πάγων, ὡς καὶ αἱ ἐλάχισται τοῦ κόλπου γωνίαι. Σωρὸς κρυστάλλων συμπαγεὶς ὑπὸ τῆς ἀπαύστως καταπιπτούσης χιόνος, περιέβαλε τὸ σκάφος τοῦ πλοίου, ἐπολιόρκησε καὶ περιέσφιγξεν αὐτό. Ἔκτοτε ἡ *Ἀλάσκα* ἤρξατο τρίζουσα ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πάγων. Τὰ ἐγκοίλια αὐτῆς ἔστενον ὡς καὶ οἱ πάγοι ἐν οἷς εἶχεν ἐνσφηνωθῇ. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπέκειτο κίνδυνος νὰ συντριβῇ τὸ σκάφος, θὰ διερρήγνυτο δὲ πάντως εἰμὴ ἐναυπηγεῖτο ἐπίτηδες ἱκανὸν πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης πιέσεως.

Ὁ Ἔρικ ἀποφασίσας νὰ μὴ ὑποκύψῃ πρὶν ἀγωνισθῇ μέχρις ἐσχάτων, εἶχε διατάξῃ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ νὰ πήξῃ περὶ τὸ πλοῖον κάθετον ἐκ παχειῶν δοκῶν ζώνην, ὅπως ἀπαμβλύνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν πίεσιν. Ἀλλὰ τὰ προσερείσματα ταῦτα προὐφύλαξαν μὲν πρὸς στιγμὴν τὸ σκάφος ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπήνεγκον ἀποτέλεσμα ἀπροσδόκητον, ἀπειλοῦν νὰ καταστῇ ὀλέθριον.

Τὸ πλοῖον ἀντὶ νὰ καταθραυσθῇ ὑπανηγείρετο ὑπὲρ τὸ ὕδωρ εἰς ἑκάστην κίνησιν τῶν πάγων, καταπῖπτον εἶτα μετ' ἀκατασχέτου δυνάμεως. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κατά τινα τῶν φοβερῶν ἐκείνων πτώσεων ἠδύνατο νὰ διαρραγῇ, νὰ καταβυθισθῇ. Ἀλλὰ τὸ μόνον κατὰ τοῦ κινδύνου τούτου ἀμυντικὸν μέσον ἦτο νὰ συμπαγῇ ἡ ζώνη τῶν θρυμμάτων τῶν πάγων καὶ τῆς χιόνος ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον προστατεύουσα τὸ σκάφος, ὥστε νὰ συναποτελέσῃ μέρος ὁμογενοῦς τινος ὄγκου κινούμενον μετ' αὐτοῦ.

Πάντες εἰργάζοντο πρὸς τοῦτο συντόνως. Ἦτο δὲ συγκινητικὸν τὸ βλέπειν τὴν δράκα ἐκείνην τῶν ἀνδρῶν ἀγωνιζομένην διὰ τῶν μικροσκοπικῶν αὐτῆς μυῶν ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, νὰ προσπαθῇ δι' ἀγκυρῶν, κάλων, σανίδων, νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ ῥήγματα τῶν πάγων, νὰ πληρώσῃ διὰ χιόνος τὰ χάσματα, μέχρις οὗ μία μόνη ἀναπνοὴ τοῦ πολικοῦ ὠκεανοῦ κατέστρεφε πᾶσαν ἐκείνην τὴν ἐπισκευήν. Μετὰ τεσσάρων ἢ πέντε ὡρῶν ὑπεράνθρωπον ἐργασίαν, εἶχον ἀποκάμῃ ἤδη, καὶ ἐν τούτοις ὁ κίνδυνος ηὔξανε, διότι ἡ καταιγὶς ἐπετραχύνετο.

Ὁ Ἔρικ συνδιασκεφθεὶς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πλοίου ἀπεφάσισε ν' ἀποθέσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐπὶ τῆς παγικῆς στερεᾶς ζῳοτροφίας τινὰς καὶ πολεμεφόδια, δι' ἣν περίπτωσιν ἡ *Ἀλάσκα* θὰ ἠδύνατει ν' ἀντιστῇ κατὰ τῶν ἀνατιναγμῶν ἐκείνων. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἄλλως τε στιγμῆς ἕκαστος τῶν ἐμπλεόντων εἶχε λάβῃ προμηθείας δι' ὀκτὼ ἡμέρας καὶ ἀκριβεῖς ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου, ἂν ἐπήρχετο τὸ δυστύχημα, ὡς καὶ διαταγὴν νὰ κρατῇ καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας ἔτι, τὸ ὅπλον ἀνηρτημένον εἰς τὸν ὦμον ἐκ τοῦ ἀορτῆρος. Ἡ μεταγωγὴ εἴκοσι βυτινῶν δὲν ἦτο εὐχερὲς ἔργον, ἀλλὰ τέλος κατωρθώθη, καὶ αἱ ζῳοτροφίαι ἀπετέθησαν διακόσια περίπου μέτρα μακρὰν τοῦ πλοίου ὑπὸ κεδρωτὸν ἐπίβλημα, ὅπερ μετὰ μικρὸν ἐπεκάλυψεν ἡ χιὼν διὰ πυκνοῦ στρώματος.

Μετὰ τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο μέτρον ἀνεθάρρησαν πάντες, εἰς δὲ τὸ πλήρωμα ἐδόθη συμπληρωτικὸν γεῦμα πρὸς ἀνάκτησιν τῶν δυνάμεών του καὶ τέϊον μετὰ ῥουμίου.

Αἴφνης, ἐν μέσῳ ἀκριβῶς τοῦ γεύματος τούτου, σεισμὸς σφοδρότερος ἔτι τῶν προγενεστέρων συνεκλόνησε τὴν συμπαγῆ τῶν πάγων ἔκτασιν. Φοβερὰ πίεσις διέρρηξε τὴν κοίτην τῶν πάγων καὶ τῶν χιόνων ἐφ' ἧς ἦτο ἀνακεκλιμένη ἡ *Ἀλάσκα*. Συνεσφίχθη ἐκ τῶν ὄπισθεν καὶ ἀνυψώθη δεινῶς τρίζουσα, βυθίζουσα τὴν πρῷραν αὐτῆς εἰς τὸ βάραθρον ὡσεὶ ἔμελλε νὰ κατακρημνισθῇ εἰς αὐτό. Πανικὸς κατέλαβε τοὺς ἐπὶ τῆς *Ἀλάσκας* καὶ πάντες ὥρμησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἄνδρες τινὲς τοῦ πληρώματος ἐθεώρησαν εὔκαιρον τὴν στιγμὴν νὰ καταφύγωσιν ἐπὶ τῶν πάγων, πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν, χωρὶς δὲ ν' ἀναμείνωσι διαταγήν τινα τῶν ἀξιωματικῶν διεσκέλισαν τὰ αἰωροθέσια.

Τέσσαρες ἢ πέντε τῶν δυστυχῶν τούτων κα-

Digitized by Google

τώρθωσαν νὰ πηδήσωσιν ἐπὶ τῆς χιόνος. Δύω ἄλλοι συνεσφίχθησαν μεταξὺ τοῦ περιβάλλοντος τὸ πλοῖον σωροῦ πάγων καὶ τῆς δεξιᾶς ἐπηγκενίδος καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἡ *Ἀλάσκα* ἀναλαμβάνουσα τὴν ἰσορροπίαν αὐτῆς, ἠνωρθοῦτο στένουσα.

Αἱ σπαρακτικαὶ κραυγαὶ καὶ ὁ τριγμὸς τῶν συντριβέντων ὀστῶν αὐτῶν ἀπεπνίγη ἐν τῇ ὠρυγῇ τῆς λαίλαπος.

Γενομένης ἀπηνεμίας τὸ πλοῖον ἔμεινεν ἀκίνητον.

Τὸ μάθημα ἦτο φοβερόν. Ὁ δ' Ἔριχ ἐπωφεληθεὶς αὐτὸ συνέστησεν εἰς τὸ πλήρωμα ἀταραξίαν, παραγγείλας οὐδὲν νὰ πράττωσιν ἐν οἱαδήποτε περιστάσει ἄνευ διαταγῆς.

— Ὅπως ἐννοεῖτε, βέβαια, εἶπεν εἰς τὸ πλήρωμα, ἡ ἀπόβασις εἶνε ἔσχατον μέτρον, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον τὴν τελευταίαν στιγμὴν πρέπει νὰ καταφύγωμεν. Ὅλοι μας οἱ ἀγῶνες πρέπει νὰ τείνουν εἰς τὸ νὰ σώσωμεν τὴν *Ἀλάσκαν*!... Ἂν τὴν χάσωμεν, λαμπρὰν ἀσφάλειαν θὰ εὕρωμεν ἐπάνω εἰς τοὺς πάγους!...Μόνον καθ' ἣν στιγμὴν καταστῇ ἀδύνατος ἡ διατήρησις τοῦ πλοίου μας, τότε μόνον θὰ τὸ ἐγκαταλείψωμεν. Ἀλλὰ καὶ τότε πρέπει ἡ ἀπόβασις αὕτη νὰ γίνῃ ἐν τάξει, εἰδεμὴ θὰ μεταβληθῇ εἰς καταστροφήν. Ἐξακολουθήσατε λοιπὸν ἡσύχως τὸ γεῦμά σας καὶ ἀναθέσατε εἰς τοὺς ἀξιωματικούς σας τὴν φροντίδα περὶ τοῦ πρακτέου.

Τὸ σθεναρὸν τῆς γλώσσης ταύτης ἐνεθάρρυνεν ἀμέσως καὶ τοὺς δειλοτέρους, πάντες δὲ κατῆλθον εἰς τὸ μετάφραγμα.

Ὁ Ἔριχ καλέσας τότε τὸν Ἔρσεβον εἶπε νὰ λύσῃ τὸν γροιλανδικὸν κύνα του Κλάας καὶ ν' ἀκολουθήσῃ αὐτῷ ἀθορύβως.

— Θὰ ὑπάγωμεν ἔξω εἰς τοὺς πάγους, προσεῖπεν αὐτῷ χαμηλοφώνως, διὰ νὰ εὕρωμεν τοὺς φυγάδας. Ἀντὶ νὰ τοὺς ἐγκαταλείψωμεν, προτιμότερον εἶνε νὰ τοὺς ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸ καθῆκόν των.

Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἔμενον οὐχὶ μακράν, κατῃσχυμένοι διὰ τὴν ἀπόδρασίν των. Ἅμα τῇ πρώτῃ κλήσει τοῦ Ἔριχ διευθύνθησαν πρὸς τὴν *Ἀλάσκαν*.

Ὁ Ἔριχ καὶ ὁ Ἔρσεβον ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐπιστρέψαντας εἰς τὸ πλοῖον, προυχώρησαν μέχρι τῆς ἀποθήκης τῶν τροφίμων, ὅπως βεβαιωθῶσι μὴ κατέφυγε ναύτης τις ἐν αὐτῇ. Ἐρευνήσαντες δὲ οὐδένα εὗρον.

— Σκέπτομαι, εἶπε τότε ὁ Ἔριχ, ὅτι καλὸν θὰ εἶνε ν' ἀποβιβάσωμεν ἓν μέρος τοῦ πληρώματος, διὰ νὰ προλάβωμεν καὶ δεύτερον πανικόν.

— Καλὸν θὰ εἶνε πραγματικῶς, ἀπεκρίθη ὁ ἁλιεύς. Ἀλλ' εἶνε φόβος μήπως οἱ ἄλλοι ὅπου μείνουν μέσα, χάσουν τὴν πειθαρχίαν ἢ τὸ θάρρος των.

— Ἡ παρατήρησις εἶνε ὀρθή! εἶπεν ὁ Ἔριχ. Φρονιμώτερον θὰ εἶνε νὰ τοὺς ἀπασχολῶμεν ὅλους, μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς εἰς τὴν πάλην αὐτὴν κατὰ τῆς τρικυμίας, καὶ ἔπειτα μόνον μὲ αὐτὸ τὸ μέσον εἰμποροῦμεν νὰ σώσωμεν τὸ πλοῖον. Ἀλλ' ἀφ' οὗ εἴμεθα ποῦ εἴμεθα εἰς αὐτὴν τὴν πεδιάδα τῶν πάγων ἂς ἴδωμεν τί πρᾶγμα εἶνε. Ὁμολογῶ ὅτι αὐτοὶ ὅλοι οἱ τριγμοὶ καὶ αἱ ἐκρήξεις μοῦ ἐμπνέουν πολλὰς ἀμφιβολίας περὶ τῆς στερεότητός της.

Πρὶν προχωρήσωσι τριακόσια βήματα πέραν τῆς ἀποθήκης τῶν τροφίμων, ὁ Ἔριχ καὶ ὁ θετός αὐτοῦ πατὴρ ἔστησαν αἴφνης. Γιγαντιαία ῥωγμὴ ἠνοίγετο ὑπὸ τοὺς πόδας των. Ὅπως διαβῶσιν αὐτὴν εἶχον ἀνάγκην μακρῶν κοντῶν, δι' ὧν ὅμως, δεν εἶχον προνοήσῃ νὰ ἐφοδιασθῶσιν. Ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ παρακολουθήσωσι τὸ χεῖλος αὐτῆς, διευθυνόμενοι πρὸς δυσμάς, ὅπως ἴδωσι μέχρι τίνος σημείου ἐξετείνετο.

Κατεῖδον δὲ τότε ὅτι ἡ ῥωγμὴ ἐκείνη παρετείνετο μακρὰν πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνην, τόσον δὲ μακράν, ὥστε μετὰ ἡμισείας ὥρας πορείαν δὲν ἔβλεπον ἔτι ποῦ ἀπέληγεν. Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς ἐξερευνήσεως ταύτης περὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ παγικοῦ πεδίου, ἐφ' οὗ εὑρίσκετο ἡ ἀποθήκη τῶν τροφίμων, ὑπέστρεψαν.

Ἀλλ' ἐν ᾧ εὑρίσκοντο εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἀπὸ τῆς ἀποθήκης ὁδοῦ ᾐσθάνθησαν νέον σεισμόν, ὃν ἐπηκολούθησαν ἐκρήξεις καὶ τριγμοὶ καὶ δεινὸς κρότος συγκρουομένων πάγων. Δὲν ἀνησύχησαν μὲν πολὺ ἀλλ' ἐπέσπευσαν τὸ βῆμα, ἀνυπομονοῦντες νὰ μάθωσιν ἂν ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἐκείνου ἔπαθέ τι ἡ *Ἀλάσκα*.

Μετ' ὀλίγον ἀφίκοντο εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων καὶ εἶτα εἰς τὸν μικρὸν μυχὸν ἐν ᾧ εἶχε καταφύγῃ τὸ πλοῖον.

Ὁ Ἔριχ καὶ ὁ Ἔρσεβον ἔτριψαν τοὺς ὀφθαλμούς των ἐρωτῶντες μὴ ὠνειρεύοντο: ἡ *Ἀλάσκα* δὲν εὑρίσκετο πλέον ἐν αὐτῷ.

Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισαν ὅτι ἐβυθίσθη ὑπὸ τὰ ὕδατα. Ἦτο δὲ λίαν δυνατὸν τοῦτο μετὰ τοιαύτην φοβερὰν νύκτα.

Ἀλλὰ σχεδὸν ἀμέσως ἐξεπλάγησαν οὐδὲν μὲν ἰδόντες ναυάγιον τῆς *Ἀλάσκας*, ἰδόντες δὲ ἑκατέρωθεν ὅτι ὁ ὁρμίσκος νέαν ἔλαβεν ὄψιν κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτῶν. Δὲν ἐφαίνοντο πλέον τὰ θρύμματα ἐκεῖνα τῶν πάγων ἅτινα ἡ τρικυμία εἶχε συναθροίσῃ ἐν τῷ κόλπῳ καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εἶχε σφηνωθῇ ἡ *Ἀλάσκα*.

Τὴν αὐτὴν σχεδὸν στιγμὴν ὁ Ἔρσεβον ἐπηκρίβωσέ τι, ὅπερ δὲν εἶχε μὲν νοήσῃ ἐφ' ὅσον διέτρεχε τὸ παγικὸν πεδίον πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν, ἀλλ' ὅπερ νῦν ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἀφετηρίαν ἀφ' ἧς ὡρμήθη κατενόησεν· ὁ ἄνεμος εἶχε μεταβληθῇ εἰς ζέφυρον.

Δὲν ἦτο ἄρά γε δυνατὸν μεταβάλλουσα διεύ-

Digitized by Google

θυνσιν ἡ καταιγὶς ν' ἀπώθησεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κόλπου τοὺς πλέοντας πάγους, ἐν οἷς συνείχετο ἡ *Ἀλάσκα;*

Ναί, βεβαίως, ἦτο δυνατόν. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐξακριβωθῇ ἂν ἦτο καὶ ἀληθές.

Ἄνευ βραδύτητος ὁ Ἔρικ διηυθύνθη πρὸς τὸ βάθος τοῦ κόλπου παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἔρσεβον.

Ἐβάδισαν ἐπὶ μακρόν, — τεσσάρων ἢ πέντε χιλιομέτρων πορείαν. Πανταχοῦ ἡ ἀκτὴ ἐφαίνετο ἐλευθέρα θρυμμάτων πάγου, τὰ δὲ μανιώδη κύματα συνερρήγνυντο ὡς ἐπὶ βράχων· ἀλλ' ὁ κυρίως μυχὸς τοῦ κόλπου δὲν ἐφαίνετο, τὸ δ' ἔτι παραδοξότερον, ὁ αὐχὴν ὅστις ἔκλειεν αὐτὸν πρὸς νότον εἶχεν ἐξαφανισθῇ.

Τέλος ὁ Ἔρικ ἔστη. Ἐνόησεν ἤδη τί συνέβαινεν. Λαβὼν δὲ τὴν χεῖρα τοῦ Ἔρσεβον ἔσφιγξεν αὐτὴν ἐν τῇ ἰδικῇ του.

— Πατέρα, εἶπε, διὰ φωνῆς σοβαρᾶς, εἶσαι ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἀξίζουν νὰ τοὺς λέγῃ κανεὶς τὴν ἀλήθεια, ὅσον φοβερὰ καὶ ἂν εἶνε.. Λοιπὸν ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἡ στερεὰ τῶν πάγων ἔσπασε καὶ ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς πάγους ποῦ κρατοῦν τὴν *Ἀλάσκαν*, ὅτι εὑρισκόμεθα ἐπάνω εἰς ἓν μικρὸν νησὶ ἀπὸ πάγον καὶ ὅτι πηγαίνομεν ὅπου μᾶς σκουντᾷ ἡ τρικυμία!

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Πάντων τῶν βακτηρίων τὸ σῶμα προσομοιάζει κατὰ τὴν σύστασιν πρὸς τὰ πρὸ ὀλίγου περιγραφέντα δύο εἴδη τοῦ Βακίλλου, συνιστάμενον ἐκ σώματος κυλινδροειδοῦς, προμήκους, πλήρους κοκκώδους πρωτοπλάσματος, ἐγκλειομένου ὑπὸ μεμβράνης. Εἰς εἶδός τι μόνον βακτηρίων, ὑπάρχον καὶ παρ' ἡμῖν ἐν ἀφθονίᾳ ἐν τοῖς φυσικοῖς θειούχοις ὕδασι τῶν Μεθάνων, πιθανῶς δὲ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς θειούχαις πηγαῖς, ἐντὸς τοῦ πρωτοπλάσματος ἀπαντῶσι καὶ εὐμεγέθεις κόκκοι, συνιστάμενοι ἐκ θείου, ὅπως δεικνύει ἡ παρατεθειμένη εἰκών. (Εἰκ. 3).

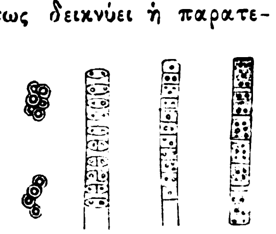

Εἰκ. 3. Βεγγιατόα ἢ λευκὴ ἤτοι βακτήριον τῶν θειούχων ὑδάτων (Μεγέθυνσις 540). Οἱ κόκκοι τῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ ἀλύσου τῶν βακτηρίων εἶνε θειώδεις. Ἀριστερόθεν κοκκώδεις μορφαὶ τοῦ αὐτοῦ βακτηρίου. Δεξιόθεν τρεῖς διάφοροι βαθμοὶ ἀναπτύξεως τῶν ἄρθρων τῆς ἀλύσου τῶν βακτηρίων.

Ὥστε τὸ σῶμα ὅλων τῶν βακτηρίων συνίσταται ἐκ κυττάρων κυλινδρικῶν ἀπεστρογγυλωμένων κατὰ τὰς γωνίας. Τὰ κύτταρα δὲ ταῦτα διχοτομούμενα ἀδιαλείπτως παράγουσι νέα. Ἀλλ' οἱ νέοι οὗτοι ἔκγονοι δὲν ἀπολύονται, ὅπως πορευθῶσι ἀλλαχοῦ καὶ ζήσωσι μεμονωμένοι, ἀλλὰ συγκρατοῦνται πλησίον τῶν μητέρων, οὕτω δὲ παράγονται σειραὶ κυττάρων ῥαβδοειδῶν, ἀποτελοῦσαι ἀλύσους ἢ στοίχους παραλλήλους ἢ γραμμὰς διακλαδιζομένας ἢ σπειροειδεῖς. Ἐπειδὴ δὲ ἐνῷ ἀδιακόπως παχύνεται ἡ μεμβράνα τῶν βακτηρίων τὰ ἐξώτατα αὐτῆς στρώματα μεταβάλλονται εἰς βλένναν, περιέχουσαν μὲν ἄφθονον ὕδωρ, μὴ διαλυομένην δὲ ἐντελῶς ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ, ἐν ᾧ ταῦτα ἀναπτύσσονται, αἱ ὁμάδες τῶν βακτηρίων μένουσιν ἐμβεβυθισμέναι ἐντὸς τῆς βλέννης, ἥτις σχηματίζεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ ἀνερχομένων καὶ ἐνταῦθα συνωστιζομένων βακτηρίων. Ἡ βλέννα αὕτη μετὰ τῶν βακτηρίων ἐπιπλέει ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ὡς συνεχὲς ὑμένιον, ἔχον διαφορώτατα σχήματα καὶ πάχος, καλεῖται δὲ *ἐπίπαγος*.

Αἱ ποικίλαι μορφαὶ τῶν βακτηρίων διακρίνονται εἰς τέσσαρας τάξεις. Πρώτη εἶνε ἡ *κοκκώδης*, καθ' ἣν ταῦτα ἔχουσι σφαιροειδῆ ἢ ἐλλειψοειδῆ μορφὴν (Εἰκ. 4. α, β.), μέγεθος δὲ σμικρότατον, ἀπὸ 0,5 μέχρι 12 μικροχιλιοστομέτρων. Τὰς μικροτέρας τῶν μορφῶν τούτων καλοῦμεν *Μικροκόκκους*, τὰς δὲ μεγαλειτέρας *Μεγακόκκους*, ἢ *Μονάδας*. Δευτέρα μορφὴ εἶνε ἡ *ῥαβδοειδής*, ὁμοία πρὸς τὰς ἄνω περιγραφείσας (Εἰκ. 1, 2, 3 καὶ 4 γ, δ, ε.) Ταύτης τὰ μὲν μικρὰ ῥαβδία ὀνομάζονται εἰδικῶς *Βακτήρια* (γ), τὰ δὲ μεγάλα *Βάκιλλοι* (δ). Ὅταν αἱ ῥάβδοι εἶνε διωγκωμέναι ἐν μέσῳ ὀνομάζονται *Κλωστρίδια* ἢ *Ἀτράκτια* (ε). Τρίτη μορφὴ εἶνε ἡ *ἑλικοειδὴς* ἢ *σπειροειδής*, καθ' ἣν τὰ ῥαβδία εἶνε προμήκη καὶ περιεστραμμένα ἑλικοειδῶς δίκην ἐκπωμαστῆρος φιαλῶν (ι, λ, θ). Τὰ εἴδη δὲ τῶν τελευταίων τούτων διακρίνονται ἀλλήλων ἐκ τῆς βαθύτητος τῶν κόλπων τῶν ἑλιγμῶν. Βακτήρια ἑλικοειδῆ, ἔχοντα τὸ σῶμα παχύ, ὀνομάζονται *Σπειρύλλια* (ι) ἐνῷ τὰ ἔχοντα τὸ σῶμα λεπτὸν καὶ τὰς ἕλικας ἀβα-

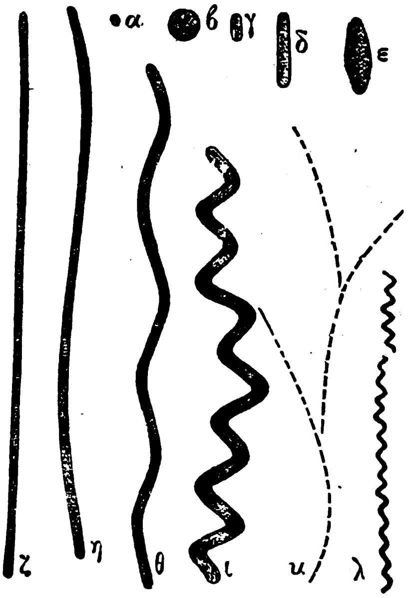

Εἰκ. 4. α Μικρόκοκκος. β Μεγάκοκκος ἢ Μονάς. γ Βακτήριον. δ Βάκιλλος. ε Κλωστρίδιον. ζ Μορφὴ Λεπτότριχος. θ η Δοναχίου. ι Σπειρύλλιον, κ Κλαδότριχος, λ Σπειροχαίτης.

Digitized by Google

θεῖς *Δοράκια* (η,θ). Βακτήρια ἑλικοειδῆ, λεπτόσωμα, ἔχοντα μικρὰς καὶ χθαμαλὰς τὰς ἕλικας, ὀνομάζονται *Σπειροχαῖται* (λ). Τετάρτη τέλος μορφὴ εἶνε ἡ τῶν *νηματοειδῶν* βακτηρίων, καθ' ἣν ταῦτα ἢ εἶνε ἁπλᾶ (ζ) ἢ σχηματίζουσι διακλαδώσεις (κ). Τὰς τελευταίας μορφὰς ὀνομάζομεν *Κλαδότριχας* (κ).

Μετὰ τὴν κατὰ μορφὰς ταύτην διαίρεσιν τῶν βακτηρίων κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀπαντῶσι καὶ εἴδη μεσάζοντα καὶ *μορφαὶ μεταβατικαί*, μὴ ἀνήκουσαι οὔτε εἰς τὴν μίαν οὔτε εἰς τὴν ἑτέραν τῶν μορφῶν. Περὶ δὲ τῆς πολυμορφίας ὅλων τούτων τῶν μορφῶν θέλομεν ἐπανέλθει βραδύτερον.

Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι Βάκιλλος τὸ μεγαθήριον πολλαπλασιάζεται διττῶς, διὰ *διχοτομήσεως* καὶ διὰ *σπορίων*. Τὸ πρῶτον εἶδος τοῦ πολλαπλασιασμοῦ εἶνε κοινὸν εἰς ὅλα τὰ βακτήρια καὶ εἰς αὐτὰς τὰς κοκκώδεις μορφάς,ἕνεκα τούτου δὲ τοῦ λόγου ταῦτα παρατιθέμενα πλησίον ἀλλήλων καὶ συγκρατούμενα διὰ βλέννης ἀποτελοῦσιν ὁρμαθοὺς ἢ συμπλέγματα ὁμοίων μορφῶν. Ἄλλων τινῶν βακτηρίων τὰ διαφράγματα ἀναφαίνονται διαδοχικῶς κατὰ δύο ἢ καὶ τρεῖς διευθύνσεις, οὕτω δὲ γεννῶνται ὁμάδες βακτηρίων ἡπλωμέναι κατὰ ἐπιφανείας, ἢ κατὰ κυβοειδῆ σώματα. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ νηματοειδῆ βακτήρια, μεριζόμενα ἐγκαρσίως, σχηματίζουσι παχεῖς δίσκους (ἴδ. Εἰκ. 3) οἵτινες χωρίζονται πάλιν καθέτως, οὕτω δὲ ἀπὸ τῆς νηματοειδοῦς μορφῆς σχηματίζεται κοκκώδης.

Πλὴν τοῦ εἴδους ὅμως τούτου τῆς γενέσεως διὰ διαιρέσεως τῶν βακτηρίων ἢ σχιστομυκήτων, ὅπερ εἶνε κοινὸν καὶ εἰς ἕτερον ἄθροισμα τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, εἰς τὰ λεγόμενα σχιστοφύκη, ἔχουσι τὰ πρῶτα πρὸς πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν καὶ ἰδιάζοντα ἄλλα ὄργανα, τὰ *παραμόνιμα κύτταρα* ἢ *παραμόνιμα σπόρια*, ἢ καὶ ἁπλῶς *σπόρια*. Τὸ περιεχόμενον τῶν κυττάρων τῶν ἀποτελούντων τὸ βακτήριον ἀθροιζόμενον ἐν μέσῳ, ἐν σμικροτάτῳ χώρῳ,πυκνοῦται καὶ ἀποσφαιροῦται, ἀλλοιούμενον δὲ φυσικῶς καὶ χημικῶς φαίνεται ὡς βῶλος μικρότατος κυκλούμενος ὑπὸ μεμβράνης. Πρὸ τούτου δὲ καὶ τὰ σποριογόνα κύτταρα μεταβάλλονται, διογκούμενα μικρὸν εἴτε κατὰ τὸ ἄκρον τῶν πολυκυττάρων ῥαβδίων εἴτε ἐν μέσῳ.—Τὴν γένεσιν ταύτην τῶν σπορίων ἔχουσι κοινὴν πᾶσαι μὲν αἱ μορφαὶ τῶν βακτηρίων, ἰδίως ὅμως αἱ ῥαβδοειδεῖς.

Ἅμα τὰ σπόρια τῶν βακτηρίων ὡριμάσωσι δύνανται νὰ βλαστήσωσιν εὐθύς, κατὰ τὸν ἄνω ἐκτεθέντα τρόπον βακτηρίου τοῦ μεγαθηρίου καὶ νὰ παραγάγωσι μορφὰς ῥαβδοειδεῖς ἢ ἄλλας ὁμοίας.

Ἐκ τῶν δύο τούτων εἰδῶν τῆς γενέσεως τῶν βακτηρίων, τῆς τε διὰ διαιρέσεως καὶ τῆς διὰ σπορίων, γίνεται καταφανὲς διὰ τίνων μέσων τὰ σμικρότατα ταῦτα φυτικὰ ὄντα πολλαπλασιάζονται ἀφθόνως καὶ ταχέως, καὶ διατὶ αἱ γενεαὶ αὐτῶν πληθύνονται τάχιστα εἰς βαθμὸν ἐκπληκτικόν. Ὅπως δὲ δώσωμεν ἰδέαν τινὰ τῆς ταχύτητος καὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν βακτηρίων, ὑποθέσωμεν ὅτι ἐντὸς κοινοῦ ποτηρίου πλήρους ζωμοῦ κρέατος, ἐκτεθειμένου ἐπὶ χρόνον τινὰ εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ὑπάρχει ἓν καὶ μόνον βακτήριον. Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας τὸ βακτήριον τοῦτο θέλει διαιρεθῆ εἰς δύο διὰ διαιρέσεως, τὰ δύο δὲ ταῦτα μετὰ μίαν ὥραν θέλουσιν εἶσθαι 4, μετὰ τρεῖς ὥρας 8 καὶ οὕτω καθεξῆς. Μετὰ 24 ὥρας ὁ ἀριθμὸς τῶν βακτηρίων θέλει ἀνέλθει εἰς δεκαὲξ καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια, μετὰ δύο ἡμέρας εἰς $281^1/_2$ δισεκατομμύρια, μετὰ δὲ τρεῖς εἰς 4,772 τρισεκατομμύρια. Ἀλλὰ καὶ ἔτι καταληπτότερον δυνάμεθα νὰ παραστήσωμεν τὸν ἄμετρον αὐτῶν πολλαπλασιασμόν. Ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχομεν πρὸ ἡμῶν ἓν τῶν βακτηρίων τῶν ἐχόντων πλάτος μὲν $^1/_{1000}$ μῆκος δὲ $^1/_{500}$ τοῦ χιλιοστομέτρου. Φαντασθῶμεν νῦν μέτρον τι χωρητικότητος, κυβοειδὲς τὸ σχῆμα, ἔχον τὰς πλευρὰς αὐτοῦ 1 χιλιοστοῦ τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ πληρώσωμεν τὸ μέτρον τοῦτο βακτηρίων θέλουσι χρειασθῆ κατὰ τοὺς ἄνω ὑπολογισμοὺς 636 ἑκατομμύρια αὐτῶν, ὑποτιθεμένου ὅτι οὐδὲν καταλείπεται ἐν τῷ μεταξὺ κενόν. Ἐπομένως οἱ ἀπόγονοι ἑνὸς καὶ μόνου βακτηρίου μετὰ 24 ὥρας θέλουσι πληρώσει τὸ τεσσαρακοστὸν μόνον τοῦ ἐμβαδοῦ τοῦ κυβικοῦ ἡμῶν χιλιοστομέτρου, περὶ δὲ τὸ τέλος τῆς β' ἡμέρας θέλουσιν εἶσθαι τοσοῦτοι, ὥστε πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῶν ἀπαιτεῖται χῶρος ἴσος πρὸς 442,570 τοιούτους κύβους, ἢ ὅπερ ταὐτό, πρὸς ἡμίσειαν λίτραν ἢ πρὸς $442^1/_2$ κυβ. ἑκατοστόμετρα. Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὡς πρὸς τὴν ξηρὰν εἰς $^2/_3$, τὸ δὲ βάθος αὐτῆς εἰς ἥμισυ γεωγραφικὸν μίλιον κατὰ μέσον ὅρον, ὁ ὠκεανὸς ἔχει 3 ἑκατομμύρια κυβ. μιλίων χωρητικότητα, τοῦτον δὲ τὸν χῶρον ἅπαντα ἤθελον πληρώσει ἐντελῶς τὰ ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ῥαβδίου παραχθέντα βακτήρια μετὰ 4 καὶ ἡμίσειαν ἡμέρας, ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐτῶν ἤθελε παρασταθῆ δι' ἀριθμοῦ ἀποτελουμένου ἐκ 37 ψηφίων...

Ταὐτὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ βάρους αὐτῶν. Καθ' ὑπολογισμοὺς ὁμοίους πρὸς τοὺς ἀνωτέρω, τὸ βάρος τῶν ἄνω βακτηρίων, ὧν ἕκαστον ἔχει σχεδὸν τὸ βάρος τοῦ ὕδατος, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἤθελεν εἶσθαι $7^1/_2$ ἑκατομμύρια χιλιογράμμων.

Μὴ ὑποθέσῃ δὲ ὁ ἀναγνώστης ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι γίνονται χάριν ἀσκόπου παιδιᾶς. Διότι μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου γίνεται κατάδηλος ὁ ἀπίστευτος αὐτῶν πολλαπλασιασμὸς δι' οὗ δύναται ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ νὰ καλύψωσι τὴν

Digitized by Google

ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Διατί ὅμως δὲν διαδίδονται κατὰ τοὺς ἡμετέρους ὑπολογισμοὺς καὶ τί γίνεται τὸ ἄπειρον αὐτῶν πλῆθος;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην θέλομεν ἀπαντήσει διὰ βραχέων. Τὰ βακτήρια, ὡς μύκητες, λαμβάνουσι τὴν τροφὴν αὐτῶν καὶ τρέφουσι τὸ σῶμα των ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὰ ὀργανικῶν οὐσιῶν. Ὅσῳ λοιπὸν τὰ βακτήρια πολλαπλασιάζονται, τόσῳ αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι ἐλαττοῦνται, οὕτω δὲ ἐπέρχεται στιγμή. καθ' ἣν τὸ ὑγρὸν ἐν ᾧ εὑρίσκοντο πρὶν τὰ ἑκατομμύρια τῶν βακτηρίων δὲν δύναται νὰ θρέψῃ ἢ εὐαριθμά τινα ἐξ αὐτῶν. Ὅ,τι συμβαίνει ἐντὸς περιοχῆς τινος ὡρισμένης ὡς πρὸς τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτά, ταὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐνταῦθα. Οὐδὲν ἔδαφος δύναται νὰ θρέψῃ ἀόριστον ἀριθμὸν φυτῶν, οὔτε ἀόριστος ἀριθμὸς ἀγρίων ζῴων δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐντὸς δάσους ὡρισμένης περιοχῆς, διότι ἐξαντλουμένης τῆς τροφῆς ἐπέρχεται ὁ θάνατος τῶν καχεκτικῶν καὶ πολλῶν τῶν πλεοναζόντων, οὕτω δὲ διατηρεῖται πάντοτε λόγος τῆς πληθύος τῶν τρεφομένων πρὸς τὴν ποσότητα τῆς τροφῆς. Πλὴν ὅμως τοῦ λόγου τούτου συντελεῖ καὶ ἕτερος πρὸς περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βακτηρίων. Πλῆθος ἐγχυματικῶν ζωϋφίων, σκώληκες μικρότατοι, ἕτερα ζῷα ἀτελέστατα, καταπίνουσι καὶ πέπτουσι τὰ βακτήρια κατὰ μυριάδας. Αὐτὰ ταῦτα τὰ βακτήρια καταστρέφουσιν ἄλληλα εὑρισκόμενα ἐν τῷ αὐτῷ ὑγρῷ κατὰ διάφορα εἴδη. Ὁ ἀγὼν περὶ τῆς ζωῆς διεξάγεται ἀφανὴς καὶ ἀθόρυβος καὶ ἐν τῷ σηπομένῳ ὕδατι, ὡς πρὸς τὴν μανίαν καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ κατ' οὐδὲν ὑστερῶν τῆς πάλης, ἣν πάντα τὰ λοιπὰ ὄντα διηνεκῶς ἀγωνίζονται κατ' ἀλλήλων.

Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ βακτήριον Βάκιλλος τὸ μεγαθήριον κινεῖται διηνεκῶς ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Τοιαύτας κινήσεις ἔχουσιν ἅπαντα σχεδὸν τὰ βακτήρια, παλλόμενα ἀδιακόπως, συστρεφόμενα, ἢ χωροῦντα ἐπὶ τὰ πρόσω ἢ τὰ ὀπίσω. Εἰς τὰ αἴτια τῆς κινήσεως ταύτης δὲν εἶνε τοῦ παρόντος λόγου ἴδιον νὰ εἰσέλθωμεν καὶ ἀναπτύξωμεν τὰς διαφόρους περὶ αὐτῆς θεωρίας. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν μόνον ὅτι πλὴν τῶν κινήσεων, ἃς ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, ἐκτελοῦσι καὶ διαφόρους ἄλλας, κάμπτοντα μικρὸν τὸ σῶμά των, ἢ χωροῦντα πρὸς διαφόρους διευθύνσεις. Τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην κίνησιν προκαλοῦσιν ἰδιάζοντά τινα κινητικὰ ὄργανα, ἅτινα ἀδυνατοῦμεν μὲν νὰ ἴδωμεν καὶ διὰ τῶν μεγαλητέρων μεγεθύνσεων τοῦ μικροσκοπίου, καθιστῶμεν δὲ ὁρατὰ δι' ἀντιδράσεων χημικῶν, ἢ δι' ἰδιαζούσης φωτογραφικῆς μηχανῆς. Τὸ ὅτι δὲ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν βακτηρίων προσελήφθη ἐπίκουρος καὶ ἡ φωτογραφικὴ μηχανή, οὐδόλως πρέπει νὰ φανῇ εἰς ἡμᾶς παράδοξον, καθόσον εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς δὲν βλέπει ὅλας τὰς φωτεινὰς ἀκτῖνας. «Ἐάν» εἶπε ποτὲ ὁ διάσημος φυσικὸς Helmholtz, ἀποβλέπων εἰς τὰς ἐμφύτους ἀτελείας τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν «ὀπτικός τις μοὶ ἔφερε ἐργαλεῖον τόσῳ ἐλαττωματικὸν ὅσῳ εἶνε ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμός, ἤθελον πάραυτα ἐπιστρέψῃ αὐτὸ ὀπίσω, σημειῶν εἰς αὐτὸν τὰ βαρέα αὐτοῦ ἐλαττώματα.» Ἐπειδὴ δὲ ἡ φωτογραφικὴ πλὰξ εἶνε εὐαισθητοτέρα τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος πρὸς ἀντίληψιν καὶ ἀποτύπωσιν τῶν ἀφανῶν ἀκτίνων, βλέπομεν δι' αὐτῆς εἰς τὸ ἄκρον τῶν βακτηρίων λεπτοτάτας τριχώδεις ἀποφυάδας ἐκφυομένας ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῶν ῥαβδίων ἢ ἀπό τινος σημείου τῶν κόκκων τῶν κοκκωδῶν μορφῶν ἀνὰ μίαν μέχρι τριῶν (ἴδε εἰκ. 1). Αἱ τρίχες αὗται, οὖσαι κατὰ τοὺς μὲν προβολαὶ τοῦ πρωτοπλάσματος τοῦ βακτηριακοῦ κυττάρου, κατὰ τοὺς δὲ ἀποφυάδες αὐτῆς τῆς μεμβράνης, ὀνομάζονται *βλεφαρίδες* ἢ *μαστίγια*, κινούμεναι δὲ περιστροφικῶς σχηματίζουσιν ὑδατώδη στρόβιλον ὄπισθεν ἢ πρόσθεν τοῦ προχωροῦντος ἢ ὀπισθοχωροῦντος βακτηρίου. Ἀλλὰ καὶ ἄλλας κινήσεις ἐκτελοῦσι τὰ βακτήρια· ἕρπουσι π. χ. ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ὑγροῦ ἐν ᾧ ἀναπτύσσονται, ἢ διολισθαίνουσι τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, ἢ αἱ ἑλικοειδεῖς μορφαὶ συστρέφονται σπειροειδῶς ἢ ἑλίσσονται περὶ ἄλλα ἀντικείμενα.

Τὸ σῶμα τῶν βακτηρίων φαίνεται ὁμογενές, συνήθως ἄχρουν, διαυγές, θλῶν τὸ φῶς ἰσχυρότερον τοῦ ὑγροῦ, ἐν ᾧ εὑρίσκεται. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ βακτήρια ἔγχροα, ξανθά, ἐρυθρά, πράσινα, κυανᾶ κ. τ. λ., αἱ δὲ χρώσεις αὗται εἰς τινα μὲν αὐτῶν φαίνονται ἐκπηγάζουσαι ἐκ τῆς μεμβράνης τῶν κυττάρων, εἰς ἄλλα δὲ ἐκ τοῦ πρωτοπλάσματος αὐτῶν. Τοιαῦτα δὲ ἔγχροα βακτήρια εἶνε ἐνίοτε ἀφορμὴ πολλῶν φαινομένων τοῦ καθημερινοῦ βίου. Εἶνε γνωστὸν π. χ. ὅτι ἐπὶ τοῦ ἄρτου καὶ τῶν λοιπῶν ἐψημένων τροφῶν ἀναφαίνονται ἐνίοτε κηλῖδες ἐρυθραί, ἐκλαμβανόμεναι ὑπὸ τῶν πολλῶν ὡς *κηλῖδες αἵματος*. Τοιαῦται δὲ κηλῖδες εἰς προτέρους χρόνους ἐξελαμβάνοντο ὡς σημεῖα δυσοίωνα καὶ ἐπιβλαβῆ, καὶ ἡ ἱστορία δὲ ἐπεφύλαξεν ἡμῖν τοιαῦτα παραδείγματα. Αἱ κηλῖδες αὗται συνίστανται ἐκ κοκκωδῶν βακτηρίων καλουμένων *Μικρόκοκκος ὁ παράδοξος* (Micrococcus prodigiosus) ἐχόντων δὲ τὴν μεμβράνην αὐτῶν ἐρυθράν, καὶ εἶνε ἀνάλογοι πρὸς σειρὰν ἄλλων χρωμάτων, ἀναφαινομένων ἐπὶ τῶν τροφῶν τῶν εὑρισκομένων ἐν ὑγρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ, οἷον τοῦ τυροῦ, τῶν ἑβρασμένων γεωμήλων τῶν ᾠῶν κ.τ.λ. κατὰ βλεννώδεις μάζας, ἰώδεις, κυανᾶς, πορφυρᾶς, πρασίνους, ὀρφνάς. Ὅλα ταῦτα τὰ χρώματα παράγονται ὑπὸ βακτηρίων, ὁμοίων πρὸς Μικρόκοκκον τὸν παράδοξον διαφόρων δὲ μόνον κατὰ τὸ χρῶμα.

Ἐκτὸς τῶν μικροκόκκων εἰς τοὺς χρωματογό-

Digitized by Google

νους σχιζομύκητας καταλέγονται καὶ ἄλλα γένη βακτηρίων. Ὅταν τὸ γάλα π.χ. λαμβάνῃ ἀφ' ἑαυτοῦ κυανοῦν ἢ ξανθὸν χρῶμα καὶ τὸ πῦον ἐπὶ τῶν τραυμάτων γίνεται πράσινον, ἀνερευνῶντες τὰς οὐσίας ταύτας εὑρίσκομεν, ὡς αἰτίαν τοῦ χρώματος ῥαβδοειδῆ βακτήρια.— Ἂν δὲ βακτήριά τινα πράσινα φέρουσι καὶ χλωροφύλλην, ὡς ἰσχυρίσθησαν τινες τελευταῖον, εἶνε ἀμφισβητήσιμον.

Ἐνταῦθα δέον νὰ μνημονεύσωμεν ὅτι ἀπὸ τῶν βακτηρίων ἀναπτύσσεται ἐνίοτε καὶ φωσφορισμός, καὶ ὅτι πολλάκις κρέας καὶ ἰχθῦς, ἀναδίδοντες λάμψιν φωσφορικήν, ἐρευνηθέντες, εὑρέθησαν πλήρεις βακτηρίων.

Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ καθέκαστα τῆς δράσεως τῶν βακτηρίων ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν καὶ ἑτέρας σπουδαίας ἰδιότητας αὐτῶν, ἣν ἔχουσι κοινὴν μετὰ τῶν φυκῶν, τουτέστι τοῦ *μεταβλητοῦ τῶν μορφῶν* αὐτῶν εἰς ἀλλήλας.

Οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου, ἀφ' οὗ ἤρχισαν τὰ τῶν βακτηρίων νὰ ἐρευνῶνται ἐπιστημονικῶς, δύο γνῶμαι ἐπεκράτουν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὡς πρὸς τὰς διαφόρους αὐτῶν μορφάς. Κατὰ τὴν μὲν (Cohn) ὑπάρχουσι τόσα εἴδη βακτηρίων ὅσαι καὶ μορφαὶ αὐτῶν φαίνονται ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, αἱ δὲ μορφαὶ αὗται εἶνε σταθεραὶ καὶ τὰ εἴδη αὐτῶν ἀνατρεφόμενα κατὰ διαφόρους ὅρους, γεννῶσι πάντοτε ὁμοίους ἀπογόνους. Οὕτω π. χ. μορφή τις Μικροκόκκου παράγει πάντοτε μικροκοκκώδεις οὐδέποτε δὲ ῥαβδοειδεῖς μορφάς. Κατὰ τὴν ἄλλην δὲ γνώμην (Naegeli, Billroth, Zopf) ἕκαστον βακτήριον, ἀναπτυσσόμενον, διατρέχει κύκλον τινὰ μορφῶν, πολλὰ δὲ εἴδη, ἅτινα οἱ παλαιότεροι ὠνόμαζον διὰ διαφόρων ὀνομάτων, εἶνε διάφορα στάδια ἀναπτύξεως μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μορφῆς. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἔμεινε μόνον θεωρητικῶς πιθανή, μέχρις οὗ ἔρευναι νεώτεραι, γενόμεναι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ 1875, ἰδίως δὲ αἱ τελευταῖαι ἐν ἔτει 1881—1882 ὑπὸ τοῦ Zopf, *ἀπέδειξαν*, ὅτι ὄχι μόνον οἱ κόκκοι δύνανται νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ῥαβδοειδεῖς μορφὰς ἢ τριχώδεις καὶ τ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ καὶ εἰς σπειροειδεῖς μεθ' ὅλων τῶν τροποποιήσεων αὐτῶν. Τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο γεγονός, ἔχον σπουδαιοτάτην σημασίαν ὡς πρὸς τὴν μορφολογίαν καὶ φυσιολογίαν τῶν βακτηρίων, καλεῖται *πολυμορφία* (pleomorphismus) καὶ ἀναφαίνεται ἢ καὶ προκαλεῖται συχνάκις μεταβαλλομένων σκοπίμως ἢ τυχαίως τῶν ὅρων τῆς θρέψεως τῶν βακτηρίων.

Περιγράψαντες δι' ὀλίγων λέξεων τὰ τῆς μορφῆς τῶν βακτηρίων μεταβαίνομεν ἤδη εἰς ἐπιθεώρησιν τῶν τόπων, ἐν οἷς ταῦτα εὑρίσκονται καὶ τῶν δράσεων ἃς προκαλοῦσιν.

[Ἕπεται συνέχεια]. Σπ. Μηλιαράκης.

ΠΑΤΡΟΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ (1)

Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ εἶναι ἀπόκτημα τοσοῦτον ἱερόν, προώρισται δὲ νὰ ἐκπληρώσῃ ἔργον τοσοῦτον σοβαρόν, ὑψηλὸν καὶ δυσχερές, ὥστε κατ' ἴσον λόγον, ἔνοχος μεγίστου ἀδικήματος καθίσταται καὶ ὁ ἀναιτίως καὶ ἀδίκως ἀφαιρῶν αὐτὴν καὶ ὁ διδοὺς αὐτὴν ὑφ' ὅρους, ὑφ' οὓς ὁ εὐμοιρήσας τῆς ζωῆς ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, ἅτε ἐστερημένος τῆς δυνάμεως τοῦ συντηρεῖσθαι καὶ προάγεσθαι, συμφώνως πρὸς τὸν διέποντα νόμον τὴν κατ' ἄνθρωπον ὕπαρξιν· ὑπὸ τοιούτους δὲ δυσμενεῖς ὅρους, ἡ ζωὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποβαίνει δυσοίωνόν τι σύμπλεγμα πόθων, θλίψεων, ἀτακτημάτων καὶ πολλάκις ἐπονειδίστων πράξεων.

Ἐκ τῆς προεκτεθείσης ἀρχῆς ἀπορρέουσι τὰ καθήκοντα τῆς πατρότητος, ἤτοι τὰ ἐπιβεβλημένα καθήκοντα εἰς τοὺς γονεῖς ὑπὲρ τῶν τέκνων πρὸ τῆς γεννήσεως ἔτι αὐτῶν. Οἱ γονεῖς συνηνωμένοι δι' ἀμοιβαίας ἀγάπης, διὰ τῆς συνυποσχέσεως ἀμοιβαίας ἀρωγῆς καὶ ἀφοσιώσεως, καὶ διὰ τῆς ἐπισήμου πράξεως τῆς γαμικῆς κοινωνίας, κυρουμένης ὑπὸ τῆς πολιτείας, στενώτερον ἔτι συνδέονται διὰ τῶν κοινῶν καὶ ἀδιαιρέτων καθηκόντων, τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν τέκνων τῶν παρ' αὐτῶν προσλαβόντων τὴν ζωήν.

Μεταστρέψωμεν τὴν διάνοιαν ἡμῶν πρὸς τὸν βίον ὑποδεεστέρων πλασμάτων καὶ θεωρήσωμεν πῶς λειτουργεῖ ἡ φύσις διὰ τῆς ἀκαταμαχήτου ἰσχύος τοῦ ὁρμεμφύτου. Παρατηρήσωμεν μετὰ πόσης μερίμνης, μετὰ πόσης λεπτοτάτης διακρίσεως, μετὰ πόσης μητρικῆς στοργῆς, τὸ πᾶν προπαρασκευάζει καὶ περὶ παντὸς προνοεῖ ἐπὶ τῇ ἁπλῇ γεννήσει πτηνοῦ. Καθ' ὃν χρόνον τὰ ἄνθη καὶ τὰ φύλλα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς χλιαρᾶς τοῦ ἔαρος πνοῆς, ἀναθάλλοντα προμηνύουσιν εἰς τοὺς ἀεικινήτους καὶ πλάνητας τοῦ ἀέρος κατοίκους, ὅτι καὶ οὗτοι δέον νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς νέαν τινὰ γενεάν, ὅτι δὲ μετ' οὐ πολύ, νέα ποικιλόμορφα ἄνθη, νέοι λέγω, ἔμψυχοι κάλυκες θέλουσιν ἀναβλαστήσει ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων αὐτῶν, εὐθέως τὰ πετεινὰ συνδυάζονται ζεύγη, ἕκαστον αὐτῶν ἐκλέγει τὸ μεμονωμένον κατοικητήριον αὐτοῦ, κατασκευάζει τὴν φωλεάν του, ἔξωθεν μὲν δι' ὕλης τραχυτέρας, ἔσωθεν δὲ διὰ ὁμαλωτέρου καὶ μαλακωτέρου κοιτάσματος· οὕτω δὲ φιλοτεχνεῖται ἡ τρυφερὰ κοίτη, ἡ προωρισμένη νὰ περιβάλῃ τὸ λεπτοφυὲς ᾠόν, ἐκ τῆς ἐκκολάψεως τοῦ ὁποίου θέλει παραχθῇ ἀρχῆθεν

(1) Ἐκ τῶν Κεφ. IX καὶ X τῆς «Philosophie du Droit civil» ὑπὸ Ad. Franck membre de l' institut, Professeur au collége de France. 1886.

Digitized by Google

μέν, πλάσμα γυμνόν, ἀσθενές, καὶ σχεδὸν ἀκίνητον, αὔταρκες δὲ μετ' οὐ πολὺ καὶ αὐτοσυντήρητον· ἀλλὰ μετὰ πόσης στοργῆς, μετὰ πόσης ἀνοχῆς καὶ καρτερίας, μετὰ πόσης θαυμασίας εὐτολμίας, οἱ ἀπτῆνες οὗτοι νεοσσοὶ περιθάλπονται μὲν καὶ προστατεύονται ὑπὸ τῆς μητρός, ἐπιμελῶς δὲ καὶ φιλοστόργως τρέφονται ὑπὸ τοῦ ἄρρενος. Ἀξιοπαρατήρητον δὲ εἶνε ὅτι ἐκ τῶν δύο τούτων λειτουργιῶν, ἡ τῆς μητρὸς ἐστὶ προδήλως ἡ ἐπικινδυνωτέρα, καθότι εἰς ταύτην ἰδίως ἀπένειμεν ἡ φύσις τὴν προστασίαν τῶν νεοσσῶν, κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδρομέων.

Ἀλλὰ τούτου δοθέντος, εἶνε ποτὲ δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὰ τέκνα καθηκόντων νὰ ἀποδειχθῇ ἧττον τοῦ ἀλόγου ζώου; εἰς τὸν μεταδόντα ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγχνων τὴν ζωήν, δὲν ἐπιβάλλεται τὸ αὐστηρὸν καθῆκον τοῦ νὰ προνοήσῃ περὶ τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως καὶ συντηρήσεως τῶν ἀθώων πλασμάτων ἃ παρήγαγεν εἰς τὸ εἶναι; Ὁ πεπροικισμένος μὲ λόγον, μὲ συνείδησιν καὶ μὲ ἐλευθερίαν, δύναται νὰ φανῇ κατώτερος τοῦ κτήνους, τοῦ διατελοῦντος ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν ἀκαταμαχήτου ὁρμεμφύτου;

Ἐκ τοιούτων σκέψεως ὁρμώμενος ὁ Μάλθος διετύπωσε τὸ πολύκροτον περὶ πληθυσμοῦ σύστημα, τὸ ἐπισῦραν κατ' αὐτοῦ συναυλίαν μομφῶν, αἰτιάσεων καὶ δυσφημίας. (1) Κατ' αὐτόν, ἕκαστος ἡμῶν συνειδὼς τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐκτίθενται τὰ ἀθῶα πλάσματα τὰ παρ' ἡμῶν προσλαβόντα τὴν ζωήν, ὁσάκις στερῶνται σκέπης, προστασίας καὶ περιθάλψεως, ὀφείλει νὰ ὑποτάσσῃ τὰς φυσικὰς ὁρμὰς εἰς τὸν λόγον, καὶ νὰ ῥυθμίζῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ὡς ἁρμόζει εἰς τὴν λογικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τῷ ὄντι ἀναγνωρίζοντες ὡς ἀξίας οὐ μόνον τῆς κοινῆς ἀποστροφῆς, ἀλλὰ καὶ ποινικῆς καταδιώξεως, τὰς ἐγκαταλιμπανούσας γυναῖκας τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν τύχην καὶ παραδιδούσας αὐτὰ εἰς τὸν ἔλεον τῶν ἀνθρώπων, δυνάμεθα ἄνευ ἀνακολουθίας, νὰ θεωρήσωμεν ἐντελῶς ἄμεμπτον τὸν συνάπτοντα μὲν γάμον, μὴ προνοοῦντα δὲ περὶ τῆς συντηρήσεως, τῆς διατροφῆς καὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων αὐτοῦ; τὸν ἐγκαταλιμπάνοντα δ' οὕτως εἰπεῖν, αὐτὰ πρὶν ἢ γεννηθῶσι καὶ καταδικάζοντα δυστυχῆ καὶ ἀθῶα πλάσματα εἰς βίον ἄπορον, εἰς βίον συνεπαγόμενον τὸ ἀνεξίτηλον στίγμα τῆς ἐσχάτης διαφθορᾶς, καὶ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἕτερός τις ἀντικαθιστῶν τοὺς γεννήτορας ἐκπληρώσῃ τὰ εἰς αὐτοὺς ἰδίως ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα; Βεβαίως ἡ πολιτεία δὲν ἐπιλαμβάνεται τῶν τοιούτων παραλείψεων, αἵτινες ἄλλως ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν, δικαίως καταλογίζονται εἰς βάρος τῶν γονέων, οὐδ' ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξελέγξῃ πρὸ τοῦ γάμου, τὰ στοιχεῖα τῆς περιουσίας καὶ τῆς πρακτικῆς ἱκανότητος τῶν συζευγνυμένων· ἀλλ' οὐχ ἧττον ἔνοχος ἀσυγγνώστου ἀφροσύνης ἀποδεικνύεται ὁ ἀναλαμβάνων χρέος ἐν γνώσει τοῦ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ τὸ πληρώσῃ, ὁ ἀναλαμβάνων λέγω καθήκοντα περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὁποίων διατελεῖ ἀμέριμνος καὶ παραδίδων τὰ τρυφερὰ πλάσματα ὧν ἡ φύσις κατέστησεν αὐτὸν φρουρὸν καὶ προστάτην εἰς τὰς ὀδυνηρὰς ταλαιπωρίας τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Ἀλλ' ἐνοχώτερος ἔτι καθίσταται ὁ μὴ θέλων νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα, ὁ ἀρνούμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκ τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ παραχθέν, ὁ προστρίψας εἰς τὸ πλάσμα τοῦτο τὴν κηλῖδα ἀτιμασθείσης μητρότητος, ἐγκαταλιπὼν δὲ αὐτὸ ἀβοήθητον καὶ ἀσυνειδήτως ἀπορρίψας αὐτό, ὡς ἄχθος ὀχληρόν, ὡς ἐνθύμημα μυσαρὸν καὶ ἀποτρόπαιον. Ἀληθὲς ὅτι ὁ ἔλεος καὶ ἡ φιλανθρωπία προθύμως ἐκτείνουσι τὰς ἀγγελικὰς πτέρυγας αὐτῶν ὅπως καλύψωσι τὴν γυμνότητα τῶν ἐγκαταλελειμμένων τούτων πλασμάτων, ἀλλ' οὐδὲν δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς περιπτύξεις καὶ τὰ φιλόστοργα στήθη σεμνῆς μητρός, οὐδὲ δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἀναφαίρετον κληροδότημα τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος καὶ τὴν ἐξιδιασμένην τοῦ πατρὸς προστασίαν, ὧν ἄνευ τὸ ταλαίπωρον τέκνον ἀποσοβεῖται ἐκ τῶν κόλπων τῆς κοινωνίας, ὡς ὁ ἄπολις καὶ ὁ ἀνέστιος. Ἐκ τῶν προεκτεθέντων συνάγεται, ὅτι πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία, οἱαδήποτε καὶ ἐὰν ᾖ ἡ μορφὴ τοῦ πολιτεύματος, ὀργανικῶς συσχετίζεται πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν οἰκογενειῶν ἐξ ὧν συγκροτεῖται. Ἀλλὰ καὶ τὴν εὐκοσμίαν τῆς οἰκογενείας ἀπεργάζεται τὸ ἦθος καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ οἰκογενειάρχου καὶ ἡ προσωπικὴ ἐνέργεια τῆς συμβίας τοῦ ἀνδρός. Ὁ εἰδὼς τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας ἐν κοινωνίᾳ ὡρισμένῃ, γινώσκει τὴν τῆς ὅλης κοινωνίας κατάστασιν, ἀντιλαμβάνεται δ' οὕτω τῶν στοιχείων τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἀσθενείας, τῆς τάξεως ἢ τῆς ἀκολασίας καὶ τοῦ ἐλευθεροπρεποῦς ἢ τοῦ δουλοπρεποῦς βίου τῶν ἐμφιλοχωρούντων ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς. Ἐν ταῖς πολιτείαις τῆς ἀρχαιότητος ὧν ἡ ἔκτασις εἶχεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς διαστάσεις πόλεως, τὸ τῆς φιλοπατρίας αἴσθημα ἦτο τόσῳ μᾶλλον ζωηρόν, ὅσῳ τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους σύμφυτα τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ φιλόστοργα αἰσθήματα ἦσαν ἀσθενέστερα· τὴν οἰκο—

(1). Οἱ οἰκονομολόγοι οὐδόλως κατακρίνουσι τὸ ἠθικὸν παράγγελμα τοῦ Μάλθου περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων προνοίας τῶν γονέων, ἀλλὰ πολεμοῦσι καὶ εὐλόγως τὴν κυριωτάτην τοῦ συστήματός του πρότασιν, καθ' ἣν ὁ μὲν πληθυσμὸς αὐξάνει κατὰ λόγον γεωμετρικόν, ὁ δὲ πλοῦτος κατὰ λόγον ἀριθμητικόν. Ἄλλως δέ, σήμερον ὅτε μέγα μέρος τῆς γῆς μένει ἀκαλλιέργητον, τὰ δὲ νεώτερα μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐσμίκρυναν τὰς ἀποστάσεις, οἱ οἰκονομολόγοι ἀξιοῦσιν ὅτι τὸ σύστημα τοῦ Μάλθου στερεῖται πρακτικῆς σπουδαιότητος.

Digitized by Google

γένειαν ἐπεσκίαζε τότε ἡ πόλις. Ὡσαύτως δὲ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ἐπὶ τῆς φεουδοκρατικῆς ἐποχῆς, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν θεσμῶν τῆς παλαιᾶς ἐν Εὐρώπῃ μοναρχίας, συνεκροτήθησαν πλεῖστα ἀνεξάρτητα σωματεῖα, ὧν ἡ σύστασις καὶ ἡ διοργάνωσις προδήλως ἀντέβαινον πρός τε τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν καὶ πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Τούτων δ' ἕνεκα, εὐλόγως κατελύθησαν κατὰ τὴν μεγάλην μεταπολίτευσιν τῆς Γαλλίας· ἀλλ' οὐχ' ἧττον τὰ σωματεῖα ταῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐθεωρήθησαν ὡς ἑδραῖον ἔρεισμα τῆς δημοσίας ταξεως, ὡς τὸ σιδηροῦν ἕρμα τῆς κοινωνίας.

Ἀλλ' ἡ νεωτέρα κοινωνία ὅπως συνεκροτήθη καὶ συγκροτεῖται σήμερον, ἕνεκα μάλιστα τῶν εὐρυτάτων διαστάσεων τῶν κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους πολιτειῶν, δὲν δύναται νὰ συντηρηθῇ προαγομένη, ἄνευ τῆς ἠθικῆς ἀξίας τοῦ πολίτου, καὶ τῆς λελογισμένης διοργανώσεως τῆς οἰκογενείας, τοῦ ἀρχικοῦ τούτου πυρῆνος τῆς κοινωνικῆς ἀναπλάσεως·

Καὶ ἀληθῶς ὅπως ὑποδείξωμεν τὴν ὀργανικὴν σχέσιν τῆς οἰκογενείας πρὸς τὴν πολιτείαν, παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὰ τέκνα του καὶ συνειδὼς τὰ καθήκοντα τῶν γεννητόρων, ἐνδιαφέρεται εἰς τὰ δημόσια πράγματα, οὐ μόνον δι' ἴδιον λογαριασμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι θεωρεῖ τὴν εὐεξίαν καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος, ὡς ἐρίτιμον περιουσίαν τῶν τέκνων αὐτοῦ, ὡς ἐχέγγυον τῆς ἀσφαλείας. τῆς τιμῆς, τοῦ μέλλοντος αὐτῶν. Ἑπομένως ὁ φιλόστοργος οὗτος γονεύς, ὁ προνοῶν περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν τέκνων του, θέλει προσπαθήσει μετ' ἴσης φροντίδος, νὰ προφυλάξῃ κατὰ δύναμιν, αὐτὰ κατά τε τῶν ἀγόνων σπαραγμῶν τῆς ἀναρχίας καὶ κατὰ τοῦ ἐπονειδίστου ζυγοῦ δεσποτικῆς ἐξουσίας· ὥστε ἐν τῇ οἰκογενείᾳ δέον τοῦ λοιποῦ ν' ἀνεύρωμεν τὰ στοιχεῖα τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἅτινα μεμψίμοιρα πνεύματα, ἀναζητοῦσιν ἐν μέσῳ τῶν ἀσυναρτήτων συντριμμάτων τῶν ἀρχαίων ἀριστοκρατιῶν.

Ἐὰν ὡς ἐρρήθη, πρὸ τῆς γεννήσεως ἢ καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ τέκνου, οἱ γονεῖς ὀφείλωσι νὰ προνοήσωσι περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν μέσων δι' ὧν θέλουσι δυνηθῆ νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς χρείας αὐτῶν, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἡ πρόνοια αὕτη ἐπιβάλλεται τοῖς γονεῦσιν, ὅτε τὸ τέκνον ἐπαναπαυθὲν ἤδη εἰς τοὺς μητρικοὺς κόλπους, ἐγένετο τὸ προσφιλὲς ἀντικείμενον τῆς σταθερᾶς καὶ ἀδιαλείπτου τῶν γονέων μερίμνης.

Ὁ καιρὸς τῆς ῥᾳθυμίας, ὡς καὶ ἡ ἀθυμία ἡ μαραίνουσα τὴν φιλοπονίαν παρῆλθον ἤδη μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τέκνου, οὐδ' ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ νὰ παραδώσωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐκ τῆς ῥαστώνης ἡδυπάθειαν ἢ εἰς τὰ θέλγητρα τῆς εὐκινήτου καὶ ἰδιοτρόπου φαντασίας· καθότι ἐκτὸς τῆς ἐνδομύχου φωνῆς τῆς συνειδήσεως τῆς προτρεπούσης πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον, ἑτέρα τις φωνὴ συγκινεῖ ἡμᾶς, φωνὴ οὐχ ἧττον ἐπιβλητική, ἕνεκα δὲ τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς χάριτος αὐτῆς ἀκαταμάχητος, φωνὴ τρυφεροῦ πλάσματος δικαιουμένου νὰ ἀπαιτήσῃ παρ' ἡμῶν λόγον οὐ μόνον τῆς χρήσεως τῶν διανοητικῶν καὶ σωματικῶν ἡμῶν δυνάμενων, ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν ὁποίων ποριζόμεθα τὰ τῆς ὑπάρξεως μέσα, ἀλλὰ καὶ τῆς περιουσίας ἣν ἐδημιουργήσαμεν διὰ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἢ παρελάβομεν ἐκ τῆς φιλοπονίας τῶν γεννητόρων. Οὕτω λοιπὸν ἡ πρὸς τὰ τέκνα στοργὴ τῶν γονέων, αἱ ἁγναὶ καὶ συμπαθητικαὶ συναισθήσεις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, συναπεργάζονται τὸν ἐξαγνισμὸν τῶν ψυχῶν, ἀνυψοῦσι τὸ φρόνημα, ἐνισχύουσι τὴν λογικὴν θέλησιν, τὴν σεμνὴν ἐγκράτειαν, τὴν χαλιναγωγοῦσαν τῶν παθῶν τὰς ἀλόγους ἐξάψεις καὶ προάγουσι τὴν γενικὴν εὐημερίαν· καὶ ὁ μὲν δημιουργηθεὶς παρ' ἡμῶν πλοῦτος χρησιμεύει εἰς περίθαλψιν ἄλλων προσώπων, τὸ δὲ ἀποκτηθὲν δι' ἐντίμου ἐργασίας κεφάλαιον προστίθεται δίκην νέου μοχλοῦ, εἰς τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς ὅλης κοινωνίας.

Βεβαίως οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ εἰς τὸ τέκνον αὐτοῦ ἐπάγγελμα ἀνώτερον ἐκείνου ὅπερ αὐτὸς οὗτος μετέρχεται καὶ ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ὁποίου ἀνευρίσκει καὶ τιμὴν καὶ αὐτάρκειαν. Ὁ Μοντέσκιος παραπλησίαν τινὰ παραδεχόμενος γνώμην ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ πατὴρ ὀφείλει μὲν νὰ θρέψῃ καὶ ἀναθρέψῃ τὸ τέκνον του, οὐδόλως δὲ ὑποχρεοῦται νὰ καταστήσῃ αὐτὸ κληρονόμον. ἐκ τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης ὁρμώμενος συνήγαγεν ἡμαρτημένον τι πόρισμα ὑπὲρ τοῦ ἀδίκου θεσμοῦ τῶν πρωτοτοκίων, πρὸς ὃν λίαν εὐνοϊκῶς διέκειτο ὁ ἔξοχος ἐκεῖνος ἀνήρ. Ἄλλως ὅμως ὁμολογητέον, ὅτι οἱ γονεῖς οὐδόλως ὑποχρεοῦνται νὰ καταλίπωσιν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν περιουσίαν, ἐξασφαλίζουσαν μὲν αὐτοῖς ἰσόβιον ῥαστώνην. καθιστῶσαν δὲ ἧττον ἀναγκαίαν τὴν ἐργασίαν. Τοιαύτη ὑποχρέωσις ἔσται ὑπέρβασις ἀδικαιολόγητος τῆς ἀρχῆς ἣν ἐπεκαλέσθημεν, καθ' ἣν οἱ γονεῖς ὀφείλουσι μὲν νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρείας τῶν τέκνων αὐτῶν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον μόνον ταῦτα στεροῦνται τῆς προσηκούσης ἱκανότητος τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ κτᾶσθαι. Ὁ μικρὸς χειρῶναξ ὁ ἀποζῶν καὶ συντηρούμενος ἐκ τῆς φιλοπονίας αὐτοῦ, ἀγαγὼν μὲν τὸ τέκνον του μέχρι τῆς ἐφηβίας, ἐκπαιδεύσας δὲ αὐτὸ ἐν τῇ τέχνῃ ἣν αὐτὸς μετέρχεται, δεόντως καθ' ἡμᾶς ἐξεπλήρωσε τὸ πατρικὸν καθῆκον καὶ κάλλιον ἴσως τοῦ χρηματιστοῦ, τοῦ καταλιπόντος μετὰ θάνατον τοῖς ἐκγόνοις, ἐπαύλεις καὶ ἑκατομμύρια· λέγομεν δὲ «κάλλιον ἴσως» καθότι καίτοι ἀποδοκιμάζοντες τοὺς ἐπιχειροῦντας νὰ διεγείρωσι τοὺς ἀπόρους κατὰ τῶν πλουσίων καὶ συστηματικῶς

Digitized by Google

προκαλοῦντας τὴν ἐχθρότητα τῶν ἐργατικῶν τάξεων κατὰ τῶν κεφαιούχων. οὐχ' ἧττον ἀναγνωρίζομεν, ὅτι καὶ δυσχερεστέρα καὶ ἐντιμοτέρα εἶνε ἡ δι' ἐπιπόνου καὶ ἀδιαλείπτου ἐργασίας παραγωγὴ τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀπόρου χειρώνακτος καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἢ ἡ διὰ τυχηρῶν παιγνίων καὶ διὰ τῆς πολυτρόπου καὶ ἀλλοπροσάλλου κυβείας, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπόκτησις περιουσίας.

Εὐτυχῶς ὑπάρχουσιν ἕτεροι τρόποι ἀσφαλεστέρου πλουτισμοῦ· τὰ παίγνια καὶ αἱ κυβεῖαι δὲν δημιουργοῦσι πλοῦτον, ἀλλὰ μετατοπίζουσι τὸν διὰ τῆς βιομηχανίας παραχθέντα· ὅ,τι δὲ λέγομεν περὶ χειρώνακτος, ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸν καλλιτέχνην, καὶ εἰς τὸν ἐπιστήμονα καὶ εἰς τὸν φιλόλογον. Καὶ οὗτοι ἐξεπλήρωσαν ἔργον εὐσυνειδήτου πατρὸς καθοδηγήσαντες καὶ εἰσαγαγόντες τὸ τέκνον αὐτῶν εἰς τὴν κονίστραν τοῦ βίου, καὶ παρασχόντες αὐτῷ τὰ μέσα τῆς ἀμύνης καὶ αὐτοσυντηρήσεως. Καὶ πρακτικώτερον, οἱ γονεῖς ἐξεπλήρωσαν τὸ πατρικὸν καθῆκον, παρασχόντες τῷ τέκνῳ ἐπάγγελμα ἁρμόζον εἰς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν θέσιν ἣν οἱ γονεῖς αὐτοὶ κατέχουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τῷ ὄντι ἡ θέσις ἐν ᾗ προήχθημεν καὶ ἀνετράφημεν καὶ αἱ ἕξεις ἃς προσελάβομεν ἐν αὐτῇ ἐμφιλοχωροῦντες, ἀποτελοῦσιν οὕτως εἰπεῖν, ὑπόσχεσιν ἀδήλωτον, ἢ σιωπηρὰν ὑποχρέωσιν ἣν δέον εὐλαβῶς νὰ τηρήσωμεν. Οὐαὶ δὲ εἰς τὸν ἐπιχειροῦντα ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ ἀπερισκέπτως ἐμπνέοντα εἰς τοὺς ὑπεξουσίους, φαντασιώδους βίου χιμαιρικὰς ἐλπίδας, καθότι αἱ χιμαιρικαὶ αὗται ἐλπίδες πλειστάκις ματαιούμεναι ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, συνεπάγονται τὴν δυσθυμίαν, τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀτονίαν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν· οἱ γονεῖς οἱ ἐμφορούμενοι ὑπὸ ἀτόπου κενοδοξίας ἢ κενῶν ἐλπίδων κτήσεως πλούτου αὐτοσχεδίου, παραγνωρίζουσι τοὺς ἀναλλοιώτους νόμους τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνίας, καὶ ἀποπλανώμενοι ἐκ κουφότητος, ἐκ πλεονεξίας ἢ ἐκ περιφιλαυτίας, γίνονται θῦμα τοῦ φρενοτροπιῶν φαντασίας νενοσηκυίας.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Ι. Α. ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΗΘΟΠΟΙΟΣ ΕΝΕΧΥΡΙΑΖΟΜΕΝΟΣ

Ὁ κ. Jubilles ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Μελέται περὶ τῆς Ἀγγλίας* διηγεῖται ἀστείαν ἱστορίαν, βεβαιῶν ὅτι εἶνε ἀληθεστάτη.

Πρόκειται περὶ ἠθοποιοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ κ. Jubilles παρασιωπᾷ τὸ ὄνομα, ὑποδεικνύει δὲ μόνον διὰ τοῦ ἀρχικοῦ στοιχείου Γ.. καὶ ὅστις, εὑρεθεὶς εἰς μεγάλην χρηματικὴν στενοχωρίαν, παρεδόθη ὑπὸ τῆς συζύγου του ὡς ἐνέχυρον.

Τῷ εἶχον παρουσιάσει τὸν λογαριασμὸν τοῦ ξενοδοχείου, εἰς τὸ ὁποῖον κατῴκει, ἀλλὰ δὲν εἶχε χρήματα νὰ πληρώσῃ.

Μετέβη τότε παρὰ τῷ διευθυντῇ τοῦ θεάτρου καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ προκαταβολήν. Ἀλλ' ὁ διευθυντής, ἄνθρωπος τυπικός, τῷ ἀπεκρίθη·

— Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ συμφωνητικόν μας ὅτι πρέπει νὰ πληρώνω τὸν μισθόν σου εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνός;

— Ναί.

— Λοιπόν! ἂς τηρήσωμεν τὰς συμφωνίας μας.

Ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ συγκινηθῇ ὁ τυπικὸς θεατρώνης. Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἠθοποιὸς ἦτο καλὸς κωμικός, ἀρκούντως γνωστός, ὁ δὲ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ἀνήγγειλεν ὅτι ἐπροτίθετο νὰ μεταβῇ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ θέατρον διὰ νὰ τὸν ἴδῃ παριστάνοντα.

Ὁ Γ.. μεταβὰς περίλυπος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον διηγήθη πρὸς τὴν σύζυγόν του τὴν δυσάρεστον θέσιν του. Αἴφνης αὕτη τῷ εἶπεν:

— Μοῦ ἦλθε μία ἰδέα.

Ἡ ἰδέα ἦτο παράδοξος, ἀλλ' ἐκ τῶν τοιούτων ἰδεῶν προκύπτουσι συχνὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα.

Ἡ σύζυγος τοῦ κωμικοῦ μετέβη τότε παρά τινι δανείζοντι ἐπὶ ἐνεχύρῳ, καὶ ἔχοντι τὸ κατάστημα αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ θεάτρου, εἰς τὸ ὁποῖον παρίστανεν ὁ Γ..

— Κύριε, τῷ εἶπε, χρειάζομαι διὰ μίαν ὥραν εἴκοσι λίρας στερλίνας. Θέλετε νὰ μοῦ τὰς δανείσετε; Σᾶς δίδω διὰ μίαν ὥραν τόκον δεκαπέντε σελίνια.

— Ἀλλὰ ποῖον εἶνε τὸ ἐνέχυρόν σας;

— Τὸ ἄτομον τοῦ κ. Γ... ὁ ὁποῖος εἶνε ἐδῶ παρών.

Ὁ τοκιστὴς ἤρχισε νὰ γελᾷ.

— Σᾶς ὁμιλῶ σπουδαίως. Ὁ κ. Γ... παίζει τὸ πρῶτον πρόσωπον εἰς τὴν κωμῳδίαν ἡ ὁποία θὰ παρασταθῇ τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐνώπιον τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας. Ὅταν λοιπὸν θὰ παρουσιάσω πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου τὴν ἀπόδειξίν σας, ἐννοεῖτε ὅτι θὰ σπεύσῃ νὰ ἔλθῃ καὶ ν' ἀπαλλάξῃ ἠθοποιόν, ὁ ὁποῖος εἶνε πρὸς αὐτὸν ἀπαραίτητος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ παραδοξότεραι προτάσεις οὐδαμῶς ἐκπλήττουσιν. Ὁ τοκιστὴς ἔδωκε τὰ ζητηθέντα χρήματα, τὸ δ' ἐνέχυρον ὁ κ. Γ.... ἐκάθησεν ἡσύχως πλησίον του ἐφ' ἑνὸς ἀνακλίντρου.

Ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς παραστάσεως. Ἡ αἴθουσα ἤρχισε νὰ πληροῦται, οἱ δὲ ἠθοποιοὶ εἶχον ἤδη ἐνδυθῇ.

— Καὶ αὐτὸς ὁ Γ... δὲν ἦλθεν ἀκόμη! ἀνέκραξεν εἰς ἄκρον ἀνήσυχος ὁ θεατρώνης... Τί ἆρά γε νὰ συμβαίνῃ;

— Συμβαίνει, ἀπήντησεν ἡ σύζυγος τοῦ κω-

Digitized by Google

μικοῦ ἀφιχθεῖσα τότε,ὅτι ὁ Γ.. .εἶνε ἐνέχυρον... Πιστὸς εἰς τὸν λόγον του δὲν θὰ κινηθῇ πρὶν πληρώσουν δι' αὐτὸν εἴκοσι λίρας στερλίνας.

— Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον . . . εἶνε τρέλλα.

— Εἶνε τρέλλα, ἔστω! Ἀλλ' ἡ παράστασίς σας δὲν θὰ γείνῃ.

— Τότε, τί νὰ κάμω;

— Νὰ ὑπάγετε νὰ πληρώσετε τὸν δανείζοντα ἐπὶ ἐνεχύρῳ...Δι' αὐτὸ σᾶς ἀρκεῖ ἓν λεπτὸν τῆς ὥρας.

Τί ποιητέον; Ὁ θεατρώνης ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν παράδοξον τοῦτον ὅρον. Μετὰ ἓν λεπτὸν ὁ κ Γ . . . ἐξαγορασθεὶς μετέβαινεν εἰς τὸ θέατρον, ὅπου ἐχειροκροτήθη ζωηρῶς. Ἦτο ἀνάγκη νὰ τῷ συγχωρηθῇ ὁ δόλος τὸν ὁποῖον εἶχε μεταχειρισθῇ διὰ νὰ λαβῃ τὴν προκαταβολήν, τὴν ὁποίαν τῷ εἶχον ἀρνηθῇ τὴν πρωΐαν.

Β*

Τὸ κατωτέρω ποιημάτιον τοῦ ἀθανάτου ψάλτου τῆς Ἐλευθερίας ἀπεστάλη ἡμῖν λίαν φιλοφρόνως παρὰ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ἀξιοτίμου κ. Διονυσίου Δ. Ἠλιακοπούλου, βιβλιοφύλακος τῆς αὐτόθι Δημοσίας Βιβλιοθήκης. Τὸ κειμήλιον τοῦτο τῆς Μούσης τοῦ Σολωμοῦ ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἑπταετοῦς ἀνεψιᾶς του, εἶνε δὲ ὅλως ἀνέκδοτον καὶ εὑρίσκεται ἀναγεγραμμένον κάτωθεν τῆς εἰκόνος τῆς χαριτοβρύτου κόρης, ἣν εἰκόνα διαφυλάττει εὐλαβῶς ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ποιητοῦ Δημητρίου Σολωμοῦ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ ΣΟΛΩΜΟΥ

[Ἐγράφη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἑπταετοῦς ἀνεψιᾶς του.]

Καθὼς μένεις εἰς τὸ νοῦ μου
Ὅσο ζῶ καὶ εἰς τὴν καρδιά,
Μεῖνε, τέκνο τοῦ ἀδελφοῦ μου,
Εἰς τὰ 'μάτια μου ὀμπροστά.

Μεῖνε—ἐπάλευε τὸ σῶμα
Ἡ ψυχή σου, γιὰ νὰ εὐγῇ,
Καὶ ἐσυχνάνοιγες τὸ στόμα
Καὶ δὲν ἤξερες γιατί.

Λίγο ἐχάρηκες τὸ φῶς σου,
Ἀφοῦ ἐπέρασες γλυκὰ
Ἀπ' τὰ σπλάγχνα τῆς μητρός σου
Ἐς τοῦ πατρὸς τὴν ἀγκαλιά.

Γλυκοὶ ἐστάθηκαν καὶ πλάνοι
Τῶν γονιῶν σου οἱ στοχασμοί,
Γάμου ἐβλέπανε στεφάνι,
Κι' ἄλλο ἐφόρεσες ἐσύ!

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ.

Ἡ εὐτυχία δὲν ἔγκειται ἐν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀπολαύσει τῶν πραγμάτων. Ἡ κτῆσις μεγαλοπρεποῦς μεγάρου δὲν καθιστᾷ εὐτυχῆ ἐκεῖνον, ὅστις ἀνιᾶται ἐν αὐτῷ. Ὁμοίως τῶν καλλίστων πραγμάτων ἡ κατοχὴ οὐδεμίαν φέρει εὐτυχίαν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δὲν ἠξεύρει νὰ ἀπολαύσῃ αὐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Βιέννῃ διατρίβει νῦν ὁ διάδοχος τοῦ Ἰαπωνικοῦ θρόνου. Ὁ ἡγεμονόπαις οὗτος, ὀνομαζόμενος Τουσιμί, ἔχει ἡλικίαν εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν, προτίθεται δὲ νὰ ἐπισκεφθῇ πάσας τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης. Ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰαπωνίας πρὸ ἑνὸς ἔτους περίπου, παρέμεινε δ' ἐπί τινα χρόνον ἐν Ἰταλίᾳ, Ἱσπανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Ἐν τῷ Ἰαπωνικῷ στρατῷ ἔχει βαθμὸν συνταγματάρχου, ἔτυχε δὲ εὐρωπαϊκῆς ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως. Νεώτερος ὢν διέτριψεν ἐπὶ μακρὸν σπουδάζων ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βερολίνῳ, ἐπίσταται δὲ ἄριστα τὴν γαλλικήν. Ἐκ Βιέννης θὰ μεταβῇ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν αὐλῶν τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ Λονδίνου. Κατὰ τὸ φθινόπωρον θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του διὰ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ πλουσιωτάτη γυνὴ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶναι ἡ ἐν Σαντιάγῳ, τῇ πρωτευούσῃ τῆς Χιλῆς, οἰκοῦσα σενιόρα Ἰσιδώρα Κουσίνο. Ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπονομάζεται κόμησσα τοῦ Μοντεχρίστου, διότι ἀληθῶς τὰ πλούτη αὐτῆς ὑπερβαίνουσι τὰ μυθολογούμενα τοῦ Μοντεχρίστου. Ἀλλ' ἡ σενιόρα Κουσίνο ἐγκαυχᾶται μᾶλλον διὰ τὴν εὐγένειαν παρὰ διὰ τὰ πλούτη αὐτῆς, διότι κατάγεται ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Conguistadores τοὺς Ἱσπανοὺς κατακτητὰς τοῦ νέου κόσμου. Ἀπὸ τὸν θανόντα σύζυγόν της ἐκληρονόμησεν γαίας ἀνυπολογίστου ἐκτάσεως, ἑκατομμύρια εἰς μετρητά, πολυαρίθμους ἀγέλας βοσκημάτων, καὶ πλὴν τούτων ἀνθρακωρυχεῖα, χαλκωρυχεῖα, ἀργυρωρυχεῖα, στόλον μέγαν ἀτμοπλοίων καὶ ἱστιοφόρων, πολυπληθῆ ἐργοστάσια καὶ ἕνα σιδηρόδρομον. Ἐκ τούτων εἰσπράττει ἐτήσιον εἰσόδημα πολλῶν ἑκατομμυρίων δολλαρίων. Ἐκ μόνων δὲ τῶν ἀνθρακωρυχείων αὐτῆς ἔχει μηνιαῖον εἰσόδημα ὀγδοηκονταχιλίων δολλαρίων, ἤτοι ἐτήσιον εἰσόδημα πέντε καὶ πλέον ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Πρὸς οἰκοδομὴν τῆς οἰκίας της ἐδαπάνησεν ἓξ περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν, ὁ δὲ κῆπος ταύτης εἶναι μυθωδῶς ὡραῖος.

Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» ἐγράψαμεν περὶ τῶν πλωτῶν ἐμπορικῶν ἐκθέσεων, ἃς διωργάνωσεν ἡ ἐν Βερολίνῳ γεωγραφικὴ ἑταιρία. Ὅπως συναγωνισθῶσι δι' ὁμοίων ὅπλων ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ τῆς ἡγεμονίας ἐν τῷ διεθνεῖ ἐμπορίῳ, μελετῶσι καὶ οἱ Γάλλοι νὰ ἐξαποστείλωσιν εἰς τὰ σπουδαιότατα ἐμπορικὰ κέντρα στρατιὰν ἐμποροϋπαλλήλων, κομιζόντων μεγάλας συλλογὰς δειγμάτων.

Ἀκούσας ποτὲ ὁ Ζεῦξις, ὅτι Ἀγάθαρχος ὁ ζωγράφος ἐμεγαλοφρόνει, διότι ταχὺ καὶ ῥᾳδίως ἐποίει τὰς εἰκόνας, εἶπεν· «Ἐγὼ δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ». Καὶ εὐλόγως, διότι ἡ ἐν τῷ ποιεῖν εὐχέρεια καὶ ταχύτης δὲν ἐμβάλλει εἰς τὸ ἔργον βάρος μόνιμον, οὐδὲ κάλλους ἀκρίβειαν· ὁ δὲ εἰς παραγωγὴν αὐτοῦ μετὰ κόπου πολλοῦ δαπανηθεὶς χρόνος καθίστησι διαρκὲς καὶ ἀπὸ τῆς λήθης σῴζει τὸ γενόμενον.

(Πλούταρχος).

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—486.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 471.— 5 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ —1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 523

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣῼ.

Ο ΑΛΗΘΗΣ ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ ΡΑΓΚΕ (Ἐπὶ τῇ Ἐνενηκονταετηρίδι αὐτοῦ·) ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΦΟΡΟΙ.

ΠΟΘΕΝ Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ.

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ποίημα, μετάφ. ὑπὸ Γεωρ. Δροσίνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Λήξαντος ἤδη τοῦ 10ου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες αὐτὴν καὶ κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΣΤΗΛΗ
ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν ἐψήφισαν πιστώσεις τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Τυρνάβου δρ. 750. Ὀλύμπου δρ. 450. Γόννων δρ. 300. Εὐγήρου δρ. 1500. Ἑλλομένου δρ. 500.

Οἱ ἐν Μελίτῃ ὁμογενεῖς προσήνεγκον ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν δρ. 3720.

Ἐπίσης προσήνεγκον αἱ λιμενικαὶ ἐπιτροπαὶ Ληξουρίου δρ. 1500. Πατρῶν δρ. 5000.

Ἐν Ἰάσσῳ τῆς Ῥωμουνίας αἱ εἰσφοραὶ ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν ἀνῆλθον εἰς δρ. 880· ἐν Podul Iloei καὶ τοῖς πέριξ εἰς 610 δρ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ 1885

Ἡ κατὰ τὸ ἐκπνεῦσαν ἔτος διανοητικὴ παραγωγή, ἡ ἀφορῶσα εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, συνοψίζεται ἐν τοῖς ἑξῆς:

Αἱ πέρυσιν ἔν τε ταῖς στήλαις τῶν Τεργεσταίων φύλλων **Κλειοῦς** καὶ **Νέας Ἡμέρας**, ὡς καὶ ἐν ἰδιαιτέροις τεύχεσι διεξαχθεῖσαι γλωσσολογικαὶ συζητήσεις, αἱ προελθοῦσαι ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν «Γλωσσολογικῶν παρατηρήσεων» τοῦ κ. Κόντου συνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὸ 1885. Ἐν μέρει δ' ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο ἔδωκαν τὰ ἐκδοθέντα τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Ῥοΐδου *Πάρεργα*, ἐν τοῖς προλεγομένοις τῶν ὁποίων ὁ συγγραφεὺς ἐκτίθησι τὰς σκέψεις αὐτοῦ περὶ τῆς παρούσης τῆς γλώσσης ἡμῶν καταστάσεως.

Ὁ κ. Θερειανὸς ἐξέδωκε τὰς *Φιλολογικὰς ὑποτυπώσεις*, σειρὰν ἐξαιρέτων μελετῶν περὶ τῆς παραλλήλου πολιτικῆς καὶ φιλολογικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, περὶ ἑλληνισμοῦ κατὰ λεκτικὴν καὶ πραγματικὴν ἔννοιαν, ὡς καὶ περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰωάννου Ν. Οἰκονομίδου. Πρὸς τούτοις συγγραφαί τινες εἶδον τὸ φῶς ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γραμματολογίαν, ἐν αἷς μνημονευτέον ἰδίᾳ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου, δαπάνῃ τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας ἔκδοσιν βυζαντιακῆς ἐπιτομῆς τῆς περὶ ζῴων ἱστορίας παλαιῶν Ἑλλήνων συγγραφέων· τὴν β'. ἔκδοσιν τῆς *Ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας*, κατὰ τὴν γνωστὴν μετάφρασιν τοῦ Κυπριανοῦ.

Ἐν τοῖς ἱστορικοῖς συγγράμμασι τοῦ παρελθόντος ἔτους περιλαμβάνονται ὁ ἕκτος τόμος τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Σάθα ἐκδιδομένων *Μνημείων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας*, τὰ *Βυζαντινὰ ἀνάκτορα* τοῦ κ. Πασπάτη, τὰ *Ἱστορικὰ μελετήματα* τοῦ κ. Σ. Λάμπρου, ὡς καὶ ἡ κατὰ φυλλάδια ἔναρξις ἐκδόσεως τῆς *Ἑλληνικῆς Ἱστορίας* τοῦ αὐτοῦ. Προσέτι ἐξεδόθησαν ἡ *Ἱστορία τῆς Ἀλεξανδρείας* τοῦ κ. Δήμιτσα, ἤρξαντο δ' ἐκδιδόμεναι κατὰ τεύχη ἡ τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*, τὸ δεύτερον ἤδη, ἡ *Ἑλλὰς* κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Φάλκε, ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, καὶ ἡ *Γενικὴ Ἱστορία* τοῦ κ. Τσιβανοπούλου.

Ἐν ταῖς παιδαγωγικαῖς συγγραφαῖς συγκαταλέγονται τὸ «Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνίδος νεολαίας» βιβλίον τοῦ κ. Χ. Παπαμάρκου, τὸ «Δημοδιδασκάλου Ἡμερολόγιον» τοῦ κ. Σκορδέλη, καὶ ἡ «Παιδικὴ Ἀνθολογία» τοῦ κ. Κουρτίδου.

Ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν δὲ συγγραφῶν μνημονευτέον τὰς «Ἐπιστολὰς Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου» τοῦ ἀειμνήστου «Βράιλα Ἀρμένη, τὴν «Φιλοσοφίαν τοῦ καλοῦ παρὰ Πλωτίνῳ» τοῦ κ. Γ. Βιζυηνοῦ, τὴν «θεωρίαν τῆς γνώσεως» τοῦ κ. Μ. Εὐαγγελίδου, καὶ τὴν «Περὶ γενέσεως καὶ σκοποῦ τῆς πολιτείας κατὰ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη» πραγματείαν τοῦ κ. Κουτσουβέλη.

Συγγράμματα διατρίβοντα περὶ ἐθνογραφικὰς καὶ τοπογραφικὰς ἐρεύνας εἶδον τὸ φῶς γαλλιστὶ μὲν «Ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ φυσικήν, ἐθνογραφικήν, ἀνθρωπολογικήν, δημογραφικὴν, καὶ ἰατρικὴν ἔποψιν τοῦ ἰατροῦ κ. Κλωνὸς Στεφάνου, ἡ «Σμύρνη καὶ Μικρὰ Ἀσία ὑπὸ οἰκονομικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἔποψιν» τοῦ κ. Δ. Γεωργιάδου, καὶ αἱ «Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν» ἐπιστολαὶ τοῦ κ. Βικέλα. Πρὸς τούτοις ὁ κ. Μ. Δήμιτσας ἐξέδωκε τὴν «Περιοδείαν τῆς Αἰγύπτου», καὶ ὁ κ. Γαβαλᾶς πραγματείαν «Περὶ τῆς νήσου Σικίνου.»

Αἱ περὶ τὴν συγκριτικὴν μυθολογίαν μελέται παρέσχον ἡμῖν τὴν «Περὶ τοῦ δημοτικοῦ ᾄσματος τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ» πραγματείαν τοῦ κ. Νικολάου Πολίτου, οὗ τινος ἠγγέλθη ἡ προσεχὴς ἔναρξις τῆς ἐκδόσεως τῶν πολυτίμων «Μελετῶν περὶ τοῦ βίου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.»

Ὁ κ. Ἰω. Πρασακάκης ἐξέδωκεν 78 ἐπιστολὰς τοῦ Κοραῆ, καὶ ὁ κ. Ἰω. Σακκελίων ἀνεκδότους Ἐπιστολὰς τοῦ Θεοδωρήτου Ἐπισκόπου Κύρου, ἐκ Πατμιακοῦ χειρογράφου.

Ἐν τῇ Βοτανικῇ ἔχομεν τὸ «Περὶ ἀφομοιώσεως τῶν φυτῶν» τοῦ κ. Σπ. Μηλιαράκη, καὶ τὸ «Ἐγχειρίδιον τῆς Βοτανικῆς» τοῦ αὐτοῦ· ἐν τῇ ζῳολογίᾳ δὲ τοὺς «Ζῳολογικοὺς πίνακας», κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Ν. Ἀποστολίδου, τῶν ὁποίων τὸ σύστημα τῆς δι' εἰκόνων λαμπρῶν διδασκαλίας τὸ πρῶτον ἤδη εἰσάγεται παρ' ἡμῖν, μετὰ τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ αἰῶνος ἐκδοθεῖσαν «Παιδικὴν Εἰκονολογίαν» τοῦ Καπετανάκη.

Ἐκ τῶν περὶ τὴν νομικὴν ἐπιστήμην συγγραφῶν ἄξια μνείας κρίνομεν τὸν λόγον τοῦ κ. Κ. Ν. Κωστῆ «Περὶ ἀδικήματος καὶ ποινῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ τραγῳδίᾳ», τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Ἀγγελοπούλου ἐκδοθὲν «Σύστημα Διοικητικοῦ Δικαίου», τὴν πραγματείαν τοῦ κ. Δ. Βορρὲ «Περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς» καὶ τὰ περὶ «Δικαστικῆς διοργανώσεως ἐν Ἑλλάδι» τοῦ κ. Φιλαρέτου.

Ἐν τῇ ἰατρικῇ δὲ περιλαμβάνομεν τὴν «Ἰατροδικαστικὴν» τοῦ κ. Α. Γεωργαντᾶ, τὴν βραβευθεῖσαν πραγματείαν τοῦ κ. Θεοφανίδου «Περὶ ἑλωδῶν πυρετῶν» καὶ τὸ «Περὶ κοιλιακοῦ τύφου ἐν Ἀθήναις» τοῦ κ. Γ. Βάφα.

Τὰ ποιητικὰ προϊόντα τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀποτελοῦσι:

Digitized by Google

τρία δράματα τοῦ κ. Δ. Κορομηλᾶ· ὁ *Ἡράκλειος* καὶ τὸ «Πῦρ ὑπὸ αἰθάλην» τοῦ κ. Κλ. Ῥαγκαβῆ· ἡ νέα ἔκδοσις τῶν *Στίχων* τοῦ κ. Βικέλα· αἱ «Κόραι τοῦ Πανδάρεω» τοῦ κ. Στ. Βάλβη, καὶ «Τὰ τραγούδια τῆς πατρίδος μου» τοῦ κ. Κ Παλαμᾶ.

Ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος παρέσχεν ἡ κατ' ἀπρίλιον μῆνα διοργανωθεῖσα ὑπὸ τοῦ φιλολ. Συλλόγου Παρνασσοῦ Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις. Προϊὸν δὲ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ μουσικοῦ διαγωνίσματος ὑπῆρξεν ἡ ἔκδοσις τῆς βραβευθείσης μουσικῆς συνθέσεως τοῦ κ. Ῥοδοθεάτου «Ὕμνος εἰς τὴν Πατρίδα.»

Κατὰ τὸ ἔτος 1885 ὁ θάνατος ἀνήρπασε τὸν διαπρεπῆ ἰατρὸν καὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωάννην Βοῦρον, τὸν καθηγητὴν τῆς ἰατρικῆς καὶ συγγραφέα μελετῶν τινων περὶ τῆς ἀρχαίας χωρογραφίας καὶ ἱστορίας τῆς Ἠπείρου Ἀλέξιον Πάλλην, τρίτον δ' ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων παρ' ἡμῖν, λειτουργὸν τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὸν Χ. Πρετεντέρην Τυπάλδον, προεπέμψαμεν εἰς τὸν τάφον, λήγοντος τοῦ ἔτους. Δυσαναπλήρωτον δὲ κενὸν ἐπαφῆκε τοῖς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν διατρίβουσιν ὁ θάνατος τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Π. Σταματάκη. Κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ἔτος ἐτελεύτησε τὸν βίον καὶ ὁ τῶν *Σπετσιωτικῶν* συγγραφεὺς Ἀνδρέας Χατζῆ Ἀναργύρου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη τὸ τέταρτον τεῦχος τῆς *Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος* τοῦ 1885, περιέχον τὰς ἑπομένας διατριβάς: Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῶν ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἀνασκαφῶν ὑπὸ Π. Καββαδία· Ἐπιγραφὴ τεχνιτῶν ἐξ Ἀταλάντης ὑπ Em. Loewy· Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς ἐν Ἀγορᾷ Ἀθηνῶν ἀνασκαφῆς ὑπὸ Στ. Α. Κουμανούδη· Κρατὴρ ἐξ Ἀκροπόλεως, ὑπὸ Χρ. Δ. Τσούντα· Χαλκοῦς Σάτυρος ὑπὸ Κ. Δ. Μυλωνᾶ· Κορινθιακὸν κιονόκρανον ὑπὸ Π. Καββαδία· Ἀρχαϊκὸν ἀέτωμα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ὑπὸ Κ. Purgold. Κύλιξ ἐκ Κορίνθου ὑπὸ Θ. Σοφούλη· Ἀνέκδοτος ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ Φολεγάνδρου ὑπὸ Ζ. Δ. Γαβαλᾶ. Τὸ τεῦχος τοῦτο περιέχει πέντε πίνακας καὶ 7 ἀπεικονίσματα ἐν τῷ κειμένῳ.

— Ἀνασκαφαὶ γενόμεναι κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ὑπὸ Ἄγγλων ἀρχαιολόγων ἐν τῇ οὐχὶ πρὸ πολλοῦ ἀνακαλυφθείσῃ ἑλληνικῇ πόλει τῆς Αἰγύπτου Ναυκράτιδι, ἔφεραν εἰς φῶς τὸ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως [τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων], πλεῖστα κεράμεια καὶ χαλκᾶ ἀντικείμενα, ἐπιτυμβίους στήλας καὶ ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα τοῦ τεμένους τῶν Διοσκούρων καὶ τοῦ τῆς Ἀφροδίτης. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσι.

— Ἔν τινι ἐπαρχίᾳ τῆς Σινικῆς εὑρέθησαν πολλὰ ἀρχαῖα νομίσματα δεκατριῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. Τὰ παλαιότατα εἶναι τοῦ Βασιλέως Τιβερίου καὶ τὰ νεώτατα τοῦ Αὐρηλιανοῦ. Ἡ εὕρεσις τοιούτων νομισμάτων ἐν Σινικῇ δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξος, διότι μέχρι τοῦ ἕκτου μ. Χ. αἰῶνος οἱ κάτοικοι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους προεμηθεύοντο ἐκ Σινικῆς σηρικὰ ὑφάσματα, ἴσως δὲ καὶ ἄλλα ἐμπορεύματα.

— Παρὰ τὸ Σουβιακὸν εὑρέθησαν πολλὰ λείψανα τῆς περιφήμου ἐπαύλεως τοῦ Νέρωνος. Ἐκ τῶν εὑρεθέντων πλαστικῶν ἔργων τὸ σπουδαιότατον εἶναι ὡραῖον ἑλληνικὸν ἄγαλμα νεανίσκου τοξεύοντος.

— Ἀπέθανεν ἐν Λονδίνῳ ὑπερεβδομηκοντούτης ὁ Σαμουὴλ Birch, διακεκριμένος αἰγυπτιολόγος, ἐπὶ πεντηκονταετίαν ὅλην ὑπηρετήσας ἐν τῷ Βρετανικῷ μουσείῳ.

— Πρό τινος χρόνου Ἰουδαῖός τις ἐξ Ἱεροσολύμων ὀνόματι Σαπίρα, ἀντιγράψας τὸ Δευτερονόμιον μὲ ἀρχαίους μωαβιτικοὺς χαρακτῆρας ἐκ λωρίδος κοπείσης ἐκ τῶν περιθωρίων παλαιοτάτων λειτουργικῶν βιβλίων, προέτεινε νὰ τὸ πωλήσῃ εἰς τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον ἀντὶ 25 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Αἱ διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ νόθου ἐκείνου χειρογράφου, ὅπερ ὑπετίθετο ὅτι ἐγράφη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σολομῶντος, διεκόπησαν ἀπροσδοκήτως ὑπὸ ἀσιανολόγου Γάλλου, ἀνακαλύψαντος τὸν δόλον. Καὶ τὸ περιβόητον ἐκεῖνο χειρόγραφον ἐπωλήθη πρὸ ὀλίγου ἐν Λονδίνῳ ἀντὶ 100 δρ. μόνον. Ὁ παραχαράκτης, ἀδέξιος μιμητὴς τοῦ Ἕλληνος Σιμωνίδου τοῦ πρὸ τριακονταετίαν καὶ πλέον συνταράξαντος τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον δι' ὁμοίων κατορθωμάτων, δὲν ἀπεζημιώθη οὐδὲ διὰ τὸν κόπον τῆς περικοπῆς τῶν λωρίδων!

— Ἐξεδόθη μακρὰ καὶ ἐμβριθὴς μελέτη περὶ τοῦ *Φιλήβου* τοῦ Πλάτωνος, ἣν ὁ συγγραφεὺς G. Huit εἶχεν ἀναγνώσῃ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἠθικῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων.

— Ἐν Κορολουρούῃ ἐδιδάχθη ἐπανειλημμένως ὁ *Οἰδίπους Τύραννος* τοῦ Σοφοκλέους, κατὰ τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν τοῦ G. Wendt.

— Θανόντος τοῦ διασήμου ἀσιανολόγου Φραγκίσκου Λενορμὰν ἔμενεν ἀτελὲς τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον, ἡ *Ἀρχαία ἱστορία τῆς Ἀνατολῆς*. (Histoire ancienne d' Orient.) Ἀλλ' ἤδη ἀνέλαβε νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον ὁ μαθητὴς τοῦ Λενορμὰν Ἐρνέστος Βαβελών, ἐκδοὺς τὸν τέταρτον τόμον αὐτοῦ, πραγματευόμενον περὶ τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν Χαλδαίων. Ὁ τόμος οὗτος κοσμεῖται καὶ δι' 155 εἰκόνων καὶ πολλῶν γεωγραφικῶν πινάκων.

— Ἀπέθανεν ὑπερογδοηκοντούτης ἐν Μεδιολάνοις ὁ Ἀνδρέας Μαφέης, μεταφραστὴς τοῦ Ἀνακρέοντος, τοῦ Βύρωνος τοῦ Μίλτωνος, τοῦ Γκαῖτε, τοῦ Σχίλλερ καὶ πολλῶν ἄλλων ποιητῶν.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ὁ Πρίγκηψ Βίσμαρκ, ἱστορικὴ βιογραφία» (Prince Bismarck, an historical biography) ἐδημοσίευσεν ὁ ἐν Βερολίνῳ ἀνταποκριτὴς τῶι Λονδινείων *Καιρῶν* Ch. Lowe δίτομον μελέτην περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ πράξεων τοῦ Ἀρχιγραμματτέως τῆς Γερμανίας.

—Ἐν τῷ θεάτρῳ Constanzi τῆς Ῥώμης παρεστάθη ὁ Don Giovanni d' Austria νέον μελόδραμα τοῦ Marchetti, τοῦ μελοποιήσαντος τὸν Ῥούυ Βλάς. Ἡ μουσικὴ τοῦ μελοδράματος τούτου ἐκρίθη ὡς ἀρίστη.

— Ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς ἐν Ταυρίνῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τὸ ἐκ δωδεκακισχιλίων δρ. γέρας τοῦ ἀγῶνος Βρέσσα εἰς τὸν καθηγητὴν Πασχάλην Βιλλάρη διὰ τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν χρόνων τοῦ Μακκιαβέλλη. Τὸ γέρας ἀπονέμεται κατὰ τετραετίαν εἰς τὸ ἄριστον τῶν ἐκδοθέντων ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἱστορικόν, γεωγραφικῶν, ἢ μαθηματικῶν συγγραμμάτων. Ἐξαιρετικῶς δ' ἀπονέμεται ἐνίοτε καὶ εἰς ἀλλοδαπούς· οὕτως ἔλαβεν αὐτὸ πρὸ ἐτῶν ὁ Κάρολος Δάρβιν.

— Ὡς τρίτον μέρος τῆς ἐκ δύο μερῶν ἀποτελουμένης τραγῳδίας *Φάουστ* τοῦ Γκαῖτε ἐξεδόθη ἐν Τυβίγγῃ παρῳδία εὐφυεστάτη, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου καθηγητοῦ τῆς καλολογίας Fr. Vischer, κρυπτομένου ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δοϋτβόλδου Συμβολιτσέττη Ἀλληγορίοβιτς Μιστιφικίνσκη. Ἡ παρῳδία αὕτη θίγει κυρίως πολλὰ σύγχρονα πολιτικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ζητήματα.

— Ὑπὸ τοῦ Ἰω. Παλίσα ἐν Βιέννῃ παρετηρήθη νέος πλανήτης ὃν κατ' ἀρχὰς ὑπέλαβεν ὡς τὴν Ἠριγόνην· ὁ πλανήτης οὗτος εἶναι ὁ ἔνατος τῶν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος ἀνακαλυφθέντων, οἵτινες εἶναι ἡ Βέρα, ἡ Ἀσπορίνη, ἡ Ἐγκράτη, ἡ Λάμια, ἡ Ἴλση, ἡ Κλημεντίνη καὶ τρεῖς μήπω ὀνομασθέντες. Ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν μέρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων πλανητῶν ἀνέρχεται νῦν εἰς 283, ὧν 177 παρετηρήθησαν ἐν Εὐρώπῃ, 70 ἐν Ἀμερικῇ καὶ 6 ἐν Ἀσίᾳ.

— Ὁ Κάρολος Goodwin ἐν Βριστὼλ ἐφεῦρε μέθοδον ἐκτυπώσεως μουσικῶν σημάτων δι' ἠλεκτρικῆς τινος σκευασίας. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι, ὡς λέγεται, εὐκολωτάτη, ταχυτάτη, καὶ ὀλιγοδάπανος.

Χ. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ ΤΥΠΑΛΔΟΣ

Ἡ ἰατρικὴ Σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου ἐστερήθη κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἑνὸς τῶν δοκιμωτάτων αὐτῆς καθηγητῶν, ὅστις καὶ διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐργασίας καὶ διὰ τὴν εὐδόκιμον πρακτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν ὡς ἰατροῦ καὶ ὡς πολίτου Ἕλληνος καταλείπει ἡμῖν ἐξαίρετον φήμην καὶ κενὸν ἀληθῶς δυσαναπλήρωτον. Ὁ κατὰ τὴν νύκτα τῆς προηγουμένης δευτέρας ἐκπνεύσας Χαράλαμπος Πρετεντέρης Τυπάλδος, ἄγων μόλις τὸ ἑξηκοστὸν καὶ τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου τῆς νήσου Κεφαλληνίας καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ἐν Παρισίοις, ὅπου νεαρὸς ἔτι διέλαμπεν ἐν τοῖς μαθηταῖς τοῦ διασήμου τότε καθηγητοῦ καὶ πρὸ δύο μόλις ἐτῶν ἀποθανόντος Bouillaud. Εὐθὺς ὡς συνεπλήρωσεν ἐν Γαλλίᾳ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, δὲν ἐτράπη μόνον εἰς πρακτι-

Digitized by Google

τὴν αὐτῶν ἐφαρμογήν, ὡς εἴθισται ὑπὸ τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἔχων ὀξεῖαν καὶ παρατηρητικὴν διάνοιαν ἠγάπησεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν θεωρίαν, τουτέστι τὴν ἐξέτασιν τῶν ἰατρικῶν νόμων καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν φαινομένων ἐξήγησιν. Εὐδοκίμει ἤδη ὡς ἰατρὸς καὶ εἶχε παράσχῃ ἀξιόλογα δείγματα τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ φιλοτιμίας ὁ Χ. Πρετεντέρης ὅτε ἐν ἔτει 1851 διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῇ ἀνθούσῃ τότε Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ τῆς νήσου Κερκύρας. Ὀλίγον δὲ μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου κληθεὶς ἐνταῦθα διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς παθολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἡμῶν Πανεπιστημίῳ καὶ ἰατρὸς τοῦ βασιλέως, παρ' ᾧ διετέλει ἐν τῷ ἀξιώματι τούτῳ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἡμέρας. Πρὸ δέκα ἀκριβῶς ἐτῶν ὁ Χ. Πρετεντέρης ἑώρταζε τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς καθηγεσίας αὐτοῦ, καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εὐγνωμονοῦντες προσήνεγκον αὐτῷ μετάλλιον ὡς ὑπόμνημα τιμῆς καὶ ἐξαιρέτου ὠφελείας ἀπὸ τῆς σοφῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἐν τῇ κλινικῇ. Ὡς καθηγητὴς ἐν αὐτῇ ὁ Χ. Πρετεντέρης διέπρεπε διὰ τὸν ἄτρυτον ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ ζῆλον καὶ διὰ τοὺς εὐστόχους παρατηρήσεις τῶν παθολογικῶν φαινομένων, αἵτινες δημοσιευόμεναι ὑπ' αὐτοῦ κατὰ καιροὺς ἐξετιμήθησαν τοσοῦτον ὑπὸ τῶν ἐν Δύσει ἰατρῶν, ὥστε ἐγένετο ἀπὸ πολλοῦ ἤδη μέλος διαφόρων ἐν αὐτῇ Ἀκαδημιῶν καὶ ἄλλων ἐπιστημονικῶν Ἑταιριῶν τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἱσπανίας. Ὁ ἡμέτερος καθηγητὴς ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ ἐν τῇ Δύσει δὲν ἦτο πολὺ ἔμπειρος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· ἔγραφεν ὅμως εὐχερῶς γαλλιστὶ καὶ ἰταλιστὶ καὶ ἐξέδιδεν ἐν τῇ γαλλικῇ ἰδίως γλώσσῃ πάσας τὰς πραγματείας αὐτοῦ καὶ τὰς κλινικὰς παρατηρήσεις. Ὡς ἰατρός, ὡς μέλος καὶ πρόεδρος διαφόρων παρ' ἡμῖν ἱδρυμάτων, πρὸ πάντων δὲ ὡς ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὁ Χ. Πρετεντέρης παρέσχε πολυτίμους ὑπηρεσίας, ὧν ἕνεκα ἐκοσμήθη πολλάκις διὰ παρασήμων ἑλληνικῶν τε καὶ ξένων. Ἦτο ἐπιμελέστατος, αὐστηρὸς καὶ ἀκριβὴς ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ καθήκοντι. Ὁ Χ. Πρετεντέρης δὲν ἦτο πολὺ εὐόμιλος καὶ εὐπρόσοδος εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτόν. Εἶχεν ὅμως λίαν συμπαθῆ καὶ φιλάνθρωπον καρδίαν, παρεῖχεν ἑαυτὸν πρόθυμον εἰς πᾶσαν γενναίαν πρᾶξιν καὶ ἐπιχείρησιν· ἠγάπα ὑπερβαλλόντως τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ ἦτο ἀκριβέστατος τηρητὴς τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐθημοσύνης. Ἂν καὶ ἠσμένιζεν ἐνίοτε τὴν πολιτικὴν χρηματίσας δὶς πληρεξούσιος καὶ βουλευτὴς τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος Κεφαλληνίας, οὐδέποτε εὗρεν ἐν αὐτῇ χάριτας καὶ ἀποστολὴν ἀξίαν τοῦ φρονήματος αὐτοῦ καὶ τῶν πόθων. Ὁ ἐπιστημονικὸς ἔρως ὁ πρὸς τὴν ἰατρικὴν κατεῖχε τοσούτῳ βαθέως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὥστε οὔτε ἡ εὐημερία αὐτοῦ οὔτε ἄλλο τι βιωτικὸν θέλγητρον ἠδυνήθη ποτὲ νὰ περισπάσῃ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ ἕδρας. Εὐδοκιμήσας ἐν τῷ βίῳ ἕνεκα τῶν νοητικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων καταλείπει ἡμῖν μνήμην ἐγκρίτου ἐπιστήμονος, φιλανθρώπου ἰατροῦ καὶ χρηστοῦ πολίτου ἀξίου ἀληθῶς τῆς δημοσίας εὐγνωμοσύνης.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἰανουαρίου 8, Παρασκευῇ.

Διετάχθησαν οἱ διοικηταὶ τῶν τριῶν ἀρχηγείων τοῦ στρατοῦ νὰ ἐνεργήσωσιν αὐτοπροσώπως ὅσον τάχιστα γενικὴν ἐπιθεώρησιν τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των ὑπαγομένων στρατιωτικῶν σωμάτων καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν καὶ νὰ ὑποβάλωσι τὰς ἐκθέσεις των εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν.

— Ἡ κυβέρνησις ἀπέστειλε νέας διαταγὰς εἰς τὰς ἐν Εὐρώπῃ παραμενούσας ἐπιτροπὰς πρὸς προμήθειαν μεγάλων ποσοτήτων ὅπλων, πυροβόλων καὶ ἄλλων εἰδῶν διὰ τὸν στρατόν, πρὸς δὲ συμβόλαιον ὑπεγράφη ἐν Παρισίοις μετὰ μεγάλου βιομηχανικοῦ οἴκου, δι' οὗ οὗτος ὑποχρεοῦται ἵνα μέχρι τέλους Φεβρουαρίου παραδώσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν 60,000 στολῶν.

— Ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Ἄρτῃ ἑδρεύοντος δευτέρου ἀρχηγείου τοῦ στρατοῦ διωρίσθη ὁ συνταγματάρχης κ. Σ. Καραϊσκάκης.

—Λέγεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις παρήγγειλεν εἰς τὸ ὁπλοποιεῖον Κρούπ ἑξήκοντα πυροβόλα μεγάλης ὁλκῆς πρὸς ὀχύρωσιν τῶν παραλίων καὶ ὅτι ταῦτα κομίζονται λίαν προσεχῶς ἐνταῦθα. Εἰς τὸ αὐτὸ ἐργοστάσιον παρηγγέλθησαν καὶ πολλαὶ χιλιάδες βλημάτων διαφόρου ὁλκῆς.

— Διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις ὁ κ. Ν. Π. Δεληγιάννης.

— Ἐκομίσθη ἐξ Ἀμβέρσης καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Ἰσθμίαν ἡ μέλλουσα νὰ συνδέσῃ τὰς δύο ὄχθας τῆς Κορινθιακῆς διώρυγος σιδηρᾶ γέφυρα, ἔχουσα βάρος 457 τόνων

— Διὰ Β. Διατάγματος ὡρίσθη ἡ τιμὴ τοῦ σιγαροχάρτου ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1886 ὡς ἑξῆς: τοῦ μὲν ἰδιοτύπου πρὸς λ. 15 τὸ φυλλάδιον, τοῦ δὲ κοινοῦ τῶν 100 φύλλων πρὸς λ. 10 καὶ τῶν 50 φύλλων πρὸς λ. 5.

— Τὸ γενικὸν συμβούλιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ὥρισε τὸ διανεμηθησόμενον μέρισμα διὰ τὴν β'. ἑξαμηνίαν τοῦ 1885 εἰς δρ. 125, ὅπως ἀναλογεῖ πρὸς 7. 10 ο]ο ἐπὶ τῆς τρεχούσης ἀξίας τῶν μετοχῶν τῆς Τραπέζης.

— Τῇ 30 Δεκεμβρίου οἱ ἐνταῦθα πρέσβεις συνέταξαν ἔγγραφον διακοίνωσιν, ἣν ἐπέδωκεν εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ γραμματεὺς τῆς Ἰταλικῆς πρεσβείας. Εἰκάζεται ὅτι ἡ διακοίνωσις αὕτη δὲν εἶναι ἀπάντησις εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ κ. Δηλιγιάννη, ἀλλὰ περιέχει προτροπὴν πρὸς ἀφοπλισμὸν τῆς Ἑλλάδος.

— Ἐκομίσθησαν εἰς Βῶλον 300 ἡμίονοι διὰ τὸν στρατόν.

— Ῥαγδαιόταται βροχαὶ ἐπισυμβᾶσαι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἠλείας καὶ Πατρῶν ἐπροξένησαν μεγάλας ζημίας εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

— Δι' ἀτμοπλοίου τῆς ἑταιρίας Φραισινὲ ἐκομίσθησαν 100 δέματα περιέχοντα ἐνδύματα τοῦ στρατοῦ.

— Δραστηρίως ἐπιδιώκονται τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα ἐν Λαρίσῃ ἀπασχολουμένων πρὸς τοῦτο 1000 περίπου ἀνδρῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Κυρίαν Ζ.Β. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς λίαν φιλόφρονας πρὸς τὴν «Ἑστίαν» εὐχάς σας. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστείλαμεν διὰ τοῦ διανομέως. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐνεγράφησαν καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπεστείλαμεν δὲ πάσας τὰς ἀποδείξεις ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ.—κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἡ ἐπιταγὴ ἐλήφθη, ἐνηργήσαμεν δὲ σύμφωνα τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ. Τὰς ἀποδείξεις πέμπομεν διὰ τοῦ προσεχοῦς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν ἀδιάλειπτον πρὸς τὴν «Ἑστίαν» ὑποστήριξιν.—κκ. Κ. Σ. καὶ Μ. Ν. Α. Σῦρον, Ο Μπ. Πάτρας, Α. Ν Μ, Γ. Ν. Χ, καὶ Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν, Γ. Α. Γ. Ἄρταν, Μ. Λ. Β. Γαλάζιον, Σ. Π. Λ. Λεόβαν, Γ. Δ, Δ. Θ. Σ. καὶ Ἀδελ. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Χ. Πάτρας, Α. Τσ. Ὕδραν, Ν. Γ. Ἄρταν, Ἀδελ. Π. Θεσσαλονίκην, Π. Θ. Τρίπολιν, Γ. Κ. Ναύπλιον, Γ. Α. Π. Κέρκυραν. *Ἐλήφθησαν*.— *Ἀναγνώστῃ φοιτητῇ*. Ἡ γεωλογία εἶναι ἐπιστήμη νεωτάτη, αἰῶνος μόλις συμπληρώσασα βίον. Πρῶτος ἐπιστήμων γεωλόγος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Γερμανὸς Α. Gottlob Werner, γεννηθεὶς τῷ 1750, ἀποθανὼν δὲ τῷ 1817· κυρίως ὅμως θεμελιωταὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς γεωλογίας εἰσὶν οἱ Γερμανοὶ Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος καὶ Λεοπόλδος Βούχ.— κ. Ν. Σ. Ν. Κάρυστον. Ἐλήφθησαν τὰ ἐπιστραφέντα τέσσαρα, κατὰ λάθος ἀποσταλέντα. Ἀπεστάλη δ' ὑμῶν ἀντίτυπον τῆς Ἱστορίας τῶν Βουλγάρων.—κ. Α. Γ. Λ. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς. — κ. Θ. Ν. Κ. Εἰς τοσαύτας καὶ τοιαύτας ἐρωτήσεις εἶνε ἀδύνατον νὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν. Ὄχι ὁ στενὸς χῶρος τῆς ἀλληλογραφίας ἡμῶν, ἀλλ' οὐδὲ ὁλόκληρον φύλλον τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐπήρκει πρὸς τοῦτο.—κ. Ε. Ι. Π. Σύρον. Διότι δὲν ἀπεστάλη τὸ ἀντίτιμον. Κατὰ κανόνα πᾶσα παραγγελία δέον νὰ συνοδεύηται διὰ τοῦ ἀντιτίμου πρὸς ἄμεσον ἐκτέλεσιν αὐτῆς.—κκ. Ι. Τ. Βῶλον, Γ. Α. Χ. Σύρον, Δ. Σ. Λευκάδα, Λ. Γκ. Ἄρταν, καὶ Ι. Β. Τῆνον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ι. Σ. Α. Σύρον. Ἐλήφθησαν, παρεδόθησαν δὲ φρ. 7,50 τῇ «Ἀκροπόλει». — κ. Ε. Ζ. Β. Ἐνταῦθα. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλοφροσύνην.—*Τριαστέρῳ λύτῃ*. Ὄχι μόνον δὲν ἦσαν εἰς αὐτοὺς ἄγνωστοι αἱ διὰ λογοπαιγνίων εὐφυολογίαι, ἀλλὰ καὶ μέγα πλῆθος τοιούτων διέσωσαν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Παραπλήσιον μὲ τὸ ἰδικόν σας εἶναι καὶ τῷ παρ' Ἀθηναίῳ: Πρὸς ἀδολέσχην τινὰ διηγούμενον, ὅτι ἤρχετο ἐξ Ἑλλησπόντου,—Πῶς λοιπόν, δὲν ὑπῆγες εἰς τὴν πρώτην πόλιν τῶν ἐκεῖ; Τοῦ δὲ εἰπόντος,—Εἰς ποίαν; Εἰς Σίγειον ἀπεκρίθη.—κ. Ν. Γ. Ἄρταν. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα, παρεδόθη δὲ τὸ ὑπόλοιπον κατὰ τὴν παραγγελίαν σας —κ. Α. Ν. Κ. Ῥοστόβιον. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο πρὸς πάντας τοὺς ἐγγραφέντας εἴς τε τὴν «Ἑστίαν» καὶ τὰ 2

Digitized by Google

ἄλλα συγγράμματα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς ἐνεργείας σας πρὸς διάδοσιν τῆς «Ἑστίας». Τὰς ἀποδείξεις πέμπομεν ταχυδρομικῶς.—κ. Ν. Σ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια.—Κυρίαν Ε. Ι. Κ. Καλάμας. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ῥουσσῶ ὑπάρχουσιν ἑλληνιστὶ μεταπεφρασμένα ἀποσπάσματά τινα ἐκ τῆς «Ν. Ἐλοΐζης» καὶ τῶν «Ἐκμυστηρεύσεων» ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι, καὶ ὁλόκληρον τὸ «Περὶ κοινωνικοῦ συναλλάγματος» καὶ τὸ «περὶ ἀνισότητος τῶν ἀνθρώπων».—*Ἀναγνώστῃ ἡμετέρῳ.* Ἴσως εἶναι πεποιημένον ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῆς. Ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ ἀλέκτωρ λέγεται κόκοτας. Οἱ ἀρχαῖοι τὰς ἔλεγον ἀλεκτορίδας, ἢ ἀλεκτρυόνας (θηλ.). Ὁ Ἀριστοφάνης παρεισάγει ἐν ταῖς Νεφέλαις τὸν Σωκράτην διδάσκοντα τὸν Στρεψιάδην, ὅτι πρέπει νὰ λέγῃ ἀλεκτρύαιναν τὴν ὄρνιθα, διὰ νὰ μὴ συγχέηται μὲ τὸν ἄρρενα ἀλέκτορα. Ὁ δ' Ἀλκίφρων λέγει ταύτας ἀλεκτορίδας οἰκουρούς.—κ. Ε. Δ. Κ. Νάουσαν. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράψαμεν δ' ἀμφοτέρους. Εἰς προηγουμένην ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.— κ. Σ. Α. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Τὰ Γεωπονικὰ Χωματιανοῦ ὧν ηὐτυχήσαμεν νὰ εὕρωμεν ἀντίτυπον, τιμῶνται δραχ. 5, μετὰ ταχυδ. δρ. 5,30.—κ. Σ.Π. Θήραν. Ἡ ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων τῆς Ἱστορίας ἐνεργεῖται τακτικά.—κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθη σημείωσις, καὶ θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Π. Χ.Α. Βῶλον. Ἐλήφθησαν, παρεδόθησαν δὲ τὰ σημειούμενα τῷ κ. Γ. Σ. Εἰς τὴν προηγουμένην ἐπιστολήν σας ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.—κκ. Χ. Π. Πάτρας, Ι. Τζ. Ὕδραν, Κ. Ν. Ζάκυνθον, καὶ Χ.Χ. Ἄρταν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Μὲ ἔχεις εἰς τὴν κλίνην σου· ἓν γράμμα δ' ἂν ἐκβάλῃς,
εἰς πόλιν πάλαι ἔνδοξον εὐθὺς μὲ μεταβάλλεις.

2

Φύσιν ἔχω ὑγρὰν καὶ κινοῦμαι εἰς τὰ ὕψη,
Τέλμα γίνομ' εὐθύς, τὸ μισόν μου ἂν λείψῃ.

Π. Μ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Κεφαλὴ ἀλέκτορος·

2

Ζῷον θηλάζον·

3

Ὠόν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

3 Ἰανουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	312.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	319.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	343.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	259.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	250.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	170.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	225.
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	85.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	409.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3.680—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	62.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	60.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	55.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	300.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	30.65
» 3μην.	30.40
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	123 —
» Τραπεζικὸν 3μην	121 ¼

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	24.10
Λίρα ὀθωμανική.	27.45

1) Ἄνευ τοκομεριδίου.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—Ὑψηλάντης.—Σεμέλη.—Ἀμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

Τιμᾶται δραχμῶν 2.

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

1886

ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΑΙ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Ἀπὸ 40 λεπτῶν μέχρι δραχμῶν 6.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—293.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 472 — 12 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 524

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣῼ.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ (Πολωνικὸν διήγημα).

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΧΕΙΡΟΣ. ὑπὸ Σίμωνος Ἀποστολίδου.

Λήξαντος ἤδη τοῦ 10ου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες αὐτὴν καὶ κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΣΤΗΛΗ
ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Οἱ ἐν Τούλτσῃ Ἕλληνες προσήνεγκον ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ 4,511 φρ.

Τὸ ὅλον τῶν μέχρι τῆς 24 Δεκεμβρίου κατατεθεισῶν εἰσφορῶν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐν Γαλαζίῳ ἀνέρχεται εἰς δρ. 14,072.60.

Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ τραπεζίτης κ. Ν. Χρυσοβελώνης ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἐνταῦθα Ἐρυθρὸν Σταυρὸν φρ. 1000.

Ἐκ θεατρικῆς παραστάσεως γενομένης ἐν Βραΐλᾳ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου κ. Χρυσοχοΐδου εἰσεπράχθησαν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ 1000 φρ.

Ἡ λιμενικὴ ἐπιτροπὴ Φιλιατρῶν ἐψήφισεν ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν δρ. 500.

Ἡ ἐν Πάτραις πρὸς περίθαλψιν τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀπόρων ἐπιστράτων ἐπιτροπεία διένειμε κατὰ τὰς ἑορτὰς 7250 δρ. εἰς 230 οἰκογενείας.

Κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον συνήχθησαν ἐκ τοῦ μηνιαίου ἐράνου τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν δρ. 1330, ἀποσταλεῖσαι διὰ τοῦ προξενείου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Πρωθυπουργόν.

Ὁ ἐν Σμύρνῃ κ. Μ. Κοσονῆς προσήνεγκε τῇ Κυβερνήσει ἐφ' ὅσον διαρκοῦσιν αἱ σημεριναὶ περιστάσεις τὴν χρῆσιν τῶν ἐν Λαρίσῃ οἰκιῶν του δωρεάν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ συνῆλθεν ἡ γενικὴ σύνοδος τῶν Ἑταίρων τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μουσείου αὐτῆς. Ὁ πρόεδρος κ. Τιμ. Φιλήμων ἔδωκε λόγον τῶν πεπραγμένων κατὰ τὴν λήξασαν περίοδον, ἤτοι ἀπὸ τῆς 9 Ἰουνίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1885. Κατὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ κ. Φιλήμονος τό τε μουσεῖον, τὸ ἀρχεῖον καὶ ἡ βιβλιοθήκη τῆς ἑταιρίας ἐπλουτίσθησαν δι' ἀξιολογωτάτων προσκτημάτων. Πρωτίστην θέσιν κατέχουσιν ἐν τούτοις τὰ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως προσενεχθέντα, ἤτοι 350 περίπου κράνη, περικεφαλαῖαι' θώρακες καὶ ποικίλα τεμάχια πανοπλιῶν τοῦ ΙΒ' ἰδίως αἰῶνος, χριστιανικὰ ἀρχαιολογήματα, ἤτοι λειψανοθῆκαι, σταυροί, κλπ. καὶ ἓν ξίφος τοῦ λόρδου Βύρωνος. Ἐπίσης ἐδωρήσαντο εἰς τὸ μουσεῖον ὁ υἱὸς τοῦ φιλέλληνος Ἀμιλτῶνος εἰκόνα ἐλαιογραφικὴν τοῦ ἀειμνήστου πατρός του, ὁ ἐν Πάτραις κ. Πετραλιᾶς εἰκόνα τοῦ φιλέλληνος Φαβιέρου, καὶ οἱ κκ. Γ. Ν. Πιλάβιος, Ν. Ἰγγλέσης, Δ. Κ. Χούμης ἄλλα δωρήματα. Ἠγοράσθησαν δὲ καὶ τέσσαρα νομισματόσημα, ὧν τὰ μὲν τρία ἐκόπησαν εἰς τιμὴν πρωταγωνιστῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τὸ δ' ἕτερον εἰς μνήμην τῶν γάμων τοῦ Ὄθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας. Ἀνήγγειλε προσέτι ὁ κ. πρόεδρος ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης διέταξε τὰς εἰσαγγελικὰς ἀρχὰς τοῦ κράτους νὰ ἐκλέξωσιν ἐκ τῶν ἐν τοῖς γραφείοις αὐτῶν κατατεθειμένων πειστηρίων, τῶν ἀχρήστων εἰς τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην, συλλογὰς ὅπλων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων καὶ καταθέσωσι ταύτας εἰς τὸ μουσεῖον τῆς ἑταιρίας.—Εἰς δὲ τὸ ἀρχεῖον ἐδωρήσαντο ἔγγραφα πολυπληθῆ καὶ χειρόγραφα οἱ κκ. Δ. Χ. Δουκάκης, καθηγητής, Χ. Π. Κορύλλος, ἰατρὸς ἐν Πάτραις, Π. Παπαναστασίου, γυμνασιάρχης ἐν Πειραιεῖ, Ν. Πετρῆς, γυμνασιάρχης ἐν Μεσολογγίῳ, Γ. Ἰακ. Καλαϊσάκης, ἐν Χανίοις, Δ. Κ. Χούμης ἐν Σύρῳ, καὶ Σπ. Π. Λάμπρος. Ἐπίσης καὶ ἡ βιβλιοθήκη ἐπλουτίσθη διὰ δωρεῶν τῶν κκ. Α. Κ. Χούμη, Α. Μηλιαράκη, Σπ. Π. Λάμπρου κλπ. καὶ διὰ τῶν ἐκδόσεων πολλῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων τῆς τε Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς. Γενομένων δὲ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἐξελέχθησαν πρόεδρος ὁ κ. Τ. Φιλήμων, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Σ. Π. Λάμπρος, γραμματεὺς ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, ἔφορος τοῦ ἀρχείου ὁ κ. Α. Μηλιαράκης, ἔφορος τοῦ μουσείου ὁ κ. Θ. Ν. Φιλαδελφεύς, ταμίας ὁ κ. Ἀπ. Βαρζέλης καὶ σύμβουλοι οἱ κκ. Α. Γ. Πασπάτης, Ιω. Ν. Σακκελίων, Α. Ν. Μελετόπουλος, Σπ. Κ. Σακελλαρόπουλος καὶ Δημ. Βορές.

—Ἀποφάσει μὲν καὶ δαπάνῃ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ κεντρικῆς. ἐπιτροπῆς Κοραῆ ἐπιμελείᾳ δὲ Ν. Δαμαλᾶ, ἐκδοθήσονται λίαν προσεχῶς αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ εἰς τρεῖς τόμους, ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν 160. Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει, εἰ καὶ δυστυχῶς οὐχὶ πάσας τὰς γνωστὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός, ἀλλ' ὁπωσδήποτε μέγαν ἀριθμὸν αὐτῶν, 697 ἐν ὅλῳ. Ὁ μὲν πρῶτος τόμος περιλαμβάνει ἐπιστολὰς 35 πρὸς τὸν ἐν Σμύρνῃ πρωτοψάλτην καὶ 97 πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου. Ὁ δεύτερος τόμος 222 πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου ὁ δὲ τρίτος 111 ἐπιστολὰς πρὸς τὸν Ἰάκωβον Ῥώταν, 42 πρὸς τὸν Βλαστὸν καὶ Ῥώταν, 50 πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Κοντόσταυλον, 28 πρὸς τὸν Παντολέοντα Βλαστόν, 16 πρὸς τὸν Ζ. Βλαστόν, 15 πρὸς τὸν Κοκκινάκην, 10 πρὸς τὸν Πετρινόν, 11 πρὸς τὸν Βάμβαν, 6 πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Χίους, 4 πρὸς τὸν Κ. Πολυχρονιάδην, ἀνὰ τρεῖς πρὸς τὸν Ν. Ζωσιμᾶν, τὸν Γ. Κουντουριώτην καὶ τὸν Παγκαλάκην, ἀνὰ 2 πρὸς τὸν Σμύρνης Γρηγόριον, τὸν Ἀντ. Ζωσιμᾶν, τὴν Εὐανθίαν Καΐρη, τὸν Θεόφ. Καΐρην, τὸν Σταμ. Ῥοδοκανάκην, τὸν Μ. Ν. Τομπάζην, τὸν Γ. Ῥιζάρην καὶ τὸν Ἰω. Ῥιζάρην, καὶ ἀνὰ μίαν πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κορίνθου Μακάριον, τὸν Ψαλίδαν, τὸν Καπλάνην, τοὺς Σμυρναίους, τοὺς ἐν Σμύρνῃ Χίους, τὸν Κούμαν, τὸν Βαρδαλάχον, τοὺς Ἐφόρους τοῦ γυμνασίου Κυδωνιῶν, τὸν Πρώιον, τὸν Μ. Μινωΐδην, τὸν Μ. Βασιλείου, τὸν Πλάτωνα Μητροπολίτην Χίου, τοὺς Προεστῶτας τῆς Πελοποννήσου, τὸν Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον, τὸν Ὀδ. Ἀνδροῦτζον, τὸν Ν. Φραγκόπουλον, τὸν Ἐδ. Εὐαίρετον, τὸν Ἰω. Κοραῆν, τὸν Σπ. Καλογερόπουλον, τὸν Ἰω. Μαυρογορδᾶτον, τὸν Καποδίστριαν, τὸν Πολυζωίδην, τὸν Ἀγράτην, τὴν ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν Ἄνθιμον Γαζῆν.

—Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἤρχισεν ἐκδιδομένη νέα καθημερινὴ ἐφημερὶς αἱ *Εἰδήσεις*, εἰς μικρὸν σχῆμα, συντασσομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Π. Σπανδωνῆ καὶ διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Γ. Ξύδη.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ «Παιδαγωγικοῦ ἀρχείου» (Pädagogisches Archiv) τοῦ Στεττίνου ὁ Γερμανὸς παιδαγωγὸς κ. Juergens ἐδημοσίευσε μακρὰν καὶ εὐμενεστάτην

Digitized by Google

κρίσιν περὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Χαρισίου Παπαμάρκου «Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνίδος νεολαίας.»

— Ὑπὸ τοῦ Edwin Pears ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ ἱστορία τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων (The Fall of Constantinople). Ὁ συγγραφεὺς ἐν μακρᾷ εἰσαγωγῇ ἐξετάζει πρῶτον τὴν κοινωνικήν, οἰκονομικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὴν ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα, ἐκτίθησι δὲ τὰ κατὰ τὴν ἅλωσιν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν φραγκικῶν πηγῶν, ἀποδεικνύων ὅτι ἡ τυχοδιωκτικὴ τετάρτη σταυροφορία ἔμμεσον ἀποτέλεσμα εἶχε τὴν ἐξασθένισιν τοῦ μόνου προχώματος κατὰ τῶν βαρβάρων φυλῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου, ἥτις ἐπὶ αἰῶνας καρτερικῶς ἀγωνιζομένη ἀπέκρουε τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἀραβικῶν καὶ τουρκικῶν ἐθνῶν.

— Κατὰ τὸ ἔτος 1885 ἐξεδόθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ 4307 νέα βιβλία καὶ 1333 νέαι ἐκδόσεις, ἤτοι ἐν ὅλῳ 5640 συγγράμματα. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ὑπολείπεται κατὰ 733 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκδοθέντων τὸ παρελθὸν ἔτος.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *ὁ στεναγμὸς τοῦ Μαυρητανοῦ* [El suspiro del Moro] ὁ διάσημος Ἱσπανὸς ἱστορικὸς καὶ πολιτευτὴς Αἰμίλιος Καστελὰρ ἐδημοσίευσεν ἐν Μαδρίτῃ τον πρῶτον τόμον συλλογῆς μύθων, παραδόσεων καὶ ἱστορημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Γρανάδας.

ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

Ὡς γνωστόν, κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ ἔτους 1883 ὁ ἔξοχος τῆς Ἀγγλίας πολιτευτὴς καὶ τότε πρωθυπουργὸς Γλάδστων ἑώρταζε κατὰ τὰ εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας εἰθισμένα τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ πολιτικοῦ βίου αὐτοῦ καὶ σταδίου.

Ἡ Πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου ἔκρινε κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας εὔκαιρον νὰ ἐκδώσῃ διὰ τῶν ἐφημερίδων προκήρυξιν, δι' ἧς οἱ ἁπανταχοῦ Ἕλληνες παρεκαλοῦντο εἰς χρηματικὰς εἰσφορὰς ὑπὲρ ἀνδριάντος τοῦ Γλάδστωνος ἀνθ' ὅσων οὗτος ἔπραξεν ὡς πολιτευόμενος καὶ ὡς συγγραφεὺς οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς μεγάλης πατρίδος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς ὁποίας συνηγόρησεν ἀείποτε ἐνθέρμως καὶ τελεσφόρως. Πρώτη ἡ ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητος ἐχορήγησε τρισχιλίας δραχμὰς ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Πανεπιστημίου· ὁ δὲ ἁπανταχοῦ ἑλληνικὸς λαὸς τιμῶν τὸν ἐπιφανῆ φιλέλληνα ἀπέστελλε μετά τινα χρόνον εἰς τὴν Πρυτανείαν πεντήκοντα χιλιάδας δραχμῶν, ἤτοι διπλάσια τῶν δεόντων καὶ ἀναγκαίων. Προαγορευθέντος δὲ ἀγῶνος εὐθὺς μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀνδριαντοποιοὺς ἐνίκησεν, ὡς γνωστόν, ὁ ἐκ Σύρου κ. Γ. Βιτάλης, ὅστις ἀνέλαβε νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἔργον κατὰ τοὺς τεταγμένους ὅρους, κατὰ τὸ προσαχθὲν ὑπ' αὐτοῦ καὶ προκριθὲν πρόπλασμα καὶ ἐπ' ἀμοιβῇ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδων δραχμῶν.

Ὁ ἀνδριὰς συντελεσθεὶς ἤδη ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μέλλει νὰ στηθῇ κατὰ τὴν πρυτανικὴν προκήρυξιν ἐν τῷ κήπῳ ἔμπροσθεν τῶν προπυλαίων τοῦ Πανεπιστημίου. Ἔχει μέγεθος κατὰ φύσιν καὶ ἐπέκεινα, ἐποιήθη κατ' ἀκριβῆ ὁμοίωσιν τοῦ ἀνδρός, ὃν εἶδε καὶ ἐπεσκόπησεν ἐγγύθεν ὁ καλλιτέχνης, καὶ δύναται κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην νὰ καταλεχθῇ εἰς τὰ ὀλίγα ἄξια λόγου ἔργα τῆς νέας ἡμῶν τέχνης. Ὁ ἔξοχος πολιτευτὴς καὶ φιλέλλην παρίσταται ἐν πρεσβυτικῇ ἤδη ἡλικίᾳ, ἀλλὰ μεστὸς βρετανικοῦ σθένους καὶ φιλοσόφου πνεύματος, ὀρθὸς δὲ ἱστάμενος ἀγορεύει οἷον ὡς ὑπέροχος προστάτης εὐγενοῦς ὑποθέσεως. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ λαξευθεῖσα πιστῶς κατὰ φύσιν δὲν ἐμφαίνει μὲν τελείως τὴν ἔνθεον δεινότητα καὶ ὑπεροχὴν τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ὅμως μαρτυρεῖ ἀρκούντως τὰ σημεῖα τῶν ἐνδόξων ἀγώνων αὐτοῦ καὶ ἄθλων. Ἐν τῷ προσώπῳ διαφαίνεταί πως ἡ γνωστὴ πρᾳότης καὶ τὸ βαθὺ θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ Γλάδστωνος.

Ἡ τεταμένη δεξιὰ αὐτοῦ χεὶρ ἐμφαίνει τὸ ἀνυπέρβλητον κῦρος καὶ τὸ κράτος τοῦ λόγου, ὃν ἐκφωνοῦσι τὰ ὑπὸ τῆς πολιᾶς πίστεως ἐμπνεόμενα αὐτοῦ χείλη, ἡ δὲ ἀριστερὰ καθειμένη φέρει χάρτην κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνειλιγμένον καὶ περιέχοντα τὸ περιώνυμον τιμαλφὲς ἡμῖν πρωτόκολλον τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου. Παρὰ τοὺς πόδας κεῖνται εὔογκά τινα βιβλία περιέχοντα πιθανῶς τὰ ἀθάνατα ἔπη τοῦ Ὁμήρου, εἰς οὗ τὴν δόξαν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ὁ Γλάδστων περιέπλεξεν ἀναποσπάστως τὴν ἑαυτοῦ, ἕνεκα τῶν ἐξαιρέτων ὁμηρικῶν αὐτοῦ μελετῶν καὶ τοῦ ἀκράτου ἔρωτος αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα τῶν ποιητῶν. Καὶ ἐν τῇ περιβολῇ ὁ καλλιτέχνης δὲν ἀπέστη τῆς ἀκριβείας καὶ τοῦ ἀληθοῦς. Πλὴν τῆς μεγαλοπρεποῦς χλαίνης, ἣν βαστάζει ἀνεπαχθῶς ἡ ἀριστερὰ ὠμοπλάτη καὶ ἥτις καθιεμένη ἐν πτυχαῖς καλῶς καὶ λεπτῶς εἰργασμέναις περικαλύπτει τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ ἀνδριάντος, ἡ λοιπὴ ἀμφίεσις εἶνε ἀκριβῶς τοιαύτη, οἵαν πάντοτε φέρει ὁ ζῶν εὐπαγὴς ῥήτωρ. Ἅπαντα δὲ τὰ μέρη τοῦ καλλιτεχνήματος εἶνε ἐπιμελῶς καὶ οἷον μετ' ἐμψύχου ἀληθείας ἐκπεπονημένα. Ὁ Ἕλλην ἀνδριαντοποιὸς φαίνεται τῷ ὄντι, ὅτι εἰργάσθη μετὰ στοργῆς πρὸς τὸ φιλοτέχνημα αὐτοῦ καὶ ἠδυνήθη νὰ ἐκνικήσῃ ἐπιτυχῶς τὰς ἐκ τοῦ λίθου καὶ τῶν ἐνδυμάτων δυσκολίας. Δὲν εἶνε βεβαίως ἔργον φαντασίας καὶ ἐμπνεύσεως τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Βιτάλη ποιηθὲν τοῦτο ἄγαλμα, ἀλλὰ δημιούργημα ἐπιμελείας καὶ φιλοτιμίας μαρτυροῦν ἱκανῶς τὴν δόκιμον καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ ἐμπειρίαν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἰανουαρίου 10, Παρασκευή.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς *Νέας Ἐφημερίδος*, ὁ κ. Δηλιγιάννης, ἀπαντῶν εἰς τὴν περὶ ἀφοπλισμοῦ τῆς Ἑλλάδος διακοίνωσιν τῶν δυνάμεων, ὑπέδειξεν ὅτι ἀφ' οὗ τὰ ζητήματα τὰ ἀναφυέντα ἕνεκα τοῦ ἐν Φιλιππουπόλει κινήματος δὲν ἔλαβον εἰσέτι εὐχάριστόν τινα λύσιν, αἱ δὲ πρὸς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης διαπραγματεύσεις οὐδὲ κἂν ἤρχισαν, ἡ Ἑλλὰς ἀδυνατεῖ νὰ προβῇ εἰς ἀφοπλισμὸν καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ οὕτω τὴν ὑπὸ τῶν δυνάμεων διατυπουμένην ἀπαίτησιν.

— Ἐν Κρήτῃ οἱ κάτοικοι συνελθόντες ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἑκάστης ἐπαρχίας ἀπεφάσισαν ὁμοφώνως νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν δυνάμεων ψηφίσματα ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῆς νήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ψηφίσματα ταῦτα ὑπεγράφησαν ὑπὸ τῶν βουλευτῶν, τῶν ὁπλαρχηγῶν, τῶν δημάρχων, τῶν δημογερόντων καὶ τοῦ κλήρου ἑκάστης ἐπαρχίας.

— Ἐδημοσιεύθησαν τὰ Β. Διατάγματα περὶ τοποθετήσεως τῶν ἀξιωματικῶν ἐν τοῖς τρισὶ συγκροτηθεῖσι συντάγμασι τοῦ πυροβολικοῦ καὶ περὶ τοποθετήσεως ἀξιωματικῶν τοῦ μηχανικοῦ εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ μηχανικοῦ καὶ εἰς ἄλλας διαφόρους ὑπηρεσίας.

— Ἐκ Βώλου ἀπεστάλησαν εἰς Τρίκερι πρὸς ὀχύρωσιν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου πυροβόλα μεγάλης ὁλκῆς, ἅτινα τοποθετοῦνται ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ κ. Πουρναρᾶ.

— Δύο λόχοι τοῦ ἐν Λαρίσῃ σταθμεύοντος τάγματος τοῦ μηχανικοῦ ἀπεστάλησαν εἰς Τρίκαλα πρὸς ἐκτέλεσιν ὀχυρωματικῶν ἔργων.

— Διαταγῇ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ἀπηλλάγησαν τῆς κατὰ θάλασσαν στρατείας πάντες οἱ μονογενεῖς, ἀνεξαρτήτως τῆς ἱκανότητος ἢ μὴ τοῦ πατρὸς αὐτῶν

— Οἱ διὰ τὸν στρατὸν ἀγορασθέντες ἐν Ἰταλίᾳ καὶ κομισθέντες ἐνταῦθα ἡμίονοι ἀνέρχονται εἰς 2000, οἱ δὲ ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀγορασθέντες, ἵπποι εἰς 3000.

— Διωρίσθη διευθυντὴς τῆς σχολῆς τῶν ναυκλήρων ὁ τέως ὑποδιευθυντὴς ταύτης κ. Κοσμᾶς Ζῶτος, πλωτάρχης

—Μεγάλας ζημίας ἐπήνεγκεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἠλείας ἡ ὑπερχείλισις τοῦ Ἀλφειοῦ. Πλείονα τῶν 500 χιλιάδων στρεμμάτων σταφιδαμπέλων ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων, πλεῖστα κτήνη ἐπνίγησαν, οἰκίαι πλινθόκτιστοι κατέρρευσαν καὶ κατέπεσεν ἡ γέφυρα τῆς Ὀλυμπίας.

— Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἀνηγόρευσε τὴν βασίλισσαν ἡμῶν Σταυροφόρον τοῦ Παναγίου Τάφου. Τὸν χρυσοῦν καὶ ἀδαμαντοποίκιλτον σταυρὸν τοῦ ἀξιώματος ἐνεχείρισεν ὁ ἐνταῦθα Ἔξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου. Τὸ αὐτὸ παράσημον ἀπένειμε καὶ εἰς τὸν Πρωθυπουργόν, εἰς τὸν Γενικὸν γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Κοζάκην Τυπάλδον καὶ εἰς τὴν Κυρίαν Τυπάλδου.

— Ἡ διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀνήγγειλεν, ὅτι τίθησι κατ' αὐτὰς εἰς κυκλοφορίαν δεκάδραχμα τραπεζικὰ γραμμάτια, ἔχοντα τύπον διάφορον τοῦ τῶν κυκλοφορούντων, προσεγγίζοντα δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν τύπον τῶν χαρτίνων ῥωσσικῶν ῥουβλίων.

Digitized by Google

— Ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἡ διανομὴ δρ. 247,765 εἰς τοὺς ἀπόρους δήμους πρὸς συντήρησιν δημοτικῶν σχολείων καὶ γραμματοδιδασκαλείων.

—Τὸ ἰατροσυνέδριον ἀπεφάσισε νὰ ἀρθῇ ἡ ἐπιβεβλημένη κάθαρσις εἰς τὰς ἐκ Τεργέστης καὶ Βενετίας προελεύσεις καὶ διαταχθῇ ἁπλῆ ἰατρικὴ ἐπίσκεψις μόνων τῶν ἐκ Βενετίας προελεύσεων, νὰ ἐπιβληθῇ ὅμως πενθήμερος ἐπιτηρητικὴ κάθαρσις εἰς τὰς ἐξ Ἱσπανίας προελεύσεις.

— Ἡ Βιομηχανικὴ Τράπεζα ἀπεφάσισε, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 42 τοῦ καταστατικοῦ της, τὸ μέρισμα τῆς Β' ἑξαμηνίας τοῦ παρελθόντος ἔτους νὰ διανεμηθῇ εἰς τοὺς μετόχους μετὰ τὴν λῆξιν τῆς Α' ἑξαμηνίας τοῦ 1886.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Αὐξάσης τῆς προθεσμίας πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς ὁλόκληρα σώματα τῆς ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ τοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐκδιδομένης, ἡ Διεύθυνσις τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» γνωστοποιεῖ ὅτι ὑπολειφθέντων ἔτι αὐτῇ ὀλίγων ἀντιτύπων δύναται νὰ δεχθῇ συνδρομητὰς εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα *ἐπὶ προκαταβολῇ ἐνταῦθα μὲν δρ. 35, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων χρυσῶν 40 ἐπίσης.*

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ Ε' φυλλάδιον τῆς Ἱστορίας, ἐξακολουθήσει δὲ τακτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων κατὰ δεκαήμερον.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθη καὶ τὸ Ε' τεῦχος περιέχον ἐν τῷ κειμένῳ τὰς ἑπομένας εἰκόνας. Πεντηκόντορος κατὰ φοινικικὸν σχέδιον.— Μέρος τριήρους ἐπὶ ἀρχαίου ἀναγλύφου.—Θέσις τῶν ἐρετῶν ἐν τῇ τριήρει.—Περίανδρος.—Νόμισμα τῆς Κορίνθου.— Ἐρείπια τοῦ ἐν Νεμέᾳ ναοῦ τοῦ Διός.—Ὁ ἐν Αἰγίνῃ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς. — *Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι*: Ἡ Οἴτη.—Ἡ ἐν Ἰσσῷ μάχη Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλλωσι τὸ ἀντίτιμον 5 τοὐλάχιστον φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 5.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων 5 φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 3 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθησαν ἄρτι ὁμοῦ τὸ 7ον καὶ 8ον τεῦχος. *Εἰκόνες περιεχόμεναι ἐν τῷ 7 φυλλαδίῳ*: Ἡ νῆσος Σφαιρία (ὁλοσέλιδος). —Αἴσωπος.— Παιδαγωγός.— Διδασκαλεῖον.— Κιθαρίζουσαι παρθένοι.— Αὐλητρίς. — Ὄρχησις παρθένων. — Κόρη ἀστραγαλίζουσα — Βάκχη.—

Εἰκόνες τοῦ 8 φυλλαδίου: Ἄποψις τῶν Δελφῶν ἐκ τοῦ Κρισαίου πεδίου. (Ὁλοσέλιδος)— Ταναγραῖαι κόραι.— Ἰδεώδης Ἑλληνικὴ κεφαλὴ — Ἀπόλλων τοῦ Βελβεδέρε. — Ἀφροδίτη ἡ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ. — Γυνὴ Ταναγραία. — Ἀνδρικὴ ἐσθής. — Γυναικεία ἐσθής.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δραχ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, καὶ δραχ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς, ἐνεγράψαμεν δὲ συνδρομητὰς τοὺς κκ. Σ. Κ. καὶ Μ. Μ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» φιλικὰς ἐνεργείας σας.— *Δήμῳ* ἐνταῦθα. 1) Οἱ φέροντες τὸ ὄνομα Ἀριστείδης ἀρχαῖοι, οἱ γνωστοὶ ἡμῖν, εἰσὶ πλείονες τῶν εἴκοσι. Τίνα ἐννοεῖτε; διότι ὑπὲρ τὸ δέον ἀόριστος εἶναι ὁ προσδιορισμός: «τοῦ ἀκμάσαντος ἐν καιρῷ τῶν Μεσσηνιακῶν πολέμων.»—2) Βλ. τὰ ἀναφερόμενα συγγράμματα ἐν Pauly's Real-Encyclopädie τ. VI σ. 1771—1772. Πρὸς τούτοις Fr. Wieseler, Theatergebäude u. Denkmäler des Bühnenwesens bei den Griechen u. Römer. Göttingen, 1851. Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μετέφρασε πραγματείαν τινὰ περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου ὁ κ. Χ. Πούλιος.—3) Περὶ τοῦ μύθου τοῦ Ναρκίσσου βλ. Κόνωνος διηγήσεις 24.—Ἀνωνύμου, περὶ ἀπίστων 9(ἐν Westermann Μυθολόγοις σ. 323) —Σεβήρου διηγήσ. 3 σ. 538.— Παυσανίου Θ' 31,6.— Εὐσταθ. Παρεκβ. Ἰλ. σ. 266, 8.— Ovid. Metamorph. III. 341—510.—κ. Κ. Ι. Τσ. Ἄρταν. Ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 3 σωμάτων, ἀπεστάλησαν δὲ τοῖς συνδρομηταῖς τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια.—Αἰδ. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Τὰς ζητηθείσας πληροφορίας παρέχομεν ὑμῖν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς.—κ. Α. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν, παρεδόθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τῇ διευθύνσει τῶν «Ἐκλ. Μυθ.»—*Ἐπικουρείῳ.* —Ἡ καλλιέργεια τῶν ὀστρειδίων δὲν εἶναι νέα ἐφεύρεσις. Καὶ κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ὑπῆρχον τεχνητὰ ὀστρεοτροφεῖα, τὰ δὲ περιεργότατον ἐτρέφοντο τὰ ὄστρεα οὐχὶ ἐντὸς θαλασσίου, ἀλλ' ἐντὸς ποσίμου ὕδατος. Ἐν πολλαῖς πόλεσι τῆς Γαλλίας, ὡς ἐν Bordeaux, Saintes, Avranches, Poitiers, Clermont κλπ. εὑρέθησαν λείψανα τοιούτων ὀστρεοτροφείων.—κ. Τ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα, ὀφείλεται δέ, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀξίας τῆς σειρᾶς, ὑπόλοιπον δρ. 4, ἃς εὐαρεστήθητε νὰ παραδώσητε τῷ κ. Ν. Ι. Π.—*Πολυπράγμονι.* Σύρον. Ἂν ἀρχαῖός τις Ἕλλην ἤκουε τὴν ἐρώτησίν σας θὰ ἀπηξίου νὰ σᾶς ἀπαντήσῃ· διότι τὸ πάλαι ἐκαλλιέργουν τὴν ἐπιστήμην, χάριν αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἀπὸ ταύτης προσδοκωμένην ὠφέλειαν. Ἀλλ' οἱ κατ' ἐξοχὴν πρακτικοὶ χρόνοι ἡμῶν οὐχὶ μόνον ἐπιτρέπουσι τοιαύτας ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ καθιστῶσιν ἀναγκαίαν τὴν ἀπάντησιν εἰς αὐτὰς καὶ τὴν λύσιν παρομοίων ἀποριῶν. Μάθετε λοιπόν, ὅτι ἡ πρακτικὴ ἢ μᾶλλον ἡ ὑλικὴ ὠφέλεια τῆς ἀστρονομίας εἶναι α) ὅτι ἄνευ ταύτης ἀδύνατος θὰ ἦτο ἀκριβὴς διαίρεσις τοῦ χρόνου καὶ ἀσφαλὴς καταμέτρησις αὐτοῦ. Ὅθεν ἂν ἔλειπεν ἡ ἀστρονομία δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παρέχωμεν πίστιν εἰς τὰ ὡρολόγια καὶ τὰ ἡμερολόγια· β') ὅτι ἄνευ τῆς ἀστρονομίας δὲν θὰ ὑπῆρχε μαθηματικὴ γεωγραφία, ἥτις βασίζεται εἰς ἀκριβεῖς χωρογραφικοὺς καὶ ὑδρογραφικοὺς πίνακας· γ') ὅτι οὔτε μακρὰ ταξείδια κατὰ θάλασσαν, οὔτε περίοδοι τῆς γῆς θὰ ἦσαν δυνατά, ἄνευ τῆς ἐπικουρίας ἀστρονομικῶν ἐργαλείων, ἑνὶ λόγῳ δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἐπιστημονικὴ ναυτιλία· καὶ τότε τί θὰ ἐγίνοντο τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία; τὸ πολὺ πολὺ μέγιστον κατόρθωμα θὰ ἐθεωρεῖτο νέος τις πλοῦς Ἀργοναυτῶν.—κ. Σ. Ζ. Κέρκυραν. Ἐνεγράφη ὁ κ. Ε. Α. καὶ ἤρξατο ἡ πρὸς αὐτὸν ἀποστολή.—κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Ἐκ τῶν ζητηθέντων ἀπεστάλησαν μόνον αἱ «Μελέται τοῦ κ. Σκαλτσούνη», τοῦ ἑτέρου ἐξαντληθέντος ἤδη· ὅθεν ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τὸ ἀντίτιμον δρ. 5,60. Τὸ Δ' τεῦχος τῆς Ἱστο-

Digitized by Google

ρίας ἀπεστάλη πρό τινων ἡμερῶν.—κκ. Π. Μ. Ψ. Λεωνίδιον, Π. Ν. Κρατῶβαν. Θ. Α. Ὀδησσόν, Ν. Π. καὶ Χ. Δ. Σ. Πάτρας, Θ. Α. Ι. Μηλέας, Α. Ν. Π. Πόρον, Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ, Α. Π. Δ. Ὑλτένιτζαν, Δ. Θ. Χ. Βῶλον, Μ. Δ. Γ. Σῦρον, Π. Π. καὶ Π. Π. Κέρκυραν, Γ. Μ. Αἴγιον καὶ Ε. Γ. Β. Χαλκίδα. Ἐλήφθησαν.— κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Α. Γ. Ν. Βῶλον. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν· ἀλλ' ἡ σειρὰ δὲν ἐκομίσθη ἔτι εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν.—κ. Π. Κ. Ἄμφισσαν. Ἐνεγράφητε, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν καὶ τὰ ζητηθέντα φύλλα, πλὴν ἑνὸς ἀτυχῶς ἐξαντληθέντος. Ἀντίτιμον αὐτῶν δραχ. 1,40.—κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλη ἀντίτυπον «Μυρίων Ὄσων». Ἡ ἄλλη παραγγελία σας ἐξετελέσθη ἀκριβῶς, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν—Χ. Λ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ γαλλικὴ λέξις ἔχει μὲν τὴν αὐτὴν ῥίζαν, ἀλλ' ἡμεῖς τὴν παρελάβαμεν ἐκ τῆς ἰταλικῆς bottiglia. Πᾶσαι δὲ αἱ λέξεις αὗται τῶν νεολατινικῶν γλωσσῶν, καθὼς καὶ αἱ τῶν μέσων χρόνων λατινικαὶ buticula καὶ puticla ἔχουσι σχέσιν μὲ τὰς ἑλληνικὰς βούτις, βύτις. Ἂν ἐπιζητῆτε τὴν ἀκρίβειαν, πρέπει νὰ μεταφράσητε βαυκαλίς, διότι οὕτως ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι ὑάλινα ἀγγεῖα οἴνου, ἐν ᾧ ἡ φιάλη εἶχε παντελῶς διάφορον σχῆμα· ἦτο ἁπλῶς ποτήριον ἄνευ ὤτων, συνήθως κυκλοτερές, ἀβαθὲς καὶ πλατύ.—κ. Δ. Π. Βουζέον. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. —

ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

1

Σινδὼν—Σιδών.

2

Νεφέλη—ἕλη.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5. — Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονοληπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

10 Ἰανουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	304.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	316.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	404.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	345.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	259.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	251.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	173.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	226.
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	85.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	415.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3.600—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	63.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	56.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	55.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	297.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.40
» 3μηνα......	31.25
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	125 —
» Τραπεζικὸν 3μηνα	124 —

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	24.70
Λίρα ὀθωμανική..................	28.10

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—Ὑψηλάντης.—Σεμέλη.—Ἀμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ—ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τιμᾶται δραχ. 2,50. — Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 301—1886.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 473.—19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 525

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΚΩΜΩΔΟΣ ὑπὸ Sacher-Masoch.

ΤΟ ΕΠΑΝΩΦΟΡΙ ΤΟΥ ΖΑΝΝΗ (Μῦθος ἐκ τῶν τοῦ Κριλὼφ).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΤΗΛΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἡ μονὴ Πεντέλης ἐψήφισε πίστωσιν 2000 δρ. πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ.

Προσήνεγκον πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων τοῦ στρατοῦ ἡ λιμενικὴ ἐπιτροπὴ Φιλιατρῶν δρ. 500, Ἀργοστολίου δρ. 3000.

Ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ στρατοῦ ἐψήφισαν πιστώσεις τὰ δημοτικὰ συμβούλια Ἀργείων δρ. 500, Δρυοπίας δρ. 200. Φύλλου δρ. 500. Δύμης δρ. 1000.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς πρὸς τὸ βόρειον τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως, μεταξὺ τοῦ Ἐρεχθείου καὶ τῶν Προπυλαίων, ΝΑ. τῆς εἰς τὸ σπήλαιον φερούσης νεωτέρας κλίμακος, ἀπεκαλύφθησαν κατ' αὐτὰς καὶ ἄλλα ἀξιολογώτατα εὑρήματα, πλὴν τοῦ κεραμείου πίνακος καὶ τῶν χαλκῶν καὶ λιθίνων μνημείων, περὶ ὧν πρό τινος ἐγράψαμεν ἐνταῦθα. Εὑρέθησαν δὲ πάντα ὥσπερ ἐπισεσωρευμένα ἐπὶ τὸ αὐτό, ὅπερ σκοπουμένης καὶ τῆς πρό τινων ἐτῶν ἐν ἄλλῃ θέσει τῆς Ἀκροπόλεως, παρὰ τὸ Μουσεῖον, εὑρέσεως ἑτέρου σωροῦ ποικίλων μνημείων τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης, κρατύνει τὴν εἰκασίαν, ὅτι μετὰ τὰ Περσικά, ἀνοικοδομουμένων τῶν ἱερῶν, κατεχώσθησαν ἐπίτηδες τὰ λελωβημένα τῶν παλαιοτέρων ἔργων τῆς τέχνης. Τὰ κυριώτατα τῶν τελευταίων εὑρημάτων εἶναι τὰ ἑξῆς. *Ἐπιγραφαὶ* ἀναθηματικαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τῶν ἀρχῶν τοῦ Ε' αἰῶνος, ἐπὶ βάθρων ἀγαλμάτων πρὸ πάντων, ἐξ ὧν μανθάνομεν τὰ ὀνόματα καί τινων ἀγνώστων τέως τεχνιτῶν. Τῶν ἐπιγραφῶν τούτων μεταγράφομεν ὧδε μίαν μόνον, κεχαραγμένην ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τετραγώνου πλακός, ἐπικειμένης ἄλλης μικροτέρας διασωζούσης ἴχνη εὐδιάκριτα κόσμου ἐκ χρωματιστῶν ἀνθεμίων· αἱ πλάκες αὗται μετὰ τοῦ ὑποβαστάζοντος αὐτὰς καὶ ἐλλείποντος νῦν κυλινδρικοῦ κίονος, ἀπετέλουν προδήλως βάθρον ἀγάλματος ἢ στήλης ἐχούσης γραφάς. *Νέαρχος α* (νέθεκε...) || *ὑς ἔργον* (=ἔργων) *ἀπαρχέν...* || *Ἀντένωρ ἐπ* (οίεσε...) || *ο Εὔμαρος τ...* Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ εἶναι ἀξία προσοχῆς ἡ μνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ καλλιτέχνου Ἀντήνορος, ἀγνώστου ἄλλοθεν καὶ τοῦ Εὐμάρου, εἰ καὶ οὗτος πιθανὸν δὲν εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμενος Εὔμαρος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ παλαιότατος ζωγράφος, ὁ ἐν τῇ γραφικῇ πρῶτος διακρίνας τὸν ἄνδρα ἀπὸ τῆς γυναικός.

Λίθινα γλυπτικὰ ἔργα εὑρέθησαν ἐπίσης οὐκ ὀλίγα, ὧν ἄξια μνείας εἶναι: α') ἄγαλμα ἀρχαϊκὸν ἀνδρὸς καθημένου, οὗ ἐλλείπουσιν ἥ τε κεφαλή, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες· περίεργος ἐν αὐτῷ ἡ παράστασις τοῦ χιτῶνος, δηλουμένου διὰ δύο γραμμῶν πλησίον τοῦ ὀμφαλοῦ, κατὰ τρόπον παραπλήσιον τοῦ ἐν τῷ γνωστῷ ἀρχαϊκῷ ἀγάλματι τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει μοσχοφόρου Ἑρμοῦ. β') Τεμάχια ἀρχαϊκοῦ ποδὸς ἵππου. γ') Κεφαλὴ γυναικός, ἀρχαϊκῆς ἐπίσης τέχνης, φέρουσα καὶ στεφάνην, κοσμουμένην διὰ μενάνδρου δηλουμένου διὰ χρώματος. δ') ἀγαλμάτιον γυναικὸς (οὗ ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλή, ἡ ἀριστερὰ χείρ, ἡ δεξιὰ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος καὶ τῶν ποδῶν τὰ κάτω) ὕψους 1 μέτρου περίπου, ὅμοιον δὲ τὸ σχῆμα καὶ τὴν τέχνην τοῖς εὑρεθεῖσι πρὸ τριετίας ἀγαλματίοις, τὰ ὁποῖα κατά τινα εἰκασίαν ἀπεικονίζουσιν ἱερείας. ε') ὠλένη κοσμουμένη διὰ ψελλίου, σῴζουσα κατὰ τὸν ἀγκῶνα πτυχὰς ἐσθῆτος λεπτότατα ἐξειργασμένας καὶ ζωηρὰ διατηρούσας ἴχνη χρωματισμοῦ· ὁμοία κατὰ τἆλλα ἀλλὰ μείζων ὠλένη ἀνεκαλύφθη καὶ πρὸ τριετίας ἐν Ἀκροπόλει.

Τῶν χαλκῶν δ' εὑρημάτων ἄξια ἰδίας μνείας εἰσὶ εἰδώλιον μικρὸν πολεμιστοῦ, φοροῦντος περικεφαλαίαν ὑψηλὴν ἔχουσαν λοφιάν, Γοργόνες ἢ Ἔριδες τρέχουσαι, δύο λέοντες καὶ γυνὴ βαίνουσα πρὸς τὰ ἀριστερά. Τῶν δὲ κεραμείων, πλὴν παμπληθῶν ἄλλων τεμαχίων ἀγγείων, δύο τεμάχια παναθηναϊκῶν ἀμφορέων, ἐχόντων ἀρχαϊκὰς γραφάς, τεμάχιον παλαιοτάτου ἀγγείου, ἐν ᾧ ἀπεικονίζονται τρεῖς γυναῖκες ὀδυρόμεναι, ἀπαραλλάκτως ὡς ἐν τῷ μοναδικῷ μεγάλῳ ἀγγείῳ τοῦ ἐνταῦθα Κεντρικοῦ μουσείου· μικρὸν ὁμοίωμα πλοίου κολοβόν· τρεῖς πινακίσκοι δυστυχῶς τεθραυσμένοι ὧν ὁ μὲν ἀπεικονίζει γυναῖκα καθημένην παρ' ἱστὸν ἴσως καὶ ἑτέραν ὄπισθεν αὐτῆς καθημένην χαμαί· ὁ ἕτερος τὸ ἄνω μέρος κεφαλῆς πολεμιστοῦ φοροῦντος περικεφαλαίαν, καὶ ὁ τρίτος ἄνδρα, οὗ ὁ χιτὼν δηλοῦται διὰ λευκοῦ χρώματος, ἐπιβαίνοντα ἵππου μέλανος δυσαναλόγου μεγέθους, καὶ τὴν οὐρὰν ἑτέρου ἵππου· καὶ τέλος περιεργότατον μικρὸν προσωπεῖον, παρεμφερὲς τοῖς ἐν τοῖς Μυκηναίοις τάφοις εὑρεθεῖσι χρυσοῖς ἐρυθρὰ ἔχον τὰ χείλη καὶ ἄλλα ἴχνη ἐρυθροῦ χρώματος διατηροῦν.

— Τὸ ἐνταῦθα Γερμανικὸν Ἰνστιτοῦτον, λαβὸν τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἤρχισε κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀνασκαφὰς περὶ τὸν ἐν Κορίνθῳ ἀρχαιότατον δωρικὸν ναόν. Ἐπίσης ἐχορηγήθη αὐτῷ ἡ ἄδεια νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Δαῖρπφελδ ἀνασκαφὰς ἐν τῷ ἐνταῦθα Διονυσιακῷ θεάτρῳ πρὸς ἐξιχνίασιν τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου αὐτοῦ.

— Ὁ ἐν Κύπρῳ ἀνταποκριτὴς τοῦ *Νεολόγου* τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπέστειλεν εἰς τὴν ἐφημερίδα ταύτην βραχεῖαν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνασκαφῶν, ἐξ ἧς ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας. Αἱ ἀνασκαφαὶ γίνονται δαπάνῃ τοῦ Κυπριακοῦ μουσείου καὶ πρὸς πλουτισμὸν αὐτοῦ, ἐπιστασίᾳ δὲ τοῦ Γερμανοῦ κ. Ῥίχτερ ἐν τῇ κώμῃ Πέρα, κειμένῃ παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ πόλει Ταμασσῷ καὶ ὑπαγομένῃ εἰς τὸ διαμέρισμα Ὀρεινῆς καὶ Τιλυρίας. Ἡ Ταμασσὸς τῶν ἀρχαίων, ἡ τῶν Βυζαντίων Ταμάσος, ἡ αὐτὴ πιθανῶς οὖσα καὶ ἡ παρ' Ὁμήρῳ Τεμέση, ἦν πόλις μεσόγειος, ἔχουσα μέταλλα χαλκοῦ ἄφθονα καὶ ναὸν ἀξιόλογον τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ὁ ναὸς οὗτος μετεσκευάσθη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν εἰς ἐκκλησίαν τῆς Ἐλεούσης ὡς μαρτυρεῖ ἐπιγραφὴ ἐπὶ σκληροῦ μέλανος λίθου, εὑρεθεῖσα ἐν ἐπισκευῇ τινι τῆς ἐκκλησίας ταύτης. Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς εὑρέθη ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅπερ ἀπειρίᾳ τῶν ἐργατῶν κατεθραύσθη, μόνης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ περισωθείσης. Εὑρέθησαν δὲ καὶ ἐρείπια ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ πολλοὶ νεκρικοὶ δόμοι καὶ διαφόρου μεγέθους πύελοι· καὶ πρὸς τούτοις κυλινδρικοὶ κίονες ἐκ συηνίτου λίθου κυανοῦ καὶ μάρμαρα, καὶ διάφορα ἀγγεῖα προϊστορικῶν χρόνων, τὰ πλεῖστα ἐξ ἀργίλλου ὠχρᾶς, ἔχοντα ἐπὶ τῶν λαβῶν γεγραμμένας ἀνὰ δύο ἐλάφους ὑποπορφύρου λευκοῦ χρώματος.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐξεδόθη ὁ ΙϚ' τόμος τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, περιέχων πλὴν τῶν πρακτικῶν τοῦ συλλόγου καὶ ἄλλων δημοσιευμάτων καὶ τὰς ἑπομένας πραγματείας: Περὶ γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἀρμενικῆς γραμματολογίας μέχρι τέλους τῆς Ε' χριστιανικῆς ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως. Ὁμηρικὰς μελέτας ὑπὸ Μ. Παρανίκα· πολυσέλιδον

Digitized by Google

εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἰδίως τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ὑπὸ Ἡρ. Βασιάδου. Τὸν τόμον τοῦτον συμπληροῦσι τρία παραρτήματα, ἤτοι Ἀρχαιολογικὸν δελτίον, περιέχον 151 ἀνεκδότους ἐπιγραφὰς τοῦ Βυζαντίου, ἓν τεῦχος τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης καὶ ἕτερον τοῦ Παλαιογραφικοῦ δελτίου, ὧν ἐποιησάμεθα μνείαν ἔν τινι τῶν προηγουμένων Δελτίων τῆς «Ἑστίας.»

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ Σταμάτιος Κρίνος φαρμακοποιός, εἷς τῶν διακεκριμένων παρ' ἡμῖν ἐπιστημόνων, ἔντιμος πολίτης, πολλὰς παρασχὼν τῇ πολιτείᾳ ὑπηρεσίας. Βιογραφία τοῦ Σταματίου Κρίνου, καὶ συνεργάτου τῆς «Ἑστίας» ὑπάρξαντος, θέλει δημοσιευθῇ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» τὴν ἐπομένην Κυριακήν.

— Ἐπίσης ἀπεβίωσεν ὁ Λουκᾶς Χριστοδούλου, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπηρετήσας ὡς ἑλληνοδιδάσκαλος καὶ σχολάρχης, συγγράψας δὲ πολλὰ διδακτικὰ βιβλία ἐν οἷς καὶ Γραμματικὴν καὶ Συντακτικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τῆς «Βερολινείου φιλολογικῆς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος,» (Berliner philologischer Wochenschrift) ἐδημοσιεύθη εὐμενὴς κρίσις περὶ τῶν «Φιλολογικῶν ὑποτυπώσεων» τοῦ κ. Δ. Θερειανοῦ.

— Ἐν τῇ Cultura τῆς Ῥώμης ἐδημοσιεύθη κρίσις τοῦ R. Bonghi περὶ τῆς Συλλογῆς τῆς περὶ ζῴων ἱστορίας, τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τῆς Βερολινείου Ἀκαδημίας ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου.

— Ἐν συνεδρίᾳ τῆς ἐν Μονάχῳ γεωγραφικῆς ἑταιρίας γενομένῃ τῇ 26 Δεκεμβρίου λήξαντος ἔτους ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρίγκιπος τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου ὁ Γερμανὸς διδάκτωρ κ. Εὐγένιος Ὀβερχοῦμμερ ὡμίλησε περὶ τοῦ ἑξῆς θέματος «Ἀπὸ Μεσολογγίου εἰς Ἰωάννινα, εἰκόνες ἐξ Αἰτωλίας, Ἀκαρνανίας καὶ Ἠπείρου» διὰ μακρῶν ἀναπτύξας τὴν τοπογραφίαν καὶ λαογραφίαν τούτων τῶν χωρῶν καὶ πολλὰ ἐπειπὼν περὶ τῶν ὑπαρχόντων χαρτῶν τῶν μερῶν τούτων τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Χρυσοχόου δημοσιευθέντος.

— Ὁ γνωστὸς πινακογράφος Ἐρρίκος Κεῖπερτ ἐξέδωκεν ἐν Βερολίνῳ δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ γενικοῦ χάρτου τῆς νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης, περιέχοντος δύο πίνακας, τὸν μὲν τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ πορθμοῦ τῶν Δαρδανελλίων μετὰ τῆς Θρᾳκικῆς χερσονήσου, ὑπὸ σμίκρυνσιν 1:300 000, τὸν δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Βοσπόρου ὑπὸ σμίκρυνσιν 1:200 000

— Ἀπέθανεν ὁ Ἄγγλος ἀρχαιολόγος James Fergusson, γνωστὸς διὰ τὰς ἐμβριθεῖς αὐτοῦ μελέτας περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν ἀρχαίων. Τὸ σπουδαιότατον τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι ἡ «Ἱστορία τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐν πάσαις ταῖς χώραις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον,» ἐκδοθὲν ἐν τρισὶ τόμοις ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1867. Πλὴν τούτων ὁ Fergusson ἔγραψε «Περὶ τῶν ἐν Ἰνδίᾳ λαξευτῶν ναῶν» (1845) «Περὶ τῆς παλαιᾶς Ἰνδοστανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς» (1847) «Περὶ τῶν ἀνακτόρων τῆς Νινευὶ καὶ τῆς Περσεπόλεως» «Περὶ δενδρολατρείας καὶ ὀφιολατρείας» (1873) κλπ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν τέχνην ἀναφέρονται πλεῖστα ἔργα αὐτοῦ, οἷα τὸ «Περὶ τοῦ ἐν Ἁλικαρνασσῷ Μαυσωλείου» (1862) «Περὶ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος» «Περὶ τοῦ Ἀθήνησιν Ἐρεχθείου,» καὶ τὸ νεώτερον τῶν συγγραμμάτων του, τὸ «περὶ τοῦ Παρθενῶνος.»

— Ὁ L. Leger ἐδημοσίευσεν ἐπ' ἐσχάτων ἕνα τόμον ἐπιγραφόμενον la Bulgarie. Πλὴν τοῦ τελευταίου κεφαλαίου, ὅπερ ἔχει καταχωρισθῇ ὄχι πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐν τῇ Revue Politique καὶ τοῦ προοιμίου, ὅπερ χρονολογεῖται ἀπὸ 15 Νοεμβρίου, πάντα τὰ τεμάχια τὰ ἀπαρτίζοντα τὸν τόμον τοῦτον εἶναι παλαιότερα τῶν τελευταίων γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνταράττουσι τὴν Ἀνατολήν. Ὁ κ. Leger ἐνδιατρίβει ἰδίως περὶ τὴν πνευματικὴν ἱστορίαν τῶν Βουλγάρων καὶ περὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀναγράφει περίεργα τῆς γραμματείας των μέρη, δημοσιεύει ὁλόκληρα τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ περιφήμου ἐπισκόπου Σωφρονίου τοῦ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα παλινορθωτοῦ τῆς Βουλγαρικῆς ἐθνικότητος, περιγράφει τὸν ὑφιστάμενον μεταξὺ ἑλληνισμοῦ καὶ σλαβισμοῦ ἀγῶνα ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐκθέτει τὰ κατὰ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν ἐν Βουλγαρίᾳ, ἥτις κατάστασις ἔμελλε μοιραίως νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἕνωσιν τῆς Βουλγαρικῆς ἡγεμονίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας.

— Ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος τῶν Παρισίων ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ τῇ 14]26 Ἰανουαρίου μεγαλοπρεπὴς παράστασις, παρέχουσα τρόπον τινὰ σύνοψιν τῆς ἱστορίας τοῦ θεάτρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Κατὰ ταύτην ἐκ μὲν τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου θὰ διδαχθῶσι σκηναὶ τοῦ *Ἀγαμέμνονος* τοῦ Αἰσχύλου, μεταπεφρασμέναι ἐμμέτρως ὑπὸ τοῦ κ. de Bornier· ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ θεάτρου μία σκηνὴ τῶν Αἰχμαλώτων τοῦ Πλαύτου· ἐκ τοῦ μεσαιωνικοῦ θεάτρου ἡ παλαιὰ γαλλικὴ *Κωμῳδία τοῦ δικηγόρου Παθελίνου*· ἐκ τοῦ θεάτρου τῶν χρόνων Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. μία σκηνὴ τοῦ *Σὶδ* τοῦ Κορνηλίου καὶ ὁ εἰς τὸν Μολιέρον ἀποδιδόμενος φόρτος, *Ἡ ζηλοτυπία τοῦ Μουντζούρη*. Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς κωμῳδίας θὰ διδαχθῶσι τὸ πρῶτον *Οἱ δίδυμοι τῆς Περγάμου*, καὶ μετ' αὐτοὺς θὰ παρασταθῇ ὀρχηστικὸς μῖμος. Εἰς τὴν παράστασιν ταύτην θὰ μετάσχωσιν οἱ ἄριστοι τῶν Γάλλων ὑποκριτῶν καὶ ἀοιδῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

GEDICHTE von Hermann Friedrichs. Leipzig, 1885.

Ὑπὸ τὸν λιτότατον τίτλον *Ποιήματα* (Gedichte) ὁ καὶ ἐξ ἄλλων φιλολογικῶν ἔργων γνωστὸς διευθυντὴς τοῦ ἐν Λιψίᾳ περιοδικοῦ ***Magazin für die Litteratur des In- und Auslandes*** κ. Hermann Friedrichs ἐξέδωκεν ἐσχάτως κομψότατον τομίδιον χαριεστάτων ποιητικῶν συνθέσεων. Ὁ Γερμανὸς ποιητὴς ἀνήκει εἰς τὴν νέαν ποιητικὴν σχολήν, ἧς προεξάρχει ὁ Σάξων Walling, καὶ ἥτις δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν γνωστὴν σχολὴν τῶν γάλλων Parnassiens τὴν περιλαμβάνουσαν μεταξὺ τῶν κυριωτάτων ὀπαδῶν αὐτῆς τὸν Λεκόντ δε Λιλ, τὸν Κοππέ, τὸν Sully Prudhomme καὶ ἄλλους. Ὡς ἡ σχολὴ αὕτη, καὶ ἡ νέα γερμανικὴ σχολὴ πρεσβεύει ὅτι ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ εἶνε λελογισμένος εἰς τὰς ἐμπνεύσεις του, ἀληθὴς καὶ οὐχὶ ὑπερβολικὸς εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων του, ἀκριβολόγος ἐν τῇ συνθέσει καὶ καλλιτέχνης ἐν τῇ ἐκτελέσει. Μεταξὺ τῶν ποιημάτων τοῦ κ. Friedrichs οἱ γερμανοὶ κριτικοὶ ἐξετίμησαν μεγάλως τὴν *Ποίησιν*, τὸν *Ἔρωτα*, τὴν *Μάγισσαν* καὶ ἄλλα, ἰδιαζόντως δ' ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἡ ἔμμετρος ἀφιέρωσις τῶν στίχων εἰς Ἀθηναίαν κυρίαν, σύζυγον ξένου, μετὰ πολλῆς φιλοφρονητικῆς χάριτος γεγραμμένη, καὶ ὁ *Ἀρχιμήδης* ἱστορικὸν ποίημα, περιγράφον θαυμασίως τὸν θάνατον τοῦ Ἕλληνος μαθηματικοῦ. Ὡς δεῖγμα παραθέτομεν παράφρασιν ἑνὸς ἐκ τῶν μικρῶν ᾀσματίων, ἅτινα ποικίλλουσι τὸν τόμον, πολὺ βεβαίως ὑπολειπομένην τοῦ πρωτοτύπου :

Τ' ἀστροπελέκια

'Σ τοὺς κάμπους τοὺς ἀνθόστρωτους βροχὴ μᾶς εἶχε πιάση,
Ἀφήσαμε τὰ λούλουδα κ' ἐτρέξαμε 'ς τὰ δάση·
Κ' ἐκεῖ 'ς τῶν δένδρων τὴ σκεπή, μεσ' 'σὲ κρυμμένο μέρος,
Ἀρχίσαμε πειράγματα καὶ λόγια τοῦ ἀέρος.
Ξάφνω μὲ φόβο μοῦ 'μιλεῖ τὸ χαροπό της στόμα :
— Γιατ' εἶσαι τόσο ξέννοιαστος ; δὲν ἔμαθες ἀκόμα
Ὅτι τὰ δένδρα τὰ 'ψηλὰ τὰ καίει ἀστροπελέκι ;
Φοβοῦμαι· φεύγομ' ἀπὸ 'δῶ, πᾶμ' ἀνοικτά, παρέκει.»
Κ' ἐγὼ τῆς εἶπα γελαστός :—Γιὰ κεραυνοὺς μὲ μέλει
Ὅσο καὶ γιὰ τοῦ ἔρωτος τὰ φλογισμένα βέλη !
Μὰ σὰν ν' ἀποκριθήκανε 'ς τὰ λόγια τὰ 'δικά μου,
Ἀστράψανε τὰ μάτια της κ' ἐκάψαν τὴν καρδιά μου.

Δ*

Γλωσσικῶν ἀτοπημάτων ἀναίρεσις ὑπὸ Γεωργίου Ν. Χατζιδάκη. Ἐν Ἀθήναις, 1886. 8ον μέγα σ. 84. 2 δρ. 50

Δημητρίου Α. Κορομηλᾶ *Ἡ κρίσις τοῦ Βοκχώρεως* μῖμος εἰς πράξεις πέντε. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Καταστήματα Α. Κωνσταντινίδου. 16ον σ. 139. 1 δρ. 50.

Μελέτη περὶ εἰρηνοδικείων ὑπὸ Ν. Ἰωαννίδου. Ἐκδότης Σπυρίδων Κουσουλῖνος. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Μέρος Α'. 8ον σ. 228 μτ. πιν. 9. Δρ. 4.

Κυψέλη ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1886. Ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούντων ἕνεκα τῆς ἐπιστρατείας. Ἔτος πρῶτον. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, 1885. 8ον μικρὸν σ. κϛ' 218.

Ἰσοκράτους Πανηγυρικὸς μετὰ ποικίλων ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν γυμνασίων ὑπὸ Β. Γ. Βυθούλκα. Ἐκδότης Σπ. Κουσουλῖνος. Ἐν Ἀθήναις, 1885. 8ον σ. ιέ, 103. 1. δρ. 50.

Digitized by Google

Εὐριπίδου Ἑκάβη μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου Μ. Σακορράφου μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ σχολίων. Δαπάνη Γεωργίου Οἰκονομοπούλου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Κ. Βίλμπεργ. 8ον σ. 48. 1 δρ. 80.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἰανουαρίου 17, Παρασκευή.

Το παρελθὸν Σάββατον ὁ Ἄγγλος ἀπεσταλμένος Ῥῶμβολς, ἐκτελῶν παραγγελίαν τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ, μετέβη παρὰ τῷ κ. Πρωθυπουργῷ καὶ παρέστησεν αὐτῷ, ὅτι αἱ μεγάλαι δυνάμεις σχεδὸν πᾶσαι, ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης, ἀπεφάσισαν νὰ παρακωλύσωσι τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος διατάραξιν αὐτῆς καὶ πρὸς τοῦτο ἐν ἀνάγκῃ ἤθελον προβῇ ἐν περιπτώσει κηρύξεως πολέμου τῆς Ἑλλαδος κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ εἰς παρεμπόδισιν παντὸς κατὰ θάλασσαν ἑλληνικοῦ κινήματος κατὰ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ πρωθυπουργοῦ εἰς τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην δήλωσιν φαίνεται ὅτι προεκάλεσαν ζωηρὰν συζήτησιν, καθ' ἣν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας ὡμίλησεν ἐντονώτερον τοῦ δέοντος. Ἐπιμένοντος δ' αὐτοῦ, ὅπως τύχῃ ἀμέσου ἀπαντήσεως, ἀντεῖπεν ὁ Πρωθυπουργὸς παρατηρήσας ὅτι κρίνει ἀναγκαῖον νὰ συνεννοηθῇ προηγουμένως μετὰ τῶν συναδέλφων του καὶ τοῦ βασιλέως προτοῦ νὰ ἀπαντήσῃ. Ἐν τῇ ἀπαντήσει δὲ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐπιδοθείσῃ ἐγγράφως εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Ἀγγλίας τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, ἐδηλοῦτο ἡ ἀπορία ἐπὶ τῇ ἀπειλουμένῃ ἀναμίξει εἰς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν κεχαραγμένην πορείαν τῆς Κυβερνήσεως· ταὐτοχρόνως δὲ παρήγγειλε τὸν στόλον νὰ ἀναχθῇ εἰς ἀνοικτὸν πέλαγος. Περὶ τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπεδόθη τῷ πρωθυπουργῷ κοινὴ διακοίνωσις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἓξ μεγάλων δυνάμεων, ἐπαναλαμβάνουσα αὐτὴν ἐκείνην τὴν δήλωσιν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἀπάντησις τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν διακοίνωσιν ταύτην, ἐγκριθεῖσα ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ συγκροτηθέντι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ βασιλέως, δὲν ἐπεδόθη μέχρι τοῦδε· ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις λέγεται ὅτι θὰ δηλώσῃ δι' αὐτῆς, ὅτι ἡ ὑποταγὴ εἰς τὰ κελεύσματα καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν δυνάμεων προσβάλλει τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ κράτους, καὶ ὅτι οἱ λόγοι δι' οὓς ἐξωπλίσθη ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐξέλιπον.

— Κατόπιν τούτων ὁμοφώνως ὁ τύπος τῆς πρωτευούσης παροτρύνει τὴν Κυβέρνησιν εἰς ἐρρωμένην ἀντίστασιν εἰς τὴν πίεσιν αὐτὴν τῆς διπλωματίας, καὶ ζητεῖ τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀγγελίαν τῆς συμβάσης ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπουργικῆς κρίσεως, ἥτις ἠκούσθη εὐφροσύνως ἐν Ἑλλάδι, ἤρχισαν ἐπικρατοῦσαι γενικῶς ἐλπίδες περὶ αἰσιωτέρας τροπῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος, ἂν ὡς ἐλπίζεται ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων ἐν Ἀγγλίᾳ.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένετο ἐνταῦθα συλλαλητήριον ἐν ᾧ διεμαρτυρήθησαν οἱ συνελθόντες κατὰ τῆς ἐξασκουμένης πιέσεως ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐξέφρασαν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἥ τε βασιλεία καὶ ἡ Κυβερνησις θέλουσιν ἀντισταθῇ ἐνόπλως κατὰ πάσης παρεμποδίσεως προσβαλλούσης τὴν Ἐθνικὴν κυριαρχίαν.—Ὅμοια συλλαλητήρια ἐγένοντο ἐν Ναυπλίῳ, ἐν Πειραιεῖ, ἐν Πάτραις καὶ ἐν Κερκύρᾳ.

— Προσεκλήθησαν εἰς Ἀθήνας ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ οἱ ἐπ' ἀδείᾳ ἢ ἐπ' ἄλλοις λόγοις διατελοῦντες ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

— Οἱ κληρωτοὶ τῆς δευτέρας σειρᾶς τοῦ 1885 ἐκλήθησαν διὰ τηλεγραφικῆς διαταγῆς νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰ οἰκεῖα στρατολογικὰ γραφεῖα τὴν 15 μεσοῦντος πρὸς κατάταξιν. Κατατάσσονται δ' εἰς τὰ πλησιέστερα εἰς τὴν κατοικίαν των τάγματα.

— Διὰ Β. Διατάγματος ἡ ἐκτέλεσις τοῦ διὰ νόμου ψηφισθέντος προϋπολογισμοῦ τῶν ἐκτάκτων δαπανῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1886. Πρὸς πληρωμὴν δὲ τῶν κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον ἀναγνωρισθησομένων ἐξόδων τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ μὲν Ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν πίστωσις δρ. 20,525,937 καὶ 95% τοῦ δὲ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν πίστωσις δρ. 996. 174.

— Ἡ ἰατρικὴ σχολὴ ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως τίνες τῶν ἀρχαιοτέρων καθηγητῶν τῆς εἰδικῆς νοσολογίας καὶ θεραπευτικῆς ἔχουσι τὰ προσόντα διὰ τὴν ἕδραν τῆς κλινικῆς διδασκαλίας εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ θανόντος καθηγητοῦ Πρετεντέρη Τυπάλδου, συνέστησε τοὺς καθηγητὰς κκ. Γ. Καραμήτσαν καὶ Κ. Δηληγιάννην, ὑπομνήσασα ὅτι ὁ τελευταῖος εἶναι ἀρχαιότερος.

— Ἡ πεδιὰς τῆς Στυμφαλίας κατεκλύσθη ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐκ τῆς ὑπερχειλίσεως τῆς ὁμωνύμου λίμνης. Μεγάλαι ζημίαι ἐγένοντο εἰς τὰ κτήματα, τοὺς μύλους κλπ. Ἡ διὰ τῶν ὁδῶν καὶ τοῦ σιδηροδρόμου συγκοινωνία διεκόπη, πολλὰ δὲ τεχνικὰ ἔργα τῆς συγκοινωνίας ἐβλάβησαν.

— Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα» δὲν εἶνε ἀκριβὴς ἡ διαδοθεῖσα εἴδησις ὅτι ὁ ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀγγλικὸς στόλος διετάχθη νὰ καταπλεύσῃ εἰς Πειραιᾶ. Ὁ ἀγγλικὸς στόλος ναυλοχεῖ ἔτι ἐν τῷ λιμένι τῆς Μελίτης.

— Ἐδόθησαν παραγγελίαι πρὸς χορήγησιν καὶ συμπλήρωσιν τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τῆς ὑποδύσεως τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἐνταῦθα συντάγματος, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι λίαν προσεχῶς μελλει ν' ἀπέλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐνεγράψαμεν πάντας τοὺς σημειουμένους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» φιλικὰς ἐνεργείας σας. Κατὰ τὰ λοιπὰ εἴμεθα ἐντελῶς σύμφωνοι. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Π. Χ. Μάντσεστερ. Ἵνα καταταχθῇ τις εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν ὡς ἐθελοντής, ἀνάγκη οὐ μόνον νὰ ἔχῃ ἀποκτήσει τὴν ἑλλην. ἰθαγένειαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐγκριθῇ ἡ αἴτησίς του ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, εἰς δὲ τὴν Σχολὴν τῶν ὑπαξιωματικῶν εἰσέρχονται μετὰ δοκιμαστηρίους ἐξετάσεις οἱ ἐπὶ 3 ἔτη τοὐλάχιστον ὑπηρετήσαντες ὡς ὑπαξιωματικοὶ ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ. Δίδακτρα δὲν πληρόνονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς ταύτης, ἐξέρχονται δὲ μὲ τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ ἢ τοῦ ἱππικοῦ μετὰ τριετῆ μαθητείαν. Τῶν ἁπλῶν στρατιωτῶν ὁ μισθὸς εἶνε λεπτὰ 67 καθ' ἡμέραν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ σιτηρεσίου, τῶν δὲ ἐθελοντῶν ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου.—κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράφητε δὲ εἰς ἀμφότερα, καὶ ἤρξατο ἡ ἀποστολή. Τὸ περίσσευμα σᾶς ἐπιστρέφομεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ.—κ. Ν. Κ. Ἰσμαήλιον. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ ἐν Πειραιεῖ κ. Ι. Κ. Ἐνεγράφη καὶ ὁ κ. Ζ. Ζ., ἀπεστάλησαν δὲ τὰ παρὰ τοῦ κ. Κ. Ζ. ζητηθέντα, καὶ τὰ καθυστερήσαντα φύλλα τοῦ κ. Ι. Κ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» εὐμενεῖς φροντίδας σας.—κ. Χ. Ι. Κάϊρον. Ἐλήφθησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Π. Κ. Καὶ οἱ Τοῦρκοι τῆς αὐτῆς λέξεως ποιοῦνται χρῆσιν· εἶνε ἀραβική, σημαίνουσα ἐκκλησίαν, συνάθροισιν, ἐκ τοῦ ῥήματος *τζαμᾶα*, συναθροίζεσθαι· ἡ δὲ γαλλικὴ mosquée (ἰταλ. moschea, γερμ. moschée, ἀγγλιστὶ mosque) ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ *μεστσίδ*, σημαίνοντος εὐκτήριον οἶκον μικρότερον τοῦ τζαμίου.—Ἀραβικὴ ἐπίσης εἶνε καὶ ἡ λέξις *μιναρὲς* (μενᾶρετ), σημαίνουσα κυρίως τόπον φωτός, φανόν.—κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθη ἡ ἐπιταγή, ἐπληρώθησαν τὰ σημειούμενα, καὶ ἐστάλησαν ὑμῖν αἱ ἀποδείξεις ταχυδρομικῶς.—Κυρίας Ζ. Μ. Κωνσταντινούπολιν καὶ Χ. Π. Σῦρον, καὶ κκ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν, Δ. Α. Μεσολόγγιον, Ι. Π. Μ. Τρίπολιν, Δ. Ν. Μ. Μηλέας, Ι. Τ. Βῶλον, Ν. Χ. Λάρισσαν, Φ. Δ. Μ. Κέρκυραν, Δ. Φ. Χανία, Μ. Ν. Δ. Σῦρον, Β. Φ. Πάτρας, Μ. Θ. Τ. καὶ Γ. Δ. Α. Κεφαλληνίαν, καὶ Κ. Σ. Τ. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν.—*Ἀκριβολόγῳ*. Συμφώνως τῇ ἀρχαίᾳ συνηθείᾳ δυνάμεθα νὰ λέγωμεν ἀπὸ τῆς 1—10 ἑκάστου μηνός, ἀρχομένου ἢ ἱσταμένου· ἀπὸ τῆς 11—20 μεσοῦντος μηνὸς καὶ ἀπὸ τῆς 21—31 παυομένου, λήγοντος, φθίνοντος, ἀπιόντος μηνός. Ἡ ὑπὸ τῶν πολλῶν συνειθιζομένη δήλωσις τῶν μερῶν τοῦ μηνός, ἡ διαφέρουσα τῆς παρ' ἀρχαίοις ἐν χρήσει, δὲν εἶναι ὀρθή, ἥκιστα δ' ἀξιοσύστατος δυστυχῶς εἶναι ἡ ἐν ἐγγράφοις δημοσίοις αὐθαίρετος διαίρεσις τοῦ μηνὸς καὶ ἡ παραμέλησις τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς κυριολεξίας.—κ. Ι. Τ. Βῶλον. Μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν βιβλίων ἔμεινε περίσσευμα δραχ. 1,40, ὅπερ τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας.—Κυρίαν Π. Ν. Β. καὶ κκ. Ι. Κ. Πειραιᾶ, Ι. Σ. Α. Σῦρον, Β. Α. Φ. Πάτρας καὶ Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Δ. Κ. Ναύπλιον. Ἐλήφθη ἐγκαίρως τὸ ἀντίτιμον, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἄλλο ἀντὶ τοῦ παραπεσόντος φύλλου.—κ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν, καὶ ἐπληρώθησαν τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῶν «Ε. Μ.»—

Digitized by Google

κ. Θ. Ν. Δ. Μυτιλήνην. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.
— κ. Ι. Π. Αἴγιον. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. —
Γλωσσικῷ παρατηρητῇ. Δὲν ἐγκρίνομεν τὴν διόρθωσίν
σας, διότι νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶναι ὀρθή. Γαλῆν λέγοντες οἱ
ἀρχαῖοι δὲν ἐνόουν τὴν γάταν, ἀλλὰ τὴν κοινῶς καλουμένην
νυφίτσαν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Νότιον Ἰταλίαν εἰσήχθη
ἡ γάτα ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ὅπου
τὸ πρῶτον ἐξημερώθη. Τὸ νόμισμα τοῦ Τάραντος δὲν ἀπεικο-
νίζει γάτον, ἀλλὰ πάνθηρα. Λίαν ἀπίθανον, ὅτι ὁ Ἀριστοτέ-
λης λέγων αἴλουρον, ἐννοεῖ τὸν ἥμερον γάτον. Τιμόθεος ὁ Γα-
ζαῖος, συγγραφεὺς τοῦ Ϛʹ μ.Χ. αἰῶνος, ἢ ὁ σχολιαστὴς αὐ-
τοῦ εἶναι ἀληθὲς ὅτι λέγει: «ὁ αἴλουρος ὁ λεγόμενος παρ' ἡ-
μῖν κατὰ συνήθειαν ῥωμαϊστὶ κάττα·» ἀλλ' ὁ αὐτὸς συγγρα-
φεὺς μικρὸν κατωτέρω λέγει ἐπίσης: «τῆς ἴκτιδος, ἥτις λέγε-
ται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ συνηθείᾳ αἴλουρος.» Ἐν τοιαύτῃ συγχύσει
ὀνομάτων καὶ ἰδεῶν πᾶσα ἑρμηνεία εἶναι ἐπισφαλής.—κ. Χ.
Χ. Ἄρταν. Ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα, ἐνεγράψαμεν δὲ
τοὺς κκ. Ν. Α. καὶ Θ. Μ. Τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν
φιλικὴν ὑποστήριξιν. — Κους Ἀδελφ. Π. Ξάνθην. Ἐλήφθη-
σαν τὰ σταλέντα παρὰ τοῦ κ. Μ. Ταχυδρομικῶς δ' ἀπηντή-
σαμεν εἰς ἐπιστολήν σας —κ. Α. Ν. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. Θέ-
λομεν τοὺς ἀποστείλει ὑμῖν εὐθὺς ὡς ἑτοιμασθῶσιν.—κ. Μ.Κ.
Βέρροιαν. Ἀπεστάλησαν ἄλλα ἀντὶ τῶν ἀπολεσθέντων διὰ
τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ κ. Χ. Ι., δι' οὗ καὶ θὰ γίνεται τοῦ λο-
ποῦ ἡ ἀποστολή.—κ. Ν. Γ. Π. Ροστόβιον. Ἀπεστάλησαν 2
ἀντίτυπα.—κ. Γ. Γ. Φαλτσίον. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως, διετέ-
θησαν δὲ κατὰ τὰς ὑμετέρας ὁδηγίας, ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψα-
μεν ὑμῖν. Ἀκόμη δὲν ἐλάβομεν ἐκ Λαρίσης εἴδησιν.—κ. Ν.
Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητη-
θέντα, πλὴν τοῦ «Ἡμερολογίου» Πρίντεζη, ὅπερ δὲν εἶναι δυ-
νατὸν ν' ἀποσταλῇ ταχυδρομικῶς. Ὅθεν ἔχομεν εἰς τὴν διά-
θεσιν ὑμῶν τὸ περίσσευμα δρ. 5. Τὴν πρότασίν σας περὶ τῶν
3 συγγραμμάτων ἀδυνατοῦμεν νὰ δεχθῶμεν. Ἡ μετάφρασις
τοῦ «Φάουστ» θὰ ἐκδοθῇ βραδύτερον. Τὰ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δη-
μοσιευθέντα δὲν ἐξεδόθησαν χωριστά, πλὴν τῆς «Ἀθηναΐδος»,
ἧς ἀντίτυπα τιμῶνται δρ. 2. Τοῦ Δίκενς ἐδημοσιεύθη μόνον ὁ
«Ὄλλιβερ Τουΐστ.» Ἡ γερμανικὴ γραμματικὴ τῆς Νεοελλ.
τοῦ κ. Βλάχου τιμᾶται δραχ. 3. —κ. Π. Α. Α. Γέϊσχ. Ἐ-
λήφθη τὸ ἀντίτιμον τῶν τε συνδρομῶν καὶ τῶν ἄλλων συγ-
γραμμάτων. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ φρο-
ντίδα. Ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ ἀπεστείλαμεν τὰς ἀποδείξεις.
—κ. Ι. Κ. Λεμησσόν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς εἰς ἐπι-
στολήν σας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Τρεῖς μῆνας λέγουν ὅτι ζῶ. Ἂν τὸ μεσαῖον λείψῃ,
Ἀθάνατον θὰ μὲ ἰδῇς
Ἐνῷ δὲν εἶδέ με οὐδείς.
Ποῦ κατοικεῖς;—Καὶ εἰς τὴν γῆν κι' εἰς τ' οὐρανοῦ τὰ ὕψη.

2

Ὁλόκληρον νῆσος μικρά, ἐν τῷ Αἰγαίῳ κεῖμαι,
ἐνδόξου ποιητοῦ πατρίς.
Τὸν τράχηλόν μου ἀφαιρεῖς;
Τὸ ὄνομά μου ἤλλαξες, πλὴν πάλιν νῆσος εἶμαι.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

17 Ἰανουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	306.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	317.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	402.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	345.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	259.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	251.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	173.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	226.
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	85.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	421.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	37.30—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	63.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	56.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	55.½
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	299.½
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.70
» 3μηνον......	31.45
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	125.50
» Τραπεζικὸν 3μηνον	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.................	24.87
Λίρα ὀθωμανική................	28.40

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ.—ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τιμᾶται δραχ. 2,50.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 306—1886.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 474 — 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 526

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΚΡΙΝΟΣ ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη.

ΘΥΜΟΣΟΦΙΑ ΨΙΤΤΑΚΟΥ.

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ, διήγημα.

Ο ΝΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΟΓΚΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ: Ἡ Σκλάβα κι' ὁ Γενίτσαρος, ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΤΗΛΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ὁ κ. Π. Δ. Ἀρκουδάρης κατέθηκεν εἰς τὸ Κεντρικὸν ταμεῖον δρ. δεκακισχιλίας ἑκουσίαν εἰσφορὰν ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν.

Ὁ δῆμος Εἰδυλλίας ἐψήφισε δρ. 300 πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων διὰ τὸν στρατόν, ὁ δὲ τῆς Κραναιας Κεφαλληνίας δραχ. 1000 πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, καὶ ἑτέρας 1000 ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐδημοσιεύθη βασιλικὸν διάταγμα κανονίζον τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὰ καθήκοντα τῶν ἐφόρων τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὰ περὶ ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν. Διὰ τοῦ διατάγματος τούτου τὸ κράτος διῃρέθη εἰς ἕνδεκα ἀρχαιολογικὰς περιφερίας, ἤτοι α') Ἀττικῆς. β') Βοιωτίας καὶ νομοῦ Εὐβοίας. γ') Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος. δ' Θεσσαλίας. ε') νομοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Ἄρτης. ς') Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας. ζ') Ἰονίων νήσων, Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος, πλὴν τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας. η') Ὀλυμπίας καὶ νομοῦ Μεσσηνίας. θ') Ἀρκαδίας. ι) Λακωνίας καὶ ἐπαρχίας Κυθήρων. καὶ ια') νομοῦ Κυκλάδων. Αἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ Ἀττικῆς ἀρχαιότητες ὑπάγονται ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ γενικοῦ ἐφόρου, ἐν ἑκάστῃ δὲ λοιπῶν περιφερειῶν διορίζεται εἷς ἔφορος ἀρχαιοτήτων.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Notice sur le livre de Barlaam et Joasaph, accompagnée d' extraits du texte grec et des versions arabe et ethiopienne, ὁ γνωστὸς ἐν Παρισίοις λόγιος κ. H. Zotenberg ἐδημοσίευσε σπουδαίαν καὶ ἀξίαν λόγου πραγματείαν περὶ τοῦ ὡραίου τούτου χριστιανικοῦ μυθιστορήματος Ὁ Βίος Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ ἀπεδίδετο μέχρις ἐσχάτων, ὡς γνωστόν, εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ἀλλ' ἡ νεωτέρα κριτικὴ ἀπέκρουσε τὴν περὶ τούτου γνώμην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδιδεν ὑπόστασιν μόνη ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτέρων χειρογράφων ἐπιγραφὴ καθ' ἣν «ἡ ψυχωφελὴς ἱστορία» αὕτη *μετηνέχθη* «ἐκ τῆς ἐνδοτέρας τῶν Αἰθιόπων χώρας, τῆς Ἰνδῶν λεγομένης, διὰ Ἰωάννου τοῦ Μοναχοῦ, ἀνδρὸς τιμίου καὶ ἐναρέτου μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάβα.» Ὁ κ. Zotenberg ἀποδεικνύει ἐν πρώτοις, διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων, ὅτι τὸ *μετηνέχθη* οὐδαμῶς ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα πρὸς τὸ μεταφράσθη, ἀλλ' ὅτι ἡ συγγραφὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν παρέχει πάντα τὰ τεκμήρια τῆς Ἑλληνικῆς πρωτοτυπίας. Ἀκολούθως, παραβάλλων τὸ ὕφος αὐτῆς πρὸς τὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ, καὶ ἐξετάζων τὰ χωρία ἰδίως ἔνθα ἐνόμισάν τινες ὅτι ἀνευρίσκουσι τὸν κάλαμον τοῦ Χρυσορρόα, ἀναδεικνύει ἀβάσιμον τὴν θεωρίαν περὶ τῆς τοιαύτης τοῦ βιβλίου πατρότητος. Ἐπὶ τέλους ἐκ τῆς ἐν τῷ Βίῳ τούτῳ περιεχομένης θεολογικῆς ὕλης καὶ ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ὁμολογίας πίστεως περὶ τῆς φύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξάγει ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐγράφη πρὸ τοῦ ἔτους 634. μ. Χ, ἐνῷ ὡς γνωστὸν ὁ Δαμασκηνὸς ἤκμασεν ἑκατὸν μετέπειτα ἔτη, ἤτοι περὶ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ Βίος Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ, παρεκτὸς τῆς ἄλλης αὐτοῦ ἀξίας, ἀπησχόλησε τοὺς περὶ τὴν συγκριτικὴν φιλολογίαν καὶ γλωσσολογίαν ἐνδιατρίβοντας διὰ τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὰ ἱερὰ τῶν Ἰνδῶν βιβλία. Τινὲς τῶν ἐν αὐτῷ παραβολῶν ἀνευρίσκονται εἰς τὰς Βουδιστικὰς συλλογάς, πολλαὶ δὲ περικοπαί του ὑπάρχουσιν ἀπαράλλακτοι σχεδὸν εἰς τὴν Ἰνδικὴν συγγραφὴν Λαλιταβιστάρα, ἐν ᾗ ἡ βιογραφία τοῦ Βούδα. Καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ Ἰωάσαφ ἐθεώρησεν ὁ Max Müller ὡς παραφθορὰν τοῦ Bodhisattva, ὀνόματος τοῦ Βούδα. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῶν γλωσσολόγων, ὁ Βίος Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ, ἀπήλαυσεν ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ φήμης μεγάλης ὅσῳ καὶ δικαίας. Μεταφρασθεὶς εἰς διαφόρους γλώσσας ὑπῆρξε κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας προσφιλὲς τῶν χριστιανῶν ἀνάγνωσμα ἐν τῇ Δύσει, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἀνατολῇ. Πράγματι δὲ τὸ γραφικὸν τοῦ ὕφους, ἡ χάρις τῆς διηγήσεως καὶ τὸ ὕψος τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἀποκαθιστῶσι τὸ χριστιανικὸν τοῦτο διήγημα ἐφάμιλλον, εἰ καὶ οὐχὶ ἀνώτερον, τῆς περιωνύμου Μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἐκ νέου διάδοσίς του εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν δι' ἁπλῆς τινὸς καὶ τοῖς πᾶσι καταληπτῆς παραφράσεως τοῦ κειμένου. Τοιαύτη παράφρασις οὐδέποτε, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἐδημοσιεύθη, ὑπάρχουσιν ὅμως χειρόγραφοι τοῦ βίου Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ μεταφράσεις εἰς τὴν χυδαίαν. Ἐν ὑποσημειώσει (σελ. 6) ὁ κ. Zotenberg ἀναφέρει τὴν ἐν τῇ Νανιανῇ τῆς Βενετίας βιβλιοθήκῃ χειρόγραφον μετάφρασιν Πέτρου τοῦ Κασιμάτη, καὶ ἀντίγραφον αὐτῆς σῳζόμενον ἐν τῇ Βοδλειανῇ φέρον δὲ τὴν χρονολογίαν τοῦ 1632.

— Ἐν τῷ Magazin für die Litteratur des in- u. Auslandes ὁ κ. Αὔγ. Βόλτς ἐδημοσίευσεν ἔμμετρον γερμανικὴν μετάφρασιν τῆς *Νεράιδας μάννας* τοῦ κ. Δροσίνη, μετὰ εἰσαγωγῆς περὶ τῆς δημώδους παραδόσεως, ἣν ἠκολούθησεν ὁ ποιητής.

— Ἐξεδόθη ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἡ ἐν τῷ *Παρνασσῷ* τὸ πρῶτον δημοσιευθεῖσα πραγματεία τῆς Κας Αἰκατερίνης Λασκαρίδου « περὶ τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος.» — Ἐπίσης ἐξεδόθησαν ἰδιαιτέρως τὰ ἐν τῷ *Παιδαγωγικῷ σχολείῳ* δημοσιευθέντα «Ἀπομνημονεύματα ἐκδρομῆς κατὰ τὴν Εὔβοιαν καὶ τὴν Σκῦρον» ὑπὸ κ. Μιλτ. Ι. Βρατσάνου.

— Μετὰ μακρὰν νόσον ἀπεβίωσεν ἐν Κάνναις τῆς Γαλλίας ὁ Ἐμμανουὴλ Μιλλέρ, ἐν ἡλικίᾳ 73 ἐτῶν. Αἱ ἐμβριθεῖς αὐτοῦ ἔρευναι περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, αἱ κριτικώταται ἐκδόσεις ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Βυζαντίων συγγραφέων κατέστησαν τὸ ὄνομά του γνωστότατον καὶ προσφιλὲς ἐν Ἑλλάδι. Ἐκ τῶν πρώτων ἔργων αὐτοῦ ἦν ὁ πολύτιμος κατάλογος τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἐσκουριὰλ ἑλληνικῶν χειρογράφων, περιέχων πλὴν ἄλλων καὶ σπουδαιοτάτας πληροφορίας περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἐργασιῶν Ἑλλήνων λογίων τῆς ΙΕ' καὶ τῆς ΙϚ' ἑκατονταετηρίδος. Ἑπόμενος τῷ παραδείγματι τοῦ Boissonade ὁ Μιλλὲρ ἐτόλμησε νὰ ἀναλάβῃ καὶ ἐκδόσεις Βυζαντίων ποιητῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ οἱ πλεῖστοι τῶν Εὐρωπαίων ἑλληνιστῶν κατεφρόνουν καὶ ἐχλεύαζον τὰς τοιαύτας ἀσχολίας· ἐξέδωκεν δ' εἰς δύο τόμους τοὺς ἰάμβους Μανουὴλ τοῦ Φιλῆ καὶ πλεῖστα ποιήματα Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου. Ἐκλεχθεὶς ἐν ἔτει 1860 μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς ἀρχαιολογίας, διορισθεὶς δ' ἐν ἔτει 1875 καθηγητὴς τῆς Νεοελληνικῆς ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, καὶ εἷς τῶν ἱδρυτῶν χρηματίσας τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ, συνειργάσθη ἐν τοῖς περιοδικοῖς τούτων δημοσιεύμασι,

Digitized by Google

τοῖς Notices et extraits des Manuscrits καὶ τῇ Ἐπετηρίδι (Annuaire) τοῦ Συλλόγου, πρὸς δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ ἐπιθεωρήσει (Revue archéologique), δημοσιεύων πολλὰς καὶ ποικίλας πραγματείας, ἰδίᾳ περὶ τῆς βυζαντιακῆς φιλολογίας καὶ περὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

— Ἐξεδόθησαν ἐν Κανταβριγίᾳ ὑπὸ Καρόλου Βαλδστάνι *Δοκίμια περὶ τῆς τέχνης τοῦ Φειδίου* (Essays on the Art of Pheidias, by Ch. Waldstein). Ὁ συγγραφεὺς ἀποστέργων τὴν φιλολογικὴν ἐξέτασιν τῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας τέχνης σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν παρορᾷ τὰς περισωθείσας γραπτὰς περὶ αὐτῶν μαρτυρίας, ἐμμένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μελέτην τοῦ τρόπου τῆς καλλιτεχνικῆς ἐργασίας καὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν. Μετὰ τὰ προεισαγωγικὰ κεφάλαια περὶ τῆς σπουδῆς τῆς κλασσικῆς ἀρχαιολογίας καὶ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ φειδιαϊκοῦ ἐργαστηρίου, πραγματεύεται διὰ μακρῶν περὶ τῶν ἀναγλύφων καὶ τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Παρθενῶνος, προτείνων διαφόρους ἑρμηνείας καὶ εἰκασίας, παρακεκινδυνευμένας ἐνίοτε, ἀλλὰ πάντως ἀξίας πολλῆς προσοχῆς καὶ μελέτης.

— Πρὸ μικροῦ ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀγγλίᾳ νέον τεῦχος τῆς ὑπὸ τῆς Γραφογνωστικῆς ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου δημοσιευομένης σειρᾶς πανομοιοτύπων χειρογράφων. Τὸ τεῦχος τοῦτο θέλει περιέχει πλὴν ἄλλων λατινικῶν πανομοιότυπα τῶν ἑξῆς ἑλληνικῶν χειρογράφων· 1) δύο ἑλληνικῶν παπύρων ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς Μέμφιδος τῶν ἐτῶν 163 καὶ 164 π. Χ. 2) συμβολαίου ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς Πανοπόλεως γεγραμμένου τῷ 608 μ. Χ. 3) Ἑλληνικολατινικοῦ γλωσσαρίου τοῦ ἐνάτου αἰῶνος 4) τῆς ἐν τῇ Βοδληϊανῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ὀξωνίου Γενέσεως, χειρογράφου τοῦ ἐνάτου αἰῶνος. 5) τοῦ χειρογράφου τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, τοῦ ἔτους 972, τοῦ περιέχοντος ταχυγραφικὰ σημεῖα ἀναγνωσθέντα παρὰ τοῦ ἐν Βιέννῃ καθηγητοῦ Gitlbauer 6) ἐκκλησιαστικῶν κανόνων τοῦ ἔτους 1042.

— Τὸν προσεχῆ μῆνα δημοσιευθήσεται ὁ πρῶτος τόμος τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Οὐγκὼ εὑρεθέντων ἀνεκδότων ἔργων αὐτοῦ. Ὁ τόμος οὗτος ἐπιγράφεται Théatre en liberté.

— Ὁ ἐν Παρισίοις ἐκδότης Calmann Lévy ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν *Μεγάλης ἐγκυκλοπαιδείας* (Grande Encyclopédie) ἢ εὑρετηρίου μεθοδικοῦ τῶν ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν. Τὸ ὅλον ἔργον θὰ ἀποτελέσῃ εἰκοσιπέντε τόμους, εἶναι δ' ἀνατεθειμένη ἡ διεύθυνσις τῆς συντάξεως εἰς ἐπιτροπείαν ἐπιφανῶν συγγραφέων, ἐν οἷς ὁ Berthelot, ὁ Glasson, ὁ Levasseur καὶ ὁ Eug. Muntz.

— Πρό τινων ἡμερῶν ἐπωλήθη ἐν Λονδίνῳ ἐπὶ δημοπρασίᾳ συλλογὴ τῶν πρώτων ἐκδόσεων τῶν ἔργων τοῦ Ἄγγλου μυθιστοριογράφου Δίκενς. Εἰ καὶ δὲν παρῆλθον πολλὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, ὅμως ἐπωλήθησαν εἰς τιμὰς σχετικῶς ὑπερόγκους. Οὕτως ἡ πρώτη ἔκδοσις τῶν Ἐγγράφων τῶν Πικουίκων ἠγοράσθη ἀντὶ 28 λιρῶν στερλινῶν, ἡ δὲ τοῦ *Ὄλιβερ Τουΐστ* ἀντὶ λιρῶν 13.

— Ὁ σουλτάνος ἐδωρήσατο διακοσίας τουρκικὰς λίρας εἰς τὸν τοῦρκον ἱστοριογράφον Λουτφῆν Ἐφένδην ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἕκτου τόμου τῆς παρ' αὐτοῦ γραφομένης «Ἱστορίας τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους» δι' οὗ τὸ ἔργον πλησιάζει νὰ συμπληρωθῇ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη ἤτοι γενικὸς περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐν ταῖς ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις εὑρισκομένων ἑλληνικῶν χειρογράφων, καταρτισθεῖσα καὶ συνταχθεῖσα κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ὑπὸ *Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως*. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1885, 8ον, σελ. 45—84.

Συνοπτικὴ ἔκθεσις παλαιογραφικῶν ἐρευνῶν ἔν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν ταῖς χώραις τοῦ Πόντου διὰ τὴν Μαυρογορδάτειον βιβλιοθήκην ὑπὸ *Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως*. Ἐν Κων)λει 1885. 8ον, σελ. 1.—70.

Τὰ δύο ταῦτα τεύχη ἀποτελοῦσι παράρτημα τοῦ στ' τόμ. τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλην. φιλολογικοῦ συλλόγου. Ἐκ τούτων τὸ μὲν πρῶτον εἶνε συνέχεια τῆς καταγραφῆς τῶν ἐν ταῖς μοναῖς τῆς Λέσβου κατακειμένων χειρογράφων, ἣν ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος ὁ Κεραμεὺς τῷ 1884, καὶ περὶ ἧς ἐγράψαμεν ἐν Δελτίῳ τῆς «Ἑστίας» ἀριθ. 396 (29 Ἰουλίου 1884). Τὸ δεύτερον δὲ τεῦχος περιέχει τὴν καταγραφὴν ἄλλων χειρογράφων, ἅτινα ὁ κ. Παπαδόπουλος ἐξήτασεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Ὀδησσῷ, ἐν Κριμαίᾳ, καὶ ἐν Πόντῳ. Ἡ περιοδεία δὲ τοῦ ἀκαμάτου τούτου λογίου, ἣν ἐσχάτως ἐπεχείρησεν εἰς τὴν τοπαρχίαν Τραπεζοῦντος, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν Χαλδίας καὶ Χαιριάνων, ἧς ἕδρα εἶνε ἡ πόλις *Γκιουμουσχανὲ* (Ἀργυρούπολις) ἀπέχουσα τῆς Τραπεζοῦντος πρὸς Ν 4 ἡμέρας, ὑπῆρξε γόνιμος. Ἐνταῦθα ἐπεσκέφθη πάσας τὰς ἀξίας λόγου μονάς, τὰς περὶ τὴν Τραπεζοῦντα, τοῦ Σουμελᾶ, Βαζελῶνος καὶ Περιστερᾶ, καθὼς καὶ τὸ ἐν τῷ μεσογείῳ διαμερίσματι Χαιριάνων μονύδριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κελωρᾶ. Ἄξιον μνείας δὲ εἶνε νὰ σημειωθῇ ὅ,τι γράφει περὶ τῆς πόλεως Γκιουμουσχανὲ «Ἡ πόλις Γκιουμουσχανὲ εἶνε ἕδρα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Χαλδίας καὶ Χαιριάνων.... Γινώσκεται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων χριστιανῶν τε καὶ μωαμεθανῶν διὰ τοῦ συνηθεστέρου ὀνόματος Κ ά ν, ληφθέντος ἐκ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ Κάνιος, ἦν δ' ἄλλοτε πολυάνθρωπος, πλουσιωτάτη, καὶ ἑστία ἑλληνικῆς παιδείας μεγίστη κατὰ τὴν ἐσχατιὰν ἐκείνην τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας, πλουτοῦσα καὶ βιβλιοθηκῶν σπουδαιοτάτων, ὧν ἐλάχιστον μέρος διεσώθη, τὸ δὲ μεῖζον διεσπάρη εἰς βιβλιοθήκας γαλατικάς, ἀγγλικὰς καὶ ῥωσσικάς. Ἐντεῦθεν δὲ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Πάσκεβιτς (1828) μετεκομίσθη καὶ διεφυλάχθη, ὡς λέγεται, εἰς τὸ ἐν Πετρουπόλει αὐτοκρατορικὸν θησαυροφυλάκιον ὅλος χρυσογεγραμμένος κῶδιξ Εὐαγγελίων...» ἄλλοτε «κτῆμα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Τραπεζοῦντος».

Ἐν τῇ περιοδείᾳ ταύτῃ ἀνὰ τὸν Πόντον ὁ κ. Α. Π. Κ. ἐξήτασε καὶ κατέγραψεν 650 τεύχη χειρογράφων. Ἀνεῦρε δ' ἐνταῦθα καὶ τεύχη περιέχοντα κείμενα κλασσικῶν συγγραφέων, ἐν οἷς κώδικα τῆς ΙΔ' ἑκατ. περιέχοντα τὰς Νεφέλας καὶ τὸν Πλοῦτον τοῦ Ἀριστοφάνους, ἕτερον τῆς ΙΕ' ἑκατ. περιέχοντα τὸν κατὰ Τιμάρχου λόγον τοῦ Αἰσχίνου, καὶ ἄλλους περιλαμβάνοντας ἐν ἀντιγράφοις λόγους Δημοσθένους, ἐπιστολὰς τοῦ Λιβανίου, τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐπικτήτου, παροιμίας τοῦ Διογενιανοῦ, καὶ ἀνθολόγιον γνωμῶν κλασσικῶν καὶ μὴ πεζογράφων καὶ ποιητῶν. Ἀνέκδοτα δὲ κείμενα ἀνεῦρεν ἀναφερόμενα εἰς τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις 1) Μάρκου Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ. 2) Κείμενα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου. 3) Ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν κατὰ τόπους ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς ΙΣΤ' — ΙΗ' ἑκατοντ. 4) Μικρὰς φιλολογικὰς καὶ ἱστορικὰς συγγραφὰς διαφόρων ἐλλογίμων ἀνδρῶν, ἐν αἷς ἀξία σημειώσεως ἡ τοῦ Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρις αὐτοῦ ἀκμασάντων Ἑλλήνων λογίων καὶ ἀνδρῶν ἐπισήμων· συγγραφὴ ἀξιόλογος, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις ἐξ αὐτῆς μανθάνομεν εἰδήσεις περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τύχης τῶν οἰκογενειῶν, ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν οἱ μεγάλοι τῆς Πύλης διερμηνεῖς, καὶ οἱ ἡγεμόνες Οὐγγροβλαχίας καὶ Μολδαβίας. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα ἀναφέρονται, ὡς τοῦ Φιλοθέου Συληβρίας, τοῦ Νικολάου Καβάσιλα, τοῦ Μανασσῆ καὶ ἄλλων, πηγαὶ ὄντως πολύτιμοι τῆς ἱστορίας. τῆς τοπογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας τῆς Κιλικίας, Συρίας. Ἀρμενίας καὶ Τραπεζοῦντος. Πλὴν δὲ τούτων ὁ κ. Α. Π. ὁ Κ. ἀνεῦρε καὶ ἓξ ἐπιστολάς, τέως ἀγνώστους, τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, ἃς καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ β' τεύχει.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ περιεχόμενον τῶν δύο τούτων τευχῶν, ἐν οἷς ὁ Κ. Ἀθ. Παπαδ. ὁ Κ. κατέγραψε τὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ τῶν χειρογράφων, κατεχώρισέ τινα τῶν ἀγνώστων κειμένων, καὶ ἐξέθηκε τὰ τῆς περιηγήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν Πόντον, περιηγήσεως, ἣν μόνος ἀνὴρ ἐμπνεόμενος ὑπὸ ἀληθοῦς ἐπιστημονικοῦ διαφέροντος καὶ ζήλου περὶ τὰ πάτρια, δύναται ν' ἀναλάβῃ, ἅτε περιβαλλομένης ὑπὸ κινδύνων ἀπείρων καὶ δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας ἐμετρίαζέ πως ἡ ἀνεύρεσις εἰς τὰ μεθόρια ἐκεῖνα τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου πληθυσμῶν ἑλληνικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ πόθος τῆς πατρίδος καὶ ἡ πρὸς τὴν παιδείαν κλίσις διατηροῦνται ἄσβεστα. Ἐλπίζομεν ὅτι ὁ φιλόμουσος καὶ φιλόπατρις κ. Θεόδωρος Μαυρογορδᾶτος θέλει ἔτι μᾶλλον συντρέξει τὸ ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του, ἢ ἄλλοι ζάπλουτοι θέλουσι συνεχίσει αὐτό, συντρέχοντες εἰς τὴν κοπιώδη ἐργασίαν, ἥτις ἀνετέθη τῷ Κ. Ἀθαν. Παπαδοπούλῳ τῷ Κεραμεῖ πρὸς ἐξερεύνησιν πασῶν τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν μονῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

ΑΝ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

'Ιανουαρίου 21, Παρασκευή.

'Η 'Ελληνικὴ Κυβέρνησις ἐπέδωκε τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἀπάντησιν εἰς τὴν κοινὴν διακοίνωσιν τῶν Δυνάμεων, δηλώσασα ὅτι ἀπεκδύεται πάσης εὐθύνης ἐπὶ μελλούσῃ τυχὸν συγκρούσει καὶ θεωρεῖ τὴν ἀπειλουμένην παρακώλυσιν τῆς ναυτικῆς ἐνεργείας τῆς 'Ελλάδος ὡς προσβάλλουσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ 'Ελληνικοῦ κράτους.

—Διετάχθησαν τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα νὰ κατατάσσωσιν εἰς τὰ εὐζωνικὰ τάγματα ὅσους ἤθελον παρουσιασθῇ ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς κληθείσας ἡλικίας ἀνδρῶν, ἀλλὰ καθυστερούντων ἕως τότε, ἂν κατάγωνται ἐκ τῶν νομῶν Λαρίσης, Τρικάλων, Ἄρτης, Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας καὶ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ σῶμα εἰς ὃ εἶχον προϋπηρετήσῃ.

— 'Απέθανεν ἐν Σπέτσαις ὁ ἀγωνιστὴς Παν. Μέξης, ἰδιοκτήτης τῆς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ναυαρχίδος τῶν Σπετσῶν «Λεωνίδου».

— Προήχθησαν εἰς προσέδρους ὑπουργοὺς ἐν Λονδίνῳ μὲν ὁ τέως γραμματεὺς τῆς αὐτόθι πρεσβείας κ. Ι. Γεννάδιος, ἐν 'Ρώμῃ δὲ ὁ τέως σύμβουλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας κ. Μ. Παπαρρηγόπουλος.

— Κατέπλευσαν εἰς τὸν Ναύσταθμον ἐκ Σύρου τὰ ἐκ Κεὶλ ἐλθόντα τορπιλλοφόρα.

— Δι' ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου ἐκομίσθησαν ἐκ Λονδίνου 32 πυροβόλα Νόρδεμφελτ, δι' ὧν ἐξοπλισθήσονται τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα.

— Κατὰ τὸν γενικὸν ἰσολογισμὸν τῆς Προνομιούχου Τραπέζης 'Ηπειροθεσσαλίας τὰ καθαρὰ κέρδη αὐτῆς ἀνέρχονται κατὰ τὴν β' ἑξαμηνίαν τοῦ 1885 εἰς δρ. 250,541.75, ἐξ ὧν διανεμηθήσονται 200,000 εἰς τοὺς μετόχους, ἤτοι μέρισμα καθαρὸν δρ. 5 κατὰ μετοχήν.

— 'Ανεχώρησε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Κόρινθον τὸ τέως ἐνταῦθα σταθμεῦον 6 εὐζωνικὸν τάγμα. 'Εκ Κορίνθου θὰ μεταβῇ διὰ θαλάσσης εἰς Μεσολόγγιον, καὶ ἐκεῖθεν εἰς 'Αγρίνιον.

— 'Εκομίσθησαν προχθὲς διὰ τὸν στρατὸν 300 εἰσέτι οὑγγρικοὶ ἵπποι.

— Πρὸς πλήρωσιν χηρευουσῶν ἐν τῷ στρατῷ θέσεων πάντων τῶν ὅπλων καὶ κλάδων αὐτοῦ ἐγένοντο ἱκανοὶ προβιβασμοὶ κατωτέρων ἀξιωματικῶν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Λήξασης τῆς προθεσμίας πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς ὁλόκληρα σώματα τῆς ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ τοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου τῆς ὑπὸ τοῦ κ. 'Ανέστη Κωνσταντινίδου ἐκδιδομένης, ἡ Διεύθυνσις τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «'Εστίας» γνωστοποιεῖ ὅτι διὰ τὰ ὑπολειφθέντα ἔτι ὀλίγα ἀντίτυπα δύναται νὰ δεχθῇ συνδρομητὰς εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα *ἐπὶ προκαταβολῇ ἐνταῦθα μὲν δρ. 35, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 40, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων χρυσῶν 40 ἐπίσης.*

'Εξεδόθη ἤδη καὶ τὸ Ϛ' φυλλάδιον τῆς 'Ιστορίας, ἐξακολουθήσει δὲ τακτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων κατὰ δεκαήμερον.

Ἕκαστον φυλλάδιον πωλεῖται ἐν 'Αθήναις μὲν λεπτὰ 90, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ δραχ. 1.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ 'Ιακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

'Εξεδόθη ἄρτι τὸ 9 φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: *'Ιφιγένεια* ἐν Ταύροις. ('Ολοσέλιδος). — 'Ελληνίδες.—Ἔφηβοι φοροῦντες χλαμύδα καὶ πέτασον.—Ταναγραία κόρη, φοροῦσα χιτῶνα. —Κατάστικτος ἐσθής.—'Υποδήματα. — Κεφαλαὶ ἀνδρῶν.— Κουρεὺς (Ταναγραϊκὸν σύμπλεγμα ἐκ κεράμου).— Πλοκὴ τῶν τριχῶν ἀρχαίων 'Ελληνίδων. — Κλυτία.—Κεφαλὴ γυναικὸς ἐν τῇ Γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου. — Μυροφόρα ἀγγεῖα, ξύστραι, ῥιπίδες, κάτοπτρον.—Γαμήλιος κόσμος νύμφης.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν 'Αθήναις δρ. 1,50. 'Εν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «'Εστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν 'Αθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ.χρ.35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. 'Αλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. 'Επληρώθησαν φρ. 72 τῷ κ. Μ. Β. 'Απαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Λ. Σ. Βάρναν. 'Ενηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ἀντίτυπα διενεμήθησαν κατὰ τὴν ὑμετέραν σημείωσιν, ἀπεστάλησαν δὲ καὶ εἰς ὑμᾶς 15.—κ. Θ. Φ. Βερολῖνον. 'Η ἀποστολὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ τακτικῶς, ἐνεγράφη δὲ καὶ ὁ ἐν Bielitz κ. Σ. Γ.—κ. Α. Μ. Βῶλον. 'Ελήφθησαν, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν τὸ ζητηθὲν φύλλον. Τὸ ὑπόλοιπον δρχ. 3 τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας. 'Εγχειρίδιον ὑγιεινῆς ὑπάρχει τὸ τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Ι. Βάμβα, οὗ τὰ ἐκδοθέντα 2 τεύχη τιμῶνται δραχ. 5. Περὶ σωματικῆς ἀγωγῆς τὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ κεντρικοῦ γυμναστηρίου κ. Ι. Φωκιανοῦ ἐγχειρίδιον γυμναστικῆς τιμώμενον δραχ. 6.-Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς κρίσεις ὑμῶν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἔργου. Ἦτο γνωστὸν ἡμῖν ὅτι πρὸ τεσσαρακονταετίας καὶ πλέον ἐδημοσιεύθη μετάφρασις αὐτοῦ ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς ἐφημερίδος '*Αναμορφώσεως* καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ εἶτα βιβλίῳ. 'Αλλ' εἰ καὶ ὁ πρῶτος μεταφραστὴς φαίνεται ἐγκρατέστατος τῆς τε 'Ελληνικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς καὶ ἡ μετάφρασις αὐτοῦ εἶναι δοκιμωτάτη, σκοπουμένου μάλιστα τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγένετο, ὅμως τὸ μὲν ἡ ἀξία τοῦ ἔργου καὶ τὸ δυσεύρετον τῆς πρώτης μεταφράσεως, τὸ δὲ ἡ γλῶσσα ταύτης, ἔπεισαν ἡμᾶς ὅτι εὐπρόσδεκτος ἔσται καὶ εὐχαρίστως θὰ ἀναγνωσθῇ νεωτέρα μετάφρασις, συμφωνοτέρα πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς γλώσσης.—κ. Φ.Μ. Π. Λονδῖνον. Φροντίζομεν περὶ εὑρέσεως τοῦ ζητηθέντος, καὶ θέλομεν σᾶς τὸ ἀποστείλει. Τὰ διὰ τῆς προηγουμένης ὑμῶν ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν ἤδη ταχυδρομικῶς.—κ. Ν. Δ. Μεσολόγγιον. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν προθυμίαν. 'Απηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Θ. Κέρκυραν. Εὐχαρίστως θέλομεν τὸ δημοσιεύσει εἰς ἓν τῶν προσεχῶν φύλλων.—*Δήμῳ*. 'Εν τῇ ἐπιστολῇ σας ἦτο εὐκρινῶς γεγραμμένον '*Αριστείδου*· ἡ κυριωτάτη ἱστορικὴ πηγὴ περὶ 'Αριστοδήμου εἶναι τὰ *Μεσσηνιακὰ* τοῦ Παυσανίου. Τὰ περὶ θεάτρου πραγματευόμενα συγγράμματα θὰ ἴδητε μνημονευόμενα ἐν τοῖς ὑποδειχθεῖσιν ἤδη ὑμῖν. 'Αδυνατοῦμεν δὲ νὰ ἀναγράψωμεν ταῦτα ἐνταῦθα, καθὼς οὐδὲ καὶ τὰς περὶ 'Αριστοδήμου πραγματευομένας ἑλληνικὰς ἱστορίας, διότι ἡ «'Εστία» θὰ μετεβάλλετο εἰς βιβλιογραφικὸν κατάλογον.—κ. Κ. Γ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν

Digitized by Google

φιλόφρονα προσφοράν σας. Ἀλλὰ τὸ σταλὲν θεωροῦμεν ἀκατάλληλον, μετάφρασιν δ' αὐτοῦ ἐνθυμούμεθα νὰ ἀνέγνωμεν ἀλλαχοῦ που.—κ. Γ. Α. Πάτρας. Ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον ἀμφοτέρων.—κ. Ι. Φ. Σῦρον. Ταχυδρομικῶς σᾶς ἐγράψαμεν καὶ περιμένομεν ἀπάντησιν.—κ. Γ. Π. Βάρναν. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν. Τὸ ἀντίτιμον, μὴ ληφθὲν ἐνταῦθα, παρακαλεῖσθε νὰ παραδώσητε τῷ αὐτόθι κ. Λ. Σ ὡς ἰδιαιτέρως γράφομεν ὑμῖν.—κ. Θ. Λ. Π. Δὲν τὸ ἐδημοσιεύσαμεν, διότι εἶνε παλαιότατον καὶ γνωστότατον. Ὁ Ἀθήναιος τὸ ἀναγράφει, ὡς ἀπόκρισιν τῆς Γναθαίνης. Ἐπιδόντος τινὸς αὐτῇ ὀλίγον οἶνον ἐν ποτηρίῳ μικρῷ καὶ εἰπόντος ὅτι εἶνε ἑκκαιδεκαέτης·— «Μικρός γε, ἔφη, ὡς τοσούτων ἐτῶν» ὅπερ ἐστί, κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετάφρασιν: «Ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του φαίνεται πολὺ μικρός.»—κ. Μ. Ρ. Κ. Σφακία. Ἀτυχῶς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ πληροφορηθῶμεν, μεθ' ὅλας τὰς ἐρεύνας ἡμῶν.—Κυρίαν Ε. Σ. Κεφαλληνίαν καὶ κκ. Φ. Σ. Μυτιλήνην, Ι. Τ. καὶ Π. Ν. Π. Πάτρας, Σεβ. ἀρχ. Γ. Σ. Νεάπολιν, Κ. καὶ Χ. Δ. Λάρισσαν, Ι. Β. Βῶλον, Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Χ. Π. καὶ Σαν, Ἀδελφ. Π. καὶ Α. Θ. Κέρκυραν, Α.Σ. Τῆνον, Ο. Μπ. Πάτρας, Ι. Κ. Τσ. Λίμνην, Ι. Α. Π. Τραπεζοῦντα, Π. Κ. Τρίπολιν, Μ. Ν. Μ. Θεσσαλονίκην, καὶ Μ. Π. Βουρλάτιον. Ἐλήφθησαν. — κ. Β. Π. Β. Κυδωνίας. Ἵνα γείνῃ τις δεκτὸς ὡς μαθητὴς τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φαρμακευτικοῦ σχολείου ἀπαιτῆται α') ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτυρικοῦ ὅτι ἔχει συμπεπληρωμένην δεκαοκτὼ τοὐλάχιστον ἐτῶν ἡλικίαν· β') νὰ φέρῃ ἀπολυτήριον δημοσίου γυμνασίου, ἢ ἄλλου τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἀνεγνωρισμένων ὡς ἰσοδυνάμων τοῖς ἡμετέροις γυμνασίοις· γ') ἐνδεικτικὸν ἐπικεκυρωμένον ὑπὸ τῆς ἀνηκούσης ἐπιτοπίου ἀρχῆς καὶ μαρτυροῦν ὅτι ὁ προσερχόμενος ἐμαθήτευσε μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ γυμνασιακοῦ ἀπολυτηρίου ἐπὶ ἓν τοὐλάχιστον ἔτος παρά τινι ἀνεγνωρισμένῳ φαρμακείῳ, καλῶς ἀσκηθεὶς εἰς τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς φαρμακευτικῆς· θέλει δὲ ὑποβάλλεσθαι πρὸ τῆς ἐγγραφῆς του εἰς τὴν εἰσιτήριον πρακτικὴν δοκιμασίαν, ἣν κανονίζει τὸ φαρμακευτικὸν σχολεῖον. Ἡ σπουδὴ ἐν τῇ φαρμακευτικῇ σχολῇ διαρκεῖ πλήρη τριετίαν· μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, ὁ φοιτητὴς ἐξετάζεται ἐγγράφως καὶ προφορικῶς εἰς τὰ μαθήματα τὰ ἀποτελοῦντα τὰς φαρμακευτικὰς σπουδὰς καὶ ὁριζόμενα ὑπὸ τοῦ Β. διατάγματος τῆς 4 Μαΐου 1843, ἵνα λάβῃ τὸ πτυχίον, μεθ' ὃ ὀφείλει νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς πρακτικὰς ἐν τῷ Ἰατροσυνεδρίῳ ἐξετάσεις, ἀφοῦ προσαγάγῃ ἀπόδειξιν μαρτυροῦσαν, ὅτι μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ πτυχίου ἠσκήθη καὶ αὖθις πρακτικῶς παρά τινι ἀνεγνωρισμένῳ φαρμακείῳ ἐπὶ ἓξ μῆνας —κ. Δ. Π. Σορόκαν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Τὸ μικρὸν περίσσευμα ἐχρησίμευσεν εἰς πληρωμὴν ἐξόδων καὶ δικαιώματος πρὸς παραλαβὴν τοῦ χρηματοδέματος.—*Νεφέλη*. Ἐλήφθη. Κατ' ἐντολὴν δ' ὑμῶν παρεδόθη εὐθὺς τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὸν ζητήσαντα αὐτὸ ἐκ μέρους σας.—κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε εἰς ἀμφότερα· τὸ περίσσευμα δραχ. 11,45 ἐπεστράφη ὑμῶν εἰς γραμματόσημον ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ.—κ. Σ. Δ. Β. Ζάκυνθον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Ι. Κ. Ἐλήφθη ἐγκαίρως, ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ μετάφρασις δὲν ἐκρίθη ἐν πᾶσιν ἐπιτυχής. Ἂν ἦτο ἀραιότερα γεγραμμένον ἴσως διορθούμενον θὰ ἐκρίνετο καλὸν πρὸς δημοσίευσιν.—κ. Ι. Τ. Ἰωάννινα. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας.— Κυρίαν Ε.Σ. Ἀργοστόλιον, καὶ κκ. Ν. Κ.Π. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Τ. Ο., Μπ. καὶ Α. Π. Α. Πάτρας, Σ. ἀρχ. Γ. Σ. Νεάπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Π. Ν. Π. Πάτρας. Ἄδετον δρ. 5. Δυνάμεθα νὰ σᾶς τὸ ἀποστείλωμεν.—*Φιλομαθεῖ*. Ἐπλανήθησαν ἐκ τῆς ὁμωνυμίας. Τὸ acre δὲν εἶναι *ἄκρον*, ἀλλὰ λέξις ἀγγλική, προφερομένη μὲν *αἶκρ*, σημαίνουσα δὲ μέτρον ἐκτάσεως ἑκατὸν τετραγωνικῶν μέτρων. Γερμανιστὶ λέγεται ar, ὅθεν Hectar(ἑκατὸν ἄρ) δὲν σημαίνει τίποτε μεταφραζόμενον, ὡς συνήθως γίνεται, *ἑκτάριον*. Τὸ Hectar ἰσοδυναμεῖ πρὸς δέκα στρέμματα.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Θέρος—Θεός.

2

Κέως—Κῶς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

24 Ἰανουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	323.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	332.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	412.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	350.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	261.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	175.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	227. .
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	87.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	428.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	37 40—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	64.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	57.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	60.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	298. 50
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	31.50
» 3μην.	. 31.25
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1 25
» Τραπεζικὸν 3μην	1.24

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	24.75
Λίρα ὀθωμανική.	28. 30

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. **5. — Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα** δραχ. **5,50.**

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΘ' ΑΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΚΟΠΩΝ

ΥΠΟ ΜΗΝΑ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συστηθὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τὴν ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκαλίαν.—Εὑρίσκεται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 3. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 3.40.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—313

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 475.—2 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ—1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 527

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

Ο ΓΙΓΑΣ ΚΑΙ Ο ΝΑΝΝΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ, ὑπὸ Γ. Δ. Δημητριάδου.

ΠΕΡΙ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ.

Ο ΦΙΛΑΥΤΟΣ. ΟΙ ΔΥΟ ΖΑΠΛΟΥΤΟΙ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΤΗΛΗ
ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἡ ἐνταῦθα μονὴ τῶν Ἀσωμάτων προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν δρ. 2000. Ἡ δ' ἐν Ἄνδρῳ μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς δρ. 600.

Ἐψήφισαν πιστώσεις πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τὰ δημοτικὰ συμβούλια Λαυρίου δρ. 3000, Μεγάρων δρ. 1200, Ἐλευσῖνος δρ. 1300, Εἰδυλλίας δρ. 300.

Ὁ ἐκ Βώλου βουλευτὴς κ. Γ. Φιλάρετος ἐδωρήσατο εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου τὴν βουλευτικήν του ἀποζημίωσιν δρ. 1500.

Ἐν Ἀθήναις ἐν θεατρικῇ ἑσπερίδι, καθ' ἣν ἐδιδάχθησαν ὑπὸ ἐρασιτεχνῶν «ἡ Κυρία Βεράντη» καὶ «ὁ θάνατος τοῦ Περικλέους» κωμῳδίαι τοῦ κ. Δ. Α. Κορομηλᾶ καὶ ἕτεραι δύο γαλλικαὶ κωμῳδίαι Le feu au couvent τοῦ Barrière καὶ Les curieures τῶν Meilhac καὶ Halevy εἰσεπράχθησαν 7000 περίπου δρ. μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐξόδων. Τὸ ποσὸν τοῦτο διανεμηθήσεται εἰς οἰκογενείας ἀπόρων Ἀθηναίων ἐπιστράτων.

Ἐν Ἄνδρῳ συνήχθησαν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ δρ. 850.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ γενικὴ συνέλευσις τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, καθ' ἣν μετ' εὐφραδῆ προσλαλιὰν τοῦ προέδρου κ. Α. Κοντοσταύλου, ὁ γραμματεὺς τῆς ἑταιρίας κ. Στεφ. Α. Κουμανούδης ἀνέγνω τὴν ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος. Ὁ ἀριθμὸς τῶν καταβαλόντων τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ἑταίρων ἦν 141, ὧν οἱ 136 κατοικοῦσιν ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τακτικῶν συνδρομῶν τῶν ἑταίρων καὶ διαφόρων σωματείων εἰσεπράχθησαν δρ. 4858 καὶ λ. 30, ἐξ ἐκτάκτων δὲ 910. Προσετέθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 18 ἑταῖροι, ὧν 16 ἐν Ἀθήναις, ἀπέθανον δ' ἑπτὰ ἐν οἷς καὶ δύο μέλη τοῦ συμβουλίου ὁ Π. Σταματάκης καὶ ὁ Λ. Καυταντζόγλους. Ἔργα ἀρχαιολογικὰ διεξήχθησαν ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, ἀνασκαφαί, ἐπισκευαὶ ἀρχαίων μνημείων καὶ ἀγοραί. Ἐγένοντο δ' ἀνασκαφαὶ εἰς ἓξ μέρη. Α'.) Ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς 11 Νοεμβρίου π. ἔ. ἀπὸ τοῦ μέρους ἔνθα διεκόπησαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σταματάκη, ἤτοι μεταξὺ Ἐρεχθείου καὶ Προπυλαίων πρὸς τῷ βορείῳ τείχει. Εὑρίσκονται ἐν ταύταις ἀφθονώτατα εὑρήματα καθ' ἑκάστην, μάλιστα κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ὑπὸ στρῶμα ἀρχαῖον. Ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη ἀπεκάλυψε καὶ τοίχους πολυγωνίου τὴν κατασκευὴν οἰκοδομήματος. Β') Ἐν τῷ τόπῳ τῆς πυρποληθείσης ἀγορᾶς, ἐν τῷ χώρῳ τῷ περιλαμβανομένῳ ὑπὸ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος, τοῦ καλουμένου Γυμνασίῳ Ἀδριανοῦ· καὶ μέχρι τοῦδε μὲν δὲν εὑρέθη τι δυνάμενον νὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς περὶ τοῦ ἀποδοτέου αὐτῷ ὀνόματος, ἐγνώσθη ὅμως τὸ ἐσωτερικὸν σχῆμα τοῦ οἰκοδομήματος· διότι εὑρέθη στοὰ ἧς οἱ ἔσω τοῖχοι ἦσαν ὀρθομαρμαρωμένοι, ὡς μαρτυρεῖ τὸ σωθὲν μέρος τῆς κατωτάτης στρώσεως, καὶ καθαιρεθείσης τῆς ἐρειπιωμένης ἐκκλησίας ἀπεκαλύφθησαν ἴχνη τετραγώνου περίπου οἰκοδομήματος, ἔχοντος καὶ περίβολον ψηφιδόστρωτον μὲ κάλλιστα ψηφιδωτά, παριστῶντα σχήματα γεωμετρικὰ καὶ φυτικὰ καὶ γάστρας ἀνθέων. Εὑρέθησαν προσέτι πολλὰ μέλη ἀρχιτεκτονικά, μήπω ἐξετασθέντα ἀκριβῶς, ἐπιγραφαὶ καὶ πολλὰ γλυπτά, ὧν τὸ ἀξιολογώτατον μία κεφαλὴ πιθανῶς τοῦ Ἀδριανοῦ. Γ'Ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν Πειραιεῖ περὶ τὴν Ζέαν, ἀρξαμένη ἀπὸ τέλους Ἀπριλίου διαρκέσασα δὲ περὶ τοὺς δύο μῆνας, ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ κ. Ι. Δραγάτση, συμπράξει τοῦ κ. Dörpfeldt. Ἐκ ταύτης ἐγνώσθη ἀκριβῶς τί ἦσαν οἱ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τοῖχοι καὶ κίονες· συνείχοντο οὗτοι πρὸς τὰς ἐν τῇ θαλάσσῃ δρωμένας γραμμὰς τῶν νεοσοίκων, οὕτω δ' ἐξηκριβώθη τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος τοῦ παλαιοῦ τούτου νεωρίου τῶν Ἀθηνῶν. Εὑρέθησαν προσέτι πολλὰ κινητά, μετρίας ἀξίας, ἀναφερόμενα ἰδίως εἰς τὴν ἐν Πειραιεῖ λατρείαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Δ' ἀνασκαφὴ ἦν ἡ τῆς Ἐλευσῖνος, ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ κ. Δ. Φιλίου, διαρκέσασα μέχρι τῆς 10 Ὀκτωβρίου. Τὰ πρὸ τῆς 1 Αὐγούστου εὑρεθέντα περιγράφονται ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ἐφόρου, τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἔκτοτε δ' ἀπεκαλύφθησαν λείψανα στωϊκοῦ οἰκοδομήματος τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ ναοῦ, πιθανῶς τοῦ Πλούτωνος, ἄγαλμα Βάκχου καὶ δύο ἀναθηματικὰ ἀνάγλυφα. Ε' ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐπὶ δύο μῆνας, ἐπιστασίᾳ τοῦ κ. Π. Καβαδία. Ἀπεκαλύφθησαν δι' αὐτῆς θεμέλια ἀρχαίου οἰκοδομήματος, προγενεστέρου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καὶ μεγάλη δωρικὴ ἐπιγραφή, ἀναγράφουσα τὰ ἔξοδα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ϛ' ἀνασκαφὴ ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ κ. Θ. Σοφούλη ἐν τῷ δήμῳ Ἀσωποῦ τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς παρὰ τὸ χωρίον Φοινίκι, ὅπου κατὰ καιροὺς εἶχον εὑρεθῆ χαλκᾶ διάφορα καὶ ἐνεπίγραφα ἐλάσματα μνημονεύοντα Ἀπόλλωνος τοῦ Ὑπερτελεάτα. Εὑρέθησαν ἴχνη ἐπιστρώσεως ἐκ πλακῶν τετραγώνων ἀνομοίων τὸ μέγεθος, προδήλως νεωτέρας κατασκευῆς, τεμάχια κιονίσκων, ἀγαλμάτιον χαλκοῦν ἀρχαϊκῆς ἐργασίας καὶ ἄλλα μικρότερα ἔργα. Ζ' καὶ τελευταία ἀνασκαφὴ τάφων ἐγένετο ἐν Ἐρετρίᾳ, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ κ. Χ. Τσούντα καὶ μὴ περατωθεῖσα ἔτι. — Διὰ πάσας τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας ἐδαπανήθησαν δρ. 40,374 καὶ λ. 40. — Μικραὶ ἐπισκευαὶ ἐγένοντο τοῦ ἐν Ὠρωπῷ Ἀμφιαρείου καὶ τῆς ἐνταῦθα Στοᾶς τῶν Ἐπωνύμων. — Εἰς ἀγορὰς ἀρχαίων ἐδαπανήθησαν δρ. 24,123.70. — Τῶν δ' εἰς τὴν ἑταιρίαν δωρηθέντων σπουδαιότατα ἦσαν τὰ τελευταῖα δωρήματα τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Ἰω. Δημητρίου. — Τὰ κύρια ἔσοδα τῆς ἑταιρίας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνῆλθον εἰς δρ. 151,470.67 τὰ δὲ κύρια ἔξοδα εἰς δρ. 161,486.76. Τὸ ὅλον δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ 1835 κυρίων ἐσόδων τῆς ἑταιρίας ἀνέρχεται εἰς 1,746,607.26 καὶ τῶν κυρίων ἐξόδων εἰς 1,714,892.23.

— Ἐξακολουθοῦσιν αἱ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων γινόμεναι ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ πόλει τῆς Αἰγύπτου Ναυκράτει. Ἐκαθαρίσθη ὁ ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, εὑρέθη λίθος φέρων ἐπιγραφὴν «ἱερὸν Διὸς ἀποτροπαίου», καὶ ὀλίγα λείψανα μαρτυροῦντα τὴν ὕπαρξιν ἱεροῦ τῆς Ἥρας. Ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς πόλεως εὑρέθησαν πολλαὶ ἐπιτύμβιοι στῆλαι, χαλκᾶ κάτοπτρα, πήλινα καὶ ἀλαβάστρινα ἀγγεῖα καὶ ἀργυρᾶ κοσμήματα κακῆς διατηρήσεως.

— Ἐξεδόθη τὸ δεύτερον καὶ τελευταῖον τεῦχος τοῦ Ϛ' τόμου τῆς *Ἐφημερίδος τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν* (The Journal of Hellenic Studies) μετὰ παραρτήματος εἰς φύλλον περιέχοντος πίνακας. Τὸ τεῦχος τοῦτο τῆς ὑπὸ τοῦ ἐν

Digitized by Google

Λονδίνῳ Συλλόγου πρὸς προαγωγὴν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐκδιδομένης ἐφημερίδος περιέχει τὰς ἑπομένας πραγματείας: Περὶ τοῦ τάφου τοῦ βασιλέως τῶν Τυρρηνῶν Πορσίνα ὑπὸ J. Fergusson.—Περὶ τῶν Σποράδων νήσων Τήλου καὶ Καρπάθου ὑπὸ Th. Bent.—Περί τινος κεραμίνου ἀπεικάσματος τοῦ Διαδουμένου ὑπὸ A. S. Murray.—Ἐπιγραφαὶ τῆς νήσου Κῶ κλπ. ὑπὸ E. A. Gardner.—Ἰουδεὶθ καὶ Ὀλοφέρνης (κατὰ τὰς Ἑλληνικὰς πηγὰς) ὑπὸ E.L. Hics.—Περί τινων ἀρχαϊκῶν Γοργόνων ἐν τῷ Βρετανικῷ μουσείῳ, ὑπὸ J. Six.—Περὶ ἀναγλύφου τῆς Ξάνθης, ἀπεικονίζοντος ὄρθιον Σάραπιν ἐν τῷ Βρετανικῷ μουσείῳ ὑπὸ Ad. Michaelis. —Περὶ τοῦ παρ' Ὁμήρῳ ἀγροτικοῦ συστήματος ὑπὸ Will. Ridgeway.—Ἐπιγραφαὶ ἀντιγραφεῖσαι ὑπὸ Cockerell ἐν Ἑλλάδι Β'. ὑπὸ E. A. Gardner.—Περὶ τῆς σύριγγος τοῦ ἀρχαίου ἅρματος ὑπὸ A. W. Verrall.—Ἐνεπίγραφα ἀγγεῖα ῥοδιακὰ ὑπὸ Cecil Smith —Περί τινος ἀγάλματος αὐτοκράτορος ἐν τῷ Βρετανικῷ μουσείῳ ὑπὸ C. T. Newton. —Παρατηρήσεις εἰς Αἰσχύλου Ἀγαμέμν. 1172 ὑπὸ F. A. Paley.—Κανονισμὸς τοῦ συλλόγου, κατάλογος ἑταίρων, πρακτικὰ τῶν συνεδριῶν.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπέθανε προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν ὁ Παναγιώτης Χαλκιόπουλος, διακεκριμένος λόγιος καὶ πολιτευτής. Γεννηθεὶς ἐν Ζακύνθῳ ἐκ πατρὸς προὔχοντος τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Πατρῶν Νεζερῶν, ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ τῆς Κερκύρας· ἐν τῇ πόλει δὲ ταύτῃ ἐξέδωκε τῷ 1825 τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον, Γραμματικὴν τῆς Λατινικῆς γλώσσης. Κατελθόντος δὲ τοῦ Καποδιστρίου εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσεκλήθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς γραμματεὺς καὶ ἐξηκολούθησε διατελῶν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ἐπί τινα χρόνον, μέχρις ὅτου κηρυχθεὶς κατὰ τῆς Βαυαροκρατίας κατεδιώχθη ἀπηνῶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν ἔτει 1842 ἐξέδωκεν ἐν Πάτραις φιλελευθέραν ἐφημερίδα τὴν *Καρτερίαν*, καὶ δραστηρίως ἐργασθεὶς ὑπὲρ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐξελέχθη πληρεξούσιος ἐν τῇ Ἐθνικῇ συνελεύσει τοῦ 1843. Τὴν ἑπομένην δεκαετίαν ἐξέδωκε μετὰ τοῦ Ε. Σίμου ἑτέραν ἐφημερίδα τὸ *Πανελλήνιον*, ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ γραφομένην, δι' ἧς πρὸ πάντων ἠγωνίσθη κατὰ τῆς ξενικῆς κατοχῆς τοῦ Πειραιῶς. Ἐκτεθεὶς πολλάκις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος ὡς ὑποψήφιος βουλευτής, ἀπετύγχανε πάντοτε ἕνεκα τῶν κατ' αὐτοῦ διωγμῶν τῆς ἐξουσίας, μετὰ δὲ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862 ἐξελέχθη πληρεξούσιος ἐν τῇ συνελεύσει, καὶ βουλευτὴς Πατρῶν ἐν δυσὶ βουλευτικαῖς περιόδοις. Ἐχρημάτισε δὶς Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν, ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης τῷ 1872, διωρίσθη εἶτα βασιλικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ τελευταῖον γενικὸς ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ. Πλὴν τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων, ἃς διεύθυνε ἢ ἐν αἷς συνειργάσθη, ὁ Χαλκιόπουλος ἐξέδωκε πρὸ τριακονταετίας *Ἐφημερίδα τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας*, καὶ μετὰ ζήλου εἰργάσθη ὑπὲρ βελτιώσεως τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, συγγράψας πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἰδίαν πραγματείαν περὶ τοῦ θέματος τούτου, βραβευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἐδημοσίευσε δὲ καὶ πολλὰς ἀξιολόγους ἱστορικὰς καὶ πολιτικὰς διατριβὰς ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι ἢ ἰδιαιτέρως καί τινα ποιήματα, ἀνωνύμως ἐκδοθέντα.

— Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Violette Marcel φιλέλλην Γαλλὶς ἐξέδωκε τομίδιον ποιημάτων ἐπιγραφόμενον Violettes et Liserons, ὁρίσασα νὰ δοθῶσι τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ εἰσπραχθησόμενα εἰς τὴν ἐν Καλάμαις ἐπιτροπὴν πρὸς περίθαλψιν τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀπόρων ἐπιστράτων. Πωλεῖται δ' ἐνταῦθα ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Καρόλου Βίλμπεργ ἀντὶ δρ. 5.

— Ἐξεδόθη ἡ *Γυφτοπούλα*, ποίημα τοῦ κ. Ἰω. Πολέμη, μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ μουσικοῦ κ. Λαμπελέτ.

— Ὁ Ἄγγλος καθηγητὴς B. Jowett ἐξέδωκεν ἐν Ὀξωνίᾳ δίτομον μετάφρασιν τῶν Πολιτικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, μετ' εἰσαγωγῆς, σημειώσεων καὶ πίνακος.

— Ἐν τῇ λέσχῃ «Ἑλλάδι» τῆς Ἑρμουπόλεως ὠργανώθησαν ἑβδομαδιαῖαι φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ ἑσπερίδες· ἐν μιᾷ τούτων ὁ μεταφραστὴς τοῦ «Ἀμφιτρύωνος» τοῦ Μολιέρου κ. Ι. Φραγκιᾶς ἀνέγνωσε μετάφρασιν τῆς πρώτης Μεσσηνιακῆς ᾠδῆς τοῦ C. Delavigne καὶ πρωτότυπόν τι ἔργον του «Σκηνὰς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας» ἐν τῇ ἑπομένῃ δ' ἑσπερίδι ὁ πρωτοδίκης κ. Ἐμμ. Λυκούδης ὡμίλησε περὶ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου καὶ οἰκονομικῆς κρίσεως. Μεθ' ἕκαστον ἀνάγνωσμα ἐρασιτέχναι ἀνακρούουσιν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου ἐκλεκτὰ μουσικὰ τεμάχια.

— Συνέστη ἐν Λονδίνῳ «Σύλλογος τοῦ Γκαῖτε,» οὗ σκοπὸς εἶναι ἡ ἐνθάρρυνσις καὶ προαγωγὴ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιστημονικῆς σπουδῆς τῶν ἔργων καὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ διάδοσις τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ὁ Σύλλογος οὗτος θὰ συμπράττῃ μετὰ τοῦ ἐν Βαϊμάρῃ ὁμωνύμου συλλόγου.

— Οἱ Ἑβραῖοι πολῖται τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς θὰ προσφέρωσιν εἰς τὸ κράτος εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν προστασίαν, ἧς ἀπολαύουσιν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς λατρείας αὐτῶν, κολοσσιαῖον ἄγαλμα τῆς Ἀνεξιθρησκείας. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς Ἀμερικανοῦ γλύπτου Ἐζεκιήλ, ἀπεικονίζει δὲ τὴν Ἀμερικὴν ὡς προστάτιδα νέου, παριστάντος τὴν θρησκείαν· ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τῆς Ἀμερικῆς στηρίζεται εἰς κύλινδρον συμβολικῶς εἰκονίζοντα τὸν νόμον, δι' οὗ ἀναγνωρίζεται ἡ ἰσοτιμία πάντων τῶν θρησκευμάτων. Ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς ἀπεικονίζεται ὁ Ἀμερικανικὸς ἀετός, σπαράσσων διὰ τῶν ὀνύχων τὸν δράκοντα τῆς μισαλλοθρησκείας.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΝ ΤΗι ΑΚΡΟΠΟΛΕΙ

Μετὰ τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως εὑρεθέντα κατὰ τὰς παρελθούσας ἑβδομάδας, ὧν ἐμνημονεύσαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ Δελτίου, ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας οὐκ εὐάριθμα κάλλιστα καὶ ἀξιολογώτατα ἔργα. Καὶ τῶν ἔργων τούτων τὰ πλεῖστα εἶναι τοῦ αὐτοῦ ἀρχαϊκοῦ τρόπου, καὶ τῆς αὐτῆς περιόδου τῆς τέχνης, τῆς δευτέρας δηλονότι πεντηκονταετηρίδος τοῦ ΣΤ' π. Χ. αἰῶνος, ἡ δὲ παράστασις τούτων ὁ συνήθης ἐκεῖνος καὶ ἐξ ἄλλων ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀκροπόλεως ἀγαλμάτων γνωστὸς τύπος γυναικῶν αἵτινες χωρὶς νὰ κλίνωσι τὴν βάσιν τῆς ἰσορροπίας ἐπὶ τὸ ἕτερον τοῦ σώματος παρίστανται στερρῶς σχεδὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους προσκεκολλημέναι καὶ τὴν κεφαλὴν εὐθὺ βλέπουσαν ἔχουσαι· εἶναι δὲ πλὴν τοῦ χιτῶνος ἐνδεδυμέναι καὶ κατάστικτον ἐπίβλημα, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν παρακαθειμένης μικρὸν ἀνέχουσιν· αἱ ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης σχηματιζόμεναι πτυχαὶ παρέχουσι ζωήν τινα εἰς τὸ μονότονον σχῆμα τοῦ κάτω μέρους τοῦ ἀγάλματος· πρὸς τὰς πτυχὰς δὲ ταύτας ἀντιστοιχοῦσιν αἱ μετὰ μείζονος ἐπιμελείας καὶ συμμετρίας ἐξειργασμέναι πτυχαὶ τοῦ ἐπιβλήματος τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος· τὴν ἑτέραν δὲ τῶν χειρῶν ἐξειργασμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰδίᾳ εἶχον προτεταμένην· ἡ κόμη, τὴν ὁποίαν στεφάνη τις κοσμεῖ, καθέρπει ἐπὶ τὰ νῶτα, πλόκαμοι δέ τινες καταπίπτουσι καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους· κοινὸν ἐπίσης κόσμημα τῶν ἀγαλμάτων τούτων εἶναι καὶ τὰ ἐνώτια· ὁ χιτὼν καὶ τὸ ἐπίβλημα σῴζουσι ζωηρὰ ἔτι ἴχνη τοῦ πλουσίου αὐτῶν χρωματισμοῦ.

Τὰ μέχρι τοῦδε εὑρεθέντα, πλὴν τῶν πρότερον γνωστῶν γενομένων, ἦσαν Α' ἓξ ἀγάλματα τοῦ τύπου τούτου γυναικείας μορφῆς, τινὰ μᾶλλον τινὰ δ' ἧττον λελωβημένα κατὰ τὰ ἄκρα μάλιστα πρὸς ἃ ὅμως προσηρμόσθησαν αἱ οἰκεῖαι κεφαλαί, κεχωρισμέναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ σώματος εὑρεθεῖσαι· τῶν κεφαλῶν τῶν ἓξ τούτων ἀγαλμάτων ἄξιαι παρατηρήσεως εἶνε δύο ἰδίως· μία τούτων, ἥτις εἶνε καὶ ἡ τοῦ μεγίστου καὶ ἀρχαϊκωτέρου ἀγάλματος, ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς, ὧν ὁ ἕτερος μόνον ἐσώθη, ἰδίᾳ ἐντεθειμένους ἐκ διαφανοῦς τινος ὑελώδους (;) ὕλης· κατὰ τρόπον ὅμοιον ἦσαν καὶ αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ γνωστοῦ ἀρχαιοτάτου ἀγάλματος τοῦ Μοσχοφόρου εἰργασμέναι· ἐν γένει δὲ ἡ κεφαλὴ αὕτη παρέχει πολλὴν ὁμοιότητα καὶ τύπου καὶ τρόπου ἐργασίας πρὸς τὸν μοσχοφόρον. Καὶ ἑτέρου τινὸς τῶν ἓξ τούτων ἀγαλμάτων ἡ κεφαλὴ εἶνε ἀξία παρατηρήσεως ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀρίστην διατήρησιν ἀλλὰ καὶ διότι ὑπομιμνήσκει πως παρὰ τὴν ἄλλην ἀττικὴν αὐτῆς ἐργασίαν, τὸν αἰγινητικὸν τύπον.

Β'. Κορμὸς ἀγάλματος γυναικὸς τοῦ αὐτοῦ τύπου.

Γ'. Κορμὸς ἀνδρὸς ἁπλουστέρας ἐργασίας περιβεβλημένου τὸ ἱμάτιον κατὰ τὸν οἰκεῖον εἰς τοὺς ἄνδρας τρόπον· ὁ χιτὼν αὐτοῦ εἶχεν ἐρυθρὰν βαφήν.

Δ' ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ὁ κορμὸς γυναικείας μορφῆς, ἥτις ὄχι μόνον κατὰ τὸν τύπον καὶ τὸ τῆς περιβολῆς σχῆμα τῶν ἄλλων ἀττικῶν ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων διαφέρει, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας. Τὴν δεξιὰν χεῖρα εἶχε τὸ ἄγαλμα παρακαθειμένην, ἐν τῇ ἀριστερᾷ δὲ προσκεκολλημένη ἐπὶ τοῦ στήθους εἶχε ῥοιάν. Μέρος τῆς χειρὸς

Digitized by Google

μετὰ τῆς ροιᾶς ἐσώθη. Φανερὸν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἕτερον παράδειγμα τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου ἀρχαϊκοῦ ἀγάλματος τῆς *Σαμίας Ἥρας*.

Ε'. Κορμὸς ἀγάλματος γυναικὸς χιτῶνα καὶ ἐπίβλημα ἐνδεδυμένης, ἱκανῶς δὲ λελωβημένης κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευράν. Καὶ τοῦτο τὸ ἄγαλμα διαφέρει πολὺ τῶν ἐξ πρῶτον μνημονευθέντων κατά τε τὴν ἐργασίαν, ἐξ ἧς γίνεται φανερόν, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἐποιήθη ὄχι πολὺ πρὸ τῶν Φειδίου χρόνων, καὶ κατὰ τὸν τύπον. Ἐκ τοῦ σῳζομένου μέρους δὲ εἶνε εὔκολον νὰ ἀναπαραστήσῃ τις τὸ ὅλον τοῦ ἀγάλματος σχῆμα, ἐκ τοῦ σχήματος ὅμως τοῦ τραχήλου φαίνεται ὅτι δὲν ἔβλεπεν εὐθύ, ἀλλ' εἶχε τὴν ὄψιν ἐστραμμένην πρὸς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ σώματος, οὐδὲ παρίστατο ἐν τῇ ἠρεμίᾳ οἵαν τὰ πολλὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων γνωστὰ ἀγάλματα δεικνύουσι.

Περιεργότατον ἐπίσης τῶν εὑρημάτων εἶνε καὶ τὸ κάτω μέρος λιθίνου ἀπεικάσματος ξοάνου διατηροῦν ἴχνη χρωματισμοῦ ἐν τῷ κρασπέδῳ. Τὸ ἀπείκασμα τοῦτο ὁμοιάζει πρὸς τὰ γνωστὰ ἐκ Δήλου καὶ Σάμου ξόανα.

Καὶ ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων πλαστικῆς ἔργων τεμάχια πολλὰ εὑρέθησαν, τὰ ὁποῖα παραλείπομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀναφέρωμεν ἐλπίζοντες ὅτι θὰ εὑρεθῶσι ἔτι ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς καὶ ἄλλα οἰκεῖα τούτων μέρη προσαρμοζόμενα εἰς τὰ ὑπάρχοντα τεμάχια.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 31 Ἰανουαρίου.

Εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἡμῶν ἀνεκοινώθη ὅτι ἡ πολιτεία τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπουργείου ἐν τῇ ἀνατολικῇ περιπλοκῇ θὰ διατηρήσῃ τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκε τὸ πρώην ὑπουργεῖον *Σαλισβουρῆ*.

— Ἐδημοσιεύθη Β. διάταγμα, δι' οὗ συγκαλοῦνται δύο ἡλικίαι ἐφέδρων τοῦ ναυτικοῦ, πρόκειται δὲ νὰ ἐκδοθῇ καὶ δεύτερον περὶ συγκλήσεως τριῶν ἀκόμη ἡλικιῶν τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ.

— Κατὰ τὴν *Νέαν Ἐφημερίδα*, ὁ Γλάδστων ὑπεδήλωσε τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει διὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἀντιπροσώπου αὐτῆς, ὅτι δύσκολον θὰ ἦτο νὰ ἀποχωρισθῇ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὁμοφωνίας ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀλλ' ὅτι τοῦτο δὲν ἀποκλείει τὴν ἐλπίδα ὅτι εἰς προσεχῆ μᾶλλον εὔκαιρον περίστασιν τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος, πειθομένης νῦν εἰς τὰς φιλειρηνικὰς διαθέσεις, ἐν ἄλλῳ τινὶ μέτρῳ καὶ καθ' ἕνα ἢ κατ' ἄλλον τρόπον ἤθελον τύχῃ ἱκανοποιήσεώς τινος. Λέγεται δ' ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπήντησεν, ὅτι ἄνευ ἀμέσου ἱκανοποιήσεως ἡ ὑποχώρησις θὰ ἦτο ὀλεθριωτάτη εἴς τε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος.

— Οἱ Ὀθωμανοὶ δήμαρχοι θεσσαλικῶν τινων δήμων ἔπεμψαν πρὸς τὸν Γλάδστωνα συγχαρητήρια γράμματα ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει του εἰς τὸ πρωθυπουργικὸν ἀξίωμα, ἐπικληθέντες ἅμα καὶ τὴν μέριμναν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν γειτονικῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες ποθοῦσι τὴν εἰς τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον προσάρτησίν των.

— Αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1885 ἀνῆλθον, κατὰ τὴν ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* δημοσιευθεῖσαν προσωρινὴν κατάστασιν, εἰς δρ. 2,555,611,11 ὑπερβᾶσαι τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ 1884 κατὰ δραχ. 176,962.52. Τὸ ὅλον τῶν εἰσπράξεων μέχρι τέλους Νοεμβρίου ἀνῆλθεν εἰς δρ. 20,463,642,26. ὑπελείφθη δηλ. τῶν τοῦ προηγουμένου ἔτους κατὰ δρ. 2,733,484,19.

— Δικασθεὶς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνταῦθα κακουργιοδικῶν ὁ διευθυντὴς τῆς *Ἀκροπόλεως* κ. Βλ. Γαβριηλίδης, κατηγορούμενος ἐπὶ ἀποπείρᾳ ἀναιρέσεως καὶ ἀναιρέσει, ἐκηρύχθη ἀθῷος.

— Κατὰ τοὺς ὑποβληθέντας μέχρι τῆς 27 Ἰανουαρίου πίνακας εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν κατετάχθησαν ἀπὸ τῆς προσκλήσεως τῆς ἐφεδρείας εἰς τὸν στρατὸν πλείονες τῶν δισχιλίων ἐθελονταί.

— Εἰς ἀντικατάστασιν τῶν δημοτικῶν συμβούλων Ν. Κοκκινοπούλου, κηρυχθέντος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, καὶ Ν. Λεβίδου, παραιτηθέντος, ἐκλήθησαν οἱ ἀναπληρωματικοὶ σύμβουλοι κκ. Σ. Μούσης καὶ Χ. Κασσαβέτης.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ δεκάτη κλήρωσις τοῦ λαχείου τῶν ἀρχαιοτήτων, καθ' ἣν ἐξεκυβεύθησαν 200 λαχνοί. Ἐξήχθησαν δὲ ὁ ὑπ' ἀρ. 4957, λαχνὸς κερδαίνων δρ. 5674.25, πωληθεὶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὁ ὑπ' ἀρ. 17782, κερδαίνων δρ. 2669.70, πωληθεὶς ἐν Τριπόλει, ὁ ὑπ' ἀρ. 27474 κερδαίνων ἴσον ποσὸν καὶ πωληθεὶς ἐνταῦθα, μετ' αὐτοὺς δὲ ἑπτὰ ἀρ. κερδαίνοντες ἀνὰ δρ. 453,94. ἕτεροι δέκα κερδαίνοντες ἀνὰ δρ. 113-48 καὶ 180 κερδαίνοντες ἀνὰ δρ. 45. 40.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἐνεγράφησαν πάντες οἱ σημειούμενοι, καὶ ἀπεστάλησαν τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια πρός τε ὑμᾶς καὶ τοὺς λοιπούς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Τὸ ἀντίτιμον θέλομεν εἰσπράξει δυνάμει τῆς ἐπιταγῆς.— κ. Γ. Δ. Δ. Βῶλον. Ἐλήφθη καὶ δημοσιεύεται. Κατὰ τὰ ἄλλα συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ σας.—*Νάχερ*. Οὐχί, διότι δὲν θὰ λάβῃ ἀποδείξεις ἀκροάσεως μαθημάτων, ἐκτὸς ἂν ἡ πανεπιστημιακὴ σύγκλητος καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀποφασίσωσιν ἄλλως.—κ. Γ. Κ. Τρίπολιν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Μ. Κ. Βέρροιαν. Τὰ σταλέντα διὰ τοῦ κ. Χ. Ι. ἐλήφθησαν· ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν διὰ τῆς αὐτῆς διευθύνσεως τὰ φυλλάδια τῆς Ἱστορίας. Τὸ περίσσευμα 3φρ. τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας.—*Ὀρφεῖ*. —Εἶνε φεῦ! ἀληθές. Συχνάκις λαμβάνομεν ὅμοια ἔργα. Οὐχ ἧττον ἐπλανήθητε ὑπολαβόντες ὅτι ἡ ὑπόμνησις αὕτη καὶ ἡ ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ψευδωνύμου μαρτυρουμένη πεποίθησις περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἔργων σας εἰσὶν ἱκανὰ νὰ διασκεδάσωσι τὴν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ποιήματός σας ἐντύπωσιν.—κ. Α. Ν. Δ. Πάτρας. Διότι δὲν συνωδεύοντο διὰ τοῦ ἀντιτίμου, καὶ πᾶσα τοιαύτη αἴτησις δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Νὰ τηρῶμεν ἀνταπόκρισιν καὶ λογαριασμοὺς πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν συνδρομητῶν διὰ τόσον ἐλάχιστα ποσὰ μᾶς εἶνε ἀδύνατον. Ὅθεν πρὸς ταχυτέραν ἐκτέλεσιν πάσης παραγγελίας ἀπαραίτητον νὰ συναποστέλλεται καὶ τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς. —κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Περὶ τῶν ἄλλων τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἐφροντίσαμεν, καὶ ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—*Μισογύνῃ*. Εἰς τὴν ἐρώτησίν σας «πότε ἄρχεται τὸ γῆρας τῶν γυναικῶν;» καταλληλοτάτην ἀπάντησιν παρέχει Γερμανός τις μυθιστοριογράφος· «ὡς ἡ πρώτη πάχνη καὶ αἱ πρῶται τῆς χιόνος νιφάδες οὐδαμῶς ἀποδεικνύουσιν τὴν ἐπέλευσιν τοῦ χειμῶνος, διότι πάχνην βλέπομεν συχνάκις καὶ τὸν Ἰούνιον καὶ χιόνα καὶ τὸν Σεπτέμβριον, οὕτως οὐδὲ αἱ πρῶται λευκαὶ τρίχες ἢ ἡ πρώτη ῥυτὶς εἶνε τεκμήρια ἀρχομένου γήρατος. Ἀλλ' οὐδὲ ἡ ληξιαρχικὴ σημείωσις τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως ἔχει σημασίαν τινά. Ὑπάρχουσι γυναῖκες, μόλις συμπληρώσασαι τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ ὅμως οὐδαμῶς διαφέρουσι βαθυγήρων γραιῶν. Ἡ γυνὴ θεωρεῖται νέα, ἐν ὅσῳ διατηρεῖται ἀκμαῖον τὸ κάλλος αὐτῆς.»—κ. Α. Α. Ε. Τραπεζοῦντα. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τῇ Διευθύνσει τῆς «Ν. Ἐφημ.»—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Κατὰ τὰ ἄλλα συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ. κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθη ἡ ἐπιταγή. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Γ. Γ. Φαλτσίον. Συμφώνως τῇ νέᾳ ἐπιστολῇ σας ἀπεστείλαμεν αὐτὰ εἰς Κεφαλληνίαν.— κκ. Rev. J. O L. Holywood, Ν. Γ. Ο. Ἀλεξάνδρειαν, Α. Μ. Κεφαλληνίαν, Ζ. Ε. Λ. Μούραις, Γ. Γ. Κέρκυραν, Σ. Δ. Β. Γενεύην, Ν. Χ. Λάρισσαν, Κ. Κ. Πρέβεζαν. Γ. Π. Γεράκιον. Μ.Γ. Μ. Μελιτούπολιν, καὶ Ε. Π. Δ. Ὀλτένιτζαν. Ἐλήφθησαν.— κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—***Brillat -Savarin***. Κατὰ τὸν Κοραῆν «τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις *γλυκύ*, ὃ καὶ *σίραιον* ἐκάλουν καὶ *ἕψημα*, ἐστὶ τὸ παρ' ἡμῖν τουρκοχυδαϊστὶ καλούμενον *πετιμέζι*.—Πλείονα βλ. ἐν ταῖς σημειώσεσι τοῦ Κοραῆ εἰς Ξενοκράτην καὶ Γαληνὸν σελ. 210.—κ. Π. Ρ. Κισνόβιον. Ἐλήφθησαν· ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν καὶ τῷ κ. Γ. Π. εἰς Σορόκαν τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια. — ***Μιᾷ ἰδιοτρόπῳ***. Ἐλήφθη ἐγκαίρως· θὰ δημοσιευθῶσι τὰ ἐπιτυχέστερα.—Τυχαίως συμβαίνει ἐνίοτε τὸ ἄτοπον, ὅπερ σημειόνετε ὑμῖν, ἐν τῇ ἐκτυπώσει. Λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ στείλετε τὸ φύλλον πρὸς ἀνταλλαγήν. — ***Γαιοκτήμονι***. Ἡ *πατάτα* ἐκαλλιεργήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὰ 1828. Πρότερον ἦτο ἄγνωστος ἐνταῦθα. Φορτίον *πατάτας* ἐστάλη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα τῇ αἰτήσει τοῦ Κα-

Digitized by Google

ποδιστρίου ὑπὸ τοῦ Ἐϋνάρδου καὶ ἀγγλικοῦ τινος οἴκου.— κκ. Γ. Κ. Ὀδησσὸν καὶ Λ. Σ. Βάρναν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς — Κυρίαν Μ. Η. Μ. Τρίπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.— κ. Α. D. Dendermonde. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο. Εὐχαρίστως δεχόμεθα καὶ τὸ Βελγικὸν φύλλον.—κ. Ν. Π. Ῥοστόβιον. Ἀπεστάλησαν ἐγκαίρως. Ἴσως ἐπῆλθέ τις βραδύτης ἐν τῷ ταχυδρομείῳ.—κκ. Σ. Μπ. Λεόβαν, Ο. Μπ. καὶ Ν. Π. Κ. Πάτρας, Ε. Τ. Ὕδραν καὶ Δ. Χ. Κ. Καλάμας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Λήξασης τῆς προθεσμίας πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς ὁλόκληρα σώματα τῆς ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ τοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐκδιδομένης, ἡ Διεύθυνσις τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» γνωστοποιεῖ ὅτι διὰ τὰ ὑπολειφθέντα ἔτι ὀλίγα ἀντίτυπα δύναται νὰ δεχθῇ συνδρομητὰς εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα *ἐπὶ προκαταβολῇ ἐνταῦθα μὲν δρ. 35, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 40, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων χρυσῶν 40 ἐπίσης.*

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ ϛ' φυλλάδιον τῆς Ἱστορίας, ἐξακολουθήσει δὲ τακτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων κατὰ δεκαήμερον.

Ἕκαστον φυλλάδιον πωλεῖται ἐν Ἀθήναις μὲν λεπτὰ 90, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ δραχ. 1.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ. Ἔτος Β'. *Τὸ μόνον γεωπονικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα ἐν Ἀνατολῇ, δημοσιευόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γενναδίου, ἐπιθεωρητοῦ τῆς Γεωργίας καὶ ἐφόρου τοῦ Δημοσίου Δενδροκομείου.* Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου περιοδικοῦ συγγράμματος λαμβάνουσι μέρος πλεῖστοι τῶν ἀρίστων παρ' ἡμῖν ἐπιστημόνων καὶ πεπειραμένων ἀνδρῶν, συζητοῦνται δὲ καὶ ἀναλύονται ἐν αὐτῷ ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν κυρίως γεωργίαν, τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν, τὴν ἀμπελουργίαν, τὴν δενδροκομίαν, τὴν δασονομίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν μεταξοσκωληκοτροφίαν, τὰς διαφόρους γεωργικὰς βιομηχανίας καὶ εἰς πάντα ἄλλον κλάδον τῆς γεωργίας.— Ὅπως δὲ τὸ σύγγραμα τοῦτο καταστῇ καὶ εὐάρεστον οἰκογενειακὸν ἀνάγνωσμα εἰς τὸ μέλλον, σὺν τοῖς ἄλλοις, θὰ περιέχῃ καὶ ἄρθρα περὶ διαφόρων ζητημάτων τῆς φυσικῆς ἱστορίας, σχετιζόμενα πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ τὸν καθημερινὸν βίον, εὐκρινῶς δὲ καὶ χάριν τῶν πολλῶν συντασσόμενα.— Ἡ σύνταξις τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» ἀναδέχεται τὴν λύσιν πάσης ἐγγράφως ἀπευθυνομένης γεωργικῆς ἀπορίας τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς.

Τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα δημοσιεύεται ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ δύο καὶ ἡμίσεος μέχρι τριῶν τυπογραφικῶν φύλλων, σχήματος 8ου, μετὰ εἰκόνων.— Τιμὴ ἐτησίας συνδρομῆς διὰ μὲν τοὺς ἐν Ἑλλάδι συνδρομητὰς δραχμαὶ 10, διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12. Οἱ μέχρι τέλους Φεβρουαρίου προπληρώνοντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν λαμβάνουσι δωρεὰν μίαν τῶν ἑξῆς τεσσάρων πραγματειῶν

1) Περὶ κοκκοειδῶν, ἤτοι περὶ ψωριάσεως τῶν φυτῶν. 2) Περὶ τοῦ ἄνθρακος τῆς ἀμπέλου. 3) Περὶ τῆς ἀσθενείας τῆς ἀμπέλου, ἤτοι περὶ ὠϊδίου. 4) Περὶ καπνοῦ.

Ἡ ἀφορῶσα πᾶσαν ὑπόθεσιν τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» ἀλληλογραφία διευθύνεται πρὸς τὸν κ. Π. Γεννάδιον· ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν, ἀπέναντι τοῦ ξενοδοχείου Ξύδη.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

31 Ἰανουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνησεως — *Τρέχουσα Τιμη.*

Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	325.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	331.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	413.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	352.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	259.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	252.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	178.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	229.
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	436.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	37 40—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	62.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	59.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	59.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	299. —
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	.

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.65
» 3μην......	31.35
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1 25
» Τραπεζικὸν 3μην	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	24.90
Λίρα ὀθωμανικὴ.................	28.40

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—

Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.— Ὑψηλάντης.—Σεμέλη.—Ἀμάλθεια. Δρ. 5.—

Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—

Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολαου Γ. Ιγγλεση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι,* μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—**Μόνον ὁ** δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων **ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ** 1886.—328

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 476 — 9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 528

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ὑπὸ Α· Θεοδωρίδου, ἐφέτου.

Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΜΟΥΧΑΡΡΕΜ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.

ΠΩΣ ΕΝΥΜΦΕΥΘΗ Ο ΜΕΝΔΕΛΣΩΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΤΗΛΗ
ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἐν Σύρῳ εἰσεπράχθησαν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ σταυροῦ ἐντὸς δύο μηνῶν δρ. 4840, ὧν τὰς 1000 ἔδωκεν ἡ κ. Νεγρεπόντη.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Παρελείων ἐψήφισε δρ. 600 πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων τοῦ στρατοῦ· τὰ δὲ τοῦ Παμίσου καὶ Σαλαμῖνος ἀνὰ δρ. 500 πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν βοηθημάτων διὰ τὰς οἰκογενείας τῶν ἐπιστράτων ἔπεμψαν ὁ κ. Ῥενιέρης δρ. 100, κυρία ἀνώνυμος δρ. 100, καὶ εἷς ἀνώνυμος διὰ τοῦ κ. Παρίση δρ. 100.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Παγασῶν ἐψήφισεν ἔκτακτον πίστωσιν δρ. 1000 διὰ προμήθειαν βυτίων καὶ κάδων καὶ διὰ τὴν δαπάνην τῆς μεταφορᾶς ὕδατος ἐκ Βώλου εἰς Γκορίτσαν καὶ παλαιὰς Παγασάς, ὅπου ἐργάζονται στρατιῶται πρὸς κατασκευὴν παρακτίων ὀχυρωμάτων.

Ὁ κ. Συγγρὸς παρέδωκε τῷ δημάρχῳ Ἑρμουπόλεως δρ. 3000, τρίτην μηνιαίαν εἰσφορὰν ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σύρου οἰκογενειῶν τῶν ἀπόρων ἐπιστράτων.

Οἱ ὁπλῖται τοῦ ἐνταῦθα Α' συντάγματος τοῦ πεζικοῦ συνέλεξαν δι' ἐράνου 500 δρ. τὰς ὁποίας ἀπέστειλαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν κυριῶν πρὸς βοήθειαν τῶν οἰκογενειῶν ἀπόρων ἐπιστράτων. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν ἀπέστειλε καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν κ. Α. Μαυρομιχάλης δρ. 300.

Ἐν Κωνστάντσῃ συνήχθησαν φρ. 1500 περίπου ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἐν Ἰσμαηλίῳ δὲ 1269 φρ. ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν.

Ὁ ἐν Σύρῳ κ. Γ. Χ. Γλύκας προσήνεγκε πρὸς στρατωνισμὸν δωρεὰν ἐπὶ ἓξ μῆνας τὰ ἐν τῇ θέσει Μυλαράκι τῆς Ἑρμουπόλεως οἰκήματα καὶ ἀποθήκας αὐτοῦ.

Ἐκ λαχείου ἐκκυβευθέντος ἐν Πάτραις εἰσεπράχθησαν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ σταυροῦ ὑπὲρ τὰς 2500 δρ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πολυτιμότατον δώρημα προσήνεγκεν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ὁ διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης κ. Μάρκος Ῥενιέρης. Εἶναι δὲ τοῦτο μικρὰ λεπτὴ χαλκῆ πλάξ, σχήματος ἐλλειψοειδοῦς, μέγιστον μῆκος ἔχουσα 88 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου καὶ μέγιστον πλάτος 65 χιλιοστῶν, ἔχουσα δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν μινυθογραφίαν δι' ἐλαιομιγῶν χρωμάτων τοῦ Ἰω. Ματθ. κόμητος τοῦ Σχύλεμβουργ, τοῦ ἐν ἔτει 1716 ἀποκρούσαντος ἡρωϊκῶς τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῆς Κερκύρας, ἐπὶ τῆς ὄπισθεν δ' ἐπιφανείας ἐν στίχοις 14 τὴν ἑπομένην ἐπιγραφὴν διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, σχεδὸν ἀφανῆ καὶ ἐξίτηλον γενομένην ὑπὸ τοῦ χρόνου. «Ἐκτύπ(ωμ)α Ἰωάννου «(Ματθ)ίου (κ)ομίτου Σκελεπουργίου (τ)ῆς γαληνοτάτης τῶ(ν) «Ἐνετῶν (ἀρισ)το (κ)ρα(τίας κ)ατ' Ἤπ(ειρον στρα)τάρχ(ου) «καὶ ὑπερ(ασπισ)τ(οῦ) Κε(ρκύρας πα)ρὰ Πα(ναγιωτ)ου (Δο) «ξαρᾶ (ἱπ)πέ(ως) Λα(κε)δαιμονίο(υ κ)ατὰ τὸ αψ (κέ Μα)ΐ(ου ι) ε» (Τὰ ἐξίτηλα γράμματα ἐσημειώθησαν ἐν παρενθέσει.) Ἡ προσωπογραφία ἀπεικονίζει τὸν στρατάρχην μέχρι στέρνων, ἐστραμμένην ἔχοντα μικρὸν πρὸς τὰ δεξιὰ τὴν κεφαλήν, φοροῦντα δὲ θώρακα σιδηροῦν, καλυπτόμενον κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ χλαίνης ἁλουργοβαφοῦς, ὑπερραμμένην ἐχούσης λευκὴν μηλωτὴν καὶ πορπουμένης κατὰ τὸν δεξιὸν ὦμον. Τὸ ἄριστον τῆς εἰκόνος περίγραμμα, καὶ ἡ δύναμις τοῦ χρωματισμοῦ μαρτυροῦσιν ὅτι εἶναι ἔργον δοκίμου καλλιτέχνου τῆς ἐνετικῆς σχολῆς τῆς ζωγραφικῆς. Καὶ τοιοῦτος φαίνεται ὅτι ἦτο ὁ γράψας τὴν εἰκόνα ταύτην Παναγιώτης Δοξαρᾶς, ὁ ἐκ Καλαμῶν τῆς Μεσσηνίας, γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1662 ἴσως, καὶ ἐν Κερκύρᾳ ἀποθανὼν τῷ 1729. Ὁ καλλιτέχνης οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Νικολάου Δοξαρᾶ, τοῦ ὑποκινήσαντος τῷ 1685 ἐπανάστασιν τῶν Μανιατῶν κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ αὐτὸς δὲ πολλαχῶς ὑπηρέτησε τὴν ἐνετικὴν πολιτείαν ἐν τῷ πρὸς τοὺς Τούρκους ἀγῶνι, στρατεύσας μὲν εἰς Χίον μὲ μισθοφόρους ὑπ' αὐτοῦ συντηρουμένους τῷ 1694, προσελκύσας δὲ ἐκ τῆς τουρκικῆς εἰς τὴν ἐνετικὴν ὑπηρεσίαν τὸν περιβόητον μπέην τῆς Μάνης Λιβέριον Γερακάρην, καὶ τὸν λαὸν τῆς Μάνης εὔνουν καταστήσας τοῖς Ἐνετοῖς. Ἡ ἐνετικὴ κυβέρνησις πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν τίτλον ἱππότου καὶ τῷ παρεχώρησε κτήματα ἐν Λευκάδι, μετὰ τὸν θάνατόν του δὲ ἐδώρησεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἕτερα κτήματα ἐν Λευκάδι καὶ ἐν Βονίτσῃ. Ἀπήλαυε δὲ φήμης ἀρίστου ζωγράφου, καὶ ὡς διηγεῖται Λεόντιός τις Πελοποννήσιος μοναχὸς κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ζήσας, ὁ ἐνετὸς ἀρχιστράτηγος Φραγκίσκος Γριμάνης, ὅτε «ἠθέλησε «νὰ τοῦ ζωγραφήσουν τὴν εἰκόνα του, καθὼς τὸ κάμνουν οἱ «μεγάλοι αὐθένται, δὲν ἠμπόρεσεν ἀπὸ τὴν Βενετίαν καὶ ἕως «ὅλον τὸν Μωρέαν νὰ εὕρῃ καλλίτερον διδάσκαλον ἀπὸ λόγου του νὰ τὸν ζωγραφήσῃ.»

Ἀσχοληθεὶς ὁ Δοξαρᾶς καὶ εἰς τὸ θεωρητικὸν τῆς ζωγραφικῆς ἔγραψε μὲν πρωτότυπον ἔργον τὴν «Κοινὴν διδασκαλίαν εἰς ταῖς τρεῖς περίστασαις ὁποῦ περιέχει ἡ ζωγραφία, δηλονότι σχέδιον, χρωματισμὸν καὶ ἐφεύρεσιν» δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου, ἐφιλοπόνησεν δὲ καὶ μεταφράσεις τεχνικῶν ἔργων τοῦ Λεονάρδου τοῦ Βίντζη, τοῦ Λέοντος Ἀλβέρτου καὶ τοῦ Α. Πότζο, ὧν ἀποσπάσματα ἐδημοσίευσεν ὁ Μουστοξύδης ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι. Εἰκόνες δ' αὐτοῦ γνωσταὶ εἶναι αἱ ἐν τῇ οὐρανίᾳ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος τῆς Κερκύρας, διότι αἱ ἐν τῷ ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως ἐν Ζακύνθῳ εἰς τὸν Π. Δοξαρᾶν ἀποδιδόμεναι ὑπὸ τοῦ Μουστοξύδου ἀπεδείχθη ὅτι ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ ἐκείνου Νικολάου, ἐπίσης δεξιοῦ ζωγράφου. Πιθανῶς δὲ καὶ παρά τισιν οἰκογενείαις τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Λευκάδος σῴζονται εἰκόνες τοῦ Παναγιώτου. Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ῥενιέρη δωρηθεῖσα εἰς τὴν Ἱστορικὴν καὶ ἐθνολογικὴν ἑταιρίαν εἰκὼν εἶναι προδήλως ἡ ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι ὑπὸ τοῦ Μουστοξύδου ἀναφερομένη, ἣν ὡς εἰκάζει οὗτος «εἰργάσατο ὁ Παναγιώτης συντεταγμένος ὢν ὑπὸ τὸν περικλεέστατον ἐκεῖνον στρατάρχην, ἢ μᾶλλον ξένος ὢν παρ' αὐτῷ καὶ οἰκεῖος.»

— Ἐπίσης ἐδωρήσατο εἰς τὸ αὐτὸ μουσεῖον ὁ ἀγαλματοποιὸς κ. Γ. Βιτάλης ἀντίγραφα καλλίστων καὶ ἀκριβεστάτων προσωπογραφιῶν τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, τοῦ Κ. Κανάρη καὶ τοῦ Γ. Καραϊσκάκη, σχεδιασθεισῶν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος στρατηγοῦ Κ. Κρατσάϊζεν.

— Εἰς τὴν πληθὺν τῶν συγγραμμάτων, τῶν πραγματευομένων περὶ τῆς ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης εὑρεθείσης ἐπιγραφῆς, προσετέθησαν ἀρτίως καὶ ἕτερα δύο ἔργα. Τὸ μὲν ἐπιγραφόμενον «Παρατηρήσεις περὶ τῆς Γορτυνιακῆς ἐπιγραφῆς» εἶναι διατριβὴ τοῦ Ι. Σιμών, δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Αὐστριακῶν γυμνασίων»· τὸ δὲ «Die Inschrift

Digitized by Google

von Gortyn übersetzt» ἐν Στουτγάρδῃ ἐκδοθὲν ὑπὸ F. Bernhoeft περιέχει μετάφρασιν τῆς ἐπιγραφῆς μετὰ σημειώσεων· ἀλλ' ὁ μεταφραστὴς δὲν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν πολλὰς τῶν προγενεστέρων περὶ τοῦ θέματος τούτου μελετῶν, καὶ τούτου ἕνεκα τὸ ἔργον του εἶναι ἀτελέστατον.

— Καθ' ἃ ἐπιστέλλει ἡμῖν ἐκ Παρισίων λόγιος φίλος τῆς *Ἑστίας*, ὁ θανὼν ἑλληνιστὴς É. Miller κατέλιπεν ἀνέκδοτον πλὴν ἄλλων καὶ πλουσιωτάτην συλλογὴν λέξεων μὴ ἀποτεθησαυρισμένων ἐν τοῖς λεξικοῖς, εἰς ὃ ἔργον προέλαβεν αὐτὸν ὁ ἡμέτερος κ. Κουμανούδης. Εἰς τὴν περισυναγωγὴν τῶν λέξεων τούτων ὁ Miller κατεγίνετο πρὸ πεντηκονταετίας περίπου. Ἀλλ' ὑπάρχει δυστυχῶς φόβος, ὅτι ἡ πολύτιμος ὕλη, τὴν ὁποίαν καταλείπει, δὲν θὰ χρησιμοποιηθῇ, διότι ὁ θάνατος ἐπῆλθε πρὶν ἢ τακτοποιήσῃ αὐτὴν εἰς τρόπον διευκολύνοντα τὴν παρ' ἄλλων δημοσίευσιν.

— Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ γερμανιστὶ ὁ δεύτερος τόμος τοῦ «Ἐγχειριδίου τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων» τοῦ G. Gilbert, οὗ ὁ πρῶτος τόμος πραγματευόμενος περὶ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας καὶ περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων, εἶχεν ἐκδοθῇ ἐν ἔτει 1881. Ὁ δεύτερος οὗτος τόμος πραγματεύεται περὶ τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν, περὶ ἀναπτύξεως τῆς πολιτείας, περὶ βασιλείας, ὀλιγαρχίας, τυραννίδος καὶ δημοκρατίας· περὶ τοῦ λαοῦ· περὶ πολιτικῆς καὶ δικαστηρίων, περὶ πολέμου καὶ οἰκονομικῶν, περὶ διεθνῶν νομίμων, περὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀποικιῶν πρὸς τὴν μητρόπολιν καὶ περὶ ἀμφικτυονιῶν καὶ συμμαχιῶν.

— Ἡ Academy τοῦ Λονδίνου ἐδημοσίευσεν εὐμενεστάτην κρίσιν περὶ τῆς διατριβῆς τοῦ κ. Βικέλα Le rôle et les aspirations de la Grèce.

— Ἤρχισεν ἐκδιδομένη ἐν Λονδίνῳ ἡ *Ἀγγλικὴ ἱστορικὴ ἐπιθεώρησις* (English Historical Review) περιοδικὸν σύγγραμμα κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ γαλλικοῦ Revue historique. Ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει αὐτῆς ἐδημοσιεύθη πλὴν τῶν ἄλλων καὶ πραγματεία τις περὶ Ὁμήρου ὑπὸ D. B. Monro.

— Ὁ Ralph Disraeli, ἀδελφὸς τοῦ λόρδου Βηκονσφηλδ ἐξέδωκε δευτέραν σειρὰν τῆς ἀλληλογραφίας τούτου μετὰ τῆς ἀδελφῆς του (Lord Beaconsfield 's Correspondence with his Sister). Περιέχει δ' αὕτη ἐπιστολὰς γραφείσας ἀπὸ τοῦ 1832 μέχρι τοῦ 1852, ἤτοι κατὰ τὴν ἀξίαν πολλῆς μελέτης περίοδον τοῦ βίου του, καθ' ἣν βαθμηδὸν ἀπὸ κομψευομένου καλλωπιστοῦ ἀσχολοῦντος καὶ περὶ τὰ γράμματα ἀνεδείχθη ἔξοχος συγγραφεὺς καὶ πολιτευτὴς δεινότατος.

— Προσεχῶς ἐκδίδεται ὁ τέταρτος τόμος τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Καβούρ, οὗ τὴν ἔκδοσιν μετὰ περιέργου ἀνυπομονησίας ἀναμένουσιν οἱ Ἰταλοί· διότι ὁ τόμος οὗτος θὰ περιέχῃ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Καβούρ πρὸς τὸν πρίγκηπα Ἱερώνυμον Ναπολέοντα, καὶ προσδοκῶσιν εὐλόγως νὰ ἀναγνώσωσιν ἐν αὐτῷ ἀποκαλύψεις περὶ τῶν αἰτίων τῶν προκαλεσάντων τὸν γάμον τούτου μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ καὶ περὶ τῶν παρασκευῶν τοῦ ἐν ἔτει 1859 πολέμου πρὸς τὴν Αὐστρίαν.

— Ὁ υἱὸς τοῦ πρώην Χεδίβου τῆς Αἰγύπτου Ἰμπραὴμ Χιλμί, ἐν ἐξορίᾳ καὶ οὗτος ὡς ὁ πατήρ του διατελῶν, ἐξέδωκεν ἐν Λονδίνῳ τὸν πρῶτον τόμον συγγράμματος, πραγματευομένου περὶ τῶν γραψάντων περὶ Αἰγύπτου καὶ Σουδὰν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Ἐκ τούτου ἐμφαίνεται, ὅτι κατ' ἐξοχὴν περὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἠσχολήθησαν οἱ Γάλλοι καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Γερμανοί.

— Ἡ Ἀδελαΐς Ῥιστόρη, ἡ διάσημος ἠθοποιός, ἀσχολεῖται εἰς συγγραφὴν τῶν Ἀπομνημονευμάτων της, ἐν οἷς θὰ ἐκθέτῃ ἀναμνήσεις περὶ τοῦ βίου της καὶ περὶ τῶν καλλιτεχνῶν καὶ συγγραφέων οὓς ἐγνώρισεν. Τὰ Ἀπομνημονεύματα ταῦτα ἐκδοθήσονται μετά τινας μῆνας ταυτοχρόνως εἰς ἰταλικήν, γαλλικήν, γερμανικὴν καὶ ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς παράστασις ἐν τῷ Théâtre Français νέας κωμῳδίας τοῦ Σαρδοῦ εἰς τρεῖς πράξεις, ἐπιγραφομένης Belle-Maman.

— Ἐν Ῥώμῃ οἰκοδομεῖται νῦν θέατρον, ὅπερ ἔσται τὸ μέγιστον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θεάτρων, οὗ ἕνεκα καὶ ὠνομάσθη Teatro Massimo.

— Ἐν ἔτει 1885 ἐξεδόθησαν ἐν Γερμανίᾳ 16305 νέα βιβλία, ἤτοι 698 πλείονα τῶν κατὰ τὸ 1884 ἐκδοθέντων. Πολυαριθμότερα παντὸς ἄλλου κλάδου εἶναι τὰ παιδαγωγικὰ καὶ διδακτικά, 2169 ἐν ὅλῳ, δεύτερα δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τάσσονται τὰ νομικά, πολιτικὰ καὶ ἀπογραφικά, ἐν ὅλῳ 1483·

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πραγματεία περὶ τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος ὑπὸ *Αἰκατερίνης Λασκαρίδου*. Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Η' καὶ Θ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ Παρνασσοῦ. Ἀθήνησιν, 1885. 8ον μέγα σ. 86. Προσήρτηται ἑτέρα πραγματεία ἐπιγραφομένη: Ὀλίγα τινὰ περὶ Φρειδερίκου Φροέβελ. Ἀθ. ἐκ σ. 20.

Ὁ μῦθος τοῦ Προμηθέως ὑπὸ *Σπυρίδωνος Παγανέλη*. (Ἀνατυπωθεὶς ἐκ τῆς **Ἑβδομάδος**) Ἐν Ἀθήναις. 1886. 16ον σ. 32.

Ι. Γ. Τσακασιάνου Ζακυνθινός—Σπουργίτης. Ζακύνθῳ, 1886. 8ον σ. 16.

Μίλτωνος Ἀπολεσθεὶς Παράδεισος. Ἔμμετρος μετάφρασις *Αλ. Σ. Κασδάγλη*. Ἔκδοσις πολυτελὴς μετὰ εἰκόνων ὑπὸ Gust. Doré. Ἐν Λειψίᾳ, 1885. Τεῦχος ς' περιέχον 6 εἰκόνας. Τεῦχος ζ', περιέχον 4 εἰκόνας.

Μ. Minghetti Τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ ἡ τούτων ἐπέμβασις εἰς τὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς διοικήσεως. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ μετ' εἰσαγωγῆς ὑπὸ *Γ. Μικονίου*. Ἐν Λειψίᾳ, 1885. 8ον μέγα σ. μγ' 225. δρ. 6.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Θωμᾶ Τέλλου κατὰ τὸ γαλλικὸν ὑπὸ **Ἀρ. Βαμβᾶ**. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Σ. Κ. Βλαστὸς ἐκδότης· χαρτόδετον 12ον σ. 127 δρ. 1,25.

The Echo Of London. Ἡ ἠχὼ τοῦ Λονδίνου ἤτοι πρακτικὸς ὁδηγὸς εἰς τὴν συνομιλίαν καὶ τὰς συνηθείας τοῦ καθημερινοῦ βίου τῆς μεγάλης Βρεταννίας ὑπὸ **Σαμ. Δ. Οὐάδδη**. Μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ἑρμηνείας τῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων καὶ ἰδιωματικῶν φράσεων ὑπὸ **Ν. Κοντοπούλου**. Ἐν Ἀθήναις, 1886. Σ. Β. Βλαστός. 12ον σ. 128. καὶ 79. Δρ. 3. 50.

Ἀνθών ἤτοι συλλογὴ παιδικῶν διαλόγων καὶ δραματίων μύθων ἐμμέτρων, παιδικῶν ᾀσμάτων, παιδικῶν ποιημάτων, διαφόρων ποιημάτων, ἀποσπασμάτων ἐκ διαφόρων ἐπικῶν καὶ λυρικῶν ποιημάτων καὶ ἐμμέτρων δραμάτων καὶ τραγῳδιῶν. Ὑπὸ **Ν. Α. Ἰωαννίδου** καὶ **Κ. Ν. Μαρκοπούλου**. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1885 Ἀδελφοὶ Δεπάστα. 8ον τεῦχ. Α', σ. ΙϚ', 200. γρ. ἀργ. 7.50. Τευχ. Β' σ. ιϛ' 136 γρ. ἀργ. 6. Τεύχ. γ' σ. η, 115 γρ. ἀργ. 6. 50.

Γενικαί τινες πληροφορίαι περὶ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἐρανισθεῖσαι ὑπὸ **Κ. Γ. Καλλάρη**, ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ. Ἐν Κερκύρᾳ, 1886. 8ον μικρὸν σ. 72.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 7 Φεβρουαρίου.

Ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀνεκοίνωσε τῷ κ. Πρωθυπουργῷ τηλεγράφημα τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ, δι' οὗ ἀνηγγέλλετο τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, ὅτι καθ' ἃ ὁ ἐν Βερολίνῳ ἀντιπρόσωπος τῆς Μεγάλης Βρεταννίας ἀνήγγειλε, τὸ ὑπουργεῖον Γλάδστωνος μέλλει νὰ ἀκολουθήσῃ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ζητήματι τὴν πολιτικὴν τοῦ λόρδου Σώλσβερη. Ἄλλη ἐπίσημος ἀνακοίνωσις τούτου ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπου τῆς Ἀγγλίας δὲν ἐγένετο ἔτι πρὸς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν.

—Κατέπλευσεν εἰς Κερατζίνιον ὁ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Κανάρην στόλος.

— Ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν κ. Ἀντ. Μαυρομιχάλης ἀναχωρεῖ κατ' αὐτὰς εἰς Θεσσαλίαν ἵνα ἐπιθεωρήσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ αὐτόθι συγκεντρωμένου στρατοῦ.

— Ἀπεφασίσθη νὰ ἀνεγερθῶσιν ἐν Πειραιεῖ καὶ ἕτερα ὀχυρώματα εἰς διαφόρους ἐπικαίρους θέσεις.

— Ὁ πρώην πρωθυπουργὸς κ. Χ. Τρικούπης ἀνεχώρησεν ἐκ Μεσολογγίου εἰς Κέρκυραν, ἐκεῖθεν εἰς Ἄρταν, ὅπου καὶ θέλει διατρίψῃ ἡμέρας τινάς, καὶ κατόπιν θέλει ἐπανέλθῃ ἐνταῦθα.

—Διὰ Β. Διατάγματος προεβιβάσθησαν πολλοὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ.

— Τὸ ἀτμόπλοιον Χίος τῆς Ἀτμοπλοΐας ἑταιρίας ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν.

— Συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πυροβολικοῦ κκ. Ἰσχομάχου, Ἀργυροπούλου καὶ Μοσχοπούλου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ στρατηγοῦ Ἡρ. Πετιμεζᾶ, ὅπως ἐξετάσῃ νέον ὅπλον, ἐφευρεθὲν ὑπό τινος λοχίου τοῦ πεζικοῦ.

Digitized by Google

— Εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἀδελφῶν Ῥετσίνα παρέδωκε τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐριοῦχον πρὸς κοπὴν ὀκτακισχιλίων περισκελίδων καὶ τρισχιλίων χειμερινῶν ἐπενδυτῶν.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξε τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα ἵνα ἄνευ ἀναβολῆς προβῶσιν εἰς τὴν κατὰ τὸν νόμον μήνυσιν τῶν ἐπὶ ἀνυποταξίᾳ διατελούντων ἀνδρῶν τῆς δικαιοδοσίας των, ὅπως ἐνεργηθῶσι κατ' αὐτῶν τὰ τοῦ νόμου.

— Οἱ ἐξ Ἰταλίας διὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλείσης ἐπιτροπῆς κομισθέντες διὰ τὸν στρατὸν ἡμίονοι ἀνέρχονται εἰς 2100. Κατὰ μέσον ὅρον ἡ ἀξία ἑνὸς ἑκάστου τούτων μετὰ τῶν ἐξόδων τῆς μεταφορᾶς ἀνέρχεται εἰς δρ. 605. Πάντες οἱ ἡμίονοι ἐκομίσθησαν δι' ἀτμοπλοίων τῆς ἑταιρίας Ζυγομαλᾶ ἀντὶ δρ. 30 ἕκαστος.

— Προσῆλθον ἤδη εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ πλὴν εὐαρίθμων πάντες οἱ κληρωτοὶ τῆς β' σειρᾶς τῆς περυσινῆς ἀπογραφῆς. Ἐπίσης ἐξακολουθοῦσι προσερχόμενοι πρὸς κατάταξιν εἰς τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα πολλοὶ ἐθελονταί, ὧν ἄλλοι μὲν κατατάσσονται εἰς τὰ εὐζωνικὰ τάγματα, ἄλλοι δὲ εἰς τὰ τοῦ πεζικοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τούτων ἀνέρχεται κατὰ τοὺς μέχρι τῆς 3 Φεβρουαρίου ὑποβληθέντας εἰς τὸ ὑπουργεῖον πίνακας εἰς 2700.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὸ *ἕκτον* καὶ *ἕβδομον* φυλλάδιον, ἅτινα περιέχουσι τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ: Ἀθηναϊκὸν ἀγγεῖον ἐκ τῶν τοῦ Διπύλου.—Ἡ Ἀκρόπολις καὶ τὸ νότιον μέρος τῶν Ἀθηνῶν.—Κρωβύλος Ἀθηναίου ἐφήβου.—Ἀθηναϊκὸν τετράδραχμον τῶν μεταγενεστέρων χρόνων.—Ἀρχαῖοι ἀμφορεῖς.—Παναθηναϊκὸν ἀγγεῖον:—Ἀττικὸν παραπέτασμα εὑρεθὲν ἐν Κριμαίᾳ.—Ἀνακρέων.—Τέθριππον ἐπὶ νομίσματος τοῦ Ἱέρωνος.—Οἱ τυραννακτόνοι, ἐπὶ τετραδράχμου Ἀθηναϊκοῦ.— Οἱ τυραννακτόνοι, ἀθηναϊκὸν ἀνάγλυφον.—Οἱ τυραναχτόνοι, ἄγαλμα ἐν τῷ μουσείῳ Νεαπόλεως.—Ἀθηναῖος ὁπλίτης, ὁ κοινῶς λεγόμενος Μαραθωνομάχος.— Τὸ λεγόμενον βῆμα τῆς Πνυκός.—**Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι**: Ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους (φωτοτυπία.)—Ἡ Νίκη τοῦ Παιωνίου (φωτοτυπία.) — Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία. — Ἡ Νέδα.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 10.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων 5 φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Ρ. Βερολῖνον. Καιροῦ ἔλλειψις, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις. Διατί αἱ ἀδικαιολόγητοι ὑποθέσεις; Τῷ κ. Σ. Λ. ἀνεκοινώσαμεν τὰ γραφόμενά σας.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν. Κατὰ τὰ ἄλλα ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Ι.Μ. Σ. Κέρκυραν. Α') Ἡ ῥῆσις εἶναι Ἱσπανοῦ βασιλέως· γνωστοτάτην δὲ κατέστησε ταύτην ὁ Δουμᾶς ἐν τοῖς *Μοϊκανοῖς τῶν Παρισίων* δημιουργήσας τύπον τελειότατον ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου, τοῦ Chacal, ἐπιτυγχάνοντος πάντοτε ἐν τῇ ἐξιχνιάσει τῶν αἰτίων οἱουδήποτε ἐγκλήματος, διότι πρωτίστως ἐν πᾶσιν *ἐζήτει τὴν γυναῖκα*, πεποιθὼς ὅτι γυνὴ παρέχει πάντοτε τὴν πρώτην ἀφορμὴν εἰς ἐγκληματικὰς πράξεις. Β') Οἱ Βουκολικοὶ ἐν τοῖς εἰδυλλίοις περιέγραφον ἰδίως τὴν χάριν τοῦ ἀγροτικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου, τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν γαλήνην αὐτοῦ· ἐκ τοῦ χαρακτῆρος δὲ τούτου τῆς εἰδυλλιακῆς ποιήσεως ἐπλάσθη ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις καὶ τὸ ἐπίθετον εἰδυλλιακός, δηλοῦν τὸν ἔχοντα ἄπλαστον καὶ ἀφελῆ χάριν. Γ') Ἀναφέρεται εἰς τὴν περὶ ἔρωτος θεωρίαν, ἣν ὁ Πλάτων ἐκτίθησιν ἐν τοῖς διαλόγοις αὐτοῦ, τῷ Φαίδρῳ καὶ τῷ Συμποσίῳ, εἰς οὓς καὶ παραπέμπομεν ὑμᾶς. Αἱ φράσεις, ὧν μνημονεύετε, σημαίνουσιν ἐκδήλωσιν αἰσθημάτων μὴ κυρουμένην δι' ἔργων. —κ. Π. Ν. Ν. Τσετάτε. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως καὶ ἐνεγράφη ὁ κ. Δ. Χ. πρὸς ὃν καὶ ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου εἰς Κραϊώβαν. Ἴσως ἡ βραδύτης προῆλθεν ἐκ τοῦ ταχυδρομείου. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ε. Δ. Π. Ὑπάρχει σχολεῖον δημοτικὸν ἔχον καὶ α' τάξιν ἑλληνικοῦ σχολείου, τὸ κατὰ τὴν συνοικίαν Νεαπόλεως δ' σχολεῖον τῶν θηλέων, ὀλίγον κατωτέρω τοῦ καφενείου Καρατζᾶ. Τὰ εἰς αὐτὸ φοιτῶντα κοράσια οὐδὲν δίδακτρον καταβάλλουσι.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἤρξατο ἐκ νέου ἡ ἀποστολὴ τῆς «Ἐφ. τῆς Κυβερν.» εἰς ἣν ἐνεγράψαμεν ὑμᾶς συνδρομητὴν καὶ διὰ τὸ 1886.—κ. Η.Ζ. α') «Μία ἡμέρα ἐν Λαυρείῳ.» ὑπὸ Α. Μηλιαράκη ἐν «Ἑστίας» τομ. 14, σελ. 717 κ ἑ.— Ν. Σχινᾶ, Ὁδοιπορικὰ τῆς Θεσσαλίας, τεῦχ. α'.—Ἄλλα ἑλληνικὰ ἔργα ἀγνοοῦμεν ἂν ὑπάρχωσι.—β') Ἐδημοσιεύθη ἑλληνιστὶ μετάφρασις τοῦ περὶ ἐθιμοταξίας βιβλίου τοῦ Müller, ἂν καλῶς ἐνθυμούμεθα. —κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφη ὁ κ. Λ. Χ. Κ. καὶ ἐστάλησαν αὐτῷ τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια.—Ἑνὶ συνδρομητῇ. Χῖον. Ἡ λέξις *μαστίχη*, παραγομένη ἐκ τοῦ *μαστάζω* (μασσῶ, *μάσταξ* στόμα) ἐλήφθη προδήλως ἐκ τῆς μέχρι τοῦ νῦν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα κοινοτάτης τοιαύτης χρήσεως αὐτῆς. Τὸ φυτὸν πρῶτος ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (Δ, 177.) *σχῖνον* ἀποκαλῶν αὐτό. Ἡ λατινικὴ λέξις lentiscus (ἐκ τοῦ lentus) ἀναφέρεται εἰς τὸ γλίσχρον καὶ ἰξῶδες τῆς μαστίχης, ἢ εἰς τὸ εὐλύγιστον τῶν κλάδων αὐτῆς.—κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ ἀπεστείλαμεν ὑμῖν ὅλας τὰς ἀποδείξεις.— κ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτσίον. Ἡ ἐπιστολὴ ὑμῶν ἐλήφθη. Ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ χρηματοδέματος θέλομεν παραδώσει τὰ σημειούμενα πρὸς οὓς ἀνήκουσι. Κατὰ τὰ λοιπὰ συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» εὐμενεῖς φροντίδας σας.—κ. Σ. Δ. Π.......Ὄχι δυστυχῶς· διότι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς πρώτης σελίδος ἐπείσθημεν ὅτι πρὸ τοῦ διδαχθῇ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἵνα μεταφράζῃ, δὲν ἐφρόντισε νὰ διδαχθῇ καὶ τὴν ἑλληνικὴν ὀρθογραφίαν, ἵνα γράφῃ τὰς μεταφράσεις.—κ. Ε. Π. Δ. Ὀλτένιτζαν. Ἀντηλλάχθησαν πρὸς δραχ. 38. Ἐπληρώθη συνδρομὴ τῷ «Χρ. Ἀθηνῶν» δραχ. 35. Περίσσευμα δρχ. 3, ἃς τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας.—κ. Α. Ν. Κ. Ῥοστόβιον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—Κυρίαν Ε. Π. Κωνσταντινούπολιν, καὶ κκ. Κ. Γ. Μύκωνον, Σ. Μ. Δ. Μάντσεστερ, Ε. Δ. Ι. Λαμίαν, Ι. Δ. Μ. καὶ Ε. Α. Ε. Σῦρον, Α. Π. Μ. Παξούς, Ν. Σ. Βῶλον, καὶ Π.Κ. Ἄμφισσαν. Ἐλήφθησαν.—κ. Α. Γ. Κ. Μελίτην. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ ζητηθέντα καὶ σημείωσις τῆς ἀξίας αὐτῶν.—κ. Ν. Δ. Ἐνταῦθα. Ὅτι Σωκράτης ὁ φιλόσοφος, λιθοξόος πρότερον γενόμενος, ἐποίησεν ἀγάλματα τῶν τριῶν Χαρίτων, ἐνδεδυμένας ταύτας ἀπεικονίσας, καὶ ὅτι ταῦτα ἵσταντο πρὸ τῆς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἰσόδου μαρτυροῦσιν οἱ ἑπόμενοι συγγραφεῖς: Παυσανίας (Α', κβ', 8. Θ', λέ, 3.7). Διογένης Λαέρτιος (Β', 19), Σουίδας λ. Σωκράτης.—Τζέτζης παρὰ Σχολιαστῇ εἰς Ἀριστοφ. Νεφ. 773. Plinius, N. H. XXXVI, 32. Τοῦ ἔργου τοῦ Σωκράτους εὑρέθησαν κομμάτιά τινα πλησίον τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἦτο ἀνιδρυμένον τὸ πάλαι, καὶ ἀπόκεινται νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀκροπόλεως· ὥστε πλὴν τῶν ἄλλων σεπτῶν μνημείων, ὅσα περικλείει ἡ ἱερὰ Ἀκρόπολις, δύνασθε νὰ ἴδητε καὶ ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου. Καίτοι δὲ ὀλίγα εἶναι τὰ περισωθέντα τεμάχια αὐτοῦ, ὅμως ἐδυνήθησαν οἱ ἀρχαιολόγοι νὰ ἀποκαταστήσωσι τὸ σύνολον, ἀποδείξαντες ὅτι κατ' ἀκριβῆ τούτου μίμησιν ἐποιήθη ἀρχαϊκόν τι ἀνάγλυφον τῶν Χαρίτων σχεδὸν ἀκέραιον εὑρεθὲν ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐκτεθειμένον ἐν τῷ Μουσείῳ Κιαρομόντη τοῦ Βατικανοῦ.—Κυρίαν Ε. Τ. Μ. Κεφαλληνίαν, καὶ κκ. Π. Ν. Π. Πάτρας, Κ Γ. Κ. Γέϊσα, καὶ Π.Χ. Α. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Τὸ περίσσευμα ἔχομεν ἤδη ἐπιστρέψει ὑμῖν ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ.—κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Τὸ Ε' ἀπέστειλεν ὑμῖν ὁ κ. Α. Κ. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα πρὸς ἐκτέλεσιν παραγγελίας.—*Ἀποστέλλοντι*. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς.—κκ. Ι. Π. Αἴγιον καὶ Κ. Ν. Ζάκυνθον. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Χ. Σ. Β. Σῦρον. Ἐλήφθησαν δραχ. 42 παρὰ τῶν κκ. Β. καὶ Σ.—κ. Δ. Ι. Π. Σαρόκαν. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα.—κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Φεβρουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀ Φρ. χρ.	322.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	330.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	409.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	351.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	260.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	251.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	182.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	227.
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89.—
Κτηματικαὶ 'Ομολ. 'Εθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	450.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος Δρ. ν.	37.30—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	59.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	59.—
'Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	61.—
Σιδηρόδρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	298. —
'Εταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν "Οψεως....	31 60
» 3μηνν......	31.40
ΓΑΛΛΙΑΣ —'Εθνικῆς Τραπέζης Οψεως.	1.25 ³/₄
» Τραπεζικὸν 3μηνν	1.25.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.................	24.90
Λίρα ὀθωμανική................	28.40

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—'Υψηλάντης.—Σεμέλη.—'Αμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — "Επεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. "Εκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολαου Γ. Ιγγλεση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν 'Ελλάδι κριτικῆς ὑπὸ 'Εμμ. 'Ροΐδου Τιμ. λεπτ 25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ 'Εμμ. 'Ροΐδου » » 25.
'Ο νέος κριτικὸς ὑπὸ 'Αγγέλ. Βλάχου . » » 25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ 'Εμμ. 'Ροΐδου...... » » 25.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας Τιμ. λεπτ.	10·
'Αδαμάντιος Κοραῆς. » »	10·
Λάζαρος Κουντουριώτης » »	10.
'Αλέξανδρος Σοῦτσος » »	10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου » »	10.
Περὶ καθαριότητος » »	10.
Περὶ Κύπρου.................. » »	10.
'Αριστοτέλης Βαλαωρίτης........ » »	10.
'Η φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ » »	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος 'Ελληνίδων Διακονισσῶν.............. » »	10.
'Η Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. 'Αριστ. Βαλαωρίτου............. » »	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «'Εστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς «'Εστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ 'Αριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς «'Εστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Απάνθισμα ἐπιστολῶν 'Αδαμαντίου Κοραῆ ἐκδίδοντος 'Ιακώβου Ρώτα. 'Εν 'Αθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ράλλη 1839. Τόμοι 3 δεδεμένοι. Τιμ. δραχ. 20.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. 'Εν 'Αθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ 'Ανθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ 'Ελληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος 'Ελβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ 'Ιανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωικῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. 'Αντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζώων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. —Β'. Πτηνά.—Γ'. 'Ερπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες καὶ ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. 'Αποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζωολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα ειδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

'Αττικὸν 'Ημερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου 'Ασωπίου. "Αδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν 'Ημερολόγιον ὑπὸ 'Ιω. Α. 'Αρσένη. "Ετος 1886. "Αδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ¹/₂. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

'Εγκόλπιον 'Ημερολόγιον ὑπὸ Μ. Η. Πανᾶ. "Ετος Β'. (1886). "Αδετον δραχ. 1,20. Δεδεμένον δραχ. 1.80.

Γελοιογραφικὸν 'Ημερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

'Ημερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων **ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ** 1885.—329

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 477.—16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ—1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 529

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ.

Ο ΤΡΑΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ τοῦ τυφλοῦ Θωμᾶ.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΓΓΛΙΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ.

ΙΠΠΟΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΤΗΛΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἡ Α.Μ. ἡ Βασίλισσα ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐπιτροπὴν τῶν κυριῶν 1000 δρ. ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς ἐνδεεῖς οἰκογενείας ἐπιστράτων. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν δύο κυρίαι ἀπέστειλαν δρ. 35 καὶ ὁ κ. Ι. Φαχίρης δρ. 150.

Τὸ συμβούλιον τῆς ἐν Θήβαις μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως ἐψήφισε πίστωσιν 1000 δρ. πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων τοῦ στρατοῦ.

Κατὰ τὸν ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* δημοσιευθέντα πίνακα κατεβλήθησαν εἰς τὰ διάφορα δημόσια ταμεῖα μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου ἑ. ἔ. ἐξ ἑκουσίων εἰσφορῶν δρ. 119,767.47.

Ὁ ἐν Φιλιππουπόλει γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἀπέστειλε πρὸς τὴν κυβέρνησιν ὑπερδεκακισχίλια φρ. ἔρανον τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος.

Ὁ δῆμος Παγασῶν ἐψήφισεν ἐτησίαν συνδρομὴν 500 δρ. ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Τριπόλεως ἐψήφισε πίστωσιν δρ. 1000 πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων τοῦ στρατοῦ καὶ δρ. 300 ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐπερατώθησαν αἱ ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς σχολῆς διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Δαῖρπφελτ γινόμεναι ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ παλαιῷ δωρικῷ τῆς Κορίνθου ναῷ. Ὁ κ. Δαῖρπφελτ ἀνέσκαψεν ὁλόκληρον τὸ ἐπισωρευμένον νέον ἔδαφος καὶ τὸ παλαιότερον, χωρὶς νὰ εὕρῃ οὐδὲν ἴχνος λίθου (ὀλίγαι μόνον *σταγόνες* ἐξεχώσθησαν). Ἐκ τοῦ κτιρίου ἀπομένουσι σχεδὸν μόνον οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τοῦ Στίουαρτ πρῶτον ἐξετασθέντες στύλοι, ὧν οὗτος ἔγραψε τὴν εἰκόνα. Οὐδὲν ἐσώθη ἐκ τοῦ ναοῦ, οὐδὲ εὑρέθησαν τείχη ἢ μέρη τοῦ στηλοβάτου, πλὴν τῶν ὑπὲρ τοὺς στύλους τεμαχίων. Ἐν τούτοις αἱ ἀνασκαφαὶ παρήγαγον εἰς φῶς τὸ σπουδαιότατον, δηλ. αὐτὸ τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Δαῖρπφελτ ἀνεκάλυψεν ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένον. Οὕτως εὑρέθη ὅλον τὸ ἴχνος τῆς περιφερείας τοῦ στυλοβάτου, ἡ βαθέως ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένη βάσις τῶν τοίχων τῶν σηκῶν, τὸ ἄνοιγμα μιᾶς θύρας, ἡ θέσις τῶν ἐσωτερικῶν μικρῶν στύλων, τὸ βάθρον τοῦ ἑνὸς ἀγάλματος. Λέγομεν τοῦ ἑνὸς διότι ἡ ἀνασκαφὴ ἀπέδειξεν ἀξιολογώτατον πρᾶγμα, ὅτι δηλαδὴ ὁ ναὸς ἦτο διῃρημένος εἰς δύο, καὶ ἴσως ἦτο ἀφιερωμένος εἰς δύο θεούς.

— Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μαντινείᾳ ἀνευρέθη ἐσχάτως κολοσσιαῖον ἄγαλμα, παριστῶν, ὡς λέγεται, δισκοβόλον. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀποσταλήσεται εἰς τὸ ἐνταῦθα Κεντρικὸν μουσεῖον.

— Αὐστριακοὶ ἀρχαιολόγοι, καλλιτέχναι καὶ ἀρχιτέκτονες ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κόμητος Λαγκορόνσκη καὶ ἀναλώμασιν αὐτοῦ ἐρευνῶσιν ἀπὸ διετίας τὴν Παμφυλίαν καὶ μέρος τῆς Πισιδίας. Κατὰ τὰ ἀνακοινωθέντα ἐσχάτως εἰς τὴν Βιενναίαν Ἀκαδημίαν, ἐν ἔτει 1884 ἐξηρευνήθησαν πρωτίστως ἓξ παλαιαὶ πόλεις, ἀπὸ δὲ τοῦ παρελθόντος θέρους ἕτεραι ἕξ, ἡ Τερμησσός, ἡ Κρῆμνα, ἡ Πέργη, ἡ Σάλα, ἡ Ἄσπενδος καὶ ἡ Σίδη. Πρὸς τούτοις συνετάχθη ἀκριβέστατος γεωγραφικὸς πίναξ τῆς Παμφυλίας, σχέδια πόλεων καὶ οἰκοδομημάτων, ὡς τῶν θεάτρων τῆς Ἀσπένδου, τῆς Σίδης, τῆς Πέργης καὶ τῆς Τερμησσοῦ, ᾠδείων, γυμνασίων, κρηνῶν, ναῶν, τάφων· ἀντεγράφησαν δὲ καὶ ἐπιγραφαὶ περὶ τὰς 300, ὧν αἱ πλεῖσται ἑλληνικαί.

— Ἡ Ἀγγλὶς δεσποσύνη Jane E. Harrison ἐξέδωκεν ἐν Λονδίνῳ «Εἰσαγωγικὰς μελέτας εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην» (Introductory Studies in Greek Art).

— Ὁ Arthur S. Way, γυμνασιάρχης ἐν Μελβούρν τῆς Αὐστραλίας ἐκδίδει προσεχῶς ἔμμετρον ἀγγλικὴν μετάφρασιν τῶν δώδεκα πρώτων ῥαψῳδιῶν τῆς Ἰλιάδος. Ὁ αὐτὸς ἐξέδωκε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἔμμετρον μετάφρασιν τῆς Ὀδυσσείας.

— Ἐν τῇ *Γερμανικῇ ἐπιθεωρήσει* (Deutsche Rundschau) ἐδημοσιεύθη καλλίστη πραγματεία «Περὶ τῶν τυχῶν τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν» ὑπὸ τοῦ Φρειδλαῖνδερ, παρέχουσα συνοπτικὴν ἀλλ' ἀκριβεστάτην ἐξιστόρησιν τῆς κριτικῆς τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων ἐν Εὐρώπῃ.

— Πολλοῦ λόγου ἀξίαν πραγματείαν περὶ τῆς συγχρόνου ἀθηναϊκῆς κοινωνίας ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῶν *Πρωσσικῶν χρονικῶν* (Preussische Jahrbücher) ὁ καὶ ἐξ ἄλλων ἐμβριθῶν μελετῶν περὶ Ἑλλάδος γνωστὸς Γερμανὸς συγγραφεὺς κ. Hirschfeld.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς *Νέας ἐπιθεωρήσεως* (La nouvelle Revue) τῶν Παρισίων ἐδημοσιεύθη ἡ πρώτη τῶν *Ἀθηναϊκῶν ἐπιστολῶν* τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας κόμητος τοῦ Μουΰ. Ὁ συγγραφεύς, οὗ γλαφυρὰν περιγραφὴν τῶν Ἀθηνῶν ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε ἡ «Ἑστία,» θαυμασίως ἀπεικονίζει τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἐμποιεῖ ἡ θέα τῶν μνημείων τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἐξελέχθησαν καὶ αὖθις πρόεδρος ὁ κ. Α. Κοντόσταυλος, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Σπ. Φιντικλῆς, γραμματεὺς ὁ κ. Στ. Κουμανούδης, ταμίας ὁ κ. Π. Γιαννόπουλος, μέλη δὲ τοῦ συμβουλίου οἱ κκ. Στεφ. Δραγούμης, Δ. Σεμιτέλος, Γ. Νικολαΐδης, Κ. Μυλωνᾶς, Κ. Γραμματικόπουλος, Π. Καββαδίας καὶ Εὐθ. Καστόρχης.

— Πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐν Ἄρτῃ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ, δαπάνῃ δὲ τοῦ βουλευτοῦ κ. Καραπάνου ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέγερσις μνημείου ἐν καταλλήλῳ θέσει τοῦ χωρίου Πέτα εἰς μνήμην τῶν κατὰ τὴν 4 Ἰουλίου 1822 ἀγωνισθέντων καὶ πεσόντων ἐκεῖ φιλελλήνων.

— Κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν Σχολείων τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικῆς κοινότητος ὁ διευθυντὴς τοῦ αὐτόθι Λυκείου κ. Δ. Βενετοκλῆς ἀπήγγειλε τὸν εἰθισμένον λόγον, θέμα αὐτοῦ λαβὼν τὸν θεῖον Χρυσόστομον καὶ τὰ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν κηρύγματα αὐτοῦ, ὅπερ ἀνέπτυξε λίαν εὐστόχως καὶ καλλιεπῶς.

— Ἀπεφασίσθη νὰ καθαρισθῇ τὸ παρὰ τὸ Κάϊρον κολοσσιαῖον μονόλιθον ἄγαλμα τῆς Σφιγγὸς ἀπὸ τῆς καλυπτούσης αὐτὸ κατὰ μέγα μέρος ἄμμου. Ἡ ἐργασία αὕτη, ἣν ὁ ἐπιφανὴς αἰγυπτιολόγος Μασπερὼ ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἔφορον τοῦ ἐν Βουλὰκ μουσείου Βροὺγς βέην, θὰ περατωθῇ μετὰ δύο μῆνας.

— Ἡ γαλλικὴ πόλις Montdidier, ἡ πατρὶς τοῦ Παρμαντιέρου, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ διάδοσις τῶν γεωμήλων ὡς τροφῆς, ἑτοιμάζεται νὰ πανηγυρίσῃ μεγαλοπρεπῶς τὴν ἑκατοστὴν ἐπέτειον τῆς εἰσαγωγῆς τῶν γεωμήλων. Τῶν ἑορτῶν τούτων θὰ προεδρεύσῃ ὁ σύγχρονος τοῦ Παρμαντιέρου γη-

Digitized by Google

ραιὸς χημικὸς Chevreul, ὅστις ἂν ἐπιζήσῃ πρόκειται νὰ ἑορτάσῃ καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν προσεχῆ Αὔγουστον τὴν ἑκατοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς του. Τὰ γεώμηλα συνέστησεν ὁ Παρμαντιέρος ὡς φυτὸν θρεπτικώτατον ἐν ἔτει 1770 δι' ὑπομνήματος βραβευθέντος ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βεζανσῶν. ἀλλ' ἐδέησε νὰ παρέλθῃ δεκαπενταετία ὅλη, καθ' ἣν ἀδιαλείπτως ἠγωνίζετο πρὸς κατανίκησιν τῶν κρατουσῶν προλήψεων, μέχρις ὅτου πεισθῇ ὁ λαὸς ὅτι τὰ γεώμηλα εἶναι τροφὴ κατάλληλος. Καὶ ἴσως πᾶσαι αἱ προσπάθειαί του θὰ ἀπετύγχανον ἂν μὴ ἐπήρχετο ὁ λιμὸς τοῦ 1785, ὁ ἐξαναγκάσας τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀναζητῶσι τροφὴν ὅπου ἦτο δυνατόν· διότι δυσκολωτάτη εἶναι ἡ ἐκρίζωσις παλαιῶν προλήψεων, ὅσον εὔκολος εἶναι ἡ διάδοσις νέων πλανῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Τὸ μεσονύκτιον τῆς 8 πρὸς τὴν 9 μεσοῦντος ἐσβέσθη ἀνωδύνως ἐξ ἀκαριαίου θανάτου πολύτιμος καὶ συμπαθὴς ὕπαρξις, ὁ ἔνθους ψάλτης πάσης ἐθνικῆς δόξης, ὁ μουσόληπτος παραμυθητὴς ἐν πάσῃ ἐθνικῇ δοκιμασίᾳ Γεώργιος Παράσχος. Γεννηθεὶς ἐν Χίῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, συνεμερίσθη νήπιος τὰς κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ δυσπραγίας μετὰ τῶν γονέων του, περισωθέντων ἐκ τῆς πανωλεθρίας τῆς μαρτυρικῆς ἐκείνης νήσου. Ἐν δὲ τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι συνεδέθη ἀρρήκτως μετὰ τῶν ἐπιζησάντων πρωταθλητῶν τῆς ἐπαναστάσεως διὰ τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, ἅτινα ἐξαισίως ἀπετύπου ἐν τοῖς ᾄσμασιν αὐτοῦ, ὁσάκις ἤθελεν ἢ νὰ ὑμνήσῃ τὴν μνήμην τῶν ἐκλελοιπότων, ἢ νὰ παροτρύνῃ εἰς μίμησιν τοὺς συγχρόνους, ἀναπτερῶν τὸ φρόνημα αὐτῶν.

Συναγωνιζόμενος ἐν τῇ εὐγενεῖ σταδιοδρομίᾳ τῆς ποιήσεως μετὰ συναγωνιστῶν προσφιλῶν, τῶν ἀδελφῶν Σούτσων, τοῦ Ζαλοκώστα, τοῦ Βαλαωρίτου καὶ τοῦ αὐταδέλφου του Ἀχιλλέως, ὁ Γεώργιος Παράσχος ἠρύετο τὰς ἐμπνεύσεις του ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ δεσπόζοντος ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ αἰσθήματος τῆς φλογερᾶς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης. Τὰ δὲ ᾄσματά του συνεκίνουν ἰσχυρῶς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν καὶ ἐπανελαμβάνοντο μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐν πάσῃ γωνίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γῆς.

Ὁ Γεώργιος Παράσχος ὑπηρέτησε καὶ ὡς δημόσιος λειτουργὸς τὴν πατρίδα του ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, διακριθεὶς ἐπὶ ἀκριβεῖ καὶ πιστῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Ἐπὶ τριακονταπενταετίαν περίπου ἐχρημάτισε συντάκτης τῶν πρακτικῶν, ἔφορος καὶ διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῆς Βουλῆς, μέχρις ὅτου πρὸ ὀκτὼ περίπου μηνῶν ἀπελύθη, παροραθεισῶν ἀστόργως τῆς ἀξίας καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός.

Τὰ ποιήματα τοῦ Γεωργίου Παράσχου εὕρηνται ἐγκατεσπαρμένα ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι καὶ ἐφημερίσιν, ὅπου κατὰ καιροὺς ἐδημοσιεύθησαν, μήπω ἐκδοθείσης ἰδίας συλλογῆς αὐτῶν. Πλὴν ἄλλων καταλείπει ἀνέκδοτον καὶ ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ «Ἐρνάνη» τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Ὁ δὲ θάνατος ἐκώλυσεν αὐτὸν νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἔμμετρον παράφρασιν τῆς Ἰλιάδος, εἰς ἣν μετ' ἀγάπης ἀπό τινος χρόνου κατεγίνετο, καὶ ἧς ἡ «Ἑστία» ηὐτύχησε νὰ δημοσιεύσῃ ἀποσπάσματα, τρανῶς μαρτυροῦντα τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 14 Φεβρουαρίου.

Ὁ ἐνταῦθα πολιτικὸς σύλλογος «Ἐθνικὸς δεσμός» ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῶν διαδιδομένων περὶ ὑποχωρήσεως τῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ ἐθνικῷ ζητήματι συνῆλθεν εἰς συνεδρίασιν τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν καὶ παρεδέχθη ψήφισμα δι' οὗ συνίστη τῇ Κυβερνήσει τὴν συμπλήρωσιν τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐπὶ πάσῃ θυσίᾳ διεξαγωγῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἀνεξαρτήτως οἱασδήποτε πιέσεως πρὸς παρακώλυσιν τῆς ἀναποδράστου ταύτης ἐθνικῆς ἐνεργείας. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐπιδοῦσαν αὐτῷ τὸ ψήφισμα ἐπιτροπὴν τοῦ συλλόγου, ἐξεδήλωσε τὴν λύπην του «διὰ τὰς ἐκδηλουμένας ἑκάστοτε κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐν τῇ πόλει συγκινήσεις.» Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, προσέθηκε, δὲν ἐπρόκειτο ἡ κυβέρνησις οὐδὲ νὰ ὑποχωρήσῃ, δὲν προέβη εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ στόλου εἰς μοίρας, δὲν ἀπέλυσεν οὐδεμίαν ἡλικίαν ἐκ τῶν ὑπηρετουσῶν εἰς τὸν στρατόν, δὲν προέβη εἰς οὐδεμίαν πρᾶξιν, ἥτις ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἔχει πολιτικὴν ἔννοιαν ἄλλην ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε πράξεις τῆς κυβερνήσεως ἐδήλωσαν. Ἡ κυβέρνησις δὲν μετέβαλε πολιτικήν.

— Ἐκ τῶν ἐν Ἄρτῃ ἀνεγειρομένων δύο ὀχυρωματικῶν ἔργων ἐπερατώθη ἤδη τὸ ἕν, ἐφ' οὗ ἐτοποθετήθησαν πέντε πεδινὰ πυροβόλα, αἱ δὲ πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἑτέρου ἐργασίαι ἤρξαντο ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος καὶ περατωθήσονται προσεχῶς.

— Ἀπέθανεν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βιέννῃ Γρηγόριος Ὑψηλάντης, τελευταῖος γόνος τῆς οἰκογενείας τῶν Ὑψηλαντῶν. Γεννηθεὶς ἐν Βιέννῃ τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1835, ἐκ πατρὸς Γρηγορίου τοῦ νεωτάτου ἀδελφοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Δημητρίου, ἀποθανόντος πρὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, διέτριψε τὸ πλεῖστον τοῦ βίου ἐν Βιέννῃ, ἔνθα ἐνυμφεύθη θυγατέρα τοῦ βαρώνου Σίμωνος Σίνα. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῇ Αὐστριακῇ Κυβερνήσει, ἐν ᾗ θέσει παρέμεινε μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

— Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ ἕτερον τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀγορασθέντων καταδρομικῶν καλούμενον *Ἐλδοράδο*, πλοῖον εὐμέγεθες 934 τόνων, μήκους 236 ποδῶν καὶ πλάτους 27· ἔχει ὕψωσιν ἀτμοῦ 150 λιτρῶν, διανύει δὲ 16 μίλλια καθ' ὥραν, καὶ κατεσκευάσθη τῷ 1885 ἐν Ἀγγλ. Ὁ ἀπὸ Λονδίνου μέχρις ἐνταῦθα διάπλους διήρκεσε 13 ἡμέρας, ὅπερ τὸ ἀναδεικνύει πρώτης δυνάμεως εἰς τὸν πλοῦν.

— Ὁσονούπω δὲ καταπλεύσουσιν εἰς Πειραιᾶ καὶ αἱ δύο τελευταῖαι ἐκ τῶν ἓξ τορπιλλοφόρων, αἵτινες ἠγοράσθησαν εἰς Κίελ.

— Τὴν προσεχῆ Τετάρτην κομίζονται διὰ τοῦ αὐστριακοῦ εἰς Πειραιᾶ 200 κιβώτια ὅπλων.

— Δι' ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου ἀναμένονται 155 δέματα περιέχοντα σκεπάσματα καὶ ἐρέας Μαγχεστρίας διὰ τὸν στρατόν.

— Συνελθοῦσα ἡ ἰατρικὴ Σχολὴ ἀπεφάσισε νὰ προτείνῃ τὴν ἵδρυσιν νέας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἕδρας ἀφροδισίων παθῶν μετ' ἀστυκλινικῆς δερματικῶν νοσημάτων.

— Κατέπλευσαν εἰς τὸν ναύσταθμον τὰ ἀναμενόμενα δύο ναρκοβόλα.

— Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἀβυσσινίας παρεκάλεσε τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ ἀποστείλῃ ἕνα ἀμπελουργόν, ὅπως εἰσαγάγῃ εἰς τὸ κράτος του τὴν ἀμπελοφυτείαν καὶ οἰνοποιίαν, καὶ ἕνα ὁπλοποιόν. Πολλοὶ ὑπέβαλον αἰτήσεις, ὅπως ἀνατεθῇ αὐτοῖς ἡ ἀποστολὴ αὐτή· ἐνεκρίθη δὲ νὰ σταλῇ μὲν ὡς ὁπλοποιὸς ὁ λοχίας τοῦ ὁπλοστασίου Π. Βλασσόπουλος, γνωστὸς γενόμενος διὰ τὴν ἐσχάτως ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖσαν τελειοποίησιν τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ὅπλου Γκρᾶ, λαμβάνων καὶ 2000 φράγκα ἀποσταλέντα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ὁδοιπορικῶν αὐτοῦ ἐξόδων, ν' ἀνατεθῇ δὲ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς Ἐθνικῆς βιομηχανίας ἡ ἐκλογὴ καταλλήλου ἀμπελουργοῦ.

— Ἡ ἐνοικίασις τοῦ δημοτικοῦ φόρου τοῦ δήμου Ἀθηνῶν κατεκυρώθη ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Π. Σπανοῦ ἀντὶ 630 χιλιάδων δρ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35. — Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ 7ον φυλλάδιον, ἐξακολουθήσει δὲ ταχτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων κατὰ δεκαήμερον.

Digitized by Google

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ 10 φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Ἡ ἀγορὰ τῶν ἀνθέων ἐν Ἀθήναις. (Ὁλοσέλιδος). — Ἀνθοπώλιδες. — Κατακλείς. — Ἑλληνίδες κατ' οἶκον. — Ε κεφαλαῖον. — Δωρὶς παρθένος (νικήτρια ἐν ἀγῶνι δρόμου). — Σαπφώ.—Ἔργα γυναικῶν κατ' οἶκον. — Ἑλληνὶς καθημένη.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις,δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ.χρ.35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

Das Magazin für die Litteratur des In — und Auslandes.

Ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας ἐκδιδόμενον ὑπὸ ***H. Friedrichs,*** *παρὰ τῷ ἐν Λειψίᾳ Βασ. Βιβλιοπωλείῳ* ***W.Friedrichs.***

Τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα, ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1832, ἔχον δὲ συνεργάτας ἐκ τῶν δοκιμωτάτων συγχρόνων συγγραφέων, εἶναι τὸ κυριώτατον ὄργανον τῆς ἐν Γερμανίᾳ νέας τροπῆς τῆς φιλολογίας, ἥτις ὁσημέραι προσκτᾶται σθεναροὺς θιασώτας καὶ προμάχους. Ἐκ τῶν φιλολογιῶν τῶν ἄλλων ἐθνῶν κατὰ προτίμησιν πραγματεύεται τὸ **Magazin** περὶ τῆς νεοελληνικῆς. Ἐν αὐτῷ δημοσιεύουσι τακτικῶς διατριβὰς περὶ τῶν νεοελληνικῶν πραγμάτων ἢ κρίσεις περὶ τῶν νεοελληνικῶν συγγραμμάτων γνῶσται ἄριστοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ γραμματολογίας, ἐν οἷς ὁ γνωστότατος μεταφραστὴς ἑλληνικῶν ποιημάτων καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς, ὁ γηραιὸς καθηγητὴς κ. Δάν. Σάνδερς, ὁ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς, ὁ καθηγητὴς κ. Ellissen κλπ. κλπ. Ἡ συνδρομὴ τοῦ περιοδικοῦ τούτου, ἀξίου πάσης συστάσεως εἰς τοὺς γινώσκοντας τὴν γερμανικὴν Ἕλληνας, εἶνε μόνον φρ. χρυσᾶ **10** καθ' ἑξαμηνίαν. Συνδρομηταὶ δ' ἐγγράφονται ἐν Γερμανίᾳ μὲν παρὰ τῷ ἐκδότῃ καὶ παρ' ἅπασι τοῖς βιβλιοπωλείοις καὶ τοῖς ταχυδρομικοῖς γραφείοις, ἐνταῦθα δ' ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις **Wilberg,** καὶ **C. Beck.**

Παρὰ τῷ ἐν Λιψίᾳ βιβλιοπωλείῳ τοῦ **W. Friedrichs** εὑρίσκονται καὶ τὰ ἀρτίως δημοσιευθέντα ποιήματα (**Gedichte**) τοῦ ἐκδότου τοῦ **Magazin** περὶ ὧν εὐφημοτάτας ἐδημοσίευσαν κρίσεις Γερμανοὶ καὶ ξένοι κριτικοί. Ὁ ποιητὴς τούτων εἶναι εἷς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀντιπροσώπων τῆς νέας ποιητικῆς σχολῆς τῶν Γερμανῶν. Ἡ συλλογὴ αὕτη τῶν ποιημάτων, κομψότατα ἐσταχωμένη, τιμᾶται δρ. χρ. 6.25.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Τὰ ζητηθέντα πάντα ἀπεστείλαμεν, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν.—κ. Χ.Π. Πάτρας. Ἡ ἀποστολὴ πρὸς τοὺς σημειουμένους πάντας ἐγένετο· περὶ τῶν ἄλλων ἐγράψαμεν ὑμῖν καὶ περιμένομεν ἀπάντησίν σας.—Σεβ. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τῇ «Δ τ. Π.». Τὰς ἀποδείξεις ὅλας ἀποστέλλομεν ὑμῖν. Παρὰ τοῦ κ. Ν. Χ. ἐμάθομεν ὅτι ἐλήφθησαν ἐγκαίρως τὰ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντα.—*Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας.* Κωνσταντινούπολιν. Οἱ 2 τόμοι μετὰ τῶν δελτίων δραχ. 15 Ἕκαστον φύλλον παλαιὸν μετὰ δελτίου λεπτὰ 35.Δελτία τινὰ τοῦ 12 τόμου εἰσὶν ἐξηντλημένα.α) Ἡ «Περὶ ἀφομοιώσεως τῶν φυτῶν» πραγματεία *δραχ* 2 β') Ζῳολογία διὰ τοὺς φοιτητὰς οὐδεμία ὑπάρχει.Βοτανικὴ ἡ νῦν ἐκδιδομένη τοῦ κ. Ἀφεντούλη, καὶ ἡ τοῦ κ. Σ. Μηλιαράκη, ἥτις, καίπερ συνταχθεῖσα διὰ μαθητὰς γυμνασίων, εἶνε ὅμως ἐκτενὴς συγγραφή, χρήσιμος καὶ εἰς τοὺς φοιτητάς. γ'] ἰδιαιτέρως εἶνε δύσκολον νὰ τὰ προμηθευθῆτε. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ τοῖς γυμνασίοις διδασκομένων μαθημάτων περιέχεται ἐν τῇ ὑπὸ Σ. Παρίση ἐκδοθείσῃ συλλογῇ τῶν περὶ ἀνωτέρας καὶ μεσης ἐκπαιδεύσεως νόμων. Εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐπήνεγκεν ἀσημάντους τινὰς μεταβολὰς τὸ ὑπουργεῖον κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος. Τῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις διδασκομένων μαθημάτων λεπτομερὲς πρόγραμμα δὲν ἐξεδόθη. Τὸ πρόγραμμα τῶν διδασκαλείων καὶ τῶν προσηρτημένων αὐτοῖς προτύπων σχολείων εὑρίσκεται ἐν τῷ «θεσμολογίῳ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως» τοῦ κ. Γ. Βενθύλου.—*Ἴωνι.* Τὰς συμβουλάς σας περὶ προτιμήσεως πρωτοτύπων διηγημάτων ἀπὸ τῆς μεταφράσεως καὶ ἀρίστων ξένων, ἀσπαζόμεθα πληρέστατα, ἐφ' ὅσον δ' ἦν ἐφικτὸν αὐτῇ ἡ «Ἑστία» ἐτήρησε τὸν κανόνα τοῦτον, καὶ πρὸ τοῦ εὐτυχήσῃ νὰ ἀκούσῃ καὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην. Εἰς ἀμηχανίαν ὅμως ἐνέβαλεν ἡμᾶς τὸ ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας ἔγκλειστον πρωτότυπον διήγημα, πρὸς δημοσίευσιν σταλέν. Ἀναγνόντες αὐτὸ ἐπείσθημεν ἀδιστάκτως ὅτι φρονοῦντες τὰ ἀντίθετα τῶν ὅσων συμβουλεύετε, ἠθελήσατε διὰ τῆς εἰς ἄτοπον ἐπαγωγῆς νὰ ἀποδείξητε εἰς ἡμᾶς, ὁπόσον δειναὶ θὰ εἶνε αἱ συνέπειαι τῆς δημοσιεύσεως κατὰ προτίμησιν ἑλληνικῶν πρωτοτύπων διηγημάτων.—κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν· ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τῷ κ. Α. Κ. καὶ τῷ «Δ. Σ.» Κατὰ τὰ ἄλλα ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» φιλικὰς φροντίδας σας.—κ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτσίον. Ἐλήφθησαν. Τὰς ἀποδείξεις ὅλας ἀπεστείλαμεν ὑμῖν ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Χ. Ι. Θεσσαλονίκην. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν ὑμῖν 10 ἀντίτυπα, ἅτινα παρακαλοῦμεν νὰ παραδώσητε εἰς τὸν «Φ.Σ.»—Μὶς Α.Μ.Μ.Ρώμην καὶ κκ.Φ.Κ. Abouhomous,, Σ.Δ. Μῆλον, Ι. Σ. Α Σῦρον, Κ. Κ. Φ. Πάτρας, Γ. Α. Φιλιατρά, Κ.Τσ. Ἄρταν, Ι. Α. Π., Α.Α.καὶ Δ.Ε.Χ.Κέρκυραν, Ι. Κ. Μασσαλίαν, καὶ Ι. Κ. Δ. Γέϊσχ. *Ἐλήφθησαν.*—κ. Χ. Δ. Πειραιᾶ. Ἐδημοσιεύθη ἄλλοτε μετάφρασις ἐν ἐπιφυλλίδι τοῦ «Τηλεγράφου»—κ. Δ. Φ. Βερολῖνον. Ὁ κ. Σ. Γ. ἐνεγράφη. Εἰς ἐπιστολήν σας δ' ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν. Ἐλήφθησαν ἅπαντα, ἀπεστάλησαν δὲ τοῖς σημειουμένοις τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς σας φροντίδας. Αἱ «ποιήσεις» τιμῶνται δρ. 2, ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν.—κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Ἐνεγράφητε, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν καὶ ἡ ἀπόδειξις.—κ. Ε. Γ. Temruk. Εἰσεπράχθησαν φρ. 125. Ἀντίτιμον συνδρομῶν φρ. 115 καὶ φρ. 5 ἔξοδα παραλαβῆς χρηματοδέματος φρ. 120. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν τὸ περίσσευμα φρ. 5.—κ. Ι. Α. Π. Τραπεζοῦντα. Ἐνεγράφη καὶ ἤρξατο ἡ ἀποστολή Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—*Σειρίῳ.* Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ δημοσιεύσωμεν, διότι ἂν καὶ θὰ μᾶς κατακρίνετε βεβαίως ὡς σκληροκαρδίους, ἀναγκαζόμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ χήρα ἐπαῖτις καὶ τὰ τέσσαρα ὀρφανά της δὲν μᾶς συνεκίνησαν διόλου. Μόνον ὁ χειμών, ὡς τὸν περιγράφετε, μᾶς ἐφάνη πραγματικῶς ψυχρὸς καὶ παγετώδης· ἀλλὰ τοῦτο ἐνομίσαμεν, ὅτι ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τὴν ποιότητα τῶν στίχων.—κκ. Ρ. Ι. Ἀλεξάνδρειαν, Σ. Μπ. Λεόβαν, Κ. Τζ. καὶ Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Χ. Π. Λ. Ἡράκλειον, Α. Π. Α. Πάτρας, Δ. Κ. Ο. Ἄνδρον, καὶ Ι. Δ. Τ. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ι, Γ. Γύθειον. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ φρ. 5 τῷ κ. Δ. Κ. Τὸ περίσσευμα 1. φρ. τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας.—κ. Γ. Π. Βέρναν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Φ.Δ.Μ.Κέρκυραν. Ἐκ τῶν σημειουμένων δελτίων μόνον τὰ δύο ὑπάρχουσι. β'] Αἱ «Ποιήσεις» Παπαρρηγοπούλου τιμ. δρ. 2. Οἱ 12 τόμοι «Ἑστίας» δρ. 60. Ἀντίτιμον γνωστοποιήσεως διὰ 10 δημοσιεύσεις δρ. 25.—κ. Α. Ν. Δικελί. Δὲν ἐπληρώθη ἔτι. Ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται νῦν καθ' ἣν διεύθυνσιν ἐσημειώσατε ἡμῖν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Φεβρουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	338.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	347.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	424.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	363.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	264.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	257.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	182.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236.
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	437.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	38.25—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	61.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	59.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	63.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	284.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.25
» 3μηνν......	31.10
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.24 ½
» Τραπεζικὸν 3μην	1.23½

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	24.55
Λίρα ὀθωμανική.................	27.90

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἐκδίδοντος Ἰακώβου Ρώτα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ῥάλλη 1839. Τόμοι 3 δεδεμένοι. Τιμ. δραχ. 20.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Δ. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊνῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζῴων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. —Β'. Πτηνά.—Γ'. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες καὶ ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζῳολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Δ. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.—*Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί. — Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα. — Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λαοπλάνος.—Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.—Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Δ. *Δραματικὴ ποίησις.*—ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ, Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τόμος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη.—Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, Ἀντιγόνη ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα*, Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως. —Λέϊλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—ΛΕΣΣΙΓΚ, Νάθαν ὁ σοφός.—ΣΧΙΛΛΕΡ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα*, Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναϊάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα*, Μέρος Γ'.—Τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαὶ —Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.—Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Πωλοῦνται χωριστὰ κατὰ τόμον.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δρ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 6.80

Ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς δημοσιευθήσονται:

Τόμος ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΔΑΝΤΟΥ, Κόλασις.—ΑΙΣΧΥΛΟΥ, Πέρσαι.—ΓΑΙΤΟΥ, Ἰφιγένεια.— ΣΑΙΚΕΣΠΕΙΡΟΥ, Ἰούλιος Καῖσαρ.

Τόμος ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α'. μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Τόμος ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Β'. μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ
Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ
ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΘ' ΑΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΚΟΠΩΝ

ΥΠΟ ΜΗΝΑ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συστηθὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τὴν ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκαλίαν.—Εὑρίσκεται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 3. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 3.40.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—333

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 478.—23 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ—1888. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: 'Επὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' —ΑΡΙΘ. 530

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΝΗΣΟΣ ΥΑΡΑ ὑπὸ 'Αντ. Μηλιαράκη.

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΕΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ἐν ἔτει 1805.

Η ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΤΩ 1828.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ τοῦ τυφλοῦ Θωμᾶ.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΤΗΛΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν κυριῶν πρὸς περίθαλψιν τῶν οἰκογενειῶν ἀπόρων ἐπιστράτων ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς δρ. 1000, ἡ κ. Λύδερς δρ. 100. ἡ κ. Ρ. δρ. 50, ὁ κ. Θ. 'Αποστολόπουλος δρ. 50.

'Η ἐν Λεβαδείᾳ μονὴ 'Σκριποῦς ἐψήφισε δρ. 1000 ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν.

Οἱ ἐν Κατάνια τῆς Ἰταλίας εὐάριθμοι 'Ελληνες ἔδωκαν δρ. 227 ὑπὲρ τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ.

'Εν Κωνστάντσᾳ συνήχθησαν ὑπὲρ τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ περὶ τὰς 1500 δρ. 'Εν Βουρλατίῳ δὲ δρ. 2567. 'Εν Βάρνῃ δρ. 3500., ἐν Βαλτζικίῳ λίραι ὀθωμ. 50.

'Ο ἐν Λιβερπούλῃ διαμένων κ. Ζωρζῆς Ν. Πασπάτης ἀπέστειλε 200 δρ. εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀπόρων ἐπιστράτων ἐπιτροπήν, δηλῶν ἅμα ὅτι τὸ αὐτὸ ποσὸν θὰ ἀποστέλλῃ κατὰ μῆνα μέχρι τῆς λήξεως τῆς ἐπιστρατείας.

'Ο δῆμος Αἰγινίου Τρικκάλων ἐψήφισε πίστωσιν δρ. 300 διὰ τὰς ἐκτάκτους περιστάσεις τοῦ κράτους· ὁ δῆμος 'Αγ. Λαυρεντίου τοῦ Βώλου δρ. 400 δι' ἀγορὰν ἡμιόνων πρὸς χρῆσιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας· τὸ ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον τοῦ ναοῦ τοῦ 'Αγ. Λαυρεντίου δρ. 200 πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων· ὁ δῆμος Σπερχειάδος δρ. 800 πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων· ὁ δῆμος 'Ηλιδος ἴσον ποσὸν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν· ὁ δῆμος Κρεμαστῆς Λαρίσης δρ. 300· ὁ δῆμος Παραληθαίων δρ. 500· ὁ δῆμος Μελιτέας δρ. 500. Οἱ κάτοικοι τοῦ δήμου Νάσσωνος δρ. 850 ὁμοίως πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

'Η ἐπιτροπὴ πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς 'Εθνικῆς βιομηχανίας ἀσχολεῖται ἤδη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐκθέσεως τῆς Δ' 'Ολυμπιάδος (1887), ἐπεράτωσε δὲ τὸ σχέδιον τῆς κατατάξεως τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει ἐκείνῃ ἐκτεθησομένων. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο τὰ ἐκθέματα ἀνάγονται εἰς δεκατέσσαρας συναγωγάς, ὑποδιαιρουμένας εἰς 51 τάξεις. 'Η πρώτη συναγωγὴ περιλαμβάνει ὀρυκτὰ καὶ μέταλλα· ἡ δευτέρα τὴν κατεργασίαν τῶν ὀρυκτῶν καὶ μετάλλων· ἡ τρίτη δασικὰς ὕλας καὶ δασικὴν βιομηχανίαν· ἡ τετάρτη τὴν κατεργασίαν ξύλων· ἡ ε' τὴν γεωπονίαν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κηπουρικήν· ἡ ϛ' ἐδώδιμα καὶ ἄλλας καθημερινῆς ἀναλώσεως οὐσίας φυτικὰς ἢ ζωϊκὰς κατειργασμένας· ἡ ζ' τὴν ζωοτεχνίαν, ἤτοι τὴν κτηνοτροφίαν, πτηνοτροφίαν καὶ κυνηγεσίαν· τὰ τῆς ἰχθυοτροφίας καὶ ἁλιείας· καὶ τὰ προϊόντα τῆς ζωοτεχνίας, ἔρια, τυρόν, βούτυρον, γάλα· ἡ ὀγδόη ὕλας καὶ προϊόντα κλωστικῆς, πλεκτικῆς, ὑφαντικῆς καὶ ῥαπτικῆς· ἡ θ' χημικὰς τέχνας καὶ προϊόντα αὐτῶν· ἡ ι' βυρσοδεψικὴν καὶ τὰ ἐκ βυρσῶν σκευαζόμενα· ἡ ια' μηχανὰς καὶ μέσα μεταφορᾶς· ἡ ιβ' πολιτικὴν μηχανικήν, ναυπηγίαν, στρατιωτικὴν τέχνην· ἡ ιγ' τὰ τῆς ἀγωγῆς, τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν· καὶ ἡ ιδ' τὰς καλὰς τέχνας. Πρὸς τούτοις γενήσονται καὶ πρόσθετοι ἐκθέσεις, εἰς ὧν τὰ ἐκθέματα δὲν θὰ ἀπονεμηθῶσι βραβεῖα, αἱ ἑπόμεναι· ἐκθέσεις κτημάτων (τοποθεσίαι αὐτῶν, ἔκτασις, φύσις τῶν γαιῶν, μέθοδοι καλλιεργίας)· ἐκθέσεις ἀλλοδαπῶν γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν μηχανῶν καὶ ἐργαλείων, ὧν γίνεται χρῆσις ἐν 'Ελλάδι, ἢ ὧν ἡ εἰσαγωγὴ ἔσται συντελεστικὴ εἰς διευκόλυνσιν τῆς παραγωγῆς ἢ ἐπέκτασιν τῆς καταναλώσεως τῶν 'Ελληνικῶν προϊόντων.

— Καθ' ἃ ἐπιστέλλουσιν ἐν Καλαρρυτῶν εἴς τινα τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων, ἔν τινι ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τοῦ πρὸς τῇ κωμοπόλει ἐκείνῃ ὄρους θέσει, καλουμένῃ κοινῶς '*Αβάτο* ("Αβατον;) ὑπάρχει βράχος, ἴσην σχεδὸν ἐπιφάνειαν ἔχων τῷ τῆς 'Ακροπόλεως 'Αθηνῶν, ἐν ᾧ φαίνονται ἴχνη παλαιοτάτου τείχους.'Εκεῖ που πλησίον ὑπάρχουσι καὶ τάφοι ἀρχαῖοι, ἀνασκάψαντες δέ τινες Καλαρρυτιῶται τρεῖς ἢ τέσσαρας αὐτῶν εὗρον ἀνάγλυφον βούκρανον, ἓν ξίφος σχεδὸν ἀλύμαντον, μίαν περικεφαλαίαν, μικρὸν πήλινον ἀγγεῖον καὶ δέκα ἠπειρωτικὰ νομίσματα. Πάντα δὲ ταῦτα ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῶν εὑρόντων εἴς τινα ἐν 'Ιωαννίνοις χρυσοχόον. Τὰ εὑρήματα ταῦτα παρέχουσιν ἡμῖν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἂν γίνωσιν τακτικαὶ ἀνασκαφαὶ κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, πιθανῶς θὰ διαφωτισθῇ οὐ σμικρὸν ἡ ἀρχαία γεωγραφία τῆς χώρας τῶν 'Αθαμάνων (τῆς σημερινῆς ἐπαρχίας τῶν Τσουμέρκων), ἥτις εἶναι σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἄγνωστος.

— 'Αγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις παρὰ τῷ ἐν Βερολίνῳ καὶ Λονδίνῳ βιβλιοπώλῃ A. Ascher νέου ἔργου τῶν κκ. Ad. Furtwängler καὶ G. Loeschke περὶ τῆς προϊστορικῆς ἑλληνικῆς ἀγγειοπλαστίας. Τὸ ἔργον τοῦτο συμπληροῖ τὸ ἐν ἔτει 1879 ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐκδοθὲν σύγγραμμα περὶ τῶν Μυκηναίων πηλίνων ἀγγείων (Mykenische Thongefässer), ὅπερ ἐπραγματεύετο περὶ μόνων τῶν ἐν Μυκήναις εὑρεθέντων ἀγγείων. Θὰ περιλαμβάνῃ δ' ἐξέτασιν πάντων τῶν ἀγγείων τοῦ αὐτοῦ τύπου, τῶν εὑρεθέντων ἐν ταῖς χώραις τῆς Μεσογείου, ἐν 'Ρόδῳ, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν τῇ 'Αττικῇ καὶ τῇ Βοιωτίᾳ, ἐν Σικελίᾳ καὶ τῇ νοτίῳ 'Ιταλίᾳ. Οἱ συγγραφεῖς προσπαθοῦσι νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι πάντα τὰ ἀγγεῖα, τὰ καλούμενα Μυκηναῖα, ἐποιήθησαν ἐν μιᾷ χώρᾳ καὶ οὐδεμίαν ἔσχε ῥοπὴν εἰς τὴν διάπλασιν τῆς τέχνης αὐτῶν ἡ Αἰγυπτιακή, ἡ Φοινικὴ ἢ ἡ Δυτικὴ 'Ασιατικὴ τέχνη. Τὸ ἔργον αὐτῶν, ὅπερ ἐκδίδεται ἐντολῇ τοῦ ἐνταῦθα Γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ 'Ινστιτούτου, θὰ περιέχῃ 44 ἐν μέρει κεχρωματισμένους πίνακας εἰς φύλλον καὶ 80 σελίδας κειμένου.

— 'Ο γνωστὸς ἐκδότης τῆς Λειψίας Teubner ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Πορφυρίου ὑπὸ A. Nauck καὶ τῶν μύθων τοῦ Βαβρίου ὑπὸ Ο. Κρουσίου, ὡσαύτως δὲ καὶ δευτέραν ἔκδοσιν τῆς 'Εγκυκλοπαιδείας καὶ Μεθοδολογίας τῶν Φιλολογικῶν ἐπιστημῶν τοῦ Βοικχίου ἐπιμελείᾳ Bratuschek.

— 'Ο κ. Γοδοφρεῖδος Kurth, καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λιέγης ἐν τῇ Βελγικῇ ἐξέδωκεν (ἐν Louvain τύποις Peters) δίτομον σύγγραμμα Περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

— 'Ο κ. Bouché—Leclercq ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς '*Εγχειρίδιον τῶν ῥωμαϊκῶν καθιδρυμάτων* (Manuel des Institutions Romaines, παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Hachette), ὅπερ κρίνεται ὡς ἓν ἐκ τῶν ἀρίστων τοῦ εἴδους του.

— 'Εν ταῖς ἐν 'Ρώμῃ via del Torso γινομέναις ἀνασκαφαῖς ὑπὸ τοῦ κ. Maraini εὑρέθησαν οὐκ ὀλίγοι βωμοὶ μετ' ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν, αἵτινες διαφωτίζουσι τὰ κατὰ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ στρατιωτικοῦ ἐκείνου σώματος, ὅπερ ὠνομάζετο equites singulares. 'Εν δὲ ταῖς ἀποθήκαις (horrea) τοῦ Testaccio ὁ κ. Lanciani ἀπεκάλυψε δωμά-

Digitized by Google

τιον, περιέχον περὶ τὰ εἴκοσι κυβικὰ μέτρα ἐλεφαντοδόντων, ὧν πολλοὶ ἔχουσι μέχρις ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου μῆκος, ἐκεῖ δὲ πλησίον εὑρέθησαν καὶ δύο ἀμφορεῖς περιέχοντες κόκκους ἀνήθου καὶ φακῆν. Τέλος δὲ εἰς τὸν κ. Maraini ὀφείλεται ἡ ἀνακάλυψις καὶ ὡραίου σαρκοφάγου εὑρεθέντος ἐν τοῖς τάφοις τῶν Κράσσων· ἡ λάρναξ κοσμεῖται δι' ἀναγλύφων, ἅτινα ἀπεικάζουσι τὴν γέννησιν, τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ τὴν θριαμβικὴν πορείαν τοῦ Διονύσου.

— Πλησίον τῆς Γαλλικῆς πόλεως Nantes ἀνεκαλύφθησαν τὰ λείψανα παλαιᾶς Ῥωμαϊκῆς πόλεως, ἤτοι θεμέλια ῥωμαϊκῶν ἐπαύλεων καὶ θεάτρων, πρὸς δὲ πολυπληθῆ τεμάχια ἀγγείων καὶ σκευῶν, καὶ ἴχνη ἀρχαίας ὁδοῦ φερούσης εἰς Λείψηρα καὶ μεγάλου ἱπποδρόμου.

— Ὁ κ. H. D. de Grammont ἔν τινι πραγματείᾳ ἐπιγραφομένῃ Un pacha d' Alger precurseur de M. de Lesseps ἀποδεικνύει ὅτι ὁ περιβόητος Ἐλ - Ἐλδζὶ - Ἀλῆ ἤτοι Ἀλῆ ὁ ἀποστάτης ἢ ὁ ἀρνησίθρησκος (γεννηθεὶς ἐν Καλαβρίᾳ τῷ 1508) προέτεινε τῷ 1586 εἰς τὸν σουλτάνον νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν παλαιὰν διώρυγα καὶ νὰ φέρῃ οὕτως εἰς συγκοινωνίαν τὴν Μεσόγειον θάλασσαν πρὸς τὴν Ἐρυθράν. Τὸ σχέδιον τοῦτο μανθάνομεν ἔκ τινος ἐπιστολῆς, ἣν ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα Ἐρρῖκον τὸν Γ' τῆς Γαλλίας ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς αὐτοῦ Savary de Lacosme.

— Ὁ Κινέζος στρατηγὸς Τσέγκ - Κὶ - Τόγκ, ὅστις πρὸ δύο ἐτῶν ἐξέδωκε γαλλιστὶ κάλλιστον σύγγραμμα περὶ τῆς χώρας καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Σινῶν (La Chine et les Chinois), θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἕτερον περὶ τοῦ Σινικοῦ θεάτρου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Byron's Childe Harold. Edited by *H. F. Tozer* Oxford, 1885 Clarendon Press.

Ὁ Κύριος H. F. Tozer, οὗτινος ἡ «Ἑστία» ἐδημοσίευσεν ἐν μεταφράσει τὴν περὶ τῶν Φράγκων ἐν Πελοποννήσῳ πραγματείαν, ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἀξιολογωτάτην ἔκδοσιν τοῦ ποιήματος τοῦ Βύρωνος Childe Harold. Ἐν τῇ ἐκτενεῖ εἰσαγωγῇ του ὁ κ. Tozer περιέλαβεν οὐχὶ μόνον τὴν βιογραφίαν τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ καὶ ἀνάλυσιν ἰδίᾳ τοῦ ἀριστουργήματός του τούτου, ἀλλὰ καὶ μελέτην λεπτομερῆ περὶ τῆς τέχνης, τοῦ ὕφους καὶ τῆς στιχουργίας του. Αἱ δ' ἐν τέλει τοῦ ποιήματος σημειώσεις, ἀποτελοῦσαι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ ὅλου βιβλίου, διαφωτίζουσι πᾶν ὅ,τι σκοτεινὸν ἢ δύσκολον ἐν τῷ ποιήματι καὶ ἐπεξηγοῦσι τοὺς πολλοὺς ἐναὐτῷ ὑπαινιγμοὺς τοὺς ἀναγομένους εἰς περιστατικὰ διάφορα τοῦ πολυκυμάντου βίου τοῦ Βύρωνος. Αἱ σημειώσεις αὗται μεγάλως διευκολύνουσι τὴν κατανόησιν τοῦ ποιήματος, ἔχουσι δὲ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπό τε γλωσσικὴν καὶ ἱστορικὴν ἔποψιν. Ὅθεν συνιστῶμεν τὴν ἔκδοσιν ταύτην εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ἐραστὰς τῆς Βυρωνείου ποιήσεως. Τὸ ποίημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀπομιμηθεὶς ὁ ἡμέτερος Ἀλέξανδρος Σοῦτζος ἔγραψε τὸν *Περιπλανώμενόν* του, θεωρεῖται συνήθως ὡς τὸ κλασικώτερον ἂν μὴ τὸ κυριώτερον τῶν ἔργων τοῦ Βύρωνος. Εἰς ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας ἀποκαθιστᾷ αὐτὸ προσφιλὲς ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπη, ἥτις καὶ ἐνέπνευσε τοὺς ὡραιοτέρους ἐν τῷ ποιήματι στίχους, ἰδίως τὰς ἐν τέλει τοῦ Β' ᾄσματος στροφάς, τὰς ὁποίας ἔγραφεν ὁ ποιητὴς ἐλεεινολογῶν τὴν δούλην εἰσέτι Ἑλλάδα, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν γῆν ἐπέπρωτο μετὰ δώδεκα ἔτη νὰ ἀποθάνῃ.

Ἰδοὺ ἀτελὴς μετάφρασις τῶν πρώτων ἐκ τῶν πασιγνώστων αὐτῶν στροφῶν.

Ἀρχαίας δόξης λείψανον, Ἑλλὰς ἐσὺ καϋμένη,
ἀθάνατη καὶ ἂν δὲν ζῇς, μεγάλη κι' ἂν πεσμένη!
Ὤ, ποιὸς τὰ σκόρπια σου παιδιὰ ἐμπρὸς θὰ ὁδηγήσῃ,
ποιὸς θὰ χαλάσῃ τὴν σκλαβιὰ ποῦ ἔχουν συνειθίσει;
Δὲν 'μοιάζουν τοὺς πολεμιστὰς ποῦ μὲ τὸν Λεωνίδα
ἐπρόσμεναν ἀτρόμητοι, ἂν καὶ χωρὶς ἐλπίδα,
εἰς τῶν στενῶν Θερμοπυλῶν τὸ πένθιμο ἀκρογιάλι.
Ποιὸς τὸ γενναῖο φρόνημα ἐκεῖνο θ' ἀναστήσῃ;
Μέσ' ἀπ' τὸ μνῆμα τὸ βαθύ, Ἑλλάς, ποιὸς θὰ σὲ 'βγάλῃ;

—

Ἐλευθερία! 'ς τὴν Φυλὴν ὁπόταν ἐφρουροῦσες
μαζὶ μὲ τὸν Θρασύβουλον, νὰ φαντασθῇς 'μποροῦσες
ὅτι αὐτή, τῆς Ἀττικῆς ἡ δοξασμένη χώρα
θὰ καταντήσῃ 'ς τ' ὄνειδος ὅπου τὴν βλέπεις τώρα;
Τὴν σήμερον τριάκοντα δὲν εἶν' οἱ τύραννοί της.
Οἱ τύραννοι ἀμέτρητοι, καὶ τοὺς σηκόν' ἡ γῆ της,
καὶ δὲν σηκόνεται κανεὶς ἐκδίκησιν νὰ λάβῃ.
Γέρνουν δειλοὶ καὶ ταπεινοὶ τὴν κεφαλὴν οἱ υἱοί της,
σκλάβοι, ἀφότου γεννηθοῦν ὡς ν' ἀποθάνουν σκλάβοι!

—

Ἄλλαξαν ὅλα! Μόνη σου ἡ ὄψις δὲν ἀλλάζει!
Καὶ ποιὸς νὰ βλέπῃ τὴν φωτιὰ ποῦ κάθε 'μάτι 'βγάζει,
καὶ νὰ μὴν 'πῇ πῶς ταῖς καρδιαῖς ἀκόμη ταῖς θερμαίνει
ἡ φλόγα σου ἡ ἄσβεστη, ἐλευθεριὰ χαμένη!
Ναί, κάποτ' ὀνειρεύονται πῶς θὰ ξανάλθῃ 'μέρα
νὰ γείνῃ πάλιν ἡ Ἑλλὰς 'σὰν πρῶτα ἐλεύθερα.
'Σ τῶν ξένων τὴν βοήθεια στηρίζουν τὴν ἐλπίδα,
καὶ τὄνομά των δὲν τολμοῦν, μὲ τὰ 'δικά των χέρια,
νὰ σχίσουν ἀπὸ τῆς σκλαβιᾶς τὴν σκοτεινὴ σελίδα!

—

Ὦ δοῦλε, ἂν ἐπιθυμῇς ἐλεύθερος νὰ ζήσῃς,
σὺ μόνος πρέπει, μάθε το, ἐσὺ νὰ πολεμήσῃς.
Τὸ κέρδος ὅποιος μάχεται, ἐκεῖνος μόνος τὦχει.
Νὰ σ' ἀναστήσουν προσδοκᾷς Γάλλοι ἢ Ῥῶσοι;— Ὄχι.
Τὸν τύραννόν σου πιθανὸν αὐτοὶ νὰ ταπεινώσουν,
Εἰς τὴν ἐλευθερίαν σου βωμοὺς δὲν θὰ ὑψώσουν.
Σεῖς τῶν εἱλώτων ὦ σκιαί, χαρῆτε! Δουλωμένοι
ζοῦν οἱ ἐχθροί σας καὶ θὰ ζοῦν! Δεσμὰ δὲν θὰ γλυτ-[τώσουν!
Ἑλλάς, παρῆλθ' ἡ δόξα σου, πλὴν τ' ὄνειδός σου μένει!

Δ. Β.

Cicéron et ses ennemis littéraires ou le Brutus. l' Orator et le «de optimo genere oratorum», traduit d' une préface de M. O. Jahn par *Ferdinand Gache* etc et *J. Sully Piquet* etc suivi du texte annoté du de optimo genere oratorum. Paris, Klincksieck. 1886.

Ὅπως καὶ ἡ ἐπιγραφὴ δηλοῖ, τὸ ἀγγελλόμενον βιβλίον εἶναι κυρίως μετάφρασις τοῦ προλόγου, ὃν προέταξεν ὁ Jahn εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ τοῦ Ῥήτορος (Orator) τοῦ Κικέρωνος (ἐν Βερολίνῳ, Weidmann 1869). Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πρόλογος ἔγεινε διὰ τῆς μεταφράσεως ἰδιαίτερον βιβλίον εἶνε φανερὸν ὅτι πολλαχοῦ ἐχρειάσθη καὶ διὰ σημειώσεων νὰ πλουτισθῇ καὶ σαφηνισθῇ τὸ πρωτότυπον κείμενον, ἡ δὲ τοιαύτη τῶν μεταφραστῶν φιλότιμος ἐργασία κατέστησε τὴν περισπούδαστον μελέτην τοῦ Jahn ἔτι μᾶλλον ἀναγνώσεως ἀξίαν. Εἶναι δ' ὡσαύτως πολλοῦ λόγου ἀξία καὶ ἡ εἰσαγωγὴ ἡ ἐκ δέκα καὶ τριῶν σελίδων, ἣν προτάσσει ὁ κ. Gache, δι' ἧς τῷ ὄντι *εἰσάγεται* ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ θέμα πολλὰ δι' αὐτῆς μαθὼν σχετικὰ πρὸς αὐτό, τὸ δὲ θέμα τοῦτο εἶναι ἀναντιρρήτως ἓν τῶν περιεργοτέρων τῆς λατινικῆς γραμματολογίας, οἱ ἀγῶνες δηλ. τοῦ Κικέρωνος πρὸς τοὺς ἀττικίζοντας ἢ μᾶλλον ψευδοαττικίζοντας τῆς ἐποχῆς του.

Μετὰ τῆς πραγματείας συνεξεδόθη ὑπὸ Gache καὶ τὸ κείμενον τοῦ de optimo genere oratorum τοῦ Κικέρωνος κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ αὐτοῦ Jahn καὶ μετὰ σημειώσεων ἑρμηνευτικῶν μὲν πολλῶν καὶ καλῶν ὑπὸ τὰς σελίδας, κριτικῶν δὲ ἐν τέλει. Πίναξ ἀλφαβητικὸς ἀκριβὴς κλείει τὸ ὅλον βιβλίον, ἀξιοσύστατον ἀληθῶς ἀνάγνωσμα εἰς τοὺς νεωτέρους μάλιστα τῶν παρ' ἡμῖν φιλολογούντων. Τὸ σύγγραμμάτιον τιμᾶται φρ. 1,50.

Σ. Κ. Σ.

Κοΐντου Ὁρατίου Φλάκκου Ὠδαὶ μετὰ κειμένου, εἰσαγωγῆς, μεταφράσεως ἔτι δὲ λεξιλογίου τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ τῶν δυσκολωτέρων λέξεων. Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων ὑπὸ *Βασιλείου Γ. Βυθούλκα*. Ἐν Ἀθήναις, 1886. Εἰς 16ον σ. 83. δρ. 1.

Καταστατικὸν τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ συλλόγου «Αἱ Πάτραι.» Ἐν Πάτραις, 1884. 8ον σ. 8.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 21 Φεβρουαρίου.

Ἡ Κυβέρνησις ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης 10 ἑκατομμ. δραχμῶν δάνειον εἰς χαρτονόμισμα, τὴν δὲ αἴτησιν ἐνέκρινε τὸ διοικητικὸν συμβούλιον.

— Διετάχθη ἡ μεταστάθμευσις τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἑδρευόντων συνταγμάτων εἰς Ἄρταν, Λάρισαν καὶ Βῶλον. Τὸ δὲ ἐνταῦθα ἑδρεῦον 1ον σύνταγμα διετάχθη νὰ εἶνε ἕτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν εἰς πρώτην διαταγήν.

— Ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀγγλίας καὶ τὸ ἕτερον τῶν αὐτόθι

Digitized by Google

ἀγορασθέντων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀτμοπλοίων κομίζον καὶ τὰς τελευταίας διὰ τὸ ναυτικὸν προμηθείας. Τὰ δύο ταῦτα καταδρομικὰ ἀτμόπλοια θέλουσι μετονομασθῇ *Σφακτηρία* καὶ *Μυκάλη*.

—Πολλαὶ βασιλικαὶ χάριτες ἀπενεμήθησαν εἰς καταδίκους παντὸς βαθμοῦ.

— Ὡρίσθη ἡμέρα πρὸς ἐκλογὴν βουλευτῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Βάλτου, Οἰτύλου, Νάξου καὶ Καρδίτσης ἡ 20 Ἀπριλίου, πρὸς πλήρωσιν τῶν κενωθεισῶν θέσεων ἐκ τοῦ κατ' ἐκλογὴν προβιβασμοῦ τῶν βουλευτῶν κκ. Βαλτινοῦ, Μαυρομιχάλη, Μυκονίου καὶ Τερτίπη.

— Ἐπερατώθη ἡ κατασκευὴ τῶν παρακτίων ὀχυρωμάτων τῶν ἀνεγερθέντων ἐν Φανερωμένῃ, ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Ἁγίῳ Γεωργίῳ.

— Ἐκαθαρίσθησαν ἐν τῇ δεξαμενῇ ἅπαντα τὰ πολεμικὰ ἡμῶν πλοῖα. Νῦν δὲ καθαρίζονται ἐν αὐτῇ ἐμπορικὰ πλοῖα ἐπὶ ἀμοιβῇ.

— Μετετέθη εἰς τὴν χηρεύουσαν καθηγητικὴν ἕδραν τῆς εἰδικῆς νοσολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὁ καθηγητὴς τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας κ, Μ. Χατζημιχάλης, ἀνατεθείσης αὐτῷ προσωρινῶς καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος, ὃ τέως ἐδίδασκε.

— Γενομένης τῆς ΛΕ' κληρώσεως τοῦ ἐκ φρ. 60 ἑκατομμυρίων δανείου τῆς Ἐθνικῆς τραπέζης ἐξεκυβεύθησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί· 2233 κερδαίνων φρ. 100 χιλ. 128420 δρ. 10000. 99622 καὶ 83837 ἀνὰ 2500 δρ. 124 554, 146 941, 112 187, 139680 καὶ 82 151 ἀνὰ δραχ. 1000.

— Κατὰ τοὺς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθέντας πίνακας εἰσεπράχθησαν ἐν τοῖς τελωνείοις κατὰ τὸ ἔτος 1885 δρ. 22,404,987.44. ἤτοι κατὰ δρ. 2,827,515.14 ὀλιγώτερα τῶν εἰσπραχθέντων ἐν ἔτει 1884.

— Τὸ ἀτμόπλοιον τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας Χίος ἐτέθη ἐκ νέου εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς μεταφορὰν στρατοῦ καὶ ὑλικοῦ.

— Ἡ φιλοσοφικὴ τοῦ Πανεπιστημίου προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ συστάσεως καὶ δευτέρας ἕδρας χημείας καὶ διορισμοῦ νέου καθηγητοῦ. Ἀπεφάνθη δ' ὅτι θεωρεῖ πρόωρον τὸν χωρισμὸν ἑδρῶν πρὸ τῆς πληρώσεως τῶν ἀπὸ μακροῦ χρόνου χηρευουσῶν.

— Ἐν Πειραιεῖ προχθὲς ἀνεκαλύφθη ἐργαστήριον κιβδηλοποιίας ἐγκαθιδρυμένον ἔν τινι ὑπογείῳ κατὰ τὴν θέσιν Καστέλλα, συνελήφθησαν δὲ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας οἱ κιβδηλοποιοὶ Κωνστ. Καριτακλίδης, Γεώργ. Α. Κρητικὸς καὶ τρίτος τις, καὶ κατεσχέθησαν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ των διάφορα ἐργαλεῖα, ὑλικὰ καὶ πολλοὶ γύψινοι τύποι νομισμάτων, ὡς καὶ ἀποτυχόντα τινὰ κερμάτια.

— Τοῦρκος ἀξιωματικὸς κατάσκοπος ἐφωράθη πρό τινων ἡμερῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, εὐθὺς δ' ὡς αἱ ἀρχαὶ ἐπληροφορήθησαν τοῦτο, ἔγεινεν ἄφαντος καὶ δὲν κατωρθώθη ἡ σύλληψις αὐτοῦ.

— Ἐν Ἑρμουπόλει συσταθήσεται μουσεῖον, ἐν ᾧ θὰ καταθέτωνται ἀρχαιότητες τοῦ νομοῦ Κυκλάδων. Ὁ δῆμος παρεχώρησεν οἴκημα κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπόν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 20, πλάτους 0,20, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 15. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 16.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κήρρυστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στῦλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δραχ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἀκαδημίας, μεγέθους 0,34 × 0,25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ πρὸς τὸν κ. Ν. Γ., ἀπεστάλησαν δὲ καὶ τὰ ζητηθέντα φύλλα τοῖς κκ. Κ. Δ. καὶ Π. Δ. Κατὰ τὰ ἄλλα ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας. Τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. —κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Σ. Τ. Θεσσαλονίκην. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπέλιπε πολλοὺς παῖδας, ἐκ μὲν Ἀρχίππης τῆς θυγατρὸς Λυσάνδρου τοῦ Ἀλωπεκῆθεν 1) Ἀρχέπτολιν, 2) Πολύευκτον, 3) Κλεόφαντον, 4) Διοκλέα, ὃν ὁ πρὸς μητρὸς πάππος υἱοθέτησε καὶ 5) Νεοκλέα, ὃς παῖς ὢν ὑφ' ἵππου δηχθεὶς ἀπέθανε, καὶ τρεῖς θυγατέρας 6) τὴν Ἰταλίαν, 7) τὴν Σύβαριν καὶ 8) τὴν Νικομάχην· ἐκ δευτέρου δὲ γάμου ἀπέλιπε δύο θυγατέρας 9) τὴν Μνησιπτολέμαν καὶ 10) Ἀσίαν τὴν νεωτάτην πάντων τῶν τέκνων. Ἔκγονοι τοῦ Θεμιστοκλέους ἐσῴζοντο μέχρι τοῦ πρώτου αἰῶνος μετὰ Χριστόν, ὡς ἐξάγεται ἔκ τινος ἐπιγραφῆς τῶν χρόνων ἐκείνων, ἣν εὑρίσκετε ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Boeckh (τ. I. σ. 441 κ. ἐπ.)—κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» εὐμενεῖς ἐνεργείας σας. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἡ παραγγελία σας ἐξετελέσθη· ταχυδρομικῶς δ' ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὸ ἀποτέλεσμα. Περιμένομεν ἀπάντησιν.— Λεπτολόγῳ. Τὸ prix fixes οἱ ἔμποροι μεταφράζουσι : Τιμαὶ ὡρισμέναι· οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον *ἁπλῇ τιμή*, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἑπόμενον χωρίον τῶν Νόμων τοῦ Πλάτωνος· «ὁ πωλῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁτιοῦν, μηδέποτε εἴπῃ δύο τιμὰς ὧν ἂν πωλῇ. *Ἁπλῆν* δὲ εἰπὼν κλπ.» Ὁ λαὸς λέγει *ἀκαταίβατα*.—κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.— Κυρίας Π. Θ. Γ. Λευκάδα καὶ Ε. Σ. Ἰθάκην καὶ κκ. Ι. Κ. Μασσαλίαν, Ξ. Ε. Λ. Μούρας, Δ. Π. Βουζαῖον, Γ. Κ. Σ. Πειραιᾶ, Ν. Π. Καλάμας καὶ Ε. Π. Δ. Σύρον. Ἐλήφθησαν.—κ. Ι. Γ. Γύθειον. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Π. Δ. Σύλλογοι λαογραφικοὶ συνεστάθησαν ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης· ὁ παλαιότατος τούτων εἶναι ὁ ἐν Λονδίνῳ (Folklore Society,) ἐκδίδων καὶ ἴδιον περιοδικόν. Περιοδικὰ ἐπίσης ἐκδίδονται πολλά, εἴτε γενικά, εἴτε ἀποκλειστικῶς ἐξετάζοντα τὴν λαογραφίαν τῶν ὡρισμένων λαῶν ἢ ἐπαρχιῶν. Ἐν μόνῃ τῇ Ἱσπανίᾳ ἐκδίδονται 6—7 τοιαῦτα. Ἐκ τούτων συνιστῶμεν ὑμῖν ἰδίᾳ τὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ συλλόγου, τὴν Mélusine τῶν Παρισίων (6 Rue des Fossés-St-Bernard) καὶ τὸ Archivio perlo studio delle tradizioni popolari τῆς Πανόρμου (Palermo).—κ.Λ.Σ.Βάρναν. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας, ἀπηντήσαμεν δ' ὑμῖν ἰδιαιτέρως—Κυρίαν Ε.Π. Τῆνον καὶ κκ.Δ.Ι.Δ. Μεσσολόγγιον καὶ Σ.Δ.Σύρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ.Σ.Κ. Καλάμας. Τὰς ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν, τοῦ κ. Ν.Π. ἐπληρώθη ἐνταῦθα ἡ συνδρομή.—*Ἑνὶ συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας*. *Μελίσσῃ* Πάτρας, Α. Κ. Φιλιατρά, Κ. Δ Κ. Ἰωάννινα, *Βύα*, *Ἀλιτηρίῳ φίλῳ !* Ἐνταῦθα. Ἀκατάλληλα διὰ τὴν «Ἑστίαν.» — *Ἐπικουρείῳ*. Ἡ ἐκλογὴ νωπῶν ἰχθύων δὲν εἶναι ὅσον γράφετε δύσκολος· ἂν ὁ ἰχθὺς ἔχῃ θαμβοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σάρκα ἁπαλὴν μὴ τὸν ἀγοράσητε· ἂν δὲ οἱ ὀφθαλμοί του εἶναι στιλπνοὶ καὶ ἡ σὰρξ τραχεῖα, ἀγοράσατέ τον ἀδιστάκτως.— κ. Λ. Ν. Δ. Ἀγνοοῦμεν. Ἐκ τοῦ ὑπουργείου δύνασθε νὰ ζητήσητε τὰς ἀναγκαιούσας ὑμῖν πληροφορίας. —κ. Μ. Π. Δ. Σμύρνην. Ἕκαστος τόμος δραχ. 5. Ἕκαστον φύλλον λεπ. 25, δελτίον λεπ. 10. Ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται εὐθὺς ὡς ἀποσταλῇ τὸ ἀντίτιμον. — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν, ἐνηργήσαμεν δὲ συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς γράφομεν.—κ. Χ. Δ. Κ. Ὁ καλλωπισμὸς οὗτος καὶ φιλόκαλος ἂν ὑποτεθῇ, δὲν εἶναι ὅμως ἀξιομίμητος· ὑπελογίσατε πόσα πτηνὰ εἶναι χρεία νὰ φονευθῶσι διὰ νὰ κοσμηθῶσιν οἱ πῖλοι καὶ αἱ ἐσθῆτες τῶν φιλοκάλων γυναικῶν ὅλου τοῦ κόσμου ; Ἀπεδείχθη ὅτι εἴδη τινὰ πτηνῶν, ὧν τὰ

Digitized by Google

πτερὰ εἶναι περιζήτητα, ἐξηφανίσθησαν. Τοῦτο δὲ ἠνάγκασεν ἀριστοκράτιδας τινὰς ἀγγλίδας νὰ ἱδρύσωσι σύλλογον προστατευτικὸν τῶν πτηνῶν· ἡ μόνη ὑποχρέωσις τῶν κυριῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν σύλλογον τοῦτον, εἶναι οὐδέποτε νὰ κοσμηθῶσι διὰ πτερῶν ἢ κεφαλῶν πτηνῶν καὶ νὰ καταπολεμῶσι τὸν τοιοῦτον συρμόν. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι μέχρι τοῦδε ὁ φίλορνις σύλλογος δὲν ἔκαμε πολλὰς προόδους.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἐκδιδόντος Ἰακώβου Ρώτα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ράλλη 1839. Τόμοι 3 δεδεμένοι. Τιμ. δραχ. 20.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊνῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζῴων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α΄. Θηλαστικά. — καὶ Πτηνά. — Γ΄. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες Β΄. ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζωολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Α. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α΄.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β΄.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—Ὑψηλάντης.—Σεμέλη.—Ἀμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ΄.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ΄.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολάου Γ. Ἰγγλέση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

21 Φεβρουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	343.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	346.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	434.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	379.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	270.—
» 25 000,000 τῶν 8 » » »	259.50
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	188.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	238.
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	90.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	427.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3855—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	61.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	56.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	71.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	263. —
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.10
» 3μηνον......	30.95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	123.50
» Τραπεζικὸν 3μηνον	122.50
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.................	24.55
Λίρα ὀθωμανική...............	28.—

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	Τιμ. λεπτ	25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	» »	25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου	» »	25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου......	» »	25.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β΄ τῆς Βρασιλίας	Τιμ. λεπτ.	10·
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	» »	10·
Λάζαρος Κουντουριώτης	» »	10.
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος	» »	10.
Περὶ περιβάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου	» »	10.
Περὶ καθαριότητος	» »	10.
Περὶ Κύπρου............	» »	10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης.........	» »	10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ	» »	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν............	» »	10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου................	» »	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρᾶ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—341

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 479.—2 ΜΑΡΤΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 531

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙΝ.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ὑπὸ Δ. Κουρτίδου.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΧΑΒΙΑΡΙΟΥ ἐν Ῥωσίᾳ ὑπὸ Ν. Χρ. Ἀποστολίδου.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ποίημα Γεωρ. Δροσίνη.

ΣΤΗΛΗ
ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἡ ἐν Πειραιεῖ ἐκ τῶν κυριῶν Σοφίας Τρ. Μουτζοπούλου, Βλάγκαλη, Δημόκα καὶ Ῥετσίνα ἀποτελουμένη ἐπιτροπὴ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνέλεξεν ἐν βραχεῖ χρόνῳ δρ. 3, 580.85.

Τὸ συμβούλιον τῆς ἐνταῦθα μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη ἐψήφισε 2000 δρ. δι' ἀγορὰν ἡμιόνων πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ.

Ἐψήφισαν πιστώσεις πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων τὰ δημοτικὰ συμβούλια Μεσολογγίου δρ. 800. Κτημενίων δρ. 200. Περαχώρας δρ. 600. Σκοπέλου δρ. 300 Ὁρμινίου δρ. 200.

Ἡ ἐν Πετρουπόλει κ. Πολύμνια Σκαραμαγκᾶ προσήνεγκεν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ φρ. 1000.

Ἐκ χοροῦ δοθέντος ἐν Βραΐλᾳ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰσεπράχθησαν 6000 φρ.

Εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴν πρὸς περίθαλψιν τῶν οἰκογενειῶν ἀπόρων ἐπιστράτων ἀπέστειλαν ὁ κ. Ἰω. Βουτσινᾶς 1000 φρ. ἡ Κα Τ. Μ. δρ. 100, ἀνώνυμος δρ. 25, ὁ κ. Ι. Γεωργούλας δρ. 5.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ κ. Schlumberger ἀνέφερεν ἐσχάτως εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν ἐν Παρισίοις περί τινος σφραγῖδος τοῦ Βονιφατίου μαρκησίου τοῦ Μοντφερράτου ἑνὸς ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῆς τετάρτης σταυροφορίας.

Τῆς σφραγῖδος ταύτης, ἥτις νῦν ἀπόκειται ἐν τῷ ἐν Μονάχῳ νομισματικῷ μουσείῳ, ἐποιεῖτο χρῆσιν ὁ Βονιφάτιος ἐν τῇ διοικήσει τοῦ εἰς αὐτὸν προσνεμηθέντος βασιλείου τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλ' ἐν αὐτῇ δὲν ἀναγράφεται ὁ μαρκήσιος ὡς βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπως οὐδὲ ἐν τοῖς γράμμασι τοῦ Ἰννοκεντίου τοῦ Γ' ἀπονέμεται εἰς αὐτὸν ἡ βασιλικὴ προσωνυμία. Ἐν τῇ σφραγῖδι δὲ ταύτῃ τὸ μάλιστα λόγου ἄξιον εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου μέρους εἶναι κεχαραγμένη λίαν περίεργος καὶ ἀκριβεστάτη, ἀλλ' οἱονεὶ συνοπτικὴ ἄποψις τοῦ ὠχυρωμένου περιβόλου τῆς Θεσσαλονίκης, ἐν ᾗ οὗτος εὑρίσκετο καταστάσει κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος.

Τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας ἐπέστησεν ὁ κ. Bréal τὴν προσοχὴν ἐπί τινος ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης εἰς τὰ Καμίνια τῆς Λήμνου, δημοσιευθείσης δὲ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένῳ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Δελτίῳ Ἑλληνικῆς ἀλληλογραφίας ὑπὸ τῶν κ.κ. Cousin καὶ Durrbach. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι ἀρχαϊκοῖς μὲν ἑλληνικοῖς γράμμασι γεγραμμένη, ἀλλ' ἐν γλώσσῃ ἀγνώστῳ, ὑπομιμνησκούσῃ δὲ ἐν πολλοῖς τὴν τυρρηνικήν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Στράβων καὶ ὁ Πλούταρχος ἀναφέρουσιν ὅτι ᾤκησάν ποτε τὴν Λῆμνον Τυρρηνοί, ἡ ἀνεύρεσις αὐτόθι τυρρηνικῆς ἐπιγραφῆς οὐδαμῶς θὰ ἦτο ἀπίθανος.

— Κατὰ τὴν «Νέαν Ἑβδομάδα» τοῦ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης ἐν τῷ χωρίῳ Ἅγιοι Δέκα Μεσαρᾶς παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος εὑρέθη κολοσσιαῖον ἄγαλμα ἐκ πεντελησίου μαρμάρου· τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶνε ἀκέφαλον, συντετριμμένον κατὰ τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ στήθους, ἐλλείπει δὲ καὶ ὁ ἕτερος τῶν βραχιόνων αὐτοῦ· παριστᾷ γυναῖκα ἱσταμένην καὶ ἔχουσαν τὴν μὲν δεξιὰν κνήμην ἐλαφρῶς κεκαμμένην πρὸς τὰ ὀπίσω, τὴν δὲ ἀριστερὰν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἑτοίμην νὰ βαδίσῃ. Φορεῖ χιτῶνα ποδήρη καὶ ἱμάτιον. Τὸ ὕψος τοῦ διατηρουμένου κορμοῦ εἶναι δύο μέτρων, ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σώματος κατὰ τὸν ὀμφαλὸν δύο μέτρων καὶ 10 ἑκατοστῶν. Οἱ πόδες ὑποδεδεμένοι διὰ σανδαλίων ἐπίκεινται κυκλοτεροῦς βάσεως, ἀποτελούσης ἓν σῶμα μετὰ τοῦ ὅλου ἀγάλματος. Ἐπὶ τοῦ χείλους δὲ τοῦ βάθρου εἶναι ἐγκεχαραγμένη διὰ γραμμάτων τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ ἑπομένη ἐπιγραφή: *Εἰσίδοτος Ἀθηναῖος ἐποίει.*

— Τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐκ δέκα ὑποβληθέντων προπλασμάτων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Μιαούλη, ὅστις θὰ στηθῇ ἐν Ἑρμουπόλει, ἔκρινεν ἄριστον τὸ τοῦ κ. Μπονάνου, Ἕλληνος καλλιτέχνου, σπουδάζοντος ἐν Ῥώμῃ.

— Διατρίβει παρ' ἡμῖν ἄρτι ἀφικόμενος ὁ Ἄγγλος ἀρχαιολόγος κ. Πενρόζ, μέλλων νὰ παραλάβῃ τὸ κτίριον τῆς Ἀγγλικῆς σχολῆς καὶ νὰ συνεχίσῃ τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας αὐτοῦ ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ, διὰ τὰς ὁποίας δὶς μέχρι τοῦδε ἐποίησεν ἀνασκαφὰς ἐν τῷ περιβόλῳ καὶ ἐν τῷ σηκῷ τοῦ ναοῦ.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος Nature ὁ κ. Π. Γεννάδιος ἐδημοσίευσε πραγματείαν περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι καλλιεργουμένων ποικιλιῶν τῆς ῥοιᾶς.

— Τὸ τελευταῖον τοῦ «Économiste français» φύλλον περιέχει ἐκτενὲς καὶ εὔγλωττον ἄρθρον «περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς μέχρι τῆς σήμερον» γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ὁμοεθνοῦς κ. Δ. Γεωργιάδου, γνωστοῦ ἐκ τῆς ἀξίας λόγου μονογραφίας αὐτοῦ περὶ Σμύρνης. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἐξαίρεται, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀτυχῶς λίαν πενιχρῶν ἐπισήμων ἀπογραφικῶν πληροφοριῶν, ἡ οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἐπίδοσις.

— Ἐν τῷ τεύχει τοῦ Φεβρουαρίου τῆς «Ἐφημερίδος τοῦ ῥωσικοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως» ἐδημοσιεύθη κρίσις περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Σακκελίωνος ἐκδόσεως τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Θεοδωρήτου.

— Ἐδημοσιεύθη ἔκθεσις τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου (τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ) πεπραγμένων ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1885. Κατὰ ταύτην τὰ ἔσοδα τοῦ Συλλόγου ἐν τῷ παρελθόντι ἔτει ἀνῆλθον εἰς δρ. 469,479.30. ὧν 393,685.75 προήρχοντο ἐκ περισσεύματος τοῦ παρελθόντος ἔτους,21,866. 50 ἐκ τόκων καὶ 393.20 ἐκ πωλήσεως ὑλικοῦ, ὑποκειμένου εἰς φθοράν. Εἰσέπραξε δὲ ὁ Σύλλογος ἐκ συνδρομῶν τῶν ἱδρυτῶν καὶ τῶν μελῶν δρ. 1983, ἐξ ἐκτάκτων συνεισφορῶν διαφόρων δρ. 53,633.85. Τῶν συνεισφορῶν τούτων σπουδαιοτάτη ἦν ἡ γενομένη ὑπό τινος ἀνωνύμου ἐκ δρ. 30,595· ἔλαβε δὲ καὶ πολλὰς συνεισφορὰς εἰς εἴδη· αἱ δαπάναι ἀνῆλθον εἰς δρ. 38,677.85. Ἐκ τούτων 1011 μὲν δρ. ἔπεμψεν εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ ἐν Μαδρίτῃ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων ἔν τισιν Ἱσπανικαῖς πόλεσιν· 6543 δρ. (αἷς προστεθείσθωσαν καὶ ἕτεραι 4,535 προερχόμεναι ἐκ συνδρομῆς διαφόρων φιλανθρώπων) ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τῶν ἐν Γκαζοχωρίῳ καὶ Ἄνω καὶ Κάτω Πετραλώνοις τῶν Ἀθηνῶν δεινῶς ὑπὸ ἑλωδῶν πυρετῶν προσβληθέντων κατὰ τὸ θέρος τοῦ λήξαντος ἔτους· ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ δρ. 2060· ὑπὲρ τοῦ σερβικοῦ Ἐρυθροῦ δρ. 4120. Ἐδαπάνησε προσέτι δι' ἀγορὰν ὑλικοῦ καὶ ἔξοδα παραλαβῆς αὐτοῦ δρ. 10,571.35, δι' ἔξοδα προπαρασκευῆς καὶ ἀποστολῆς ὑλικοῦ εἰς Λάρισαν καὶ Ἄρταν καὶ δι' ἐξάσκησιν νοσοκόμων δρ. 3 619.05.

Digitized by Google

— Ὁ ἐν Σμύρνῃ κ. Δ. Στάης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συλλογῆς ποιημάτων του, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἰωνικαὶ νύκτες.»

— Ἐν Παρισίοις γίνονται ἀνασκαφαὶ πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς ἀρχαίας Λουτεκίας. Εὑρέθησαν δὲ ἀξιόλογα ἀρχιτεκτονικὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ἐλπίζεται ὅτι θὰ συμπληρωθῶσιν αἱ ἀνασκαφαὶ ἀγοραζομένων τῶν νεωτέρων οἰκοδομῶν, αἵτινες καλύπτουσι τὰ ἐρείπια. Τὰς δαπάνας τῶν ἀνασκαφῶν τούτων καταβάλλουσιν ἡ κυβέρνησις, ὁ δῆμος καί τινες ἰδιῶται.

— Τῇ 14/26 Φεβρουαρίου ἑωρτάσθη ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ Γάλλου ἀστρονόμου καὶ πολιτευτοῦ Φραγκίσκου Ἀραγώ, μετὰ δύο δ' ἡμέρας παρετέθη εἰς μνήμην αὐτοῦ μέγα συμπόσιον ἐν τῷ δημαρχείῳ τῶν Παρισίων.

— Τὸ γνωστὸν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας* μυθιστόρημα τοῦ Ἀλεβῦ «ὁ ἀββᾶς Κωνστάντιος» μετεσκευάσθη εἰς δρᾶμα ὑπὸ τῶν κκ. Κρεμιὲ καὶ Δεκουρσὲλ καὶ διδαχθήσεται ἔν τινι τῶν Παρισινῶν θεάτρων.

— Ὁ ἐν Βρυξέλλαις βιβλιοπώλης **Muquardt** ἀνήγγειλε τὴν ἔκδοσιν *Διεθνοῦς βιβλιοθήκης τῆς στρατιωτικῆς ἱστορίας* (Bibliothèque internationale d' histoire militaire) ἥτις ἐν τόμοις 25 θὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων τοῦ ΙΖ' καὶ τοῦ ΙΗ αἰῶνος, τῶν ἐπὶ τῆς πρώτης γαλλικῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ Ναπολέοντος, καὶ τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους

— Ὁ μελοποιὸς τῆς *Βασιλίσσης τοῦ Σαβᾶ* Κάρολος Γόλδμαρκ ἐποίησε νέον μελόδραμα, τὸν Μερλῖνον, ὅπερ παρασταθήσεται τὸ πρῶτον τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον ἐν Βιέννῃ. Βιβλιοπώλης τις ἠγόρασεν ἀντὶ 15000 φιορινίων τὸ δικαίωμα τῆς ἐκτυπώσεως αὐτοῦ, πολλὰ δὲ γερμανικὰ θέατρα ἐζήτησαν μέχρι τοῦδε νὰ δοθῇ αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τῆς παραστάσεως.

— Ἡ ἑταιρία τῶν Ἰταλῶν δραματικῶν συγγραφέων ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ ἰδίαν ἐφημερίδα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων τῶν συγγραφέων ἐν πάσαις ταῖς χώραις, ὅπου ὑπάρχουσι νόμοι προστατεύοντες τὴν διανοητικὴν ἰδιοκτησίαν ἀπὸ τῶν ἀνατυπώσεων, καὶ μεταφράσεων καὶ λογοκλοπιῶν. Οἱ ἐξοχώτατοι τῶν Ἰταλῶν συγγραφέων κατέβαλλον συνδρομὰς πρὸς ἔκδοσιν τῆς ἐφημερίδος ταύτης.

— Ὁ Βέλγος μηχανικὸς **van Rysselberghe** ἐπενόησεν ἠλεκτρικὴν συσκευήν, δι' ἧς καθίσταται δυνατὴ ἡ τηλεφωνικὴ συγκοινωνία εἰς ἀπόστασιν 1600 χιλιομέτρων. Μέχρι τοῦδε ἡ ἀπόστασις δύο τηλεφωνικῶν σταθμῶν ἦτο 500 χιλιομέτρων, διότι τοσοῦτον ἀπέχουσιν ἀλλήλων αἱ πόλεις Βουένος Ἄϋρες καὶ Σάντα Φέ, αἱ συνδεδεμέναι διὰ τηλεφώνου. Νῦν δὲ διὰ τῆς συσκευῆς αὐτοῦ ἐδυνήθη ὁ van **Rysselberghe** νὰ συνδέσῃ τηλεφωνικῶς τὴν Νέαν Ὑόρκην μετὰ τοῦ Σικαγώ.

— Ἀρτίως ἐπανακάμψας ἐξ ἐπιστημονικῆς περιηγήσεως εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας καὶ εἰς Θιβέτ, ὁ στρατηγὸς Περσχεβάλσκη ἐξέθηκεν ἐν Μόσχᾳ τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ. Κατὰ ταῦτα τὸ κλίμα ἐν τῷ βορείῳ τμήματι τοῦ Θιβὲτ εἶναι δύσκρατον, ἕνεκα τῆς ἀποτόμου μεταβολῆς τῆς ἀτμοσφαίρας, ἀπὸ τοῦ ἀφορήτου καύσωνος κατὰ τὴν ἡμέραν εἰς ἀφόρητον ψῦχος κατὰ τὴν νύκτα· ἐν τῷ νοτίῳ τμήματι ὁ μὲν καύσων κατὰ τὸ θέρος εἶναι ὀλιγώτερος, μετριώτερος δὲ ὁ χειμών, ἀλλ' ἕνεκα τῆς δυσκρασίας δὲν εὐδοκιμοῦσι καὶ ἐν αὐτῷ τὰ φυτά, οὐδὲ ὑπάρχουσι βοσκαὶ τῶν ζῴων· μόνον ἐν τῷ δυτικῷ τμήματι εὑρίσκονται μέρη ἔχοντα ὀλίγον χόρτον· δένδρα ὅμως ἢ θάμνοι παντελῶς ἐλλείπουσιν. Ἀλλὰ καὶ οὕτω ζῶσιν ἐν Θιβὲτ πολλὰ εἴδη ζῴων, περιέγραψε δὲ ὁ ῥῶσος περιηγητὴς 15 εἴδη θηλαστικῶν καὶ 35 εἴδη πτηνῶν Τὸ ἀξιολογώτατον εἶδος τῶν θηλαστικῶν εἶναι ὁ Γιάκ, ὁμοιάζον ἀγρίῳ ταύρῳ καὶ βιοῦν κατ' ἀγέλας. Εὑρέθησαν καὶ ἀντιλόπαι καὶ πρόβατα καὶ ὄναγροι, καὶ μακρόθεν παρετηρήθησαν πολυπληθεῖς ἄρκτοι, λύκοι καὶ ἀλώπεκες. Ἐν τῷ ἀνατολικῷ τμήματι τοῦ Θιβὲτ ὑπάρχουσι δύο ποταμοὶ καὶ πολλαὶ λίμναι, τρέφουσαι ἀφθόνους ἰχθῦς. Οἱ ἰθαγενεῖς ἀνήκουσιν εἰς τὴν μογγολικὴν φυλήν, ὁ δὲ βίος καὶ τὰ ἤθη αὐτῶν εἰσὶν ἄγρια. Ἡ ὅμορος τῇ Σινικῇ χώρα Καλιφοὺ εἶναι παντελῶς διάφορος τὴν φύσιν· διότι καὶ ὕδατα ἔχει ἄφθονα καὶ βλάστησιν ἕνεκα τούτου δαψιλῆ. Οἱ κάτοικοι εἶναι Τουγκοῦτοι, πρεσβεύοντες τὴν βουδικὴν θρησκείαν καὶ ἔχουσι μεγίστην ὁμοιότητα μὲ τοὺς Ἀθιγγάνους. Ἐνῷ οἱ Θιβέτιοι βιοῦσιν ἐν σκηναῖς πιλωταῖς, οἱ Τουγκοῦτοι βιοῦσιν ἐν καλύβαις. Ἄλλο γένος εὗρεν ὁ Περσχεβάλσκη τοὺς Δάλδυ, οἵτινες ἐν πολλοῖς διαφέρουσι τῶν Σινῶν καὶ ἀσκοῦσιν ἐμπόριον. Καθ' ὅλον τὸ Θιβὲτ δὲν εἶναι γνωστὴ ἄλλη θρησκεία πλὴν τοῦ βουδισμοῦ καὶ τοῦ ἰσλαμισμοῦ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Catherine de Sienne. Sa vie et son rôle dans l' Italie du quatorzième siècle par ***Marguerite—Albana Mignaty.*** **Paris (Fischbacher) 1886. 8ον.**

Ἡ Αἰκατερίνα τῆς Σιέννης δὲν εἶναι μὲν πολὺ παρ' ἡμῖν γνωστή, ἀλλ' ὅμως ὑπῆρξεν ἔξοχος ἀληθῶς καὶ ὑπέροχος καθ' οὓς ἔζησε χρόνους γυνή. Ἐγεννήθη ἐν Σιέννῃ τῆς Ἰταλίας τῷ 1347 καὶ ἦτο θυγάτηρ βαφέως. Ἀφοσιωθεῖσα σχεδὸν ἐκ παίδων εἰς τὰ τῆς θρησκείας καὶ πολλὰ θρησκευτικὰ βιβλία πλήρη μυστικισμοῦ συγγράψασα, ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ τοῦ σχίσματος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τῷ 1378, ὅτε τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἀντεποιοῦντο δύο ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ποντίφηκες, ὁ Οὐρβανὸς ὁ ἕκτος καὶ ὁ Κλήμης ὁ ἕβδομος. Ἡ Αἰκατερίνα συνετάχθη πρὸς τὸν Οὐρβανόν. Ἔζησε βίον ἀσκητικὸν καὶ ἀπέθανεν οἱονεὶ ὑπὸ τοῦ βίου ἐκείνου ἐξαντληθεῖσα τῷ 1380 ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν. Ἡ κατὰ τὴν Δύσιν ἐκκλησία κατέταξεν αὐτὴν ἐν τοῖς ἁγίοις καὶ τὴν μνήμην αὐτῆς ἐπιτελεῖ τῇ 30 ἀπριλίου κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον. Ἀξιόλογος δὲ καὶ λαμπρῶς γεγραμμένη εἶναι ἡ περὶ αὐτῆς ἐνταῦθα ἀγγελλομένη πραγματεία τῆς γνωστῆς λογίας κυρίας Μηνιάτη. Οἱ τυχὸν καὶ παρ' ἡμῖν ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν μελέτην τῆς μέσης καὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας καὶ μάλιστα τῆς ἰταλικῆς, ἥτις εἶναι τόσον πλουσία καὶ τόσον περίεργος, τόσον δραματικὴ καὶ τόσον ποικίλη, πολλὴν θὰ πορισθῶσι τέρψιν ἅμα καὶ διδασκαλίαν ἐκ τῶν ὡραίων σελίδων τῆς ἐνδιαφερούσης ταύτης πραγματείας

Σ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 28 Φεβρουαρίου.

Διωρίσθη γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ στρατοῦ ὁ ἀντιστράτηγος κ. Β. Σαπουντζάκης, ἀρχηγὸς δὲ τοῦ 1ου ἀρχηγείου ὁ συνταγματάρχης τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν κ. Ι. Ζυμβρακάκης, οἵτινες μετά τινας ἡμέρας ἀναχωροῦσιν ἀμφότεροι εἰς Θεσσαλίαν.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἐνέκρινεν ὅπως ὁ δῆμος συνομολογήσῃ δάνειον 6,000,000 δραχ. εἰς χρυσὸν ἐπὶ τόκῳ 5 τοῖς %, χρεωλυσίῳ 1 τοῖς % καὶ προμηθείᾳ ἐφάπαξ 1 τοῖς %, ἐπεφόρτισε δὲ τὸν δήμαρχον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Τὸ δάνειον τοῦτο θέλει χρησιμεύσει μέρος μὲν εἰς ἀπότισιν τῶν χρεῶν τοῦ δήμου πρός τε τὴν Ἐθν. Τράπεζαν καὶ ἑτέρους δικαιούχους, μέρος δὲ εἰς κατασκευὴν τοῦ θεάτρου καὶ διαφόρων ἄλλων δημοτικῶν ἔργων.

— Τὸ ὁλλανδικὸν ἀτμόπλοιον «Ζεὺς» ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ κομίζον πυροβόλα Κροὺπ διὰ τὸν στρατόν, τὴν προσεχῆ δ' ἑβδομάδα ἕτερον ὁλλανδικὸν ἀτμόπλοιον θὰ κομίσῃ εἰς Πειραιᾶ τὸ ὑπόλοιπον τῶν παραγγελιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως εἰς τὸ ἐργοστάσιον Κρούπ.

— Ὡσαύτως ἀναμένονται τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἐκ Τεργέστης 100 περίπου κιβώτια περιέχοντα ὅπλα Γρᾶ.

— Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς ἐπιούσης ἑβδομάδος καταπλέει εἰς Πειραιᾶ, ἀναχωρῆσαν πρό τινων ἡμερῶν ἐκ Γλασκώβης, καὶ τὸ ἕτερον αὐτόθι ἀγορασθὲν ἀτμόπλοιον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, τὸ μετονομασθὲν «Σφακτηρία».

— Παρεδόθησαν ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πυριτιδοποιείου εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ 1.500,000 φυσιγγίων Γκρᾶ.

— Ἐν τῷ δικαστικῷ κλάδῳ ἐγένοντο πολλοὶ προβιβασμοί, μεταθέσεις καὶ διορισμοί.

— Διὰ Β. Διατάγματος ἐνεκρίθη ἡ μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης σύμβασις, δι' ἧς ἡ Ἐθνικὴ τράπεζα χορηγεῖ εἰς τὸ δημόσιον δάνειον 10 ἑκατομμυρίων δραχμῶν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια.

— Εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς κεντρικῆς ἐν Πειραιεῖ ἀποθήκης τοῦ ὑλικοῦ τοῦ στρατοῦ παρεδόθησαν τὸ παρελθὸν σάβ-

Digitized by Google

βατον 35000 κλινοσκεπάσματα, 300 τεμάχια ἐρέας, 15000 ἔτοιμα ἀμπέχονα καὶ δύο κιβώτια περιέχοντα διόπτρας διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατοῦ.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξεν, ἵνα οἱ χάριν ὑπηρεσίας τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἀπεσπασμένοι ἐπανέλθωσι τάχιστα εἰς τὰ τάγματα εἰς ἃ ἀνήκουσιν, ἀντικαθιστάμενοι ὑπ' ἀνδρῶν λαμβανομένων ἐκ τῶν ἐμπέδων λόχων.

— Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου πρόκειται νὰ γείνῃ ἡ παράδοσις τοῦ ἀπὸ Καρδίτζης μέχρι Πηνειοῦ τμήματος τῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλίας.

— Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐν Τρικάλοις νοσοκομεῖον καὶ νὰ ἀποστείλῃ αὐτόθι τὸ ἀναγκαιοῦν ὑλικὸν καὶ φάρμακα, ἐνοικιαζομένου καὶ καταλλήλου οἰκήματος.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ **ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Ἐξεδόθη τὸ ὄγδοον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Νόμισμα τῆς Μυτιλήνης.—Ἡ Κρήτη ἀπὸ τῆς Ἴδης βλεπομένη.—Νόμισμα τῆς Μιλήτου.—Ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος.—Θέα τοῦ Πανόρμου.— **Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι**: Τὸ φρούριον τῆς Φυλῆς.—Ἡ πεδιὰς τῆς Ὀλυμπίας.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 10.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων 5 φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ 11 φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Ἡ Κόρινθος (Ὁλοσέλιδος).—Ἀσπασία.—Ἀφροδίτη.—Ἔρως τοῦ Πραξιτέλους.—Κατακλείς.—Πρόθυρον ἑλληνικῆς οἰκίας.—1 κεφαλαῖον.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1.75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 20, πλάτους 0,20, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 15. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 16.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος. μεγέθους $0,23 \times 0,15$. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στῦλοι Ὀλυμπιείου. — Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἀκαδημίας. μέγεθος $0,31 \times 0,25$. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Χ. Π. Πάτρας. Ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς ἑτέρους δύο, πρὸς οὓς ἀπεστείλαμεν καὶ τὰ ἑπόμενα φύλλα. Τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Ν. Ρ. Βερολῖνον. Τὰ ἐλάβομεν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Α. Χ. Σύρον. Αἱ δωρεαὶ βιβλίων δημοσιεύονται μόνον ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑταιρίας.—*Ἐπιστράτῳ, Τρίπολιν,* Α') Ἂν μὴ ἀπατώμεθα, ὁ λόγος τούτου εἶναι ἄγνωστος εἰς τὴν ἐπιστήμην, διότι οὐδεὶς ἴσως μέχρι τοῦδε ἠσχολήθη εἰδικῶς εἰς τὴν μαιευτικὴν τῶν ὀρνίθων. Β') 18000 ἐντὸς δύο μηνῶν. Ἀλλὰ καθὸ ἐπίστρατος δύνασθε δι' ἰδίων παρατηρήσεων νὰ ἐξελέγξητε ἂν ὁ ἀριθμὸς οὗτος, ὃν ἀναγράφουσί τινες ζωολόγοι, εἶναι ἀκριβής.—κ. Σ. Μ. Πεσίναν. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράφητε δὲ ὑμεῖς τε καὶ ὁ ἐν Orgéeff κ. Ι. Δ. Τὸ ὑπόλοιπον ἐκ φρ. 10 παρεδόθη τῇ Διευθύνσει τῆς «Ἐφημ.» —κ. Π. Ζ. Κέρκυραν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Σ. Π. Πάτρας. Ἐλήφθη καὶ ἐδημοσιεύθη· Τὴν ἀπόδειξιν καὶ τὸ περιέχον αὐτὴν φύλλον ἀπεστείλαμεν ἤδη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.—κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Ἐκ τῶν σταλέντων ἐπληρώθησαν δραχ. 10 τῇ «Ν. Ἐφημ.»—*Ἀσπασία Τ.* Ἀρ' οὐ, κύριε Π. Π., γράφοντες κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀπόκρεων, ἐκρίνατε εὔλογον καὶ νὰ μεταμφιεσθῆτε εἰς κυρίαν, ἔπρεπεν ἐπιμελέστερον νὰ κρύψητε τὰ χαρακτηριστικά σας... πρὸ πάντων τὸν χαρακτῆρα τῆς γραφῆς σας.— Τὰς ζητουμένας πληροφορίας περὶ Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ τῶν βοηθημάτων πρὸς μελέτην αὐτῶν εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι προθύμως θὰ σᾶς παράσχῃ ὁ ἡμέτερος συνεργάτης, ὃν καλῶς γνωρίζετε.—Κυρίας Χ. Ν. Π. Πάτρας, Α. Σ. Μυτιλήνην, Π. Θ. Γ. Λευκάδα, καὶ κ.κ. Π. Α. Α. Λέσχ. Δ. Ν. Π. Πόρον, Π. Γ. Π. Ὀδησσόν, Π. Κ. Χ. Μάντσεστερ, Ν. Β., Γ. Κ. καὶ Ἀδελφ. Π. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.— κ. Σ. Κ. Καλάμας. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ ἐκδοθέντα φυλλάδια τῆς *Ἑλλάδος* τῷ κ. Ν. Π., ὃν ἐνεγράψαμεν συνδρομητήν.— *Κερκυραίῳ.* Δὲν μετεφράσθησαν ἑλληνιστί.— κ. Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν. Ὡς καὶ ἰδιαιτέρως ἐπληροφορήσαμεν ὑμᾶς, ἐλήφθησαν ὅλαι ἀσφαλῶς, καὶ ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας.— κ. Α. Δ. Τ. Ἀδριανούπολιν. Παρεδόθησαν τὰ 6 φρ. τῷ κ. Ι. Π.—Κυρίους Ἀδελφ. Σ. Τσετάτε. Ἐλήφθησαν, ταχυδρομικῶς δ' ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὰς ἀποδείξεις. Τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα.—Κυρίαν Π. Θ. Γ. Λευκάδα. Ἐκ τῶν σταλέντων παρεδόθησαν φρ. 10 τῇ Διευθύνσει τῆς «Ἀκρ.», ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἀντίτυπον Ἡμερολογίου. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν τὸ περίσσευμα δρχ. 1,80.—κ. Π. Κ. Χ. Μάντσεστερ. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν, πλὴν τοῦ ἐξωφύλλου, μὴ εὑρεθέντος προχείρως. Ἂν εὑρεθῇ καὶ τοῦτο, θέλομεν σᾶς τὸ ἀποστείλει.—κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, ἀπεστείλαμεν δ' αὐτοῖς καὶ τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα φυλλάδια.—κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη. Οἱ χάρται καὶ εἰκόνες θέλουσι περιληφθῆ εἰς ἓν ἰδιαίτερον τεῦχος, ὅπερ βραδύτερον θέλει ἀποσταλῆ τοῖς κκ. συνδρομηταῖς.—κ. Ν. Λ. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάττῃ ἀπὸ τοὺς φίλους μου καὶ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μου φυλάττομαι μόνος μου! Ἐνθυμούμεθα ἄκοντες τὴν παροιμίαν ταύτην, ὁσάκις λαμβάνομεν ἐπιστολὰς ὡς ἐκείνην, δι' ἧς

Digitized by Google

μᾶς βεβαιοῦτε ὅτι «ἐξ ἄκρας ἀγάπης πρὸς τὸ ἀξιόλογον περιοδικὸν ἡμῶν παρωρμήθητε νὰ ἐργασθῆτε τὸ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀποστέλλοντες πρὸς δημοσίευσιν τὸ ἐσώκλειστον κλπ.» Θαυμασία ἀληθῶς ἐκδήλωσις ἀγάπης, ἡ ἀναγκάζουσα ἡμᾶς νὰ σπαταλῶμεν τὸν καιρόν μας εἰς ἀνάγνωσιν ἀνιαρῶν συνονθυλευμάτων!!—κ. Ν.Δ.Οἰ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Τ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ τοῦ τακτικοῦ φακέλλου τῆς «Ἑστίας» ἀπεστάλη τὸ ζητηθέν. Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ τὸ ζητήσητε παρὰ τοῦ κ. Ν. Ι. Π.—κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἡ ἐπιταγὴ ἐλήφθη. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησιν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Σ.Μπ. Λεόβαν. Παρεδόθη ἀσφαλῶς. Πρὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα βιβλία.—Κυρίαν Α. Σ. Μυτιλήνην. Ἐκ τῶν ἀποσταλέντων παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα τῷ κ. Β.—κ. Ν. Δ. Μεσολόγγιον. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Τῷ κ. Κ. Δ. Σ. ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα φύλλα.—κκ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς, Σ. Σ. Κ Αἰτωλικὸν καὶ Α. Γ. Ν. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ν. Σ. Α. Σμύρνην. Ἡ χρονολογία κατ' Ἰνδικτιῶνας εἰσήχθη κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα μ. Χ. Ἐν δὲ τῇ ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογίᾳ δέον νὰ διακρίνετε τὴν «κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρεῖς,» ἀρχομένην τῇ 1 Σεπτεμβρίου 5493 π. χ. ἀπὸ τῆς «κατὰ Ῥωμαίους» ἤτοι τῆς Βυζαντιακῆς, ἀρχομένης τῇ 1 Σεπτεμβρίου 5509, καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ Ἰουδαίους, ἀρχομένης τῷ 3761 π.χ.

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.—*Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί. — Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα. — Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λαοπλάνος.—Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.—Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Α. *Δραματικὴ ποίησις.*—ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ, Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τόμος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη.—Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, Ἀντιγόνη ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα*, Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως.—Λέϊλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—ΛΕΣΣΙΓΚ, Νάθαν ὁ σοφός.—ΣΧΙΛΛΕΡ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα*, Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναϊάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα*, Μέρος Γ'.—Τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαί.—Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.—Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Πωλοῦνται χωριστὰ κατὰ τόμον.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δρ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 6.80

Ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς δημοσιευθήσονται:

Τόμος ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις*.—ΔΑΝΤΟΥ, Κόλασις.—ΑΙΣΧΥΛΟΥ, Πέρσαι.—ΓΑΙΤΟΥ, Ἰφιγένεια.— ΣΑΙΚΕΣΠΕΙΡΟΥ, Ἰούλιος Καῖσαρ.

Τόμος ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α'. μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Τόμος ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Β'. μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Φεβρουαρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμ..*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	340.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	346.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	429.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	375.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	273.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	265.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	185.
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	240.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	88.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης ῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	426.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3810—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	64.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	57.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	69.½
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	248.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.½
» 3μην......	31.10
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	124.—
» Τραπεζικὸν 3μην	122.½

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	24.60
Λίρα ὀθωμανική..................	28.10

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ
Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΘ' ΑΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΚΟΠΩΝ

ΥΠΟ ΜΗΝΑ Α. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συστηθὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τὴν ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκαλίαν.—Εὑρίσκεται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 3. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 3.40.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—348

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 480.—9 ΜΑΡΤΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 532

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ.

ΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΩΟΤΑΡΙΧΩΝ ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ Ν. Χρ. Ἀποστολίδου.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ παρὰ τοῖς ζώοις.

Η ΓΡΑΙΑ (Ὄνειρον).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΤΗΛΗ
ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἀπεστάλησαν εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας τὰ ἑπόμενα χρηματικὰ ποσά: Ὑπὸ τοῦ δήμου Τριπόλεως δρ. 300, Κρανίων Κεφαλληνίας δρ. 1000, Πάρου δρ. 300· ὑπὸ τῆς ἐν Πετρουπόλει κυρίως Πολυμνίας Σχαραμαγκᾶ δρ. 1000· ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς Τούλτσας λίραι ὀθωμανικαὶ 171· ὑπὸ τῆς ἐν Λιβερπούλῃ ἐπιτροπῆς λίραι Ἀγγλίας 446· ὑπὸ τῆς ἐν Βάρνῃ φράγκα 390 καὶ λίραι ὀθωμανικαὶ 55· ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς Βουρλατίου λίραι ὀθωμανικαὶ 87· ὑπὸ τῆς ἐν Γαλαζίῳ ἐπιτροπῆς φρ. χρυσᾶ 15,745.10 καὶ 100 δρ· ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σμύρνης δρ. 12 961,15· ὑπὸ διαφόρων ἐν Λονδίνῳ δρ. 248. ὑπὸ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ κ. Χρυσοβελώνη δρ. 1000· ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγίῳ ἐπιτροπῆς δρ. 1437. 45· ὑπὸ διαφόρων ἐν Βενετίᾳ δρ 247.25· ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς Ἄνδρου δρ. 600· ὑπὸ τῆς ἐν Πάτραις ἐπιτροπῆς τῶν κυριῶν δρ. 3000· ὑπὸ διαφόρων ἐξ Ἀλτσιάτας φράγκα χρυσᾶ 300.

Ἐψήφισαν πιστώσεις ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ στρατοῦ τὰ δημοτικὰ συμβούλια Ἀρήνης, Φερῶν, Ὀλύμπου, Σηπιάδος, Μακρινίτσης καὶ Λαρίσης ἀνὰ δρ. 500· Βώλακος δρ. 200.

Ἡ κοινότης Στυλίδος προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν δρ. 1500.

Οἱ ἐν Μετζιδιὲ τῆς Δοβρούτσας εὐάριθμοι Ἕλληνες προσήνεγκον ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους φρ. 1107.50.

Ἐν Τούρνῳ Μαγουρελίῳ ἐκ χοροῦ δοθέντος ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰσεπράχθησαν ὑπὲρ τὰ 5500 φρ. Ἐν ὅλῳ δὲ εἰσεπράχθησαν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 8117 δρ.

Ἐν Μανσούρᾳ εἰσεπράχθησαν ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ 2500 φρ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ ἔγκριτον γερμανικὸν περιοδικὸν N. Philologische Rundschau δημοσιεύει σπουδαίαν βιβλιοκρισίαν περὶ τῶν γνωστῶν *Φιλολογικῶν Ὑποτυπώσεων* τοῦ κ. Θερειανοῦ, γεγραμμένην ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Sitzler, καὶ ἄλλοτε λίαν ἐπιτυχῶς πραγματευθέντος ζητήματα σχετικὰ πρὸς τὴν μεσαιωνικὴν καὶ νεωτέραν ἑλληνικὴν φιλολογίαν.

Κατὰ τὸν γερμανὸν κριτικὸν ἡ πρώτη διατριβὴ τοῦ διαπρεποῦς ἡμῶν φιλολόγου (ἡ περὶ τῆς παραλλήλου πολιτικῆς καὶ φιλολογικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων), «εἰ καὶ δὲν περιέχει ἐν πᾶσιν ὅλως καινὰ πράγματα, εἶνε οὐδὲν ἧττον λίαν καλῶς ἐξειργασμένη ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν κατάταξιν τῶν κυριωτάτων· καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν κυρίων τούτων ἐπόψεων εἶνε ἐξαίρετος· ἐν πάσῃ συντομίᾳ ἡ διατριβὴ παρέχει ἐπιτυχῆ ἀνακεφαλαίωσιν ὅλης τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλάδος, ἣν πάνυ διαφερόντως ἀνέγνωμεν.» Μετὰ συνοπτικὴν ἀνάλυσιν τῆς δευτέρας καὶ τρίτης διατριβῆς ὁ κ. Sitzler λέγει ἐν τέλει «Ἡ περὶ τοῦ Οἰκονομίδου πραγματεία ἐμφαίνει τὴν πρὸς τὸν πρώην διδάσκαλον καὶ φίλον ἐνδόμυχον ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν τοῦ συγγραφέως, πρὸς δὲ τούτοις διατρανοῖ μεθ' ὁπόσου ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀσχολεῖται οὗτος περὶ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. Ἡ πρὸς τὰ πονήματα τῶν ἀλλοδαπῶν σοφῶν γνῶσις τοῦ συγγραφέως εἶνε ἀξία παντὸς ἐπαίνου. Ἰδιάζον θέλγητρον τῆς βίβλου εἶνε ἡ γλαφυρὰ ἑλληνικὴ φράσις τοῦ κ. Θερειανοῦ, ὅστις καὶ κατέχει τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετὰ σπανίας ἐγκρατείας.»

— Ἐδημοσιεύθη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὁ δεύτερος τόμος τῆς *Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας* τοῦ κ. Φιλαρέτου Βαφείδου ἀρχιμανδρίτου καὶ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ σχολῇ, ἧς ὁ πρῶτος τόμος εἶχεν ἐκδοθῇ κατὰ τὸ 1884. Ὁ παρὼν δεύτερος τόμος περιέχει τὴν μέσην ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τὴν περιλαμβάνουσαν κατὰ τὸν συγγραφέα τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ 700 μ.Χ. μέχρι τοῦ 1453 ἤτοι μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τῷ μέρει τούτῳ ἐσπούδασεν ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς κατ' ἀντίθεσιν περὶ τοὺς δυτικοὺς ἱστορικούς, οἵτινες παριστάνουσι τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν ὡς νεκρὰν ὑπάρξασαν τότε ἐντελῶς, νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἔζη καὶ ἀνέπτυξεν ἀρκετὴν ἀκμήν, ἂν καὶ δὲν εὑρίσκετο ἐν τῷ χρυσῷ αὐτῆς αἰῶνι, ὅστις εἶναι ἡ ἐποχὴ τοῦ Γ', Δ' καὶ Ε' αἰῶνος. Μετεχειρίσθη δὲ ἐκτὸς τοῦ ἄλλων πηγῶν καὶ βοηθημάτων, ἅτινα εἶχε καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ ὑπ' ὄψιν, καὶ τοὺς συγχρόνους βυζαντινοὺς συγγραφεῖς, καὶ ἐκ τῶν ξένων ἱστορικῶν τὸν Σχροῖνε καὶ τὸν Κούρτζ, ὡς πρὸς δὲ τὴν ῥωσσικὴν ἐκκλησίαν τὸν Ῥῶσσον Φιλάρετον Τζέρνικωφ. Εὐχόμεθα ὁ πεπαιδευμένος συγγραφεὺς νὰ ἐκδώσῃ ταχέως καὶ τὸν τρίτον τόμον, ὥστε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἀξιόλογον καὶ σπουδαῖον ἔργον του. Τοιουτοτρόπως τότε θὰ ἔχωμεν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν πλὴν τῆς τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀ. Διομήδους Κυριακοῦ διτόμου πλήρους ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τῆς ἐκδοθείσης ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1881, καὶ δευτέραν πλήρη ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ἀμφοτέρας κατὰ τὰ νεώτερα βοηθήματα συντεταγμένας, ἅτινα ἡ γερμανικὴ μάλιστα ἐπιστήμη παρήγαγε.

— Ἀπέθανε τὸν παρελθόντα μῆνα ἐν Βαλτιμόρῃ τῆς Ἀμερικῆς ὁ Charles D. Morris. καθηγητὴς τοῦ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ Πανεπιστημίου. Γεννηθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν ἔτει 1827, καὶ περατώσας τὰς σπουδάς του ἐν Ὀξονίᾳ, μετέβη εἰς Ἀμερικήν, ὅπου ἐπὶ τριακονταετίαν καὶ πλέον ἐδίδαξεν ὡς καθηγητὴς ἐν Πανεπιστημίοις. Ἐγκύψας ἰδίως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, συνέγραψε «Γραμματικὴν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου» καὶ ἐδημοσίευσε πολλὰς φιλολογικὰς πραγματείας ἐν διαφόροις περιοδικοῖς συγγράμμασιν· ἐσχάτως δὲ παρεσκεύαζε κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ Θουκυδίδου.

— Ἡ ἐν Κανταβριγίᾳ φιλολογικὴ ἑταιρία ἀνέθηκεν εἰς τριμελῆ ἐπιτροπείαν νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα τῆς εἰσαγωγῆς κρείσσονος προφορᾶς τῆς λατινικῆς, συμφώνως πρὸς τὰ τελευταῖα πορίσματα τῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπεράτωσε τὰς ἐργασίας της, προτείνασα διαφόρους μεταβολάς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐρευνῶν τῶν Ἄγγλων Edwin Palmer, H. A. Munro καὶ A. J. Ellis (1873. 1874) καὶ τῶν Γερμανῶν E. Seelmann καὶ I. Müller, ὧν τὰ συγγράμματα ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

— Διὰ διατάγματος τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 30 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως προσετέθη εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Πρακτικὴν Σχολὴν τῶν ἀνωτέρων σπουδῶν (École pratique des Hautes Études) πέμπτον τμῆμα κληθὲν τῶν *θρη-*

Digitized by Google

σκευτικῶν ἐπιστημῶν. Ἐν αὐτῷ θὰ γίνωνται μαθήματα περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων παρὰ λογίων ἀνδρῶν κατὰ πνεῦμα ὅλως ἀνεξάρτητον καὶ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν ἄνευ ὡρισμένης δογματικῆς χροιᾶς. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο σκέψις νὰ ἀνατεθῇ ἡ διεύθυνσις τοῦ τμήματος τούτου εἰς τὸν Ῥενὰν καὶ τὸν Χαβέτ, ὅστις ὡς γνωστὸν ἐν τῷ μεγάλῳ συγγράμματι αὐτοῦ «αἱ ἀρχαὶ τοῦ χριστιανισμοῦ» πραγματεύεται ὡς ὁ Ῥενὰν τὴν πρώτην ἱστορίαν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τῷ πνεύματι τῆς τολμηροτάτης ἀρνητικῆς κριτικῆς ἀκολουθῶν τὴν γερμανικὴν τυβιγγιανὴν σχολὴν τοῦ Βάουρ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥενὰν καὶ ὁ Χαβὲτ ἠρνήθησαν νὰ ἀναλάβωσι τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἵνα μὴ χαρακτηρισθῇ ἀπ' ἀρχῆς τὸ νέον τμῆμα ὡς προτιθέμενον νὰ λάβῃ πολεμικὴν στάσιν περὶ τὰ χριστιανικὰ δόγματα. Ἤδη ὡρίσθησαν οἱ μέλλοντες νὰ διδάξωσι κατὰ τὸ παρὸν ἔτος· ἤτοι ὁ Βερζαὶν περὶ τῶν θρησκειῶν τῶν Ἰνδῶν, ὁ Λεφεβοὺρ περὶ τῆς θρησκείας τῆς Αἰγύπτου, ὁ Δὲ Ῥοσνῦ περὶ τῶν θρησκειῶν τῆς ἀπωτάτης ἀνατολῆς, ὁ Μωρὶς Βερνὲς περὶ τῶν σημιτικῶν θρησκειῶν, οἱ Χάρτβιγ καὶ Δέρενβουργ περὶ τοῦ ἰσλαμισμοῦ καὶ τῶν θρησκειῶν τῆς Ἀραβίας, ὁ Καρριὲρ περὶ τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης, ὁ Χαβὲτ περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ Ἀλβέρτος Ῥεβὶλλ περὶ τῆς ἱστορίας τῶν δογμάτων, ὁ Σαβατιὲ καὶ ὁ Μασσεβὼ περὶ τῆς χριστιανικῆς γραμματολογίας, ὁ Ἰωάννης Ῥεβὶλλ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας καὶ ὁ Ἐσμαὶν περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ κανονικοῦ δικαίου. Μόνα τὰ ὀνόματα τῶν ἀναλαβόντων τὰ θρησκευτικὰ ταῦτα μαθήματα ἀρκοῦσι νὰ δείξωσι τὴν σημασίαν αὐτῶν. Τὰ μαθήματα ἔμελλον νὰ ἀρχίσωσι τὴν 1 Μαρτίου ἐν τῇ Σορβώννῃ. Ἡ ἵδρυσις τοῦ τμήματος τούτου καὶ ἡ ἐλευθέρα αὕτη θρησκευτικὴ διδασκαλία περὶ τῶν θρησκευτικῶν πραγμάτων ἤγειρε θόρυβον καὶ τὰς ἀποδοκιμασίας, ὡς ἦτο ἑπόμενον, πάντων τῶν αὐστηρῶν καθολικῶν καὶ διαμαρτυρομένων. Καὶ τὸ «Σύμπαν» καὶ ὁ «Χριστιανισμὸς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος» ἔγραψαν κατὰ τῶν μαθημάτων τούτων, τοὐναντίον οἱ φιλελεύθεροι χριστιανοὶ ἀμφοτέρων τῶν δογμάτων ἐπεκρότησαν εἰς τὴν ἐν ἐλευθέρῳ πνεύματι καλλιέργειαν τῶν θρησκευτικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ «Θρησκευτικὴ πρόοδος» τοῦ Στρασβούργου ἐπῄνεσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἐλπίζει, ὅτι ἡ μελέτη τῶν θρησκευτικῶν πραγμάτων καὶ ἡ περὶ αὐτῶν δημοσία συζήτησις παρ' ἀνδρῶν ὁμολογουμένως σοφῶν δὲν δύναται εἰ μὴ νὰ ἐγείρῃ τὸ θρησκευτικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κοινοῦ καὶ ὅτι πιθανὸν μὲν αἱ προλήψεις καὶ αἱ περιωρισμέναι καὶ στεναὶ θρησκευτικαὶ ἰδέαι νὰ πολεμηθῶσιν, ὅ,τι ὅμως αἰωνίως ἀληθὲς ἐνυπάρχει ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ τῷ χριστιανισμῷ ἰδίως δὲν δύναται εἰ μὴ νὰ ὑποστηριχθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, ἥτις ἀγαπᾷ καὶ ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν δύναται νὰ ἀντιστρατευθῇ κατὰ τῆς ἀληθείας.

— Ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις προτίθεται νὰ συστήσῃ ἰδίαν σχολὴν τῆς ἰατρικῆς, εἰς ἣν θὰ φοιτῶσι μόνον γυναῖκες.

— Ὁ Ἐρνέστος Ἐκστάιν, ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀφροδίτης» καὶ ἄλλων μυθιστορημάτων, ὧν αἱ ὑποθέσεις εἶναι εἰλημμένου ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, θὰ δημοσιεύσῃ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον νέον μυθιστόρημα, τὴν *Βιολίνταν*. Ταὐτοχρόνως μετὰ τοῦ πρωτοτύπου θὰ δημοσιευθῶσι καὶ μεταφράσεις αὐτοῦ εἰς ἀγγλικήν, ῥωσσικήν, δανικήν, ὁλλανδικήν, σουηδικὴν καὶ οὐγγρικὴν γλῶσσαν.

— Ἀπεπερατώθη ἡ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀρξαμένη ἔκδοσις τοῦ μεγάλου «Γεωγραφικοῦ καὶ ἀπογραφικοῦ λεξικοῦ τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας.» Ἡ ἐκδίδουσα τοῦτο Ῥωσσικὴ γεωγραφικὴ ἑταιρία προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ καὶ συμπλήρωμα αὐτοῦ, περιλαμβάνον ἄρθρα ἀναφερόμενα εἰς τὰς χώρας τὰς προστεθείσας εἰς τὸ Ῥωσσικὸν κράτος κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τῶν πρώτων τόμων τοῦ λεξικοῦ.

— Λήξαντος τοῦ προνομίου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ ἐπιφανοῦς Γερμανοῦ ποιητοῦ Ἐρρίκου Ἄινε, διότι τὸν παρελθόντα μῆνα συνεπληρώθη τριακονταετία ἀπὸ τοῦ θανάτου του, ἀναγγέλλονται πολλαὶ ἐκδόσεις τῶν Ἀπάντων αὐτοῦ εὐωνόταται, οἷαι καὶ αἱ τῶν ἄλλων κλασσικῶν συγγραφέων τῆς Γερμανίας. Ταὐτοχρόνως δὲ δημοσιευθήσεται καὶ ἐκτενὴς βιογραφία τοῦ ποιητοῦ ὑπὸ Rob. Proelss, συντεταγμένη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτάτων πηγῶν.

— Πανηγυρικῶς ἐγένετο ἐν συνεδριάσει τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἡ ἔκθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου τοῦ Παστὲρ πρὸς θεραπείαν τῆς λύσσης. Παρῆσαν ὁ πρωθυπουργός, πολλοὶ τῶν ἐν τέλει καὶ πλῆθος ἄλλο πυκνὸν ἀκροατῶν. Ὁ ἐπιφανὴς ἐπιστήμων ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ὅτι κατὰ τοὺς τέσσαρας μῆνας, οἵτινες παρῆλθον ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς αὐτὴν ἀνακοινώσεως τῆς μεθόδου του, ἐφήρμοσε ταύτην εἰς τριακοσίους ὀγδοήκοντα πέντε ἀσθενεῖς, ἐξ ὧν τριακόσιοι τεσσαράκοντα ἐννέα ἐθεραπεύθησαν ὁλοσχερῶς, τριάκοντα πέντε δ' ἄλλων ὁ ἐμβολιασμὸς ἐγένετο πρὸ βραχυτάτου χρόνου, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνακοινώσῃ ὁριστικόν τι καὶ βέβαιον περὶ τῆς καταστάσεως τῆς νόσου αὐτῶν. Εἷς δὲ μόνον ἀπέθανεν, ἐμβολιασθεὶς μετὰ παρέλευσιν 37 ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ δήγματος, ἀλλὰ καὶ τούτου ὁ θάνατος ἀπέδειξεν ὁ Παστέρ, ὅτι προῆλθεν ἐκ τῆς μεταδοθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κυνὸς λύσσης, ἐπιτεταμένης οὔσης καὶ ἀθεραπεύτου, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Οὕτω πλέον θεωρεῖται ἐπιστημονικῶς βεβαιωμένον, ὅτι ἐγκαίρως ἐπερχομένη εὐδοκιμεῖ ἡ θεραπεία τῆς λύσσης, τῆς φοβερᾶς ἀσθενείας ἐξ ἧς ἀπέθνησκον θάνατον ὀδυνηρότατον κατὰ μέσον ὅρον 10 ἐπὶ 60 δακνομένων ὑπὸ λυσσώντων ζῴων. Ὁ Παστὲρ προέτεινε, καὶ ἡ Ἀκαδημία ἐνθουσιωδῶς ἀπεδέχθη νὰ ἱδρυθῇ ἐν Παρισίοις θεραπευτήριον ἴδιον πρὸς ἐμβολιασμὸν τῶν λυσσώντων.

— Τὸν προσεχῆ Ἰούλιον πανηγυρισθήσεται ἐν Μονάχῳ ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς γενήσεως τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α', τοῦ πατρὸς τοῦ Ὄθωνος.

— Ἡ ἑβδόμη διεθνὴς σύνοδος τῶν Ἀσιανολόγων γενήσεται ἐν Βιέννῃ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον. Συνεστάθη δὲ ἤδη ἡ πρὸς ὀργάνωσιν αὐτοῦ ἐπιτροπεία, ἥτις θὰ κανονίσῃ τὸν τρόπον τῆς συμμετοχῆς εἰς αὐτὴν καὶ τὰς ἐργασίας τῆς συνόδου.

— Ἐν Βιέννῃ γενήσεται τὸν προσεχῆ μῆνα ἔκθεσις κτηνοτροφίας καὶ γεωργικῶν ὀργάνων καὶ μηχανῶν.

— Ἐν Χονδουρᾷ τῆς Ἀμερικῆς εὑρέθησαν πλουσιώτατα στρώματα χρυσοῦ, κατ' οὐδὲν ὑπολειπόμενα τῶν πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου ἐν Καλλιφορνίᾳ εὑρεθέντων. Τὰ χρυσωρυχεῖα ταῦτα κεῖνται ἐν τῷ ἀνατολικῷ τμήματι τῆς Χονδουραίας δημοκρατίας, ἐν τῇ κοίτῃ καὶ πλησίον ποταμοῦ τινος, οὗ τὸ ῥεῖθρον μετωχετεύθη νῦν, ὅπως εὐκολυνθῇ ἡ ἐξόρυξις τοῦ χρυσοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 7 Μαρτίου.

Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ συνεκροτήθη τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην μακρὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον, οὗ μετέσχον οἱ ἀντιστράτηγοι κκ. Σαπουντζάκης καὶ Β. Πετμεζᾶς, καὶ ὁ συνταγματάρχης κ. Μακρῆς, οἵτινες ἐξέθηκαν τὰ τῆς καταστάσεως τῶν ὑπ' αὐτοὺς στρατιωτικῶν σωμάτων.

— Πρὸ ἡμερῶν ἐγένοντο δοκιμαὶ τῶν ἐνταῦθα κατασκευασθέντων, κατ' ἀπομίμησιν δείγματος ἐκ Γαλλίας κομισθέντος, φωτοβόλων τηλεγράφων. Εἷς τούτων ἐστήθη κατὰ τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ, ὁ δ' ἕτερος εἴς τινα παρὰ τὸν Ἀκροκόρινθον ὑψηλὸν λόφον. Τὰ πειράματα ἐπέτυχον πληρέστατα. Τὸ σύστημα τοῦτο τῶν διὰ σημάτων ἐκ τῶν κινήσεων καὶ χρωμάτων τοῦ φωτὸς τηλεγράφων χρησιμεύει πρὸς συνεννόησιν ἐν καιρῷ νυκτὸς δύο ἀπομεμακρυσμένων ἀλλήλων στρατιωτικῶν σωμάτων.

— Ἀξιωματικοὶ διατελοῦντες ἐν ἀργίᾳ ἀνεκλήθησαν εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν.

— Παρεδόθη εἰς ἐπιτροπὴν ἐπὶ τούτῳ διορισθεῖσαν τὸ κατασκευασθὲν ἐν Φάρῳ παρὰ τὸν Βῶλον ὀχύρωμα, ἐφ' οὗ ἐτέθησαν πυροβόλα Κροὺπ τῶν 13.

— Ἀποφασισθείσης, ὡς λέγεται, τῆς προμηθείας καὶ ἄλλου ὑλικοῦ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τοῦ ναυτικοῦ, διετάχθησαν αἱ ἐν Εὐρώπῃ διαμένουσαι εἰσέτι εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ νὰ μὴ ἐπανέλθωσι μέχρι νεωτέρας διαταγῆς.

— Ἐγκαιθεῖσα ἄρχεται προσεχῶς ἡ κατασκευὴ τῆς ἀπὸ Γούλας εἰς Ζάρκον στρατιωτικῆς ὁδοῦ· ἐπίσης διετάχθη ἡ μετὰ σπουδῆς ἀποπεράτωσις καὶ τῶν ἄλλων παρὰ τὰ σύνορα στρατιωτικῶν ὁδῶν καὶ ἡ ζεῦξις γεφυρῶν.

— Ἠγγέλθη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ θάνατος τοῦ Ζαννῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτση, τοῦ γνησίου ὁμογενοῦς, ὅστις ἁδρῶς συνεισέφερεν ὑπὲρ τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους, πλὴν τῶν ἄλλων αὐτοῦ γενναιοδωριῶν, καταθεὶς οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν 400 χιλιάδας δραχμῶν πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Μακεδονίᾳ.

— Γνωμοδοτήσει τοῦ Ἰατροσυνεδρίου ἀπηγορεύθη [illegible]

Digitized by Google

Ὀδησσοῦ εἰσαγωγὴ ἵππων, βεβαιωθέντος ὅτι ἐπικρατεῖ αὐτόθι ἡ νόσος τύφος καὶ ἡ μάλις.

— Ἐκομίσθησαν ἐκ Γαλλίας διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν 500 περίπου σκηναὶ μετὰ πάντων τῶν ἐφοδίων, ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀνιχνευτικῶν τοῦ ἐδάφους φανῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἱππικοῦ, 700 κιβώτια περιέχοντα στρατιωτικὰ εἴδη, καὶ 200 δέματα περιέχοντα ἱματισμόν.

— Χιὼν πυκνὴ κατέπεσεν εἰς τὸ Πήλιον τῆς Θεσσαλίας, ἕνεκα δὲ τούτου διεκόπη ἡ συγκοινωνία εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θεσσαλίας, ἰδίως εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Καρδίτσης καὶ Τρικκάλων ἡ χιὼν ἔπεσεν ἀφθονωτάτη.

Das Magazin für die Litteratur des In — und Auslandes.

Ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας ἐκδιδόμενον ὑπὸ ***H. Friedrichs****, παρὰ τῷ ἐν Λειψίᾳ Βασ. Βιβλιοπωλείῳ* ***W.Friedrichs***.

Τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα, ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1832, ἔχον δὲ συνεργάτας ἐκ τῶν δοκιμωτάτων συγχρόνων συγγραφέων, εἶναι τὸ κυριώτατον ὄργανον τῆς ἐν Γερμανίᾳ νέας τροπῆς τῆς φιλολογίας, ἥτις ὁσημέραι προσκτᾶται σθεναροὺς θιασώτας καὶ προμάχους. Ἐκ τῶν φιλολογιῶν τῶν ἄλλων ἐθνῶν κατὰ προτίμησιν πραγματεύεται τὸ **Magazin** περὶ τῆς νεοελληνικῆς. Ἐν αὐτῷ δημοσιεύουσι τακτικῶς διατριβὰς περὶ τῶν νεοελληνικῶν πραγμάτων ἢ κρίσεις περὶ τῶν νεοελληνικῶν συγγραμμάτων γνῶσται ἄριστοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ γραμματολογίας, ἐν οἷς ὁ γνωστότατος μεταφραστὴς ἑλληνικῶν ποιημάτων καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς, ὁ γηραιὸς καθηγητὴς κ. Δαν. Σάνδερς, ὁ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς, ὁ καθηγητὴς κ. Ellissen κλπ. κλπ. Ἡ συνδρομὴ τοῦ περιοδικοῦ τούτου, ἀξίου πάσης συστάσεως εἰς τοὺς γινώσκοντας τὴν γερμανικὴν Ἕλληνας, εἶνε μόνον **φρ. χρυσᾶ 10** καθ' ἑξαμηνίαν. Συνδρομηταὶ δ' ἐγγράφονται ἐν Γερμανίᾳ μὲν παρὰ τῷ ἐκδότῃ καὶ παρ' ἅπασι τοῖς βιβλιοπωλείοις καὶ τοῖς ταχυδρομικοῖς γραφείοις. ἐνταῦθα δ' ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις **Wilberg**, καὶ **C. Beck.**

Παρὰ τῷ ἐν Λειψίᾳ βιβλιοπωλείῳ τοῦ **W. Friedrichs** εὑρίσκονται καὶ τὰ ἀρτίως δημοσιευθέντα ποιήματα (**Gedichte**) τοῦ ἐκδότου τοῦ **Magazin** περὶ ὧν εὐφημοτάτας ἐδημοσίευσαν κρίσεις Γερμανοὶ καὶ ξένοι κριτικοί. Ὁ ποιητὴς τούτων εἶναι εἷς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀντιπροσώπων τῆς νέας ποιητικῆς σχολῆς τῶν Γερμανῶν. Ἡ συλλογὴ αὕτη τῶν ποιημάτων, κομψότατα ἐσταχωμένη, τιμᾶται δρ. χρ. 6.25.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Μ· Ὀδησσόν. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας καὶ τα ζητηθέντα βιβλία.—**κ. Δ. Σ.** Βάρναν. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας· ἐπανελήφθη δ' ἡ ἀποστολὴ πρὸς τὸν κ. Ν. Η. Σᾶς γράφομεν καὶ ἰδιαιτέρως.—*Ἀριελ*. Σύρον. Μετάφρασις ὁλοκλήρου τοῦ «Φάουστ» ἑλληνιστὶ δὲν ἔχει δημοσιευθῆ. Ὑπάρχει ὅμως τοιαύτη ἑτοίμη, γενομένη ἀπὸ τοῦ κ. Ἀριστ. Προβελεγίου, ὅστις προσεχῶς θέλει προβῆ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου.—κ. Β'. Κατὰ λάθος παρελείφθη· ἀκριβὴς εἶνε ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ ὀξύρρυγχος βιοῖ οὐ μόνον ἐν τῇ Κασπίᾳ καὶ τῷ Εὐξείνῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ.—κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Χ. Δ. Σ., ἀπεστείλαμεν δ' ὑμῖν καὶ τὰ ζητηθέντα βιβλία. Τὰς ἀποδείξεις λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας σας. -*Δυσφοροῦντι*. Ἔχετε δίκαιον νὰ παραπονῆσθε διὰ τὴν κακοήθειαν τῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων, τῶν ἀποσφραγισάντων, ὡς βεβαιοῖτε, τὰς ἐπιστολάς σας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ θαυμάζητε τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτῶν. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἀπεσφράγισαν αὐτὰς εἶναι παλαιότατος καὶ γνωστότατος, διότι καὶ ὁ Λουκιανὸς ἀκόμη ποιεῖται μνείαν αὐτοῦ· «βελόνην πυρώσας, λέγει, τὸ ὑπὸ τὴν σφραγῖδα μέρος τοῦ κηροῦ διατήκων ἐξῄρει καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὖθις ἐπιχλιάνας τὸν κηρόν...ῥαδίως συνεκόλλα.» Καὶ εἰς τὸν τρόπον μόνον τοῦτον περιορίζεται ὅλη ἡ ἐπιτηδειότης τῶν ἀθλίων ἐκείνων, ἀγνοούντων καὶ αὐτοὺς τοὺς ἄλλους δύο τρόπους, οὓς περιγράφει ὁμοίως ὁ Λουκιανός. Μεθ' ὅλην ἴσως τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτῶν οὐδέποτε κατορθοῦσι νὰ διατηρήσωσιν ἀλύμαντον τὴν σφραγῖδα· ὅθεν περιττὸν κρίνομεν νὰ σᾶς ὑποδείξωμεν πῶς δύνασθε νὰ σωθῆτε τῆς ἐγκληματικῆς περιεργίας αὐτῶν. Τὸ ἁπλούστατον εἶναι νὰ τοὺς καταγγείλητε εἰς τὴν προϊσταμένην αὐτῶν ἀρχὴν ἢ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν εἰσαγγελίαν. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ οἱ δυνάμενοι νὰ ἀναγνώσωσιν ἐσφραγισμένας ἐπιστολάς, χωρὶς νὰ θίξωσι τὰς σφραγῖδας. Τοῦτο δὲ κατορθοῦσι διὰ τοῦ λεγομένου κατόπτρου τῶν ᾠῶν (ἐργαλείου εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς ἀγνώστου ἔτι ἐν Ἑλλάδι, δι' οὗ οἱ ἐπιστήμονες παρατηροῦσι τὰ ἐν τοῖς ᾠοῖς ἔμβρυα)·ἀφ' οὗ ἐν σκοτεινῷ μέρει κλείσωσιν ἐπὶ τέταρτον τῆς ὥρας τοὺς ὀφθαλμούς, παρατηροῦσι διὰ τοῦ ἐργαλείου εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τὸν φάκελλον καὶ ἀναγινώσκουσι τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι κεκαλυμμένη δι' ὀκτὼ φύλλων χονδροῦ ἀγράφου χάρτου· ἡ ἀνάγνωσις ὅμως εἶναι δυσχερὴς ὅταν καὶ αἱ τέσσαρες σελίδες τῆς ἐπιστολῆς εἶναι γεγραμμέναι· ἀδύνατος δὲ ὅταν περιτυλίσσεται αὕτη διὰ μέλανος χάρτου ἢ μᾶλλον διὰ φύλλων χάρτου γεγραμμένων, διότι τοτε τὰ γράμματα τοῦ περιτυλίγματος φαίνονται διὰ τοῦ κατόπτρου συμπεπλεγμένα μετὰ τῶν τῆς ἐπιστολῆς, ἀποτελοῦντα κυκεῶνα αὐτόχρημα.—κ. Α. Ν. Κ. Ῥοστόβιον. Ἡ ἐπιταγὴ ἐλήφθη, ἤρχισε δ' ἡ ἀποστολὴ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς νεωστὶ ἐγγραφέντας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Κ. Π. Γαύριον. Δὲν ἐλήφθη· φαίνεται ὅτι ἀτυχῶς παρεβιάσθη εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.—κ. Β. Π. Β. Κυδωνίας. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Α Ν. καὶ ἀπεστείλαμεν αὐτῷ τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια.—Κυρίαν Α. Κ. Γ. Νεάπολιν, καὶ κκ. Β. Κ. Γ. Βενδίσταν, Σ. Δ. Μῆλον, Σ. Γ. Bielitz, Π. Γ. Π. Ὀδησσόν, Π. Δ. Π. Λεμησσόν, Δ. Μ. Καστελλάνους καὶ Α. Γ. Ζ. Βιτώλια. Ἐλήφθησαν.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἡ πρὸς τὸν κ. Ι Γ. ἀποστολὴ ἤρξατο. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικάς σας ἐνεργείας. — κ. Β. Α. Σ. Μεσολόγγιον. Ἀπεστάλησαν· ἀντίτιμον αὐτῶν δρ. 1,40.—κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως τὰ σταλέντα φρ. 45 διὰ τοῦ κ. Ε. Ν., ὡς καὶ ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. Τῆς Γραμματικῆς ἐξηντλήθησαν τὰ ἀντίτυπα πάντα, καὶ ἤδη γίνεται ἀνατύπωσις τοῦ βιβλίου.—κ. Α. Γ. Ζ. Βιτώλια. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν —κκ. Ι. Α. Βροσθένιον, Δ. Χ. Κ. Καλάμας, Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Θ. Τεργέστην καὶ Δ. Ν. Τ. Σύρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Α. Β. Κέρκυραν. Ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται τακτικώτατα, ὡς καὶ πρότερον.—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Προσετέθη καὶ τὸ πέμπτον, συναπεστάλησαν δὲ καὶ τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου.—Συριανῷ. Εὐρύτατα καὶ κάλλιστα εἶναι τὰ προωρισμένα εἰς ὑπερωκεανείους πλοῦς. Τὸ ἐσχάτως ναυπηγηθὲν ἀτμόπλοιον «Γασκωνία» τῆς ὑπερωκεανείου ἑταιρίας ἔχει μῆκος 150 μέτρων, πλάτος 16· ἡ δύναμις τῆς μηχανῆς αὐτοῦ εἶναι 8000 ἵππων, δυναμένη νὰ αὐξηθῇ κατὰ τὸν πλοῦν εἰς 8500 ἵππων. Περιλαμβάνει 232 ἐπιβάτας ἐν τῇ πρώτῃ θέσει, πλουσιώτατα ἐσκευασμένῃ καὶ 92 ἐν τῇ δευτέρᾳ· ὁ φωτισμὸς ἐν αὐτῷ γίνεται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἡ δὲ θέρμανσις διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Ἡ ὁλικὴ δαπάνη πρὸς κατασκευὴν αὐτοῦ ὑπερβαίνει τὰ 8 ἑκατομμύρια δραχμῶν.—κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐνεγράψαμεν ὑμᾶς καὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν, ἧς τὰ ἐκδοθέντα φυλλάδια ἀπεστείλαμεν, καὶ ἐκ τῶν ζητηθέντων δελτίων τὰ εὑρεθέντα. Τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἐξηντλημένα. Καὶ ἐκ τῶν 3 δὲ σημειουμένων βιβλίων οὐδὲν ἀτυχῶς ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν. Ἀνατύπωσις τῆς ἑλλην. μεταφράσεως τοῦ Κορανίου γενήσεται προσεχῶς ἐν τοῖς Καταστήμασι τοῦ κ. Α. Κωνσταντινίδου. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν ὑπόλοιπον ἐκ τῶν ἀποσταλέντων φρ. 9,50.—κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἡ ἀποστολὴ ἐγένετο καθ' ὃν τρόπον ἐγράψαμεν ὑμῖν. Περιμένομεν ἀπάντησιν.—κ. Γ. Μ. Δ. Μάντσεστερ. Ἀπεστάλησαν. Ἀντίτιμον 2.10.—κ. Δ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐκ τῶν Δελτίων τοῦ 1881 εἰσὶν ἐξηντλημένα 5 ἢ 6. Ἂν ἐπιθυμεῖτε, δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν τὰ ὑπάρχοντα ἀντὶ λεπτῶν 10 ἕκαστον· τῶν σταλέντων 3 φύλλων τὸ ἀντίτιμον εἶνε δρ. 1,05.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Μὲ κεφαλὴν μὲ πίνεις
Ἀκέφαλον μὲ ψήνεις.

2

Ἔν τινι οἰκογενείᾳ ἑκάτερος τῶν συζύγων ἔχει τρία τέκνα, δηλαδὴ ὁ σύζυγος ἔχει δύο ἄρρενα καὶ ἓν κοράσιον, ἡ δὲ σύζυγος δύο κοράσια καὶ ἓν ἄρρεν. Ἀλλ' ὅταν ὁ σύζυγος

Digitized by Google

ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν πάντες ὁμοῦ δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ ἑπτὰ ἄτομα. Πῶς συμβαίνει τοῦτο;

3

Ἀφαιρουμένου ἑνὸς γράμματος 1) ἐκ λέξεως σημαινούσης τμῆμα ὑπολείπεται τὸ ὄνομα κακοποιοῦ θεότητος.

2) Ἐξ ἑτέρας λέξεως δηλούσης τὸν μὴ ἐπιμελούμενον ὑπολείπεται τὸ ὄνομα μυθικοῦ πατρὸς μεγάλου ποιητοῦ.

3) Ἐκ τοῦ ὀνόματος στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων ὑπολείπεται τὸ ὄνομα θεοῦ τοῦ Ὀλύμπου.

4) Ἐκ λέξεως σημαινούσης στενωτάτους συγγενεῖς ὑπολείπεται τὸ ὄνομα τοῦ πρωτίστου τόπου τῆς λατρείας μεγάλου θεοῦ τοῦ Ὀλύμπου.

5) Ἐκ τοῦ ὀνόματος μυθικοῦ βασιλέως τῆς Ἀττικῆς ὑπολείπεται τὸ ὄνομα μυθικοῦ Λυδοῦ.

6) Ἐκ λέξεως δηλούσης ἀνθρώπινον γένος, ὑπολείπεται μετ' ἀναγραμματισμὸν τὸ ὄνομα μεγάλης θεᾶς τοῦ Ὀλύμπου.

Ἐκ δὲ τῶν ἀφαιρεθέντων γραμμάτων σχηματίζεται τὸ ὄνομα μυθικοῦ ἰατροῦ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀγνῆς Σμίθ—Βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τοπειογραφίας. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Μετὰ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μνημείων καὶ τοποθεσιῶν τῆς Ἑλλάδος. Χρυσοδεμένον. Τιμᾶται δραχ. 8. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 8,50.

Α. Βαλαωρίτου—Ποιήματα. Μνημόσυνα.—Κυρὰ Φροσύνη.—Ἀθανάσιος Διάκος. Τόμοι 3, δραχ. 7. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 8.

Α. Παράσχου—Ποιήματα. Τόμοι 3. δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρ. δρ. 11.

Δ. Παπαρρηγοπούλου. Λυρικὰ ποιήματα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 2. Ἐλεύθερ. ταχυδρ. τελῶν.

Γ. Ζαλοκώστα—Ἅπαντα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 5,40.

Φ. Γρηγοροβίου Ἀθηναΐς. Ἱστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις. Σπυρ. Π. Λάμπρου. δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 2,20.

Παρνασσός—Σύγγραμμα περιοδικόν. Σειρὰ αὐτοῦ ἐκ τόμων 8. Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 120 μόνον δραχμ. 40. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 55.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	Τιμ.	λεπτ.	25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	»	»	25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου	»	»	25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου......	»	»	25.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας	Τιμ.	λεπτ.	10·
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	»	»	10·
Λάζαρος Κουντουριώτης	»	»	10
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος	»	»	10·
Περὶ περιβάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου	»	»	10.
Περὶ καθαριότητος	»	»	10.
Περὶ Κύπρου	»	»	10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης.........	»	»	10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ	»	»	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν..................	»	»	10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου..........................	»	»	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Μαρτίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Φρ. χρ.	334.—
» 120,000,000 τῶν 5 »	» »	333.—
» 60,000,000 τῶν 6 »	» »	415.—
» 26,000,000 τῶν 6 »	» »	370.—
» 25,000,000 τῶν 9 »	» »	278.—
» 25,000,000 τῶν 8 »	» »	258
» 10,000,000 τῶν 6 »	» »	184.—
» 4,000,000 τῶν 8 »	» »	238.—
» 6,000,000 τῶν 6 »	Δρ. παλ.	90.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		433.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	3770—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	Φρ.	70.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	61.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . .	»	68 —
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. .	»	250.—
Ἑταιρία Φωταερίου..........	Δρ.	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....		31.20
» 3μηνον......		31.10
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.		124.50
» Τραπεζικὸν 3μηνον		123.¾
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον................		24.65
Λίρα ὀθωμανική................		28.10

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ
Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ
ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—Ὑψηλάντης.—Σεμέλη.—Ἀμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων **ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ** 1886.—356

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 481.—16 ΜΑΡΤΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 533

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου. Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ.

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ.

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΑΣΤΕΡ.

Η ΥΠΟΛΗΨΙΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀνασκαπτομένων τῶν θεμελίων οἰκίας τινὸς ἐν Ἑρμουπόλει, Β. Δ. τῆς πλατείας Μωραΐτίνη, εὑρέθη τάφος ἀρχαῖος, περιέχων κτερίσματα τέσσαρα ὑάλινα ἀγγεῖα σῶα καὶ πολλὰ θραύσματα τοιούτων, πρὸς δὲ χαλκῆν κάλπιδα τεθραυσμένην, ἐν ᾗ ἡ τέφρα κεκαυμένου νεκροῦ· ταύτης ἐσώθησαν ἀμφότερα τὰ ὦτα, τὸ κλεῖθρον καὶ πολλὰ τεμάχια, κατατεθέντα πάντα ἐν τῷ Μουσείῳ τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει γυμνασίου. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν κατοικούντων παρὰ τὴν θέσιν ἐκείνην, αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν ἐκτίσθησαν ἐπὶ ἀρχαίων τάφων, ὅθεν δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ εἰκασία, ὅτι ἐκεῖ που πλησίον ἔκειτο τὸ νεκροταφεῖον τῆς Σύρου.

Κατὰ νεωτέραν ἐξ Ἑρμουπόλεως ἀγγελίαν ἀνεκαλύφθη παρὰ τὴν αὐτὴν πλατεῖαν καὶ ἄλλος τάφος παραλλήλως τοῦ πρώτου. Ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, ὡς γράφει ἡ *Πατρὶς* τῆς Σύρου, συνέλεξε τὰ ἐν αὐτῷ κτερίσματα συνιστάμενα εἰς 8 ὑάλινα ἀγγεῖα σῶα διαφόρου μεγέθους καὶ σχήματος, 4 πήλινα, δύο στλεγγίδας, ὧν ἡ μία ἀκεραία, καὶ σειρήτιον ἐξ ὑφάσματος κυανοῦ χρώματος αὐλακωτόν (;), διῆκον καθ' ὅλην τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ τάφου. Ὁ τάφος ἦν λιθόκτιστος, στεγανῶς κεκλεισμένος· χάριν δὲ τῶν φιλαρχαίων προστίθησιν ἡ αὐτὴ ἐφημερίς, σημειοῦμεν ὅτι οἱ μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντες τρεῖς τάφοι ἐν Σύρῳ παριστῶσιν ἴδιόν τι, ὅπερ δὲν ἀνευρίσκεται ἐν τοῖς τῶν ἄλλων νήσων. Ὁ τάφος δηλαδή, δι' ὃν προωρίσθη ὁ νεκρός, ἐμπεριέχει ἕνα νεκρόν, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα λελυμένον κατέχει ὅλον τὸν πυθμένα τοῦ τάφου, εὐδιάκριτον, τὰ δὲ κτερίσματα εὑρίσκονται κείμενα παρὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας, καί τινα, τὰ πολυτιμότατα, πλησίον τῶν χειρῶν. Ἀλλ' ἄνωθεν τοῦ λειψάνου τοῦ πρώτου νεκροῦ εὑρίσκονται πλεῖστα ἀνθρώπινα ὀστᾶ, ἀνήκοντα πολλάκις εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας νεκρούς. Οὕτως ἀνεύρομεν εἰς τὸν μὲν δύο κρανία καὶ ὁλοκλήρους σκελετούς, εἰς δὲ τὸν τελευταῖον ἄπειρα ὀστᾶ ἐν τάξει τεθειμένα καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ τάφου πολλῷ ἀνωτέραν τῶν δύο μέτρων.

— Εἶναι γνωστὸς ὁ πόλεμος, ὃν πολλοὶ ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα ἤγειραν κατὰ τῆς διδασκαλίας τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν καὶ ἰδίως τῆς ἑλληνικῆς, ἐν τοῖς Γυμνασίοις, ἄσκοπον καὶ ἄκαρπον θεωροῦντες ταύτην. Τὰ ἐπιχειρήματα τούτων ἀνασκευάζει εὐγλώττως ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς κ. Schwickert ἐν βραχείᾳ πραγματείᾳ «Περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς πρὸς τὴν φιλολογικήν, ἐπιστημονικὴν καὶ ἠθικὴν ἀγωγήν,» ἀρτίως ἐκδοθείσῃ ἐν Τριβέριδι (Trier). Κατὰ τὸν κ. Schwickert, οὐ μόνον ἡ ἑλληνικὴ γραμματολογία εἶναι τὸ πρότυπον τῆς λατινικῆς ἀμέσως, καὶ ἐμμέσως τῆς τῶν νεωτέρων Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπερέχει πασῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μορφώσεως τοῦ νοῦ καὶ τῆς καλλαισθησίας. Οὐδέποτε καὶ οὐδαμοῦ ἄλλοθι ἐξεδηλώθη ἡ ἔννοια τοῦ καλοῦ σαφέστερον καὶ λαμπρότερον ἢ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ἔργοις. Ἑκοῦσαι ἀέκουσαι αἱ γραμματολογίαι τῶν νεωτέρων ἐθνῶν φέρουσιν ἡμᾶς ἐν μέσῳ ἐθνικῶν ἀντιζηλιῶν, θρησκευτικῶν ἐρίδων ἢ φατριαστικῶν παθῶν· ἐν ᾧ τοὐναντίον, ἐνώπιον τοῦ Αἰσχυλείου *Προμηθέως* ἢ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τοῦ Λεωνίδου, καὶ οἱ μάλιστα ἀντίθετοι τὸ φρόνημα καὶ τὰς γνώμας ἀδελφοῦνται, κοινὸν αἰσθανόμενοι τὸ αἴσθημα τοῦ θαυμασμοῦ. Πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων οἱ Ἕλληνες ποιηταὶ γεραίρουσι τὴν ἀρετήν, οἱ δὲ ῥήτορες ἐμπνέουσιν εὐγενῆ καὶ ἄδολον πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην· ἐν δὲ τῇ φιλοσοφίᾳ πόσοι τῶν νεωτέρων εἰσὶν ἐφάμιλλοι τῷ Πλάτωνι καὶ τῷ Ἀριστοτέλει; Τέλος οἱ καταπολεμοῦντες τὴν διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς δέον νὰ ἀναλογισθῶσιν, ὅτι ἄνευ ταύτης εἶναι ἀδύνατος ἡ λελογισμένη γνῶσις ὅλης σχεδὸν τῆς ἐπιστημονικῆς ὀνοματολογίας.

— Ἐδωρήσαντο εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ὁ ἐν Σύρῳ κ. Α. Κ. Χούμης αἰχμηρὸν ὅπλον ἐκ μέλανος σίληκος τῆς λιθίνης ἐποχῆς, ἐκ τῶν καλουμένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ *ἀστροπελεκίων*, εὑρεθὲν ἐν Ἀμοργῷ καὶ νομισματικὸν σύμβολον τῆς ἑταιρίας τῶν Παρίων μαρμάρων· ὁ καθηγητὴς κ. Α. Ἀναγνωστάκης 17 μεγάλα ὀρειχάλκινα κομβία καὶ δύο μικρὰ τῆς στολῆς τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἐπὶ Καποδιστρίου· ὁ ἐξ Ἀλωνισταίνης τῆς Ἀρκαδίας κ. Παρασκευᾶς Αὐγερινὸς ἓν καρυοφύλλι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ἓν ξύλινον κανάτιον χωρικῶν.

— Κατὰ τὴν εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ δήμου Ἀθηναίων ὑποβληθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς τὰ ἐνταῦθα δημοτικὰ σχολεῖα φοιτῶσιν ἐν συνόλῳ 2595 μαθηταί, ὧν 1478 θήλεις καὶ 1117 ἄρρενες. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον δὲν περιλαμβάνονται, ὡς εἰκός, οἱ φοιτῶντες εἰς τὸ προσηρτημένον τῷ διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν πρότυπον καὶ εἰς τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα τῆς κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως.

— Ἐν τῷ Wochenschrift für Klas. Philologie, ἐγκρίτῳ φιλολογικῷ περιοδικῷ τοῦ Βερολίνου, ἐδημοσίευσεν ὁ δόκιμος ἀρχαιολόγος Kübler μακρὰν βιβλιοκρισίαν περὶ τῶν Φιλολογικῶν Ὑποτυπώσεων τοῦ ἡμετέρου Δ. Θερειανοῦ. Ἐπαινῶν ἰδίως τὴν περὶ Ἑλληνισμοῦ πραγματείαν εὔχεται ἵνα ὑποτυπωθῶσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅσα ἔπραξεν ὁ Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τοῦ ΙΕ' μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. «Τὸ δοκίμιον τοῦ κ. Θερειανοῦ εἶναι (λέγει) μεστὸν περιέργων καὶ διαφερουσῶν ἐπόψεων· ὁ συγγραφεὺς ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶναι ὅλως ἀπηλλαγμένος *σωβινιστικῶν* προκαταλήψεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διατρανοῖ μεγάλην πολυμάθειαν, ἣν ὅμως οὐδέποτε καταχρᾶται πρὸς κορεσμὸν ματαιόφρονος ἐπιδείξεως.» Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς θαυμάζει οὐδὲν ἧττον τὴν κριτικὴν δεινότητα τοῦ Οἰκονομίδου, περὶ οὗ λέγει, ὅτι ἂν δὲν διῆγε μονήρη βίον, καὶ ἂν δὲν ἦτο ἀποκεκλεισμένος ἀπὸ πάσης ἐπιστημονικῆς ἐπικοινωνίας, θὰ ἀπέκτα εὐκλεὲς ὄνομα ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ. Ὁ κ. Kübler μετὰ πολλῶν ἐγκωμίων μνημονεύει τὰς εἰς διαφόρους ποιητὰς καὶ πεζογράφους διορθώσεις τοῦ Οἰκονομίδου, παρατηρεῖ δὲ ὅτι μόνη ἡ ἑρμηνεία τῆς μέχρι τοῦδε ἀνερμηνεύτου γλώσσης τοῦ Ἡσυχίου «ἀβαριστὰν» ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ τὴν ἀξίαν τοῦ σοφοῦ διδασκάλου. «Τὸ πόνημα τοῦ κ. Θερειανοῦ (λέγει ἐν ἐπιλόγῳ ὁ Γερμανὸς ἐπικριτής) εἶναι προϊὸν ἐμπρεποῦς εὐσεβείας, ἰσχυροῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης, ἐπὶ πᾶσι δ' εἶναι τεκμήριον θερμῆς φιλοπατρίας. Πολλαχοῦ τῆς βίβλου ἀποτείνει ὁ συγγραφεὺς πρὸς τοὺς ὀλιγωροῦντας τῶν ἰδίων καθηκόντων συμπατριώτας του παραινετικοὺς λόγους. Μετὰ συγκινήσεως διεξήλθομεν τὰς τελευταίας σελίδας τῶν φιλολογικῶν ὑποτυπώσεων—Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀνταπεκρίθη πάντοτε καθ' ὅλα πρὸς τὰς προσδοκίας τῶν φίλων αὐτῆς· ἐνίους τῶν περὶ τούτου λόγων δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. Θερειανοῦ. Εἴθε δὲ οἱ λόγοι αὐτοῦ νὰ τύχωσιν ἀκροάσεως παρὰ τοῖς Ἕλλησι.»

— Ἐδημοσιεύθη ἐν Ἐδιμβούργῳ ὑπὸ Phil. Schaff νέα ἔκδοσις τῆς *Διδαχῆς τῶν ἀποστόλων* μετὰ μεταφράσεως ἀγγλικῆς καὶ κριτικῶν σημειώσεων. Εἰς τὴν ἔκδοσιν ταύτην προσήρτηται καὶ βιογραφία τοῦ πρώτου ἐκδότου, τοῦ μητροπολίτου Νικομηδείας κ. Φιλοθέου Βρυεννίου, μετ' εἰκόνος αὐτοῦ.

Digitized by Google

— Ἀπεβίωσεν ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ὁ Μητροπολίτης Πισιδίας κ. Παρθένιος. Ὁ μακαρίτης ἱεράρχης κατήγετο ἐκ Καισαρείας· ἐξεπαιδεύθη δὲ ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τῆς Χάλκης, εἶτα διέτριψεν ἱκανὰ ἔτη ὡς ἱεροκῆρυξ ἐν Σμύρνῃ ἔνθα ἐξέδωκε τὸ γνωστὸν λεξικὸν τῆς ἐγκυκλοπαιδείας. Ἀκολούθως προήχθη εἰς ἐπίσκοπον Λαοδικείας, ἐντεῦθεν δὲ προεβιβάσθη εἰς μητροπολίτην Πισιδίας.

— Τὸ ἰταλικὸν ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἤρχισεν ἐν παραρτήματι τῆς *Ἐπισήμου ἐφημερίδος τῆς* Κυβερνήσεως τὴν ἔκδοσιν καταλόγων τῶν φιλολογικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν συλλογῶν τῆς Ἰταλίας. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν τρεῖς τόμοι, ὧν ὁ εἷς περιλαμβάνει κατάλογον τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας χειρογράφων τοῦ Ἕλληνος τὸ γένος ποιητοῦ Οὔγου Φοσκόλου.

— Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ καθηγητὴς Μαχάφφυ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Αἴγυπτον, ὅπως μελετήσῃ τὰ λείψανα τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων ἐν σχέσει πρὸς μεγάλην συγγραφὴν περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ἐλληνισμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ἣν παρασκευάζει.

— Ἐδημοσιεύθη καὶ ὁ δεύτερος τόμος τῆς δημοσίᾳ δαπάνῃ ἐν Βερολίνῳ ἐκδιδομένης περιγραφῆς τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Περγάμου. Συγγραφεὺς ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ῥιχάρδου Βὼν, πραγματεύεται περὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος Νικηφόρου. Τιμᾶται δὲ δραχμῶν 225.

— Ἐν Λονδίνῳ συνῆλθεν ἐπιτροπὴ σκοπὸν ἔχουσα τὴν κατάλληλον τέλεσιν τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Βύρωνος ἐν ἔτει 1888. Ἐπίτιμος γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἔσται ὁ κύριος Ῥιχάρδος Edgcumbe.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Ὀδυσσέως» ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ φυλλαδίῳ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ Γερμανικοῦ περιοδικοῦ συγγράματος Vom Fels zum Meer γραφικωτάτη περιγραφὴ τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ Georg von Seyfrid μετὰ καλλίστων πρωτοτύπων εἰκόνων.

— Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ὥρισε γέρας 1737 δραχμῶν μετὰ χρυσοῦ μεταλλίου ἀξίας 1000 κορωνῶν (ἤτοι 1390 δραχμῶν, εἰς τὸν συγγραφέα τῆς ἀρίστης πραγματείας περὶ τῶν ἑπομένων δύο θεμάτων. α) περὶ τῆς ἱστορίας τῶν σημιτικῶν γλωσσῶν. β') Περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἀράβων πρὸ τοῦ ἰσλαμισμοῦ. Εἰσὶ δεκταὶ εἰς τὸν ἀγῶνα πραγματεῖαι γεγραμμέναι εἰς γλῶσσαν λατινικήν, γερμανικήν, γαλλικήν, ἀγγλικήν, ἰταλικὴν ἢ ἀραβικήν.

— Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀντιπροσώπους, ὅτι ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις «ὑπείκουσα εἰς τὴν πίεσιν τῆς δημοσίας γνώμης» ἀπεφάσισε νὰ ὀργανώσῃ ἐν ἔτει 1889 διεθνῆ ἔκθεσιν ἐν Παρισίοις. Παρήγγειλε δ' αὐτοῖς νὰ καταστήσωσι τοῦτο γνωστὸν εἰς τὰς κυβερνήσεις τῶν κρατῶν, περὶ οἷς εἶναι διαπεπιστευμένοι, καὶ νὰ παρακαλέσωσιν αὐτὰς ὅπως μετάσχωσι τῆς ἐκθέσεως.

— Ἑτοιμάζεται ἀπὸ τοῦδε ἐν Ἰαπωνίᾳ μεγάλη ἔκθεσις ἀσιατικῶν προϊόντων καὶ ἔργων τῆς τέχνης καὶ τῆς βιομηχανίας, γενησομένη ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Ἰαπωνικοῦ βασιλείου ἐν ἔτει 1890. Πρὸς τοῦτο δ' ἐργάζεται ἰδία ἐπιτροπή, διορισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς κυβερνήσεως.

— Ὁ Γάλλος μελοποιὸς Vincent d' Indy ἐτόνισε τὸ ὀνομαστὸν ᾆσμα τοῦ κώδωνος τοῦ Σχίλλερ, κατὰ γαλλικὴν διασκευὴν αὐτοῦ, ἐνέχουσαν καὶ δραματικὸν ἐνδιαφέρον. Ἐν τῇ περιέργῳ μουσικῇ τοῦ ᾄσματος τούτου εἶναι καταφανὴς ἡ ἐπίδρασις τοῦ Βάγνερ.

— Οἱ μελοποιοὶ Στράους καὶ Σουππὲ παρασκευάζουσι δύο νέα μελοδράματα, ἅτινα θὰ παρασταθῶσι προσεχῶς ἐν Βιέννῃ ἴσως. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ μελοδραματίου τοῦ Στράους ὑπόκειται ἐν Ῥωσσίᾳ, ἡ δὲ τοῦ μελοδραματίου τοῦ Σουππὲ ἐν Ἰταλίᾳ.

— Ὁ ἐν Ἀϊδελβέργῃ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ὄθων Κάσπαρη ἐξέδωκε δραματικὴν διασκευὴν τοῦ Φάυστ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἡ ἐξορία τῆς Μαργαρίτας.» Ἡ λύσις διαφέρει τῆς παρὰ τῷ Γκαῖτε κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ Φάουστ κατανικᾷ ἐν τέλει τὴν ὀλεθρίαν ἐπήρειαν τοῦ Μεφιστοφελοῦς.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀνθρωπολογικῆς ἑταιρίας ὁ πρόεδρος Βίρχωβ ἀνεκοίνωσεν ὅτι προτάσει τῆς ἑταιρίας ὁ Γερμανικὸς ἀποικιακὸς σύλλογος ἔπεμψεν ἐγκυκλίους πρὸς διαφόρους ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις οἰκοῦντας, ζητῶν πληροφορίας περὶ τοῦ ἐγκλιματισμοῦ τῶν Εὐρωπαίων ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις. Τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τούτων θὰ ἀνακοινωθῶσιν εἰς τὴν σύνοδον τῶν Γερμανῶν φυσιοδιφῶν, ἥτις θὰ συνέλθῃ εἰς Βερολῖνον κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον. Συγχρόνως δὲ τότε γενήσεται καὶ ἔκθεσις τῶν εἰς ἐπιστημονικὰ ταξείδια ἀναγκαίων καὶ χρησίμων σκευῶν καὶ ὀργάνων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Περὶ καπνοῦ, ὑπὸ *Π. Γενναδίου*, ἐπιθεωρητοῦ τῆς γεωργίας καὶ ἐφόρου τοῦ δημοσίου δενδροκομείου. Ἐν Ἀθήναις 1886. 8ον σ. 48.

Λόγος τοῦ Νόρδενφελτ περὶ ὑποβρυχίων πλοίων, ἀναγνωσθεὶς τῇ 5 Φεβρουαρίου 1886 ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν Λονδίνῳ. Ἐν Ἀθήναις, 1886. 8ον σ. 30.

Ἀδελφῶν Γρίμμ. *Τὰ παραμύθια μετὰ ᾀσμάτων* ἁπλῶν καὶ εὐλήπτων ὑπὸ Μ.Ι. Βρατσάνου· ἐν Ἀθήναις Σ. Κ. Βλαστὸς ἐκδότης. Ἐκδ. πρώτη 1866. σελ. 80 εἰς 16ον

Ξενοφῶντος Ἀνάβασις μετενεχθεῖσα εἰς τὴν γραφομένην γλῶσσαν ὑπὸ Μ. Βρατσάνου μετὰ χάρτου καὶ λεξιλογίου πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων· τεῦχος γ' ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. 1886 σελ. 192 εἰς 16ον

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 14 Μαρτίου.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξε τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς νὰ ὑποβάλωσιν ὀνομαστικὴν κατάστασιν τῶν ἐπιλοχιῶν καὶ λοχιῶν τῶν ἐχόντων δεκαετῆ συνεχῆ ὑπηρεσίαν ὑπαξιωματικοῦ, μετὰ σημειώσεως ἂν ἕκαστος τούτων κέκτηται ἢ μὴ τὰ προσόντα πρὸς προβιβασμὸν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ. Ὅριον μέχρις οὗ θέλει λογισθῇ ὁ χρόνος ὑπηρεσίας ὑπαξιωματικοῦ ὡρίσθη ἡ 1 τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου, μέχρι τῆς ὁποίας δέον νὰ ὦσιν ὑποβεβλημέναι εἰς τὸ ὑπουργεῖον αἱ προτάσεις τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

— Ἐν Κορίνθῳ συνιστᾶται γενικὴ ἀποθήκη τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πολέμου.

— Κατέπλευσεν ἐξ Ἀγγλίας εἰς Πειραιᾶ καὶ τὸ ἕτερον τῶν ἀγορασθέντων μεταφορικῶν, τὸ μετονομασθὲν *Σφακτηρία*. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἐναυπηγήθη ἐν Γλασκόβῃ, ἔχει δὲ μῆκος 210 ποδῶν, πλάτος 32 καὶ βάθος 15. Ἡ μηχανή του εἶναι διπλῆ πρὸς κίνησιν τῶν δύο ἑλίκων, ἃς φέρει, καὶ ἀναπτύσσει δύναμιν 200 ἵππων. Τὸν ἀπὸ Ἀγγλίας εἰς Πειραιᾶ διάπλουν διήνυσεν εἰς 9 ἡμέρας μὲ ταχύτητα 12 μιλλίων καθ' ὥραν, ἐξετέλει δ' ἄχρι τοῦδε ταχυδρομικοὺς πλοῦς ἀπὸ Γλασκόβης εἰς Βελφάστ τῆς Ἰρλανδίας.

— Τὸ ὁλλανδικὸν ἀτμόπλοιον «Ζεὺς» ἀποβιβάσαν εἰς τὸν Ναύσταθμον 28 τηλεβόλα καὶ τὰ διὰ τὸ ναυτικὸν ἐφόδια πολέμου, κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀπεβίβασε τὰ διὰ τὸν στρατὸν κομισθέντα ἐφόδια.

— Ἀπεφασίσθη νὰ ἀποσταλῇ εἰς Ἰταλίαν ἐπιτροπὴ ἀξιωματικῶν πρὸς ἀγορὰν χιλίων ἔτι ἡμιόνων διὰ τὸν στρατόν.

— Νέαι παραγγελίαι ἐδόθησαν πρὸς προμήθειαν σίτου, ὀρύζης καὶ ὀσπρίων διὰ τὸν στρατὸν καὶ κριθῆς διὰ τὰ κτήνη.

— Ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις τριῶν στρατοπέδων ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἄρτῃ καὶ ἐδόθησαν αἱ δέουσαι ὁδηγίαι τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν πρὸς τὰ ἀρχηγεῖα τοῦ στρατοῦ.

— Μέχρι τῆς 25 μεσοῦντος θὰ παραδοθῇ εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ τὸ ἀπὸ Κορίνθου μέχρι Ναυπλίου τμῆμα τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς Ἀθηνῶν Πατρῶν. Ἤδη τὸ τμῆμα τοῦτο παρεδόθη ὑπὸ τῆς ἑταιρίας τῆς κατασκευῆς εἰς τὴν τῆς χρήσεως αὐτοῦ.

— Ὁ στόλος ἡμῶν ὁ ὁρμῶν ἤδη ἐν Πόρῳ ἐξετέλεσεν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐν ἀνοικτῷ πελάγει γυμνάσια τακτικῆς, καὶ ἐδοκιμάσθησαν τὰ νέα 6 τορπιλλοφόρα σκάφη τὰ ἀγορασθέντα ἐν Κίελ.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα οἱ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ στόλου ἐξετέλεσαν ἐν Φανερωμένῃ πυρὰ διὰ τῶν μυδροβόλων Νόρδενφελτ κατ' ἐπιθέσεως τορπιλλοφόρων εἰς ἀπόστασιν 600 μέτρων.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν διώρισεν ἐπιτροπήν, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν πειραμάτων τοῦ ὑποβρυχίου Νόρδενφελτ, συγκειμένην ἐκ τοῦ ἀντιπλοιάρχου κ. Μάρκου Βότσαρη, τοῦ

Digitized by Google

πλωτάρχου κ. Κοσμᾶ Ζώτου, τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ κ. Σοφοκλέους Γιαλούση καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Τιμολ. Ἀργυροπούλ ου.

— Νέα πειράματα ὀπτικοῦ τηλεγράφου ἐγένοντο καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀπὸ τοῦ Λυκαβηττοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους Προφήτου Ἠλία τῆς Ὕδρας, τὰ ὁποῖα ἐπέτυχον, ἂν καὶ ὁ καιρὸς δὲν ἦτο εὐνοϊκός.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μῆκος 1 μ. 20, πλάτους 0,20, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 15. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 16.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος. μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34,×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34 × 0,25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ 9ον φυλλάδιον, ἐξακολουθήσει δὲ τακτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἐπομένων κατὰ δεκαήμερον.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ **ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Ἐξεδόθη τὸ ἔνατον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Νόμισμα τῶν Συρακουσῶν.—Τὰ ἐρείπια τοῦ Σελινοῦντος.—Νόμισμα τοῦ Ἀκράγαντος.—Ἀρχαῖος χρυσοῦς στέφανος δάφνης.—Κυπρία ἐπιγραφή.—Νόμισμα τῆς Κυρήνης μετὰ τοῦ σιλφίου. — Ἀρκεσίλας ὁ Δ' ἐποπτεύων τὴν φόρτωσιν τοῦ σιλφίου.—Σκύθαι.—**Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι.** Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα (εἰκὼν διπλῆ). — Τὸ ἐν Ἀθήναις Διονυσιακὸν θέατρον.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 10.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων 5 φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ 12 φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Αἱ Ἀθῆναι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ. (Ὁλοσέλιδος).—Σχέδιον ἑλληνικῆς οἰκίας.—Ἡ αὐλὴ μετὰ τῆς προστάδος, ἔνθα τὸ ἄγαλμα τῆς Ἑστίας.—Καθέδραι.—Κλῖναι. — Λαμπτῆρες καὶ λύχνοι. — Ἑλληνίδων ἔργα κατ' οἶκον.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Ι. Τζ. Ὕδραν Ἐκ τῶν 2 ζητηθέντων τευχῶν τοῦ «Α. Μ.» ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς τὸ ἕν· θέλομεν προσπαθήσει νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν καὶ τὸ ἕτερον.— *Ἀριελ.* Σύρον. Ὑπάρχει μετάφρασις τῆς σκηνῆς τοῦ κήπου ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Βικέλα, περιλαμβανομένη ἐν τῇ τελευταίᾳ γενομένῃ ἐκδόσει τῶν Στίχων του: Ἀπόσπασμα τῆς τοῦ κ. Προβελεγίου ἔχει δημοσιευθῆ ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» καὶ ἕτερον ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» (ΤόμοςΙΗ', φυλ. 468.) Μεταφράσεις γαλλικὴ τοῦ πρώτου μέρους ὑπάρχει εἰς τὰ ἐνταῦθα βιβλιοπωλεῖα. — *Ἀδελαΐδι.* Ἡ χειρομαντία δὲν εἶναι ἐπίνοια τῶν Ἀθιγγάνων, ἀλλὰ παλαιοτάτη δεισιδαιμονία, ἀποτελοῦσα κλάδον τοῖς οἰωνιστικῆς· «τῆς οἰωνιστικῆς, λέγει ἀρχαῖός τις γραμματικός, τὸ μὲν ἐστιν ὀρνεοσκοπικόν, τὸ δὲ οἰκοσκοπικόν, τὸ δὲ ἐνόδιον, τὸ δὲ *χειροσκοπικόν*, τὸ δὲ παλματικόν.» Ἦν δὲ τὰ μάλιστα διαδεδομένη ἡ δεισιδαιμονία αὕτη καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐν Εὐρώπῃ—κ. Μ. Π. Ρεθύμνην. Εἰς τὴν προηγουμένην ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν πρὸ ἡμερῶν. Συμμορφούμεθα τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— κ. Δ. Θ. Τεργέστην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— κ. Κ. Μ. Χανία. Ἀπεστάλη ἄλλο ἄρτιον ἀντὶ τοῦ ἐπιστραφέντος.— κ. Ν. Θ. Ἂν κάνεὶς ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸν Μιλτιάδην, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ πολεμήσῃ πρὸς τοὺς Πέρσας, ὀλίγας στροφὰς ἐκ τοῦ Μαραθωνομάχου σας καὶ τῷ ἔλεγεν ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ὑμνῶσιν οἱ μεταγενέστεροι τὴν δόξαν του, νομίζετε ὅτι δὲν θὰ ἐτρέπετο εἰς φυγήν; Ἡμεῖς οὐδένα λόγον ἔχομεν νὰ ἀμφιβάλλωμεν περὶ τούτου,

Digitized by Google

διὸ ἐπιτρέψατε ἡμῖν νὰ μὴ δημοσιεύσωμεν τὸ ἐπικολυρικὸν ποίημά σας.—κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθη ἡ ἐπιταγή· ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν.— *Φίλη τῆς Ἑστίας.* Ἀλεξάνδρειαν. Ἐν Βιέννῃ ὁ Kaposi, ἐν Παρισίοις ὁ Besnier (Hôpital Saint-Louis). Τοῦ πρώτου δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὴν διεύθυνσιν· ἀλλ' ὑποθέτομεν ὅτι καὶ μόνη ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ὀνόματός του ἀρκεῖ ἵνα παραδοθῇ εἰς χεῖράς του ἐπιστολὴ πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνομένη.—κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας, ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν ὑμῖν.—κ. Π. Α. Βῶλον. Εὐχαρίστως θέλομεν τὸ δημοσιεύσει ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ.—*Δανάη.* Ὀρθοτάτη.— κ. Σ. Μπ. Λεόβαν. Ἐλήφθησαν. Ἔχομεν περίσσευμα εἰς τὴν διάθεσίν σας δραχ. 1,05.—*Ἐρωτῶντι.* Περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ἀριθμῶν δὲν γνωρίζομεν. Ἐν τούτοις ὁ Felix-Beaujour ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Tableau du commerce de la Grèce» κατὰ τὰ ἔτη 1787—1797 ἀναφέρει ὅτι ἐν Θεσσαλονίκῃ μία ὀκᾶ βοείου κρέατος ἐτιμᾶτο 6 παράδες, καὶ μία ὀκᾶ προβείου 12.—μία δὲ ὀκᾶ ἄρτου 4 παράδες.— κκ. Π. Χ. Α. Βῶλον, Δ. Κ. Σῦρον, Δ. Δ. Κέρκυραν, Ν. Α. Οἰ. Κωνσταντινούπολιν, καὶ Λ. Α. Γκ. Ἄρταν. Ἐλήφθησαν — κκ. Χ. Π. Πάτρας, καὶ Ι. Π. Αἴγιον. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Ἀμούσῳ.* Κωνσταντινούπολιν. 1) Εὐχαρίστως, ἂν εἶναι ἐνδιαφέροντα καὶ κατάλληλα διὰ τὴν «Ἑστίαν». 2) Δύνασθε νὰ ἀποστέλλετε τὸ ἀντίτιμον ταχυδρομικῶς διὰ γαλλικοῦ γραμματοσήμου, ταχυδρομικῶς δ' ἀποσταλήσεται ὑμῖν καὶ ὅ,τι ἠθέλετε ζητήσει.—κ. Π. Ν. Τσετάτε. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Κ. Σ. Τ. Θεσσαλονίκην. Τιμᾶται δραχ. 13,50, ἀπαρτίζεται ἐκ φύλλων 12 μετὰ στατιστικοῦ πίνακος. Πωλεῖται καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρ. τέλη διὰ τὴν ἀποστολὴν δρ. 1.—κ. Α. Μ. Καστελλάνους. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. —κ. Χ. Α. Τὰς πενθίμους ταύτας ἀστειότητας οἱ μὲν Γάλλοι καλοῦσι propos des pendus, οἱ δὲ Γερμανοὶ Galgenstreiche. Καθ' ὅσον εἰξεύρομεν τοιαύτας συνέλεξαν ὁ διάσημος ἑλληνιστὴς Ἐρρῖκος Στέφανος καὶ ὁ φιλόσοφος Μονταίγνιος. Τὰ ἀνέκδοτα, ὧν μνημονεύετε ἔχουσιν οὕτω: Πικαρδός τις ἔμελλε νὰ ἀπαγχονισθῇ· ἐν ᾧ δὲ ἀνέβαινε τὴν κλίμακα τῆς ἀγχόνης προσήγαγον ἐνώπιον αὐτοῦ γυναῖκά τινα, λέγοντες, ὅτι ἂν τὴν νυμφευθῇ ἀπαλλάσσεται τῆς ποινῆς (διότι κατά τι παλαιὸν ἔθιμον ἅμα γυνή τις ἐδέχετο νὰ ὑπανδρευθῇ κατάδικον, τῷ ἐδίδετο χάρις). Ὁ Πικαρδὸς εἶπε νὰ περιπατήσῃ διὰ νὰ τὴν ἴδῃ· ἰδὼν δὲ ὅτι ἐχώλαινε, στραφεὶς πρὸς τὸν δήμιον εἶπε· «Τράβα γρήγορα τὸ σχοινί, εἶναι κουτσή.»— Ἄλλος φερόμενος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης παρεκάλει νὰ μὴ περάσωσιν ἀπὸ τὴν δεῖνα ὁδόν, διότι εὑρίσκεται ἐκεῖ εἷς ἔμπορος εἰς τὸν ὁποῖον χρεωστεῖ καὶ φοβεῖται μὴ τὸν συλλάβῃ.—Ἄλλος ἔλεγε πρὸς τὸν δήμιον νὰ μὴ τὸν ἐγγίσῃ εἰς τὸν λαιμόν, διότι γαργαλίζεται καὶ θὰ ξεκαρδισθῇ ἀπὸ τὰ γέλοια.— Ἄλλος δὲ εἰς τὸν ἐξομολογοῦντα αὐτὸν πνευματικόν, ὅστις τὸν ἐβεβαίου ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ ἀνέλθῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ θὰ παρακαθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ ὑψίστου, εἶπε· «Δὲν πηγαίνεις τοῦ λόγου σου, παπᾶ μου; ἐγὼ δὲν ἔχω ὄρεξιν.»—κ. Ι. Γ. Γύθειον. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ κ. Β. δραχ. 4. καὶ ἐπληρώθη ἡ συνδρομή σας εἰς τὴν «Δ.», ἧς ἀπεστάλη ὑμῖν ἡ ἀπόδειξις. —κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Διὰ τὴν Ἱστορίαν θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ σας. Ἡ σειρὰ τῶν σημειουμένων μυθιστορημάτων δὲν ὑπάρχει.— κ.Π.Ζ. Κέρκυραν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κκ. Φ. Λ.Μ. Κέρκυραν, Χ. Ρ. Σμύρνην, καὶ Γ.Β.Κ. Μυτιλήνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ν. Α. Οι. Κωνσταντινούπολιν. Ὀφείλετε ἡμῖν ἔτι δραχ. 2, ἂς εὐαρεστήθητε νὰ ἀποστείλητε διὰ γαλλικοῦ γραμματοσήμου.— κ. Κ. Δ. Ἄρταν. Ἐλήφθησαν. Τὸ ζητηθὲν ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς. Ἡ «Παιδιατρικὴ» ἔπαυσεν ἐκδιδομένη· τῆς Θεραπευτικῆς δὲν ἐξεδόθησαν ἄλλα φυλλάδια.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Κλιμακωτὸς λεξίγραφος.

Εὑρὲ πέντε ὀνόματα, ὧν τὸ πρῶτον, ὅπερ εἶναι καὶ ὄνομα μεγάλου Σπαρτιάτου, ἀποτελεῖται ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τραχήλου θηρίου γνωστοτάτου ἐν Ἑλλάδι, ἐκ τοῦ κορμοῦ ἑνὸς κακούργου καὶ ἐκ τῆς πρώτης συλλαβῆς τοῦ ὀνόματος γεννάρχου βαρβάρου δυναστείας ἐχθρικωτάτης τοῖς Ἕλλησι· τὸ τρίτον, ὅπερ ἔφερε Ἑλληνὶς προφῆτις, θυγάτηρ ὀνομαστοῦ τυφλοῦ μάντεως καὶ μήτηρ ἑτέρου μάντεως, ἀποτελεῖται ἐκ τῆς δευτέρας καὶ τελευταίας συλλαβῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ γενάρχου ἐκείνου καὶ τῆς πρώτης συλλαβῆς τοῦ ὀνόματος τυφλοῦ Ἰουδαίου τῆς Παλαιᾶς διαθήκης, ἀνακτήσαντος τὴν ὅρασιν· αἱ λοιπαὶ συλλαβαὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰουδαίου ἀποτελοῦσι τὸ ὄνομα Ἕλληνος σοφοῦ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ζωμὸς—ὠμός.

2

Ὁ σύζυγος χῆρος ὢν εἶχεν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου του δύο ἄρρενα, ἡ δὲ σύζυγος χήρα ὁμοίως εἶχεν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου ἓν ἄρρεν καὶ ἓν κοράσιον.

Ἐκ τοῦ γάμου των ἀπέκτησαν ἓν κοράσιον, ὥστε ἐν συνόλῳ τὰ τέκνα των εἶνε πέντε· ἐν τούτοις ἑκάτερος τῶν συζύγων ἔχει τρία.

3

1) Μερὶς—Ἔρις. 2) Ἀμελὴς—Μέλης 3) Χάρης — Ἄρης 4) Ἀδελφοὶ—Δελφοί. 5) Ὠγύγης—Γύγης. 6) ἀΝὴρ — Ἥρα.

ΜΑΧΑΩΝ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

14 Μαρτίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	334.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	336.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	411.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	357.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	275.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	263.
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	177.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	237.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης ὧν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	435.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3680—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	65.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	61.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	66.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	264.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	31.75
» 3μην.	31.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.26—
» Τραπεζικὸν 3μην	1.25—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	25.03
Λίρα ὀθωμανικὴ.	28.50

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—361

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 482 — 23 ΜΑΡΤΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: 'Επὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 534

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΛΟΜΒΑ, Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ. Μετάφρασις Ν. Γ. Π.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ.

Ο ΦΟΒΟΣ Διήγημα André Theuriet.

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ.

Ο ΠΑΤΕΡ ΚΡΕΜΥΔΙΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

'Από τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς ἀρχόμεθα τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως τοῦ *Ναυαγοῦ τῆς Κυνθίας*, νεωτάτου μυθιστορήματος τοῦ 'Ιουλίου Βέρν καὶ τοῦ 'Ανδρέου Λωρῆ. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως τῆς «Περιόδου τῆς γῆς ἐν ὀγδοήκοντα ἡμέραις» καὶ τοσούτων ἄλλων, ἅτινα πάντες ἀπλήστως ἀνέγνωσαν καὶ καθ' ἑκάστην ἀναγινώσκουσιν, εἶναι ἀρκοῦσα τοῦ ἔργου σύστασις. 'Η ἐντεχνοτάτη πλοκή, ἡ ἀμετάπτωτος δρᾶσις, ἡ εὐκρινὴς τῶν χαρακτήρων διαγραφή, τὰ ἀπροσδόκητα ἐπεισόδια καθιστῶσι τὸν *Ναυαγὸν τῆς Κυνθίας* δραματικώτατον καὶ ἐπαγωγότατον ἔργον, ἐφάμιλλον πρὸς τὰ ἄριστα τοῦ διασήμου συγγραφέως. 'Επιστημονικὴ βάσις ἐφ' ἧς πλέκεται ἡ ὑπόθεσις εἶναι ὁ διὰ τῶν βορειοανατολικῶν παραλίων τῆς Σιβηρίας καὶ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ διάπλους τοῦ μεγάλου Σουηδοῦ θαλασσοπόρου Νόρδενσκιολδ, περὶ οὗ τοσοῦτος ἐγένετο λόγος ἐν τῷ Εὐρωπαϊκῷ τύπῳ, οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου. Μέγιστον δὲ προσὸν τοῦ μυθιστορήματος τούτου εἶναι ὅτι εἰς γραφικωτάτας περιάγον τὸν ἀναγνώστην χώρας, ἀπὸ τῆς Νορβηγίας διὰ τῶν ὠκεανῶν εἰς τὸν Βορειοανατολικὸν πόρον καὶ ποιητικὴν ἔχον σκηνογραφίαν, ἔχει ἐν ταὐτῷ καὶ ὑπόθεσιν οὐχὶ κοινήν τινα καὶ τετριμμένην, ἁπλῆν ἀφορμὴν πρὸς πλοκὴν περιπετειῶν, ἀλλὰ μυστηριῶδες οἰκογενειακὸν δρᾶμα, σφοδρῶς συγκινοῦν τὰς καρδίας.

— Μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐξακολουθοῦσιν οἱ Ἄγγλοι ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς ἐν Αἰγύπτῳ, φιλοτιμούμενοι νὰ μὴ ὑστερήσωσι τῶν Γάλλων, οἵτινες καταλαβόντες περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου τὴν Αἴγυπτον προήγαγον τὰ μέγιστα διὰ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν τὴν γνῶσιν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀρχαιότητος. Καθ' ἃ ὁ 'Ασιανολόγος Α. Η. Sayce ἐπιστέλλει εἰς τὴν *'Ακαδημίαν* τοῦ Λονδίνου πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως Συήνης ἀνεσκάφησαν καὶ ἐκαθάρθησαν πολλοὶ τάφοι, λαξευτοὶ ἐν τοῖς βράχοις. 'Επίσης ἐγένοντο ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ 'Ελεφαντίνῃ νήσῳ καὶ ἐν τῇ νήσῳ Φίλαις. Μεταξὺ τῶν εὑρημάτων καταλέγεται καὶ 'Ελληνικὴ ἐπιγραφὴ ἐκ στίχων 65 περιέχουσα ἐπιστολὰς Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος, Πτολεμαίου τοῦ Εὐπάτορος καὶ Κλεοπάτρας τῆς Α', ὑπὲρ ἱερέων τινῶν ἐν 'Ελεφαντίνῃ. 'Εν Θήβαις δ' ὁ διευθυντὴς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ μουσείου κ. Μασπερὼ ἀνέῳξε μέγαν ἄθικτον τάφον ἐν ᾧ εὗρε περιεργότατα ἀντικείμενα, πλὴν ἄλλων καὶ ξυλίνην τράπεζαν, ἐν ᾗ ἀπετίθεντο τὰ ἀναθήματα. Εὑρέθησαν προσέτι καὶ πολλὰ ἐνεπίγραφα ὄστρακα.

— 'Εν τοῖς ἐρειπίοις τῆς ἀρχαίας αἰγυπτιακῆς πόλεως Κανώπου ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ὑπὸ Ἄγγλου ἀξιωματικοῦ ἐπιστατοῦντος εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν ὀχυρωμάτων τινῶν ἀνδριὰς ἐκ γρανίτου ὕψους 10 ½ ἀγγλικῶν ποδῶν. 'Ο ἀνδριὰς οὗτος κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ αἰγυπτιακοῦ Μουσείου κ. Μασπερώ, ἀναγνόντος τὰ ἐπ αὐτοῦ ἱερογλυφικὰ παριστᾷ τὸν 'Ραμσῆν Β'. τὸν Φαραὼ δηλ. οὗ βασιλεύοντος ἐγεννήθη ὁ Μωϋσῆς. 'Επὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοῦ ἀγάλματος ὤμου ὑπάρχει μικροτέρα μορφὴ ἥτις εἶναι ἡ τοῦ υἱοῦ τοῦ 'Ραμσῆ Β', ἤτοι τοῦ Φαραὼ τοῦ καταδιώξαντος τοὺς 'Ισραηλίτας διὰ τῆς 'Ερυθρᾶς Θαλάσσης. 'Εποιήθη λοιπὸν τὸ ἀνευρεθὲν ἄγαλμα πρὸ 3,400 ἐτῶν καὶ εἶναι λαμπρᾶς διατηρήσεως, καλύπτεται δὲ κατὰ τὰ τρία τέταρτα ὑπὸ ἱερογλυφικῶν.

— Παρὰ τὴν Χαλκηδόνα, μεταξὺ Βοσταντζὶκ καὶ 'Ερέγκιοϊ γενομένων ἀνασκαφῶν, εὑρέθησαν ἀρχαῖά τινα ἀντικείμενα, οἷον ὀρειχάλκινα ἐνώτια, ἀγαλμάτια ἐξ ἰάσπεως, ψηφοθετήματα κλπ. 'Εν τῇ θέσει, ἐν ᾗ ἀνεκαλύφθησαν τὰ ἀντικείμενα ταῦτα, ἔκειτο ἀρχαία ἐκκλησία· δὲν εἶναι δὲ ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἀνευρίσκονται αὐτόθι ἀρχαιότητες.

— 'Ο 'Αμερικανὸς περιηγητὴς Cope Whitehouse, μετ' ἀκριβῆ βάσανον τῶν μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων γεωγράφων, καὶ ἰδίᾳ τοῦ 'Ηροδότου, καὶ μετ' ἐπιτοπίους ἐρεύνας κατέληξεν εἰς νέα πορίσματα περὶ τῆς θέσεως τῆς ἐν τῇ Μέσῃ Αἰγύπτῳ παλαιᾶς λίμνης Μοίριδος, ἅτινα δι' ὑπομνήματος ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἐν Καΐρῳ Αἰγυπτιακὴν γεωγραφικὴν ἑταιρίαν. 'Ο περιηγητὴς ἐκεῖνος, μεταβὰς καὶ ἐπ' ἐσχάτων εἰς Αἴγυπτον, ὅπως συμπληρώσῃ τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ, ἐνέτυχεν ἐκεῖ τῷ Σβαϊνφούρθ, ὅστις ἐντολῇ τῆς Αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως ἐμελέτα τὴν γεωλογίαν τῆς χώρας. 'Αμφότεροι οἱ γεωγράφοι, ἀπὸ κοινοῦ ἐργασθέντες, ἐπείσθησαν περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι περιγραφῶν τῆς λίμνης, ἥτις ἀκρίβεια ἐτίθετο μέχρι τοῦδε ἐν ἀμφιβόλῳ. 'Ο καθορισμὸς τῆς ἀληθοῦς θέσεως τῆς λίμνης δὲν εἶναι ἁπλῶς ἱστορικὸν καὶ φιλολογικὸν ζήτημα, ἀλλὰ συνδέεται στενώτατα πρὸς τὴν σχεδιαζομένην διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων διὰ διωρύγων ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ καθόλου πρὸς τὴν ὑδρογραφίαν τῆς χώρας.

— 'Εδημοσιεύθησαν εἰς τέσσαρας ὀγκώδεις τόμους, δαπάνῃ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἐπιτροπῆς, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ 'Αδαμαντίου Κοραῆ, ὧν τὴν ἔκδοσιν προανηγγείλαμεν πρό τινων ἑβδομάδων. 'Επίσης ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ κ. 'Ιω. Ψυχάρη τὸ πρῶτον μέρος «Δοκιμίων ἱστορικῆς γραμματικῆς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.» (Essais de grammaire historique néo-grecque) πραγματευόμενον περὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ θηλυκοῦ γένους κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ περὶ τῆς πρώτης κλίσεως ἐν τῇ νεοελληνικῇ. Περὶ ἀμφοτέρων τῶν συγγραμμάτων τούτων θὰ διαλάβωμεν προσεχῶς ἐν ἐκτάσει.

— 'Ο ἐπιφανὴς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας Πιέρσων, γράφει ἡ *Νέα 'Ημέρα*, ἐπανελθὼν πρὸ μικροῦ ἐξ ἐκδρομῆς εἰς τὴν 'Ελληνικὴν 'Ανατολὴν ἀνέγνω ἐνώπιον τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας τοῦ 'Αμστελοδάμου περισπούδαστον πραγματείαν «περὶ 'Ελλάδος, περὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ χώρας καὶ λαοῦ.» 'Ο 'Ολλανδὸς λόγιος διαπνέεται ὑπὸ εἰλικρινοῦς φιλελληνισμοῦ, ὃν μαρτυρεῖ καὶ ἄλλως, ἐργαζόμενος ἀπό τινος πάσῃ δυνάμει, ὅπως εἰσαχθῇ εἰς τὰς ἐμπορικὰς σχολὰς τῆς 'Ολλανδίας ἡ διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, προσκαλουμένων διδασκάλων ἐξ 'Αθηνῶν.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐξεδόθη τὸ πρῶτον φύλλον τῆς *Αἰθούσης*, ἑβδομαδιαίας σατυρικῆς καὶ γελοιογραφικῆς ἐφημερίδος.

— 'Εν τῇ Γερμανικῇ πόλει Zittau ἐπανηγυρίσθη ἡ τριακοσιοστὴ ἐπέτειος τῆς συστάσεως τοῦ ἐκεῖ γυμνασίου. Πλὴν ἄλλων ἐδιδάχθη δὶς καὶ ὁ «Οἰδίπους τύραννος» τοῦ Σοφοκλέους, πρῶτον μὲν ὑπὸ ἠθοποιῶν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἔπειτα δὲ ὑπὸ μαθητῶν τοῦ γυμνασίου.

— 'Η Πανεπιστημιακὴ βιβλιοθήκη τοῦ Βερολίνου ἐκοσμήθη διὰ τεσσάρων μεγάλων τοιχογραφιῶν, ἀπεικονιζουσῶν τὸν διανοητικὸν βίον ἐν 'Αθήναις, Παρισίοις, Βεϊμάρῃ καὶ Βιττεμβέργῃ. 'Εν τῇ πρώτῃ τοιχογραφίᾳ προέχουσιν αἱ εἰκόνες τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ 'Αριστοτέλους ἐν μέσῳ ὁμίλου 'Αττικῶν συγγραφέων καὶ φιλοσόφων.

— Τοῦ πρώτου τόμου τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ στρατηγοῦ Γράντ ἐτυπώθησαν 325000 ἀντίτυπα καὶ ἐπωλήθησαν μέχρι τοῦδε 314000. 'Η χήρα τοῦ στρατηγοῦ εἰσέπραξε μέχρι τῆς σήμερον ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν καθαρὸν κέρδος. Οὐδενὸς ἄλλου βιβλίου ἡ πρώτη ἔκδοσις ἀπέφερε τοσοῦτον κέρδος.

— 'Εξ ἐγγράφων νεωστὶ εὑρεθέντων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ Χρι-

Digitized by Google

στόφορος Κολόμβος έγεννήθη έν Κάλβι τής Κορσικής. Τῇ 11/23 Μαΐου θὰ τελεσθῶσιν ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ τὰ ἀποκαλυπτήρια ἐνεπιγράφου πλακὸς, στηθησομένης εἰς μνήμην τοῦ μεγάλου ναυτιλάρχου. Συνεστάθη δὲ καὶ ἐπιτροπὴ ὅπως συλλέξῃ ἐράνους πρὸς ἀνέγερσιν ἀνδριάντος τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου ἐν Κάλβι καὶ πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς τετρακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς ἐν ἔτει 1892.

— Ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν Τραγῳδιῶν τοῦ Σαικσπείρου τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Βικέλα μεταφρασθεισῶν ἐξεδόθη ἤδη τὸ δεύτερον ὁ *Βασιλεὺς Λὴρ* εἰς ἔκδοσιν τιμωμένην μόνον ἀντὶ δραχμῆς, ὡς ἐξεδόθησαν ἤδη ὁ *Ρωμαῖος καὶ ἡ Ἰουλιέττα* καὶ ὁ *Ὀθέλλος*. Ἡ εἰς μικρὸν σχῆμα ἔκδοσις αὕτη, οὐ μόνον διὰ τὸ εὔωνον καθιστᾷ προσιτὰ τῷ πολλῷ κοινῷ τὰ ἐξοχώτατα τῶν ἔργων τοῦ Σαικσπείρου, ἀλλὰ καὶ ἐν τελειοτέρᾳ μεταφράσει παρέχει ταῦτα, καθ' ὃ γινομένη μετὰ νέαν ἐπιθεώρησιν καὶ διόρθωσιν πολλῶν μερῶν. Γνωστὸν δ' ἄλλως τυγχάνει μετὰ πόσης ἀκαταπονήτου φιλοτεχνίας ὁ μεταφραστὴς προσεπάθησεν ὡς δυνατὸν ν' ἀποδώσῃ τοῦ πρωτοτύπου τὰ ὑψηλὰ νοήματα καὶ τὰς ἐν πολλοῖς δυσχερεστάτας τῆς φράσεως τροπάς, καὶ πόσον ἐπέτυχεν εἰς τοῦτο. Ἴσως μάλιστα ἐν τῷ *Βασιλεῖ Λὴρ* ἰδίᾳ ὡς ἐκ τῆς ὕφης αὐτοῦ τοῦ δράματος, ὁ κ. Βικέλας ἀνέδειξεν ἅπαντα τὰ προσόντα καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης, καταλλήλου μᾶλλον πρὸς ἑρμηνείαν αἰσθημάτων τρυφερῶν ἢ ἰδεῶν ὑψηλῶν καὶ φιλοσοφικῶν νοημάτων.

— Ἐν Βρυξέλλαις παρεστάθη τὸ πρῶτον ὁ *Σαὶν Μεγρὲν* νέον μελόδραμα τῶν Ἀδελφῶν Hillemacher, ἐπαινούμενον μεγάλως διὰ τὴν πρωτοτυπίαν, τὴν ποικιλίαν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν μελῳδιῶν. Τὸ κείμενον τοῦ μελοδράματος τούτου ὑπόθεσιν ἔχει ἐπεισόδιόν τι τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Ἑρρίκου τοῦ Γ'.

—Σπουδαιοτάτη μουσικὴ ἀνακάλυψις ἀναγγέλλεται ἐκ Κατάνης τῆς Σικελίας. Ὁ γλυκύτατος μελοποιὸς Βελλίνης ἀποθανὼν κατέλιπε τότε κινητὰ αὐτοῦ καὶ ἀκίνητα τῷ ἀδελφῷ Καρμήλῳ ὅστις τὰ μὲν ἄλλα ἐπώλησεν, ὅσα δὲ μουσικὰ τετράδια καὶ τεύχη ἀνεῦρεν ἐνέκλεισεν ἐν ἑρμαρίῳ, ὅπερ ἔκτοτε περιεσώθη εἰς τὴν οἰκογένειαν, ἀγνοοῦσαν τί ἀκριβῶς περιεῖχεν. Ἐσχάτως εἷς τῶν ἀνεψιῶν τοῦ μελοποιοῦ, φιλόμουσος εὐτυχῶς, ἠθέλησε νὰ ἀνερευνήσῃ τὰ ἐν τῷ ἑρμαρίῳ μουσικὰ ἔργα καὶ πλὴν ἄλλων ἀνεκάλυψε καὶ ἕνδεκα τεμάχια, διῳδίας, τριῳδίας, χοροὺς καὶ ᾄσματα ἀνεκδότου μελοδράματος, ὅπερ ἐγράφη ἐπὶ δράματος τοῦ Ῥωμάνη, τοῦ συντάξαντος τὰ κυριώτερα τῶν μελοδραμάτων τοῦ Βελλίνη. Τὸ μελόδραμα ἐπιγράφεται: *Ἐρνάνης* ἀνελισσόμενον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁμωνύμου δράματος τοῦ Οὔγκω ὅπερ ἐμελοποίησε καὶ ὁ Βέρδης. Ἡ ἀνακάλυψις ἐνεποίησε μεγάλην ὡς εἰκὸς ἐντύπωσιν μεγάλαι δ' ἐλπίδες ὑπάρχουσιν ὅτι καὶ ἄλλα θὰ εὑρεθῶσιν ἀποσπάσματα τοῦ νέου *Ἐρνάνη*.

— Μεγάλη ἀναμόρφωσις συνετελέσθη ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ τυπογραφικῇ τέχνῃ τῶν Σινῶν. Ἐκ τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων πολυπληθῶν σινικῶν βιβλίων οὐκ εὐάριθμα εἶναι ἀνατυπώσεις παλαιῶν συγγραμμάτων. Ὅπως δὲ αἱ ἐκδόσεις αὗται ὦσιν ἀκριβεῖς καὶ πισταί, ἐχαράσσοντο αἱ σελίδες ἐπὶ πλακῶν καὶ ἐτυποῦντο. Πρὸς ἀποφυγὴν ὅμως παντὸς λάθους τυπογραφικοῦ καὶ πρὸς περιορισμὸν τῶν δαπανῶν τῆς τυπώσεως προσέφυγον εἰς τὴν φωτολιθογραφίαν· συνεστάθησαν δ' ἐν Σαγγάϊ δύο καταστήματα τὸ ἓν Ἀγγλικὸν τὸ δ' ἕτερον Σινικόν, ἐκδίδοντα φωτολιθογραφικὰς ἐκδόσεις Σινικῶν βιβλίων ἃς πωλοῦσιν εἰς εὐωνοτάτην σχετικῶς τιμήν. Οἱ Σῖναι, μεθ' ὅλην τὴν ἀντιπάθειαν αὐτῶν πρὸς τὰς καινοτομίας, ἀπεδέχθησαν εὐφροσύνως καὶ ἐνθουσιωδῶς τὸ νέον τυπογραφικὸν σύστημα, ὅπερ παρέχει αὐτοῖς ἐντελεῖς καὶ ἐπιμεμελημένας ἐκδόσεις τῶν κλασσικῶν, ἀντὶ μικρᾶς δαπάνης. Τὸ Σινικὸν κατάστημα ἐδημοσίευσεν ὡς πρῶτον ἔργον ἀνατύπωσιν τῆς ἀνακτορικῆς λεγομένης ἐκδόσεως τοῦ μεγάλου λεξικοῦ τοῦ Κ'άγκ-χῆ, προεκήρυξε δ' ὅτι θὰ ἀνατυπώσῃ καὶ τὴν ὀνομαστὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, τὴν *Τ'οὺ σχοὺ τσεὶχ τσίγκ*, ἀτελουμένην ἐκ 502 ὀγκωδῶν τόμων.

—Ἐν Παρισίοις τὴν κοινὴν περιέργειαν ἐξεγείρει ὁ ἄρτι ἱδρυθεὶς *Νέος Κίρκος* (Nouveau Cirque), εἰς ὃν τὸ κοινὸν προσέρχεται ἀθρόον καθ' ἑσπέραν. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων γυμνασίων δὲν ἔχουσί τι τὸ πρωτοφανές, ἐπαναλήψεις τελειότεραι ἴσως ὄντα τῶν ἐν πᾶσι τοῖς κίρκοις καὶ ἱπποδρόμοις τελουμένων. Ἀλλὰ τὸ ἐξαισιώτατον καὶ περιεργότατον οὗ ἕνεκα καὶ τρέχει τὸ πλῆθος εἶναι ὅτι ἐν τέλει αἰρομένου τοῦ τάπητος τοῦ καλύπτοντος τὸ ξύλινον δάπεδον τῆς κονίστρας βυθίζεται τοῦτο διὰ μηχανισμοῦ καὶ σχηματίζεται ἐν ἀκαρεῖ εὐρυτάτη δεξαμενή, εἰς ἣν εἰσρέει διὰ πολυπληθῶν κρουνῶν ἄφθονον ὕδωρ, πληροῦν αὐτὴν ἐντελῶς. Ἐν τῇ δεξαμενῇ δὲ ταύτῃ Ἀμερικανικὴ οἰκογένεια ἐκ πατρός, καὶ τριῶν θυγατέρων καὶ υἱοῦ ἐκτελεῖ χαριέστατα καὶ περιεργότατα παίγνια κολυμβητικῆς. Προσεχῶς ἐν τῇ δεξαμενῇ ταύτῃ θὰ τελεσθῶσι καὶ ναυτικοὶ ἀγῶνες καὶ λεμβοδρομίαι.

— Ἐκ τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐκδοθήσεται νέα συλλογὴ ἐθνικῶν ᾀσμάτων, τοῦ κ. Δ. Κόκκου, ἐν ᾗ θὰ περιλαμβάνωνται καὶ δύο ἀνέκδοτα ποιήματα ὁ *Εὔζωνος* καὶ ἡ *Ἑλληνοπούλα*. Ἡ συλλογὴ αὕτη θὰ πωλῆται εἰς τὰς ὁδοὺς τὴν 25ην Μαρτίου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 21 Μαρτίου.

Ἐντολῇ τοῦ πρωθυπουργοῦ ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Α. Ῥικάκης ἐκάλεσε τοὺς βουλευτὰς νὰ συνέλθωσιν εἰς συνεδρίασιν τῇ 22 λήγοντος. Ἡ σύνοδος αὕτη τῆς Βουλῆς θεωρεῖται συνέχεια τῆς ἐκτάκτου, ἧς δὲν ἐκηρύχθη ἔτι ἡ λῆξις.

— Ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως τῆς 14 λήγοντος ἐδημοσιεύθη Β. Διάταγμα φέρον χρονολογίαν 13 Μαρτίου, δι' οὗ καλοῦνται ὑπὸ τὰ ὅπλα πλὴν τῶν ἤδη κεκλημένων σειρῶν ἐφέδρων καὶ οἱ ἔφεδροι οἱ γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1858 καὶ 1857. Δι' ὑπουργικῆς δὲ διαταγῆς ἡμέραι προσελεύσεως ὡρίσθησαν ἡ 23—26 Μαρτίου. Ἐν τοῖς κληθεῖσι περιλαμβάνονται καὶ οἱ διὰ βοηθητικὰς ὑπηρεσίας κριθέντες χρήσιμοι καὶ οἱ ὁπωσδήποτε ἀπαλλαγέντες.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν διέταξεν νὰ κατατάσσωνται εἰς τὰ τάγματα τῶν Εὐζώνων οἱ ἐκ τῶν κληθεισῶν ἡλικιῶν ἔφεδροι τῶν νομῶν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, καὶ Ἄρτης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν Θηβῶν, Μεγαρίδος καὶ Λεβαδείας, ὅσοι δὲν προϋπηρέτησαν εἰς τὸν στρατὸν ἢ προϋπηρέτησαν εἰς τὸ πεζικόν.

— Ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα ὁ ἀντιστράτηγος κ. Β. Πετμεζᾶς καὶ ἀντ' αὐτοῦ διωρίσθη ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Τρικάλοις ἀρχηγείου ὁ κ. Ζιμβρακάκης.

—Ἐπερατώθη ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὸ ἐν Ἁγίῳ Κοσμᾷ παρὰ τὸ Φάληρον ἐγερθὲν ὀχύρωμα, ἐφ' οὗ ἐτέθησαν τρία πυροβόλα Κρούπ μεγάλης ὁλκῆς. Ἡ διοίκησις τοῦ πυροβολείου τούτου ἀνετέθη εἰς τὸν ὑπολοχαγὸν κ. Μήτσαν.

— Εἰς Ἰταλίαν ἐστάλη ἐπιτροπὴ πρὸς ἀγορὰν χιλίων ἔτι ἡμιόνων πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ. Παρηγγέλθη δὲ ἡ ἀγορὰ καὶ ἄλλων ἵππων ἐν Οὐγγαρίᾳ.

— Ὁ ὑπὸ τὸν ὑποναύαρχον Κανάρην στόλος θὰ παρευρεθῇ ἴσως τὴν 25 Μαρτίου ἐν τῷ λιμένι τῆς Τήνου πρὸς μεγαλοπρεπέστερον πανηγυρισμὸν τῆς Ἐθνικῆς ἑορτῆς.

— Τὰ ἐν Σούδᾳ ὁρμοῦντα ῥωσσικὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν εἰς Σμύρνην. Ἀπεφασίσθη δ' ὡς λέγεται ἐκ τοῦ ἐν Σούδᾳ στόλου τῆς ναυτικῆς ἐπιδείξεως κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὰ μὲν ἀγγλικὰ καὶ ἰταλικὰ πλοῖα νὰ περιπολῶσιν ἀπὸ Σούδας μέχρι Σουνίου, τὰ δὲ γερμανικὰ καὶ αὐστριακὰ μέχρι Βώλου καὶ Θεσσαλονίκης, ἵνα προλάβωσιν ἴσως πᾶσαν κίνησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου.

— Μόλις ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὅτι γίνονται δεκτοὶ ἐθελονταὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ἀρκεῖ νὰ ἔχωσι τὴν ἀπαιτουμένην εὐεξίαν, ἤρξαντο νὰ συρρέωσιν ἐνταῦθα πολλαχόθεν ὁμοεθνεῖς, κατατασσόμενοι εἰς τὸν στρατόν.

— Περατοῦνται προσεχῶς οἱ ἐν Βώλῳ ἀνεγειρόμενοι μεγάλοι σταῦλοι διὰ τὰ κτήνη τοῦ στρατοῦ, καὶ ἡ ἀπὸ Λαμίας εἰς Δομοκὸν καὶ Φάρσαλον στρατιωτικὴ ὁδός. Ἐπερατώθησαν δὲ τὰ κατὰ τὸν Παγασητικὸν κόλπον παράκτια ὀχυρώματα, ὧν τὸ ἓν ἠγέρθη παρὰ τὸν Βῶλον, δύο δὲ εἰς Τρίκερι.

— Διετάχθη ἡ ἐνταῦθα ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία νὰ παρασκευάσῃ εἴκοσι πλήρη χειρουργεῖα καὶ νὰ ἀποστείλῃ ταῦτα εἰς Θεσσαλίαν.

— Διετάχθησαν αἱ ἀρχαὶ τοῦ κράτους νὰ καταστήσωσι γνωστὸν εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς λιποτάκτας, ὅτι ἀπαγορεύεται, κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, ἡ κατάταξις αὐτῶν ἐν τῷ στρατῷ καὶ ὅτι ἑπομένως ὀφείλουσι νὰ ἐργάζωνται, ἵνα συντηρῶνται.

— Παρηγγέλθησαν τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα νὰ ἑτοιμάσωσι τὰ μητρῷα τῶν ὑπολειπομένων ἔτι δύο ἡλικιῶν τῆς ἐφεδρείας, πρὸς δὲ καὶ τὰ μητρῷα δύο ἡλικιῶν τῆς ἐθνοφρουρᾶς.

— Ἐν Μελίτῃ ἀπέθανε πρό τινος ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 97 ὁ Ἰωάννης Παπαφῆς, ὅστις ἐκληροδότησεν εἰς τὸ ἔθνος ὅλην

Digitized by Google

αὐτοῦ τὴν κολοσσιαίαν περιουσίαν, ἀνερχομένην εἰς 156000 λιρῶν στερλινῶν, ἤτοι 3,900,000 δρ. Τούτων 60000 λίρας στερλίνας διέθεσεν ὑπὲρ ἀνιδρύσεως Ἑλληνικοῦ ὀρφανοτροφείου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐπονομασθησομένου *Μελιτέως*, 16000 λίρας ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων Θεσσαλονίκης· 12000 ὑπὲρ τοῦ ἐνταῦθα Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα καὶ 8000 λίρας ὑπὲρ τοῦ ἐνταῦθα Πολυτεχνείου· τὰς δὲ ὑπολειπομένας 60000 λίρας λέγεται ὅτι ἐκληροδότησεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινότητα Θεσσαλονίκης, ἣν κατέστησε γενικὸν κληρονόμον του. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δικαιοῦται νὰ σεμνύνηται, ἔχον νὰ ἐπιδείξῃ τοιαῦτα παραδείγματα γενναιοδώρου φιλοπατρίας.

— Διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως γεωπόνος καὶ ἀμπελουργὸς παρὰ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Ἀβυσσηνίας ὁ κ. Γ. Γουλιμῆς, σπουδάσας γεωπονίαν καὶ ἰδίως ἀμπελουργίαν καὶ οἰνοποιίαν ἐν Βελγικῇ καὶ Γαλλίᾳ.

— Συνελθοῦσα μετὰ τοῦ κ. Γκοτλὰν εἰς κοινὴν σύσκεψιν ἡ ἐπὶ τῶν πλημμυρῶν τοῦ Ἀττικοῦ ἀλιπέδου ἐπιτροπὴ ἐμελέτησε τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθὲν σχέδιον πλωτῆς διώρυχος ἀπὸ τῶν Ἀλῶν μέχρι Φαλήρου. Τὸ μῆκος τῆς διώρυχος ἔσται 2100-2500 μέτρων· ἡ δὲ δαπάνη θὰ ἀνέλθῃ εἰς 700 περίπου δραχμὰς κατὰ μέτρον, ἤτοι 1470000—1850000 δρ. ἐν ὅλῳ.

— Ἡ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς Παρισίους τὸν ἰατρὸν κ. Ἀλεξανδρόγιαννον, ὅπως μελετήσῃ τὴν μέθοδον τοῦ Παστὲρ πρὸς θεραπείαν τῆς λύσσης.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Κόμμωσις Δωριέως ἐφήβου.—Ἄγαλμα παρθένου νικησάσης ἐν τοῖς Ἡραίοις.—Δώριος ῥυθμός.—Ἰώνιος ῥυθμός.—Ταναγραία κόρη.—Κουρεύς, ταναγρικὸν εἰδώλιον. — Μάγειρος. Ταναγρικὸν εἰδώλιον. — Κεφαλὴ Ἴωνος ἐφήβου. — Ἑλληνικαὶ κομμώσεις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. — Οἱ Δελφοὶ καὶ ὁ Παρνασσός. — Νόμισμα τῶν Ἀμφικτυόνων. — Τὸ στάδιον τῶν ἰσθμικῶν ἀγώνων. — Ὁ Ἡρακλῆς παλαίων κατὰ τοῦ Κρητικοῦ ταύρου. — Τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός.—Ἀρχαῖος χρυσοῦς στέφανος ἐλαίας.—Ὁπλιτοδρόμοι ἐπὶ ἀρχαίου ἀγγείου. — Παγκρατιασταί, ἄγαλμα ἐν Φλωρεντίᾳ.—Πύκτης, ἄγαλμα ἐν τῷ Μουσείῳ Δρέσδης.—Στλεγγίδες. **Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι.** Τὰ ἐρείπια τῆς Περσεπόλεως. — Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ξέρξου.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 10.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων 5 φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ τὸ 13 φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. (Ὁλοσέλιδος.)—Συμπόται.—Κεφαλαῖον.—Δεξίωσις ξένου.—Δεῖπνον —Οἰνοχόαι.—Κρατῆρες.— Ποτήρια.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ.χρ.35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Γ. Κ. Τ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Χ. Λάρισαν. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα τοῦ Ρ. καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικάς σας φροντίδας. — *Κυναθαεῖ*. Πάτρας. Θέλομεν προσπαθήσει νὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν διὰ τοῦ προσεχοῦς φύλλου.—*Φιλίστορι Γ. Σ. Δ.* Ὁ Bergk ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων» διὰ μακρῶν περὶ τοῦ θέματος τούτου πραγματευόμενος, καταλήγει εἰς τὸ ἑπόμενον συμπέρασμα: «Ἀναγκαίως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ χρῆσις τῆς γραφῆς ἦν γνωστὴ ἐν Ἑλλάδι ἐν χρόνοις προγενεστέροις τῶν ὁμηρικῶν· ἡ δὲ γνώμη ὅτι εἰσήχθη τὸ πρῶτον εἰς Ἰωνίαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἐπικῆς ποιήσεως, ἢ καὶ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐκεῖθεν μετεδόθη εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, εἶναι παντελῶς ἀβάσιμος.» (τ. Δ' σ. 200). — Τὰ περὶ τῆς τυφλότητος τοῦ Ὁμήρου μυθευόμενα προῆλθον ἐκ τῆς ἐν Ὀδυσσείᾳ μνείας τοῦ τυφλοῦ ἀοιδοῦ Δημοδόκου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπιστεύετο ὅτι ὁ Ὅμηρος ἠθέλησε νὰ ἀπεικονίσῃ ἑαυτόν, καὶ ἐκ τοῦ εἰς τὸν Ὅμηρον ἐσφαλμένως ἀποδιδομένου ὕμνου εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι ὁ ποιητὴς τούτου εἶνε Χῖος τὴν πατρίδα καὶ τυφλός. Ὅτι ὁ Ὅμηρος δὲν ἦτο τυφλὸς ἀποδεικνύουσιν αὐτὰ τὰ ἔπη του· τυφλὸς ἦτο ἀδύνατον νὰ ποιήσῃ τόσον ἀληθεῖς καὶ ζωηρὰς περιγραφὰς τῆς φύσεως. Τὴν ἀντίρρησιν ταύτην φέρει καὶ ὁ Κικέρων ἐν Τουσκουλάν. Ε' 39. — κ. Σ. Δ. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Κατὰ τὰ ἄλλα θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν. — Κυρίᾳ Ε. Δ. Τ. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθὲν βιβλίον εἰς τόμους 3 καὶ ἐκ τῶν φυλλαδίων τῆς «Ἑστίας» τὰ εὑρεθέντα μόνον 3, τῶν λοιπῶν 2 ἐξαντληθέντων ἀτυχῶς. Τὸ ἀντίτιμον τοῦ βιβλίου καὶ τῶν φύλλων φρ. 6,80 καὶ ταχυδρ. τέλη λ. 75 εὐαρεστήθητε νὰ πληρώσητε τῷ αὐτόθι κ. Γ. Κ. — κ. Π. Ζ. Κέρκυραν. Ἀπεστάλη σειρὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου τῷ κ. Α Β. δν ἐνεγράψαμεν, πρὸς ἡμᾶς δὲ τὰ δύο ἄλλα φύλλα. Περιμένομεν ἀπάντησιν εἰς ἐπιστολήν μας. — κ. Δ. Φ. Παξιμάδιον ζυμωμένον μὲ βόειον αἷμα ἀπεξηραμένον λέγουσιν, ὅτι εἶνε καλλίστη τροφὴ τῶν κυνῶν. Ἡμεῖς δὲν εἴμεθα κυνηγοὶ καὶ δὲν τὸ ἐφημρόσαμεν. — κ. Ν. Π. Φ. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ἔγγραφον παρεδόθη εἰς τὸν κ. Ἀντ. Μηλιαράκην, ἔφορον τοῦ ἀρχείου τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας, ἐν ᾧ καὶ κατετέθη ἐπ' ὀνόματι τῆς δωρητρίας δεσποινίδος Κλεοπάτρας Πάσχου. — κ. Ζ. Ο. Βερδιάνσκαν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστείλαμεν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα, πλὴν ἑνός, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. Τὸ περίσσευμα τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας — κ Σ. Μπ. Λεόβαν. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους καὶ ἀπεστείλαμεν τὰ φύλλα ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — *Συνδρομητῇ*. Ἡ λέξις πιθανῶς παράγεται ἐκ τῆς Κάφας, χώρας τῆς ἄνω Αἰθιοπίας, ἥτις εἶνε ἡ πατρὶς τοῦ Καφέ. Ἡ δὲ λέξις *χαχβὲ* εἶνε τουρκική· ἡ ἀραβικὴ προφέρεται περίπου οὕτω: *κα'ουά* ἢ *κα'οέ*.—κ. Ξ. Ε. Λ. Μεύρας. Ἀπάντησίν μας λαμβάνετε διὰ τοῦ κ. Β. — Σεβ. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλη ὑμῖν τὸ ζητηθέν. Διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἐλήφθη σημείωσις τῆς ὑμετέρας παραγγελίας, καὶ θέλομεν ἐν καιρῷ συμμορφωθῇ. — κ. Δ. Ι. Κατὰ κανόνα, οὐδεμία ἐφημερὶς καὶ οὐδὲν περιοδικὸν σύγγραμμα ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδίδῃ τὰ μὴ κριθέντα ἄξια δημοσιεύσεως χειρόγραφα. Ἡμεῖς βεβαίως δὲν θὰ ἀποτελέσωμεν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος τούτου.—κ. Ι. Τζ. Ὕδραν Ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα, ἐγράψαμεν δ' ὑμῖν καὶ ἰδιαιτέρως. — *Δανάῃ* καὶ Β.. Σ... Ἐπιτυχεῖς.— κ. Κ. Π. Ἐγένετο

Digitized by Google

κατὰ τὴν παραγγελίαν ὑμῶν —κ. Π. Γ. Γενίστσεσα. Ἐλήφθησαν. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀντιτίμου τῶν 2 συνδρομῶν, μένουσι φρ. 22,50 διὰ τὴν Ἱστορίαν. Ἡ ὅλη τιμὴ τοῦ συγγράμματος τούτου δὲν ὡρίσθη ἐκ τῶν προτέρων, διότι ἄγνωστον εἶνε ἔτι ἐκ πόσων τευχῶν θέλει ἀποτελεσθῆ —κ. Ι. Τ. Βῶλον καὶ Φ. Δ. Μ. Κέρκυραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπετάλησαν. —κ. Π. Δ. Θ. Πάτρας. α) Ἐντὸς τῆς πρώτης διετίας. Εἰς τὴν β' καὶ γ' ἐρώτησιν σας ἀδυνατοῦμεν νὰ ἀπαντήσωμεν, διότι δὲν μᾶς σημειόνετε εἰς τίνα σχολὴν ἀνήκετε.—κ. Δ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν· ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἡ σειρά, κατὰ ἓν μόνον εὐτυχῶς ἐλλιπής. Ὀφείλετε ἡμῖν ἔτι τὸ ἀντίτιμον τῶν 3 προηγουμένων φύλλων δρ. 1,05 καὶ ἔτι λ. 10 δι' ἓν δελτίον.—κ. Α. Ντ. Πλάτανον καὶ Η. Μ. Καχούλ. Ἐλήφθησαν. —κ. Θ. Ν. Α. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—*Φιλομαθεῖ*. Καθ' ὅσον γινώσκομεν, μόνον εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστήμιον εἰσήχθη ὁ δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμός.—κ. Κ. Ν. Κ. Μοῦγλα. Τὰ γραφόμενά σας ἀνεκοινώσαμεν εἰς τὸν κ. Α. Κ., ὅστις ἀπήντησεν ὑμῖν. Ἡ ὑγιεινὴ τιμᾶται δραχ. 7.—κ. Θ. Φ. Βερολῖνον. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἀπάντησίν μας.—*Φίλῳ* Μ. Διότι ἐφήρμοσε κατὰ γράμμα τοῦ Πλουτάρχου: «Μέγας κίνδυνος βούλεσθαι ἃ μὴ δεῖ τὸν ποιεῖν δυνάμενον ἃ βούλεται.»

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ἔρχομαι γοργὰ πρὸς σε, ὅπως εἶμαι ἂν μ' ἀφήσῃς, κώμη γίνομαι γνωστή, ἅμα μὲ ὀξυτονήσῃς.

Δημώδη αἰνίγματα γαλλικά.

2

Viou davan, Viou darei, mort i mei? (Ἀπ' ἐμπρὸς ὁ ζωντανός, κι' ἀπ' ὀπίσω ὁ ζωντανός, καὶ 'ς τὴ μέση ὁ πεθαμένος).

3

Quand li vei qou'ei z' ei, quand n'en torna qou'ei ma z' la? (ὅταν πάῃ εἶναι τὸ ἴδιο καὶ ἀλλάζει ὅταν γυρίσῃ.

4

Da que z' ei vouide la neit et ple le djour? (Τί 'ναι ἀδειανὸ τὴ νύκτα καὶ γιομᾶτο τὴν ἡμέρα;)

5

Corta dama, grand cotelion, tui lò pà qu' el fà, en lesse on bacon.(Κοντὴ κυρά, μακρὺ φουστάνι, κάθε πάτημα ποῦ κάνει, ἀφίνει ἕνα κομμάτι.)

ΛΥΣΕΙΣ

1

1. Λυ-κοῦργ-ος. 2. Ὀσ-μάν. 3. Μαν-τὼ (θυγάτηρ τοῦ Τειρεσίου καὶ μήτηρ τοῦ Μώψου.) 4. Τω-βίας. 5. Βίας.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—Ὑψηλάντης.—Σεμέλη.—Ἀμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

21 Μαρτίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	328.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	333.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	400.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	358.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	268.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	259.
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	177.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	85.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης ὧν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	440.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3575—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	65.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	60.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	67.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	250.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	32.65
» 3μηνον.	32.45
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.29 1/2
» Τραπεζικὸν 3μηνον	1.28 3/4
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	25.68
Λίρα ὀθωμανική.	29.15

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἐκδίδοντος Ἰακώβου Ρώτα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ράλλη 1839. Τόμοι 3 δεδεμένοι. Τιμ. δραχ. 20.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δράχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζῴων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. —καὶ Πτηνά.—Γ'. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες Β'. ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζῳολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Α. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 1/2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5.50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—374

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 483.—30 ΜΑΡΤΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 535

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.

ΣΜΥΡΝΗ, ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΑΚΕΔΩΝ, ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΣΤΕΡ.

ΘΑ ΓΕΙΝῌ ΗΘΟΠΟΙΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως εὑρέθησαν πρό τινων ἡμερῶν καὶ 12 μεγάλα ἀγγεῖα μολύβδινα, ἡμίσεος μέτρου τὴν διάμετρον.

— Ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν τοῦ Βερολίνου ἐνετείλατο τῷ ὑπολοχαγῷ Diert νὰ ἐξερευνήσῃ τὰ βόρεια μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἰδίως τὰ πέριξ τῆς Περγάμου.

—Αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσιν, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ γυμνασίου πρὸς πανηγυρισμὸν τῶν ἐγκαινίων τοῦ νέου καταστήματος τοῦ γυμνασίου ἐδίδαξαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους τὴν Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ᾄδοντες ἑλληνιστὶ καὶ τὰ χορικὰ ᾄσματα κατὰ τὴν μουσικὴν τοῦ Μένδελσων. Προσθέτουσι δὲ ὅτι ὁ ἐν Ἀμστελοδάμῳ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Βλάχος ἐξέθηκε πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τοσοῦτον ἐνθουσιωδῶς τὰ τῆς ἑορτῆς, ὥστε ὁ βασιλεὺς ἡμῶν προσεκάλεσε τοὺς μαθητὰς νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἀθήνας, ὅπως διδάξωσι τὴν Σοφόκλειον τραγῳδίαν· καὶ ὅτι προτίθενται νὰ ἔλθωσιν οὗτοι κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα, τοῦ βασιλέως Γεωργίου καταβάλλοντος πάσας τὰς ἀπαιτουμένας δαπάνας. Ἀλλ' ἡ ἀγγελία αὕτη τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων περὶ προσκλήσεως εἰς Ἀθήνας τῶν μαθητῶν εἶναι, ὡς πληροφορούμεθα, παντελῶς ἀβάσιμος.

— Ἡ εἰσαγγελία τῶν ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικῶν, ἐκτελοῦσα διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης σταλεῖσαν πρὸς ἅπαντας τοὺς παρὰ πρωτοδίκαις εἰσαγγελεῖς, ἔπεμψεν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας κιβώτιον περιέχον συλλογὴν ὅπλων, ληφθέντων κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀνακριτικοῖς γραφείοις κατατεθειμένων πειστηρίων.

— Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς αὐτῆς ἑταιρίας ἐδωρήσατο ὁ ἐν Σμύρνῃ ἰατρὸς κ. Μ. Π. Κοσονῆς πολλοῦ λόγου ἀξίαν συλλογὴν ἐγγράφων, ἀναφερομένων ἰδίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως· τούτων τὰ σπουδαιότατα εἰσὶν ἐμπιστευτική τις ἐπιστολὴ τοῦ Πετρόμπεη πρὸς τὸν ἀδελφόν του, καὶ ἐμπιστευτικαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Καποδιστρίου πρὸς τὸν διοικητὴν Σπάρτης Κορνήλιον περὶ τῶν ἐν Λακωνίᾳ στάσεων καὶ ταραχῶν, αἵτινες μετὰ τῶν ἐμπιστευτικῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν Εὐγενίδην, χρηματίσαντα διοικητὴν τῆς Σπάρτης μετὰ τὸν Κορνήλιον, ἀποκειμένων ἐν τῷ αὐτῷ ἀρχείῳ ἐπιχέουσι πολὺ φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ἐν τοῖς δωρηθεῖσιν ἐγγράφοις συμπεριλαμβάνεται πρὸς τούτοις καὶ κατήχησις τῶν Φιλικῶν, καὶ δίπλωμα ἐπὶ περγαμηνῆς διορισμοῦ προξένου τῆς Ἑπτανήσου πολιτείας ἐν Πελοποννήσῳ ἐν ἔτει 1804. Ἡ δὲ φιλόμουσος κυρία Αἰκατερίνα Β. Παπαθανασοπούλου ἐδωρήσατο εἰς τὸ μουσεῖον τῆς αὐτῆς ἑταιρίας δύο πιστόλια ἐν κοντοσούφεκον καὶ ἓν ἀριστεῖον τοῦ ἀγῶνος ἀνήκοντα εἰς τὸν σύζυγόν της Δ. Παπαθανασόπουλον, ἀγωνιστήν, καὶ ζεῦγος χρυσοποικίλτων ἐμβάδων γυναικὸς Μαντινείας, ἐργασίας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ μηνὸς Μαρτίου τῆς Ἐφημερίδος τοῦ Ῥωσσικοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐδημοσιεύθη μακρὰ κρίσις τοῦ κ. Γαβριὴλ Δεστούνη περὶ τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου «Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ».

— Ὁ καθηγητὴς τῶν ἐν Γράτς Πανεπιστημίου κ. Γ. Μάυερ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «ἀρχείῳ τῆς νεωτέρας φιλολογίας» σύγκρισιν τοῦ ἑλληνικοῦ δημώδους ᾄσματος «Ἆ κυρὰ Μαριώρα, ἄντρας σ' πείνασε κτλ..» πρὸς δημώδη γερμανικὰ καὶ οὐγκρικὰ ᾄσματα.

— Ἐν Πάτραις ἐδημοσιεύθησαν τὰ τέσσαρα πρῶτα φυλλάδια νέου περιοδικοῦ συγγράμματος, τοῦ *Φάρου*, ἐκδιδομένου δὶς τοῦ μηνός.

— Ἐν ἑσπερίδι τῆς ἐν Ἑρμουπόλει λέσχης Ἑλλάδος ὁ κ. Ἰω. Φουστάνος ὡμίλησε «περὶ μουσικῆς», πραγματευθεὶς περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς αὐτῆς, περὶ τῆς φυσικῆς ἰδιότητος τῶν ἤχων καὶ τῆς ποιότητος αὐτῶν καὶ περὶ τῆς φυσιολογικῆς καὶ ἠθικῆς ἐπενεργείας τῆς μουσικῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

—Ἐν τῷ «Ταμείῳ τῆς ἡμεδαπῆς καὶ ἀλλοδαπῆς γραμματολογίας» (Das Magazin f. die Litteratur des In- u. Auslandes» ὁ κ. Αὔγ. Βόλτς ἐδημοσίευσεν ἔμμετρον γερμανικὴν μετάφρασιν τῆς Ἡμέρας καὶ Νυκτός, ποιήματος τοῦ κ. Στ. Δ. Βάλβη.

— Ἐν τῇ τριμηνιαίᾳ νομικῇ ἐπιθεωρήσει (The Law quartely Review), ἀγγλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι, ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ G. Roby περὶ τῆς γορτυνιακῆς δωδεκαδέλτου, ἤτοι τῆς πολυθρυλήτου ἐπιγραφῆς τῆς κρητικῆς πόλεως Γόρτυνος.

— Καθ' ἃ ἐπιστέλλουσιν ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν *Ἀκαδημίαν* τοῦ Λονδίνου περὶ τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ πόλει Ναυκράτει ἀνασκαφῶν, τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ Μαρτίου καθαιρομένου τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης εὑρέθησαν πλεῖστα πήλινα ἀγγεῖα, ἔχοντα γραφὰς ἀρχαϊκάς, πλὴν δὲ τούτου ὡρίσθη ἐπακριβῶς ἡ θέσις τοῦ τεμένους τῆς Σαμίας Ἥρας.

— Ὁ Πολωνὸς ποιητὴς Ἀλέξανδρος Σβιετοχόβσκη ἐξέδωκεν ἄρτι τὴν *Ἀσπασίαν* (Aspazya) δρᾶμα, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Γερμανοῦ Χάμερλιγκ. Ἡρωὶς τοῦ δράματος εἶναι ἡ περιώνυμος φίλη τοῦ Περικλέους.

— Τὸ ἐν Βερολίνῳ Γερμανικὸν ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτοῦτον ἀπεφάσισε νὰ συγχωνεύσῃ τὰ ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ τοῦ 1829 περιοδικῶς ἐκδιδόμενα «Χρονικὰ τοῦ Ἰνστιτούτου» καὶ τὰ «Ἀνέκδοτα μνημεῖα» μετὰ τῆς ἀπὸ 43 ἐτῶν ἐν Βερολίνῳ γερμανιστὶ ἐκδιδομένης «Ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος» εἰς νέον μέγα περιοδικὸν σύγγραμμα, γερμανιστὶ γραφόμενον καὶ ἐκδιδόμενον ἐν Βερολίνῳ. Θὰ ἐξακολουθήσῃ δ' ἐν Ῥώμῃ ἡ ἔκδοσις τοῦ «Δελτίου τοῦ Ἰνστιτούτου,» τοῦ περιέχοντος ἀγγελίας περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων καὶ ἐν Ἀθήναις ἡ τῶν «Ἀνακοινώσεων τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου» (Mittheilungen des deutschen archäologischen Institutes.)

— Ἡ Ἀγγλία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τῶν εὐώνων καὶ τῶν βαρυτίμων βιβλίων. Ἐν ᾧ αἱ πρῶται ἐκδόσεις τῶν νέων συγγραμμάτων, μάλιστα τῶν μυθιστορημάτων, πωλοῦνται εἰς τιμὰς καταπληκτικῶς ὑπερόγκους, ἐκδίδονται συγχρόνως ἐκεῖ καὶ βιβλία ὧν ἡ εὐθηνία φαίνεται μυθώδης. Ἐσχάτως τὸ ἐν Λονδίνῳ βιβλιοπωλεῖον Cassel καὶ Σας ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν τῶν κλασσικῶν ἔργων ἁπάντων τῶν ἐθνῶν ἐν συλλογῇ δημοσιευομένῃ ἐπιμελείᾳ τοῦ καθηγητοῦ Morley, τῇ *Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ* (National Library), ἧς ἕκαστος τόμος ἀποτελούμενος ἐκ 200 περίπου σελίδων καὶ λαμπρῶς ἐκτετυπωμένος πωλεῖται ἀντὶ τριῶν πεννῶν (ἤτοι 33 λεπτῶν μόνον).Ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν πρώτων τόμων τῆς συλλογῆς ἐκείνης ἕτερον βιβλιοπωλεῖον ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, τὸ τοῦ Routledge, ἤρχισε νὰ δημοσιεύῃ ὁμοίαν συλλογήν,τὴν *Παγκόσμιον Βιβλιοθήκην* (Routledges World Library), ἧς οἱ τόμοι ἔχουσι τὸν αὐτὸν ὄγκον καὶ τὴν αὐτὴν,

Digitized by Google

τιμήν. Ὁ πρῶτος τόμος τῆς συλλογῆς ταύτης περιέχει μετάφρασιν τοῦ Φάουστ τοῦ Γκαῖτε. Ἀναγκαῖον ὅμως κρίνομεν νὰ προστεθῇ, ὡς καθιστῶν εὐεξήγητον τὸ εὔωνον τῆς τιμῆς, ὅτι τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐκδόσεως ἐπωλήθησαν εἰκοσάκις χίλια ἀντίτυπα τοῦ τόμου ἐκείνου.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ ρωσικοῦ εἰκονογραφημένου περιοδικοῦ «Νίβα» ἐδημοσιεύθη τὸ τελευταῖον διήγημα τοῦ Ἰβὰν Τουργένιεφ, τὸ ἐπιγραφόμενον «Τὸ τέλος». Τὸ διήγημα τοῦτο ἐγράφη κατ' ἀρχὰς γαλλιστὶ καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ ἀσθενοῦντος συγγραφέως, μετεφράσθη δ' ἐκ τοῦ γαλλικοῦ χειρογράφου ὑπὸ τοῦ Δ. Β. Γρηγορόβιτζ διακεκριμένου Ῥώσσου συγγραφέως.

— Ἀποφάσει τῆς Γερουσίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀνεγνωρίσθη ὡς πολιτεία ἡ Ἀμερικανικὴ χώρα Δακοτά, οὕτω δ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ηὐξήθη εἰς 39. Ἐν τῇ νέᾳ πολιτείᾳ οἰκοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Γερμανοὶ ἄποικοι. Ἔχει δ' αὕτη ἔκτασιν 149 100 τετραγωνικῶν μιλλίων, ἤτοι ὑπερδιπλασίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πληθυσμὸν 135 177 κατοίκων, κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τοῦ 1880, νῦν δὲ πιθανῶς 400000 ἢ 500000 περίπου, ὑπολογιζομένου ὅτι κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1884 ἐψήφισαν 86764 ἐκλογεῖ. Πρωτεύουσα πόλις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1883 εἶναι ἡ Βίσμαρκ, φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ὁμοεθνοῦς τῶν ἐκπατρισθέντων ἀποίκων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κωστῆ Παλαμᾶ. Τραγούδια τῆς Πατρίδος μου. Τραγούδια τῆς Λίμνης, Τραγούδια τῆς καρδιᾶς καὶ τῆς ζωῆς, Πολεμικὰ τραγούδια. Ἐν Ἀθήναις 1886 12ον σ. 196. δρ. 2,50.

Ἡ Μοῦσα τοῦ κ. Παλαμᾶ εἶνε πλήρης ζωῆς, πλήρης νεότητος καὶ καλλονῆς· ἀλλὰ τὸ ἁβρόν, τὸ περικαλλὲς αὐτῆς σῶμα δὲν ἐνδύεται πάντοτε καθὼς πρέπει· ἐξ ἰδιοτροπίας ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας περιβάλλει ἐνίοτε τόσον ἀκόμψως τὰ θέλγητρά της, ὥστε κατορθώνει νὰ τὰ ἀσχημίζῃ, ἀντιθέτως πρὸς πολλὰς γυναῖκας αἵτινες ἀγωνίζονται καὶ ἐπιτυγχάνουσι νὰ ἐξωραΐσωσι τὴν ἀσχημίαν των. Προφανῶς ἡ Μοῦσα τοῦ κ. Παλαμᾶ δὲν εἶνε διόλου φιλάρεσκος, δὲν καταδέχεται νὰ κάμῃ ἀκκισμοὺς διὰ ν' ἀρέσῃ· ἐξ ὑπερηφανίας ἆρά γε ἢ ἐξ ἀπειρίας, πιθανὸν καὶ ἐκ τῶν δύο.

Ὁ κ. Παλαμᾶς εἶνε, καθ' ἡμᾶς, ἀληθὴς ποιητής, ἂν ἀπὸ τῆς λέξεως ταύτης καθαρθῇ ἡ σκωρία τῆς κοινοτοπίας καὶ τῆς κομπορρημοσύνης ἥτις ἐπεκάθησεν αὐτῆς ἀπό τινων ἐτῶν, καὶ ἀκτινοβολήσῃ ἡ λάμψις τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἀξίας. Ὁ ποιητὴς τῶν *Τραγουδιῶν τῆς Πατρίδος μου* ἔχει τόσην φαντασίαν, ὥστε γράφων τὰ ποιήματά του δὲν χρησιμοποιεῖ οὐδόλως τὴν μνήμην του· εἶνε πρωτότυπος. Οἱ στίχοι του δὲν φέρουσιν οὐδενὸς τῶν ἐπισήμων ἐργοστασίων τὴν σφραγῖδα· ἴσως δὲ διὰ τοῦτο δὲν ἔτυχον ἀμέσως θερμῆς ὑποδοχῆς· τὸ κοινὸν δὲν ἤκουσε τὸν συνειθισμένον του σκοπόν, ἤκουσε *κἄτι τι ἄλλο*, ξενίσαν τὸ οὖς αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς τοῦτο πταίει καὶ ὁ κ. Παλαμᾶς· ἐνιαχοῦ εἶνε τόσον στρυφνὸς ὥστε ἡ ἀνάγνωσις ποιημάτων του τινῶν καταντᾷ ἐπίπονος. Πράγματι, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν μᾶς συγκινεῖ μέχρι μυχίων διὰ περιπαθῶν φθόγγων του, σκοτεινή τις ἔκφρασις ἢ ἀνακριβολογία πνίγει διὰ μιᾶς ὅλην τὴν συγκίνησίν μας, καταστρέφει ὅλον τὸ γόητρον. Πῶς νὰ μᾶς θέλξωσι οἱ στίχοι :

Χριστέ μου! Ἐσὺ ποῦ πέθανες γιὰ τὴν ζωὴ καὶ μόνη
Ποῦ ἔχεις μὲ τὸ θάνατο τὸ θάνατο συντρίψει
Τὸ θάνατο, ἀπαίσιο διαμάντι, ποῦ ἡ σκόνι
Ἡ ἰδική του μοναχὰ μποροῦσε νὰ τὸ τρίψῃ...

ἀφ' οὗ ὀλίγον ἀνωτέρω ἔχει ἤδη καταταράξῃ τὰ νεῦρα ἡμῶν ὁ ὡς τριγμὸς πριονιζομένης ὑέλου ἠχῶν στίχος οὗτος.

Ὅμως ἀλλοῦ *ξεχάρφωτα* πετοῦνε τὰ μυαλά τους.

Αἱ καλλιτεχνικαὶ αὗται λιποψυχίαι δὲν εἶνε δυστυχῶς σπάνιαι. παρὰ τῷ κ. Παλαμᾶ, ὁμολογοῦμεν δὲ τοῦτο θλιβόμενοι καὶ ἀποροῦντες πῶς ἡ αὐτὴ χεὶρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μαρμάρου καλλιτεχνεῖ καὶ ἀνδριάντας ἀξίους νὰ ἑλκύωσι μετ' ἀγάπης τὸ βλέμμα, μαρμαροκοπεῖ δὲ καὶ βαθμίδας ἀξίας νὰ τρίβωνται ὑπὸ βαναύσων πελμάτων. Πολλάκις δίδει σημασίαν ἀνωτέραν εἰς λέξεις στερουμένας ταύτης, τὰς ἐκλαμβάνει ὡς ἀδάμαντας ἐν ᾧ εἶνε ὕαλοι· αἱ λέξεις *ολόφρεσκα, χαζεύω, γλέντι, μελοζαχαράτα, γλύκα, σφαχτάρι*, καὶ ἄλλαι ὧν δυστυχῶς ποιεῖται χρῆσιν εἶνε τόσον χυδαῖαι καὶ πεζαὶ ὥστε καὶ ἡ ὑψίστη ἔννοια δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὰς ποιητικὰς ὅπως δὲν δύναται τοῦ μεγίστου αὐτοκράτορος ἡ εἰκὼν ἐπὶ χαλκοῦ σφραγιζομένη νὰ παραγάγῃ εἰκοσάδραχμον ἀλλὰ πεντάλεπτον κερμάτιον· ναί, εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι ἡ τέχνη εἶνε κατωτέρα τῆς ἐμπνεύσεως παρὰ τῷ κυρίῳ Παλαμᾶ, ὅτι ἡ ἰδέα καὶ ἡ λέξις παλαίουσιν ἐν αὐτῷ καὶ ὅτι πολλάκις ἡ λέξις ἐξέρχεται ἐκ τῆς πάλης νικήτρια κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ ῥάκος τῆς ἀντιπάλου της. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν προέρχεται ἐξ ἀτεχνίας ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, διότι τοὺς στίχους του ἐπεξεργάζεται ὁ κ. Παλαμᾶς ὅσον ὀλίγιστοι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ποιήσεως αὐτοῦ. Ὅταν τις ἀναλαμβάνῃ νὰ ἐκφράσῃ λεπτοτάτας ἀποχρώσεις αἰσθημάτων, ἐννοίας τόσον λεπτὰς ἃς ὁ Sully Prudhomme, ὁ ποιητὴς ὃν θαυμάζει ὁ κ. Παλαμᾶς, παρομοιάζει πρὸς ψυχὰς αἵτινες ἅμα συλληφθῶσι χάνουσι τὴν χρυσῆν κόνιν τῶν πτερύγων των, πῶς νὰ μὴν εἶνε ἀτελὴς ἐνίοτε περὶ τὴν ἔκφρασιν αὐτῶν, πῶς νὰ μὴν εἶνε ἐνίοτε σκοτεινός; ἐπιχειρεῖ τὸ δυσχερὲς ὁ κ. Παλαμᾶς γνωρίζων τοὺς συμπαρομαρτοῦντας κινδύνους· σκοτεινὸν δὲ καθιστᾷ αὐτὸν καὶ ἡ συσσώρευσις πολλῶν ἐν ταὐτῷ ἐννοιῶν· πολύτιμα πράγματα ῥίπτει φύρδην μίγδην ἐντὸς στενοῦ χώρου, ἐν ᾧ δι' αὐτῶν ἠδύνατο νὰ διακοσμήσῃ μέγαρον ὅλον. Τοῦτο δ' ἐνόησε καὶ οὗτος καὶ διὰ τοῦτο ἤρξατο τῆς λαμπρᾶς σειρᾶς τῶν ἐπικολυρικῶν αὐτοῦ ποιημάτων οἷα τὰ *Νειάτα τῆς Γειαγιᾶς, ἡ Κόρη τῆς Λήμνου*.

Μετὰ τὰς αὐστηροτάτας ταύτας ἐπιφυλάξεις ὅ,τι καὶ ἂν εἴπω θὰ εἶνε ἔπαινος πλέον. Ὁ κ. Παλαμᾶς ὡς πρὸς τὴν ποιητικὴν φύσιν καθ' ἡμᾶς εἶνε εἷς ἐκ τῶν ὀλίγων ποιητῶν οὓς παρήγαγεν ἡ νεωτέρα Ἑλλάς, ἀρκεῖ δὲ ὅ,τι ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκφράσῃ φρίσσον ἐκ ζωῆς καὶ καλλιτεχνημένον ὅπως διαπρεπῆ θέσιν λάβῃ ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἡμῶν. Συγκρίνατε τὰ ποιήματα αὐτοῦ πρὸς τὰ ἔργα καὶ καλλίστων ἔτι ποιητῶν ἡμῶν. Ὑπὸ τὰς λέξεις οὐδέποτε σχεδὸν θὰ εὕρητε τὸ κενόν· ἡ ποίησίς του φορεῖ σκαιὰν ἐνίοτε ἐπαρχιωτικὴν ἐσθῆτα ἥτις τὴν στενεύει ἀλλὰ δὲν ὁμοιάζει τὰς πρὸς μεταμφίεσιν στολὰς ἐκείνας τὰς κρεμαμένας πρό τινων καταστημάτων κατὰ τὰς ἀπόκρεως, τὰς μὴ περιβαλλούσας σῶμα ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀέρος ὀγκουμένας. Ἂν ἐπέτρεπεν ὁ στενὸς ἐνταῦθα χῶρος θὰ ἐπεχειροῦμεν λεπτομερεστέραν ἀνάλυσιν τῆς ποιητικῆς ἰδιοφυΐας τοῦ κ. Παλαμᾶ, τῶν θεμάτων ἅτινα κατὰ προτίμησιν πραγματεύεται καὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ πραγματεύεται αὐτὰ καὶ θὰ ὡρίζομεν, ἂν ἠδυνάμεθα, πόσας χορδὰς ἔχει ἡ λύρα αὐτοῦ καὶ ποία εἶνε ἡ ἁρμονικωτέρα. Ὡς συμπέρασμα τῶν ἄνευ ἀξιώσεων αὐθεντίας ἐκφερομένων κρίσεων ἡμῶν ἐπάγομεν τοὺς ἑπομένους στίχους οὓς ὁ κ. Παλαμᾶς ἀποτείνων οὐχὶ δικαίως εἰς τὸν Σολωμὸν ἠγνόει ὅτι ἀπέτεινε δικαιότερον καὶ πρὸς ἑαυτόν.

Βαθειὰ καὶ σὺ μέσα 'ς τὸ νοῦ κλεισμένη
Ἔκρυβες τὴν ἰδέα, λάμψι θεία,
Κ' ἐκύτταζες μὲ στίχους καμωμένη
Γιὰ νὰ τῆς πλάσῃς ἄξια κατοικία·

Μὰ μέσα σου ἐξύπναε ξαφνικὰ
Ἡ φαντασία δύναμι γεμάτη,
Κι' ὅ τι ἔκτιζες ἐσὺ πονετικὰ
Τὰ γκρέμιζε σὰ χάρτινο παλάτι.

Γιατὶ γιὰ τὴν ἰδέα, λάμψι θεία
Δὲν ἔφταναν τῶν στίχων σου τὰ κάλλη·
Καὶ ἦταν ἡ δική σου φαντασία
Παράξενη, ἀνυπόταχτη, μεγάλη.

'Στῆς θάλασσας ἐπάνω τὰ νερὰ
Ἕνας τεχνίτης μὲ μυαλὸ καὶ γνῶσι
Βαρὺν ἀγῶνα εἶχε μιὰ φορὰ
Παλάτι ξακουστὸ νὰ θεμελιώσῃ.

Τὸ ξακουστὸ παλάτι τὴν ἡμέρα
'Στὰ κύματα κτιστὸ θαμποβολοῦσε
Μὰ ὅταν ἡ νύκτ' ἁπλόνουνταν 'κεῖ πέρα
Νεράϊδα πεισματάρα τὸ χαλοῦσε.

Ἐνίκησε ὡς τὸ τέλος ὁ τεχνίτης
Κ' ἐρρίζωσε τὸ θαῦμά του 'ς τὸ κῦμα.

. . . .

Τοὺς δύο τελευταίους στίχους δὲν παραθέτομεν διότι ὁ κ. Παλαμᾶς εἶνε νέος ἔτι καὶ εὐρὺ ἔχει πρὸ αὐτοῦ μέλλον.

Α. Π Κ.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 28 Μαρτίου.

Ἐπανελήφθησαν τῇ 22 λήγοντος αἱ συνεδριάσεις ἐν τῇ Βουλῇ. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν ὁ πρωθυπουργὸς ἐποίησεν εἰσήγησιν εἰς τὰ νομοσχέδια, ἅτινα ἐσκόπει ἡ κυβέρνησις νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν κύρωσιν τῆς βουλῆς, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐν τῇ στρατιωτικῇ καὶ ναυτικῇ συντάξει τοῦ κράτους κενῶν καὶ πρὸς ἐξεύρεσιν πόρων πρὸς συντήρησιν τοῦ στρατοῦ. Μετὰ τοῦτον ὡμίλησεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Χ. Τρικούπης, θέσας τὸ ζήτημα τῆς ἐμπιστοσύνης, ἀφ' οὗ κατέκρινε τὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως καὶ κατέδειξεν αὐτὴν ἄγουσαν μᾶλλον εἰς ἐντελῆ ἀνικανότητα ὅπως ἐπιχειρήσωμεν πόλεμον. Εἰς τοῦτον δ' ἀπήντησεν ὁ πρωθυπουργὸς κατακρίνας διὰ μακρῶν τὴν πολιτείαν τῆς προκατόχου κυβερνήσεως.

— Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Δευτέρας τὸν λόγον εἶχεν ὁ κ. Σ. Σωτηρόπουλος καὶ ὁ κ. Ἄγγ. Βράχος, ὅστις ἐκηρύχθη κατὰ τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ δὲ τὴν τῆς τετάρτης μετ' ἐκτενεῖς πληροφορίας, ἃς παρέσχεν εἰς τὴν Βουλὴν ὁ κ. ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργός, ὡμίλησαν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος οἱ κκ. Τόμαν, Θ. Δηλιγιάννης καὶ Λομβάρδος.

—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ναύπλιον τμήματος τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου διῆλθε τὴν γραμμὴν καὶ ἐξήτασε λεπτομερῶς ἅπαντα τὰ τεχνικὰ ἔργα, ποιησαμένη τὰς προσηκούσας δοκιμασίας τῶν σιδηρῶν γεφυρῶν διὰ τριῶν ἁτμαμαξῶν. Τὸ σιδηροδρομικὸν τοῦτο τμῆμα εὑρέθη καθ' ὅλα συντετελεσμένον, πλὴν μικρῶν τινων καὶ ἀσημάντων ἐλλείψεων συμπληρουμένων ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος. Τὸ τμῆμα Κορίνθου Ναυπλίου πλὴν τῆς ἐξ Ἄργους εἰς Μύλους διακλαδώσεως εἶναι μήκους 64 χιλιομέτρων, ἡ δὲ διακλάδωσις Ἄργους, Μύλων, ἥτις περατοῦται ἐντὸς τοῦ ἐπομένου μηνός, μήκους 9 1]2 χιλιομέτρων. Πλὴν τῶν κυρίων σταθμῶν Κορίνθου, Ἄργους, Μύλων καὶ Ναυπλίου ὑπάρχουσι καὶ στάσεις εἰς Ἑξαμίλια, Χιλιομόδια, Ἀθήνια, Ἅγιον Βασίλειον, ὁδὸν ἄγουσαν εἰς Νεμέαν, Φίχτια, Κουτσοπόδι τῶν Μυκηνῶν, Δαλαματάραν, Τίρυνθα καὶ Κεφαλάρι. Ἡ ἔναρξις τῆς [illegible]εταλλεύσεως τοῦ τμήματος τούτου γενήσεται κατὰ τὰς [illegible]ρχὰς τοῦ προσεχοῦς μηνός. Ἐν ἀρχῇ ἡ ἐξ Ἀθηνῶν μέχρι Ναυπλίου ὁδὸς θὰ διανύηται ἐντὸς ἑπτὰ ὡρῶν. Τὰ ἐγκαίνια τῆς γραμμῆς ταύτης ἐγένοντο ἐπισήμως ἐν Ναυπλίῳ τῇ παρελθούσῃ Τετράδι παρόντων τοῦ Βασιλέως, τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

— Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μέχρι τέλους τοῦ προσεχοῦς Μαΐου ἔσται περατωμένον καὶ τὸ ἀπ' Ἄργους εἰς Μύλους τμῆμα τῶν σιδηροδρόμων Πελοποννήσου. Τὸ δρομολόγιον τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ τῆς ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ναύπλιον θέλει καταρτισθῇ οὕτως. Ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἄργος θὰ ἀναχωρῶσιν ἁμαξοστοιχίαι δὶς τῆς ἡμέρας, ἐξ Ἄργους εἰς Ναύπλιον ἑπτάκις καὶ ἐξ Ἄργους εἰς Μύλους τετράκις.

— Ἐκ τῶν γενομένων μέχρι τοῦδε δοκιμῶν τοῦ ὑποβρυχίου πλοίου Νόρδεμφελτ ἀπεδείχθη ὅτι δύναται τοῦτο νὰ βυθίζηται ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ νὰ μένῃ ἐπὶ ὥρας ὑπ' αὐτό, ἀλλ' οὔτε ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἀπεδείχθη δυνατή, οὔτε ἡ κίνησις καὶ μετρίας κἂν ταχύτητος, οὔτε ἡ ἐξακόντισις ναρκῶν. Ὅθεν ἡ χρησιμότης αὐτοῦ ἐν πολέμῳ φαίνεται σφόδρα ἀμφίβολος.

— Ἀφ' οὗ ἡτοιμάσθησαν ἐν τῷ ναυστάθμῳ, ἤρχισαν νὰ τοποθετῶνται αἱ μυδροβόλοι τοῦ Νόρδεμφελτ ἐπὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων.

— Τὰ νομοσχέδια, ἅτινα ὑπέβαλεν ἡ κυβέρνησις εἰς τὴν βουλὴν εἰσί: α') περὶ συνομολογήσεως δανείου 25 ἑκατ. δραχ. πρὸς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν ἐπὶ καταναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ· β' περὶ προβιβασμοῦ εἰς ἀξιωματικοὺς τῶν μαθητῶν τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων καὶ τῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν· γ' περὶ συντμήσεως τοῦ χρόνου τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς προβιβασμὸν τῶν ἀνδρῶν τοῦ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν στρατοῦ εἰς ὑπαξιωματικούς. δ') περὶ ἐπανόδου εἰς ἐνέργειαν ἐπιτάκτων καὶ ἀποστράτων ἀξιωματικῶν καὶ ε') περὶ προσλήψεως ἐν τῷ στρατῷ κατωτέρων ἀλλοδαπῶν ἀξιωματικῶν.

— Ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἐξέδραμεν εἰς Ἄρταν πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ ἐκεῖ στρατοῦ καὶ ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν τὸ παρελθὸν Σάββατον.

— Διετάχθη ἡ ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων εἰς τὰς παρὰ τὸ Ζορμπᾶ θέσεις, ἀπεστάλη δὲ πρὸς τοῦτο εἰς λόχος τοῦ ἐν Λαρίσῃ ἑδρεύοντος συντάγματος τοῦ μηχανικοῦ.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων ἀφίκετο εἰς Νεάπολιν καὶ συνωμολόγησε σύμβασιν περὶ τούτου. Ἡ πρώτη ἀποστολὴ ἡμιόνων θὰ γείνῃ κατὰ τὸ τέλος τῆς παρούσης ἑβδομάδος.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34,×0,25, πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,31 × 0,25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ταχυδρομικῶς δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας. —κ. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφη ὁ κ. Ν. Κ., πρὸς ὃν ἤρξατο ἡ ἀποστολή. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. — κ. Ν. Δ. Α. Οἱ «Στόνοι» ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ, «τὸ ὄνειρον» ἐν τῇ Ἀγορᾷ, τὸ περὶ Ἀθανασίας ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τοῦ «Παρθενῶνος». Ὁ «Ῥωμανὸς Διογένης» καὶ ἡ «Ἱστορία τῶν Ῥωμαίων» οὐδέποτε ἐδημοσιεύθησαν.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη, ἐπληρώθησαν δὲ τῷ κ. Π. Γ. φρ. 12. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.— *Φιλοβίβλῳ*. Ὅμοια παράπονα ἀκούονται καὶ ἀλλαχοῦ. Ἰδοὺ τί πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν ἔγραφεν εἷς Γερμανὸς ἔν τινι περιοδικῷ συγγράμματι· «Σήμερον ἡ ἐφημερὶς καὶ τὸ βιβλίον ἵστανται ἀντιμέτωπα, ὡς δύο πολέμιαι δυνάμεις... ἀπὸ μηνὸς εἰς μῆνα αὐξάνει καταπληκτικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερησίων καὶ τῶν ἑβδομαδιαίων φύλλων. Ὡς κεφαλαὶ τῆς Ὕδρας, καταλαμβάνουσι παραχρῆμα τὸν τόπον φθινούσης τινὸς ἐφημερίδος δύο νέαι, καὶ πληθύνεται ἀδιαλείπτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῶν,

Digitized by Google

ἐν ᾧ οἱ ἐκδόται καὶ οἱ βιβλιοπῶλαι ἀκαταπαύστως παραπονοῦνται ὅτι ὁσημέραι ἀραιοῦνται οἱ ἀγορασταὶ τῶν βιβλίων. —Μόνον διδακτικὰ βιβλία καὶ καθαρῶς ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικὰ συγγράμματα πωλοῦνται ἀκόμη, μοὶ ἔλεγεν ἐπ' ἐσχάτων ὀνομαστὸς ἐν Λιψίᾳ ἐκδότης· ἡ ἔκδοσις ἄλλων βιβλίων πλὴν τῶν τοιούτων, εἶναι αὐτόχρημα μωρία.»—κκ. Γ. Κ. Ὀδησσὸν καὶ Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Κ. Ν. Δ. Σεβαστούπολιν. Διὰ χαρτίνων ρουβλίων, ὑπολογίζοντες ἕκαστον πρὸς δραχ. 2,50, ἢ καὶ δι' ἐπιταγῆς τινὸς τῶν αὐτόθι τραπεζικῶν καταστημάτων ἐπὶ Παρισίων.— κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν ἅπαντα. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν το ζητηθὲν βιβλίον, οὗ ἀντίτιμον δραχ. 1,50 καὶ λεπ. 25 διὰ ταχυδρ. τέλη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας σας —κκ. Γ. Κ. Τρίπολιν, Ι. Σ. Α. Σύρον, Ε. Β. Καλάμας, καὶ Ι. Δ. Γέϊσκ. Ἐλήφθησαν.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ὡς πρὸς τὴν προσθήκην θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ. Δ. Π. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Τὸ σταλὲν ἀκατάλληλον ἀτυχῶς. — *Κολόμβᾳ*. Καὶ ἡμεῖς τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν εὐμενῆ ἐκτίμησιν καὶ φιλοφροσύνην.—Κυρίᾳ. Ε. Π. Κωνσταντινούπολιν. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ—κ. Ι. Χ. Πάτρας. Ἐπανελήφθη ἡ ἀποστολὴ πρὸς τὸν κ. Ν. Κ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—κ. Χ. Δ. Σ. Πάτρας. Ἀπεστάλη.—κ. Γ. Α. Β. Θέλομεν προσπαθήσει νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. — κ. Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ Ἡ ἀποστολὴ γενήσεται τοῦ λοιποῦ κατὰ τὴν ὑμετέραν παραγγελίαν. Τιμὴ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος φρ. 35· ἑπομένως ὀφείλονται ἔτι φρ. 25. Τῆς Ἱστορίας δὲν ὡρίσθη ὁλόκληρον τὸ τίμημα, διότι δὲν εἶνε γνωστὸν ἐκ τῶν προτέρων ἐκ πόσων τευχῶν θὰ ἀποτελεσθῇ τὸ σύγγραμμα.— *Περιέργῳ συνδρομητῇ*. Ἀντὶ νὰ ἐρωτᾶτε πόθεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ πλατύγυρος πῖλος τῶν ἱερέων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, εὐλογώτερον θὰ ἦτο νὰ ἐρωτήσητε ἀπὸ πότε ἐξέλιπεν ὁ γῦρος ἐκ τοῦ πίλου τῶν ἱερέων τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ παρήχθη τὸ μόνον σύνηθες νῦν σχῆμα τοῦ καλύμματος τὸ ἄνευ γύρου καλυμαύχιον. Διότι ὁ μετὰ γύρου πῖλος εἶναι κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τῶν χριστιανῶν ἱερέων παλαιότατον. Καὶ πατριάρχαι καὶ ἱερεῖς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀπεικονίζονται τοιοῦτον φοροῦντες πῖλον πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι μετὰ τὴν ἅλωσιν ἀφῃρέθησαν οἱ γῦροι ἐκ τῶν ἱερατικῶν πίλων, ὅπως μὴ σκανδαλίζωνται οἱ Τοῦρκοι· ἀλλ' ἔξω τῆς Τουρκίας, ὡς ἐν Ἑπτανήσῳ, οἱ ἱερεῖς ἐφόρουν πλατυγύρους πίλους μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἐν τῇ Bibliographie héllenique τοῦ Αἰμ. Legrand δύνασθε νὰ ἴδητε εἰκόνας ὀρθοδόξων ἱερέων ἑπτανησίων ἢ Κρητῶν, φορούντων πλατύγυρον πῖλον, ἐν δὲ τοῖς συγγράμμασι τοῦ Δουκαγγίου ὁμοίας εἰκόνας Ἑλλήνων κληρικῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Εὑρὲ ἓξ ὀνόματα ὧν τὸ πρῶτον δηλοῖ τὸν κάτοικον Πελοποννησιακῆς χώρας, τὸ δεύτερον ἐκ τῆς τελευταίας συλλαβῆς τούτου καὶ τῆς πρώτης θεσσαλικῆς τινος πόλεως ἀποτελούμενον εἶναι τὸ σημερινὸν ὄνομα περιωνύμου ἀρχαίου μαντείου· τὸ τέταρτον εἶναι ὄνομα Πελοποννησιακῆς πόλεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν δύο τελευταίων συλλαβῶν τῆς Θεσσαλικῆς πόλεως καὶ τῆς πρώτης συλλαβῆς ποταμοῦ τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Καρίας, οὗ αἱ ἐπίλοιποι συλλαβαὶ σχηματίζουσι τὸ ὄνομα νήσου τοῦ Αἰγαίου.

2

Ἀριθμητικὸν πρόβλημα.

Διαίρεσον τὸν ἀριθμὸν 45 εἰς τέσσαρα ἄνισα μέρη, ἐξ ὧν προστιθεμένου εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἀριθμοῦ 2, ἀφαιρουμένου ἀπὸ τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ, πολλαπλασιαζομένου τοῦ τρίτου πάλιν ἐπὶ 2 καὶ διαιρουμένου τοῦ τετάρτου διὰ τοῦ 2 νὰ εὑρεθῶσιν ἄθροισμα, ὑπόλοιπον, γινόμενον καὶ πηλίκον ἴσα πρὸς ἄλληλα.

ΛΥΣΕΙΣ

1. Ἔλευσις—Ἐλευσίς. 2. Ὑποζύγιον, ἄροτρον, γεωργός. 3. Σῖτος, ἄλευρον. 4. Ὑπόδημα. 5 Βελόνη καὶ κλωστή.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Μαρτίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμη
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	336.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	341.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	424.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	354.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	269.
» 25 000,000 τῶν 8 » » »	259.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	178.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	85.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης ὧν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	439.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3745—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	65.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	61.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	69.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	260.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	32.60
» 3μην......	32.45
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.28 ½
» Τραπεζικὸν 3μην	1.27 ½
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.................	25.60
Λίρα ὀθωμανική...............	29.10

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἐκδίδοντος Ἰακώβου Ρώτα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ράλλη 1839. Τόμοι 3 δεδεμένοι. Τιμ. δραχ. 20.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊνῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμᾶται μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζώων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. —καὶ Πτηνά.—Γ'. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες Β'. ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζωολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Α. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σχόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—389

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 484 — 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 536

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α Π. Κουρτίδου.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΣ ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΟΥ (1811—1820) ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ.

Η ΣΤΙΞΙΣ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑι.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ.

ΠΛΩΤΑ ΔΑΣΗ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΟΥ. ὑπὸ Π. Δ. Παπαδάκη.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἤρξαντο αἱ ἐν Δήλῳ κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς γινόμεναι ἀνασκαφαί. Προσεχῶς δὲ ἄρχονται ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Ἀμερικανικῆς σχολῆς ἐν τῷ ἀρχαίῳ θεάτρῳ ἐν Θορικῷ. Ἕτεραι ἀνασκαφαὶ θέλουσι γίνῃ ὑπὸ τοῦ κ. Σλείμαν ἐν Λεβαδείᾳ πρὸς ἀνακάθαρσιν τοῦ ἄντρου τοῦ Τροφωνίου καὶ ἐν Ὀρχομενῷ τῆς Βοιωτίας πρὸς ὁλοσχερῆ ἐκκαθάρισιν τοῦ θησαυροῦ τῶν Μινυῶν καὶ πρὸς ἀποκάλυψιν καὶ ἐξερεύνησιν τοῦ περὶ αὐτὸν χώρου.

— Πολλὰ περίεργα ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα ἐκομίσθησαν ἀρτίως ἐξ Ἀσσαούας εἰς Λονδῖνον, ἀνακαλυφθέντα ἐν παλαιᾷ Αἰγυπτιακῇ νεκροπόλει τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου, κειμένῃ ἀπέναντι τῆς Ἀσσαούας, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Νείλου. Τινὲς τῶν ἐρευνηθέντων τάφων εἶναι τῶν χρόνων τῆς ΙΒ' δυναστείας, ἤτοι τοῦ 3000 περίπου πρὸ Χριστοῦ. Οἱ τάφοι οὗτοι ἔχουσι καμάρας, δώματα, σύριγγας, καὶ εἶναι προφανῶς τάφοι ἐπισήμων νεκρῶν, ἴσως δὲ καὶ βασιλέων ἢ συγγενῶν βασιλέων. Οἱ τοῖχοι αὐτῶν κοσμοῦνται ὑπὸ ἐγχρώμων ἀναγλύφων, ἄριστα διατηρουμένων. Τὰ πλαστικὰ ἰδίως ἔργα εἶναι περιεργότατα· τινὰ τούτων ἀπεικονίζουσι τύπους γελοιώδεις, ἄλλα δὲ τοὺς νεκροὺς ὑπὸ μορφὴν μουμιῶν.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐδωρήσατο εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος διαβατήριον ἐκδεδομένον ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματείας (ὑπουργείου) τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1833 καὶ φυλλάδιον τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τοῦ ὁπλισμοῦ ὑπαξιωματικοῦ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, ἀμφότερα περίεργα διὰ τὸν τύπον αὐτῶν. Ὁ δ' ἐν Μεσσήνῃ σχολάρχης κ. Ἀθ. Πετρίδης ἐδωρήσατο τὸ αὐτόγραφον τῆς διαθήκης τοῦ ἐπισκόπου Σταυροπηγίου τῆς Λακωνικῆς (τῆς νῦν Ἀβίας) Καλλινίκου, συνταχθείσης ἐν ἔτει 1754.

— Κατὰ τὴν ἄρτι δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐνταῦθα ὀρφανοτροφείου Χατζῆ-Κώστα κατὰ τὸ ἔτος 1885 τὰ ἔσοδα αὐτοῦ ἀνῆλθον εἰς δρ. 91933.90. Τὰ ἔξοδα τοῦ 1885 προϋπελογίσθησαν εἰς δρ. 97000, ἀλλὰ τό τε περίσσευμα τοῦ ἔτους 1884 καὶ ἕτερα 9039. 29 ἐδαπανήθησαν εἰς ἀνέγερσιν τοῦ Λαμπρυλλείου ἐργοστασίου. Τὴν 1 Ἰανουαρίου 1885 ἦσαν ἐν τῷ μητρῴῳ ἐγγεγραμμένοι 210 ὀρφανοί. Τούτοις προσετέθησαν ἕτεροι 17 νέοι. Ἀπῆλθον δ' ἐν ἔτει 1885 ἐν ὅλῳ 54, καὶ ἔμενον διαιτώμενοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 174. Οἱ ἀπελθόντες ἐνασκοῦσιν ὅσας ἐν τῷ καταστήματι ἐδιδάχθησαν τέχνας, ἢ ὑπηρετοῦσιν εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα. Τινὲς τούτων κατετάχθησαν εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, πλεῖστοι δὲ διδαχθέντες τὴν φωνητικὴν καὶ τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ἐπαγγέλλονται νῦν τὸν μουσικόν.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐν Μεδιολάνοις ἔκδοσις μηνιαίου φιλολογικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Giornale Italiano di filologia e linguistica classica. Διευθυνταὶ τούτου ἔσονται οἱ καθηγηταὶ Luigi Ceci ἐν Μεδιολάνοις καὶ Giacomo Cortese ἐν Ῥώμῃ.

— Ἡ Αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις, ἥτις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διέταξε τὴν παῦσιν τῆς ἐν Καΐρῳ ἐκδιδομένης γαλλικῆς ἐφημερίδος Bosphore Égyptien καὶ ἔκλεισε τὸ τυπογραφεῖον αὐτῆς, κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν ἐκδότην 300000 δραχμῶν λόγῳ ἀποζημιώσεως.

— Ἡ ἐφημερὶς «Γαλλικὴ Δημοκρατία,» τὸ ἄλλοτε δημοσιογραφικὸν ὄργανον τοῦ Γαμβέττα, περιῆλθεν ἐσχάτως εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ γραμματέως τούτου Ἰωσὴφ Ῥεϊνάχ, ἀγορασθεῖσα ἀντὶ 500000 δραχμῶν. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἧς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γαμβέττα ἐμειώθη πολὺ τὸ κῦρος, ἔφθινε καὶ θὰ ἔπαυεν ἡ ἔκδοσις αὐτῆς, ἂν μὴ προσεκτᾶτο νέας δυνάμεις διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης τῆς διευθύνσεως. Καθόλου δὲ ἡ παρισινὴ δημοσιογραφία εὑρίσκεται νῦν εἰς περίοδον κρίσεως, καὶ πολλαὶ ἐφημερίδες θὰ διακόψωσιν ἴσως τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν· τοῦτο δὲ ἕνεκα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων, τοῦ πρὸς ἀλλήλας συναγωνισμοῦ καὶ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκῶν ἀγγελιῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν σπουδαιοτάτην πρόσοδον τῶν ἀγγλικῶν καὶ τῶν γερμανικῶν φύλλων.

— Προσεχῶς δημοσιεύεται ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίνῳ βιβλιοπώλου Macmillan ἡ πρώτη σειρὰ τῶν ἐν Ὀξωνίᾳ παραδόσεων τοῦ καθηγητοῦ Ἐδουάρδου Φρῆμαν «περὶ τῶν μεθόδων τῆς σπουδῆς τῆς ἱστορίας»

— Ὁ Leconte de Lisle, ὁ νέος Γάλλος ἀκαδημαϊκός, ἔχει ἕτοιμα πρὸς δημοσίευσιν τρία ἔργα αὐτοῦ: τὴν Fredégonde, δρᾶμα οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν Μεροβιγκείων· τὴν Apollonide, λυρικὸν δρᾶμα, ἑλληνικῆς ὑποθέσεως· καὶ Les états du Diable, ἤτοι σκηνὰς δραματικάς, κοινωνικάς, θρησκευτικάς, θεολογικὰς καὶ πολιτικάς.

— Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ὁ πρῶτος τόμος σειρᾶς βιογραφιῶν ἐπιφανῶν Ἄγγλων, ἐπιγραφομένης English Worthies (Ἔξοχοι ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας), ἐν ᾗ θὰ δημοσιευθῶσι βιογραφίαι πλὴν ἄλλων καὶ τοῦ Βύρωνος, τοῦ Κάνιγκος, τοῦ Οὐελλιγκτῶνος, κλπ. Ὁ πρῶτος τόμος περιέχει βιογραφίαν τοῦ Καρόλου Δάρβιν, γραφεῖσαν ὑπὸ Grant Allen. Τὸ δὲ ἁπλοῦν τοῦτο γεγονὸς τῆς δημοσιεύσεως πρώτης τῆς βιογραφίας τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου καὶ φιλοσόφου μαρτυρεῖ τρανότατα, ὅτι ἀναγνωρίζουσιν οἱ Ἄγγλοι ὁπόσον ἐδόξασε τὴν Ἀγγλικὴν ἐπιστήμην ὁ Δάρβιν, καὶ ἀποδεικνύει ὅτι βαθμηδὸν διασκεδάζονται αἱ γελοῖαι προλήψεις τῶν ἀμαθεστέρων, τῶν ὑπολαμβανόντων ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Δάρβιν συνίσταται εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ πιθήκου.

— Ἐπὶ κειμένου ληφθέντος κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς κωμῳδίας τοῦ Ἀριστοφάνους *Πλούτου* ὁ μελοποιὸς Λεκὸκ συνέθεσεν ὁμώνυμον μελόδραμα, ὅπερ παρεστάθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐν Παρισίοις ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Θεάτρου τοῦ Κωμικοῦ Μελοδράματος (Opéra Comique). Τὰ πρόσωπα τοῦ μελοδράματος εἶναι ὡς εἰκὸς ὁ Πλοῦτος, ἡ Πενία, ὁ Καρίων, ὁ Χρεμύλος τῆς Ἀριστοφανείου κωμῳδίας καὶ τὰ ἀνώνυμα πρόσωπα ταύτης, ὀνομασθέντα Ξανθίας, Μύρρα, Πραξαγόρας κλπ. Τὸ μελόδραμα ἤρεσε καὶ ἐχειροκροτήθη, εἶναι δ' ἡ πρώτη ἀπόπειρα τοῦ Λεκὸκ συνθέσεως σοβαρωτέρας μουσικῆς, διότι ὡς γνωστὸν μέχρι τοῦδε κατεγίνετο περὶ τὴν ἐλαφρὰν μουσικὴν τῶν μελοδραματίων, ἐξ ὧν ἐξέχουσιν ἡ *Κόρη Ἀγγώ*, ὁ *μικρὸς Δούξ*, ἡ *Νὺξ καὶ ἡ Ἡμέρα*.

— Γερμανός τις μελοποιός, ὁ Λάσσεν, ἐτόνισε τὴν *Πανδώραν* τοῦ Γκαῖτε· τὸ ἔργον τοῦτο διδαχθήσεται τὸ πρῶτον τῇ 2 Μαΐου (ν.) ἐν Βεϊμάρῃ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων τοῦ Συλλόγου τοῦ Γκαῖτε.

— Ἐν τῷ Γαλλικῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων πρόκειται κατ' αὐτὰς νὰ διδαχθῇ νέα κωμῳδία τοῦ Octave Feuillet, ἐπιγραφομένη Chameillac. Ἐν ταύτῃ σατυρίζεται ἡ συνήθης

Digitized by Google

κοινωνικὴ ὑπόκρισις, ἡ κρίνουσα μὲν ἐπιεικῶς τὰ ἐπιμελῶς ἀποκρυπτόμενα ἐλαττώματα, ἀμειλίκτως δὲ ψέγουσα τὰ φανερά.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα θὰ παρασταθῇ ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Μεδιολάνων *Σκάλα* τὸ ἀπὸ πολλοῦ ἐπεξεργαζόμενον καὶ ἄρτι περατωθὲν νέον μελόδραμα τοῦ Βέρδη, ὁ Ὀθέλλος. Ὁ νέος Ὀθέλλος, διότι τοιοῦτον ἔγραψεν καὶ ὁ Ῥοσσίνης, ἐμελοποιήθη ἐπὶ κειμένου, ὅπερ συνέταξε ὁ Βοΐτο ὁ συνθέτης τοῦ *Μεφιστοφελοῦς* ὅστις εἶναι συνάμα μελοποιὸς καὶ ποιητής. Ὁ Βέρδης ἀπὸ τοῦ 1871, ὅτε ἐδιδάχθη ἐν Καΐρῳ ἡ *Ἀϊδα*, δὲν συνέθεσεν ἄλλο μελόδραμα· ὅθεν εὔλογος εἶναι ἡ ἀνυπομονησία καὶ ἡ περιέργεια τῶν φιλομόλπων ὅπως ἀκούσωσι τὸν *Ὀθέλλον*. Οἱ ἀοιδοὶ οἵτινες θὰ ψάλωσι τὸν Ὀθέλλον ἐξελέχθησαν ἤδη ὑπὸ τοῦ Βέρδη καὶ εἶναι ὁ ὀξύφωνος Ταμάνιο, ὁ βαθύφωνος Ναβαρρίνης, ἡ ὑψίφωνος Πανταλεόνη καὶ ὁ βαρύτονος Μωρέλ. Εὐθὺς ἅμα δοθῇ ὁ Ὀθέλλος ἐν Ἰταλίᾳ, θὰ ψαλῇ καὶ ἐν Παρισίοις ἀπὸ τοῦ Μεγάλου θεάτρου τοῦ Μελοδράματος.

— Ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παραγωγὴ τοῦ καπνοῦ ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι ἀνῆλθεν εἰς 3,828,833 ὀκάδας. Τὸ μεῖζον ποσὸν παρήχθη ἐν τῷ νομῷ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, ἤτοι ὀκάδες 1110235 καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἐν τῷ νομῷ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας (ὀκ. 845919) καὶ ἐν τῷ νομῷ Τρικάλων (ὀκ. 751540). Τὸ ἐλάχιστον δὲ ἐν τῷ νομῷ Κυκλάδων, (ὀκάδες 90).

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ὁ Λεσσὲψ ἄρτι ἐπανελθὼν ἐκ Παναμᾶς ἀνεκοίνωσέ τινα περὶ τῶν προόδων τοῦ ἔργου τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτοῦ ἡ τομὴ συντελεσθήσεται ἐντὸς τριῶν ἐτῶν περίπου. Νῦν ἡ ἑταιρία ἀσχολεῖ πεντηκοντακισχιλίους ἐργάτας, ᾠκοδόμησε δ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἰσθμοῦ μέγα ἐργοστάσιον, ἐφάμιλλον τῷ τοῦ Κρεζὼ ἐν Γαλλίᾳ. Παρόντος τοῦ Λεσσὲψ ἀνετινάχθη διὰ δυναμίτιδος καὶ πυρίτιδος λόφος ἔχων ὕψος 23 μέτρων καὶ πλάτος 55. Τὸ πῦρ μετεδόθη εἰς τὴν δυναμίτιδα δι' ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος καὶ ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ὁ τεράστιος ἐκεῖνος ὄγκος ἀνετινάχθη ὁλόκληρος καὶ ἐσκορπίσθη εἰς θρύμματα.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Etude sur l'armée grecque pour servir à l' explication des ouvrages historiques de Xénophon d' après *F. Vollbrecht* et *H. Köchly* par *Charles Pascal* etc, μετὰ εἴκοσιν εἰκόνων ἐν τῷ κειμένῳ καὶ τριῶν διπλοσελίδων πινάκων. Paris, Klincksieck. 1886 φρ. 2,50.

Ὅπως ἡ ἐπιγραφή, δεικνύει τὸ μικρόν, ἀλλ' ἀξιόλογον τοῦτο βιβλίον σκοπὸν ἔχει νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱστορικῶν βιβλίων τοῦ Ξενοφῶντος ὡς πρὸς τὰ στρατιωτικά. Συνετάχθη δὲ κατὰ τὰς ἀρίστας περὶ τῶν στρατιωτικῶν τῶν Ἑλλήνων πραγματείας τοῦ Vollbrecht καὶ τοῦ Rehdantz, τὰς προταχθείσας τῶν ἑαυτῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀναβάσεως καὶ κατὰ τὴν γνωστὴν Ἱστορίαν τῶν πολεμικῶν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ Πύρρου τοῦ Rüstow καὶ τοῦ Köchly. Ἡ ἱστορικὴ περίοδος, εἰς ἣν κυρίως ἀναφέρεται τὸ ἀγγελλόμενον βιβλίον εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους τῶν Μηδικῶν πολέμων μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης, ὁπότε καὶ ἡ στρατιωτικὴ τέχνη ἔφθασε παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς τὴν ὑπερτάτην αὐτῆς ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν. Τὰ περὶ τῶν διαφόρων λοιπῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, τὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ καθ' ὅλου, τῆς ἐν πολέμῳ καὶ ἐν πορείαις τακτικῆς τῆς ὀχυρωματικῆς καὶ τῆς στρατοπεδεύσεως, τῶν πολιορκιῶν, ὁπλισμοῦ, ἀποσκευῶν κλ. ἐκτίθενται ὅσον ἐνεστι κάλλιστα μετὰ τῆς ἑλληνικῆς στρατιωτικῆς φρασεολογίας καὶ τῶν εἰς τὸν Ξινορῶντα παραπομπῶν. Ἕπεται καὶ παράρτημα περὶ τοῦ περσικοῦ κράτους καὶ τῶν στρατιωτικῶν τῶν Περσῶν καὶ πίναξ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων τῶν ἑρμηνευομένων ἐν τῷ βιβλίῳ.

Σ. Κ. Σ.

Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις Μακεδονίας, Ἠπείρου, νέας ὁροθετικῆς γραμμῆς καὶ Θεσσαλίας, συνταχθεῖσαι τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ ὑπὸ *Νικολάου Θ. Σχι-* ·ᾶ, ταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ. Φυλλάδιον πρῶτον. Ἐν Ἀ-ναις, τύποις «Messager d' Athènes» 1886. 16ον σ. 200 μετὰ ·ακος τῆς Θεσσαλονίκης.

Δ. Οἰκ. Καλαποθάκη Ῥήγας Φεραῖος, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε. Ἐκδότης Γ. Σ. Σταυριανός. Ἐν Ἀθήναις 1886. 8ον σ. 51 δρ. 1.

Κ. Σ. Πέρβελη μυθιστόρημα πρωτότυπον *Ῥάχη καὶ σάρωθρον*. Τόμος Β'. Ἐν Ὀδησσῷ, τύποις Ν. Χρυσογέλου καὶ Σας. 1886. 8ον σ. 297. Τιμ. ῥούβλ. 1.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 4 Ἀπριλίου.

Εἰς τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν ἐγένετο τὴν παρελθοῦσαν τρίτην διακοίνωσις ἁπάντων τῶν ἐνταῦθα πρεσβευτῶν τῶν Δυνάμεων. Διὰ ταύτης ἀνεκοινώθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἀντίγραφον τοῦ τουρκοβουλγαρικοῦ συμβιβασμοῦ, ἐδηλώθη δὲ καὶ ἡ ὁμόφωνος ἐπιθυμία τῶν Δυνάμεων ἵνα ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις συμμορφωθῇ πρὸς τὴν εἰρηνικὴν αὐτῶν πολιτικήν. Εἰς τὴν διακοίνωσιν ταύτην λέγεται ὅτι θὰ ἀπαντήσῃ ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπερατώθη ἐν τῇ Βουλῇ ἡ πολυήμερος συζήτησις περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐμπιστοσύνης, ἐψηφίσθη δὲ διὰ ψήφων 129 ἐναντίον 83, ἀρνηθέντων ψῆφον 4, ἡ ἑπομένη πρότασις. «Ἡ βουλὴ μετὰ τὰ λεχθέντα, ἐκφράζουσα τὴν ἐμπιστοσύνην της εἰς τὴν Κυβέρνησιν, μεταβαίνει εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.»

— Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Βουλῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης καὶ τῆς Τετάρτης ἐψηφίσθησαν διάφορα νομοσχέδια, ἐν οἷς εἰς γ' ἀνάγνωσιν τὰ περὶ ἐκτάκτων ναυτικῶν μέτρων, περὶ ἐπικούρων μηχανικῶν τοῦ ναυτικοῦ περὶ ἐπικούρων ἰατρῶν τοῦ ναυτικοῦ· περὶ δανείου ἐκ δραχ. 25,000,000 ἐκ τῆς Ἐθνικῆς τραπέζης ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ· περὶ προβιβασμοῦ τῶν δοκίμων πρώτης τάξεως τοῦ ναυτικοῦ.

— Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ πίνακα περὶ τοῦ πατριωτικοῦ δανείου, ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε 227614 ὁμολογίαι, ἤτοι διὰ ποσὸν 2276140 δραχμῶν. Ἐκ τούτων εἰς μὲν τὸ ἐσωτερικὸν διετέθησαν ὁμολογίαι 73707, εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν ὁμολογίαι 153907 ἤτοι διὰ ποσὸν 1539070 δραχμῶν.

— Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἐν τῇ Βουλῇ ὁ ἡγέτης τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Τρικούπης, ἀμφισβητῶν τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν χορηγηθεισῶν πληροφοριῶν περὶ τῆς στρατιωτικῆς συντάξεως τοῦ ἔθνους ὑπὸ τοῦ προηγουμένου ὑπουργείου, ἐβεβαίωσεν ὅτι τοῦτο ἐποιήσατο πάσας τὰς ἀπαιτουμένας προκαταρκτικὰς ἐργασίας καὶ προμηθείας πρὸς σύγκλησιν τῆς ἐφεδρείας κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1885, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἦν ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ ἡ κατασκευὴ στρατιωτικῶν ὁδῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἠπείρῳ καὶ ἡ ὀχύρωσις τῆς μεθορίου γραμμῆς, αἱ δ' ἐργασίαι αὗται διεκόπησαν ἀποτόμως ἅμα ἀνέλαβε τὴν κυβέρνησιν τὸ νῦν ὑπουργεῖον.

— Κατετέθη ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ εἰς τὴν Βουλὴν ὁ φάκελλος τῶν διαμειφθέντων ἐγγράφων περὶ τῆς ἐν Φιλιππουπόλει ἐξυβρίσεως τῆς Ἑλληνικῆς σημαίας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

— Ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαπενθημέρου τοῦ προσεχοῦς Μαΐου παραδίδοται εἰς κοινὴν χρῆσιν καὶ τὸ ἐκ 14,200 μέτρων τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου τμῆμα Κιάτου Ξυλοκάστρου, ἐντὸς δὲ τοῦ πρώτου δεκαπενθημέρου τοῦ προσεχοῦς Ἰουνίου καὶ τὸ τμῆμα Ξυλοκάστρου Καμάρι, μήκους 6 χιλιομέτρων. Αἱ ἐργασίαι πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ὅλης γραμμῆς ἐξακολουθοῦσι μετὰ δραστηριότητος.

— Ἀπεπερατώθη ἡ ἀπὸ Λαμίας εἰς Δομοκὸν στρατιωτικὴ ὁδός, ἧς τὸ μῆκος εἶναι 60 χιλιομέτρων τὸ δὲ πλάτος τεσσάρων. Ἤρξατο δὲ καὶ ἡ κατασκευὴ ὁμοίας ὁδοῦ ἀπὸ Δομοκοῦ εἰς Φάρσαλον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Φαρσάλου.

— Μεταστάθμευσαν εἰς Πειραιᾶ οἱ τρεῖς λόχοι τοῦ ἐνταῦθα ἐμπέδου τάγματος, τοῦ τετάρτου λόχου αὐτοῦ μετασταθμεύσαντος εἰς Φάληρον. Ἐκ Πειραιῶς δὲ μετεστάθμευσεν τὸ 2 τάγμα τοῦ 8 συντάγματος εἰς Χαλκίδα, ὁπόθεν θὰ σταλῇ εἰς Βῶλον μετὰ τῶν λοιπῶν ταγμάτων τοῦ αὐτοῦ συντάγματος.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν νέα γραμματόσημα λεπτῶν 25,50 καὶ δραχμῆς, φέροντα ὑπὸ τὴν προτομὴν τοῦ Ἑρμοῦ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἑλλάς.»

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 10ον καὶ 11ον φυλλάδιον, δι' ὧν συμπληροῦται ὁ Α' τόμος τοῦ συγγράμματος, ἐξακολουθήσει δὲ τακτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων.

Ἀγνῆς Σμίθ—Βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τοπειογραφίας. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Μετὰ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μνημείων καὶ τοποθεσιῶν τῆς Ἑλλάδος. Χρυσοδεμένον. Τιμᾶται δραχ. 8. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 8,50.

Α. Βαλαωρίτου—Ποιήματα. Μνημόσυνα.—Κυρὰ Φροσύνη.—Ἀθανάσιος Διάκος. Τόμοι 3, δραχ. 7. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 8.

Σαιξπήρου Τραγῳδίαι. Κατὰ μετάφρ. Δ. Βικέλα.

— Ὀθέλλος. Ἔκδ. Β'	Δραχ. 1.—
— Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα. Ἔκδ. Β'	» 1.—
— Ὁ Βασιλεὺς Λήρ. Ἔκδ. Β'	» 1.—
Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν ἕκαστον τεῦχος Δραχ.	1,20
Δ. Βικέλα. Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν. Δρ.	2,50

Ἀ. Παράσχου—Ποιήματα. Τόμοι 3. δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρ. δρ. 11.

Δ. Παπαρρηγοπούλου. Λυρικὰ ποιήματα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 2.

— *Χαρακτῆρες*.	δραχ. 2,20.
— *Ἀγορά*. Κωμῳδία εἰς πράξεις 5.	δραχ. 2,20.
— *Συζύγου Ἐκλογή*. Κωμῳδία.	Λεπτ. 50.

Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρ. τελῶν.

Γ. Ζαλοκώστα—Ἅπαντα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 5,40.

Φ. Γρηγοροβίου Ἀθηναΐς. Ἱστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου. δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 2,20.

Παρνασσός—Σύγγραμμα περιοδικόν. Σειρὰ αὐτοῦ ἐκ τόμων 8. Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 120 μόνον δραχμ. 40. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 55.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Δ. Κ. Ἂν θέλετε νὰ ἀκούσητε τὴν γνώμην μας, μὴ ἐπιζητήσητε δάφνας ποιητικὰς προτοῦ νὰ τελειώσητε τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς σας. Δυνατὸν νὰ γράψητε ἀξιόλογα ἔργα κατόπιν, καὶ τὸ εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας, ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἀκόμη εἶσθε μαθητὴς θὰ συμβαίνῃ καὶ σεῖς νὰ μὴ κάμνετε σαφῆ διάκρισιν τῶν ποιημάτων ἀπὸ τῶν θεματογραφικῶν ἀσκήσεων καὶ πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν σας νὰ εὑρίσκωσι πολλὰ τὰ διορθωτέα, λάθη γραμματικά, στιχουργικά, πραγματικά, αἰσθητικά. Πρὸ πάντων ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ὁ ποιητὴς ὅστις δὲν καίει τοὺς πρώτους πεντακισχιλίους στίχους του μετανοεῖ μετὰ ταῦτα πικρῶς. — κ. Μ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Ι. Ν. Χ. Πάτρας. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, ταχυδρομικῶς δ' ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὰς ἀποδείξεις. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. — κ. Κ. Π. Γαύριον. Ἔχει καλῶς.—κ. Σ. Β. Βράϊλαν Τὰ ζητηθέντα βιβλία καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. Ἐξετελέσθη καὶ ἡ ἄλλη παραγγελία σας. — κ. Π. Γ. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. — *Κυναθαεῖ*. Πάτρας. Ἰδοὺ αἱ πληροφορίαι, ἃς εὐμενῶς ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν φίλος εἰδήμων: 1) Εἰς τὰς 3 ἀνωτέρας γεωργικὰς σχολὰς τῆς Γαλλίας ἐν Grignon, Montpellier καὶ Grand-Jouan γίνονται δεκτοὶ νέοι ἄγοντες τὸ 17 ἔτος συμπεπληρωμένον ἐγγραφόμενοι τῇ 1 Ὀκτωβρίου, δέον δὲ νὰ φέρωσι α') ἀπολυτήριον Γυμνασίου (ἢ νὰ δύνανται νὰ ὑποστῶσιν εἰδικὰς ἐξετάσεις). β') ληξιαρχικὴν πρᾶξιν τῆς γεννήσεως αὐτῶν· γ') πιστοποιητικὸν ἰατροῦ βεβαιοῦντος ὅτι ἐνεβολιάσθησαν· καὶ δ') ἐγγυητὴν ἐν Γαλλίᾳ διαμένοντα διὰ τὴν τριμηνιαίαν προκαταβολὴν τῶν διδάκτρων καὶ τῶν δαπανῶν τῆς διατροφῆς καὶ κατοικίας αὐτῶν. 2) Ἐν τῇ Γεωργικῇ Σχολῇ τοῦ Μομπελλιὲ διδάσκεται ἡ οἰνοποιία καὶ ἡ ἀμπελουργία τελειότερον. 3) Ἡ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ τριετὴς φοίτησις δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς μόρφωσιν τελείου οἰνοποιοῦ. Ὁ προτιθέμενος νὰ καταστῇ τέλειος εἰς τὴν οἰνοποιίαν δέον, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν γεωργικῶν αὐτοῦ σπουδῶν, νὰ εἰσέλθῃ εἴς τι τῶν ἐν Βορδῶ οἰνοποιητικῶν Καταστημάτων, ἔνθα νὰ διαμείνῃ ἐπὶ διετίαν. 4) καὶ 5) Διὰ δίδακτρα, κατοικίαν, διατροφήν, φωτισμὸν καὶ πλυστικὰ ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Μομπελλιὲ πληρώνουσιν ἐτησίως 1.000 φράγκα. Ἕτερα 1,000 φρ. κατ' ἔτος φρονοῦμεν ὅτι ἀρκοῦσι διὰ τὰς ἄλλας ἀνάγκας τοῦ σπουδαστοῦ, ἤτοι ἔνδυσιν, βιβλία, κτλ. 6) Ἡ τελειοτέρα τῶν γαλλικῶν γεωργικῶν σχολῶν εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ τοῦ Γρινιών, οὐχ ἧττον πρὸς σπουδὴν τῆς οἰνοποιίας, τῆς ἀμπελουργίας καὶ τῆς σηροτροφίας καταλληλοτέρα εἶνε ἡ ἐν Μομπελλιέ. Ἡ ἐν ταῖς σχολαῖς ταύταις τριετὴς φοίτησις δέον πάντοτε νὰ συνδυάζεται μετὰ διετοῦς πρακτικῆς ἐξασκήσεως ἔν τινι ἀγροκηπίῳ ἢ γεωργικῷ βιομηχανικῷ καταστήματι τῆς περιφερείας, ἐν ᾗ εὕρηται ἡ σχολή.—κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *κ. Χ. Θ.* Πρὸ τοῦ Μολιέρου πολλὰ σκώμματα κατὰ τῶν ἰατρῶν ἔγραψαν Ἕλληνες ποιηταί. Ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ τῶν ἐπιγραμμάτων θὰ εὕρητε πλεῖστα τοιαῦτα. Καὶ τὸ ἀνέκδοτον, οὗ μνημονεύετε, εἶναι ἑλληνικόν, ἔχον ἀκριβῶς οὕτως ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ.

Χειρουργῶν ἔσφαξεν Ἀκεστορίδην Ἀγέλαος·
ζῶν γὰρ χωλεύειν, φησίν, ἔμελλε τάλας.

Τὸ δὲ νεοελληνικὸν ἐποιήθη ὑπὸ Ἰακωβάκη Ῥίζου Νερουλοῦ· οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι του ἔχουσιν οὕτως·

Φυλάξου μὴν τὸν δέχεσαι 'ς τὸν Ἅδη, Περσεφόνη,
εἶν' ἱκανὸς καὶ τοὺς νεκροὺς νὰ ξαναθανατώνῃ.

—κ. Γ. Δ. Φ. Ὕδραν. Διὰ τοῦ αὐτόθι κ. Ι. Τζ., ἀπεστάλη ἡμῖν τὸ ζητηθέν.—κκ. Ι. Κ. Λεμησσόν, Κ. Τ. Τρίκκαλα, Ν. Δ. Οἰ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. — κ. Π. Δ. Π. Λεμησσόν. Ἐλήφθη καὶ δημοσιεύεται.—*Νεήλυδι*. Ὡς ἐπληροφορήθημεν, ἡ μὲν Στοὰ ὑφίσταται εἰσέτι, διακοπὴ δὲ ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ.— κκ. Δ. Β. καὶ Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κκ. Ν. Σ. Δ. Κωνσταντινούπολιν, Φ. Κ. Σαχάλαν καὶ Κ. Μ. Κ. Ταγανρόγ. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Δανάῃ* Εὐστοχώτατα.—κ. Ν. Λ. α') Προφανῶς εἶνε λάθος. β') Ὅπως προφυλάξητε ἀπὸ τῆς σκωρίας ἐργαλεῖα ἐκ στιλπνοῦ χάλυβος ἢ σιδήρου, οἷα τὰ χειρουργικά, δέον νὰ τὰ ἐπιχρίσητε ὀλίγον δι' ἀλοιφῆς τοῦ ὑδραργύρου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Τὸ πρῶτον εἶναι χρόνος ἀρχαίου ῥήματος,
τὸ δεύτερον κομμάτι, ἢ μέρος ἑνὸς ὅλου,
τὸ σύνολόν μου εἶναι ποικίλου σχήματος,
κ' εἰς τὰς ὁδοὺς πωλεῖται, Σταδίου καὶ Αἰόλου.

2

Ἐπιγραφὴ αἰνιγματώδης.

Πλησίον Θρακικῆς τινος πόλεως εὑρέθη ἐσχάτως ἡ ἑπομένη ἐπιγραφὴ ἐπὶ τεθραυσμένου τεμαχίου μαρμάρου:

...ΚΕΡΑΣ...ΑΙΜΑ...ΣΕΥΘΗΣ...
ΜΥΣ.......ΙΟΚΑΣΤΑ.........
....ΤΡΟΙΑ..............

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι προδήλως ἑλληνική, μὴ εὑρεθέντων τῶν ἄλλων τεμαχίων τοῦ λίθου. Οὐδεὶς τῶν ἀρχαιολόγων ἐδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ συμπληρώσῃ ἢ ἑρμηνεύσῃ αὐτήν, αἱ δὲ ἔρευναι πάντων τῶν ἀσχοληθέντων εἰς τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς κατέληξαν εἰς τὰ ἑπόμενα μόνον πορίσματα, ὅτι διακρίνονται σαφῶς τρεῖς ἑλληνικαὶ λέξεις. *αἷμα, κέρας* καὶ *μῦς* (περὶ τῆς ἐννοίας ὅμως τῆς τελευταίας λέξεως διαφωνοῦσιν οἱ ἀρχαιολόγοι· ἄλλοι ὑποστηρίζουσιν ὅτι δηλοῖ τὸ γνωστὸν ζῷον, καὶ ἄλλοι ὅτι εἶναι κεκολοβωμένον τὸ ἐθνικὸν ὄνομα τῶν βαρβάρων Μυσῶν ἢ τῆς χώρας αὐτῶν). Πρὸς δὲ τούτοις ὅτι ἀναγινώσκονται εὐκρινῶς τρία γνωστότατα κύρια ὀνόματα,

Digitized by Google

ἤτοι *Σεύθης*, ὄνομα σύνηθες βασιλ. περ. θρακικοῦ ἔθνους Ὀδρυσῶν, *Τροία* καὶ *Ἰοκάστα*, καὶ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε εἰς δωρικὴν διάλεκτον, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ δωρικοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ὀνόματος τῆς μητρὸς τοῦ Οἰδίποδος, σχηματισμοῦ σπανιωτάτου εὑρισκομένου ἅπαξ μόνον παρ' Εὐριπίδῃ (ἐν Φοινίσσαις στίχ. 803). Ἀλλὰ τί κοινὸν μεταξὺ τῶν Θρακῶν βασιλέων καὶ τῆς ἀτυχοῦς βασιλίσσης τῶν Θηβῶν ἢ τῆς πόλεως τοῦ Πριάμου; Τοῦτο μένει αἴνιγμα. Διχογνωμοῦσι δὲ οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ περὶ τοῦ Σεύθου τῆς ἐπιγραφῆς, οἱ μὲν λέγοντες ὅτι εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου μνημονευόμενος βασιλεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Σπαραδόκου, οἱ δὲ ἰσχυριζόμενοι ὅτι εἶναι ὁ μεταγενέστερος καὶ ὀνομαστότερος τούτου βασιλεὺς τῶν Ὀδρυσῶν, ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως Μαισάδου Πάντες ὅμως ἀποφαίνονται ὁμοφώνως ὅτι ἡ ἀκατάληπτος ἐπιγραφὴ εἶναι σπουδαιοτάτη, καὶ ὅτι ἡ ὀρθὴ ἀνάγνωσις αὐτῆς θὰ ἐπιχύσῃ ἴσως πολὺ φῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῆς Θράκης. Ὅθεν τὰ μάλιστα θὰ ὠφελήσῃ τὴν ἐπιστήμην ἄν τις τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν δυνηθῇ νὰ ἑρμηνεύσῃ αὐτήν.

ΛΥΣΕΙΣ

1

1. Ἀρ—κάς. 2. Κασ—Τρί. 3 Τρί—καλα.— 4. Καλάμαι. 5 Μαί—ανδρος. 6 Ἄνδρος.

2

8+2=10
12—2=10
5×2=10
20 : 2=10
45

Μ. MINQUETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Εκ του ιταλικου υπο Γ. Μικονιου,
διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.
Μετὰ ταχυδρ. Δρ., 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχμῆς ἕκαστον.

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ
Ἡ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—**Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.**

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

4 Ἀπριλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	344.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	348.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	423.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	351.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271.
» 25 000,000 τῶν 8 » » »	261.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	177.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	239.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	442.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3750—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	62.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	62.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	71 —
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	270.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	32 50
» 3μην.	32.35
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.28—
» Τραπεζικὸν 3μην	1.27—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	25.60
Λίρα ὀθωμανική.	29.10

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος. — Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34 × 0,25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων **ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ** 1886.—392

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 485 — 13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 537

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Ο ΟΘΕΛΛΟΣ ΤΟΥ ΡΟΣΣΙΝΗ (Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλεξ. Δουμᾶ πατρός.)

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ, ὑπὸ Γ. Δ. Δημητριάδου·

ΓΥΝΗ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Κατ' αὐτὰς ἔληξαν αἱ συνεδρίαι τοῦ ἐνταῦθα γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ ἰνστιτούτου, αἵτινες ἀρχόμεναι καθ' ἕκαστον ἔτος τὸν Δεκέμβριον διὰ πανηγυρικοῦ λόγου εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Βίγκελμαν, τελοῦνται κατὰ δεκαπενθήμερον, ἀνακοινουμένων ἐν αὐτοῖς διαφόρων ἀρχαιολογικῶν θεμάτων. Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν ὡμίλησεν ὁ ἐνταῦθα διαμένων γερμανὸς ἀρχιτέκτων κ. Dörpfeld περὶ ἀρχαίων κεράμων νέου σχήματος ἀνακαλυφθεισῶν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῶν ἐν Πειραιεῖ νεωσοίκων καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ περὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐξ αὐτῶν ἐκαλύπτοντο αἱ στέγαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Εἶτα ὁ κ. Loewy ἐποιήσατο μακρὸν λόγον περὶ νεκρικοῦ ἀναγλύφου εὑρεθέντος πρό τινων μηνῶν ἐν Κορίνθῳ καὶ μετακομισθέντος εἰς τὸ ἐνταῦθα κεντρικὸν μουσεῖον τὸ ἐν τῇ ὁδῷ Πατησίων. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο φέρει ἐπιγραφὴν *Ἀλξίας Φωκαεὺς* καὶ παράστασιν πολεμιστοῦ καταπατοῦντος διὰ τῶν ποδῶν νεκρόν. Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἀναγλύφου ἔγκειται εἰς τὴν τεχνικὴν ἐκτέλεσιν διὰ τρόπου ἁρμόζοντος εἰς τὴν ζωγραφίαν μᾶλλον ἢ τὴν γλυπτικήν, ἀτελὲς δὲ μεῖναν πολλὰ διδάσκει ἡμᾶς περὶ τῆς *σχέσεως* τῶν ἑλληνικῶν ἀναγλύφων πρὸς τὴν γραφικὴν καὶ διαλευκαίνει ἐν πολλοῖς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα, ὅπως διὰ μακρῶν ὑπέδειξε καὶ ἐπραγματεύθη ὁ ἀρχαιολόγος Conze. Τέλος ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει ἔγεινεν ἔκθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐν Περγάμῳ φετεινῶν ἀνασκαφῶν, καὶ ἐπεδείχθησαν ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντος καθηγητοῦ κ. Benndorf τὰ πρὸς δημοσίευσιν ἕτοιμα ἀπεικονίσματα τῶν κυριωτάτων ἀναγλύφων τοῦ ἐν Γκιοὺλπασι τῆς Λυκίας πρό τινων ἐτῶν ἀποκαλυφθέντος ὑπὸ Αὐστριακῶν ἀρχαιολόγων μεγάλου οἰκοδομήματος, ἅτινα ἔχουσιν ἤδη μετακομισθῆ εἰς Βιέννην.

— Ἐν Σάμῳ γενομένων ἀνασκαφῶν κατὰ τὴν ἀπέναντι τῆς Γλυφάδος ἐν Τηγανίῳ ὑπώρειαν τοῦ ὄρους παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν, εὑρέθη πλὰξ ἐνεπίγραφος φέρουσα ἐν δώδεκα στίχοις ἀναγεγραμμένα τὰ ὀνόματα νικητῶν ἐν ἀγῶσιν. Ἐν τῷ ἀντιθέτῳ μέρει τῆς αὐτῆς πλακὸς εἶναι ἐγκεχαραγμένη χριστιανικὴ ἐπιγραφή. Ὑπὸ τὴν πλάκα εὑρέθη καὶ μικρὸς τεθραυσμένος σαρκοφάγος, ἔχων ἑκατέρωθεν γεγλυμμένους βότρυς σταφυλῶν καὶ κυπαρίσσους.

— Μεταξὺ τῶν παπύρων οὓς πρό τινων ἐτῶν εἶχε κομίσῃ εἰς Βιέννην ὁ ἀρχιδοὺξ Ῥαΐνερος καὶ οἵτινες παρέσχον ἤδη ἄξια λόγου τεμάχια Ἑλλήνων συγγραφέων εὑρέθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἀποσπάσματα κώδικος τοῦ ῥήτορος Αἰσχίνου, περιέχοντα τὰς παραγράφους 178 – 186 τοῦ *κατὰ Κτησιφῶντος* λόγου. Ἄλλος πάπυρος περιέχει τὰς παραγράφους 48 – 49 τοῦ *Φιλίππου* τοῦ Ἰσοκράτους. Ἐν ἄλλῳ παπύρῳ εὑρέθησαν τεμάχια λεξικοῦ εἰς τὸν *κατὰ Μειδίου* λόγον τοῦ Δημοσθένους καὶ ἀγνώστου γραμματικοῦ τοῦ πέμπτου μ. Χ. αἰῶνος.

— Ἀπεσφραγίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ διαθήκη τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος αὐτόθι ὁμογενοῦς Ζανῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτση. Ὁ ἀείμνηστος ἀνήρ, ὅστις καὶ ζῶν διέπρεψεν ὡς γενναῖος χορηγὸς πρὸς ἐκπαιδευτικοὺς καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοπούς, κατέλιπε πλὴν ἄλλων καὶ τὰ ἑπόμενα κληροδοτήματα: Εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον δρ. 40000 καὶ χιλίας μετοχὰς τοῦ πατριωτικοῦ δανείου· εἰς διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα λίρας ὀθωμανικὰς 13000, ἐξ ὧν 7500 εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Γένους σχολὴν καὶ ἀνὰ χιλίας εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Χίου, εἰς τὸ ἐν Χίῳ Σκυλίτσειον νοσοκομεῖον, εἰς τὰ ἐν Κων/πόλει Ἐθνικὰ νοσοκομεῖα, πρὸς δὲ ἑπτακοσίας λίρας εἰς διαφόρους ἐκκλησίας καὶ δισχιλίας εἰς πτωχούς. Τὰ δὲ τέκνα αὐτοῦ ἀφιέρωσαν εἰς μνήμην τοῦ ἀοιδίμου πατρός των 1550 λίρας ὑπὲρ διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν, φιλανθρωπικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἱδρυμάτων καὶ 800 λίρας ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κοινοτήτων, τῆς τε Ἑλληνικῆς, καὶ τῆς ὀθωμανικῆς, τῆς ἀρμενικῆς, τῆς καθολικῆς, τῆς ἑβραϊκῆς καὶ τῆς συριακῆς.

—Κατὰ τὴν ἄρτι δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τοῦ κ Γ. Τυπάλδου Κοζάκη, ἐφόρου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλιείου ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων, περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1884 μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1885 εἰσπράχθησαν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἔσοδα 123,580.67 ἐδαπανήθησαν δὲ δρ. 112,813,52. Ἡ ἰδιαιτέρα περιουσία τῶν ὀρφανῶν ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 59 617,77, ἐξ ὧν ἀμείβονται τὰ ἐξερχόμενα καὶ προικίζονται τὰ ὑπανδρευόμενα ὀρφανά. Τὸ Ἀμαλίειον ἔχει ἤδη 149 ὀρφανά, ἐξ ὧν τὰ 10 εἶναι ὑπότροφα. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐξῆλθον 14 καὶ εἰσῆλθον 15, ἓν δὲ μόνον κοράσιον ἀπέθανεν ἐκ κληρονομικῆς φθίσεως.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τῇ 9 Ἀπριλίου (ν.) ὁ Γουστάβος Εἰχθάλ, εἷς τῶν ἀκραιφνεστάτων φιλελλήνων. Γεννηθεὶς τῷ 1804 ἐν Νανσῦ τῆς Γαλλίας ἠσχολήθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν μελέτην τῶν οἰκονομικῶν καὶ δημοσιολογικῶν ζητημάτων, ὀπαδὸς γενόμενος τῆς Σαινσιμωνείου σχολῆς. Συνειργάζετο δὲ τότε ἐν ταῖς ἐφημερίσι *Σφαίρα* (Globe) καὶ *Ὀργανωτῇ* (Organisateur) Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς φιλοσοφικῆς ἐκείνης Σαινσιμωνείου *αἱρέσεως*, ὁ Γουστάβος Εἰχθάλ, ὅστις εἶχε δαπανήσῃ μέρος τῆς περιουσίας του ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν του, ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα ὅπου ἔλαβε δημόσιον ὑπούργημα. Ἐπανελθὼν δ' εἰς Γαλλίαν ἐγένετο ἱδρυτὴς τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας, καὶ ἐδημοσίευσεν ἐθνολογικάς τινας πραγματείας. Μετὰ πολλοῦ δὲ ζήλου εἰργάσθη πρὸς σύστασιν καὶ προαγωγὴν τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἐπανειλημμένως ἔγραψε πραγματείας (ὧν μία μετεφράσθη καὶ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*), συνηγορούσας ὑπὲρ παραδοχῆς τῆς Ἑλληνικῆς ὡς γλώσσης διεθνοῦς. Συγχρόνως δὲ ἠσχόλει εἰς ἱστορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτας περὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῶν Εὐαγγελίων.

— Ὑπερογδοηκοντούτης τὴν ἡλικίαν ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ Πολωνὸς ποιητὴς Ζαλέσκη, ὁ ἐπικαλούμενος «ἀηδὼν τῆς Οὐκρανίας.» Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐν ἔτει 1831 Πολωνικῆς ἐπαναστάσεως, ἧς μετέσχεν, ἔζη οὗτος ἐξόριστος ἐν Παρισίοις.

— Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἤρχισεν ἀπὸ τῆς 15 Μαρτίου ἡ ἔκδοσις τοῦ *Αἰγυπτιακοῦ ἀστέρος* συγγράμματος περιοδικοῦ ἐκδιδομένου δὶς τοῦ μηνὸς ὑπὸ Β. Ματθαίου, Κυπρίου.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ George Redway μετάφρασις εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τῆς *Παπίσσης Ἰωάννης* τοῦ Ἐμμ. Ῥοΐδου μετὰ προλόγου ὑπὸ Charles Hastings Collette.

— Ὡς ἀγγέλλει ἡ Academy τοῦ Λονδίνου, ἐν προσεχεῖ τεύχει τῆς *Σκωττικῆς ἐπιθεωρήσεως* δημοσιευθήσεται πραγματεία τοῦ κ. Δ. Βικέλα περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος.

— Ἐν Καντα βριγίᾳ ἐξεδόθη σύγγραμμα τοῦ Cecil Torr περὶ τῆς Ῥόδου κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους (Rhodes in

Digitized by Google

Ancient Times), πραγματευόμενον περὶ τῆς ἀρχαιοτάτης ἱστορίας τῆς νήσου καὶ περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς τέχνης τῶν Ῥοδίων. Ὁ συγγραφεὺς ὡς βάσιν τοῦ ἔργου του ἔχει κυρίως τὰ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῶν Ῥοδιακῶν πόλεων Καμείρου καὶ Ἰαλυσοῦ.

— Ἤρξατο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένη κατὰ φυλλάδια μετάφρασις τοῦ Ὁμήρου εἰς Τουρκικὴν γλῶσσαν. Μεταφραστὴς εἶνε ὁ Ναὴμ βέης Φράσσαρης, ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ τουρκικοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ὁ Ναὴμ βέης προτάσσει τῆς μεταφράσεως, γινομένης ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, μακρὰν εἰσαγωγήν, ἐν ᾗ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνασκευάζει τὴν γνώμην τῶν χωριζόντων, τῶν ἰσχυριζομένων ὅτι ἄλλος ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος καὶ ἄλλος ὁ τῆς Ὀδυσσείας. Ἐν τέλει δὲ τῆς εἰσαγωγῆς ἐκθειάζων τὸν Ὅμηρον λέγει, ὅτι οὐδεὶς ποιητὴς ἐδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὕψος αὐτοῦ, ὅστις ἔσται ἐσαεὶ ὁ κορυφαῖος τῶν ποιητῶν, καὶ ὅτι θέλων νὰ ἀναπληρώσῃ σπουδαίαν ἔλλειψιν ἐν τῇ τουρκικῇ φιλολογίᾳ προβαίνει εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν ἀθανάτων ἐπῶν τοῦ Ὁμήρου, ἅπερ ἐν πάσαις ταῖς γλώσσαις μεταφρασθέντα ἐγένοντο προσιτὰ εἰς πάντας πλὴν τῶν Ὀθωμανῶν, ἐλλείψει τουρκικῆς μεταφράσεως.

— Νέα ἔμμετρος μετάφρασις τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου ἐξεδόθη ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ Ἀρθούρου Way.

— Ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Gaston Boissier ἐξέδωκε μελέτην περὶ τοῦ Ὁρατίου καὶ τοῦ Βιργιλίου (Nouvelles promenades archéologiques: Horace et Virgile) ὡς συνέχειαν τῶν μελετῶν αὐτοῦ περὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοινωνίας, ἃς προηγουμένως ἐδημοσίευσεν, ἤτοι: τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπὶ τῶν Καισάρων· τοῦ Κικέρωνος καὶ τῶν φίλων του· καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς θρησκείας.

— Προσεχῶς ἐκδίδεται ἐν Λονδίνῳ περιήγησις εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, Μυτιλήνην καὶ Κρήτην ὑπὸ Walker, συγγραφέως τῆς «Περιηγήσεως διὰ τῆς Μακεδονίας εἰς τὰς Ἀλβανικὰς λίμνας» (Through Macedonia to the Albanian Lakes.)

— Ἐξεδόθη παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Charpentier νέον μυθιστόρημα τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ, ἐπιγραφόμενον *τὸ Ἔργον* (L'Oeuvre). Ἡ ὑπόθεσις τοῦ μυθιστορήματος τούτου εἶναι ἁπλουστάτη, ἀλλ' εἰς ἄκρον ἐνδιαφέρουσα. Διότι εἶναι ἀνάλυσις τῆς πάλης τῶν αἰσθημάτων εὐφυοῦς καλλιτέχνου, εἰς ἣν ἐπιτυχῶς παρεμβάλλονται περιγραφαὶ τοῦ βίου τῶν καλλιτεχνῶν ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Τὸ ταξείδιόν μου εἰς Βουλγαρίαν» (Meine Reise nach Bulgarien von M. G. z. E. S.) ἐτυπώθη εἰς ὀλίγα ἀντίτυπα βιβλιάριον γραφὲν ὑπὸ τῆς κομήσσης Marie zu Erbach-Schönberg, ἀδελφῆς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας. Ἡ συγγραφεὺς ἀναγράφει τὰς ἐντυπώσεις ταξειδίου, ὅπερ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1881 ἔκαμεν εἰς Βουλγαρίαν μετὰ τοῦ συζύγου της, καὶ ἐπισκέψεως εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Βουκουρεστίου καὶ τοῦ Βελιγραδίου. Τὸ περιεργότατον μέρος τοῦ βιβλιαρίου τούτου εἶναι ἡ ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι σημείωσις, ὅτι ἐστοιχειοθετήθη καὶ ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς συγγραφείσης, τοῦ πρίγκηπος Λουδοβίκου τοῦ Βάττενβεργ καὶ τῆς συζύγου του πριγκηπίσσης Βικτωρίας τοῦ Ἔσσεν, θυγατρὸς τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος καὶ ἡ σύζυγός του ἀσχολοῦνται ἐνίοτε εἰς τὴν τυπογραφικὴν τέχνην, ἔχουσι δ' ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ πατρός των μικρὸν τυπογραφεῖον ἐν ᾧ ἐργάζονται.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Αὐστριακῆς Βουλῆς ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀπαντῶν εἰς ἐναντίας παρατηρήσεις βουλευτοῦ τινος ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως καὶ κατὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν κλασσικῶν σπουδῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις. Ἀναγνωρίζων δ' ὅτι ὑπερμέτρως βαρύνονται οἱ μαθηταὶ διὰ πολλῶν μαθημάτων εἶπεν ὅτι τοῦτο θὰ διορθωθῇ διὰ προσθήκης καὶ ἐνάτης τάξεως εἰς τὰ γυμνάσια, ὁριζομένης ἐννεατοῦς καὶ τῆς διδασκαλίας ἐν αὐτοῖς, ἥτις νῦν διαρκεῖ ὀκτὼ ἔτη ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Γερμανίᾳ· (ἐν Ἑλλάδι διαρκεῖ ἑπτὰ μόνον.) Προσέθηκε δ' ὅτι κατώτατον ὅριον τῆς ἡλικίας τῶν εἰς τὰ γυμνάσια ἐγγραφομένων μαθητῶν θὰ τεθῇ τὸ δέκατον ἔτος.

— Ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ καὶ νομισματικῇ συλλογῇ τοῦ ἀποθανόντος τούρκου Σουμπῆ Πασᾶ εὑρίσκετο πρὸς τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις καὶ σφραγίς τις, ἣν ὁ ἀποθανὼν εἶχε δωρήσῃ εἰς τὸν Σουλτάνον. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ προφήτης εἶχε τρεῖς σφραγῖδας, καὶ μίαν μὲν τούτων χρυσῆν κατέστρεψεν ὁ ἴδιος, τὴν δευτέραν ἀργυρᾶν οὖσαν ἔρριψεν ὁ Καλίφης Ὀσμᾶνος εἰς φρέαρ· ἡ δὲ τρίτη ἦτο ἐξ ἀχάτου καὶ ἐλέγετο κατασχεθεῖσα μετ' ἄλλων πραγμάτων ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ προφήτου. Τὴν σφραγῖδα ταύτην ἐφρόνει ὅτι ἐκέκτητο ὁ Σουμπῆ Πασᾶς, ἀγορασθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ παρά τινος Ἄραβος μετά τινων ἀρχαίων μουσουλμανικῶν νομισμάτων.

— Ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος, ἀπὸ τῆς 31 Μαρτίου μέχρι τῆς 6 Ἀπριλίου ὁ ἐν Βιέννῃ ἀστρονόμος Παλίσας ἀνεκάλυψε τρεῖς νέους μικροὺς πλανήτας, πάντας κειμένους ἐν τῷ ζῳδίῳ τῆς Παρθένου. Μετὰ τῶν τριῶν τούτων τὸ ὅλον τῶν πλανητῶν ἀνέρχεται εἰς 256.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐφημερὶς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας, σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Σ. *Α. Μπαλάνου* δικηγόρου, τῇ συμπράξει πολλῶν νομομαθῶν.

Τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐξεδόθησαν ἐσχάτως τὰ τεύχη τοῦ μηνὸς Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου περιέχοντα νομολογίαν τῶν Ἑλληνικῶν, Γαλλικῶν καὶ Γερμανικῶν δικαστηρίων μετὰ πολλῶν παρατηρήσεων, πρὸς δὲ τὰς ἑπομένας διατριβάς· 1) περὶ σιωπηρᾶς ἀναμισθώσεως ἀστικῶν κτημάτων ὑπὸ Α. Μομφεράτου· 2) περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν ὑπὸ Ι. Ἀραβαντινοῦ καὶ 3) περὶ τῆς Νεαρᾶς 115 ὑπὸ Ν. Δαμαρᾶ. Τὸ προηγούμενον τεῦχος ἐκτὸς τῆς νομολογίας περιεῖχε καὶ τὰς ἑπομένας δύο σπουδαίας διατριβάς· 1) περὶ ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ὑπὸ Σ. Κ. Μπαλάνου· 2) περὶ Ἰωάννου τοῦ Νομοφύλακος καὶ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Νομικῆς Σχολῆς Νεαρᾶς Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, ὑπὸ Ι. Βαλαωρίτου. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ τοῦ νομικοῦ τούτου περιοδικοῦ εἶναι διὰ τὴν ἡμεδαπὴν Δρ. 15, διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. χρ. 20.

Πινδάρου τὰ σωζόμενα μετὰ μεταφράσεως καὶ σημειώσεων καὶ πίνακος τῶν λέξεων εἰς τόμους ε'. ὑπὸ *Κ. Κλεάνθους*. Τόμος Α'. Ἐν Τεργέστῃ, 1886. 8ον μικρὸν σ. λ', 457. Δρ. 4.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 10 Ἀπριλίου.

Τὸ παρελθὸν σάββατον ἐγένετο ἡ τελευταία συνεδρίασις τῆς ἐκτάκτου συνόδου τῆς βουλῆς· ἐν αὐτῇ ἐψηφίσθησαν εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν τὰ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀπολειφθέντα δύο νομοσχέδια περὶ μεταφορᾶς πιστώσεως τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν καὶ περὶ ἀπονομῆς προνομίου εὑρέσεως εἰς τὸν ἐν Πειραιεῖ μηχανουργὸν κ. Βασιλειάδην. Ἐπεκυρώθησαν δὲ καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς αὐτῆς συνεδριάσεως.

—Ἐπίσης ἐψηφίσθησαν εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν τὰ νομοσχέδια περὶ ἐπικούρων ἰατρῶν καὶ φαρμακοποιῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ· περὶ κατατάξεως ἀλλοδαπῶν ἀξιωματικῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατῷ· περὶ διορισμοῦ ἀποστράτων ἀξιωματικῶν· περὶ προβιβασμοῦ ὑπαξιωματικῶν εἰς ἀνθυπασπιστάς· περὶ προβιβασμοῦ εἰς ἀνθυπολοχαγοὺς τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῆς σχολῆς τῶν εὐελπίδων καὶ τῆς σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν· περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἀλλοδαπῶν ἀπὸ τοῦ νόμου περὶ εἰσφορῶν.

—Εἰς τὴν τελευταίαν διακοίνωσιν τῶν δυνάμεων ἀπήντησεν ἡ Κυβέρνησις ὅτι οὐδὲν ἔπραξε διαταρακτικὸν τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς γραμμῆς ἐκείνης τῶν παραχωρήσεων τῇ Ἑλλάδι, ἃς ἐν Βερολίνῳ αἱ δυνάμεις καθώρισαν, χωρὶς νὰ ἀντιστρατευθῇ εἰς τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα· ἄλλως τε καὶ εἶναι πεπεισμένη ὅτι ἡ γραμμὴ ἐκείνη δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν διαταραχθεῖσαν ἰσορροπίαν ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εἰρήνην τῇ Ἀνατολῇ.

— Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἀπῆλθεν εἰς Θεσσαλίαν ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ ἐκεῖ στρατοῦ.

— Τὸ ἐνταῦθα πυριτιδοποιεῖον παρέδωκεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ ὑλικοῦ μεγάλην ποσότητα φυσιγγίων.

— Ἡ Κυβέρνησις παρέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της τὰ ἀτμόπλοια τῆς ἑλλην. ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας «Θησέα», «Πέλοπα», «Ἑρμούπολιν» καὶ «Ἐλπίδα». Τούτων τὰ «Ἐλπὶς» καὶ ὁ «Θησεὺς» κατέπλευσαν εἰς τὸν ναύσταθμον πρὸς τοποθέτησιν ἐπ' αὐτῶν ἀνὰ δύο πυροβόλων Κρούπ. τὰ

Digitized by Google

ἕτερα δὲ δύο διετάχθησαν νὰ καταπλεύσωσιν εἰς τὸν ναύσταθμον ὅπως ἐξοπλισθῶσι.

— Παρεδόθη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν διορισθεῖσαν ἐπιτροπὴν τὸ περατωθὲν τμῆμα τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ναύπλιον. Τῇ τετάρτῃ τοῦ Πάσχα τὸ τμῆμα τοῦτο τεθήσεται εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ.

— Τὸ ἐνταῦθα ἑδρεῦον 1 σύνταγμα τοῦ πεζικοῦ διετάχθη νὰ ἑτοιμασθῇ, ἵνα τῇ προσεχῇ Τρίτῃ ἀναχωρήσῃ εἰς Θεσσαλίαν.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Μάρτιον ἀνῆλθον εἰς δραχ. 422,003 καὶ 55]00 ἐν ᾧ αἱ τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνῆλθον εἰς δραχ. 473,409 καὶ 40]00.

— Ἀπέθανε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ ἀπόστρατος ὑποστράτηγος τοῦ πεζικοῦ Μιχαὴλ Τολμίδης, γεννηθεὶς ἐν Τενέδῳ καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ. Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν κατετάχθη οὗτος ἐν ἔτει 1827 καὶ μετέσχε τοῦ ἀγῶνος, πληγωθεὶς ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ Ἀνατολικοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40 —Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 10ον καὶ 11ον φυλλάδιον, δι' ὧν συμπληροῦται ὁ Α' τόμος τοῦ συγγράμματος, ἐξακολουθήσει δὲ τακτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ **ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Ἐξεδόθη τὸ ἑνδέκατον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Ἔρηβος κραδαίνων τοὺς ἁλτῆρας.— Δισκοβόλου ἄγαλμα ἐν Ῥώμῃ —Ἀκοντιστὴς ἐπὶ χαλκίνου δίσκου ἐξ Αἰγίνης —Πίνδαρος. — Ἀποξυόμενος, ἄγαλμα ἐν Ῥώμῃ.— Ὁ Ὀρομάσδης ἐπὶ Περσικοῦ ἀναγλύφου.—Ὁ τάφος τοῦ Κύρου παρὰ τὰς Πασαργάδας.— Ὁ Δαρεῖος ἐπὶ Περσικοῦ ἀναγλύφου.— Τὸ μνημεῖον τοῦ Βαγιστάνου ὄρους. —**Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι**; Ὁ Δαρεῖος καὶ ἡ ἀκολουθία του (χρωματολιθογραφία).— Ὁ Κεραμεικὸς ἐν Ἀθήναις.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα πέντε* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 15.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὸ 14 καὶ 15 φυλλάδιον.

Εἰκόνες περιεχόμεναι ἐν τῷ 14ῳ φυλλαδίῳ. Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, ὡς εἶχε τὸ πάλαι. (Ὁλοσέλιδος).— Κυβιστητρίδες.— Ὁ Διόνυσος.—Καταχλείς.— Ὁδὸς ἐν Ἀθήναις, ἐν ᾗ τὸ ὡρολόγιον τοῦ Κυρρήστου.— Β κεφάλαιον.— Δοῦλαι παρὰ κρήνην.

Εἰκόνες περιεχόμεναι ἐν τῷ 15ῳ φυλλαδίῳ: Τὸ Διονυσιακὸν θέατρον ἐν Ἀθήναις, ὡς εἶχε τὸ πάλαι. (Ὁλοσέλιδος).—Ἱπποκράτης.— Ἑρμῆς. — Ἀσκληπιός. — Ἀθηναῖοι συνομιλοῦντες.— Ἡ Πνύξ.— Καταχλείς. — Ὁ χῶρος τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ. — Ε κεφάλαιον.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἡ σειρὰ τῆς *Ἑλλάδος*. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.— *Ἑνὶ συνδρομητῇ*. Κύθηρα. Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς ἐκλογῆς τῆς γλαυκὸς ὡς συμβόλου τῆς Ἀθηνᾶς δὲν ἐξηκριβώθη ὑπὸ τῶν μυθολόγων. Ἀλλ' οὐδεὶς ἰσχυρίσθη ποτὲ ὅτι ἡ γλαὺξ εἶναι σύμβολον τῆς σοφίας. Πολλοὶ εἰκάζουσιν ὅτι τὸ σύμβολον τοῦτο σχετίζεται πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς θεᾶς τῆς σελήνης, ἄλλοι ὅτι διὰ τὴν ὀξυδέρκειαν αὐτῆς ἡ γλαὺξ ἥρμοζεν ἄριστα ὡς σύμβολον τῆς Ἀρχηγέτιδος Ἀθηνᾶς. Ὁ Σλείμαν στηριζόμενος εἰς τὰ ἐν Τροίᾳ καὶ Μυκήναις εὑρήματα, διατείνεται ὅτι ἐν τοῖς παλαιτάτοις χρόνοις ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ἐλατρεύετο ὑπὸ μορφὴν γλαυκὸς (ἐξ οὗ ἀπιθάνως παράγει καὶ τὸ ἐπίθετον γλαυκῶπις), ἡ δὲ Ἥρα ὑπὸ μορφὴν βοός. — κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. —κ. Σ. Μπ. Λεόβαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλόφρονα προθυμίαν. — κ. Γ. Δ. Θ. Ἀδριανούπολιν. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς.— κ κ. Δ. Χ. Κ. Καλάμας, Ν. Κ. Π. καὶ Δ. Π. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Π. Ι. Ἡ λέξις *σωβινισμὸς* (Chauvinisme) ἐπλάσθη ἀπὸ τοῦ Chauvin, κομπορρήμονος ἀπομάχου ὑπηρετήσαντος ὑπὸ τὸν μέγαν Ναπολέοντα, ἥρωος τῆς κωμῳδίας τοῦ Σκρὶβ « Le soldat laboureur. » Ὠνομάσθη δὲ σωβινισμὸς τὸ πρῶτον ἡ ἐπὶ τῆς Παλινορθώσεως καὶ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου ὑπὸ πολλῶν Γάλλων ἐκδηλουμένη μανιώδης ἐπιθυμία ἀνακτήσεως τῆς ἐπὶ Ναπολέοντος πολεμικῆς δόξης ἀντὶ πάσης θυσίας. Νῦν δὲ λέγοντες Σωβινισμὸν ἐννοοῦμεν ἐν γένει ἄλογον πόθον πολεμικῆς δόξης. Πυρρωνισμὸς δὲ ἀπὸ τοῦ φιλοσόφου Πύρρωνος τοῦ Ἠλείου λέγεται τὸ περὶ πάντων ἀμφιβάλλειν. Οἱ Πυρρώνειοι, ἢ ἀπορητικοί, ἢ σκεπτικοί, ἢ ἐφεκτικοί, ἢ ζητητικοὶ φιλόσοφοι ἐδίδασκον ὅτι διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν γνωμῶν (δοξῶν) ἡμῶν ἀδυνατοῦμεν νὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ γνωρίσωμεν τὴν ἀληθῆ οὐσίαν τῶν πραγμάτων. — κ. Χ. Π. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ κ. Ι. Α. Κ. Σμύρνην, Δ. Γ. Βόνιτσαν, Μ. Π. Μηλέας, Ο. Μπ. Πάτρας καὶ Α. Χ. Σ. Τρίπολιν. Ἐλήφθησαν.— κ. Π. Β. Κέρκυραν. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς.— κ. Χ. Τ. Χαλκίδα. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. — κ. Σ. Ν. Π. Μαρούπολιν. Ἐλήφθησαν, ὡς καὶ τὰ προαποσταλέντα 6. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα ὡς καὶ σημείωσις τῆς ἀξίας αὐτῶν.— κ. Δ. Χ. Σῦρον. 1) Τὰ *Κυνηγετικὰ* (διδακτικὸν ἔπος εἰς τέσσαρα βιβλία) ἀποδίδονται εἰς τὸν Ὀππιανόν. Δύνασθε νὰ συμβουλευθῆτε τὴν ἔκδοσιν τοῦ Lehrs (Poetae bucolici et didactici παρὰ Didot 1846). Πλὴν τοῦ κειμένου σῴζεται καὶ παράφρασις τῶν Κυνηγετικῶν ὑπὸ Εὐτεκνίου, καὶ σχόλια, περιέχοντα ἀξιολόγους πληροφορίας, ἐκδοθέντα δ' ὑπὸ Bussemaker παρὰ Didot (1849). 2) Τοῦ Cortambert. Αὕτη ὡς καὶ ἡ μεγάλη γεωγραφία τοῦ Reclus εἰσὶ καὶ ἰταλιστὶ μεταπεφρασμέναι. — Περὶ τῶν ἄλλων σᾶς γράφομεν ταχυδρομικῶς — κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν, παρεδόσαμεν δὲ καὶ τὰ ἄλλα συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — κ. Γ. Π. Α.

Digitized by Google

Ἀκατάληλον.— κ. Δ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν ἀμφότεραι, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ σημειούμενα. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *Περιέργῳ συνδρομητῇ.* Σιδηραῖ οἰκίαι οἰκοδομοῦνται ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ. Τὸ ὑλικὸν προμηθεύει ἡ ἐν Aiseau ἀνώνυμος σιδηρουργικὴ ἑταιρία. Αἱ οἰκίαι αὗται εἶναι καὶ στερεώταται καὶ κομψόταται. Τὰ διαφράγματα, αἱ στέγαι καὶ οἱ τοῖχοι αὐτῶν εἰσὶ διπλοῖ, ἔχοντες ἐν μέσῳ στρῶμα ἀέρος, καὶ ἀπομονωτικὰ στρώματα ἐξ ὑλῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι κακοὶ ἀγωγοὶ τῆς θερμότητος· οὕτω δὲ ἡ ἐν αὐταῖς θερμοκρασία εἶναι ἐν πάσῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους εὔκρατος. — κ. Γ. Κ. Βραΐλαν καὶ Ι. Κ. Τρίκκαλα. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Μὲ ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες. Σύ, Ἕλλην, δὲν μὲ ἔχεις.
Οἱ Τοῦρκοι δὲν μὲ ἔχουσιν. Ἂν γείνῃς Τοῦρκος μ' ἔχεις.

2

Βυζαντιακὸν αἴνιγμα.

Ζωύφιον κάκιστον καὶ κερδαλέον,
οἰκοῦν θαλάμους ἀδήλως κεκρυμμένους,
κλοπαῖς, φθοραῖς, πάσαις φιλοῦν κακουργίαις,
τριγραμμάτῳ τε συλλαβῇ κεκλημένον.
Τὸ πρῶτον ζημιωθὲν τῶν γε γραμμάτων,
ἀμείψεται εἰς μεῖζον ζῶον αὐτίκα,
ἔλαττον τὴν κακουργίαν κεκτημένον.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ἐφημερὶς

2

Ἀνάγνωσις τῆς αἰνιγματώδους ἐπιγραφῆς. Κέρασέ μας εὐθὺς μισὴ ὀκὰ 'ς τὰ τρία.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶς

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*5.-*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	*7.50*

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*Χρ.*	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

Μ. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ε< ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΥΠΟ Γ. ΜΙΚΟΝΙΟΥ,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

10 Ἀπριλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως				*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Φρ.	χρ.		341.—
» 120,000,000 τῶν 5 »	»	»		345.—
» 60,000,000 τῶν 6 »	»	»		427.—
» 26,000,000 τῶν 6 »	»	»		362.—
» 25,000,000 τῶν 9 »	»	»		274.
» 25 000,000 τῶν 8 »	»	»		264.—
» 10,000,000 τῶν 6 »	»	»		177.—
» 4,000,000 τῶν 8 »	»	»		239.—
» 6,000,000 τῶν 6 »	Δρ. παλ.			86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.				442.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	3780—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα ...	Φρ.	63.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	63.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου ..	»	71.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς..	»	272.—
Ἑταιρία Φωταερίου	Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	
» 3μην......	32.50
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.30—
» Τραπεζικὸν 3μην	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	25.75
Λίρα ὀθωμανική.................	29.25

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ. 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος. — Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στῦλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34×0,25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—398

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 486 — 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ — 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 538

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ.

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ ΚΙΜΑΡΟΖΑΣ, (Διήγημα γερμανικόν). Μετάφρ. Γ. Α. Βαλαβάνη.

ΑΝΘΟΚΟΜΙΑ. Τὸ πότισμα τῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις φυτῶν.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΙΜΙΑΣ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΥΓΟΧΕΙΡΙΩΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Νέαν ἀξιολογωτάτην συλλογὴν ἱστορικῶν ἐγγράφων ἐδωρήσατο εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος ὁ ἐν Σμύρνῃ φιλόμουσος ἰατρὸς κ. Μ. Π. Κοσονῆς. Ἡ συλλογὴ αὕτη πλὴν ἄλλων περιλαμβάνει διαταγὰς ἐγκυκλίους τῆς Ἑπτανήσου πολιτείας πρὸς τοὺς ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα προξένους αὐτῆς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐκθέσεις περὶ τῶν πράξεων κλεπτῶν καὶ πειρατῶν, ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ διασήμου καπετὰν Ζαχαριᾶ, ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, κλπ.

— Ἐν Λονδίνῳ συνέστη ἐπιτροπὴ ὅπως παρασκευάσῃ τὰ τοῦ πανηγυρισμοῦ ἐν ἔτει 1888 τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς γεννήσεως τοῦ Λόρδου Βύρωνος.

— Τὸν προσεχῆ μῆνα διδαχθήσεται ἐν Λονδίνῳ ἡ *Ἑλένη ἐν Τροίᾳ*, τραγῳδία ποιηθεῖσα ὑπὸ J. Todhunter κατὰ τὸν τύπον τῶν Ἑλληνικῶν. Ἡ τραγῳδία αὕτη διδαχθήσεται ἑξάκις ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἐγκλερείου Ἱπποδρόμου, διασκευασθέντος εἰς ἀρχαῖον ἑλληνικὸν θέατρον. Τὴν μουσικὴν τῆς τραγῳδίας ἐποίησεν ὁ B. Luard Selby. Αἱ εἰσπράξεις διατεθήσονται ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως Βρεττανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς ἐν Ἀθήναις.

— Ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Reichenberg θεάτρου ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ὁ *Περδίκκας*, δρᾶμα ἑλληνικῆς ὑποθέσεως τοῦ Αὐστριακοῦ συγγραφέως Alois Ebner.

— Πολὺ ἐπαινοῦνται δύο νέα δράματα Ἰταλῶν συγγραφέων, ἐσχάτως διδαχθέντα. Τούτων τὸ μὲν εἶναι ἡ *Κόρη τοῦ Ἰεφθάε* τοῦ Καβαλότη διδαχθεῖσα ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Μεδιολάνοις Φιλοδραματικοῦ Θεάτρου, τὸ δὲ *ὁ κύριος Λαυρέντιος* τοῦ Παύλου Φερράρη, διδαχθὲν ἀπὸ τοῦ ἐν Νεαπόλει Θεάτρου Σαναϊζάρο. Ἀμφότεροι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι εἶναι γνωστότατοι καὶ παρ' ἡμῖν καὶ πολλὰ αὐτῶν ἔργα διδάσκουσιν οἱ διάφοροι ἡμῶν δραματικοὶ θίασοι.

— Τῇ 1 Μαΐου συμπληροῦνται ἑκατὸν ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης διδασκαλίας τῶν «Γάμων τοῦ Φίγαρω» μελοδράματος τοῦ Μόζαρτ. Πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐπετείου διδαχθήσεται τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸ δρᾶμα ἐν τῷ αὐτῷ θεάτρῳ ὅπου τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη, ἤτοι τῷ ἐν Βιέννῃ αὐλικῷ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος.

— Ἐξεδόθη ὁ εἰκοστὸς τόμος τῆς *Βρεττανικῆς ἐγκυκλοπαιδείας* (Encyclopaedia Britannica), ἐν ᾧ πλὴν ἄλλων περιέχονται μακρὰ καὶ ἐμβριθῆ ἄρθρα περὶ Πυθαγόρου ὡς φιλοσόφου ὑπὸ A. Seth, περὶ Πυθαγόρου ὡς μαθηματικοῦ ὑπὸ G. J. Allan· περὶ Ῥαβέννης ὑπὸ Th. Hodgkin· περὶ ῥητορικῆς ὑπὸ τοῦ ἑλληνιστοῦ R. C. Jebb· περὶ τῆς νήσου Ῥόδου ὑπὸ W. E. Forster· περὶ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὑπὸ J. Muirhead· περὶ Ῥωμαϊκῆς γραμματολογίας ὑπὸ W. Y. Sellar· περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Ῥώμης ὑπὸ H. F. Pelham· περὶ τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας ἱστορίας αὐτῆς ὑπὸ P. Villari· περὶ τοπογραφίας καὶ ἀρχαιολογίας τῆς Ῥώμης ὑπὸ J. H. Middleton, κλπ.

— Οἱ ἐν Raihrad τῆς Βοημίας Βενεδικτῖνοι μοναχοὶ ἤρχισαν ἐκδίδοντες τὰ ἅπαντα τοῦ Ἀριστοτέλους μεθ' ὑπομνημάτων.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς δημοσίευσις δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ συγγράμματος τοῦ Egger, τοῦ ἐπιγραφομένου «Δοκιμίου ἱστορίας τῆς κριτικῆς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν.»

— Ἐδημοσιεύθη ὁ δεύτερος τόμος τῶν *Ἀρχείων τῆς Λατινικῆς Ἀνατολῆς* (Archives de l' Orient latin), τῶν ἐκδιδομένων ὑπὸ τῆς ὁμωνύμου ἑταιρίας, ἐπιμελείᾳ τοῦ κόμητος Ῥιάν. Ὁ τόμος οὗτος πλὴν ἄλλων περιέχει πολλὰς πραγματείας ἀναφερομένας εἰς τὰς σταυροφορίας καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας.

— Ἐξεδόθησαν ἐν ἰδιαιτέροις τεύχεσιν αἱ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ἐν τῇ τελευταίᾳ συνόδῳ τῆς Βουλῆς ἀγορεύσεις τοῦ κ. Χαριλάου Τρικούπη καὶ τοῦ κ. Ἀναργύρου Σιμοπούλου.

— Ὁ Ἑρρῖκος Ὁμὸντ ἐδημοσίευσε κατάλογον τῶν ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Βρυξελλῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων. Τὰ χειρόγραφα ταῦτά εἰσιν ἐν ὅλῳ 121, καὶ προέρχονται ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν μονῶν, καταργηθεισῶν κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ἐν ἡλικίᾳ 35 ἐτῶν ὁ Gabriel Charmes, συντάκτης τῆς γαλλικῆς *Ἐφημερίδος τῶν συζητήσεων*. Ὁ ἀποθανὼν κατεῖχε διαπρεπῆ ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ θέσιν, ἦν δὲ καὶ ἄριστος γνώστης τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς, ἅτινα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εἶχε μελετήσῃ, πολλάκις ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα, τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον.

— Ἑξηκοντούτης τὴν ἡλικίαν ἀπέθανεν ἐν Καρολσρούῃ ὁ Βίκτωρ φὸν Σέφελ, εἷς τῶν δημοφιλεστάτων συγχρόνων Γερμανῶν ποιητῶν. Τὰ κυριώτατα ἔργα αὐτοῦ εἰσὶν ὁ «Σαλπιγκτὴς τοῦ Σαίκκιγκεν» ἔπος, οἱ «Ὀρεινοὶ ψαλμοί,» ἡ «Frau Aventiure,» τὸ «Gaudeamus,» συλλογὴ εὐθύμων βακχικῶν ᾀσμάτων τῶν σπουδαστῶν, καὶ ὁ «Ἐκκεγάρδ,» μυθιστόρημα ἀπεικονίζον τὸν ἐν Γερμανίᾳ βίον κατὰ τὸν μεσαίωνα.

— Ἡ ῥωσσικὴ κυβέρνησις σκοπεῖ νὰ καταργήσῃ ἢ νὰ μεταθέσῃ εἰς ἄλλην πόλιν τὸ ἐν Δορπάτῃ γερμανικὸν πανεπιστήμιον, ὅπερ θεωρεῖται ὡς ἑστία καλλιεργίας καὶ διαδόσεως γερμανικῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων.

— Ὁ γλύπτης Δαλοὺ ἀνέλαβε νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἐθνικῇ συνεισφορᾷ ἁπάσης τῆς Γαλλίας ἀνεγερθησόμενον μνημεῖον τοῦ Βίκτωρος Οὑγώ. Ἤδη τὸ μνημεῖον ἐπερατώθη ὑπὸ τοῦ γλύπτου καὶ ἐκτεθήσεται προσεχῶς ἐν τῇ ἐτησίᾳ ἐκθέσει τῶν Καλῶν τεχνῶν. Ἡ περιγραφὴ δ' αὐτοῦ ἐν περιλήψει ἔχει ὡς ἑξῆς. Ὑπὸ ἁψῖδα ἀναμιμνήσκουσαν τὴν θριαμβευτικὴν πύλην τῶν Παρισίων, ὑφ' ἣν ὡς γνωστὸν κατετέθη ὁ νεκρὸς τοῦ ποιητοῦ, κεῖται ἐξηπλωμένος ὁ Βίκτωρ Οὑγὼ κεκαλυμμένος διὰ τῆς νεκρικῆς σινδόνος. Ὑπεράνω τῆς πύλης φαίνεται ἕτοιμος νὰ πετασθῇ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὁ Πήγασος. Ἐν ἑκατέρᾳ δὲ τῶν πλευρῶν τῆς πύλης εἰσὶν ἐξειργασμένα δύο συμπλέγματα, ὧν τὸ μὲν ἀπεικονίζει τὸν Κουαζιμόδον κλέπτοντα τὴν Ἐσμεράλδαν ἀπὸ τῶν βαθμίδων τῆς ἐκκλησίας, τὸ δὲ τὸν Γιάννην Ἀγιάννην βοηθοῦντα τὴν Τιτίκαν κατὰ τὴν ἐκ τῆς πηγῆς ἐπιστροφήν της. Εἰς τὸ βάθος φαίνονται διάφορα πρόσωπα εἰλημμένα ἐξ ὅλων τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα διετρήθη ὁλοσχερῶς ἡ σήραγξ τῆς Ἀνθηδόνος, μήκους ὀκτακοσίων ἑξήκοντα μέτρων. Διὰ τῆς διατρήσεως τῆς σήραγγος ταύτης, τοῦ ἑτέρου τῶν δύο μεγάλων τεχνικῶν ἔργων τῆς ἀποξηράνσεως, συντελοῦνται τὰ δύο τρίτα τοῦ ἔργου. Πρὸ ἔτους σχεδὸν διετρήθη ἡ σήραγξ τῆς Καρδίτσης, δι' ἧς τὰ ὕδατα τῆς Κωπαΐδος διοχετεύονται εἰς τὴν παρακειμένην αὐτῇ λίμνην· νῦν δὲ διὰ τῆς σήραγγος τῆς Ἀνθηδόνος ἐπιτυγχάνεται ἡ εἰς τὸν Εὐ-

Digitized by Google

βοϊκὸν κόλπον ῥοὴ τῶν ὑδάτων. Ἀπολείπεται δὲ μόνον ἡ κατασκευὴ μικρῶν ἐντὸς τῆς Κωπαΐδος διωρύγων. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους τούτου ἡ λίμνη θὰ ἦναι κατὰ τὰ δύο τρίτα ἀπεξηραμένη.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὑπεβλήθη σχέδιον κατασκευῆς σιδηροδρόμου ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Συρίας εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ὡς παρετήρησεν ὁ ὑποβαλὼν τὸ σχέδιον ἀκαδημαϊκὸς A. Dumont, ὁ σιδηρόδρομος ἐκεῖνος, διασχίζων τὴν κοιλάδα τοῦ Εὐφράτου, ἔσται ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ, καὶ θὰ βραχύνῃ κατὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἀπὸ Βρεντεσίου ἢ Μασσαλίας ἢ Θεσσαλονίκης εἰς τὴν Βομβάην τῆς Ἰνδικῆς ταξείδιον. Αἱ δαπάναι τῆς κατασκευῆς ὑπελογίσθησαν εἰς 250 ἑκατομμύρια, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δαπανηθέντων πρὸς κατασκευὴν τῶν ἐν Ἰνδικῇ σιδηροδρόμων. Ὁ Λεσσέψ, παρὼν κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην τῆς Ἀκαδημίας, ἔκρινε τὸ σχέδιον οὐ μόνον κατορθωτόν, ἀλλὰ καὶ ἐπικερδές, διότι κυριωτάτη πηγὴ τῶν ἐσόδων τοιούτου σιδηροδρόμου ἔσται τὸ ἐγχώριον ἐμπόριον ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν καὶ ἡ μεταφορὰ ἰθαγενῶν ἐπιβατῶν, καὶ οὐχὶ ὡς ὑποτίθεται ἡ μεταφορὰ ἐμπορευμάτων ἀπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν λιμένων εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Σινικῆς.

— Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος γενήσεται ἐν Ἄβρῃ τῆς Γαλλίας διεθνὴς ναυτικὴ ἔκθεσις. Ἡμέρα ἐνάρξεως ταύτης ὡρίσθη ἡ 1 Μαΐου 1887 καὶ λήξεως ἡ 30 Σεπτεμβρίου· ἂν ὅμως κριθῇ ἀναγκαῖον παραταθήσεται μέχρι τῆς 15 Ὀκτωβρίου τὸ πολύ. Ἡ ἔκθεσις ἔσται διεθνὴς μὲν ὡς πρὸς πάσας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας τὰς συνδεομένας μετὰ τῆς ναυτιλίας καὶ τῆς ἁλιείας, ἐθνικὴ δὲ ὡς πρὸς τὰ προϊόντα τῆς ἐξαγωγῆς ἢ εἰσαγωγῆς ἐν ταῖς Γαλλικαῖς ἀποικίαις.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὁ Παστὲρ ἀνεκοίνωσε τὰ πορίσματα τῆς προφυλακτικῆς μεθόδου αὐτοῦ κατὰ τῆς λύσσης μέχρι τῆς 12 Ἀπριλίου (ν). Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἶχον νοσηλευθῆ ἢ ἐνοσηλεύοντο 726 πάσχοντες· ἐκ τούτων 505 προήρχοντο ἐκ Γαλλίας, 40 ἐξ Ἀλγερίας, 75 ἐκ Ῥωσίας, 25 ἐξ Ἀγγλίας, 24 ἐξ Ἰταλίας, 13 ἐξ Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας, 10 ἐκ Βελγικῆς, 9 ἐκ Βορείου Ἀμερικῆς, 6 ἐκ Φιλλανδίας, 5 ἐκ Γερμανίας, 5 ἐκ Πορτογαλλίας, 4 ἐξ Ἰσπανίας, 3 ἐξ Ἑλλάδος, 1 ἐξ Ἑλβετίας καὶ 1 ἐκ Βρασιλίας. Ἐκ τῶν 726 πασχόντων 688 ἐδήχθησαν ὑπὸ λυσσώντων κυνῶν καὶ 38 ὑπὸ λυσσώντων λύκων. Τῶν ὑπὸ κυνῶν δηχθέντων πάντες ἐθεραπεύθησαν, πλὴν μιᾶς κόρης ὑποβληθείσης παρακαίρως εἰς θεραπείαν. Τῶν δὲ ὑπὸ λύκων δηχθέντων τρεῖς ἀπέθανον λυσσῶντες, οἱ λοιποὶ ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος καλῶς, ἀλλ' ἄδηλον ἂν μέχρι τέλους θὰ θεραπευθῶσιν. Ὁ Παστὲρ παρετήρησεν ὅτι ἡ ἐκ δηγμάτων λύκου λύσσα εἶναι κινδυνωδεστέρα τῆς μεταδιδομένης ὑπὸ τοῦ ἰοῦ λυσσῶντος κυνός, διότι ἡ μὲν διάρκεια τῆς ἐπωάσεως εἶναι βραχυτέρα, ἡ δὲ θνησιμότης πολλῷ μείζων. Ἄλλως δὲ οἱ παθόντες ὑπεβλήθησαν εἰς θεραπείαν 14 ἢ 15 ἡμέρας μετὰ τὴν δῆξιν.

— Συνέστη ἐν Νικαίᾳ τῆς Γαλλίας διεθνὴς σύλλογος σκοπῶν τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ Μονακῶ χαρτοπαιξίας. Ὁ σύλλογος οὗτος ἐξέδωκε φυλλάδιον, ἀνακοινωθὲν εἰς πάσας τὰς Εὐρωπαϊκὰς κυβερνήσεις, ἐν ᾧ ἐδημοσίευσε τὰς τελευταίας ἐπιστολὰς μετὰ σημειώσεως περὶ τοῦ τρόπου τοῦ θανάτου 1820 ἀτυχῶν παικτῶν, αὐτοκτονηθέντων ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1885.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 18 Ἀπριλίου.

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἀνήγγειλε τῷ πρωθυπουργῷ ἐμπιστευτικῶς, ὅτι πᾶσαι αἱ μεγάλαι δυνάμεις συνεφώνησαν νὰ ἀπευθύνωσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τελεσίγραφον περὶ ἀφοπλισμοῦ. Τοῦ διαβήματος τούτου τῶν δυνάμεων παρέστησεν ὁ πρεσβευτής, ὅτι θὰ μετάσχῃ καὶ ἡ Γαλλία, παραιτοῦσα τὴν τέως ἐφεκτικὴν αὐτῆς πολιτείαν, θὰ ἐπιδοθῇ δὲ τὸ τελεσίγραφον τὴν Τρίτην, ἀφ' οὗ πρότερον καταπλεύσωσιν εἰς Πειραιᾶ τινὰ τῶν θωρηκτῶν τοῦ ἐν Σούδᾳ ἡνωμένου στόλου. Μετὰ τὴν γνωστοποίησιν τῆς προσεχοῦς ταύτης τῶν δυνάμεων ἐνεργείας παρεκίνησεν ὁ πρεσβευτὴς τὸν πρωθυπουργόν, ὅπως ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν διὰ τοῦ τελεσιγράφου ἀπευθυνομένην τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει ἀπαίτησιν περὶ ἀφοπλισμοῦ, προλάβῃ αὐτὸς τὰς δυνάμεις, συναινῶν εἰς τὸν ἀφοπλισμὸν πρὸ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ τελεσιγράφου καὶ ματαιῶν οὕτω τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιδόσεως αὐτοῦ. Ὁ πρωθυπουργὸς ἐφάνη πειθόμενος εἰς τοὺς λόγους τοῦ πρεσβευτοῦ, οὗτος δὲ καὶ μετὰ δευτέραν συνέντευξιν μετὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ κατὰ τὴν ἑσπέραν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, ἀνεκοίνωσε πρὸς τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ ὅτι εἶχε πολλὰς ἐλπίδας, ὅτι θὰ καθίστατο περιττὸν τὸ τελεσίγραφον, μὴ ἀναγκαῖος δὲ ὁ εἰς Πειραιᾶ κατάπλους τῶν θωρηκτῶν τοῦ ἡνωμένου στόλου, ὡς συγκατατεθησομένης τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς πραγματοποίησιν τοῦ ἀφοπλισμοῦ, ἄνευ τοιαύτης πιέσεως. Συνεπείᾳ τούτων ἐτηλεγράφησαν οἱ πρεσβευταὶ τὰ προσήκοντα, ὅπως ἀνασταλῇ ὁ εἰς Πειραιᾶ κατάπλους τῶν θωρηκτῶν, ἀλλὰ ταῦτα εἶχον ἐκπλεύσῃ ἐκ Σούδας πρὸ τῆς ἐκεῖ παραλαβῆς τῶν τηλεγραφημάτων. Ἐθεάθησαν δὲ τὴν δείλην τῆς Κυριακῆς κατὰ τὴν μεταξὺ Φαλήρου καὶ Αἰγίνης θάλασσαν. Παραχρῆμα δὲ συνῆλθον πάντες οἱ ἐνταῦθα πρεσβευταὶ εἰς σύσκεψιν καὶ διὰ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας παρήγγειλαν εἰς τὸν ἐν Πειραιεῖ ὁρμοῦντα ἀγγλικὸν ἀγγελιαφόρον *Δελφῖνα* νὰ ἐκπλεύσῃ εἰς συνάντησιν τῶν θωρηκτῶν καὶ νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὸν διοικοῦντα τὴν μοῖραν ἔγγραφον παραγγελίαν, ὅπως ἀμέσως στρέψωσι πρύμναν.

Τὰ μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας διαμειφθέντα ἔγγραφα ἀνεκοίνωσεν ὁ πρωθυπουργὸς εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν ἑτέρων πέντε δυνάμεων δι' ἐγκυκλίου, ἐν ᾗ ἐδήλου, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις συνῄνει νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν Γαλλίαν τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος καὶ νὰ διατάξῃ τὸν ἀφοπλισμόν. Ἀλλ' αἱ δηλώσεις αὗται δὲν ηὐχαρίστησαν τοὺς πρέσβεις, τὸ μὲν διότι συνεδέοντο ἀορίστως πρός τινα ἐλπίδα ἀποζημιώσεως διὰ τὴν εὐπείθειαν, τὸ δὲ διότι δὲν ἐγίνετο ῥητὴ μνεία ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὑπήκουεν εἰς τὴν ὁμόφωνον θέλησιν τῶν δυνάμεων, ἀλλ' ἐφαίνετο ἐνδίδουσα οἰκειοθελῶς καὶ ἐκ φιλικῆς συγκαταβάσεως εἰς μόνην τὴν Γαλλίαν. Θεωρήσαντες ἀνεπαρκεῖς τὰς δηλώσεις ταύτας οἱ πρέσβεις τῶν πέντε δυνάμεων, πλὴν τῆς Γαλλίας, ἐπέδωκαν τῇ 8 ἑσπερινῇ ὥρᾳ τῆς Δευτέρας τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει τελεσίγραφον, δι' οὗ ἐδίδετο αὐτῇ ὀκταήμερος προθεσμία πρὸς ἀφοπλισμόν, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει καθίστατο ὑπεύθυνος ἐπὶ ταῖς συνεπείαις τῆς ἀρνήσεως αὐτῆς. Ταυτοχρόνως δὲ παρηγγέλθη ὁ συμμαχικὸς στόλος νὰ ἐπανέλθῃ καὶ τῇ πρωΐᾳ τῆς Τρίτης προσωρμίσθη οὗτος εἰς Φάληρον.

Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις θεωροῦσα ὅτι ἦτο περιττὴ ἡ ἐπίδοσις τοῦ τελεσιγράφου μετὰ τὴν δήλωσιν περὶ ὑποχωρήσεως τὴν γενομένην πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας καὶ ἀνακοινωθεῖσαν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πρέσβεις, ἀπεφάσισε νὰ ἀποστείλῃ διακοίνωσιν τηλεγραφικὴν πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀντιπροσώπους τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ τελεσιγράφου καὶ τὸν ἀπόπλουν τῶν πολεμικῶν πλοίων. Ἐν τῇ διακοινώσει ταύτῃ ἡ κυβέρνησις ἐκθέτουσα τὰ γενόμενα ἐξέφραζεν ἀπορίαν διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἐπίδοσιν τοῦ τελεσιγράφου, ὅπερ κρίνει περιττὸν μετὰ τὴν γνωστοποίησιν τῆς συγκαταθέσεως αὐτῆς πρὸς ἀφοπλισμόν. Ἐπέμενε δ' ἀξιοῦσα νὰ ἀνακληθῇ τοῦτο καὶ νὰ διαταχθῶσι νὰ ἀπέλθωσι τὰ πλοῖα, ὅπως ἐκτελέσῃ τὰ ὑπεσχημένα. Ἡ κυβέρνησις ἐξηγοῦσα, ὅτι ἡ διὰ τοῦ τελεσιγράφου ἀσκουμένη πίεσις πρὸς ἀφοπλισμὸν ἀποτελεῖ περιορισμὸν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἔθνους, κατέληγε δηλοῦσα, ὅτι μόνον διὰ τῆς ἄρσεως αὐτῆς στέργει τὸν ἀφοπλισμόν, ὃν ὑπόσχεται νὰ ἐκτελέσῃ βαθμηδὸν διὰ λόγους ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ διὰ τὴν στρατιωτικὴν σύνταξιν τῆς χώρας.

Ἀλλὰ τὴν Τετάρτην αἱ ἐνταῦθα πρεσβεῖαι τῶν πέντε μεγάλων δυνάμεων ἔλαβον τηλεγραφήματα ἐπιδοκιμάζοντα τὴν ἐπίδοσιν τοῦ τελεσιγράφου καὶ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν τῶν πρεσβειῶν. Προβλέποντες ἤδη οἱ πρεσβευταὶ ὡς ἐνδεχομένην ἀρνητικὴν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἀπάντησιν εἰς τὸ τελεσίγραφον, ἐκανόνισαν ἐν συνδιασκέψεσι μετὰ τῶν κυβερνητῶν τῶν ἐν Φαλήρῳ ὁρμούντων πολεμικῶν πλοίων τὰ τῆς περαιτέρω ἐνεργείας. Εἰς τὰ πλοῖα ταῦτα προσετέθη κατόπιν μεταπλεύσας ἐκ Πειραιῶς καὶ ὁ ῥωσικὸς ἀτμοδρόμων *Πλαστούν*, τὰ πέντε δὲ πλοῖα ἐπρόκειτο νὰ εἰσπλεύσωσιν εἰς Πειραιᾶ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν οἰκείων πρεσβευτῶν ἐν ἐνδεχομένῃ ἀποχωρήσει αὐτῶν ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἡ εἰς τὸ τελεσίγραφον ἀπάντησις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐπεδόθη εἰς τὰς πρεσβείας τὴν ἑσπέραν τῆς χθές. Ἡ Κυβέρνησις ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐπὶ τῇ συμβουλῇ τῆς Γαλλίας προσχώρησιν αὐτῆς εἰς τὰς περὶ ἀφοπλισμοῦ εὐχὰς τῶν

Digitized by Google

Δυνάμεων, διεβεβαίου ὅτι θέλει ἐκπληρώσῃ εὐόρκως τὰς πρὸς τὰς Δυνάμεις ληφθείσας ὑποχρεώσεις, τιθεμένη τὸν στρατὸν ἐπὶ ποδὸς εἰρήνης.

— Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸς κ. Δ. Μαυρομιχάλης, ἅμα ἐπανελθὼν ἐκ Θεσσαλίας, ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του. Ἡ διεύθυνσις τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἀνετέθη προσωρινῶς τῷ Πρωθυπουργῷ.

— Καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας ταύτας ἡ συγκίνησις τοῦ λαοῦ ὑπῆρξε σφοδροτάτη, συλλαλητήρια δὲ διωργανώθησαν, ἐν οἷς βιαιότατοι λόγοι ἀπηγγέλθησαν καὶ διαμαρτυρίαι κατὰ τῆς ἐπελθούσης λύσεως.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος. μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34,×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημείου, τῆς Ἀκαδημείας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,31 0,×.25. Ἑκάστη δραχ.2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ· τελῶν

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραΐσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40 —Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 10ον καὶ 11ον φυλλάδιον, δι' ὧν συμπληροῦται ὁ Α' τόμος τοῦ συγγράμματος, ἐξακολουθήσει δὲ τακτικῶς ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Οὔτινι. Ἡ μὲν *Σουλτανέττα*, καθ' ὅσον τοὐλάχιστον ἡμεῖς γινώσκομεν, δὲν μετεφράσθη, ἐκ δὲ τῶν Bric à Brac μετεφράσθησάν τινα διηγημάτια. Ὅπως δὲ λάβητε πληροφορίας ἀκριβεῖς περὶ τοῦ τρίτου ἐρωτήματός σας, δύνασθε νὰ ἀπευθυνθῆτε πρός τινα τῶν ἐνταῦθα ἐκδοτῶν. — κ. Δ. Κ. Σῦρον. Θέλομεν συμμορφωθῆ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλησαν ὑμῖν πάντα. Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Χ. Χ. Ἄρταν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ὁ κ. Κ. Δ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὴν συνδρομήν του. — *Περιέργῳ.* Ἡ Γαλλικὴ τράπεζα καταβάλλει ἐτησίως εἰς τὸ δημόσιον λεπτὰ πεντήκοντα ἐπὶ τραπεζικῶν γραμματίων ἐν κυκλοφορίᾳ, ἀντιπροσωπευόντων ἀξίαν 1000 φράγκων· ὅθεν διὰ τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ ἀπολεσθέντα γραμμάτια θὰ πληρώνῃ τὸ τέλος τοῦτο ἐσαεί, ἤτοι μέχρι τῆς διαλύσεως αὐτῆς. Διότι τὰ ὑπὸ τῆς Τραπέζης ἐκδοθέντα γραμμάτια θεωροῦνται ὡς ὄντα ἐν κυκλοφορίᾳ μέχρις ὅτου καῶσιν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν περιπτώσει δὲ διαλύσεως τῆς Τραπέζης αὕτη, ὀφείλουσα νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ δημόσιον πάντα τὰ γραμμάτια ὅσα ἐξέδωκε, θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ καταβάλῃ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τὸ ἀντίτιμον ἐκείνων, ὅσα θὰ ἀδυνατῇ νὰ καταθέσῃ ὡς ἀπολεσθέντα ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ. Τὸ δὲ δημόσιον μετὰ τριάκοντα ἔτη, ἂν μὴ παρουσιασθῶσιν οἱ κάτοχοι ὅπως τὰ ἐξαργυρώσωσι, θὰ ἐγγράψῃ τὸ ποσὸν εἰς τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους. Ἄρα τὴν ἀξίαν τῶν ἀπολεσθέντων γραμματίων ὠφελεῖται τὸ δημόσιον ἐπὶ τέλους, ἡ δὲ Τράπεζα μέχρι τοῦ χρόνου τῆς διαλύσεως αὐτῆς ὠφελεῖται τὸν τόκον των, πλὴν ἡμίσεος ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἤτοι τοῦ καταβαλλομένου ἐτησίως τέλους. — κκ. Ν. Α. Α. καὶ Μ. Χ. Π. Σῦρον, Σ. Π. Δ. Κέρκυραν, Α. Κ. Πειραιᾶ καὶ Ι. Π. Μ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. — κκ. Ι. Ζ Φιλιππούπολιν καὶ Μ. Δ. Β. Γαλάζιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — ***Μισογύνῃ.*** Ἡ γνώμη σας φαίνεται ἡμῖν ἀνυπόστατος. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνίδων ἀρκούντως διδακτικὰ εἶναι τὰ ἐν ταῖς Νεφέλαις τοῦ Ἀριστοφάνους παράπονα τοῦ Στρεψιάδου κατὰ τῆς συζύγου του, τῆς ἐκ τῆς εὐκλεοῦς οἰκογενείας τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν καταγομένης· ἀλλὰ καὶ αἱ χριστιαναὶ Ἑλληνίδες τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς δὲν ὑστέρουν ἐκείνων. Τοῦτο ἀποδεικνύουσι καὶ αἱ τοῦ Πτωχοπροδρόμου μεμψιμοιρίαι διὰ τὰς τοιαύτας ἀπαιτήσεις τῆς δυστρόπου συζύγου του, ἡ ὁποία ἠλαζονεύετο διότι ἦτο Ματσουκίνα τὸ γένος. Εἶναι μακραὶ αἱ ἱερεμιάδες τοῦ πρὸ ἑπτὰ αἰώνων περίπου ζήσαντος ποιητοῦ ἐκείνου τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ καὶ μόνοι οἱ κατωτέρω στίχοι εἶναι ἀρκούντως χαρακτηριστικοί.

Οὐ φέρω γάρ, ὦ δέσποτα, τὴν ταύτης μοχθηρίαν,
τοὺς καθ' ἡμέραν χλευασμοὺς καὶ τὰς ὀνειδισίας·
τό : «Κύρι, οὐκ ἔχεις προσοχήν !» τό, «Κύρι, πῶς τὸ λέγεις ;»
τό, «Κύρι, τί προσέθηκας ;» τό, «Κύρι τί ἐπικτήσω ;»
ποῖον ἱμάτιον μ' ἔρραψας ; ποῖον δίμιτον μ' ἐποῖκες ;
καὶ ποιὸν γυρὶν μ' ἐφόρεσας ; οὐκ οἶδα Πασχαλίαν.
Ἔχεις με χρόνους δώδεκα ψυχροὺς καὶ ἀσβολωμένους,
οὐκ ἔβαλα εἰς τὴν ῥάχιν μου μεταξωτὸν ἱμάτιν,
οὐκ εἶδα εἰς τὸ δακτύλιν μου κρικέλιν δακτυλίδιν,
οὐδὲ βραχιόλιν μ' ἔφερες ποτὲ νὰ τὸ φορέσω.

Κυρίᾳ Π. Δ. Πύργον. Ἐκ παρανοήσεως ἐγένετο ἡ ἀποστολή. Εὐαρεστήθητε νὰ ἀποστείλητε κατ' εὐθεῖαν τὴν συνδρομὴν δι' ἐπιστολῆς συστημένης, τὴν δ' ἀπόδειξιν ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς —Αἰδ. ἀρχ. Γ.Γ. Βουδαπέστην, καὶ κκ. Μ.Η. Κωνσταντινούπολιν, Ν.Μ Βραΐλαν καὶ Γ. Χ. Ἀκράταν. Θέλομεν συμμορφωθῆ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — κ. Ι. Χ. Α. Εἰς τοιαῦτα καὶ χείρονα μεταφραστικὰ σφάλματα περιπίπτουσι πολλάκις καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι σοφοί. Ἀρκούμεθα νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν ἓν τῶν νεωτάτων. Ἐν τῷ ἐπισήμῳ καταλόγῳ τοῦ Ashburnham, ὃν ὑπέβαλεν ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις εἰς τὸ κοινοβούλιον ζητοῦσα πίστωσιν πρὸς ἀγορὰν τῆς βιβλιοθήκης ταύτης, μνημονεύεται καὶ σύγγραμμα «Οἱ ἔρωτες» τοῦ Χρυσολωρᾶ (Crisolura, Gli amori). Τίνες δ' ἦσαν οἱ ἄγνωστοι ἔρωτες τοῦ Βυζαντίου γραμματικοῦ; Ἡ γνωστοτάτη καὶ κοινοτάτη ἀνὰ τὴν Εὐρώπην πᾶσαν κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ ΙϚ' αἰῶνα γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἡ ἐπιγραφομένη *Ἐρωτήματα !*

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

17 Ἀπριλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 ⁰/₀ Φρ. χρ.	344.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	348.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	429.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	368.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	273.
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	264.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	185.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	231.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	440.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3875—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	63.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	63.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	72 —
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	283 —
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	—

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	
» 3μην.......	31.40
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	126—
» Τραπεζικὸν 3μην	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον....................	24.85
Λίρα ὀθωμανική..................	28.10

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.— *Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί. — Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα. — Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λαοπλάνος.—Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.—Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Δ. *Δραματικὴ ποίησις.*—ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ, Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τόμος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη.—Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, Ἀντιγόνη ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα,* Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως. -Λεΐλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—ΛΕΣΣΙΓΚ, Νάθαν ὁ σοφός.—ΣΧΙΛΛΕΡ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα,* Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναϊάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα,* Μέρος Γ'.—Τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαί —Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.—Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Πωλοῦνται χωριστὰ κατὰ τόμον.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δρ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 6.80

Προσεχῶς δημοσιευθήσονται:

Τόμος ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΔΑΝΤΟΥ, Κόλασις.—ΑΙΣΧΥΛΟΥ, Πέρσαι.—ΓΑΙΤΟΥ, Ἰφιγένεια.— ΣΑΙΚΕΣΠΕΙΡΟΥ, Ἰούλιος Καῖσαρ.

Τόμος ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α'. μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Τόμος ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Β'. μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶς

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*5.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	*7.50*

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*Χρ.*	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

Μ. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Γ. Μικωνίου,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ
Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχμῆς ἕκαστον.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—410

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 487.—27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 539

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ὑπὸ Ν. Γ. Μοσχοβάκη.

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ ΚΙΜΑΡΟΖΑΣ. (Διήγημα γερμανικόν). Μετάφρ. Γ. Α. Βαλαβάνη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΑΦΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ, ὑπὸ Θ. Δε-Χελδράιχ.

ΒΑΘΜΙΑΙΑ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς ἐκδοθήσεται λεπτομερὴς γεωγραφία τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας συνταχθεῖσα μετ' ἐπιτόπιον ἐξέτασιν τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνίου Μηλιαράκη. Ὁ συγγραφεύς, οὗ γνωσταί εἰσιν αἱ πολλοῦ λόγου ἄξιαι γεωγραφικαὶ μονογραφίαι περὶ τῶν Κυκλάδων νήσων Ἄνδρου, Κέω καὶ Ἀμοργοῦ, περιγράφει χωρογραφικῶς τὸν φυσικὸν σχηματισμόν, τὴν διοικητικὴν διαίρεσιν καὶ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τοῦ νομοῦ, παρεμβάλλων ὅπου κρίνει τοῦτο ἀναγκαῖον πρὸς διαφώτισιν τῆς γεωγραφίας ἱστορικὰς πληροφορίας. Ἐξετάζων ἰδίᾳ τὴν γεωγραφίαν ἑκάστου δήμου τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, προστίθησιν ἐν τέλει τὴν ἀρχαίαν γεωγραφίαν τοῦ δήμου καὶ σημειώσεις ἐπεξηγητικάς, ἀναγράφει δὲ καὶ πάντα τὰ σχετικὰ συγγράμματα, τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων ἢ ἀλλοδαπῶν γραφέντα, παρέχων οὕτω πολύτιμα βοηθήματα εἰς τοὺς βουλομένους εἰδικώτερον νὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὴν ἔρευναν διαφόρων ζητημάτων τῆς γεωγραφίας τοῦ νομοῦ. Δεῖγμα τοῦ ὅλου ἔργου πρόκειται ἡμῖν ἡ ἐν τῷ 530 ἀριθμῷ τῆς «Ἑστίας» δημοσιευθεῖσα γεωγραφικὴ περιγραφὴ τῆς νήσου Ὕδρας. Εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Μηλιαράκη προσήρτηται καὶ πίναξ γεωγραφικὸς τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, χαραχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πίνακος τῆς Ἑλλάδος τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου, διωρθωμένου ἐν πολλοῖς καὶ συμπεπληρωμένου.—Ἡ πώλησις τοῦ συγγράμματος τούτου ἀνατεθήσεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς *Ἑστίας*.

— Κατετέθησαν ἐν τῷ παρὰ τὴν ὁδὸν Πατησίων Κεντρικῷ Ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ, ἐκ Μυκόνου κομισθέντα, τινὰ τῶν ἐν Δήλῳ εὑρεθέντων ἀγαλμάτων. Τούτων τὰ ἀξιολογώτατα εἶναι πανάρχαιον κολοσσιαῖον εἴδωλον τῆς Ἀρτέμιδος, περίεργον καὶ διὰ τὴν πρὸς τῇ ἀριστερᾷ κνήμῃ κεχαραγμένην βουστροφηδὸν ἐπιγραφήν· ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα πτερωτῆς θεᾶς ἐν κινήσει ὅμοιον τῷ ἐν Λούβρῳ ἀρχαϊκῷ ἀγάλματι, τῷ λεγομένῳ τῆς Νίκης. Ἀγάλματα εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ φυσικοῦ μεγέθους, δυστυχῶς κακῆς διατηρήσεως, ἀνήκοντα πιθανῶς εἰς σύμπλεγμα ἀπεικονίζον τὴν ἁρπαγὴν τῆς Περσεφόνης ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος· ἄγαλμα πολεμιστοῦ γονυκλινοῦς ἐν ζωηρᾷ στάσει φυσικοῦ μεγέθους. Ἐκ Τεγέας δ' ἐκομίσθησαν ἀνάγλυφον ἀπεικονίζον τὸν Πλούτωνα καὶ ἄλλους θεοὺς ἴσως, καὶ ἄγαλμα νέου, μετρίας τέχνης καὶ κακῆς διατηρήσεως. Ἐστήθη δ' ἐν τῷ αὐτῷ μουσείῳ καὶ τὸ κάλλιστον καὶ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Ποσειδῶνος, τὸ ἐν Μήλῳ εὑρεθέν.

— Ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς γαλλικῆς σχολῆς γινομέναις ἀνασκαφαῖς ἐν Δήλῳ εὑρέθησαν πολλαὶ ἄξιαι λόγου ἐπιγραφαὶ καὶ γυναικεία κεφαλὴ ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, ἀρχαϊκῆς τέχνης. Πρὸς τούτοις εὑρέθη ὁ βραχίων τοῦ γνωστοῦ κολοσσιαίου Ἀπόλλωνος τῆς Νάξου. Ἡ αὐτὴ σχολὴ ἐπαναλαμβάνει προσεχῶς τὰς ἐν Ἀκραιφνίῳ τῆς Βοιωτίας ἀνασκαφὰς ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος.

— Κατ' αὐτὰς ἐπαναληφθήσονται ἐν Ἐλευσῖνι αἱ ἀνασκαφαὶ πρὸς ἀνακάθαρσιν τοῦ Τελεστηρίου καὶ τῶν Προπυλαίων, ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Δ. Φιλίου.

— Ἐν τῷ φιλολογικῷ παραρτήματι τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Φραγκοφούρτης* (Frankfurter Journal) ἐδημοσιεύθη πιστὴ καὶ γλαφυρὰ μετάφρασις εἰς τὸ γερμανικὸν τῆς ***Μαγδαληνῆς***, διηγήματος τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ, καταχωρισθέντος πρὸ τεσσάρων περίπου μηνῶν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ.» Τῆς μεταφράσεως ταύτης προτάσσει ἡ γερμανικὴ ἐφημερὶς τὰ ἑξῆς:

«Ὡς πρό τινων ἡμερῶν ἀνηγγείλαμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις, προτιθέμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν σειρὰν νεοελληνικῶν διηγημάτων, ποιούμεθα δὲ σήμερον ἀρχὴν ἀπὸ τῆς «Μαγδαληνῆς» τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ. Ὁμολογούμενον εἶναι, ὅτι ἐκ πάντων τῶν λαῶν, μόνος ὁ Γερμανικὸς ἀπέδειξεν ὅτι ἐπίσταται ἐπιμελῶς καὶ φιλοκάλως ἐκλέγων νὰ περισυνάζῃ πολυτίμους θησαυροὺς ἐκ τῶν γραμματολογιῶν ἁπάντων τῶν λαῶν. Τηλαυγὲς πρότυπον ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐργασίᾳ πρόκειται ἡμῖν ὁ Ἕρδερ, ὃν πολλοὶ ἔξοχοι συγγραφεῖς ἐμιμήθησαν συνεχίσαντες τὸ ἔργον του, καὶ καταστήσαντες ἡμέτερον κτῆμα τοὺς καλλίστους μαργαρίτας τῆς ἀλλοδαπῆς φιλολογίας. Νῦν δὲ νέας ἐτάμομεν ὁδοὺς πολλαχότε μετ' ἐπιτυχίας. Γινώσκομεν ἄριστα τοὺς ἐπιφανεῖς συγγραφεῖς τῆς ῥωσσικῆς φιλολογίας καὶ ἀναγινώσκομεν τὰ ἔργα τοῦ Ἰβὰν Τουργένιεφ, ὡσεὶ ἦσαν πρωτότυπα γερμανικά, διδάσκομεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τὰ τραχέως ἀληθινὰ δράματα τῶν Bjornson καὶ τῶν Irbsen, παρέχομεν ἐν τοῖς γερμανικοῖς θεάτροις εὐρεῖαν θέσιν εἰς τὸ γαλλικὸν δραματολόγιον καὶ θηρεύομεν αὐτόχρημα πᾶν καινοφανὲς ἔργον τῶν ἐν τῇ Δύσει γειτόνων μας. ἀπλήστως ἀναγινώσκονται τὰ μυθιστορήματα τῶν Δωδὲ καὶ τῶν Ζολᾶ· δυνάμεθα μάλιστα νὰ καυχηθῶμεν ὅτι ἡμεῖς πρῶτοι ἀνεκαλύψαμεν τὸν εὔτονον Νορβηγὸν διηγηματογράφον Κεϊλλανδ καὶ τὸν χαριέστατον Φλωρεντῖνον μικρογράφον Σαλβατόρε Φαρίνα· παραμονεύομεν δὲ καὶ κατάζομεν πανταχόθεν μήπου ἀνακαλύψωμεν ἔργον τι ἄξιον λόγου μεταξὺ τῶν νέων προϊόντων τῶν ξένων φιλολογιῶν. Μόνη ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος ἡμῖν, καὶ ὀλίγοι μόνον Γερμανοὶ ἀπεδείκνυον διὰ τῶν δημοσιευμάτων αὐτῶν ὅτι παρηκολούθουν μετὰ προσοχῆς τὴν ποιητικὴν παραγωγὴν τῆς νεοελληνικῆς διανοίας καὶ ὅτι ἦτο τοῦ κόπου ἀντάξιον τὸ παρακολουθεῖν αὐτήν. Διότι ἡ ἀναγεννηθεῖσα Ἑλλὰς εὐμοιρεῖ ποιητῶν ἰδιοφυῶν, βαθὺ ἐχόντων τὸ αἴσθημα καὶ πλουσίαν τὴν φαντασίαν, ἁμιλλωμένων δ' ὡς πρὸς τὴν δημιουργικὴν δύναμιν καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν διασκευὴν τῶν ἔργων αὐτῶν τοῖς ποιηταῖς τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν.

«Εἰς τὸν ἐν Φρειβούργῳ καθηγητὴν κ. Αὐγ. Βόλτς, ἀκραιφνῆ φιλέλληνα καὶ δοκιμώτατον γνώστην τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἄνδρα ἐπιφανῆ διὰ τῶν ἔργων του καταλαβόντα θέσιν ἐν Γερμανίᾳ, ὀφείλεται ἡ τιμὴ ὅτι ἐκ τῶν πρώτων κατέστησε προσιτὰ ἡμῖν τὰ προϊόντα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας. Ἐγκρατέστατος ὢν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, δεξιώτατος δ' εἰς πιστὴν καὶ ἄπταιστον ἀπόδοσιν τοῦ πρωτοτύπου ἐν κομψῇ γερμανικῇ περιβολῇ, παρέχει ἡμῖν ἀληθῆ καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν διὰ τῶν μεταφράσεών του. Τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα τοῦ κ. Βόλτς καταφαίνονται ἰδίᾳ ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Ἀνακρεοντείου ποιητοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου, ἧς τὴν ἀνάγνωσιν ἐνθύμως συνιστῶμεν παντὶ φίλῳ τῶν καλῶν.

«Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὸ προαναγγελθὲν διήγημα, τὴν

Digitized by Google

Μαγδαληνήν. Μετὰ τοῦτο δὲ θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ ἄλλας λίαν ἐνδιαφερούσας μεταφράσεις τοῦ κ. Βόλτς ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ.»

— Ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Γρὰτς Πανεπιστημίου κ. Γουστάβος Μάϋερ ἐνετάλη ὑπὸ τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλολογικὸν συνέδριον, τὸ συγκληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου.

— Ἐν Καντχβριγίᾳ δημοσιευθήσονται λίαν προσεχῶς δύο ἀναγνώσματα τοῦ αἰδεσίμου C. Tylor περὶ τῆς ὑπὸ Φιλοθέου Βρυεννίου ἐκδοθείσης Διδαχῆς τῶν δώδεκα ἀποστόλων, μετὰ ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων ἐκ τοῦ Ταλμούδ.

— Τὸ Ἰταλικὸν ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀνέθηκεν εἰς τὴν ἐν Ῥώμῃ Ἀκαδημίαν τῶν Lincei τὴν ἔκδοσιν τοῦ λεγομένου «Ἀτλαντικοῦ κώδικος» (codice Atlantico), πολυτίμου χειρογράφου, ἀποκειμένου ἐν τῇ Ἀμβροσιανῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Μεδιολάνων, περιέχοντος δὲ ἀνεκδότους πραγματείας καὶ σχέδια τοῦ διασήμου ζωγράφου Λεονάρδου Δὲ Βίντσι. Αἱ δαπάναι τῆς τυπώσεως ὡρίσθησαν ἑκατονταχισχίλιαι δραχμαί, ἐτάχθη δὲ τῇ Ἀκαδημίᾳ προθεσμία ὀκτὼ ἐτῶν, ὅπως φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον.

— Ἡ κυρία Ῥουέτε, ἡ ἐν Βερολίνῳ βιοῦσα ἀδελφὴ τοῦ Σουλτάνου τῆς Ζανζιβάρης, θὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς δίτομον σύγγραμμα, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Ἀπομνημονεύματα Ἀραβίας ἡγεμονίδος.» Ἐν τούτῳ πλὴν τῆς ἰδίας βιογραφίας θὰ περιγράφῃ καὶ τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα καὶ τὸν βίον τῶν Μωαμεθανῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἱστορ. καὶ ἔρευναι* (Historische Untersuchungen) θὰ ἐκδίδωνται ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ J. Jastrow μονογραφίαι περὶ ζητημάτων τῆς ἀρχαίας, μέσης καὶ νεωτέρας ἱστορίας. Τὰ πρῶτα τρία τεύχη τῆς σειρᾶς ταύτης θὰ περιέχωσι· α') Πραγματείαν περὶ τοῦ πληθυσμοῦ γερμανικῶν πόλεων κατὰ τὰ τέλη τοῦ μεσαίωνος ὑπὸ J. Jastrow. β') Περὶ τῆς ἐκλογῆς Ἀλβέρτου τοῦ Β' ὡς βασιλέως τῶν Ῥωμαίων καὶ γ') Προλεγόμενα εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν χρονολογίαν, ὑπὸ W. Soltau.

— Συνῆλθεν ἐσχάτως εἰς Νέαν Ὑόρκην σύνοδος ἀντιπροσώπων τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἰσραηλιτικῶν κοινοτήτων, ἥτις ἀπεφάσισε τὴν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἵδρυσιν Ἑβραϊκοῦ Πανεπιστημίου.

— Ἡ κυρία Chenavard, συγγενὴς τοῦ ὁμωνύμου ζωγράφου, ἐδωρήσατο τῇ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίᾳ τῶν καλῶν τεχνῶν 3 ἑκατομμύρια δραχμῶν καὶ ἀξίαν λόγου καλλιτεχνικὴν συλλογήν. Τὰ ἐκ τῶν τόκων τοῦ κατατεθέντος κεφαλαίου ἔσοδα ὥρισε νὰ διατιθῶνται εἰς ὑποτροφίας ἀπόρων καὶ ἐπιμελῶν σπουδαστῶν τῆς καλλιτεχνίας

— Τὸ ἐν Βιέννῃ γεωγραφικὸν ἐργαστήριον τοῦ Ed. Hölzel ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν σειρᾶς ἐθνογραφικῶν πινάκων τῶν πέντε ἠπείρων. Πρῶτος ἐκδοθήσεται ὁ πίναξ τῆς Ἀσίας, ὅστις ἔχων μῆκος 1 μ. 75 καὶ πλάτος 1 μ. 40 θὰ ἀποτελῆται ἐκ φύλλων ἕξ, συντεταγμένος εἰς κλίμακα 1 ὑπὸ 8000000. Δι' εἰκοσιὲξ διαφόρων χρωμάτων καὶ ἰδιαιτέρων σημείων θὰ παρίστανται ἐν αὐτῷ οἱ 136 λαοὶ τῆς Ἀσίας καὶ αἱ κατὰ χώρας λαλούμεναι γλῶσσαι. Πρὸς σύνταξιν τοῦ πίνακος τούτου ἐλήφθησαν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ πορίσματα τῶν νεωτάτων ἐρευνῶν, μάλιστα δ' αἱ ἐθνογραφικαὶ μελέται τοῦ F. Müller.

— Κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον ἱδρυθήσεται ἐν Παρισίοις νέον λυρικὸν θέατρον, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Coulon, τέως διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀντβέρπῃ θεάτρου. Ἐν τῷ νέῳ ἐκείνῳ θεάτρῳ θὰ διδάσκωνται ἰδίως μελοδράματα ἀλλοδαπῶν μελοποιῶν.

— Ἐν τῷ μεγάλῳ παρισινῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος θὰ παρασταθῶσι λίαν προσεχῶς ἡ Patrie, νέον μελόδραμα τοῦ Paladilhe καὶ αἱ *Δύο περιστεραὶ* (Deux Pigeons) ὀρχηστικὸς μῖμος.

— Ἡ μετεωρολογικὴ ἑταιρία τῆς Βιέννης ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ μετεωρολογικὸν σταθμὸν ἐπὶ τοῦ Σοννμπλὶκ ἐν ταῖς Κεντρικαῖς Ἄλπεσι τοῦ Τιρόλου. Ἡ θέσις ἐν ᾗ θὰ ἱδρυθῇ ὁ νέος σταθμὸς εἶναι εἰς ὕψος 2939 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ὅθεν οὗτος ἔσται ὑψηλότατος τῶν ἐν Εὐρώπῃ σταθμῶν. Κατὰ τρία μέτρα ὑψηλότερος τούτου ἔσται ὁ ἐν Αἴτνῃ προσεχῶς ἀνεγερθησόμενος Ἰταλικὸς σταθμός.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Litaniam, Dominicam orationem, Apostolorum symbolum, aliasque Anglicae ecclesiae formulas, iambicis trimetris, S. Ambrosii carmen, Te Deum, dactylicis hexametris, et hymnos nonnulos recentiorum auctorum, varis metris, graece reddidit **Allen G. Chatfield.** Tertia editio. Oxonii, 1886. Εἰς 8ον σ. 137. ἐσταχωμένον. ὁ. δρ. 25.

Ἡ προκειμένη συλλογή ἧς ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι ἐδημοσιεύθησαν τρεῖς ἐκδόσεις, περιέχει τὴν λιτανείαν καὶ ἄλλας εὐχὰς τῆς Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας, τὴν ᾠδὴν τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου, Σὲ ὑμνοῦμεν, καὶ ὕμνους θρησκευτικοὺς νεωτέρων Ἄγγλων ποιητῶν μεταπεφρασμένους ἐμμέτρως εἰς ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὁ αἰδέσιμος Allen Wil. Chatfield, ὁ τὴν μετάφρασιν φιλοπονήσας, εἶναι εντριβέστατος περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς πλὴν ταύτης μαρτυρεῖ καὶ ἡ λίαν ἐπαινουμένη μετάφρασις αὐτοῦ ᾠδῶν καὶ ὕμνων ἑλλήνων χριστιανῶν ποιητῶν εἰς ἀγγλικοὺς στίχους (Songs and Hymns of earlest Greek Christian Poets). Οἱ στίχοι αὐτοῦ δὲν εἶναι βεβιασμένοι, οὐδὲ στρυφνοί, ὡς οἱ τῶν πλείστων ἑλληνικῶν στιχουργικῶν γυμνασμάτων τῶν τροφίμων τῶν ἐν Ὀξωνίᾳ καὶ Κανταβριγίᾳ Πανεπιστημίων. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ ἀποφύγῃ ὁ μεταφραστὴς πλατυσμούς, φθείροντας τὸ ἀπέριττον τῶν εὐχῶν, οὐδὲ ἀνωμαλίαν τῆς γλώσσης, προερχομένην ἐκ τῆς ἐνταυτῷ ἐνίοτε ἀναμίξεως διαφόρων διαλεκτικῶν τύπων, καὶ ἐκ τῆς χρήσεως κατ' ἀνάγκην πολλῶν λέξεων οὐχὶ ἐν τῇ σημασίᾳ, ἣν ἔχουσι παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν, ἀλλ' ἐν ἐκείνῃ ἣν ἀποδίδει εἰς ταύτας ἡ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα. Οὐδὲν ἧττον θαυμαστὴ εἶναι ἡ τέχνη καὶ ἡ δεξιότης, δι' ὧν ὑπερενίκησε παντοειδῆ τοῦ δυσχεροῦς ἔργου του προσκόμματα, ὑποχρεωμένος ὢν ἕνεκα τῆς φύσεως τούτου νὰ ἔχῃ ὡς πρότυπα οὐχὶ τὰ ποιήματα τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαιότητος ποιητῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰς ἐμμέτρους παραφράσεις βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης τοῦ Νόννου καὶ τοῦ Ἀπολλιναρίου.

Ὡς ὑπόδειγμα τῆς ἐργασίας τοῦ αἰδεσίμου κ. Chatfield παρατίθεμεν ὧδε τὴν εἰς ἰαμβικοὺς τριμέτρους μετάφρασιν τῆς Κυριακῆς προσευχῆς:

Ὦ τρισμέγιστε γῆς τε κοὐρανοῦ Πάτερ,
ἁγναῖς λιταῖς τοὔνομ' ὑμνείσθω τὸ σόν·
τῆς τῆς φανήτω πᾶσι βασιλείας σέλας·
τὸ σὸν κρατείτω γῆς ἐφ', ὡς ἐν οὐρανῷ,
βούλημα· τὸν καθ' ἡμέραν ἄρτον δίδου·
τὰ δ' ἀμπλακήματατ', εὐχόμεσθ', ἡμῖν ἄφες,
ἡμεῖς γὰρ ἀλλήλοισιν ὧδ' ἀφίεμεν.
Φείδου σύ, μηδ' ἐς πεῖραν ἐμβάλῃς σφοδράν·
ἔργων πονηρῶν κἀθέων ἐχθρῶν ἄπο
ῥῦσαι σὰ τέκνα· σοὶ γάρ ἐστ' ἀλκή, κράτος,
καὶ δόξα γ' εἰς ἀτέρμον' αἰώνων δρόμον.

Πρόσθετον ἐνδιαφέρον παρέχει τῆς Ἕλλησιν ἡ προκειμένη συλλογὴ καὶ ὡς ἔργον παλαιοῦ φιλέλληνος. Ἐν ἔτει 1830 προταθέντος ὑπὸ τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ Πανεπιστημίου διαγωνίσματος περὶ τοῦ θέματος «Τί τὸ μάλιστα ἁρμόζον τῇ ἀναγεννωμένῃ Ἑλλάδι πολίτευμα;» ἐβραβεύθη ὑπόμνημα τοῦ αἰδεσίμου μεταφραστοῦ, ὑποδεικνύοντος τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα μεθ' αἱρετῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἐκληρονόμησε δ' οὗτος τὴν πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα ἀγάπην παρὰ τοῦ ἀοιδίμου πατρός του, ὅστις πρὸ ἑξηκονταετίας περίπου καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ συγγραμμάτων ἐνθύμως συνηγόρησεν ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων κατὰ τῶν Τούρκων Ἑλλήνων.

Εὐμέθοδος γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὴν νέαν μέθοδον διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν κατωτέρων σχολείων ὑπὸ **Θ. Ν. Ἀποστολοπούλου**. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ.Κ. Βλαστῷ, 1886. 8ον σ. 120 ἀ. δρ. 25

Σύντομος ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὄθωνος πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων ὑπὸ Μ. Ι. Βρατσάνου. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ.Κ. Βλαστῷ, 1886, 16ον σ. 245, χαρτόδετον, δρ. 2.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 25 Απριλίου.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πέντε μεγάλων Δυνάμεων διασκεφθέντες συνεφώνησαν ὅτι ἡ εἰς τὸ τελεσίγραφον ἀπάντησις τῆς κυβερνήσεως θὰ ἦτο ἐπαρκής, ἂν ἐδίδοντο διασαφήσεις, τοῦτο μὲν παρεχομένων ἀπ' εὐθείας καὶ εἰς τὰς πέντε δυνάμεις τῶν εἰς τὴν Γαλλίαν γενομένων διαβεβαιώσεων, τοῦτο δὲ καθοριζομένου τοῦ πρὸς ἀφοπλισμὸν χρονικοῦ ὁρίου ὃ ἐν τῇ διακοινώσει αὐτῆς ἔλεγεν ἡ κυβέρνησις ὡς ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας ἐπιβαλλόμενον. Περὶ τῆς ἀνάγκης τῶν διασαφήσεων τούτων δὲν ἐστάλη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἔγγραφος διακοίνωσις τῶν πρέσβεων, διότι ἡ ἐπίδοσις τελεσιγράφου ὑποχρεοῖ τοὺς ὑπογράψαντας αὐτὸ νὰ μὴ ἀπευθύνωσι μεταγενεστέραν διακοίνωσιν πρὸς τὴν κυβέρνησιν, εἰμὴ μόνον ἵνα δηλώσωσιν ὅτι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἱκανοποιημένους ἐκ τῆς ἀπαντήσεως, ἂν κρίνωσι ταύτην ἐπαρκῆ· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει εἰς τοὺς πρέσβεις οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται νὰ πράξωσι, πλὴν τῆς ἐκτελέσεως τῶν παρεπομένων συνεπειῶν εἰς τὴν μὴ παραδοχὴν τῶν διὰ τοῦ τελεσιγράφου προβαλλομένων ἀπαιτήσεων. Προθεσμία πρὸς ἔναρξιν τῆς ἐκτελέσεως ἐτέθη ἡ 8 ἑσπερινὴ ὥρα τῆς παρελθούσης Δευτέρας.

Ἐν τούτοις καίτοι ληξάσης τῆς προθεμίας, οἱ πρέσβεις τῶν ξένων Δυνάμεων ἀνέβαλον τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, προέβησαν δὲ εἰς νέας συνεννοήσεις πρὸς τὰς οἰκείας κυβερνήσεις περὶ τοῦ πρακτέου. Αἱ συνεννοήσεις αὗται ἐξηκολούθησαν ζωηρόταται μέχρι τῆς παρελθούσης Πέμπτης, καθ' ἣν ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν πέντε δυνάμεων ἀπεστάλη εἰς τὴν κυβέρνησιν κοινὴ διακοίνωσις, ἐν ᾗ οὗτοι ἔλεγον ὅτι λαμβάνουσιν ὑπὸ σημείωσιν τὴν διὰ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸ τελεσίγραφον ἀνακοινωθεῖσαν αὐτοῖς διαβεβαίωσιν πρὸς τὴν Γαλλίαν περὶ τῆς εἰρηνικῆς πολιτικῆς τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ περὶ τῆς προσχωρήσεως αὐτῆς εἰς τὰς εὐχὰς τῶν δυνάμεων ζητοῦσι δὲ εὐκρινεστέρας πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ἐπαγγελιῶν τούτων ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Αὐθημερὸν ἀπήντησεν ἡ κυβέρνησις εἰς τὴν διακοίνωσιν ταύτην, ἀνενεχθεῖσα ἁπλῶς εἰς ὅσας ἀπαντῶσα εἰς τὸ τελεσίγραφον ἔδωκε διαβεβαιώσεις. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐθεωρήθη παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων ὡς ἄρνησις παροχῆς τῶν παρ' αὐτῶν ζητηθεισῶν διασαφήσεων, καὶ ἑπομένως ὡς ἐπαγομένη τὴν πραγματοποίησιν τῶν συνεπειῶν τῆς μὴ εὐοδώσεως τοῦ τελεσιγράφου. Διὸ τὴν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπεχώρησαν ἕκαστος εἰς τὰ οἰκεῖα πλοῖα καὶ ἀπῆλθον ἐξ Ἀθηνῶν. Τὴν ἀναχώρησιν τῶν πέντε ἀντιπροσώπων παρηκολούθησε καὶ ἡ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας, πρὸς οὗ τὴν παραλαβὴν μετὰ τῆς ἀκολουθίας του κατέπλευσεν εἰς Φάληρον τὸ ταχύπλουν «Ἰζζεδίν». Συνάμα μετὰ τῶν ἀνωτέρω εἰδήσεων ἐγνώσθη ἀνὰ τὴν πόλιν, ὅτι τὸ ἐνταῦθα ἑδρεῦον σύνταγμα καὶ ὁ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ὑπολειπόμενος στρατὸς ἀποστέλλονται κατεπειγόντως εἰς Θεσσαλίαν, δι' ἀτμοπλοίων πεμπομένων πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν εἰς Λαύριον, Γύθειον καὶ Καλάμας.

— Ὁ βασιλόπαις Νικόλαος δι' ἡμερησίας διαταγῆς τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ δεκανέως.

— Ἡ κατάταξις τῶν ἐθελοντῶν, ἀπαγορευθεῖσα πρὸς στιγμήν, κατόπιν τῶν μετὰ τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας διαπραγματεύσεων τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ, ἐπετράπη πάλιν ἀμέσως ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς.

— Διετάχθησαν πᾶσαι αἱ μοιραρχίαι τοῦ κράτους νὰ παύσωσι λαμβάνουσαι ἡμιόνους παρὰ τῶν ἰδιωτῶν δυνάμει τοῦ περὶ εἰσφορῶν νόμου, ὅσους δὲ παρέλαβον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν.

— Ἀφίκοντο ἐκ Βελγίου ὁ κ. Χ. Κουμόν, γνωστὸς τραπεζίτης καὶ ὁ κ. Πουλὲ διακεκριμένος μηχανικός, προτιθέμενοι νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὴν κατασκευὴν διαφόρων δημοσίων ἔργων ἐν Ἑλλάδι, ἰδίᾳ δὲ τὸν σιδηρόδρομον Καλαμῶν.

— Γενομένης τῆς 36 κληρώσεως τοῦ λαχειοφόρου δανείου τῆς Ἐθνικῆς τραπέζης ἐξήχθησαν οἱ ἑξῆς ἀριθμοί: 79421. 19096. 28520. 12287. 99690. 145761. 142835. 11017. 115406, ὧν ὁ μὲν πρῶτος κερδαίνει δρ. χρυσᾶς 70000, ὁ δεύτερος δρ. 10000 ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος ἀνὰ 2500 δρ. καὶ οἱ ἑπόμενοι ἀνὰ 1000. Ἐξήχθησαν προσέτι 359 ἀριθμοί, οἵτινες θὰ ἐξαργυρωθῶσιν εἰς τὸ ἄρτιον.

— Ἐπανῆλθον ἐκ Παρισίων, ἔνθα εἶχον μεταβῆ ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν παρὰ τῷ κ. Παστὲρ αἱ δηχθεῖσαι ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς κυρία Κ. Κωστῆ, ἡ δεσποινὶς Φιλήμονος καὶ ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ Φιλήμονος ὑπηρέτρια. Ἡ θεραπεία, ὡς ἀνεμένετο, εἶνε πλήρης καὶ οὐδεὶς πλέον κίνδυνος ὑφίσταται διὰ τὰς δηχθείσας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Παρακαλοῦνται οἱ τυχὸν γινώσκοντες ἐκ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας» νὰ δηλώσωσιν ἡμῖν ἐὰν ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑπάρχει χωριστὴ ὀνομασία πρὸς δήλωσιν τῶν γαλλικῶν λέξεων son καὶ bran ἤτοι τοῦ λεπτοῦ καὶ χονδροῦ πιτύρου. Ἡ ἐρώτησις ἀπευθύνεται χάριν ἀλλοδαποῦ λογίου ζητήσαντος νὰ μάθῃ τὰ περὶ τούτου.

κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἡ ἐπιταγὴ ἐλήφθη, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Π. Δ. Δ. Γέτσκ. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ. Λ. Ξ. Ἡράκλειον. Διὰ τοῦ κ. Ι. Δ. ἀπεστάλησαν ὑμῖν οἱ ζητηθέντες τόμοι τοῦ Η.—*Φιλοστόργῳ πατρί*. Θὰ ἀφίναμεν αὐτῷ πλήρη ἐλευθερίαν ἐκλογῆς τοῦ κλάδου, καὶ ἂν μὴ ἦτο διδάκτωρ, ἀλλ' ἁπλοῦς σπουδαστής. —Καν Ε. Ι. Α. Κωνσταν)πολιν. Εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς ὑμῶν κρίσεις περὶ τῆς *Ἑστίας*. Τὸ ἔργον πλὴν τινων λεπτομερειῶν, εἶναι καλῶς γεγραμμένον, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ ἀμοιρεῖ ἐνδιαφέροντος. Παρέχει ὅμως τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ *Εὐτυχὴς ἀποτυχία* ἔσται πρόδρομος γενναιοτέρων ἔργων.—κ. Λ. Γ. Ε. Καββάλλαν, Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ σημειούμενα τῷ κ. Δ. Κ. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Ι. Γ. Φλ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ διὰ τὴν «Ἑστίαν» εἶνε ἀκατάλληλον.—κκ. Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ, Α. Π. Μ. Παξούς, Θ. Δ. Ι. Μηλέας, καὶ Χ. Ρ. Πάτρας Ἐλήφθησαν. — κ. Χ. Ι. Κάϊρον. Ἐπληρώθησαν ἤδη φρ. 15 δι' ἑκάστην τῶν 3 συνδρομῶν· ὀφείλονται ἔτι φρ. 20 διὰ τὴν ὑμετέραν, καὶ ἴσον ποσὸν δι ἑκάστην τῶν ἄλλων, ἐν ὅλῳ φρ. 60 διὰ τὰς τρεῖς. — *Λογίῳ φίλῳ*. Ἡ λεξικογραφία δύναται νὰ θεωρηθῇ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴ ἐπιστήμη. Ὑπὲρ πάντα ἄλλον λαόν, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Γερμανὸς συγγραφεὺς τοῦ νεωτάτου ἔργου περὶ λεξικογραφίας τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης κ. Autenrieth, οἱ Ἕλληνες πρωϊαίτατα, μεθοδικώτατα καὶ ἐμβριθέστατα ἐμελέτησαν τὴν ἰδίαν γλῶσσαν. Εἶναι θαυμαστὸν τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων, οἵτινες ἀπὸ τῶν χρόνων Ἀριστοφάνους τοῦ κωμικοῦ καὶ ἐντεῦθεν ἠσχολήθησαν εἰς λεξιλογικὰς ἐρεύνας· διότι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ποιητοῦ ἐκείνου καὶ πρὸ τῶν σοφιστῶν ἦσαν συνήθη βοηθήματα τῶν εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτώντων παίδων γλωσσάρια ὁμηρικῶν λέξεων. 2) Ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ Θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ Ἐρρίκου Στεφάνου ἐγένετο τῷ 1571· περιεῖχεν ὑπὲρ τὰς 100,000 λέξεων κατ' ἐτυμολογικὴν τάξιν, μετὰ παραπομπῶν εἰς συγγραφεῖς. Αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις τοῦ Θησαυροῦ εἶναι ἡ ἐν Λονδίνῳ (1818—1820), περιέχουσα ἐν ἐπιμέτρῳ καὶ γραμματικὰς διατριβὰς καὶ ἀρχαῖα γλωσσάρια, καὶ ἡ τῶν Παρισίων παρὰ Διδότῳ (1831 κέ) ἐν ᾗ αἱ λέξεις τάσσονται κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.—κ. Α. Π. Μ. Παξούς. Ἐπληρώθησαν δραχ. 20, ὀφείλονται ἔτι δραχ. 15 πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀντιτίμου.—κ. Π. Δ. Φλωρεντίαν. Ἡ παραγγελία ὑμῶν ἐξετελέσθη, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.—κ. Α. Λ. Γ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς εἶνε λίαν δυσνόητον ἄνευ σχημάτων.—κκ. Δ. Α. Β. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Δ. Σῦρον, Ι. Β. Temruk καὶ Θ. Δ. Μ. Ἀργοστόλιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Μισογύνῃ*. Πλὴν τῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσι δημοσιευομένων ἀγγελιῶν, βοηθοῦσι τοὺς μὴ εὐκαιροῦντας ἢ μὴ θέλοντας νὰ ἐκλέξωσιν οἱ ἴδιοι τὴν μέλλουσαν σύζυγόν των τὰ πρακτορεῖα τῶν γάμων. Ἐν Παρισίοις ὑπῆρχον πρὸ εἰκοσαετίας δέκα τοιαῦτα πρακτορεῖα, σήμερον δὲ πλείονα τῶν ἑκατόν. Τὰ πρακτορεῖα ταῦτα λαμβάνουσι ποσοστὸν ἐπὶ τῆς προικός.—κ. Χ. Χ. Ἄρταν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ταχυδρομικῶς δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Ζ. Ο Βερδιάνσκαν. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθὲν φύλλον. Κατὰ τὰ ἄλλα θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ σας.—*Φρᾶ*. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὄχι.—κ. Ν. Ε. Κ. Πάτρας. Παρακαλοῦμεν νὰ ὁρίσητε ἂν οἱ σημειούμενοι ἀριθμοὶ εἶνε τοῦ δελτίου ἢ τῆς «Ἑστίας», λάβετε δὲ τὴν καλοσύνην νὰ συναποστείλητε καὶ τὸ ἀντίτιμον.—*Ἀδιακρίτῳ*. Ἂν δὲν ἦσαν πολὺ μακρά.... καὶ ἀκατανόητα, θὰ σᾶς συνεβουλεύομεν νὰ προτιμήσητε σανσκριτικὰ ὀνόματα.

Digitized by Google

Οὕτως ἐν ἰνδικῇ τινι διηγήσει εὕρηται ὄνομα λέοντος *Καραλακεσάρα*, ἤτοι φοβεροχαίτης, καὶ *Σαμπακιάρνα* ἤτοι μεγαλαύτης, ὄνομα ὄνου. Διότι οἱ Ἰνδοὶ προσεῖχον πολὺ εἰς τὴν ὀνοματοθεσίαν. Οἱ νόμοι τοῦ Μανοῦ ῥητῶς κελεύουσι: «Τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς ἔστω εὐπρόφερτον, γλυκύ, εὐκρινές, εὐάρεστον καταλῆγον δὲ εἰς φωνήεντα μακρά, ὅπως ὁμοιάζῃ λόγους εὐλογίας.. Τὸ τοῦ Βραχμᾶνος ἂς ἐκφράζῃ εὐμενῆ εὔνοιαν· τὸ τοῦ Ξατρία ἰσχύν· τὸ τοῦ Βαισύα πλοῦτον· τὸ τοῦ Σούδρα βδελυγμίαν»

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Σχημάτισον τὸ ὄνομα δένδρου κοινοτάτου ἐν Ἑλλάδι, ἀφαιρῶν τὸ πρῶτον γράμμα ἐκ τῶν ἑπομένων λέξεων 1). Νήσου τῆς Ἀργολίδος. 2) Μέλους τοῦ σώματος. 3) φιλήματος. 4) πόλεως καταστραφείσης ἐν παλαιοτάτοις χρόνοις μετὰ μακρὸν καὶ πολυθρύλητον πόλεμον. 5) ὄρους τῆς Μακεδονίας. 6) τοῦ διακρίνοντος τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ζώων γνωρίσματος. 7) μέλους τοῦ σώματος, ἀνωδύνως τεμνομένου· 8) ἐφοδίου ἀπαραιτήτου τῶν γεωργῶν.

Αἱ οὕτω κολοβωθεῖσαι λέξεις θὰ σημαίνωσι: 1) Γῆς ὕψωμα μέγα. 2) Ὅμοιον τοιοῦτον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ. 3) Βιαίαν ἔντασιν τοῦ σώματος. 4) Ὀπωροφόρον δένδρον. 5) Ζῷον σαρκοφάγον. 6) μέλος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. 7) χρονικὸν διάστημα. 8) βατὸν μέρος ποταμῶν.

2

Πῶς δύνασαι διʼ ἑκατὸν τριῶν γραμμάτων νὰ γράψῃς τὸ πεντασύλλαβον ὄνομα συμπλέγματος νησίδων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

ΛΥΣΕΙΣ

1

1. Τὸ γράμμα Σ.
2. Μῦς—ὕς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

25 Ἀπριλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως — *Τρέχουσα Τιμή.*

Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	345 —
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	350.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	435.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	362.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	265.
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	260.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	180.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	240 —
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	87.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	436 —

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3925 —
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	70 50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	64.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	69 50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	286 —
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	—

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	31.70
» 3μηνον.	31.55
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.25—
» Τραπεζικὸν 3μηνον	1.24¼

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	24.80
Λίρα ὀθωμανική.	27.95

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ. 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἀπόψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34×0,25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55×0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετʼ εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ.	5.—
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	2.80
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	7.50

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ. Χρ.	6.—
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	» »	3.50
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	» »	9.—

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—412

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 488 — 4 ΜΑΪΟΥ — 1888. Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 540

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἑλίζης Σ. Σούτσου.

ΒΕΡΕΝΙΚΗ. Συριακὸν ἱστόρημα ὑπὸ Ἰωάννου Φλάχ.

ΓΡΟΙΛΛΑΝΔΩΝ ΗΘΗ.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΝΥΜΦΩΝ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΑΠΛΟΤΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Αἱ ἐν Λεβαδείᾳ ἀπό τινων ἡμερῶν γινόμεναι ἀνασκαφαὶ τοῦ κ. Σλεῖμαν οὐδὲν ἔσχον ἀποτέλεσμα. Πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἀνερεύνησιν τοῦ ἄντρου τοῦ Τροφωνίου ἀπέβη ματαία, ὁ δὲ κ. Σλεῖμαν καταπαύσας τὰς ἐργασίας ταύτας ἤρχισεν ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας νὰ ἀνασκάπτῃ ἐν Ὀρχομενῷ, πρὸς κάθαρσιν τοῦ θησαυροῦ τοῦ Μινύου καὶ ἀνεύρεσιν ἑτέρων προϊστορικῶν μνημείων ἐν τῷ παρακειμένῳ τῷ θησαυρῷ λόφῳ.

— Πλὴν τοῦ λιθίνου ἀρχαϊκοῦ ἀγάλματος τῆς Νίκης, τοῦ ἐκ Δήλου κομισθέντος, ὡς ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ Δελτίου ἀνηγγείλαμεν, ἐξετέθη ἐν τῷ παρὰ τὴν ὁδὸν Πατησίων Κεντρικῷ ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ καὶ τὸ ἐνεπίγραφον βάθρον αὐτοῦ ἐν ᾧ μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου Ἀρχέμου τοῦ Χίου. Εἰκόνα τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου μνημείου τῆς παναρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς.

— Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ 1886 τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος περιέχον τὰς ἑπομένας πραγματείας. Β. Ν. Στάη, Μουσικὴ ἔρις Ἀπόλλωνος πρὸς Μαρσύαν.— Στ. Α. Κουμανούδη, Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ Ἀθηνῶν ἀνασκαφῆς.— Π. Καββαδία, Κεφαλαὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων.— Δ. Φιλίου, Ἐλευσινιακὰ ἀγάλματα.— Χρ. Δ. Τσούντα, Ἀνασκαφαὶ τάφων ἐν Ἐρετρίᾳ.— Σ. Βλάση, Ἐπιγραφικά.— Ι. Χ. Δραγάτση, Πειραϊκὰ ἀρχαιολογήματα.— Τὸ τεῦχος περιέχει καὶ 5 πίνακας, ὧν οἱ δύο διπλοῖ.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ ἐξελέχθησαν παμψηφεὶ ἐπίτιμος μὲν πρόεδρος ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος, τακτικὸς ὁ κ. Σῖμος Μπαλᾶνος, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Ι. Μοσχάκης καὶ Κ. Ξένος, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Μ. Π. Λάμπρος, εἰδικοὶ οἱ κκ. Ι. Πολέμης καὶ Μ. Σπηλιωτάκης, ταμίας ὁ κ. Ἀπ. Βαρζέλης, ἐπιμελητὴς τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. Σ. Βάλβης, διευθυντὴς τοῦ ἀναγνωστηρίου ὁ κ. Κ. Κουτσαλέξης καὶ ἔφορος τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων ὁ κ. Π. Ι. Φέρμπος.

— Ἡ Βαυαρικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ὥρισε θέμα τοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος τὴν γεωγραφίαν καὶ τοπογραφίαν τῶν Ἑλληνικῶν ἐκείνων νήσων, περὶ ὧν δὲν πραγματεύεται ἡ Γεωγραφία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Βούρσιαν, ἤτοι τῆς Θάσου, Σαμοθράκης, Ἴμβρου, Λήμνου, Λέσβου, Χίου, Σάμου, Κῶ, Ῥόδου, Κύπρου, πασῶν ὁμοῦ ἢ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν. Τὸ γέρας εἶναι 2500 δραχμῶν, προθεσμία δ' ὑποβολῆς τῶν χειρογράφων ἡ 19/31 Δεκεμβρίου 1888.

— Ὁ ἀκάματος ἐρευνητὴς τῆς ἡμετέρας φιλολογίας κ. Αὔγουστος Βολτς ἤρχισε δημοσιεύων ἐν τῷ «Ταμείῳ τῆς ἡμεδαπῆς καὶ ἀλλοδαπῆς φιλολογίας» (Das Magazin für die Litteratur des In-u. Auslandes) σειρὰν ἄρθρων περὶ τῶν γραμμάτων ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τὸ ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 4 Μαΐου δημοσιευθὲν πρῶτον τῶν ἄρθρων τούτων, μετὰ βραχεῖαν εἰσαγωγὴν περὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, πραγματεύεται περὶ τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, περιέχει δὲ καὶ ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθέντος *Τραγουδιοῦ τῆς Νεράιδας* τοῦ κ. Γ. Δροσίνη.

— Ἡ «Βερολίνειος φιλολογικὴ ἐφημερὶς» (Berliner philologische Wochenschrift) ἐδημοσίευσε κρίσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Γρὰτς Πανεπιστημίου κ. Γουστάβου Μάϋερ περὶ τῶν δύο τελευταίων τευχῶν τοῦ «Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας» καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἐν τῷ ἑτέρῳ τούτων περιεχομένης πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου περὶ τοῦ δημοτικοῦ ᾄσματος τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ.

— Ὁ Μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire, ὅστις πλείστας μέχρι τοῦδε ἐδημοσίευσεν ἀξιολόγους μονογραφίας περὶ τῆς νεοελληνικῆς γραμματολογίας, θὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς μετάφρασιν τῶν ποιημάτων τοῦ Ζαλοκώστα.

— Ἐν τῷ τεύχει τοῦ Μαΐου τῆς ἐφημερίδος τοῦ Ἀνθρωπολογικοῦ Ἰνστιτούτου (Journal of the Anthropological Institute) ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ Th. [?]ent περὶ ἐθίμων τῶν νησιωτῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

— Τὴν 17/29 Ἀπριλίου ἐγένετο ἡ ἐτησία συνεδρίασις τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν ἀρχῇ τῆς συνεδρίας ὁ πρόεδρος μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire ἀνεκοίνωσεν ἐν βαθυτάτῳ ἄλγει τὸν θάνατον δύο ἱδρυτῶν τοῦ συλλόγου τοῦ Egger καὶ τοῦ Gustave d' Eichthal, διὰ βραχέων μνημονεύσας τὰς ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχον εἰς τὸν σύλλογον καὶ εὐχηθεὶς ὅπως οἱ ἐναπομένοντες ἑταῖροι μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα ἐκείνων. Τὸν λόγον τοῦ προέδρου ἐνθουσιωδῶς χειροκροτηθέντα ἐπηκολούθησεν ἡ ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ συλλόγου κ. Alfred Croiset ἀνάγνωσις τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ὑποβληθέντων εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς ἔργων. Κατὰ ταύτην τὸ μὲν χιλιόδραχμον γέρας τοῦ συλλόγου, ὅπερ ἀπενέμετο μέχρι τοῦδε μόνον εἰς Γάλλους, ἀπενεμήθη εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸν σύλλογον, τὸ δὲ ἐπίσης χιλιόδραχμον Ζωγράφειον γέρας διενεμήθη εἰς τὸν κ. Hauwette Besnault διὰ τὰ συγγράμματά του «περὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν» καὶ «περὶ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως» καὶ εἰς τὸν κ. Bouché-Leclercq διὰ τὸ περὶ τῆς ἑλληνικῆς μαντικῆς τετράτομον σύγγραμμά του καὶ διὰ τὰς εἰς τὴν γαλλικὴν μεταφράσεις τῶν ἱστοριῶν τῆς Ἑλλάδος τοῦ Κουρτίου καὶ τοῦ Χέρτσβεργ.

— Ἐν τῇ τρίτῃ ἐτησίᾳ συνεδριάσει τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας πρὸς προαγωγὴν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἀνέγνωσαν ὁ μὲν καθηγητὴς R. C. Jebb πραγματείαν περὶ τῆς ὁμηρικῆς οἰκίας ἐν σχέσει πρὸς τὰ εὑρεθέντα ἐν Τίρυνθι ἐρείπια, ἡ δὲ μὶς Jane S. Harrison περὶ γραφῶν ἀρχαίων ἀγγείων ἀπεικονιζουσῶν τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος.

— Ἐκ τοῦ ἐν Λειψίᾳ πολυχρωματολιθογραφείου τοῦ ὁμογενοῦς κ. Ι. Δ. Νεράντζη ἐξεδόθησαν ἐν λιθογραφίᾳ λίαν ἐπιτυχῶς νεωστὶ πέντε ἔτι εἰκόνες, ἤτοι ἡ τοῦ πρώην βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας, τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, Α. Μιαούλη καὶ Κ. Τζαβέλλα. Μέχρι τοῦδε ὁ κ. Νεράντζης ἔχει ἐκδόσῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον 16 εἰκόνας ἀνδρῶν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐπισήμων πολιτικῶν, εἰς μέγεθος 0,43 × 0,55μ. Αὗται πωλοῦνται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 1,50 ἑκάστη.

— *Ἐφημερὶς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας.* Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς Μαΐου τῆς ἐφημερίδος τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας τῆς ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Σ. Μπαλάνου ἐκδιδομένης. Τὸ τεῦχος τοῦτο ἐκτὸς τῆς νομολογίας τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Γαλλικῶν δικαστηρίων περιέχει καὶ νομολογίαν τῶν Γερμανικῶν δικαστη-

Digitized by Google

ρίων ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Δημαρᾶ, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὰς ἑπομένας διατριβάς· 1) περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ τεμ. 13 § 1 Πανδ. (19. 2), ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Παπαρρηγοπούλου· 2) περὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν ἄρθρ. 586 καὶ 587 τοῦ ἐμπορ. Ν. ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Λαζαρίμου. καὶ 3) περὶ τῆς οἱονεὶ Καλβισιανῆς καὶ Φαβιανῆς ἀγωγῆς ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μομφερράτου.

— Ἐν τῷ τεύχει τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τῆς *Ἐφημερίδος τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν* (Zeitschrift für bildende Kunst) ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον μέρος πραγματείας του L. H. Fischer περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ὀδυσσέως, μετ' εἰκόνων.

— Ὁ Δανὸς ποιητὴς Ὄλγερ Δράχμαννἐξέδωκεν ἐσχάτως ἐν Κοπενάγῃ τραγῳδίαν ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθέσεως τὸν *Ἀλκιβιάδην*.

— Ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἰταλίας ἐξέδωκε διαταγήν, δι' ἧς ἐπιτρέπεται καὶ εἰς γυναῖκας νὰ ὑποβάλλωνται μετὰ κανονικὴν ἀκρόασιν τῶν πανεπιστημιακῶν μαθημάτων εἰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις.

— Ὑπεβλήθη εἰς τὸ ὁμοσπονδιακὸν συμβούλιον τῆς Γερμανίας καὶ ἐνεκρίθη σχέδιον περὶ ἱδρύσεως ἐν Βερολίνῳ σχολῆς τῶν νεωτέρων ἀνατολικῶν γλωσσῶν, ἧς τὰς δαπάνας θὰ καταβάλλωσιν ἐξ ἡμισείας τὸ Γερμανικὸν κράτος καὶ τὸ Πρωσσικὸν βασίλειον. Ἕκαστος τῶν καθηγητῶν τῆς σχολῆς θὰ ἔχῃ καὶ βοηθόν, καταγόμενον ἐκ τῆς χώρας ἐν ᾗ λαλεῖται ἡ διδασκομένη γλῶσσα.

— Ἡ ἑβδόμη διεθνὴς σύνοδος τῶν Ἀσιανολόγων θὰ συνέλθῃ εἰς Βιέννην ἀπὸ τῆς 27 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 2 Ὀκτωβρίου (ν) ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥάινερ.

— Ὁ Ἀλφόνσος Δωδὲ συγγράφει νέον δρᾶμα τὸν *Βορρᾶν καὶ Νότον* διδαχθησόμενον τὸν προσεχῆ χειμῶνα ἐν τῷ Παρισινῷ θεάτρῳ Ὠδείῳ.

— Τὸ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα περιλάλητον μυθιστόρημα Tom Jones τοῦ Ἄγγλου μυθιστοριογράφου Fielding μετεπλάσθη εἰς δρᾶμα ὑπὸ τοῦ σκηνικοῦ συγγραφέως A. Buchanan. Τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐδιδάχθη ἐσχάτως μετ' ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ Vaudeville τοῦ Λονδίνου.

— Τὸν προσεχῆ χειμῶνα παρασταθήσεται ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Λιψίας *Ὄθων ὁ τοξότης*, νέον μελόδραμα τοῦ Γερμανοῦ μελοποιοῦ Βίκτωρος Νέσλερ.

— Τῆς ἐν Βερολίνῳ παρασκευαζομένης διεθνοῦς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως ἐδήλωσαν ὅτι θὰ μετάσχωσιν οὐ μόνον πάντες οἱ ἐν Γερμανικαῖς πόλεσι καλλιτέχναι, ἀλλὰ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ζωγράφων τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἐν συνόλῳ ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἐκτεθῶσι 1200 πίνακες Γερμανῶν ζωγράφων καὶ 400 ξένων.

— Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν λόρδου Ῥόζμπερυ συνεστάθη Σκωτικὴ ἑταιρία, σκοποῦσα τὴν ἔκδοσιν χειρογράφων καὶ ἀνεκδότων ἐγγράφων, διαφωτιζόντων τὴν πολιτικήν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ κοινωνικὴν ἱστορίαν τῆς Σκωτίας.

— Τὸν παρελθόντα μῆνα ἀπέθανεν ὁ διακεκριμένος Ἄγγλος δημοσιογράφος καὶ ποιητὴς Edmund Ollier. Γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1826 ἤρχισεν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας (ἀπὸ τοῦ 1844) γράφων ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι καὶ ἐφημερίσι· δημοκρατικὸς ὢν τὸ φρόνημα ὑπεστήριξεν ἐνθέρμως τὴν πολιτικὴν τοῦ Γλάδστωνος. συνειργάσθη δ' ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐν τοῖς *Ἡμερησίοις Νέοις* (Daily News), ἀπεχώρησε δὲ τῆς συντάξεως πρὸ ἐννέα ἐτῶν ἕνεκα τῆς φιλορρωσσικῆς τότε πορείας αὐτῶν. Πλὴν καλλιτεχνικῶν τινων συγγραμμάτων, ἔγραψε καὶ δημώδεις ἱστορίας τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου, τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ, τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. καὶ Καθολικὴν ἱστορίαν τετράτομον Εἶναι δὲ γνωστὸς καὶ ὡς ποιητής, ἐκδοὺς πλὴν ἄλλων καὶ *ποιήματα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας εἰλημμένα*. (Poems from the Greek Mythology.)

— Δύο ἐπιφανεῖς Βέλγοι ἐπιστήμονες ὁ Ἐδουάρδος Μορρὲν καὶ ὁ Φρειδερῖκος Μέλσενς ἀπέθανον κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον. Ὁ πρῶτος τούτων γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1833, διεκρίθη διὰ τὰς βιολογικὰς αὐτοῦ μελέτας περὶ τῶν φυτῶν καὶ διὰ τὰς γεωπονικὰς ἐργασίας του· ὁ δὲ Μέλσενς, γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1808, ἦτο χημικὸς διάσημος, πολλὰ ἐκδοὺς σπουδαιότατα συγγράμματα καὶ μετὰ ζήλου διὰ κινδυνωδῶν πειραμάτων μελετήσας πλὴν ἄλλων τὰς ἰδιότητας τῆς πυρίτιδος καὶ τὴν ἐκρηκτικὴν δύναμιν αὐτῆς.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ῥητὰ τοῦ ἐρανιστοῦ» ἐξεδόθη ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπὸ Ἑρμ. Ῥόζενταλ ἔμμετρος γερμανικὴ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου τοῦ βιβλίου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης *Κοχελέθ*, ὅπερ οἱ Ἑβδομήκοντα μετέφρασαν *Ἐκκλησιαστήν*. Ὁ μεταφραστὴς ἐν τῷ προλόγῳ ἀνασκευάζει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ *Ἐκκλησιαστὴς* εἶναι ἔργον τοῦ Σολομῶντος. Ἄγνωστον, λέγει, ἂν ὁ ποιητὴς ἔζησεν ἐν Ἱερουσαλήμ, ἀναμφισβήτητον ὅμως εἶναι ὅτι τὸ ὄνομα Βὲν Δαβὶδ (υἱὸς Δαυΐδ) εἶναι ψευδώνυμον. Βεβαίως τὸ βιβλίον δὲν εἶναι παλαιότερον τοῦ τρίτου αἰῶνος π. Χ.

— Ἀνθρώπινα ὀστᾶ ἀσυνήθους μεγέθους εὑρέθησαν ἐσχάτως πλησίον τῆς Cartesville ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς Γεωργίᾳ. Ταῦτα καὶ ἄλλα ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα ἀπεκαλύφθησαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων ὑπερχειλίσαντος ποταμοῦ. Τὸ ἐν Βασιγκτῶνι Σμιθσώνειον Ἰνστιτοῦτον ἐπελήφθη τῆς μελέτης τῶν εὑρημάτων.

— Ἐν Νέῳ Μεξικῷ πλησίον τῆς Καλλιφορνίας εὑρέθησαν αἱ παλαιότεραι τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀνθρωπίνων οἰκήσεων. Ἔν τισιν ὄρεσι τῆς χώρας ἐκείνης, κεκαλυμμένοις ὑπὸ παχέων στρωμάτων λάβας οἱ προϊστορικοὶ ἄνθρωποι εἶχον ὀρύξῃ τρώγλας τετραγώνους, ὧν τὸ ἔδαφος ἐπέστρωσαν διὰ πλακῶν ἐκ λάβας. Εὑρέθησαν δ' ἐν ταῖς τρώγλαις ἐκείναις ἀντικείμενα, μαρτυροῦντα στοιχειώδεις γνώσεις τῶν τεχνῶν, οἷα ὑφάσματί τι ἐκ πλεκτῶν ἐρίων καὶ πολλὰ πήλινα σκεύη. Οἱ τοῖχοι εἶχον ἐσκαμμένας κόγχας καὶ ὀπάς, ἐν μιᾷ δὲ τούτων εὑρέθη τι ὅμοιον μὲ ἀνθρωπίνην μορφήν, περιτετυλιγμένον δι' ὑφάσματος μελανοῦ ὡς τὸ περιτύλιγμα τῶν Αἰγυπτιακῶν μουμιῶν, ὅπερ ἅμα τῇ ἐπαφῇ τῆς χειρὸς μετεβλήθη εἰς κόνιν. Ἐν συνόλῳ εὑρέθησαν 60 τοιαῦτα χωρία, ὧν ἕκαστον ἀποτελεῖται ἐξ εἴκοσι τρωγλῶν

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 2 Μαΐου.

Μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων τῶν πέντε μεγάλων Δυνάμεων, οἱ ἐνταῦθα παραμείναντες ὡς ἐπιτετραμμένοι γραμματεῖς τῶν πρεσβειῶν ἀνεκοίνωσαν μετὰ μεσημβρίαν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου εἰς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ εἰς τὸ τελεσίγραφον ἀπάντησις αὐτῆς δὲν ἐθεωρήθη ἀποχρῶσα εἰς ἱκανοποίησιν τῶν Δυνάμεων, αἱ κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Γερμανίας, Ἰταλίας καὶ Ῥωσσίας διέταξαν τοὺς διοικητὰς τῶν ἡνωμένων μοιρῶν αὐτῶν νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἀποκλεισμὸν ἀνὰ τὰς ἑλληνικὰς ἀκτὰς παντὸς πλοίου ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν. Ὁ ἀποκλεισμὸς ἐδήλωσαν, ὅτι πραγματοποιηθήσεται ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου αὐτῶν, καθορίζεται δὲ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλεῶν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου καὶ ἀπὸ τούτου μέχρι τοῦ βορείου συνόρου τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου περιλαμβάνων καὶ τὴν νῆσον Εὔβοιαν. Περιλαμβάνει δ' ὡσαύτως κατὰ τὴν δυτικὴν ἀκτὴν τοῦ βασιλείου τὸν εἴσπλουν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Πᾶν πλοῖον ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν, προσέθετον, τὸ ὁποῖον ἤθελε πειραθῇ νὰ παραβιάσῃ τὸν ἀποκλεισμὸν ἐκθέτει ἑαυτὸ εἰς κατακράτησιν.

Τὸ ὑπουργεῖον, μὴ στέργον νὰ ὑπογράψῃ τὸν ἀφοπλισμόν, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὰς δυνάμεις διὰ τῶν προηγουμένων διακοινώσεων αὐτοῦ, προετίμησε νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν βασιλέα νὰ ἐκλέξῃ νέαν κυβέρνησιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου. Ὅθεν τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου ὁ πρωθυπουργὸς ὑπέβαλε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Ὁ βασιλεὺς δὲν ἀπεδέχθη ταύτην, ἀλλ' ἐπιμένοντος τοῦ κ. Δηλιγιάννη, καὶ ἰσχυριζομένου ὅτι οὐδεμίαν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ἀρχήν, προσέφυγεν εἰς τὴν συνταγματικὴν ἀντιπολίτευσιν, καὶ ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς τὸν σχηματισμὸν κυβερνήσεως. Ἀλλ' ὁ κ. Τρικούπης ἐξέφρασε γνώμην, ὅτι ζητήματα, οἷα τὰ νῦν προβαλλόμενα εἰς κυβερνητικὴν ἐπίλυσιν, μόνον διὰ κυβερνήσεως, ὑποδεικνυομένης ὑπὸ βουλευτικῆς πλειονοψηφίας δύνανται νὰ κανονισθῶσι λυσιτελῶς· ἐκλιπούσης δὲ τῆς τέως πλειονοψηφίας τῆς βουλῆς διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ ἐκπροσωποῦντος αὐτήν, εἰς τὴν βουλὴν ἀνῆκε νὰ καταρτίσῃ πλειονοψηφίαν χορηγήσουσαν εἰς τὸ στέμμα τὴν συνδρομὴν αὐτῆς εἰς καταρτισμὸν ὑπουργείου ἐπαρκοῦς πρὸς τὰς περιστάσεις.

Μετὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὅπως ἀναλάβῃ τὸν σχηματισμὸν ὑπουργείου, ἄνευ τῆς ὑποδείξεως τῆς Βουλῆς, ὁ Βασιλεὺς ἀνέθηκε τῇ πρωΐᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης εἰς τὸν κ. Παπαμιχαλόπουλον τὴν ἐντο-

Digitized by Google

λὴν νὰ σχηματίσῃ τὸ ὑπουργεῖον. Ὁ τέως ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, ὅστις εἶχε διαφωνήσῃ πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν περὶ τῆς ἀποφάσεως ἣν ὤφειλε νὰ λάβῃ ἡ Κυβέρνησις ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσι, δεχθεὶς τὴν ἐντολὴν ἀπετάθη εἴς τινας τῶν βουλευτῶν τῆς συμπολιτεύσεως, ζητῶν τὴν σύμπραξιν αὐτῶν. Τὴν ἐπιοῦσαν ὅμως ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος κατέθηκε τὴν βασιλικὴν ἐντολήν, μὴ δυνηθεὶς νὰ καταρτίσῃ τὸ ὑπουργεῖον ἐπὶ τῷ προταθέντι ὅρῳ τῆς ἀμέσου συγκλήσεως τῆς Βουλῆς. Ὅθεν ὁ Βασιλεὺς ἀνέθηκε τὴν ἐντολὴν τοῦ σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως εἰς τὸν ἐπίτιμον πρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Δημήτριον Βάλβην, ὅστις μετὰ μεσημβρίαν τῆς Τετάρτης ὑπέβαλε πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸν Βασιλέα τὸν κατάλογον τοῦ Ὑπουργείου, ὅπερ καὶ αὐθημερὸν ὡρκίσθη, καταρτισθὲν ὡς ἑξῆς·

Δημήτριος Βάλβης, πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης.

Βασίλειος Πετμεζᾶς ἀντιστράτηγος, ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν.

Ἀνδρέας Αὐγερινὸς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἠλίας Παπαηλιόπουλος ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Μιλτιάδης Βενιζέλος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπαμεινώνδας Λουριώτης ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ

Δημήτριος Μιαούλης, ἀντιπλοίαρχος, ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν.

— Τὸ νέον ὑπουργεῖον προσεκάλεσε τὴν Βουλὴν εἰς τακτικὴν σύνοδον τὴν 8 Μαΐου.

— Ἐκ πολλῶν παραλίων τῆς Ἑλλάδος πόλεων τηλεγραφικαὶ εἰδήσεις ἀγγέλλουσιν ὅτι πρὸ αὐτῶν περιπλέουσι πολεμικὰ σκάφη τῶν Δυνάμεων, ἐφαρμόζοντα τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν λιμένων τοῦ Κράτους, μὴ ἐπιτρέποντα τὸν ἔκπλουν ἢ κατάπλουν παντὸς ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν πλοίου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40 —Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 12ον καὶ 13ον φυλλάδιον. Διὰ τοῦ τεύχους τούτου ἄρχεται ὁ Β' τόμος τοῦ συγγράμματος. Προτάσσει δ' αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς μακρὸν καὶ περισπούδαστον πρόλογον. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

Ἀγνῆς Σμίθ —Βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τοπειογραφίας. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Μετὰ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μνημείων καὶ τοποθεσιῶν τῆς Ἑλλάδος. Χρυσοδεμένον. Τιμᾶται δραχ. 8. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 8,50.

Α. Βαλαωρίτου—Ποιήματα. Μνημόσυνα.— Κυρὰ Φροσύνη.— Ἀθανάσης Διάκος. Τόμοι 3, δραχ. 7. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 8.

Σαικσπήρου Τραγῳδίαι. Κατὰ μετάφρ. Δ. Βικέλα.

— Ὀθέλλος. Ἔκδ. Β'	Δραχ.	1 —
— Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα. Ἔκδ. Β'	»	1.—
— Ὁ Βασιλεὺς Λήρ. Ἔκδ. Β'	»	1.—
Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν ἕκαστον τεῦχος Δραχ.		1,20
Δ. Βικέλα. Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν Δρ.		2,50

— Λουκῆς Λάρας. Ἔκδ. Β'.—Δραχ. 1. Μετὰ ταχ. 1.20.

Ἀ. Παράσχου.— Ποιήματα. Τόμοι 3. δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρ. δρ. 11.

Δ. Παπαρρηγοπούλου. Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β' — Δραχ. 2.

— *Χαρακτῆρες.*	δραχ.	2,20.
— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5.	δραχ.	2,20.
— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία.	Λεπτ.	50.

Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρ. τελῶν.

Γ. Ζαλοκώστα —Ἅπαντα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 5,40.

Φ. Γρηγοροβίου Ἀθηναΐς. Ἱστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου. δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 2,20.

Παρνασσός — Σύγγραμμα περιοδικόν. Σειρὰ αὐτοῦ ἐκ τόμων 8. Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 120 μόνον δραχμ. 40. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 55.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Β. Μ. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ. Α. Φ. Σ. Σύρον. Τὸ σημειούμενον βιβλίον δὲν ἐνθυμούμεθα νὰ ἀνηγγείλαμεν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑστίας, οὔτε ὑπάρχει ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ αὐτῆς.—κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν Ἐλήφθησαν. Ἀλλ' ὁ Β' τόμος δὲν ἐξεδόθη ἔτι. Εὐθὺς ὡς δημοσιευθῇ λίαν προσεχῶς, θέλομεν τὸν ἀποστείλει ὑμῖν. —*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ.* 1) Τὸ σημειούμενον ἔργον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν 7ον τόμον τῆς «Ἑστίας» (Α' ἑξαμ. τοῦ 1879). Τὸ «Ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν σελήνην» δὲν ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἑστίᾳ». 2) Γαλλικὸν περιοδικὸν περὶ τηλεγραφίας ζητήσατε ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις Βίλμπεργ ἢ Μπέκ, ἐν οἷς εὑρίσκετε καταλόγους πάντων τῶν περιοδικῶν. 3) Ἀτυχῶς δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ σᾶς ὑποδείξωμεν τοιοῦτον ἀνταποκριτήν.—*Φιλαργυρίῳ.* Ὁ πτερωτὸς λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου εἶναι τὸ ἐθνόσημον τῆς Ἐνετικῆς πολιτείας· τῆς δὲ πόλεως Ἐνετίας τὸ σῆμα εἶναι ἄλλο, τρεῖς χλοεροὶ στέφανοι ἐν ἀργυρῷ φατνώματι. Τῆς Ἰονίου συμπολιτείας τὸ ἐθνόσημον ἦν αὐτὸ τὸ τῆς Ἐνετικῆς πολιτείας, προσθήκῃ ἑπτὰ δοράτων, συμβολικῶς τὰς ἑπτὰ νήσους παριστώντων.—κ. Θ. Φ. Βερολῖνον. Μεθ' ὅλας ἡμῶν τὰς ἐρεύνας δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὰ ζητηθέντα φυλλάδια. Τὸ τυπογραφεῖον ὅπερ σημειώνετε διελύθη πρὸ πολλοῦ.— *Κολόμβα.* — *Δανάῃ.* Εὐστοχώταται.— Κυρίᾳ Μ. Μ. Χίον. Ἡ εἰς Σάμον εἰσαγωγὴ εἶχεν ἀπαγορευθῇ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς. Ἤδη θ' ἀποστέλλεται τακτικῶς αὐτόσε. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ καθυστερήσαντα. —κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.—κκ. Σ. Μ. Θ. Λευκωσίαν, Α. Κ. Ρ. Σίφνον, Ι. Χ. Μ. Λευκάδα, καὶ Ι. Δ. Μ. Σύρον. Ἐλήφθησαν.—κ. Μ. Μᾶς ζητεῖτε συμβουλὰς πρὸς τελειοτέραν ἐπεξεργασίαν τῶν συγγραφῶν σας· ἀλλ' ἂν καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα σας εἶναι ὅμοια πρὸς τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὴν ἡμετέραν κρίσιν, μίαν μόνον συμβουλὴν κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς δώσωμεν πρὸς τὸ παρόν: Νὰ συνδέσητε φιλικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ἐν τῇ κωμοπόλει σας ἑλληνοδιδασκάλου καὶ νὰ τὸν παρακαλέσητε νὰ σᾶς διδάξῃ τοὺς στοιχειωδεστάτους κανόνας τῆς γραμματικῆς—κκ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον, Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Δ. Π. Π. Κωνσταντινούπολιν, Σ. Γ. Κ. Ἀργοστόλιον, Κ. Μ. Π. Γαλαξείδιον, καὶ Γ. Α. Πάτρας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. —κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Τὸ σημειούμενον μυθιστόρημα δὲν ὑπάρχει, ἐξαντληθέντων ὅλων αὐτοῦ τῶν ἀντιτύπων.—κκ. Ι. Κ. Τ. Ὕδραν καὶ Ι. Ν. Χ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Ι. Χ. Μ. Λευκάδα. Τὸ καθυστερῆσαν 7 τεῦχος ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—κ. Δ. Ι. Τὴν μαστίζουσαν νῦν τὰ πλεῖστα Εὐρωπαϊκὰ κράτη βιομηχανικὴν κρίσιν ἀποδίδουσί τινες εἰς τὴν τεραστίαν προαγωγὴν τῆς βιομηχανίας ἐν Γερμανίᾳ. Ἰδοὺ τί περὶ τοῦ θέματος τούτου γράφει ἡ ἐφημερὶς *Βελγικὴ αὐτονομία* (Indépendance belge): «Τὰς βιομηχανικὰς καὶ ἐργατικὰς κρίσεις, ὑφ' ὧν πάσχομεν, προεκάλεσεν ἡ αἰφνιδία εἰσχώρησις τῆς Γερμανίας εἰς τὴν παγκοσμίαν ἀγοράν. Ὅπως παράσχωμεν ἀμυδρὰν ἔννοιαν τούτου, ἀντιγράφομεν ὀλίγους ἀριθμοὺς ἔκ τινος εἰδικοῦ συγγράμματος. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1866 μέχρι τοῦ 1875 ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν σιδηροδρόμων παρηγγέλθησαν 40 ἀτμομηχαναὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, 263 ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγικῇ καὶ 80 ἐν Γερμανίᾳ· ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1876 μέχρι τοῦ 1885 ἤτοι ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἐν μὲν Ἀγγλίᾳ παρηγγέλθησαν 30 ἀτμομηχαναί, ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγικῇ 7 μόνον, ἐν Γερμανίᾳ δὲ 322. Τὰ σχόλια εἶναι περιττά.» —κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ σημειούμενα τῇ Διευθύνσει τῆς «Ἑρμ.» Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κκ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικὸν καὶ Ι. Κ. Ἰθάκην. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Π. Θ. Χ. Τὸ πρῶτον σκάφος, ὅπερ διέπλευσε νύκτωρ τὴν διώρυχα τοῦ

Digitized by Google

Σουὲζ εἶναι ἡ *Καρχηδὼν* τῆς 'Αγγλικῆς ἀτμοπλοΐκῆς ἑταιρίας Peninsular Oriental. 'Ο πλοῦς αὐτοῦ ἐφωτίζετο διὰ τῶν φανῶν, οὓς ἐσχάτω, ἵδρυσεν ἡ ἑταιρία τῆς διώρυχος ἐν ἑκατέρᾳ τῶν ὀχθῶν. 'Εν δὲ ταῖς καμπαῖς τῆς διώρυχος ἠνάπτοντο ἐν τῷ πλοίῳ ἠλεκτρικὰ φῶτα.—κ. Ι. Ρ Α. 'Αργαλαστήν 'Ελήφθησαν. 'Επληρώθησαν δὲ φρ. 5 τῷ κ.Κ. Μπ.—κ. Κ. Π. Πάτρας. 'Απηντήσαμεν. Περιμένομεν τὸ πρῶτον εὐθὺς ὡς τελειώσῃ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ
2 Μαΐου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	353.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	356.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	433.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	373.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	267.
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	264.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	186.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	244.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	87.—
Κτηματικαὶ 'Ομολ. 'Εθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	426.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος Δρ. ν.	4050—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	76.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	69 —
'Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	72.—
Σιδηρόδρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	273.—
'Εταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Όψεως....	30.30
» 3μην......	30.10
ΓΑΛΛΙΑΣ —'Εθνικῆς Τραπέζης Όψεως.	1.21—
» Τραπεζικὸν 3μην	1.20—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον...................	23.90
Λίρα ὀθωμανική..................	27.20

M. MINGHETTI
ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ
ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Γ. Μικονίου,
διδάκτορος τῆς νομικῆς.
'Αντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.
Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,'0.
Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «'Εστίας».

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ
Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ
ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ
[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]
ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. 'Εν 'Αθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ 'Ανθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ 'Ελληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος 'Ελβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ 'Ιανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. 'Αντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζῴων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. —καὶ Πτηνά.—Γ'. 'Ερπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες Β'. ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. 'Αποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζῳολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

'Αττικὸν 'Ημερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου 'Ασωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν 'Ημερολόγιον ὑπὸ 'Ιω. Α. 'Αρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν 'Ημερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

'Ημερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ὑπὸ Νικολάου Γ. Ιγγλέση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ τελῶν ἀντὶ δραχ. 3.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ
ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ
ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ
Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—'Υψηλάντης.—Σεμέλη.—'Αμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. 'Αντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «'Εστίας» ἀντὶ δραχμῆς ἕκαστον.

'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—123

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 489.—11 ΜΑΪΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 541

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου.

ΒΕΡΕΝΙΚΗ. Συριακὸν ἱστόρημα ὑπὸ Ἰωάννου Φλάχ.

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

ΟΙ ΟΦΘΑΛΜΟΙ ὡς γνώρισμα τοῦ χαρακτῆρος.

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ διακεκριμένος ἀρχιτέκτων κ. Γουλ. Δαῖρφελδ ἀνεσκεύασε διὰ βραχέων ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* τὴν ἐν τοῖς *Καιροῖς* τοῦ Λονδίνου ἐξενεχθεῖσαν γνώμην ὅτι τὸ ἐν Τίρυνθι μέγαρον καὶ οἱ ἀνασκαφέντες τάφοι τῶν Μυκηνῶν εἶναι κτίσματα κελτικὰ ἢ βυζαντιακά. Οἱ ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Σλεῖμαν καὶ τῷ ἐμῷ σχεδίῳ, λέγει, ὡς οἱ τοῦ μεγάρου δηλωθέντες τοῖχοι εἰσὶν ἄλλης κατασκευῆς καὶ ὅλως ἐξ ἄλλης ὕλης ἢ οἱ τῆς ἐν Τίρυνθι βυζαντιακῆς ἐκκλησίας· καὶ δὴ ἀκριβῶς εἰσὶν ἐκτισμένοι ὡς οἱ ἄλλοι ἀρχαιότατοι ἐν Τρῳάδι, ὡς οἱ ἐν Θήρᾳ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς ἀνευρεθέντες, ὡς οἱ ἐν τῷ θαλάμῳ τοῦ ἐν Ὀρχομενῷ θησαυροῦ, ὡς οἱ ὑπὸ τὸν ἀρχαῖον ναὸν ἐν Ἐλευσῖνι καὶ ἐπὶ τέλους ὡς οἱ ἐσχάτως ἐν Ἀκροπόλει ἀνευρεθέντες. Πιστεύομεν δέ, προστίθησιν, ὅτι προκύπτει καταφανῶς ἐκ τούτων ὅτι καὶ οἱ ἐν Τίρυνθι κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκτίσθησαν χρόνους.

— Ἐπερατώθησαν αἱ ἐν Ὀρχομενῷ ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι τοῦ κ. Σλεῖμαν, αἱ γενόμεναι τῇ συνεργασίᾳ τοῦ κ. Δαῖρφελδ. Συνίστανται δ' αὗται εἰς τὴν ἀνακάθαρσιν τοῦ ἄλλοτε ἀνασκαφέντος θησαυροῦ τοῦ Μινύου καὶ εἰς τὴν ἀνίδρυσιν βάθρου τινὸς τριπλεύρου, ὅπερ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θησαυροῦ κείμενον εἶχεν ἐκτοπισθῇ κατὰ τὰς πρώτας ἀνασκαφάς, ἀπαρατήρητον μεῖναν. Τὸ βάθρον ἐκεῖνο, φέρον ἄλλοτε τρία ἴσως ἀγάλματα, ἱδρύθη ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις καὶ ἐσχετίζετο πιθανῶς πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευόμενον μνῆμα τοῦ Ἡσιόδου.

— Ἐν Ἀκροπόλει εὑρέθη τὸ ἄνω μέρος τοῦ λιθίνου ἀπεικονίσματος ξοάνου, οὗ πρὸ μηνῶν εἶχεν εὑρεθῇ ὁ κορμός. Τὸ ὅλον ἀπεικονίζει ἐν φυσικῷ σχεδὸν μεγέθει νέαν γυναῖκα, περιέργως ἠμφιεσμένην· καὶ ὁ μὲν ποδήρης χιτὼν αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ τοῦ ἱματίου, μόνον παρὰ τὰ σφυρὰ ἐκφαινόμενος ἐν κυματοειδέσι πτυχαῖς· τὸ δ' ἐπ' αὐτοῦ ἱμάτιον, ἅπαξ ἐφ' ἑκατέρου πλαγίου μέρους πτυσσόμενον παρίσταται ἐχέσαρκον καὶ μόλις διαφαίνει τὸν τοῦ κάτω σώματος καὶ τῶν σκελῶν σχηματισμόν· κοσμεῖται ὅμως διὰ περιτέχνων ἐγχρόων ποικιλμάτων, ζωηρότατα μάλιστα ἐπὶ τῆς κορυφῆς διατηρουμένων, καὶ εἶναι ἐζωσμένον διὰ πλαστικῶς δηλουμένης ζώνης, ἧς τὰ δύο ἄκρα κατέρχονται ἀνάγλυπτα πρόσθεν παραλλήλως καὶ καθέτως· φέρει δὲ τὸ ἱμάτιον καὶ ἀλλαγοῦ κοσμήματα πράσινα καὶ ἐρυθρά, ἀστεροειδῆ καὶ ῥοδακοειδῆ. Περίεργον δ' ἐπίσης εἶναι καὶ τὸ ἄνωθεν τῆς ὀσφύος ἐξωτερικὸν ἐπίβλημα, ὅπερ ἐχέσαρκον ὡσαύτως ὂν καλύπτει τὸν κορμὸν ἅμα καὶ τοὺς βραχίονας, ἄνευ ἄλλων πτυχῶν, πλὴν τῶν κατὰ τοὺς ἀγκῶνας. Ἡ μορφὴ τῆς θεᾶς εἶναι χαρίεσσα, μετ' ἠρεμωτέρου τοῦ συνήθους μειδιάματος. Ὑπὲρ τὸ μέτωπον ἔφερε στεφάνην, ἧς σῴζονται οἱ μετάλλινοι ἧλοι. Ἡ κόμη ἐρυθρὰ κεχρωσμένη καταπίπτει ἔμπροσθεν μὲν εἰς τρεῖς ἑκατέρωθεν ἐπὶ τοῦ στήθους βοστρύχους, διαδουμένη ταινίᾳ κατὰ τὸν αὐχένα. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἔχουσιν ἐρυθρὰν τὴν ἶριν, ἐρυθρὰ δὲ ἦσαν καὶ τὰ χείλη· καὶ περιδεραίου δὲ ἴχνη διακρίνονται περὶ τὸν λαιμὸν πράσινα καὶ ἐρυθρά. Ἡ δεξιὰ χεὶρ εἶναι κάτω τεταμένη καὶ τῷ μηρῷ προσπεφυκυῖα, ἐκράτει δέ τι, ὡς φαίνεται, πρόσθεμα ἴσως μετάλλινον. Ἡ δὲ ἀριστερὰ πρόσω κεκαμμένη ἐκράτει ὡσαύτως τι, ὡς εἰκάζεται, ἀλλ' ἐλλείπει ὁ ἔνθετος πῆχυς μετὰ τῆς ἄκρας. Τὸ ὅλον σχεδὸν πλῆρες συγκολληθὲν ἐστάθη ἐπὶ βάθρου ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἀκροπόλεως μετὰ τῶν ἄλλων. Παραπλήσια ἀρχαϊκὰ εἴδωλά εἰσι δύο γνωστά, τὸ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐν Σάμῳ εὑρεθὲν καὶ τὸ ἐν Δήλῳ, ὅπερ νεωστὶ κομισθὲν εἶναι ἐκτεθειμένον ἐν τῷ ἐνταῦθα Κεντρικῷ μουσείῳ.

— Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐνταῦθα γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου κ. U. Köhler ὑποδεικνύεται νὰ καταλάβῃ τὴν ἕδραν τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, χηρεύουσαν ἀπὸ διετίας περίπου, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἱστοριογράφου Δρόϋζεν.

— Σχεδὸν ἐπερατώθη ἐν Βερολίνῳ τὸ ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων Κύλλμαν καὶ Χάϋδεν κατασκευασθὲν πανόραμα τῆς Περγάμου, λίαν δὲ προσεχῶς ἔσται προσιτὸν εἰς τὸ κοινόν. Ὁ ἐπισκεπτόμενος αὐτὸ βλέπει πρῶτον ὡς εἶχε τὸ πάλαι τὸν μέγαν βωμὸν τοῦ Διός, εἰς οὗ τὰ ἐρείπια εὑρέθησαν τὰ εἰς Βερολῖνον κομισθέντα θαυμαστὰ ἀνάγλυφα τῶν γιγαντομαχιῶν. Μετὰ τοῦτον ἐγείρεται μεγαλοπρεπὴς ὁ Δώριος ναὸς τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἐκ τῆς θύρας τούτου φαίνεται λαμπροτάτη εἰκὼν τῆς παλαιᾶς Περγάμου, φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ ἀπλέτου φωτὸς τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου, ἔργον τῶν ζωγράφων Κὸχ καὶ Κίψ.

— Πρὸς ὄφελος τοῦ Λευκοῦ Σταυροῦ καὶ ἄλλων φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων παρεστάθη ἐν Βιέννῃ ἐν τῷ μεγάρῳ Σβάρτσεμπεργ ὑπὸ κυρίων καὶ κυριῶν τῆς ἀνωτάτης ἀριστοκρατίας «ἡ δύσις τῶν θεῶν ἐν Βιέννῃ» αὐτοσχέδιος παρῳδία, ποιηθεῖσα ὑπὸ Υ. Χ. «καὶ πολλῶν ἄλλων.» Ἡ σκηνὴ ὑποτίθεται ἐν τῷ ἐκπεσόντι τοῦ παλαιοῦ μεγαλείου Ὀλύμπῳ, ἐν ᾧ οἱ γηράσαντες θεοὶ διασκέπτονται περὶ ἀνευρέσεως τῆς ἀποδράσης τοῦ Ὀλύμπου Ἥβης. Καὶ ἀνευρίσκουσι ταύτην μετὰ πολλὰς περιπετείας ἔν τινι βιενναίῳ καπηλείῳ, ἐν ᾧ ἦτο θεραπαινίς, καὶ ἐπαναφέρουσιν εἰς Ὄλυμπον, ὅπου σὺν αὐτῇ ἐπανέρχονται ἡ νεότης καὶ ἡ εὐθυμία.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς *Γερμανικῆς ἐπιθεωρήσεως* (Deutsche Rundschau) ἐδημοσιεύθη λόγος περὶ τῆς βασιλείας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ῥηθεὶς ὑπὸ Ἐρνέστου Κουρτίου κατὰ τὰ γενέθλια τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Ὁ συγγραφεὺς συνδέων κατὰ τρόπον παράδοξον τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν μετὰ τῆς συγχρόνου, ἐξετάζει τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς βασιλείας ἐν τῷ ἀρχαίῳ κόσμῳ, τὴν ὑπαγορεύσασαν τὴν σύστασιν αὐτῆς ἀνάγκην, καὶ συμπεραίνει ὅτι ἡ ἀνάγκη αὕτη ὑφίσταται καὶ νῦν, τῆς βασιλείας οὔσης τῆς κατ' ἐξοχὴν ἐκδηλώσεως τῆς ἠθικῆς εὐγενείας, ἥτις ἰδίᾳ διαλάμπει φαεινοτάτη ἐν τῷ γένει τῶν Χοενζόλλερν.

— Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ παρελθόντος μηνὸς συνῆλθεν εἰς Δρέσδην ἡ ἕκτη σύνοδος τῶν Γερμανῶν γεωγράφων, εἰς ἣν παρευρέθησαν καὶ ἀντιπρόσωποι γεωγραφικῶν ἑταιριῶν διαφόρων πόλεων τῆς Ἑλβετίας, Ὁλλανδίας, Οὐγγαρίας, Ῥωμουνίας κλπ. Κατὰ τὴν σύνοδον ταύτην συνεζητήθησαν ποικίλα γεωγραφικὰ ζητήματα καὶ ἀνεγνώσθησαν γεωγραφικαὶ πραγματεῖαι, ὧν μάλιστα ἐνδιαφέρουσα ἦν ἡ ἔκθεσις περὶ ἐξερευνήσεως τῆς κατὰ τὸν ἰσημερινὸν Ἀφρικῆς ὑπὸ Paul Reichard καὶ τοῦ ὑπολοχαγοῦ κ. Francois.

— Ἡ χήρα τοῦ ὀνομαστοῦ πανσλαβιστοῦ Ἰβὰν Ἀξακώφ διέκοψε τὴν ἔκδοσιν τῆς ὑπὸ τοῦ συζύγου της ἐκδιδομένης ἐφημερίδος *Ῥώσσου*, τοῦ ὀργάνου τῶν πανσλαβιστῶν. Ἀντὶ τούτου ἐκδίδεται ἀπό τινος ἑβδομαδιαῖον πανσλαβιστικὸν περιοδικὸν *Ῥουσκόγε Δέλο (Τὸ ῥωσσικὸν ἔργον)* διευθυνόμενον ὑπὸ Σεργέϊ Σαραπώβ, συνεργάτου τοῦ Ἀξακώφ.

Digitized by Google

— Ἡ ἡμερησία κυκλοφορία τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος Petit Journal ἀνῆλθεν ἐπ' ἐσχάτων εἰς 886,000 φύλλων. Τὰ καθαρὰ κέρδη τῆς ἐφημερίδος ταύτης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνεποσώθησαν εἰς 4,974,216 δρ.

— Αἱ παλαιότεραι ἀγγλοαμερικανικαὶ ἑταιρίαι τῶν ὑποβρυχίων τηλεγράφων, τῶν συνδεόντων τὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Ἀμερικῆς, διὰ κοινῆς συμφωνίας ἠλάττωσαν τὸ τέλος τῆς διαβιβάσεως ἑκάστης λέξεως ἀπὸ ἑνὸς σιλλινίου καὶ 8 δηναρίων εἰς 6 δηνάρια μόνον (λ. 66)· τῶν δὲ πρὸς τὰς ἐφημερίδας πεμπομένων τηλεγραφημάτων ἠλάττωσαν κατὰ τὸ ἥμισυ τὰ τέλη, εἰς 3 δηνάρια κατὰ λέξιν. Διὰ τῆς ἐλαττώσεως ταύτης σκοποῦσι νὰ ἐξαναγκάσωσι νὰ συνεταιρισθῇ μετ' αὐτῶν τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ *Κήρυκος* τῆς *Νέας Ὑόρκης*, ὅστις ἔχει ἴδιον ὑποβρύχιον καλώδιον.

— Ἡ Βελγικὴ ἀκαδημία τῆς ἰατρικῆς προεκήρυξεν ἀγῶνα οὗ τὸ χρηματικὸν γέρας εἶναι 8,000 δρ. διὰ τὴν μελέτην τῆς νόσου ἐπιληψίας. Ὥρισε δὲ καὶ γέρας πρόσθετον 25,000 δρ. ἀπονεμηθησόμενον εἰς τὸν συγγραφέα, ὅστις θὰ δυνηθῇ νὰ προαγάγῃ τὴν θεραπευτικὴν τῶν νόσων τῶν νευρικῶν κέντρων, καὶ ἰδίως τῆς ἐπιληψίας.

— Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν οἱ κκ. Ἕρμαν Φὸλ καὶ Ε. Σαρασὲν ἀνεκοίνωσαν τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν περὶ τῆς ἐντάσεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἐν τῷ βάθει τῆς θαλάσσης. Κατὰ ταῦτα μέχρι βάθους 300 μέτρων ὑπάρχει φῶς ἱκανὸν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· μέχρι 350 μέτρων ἐπὶ 8 ὥρας θερινῆς ἡμέρας· εἰς βάθος δὲ 400 μέτρων φωτίζεται ἡ θάλασσα μόνον κατὰ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὸ κατακόρυφον.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἑλληνικὴ μυθολογία μετ' ἐπιτομῆς μυθολογίας τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ὑπὸ **Χαριλάου Π. Καλαϊσάκη**. Ἐν Ἀθήναις 1886. Εἰς 8ον μικρὸν σ. δ' 326. Δρ. 3.

Τὸ προκείμενον ἐγχειρίδιον τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας ὁ κ. Καλαϊσάκης ἐξεπόνησεν «ἐπὶ τῇ βάσει Γαλλικοῦ τοιούτου συγγράμματος,» ὡς δηλοῖ ἐν τῷ προλόγῳ. Ἀλλ' ἡ ἐκλογὴ τοῦ συγγράμματος, ὅπερ μετέφρασεν, ἦτο ἀτυχεστάτη. Ἡ μυθολογία, ἣν ὁ κ. Καλαϊσάκης προσφέρει ὡς κείμενον διδασκαλίας εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, εἰς δὲ τὰς μικροτέρας τάξεις «καὶ ὡς ἀνάγνωσμα, ἔνθα ὁ μικρὸς μαθητὴς εὑρήσει σὺν τῷ τερπνῷ καὶ τὸ διδακτικόν,» ἡ μυθολογία αὕτη εἶναι ἔργον ἀμαθεστάτου τινὸς Γάλλου, ἀγνοοῦντος τὴν ἑλληνικήν, ἴσως δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ λογογράφων, μετὰ καταπληκτικῆς δ' ἀκρισίας συνονθυλεύσαντος ὅ,τι ἐν παλαιοτέροις ἐγχειριδίοις εὗρε σφαλερὸν ἢ ἀνόητον. Εἶναι ἀληθῶς τερατώδης ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν τῇ μυθολογίᾳ ταύτῃ σύγχυσις. Θεότητες ἑλληνικαὶ διάφοροι συγχωνεύονται ἀλλήλαις, ἀκραιφνῶς Ῥωμαϊκαὶ θεότητες συγχέονται μεθ' Ἑλληνικῶν ὅλως ἀσχέτως ταύταις, περιγράφονται δ' εἰκόνες καὶ παραστάσεις Ἑλληνικῶν θεῶν παντελῶς ἄγνωστοι τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, καὶ φέρονται ἑρμηνεῖαι μωρόταται τῶν μύθων, οὓς συνηθέστατα ὑπολαμβάνει ὁ εὐσεβέστατος καθολικὸς συγγραφεὺς ὡς παραφθορὰς τῶν διηγήσεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης!

Πρὸς πίστωσιν τούτων ἀρκοῦσι, νομίζομεν, ὀλίγα παραδείγματα, εἰλημμένα ἐκ τῶν πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου.

Ὁ Ζεύς, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Βάκχος, ὁ Ἡρακλῆς κλπ. πιθανῶς ἦσαν πρόσωπα ἱστορικά (σ. 1.) «Σχεδὸν ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς (!) φρονοῦσιν ὅτι ὁ Βάκχος εἶναι ὁ ἴδιος Νῶε (!)» «Ὁ μῦθος τῶν Γιγάντων ἀναρριχωμένων ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὑπενθυμίζει ἀναμφιλέκτως (!) τὸ ἱερόσυλον σχέδιον ὅπερ ἐσχημάτισαν οἱ ἄνθρωποι ἀνεγείροντες τὸν Πύργον τῆς Βαβυλῶνος.» (σ. 2). «Ἡ σελήνη συνεζεύχθη τὸν Αἰθέρα καὶ κατέστη μήτηρ τῆς Δρόσου.» (σ. 2). Ὁ μῦθος οὗτος εἶναι ἀποκύημα τῆς φαντασίας τοῦ νέου μυθογράφου. «Οἱ ἀστέρες, ὑπὸ τοῦ Διὸς ἀποστελλόμενοι κατήρχοντο ἐπὶ τῆς γῆς ὅπως μάθωσι τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων.» (σ. 3.) Ἄλλο τοῦτο πλάσμα τῆς φαντασίας τοῦ νέου μυθογράφου! «Τὰ πορτοκάλια ἐξελήφθησαν ὡς χρυσᾶ μῆλα.» (σ. 4.) Τὰ πορτοκάλια ἦσαν ἄγνωστα τοῖς Ἕλλησι καθ' ὃν χρόνον ἐπλάσθη ὁ περὶ χρυσῶν μήλων μῦθος· ἀμφίβολον δ' ἂν τὰ ἀπὸ τῶν χρόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου γνωστὰ γενόμενα Μηδικὰ μῆλα ἦσαν πορτοκάλια, ἢ διάφορος τούτων καρπός.—«Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην (!), ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ὁ μῦθος ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Φοινίκην, ἐκεῖθεν μετέβησαν εἰς τὴν Δύσιν, ὅπου οἱ Ἕλληνες παρέλαβον αὐτὰ κλπ.» (σ. 5.) Οὕτω μετ' ἀπεριγράπτου εὐκολίας λύονται ἀκανθωδέστατα ζητήματα, καὶ ἡ τῶν Ἑλλήνων θρησκεία μεταβάλλεται ἀπὸ Ἀρίας εἰς Σημιτικὴν ἢ Χαμιτικήν. — «Μεταξὺ τῶν θεῶν τούτων (τῶν τῆς πρώτης τάξεως) δώδεκα ἀπετέλουν τὸ οὐράνιον συμβούλιον (!)» (σ. 7). Διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἐννοεῖ τοὺς δώδεκα Ὀλυμπίους θεούς, ἐν οἷς ἑβδόμην καταλέγει καὶ τὴν παρείσακτον εἰς Ἑλλάδα Φρυγικὴν θεὸν Κυβέλην.—«Ἡ Εἱμαρμένη θεότης τυφλή, ἐγεννήθη κατὰ τὸν Ἡσίοδον (!), ἐκ τοῦ Χάους καὶ τῆς Νυκτός.» (σ. 7.) Ὁ Ἡσίοδος ἀγνοεῖ τὴν Εἱμαρμένην, μνημονεύων μόνων τῶν Μοιρῶν, ὡς τέκνων τῆς Νυκτὸς (Θεογον. 217.) Ἡ προσωποποιία τῆς Εἱμαρμένης εἶναι μεταγενεστέρα, ἀναφερομένη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Λουκιανοῦ καὶ τοῦ Φίλωνος· ἄγνωστον ὅμως τίς ἐτύφλωσεν αὐτήν, ὁ Γάλλος συγγραφεὺς ἢ ὁ Ἕλλην μεταφραστής, διότι οἱ ἀρχαῖοι ἀφῆκαν ἀβλαβεῖς τοὺς ὀφθαλμούς της· ἴσως ὁ Ἕλλην μετέφρασεν Εἱμαρμένην τὸ γαλλικὸν Destin. — Κωμικώτατον εἶναι τὸ περὶ Κυβέλης κεφάλαιον. Ταύτην συγχέει ὁ συγγραφεὺς μὲ τὴν Γῆν, μὲ τὴν Ῥέαν, μὲ τὴν Ἑστίαν καὶ μὲ τὴν Vesta τῶν Ῥωμαίων· ὁ δ' ἐκ τῆς συγχύσεως ταύτης ἀποτελεσθεὶς κυκεὼν τοσοῦτον ἐζάλισεν αὐτόν, ὥστε κατήντησε νὰ ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ἀρχαίους τὴν θεωρίαν περὶ κινήσεως τῆς γῆς· «Τὸ φέρον τὴν Κυβέλην ἅρμα, λέγει, ὑπὸ λεόντων συρόμενον, εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς γῆς κυλινδουμένης (!) διὰ τῆς ἰδίας βαρύτητος εἰς τοὺς αἰθέρας.»

Τὰς ἀσχημίας τοῦ βιβλιαρίου ἀντὶ νὰ διορθώσῃ κατὰ τὰ ἐνόντα κατώρθωσε νὰ ἐπαυξήσῃ ὁ μεταφραστής· ὁποία τις ἡ γλῶσσα τῆς μεταφράσεως φαίνεται σαφῶς ἐκ τῶν παρατεθειμένων περικοπῶν. Παμπληθεῖς δὲ εἶναι οἱ ἐσφαλμένοι τύποι καὶ αἱ πλημμελεῖς γραφαὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἅτινα ἐκ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταγράφων δὲν ἐφρόντισε πρότερον νὰ μάθῃ ὁποία ἡ ἑλληνικὴ αὐτῶν γραφή. Οὕτω γράφει Ἐριννύς, ἀντὶ Ἐρινύς, Λάσιομ (!) ἀντὶ Λάτιον, Βερυκενθία ἀντὶ Βερεκυντία, Ἄτυς ἀντὶ Ἄττις, «τῆς νύμφης Κυανώ (!)» ἀντὶ Κυάνης ἢ Κυανῆς, Ἐρεσίχθων ἀντὶ Ἐρυσίχθων κλπ. κλπ. Π.

Δημητρίου Α. Κορομηλᾶ ἡ Κυρία Βεράντη, μῖμος. Ἐν Ἀθήναις, Καταστήματα Ἀν. Κωνσταντινίδου. 1886. 16ον σ. 44 δρ. 1.

Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μάλιστα τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ ἀνωτέρων παρθεναγωγείων κατὰ τὴν συγκριτικὴν καὶ ἱστορικὴν μέθοδον ὑπὸ **Π. Γ. Πετρακίδου**. Ἔκδοσις γ'. μετὰ πλείστων βελτιώσεων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1886. 8ον σ. 208. 1 δρ. 75.

Ἀριστείδου Οἰκονόμου Λόγοι ἐν τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1886. 8ον σ. 22.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 9 Μαΐου.

Τῇ προχθὲς Τετάρτῃ ἐκηρύχθη ἡ ἔναρξις τῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς, τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως κ. Βάλβη ἀναγνόντος τὸ περὶ ταύτης Βασιλικὸν διάταγμα. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ συνέλθωσιν οἱ Βουλευταὶ τῇ ἐπαύριον πρὸς ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς.

— Τῇ ἐπιούσῃ Πέμπτῃ τὴν 10 ὥραν π. μ. ἡ Βουλὴ συνῆλθεν εἰς συνεδρίασιν. Γενομένης δὲ ψηφοφορίας, ἐξελέχθη πρόεδρος αὐτῆς ὁ κ. Σ. Στεφανόπουλος, βουλευτὴς Ἠλείας, ὑποψήφιος τῆς ὑπὸ τὸν κ. Χ. Τρικούπην πολιτικῆς μερίδος διὰ ψήφων 139, τοῦ κ. Θ Δηλιγιάννη λαβόντος ψήφους 78, δοθεισῶν δ' ἔτι 3 ψήφων τῷ κ. Οἰκονόμῳ καὶ 8 λευκῶν. Μετὰ τὴν ἔκβασιν τῆς ψηφοφορίας τὸ πρὸ τοῦ Βουλευτηρίου πλῆθος συνώδευσε τὸν κ. Τρικούπην ἐξελθόντα ἐπευφημοῦν μέχρι τῆς οἰκίας του, ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς ὁποίας ὁ κ. Τρικούπης προσεφώνησε τοὺς πολίτας.

— Συνεπείᾳ τῆς γενομένης ἐκλογῆς τοῦ προέδρου, ἥτις εἶχε τεθῆ ὡς ζήτημα κυβερνητικόν, ἡ κυβέρνησις τοῦ κ. Δ.

Digitized by Google

Βάλβη ὑπέβαλεν εἰς τὸν βασιλέα τὴν παραίτησιν αὐτῆς. Ἀνετέθη δ' ὁ σχηματισμὸς νέου ὑπουργείου εἰς τὸν κ. Τρικούπην, ὅστις κατήρτισεν αὐτὸ οὕτω· Χ. Τρικούπης, πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν στρατιωτικῶν· Κ. Λομβάρδος τῶν ἐσωτερικῶν· Δ. Βουλπιώτης τῆς δικαιοσύνης· Π. Μανέτας τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως· Σ. Δραγούμης τῶν ἐξωτερικῶν καὶ Γ. Θεοτόκης τῶν ναυτικῶν.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ κυβερνήτης τῆς αὐστριακῆς κανονιοφόρου *Ἐλισάβετ*, προσορμισθείσης μετὰ τριῶν αορπιλλοφόρων εἰς τὸν λιμένα Σκιάθου, ἀπήτησε παρὰ τοῦ τηλεγραφητοῦ νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὸ τηλεγραφεῖον. Ἀρνηθέντος δὲ τούτου κατέλαβεν αὐτὸ ὁ αὐστριακὸς πλοίαρχος διὰ τῆς βίας, παρέλαβε τὴν μηχανὴν καὶ ἀπέκοψε τὸ σύρμα. Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς πράξεως ταύτης εἰς τὴν αὐστριακήν, ἥτις ὑπεσχέθη αὐστηρὰν τιμωρίαν τοῦ δράστου.

— Παρελήφθη ὑπὸ τοῦ Νομάρχου Ἀττικῆς καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς ἁρμοδίας ἐπιτροπῆς τὸ ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας διὰ τῆς ὁδοῦ Ἀθηνᾶς μέχρι τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν Πειραιῶς τμῆμα τοῦ τροχιοδρόμου, δι' οὗ συμπληροῦται ὁλόκληρον τὸ πλέγμα τῶν σιδηρῶν ὁδῶν Ἀθηνῶν.

— Τὸ μέχρι Καλαμπάκας τμῆμα τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων περατωθὲν θὰ παραδοθῇ μετ' ὀλίγον εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 12ον καὶ 13ον φυλλάδιον. Διὰ τοῦ τεύχους τούτου ἄρχεται ὁ Β' τόμος τοῦ συγγράμματος. Προτάσσει δ' αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς μακρὸν καὶ περισπούδαστον πρόλογον. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθη τὸ δωδέκατον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Ὁ Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀνάγλυφον ἐν Περσεπόλει. — Ἔγκριτος Πέρσης ἐπὶ ἀρχαίου ἀγγείου.—Κυλινδροειδὴς σφραγὶς τοῦ Δαρείου.—Πέρσης ἱππεὺς θωρακοφόρος.—Πέρσης λογχοφόρος.—Νόμισμα Ἀλεξάνδρου Α'.—Ἡ πεδιὰς τοῦ Μαραθῶνος.——Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι. Ὁ ἐν Φιγαλείᾳ ναὸς τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος.—Τὰ λατομεῖα τοῦ Πεντελικοῦ.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα πέντε* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 15.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον ἕκτον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Κωμασταί. — Ἑλληνικὸν ἅρμα. — Ἄρτεμις ἡ Κυνηγέτις.— Τὸ πεδίον τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῆς Αἰγίνης καὶ τῶν ὀρέων. — Ναυσικάα καὶ Ὀδυσσεύς (Ὁλοσέλιδος.)

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Νησιώτῃ. Λεπτομερὲς πρόγραμμα δὲν ἐξεδόθη, οὐδ' ἦτο ἀναγκαῖον· διότι τὴν μέθοδον τῆς συγγραφῆς ὑποδεικνύει τὸ ἔργον τοῦ Βούρσιαν.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Ξ. Ἡράκλειον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κ. Χ. Χ. Ἄρταν Ὁ κ. Β. Γ. ἀπουσιάζει ἐξ Ἀθηνῶν· διὸ καὶ δὲν ἐγένετο ἡ πληρωμὴ τῶν 25 φρ.—κ. Μ. Β. Ζ. Θήραν. Ἡ ἐπιταγὴ ἐλήφθη, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ συγγράμματος, ὡς καὶ τὸ καθυστερῆσαν φύλλον τῆς «Ἑστίας.»—κ. Σ. Δ.Π. Τοῦ Ἰουλίου Βὲρν μετεφράσθησαν πάντα τὰ μυθιστορήματα πλὴν τῶν ἑπομένων· 1) Ἡ μυστηριώδης νῆσος (ταύτης μέρος μόνον μετεφράσθη). 2) Περιπέτειαι τριῶν Ῥώσσων καὶ τριῶν Ἄγγλων. 3) Πλωτὴ πόλις. 4) Αἱ μαῦραι Ἰνδίαι. 5) Ὁ Ἕκτωρ Σερβαδάκ. 6) Ἡ πρασίνη ἀκτίς. 7) Κεραβάν. 8) Ὁ νότιος ἀστήρ. 9) Ματθίας Σανδώρφ. Τὰ ὀλίγα διηγήματα αὐτοῦ εἶναι ἤδη μεταπεφρασμένα.— Εἶναι νομίζομεν ἀναχρονισμὸς πλέον νὰ ἐρωτᾶτε περὶ τῆς ἀξίας ἔργου τοῦ Πονσὼν δὲ Τεράιλ.—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κκ. Π. Γ. Μ. καὶ Ι. Σ. Α. Σύρον. Π. Μ. Χίον. Ἐλήφθησαν.—κ. Κ. Σ. Θεσσαλονίκην. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. —*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Ἐπιτυχής, εἰ καὶ ὑπὲρ τὸ δέον ἐλευθέρα. Θὰ δημοσιευθῶσι προσεχῶς. Ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ ἐπιμείνητε νὰ τηρήσητε καὶ πρὸς ἡμᾶς τὸ ἀνώνυμον.—κ. Α. Β. Π. Κωνσταντινούπολιν.—Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δυνάμεθα ἀτυχῶς νὰ τὰ χρησιμοποιήσωμεν. ἕνεκα περισσείας ὁμοίας ὕλης.—*Ἀγνώστῳ τινὶ φίλῳ*. Ἡ ἀρίστη σύστασις, ἣν δυνάμεθα νὰ σᾶς κάμωμεν, εἶνε νὰ ζητήσητε τὴν συμβουλὴν ἰατροῦ.—κ. Δ. Χ. Σύρον. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. Δ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν, ἣν θέλομεν χρησιμοποιήσει δεόντως. —*Φιλομαθεῖ*. Περὶ τῶν τοιούτων ἀτέχνων συγγραφέων, τῶν γραφόντων δυσανάλογα πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἔργου προοίμια λέγει ὁ Λουκιανὸς ταῦτα· «εὐθὺς οἱ ἀκούσαντες ἐπιφθέγγονται αὐτοῖς τὸ Ὤδινεν ὄρος. Χρὴ δὲ οἶμαι μὴ οὕτως, ἀλλ' ὅμοια τὰ πάντα καὶ ὁμόχροα εἶναι καὶ συνᾷδον τῇ κεφαλῇ τὸ ἄλλο σῶμα, ὡς μὴ χρυσοῦν μὲν τὸ κράνος εἴη, θώραξ δὲ πάνυ γελοῖος ἐκ ῥακῶν ποθεν ἢ ἐκ δερμάτων σαπρῶν συγκεκαττυμένος καὶ ἡ ἀσπὶς οἰσυΐνη καὶ χοιρίνη περὶ ταῖς κνήμαις. Ἴδοις γὰρ ἂν ἀφθόνους τοιούτους συγγραφέας, τοῦ Ῥοδίου κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ναννώδει σώματι ἐπιτιθέντας.»—κ. Χ. Π. Πάτρας. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἡμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—*Φιλολογοῦντι*. Τὸ παξιμάδι οὔτε ξένη λέξις εἶναι, οὔτε χυδαία, ἀλλ' ἑλληνικωτάτη. Ὁ Πάξαμος ἦν ἀρχαῖος συγγραφεὺς γράψας ὀψοποιικά, ἀπὸ τούτου δ ἐκλήθησαν τὰ *παξαμάδια*, ὡς ῥητῶς λέγουσιν ὁ Γαληνὸς καὶ ὁ Σουίδας.—κ. Κ. Μ. Π. Κέρκυραν. Συνῳδὰ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ θ' ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ εἰς Κέρκυραν. κ. Σ. Κ. Καλάμας. Ταχυδρομικῶς σᾶς ἐγράψαμεν.— *Αὐτόπτῃ*. Ἡ παράκαιρος ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης προσέλευσις δὲν εἶναι ἀποκλειστικὴ ἰδιότης μόνον τῶν ἐν Ἀθήναις ἀστυνομικῶν

Digitized by Google

κλητήρων. Οἱ Γάλλοι πολλάκις ἐκωμῴδησαν τὸν ὄψιμον ζῆλον τῶν ὀργάνων τῆς δημοσίας τάξεως· ἀρκούμεθα νὰ σᾶς ὑπενθυμίσωμεν τὴν σκηνὴν τῶν χωροφυλάκων ἐν τοῖς *Λησταῖς* τοῦ Ὄφφεμπαχ. Γερμανὸς δέ τις συγγραφεὺς λέγει: «Ἡ μετάνοια, οἱ *ἀστυνομικοὶ κλητῆρες* καὶ αἱ προσφυεῖς ἀποκρίσεις ἔρχονται συνήθως κατόπιν ἑορτῆς.»

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Τοῦ ἀλφαβήτου εἶμαι γράμμα·
 ἀλλ' ἓν φωνῆεν πρόσθες μόνον
Κ' ἐνώπιόν σου ἐν τῷ ἅμα
 ἄνθη θὰ ἴδῃς τῶν λειμώνων.
Μ' ἓν ἄλλο εἰς ἀντωνυμίαν
 γοργὰ γοργὰ μὲ μεταβάλλεις.
Μ' ἓν σύμφωνον.—ἂν τὴν ὀξεῖαν
 'ς τὴν λήγουσαν συγχρόνως βάλῃς —
Δένδρον ἀμέσως θὲ νὰ γίνω·
 μ' ἓν ἄλλο δέ, πρὸς ἔκπληξίν σου,
τοὺς κήπους παρευθὺς ἀφίνω
 καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν μορφήν σου.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Πόρος — ὄρος
Λαιμὸς — Αἷμος.
Ἀσπασμὸς—σπασμός.
Τροία.—ῥοιά.
Ἄθως—θῶς
Νοῦς—οὗς
Ὄνυξ—νύξ.
Σπόρος—πόρος.
ΠΛΑΤΑΝΟΣ

2

100 Ν. ΣΟΙ. (Ἑκατόννησοι.)

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

9 Μαΐου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	343.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	352.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	432.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	370.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	267.
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	260.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	186.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	240.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	428.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4120—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	75.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	67.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	250.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	30.40
» 3μηνον......	30.15
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.21—
» Τραπεζικὸν 3μηνον	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον....................	24.—
Λίρα ὀθωμανική...................	27.20

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.— *Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί. — Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα. — Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λασπλάνος.—Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.—Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Δ. *Δραματικὴ ποίησις.*—Εὐριπίδου, Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τόμος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη.—Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* Σοφοκλέους, Ἀντιγόνη Ἀριστοφάνους Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—Τάσσου, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—Τάσσου, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα*, Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως. - Λέϊλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—Λέσσιγκ, Νάθαν ὁ σοφός.—Σχίλλερ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα*, Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναΐάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα*, Μέρος Γ'.—Τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαί.—Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.—Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Πωλοῦνται χωριστὰ κατὰ τόμον.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δρ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 6.80

Προσεχῶς δημοσιευθήσονται:

Τόμος ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—Δάντου, Κόλασις.—Αἰσχύλου, Πέρσαι.—Γαίτου, Ἰφιγένεια.— Σαικεσπείρου, Ἰούλιος Καῖσαρ.

Τόμος ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α'. μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Τόμος ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Β'. μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶς

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*5.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	*7.50*

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*Χρ.*	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—432

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 490 — 18 ΜΑΪΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 542

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου.

ΒΕΡΕΝΙΚΗ. Συριακὸν ἱστόρημα ὑπὸ Ἰωάννου Φλάχ.

Η ΕΥΓΕΝΕΙΑ.

ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΡΟΥΛΕΔ.

ΚΑΛΟ ΚΟΝΑΚΙ, ποίημα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐκάλεσε διὰ τοῦ ἐν Βερολίνῳ διαπρεποῦς καθηγητοῦ κ. Ἐρν. Κουρτίου τὸν αὐτόθι καλλιτέχνην κ. Grütner, ὅπως τῷ ἀναθέσῃ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς συναρμογῆς καὶ κατατάξεως τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιοτήτων καὶ εἶτα τῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα κεντρικῷ μουσείῳ ἀποτεθειμένων.

— Ὁ κ. Μουσοῦρος ἐδημοσίευσε καὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς *Θείας Κωμῳδίας*, τὸν *Παράδεισον*, δι' οὗ συμπληροῦται ἡ φιλοπονηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ Δάντου εἰς τὴν ἑλληνικήν. Ἡ τοῦ *Παραδείσου* μετάφρασις κατ' οὐδὲν διαφέρει τῶν πρὸ ταύτης ἐκδοθεισῶν μεταφράσεων τοῦ κ. Μουσούρου· ἡ αὐτὴ κακόζηλος καὶ ἀφόρητος γλῶσσα, οἱ αὐτοὶ ἀπειρόκαλοι βυζαντιακοὶ χωλίαμβοι.

— Ἐν τῷ τεύχει τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ Γερμανικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος Vom Fels zum Meer ἐδημοσιεύθη μετάφρασις τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ *Γλουμυμάουθ* ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Μητσοτάκη.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἀριστ. Χαροκόπου, πρώτου διδασκάλου τοῦ ἐνταῦθα διδασκαλείου, ἤρχισεν ἐκδιδόμενος ἀπὸ 1 Μαΐου ὁ *Παιδαγωγός*, σύγγραμμα περιοδικὸν κατὰ δεκαπενθημερίαν ἐκδιδόμενον.

— Οἱ μαθηταὶ τοῦ ἐν Γοττίγγῃ γυμνασίου, πανηγυρίζοντες τὴν τριακοσιοστὴν ἐπέτειον τῆς συστάσεως τούτου, ἐδίδαξαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ θεάτρου τὴν *Ἀντιγόνην* τοῦ Σοφοκλέους εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν.

— Ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Fife—Cookson ἐξεδόθη ἐσχάτως μυθιστόρημα ἐπιγραφόμενον *Βεϊλέρβεης ἢ ξένοι ἐν Τουρκίᾳ* (Baylerbay : or Strangers in Turkey) ὑπόθεσιν ἔχον ἄτεχνον μέν, ἀλλὰ χρησιμεύουσαν μᾶλλον ὡς πρόσχημα πρὸς ἀφήγησιν τοῦ ἐν ἔτει 1878 Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου.

— Εἰς τὴν Βιενναίαν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὁ καθηγητὴς κ. Χάρτελ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι νέος τις αὐστριακὸς λόγιος, ὁ κ. Ε. Χάουλερ ἀνεῦρεν ἐν χειρογράφῳ τινὶ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Αὐρηλίας ἄγνωστα ἀποσπάσματα τοῦ Ρωμαίου ἱστορικοῦ Σαλλουστίου. Τὸ χειρόγραφον ἐκεῖνο περιεῖχεν ἔργα λατίνων πατέρων τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁ κ. Χάουλερ διέκρινεν ὅτι τινὰ τῶν φύλλων ἦσαν παλίμψηστα, καὶ μετὰ πολύμηνον ἐργασίαν ἀνέγνωσεν ἐν πέντε φύλλοις αὐτοῦ ἐννέα ἀποσπάσματα τῶν ἱστοριῶν τοῦ Σαλλουστίου Τὸ ἓν τούτων περιέχει μέρος ἐπιστολῆς τοῦ Πομπηΐου πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς Ῥώμης, ἕτερον τὰς περὶ ταύτης συζητήσεις ἐν τῇ συγκλήτῳ, ἄλλο ἀφήγησιν τῶν ἐν Ἱσπανίᾳ πολέμων τοῦ Πομπηΐου καὶ τοῦ Σερτωρίου κλπ.

— Τὸ αὐτόγραφον τῆς «Φρουρᾶς τῆς Ῥήνου», τοῦ ἐθνικοῦ παιᾶνος τῶν Γερμανῶν, τοῦ ἐν ἔτει 1840 ποιηθέντος, εὑρίσκετο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ Max Schneckenburger εἰς χεῖρας δασοφύλακος τινὸς ἐν μικρᾷ γερμανικῇ πολίχνῃ. Οὗτος ἐδωρήσατο ἐσχάτως τὸ πολύτιμον χειρόγραφον τῷ αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας, ὅστις εἰς ἀμοιβὴν ἔπεμψεν αὐτῷ 40,000 δραχμῶν.

— Παρασκευάζεται ἐν Γερμανίᾳ μεγάλη ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Γκαῖτε εἰς 150 τόμους, τῇ συνεργασίᾳ πολυπληθῶν λογίων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ v. Loeper καὶ τῶν καθηγητῶν Scherer καὶ Schmidt. Ἡ ἔκδοσις αὕτη διαιρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει τὰ ποιητικὰ καὶ τὰ περὶ καλῶν τεχνῶν ἔργα τοῦ Γκαῖτε, τὸ δεύτερον τὰ φυσικά, τὸ τρίτον τὰ ἡμερολόγια καὶ τὸ τέταρτον τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ. Ἡ βιογραφία τοῦ ποιητοῦ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ v. Loeper ἐκδοθησομένη, θὰ σύγκειται ἐκ τριῶν τόμων, ὧν οἱ μὲν δύο πρῶτοι θὰ πραγματεύωνται περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ, ὁ δὲ τρίτος θὰ περιέχῃ μονογραφίας περὶ τῆς ῥοπῆς ἣν ἔσχεν ὁ Γκαῖτε εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης· καὶ δὴ ὁ μὲν Kuno Fischer θὰ ἐξετάσῃ τὸν Γκαῖτε ὡς φιλόσοφον, ὁ Haeckel ὡς μορφολόγον, ὁ Kohn ὡς βοτανικόν, ὁ Grimn καὶ ὁ Rolland ὡς καλολόγον.

— Ἐν τῷ *Ταμείῳ τῆς Ἡμεδαπῆς καὶ ἀλλοδαπῆς φιλολογίας* (Das Magazin für die Litteratur des In— u. Auslandes) ὁ Eug. Oswald, πρόεδρος τοῦ συλλόγου Carlyle ἐδημοσίευσεν ἀνεκδότους ἐπιστολὰς τοῦ Carlyle πρὸς τὴν δεσποινίδα Wellmer, περιεχούσας πληροφορίας περιέργους περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ φιλοσόφου τῆς Chelsea. Προσέτι δὲ ἀγγέλλεται ἡ δημοσίευσις ἐν Βοστῶνι τῆς Ἀμερικῆς ἀνεκδότων ἐπιστολῶν τοῦ Γκαῖτε πρὸς τὸν Carlyle καὶ τούτου πρὸς τὸν μέγαν Γερμανὸν ποιητήν.

— Ἐν τῷ Παρισινῷ θεάτρῳ τοῦ Κωμικοῦ μελοδράματος παρεστάθη ὁ Maitre Ambros νέον μελόδραμα ποιηθὲν μὲν ὑπὸ Φραγκίσκου Κοππὲ καὶ Α. Δορσέν, τονισθὲν δὲ ὑπὸ Βιδώρ.

— Τὸ νέον μελόδραμα τοῦ Ἰταλοῦ μελοποιοῦ Βιλλαφιορίττα, *Ὁ Παρίας*, παρεστάθη μετ' ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ταυρίνου· ἀλλὰ πολλοὶ κριτικοὶ ψέγουσι τὴν μουσικὴν αὐτοῦ.

— Ὁ Ἀμβρόσιος Θωμᾶς, ὁ μελοποιὸς τῆς *Μινιών*, παρασκευάζει νέον μελόδραμα, τὴν *Κίρκην*, οὗ ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Ἱσπανίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εἰσβολῆς τῶν Γάλλων ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος. Τὸ κείμενον τοῦ μελοδράματος τούτου ἐποιήθη ὑπὸ Jules Barbier.

— Ἐν Süvind τῆς Δανίας ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 74 ἐτῶν ὁ Ρ. Κ. Λάσσεν, Δανὸς διηγηματογράφος, ὅστις ἦτο ἐργάτης ἁπλοῦς πρὸ τοῦ νὰ γείνῃ συγγραφεύς.

— Ὁ Ῥῶσσος περιηγητὴς Miklucho Maclay, διατρίψας ἐπὶ τρία ἔτη ἐν Νέᾳ Γουινέᾳ παρὰ τοῖς ἀγρίοις Παπούαις, ἐπανῆλθε πρό τινος εἰς Βαταβίαν. Προτίθεται δὲ νὰ ἐκθέσῃ τὰς περιπετείας τῆς περιηγήσεώς του ἐν πολυτελεῖ συγγράμματι ἐκδοθησομένῳ ταυτοχρόνως εἰς ῥωσσικήν, γερμανικήν, γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

— Ἐν Ἀδελαΐδι τῆς Νοτίου Αὐστραλίας διοργανοῦται ἐθνικὴ ἔκθεσις πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου τῆς ἀναβάσεως εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας καὶ τῆς συστάσεως τῆς ἀποικίας ἐκείνης. Ἡ ἔναρξις τῆς ἐκθέσεως κηρυχθήσεται τῇ 8|20 Ἰουνίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

— *Ἑλληνικὴ Γεωργία* σύγγραμμα κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον ὑπὸ Π. Γενναδίου. Περιεχόμενα τοῦ τεύχους τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου· Περὶ βάμβακος ὑπὸ Π. Γενναδίου.—Ἔκθεσις μεθόδου περὶ ἀποξηράνσεως σταφιδοκάρπου ὑπὸ Σταμ. Τρίκου. —Περὶ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ποτῶν διὰ τῆς ὀράσεως. (Μετάφρασις.)—Φυλλοξηρικά. — Περὶ χημικῶν λιπασμάτων.— Περὶ αἰφνιδίας ὑπερτιμήσεως τῶν λεμονίων.—Περὶ τῆς ψωριάσεως τῶν ἑσπεριδοειδῶν τῆς Χίου.—Περὶ ἐγκεντρίσεως δρυῶν.—Παραχώρησις προνομίου εἰς τὸν κ. Γ. Βασιλειάδην. —Ἀλληλογραφία.—Διάφορα.

Digitized by Google

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

M. E. Nageotte, Histoire de la littérature grecque, depuis ses origines jusqu' au VI siècle de notre ère. Deuxieme édition. Paris, Garnier, ἄνευ χρονολογίας, εἰς 8ον, σελ 536.

Τοῦ αὐτοῦ, Histoire de la littérature latine, depuis ses origines jusqu' au VI siècle de notre ère. Paris, Garnier, 1885, σελ. 553.

Εἰς τὰ πολλὰ ὑπάρχοντα ἐν ταῖς διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις καλὰ γραμματολογικὰ ἐγχειρίδια προσετέθησαν ἐπ' ἐσχάτων καὶ τὰ δύο ἀνωτέρω ἀναγραφόμενα. Ἀγγέλλοντες δ' ἡμεῖς ταῦτα ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑστίας πράττομεν τοῦτο τόσῳ μᾶλλον εὐχαρίστως ὅσῳ γνωστὴ εἶναι εἰς πάντας ἡ παρ' ἡμῖν σπάνις καλῶν ἐγχειριδίων καὶ πάντων μὲν σχεδὸν τῶν ἄλλων τῆς φιλολογικῆς παιδείας κλάδων οὐχ ἥκιστα δὲ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς γραμματολογίας.

Καὶ τῆς μὲν ἑλληνικῆς γραμματείας ἡ ἱστορία ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Nageotte τὸ πρῶτον τῷ 1884, ἡ δὲ δευτέρα ἔκδοσις, ἥτις δὲν ἠξεύρομεν διὰ τί εἶναι ἀχρονολόγητος, περιέχει οὐκ ὀλίγας βελτιώσεις. Εἶναι δὲ τὸ βιβλίον πρὸς διδακτικὸν σκοπὸν κυρίως συντεταγμένον, λέγει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ του ὅτι πρὸς τοῦτο ἔσχε βοηθήματα εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ ἐγχειριδίου τὰ κράτιστα τῶν γραμματολογικῶν συγγραμμάτων—ἢ τοὐλάχιστον πολλὰ ἐξ αὐτῶν—τὰ ὁποῖα καὶ ἀναγράφει ἐν ἀρχῇ, οὐδόλως δ' ἀπέβλεψεν εἰς πρωτοτυπίαν καὶ δόξαν συγγραφικήν. Ἡμεῖς δὲ ἀναγνωρίζομεν ὅτι δὲν ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ του, ἀλλὰ λυπούμεθα ὅτι ἐν ὑποσελιδίοις σημειώσεσι δὲν ἀνέγραψε τὰ πρὸς ἕκαστον κεφάλαιον σχετικὰ γαλλιστὶ συντεταγμένα γραμματολογικὰ βιβλία (διότι ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου μνημονευθεῖσα ἀναγραφὴ δὲν εἶναι βεβαίως ἐπαρκής) καὶ τὰς ὑπὸ Γάλλων λογίων ἐκπονηθείσας ποιητῶν ἢ συγγραφέων ἐκδόσεις. Τοῦτο δέ, διότι νομίζομεν ὅτι, ἂν εἰς πάντα τὰ ἐν διαφόροις γλώσσαις γεγραμμένα ἐγχειρίδια ἐσημειοῦτο ἡ ἐγχώριος σχετικὴ βιβλιογραφία μεγάλη θὰ παρείχετο ὑπηρεσία εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἐν ᾧ τώρα καὶ ἐν μεγάλοις ἐπιστημονικοῖς βιβλίοις ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν κυρίως βιβλιογραφικοῖς πολλὰ συγγράμματα καὶ μάλιστα μονογραφίαι παραλείπονται.

Εἶναι δὲ τὸ βιβλίον κατὰ περιόδους διῃρημένον, ὡς ἑξῆς. Πρώτη περίοδος, περὶ ἐπικῆς ποιήσεως· δευτέρα περίοδος, περὶ λυρικῆς ποιήσεως—γένεσις τῆς πεζογραφίας· τρίτη περίοδος, καθολικὴ ἀνάπτυξις (τραγῳδία, κωμῳδία, ἱστοριογραφία, ἰατρική, ῥητορεία, φιλοσοφία)· τετάρτη περίοδος ἢ ἀλεξανδρινή, φιλολογία—ἱστοριογραφία — ποίησις· πέμπτη περίοδος, ὁ ἑλληνισμὸς ἐν Ῥώμῃ· ἕκτη περίοδος ἢ αὐτοκρατορική, ποίησις— ῥητορικὴ καὶ κριτική—ῥητορεία καὶ σοφιστική—φιλοσοφία· ἑβδόμη καὶ τελευταία περίοδος· ἡ θύραθεν γραμματεία (ῥητορεία—φιλοσοφία—ποίησις—μυθιστορία), ἡ χριστιανικὴ γραμματεία (ῥητορεία — ἱστοριογραφία—ποίησις). Παρελείψαμεν, ἐννοεῖται, τὰς ὑποδιαιρέσεις τῶν κεφαλαίων.

Ἔχει τινὰς ἀνακριβείας σπανίας ὅμως καὶ ὀλιγοστὰς καὶ ἡ δευτέρα αὕτη ἔκδοσις καὶ σφάλματα τυπογραφικὰ εἰς τὰς ἑλληνικὰς λέξεις, ἀλλ' εἶναι ὅμως ἀναντίρρητον ὅτι εἶναι τὸ βιβλίον πολλοῦ λόγου ἄξιον δι' ὃν συνετάχθη σκοπὸν ἄν τις μάλιστα λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι καὶ ἐν Γαλλίᾳ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον κατὰ τὰς σημερινὰς προόδους τῆς φιλολογίας συντεταγμένον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀξιοσύστατον.

Ἡ δὲ ἱστορία τῆς λατινικῆς (ὄχι ῥωμαϊκῆς) γραμματείας τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἔχει τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν τῆς ἐγχωρίου βιβλιογραφίας ὅπως καὶ ἡ ἑλληνική, εἶναι δὲ καθ' ὅλου κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς ἐκείνην σχέδιον συντεταγμένον ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, ἡ ὕλη ἡ διάφορος καὶ κατ' ἄλλα πολλὰ καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ποσὸν ἐπέτρεψεν. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι τῆς λατινικῆς γραμματολογίας ἡ ὕλη εἶναι μᾶλλον εὐπερίγραπτος, διὰ τοῦτο καὶ πολὺ σπανιώτερον φαίνεταί τις ἐλαφρὰ ἀνακρίβεια. Ὁδηγοὺς ἔχει καὶ ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς τὰ κάλλιστα τῆς λατινικῆς γραμματολογίας βιβλία, κυρίως δὲ τὸν Teuffel. Εἶναι δὲ καὶ τοῦτο ἄξιον λόγου ἐγχειρίδιον.

Ἂς εἴπωμεν τέλος ὅτι ἀμφότερα τὰ ἐγχειρίδια ἔχουσι καί τινας εἰκόνας, τῶν συγγραφέων μάλιστα, ἐκ τῆς Εἰκονογραφίας τοῦ Visconti, τὸ δὲ τῆς ἑλλ. γραμματολογίας ἔχει καὶ χάρτην γραμματειακόν, ἐν ᾧ ἡ κατὰ χώρας ἑλληνικὰς ἀνάπτυξις τῶν γραμμάτων εὐκρινῶς καταφαίνεται καὶ οἱ τόποι, ἐν οἷς οἱ Ἕλληνες ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς ἐγεννήθησαν ἀνελλιπῶς σημειοῦνται.

Σ. Κ. Σ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 16 Μαΐου.

Τῇ Πέμπτῃ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἐγένετο συμπλοκὴ ἐν τοῖς μεθορίοις μεταξὺ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν τουρκικῶν σταθμῶν εἰς τὰς θέσεις Γοδαμάν, Δύο Δένδρα, Ῥαφανόστρατα, Λιάκου Ταμπούρια, Μπαϊρακτάρι, Ἀνάληψις, Νεζεροῦ καὶ Ἅγιος Ἀθανάσιος τῆς γραμμῆς τοῦ Ἀρχηγείου Λαρίσης. Οἱ Τοῦρκοι προσέβαλον τὰς θέσεις ταύτας μετὰ ἀνωτέρων δυνάμεων, ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι ὑπερησπίσθησαν αὐτὰς κρατερῶς, ἀναγκάσαντες τοὺς ἐπιτεθέντας νὰ ἐγκαταλίπωσι τοὺς σταθμοὺς των κατὰ τὰς θέσεις Ἀνάληψιν, Τσιγκρὶ Κλαρὶ καί τινας ἄλλας. Αἱ συγκρούσεις ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὴν Παρασκευήν, περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐκ τῶν ἀπέναντι τοῦ Νεζεροῦ τουρκικῶν ὀχυρωμάτων οἱ Τοῦρκοι ὑψώσαντες λευκὴν σημαίαν ἐζήτησαν συνέντευξιν, ὁ δὲ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἐπέτρεψεν, ἵνα κατὰ ταύτην παραστῇ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἐκ τῶν ἡμετέρων.

Κατὰ ταύτην ὁ Ὀθωμανὸς ἀξιωματικὸς ἐβεβαίωσε τὰς εἰρηνικὰς διαθέσεις τῶν Τούρκων καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ἐν Καρυᾷ Σαφὲτ πασᾶν τὰ κατὰ τὴν συνέντευξιν, ἐπετράπη δὲ παρὰ τῶν ἡμετέρων νὰ ἐπανέλθωσιν οἱ Τοῦρκοι εἰς τοὺς σταθμοὺς Κοτρώνη Περδίκ καὶ Κόγκα Λειβάδι, ἐξ ὧν εἶχον ἀποχωρήσῃ, ἐπίσης δὲ τῶν ἡμετέρων ἐπανελθόντων εἰς τὸν σταθμὸν Μπαϊρακτάρι ἀπεδόθη εἰς τοὺς Τούρκους ὁ τουρκικὸς σταθμὸς Σουβλισμένης καὶ ἑτέρα ἐπίκαιρος ἐν τῷ τουρκικῷ ἐδάφει θέσις ἣν ἐπίσης κατεῖχον οἱ ἡμέτεροι.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ Σάββατον ἐγένετο γενικωτέρα σύγκρουσις κατὰ τὴν μεθόριον εἰς τὰς μεταξὺ Μελούνας καὶ Ῥεβενίου θέσεις, ἥτις τὴν ἑσπέραν περιωρίσθη, ἐξακολουθούντων μόνον τῶν πυροβολισμῶν εἰς τὰς θέσεις Πατσόν, Δρεπάνι καὶ Κριτσόβαλι, καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ σημεῖα ἐπελθούσης ἡσυχίας. Ὑπὸ τῶν ἡμετέρων κατελήφθησαν δύο τουρκικοὶ σταθμοί· ἐπίσης σύγκρουσις ἔλαβε χώραν καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς ἀπὸ Κούτρας μέχρι Μαυρελίου.

Τὴν δὲ Κυριακὴν οἱ Τοῦρκοι προσέβαλον τοὺς ἡμετέρους ἐν τῇ θέσει Κούτρᾳ καὶ μετὰ πεισματώδη ἀντίστασιν, καθ' ἣν οἱ ἡμέτεροι ἠγωνίζοντο κατὰ πολὺ ἀνωτέρων δυνάμεων, ἐγένοντο κύριοι αὐτῆς. Εὐθὺς ὡς τοῦτο ἐγένετο γνωστόν, ὁ ταγματάρχης Δημοσθένης Σταΐκος, ἄγων τὸ ὑπ' αὐτὸν τάγμα, ἀνεχώρησεν ἐκ Γκριζάνου καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος, βαίνων κατὰ τοῦ Ἐλευθεροχωρίου, τὸ μὲν ἵνα διακόψῃ τὴν μεταξὺ τούτου καὶ τῆς Κούτρας συγκοινωνίαν, τὸ δὲ ἵνα καταλάβῃ ἄλλας ἐχθρικὰς θέσεις, πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς ἀπωλείας τῆς Κούτρας. Ἡ κίνησις αὕτη τοῦ τάγματος τοῦ κ. Σταΐκου ἐξετελέσθη μετὰ δεξιότητος καὶ τόλμης. Ὁ κ. Σταΐκος ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ τοὺς μέχρις Ἐλευθεροχωρίου σταθμούς. Καὶ ταῦτα μὲν ἐγένοντο κατὰ τὴν γραμμὴν τοῦ ἀρχηγείου Τρικάλων. Ἐν δὲ τῇ τοῦ ἀρχηγείου Λαρίσης οἱ Τοῦρκοι ἐπετέθησαν ἐρρωμένως διὰ πολλαπλασίων δυνάμεων κατὰ τῆς θέσεως Γριτζόβαλι. Ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, γενναίως ἀγωνισθέντων ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην κ. Λ. Πετροπουλάκην.

Αἱ ἀπώλειαι ἑκατέρωθεν λέγονται μεγάλαι. Μέχρι τοῦδε ἐξηκριβώθη ὅτι ἐφονεύθησαν μὲν οἱ ἀξιωματικοὶ Γ. Δημητρακόπουλος, Δ. Δημητρέσας, Ὀθ. Καχλαμάνος, Ἀλ. Γαληγάλης, καὶ Ἐπ. Γκαβέρος, ἐπληγώθησαν δ' ἕτεροι 4 ἀξιωματικοί, ἐν οἷς καὶ ὁ Κ. Λώρης ἐπικινδύνως. Ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν πληγωθέντων ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν τοῦ μὲν ἀρχηγείου Λαρίσης ἀνέρχεται εἰς 73, τοῦ δὲ τῶν Τρικάλων εἰς 46. Περὶ τῶν φονευθέντων δὲν ἐστάλη μέχρι τοῦδε ἐπίσημος ἔκθεσις.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς ἡ ἡσυχία ἀποκατέστη καθ' ὅλην τὴν μεθόριον γραμμήν· ἐπῆλθε δὲ συνεννόησις μεταξὺ τοῦ κ. Σαπουντζάκη καὶ τοῦ Ἐγιοὺπ ἵνα συναντηθῶσι τὴν ἐπαύριον καὶ κανονίσωσι τὴν ὁριστικὴν ἀνακωχήν. Ἀφ' ἑσπέρας ἀπεδόθησαν ἀμοιβαίως αἱ καταληφθεῖσαι θέσεις καὶ οἱ αἰχμάλωτοι, οἱ δὲ μαχόμενοι ἐπανῆλθον εἰς τὰς γραμμάς

Digitized by Google

των. Τῇ Δευτέρᾳ δὲ ἐγένετο ἡ συνέντευξις τοῦ στρατηγοῦ Σαπουντζάκη καὶ τοῦ Ἐγιοὺπ πασᾶ κατὰ τὰ σύνορα ἐν Μελούνῃ. Συμπέρασμα αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ ἀμοιβαία συνεννόησις περὶ ἀποχῆς τῶν στρατευμάτων ἀπὸ ἐχθροπραξιῶν κατ' ἀλλήλων καὶ ἡ ἀπόφασις περὶ γενικῆς ἐκ τῶν συνόρων ἀποχωρήσεως τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων, πλὴν τῶν καὶ πρότερον σταθμευουσῶν ἐκεῖ φρουρῶν. Ἡ ἐκ τῶν μεθορίων ἀπομάκρυνσις τῶν στρατευμάτων ἤρχισεν ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης.

— Διὰ Β.Διαταγμάτων τῆς 12 Μαΐου ἀπελύθησαν ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἀμέσως μὲν οἱ τυχόντες ἐν εἰρήνῃ νομίμου ἀπαλλαγῆς, οἱ βουλόμενοι τῶν ἐπ' ἀορίστῳ καταταχθέντων ἐθελοντῶν, καὶ οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1857 καὶ 1858 γεννηθέντες ἔφεδροι, ὀκτὼ δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τούτων οἱ γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1859, 1860 καὶ 1861. Ἐκ δὲ τῆς ἐν τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ἀμέσως μὲν οἱ γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1857, 1858 καὶ 1859, μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας οἱ γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1860 καὶ 1861 καὶ μετὰ 15 ἡμέρας οἱ γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1862 καὶ 1863. Τὰ τῆς ἀπολύσεως τῶν ἀνυποτάκτων κανονισθήσονται δι' ἰδίου νόμου.

— Τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς συνεπληρώθη ἐκλεχθέντων ἀντιπροέδρων τῶν Βουλευτῶν κκ. Ἀρ. Σακελλαροπούλου, Ἀσημ. Χρηστοπούλου καὶ Ἰω. Καρτάλη, γραμματέων δὲ τῶν κκ. Ν. Καλογεροπούλου, Ν. Κρίσπη, Θεοφρ. Μεταξᾶ καὶ Ἀρ. Μελετοπούλου, πάντων συμπολιτευομένων. Ἔφορος δὲ τοῦ βουλευτηρίου ἐξελέχθη καὶ αὖθις ὁ κ. Τ. Φιλήμων.

— Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Βουλῆς τῆς Τρίτης, ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑπέβαλε νομοσχέδιον περὶ προσθέτου τιμωρίας τῶν ἀνυποτάκτων, ὅπερ ἐψηφίσθη εἰς α' καὶ β' ἀνάγνωσιν κατὰ τὴν χθεσινὴν καὶ προχθεσινὴν συνεδρίασιν, ἐπεκυρώθησαν δὲ καὶ αἱ ἐκλογαὶ Βάλτου καὶ Νάξου.

— Ἡ κυβέρνησις λέγεται ὅτι παρασκευάζει νομοσχέδιον, ὅπερ προσεχῶς θέλει ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλήν, περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ὡς ἐκλογικὴ περιφέρεια ὁρίζεται ὁ νομός, ἐλαττοῦται δὲ εἰς 150 ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν.

— Ἀπέθανεν αἰφνιδίως ἐξ ἐγκεφαλικῆς συμφορήσεως ὁ βουλευτὴς Εὐρυτανίας κ. Γ. Ζηνόπουλος, ἔγκριτος πολιτευόμενος, ὑπηρετήσας ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὡς ἀνώτερος ὑπάλληλος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ διεξαγαγὼν δὶς ἐντολὰς ἀνατεθείσας αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐκδοὺς δὲ μετὰ τοῦ κ. Θ.Δηληγιάννη τὴν *Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν*, μεθοδικὴν συλλογὴν τῶν ἑλληνικῶν νόμων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ.40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ.χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 12ον καὶ 13ον φυλλάδιον. Διὰ τοῦ τεύχους τούτου ἄρχεται ὁ Β' τόμος τοῦ συγγράμματος. Προτάσσει δ' αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς μακρὸν καὶ περισπούδαστον πρόλογον. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου Τιμ. λεπτ 25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου » » 25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου » » 25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου...... » » 25.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.
Λάζαρος Κουντουριώτης
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμ πολέμου
Περὶ καθαριότητος » » . 10.
Περὶ Κύπρου.................. » » 10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης........ » » 10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολά » » 10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν.............. » » 10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου.............. » » 10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθεῖσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Δ. Δ. Ἀργοστόλιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Ι. Λ. Τρίπολιν. Ἀπεστάλησαν πάντα, ἐκ παραδρομῆς ὅλως ἀπροόπτου καθυστερήσαντα. —κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Τὸ βιβλίον δὲν ἐξεδόθη ἔτι, καὶ τούτου ἕνεκα δὲν ἀπεστάλη. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν τὰς σταλείσας δραχ. 10,60.—*Φιλίστορι*. Τὸ ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ συμβὰν εἶναι πρωτοφανὲς ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Μετὰ τὸν θάνατον δηλ. τοῦ βασιλέως Ἀλφόνσου, ἵνα μὴ διακοπῇ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία καὶ ἐπειδὴ οἱ νόμοι τῆς χώρας δὲν ἀποκλείουσιν ἀπὸ τῆς διαδοχῆς τὰς γυναῖκας, ἀνεκηρύχθη βασίλισσα ἡ Μερχέδες ἡ Α'. Ἀλλ' ἡ χήρα βασίλισσα ἐκυοφόρει καὶ ἤδη ἔτεκεν υἱόν, ὅστις ἅμα γεννηθεὶς ἐκηρύχθη βασιλεύς. Ἡ Μερχέδες λοιπὸν ἐκθρονίζεται ὄχι ὑπὸ ἐσωτερικῆς τινος ταραχῆς ἢ ἐπαναστάσεως, ἀλλ' ἕνεκα τῆς περιέργου φορᾶς τῶν πραγμάτων. Ἄλλου ἡγεμόνος παράδειγμα οὕτως ἐκθρονισθέντος δὲν ὑπάρχει.—κ. Α. Β. Μ. Βῶλον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν πρὸς τὴν «Ἑστίαν» εὐμένειαν. Ταχυδρομικῶς τὰς ἀπεστείλαμεν.—κ. Α. Ν. Κ. Ροστόβιον. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράψαμεν δὲ καὶ τὸν κ. Π. Ρ. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κκ. Π. Μ. Χίον, Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Φ. Σῦρον, Μ. V. Blancey καὶ Α. Γ. Κ. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. V. à Blancey. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν.—*Φιλολόγῳ*. Τὸ aigre-doux ὁ Κοραῆς μεταφράζει γλυκύπικρον.—*Φίλῳ* Θ. Αἱ πλεῖσται τῶν γερμανικῶν εἰκονογραφημένων ἐφημερίδων ἐκδίδονται ἐν Λιψίᾳ· ἐκδίδονται δὲ περίπου 2 ἑκατομμύρια φύλλων καθ' ἑβδομάδα. Ἡ σύνταξις τινῶν ἐκ τούτων ἑδρεύει ἐν Βερολίνῳ, ἀλλ' ἡ τύπωσις καὶ ἡ διεκπεραίωσις αὐτῶν γίνεται ἐν Λιψίᾳ, διότι ἡ πόλις αὕτη εἶναι τὸ κέντρον τῆς γερμανικῆς βιβλιεμπορίας.—κ. Ξ. Ε. Λ. Ἐλήφθησαν, παρεδόθησαν δὲ δραχ. 15 τῷ κ. Ε. Γ. Β.—κκ. Γ. Π. Ὀδησσόν, καὶ Σ. Μπ. Λεόβαν. Ἐνεγράφησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» εὐμενεῖς ἐνεργείας σας. Τὰς ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.—Α.Ε. κ. Σ. Κ. Βρυξέλλας. Θέλομεν συμμορφωθῆ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Τὰ φυλλάδια τῆς Ἱστορίας ἀπεστάλησαν.—κ. Σ. Η. Π. Ὀλίγα τινὰ δύνασθε νὰ ἀναγνώσητε ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ μαθήματι τοῦ καθηγητοῦ τῆς στενογραφίας ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ κ. Ἰωάννου Μίνδλερ, ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 95 φύλλῳ τοῦ Δ' τόμου τῆς «Ἑστίας.» Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι συστήματος ἔγραψεν ὡσαύτως εἰς τὴν «Ἑστία» (Τόμ. 13, ἀριθ. 329) ὁ κ. Α. Μηλιαράκης. Ἐκτενῆ δὲ συγγράμματα εἰδικὰ εἶνε πολλά, ὧν κυριώτατον τὸ τοῦ Γερμανοῦ J. W. Zeibig «Geschichte und Literatur der Geschwindschreibkunst», ἐκδοθὲν ἐν Δρέσδῃ τῷ 1863. Ὡσαύτως τὸ τοῦ H. Krieg «Cours de sténographie

Digitized by Google

internationale d' après le systéme de Gabelsberger, précédé d' un abrégé de la sténographie». Leipzig· 1880. Τῷ δὲ 1857 ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Πανδώρᾳ» ἱστορία τῆς στενογραφίας ὑπὸ Ἰωσὴφ Μίνδλερ, τοῦ πρώτου εἰσαγαγόντος ταύτην εἰς τὴν Ἑλλάδα. (τ. Η' σ. 40 κἑ. 102 κἑ.) — κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — *Κολόμβα*· — κ. Ι. Γ. Β. Βραΐλαν. Εὐστοχώτατα. — κ. Π. Δ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως—*Ἀγεωγραφήτῳ*. 1) Τὸ νέον κράτος τοῦ Κόγκου ἱδρύθη κοινῇ συνεννοήσει τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ἐν συνδιασκέψει, συγκροτηθείσῃ ἐν Βερολίνῳ τῷ 1884—1885. Ἔχει ἔκτασιν ἴσην πρὸς τὰ δύο τρίτα περίπου τῆς Εὐρώπης. Διὰ τῆς περὶ ἱδρύσεως αὐτοῦ συνθήκης προστατεύονται ἐξ ἴσου τὰ συμφέροντα πάντων τῶν ἐμπορευομένων ἐν αὐτῷ κρατῶν. 2) Ἀρίστη ἱστορικὴ Γεωγραφία εἶνε ἡ τοῦ γνωστοῦ Ἄγγλου ἱστορικοῦ Ἐδουάρδου Φρήμαν, ἧς γαλλικὴ μετάφρασις ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις (Histoire générale de l'Europe par la géographie politique, traduite par Gust. Lefebvre. 3) Ἡ λέξις λεύγη, δι' ἧς μεταφράζεται τὸ γαλλικὸν lieue ἦν γνωστὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους· ὁ Ἡσύχιος γράφει: «Λεύγη, μέτρον τι γαλατικόν.» —κ. Δ. Π. Δ. Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωμεν, καὶ μὴ λάβετε τὸν κόπον παρακαλοῦμεν.—κ. Ι. Ν. Δ. Πειραιᾶ. Ὑπάρχει ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δρ. 8·

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ἀριθμητικὸν πρόβλημα.

Ἄνδρες γυναῖκες ἕνδεκα καὶ τὰ κουλούρια δέκα.
Ὁ κάθε ἄνδρας τρώγει δυό, 'μισὸ κάθε γυναῖκα.

ΛΥΣΕΙΣ

Δ. Ἴα. οἶα. ῥοιὰ χροιά.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

16 Μαΐου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	351.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	432.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	373.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	266.
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	262.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	187.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	248.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	426.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4185—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	76.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	70.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	74.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	273.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	3025.
» 3μην	30.05
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	119.—
» Τραπεζικὸν 3μην	118.—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον	23.75
Λίρα ὀθωμανικὴ	27.05

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ. 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34,×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34 0,×25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Εκ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΥΠΟ Γ. ΜΙΚΟΝΙΟΥ,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—436

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 491. —25 ΜΑΪΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 543

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α Π. Κουρτίδου.)

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΓΓΛΙΚΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΙΣ ὑπὸ τῆς Κας Mary C. Dawes.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι.

ΤΟ ΦΙΛΟΖΩΟΝ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ἐν Κύπρῳ.

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΟΝ ποίημα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀνευρέθη ἐν Πειραιεῖ ὑπόγειον θολωτὸν κατασκεύασμα ὑδραυλικόν, μεγάλη δεξαμενή, ἔχουσα πλάτος μὲν 14 μ. 30, μῆκος δὲ καθ' ὅσον ἔχει ἀποκαλυφθῆ 16 μ. Ἡ εἰς ταύτην κατάβασις γίνεται διὰ 7—8 βαθμίδων, λελαξευμένων ἐν τῷ βράχῳ. Στηρίζεται δ' ἡ θόλος αὐτοῦ ἐπὶ τεσσάρων τετραγωνικῶν στύλων, ὧν οἱ μὲν τρεῖς εἶναι ἐπειργασμένοι ἐπὶ τοῦ βράχου, τραχεῖς τὴν ἐπιφάνειαν, ὁ δὲ τέταρτος, ἰσχνότερος τῶν ἄλλων, εἶναι κατεσκευασμένος ἐκ τετραγώνων λίθων, ἀποκεκομμένων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βράχου.

— Ὁ ἡμέτερος κ. Σπυρίδων Σαμάρας συνέθεσε μελόδραμα **Flora Mirabilis**, τὸ ὁποῖον ἐδιδάχθη ἐν τῷ θεάτρῳ Carcano τῶν Μεδιολάνων μετὰ μεγίστης καὶ ἐκτάκτου ἐπιτυχίας. Ὁ κ. Σαμάρας ἐκλήθη εἰκοσάκις ὑπὸ τοῦ γοητευθέντος ἀκροατηρίου. Πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες τῶν Μεδιολάνων εἶναι πλήρεις ἐπαίνων διὰ τὸ ἔργον τοῦ Ἕλληνος μουσουργοῦ. Λέγεται ἀπὸ τοῦδε ὅτι θὰ παρασταθῇ τὸ μελόδραμα τοῦτο καὶ εἰς ἄλλας πόλεις, ἰδίως ἐν Βρυξέλλαις.

— Ἐξεδόθη ἡ ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν ὑπὲρ τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως. Ἡ περιουσία τοῦ συλλόγου κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1885 ἀνήρχετο εἰς 317,214.53. Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ συλλόγου ἐργάζονται 350 περίπου γυναῖκες καὶ κοράσια ἐπὶ μισθῷ, πλείονα δὲ τῶν 100 κορασίων διδάσκονται προκαταρκτικῶς ὅπως κατασταθῶσιν ἱκανὰ νὰ εἰσέλθωσι καὶ ταῦτα εἰς τὰ τεχνουργεῖα. Τὰ εἴδη τῆς ἐργασίας, εἰς ἃ καταγίνονται κατ' ἰδιαίτερα τμήματα, εἶναι ἡ ῥαπτική, ἡ ποικιλτική, ἡ τριχαπτική, ἡ ὑφαντικὴ μεταξωτῶν καὶ βαμβακερῶν καὶ ἡ ταπητουργία, τὰ προϊόντα δὲ ἁπάντων διακρίνονται ἐπὶ τέχνῃ ἐξαιρέτῳ καὶ προτιμῶνται συνήθως τῶν εὐρωπαϊκῶν διὰ τὴν στερεότητα αὐτῶν.

— Ὁ ἐνταῦθα μελοποιὸς κ. Γ. Λαμπίρης συνέθεσεν ἐμβατήριον πολεμικόν, ὅπερ ἐπέγραψε «Ἐστὰ σύνορα, 'στὰ σύνορα, ἐμπρός!» καὶ ἀφιέρωσεν «εἰς τοὺς φιλοτίμως ἀγωνισθέντας ἐν Θεσσαλίᾳ.» Συνάμα δ' ἐμελοποίησε καὶ τὸ ποίημα τοῦ κ. Γ. Δροσίνη «Δόξα εἰς τοὺς πεσόντας» ἀφιερώσας τοῦτο εἰς τὴν μνήμην τῶν εἰς τὰ σύνορα πεσόντων.

— Διατρίβει ἐνταῦθα ὁ ὑφηγητὴς τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ ἐν Λιψίᾳ πανεπιστημίου κ. Gregory, ἐλθὼν ἐνταῦθα ὅπως μελετήσῃ τὰ ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Ἀθηνῶν χειρόγραφα τοῦ Εὐαγγελίου μεθ' ὁμοίας ἐρεύνας γενομένας ὑπ' αὐτοῦ ἐν ταῖς πλείσταις τῶν εὐρωπαϊκῶν βιβλιοθηκῶν.

— Ἐν τῷ κατ' αὐτὰς ἐκδοθέντι φύλλῳ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ ἐν Ἀμερικῇ δημοσιευομένου περιοδικοῦ *Πλατωνικοῦ* (the Platonist) περιλαμβάνεται εὐμενὴς κρίσις περὶ τοῦ τετάρτου καὶ τοῦ πέμπτου τόμου τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ κ. Κωνσταντίνου Σάθα οἵτινες, ἐκδοθέντες πρὸ ἐτῶν, περιέχουσιν, ὡς γνωστὸν τὴν χρονογραφίαν καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ Ψελλοῦ.

— Ὁ ἐν Παρισίοις ἐκδότης Hachette ἤρξατο τῆς ἐκδόσεως Ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος κατὰ φυλλάδια καὶ μετ' εἰκόνων, γαλλιστὶ συντεταγμένης ὑπὸ τοῦ ἱστοριογράφου Duruy, οὗτινος πλὴν τῶν ἄλλων ἔργων γνωστὴ ἡ ὑφ' ὁμοίους ὅρους ἐκδεδομένη ῥωμαϊκὴ ἱστορία.—Ἡ νέα Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος θέλει ἐκδοθῆ εἰς τρεῖς τόμους, τὰ δὲ φυλλάδια ἐκδίδονται καθ' ἑβδομάδα, ἔσται δ' ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ προλόγου καὶ τοῦ πρώτου τεύχους, συντεταγμένη ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων καὶ ἡ πρὸ ἐτῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκδεδομένη δίτομος ἱστορία τῆς Ἑλλάδος.

— Παρὰ τῷ ἐκδότῃ Firmin-Didot ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη λεπτομερὴς βιογραφία τοῦ Γάλλου συνταγματάρχου Sève, τοῦ μετονομασθέντος Σολιμὰν πασσᾶ, στρατάρχου τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Ἡ βιογραφία αὕτη, συγγραφεῖσα ὑπὸ Aimé Vingtrinier, περιλαμβάνει πλήρη ἱστορίαν τῶν πολέμων, ὧν μετέσχεν ὁ αἰγυπτιακὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ 1820 μέχρι τοῦ 1860.

— Ἐξεδόθη ἐκ τῶν πιεστηρίων τοῦ Clarendon Press, τοῦ πανεπιστημιακοῦ τυπογραφείου τῆς Ὀξωνίας, ὁ ὑπὸ τοῦ ἐν Λιψίᾳ καθηγητοῦ κ. Βίκτωρος Γαρδχάουσεν πρὸ ἐτῶν συνταχθεὶς κατάλογος τῶν ἐν Σινᾷ ἑλληνικῶν χειρογράφων. Περὶ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης θέλομεν δημοσιεύσῃ προσεχῶς εἰδικὴν βιβλιογραφίαν.

— Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ὀγκώδης τόμος ποιημάτων τοῦ Thomas Ashe, ὧν ἰδίᾳ ἐπαινεῖται δραμάτιον ἑλληνικὸν ἔχον τὸν μῦθον καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας πεποιημένον. Ἐπιγράφεται τοῦτο *Ὑψιπύλης ἄλγη* (The Sorrows of Hypsipyle) καὶ ὑπόθεσιν ἔχει τὸν μῦθον περὶ τῶν ἀνδροκτόνων Λημνίων γυναικῶν. Ὁ διάλογος ἐν αὐτῷ ἔχει δύναμιν, τὰ δὲ χορικὰ ᾄσματα δὲν ἀμοιροῦσι χάριτος καὶ ποιητικῆς ἀξίας.

— Ὑπεβλήθη εἰς τὴν Οὐγκρικὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ἐκτενὴς Γραμματικὴ τῆς Ἀθιγγανικῆς διαλέκτου, συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Ἰωσήφ.

— Ἐξεδόθησαν τὰ ποιήματα τοῦ πανσλαβιστοῦ δημοσιογράφου Ἀξακώφ, ἐπιμελείᾳ τοῦ Σαμαρίν, ἐπιστηθίου φίλου τοῦ θανόντος.

— Ἐν Πετρουπόλει ἤρξατο ἀπό τινος δημοσιευόμενον νέον περιοδικὸν σύγγραμμα, ὁ *Ἐρανιστὴς τῆς κλασσικῆς φιλολογίας*.

— Κατὰ τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ βασιλείου τῆς Σερβίας, ἐν ἔτει 1883 ἐξεδόθησαν ἐν Σερβίᾳ 708 βιβλία ὧν 52 ἦσαν ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ συγγράμματα. Τούτων τὰ 496 ἔχουσι τυπωθῆ διὰ κυριλλικῶν χαρακτήρων, τὰ λοιπὰ διὰ λατινικῶν.

— Μεγαλοπρεπεστάτη προαγγέλλεται ἡ ἐν Μονάχῳ εἰς μνήμην τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α' παρασκευαζομένη πομπή. Ἡ πομπὴ αὕτη, ἥτις θὰ γίνῃ τῇ 28|10 Ἰουλίου, θὰ ἀποτελῆται ἐκ 55 ὁμίλων, ἐκπροσωπούντων τὰς τέχνας καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἅτινα προήχθησαν εἰς ἀκμὴν τῇ προστασίᾳ τοῦ φιλομούσου βασιλέως. Ἐν ἑκάστῳ ὁμίλῳ θὰ συμπαρίσταται καὶ ἀνὰ εἷς καλλιτέχνης πρὸς φιλόκαλον διακόσμησιν τῶν κατ' αὐτόν. Τῆς πομπῆς θὰ ἐξάρχωσι κήρυκες καὶ στεφανηφόροι, μουσικοὶ καὶ γυμνασταί· θὰ ἕπωνται τούτοις ὅμιλοι ἐκπροσωποῦντες τὰς ἐν ἔτει 1813 φάλαγγας τῶν ἐθελοντῶν σπουδαστῶν. Εἶτα θὰ ἀκολουθῶσιν οἱ ὅμιλοι τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν ἕκαστος θὰ ἔχῃ ἴδια ἐμβλήματα καὶ σύμβολα, καλλιτεχνικώτατα διεσκευασμένα.

— Ὁ ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Πρωσσικοῦ κράτους ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐν πᾶσι τοῖς Πρωσσικοῖς Πανεπιστημίοις ἀνὰ μίαν ἕδραν ὀδοντοϊατρικῆς. Μέχρι τοῦδε διωρίσθησαν καθηγηταὶ τοῦ μαθήματος τούτου ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις Βερολίνου καὶ Βρεσλαβίας.

— Ἐν βαθεῖ γήρατι ἀπέθανεν ἐν Βερολίνῳ ὁ Λεοπόλδος Ράγκε, ὁ περιφανέστατος τῶν Γερμανῶν ἱστορικῶν, περὶ οὗ πρό τινων μηνῶν ἐδημοσίευσεν ἡ *Ἑστία* σύντομον βιογραφίαν ἐπ-

Digitized by Google

εὐκαιρίᾳ τοῦ πανηγυρισμοῦ τῆς ἐνενηκονταετηρίδος αὐτοῦ. Ὁ Ῥάγκε θνήκων καταλείπει ἡμιτελὲς τὸ κολοσσιαῖον ἔργον, ὅπερ περὶ δυσμὰς τοῦ βίου του ἀνέλαβε, τὴν Παγκόσμιον Ἱστορίαν, ἧς μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν ἓξ τόμοι.

— Ἀπό τινων ἐτῶν ἡ Δανικὴ κυβέρνησις πέμπει συνεχῶς ἐπιστημονικὰς ἀποστολὰς πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς Γροιλανδίας. Ἐν ἔτει 1884 ἔπεμψε τρεῖς τοιαύτας, κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος μία μὲν ἀποστολὴ ἐξηρεύνησε τὰ δυτικὰ παράλια, ἑτέρα δὲ τὰ βορειοδυτικά· νῦν ὀργανοῦται νέα ἀποστολὴ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ Ῥύδερ πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν ἐν Γροιλανδίᾳ Δανικῶν κτήσεων. Αἱ ἔρευναι αὗται ἀπεδείχθησαν λυσιτελέσταται διὰ τὴν περισυναγωγὴν σπουδαίων ναυτικῶν, γεωγραφικῶν καὶ φυσικῶν παρατηρήσεων, πλὴν δὲ τούτου διαφωτίζουσιν οὐ σμικρὸν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν βορείων λαῶν. Οὕτω ἐν δυσὶ τῶν προγενεστέρων ἀποστολῶν καθωρίσθη μέχρι τίνος μέρους ἐξετείνοντο αἱ ἐν Γροιλανδίᾳ ἀποικίαι τῶν ἀρχαίων Σκανδιναυῶν.

— Εἰς μνήμην τῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἀπηγγέλθησαν τῇ 10|12 Μαΐου ἐν τῷ Γαλλικῷ θεάτρῳ ποιήματα πρὸς τοῦτο συνταχθέντα καὶ ἐξεδόθη ὁ δεύτερος τόμος τῶν ἀνεκδότων ἔργων του. Ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ περιέχεται τὸ «Τέλος τοῦ Σατὰν» μακρὸν ἀλλ' ἡμιτελὲς ποίημα χριστιανικῆς ὑποθέσεως. Ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ ἀποστάτου ἀγγέλου καὶ τῆς κοσμογονίας, ψάλλει τὴν παρουσίαν καὶ τὸ πάθος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ φθάνει μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.

— Ἑλβετός τις ἐδωρήσατο εἰς τὸ ἐν Ἰέννῃ Πανεπιστήμιον 375000 δραχμῶν, ὅπως δαπανῶνται ἐτησίως οἱ τόκοι αὐτῶν ὑπὲρ προαγωγῆς τῆς φυλογενολογικῆς ζῳολογίας (τοῦ Δαρβινικοῦ συστήματος) καθ' ὃν τρόπον ἤθελεν ὁρίζῃ ἑκάστοτε ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐκείνῳ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ζωολογίας. Ὁ νῦν ἐν Ἰέννῃ ἐπιφανὴς Δαρβινικὸς καθηγητὴς κ. Χαῖκελ σκοπεῖ νὰ ὁρίσῃ τὰς ἐκ τῆς δωρεᾶς ταύτης ἐτησίας εἰσπράξεις πρὸς ἵδρυσιν καὶ δευτέρας ἕδρας τῆς ζῳολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ πρὸς ὀργάνωσιν ἐπιστημονικῶν ἀποστολῶν πρὸς ἐρεύνας ζῳολογικῶν ζητημάτων.

— Ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα ἀμερικανικῆς Σχολῆς ἤρξαντο ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ ἐν Θορικῷ τῆς Ἀττικῆς θεάτρῳ, πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ.

— Ἐν Σπάρτῃ εὑρέθη καὶ κατετέθη ἐν τῷ ἐκεῖ Μουσείῳ, δωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ εὑρετοῦ κ. Μ. Παπαγιανοπούλου, νεκρικὴ στήλη, ἐφ' ἧς εἰκονίζεται ἐν ἀναγλύφῳ νεανίας φέρων σκιάδιον ἐπὶ κεφαλῆς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σαίξπηρ Ἰούλιος Καῖσαρ τραγῳδία εἰς πράξεις πέντε μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς ὑπὸ **Μ. Ν. Δαμιράλη**. Ἐν Ἀθήναις, 1886. 8ον μέγα σ. 96.

Τὸ τριανταφυλλάκι λυρικὰ ποιήματα **Δημητρίου Α. Δαμιανοῦ**. Ἐν Ἀθήναις (Σμύρνῃ), 1886. 8ον σ. 110. 4 δρ. 50.

Τρίτον ἔτος τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ σωματείου «ὁ Εὐαγγελισμός» Ἔκθεσις ἀναγνωσθεῖσα τῇ 25 Μαρτίου 1886 ἐν γενικῇ συνεδρίᾳ τῶν μελῶν ὑπὸ τοῦ προέδρου Σωτηρίου Ν. Παπαγεωργίου. Ἐν Ἀθήναις, 1886. 8ον σ. 25.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 28 Μαΐου.

Ἐν τῇ Βουλῇ ἐψηφίσθη εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν τὸ περὶ ἀνυποτάκτων νομοσχέδιον. Ὑπεβλήθησαν δὲ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νομοσχέδια ἀφορῶντα εἰς μεταβολὴν τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμου· κατὰ τὸ ἓν τούτων ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν περιορίζεται εἰς 150· κατ' ἄλλο ἐκλογικὴ περιφέρεια ὁρίζεται ὁ νομός, καὶ κατ' ἄλλο δὲν προσμετρεῖται εἰς τὴν ἀρχαιότητα τῶν ἀξιωματικῶν ὁ χρόνος, καθ' ὃν διατελοῦσιν ἐν ἀδείᾳ, ὡς ὑποψήφιοι βουλευταί.

— Κατὰ πληροφορίας ἀσφαλεῖς τῆς κυβερνήσεως ἐπίκειται ἡ ἄρσις τοῦ ἀποκλεισμοῦ σήμερον ἢ αὔριον. Αἱ περὶ τούτου διαταγαὶ διεβιβάσθησαν ἤδη εἰς τὸν διευθύνοντα τὸν ἀποκλεισμὸν ναύαρχον.

— Σήμερον δὲ γενήσεται ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν ἡμετέρων αἰχμαλώτων ἐν Καραλῆ Δερβέν.

— Ἐν τῇ σημερινῇ τῆς Βουλῆς συνεδριάσει ἄρχεται ἡ συζήτησις τοῦ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὑποβληθέντος νομοσχεδίου περὶ ἐκλογικῶν μεταρρυθμίσεων.

— Καθ' ἃ ἀνέφερεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τὸ ἀρχηγεῖον Τρικάλων οἱ κατὰ τὰς τελευταίας συμπλοκὰς ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ φονευθέντες ἀνέρχονται εἰς 22, οἱ δὲ πληγωθέντες εἰς 54, ἐξ ὧν εἷς ταγματάρχης. Εἰς 47 δὲ ἀναβιβάζονται οἱ αἰχμάλωτοι, καὶ εἰς 178 οἱ μὴ παρουσιασθέντες εἰς τὰς τάξεις των. Ἐν τῷ νοσοκομείῳ Λαρίσης νοσηλεύονται 77 τραυματίαι, ὧν τρεῖς ὀθωμανοί. Μόνον δ' εἷς τῶν Ὀθωμανῶν ἀπέθανεν ἐν αὐτῷ.

— Ἐν τῷ θεραπευτηρίῳ Ζάρκου ἀπέθανεν ὁ γενναῖος ταγματάρχης Κ. Λώρης, βαρέως τραυματισθεὶς ἐν τῇ κατὰ τὴν Κούτραν συμπλοκῇ. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, μετακομισθεὶς εἰς Λάρισαν ἐτάφη δημοσίᾳ δαπάνῃ.

— Ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἐνταῦθα ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ μνημόσυνον τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων κατὰ τὰς προσφάτους παρὰ τὰ σύνορα συμπλοκάς. Ὅμοιον μνημόσυνον ἐτελέσθη καὶ ἐν Λαρίσῃ, ἔνθα ἐξεφώνησαν λόγους ὁ Γάλλος ποιητὴς κ. Παῦλος Δερουλὲδ καὶ ὁ δικηγόρος κ. Κ. Πολύχρονος.

— Κατὰ διαταγὴν τῆς Βασιλίσσης, ἡ Ἐφορεία τοῦ θεραπευτηρίου ὁ Εὐαγγελισμὸς εἰδοποίησε τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ὅτι ἐν τῷ νοσοκομείῳ τούτῳ διετέθησαν τέσσαρα δωμάτια δι' ἀξιωματικοὺς καὶ μία αἴθουσα μὲ ὀκτὼ κλίνας διὰ στρατιώτας, ὅπως νοσηλευθῶσιν ἐν αὐτοῖς ἰσάριθμοι ἐκ τῶν κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Πατρίδος ἐν τοῖς μεθορίοις τραυματισθέντων.

— Οἱ παρὰ τῇ Γενικῇ τῶν Κρητῶν συνελεύσει Χριστιανοὶ πληρεξούσιοι διεκήρυξαν διὰ ψηφίσματος, ὅτι ὁ ἀναλλοίωτος πόθος τοῦ κρητικοῦ λαοῦ ἐστὶ καὶ ἔσται ἡ ἕνωσις τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

— Ὁ μέχρι τοῦδε ἀρχηγὸς τοῦ ἡμετέρου στόλου κ. Μ. Κανάρης, διορισθεὶς ἐπιθεωρητὴς τοῦ στόλου, ἐξέφρασε δι' ἡμερησίας διαταγῆς τὴν εὐαρέσκειάν του πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀποτελοῦντας τὰ πληρώματα τῶν σκαφῶν αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ καρτερίᾳ καὶ προθυμίᾳ ἣν ἐπεδείξαντο καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ἐπιστρατεύσεως.

— Ἀπέθανεν ὁ βουλευτὴς Πυλίας Δ. Τριγγέτας, ὑποστράτηγος, γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1814, πολλάκις δὲ χρηματίσας ὑπουργός.

— Ἐτελέσθη ἐν τῷ Δημαρχείῳ ὑπὸ Ἰταλῶν καὶ Ἑλλήνων πολιτικὸν μνημόσυνον ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ στρατηγοῦ Γαριβάλδη.

— Ἐπανῆλθεν ἐκ Παρισίων ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κόμης δὲ-Μουΰ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 12ον καὶ 13ον φυλλάδιον. Διὰ τοῦ τεύχους τούτου ἄρχεται ὁ Β' τόμος τοῦ συγγράμματος. Προτάσσει δ' αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς μακρὸν καὶ περισπούδαστον πρόλογον. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

Ἀγνῆς Σμίθ—Βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τοπειογραφίας. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Μετὰ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μνημείων καὶ τοποθεσιῶν τῆς Ἑλλάδος. Χρυσοδεμένον. Τιμᾶται δραχ. 8. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 8,50.

Α. Βαλαωρίτου—Ποιήματα. Μνημόσυνα.—Κυρὰ Φροσύνη.—Ἀθανάσης Διάκος. Τόμοι 3, δραχ. 7. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 8.

Σαικσπήρου Τραγῳδίαι. Κατὰ μετάφρ. Δ. Βικέλα.
— Ὀθέλλος. Ἔκδ. Β' Δραχ. 1.—

Digitized by Google

— 'Ο Βασιλεὺς Λήρ. Ἔκδ. Β' • 1.—
Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν ἕκαστον τεῦχος Δραχ. 1,20
Δ. Βικέλα. 'Απὸ Νικοπόλεως εἰς 'Ολυμπίαν. Δρ. 2,50
— Λουκῆς Λάρης. Ἔκδ. Β'.—Δραχ. 1. Μετὰ ταχ. 1,20.
'Α. Παράσχου.— Ποιήματα. Τόμοι 3. δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρ. δρ. 11.
Δ. Παπαρρηγοπούλου. Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'—Δραχ. 2.
— *Χαρακτῆρες.* δραχ .2,20.
— *'Αγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5. δραχ. 2,20.
— *Συζύγου 'Εκλογή.* Κωμῳδία. Λεπτ. 50
— *'Αποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρ. τελῶν.*
Γ. Ζαλοκώστα—Ἅπαντα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 5,40.
—'Ρωμαῖος καὶ 'Ιουλιέτα. Ἔκδ. Β' 1.—
Φ. Γρηγοροβίου 'Αθηναΐς. 'Ιστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου. δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 220.
Παρνασσός. —Σύγγραμμα περιοδικόν. Σειρὰ αὐτοῦ ἐκ τόμων 8. 'Αντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 120 μόνον δρ. 40. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 55.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ 'Εμμ. 'Ροΐδου Τιμ. λεπτ 25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ 'Εμμ. 'Ροΐδου » » 25.
'Ο νέος κριτικὸς ὑπὸ 'Αγγέλ. Βλάχου » » 25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ 'Εμμ 'Ροΐδου...... » » 25

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλείας Τιμ. λεπτ. 10.
'Αδαμάντιος Κοραῆς. » » 10.
Λάζαρος Κουντουριώτης » » 10.
'Αλέξανδρος Σοῦτσος » » 10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου » » 10.
Περὶ καθαριότητος » » 10.
Περὶ Κύπρου.................... » » 10.
'Αριστοτέλης Βαλαωρίτης........ » » 10.
'Η φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολά » » 10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος 'Ελληνίδων Διακονισσῶν............ » » 10.
'Η Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. 'Αριστ. Βαλαωρίτου.................. » » 10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «'Εστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς «'Εστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ 'Αριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς «'Εστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Λίαν εὐχαρίστως θέλομεν τὰς ἀποστέλλει ὑμῖν· ἤρξατο δ' ἡ ἀποστολὴ ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης. Τὸ ζητηθὲν δελτίον διὰ τὸν κ. Μ. Κ. εἶνε ἀτυχῶς ἐξηντλημένον.—κ. Γ. Κ. 'Οδησσόν. 'Ελήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. 'Απάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*'Αναγνώστῃ μυθιστοριῶν.* Τὸ ἱστορικὸν αἴνιγμα τοῦ σιδηροῦ προσωπείου δὲν ἐλύθη μὲν εἰσέτι ὁριστικῶς, ἀλλὰ βέβαιον θεωρεῖται ὅτι ἡ ἐν τῷ «'Υποκόμητι τῆς Βραζελόννης» τοῦ Δουμᾶ διήγησις περὶ αὐτοῦ εἶναι ἀνυπόστατος· ὁμοίως καὶ ἡ ἐν τῷ διηγήματι τοῦ κ. Στεφάνου Ξένου, τῷ «Ἕλληνι πειρατῇ.» 'Ο ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' μυστηριώδης προσωπιδοφόρος κατάδικος οὔτε ἀδελφὸς δίδυμος τοῦ βασιλέως ἦτο, οὔτε ἐπίσημος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως κληρικός, διωκόμενος ὑπὸ τῶν 'Ιησουιτῶν καίτοι ἀμφότεραι αἱ γνῶμαι αὗται ὑποστηρίζονται ὑπό τινων ἱστορικῶν. Κατὰ τὰς νεωτάτας ἐρεύνας ὁ ἀτυχὴς κατάδικος, ὁ φέρων διαρκῶς οὐχὶ σιδηροῦν, ἀλλὰ μέλαν βελούδινον προσωπεῖον ἦτο εἷς τῶν δύο, ἢ ἰταλός τις ὀνόματι Ματτιόλη, ἢ εἷς συνταγματάρχης τοῦ ἱππικοῦ ἐκ Λοραίνης, ὁ ἱππότης τοῦ Χαρμοάζ. 'Ο μὲν πρῶτος κατηγορεῖτο ἐπὶ προδοσίᾳ, ὁ δὲ δεύτερος εἶχεν ἐξυφάνῃ ἐν Κάτω Χώραις συνωμοσίαν κατὰ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. 'Ο Jung ἐν ἰδιαιτέρῳ συγγράμματι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου (La verité sur le masque de fer. Paris, 1873) πιθανώτερον θεωρεῖ, ὅτι ὁ κατάδικος ἦτο ὁ Λοθαρίγκιος συνταγματάρχης. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην παραδέχεται καὶ ὁ μετ' αὐτὸν πραγματευθεὶς τὸ ζήτημα Γερμανὸς Riese.—Μυθιστόρημα ἴδιον περὶ τοῦ σιδηροῦ προσωπείου ἔγραψεν ἡ 'Αγγλὶς Louisa Hay Kerr.—κ. Α. Χ. Σῦρον. 'Η σημείωσις ἔχει ὀρθῶς, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. 'Επληρώθησαν δραχ 28,20 τῷ κ. Κ. Μ.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. 'Ελήφθησαν ἤδη τὰ 2 μέρη, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς δ' ἄρχεται ἡ δημοσίευσις. Τὸ ζητηθὲν φύλλον φροντίζομεν νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν.—κ. Χ. Ρ. Πάτρας. 'Εγένετο ἡ ἐγγραφὴ καὶ ἡ ἀποστολὴ τῶν φύλλων. Τὴν ἀπόδειξιν ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.—*Φιλολόγῳ.* Καὶ τὴν λέξιν *πολιτισμὸς* ὁ Κοραῆς εἰσήγαγεν εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, μεταφράσας οὕτω τὴν γαλλικὴν civilisation. 'Η λέξις *ἡμέρωσις* ἣν μεταχειρίζονται ἄλλοι εἰς δήλωσιν τῆς αὐτῆς ἐννοίας εἶνε τοῦ Στράβωνος, ἀλλὰ ταύτης προτιμητέαν θεωρεῖ ὁ Κοραῆς τὴν πρώτην.—κ. Ν. Δ. Λ. Μάντσεστερ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς ὑμῶν διαθέσεις ὑπὲρ τῆς «'Εστίας».—κ. *Π. Μ. Χίον.* 'Απὸ τοῦ 1816 μέχρι τοῦ 1820 ὁ κόμης Μάρκελλος (le comte de Marcellus) ἦν προσκεκολλημένος εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει γαλλικὴν πρεσβείαν. 'Εν ἔτει 1822 ἦν πρῶτος γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίνῳ πρεσβείας, ὑπὸ τὸν Σατωβριάνδον· ἔμεινε δ' ἐπιτετραμμένος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Βερώνῃ συνόδου καὶ τοῦ ἱσπανικοῦ πολέμου. Πλείονας λεπτομερείας περὶ τοῦ βίου του εὑρίσκετε ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ: Souvenirs d' Orient. (Paris 1839 τ. 2) καὶ Souvenirs diplomatiques, correspondance intime de M. de Chateaubriand. Πλὴν τούτων ἐξέδωκε τὰ *Διονυσιακὰ* τοῦ Νόννου μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως καὶ συλλογὴν δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς 'Ελλάδος μετὰ σημειώσεων καὶ γαλλικῆς μεταφράσεως. 'Εν Κωνσταντινουπόλει εὑρισκόμενος συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ ποιητοῦ 'Αθ. Χρηστοπούλου καὶ πολλῶν 'Ελληνικῶν οἰκογενειῶν.—κ. 'Αδελφ. Κ. Μασσαλίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Ταχυδρομικῶς τὰς ἀπεστείλαμεν ὑμῖν.— Gérés. 'Εκ φυλλαδίων 20, καὶ θὰ φθάνῃ μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης.—Μάλιστα, θὰ περιέχῃ.—κ. Φ. Κ. Σαχάλαν. Τὸ Figaro-Salon τιμᾶται μετὰ ταχυδρ. φρ. 3,50. Τὸ ἕτερον βιβλίον δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα—**Κολόμβᾳ.** 'Ορθοτάτη. —κ. Χ. Δ. 'Ο Πάρνελ, ὁ ἰσχυρότατος τῶν ἐν τῷ Βρετανικῷ κοινοβουλίῳ κομματαρχῶν, ἐγεννήθη ἐν 'Ιρλανδίᾳ ἐν ἔτει 1846. Εἶναι διαμαρτυρόμενος καὶ οὐχὶ καθολικός. Περατώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Κανταβριγίας ἐταξείδευσε ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς 'Αμερικὴν καὶ ἐπανῆλθεν ἐν ἔτει 1871 εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου διὰ τῶν προσπαθειῶν του πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐκμισθωτῶν τῶν κτημάτων του, εἵλκυσε τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ καὶ ἐν ἔτει 1873 ἐξελέχθη βουλευτὴς ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ κόμματος. Διακριθεὶς ἐν τῇ Βουλῇ ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ ἐν αὐτῇ κόμματος τῶν 'Ιρλανδῶν αὐτονομικῶν (Homerulers), ὅπερ νῦν ἀποτελεῖται ἐξ 85 βουλευτῶν.—κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. 'Ελήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. 'Η ἀποστολὴ πρὸς τοὺς ἐγγραφέντας ἤρξατο. 'Απηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως —Κυρίαν Ε. Κ. Μυτιλήνην καὶ κ. Α. Ν. Π. Πόρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν·—κ. Ν. Τουρκική τις παροιμία λέγει: Δὲν ὑπάρχει βουνό, ὅσο ὑψηλὸ καὶ ἂν ἦναι, ποῦ νὰ μὴν τοῦ δαίρνει τὴν κορυφὴ βροχή, δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὅσον καλὸς καὶ ἂν ἦναι, ποῦ νὰ μὴ τὸν κακολογοῦν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

23 Μαΐου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	351.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	429.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	373.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	267.
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	262.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	187.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	242.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	428.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4195—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	75.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	70 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73 50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	280.—
Ἑταιρία Φωταερίου .... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	30.—
» 3μηνν......	29.75
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.18¾
» Τραπεζικὸν 3μηνν	1.17¾
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	23.57
Λίρα ὀθωμανικὴ.................	26.90

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολαου Γ. Ιγγλεση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ τελῶν ἀντὶ δραχ. 3.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Τόμος Α'.—Οἱ Καλλέργαι.—Λουκᾶς Νοταρᾶς. Δρ. 5.—
Τόμος Β'.—Γαλάτεια.—Χίμαιρα.—Σκύλλα.—Ὑψηλάντης.—Σεμέλη.—Ἀμάλθεια. Δρ. 5.—
Τόμος Γ'.— Εἰκόνες. — Κύματα. — Ἔπεα πτερόεντα.—Παντοῖαι ποιήσεις.—Δράματα.—Παραφράσεις.— Δρ. 5.—
Τόμος Δ'.—Περιέχων τὰ πεζὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ Δρ. 5.

Οἱ 4 τόμοι ὁμοῦ δραχ. 16. Ἕκαστος τόμος χωριστὰ δρ. 5. Διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ζητοῦντας ἐπιβαρύνεται ἕκαστος τόμος μὲ ταχυδρ. τέλη, λεπτὰ 60.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δραχ. 5,50.

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.— *Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί.— Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα.— Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λαοπλάνος.— Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.— Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Δ. *Δραματικὴ ποίησις.*— Ευριπιδου, Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τόμος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη. —Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.— Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* Σοφοκλεους, Ἀντιγόνη Αριστοφανους Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—Τασσου, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—Τασσου, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα*, Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως. -Λέϊλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—Λεσσιγκ, Νάθαν ὁ σοφός —Σχιλλερ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα*, Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναΐάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα*, Μέρος Γ'.—Τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαί —Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.— Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.— Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Πωλοῦνται χωριστὰ κατὰ τόμον.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δρ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 6.80

Προσεχῶς δημοσιευθήσονται:

Τόμος ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις* —Δαντου, Κόλασις.—Αισχυλου, Πέρσαι.—Γαιτου, Ἰφιγένεια.— Σαικεσπειρου, Ἰούλιος Καῖσαρ.

Τόμος ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α'. μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Τόμος ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Β'. μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶς

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ.	5.—
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	2.80
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	.50

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ.	Χρ.	6.—
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	3.50
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	9.—

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—141

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 492 — 1 ΙΟΥΝΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 544

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835 ὑπὸ Δ. Βικέλα.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α Π. Κουρτίδου.)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἑλίζης Σ. Σούτσου.

Ο ΛΟΧΙΑΣ. Διήγημα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Αἱ ἐν Ἀκροπόλει γινόμεναι ἀνασκαφαὶ κατὰ μῆκος τοῦ βορείου τείχους προέβησαν ἤδη μέχρι τοῦ βράχου, ἀποκαλυφθέντος ἐν βάθει τεσσάρων καὶ πέντε μέτρων. Ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀνασκαφὴ θὰ χωρῇ κατὰ δύο διευθύνσεις ἀπὸ τοῦ βορείου τείχους, τὴν μὲν πρὸς τὰ Προπύλαια, τὴν δὲ πρὸς τὸν Παρθενῶνα. Ὁ ἀνασκαφεὶς χῶρος θὰ ἐπιχωματωθῇ πάλιν καὶ θὰ ἰσοπεδωθῇ.

— Τῇ 18]30 Μαΐου ἐν τῷ κοιμητηρίῳ Mont Parnasse ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτοτάτης ὁμηγύρεως ἐτελέσθησαν τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ εἰς μνήμην τοῦ ἀποβιώσαντος ἑλληνιστοῦ καὶ φιλέλληνος **Egger** ἀνεγερθέντος μνημείου ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐξεφωνήθησαν λόγοι ὑπὸ τῶν ἀναλαβόντων τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ μνημείου τούτου Μαρκησίου de Queux de St Hilaire, Δ. Βικέλα καὶ Croiset καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ρενάν.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἐθνικὸς τῶν Ἑλλήνων Ὕμνος» ἀνεδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς ἐν Ῥώμῃ ἔνθουν ποίημα γραφὲν ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ Πέτρου Bernabo Silorata, συντάκτου διαφόρων περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων καὶ ἐκδότου διαφόρων ἔργων, ὧν τὰ πλεῖστα ποιητικά, πρωτότυπα ἢ μεταπεφρασμένα. Τὸ νέον τοῦτο ποίημα τοῦ νῦν ὀγδοηκοντούτους Ἰταλοῦ φιλέλληνος, διακρινόμενον διὰ τὰ φιλελληνικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα, μετεφράσθη ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ Ζακυνθίου κ. Ἀριστείδου Καψοκεφάλου, ἐδημοσιεύθη δὲ μετὰ βιβλιογραφικῶν σημειώσεων περὶ τοῦ ποιητοῦ ἐν ἰδίῳ φύλλῳ ὑπὸ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ φιλοπόνου κ. Σπυρ. Δε—Βιάζη, ἀναδημοσιευθέντι ἐκ τῆς Ζακυνθίας «Κυψέλης.»

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐτελέσθησαν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως αἱ εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Μανέτα, τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Δ. Βουλπιώτου, τοῦ τμηματάρχου τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως κ. Ν. Γ. Πολίτου καὶ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, παρόντος καὶ ἱκανοῦ πλήθους ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἰ καὶ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου διὰ τὸ ἀναπεπταμένον τοῦ πεδίου κατέπιπτον καυστικαί. Αἱ ἐξετάσεις ἀπὸ τῆς τετάρτης μετὰ μεσημβρίαν ἀρξάμεναι διήρκεσαν ἐπὶ δίωρον καὶ πλέον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐξετέλεσαν γυμνάσια ὁπλασκίας, λόχου, πυκνῆς καὶ ἀραιᾶς τάξεως, τὸ πρόσταγμα ἔχοντος τοῦ ἐπόπτου τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν κ. Γ. Ἀντωνοπούλου. Κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν κινήσεων ἢ καὶ κατ' αὐτὰς ἡ μουσικὴ τῆς φρουρᾶς ἀνέκρουεν ἐμβατήρια· γραφικὸν δὲ ἦτο τὸ θέαμα ὁπότε οἱ νεκροὶ ὁπλῖται, τὴν ὁμοιόμορφον αὐτῶν γυμναστικὴν στολὴν φοροῦντες, ἐβάδιζον ἐρρύθμως ὡς τελείως ἠσκημένοι στρατιῶται πρὸς τὸν γοργὸν τῆς σάλπιγγος ἦχον αἱ δ' ἐφ' ὅπλου λόγχαι αὐτῶν ἠκτινοβόλουν εἰς τὸν ἥλιον' ὅστις εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ κλινῃ πρὸς δύσιν· πολλοὶ δὲ συνεκινήθησαν ὁπότε εἶδον αὐτοὺς παραταθέντας εἰς ἀκροβολισμὸν καὶ ἐπιχειρήσαντας ἔφοδον κατὰ τοῦ ἐν τῷ βάθει τοῦ πεδίου γηλόφου, ἐφ' οὗ διεκρίνοντο μακρόθεν ταχύσκαπτά τινα. Καλλίστας ἐντυπώσεις ἀπεκόμισαν πάντες ἐκ τῶν ἐξετάσεων τούτων, ἐπιδοκιμάζοντες εἰς τὴν ἐπὶ τὰ γενναῖα, κατὰ τὰς προγονικὰς ἡμῶν παραδόσεις, τροπὴν τῶν ἑλληνοπαίδων, ἀνδριζομένων καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ φρόνημα καὶ παρασκευαζομένων ὅπως ἀξίως ὑπηρετήσωσιν ἐν δέοντι εἰς τὴν Πατρίδα. Ἡ πληρεστάτη ἐπιτυχία τῶν στρατιωτικῶν τούτων ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν καταδεικνύει πόσων ἐπαίνων ἄξιοι εἰσὶν οἱ τὴν ἀρχεβουλίαν τοῦ ἔργου λαβόντες, οἵτινες ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι θέλουσι συμπληρώσει αὐτὸ ὑποχρεωτικὴν εἰσάγοντες τὴν στρατιωτικὴν ἄσκησιν εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῶν ἀνὰ τὸ Κράτος Γυμνασίων, γενικεύοντες μέτρον ὅπερ ἤδη ἀπεδείχθη ἀναντιρρήτως ὠφέλιμον καὶ ὅπερ τέλειον καθιστάμενον θ' ἀποβῇ ἐθνωφελέστατος θεσμός.

— Τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς *Ἐπετηρίδος τῶν κλασσικῶν ἐπιστημῶν* (**Bursian's Jahresbericht**) περιέχει πλὴν ἄλλων βιβλιογραφίας τῶν εἰς τὸν Ἀριστοτέλην ἀναφερομένων συγγραμμάτων ὑπὸ Susemihl, τῶν εἰς τὸν Ἡρόδοτον ὑπὸ Stein καὶ τῶν περὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας πραγματευομένων ὑπὸ **Schiller**.

— Ἡ μὶς Χάρρισον ἐπισκεφθεῖσα τὴν Ἑλλάδα καὶ μελετήσασα ἐπὶ τόπου τὰς ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας προεκήρυξεν ὅτι κατὰ τὸν ἀρξάμενον μῆνα θὰ διδάξῃ ἐν τῷ Βρεταννικῷ μουσείῳ τοῦ Λονδίνου δύο σειρὰς μαθημάτων, τὴν μὲν περὶ τοπογραφίας καὶ ἀρχαίων μνημείων τῶν Ἀθηνῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν Παυσανίαν, τὴν δὲ περὶ τῆς τέχνης τῶν ἑλληνικῶν ἀγγείων.

— Ὑπὸ τοῦ **H. Kiepert** ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ χάρτης τῆς Λυκίας χαραχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελευταίων ἐρευνῶν τοῦ Βέννδορφ.

— Παρουσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος ἐκηρύχθη ἐν Βερολίνῳ ἡ ἔναρξις τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως, τῆς γενομένης εἰς πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας τῶν καλῶν τεχνῶν. Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην δισχίλιοι καὶ πλέον καλλιτέχναι ἐξέθηκαν τρισχίλια ἔργα, ὧν περὶ τὰ 1600 εἶναι ἐλαιογραφίαι καὶ 300 ἔργα πλαστικά. Τῆς ἐκθέσεως μετέσχον, πλὴν τῶν Γερμανῶν, πολλοὶ Αὐστριακοὶ καὶ τινες Ἰταλοί, οὐδεὶς δὲ Γάλλος ἀλλὰ μόνον εὐάριθμοι Γερμανοὶ ἐν Παρισίοις ἐργαζόμενοι. Ταῖς αἰθούσαις τῆς ἐκθέσεως συνδέεται τὸ κλασσικὸν κληθὲν τρίγωνον, τὸ διόραμα τῶν ἀποικιῶν, καὶ ἡ τοῦ ἐν Περγάμῳ βωμοῦ καὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διὸς καὶ ἡ τῆς Περγάμου, ὡς εἶχον τὸ πάλαι, ἀναπαράστασις, περὶ ὧν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ Δελτίου ἐγράψαμεν.

— Κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου θὰ πανηγυρισθῇ ἐν Βούδα—Πέστῃ ἡ διακοσιοστὴ ἐπέτειος τῆς ἀνακτήσεως τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου τῆς Λοθαριγγίας καὶ τοῦ ἐκλέκτορος Μὰξ Ἐμμάνουελ, τῶν ἐκδιωξάντων τοὺς Τούρκους. Εἰς μνήμην τοῦ γεγονότος ἐκείνου ἡ πόλις ἔκοψε μετάλλια, φέροντα ἐγκεχαραγμένα τὰς προτομὰς τῶν δύο στρατηλατῶν. Ὡς ἀπόγονοι τούτων θὰ προσκληθῶσι νὰ μετάσχωσι τῆς πανηγύρεως ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Οὐγγαρίας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας· ἐπίσης θὰ προσκληθῶσι καὶ αἱ πόλεις Βιέννης καὶ Μονάχου. Εἰς τὸ μέρος τοῦ τείχους τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεχομένης Βούδας, ὅπου λέγεται ὅτι πρῶτος ἀνῆλθεν ὁ Οὔγγρος Πετνεχάσυ, θὰ στηθῇ ἐνεπίγραφος πλάξ, μνημονεύουσα τὸ γεγονός· θὰ γείνῃ προσέτι ἱστορικὴ ἔκθεσις, ἱστορικὴ πομπὴ καὶ ἑορτὴ τοῦ λαοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ ἑλβετικοῦ συλλόγου τῶν Ἄλπεων θὰ πανηγυρισθῇ τῇ 8 τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου ἡ ἐπέτειος τῆς πρώτης ἀναβάσεως εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Λευκοῦ ὄρους. Ἀνέβησαν δὲ πρῶτοι πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν, μετὰ πολλὰς ἀποτυχούσας ἀπόπειρας ἄλλων, εἷς αἰγαγροθήρας, ὀνόματι Ἰάκωβος Βαλμὰτ καὶ εἷς ἰατρός, ὀνόματι Πακκάρδ. Ἓν ἔτος περίπου

Digitized by Google

μετὰ τούτους, τῇ 2 Αὐγούστου 1787, κατώρθωσε νὰ ἀναβῇ τρίτος καὶ ὁ ἐκ Γενεύης φυτολόγος de Saussure.

— Πλὴν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Ἰωσὴφ συνταχθείσης Γραμματικῆς τῆς Ἀθιγγανικῆς διαλέκτου, ἐκδοθήσεται ὅμοιον ἔργον τοῦ ἱερέως Ἰωσὴφ Γεσίνα ἐν Λιψίᾳ. Ἑλληνιστὶ ἔχομεν ἐμβριθεστάτην μελέτην περὶ τῆς γλώσσης τῶν Ἀθιγγάνων τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλ. Πασπάτη συγγραφεῖσαν, ἥτις ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῇ *Πανδώρᾳ*, μετεφράσθη εἶτα γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως καὶ συνεπληρώθη ἀπαρτίσασα ὀγκωδέστατον τόμον.

— Ἐν τῷ φιλολογικῷ παραρτήματι τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Φραγκοφούρτης* ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Αὐγούστου Βόλτς μετάφρασις τοῦ διηγήματος *Ἀσήμως* τοῦ κ. Ἀνδρ. Καρκαβίτσα.

— Ἐν τῇ *Δεκαπενθημέρῳ ἐπιθεωρήσει* (The Fortnightly Review) τοῦ Λονδίνου ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ κ. W. Copland Perry περὶ τῶν ἐν Λυκίᾳ καὶ Καρίᾳ ἐρευνῶν τοῦ Βέννδορφ.

— Ὁ διαπρεπὴς ἀσιανολόγος κ. James Darmesteter, ὅστις περιηγεῖται τὴν Ἀσίαν πρὸς ἐπιστημονικοὺς σκοπούς, καθ' ἃ ἐπέστειλεν ἐκ Πεσαβὰρ περὶ τὰς ἀρχὰς Μαΐου, διέτριψεν ἐπὶ πέντε ἑβδομάδας ἐν τοῖς Ἰνδοαφγανικοῖς μεθορίοις μελετῶν τὴν γλῶσσαν τῶν Πουστού, καθὼς καὶ τὰ ἤθη καὶ τὸν βίον τῶν Ἀφγανῶν, ἅτινα ἐν πολλοῖς μεγάλως διαφέρουσι τῶν Ἰνδικῶν. Προετίθετο δὲ νὰ μεταβῇ ἐκεῖθεν εἰς Σίμλαν καὶ νὰ διατρίψῃ τὸ θέρος πρὸς ἐπεξεργασίαν τοῦ ὑλικοῦ, ὅπερ συνήγαγε. Τὸ δὲ φθινόπωρον σκοπεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Βομβάην καὶ νὰ μελετήσῃ τὸν βίον καὶ τὸ θρήσκευμα τῶν Ἰνδῶν πυρολατρῶν Παρσίς, ἅτινα εἶναι καὶ ὁ κυριώτατος σκοπὸς τοῦ ταξειδίου του.

— Παρὰ τοῖς ἐν Λιψίᾳ βιβλιοπώλαις Duncker καὶ Humblot ἐξεδόθη σύγγραμμα τοῦ A. v. Huhn ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ὁ περὶ τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος ἀγὼν τῶν Βουλγάρων.» (Der Kampf der Bulgaren um ihre Nationaleinheit.)

— Ὁ ἐν Τουρίνῳ καθηγητὴς κ. Pizzi ἐφιλοπόνησε πλήρη μετάφρασιν εἰς τὸ ἰταλικὸν τοῦ μεγάλου ἔπους τοῦ Πέρσου Φιρδούση *Σὰχ νάμα*, ἤτοι βίβλου τῶν βασιλέων. Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀποτελεῖται ἐξ 120000 στίχων, θὰ ἐκδοθῇ εἰς ὀκτὼ ὀγκώδεις τόμους.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὁ κ. Περρωτὲν ἀνεκοίνωσε παρατηρήσεις του περιέργους περὶ τῶν ἐν τῷ πλανήτῃ Ἄρει διωρύχων. Αἱ διώρυχες αὗται, ἃς μόνος ὁ ἀστρονόμος Schiaparelli παρετήρησε μέχρι τοῦδε, κεῖνται μεταξὺ τῶν ἐν τῷ πλανήτῃ θαλασσῶν, ἔχουσι πλάτος 25 χιλιομέτρων καὶ ὄχθας ἀκριβῶς παραλλήλους. Ἐπειδὴ οὐδὲν ὅμοιον παρετηρήθη ἄχρι τοῦδε ἐν τῇ γῇ, ἐν τῇ σελήνῃ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ τῶν μελετηθέντων πλανητῶν, ἄγνωστον τίς ἡ φύσις τῶν διωρύχων ἐκείνων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στοιχειώδης πολιτικὴ γεωγραφία, συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων γεωγραφιῶν τῆς Γερμανίας ὑπὸ Α. Ι. Ἀντωνιάδου γυμνασιάρχου, πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων. Ἔκδοσις ἑβδόμη, ἐπηυξημένη. Κατ' ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63· 16ον σελ. 184. Τιμᾶται δραχ. 1,50.

Ἐκκλησιαστικοὶ λόγοι καὶ ὁμιλίαι, ἐκφωνηθέντες κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὸ *Νικηφόρου Γλυκᾶ* μητροπολίτου Μηθύμνης τοῦ Ἰμβρίου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου 1886, σελ. ιϛ' 621. 8ον μέγα.

Ὁ ἄλλοτε διευθυντὴς τῆς κατὰ Χάλκην θεολογικῆς σχολῆς, νῦν δὲ Μηθύμνης μητροπολίτης Νικηφόρος Γλυκᾶς, ἀπὸ νεανικῆς ἡλικίας ἀγαπήσας τὸ κήρυγμα, ἐπεδόθη εἰς αὐτό, καὶ πεπροικισμένος ὢν ἐκ φύσεως ὑπὸ ῥητορικῶν προσόντων ἀνεδείχθη κατὰ μικρὸν ὁ ἄριστος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱεροκηρύκων. Μαρτύριον τούτου εἶναι ἡ παροῦσα πλουσία συλλογὴ λόγων του, οὓς εἶπε πρὶν ἀρχιερατεύσῃ, ἣν θὰ ἀκολουθήσῃ ὡς δεύτερον μέρος ἑτέρα συλλογὴ λόγων ἐπιταφίων καὶ πανηγυρικῶν, καὶ τρίτη μετὰ ταῦτα συλλογὴ λόγων του οὓς εἶπε ὡς μητροπολίτης Μηθύμνης. Μετὰ τοὺς πασιγνώστους λόγους τοῦ Μηνιάτη, τοῦ Θεοτόκη καὶ τοῦ Οἰκονόμου τὸ πρῶτον νῦν ἐπιχειρεῖ Ἕλλην λόγιος κληρικὸς ἔκδοσιν μεγάλης σειρᾶς λόγων ἐκκλησιαστικῶν ἀξίων λόγου. Ὁ Γλυκᾶς διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης πλουτίζει διὰ ταῦτα ἐπαισθητῶς τὴν πτωχὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν φιλολογίαν καὶ εἶναι πολλῶν ἐπαίνων ἄξιος. Ἡ παροῦσα συλλογὴ διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη. Τὸ πρῶτον περιλαμβάνει ὀκτὼ λόγους ἐκφωνηθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ 1849 μέχρι τοῦ 1852, οἵτινες εἶναι αἱ ἀπαρχαὶ οὕτως εἰπεῖν τοῦ κηρύγματός του. Τὸ δεύτερον περιλαμβάνει δεκατέσσαρας ὁμιλίας γενομένας ἐν Καΐρῳ, ὅπου εἰργάσθη ὁ Γλυκᾶς ὡς τακτικὸς ἱεροκῆρυξ ἀπὸ τοῦ 1852 μέχρι τοῦ 1855. Τὸ τρίτον μέρος ἀποτελεῖται ἐκ δώδεκα ὁμιλιῶν καὶ ὀκτὼ λόγων, οὓς εἶπεν ἐν Σταυροδρομίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς τακτικὸς ἱεροκῆρυξ ἀπὸ τοῦ 1857 μέχρι τοῦ 1860. Τὸ δὲ τέταρτον μέρος περιέχει δώδεκα λόγους ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐκφωνηθέντας. Περὶ τῶν λόγων τούτων τοῦ Γλυκᾶ μακρὰ ἀνάλυσις κατεχωρίσθη ἐν τῷ γνωστῷ ἐκκλησιαστικῷ περιοδικῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῇ Ἀληθείᾳ. Ἡ ἀξία τῶν λόγων φαίνεται οὐ μικρά. Ὁ ῥήτωρ ὁμιλεῖ γλῶσσαν ἀφελῆ, φυσικήν, τῷ λαῷ καταληπτήν, ἀποφεύγων τὸ ἐπιδεικτικόν, ἐπιτετηδευμένον καὶ ψευδὲς ἐκεῖνο ὕφος, ὅπερ ἐπικρατεῖ ἀκόμη παρὰ τοῖς πολλοῖς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κληρικῶν. Ἐνίοτε ὑψοῦται ὁ λαλῶν εἰς ἀληθῆ ῥητορείαν. Διὰ ταῦτα συνιστῶμεν θερμῶς τοὺς παρόντας λόγους τοῦ πανιερωτάτου Μηθύμνης καὶ εἰς τοὺς ἱερωμένους, οἵτινες ἐν τῷ κηρύγματι μεγάλως δύνανται νὰ ὠφεληθῶσιν ἐξ αὐτῶν, καὶ εἰς πάντα χριστιανὸν ἀγαπῶντα τὰς θρησκευτικὰς μελέτας. Τῷ λογίῳ συγγραφεῖ τῶν λόγων συγχαίρει τὸ ὀρθόδοξον κοινὸν καὶ εὐγνωμονεῖ.

*

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 30 Μαΐου.

Ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς Βουλῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης καὶ Τετάρτης ἐπεψηφίσθησαν εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν τὰ νομοσχέδια τῆς Κυβερνήσεως περὶ ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν εἰς 150 καὶ περὶ εὐρύνσεως τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας εἰς τὸν νομόν. Ἐψηφίσθη προσέτι τὸ νομοσχέδιον περὶ μὴ προσμετρήσεως τοῦ ἐν ἀδείᾳ καὶ ὡρισμένῃ διαθεσιμότητι χρόνου εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς βουλευτὰς καὶ περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ προσμετρήσεως τοῦ πρὸς προβιβασμὸν ἀξιωματικῶν ἀπαιτουμένου χρόνου. Ἡ ἐπ' αὐτῶν συζήτησις ἐξηκολούθησε καὶ τὴν πέμπτην. Ἀλλεπάλληλα τηλεγραφήματα ἐκ τῶν μεγάλων ἐπαρχιακῶν πόλεων συγχαίρουσι τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῇ ὑποβολῇ τῶν νομοθετημάτων τούτων καὶ ἐνθαρρύνουσιν αὐτὴν νὰ ἐπιδιώξῃ ἐπιμόνως τὴν ἐπιψήφισίν των.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξε νὰ ἀπολυθῶσι τῶν τάξεων τοῦ πεζικοῦ καὶ τῶν εὐζώνων οἱ ἔφεδροι οἱ γεννηθέντες τὸ ἔτος 1863, οἱ κληρωτοὶ τῆς β' σειρᾶς τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1884, καὶ οἱ ἐθελονταί, ὧν ἔληξεν ὁ χρόνος τῆς ὑποχρεώσεως.

— Οἱ ὑπὸ τῶν Τούρκων συλληφθέντες αἰχμάλωτοι ἐκ τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν παρεδόθησαν τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς θέσιν Τρία Πλατάνια, ἀφ' ὅπου κατόπιν μετέβησαν εἰς Λάρισσαν.

— Προεκηρύχθη διαγωνισμὸς πρὸς κατάταξιν ἐν τῷ προπαρασκευαστικῷ σχολείῳ τῶν ὑπαξιωματικῶν. Ἡμέρα μέχρι τῆς ὁποίας γίνονται δεκταὶ αἱ αἰτήσεις τῶν ὑποψηφίων πρὸς κατάταξιν ὡρίσθη ἡ 1 ἐλευσομένου Ἰουλίου.

— Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀνεκοινώθη εἰς τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν ὑπὸ τῶν Δυνάμεων ἡ ἄρσις τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ἐκλιπόντων τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσαν εἰς αὐτὰς τὸ αὐστηρὸν τοῦτο μέτρον κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

— Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις παρήγγειλεν εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι γαλλικὰς ἀποστολὰς ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βοσσὲρ καὶ τὸν ναύαρχον Λεζὲν νὰ ἐπαναλάβωσι τὰς ἐργασίας των καὶ συνεχίσωσι τὴν ἐντολὴν αὐτῶν.

— Τὸ ἰατροσυνέδριον ἐγνωμάτευσεν ἵνα ὑποβληθῇ ἑνδεκαήμερος μὲν ἐπιχόλερος κάθαρσις εἰς πάσας τὰς ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς παραλίας τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου προελεύσεις, πενθήμερος δὲ ἐπιτηρητικὴ εἰς τὰς ἀπὸ Ὀτράντου μέχρι Βεντιμίλια.

Digitized by Google

— Ἐπανῆλθεν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας μαρκήσιος Κουρτοπάσης, ἐπανέρχονται δ' ὅσονούπω καὶ οἱ λοιποὶ πρεσβευταὶ τῶν Δυνάμεων.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ ὑποστράτηγος Ναστούλης Δαγκλῆς, ἐκ τῶν προμάχων τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱεροῦ ἀγῶνος, οὗ ἐνδόξως μετέσχεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, διακριθεὶς εἰς πλείστας μάχας, πολεμήσας ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην ἐν Ἀραχώβῃ καὶ Διστόμῳ, ἐν τέλει δὲ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τζοὺρτζ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

— Ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τῆς ἀποξηράνσεως καὶ καλλιεργείας τῆς Κωπαΐδος τελοῦνται τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης διώρυγος Καρδίτσης, δι' ἧς τὰ ὕδατα τῆς Κωπαΐδος διοχετεύονται εἰς τὴν παρακειμένην Ὑλίκην, καὶ ἐκεῖθεν δι' ἄλλης διώρυγος ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40 —Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 12ον καὶ 13ον φυλλάδιον. Διὰ τοῦ τεύχους τούτου ἄρχεται ὁ Β' τόμος τοῦ συγγράμματος. Προτάσσει δ' αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς μακρὸν καὶ περισπούδαστον πρόλογον. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ. 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στῦλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34,×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34 0,×.25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάνη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Εἰς ἐπιστολὴν ὑμῶν ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Φ. Κ. Abou—homous. Γίνονται δεκτὰ τὰ γαλλικὰ γραμματόσημα. Εὐαρεστήθητε νὰ πέμψητε καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς συνδρομῆς, ἵνα παραδώσωμεν αὐτὸ εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ε. Γ. εἰς ἣν ἐνεγράφητε συνδρομητής. — κ. Α. Χ. Σύρον. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. *Σπουδαστῇ*. Ἡ διακοσιετηρὶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἐφευρέτου τῆς πνευματικῆς ἀντλίας Ὄθωνος Γουερικκίου (Otto v. Guericke) συνεπληρώθη τῇ 11 Μαΐου. Τὰ πορίσματα τῶν φυσικῶν αὐτοῦ πειραμάτων ἐδημοσίευσεν οὗτος ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ἐν ἔτει 1672, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: Ottonis de Guericke Experimenta nova (ut vocantur) Magdeburgica de vacuo spatio. — κ. Ε. Δ. Κ. Νάουσαν. Ἐλήφθησαν. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὴν ἀπόδειξιν. — κ. κ. Μ. Β. Ζ. Θήραν καὶ Ι. Χ. Μ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν, καὶ ἐνεγράφητε. Ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ φυλλάδια πάντα. — κ. Δ. Β. Παρισίους. Τὸ ζητηθὲν φύλλον τοῦ Χ. ἀπεστάλη. Παρεδόθησαν τὰ σταλέντα τῷ κ. Γ. Β. Ἐλήφθη καὶ τὸ Γ'. ἐφ' ᾧ εὐχαριστοῦμεν καὶ πάλιν.—κ. Θ. Φ. Βιέννην. Ἐγένετο κατὰ τὴν παραγγελίαν ὑμῶν.—*Φιλοστρατιώτῃ*. Ναύπλιον. Τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα εἰσίν· 1) ὁ μαθητὴς ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀπολυτήριον Γυμνασίου· 2) Νὰ εἶνε κάτοχος τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ὁ ὑποψήφιος ὀφείλει νὰ ὁμιλῇ καλῶς τὴν γαλλικήν, ὥστε νὰ δύναται οὐ μόνον νὰ ἐννοῇ τὸν καθηγητήν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξετάζηται ἅμα τῇ εἰσόδῳ του.—3) Νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν μαθηματικῶν θεωρητικὴν ἀριθμητικήν, Ἄλγεβραν (κατωτέραν), Γεωμετρίαν (τὰ ὀκτὼ βιβλία,) Τριγωνομετρίαν (τὴν ἐπίπεδον). — Ἐν Βελγίῳ δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τοὺς ἀλλοδαποὺς οὐδὲν ὅριον ἡλικίας· ἀλλ' ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπαιτεῖ νὰ μὴ ἔχῃ συμπεπληρωμένον ὁ μαθητὴς τὸ 25 ἔτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κατατάξεώς του ἐν τῷ ἑλλην. στρατῷ.—Ἡ διάρκεια τῶν σπουδῶν εἶνε διετής, ἀρχομένη ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου ἢ Ὀκτωβρίου. Ὡς δίδακτρα ὀφείλει νὰ καταβάλῃ ὁ μαθητὴς ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ φραγ. 2,000, καὶ 800 φρ. κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Β' ἔτους, διὰ διδασκαλίαν, κατοικίαν, φωτισμόν, θέρμανσιν κτλ. Λεπτομερεστέρας πληροφορίας καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς Σχολῆς δύνασθε νὰ ζητήσητε παρὰ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος. — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησιν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *Περιέργῳ συνδρομητρίᾳ*. Περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς λέξεως *φαλμπαλᾶς*, ἧς ἄλλως ἡ ἐτυμολογία εἶναι ἄγνωστος, φέρεται τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον: Ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' ξένος τις πρίγκηψ, ἢ κατ' ἄλλους εἷς εὐπατρίδης ὀνόματι de Langlée περιπατῶν ἐν τῷ Palais Royal τῶν Παρισίων ἐθαύμαζε τὰ πολυπληθῆ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τὰ ἐκτεθειμένα ἐν αὐτοῖς πλούσια καὶ ποικιλώτατα εἴδη γυναικείων καλλωπισμῶν. Ὁ συνοδεύων αὐτὸν τῷ εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ δύνανται νὰ προμηθεύσωσιν αὐτῷ οἱ ἔμποροι, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἄγνωστον αὐτοῖς καὶ πρώτην φορὰν ἀκούουσι τὸ ὄνομά του. Ἐδυσπίστησε πρὸς ταῦτα ὁ πρίγκηψ, καὶ ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ φίλου του ἦτο ἀνυπόστατος, εἰσῆλθεν ἀμέσως εἰς ἓν ἐργαστήριον καὶ ἠρώτησε τὴν διευθύνουσαν αὐτὸ κυρίαν μὴ τυχὸν ἔχῃ *φαλμπαλάδες*. Ἡ ἐμπορὸς ἡ ὁποία δὲν ἐγνώριζε τὸν πρίγκηπα, τὸν πλάσαντα τότε πρῶτον ἐκεῖ τὴν νέαν λέξιν, ἀπεκρίθη ἀδιστάκτως «Μάλιστα εὐγενέστατε·» καὶ ἐπέδειξεν αὐτῷ πλῆθος πτυχωτῶν παρυφῶν γυναικείων ἐσθήτων λέγουσα: «Αὐτὰ λέγονται *φαλμπαλάδες*.» Ὁ πρίγκηψ ἠγόρασε ταῦτα γελῶν καὶ τὰ ἐχάρισεν εἰς μίαν κυρίαν, εἰπών· «Αὐτὰ εἶναι τοῦ νεωτάτου συρμοῦ καὶ λέγονται φαλμπαλάδες.» Ἔκτοτε ἡ λέξις διεδόθη καὶ κατέλαβεν ἐπιφανῆ θέσιν ἐν τῷ ὀνοματολογίῳ τοῦ συρμοῦ.—κ. Ν. Α. Παρακαλοῦμεν νὰ περιμείνητε μικρὸν ἔτι, διότι αἱ ἔρευναι ἡμῶν εἰς οὐδὲν κατέληξαν μέχρι τοῦδε. Ἴσως προσεχῶς δυνηθῶμεν νὰ σᾶς πληροφορήσωμεν ἀσφαλῶς.—κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφηταν πάντες οἱ σημειούμενοι εἴς τε τὴν ***Ἑλλάδα***

Digitized by Google

καὶ τὴν «Εστίαν» καὶ ἀπεσ.άλησαν αὐτοῖς τὰ φυλλάδια. Τὰς ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ὑμῖν ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικάς σας φροντίδας.—κ. Γ.Κ. Βραΐλαν. Ἀπεστάλη ὑμῖν τὸ ζητηθὲν βιβλίον.—κ.Ι.Σ.Α.Σῦρον. Ἐλήφθησαν. Τὰ μέχρι τοῦδε ληφθέντα διὰ τὴν ἱστορίαν ταύτην εἶνε φρ. 12.—κ.Λ. Ἡμεῖς τοὐλάχιστον τολμῶμεν νὰ σᾶς ἀποτρέψωμεν τοῦ νὰ κάμνετε χρῆσιν μυρωμένου χάρτου ἐπιστολῶν. Ὁπωσδήποτε σᾶς λέγομεν ὅτι ὁ καταλληλότατος τρόπος εἶνε νὰ κλείσητε ἐπί τινα καιρὸν τὸν χάρτην εἰς θήκην περιέχουσαν κόνιν (ποῦδραν) ἴριδος, μόσχου κλπ. κατὰ τὸ μύρον, ὅπερ προτιμᾶτε.—Αἰδ. Α. Τσ. Κέρκυραν καὶ κ. Ι Ν. Χ. Πάτρας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Θ. Π. Α. Σύρον Ὑπάρχει ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 6.—κ. Α. Ν. Δ. Σμύρνην. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶ σημειώσητε ἂν οἱ σημειούμενοι ἀριθμοὶ εἶνε τῆς «Ἑστίας» ἢ τοῦ Δελτίου, ἅμα δὲ συναποστείλητε καὶ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

30 Μαΐου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	351.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	422.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	375.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	267.—
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	261.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	183.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	432.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.120—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	70.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	66 50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	284.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.10
» 3μηνν......	28.90
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	116.—
» Τραπεζικὸν 3μηνν	115.—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον...................	23.10
Λίρα ὀθωμανική...................	26.40

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Εκ του ιταλικου υπο Γ. Μικονιου,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τόμοι τοῦ «Ἄστεος» τῆς Α' ἑξαμηνίας περιέχοντες πλὴν τῶν γελοιογραφιῶν πολλὰς προσωπογραφίας καὶ εἰκόνας τῶν συγχρόνων γεγονότων πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 7. Διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικὸν δρ. 8.

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ **ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ**, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊνῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζῴων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. —Β'. Πτηνά.—Γ'. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες καὶ ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζῳολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Α. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολαου Γ. Ιγγλεση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνος ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ τελῶν ἀντὶ δραχ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—453

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 493 —8 ΙΟΥΝΙΟΥ—1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' —ΑΡΙΘ. 545

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835 ὑπὸ Δ. Βικέλα.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α Π. Κουρτίδου.)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου.

ΒΙΒΛΙΑΚΑ.

ΑΙ ΑΠΑΡΗΓΟΡΗΤΟΙ ΧΗΡΑΙ.

Η ΑΠΟΞΗΡΑΝΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΠΑΪΔΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Γενομένου λόγου ἐν τῇ Βουλῇ περὶ τοῦ παρασκευαζομένου ἐν Βαυαρίᾳ πανηγυρισμοῦ τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς γεννήσεως τοῦ φιλέλληνος βασιλέως Λουδοβίκου, ὁ πρωθυπουργὸς ἐδήλωσεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη προκλήσεως ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς, προκειμένου περὶ ἀποδόσεως τιμῆς παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν μνήμην ἡγεμόνος, ἥτις ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς Ἕλληνος εἶναι ἀνεξίτηλος. «Ὁ ἡγεμών, εἶπεν ὁ κ. Τρικούπης, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην πανηγυρίζουσιν οἱ ἐν Βαυαρίᾳ, ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τοσαῦτα ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἀντέδρων κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ὑπῆρξεν ἡ φιλελληνικὴ αὐτοῦ ἐνέργεια τοσοῦτον ἀκραιφνής, τοσοῦτον ὑψηλόφρων, τοσοῦτον τελεσφόρος, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ μὴ δράξῃ πᾶσαν εὐκαιρίαν, καὶ δὴ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ὅπως ἐπιδείξῃ δημοτελῶς καὶ ἐπισήμως τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.»

— Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐπὶ πενταετίαν γενομένας ἀνασκαφάς, ἀπῆλθε δ' ἐκεῖσε ὅπως ἐπιστατήσῃ τοῦ ἔργου ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Στάης. Ἐπίσης ἀπεφάσισε νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν Μυκήναις, συνεχίζουσα τὸ ἡμιτελὲς ὑπὸ τοῦ κ. Σλείμαν καταλειφθὲν ἔργον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ μετέβησαν εἰς Μυκήνας τρία τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου τῆς ἑταιρίας καὶ ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Χ. Τσούντας, ὑφ' οὗ τὴν ἐποπτείαν θὰ γίνωσιν αἱ ἀνασκαφαί.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρυτάνεως διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1886—1887. Ἐν ὅλῳ ἐψηφοφόρησαν 50· ἐπλειονοψήφησε δὲ κατὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν ὁ καθηγητὴς τῆς εἰδικῆς νοσολογίας κ. Γ. Καραμήτσας λαβὼν 44 ψήφους, ὅστις καὶ κατὰ τὰ εἰθισμένα θέλει διορισθῇ ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

— Αὐθημερὸν ἀνεγνώσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ κανονικοῦ δικαίου κ. Ι. Παπαλουκᾶ Εὐταξία ἡ κρίσις τῆς ἀγωνοδίκου Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὸ Σγούτειον διαγώνισμα, οὗ θέμα ἦτο «τὸ περὶ κληρονομικῆς διαδοχῆς τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν.» Ἓξ ἦσαν τὰ ὑποβληθέντα ἔργα, οὐδὲν δ' ἐκρίθη ἄξιον τοῦ δισχιλιοδράχμου βραβείου, ἀλλὰ δύο μόνον ἄξια ἐπαίνου. Ἀποσφραγισθέντων τῶν δελτίων, δι' ὧν συνωδεύοντο τὰ δύο ἐπαινεθέντα, ἐγνώσθη ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ἀνῆκεν εἰς τὸν δικηγόρον κ. Μομφερρᾶτον, τὸ δ' ἕτερον εἰς τὸν ὑφηγητὴν κ. Δαμιανὸν Βορρέν.

— Ἐν ταῖς ἐν Ἀκραιφνίῳ τῆς Βοιωτίας ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς εὑρέθη ἐξαίρετος γυναικεία ἀρχαϊκὴ κεφαλὴ φυσικοῦ μεγέθους καὶ κορμὸς ἀρχαϊκοῦ ἀγάλματος ἐκ πωρίνου λίθου. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἔχουσιν ἤδη ἀποκαλύψῃ ὁλόκληρον τὸν ναὸν τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος ὥστε μετὰ δέκα ἡμέρας περατοῦνται.

— Ὁ φιλολογικὸς σύλλογος *Παρνασσὸς* κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίαν, προτάσει τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, ἀπεφάσισε τὴν ὀργάνωσιν φιλανθρωπικῆς ἑορτῆς, ἧς αἱ εἰσπράξεις θέλουσι διατεθῇ πρὸς περίθαλψιν οἰκογενειῶν τῶν ὁποίων οἱ προστάται ἐφονεύθησαν ἢ καιρίως ἐπληγώθησαν κατὰ τὰς παρὰ τὰ σύνορα συγκρούσεις. Ἡ ἑορτὴ αὕτη γενήσεται πιθανῶς τὴν προσεχῆ κυριακὴν ἐν Φαλήρῳ, θέλει δ' ἀποτελεσθῇ ἐκ συναυλίας, θεατρικῆς ἑσπερίδος, φωταγωγήσεως τῆς ἀκτῆς, νυκτερινῆς λεμβοδρομίας καὶ μεγάλου λαχείου (tombola) παντοειδῶν ἔργων τέχνης δωρηθέντων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ ἑορτὴ προμηνύεται ἀνάλογος πρὸς τὸν ὑψηλὸν σκοπόν, ὅστις ἔσται καὶ ἀγαθοεργὸς καὶ ἐθνικὸς συνάμα. Εἶνε δ' ἐξησφαλισμένη ἡ σύμπραξις πάντων τῶν καλλιτεχνῶν καὶ λοιπῶν δυναμένων νὰ συντελέσωσι πρὸς πληρεστέραν ἐπιτυχίαν.

— Ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τιμῶσα τὴν μνήμην τοῦ ἀρρήκτως συνδέσαντος τὸ ὄνομά του μετὰ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος Ἰωάννου Χὶλλ, ἠγόρασε τὴν οἰκίαν ἔνθα ἀπὸ ἐτῶν ἵδρυται τὸ γνωστὸν παρθεναγωγεῖον, ἐπὶ τῷ ὅρῳ, ἵνα αὕτη πάντοτε χρησιμεύσῃ ὡς σχολεῖον πρὸς μόρφωσιν τῶν Ἑλληνίδων. Ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις διετήρησε τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ ἑκάστοτε τὰς καταλλήλους πρὸς διεύθυνσιν τοῦ ἱδρύματος κυρίας, ἀναθεῖσα ἤδη τὴν διεύθυνσιν εἰς τὰς κ. κ. Μάσσων καὶ Χολιδέϊ. Αἱ διευθύντριαι αὗται σκοποῦσι ν' ἀνεγείρωσι καὶ ναὸν εἰς μνήμην τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου, πρὸς τοῦτο δ' ᾐτήσαντο τὰς συνδρομὰς τῶν κυριῶν, αἵτινες ἐκπαιδευθεῖσαι ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ Χὶλλ ἐγνώρισαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ἀρετὰς τοῦ μακαρίτου ἀμερικανοῦ ἱερέως. Εἰσὶ δ' ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει καὶ ἐν γένει καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα πολλαὶ αἱ τοιαῦται κυρίαι.

— Ὁ ἐν Βερολίνῳ διδάκτωρ κ. Ἐδουάρδος Ἔγγελ, διευθυντὴς τοῦ γραφείου τοῦ παγγερμανικοῦ κοινοβουλίου, περιοδεύσας τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ λῆξαν ἔαρ, ἐδημοσίευσεν εὐμενεστάτην διατριβὴν περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 22 φύλλῳ τοῦ γερμανικοῦ περιοδικοῦ *Σκιάδος* Gartenlaube). Ὁ αὐτὸς ἔγραψε μακρὰ ἄρθρα ἐν τῇ ἐφημερίδι τοῦ Μαγδεβούργου περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι δημοσίας ἀσφαλείας, ἀποπειρώμενος νὰ ἐκριζώσῃ τὰς περὶ αὐτῆς ἐν τῇ βορείῳ Εὐρώπῃ κρατούσας προλήψεις, καὶ μακρὰν σειρὰν διατριβῶν ἐν τῷ Ἀνταποκριτῇ τοῦ Ἀμβούργου (Hamburger Correspondent), ἐν αἷς περιγράφει τὰ κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Μία ἄνοιξις ἐν Ἑλλάδι.» Ἡ ἐν τῇ *Σκιάδι* πραγματεία ἐδημοσιεύθη ἐν μεταφράσει ὑπὸ τῆς τεργεσταίας *Ἡμέρας*.

— Ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Γουλιέλμος Christ, ἐκδοὺς ἐπ' ἐσχάτων νέαν ἔκδοσιν τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους παρὰ τῷ ἐκδότῃ Teubner, ἀνέθηκεν αὐτὴν εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον διὰ τῶν ἑξῆς· «Τῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ «τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ εἰκοσιπεντετηρίδος περὶ παι»δείας ἑλληνικῆς καλλίστην ποιησαμένῳ σπουδὴν Ἀριστο»τέλους τοῦ Σταγειρίτου τὰ μεταφυσικὰ διωρθωμένα ἀνέθη»κεν Χρῖστος ὁ ἐκδότης.»

— Τῇ 13]25 Αὐγούστου ὁ ἐν Βερολίνῳ καθηγητὴς κ. Ε. Τσέλλερ, ὁ συγγραφεὺς τῆς πολυτόμου ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, θὰ ἑορτάσῃ τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς ἀναγορεύσεώς του εἰς διδάκτορα. Πολλοὶ τῶν μαθητῶν καὶ συναδέλφων του ἀπεφάσισαν νὰ τῷ δωρήσωσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν προτομὴν αὐτοῦ μετὰ λευκώματος, περιέχοντος τὰ ὀνόματα τῶν καταβαλόντων τὸν ἔρανον. Ἐν Γερμανίᾳ συνεστάθη πρὸς τοῦτο ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐξ ὀνομαστῶν καθηγητῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Γερμανὸς τὸ γένος καθηγητὴς τοῦ ἐν Ὀξωνίᾳ πανεπιστημίου Μὰξ Μύλλερ. Ὁμοία ἐπιτροπὴ συνέστη καὶ ἐν Ἀμερικῇ.

— Ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσείῳ εὑρέθη πολλοῦ λόγου ἄξιον χειρόγραφον τοῦ ΙϚ' αἰῶνος, περιέχον τὴν βιογραφίαν

Digitized by Google

τῆς περιωνύμου Φλωρεντινῆς Βιάγκας Καπέλλο, ὅπερ, ὡς εἰκάζεται, εἶναι αὐτόγραφον ταύτης. Ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ λάβῃ ἀντίγραφον τοῦ χειρογράφου.

— Ὁ Μαυρίκιος Γιόκαϊ, ὁ ὀνομαστὸς Οὔγγρος μυθιστοριογράφος, ἐποίησε δρᾶμα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ζήτει τὴν καρδίαν σου» οὗ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐλήφθη ἔκ τινος μυθιστορήματος αὐτοῦ, ἡ δὲ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐν ἔτει 1848.

— Ὡς πρὸ πολλοῦ ἀνηγγείλαμεν, ὁ διάσημος Αἰγυπτιολόγος Μασπερὼ ἐπεχείρησε τὴν ἀπὸ τῆς ἄμμου ἀνακάθαρσιν τοῦ παρὰ τὰς πυραμίδας κολοσσιαίου Σφιγγός. Τὸ ἔργον προεχώρησε πολύ, ὁ δὲ Γάλλος ἀρχαιολόγος ἔγραφεν ἐπ' ἐσχάτων τὰ ἑπόμενα περὶ τούτου. «Δεκακισχίλιαι δραχμαὶ μοὶ χρειάζονται ἀκόμη, ὅπως ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου ᾖ πλήρης. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν μέχρι τοῦδε ἀνασκαφῶν ὑπερέβησαν πάσας τὰς προσδοκίας μου. Τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὑπερέχει 15 μέτρα τοῦ ἐδάφους, εἰ καὶ σφόδρα λελωβημένον, ἔχει ὅμως ἔκφρασιν ἱλαρὰν καὶ ἤρεμον. Τὸ στῆθος εἶναι βεβλαμμένον, ἀλλ' οἱ πόδες διατηροῦνται σχεδὸν ἀλώβητοι· εἶναι δ' οὗτοι γεγλυμμένοι ἐπὶ τοῦ βράχου, οὗ τὸ κάτω μέρος περιβάλλει τεῖχος ἐκ λίθων λαξευτῶν· τούτων ἡ μὲν ἐπιφάνεια εἶναι βεβαμμένη ἐρυθρά, αἱ δὲ συναρμογαὶ κίτριναι. Παρὰ τὸν δεξιὸν πόδα ὑπάρχουσι πολλὰ ἑλληνικὰ προσκυνήματα τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων. Τὸ ἀνασκαπτόμενον νῦν στρῶμα τῆς ἄμμου ἦτο ἄθικτον ἀπὸ 1800 ἐτῶν καὶ εἶναι σχεδὸν ἀπολελιθωμένον.»

— Μέχρι τοῦδε πολλοὶ Γερμανοὶ καθηγηταὶ διδάσκουσιν ἐν Βομβάῃ καὶ ἐν Πούνᾳ καὶ ἐν Βενάρες τοὺς Ἰνδοὺς τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων των, τὴν σανσκριτικήν. Νῦν δὲ μανθάνομεν ὅτι καὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πρωτευούσης τῆς Ἰαπωνίας εἷς Εὐρωπαῖος ἀσιανολόγος, ὁ Βασίλειος Τσάμπερλαιν, διδάσκει τοὺς Ἰαπωνοὺς φοιτητὰς μαθήματα περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν γλώσσης καὶ φιλολογίας. Ἐν τῷ αὐτῷ Πανεπιστημίῳ σοφὸς Ἰαπωνός, διδαχθεὶς τὴν σανσκριτικὴν ἐν τῷ Ἀγγλικῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας, ἑρμηνεύει εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς Βουδιστὰς ἱερεῖς τὰ εἰς τὴν γλῶσσαν ἐκείνην γεγραμμένα ἱερὰ βιβλία τῆς θρησκείας των.

— Σπουδαίαν ἀνακάλυψιν ἐποιήσατο ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ ὁ Γάλλος καθηγητὴς Paul de Nolhac, εὑρὼν τὸ αὐτόγραφον τῶν ποιημάτων τοῦ Πετράρχα, τὸ Canzoniere, ὅπερ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπολεσθέν. Ἐκ τοῦ χειρογράφου τούτου ἐγένετο ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ Πετράρχα, ἡ τυπωθεῖσα ἐν ἔτει 1501 ὑπὸ Ἄλδου Μανουτίου ἐν Βενετίᾳ.

—Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐθνικοῦ συλλόγου πρὸς ἐπικουρίαν τῶν ναυαγῶν (National Lifeboat Institution) περὶ τῶν πεπραγμένων ἐν ἔτει 1885, ὁ σύλλογος οὗτος ἱδρυθεὶς πρὸ 62 ἐτῶν, ἔχει νῦν πλείονας τῶν 200 σταθμῶν, κέκτηται δὲ 290 σωστικὰ ἀκάτια. Διὰ τῶν ἀκατίων τούτων ἔσωσε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν ζωὴν 371 ἀνθρώπων· πλὴν τούτων, διὰ κοινῶν λέμβων, πυροτεχνημάτων καὶ ἄλλων σωστικῶν παρασκευῶν ἔσωσεν ἑτέρους 184, ὥστε τὸ ὅλον τῶν ὑπὸ τοῦ συλλόγου σωθέντων ἀνέρχεται εἰς 555· συγχρόνως ἐσώθησαν καὶ 20 πλοῖα. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπονομῆς ἀμοιβῶν εἰς τοὺς προκινδυνεύοντας ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ὁμοίων των, καὶ δὴ ἀπενεμήθησαν δύο ἀργυρᾶ μετάλλια καὶ ἄλλαι παραπλήσιαι τιμαί, 7 διπλώματα εὐχαριστήρια, τηλεσκόπια καὶ 3644 λίραι στερλῖναι εἰς μετρητά. Τὰ ἔσοδα τοῦ συλλόγου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆλθον εἰς 47035, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 52649 λίρας στερλίνας. Ἀπὸ τῆς συστάσεώς του μέχρι τέλους τοῦ 1885 ὁ σύλλογος ἔχει σώσῃ τὴν ζωὴν 31910 ἀνθρώπων.

— Ἀπέθανεν ἐν Βερολίνῳ ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥάγκε ὁ Γεώργιος Βάιτς (Waitz), ὀλιγώτερον μὲν τούτου ἐπίσημος ἱστορικός, ἀλλὰ μεγάλως καὶ αὐτὸς συντελέσας εἰς προαγωγὴν τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης ἐν Γερμανίᾳ. Γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1813, διορισθεὶς τῷ 1842 καθηγητὴς τοῦ ἐν Κεὶλ Πανεπιστημίου, εἶτα δὲ ἀπὸ τοῦ 1849 μέχρι τοῦ 1875 διδάξας ἐν Γοττίγγῃ, ὁ Βάιτς ἐμόρφωσε σχολὴν ἱστορικὴν τῆς ἀκριβοῦς ἐρεύνης καὶ ἐπεξεργασίας τῶν πηγῶν τῆς ἱστορίας. Ἔγραψε πλεῖστα ἱστορικὰ συγγράμματα, διηύθυνε δὲ καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ κολοσσιαίου ἔργου τῶν ἱστορικῶν μνημείων τῆς Γερμανίας (Monumenta Germaniae historica).

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Φιλαρέτου, ἀρχιεπισκόπου Τσερνιγέβου, ἱστορικὴ **διδασκαλία περὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας**, συγγραφεῖσα μὲν ῥωσσιστί, ἐξελληνισθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου Παγίδα, ἀρχιμανδρίτου. Τόμος Α'. Ἐκ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου. 1885. Σελ. ιδ'—404. 8ον μέγα.

Τοῦ συγγράμματος τούτου τὴν ἐμφάνισιν χαιρετίζομεν εὐχαρίστως ὡς πλουτίζοντος τὴν ἡμετέραν ἐκκλησιαστικὴν φιλολογίαν. Ὁ Τζερνιγέβου Φιλάρετος εἶναι ἐκ τῶν σοφωτέρων συγχρόνων Θεολόγων τῆς ὁμοδόξου ῥωσσικῆς ἐκκλησίας, γνωστὸς συγγραφεὺς καὶ ἄλλων ἔργων, ἰδίως δὲ σπουδαίας Δογματικῆς Θεολογίας. Εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ταχέως ἐκδιδόμενον καὶ τὸν Β' τόμον, ὅπως συμπληρωθῇ τὸ ἔργον καὶ μὴ μείνῃ ἡμιτελές,ὡς ἔμεινε τοιαύτη ἡ πατρολογία τοῦ ἡμετέρου Κωνσταντίνου Κοντογόνου, ἧς ὁ τρίτος τόμος ὁ μέλλων νὰ περιλαμβάνῃ τοὺς ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος μέχρι τοῦ Φωτίου πατέρας δὲν ἐφάνη. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Παγίδας ὁ μεταφράζων τὸ ἔργον εἶναι γνωστὸς λόγιος κληρικός,παίδευμα τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου, ὅστις πρὸ μικροῦ ἐξέδωκε καὶ ἴδιον ἔργον μονογραφίαν περὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 6 Ἰουνίου.

Αἱ ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἀρξάμεναι ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις περὶ τῶν ἐκλογικῶν νομοσχεδίων τῆς Κυβερνήσεως ἐξηκολούθησαν ζωηρόταται μέχρι τῆς παρελθούσης Πέμπτης. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ἀλλεπάλληλοι ἀναφοραὶ ἐκ διαφόρων πόλεων ἀπεστάλησαν εἴς τε τὸν πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Βουλῆς, δι' ὧν οἱ ἀναφερόμενοι ἐπεδοκίμαζον ἐνθύμως τὰ νομοσχέδια καὶ ηὔχοντο ὑπὲρ τῆς ἐπιψηφίσεως αὐτῶν. Ἐν τῇ Βουλῇ ὅμως ἡ κατ' αὐτῶν ἀντίδρασις ὑπῆρξε σφοδροτάτη ὑπὸ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, προσπαθούσης διὰ παντὸς μέσου νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπιψήφισιν αὐτῶν.

Τέλος κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Πέμπτης πάντα τὰ νομοσχέδια ταῦτα ἐψηφίσθησαν εἰς τρίτην καὶ τελευταίαν ἀνάγνωσιν. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας ἀνέμενε μέχρι τῆς 1½ μετὰ τὸ μεσονύκτιον πλῆθος ἄπειρον πολιτῶν, οἵτινες ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς ἐκβάσεως τῆς ψηφοφορίας ἀνευφήμησαν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Κυβερνήσεως, συνώδευσαν δὲ τὸν κ. πρωθυπουργὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐν ᾧ αἱ ὁδοὶ ἐφωτίζοντο διὰ βεγγαλικῶν φώτων. Τὸ πλῆθος συνηθροίσθη ἀνευφημοῦν πρὸ τοῦ οἴκου τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἐξελθὼν εἰς τὸν ἐξώστην προσεφώνησε τὸν λαὸν εἰπὼν ὅτι ἡ Βουλὴ διὰ τῆς ἀποφάσεώς της ἐπετέλεσε μέγα ἔργον ἐγκαινίζον νέαν ἐθνικὴν ἐποχήν.

— Εἰς τοὺς κυρίους βουλευτὰς διενεμήθη ἡ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἐκδοθεῖσα λευκὴ βίβλος περιέχουσα τὰ διπλωματικὰ ἔγγραφα τὰ κατατεθέντα εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ καὶ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἀποκλεισμόν.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς περατώσεως τῆς μεγάλης διώρυγος τῆς Κωπαΐδος πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης. Εἰς τὴν τελετὴν ταύτην πολλοὶ μετέβησαν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντες, ἐν οἷς ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κόμης δὲ—Μουΰ, ὁ στρατηγὸς Βοσσὲρ καὶ ὁ ναύαρχος Μαρκεσάκ, ὁ νομάρχης κ. Παπαηλιόπουλος, ὁ κ. Στεφάνου, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἑορτὴ ἐτελέσθη πανηγυρικώτατα. Μετὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ ψαλεῖσαν δοξολογίαν ἀφέθη ἐλευθέρα ἡ ἔξοδος τῶν ὑδάτων τῆς Κωπαΐδος διὰ τῆς διώρυγος ἐν μέσῳ τῶν ἐπευφημιῶν τῶν χωρικῶν καὶ τῶν κεκλημένων, μεθ' ὃ ἐπανῆλθεν πάντες εἰς Θήβας. Ἐνταῦθα τὴν ἑσπέραν ἐδόθη ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας μεγαλοπρεπὲς γεῦμα.

— Δι' ἡμερησίας διαταγῆς πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Α' ἀρχηγείου στρατηγὸς κ. Β. Σαπουντζάκης ἐπήνεσε τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν καρτερίαν τῶν κατὰ τὰς συμπλοκὰς ἐν τοῖς συνόροις μετασχόντων ἀνδρῶν τοῦ Α' ἀρχηγείου. «Ἡ ἐπιτυχὴς ἀπό-

χρουσις τῶν ἀπροόπτων ἐπιθέσεων τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὑπερτέρου πολὺ τὸν ἀριθμὸν καὶ δεδοκιμασμένης ἀξίας ἐν πολέμοις, λέγει ἡ ἡμερησία διαταγή, καὶ ἡ ἀπώθησις καὶ καταδίωξις αὐτοῦ ἐκεῖθεν τῆς μεθορίου γραμμῆς, σᾶς περιάπτει οὐ μόνον τιμὴν ἐφ' ᾗ σεμνύνεται ἡ πατρίς, ἀλλὰ καὶ διατρανοῖ πανηγυρικῶς τὴν ἀνδρείαν καὶ τὰς ἀρετάς, ἃς ἐκληροδότησαν ὑμῖν οἱ πατέρες σας, ὅπως συνεχίσητε τὸ ἔργον ἐκείνων, ὀλίγοι πάντοτε πρὸς πολλοὺς πολεμοῦντες, ἀντιμετωπίζοντες εὐσταθῶς πάντας τοὺς κινδύνους καὶ ἀείποτε θριαμβεύοντες.

Ὁ στρατηγός σας ἀπὸ καρδίας σᾶς συγχαίρει πάντας· εὔχεται δὲ ὅπως, εἴποτε σᾶς καλέσῃ ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ βασιλέως, ἀποπερατώσητε τὸν ἱερὸν ἡμῶν ἀγωνα.»

— Διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν κκ. Ῥονδὲλ, διευθυντοῦ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς, Γκοτλὰν ἀρχιμηχανικοῦ τῆς αὐτῆς ἀποστολῆς, Κ. Φλέγγο νομομηχανικοῦ Λαρίσσης καὶ Ν. Γαζῆ, εἰσηγητοῦ παρὰ τῇ διευθύνσει τῶν δημοσίων ἔργων, πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἀπὸ Στεφανωσαίων εἰς Καλαμπάκαν περατωθέντος τμήματος τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Ἀβυσσινίαν ὁ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, αἰτήσει τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου, ἀποστελλόμενος αὐτῷ γεωπόνος κ. Γεώρ. Γουλιμῆς. Ὁ Ἕλλην γεωπόνος κομίζει εἰς Ἀβυσσινίαν ἄπειρα φυτὰ ἀμπέλου, καὶ ἐκ τῶν καλλίστων εἰδῶν, μοσχεύματα ἐλαιῶν καὶ πάντα τὰ χρειώδη διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ.

— Ἡ Κυβέρνησις ἐνθαρρύνουσα τὴν ἀκάματον δραστηριότητα τοῦ γνωστοῦ ἐκδότου κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου εἰς ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τῆς βιβλιοπωλικῆς βιομηχανίας παρ' ἡμῖν, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν ἀργυροῦν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 14ον καὶ 15ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ **ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον τρίτον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Θερμοπύλαι.—Ἡ Ὀλυμπιακὴ Ἄλτις ὁποία ἦτο τὸ πάλαι. (Ὁλοσέλιδοι).—Τοπογραφικὸς χάρτης τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης. Μιλτιάδης.— Ἄγαλμα τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς.—Θεμιστοκλῆς.—Ἀριστείδης.—Τοπογραφικὸς χάρτης τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα πέντε* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 15.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον ἕβδομον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Ὁ Πραξιτέλειος Σάτυρος.—Ἡ ἀπὸ Ἐλευσῖνος εἰς Ἀθήνας ὁδός.—Ἀποξυόμενος. Ἀθλητὴς διὰ στλεγγίδος ἀπομάσσων τὸν πηλὸν τοῦ σώματος.—Ἀπείκασμα τοῦ Δισκοβόλου τοῦ Μύρωνος.—Δισκοβόλος ἀναπαυόμενος.—Ὁ Φορνέσιος Ἡρακλῆς.—Ἑρμῆς ὁ ἐναγώνιος.—Νίκη, ἄγαλμα Παιωνίου.—Ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους.—Ἄποψις τῶν σημερινῶν Ἀθηνῶν. (Ὁλοσέλιδος.)

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλη τὸ ζητηθὲν φύλλον τῆς Ἐφ. τῆς Κ.—κ. *Ν. Π. Ἐμποροϋπάλληλον.* Ἡ κατὰ δώδεκα ἀρίθμησις εἶναι ἀρχαιοτάτη, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχει πιθανῶς εἰς τὸ χρονολογικὸν σύστημα τῆς διαιρέσεως τοῦ ἔτους εἰς δώδεκα μῆνας, ἀντιστοιχοῦντας εἰς τὰ δώδεκα ζώδια τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡ Αἴγυπτος εἶχε πρὸ τοῦ Ψαμμητίχου 12 ἡγεμόνας, ὁ αἰγυπτιακὸς λαβύρινθος 12 δώματα κλπ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν εὑρίσκομεν πολλὰ ἴχνη τοῦ δωδεκαδικοῦ συστήματος· 12 ἦσαν οἱ Ὀλύμπιοι θεοί, ἰσάριθμοι οἱ τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἀποτελοῦντες λαοί, 12 αἱ φατρίαι τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ Κέκροπος, οἱ Ἀττικοὶ δῆμοι, οἱ Ἀρεοπαγῖται ἐν ἀρχῇ κλπ. Ὁμοίως ἠρίθμουν καὶ οἱ Ἑβραῖοι (12 φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ, 12 μικροὶ προφῆται, 12 πύλαι τοῦ ναοῦ κλπ. οἱ Πέρσαι, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Κινέζοι. Τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἐπεκράτησε κυρίως ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. —κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Ἀπάντησιν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. —*Δήμῳ.* Ἐνταῦθα. Εἰς ἐρωτήσεις ἀπευθυνομένας ἡμῖν ὑπὸ τὸν τύπον στρατιωτικοῦ προστάγματος οὐδέποτε ἀπαντῶμεν. —κ. Δ. Κ. Β. Θεσσαλονίκην. Ἀπεστάλησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—*Συριανῷ.* Ἐν τοιαύτῃ χρήσει ὀρθὴ εἶνε ἡ λέξις *ὑποκείμενον*, τὴν ὁποίαν καὶ μεταχειρίζονταί τινες. Κακῶς καθιερώθη ἡ ἄλλη. Τὸ σημειούμενον βιβλίον εὑρίσκεται ἐνταῦθα καὶ τιμᾶται δραχ. 4, μετὰ ταχυδρομικῶν δραχ. 4,50.—κ. Ζ. Ο. Βερδιάνσκαν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δὲ τὰ ζητηθέντα τῷ κ. Ν. Γ. Δ. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Ν. Τὰ ἄριστα τῶν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἐχόντων ποιημάτων τοῦ Γουλιέλμου Μύλλερ εἶναι· «Τὸ Ὑδραιοτάκι,» «ἡ Μανιάτισσα», «ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἐν τῇ εἱρκτῇ τοῦ Μουγκάτς» καὶ «οἱ τελευταῖοι Ἕλληνες.» Οὐδὲν τούτων μετεφράσθη Ἑλληνιστί.—κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν καὶ πάλιν διὰ τὴν πρὸς τὴν «Ἑστίαν» εὐμένειάν σας.—κ. Σ. Κ. Καλάμας. Κατὰ τὴν ἐπάνοδόν σας.—κ. Π. Κ. Χ. Μάντσεστερ καὶ Ι. Π. Μ. Λεχώνια. Ἐλήφθησαν.—κκ. Δ. Δ. Σύρον καὶ Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ι. Ν. Δ. Ὁ ἐν Ῥόδῳ χαλκοῦς κολοσσὸς εἶχεν ὕψος 33 μέτρων περίπου (ἑβδομήκοντα ἀρχαίων πήχεων), μὴ συνυπολογιζομένης τῆς ἐκ λευκῆς καὶ μαρμαρίτιδος πέτρας βάσεως αὐτοῦ. Ἦν ἔργον Χάρητος τοῦ Λ:νδίου, μαθητοῦ τοῦ Λυσίππου, ἐποιήθη δὲ μετὰ τὴν ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ἀποτυ-

Digitized by Google

χοῦσαν πολιορκίαν τῆς Ρόδου (303 π Χ.) καὶ κατέπεσεν ὑπὸ σεισμοῦ περικλασθεὶς ἀπὸ τῶν γονάτων ἐν ἔτει 224 π. Χ. Ὅτι ὑπὸ τὰ σκέλη αὐτοῦ διέπλεον τὰ πλοῖα εἶναι μῦθος· μυθώδης ἐπίσης φαίνεται καὶ ἡ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ διήγησις ὅτι ὁ τέταρτος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Οὐθμάν, καταλαβὼν τὴν Ρόδον καθεῖλε τὸν κολοσσόν, ὃν Ἰουδαῖός τις ἔμπορος ἀγοράσας 900 καμήλους ἐφόρτωσε μὲ τὸν χαλκὸν αὐτοῦ —Ὁ μέγιστος κολοσσός, τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων εἶναι τὸ ἐν τῷ λιμένι τῆς Νέας Ὑόρκης ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας οὗ τὸ ὁλικὸν ὕψος μετὰ τῆς βάσεως εἶναι 100 μέτρων περίπου, ἄνευ δὲ τῆς βάσεως 50. — κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν. — κ. Δ. Δ. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν καὶ τὰ κατόπιν σταλέντα, ὧν τὴν εἴσπραξιν ἐφροντίσαμεν, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Φροντίζομεν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας σας. — κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.— κ. Ι. Ρ. Πυρρὰ σελήνη (lune rousse) καλεῖται ἡ σελήνη ἡ ἀρχομένη μηνὶ Ἀπριλίῳ καὶ γινομένη πλησιφαὴς περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ἢ συνηθέστερον τὸν Μάϊον, κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.— κ. Β. Κ.Π. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς. — κ. Ν. Α. Ι. Πάτρας. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ κ. Κ. Δ. Ἐλήφθη φροντὶς ὅπως ἀποσταλῶσιν ἐγκαίρως.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

6 Ἰουνίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	358.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	363.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	433.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	373.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	268.—
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	261.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	181.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	438.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.140—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	71.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	67.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	74.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	276.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.01
» 3μην......	28.90
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	116.—
» Τραπεζικὸν 3μην	115.—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον................	22.95
Λίρα ὀθωμανική................	26.05

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Γ. Μικονίου, διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἡ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονοληπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]

ὑπὸ ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ, ἰατροῦ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊνῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζῴων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. — Β'. Πτηνά.—Γ'. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες καὶ ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζωολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Α. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολάου Γ. Ιγγλέση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ ἥμισυ *μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—456.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 494.—15 ΙΟΥΝΙΟΥ—1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 546

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835 ὑπὸ Δ. Βικέλα.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α Π. Κουρτίδου.)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου.

ΡΟΥΒΙΝΣΤΑΙΝ.

ΟΙ ΑΦΡΙΚΑΝΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΟΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τῇ προτάσει τοῦ κ. Διευθυντοῦ τοῦ σχολείου τῶν τεχνῶν τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐνέκρινε νὰ δωρηθῶσιν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος τὰ ἑπόμενα πολλοῦ λόγου ἄξια ἀντικείμενα: Α') Προσωπεῖα γύψινα, εἰλημμένα ἐκ τῶν νεκρῶν τοῦ Κ. Βότσαρη, τοῦ Κωλέττη, τοῦ Πετρόμπεη, τοῦ Βάσσου, τοῦ Λαγουμτζῆ, τοῦ Γιατράκου, τοῦ Νικηταρᾶ, τοῦ Δαρειώτου καὶ τοῦ Νεοφύτου Δούκα. Β') Τέσσαρες εἰκόνες, γραφεῖσαι διὰ μελάνης μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάρκου Βότσαρη, καὶ παριστάνουσαι τὸν θάνατον καὶ τὴν κηδείαν αὐτοῦ. Γ') Τρία ξύλινα ἀγαλμάτια ὑπὸ αὐτοδιδάκτου ποιμένος κατεσκευασμένα καὶ ἀπεικονίζοντα τὸν Μάρκον Βότσαρην, τὸν ψυχογυιὸν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ σύμπλεγμα Ἕλληνος καὶ Ἀλβανοῦ· καὶ Δ') θήκη σπάθης, βόμβα, σφαῖρα σιδηρᾶ καὶ τεμάχιον ξύλου, ἐξαχθέντα ἐκ τοῦ πυθμένος τοῦ Ναβαρίνου.

— Ὁ Γάλλος Ἀκαδημαϊκὸς κ. Jules Girard ἐδημοσίευσεν ἔν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν τοῦ Journal des Savants μακρὰν καὶ εὐμενῆ κρίσιν περὶ τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου «Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ.»

— Ἐν Ἀμοργῷ εὑρέθησαν τρεῖς ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ καὶ μία ἀναθηματικὴ τῇ *Ἀρτέμιδι* ὑπὸ *Παγκρίτου* υἱοῦ *Παγκρίτου*.

— Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Λαρίσης κ. Ἐλευθερίου Κούση, ἐν Ζάρκῳ τῆς Θεσσαλίας ἀνεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια τετραπλεύρου οἰκοδομήματος ἐκ λελαξευμένων καὶ ἀσβέστῳ συνδεδεμένων μαρμαρίνων λίθων, ἔχοντος μῆκος 9 καὶ πλάτος 6 μέτρων· παρ' αὐτῷ δὲ ἀπεκαλύφθη ἐπιμήκης θολωτὸς τάφος (μ. 0,90, πλ. 0.78), ἐξ ὀπτῶν πλίνθων κατεσκευασμένος καὶ πλησίον τούτου εὑρέθη μαρμάρινον ἄγαλμα ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, παριστῶν ὄρθιον ἱστάμενον ἄνδρα, ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον κατερχόμενον μέχρι σχεδὸν τῶν ἄκρων ποδῶν καὶ περικαλύπτον καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας. «Ἡ κεφαλή, σχήματος στρογγύλου, καλύπτεται ὑπὸ τριχῶν οὔλων, καλυπτουσῶν καὶ τοῦ μετώπου τὸ μεῖζον μέρος καὶ τῶν ὤτων τὸ ἄνω· οἱ ὀφθαλμοὶ εἰσὶν ἀνάλογοι καὶ ἀποκλίνουσι πρὸς τὸ ἐπίμηκες σχῆμα· ἡ ῥίς, οὖσα κατὰ τὸ ἥμισυ βεβλαμμένη, φαίνεται εὐθυτενὴς καὶ πεπλατυσμένη, τὸ στόμα μικρόν, τὰ χείλη συμμεμυκότα, τὸ γένειον καὶ ὁ μύσταξ πυκνὸς καὶ οὖλος. ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἥμερος καὶ γλυκεῖα. Ἡ τέχνη εἶναι τῆς ῥωμαϊκῆς ἴσως ἐποχῆς, ἀλλ' ἡ ἐργασία ἐπιμελὴς καὶ ἱκανῶς λεπτὴ ἐν ταῖς πτυχαῖς τοῦ ἱματισμοῦ, κομψὴ δὲ ἐν τῇ ὑποδέσει καὶ ἐν τοῖς δακτύλοις τῶν χειρῶν τε καὶ τῶν ποδῶν.»

— Ἐν Ἀκροπόλει ἀνεκαλύφθη ὁ κορμὸς κολοσσιαίου ἵππου ἐν τοῖς θεμελίοις τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. καὶ ἀπέναντι τῆς ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ προστάσεως τῶν κορῶν.

— *Ἐφημερὶς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας* ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Δ. Μπαλάνου. Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς Ἰουνίου περιέχον, πλὴν τῆς νομολογίας τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Γαλλικῶν δικαστηρίων, τὰς ἑπομένας διατριβάς: Περὶ τοῦ λόγου τῆς διατάξεως τῆς § 3 τῶν Εἰσηγήσεων ὑπὸ Π. Παπαρρηγοπούλου.—Περὶ τῆς οἱονεὶ Καλβισιανῆς καὶ Φαβιανῆς ἀγωγῆς ὑπὸ Α. Γ. Μομφεράτου.—Συμπληρωτικὰ τῆς ἐν τῷ Γ' τεύχει τοῦ τόμου τούτου περὶ ἀναμισθώσεως διατριβῆς ὑπὸ Ι. Μοσχονησίου.—Περὶ τῆς Νεαρᾶς 30 Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ περὶ Ἀρμενοπούλου ὑπὸ Δ. Πινιατόρου.—Περὶ εἰρηνικοῦ ἀποκλεισμοῦ.—Αἱ ἐν Σάμῳ τροποποιήσεις τῆς Πολ. Δικονομίας.—Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἐκθέσεων τῶν δικαστικῶν κλητήρων, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν κατάσχεσιν τῶν ἀκινήτων ὑπὸ Ι. Χ. Καμπάνη.

— Τὸν ἐπιόντα μῆνα θέλουσιν ἐπισκεφθῇ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἑκατὸν Οὔγγροι συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχναι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀσιανολόγου κ. Βαμπερὺ περιηγούμενοι τὴν Ἀνατολήν. Οἱ περιηγηταὶ θὰ συγκεντρωθῶσιν ἐν Πέστῃ, ὁπόθεν ἀναχωρήσουσι τὴν 3 Ἰουλίου.

— Οὐχὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἠγγέλθη, ὅτι ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς παπύροις τοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥενιέρου εὑρέθη πλὴν τῶν ἄλλων καὶ ἀνέκδοτον ἀπόσπασμα τῆς Σαπφοῦς. Ἀλλὰ μετ' ἀκριβεστέραν ἔρευναν ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο δὲν ἦτο ἄγνωστον, ἀλλ' ὅτι ἦν ἐκδεδομένον ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ τῆς συλλογῆς τῶν λυρικῶν ποιητῶν τοῦ Bergk, ὅστις τὸ ἀποδίδει εἰς τὸν Ἀλκαῖον.

— Πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐνετείλατο τῷ Ἀλβέρτῳ Γωδρῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν τῷ χωρίῳ Πικέρμι τῆς Ἀττικῆς πρὸς παλαιοντολογικὰς μελέτας. Ὁ χρόνος τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐν Πικέρμι γεωλογικοῦ στρώματος εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἐνοργάνου κόσμου, διότι ἐν ἐκείνῳ συμπίπτει ἡ μεγίστη ἀνάπτυξις τῶν μαστοφόρων· ἐν Πικέρμι εὑρέθησαν ἀπολελιθωμένοι σκελετοὶ πιθήκων, μαχαιροδόντων, δεινοθηρίων, μαστοδόντων, ἀγκυλοθηρίων, ἑλλαδοθηρίων κλπ. καὶ ἀγελῶν ἀντιλοπῶν καὶ ἱππαρίων. Ἀναμφιβόλως δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἡ βλάστησις θὰ ἦτο πλουσιωτάτη, ὅπως εὑρίσκωσιν ἐπαρκῆ τροφὴν τὰ πολυπληθέστατα καὶ γιγάντεια ἐκεῖνα ποηφάγα ζῷα. Ἀλλ' εἰς τίνα γεωλογικὴν περίοδον ἀνάγεται ἡ ὑπάτη ἀνάπτυξις τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἣν μαρτυροῦσι τὰ ἐν Πικέρμι εὑρήματα; Οἱ γεωλόγοι διαφωνοῦσιν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ. Ἄλλοι μὲν ἀνάγουσι τὰ ζῷα τοῦ Πικέρμι εἰς τὴν μέσην τριτογενῆ περίοδον, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν ἀνωτέραν τριτογενῆ. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὁ πρῶτος τοῦ Πικέρμι ἐρευνητὴς κ. Ἀλβέρτος Γωδρῦ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ὑπεστήριξεν ὅτι πιθανωτέρα φαίνεται ἡ κατάταξις τῶν ἐν αὐτῷ εὑρεθέντων ζῴων εἰς τὴν μέσην τριτογενῆ περίοδον.

— Νέα γερμανικὴ ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ Σοφοκλέους ἐξεδόθη ἐν Λιψίᾳ ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Feldmann.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις εἰδικῆς μελέτης ὑπὸ Καρόλου Πάουλι περὶ τῆς ἐπ' ἐσχάτων εὑρεθείσης ἐν Λήμνῳ προελληνικῆς ἐπιγραφῆς, ἐν ᾗ ὁ εἰρημένος λόγιος ἀποπειρᾶται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι γεγραμμένη εἰς γλῶσσαν ἔχουσαν πλείστας σχέσεις πρὸς τὴν τυρρηνικήν.

— Ἐν τῷ πέμπτῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ τοῦ «Δικηγορικοῦ συλλόγου Ἀθηνῶν» ὁ γνωστὸς ἐκ προηγουμένων αὐτοῦ μελετῶν περὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δικαίου κ. Ι. Α. Τυπάλδος ἐδημοσίευσε πραγματείαν περὶ τῶν νόμων τῶν Γορτυνίων, ἐν ᾗ διὰ μακρῶν ἑρμηνεύει τὴν πρώτην στήλην τῆς πολυθρυλήτου ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης εὑρεθείσης ἐπιγραφῆς.

— Οἱ φοιτηταὶ τοῦ ἐν Πενσυλβανίᾳ Πανεπιστημίου ἐδίδαξαν δὶς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοὺς Ἀχαρνῆς τοῦ Ἀριστοφά-

Digitized by Google

νους, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ καθηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν. Εἰς κατασκευὴν τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν ὅπλων, γενομένην κατὰ τὰ ἀρχαῖα πρότυπα, ἐδαπανήθησαν ὑπὲρ τὰς δεκακισχιλίας δραχμάς.

— Ὁ Ἑρρίκος Ῥοσεφώρ, ὁ γνωστὸς διευθυντὴς τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένης ῥιζοσπαστικῆς ἐφημερίδος *Ἀδιαλλάκτου* (Intransigeant), ὅστις πρότου ν' ἀναδειχθῇ διὰ τοῦ *Φανοῦ* ὡς δημοσιογράφος εἶχε γράψῃ δραμάτιά τινα καὶ κωμῳδίας μετρίας ἀξίας, ἐποίησεν ἐσχάτως δρᾶμα πολιτικόν, διδαχθησόμενον ἀπὸ τῆς σκηνῆς θεάτρου τινὸς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐπιγραφόμενον *Ἰρλανδὴ* ἔχει θέμα τὸ ἰρλανδικὸν ζήτημα, ἐν δὲ τῇ ὑποθέσει αὐτοῦ πλέκονται πολλὰ ἐπεισόδια τοῦ ἐν ἔτει 1866 Ἰρλανδικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

— Ἡ ἡμιτελὴς *Παγκόσμιος ἱστορία* τοῦ Ῥάγκε ἐλπίζεται, ὅτι θὰ συμπληρωθῇ τῇ συνεργασίᾳ καὶ ἄλλων μὲν ἱστορικῶν, μάλιστα δὲ τοῦ Βείδεμαν, φίλου καὶ συνεργάτου τοῦ συγγραφέως. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ἐκδοθήσεται ὁ ἕβδομος τόμος, ὃν πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ Ῥάγκε εἶχεν ἐπιθεωρήσῃ καὶ παρασκευάσῃ πρὸς τύπωσιν. Ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ συγγραφέως εὑρέθησαν ἐπεξειργασμένα μέρη τινὰ τῶν ἄλλων τόμων καὶ ἡ λοιπὴ ὕλη ἐν σημειώσεσιν.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Stanley Lane-Poole ἐξεδόθη πολυτελὲς σύγγραμμα περὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ τέχνης τῶν Σαρακηνῶν (Art of the Saracens in Egypt) κοσμούμενον πλὴν ἄλλων καὶ δι' 100 εἰκόνων μνημείων εὑρισκομένων ἐν Καΐρῳ ἢ ἐν ἀγγλικαῖς συλλογαῖς. Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Μαμελούκων Σουλτάνων καὶ περὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μαρτυριῶν μουσουλμάνων ἱστορικῶν. Ἐν ἰδιαιτέροις δὲ κεφαλαίοις πραγματεύεται περὶ τῆς σαρακηνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς ψηφοθετικῆς, τῆς σφραγιδογλυφίας, τῆς ὁπλοποιίας, τῆς ἀγγειοπλαστικῆς κλπ.

— Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία προεκήρυξε τὸ ἑξῆς ἀρχιτεκτονικὸν διαγώνισμα διὰ τὸ ἔτος 1888 : «Νὰ ἐρευνηθῇ ἂν ὑπάρχουσι κοινοὶ νόμοι τοῦ καλοῦ ἐκδηλούμενοι ἐν τοῖς μνημείοις τῶν μεγάλων περιόδων τῆς τέχνης καὶ πρὸς τοῦτο νὰ μελετηθῶσι τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ῥώμης, τοῦ Μεσαίωνος, τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων μέχρι τέλους τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος.» Τὸ γέρας εἶναι τρισχιλιόδραχμον.

— Ὡς γράφει ἡ Παρισινὴ ἐφημερὶς *Βολταῖρος*, ὁ ἐφευρέτης τοῦ νέου ἀεροστάτου Γοδὰρδ ἀνεκοίνωσεν αὐτῇ τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἐφευρέσεως αὐτοῦ. «Ἔχω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι τὸ ἀερόστατόν μου ἔσεται πάροχον μεγίστων ὠφελημάτων εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ εἰσὶ ταῦτα : ἡ πλήρωσις γίνεται τάχιστα καὶ δι' ἐλαχίστης δαπάνης· καὶ ἂν διατρηθῇ τὸ ἀερόστατον διὰ πολλῶν σφαιρῶν οὔτε καταπίπτει, οὔτε ἀναφλέγεται· ἀνυψοῦται κατὰ βούλησιν καὶ κρατεῖται ἀκίνητον ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ἡ πλήρωσις αὐτοῦ γίνεται διὰ δαπάνης 40 δραχμῶν, ἐν ᾧ πρὸς πλήρωσιν τοῦ αὐτοῦ ἀεροστάτου δι' ὑδρογόνου ἀπαιτεῖται δαπάνη 1500 δραχμῶν. Τὸ ἐμὸν ἑτοιμάζεται ἐν μιᾷ ὥρᾳ, ἐν ᾧ τὰ ἄλλα χρειάζονται δώδεκα ὥρας πρὸς τοῦτο. Αἱ σφαῖραι δὲν καταστρέφουσιν αὐτό, ἐπειδὴ ὁ θερμὸς ἀήρ, δι' οὗ πληροῦται, οὔτε ἀναφλέγεται οὔτε ἐκρήγνυται, ἔχει δὲ πλὴν τούτου καὶ μέγα ἀλεξίπτωτον, προφυλάσσον αὐτὸ ἀπὸ τῆς πτώσεως. Διὰ τοῦ ἐμοῦ ἀεροστάτου ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, εἴκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας, εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπισκόπησις ὁλοκλήρου στρατοῦ καὶ ἡ ἐπιτήρησις πασῶν τῶν κινήσεων αὐτοῦ.»

— Καθ' ἃ ἀγγέλλει ἡ μουσικὴ ἐφημερὶς Ménéstrel, ὁ μελοποιὸς τοῦ Φάουστ Γουνὼ ἀσχολεῖται νῦν εἰς τὴν ποίησιν νέου μελοδράματος, τοῦ *Ἀβελάρδου*, ὅπερ διδαχθήσεται ἐν τῷ Λυρικῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων ἐν ἔτει 1889, κατὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν.

— Τῇ εἰσηγήσει τῆς γαλλικῆς τοπογραφικῆς ἑταιρίας ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἀνέλαβε νὰ ὀργανώσῃ διεθνῆ τοπογραφικὴν ἔκθεσιν, γενησομένην ἐν Παρισίοις τῷ 1887. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ὀργανώσεως ἔπεμψε πρόσκλησιν πρὸς τοὺς τοπογράφους, γεωγράφους, γεωλόγους καὶ περιηγητὰς ὅπως πέμψωσιν ἐκθέματα εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην.

— Ὁ Αἰμίλιος Ζολᾶ ἀσχολεῖται νῦν εἰς συγγραφὴν μυθιστορήματος, θέμα ἔχοντος τὴν περιγραφὴν τοῦ βίου τῶν χωρικῶν ἐν Γαλλίᾳ.

— Ἐν Λονδίνῳ ἐγένετο πανηγυρικῶς ἡ πρώτη συνεδρίασις τῆς Ἀγγλικῆς ἑταιρίας τοῦ Γκαῖτε (English Göthe Society). Μουσικοὶ θίασοι ἔψαλαν ᾄσματα τοῦ Γερμανοῦ ποιητοῦ, ὁ δ' ἐπιφανὴς καθηγητὴς τοῦ ἐν Ὀξωνίᾳ Πανεπιστημίου Μὰξ Μύλλερ ὡμίλησε περὶ τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, ἀφετηρίαν λαβὼν τὴν ἐσχάτως ἀνακαλυφθεῖσαν ἀλληλογραφίαν τοῦ Γκαῖτε καὶ τοῦ Carlyle. Τῆς συνεδριάσεως προήδρευε γυνή, ἡ ἀντιπρόεδρος τῆς ἑταιρίας μὶς Anna Swanwick.

— Ἐν Παρισίοις ἐπωλήθη ἐπὶ δημοπρασίας ἡ πινακοθήκη Defoer, ἀποτελουμένη κυρίως ἐξ εἰκόνων Γάλλων ζωγράφων. Τὸ εἰσπραχθὲν ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς 1,035,550 φράγκα.

— Εἰκών τις τοῦ Γάλλου ζωγράφου Delacroix ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐν Παρισίοις δημοπρατηθεῖσαν συλλογὴν Viot καὶ παριστάνουσα τὸν Ἰησοῦν ἐν τῇ λίμνῃ Γεννησαρὲτ ἐπωλήθη ἀντὶ 49,000 φράγκων.

— Πρό τινος ἀπέθανεν ἐν Πράγᾳ ὁ καθηγητὴς Λίννεμαν ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ ὁποίου εὑρέθη ἑτοίμη ἐπιστολή, ἀπευθυνομένη πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Βιέννης, δι' ἧς ἀνακοινώνει εἰς αὐτὴν τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην ἀνακάλυψιν νέου μεταλλικοῦ στοιχείου, ὅπερ ἐκάλεσεν Αὔστριον (Austrium)

— Ἐν Ἱεροσολύμοις βορειοδυτικῶς τοῦ λεγομένου ἄντρου τοῦ Ἱερεμίου καὶ νοτιοανατολικῶς τῶν ἐρειπίων τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἀνεκαλύφθησαν κατ' αὐτὰς σπουδαῖα λείψανα ψηφιδωτοῦ ἐδάφους ἀνήκοντος καθ' ἃ φαίνεται, εἰς μέγα οἰκοδόμημα τῶν ἀρίστων ῥωμαϊκῶν χρόνων.

— Ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς καθημερινὴ ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἰθ' αἰών*, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀχιλλέως Γ. Τριανταφύλλη.

— Ἀγγέλλεται δ' ἡ ἔκδοσις ἑτέρας καθημερινῆς ἐπίσης ἀπὸ 1 Ἰουλίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Μικρὰ Ἐφημερίς».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου, βουλευτοῦ Βώλου, **Ἀγορεύσεις καὶ ἄρθρα κατὰ τοῦ εἰρηνοπολέμου.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1886. 16ον, σελ. 83.

Κλυταιμήστρα, οὐχὶ Κλυταιμνήστρα ὑπὸ Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου, δ. φ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ι. Παλαμάρη. Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν, ἀριθ. 403. 1885. 8ον, σελ. 16.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 13 Ἰουνίου.

Ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τοῦ διαδόχου μετέβησαν ἀπὸ τῆς παρελθούσης Πέμπτης εἰς Θεσσαλίαν, ἵνα παραστῶσιν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἄρτι συντελεσθέντος τμήματος τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων μέχρι Καλαμπάκας. Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια θέλει ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Λάρισσαν, ἐν ᾗ θὰ παραμείνῃ ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ ὅπου τὴν Κυριακὴν τελεσθήσεται μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς συνόροις πεσόντων.

— Περὶ τὰ τέλη τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἡ βασίλισσα ἀναχωρεῖ εἰς Πετρούπολιν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν συγγενῶν της.

— Ἡ Βουλὴ διέκοψε τὰς ἐργασίας αὐτῆς προτάσει τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ μέχρις 22 Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐψήφισε νομοσχέδιον περὶ διαχειρίσεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἐν ἐνδεχομένῃ ἀποδημίᾳ τοῦ βασιλέως.

— Ἡ Κυβέρνησις συνωμολόγησε δάνειον ἐκ 19,000,000 φρ. εἰς χρυσόν, εἰς τὸ ὁποῖον μετέσχον ἡ Ἐθν. Τράπεζα διὰ φρ. 11,000,000, ἡ τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας διὰ φράγκα 5,500,000, ἡ Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως διὰ φρ. 2 ἑκατομμύρια καὶ ἡ Τράπεζα τῆς Βιομηχανικῆς Πίστεως διὰ φρ. 500,000.

— Ἀπειράριθμα τηλεγραφικὰ συγχαρητήρια διεβιβάσθησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκ διαφόρων πόλεων τοῦ Κράτους ἐπὶ τῇ ἐπιψηφίσει τῶν ἐκλογικῶν νομοσχεδίων.

— Ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη Β.

Digitized by Google

διάταγμα, δι' οὗ κηρύσσεται ἡ λῆξις τῆς ἐπιστρατεύσεως τοῦ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν στρατοῦ.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν συνέστησεν ἑπταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, ἐντολὴν ἔχουσαν νὰ μεταβῇ εἰς τὰ σύνορα καὶ ἐξετάσῃ ἐν γένει τὰ κατὰ τὰς συγκρούσεις γενόμενα καὶ τὰς αἰτίας, αἵτινες προὐκάλεσαν αὐτάς, ὡς καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοῦ ὡς ἦτο.

— Ἐν τῷ νοσοκομείῳ Λαρίσης νοσηλεύονται 71 τραυματίαι, ἐν δὲ τῷ τοῦ Ζάρκου 50 ἐκ τῶν κατὰ τὰ σύνορα ἀγωνισθέντων, πάντες ὅμως ἐκτὸς κινδύνου.

— Ἡ νομαρχία ἐγκρίνασα πρότασιν τοῦ δήμου Πειραιῶς περὶ κατασκευῆς διώρυχος ἑνούσης τὸ Πειραϊκὸν ἁλίπεδον πρὸς τὴν παρὰ τὸ Φάληρον κοίτην τοῦ Κηφισσοῦ, συνέστησε ταύτην πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἡ δαπάνη τῆς διώρυγος ταύτης προϋπελογίσθη εἰς 40,000 δραχμῶν.

— Τὰ διάφορα σώματα τοῦ στρατοῦ διετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν νὰ ἀπολύσωσιν πάντας τοὺς ἐν αὐτοῖς κατατεταγμένους ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐθελοντάς.

— Προσεχῶς παραδίδεται εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ τὸ ἀπὸ Κιάτου μέχρι Ξυλοκάστρου ἀποπερατωθὲν τμῆμα τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν.

— Παρεδόθη εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ διορισθεῖσαν Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τὸ μέχρι Καλαμπάκας τμῆμα τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων, οὕτω δὲ συνεπληρώθη ὁλόκληρον τὸ σύμπλεγμα αὐτῶν.

— Ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου θέλουσιν ἐλαττωθῇ τὰ τηλεγραφικὰ τέλη διὰ τὰ ἐξωτερικὰ τηλεγραφήματα, καταργουμένης τῆς εἰσπράξεως περιπλέον τελῶν διὰ πέντε λέξεις ἐφ' ἑκάστου τηλεγραφήματος.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 14ον καὶ 15ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

Ἀγνῆς Σμίθ—Βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τοπειογραφίας. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Μετὰ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μνημείων καὶ τοποθεσιῶν τῆς Ἑλλάδος Χρυσοδεμένον. Τιμᾶται δραχ. 8. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 8,50.

Α. Βαλαωρίτου—Ποιήματα. Μνημόσυνα.—Κυρὰ Φροσύνη.—Ἀθανάσης Διάκος. Τόμοι 3, δραχ. 7. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 8.

Σαικσπήρου Τραγῳδίαι. Κατὰ μετάφρ. Δ. Βικέλα.

— Ὀθέλλος. Ἔκδ. Β' Δραχ. 1.—

— Ὁ Βασιλεὺς Λήρ. Ἔκδ. Β' » 1.—

— Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα. Ἔκδ. Β' 1.—

Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν ἕκαστον τεῦχος Δραχ. 1,20

Δ. Βικέλα. Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν. Δρ. 2,50

— Λουκῆς Λάρης. Ἔκδ. Β'.—Δραχ. 1. Μετὰ ταχ. 1,20.

Ἀ. Παράσχου.— Ποιήματα. Τόμοι 3. δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρ. δρ. 11.

Δ. Παπαρρηγοπούλου. Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'—Δραχ. 2.

— *Χαρακτῆρες.* δραχ .2,20.

— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5. δραχ. 2,20.

— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία. Λεπτ. 50.

— *Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρ. τελῶν.*

Γ. Ζαλοκώστα —Ἅπαντα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 5,40.

Φ. Γρηγοροβίου Ἀθηναΐς. Ἱστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου. δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 220.

Παρνασσός. —Σύγγραμμα περιοδικόν. Σειρὰ αὐτοῦ ἐκ τόμων 8. Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 120 μόνον δρ. 40. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 55.

Τόμοι τοῦ «Ἄστεος» τῆς Α' ἑξαμηνίας περιέχοντες πλὴν τῶν γελοιογραφιῶν πολλὰς προσωπογραφίας καὶ εἰκόνας τῶν συγχρόνων γεγονότων πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 7. Διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικὸν δρ. 8.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Μ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Ι. Φ. Σύρον. Παρεδόθη εἰς τὸν ζητήσαντα αὐτὸ ἐξ ὀνόματός σας.—*Ἁρμοδίῳ.* Ἄκαιρον καὶ ἀκατάλληλον ἐπὶ τοῦ παρόντος.—κ. Δ. Θ. Λ. Περὶ τῆς παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου ἐξέδωκεν τῷ 1882 ἰδίαν μελέτην ἑλληνιστί, γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ ὁ πλοίαρχος κ. Ἀνδρ. Ἀντ. Μιαούλης, περιέχουσαν καὶ δώδεκα πίνακας παρατηρήσεων μετεωρολογικῶν καὶ ὑδρογραφικὸν σχεδιογράφημα τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου. Περὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ γενομένων παρατηρήσεων ὁ κ. Μιαούλης γράφει τὰ ἀκόλουθα. «Τὸ φαινόμενον τῆς παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου, ὡς γνωστόν, δὲν ἐμελετήθη ἀπὸ 2500 ἤδη ἐτῶν (;) μόνον δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1669 ἐγένοντο ἀνακριβεῖς τινὲς παρατηρήσεις ὑπὸ τοῦ Ἰησουΐτου Βαβίνου, ὅστις διέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη ἐν Χαλκίδι, κατὰ τὸ 1686 ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ Κορονέλλη καὶ κατὰ τὸ 1703 ὑπὸ τοῦ Φλαμανδοῦ Δάππερι, κατὰ δὲ τοὺς ἡμετέρους χρόνους ἐνησχολήθησαν ὁ Fiedler Nager, ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν Δόκτωρ Ἰούλιος Σμὶθ καὶ ἰδίως ὁ ὑποναύαρχος καὶ διάσημος ὑδρογράφος τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας Ἀρθοῦρος Μάνσελ, ὅστις ἐμελέτησε τὸ φαινόμενον τοῦτο ὑφ' ἁπάσας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις, τηρῶν ἀπὸ τοῦ 1866 τακτικὰς σημειώσεις τῆς ἐν γένει παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου.»—κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Παρεδόθησαν τῷ κ. Γ. Μ. ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.—κκ. Σ. Δ. Μῆλον, Ν. Φ. καὶ Δ.Θ.Χ. Βῶλον, Β. Α. Πειραιᾶ καὶ ὁ. Ν. Π. Π[illegible]ον Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν—κ. Α. Ι. Κ. Πάτρας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν. — κ. Κ. Κ. Φ. Πάτρας. Ἐξεδόθησαν καὶ τὰ ἑπόμενα 6 τεύχη μέχρις Ὀκτωβρίου, ὅσον οὔπω δ' ἐκδίδονται καὶ τὰ λοιπὰ 3 πρὸς συμπλήρωσιν τῆς σειρᾶς τοῦ ἔτους. Ἀντὶ 1 δραχμῆς δυνάμεθα νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν ἕκαστον τεῦχος.—κ. Σ. Ν. Κόρινθον. Ἕκαστος τόμος δραχ. 5. Τὸ ἀντίτιμον προαποστέλλεται.—*Φοιτητῇ.* Κατὰ τὴν τελευταίαν ἑξαμηνίαν τοῦ ἐνεστῶτος σχολικοῦ ἔτους ἐδίδαξαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου 268 καθηγηταί, ὧν 17 ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ, 22 ἐν τῇ νομικῇ, 100 ἐν τῇ ἰατρικῇ, καὶ 129 ἐν τῇ φιλοσοφικῇ. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων 10 ἐδίδασκον ἐν τῷ κυρίως φιλοσοφικῷ τμήματι, 11 ἐν τῷ μαθηματικῷ, 41 ἐν τῷ φυσικῷ, 5 ἐν τῷ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, 21 ἐν τῷ ἱστορικῷ, 9 ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ καὶ 32 ἐν τῷ φιλολογικῷ.—κ. Φ.Κ. Σαχάλαν. Παρεδόθησαν τῷ κ.Π. Γ. διευθυντῇ τοῦ περιοδικοῦ. Τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν ἀποστέλλομεν.—κ. Σ. Μπ. Λεόβαν. Τὸ ἀντίτιμον ἀπεστάλη ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐν Τεργέστῃ κ. Δ. Σ. Β. Τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—κ. Π. Α. Α. Γέτσκ. Εὐχαρίστως θέλομεν τὸ δημοσιεύσῃ.—κ. Ε. Φ. Ἐδόθη αὐστηρὰ παραγγελία ἵνα μὴ ἐπαναληφθῇ ἡ ἀταξία.—κ. Γ. Δ. Φ. Ὕδραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν διὰ τοῦ αὐτόθι κ. Ι. Τζ.- κ.Ν.Μ.Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.—*Περιέργῳ συνδρομητρίᾳ.* Α') Ὁ Cleveland δὲν εἶναι ὁ πρῶτος ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ νυμφευόμενος πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς· διότι ἐν ἔτει 1842 καὶ ἄλλος πρόεδρος χῆρος ὢν ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον, ὁ John Tyler. Ἀλλ' εἶναι ὁ πρῶτος ἐν τῇ προεδρείᾳ μεταλλάξας τὸν ἄγαμον βίον διὰ τοῦ ἐγγάμου. Νῦν εἶναι 49 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἡ δὲ κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνὸς ὑπανδρευθεῖσα αὐτὸν Φραγκίσκη Φόλσωμ ἔχει ἡλικίαν 22 ἐτῶν καὶ εἶναι θυγάτηρ δικηγόρου, φίλου στενοῦ τοῦ Cleveland, ἀποθανόντος πρὸ ἕνδεκα ἐτῶν.—Β') Ὁ ἐν Λονδίνῳ σύλλογος πρὸς μεταρρύθμισιν ἐπὶ τὸ λογικώτερον καὶ πρακτικώτερον τῆς γυναικείας ἐσθῆτος καλεῖται Rte onal dress Society καὶ προεδρεύεται ὑπὸ τῆς λαίδης Ἄρβερτων. Αἱ κατατεταγμέναι εἰς τὸν σύλλογον τοῦτον κυρίαι φοροῦσιν ἐνδυμασίας συμφώνους

Digitized by Google

χοῦσαν πολιορκίαν τῆς Ρόδου (303 π. Χ.) καὶ κατέπεσεν ὑπὸ σεισμοῦ περικλασθεὶς ἀπὸ τῶν γονάτων ἐν ἔτει 224 π. Χ. Ὅτι ὑπὸ τὰ σκέλη αὐτοῦ διέπλεον τὰ πλοῖα εἶναι μῦθος· μυθώδης ἐπίσης φαίνεται καὶ ἡ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ διήγησις ὅτι ὁ τέταρτος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Οὐθμάν, καταλαβὼν τὴν Ρόδον καθεῖλε τὸν κολοσσόν, ὃν Ἰουδαῖός τις ἔμπορος ἀγοράσας 900 καμήλους ἐφόρτωσε μὲ τὸν χαλκὸν αὐτοῦ — Ὁ μέγιστος κολοσσός, τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων εἶναι τὸ ἐν τῷ λιμένι τῆς Νέας Ὑόρκης ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας οὗ τὸ ὁλικὸν ὕψος μετὰ τῆς βάσεως εἶναι 100 μέτρων περίπου, ἄνευ δὲ τῆς βάσεως 50. — κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν. — κ. Δ. Δ. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν καὶ τὰ κατόπιν σταλέντα, ὧν τὴν εἴσπραξιν ἐφροντίσαμεν, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Φροντίζομεν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας σας. — κ. Δ. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.— κ. Ι. Ρ. Πυρρὰ σελήνη (lune rousse) καλεῖται ἡ σελήνη ἡ ἀρχομένη μηνὶ Ἀπριλίῳ καὶ γινομένη πλησιφαὴς περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ἢ συνηθέστερον τὸν Μάϊον, κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.— κ. Β. Κ.Π. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς. — κ. Ν. Α. Ι. Πάτρας. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ κ. Κ. Δ. Ἐλήφθη φροντὶς ὅπως ἀποσταλῶσιν ἐγκαίρως.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

6 Ἰουνίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀ Φρ. χρ.	358.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	363.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	433.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	373.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	268.—
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	261.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	181.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	438.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.140—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	71.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	67.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	74 50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	276.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.01
» 3μην......	28.90
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	116.—
» Τραπεζικὸν 3μην	115.—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	22.95
Λίρα ὀθωμανική..................	26.05

M. MINGHETTI
ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ
ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Γ. Μικωνίου,
διδάκτορος τῆς νομικῆς.
Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.
Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.
Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

SMYRNE
ET L' ASIE MINEURE
AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL
par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)
Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.
Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.
Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ
Ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ
ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ
[περὶ γοήτων, μάντεων, δαιμονολήπτων, περιστρεφομένων τραπεζῶν, μυστηριωδῶν πνευμάτων, μεσαζόντων θαυματοποιῶν κτλ.]
ὑπὸ ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ, ἰατροῦ.
ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἀντὶ δραχμῶν δύο ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δραχ. 2.30.

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.
Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.
Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.
Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊνῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.
Τὸ Βασίλειον τῶν ζῴων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. — Β'. Πτηνά.—Γ'. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες καὶ ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζῳολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα, χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.
Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.
Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Α. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.
Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δρχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.
Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ὑπὸ Νικολάου Γ. Ἰγγλέση
Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνος ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—456.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 494.—15 ΙΟΥΝΙΟΥ—1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 546

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835 ὑπὸ Δ. Βικέλα.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου.

ΡΟΥΒΙΝΣΤΑΙΝ.

ΟΙ ΑΦΡΙΚΑΝΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΟΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τῇ προτάσει τοῦ κ. Διευθυντοῦ τοῦ σχολείου τῶν τεχνῶν τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐνέκρινε νὰ δωρηθῶσιν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος τὰ ἑπόμενα πολλοῦ λόγου ἄξια ἀντικείμενα: Α') Προσωπεῖα γύψινα, εἰλημμένα ἐκ τῶν νεκρῶν τοῦ Κ. Βότσαρη, τοῦ Κωλέττη, τοῦ Πετρόμπεη, τοῦ Βάσσου, τοῦ Λαγουμτζῆ, τοῦ Γιατράκου, τοῦ Νικηταρᾶ, τοῦ Δαρειώτου καὶ τοῦ Νεοφύτου Δούκα. Β') Τέσσαρες εἰκόνες, γραφεῖσαι διὰ μελάνης μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάρκου Βότσαρη, καὶ παριστάνουσαι τὸν θάνατον καὶ τὴν κηδείαν αὐτοῦ. Γ') Τρία ξύλινα ἀγαλμάτια ὑπὸ αὐτοδιδάκτου ποιμένος κατεσκευασμένα καὶ ἀπεικονίζοντα τὸν Μάρκον Βότσαρην, τὸν ψυχογυιὸν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ σύμπλεγμα "Ἕλληνος καὶ Ἀλβανοῦ· καὶ Δ') θήκη σπάθης, βόμβα, σφαῖρα σιδηρᾶ καὶ τεμάχιον ξύλου, ἐξαχθέντα ἐκ τοῦ πυθμένος τοῦ Ναβαρίνου.

— Ὁ Γάλλος Ἀκαδημαϊκὸς κ. Jules Girard ἐδημοσίευσεν ἔν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν τοῦ Journal des Savants μακρὰν καὶ εὐμενῆ κρίσιν περὶ τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου «Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ.»

— Ἐν Ἀμοργῷ εὑρέθησαν τρεῖς ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ καὶ μία ἀναθηματικὴ τῇ *Ἀρτέμιδι ὑπὸ Παγκρίτου υἱοῦ Παγκρίτου*.

— Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Λαρίσης κ. Ἐλευθερίου Κούσῃ, ἐν Ζάρκῳ τῆς Θεσσαλίας ἀνεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια τετραπλεύρου οἰκοδομήματος ἐκ λελαξευμένων καὶ ἀσβέστῳ συνδεδεμένων μαρμαρίνων λίθων, ἔχοντος μῆκος 9 καὶ πλάτος 6 μέτρων· παρ' αὐτῷ δὲ ἀπεκαλύφθη ἐπιμήκης θολωτὸς τάφος (μ. 0,90, πλ. 0.78), ἐξ ὀπτῶν πλίνθων κατεσκευασμένος καὶ πλησίον τούτου εὑρέθη μαρμάρινον ἄγαλμα ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, παριστῶν ὄρθιον ἱστάμενον ἄνδρα, ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον κατερχόμενον μέχρι σχεδὸν τῶν ἄκρων ποδῶν καὶ περικαλύπτον καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας. «Ἡ κεφαλή, σχήματος στρογγύλου, καλύπτεται ὑπὸ τριχῶν οὔλων, καλυπτουσῶν καὶ τοῦ μετώπου τὸ μεῖζον μέρος καὶ τῶν ὤτων τὸ ἄνω· οἱ ὀφθαλμοὶ εἰσὶν ἀνάλογοι καὶ ἀποκλίνουσι πρὸς τὸ ἐπίμηκες σχῆμα· ἡ ῥίς, οὖσα κατὰ τὸ ἥμισυ βεβλαμμένη, φαίνεται εὐθυτενὴς καὶ πεπλατυσμένη, τὸ στόμα μικρόν, τὰ χείλη συμμεμυκότα, τὸ γένειον καὶ ὁ μύσταξ πυκνὸς καὶ οὖλος. ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἥμερος καὶ γλυκεῖα. Ἡ τέχνη εἶναι τῆς ῥωμαϊκῆς ἴσως ἐποχῆς, ἀλλ' ἡ ἐργασία ἐπιμελὴς καὶ ἱκανῶς λεπτὴ ἐν ταῖς πτυχαῖς τοῦ ἱματισμοῦ, κομψὴ δὲ ἐν τῇ ὑποδέσει καὶ ἐν τοῖς δακτύλοις τῶν χειρῶν τε καὶ τῶν ποδῶν.»

— Ἐν Ἀκροπόλει ἀνεκαλύφθη ὁ κορμὸς κολοσσιαίου ἵππου ἐν τοῖς θεμελίοις τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, καὶ ἀπέναντι τῆς ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ προστάσεως τῶν κορῶν.

— *Ἐφημερὶς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας* ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Δ. Μπαλάνου. Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς Ἰουνίου περιέχον, πλὴν τῆς νομολογίας τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Γαλλικῶν δικαστηρίων, τὰς ἑπομένας διατριβάς: Περὶ τοῦ λόγου τῆς διατάξεως τῆς § 3 τῶν Εἰσηγήσεων ὑπὸ Π. Παπαρρηγοπούλου.—Περὶ τῆς οἱονεὶ Καλβισιανῆς καὶ Φαβιανῆς ἀγωγῆς ὑπὸ Α. Γ. Μομφερράτου.—Συμπληρωτικὰ τῆς ἐν τῷ Γ' τεύχει τοῦ τόμου τούτου περὶ ἀναμισθώσεως διατριβῆς ὑπὸ Ι. Μοσχονησίου.—Περὶ τῆς Νεαρᾶς 30 Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ περὶ Ἀρμενοπούλου ὑπὸ Δ. Πινιατόρου.—Περὶ εἰρηνικοῦ ἀποκλεισμοῦ.—Αἱ ἐν Σάμῳ τροποποιήσεις τῆς Πολ. Δικονομίας.—Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἐκθέσεων τῶν δικαστικῶν κλητήρων, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν κατάσχεσιν τῶν ἀκινήτων ὑπὸ Ι. Χ. Καμπάνη.

— Τὸν ἐπιόντα μῆνα θέλουσιν ἐπισκεφθῇ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἑκατὸν Οὔγγροι συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχναι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀσιανολόγου κ. Βαμπερὺ περιηγούμενοι τὴν Ἀνατολήν. Οἱ περιηγηταὶ θὰ συγκεντρωθῶσιν ἐν Πέστῃ, ὅπόθεν ἀναχωρήσουσι τὴν 3 Ἰουλίου.

— Οὐχὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἠγγέλθη, ὅτι ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς παπύροις τοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥενιέρου εὑρέθη πλὴν τῶν ἄλλων καὶ ἀνέκδοτον ἀπόσπασμα τῆς Σαπφοῦς. Ἀλλὰ μετ' ἀκριβεστέραν ἔρευναν ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο δὲν ἦτο ἄγνωστον, ἀλλ' ὅτι ἦν ἐκδεδομένον ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ τῆς συλλογῆς τῶν λυρικῶν ποιητῶν τοῦ Bergk, ὅστις τὸ ἀποδίδει εἰς τὸν Ἀλκαῖον.

— Πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐνετείλατο τῷ Ἀλβέρτῳ Γωδρῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν τῷ χωρίῳ Πικέρμι τῆς Ἀττικῆς πρὸς παλαιοντολογικὰς μελέτας. Ὁ χρόνος τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐν Πικέρμι γεωλογικοῦ στρώματος εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ ἐνοργάνου κόσμου, διότι ἐν ἐκείνῳ συμπίπτει ἡ μεγίστη ἀνάπτυξις τῶν μαστοφόρων· ἐν Πικέρμι εὑρέθησαν ἀπολελιθωμένοι σκελετοὶ πιθήκων, μαχαιροδόντων, δεινοθηρίων, μαστοδόντων, ἀγκυλοθηρίων, ἑλλαδοθηρίων κλπ. καὶ ἀγελῶν ἀντιλοπῶν καὶ ἱππαρίων. Ἀναμφιβόλως δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἡ βλάστησις θὰ ἦτο πλουσιωτάτη, ὅπως εὑρίσκωσιν ἐπαρκῆ τροφὴν τὰ πολυπληθέστατα καὶ γιγάντεια ἐκεῖνα ποηφάγα ζῶα. Ἀλλ' εἰς τίνα γεωλογικὴν περίοδον ἀνάγεται ἡ ὑπάτη ἀνάπτυξις τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἣν μαρτυροῦσι τὰ ἐν Πικέρμι εὑρήματα; Οἱ γεωλόγοι διαφωνοῦσιν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ. Ἄλλοι μὲν ἀνάγουσι τὰ ζῶα τοῦ Πικέρμι εἰς τὴν μέσην τριτογενῆ περίοδον, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν ἀνωτέραν τριτογενῆ. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὁ πρῶτος τοῦ Πικέρμι ἐρευνητὴς κ. Ἀλβέρτος Γωδρῦ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ὑπεστήριξεν ὅτι πιθανωτέρα φαίνεται ἡ κατάταξις τῶν ἐν αὐτῷ εὑρεθέντων ζώων εἰς τὴν μέσην τριτογενῆ περίοδον.

— Νέα γερμανικὴ ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ Σοφοκλέους ἐξεδόθη ἐν Λειψίᾳ ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Feldmann.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις ειδικῆς μελέτης ὑπὸ Καρόλου Πάουλ περὶ τῆς ἐπ' ἐσχάτων εὑρεθείσης ἐν Λήμνῳ προελληνικῆς ἐπιγραφῆς, ἐν ᾗ ὁ εἰρημένος λόγιος ἀποπειρᾶται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι γεγραμμένη εἰς γλῶσσαν ἔχουσαν πλείστας σχέσεις πρὸς τὴν τυρρηνικήν.

— Ἐν τῷ πέμπτῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ τοῦ «Δικηγορικοῦ συλλόγου Ἀθηνῶν» ὁ γνωστὸς ἐκ προηγουμένων αὐτοῦ μελετῶν περὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δικαίου κ. Ι. Α. Τυπάλδος ἐδημοσίευσε πραγματείαν περὶ τῶν νόμων τῶν Γορτυνίων, ἐν ᾗ διὰ μακρῶν ἑρμηνεύει τὴν πρώτην στήλην τῆς πολυθρυλήτου ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης εὑρεθείσης ἐπιγραφῆς.

— Οἱ φοιτηταὶ τοῦ ἐν Πενσυλβανίᾳ Πανεπιστημίου ἐδίδαξαν δὶς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοὺς Ἀχαρνῆς τοῦ Ἀριστοφά-

Digitized by Google

πρὸς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν, ἤτοι ἐλαφράς, ὑγιεινάς, ἀνέτους. Γ') Παραπλήσιόν τι εἶπε Σιμωνίδης ὁ Ἀμοργῖνος :

Ζεὺς γὰρ μέγιστον τοῦτ' ἐποίησε κακόν,
γυναῖκας· ἤν τι καὶ δοκῶσιν ὠφελεῖν,
ἔχοντί τοι μάλιστα γίγνεται κακόν.

κ. Φ. Ν. Δ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

13 Ἰουνίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	358.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	365.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	440.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	375.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	266.—
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	258.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	182.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	238.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	87.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	414.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.160—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	65.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	66 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	74 50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	273.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	.
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.05
» 3μην......	28.90
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	115.1/2
» Τραπεζικὸν 3μην	114.3/4
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.................	23.03
Λίρα ὀθωμανική.................	26.25

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	Τιμ.	λεπτ.	25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	»	»	25
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου	»	»	25·
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου......	»	»	25·

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας	Τιμ.	λεπτ.	10.
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	»	»	10.
Λάζαρος Κουντουριώτης	»	»	10.
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος	»	»	10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου	»	»	10.
Περὶ καθαριότητος	»	»	10.
Περὶ Κύπρου	»	»	10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης.........	»	»	10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ	»	»	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν..............	»	»	10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου...............	»	»	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας»

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.— *Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί. — Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα. — Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λαοπλάνος.—Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.—Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Α. *Δραματικὴ ποίησις.*—ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ, Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τόμος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη.—Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, Ἀντιγόνη ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα,* Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως. Λέϊλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—ΛΕΣΣΙΓΚ, Νάθαν ὁ σοφός.—ΣΧΙΛΛΕΡ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα,* Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναϊάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα,* Μέρος Γ'.—Τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαί —Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.—Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Πωλοῦνται χωριστὰ κατὰ τόμον.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δρ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 6.80

Προσεχῶς δημοσιευθήσονται:

Τόμος ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΔΑΝΤΟΥ, Κόλασις.—ΑΙΣΧΥΛΟΥ, Πέρσαι.—ΓΑΙΤΟΥ, Ἰφιγένεια.— ΣΑΙΚΕΣΠΕΙΡΟΥ, Ἰούλιος Καῖσαρ.

Τόμος ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α'. μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Τόμος ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Β'. μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—470.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 495 — 22 Ιουνιου — 1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 547

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΙΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835 ὑπὸ Δ. Βικέλα.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ὑπὸ Κωνστ. Νεστορίδου.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΩΝ.

ΤΑ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΑ ΜΑΣ ποίημα ὑπὸ Γ. Δροσίνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

Ἡ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν διοργανωθεῖσα ἐν Φαλήρῳ ἑορτὴ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ* ἐπέτυχε πληρέστατα ἐν τῇ ἐκτελέσει. Ἡ ἱερότης τοῦ σκοποῦ πρὸς ὃν ἀπέβλεπεν αὕτη συνεκάλεσεν ὑπὲρ τοὺς ἑπτακισχιλίους ἀνθρώπους ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πάσης τάξεως, ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἁβροδιαίτων δεσποινῶν μέχρι τῶν ἐκ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας ἀποζώντων. Καὶ ἐπληρώθη ἡ ἀκτὴ ὑπὸ πυκνοτάτου πλήθους, ἐνῷ τέσσαρες μουσικοὶ θίασοι, ὁ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, τοῦ ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα, τῶν ἀπόρων παίδων καὶ τοῦ ὀρφανοτροφείου Πειραιῶς ἀνέκρουον κατὰ διαλείμματα μέχρι τῆς 11ης ὥρας τῆς νυκτός. Τὴν 10ην ὥραν ἡ θάλασσα ἐφωτίσθη διὰ πολυχρώμων φώτων καὶ ἀπὸ τοῦ πυροβολείου τῆς Καστέλλας ἐπεχύθη αἴγλη ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἀπὸ λέμβων δὲ κεκοσμημένων διὰ φανῶν ἑνετικῶν, ὧν ἡ ἀνταύγεια ἦν μαγικὴ ἐπὶ τῶν σκιερῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης, ἐψάλη γλυκεῖα μελῳδία ὑπὸ χοροῦ καὶ ἐγχόρδων ὀργάνων, ἥτις ἀπεσβύνετο μόνον ἐκ τῆς ἀποστάσεως, μὴ δυναμένων τῶν λέμβων νὰ πλησιάσωσι τὴν ἀκτὴν διὰ τὸ ἀβαθὲς τῶν ὑδάτων.

Συγχρόνως δ' ἐν τῷ μικρῷ φαληρικῷ θεάτρῳ ἐδίδετο ἑσπερίς, ἣν ἀπετέλουν καθ' ὁλοκληρίαν ἑλληνικαὶ ἀπαγγελίαι καὶ ᾄσματα καὶ δυῳδίαι καὶ ἐμβατήρια ψαλλόμενα ὑπὸ χοροῦ. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἑορτή· πειστικωτάτη δ' ἀπόδειξις τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς αἱ εἰσπράξεις ἀνελθοῦσαι εἰς 5 1/2 περίπου χιλιάδας δραχμῶν.

Τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο θέλει βεβαίως διπλασιασθῇ, καθότι τὸ μετὰ τῆς ἑορτῆς συνδεόμενον λαχεῖον ἐκκυβευθήσεται ἐν δευτέρᾳ πανηγύρει τῇ προσεχεῖ πέμπτῃ, οἱ δὲ ἀριθμοὶ αὐτοῦ πωλούμενοι πρὸς 50 λεπτὰ διατίθενται καθ' ἑκατοντάδας ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔσται δὲ πλουσιώτατον τὸ λαχεῖον τοῦτο χάρις εἰς τὴν φιλοπονίαν τῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων τῆς πρωτευούσης, εἰς τὴν πρόθυμον ἀρωγὴν τῶν ἐμπόρων καὶ εἰς τὸν ἔρανον πάντων τῶν δυναμένων νὰ δωρήσωσί τι ὑπὲρ αὐτοῦ. Βαρύτιμα ἐργόχειρα καὶ χαριέστατα καλλιτεχνήματα ἀποτελοῦσι τοὺς πλείστους τῶν 700 λαχνῶν, οἵτινες μέλλουσι νὰ κερδήσωσιν.

Ἀλλ' ὅσα καὶ ἂν εἰσπραχθῶσιν ἐξ ὅλων τούτων ἔσονται βεβαίως ἀνεπαρκῆ, ὅπως ἀνακουφίσωσι τὰς ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ ταλαιπωρουμένας οἰκογενείας προστιθέμενα εἰς τὴν ἀρωγήν, ἣν ἐκ καθήκοντος θέλει παράσχῃ καὶ ἡ πολιτεία. Ὥστε ὁ διὰ τῆς ἑορτῆς ταύτης προκληθεὶς ἔρανος δὲν εἶνε ἢ ἁπλῆ ἀφετηρία εὐρυτέρας εἰσφορᾶς, ἧς ἀναμφιβόλως θέλουσι προσέλθῃ μέτοχοι καὶ αἱ ἐπαρχίαι καὶ ὁ ἔξω ἑλληνισμός.

ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

9-11 μαΐου 1886

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐκδοθήσεται τὴν προσεχῆ Πέμπτην καλλιτεχνικώτατον εἰκονογραφημένον τεῦχος καταρτισθὲν τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἐξεχόντων ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἄλλων ἐκ τῶν νεωτέρων ἐν τῇ ποιήσει καὶ πεζογραφίᾳ. Τὸ τεῦχος τοῦτο πωληθήσεται ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν ἀντὶ δραχμῆς μιᾶς, ταχυδρομικῶς δὲ θ' ἀποστέλληται τῇ προσθήκῃ 20 λεπτῶν.

Τέσσαρες σελίδες αὐτοῦ εἶνε εἰκονογραφημέναι, αἱ δὲ ὑπογραφαὶ τῶν πολλῶν συντακτῶν του πανομοιότυποι. Περιέχει ἄρθρα, διηγήματα, ποιήματα κλπ. πάντα σχετικὰ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν.

Αἰτήσεις γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας.»

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Οἱ Ναβαρροὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸ καταλωνικὸν δουκάτον τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιδρομῆς αὐτῶν» ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐν Βαρκελῶνι τῆς Ἱσπανίας καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου κ. Ἀντωνίου Rubio Y Lluch μακρὰ μονογραφία, στηριζομένη εἰς τὴν μελέτην τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἱστορικῶν συγγραφῶν, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἀρχείων τοῦ στέμματος τῆς Ἀραγωνίας. Ἡ ἱστορικὴ αὕτη μελέτη εἶνε ἀξία λόγου συμβολὴ εἰς τὴν γνῶσιν τῶν τυχῶν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα. Εἰς τὸ μέρος τῆς συγγραφῆς τὸ περιέχον τὴν ἔκθεσιν τῶν ἱστορικῶν πορισμάτων τοῦ συγγραφέως ἕπεται τμῆμα, ἀποτελοῦν περίπου τὸ ἓν τρίτον τοῦ ὅλου βιβλίου, ὅπερ περιέχει τὰ κυριώτατα τῶν μέχρι τοῦδε ἀνεκδότων ἐγγράφων τῶν ἱσπανικῶν ἀρχείων ἐν πρωτοτύπῳ. Περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου συγγράμματος θέλομεν δημοσιεύσει προσεχῶς εἰδικὴν βιβλιογραφίαν.

— Αἱ ἐν τῇ Στοᾷ τοῦ Ἀττάλου, ἐν τῷ λεγομένῳ Γυμνασίῳ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἀρχαιότητες, αἱ μὴ κατὰ χώραν, ἤτοι ἐπιγραφαὶ καὶ μνημεῖα τῆς πλαστικῆς, κομίζονται εἰς τὸ Κεντρικὸν μουσεῖον, ἵνα κατατεθῶσιν ἐν τῇ προσηκούσῃ θέσει.

— Καθ' ἃ ἐξ Ἐπιδαύρου ἐτηλεγράφησεν ὁ ἐπιστατῶν τῶν ἀνασκαφῶν ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Β. Στάης, ἀνευρέθησαν μέχρι τοῦδε 23 ἐπιγραφαί, δύο ἀνάγλυφα εἰκονίζοντα τὸν Ἀσκληπιόν, τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος Νίκης πτερωτῆς, τρεῖς κεφαλαί, καὶ ἄλλα ὧν λεπτομερῆ περιγραφὴν θὰ ὑποβάλῃ ὁ ἔφορος εἰς τὸ ὑπουργεῖον.

— Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ἡ *Ἑλένη ἐν Τροίᾳ*, δρᾶμα ἔμμετρον ἑλληνικῆς ὑποθέσεως τοῦ John Todhunter, διδαχθὲν πρό τινος ἀπὸ τῆς σκηνῆς πρὸς ὄφελος τῆς ἐν Ἀθήναις ἱδρυθησομένης Ἀγγλικῆς Σχολῆς. Ἕτερος δ' Ἄγγλος ποιητὴς κρυπτόμενος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον ἴσως R.H. Sandys ἐδημοσίευσε συλλογὴν ποιημάτων τὸν «Αἰγέα καὶ ἄλλα ποιήματα» (Egeus and other Poems), περιέχουσαν καὶ πολλὰς μεταφράσεις ἀρχαίων ἑλληνικῶν ποιημάτων.

— Παρὰ τῷ ἐκδότῃ Firmin-Didot ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη μέγα καὶ πολυτελὲς ἔργον τοῦ C. Garnier «περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Πανελληνίου Διὸς» (Le temple de Jupiter panhellenien.) Ἡ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι 200 δρ.

— Ἑορταζομένης τῆς τριακοστῆς ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐν Τίλσιτ γερμανικοῦ γυμνασίου ἐδιδάχθη ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

— Ὁ ἐν Βιέννῃ συμπληρῶν τὰς μουσικὰς αὐτοῦ σπουδὰς κ. Πέτρος Κ. Ζαχαριάδης ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἐκ-

Digitized by Google

δοσιν τεσσάρων αὐτοῦ μουσικῶν συνθέσεων, ὧν τὰς μὲν δύο «Andante avec variations pour Salon et Concert» καὶ «Vals Impromptu pour Salon» ἐξετέλεσεν ἤδη λίαν ἐπιτυχῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, αἱ δ' ἕτεραι δύο «13 Variations sur une mélodie allemande populaire» καὶ τὸ ᾆσμα *Ὁ λύχνος καὶ τ' ἀρνάκι* (ποίημα Ἀχ. Παράσχου) διὰ τετράφωνον χορὸν καὶ διῳδίαν ὀξυφώνου καὶ βαρυτόνου, εἶνε ὅλως νέα ἔργα αὐτοῦ. Εἰσὶ δὲ γεγραμμένα τὰ μὲν τρία πρῶτα ἀποκλειστικῶς διὰ κλειδοκύμβαλον διὰ δύο χεῖρας, τὸ δὲ τέταρτον δι' ᾠδικὴν μετὰ συνοδίας κλειδοκυμβάλου, καὶ ἐκδίδονται εἰς σχῆμα μεγάλου τετάρτου εἰς 4 τεύχη, τιμώμενα τὸ μὲν Α' τεῦχος φρ. 3, τὸ Β' καὶ Γ' ἀνὰ φρ. 2.50, τὸ δὲ Δ' φρ. 4.

— Κατὰ τὴν «Γενικὴν Ἐφημερίδα» τοῦ Μονάχου ὁ κλεινὸς ἱστορικὸς καὶ ποιητὴς Φερδινάνδος Γρηγορόβιος, οὗ ἄριστον ἔργον, τὴν «Ἀθηναΐδα», ἐδημοσίευσε πρὸ καιροῦ ἡ *Ἑστία*, ἀσχολεῖται εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀλαρίχου μέχρι τῆς Φραγκικῆς κυριαρχίας. Πρὸς τοῦτο ὁ Γρηγορόβιος ἐποίησεν ἐπισταμένας ἐρεύνας ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Νεαπόλεως, τοῦ Πανόρμου καὶ ἄλλων ἰταλικῶν πόλεων. Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ νέου ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Γρηγοροβίου, ὅπερ λέγεται ἐφάμιλλον πρὸς τὴν ὀκτάτομον αὐτοῦ ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, ἤρξατο ἤδη.

— Ὁ ἐν Παρισίοις ἐγκατεστημένος Ἕλλην καθηγητὴς κ. Γ. Σπυρίδης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν γαλλιστὶ *Ἱστορίας τῆς ἐκπαιδεύσεως καθ' ὅλους τοὺς χρόνους.*

— Ὁ κ. Κωνστ. Καπράλος προαγγέλλει τὴν ἔκδοσιν ἔργου αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνὰ τὰ ὄρη». Τὸ βιβλίον, εἰς κομψὸν τόμον ἐκδοθησόμενον ἐκ τῶν Καταστημάτων τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, θέλει περιέχει ὁδοιπορικὰς σημειώσεις περὶ Πατρῶν, Βαλατούνας, Ἁγίου Ἰωάννου, Ἁγίου Ἀνδρέου, Κερπινῆς, Μεγάλου Σπηλαίου, Καλαβρύτων, Ἁγίας Λαύρας, Κλαπατσούνας, καὶ θέλει τιμᾶσθαι ἀντὶ δραχμῆς.

— Ἑλληνὶς ἐκ Βιτωλίων τῆς Μακεδονίας, ἡ ἀριστεύσασα ἐν τῷ Ἀρσακείῳ Κερκύρας Θεανὼ Εὐθυμιάδου ἀπεφάσισε νὰ ἀκροασθῇ καὶ πανεπιστημιακῶν μαθημάτων ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. Καὶ μελετήσασα κατ' ἰδίαν, ἐπειδὴ τὸ τοῦ Ἀρσακείου δίπλωμα δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ γυμνασιακὸν ἀπολυτήριον, ἐζήτησε καὶ ἔτυχε παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας τὸ δικαίωμα νὰ ὑποστῇ τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις διὰ τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ.

—Ἐν ταῖς ἐν Βοιωτίᾳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Πτῴου ἐνεργουμέναις ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Σχολῆς ἀνασκαφαῖς εὑρέθη ὑπερμέγεθες ἄγαλμα Ἀπόλλωνος ἀρχαϊκῆς τέχνης, ὅπερ, ἀποσταλὲν ἐνταῦθα, κατετέθη ἐν τῷ κεντρικῷ μουσείῳ.

— Ἐν Φραγκοφούρτῃ ἐπωλήθη ἀπὸ δημοπρασίας πλουσία νομισματικὴ συλλογή, ἧς ἠγοράσθησαν ἀντὶ τιμῆς ἀνωτέρας τῶν 100 μαρκῶν (125 δραχμῶν) τὰ ἑπόμενα χρυσᾶ νομίσματα Βυζαντίων αὐτοκρατόρων· Λέοντος τοῦ ς' καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ι' ἀντὶ μαρκῶν 100, Θεοδώρας μ. 115, Φιλιππικοῦ Βαρδάνη μ. 135, Κωνσταντίνου τοῦ ς' μ. 155. Εἰρήνης μ. 215, Μιχαὴλ τοῦ Γ' καὶ Θεοδώρας μ. 320. Τῶν ἀργυρῶν νομισμάτων ἐπωλήθη ἀντὶ ὑπερόγκου σχετικῶς τιμῆς ἓν Ἰωάννου τοῦ Τζιμισκῆ (μ. 135.)

— Ἐν τῷ Drurylane θεάτρῳ τοῦ Λονδίνου ἐδιδάχθη μετ' ἐπιτυχίας ὁ *Τρουβαδοῦρος* μελόδραμα συντεθὲν ὑπὸ Mackenzie, κατὰ μίμησιν τῆς Βαγνερείου μουσικῆς.

— Ὁ βορειότατα πάντων τῶν ἐν Εὐρώπῃ συγγραφέων καὶ ἐκδοτῶν οἴκων λόγιος εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ Ἐσκιμῷος ποιητὴς Λ. Μαΐλερ, ὅστις ἐν Γοδθαάβ, δανικῇ ἀποικίᾳ ἐν τοῖς δυτικοῖς παραλίοις τῆς Γροιλανδίας, ἐκδίδει εἰκονογραφημένην ἐσκιμωϊκὴν ἐφημερίδα, τὴν *Ἀτουαγαγλιντίτ*, ἤτοι *Ἀνάγνωσιν*. Ὁ Μαΐλερ μετέσχε τῆς ἀποστολῆς τοῦ Νόρδενσκιολδ πρὸς ἔρευναν τῆς Γροιλανδίας, ὅπως δημοσιεύσῃ ἐν τῇ ἐφημερίδι του περιγραφὴν ταύτης μετ' εἰκόνων. Ἐν τῷ νεωτάτῳ συγγράμματι τοῦ Νόρδενσκιολδ, τῇ *Γροιλανδίᾳ*, ὅπερ ἐξεδόθη κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἐν Λειψίᾳ, ἐδημοσιεύθησαν ἥ τε εἰκὼν τοῦ Ἐσκιμῴου ποιητοῦ καὶ καλλιτέχνου καὶ δείγματα τῶν ἰχνογραφιῶν αὐτοῦ.

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν τὰ κατωτέρω αὐστηρά, ἀλλ' ὀρθότατα :

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας»,

Τελουμένων κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους ἐν ἅπασι τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν, ἐθεώρησα καλὸν νὰ ἐπιστήσω διὰ τῆς *Ἑστίας*, τοῦ ἀξιολόγου τούτου περιοδικοῦ τῶν οἰκογενειῶν, τὴν προσοχὴν ἐν πρώτοις τῶν γονέων, εἶτα δὲ τῶν διδασκάλων καὶ διευθυντῶν τῶν ἐκπαιδευτηρίων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν, καὶ τῶν δημοσιογράφων, ἐπὶ ἀτόπου καὶ ἀντιπαιδαγωγικῆς πράξεως, ἥτις ἀπό τινος εἰσήχθη, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν, καθιερώθη παρ' ἡμῖν, διότι δὲν πιστεύω ἀλλαχοῦ νὰ ὑπάρχῃ, τοῦ νὰ δημοσιεύωνται ἐν ἐφημερίσι μετ' ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων τὰ ὀνόματα τῶν παιδαρίων καὶ παιδισκαρίων τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἠρίστευσαν εἰς τὰς ἐξετάσεις, νὰ ἐκθειάζεται ἡ εὐφυΐα αὐτῶν, ἡ θεματογραφία, αἱ ἀπαντήσεις εἰς τὰ μαθήματα, αἱ ἐκθέσεις τῶν ἰδεῶν καὶ τὰ παρόμοια γυμνάσματα! Οἱ πρεσβεύοντες ὅτι ταῦτα διεγείρουσι τὴν ἅμιλλαν καὶ τὸν ζῆλον τῶν παίδων πλανῶνται μεγάλως· τοὐναντίον γινώσκομεν ἐκ πείρας ὅτι ἡ ἐπίδρασις, ἣν ἀσκοῦσιν αὗται αἱ ἐπαινετικαὶ δημοσιεύσεις ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν αἰσθημάτων τῶν μήπω ἀναπτυχθέντων παίδων εἶνε ὀλεθριωτάτη. Παιδαγωγικὴ ἀρχὴ εἶνε ὅτι οἱ παῖδες πρέπει νὰ διδαχθῶσι νὰ θεωρῶσιν ὅτι ἡ παίδευσις αὐτῶν ἐν τοῖς σχολείοις εἶνε καθῆκον ἐπιβαλλόμενον, μὴ συνεπάγον ἐπαίνους καὶ θυμιάματα, καὶ ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἐκτελῶσι τοῦτο ὡς ὑποχρέωσιν τῆς ἡλικίας των. Οἱ ἔπαινοι, τὰ παράκαιρα ἐγκώμια διδασκάλων καὶ γονέων καθιστῶσι τοὺς παῖδας κούφους, ἀλαζόνας καὶ ὑπερόπτας, ὑποθάλπουσι τὸ παρ' ἡμῖν δυστυχῶς τόσῳ πάγκοινον ὀλέθριον αἴσθημα τῆς κενῆς ἐπιδείξεως, καὶ φθείρουσι τὰς ἀγαθὰς τῶν παίδων κλίσεις· πολὺ δὲ μᾶλλον εἰς τοῦτο συντελεῖ ἡ δημοσία μετ' ἐπαίνων ἀναγραφὴ (καὶ αὕτη πολλάκις μὴ ἀληθὴς) τοῦ ὀνόματός των ἐν ἐφημερίσι.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων τῶν κακῶν, οἱ τοιοῦτοι ἔπαινοι διεγείρουσι μεταξὺ τῶν ὁμηλίκων συμμαθητῶν τὴν ζηλοτυπίαν καὶ τὸν φθόνον, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ μῖσος μεταξὺ πτωχῶν καὶ πλουσίων μαθητῶν· διότι οἱ πτωχοὶ δὲν ἔχουσι τὴν τύχην νὰ ἴδωσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν δημοσιευόμενα. Τὸ τοιοῦτο καὶ ὁ Πλούταρχος ὀρθῶς παρετήρησεν ἐν τῷ περὶ παίδων ἀγωγῆς γράψας· «Δεῖ δὲ αὐτοὺς (τοὺς παῖδας) μηδὲ τοῖς ἐγκωμίοις ἐπαίρειν καὶ φυσᾶν· χαυνοῦνται γὰρ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἐπαίνων καὶ θρύπτονται.»

Ταῦτα γράφων δὲν ἀποκρούω τὸν ἐν μέτρῳ ἔπαινον, τὸν περιοριζόμενον ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τοῦ οἴκου, θεωρῶν τοῦτον μάλιστα καὶ λυσιτελῆ πως εἰς πρόοδον, ἀλλὰ τὰ ἐν ταῖς ἐφημερίσι παράκαιρα ἐγκώμια ὑπὲρ παίδων, οἵτινες ἁπλῶς μόνον ἔμαθον τὸ μάθημά των, θεωρῶ ἀνάξια ἐλευθέρων πολιτῶν. Οἱ διδάσκαλοι ἢ οἱ γονεῖς οἱ δι' οἱουδήποτε τρόπου ἐμπνέοντες τὴν ἰδέαν εἰς τοὺς παῖδας ὅτι ἡ προσωπικότης των εἶνε κἄτι τι, διαφθείρουσι πρόρριζα τὸν ἠθικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, πληροῦσιν αὐτὰ τύφου γελοίου καὶ ματαιότητος, διακόπτουσι τῶν παιδικῶν αἰσθημάτων τὴν βαθμιαίαν σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ἐκπαιδεύσει ἐπ' ἀγαθῷ ἀνάπτυξιν, δηλητηριάζουσι τὰ ἀφελῆ παιδικὰ αὐτῶν φρονήματα καὶ τὰς καθ' ἡλικίαν ῥοπάς.

Ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀρχή τις παιδονόμων, βεβαίως ἤθελε πέμψει παράκλησιν εἰς πάντας τοὺς παρ' ἡμῖν δημοσιογράφους, νὰ μὴ δημοσιεύωσι *κατ' ἀρχὴν* τοιαῦτα ἐγκώμια τῶν παιδικῶν ἐξετάσεων, ἅτινα, ἂς προσθέσω καὶ τοῦτο, διεγείρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τῶν ἀναγνωστῶν τὴν ἀηδίαν. Ἴσως ἡ ἐπιστολή μου αὕτη διδοῦσα ἀφορμήν, δημοσιευομένη, εἰς τὸ παιδαγωγικὸν τοῦτο ἀντικείμενον, συντελέσῃ ἐν μέρει εἰς κατάπαυσιν τοῦ ἀτόπου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ἰουνίου 1886.

Εἷς τῶν συνδρομητῶν σας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Οἱ δικαστικοὶ νόμοι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς σχετικῆς νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαΐτου. Τόμος δεύτερος, περιέχων τὸν ποινικὸν νόμον, τὴν ποινικὴν δικονομίαν καὶ τὴν ποινικὴν διατίμησιν. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1886. 16ον, σελ. 896. Τιμᾶται δραχ. 10.

[Καὶ ἐν τῇ καταρτίσει τοῦ παρόντος δευτέρου τόμου τῶν Δικαστικῶν Νόμων ἠκολούθησεν ὁ συγγραφεὺς τὸ ἐν τῇ τοῦ πρώτου τόμου ἐπικρατῆσαν σύστημα, δηλονότι τὸ τῆς δημο-

Digitized by Google

σιεύσεως τῶν ἀρχικῶν κειμένων τῶν Δικαστικῶν Νόμων μετὰ τῆς ἐν ὑποσημειώσει κατ' ἐπιστημονικὴν συναρμολογίαν παραθέσεως τῶν τροπολογησάντων ἢ συμπληρωσάντων αὐτοὺς νεωτέρων νόμων καὶ βασιλικῶν διαταγμάτων καὶ τῶν σημαντικωτέρων ἑρμηνευτικῶν ἐγκυκλίων, καὶ τὸ τῆς κάτωθεν ἑκάστου ἄρθρου καταχωρίσεως ἐν ἀκριβεῖ περιλήψει τῆς σχετικῆς νομολογίας τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν δικαστηρίου. Ὁ παρὼν τόμος ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν τευχῶν, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει ἐν κειμένῳ τὴν *Ποινικὴν Δικονομίαν*, τὸ δὲ δεύτερον τὸν Ποινικὸν Νόμον· καὶ τὸ τρίτον τὴν Ποινικὴν Διατίμησιν μετὰ τοῦ διατάγματος περὶ ἐκκαθαρίσεως, διαγραφῆς, ἐκτίσεως, καταλογισμοῦ καὶ ἀπολήψεως τῶν ἐξόδων τῆς Ποινικῆς Δικαιοδοσίας, κάτωθεν δὲ τοῦ κειμένου ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει δημοσιεύονται ἐν ὑποσημειώσει οὐ μόνον οἱ ὁπωσδήποτε τροπολογήσαντες τὰς ἀρχικὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων νόμων μεταγενέστεροι νόμοι, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἔχουσαι χαρακτῆρα ποινικῶν διατάξεων διατάξεις τῶν λοιπῶν τῆς πολιτείας νόμων, δηλονότι τῶν στρατολογικῶν τελωνειακῶν, ὑγειονομικῶν, ναυτιλιακῶν, φορολογικῶν, μεταλλευτικῶν κτλ.

Τοῦ τρίτου τόμου περιλαμβάνοντος καθ' ὅμοιον σύστημα τὸν Ἐμπορικὸν Νόμον, τοὺς νεωτέρους Ἀστυκοὺς Νόμους, καὶ τοὺς περὶ Χαρτοσήμου Νόμους μετὰ τῆς ἑρμηνείας κατ' ἄρθρον αὐτῶν κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀρξαμένη ἀπὸ μηνῶν ἤδη ἡ τύπωσις, περατοῦται τάχιστα. Οὕτω δὲ συμπληροῦται ἡ σειρὰ τῶν ἰσχυόντων παρ' ἡμῖν τανῦν Δικαστικῶν Νόμων μετὰ τῆς σχετικῆς νομολογίας.

Πλὴν δὲ τούτων ὁ συγγραφεὺς ἐπιληφθεὶς ἀπό τινος καὶ τῆς καταρτίσεως εὐμεθόδου συλλογῆς καὶ τῶν κυριωτάτων καὶ εὐχρηστοτάτων ἐκ τῶν λοιπῶν τῆς πολιτείας νόμων μετὰ τῆς σχετικῆς νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀπεπεράτωσε καὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἧς καὶ ἤρξατο ἤδη ἀπὸ μηνὸς ἡ ἐκτύπωσις.]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 20 Ἰουνίου.

Πανταχοῦ τῆς Θεσσαλίας, ὅθεν διῆλθον οἱ Βασιλεῖς μετὰ τοῦ Διαδόχου, ἐγένετο αὐτοῖς ἐνθουσιώδης ὑποδοχή. Ἐν Λαρίσῃ ἐπεσκέφθησαν τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, ἔνθα παρέμειναν περὶ τὰς δύο ὥρας, δαψιλεύοντες μεγάλας περιποιήσεις καὶ συγχαίροντες διὰ τὴν ἀνδρείαν ἣν ἐπέδειξαν ἐν ταῖς μάχαις ἕνα ἕκαστον τραυματιῶν.

— Ἐτελέσθη δὲ διαταγῇ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἐπίσημον καὶ δημοτελέστατον μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν πεσόντων ἐν τοῖς συνόροις κατὰ τὰς τελευταίας συμπλοκάς. Εἰς τὸ μνημόσυνον παρευρέθησαν οἱ βασιλεῖς καὶ ὁ διάδοχος μετὰ τῆς ἀκολουθίας των καὶ ἄπειρον πλῆθος λαοῦ. Ἡ βασίλισσα, πενθηφοροῦσα καὶ συγκεκινημένη, γονυπετὴς ἠκροάσθη τῶν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν πεσόντων εὐχῶν. Οἱ βασιλεῖς ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας τὴν παρελθοῦσαν τρίτην.

— Κυρωθέντες ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» οἱ ἐσχάτως ψηφισθέντες νόμοι περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεων τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμου ὡς πρὸς τὴν περιφέρειαν καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν βουλευτῶν.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν συνέστησεν Ἐπιτροπὴν ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῶν διαφόρων ὅπλων ἵνα μελετήσῃ τὰς ἐπενεκτέας μεταρρυθμίσεις τῆς στολῆς τῶν ὁπλιτῶν τῶν διαφόρων ὅπλων τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ὑποδήσεως αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ τῆς ἀφομοιώσεως τῆς στολῆς τῶν ἀξιωματικῶν τῶν εὐζωνικῶν ταγμάτων πρὸς τὴν στολὴν τῶν ὁπλιτῶν. Πρὸς δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ μελετήσῃ καὶ περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς κατασκευῆς τῆς στολῆς ἐξ ἐγχωρίου ὑφάσματος.

— Διὰ Β. Διατάγματος ἀπεφασίσθη ὁ σχηματισμὸς ναυτικῆς μοίρας ἐκ τῶν πολεμικῶν ἡμῶν πλοίων *Ἀλφειοῦ*, *Ἀχελῴου*, *Πηνειοῦ* καὶ *Εὐρώτα* ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοιάρχου κ. Λάσκαρη, ἵνα ἀσκηθῶσιν εἰς ναυτικὰ γυμνάσια τὰ πληρώματα αὐτῶν. Λίαν δὲ προσεχῶς θέλει σχηματισθῇ καὶ μοῖρα ναρκοβόλων ἐκ τοῦ ναρκοβόλου *Ψαρὰ* καὶ ἄλλων μικροτέρων ὡσαύτως πρὸς ἐκτέλεσιν γυμνασίων.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ *δίδραχμα* τραπεζικὰ γραμμάτια, τὰ ἐκδοθέντα ἀπέναντι τοῦ δανείου τῶν 18 ἑκατομμυρίων, τοῦ γενομένου τῷ δημοσίῳ ὑπὸ τῶν τραπεζῶν Ἐθνικῆς, Ἰονικῆς καὶ Ἠπειροθεσσαλίας.

— Παρεδόθη ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας εἰς χρῆσιν τοῦ Κοινοῦ τὸ ἄρτι περατωθὲν τμῆμα τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων ἀπὸ Στεφανοσαίων μέχρι Καλαμπάκας.

— Κατ' ἀπόφασιν τοῦ ἰατροσυνεδρίου ἐπεβλήθη ἑνδεκαήμερος ἐπιτηρητικὴ κάθαρσις εἰς πάσας τὰς ἐκ τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου προελεύσεις.

— Ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας συνελήφθησαν ἐνταῦθα ἔν τινι ὑπογείῳ κατὰ τὴν ὁδὸν Βορρέως δύο κιβδηλοποιοὶ ἐπιχειρήσαντες τὴν ἐκτύπωσιν κιβδήλων δεκαλέπτων καὶ πενταλέπτων, κατεσχέθησαν δὲ τὰ ἐργαλεῖα αὐτῶν καὶ πολλὰ κίβδηλα νομίσματα.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 14ον καὶ 15ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ **ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον τέταρτον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Ἡρακλῆς.—Ἀττικὸν γραμματοδιδασκαλεῖον ἐπὶ ἀρχαίου ἀγγείου. (Ὁλοσέλιδοι). Ὁ κόλπος τῆς Σαλαμῖνος.—Τοπογραφικὸς χάρτης τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. — Ἡ θέσις τοῦ πηδαλίου ἐν ἀρχαίῳ πλοίῳ.—Ἀρχαῖον πλοῖον μετ' ἐμβόλου.—Τοπογραφικὸς χάρτης τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης.—Τὰ ἐρείπια τῶν Πλαταιῶν.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *δέκα πέντε* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 15.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Χ. Π. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Ι. Ν. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐνεγράφητε. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἡ σειρὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου.—Comète. Ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν.—κ. Σ. Θ. Μ. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλησαν κατάλογοι.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστείλαμεν δὲ τὸ ἰσότιμον, κατὰ τὴν παραγγελίαν σας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Ν. Ι. Τὸ γερμανικὸν ἀνόητον ᾆσμα: «Μάννα ἦρθε 'κεῖνος ποῦ τὸ κὼκ πωλεῖ» (Mutter, der Mann mit dem Cocks ist da) μετεφράσθη χάριν παιδιᾶς εἰς πλείστας γλώσσας. Διὰ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὴν περιέργειάν σας μεταγράφομεν ἐνταῦθα τὴν εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν δῆθεν ἔμμετρον μετάφρασιν:

Μῆτερ, ἀνὴρ μετὰ κώκας πάρα.
Σίγα, θύγατερ, τὸ πάλαι γ' οἶδα!
Ἦ δ' ἀργύριόν σοι; Οὐκ ἀργύριόν μοι!
Τίς τοῦτον ἐπέστειλ', ἰὼ πόποι!

Digitized by Google

Ὑπάρχει καὶ ἔμμετρος μετάφρασις εἰς τὸ ἑβραϊκόν, ἀλλὰ ἐλπίζομεν ὅτι δὲν ἔχετε την ἀπαίτησιν νὰ σᾶς ἀνακοινώσωμεν καὶ ταύτην.—κ. Δ. Δ. Η. Ζάκυνθον. Λίαν εὐχαρίστως θέλομεν τὸ δημοσιεύσει. Εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμᾶς διὰ τὴν φιλόφρονα ἀνακοίνωσιν τοῦ ἔργου.—κ. Ἀδελφ. Χ. Δεδεαγάτς. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα, πλὴν δύο ἀτυχῶς ἐξαντληθέντων.—κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν Ι. Π., εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμᾶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὴν ἀπόδειξιν ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Α. Μ. Καστελάνους. Ἐξ ὅλως ἀτυχοῦς παραδρομῆς ἐπῆλθεν ἡ καθυστέρησις. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ καθυστερήσαντα, ὡς καὶ τὰ τεύχη τῆς Ἱστορίας.—*Φιλομούσῳ*. Ὄχι ἀτυχῶς. Ἡ τῶν τακτικῶν συνεργατῶν μας εἶνε ἐπαρκής.—κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—*Ἐρασιτέχνῃ*. Ὁ νεωστὶ ἐκτεθεὶς ἐν Ἀμστελοδάμῳ πίναξ τοῦ Ῥοῦβενς «Ἡρώδου δεῖπνον» θεωρεῖται ὡς τὸ ἀριστούργημα αὐτοῦ. Βεβαίως δ' ἐγράφη διὰ χειρὸς τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου καὶ οὐχὶ ὑπὸ μαθητοῦ αὐτοῦ, ἐργαζομένου κατὰ σχέδιον τοῦ διδασκάλου, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἄλλων πινάκων του. Ὁ μὲν Ἡρώδης παρίσταται ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Ῥοῦβενς, ἡ Ἡρωδιὰς ὑπὸ τὴν τῆς συζύγου του, οἱ δὲ παρακαθήμενοι συμπόται ὑπὸ τὴν μορφὴν μεγάλων Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν. Ὁ πίναξ οὗτος εὑρίσκετο ἐν Νυρεμβέργῃ τῷ 1675 ἤτοι 35 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥοῦβενς· κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εὑρίσκετο ἐν Ἀμστελοδάμῳ ὁπόθεν ἠγοράσθη ὑπό τινος Ἄγγλου· ἐξ Ἀγγλίας μετεκομίσθη εἰς Ἀμερικὴν ἀγορασθεὶς ἀντὶ ἡμίσεος καὶ πλέον ἑκατομμυρίου δραχμῶν. Ἐν Ἀμερικῇ δὲ περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ζωγράφου Hermann Linde, ὅστις ἀνεκόμισεν αὐτὸν εἰς Εὐρώπην.—κ. Π. Δ. Ἀγρίνιον. Ἡ πρὸς τὸν κ. Κ. Λ. ἀποστολὴ ἐπανελήφθη, τὴν δ' ἀπόδειξιν ἀπεστείλαμεν ὑμῖν ταχυδρομικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—κ. Λ. Σ. Βάρναν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Ε. Δ. Κ. Θήβας. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν τὸ ζητηθὲν βιβλίον.—*Φιλονόμῳ*. Ἀκριβῶς εἰς τοῦτο ἀπέβλεπεν. Ὅτι δὲ ὀρθῶς διεῖδε τὴν πηγὴν τοῦ κακοῦ ἀνωμολογήθη ὑπὸ πάντων. Ἔγκριτος ξένος δημοσιογράφος ἔγραψεν ἐσχάτως: «Ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ καταβιβρῶσκον ὅλως ζῶσαν τὴν Ἑλλάδα κακόν, ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἶνε παραδεδομένη εἰς τὴν νομοθετικήν. Ἐφ' ὅσον δι' ὑπερτάτης προσπαθείας δὲν ἀποδώσῃ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τὰ προνόμια καὶ τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς, πᾶν ὅ,τι θὰ πράττῃ πρὸς ἀναγέννησίν της ἔσται ὕδωρ χυνόμενον εἰς πίθον Δαναΐδων. Δὲν δύναταί τις νὰ κινήσῃ μηχανήν, ὠθῶν τὸν τροχὸν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ κρατῶν αὐτὸν διὰ τῆς ἑτέρας· *δὲν δύναται νὰ λειτουργήσῃ διοίκησις, ὅτε οἱ ἐν τῇ πρωτευούσῃ θέτοντες τοὺς νόμους βουλευταί ἔχουσι τὴν εὐκολίαν νὰ καταργῶσιν αὐτοὺς ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ περιφερείᾳ.*» Ε. Κ. Κέρκυραν καὶ Π.Δ.Μ. Πάτρας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶς

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*5.*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	*7.50*

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*Χρ.*	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα εγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Εστίας».

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

20 Ἰουνίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	350.(1)
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	354.(1)
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	441.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	364.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271.—
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	261.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	179.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	87.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	429.(1)
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.150—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	62.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	62 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73 50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	277.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.20
» 3μην......	29.—
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	11.6—
» Τραπεζικὸν 3μην	1.15¼
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	23.12
Λίρα ὀθωμανικὴ.................	26.40

(1). Ἄνευ τοκομεριδίου.

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Εκ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΥΠΟ Γ. ΜΙΚΟΝΙΟΥ,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5.50

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—472.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 496 —29 ΙΟΥΝΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 548

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835 ὑπὸ Δ. Βικέλα.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη.

ΠΑΤΡΟΤΗΣ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ.

ΗΘΟΠΟΙΟΣ ΕΝΕΧΥΡΙΑΖΟΜΕΝΟΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ ΣΟΛΩΜΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

9-11 μαΐου 1886

Τεῦχος καλλιτεχνικόν.

ἐκδοθὲν εἰς μνήμην τῶν παρὰ τὰ σύνορα πεσόντων καὶ πωλούμενον ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν.

Ἀπὸ τῆς σήμερον ἐξέρχεται εἰς φῶς τὸ ὑπὸ πολλῶν ἐκ τῶν διαπρεπῶν ἡμῶν λογίων καὶ τῶν νεωτέρων λογογράφων καὶ ποιητῶν συνταχθὲν τεῦχος, εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν διασκευὴν τοῦ ὁποίου συνειργάσθησαν καὶ ἱκανώτατοι σχεδιασταὶ κοσμήσαντες τὰς πολλὰς σελίδας αὐτοῦ. Ὡς ἐκ τῆς ἐσπευσμένης ἐκδόσεως δὲν ἐγένετο δυνατὸν νὰ μετάσχωσιν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ τεύχους πλειότεροι τῶν παρ' ἡμῶν ἐν τοῖς γράμμασι διαπρεπῶν λογίων. Οὐδὲν ἧττον τὸ τεῦχος εὐμοιρεῖ ποικίλης καὶ ἐκλεκτῆς ὕλης, περιέχον ποιήματα μὲν τῶν κ.κ. Ἀχ. Παράσχου: *Τἀρχοντόπουλο*, Κ. Παλαμᾶ: *Ἡ Μάνα μὲ τὰ τρία παιδιά*, Δ. Κόκκου: *Σ τὴ βασίλισσά μας*, Κ. Ξένου: *Ἡ δύο μητέρες*, Γ. Σουρῆ: *Φιλανθρωπικὴ ἑορτή*, Ι. Πολέμη; *Τὸ ἐργόχειρον*, ἄρθρα δὲ καὶ διηγήματα τῶν κ.κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ὀδ. Ἰαλέμου, Θ. Ἀφεντούλη, Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἀ. Βλάχου, Ε. Ῥοΐδου, Σπ. Λάμπρου, Γ. Φιλαρέτου, Χ. Ἀννίνου Ἀρ. Κουρτίδου, Γ. Δροσίνη, Ι. Δαμβέργη καὶ Μ. Μητσάκη.

Προστιθεμένων τῶν διὰ χρωματιστῶν εἰκόνων κεκοσμημένων σελίδων αὐτοῦ τὸ τεῦχος ἀποτελεῖται ἐξ 24 σελίδων μεγάλου τετάρτου, ἀνεξαρτήτως δὲ ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τοῦ σκοποῦ, πρὸς ὃν ἀφορᾷ, καθίσταται ἀπόκτημα ἄξιον συστάσεως ὡς τέλειον καλλιτεχνικὸν λεύκωμα, τοῦ ὁποίου ἐφάμιλλον δὲν ἐξεδόθη ἄχρι τοῦδε ἐν Ἀθήναις.

Τιμᾶται δραχμῆς μιᾶς καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἄλλων.

Ταχυδρομικῶς πέμπεται τῇ προσθήκῃ 20 λεπτῶν εἰς τὸν ἀποστέλλοντα τὸ ἀντίτιμον (δρ. 1,20) εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς ΕΣΤΙΑΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος συλλογῆς φωτοτυπικῶν ἀπεικασμάτων τῶν ἐν τοῖς μουσείοις τῶν Ἀθηνῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας τέχνης, περιλαμβάνον ὀκτὼ πίνακας ἀναφερομένους εἰς τὰ τελευταῖα ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρήματα. Περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης, δημοσιευομένης ὑπὸ τῶν κ. ἀδελφῶν Ῥωμαΐδῶν, οὓς γνωστοτάτους εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον κατέστησαν αἱ ὑπ' αὐτῶν φιλοτεχνηθεῖσαι φωτογραφικαὶ εἰκόνες τῶν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ὀλυμπίας εὑρεθέντων ἀρχαίων, αἱ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως ἐκδοθεῖσαι, θὰ διαλάβωμεν εἰδικώτερον ἐν προσεχεῖ τεύχει τοῦ Δελτίου τούτου.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἐν μέσῳ ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Π. Μανέτα ἡ συνήθης ἐτησία ἑορτή. Ὁ γραμματεὺς τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου κ. Ἀλ. Ἀντωνιάδης ἀνεκοίνωσε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1885—1886 καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τάξιν ἀριστευσασῶν μαθητριῶν. Εἶτα ἀπεσφραγίσθη ὁ φάκελλος ὁ περιέχων τὸ ὄνομα τῆς μαθητρίας εἰς ἥν, ὡς γέρας τῶν πρωτείων ἐν τῇ μαθήσει καὶ τῇ συμπεριφορᾷ, προέκειτο ν' ἀπονεμηθῇ τὸ χιλιόδραχμον Ῥάλλειον βραβεῖον. Τὸ ἀπαγγελθὲν ὄνομα ἦτο τὸ τῆς δεσποινίδος Ἀριάδνης Λοΐζου ἐκ Κύπρου.

Κατὰ τὸ ἤδη λῆξαν σχολικὸν ἔτος ἐνεγράφησαν μαθήτριαι ἐν ὅλῳ 1376, ἤτοι 184 σύσσιτοι καὶ ἡμισύσσιτοι ἐν τῷ Ἀρσακείῳ προτύπῳ καὶ διδασκαλείῳ, 609 ἐν τῷ ἐξωτερικῷ προτύπῳ, 307 ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διδασκαλείῳ, καὶ 276 ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ.

Ὡς πάντοτε, δὲν ἐξητάσθησαν πᾶσαι, διότι τινὲς μὲν ἀπεχώρησαν ὁριστικῶς ἕνεκα διαφόρων αἰτίων, ἄλλαι δὲ μέλλουσι νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς καθυστερήσασαι ἕνεκα νόσου, ἢ ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὴν ἀνωτάτην τάξιν τοῦ Διδασκαλείου, ἥτις ὑποβάλλεται εἰς τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις κατὰ Αὔγουστον ἐνώπιον εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὁριζομένης. Ἡ τάξις αὕτη περιλαμβάνει 69 μαθητρίας ἐκ πάντων τῶν τμημάτων τοῦ ἐνταῦθα διδασκαλείου.

— Ἐπερατώθησαν αἱ ἐν Ἀκραιφνίῳ τῆς Βοιωτίας ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος γινόμεναι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς σχολῆς. Ἐπ' ἐσχάτων ἀνεκαλύφθη πλησίον τοῦ ἱεροῦ ἀρχαῖον ὑδραυλικὸν κτίριον πολλῆς μελέτης ἄξιον, ἤτοι πώρινον ἰσοδομικῶς ἐκτισμένον οἰκοδόμημα, ἔχον μῆκος 25 μέτρων, βάθος 5 1/2 καὶ πλάτος 2.10 καὶ διαιρούμενον εἰς ἑπτὰ δεξαμενάς, ὧν ἡ μία περιέχει καὶ ὕδωρ περὶ τὰ 0,80. Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ κτιρίου τούτου εὑρέθησαν τρεῖς κεφαλαὶ ἀγαλμάτων, ὧν ἡ μία ἐκ μαρμάρου, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο ἐκ πωρίνου λίθου.

— Ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος ἀπεφάσισε νὰ χορηγήσῃ πίστωσιν ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς σύστασιν ἀνθρωπολογικοῦ ἐργαστηρίου, οὗ τὴν ἐπιμέλειαν ἀνέθηκεν εἰς τὸν κ. Κλῶνα Στέφανον.

— Ἡ κυρία Νοεμὶ Ψυχάρη, σύζυγος τοῦ ἐν Παρισίοις Ἕλληνος καθηγητοῦ κ. Ἰω. Ψυχάρη καὶ θυγάτηρ τοῦ Ἐρνέστου Ῥενὰν παρασκευάζει μετάφρασιν τῆς περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ μονογραφίας τοῦ Γερμανοῦ ἱστορικοῦ Γρηγοροβίου.

— Τηλεγραφικῶς ἀνηγγέλθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ὅτι ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐνεργουμέναις ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφαῖς εὑρέθησαν 14 ἀγάλματα ἱστάμενα, τρία Ἀσκληπιοῦ ἀρτιμελῆ, Ἀθηνᾶς, Πανός, Κυβέλης, δύο γυναικῶν, τρία ἀθλητῶν, 8 κεφαλαί, μία Ἀθηνᾶς λαμπρᾶς τέχνης, καὶ πολλαὶ ἐπιγραφαί.

— Ἐξεδόθησαν ὁμοῦ εἰς ἓν τεῦχος τὰ φυλλάδια Ι', ΙΑ' καὶ ΙΒ' τοῦ περιοδικοῦ *Παρνασσοῦ* τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου, δι' ὧν συμπληροῦται ἡ σειρὰ τοῦ ἔτους 1885. Περιεχόμενα τῶν 3 τούτων τευχῶν: Μ. Δαμηράλη·—Σαίξπηρ. Ἰούλιος Καῖσαρ, τραγῳδία εἰς πράξεις πέντε.—Κ. Σ. Κόντου: Ποικίλα φιλολογικά.—Α. Ποττέν: Τὸ δίκαιον ἐν τῷ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν πολέμῳ.—Κ. Δ. Παλαιολόγου: Ῥωσσικὰ περὶ Ἑλλάδος ἔγγραφα νῦν τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεθερμηνευόμενα.—Ἡ βιολίστρια, διήγημα.—Ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου. Ἐργασίαι τμημάτων.—Πίναξ περιεχομένων.

— Ὁ γνωστὸς Γάλλος συγγραφεὺς Ἐρρῖκος Οὐσσαὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» ἐκτενῆ βιβλιογραφίαν περὶ συγγράμματος, ὅπερ ὁ ἐν Παρισίοις Ἕλλην καθηγητὴς κ. Ι. Ψυχάρης ἐξέδωκεν ἐσχάτως ὑπὸ τὸν τίτλον «Δοκίμιον ἱστορικῆς γραμματικῆς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.»

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Ἐπ. Κυριακίδης ἀγγέλλει

Digitized by Google

τὴν ἔκδοσιν ἀπὸ τῆς πρώτης προσεχοῦς Αὐγούστου πολιτικοῦ φύλλου ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἐπιθεώρησις* δημοσιευομένου κατὰ πᾶν Σάββατον μετ' ἐκτάκτων ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος παραρτημάτων ἐν ἀνάγκῃ.

— Γινομένων ἀνασκαφῶν ὑπό τινος ἰδιώτου ἐν Ἀμμοχώστῳ τῆς Κύπρου ἀνευρέθησαν τὰ θεμέλια μεγάλου τινὸς οἰκοδομήματος καὶ τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ ἀρχαίου τείχους τῆς πόλεως. Ἀνευρέθησαν πρὸς τούτοις καί τινα μνημεῖα τῆς τέχνης, ὡς κεφαλὴ ἀρχαϊκή, κορμὸς γυναικείου ἀγάλματος, ἐπιγραφή τις χριστιανικὴ καὶ τεμάχιον ἐνεπιγράφου λίθου, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται τὸ ἑπόμενον μέρος ἐπιγραφῆς· «*θήκατο Λαγείδης κοίρανος ἡγεμόνα*.» Καθ' ἃ εἰκάζει ὁ ἐν Κύπρῳ ἀνταποκριτὴς τοῦ *Νεολόγου* τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος, ἐκτίσθη ἡ πόλις Ἀμμόχωστος ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς, ἐν δὲ τῷ χώρῳ ὅπου εὑρέθησαν ταῦτα, ἦτο τὸ πάλαι ἐκτισμένη μία τις τῶν τεσσάρων ἐν Ἀμμοχώστῳ μονῶν, ἧς οἱ μοναχοὶ κατέχωσαν τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα τῆς τέχνης, μετακομισθέντα ὡς ὑλικὸν πρὸς οἰκοδομὴν ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Σαλαμῖνος.

— Ἐν Βιέννῃ ἤρχισεν ἐφαρμοζομένη ἡ μέθοδος τοῦ Παστὲρ τοῦ ἐμβολιασμοῦ δηχθέντων ὑπὸ λυσσώντων ζώων. Ἐμβολιάζει δὲ τοὺς πάσχοντας ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ καθηγητοῦ Ἀλβέρτου ὁ ἰατρὸς Οὔλλμαν διδαχθεὶς τὴν μέθοδον ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ Παστέρ.

— Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπέβαλεν εἰς τὸ ὁμοσπονδιακὸν συμβούλιον νομοσχέδιον δι' οὗ ζητεῖται πίστωσις 3,750,000 δραχμῶν πρὸς διοργάνωσιν ἐν Βερολίνῳ μεγάλης βιομηχανικῆς ἐκθέσεως ἐν ἔτει 1888.

— Ἐν Ἀντβέρπῃ τῆς Ὁλλανδίας θὰ γείνῃ κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ Ἰουλίου διεθνὴς ἔκθεσις ἀρτοποιΐας, ἧς ἐδήλωσαν ὅτι θὰ μετάσχωσιν ἐκθέται ἐκ Βελγίου, Γαλλίας, Γερμανίας, Ἀγγλίας, Ἑλβετίας καὶ Ἱσπανίας. Πλὴν χρυσῶν, ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν μεταλλίων θὰ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἀριστεύσοντας καὶ χρηματικαὶ ἀμοιβαί.

— Καθ' ἃ ἐπιστέλλει τῇ *Ἀκαδημίᾳ* τοῦ Λονδίνου ὁ W. M. Flinders Petrie, τοὺς τελευταίους δύο μῆνας τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κατηνάλωσεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἄχρι τοῦδε ἀνεξερευνήτου θέσεως τῆς πόλεως Δέφνεχ, τῶν Πελουσίων Δαφνῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Αἱ Πελούσιαι Δάφναι εἶναι ἡ παλαιοτάτη τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἑλληνικῶν πόλεων, τὰ δ' ἐν αὐτῇ ἀνακαλυφθέντα μνημεῖα εἶναι πλείστου λόγου ἄξια. Πλὴν πολλῶν ἑλληνικῶν ἀγγείων ἀρίστης ἀρχαϊκῆς τέχνης εὑρέθησαν λείψανα μεγάλου ὀχυροῦ οἰκοδομήματος, καὶ μέγα πλῆθος κοσμημάτων ἐκ πολυτίμων μετάλλων. Τὰ φορητὰ τῶν ἐν Δάφναις εὑρημάτων θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν Λονδίνῳ εἰς κοινὴν θέαν κατὰ Σεπτέμβριον.

— Παρουσίᾳ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου Τεβφὶκ πασσᾶ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ Μουχτὰρ πασσᾶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Βουλὰκ Αἰγυπτιακοῦ μουσείου Μασπερὼ ἀπεκάλυψε τὴν μομμίαν τοῦ μεγάλου Αἰγυπτίου βασιλέως Ῥαμσῆ τοῦ Β', ἀφελὼν τὰς λινᾶς καὶ βαμβακηρὰς λωρίδας, δι' ὧν ἦτο περιτετυλιγμένη. Τριάκοντα καὶ δύο αἰῶνες παρῆλθον ἀφ' ὅτου ὁ κατακτητὴς ὁ φέρων τὸ ἐπώνυμον τοῦ Ἀνάχτου, ἤτοι νικητοῦ, κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον, ὅπου ὅμως δὲν εὗρε τὴν ζητουμένην ἡσυχίαν. Αἰῶνάς τινας μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ ὄχλος τῶν Θηβῶν στασιάσας ἐσύλησε τοὺς τάφους τῶν βασιλέων, συνέτριψε τὰς ξυλίνας θήκας αὐτῶν, καὶ μόλις ἐν ἔτει 1100 π. Χ. ἡ μομμία Ῥαμσῆ τοῦ Β', διαταγῇ τοῦ Φαραὼ Πινοτέμ, περιετυλίχθη διὰ νέου περιβλήματος, ἐτέθη ἐν θήκῃ καινουργεῖ καὶ μετεκομίσθη εἰς ἄλλον ἀσφαλέστερον ὑπόγειον τάφον, ὁπόθεν ἐν ἔτει 1881 ἀνευρεθεῖσα μετ' ἄλλων τριάκοντα καὶ δύο μομμιῶν ἐπιφανεστάτων βασιλέων κατετέθη ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Βουλάκ. Τὸ σῶμα τοῦ ἀποκαλυφθέντος Φαραὼ ἔχει ὕψος 1 μέτρου καὶ 80 ἑκατοστῶν, κεφαλὴν μεγάλην διακρινομένην διὰ τὴν ἱερακοειδῆ ῥῖνα· τὸ μέτωπόν του εἶναι στενόν, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, τὰ χείλη παχέα καὶ ἡ γένυς προέχουσα. Δηλονότι ἔχουσιν οἱ χαρακτῆρες αὐτοῦ τὸν γνησιώτατον αἰγυπτιακὸν τύπον, ὃν ἀνευρίσκουσι καὶ σήμερον ἔτι οἱ περιηγηταὶ παρά τισι Κόπταις. Ὅ,τε Μασπερὼ καὶ ὁ συμπαριστάμενος νεώτερος Φαραὼ Τεβφὶκ πασσᾶς μεγάλως ἐξεπλάγησαν κατὰ τὴν απογύμνωσιν τῆς δευτέρας μομμίας· ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτῆς εὗρον δύο ἐνεπιγράφους ξυλίνας ἐπιχρύσους πλάκας, ἐξ ὧν ἔμαθον ὅτι ἡ μομμία ἐκείνη ἦν τοῦ Ῥαμσῆ τοῦ Γ', τοῦ μεγίστου Φαραώ, ὃν οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς καλοῦσι Ῥαμψίνιτον ἢ Σέσωστριν.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Αἱ ἑλληνικαὶ νῆσοι καὶ ἡ Τουρκία μετὰ τὸν πόλεμον,» The Greek Islands and Turkey after the War), ὁ Ἄγγλος (Henry M. Field ἐδημοσίευσε τὰ κατὰ τὴν περιήγησιν αὐτοῦ ἀπὸ Βηρυτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βιένναν διὰ Βάρνης καὶ Βουκουρεστίου.

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν καὶ τὰ ἑπόμενα, σχετικῶς πρὸς ὅσα ἐν τῷ προηγουμένῳ Δελτίῳ ἐδημοσιεύσαμεν περὶ τῶν κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν σχολείων συμβαινόντων ἀτόπων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουνίου 1886

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας.»

Εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ὅσων ἔγραψεν εἷς τῶν συνδρομητῶν Σας τῇ 15 τρ. περὶ τῶν ὑπερβολικῶν ἐπαίνων καὶ τοῦ ὀλεθρίου αὐτῶν ἀποτελέσματος εἰς τοὺς μαθητάς, ἀναφέρω τὸ ἑξῆς: Ἔχω υἱὸν ἀκούσαντα τὰ μαθήματα τῆς 2ας τοῦ Ἑλληνικοῦ τάξεως. Οὗτος κατὰ πᾶσαν ἑβδομάδα, σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ποινολογίου ἦτο «νηστεία», εἴτε δι' ἀμέλειαν εἴτε δι' ἀταξίας. Ἤδη φαντάσθητε τὴν ἔκπληξίν μου ὅτε μοὶ ἐστάλη τὸ πιστοποιητικόν του ἀναφέρον ὅτι ἔλαβε τὸν βαθμὸν *Ἄριστα*, καὶ ὅτι ἔδειξε διαγωγὴν *ἀξιέπαινον*. «Ἐρωτῶ τώρα μετὰ τοιοῦτον ἐνδεικτικὸν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ γείνῃ ἀκόμη ἀμελέστερος ὁ υἱός μου; Πῶς θὰ δικαιολογήσω τὴν αὐστηρότητά μου ἀναγκάζων αὐτὸν νὰ μελετᾷ κατὰ τὰς παύσεις, ἀφοῦ εἰς τὰ μαθήματά του καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἔλαβε τὸν βαθμὸν *Ἄριστα*;

Κατόπιν ὅμως ὅτε μοὶ ἐζητήθησαν δραχ. 5 ἤτοι διὰ τὸ ἐνδεικτικὸν (φέρον χαρτόσημον δρ. 1) δραχ. 3 καὶ διὰ τὸν ἐπιστάτην δραχ. 2, τότε ἐλεεινολόγησα τὸν γηραιὸν διευθυντὴν διὰ τὸν ἀντὶ ὠφελείας δραχ. 2 δοθέντα βαθμόν.

Ἕτερος συνδρομητής Σας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 20 Ἰουνίου.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεχώρησεν εἰς Ῥωσσίαν ἡ Βασίλισσα πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν συγγενῶν Αὐτῆς. Ἡ Α. Μ. συνοδεύεται ὑπὸ τῆς ἐπιτίμου Κυρίας δεσποινίδος Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ ὑπασπιστοῦ κ. Ῥέτνεχ.

— Ὁ βασιλεὺς ἀπέρχεται εἰς Εὐρώπην μετὰ τὴν πεeράτωσιν τῶν ἐξετάσεων τῶν βασιλοπαίδων, αἵτινες ἐνώπιον Αὐτοῦ γενήσονται τὴν Κυριακὴν ἐν Δεκελείᾳ.

— Κατηρτίσθησαν ἤδη καὶ αἱ τρεῖς προαγγελθεῖσαι ναυτικαὶ μοῖραι, ἐξ ὧν ἡ πρώτη, συγκειμένη ἐκ τοῦ καταδρομικοῦ «Ψαρῶν» μετὰ 8 τορπιλλοφόρων, θὰ χρησιμεύσῃ ὡς σχολὴ τορπιλλητῶν· ἡ δευτέρα ἐκ τῶν ἀτμομυοδρομώνων «Εὐρώτα», «Ἀλφειοῦ», «Πηνειοῦ» καὶ «Ἀχελῴου» πρὸς ἐκγύμνασιν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν πληρωμάτων εἰς τὰ γυμνάσια τακτικῆς· ἡ δὲ τρίτη ἐκ τῆς «Ὄλγας,» «Ἑλλάδος» καὶ «Ἄρεως» διὰ τὴν ἐκγύμνασιν τῶν ναυτῶν εἰς τὰ τῆς πηδαλιουχίας, ἀρμένων καὶ πυροβολικοῦ. Ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἄρξονται καὶ αἱ τρεῖς μοῖραι τῶν τακτικῶν γυμνασίων.

— Ὁ πρόεδρος τῆς ἐν Βραΐλᾳ Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. Σοφοκλῆς Ρ. Πετσάλης παρέδωκεν εἰς τὸν αὐτόθι ἡμέτερον πρόξενον κ. Ἀλ. Λεονάρδον ἐξ εἰσφορῶν ὑπὲρ τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου σωματείου φράγκα 30,462 καὶ 80 ἑκατοστὰ διὰ συναλλαγματικῆς, ὡς καὶ φορτωτικὴν ἀποστολῆς ὑλικοῦ ὑπὸ φιλανθρώπων προσενεχθέντος, ὅπως διαβιβάσῃ πάντα ταῦτα διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Πάντα δὲ τὰ ἀνωτέρω διεβίβασεν ἤδη ὁ κ. Λεονάρδος τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ κ. Σ. Δραγούμῃ.

— Ὁ *Ἐρυθρὸς Σταυρὸς* ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ τὴν συστᾶσαν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν πληγωθέντων καὶ φονευθέντων ἐν τοῖς συνόροις 5,000 φράγκα, ὁ δὲ καθηγητὴς κ. Ἀφεντούλης 100 φράγκα.

— Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν ἀπεφασίσθη, ἵνα οὗτοι ἐκτελέσωσι

Digitized by Google

πορείαν μέχρι τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς πρὸς μελέτην αὐτῆς καὶ ἐκτέλεσιν διαφόρων γυμνασίων ἐκστρατείας.

— Ἡ ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ πλωτὴ γέφυρα διελύθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου καὶ αἱ ἀποτελοῦσαι αὐτὴν φορτηγίδες ἀνελκυσθεῖσαι ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐτέθησαν ὑπὸ τὰ ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθέντα παραπήγματα.

— Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα στηθήσεται ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Κερκύρας ὁ ὑπὸ τοῦ ἀγαλματοποιοῦ κ. Γεωργίου Ξενάκη λαξευθεὶς ἀνδριὰς τοῦ Καποδίστρια κατὰ τὸ πρόπλασμα τοῦ μακαρίτου Δρόση, ὅστις εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ργου τούτου.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 14ον καὶ 15ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	Τιμ.	λεπτ	25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	»	»	25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου	»	»	25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου......	»	»	25

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β΄ τῆς Βρασιλίας	Τιμ.	λεπτ.	10·
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	»	»	10·
Λάζαρος Κουντουριώτης	»	»	10·
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος	»	»	10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου	»	»	10.
Περὶ καθαριότητος	»	»	10.
Περὶ Κύπρου..................	»	»	10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης........	»	»	10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ	»	»	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν.................	»	»	10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Α'ριστ. Βαλαωρίτου................	»	»	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθεῖσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας ἀντὶ 1 δραχμῆς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν Σ. Σ., πρὸς ὃν ἤρξατο ἡ ἀποστολή. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Γ. Δ. Φ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀντίτυπα ἀποστέλλομεν ὑμῖν σήμερον, ὅτε καὶ θέλει γείνῃ ἡ ἔκδοσις τοῦ τεύχους.—κ. Α. Σ. Ἡράκλειον. Ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.—*Φιλομαθεῖ*. Πειραιᾶ. Βιογραφίαι τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ῥαγκαβῆ ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ «Ἐθνικῇ γραφικῇ Ἐπιθεωρήσει,» τῇ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένῃ πρό τινων ἐτῶν, ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* πέρυσιν, ἐν τοῖς προλόγοις πολλῶν μεταφράσεων ἔργων αὐτοῦ εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν γαλλικήν, ἐν φιλολογικοῖς λεξικοῖς, οἷον τὸ τοῦ Gubernatis (Dizionario dei scrittori contemporanei] κλπ. Κρίσεις δὲ περὶ τῶν ἔργων του ἐν πάσαις ταῖς ἱστορίαις τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἐν τῇ τοῦ Nikolai, ἐν τῇ τοῦ ἰδίου Ῥαγκαβῆ, ἐν τοῖς Poètes Grecs τῆς Juliette Lamber κλπ.—κ. Τ.... Ἐν γένει καλὸν ἐφάνη ἡμῖν. Ἔχει ὅμως καὶ πολλὰ τὰ ψεκτέα. Πολλαχοῦ ἡ κατασκευὴ τοῦ στίχου εἶνε ἄτεχνος, ἐκλογὴ λέξεων μὴ συναδουσῶν πρὸς τὸ δημοτικὸν ὕφος τοῦ ποιήματος, μεταφοραὶ ἀνεπιτυχεῖς, καὶ ἄλλα, ἐξ ἀπειρίας βεβαίως προερχόμενα. Τὰς ἐλλείψεις ταύτας ἐλπίζομεν νὰ διορθώσητε εἰς τὸ μέλλον διὰ τῆς μελέτης δοκίμων ποιητῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων.—κ. Κ. Ν. Ζάκυνθον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Μ. Χανία. Ἐπληρώθησαν τῷ κ. Λ. Ν. δραχ. 7.—κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Π. Ν. 1) Ὑπὸ τοῦ Βιγκελμάννου καὶ μετ' αὐτόν, ἐν ὅσῳ δὲν εἶχον μελετηθῇ ἐπισταμένως τὰ περισωθέντα γλυπτὰ μνημεῖα τοῦ Παρθενῶνος, ὁ Ἀπόλλων τοῦ Βελβεδέρε καὶ ἡ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων ὑπελαμβάνοντο τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ἀλλὰ νῦν ἀναγνωρίζεται ὅτι ἐποιήθησαν ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις, πολλῷ δ' ὑπερτέρα τῆς Ἀφροδίτης τῶν Μεδίκων, ἔργου τοῦ Ἀθηναίου τεχνίτου Κλεομένους, θεωρεῖται ἡ ἐν Μήλῳ εὑρεθεῖσα ἐν ἔτει 1821 καὶ ἐν Λούβρῳ τῶν Παρισίων ἀποκειμένη Ἀφροδίτη, εἰ καί τινες, ὡς ὁ Overbeck, ὑποτιμῶσι τὴν ἀξίαν αὐτῆς, ὑποστηρίζοντες ὅτι ἐποιήθη ἐπίσης ἐν τοῖς χρόνοις τῆς παρακμῆς τῆς τέχνης. 2) Τὸ μόνον περισωθὲν ἐν πρωτοτύπῳ μεμαρτυρημένον ἔργον μεγάλου γλύπτου εἶναι ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ Πραξιτέλειος Ἑρμῆς, ὡς δέ τινες εἰκάζουσι καὶ κορμός τις Σατύρου ἐν Λούβρῳ, ἔργον πρωτότυπον τοῦ Πραξιτέλους. Τοῦ Φειδίου, τοῦ Πολυκλείτου καὶ τοῦ Λυσίππου οὐδὲν ἔργον ἐσώθη. Τὸ δὲ παλαιότατον ἔργον γνωστοῦ γλύπτου εἶναι τὸ ἐν τῷ Κεντρικῷ μουσείῳ τῶν Ἀθηνῶν ἀγαλμάτιον τῆς πτερωτῆς Νίκης τοῦ Χίου Ἀρχέμου, οὗ εἰκόνα θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς. — κ. Δ. Β. Παρισίους. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν ὑμῖν.—κ. Β. Κ. Ἡράκλειον. Δὲν θὰ λογισθῇ ὡς ἐνεργὸν τὸ ἔτος.—Κ. Ἀδελφ. Κ. Μασσαλίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας.— Conte Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν πρὶν ἢ ἴδωμεν τὸ ἔργον.—κκ. Σ. Π. Πάτρας. Ι. Χ. Μ. Λευκάδα καὶ Π. Ζ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. — *Κυρίᾳ Μ.* Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ θεωρεῖται ἀτοπώτατον νὰ καπνίζωσιν αἱ κυρίαι, ὅμως πολλαὶ ἀριστοκράτιδες ἀρέσκονται νὰ καπνίζωσι κρυφίως. Ἐν Ῥωσσίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Γαλλίᾳ τὸ κάπνισμα, μάλιστα μετὰ τὸ δεῖπνον, δὲν εἶναι ἀσύνηθες. Ἐν Μεξικῷ, ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ καθόλου, ἐν Ἀβάνῃ αἱ οἰκοδέσποιναι ὑποδέχονται τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτὰς ξένον, ἔχουσαι τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα· προσφέρουσι δ' εἰς αὐτὸν σιγάρα, τὰ ὁποῖα αἱ ἴδιαι ἀνάπτουσιν· ὁ ἀρνούμενος νὰ δεχθῇ τὸ οὕτω προσφερόμενον σιγάρον θεωρεῖται ὡς ἀγνοῶν τοὺς στοιχειωδεστάτους κανόνας τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς.—κ. Π. Χ. Κωστάντσαν. 1) Τὰς ἐν χρήσει μεθόδους ἡμεῖς τοὐλάχιστον θεωροῦμεν ὡς τὰ μᾶλλον ἀμέθοδα βιβλία. 2) Καταλληλότερα μέσα νομίζομεν τὴν μελέτην καλῆς τινος γραμματικῆς καὶ διηνεκῆ ἄσκησιν εἰς τὸ μεταφράζειν.—κκ. Δ. Χ. Βῶλον, Β. Ζ. Πάτρας καὶ Δ. Β. Π. Χανία. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κκ. Δ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν καὶ Χ. Ρ. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἀπάντησίν μας.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

27 Ἰουνίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	340.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	344.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	433.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	361.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	262.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	176.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	87.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	431.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.145—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	61.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	61.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	75.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	277.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	29.25
» 3μην.	29.—
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.16¼
» Τραπεζικὸν 3μην	1.15½
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	23.07
Λίρα ὀθωμανική.	26.30

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶς

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ.	*5.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	*7.50*

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ. Χρ.	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	» »	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	» »	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆ «Ἑστίας».

Μ. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Γ. Μικονίου,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ. 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34 0,×.25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—486.

Digitized by Google

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1886

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ και ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

1886

Digitized by Google

~~KG 16097~~
PGn 208.14 (22)

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
1952
Dexter Fd

Digitized by Google

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

'Αγαθὰ (Τὰ ἐπίγεια), σ. 776, 789.
'Αγάπην (Προσευχὴ εἰς τὴν), ποίημα, 590.
'Αγγλικὸς (ὁ) τύπος, 571.
'Αγωγὴ καὶ οἰκογένεια, σ. 583.
'Αγωγὴ (Πῶς ἐννοεῖται ἡ) ἐν 'Αγγλίᾳ, σ. 543.
'Αγωνίας ('Ωραι), ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις, σ. 647.
Αἵματος (Περίεργα περὶ), σ. 639.
"Αλγεβρα ('Ηθική), σ. 573.
'Αλεκτορὶς ('Η), σ. 734.
'Αλεξήλια, σ. 479.
'Αναγνώσματα (Τὰ) ἡμῶν, σ. 540.
'Ανάμνησις, διήγημα, σ. 641.
"Ανασσα ('Η) σ. 472, 493.
'Ανοιξιάτικη αὐγή, ποίημα, σ. 590.
"Αντρον (Τὸ Δικταῖον), σ. 567.
'Αριστεύσας ('Ο), διήγημα, σ. 525, 536.
'Αρσάκειον, εἰκών, σ. 664.
'Αρσακείου ('Επὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τοῦ), σ. 659.
'Αρσακείῳ ('Εν τῷ), σ. 680.
'Αρσάκης ('Απόστολος), μετ' εἰκόνος, σ. 658.
"Αστρο (Τὸ), ποίημα, σ. 799.
"Ασχημη ('Η) ἀδελφή, διήγημα, σ. 561, 577, 593.

Βασιλέα (Εἰς), σ. 768.
Βασιλικὴ Οἰκογένεια ('Η) τῆς 'Αγγλίας, 728, 748.
Βιολέττα ('Η) τοῦ βουνοῦ, ποίημα, σ. 544.
Βίος ('Ο ἐνεργός), σ. 520, 533, 557.
Βουλγαρίας (Πληθυσμὸς τῆς), σ. 735.
Βούλγαροι (Πῶς ἐργάζονται οἱ) σ. 574.

Γεωπονία καὶ πολιτική, σ. 509.
Γλάδστων, σ. 442, 456.
Γυναῖκες ἰατροὶ ἐν 'Αγγλίᾳ, σ. 796.

Δάκρυα (Τὰ) τῆς μάνας, ποίημα, σ. 816.
Δεκάλογος ('Ο) τοῦ λουομένου, σ. 464.
Δένδρων ('Ηλικία τῶν), σ. 670.
Διάγνωσις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς γραφῆς, σ. 710, 741, 762, 793, 810, 829.
Διδασκάλου ('Ιερότης τῆς ἐντολῆς τῆς), σ. 678.
Δικταῖον (Τὸ) ἄντρον, σ. 567.
Δολλάρια (85,000), διήγημα, σ. 491.
Δουβρόφσκης, διήγημα, σ. 468, 483, 499, 513, 529, 548.

'Εϋγτὰλ ('Ο Γουσταῦος) ἐν 'Ελλάδι, σ. 417.
"Εκθεσις προϊόντων (Πλωτή), σ. 495.
'Εκπαίδευσις (Γυναικεία), σ. 644.
'Εκπαίδευσις (Δημοσία) ἐν ταῖς 'Ηνωμέναις Πολιτείαις, σ. 751.
'Ελπίς, ποίημα, σ. 752.
'Εντολῆς ('Ιερότης τῆς) τῆς διδασκάλου, σ. 678.
'Εξετάσεσι Διαδόχου (Προσφωνήσεις ἐπὶ ταῖς), σ. 462.
'Επιστολὴ ('Η), διήγημα, σ. 817.
'Επιφανεῖς (Οἱ), σ. 522, 538.
'Εσπερίδες (Καλλιτεχνικαὶ) ἐν Λειψίᾳ, σ. 773.
"Ετος (Τὸ νέον), σ. 827.
Εὐεργέται ('Αόρατοι) τῆς ἀνθρωπότητος, σ. 424, 433.
Εὐποιΐα (Δημοσία), 581.
Εὐτυχία (Τί εἶνε ἡ), σ. 488, 507.
Εὐχαὶ (Αἱ) τῆς πρωτοχρονιᾶς, σ. 825.

'Ηγέται (Οἱ), σ. 505.
'Ηλικία τῶν δένδρων, σ. 670.
'Ημερολόγιον (Αἰώνιον), σ. 831.

Θάνατος ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, διήγημα, σ. 756.
Θέατρα καὶ ἤθη τοῦ λαοῦ, σ. 555.
Θεραπεία τῶν δηγμάτων τῶν δηλητηριωδῶν ὄφεων, σ. 638.
Θησαυροὶ ὑπόγειοι, σ. 599, 616, 633.
Θρῆνος ('Ανέκδοτος) τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σ. 821.

'Ιατροὶ (Γυναῖκες) ἐν 'Αγγλίᾳ, σ. 796.
'Ιεράρχης (Εἰς "Ελλην), σ. 652.
'Ιονίου 'Ακαδημίας (Οἱ καθηγηταὶ τῆς) σ. 669, 685, 717.

Καθηγηταὶ (Οἱ) τῆς 'Ιονίου 'Ακαδημίας, σ. 669, 685, 717.
Κακὸν (Πόθεν προέρχεται τό), σ. 703.
Καλλιέργεια ὀπωροφόρων δένδρων, σ. 783.
Καλλιτέχνημα (Τὸ μόνον) τῶν Λαπώνων, 528.
Καλλιτεχνικαὶ ἑσπερίδες ἐν Λειψίᾳ, σ. 773.
Καλλονῆς ('Υγιεινὴ τῆς), σ. 558.
Κόρη ('Η) τοῦ βουνοῦ, ποίημα, σ. 607.
Κόρη ('Η) τοῦ παραμυθιοῦ, ποίημα, σ. 496.
Κώδικες (Σιναϊτικοί), βιβλιογραφία, σ. 446.
Κωνσταντῖνον (Εἰς τόν), ποίημα, σ. 753.
Κωνσταντῖνον (Πρὸς τὸν διάδοχον), ποίημα, σ. 830.
Κωνσταντίνου ('Επὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου) σ. 754.

Λαπώνων (Τὸ μόνον καλλιτέχνημα τῶν), σ. 528.
Λόγιοι καὶ λαός, σ. 713.
Λόγοι (Οἱ τελευταῖοι) ἐπισήμων ἀνδρῶν, σ. 607.
Λογοτεχνία (Φιλολογία, γραμματολογία), σ. 545.
Λονδῖνον (Τό), σ. 622.
Λουομένου ('Ο δεκάλογος τοῦ), σ. 464.
Λύσσης (Θεραπεία τῆς), σ. 735.

Μάρθας (Φίλιππος), διήγημα, 666, 673.
Μεγαλειότητες (Βασιλικαί), σ. 478.
Μελοποιοὶ ("Ελληνες), σ. 447.
Μετάλλιον (Τό), διήγημα, 801.

Ναυαγὸς ('Ο) τῆς Κυνθίας, μυθιστόρημα, σ. 419, 437, 451.
Ναύτης ('Ο καταραμένος), ποίημα, τ. 782.
Ναύτης ('Ο) ποίημα, σ. 655.
Ναυτιλία ('Η παγκόσμιος), σ. 653,
Νέον ἔτος (Τὸ), σ. 827.
Νηστεία καὶ νηστευταί, σ. 745, 765.

85,000 δολλάρια, διήγημα, σ. 491.
Οἰκογένεια ('Αγωγὴ καί), σ. 583.
Οἰκογένεια (Πατρότης), παιδαγωγία, σ. 427.
Οἰκοδέσποινα ('Η), σ. 619, 635.
Οἴνων (Παραγωγὴ καὶ κατανάλωσις τῶν μελανῶν) τῆς 'Ελλάδος, σ. 807.
"Ονομα (Τὸ) τοῦ συνταγματάρχου, διήγημα, σ. 769, 785.
'Οφθαλμιατροῦ (Εἰς τοῦ), διήγημα, σ. 689.

Παππᾶ-Νάρκισσος ('Ο), διήγημα, σ. 609.
Παρθεναγωγεῖον (Τό), ποίημα, σ. 666.
Πατρότης, οἰκογένεια, παιδαγωγία, σ. 427.
Πέρασμα (Τό), διήγημα, σ. 429.
Πιθήκων ('Η κοινωνία τῶν), σ. 701, 732, 750, 780, 813.
Πόθεν προέρχεται τὸ κακόν, σ. 703.
Πριγκήπων (Αἱ νῆσοι τῶν). Χάλκη, σ. 465, 481, 497
Προσευχὴ εἰς τὴν ἀγάπην, ποίημα, σ. 623.
Πρωτοχρονιᾶς (Αἱ εὐχαὶ τῆς), σ. 825.

Ρόδον (Τὸ λευκόν), διήγημα, 459, 475.

Digitized by Google

Σακχαρίνη (Ἡ), σ. 798.
Σεισμοὶ ἐν Ἑλλάδι, σ. 553.
Σεισμοὶ (Οἱ), τὰ ἡφαιστειώδη φαινόμενα καὶ ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς, σ. 650, 682, 669, 715.
Σεισμὸν (Μετὰ τόν), διήγημα, σ. 724, 737.
Σημαιοφόρος (Ὁ ἀνδρεῖος), διήγημα, σ. 705.

Σημειώσεις: Γυνὴ πολύγλωσσος, 432 — Τομὴ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, 432.—Ἔκθεσις χειρουργικῶν ἐργαλείων, 448.—Ἀνύψωσις τοῦ ἐδάφους ἐν Michigan, 448.—Ὁ βασιλεὺς τῆς Ταβολάρας, 448.—Ἀντικατάστασις τῆς λαιμητόμου διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, 448.—Βασιλεῖς παράφρονες. 463. — Σιδηροῦς πύργος ἐν Παρισίοις, 463.—Βιβλιοπωλεῖα καὶ ἐφημερίδες ἐν Ἰαπωνίᾳ, 464.—Πληθυσμὸς τῶν Παρισίων, 464.—Ἐπιστολὴ Αἰμιλίου Ὠζιέ, 464.—Ἀπογραφὴ τῆς Σάμου, 479.—Εὐσαρκία τοῦ Βίσμαρκ, 480.—Προϊστορικὸν μονόξυλον, 480.—Ἀνακάλυψις χρυσοφόρου στρώματος ἐν Αὐστραλίᾳ, 480.—Χόβαρτ-πασσᾶς, 480.—Συνθηματικὴ γλῶσσα ἀλεξιβροχίων, 496.—Ἀνέκδοτα περὶ Λίστ, 512.—Τὸ μέγιστον τῶν ὡρολογίων, 528.—Δεῖπνον βαθυπλούτου, 544.—Ἀνακοίνωσις περὶ σεισμοῦ, 560. — Φαινόμενα τῶν σεισμῶν, 576. — Ὑπερκαυκασία σιδηροδρομικὴ γραμμή, 576.—Πρωτότυπος ἀγγελία, 575.—Ἀεροδρομία ἐν Γαλλίᾳ, 576.—Φοιτηταὶ γερμανικῶν Πανεπιστημίων, 576.—Τὸ γάλα τῶν ὀρνίθων, 591.—Κατανάλωσις φωσφορικῶν πυρείων, 591. — Ἔριον ἐκ ξύλου, 591.—Μεσόγειος θάλασσα ἐν Ἀλγερίᾳ, 591.-Ὑγρὸν πρὸς διατήρησιν κρεάτων κτλ., 591.—Θεραπεία τῆς λύσσης, 592. — Ἰδιότροποι Ἄγγλοι, 592. — Ἀνέκδοτον Ναπολέοντος Α', 592.—Τὸ τηλέφωνον ἐν τῇ ἰατρικῇ, 608.—Ἀνέκδοτον βασιλέως Οὐμβέρτου, 608.—Τὰ χρέη τῆς Ἀγγλίας, 608—Παρατηρήσεις περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, 623.—Ἀνέκδοτον περὶ Βίσμαρκ, 623.—Ἀνέκδοτον περὶ Βαλζάκ, 624.-Ἀποτελέσματα τοῦ δαμαλισμοῦ, 624. —Ἀνέκδοτον τοῦ στρατάρχου Manteuffel, 640.—Πολεμικὸς στόλος τῆς Γαλλίας 640.- Μακροβιότης ἐν Ἑλλάδι, 655. —Δικηγόροι ἐν Ἀθήναις, 655.—Ἐπίδρασις τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἰς τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν, 655.— Σιδηρόδρομοι ἐν Εὐρώπῃ, 656. — Ψηφοφορικὴ μηχανή, 656. — Ὁ κάνθαρος ὡς κόσμημα τοῦ πίλου, 656. — Ἀνέκδοτον περὶ Ἀνδράσση, 671-—Ἐμπόριον Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου, 671.—Πληθυσμὸς τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, 672.—Νέα μέθοδος πρὸς πίστωσιν τῆς ταὐτότητος τῶν ἀνθρώπων, 672. — Ἀνακάλυψις χρυσοφόρων κοιτασμάτων, 672—Χημικὴ σύστασις τοῦ ἀνθρώπου, 672. — Τὸ περιδέραιον τῆς βασιλίσσης Μαργαρίτας, 688.—Προϊόντα τῆς Κύπρου, 688.—Οἱ Παρισίοι, λιμὴν ἐπιθαλάσσιος, 688. — Προϊστορικὰ ἴχνη ἀνθρώπου, 704. — Νέον γένος μυρμήκων, 704. — Ρωσσικὸς κλῆρος, 704.—Διοργάνωσις διεθνοῦς ἐκθέσεως πολεμικοῦ ὑλικοῦ, 704.—Ναυπήγησις κολοσσιαίου ἀτμοπλοίου, 704.—Γεῦμα ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Πεκίνου, 719. — Μετανάστευσις τῶν κατοίκων τῶν Κυκλάδων, 720.—**Ἀνεύρεσις** ἐκκλησιαστικοῦ θρόνου ἐν Ζακύνθῳ, 720. —**Δαπάναι** πολεμικαὶ τῆς Ἀγγλίας, 720.— Χρησιμο**ποίησις** τῶν κυνῶν ἐν τῇ στρατιωτικῇ τέχνῃ, 720.—Ἐ**θνικὴ** Ἀφρικανικὴ Ἑταιρία. 735. — Παραγωγὴ ἀνθρα**κικοῦ** ὀξέος ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, 736. — Προϊόντα ἐ**θνικοῦ** τυπογραφείου τοῦ Βερολίνου, 736.—Λόγος περὶ **τῆς ἐντολῆς** τῆς γυναικός, 736.— Ρῶσσοι δημοσιογρ**άφοι**, 752. — Δαπάναι τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ὑπο**λογιζόμεναι** καθ' ὥραν, 752. — Ἡ μικροτέρα ἐφημερὶς **τοῦ** κόσμου, 768.— Ὀζοντογεννήτωρ, 768.— Τυφλοί, **κωφάλαλοι** καὶ φρενοβλαβεῖς ἐν Ἑλλάδι, 768.—Μη**χανήματα** πρὸς πρόληψιν τῶν συγκρούσεων ἀτμοπλο**ίων**, 783.—Ἡ Ἀδελίνα Πάττη ἐν Ἀμερικῇ, 784. — **Ἄνθρωποι** κερκοφόροι, 784.— Ἀνακάλυψις μεταλλ**είων** χρυσοῦ, 784. — Μαθηταὶ ἐν Πρωσσίᾳ, 799. —**Κατασκευὴ** κλειδοκυμβάλων, 799.—Ὑπολογισμὸς τῶν **κόκκων** σίτου ἐπὶ τοῦ ζατρικίου, 800.— Ἀνακάλυψις **φωσφορικοῦ** βακτηρίου, 800.— Κατασκευὴ ἀδαμάντων **ἐκ** τῆς σακχάρεως, 816.—Ἀνέκδοτον περὶ Μόλτκε, 832.— Στατιστικὴ τηλεγραφικῶν γραμμῶν, 832.—Αἱ ἐν **Ἑλλάδι** ὑπάρχουσαι μοναί, 832. — Ἀνέκδοτον περὶ **Παύλου** Αἰμιλίου, 832.—Ἀνέκδοτον περὶ Παστέρ, 832.

Σιναϊτικοὶ κώδικες, βιβλιογραφία, σ. 446.
Σουπεράτωρ (Ὁ), σ. 719.
Σφραγῖδος (Πανομοιότυπον τῆς) τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀβυσσινίας, σ. 638.
Σχολὴ τῶν ὑπαξιωματικῶν (Ἡ ἐν Ἀθήναις), σ. 696.

Ταχυδρομεῖον (Τὸ) τῆς Ἀγγλίας, σ. 687.
Τελευταῖοι λόγοι ἐπισήμων ἀνδρῶν, σ. 607.
Τέλος (Τὸ) τοῦ κόσμου, σ. 511.
Τριχῶν (Παρατηρήσεις περὶ τῶν) τῆς κεφαλῆς, σ. 606.
Τύπος (Ὁ ἀγγλικός), 571, 586.

Ὑγιεινὴ (Ἡ) τῆς καλλονῆς, 588.
Ὑπαξιωματικῶν (Ἡ ἐν Ἀθήναις Σχολὴ τῶν), σ. 696.

Φάρμακα (Οἰκιακὰ) κατὰ τῶν ἐγκαυμάτων, σ. 575.
Φιλολογία, Γραμματολογία, Λογοτεχνία, 545.
Φιλοξενία (Ἡ), διήγημα, σ. 444.
Φλογέρα (Ἡ), διήγημα, 602.
Φυτοφάγων (Τὸ ἑστιατόριον τῶν), σ. 569.

Χάλκη, σ. 465, 481, 497.
Χάρτου (Ποικίλη χρῆσις τοῦ), σ. 478.
Χρήματα (Τά), διήγημα, 625.
Χωρισμὸς (Ὁ) ποίημα, 687.

Ὧραι ἀγωνίας, ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις, 647.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κατὰ τὸ ΙΑ' ἔτος αὐτῆς

Αἱ κυρίαι: Mary C. Dawes, Αἰκατερίνα Λασκαρίδου, Ἐλίζα Σ. Σούτσου.

Οἱ κύριοι: Χ. Ἄννινος, Π. Α. Ἀξιώτης, Ν. Χρ. Ἀποστολίδης, Π. Χρ. Ἀποστολίδης, Σίμων Ἀποστολίδης, Γ. Α. Βαλαβάνης, Ἀρ. Βαμπᾶς, Δ. Βικέλας, Ἄγγελος Βλάχος, Ἰω. Βρετός, Ν. Κ. Γουλιμῆς, Γ. Δ. Δημητριάδης, Α. Διομήδης Κυριακοῦ, Ἐμμ. Δραγούμης, Γ. Δροσίνης, Α. Θεοδωρίδης, Νεοκλῆς Καζάζης, Δ. Κακλαμάνος, Α. Π. Κουρτίδης, Ἰω. Κωνσταντινίδης, Σπ. Π. Λάμπρος, Μίνως Λάππας, Ἀντ. Μηλιαράκης, Σπ. Μηλιαράκης, Ἰγν. Μοσχάκης, Ν. Γ. Μοσχοβάκης, Κωνστ. Νεστορίδης, Κωστῆς Παλαμᾶς, Ἰω. Πανταζίδης, Π. Δ. Παπαδάκης, Ἰω. Πολέμης, Ι. Η. Πολίτης, Ν. Γ. Πολίτης, Ἀριστομένης Προβελέγιος, Μ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Ι. Ἰσ. Σκυλίσσης, Ἰω. Α. Σοῦτσος, Γ. Κοζάκης Τυπάλδος, Π. Ι. Φέρμπος, Ἰ. Φουστάνος, Ἰωσὴφ Χατζιδάκης, Θ. δὲ-Χελδράϊχ, Ν. Χλωρός, Α. Κ. Χούμης.

Digitized by Google

Ἀριθ. 549 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 6 Ἰουλίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

—

Ἀτυχῶς, ἄλλαι ἐκ τῆς περιηγήσεως ἐκείνης ἐπιστολαὶ δὲν ἀνευρέθησαν μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ κ. Εἰχτάλ. Ἀλλ' οὔτε τὸ σχέδιον ἐπραγματοποιήθη τῆς μέχρι Λαρίσσης ἐκδρομῆς, καθ' ἃ ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον του. Ἐκ Λαμίας μετέβη εἰς Λεβάδειαν, κατὰ τὰς ἑπομένας ἐκ τοῦ ἡμερολογίου του σημειώσεις.

—

—α10 Ἰανουαρίου 1835. Ἀναχώρησις ἐκ Λαμίας.—Λείψανα ἀρχαίων λουτρῶν εἰς Θερμοπύλας.— Γήλοφος θεωρούμενος ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Gell ὡς ὁ τύμβος τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων Σπαρτιατῶν.—Φονεύομεν καθ' ὁδὸν ἕξ κοσσύφους.—Τὸ ἑσπέρας φθάνομεν εἰς τὸ Χάνι τοῦ Μώλου.—Εὐθυμία τοῦ ἀγωγιάτου, ἀρχαίου ἀγωνιστοῦ, Φλώρου Λεβαδέως. Ζωηρότης, χορός, ᾄσματά του. Ἐντούτοις ἔχει 55 ἐτῶν ἡλικίαν.— Οὐδέποτε ἤκουσα χωρικοὺς εὐπρεπέστερον συνομιλοῦντας ἢ σήμερον.

—11 Ἰανουαρίου. Ὁδοιπορία ἐκ Μώλου εἰς Δραχμάνι. Μέχρι Καινούριου δύο ὧραι. Ἐκεῖθεν εἰσέρχεταί τις ἐντὸς δασώδους φάραγγος. Κατόπιν ἀνέβημεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας τὸ βουνόν, ἐν μέσῳ χιόνος, κατέβημεν δὲ ἐπὶ δύο ὥρας μέχρις οὗ ἐφθάσαμεν εἰς Δραχμάνι. Ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς ἐκ Μώλου, διὰ Μενδενίτσας καὶ Τουρκοχωρίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους εἶναι, ὡς ἐπληροφορήθημεν, ἀδιάβατος ὡς ἐκ τῆς πολλῆς χιόνος.

—12 Ἰανουαρίου. Μεταξὺ Δραχμανίου καὶ Λεβαδείας ἡ πεδιὰς εἶναι κατὰ τὸ τρίτον καλλιεργημένη. Ἡ γῆ εἶναι εὐφορωτάτη.—Ἀθλία κατάστασις τῆς λιθοστρώσεως καὶ τῶν γεφυρῶν τῆς Τουρκικῆς ὁδοῦ. Ἀνάγκη ἀμέσου ἐπισκευῆς τῶν ὑπαρχουσῶν γεφυρῶν, πρὸς ἀποφυγὴν μεγαλειτέρας κατόπιν δαπάνης.

Εἰς Δραχμάνι συνάντησις μετὰ ξυλουργοῦ Ἀλβανοῦ, θέλοντος νὰ τοποθετήσῃ νερόμυλον πρὸς πριόνισμα ξύλων εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ. Ζητεῖ, διὰ τὸ πρῶτον τοὐλάχιστον ἔτος, ἀσυδοσίαν ἐπὶ τῶν σανίδων, ὅπως ἀποζημιωθῇ διὰ τὴν πρώτην δαπάνην τῆς ἐγκαθιδρύσεως. Παραπονεῖται πρὸς τούτοις διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν πωλουμένων σανίδων οὐχὶ ἐπὶ τόπου, ἀλλ' εἰς τὸ μέρος ἔνθα πωλοῦνται, καθότι οὕτω ὁ φόρος λογίζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐξόδων τῆς μεταφορᾶς. Ἐπεσκέφθη ὅλα τὰ δάση τῆς Στερεᾶς, οὐδὲν δ' ἐξ αὐτῶν ἐπαινεῖ, ἐξαιρουμένων τῶν ἐν Εὐβοίᾳ.

Λέων τῆς Χαιρωνείας καὶ θέατρον (Κάπραινα).

— 1/13 Ἰανουαρίου 1835. Λεβάδεια. Τοποθεσία αὐτῆς πρὸς ἄρκτον, ἐπὶ προεκτάσεως τοῦ Ἑλικῶνος.— Γεωργάκης Λοιδωρίκης, Λάμπρος Νάκος, Λουκᾶς Νάκος, Γεωργαντᾶς, Φίλων (πατὴρ καὶ υἱός), Παναγιώτης Λοιδωρίκης.— Καψάλης, γραμματεὺς τῆς Ἐπαρχίας, ἀναπληρῶν τὸν Ἔπαρχον. Τὸ ἑσπέρας τῆς παραμονῆς τοῦ νέου ἔτους ἑορτή, συγχρόνως δὲ φωναὶ ὑπὸ τὰ παράθυρά μου καὶ μοιρολόγια διά τινα ἀποθανόντα.

Ἡ ἐπαρχία περιέχει 15,000 κατοίκους, ἡ δὲ πόλις 3,000...

Ἄντρον τοῦ Τροφωνίου ἐντὸς φάραγγος.

Νομαί. Τὰ αὐτὰ καθὼς ἀλλαχοῦ παράπονα. Ἡ Λεβάδεια δὲν ἔχει χειμερινὰ βοσκήματα. Εἰς τὴν πεδιάδα βλαστάνει χόρτον φαρμακερὸν ἐξολοθρεῦον τὰ κτήνη. Τὸ ἕλος ὀλέθριον διὰ τὰ *γιδοπρόβατα*.—Καθόσον ἡ καλλιέργεια ἐκτείνεται, ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν χειμερινῶν λιβαδίων.—Εὐχῆς ἔργον ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ ὁ ἀντὶ τούτου πολλαπλασιασμὸς τῶν βοῶν. Ἀλλὰ τὰ πρόβατα πληθύνονται ἀνεπαισθήτως, ἄνευ τῆς ἀνάγκης νέων κεφαλαίων, ἐλλείπουσι δὲ σήμερον κεφάλαια πρὸς ἀγορὰν ἀγελῶν βοῶν. Ἐντούτοις ἰδιοκτῆται τινὲς ἤρχισαν νὰ σχηματίζωσι τοιαύτας ἀγέλας. Τὰ ἕλη τῆς Κωπαΐδος ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἱπποτροφίαν καθὼς καὶ δι' ἀγέλας βουβάλων.—Ζητεῖται ἐνταῦθα ἐπιμόνως ἡ πλειστηρίασις τῶν λιβαδίων. Πρέπει δὲ νὰ γίνηται αὕτη κατὰ μῆνα Φεβρουάριον, διότι τὰ ποίμνια μεταβαίνουν εἰς τὰς βοσκὰς τὸν Ἀπρίλιον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ κάτοικοι λαμβάνουν ἀδείας πρὸς νομὴν ἄνευ ἀνάγκης, καὶ τὰς μεταπωλοῦν εἰς τοὺς Βλάχους.

Digitized by Google

Δέκατα. Ἕνεκα τοῦ ἐφετινοῦ δεκατισμοῦ πολλοὶ χωρικοὶ δὲν ἐξέτειναν τὴν καλλιέργειάν των, ἢ καὶ δὲν ἔσπειραν ὅσον πέρυσι.—Καθυστερούμενα ἐν Λεβαδείᾳ.

Σχέδιον τῆς πόλεως. Ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ. Τινὲς τῶν κατοίκων ἐπιθυμοῦν νὰ μετατοπισθῇ ἡ πόλις ἐπὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν λόφου, ἀπέναντι τῆς παλαιᾶς πόλεως. Τοῦτο εἶναι ἐπιθυμητόν, καθόσον τὸ ῥεῦμα ἐπιφέρει ὑγρασίαν, κατὰ δὲ τὸ θέρος ὁ ἐκ τῶν βουνῶν κατερχόμενος ἀὴρ προξενεῖ πυρετούς, διαρκοῦντας καθ' ὅλον τὸν μῆνα τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου. Οὐδεμία ἐκ τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν οἰκιῶν ἔχει ἀξίαν. Αἱ καλλίτεραι εἶναι ἡ τοῦ Γεωργαντᾶ καὶ ἡ τοῦ Δυοβουνιώτη.

Ὁδοί. Αἱ εἰς Ἀσπροσπίτι καὶ Ἀταλάντην ἠδύναντο εὐκόλως νὰ ἐπισκευασθῶσιν. Ἡ δι' Ἀθήνας ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ἀπὸ Παναγίαν.

Ἐπαρχεῖον. Ὁ Ἔπαρχος ζητεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς *ἀμέσου* διευθύνσεως τῆς ἀστυνομίας καὶ τῶν διαβατηρίων. Διατί νὰ μὴ ἐκδίδωνται διαβατήρια ἐτήσια, καθὼς αἱ ἄδειαι τοῦ ὁπλοφορεῖν εἰς τοὺς κυνηγούς; Ζητεῖ δ' ἐπίσης καὶ μέσα ἐκτελεστικά. Στερεῖται μέσων τακτικῆς συγκοινωνίας μὲ τὰ χωρία. Συχνάκις ἀναγκάζεται νὰ περιμένῃ μέχρις οὗ οἱ χωρικοὶ ἔλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. Δὲν ἔχει διόλου στρατιωτικὴν δύναμιν ὑπὸ τὰς διαθέσεις του, δὲν δύναται δὲ νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς χωροφύλακας, εἰμὴ μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν δικαστικῶν ἀποφάσεων.

Τρόπος τοῦ ζῆν τῶν χωρικῶν. Οὐδεμίαν τῶν ἀνέσεων τῆς ζωῆς γνωρίζουν. Αἱ κατοικίαι των κατασκευάζονται ἐκ ταρσῶν ἢ καλάμων, ἐνίοτε δὲ κτίζονται εἰς μέρη ἑλώδη καὶ κάθυγρα. Κοιμῶνται μὲ τὰ ἐνδύματά των, ἀδιαφοροῦν δὲ διὰ τὴν ζωὴν τῶν τέκνων των, τὰ ὁποῖα ἀποθνήσκουν σωρηδόν. Ἡ νέα γενεὰ εἶναι ἀραιά.— Ὁ ἔρως παρ' αὐτοῖς εἶναι αἴσθημα ἀσθενές, οὐδὲ βλέπει τις τοὺς νέους τῶν δύο φύλων ἐρωτικῶς φερομένους πρὸς ἀλλήλους, καθὼς ἀλλαχοῦ. Ἐντούτοις οἱ πλεῖστοι τῶν χωρικῶν δὲν στεροῦνται εὐπορίας τινός, ἀλλὰ δὲν σκέπτονται περὶ ἀνεγέρσεως οἰκίας, μὴ φανταζόμενοι ὅτι δύναται νὰ προέλθῃ κέρδος τι ἐκ τούτου.

Οἱ παπάδες ἐξασκοῦν εἶδος ἰατρικῆς, ἀναγινώσκοντες τὸ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς πάσχοντας, βεβαιοῦντες δ' ἔπειτα αὐτοὺς ὅτι ἐπῆλθε καλλιτέρευσις εἰς τὴν ὑγείαν των. Οὕτως ἀντικαθιστοῦν τοὺς ἰατρούς. Ἀληθῶς οὐδεὶς ἰατρὸς ὑπάρχει. Οἱ παπάδες ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὅπως μάθωσιν εἰς τοὺς χωρικοὺς πῶς νὰ ζῶσι καὶ πῶς νὰ ἐργάζωνται καλλίτερον.

Ἀταξία τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας. Ἐνίοτε ὁ ἐξ Ἀθηνῶν ταχυδρόμος ἔρχεται μετὰ ἓξ ἡμέρας ἐνταῦθα, ἀναπαυόμενος ὡς φαίνεται εἰς Χάσια. Σχολεῖον ὑπάρχει ἐνταῦθα ἐν ἀλληλοδιδακτικόν, εἰς κακὴν κατάστασιν, καθ' ἃ πληροφοροῦμαι.

— $^{2}/_{14}$ Ἰανουαρίου. Ἀναχώρησις διὰ Θήβας. Συνοδοιπορία μετ' ἀγωγιατῶν, ἀρχαίων παλληκαρίων. Διηγήσεις τῶν κατορθωμάτων των.

— $^{3}/_{15}$ Ἰανουαρίου. Διάβασις τοῦ Σαρανταποτάμου. Ὡραῖον δάσος ἐκ πευκῶν ῥητινοφόρων.

— $^{4}/_{16}$ Ἰανουαρίου. Ἄφιξις εἰς Ἀθήνας.»

—

Μετὰ τὴν εἰς Ναύπλιον ἐπάνοδον καὶ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐν τῇ Γραμματείᾳ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπηρεσίας του, παύει ἐκ νέου ὁ Εἴχταλ σημειῶν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τὰς καθημερινὰς ἐντυπώσεις του. Αἱ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῇ Στερεᾷ περιοδείας γραφεῖσαι μαρτυροῦν τὴν ἀξίαν τοῦ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας συμβούλου. Μεθ' ὁπόσης προσοχῆς καὶ νοημοσύνης ἐπεξεργάζεται τὰ πάντα, μεθ' ὁπόσου ζήλου καὶ ὁπόσης πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης φαίνεται ἀφοσιούμενος εἰς τὸ ἔργον του! Εἴδομεν, ἐκ τῆς περὶ τῆς παύσεώς του ἀλληλογραφίας, πῶς ἐξετίμα ὁ Κωλέττης τὸν Γάλλον ὑπάλληλόν του. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μάουρερ, ὁμιλῶν περὶ τῆς ἱδρύσεως καὶ τῶν ἔργων τοῦ Γραφείου τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἀπονέμει ἀνεπιφυλάκτως πάντα ἔπαινον εἰς τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ τε Εἴχταλ καὶ τοῦ Roujoux (¹).

Ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Μάουρερ ὑπάρχουν λεπτομέρειαι τινὲς περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεως τοῦ Γραφείου τούτου, ὅστις ἦτο κυρίως ἡ δι' ἀποικισμῶν αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ βελτίωσις τῆς ἀθλίας μετὰ τὸν ἀγῶνα καταστάσεώς της. Ὁ Εἴχταλ αὐτὸς ἠδύνατο διὰ τῶν ἀπομνημονευμάτων του νὰ συμπληρώσῃ τὰς περὶ τῶν πρὸς τοῦτο ἐνεργειῶν πληροφορίας, ἀποκαλύπτων καὶ τοὺς λόγους τῆς ἀποτυχίας. Ἀτυχῶς, οὔτε τὸ ἡμερολόγιον οὔτε τὰ συνοδεύοντα ἔγγραφα διαφωτίζουσι τὴν σελίδα ταύτην τῆς Κυβερνητικῆς ἱστορίας τοῦ νεοσυστάτου Βασιλείου. Ἄλλως δὲ ἡ ἐν Ἑλλάδι διαμονή του δὲν παρετάθη ἐπὶ πολὺ πλέον. Τὴν 6ην Ἰουνίου 1835 παρουσιασθεὶς ἐν Ἀθήναις ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ὄθωνος τὸν ἀπεχαιρέτισε, μετὰ δὲ τέσσαρας ἡμέρας ἀναχωρήσας ἐξ Ἀθηνῶν μετέβη εἰς Ναύπλιον, ὁπόθεν, τὸ ἑσπέρας τῆς 11 Ἰουνίου, ἀπέπλευσεν ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου ἡ *Ἀρτεμισία*. Τὴν 29 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀφίχθη εἰς τὸν λιμένα τοῦ Τουλών. Ἔκτοτε δὲν ἐπανεῖδε τὴν Ἑλλάδα.

Διατί ἀνεχώρησε;—Ἰδοὺ μεταγενεστέρα, ἀλλ' ἀχρονολόγητος, περὶ τούτου ἐγγραφὴ ἐν τῷ σημειωματαρίῳ του: « Παρῄτησα τὴν Ἑλλάδα « διότι μετὰ τὴν ἐνηλικιότητα τοῦ Βασιλέως, « γενομένου τοῦ Ἀρμανσπέργ ἀρχιγραμματέως

(¹) Ἴδε Das Griechische Volk κτλ. von Georg Ludw. von Maurer. Heidelberg. 1835. Τόμ. Β', σελ. 99.

Digitized by Google

« καὶ παραιτηθέντος ἐξ ἀνάγκης τοῦ Κωλέττη, « μοὶ ἀπέβαινεν ἀδύνατον νὰ μείνω εἰς τὴν θέσιν μου ». Ἡ πρὸ ἓξ μηνῶν διαγωγὴ τοῦ Ἀρμανσπέργ πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ προφανὴς ἔκτοτε δυσμένειά του ἐπεξηγοῦν ἀρκούντως τὴν ἄνωθι συνοπτικὴν περικοπήν. Ἄλλως, ἠδύνατο ἴσως ὁλόκληρον τὸν βίον ν' ἀφιερώσῃ ὁ Ἐϊχτὰλ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπ' αὐτῆς ν' ἀποθάνῃ.

Ἀλλὰ καὶ μακρὰν αὐτῆς ζῶν δὲν τὴν ἐλησμόνησεν, οὐδ' ἔπαυσεν ἀγαπῶν αὐτήν. Τὴν 26 Αὐγούστου 1835 ἔγραφεν ἐκ Διέππης πρὸς τὸν Κωλέττην, ἀφιχθέντα πρό τινων ἡμερῶν εἰς Παρισίους. « Δὲν παύω συλλογιζόμενος τὴν Ἑλ« λάδα, τοὺς φίλους ὅσους ἐν αὐτῇ ἀπέκτησα. « τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μου « προμηνυόμενα ἐκεῖ συμβεβηκότα, καὶ ὑμᾶς. « Διέρχομαι νοερῶς τὰς ἑξακοσίας λεύγας τὰς « ὁποίας διέτρεξα πρὸ ὀλίγου, ὅπως ἀναλογισθῶ « ὅτι ἐκεῖ κάτω ὑπάρχει κόσμος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου « ἔζησα καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ « διακοπῶσι ποτὲ αἱ σχέσεις μου. »

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα οὐδέποτε, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μακροῦ καὶ χρηστοῦ βίου του, διέψευσεν. Οὐδέποτε διέκοψε τὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα σχέσεις, οὐδέποτε ἔπαυσε σκεπτόμενος περὶ αὐτῆς. Ἐὰν δὲν ἐξετιμήθη ὡς ἔδει, ἐὰν ἠδικήθη παρὰ τῶν τότε κυβερνώντων αὐτήν, ᾐσθάνετο βεβαίως ὅτι ἦτο ἀνεύθυνος ἡ Ἑλλάς. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἔτι ἔπταιεν, ἡ μνησικακία δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν γενναίαν καρδίαν του.

« Ἀείποτε (ἐσημείωσέ που ἐν τῷ ἡμερολογίῳ « του, ἄνευ ἡμερομηνίας,) ἀείποτε ὑπῆρξεν ἐντός « μου ἡ πεποίθησις εἰς τὴν εἱμαρμένην μου. Αὕ« τη ὑπῆρξε τὸ στήριγμά μου ἐν τῷ βίῳ. Τοῦτο « συνησθάνθην ἐναργέστερον τὴν μόνην φορὰν « καθ' ἣν πρὸς στιγμὴν ἐκλονίσθη ἡ τοιαύτη πε« ποίθησις, τὴν ἑσπέραν ὅτε ἀναχωρῶν ἐξ Ἑλ« λάδος ἀπεχαιρέτησα τὸν κ. Rouen (πρέσβυν « τῆς Γαλλίας). Ἦτο ἐξώρας, ἀλλ' ὅμως δὲν μοὶ « προσέφερε τὸν ἵππον του διὰ νὰ μεταβῶ εἰς « Πειραιᾶ, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ ἐνοικιάσω ἓν « ἄθλιον ζῶον. Τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο ἐνόμισα πρὸς « στιγμὴν ὅτι παραιτῶ τὴν Ἑλλάδα χωρὶς ν' « ἀφήσω τίποτε ὄπισθέν μου, καὶ ὅτι ἡ ἐν αὐτῇ « διαμονή μου ὑπῆρξεν ἀνωφελής. »

Ὄχι, δὲν ὑπῆρξεν ἀνωφελής. Ναὶ μὲν ἔμειναν ἀπραγματοποίητα τὰ περὶ ἀποικισμοῦ σχέδια, ἀλλ' ὁ φιλελληνισμός του δὲν ἔμεινεν ἄκαρπος. Τοῦτο διετράνωσεν ὁ μετέπειτα βίος του, δύνανται δὲ νὰ τὸ προσμαρτυρήσωσι καὶ ὅσοι Ἕλληνες εὐτυχήσαντες νὰ τὸν γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον ἐτιμήθησαν διὰ τῆς φιλίας του.

Δ. Βικελας

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Δ. Π. Κουρτίδου.]

ΙΘ'.

Πυροβολισμοί.

Περὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Ἔρσεβον καταπεπονημένοι εἰσέδυσαν εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων, καὶ ἐξηπλώθησαν ἐγγὺς ἀλλήλων, μεταξὺ δύο βυτινῶν, παρὰ τὴν θερμὴν τοῦ Κλάας δοράν, ὅπου δὲν ἐβράδυναν ν' ἀποκοιμηθῶσιν. Ὅτε ἀφυπνίσθησαν ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη ἀναβῇ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, ὁ οὐρανὸς ἐγένετο ἀνέφελος καὶ κυανοῦς καὶ ἡ θάλασσα γαληνιαία. Τὸ πελώριον τμῆμα τοῦ πάγου ἐφ' οὗ ἔπλεον, ἕνεκα τῆς ἠρέμου καὶ κανονικῆς αὐτοῦ κινήσεως ἐφαίνετο ἀκινητοῦν. Ἀλλὰ κατὰ τὰ δύο αὐτοῦ ἄκρα γιγαντιαῖοι κρύσταλλοι ἐκυλίοντο, φερόμενοι μεθ' ὁρμῆς, συρρασσόμενοι κατ' ἀλλήλων. Τὸ ὑπὸ τῶν κρυστάλλων τούτων ἀποτελούμενον γραφικὸν τοπίον, ἀντανακλῶν ἢ διαλύον, ὡς πρίσμα, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ἦτο ἓν τῶν θαυμασιωτέρων ἐξ ὅσων ποτὲ εἶχεν ἴδῃ ὁ Ἔρικ. Καὶ ὁ Ἔρσεβον αὐτός, ὁ ἐλαχίστην ῥοπὴν ἔχων ἐν γένει, ἰδίᾳ δ' ἐν ᾗ εὑρίσκετο δεινῇ περιστάσει, εἰς τὸ θαυμάζειν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀρκτῴας φύσεως, κατεμαγεύθη ὑπὸ τῆς καλλονῆς τοῦ θεάματος.

— Τί καλὰ ποῦ θὰ ἦταν νὰ κυττάζῃ κανεὶς ὅλη αὐτὴ τὴν ὀμορφιὰ ἀπὸ τὸ κατάστρωμα ἑνὸς πλοίου! εἶπε στενάζων.

— Μπᾶ! ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ εὐθυμίας, ἂν εὑρισκόμεθα ἐπάνω εἰς πλοῖον, θὰ εἴχομεν τὸν νοῦν μας πῶς ν' ἀποφύγωμεν αὐτοὺς τοὺς πάγους καὶ νὰ μὴ κατακομματιασθῶμεν, ἐν ᾧ ἐπάνω εἰς τὸ νησί μας δὲν φοβούμεθα τίποτε ἀπ' αὐτά.

Βεβαίως αἰσιοδοξοτέρα τῶν πραγμάτων ἔποψις δὲν ἦτο δυνατή. Ὁ Ἔρσεβον ὑπεμειδίασε θλιβερῶς. Ἀλλ' ὁ Ἔρικ δὲν ἀπεκαρτέρει.

— Δὲν εἶνε ἔκτακτον εὐτύχημα ὅτι ἔχομεν μαζύ μας τὴν ἀποθήκην αὐτὴν τῶν τροφίμων; προσεῖπεν. Ἡ κατάστασίς μας θὰ ἦτο πραγματικῶς ἀπελπιστικὴ ἂν δὲν εἴχομεν τίποτε. Ἀλλὰ μὲ εἴκοσι βαρέλλια παξιμαδιῶν, καπνισμένου κρέατος καὶ ῥουμίου, μὲ τὰ ὅπλα μας καὶ τὰς φυσιγγιοθήκας μας γεμάτας τί φόβον ἔχομεν; Τὸ πολὺ πολὺ νὰ ταξειδεύσωμεν μερικὰς ἑβδομάδας χωρὶς νὰ ἴδωμεν στερεάν. Θὰ ἴδῃς, πατέρα, ὅτι ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦτον θὰ σωθῶμεν ὅπως ἐσώθησαν οἱ ναυαγοὶ τῆς *Χάνσας*.

— Τῆς *Χάνσας*; ἠρώτησε περιέργως ὁ Ἔρσεβον.

— Ναί, ἑνὸς πλοίου τὸ ὁποῖον τῷ 1869 ἦλθεν εἰς τὰς πολαικὰς θαλσσας. Μερικοὶ ἄνδρε-

Digitized by Google

τοῦ πληρώματός του ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐπάνω εἰς ἓν μεγάλον κομμάτι πάγου, εἰς τὸ ὁποῖον μετέφερον τροφὰς καὶ κάρβουνα. Ἐξήμισυ μῆνας ἔμειναν ἐπ' αὐτοῦ, εταξείδευσαν χιλιάδας μίλλια, καὶ ἐπὶ τέλους ἔφθασαν εἰς τὰ ἀρκτικὰ μέρη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

— Ἄμποτε καὶ ἡμεῖς νὰ ἔχωμεν αὐτὴν τὴν τύχην! εἶπε στενάζων ὁ Ἔρσεδον... Ὡς τόσο ὅμως καλὰ θὰ κάμωμε, θαρρῶ, νὰ τσιμπήσωμε καὶ κἄτι.

— Σύμφωνος, εἶπεν ὁ Ἔριχ. Μία γαλέτα καὶ ἕνα κομμάτι καπνιστοῦ κρέατος διόλου δὲν θὰ μὲ δυσαρεστήσουν.

Ὁ Ἔρσεδον ἐξέβαλεν δύο βυτινῶν διπυρίτην καὶ τεταριχευμένον βόειον κρέας· διὰ τῆς αἰχμῆς δὲ τοῦ μαχαιρίου αὐτοῦ ἤνοιξεν ἐν τῇ πλευρᾷ βύτιδός τινος ὀπὴν ἣν ἔβυσεν ἀμέσως διὰ πώματος κατασκευασθέντος ἐκ ξυλίνης στεφάνης. Εἶτα δ' ἤρξαντο ἀριστῶντες.

— Τὸ κομμάτι τοῦ πάγου μὲ τὸ ὁποῖον εταξείδευαν οἱ ναῦται τῆς *Χάνσας* ἦτο μεγάλον ὅσον τὸ ἰδικόν μας; ἠρώτησεν ὁ γέρων ἁλιεὺς μετὰ δέκα λεπτά, ἅτινα ἐδαπάνησεν εὐσυνειδήτως εἰς ἀνάκτησιν τῶν δυνάμεών του.

— Δὲν τὸ πιστεύω· τὸ ἰδικόν μας θὰ ἔχῃ μῆκος δέκα ἢ δώδεκα χιλιομέτρων τοὐλάχιστον, ἐν ᾧ τῆς *Χάνσας* θὰ εἶχε μόλις δύο, ἐκτὸς τούτου εἶχε καταφαγωθῆ μετὰ ἓξ μηνῶν χρῆσιν. Οἱ δυστυχεῖς ναυαγοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ παραιτήσουν τότε, διότι τὰ κύματα ἔφθανον μέχρι τοῦ καταφυγίου των. Εὐτυχῶς εἶχον μίαν βάρκαν μὲ τὴν ὁποίαν ἠδύναντο νὰ μετοικίζουν εἰς ἄλλο τεμάχιον πάγου ὅταν ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκοντο δὲν ἦτο πλέον κατοικήσιμον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπέρασαν ἀπὸ κρύσταλλον εἰς κρύσταλλον ὡς λευκαὶ ἄρκτοι, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ηὐτύχησαν τέλος νὰ ἐπανίδουν τὴν στερεάν.

— Ἀ! βλέπεις; εἶπεν ὁ Ἔρσεδον, αὐτοὶ εἶχεν βάρκαν ἀλλὰ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν. Ἂν δὲν ἐμβοῦμε μέσα εἰς κανὲν ἄδειο βαρέλι, δὲν βλέπω πῶς θὰ εἰμπορέσωμε νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐδῶ ἐπάνω!

— Θὰ τὸ ἰδοῦμεν ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, ἀπεκρίθη ὁ Ἔριχ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ χρέος μας εἶνε νὰ περιέλθωμεν ὅλον τὸ νησί μας καὶ νὰ τὸ ἐξετάσωμεν.

Ὁ Ἔρσεδον καὶ ὁ Ἔριχ ἀνηγέρθησαν, ἀμφότεροι δὲ ἀνερριχήθησαν εἰς ὕψωμά τι πάγων καὶ χιόνων ὅπως λάβωσι γενικὴν ἰδέαν τοῦ τμήματος ἐκείνου τοῦ πάγου· ὡμοίαζε δὲ πρὸς μακρὰν σχεδίαν ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν πρὸς νῆσον δώδεκα ἢ καὶ δεκαπέντε ἴσως χιλιομέτρων μῆκος ἔχουσαν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ἄκρου, σχηματίζουσαν χονδροειδῶς τεράστιον κῆτος ἐξηπλωμένον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πολικοῦ ὠκεανοῦ. Ἡ ἀποθήκη τῶν τροφίμων ἔκειτο ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς παριστώσης τὴν κεφαλὴν τοῦ κήτους. Ἀλλ' ἦτο ἀρκούντως δυσχερὲς νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ ἀληθοῦς σχήματος τῆς νήσου. Πλεῖστοι λοφίσκοι καθίστων ἀνώμαλον τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ἀποφράσσοντες πανταχόθεν τὴν θέαν. Τὸ ἄκρον, ὅπερ τὴν προτεραίαν ἀπετέλει τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, ἦτο τὸ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένον. Ἀπεφάσισαν δὲ νὰ τραπῶσι τὸ πρῶτον πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην. Καθόσον δ' ἠδυνήθησαν νὰ ἐξακριβώσωσιν, ὡς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἡλίου, ὁ αὐχὴν ἐκεῖνος τῆς κρυσταλλώδους στερεᾶς ὅστις πρὶν ἀποσπασθῇ τῆς συμπαγοῦς ἐκτάσεως ἐξετείνετο πρὸς δυσμάς, νῦν εἶχε στραφῆ πρὸς βορρᾶν. Εὐλόγως λοιπὸν συνεπέρανον ὅτι ἡ νῆσος ἔπλεε πρὸς νότον, φερομένη ὑπὸ τῶν ῥευμάτων ἢ τοῦ ἀνέμου, καὶ ἡ ἐξαφάνισις δὲ πλέον παντὸς ἴχνους τοῦ μακροῦ ἕρκους τῶν πάγων, ὅπερ ἐξετείνετο περὶ τὴν ἑβδομηκοστὴν ὀγδόην παράλληλον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, ἐπεκύρου πληρέστατα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ἡ νῆσος ἦτο χιονοσκεπής, ἐπὶ τῆς χιόνος δὲ ταύτης ἐφαίνοντο ἐνίοτε μελανὰ στίγματα ἅτινα ὁ Ἔρσεδον ἀνεγνώρισεν ὅτι ἦσαν «οὐγιούκ.» Τὰ γενειοφόρα ἀμφίβια ταῦτα ἐφώλευον ἀναμφιβόλως ἐν ῥωγμαῖς ἢ τρώγλαις, νομίζοντα δ' ἑαυτὰ ἀπηλλαγμένα παντὸς κινδύνου, ἐθερμαίνοντο εἰς τὸν ἥλιον.

Ὁλόκληρον ὥραν ἐβάδισαν ὁ Ἔριχ καὶ ὁ Ἔρσεδον ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου. Διαρκῶς δὲ ὥδευσαν παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν διότι οὕτω ἠδύναντο νὰ ἐξερευνῶσι τήν τε θάλασσαν συγχρόνως καὶ τὴν νῆσον. Συχνάκις ὁ Κλάας προτρέχων, ἔτρεπεν εἰς φυγὴν *οὐγιοὺκ* τινά, ὅστις σκαιῶς συρόμενος μέχρι τοῦ χείλους τοῦ παγικοῦ πεδίου ὥρμα εἰς τὸ ὕδωρ. Εὐχερέστατον ἦτο εἰς τοὺς δύο ναυαγοὺς νὰ φονεύσωσι πολλούς. Ἀλλὰ πρὸς τί ἀφ' οὗ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀνάψωσι πῦρ ὅπως ὀπτήσωσι τὴν ἄλλως ἁβρὰν σάρκα τῶν ζῴων τούτων; Ὁ Ἔριχ ἄλλας εἶχε μερίμνας· ἐξήταζε συντόνως τὸ ἔδαφος τῆς νήσου καὶ ἐβεβαιοῦτο ὅτι δὲν ἦτο ὁμογενές. Πολλαὶ ῥωγμαὶ ἐκτεινόμεναι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐφ' ἅπαντος τοῦ πλάτους τοῦ παγικοῦ πεδίου ἐνέπνεον τὸν φόβον μὴ ἅμα τῇ πρώτῃ συγκρούσει κατατμηθῇ εἰς πολλὰ τεμάχια. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ τὰ τμήματα ἐκεῖνα θὰ εἶχον ἐπαρκὲς μέγεθος. Ἀλλὰ καὶ μόνη ἡ πιθανότης ὁμοίου δυστυχήματος ἐπειθανάγκαζεν αὐτοὺς νὰ μένωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων, ἂν μὴ ἤθελον νὰ εὑρεθῶσιν αἴφνης μακρὰν αὐτῆς. Αἱ ῥωγμαὶ ἐκεῖναι ἄλλως τε ἐκαλύπτοντο πανταχοῦ ὑπὸ πυκνοῦ στρώματος χιόνος πεσούσης τὴν προτεραίαν, ἥτις τηκομένη ἤρξατο νὰ πληροῖ ἢ τοὐλάχιστον νὰ δια-

Digitized by Google

νάττη αὐτάς. Ὁ Ἔρικ, ἀπεφάσισε νὰ ἐξακριβώσῃ μετὰ προσοχῆς ὁποῖον ἐκ τῶν οὕτω διακεχαραγμένων τμημάτων ἦτο τὸ μεῖζον καὶ στερρότερον ὅπως ἐν αὐτῷ ἐγκαταστῶσι μετακομίζοντες καὶ τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Ἔρσεβον καὶ ὁ Ἔρικ ἐξηκολούθησαν τὴν ἐξερεύνησιν τῆς νήσου πρὸς δυσμὰς ἐπὶ μικρὸν ἀναπαυθέντες. Ἐπορεύοντο δὲ παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐκείνην τῆς παγικῆς στερεᾶς, ἥτις πρὸ δύο ἔτι ὡρῶν ἀπετέλει τὴν παραλίαν τοῦ κόλπου, εἰς ὃν εἶχεν ἀποκλεισθῆ τὸ ἀμερικανικὸν θαλαμηγόν. Ὁ Κλάας προέτρεχε, ἐφαίνετο δ' ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῷ ἀληθεῖ στοιχείῳ του ἐπὶ τοῦ χιονώδους ἐκείνου τάπητος, ὅστις ἀνεμίμνησκεν αὐτῷ ἀναμφιβόλως τὰς πεδιάδας τῆς Γροιλανδίας.

Αἴφνης ἤρξατο ὀσφραινόμενος τὸν ἀέρα καὶ ἀπῆλθεν ὡς βέλος, μετ' ὀλίγον δ' ἔστη ἐνώπιον πράγματός τινος ὑπὸ σωροῦ πάγων ἀποκρυπτομένου.

— Ἡ ουγιοὺκ ἢ φώκη θὰ εἶνε πάλιν! εἶπεν ὁ Ἔρικ ἐξακολουθῶν ἤρεμον τὸ βῆμά του.

Ἀλλ' οὔτε οὐγιοὺκ οὔτε φώκης σῶμα ἦτο τὸ κείμενον παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς νήσου. Ἦτο σῶμα ἀνθρώπου, ἀνθρώπου ἀναισθήτου καὶ καθημαγμένου, ὅστις καθόσον ἐφαίνετο ἐκ τῆς δερματίνης αὐτοῦ στολῆς δὲν ἦτο βεβαίως ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς *Ἀλάσκας*. Ὁ Ἔρικ ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἔχοντος πυκνὴν καὶ ἐρυθρὰν τὴν κόμην καὶ σιμὴν ὡς αἰθίοπος τὴν ῥῖνα.

Ὁ Ἔρικ πρὸς στιγμὴν ἐνόμισεν ὅτι ὠνειρεύετο. Ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἤνοιξε τὸ ἐσωκάρδιον τοῦ ἀναισθήτου ἀνδρὸς καὶ ἀπεγύμνωσε τὸ στῆθός του. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὅπως ζητήσῃ μᾶλλον ὄνομά τι ἢ ὅπως ἴδῃ ἂν ἐπάλλετο ἡ καρδία.

Τὸ ζητούμενον ὄνομα εὑρίσκετο ἐστιγμένον ἐντὸς χονδροειδοῦς θυρεοῦ: «*Πατρίκιος Ὀδόνογαν Κυνθία*.»

Καὶ ἡ καρδία ἐπάλλετο!.. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν ἦτο νεκρός!... Ἔφερεν ἐπὶ κεφαλῆς εὐρὺ τραῦμα, ἕτερον ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους μώλωπα παρακωλύοντα μεγάλως τὰς ἀναπνευστικὰς αὐτοῦ κινήσεις.

— Πρέπει νὰ τὸν μεταφέρωμεν εἰς τὸ ἄσυλόν μας, νὰ τὸν περιποιηθῶμεν, νὰ τὸν ζωντανεύσωμεν! ἐφώνησεν ὁ Ἔρικ. Καὶ προσεῖπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ὡσεὶ ἐφοβεῖτο μὴ ἀκουσθῇ:

— Εἶνε αὐτός, πατέρα, αὐτὸς ποῦ ζητοῦμεν τόσα ἔτη τώρα καὶ δὲν τὸν εὑρίσκαμεν, ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν!.. Τὸν εὑρήκαμεν καὶ εἶνε μισοαποθαμένος!...

Ἡ σκέψις ὅτι τὸ ἀπόκρυφον τοῦ βίου αὐτοῦ ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ καθημαγμένον ἐκεῖνο κρανίον πυρετώδη φλόγα ἀνῆπτεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ Ἔρικ. Ὁ Ἔρσεβον μαντεύσας τί συνέβαινεν ἐν αὐτῷ ἀνύψωσε τοὺς ὤμους του· ἐφαίνετο δὲ λέγων:

— Μεγάλο διάφορον θὰ ἔχῃς ἂν μάθῃς τώρα τὴν καταγωγή σου!.. Εἰς τὴν κατάστασι ποῦ εἴμεθα ἡμεῖς τώρα τί μᾶς ὠφελοῦν τὰ κρυφὰ τοῦ κόσμου;

Ἐν τούτοις ἔλαβε τὸ σῶμα ἀπὸ τῶν ποδῶν ἐν ᾧ ὁ Ἔρικ ἐκράτει αὐτὸ ἀπὸ τῶν βραχιόνων, οὕτω δὲ φέροντες αὐτὸ ἐκίνησαν πρὸς τὴν ἀποθήκην τῶν τροφίμων.

Ὁ τραυματίας τότε ἤνοιξεν ἐκ τῆς κινήσεως τοὺς ὀφθαλμούς. Σχεδὸν δ' ἀμέσως δριμὺ ἄλγος αἰσθανθεὶς ἐκ τῶν τραυμάτων του ἐξέβαλεν οἰμωγήν, ἐν ᾗ εὐκρινῶς ἠκούετο ἡ ἀγγλικὴ λέξις «δρίγκ»—νὰ πιῶ!

Ἐπειδὴ δ' ἦσαν μακρὰν εἰσέτι τῆς ἀποθήκης τῶν τροφίμων ὁ Ἔρικ ἀπεφάσισε νὰ μὴ προχωρήσῃ περαιτέρω, ἀλλὰ νὰ ἐξαπλώσῃ τὸν τραυματίαν παρὰ λοφίσκον τινὰ ἐπὶ στρώματος χιόνος καὶ νὰ θέσῃ εἰς τὰ χείλη του τὴν φιάλην τοῦ ῥουμίου αὐτοῦ.

Ἦτο σχεδὸν κενὴ αὐτή, ἀλλ' ὅσας σταγόνας κατέπιεν ὁ Ὀδόνογαν ἀνεζωογόνησαν αὐτόν. Περιέβλεψε δὲ κύκλῳ, ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμὸν καὶ εἶπε:

— Ποῦ εἶνε ὁ Τζών;

— Σᾶς εὑρήκαμεν μόνον εἰς τὴν ἀκρογιαλιὰν αὐτῆς τῆς νήσου, εἶπεν ὁ Ἔρικ. Ἦσθε πρὸ πολλοῦ ἐδῶ;

—Δὲν εἰξεύρω, ἀπήντησεν ὁ τραυματίας δυσχερῶς ἀναπνέων. Δόστε μου νὰ πιῶ κι' ἄλλο, εἶπε παρατηρῶν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Ἔρικ.

Πιὼν δὲ τὸ ὑπολειπόμενον τῆς φιάλης ἀνέλαβε δυνάμεις ὅπως ὁμιλήσῃ.

— Ὅταν ἐξέσπασεν ἡ φουρτοῦνα, εἶπε, τὸ *Ἄλβατρος* ἦταν γιὰ νὰ βουλιάξῃ. Κάμποσοι πρόλαβαν καὶ πήδησαν 'στὲς βάρκες, οἱ ἄλλοι χάθηκαν. Ἐμένα μοῦ ἔκανε νεῦμα ὁ Τζὼν νὰ ἐμβῶ μαζί του εἰς ἕνα «καγιάκ» κρεμασμένο 'στὴ πρύμνη· οἱ ἄλλοι δὲν τὸ καταδέχονταν γιατὶ ἦταν μικρό, μὰ δὲν ἤξευραν πῶς ἦταν ἐπίτηδες καμωμένο.. Μονάχα ἐμεῖς εὐγήκαμε ζωντανοὶ ἔξω· ὅλες τὲς ἄλλες σκαμπαβίες τὲς ἀναποδογύρισεν ἡ φουρτοῦνα· κ' ἐμεῖς κτυπήσαμε φοβερὰ πάνω 'στοὺς πάγους ὅταν τὰ κύματα ἐτίναξαν ἔξω μὲ ὁρμὴ τὸ «καγιάκ» μας· μὰ ἐσυρθήκαμε ὅπως ὅπως παρὰ μέσα γιὰ νὰ μὴ μᾶς φθάνουν, προσμένοντας νὰ ξημερώσῃ!.. Τὸ πρωῒ ὁ κὺρ Τζὼν ἐπῆγε ναὕρῃ καμμιὰ φώκηα ἢ κανένα πουλὶ γιὰ νὰ φᾶμε. Ἀπὸ τότε δὲν τὸν ματάειδα..

— Αὐτὸς ὁ κύριος Τζὼν εἶνε ἀξιωματικὸς τοῦ *Ἄλβατρος*; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Εἶνε ὁ πλοίαρχος, ἀπεκρίθη ὁ Ὀδόνογαν διὰ τόνου φωνῆς ὑπεμφαίνοντος ἔκπληξίν τινα ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει.

— Ἀλλὰ πλοίαρχος δὲν εἶνε ὁ Τούδωρ Βράουν;

—Δέν... δὲν ξεύρω... εἶπε διστάζων ὁ τραυ-

Digitized by Google

ματίας, διαλογισθεὶς ἴσως ὅτι εἶπε περισσότερα τοῦ δέοντος.

Ὁ Ἔρικ δὲν ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ ἐπιμείνῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Εἶχε τόσα ἄλλα νὰ ἐρωτήσῃ!

— Προχθές, εἶπεν εἰς τὸν Ἰρλανδόν, καθήσας παρ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς χιόνος, δὲν ἠθελήσατε νὰ ἔλθετε εἰς τὸ πλοῖόν μου διὰ νὰ ὁμιλήσετε μαζί μου, καὶ ἡ ἄρνησίς σας αὐτὴ ἐπροξένησεν, ὅπως εἰξεύρετε, πολλὰ δυστυχήματα! Ἀλλὰ τώρα ὅπου συνηντήθημεν, ἂς ὁμιλήσωμεν σοβαρά, ὡς γνωστικοὶ ἄνθρωποι! Εὑρίσκεσθε ἐπάνω εἰς ἕνα κομμάτι πάγου, πληγωμένος, χωρὶς τροφάς, καὶ δὲν εἰμπορεῖτε μόνος σας νὰ σωθῆτε ἀπὸ τὸν φοβερὸν θάνατον ὅπου σᾶς προσμένει!.. Ὁ θετός πατήρ μου καὶ ἐγὼ ἔχομεν ὅ,τι σᾶς λείπει, τροφάς, ὅπλα, ῥοῦμι!.. Ἔχομεν μεγάλην διάθεσιν νὰ σᾶς περιποιηθῶμεν, νὰ τὰ μοιρασθῶμεν ὅλα μαζί σας καὶ νὰ σᾶς ἰατρεύσωμεν!.. Ἀντὶ ὅλων αὐτῶν δὲν θὰ μᾶς δείξετε καὶ σεῖς ὀλίγην ἐμπιστοσύνην;

Ὁ Ἰρλανδὸς προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ Ἔρικ ἀναποφάσιστον βλέμμα, ἐν ᾧ ἡ εὐγνωμοσύνη ἐφαίνετο ἀναμιγνυομένη πρὸς τὸν φόβον,—ζοφερὸν καὶ ἀόριστόν τινα φόβον.

— Κατὰ τὴν ἐμπιστοσύνην ποῦ μοῦ ζητᾶτε! εἶπεν.

— Ὦ! τὸ εἰξεύρετε τί ζητῶ! ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ προσπαθήσας νὰ μειδιάσῃ καὶ λαβὼν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὰς τοῦ τραυματίου. Σᾶς τὸ εἶπα προχθές· εἰξεύρετε τί ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω, τί ἦλθα ἕως εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας νὰ ζητήσω!... Ἐλᾶτε, Πατρίκιε Ὀδόνογαν, εἰπέτε μου αὐτὸ τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει δι' ἐμὲ τόσον μεγάλην σημασίαν, εἰπέτε μου τί εἰξεύρετε διὰ τὸ «παιδὶ τοῦ σωσιβίου»! Εἰπέτε μου πῶς εἰμπορῶ νὰ ἐπανεύρω τὴν οἰκογένειάν μου!.. Τί φοβεῖσθε; Τί κίνδυνον τάχα τρέχετε ἂν μοῦ φανερώσετε ὅσα σᾶς ἐρωτῶ;

Ὁ Ὀδόνογαν δὲν ἀπεκρίνετο ἀλλ' ἐφαίνετο σταθμίζων διὰ τοῦ ἀπημβλυμένου αὐτοῦ νοὸς τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἔρικ.

— Μά, εἶπε τέλος, ἂν γλυτώσωμε ἀπὸ 'δῶ, ἂν φθάσωμε σὲ μία χώρα ποῦ ἔχει δικαστήρια, θὰ κακοπάθω!

— Ὄχι, σᾶς τὸ ὁρκίζομαι!... Σᾶς τὸ ὁρκίζομαι εἰς ὅ,τι ἔχω ἱερώτερον! ἐφώνησεν ἐνθέρμως ὁ Ἔρικ. Ὅ,τι καὶ ἂν ἐκάματε εἰς ἐμένα ἢ εἰς ἄλλους, σᾶς δίδω τὸν λόγον μου ὅτι δὲν θὰ πάθετε τίποτε... Κ' ἔπειτα συμβαίνει κ' ἓν ἄλλο τὸ ὁποῖον σεῖς δὲν γνωρίζετε, καθὼς φαίνεται· ὅλα ἐκεῖνα τὰ γεγονότα παρεγράφησαν, δηλαδὴ ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἐπράξατε, ἀφ' οὗ ἐπέρασαν ἀπὸ τότε εἴκοσι ἔτη, ἡ δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων δὲν ἔχει πλέον τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς ζητήσῃ λόγον!

— Ἀλήθεια; ἠρώτησεν ὁ Πατρίκιος μετά τινος ἔτι δυσπιστίας. Μὰ ὁ κύριος Τζὼν μοῦ εἶπε πῶς τὴν *Ἀλάσκα* τὴν ἔστειλε ἡ ἀστυνομία καὶ ὁ ἴδιος τοῦ εἴπατε διὰ δικαστήρια...

— Ναί, ἀλλὰ διὰ μίαν τωρινὴν ὑπόθεσιν καὶ ὄχι παλαιάν, διὰ κάποιο δυστύχημα τὸ ὁποῖον μᾶς συνέβη εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ταξειδίου μας!... Νὰ εἶσθε βέβαιος, Ὀδόνογαν, πῶς ὁ Τζὼν σᾶς ἐπερίπαιξε. Χωρὶς ἄλλο, ἔχει κάποιο συμφέρον διὰ νὰ μὴν ὁμιλήσετε.

— Καὶ βέβαια ἔχει συμφέρον! εἶπεν ὁ Ἰρλανδὸς μετὰ πεποιθήσεως. Μὰ δὲν μοῦ λέτε ποιὸς σᾶς εἶπε πῶς ἐγὼ ξεύρω τὸ μυστικό;

— Ὁ Βόουλες καὶ ἡ γυναῖκά του, ποῦ κρατοῦν τὸ ξενοδοχεῖον ἡ *Ἐρυθρὰ Ἄγκυρα* εἰς τὸ Βρουκλάϊν· αὐτοὶ σᾶς ἤκουσαν πολλὰς φορὰς νὰ ὁμιλῆτε διὰ τὸ «παιδὶ τοῦ σωσιβίου.»

— Ἀλήθεια! εἶπεν ὁ Ἰρλανδός.

Ἔμεινε δὲ σύννους στιγμάς τινας ἔτι.

—Τὸ λοιπὸν δὲν σᾶς ἔστειλε ἡ ἀστυνομία; ἐπανέλαβεν.

— Ὄχι,—τί ἀνόητος ἰδέα εἶνε αὐτή, Πατρίκιε;—Ἦλθα μόνος μου, ἀπὸ τὴν μεγάλην μου ἐπιθυμίαν, ἀπὸ τὴν δίψαν ποῦ ἔχω νὰ μάθω ποία εἶνε ἡ πατρίς μου, ποία εἶνε ἡ οἰκογένειά μου...

Εἰς τὰ χείλη τοῦ Ὀδόνογαν ἐπήνθησεν ὑπερήφανον μειδίαμα.

— Ἆ! αὐτὸ θέλετε νὰ μάθετε; εἶπε. Τὸ λοιπόν, ἀλήθεια, εἰμπορῶ νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ ἐγώ!... Ἀλήθεια, τὸ ξέρω!...

—Εἰπέτε το, Ὀδόνογαν, εἰπέτε το! ἀνέκραξεν ὁ Ἔρικ ἰδὼν αὐτὸν διστάζοντα πάλιν. Εἰπέτε το καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ σᾶς συγχωρήσω ἂν μοῦ ἐκάματε τίποτε κακόν, νὰ σᾶς εὐγνωμονῶ, καὶ νὰ σᾶς ἀποδείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου.

Ὁ Ἰρλανδὸς ἔρριψε βλέμμα πλῆρες πόθου πρὸς τὴν φιάλην τοῦ ῥουμίου.

— Ξηράθηκε ὁ λάρυγγάς μου ἀπὸ τὸ λέγε λέγε, εἶπε. Δόστε μου 'λίγο ῥοῦμι ἀκόμα...

— Ἡ φιάλη δὲν ἔχει πλέον μέσα, ἀλλὰ θὰ πᾶμε νὰ σᾶς φέρωμεν ἀπὸ τὴν ἀποθήκην μας. Ἐκεῖ ἔχομεν δύο μεγάλα βαρέλια, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ δοὺς τὴν φιάλην εἰς τὸν Ἔρσεβον.

Οὗτος δὲ ἀπεμακρύνθη παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κλάας.

— Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ, προσεῖπεν ὁ νέος στραφεὶς πρὸς τὸν τραυματίαν. Ἐμπρὸς λοιπόν, καλέ μου Πατρίκιε, φανερώσατέ μου τὸ μυστικόν... Ἐλᾶτε σεῖς εἰς τὴν θέσιν μου! Ὑποθέσατε πῶς εἰς ὅλην σας τὴν ζωὴν δὲν εἰξεύρατε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου σας, τὸ ὄνομα τῆς μητρός σας, καὶ ὅτι εὑρίσκεσθε ἐμπρὸς εἰς τὸν μόνον ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος τὰ εἰξεύρει ὅλα αὐτά, καὶ ὅμως αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν θέλει νὰ σᾶς φανερώσῃ τὸ πολύτιμον αὐτὸ μυστικόν, τὴν στιγμὴν ἴσα ἴσα ὅπου τοῦ ἐσώσατε τὴν ζωήν! Δὲν εἶνε

Digitized by Google

σκληρόν, Πατρίκιε; δὲν εἶνε πολὺ σκληρόν;... Δὲν σᾶς ζητῶ τίποτε ἀδύνατον, δὲν σᾶς ζητῶ νὰ κατηγορήσετε τὸν ἑαυτόν σας, ἂν ἐκάματε καμμίαν κακὴν πρᾶξιν!... Δόσατέ μου μικρὰν μόνον πληροφορίαν, δείξατέ μου μόνον τὰ ἴχνη πῶς νὰ εὕρω τὴν οἰκογένειάν μου, τίποτε ἄλλο δὲν ζητῶ!...

— Ἀφ' οὗ εἶν' ἔτσι θὰ σᾶς εὐχαριστήσω, εἶπεν ὁ Πατρίκιος προφανῶς συγκεκινημένος. Θὰ ξεύρετε, πιστεύω, πῶς ἤμουν μαθητευόμενος 'ς τὴν *Κυνθία*...

Ἀλλ' αἴφνης ἐσταμάτησε.

Ὁ Ἔρικ ἐκρέματο, ὡς εἰπεῖν, ἀπὸ τῶν χειλέων του!... Ἤγγιζε τέλος εἰς τὸ ποθεινὸν τέρμα!... Ἔμελλε νὰ ἴδῃ λυόμενον τὸ μυστηριῶδες αἴνιγμα τοῦ βίου του, νὰ γνωρίσῃ τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς πατρίδος του! Πράγματι, ἡ ἐλπὶς αὕτη δὲν ἐφαίνετο χιμαιρική... Συντόνως προσέχων εἰς τοὺς λόγους τοῦ τραυματίου, προσήλου ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα, ἕτοιμος νὰ καταπίῃ ἀπλήστως ὅσα ἔμελλε νὰ ἐκστομίσῃ. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ διέκοπτε τὴν ἀφήγησιν ἐκείνην, οὔτε διὰ νεύματος κἂν. Δὲν ἐνόησε δὲ ὅτι σκιά τις ἀνέθορεν ὀπίσω αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἡ θέα τῆς σκιᾶς ἐκείνης διέκοψεν ἀποτόμως τὴν διήγησιν τοῦ Πατρικίου.

— Ὁ κὺρ Τζών! ἐψιθύρισε τεταραγμένος ὡς μαθητής, ὅστις φωρᾶται φλυαρῶν.

Ὁ Ἔρικ στραφεὶς εἶδε τὸν Τούδωρ Βράουν ὀρθὸν πρὸ παρακειμένου λοφίσκου, ὅστις εἶχεν ἀποκρύψῃ τέως αὐτὸν τῶν βλεμμάτων. Ἡ αναφώνησις τοῦ Ἰρλανδοῦ ἐπεβεβαίου τὴν ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ πρὸ μικροῦ γεννηθεῖσαν ὑπόνοιαν, ὅτι ὁ Τζὼν καὶ ὁ Τούδωρ Βράουν ἀπετέλουν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἄτομον.

Ἀλλὰ μόλις προέλαβε νὰ διατυπώσῃ κατὰ διάνοιαν τὸ συμπέρασμα τοῦτο.

Δύο πυροβολισμοί, ἐν διαστήματι τριῶν δευτερολέπτων ἀπ' ἀλλήλων ἀκουσθέντες ἔρριψαν ἀναίσθητα δύο πτώματα.

Ὁ Τούδωρ Βράουν σκοπεύσας ἐφόνευσε τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, ὅστις ἐξέπνευσεν ἐν ἀκαρεῖ.

Ἀλλὰ πρὶν καταβιβάσῃ τὸ ὅπλον του ὁ Τούδωρ Βράουν ἐβλήθη διὰ σφαίρας ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ κατέπεσε πρηνής.

— Καλὰ ἔκαμα νὰ γυρίσω ὀπίσω, ἅμα εἶδα ὕποπτα πατήματα ἐπάνω 'ς τὰ χιόνια! εἶπεν ὁ Ἔρσεβον, πλησιάσας καὶ κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ καπνίζον ἔτι τὸ ὅπλον αὐτοῦ.

Κ'

Τὸ τέρμα τοῦ περίπλου.

Ὁ Ἔρικ ῥήξας κραυγὴν ἔπεσε γονυκλινὴς πρὸ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, ζητῶν ἐσχάτην τινὰ πνοὴν ζωῆς, ἀκτῖνά τινα ἐλπίδος!... Ἀλλ' ὁ Ἰρλανδὸς εἶχεν ἀποθάνῃ συμπαραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸ πολύτιμον ἀπόκρυφον.

Ὁ δὲ Τούδωρ Βράουν κατέπεσε πρηνής, ὡς εἴπομεν· τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐσφάδασε πρὸς στιγμήν, αἱ χεῖρές του ἀφῆκαν τὸ ὅπλον ὅπερ ἔσφιγγον τὴν στιγμὴν τῆς πτώσεως, καὶ ἐξέπνευσεν οὐδὲ λέξιν ἐκστομίσας.

— Πατέρα, τί ἐκάματε; ἀνέκραξε πικρῶς ὁ Ἔρικ. Διατί μοῦ ἀφῃρέσατε καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα ὅπου εἶχα νὰ γνωρίσω τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς μου;...Δὲν ἦτο προτιμότερον νὰ τὸν συλλάβωμεν αἰχμάλωτόν μας αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον;

— Καὶ νομίζεις ὅτι θὰ μᾶς ἄφινε καιρόν; ἀπεκρίθη ὁ Ἔρσεβον. Ἡ δευτέρα τουφεκιὰ ἦτο διὰ σέ, νὰ ἦσαι βέβαιος!... Τὸν ἐκδικήθηκα διὰ τὸν φόνον αὐτοῦ τοῦ δυστυχισμένου, τὸν ἐτιμώρησα διὰ τὸ ἔγκλημα τῆς *Κρύας Ξέρας* καὶ ἴσως καὶ δι' ἄλλα ἀκόμη· ὅ,τι κι' ἂν ἔγινε, δὲν λυποῦμαι!...Τί διάφορον ἔχεις, παιδί μου, νὰ μάθῃς ποία εἶνε ἡ γενεά σου, 'ς αὐτὴν τὴν θέσι ποῦ εἴμεθα;...Τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς σου!...σὲ λίγο, χωρὶς ἄλλο, θὰ πᾶμε νὰ ῥωτήσωμε τὸν ἴδιο τὸν Θεὸ νὰ μᾶς τὸ φανερώσῃ!

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπέρανε τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ἔρσεβον κανονοβολισμὸς ἠκούσθη. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἦτο ἀπάντησις εἰς τοὺς πλήρεις ἀπενθαρρύνσεως λόγους τοῦ γέροντος ἁλιέως· ἀλλ' ἦτο βεβαίως ἀπάντησις εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς νήσου ἀκουσθέντας πυροβολισμούς.

— Τὸ τηλεβόλον τῆς *Ἀλάσκας*!...Ἐσώθημεν!...ἀνέκραξεν ὁ Ἔρικ ἀνεγερθεὶς ὅπως ἀναβῇ λοφίσκον καὶ ἐρευνήσῃ διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ἀπέραντον πέριξ θάλασσαν.

Κατ' ἀρχὰς εἶδε μόνον γιγαντιαίους ὄγκους πάγων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου φερομένους καὶ ταλαντωμένους ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἀλλὰ πυροβολήσαντος μετ' ὀλίγον εἰς τὸν ἀέρα τοῦ Ἔρσεβον, ἄλλος κανονοβολισμὸς ἀπήντησε σχεδὸν ἀμέσως.

Ἤδη ὁ Ἔρικ εἶχεν εὐκρινῶς διακρίνῃ ὀλίγον μέλανα καπνὸν διαγραφόμενον πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ. Ἔκτοτε δὲ πυροβολισμοὶ καὶ κανονοβολισμοὶ ἀνταπεκρίνοντο ἀνὰ πέντε λεπτά, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ *Ἀλάσκα* κάμψασα πελώριον ὄγκον πάγου ἐπεφάνη ὁλοταχῶς πλέουσα πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς νήσου.

Ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Ἔρσεβον, ὥρμησαν κλαίοντες ἐξ ἀγαλλιάσεως, εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων.— Ἔσειον τὰ μανδήλια, ἀνέρριπτον τὰ πιλίδια αὐτῶν εἰς τὸν ἀέρα, ἐξεδήλουν παντὶ τρόπῳ τὴν χαράν των.

Τέλος ἡ *Ἀλάσκα* ἔστη. Φαλαινίς τις σταλεῖσα προσεπέλασε μετὰ εἴκοσι λεπτὰ εἰς τὴν νῆσον.

Πῶς νὰ περιγραφῇ ἡ χαρὰ τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα, τοῦ Βρέδεξορδ, τοῦ Μαλαρίου καὶ τοῦ

Digitized by Google

Ὄθωνος ἐπανευρόντων σώους καὶ ὑγιεῖς οὓς ἐνόμιζον ἀπολεσθέντας;

Διηγήθησαν τὰ γενόμενα, τὸν τρόμον καὶ τὴν ἀπελπισίαν αὐτῶν ἐν τῇ νυκτί, τὰς ματαίας ἐπικλήσεις. Ἡ *Ἀλάσκα* εὑρεθεῖσα τὴν ἡμέραν σχεδὸν ἐλευθέρα τῶν πάγων, ἀνετίναξε διὰ δυναμίτιδος τοὺς κρυστάλλους ὅπως ἀπαλλαγῇ αὐτῶν καθ' ὁλοκληρίαν. Ὁ Βόζεβιτς ἀναλαβὼν τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλοίου ὡς ὕπαρχος ἔσπευσεν εἰς ἀναζήτησιν τῆς πλωτῆς νήσου, πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ παρασύραντος αὐτὴν ἀνέμου. Ὁ διὰ μέσου τῶν κινουμένων πάγων πλοῦς ἐκεῖνος ἦτο ὁ ἐπικινδυνώτατος ἐξ ὅσων εἶχε συντελέσῃ ἡ *Ἀλάσκα*. Ἀλλὰ διὰ τῶν ἐξαιρέτων ἕξεων, εἰς ἃς εἶχεν ἀσκήσῃ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ὁ Ἔρικ, διὰ τῆς κτηθείσης πείρας, διὰ τῆς ἀκριβείας τῶν χειρισμῶν κατώρθωσαν νὰ προχωρῶσι μέσῳ τῶν πλεόντων ἐκείνων κρυστάλλων ἀκωλύτως. Ἄλλο πλεονέκτημα τῆς *Ἀλάσκας* ἦν ὅτι ἐχώρει κατ' αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν τῶν πάγων μᾶλλον αὐτῶν ταχυπλοοῦσα. Ἡ ἔρευνα ἐκείνη εὐτυχῶς δὲν ἀπέβη ματαία. Τὴν ἐνάτην τῆς πρωίας ἐφάνη ἡ μεγάλη ἐκ πάγου νῆσος, ἐκ τῆς σκοπιᾶς δ' ἐξηκριβώθη καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δὲ δύο πυροβολισμοὶ ἀκουσθέντες ἐπέρρωσαν τὴν ἐλπίδα ὅτι οἱ δύο ναυαγοὶ εὑρίσκοντο ἔτι ἐπ' αὐτῆς.

Τὰ λοιπὰ ἐλαχίστην εἶχον τοῦ λοιποῦ σημασίαν· Ἡ *Ἀλάσκα* ἔμελλε νῦν νὰ στρέψῃ τὴν πρώραν αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν εἰς ὃν θὰ ἔφθανεν ἱστιοδρομοῦσα, ἀφ' οὗ ἠμοίρει πλέον ἀνθράκων.

— Δὲν θὰ ὑπάγωμεν μὲ τὰ ἱστία! εἶπεν ὁ Ἔρικ. Ἔχω δύο ἄλλας ἰδέας. Ἡ πρώτη εἶνε νὰ ῥυμουλκηθῶμεν ἀπὸ τὴν νῆσόν μας ὅσον περισσότερον προχωρήσῃ πρὸς νότον ἢ πρὸς δυσμάς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θ' ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰς ἀκαταπαύστους συγκρούσεις μὲ τοὺς πλέοντας πάγους, τοὺς ὁποίους ἡ πλωτὴ νῆσός μας θ' ἀναλάβῃ νὰ διώκῃ ἔμπροσθέν της. Ἡ δευτέρα εἶνε νὰ συλλέξωμεν τὰ ἀναγκαῖα καύσιμα ὅπως συμπληρώσωμεν τὸν πλοῦν μας, ὅταν ἔλθῃ ἡ κατάλληλος ὥρα ν' ἀναλάβωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν μας.

— Τί θέλεις νὰ εἴπῃς; Μήπως ἡ νῆσός σου περιέχει γαιανθρακωρυχεῖον; ἠρώτησε γελῶν ὁ ἰατρός.

— Ὄχι ἀκριβῶς γαιανθρακωρυχεῖον, ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ, ἀλλὰ κάτι τι ὅμοιον περίπου, τουτέστι ὀρυχεῖον ζωϊκοῦ ἄνθρακος, ἀπὸ λίπος *ουγιούκ*. Θὰ ἐπιχειρήσω τὸ πείραμα ἀφ' οὗ ἔχομεν ἑστίαν ἐπίτηδες κατασκευασθεῖσαν διὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν καυσίμων.

Πρὸ παντὸς ἄλλου ἐξεπλήρωσαν τὰ πρὸς τοὺς θανόντας καθήκοντα ῥίψαντες αὐτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ἀφ' οὗ ἔδεσαν σφαῖραν εἰς τοὺς πόδας των.

Εἶτα ἡ *Ἀλάσκα* προσήγγισεν εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν τῆς πλωτῆς νήσου ὥστε νὰ σύρηται ὑπ' αὐτῆς προστατευομένη ἅμα ὑπὸ τοῦ ὄγκου της. Εὐχερῶς λοιπὸν ἠδυνήθη τὸ πλήρωμα ν' ἀνακομίσῃ εἰς τὸ πλοῖον τὰ ἀποβιβασθέντα εἰς τὴν ἀποθήκην τρόφιμα. Μετὰ τοῦτο δὲ τὸ πλοῖον προσεδέθη εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς νήσου, ὅπου προησπίζετο κάλλιον κατὰ τῶν γιγαντιαίων κρυστάλλων. Ὁ Ἔρικ εἶχεν ἤδη βεβαιωθῇ ὅτι οὕτω ῥυμουλκούμενοι διήνυον κατὰ μέσον ὅρον ἓξ μίλλια, ὅπερ ἦτο ἐπαρκέστατον, ἀφ' οὗ μάλιστα οὐδένα φόβον εἶχον τοῦ λοιποῦ ἐκ τῶν πλεόντων πάγων.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἐξ ὅσων εἴπομεν μέχρι τοῦδε περὶ τῶν βακτηρίων ἐξάγεται, ὅτι τὸ πλῆθος αὐτῶν εἶνε ἄμετρον καὶ οἱ τρόποι τῆς διαδόσεως αὐτῶν πολυάριθμοι. Τὰ παραμόνιμα αὐτῶν σπόρια ξηραινόμενα ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ὄχι μόνον ν' ἀναβλαστάνωσι μετὰ μακρόν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, χρόνον, ὅπως καὶ τὰ σπέρματα τῶν τελειοτέρων φυτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ βλάπτωνται ποσῶς, τοὐλάχιστον πλείστων ἐξ αὐτῶν, ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους, τῆς θερμότητος, τῆς ξηρασίας κ.τ.λ. Ὅπως θανατώσωμεν π.χ. τὰ σπόρια βακτηρίου τοῦ χόρτου εἶνε ἀνάγκη θερμοκρασίας ἄνω τῶν 110° C καὶ παράτασις τοῦ βρασμοῦ πέραν τῆς ὥρας. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, καὶ διὰ τὰ λοιπὰ εἴδη.

Πλὴν ὅμως τῆς διαδόσεως τῶν βακτηρίων διὰ σπορίων δύνανται ταῦτα νὰ διαδοθῶσι καὶ διὰ τῶν φυτικῶν αὐτῶν μορφῶν, καθόσον πολλὰ ῥαβδία τούτων ξηραινόμενα ἀναβλαστάνουσιν ὅταν διυγρανθῶσιν.

Ἡ ἁπανταχοῦ παρουσία τῶν βακτηρίων καθίσταται εὐνόητος, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι τὰ σπέρματα αὐτῶν καὶ τὰ ῥαβδία εὑρίσκονται προσκεκολλημένα ἐφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ αἰωρημένα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ· ἕνεκα τῆς μικρότητός των δὲ καὶ ἡ ἐλαφροτάτη πνοὴ τοῦ ἀνέμου διασπείρει αὐτὰ πανταχόθεν, οὕτω δὲ ἅμα ταῦτα ἀνευρίσκουσι τοὺς ὅρους πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν, ὑγρασίαν καὶ θερμότητα, ἀναπτύσσονται παραυτα καὶ πολλαπλασιάζονται ἐκπληκτικῶς.

Γνωρίζομεν ἤδη, ὅτι τὰ βακτήρια ἀνήκουσιν εἰς τὰς φυτικὰς ὀργανώσεις, αἵτινες δὲν παρασκευάζουσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὰς θεμελιώδεις οὐσίας τοῦ σώματός των, ἀλλὰ παραλαμβάνουσιν αὐτὰς ὅπως καὶ τὰ ζῷα, ἑτοίμους ἀφ' ἑτέρων ἐνοργάνων σωμάτων, ἤτοι εἰς τοὺς μύκητας. Ἐπειδὴ δὲ τὰ σώματα τὰ περιέχοντα τοιαύτας οὐσίας

Digitized by Google

εἶνε δύο εἰδῶν, ζῶντα καὶ νεκρά, καὶ τὰ βακτήρια, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ μύκητες, ἐὰν μὲν τρέφωνται ἀπὸ *ζώντων* ζώων ἢ φυτῶν, ὀνομάζονται *παράσιτα*, ἐὰν δὲ ἀπὸ *νεκρῶν*, ἢ ἀπὸ οὐσιῶν παραγομένων μὲν ἀπὸ ζώντων ὄντων ἀλλὰ στερουμένων ζωῆς, ὀνομάζονται *σαπρόφυτα*. Τὰ δεύτερα δὲ ταῦτα βακτήρια εἶνε τὰ μάλιστα διαδεδομένα ἐξ ὅλων τῶν ὄντων, διότι πλήρης εἶνε αὐτῶν ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ τὸ γήϊνον ἔδαφος, τὰ ὕδατα τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ πᾶσαι αἱ ὀργανικαὶ οὐσίαι αἱ σηπόμεναι ὑπὸ τὸ ἔδαφος. Κυρίως ὅμως εὑρίσκονται κατὰ πλήθη ἀμέτρητα ὅπου ἄφθονος σῆψις καὶ ἀποσύνθεσις. Ἐὰν ῥίψωμεν ἐν ὕδατι τεμάχιον κρέατος ἢ καρποῦ ἢ ἄλλης τινὸς ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς οὐσίας, τὸ ὕδωρ μετά τινα χρόνον γίνεται ἐλαφρῶς θολερόν, εἶτα δὲ γαλακτῶδες, ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐν αὐτῷ ἀναπτυσσομένων βακτηρίων, ἐν ᾧ συγχρόνως ἡ σῆψις τοῦ κρέατος προχωρεῖ καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναδίδονται ἀέρια συνήθως κακῶς ὄζοντα. Μετά τινα ὅμως χρόνον ἡ θόλωσις ἐλαττοῦται καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται διαυγὲς καὶ ἄοσμον. Τὰ βακτήρια καταναλώσαντα ἅπασαν τὴν ὀργανικὴν οὐσίαν τοῦ κρέατος, παύονται μεριζόμενα καὶ πίπτουσι μετὰ τῶν σπορίων αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ ἀγγείου, σχηματίζοντα ὑπόλευκον κατακάθισμα. Ἐὰν δὲ ῥίψωμεν ἐκ νέου ὀργανικὴν οὐσίαν ἡ θόλωσις ἐπανέρχεται.

Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς ὑγροῦ ἀέρος τὰ βακτήρια πολλαπλασιάζονται ἀφθόνως, εὑρίσκοντα οὐσίας ἐπιδεκτικὰς σήψεως. Οὕτω ἐντὸς τῶν ὑγρῶν καὶ εὐρωτιώντων ἑρμαρίων κατακαλύπτουσι τὸν τυρόν, τὸν ἄρτον, τὸ κρέας καὶ τὰς λοιπὰς τροφὰς διὰ βλεννωδῶν ἀχρόων ἢ ἐγχρόων ἐπιχρισμάτων, διαφόρων τῶν ὑπὸ τοῦ εὐρῶτος παραγομένων. Τὰ ῥέοντα ὕδατα ἐπίσης, ὅταν ἐνέχωσι μικρὰς ποσότητας ὀργανικῶν οὐσιῶν, περιέχουσι καὶ βακτήρια, τὰ δὲ στάσιμα, βρίθοντα τοιούτων οὐσιῶν, εἶνε κατάπλεα τούτων. Καὶ τί ἄλλο δὲ εἶνε ἕλος τι λιμνάζον ἢ ἀγγεῖον παμμέγιστον ἐνῷ καὶ χόρτα ἄπειρα νεκρὰ καὶ ζῷα θνησιμαῖα, μεγάλα τε καὶ μικροσκοπικά, καὶ ἕτεραι οὐσίαι ἐνόργανοι συμπαρασύρονται ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ συμφύρονται ἐπὶ τὸ αὐτό; Τὰ ὕδατα ἐπίσης τῶν ἐργοστασίων, τὰ ὕδατα τῶν ὑπονόμων, τῶν νεροχυτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀποχετευτηρίων σωλήνων τῶν οἰκιῶν, τὰ ὕδατα τῶν δεξαμενῶν, εἶνε πλήρη σαπροφύτων βακτηρίων. Ποῖον δὲ τῶν σιτίων ἡμῶν ἢ τῶν ποτῶν δὲν φέρει ἐπ' αὐτοῦ ἢ ἐντὸς τῆς οὐσίας αὐτοῦ πληθὺν βακτηρίων ἢ σπερμάτων βακτηριωδῶν; Τὰ βακτήρια μεταναστεύουσιν ἀοράτως καὶ ἐντὸς τῶν ποτῶν (γάλακτος, οἴνου, ζύθου, κτλ.) ὅταν ἀφῶμεν αὐτὰ ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ προκαλοῦσι τὰς γνωστὰς θολώσεις αὐτῶν, αἱ δὲ τροφαὶ μας δέον νὰ προφυλαχθῶσιν ἰδιαζόντως, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω, ὅπως μείνωσιν ἀβλαβεῖς καὶ ἀνέπαφοι βακτηρίων.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ βακτήρια ξηραινόμενα παρασύρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ αἰωροῦνται διηνεκῶς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, εὑρίσκομεν αὐτὰ ἐπὶ τῶν τριχῶν ὑμῶν καὶ τοῦ δέρματος, ἐντὸς τοῦ ἱδρῶτος, εἰσπνέομεν αὐτὰ ἀδιακόπως διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ εἰσάγομεν διὰ τῶν τροφῶν εἰς τὸν στόμαχον. Ἀλλὰ καὶ διὰ πολλῶν τροφῶν εἰσάγομεν ἀμέτρητα πλήθη βακτηρίων εἰς τὸν στόμαχον, οἷον διὰ τοῦ πεπαλαιωμένου τυροῦ, διὰ τοῦ ὀξύνου γάλακτος, τοῦ γιαγουρτίου, τῶν ὀξύνων λαχάνων, τῶν τουρσίων κ. τ. λ. Τὰ βακτήρια ὅμως ταῦτα εἰσερχόμενα εἰς τὸν στόμαχον καταστρέφονται ὑπὸ τῶν ὀξέων, ἅτινα ἐκκρίνονται ἀπὸ τῶν τοίχων αὐτοῦ, ἢ δὲν ἀναπτύσσονται ὡς δεῖ, καὶ ἐξέρχονται μετὰ τῶν περιττῶν τροφῶν πρὸς τὰ ἔξω. Ἕνεκα τῆς εἰσδύσεως δὲ ταύτης τῶν βακτηρίων ἐντὸς τοῦ σώματος εὑρίσκομεν αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος, ἐντὸς τῆς ῥινὸς καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἐντὸς τέλος ὅλων τῶν στομίων τῶν κοιλοτήτων τοῦ σώματος. Νομίζομεν δὲ ὅτι δὲν λέγομεν ποσῶς ὑπερβολήν, ἀλλ' ὅτι καθιστῶμεν τὴν γενικὴν διάδοσιν αὐτῶν καταφανεστάτην, φανταζόμενοι ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς μετὰ τῆς ἀτμοσφαίρας πλήρη ἀοράτων νιφάδων ἐκ σαπροφύτων βακτηρίων ἀποτελουμένων, εἰσχωρούντων καὶ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἡμῶν καὶ κυκλούντων ἡμᾶς πανταχόθεν. Καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε ποσῶς παράδοξον ἀφοῦ καὶ πολλῷ μεγαλήτερα σπόρια ἄλλων τελειοτέρων μυκήτων αἰωροῦνται διηνεκῶς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ ἀναπτύσσονται ἁπανταχοῦ, ὅπου εὕρωσι τοὺς ἀναγκαίους ὅρους πρὸς βλάστησιν καὶ ἐπίδοσιν. Πειράματα διηθήσεως καθαροῦ ἀέρος διὰ πιλήματος βάμβακος ἔδειξαν π.χ. ὅτι ἐπὶ τοῦ βάμβακος συνεσωρεύθησαν οὐ μόνον βακτήρια ἀλλὰ καὶ σπόρια πολυαρίθμων ἐκ τῶν μειζόνων μυκήτων, τινὰ μάλιστα ἐκ σπανιωτάτων εἰδῶν, εὑρισκομένων εἰς χώρας μὴ πλησίον κειμένας.

Τῆς ἁπανταχοῦ ὑπάρξεως τῶν βακτηρίων θεωρουμένης ὡς ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένης ἀληθείας, γεννῶνται νῦν ἀφ' ἑαυτῶν αἱ ἐρωτήσεις, εἶνε ἆρά γε τὰ βακτήρια αὐτὰ τὰ προκαλοῦντα τὴν σῆψιν, ἢ εἶνε τυχαῖοι συνοδοὶ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν σηπομένων οὐσιῶν ἀφ' ὧν ἐξέλιπεν ἡ ζωή; Ἐὰν δὲ τὰ βακτήρια εἶνε τὰ σηψογόνα αἴτια, τίνι τρόπῳ δρῶσιν ἐπὶ τῶν οὐσιῶν τούτων, ἐφ' ὧν ἢ ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναπτύσσονται, ἤτοι ἐπὶ τῶν καλουμένων ὑποθεμάτων;

Πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην φαινόμενά τινα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου, εἰς ἃ

Digitized by Google

ἴσως δὲν ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὴν προσήκουσαν προσοχήν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ ἁγιασμοῦ διατηρεῖται ἄσηπτον ἐπὶ μακρὸν χρόνον, καὶ δικαίως. Διότι τὸ ὕδωρ τῶν κρηνῶν καὶ τῶν φρεάτων ὅταν εἶνε πρόσφατον καὶ καθαρὸν οὐδόλως περιέχει ὀργανικὰς οὐσίας. Εἶνε δὲ πλάνη ἱκανῶς διαδεδομένη ὅτι εἰς ἕκαστον ποτήριον, ὅπερ πίνομεν, συγκαταπίνομεν καὶ μυριάδας ζωϋφίων ἐγχυματικῶν καὶ ἄλλων ζῴων. Ὅπως ὅλα τὰ ζῷα οὕτω καὶ τὰ ἀτελέστατα ζωάρια πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν καὶ ἐπίδοσιν *ἔχουσιν ἀνάγκην φωτὸς ἡλιακοῦ*. Οὐδεμία λοιπὸν πνοὴ ζῶσα δύναται ν' ἀναπτυχθῇ ἐντὸς τῶν φρεάτων καὶ τῶν σωλήνων τῶν ὑδραγωγείων καὶ ἑπομένως οὔτε πτώματα ἐπιδεκτικὰ σήψεως δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν, ὅπως τὰ σπέρματα τῶν βακτηρίων εὕρωσι κατάλληλον ἔδαφος ἐν τῷ ἡγιασμένῳ ὕδατι τῆς φιάλης καὶ μάλιστα ὅταν αὕτη εἶνε κεκλεισμένη διὰ πώματος ἀδιαπνεύστως. Ἕνεκα τούτου τὸ ὕδωρ τοῦτο παραμένει καθαρὸν διαρκῶς, ὅπως καὶ πᾶν ἄλλο ὕδωρ οἱασδήποτε καθαρᾶς πηγῆς.

Ἀλλ' ὅπως δείξωμεν σαφέστερον τὴν σχέσιν τῶν βακτηρίων πρὸς τὴν σῆψιν ἀρκεῖ ἡμῖν νὰ βράσωμεν ἐπὶ μακρόν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, χρόνον τεμάχιόν τι ὀργανικῆς οὐσίας, ὅτε, καθὼς εἴδομεν ἀνωτέρω, καταστρέφομεν διὰ τῆς *παρατεταμένης* θερμοκρασίας τὰ βακτήρια μετὰ τῶν σπερμάτων αὐτῶν. Ἐὰν δὲ κλείσωμεν τὴν βρασθεῖσαν οὐσίαν ἐντὸς φιάλης, ἧς τὸ ὕδωρ ἐπίσης ἐβράσαμεν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον καὶ πωματίσωμεν αὐτὴν θέλομεν παρατηρήσει ὅτι σῆψις οὐδόλως ἐπέρχεται. Ἕνεκα τούτου δὲ καὶ ὁ διάσημος ἰταλὸς φυσιοδίφης Spallanzani, πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν, βράσας τροφὰς ἐντὸς ἰδιαζουσῶν φιαλῶν καὶ ἐν καιρῷ τοῦ βρασμοῦ τοῦ ὕδατος συντήξας τὸν λαιμὸν αὐτῶν, ἀπέφραξεν αὐτὰς ἀδιαπνεύστως. Αἱ οὐσίαι ἔμειναν ἄσηπτοι. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης στηριχθεὶς γάλλος τις μάγειρος μετεχειρίσθη ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος τὴν μέθοδον ταύτην, ὅπως διατηρήσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον κρέας, λαχανικὰ καὶ ἄλλα ἐδέσματα. Ἐγκλείσας τὰς τροφὰς ἐντὸς κιβωτίων ἐκ λευκοσιδήρου, ἀφῆκε μικρὰν τινα μόνον ὀπὴν ἐπ' αὐτῶν ἀνεωγμένην, ὅπως ἐξέρχηται δι' αὐτῆς ὁ ἀτμὸς κατὰ τὴν βράσιν, μετὰ δὲ τὴν ἕψησιν τῶν τροφῶν ἔκλεισεν αὐτὴν διὰ μολύβδου. Πᾶς τις δὲ γινώσκει ὅτι πλῆθος τροφῶν, ἀστακοί, τόννοι, σαρδίναι, καὶ κρέας διαφόρων θηλαστικῶν, μαγειρευόμενον διαφοροτρόπως, ἔρχεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ ἀπωτάτων χωρῶν ἐντὸς κιβωτίων ἐκ λευκοσιδήρου ἄσηπτον καὶ οἱονεὶ πρόσφατον. Οὕτω δὲ τρώγομεν προσφάτους γλώσσας τῶν ταράνδων τῆς Λαπλανδίας, σολομοὺς τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὀστρεῖδια καὶ κρέας βόειον τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας κ.τ.λ.

Ἡ σῆψις τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν προλαμβάνεται καὶ δι' ἄλλων μέσων, περιοριζομένης τῆς ἀναπτύξεως τῶν βακτηρίων διὰ τοῦ ψύχους ἢ καταστρεφομένων αὐτῶν ἐντελῶς δι' ἰδίων βακτηριοκτόνων, *ἀπολυμαντικῶν ἢ ἀντιμιασματικῶν*, οὐσιῶν. Εἶνε γνωστὸν π. χ. ὅτι ἅμα τὰ βακτήρια τεθῶσιν εἰς θερμοκρασίαν περὶ τὸ μηδέν, παύονται αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ ἑπομένως καὶ ὁ πολλαπλασιασμός. Εἰς τοῦτο δὲ συνίσταται καὶ ὁλόκληρος νεωτέρα ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις, καθ' ἣν κρέας καὶ ἰχθῦς, ἀποψυχόμενοι ἐντὸς πλοίων εἴτε διὰ πάγου εἴτε διὰ τῆς πυκνώσεως καὶ ταχείας ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος, μεταφέρονται ἀπὸ Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μετενέχθη ἐξ Ἀμερικῆς εἰς διάστημα τριῶν μηνῶν κρέας πρόβειον ἀξίας 100,000 φράγκων, ἐκτὸς τοῦ βοείου κρέατος, οὗτινος μεταφέρεται μείζων ποσότης. Ἐπίσης δὲ καὶ ἰχθῦς μεταφέρονται ἐν χώροις τῶν ἀτμοπλοίων ἐψυγμένοις διὰ θερμοκρασίας 6^0—8^0 ὑπὸ τὸ μηδέν.

Ἕνεκα δὲ τοῦ λόγου τούτου τῆς μὴ ἀναπτύξεως τῶν βακτηρίων ἐν τῷ πάγῳ καὶ ζῷα καὶ φυτὰ τῶν παρελθουσῶν γεωλογικῶν περιόδων, καλυφθέντα ὑπὸ χιόνων καὶ πάγων, διετηρήθησαν μέχρι σήμερον σῶα καὶ ἀνελλιπῆ, ὡς ἂν ἐκαλύφθησαν χθὲς ὑπὸ τῶν χιόνων. Οὕτω διετηρήθησαν πτώματα μαμμουθ καὶ ῥινοκέρων ἐπὶ αἰῶνας ὅλους κεχωσμένα ἐντὸς τῶν πάγων τῆς Σιβηρίας, ἦσαν δὲ τόσῳ πρόσφατα ἐκκαλυφθέντα, ὥστε οἱ κύνες ἔφαγον ἀπὸ τῶν κρεάτων αὐτῶν.

Τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν βακτηρίων παρακωλύει δεύτερον ἡ χημικὴ δρᾶσις, ἐπὶ ταύτης δὲ στηρίζεται ἡ χρῆσις τῶν καλουμένων *ἀντισηπτικῶν* οὐσιῶν. Τὸ ἔλαιον, τὸ ὄξος, τὸ βορικὸν ὀξύ, τὸ φανικὸν ἢ καρβολικόν, τὸ σαλικιλικόν, τὸ μαγειρικὸν ἅλας, τὸ οἰνόπνευμα καὶ πλῆθος ἄλλων οὐσιῶν εἶνε ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βακτηρίων, εἴτε ἀπ' εὐθείας θανατοῦντα καὶ δηλητηριάζοντα αὐτά, εἴτε ἐμμέσως δρῶντα ἐπὶ τοῦ ὑποθέματος.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων πειθόμεθα ὅτι πρὸς σῆψιν καὶ ζύμωσιν τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν τὰ βακτήρια εἶνε ἀπαραίτητα, καὶ ὅτι δὲν εἶνε ταῦτα τυχαῖοι συνοδοὶ τῶν διεργασιῶν τούτων. «Δὲν εἶνε λοιπὸν ὁ θάνατος ἡ αἰτία τῆς σήψεως, ὡς συνήθως πιστεύεται,» λέγει βακτηριολόγος τις Γερμανὸς «ἀλλ' ἡ ζωὴ τῶν μικρῶν τούτων ὀργανώσεων.»

Οὕτω τὰ ἀόρατα ταῦτα φυτικὰ ὄντα διὰ τῆς διαλύσεως καὶ ἀποσυνθέσεως τῶν ἑτοίμων χημικῶν συνθέσεων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ σώματα τῶν ὄντων ἐν ζωῇ, ἀλλοιοῦσι διηνεκῶς καὶ παρασκευάζουσι τοὺς ὅρους τῆς ὑπάρξεως. Τὰ πράσινα φυτὰ τῶν δασῶν καὶ τῶν πεδιάδων κατασκευάζουσιν οὐσίαν ὀργανικὴν παραλαμβάνοντα

Digitized by Google

αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀψύχου ἀτμοσφαίρας καὶ τοῦ γηΐνου ἐδάφους. Τὰ ζῷα, τρεφόμενα ἀπὸ τῶν φυτῶν, κατασκευάζουσιν ἀπὸ τῶν ἑτοίμων ἤδη τούτων ὀργανικῶν οὐσιῶν τὰς οὐσίας τοῦ σώματός των καὶ ἀδιακόπως ἀντικαθιστῶσιν αὐτὰς φθειρομένας ἐκ τῶν διαφόρων λειτουργιῶν τοῦ σώματος καὶ ἀνακαινίζουσιν. Ἀλλ' αἴφνης τὸ νῆμα τῆς ζωῆς ἕνεκα ἀφορμῆς τινος κόπτεται. Ἅπαν τὸ ὑλικὸν ζῴου τινὸς ἢ φυτοῦ κεῖται ἄχρηστον ἐπὶ τῶν πεδιάδων ἢ τῶν ὀρέων ἢ κατατίθεται ἐντὸς τῆς γῆς περιβεβλημένον σινδόνας ἢ μέταξαν. Τότε ἄρχεται τὸ ἔργον τῶν βακτηρίων. Οἱ νεκροὶ ἀποσυντίθενται εἰς τὰς οὐσίας ἐξ ὧν συνέστησαν, αἱ οὐσίαι αἱ πρὶν ὀργανικαὶ μεταβάλλονται εἰς ἀνοργάνους, ἡ δὲ ὕπαρξις ἥτις πρὸ ὀλίγου κατεῖχεν ἐνεργὸν θέσιν μεταξὺ τῶν ζώντων ὄντων, μεταβάλλεται νῦν εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὕδωρ, ἀμμωνίαν καὶ ἄλλα τινὰ ἀνόργανα σώματα, ἅτινα ἀποδίδονται εἰς τὸ ἔδαφος καὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ χρησιμεύουσι πάλιν εἰς τὰ φυτὰ ὡς λίπασμα καὶ τροφή.

Νῦν ὅμως γεννᾶται τὸ σπουδαιότερον τῶν ζητημάτων. Ἀφοῦ τὰ βακτήρια καταστρέφουσι τὰς ἑτοίμους οὐσίας, μεταχειρίζονται αὐτὰς ἀποκλειστικῶς πρὸς πλάσιν καὶ ἀνακαίνισιν τοῦ ἰδίου αὐτῶν σώματος; Ἀλλὰ τότε ἀντὶ τῶν σωμάτων τῶν νεκρῶν ζῴων, ἠθέλομεν ἔχει πρὸ ἡμῶν ἀπεράντους ὄγκους βακτηριωδῶν μαζῶν, ὅπερ ὅμως δὲν εἶνε ἀληθές.

Τοῦτο τὸ ζήτημα σκοποῦντες νὰ θίξωμεν εἰσερχόμεθα κατὰ φυσικὴν τοῦ λόγου φορὰν εἰς τὸ θέμα περὶ τῆς οὐσίας τῆς σήψεως, θέμα ἱκανῶς εὐρὺ καὶ διαφέρον, διότι τούτου γενομένου καταληπτοῦ, τὸ βλέμμα ἡμῶν διεισδύει βαθέως εἰς πολλὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἐξηγεῖται ἡ δρᾶσις τῶν βακτηρίων ἐπὶ τῶν νόσων καὶ λύονται τόσα προβλήματα καὶ δυσεξήγητα φαινόμενα τοῦ καθημερινοῦ ἡμῶν βίου.

Ἐπὶ τοῦ θέματος δὲ τούτου θέλομεν προσεχῶς ἀπασχολήσει τὸν μέχρι τοῦδε εὐμενῶς παρακολουθήσαντα ἡμᾶς ἀναγνώστην.

[Ἕπεται συνέχεια].

Σπ. Μηλιαράκης

ΠΑΤΡΟΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ (¹)

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 412]

Ἀλλ' ὁ πατὴρ δὲν ὀφείλει μόνον νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς φυσικῆς προαγωγῆς τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς εἰς ταῦτα παροχῆς βιοποριστικοῦ τινος ἐπαγγέλματος, καθότι ἡ ἠθικὴ διαμόρφωσις τῶν τέκνων εἶναι ἓν τῶν κυριωτάτων μελημάτων αὐτοῦ. Εἰς τοῦτον προσήκει νὰ διδάξῃ τὸ τέκνον τὴν τέχνην τοῦ αὐτοδιοικεῖσθαι, ἧς ἄνευ οὐδεὶς δύναται νὰ γείνῃ ὠφέλιμος πρὸς τὸν πλησίον· τὴν τέχνην λέγω τοῦ συμπεριφέρεσθαι προσηκόντως, τοῦ αἰσθάνεσθαι, τοῦ σκέπτεσθαι, τοῦ ζῆν, ὡς προσήκει τῷ ἀνθρώπῳ. Ἄλλως, περιουσία πλούτου, τιμαί, εὐεξία, πλήρης δεξιότης ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, χορηγοῦσαι ἡμῖν τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως, πάντα ταῦτα εἰσὶ φροῦδα καὶ γίνονται πλειστάκις παραίτια βλάβης ἡμῖν τε καὶ τῇ κοινωνίᾳ, ἐὰν ἀγνοῶμεν ὅτι προικισθέντες μὲ δυνάμεις πολυτιμοτάτας, μὲ τὸ κράτιστον στοιχεῖον τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας, κεκτήμεθα μὲν δικαιώματα, ἀλλ' ἔχομεν καὶ καθήκοντα, ἐὰν ἀγνοῶμεν ὅτι ὁ δημιουργὸς ἐνεχάραξεν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν καὶ χρείας εὐγενεστέρας, χρείας πνευματικάς, καὶ ὅτι διὰ πάντων τῶν ἐξόχων τούτων προσόντων ὑπερέχομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πλάσματα.

Βεβαίως τὸ ἔργον τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν παίδων δὲν κατορθοῦται ἀείποτε μετὰ τῆς ποθουμένης τελειότητος, ἀλλ' οὐχ ἧττον, ἐὰν οἱ γονεῖς ὦσιν ἄξιοι τῆς θέσεως ἣν κατέχουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν, ἐὰν ἔχωσι τὴν συνείδησιν τῶν καθόλου καθηκόντων ἃ ἐπιβάλλει αὐτοῖς ἡ πατρικὴ ἐξουσία, θέλουσι δυνηθῆ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν ἀθώων καὶ τρυφερῶν ψυχῶν τῶν παίδων, χειραγωγοῦντες αὐτὰ ἐν τῇ ὁδῷ τῆς τιμιότητος, τῶν χρηστῶν ἠθῶν, τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀνυποκρίτου φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον.

Το ἔργον δὲ τοῦτο τῆς παιδαγωγίας, ὡς γνωστόν, διαφέρει ἀπὸ τοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως· αὕτη μὲν σκοπεῖ τὴν διάδοσιν θετικῶν γνώσεων, ἡ δὲ ἠθικὴ ἀνατροφὴ μεταδίδεται καὶ διὰ τοῦ ἀγαθοῦ παραδείγματος, καὶ διὰ τῆς δι' ἁπλοῦ καὶ ἀνεπιτηδεύτου λόγου ἐμπνεύσεως διαγωγῆς εὐπρεποῦς καὶ ἐντίμου καὶ διὰ τῶν πηγαζουσῶν ἐκ καρδίας ἀδόλου καὶ φιλοστόργου, εὐπροσδέκτων παραινέσεων τῶν γονέων. Ἐπὶ τῆς παιδαγωγικῆς δὲ λειτουργίας, ἡ ἁπλουστέρα καὶ ἡ ἀφελεστέρα μέθοδος εἶναι καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ ἡ μᾶλλον ἐπιτυχής. Δέον ὅμως ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς λειτουργίας ταύτης, τὸ τυχὸν κενὸν τῆς ἐπιστήμης νὰ ἀναπληρώσῃ ἡ ἐγκράτεια τοῦ πατρός, ἦθος μετριοπαθὲς καὶ ἀτάραχον, καθότι αἱ παραφοραὶ τῆς ὀργῆς ἢ τῆς φιλοστοργίας εἰσὶν ἐξ ἴσου ἐπιβλαβεῖς καὶ κινδυνώδεις. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἀναφαίνεται ὡς ὅρος ἀπαραίτητος τῆς πληρεστέρας καταρτίσεως τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἡ ἐναρμόνιος σύμπραξις καὶ συλλειτουργία τῶν ποικίλων δυνάμεων καὶ ἐνεργειῶν ἃς ἡ φύσις ἀπένειμεν εἰς τὰ δύο φῦλα· καθότι ὁ μὲν πατὴρ ἀπευθύνει τὰς νουθεσίας αὐτοῦ κυρίως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ παιδός, ἅμα ἀναλάμψῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ φῶς τῆς διανοίας, ἡ δὲ μήτηρ ἐφάπτεται τῆς αἰσθητικότητος αὐτοῦ· ὁ μὲν πατὴρ νουθετεῖ τὸ τέκνον ἐν ὀνόματι τοῦ καθήκοντος, τῆς τιμῆς, τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων νόμων, ἡ

Digitized by Google

δὲ μήτηρ τῷ ἐμπνέει διὰ γλυκείας φωνῆς, τὸ αἴσθημα τῆς φιλίας, τῆς ἀγάπης, καὶ τοῦ ἐλέου, ὑφ' οὗ ἐμφορεῖται ἡ συμπαθητικὴ καὶ φιλόστοργος αὐτῆς καρδία· ὁ μὲν πατὴρ ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ παιδὸς ὑποταγὴν καὶ σεβασμόν, ἡ δὲ μήτηρ ἀφοσίωσιν καὶ θυσίας· ὁ μὲν πατὴρ ἐνασκεῖ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ μετ' ἀνδρικῆς ἐπιμονῆς καὶ εὐσταθείας, ἡ δὲ μήτηρ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὴν ἀνοχῆς καὶ γλυκύτητος· ἀδύνατον δὲ νὰ μὴν εὐδοκιμήσωσιν οἱ γονεῖς ἐφαρμόζοντες ἀλληλοδιαδόχως ἢ συγχρόνως τὰς δύω ταύτας μεθόδους. Παραδείγματα τοῦ πρακτικοῦ βίου μαρτυροῦσιν, ὅτι κυρίως διὰ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς γλυκύτητος ἡ ἐπίτευξις τῆς ἀνθρωποπλαστικῆς ταύτης λειτουργίας ἀποβαίνει ἀσφαλεστέρα.

Ἄλλως δέ, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ ἑτέρα τῶν δύο ἐνεργειῶν περιέπεσε τυχὸν εἰς ὑπερβολάς, ἡ ὑπερβολὴ αὕτη περισταλήσεται διὰ παρεμβάσεως τῆς ἑτέρας καὶ οὕτω ἑκάτεραι ἀμοιβαίως μετριασθήσονται πρὸς ἀλλήλας ὑποχωροῦσαι. Προτιμοτέρα ὅμως καθίσταται ἡ ἐναρμόνιος καὶ μεμετρημένη χρῆσις τῶν δύο τούτων ἐνεργειῶν, ὅπως μὴ διασπᾶται ἡ κυβερνητικὴ ἑνότης ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐλλείψει τῆς ὁποίας τὸ ἕτερον τῶν δύο τούτων ἀτοπημάτων παράγεται ἐν τῷ οἴκῳ, ἡ ἀλλοίωσις τῆς πρὸς τὸν πατέρα στοργῆς τῶν τέκνων ἢ τῆς ὀφειλομένης τῇ μητρὶ εὐλαβείας.

Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι τὴν ἀληθῆ, τὴν πρέπουσαν ἀνατροφὴν μόνη ἡ οἰκογένεια ἀπεργάζεται· οὐδὲν δὲ δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν προστατευτικήν, τὴν σεβαστὴν καὶ ἀδιαφιλονείκητον πατρικὴν ἐξουσίαν, εἰς ἣν προθύμως ὑπείκομεν, ἣν ἀποδεχόμεθα μετὰ τῆς αὐτῆς τερψιθύμου καὶ εὐχαρίστου εὐχερείας, μεθ' ἧς ἀποδεχόμεθα τὰ ζωογόνα στοιχεῖα τοῦ ἀέρος, τοῦ φωτός, καὶ τῆς περιθαλπούσης τὸ σῶμα ἡμῶν θερμοκρασίας. Οὐδὲν δὲ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν διττὴν μὲν ταύτην πατρικὴν ἐξουσίαν, κατ' οὐσίαν δὲ μίαν, τὴν ἐπιδρῶσαν μὲν συγχρόνως ἐπί τε τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας, ἐπί τε τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συναισθήσεων, ἐπί τε τῆς βουλήσεως καὶ τῶν ἠθικῶν παθήσεων, ἐφαπτομένην δὲ τοῦ συνόλου τῶν ἡμετέρων δυνάμεων καὶ ἐπιβάλλουσαν ἡμῖν τὸν ἀνεξίτηλον ἐκεῖνον ἠθικὸν τύπον, ὃν καλοῦμεν ἦθος καὶ χαρακτῆρα.

Ναὶ μὲν ὁ χαρακτὴρ οὗτος ἐξαφανίζεται πολλάκις ὑπὸ τὴν πίεσιν κοινῆς καὶ ὁμοιομόρφου πειθαρχίας, τοὐναντίον δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ διαμορφοῦται καὶ ἀναπτύσσεται, ὡς τὸ φυτὸν ἢ τὸ ἄνθος τὸ αὐτομάτως ἀναθάλλον ἐκ τοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ παρήχθη. Ναί, οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ δύναται μᾶλλον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἠθικῶν συναισθήσεων, εἰς τὴν τελείωσιν τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐμπειρίας καὶ εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῶν εὐγενεστέρων ψυχικῶν ἀρετῶν τῆς αὐτοθυσίας καὶ ἀφοσιώσεως, ἢ αἱ παντοῖαι περιπέτειαι τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, τὰ οἰκεῖα νοσήματα, τὰ πένθη, αἱ ἐπιτυχίαι καὶ ἀποτυχίαι, αἱ ἀπουσίαι καὶ αἱ συνεντεύξεις, αἱ συναρπάζουσαι καὶ συνενοῦσαι τὰς καρδίας, ἐν ἀδιαρρήκτῳ δέσμῃ, διά τε τῆς χαρᾶς καὶ τῶν θλίψεων, διά τε τοῦ φόβου καὶ τῶν ἐλπίδων, διά τε τῆς στοργῆς καὶ τοῦ πρὸς τοὺς γεννήτορας σεβασμοῦ. Ὅπως δὲ τὸ τέκνον κατανοήσῃ μέχρι τίνος βαθμοῦ ἀγαπᾶται ὑπὸ τῶν γονέων καὶ ἐπιδαψιλεύσῃ αὐτοῖς ἐγκάρδιον ἀγάπην καὶ εὐγνώμονα σεβασμόν, δέον νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ τί πάσχουσιν οἱ γονεῖς χάριν αὐτοῦ, καὶ ὁποίας ἕνεκα αὐτοῦ ὑφίστανται συγκινήσεις, φροντίδας, πόνους, στερήσεις· ἐξ ὧν δῆλον, ὅτι οἱ γονεῖς ἐμπνεόμενοι ἀείποτε ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου τῆς τελειώσεως καὶ εὐημερίας τῶν τέκνων, τοὐλάχιστον ἐν πνεύματι, ἀδιασπάστως ταὐτίζονται αὐτοῖς καὶ συγχωνεύουσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ προεξάρχουσιν, ἀναντιρρήτως, τῆς παιδαγωγικῆς λειτουργίας ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἀλλ' ἐν τῇ οἰκογενείᾳ παρεμπίπτει πολλάκις καὶ ἑτέρα τις ἐνέργεια ἧς ἡ ἐπίδρασις εἶναι ἀξία λόγου, ἡ τοῦ ἀδελφοῦ ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς καὶ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ.. Τῷ ὄντι ὁποῖον ἰσχυρὸν καὶ ἀόριστον θέλγητρον, ὁποῖον εὔοσμον ἄρωμα ἐγκαρδίου ἀφοσιώσεως ἐπιχέεται ἐπὶ τῶν ἀδελφικῶν τούτων σχέσεων. Ἡ ἀμοιβαία αὕτη ἀγάπη τρυφερωτέρα μὲν τῆς φιλίας, ἀφιλοκερδεστέρα δὲ τοῦ ἔρωτος, παρίστησι τὸν ἐπαγωγὸν τύπον τῆς ἁγνότητος περὶ τὰς σχέσεις δύο ἀνθρωπίνων πλασμάτων φύλου διαφόρου, συνδεομένων διὰ τῆς ἀδιασπάστου ἀλλ' ἀδιαφθόρου συμπαθείας τῶν ψυχῶν. Ὁ μὲν πατὴρ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τέκνου ἐπιζητεῖ φιλοστόργως τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα· ἐν αὐτῷ ἀνευρίσκει τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα· δι' αὐτοῦ ἀπολαμβάνει τὸ ἀντάλλαγμα τῶν ἀφειδῶς καταβληθεισῶν θυσιῶν· δι' αὐτοῦ παρατείνεται οὕτως εἰπεῖν, ἡ ὕπαρξίς του καὶ διαιωνίζεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ὡσαύτως δέ, τὰ τέκνα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πατρὸς εὐλαβῶς ἀναγνωρίζουσι τὸν εὐεργέτην αὐτῶν, τὸν γεραρὸν γεννήτορα καὶ δημιουργὸν τῆς περιουσίας αὐτῶν, τὸν φρουρὸν καὶ προστάτην τῆς ἀδυναμίας καὶ ἀπειρίας των. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ στενώτερον συνδέονται διὰ τῶν κοινῶν πόθων, διὰ τῶν κοινῶν ἔργων καὶ διὰ τῆς ταὐτότητος τῶν φρονημάτων καὶ τῶν παθῶν. Ἀλλὰ μεταξὺ ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς ὁ ἰσχυρότερος δεσμὸς εἶναι ἡ ἁγνή, ἡ τρυφερὰ καὶ ἀφιλοκερδὴς ἀφοσίωσις· ἐν τῇ ὅλως ἀδελφικῇ ταύτῃ σχέσει καθαίρονται τὰ πάθη, ἅτινα θέλουσι μίαν ἡμέραν συνταράξει τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καταστέλλεται ἡ ἔξαψις τῶν αἰσθήσεων καὶ ῥυθμίζονται ἐπὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς φαντασίας αἱ παραφοραί. Εὐτυχὴς ὁ νέος ὁ συναισθανθεὶς τὴν γλυκεῖαν καὶ ἄσπιλον ταύτην ἀφοσίωσιν· αὕτη θέλει προπαρασκευάσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ αἰσθανθῇ ἐν δέοντι

Digitized by Google

χρόνῳ, τὸν ἀληθῆ ἔρωτα· αὕτη θέλει προφυλάξει αὐτὸν κατὰ τῆς μὴ ἀποδόσεως τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ εἰς τὸ γυναικεῖον φῦλον, κατὰ τῆς βεβήλου λέγω αὐταρεσκείας καὶ τῆς ἀλαζόνος καὶ ἀσεβοῦς ὑποτιμήσεως τῆς θέσεως καὶ τῆς ἀξίας τοῦ φύλου εἰς ὃ ἀνῆκεν ἡ προσφιλὴς αὐτοῦ μήτηρ, καὶ ἐν ᾧ θέλει ἐπιζητήσει τὴν μητέρα τῶν τέκνων αὐτοῦ.

Εἴδομεν ὅτι κυρίως ἑστία τῆς παιδαγωγίας καὶ τῆς ἠθικῆς ἀνατροφῆς εἶναι ἡ οἰκογένεια. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων, ἀπαιτεῖται καὶ νοητικὴ καλλιέργεια καὶ ἐκπαίδευσις, ἥτις καθόσον εὐρύνεται, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τελειοτέρα καθίσταται καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν, οὐδὲν δύναται νὰ ἀντισταθμίσῃ τὰ δημόσια ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα, καθόσον καὶ ἡ κυρίως λεγομένη ἀνατροφὴ τῶν ἀρρένων μετά τινα ἡλικίαν, ἀναγκαίως ἐν δημοσίῳ ἢ κοινῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τελεῖται.

Ἀλλ' ὁποία ὡς ἐκ τούτου δοκιμασία διὰ τὸν ἄπειρον νέον, ὅστις ἐγκαταλείπει τὴν ἀγαπητὴν καὶ ἀθῷαν οἰκογενειακὴν ἑστίαν, ἔνθα τὴν αὐστηρότητα τῶν γονέων ἐμετρίαζεν ἡ στοργή, ἐν ᾗ αὐτὸς ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐρασμίων φροντίδων καὶ τῶν συνεχῶν περιθάλψεων τῶν φιλτάτων, ὅπως ῥιφθῇ αἰφνιδίως ἐν μέσῳ τῆς κοσμικῆς τύρβης, ἠναγκασμένος οὐ μόνον νὰ παλαίσῃ πρὸς τὴν γενικὴν ἀδιαφορίαν, πρὸς τὸν φίλεριν διαγωνισμὸν καὶ πολλάκις πρὸς τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ χαράξῃ μόνος του τὴν δύσβατον ἀτραπὸν τοῦ βίου ἀπέναντι παντοίων προσκομμάτων, ἀντιζηλιῶν καὶ κινδύνων, νὰ ὑποστῇ δὲ καὶ τὰς ἀπροόπτους καὶ ἀναποδράστους συμφορὰς εἰς ἃς ὑπόκειται ὁ ἀνθρώπινος βίος. Ἡ σκληρὰ αὕτη δοκιμασία τῆς μετά τινα ἡλικίαν, δημοσίας ἀνατροφῆς ἣν διέρχονται οἱ νέοι ἐνθαρρυνόμενοι καὶ παρηγορούμενοι ὑπὸ τῶν γονέων, ἡ πειθαρχία καὶ οἱ ἄκαμπτοι κανονισμοὶ εἰς οὓς ὑποβάλλονται ἄνευ διακρίσεως ἢ ἐξαιρέσεως, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει μόνον τῶν ἔργων, μόνης τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς ἱκανότητος, ἀποβαίνει προϊόντος τοῦ χρόνου τὸ πολυτιμότερον τοῦ βίου ἐφόδιον. Ἡ δημοσία ἀνατροφὴ ἀποδεικνύεται οὕτω ὡς ἡ μᾶλλον προσήκουσα εἰς ἐλευθέρους πολίτας καὶ εἰς δημοκρατικῶς διωργανωμένας πολιτείας. Δι' αὐτῆς καταρτίζεται ὁ πολίτης καὶ εἰσάγεται εἰς τὰ ἤθη καὶ εἰς τὰς ἕξεις ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀληθὴς δικαιοσύνη. Δυνάμεθα λοιπὸν ἀσφαλῶς νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ μὲν δημοσία ἀνατροφὴ καταρτίζει πολίτας, ἡ δὲ οἰκογενειακὴ ἀνθρώπους· ἑκάστη δ' αὐτῶν ἐκπληροῖ τὸ προσῆκον ἔργον αὐτῆς, ἀλλ' οὐδεμία δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἄλλην. Τοὐναντίον τὸ ἔργον τῆς πολιτείας δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀφ' ἧς ἔληξε τὸ τῆς οἰκογενείας. Ἄλλως δὲ πρὶν ἢ ἀναδειχθῇ τις πολίτης ὑπὸ τῆς πολιτείας, δέον νὰ καταρτισθῇ ὡς ἄνθρωπος ἐν τῇ οἰκογενείᾳ· οἱ πειρώμενοι νὰ ἀνατρέψωσι τὴν λογικὴν ταύτην τάξιν ἀποτυγχάνουσι κατ' ἀμφότερα· καὶ οὕτω ἀντὶ πολιτικῶν ἀρετῶν καὶ φιλοπατρίας, ἀναπτύσσονται ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, συστήματα παράκοπα φαντασιωδῶν μὲν κοινωνικῶν ὀργανισμῶν, πολιτευμάτων δὲ κατ' οὐσίαν δεσποτικῶν, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ ἤθελε συμπνίξει καὶ ἐλευθερίαν καὶ δίκαιον.

Ι. Α. Σουτσος.

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ

(Διήγημα.)

Οἱ Γάλλοι ἡττηθέντες ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐν Φροσβίλλερ, ὑποχωροῦσι εἰς Σαλέν, περὶ τὰς εἴκοσιν ὥρας προτρέχοντες τῶν διωκόντων αὐτοὺς πολεμίων· τὸ κύριον σῶμα τοῦ στρατοῦ διέβη ἤδη τὸν Μεύσην· κατὰ μῆκος δὲ τοῦ ποταμοῦ κρημνίζουσι τὰς γεφύρας, ἀνοίγοντες μεταξὺ τῶν δύο ὀχθῶν ἀνυπέρβατον κώλυμα.

Τὸ κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν μέτρον τοῦτο ἔμελλε νὰ ἐπιβραδύνῃ μὲν τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν τῶν Γερμανῶν, ἀλλ' ἦτο ὀλεθριώτατον εἰς τοὺς Γάλλους στρατιώτας, τοὺς ἀποπλανηθέντας ἢ τετραυματισμένους, οἵτινες βραδέως φθάσαντες, μένουσιν ἀπέλπιδες καὶ στυγνοὶ πρὸ τοῦ βαθύρρου καὶ εὐρέος ποταμοῦ.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ.

Σιγηλαὶ σκιαὶ περιπλανῶνται ἐπὶ τῆς ὄχθης· ὅμιλοι ἀνδρῶν ἵστανται κατέναντι τῶν ἐρειπίων γεφύρας τινός, ἅτινα μόνα διεσώθησαν καὶ ὀρθοῦνται ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, ὀρθά, ἀπροσπέλαστα.

Ἐφ' ὅσον παρέρχεται ὁ χρόνος αἱ σκιαὶ ἐπαυξάνουσιν, οἱ ὅμιλοι καθίστανται πυκνότεροι· ἄνω δὲ καὶ κάτω τρέχοντες, οἱ παντὸς ὅπλου καὶ παντὸς βαθμοῦ στρατιῶται ἐκεῖνοι, καλοῦσιν, ἐρωτῶσιν ἀλλήλους, μετροῦσι διὰ σταλίδων τὸ βάθος τοῦ ποταμοῦ, κραυγάζουσι, βλασφημοῦσι, ἀπελπίζονται, ὑψοῦσιν ἀνισχύρους πρὸς οὐρανὸν βραχίονας, σείουσιν ἀπειλητικῶς κατὰ τῆς τύχης τὸν γρόνθον, εἶτα δὲ σιγῶσιν ἐγκαρτεροῦντες αἴφνης, ἀλλὰ θλιβόμενοι ὅτι δὲν ἔπεσον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὴν πρωΐαν.

Πυρὰ ἀνάπτεται περὶ ἣν συγκεντροῦνται πάντες· οἱ τραυματίαι ἕρπουσι πρὸς τὸ θερμὸν ἐκεῖνο φῶς εὐρὺν κύκλον ἀποτελοῦντες περὶ σωρὸν φλεγομένων ἐρεικῶν. Αἱ ὧραι παρέρχονται ἐν σιγῇ.

Αἴφνης ἐν τῇ σιγῇ ἐκείνῃ φωνή τις ἀκούεται.

— Ὀκτὼ λεύγας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ εὑρίσκεται μία γέφυρα, ἡ γέφυρα τοῦ Δικράνου. Ἴσως μένει ἀκόμη. Ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν!

Ὁ οὕτω λαλῶν εἶνε ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ. Ὀρθὸς πρὸ τῆς πυρᾶς ἥτις ἐρυθραίνει αὐτόν, συμβουλεύεται ἐν τῇ λάμψει ἐκείνῃ ἀνεπτυγμένον τινὰ χάρτην, ὁ δὲ δάκτυλός του δεικνύει σημεῖον

Digitized by Google

τι : τὴν γέφυραν τοῦ Δικράνου. Ἄλλοι ἀξιωματικοὶ περικυκλοῦσιν αὐτόν, βραχὺς διάλογος συνάπτεται.

Πάντες ἠνωρθώθησαν. Τότε ἀκούονται στεναγμοὶ τῶν τραυματιῶν, ὧν ῥέει τὸ αἷμα, τῶν τραυματιῶν, εἰς οὓς φαίνεται τόσον εὐάρεστος ἡ φεγγοβολοῦσα ἐκείνη πυρά, καὶ οἵτινες δὲν θέλουσι μὲν νὰ βαδίσωσιν ἐπὶ τὰ πρόσω ἀλλὰ δὲν θέλουσιν ἐπίσης νὰ μείνωσιν ὀπίσω.

— Ποῖος διοικεῖ ; εἰπέ τις.

Οἱ ἀξιωματικοὶ παρατηροῦσιν ἀλλήλους, εἶτα δὲ ὑψώσαντες τὰ πιλίκια αὐτῶν χαιρετῶσι σιγαλῶς ἀκριβῶς τὸν ἐρωτήσαντα. Εἶνε δὲ οὗτος ὑψηλὸς ταγματάρχης τῶν δραγόνων, ὑψηλότερος ἔτι φαινόμενος ἐν τῷ μαύρῳ μανδύᾳ του ὅστις φθάνει μέχρι γονάτων. Εἶνε ὁ μόνος ἐκεῖ ἀνώτερος ἀξιωματικός.

— Εὐχαριστῶ, κύριοι, προσλέγει !.. Λοιπόν, ὅλοι οἱ ὑγιεῖς ἱππεῖς, παντὸς βαθμοῦ ἀνεξαιρέτως, ἂς παραχωρήσουν τοὺς ἵππους των εἰς τοὺς ἀσθενεῖς... σκορπίσατε αὐτὴν τὴν πυρὰν καὶ ἐμπρός !

Αὐτὸς διδοὺς τὸ παράδειγμα, καίτοι ἐπὶ τοῦ μετώπου τετραυματισμένος, λύει τὸν ἵππον αὐτοῦ, λαμβάνει διὰ τῶν βραχιόνων του ἀκροβολιστήν τινα οἰμώζοντα, καὶ ἀναβιβάζει αὐτὸν ὡς παιδίον ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου.

Εἶτα ἐκ τοῦ χημοῦ σύρων τὸν δυσήνιον ἵππον του, προηγεῖται τοῦ λόχου ἐκείνου τῶν ἐν τῇ νυκτὶ πορευομένων φυγάδων.

Χωροῦσι βραδέως διότι πάντες οἱ τραυματίαι δὲν ἔχουσιν ἵππους· ὑπὸ τῶν συστρατιωτῶν ὑποστηριζόμενοι, βαρεῖς ἔχοντες τοὺς πόδας, βαδίζουσι φρικιῶντες.

Κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ μικρὸς στρατὸς προχωρεῖ συμπαγὴς καὶ μετὰ θάρρους, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αἱ σωματικαὶ δυνάμεις ἀποχωρίζουσι αὐτὸν εἰς ὁμίλους, καὶ ἤδη τῆς ἀταξίας ἐπιφερούσης τάξιν σχηματίζεται πρωτοπορεία ὑπὸ τῶν μᾶλλον εὐεκτούντων, κύριον σῶμα ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ἵππων τραυματιῶν ἢ τῶν ὑπὸ τῶν ὑγιῶν ὑποστηριζομένων καὶ ὀπισθοφυλακὴ ὑπὸ τῶν χωλαινόντων πρὸ μικροῦ καὶ προσκοπτόντων νῦν κατὰ παντὸς λίθου, οἵτινες δράττονται παντὸς δένδρου ὅπως μὴ καταπέσωσι, καὶ σύρονται πεισματωδῶς.

* * *

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖ αὐξάνει ὁ μικρὸς στρατός. Κατὰ τὴν διάβασιν στρατιῶται τινες ἐγείρονται τῆς λόχμης, καὶ προστίθενται εἰς τὰς τάξεις. Ὡς οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Σίδου ἐκκινήσαντες τριακόσιοι θὰ φθάσωσι τρισχίλιοι.

Ὀκτὼ λεύγας πρέπει νὰ διανύσωσι.. τοῦτο εἶν' εὐχερὲς εἰς στρατιώτας καλῶς ἔχοντας, ἐπιχειροῦντας πορείαν κατὰ δροσερὰν πρωΐαν, ἀλλ' εἰς τοὺς καταπεπονημένους τούτους καὶ αἱμάσσοντας φυγάδας ἡ ὁδὸς φαίνεται ἀπελπιστικῶς μακρά. Ἐν τούτοις βαδίζουσι· τινὲς ἀπέρριψαν ἤδη ὅ,τι ὑπελείπετο ἐκ τοῦ ὁπλισμοῦ των, καὶ τὸ ὅπλον ἀπὸ τοῦ ἀορτῆρος κρατοῦντες, προχωροῦσιν, ἡμικλείστους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς, ταλαντώμενοι καὶ σφάλλοντες ὡς οἰνοβαρεῖς· τυμπανιστής τις παραιτεῖ τὸ τύμπανον αὐτοῦ ὅπερ ἠχεῖ κατακυλιόμενον κατωφερείας τινός· θανάσιμος κόπωσις καταλαμβάνει τοὺς ταλαιπώρους.

Ἀνησυχία δέ τις διαδίδοται μετ' ὀλίγον εἰς τὰς τάξεις· ἐκ τῆς σκοτεινῆς λόχμης θόρυβος ἀκούεται..λαθραῖός τις καὶ διαλείπων κρότον ὅμοιος πρὸς δρόμον θηρίου τρέχοντος διὰ τοῦ δάσους.

Ὁ διοικητὴς ἔστρεψε τὴν κεφαλήν· τί εἶνε; Κατάσκοποι, πρόσκοποι τοῦ ἐχθροῦ βεβαίως.. Ὁ θόρυβος παύει μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ἡ αἰτία αὐτοῦ μένει ἄγνωστος.

Φαιόν τι φῶς ἤρξατο διαχεόμενον ὀπίσω τῶν λόφων· ὑποφώσκει ἡ ἠώς· ἐβάδισαν ἤδη ἓξ ὥρας.

Ἐφ' ὅσον τὸ φῶς καθίσταται ζωηρότερον στυγνότεροι καὶ οἰκτρότεροι φαίνονται οἱ φυγάδες. Ἡ νὺξ ἀπέκρυπτε τὴν ἀθλιότητα αὐτῶν, παρατηροῦσι δ' ἀλλήλους μετὰ τρόμου.

Τὰ πρόσωπά των εἶνε γαιώδη, πρασινωπά, τὰ σώματά των κεκαμμένα. Ἡ κόνις, ὁ βόρβορος, πᾶς ῥύπος τῆς νυκτὸς καὶ τῶν ὁδῶν προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ ἱδρῶτος αὐτῶν· ἐρυθραὶ κηλῖδες εἰς μέλαν χρῶμα ἀποκλίνουσαι, δραματικὴν ὄψιν παρέχουσιν εἰς τὰς ἐσχισμένας αὐτῶν στολάς· οἱ πλεῖστοι φέρουσιν ἐπιδέσμους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ εἰς τοὺς πόδας, πλεῖστοι πεσόντες κατὰ τὴν ὁδὸν εἶνε κατεσπιλωμένοι ὑπὸ πηλοῦ,πάντες οἰμώζουσι καὶ τρέμουσιν ἐκ τοῦ ψύχους τῆς πρωΐας!...

Αἴφνης ὁ προπορευόμενος διοικητὴς φωνεῖ: Ἄλτ! ἀλλὰ διὰ φωνῆς τόσον σοβαρᾶς καὶ μελαγχολικῆς ὥστε ῥῖγος καταλαμβάνει πάντας δυστυχῆ μὰ τι προαισθανομένους.

Ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ, μέλαν τι ἐρείπιον βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ. Αὐτόθι ἦτο ἡ γέφυρα τοῦ Δικράνου. Ὁ Μεύσης ῥέει βαθύς.

Πάντες προσέδραμον καὶ θεῶνται κατ' ἀρχὰς σιγηλῶς καὶ ἠλιθίως· εἶτα κραυγαὶ ἀκούονται πανταχόθεν, ἐξ ἀπελπισίας δὲ καταληφθέντες οἱ ἐκ τῶν μαχῶν διασωθέντες ἐκεῖνοι ἄνδρες κραυγάζουσι, χειρονομοῦσι, κυλινδοῦνται χαμαί. Τινὲς μὲν λιθοβολοῦσι καὶ ὑβρίζουσι τὸν ποταμόν· ἄλλοι θραύουσι τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ ἐξαπλοῦνται παρὰ τὴν ὄχθην· τινὲς γελῶσι βλακώδη γέλωτα πρὸ τοῦ τραγικοῦ ἐκείνου παιγνιδίου τῆς τύχης. Μικρὸν πορρωτέρω οἱ ἀξιωματικοὶ νεύουσι χαμαὶ τὴν κεφαλὴν ἀδυνατοῦντες νὰ πράξωσί τι.

Δραγόνος τις ἐκδύεται ἐντελῶς, τινὲς δὲ νομίζουσιν αὐτὸν παραφρονήσαντα· ἀλλ' οὗτος εἰσέρχεται εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἄλλοι δὲ εἴκοσι τὸν μιμοῦνται, ἀλλ' ἡ ὁρμὴ τοῦ ῥεύματος παραφέρει αὐτούς. Παρασύρονται κινοῦντες τοὺς βραχίονας· ἐν τούτοις πάντες θέλουσι τώρα νὰ ἐπιχειρήσωσι

Digitized by Google

τὴν κινδυνώδη ταύτην ἀπόπειραν, νὰ διαβῶσι κολυμβητεὶ τὸν ποταμόν, πάντες καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ ἀγνοοῦντες νὰ κολυμβῶσι, καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ τραυματίαι. Ἡ παραφροσύνη ἐκείνη εἶνε μεταδοτικὴ καὶ τὸ ὕδωρ κροτεῖ ἐκ τῆς ἀλλεπαλλήλου τῶν σωμάτων πτώσεως. Οἱ λοχαγοὶ διατάσσουσι, παρακαλοῦσιν, ἐξορκίζουσιν, ἀλλ' οὐδεὶς ἀκούει. Συμποδιζόμενοι πρὸς ἀλλήλους πνίγονται περὶ τοὺς ἑκατόν. Ἀγνοεῖ τις ἂν ἀπόπειρα πρὸς ἀπόδρασιν ἦτο ἐκείνη ἢ αὐτοκτονία.

* *
*

Αἴφνης ἔκ τινος λόχμης ἐξέρχεται γέρων τις χωρικὸς κραυγάζων:

— Σταθῆτε κ' εἶν' ἕνα πέρασμα!

Ἀπὸ στόματος δὲ εἰς στόμα μεταδίδοται τὸ εὐάρεστον ἄγγελμα.

Οἱ δ' ἀπέλπιδες ἐκεῖνοι ἁπλοῖ ὡς παιδία ἀναλαμβάνουσιν αὖθις θάρρος. Περικυκλοῦσι τὸν χωρικόν. Ὁ διοικητὴς ἐρωτᾷ:

— Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

— Εἶμαι ἀπὸ ἐδῶ.

— Σὺ ἔτρεχες μέσα εἰς τὸ δάσος;

— Ναί.

— Μόνος;

— Μόνος.

— Ποῦ εἶνε τὸ πέρασμα;

— Μιὰ ὥρα 'πίσω.

Ὁ δὲ χωρικὸς δεικνύει τὴν ἤδη διανυθεῖσαν ὁδόν.

— Λοιπὸν ἐπεράσαμε ἀπ' ἐκεῖ;

— Ναί.

— Διατί μᾶς ἀφῆκες νὰ κάμωμε τόσον περιττὸν δρόμο;

— Γιατί ἦταν ἀνάγκη!

— Πῶς ἦτον ἀνάγκη;

Ὁ γέρων μειδιᾷ, εἶτα δὲ διηγεῖται ὅτι καταδιώκονται καὶ ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἱππεῖς θὰ τοὺς καταφθάσωσι μετὰ τρεῖς ὥρας· ὅτι ἂν τὰ βήματά των ἐσταμάτων ἀποτόμως εἰς τὸ πέρασμα, θὰ ἔβλεπιν οὗτοι ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ δίοδος καὶ θὰ διήρχοντο ὁμοίως· ἀνάγκη λοιπὸν ἦτο νὰ προχωρήσωσι περαιτέρω· ἡ ἐπιστροφὴ θὰ συγχίσῃ τὰ ἴχνη των· οἱ ἐχθροὶ θὰ δαπανήσουν πολὺν χρόνον ἕως οὗ εὕρουν πόθεν ἐξηφανίσθησαν.

— Σωστά! εἶπεν ὁ διοικητής· ὁδήγησέ μας λοιπόν!

Μετὰ μίαν ὥραν οἱ φυγάδες διέβησαν τὸν ποταμὸν μέχρι τῶν ὤμων βυθισθέντες εἰς τὸ ὕδωρ.

Ὁ διοικητὴς μείνας τελευταῖος εἰς τὴν ὄχθην τείνει τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν γέροντα.

— Εὐχαριστῶ! εἶπε.

— Ὥρα καλή! ἀποκρίνεται ὁ χωρικὸς βραδέως ἀπομακρυνθείς.

Κατὰ μικρὸν ἐπὶ τῆς ἑτέρας τοῦ Μεύση ὄχθης οἱ τελευταῖοι τῆς ὀπισθοφυλακῆς ἐξαφανίζονται εἰς τὸν ὁρίζοντα.

Ἡσυχία ἐπῆλθεν.

Ὁ χωρικὸς βαδίζει μεγάλοις βήμασι παραπλεύρως τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' αἴφνης ἵσταται

— Ἀπὸ τώρα! ψιθυρίζει.

* *
*

Δύο ἶλαι οὐλάνων ἐπιφαίνονται καλπάζουσαι. Ὁ χωρικὸς ἐκρύφθη ἐν τοῖς θάμνοις, ἀλλὰ τὸν διέκρινον.

— Ἔ, σύ!

Περικυκλοῦται παραχρῆμα, σύρεται ἐνώπιον τῶν γερμανῶν ἀξιωματικῶν. Νέα ἀνάκρισις ἄρχεται· ἀλλ' ὁ γέρων ἐγένετο κωφὸς καὶ ἠλίθιος· οὐδὲν ἐννοεῖ, οὐδὲν εἰξεύρει, οὐδένα οἶδεν.

— Μὴ χάνωμεν καιρόν! ἀνέκραξεν ὁ διοικητὴς τῶν οὐλάνων· θὰ ὁμιλήσῃ μετ' ὀλίγον ἂν θέλωμεν· Ἐμπρός! Μάρς!

Ὁ γέρων χωλαίνων, ἀσθμαίνων, κεντώμενος ὑπὸ τῶν λογχῶν τρέχει πρὸ τῶν ἵππων. Ἐνίοτε προσκόπτει καὶ πίπτει, ἀλλὰ λογχιζόμενος ἀνεγείρεται,

— Βάδην! προστάσσει ὁ ἀξιωματικός, καὶ σὺ ἐμπρός!

Οὕτω φθάνουσιν εἰς τὴν γέφυραν του Δικράνου. Οἱ Γερμανοὶ δὲν ἠγνόουν ὅτι ἦτο κατεστραμμένη· ἀλλὰ πᾶν ἴχνος σταματᾷ ἐκεῖ, πορρωτέρω ἐπὶ τῆς βορβορώθους ὄχθης οὐδὲν σημεῖον διαβάσεως φαίνεται. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι οἱ καταδιωκόμενοι ἐβυθίσθησαν εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ.

Οἱ οὐλάνοι μένουσι κατάπληκτοι. Μὴ ὑπὸ τὴν γέφυραν εὑρίσκεται πόρος τις; Τὸ ἐπιτελεῖον συζητεῖ σφοδρῶς. Ὁ γέρων γελᾷ λαθραίως, κύπτων τὴν κεφαλήν.

— Μᾶς ἠπάτησαν μὲ τέχνασμά τι, εἶπε τέλος εἷς ἐξ αὐτῶν· ἐπέστρεψαν ὀπίσω... ἂς ἐπιστρέψωμεν καὶ ἡμεῖς...

Ἄλλος τότε παρατηρεῖ ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀνακαλύψωσι τὰ ἴχνη τῶν φυγάδων ἀφ' οὗ κατέστρεψαν ταῦτα διελθόντες μετ' ἐκείνους διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ὅτι ὁ γέρων θὰ εἰξεύρῃ πάντως ποῦ εἶνε ὁ πόρος. Ὁ γέρων ὅμως βεβαιοῖ ὅτι τὸ ἀγνοεῖ.

— Θὰ ἴδοῦμεν! ὠρύεται ὁ ἀρχηγὸς τῶν οὐλάνων· εἰς τὸν ποταμόν, ζῶον!

Ἀπεφάσισε δὲ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸν τὸν χωρικὸν πρὸς βολιδοσκόπησιν τοῦ ποταμοῦ. Ἡ ὄχθη κατέρχεται εἰς ἤρεμον κλιτύν, ὁ γέρων εἰσέρχεται εἰς τὸ ὕδωρ. Τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται μέχρι γονάτων, μέχρις ὀσφύος, μέχρις τῶν ὤμων—καὶ οὗτος προχωρεῖ.

— Ἔλα ὀπίσω! κραυγάζει ὁ οὐλάνος, εἶτα δέ:

— Ἂς ἐπιστρέψωμεν ὀπίσω, κύριοι, τὸ πέρασμα δὲν εἶν' ἐδῶ.

Ἀνὰ ἑκατὸν μέτρα ὁ χωρικὸς ἐμβάλλεται εἰς τὸ ὕδωρ. Οἱ γερμανοὶ ἀτενίζουσιν ἐπ' αὐτὸν συντόνως· ἀλλὰ πάντοτε βυθίζεται μέχρι χειλέων καὶ ἐπανέρχεται δυσχερῶς· ἀδύνατος εἶνε καὶ ἡ

Digitized by Google

ἐλαχίστη ἀμφιβολία, τὸ δὲ ὕδωρ εἶνε πανταχοῦ βαθύ.

* *
*

Ἐπαναληφθέντος οὕτω πολλάκις τοῦ πειράματος, ὁ χωρικὸς φθάνει εἰς τὸν πόρον. Ὁ ῥακένδυτος ἐκεῖνος καὶ διάβροχος, καὶ τρέμων, καὶ οἰκτρὸς γέρων, ῥίπτει λαθραῖον εἰς τὴν ἄλλην ἀκτὴν βλέμμα. Οἱ φυγάδες οὓς θέλει νὰ σώσῃ μόλις τρεῖς λεύγας ἀπέχουσι, ἂν δ' ἀνεκαλύπτετο ὁ πόρος, ὁ ὄλεθρος αὐτῶν ἦτο ἄφευκτος.

— Εἰς τὸν ποταμόν!

— Ἀπόστασα πλειά.

— Τόσῳ τὸ καλλίτερον. Ποῦ εἶνε τὸ πέρασμα;

— Δὲν ξεύρω.

— Ἐς τὸ ποτάμι!

Ὑπακούει, ἐφ' ὅσον δὲ προχωρεῖ ταπεινοῦται ὅπως πείσῃ αὐτοὺς ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ εἶνε βαθύ· ἀλλ' ὤφθη ὁ ποῦς αὐτοῦ πατῶν ἐπὶ τοῦ βυθοῦ, καὶ οἱ οὐλάνοι ἀνακραυγάζουσι.

Τότε ὁ χωρικὸς ψιθυρίζει λέξεις τινάς, οὓς μόνος ἀκούει, εἶτα ἐξακολουθεῖ βαδίζων, καμπτόμενος, προχωρῶν πρὸς τὸ ὕδωρ ὅπερ δὲν ἀνέρχεται πλέον· ταπεινοῦται καὶ πάλιν καὶ τὸ κῦμα φθάνει μέχρι τῶν ὤμων του, στρέφεται καὶ παρατηρεῖ τότε τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, τοὺς διπλῶς ἐχθρούς του.

— Ἐμπρός!

Σμικρύνεται εἰσέτι καὶ προχωρεῖ.. ὁ ποταμὸς φθάνει μέχρι τοῦ πώγωνος. Οἱ οὐλάνοι μαντεύοντες τὸν δόλον κραυγάζουσι:

— Ἐμπρός! ἐμπρός!

Προχωρεῖ· ταπεινοῖ τὴν κεφαλήν, στρέφει νὰ ἴδῃ ὀπίσω...

Οἱ οὐλάνοι γελῶσι καὶ διὰ τῆς χειρὸς δεικνύουσιν αὐτῷ νὰ προχωρήσῃ.

Τοὺς πόδας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐρείδων, δυνάμενος νὰ ζήσῃ μόνον ἂν ἀνηγείρετο, ἀποχαιρετίζει δι' ἑνὸς βλέμματος τὴν γῆν, τὸν ἥλιον, τὴν ὕπαρξιν... καὶ βυθίζεται αἴφνης εἰς τὸ ὕδωρ!

Οἱ γέλωτες παύουσι.

— Δὲν εἶνε οὐδ' αὐτοῦ ἀκόμη, λέγει ὁ διοικητὴς τῶν οὐλάνων, ἀλλ' ὁ γέρων ἐπνίγη.

Οἱ τοὺς φυγάδας καταδιώκοντες ἀπατηθέντες καὶ πάλιν ἐξηκολούθησαν τὴν ἀνωφελῆ πορείαν, των, ἐνῷ τὸ σῶμα τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐκείνου χωρικοῦ, κυλίεται ἀδρανὲς ἐν τῷ ῥεύματι, ὑπὸ μαρτυρικῆς τινος αἴγλης περιαυγαζόμενον. (Παράφρασις)

Ἐν τῷ λευκώματι Γερμανοῦ τινος πρεσβευτοῦ, ἐραστοῦ τῶν αὐτογράφων μεγάλων ἀνδρῶν, ἔγραψέ ποτε ὁ Γκυιζῶ τὴν ῥῆσιν ταύτην: «Ἐν τῷ μακρῷ βίῳ μου ἐδιδάχθην ὅτι ὀφείλω πλεῖστα νὰ συγχωρῶ ἀλλ' οὐδὲν νὰ λησμονῶ.» Ὑπὸ ταῦτα ἔγραψεν ὁ Θιέρσος· «Ὀλίγη λήθη οὐδαμῶς θὰ ἔβλαπτε τὴν εἰλικρινῆ συγγνώμην.» Καὶ ὁ Βίσμαρκ προσέθηκεν· Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ βίῳ μου ἐδιδάχθην πολλὰ νὰ λησμονῶ καὶ νὰ κατορθώνω ὅπως μοὶ συγχωρῶσι πλεῖστα.»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μετὰ τὸν παλαιὸν βασιλέα τοῦ Πόντου, τὸν Μιθριδάτην, ὡς πολυγλωσσότατος τῶν ἀνθρώπων φημίζεται ὁ ἐν ἔτει 1849 ἀποθανὼν καρδινάλιος Μετσοφάντη, ὅστις λέγεται ὅτι ὡμίλει 58 γλώσσας. Ἄλλος Μετσοφάντη, θῆλυς, ἦν ἡ πέρυσιν ἐν Βάδεν παρὰ τὴν Βιέννην θανοῦσα Καμίλλη Ρουτσίκα Ὀστοΐτς, ἥτις ἐπίστατο μὲν 15 γλώσσας μόνον, ἀλλ' ἐπίστατο πάσας κατὰ βάθος. Αἱ γλωσσικαὶ γνώσεις ταύτης ἦσαν πολλῷ ἀνώτεραι τῶν τοῦ Μετσοφάντη, ὅστις ἀτελέστατα μὲν ἐγίνωσκε καὶ οὐχὶ ἀπταίστως ὡμίλει τὰς πλείστας τῶν γλωσσῶν, οὐδεμίαν δὲ μελέτην γλωσσικὴν ἔγραψεν. Ἀλλ' ἡ Ρουτσίκα Ὀστοΐτς ἐγίνωσκε μὲν ἄριστα τὴν Γερμανικήν, τὴν Γαλλικήν, τὴν Ἱσπανικήν, τὴν Ἀγγλικήν, τὴν Ἰταλικήν, τὴν Οὐγκρικήν, τὴν Κροατικήν, καὶ τὰς κυριωτάτας τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν καὶ διαλέκτων, καὶ πλὴν τούτων τὴν περσικήν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν ἀραβικήν, ἐδημοσίευσε δὲ καὶ ἔργα πολλοῦ λόγου ἄξια περὶ τῶν τριῶν τελευταίων ἀνατολικῶν γλωσσῶν. Ἐν ἔτει 1879 ἐξέδωκε μέγα τουρκογερμανικὸν λεξικόν, κατέλιπε δὲ ἡμιτελὲς τὸ συμπλήρωμα τούτου, τὸ γερμανοτουρκικὸν λεξικόν. Διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτῆς μελέτας ἐτίμησαν τὴν ἀσιανολόγον πολλαὶ κυβερνήσεις, ἀπονείμασαι αὐτῇ παράσημα καὶ μετάλλια.

Ἐν Οὐγγαρίᾳ διωργανώθη ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ Τελέκυ ταξείδιον πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν χωρῶν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Τούτου μετέχουσιν ἑκατὸν καλῶς ὡπλισμένοι ἄνδρες, ἐν οἷς καὶ εἷς ἀξιωματικὸς τοῦ Αὐστριακοῦ ναυτικοῦ. Τὸ ταξείδιον δὲν θὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξερεύνησιν, ἀλλ' ἐπιζητεῖται δι' αὐτοῦ καὶ ἡ μελέτη τῶν καταλληλοτάτων τρόπων πρὸς προαγωγὴν τῶν συμφερόντων τοῦ Αὐστριακοῦ ἐμπορίου ἐν Ἀφρικῇ.

Ἡ ἔκθεσις τοῦ μηχανικοῦ Ρουσσώ, εἰς ὃν ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἀνέθηκε τὴν ἐντολὴν νὰ ἐξετάσῃ τὰ πρὸς τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας ἔργα, ὅπως ἀποφασίσῃ ἂν πρέπει νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν τὴν ἔκδοσιν μετοχῶν μέχρις ἑξακοσίων ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἀναιρεῖ διαρρήδην τὰς διαβεβαιώσεις τῆς ἑταιρίας περὶ εὐκολίας τῶν τεχνικῶν ἔργων, ὑπολογίζει ὅτι ἀπαιτοῦνται μείζονες δαπάναι καὶ χρόνος μακρότερος πρὸς συντέλεσιν τοῦ ἔργου. Ἐν γένει δ' ἡ ἔκθεσις τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως εἶνε δυσμενὴς πρὸς τὴν ἑταιρίαν τῆς τομῆς. Τούτου ἕνεκα τὸ ὑπουργεῖον τῶν δημοσίων ἔργων προσεκάλεσε τὴν ἑταιρίαν νὰ ὑποβάλῃ αὐτῷ τὰς ἐκθέσεις καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἰδίων αὐτῆς μηχανικῶν.

Ἡ μήτηρ τῆς μι[illegible] κακολογεῖ συνηθέστατα τὴν φίλην της κ. Μ. Μίαν ἡμέραν ἐλθούσης τῆς φίλης πρὸς ἐπίσκεψιν, τὴν πλησιάζει ἡ Λιλὴ καὶ τῆς λέγει· «Κυρία, ἄνοιξε σὲ παρακαλῶ τὸ στόμα σου.— Διατί, παιδί μου;— Ἤθελα νὰ ἰδῶ, ἂν λέγει ἀλήθειαν ἡ μαμμά. — Τί λέγει ἡ μαμμά; — Νά, λέγει πῶς δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου, χωρὶς νὰ εἴπῃς ἀνοησίαν.»

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—488.

Digitized by Google

Ἀριθ. 550 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 13 Ἰουλίου 1886

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Περὶ ζυμώσεως καὶ σήψεως.

Ὁ διάσημος ἄγγλος φυσικὸς Tyndall ἀναπτύσσων δημωδῶς ζητήματα τῆς φυσικῆς, καὶ προτιθέμενος νὰ εἰσέλθῃ εἰς θεωρίας οὐχὶ εὐλήπτους ἐκ πρώτης ἀντιλήψεως εἰς τοὺς πολλούς, ἐθεώρησε καλὸν νὰ δώσῃ τὴν ἑξῆς συμβουλὴν εἰς τοὺς ἀναγνώστας του· «Ἐὰν, λέγει, δὲν νοεῖτε σαφῶς τὰ συμπεράσματα τῶν μέχρι τοῦδε λόγων μου, *μὴ ἀποθαρρυνθῆτε*· διότι εἰσέτι εὑρίσκεσθε σχετικῶς ἐν σκότει· μικρὸν ὅμως κατὰ μικρόν, ὅσῳ χωροῦμεν πρὸς τὰ πρόσω, θέλει ἀναφανῇ τὸ φῶς καὶ θέλει διασκεδάσει τὸ πρὶν σκότος ἐν ᾧ διατελοῦσιν αἱ γνώσεις σας.» Τὰς λέξεις ταύτας τοῦ ἄγγλου σοφοῦ ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν ἀρχόμενοι τοῦ κεφαλαίου τούτου, διότι ὅπως εἰς πολλὰ ἄλλα ζητήματα, οὕτω καὶ εἰς τὰ ἀναγόμενα εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας τὸ σαφὲς καὶ τὸ εὐαντίληπτον δὲν στηρίζεται μόνον εἰς αὐτὴν τὴν οὐσίαν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκθέσεως καὶ τῆς περιγραφῆς, ἀλλὰ κυρίως καὶ εἰς τὸ ποσὸν τῶν *στοιχειωδῶν γνώσεων τοῦ ἀναγνώστου* καὶ εἰς τὴν *διάθεσιν αὐτοῦ πρὸς κόπωσιν τῆς διανοίας* καὶ προσπάθειαν εἰς σκέψιν καὶ ἀνασκοπὴν τῶν γραφέντων.

Πρὸς κατανόησιν τῆς οὐσίας τῆς ζυμώσεως καὶ σήψεως ἀνάγκη νὰ προσδέσωμεν τὸ νῆμα τοῦ λόγου ἡμῶν εἰς ἀπωτέρας χώρας τῆς μυκητολογίας ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἡμῖν ἐκ τῶν βακτηρίων, καὶ θεωρήσωμεν καὶ ἄλλα τινὰ εἴδη μυκήτων ἐγγύτερον.

Οὐδεὶς βεβαίως ἀγνοεῖ τὰ ὑποκύανα ἢ τεφροπράσινα ἐπικαλύμματα τοῦ εὐρῶτος, ὅστις καλύπτει ἐνίοτε τοὺς καρπούς, τὰ γλυκίσματα ἢ τὰς τροφάς, τὰ γνωστὰ διὰ τοῦ κοινοῦ ὀνόματος *μοῦχλα*. Τὰ ἐπικαλύμματα ταῦτα συνίστανται ἐκ πολυαρίθμων φυταρίων μικροσκοπικῶν, συνισταμένων ἐκ νημάτων μακρῶν ὑπολεύκων, κυλινδρικῶν, διακεκλαδισμένων ἀφθόνως (Εἰκ. 5.), ἐχόντων δὲ τοὺς κλάδους αὐτῶν βεβυθισμένους δίκην ῥιζῶν ἐντὸς τῆς οὐσίας ἐν ᾗ ἀναπτύσσονται, ἤτοι ἐντὸς τοῦ ὑποθέματος. Τὰ νήματα ταῦτα, ἐπέχοντα θέσιν κορμοῦ καὶ κλάδων τῶν ἄλλων φυτῶν, ὀνομάζονται *μυκήλλια*· εἶνε ἔνδον πλήρη πρωτοπλάσματος, ἔχουσι τοίχους μεμβρανώδεις καὶ φέρουσιν ἔνδον χωρίσματα, ἤτοι εἶνε διῃρημένα κατὰ κύτταρα.

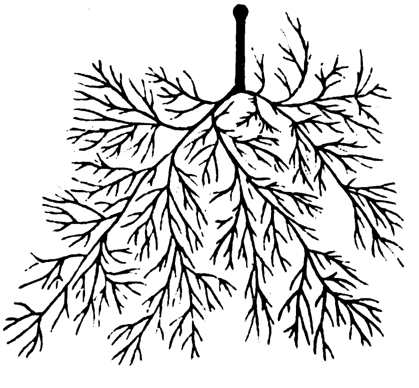

Εἰκ. 5. Μυκήλλιον εὐρῶτος (Mucor) φέρον ἐπ' αὐτοῦ σποριάγγειον. Εἰκὼν μεμεγεθυσμένη.

Ἀπό τινος σημείου τοῦ πολυκλάδου τούτου πλέγματος τοῦ μυκηλλίου φύεται κάθετον νῆμα, ὅπερ διογκούμενον κατὰ τὸ ἄνω αὐτοῦ ἄκρον, σχηματίζει σφαιρίον *σποριάγγειον*, πλῆρες μικρῶν μονοκυττάρων κύστεων, ὀνομαζομένων *σπορίων*, ἅτινα εἶνε τόσῳ μικρὰ ὥστε καὶ ἡ παραμικρὰ πνοὴ τοῦ ἀνέμου παρασύρει αὐτὰ καὶ διασκορπίζει πανταχοῦ.

Ἕτερον εἶδος εὐρῶτος, ὀνομαζόμενον Πενικίλλιον τὸ γλαυκὸν (Penicillium glaucum) σχηματίζει ἀντὶ σφαιρίου κομβολογιοειδεῖς ὁρμαθοὺς σπορίων, ἅτινα πίπτοντα εἰς τόπους εὐθέτους παράγουσι νέους μύκητας.

Τοιοῦτος παρίσταται ἡμῖν ὁ εὐρὼς ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον. Ἐνταῦθα ὅμως σημειωτέον ὅτι οἱ εὐρῶτες εἶνε διάφοροι, καὶ ὅτι αἱ ἡμέτεραι εἰκόνες παριστάνουσι δύο μόνον τῶν κοινοτέρων καὶ συχνοτέρων εἰδῶν. Οἱ εὐρῶτες δὲ οὗτοι τρέφονται παραλαμβάνοντες διὰ τοῦ μυκηλλίου αὐτῶν οὐσίας ἀπὸ τῶν πέριξ, ἐνῷ

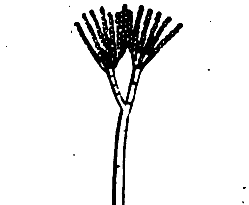

Εἰκ. 6. Πενικίλλιον τὸ γλαυκόν. Μυκήλλιον τοῦ μύκητος πρὸς τὰ κάτω, σπόρια αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνω. Μεμεγεθυσμένον.

Digitized by Google

συγχρόνως φθείρουσι καὶ καταστρέφουσι τὰ ὑποθέματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἢ ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναπτύσσονται ἕνεκα οὐσιῶν τινων, τὰς ὁποίας ἐκκρίνουσι διὰ τοῦ μυκηλλίου των. Ἄρτος ἢ ἄλλαι τροφαὶ εὐρωτιῶσαι μεταβάλλονται μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς μαλθακὰς ἡμιρρεύστους μάζας, καὶ χάνουσι τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν μορφήν, χωρὶς ὅμως αἱ ἀπολεσθεῖσαι οὐσίαι ν' ἀπερροφήθησαν πᾶσαι ὑπὸ τοῦ μυκηλλίου.

Ἐπὶ τοῦ κορμοῦ ἐπίσης πολλῶν δένδρων, δρυῶν, αἰγειρῶν, καὶ ἄλλων παρατηροῦμεν ἐνίοτε προβολάς τινας εὐμεγέθεις, ἐχούσας τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα ἡμίσεος σχεδὸν τετμημένου πορτοκαλίου, ἐχούσας τὸ κυρτὸν μέρος πρὸς τὰ ἄνω, κάτω δὲ πλήρεις ὀπῶν μικροτάτων. Αἱ προβολαὶ αὗται, ἃς ὁ κοινὸς λαὸς καλεῖ *ἴσκας*, καὶ χρησιμοποιεῖ ὡς ἔναυσμα κατὰ τὴν ἄνευ πυρείων ἄναψιν τοῦ πυρὸς εἶνε τὰ δοχεῖα, οὕτως εἰπεῖν, ἐν οἷς εὑρίσκονται ἄπειρα σπόρια μύκητος ἀφανοῦς, οὗτινος τὸ μυκήλλιον, ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ εὐρῶτος, ὃν ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, διαπερᾷ ὅλον τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου διεισδύον διὰ τοῦ πυκνοῦ ξυλώδους σώματος καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἀπὸ τῶν ῥιζῶν μέχρις ἄνω ἔνθα ἡ σχίσις τοῦ κορμοῦ ἢ καὶ μέχρι τῶν κλάδων. Οὐδέποτε δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ βλέπων δένδρον φέρον ἔξω *ἴσκαν*, ὅτι τοῦτο εἶνε ἔσω πλῆρες ἰνῶν μυκητωδῶν, καὶ ὅτι ὀψὲ ἢ βράδιον τὸ καλλίκομον δένδρον θὰ πέσῃ θῦμα τοῦ παρασίτου τούτου, τοῦ διεισδύσαντος μέχρι τῆς ἐνδοτάτης αὐτοῦ οὐσίας. Σπόριόν τι μύκητος ὁμοίας φύσεως, φερόμενον διὰ τοῦ ἀνέμου ἢ ἄλλως πως ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος ἄλλων δένδρων, μένει αὐτόθι μέχρις οὗ εὕρῃ ὑγρασίαν καὶ θερμότητα ἱκανὴν πρὸς βλάστησιν· τούτων δὲ εὑρισκομένων προβάλλει ἀσκόν τινα βραχὺν ἐντὸς τῆς ἐπιδερμίδος ἢ εἰσδύει διὰ τοῦ στομίου αὐτῆς ἐντὸς τῶν λοιπῶν ἱστῶν τοῦ φυτοῦ· οὕτω δὲ αὐξανόμενον διαπλοῦται ἐντὸς τοῦ κορμοῦ τοῦ φυτοῦ σχηματίζον πλέγματα μυκηλλιώδη καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις μέχρις οὗ ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ σχηματίσῃ ἔξω τοῦ φλοιοῦ τὰ γονιμοποιητικὰ αὐτοῦ σπόρια, ἤτοι τὸ ὅλον διόγκωμα, ὅπερ ὀνομάζομεν ἴσκαν.

Ἐνταῦθα ὅμως γεννᾶται ἡ ἀπορία, τίνι τρόπῳ αἱ τρυφερώταται καὶ λεπτοφυέσταται ἶνες τοῦ μυκηλλίου εἰσδύουσι διὰ τοῦ στερεοῦ καὶ σκληροῦ ξύλου καὶ τοῦ ἀδιαδύτου φλοιοῦ τῶν κορμῶν τῶν δένδρων; Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξηγεῖται ὡς ἑξῆς· Ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ μυκηλλίου ἐκκρίνεται οὐσία ὀξύνη ἔχουσα τὴν ἰδιότητα νὰ διαλύῃ τὰς ξυλώδεις οὐσίας τῶν φυτῶν. Ὅταν λοιπὸν τὸ σπόριον βλαστήσῃ ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος φυτοῦ τινος, τὸ ἄκρον τοῦ μυκηλλίου διαλύον αὐτὴν καὶ τὸν φλοιὸν εἰσδύει εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ ξύλου, ὅπερ ἀφοῦ διαλύσῃ ἐπίσης εἶτα ἀπορροφᾷ. Οὕτως αἱ μυκητώδεις ἶνες διαβιβρώσκουσαι ἀδιακόπως τὰς ξυλώδεις οὐσίας τοῦ κορμοῦ καὶ χωροῦσαι κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καθιστῶσι τὸ ξύλον τοῦ κορμοῦ ἐλαφρότερον. Τέλος δὲ ξηραινομένου τοῦ ξύλου καὶ ἐξατμιζομένων τῶν ὑγρῶν τοῦ ὑδατοβριθοῦς μύκητος, ἀπομένει μὲν ὁ αὐτὸς ὄγκος τοῦ ξύλου, ἀλλὰ σπογγωδέστερος τὴν σύστασιν, ἐλαφρὸς καὶ εὔθραυστος. Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου τρέφονται καὶ αὐξάνονται ἅπαντες οἱ μύκητες, εἴτε οἱ φυόμενοι ἐπὶ ὑγιῶν δένδρων ἢ ξύλων κεχομμένων εἴτε οἱ βλαστάνοντες ἐπὶ τῆς σηπομένης κοπρίας, εἴτε οἱ φυόμενοι ἐπὶ τοῦ πλήρους ὀργανικῶν οὐσιῶν χώματος τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν πεδιάδων. Προσθέσωμεν δ' ἐνταῦθα ὅτι καὶ μύκητες φυόμενοι ἐπὶ τοῦ σώματος ἐντόμων τινῶν οἷον τῶν κοινῶν μυιῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου διατρυπῶσι τὸ σκληρότατον δέρμα των ἐκ χυτίνης.

Αἱ βλάβαι, ἃς οἱ μύκητες ἐπιφέρουσιν ἐπὶ τῶν δένδρων εἶνε διάφοροι, ἀνάλογοι πρὸς τὸ εἶδος τοῦ μύκητος ἢ ἐξάπλωσιν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ φυτοῦ καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο οὐδόλως διαφέρει ἡμᾶς ἐνταῦθα. Τοῦτο μόνον εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν, ὅτι δενδροκτόνοι τινὲς μύκητες οὐ μόνον καταστρέφουσι τὰς ξυλώδεις καὶ λοιπὰς οὐσίας τοῦ ξύλου τῶν δένδρων πρὸς θρέψιν αὐτῶν ἀλλ' ἀποσυνθέτουσι καὶ μείζονα ποσὰ οὐσίας ξυλώδους *χωρὶς νὰ δαπανῶσι ταῦτα ποσῶς πρὸς οἰκοδομίαν τοῦ ἰδίου αὐτῶν σώματος*.

Ἐξ ὅλων τούτων ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ μείζονες μύκητες δρῶσιν ἐπὶ τῶν ζώντων ἢ νεκρῶν ὀργανικῶν σωμάτων καταστρεπτικῶς, ὅτι ἡ δρᾶσις αὕτη προέρχεται ἔκ τινος οὐσίας διαβρωτικῆς ἀπ' αὐτῶν ἐκκρινομένης, ἣν καλοῦμεν *φύραμα*, καὶ ὅτι ἡ οὐσία αὕτη, ἐλαχίστη τὸ ποσὸν οὖσα, καταστρέφει καὶ ἀποσυνθετει μεγάλας ποσότητας ὀργανικῆς οὐσίας χωρὶς τὰ προϊόντα ταῦτα τῆς ἀποσυνθέσεως νὰ χρησιμοποιῶνται εἰς τροφὴν αὐτῶν τῶν μυκήτων.

Προτάξαντες τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς δράσεως τῶν μεγάλων μυκήτων ἐπὶ τοῦ ὑποθέματος, δυνάμεθα νῦν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην καὶ ἑτέρους τινὰς μύκητας, πολλῷ μικροτέρους, τοὺς ὁποίους κυρίως ὀνομάζομεν *φυραματικούς*, οἵτινες προκαλοῦσι γνωστότατα φαινόμενα τοῦ καθημερινοῦ ἡμῶν βίου, οἷα τὰ συμβαίνοντα κατὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ ἄρτου, τοῦ οἴνου, τοῦ ζύθου κ.τ.λ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ δὲν εἶνε ποσῶς ἄσκοπον νὰ ἐπιθεωρήσωμεν λεπτομερέστερον τί γίνεται κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ἄρτου καὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῶν παρασκευῆς μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν γίνεται χρῆσις αὐτῶν· διότι ἐν τοῖς παραδείγμασι τούτοις καταφαίνονται σαφέστατα αἱ μεγάλαι δράσεις μικροτάτων ὀργα-

Digitized by Google

νώσεων, ὧν τὴν παρουσίαν καὶ λειτουργίαν ἀγνοεῖ τὸ πλεῖστον τῶν μυριάδων ἀνθρώπων, τῶν καθ' ἑκάστην τρωγόντων ἄρτον, καὶ πινόντων οἶνον.

Πάντες γνωρίζομεν ὅτι πρὸς κατασκευὴν ἄρτου εἴτε ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἴτε ἐν τῷ ἀρτοποιείῳ ἀνάγκη νὰ προστεθῇ εἰς τὴν ζύμην *προζύμιον* ἢ *φύραμα*, καὶ ὅλη ἡ μᾶζα τῆς ζύμης νὰ μιχθῇ ἐντελῶς μετ' αὐτοῦ. Εἶνε δὲ τὸ προζύμιον τοῦτο τεμάχιον ζύμης διατηρηθὲν ἀπὸ τῆς προηγουμένης ζυμώσεως ἐπί τινας ἡμέρας ἐν τόπῳ ὑποθέρμῳ. Ἐξετάζοντες ἐλάχιστον τεμάχιον τοῦ προζυμίου ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον βλέπομεν ὅτι ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλων κόκκων ἀμύλου (τῆς οὐσίας ἐξ ἧς κυρίως συνίσταται τὸ ἄλευρον) διωγκωμένων καὶ ἐκ σμικροτάτων σφαιρίων, οἷα παρίστανται τὰ ἐν τῇ εἰκόνι 7. Τὰ σφαιρία ταῦτα εἶνε μύκητες μικροσκοπικοὶ ἀναπτυσσόμενοι ἐν τῷ προζυμίῳ ἀπὸ σπερμάτων αἰωρουμένων ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ· δι' αὐτῶν δὲ τῶν φυταρίων αἱ ἀμυλώδεις οὐσίαι τοῦ προζυμίου ἀποσυντίθενται.

Εἰκ. 7. Σακχαρομύκητες. Ἀποβλάστησες νέων ἀτόμων. 300κις μεμεγεθυσμένοι.

Εἶνε δὲ οἱ μύκητες οὗτοι μονοκύτταροι ὀργανώσεις συνιστάμεναι ἐκ μεμβράνης ἐγκλειούσης πρωτόπλασμα κοκκῶδες μετὰ πυρήνων καὶ σταγονιδίων λίπους. Ἐκ τῶν κυττάρων τούτων ἀποβλαστάνουσαι μικραὶ προβολαὶ μεγεθύνονται ἐπ' ὀλίγον, εἶτα δὲ ἀπολυόμεναι ζῶσι βίον αὐθύπαρκτον, πολλαπλασιαζόμεναι καὶ πάλιν δι' ἀποβλαστήσεως. Οἱ μύκητες οὗτοι καλοῦνται *Σακχαρομύκητες* καὶ ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ν' ἀποσυνθέτωσι τὸ σάκχαρον τὸ σχηματιζόμενον ἐν τῇ ζύμῃ διὰ τῆς μετατροπῆς τοῦ ἀμύλου, ἕνεκα οὐσίας τινὸς ἐν αὐτῷ περιεχομένης τῆς κερεαλίνης, καὶ σχηματίζουσιν ἀτμοὺς οἰνοπνεύματος καὶ ἀέριον ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἐνῷ συγχρόνως πρὸς αὔξησιν αὐτῶν παραλαμβάνουσι τὰς ἀζωτούχους οὐσίας τὰς ἐμπεριεχομένας εἰς τὸ ἄλευρον. Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅπερ σχηματίζεται συγχρόνως καθ' ὅλην τὴν μᾶζαν τοῦ φυράματος εἶνε ἀέριον, ὡς τοιοῦτον δὲ ζητεῖ νὰ διαφύγῃ ἅμα γεννώμενον. Ἀλλ' ἡ ἀντίστασις τῆς ζύμης κωλύει τὴν ἔξοδον αὐτοῦ· οὕτω δὲ τὸ ἀέριον ἀνθρακικὸν ὀξὺ μένον ἐντὸς κατὰ τόπους ἐγκεκλεισμένον, σχηματίζει κοιλότητας διὰ τῶν ὁποίων διογκοῦται τὸ προζύμιον. «Τὸ προζύμι φουσκώνει,» λέγει κοινῶς ὁ λαός. Ὅσῳ περισσότερον ἀνθρακικὸν ὀξὺ σχηματίζεται ὑπὸ τῶν σακχαρομυκήτων τόσῳ καὶ ὁ ὄγκος τοῦ προζυμίου μείζων. Οὕτω τὸ προζύμιον, πλῆρες σακχαρομυκήτων, μιγνυόμενον καὶ ζυμούμενον μετὰ μεγάλης σχετικῶς ποσότητος προσφάτου ζύμης ἀλεύρου, μεταδίδει εἰς αὐτὴν τοὺς σακχαρομύκητας, οὓς ἐγκλείει· οὗτος δὲ εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν μεταχειριζόμεθα πάντοτε προζύμιον κατὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ ἄρτου, διότι οὕτω καὶ μόνον διὰ τῆς παραγωγῆς κοιλοτήτων μικρῶν καὶ σπηλαίων πολυαρίθμων καθίσταται οὗτος εὔπεπτος καὶ ὑγιεινός. Τόσῳ δὲ ἡ μανὴ αὕτη καὶ σπογγώδης ὑφὴ εἶνε χαρακτηριστικὴ τοῦ ἄρτου, ὥστε οὔτε τοῦ ὀνόματος τούτου ἀξιοῦμεν τὸν ἄρτον τὸν παραχθέντα ἄνευ προζυμίου καὶ πυκνὸν τὴν σύστασιν, οἷος ὁ ἄρτος τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ καλούμενος ἄζυμον, καὶ αἱ ἡμέτεραι *λαγάνες* καὶ τὸ *λειψὸ ψωμί*.

Ἐὰν ἀφῶμεν τὸ προζύμιον ἐφ' ἱκανὸν χρόνον κείμενον, ἐπέρχονται ἐν αὐτῷ καὶ ἕτεραι ἀλλοιώσεις σχηματιζομένων ἐκτὸς τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ἄλλων προϊόντων, ἕνεκα ἄλλων φυραμάτων νῦν ἀναπτυσσομένων (βακτηρίων· ἴδε κατωτέρω) ἅτινα μεταβάλλουσι τὸ σάκχαρον εἰς ἄλλας χημικὰς οὐσίας ὀξύνας, οἷον εἰς γαλακτικὸν καὶ βουτυρικὸν ὀξύ. Τοιοῦτο δὲ προζύμιον μιγνυόμενον μετὰ ζύμης νωπῆς προκαλεῖ ἀναλόγους ζυμώσεις καὶ καθιστᾷ καὶ τὸν ἄρτον αὐτὸν ὑπόξυν. Εἰς τὰ ἀρτοποιεῖα ὅμως τῶν πόλεων, ἔνθα ὁ ἄρτος παρασκευάζεται καθ' ἑκάστην, δὲν μένει τὸ προζύμιον ἀπόθετον ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ὅπως ἀναπτυχθῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ φυράματα, τὰ παράγοντα τὸ γαλακτικὸν καὶ βουτυρικὸν ὀξύ, ἐνῷ εἰς τὰ χωρία ὁ ἄρτος εἶνε ἐνίοτε ὑπόξυνος, διότι τὸ προζύμιον φυλάττεται ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

Μετὰ τὴν ἀνάμιξιν τῆς ζύμης τοῦ ἀλεύρου μετὰ προζυμίου πλάσσονται οἱ ἄρτοι, οἵτινες ἀφίενται ἤρεμοι ἐν μετρίᾳ θερμοκρασίᾳ καλυπτόμενοι ὑπὸ δυσθερμαγωγῶν σκεπασμάτων, ὅπως κωλύεται ἡ ἐν αὐτοῖς ἀναπτυσσομένη θερμοκρασία ν' ἀπέλθῃ· τότε δὲ τὸ ἔργον τῶν σακχαρομυκήτων προβαίνει τάχιστα, αὐξανομένης τῆς ζύμης κατ' ὄγκον ἐκ τῆς ἀναπτύξεως φυσαλλίδων. Ἡ διόγκωσις αὕτη ὅταν προβῇ μέχρις ὡρισμένου ὁρίου γνωστοῦ εἰς πᾶσαν οἰκοδέσποιναν καὶ ἀρτοποιόν, ἤτοι ὅταν τὸ *ψωμὶ ἀναβῇ*, ὑποδεικνύει ὅτι εἶνε οἱ ἄρτοι κατάλληλοι ὅπως εἰσαχθῶσιν εἰς κλίβανον ἔχοντα 250⁰—300⁰ θερμοκρασίαν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης θανατοῦνται πάντες οἱ σακχαρομύκητες, ἡ ζύμωσις παύεται καθ' ὁλοκληρίαν, συγχρόνως δὲ οἱ ἄρτοι ἄρχονται ἐκ νέου διογκούμενοι καὶ μεγεθυνόμενοι σχεδὸν κατὰ τὸ διπλοῦν ἕνεκα τοῦ ἑξῆς λόγου· διὰ τῆς θερμότητος τοῦ κλιβάνου αἱ πολυάριθμοι φυσαλλίδες καὶ κοιλότητες αἱ πλήρεις ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐκτείνονται, τὸ ἐν τῷ ὕδατι τῆς ζύμης διαλελυμένον ἀνθρακικὸν ὀξὺ γίνεται ἐπίσης ἀέριον, τὸ οἰνόπνευμα μεταβάλλεται εἰς ἀτμόν, αἱ φυσαλλίδες καὶ αἱ κοιλότητες ἕνεκα τούτων μεγεθύνονται, διπλασιάζονται, ἡ δὲ ζύμη, ἐλαστικὴ οὖσα, διογκοῦται ἱκανῶς. Συγχρόνως διογκοῦνται τὰ μέγιστα οἱ κόκκοι τοῦ ἀμύλου καὶ ἑνοῦνται χημικῶς

Digitized by Google

μετὰ τοῦ ὕδατος τῆς ζύμης, οὕτω δὲ αὕτη γίνεται στερεωτέρα, καὶ ἑπομένως οἱ χῶροι αὐτῆς δὲν καταπίπτουσιν ὅταν βραδύτερον ἐξέλθωσι μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰ ἐν αὐτῇ ἀέρια. Ἕνεκα τούτου δὲ καὶ ἄρτος διατηρηθεὶς πολὺν ὥραν *ἀναιβασμένος* πρὶν εἰσαχθῇ εἰς τὸν κλίβανον, σμικρύνεται τὸν ὄγκον καὶ καταπίπτει, διότι διὰ τῆς ἀπατμίσεως καὶ διηθήσεως ἐξέρχονται τὰ ἀέρια πρὸς τὰ ἔξω καὶ οἱ τοῖχοι τῶν κοιλοτήτων δὲν εἶνε στερεοὶ πρὸς ἀντίστασιν εἰς τὸ βάρος τῆς ἄνωθεν αὐτῶν οὐσίας. Ἄρτοι ἐκ τοιαύτης ζύμης κατασκευαζόμενοι δὲν εἶνε σπογγώδεις καὶ ἐλαφροί, ἀλλὰ βαρεῖς, πυκνοὶ καὶ συμπαγεῖς. Τοῦτο συμβαίνει καὶ ὅταν εἰς τὴν ζύμην ἐπιχυθῇ πλεῖον τοῦ δέοντος ὕδωρ ἢ ἡ ποιότης τοῦ ἀλεύρου περιέχῃ ὀλίγην τὴν κολλώδη οὐσίαν, καὶ ἡ ἐλαστικότης τῆς ζύμης εἶνε σμικρὰ καὶ ἀσήμαντος.

Ἡ παρένθεσις λοιπὸν προζυμίου ἐντὸς τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου σκοπεῖ τὴν χαλάρωσιν τῆς πυκνότητος, τὴν ἀνάπτυξιν χώρων μεγάλων καὶ μικρῶν ἐντὸς αὐτῆς, τὴν σπογγοποίησιν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἄρτου. Πάντα δὲ ταῦτα προκαλοῦνται διὰ τῶν σακχαρομυκήτων.—Ἐν παρόδῳ σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι τὴν σπογγώδη ὑφὴν τοῦ ἄρτου ἀπολαμβάνομεν καὶ διὰ χημικῶν μέσων ἀναπτύσσοντες φυσαλίδας ἐντὸς τῆς ζύμης, ἀποσυνθέτοντες π.χ. διά τινος ὀξέος ὑδροχλωρικοῦ ἢ φωσφορικοῦ διττανθρακικὸν νάτρον ἢ μιγνύοντες αὐτὴν μετ' ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας, ἥτις ἀφίπταται ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τῆς κλιβάνου, ἢ ζυμοῦντες τὴν μᾶζαν δι' ὕδατος κεκορεσμένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Εἰς τοῦτο δὲ στηρίζονται αἱ νεώτεραι ἀρτοποιητικαὶ μέθοδοι.

Παραλείποντες ἐνταῦθα τὰς ἀλλοιώσεις, ἃς ὑφίσταται ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἄρτου ὑπὸ τὸν θόλον τοῦ κλιβάνου καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ, προσθέτομεν ὅτι ἅμα τοῦ κελύφους σχηματισθέντος ἡ ζύμη εἶνε ἑψημένη καὶ μεταβεβλημένη εἰς ἄρτον ἐδώδιμον. Ὥστε οἱ σακχαρομύκητες ἀρξάμενοι τῆς ζυμώσεως ἀπὸ τοῦ προζυμίου παρεσκεύασαν τὴν ζύμην, ἡ δὲ θερμότης συνεπλήρωσε τὴν κατασκευὴν καταστήσασα τὸν ἄρτον εὔπεπτον καὶ εὔγευστον.

Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίδρασιν τῶν σακχαρομυκήτων ἐπὶ τοῦ ὑποθέματος στηρίζεται καὶ ἕτερος κλάδος τῆς παναρχαίας οἰκιακῆς βιομηχανίας ἡ κατασκευὴ τοῦ οἴνου. Καὶ ἐνταῦθα ἀόρατοι εἶνε αἱ ὀργανώσεις αἱ παρασκευάζουσαι τὸν ἄθῳον καὶ γλυκὺν χυμὸν τῶν σταφυλῶν εἰς ποτὸν εὐάρεστον οἰνοπνευματῶδες, καὶ μεθυστικόν.

Ὁ χυμὸς τῶν σταφυλῶν, συνιστάμενος κυρίως ἐξ εἴδους τινὸς σακχάρου, ὀνομαζομένου σταφυλοσακχάρου, ὅπερ περιέχεται καὶ εἰς ἄλλους καρποὺς ἐν ὕδατι διαλελυμένον, ζυμοῦται ἀφ' ἑαυτοῦ, ἄνευ προσθήκης φυράματός τινος, ὅπως κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ἄρτου. Ὅταν δηλαδὴ ὁ χυμὸς τῶν σταφυλῶν παραληφθεὶς τεθῇ ἐντὸς τῶν βαρελίων, οἱ σακχαρομύκητες, οἱ ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐντὸς αὐτοῦ ἐμπεσόντες ἄρχονται τοῦ ἔργου των. Ἐνίοτε μάλιστα καὶ καθ' ὁδόν, ἐνῷ τὸ γλεῦκος μετακομίζεται διὰ τῶν ἀσκῶν, ἡ ζύμωσις εὑρίσκεται ἤδη πολὺ προκεχωρημένη. Ἐν διαστήματι καὶ ἡμισείας μόνον ὥρας καὶ ὁ διαυγέστατος χυμὸς τῶν σταφυλῶν ἄρχεται θολούμενος καὶ ἀναπτύσσονται ἀπ' αὐτοῦ φυσαλλίδες ἀερίου, μετὰ δύο δὲ ἢ τρεῖς ὥρας σχηματίζεται ἐπ' αὐτοῦ ξανθὸς ἐπίπαγος ἀποτελούμενος ἐκ μυριάδων σακχαρομυκήτων.

Ἐξετάσωμεν νῦν τί τελεῖται ἐντὸς τοῦ γλεύκους ὅτερ ἀπόκειται ἐντὸς τῶν βαρελίων. Οἱ σακχαρομύκητες εὑρόντες ἄφθονον τροφὴν πολλαπλασιάζονται δι' ἀποβλαστήσεως κατὰ τὸν ἄνω ῥηθέντα τρόπον ταχέως καὶ ἀφθόνως, τὸ δὲ σάκχαρον τοῦ χυμοῦ τῶν σταφυλῶν, οὐσία χημική, συνισταμένη ἐξ ὡρισμένων μορίων ἄνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ὀξυγόνου, σχίζεται, τουτέστιν ἀποσυντίθεται εἰς ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ εἰς οἰνόπνευμα, ἤτοι εἰς οὐσίας, ὧν τὸ ἄθροισμα τῶν μορίων ἀποτελεῖ σχεδὸν τὴν ὡρισμένην ποσότητα τῶν μορίων τοῦ σακχάρου. Ἐλαχίστη δὲ μόνον ποσότης σακχάρου (σχεδὸν 6 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν) μεταβάλλεται καὶ εἰς ἄλλας οὐσίας, οἷον εἰς γλυκερίνην, ἠλεκτρικὸν ὀξὺ κ.τ.λ.

Ἡ ζύμωσις τοῦ οἴνου ἐν ἀρχῇ εἶνε ζωηρὰ καὶ ταραχώδης, τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ τὸ οἰνόπνευμα ἀναπτύσσονται ἄφθονα. « *Ὁ μοῦστος βράζει*,» τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὀξὺ πληροῖ τὰ ὑπόγεια τῶν οἰνοποιείων καὶ καθίσταται κινδυνῶδες εἰς τοὺς κατερχομένους εἰς αὐτὰ ἀπροσέκτως. Ἀλλ' ἡ πρώτη αὕτη ζύμωσις διαρκοῦσα περίπου 3—6 μῆνας παρέρχεται. Οἱ σακχαρομύκητες μικρὸν κατὰ μικρὸν καθιζάνουσιν ἐπὶ τοῦ πυθμένος, μετ' αὐτῶν δὲ συγκαταπίπτουσι μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ ἡ τρὺξ καὶ αἱ λοιπαὶ ἀκαθαρσίαι τοῦ οἴνου.

Τὴν πρώτην ταύτην ζύμωσιν διαδέχεται ἑτέρα, ἡ *βραδεῖα* λεγομένη ζύμωσις, καθ' ἣν ὀλίγοι τινὲς σακχαρομύκητες (ἴσως μυριάδες τινὲς μόνον) ἐξακολουθοῦσι κατὰ μικρὸν αὐξάνοντες τὸ οἰνόπνευμα τοῦ οἴνου, ἐνῷ συγχρόνως καὶ αἱ ἀκαθαρσίαι ἀποχωρίζονται ἀδιακόπως. Ὥστε ὁ λόγος δι' ὃν ὁ παλαιότερος οἶνος γίνεται καλλίτερος εἶνε αὐτοὶ οἱ σακχαρομύκητες δι' ὧν αὐξάνεται διηνεκῶς τὸ οἰνόπνευμα (καὶ τὸ ἄρωμα), κατὰ δεύτερον δὲ λόγον διότι καθιζάνουσιν αἱ καλούμεναι ἐκχυλισματικαὶ οὐσίαι καὶ ἡ τρυγία, ἐνῷ συγχρόνως τὸ σάκχαρον ἐλαττοῦται.

Ἕπεται τὸ τέλος.

Σπ. Μηλιαράκης.

Digitized by Google

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 419]

Ἐν ᾧ ἡ ἐκ πάγου νῆσος προὐχώρει μεγαλοπρεπῶς πρὸς νότον ῥυμουλκοῦσα τὴν *Ἀλάσκαν*, ἡ θήρα τῶν *ούγιούκ* ἐξηκολούθει συστηματικῶς.

Δὶς τῆς ἡμέρας ναῦται φέροντες ὅπλα καὶ κάμακας, συνοδευόμενοι ὑπὸ πάντων τῶν γροιλανδικῶν κυνῶν, ἀπεβιβάζοντο εἰς τὴν νῆσον καὶ περιεῖργον τὰ ἀμφίβια ὑπνοῦντα ἐν τρώγλαις. Ἐφόνευον δ' αὐτὰ διὰ σφαίρας κατὰ τοῦ ὠτὸς βαλλομένης, καὶ κατέτεμνον, ἀφήρουν τὸ στέαρ, διὰ τῶν ἑλκήθρων κομίζοντες αὐτὸ εἰς τὴν *Ἀλάσκαν*. Ἐκ τῆς εὐχεροῦς καὶ γονίμου ἐκείνης θήρας μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας τὰ ἐνθέμια ὑπερεπληρώθησαν λίπους οὐγιούκ.

Ἡ *Ἀλάσκα* ὑπὸ τῆς νήσου ῥυμουλκουμένη εὑρίσκετο τότε ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ μοίρᾳ ἀνατολικοῦ μήκους ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς τετάρτης παραλλήλου, τουτέστιν εἶχεν ὑπερβῆ τὴν Νέαν Ζέμβλην.

Ἡ κρυσταλλόπηκτος νῆσος εἶχεν ὑπολειφθῆ τότε ἡμίσεια μόλις τῆς ἀρχικῆς, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῆς ῥαγισθὲν ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, διασχισθὲν ὑπὸ βαθειῶν ῥαγάδων ἐκινδύνευε 'ν ἀποσπασθῇ. Ἐπλησίαζεν ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ἡ μεγάλη νῆσος ἔμελλε νὰ καταθρυμματισθῇ. Ὁ Ἔρικ δὲν ἀνέμεινε τοῦτο, ἀλλὰ διέταξε ν' ἀνασπασθῇ ἡ ἄγκυρα καὶ νὰ διευθυνθῶσι πρὸς δυσμάς.

Τὸ στέαρ τοῦ *οὐγιούκ* ἀμέσως ἐντεθὲν ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ ἑστίᾳ ἣν ἔφερεν ἡ *Ἀλάσκα* μετὰ μικροῦ μέρους γαιανθράκων ἀπετέλεσεν ἐξαίρετον καύσιμον ὕλην. Μόνον ἐλάττωμα εἶχεν ὅτι καθίστα πιναρὸν τὸν καπνοδόχον καὶ ὅτι οἱ ναῦται ἠναγκάζοντο νὰ καθαίρωσιν αὐτὸν καθ' ἑκάστην. Ἡ δὲ ὀσμὴ αὐτοῦ, ἥτις βεβαίως θὰ δυσηρέστει μεγάλως μεσημβρινοὺς ἐμπλέοντας, ὑπὸ τοῦ σουηδικοῦ ἐκείνου πληρώματος ἐθεωρεῖτο δευτερεῦον ὅλως μειονέκτημα.

Οὕτως ἡ *Ἀλάσκα* ἠδυνήθη νὰ μείνῃ ὑπὸ ἀτμὸν μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας, νὰ διανύσῃ ταχέως, καίπερ ἀντιπρώρων πνεόντων ἀνέμων, τὸ ἀποχωρίζον αὐτὴν ἔτι ἐκ τῶν θαλασσῶν τῆς Εὐρώπης διάστημα καὶ νὰ φθάσῃ τὴν 5 Σεπτεμβρίου κατέναντι τοῦ Βορείου Ἀκρωτηρίου τῆς Νορβηγίας, χωρὶς κἂν νὰ σταθμεύσῃ εἰς Τρομσόην, ἔνθα ἠδύνατο νὰ προσορμισθῇ ἐν ἀνάγκῃ. Ἐξακολουθήσασα δὲ συντόνως τὸν πλοῦν αὐτῆς περιέκαμψε τὴν σκανδιναυικὴν χερσόνησον, διῆλθεν αὖθις τὸν Σκαγεράκην καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἀφετηρίαν αὐτῆς.

Τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου ἠγκυροβόλησε πρὸ τῆς Στοκόλμης, ἐν αὐτοῖς ἀκριβῶς τοῖς ὕδασιν, ἐξ ὧν εἶχεν ἀπάρῃ τὴν δεκάτην τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου.

Οὕτω λοιπὸν συνετελέσθη εἰς ἑπτὰ μῆνας καὶ τέσσαρας ἡμέρας ὁ πρῶτος περὶ τὸν πόλον περίπλους ὑπὸ εἰκοσιδιετοῦς θαλασσοπόρου.

Τὸ μέγα τοῦτο γεωγραφικὸν κατόρθωμα, ὅπερ συνεπλήρωσε καὶ ἐπεκύρωσεν εὐθὺς ἀμέσως τὴν μεγάλην τοῦ Νόρδενσκιολδ ἀποστολήν, ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ διαφημισθῇ ἀνὰ τὸν κόσμον. Ἀλλὰ τότε αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ δὲν εἶχον ἔτι ἐξάρῃ τὴν μεγάλην αὐτοῦ σημασίαν. Μόνον εἰδικοί τινες ἐπιστήμονες ἠδύναντο νὰ ἐκτιμήσωσι κατ' ἀξίαν τὸν περίπλουν ἐκεῖνον, ἄτομον δέ τι γνωστὸν ἡμῖν, ἡ Κάζα, οὐδ' ὑπώπτευσε κἂν τὴν ἀξίαν ταύτην.

Ἔπρεπε νὰ ἴδῃ τις τὸ ἀλαζονικὸν μειδίαμα δι' οὗ ὑπεδέξατο τὴν ἀφήγησιν τῶν κατὰ τὴν ἀποστολὴν γενομένων.

— Μοῦ φαίνεται ἀκατάλογιστον νὰ ὑπάγῃ κανεὶς ἑκουσίως νὰ ἐκτεθῇ εἰς τοιούτους κινδύνους! εἶπεν ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως.

Ἅμα δὲ τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ προσεῖπεν εἰς τὸν Ἔρικ·

— Τέλος πάντων ἐγλυτώσατε πλέον ἀπὸ τὴν ὀχληρὰν ἐκείνην ὑπόθεσιν τώρα ὅπου ὁ περίφημος Ἰρλανδὸς ἀπέθανε!

Ποία διαφορὰ τῆς ξηρᾶς ταύτης καὶ περιφρονητικῆς ἐπικρίσεως πρὸς τὴν πλήρη ἐνθουσιασμοῦ καὶ στοργῆς ἐκτίμησιν ἣν μετ' ὀλίγον ἔλαβεν ἐκ Νορόης ὁ Ἔρικ! Ἡ Βάνδα διηγεῖτο πρὸς αὐτὸν πόσον ἀγωνιωδῶς διῆλθον ἡ μήτηρ της καὶ αὐτὴ τοὺς μακροὺς ἐκείνους μῆνας· ἡ σκέψις αὐτῶν παρηκολούθει ἀκαταπαύστως τοὺς θαλασσοπόρους, νῦν δὲ ἦσαν εὐδαιμονέσταται διότι αἰσίως ἐπανέκαμψαν!... Ἂν ἐκ τῆς ἀποστολῆς δὲν ἀπεκόμισεν ὅσα προσεδόκα ὁ Ἔρικ, δὲν ἔπρεπε νὰ θλίβηται ὑπερμέτρως. Ὁ Ἔρικ ἐγίνωσκε κάλλιστα ὅτι, ἐν ἐλλείψει τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ οἰκογενείας, εἶχεν ἑτέραν ἐν τῷ πτωχῷ νορβηγικῷ χωρίῳ, θερμῶς ἀγαπῶσαν αὐτόν. Εἶχεν ἆρά γε σκοπὸν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην, ἥτις ἐξηκολούθει θεωροῦσα αὐτὸν ὡς μέλος της, ἀδυνατοῦσα νὰ τὸν ἀπαρνηθῇ; Βεβαίως, ἂν τὸ ἐπεθύμει, θὰ εὕρισκε διαθέσιμον μικρὸν πρὸς τοῦτο χρόνον... Οὗτος ἦτο ὁ διακαὴς πόθος τῆς θετῆς αὐτοῦ μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς του Βάνδας κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ εὗρεν ὁ Ἔρικ τρία ὡραῖα ἀνθύλλια τοῦ παρὰ τὸν ὁρμίσκον λειμῶνος, ἐν τῷ ἀρώματι δ' αὐτῶν ἐνόμισεν ὅτι ἐπανεύρισκε τὴν ἀμέριμνον αὐτοῦ καὶ φαιδρὰν παιδικὴν ἡλικίαν. Ὦ! πόσον ἡ ἔνδειξις ἐκείνη τῆς ἀγάπης παρεμύθησε τὴν τεθλιμμένην καρδίαν του ἐμπνεύσασα εἰς αὐτὸν καρτερίαν πρὸς ὑπομονὴν τῆς ἐκ τῆς ἀποτυχίας τοῦ τελικοῦ τῆς ἀποστολῆς σκοποῦ πικρίας!

Digitized by Google

Ἐν τούτοις μετ' ὀλίγον τὸ ἐπιχείρημα ἐξετιμήθη δεόντως. Ὁ πλοῦς τῆς *Ἀλάσκας* ἦτο γεγονὸς ἐξίσου μεγαλεπήβολον ὅσον καὶ ὁ τῆς *Βέγας*. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἔριχ συνεδέετο πανταχόθεν πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ Νόρδενσκιολδ. Αἱ ἐφημερίδες περιέγραφον διὰ μακρῶν τὸν πρῶτον περὶ τὸν πόλον περίπλουν. Τὰ ἐν τῷ λιμένι τῆς Στοκόλμης παντοεθνῆ πλοῖα ἐσημαιοστολίσθησαν ἐκ συμφώνου πρὸς τιμὴν τῆς ναυτικῆς ἐκείνης νίκης. Ὁ Ἔριχ ἔκπληκτος καὶ τεθορυβημένος ἐκ τῶν τιμητικῶν ἐκδηλώσεων, ἀπήλαυεν ἐνθουσιώδους καὶ θριαμβευτικῆς πανταχοῦ ὑποδοχῆς. Ἐπιστημονικὰ σωματεῖα προσήρχοντο ἐν σώματι ὅπως προσαγορεύσωσι τὸν κυβερνήτην καὶ τὸ πλήρωμα τῆς *Ἀλάσκας*, ἡ δὲ βουλὴ προέτεινε τὴν απονομὴν εἰς αὐτοὺς ἐθνικῆς ἀμοιβῆς.

Ἐδυσφόρει διὰ τοὺς ἐπαίνους τούτους ὁ Ἔριχ διότι συνειδὼς ὅτε εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο παρωρμήθη ἐξ ἀτομικῶν πρὸ πάντων λόγων, ἀπέστεργε τὴν ἐξ αὐτοῦ δόξαν ἣν κρίνων εὕρισκε τοὐλάχιστον ὑπερβολικήν. Ὅθεν ἐδράξατο τῆς πρώτης παρουσιασθείσης εὐκαιρίας ὅπως πεπαρρησιασμένως εἴπῃ ὅτι εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας μετέβη — ἀστοχήσας ἄλλως τοῦ σκοποῦ — ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ μυστήριον τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ ναυαγίου τῆς *Κυνθίας*.

Ἡ εὐκαιρία παρουσιάσθη ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀγενείου νεανίσκου, ζωηροτάτου καὶ πνευματώδους, καινολόγου μιᾶς τῶν πρώτων ἐφημερίδων τῆς Στοκόλμης, ζητήσαντος ἐπὶ τῆς *Ἀλάσκας* συνέντευξιν παρὰ τοῦ νεαροῦ θαλασσοπόρου. Ὁ ἐπιτήδειος ἐφημεριδογράφος ἐσκόπει νὰ λάβῃ τεχνηέντως παρὰ τοῦ θύματός του τὰ στοιχεῖα ἑκατονταστίχου βιογραφίας, βεβαίως δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον προθυμότερον εἰς τὸ νὰ ὑποστῇ τὴν ἀνάκρισιν ἐκείνην. Ὁ Ἔριχ ἐδίψα νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ διακηρύξῃ ὅτι δὲν ἦτο ἄξιος νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς Χριστοφόρος Κολόμβος.

Ἀφηγήθη λοιπὸν πάντα, περιέγραψε λεπτομερῶς πῶς εὑρέθη ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑπὸ πτωχοῦ τινος ἁλιέως, καὶ ἐπαιδαγωγήθη ὑπὸ τοῦ Μαλαρίου, πῶς ἤχθη εἰς Στοκόλμην ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα, καὶ πῶς ἐγνώσθη ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἐγίνωσκε πιθανῶς τὴν λύσιν τοῦ μυστηριώδους αἰνίγματος, πῶς ἔμαθον ὅτι εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς *Βέγας* καὶ πῶς μετέβησαν πρὸς ἀναζήτησίν του, πῶς ἠναγκάσθησαν νὰ μεταβάλωσι πλοῦν καὶ εἶτα νὰ προχωρήσωσι μέχρι τῆς νήσου Λιακόβης, μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Τσελύνσκιν... Ταῦτα πάντα ἔλεγεν ὁ Ἔριχ ὅπως παύσῃ θεωρούμενος ὡς ἥρως, ἔλεγεν αὐτὰ διότι ᾐσχύνετο νῦν βλέπων ἑαυτὸν οὕτως ἐπευφημούμενον δι' ἔργον ὅπερ ἐφαίνετο αὐτῷ ἁπλούστατον καὶ φυσικώτατον.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἡ μολυβδὶς τοῦ καινολόγου Σκιρρελίου ἔτρεχεν ἐπὶ τοῦ χάρτου μετὰ στενογραφικῆς ταχύτητος, σημειοῦσα πιστῶς τὰς χρονολογίας, τὰ ὀνόματα, τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας. Ὁ Σκιρρέλιος περιχαρὴς ἀνελογίζετο ὅτι οὐχὶ ἑκατὸν μόνον ἀλλὰ πεντακοσίων ἢ ἑξακοσίων στίχων βιογραφίαν ἔμελλε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως ἐκείνης. Καὶ ὁποίαν βιογραφίαν! Συγκινητικήν, περιπετειώδη, δραματικὴν ὡς μυθιστόρημα!

Τὴν ἐπαύριον ἡ ἀφήγησις ἐκείνη ἐπλήρου τρεῖς στήλας τῆς μάλιστα διαδεδομένης σουηδικῆς ἐφημερίδος. Ὡς δὲ συμβαίνει πάντοτε σχεδὸν ἐν τοιαύταις περιστάσεσι, ἡ εἰλικρίνεια τοῦ Ἔριχ οὐ μόνον δὲν ἐμείωσε τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἀλλὰ τοὐναντίον μεγαλειτέραν ἀνέδειξεν αὐτὴν διὰ τῆς ἐκφαινομένης μετριοφροσύνης καὶ τοῦ ρομαντικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἐνεῖχεν ἡ ἱστορία τοῦ βίου του. Ἡ περιεργία τοῦ κοινοῦ ἐξήφθη εἰς τὸ ἔπακρον, ἡ δὲ παμφάγος δημοσιογραφία εὗρεν ἐξαίρετον τροφήν. Αἱ βιογραφικαὶ ἐκεῖναι λεπτομέρειαι, μεταφρασθεῖσαι μετ' ὀλίγον εἰς πάσας τὰς γλώσσας, δὲν ἐβράδυναν νὰ περιέλθωσι τὴν Εὐρώπην.

Οὕτω δ' ἔφθασαν εἰς Παρισίους καὶ εἰσέδυσαν ἑσπέραν τινὰ διὰ γαλλικῆς ἐφημερίδος εἰς κοσμίαν αἴθουσαν κειμένην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βαρέν, ἐν τῷ δευτέρῳ ὀρόφῳ παλαιοῦ μεγαλοπρεποῦς οἴκου.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ εὑρίσκετο γυνή τις μελανείμων καὶ λευκόθριξ, εἰ καὶ νέα ἔτι, ἧς ἅπαν τὸ παράστημα ἐμαρτύρει ἄληστον πένθος. Καθημένη ὑπὸ τὸν καταυγαστῆρα τοῦ λαμπτῆρος ἐκέντα μηχανικῶς ἐργόχειρόν τι, ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς προσηλοῦντο ἐν τῇ σκιᾷ εἰς ἀνάμνησίν τινα ὀδυνηράν.

Ἑτέρωθεν τῆς τραπέζης ὑψηλὸς γέρων διεξήρχετο ἀδιαφόρως τὴν ἐφημερίδα ἣν πρὸ μικροῦ εἶχε κομίσῃ αὐτῷ ὁ οἰκέτης.

Ὁ γέρων οὗτος ἦτο ὁ Δουρριέν, ἐπίτιμος γενικὸς πρόξενος καὶ εἷς τῶν γραμματέων τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας, ἐκεῖνος ἀκριβῶς ὅστις εἶχεν εὑρεθῇ ἐν Βρέστῃ, κατὰ τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν τῆς *Ἀλάσκας*.

Τούτου ἕνεκα βεβαίως τὸ ὄνομα τοῦ Ἔριχ εἵλκυσεν ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ διότι ὡς ἀνέγνω τὸ περὶ τοῦ νεαροῦ σουηδοῦ θαλασσοπόρου βιογραφικὸν ἄρθρον, ἐρρίγησεν. Εἶτα δ' ἀνέγνω καὶ πάλιν τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο διὰ συντόνου προσοχῆς. Κατὰ μικρὸν μεγάλη ὠχρότης διεχύθη ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ ἤδη προσώπου αὐτοῦ. Αἱ χεῖρές του κατελήφθησαν ὑπὸ νευρικοῦ τρόμου. Τοσούτῳ δὲ κατάδηλος ἐγένετο ἡ ταραχὴ αὐτοῦ, ὥστε δὲν διέφυγε τὴν σιγηλὴν αὐτοῦ σύντροφον.

— Πατέρα, τί ἔχετε; ἠρώτησε μετ' ἄκρας στοργῆς.

— Νο... νομίζω ὅτι πολὺ ὀγρήγορα ἤναψαν

Digitized by Google

τὴν θερμάστραν!.. Θὰ ὑπάγω εἰς τὸ γραφεῖόν μου ν' ἀναπνεύσω ὀλίγον... Δὲν εἶνε τίποτε!.. ἁπλῆ περαστικὴ κακοδιαθεσία!.. ἀπήντησεν ὁ Δουρριὲν ἐγερθεὶς ὅπως μεταβῇ εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον.

Οἱονεὶ τυχαίως συμπαρέλαβε καὶ τὴν ἐφημερίδα, ἣν ἐκράτει ἐν τῇ χειρί. Ἂν ἡ θυγάτηρ του ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ θὰ ἔβλεπεν ὅτι ἐν μέσῳ τῆς συγκρούσεως ἐλπίδων καὶ φόβων ἐπεκράτει στερρὰ ἀπόφασις ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ἐφημερίδα ἐκείνην ἀπὸ τῶν βλεμμάτων της.

Πρὸς στιγμὴν ἐνόμισε καλὸν νὰ παρακολουθήσῃ τὸν πατέρα αὐτῆς εἰς τὸ σπουδαστήριόν του. Ἀλλ' εἶδεν εὐκρινῶς ὅτι ἐπεθύμει νὰ μείνῃ μόνος καὶ ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν αὐτοῦ. Μετ' ὀλίγον ἄλλως ἀνεθάρρησεν ἀκούσασα βαδίζοντα αὐτὸν μεγάλοις βήμασιν, ἀνοίγοντα καὶ κλείοντα τὰ παράθυρα.

Μετὰ μίαν μόνον ὥραν ἀπεφάσισε νὰ ὑπανοίξῃ τὴν θύραν, ὅπως ἴδῃ τί ἔπραττεν ὁ Δουρριέν. Εἶδε δ' αὐτὸν καθήμενον παρὰ τὸ γραφεῖόν του καὶ γράφοντα ἐπιστολήν.

Τοῦτο μόνον δὲν εἶδεν, ὅτι γράφων εἶχε πλήρεις δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς!...

ΚΒ'

Ἐπιστολὴ ἐκ Παρισίων.

Ὁ Ἔριχ ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς Στοκόλμην ἐλάμβανε σχεδὸν καθ' ἑκάστην πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης πολυαρίθμους ἐπιστολάς. Ὁτὲ μὲν ἐπιστημονικὰ σωματεῖα ἢ ἰδιῶται ἀπέτεινον αὐτῷ συγχαρητήρια, ὁτὲ δὲ ξέναι κυβερνήσεις τῷ ἀπένεμον παράσημα ἢ ἔμποροι ἐζητοῦντο παρ' αὐτοῦ πληροφορίας ὠφελίμους. Ἥκιστα λοιπὸν ἐξεπλάγη λαβὼν πρωΐαν τινὰ δύο ἐπιστολὰς ἐκ Παρισίων.

Ἡ μὲν πρώτη ἦτο πρόσκλησις τῆς Γαλλικῆς γεωγραφικῆς ἑταιρίας προσκαλούσης αὐτὸν καὶ τοὺς συμπλωτῆράς του εἰς Παρισίους ὅπως λάβῃ ἀντιπροσώπως τὸ μέγα μετάλλιον τῆς τιμῆς ὅπερ ἀπενεμήθη ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ «εἰς τὸν ἐπιτελέσαντα τὸν πρῶτον περὶ τὸν πόλον περίπλουν κατὰ τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας.»

Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ συνεκίνησε σφόδρα τὸν Ἔριχ ὡς ἔλαβεν αὐτὴν ἀνὰ χεῖρας· ἀντὶ σφραγῖδος ἔφερεν ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ φακέλλου κεχαραγμένον σύμβολον καὶ τ' ἀρκτικὰ Ε. Δ. περιβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐμβλήματος Semper idem...

Τ' ἀρχικὰ ταῦτα καὶ τὸ ἔμβλημα ἐπανελαμβάνοντο ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ἐν τῷ φακέλλῳ ἐπιστολῆς, ἥτις ἦν τοῦ Δουρριέν. Ἡ ἐπιστολὴ δὲ περιεῖχε τὰ ἑπόμενα:

«Ἀγαπητόν μου τέκνον, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς δώσω τὸ ὄνομα τοῦτο, διότι πιθανὸν νὰ ἔχω τὸ δικαίωμα. Πρὸ ὀλίγου ἀνέγνων εἰς γαλλικὴν ἐφημερίδα βιογραφικήν τινα σημείωσιν μεταφρασθεῖσαν ἐκ τοῦ σουηδικοῦ, ἥτις μὲ συνετάραξε περισσότερον ἀφ' ὅ,τι δύναμαι νὰ περιγράψω. Ἡ σημείωσις αὕτη ἀποβλέπει εἰς ὑμᾶς. Ἂν εἶνε ἀξιόπιστα ὅσα διηγεῖται, ἐξάγεται ὅτι εὑρέθητε ἐν τῇ θαλάσσῃ πρὸ εἴκοσι δύο ἐτῶν ὑπό τινος νορβηγοῦ ἁλιέως τῶν πέριξ τοῦ Βέργκεν ἐπὶ ἰσωσιβίου φέροντος τὸ ὄνομα *Κυνθία*, ὅτι ὁ πρὸς τὸν πόλον πλοῦς ὑμῶν κύριον σκοπὸν εἶχε τὴν ἀνεύρεσιν ναύτου τινὸς τοῦ πλοίου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐναυάγησε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1858 κατέναντι τῶν Φεροῶν νήσων, καὶ ὅτι τέλος οὐδὲν περὶ τούτου ἠδυνήθητε νὰ μάθητε.

«Ἂν ταῦτα πάντα εἶνε ἀληθῆ, (ὤ! τί θὰ ἔδιδον ὅπως ὦσιν ἀληθῆ!) σᾶς παρακαλῶ θερμῶς λεπτὸν νὰ μὴ βραδύνητε, ἀλλ' ἀμέσως νὰ τρέξητε εἰς τὸ τηλεγραφεῖον καὶ νὰ μοὶ τὸ ἀναγγείλητε.

«Διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τέκνον μου—φαντασθῆτε τὴν ἀνυπομονησίαν μου, τὴν ἀγωνίαν μου καὶ τὴν χαράν μου!—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἴσθε ἔγγονός μου, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἐνόμιζα διὰ παντὸς ἀπολεσθέντα, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἡ θυγάτηρ μου, ἡ δυστυχής μου θυγάτηρ, συντετριμμένην ἔχουσα φεῦ! τὴν καρδίαν ὑπὸ τοῦ δράματος τῆς *Κυνθίας*, καλεῖ εἰσέτι καὶ ἀναζητεῖ καθ' ἑκάστην,—τὸ μονογενὲς τέκνον της, τὸ μειδίαμα, ἡ παρηγορία καὶ εἶτα ἡ ἀπελπισία τῆς χηρείας της!...

«Νὰ σᾶς ἐπανεύρωμεν, νὰ σᾶς ἐπανεύρωμεν ζῶντα καὶ ἔνδοξον, ὤ, τί εὐτύχημα ἔκτακτον καὶ ὑπέρμεγα!...Δὲν τολμῶ νὰ τὸ πιστεύσω πρὶν ἓν σας νεῦμα μοὶ τὸ ἐπιβεβαιώσῃ!...Καὶ ὅμως τώρα φαίνεται πιθανώτατον!...Αἱ λεπτομέρειαι καὶ αἱ χρονολογίαι συμφωνοῦσιν ἀκριβέστατα!... Ἡ φυσιογνωμία καὶ τὸ παράστημα ὑμῶν μοὶ ἐνθυμίζουσιν εὐκρινῶς τὰ τοῦ δυστυχοῦς γαμβροῦ μου. Τὴν πρώτην καὶ μόνην ἡμέραν καθ' ἣν συνηντήθημεν αἰφνιδία καὶ βαθεῖα συμπάθεια μὲ εἵλκυσε πρὸς ὑμᾶς!...

«Μίαν λέξιν, μίαν λέξιν, ἀμέσως διὰ τοῦ τηλεγράφου!... Δὲν θὰ ζῶ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ τηλεγραφήματος τούτου. Εἴθε νὰ μοὶ κομίσῃ τὴν ἀπάντησιν ἣν προσδοκῶ, ἣν τόσον ἐνθέρμως ποθῶ. Εἴθε νὰ φέρῃ εἰς τὴν δυστυχῆ μου θυγατέρα καὶ εἰς ἐμὲ εὐτύχημα ὅπερ θὰ ῥίψῃ εἰς λήθην ὁλόκληρον ζωὴν θλίψεως καὶ δακρύων!

Ε. Δουρριέν.

Ἐπίτιμος γενικὸς πρόξενος

104, ὁδὸς Βαρέν, Παρίσιοι.

Μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης συνήπτετο καὶ δικαιολογητικὴ ἔκθεσις ἣν ὁ Ἔριχ ἀνέγνω ἀπλήστως. Ἦτο ἰδιόγραφος ἐπίσης τοῦ Δουρριὲν καὶ εἶχεν οὕτω:

Digitized by Google

«Ἤμην πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Νέᾳ Αὐρηλίᾳ, ὅτε ἡ μονογενής θυγάτηρ μου ὑπανδρεύθη νέον τινὰ γάλλον ὀνόματι Γεώργιον Δουρριέν, ἀπώτατον συγγενῆ ἡμῶν, καταγόμενον ὁμοίως ἐκ Βρετάνης. Ὁ Γεώργιος Δουρριὲν ἦτο μεταλλωρύχος, εἶχε δ' ἔλθῃ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας πρὸς ἐκμετάλλευσιν πηγῆς τινος πετρελαίου πρὸ μικροῦ ἀνακαλυφθείσης, σκοπῶν νὰ διαμείνῃ ἐν αὐταῖς ἐπί τινα ἔτη. Φιλοξενηθεὶς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μου ἕνεκα τῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος, καὶ τῆς φιλίας ἥτις μὲ συνέδεε κατὰ τὴν νεότητά μου πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἐζήτησε τὴν θυγατέρα μου εἰς γάμον, τὴν δ' αἴτησίν του ἐδέχθην μετὰ χαρᾶς. Ὀλίγον μετὰ τὸν γάμον τοῦτον μετετέθην εἰς Ῥήγαν, ἐπειδὴ δὲ ὁ γαμβρός μου ἠναγκάζετο ὑπὸ μεγάλων συμφερόντων νὰ διαμείνῃ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἐδέησε ν' ἀποχωρισθῶ τῆς θυγατρός μου. Ἐγένετο μήτηρ καὶ τὸ παιδίον ἔλαβε τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα τοῦ πατρός του καὶ ἐμοῦ καὶ ὠνομάσθη *Αἰμίλιος—Ἐρρῖκος—Γεώργιος*.

«Μετὰ ἓξ μῆνας ὁ γαμβρός μου ἀπέθανεν αἴφνης ἐξ ἐκρήξεώς τινος. Ἡ δυστυχὴς θυγάτηρ μου, χήρα εἰκοσαέτις μόλις, τακτοποιήσασα τὰς ὑποθέσεις της ἀπῆλθεν ἐκ Νέας Ὑόρκης ἐπὶ τῆς *Κυνθίας* μεταβαίνουσα εἰς Ἀμβοῦργον, ὅπως ἔλθῃ εἰς συνάντησίν μου διὰ τῆς εὐθυτέρας ὁδοῦ.

« Τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1858 ἡ Κυνθία ἐναυάγησε πρὸς ἀνατολὰς τῶν Φεροῶν νήσων. Τὰ αἴτια τοῦ ναυαγίου τούτου ἐθεωρήθησαν ἔπειτα ὕποπτα, ἔμειναν δὲ μέχρι τοῦδε ἀνεξήγητα. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ δυστυχήματος, τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν οἱ ἐμπλέοντες εἰσήρχοντο ἐν σπουδῇ εἰς τὴν ἄκατον, ὁ ἔγγονός μου, ἑπτάμηνον βρέφος, ὅπερ ἡ μήτηρ του πρὸ μικροῦ εἶχε προσδέσῃ εἰς σωσίβιον, ὠλίσθησεν ἢ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐξηφανίσθη ἀναρπασθὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Ἡ θυγάτηρ μου ἀλλοφρονήσασα ἐπὶ τῷ φρικώδει ἐκείνῳ θεάματι ἤθελε νὰ ὁρμήσῃ εἰς τὰ κύματα. Ἐσώθη δὲ διὰ τῆς βίας, ῥιφθεῖσα λιπόθυμος εἰς ἐφόλκιον, ἐν ᾧ εὑρίσκοντο τρεῖς ἄνδρες, καὶ ὅπερ μόνον ἐσώθη ἐκ τοῦ ναυαγίου. Τὸ ἐφόλκιον προσεπέλασε, μετὰ τεσσαράκοντα ἐννέα ὥρας εἰς μίαν τῶν Φεροῶν νήσων· ἐκεῖθεν δ' ἔφθασε πρός με ἡ θυγάτηρ μου μετὰ θανάσιμον προσδοκίαν ἑπτὰ ἑβδομάδων, διὰ τῆς ἀφοσιώσεως ναύτου τινὸς ὅστις σώσας μοὶ ἐπανήγαγεν αὐτήν. Ὁ ἐξαίρετος ἐκεῖνος ἀνὴρ Τζὼν Δέμμαν καλούμενος ἀπέθανεν ἔπειτα ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μου, ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Καίτοι οὐδεμίαν ἐλπίδα εἴχομεν περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ δυστυχοῦς βρέφους, ἐν τούτοις ἐπεχείρησα ἐρεύνας εἰς τὰς Φερόας νήσους, εἰς τὰς Σχετλανδικὰς νήσους καὶ ἐπὶ τῆς Νορβηγικῆς ἀκτῆς πρὸς βορρᾶν τοῦ Βέργκεν. Ἡ ἰδέα ὅτι τὸ λίκνον ἐχώρησε πορρωτέρω μᾶς ἐφαίνετο ἀπαράδεκτος. Ἐν τούτοις μετὰ τρία μόνον ἔτη παρῄτησα πᾶσαν ἔρευναν, ἀφ' οὗ δὲ δὲν ἐπεσκέφθην καὶ τὴν Νορόην, τὸ χωρίον τοῦτο θὰ εἶνε πάντως λίαν ἀπόκεντρον, οὐδεμίαν συγκοινωνίαν ἔχον πρὸς τοὺς συχναζομένους λιμένας.

Ἀπολέσας πλέον πᾶσαν ἐλπίδα ἀφωσιώθην ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν θυγατέρα μου, ἧς ἡ φυσικὴ καὶ ἠθικὴ ὑγίεια ἀπῄτουν μεγάλας προφυλάξεις. Ἐπέτυχον ν' ἀποσταλῶ πρόξενος εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὅπως διασκεδάσω τὴν αἰωνίαν θλῖψίν της διὰ περιηγήσεων καὶ ἐπιστημονικῶν ἐκδρομῶν. Ἐγένετο ἡ ἀχώριστος συνεργάτις πάντων τῶν ἔργων μου, ἀλλ' οὐδέποτε κατώρθωσα νὰ θεραπεύσω τὴν ἀνίατον αὐτῆς μελαγχολίαν. Τέλος πρὸ δύο ἐτῶν ἐζήτησα τὴν σύνταξίν μου καὶ ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν Γαλλίαν. Κατοικοῦμεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς Παρισίους, ἢ εἰς τὸν ἐν Βαλφεραί, πλησίον τῆς Βρέστης, παλαιὸν οἰκόν μου.

Πέπρωται ἆρά γε νὰ ἴδωμεν εἰσερχόμενον εἰς αὐτὸν τὸν ἔγγονόν μου, ὃν θρηνοῦμεν ἀπὸ τόσων ἐτῶν; Ἡ ἐλπὶς αὐτὴ εἶνε τόσον ὡραία ὥστε δὲν τολμῶ νὰ τὴν ἀνακοινώσω ἀπερισκέπτως εἰς τὴν θυγατέρα μου ἐφ' ὅσον δὲν μεταβληθῇ εἰς βεβαιότητα. Ἡ ἀνεύρεσις τοῦ υἱοῦ της ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀληθῆ νεκρανάστασιν. Ἀλλ' ἂν ἡ πραγματικότης δὲν ἀποβῇ σύμφωνος πρὸς τὸν πόθον ἡμῶν, ἡ διάψευσις τῆς ἐλπίδος θὰ ᾖ σκληροτάτη καὶ θανατηφόρος ἴσως εἰς τὴν θυγατέρα μου.

«Σήμερον ἔχομεν δευτέραν, τὸ προσεχὲς σάββατον, ὡς μοὶ εἶπον ἐν τῷ ταχυδρομείῳ, εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχω ἀπάντησιν!...»

Ὁ Ἔριχ δυσχερῶς ἐπέρανε τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην, διότι τὰ δάκρυα ἐθάμβουν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Καὶ οὕτω ὁμοίως ἐφοβεῖτο μὴ ὑπὲρ τὸ δέον ταχέως παραδοθῇ εἰς τὴν ἐλπίδα ἐκείνην. Ἔβλεπεν ὅτι πᾶσαι αἱ πιθανότητες, καὶ αἱ χρονολογίαι, καὶ τῶν γεγονότων ἡ σύμπτωσις, καὶ πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι ἐπεκύρουν τὸ ἀληθὲς τῶν εἰκασιῶν τοῦ γηραιοῦ γεωγράφου. Ἀλλὰ τὸ ὄνειρον ἦτο λίαν γοητευτικὸν καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ πιστεύσῃ εἰς αὐτό! Ὁποῖον εὐτύχημα, ν' ἀνεύρῃ συγχρόνως οἰκογένειαν, ἀληθῆ μητέρα, πατρίδα!... καὶ ποίαν πατρίδα!... Ἐκείνην ἣν θὰ ἐξέλεγε κατὰ προτίμησιν ὡς ἐνσαρκοῦσαν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὰ ὕψιστα προσόντα τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν ᾗ συνηνώθησαν καὶ συνεκορυφώθησαν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ καὶ ἡ φλογερὰ διάνοια τῶν νεωτέρων χρόνων!

Ἐφοβεῖτο μὴ τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο μείνῃ ὄνειρον μόνον! Ποσάκις ἤδη εἶχον διαψευσθῇ αἱ ἐλπίδες αὐτοῦ!... Ἴσως ὁ ἰατρὸς διὰ μιᾶς λέξεως θὰ ἐκρήμνιζεν ἀμέσως τὸ θελκτικὸν ἐκεῖνο οἰκοδόμημα. Ἔπρεπε πάντως ν' ἀποταθῇ εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

Digitized by Google

Ὁ ἰατρὸς ἀνέγνω μετὰ προσοχῆς πάντα τὰ ὑποβληθέντα αὐτῷ ἔγγραφα, πολλάκις διακόπτων τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ καὶ ἐκβάλλων ἐπιφωνήματα ἐκπλήξεως ἢ χαρᾶς.

— Οὐδ' ἴχνος ἀμφιβολίας ὑπελείπεται πλέον! εἶπε τέλος. Πάντα τὰ τεκμήρια συμφωνοῦσιν ἀκριβέστατα καὶ ὅσα ἀκόμη δὲν ἀναφέρει ὁ Δουρριὲν—τὰ ἀρκτικὰ γράμματα, τὸ ἐπὶ τοῦ ἀθύρματος ἔμβλημα, ἅτινα εἶνε ἀπαράλλακτα μετὰ τῆς ἐπιστολῆς του!... Παιδί μου Ἔρικ, ἡ οἰκογένειά σου εὑρέθη αὐτὴν τὴν φοράν!... Πρέπει ἀμέσως νὰ τηλεγραφήσῃς εἰς τὸν πάππον σου!...

— Ἀλλὰ τί νὰ τῷ εἴπω; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ ὠχρὸς ἐκ χαρᾶς.

— Εἰπέ τῳ ὅτι αὔριον ἀμέσως θὰ ἀναχωρήσῃς διὰ νὰ ὑπάγῃς νὰ ῥιφθῇς εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός σου καὶ τὴν ἰδικήν του!

Ὁ νεαρὸς κυβερνήτης τῆς *Ἀλάσκας* μόλις προλαβὼν νὰ σφίγξῃ ἐπὶ τῆς καρδίας του τὴν χεῖρα τοῦ ἐξαιρέτου ἀνδρός, ἐπέβη ἐν σπουδῇ ἁμάξης τινὸς καὶ μετέβη εἰς τὸ τηλεγραφεῖον.

Αὐθημερὸν ἀπῆλθε τῆς Στοκόλμης, ἀπεβιβάσθη διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Μαλμό, ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς ἀκτῆς τῆς Σουηδίας, διῆλθεν εἰς εἴκοσι λεπτὰ τὸν πορθμόν, ἐκ Κοπενάγης δ' ἐπέβη τῆς ἁμαξοστοιχίας τῆς Ὁλλανδίας καὶ τοῦ Βελγίου καὶ εἶτα ἐν Βρυξέλλαις τῆς τῶν Παρισίων.

Τὸ σάββατον, τὴν ἑβδόμην μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ἀκριβῶς ἑπτὰ ἡμέρας ἀφ' ἧς ὁ Δουρριὲν εἶχε παραδώσῃ τὴν ἐπιστολήν του εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἀνέμενε τὸν ἔγγονόν του ἐν τῷ βορείῳ σταθμῷ. Ἀλλεπάλληλα τηλεγραφήματα τοῦ Ἔρικ, ἐκ τῶν διαφόρων σταθμῶν, κατηύναζον τὴν φλογερὰν αὐτοῦ ἀνυπομονησίαν.

Τέλος, ἡ ἁμαξοστοιχία εἰσῆλθε βαρέως ἀσθμαίνουσα ὑπὸ τὸν ὑψηλὸν ὑάλινον θόλον. Ὁ Ἔρικ ὥρμησεν εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ πάππου αὐτοῦ. Τοσοῦτον δὲ εἶχον διὰ τῆς διανοίας συζήσῃ κατὰ τὰς τελευταίας ἐκείνας ἡμέρας ὥστε ἐνόμιζον ἀλλήλους ἀνέκαθεν γνωστοὺς καὶ προσφιλεῖς.

— Ἡ μήτηρ μου; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Δὲν ἐτόλμησα νὰ τῆς τὰ εἴπω ὅλα ἐφ' ὅσον δὲν σὲ ἔσφιγγον εἰς στῆθός μου, ἀπεκρίθη ὁ Δουρριὲν εἰς ἑνικὸν ἀριθμὸν διὰ μιᾶς μετ' οἰκειότητος ἀποταθεὶς εἰς τὸν ἔγγονόν του.

— Ὥστε δὲν εἰξεύρει τίποτε ἀκόμη;

— Ὑποπτεύει, φοβεῖται, ἐλπίζει! Ἀφ' ὅτου ἔλαβον τὸ τηλεγράφημά σου, τὴν παρασκευάζω ὅσον καλλίτερον δύναμαι εἰς τὴν ἀπροσδόκητον χαράν, ἥτις τὴν περιμένει! Τῇ εἶπον ὅτι σουηδός τις ἀξιωματικός, ὁ νεαρὸς ὕπαρχος τὸν ὁποῖον εἶχεν ἴδῃ ἐν Βρέστῃ, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου τῇ ὡμίλησα τοσάκις, μοὶ ὑπέδειξεν ἴχνη τινά.. Ἀμφιβάλλει, διστάζει εἰσέτι, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἤρχισε νὰ προσδοκᾷ νέον τι! Σήμερον τὸ πρωΐ, εἰς τὸ πρόγευμα, κατέβαλον ἀληθῆ ἀγῶνα διὰ νὰ κρύψω τὴν ἀνυπομονησίαν μου. Ἐνόησα κάλλιστα ὅτι μὲ παρετήρει μετὰ προσοχῆς. Δὶς ἢ τρὶς μάλιστα μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔμελλε νὰ μοὶ ζητήσῃ ὁριστικὴν ἐξήγησιν!.. .Τοῦτο μὲ ἀνησύχει πολύ, τὸ ὁμολογῶ! Ἂν παρεξήγησίς τις, ἂν αἰφνίδιόν τι ἐμπόδιον, ἢ ἀκόμη χειρότερον, ἂν δυστύχημά τι ἐπέσκηπτεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας! Εἰς τὴν θέσιν μας ὅλα τὰ φοβεῖται κανείς!.. Δι' αὐτὸ ἀπόψε δὲν ἐδείπνησα μαζί της. Προσεποιήθην ὅτι ἔχω ἐργασίαν· διὰ τῆς φυγῆς ἀπηλλάγην καταστάσεως ἀφορήτου!

Μὴ ἀναμείναντες τὰς σκευὰς τοῦ Ἔρικ ἐπέβησαν τῆς ἁμάξης ἥτις εἶχε φέρῃ τὸν Δουρριέν.

Ἐν τούτοις ἡ κυρία Δουρριέν, μόνη οὖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ὁδοῦ Βαρὲν ἀνέμενεν ἀνυπομόνως τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Λίαν ὀρθῶς εἶχε προμαντεύσῃ οὗτος ὅτι κατὰ τὸ γεῦμα ἡ θυγάτηρ του ἔμελλε νὰ ζητήσῃ ὁριστικὰς περὶ τῶν συμβαινόντων ἐξηγήσεις. Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν ἦτο ἀνήσυχος βλέπουσα τὴν ταραχὴν τοῦ πατρός της, τ' ἀδιάκοπα τηλεγραφήματα, ἃ ἐλάμβανε, τοὺς ὑπαινιγμοὺς οἵτινες ὑπελάνθανον εἰς πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. Εἰθισμένη εἰς τὸ νὰ ἔχῃ κοινὰς μετ' αὐτοῦ καὶ τὰς ἐλαχίστας σκέψεις καὶ τὰς ἐλαχίστας ἐντυπώσεις, δὲν ἐνόει πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποκρύπτῃ τι ἀπ' αὐτῆς. Πολλάκις ἤδη μικροῦ δεῖν ἐζήτησε τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος. Ἀλλ' ἐσίγα βλέπουσα τὸν πατέρα της ἐμμένοντα ἐν τῇ ἀποφάσει του.

— Κάποιαν ἔκπληξιν βεβαίως μοὶ ἑτοιμάζει, εἶχεν εἴπῃ καθ' ἑαυτήν.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς δύο ἢ τρεῖς τελευταίας ἡμέρας καὶ ἰδίως τὴν πρωΐαν ζωηροτέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς αὐτὴν τὸ εἶδος τῆς ἀνυπομονησίας ὅπερ ἐξεφαίνετο ἐκ πάντων τῶν κινημάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἡ ἔκφρασις τῆς εὐτυχίας, ἥτις ἐφώτιζε τὸ βλέμμα του, ἡ ἐπιμονὴ μεθ' ἧς ἐπανελάμβανε τοὺς περὶ τοῦ ναυαγίου τῆς *Κυνθίας* ὑπαινιγμούς, οὓς ἐπὶ τόσα ἔτη μετὰ τόσης ἀπέφευγε μερίμνης. Αἴφνης φῶς τι ἐγένετο ἐν αὐτῇ. Ἐνόησεν ἀορίστως ὅτι καινόν τι ἐπέκειτο, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐνόμιζε, δικαίως ἢ ἀδίκως, ὅτι ἀνεκάλυψε εὐάρεστα ἴχνη, ὅτι ἴσως ἤρξατο πάλιν ἐλπίζων, ὡς ἄλλοτε ποτέ, ὅτι θ' ἀνεύρῃ τὸ τέκνον της, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δὲ ὑποπτεύουσα ὅτι τόσον ἐγγὺς ἦν ἡ ἀπροσδόκητος καὶ μεγάλη εὐτυχία ἀπεφάσισε ν' ἀπαιτήσῃ σαφεῖς καὶ ἀκριβεῖς περὶ τῶν συμβαινόντων πληροφορίας.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Εἴτε διότι ἐκ φύσεως εἶνε αἱ γυναῖκες εὐγενέστεραι τῶν ἀνδρῶν, εἴτε διότι χάριν τοῦ ἀρέσκειν εἰς αὐτὰς τὸ πνεῦμα ἐξυφοῦται καὶ ὡραΐζεται, βέβαιον εἶνε ὅτι πλησίον αὐτῶν κυρίως μανθάνει τις τὴν εὐγένειαν.

Digitized by Google

Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένην «Nouvelle Revue» κατεχωρίσθησαν περιοδικῶς μελέται περὶ τῶν κοινωνιῶν πόλεων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης ὑπὸ συγγραφέως κρυπτομένου ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Comte Paul Vasili. Ἡ ἀνάγνωσις αὐτῶν ἐνεποίησε ζωηρὰν αἴσθησιν διὰ τὸ πιστὸν τῶν γινομένων παρατηρήσεων καὶ περιγραφῶν παντὸς ὅ,τι ἄξιον λόγου ἔχει καὶ ἰδιάζον ἡ περιγραφομένη κοινωνία. Μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἐν ἰδίοις τόμοις ἐξεδόθησαν «Ἡ κοινωνία τοῦ Βερολίνου», «Ἡ κοινωνία τῆς Βιέννης», «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου», «ἡ κοινωνία τῆς Μαδρίτης», νῦν δὲ ἐξακολουθεῖ καταχωριζομένη ἐν τῇ «Nouvelle Revue» «Ἡ κοινωνία τῆς Πετρουπόλεως». Ἐκ τῆς «κοινωνίας τοῦ Λονδίνου» θὰ παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἑστίας» κεφάλαιά τινά, καταδεικνύοντα πιστὴν εἰκόνα τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας, τῆς τοσοῦτον παραδόξου καὶ ἰδιοτρόπου· ἀρχόμεθα δὲ σήμερον ἀπὸ τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ Γλάδστωνος, μεθ' ἣν θέλομεν παραθέσει τὰς τῶν ἄλλων ἐξεχόντων πολιτικῶν προσώπων, εἰς ἃ σήμερον, ὡς ἐκ τῶν πολιτικῶν περιστάσεων τῆς Ἀγγλίας, εἰσὶν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου.

Σ. τ. Δ.

ΓΛΑΔΣΤΩΝ

Ἵνα κρίνῃ τις καλῶς τὸν Γλάστωνα, ὃν οἱ φανατικοὶ τῶν ὀπαδῶν του ἐπωνόμασαν *μέγαν πρεσβύτην* (the great old man), αἱ δὲ ἐργατικαὶ τάξεις ἀποκαλοῦσιν ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον *Γουλιέλμον τοῦ Λαοῦ* (the people 's William), ὀφείλει νὰ μὴ σπουδάσῃ τὴν τόσον ἐπιφανῆ, τόσον ἰσχυρὰν, τόσον ἰδιοφυᾶ αὐτὴν ἀτομικότητα μόνον ἐν ταῖς ἀλληλοδιαδόχοις αὐτῆς φάσεσι καὶ ἐν τῇ ἑκάστοτε ἐναλλαγῇ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν· ἀπαραίτητον εἶνε νὰ συμπληρώσῃ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ κρίνων καὶ τὸν ἄλλοτε ἀντίπαλόν του λόρδον Βηκονσφιλδ.

Ἀδύνατον εἶνε νὰ λαλήσῃ τις περὶ τοῦ ἑνὸς χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τὸν ἄλλον· ὁ μεταξὺ αὐτῶν ἀνταγωνισμός, ἡ διεξαχθεῖσα πάλη ἀποδίδεται κοινῶς εἰς κομματικὴν ἀντιζηλίαν· ἀλλ' ἡ ἀπόκρυφος ἀφορμὴ ἔγκειται εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος τῶν δύο ἀνδρῶν, τόσον ἀνομοίων σωματικῶς καὶ ἠθικῶς, ὥστε ἀναγκαίως καὶ μοιραίως ὤφειλον νὰ τραπῶσιν ἑκάτερος εἰς ἀντίθετον δρόμον.

Ὁ λόρδος Βηκονσφιλδ, λεπτοφυής, ὑψηλός, ἀριστοκρατικὸν ἔχων τὸ ἦθος, φέρων ἕνα βόστρυχον κυρτὸν κομματοειδῆ ἐπὶ τοῦ μετώπου, εἶχε τὸ βλέμμα ἐσβεσμένον ἐκ τῆς χαυνώσεως καὶ τῆς ὀνειροπολήσεως· τὸ στόμα του ἦτο ἐπωδύνως συνεσπασμένον ἐκ τῶν ἐπιπόνων ἀγώνων καὶ τῶν ἀπογοητεύσεων· ἡ ἀσθενική του ὄψις ἐνέφαινεν ἄνθρωπον, οὗ ἡ φλογερὰ δραστηριότης κατεδάμασε τὴν σωματικὴν δύναμιν. Ὁ Γλάδστων ἀπεναντίας ἔχει χαρακτηριστικὰ ζωηρά, μέτωπον ἀγέρωχον καὶ κυριαρχικόν, βλέμμα ἐπιβάλλον, βάδισμα εὐσταθές, παραδόξως ὅμως ὁ χαρακτὴρ του ὁ ὑποκείμενος εἰς ἀκρατήτους ὁρμάς, δὲν ἔχει τὴν τόλμην τοῦ ἀντιπάλου του. Τὸν πτοεῖ ἡ ἰδία αὐτοῦ ἰδιοσυγκρασία καὶ προσεπάθησε πάντοτε νὰ τὴν μετριάσῃ. Τὸ κατώρθωσεν ἐκλαμβάνων τὸν ἐνδοιασμὸν ὡς φρόνησιν καὶ τὸν πουριτανισμὸν ὡς ἀρετήν. Ἡ γνώμη του εἶνε μετριοπαθής, τὰ σχέδιά του ἔμφρονα. Ὡς ἐκ τῆς πείρας του εἶνε πρακτικὸς καὶ χρήσιμος καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα· ἀλλὰ δὲν ἔχει ὁρμὰς μεγαλοφυεῖς, οὔτε ἰδίαν πρωτοτυπίαν, οὔτε τὸ χάρισμα τῆς ἀγχίνου προορατικότητος. Ἀκολουθεῖ τὸν ῥοῦν τῶν πραγμάτων· βλέπει τὸ γεγονὸς σχηματιζόμενον ὡς σοφὸς παρατηρῶν τὴν βλάστησιν σπέρματός τινος ὅπως τὸ κατατάξῃ. Συνελόντι εἰπεῖν οὐδὲν ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ δημιουργικόν. Δὲν διευθύνει τὴν πολιτικήν, ἀλλὰ τὴν ὑφίσταται ὅπως τὸ κοινὸν πλῆθος· διὸ ἡ ἰδία αὐτὴ λογικὴ τοῦ χαρακτῆρός του τὸν κάμνῃ νὰ συμμορφοῦται μὲ τὴν κοινὴν γνώμην τοῦ ἔθνους. Εἶνε ἀληθὴς καιροσκόπος. Περὶ αὐτοῦ ἐλέχθη ὅτι εἶνε μίγμα τι Κρόμβελ καὶ Γαμβέττα.

Ὁ Γλάδστων δὲν εἶνε ὡς ὁ λόρδος Σαλισβουρὺ ὁ ἀπόστολος ἰδέας ἀκλονήτου καὶ ὁριστικῆς, οὔτε ὡς ὁ Βραῖτ ὁ συνήγορος τῆς πολιτικῆς γνωσιμαχίας, ὁσάκις εὑρίσκει ν' ἀκολουθήσῃ γνώμην καλλιτέραν τῆς ἰδικῆς του. Πλὴν κατὰ βάθος καὶ ἀσυνειδήτως ὑπὸ τῆς τελευταίας ταύτης θεωρίας τῆς γνησίας καιροσκοπίας ἐμφορεῖται. Ἀκολουθεῖ τὸν ῥοῦν μὴ παρασυρόμενος ὑπ' αὐτοῦ ὡς ὁ κ. Βραῖτ, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀνθιστάμενος εἰς αὐτὸν ὡς ὁ λόρδος Σαλισβουρύ. Διαπρέπει εἰς τὸ ἀποδίδειν νομοθετικὸν τύπον εἰς τὴν παραδεδεγμένην ὑπὸ τῆς χώρας πολιτικήν, εἰς τὸ ταξινομεῖν πολύπλοκα καὶ πολυειδῆ καθέκαστα πρὸς σχηματισμὸν συνόλου εὐκρινῶς καὶ ἐπιτηδείως συντεταγμένου καὶ εἰς τὸ ἐπιβάλλειν αὐτὸ εἰς τὸ Κοινοβούλιον δυνάμει τῆς ἀνεξαντλήτου ἀναλυτικότητος καὶ πειθοῦς τῆς συζητήσεώς του. Ἀντὶ νὰ κυβερνᾷ τὴν χώραν διὰ τοῦ Κοινοβουλίου, κυβερνᾷ τὸ Κοινοβούλιον διὰ τῆς χώρας.

Διάνοιαν εὐρεῖαν κεκτημένος, ἄπληστος πάντοτε εἰς τὸ μανθάνειν, μετ' ἀφελοῦς εἰλικρινείας ὁμολογῶν τὰ παρελθόντα αὐτοῦ σφάλματα, κηρύσσων ἑαυτὸν ἀναρμόδιον εἰς τὰ ζητήματα, ἅτινα δὲν ἐμελέτησεν, ἀκολουθεῖ προθύμως τὰς συμβουλὰς (πολύτιμοι ἦσαν δι' αὐτὸν αἱ τοῦ Στούαρ Μίλλ), ἀποδέχεται δὲ πρὸ πάντων τὰς τοῦ κ. Βραῖτ. Ἀγαπᾷ τὴν πρόοδον, διαφλέγεται πως ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, εἶνε ἔνθερμος ὀπαδὸς τῆς ἐλευθέρας ἐμπορίας, τῆς ἰσότητος τῶν θρησκευμάτων καὶ τῶν αἱρέσεων, τῆς ὅσον ἔνεστιν ἐπεκτάσεως τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ψήφου. Εἶνε ὑπομονητικός, ἄγαν ἐπιφυλακτικός, ἀκάματος δὲ ἐν περιόδοις τῆς πολιτικῆς ἐξάψεως. Κατὰ τοῦτο πολὺ ὁμοιάζει πρὸς τὸν Γαμβέτταν. Ἡ εὐγλωτία του πλήρης ῥητορικοῦ οἴστρου εἶνε εὐρεῖα, ἰσχυρά, πικρά, ἀνηλεῶς μαστίζουσα τὰ σφάλματα τῶν ἀντιπάλων του. Πλὴν ὅλα ταῦτα τὰ προτερήματα ὅσα κατέχει ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει εὑρισκόμενος, ἐξαφανίζονται παραχρῆμα ὡς ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἀρχήν. Εὐθὺς ὡς νομίσῃ ἑαυτὸν φθάσαντα καὶ αἰσθανθῇ μετὰ τὴν

Digitized by Google

νίκην τὴν ἐκ τῆς μάχης κόπωσιν, ἡ συμπεριφορά του γίνεται ἀναποφάσιστος καὶ διστακτικὴ εἰς τὰ σοβαρὰ ζητήματα. Ἡ ἄκρα γονιμότης τῆς ῥητορείας του δὲν ἀποκρύπτει τὴν δέσμευσιν τῶν ἰδεῶν του, οὐδ' ἡ βιαιότης αὐτῆς τὴν στάθμισίν των. Ἡ τέχνη του ὡς πρὸς τὸ περιπλέκειν ἐκνευρίζει καὶ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὀπαδούς. Ἡ ὀξυδέρκειά του εἶνε διαλείπουσα, ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦτο συγχύσεις καὶ ἀσυνέπειαι πολλαὶ παραβλάπτουσι τὰς ἀποφάσεις του. Εἰς μίαν τῶν τοιούτων δυσχερειῶν ὀφείλεται ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος. Γονιμώτατος εἰς ἐπινοήσεις καὶ ἕτοιμος πάντοτε εἰς ἀπολογίαν, ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν λαὸν μᾶλλον ἐκ προτιμήσεως, ἐξ ὁρμεμφύτου συμπαθείας, ἢ ἐξ εὐλόγου θαυμασμοῦ. Αἱ ἐπιτυχίαι του παρὰ τῷ λαῷ λαμβάνουσι χαρακτῆρα ἐνθουσιωδῶν διαδηλώσεων. Ἐκ τούτου δ' ὁρμώμενος παρουσίασεν ἀλλεπαλλήλως διάφορα ἐκλογικὰ νομοσχέδια, συμφέρον ἔχων ν' αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μικρῶν ἐκλογέων. Τὸν ἀπεκάλεσαν ἐπαναστάτην, ἀλλὰ δὲν εἶνε. Τὸν κατηγόρησαν ἐπίσης, ἀλλ' ἀδίκως, ὡς φίλον ἐνταυτῷ τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τῆς Διεθνοῦς. Ἐρρήθη μάλιστα ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ μυστηριώδης κρίκος ὁ συνενῶν τοὺς δύο τούτους ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους.

Γνωστὸν εἶνε οἷος ἐχθρὸς ἀμείλικτος τοῦ καθολικισμοῦ ὑπῆρξε πάντοτε ὁ θεολόγος οὗτος, ὁ μαθητὴς τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησίας, ὁ συνάγων καθ' ἅπαντα τὸν βίον μαρτυρίας κατὰ τῆς παπωσύνης, μολονότι διενήργησε τὴν περιβόητον ἀποστολὴν τοῦ Ἐρριγκτῶνος εἰς Ῥώμην.

Εἶνε ἀνὴρ ἔντιμος, μὴ τυφλούμενος ἐκ τοῦ κομματισμοῦ, κεκτημένος εἰλικρίνειαν ὑπ' οὐδεμιᾶς ὑστεροβούλου σκέψεως ἀναχαιτιζομένην καὶ προκαλέσασαν πολλάκις κατ' αὐτοῦ κοινοβουλευτικὰς θυέλλας, τὸν εὐθὺν δὲ καὶ χρηστὸν αὐτοῦ βίον διεῖπον ἄλλοτε μόνον τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματα. Ἀλλ' ἡ δημοτικότης εἰσήγαγεν εἰς τὴν ὀρθόνοιαν καὶ τὴν μεγαθυμίαν του στοιχεῖα ξένα ἀποτρέψαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ του. Ἀγέρωχος καὶ ὀξύθυμος ὤν, ὑπερήφανος μάλιστα, λίαν ματαιοδοξῶν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ ἀξίᾳ, μετέπεσε βαθμηδὸν εἰς τὴν ἀποκλειστικότητα, ἐγένετο συστηματικός, μισαλλόδοξος, ἕνεκα δὲ τούτου ἡ τέως τόσον ἁγνὴ φιλοπατρία του πλεῖστα διέπραξε σφάλματα.

Ὡς ἐκ τοῦ ὁπωσοῦν περιωρισμένου ὁρίζοντος τῶν ἰδεῶν του ἦτο φύσει κατάλληλος νὰ γείνῃ ἀρχηγὸς κόμματος στασίμου ἢ βραδέως ῥυμουλκουμένου ἐκ τῶν ῥευμάτων τῆς προόδου. Θὰ ἦτο ἀπόστολος τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἀφιλοκερδείας, ὀπαδὸς ἔνθερμος τῆς πολιτικῆς τῆς φειδοῦς, τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας. Ὁ ἀπαράμιλλος αὐτὸς κερδοσκόπος, Σκῶτος ὅμως καὶ κατ' ἀκολουθίαν περιωρισμένας ἔχων ἰδέας καὶ σκοποὺς εἰς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα, δὲν ἦτο κατὰ τὴν γνώμην μου ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος, ὃν οἱ φιλελεύθεροι ὤφειλον νὰ ἐκλέξωσι διὰ νὰ τῷ ἐμπιστευθῶσι τὰς σοβαρὰς τοῦ προγράμματος αὐτῶν ἐπαγγελίας.

Οἱ ἀντίπαλοί του τῷ ἀμφισβητοῦσι τὴν ἰδιότητα τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Διατείνονται ὅτι ἡ διανοητικὴ αὐτοῦ ἀξία ὡς πολυμαθοῦς καὶ φιλοσόφου ὑπερβάλλει τὴν κυβερνητικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα, ὅτι μετέρχεται πολιτικὴν θεωρητικήν, ἐνῷ ὁ λόρδος Βήκονσφιλδ μετήρχετο πολιτικὴν πρακτικήν· ὅτι τὰς ἐπιτυχίας του ὀφείλει εἰς τὴν εὐγλωττίαν του, εἰς τὴν περὶ τοὺς κοινοβουλευτικοὺς ἀγῶνας ἐπιτηδειότητά του καὶ εἰς τὴν συμπαθητικὴν ἀπὸ τοῦ βήματος συμπεριφοράν του. Ὁ κ. Γλάδστων κέκτηται ὄντως τὸ ἐπικίνδυνον αὐτὸ προτέρημα, ὥστε φαίνεται ἔχων δίκαιον πάντοτε ὁσάκις ὁμιλεῖ, καὶ ὅταν ἀκόμη διατελῇ ἐν τῇ πλάνῃ ἐπὶ ἐδάφους ὀλισθηροτάτου. Εἰς τοὺς κρισίμους ἀγῶνας ὅτε διακυβεύεται τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον ἢ τὸ τοῦ κόμματός του, γινώσκει νὰ συμπυκνοῖ τὰ ἐπιχειρήματά του, ἅτινα συνήθως ἀναπτύσσει ὑπὲρ τὸ δέον, καὶ νὰ συμπτύσσῃ τὴν ἀγόρευσίν του. Ἀλλ' ὅταν πρόκηται ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀπευθείας ἀπάντησιν, ὀλίγοι γινώσκουσιν ὅσον αὐτὸς ν' ἀποπλανῶνται ἐπιδεξίως καὶ ν' ἀπομακρύνωνται τοῦ θέματος. Πλὴν μὲ ὀλιγώτερα τεχνάσματα, μὲ ὀλιγωτέραν ἐπιτηδειότητα καὶ ῥητορικὴν ἱκανότητα, θ' ἀπέφευγε τὰ πλεῖστα τῶν σφαλμάτων του. Ἡ περὶ τὸ ἐκφράζεσθαι εὐκολία εἶνε δι' αὐτὸν πλεονέκτημα ἐπικίνδυνον, ἡ γλῶσσά του εἶνε ὑψηλή, μεγαλοπρεπής, ἐκτὸς εἴς τινας ἐξαιρετικὰς περιστάσεις, ἀόριστος, ἄνευ ἀκριβολογίας· περιέχει ἐν αὐτῇ ἀντικατοπτρισμὸν πλανῶντα καὶ αὐτὸν τὸν ῥήτορα, ὅπως καὶ τοὺς ἀκροατάς του. Ἐφωράθη ἐνίοτε ἀποπλανώμενος εἰς παρεκβάσεις τοσοῦτον ξένας πρὸς τὸ θέμα ὅπερ ἐπραγματεύετο, ὥστε καταπλαγεὶς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος κατέφυγεν ἀμέσως εἰς ἐπιχειρήματα προφανῶς ἀντιφάσκοντα πρὸς τὰς θεμελιώδεις αὐτοῦ δοξασίας. Ἀρκεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀπόδειξιν, ἣν ἐπιζητεῖ, καὶ ὀλίγον τὸν μέλει περὶ τοῦ μέσου, δι' οὗ θ' ἀχθῇ μέχρις αὐτῆς, οὕτως ὥστε ἐνίοτε τὰ συμπεράσματά του παντελῶς ἀνατρέπουσι τὰς εἰσαγωγικάς του προθέσεις. Διὰ τοῦτο συχνάκις ἐζημίωσεν ἀγορεύων τὴν ὑπόθεσιν ἧς ὑπερεμάχει. Οἱ ἐχθροί του ἄρα καὶ οἱ φίλοι του εὑρίσκουσιν ἀφορμὰς ὅπως κρίνωσιν αὐτὸν αὐστηρῶς. Ὁ κόμης Ῥῶσσελ, ὃν ἀντικατέστησεν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ φιλελευθέρου κόμματος, κατηγορεῖ αὐτὸν ὅτι διὰ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς του ἠμαύρωσε τὴν τιμὴν τοῦ ἔθνους καὶ ὅτι ἐταπείνωσε τὸν χαρακτῆρά του προδοὺς ἐνταυτῷ καὶ τὰ συμφέροντά του. Ψέγουσιν αὐτὸν ἐπίσης ὡς μὴ γινώσκοντα ἐν ἑκάστῳ ζητήματι τίνα λύσιν ὀφείλει νὰ ἐπιδιώξῃ

Digitized by Google

καὶ παριστῶσιν αὐτὸν ὡς κινδυνώδη χαμαιλέοντα κόμματος, οὗ πολλὰ μέλη ἀποκηρύσσουσι τὴν πολιτικήν του.

Ὁ λόρδος Βήκονσφιλδ ἐξαιρέτως ἦτο ἀμείλικτος πρὸς αὐτόν. Περιέγραφεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἑξῆς ὁρισμοῦ: «Σοφιστὴς μεθυσκόμενος ἐκ τῆς περὶ τὸ λέγειν εὐροίας του, πεπροικισμένος δι' ἐγωϊστικῆς φαντασίας, γόνιμος περὶ τὸ κακοποιεῖν τοὺς ἀντιπάλους του καὶ τὸ δοξάζειν ἑαυτόν.»

Ὁ κ. Τσάμπερλαιν διατείνεται ὅτι κατ' ὄνομα μόνον εἶνε φιλελεύθερος, καὶ ὅτι ὡς πολιτικὴν ἔχει τὸν ἐγωϊσμὸν ἄνευ πνεύματός τινος διοργανώσεως. Περίεργον δὲ εἶνε ὅτι ψέγουσιν αὐτὸν ἐπὶ ἐλλείψει ἀγχινοίας, τουτέστιν ἐπὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐφ' ᾧ ὁ ἴδιος ἔψεγε τὸ γαλλικὸν ἔθνος εἰς τ' ἄρθρα ἅτινα ἐδημοσίευσε κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870. Τέλος ἡ αὐστηροτάτη περὶ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του κρίσις διατυποῦται οὕτως: «Ὀφείλει τὴν θέσιν του εἰς τὴν ῥητορικήν του τέχνην μᾶλλον ἢ εἰς τὴν ἐν γένει ἱκανότητά του. Ἡ πλήρροια τῶν λόγων του δὲν εἶνε πραγματικὴ εὐγλωττία, τὸ κυριώτατον δὲ αὐτοῦ ἐλάττωμα εἶνε ἡ ἔλλειψις κρίσεως.»

Ἀδιαφιλονείκητος ὅμως εἶνε ἡ ἀτομικὴ ἀξία τοῦ κ. Γλάδστωνος, ἡ θαυμαστὴ αὐτοῦ περὶ τὴν ἐπιστήμην ἐπίδοσις, ἡ βαθύτης καὶ ἡ τέχνη τῶν συγγραμμάτων του, ἅτινα κατέταξαν αὐτὸν μεταξὺ τῶν κορυφαίων πολυμαθῶν, φιλοσόφων, λογίων καὶ δημοσιογράφων. Τὰ δοκίμια ἅτινα ἐδημοσίευσεν εἰκοσιτριετὴς ὢν μετὰ τὸ εἰς Ἰταλίαν ταξείδιόν του ἐφείλκυσαν ἐπ' αὐτὸν τὴν γενικὴν προσοχὴν καὶ συμπάθειαν.

Χ.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Η ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

(Ἤθη Ἀλγερίνων)

Ὁ ὑπολοχαγὸς Φ. ἀπῆλθε πρωΐαν τινὰ ἐκ Τζιτζελῆ καὶ ἐτράπη πρὸς τὸ ὄρος. Ἔμελλε δὲ νὰ φθάσῃ μετὰ δύο ἡμέρας εἰς Κωνσταντίνην. Δύο ἰθαγενεῖς *σπαχῆδες* καὶ εἷς ἡμιονηλάτης ἄγων ἡμίονον, ἥτις ἔφερε τὴν σκευὴν τοῦ ἀξιωματικοῦ, συνώδευον αὐτῷ.

Εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ *Δζεμπὲλ* οἱ ποιμένες, ὑπὸ τοὺς βράχους καθήμενοι, ἐκάλεσαν αὐτούς.

— Ἔ, σεῖς! ποῦ πᾶτε;

— Πᾶμε εἰς τὴν Κωνσταντίνην, ἀπήντησαν οἱ ἰθαγενεῖς ἱππεῖς.

— Νὰ μὴν περάσετε ἀπὸ τὸ Σκανάχ, γιατ οἱ *Οὐλὲδ Ἀσκὰρ* ἄρχισαν τὸ τουφέκι καὶ ἐσκότωσαν δύο καβαλάρηδες.

Ὁ ὑπολοχαγὸς ὕψωσε τοὺς ὤμους αὐτοῦ ἀμερίμνως· τὴν προτεραίαν ἔτι ἀξιωματικοί τινες εἶχον θηρεύσει πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ οὐδὲν σημεῖον ἀνταρσίας εἶχον ἴδῃ. Ἔκαμεν ἓν σιγάρον καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του.

Ἀφίκετο ἄνευ κωλύματός τινος εἰς Σακνάχ, ἀνεπαύθη ἐπὶ δύο ὥρας, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐξεκίνει συνήντησε τὸν γέροντα Σεΐκην Ἀχμέτ, ὅστις ἤρχετο ἐπὶ τῆς ἡμιόνου του ἐπίτηδες ὅπως τῷ εἴπῃ:

— Μὴν πηγαίνῃς πάρα πέρα!

— Φέρω ἔγγραφα κατεπείγοντα, ἀπεκρίθη ἁπλῶς ὁ νέος ἀξιωματικός, καὶ ἔχω διαταγὴν νὰ παρουσιασθῶ μεθαύριον εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ συντάγματος. Μεθ' ὃ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὁ Καβύλος φυλάρχης ἔκραζε·

— Τρέχεις εἰς τὸν θάνατόν σου!

Ὁ ἥλιος ἔδυεν εἰς τὸν ὁρίζοντα, ὅτε οἱ ἱππεῖς ἀνῆλθον τὴν ἀνάντη ἀτραπὸν τοῦ Φέτζ-έλ-Ἄρμπα. Ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτει πέριξ, ἡ δὲ θύρα τοῦ σταθμοῦ ἦτο κλειστή. Ὑποκίτρινος σφαῖρα ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν θυροφύλλων.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι ἔβλεπε γύπα τινά, καθόσον οἱ κυνηγοὶ συνειθίζουσι νὰ καθηλῶσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀλλ' οἱ ὀξυδερκέστεροι αὐτοῦ σπαχῆδες δὲν ἠπατήθησαν·

— Νὰ τοὺς πάρῃ ὁ διάβολος! ἀνέκραξεν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν· καλὰ μᾶς εἶπεν ὁ σεΐκης Ἀχμέτ· τὰ σκυλιὰ ἄρχισαν τὴν δουλειά τους!

Ἐφ' ὅσον δὲ προὐχώρει ὁ ὑπολοχαγὸς ἔβλεπεν εὐκρινέστερον τὸ καβυλικὸν τρόπαιον, τουτέστι τὸ ἐν χρῷ κεκαρμένον κρανίον, τὴν συνεσπασμένην μορφὴν τοῦ καρατομηθέντος, τοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμούς, τὸ συνεστραμμένον στόμα, ὅπερ ἐδείκνυε λευκοὺς ὀδόντας, καὶ τὸ αἱματοβαφὲς μέλαν καὶ βραχὺ γένειόν του.

Ὁ μικρὸς τῶν τριχῶν θύσσανος ἀφ' οὗ, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν Ἀράβων, ὁ ἄγγελος μέλλει ν' ἁρπάσῃ τὸν πιστὸν ὅπως φέρῃ αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Αἰωνίου, ἐχρησίμευσε πρὸς ἀνάρτησιν τῆς κεφαλῆς.

— Ἀδέλφια, ἀνεφώνησεν ὁ ἕτερος σπαχῆς, ἀπὸ 'δῶ καὶ πέρα τὸ κεφάλι μας δὲν στέκει καλὰ 'ς τὸν ὦμόν μας. Ἀπὸ τώρα μοῦ φαίνεται πῶς τὸ 'δικό μου κουνιέται καὶ νοιώθω ἕνα σπαθὶ νὰ ἐμπήγεται ἀνάμεσα 'ς τὸ κρέας καὶ 'ς τὰ κόκκαλά μου. Οἱ ἀναθεματισμένοι ἐσκότωσαν ἕνα καβαλλάρη τῆς ἐξουσίας. Θὰ λυπηθοῦν τάχα τοὺς σπαχῆδες τῆς Κωνσταντίνης;

Ἐκεῖ πλησίον, παρὰ τὴν τάφρον, ἔκειντο ἐξηπλωμένα δύο σώματα κεκαλυμμένα διὰ κυανῶν βουρνουζίων· σωρὸς χόρτου εἶχε ῥιφθῇ εἰς τὴν θέσιν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἑνός, τὸ δὲ συντετριμμένον κρανίον τοῦ ἑτέρου ἐμαρτύρει διατὶ δὲν ἀνηρτήθη καὶ αὐτὸ εἰς τὴν θύραν.

— Γιὰ ἰδέτε, ἐξηκολούθησεν ὁ σπαχῆς ἀφιππεύσας καὶ ἐξετάζων τὰ πτώματα, τοὺς ἐσκότωσαν μὲ πιστόλι ἀπὸ κοντά, ὅπως θὰ σκοτώσουν καὶ 'μᾶς σὲ 'λίγο· γιατὶ αὐτὰ τὰ τσακάλια μᾶς

Digitized by Google

εἶδαν καὶ μᾶς παραμονεύουν μέσα 'ς τοὺς θάμνους. Κακὰ τὴν ἔχουν τὰ κεφάλια μας! Ἂν θέλωμε νὰ γλυτώσωμε τὸ πετσί μας, ἄλλο δὲν μᾶς μένει παρὰ νὰ γυρίσωμε γρήγορα 'πίσω.

— Πρὶν κάνωμε πέντε λεπτῶν δρόμον, οἱ ἄνθρωποι τοῦ Βοῦ-Σαλὲμ θὰ μᾶς φυτεύσουν τὰ βόλια των 'ς τὰ κουφάρια μας· μοῦ φαίνεται παράξενον πῶς δὲν τ' ἀκούσαμε ἀκόμη νὰ σφυρίζουν!

— Τοῦ Βοῦ-Σαλὲμ! ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγός· ἔχω ἕνα γράμμα δι' αὐτὸν ἀπὸ τὸν γέρον Ἀβδουραχμάν. Μοῦ εἶπε: ἂν περάσῃς ἀπὸ τὸ Φέδζ-Ἐλ-Ἄρμπα, πήγαινε νὰ βρῇς τὸν σεΐχην Βοῦ-Σαλὲμ ἐκ μέρους μου· θὰ σὲ δεχθῇ σὰν υἱόν του.

Καὶ ἐκ τοῦ θυλακίου του ἐξέβαλεν ἐπιστολήν τινα.

— Ἔτσι κ' ἔτσι χαμένοι εἴμεθα· ἢ ἀπὸ τὰ χαμόκλαδα θὰ μᾶς τουφεκίσουν, ἢ μέσα 'ς τὸ σπίτι του θὰ μᾶς σφάξουν. Ὡς τόσο, ἂς δοκιμάσωμεν... ποῖος ξεύρει!..

— Ἔχεις δίκαιο, κὺρ ὑπολοχαγέ. Ὁ Βοῦ-Σαλὲμ ἔχει μῖσος 'ς τὴν καρδιά του γιὰ τοὺς Ῥούμηδες ποῦ τοῦ ἐσκότωσαν τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του εἰς τὴν ἐπανάστασι τοῦ Βενῆ-Ἀφέρ· μὰ πάλιν εἶνε ἄνθρωπος ποῦ κρατεῖ τὸν νόμο.

— Ἐμπρός! εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός.

Κατῆλθον τὴν κλιτύν, μετ' ὀλίγον δὲ διέκριναν ἐντὸς μικρᾶς κοιλάδος περὶ τὰς τριάκοντα σκηνάς, κρυπτομένας ὀπίσω πυκνῶν φρακτῶν κάκτων καὶ ἀλοῶν.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐνόμισεν ὅτι τὸ καβυλικὸν χωρίον ἦτο ἐγκαταλελειμένον, διότι οὐδεμία ἀνθρωπίνη μορφὴ ἐφαίνετο, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνόησε τὴν αἰτίαν τῆς κατ' ἐπίφασιν ἐκείνης ἐρημίας.

Εἰς ἀπόστασιν βολῆς πυροβόλου, πλησίον ἐλαιῶνός τινος, ἑκατοστὺς ἀφρικανῶν ἦσαν συνηθροισμένοι περὶ δύο ἢ τρεῖς ἄνδρας βιαίως χειρονομοῦντας, τὰ παιδία δὲ καὶ αἱ γυναῖκες ἐκτὸς τοῦ ὁμίλου καθήμεναι ἐφαίνοντο ἀγωνιωδῶς ἀκροώμεναι.

Ἀλλ' οἱ σπαχῆδες ἐθεάθησαν, καὶ ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία ἀνηγέρθησαν, καὶ μακρὰ πυροβόλα ἐκινήθησαν εἰς πάντων τὰς χεῖρας.

Ἄνδρες τινὲς ἀπεσπάσθησαν τοῦ πλήθους, τὸ ὅπλον δὲ ἐπ' ὤμων φέροντες προυχώρησαν βραδέως εἰς συνάντησιν τῶν ἱππέων.

Καὶ οὗτοι βραδέως ἐπίσης προυχώρουν ἕνεκα τῆς δυσβάτου κατωφερείας· τέλος ὅτε ἔφθασαν εἰς εἴκοσι βημάτων ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν, ὁ ἀξιωματικὸς ἔκραξεν ἐν ἀραβικῇ γλώσσῃ:

— Ποῦ εἶνε ὁ σεΐχης Βοῦ-Σαλέμ;

— Ἐμπρός σου! ἀπήντησε πυρρόθριξ ἀνήρ, ἄγριος τὴν ὄψιν καὶ ἀπειλητικός. Τί τὸν θέλεις;

— Νὰ τοῦ ζητήσω φιλοξενίαν. Εὑρήκαμεν τοὺς δύο ἱππεῖς σκοτωμένους 'ς τὴν θύραν τοῦ σταθμοῦ· τὸ μέρος δὲν εἶνε ἀσφαλές· δι' αὐτὸ ἤλθαμεν νὰ βάλωμε τὰ κεφάλια μας ὑπὸ τὴν προστασίαν σου.

— Τὴν ἰδική μου προστασία! ἀνέκραξεν ἔκπληκτος ὁ σεΐχης· δὲν εἰξεύρεις:..

— Εἶμαι ξένος σου καὶ δὲν θέλω νὰ μάθω τίποτε, ὑπέλαβεν ὁ ὑπολοχαγός. Νὰ ἕνα γράμμα τοῦ *καΐδ* Ἀβδουραχμάν.

Ὁ Καβύλος προυχώρησε βήματά τινα εἰσέτι, παρετήρησε τὸν ἀξιωματικὸν μετὰ δυσπιστίας, εἶτα λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ἤνοιξεν αὐτήν, ἐξήτασεν ἐν σιγῇ τὴν σφραγῖδα, τείνας δὲ αὐτὴν εἰς νεανίσκον τινὰ ὅστις ἔφερε μελανοδοχεῖον μετὰ μακρᾶς θήκης εἰς τὴν ζώνην,

— *Κρότζα* (γραμματικέ), τῷ εἶπε.

Ὁ *Κρότζα* ἀνέγνω βραδέως καὶ μονοτόνως τὰ ἑπόμενα:

«Σοῦ στέλλω τὸν ὑπολοχαγὸν Φ. Εἶνε φίλος μου. Νὰ μὴ δώσῃς μόνον φαγεῖ καὶ πιοτὸν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἰδικούς του, ἀλλὰ νὰ τὸν μεταχειρισθῇς ὅπως θέλει ὁ προφήτης νὰ μεταχειριζώμεθα τοὺς ξένους ποῦ μᾶς ἔρχονται ὡς φίλοι.»

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ φυλὴ ἀθρόα ἐπλησίασεν, αἱ δὲ γυναῖκες ἀγνοοῦσαι περὶ τίνος ἐπρόκειτο ὠρύοντο ὁμοφώνως: Θάνατος! θάνατος 'ς τοὺς Ῥούμηδες καὶ 'ς αὐτοὺς ποῦ ἐπουλήθησαν 'ς τοὺς Ῥούμηδες!...

Τὰς κραυγὰς ἐκείνας ἀκούσας ὁ σεΐχης ἐστράφη συσπῶν τὰς ὀφρῦς καὶ πλῆρες ὀργῆς ἔχων τὸ βλέμμα:

— Σωπᾶτε, γυναῖκες! ἀνέκραξε. Ὁ κακὸς λόγος εἶνε τὸ ὑστερινὸ ὅπλο τῶν νικημένων, καὶ τὰ παληκάρια μας ἔχουν ἀκόμα μπαροῦτι καὶ μολύβι. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔρχονται ἐδῶ καὶ μᾶς ζητοῦν φιλοξενίαν. Πρέπει λοιπὸν νὰ τοὺς δεχθοῦμε μὲ ὅλην τὴν καρδιάν μας. Κατέβα ἀπὸ τὸ ἄλογό σου, εἶπεν εἰς τὸν ὑπολοχαγόν, κρατήσας ὁ ἴδιος τὸν ἀναβολέα τοῦ ἵππου του· τὸ σπίτι μου εἶνε 'δικό σου· κάθησε 'ς αὐτὸ ὅσον θέλεις, καὶ ὅσο μείνῃς 'ς τὸν ἴσκιο του οὔτε θὰ πεινάσῃς, οὔτε θὰ διψάσῃς, οὔτε κανεὶς θὰ σοῦ ἀγγίξῃ μία τρίχα τῆς κεφαλῆς σου.

Οἱ δὲ ἄνδρες αὐτοῦ ἔλαβον ἀπὸ τῶν χαλινῶν τοὺς ἵππους καὶ τὴν ἡμίονον, ἐν ᾧ ὁ Βοῦ—Σαλὲμ ὡδήγει τοὺς ξένους του εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ οἱ Καβύλοι προσέτρεχον φλογερὰν περιέργειαν ἔχοντες νὰ μάθωσιν τί ἐζήτουν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἐν μέσῳ τῆς ἐπαναστατησάσης φυλῆς.

— Τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ σεΐχης· πᾶνε τὸ δρόμο τους κ' ἐπέρασαν ἀπ' ἐδῶ.

Σιγηλοὶ δὲ ἀπεμακρύνοντο οἱ Καβύλοι.

Ὁ ὑπολοχαγὸς ἀπεκοιμήθη ἔχων τὴν ὑπόνοιαν ὅτι θ' ἀφυπνισθῇ ἐν τῷ οὐρανῷ, δι' ὃ τὸν ὕπνον αὐτοῦ ἐτάραξαν αἱματηρὰ ὄνειρα. Τὴν αὐγὴν δὲ λίαν ἐξεπλάγη εὑρεθεὶς εἰσέτι ἐπὶ τοῦ κόσμου

Digitized by Google

τούτου. Ὁ σεΐκης κλίνων ἐπ' αὐτόν, ἐκίνει τὸν ὦμόν του, λέγων:

— Σήκω!

Οἱ ἵπποι ἐπισεσαγμένοι καὶ ἡ ἡμίονος φέρουσα τὴν σκευὴν τοῦ ἀξιωματικοῦ ἔτρωγον θορυβωδῶς κριθήν, οἱ δὲ Ἄραβες ἕτοιμοι ἤδη συνδιελέγοντο πρὸς τοὺς Καβύλους καὶ ἐμοιράζοντο ἀδελφικῶς ἐλαίας καὶ τεμάχια διπύρων.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἵππευσε καὶ ἐζήτει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν σεΐκην Βοῦ—Σαλὲμ διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, ὅτε μετ' ἐκπλήξεως εἶδεν αὐτὸν ἔφιππον καὶ ὑπὸ ἓξ ἱππέων παρακολουθούμενον.

—Ἄσχημα τὴν ἔχομεν! εἶπε καθ' ἑαυτόν· τώρα θὰ μὲ ξεπαστρεύσῃ μέσα εἰς καμμίαν λόχμην, ἅμα ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰ καθήκοντα τῆς φιλοξενίας του.

Ἀλλ' ὁ σεΐκης ὡσεὶ ἀνέγνω τὸ διανόημα αὐτοῦ εἶπε:

— Θὰ ἔλθω μαζί σου ἕως 'ς τὴν κορυφὴ τοῦ Σίδι—Κραλέδ, ὅπου εἶνε τὰ σύνορα τῆς φυλῆς μου, γιατί εἰμπορεῖ νὰ πάθῃς καμμιὰ προσβολὴ ἢ κάτι ἄλλο χειρότερο 'ς τὸν δρόμο.

Ὅτε δὲ ὁ ἀξιωματικός, οἱ δύο σπαχῆδες καὶ ὁ ἡμιονηλάτης ἔφθασαν εἰς τὴν ἄλλην κλιτὺν τοῦ *Δζεβὲλ* καὶ ἀπεχαιρέτισαν τοὺς Καβύλους, πολλάκις ἐστράφησαν καὶ εἶδον αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, φωτιζομένους ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, παρακολουθοῦντας διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς ξένους των, ἐν ἡσυχίᾳ πορευομένους τὴν μακρὰν ὁδὸν τοῦ Μελάχ.

[Κατὰ τὸ γαλλικόν.]

...Κ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σιναϊτικοὶ κώδικες *

Εἰς τὴν ἐπὶ μακρὸν κρατήσασαν ἀδιαφορίαν περὶ τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἐν ταῖς διαφόροις βιβλιοθήκαις ἀποκειμένων ἑλληνικῶν κωδίκων ἐπηκολούθησεν ἐπ' ἐσχάτων ἐξ ἀντιμέτρου μέγας ζῆλος περὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον, οὗτινος προφανὴς εἶνε ἡ χρησιμότης διὰ τοὺς διατρίβοντας περὶ τὴν φιλολογίαν τὴν ἑλληνικήν, τὴν θεολογίαν καὶ τὴν ἱστορίαν. Καὶ ἐν μὲν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ πλὴν ἄλλων καταλόγων, σποράδην ἐκ περιοδικοῖς φύλλοις ἐκδεδομένων, ἀξία ἰδίως μνείας εἶνε ἡ παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ἐκδιδομένη Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη, ἧς τὰ ἤδη ἐκδοθέντα τμήματα περιλαμβάνουσιν ἀξίους λόγου ἀπογραφικοὺς καταλόγους, συντεταγμένους ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθανασίου Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως. Ἐκ δὲ τῶν ἐν τῇ ἑσπερίᾳ καὶ ἀρκτῴᾳ Εὐρώπῃ τελευταίων δημοσιευμάτων ἀρκεῖ νἀναφέρωμεν τὰς περὶ τῶν ἐν Κοπεγχάγῃ καὶ Ἱσπανίᾳ χειρογράφων μελέτας τοῦ μακαρίτου **Graux**, τὸν κατάλογον τῶν ἐν τῇ παρὰ τὴν Ῥώμην μονῇ τῆς Κρυπτοφέρρης κωδίκων τὸν ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου αὐτῆς βιβλιοθηκαρίου Rocchi συνταχθέντα, τὰς ὑπὸ τοῦ Γαλάτου Omont δημοσιευθείσας ἀπογραφὰς τῶν ἐπαρχιακῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Γαλλίας, τῶν ἐν Παρισίοις, τῆς ἐν Βρυξέλλαις, καὶ τὰς ἤδη ἀρξαμένας ἢ παρασκευαζομένας δημοσιεύσεις τῶν καταλόγων τῶν ἐν Λονδίνῳ καὶ τῷ Βατικανῷ ἑλληνικῶν χειρογράφων. Εἰς τὴν σειρὰν τῶν πολυτίμων τούτων δημοσιεύσεων ἀνάγεται καὶ τὸ ἐνταῦθα ἀναγγελλόμενον ἔργον τοῦ ἐν Λειψίᾳ καθηγητοῦ κ. Βίκτορος Γαρδχάουσεν, γνωστοῦ ἔκ τε ἄλλων αὐτοῦ βιβλίων καὶ δὴ ἐκ τοῦ ἐν ἔτει 1879 ἐκτυπωθέντος ἐγχειριδίου Ἑλληνικῆς γραφογνωσίας (Griechische palàographie).

Ὁ κ. Γαρδχάουσεν, μεταβὰς κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1880 εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, συνέταξε κατάλογον ἀπογραφικὸν τῶν ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης ἀποκειμένων ἑλληνικῶν κωδίκων, ὃν παρέχει νῦν εἰς τὸ κοινόν, δημοσιευόμενον δαπάναις τοῦ ἐν Ὀξωνίῳ πανεπιστημιακοῦ τυπογραφείου (Clarendon Press).

Ἄγνωστος εἶνε ὁ χρόνος εἰς ὃν ἀνάγονται αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς συστάσεως τῆς σιναϊτικῆς βιβλιοθήκης, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἐν τοῖς πρώτοις φαίνεται μεριμνήσας περὶ τῆς ἐν τῇ μονῇ περισυλλογῆς ἐκκλησιαστικῶν κωδίκων ὁ κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα ἡγούμενος αὐτῆς Κλήμης, ἡ δὲ βιβλιοθήκη ηὐξήθη κατ' ὀλίγον διὰ δωρεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Ἀρμενίας, Ἰβηρίας καὶ τῶν σλαβικῶν χωρῶν χάριν προσκυνήσεως εἰς τὴν μονὴν μεταβαινόντων. Ἀλλ' ἐπὶ μακρὸν ἠμελήθη ἔπειτα ἡ βιβλιοθήκη αὕτη καὶ οὐκ ὀλίγοι κώδικες αὐτῆς ἐφυγαδεύθησαν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν ξένην, ὡς μαρτυροῦσι τὰ σημειώματα διαφόρων αὐτῆς χειρογράφων, νῦν ἀποκειμένων ἐν εὐρωπαϊκαῖς βιβλιοθήκαις. Τοὺς δ' ὑπάρχοντας κατὰ τὴν εἰρημένην αὐτοῦ ἐπίσκεψιν ἀπέγραψεν ὁ ἐκ Λειψίας καθηγητής, εἰ καὶ ἔπειτα ἐπείσθη ἐκ τῆς κατόπιν δημοσιευθείσης συγγραφῆς τοῦ Ῥώσου Κανδακώφ, ἐπισκεφθέντος τὸ Σινᾶ τῷ 1881, ὅτι τὸ ἔργον του δὲν ἦτο κατὰ πάντα πλῆρες.

Ἐν τῷ προκειμένῳ ἔργῳ τοῦ κ. Γαρδχάουσεν περιγράφονται σιναϊτικοὶ κώδικες 1223 τὸν ἀριθμόν. Εἶνε δὲ διῃρημένοι οἱ κώδικες οὗτοι ἐν τῷ καταλόγῳ καθ' ὕλην 1) εἰς κώδικας τῆς Παλαιᾶς διαθήκης (ἀρ. 1—147)· 2) εἰς κώδικας τῆς Νέας Διαθήκης (ἀρ. 148—301)· 3) εἰς ἐξηγήσεις τῶν ἁγίων (ἀρ. 302—318)· 4) εἰς κώδικας τῶν πατέρων (ἀρ. 319—395) 5) εἰς ἀσκητικὰ (ἀρ.

* *Catalogus codecum Graecorum Sinaiticorum.* Scripsit V. Gartdthausen Lipsiensis. Oxonii. E. typographeo Clarendoniano. MDCCCLXXXVI. Εἰς 8ον σελ. VIII, 294.

Digitized by Google

396—490)· 6) εἰς βίους ἁγίων (ἀρ. 891—549)· 7) εἰς μηναῖα (ἀρ. 550—640)· 8) εἰς ἀνθολόγια καὶ ἀκολουθίας (ἀρ. 641—731)· 9) εἰς τριῴδια (ἀρ. 732—775)· 10) εἰς παρακλητικὰς (ἀρ. 776—838)· 11) εἰς θεοτοκάρια (ἀρ. 839—862)· 12) εἰς ὡρολόγια, μηνολόγια, κονδακάρια (ἀρ. 863—955)· 13) εἰς εὐχολόγια (ἀρ. 956—1011) 14)· εἰς λειτουργίας (ἀρ. 1012—1093)· 15) εἰς τυπικὰ (ἀρ. 1094—1110)· 16) εἰς νομοκάνονας (ἀρ. 1111—1138)· 17) εἰς θεολογικὰ (ἀρ. 1139—1152)· 18) εἰς κυριακοδρόμια (ἀρ. 1153—1182)· 19) εἰς ἱστορικοὺς κώδικας (ἀρ. 1183—1193)· 20) εἰς σύμμικτα (ἀρ. 1194—1213) καὶ 21) εἰς χειρόγραφα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς (ἀρ. 1214—1223).

Ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης συνόψεως τοῦ καταλόγου, τὰ πλεῖστα τῶν σιναϊτικῶν χειρογράφων εἶνε ὡς συνήθως ἐν ταῖς μοναῖς τῆς Ἀνατολῆς λειτουργικοῦ ἢ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου. Τἀρχαιότατα τῶν φερόντων χρονολογίαν ἀνέρχονται εἰς τὰ τέλη τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, τὰ δὲ νεώτατα ἐγράφησαν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι. Ἐξαιρουμένων δὲ τῶν θεολογικῶν καὶ λειτουργικῶν κωδίκων, οἵτινες ἔχουσι σημασίαν μάλιστα διὰ τοὺς διατρίβοντας περὶ τὴν θεολογίαν, εἰς τὸν ἱστορικὸν ἢ τὸν φιλόλογον διάφορον παρέχουσιν ἰδίως οἱ ὑπ' ἀρ. 1183—1213 ἱστορικοὶ καὶ σύμμικτοι κώδικες. Ἐν τούτοις ἐκ μὲν τῶν κλασικῶν καὶ τῶν τούτοις συνεχομένων συγγραφέων ἀπαντῶσι κώδικες Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου, Εὐριπίδου (Ἑκάβη, Ἠλέκτρα, Φοίνισσαι) μετὰ τοῦ Οἰδίποδος Τυράννου τοῦ Σοφοκλέους, Εὐριπίδου Ἑκάβη, Ἀχιλλέως Τατίου, Λιβανίου καὶ τινα λεξικὰ ἰδίως σχετιζόμενα πρὸς τὸ τοῦ Ζωναρᾶ, ἐκ δὲ τῶν βυζαντιακῶν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τοῦ Εὐσεβίου, τὰ χρονικὰ Γεωργίου τοῦ Κεδρηνοῦ, Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως, Μιχαὴλ Γλυκᾶ, Κωνσταντίνου Μανασσῆ καὶ ἡ Χρονογραφία Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδικοπλεύστου. Περὶ δὲ ποιημάτων τινῶν εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν γεγραμμένων, ἅτινα δύνανται ἴσως νὰ ἔχωσιν ἀξίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς μεσοχρονίου ἡμῶν φιλολογίας, δὲν παρέχονται δυστυχῶς ἐπαρκεῖς εἰδήσεις.

Ἐν τέλει τοῦ καταλόγου τῶν σιναϊτικῶν χειρογράφων προστίθησιν ὁ κ. Γαρδχάουσεν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Spicilegiun Alexandrinum σύντομον περιγραφὴν κατ' ἐκλογὴν εἰκοσιτριῶν κωδίκων ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πατριαρχείου, ἧς ἐπ' ἴσης ἔχει συντάξει κατάλογον πλήρη, ὡς καὶ Spicilegium Patmiacum, περιλαμβάνον βραχεῖαν ἀναγραφὴν δεκαπέντε χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς, ἧς ἀναγραφὴν πλήρη ἔχει ὡς γνωστὸν ἑτοίμην ὁ κ. Σακελλίων.

Ἐν τέλει τοῦ βιβλίου προσήρτηνται· 1) πίναξ πραγματικός· 2) πίναξ τῶν βιβλιογράφων· 3) πίναξ τῶν χρονολογιῶν τῶν χειρογράφων· 4) πίναξ τῶν τόπων ἐν οἷς ἐγράφησαν τὰ χειρόγραφα περὶ ὧν τοιοῦτό τι σημειοῦται· 5) πίναξ τῶν κτητόρων τῶν κωδίκων καὶ 6) ἐπεξήγησις τῶν ἐν ἓξ πίναξι πανομοιοτύπων δι' ὧν κοσμεῖται τὸ βιβλίον.

Τοιαύτη ἡ συγγραφὴ τοῦ κ. Γαρδχάουσεν, ἧς τὰ ἀβλεπτήματα καὶ τὰς ἀνεπαρκείας, ὅσαι τυχὸν ἐνυπάρχουσιν, ἐπιεικῶς θὰ κρίνῃ πᾶς ὁ γνωρίζων τὴν δυσχέρειαν τῶν τοιούτων ἔργων, ἃς συνεπιφέρει μάλιστα ἡ ἐν ταῖς ἀποκέντροις μοναστηριακαῖς βιβλιοθήκαις ἔλλειψις ἐντύπων βιβλίων καὶ ἄλλων βοηθημάτων ἀναγκαίων.

Σ. Π. Λ.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΕΛΟΠΟΙΟΙ

Ἡ παρ' ἡμῖν εἰκονογραφικὴ ἐφημερὶς «τὸ Ἄστυ», ἀφορμὴν λαμβάνουσα ἐκ τῆς προσφάτου ἐν Ἰταλίᾳ ἐπιτυχίας τοῦ νεαροῦ Ἕλληνος μελοποιοῦ κ. Σπυρ. Σαμαρα, περὶ ἧς καὶ ἡμεῖς ἐγκαίρως ἀνεφέραμεν, ἐδημοσίευσε πληροφορίας τινας περὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι μέχρι τοῦδε ἠσχολήθησαν περὶ τὴν σύνθεσιν μελοδραμάτων, ἃς μεταφέρομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν.

Ἡ μουσικὴ ἐκαλλιεργήθη ἐν Ἑπτανήσῳ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλαδος, διὰ λόγους ἱστορικοὺς καὶ γεωγραφικοὺς καταστήσαντας εὐχερεστέραν τὴν μετὰ τῆς Ἰταλίας ἐπικοινωνίαν. Γενάρχης τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ κορυφαῖος αὐτῆς μύστης θεωρεῖται δικαιως ὁ περικλεὴς Κερκυραῖος Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μαντζαρος, ὁ ἀείμνηστος μελοποιὸς τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου. Μελοδράματα οὐχ ἧττον δὲν ἀπετόλμησέ ποτε νὰ συνθέσῃ ὁ ἔξοχος καλλιτέχνης καὶ βαθύτατος τῆς μουσικῆς τέχνης γνώστης, διατεινόμενος ὅτι τὰ ἔργα του ὅσον καλὰ καὶ ἂν ἦσαν δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐξομοιωθῶσι μετὰ τῶν γενομένων ἤδη παρὰ τῶν μεγάλων τῆς Δύσεως μουσουργῶν. Οἱ μεταγενέστεροι ὅμως Ἑπτανήσιοι μουσουργοί, τολμηρότεροι τοῦ Μαντζάρου, συνέθηκαν διάφορα μελοδράματα· γονιμώτατος δὲ πάντων ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Ζακύνθου κ. Παῦλος Καρρὲρ συνθέσας τὴν Rediviva (Ἀναζήσασαν), μελόδραμα παρασταθὲν ἐν ἔτει 1854 ἐν Μιλάνῳ καὶ κατόπιν ἐν Κερκύρᾳ. Πλὴν αὐτοῦ ὁ κ. Καρρὲρ συνέθεσε καὶ ἄλλα μελοδράματα, ἐν οἷς ἡ *Μαρία Ἀντωνιέττα* παρασταθεῖσα πρὸ δύο ἐτῶν ἐν Ζακύνθῳ, καὶ ὁ *Μάρκος Βότσαρης*, παρασταθεὶς πρό τινων ἐτῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα θεάτρῳ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐκ τοῦ μελοδράματος τούτου ἐγένοντο δημοτικώτατα καὶ ψάλλονται εἰσέτι ᾄσματά τινα ἐντέχνως διασκευασθέντα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μελῳδιῶν γνωστῶν δημωδῶν ᾀσμάτων. Ὑπὸ τὸν αὐτὸν τί-

Digitized by Google

τλον *Μάρκος Βότσαρης* συνέθεσε μελόδραμα ἀνέκδοτον εἰσέτι, καθόσον γινώσκομεν, καὶ ὁ ἐν Κεφαλληνίᾳ μουσικοδιδάσκαλος κ. Νικόλαος Μεταξᾶς Τζανῆς.

Δύο μελοδράματα, ὧν δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν τὸν τίτλον, συνέθηκεν ἐπὶ γαλλικῶν στίχων ὁ κ. Φριδερῖκος Στῆβενς, Ἄγγλος τὴν καταγωγήν, γεννηθεὶς ἐν Κεφαλληνίᾳ, χρηματίσας ἐπί τινα καιρὸν διευθυντὴς τοῦ ἐνταῦθα Ὠδείου. Τὸ ἓν τῶν μελοδραμάτων τούτων παρεστάθη εἰς μικρὸν τῶν Παρισίων θέατρον.

Ὁ ἐξ Ἰθάκης κ. Δ. Ροδοθέατος συνέθηκε μελόδραμα, οὗτινος ἐπίσης ἀγνοοῦμεν δυστυχῶς τὸ ὄνομα, παρασταθὲν τὸ 1881 ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Τεργέστης.

Πολύκροτοι ὑπῆρξαν αἱ ἐπιτυχίαι τῶν δύο μελοδραμάτων τοῦ διασήμου κιθαριστοῦ Σπυρίδωνος Ξίντα, παρασταθέντων ἀμφοτέρων ἐν Κερκύρᾳ. Τὸ πρῶτον, *Ὁ κόμης Ἰουλιανός*, παρεστάθη ἐν ἔτει 1857 τυχὸν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Τὸ θέατρον ἐφωταγωγήθη καὶ διεκοσμήθη ἑορτασίμως, πληθὺς δὲ στεφάνων ἀπενεμήθη εἰς τὸν μουσουργόν, ὅστις συνωδεύθη ὑπὸ τοῦ ἐπευφημοῦντος καὶ λαμπαδηφοροῦντος πλήθους εἰς τὴν κατοικίαν του. Τὸ δεύτερον, *Ὁ Ὑποψήφιος*, συντεθὲν ἐπὶ κωμικοῦ δράματος ἑλληνιστὶ γεγραμμένου, οὐχὶ ὅμως λίαν ἐπιτυχοῦς τὴν εὕρεσιν καὶ τὴν στιχουργίαν, παρεστάθη μετ' ἴσης ἐπιτυχίας ἐν ἔτει 1870, πολλαὶ δὲ αὐτοῦ σκηναὶ παριστάνονται συχνάκις καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐσχάτως συνῆλθεν εἰς Ἅγιον Λουδοβίκον τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἐτησία σύνοδος τῶν Ἀμερικανῶν ἰατρῶν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτης ἐγένετο ἔκθεσις χειρουργικῶν ἐργαλείων. Τούτων ἀξιολογώτατα ἦσαν ἐργαλεῖά τινα νεωστὶ ἐφευρεθέντα, εἰς ὧν τὴν κατασκευὴν ἢ τὴν χρῆσιν γίνεται ἐφαρμογὴ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τοιαῦτα δὲ ἦσαν πλὴν ἄλλων μικρὰ ἠλεκτρικὴ λυχνία, δι' ἧς ἀκριβέστατα δύναται νὰ ἐξετάζῃ ὁ χειρουργὸς τὸν λάρυγγα, τὸν φάρυγγα, τὰς τραχείας κλπ. καὶ πριόνιον κυκλοτερές, τὸ ἠλεκτροοστεοτόμον (electro-osteotom,) τέμνον τὰ ὀστᾶ μετὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς ἧς ἕνεκα σπουδαίως ἐλαττοῦνται οἱ πόνοι ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσιν. Τὸ πριόνιον συνίσταται ἐκ χάλυβος ἀρίστου, καὶ δι' ἠλεκτρικῆς συσκευῆς ποιεῖ μέχρι 12000 περιστροφικὰς κινήσεις κατὰ λεπτόν.

Περιεργότατον φυσικὸν φαινόμενον παρετηρήθη ἐν Michigan τῆς Ἀμερικῆς. Ἀπό τινων ἐτῶν πολλοὶ γεωλόγοι ἐξετάζοντες τὰ περίχωρα τοῦ Lakeport ἐν Michigan παρετήρησαν μετ' ἀπορίας ὅτι μέρος τι ἀπέχον ὀλίγα μίλλια ἀπὸ τῆς πολίχνης ἐκείνης ἀνυψοῦτο βαθμηδὸν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ὕρωνος λίμνης καὶ τῆς παρακειμένης πεδιάδος. Ἐν τῷ διαστήματι τῶν τελευταίων 18 ἐτῶν τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀνυψώθη 2 πόδας ὑπεράνω τῆς προτέρας αὐτοῦ θέσεως, ἤτοι ἀνυψοῦτο ἐτησίως 1 1)9 πόδας κατὰ μέσον ὅρον. Ἐπειδὴ δ' αἱ τοιαῦται ἀνυψώσεις τοῦ ἐδάφους γίνονται ἑκάστοτε ἀποτόμως, εἰκάζεται ὅτι εἶναι ἡφαιστειογενεῖς. Τὰς ἀνυψώσεις ἐπακολουθεῖ σφοδρὸς σάλος τῆς Ὕρωνος λίμνης, καὶ ἂν ἐπικρατεῖ νηνεμία. Πολλοὶ καθηγηταὶ τῶν Πανεπιστημίων Yale καὶ Harvard ἐμελέτησαν ἐπιτοπίως τὸ φαινόμενον καὶ κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι σχηματίζεται ἐκεῖ ἡφαίστειον, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ πρώτη ἔκρηξις θὰ γείνῃ μετὰ 1372 ἔτη.

Ἐν τῇ νήσῳ Ταβολάρα τῆς Σαρδηνίας, τῇ παλαιᾷ Ἑρμαίᾳ, ἐν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, ἀπέθανεν ἀρτίως ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος ὁ βασιλεὺς Ταβολάρας Βαρτολεώνη Πάολο. Εἰς τὸν πάππον τούτου Γκιουζέππε εἶχε παραχωρήσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Σαρδηνίας Κάρολος Ἀλβέρτος τὴν πλήρη καὶ ἀπόλυτον κυριότητα τῆς νήσου Ταβολάρας. Ὁ Βαρτελεώνη ἦτο γεωργὸς φιλοπονώτατος, μὴ ἔχων ἄλλην φιλοδοξίαν, εἰμὴ τὴν δι' ἐντίμου ἐργασίας συντήρησιν τῆς οἰκογενείας του. Ὁ τίτλος τοῦ βασιλέως περιέρχεται νῦν κληρονομικῶς εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν του Πάολο.

Ὁ Γάλλος γερουσιαστὴς Σαρτὼν ὑπέβαλεν ἐσχάτως σχέδιον νόμου περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς λαιμητόμου διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν θανατικῶν ποινῶν. «Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, λέγει ἐν τῇ ἐκθέσει του, προκρίνασα τὴν λαιμητόμον ἐσκόπει νὰ ἀντικαταστήσῃ τοὺς προϋπάρχοντας ἀπανθρώπους τρόπους τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων. Ἀλλ' ἔκτοτε ἡ ἐπιστήμη ἐποίησε μεγάλους προόδους καὶ εὑρέθησαν τρόποι ἄλλοι, ἐπιφέροντες ἀκαριαῖον, ἀνώδυνον καὶ ἀναίμακτον θάνατον.» Περὶ δὲ τοῦ προτεινομένου ὑπ' αὐτοῦ συστήματος λέγει τὰ ἑξῆς. «Ἡ ἐπίνοια τοῦ καταλληλοτάτου τρόπου εἶναι ἔργον τῶν εἰδικῶν ἀνδρῶν, ἐγὼ ἀρκοῦμαι μόνον νὰ προτείνω τὸν ἠλεκτρισμὸν ὡς τρόπον θανατώσεως τῶν εἰς θάνατον καταδεδικασμένων. Ἔχω δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν ἁπλούστατον σύστημα, τυχὸν τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἀποθανόντος ἰσοβίου γραμματέως τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Jamin, καὶ τοῦ νῦν τοιούτου κ. Βερτράνδ. Συνίσταται δὲ εἰς τὸ νὰ φέρηται ὁ κατάδικος πρὸς σύρμα μετάλλινον, ἐν ᾧ ὁ εἷς πόλος ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος· ἅμα πατήσῃ τοῦτο θὰ καταφέρεται κατὰ τῆς κεφαλῆς του δεύτερον σύρμα, ἐνέχον τὸν ἕτερον πόλον, καὶ ἐν ἀκαρεῖ θὰ πέσῃ ὁ κατάδικος νεκρὸς ὡς κεραυνόπληκτος. Ὁ κ. Βερτράνδ, ἐγκρίνων τὸ σχέδιόν μου, μοὶ γράφει ὅτι ὁ ἠλεκτρισμὸς φονεύει τὸν ἄνθρωπον ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον τοῦ πελέκεως· καὶ λείπει ἡ αἱματοχυσία καὶ τὰ ἄλλα φρικτὰ θεάματα, τὰ συνήθη κατὰ τὰς θανατώσεις τῶν καταδίκων.

Ἐὰν γυνὴ ἄσχημος ἐμπνεύσῃ ἔρωτα, βεβαίως ὁ ἔρως αὐτὸς θὰ εἶνε μανιώδης· διότι θὰ προέρχεται εἴτε ἐξ ἀδυναμίας παραδόξου τοῦ ἐρῶντος αὐτήν, ἢ ἐκ θελγήτρων ἀφανῶν ἀλλὰ ἰσχυροτέρων καὶ αὐτῆς τῆς καλλονῆς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—493.

Digitized by Google

'Αριθ. 551 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 20 Ἰουλίου 1886

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων παραδειγμάτων ἅτινα παρεθέσαμεν μέχρι τοῦδε, τοῦ εὐρῶτος, τῶν δενδροκτόνων μυκήτων καὶ τῶν σακχαρομυκήτων, ἐγνωρίσαμεν φυτικὰς ὀργανώσεις ἀτελεστάτας, αἵτινες ἀναπτυσσόμεναι ἐντὸς ἑτέρων οὐσιῶν ὀργανικῶν (κορμῶν δένδρων, ἐδεσμάτων, καρπῶν, χυμοῦ σταφυλῶν, ζύμης κ.τ.λ.) προκαλοῦσιν ἀλλοιώσεις ὡρισμένας, δι' ὧν αἱ οὐσίαι αὗται *μεταβάλλονται εἰς ἑτέρας* ἢ ὅλως καταστρέφονται. Ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων εἴδομεν ἐπίσης ὅτι μύκητές τινες καταστρέφουσι περὶ αὑτοὺς μόνον ὅσον ἀρκεῖ αὐτοῖς πρὸς τροφήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι, οἵτινες ἀποσυνθέτουσι τὰς ὀργανικὰς οὐσίας εἰς ποσότητας πολλῷ μείζονας τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς πλάσιν καὶ θρέψιν τοῦ ἰδίου αὐτῶν σώματος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων μέχρι τῶν δευτέρων ὑπάρχουσι διάφοροι βαθμοὶ μεταβάσεως, οἱ δὲ πρῶτοι διαλύουσι τὰς οὐσίας, ἃς ἀπορροφῶσι (ξύλον, φλοιὸν δένδρων, δέρμα ἐντόμων κ.τ.λ.) δι' οὐσίας τινός, ἣν ἀπεκαλέσαμεν *φύραμα*, εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι καὶ οἱ δεύτεροι μύκητες, οἱ σακχαρομύκητες, οἱ ἰδίως καλούμενοι *φυραματικοί*, ἐκκρίνουσιν οὐσίας τοιαύτας φυραματώδεις, φαίνεται ἐκ πρώτης σκέψεως πιθανόν, ὅτι καὶ εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν αἱ οὐσίαι αὗται εἶνε αἱ διασπῶσαι τὰς περὶ αὐτὰς χημικὰς συνθέσεις. Καὶ ὅτι μὲν καὶ τὰ φυράματα τῶν σακχαρομυκήτων συντελοῦσιν εἰς τὴν χημικὴν ταύτην δρᾶσιν δὲν εἶνε οὔτε ἀδύνατον, οὔτε ἀπίθανον· ἐκ πολλῶν ὅμως λόγων φυσιολογικῶν ἐγένετο καταφανὲς ὅτι ἀφορμὴ τῶν ζυμωτικῶν διασπάσεων (ζυμώσεων) εἶνε αὐτὴ ἡ ζωὴ τῶν ὀργανώσεων τούτων, ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσιν αὐταὶ αὗται αἱ χημικαὶ συνθέσεις καὶ ἀποσυνθέσεις, αἱ τελούμεναι ἐντὸς τῶν μορίων τοῦ συνιστῶντος τὸ σῶμα τῶν φυταρίων τούτων πρωτοπλάσματος. Ἡ ἀναπνοὴ δηλ. τῶν ὄντων τούτων, τουτέστιν ἡ ἕνωσις τοῦ ὀξυγόνου μετὰ τῶν ἐνδοτάτω καυσίμων μορίων τῆς οὐσίας τοῦ μυκητώδους σώματος, ἤτοι ἡ καλουμένη *μεσομόριος ἀναπνοή*, προκαλεῖ ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολάς, αἵτινες δὲν μένουσιν ἐντὸς τοῦ πρωτοπλάσματος περιωρισμέναι, ἀλλὰ μεταδίδονται καὶ πέραν τούτου εἰς τὸ περὶ τοὺς μύκητας τούτους σακχαροῦχον ὑγρόν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ χημικαὶ δράσεις τελοῦνται διὰ κινήσεων τρομωδῶν τῶν ἀτόμων, κατὰ τὴν ἀναπνοὴν τῶν σακχαρομυκήτων αἱ δονήσεις τῶν μορίων, ἤτοι τῶν ἀθροισμάτων τῶν ἀτόμων τῶν συνιστώντων τὸ πρωτόπλασμα, μεταδίδονται καὶ εἰς τὴν περικυκλοῦσαν τούτους, ἐπιδεκτικὴν δὲ ἀποσυνθέσεως σακχαρώδη οὐσίαν· οὕτω δὲ τὰ μόρια ταύτης δονούμενα νῦν δι' ἑτέρων δονήσεων, χάνουσι τὴν ἀλληλουχίαν αὐτῶν καὶ τὸν συνειρμὸν καὶ διασπῶνται οὕτω εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, οἰνόπνευμα καὶ ἄλλας οἱασδήποτε ἑνώσεις.

Ἡ θεωρία αὕτη τοῦ ἐν Μονάχῳ καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς Naegeli ἀνατρέψασα τὴν θεωρίαν τοῦ Pasteur, καθ' ἣν ἀφαιρουμένου τοῦ ὀξυγόνου τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν ἐν αἷς ἀναπτύσσονται οἱ μύκητες διαταράσσεται ἡ ἰσορροπία τῶν ἑνώσεων αὐτῶν, κυριαρχεῖ σήμερον ἐν τῇ φυσιολογίᾳ τῶν φυτῶν, καὶ ἐπαρκεῖ εἰς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων τῆς ζυμώσεως καὶ τῆς σήψεως.

Τούτων προταχθέντων περὶ τῆς ζυμώσεως τῶν σακχαρομυκήτων, δὲν εἶνε δυσχερὲς εἰς τὸν μετὰ προσοχῆς παρακολουθήσαντα ἡμᾶς ἀναγνώστην νὰ ἐννοήσῃ τίνι τρόπῳ *καὶ τὰ βακτήρια* δρῶσιν ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ἐν αἷς ἀφθόνως ἀναπτύσσονται. Εἶνε καταφανὲς ὅτι καὶ ἡ *σῆψις* οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ ζύμωσις, τουτέστιν ἀποσύνθεσις ὀργανικῶν οὐσιῶν, ἰδίως δὲ λευκωματωδῶν, ἧς τὰ προϊόντα ὄζουσι κακῶς, καὶ ὅτι ὅπως ἔχομεν ζυμώσεις διὰ σακχαρομυκήτων, οὕτως ἔχομεν καὶ ζυμώσεις διὰ σχιστομυκήτων ἤτοι βακτηρίων· εἶδος δὲ τῶν ζυμώσεων τούτων εἶνε, καὶ ἡ κυρίως καλουμένη σηπεδονώδης σῆψις ἡ καταλαμβάνουσα συνήθως μὲν τὰ νεκρά, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ ζῶντα ὀργανικὰ σώματα.

Ἡ σῆψις γίνεται κατάδηλος διὰ τῆς κακῆς ὀσμῆς, ἣν ἀναδίδουσι τὰ σηπόμενα σώματα (πτώματα, ᾠὰ σεσηπότα κ.λ.)· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ σήψεις καθ' ἃς ἀναδίδεται ἀμμωνιώδης τις μόνον ὀσμή. Αἱ ὀσμαὶ αὗται πηγάζουσιν

Digitized by Google

ἀπὸ τῶν σχηματιζομένων ἀεριωδῶν σωμάτων, ἅτινα εἶνε προϊόντα τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ ὡς ἀέρια διαχέονται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Εἶνε δὲ τὰ σχηματιζόμενα σώματα διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως πολλὰ καὶ πολυώνυμα, ῥευστὰ καὶ ἀέρια, τινὰ δὲ τούτων οἷον λιπαρά τινα ὀξέα, ἅμα σχηματιζόμενα ἀποσυντίθενται εἰς πολλῷ ἁπλουστέρας ἑνώσεις, ἀναπτυσσομένων ἐντὸς αὐτῶν νέων εἰδῶν βακτηρίων, ἀποτελειούντων τὸ ἔργον τῶν πρώτων, οὕτω δὲ αἱ πολύπλοκοι ἑνώσεις τῶν λευκωματωδῶν σωμάτων μεταβάλλονται ἐν τέλει εἰς τὰς ἁπλουστάτας τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τοῦ ὑδροθειωμένου ἀερίου, τοῦ ὕδατος καὶ τῆς ἀμμωνίας.

Τὰ βακτήρια ἐκτὸς τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν λευκωματωδῶν οὐσιῶν προκαλοῦσι καὶ ἄλλας ζυμώσεις ὀνομαζομένας κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν δι' ἰδίου ὀνόματος καὶ προκαλουμένας δι' ἰδίου ἑκάστης εἴδους βακτηρίου. Ὅταν π. χ. *ὀξυνίζῃ* τὸ γάλα ἐντὸς τῶν δοχείων, αἴτιον εἶνε τὸ βακτήριον, τὸ ὀνομαζόμενον Βάκιλλος ὁ τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος (Bacillus acidi lactici), ὅστις ἀποσυνθέτει τὰ 3—6 % τοῦ γαλακτοσακχάρου, ἅτινα περιέχει τὸ γάλα, καὶ μεταβάλλει αὐτὰ εἰς γαλακτικὸν ὀξὺ καὶ ἀνθρακικόν· ἐκ τῶν ὀξέων δὲ τούτων πηγάζει καὶ ἡ ὀξύνη αὐτοῦ γεῦσις. Βραζομένου τοῦ γάλακτος, οἱ Βάκιλλοι φονεύονται, οὕτω δὲ τὸ γάλα διατηρεῖται, μέχρις οὗ πέσωσιν ἐν αὐτῷ καὶ ἀναπτυχθῶσι νέα σπέρματα βακτηρίων.

Ἐνταῦθα ὑπάγεται καὶ τὸ *ξύνισμα* τῶν ἑψημένων ὀσπρίων, ἅτινα περιέχουσιν ἐλάχιστα ποσὰ σακχάρου, πρὸς δὲ τούτοις καὶ αἱ ἀσθένειαι τοῦ οἴνου, τοῦ ζύθου καὶ τῶν λοιπῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ὀξυνίζουσι δὲ τὰ ποτὰ ταῦτα διότι ἐντὸς αὐτῶν ἀναπτύσσονται βακτήρια, τὰ βακτήρια τοῦ ὄξους, ἅτινα μεταβιβάζοντα τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος εἰς τὸ οἰνόπνευμα, τὸ περιεχόμενον ἐντὸς τοῦ οἴνου, μεταβάλλουσιν αὐτὸ εἰς ὀξυκὸν ὀξύ. Τὰ βακτήρια ταῦτα, ἀθροιζόμενα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, σχηματίζουσι ζωογλοιώδεις ὑμένας, κοινῶς καλουμένας *μάνας τοῦ ξυδιοῦ*.

Ἕτερον εἶδος ζυμώσεως διὰ βακτηρίων εἶνε ἡ καλουμένη ζύμωσις τοῦ βουτυρικοῦ ὀξέος, καθ' ἣν γαλακτοσάκχαρον, γλυκερίνη, ἄμυλον καὶ ἄλλαι οὐσίαι μεταβάλλονται εἰς τὸ ταγγὴν γεῦσιν ἔχον βουτυρικὸν ὀξύ. Διὰ τοῦ βακτηρίου Κλωστριδίου τοῦ βουτυρικοῦ (Clostridium butyricum) *ταγγίζει* τὸ βούτυρον ὅταν μένωσιν ἐπ' αὐτοῦ μόρια γάλακτος προσκεκολλημένα. Διὰ τῆς ζυμώσεως ταύτης σχηματίζονται ἀέρια ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ ὑδρογόνον· ἕνεκα τούτου δὲ ἐντὸς τυρῶν τινων, οἷον τοῦ ἑλβετικοῦ, σχηματίζονται κοιλότητες κεναί, τὸ χρῶμα τοῦ τυροῦ γίνεται κίτρινον διαφανές, καὶ ἡ γεῦσις εἶνε μικρόν τι νύσσουσα. Τοιαῦτα βακτήρια ἐν ἀφθονίᾳ περιέχει καὶ ἡ ἡμετέρα *κοπανιστὴ* τῆς Χίου καὶ ὁ δάκνων καὶ νύσσων τυρὸς νήσων τινῶν, οἷον τῆς Ἄνδρου, Τήνου κ.τ.λ. ὁ ἐν πηλίνοις πίθοις ἀπόθετος.

Ἕτερον εἶδος ἰδιαζούσης ὅλως ζυμώσεως εἶνε ἡ τελευταῖον ἀνακαλυφθεῖσα ἀποσύνθεσις *ἀνοργάνων* οὐσιῶν ὑπὸ τοῦ βακτηρίου τοῦ ὀνομαζομένου Βεγιατόα ἡ λευκή, εὑρισκομένου δὲ ἐντὸς τῶν θειούχων ὑδάτων τῶν ὀρυκτῶν πηγῶν, τῶν ὑδάτων τῶν ἐργοστασίων, κ.τ.λ. Τὰ βακτήρια ταῦτα ἀποσυνθέτοντα τὰ ἀνόργανα θειώδη ἅλατα τῶν πηγῶν, παράγουσι θειικὸν νάτρον καὶ ἄφθονον ὑδροθειωμένον ἀέριον.

Τοιαῦται εἶναι συντόμως αἱ δράσεις τῶν ἀοράτων τούτων καὶ πανισχύρων ὀργανώσεων ἐπὶ τῶν ἐνοργάνων οὐσιῶν ἐν γένει, ὅταν ἐκλίπῃ ἀπ' αὐτῶν ἡ ζωή, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων σιτίων καὶ ποτῶν. Ἐκ τῆς βραχείας δὲ ταύτης ἐπιθεωρήσεως τῶν δράσεων τούτων δὲν παρίσταται νομίζομεν ποσῶς ἀνάγκη νὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερείας ὅπως ὑποδείξωμεν καὶ τίνι τρόπῳ τὰ ὄντα ταῦτα εἰσχωροῦντα καὶ ἐντὸς τοῦ ἀναπνέοντος καὶ κινουμένου *ἀνθρωπίνου σώματος*, διεγείρουσι τὰ φαινόμενα τῶν διαφόρων νόσων.

Ἐκ τῶν μυριάδων βακτηρίων, ἅτινα διηνεκῶς κυκλοῦσι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἢ κάθηνται ἐπ' αὐτοῦ ἢ εἰσέρχονται διὰ τῆς πεπτικῆς καὶ ἀναπνευστικῆς αὐτοῦ κοιλότητος τὰ πλεῖστα, ἐνόσῳ δὲν ἀναπτύσσονται κατὰ πλήθη, εἶνε ὅλως ἀβλαβῆ καὶ ἀκίνδυνα. Καὶ εἰς τὸ αἷμα δὲ τοῦ ἀνθρώπου εἰσδύοντα παρασύρονται ὑπὸ τῆς κυκλοφορίας καὶ ἀποτίθενται ἔν τινι χώρᾳ τοῦ σώματος ἢ ἀποκρίνονται εἰς τὰ ἔξω. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἀβλαβῶν τούτων βακτηρίων ὑπάρχουσι καὶ σμήνη ὁλόκληρα καὶ λεγεῶνες ἄλλων βακτηρίων ἐπιβλαβῶν ἢ αὐτὰ ταῦτα τὰ κοινὰ βακτήρια, ἕνεκα ἀγνώστων λόγων, μετατρέπονται εἰς ἕτερα ἐπιβλαβῆ, ἔχοντα μικρὰς διαφορὰς τῆς μορφῆς, τοῦ μεγέθους κ.τ.λ. Ὡς τοιαῦτα δὲ εὑρίσκοντα τὸ ἀνθρώπινον σῶμα κατάλληλον ἔδαφος ἀναπτύξεως, πολλαπλασιάζονται ἐν αὐτῷ, ἐπιφέροντα τὰς διαφόρους νόσους. Τὰ δεύτερα ταῦτα βακτήρια ὀνομάζονται *παθογόνα*.

Τὰ παθογόνα ταῦτα βακτήρια ἀδυνατοῦντα νὰ εἰσδύσωσι διὰ τοῦ ὑγιοῦς ἐξωτερικοῦ δέρματος εἰσβάλλουσιν εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ σώματος διὰ τῶν βλεννουμένων τῶν ἀναπνευστικῶν ἢ πεπτικῶν ὀργάνων, διὰ τετραυματισμένου τυχὸν δέρματος, καὶ εἰσχωροῦντα ἐντὸς τῶν ἱστῶν καὶ τῶν ὀργάνων πολλαπλασιάζονται ἀφθόνως καὶ διαδίδονται πολλαχοῦ τοῦ σώματος διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῶν ἱστῶν. Μὴ προτιθέμενοι νὰ παρακολουθήσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἀλλοιώσεις ἃς ἐπιφέρουσι τὰ βακτήρια ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἅτε ὑπαγομένας εἰς τὰς χώρας τῆς

Digitized by Google

παθολογίας, σημειοῦμεν μόνον ὅτι ὅλα τὰ ἀπαίσια ὀνόματα τῆς πυαιμίας, τοῦ ἄνθρακος, τῆς φυματιώσεως, τοῦ ἐρυσιπέλατος, τῶν τύφων, τῆς διφθερίτιδος, τῶν ὀξέων ἐξανθημάτων, τῆς ὑμενογόνου πνευμονίας, τῆς ὀξείας ἀτροφίας τοῦ ἥπατος, τῆς χολέρας κ.τ.λ. ἔχουσιν ἰδίας ὁμωνύμους ὡρισμένας μορφὰς βακτηρίων, καὶ ὅτι ὁ τρόπος τῆς δράσεως αὐτῶν δὲν εἶνε διάφορος τοῦ ἄνω περιγραφέντος τῶν ζυμωτικῶν βακτηρίων ἐπὶ τῶν ζυμωσίμων οὐσιῶν. Αὐταὶ αὗται αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς τῶν βακτηρίων ὑποστηριζόμεναι πιθανῶς ὑπὸ τῆς δράσεως τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκκρινομένων φυραμάτων προκαλοῦσιν ἀλλοιώσεις καὶ ἀποσυνθέσεις τῶν ἱστῶν καὶ τοῦ αἵματος βαθείας, ἢ παράγουσιν οὐσίας, αἵτινες δρῶσιν ἐπὶ τῶν πέριξ ὡς δηλητήρια. Ἡ προκειμένη εἰκὼν 8 παριστᾷ τὰ βακτήρια τῆς φυματιώσεως.

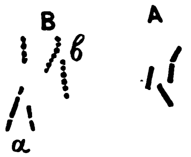

Εἰκὼν 8. Βακτήρια τῆς φυματιώσεως· Α. Μακροβακτήρια. Β α. Βραχυβακτήρια· b Κόκκοι.

Καθ' ἅπασαν τὴν ἄνω περιγραφὴν τῶν μικροσκοπικῶν τούτων ὄντων παρελείψαμεν ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἔνδοξα ὀνόματα τῶν ἐργατῶν, οἵτινες πλήρεις ἀφοσιώσεως ἀφιέρωσαν ἅπαντα αὐτῶν τὸν βίον εἰς σπουδὴν τούτων καὶ μελέτην. Ἐν μέσῳ τῆς πληθύος τῶν ἐρευνητῶν τούτων λάμπουσι τὰ ὀνόματα τοῦ Schwann, Pasteur, Cohn, Naegeli, Billroth, Zopf, οἵτινες ἀκάματοι καὶ ἀκαταβλητοι, συνετέλεσαν τὰ μέγιστα πρὸς διαλεύκανσιν τοῦ σκοτεινοῦ βίου τῶν βακτηρίων.

Τὰ βακτήρια συντελοῦντα εἰς ἀποσύνθεσιν τῶν τεθνεώτων ὄντων καὶ προκαλοῦντα τὸν θάνατον διὰ τῶν νόσων, ἐκαλέσαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας ἡμῶν ὄντα εὐεργετικά. Ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον ἢ ὡς κοινωνία, εὑρισκομένη ἐν μέσῳ τῶν ὄντων τούτων, δὲν σκέπτεται οὕτω. Ζητεῖ διὰ παντὸς τρόπου νὰ διαφύγῃ τὰς ἐπιθέσεις, ἃς ἡ φύσις ἀδιαλείπτως διεγείρει κατ' αὐτοῦ. Ὅπως δὲ οὗτος ἐνίκησε τὴν φύσιν εἰς διαφόρους ἄλλας περιστάσεις καὶ κατέστησεν αὐτὴν ὑποχείριον καὶ δούλην τοῦ πνεύματός του, οὕτω ζητεῖ νὰ εὕρῃ τὰ μέσα πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν βακτηρίων. Πρὸς τοῦτο δὲ ὁδηγοῦσιν αὐτὸν οἱ φυσιοδίφαι. Ἕνεκα τούτου λίαν ἐπιτυχῶς βακτηριοδίφης τις συγκρίνει τοὺς μετὰ τῶν ὄντων τούτων ἐνασχολουμένους ἐπιστήμονας πρὸς τοὺς ἐν πολέμῳ προσκόπους. «Κατὰ τὸν τελευταῖον γαλλογερμανικὸν πόλεμον,» λέγει οὗτος, «οἱ Γάλλοι εὑρισκόμενοι ἀδιακόπως ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐχθρῶν καὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν, ἐβάδιζον μετ' ἀβεβαιότητος καὶ ἀμφιβολίας, ἐνῷ οἱ Γερμανοὶ περιστοιχιζόμενοι ὑπὸ πλέγματος εὐφυῶν καὶ καλῶς παιδαγωγημένων προσκόπων, διευθυνομένων καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἐξακριβούντων τὸν ἀριθμόν, τὰς θέσεις, τὰς ἀποστάσεις τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐγνώριζον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διὰ τίνων δυνάμεων καὶ διὰ τίνων μέσων ν' ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Οὕτω καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως, ὃν διηνεκῶς ἀγωνίζεται ὁ ἄνθρωπος, ἀνετέθη εἰς τοὺς φυσιοδίφας ἡ ὑπηρεσία τῶν προσκόπων. Εἰσδύοντες οὗτοι εἰς χώρας ἀγνώστους καὶ μακρὰν κειμένας, λαμβάνουσι πληροφορίας περὶ πάντων, ἐξακριβοῦσι τὰς πηγὰς καὶ συναθροίζουσι γεγονότα περὶ τῆς θέσεως, τῆς ἰσχύος ἢ τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀπειλοῦντος τὸ ἄτομον ἐχθροῦ.»

Σπ. Μηλιαράκης.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγ. φύλλον.]

Ἡ κυρία Δουρριὲν καθ' ὅλον τὸν μακρὸν τῆς θλίψεως αὐτῆς χρόνον διεφύλαττεν ἀμυδράν τινα ἐλπίδα ὅτι ὁ υἱός της ἔζη. Ἐφ' ὅσον μήτηρ τις δὲν ἴδῃ ἰδίοις ὄμμασι νεκρὸν τὸ τέκνον της, ἀρνεῖται νὰ ἐπικυρώσῃ, ὡς εἰπεῖν, διὰ τῆς συγκαταθέσεώς της, τὴν ἀλήθειαν τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀνεπανορθώτου γεγονότος, ὅπερ καλεῖται θάνατος. Παραμυθεῖται λέγουσα ὅτι ἠπατήθησαν ἴσως οἱ μάρτυρες, ὅτι παρεπλάνησαν αὐτοὺς τὰ φαινόμενα. Πιστεύει ὅτι δυνατὸν νὰ ἐπιστρέψῃ αἴφνης, ἀναμένει δ' ὡς εἰπεῖν τὴν ἐπιστροφὴν ἐκείνην. Χιλιάδες μητέρων στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐκ στοργῆς φρεναπάτην ταύτην, ἡ δὲ κυρία Δουρριέν, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τρέφῃ τοιαύτην χιμαιρικὴν ἐλπίδα.

Πράγματι ἡ τραγικὴ σκηνὴ τοῦ ναυαγίου διέμενε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, μετὰ εἴκοσι δύο ἔτη, ζωηρὰ ὡς τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ φοβεροῦ δυστυχήματος. Ἔβλεπε τὴν *Κυνθίαν* κυματόπληκτον καὶ κινδυνεύουσαν νὰ καταποντισθῇ. Ἔβλεπεν ἑαυτὴν προσδέουσαν διὰ τῶν ἰδίων της χειρῶν τὸ τέκνον της ἐπὶ μεγάλου σωσιβίου, ἐν ᾧ ἐπιβάται καὶ ναῦται εἰσώρμων, ἐσωρεύοντο εἰς τὰς ἀκάτους, εἶτα δὲ ἀπολειφθεῖσαν ὀπίσω καὶ παρακαλοῦσαν, καθικετεύουσαν νὰ σώσωσι τοὐλάχιστον τὸ βρέφος. Ἄνθρωπός τις ἔλαβε τότε ἀπὸ τῶν χειρῶν της τὸ σωσίβιον, ἄλλος δὲ τῶν ναυτῶν ἔρριψεν αὐτὴν εἰς μίαν τῶν ἀκάτων. Ἀλλὰ ταὐτοχρόνως μετὰ φρίκης ἀπεριγράπτου εἶδε τὸ σωσίβιον ὠθούμενον εἰς τὴν θάλασσαν, ἀναρπαζόμενον μακρὰν τοῦ πλοίου ὑπὸ τῶν κυ-

Digitized by Google

μάτων, άτινα έθραύοντο κατά του έπιδεδεμένου λίκνου. Σπαρακτικήν τότε έξέβαλε κραυγήν, διέφυγε τάς κρατούσας αύτήν χεΐρας, έβυθίσθη είς τό τρικυμιώδες πέλαγος όπως σώση τό τέκνον της... Ούδ' ένόησε πώς ό γενναίος ναύτης Τζών Δέμμαν έσωσεν αύτήν, άλλ' ένεθυμεΐτο έτι τήν όδυνηροτάτην αφύπνισιν αύτής είς τήν πραγματικότητα, τήν όξεΐαν απελπισίαν, τάς πυρετώδεις νύκτας, είτα τήν ακατάπαυστον όδύνην, καί τάς μακράς ανωφελείς έρεύνας!...Ναί, άνεμιμνήσκετο πάντων ή δύστηνος γυνή. Άκριβέστερον δ' ειπεΐν τόσον φοβεράν πληγήν κατήνεγκε κατ' αύτής τό δράμα εκείνο, ώστε διέμεινεν ανιάτως μεμωλωπισμένη. Είκοσιπενταετηρίς σχεδόν είχε παρέλθη άπό τών γεγονότων εκείνων, άλλ' ή κυρία Δουρριέν έθρήνει έτι τό τέκνον αύτής όπως τήν πρώτην ήμέραν! Έν τή κατ' έξοχήν μητρική εκείνη καρδία, έν μέσω του πένθους καί τής θλίψεως συνετηρεΐτο ακμαία ή ανάμνησις του προσφιλούς όντος!...

Ένίοτε όνειροπολούσα έφαντάζετο τόν υιόν αύτής διερχόμενον τάς αλλεπαλλήλους φάσεις τής παιδικής ήλικίας, τής ήβης καί τής ανδρικής ήλικίας. Έκαστον έτος άνεπαρίστα αύτόν οίος θά ήτο, οίος ήτο ίσως, διότι διεφύλαττε πείσμονά τινα πίστιν ότι έζη εισέτι. Τήν άόριστον εκείνην ελπίδα ούδέν ίσχυσε ν' άποσβέση ούδ' αί μάταιαι ένέργειαι ούδ' αί άνωφελεΐς έρευναι, ούδ' ό παρελθών χρόνος!

Διά τούτο τήν έσπέραν εκείνην άνέμενε τόν πατέρα αύτής στερράν έχουσα άπόφασιν νά ζητήση ακριβείς περί τών συμβαινόντων πληροφορίας.

Ό Δουρριέν άφίκετο παρακολουθούμενος ύπό νέου τινός, όν συνέστησεν αύτή διά τούτων τών λέξεων:

— Κόρη μου, σού συνιστώ τόν κύριον Έρικ Έρσεβον περί του οποίου τοσάκις σού ώμίλησα, καί όστις πρό ολίγου ήλθεν είς Παρισίους. Ή Γεωγραφική Εταιρία θά τω άπονείμη τό μέγα μετάλλιον τής τιμής· μού έκαμε δέ τήν χάριν νά δεχθή τήν φιλοξενίαν μας.

Έν τή άμάξη είχε συμφωνηθή νά μή άποκαλυφθή αμέσως καί τραχέως ή αλήθεια, άλλ' ό Έρικ νά διηγηθή πρώτον τυχαίως δήθεν τήν ιστορίαν του έν Νορόη εύρεθέντος παιδίου, καί ούτω κατά μικρόν, χωρίς νά έπενέγκη βίαιον ήθικόν κλονισμόν είς τήν κυρίαν Δουρριέν νά ομολογήση ότι είνε υιός της. Άλλ' εύρεθείς ενώπιον τής μητρός αύτου επελάθετο τών αποφασισθέντων. Εγένετο ώχρότατος καί ύπέκλινε βαθέως ούδέ λέξιν δυνηθείς ν' άρθρώση.

Αύτη δέ έγερθεΐσα του ανακλίντρου παρετήρει αύτόν μετ' άγαθότητος. Άλλ' αίφνης οί όφθαλμοί της διεστάλησαν, τό χείλός της έφρικίασεν, ή χείρ της έτάθη πρός αύτόν:

— Υιέ μου!... Είσθε υιός μου! άνέκραξε. Χωρήσασα δ' έν βήμα πρός τόν Έρικ·

— Ναί, είσαι τό παιδί μου, είπεν. Έχεις όλα τά χαρακτηριστικά του πατρός σου!...

Έν ω δ' ό Έρικ κατασπώμενος είς δάκρυα έγονυπέτει ενώπιον τής μητρός του, ή δυστυχής γυνή λαβούσα διά τών δύο χειρών τήν προσφιλή κεφαλήν του υιού της καί άσπαζομένη αύτόν επί του μετώπου κατέπιπτε λιπόθυμος έξ υπερβαλλούσης ευτυχίας!...

ΚΒ'

Επίλογος.

Μετά ένα μήνα ή θετή του Έρικ οικογένεια προσεκλήθη είς οικογενειακήν εορτήν ύπό τής μητρός αύτου καί του πάππου είς τό ήμίσειαν λεύγαν άπέχον τής Βρέστης κτήμα αύτών Βαλφεραί. Ή κυρία Δουρριέν ήθέλησεν έξ ευγενούς ευγνωμοσύνης, νά καταστήση κοινωνούς τής βαθείας, τής ανεκφράστου χαράς αύτής, τάς αφελείς καί άγαθάς εκείνας υπάρξεις, αίτινες είχον σώση τόν υιόν της. Άπήτησε δέ όπως καί ή κυρά Κατρίνα καί ή Βάνδα, ό Έρσεβον καί ό Όθων έλθωσιν έκ Νορβηγίας μετά του ιατρού Σβαρυεγκρόνα, τής Κάζας, του Βρέδεζορδ καί του Μαλαρίου.

Έν μέσω τής τραχείας εκείνης τής Βρεττάνης φύσεως, παρά τήν άγρίαν τής Άρμορικής θάλασσαν, οί Νορβηγοί ήσαν ήττον βεβαίως έκτετοπισμένοι ή έν τή όδώ Βαρέν τών Παρισίων. Έπεχείρουν μακρούς είς τά δάση περιπάτους, διηγούντο πρός αλλήλους ό,τι ήγνόουν οί μέν περί τών δέ, συνηρμολόγουν τά μέρη τής αληθείας ήν έγίνωσκεν έκαστος περί τής μυστηριώδους εκείνης ιστορίας. Κατά μικρόν δέ πλείστα ανεξήγητα αύτής σημεία διηυκρινήθησαν. Φως έξέθορεν έκ τής συσχετίσεως τών γεγονότων, τών μακρών διαλέξεων καί συζητήσεων.

Καί πρώτον ποίος ήν άραγε ό Τούδωρ Βράουν: Έκ ποίου μεγάλου συμφέροντος ορμώμενος παρεκώλυε παντί σθένει τόν Έρικ ν' άνεύρη τήν οικογένειάν του; Μία καί μόνη λέξις του Πατρικίου Όδόνογαν ήρκεσε ν' άποκαλύψη τούτο· ό Τούδωρ Βράουν έκαλεΐτο αληθώς Τζών, ύπό τούτο δέ τό όνομα μόνον έγίνωσκεν αύτόν ό δυστυχής Ίρλανδός. Άλλ' ό Νώε Τζών ήτο συνέταιρος του πατρός του Έρικ έν τή εκμεταλλεύσει τής πηγής του πετρελαίου, ήν είχεν άνακαλύψη ό νεαρός μηχανικός έν Πενσυλβανία. Ή απλή έξακρίβωσις τής ταυτότητος του Άμερικανού έρριπτεν άπαίσιον φως επί γεγονότων, άτινα επί μακρόν διέμειναν μυστηριώδη. Τό ύποπτον τής *Κυνθίας* ναυάγιον, ή πτώσις του βρέφους είς τήν θάλασσαν, ό θάνατος ίσως του πατρός του Έρικ —πάντα ταύτα φευ! ως αρχικήν αιτίαν είχον τό εταιρικόν συμβόλαιον, όπερ ό Δουρριέν άνεύρεν

Digitized by Google

ἐν τοῖς ἐγγράφοις του καὶ ὅπερ διεσάφισε διά τινων ἐπεξηγήσεων.

—Πολλοὺς μῆνας πρὸ τοῦ γάμου του, εἶπεν εἰς τοὺς φίλους τοῦ Ἔρικ, ὁ γαμβρός μου εἶχεν ἀνακαλύψῃ πλησίον τοῦ Χαρρισβούργου πηγὴν πετρελαίου. Ἀλλὰ στερούμενος τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων ὅπως ἀγοράσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτῆς, ἐκινδύνευε ν' ἀπολέσῃ τὰ μεγάλα κέρδη ἅτινα ὑπισχνεῖτο ἡ ἐπιχείρησις. Τυχαίως ἐγνώρισε τότε τὸν Νῶε Τζών, ὅστις διισχυρίζετο μὲν ὅτι ἦτο βοέμπορος ἐκ Φὰρ—Οὐέστ, ἀλλὰ πράγματι ἦτο — ὡς βραδύτερον ἐγνώσθη —δουλέμπορος εἰσάγων εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀνδράποδα ἐκ τῆς Νοτίας Καρολίνας. Ὁ Τζὼν οὗτος ἀνέλαβε νὰ καταβάλῃ τὸ πρὸς ἀγορὰν τῆς πηγῆς *Bardallas* καὶ ἐκμετάλλευσιν αὐτῆς ἀπαιτούμενον ποσόν, ἔπεισε δὲ τὸν Γεώργιον νὰ ὑπογράψῃ συμβόλαιον ἐξασφαλίζον εἰς ἑαυτὸν τὸ πλεῖστον τοῦ κέρδους. Ἐγὼ ἠγνόουν τοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου τούτου, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ γάμου τῆς θυγατρός μου, κατὰ πάντα δὲ τὰ φαινόμενα καὶ ὁ Γεώργιος αὐτὸς τοὺς ἠγνόει. Ἦτο ἥκιστα ἐντριβὴς περὶ τὰ τοιαῦτα. Εἶχε πλεῖστα ἄλλα προσόντα, ἦτο ἀπαράμιλλος μαθηματικός, φυσικός, μηχανικός, ἀλλ' ἐστερεῖτο πάσης πείρας τοῦ βίου δὶς ἤδη δι' ἀπειρίαν περιουσίαν ὅλην ἀπολέσας.

Ὡς φαίνεται, καὶ εἰς τὰς μετὰ τοῦ Νῶε Τζὼν διαπραγματεύσεις του ἔδειξε τὴν συνήθη του ἀμεριμνησίαν. Ὑπέγραψε κλειστοῖς ὄμμασι τὸ ὑποβληθὲν αὐτῷ συμβόλαιον. Ἰδοὺ τὰ κυριώτερα ἄρθρα αὐτοῦ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τῆς ἀγγλικῆς εἰς ἣν ἦτο συντεταγμένον.

«...Ἄρθ. 3. Ἡ κυριότης τῆς πηγῆς *Bardallas* θὰ μείνῃ ἀδιαίρετος μεταξὺ τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὴν κ. Γεωργίου Δουρριὲν καὶ τοῦ ἑτερορρύθμου συνεταίρου κ. Νῶε Τζών.

«Ἄρθρ. 4. Ὁ κ. Νῶε Τζὼν θέλει ἔχῃ τὴν διαχείρισιν ὅλου τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὅπερ κατέβαλε πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς πηγῆς. Θὰ πωλῇ τὰ προϊόντα αὐτῆς, θ' ἀποταμιεύῃ τὰς εἰσπράξεις, θὰ ἀποτίνῃ τὰς δαπάνας ὑποχρεούμενος νὰ δικαιολογῇ αὐτὰς ἕκαστον ἔτος εἰς τὸν συνέταιρόν του καὶ νὰ διανέμηται μετ' αὐτοῦ τὰ καθαρὰ κέρδη. Ὁ δὲ κ. Γεώργιος Δουρριὲν θὰ διευθύνῃ τὰ τεχνικὰ ἔργα τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἄρθ. 5. Ἐν ᾗ περιπτώσει εἷς τῶν συγκυρίων ἐπιθυμήσῃ νὰ πωλήσῃ τὸ μερίδιον αὐτοῦ ὑποχρεοῦται νὰ παράσχῃ τὸ δικαίωμα τῆς προαγορᾶς εἰς τὸν συνέταιρόν του ὅστις λαμβάνει τρίμηνον προθεσμίαν πρὸς ἀπόφασιν, θέλει δὲ γίνῃ ἀπόλυτος κύριος καταβάλλων τὸ κεφάλαιον πρὸς τρία τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν βεβαιωθεισῶν προσόδων κατὰ τὸν τελευταῖον ἰσολογισμόν.

Ἄρθ. 6. Μόνα τὰ τέκνα ἑκατέρου τῶν συνεταίρων κληρονομοῦσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ εἷς τῶν συνεταίρων εἶνε ἄτεκνος, ἢ ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ τέκνου ἢ τῶν τέκνων τοῦ ἀποθανόντος συνεταίρου, πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ εἰκοστοῦ αὐτῶν ἔτους, ἡ κυριότης ὁλόκληρος μεταβαίνει εἰς τὸν ἐπιζῶντα συνέταιρον, ἀποκλειομένων πάντων τῶν ἄλλων κληρονόμων τοῦ ἀποθανόντος.

«*Σημ.* Τὸ παρὸν ἄρθρον συνετάχθη ἕνεκα τῆς διαφόρου ἐθνικότητος τῶν δύο συνεταίρων καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δικαστικῶν περιπλοκῶν.»

Τοιοῦτο ἦτο, ἐξηκολούθησεν ὁ Δουρριέν, τὸ συμβόλαιον τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑπογράψῃ ὁ μέλλων γαμβρός μου, καθ' ἣν ἐποχὴν οὐδ' ἐφαντάζετο κἂν νὰ νυμφευθῇ, καὶ ὅτε πάντες, ἐκτὸς ἴσως τοῦ Νῶε Τζών, ἠγνόουν τὴν μεγίστην ἀξίαν ἣν ἔμελλε βραδύτερονν' ἀποκτήσῃ ἡ πηγὴ *Bardalla*. Ὁ Ἀμερικανὸς ἐσκόπει πιθανῶς ν' ἀπελπίσῃ τὸν συνέταιρόν του περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐξογκῶν ἐπίτηδες τὰς δυσχερείας ὅπως δι' ἐλαχίστης δαπάνης ἀποκτήσῃ τὴν ἀποκλειστικὴν κυριότητα. Ὁ γάμος τοῦ Γεωργίου μετὰ τῆς θυγατρός μου, ἡ γέννησις τοῦ υἱοῦ των, καὶ ἡ αἰφνιδία ἀποκάλυψις τοῦ μεγίστου τῆς πηγῆς πλούτου, μετέβαλον ἄρδην τὰ πράγματα. Δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ σφετερισθῇ ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου τὴν προσοδοφόρον ἐκείνην πηγήν, ἀλλ' ἤρκει ν' ἀποθάνῃ ὁ Γεώργιος καὶ εἶτα ὁ μοναδικὸς αὐτοῦ κληρονόμος. Ὅθεν μετὰ δύο ἀπὸ τοῦ γάμου του ἔτη, ἓξ μῆνας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ ἐγγόνου μου, ὁ Γεώργιος εὑρέθη νεκρὸς πλησίον φρέατός τινος, δηλητηριασθεὶς ὑπὸ θανατηφόρων ἀτμῶν, ὡς εἶπον οἱ ἰατροί. Δὲν ἤμην τότε εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, διότι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον διορισθῇ εἰς τὴν Ῥήγαν, τὸ δὲ ζήτημα τῆς κληρονομίας ἐκανονίσθη ὑπὸ πληρεξουσίου ἐπιτρόπου. Ὁ Νῶε Τζὼν ἐφάνη συμβιβαστικώτατος καὶ ὑπέγραψε πάντας τοὺς ὑπὸ τῆς θυγατρός μου προταθέντας ὅρους. Συνεφωνήθη δὲ νὰ ἐξακολουθήσῃ οὗτος ἐκμεταλλευόμενος τὴν πηγὴν τοῦ πετρελαίου διὰ λογαριασμὸν τῆς ἑταιρίας καταβάλλων καθ' ἑξαμηνίαν εἰς τὴν Κεντρικὴν Τράπεζαν τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ ἀνῆκον εἰς τὸ παιδίον μέρος τῶν καθαρῶν κερδῶν. Φεῦ! οὔτε τὴν πρώτην κἂν δόσιν ἐπέπρωτο νὰ πληρώσῃ!... Ἡ θυγάτηρ μου ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ ἐπιβιβασθεῖσα τῆς *Kynthias*. Τὸ πλοῖον τοῦτο ὡς γνωστὸν ἐναυάγησεν, ἀλλὰ ὑπὸ τόσον ὑπόπτους περιστάσεις ὥστε ἡ ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία κατώρθωσε ν' ἀπαλλαγῇ πάσης εὐθύνης. Ἐν τῷ ναυαγίῳ ἐκείνῳ ὁ μοναδικὸς κληρονόμος τοῦ Γεωργίου ἐξηφανίσθη, ἔκτοτε δὲ ὁ Νῶε Τζὼν ἔμεινε μόνος κύριος τῆς πηγῆς *Bardallas*, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καρπούμενος ἐξ αὐτῆς εἰσόδημα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων δολαρίων!

—Δὲν ὑποπτεύθητε ποτὲ ὅτι ὁ Ἀμερικανὸς ἦτο ἀναμεμιγμένος εἰς τὰ ἀλλεπάλληλα ταῦτα δυστυχήματα; ἠρώτησεν ὁ Βρέδεζορδ.

Digitized by Google

— Τὸν εἶχεν ὑποπτευθῆ, ὡς ἦτο ἑπόμενον, διότι ἡ συρροὴ ἐκείνη τῶν τυχαίων δῆθεν δυστυχημάτων, τὰ ὁποῖα ὅλα ἔτεινον εἰς τὸν αὐτὸν σκοπόν, ἦτο λίαν ὕποπτος· ἀλλὰ πῶς ν' ἀποδείξω βασίμους τὰς ὑπονοίας μου, ἰδίως δὲ πῶς νὰ εὕρω ἐπαρκῆ στοιχεῖα ὅπως πείσω τὴν δικαιοσύνην νὰ ἐπιληφθῇ ἀνακρίσεων; Ἐστηριζόμην ἐπὶ ὑποθέσεων μόνον, εἴξευρον δὲ ἐκ πείρας πόσον ὀλίγας ἐλπίδας πρέπῃ νὰ ἔχῃ τις ἐκ τῶν δικαστηρίων εἰς διεθνεῖς ἰδίᾳ διαδικασίας. Ἐκτὸς τούτου καθῆκον εἶχον νὰ παρηγορήσω τὴν θυγατέρα μου, τοιαύτη δὲ δίκη ὄχι μόνον θ' ἀνερρίπιζε τὴν ὀδύνην της ἀλλὰ καὶ θὰ ἐφαίνετο ὡς ἐξ ἁπλῆς φιλοχρηματίας κινηθεῖσα. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀπεφάσισα νὰ σιωπήσω. Ἔπραξα κακῶς ἆρά γε; Δὲν τὸ πιστεύω, διότι ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι οὐδὲν θὰ κατώρθουν. Ἰδέτε, σήμερον ἔτι, εἰ καὶ συνενοῦμεν ὅλας τὰς ἐντυπώσεις μας, ὅλα τὰ γνωστὰ εἰς ἡμᾶς γεγονότα, πόσον δύσκολον εἶνε νὰ καταλήξωμεν εἰς ἀκριβές τι συμπέρασμα!

— Ἀλλ' εἰς πάντα ταῦτα πῶς ἐξηγεῖτε τὸ μέρος τὸ ὁποῖον διεδραμάτισεν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν; προσεῖπεν ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα.

— Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ πολλῶν ἄλλων εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ προσφύγωμεν εἰς εἰκασίας· ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ ἑπομένη εἶνε ἡ πιθανωτέρα. Ὁ Ὀδόνογαν οὗτος, μαθητευόμενος ὢν ἐπὶ τῆς *Κυνθίας* καὶ διωρισμένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πλοιάρχου, εὑρίσκετο εἰς διαρκεῖς σχέσεις μὲ τοὺς ἐπιβάτας τῆς πρώτης θέσεως, οἵτινες συνέτρωγον μετὰ τοῦ κυβερνήτου. Ἐγνώριζε λοιπὸν βεβαίως τὸ ὄνομα τῆς θυγατρός μου, καὶ τὴν ἐθνικότητά της καὶ ἠδύνατο εὐκόλως νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνεύρεσίν της. Ἀνέθηκεν ἆρά γε εἰς αὐτὸν ὁ Νῶε Τ ὼν ἐγκληματικήν τινα ἐντολήν; Συνήργησε καὶ οὗτος εἰς τὸ ὕποπτον ναυάγιον τῆς *Κυνθίας*, ἢ ἁπλῶς μόνον ἔρριψε τὸ παιδίον εἰς τὴν θάλασσαν; — ταῦτα πάντα οὐδέποτε θὰ μάθωμεν ἀκριβῶς, διότι ὁ Ἰρλανδὸς ἀπέθανεν. Ὁπωσδήποτε ὅμως βέβαιον εἶνε ὅτι ἐγίνωσκε κάλλιστα ποίαν σπουδαιότητα εἶχε διὰ τὸν πρώην συνέταιρον τοῦ Γεωργίου «τὸ παιδὶ τοῦ σωσιβίου» καὶ ὅτι τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὅπως μᾶς παριστάνουν τὸν Ὀδόνογαν, μέθυσος καὶ ὀκνηρός, θὰ ἠθέλησεν ἐξάπαντος νὰ καρπωθῇ τὸ μυστικὸν πρὸς χρηματισμόν. Εἴξευρεν ἆρά γε ὁ Ὀδόνογαν ὅτι «τὸ παιδὶ τοῦ σωσιβίου» ἦτο πράγματι ζῶν; Τὸ ἔσωσεν ἆρά γε ἐπίτηδες ἀνελκύσας τῆς θαλάσσης καὶ ἀφεὶς ἔπειτα αὐτὸ παρὰ τὴν Νορόην ἢ ἄλλως πως; Καὶ τοῦτο εἶνε δυνατόν. Ἀλλ' ἐξάπαντος εἶχε διαβεβαιώσῃ τὸν Νῶε Τζῶν ὅτι «τὸ παιδὶ τοῦ σωσιβίου» ἔζῃ καὶ μετὰ τὸ ναυάγιον, εἶχε καυχηθῇ ὅτι ἐγνώριζε ποῦ εὑρίσκετο· ἀναμφιβόλως δὲ θὰ ἐδήλωσε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἔλαβε τὰ μέτρα του ὅπως, ἂν τῷ συμβῇ δυστύχημά τι, μάθῃ τὸ παιδίον τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Νῶε Τζῶν ἠναγκάσθη τότε ν' ἀγοράσῃ τὴν σιωπὴν τοῦ ἄλλοτε μαθητευομένου τῆς *Κυνθίας*, αὕτη δὲ βεβαίως ἦτο ἡ πηγὴ τῶν περιοδικῶν προσόδων τοῦ Ἰρλανδοῦ ὁσάκις ἐπανέκαμπτεν εἰς Νέαν Ὑόρκην.

— Ὅλα αὐτὰ μοὶ φαίνονται πιθανώτατα, εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ. Προσθέτω δὲ ὅτι ἡ ἀλληλουχία τῶν γεγονότων ἐπικυροῖ πληρέστατα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Αἱ πρῶται γνωστοποιήσεις τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα ἐτάραξαν τὸν Νῶε Τζῶν. Ἐνόμισεν ἀπαραίτητον ν' ἀπαλλαχθῇ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἐνεργήσῃ μὲ φρόνησιν ἀκριβῶς διότι ὁ Ἰρλανδὸς ἐβεβαίου ὅτι εἶχε λάβῃ προφυλακτικὰ μέτρα. Ἠρκέσθη λοιπὸν εἰς τὸ νὰ τὸν ἐκπτοήσῃ, πείσας αὐτὸν ὅτι ἐπέκειτο ταχεῖα παρέμβασις τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης. Ταῦτα ἐξάγονται καὶ ἐξ ὅσων μᾶς διηγήθη ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὁ πανδοχεὺς τῆς *Ἐρυθρᾶς Ἀγκύρας* Βόουλες, καὶ ἡ σπουδὴ μεθ' ἧς ἐδραπέτευσεν ὁ Ὀδόνογαν. Ἐξάπαντος θὰ ἐνόμισεν ὅτι ἐκινδύνευε νὰ συλληφθῇ καὶ διὰ τοῦτο μετηνάστευσε τόσον μακρὰν—μέχρι τῶν Σαμογετῶν—καὶ ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα. Ὁ Νῶε Τζῶν, ὅστις τῷ εἶχε δώσῃ βεβαίως τὴν συμβουλὴν ἐκείνην, ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἀσφαλέστατος πλέον. Ἀλλ' αἱ ζητοῦσαι τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν γνωστοποιήσεις ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς δεινὴν ἀνησυχίαν. Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὴν Στοκόλμην ἐπίτηδες ὅπως μᾶς βεβαιώσῃ ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν εἶχεν ἀποθάνῃ, ἐπίσης δὲ ὅπως ἰδίοις ὄμμασιν ἴδῃ μέχρι τίνος εἶχον προχωρήσῃ αἱ ἔρευναί μας. Τέλος ἐπῆλθεν ἡ ἐκ τῆς *Βέγας* ἀνταπόκρισις καὶ ὁ ἀπόπλους τῆς *Ἀλάσκας* εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας. Ὁ Νῶε Τζῶν ἢ Τούδωρ Βράουν βλέπων τότε ἐπικείμενον τὸν κίνδυνον — διότι ἡ εἰς τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν ἐμπιστοσύνη του ἦτο ἐλαχίστη βεβαίως, — δὲν ἀπώκνησεν οἱονδήποτε ἔγκλημα νὰ διαπράξῃ πρὸς σωτηρίαν του· εὐτυχῶς τὰ πράγματα ἀπέληξαν αἰσίως, ἀλλὰ τώρα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εὐθηνὰ τὴν ἐγλυτώσαμεν·

— Τίς οἶδε! ἴσως αὐτοὶ οὗτοι οἱ κίνδυνοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μας! εἶπεν ὁ ἰατρός. Ἂν δὲν ἐναυαγοῦμεν εἰς τὴν *Κρύαρ Ξέραρ*, θὰ ἐξηκολουθοῦμεν πιθανῶς τὸν πλοῦν μας διὰ τῆς Σουεζείου διώρυγος καὶ θὰ ἐφθάναμεν εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν πολὺ ἀργὰ ὥστε δὲν θὰ εὑρίσκομεν τὴν *Βέγαν*. Εἶνε δὲ πολὺ ἀμφίβολον ὅτι θὰ κατωρθώναμεν νὰ μάθωμεν τίποτε ἀπὸ τὸν Ὀδόνογαν ἂν εὑρίσκομεν αὐτὸν μετὰ τοῦ Τούδωρ Βράουν!... Πραγματικῶς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν συνετέλεσαν τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς τραγικὰ συμβάντα, τὴν δὲ ἀνεύρεσιν τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἔρικ ὀφείλομεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν περίπλουν ὃν ἐξετέλεσεν ἡ *Ἀλάσκα*, καὶ εἰς τὴν δόξαν τὴν ὁποίαν ἐκ τούτου ἀπέκτησεν ὁ νεαρὸς αὐτῆς κυβερνήτης.

Digitized by Google

— Ναί, εἶπεν ὑπερηφάνως ἡ κυρία Δουρριὲν θωπεύουσα διὰ τῆς χειρὸς τὴν κόμην τοῦ υἱοῦ της, ἡ δόξα μοῦ τὸν ἀπέδωκε!

Ταὐτοχρόνως δὲ σχεδὸν προσεῖπε:

—....Ὅπως μοῦ τὸν εἶχεν ἀφαιρέσῃ τὸ ἔγκλημα, ὅπως μοὶ τὸν διεφύλαξεν ἡ ἀγαθότης ὅλων σας καὶ μοῦ τὸν ἔκαμε τοιοῦτον ὥστε νὰ ὑπερηφανεύωμαι δι' αὐτόν...

— Καὶ ὅπως ἡ μιαρότης τοῦ Νῶε Τζῶν θὰ κάμῃ τὸν Ἔρικ μας ἕνα τῶν πλουσιωτέρων ἀνδρῶν τῆς Ἀμερικῆς! ἀνέκραξεν ὁ Βρέδεζορδ.

Πάντες ἠτένισαν ἐπ' αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως.

—Βεβαίως,ἀπήντησεν ὁ περιφανὴς δικηγόρος. Ὁ Ἔρικ δὲν εἶνε ὁ κληρονόμος τοῦ πατρός του εἰς τὴν κατὰ τὸ ἥμισυ κυριότητα καὶ νομὴν τῆς πηγῆς *Bardallac*;... Δὲν ἐστερήθη παρανόμως τῶν ἐξ αὐτῆς προσόδων εἴκοσι δύο ὁλόκληρα ἔτη; Διὰ νὰ διεκδικήσῃ αὐτὰς ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε υἱὸς τοῦ Γεωργίου Δουρριέν, δύναται δὲ νὰ πράξῃ τοῦτο διὰ τῆς μαρτυρίας ὅλων μας, ἀπὸ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἔρσεβον καὶ τῆς κυρὰ Κατρίνας μέχρι τοῦ Μαλαρίου καὶ ἡμῶν αὐτῶν. Ἂν ὁ Νῶε Τζῶν ἀφῆκε τέκνα, τὰ τέκνα ταῦτα εἶνε ὑπεύθυνα διὰ τὴν ὑπέρογκον ταύτην καθυστέρησιν, ἥτις θ' ἀπορροφήσῃ πιθανῶς ὅλον τὸ εἰς αὐτὰ ἀνῆκον μερίδιον τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἂν ὁ ἄθλιος ἐκεῖνος δὲν ἔχῃ τέκνα, τότε κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου τὸ ὁποῖον μᾶς ἀνέγνωσεν ὁ κ. Δουρριέν, ὁ Ἔρικ καθίσταται ὁ ἀποκλειστικὸς κληρονόμος. Ὥστε ἢ οὕτως ἢ ἄλλως ὁ Ἔρικ ἔχει ἐν Πενσυλβανίᾳ ἑκατὸν πεντήκοντα ἕως διακοσίων χιλιάδων δολλαρίων ἐτήσιον εἰσόδημα!...

— Αἴ, αἴ!... εἶπε γελῶν ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα, ὁ μικρὸς ψαρᾶς τῆς Νορόης ἔγεινε, βλέπω, περίφημος γαμβρός... Ἐβραβεύθη ἀπὸ τὴν Γεωγραφικὴν ἑταιρίαν, ἐξετέλεσε τὸν πρῶτον περὶ τὸν πόλον περίπλουν, καὶ ἔχει πρόσοδον διακοσίων χιλιάδων δολλαρίων!.. Δὲν πιστεύω νὰ εὑρίσκωνται πολλοὶ τοιοῦτοι σύζυγοι ἐν Στοκόλμῃ!... Τί λέγεις καὶ σύ, Κάζα;

Ἡ νεᾶνις ἐγένετο περιπόρφυρος ἀκούσασα τὴν αἰφνιδίαν ἐκείνην ἐρώτησιν, ἧς ὁ θεῖος αὐτῆς δὲν ὑπώπτευε βεβαίως τὴν σκληρότητα. Ἡ Κάζα πρὸ μικροῦ ἀκριβῶς διενοεῖτο ὅτι ἐδείχθη λίαν ἀδεξία ἀπενθαρρύνασα τὸ πρὸς αὐτὴν αἴσθημα τοῦ Ἔρικ, καὶ ὅτι ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ νὰ μεταβάλῃ συμπεριφοράν.

Ἀλλ' ὁ Ἔρικ, παραδόξως οὐδὲν ᾐσθάνετο πλέον πρὸς αὐτὴν ἀφ' ὅτου ἔβλεπεν ἑαυτὸν ὑπέρτερον τῆς ἀδίκου περιφρονήσεώς της. Εἴτε διότι ἡ ἀπουσία καὶ οἱ κατὰ τὰς μακρὰς νυκτερινὰς τετραωρίας διαλογισμοὶ κατέδειξαν αὐτῷ τὴν ξηρότητα τῆς καρδίας τῆς Κάζας, εἴτε δι' ἄλλο τι, εἰς τὴν ἀλαζόνα κόρην ἐδείκνυε μόνον τὴν ἀπολύτως ἀναγκαίαν φιλοφροσύνην, ἧς ἐδικαιοῦτο νὰ τύχῃ καὶ ὡς νεᾶνις καὶ ὡς ἀνεψιὰ τοῦ ἰατροῦ Σβαρυεγκρόνα.

Ἡ ἀγάπη δ' αὐτοῦ ἐτράπη ἐπὶ τὴν Βάνδαν, ἥτις ὄντως καθίστατο θελκτικωτέρα ὁσημέραι, ἀπομανθάνουσα ὑπὸ τὴν στέγην τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ μητρὸς καὶ εἴτι λείψανον τῶν χωρικῶν ἕξεων ὑπελείπετο αὐτῇ. Ἡ ἄκρα ἀγαθότης, ἡ φυσικὴ χάρις, ἡ ἀπαράμιλλος ἁπλότης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἔρσεβον καθίστων αὐτὴν ἀγαπητὴν τοῖς πᾶσι. Πρὶν ἔτι παρέλθωσιν ὀκτὼ ἡμέραι ἀπὸ τῆς εἰς Βαλφεραὶ ἐλεύσεώς της ἡ κυρία Δουρριὲν διεκήρυττεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον νὰ ἀποχωρισθῇ αὐτῆς.

Ὁ Ἔρικ ἔπεισε τὸν Ἔρσεβον καὶ τὴν κυρὰ Κατρίναν ν' ἀφήσωσι τὴν Βάνδαν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον ὅτι ἕκαστον ἔτος θὰ μετέβαινε μετ' αὐτοῦ εἰς Νορόην. Ἀπεπειράθη νὰ κρατήσῃ ἐν Βρετάνῃ ἅπασαν τὴν θετὴν αὐτοῦ οἰκογένειαν ἀναλαβὼν μάλιστα νὰ μετακομίσῃ ὁλόκληρον, παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Βρέστης, τὸν ξύλινον οἰκίσκον, ἐν ᾧ διῆλθε τὴν νεότητά του. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον ἐκεῖνο τῆς ἀθρόας μεταναστεύσεως ἐθεωρήθη ἀνέφικτον. Ὁ Ἔρσεβον καὶ ἡ σύζυγός του δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μεταβάλωσιν ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ τὰς ἕξεις τοῦ βίου των. Ἀφῆκε λοιπὸν αὐτοὺς ν' ἀπέλθωσι παρασχὼν τὰ μέσα νὰ διέλθωσιν ἀνέτως τὸ ἤρεμον γῆράς των.

Ὁ Ἔρικ ἠθέλησε νὰ φυλάξῃ παρ' αὐτῷ τὸν Ὄθωνα τοὐλάχιστον. Ἀλλὰ καὶ οὗτος προὐτίμα τὸν ὁρμίσκον του πάντων τῶν ἐπὶ γῆς λιμένων καὶ οὐδὲν ἐπάγγελμα προέκρινε τοῦ ἁλιευτικοῦ. Ὁμολογητέον ὅτι ἡ λινόχρους κόμη καὶ οἱ κυανοῖ ὀφθαλμοὶ τῆς Ῥενίλδ, τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐπιστάτου τοῦ ἐν Νορόῃ ἐργοστασίου τοῦ Σβαρυεγκρόνα, δὲν ἦσαν ξένα πρὸς τὴν ἀκατανίκητον ἕλξιν ἣν τὸ μικρὸν νορβηγικὸν χωρίον ἐξήσκει ἐπ' αὐτόν. Τοῦτο τοὐλάχιστον συνεπέραναν ὁ Ἔρικ καὶ ἡ Βάνδα ὅτε ἔμαθον ὅτι τὰ προσεχῆ «Γιούλ» (Χριστούγεννα) ἔμελλε νὰ νυμφευθῇ αὐτήν.

Ὁ Μαλάριος σκοπεῖ νὰ διδάξῃ καὶ παιδαγωγήσῃ τὰ τέκνα αὐτῶν ὡς ἄλλοτε τὸν Ἔρικ καὶ τὴν Βάνδαν. Ἀνέλαβε μετριοφρόνως τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῷ σχολείῳ τοῦ χωρίου, ἀφ' οὗ μετέσχε τῶν ὑπὸ τῆς Γεωγραφικῆς τῆς Γαλλίας Ἑταιρίας εἰς τὸν κυβερνήτην τῆς *Ἀλάσκας* ἀπονεμηθεισῶν τιμῶν. Νῦν ἐπιβλέπει τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια τοῦ ἐξαιρέτου αὐτοῦ συγγράμματος περὶ τῆς Χλωρίδος τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν ἐκδιδόμενον ἀναλώμασι τῆς Λιναίας Ἑταιρίας. Ὁ δὲ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα εὑρίσκεται περὶ τὸ τέλος μεγάλου ἐπιστημονικοῦ ἔργου, ὅπερ θ' ἀπαθανατίσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἐπιγενεστέροις.

Ὁ ἐπιφανὴς δικηγόρος Βρέδεζορδ εἰργάσθη ἀκαμάτως ὅπως ἀποδείξῃ τὰ ἐπὶ τῆς κυριότητος τῆς

πηγῆς *Βανδαλίας* δικαιώματα τοῦ Ἔρικ, ἐκέρδισε δὲ τὴν δίκην ἔν τε τῷ πρωτοδικείῳ καὶ τῷ ἐφετείῳ ἐπισφραγίσας διὰ μεγάλου θριάμβου τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ δικηγορικὸν στάδιον.

Ὁ Ἔρικ ἅμα τῇ νίκῃ ταύτῃ καὶ τῇ ἐξ αὐτῆς περιελθούσῃ αὐτῷ μεγάλῃ περιουσίᾳ ἠγόρασε τὴν *Αλάσκαν*, ἣν κατέστησε θαλαμηγὸν αὐτοῦ. Μεταβαίνει δὲ δι' αὐτῆς ἕκαστον ἔτος μετὰ τῆς κυρίας Δουρριὲν καὶ τῆς Βάνδας εἰς τὴν ἐν Νορόῃ θετὴν αὐτοῦ οἰκογένειαν. Καίτοι δὲ φέρει σήμερον νομίμως τὸ ὄνομα Αἰμίλιος Δουρριέν, ἐξ εὐγνωμοσύνης παρήρτησε καὶ τὸ τοῦ Ἕρσεβον, οἱ δὲ οἰκεῖοι αὐτῷ διετήρησαν τὴν ἕξιν τοῦ καλεῖν αὐτὸν Ἔρικ.

Ἡ μήτηρ τοῦ Ἔρικ ποθεῖ ἐνδομύχως νὰ ἴδῃ τὸν υἱόν της συζευγνύμενον μετὰ τῆς Βάνδας, ἣν ἀγαπᾷ ὡς θυγατέρα αὐτῆς· ἡ δ' εὐχὴ αὕτη σύμφωνος οὖσα καὶ πρὸς τὴν κλίσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ καρδίας δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ πραγματωθῇ.

Ἐν τούτῳ ἡ Κάζα μένει ἄγαμος ἀνομολογοῦσα καθ' ἑαυτὴν ὅτι «δὲν τὰ ἐβόλεψε καλά.» Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα, ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ καθηγητὴς Χόστετ ἐξακολουθοῦσι παίζοντες *ούίστ*.

Ἑσπέραν τινὰ καθ' ἣν ὁ ἰατρὸς ἐφάνη ἱταμώτερος τοῦ συνήθους ἐν τῷ παιγνίῳ ὁ Βρέδεζορδ ἐνόμισε καλὸν νὰ τῷ ὑπενθυμίσῃ γεγονός τι πρὸ πολλοῦ λησμονηθέν.

— Πότε θὰ σκοπεύετε νὰ μοῦ στείλετε τὸν Πλίνιόν σας τοῦ Ἄλδου Μανουτίου ; εἶπε κακεντρεχῶς ἐπ' αὐτὸν ἀτενίζων. Δὲν πιστεύω νὰ δυσχυρίζεσθε πλέον ὅτι ὁ Ἔρικ κατάγεται ἐξ Ἰρλανδῶν.

Ὁ ἰατρὸς ἔμεινεν ἐπὶ στιγμὴν ἐμβρόντητος ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἐκείνης ἐπιθέσεως. Ἀλλ' ἀμέσως συνελθών:

— Μπᾶ! εἰς πρῴην πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας κατάγεται ἐκ βασιλέων τῆς Ἰρλανδίας, εἶπε μετὰ πεποιθήσεως. Διόλου παράδοξον νὰ συμβαίνῃ τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὴν οἰκογένειαν τῶν Δουρριέν.

— Ὦ! βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ Βρέδεζορδ. Εἶνε μάλιστα τόσον προσάληθες ὥστε ἴσως πρέπει νὰ σᾶς στείλω καὶ τὸν Κοϊντιλιανόν μου.

ΓΛΑΔΣΤΩΝ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἐν τῇ παρούσῃ προσωπογραφίᾳ πολλὰς ἀνέφερα ἐκτιμήσεις καὶ κρίσεις λίαν τραχείας δι' ἄνδρα, δν πολλοὶ λατρεύουσιν ὡς ἡμίθεον. Ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς αὐτὰς ὅπως προσπαθήσωμεν διυλίζοντες καὶ καθαίροντες αὐτὰς ἀπὸ τῆς μνησικακίας καὶ τῆς κομματικῆς ζηλοτυπίας ν' ἀνεύρωμεν τὰς πραγματικὰς ἐλλείψεις. Εὔκαιρον ἐπομένως εἶνε νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα τῆς ἀλληλοδιαδόχου ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀνόδου τῶν δύο πρωθυπουργῶν, τῶν ἐναλλὰξ διοικησάντων τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τοῦ 1868.

Ἐν ἀρχῇ ὁ νῦν ἀρχηγὸς τῶν *Ούΐγων* ἦτο *τόρυς*, ὁ δὲ λόρδος Βήκονσφιλδ, ὁ βραδύτερον γενόμενος ἡγέτης τῶν *τόρεων*, ἦτο φιλελεύθερος. Ὁ κ. Γλάδστων ἔλεγεν ὅτι ἦτο συντηρητικός, ἀλλ' ἐψεύδετο πρὸς ἑαυτόν. Αἱ φιλελεύθεροι ἀρχαὶ ἦσαν ἡ βάσις τοῦ χαρακτῆρός του. Εἰς τὰ πρῶτα αὐτοῦ συγγράμματα τὰ πλήρη γενναιοφροσύνης καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὑπερπλεονάζουσιν ἐν πάσῃ γραμμῇ οἱ οἰωνοὶ προσεχοῦς πολιτικῆς ἀλλαξοπιστίας. Ὁ μετ' αὐτοῦ συνοδοιπορήσας ἐν Ἰταλίᾳ ἔλεγε: «Βαθύτατα ἀναμφιβόλως εἶνε ἐρριζωμένος ὁ ῥιζοσπαστισμὸς εἰς τὴν νεαρὰν ταύτην κεφαλὴν ἐν ἀγνοίᾳ της.» Οὕτως ἐν τῷ εἱρμῷ τῆς λογικῆς τοῦ βίου τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἡ μεταβολὴ τῶν ἀρχικῶν αὐτοῦ δοξασιῶν οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ αἰφνίδιος ἀποκάλυψις τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ὁρμεμφύτου κλίσεως.

Δύναται νὰ ῥηθῇ τὸ αὐτὸ περὶ τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ, ἁπλῶς τότε Δισραέλη καλουμένου ; Οὐχί, τῇ ἀληθείᾳ. Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἐκλογικῆς περιόδου βλέπων αἴφνης ὅτι ἡ ὡς φιλελευθέρου ὑποψηφιότης αὐτοῦ ἐν τῷ διαμερίσματι τῆς Κέντης ἔμελλε ν' ἀποτύχῃ προσέφερε τολμηρῶς ἑαυτὸν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν συντηρητικῶν ἄλλης κομητείας. Τὸ διάβημα ἦτο ὅλως ἀναιδές, ἀλλ' ὁ ἀντίπαλος τοῦ Γλάδστωνος οὐδέποτε ἐδίσταζε νὰ προβῇ εἰς τολμηρὰς πράξεις καὶ εἰς ἀπρόοπτα ἐγχειρήματα. Ἔφερε τότε μακρὰς παραγναθίδας καὶ ἐστολίζετο διὰ παντοίων κοσμημάτων ὡς ἀγαλμάτιον Παναγίας. Εὐειδὴς καὶ καλλωπιστὴς τέλειος ἐγένετο ἀρεστὸς εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν διὰ τῆς κομψοπρεπείας καὶ τοῦ ἐπιτετηδευμένου ἤθους του, κατέθελξε δὲ αὐτὴν διὰ τῆς ἀξίας του ὡς μυθιστοριογράφου. Αἰσθανόμενος κρείττονα τὴν θέσιν του ἐν τῷ κύκλῳ ἐκείνῳ, ὅπου εὐμενῶς ἐγένετο δεκτὸς καὶ ὅπου εὕρισκε συνδρομὴν ὅπως ἀναδειχθῇ, δὲν ἐξῆλθε πλέον αὐτοῦ. Ὁ κ. Δισραέλης ἀνέμιξε πάντοτε κατόπιν δόσιν τινὰ ἀγυρτείας εἰς τὴν πολιτικήν του, ἢ κάλλιον εἰπεῖν δόσιν τινὰ ῥομαντισμοῦ. Εἰσήγαγε πολλάκις τὴν φιλολογίαν ἐν τῇ πολιτικῇ περικοσμῶν χυδαῖα πράγματα δι' εὐήχων λέξεων, ἐνθουσιαζουσῶν τοὺς ἀνοήτους καὶ ἐπαυξανουσῶν τὸ γόητρόν των. Ἐνθυμοῦνται ὅλοι τὴν πομπώδη φράσιν ἣν ἀπεκόμισεν ἐκ τοῦ Συνεδρίου τοῦ Βερολίνου: «Εἰρήνη μετὰ τιμῆς!

Μέχρι τοῦδε ἐν τῇ ἀντιπαραβολῇ ὑπερέχει ὁ κ. Γλάδστων. Ἀλλ' ἂς εἰσέλθωμεν νῦν εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ πολιτικοῦ σταδίου τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ἂς ἐξετάσωμεν αὐτὸν ἐμπράκτως. Ὁ πολιτικὸς αὐτοῦ ὁρίζων φαίνεται περιοριζόμενος ἐντὸς τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Πέραν τῶν Βρεττανικῶν νήσων οὐδὲν βλέπει. Τὸ διάσημον δόγμα τῆς μὴ ἐπεμβάσεως, τὸ ἀπασχολοῦν τὴν

Digitized by Google

Εὐρώπην ἀπὸ τεσσαρακονταετίας, οὐδένα ἔσχε ποτὲ σθεναρώτερον αὐτοῦ συνήγορον, ἐκτὸς ἴσως τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Ἡ περιφρόνησίς του πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τὸν ἔκαμε νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος του. Δὲν εἶνε θαυμαστὴς τῆς ἀποικιακῆς ἰσχύος τῆς Ἀγγλίας· τὸ λέγει παρρησίᾳ εἰς πάντας, ἐτόλμησε δὲ καὶ νὰ γράψῃ ἐν τῷ *Δεκάτῳ Ἐνάτῳ Αἰῶνι* πρό τινων ἐτῶν ὅτι «ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὅτι ἡ Ἀγγλία ὤφειλεν ὑποτασσομένη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ταχθῇ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ μετὰ τῆς Ὀλλανδίας.» Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ γνώμη του οὐδεμίαν εὗρεν ἠχὼ εἰς τὴν ἐξεγερθεῖσαν φιλοπατρίαν τῶν συμπολιτῶν του.

Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτική του ἐπὶ τοιούτων ἀρχῶν θεμελιουμένη ἦτο ὡς ὤφειλε συνεπής, συνοψίζεται δὲ εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ Τράνσβαλ καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν, εἰς τὴν δημιουργίαν ψυχρῶν μετὰ τῆς Εὐρώπης σχέσεων, ἧς τὴν φιλίαν ἀπεξενώθη καὶ εἰς τὴν καταστρεπτικὴν εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείαν. Ταῦτα πάντα ἐλέγχουσι μὲν βεβαίως πίστιν εἰς τὸ δόγμα τῆς μὴ ἐπεμβάσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπειρίαν στρατηγικὴν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἀγῶνι.

Εὐτυχέστερος ὑπῆρξεν ὁ κ. Γλάδστων ὡς πρὸς τὰ ἐσωτερικά. Ἠδυνήθη ἐντίμως καὶ ἀμέμπτως νὰ συμβιβάσῃ τὰς δημοσίας ἀνάγκας μετὰ τῆς φορολογίας· κατήργησε τὸ ἐπονείδιστον τῶν στρατιωτικῶν βαθμῶν ἐμπόριον τὸ καθαπτόμενον τῆς τιμῆς τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ· κατεπολέμησε τὴν πρὸς τὴν μέθην ῥοπὴν διὰ νόμου αὐστηρῶς ἐφαρμοζομένου, εἰ καὶ ἀνεπαρκοῦς, ὡς πρὸς τὰς ὥρας καθ' ἃς ὀφείλουσι νὰ κλείωνται τὰ πωλοῦντα πνευματώδη ποτὰ ἐργαστήρια· ἔπεμψεν εἰς Ἰνδίας τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλλίας διὰ νὰ κατασιγάσῃ τὴν εὔλογον δυσαρέσκειαν καὶ ἀναζωπυρήσῃ τὴν συμπάθειαν λαοῦ, ὃν ὁ λίαν βραδέως ἐξεγερθεὶς οἶκτός του ἀφῆκεν ἐπὶ πολὺ πάσχοντα τὰ δεινὰ φρικτῆς σιτοδείας.

Πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἔτεινε διαρκῶς χεῖρα φιλικὴν πρὸς τὴν Ἰρλανδίαν, ἥτις οὐχ ἧττον δὲν ἐξετίμησε ποσῶς τὰς προσπαθείας του καὶ παρεγνώρισε τὴν φιλίαν του, διότι πλέον ἢ ἅπαξ ἐθυσίασεν αὐτὴν ἀνωφελῶς. Ὀφείλει ἐν τούτοις εἰς αὐτὸν ἓν μέτρον δικαιότατον, τὴν κατάργησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀνεγνωρισμένης προτεσταντικῆς ἐκκλησίας ἐν χώρᾳ καθολικῇ.

Μεταξὺ τῶν ἐπιτυχῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ κ. Γλάδστωνος καταλέγονται καὶ οἱ ἐκλογικοὶ νόμοι. Ἐπεκτείνων τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου καὶ εἰς τὰ ταπεινότερα στρώματα, στηρίζων δὲ αὐτὸ ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς φορολογίας καὶ τῆς ἰδιοκτησίας, ἐνέχυσεν αἷμα νέον εἰς τὸ αναιμικὸν ἐκλογικὸν σῶμα.

Ἡ διοίκησίς του δὲν ὑπῆρξεν ἄμοιρος ταλαντεύσεως· καὶ εἰς αὐτὴν παρατηροῦνται πολλαὶ ἀσυνέπειαι. Ὡς ἐκ τούτου δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ πολλὰς προτάσεις περὶ ψήφου μομφῆς, ἐξ ἧς μόλις καὶ μετὰ κόπου ἐσώθη τὸ 1872, ὅτε ἡ Βουλὴ ὀργισθεῖσα τὸν κατηγόρησεν ἐπὶ παραβιάσει τῶν θεσμῶν καὶ ἐπὶ αὐθαιρέτῳ προστασίᾳ διὰ τὸν διορισμὸν τοῦ σὶρ Ροβέρτου Κόλλιερ εἰς τὴν δικαστικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἰδιαιτέρου συμβουλίου. Ἡ αὐτὴ μομφὴ τῷ ἀπεδόθη ἐκ νέου τὸν ἑπόμενον μῆνα ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἕνεκα της ἐκλογῆς τοῦ αἰδεσίμου κ. Ἕρβεϋ ὡς πρυτάνεως τοῦ Ἕβελμ.

Τινὲς τῶν ἀνακολουθιῶν αὐτοῦ τυγχάνουσι κατάφωροι. Οὕτως ἀφοῦ ζωηρῶς ἀντέστη εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν Ἰουδαίων εἰς τὸ Κοινοβούλιον, ὑπεστήριξεν ὀλίγους μῆνας βραδύτερον μετὰ τῆς αὐτῆς σφοδρότητος τὸ νομοσχέδιον τοῦ λόρδου Ρώσσελ, δι' οὗ προετείνετο ἡ παραδοχὴ αὐτῶν. Μικρὸν ἀφοῦ ἤγειρε τὴν φωνὴν ἐν ἀξιοθαυμάστῳ ἀγορεύσει ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου, ἐξώρκισε τὴν Βουλὴν (τὴν 17 Ἰουνίου 1880) ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην εἰς τὸν Ο'Δόννελ θέλοντα νὰ ἐπερωτήσῃ τὴν κυβέρνησιν περὶ τοῦ νεωστὶ διορισθέντος πρέσβεως τῆς Γαλλίας Σαλλεμὲλ-Λακούρ. Ποσάκις δὲ ἀφοῦ ἐχαρακτήρισεν ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς, ἠνέχθη νὰ μὴ τύχῃ αὐτῆς καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ!

Μὴ γινώσκων, ὡς ὁ Βίσμαρκ, νὰ καθυποτάσσῃ τοὺς ἄνδρας, ὧν τὴν ἀξίαν φοβεῖται ἢ τοὺς δυναμένους νὰ παρεμβάλωσι προσκόμματα εἰς τὴν πολιτικήν του, τοὺς ἀποκοιμίζει καὶ τοὺς ἐξαπατᾷ. Οὕτω προσηνέχθη πρὸς τὸν σὶρ Μπάρτλ-Φρέρ, πρὸς τὸν Πάρνελ, πρὸς τὸν Δίλλων, ὃν ἀφοῦ ἐκολάκευσε καὶ ἠλευθέρωσε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1881, ἐπειδὴ ἀνθίστατο εἰς τὰς περὶ συμβιβασμοῦ προτάσεις του, διέταξε νὰ συλλάβωσι καὶ φυλακίσωσιν αὐτὸν ἐκ νέου.

Ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτοῦ μετὰ τῆς βασιλίσσης προσπαθεῖ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος διὰ τῆς ἐν τῇ Βουλῇ πλειονοψηφίας του. Πλὴν ἡ βασίλισσα ἀείποτε ἄμεμπτον συνταγματικὴν διαγωγὴν τηροῦσα δὲν μεταβάλλει τὰς ἀτομικὰς πεποιθήσεις της κατὰ τὴν ὄρεξιν τοῦ τυχόντος. Ἀποκρύπτει ἀδιάσειστος τὰς ἐντυπώσεις της καὶ συμπεριφέρεται πρὸς πάντας τοὺς ὑπουργοὺς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, δὲν πιστεύω ὅμως ὅτι ὁ «Γουλιέλμος τοῦ λαοῦ» ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἰδιαίτερον αὐτῆς ἰδανικόν.

Ἡ ἀξία τοῦ Γλάδστωνος δύναται νὰ ὁρισθῇ ὡς ἑξῆς: εἶνε ἐξαίρετος ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, πλὴν ἄθλιος ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν.

Ὁ κ. Γλάδστων δὲν ἀγαπᾷ οὔτε τὸ Λονδῖνον, οὔτε τὴν μεσημβρινὴν Ἀγγλίαν, ἕνεκα τούτου δὲ πρώτην φορὰν ἐφέτος (1885) παρετηρήθη τὸ περίεργον φαινόμενον ὑπουργοῦ ἀποποιουμένου

Digitized by Google

νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὸ γεῦμα τοῦ λόρδου δημάρχου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ.

Εἰς τοὺς ἀποροῦντας πῶς ἀνέχεται τὰς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐκτοξευομένας κατ' αὐτοῦ ἐμπαθεῖς προσβολάς, ἡ ἀπάντησις εἶνε εὔκολος. Τὰ πάντα μηχανῶνται οἱ περὶ αὐτὸν ὅπως τῷ ἀποκρύψωσι πᾶν τὸ κατ' αὐτοῦ γραφόμενον, τόσον δὲ καλῶς φρουρεῖται καὶ προστατεύεται καὶ ἀπομονοῦται ἐκ τῆς ἔξωθεν ἐπικρίσεως, ὥστε ὅτε ἐσυρίχθη εἰσερχόμενος εἰς τὴν Ἔκθεσιν τῆς Ὑγιεινῆς, περιεφέρετο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐμμανὴς καὶ ἀφρίζων ὡς θηρίον διωκόμενον τῆς φωλεᾶς του. Ἡ πλήρης βεβαιότης ἐν ᾗ διετέλει ὡς πρὸς τὴν δημοτικότητά του ἀποτόμως τῷ ἀφῃρεῖτο. Τοσαύτη ἦτο ἡ καταβαλλομένη μέριμνα ὅπως ἀφίνηται μακαρίως ἐλεύθερος ἐντὸς τοῦ νέφους τῆς προσποιήσεως καὶ τῆς πλάνης, ὥστε εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο νὰ ἐξενέγκῃ ἐπὶ παρουσίᾳ του ἰδίαν γνώμην. Ὅτε κυρία τις ὑψηλῆς περιωπῆς ἀπετόλμησεν ἔν τινι γεύματι νὰ συζητήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἡ κυρία Γλάδστωνος τῇ ἔπεμψε πάραυτα μικρὸν χαρτίον διαβιβασθὲν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα τῶν συνδαιτυμόνων, ἐν ᾧ ἦσαν γεγραμμέναι αἱ ἑξῆς λέξεις: Δὲν συζητοῦν μετὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ.

Ὁ κ. Γλάδστων, ὁ ὑπαρχηγὸς οὗτος τοῦ Πάλμερστων, στερεῖται καὶ τοῦ ἠθικοῦ σθένους καὶ τῆς παγκοσμίου ἐπιρροῆς τοῦ ἀρχηγοῦ του. Εἰς τοῦτον πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἡ τιμὴ τῆς δημιουργίας τῆς νεωτέρας κοινωνίας.

Ἀναντιρρήτως ὁ νῦν πρωθυπουργὸς δὲν ἐπλάσθη ὅπως συχνάζῃ εἰς τὰς αἰθούσας τῆς ἐκλεκτῆς κοινωνίας καὶ δὲν διαπρέπει εἰς αὐτὰς ὡς ὁ λόρδος Γράμβιλ, ὁ λόρδος Σπένσερ, ἄλλως τε καὶ δὲν ἐπιμελεῖται πολὺ τοῦ συρμοῦ. Ἀλλ' εἰς τὸν οἰκιακὸν βίον, θελκτικὴ εἶνε ἡ μετ' αὐτοῦ συνδιάλεξις. Ἀκροᾶται μετὰ προσηνείας, λαλεῖ δὲ μετὰ διακρίσεως· καὶ ὁσάκις δύναται μετὰ κύρους νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ σοβαροῦ τινος ζητήματος, πράττει τοῦτο ἄνευ φορτικῆς ἐπιδείξεως σοφίας. Εἶνε εὔθυμος καὶ ᾄδει ἀκόμη ἂν παρουσιασθῇ περίστασις τὸν *Ἐφημέριον τοῦ Βραίη*, παλαιὸν ᾆσμα, ἐνῷ παρίσταται ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος πρόθυμος ν' ἀνταλλάξῃ τὴν θρησκείαν του ἄνευ πολλῶν ἐνδοιασμῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ στερηθῇ τοῦ μισθοῦ του. Οἱ κακεντρεχεῖς πολλάκις ἀνέτρεξαν εἰς τὸν *Ἐφημέριον τοῦ Βραίη* θέλοντες νὰ ὑπαινιχθῶσι τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ πρωθυπουργοῦ. Ἄλλοτε ἠρέσκετο ν' ᾄδῃ τ' ᾄσματα τῶν Μαύρων, οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν στροφὴν παραλείπων· προὐτίμα ἰδίως τὸ Camp Down races.

Ὁ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν πρεσβύτης οὗτος χειρίζεται ἀκόμη τὸν πέλεκυν τοῦ ὑλοτόμου, μία δὲ τῶν μικρῶν αὐτοῦ κενοδοξιῶν, περὶ ἧς πολλάκις ἐγένετο λόγος, εἶνε ὁσάκις ὑποδέχεται καὶ ξενίζει φίλους ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Χαουάρδεν νὰ καταβάλλῃ ἓν δένδρον ἐπὶ παρουσίᾳ των.

Ἀκάματος δρομεὺς δὲν πτοεῖται νὰ διανύσῃ δρόμον δέκα λευγῶν καὶ μὲ ὅλον τὸν ἐκ τῶν δυναμιτιστῶν κίνδυνον, διατρέχει μόνος καὶ πεζῇ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου· πρὸ μικροῦ μόλις ὀλίγον ἔλειψε νὰ κατασυντριβῇ ὑφ' ἁμάξης, ἐνῷ ἐβοήθει τυφλὸν θέλοντα νὰ διασχίσῃ τὸ Πικαδίλλυ.

Ἡ θαλερότης του εἶνε παροιμιώδης, ἡ δὲ γυναικαρέσκειά του δύναται, ὡς λέγουσι. νὰ τῷ ὑπαγορεύσῃ ὀγκώδη ἀπομνημονεύματα. Αἱ ἐφημερίδες πρὸ καιροῦ διηγήθησαν ὅτι οἱ Ἰησουῖται ἐπιτηδείως ἔρριψαν εἰς τὰς ἀγκάλας του ὡραιοτάτην Ἰρλανδὴν ἔχουσαν ἀποστολὴν νὰ προσηλυτίσῃ αὐτὸν εἰς τὸν καθολικισμόν.

Ἰσχυρίσθησαν πάλιν ἄλλοτε ὅτι διετέλει εἰς σχέσεις μετά τινος ἀξιεράστου βεβήλου, τῆς εὐειδοῦς Λαύρας Β.... ἥτις ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀγγλικὴν συνήθειαν τοῦ νὰ σπείρῃ χρυσὸν ἐν Παρισίοις, ἔσπειρε χρέη λίαν ἀξιοσέβαστα, τὸ μόνον ἄλλως τε προερχόμενον ἐξ αὐτῆς πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ διὰ τοῦ ἀνωτέρω ἐπιθέτου. Ἡ σειρὴν αὕτη εἶνε νῦν ἔγγαμος, τὴν δὲ ἱστορίαν της θὰ διηγηθῶ παρακατιών. Πρὸ ὀλίγων ὅμως ἐτῶν τῇ ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν ἡ ἰδέα νὰ πέμψῃ τὴν εἰκόνα της εἰς τὸν παλαιόν της λάτριν. Ἡ κυρία Γλάδστωνος ἥτις μετὰ μερίμνης ζηλοτύπου περιφρουρεῖ τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὰς ἀναγεννωμένας ἐπιθυμίας τοῦ συζύγου της, λαβοῦσα τὴν εἰκόνα τὴν ἐπέστρεψε πρὸς τὴν ἀποστείλασαν.

Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι αἱ σχέσεις τοῦ *μεγάλου πρεσβύτου* μετὰ τῆς κυρίας Λάγκτρυ ὑπερέβησαν τὰ ὅρια ἀθώας ἐρωτολογίας κακοβούλως ὑπὸ τοῦ πλήθους σχολιασθείσης. Δύναμαι ὅμως νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι δὲν ἔπαυσε προσφέρων τὸν φόρον τῆς ἐρωτοτροπίας του πρὸς τὰς γυναῖκας.

Κατέχεται ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ ἀποστέλλειν περιπαθέστατα γραμμάτια· ἡ καρδία του φλέγεται καὶ ἀγαπᾷ νὰ σκορπίζῃ τὸ πῦρ της. Καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔτι τοῦ θρανίου του ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου συχνάκις ἀποστέλλει δολοφόνον ἐπιστολὴν πρός τινα τῶν παρευρισκομένων εἰς τὴν συνεδρίασιν ὡραίων δεσποινῶν. Πλὴν οὐ μακρὰν τοῦ ὑπουργικοῦ θρανίου, ἐντὸς τοῦ προωρισμένου διὰ τὴν σύζυγον τοῦ πρωθυπουργοῦ θεωρείου, ἵσταται, ὡς αἱ κακαὶ γλῶσσαι διαβεβαιοῦσιν, ἡ κυρία Γλάδστωνος σφραγιδοφύλαξ τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης, ἥτις ἐξωπλισμένη δι' ἰσχυρῶν διόπτρων παρακολουθεῖ διὰ τοῦ βλέμματος πάντα τὰ γεννήματα τῆς γραφίδος τοῦ συζύγου της, ὅτε δὲ ἡ πολιτικὴ ὑποχωρεῖ εἰς τὸν ἔρωτα, οἱ ἐχέμυθοι ἀγγελιοφόροι τοῦ κυρίου παραδίδουσιν εἰς τοὺς οὐχ ἧττον ἐχεμύθους ἀγγελιοφόρους τῆς κυρίας

Digitized by Google

νεωστὶ ἐκκολαφθέντας ἐρωτικοὺς νεοσσούς, οὓς ἡ σύζυγος στραγγαλίζει, διὰ νὰ μὴ προκαλέσωσιν ἀπάντησιν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος.

Ὡς φίλος τῆς κυρίας Ν. ἔχω ὁπωσδήποτε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ὑπερασπίσω, διακηρύσσω δὲ ὡς ὅλως πεπλανημένας τὰς περὶ αὐτῆς συλληφθείσας ὑπονοίας. Δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι γυνὴ ἀνεπτυγμένη ὡς ἡ κ. Ο. Κ. δὲν κολακεύεται ἐκ τῶν αἰσθημάτων ἅτινα ἐμπνέει εἰς τὸν κ. Γλάδστωνα· ἀρνοῦμαι ὅμως διαρρήδην ὅτι ἀνταπεκρίθη εἰς αὐτὰ ἔστω καὶ ἐξ ἁπλῆς φιλαρεσκείας.

Λέγεται ὅτι εἶνε κάτοχος μακρᾶς ἀλληλογραφίας λίαν ἐνθουσιώδους, περιποιούσης τιμὴν εἰς τὴν εὐαισθησίαν τοῦ κ. Γλάδστωνος. Τὸ ἀγνοῶ, διότι οὐδέποτε ἠρώτησα περὶ τούτου τὴν κυρίαν Ν.

Ἀναγνωρίζω ὅμως εὐχαρίστως καὶ εἶμαι εὐγνώμων πρὸς τὴν συμπατριώτιδά μου, διότι ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐχρησιμοποίησε τὴν ἐπιρροήν της, γράφουσα καὶ διαλεγομένη ὅπως διατηρήσῃ ἀγαθὰς σχέσεις μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας.

Εἰς τὴν δηκτικὴν καὶ φιλοσκώμμονα κοινωνίαν ὁ μέγας ἀνὴρ ὑποδεικνύεται δι' ἐπωνύμου, ὅπερ ἕνεκα φωνητικῆς ὁμοιότητος ἐπεκτείνεται εἰς τὴν σύζυγόν του καὶ τὸν υἱόν του: Hopeless, Soapless, Hopeful, Hopeless (ἄπελπις) καλεῖται ὁ πατήρ, Hopeful (πλήρης ἐλπίδος) ὁ υἱός, Soapless δὲ (ἄνευ σάπωνος) ἡ μήτηρ. Ὁ λίαν κακεντρεχὴς ὑπαινιγμὸς οὗτος ἀναφέρεται εἰς τὴν ὀλίγην φροντίδα ἣν καταβάλλει ἡ κυρία Γλάδστωνος περὶ τὸν καλλωπισμόν της. Ὀφείλει βεβαίως ὡς σύζυγος τοῦ πρωθυπουργοῦ νὰ πληρώσῃ τὸν φόρον της εἰς τὴν κακοβουλίαν· δὲν ἀναφέρω ὅμως τὰ περὶ αὐτῆς διαδιδόμενα ἀστεῖα ἀνέκδοτα καὶ εὐφυολογίας, ἂν καὶ εἶνε χαριέστατα. Τὸ βέβαιον καὶ ἀναμφισβήτητον εἶνε ὅτι εἶνε ἀξιόλογος καὶ ἐντιμοτάτη κυρία, ἧς τὸ μεγαλείτερον ἐλάττωμα εἶνε ὅτι στερεῖται τῆς ὀρθῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀκριβοῦς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων.

Οὐδαμῶς ποιοῦμαι λόγον περὶ τοῦ Στεφάνου Γλάδστωνος κληρικοῦ ἐν Χαουάρδεν, συγγενοῦς ἐξ ἀγχιστείας ἀπὸ τῆς πρώτης συζύγου του μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ δουκὸς Σώθερλανδ. Ὡσαύτως οὐδὲν θὰ εἴπω περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ πρωθυπουργοῦ Ἑλένης, ἥτις δὲν ἐδίστασε τὸ 1880 νὰ εἰσέλθῃ ὡς διδάσκαλος εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦ Νιούχαμ. Πλὴν ὀφείλω κἄτι νὰ εἴπω περὶ τοῦ υἱοῦ του Ἑρβέρτου, τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει τις νὰ συγχέῃ μετὰ τοῦ ὁμωνύμου υἱοῦ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιγραμματέως.

Ὁ Ἑρβέρτος Γλάδστων ἔχει ἦθος νέου ἠθοποιοῦ ὑποκρινομένου πρόσωπον ἐραστοῦ ἐν ταῖς κωμῳδίαις. Φέρει δακτυλήθραν ἐν σχήματι πίλου ἐπὶ τῆς ἀφθόνου, ξανθῆς καὶ οὔλης κόμης· ἔχει σκιάν τινα μύστακος καὶ δύο μεγάλους ὀφθαλμοὺς ἐκπεπληγμένους, ἀεικινήτους, σπινθηρίζοντας ἐκ φαιδρότητος μᾶλλον ἢ ἐξ ἀγχινοίας.

Φαίνεται γοητευμένος ἐν ταυτῷ καὶ ἔκπληκτος διότι εἶνε υἱὸς τοῦ πατρός του. Ἂν καὶ ὑπερέβη τὸ τριακοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, φαίνεται νέος τις ἐκ τῶν συνήθων. Οὔτε ἐλάττωμά τι ἔχει, οὐδ' ἀρετήν, οὐδὲ τάλαντόν τι ἐφ' ᾧ νὰ διακρίνηται. Κέκτηται τὰ συστατικὰ στοιχεῖα νὰ γείνῃ ἀξιόλογος ἔμπορος δυνάμενος νὰ ὑπηρετῇ τὸν πελάτην του, ὁμιλῶν ἐνταυτῷ περὶ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ καλοῦ καιροῦ. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχῃ θέσιν μᾶλλον ἄνετον τὸν ἐξεσφενδόνησαν εἰς τὸ βουλευτήριον ὡς ἀντιπρόσωπον.

Συνετὸς καὶ ἄτολμος ὤν, ταξειδεύει πάντοτε εἰς Ἰρλανδίαν ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα. Ὀλίγον ἔλειψεν ἡμέραν τινὰ ν' ἀνακαλυφθῇ ἐν Κὸρκ ὑπό τινος παιδίσκης τοῦ ξενοδοχείου, ἥτις ἀνέγνωσε τὸ ὄνομά του ἐπὶ τοῦ νυκτικοῦ ὑποκαμίσου — οἷα λέξις δι' ἐπιστολὴν πραγματευομένην περὶ τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας! — Ὁ Ἑρβέρτος μόλις ἐπρόφθασε νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πόλεως πρὶν διαδοθῇ καὶ προκαλέσῃ θόρυβον ἡ εἴδησις περὶ τῆς παρουσίας τοῦ υἱοῦ τοῦ πρωθυπουργοῦ. Φαντάσθητε εἰς τὴν χώραν τοῦ Δίλλων καὶ τοῦ Πάρνελλ!

Οὐχὶ σπανίως ἐκστομίζει λόγους ἀπερισκέπτους ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὑπὲρ τὸ δέον ἁπλοϊκοὺς πρὸς μεγάλην τῶν συμπολιτῶν του τέρψιν. Τοσοῦτον δυσαρεστεῖται ἐπὶ τούτῳ ὁ πατήρ του, ὥστε ἐσκέφθη ποτὲ νὰ τὸν ἀποκλείσῃ ἐκ τοῦ δημοσίου βίου. Ἐν Λονδίνῳ εὑρισκόμενος εἶπε περὶ τοῦ Λονδίνου ὅτι ἦτο ἡ μάλιστα διεφθαρμένη πόλις τοῦ κόσμου. Διὸ ἐν τῇ πρωτευούσῃ εἶνε ἥκιστα ἀγαπητός!

Μέχρι τοῦδε τὸ ὡραῖον φῦλον, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ γάμου τοὐλάχιστον, ἐδείχθη πρὸς αὐτὸν λίαν αὐστηρόν.

X.

ΤΟ ΛΕΥΚΟΝ ΡΟΔΟΝ

Οἱ ἄνδρες δημιουργοῦσι τὸ μέλλον αὐτῶν, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες ἀναμένουσιν αὐτό. Εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο δὲν δίδομεν ἀπόλυτον ἔννοιαν, διότι εἶνε δυνατὸν νὰ καταπολεμηθῇ διὰ πλείστων ἐξαιρέσεων. Ἄλλως τε τὸ ἀπόλυτον δὲν ὑφίσταται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Ἀλλ' εἴδομεν πολλοὺς ἄνδρας διατάσσοντας τὰ καθ' αὐτοὺς ὡς πεσσοὺς ζατρικίου καὶ πολλὰς γυναῖκας παθητικῶς ἐγκαρτερούσας εἰς τὸ ν' ἀναμένωσι τὰς κινήσεις αὐτῶν· εἴδομεν πάντοτε τοὺς ἄνδρας ὑπολογίζοντας καὶ τὰς γυναῖκας ὀνειροπολούσας, διὰ τοῦτο δὲν λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐξαιρέσεις.

Εὐτυχῶς ἡ Πρόνοια προσέρχεται ἀρωγὸς εἰς

Digitized by Google

τὰς ἀξίας τῆς μερίμνης αὐτῆς γυναῖκας, παρασκευάζουσα, διὰ μυστηριωδῶν μέσων, μέλλον ὅπερ ἀδυνατοῦσιν αὗται νὰ δημιουργήσωσιν.

Ἡ Κλαίρη Ζοφρὲν δωδεκαέτις εἰσήχθη εἰς τὸ ἐν Βερσαλλίαις παρθεναγωγεῖον.

Ὁ ἐσωτερικὸς κανονισμὸς τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου ἔχει παραλάβῃ πολλὰ ἄρθρα ἐκ τῶν μοναστικῶν, διὸ αἱ οἰκότροφοι μαθήτριαι διαιτῶνται σχεδὸν ὡς ἐν μοναστηρίῳ. Ἐν τούτοις δὲν παραμελοῦνται οὔτε ἡ μουσική, οὔτε ἡ ζωγραφική, οὔτε ἡ ᾠδική.

Ἡ μικρὰ Κλαίρη ἦτο περίλυπος τὴν ἑσπέραν τῆς εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον εἰσόδου της, καὶ ἀπήντησε διὰ δακρύων εἰς τὰς φιλοφρονήσεις τῶν συμμαθητριῶν της, αἵτινες πᾶσαι ἤθελον νὰ γίνουν φίλαι της πρὶν μάθωσιν ἔτι τὸ ὄνομά της. Μετὰ τὴν προσευχὴν βοηθός τις σοβαρά, καίτοι νεωτάτη, ὡδήγησε τὴν Κλαίρην εἰς τὸν μικρὸν μοναστικόν της θάλαμον, καὶ τῇ εἶπε:

— Δεσποινίς, ἡ ἀδελφή σας Λαύρα ἔκλαιεν ἐπίσης ὅταν ἦλθεν, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ἐπαρηγορήθη. Καὶ σεῖς θὰ παρηγορηθῆτε.

Ἡ Κλαίρη διὰ νεύματος διέψευσε τὴν πρόρρησιν ἐκείνην.

Ἡ πρώτη ἐκείνη νὺξ πράγματι δὲν ἐφάνη ὅτι παρεσκεύαζε μειδιάματα διὰ τὴν ἐπαύριον.

Ἡ Κλαίρη ὕπνωσεν ὀλίγον ἀλλ' ἔκλαυσε πολύ.

Ὅτε αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου τῆς εἰκοστῆς τετάρτης Ἀπριλίου ἔφθασεν εἰς τὸ παραπέτασμα τοῦ παραθύρου της, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶδεν ἐλαφρὰν σκιὰν κινουμένην ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τοίχου τοῦ δωματίου της.

Οἱ φόβοι τῆς νυκτὸς διασκεδάννυνται ὑπὸ τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Ἡ Κλαίρη εἶδε τὴν κυματινομένην ἐκείνην σκιὰν μετὰ παραδόξου ἐνδιαφέροντος, ἐπειδὴ δὲ πᾶσα σκιὰ προϋποτίθησι σῶμά τι, ἀνηγέρθη, ἐνεδύθη, καὶ ἤνοιξε τὸ παράθυρον ὅπως ἀνεύρῃ τὸ σῶμα τῆς σκιᾶς ἐκείνης.

Ἡ τοιαύτη ψυχαγωγία φαίνεται βεβαίως λίαν ἀσθενὴς εἰς τοὺς ὡρίμους τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἤρκεσεν ὅπως κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον μικρᾶς κόρης, νὰ καταπαύσῃ τὰ δάκρυά της.

Ἡ Κλαίρη εἶδεν ὡραῖον λευκὸν ῥόδον, κάλυκα τῆς προτεραίας, ὅπερ ἀπομακρυνόμενον τῆς ἀνερπούσης ῥοδωνιᾶς ἐταλαντᾶτο κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας τῆς ἑωθινῆς αὔρας.

Τὰ μικρὰ φύλλα τοῦ ῥόδου ἐκείνου μετ' ἐντελοῦς συμμετρίας διατεταγμένα εἶχον εἰς τὸ ἄκρον αὐτῶν δυσδιάκριτον ῥόδινον χρῶμα.

Τὸ περικαλλὲς ἄνθος ἐταλαντᾶτο χαριέντως ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ τοίχου, κινοῦν τὸν ἐπ' αὐτοῦ τελευταῖον τῆς δρόσου μαργαρίτην· ἐφαίνετο εὐτυχὲς ὡς ἄνθος μέλλον νὰ ζήσῃ αἰωνίως.

Ἡ Κλαίρη ᾐσθάνθη ἀμέσως ἀγάπην πρὸς τὸ ῥόδον ἐκεῖνο τοῦ οἰκοτροφείου, ὅπερ ἀφυπνίσθη πρὸ τοῦ ἡλίου ὅπως προσαγορεύσῃ αὐτὴν τόσο θελκτικῶς, ὅπως ὑποκλιθῇ πρὸ αὐτῆς τόσον ἐπιχαρίτως!

Ταυτοχρόνως δ' ἐπῆλθεν εἰς τὸ κοράσιον ἡ ἰδέα νὰ δρέψῃ τὸ ῥόδον ἐκεῖνο, ὅπως κοσμήσῃ τὸ στῆθός της διὰ τοῦ ἀνθηροῦ ἐκείνου κοσμήματος· ἀλλ' οἱ μικροὶ δάκτυλοι οἵτινες ἔμελλον νὰ διαπράξωσι τὴν σκληρὰν ἐκείνην πρᾶξιν ἔμειναν αἴφνης ἀκίνητοι· ὁ κώδων ἤχησεν ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ καὶ ἡ βοηθὸς εἰσῆλθεν.

— Ἀπὸ τώρα ἐσηκώθητε! εἶπε· πολὺ καλά· αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἔχετε μεγάλην ὄρεξιν νὰ ἐργασθῆτε. Μετὰ δέκα λεπτὰ καταβῆτε εἰς τὸ παρεκκλήσιον διὰ τὴν προσευχήν. Ἕως τότε ἀναγνώσατε αὐτὸν τὸν κανονισμόν.

Καὶ ἡ βοηθὸς ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου της μικρὸν πίνακα διὰ μαύρου πλαισίου περιβεβλημένον καὶ ἀνηρτημένον εἰς τὸν τοῖχον.

Ἀπελθούσης τῆς διδασκαλίσσης ἡ Κλαίρη ἀνέγνω τὸν κανονισμόν, ἓν δὲ μόνον ἄρθρον ἐφείλκυσε τὴν προσοχήν της:

Ἀπαγορεύεται τὸ κόπτειν ἄνθη ἐκ τοῦ κήπου.

— Ἐγὼ νομίζω, εἶπε τὸ κοράσιον, ὅτι τὰ ἄνθη εἶνε καμωμένα διὰ νὰ τὰ κόπτωμεν. Ὅταν ἤμην εἰς τὸ σπίτι μας, ἔκοπτα κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὸν κῆπόν μας. Θὰ εἰπῶ εἰς τὴν μητέρα νὰ μὲ βάλῃ εἰς ἓν ἄλλο παρθεναγωγεῖον. Εἶνε φρικτὸς περιοριορισμὸς ἐδῶ μέσα.

Δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς διὰ τὴν Κλαίρην παρὰ τὴν ἐπιεικῆ μητέρα της εὑρίσκετο ὁ πατήρ της, ὅστις ἐκόλαζε τὴν ὑπερβολικὴν αὐτῆς φιλοστοργίαν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς εὐτυχίας τῆς θυγατρός της, καὶ ὅστις εἶπεν εἰς τὴν Κλαίρην, τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ:

— Κόρη μου, ἂν σὲ ἠγάπων ὀλιγώτερον, θὰ σ' ἐκράτουν εἰς τὸ σπίτι. Θὰ σοῦ ἔπαιρνα διδασκαλίσσας τοῦ κλειδοκυμβάλου, αἱ ὁποῖαι τὴν ὥραν τοῦ μαθήματος θὰ συνωμίλουν μὲ τὴν μητέρα σου, καὶ δὲν θὰ σὲ ἐδίδασκον τίποτε πρὸς δέκα φράγκα τὸ μάθημα.

Σὲ θέτω ἐσωτερικὴν εἰς ἓν παρθεναγωγεῖον, ὅπου ἡ ἅμιλλα παρακινεῖ τὰς μαθητρίας νὰ ἐργάζωνται, ὅπου κάθε ἡμέρα φέρει τὴν ἐργασίαν της, ὅπου τίποτε δὲν ἀπομακρύνει τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὴν σπουδήν, τίποτε, οὔτε αὐταὶ αἱ θωπεῖαι τῆς μητρός. Ἡ κοινωνικὴ τάξις εἰς ἣν θὰ ζήσῃς ἀπαιτεῖ πολλὰ σήμερον παρὰ τῆς γυναικός· ἡ καλὴ ἀγωγὴ εἶνε ἡ μόνη εὐγένεια τῶν ἡμερῶν μας.

Ἐκεῖ θὰ διδαχθῇς πρῶτον τὰ θρησκευτικά σου καθήκοντα, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουν τὰ καθήκοντα τῆς μητρὸς καὶ οἰκοδεσποίνης, καὶ κατόπιν ἀπὸ τὰς ψυχαγωγικὰς τέχνας, τὴν μουσικὴν καὶ τὸν χορόν, θὰ μάθῃς καὶ ὅσας θέλγουν τὴν πλῆξιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶνε γεμάτη ἡ ζωή.

Ἀγαπητή μου κόρη, πρόσεξε καλὰ εἰς τοῦτο·

Digitized by Google

χωρὶς τὰ χαρίσματα τὰ ὁποῖα μᾶς δίδει ἡ καλὴ ἀνατροφή, καὶ αὐτὸς ὁ πλοῦτος ἐπιφέρει πλῆξιν, ἡ δὲ πλῆξις ὁδηγεῖ εἰς τὸ κακόν, ὅπως ἡ ἀδελφή της ἀργία.

Ἂν καὶ πολὺ μικρά, εἶσαι ὅμως ἀρκετὰ ἔξυπνος ὥστε νὰ τὰ ἐννοῇς ὅλα αὐτά. Φύλαξέ τα καλὰ εἰς τὴν μνήμην σου καὶ ἐνθυμοῦ τὸν πατέρα σου, ὁ ὁποῖος σὲ ἐξορίζει δυὸ μακρὰ ἔτη ἀπὸ τὴν ἀγκάλην του διὰ νὰ σὲ κάμῃ εὐτυχῆ ὅλην σου τὴν ζωήν. Ὑγίαινε, Κλαίρη μου, ὑγίαινε!

Δύω λέξεις μόνον ἂν ἀφῃροῦντο ἐκ τοῦ παραινετικοῦ πρὸς τὴν Κλαίρην λόγου τοῦ πατρός της, αἱ λέξεις: *δύο ἔτη*, ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐντύπωσις θὰ ἦτο πολλῷ ἧττον ὀδυνηρὰ εἰς τὴν μικρὰν κόρην· διότι αἱ λέξεις αὗται ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς Κλαίρης ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Μόνον μετὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τὰ δύο ἔτη φαίνονται ἔχοντα τὴν ταχύτητα δύο ὡρῶν.

Τὰ *δύο ἔτη* λοιπὸν ἐκεῖνα ἦσαν ἡ ἀφορμὴ τῶν ἀφθόνως χυθέντων ἀπὸ τῆς χθὲς δακρύων.

Τὴν πρώτην τοῦ διαλείμματος ὥραν αἱ μαθήτριαι ἀπέφυγον τὴν Κλαίρην, διότι ἐμνησικάκουν κατ' αὐτῆς διὰ τὴν διαγωγὴν ἣν εἶχε δείξῃ τὴν προτεραίαν· εἶχε φανῇ ψυχρὰ εἰς τὰς φιλοφρονήσεις τῶν κορασίων ἐκείνων, ἅτινα προσέδραμον νὰ τὴν ὑποδεχθῶσι καὶ τὴν παρηγορήσωσιν.

Ἐνόμισαν αὐτὴν ὑπερήφανον καὶ ἀλαζόνα.

Τὰ παιδία ὡς καὶ οἱ μεγάλοι ἔχουσι τὴν μανίαν τοῦ κρίνειν ἐν σπουδῇ, πολλάκις δὲ διατηροῦσι τὴν πρώτην αὐτῶν γνώμην, εἰ καὶ βραδύτερον ἀπεδείχθη ἄδικος.

Ἡ Κλαίρη ἐδέχθη προθύμως τὴν μόνωσιν ἐκείνην, ἥτις ἄφινεν αὐτὴν ἐλευθέραν. Ὁ χαρακτὴρ αὐτῆς ἀπέστεργε τὰς ἐκ τοῦ προχείρου φιλίας· τὴν ἀπέφευγον αἱ συμμαθήτριαί της, τὰς ἀπέφευγε καὶ αὐτή.

Πάντα ἄλλως τὰ κοράσια ἐκεῖνα ἦσαν λίαν φαιδρά, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὴν θλῖψίν της.

Προτιμότερον ἦτο νὰ κλαίῃ μόνη· τὰ ἐν μοναξίᾳ δάκρυα ἔχουσι γλυκύτητά τινα ὁμοιάζουσαν πρὸς ἀνακούφισιν καὶ ἀπαλλάττουσαν τῆς παραμυθίας τῶν ἄλλων.

Ἡ μικρὰ ἔτι Κλαίρη δὲν ἠδύνατο ν' ἀναλύσῃ ταῦτα πάντα, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐκλεκταῖς καρδίαις τὸ αἴσθημα ἔρχεται πρὸ τῆς ἀναλύσεως, ἡ σκέψις πρὸ τῆς λέξεως.

Μικρόν τι κατὰ τὸ διάλειμμα ἐπεισόδιον ἐπέδρασεν ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Κλαίρης.

Καθημένη ἐντὸς σκιάδος ἤκουσεν, ἀθέατος, συνδιάλεξίν τινα τῶν μαθητριῶν, εἰς ἄκρον κινήσασαν τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς. Ἡ συνδιάλεξις ἐκείνη ἦτο θελκτικὴ φλυαρία δέκα κορασίων, ταὐτοχρόνως ὁμιλούντων, ὡς πτηνὰ ἐν κλωβίῳ. Ἦτο ἀδιάκοπον πῦρ ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων, παρατηρήσεων, ἐπαίνων, ἐπικρίσεων.

Αἱ μαθήτριαι ἔλεγον ἐν χορῷ:

— Τὴν λέγουν Κλαίρην Ζοφρέν.

— Εἶνε ἀπὸ τὸ Σεδάν.

— Ὁ πατέρας της εἶνε ἔμπορος:

— Δὲν πρέπει δὰ νὰ ὑπερηφανεύεται δι' αὐτό.

— Ἐγὼ τὴν ἐνόμιζα ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια.

— Εἶνε κόρη ἑνὸς ποῦ πωλεῖ τσόχες.

— Χονδρικῶς.

— Τὸ περασμένο ἔτος εἴχαμε ἐδῶ τὴν ἀδελφή της.

— Ἀ! εἶνε ἀδελφὴ τῆς Λαύρας!

— Ναί!

— Ἡ Λαύρα ἦτο εὔμορφη.

— Καὶ τούτη ἐδῶ εἶνε ἄσχημη.

— Τὸ πρόσωπόν της δὲν μοῦ ἀρέσει διόλου.

— Οὔτε ἐμένα.

— Ὤ! μὴ λέτε ὅτι εἶνε ἄσχημη.

— Αὐτὴ εἶνε ἡ ἰδική μας γνώμη.

— Ἔχετε ἄδικον· εἶνε λυπημένη· ἂν ἐγελοῦσε θὰ ἦτο εὔμορφη σὰν ἄγγελος.

— Τί λόγος!

— Ἔχει ὡραῖα χαρακτηριστικά, μάτια γλυκά, στόμα χαριτωμένο...

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐξήγειρε θύελλαν ἐν τῷ ὁμίλῳ ἐκείνῳ τῶν κορασίων. Ἡ Κλαίρη μετὰ ταῦτα ἤκουσε συγκεχυμένας πλέον κραυγὰς ἀναμιχθείσας πρὸς τὸν ἦχον τοῦ καλοῦντος εἰς τὸ μάθημα κώδωνος.

Ἡ Κλαίρη ἠγέρθη τῆς θέσεώς της βαθέως συγκεκινημένη· τότε τὸ πρῶτον ἤκουε νὰ γίνεται περὶ αὐτῆς λόγος καὶ ἡ καρδία της ἥμασσε.

Γλυκύς τις λόγος ἐν τούτοις κατεπράϋνε τὴν λύπην της, καὶ πολὺ ἐπεθύμει νὰ γνωρίσῃ τὴν μαθήτριαν ἥτις ὑπερήσπισεν αὐτὴν κατὰ πασῶν· ἀλλ' ἐκ τῆς σκιάδος ἤκουε μόνον ἀδυνατοῦσα νὰ ἴδῃ.

— Τέλος πάντων, ἐτελείωσε, εἶπεν, δὲν θὰ ἔχω φίλην ἐδῶ μέσα.

Ἀλλ' ἀνυψώσασα τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὴν πρόσοψιν τῆς οἰκίας ἐρρίγησεν εὐαρέστως ἰδοῦσα τὸ λευκὸν ῥόδον ἐπιχαρίτως κινούμενον πρὸ τοῦ παραθύρου, καὶ ὑποκλῖνον ὡς νὰ τὴν ἐχαιρέτιζε.

— Καλό μου τριαντάφυλλο! εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ Κλαίρη, ἐσὲ θὰ ἔχω φίλην, ἐσὲ ποῦ μοῦ ἔδωκες μίαν στιγμὴν εὐτυχίας ἀφ' ὅτου ἔφυγα ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας.

Ἡ βοηθὸς ὁδηγήσασα τὴν Κλαίρην εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως ἐλάλησε πρὸς αὐτὴν φιλοφρόνως, ἐξ οὗ ἡ νέηλυς μαθήτρια ἐνθαρρυνθεῖσα ἠρώτησε τὴν διδασκάλισσαν·

— Διατί ἀπαγορεύεται νὰ κόπτουν ἄνθη;

— Διότι ἠθέλησαν νὰ ἐπιβάλουν μίαν στέρησιν περὶ πλέον, ἀπεκρίθη ἡ βοηθὸς ξηρῶς.

Ἡ Κλαίρη δὲν ἐνόησε καλῶς τὸ λεχθέν, ἀλλὰ

Digitized by Google

προσέκλινεν ώσεὶ εἶχεν ἐννοήσῃ αὐτὸ ἐντελέστατα.

Ἡ πρώτη ἐκείνη τῶν μαθημάτων ἡμέρα, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐπαναλαμβάνεται μονοτόνως καὶ ἀμεταβλήτως ἐπὶ μακρόν, δὲν ἐφάνη τόσον ἀνιαρὰ ὅσον ὑπέθετεν· αἱ διδασκάλισσαι τῆς φωνητικῆς μουσικῆς καὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τῇ ἐνέπνευσαν ἀμέσως ἀγάπην, ἐπειδὴ δ' ἠγάπα πολὺ τὴν μουσικὴν διεῖδεν ἐν τῇ σπουδῇ αὐτῆς διαρκῆ ψυχαγωγίαν, ἀποζημιοῦσαν αὐτὴν διὰ τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἱστορίαν, τὰ μαθηματικά, καὶ τοὺς κακεντρεχεῖς λόγους, οὓς ἡ ζηλοτυπία ἐξηρεύγετο κατ' αὐτῆς ἐν τῷ κήπῳ ἐν ταῖς ὥραις τοῦ διαλείμματος.

Τὴν ἐπαύριον ἡ αὐτὴ ἀκτὶς ἀφύπνισεν αὐτήν· εἶδε τὴν αὐτὴν ταλαντωμένην ἐπὶ τοῦ τοίχου σκιάν, καὶ τὸ πρῶτον ὃν ὅπερ ἐσκέφθη ἦτο τὸ λευκὸν ἐκεῖνο ῥόδον τοῦ Ἀπριλίου, ὅπερ ὑπέκλινεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου ὡς πρωϊνὴ ἐπισκέπτις.

— Διατί λέγουν, εἶπε καθ' ἑαυτήν, ὅτι τὰ τριαντάφυλλα ζοῦν μόνον ἕνα πρωΐ; Αὐτὸ εἶνε λάθος, τὸ ὁποῖον ἔκαμαν ἄνθρωποι ποῦ δὲν ἐμβῆκαν ἐσωτερικοὶ εἰς παρθεναγωγεῖον. Αὐτὸ τὸ τριαντάφυλλο ζῇ δύο ἡμέρας τώρα, καὶ θὰ ζήσῃ καὶ ὅλην τὴν ἑβδομάδα. Θὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸν εἰς τὴν προσευχήν μου νὰ τ' ἀφήσῃ νὰ ζήσῃ ἕνα μῆνα τὸ ὀλιγώτερο!

Πράγματι τὸ ῥόδον ἐφαίνετο εὐεκτοῦν· οὐδὲν σύμπτωμα ἀγωνίας ἐφαίνετο ἐπὶ τῶν λευκῶν του πετάλων. Ἡ Κλαίρη ἐχάρη πολὺ ἰδοῦσα αὐτὸ ἀνθηρὸν καὶ ἀκμαῖον, ἐφίλησεν αὐτὸ μετ' ἄκρας προσοχῆς, ἐκ φόβου μὴ τὸ μαράνῃ, καὶ τὸ ῥόδον ἀνεγερθὲν ὑπὸ τῆς αὔρας συνήντησε μικρὰν πλεξίδα μαύρης κόμης καὶ ἔπαιξε φαιδρῶς μετ' αὐτῆς, ὡσεὶ ὅπως τῇ εὐχαριστήσῃ διὰ τὸ ἀγγελικὸν φίλημα ὅπερ ἔλαβεν.

Ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, ὅτε ἡ φαντασία εἶνε ζωηρά, τὰ πάντα προσωποποιοῦνται.

Ἡ Κλαίρη διὰ τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ λευκοῦ ῥόδου ἤρξατο προσοικειουμένη τὸν ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ βίον.

Δὲν ἀνησύχει πλέον ἀκούουσα ἐνίοτε κακεντρεχεῖς λόγους ἐν τῷ κήπῳ· ἐδείκνυε ψυχρὰν τινα φιλοφροσύνην πρὸς πάσας τὰς μαθητρίας μετ' οὐδεμιᾶς στενότερον συνδεομένη. Ἂν τὰ λευκὰ ῥόδα ἔζων δύο ἔτη, ἡ Κλαίρη θὰ ὑφίστατο λίαν ἀνωδύνως τὴν ἀπὸ τῆς πατρικῆς οἰκίας ἐξορίαν.

Δυστυχῶς ὅμως τὸ λευκὸν ῥόδον ἔδειξεν ἤδη τὰ πρῶτα τῆς παρακμῆς σημεῖα καὶ μεθ' ὅλας τὰς μερίμνας ἃς δύναται νὰ καταβάλῃ κόρη πρὸς ἀδελφὴν ἀνιάτως ἀσθενοῦσαν, τὸ δυστυχὲς ῥόδον ἀπώλεσε τὸ ὡραῖον χρῶμά του, ἐφυλλορρόησε, καὶ ἐξέπνευσεν εἰς δακρύβρεκτον τῆς Κλαίρης φίλημα.

Τότε ἡ Κλαίρη δὲν ἐνόμισεν ὅτι παρέβαινε τὸν κανονισμὸν τοῦ παρθεναγωγείου ἂν ἔκοπτε τὸ στέλεχος ὅπερ ἐβάσταζε τὰ λείψανα τοῦ ἄνθους, καὶ ἐφύλαξεν αὐτὸ εἰς κιβωτίδιόν τι.

Ἐκ τῆς συνεχείας τῆς ἱστορίας ταύτης θέλομεν ἴδῃ ὅτι τὸ μέλλον καὶ ἡ τύχη τῆς Κλαίρης ἦσαν ἐν τῷ κιβωτιδίῳ ἐκείνῳ.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

ΑΙ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ

ἐπὶ ταῖς ἐξετάσεσι τοῦ Διαδόχου.

Παραλαμβάνομεν ἐκ τῆς «Ὥρας» τὰς προσφωνήσεις τοῦ βασιλέως ἡμῶν καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Χ. Τρικούπη κατὰ τὸ δοθὲν γεῦμα ἐπὶ ταῖς ἐξετάσεσι τοῦ Διαδόχου.

Τὸ αἴσιον γεγονὸς τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, ἐκπαιδεύσεως τοσοῦτον λαμπρῶς συντελεσθείσης, ὡς διετράνωσαν αἱ ἐξετάσεις τοῦ βασιλόπαιδος, πληροῖ τοὺς μυχίους πόθους σύμπαντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅπερ μετ' εὐφροσύνης βεβαίως θὰ ἀναγνώσῃ τὰς προσφωνήσεις τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Τρικούπη. Αἱ πατριωτικαὶ λέξεις τοῦ βασιλέως θὰ εὕρωσιν ἠχὼ εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν, ἐξεγείρουσαι παλμοὺς εὐλόγου συγκινήσεως· ἡ εὔγλωττος δὲ καὶ ἐμβριθὴς προσλαλιὰ τοῦ κ. Τρικούπη θὰ ἀναγνωσθῇ ὡς ἡ ἀνταξία ἀπήχησις τῶν αἰσθημάτων ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, τοῦ ἐντὸς καὶ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου. Ὁ μὲν βασιλεὺς εἶπε τὰ ἑπόμενα:

«Συγχαίρων σήμερον τὸν υἱόν μου καὶ ἐμὲ αὐτὸν διὰ τὰ λαμπρὰ καὶ εὐχάριστα ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεών του, ὀφείλω κατὰ καθῆκον ἐν πρώτοις νὰ ἐκφράσω πρὸς σᾶς, κύριε Λύδερς, τὰς θερμὰς καὶ ἐγκαρδίους εὐχαριστίας μου διὰ τὴν ἱκανότητα, ἣν ἐπεδείξατε, καὶ διὰ τὴν ἀφοσίωσιν μεθ' ἧς συνετελέσατε τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ μου. Εὐχαριστῶ ἐπίσης πάντας ὑμᾶς, κύριοι καθηγηταί, διὰ τὴν ἄοκνον ἐπιμέλειαν, μεθ' ἧς ἐξετελέσατε τὰ καθήκοντά σας. Εἰς ὑμᾶς πάντας ὀφείλομεν τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα τῶν σημερινῶν ἐξετάσεων. Προσηνέγκατε οὕτω εἰς τὴν φίλην πατρίδα καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος σπουδαίαν ὑπηρεσίαν, νὰ ἦσθε δὲ ὅλοι πεπεισμένοι, ὅτι ὁ υἱός μου θέλει πάντοτε ἐκτελεῖ τὸ καθῆκόν του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος μετ' ἀγάπης καὶ πίστεως.»

Ὁ δὲ πρωθυπουργὸς κ. Χαρίλαος Τρικούπης εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἐπιτρέψατε, Μεγαλειότατε, εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀξιωθέντας τῆς τιμῆς ἵνα παρασταθῶμεν εἰς τὴν ἄρτι λήξασαν τριήμερον δοκιμασίαν τοῦ διαδόχου, ὅπως ἀπηχήσωμεν τὴν ἔκφρασιν τῆς χαρᾶς ἡμῶν ἐπὶ τῷ ἀποτελέσματι τῆς δοκιμασίας ταύτης.

«Ἐξῆλθεν ὁ διάδοχος τοῦ ἀγῶνος, φέρων πρὸς

Digitized by Google

ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ τῷ ζητήσωσι λόγον τοῦ βίου αὐτοῦ, πρὸς τοὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου καθημένους γονεῖς αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ ἔθνος, τὴν ἀπόδειξιν ὅτι εἰργάσθη ἐν πλήρει τῇ συνειδήσει τῶν ἐπιβαλλομένων ὑποχρεώσεων εἰς Ἕλληνα βασιλόπαιδα καὶ διάδοχον τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου.

«Ἀντελήφθημεν πάντες τῶν δώρων, δι' ὧν δαψιλῶς ἐπροίκισεν ἡ φύσις τὸν διάδοχον, καὶ τῆς καλλιεργείας τῶν δώρων τούτων ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ καὶ τῶν καθηγητῶν. Ἀντελήφθημεν τῆς ἀσφαλοῦς κρίσεως, τῆς εὐρείας μνήμης, τῆς διαυγείας τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ εὐστόχου τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν ἔν τε τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ καὶ ἐν ξέναις γλώσσαις. Ἀντελήφθημεν τῆς εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἐφέσεως καὶ τῆς εἰς ταῦτα ἐπιδόσεως, ὡς ἀπεκδέχεται τὸ ἔθνος παρὰ τοῦ ἱσταμένου εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου. Ἰδίως ὅμως ἀγαλλόμεθα ἐφ' ᾗ ἠρύσθημεν ἐκ τῶν ἐξετάσεων αὐτοῦ πεποιθήσει, ὅτι γινώσκει τί ὀφείλει πρὸς ἑαυτόν, τί ὀφείλει πρὸς τοὺς γονεῖς, τί ὀφείλει πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ ἔχει τὴν θέλησιν καὶ τὴν δύναμιν ν' ἀναδειχθῇ ἄξιος τῶν προσδοκιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ.

«Αἱ γνώσεις καὶ ἡ μόρφωσις, ὧν ὑπήρξαμεν μάρτυρες, δὲν ἠδύναντο νὰ παραχθῶσιν ἐκ μόνης τῆς συνήθους φιλοπονίας ἐπιμελοῦς μαθητοῦ. Τὴν ἐξήγησιν τοιούτων φαινομένων ἀνευρίσκομεν μόνον εἰς αἴτια ἠθικά, εἰς βαθεῖαν συναίσθησιν ἱερᾶς ἀποστολῆς.

«Ἀπένειμεν ὁ βασιλεὺς ἔνθερμα, ὅσον καὶ δίκαια, εὐχαριστήρια πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀγωγῆς καὶ πρὸς τοὺς καθηγητὰς τοῦ διαδόχου, ἀλλὰ καθῆκον ἐπιβάλλεται καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς παραστάθέντας εἰς τὰς ἐξετάσεις, ἵνα διερμηνεύσωμεν τὴν ὀφειλομένην τῷ βασιλεῖ εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῇ ἐπιτελέσει ὑψίστου βασιλικοῦ καθήκοντος διὰ τῆς μερίμνης, ἣν ἐπεδείξατο, ἐποπτεύων διὰ τοιούτου διευθυντοῦ τὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ διαδόχου καὶ διὰ τοιούτων καθηγητῶν τὰ τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ πρὸς ἣν κέκληται ἐθνικὴν λειτουργίαν.

«Μεταβαίνων ἤδη ὁ διάδοχος εἰς νέον στάδιον βίου, καθ' ὃ ἄρχεται τῆς ἐπιτελέσεως τῆς λειτουργίας ταύτης, συνδυάζων πρὸς τὰς τέως ἀποκλειστικῶς θεωρητικὰς σπουδὰς τὴν ἐφαρμογήν, θὰ ἔχῃ ἐν τούτῳ ἄμεσον ἀντιλήπτορα καὶ ὁδηγὸν τὸν Βασιλέα, μυούμενος ἀπὸ τοῦδε εἰς ἣν ὀφείλει νὰ παρέχῃ αὐτῷ ὡς διάδοχος τοῦ θρόνου τελεσιουργὸν συνδρομήν. Συμπράττων μετὰ τοῦ βασιλέως, θὰ διδάσκηται ἐκ τῆς παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπληρώσεως τῶν συνταγματικῶν καὶ ἐθνικῶν τοῦ θρόνου ὑποχρεώσεων, ὅτι ἡ εἰλικρινὴς τοῦ συντάγματος ἐφαρμογὴ ἐπαγίωσε τὰ θεμέλια τοῦ θρόνου, διὰ τῆς πληρώσεως δὲ τῶν ἐθνικῶν ὑποχρεώσεων κατέκτησεν ἡ βασιλεία τὴν συνείδησιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Συνεχίζων ὁ ἡγεμὼν τὰς ἐθνικὰς ἐνεργείας τῶν μεταβαλλομένων κυβερνήσεων καὶ παρέχων ἑαυτὸν εἰς τὸν κατεσπαρμένον ἑλληνισμὸν ὡς κέντρον τῆς ἑνότητος αὐτοῦ, ἐκπληροῖ διπλῆν λειτουργίαν, τὴν τοῦ συνταγματικοῦ βασιλέως, οὗ τινος ἡ ἀρχὴ ἐπεκτείνεται ὅσον καὶ τὸ κράτος, καὶ τὴν τοῦ ἕλληνος βασιλέως, διέποντος τὰς τύχας τῶν πέραν τῶν συνόρων, ὅσοι αὐτὸν ἀναγνωρίζουσιν ἐθνικὸν ἄρχοντα, ἄνευ νομίμου ὑποχρεώσεως, ἀλλ' ἐξ ὑποχρεώσεων τῆς καρδίας.

«Εὐελπιζόμεθα ὅτι τοιαύτης ἐνεργείας ἐπὶ μακρὸν ἔσται συμπράκτωρ ὁ διάδοχος, παρασκευάζων ἑαυτὸν πρὸς τὸ μέλλον καὶ παρέχων τῷ πατρὶ ἀνακούφισιν.

«Ἐν τῇ ἐλπίδι ταύτῃ προπίνω ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ βασιλέως, προπίνω ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐημερίας τῆς βασιλίσσης, παρούσης νοερῶς κατὰ τὴν οἰκογενειακὴν ταύτην καὶ ἐθνικὴν τελετήν, καὶ εὔχομαι ἵνα, ἐξακολουθῶν ὁ βασιλεὺς στερρῷ τῷ ποδὶ τὴν συνταγματικὴν καὶ ἑλληνικὴν αὐτοῦ πορείαν, καὶ παράπλευρον ἐν ταύτῃ ἔχων τὸν διάδοχον, κατευοδώσῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ βουλῶν τῆς θείας προνοίας.»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀφορμὴν λαμβάνουσα ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Β', ἰταλικὴ τις ἐφημερὶς ἀναφέρει τὰ ὀνόματα παραφρόνων βασιλέων τῶν παρελθόντων χρόνων. Τοιοῦτοι δ' ἦσαν ὁ Ναβουχοδονόσωρ, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλῶνος, ὅστις ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ ἐκδιωχθεὶς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἤσθιε χόρτον ὡς βοῦς, καὶ αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμεγαλύνθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων· ὁ Καλιγούλας ὁ κηρύξας ἑαυτὸν Δία καὶ τὸν ἵππον του ἀναγορεύσας ὕπατον· ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος ὁ ΣΤ', ὁ ἀναγκασθεὶς νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου ἐν ἔτει 1393, οὗ πρὸς διασκέδασιν ἐπενόησεν ἡ βασίλισσα σύζυγός του τὸ χαρτοπαίγνιον. Παράφρων ἦτο καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ὁ ΙΑ' καὶ ἡ βασίλισσα Ἰωάννα τῆς Καστιλίας. Ὁ σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Α' ἐξεθρονίσθη ἐν ἔτει 1617 διὰ παραφροσύνην. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας Φερδινάνδος ὁ ΣΤ' ἐνόσει ἀνίατον μελαγχολίαν· ὁ τῆς Δανίας Χριστιανὸς ὁ Ζ' ἔζησεν ἐγκεκλεισμένος ἐπὶ ἔτη 24 ἀπὸ τοῦ 1784 καὶ ἐφεξῆς ἐν τῷ πύργῳ Ῥενδεβούργῳ παράφρων, ὁμοίως καὶ ὁ τῆς Ἀγγλίας βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Γ' ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Οὐίνδσωρ. Ἀλλ' ὁ κατάλογος οὗτος τῆς ἰταλικῆς ἐφημερίδος εἶναι ἀτελὴς καὶ ἐλλιπέστατος, καὶ ὄντως δυσχερὴς εἶναι ἡ ἀπαρίθμησις πάντων τῶν μαινομένων, ὅσοι ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἐκυβέρνησαν λαούς.

Ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, ἣν διώρισεν ὁ ὑπουργὸς τοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας, τὸ σχέ-

Digitized by Google

διον τοῦ μηχανικοῦ Eiffel περὶ οἰκοδομῆς σιδηροῦ πύργου, ὕψους 300 μέτρων, καθ' ὃν χρόνον θὰ γείνῃ ἐν Παρισίοις ἡ διεθνὴς ἔκθεσις. Τὸ τεράστιον ἔργον θὰ δεικνύῃ ἐμπράκτως πάσας τὰς προόδους τῆς συγχρόνου μεταλλουργίας. Πλὴν τινων ἐλλείψεων ἃς ὑπέδειξε, καὶ ὧν εὔκολος ἡ διόρθωσις, ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρησε τὸ σχέδιον ἐφαρμόσιμον. Ὑπολείπεται νῦν νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ ἄλλης ἐπιτροπῆς τὸ ζήτημα τῆς πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἀπαιτουμένης δαπάνης.

Τὴν πρόοδον τῆς Ἰαπωνίας ἐν τοῖς γράμμασι καταδεικνύουσιν ἄριστα οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί, οὓς ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ «Αὐστριακοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος περὶ τῆς Ἀνατολῆς». Κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1885 ὑπῆρχον ἐν Ἰαπωνίᾳ 551 τυπογραφεῖα καὶ 3538 βιβλιοπωλεῖα. Τούτων 128 τυπογραφεῖα καὶ 591 βιβλιοπωλεῖα ὑπῆρχον ἐν μόνῳ τῷ Τοκίῳ, τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἰαπωνικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἐξεδίδοντο καὶ 24 πολιτικαὶ ἐφημερίδες, ὧν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1885 ἐξεδόθησαν περὶ τὰ δύο καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ἀντιτύπων. Αἱ πολιτικαὶ ἐφημερίδες ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλλωσιν ἐγγύησιν, τῆς ὑποχρεώσεως δὲ ταύτης ἐξαιροῦνται αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ συγγράμματα. Συνηθεστάτη εἶναι καὶ ἡ δημοσίευσις ἀγγελιῶν ἐν ταῖς Ἰαπωνικαῖς ἐφημερίσι.

Κατὰ τὴν ἀρτίως γενομένην ἀπογραφὴν τῶν Παρισίων ὁ πληθυσμὸς τῆς μεγαλοπόλεως ἐκείνης ἀνέρχεται εἰς 2,254, 306 κατοίκους, ἤτοι 14378 πλείονας τῶν κατὰ τὸ 1881. Ἀξία παρατηρήσεως εἶναι ἡ ἐλαχίστη κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ. Εἰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων εἶναι ἐν Παρισίοις μικρὸν ἀνώτερος τοῦ τῶν θανάτων, ὅμως φυσικῶς αὐξάνει ὁ πληθυσμὸς τῶν Παρισίων ἐτησίως κατὰ 10000. Ἔπρεπεν ἄρα κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην νὰ αὐξήσῃ κατὰ 50000, αὐξήσας δὲ μόνον κατὰ 15000 περίπου, ἕπεται ὅτι πράγματι ἠλαττώθη κατὰ 35,000 περίπου. Τὰ πορίσματα τῆς ἀπογραφῆς ταύτης ἀποδείκνυσι περιεργότατα ἡ παραβολὴ πρὸς τὰ τῆς ἀπογραφῆς τῶν ἄλλων μεγαλοπόλεων τῆς Εὐρώπης. Ἐν Βερολίνῳ, ἔχοντι κατοίκους 1,350,000 ἤτοι 900,000 περίπου ὀλιγωτέρους τῶν Παρισίων, ὁ πληθυσμὸς ἐν μιᾷ πενταετίᾳ ηὔξησε κατὰ 250,000, τουτέστιν ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Βερολίνου εἶναι δεκαπενταπλασία τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Παρισίων. Τὸ δὲ Λονδῖνον ἐν ἔτει 1860 εἶχε 2,500,000 κατοίκων, νῦν δὲ ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατομμύρια, ἤτοι ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἐν μιᾷ εἰκοσιπενταετίᾳ ἐδιπλασιάσθη.

Ἐπιστολὴ Αἰμιλίου Ὠζιέ. — Ὡς γνωστὸν ὁ διάσημος δραματικὸς συγγραφεὺς Ὠζιὲ δὲν γράφει πλέον ἀπὸ τινων ἐτῶν. Ἡ διακοπὴ αὕτη δὲν προέρχεται ἐκ τύχης, ἀλλ' ἐκ σταθερᾶς ἀποφάσεως τοῦ μεγάλου δραματοποιοῦ, οὗ ἡ ἑπομένη ἐπιστολὴ ἐξηγεῖ τοὺς ὑπαγορεύσαντας αὐτὴν λόγους:

«Ἀγαπητέ μοι φίλε, ἔμαθον ἐκ πείρας ὅτι οἱ συγγραφεῖς σταματῶσιν ἢ πολὺ ταχέως ἢ πολὺ ἀργά. Εἰς αὐτοὺς ἐναπόκειται ἡ ἐκλογή. Ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ παύσω γράφων πολὺ ταχέως, θὰ σᾶς εἴπω δὲ ποῖον τὸ πεῖσάν με αἴτιον. Νέος ὢν ἔτι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου μου, εὑρέθην ἡμέραν τινὰ ἐν τῷ γραφείῳ διευθυντοῦ τινος θεάτρου. Ἦτο εὐγενέστατος ὁ διευθυντὴς ἐκεῖνος! Ἐν ᾧ συνωμιλοῦμεν θεράπων τις ἔφερεν εἰς αὐτὸν ἐπισκεπτήριόν τι. Ἀναγνοὺς αὐτὸ ἐμόρφωσε καὶ εἶπε:

—Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ τὸν ἴδω, ἂς μ' ἀφήσῃ ἥσυχον καὶ αὐτός. Ἔρριψα τὸ βλέμμα μου ἐπὶ τοῦ ἐπισκεπτηρίου, εἶδον δ' ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐγενίου Σκρίβ. Τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἤρατο τοὺς πλείστους θριάμβους κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, τὸν βασιλέα τοῦ θεάτρου, ὑπεδέχετο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον!.. Καὶ τότε ὡρκίσθην ὅτι τοιοῦτο τι οὐδέποτε θὰ μοὶ συμβῇ.

«Δὲν θέλω οὐδεὶς διευθυντὴς θεάτρου νὰ μοὶ εἴπῃ διὰ τοῦ ὑπηρέτου του ὅτι δὲν ἔχει καιρὸν νὰ μὲ ἰδῇ. Καὶ ἰδοὺ διατί ἔλαβα τὴν ἀμετάκλητον ταύτην ἀπόφασιν. Διάγω ἁπλούστατον βίον· τὸ θέατρον δὲν μ' εὐχαριστεῖ πλέον ὡς τὸ εἶδον ἐν τῇ παραστάσει ἔργου μού τινος. Αἱ προγυμνάσεις μὲ ἐνοχλοῦν, μὲ κουράζουν, μὲ ταράττουν καὶ δὲν ἐργάζομαι πλέον. Τέκνα δὲν ἔχω, ἀγαπῶ τὴν γυναῖκά μου ἐκ καρδίας, ὡς ἁρμόζει εἰς ἑξηκονταέτη ἄνδρα, φθάσαντες δὲ ἀμφότεροι περὶ τὴν δύσιν τοῦ βίου μας ἀναμένομεν εὐλαβῶς νὰ ἐπέλθῃ ἡ νύξ.»

Νέος ὤν, ἔχει τις πλοῦτον ὅλον τὸ μέλλον, τὸ ὁποῖον πλάττει ἐν τῇ φαντασίᾳ του, γηράσκων δὲ εἶνε πτωχὸς ὅλου τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον μετὰ πόθου ἀναπολεῖ.

Ἐν τῷ βίῳ, ὡς ἐν περιπάτῳ, ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ στηρίζηται ἐπὶ ἀνδρὸς ὀλίγον τι ἀνωτέρου αὐτῆς. (Κάρρ).

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΛΟΥΟΜΕΝΟΥ

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἡ ἐφημερὶς τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ συλλόγου τῆς ὑγιεινῆς (Verein für Gesundheitspflege) δημοσιεύει τὰ ἑπόμενα ὑγιεινὰ παραγγέλματα περὶ λουτρῶν.

1. Μὴ λούου ὢν συγκεκινημένος!
2. Ἐπελθούσης σοι αἰφνιδίας κακοδιαθεσίας μὴ λούου!
3. Μετ' ἀγρυπνίαν καὶ μεθ' ὑπερβολικὴν κόπωσιν μὴ λούου, ἂν μὴ πρότερον ἀναπαυθῇς ἐπί τινας ὥρας!
4. Μὴ λούου μετὰ πολυφαγίαν, ἢ πολυποσίαν!
5. Μὴ μετάβαινε εἰς τὸ λουτρὸν ταχεῖ βήματι!
6. Φθὰς εἰς τὸ λουτρὸν ἐξέταζε τὸ βάθος τοῦ ὕδατος καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ῥεύματος.
7. Ἀποδύου βραδέως καὶ ἔμβαλλε σεαυτὸν ταχέως εἰς τὸ ὕδωρ.
8. Ἔμπιπτε βιαίως εἰς τὸ ὕδωρ, βυθίζων πρώτην τὴν κεφαλήν, ἢ ἂν μὴ τολμᾷς ἢ μὴ δύνασαι νὰ πράξῃς τοῦτο, κατάδυε ὅλον τὸ σῶμα πρὸς στιγμήν.
9. Μὴ μένε μακρὸν χρόνον ἐν τῷ ὕδατι, μάλιστα ἂν μὴ εἶσαι δεινὸς κολυμβητής.
10. Μετὰ τὸ λουτρὸν τρίβε τὸ σῶμα, ἵνα εὐκολύνῃς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ἐνδύου ταχέως, καὶ κίνει εἶτα μετρίως τὸ σῶμα.

Τηρουμένων τῶν ἀνωτέρω κανόνων, τὸ λουτρὸν καὶ τὸ κολύμβημά εἰσιν ὠφελιμώτατα καὶ ἐν καύσωνι καὶ ἐν ψύχει.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—499.

Digitized by Google

Ἀριθ. 552 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία. Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκαστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 27 Ἰουλίου 1886

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ

ΧΑΛΚΗ [1]

Προσορμιζόμενός τις εἰς τὴν νῆσον Χάλκην, κειμένην εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Ἀντιγόνης, ἀντὶ τῶν γυμνῶν βράχων καὶ τῶν ἀγόνων ἀγρῶν, οὓς κατέλιπεν, ἀνευρίσκει μᾶλλον βαθυσκίους κατωφερείας καὶ γραφικώτερα τοπεῖα.

Ἡ νῆσος Χάλκη κοσμουμένη ὑπὸ δασῶν πευκῶν, ἀρχαιῶς φυομένων ἐπὶ ταύτης τῆς ἐρυθρωποῦ γῆς τῶν Πριγκιποννήσων, καλυπτομένη ὑπὸ κομαρεῶν, χλοερῶν δρυῶν, καὶ ἐλαιῶν, ἔχουσα λιμένα κομψόν, ὡραῖα ἀκρωτήρια, καὶ ἀμμώδεις λιμενίσκους,, περιβαλλομένους ὑπὸ ζωηρᾶς καὶ πλουσίας βλαστήσεως τῶν μεσημβρινῶν κλιμάτων, διατεμνομένη ὑπὸ τερπνοτάτων ὁδῶν, ἑλικοειδῶς διερχομένων ὑπὸ δένδρα ὑψίκομα, ὑπερκειμένων δὲ θαλάσσης τοῦ βαθυτέρου κυανοῦ χρώματος, καὶ κατὰ μῆκος φερομένων θαυμασιωτάτων πανοραμάτων, περιέχουσα μεγαλοπρεπεῖς καὶ εὐμεγέθεις Μονάς, πανταχόθεν περικλειομένας ὑπὸ δένδρων, θεωρεῖται ὡς ὁ μαργαρίτης τοῦ Μαρμαρᾶ, ἐνέχουσα ἀλησμονήτους καλλονάς. Ἐν ταύτῃ εἶνε διακεχυμένη ἡ δρόσος καὶ ἡ χάρις τῶν λιμνῶν τῆς Ἰταλίας, παριστᾷ τμῆμα μικρὸν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως ἐν πλήρει Ἀνατολῇ μετὰ τοῦ κυανωτέρου οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν λαμπυριζόντων κυμάτων τοῦ Μαρμαρᾶ. Ὁ καταλιπὼν τὴν πρωΐαν φλεγόμενον δωμάτιον ξενοδοχείου τοῦ Πέραν αἰσθάνεται ἀνεκλάλητον εὐφροσύνην ἐπὶ τῇ θέᾳ ταύτης τῆς θαυμασίας φύσεως, τῆς νησιωτικῆς ταύτης ὀάσεως, τῆς διαρκῶς δροσοβόλου, τῆς τόσον ἡδυπαθῶς ὑπὸ τῆς προνοίας τεθείσης ἐκεῖ, ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς κονιορτώδους καὶ πνιγηρᾶς Κωνσταντινουπόλεως· ἡ προξενουμένη αὐτῷ ἐντύπωσις μένει ἀνεξίτηλος ἐκ τῆς μνήμης.

Ἡ Χάλκη, ἄλλοτε καλουμένη καὶ Χαλκίς, καὶ Χαλκῖτις, ἕλκει τὸ ὄνομα ἐκ μεταλλείων χαλκοῦ, πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλελειμμένων, ἅτινα τὸ πάλαι ἀπετέλουν τὸν πλοῦτον αὐτῆς. Ἴχνη σημαντικὰ ἀρχαίων ἐκμεταλλεύσεων φαίνονται ἔτι καὶ νῦν, ἰδίως ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ θελκτικοῦ κολπίσκου τοῦ ὄπισω κειμένου τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς. Ὁ χαλκὸς τοῦ Μαρμαρᾶ ἐτιμᾶτο μεγάλως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Πλεῖστοι διάσημοι ἀνδριάντες κατεσκευάσθησαν ἐξ αὐτοῦ, ἐν οἷς ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος τῆς Σικυῶνος, εἷς ὧν τῶν θησαυρῶν τῆς φιλοκάλου ταύτης πόλεως, εἰς ἣν οἱ Κρῆτες Δίποινος καὶ Σκύλλις ἐκόμισαν τὴν τέχνην τῆς γλυπτικῆς.

Τὰ τῆς Χάλκης Μοναστήρια εἶνε τὰ διασημότερα καὶ λαμπρότερα τῶν ἐν ταῖς Πριγκιποννήσοις, ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευσαν ἐπὶ Βυζαντινῶν ὡς τὰ τῶν νήσων Ἀντιγόνης καὶ Πριώτης ὡς τόποι ἐξορίας ἡγεμόνων. Ἡ Χάλκη ἕνεκα των φυσικῶν αὐτῆς θελγήτρων ἐθεωρήθη τόπος ψυχαγωγίας καὶ τέρψεως μᾶλλον ἢ κολάσεως· καὶ ἄν ποτε ἡγεμόνες καὶ ἡγεμονίδες τῆς Βυζαντινῆς αὐλῆς ἦλθον κατὰ καιροὺς νὰ ταφῶσιν ἐν τοῖς κελλίοις τῆς εὐτυχοῦς ταύτης νήσου, ἦσαν μᾶλλον ἑκούσιοι ἀναχωρηταί, ἢ ἄθλιοι ἐξόριστοι, ἀναμένοντες ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τὸν ἀκρωτηριασμὸν καὶ τὸν θάνατον.

Ἡ πόλις τῆς Χάλκης, ἐπιχαρίτως ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς παραλίας, τῆς νευούσης πρὸς τὴν Πρίγκιπον, οὐδὲν ἔχει τὸ ἄξιον λόγου. Εἶναι σωρεία ἀγροτικῶν μεγάρων καὶ ξυλίνων οἰκίσκων, ἄνευ ἱστορίας, ἠρέμα ἐξαπλουμένων ἐπὶ τῆς ἀκτῆς χαρίεντος κολπίσκου. Ἡ πόλις ὁρίζεται πρὸς Δ ὑπὸ τῶν στοίχων ὑψικόμων κυπαρίσσων τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πρὸς Α ὑπὸ τοῦ ὡραίου ἀκρωτηρίου, ἐφ' οὗ εἶνε ἐκτισμένη ἡ Μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος, πρὸς Β ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς κορυφῆς τῆς νήσου, ἐφ' ἧς ὑψοῦται γηραιὸς γραφικὸς πύργος, σκοπιὰ ἀπαραμίλλητος, ἀρχαία θέσις σκοπιωρῶν, μεταβληθεὶς εἶτα εἰς ἀνεμόμυλον, ἤδη ἠρειπωμένον.

Ἡ φήμη τοῦ ὀνόματος τῆς Χάλκης προῆλθεν ἐκ τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ πλουσίων αὐτῆς Μοναστηρίων. Οἱ εὐαγεῖς οὗτοι οἶκοι εἶνε τρεῖς, ὧν ὁ μὲν εἷς εἶνε κεκλεισμένος σήμερον, οἱ δὲ λοιποὶ δύο πρὸ χρόνων δὲν ἐκπληροῦσι τὸν ἀρχικὸν αὐτῶν προορισμόν. Ἡ πρώτη Μονή, ἣν βλέπουσι τὸ πρῶτον οἱ ἐξ Ἀντιγόνης καταπλέοντες, εἶνε ἡ τῆς Θεοτόκου, κειμένη ἐπὶ θαυμαστῆς θέσεως ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἰς τὴν Μονὴν ταύτην μεταβαίνουσιν ἐκ τῆς πόλεως τῆς

1. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ G. Schlumberger «Les Iles des Princes».

Digitized by Google

Χάλκης διερχόμενοι τὴν νῆσον δι' ἀτραπῶν χαριεστάτων κατὰ μῆκος εὐρείας θαλάσσης, ἑλισσομένων ὑπὸ εὐώδεις πεύκας καὶ ἀργυροχρόους ἐλαίας, διὰ κατωφερειῶν χλοερῶν, ἀπέναντι σκηνογραφικῶν τοπείων ἀνὰ πᾶν βῆμα μεταβαλλομένων, διὰ κολπίσκων ἀγρίων καὶ μονήρων, ἀληθῶν ἐρημιῶν ἐν πλήρει παραδείσῳ τῆς φύσεως, ὅπου τὸ ὕδωρ τοῦ Μαρμαρᾶ κοιμᾶται τόσον γαλήνιον ὑπὸ πύρινον οὐρανὸν ὥστε φαίνεται οἱονεὶ κάτοπτρον χρυσοῦν.

Ἡ Μονὴ τῆς Θεοτόκου ὑπῆρξεν ἡ κυριωτάτη τῆς νήσου. Ἔτι καὶ νῦν δὲ εἶνε διάσημος ἀνὰ πάντα τὸν ἑλληνικὸν κόσμον. Κεῖται μεταξὺ δύο ἀκρωτηρίων ἐπὶ δροσεροῦ καὶ δασώδους οροπεδίου ὑπερκειμένου τῆς θαλάσσης εἰς μέγιστον ὕψος. Τὰ εὐρύχωρα καὶ ὑψηλὰ οἰκοδομήματα αὐτῆς ἀνακαινισθέντα ἐντελῶς κατέχονται ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς, σχολῆς ἀνθούσης ὡς πᾶσαι αἱ ἱδρυθεῖσαι καὶ συντηρούμεναι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τῆς φυλῆς ταύτης, ἥτις σὺν ταῖς λοιπαῖς ὀργᾷ πρὸς τὴν μάθησιν. Πρὸ ἑκατονταετηρίδων ἡ Μονὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἓν τῶν σπουδαιοτάτων θρησκευτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν κέντρων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἄπειροι δὲ Πατριάρχαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποθανόντες ἐτάφησαν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἐπὶ τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας.

Εἶνε πιθανόν, καὶ δὴ σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ἔκειτο κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους εἰς τὴν θέσιν ταύτην Μονή. Ἡ ποιητικὴ σιγὴ τῶν ὡραίων τούτων τόπων, ἡ απομόνωσις, τὸ μεγαλεῖον τῆς τοποθεσίας, πιθανῶς προσείλκυσαν ἐνωρὶς ἐνταῦθα τῆς θεοσοφίας ὀπαδούς, ἀφιερωθέντας εἰς διαρκῆ ἔρευναν τῶν ἰδίων αὐτῶν συνειδήσεων. Ἐν τούτοις πάντες συμφωνοῦσιν εἰς τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ ἀληθὴς κτίστης τοῦ εὐαγοῦς οἴκου, ὃν σήμερον ἀντικατέστησαν τὰ σημερινὰ κτίρια εἶνε ὁ Ἰωάννης Η' Παλαιολόγος, ὁ προτελευταῖος βασιλεὺς τῶν Βυζαντινῶν, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τῆς θέσεως πιθανῶς ἀρχαιοτέρου μοναστηρίου ᾠκοδόμησε νέον μεγαλοπρεπὲς εἰς μνήμην Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τοῦ συνωνύμου αὐτῷ πάτρωνος.

Ὁ Ἰωάννης Η' εἶνε κυρίως διάσημος διὰ τὸ μακρὸν ταξείδιον αὐτοῦ εἰς τὴν Δύσιν, καὶ τὴν παράστασιν ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Φερράρας τοῦ 1438, τῇ συνελθούσῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Πάπα Εὐγενίου Δ', τὴν βραδύτερον μετενεχθεῖσαν εἰς Φλωρεντίαν, ἕνεκα ἐνσκήψαντος λοιμοῦ. Ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ Συνόδῳ ἐκείνῃ ὑπέγραψε τὴν ἕνωσιν τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἕνωσιν βραδέως ἐπελθοῦσαν ὅπως σώσῃ ἐκ τῆς καταστροφῆς κράτος καταρρέον, καὶ ἥτις ἐναυάγησεν ἐκ τῆς θρησκομανίας τῶν κατοίκων τοῦ Βυζαντίου. [1]

Ὁ θεολόγος οὗτος ἡγεμών, οὗτινος ἡ μακρὰ διαμονὴ ἐν Ἰταλίᾳ ἀποτελεῖ ἓν τῶν περιεργοτάτων ἱστορικῶν ἐπεισοδίων τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, διαδοχικῶς συνεζεύχθη μετὰ τριῶν γυναικῶν. Τῷ 1414, ὄντος ἔτι τούτου πρίγκιπος διαδόχου, ὁ πατήρ του, ὁ αὐτοκράτωρ Μανουήλ, ἔδωκεν αὐτῷ γυναῖκα ἡγεμονίδα Ῥωσσίδα ἡλικίας ἕνδεκα ἐτῶν, θυγατέρα τοῦ Βασιλείου Δημήτροβιτς, μεγάλου δουκὸς τῆς Μόσχας. Ἡ δύστηνος αὕτη κόρη, ἥτις ἠγαπᾶτο ὑφ' ὅλης τῆς αὐλῆς, ἀπέθανε μετὰ τρία ἔτη ἐν ἐπιδημίᾳ πανώλους, ἥτις ἀπεδεκάτισε καὶ κατηρήμωσε τὸ Βυζάντιον, καὶ ἥτις ἀφήρπασεν ὡσαύτως καὶ ἕνα υἱὸν τοῦ Βαγιαζίτου. Ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἐνυμφεύθη ἐκ νέου κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1420 μετὰ τῆς Σοφίας, θυγατρὸς τοῦ Μαρκησίου Ἰωάννου Β' τοῦ Μοντφερατικοῦ καὶ τῆς Ἰσαβέλλας πριγκιπέσης τῆς Μαγιόρκας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐγένετο συμμέτοχος τοῦ θρόνου μετὰ τοῦ πατρός του ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ὄντος. Ἡ νέα Ἰταλὶς ὠνομάσθη Παλαιολογίνα· ἀλλ' ὁ δεύτερος οὗτος γάμος, ὁ τελεσθεὶς τῇ 19 Ἰανουαρίου ὑπῆρξεν ἀτυχής· διότι ἡ Σοφία ἦτο μὲν εὐπαίδευτος, ἀγαθή, γλυκεῖα, γυνὴ ἔξοχος, ἀλλ' ἦτο τόσῳ δυσειδής, ὥστε οὐδέποτε ὁ Ἰωάννης συγκατένευσε νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ὡς σύζυγον.

Ἡ νέα αὕτη βασίλισσα, ἥτις τῇ ἐντολῇ τοῦ πάπα Μαρτίνου θέλοντος νὰ συνδιαλλαγῇ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, συνεζεύχθη βασιλέα σχισματικόν, διατηροῦσα τὸ δόγμα της, διήγαγεν ἐπὶ ἓξ ἔτη ἄθλιον βίον. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ πλειότερον τὴν ἀποστροφήν, ἣν ἐνέπνεε πρὸς τὸν Ἰωάννην Παλαιολόγον, ὃν ἐδέχθη νὰ λατρεύῃ, ἀλλ' ὁ ὁποῖος διῆγε βίον ἀκόλαστον, ἀπεφάσισε νὰ διαζευχθῇ ἀπὸ τούτου κατ' ἴδιον τρόπον. Μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μανουήλ, καὶ τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἰωάννου Η' διέπλευσεν ἑσπέραν τινὰ τὸν Κεράτιον κόλπον καὶ κατέφυγεν εἰς τοὺς ὁμοφύλους αὐτῇ Γενουησίους τοῦ Γαλατᾶ, οἵτινες περιχαρεῖς γενόμενοι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὅπως παράσχωσι πράγματα εἰς τοὺς Παλαιολόγους, οὓς ἐμίσουν, ἔσπευσαν νὰ φυγαδεύσωσι τὴν βασιλίδα ἐπὶ γαλέρας ἐρχομένης ἐκ Ταναΐδος, τῆς κειμένης εἰς τὸν βαθύτατον μυχὸν τῆς Ἀζοφικῆς. Ἡ Σοφία ἀποβιβασθεῖσα εἰς Γενούην, ἔνθα ἐγένετο δεκτὴ μετὰ βασιλικῶν τιμῶν, ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ ἐνταφιάσῃ εἰς τὸ βάθος μοναστηρίου λύπην, ἥτις κατέληξε μετὰ τοῦ βίου της. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει οἱ ἔμποροι τοῦ

1) Δὲν συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ σοφοῦ συγγραφέως εἰς τοὺς λόγους τῆς ἀποτυχίας τῆς ἑνώσεως, πασιγνώστων ἱστορικῶς ὄντων τῶν αἰτίων, ἅτινα ἐπέφερον τὴν ἀποτυχίαν. Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν δύνανται ν' ἀναγνώσωσι τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τόμῳ Ε' σελ. 337, τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου, καὶ ἐν ταῖς Ἱστορικαῖς μελέταις τοῦ Μ. Ῥενιέρη, «Ὁ Ἕλλην Πάπας Ἀλέξανδρος, τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδος», ἔνθα δραματικώτατα ἐκτίθενται τὰ τῆς Συνόδου. Σημ. Μεταφρ.

Digitized by Google

Γαλατᾶ ἤθελον ἀποτίσει βαρεῖαν ζημίαν ἐπὶ τῇ ἄφρονι αὐτῶν συμμετοχῇ εἰς τὸ βασιλικὸν τόλμημα, ἀλλ' ἐν τῇ προκειμένῃ οὐδόλως ἠνωχλήθησαν· διότι ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος, νέος ὡραῖος καὶ ἄσωτος, εὐχαριστηθεὶς ἐπὶ τῇ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ γυναικὸς μεμψιμοίρου, τῆς ὁποίας ἡ κλαυθμηρὰ παρουσία ἦτο δι' αὐτὸν ἀδιάλειπτος ἐπίπληξις, ἀπέφυγε νὰ προβῇ εἰς διάβημά τι μετὰ τὸ γεγονός, τὸ τόσον ὀλίγον κολακευτικὸν τῆς τιμῆς του. Μετὰ ἓν ἔτος δέ, εὐθὺς ὡς ἠδυνήθη, ἦλθεν εἰς τρίτον γάμον μετὰ ἡγεμονίδος πρὸς ἣν κατελήφθη ὑπὸ ὑπερβολικοῦ ἔρωτος. Αὕτη ἦτο ἡ Μαρία Κομνηνὴ θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξίου Δ' τῆς Τραπεζοῦντος. Μια τῶν ἀδελφῶν τῆς νέας βασιλισσης εἶχεν ὑπανδρευθῇ τὸν ἡγεμόνα τῶν Τουρκομάνων Τζιχὰν Σάχην, ἑτέρα τὸν ἡγεμονα τῶν Σέρβων Γεώργιον Βραγκοβιτζ. Εἷς των ἀδελφῶν της ἦτο ὁ Καλογιάννης μέλλων φονευς τοῦ πατρος του, [1])καὶ μέλλων αὐτοκρατωρ τῆς Τραπεζοῦντος· ὥστε ἡ νέα βασίλισσα εἶχε πανταχόθεν συγγένειαν πρὸς ἡγεμονικοὺς οἴκους. Ἐκέκτητο δὲ πρὸς τούτοις ἐξαισίαν καλλονὴν καὶ περιεβάλλετο ὑπὸ χάριτος ἀξιεράστου σπινθηροβολούσης ἐκ τοῦ πνεύματός της,ὥστε κατὰ τὸ λέγειν τῶν συγχρόνων ἦτο ἡ θελκτικωτέρα βασιλὶς τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος. Ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ ὁποῖος δὲν ἐγίνωσκεν ἐκ τοῦ συζυγικοῦ βίου εἰμὴ τὰ παράπονα τὰ δίκαια, ἀλλὰ καὶ ἀνυπόφορα τῆς δευτέρας γυναικός του, τῆς Πεδεμοντιας, κατελήφθη ὑπὸ φλογερᾶς συμπαθείας πρὸς τὴν θυγατέρα τῶν Κομνηνῶν, καὶ ἠγαπησεν αὐτὴν περιπαθῶς, καὶ ἀντηγαπήθη. Ἡ Μαρία ἀνεκηρύχθη Αὐγουστα καὶ ἐστέφθη πανηγυρικῶς ὑπὸ τοῦ πατριαρχου Ἰωσήφ. Δυστυχῶς αἱ ἀδιακόπως αὐξάνουσαι μέριμναι τῆς πολιτικῆς καταστασεως κατέστησαν ἀναγκαίας τὰς συχνὰς ἀποδημίας τοῦ αὐτοκρατορος, καὶ οἱ δύο σύζυγοι συνεχῶς ἀπεχωρίζοντο

Κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1427 ὁ Ἰωαννης Η' ἀνεχώρησεν εἰς Μωρέαν, ὅπου διέμεινε παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τῷ Δεσπότῃ τοῦ Μιστρᾶ, τῷ μέλλοντι Κωσταντανινῳ Δραγάτσῃ· ἀλλ' ἡ μακροχρονιωτέρα ἀποδημία αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Φερράρας. Τῇ 25 Νοεμβρίου 1437 ὁ Ἰωάννης ἀνεχώρησεν εἰς Βενετίαν ὅπου ἔτυχεν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν εὐγενῶν τῆς γνωστῆς θαυμασίας καὶ φαντασμαγορικῆς ὑποδοχῆς. Δὲν ἀνήκει εἰς τὸ θέμα ἡμῶν ἡ περιγραφὴ τῶν περιωνύμων ἐκείνων συνεδριάσεων τῆς Συνόδου, ἐν αἷς διέπρεψεν ὁ Καρδιναλιος Βησσαρίων, αἵτινες δὲν συνετέλεσαν εἰς σωτηρίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῆς ἐγγιζούσης πτώσεως. Ὅτε μετὰ δύο ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ 1440 ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν βασιλεύουσαν εὗρε τὴν δυστυχῆ αὐτοκράτειραν Μαρίαν τεθνηκυῖαν πρό τινων ἑβδομάδων. Καίτοι δὲ ὁ πρῶτος ἔρως εἶχε ψυχρανθῆ, καὶ ὁ ἄπιστος σύζυγος εἶχεν ἐπιδαψιλεύσει τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ εις πολλὰς ἄλλας γυναῖκας τῆς Ἰταλίας, ἠσθάνθη βαρεῖαν λύπην ἐπὶ τῷ θανάτῳ ἐκείνης ἥτις εἶχεν εὐφράνει τὰς καλλιτέρας ἡμέρας του βίου του.

Ἐκ τῆς ἑνώσεως ταύτης τῶν αἰσθημάτων, τῆς τόσον ἐνδομύχου καὶ τόσον ισχυρᾶς, ἀλλὰ καὶ τόσον ἐφημέρου τῶν δύο τούτων βασιλικῶν καρδιῶν ἀπέμεινεν ἡμῖν ἓν ἐνθύμημα εἰς τὴν ὡραίαν Μονὴν τῆς Χαλκης. Ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος εἶχε κτίσει τὴν Μονήν, τὴν σήμερον ἐκ νεου ἀνεγερθεῖσαν, ἀλλ' ὁ ναΐσκος τῆς Θεοτοκου, οὗ ὁ θόλος ὑψοῦται ἔτι καὶ νῦν παρὰ τῇ μεγαλῃ μοναστηριακῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ εὐρυχώρῳ κεντρικῇ αὐλῇ, ᾠκοδομήθη δαπάναις τῆς Μαρίας Κομνηνῆς τῆς φιλτάτης αὐτοῦ συντρόφου, ἥτις ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ κοινοῦ αὐτῶν ἔρωτος πρὸ τῆς μακρᾶς ἀποδημίας εἰς Φλωρεντίαν καὶ τῶν ἀπατηλῶν συγκινήσεων τῆς Συνοδου ἐνθέρμως συνεμερίσθη τῶν εὐσεβων προθέσεων τοῦ ἀνδρός της.

Ὁ ναΐσκος οὗτος τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν πυρκαϊάν, τὴν καταστρέψασαν τὴν Μονὴν καὶ τὴν περικαλλῆ ἐκκλησίαν τοῦ Ἰωάννου Προδρόμου, κατὰ τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα, διετηρήθη ἐντελῶς ἀνέπαφος καὶ ἀλώβητος. Καίτοι δὲ ἀρχικῶς ἡ Μονὴ τοῦ Ἰωαννου Παλαιολόγου ἦτο ἀφιερωμένη εἰς Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον, πρὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἦτο γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μονὴ τῆς Θεοτόκου, πιθανώτατα ἕνεκα τοῦ κομψοῦ ναΐσκου, ὃν ἔκτισεν ἡ Μαρία Κομνηνὴ εἰς τιμὴν τῆς Παναγίας. Κατὰ τὴν δευτέραν ἀνακαίνισιν τῆς Μονῆς περὶ τὰ τέλη τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος ἀνεκαλυψαν ἐν τοῖς ἐρειπίοις τὰ τεμαχια τῆς ἐπιγραφῆς τῆς βασιλικῆς πύλης, εἰς ἣν διὰ μεγάλων γραμμάτων τῶν χρόνων των Παλαιολόγων ἀνεγραφετο τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος:

Ἰωάννης ἐν Χριστῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ὁ Παλαιολόγος.

[*Ἕπεται συνέχεια*].

Μετάφρασις Α. Μ.

Ἐσχάτως εὑρέθη καὶ κατετέθη ἐν τῷ ταχυδρομικῷ μουσείῳ τοῦ Βερολίνου ἐπιστολή, σταλεῖσα πρὸ ἑκατὸν περίπου ἐτῶν ἐκ Φιλαδελφείας τῆς Ἀμερικῆς εἴς τινα γερμανικὴν πόλιν. Ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ φακέλλου αὐτῆς σημειωμάτων ἐμφαίνεται ὅτι ἐπληρώθησαν ταχυδρομικὰ τέλη 23 δρ. καὶ 25 λεπτά. Σήμερον πληρώνονται μόνον 25 λεπτά.

[1]) Δὲν εἶνε ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον τὸ τοιοῦτον. Σημ. Μεταφρ.

Digitized by Google

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

Α'

Πρὸ ἐτῶν τινων ἔζη, εἴς τι κτῆμά του, ὁ Κύριλλος Πετρόβιτζ Τρογεκούρωφ, εἷς τῶν παλαιῶν Ῥώσσων ἀρχόντων. Τὰ πλούτη του, τὸ ἐπίσημον τοῦ γένους καὶ αἱ σχέσεις αὐτοῦ, τῷ προσεπόριζον μεγάλην ἰσχὺν εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην, ἐν ᾗ εὑρίσκετο τὸ κτῆμά του. Διαφθαρεὶς ἐκ τῶν κολακειῶν τῶν περὶ αὐτόν, εἶχεν ἀποκτήσῃ τὴν ἕξιν νὰ δεικνύῃ τὸ βίαιον τοῦ χαρακτῆρός του, καὶ πάσας τὰς φαντασιοπληξίας διανοίας ἱκανῶς περιωρισμένης. Οἱ γείτονες ὑπέκυπτον ἀγογγύστως καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ ἰδιοτροπίας, οἱ δὲ δημόσιοι ὑπάλληλοι εἰς μόνον τὸ ὄνομά του ἔτρεμον. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐδέχετο πάντα τῆς δουλοπρεπείας τὰ δείγματα ὡς φόρον ὀφειλόμενον αὐτῷ. Ἡ οἰκία του ἦτο παντοτε πλήρης ξένων, προθύμως συμμεριζομένων τὰς θορυβώδεις ἔστιν ὅτε δὲ καὶ σκανδαλώδεις διασκεδάσεις τοῦ ὀκνηροῦ ἄρχοντος. Οὐδεὶς ἐτόλμα ν' ἀρνηθῇ πρόσκλησίν του, οὐδὲ ἠδύνατο, εἰς γνωστὰς ἡμέρας, νὰ μὴ τῷ προσφέρῃ τὸ ὀφειλόμενον σέβας, ἐπισκεπτόμενος αὐτὸν εἰς τὸ χωρίον Ποκρόφσκαν. Ὁ Τρογεκούρωφ ἦτο λίαν φιλόξενος, μ' ὅλην δὲ τὴν ἐκτάκτως ἰσχυρὰν του κρᾶσιν, δὶς τῆς ἑβδομάδος ἔπασχεν ἐκ πολυφαγίας, καὶ καθ' ἑσπέραν εὑρίσκετο ἐν εὐθυμίᾳ.

Ἔργον εἶχεν ὁ κτηματίας τῆς Ποκρόφσκας νὰ περιτρέχῃ συχνάκις τὰς ἐκτεταμένας του κτήσεις ἐν πότοις καὶ ἀδιαλείπτῳ εὐωχίᾳ, καθεκάστην σοφιζόμενος πανουργίας, ὧν θῦμα ἐγίνετο πρὸ πάντων μὲν νέος τις γνώριμος, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ αὐτοὶ οἱ παλαιοί του φίλοι, ἐξαιρέσει ἑνὸς καὶ μόνου, τοῦ Ἀνδρέου Γαβρίλιτζ Δουβρόφσκη. Ὁ Δουβρόφσκης οὗτος, πρώην ὑπολοχαγὸς τῆς φρουρᾶς, καὶ κύριος ἑπτακοσίων ψυχῶν (1), ἦτο ὁ πλησιέστερός του γείτων. Ὁ Τρογεκούρωφ, ἀλαζὼν εἰς τὰς σχέσεις του καὶ μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων, ἐσέβετο τὸν Δουβρόφσκην, ἂν καὶ πτωχόν. Ἄλλοτε εἶχον συνυπηρετήσῃ εἰς τὸν στρατόν, ἐγνώριζε δὲ ὁ Τρογεκούρωφ ἐκ πείρας τὸ ἀνυπόμονον καὶ ἀποφασιστικὸν τοῦ χαρακτῆρος ἐκείνου· αἱ περιστάσεις τοὺς εἶχον χωρίσῃ ἐπὶ πολὺν καιρόν, καὶ ὁ μὲν Τρογεκούρωφ προώδευσε ταχέως, ὁ δὲ Δουβρόφσκης, καταστραφεὶς σχεδὸν ὑλικῶς, ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ τὴν ἄφεσίν του, καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ μόνον ἐναπομεῖναν αὐτῷ κτῆμα. Ὁ Τρογεκούρωφ μαθὼν ταῦτα, τῷ προσέφερε τὴν προστασίαν του, ἀλλ' ὁ Δουβρόφσκης τὸν ηὐχαρίστησε, καὶ ἔμεινε πένης καὶ ἀνεξάρτητος. Μετά τινα ἔτη, ὁ Τρογεκούρωφ, παραιτηθεὶς τῆς ὑπηρεσίας μὲ τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ, μετέβη εἰς τὰ κτήματά του, ὅπου καὶ μετὰ χαρᾶς ἐπανεῖδον ἀλλήλους οἱ δύο φίλοι. Ἔκτοτε ἐβλέποντο καθ' ἑκάστην, ὁ Τρογεκούρωφ δὲ ὁ μὴ ἀξιώσας ἐπισκέψεώς του ποτὲ κανένα ἐσύχναζεν εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ ἀρχαίου του συντρόφου. Συνηλικιῶται, τῆς αὐτῆς τάξεως, καὶ τῆς αὐτῆς τυχόντες παιδεύσεως, ὡμοίαζον ἐν μέρει τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς κλίσεις, εἴς τινας δὲ περιστάσεις τοῖς ἔλαχεν ἀπαράλλακτος κλῆρος· νυμφευθέντες ἐξ ἔρωτος ἀμφότεροι, μετ' οὐ πολὺ ἐχήρευσαν, ἀφοῦ ἀπέκτησαν ἀνὰ ἓν τέκνον ἕκαστος. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ Δουβρόφσκη ἐξεπαιδεύετο εἰς Πετρούπολιν, ἡ δὲ θυγάτηρ τοῦ Τρογεκούρωφ κατ' οἶκον, καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος ἔλεγε συχνάκις τῷ Δουβρόφσκῃ·— Ἄκουσε, ἀδελφὲ Ἀνδρέα Γαβρίλιτζ, ὅταν ὁ Βλαδίμηρός σου εὕρῃ στάδιον, θὰ τοῦ δώσω τὴν Μάσαν, καὶ ἂς ἔχῃ μόνον τὰ ῥοῦχα ποῦ φορεῖ. Εἰς ταῦτα ὁ Δουβρόφσκης ἀπεκρίνετο κινῶν τὴν κεφαλήν·—Ὄχι, Κύριλλε Πετρόβιτζ, ὁ υἱός μου δὲν εἶνε διὰ τὴν Μαρίαν Κυρίλλοβναν. Πτωχὸς μικροευγενής, προτιμότερον νὰ εὕρῃ σύζυγον ὁμοίαν του, καὶ νὰ εἶνε εἰς τὸν οἶκόν του κύριος, παρὰ νὰ γείνῃ ὑπηρέτης νέας χαϊδεμένης.

Πάντες ἐφθόνουν τὴν ἁρμονίαν, ἥτις ἐπεκράτει μεταξὺ τοῦ ἀλαζόνος Τρογεκούρωφ, καὶ τοῦ ταπεινοῦ γείτονός του, ἐθαύμαζον δὲ τὴν τόλμην τοῦ τελευταίου ὁσάκις, εἰς τὸ γεῦμα, παρὰ τῷ Τρογεκούρωφ, ἐξέφραζεν ἐλευθέρως τὴν γνώμην του, ἀδιαφορῶν ἂν αὕτη ἀντέκειτο εἰς τὴν γνώμην τοῦ οἰκοδεσπότου. Καὶ εἶχον μὲν ζητήσῃ νὰ τὸν μιμηθῶσι καί τινες ἄλλοι, ὅπως ἐξέλθωσι τῆς ὀφειλομένης ὑπακοῆς, ἀλλ' ὁ Τρογεκούρωφ τοὺς ἐφόβισε τόσον, ὥστε ἀφῆκαν εἰς τὸ ἑξῆς πᾶσαν τοιαύτην ἀπόπειραν, καὶ μόνος ὁ Δουβρόφσκης ἔμεινεν ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ νόμου. Ἀλλ' ἀπρόοπτον συμβεβηκὸς ἐτάραξεν αἴφνης τὴν ὑπάρχουσαν ἁρμονίαν, καὶ μετέβαλε τὰ πάντα.

Ἡμέραν τινά, ἀρχομένου τοῦ φθινοπώρου, ὁ Τρογεκούρωφ ἡτοιμάζετο δι' ἐκδρομήν. Τὴν παραμονὴν εἶχε δοθῇ διαταγὴ εἰς τοὺς κυναγωγοὺς καὶ ἱπποκόμους νὰ ὦσιν ἕτοιμοι εἰς τὰς πέντε τῆς πρωΐας. Ἡ σκηνὴ καὶ τὸ μαγειρεῖον εἶχον προαποσταλῇ εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔμελλε νὰ παρατεθῇ τὸ γεῦμα. Ὁ οἰκοδεσπότης καὶ οἱ ξένοι μετέβησαν εἰς τὸ κυνοτροφεῖον, ὅπου πλείονες τῶν πεντακοσίων θηρευτικῶν κυνῶν ἔζων ἐν μέσῳ ἀφθόνου τροφῆς καὶ περιποιήσεων. Ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ θεραπευτήριον διὰ τοὺς ἀσθενεῖς κύνας, ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ χειρουργοῦ Τιμόσκα, καὶ μέρος ἰδιαίτερον ὅπου αἱ θήλειαι ἔτρεφον τὰ μικρά των. Ὁ Τρογεκούρωφ ὑπερηφανεύετο διὰ τὸ κάλλιστον τοῦτο κυνοτροφεῖον, καὶ πάντοτε ἐκαυχᾶτο

1 Πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δουλοπαροίκων, γενομένης κατὰ τὸ 1861 ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Β' ἐκ τοῦ, ἀριθμοῦ τῶν δούλων (ψυχῶν) ἐφαίνετο ἡ σημαντικότης τῶν κτήσεων τοῦ ῥώσσου κτηματίου. Σημ. τοῦ Μετ.

Digitized by Google

δι' αὐτὸ ἐνώπιον τῶν ξένων του, ὧν τινες τὸ εἶχον ἐπισκεφθῇ τοὐλάχιστον δι' εἰκοστὴν φοράν. Ἔχων περὶ αὐτὸν τοὺς ξένους του, περιήρχετο τὸ κυνοτροφεῖον, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Τιμόσκα καὶ τῶν κυριωτέρων κυναγωγῶν, ἵστατο ἔμπροσθεν φωλεῶν τινων, τὸ μὲν ἐρωτῶν περὶ τῆς ὑγείας τῶν ἀσθενῶν, τὸ δὲ ἐπιφέρων παρατηρήσεις, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον αὐστηρὰς καὶ δικαίας, καὶ καλῶν τοὺς γνωρίμους κύνας ἵνα τοὺς θωπεύσῃ καὶ συνομιλήσῃ μετ' αὐτῶν. Οἱ ξένοι ἐθεώρουν χρέος των νὰ θαυμάζωσι τὸ κυνοτροφεῖον τοῦ Τρογεκούρωφ, μόνος δὲ ὁ Δουβρόφσκης ἐσίγα καὶ ἐσκυθρώπαζε· κυνηγὸς ἐμπαθής, δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ κρατῇ πλείονας τῶν τριῶν κυνηγετικῶν κυνῶν, καὶ ᾐσθάνετό τινα φθόνον εἰς τὴν θέαν τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου κυνοτροφείου.

— Τί τὰ καταίβασες, ἀδελφέ; ἢ δὲν σ' ἀρέσει τὸ κυνοτροφεῖόν μου; ἠρώτησεν ὁ Τρογεκούρωφ.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἀποτόμως ὁ Δουβρόφσκης· τὸ εὑρίσκω ἀπεναντίας θαυμάσιον, καὶ δὲν πιστεύω οἱ ἄνθρωποί σας νὰ ζοῦν τόσον καλά, ὅσον οἱ σκύλοι σας.

Προσβληθείς, εἷς τῶν κυναγωγῶν, εἶπε·

— Ἐμεῖς, δόξα σοι ὁ Θεός, διὰ τὴν ζωή μας δὲν ἔχομε παράπονα, ἂς ἦνε καλὰ ὁ ἀφέντης· ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε, πῶς μερικοὶ ἀφεντάδες μ' εὐχαρίστησι θὰ ἀλλάζανε τὸ σπίτι των μὲ τὴν πρώτη σκυλοφωλιὰ ἐδῶ· καὶ πλειὸ χορτασμένοι θὰ ἤτανε καὶ πλειὸ ζεστοί.

Εἰς τὴν αὐθάδη παρατήρησιν τοῦ δούλου του, ὁ Τρογεκούρωφ ἀνεκάγχασε θορυβωδῶς, τὸν ἐμιμήθησαν δὲ καὶ οἱ ξένοι του, ἂν καὶ ᾐσθάνοντο, ὅτι ἡ ἀστειότης τοῦ δούλου ἠδύνατο καὶ εἰς αὐτοὺς ν' ἀναφέρηται. Ὁ Δουβρόφσκης ὠχρίασε, καὶ δὲν ἐπρόφερε λέξιν, ὠφεληθεὶς δ' ἐκ τῆς ἀπροσεξίας τοῦ Τρογεκούρωφ ἐνησχολημένου εἰς τὴν ἐξέτασιν νεογεννήτων τινῶν σκυλάκων, ἐγένετο ἄφαντος, χωρὶς ὑπ' οὐδενὸς νὰ παρατηρηθῇ.

Ἐπιστρέψας μετὰ τῶν ξένων του ἐκ τοῦ κυνοτροφείου, ὁ Τρογεκούρωφ ἐκάθησεν εἰς τὸ δεῖπνον, τότε δὲ μόνον παρετήρησεν ὅτι ἔλειπεν ὁ Δουβρόφσκης. Εἰς τὴν ἐρώτησίν του οἱ ἄνθρωποι ἀπήντησαν, ὅτι ὁ Ἀνδρέας Γαβρίλιτζ ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ Τρογεκούρωφ ἀμέσως διέταξε νὰ τρέξωσι κατόπιν του, καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσωσι νὰ ἐπιστρέψῃ ἀφεύκτως. Οὐδέποτε εἶχε κυνηγήσῃ ἄνευ τοῦ Δουβρόφσκη, πεπειραμένου καὶ λεπτοῦ ἐκτιμητοῦ τῶν κυνικῶν ἀρετῶν, καὶ κριτοῦ ἀλανθάστου εἰς πάσας τὰς περὶ κυνηγεσίου φιλονεικίας. Ὁ ἀποσταλεὶς ὑπηρέτης ἐπανῆλθεν ἐνῷ ἀκόμη τὸ δεῖπνον ἐξηκολούθει καὶ ἀνεκοίνωσε τῷ κυρίῳ του, ὅτι ὁ Δουβρόφσκης ἠρνήθη νὰ ἐπιστρέψῃ. Ὁ Τρογεκούρωφ, θερμανθεὶς ἐκ τοῦ ποτοῦ, ὠργίσθη, καὶ ἔστειλεν ἐκ δευτέρου τὸν αὐτὸν ὑπηρέτην μὲ ἐντολὴν νὰ εἴπῃ τῷ Δουβρόφσκῃ, ὅτι, ἂν αὐθωρεὶ δὲν ἤρχετο νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς Ποκρόφσκαν, ὁ Τρογεκούρωφ θὰ ἔπαυε τοῦ λοιποῦ πᾶσαν μετ' αὐτοῦ σχέσιν. Ὁ ὑπηρέτης ἀνεχώρησεν ἐκ νέου, ὁ δὲ Τρογεκούρωφ, ἐγερθεὶς τῆς τραπέζης, ἀπέλυσε τοὺς ξένους, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Τὴν ἐπιοῦσαν, ἡ πρώτη του ἐρώτησις ἦτο ἂν ὁ Δουβρόφσκης εὑρίσκετο ἐκεῖ. Εἰς ἀπάντησιν τῷ ἐπέδωκαν ἐπιστολήν, ἣν ὁ Τρογεκούρωφ διέταξε τὸν γραφέα του ν' ἀναγνώσῃ, καὶ ἥτις διελάμβανε τὰ ἑπόμενα·

Κύριέ μου,

«Τότε μόνον ἀποφασίζω νὰ ἔλθω εἰς Ποκρόφσκαν, ἂν μὲ στείλετε τὸν δοῦλόν σας Παραμόσαν νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν· ἀπὸ ἐμὲ δὲν ἐξαρτᾶται νὰ τὸν τιμωρήσω ἢ ὄχι. Εἰς ἐμὲ διόλου δὲν ἀρέσουν αἱ ἀστειότητες τῶν δούλων σας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σᾶς τὸν ἴδιον δὲν τὰς ὑποφέρω, διότι ἐγὼ δὲν εἶμαι γελωτοποιός, ἀλλὰ παλαιὸς εὐγενής. Ταῦτα καὶ μένω πρόθυμος θεράπων *Ἀνδρέας Δουβρόφσκης.*»

Κατὰ τὰς περὶ ἐθιμοταξίας ἐπικρατούσας ἰδέας, τοιαύτη ἐπιστολὴ σήμερον θὰ ἦτο λίαν ἀπρεπής· τὸν Τρογεκούρωφ ὅμως δὲν παρώργισε τὸ ὕφος, ἀλλ' ἡ οὐσία αὐτῆς.

—Πῶς, ἀνέκραξε πηδήσας ἐκ τῆς κλίνης ἀνυπόδητος· νὰ τοῦ στείλω τοὺς ἀνθρώπους μου νὰ τοὺς τιμωρῇ ἢ νὰ τοὺς συγχωρῇ! Καὶ τί λοιπὸν ἐνόμισε; καὶ ἠξεύρει μὲ ποῖον ἔχει νὰ κάμῃ; ἐγὼ θὰ τοῦ δείξω τί θὰ εἰπῇ νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὸν Τρογεκούρωφ.

Ἐνδυθεὶς ἐν τάχει, ἀνεχώρησε μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς· ἀλλὰ τὸ κυνήγιον δὲν ἐπέτυχε, καὶ τὸ γεῦμα δὲ ὑπὸ τὴν σκηνὴν ἀπέτυχεν ἐπίσης, ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἤρεσε τῷ Τρογεκούρωφ, ὅστις ἔδειρε τὸν μάγειρον, ὕβρισε τοὺς ξένους του, ἐπιστρέφων δὲ μετὰ τῆς συνοδίας του διῆλθεν ἐπίτηδες διὰ τῶν ἀγρῶν τοῦ Δουβρόφσκη.

Β'

Παρῆλθον ἡμέραι τινές, ἡ δὲ μεταξὺ τῶν δύο γειτόνων ἔχθρα δὲν κατηυνάζετο. Ὁ Δουβρόφσκης δὲν ἐφάνη πλέον εἰς τὴν Ποκρόφσκαν, ὁ δὲ Τρογεκούρωφ, μὴ ὑποφέρων τὴν κυριεύουσαν αὐτὸν ἀνίαν, ἐδείκνυε τὸ πεῖσμά του διὰ τῶν πλέον ὑβριστικῶν ἐκφράσεων αἵτινες, χάρις εἰς τὸν ζῆλον τῶν ἐκεῖ εὐγενῶν, ἔφθανον μέχρι τοῦ Δουβρόφσκη διωρθωμέναι καὶ ἐπηυξημέναι. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε νέα τις περίστασις ἐξήλειψε καὶ τὴν τελευταίαν πρὸς συμφιλίωσιν ἐλπίδα.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Δουβρόφσκης περιήρχετο τὸ μικρόν του κτῆμα, ὅτε, πλησιάσας εἰς τὸ ἐκ σημύδων δάσος του, ἤκουσεν αἴφνης κτύπους πε-

Digitized by Google

λέκεως, καὶ μετὰ τινας στιγμὰς τριγμὸν πεσόντος δένδρου· διευθυνθεὶς ἀμέσως πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, εὑρέθη ἐνώπιον χωρικῶν τῆς Ποκρόφσκας, κλεπτόντων τὰ δένδρα του. Φωραθέντες, ἐπειράθησαν νὰ τραπῶσιν εἰς φυγήν, ἀλλ' ὁ Δουβρόφσκης, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἀμαξηλάτου, συνέλαβεν ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν ἔδεσε καὶ τὸν ἀπήγαγεν. Ἐκτὸς τούτου ἔμειναν εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ, ὡς λάφυρα, δύο ἐχθρικοὶ ἵπποι. Τὸν Δουβρόφσκην κατεῖχεν ἄμετρος θυμός· ποτὲ πρότερον οἱ ἄνθρωποι τοῦ Τρογεκούρωφ, ἂν καὶ γνωστοὶ κακοῦργοι, δὲν εἶχον τολμήσῃ νὰ παρανομήσωσιν ἐντὸς τῶν κτημάτων του, γνωρίζοντες τὰς στενὰς αὐτοῦ μετὰ τοῦ κυρίου των σχέσεις· τώρα δὲ ὁ Δουβρόφσκης εἶδεν, ὅτι ὠφελοῦνται ἐκ τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ γείτονός του ῥήξεως, καὶ ἀπεφάσισε, παρὰ τὰς γενικὰς περὶ τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου παραδεδεγμένας ἰδέας, νὰ τιμωρήσῃ τὸν αἰχμάλωτόν του διὰ ῥαβδισμῶν, τοὺς δὲ ἵππους νὰ κρατήσῃ πρὸς ἴδιον ὄφελος.

Αὐθημερὸν ἡ περὶ τοῦ συμβάντος φήμη ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Τρογεκούρωφ, ὅστις ἔγεινεν ἔξω φρενῶν, καὶ εἰς τὴν πρώτην του ὁρμὴν ἠθέλησε μετὰ τῶν ἀνθρώπων του νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς Κηστενιέφκας (οὕτως ὠνομάζετο τὸ χωρίον τοῦ γείτονός του,) νὰ τὴν λεηλατήσῃ, καὶ νὰ πολιορκήσῃ τὸν κύριον αὐτῆς ἐντὸς τῆς ἰδίας του ἐπαύλεως. Τὰ τοιαῦτα ἀνδραγαθήματα δὲν ἦσαν σπάνια δι' αὐτόν· αἴφνης ὅμως ἐσοφίσθη ἄλλο τι. Ἐνῷ περιήρχετο μὲ βαρέα βήματα τὴν αἴθουσαν, εἶδεν αἴφνης ἐκ τοῦ παραθύρου τρίϊππον ἅμαξαν σταθεῖσαν παρὰ τὴν αὐλεῖαν θύραν· ἄνθρωπός τις, φέρων μανδύαν ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος, ἐξῆλθε τῆς ἁμάξης, καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὸ οἴκημα τοῦ οἰκονόμου. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐγνώρισε τὸν πάρεδρον Σαβάσκιν, ὃν καὶ διέταξε νὰ προσκαλέσωσι. Μετ' ὀλίγον ὁ Σαβάσκιν ἵστατο ἐνώπιον τοῦ Τρογεκούρωφ καὶ ταπεινῶς προσκυνῶν ἀνέμενεν εὐλαβῶς τὰς διαταγάς του.

— Καλῶς ἦλθες.... Ἐλησμόνησα πῶς σὲ λένε, εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ· διατί ἦλθες;

— Ἐπήγαινα εἰς τὴν πόλιν, ἐξοχώτατε, ἀπήντησε ὁ Σαβάσκιν, καὶ ἦλθα νὰ μάθω ἀπὸ τὸν Ἰβὰν Δαμιάνιτζ, ἂν ὑπάρχῃ καμμία διαταγή.

— Εἰς τὴν ὥραν ἦλθες... Σὲ χρειάζομαι· πάρε ῥακὶ καὶ ἄκουσε.

Τόσον φιλικὴ ὑποδεξίωσις ἐξέπληξεν εὐαρέστως τὸν πάρεδρον· ὅθεν ἠρνήθη νὰ πίῃ, καὶ ἡτοιμάσθη ν' ἀκούσῃ τὸν Τρογεκούρωφ μετὰ μεγίστης προσοχῆς.

— Ἔχω ἕνα γείτονα, εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, μικροκτηματίαν, ἕνα αὐθάδη, καὶ θέλω νὰ τοῦ πάρω τὸ κτῆμά του.... πῶς σοῦ φαίνεται;

— Ἐξοχώτατε, ὑπάρχουν τίποτε ἔγγραφα;

— Ἀνοησίαις μοῦ λέγεις· τί ἔγγραφα; τὸ ζήτημα εἶναι νὰ παρθῇ τὸ κτῆμα καὶ μὲ ἔγγραφα καὶ χωρὶς ἔγγραφα.

— Ἐξοχώτατε, δύσκολον πρᾶγμα.

— Συλλογίσου, ἀδελφέ, προσπάθησε νὰ εὕρῃς τὸν τρόπον.

— Ἄν, π. χ. ἐξοχώτατε, ἦτο δυνατὸν μὲ κανένα τρόπον νὰ λάβητε εἰς τὴν κατοχήν σας τὸ ἔγγραφον τῆς ἰδιοκτησίας, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐκεῖνος κατέχει τὸ κτῆμά του, τότε βέβαια...

— Καταλαμβάνω, ἀλλὰ δυστυχῶς ὅλα τὰ ἔγγραφά του ἐκάησαν τὸν καιρὸν τῆς πυρκαϊᾶς.

— Πῶς, ἐξοχώτατε; τὰ ἔγγραφά του ἐκάησαν; ἀλλὰ τότε τί καλλίτερον θέλετε; εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐνεργεῖτε κατὰ τὸν νόμον, καὶ καὶ χωρὶς ἀμφιβολίαν θὰ εὐχαριστηθῆτε πληρέστατα.

— Νομίζεις;... Κύτταξε λοιπόν, ἐγὼ βασίζομαι εἰς τὸν ζῆλόν σου, καὶ νὰ ἦσαι βέβαιος ὅτι θὰ σ' εὐχαριστήσω.

Ὁ Σαβάσκιν χαιρετίσας ἐξῆλθεν, ἔκτοτε δὲ παρεδόθη ὅλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τόσον δεξιῶς ἐνήργησεν, ὥστε ἀκριβῶς μετὰ δύο ἑβδομάδας ὁ Δουβρόφσκης προσεκλήθη νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ παρουσιάσῃ τὰ ἔγγραφα, δυνάμει τῶν ὁποίων κατέχει τὸ χωρίδιον Κηστενιέφκαν.

Ὁ Δουβρόφσκης ἐξεπλάγη μεγάλως, καὶ αὐθημερὸν ἔγραψεν εἰς ἀπάντησιν ἀπότομον ἔκθεσιν, ἐν ᾗ ἐδήλου ὅτι τὸ χωρίον Κηστενιέφκα ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ μακαρίτου πατρός του, ὅτι τὸ κατέχει δυνάμει τοῦ κληρονομικοῦ του δικαιώματος, ὅτι μὲ τὸν Τρογεκούρωφ δὲν ἔχει νὰ μοιράσῃ τίποτε, καὶ τέλος ὅτι πᾶσα ξένη ἀπαίτησις, ἀφορῶσα τὴν ἰδιοκτησίαν του αὐτήν, εἶνε ἀπάτη καὶ δόλος.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ηὐχαρίστησε λίαν τὸν πάρεδρον Σαβάσκιν, ὅστις εἶδεν ἐξ αὐτῆς πρῶτον ὅτι ὁ Δουβρόφσκης εἶναι ἄπειρος εἰς τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις, καὶ δεύτερον ὅτι ἄνθρωπον τόσον εὐερέθιστον καὶ ἀπρόσεκτον θὰ δυνηθῇ εὐκόλως νὰ ἐμπλέξῃ, βάλλων αὐτὸν εἰς δύσκολον θέσιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Δουβρόφσκης, ἐξετάσας ἀπαθῶς τὴν ἐρώτησιν ἣν τῷ ἀπέτεινον, εἶδεν ὅτι ἦτο ἀνάγκη ν' ἀπαντήσῃ ἀκριβέστερα· ὅθεν συνέταξεν ἐσκεμμένως ἕτερον ἔγγραφον, ὅπερ ὅμως κατόπιν ἐκρίθη ἀνεπαρκές.

Ἡ ὑπόθεσις παρετείνετο. Πεποιθὼς εἰς τὸ δίκαιόν του, ὁ Δουβρόφκης ὀλίγον περὶ αὐτῆς ἐφρόντιζε· δὲν εἶχεν οὔτε τὴν ἐπιθυμίαν οὔτε τὴν δύναμιν νὰ ἐξοδεύῃ, πρῶτος δὲ αὐτὸς ἐσκωπτε τὸ ἐλαστικὸν τῆς συνειδήσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, καὶ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ γείνῃ θῦμα δόλου δὲν τῷ ἐπήρχετο κατὰ νοῦν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Τρογεκούρωφ ὀλίγον ἐσκέπτετο περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ὑποθέσεως. Ἀντ' αὐτοῦ ἐνησχολεῖτο ὁ Σαβάσκιν, ἐνεργῶν ἐπ' ὀνόματί του, φοβίζων καὶ

Digitized by Google

δωροδοκῶν τοὺς δικαστάς, ἐξηγῶν δὲ τὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Ὁπωσδήποτε, ἐν ἔτει 18... τὴν ἐνάτην Φεβρουαρίου, ὁ Δουβρόφσκης προσεκλήθη, διὰ τῆς ἀστυνομίας τῆς πόλεως, νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον *** ὅπως λάβῃ γνῶσιν τῆς ἀποφάσεως, εἰς τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ Τρογεκούρωφ ὑπόθεσιν περὶ τοῦ διαφιλονεικουμένου κτήματος, καὶ ὑπογράψῃ τὴν ἔγκρισιν αὐτοῦ, ἢ τἀνάπαλιν. Αὐθημερὸν ὁ Δουβρόφσκης ἀνεχώρησε διὰ τὴν πόλιν, ἀλλὰ προδραμὼν ὁ Τρογεκούρωφ διῆλθεν ἐνώπιόν του, προσέβλεψαν δὲ ἀλλήλους ὑπεροπτικῶς, καὶ ὁ Δουβρόφσκης παρετήρησεν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ἀντιδίκου του σκληρὸν μειδίαμα.

Φθάσας εἰς τὴν πόλιν, ὁ Δουβρόφσκης κατέλυσε παρά τινι γνωρίμῳ του ἐμπόρῳ, παρ' ᾧ καὶ διενυκτέρευσε, τὴν πρωΐαν δὲ τῆς ἐπιούσης ἐνεφανίσθη εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπου οὐδενὸς ἐπέσυρε τὴν προσοχήν. Κατόπιν ἔφθασε καὶ ὁ Τρογεκούρωφ, ὃν τὰ μέλη ἐδέχθησαν δουλοπρεπέστατα, καὶ τῷ προσέφερον θρανίον, ἀπὸ σέβας πρὸς τὸν τίτλον, τὰ ἔτη, καὶ τὸν σωματικόν του ὄγκον, ἐνῷ ὁ Δουβρόφσκης ὄρθιος, ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἐν τῷ μέσῳ βαθείας σιγῆς ὁ γραμματεὺς ἀνέγνω τὴν ἀπόφασιν. Ἀφοῦ δ' ἐσιώπησεν, ὁ πάρεδρος ἠγέρθη, καὶ ἀποταθεὶς μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως πρὸς τὸν Τρογεκούρωφ, τὸν προσεκάλεσε νὰ ὑπογράψῃ. Ὁ θριαμβεύων Τρογεκούρωφ ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός του τὸν κάλαμον, καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του ἐδήλωσε τὴν πλήρη αὐτοῦ εὐαρέσκειαν.

Ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ Δουβρόφσκη. Ὁ γραμματεὺς τῷ παρουσίασε τὸ ἔγγραφον, ἀλλ' ἐκεῖνος ἵστατο μὲ τὴν κεφαλὴν κάτω νεύουσαν. Ὁ γραμματεὺς ἐπανέλαβε τὴν πρόσκλησιν νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἔγκρισιν ἢ τὴν ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ, ἐάν, παρ' ἐλπίδα, φρονῇ ὅτι ἔχῃ δίκαιον, καὶ σκοπεύῃ νὰ ἐφεσιβάλῃ τὴν ὑπόθεσιν.

Ὁ Δουβρόφσκης ἐσιώπα...Αἴφνης ἤγειρε τὴν κεφαλήν, οἱ ὀφθαλμοί του ἐξήστραψαν, ἔκρουσε διὰ τοῦ ποδός του τὸ ἔδαφος, καὶ ὠθήσας ἰσχυρῶς τὸν γραμματέα, τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς, εἶτα δέ, ἁρπάσας τὸ μελανοδοχεῖον, ἐτίναξεν αὐτὸ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ παρέδρου. Φρίκη κατέλαβε πάντας· εἰς τὸν θόρυβον οἱ φύλακες ἔδραμον, καὶ μετὰ κόπου ἠδυνήθησαν, σύροντές τον, νὰ τὸν ὁδηγήσωσι μέχρι τοῦ ἐλκήθρου του. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐξῆλθε κατόπιν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου Ἡ αἰφνιδία παραφροσύνη τοῦ Δουβρόφσκη ἰσχυρῶς ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς φαντασίας του, καὶ οὐδεμιᾶς καλῆς λέξεως ἠξίωσε τοὺς δικαστάς, οἵτινες ἀνέμενον τὰς εὐχαριστίας του, ἀνεχώρησε δ' ἀμέσως εἰς Ποκρόφσκαν,· αἰσθανόμενος τύψεις συνειδότος, καὶ μὴ ἐντελῶς ἱκανοποιημένος ἐκ τοῦ θριάμβου του. Ἐν τούτοις ὁ Δουβρόφσκης ἠσθένησε, προσκληθεὶς δὲ ὁ ἐκεῖ ἰατρὸς (κατὰ τύχην οὐχὶ πολὺ ἀμαθής) τὸν ἀφήμαξεν ἀμέσως διορίσας συγχρόνως ἐπίθεσιν βδελλῶν καὶ ἐκδορίων· πρὸς τὸ ἑσπέρας ὁ ἀσθενὴς ἦτο καλλίτερα, καὶ τὴν ἐπαύριον τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ χωρίον του, ὅπερ σχεδὸν δὲν τῷ ἀνῆκε πλέον.

Γ.

Παρῆλθεν ὀλίγος καιρός, ἀλλ' ἡ ὑγεία τοῦ ἀσθενοῦς Δουβρόφσκη δὲν ἐβελτιοῦτο. Καὶ ναὶ μὲν ἡ παραφροσύνη δὲν εἶχε πλέον ἐπαναληφθῇ, αἱ δυνάμεις του ὅμως προφανῶς ἠλαττοῦντο. Ἀφήσας τὰς συνήθεις του ἐνασχολήσεις, σπανίως ἐξήρχετο τοῦ κοιτῶνός του, καὶ ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας ἔμενε βυθισμένος εἰς σκέψεις. Ἡ Γεγόροβνα, ἀγαθὴ γραῖα, παιδοκόμος ἄλλοτε τοῦ υἱοῦ του, ἐφρόντιζεν ἤδη περὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὡς περὶ βρέφους· τῷ ἐνθύμιζε τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ καὶ τοῦ ὕπνου, τῷ ἔδιδεν ἡ ἰδία τὴν τροφήν του, καὶ τὸν ἐβοήθει νὰ κατακλιθῇ. Ὁ Δουβρόφσκης ὑπήκουεν αὐτῇ καὶ μόνον μετ' αὐτῆς συνεκοινώνει. Δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν ὑποθέσεών του, ἡ δὲ Γεγόροβνα εἶδε τὴν ἀνάγκην νὰ γνωστοποιήσῃ τὰ διατρέξαντα εἰς τὸν νέον Δουβρόφσκην, ὑπηρετοῦντα εἰς ἓν τάγμα τοῦ πεζικοῦ τῆς φρουρᾶς καὶ εὑρισκόμενον τότε εἰς Πετρούπολιν. Ὅθεν ἀποσπάσασα φύλλον χάρτου ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐξόδων, ὑπηγόρευσεν εἰς τὸν μάγειρον Χαρίτωνα, τὸν μόνον ἐγγράμματον τοῦ χωρίου, ἐπιστολήν, ἥτις καὶ αὐθημερὸν ἐστάλη εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

Εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ γνωρίσῃ ὁ ἀναγνώστης τὸν ἀληθῆ ἥρωα τῆς διηγήσεώς μας.

Ὁ Βλαδίμηρος Δουβρόφσκης ἐξεπαιδεύετο εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τῶν εὐγενῶν, ὁπόθεν εἶχεν ἐξέλθῃ μὲ βαθμὸν ὑπαξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς. Ὁ πατήρ του δὲν ἐφείδετο ποσῶς χρημάτων διὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν τοῦ υἱοῦ του, ὅστις ὁρμητικοῦ ὢν χαρακτῆρος καὶ φιλόδοξος, ηὐχαρίστει τὰς ἰδιοτρόπους ὀρέξεις του, ἔπαιζεν, ἐδανείζετο καὶ οὐδόλως περὶ τοῦ μέλλοντος μεριμνῶν, ὠνειροπόλει ἐνίοτε, ὅτι θᾶττον ἢ βράδιον, θὰ εὕρισκε πολύφερνον νύμφην.

Ἑσπέραν τινὰ εἶχον συνέλθῃ παρ' αὐτῷ ἀξιωματικοί τινες καὶ διεσκέδαζον ἐξηπλωμένοι καὶ καπνίζοντες, ὅτε ὁ θαλαμηπόλος του Γρήσας τῷ ἐπέδωκεν ἐπιστολήν, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς ἐξέπληξε σφόδρα τὸν νεανίαν. Ὅθεν ἀποσφραγίσας ἀμέσως αὐτήν, ἀνέγνωσε τὰ ἀκόλουθα.

«Κύριέ μας Βλαδίμηρε Ἀνδρέϊτζ, ἐγὼ ἡ *νταντά σου*, τολμῶ νὰ σοῦ γράψω διὰ τὴν ὑγεία τοῦ πατέρα σου. Εἶναι πολὺ ἄσχημα, καμμιὰ φορὰ παραμιλεῖ, καὶ ὅλη τὴν ἡμέρα κάθεται σὰν μικρὸ παιδάκι—καὶ εἶνε στοῦ Θεοῦ τὸ χέρι καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατός μας —Νὰ ἔλθῃς ἐδῶ,

Digitized by Google

καλό μου παλληκάρι· ἐμεῖς θὰ σοῦ στείλωμε καὶ ἄλογα εἰς τὴν Ἀμμουδιά. Ἀκούεται, πῶς τὸ Κριτήριο ἔρχεται νὰ μᾶς παραδώσῃ ὅλους εἰς τὴν ἐξουσία τοῦ Τρογεκούριωφ, διότι λένε εἴμαστε ἐδικοί του—μὰ ἐμεῖς ἀπὸ τὰ παληὰ χρόνια εἴμαστε ἐδικοί σας—καὶ ποτὲ τέτοιο πρᾶγμα δὲν τὸ ἀκούσαμε. Ἐσὺ αὐτοῦ εἰς τὴν Πετρούπολι ἠμπορεῖς ν' ἀναφερθῇς εἰς τὸν πατέρα τὸν βασιλέα μας, νὰ μὴ μᾶς ἀδικήσουν. Μένω ἡ πιστή σου δούλα Ἀρήνα Γεγόροβνα Βουζιρόβα.»

Ὁ Βλαδίμηρος Δουβρόφσκης μετὰ συγκινήσεως ἀνέγνωσε τρὶς καὶ τετράκις τὰς ἀσυναρτήτους ταύτας γραμμάς. Εἰς μικρὰν ἡλικίαν εἶχε μείνῃ ὀρφανὸς μητρός, μόλις δὲ γνωρίσας τὸν πατέρα του, ὀκταετὴς ἐστάλη εἰς Πετρούπολιν. Οὐχ ἧττον ἦτο μετ' αὐτοῦ νοερῶς συνδεδεμένος, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ἠγάπα τὴν οἰκογενειακὴν ζωήν, ὅσῳ ὀλιγώτερον εἶχεν ἀπολαύσῃ τῶν ἠρέμων αὐτῆς θελγήτρων.

Ἡ ἰδέα τοῦ ν' ἀπολέσῃ τὸν πατέρα του τῷ ἐπροξένει βαρεῖαν ὀδύνην, ἡ δὲ θέσις τοῦ δυσμοίρου ἀσθενοῦς, ἣν ἐμάντευεν ἐκ τῆς ληφθείσης ἐπιστολῆς, τὸν ἐπλήρου φρίκης. Ἐφαντάζετο τὸν πατέρα του, εἰς τὸ ἀφανὲς χωρίον του, ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὰς χεῖρας γραίας εὐήθους καὶ τῶν ὑπηρετῶν... ἀπειλούμενον ὑπὸ συμφορᾶς τινος, καὶ φθίνοντα, ἄνευ βοηθείας, ἐν ὀδύναις σωματικαῖς καὶ ψυχικαῖς. Ὁ Βλαδίμηρος ἐμέμφετο ἑαυτὸν διὰ τὴν ἔνοχον ἀμέλειάν του. Πρὸ καιροῦ στερούμενος εἰδήσεων, οὔτε κἂν εἶχε σκεφθῇ νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ πατρός του, ὑποθέτων αὐτὸν ταξειδεύοντα, ἢ ἀπησχολημένον εἰς οἰκιακὰς φροντίδας.

Ὅθεν ἀπεφάσισε ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ μάλιστα νὰ δώσῃ τὴν παραίτησίν του, ἂν ἡ κατάστασις τοῦ πατρός του δὲν ἤθελε τῷ ἐπιτρέψῃ ν' απομακρυνθῇ αὐτοῦ. Οἱ σύντροφοί του, ἐννοήσαντες τὴν ἀνησυχίαν του ἀπῆλθον, ὁ δὲ Βλαδίμηρος μείνας μόνος, ἔγραψεν ἀναφορὰν ζητῶν ἄδειαν ἀπουσίας, καί, μὲ τὴν καπνοσύριγγα ἀνὰ χεῖρας, ἐβυθίσθη εἰς βαθείας σκέψεις.

(Ἕπεται συνέχεια)

Π. Α. Α.

Η ΑΝΑΣΣΑ

(Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»)

Ἀπέχου τῆς Ἀνάσσης! ἀναφωνεῖ ἡ Ἀγγλία. Πᾶς Ἄγγλος εἴτε οὐίγος εἴτε τόρυς συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὸν δεινότατον ἀντίπαλόν του, θεωρῶν τὴν Α. Μ. τὴν Ἄνασσαν Βικτωρίαν ὡς ὂν ὑπερφυές, ὡς ἔννοιάν τινα ἀφῃρημένην, ἢ μᾶλλον ὥς τι πνευματικόν. Πᾶς πολίτης τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ἂν μὴ εἶνε δημοκρατικός—πρᾶγμα ἐκ τῶν σπανιωτάτων—, λατρεύει τὴν Ἄνασσαν ὡς ὁ εἰδωλολάτρης τὸ εἴδωλόν του, αἰσθανόμενος ἐν ταὐτῷ φόβον δεισιδαίμονα καὶ θαυμασμὸν ἀπεριόριστον.

Ἀλλ' ἐγὼ Ῥῶσος ὤν, καὶ οὐδένα λόγον ἔχων ἵνα θεωρῶ τὴν Α. Μ. τὴν Ἄνασσαν Βικτωρίαν ὡς τὴν ἐκδήλωσιν θείου τινὸς δικαίου, θὰ ἀποτολμήσω νὰ ἀνεγείρω ὀλίγον τὸ παραπέτασμα τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἀτενίσας εἰς τὸ εἴδωλον, νὰ παραστήσω εἰς ὑμᾶς εἰλικρινῶς τὴν γυναῖκα, ἣν ἀποκρύπτει ἀπὸ τῶν βλεμμάτων τῶν ἀνθρώπων ἡ λάμψις τοῦ στέμματος.

Καὶ ἐν πρώτοις μάθετε ὅτι ἡ νῦν Ἄνασσα καὶ ἡ ζῶντος ἔτι τοῦ συζύγου της Ἄνασσα εἶνε δύο γυναῖκες ὅλως διάφοροι. Ἐκείνη μὲν εἶχε τὸν ἄνδρα της ὁδηγόν, σύμβουλον, λατρεύουσα αὐτὸν σταθερῶς· εἶχεν αὐλὴν μεγαλοπρεπῆ, ἦτο εὐφυεστάτη, θελκτική, γελόεσσα, ἀμέριμνος, ἀρεσκομένη καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα ἄνευ τινὸς ὑπερηφανείας. Ἡ ἀξιέραστος Ἄνασσα διηυθέτει διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς χειρῶν τὴν αἴθουσάν της παρόντος τοῦ Μένδελσον καὶ ἐτραγῴδει τρέμουσα ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐτήρει δὲ ἐθιμοτυπίαν τοσαύτην μόνον, ὅσην ἀπῄτει ἡ θέσις της, ᾐσθάνετο τὰς συγκινήσεις νεαρᾶς μητρός, ἠγάπα τὰς διασκεδάσεις καὶ δὲν τὸ ἀπέκρυπτεν, ἀνεμιγνύετο μετὰ τῶν ὑπηκόων της καὶ ἐπέχεεν ἐπὶ τοῦ ἔθνους ὅλου τὴν μαρμαρυγὴν τῆς εὐδαιμονίας της. Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἦτο γυνὴ ἐξαιρέτως κομψοτάτη.

Ἀλλὰ τίς ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἡ Ἄνασσα ἐκείνη εἶνε ἡ σήμερον γεγηρακυῖα γυνή, ἡ ἀρχαιότροπος, ἀπέριττος, νωθρὰ τὴν ὄψιν καὶ σκαιῶς διαλεγομένη, ἡ φεύγουσα μὲν τοὺς ἀνθρώπους, ἀδιαλείπτως δὲ πενθοῦσα καὶ πνιγομένη ἐν τῇ πικρίᾳ τῶν λυπηρῶν ἀναμνήσεων καὶ πόθων της, οὕτως ὥστε οἱ περὶ αὐτὴν νομίζουσι πολλάκις ὅτι ἔχουσιν ἐνώπιον αὐτῶν νοῦν καταπεπτωκότα εἰς πρόωρον τρόπον τινὰ ἠθικὸν γῆρας.

Ἡ θλῖψις μετέβαλε τελείως τὴν φύσιν τῆς Ἀνάσσης· καὶ ὁ βλέπων αὐτὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς αἰσθάνεται ἐναλλὰξ θαυμασμὸν καὶ ἀντιπάθειαν, ἄλλως δέ, ἵνα τὸ εἴπωμεν καθαρὰ ἅπαξ διὰ παντός, εἶνε γυνὴ παράδοξος καὶ ἀκατανόητος· διότι ἡ μεγάλη ποικιλία ἡ κατὰ πᾶσαν ὥραν ἀναφαινομένη ἔν τε τῷ χαρακτῆρι αὐτῆς καὶ ταῖς πράξεσι, συντελεῖ τὰ μάλιστα εἰς τὸ νὰ ἀποπλανᾷ καὶ τὸν ἀκριβέστατον καὶ λεπτότατον παρατηρητήν. Προκειμένου νὰ γίνῃ ἡ εἰκὼν τῆς Α. Μ. τῆς Ἀνάσσης Βικτωρίας ζώσης, ἡ εἰκὼν αὕτη θὰ εἶνε κατ' ἀνάγκην μεστὴ ἀντιφάσεων: μεγάλη καὶ μικρὰ ὡς Ἄνασσα, χήρα ἀπαραμύθητος καὶ εὐπαραμύθητος, μήτηρ καλὴ καὶ μήτηρ δυσάρεστος, τηρεῖ μετ' εὐλαβείας τὰ χριστιανικὰ αὐτῆς καθήκοντα καὶ οὐδόλως εἶνε φιλόθρησκος, γυνὴ εὐφυεστάτη καὶ ἐνίοτε μωροτάτη, καρδία εὐπαθὴς ἀλλὰ πολλάκις ἀδυσώ-

Digitized by Google

πητος καὶ ὑβριστική, γυνὴ ἐκπρεπεστάτη καὶ περισπούδαστος καὶ ἐξαίφνης ἐλαχίστου λόγου ἀξία, αὐτόχρημα αἴνιγμα δύσλυτον.

Μετὰ θάνατον ἡ Ἄνασσα Βικτωρία θὰ ἔχῃ ἐξ ἴσου καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τοὺς ἐναντίον αὐτῆς· ἀλλὰ τὴν κρίσιν ἀμφοτέρων θὰ ἐπισκιάσῃ καθ' ὅλου τὸ μυστήριον.

Πολλοὶ Ἄγγλοι, τῆς τάξεως ἰδίᾳ τῶν ἀστῶν, ἀγαπῶσιν ἔτι τὴν Ἄνασσάν των αὐτομάτως καὶ καθ' ἕξιν. Ἀλλ' ἡ Α. Μ. ἡ Ἄνασσα Βικτωρία δὲν δεσπόζει πλέον τοῦ λαοῦ της, βλέπει καὶ αὐτὴ ἐξαφανιζόμενον κατὰ μικρὸν τὸ ἀξίωμα αὐτῆς καὶ τὸ γόητρον. Ἡ ἀληθὴς Ἄνασσα συναπέθανε μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου τοῦ συζύγου της, ἡ δ' ἔτι ζῶσα εἶνε μόλις ἡ σκιὰ τῆς πρώτης.

Ἐν τούτοις θὰ προσπαθήσω νὰ τὴν παραστήσω ὑπὸ τὴν τριπλῆν αὐτῆς ὄψιν, τουτέστιν ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ, τῷ ἐπισήμῳ καὶ τῷ οἰκογενειακῷ.

Ἡ Ἄνασσα Βικτωρία εἶνε θυγάτηρ τοῦ δουκὸς τοῦ Κέντ, νεωτέρου ἀδελφοῦ Γεωργίου τοῦ Δ', ἀμφοτέρων ἀποθανόντων ἀπαίδων, ἀπερισκεψία εἰς ἣν οὐδόλως θὰ ὑποπέσῃ ἡ νῦν βασιλεύουσα οἰκογένεια, ἧς ἡ περὶ τούτου πρόνοια εἶνε ἴσως ὑπερβολική.

Τὸ Σύνταγμα θεωρεῖ τὴν Ἄνασσαν ὡς ἀλάθητον, ἀπαραβίαστον καὶ ἀνεύθυνον, ἔχουσαν δὲ πάντα τὰ δικαιώματα καὶ κατέχουσαν αὐτὰ ἀπόλυτα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ οὐδενὸς τούτων νὰ ποιῆται χρῆσιν. Τὸ Σύνταγμα κελεύει τὴν βασίλισσαν νὰ κυβερνᾷ διὰ τῶν ὑπουργῶν της, ἔκφρασις ἀκατάλληλος τὴν σήμερον· διότι οὐ μόνον δὲν κυβερνᾷ πλέον, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ὑφίσταται τὴν ἐνόχλησιν τοῦ νὰ βασιλεύῃ.

Ἐνίοτε ἀναλογιζόμενός τις τὸ φάσμα τοῦτο, ἐρωτᾷ ἑαυτὸν ἐὰν ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ζῇ ἔτι, καὶ ὁποῖόν τι τῶν ἐθνικῶν αὐτῆς καθηκόντων ἐπιτελεῖ.

Καὶ ἂν παρῃτεῖτο ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, δὲν θὰ ἦτο νῦν μᾶλλον ἀπομεμονωμένη ἀπὸ τῶν ὑπηκόων της. Τὴν ἐνδόμυχον αὐτῆς θλῖψιν μεταφέρει ἀπὸ ἀνακτόρου εἰς ἀνάκτορον διανέμουσα τὴν ὕπαρξίν της μεταξὺ τοῦ Οὐίνδσορ ἐν τῇ κομητείᾳ Βέρκς, τῆς Ὀσβόρνης ἐν τῇ νήσῳ Οὐάϊτ καὶ τοῦ Βαλμοράλ ἐν Σκωτίᾳ, οὐδόλως ἀξιοῦσα νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ἔχει καὶ πρωτεύουσαν, ἔνθα ἡ ἐμφάνισίς της ἤθελεν ἀναζωογονήσῃ τὴν μεμαραμμένην καὶ ἐσβεσμένην αὐλήν. Ἄγνωστος εἰς τὴν νέαν γενεὰν οὐδὲν ἐποίησε πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ σπέρματος τῶν δημοκρατικῶν, οἵτινες εὐδοκιμοῦσιν ἕνεκα τῆς ἀπομακρύνσεως τῆς Ἀνάσσης καὶ μᾶλλον ἐμφυτεύονται ἐν τῷ πνεύματι τῶν ὑπηκόων. Καί τοι δὲ ὑφίσταται ἐν Ἀγγλίᾳ πίστις εἰς τὸ βασιλικὸν αἴσθημα, ἡ χώρα αὕτη φαίνεται ὡριμάζουσα εἰς πᾶν ἄλλο εἶδος πολιτεύματος ἢ τὸ μοναρχικόν. Ἐὰν δὲ τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον ἐγίνετο δημοκρατία μετὰ προέδρου γυναικός, ἡ μεταβολὴ θὰ συνίστατο ἐν τῇ μορφῇ μόνον οὐχὶ δὲ πράγματι ἢ ἐν τῷ προαιωνίῳ μηχανισμῷ τῶν θεσμῶν.

Ἡ Α. Μ. ἡ Ἄνασσα Βικτωρία παρασκευάζει θαυμασίως τὸ ἔδαφος πρὸς ἠπίαν μετάβασιν. Ἀποκρύπτουσα ἑαυτὴν ἀπὸ τῶν βλεμμάτων τῶν ὑπηκόων της καὶ συνηθίζουσα αὐτοὺς νὰ μὴ τὴν βλέπωσιν, ἀπέδειξεν ἀνεπαισθήτως ὅτι εἶνε περιττή. Ἡ Ἀγγλία δαπανᾷ πλεῖστα ὅσα χάριν τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας, παρέχουσα κατ' ἔτος νέας πιστώσεις πρός τινα τῶν ἀπειροπληθῶν βλαστῶν της. Ὁ δὲ τόπος ἤρχισεν ἤδη νὰ διανοῆται ὅτι ἡ βασιλεία εἶνε πολυδάπανος καὶ δὲν εἶνε τοὐλάχιστον στοιχεῖον ζωτικὸν οὐδὲ κατ' ἀκολουθίαν χρήσιμον εἰς τὴν κυβερνητικὴν λειτουργίαν.

Ἡ Ἀγγλία δημοκρατουμένη θὰ ἦτο ἆρά γε εὐδαιμονεστέρα; Ἀγνοῶ, ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα εἶνε ἀρκούντως σπουδαῖον, ὥστε νά το μελετήσῃ τις καὶ νά το βασανίσῃ. Ἡ Ἄνασσα, ὀφείλομεν νά το ἀναγνωρίσωμεν, ἔχει φρονήματα πολιτικὰ καὶ δὲν εἶνε γυνὴ ἀμαθής, διδάσκαλοι αὐτῆς ἐγένοντο ὁ Πήλ, ὁ Ῥῶσελ, ὁ Παλμερστών, ὁ Βηκονσφιλδ, ὁ Γλάδστων. Μορφωθεῖσα καὶ χειραγωγηθεῖσα ὑπὸ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς συνέσεως τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, εἶνε ἱκανωτάτη εἰς τὸ νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ παντὸς ζητήματος, ὁσάκις θελήσῃ νὰ ἐργασθῇ πρὸ τοῦτο. Οἱ διπλωμάται καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες οἱ πλησιάζοντες αὐτὴν ἐκπλήσσονται διὰ τὰς εὐρείας αὐτῆς γνώσεις, τὴν σαφήνειαν τῶν διανοημάτων καὶ τὴν τεραστίαν μνήμην. Ἀλλ' ἡ παθητικὴ αὐτῆς στάσις ἡ ὑπερβαίνουσα τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συντάγματος καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ παντὸς πράγματος, ἐλαττοῦσι καὶ τὸ ἐκ τῶν ἀρετῶν της ὄφελος. Καὶ οὕτω πως δικαιοῖ ὁσημέραι ἔτι μᾶλλον τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Νιζὰρ ῥηθέν: «Ἡ Ἄνασσα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ σεπτὸς ὅμηρος καθειργμένος ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας ἐν τοῖς ἀνακτόροις.»

Συγγραφεῖς Ἄγγλοι ἐπαραλλήλισαν τὴν βασιλείαν τῆς Βικτωρίας καὶ τὴν τῆς Ἐλισάβετ· ἀλλὰ διατί ἆρά γε; Δόξα τῷ Θεῷ ἡ νῦν Ἄνασσα δὲν ἐμίανε τὴν βασιλείαν της διὰ τῶν ἐγκλημάτων τῆς προγόνου αὐτῆς· ἐὰν δὲ εἶνε ὑποδεεστέρα ἐκείνης κατὰ τὴν εὐφυΐαν, δι' αὐτὸ τοῦτο ἔχει πνεῦμα συμφωνότερον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς θέσεώς της. Διότι τί τὴν ἤθελε τὴν δραστηριότητα τῆς Ἐλισάβετ ἐν συνταγματικῇ κυβερνήσει: Τοὐναντίον ἡ Βικτωρία κατέστη πρότυπον τῆς προσωπικῆς ἀφανείας πρὸ τοῦ ὑπουργείου καὶ τοῦ Κοινοβουλίου. Ὅθεν ἡ Ἄνασσα ἀποχωρεῖ ὁσημέραι ἀπὸ τοῦ δημοσίου βίου, τοῦ ἐπισήμου βίου, ἐπιρρίπτουσα εἰς τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλλίας πα-

Digitized by Google

σας τὰς ἀγγαρείας εἰς ὃν κατὰ μικρὸν μετεβίβασε καὶ πάντα τὰ βασιλικὰ καθήκοντα: τοὺς χορούς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥστε ὁ μὲν πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας προεδρεύει πασῶν τῶν ἐν τῇ Αὐλῇ τελετῶν, ἡ δὲ βασίλισσα περιωρίσθη εἰς ὀλίγας τινὰς ὅλως ἰδιαιτέρας καὶ ὡρισμένας ὑποδοχάς, καὶ εἰς ἐπισήμους τινὰς ἐπισκέψεις. Τὰ γεύματά της εἶνε σύντομα καὶ ψυχρά, οἱ δαιτυμόνες ἐπιτετηδευμένοι, αἱ δὲ κυρίαι τῆς τιμῆς μομίαι τεταγμέναι πέριξ τῆς βασιλικῆς Σφιγγός. Ἐν τῇ τῇ ἐρημίᾳ δὲ ταύτῃ, ἐξ ἧς ἐλλείπει πᾶσα κίνησις καὶ ζωή, ἡ ἐθιμοτυπία τηρεῖται ἀκριβέστατα εἰς ὑπερβολὴν ἀληθῶς ἀφόρητον καὶ ὀχληράν.

Ἡ γηραιὰ κόμισσα Βοῦνσεν διηγεῖται ὅτι προσκληθεῖσά ποτε ὑπὸ τῆς Ἀνάσσης εἰς γεῦμα, ἐπειδὴ κατείχετο ὑπὸ δεινῆς καταρροῆς, ἐδέησε νὰ καταφύγῃ εἰς ταχυδακτυλουργικὰ τεχνάσματα ἵνα ἐγκρύψῃ κοινὸν ῥινόμακτρον ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἐκ τριχάπτων μανδηλίῳ της.

Πολλάκις δὲ εἶνε ἀστεία ἡ ἀκρίβεια τῆς τηρήσεως τῆς ἐθιμοτυπίας. Παραδείγματος χάριν ἀείποτε αἱ εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἀνάσσης προσκεκλημέναι κυρίαι ὀφείλουσι νὰ προσέρχωνται γυμνὸν ἔχουσαι τὸν τράχηλον, οὗ ἕνεκα πολλαὶ ὠμοπλάται ῥιγοῦσιν. Ἡ Α.Μ. ἡ Ἄνασσα Βικτωρία ἐμμένουσα εἰς τοὺς ἀρέσκοντας αὐτῇ συρμοὺς τῆς νεότητός της δὲν θέλει νὰ ἴδῃ συρμοὺς ἄλλους, πᾶς δὲ νέος συρμὸς τὴν ἐξερεθίζει. Ὅτε δὲ ἡ πριγκίπισσα τῆς Οὐαλλίας εἰσήγαγε τὰς *ἀφελείας*, ἡ Ἄνασσα ἐμήνυσε διά τινος τῶν θαλαμηπόλων εἰς τὴν λαίδην Σ* ἐμφανισθεῖσαν πρὸ τῆς Ἀνάσσης μετὰ τῶν *ἀφελειῶν* ἃς εἶχον ἤδη πᾶσαι αἱ Ἀγγλίδες, νὰ ἀπέλθῃ, καὶ τότε μόνον νὰ ἀναφανῇ εἰς τὴν Αὐλήν, ἀφ' οὗ αὐξηθῶσιν αἱ κατὰ τὸ μέτωπον κεκομμέναι τρίχες.

Αἱ κυρίαι ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ὡς κόσμημα τῆς κεφαλῆς τὰ τρία λευκὰ πτερὰ τὰ ἐπὶ τοῦ οἰκοσήμου τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας, καὶ ταῦτα ἐμπεπηγμένα ὄρθια ἔμπροσθεν ὡς τὴν λοφιὰν πτηνῶν τινων ἢ ἀρχηγοῦ τινος τῆς φυλῆς τῶν Σιοῦ. Ἂν δὲ τύχῃ κυρία τις νὰ φορῇ τὸν λόφον τοῦτον κατ' ἄλλον τρόπον ἢ ὡς κελεύει ὁ κανονισμός, πάραυτα ἀποστέλλεται εἰς τὸ κάτοπτρόν της νὰ τὰ διορθώσῃ. Ἡ μίστρες Λάγγτρυ ἐνεφανίσθη ποτὲ πρὸ τῆς Ἀνάσσης φέρουσα μὲν τὰ τρία πτερά, ἀλλὰ κατὰ πολὺ φιλάρεσκον τρόπον· παρευθὺς ἀπεστάλη θαλαμηπόλος τις πρὸς τὴν εὔμορφον παραβάτιν τοῦ κανονισμοῦ, κελεύων αὐτὴν ἢ νὰ τὰ διορθώσῃ κατὰ τὰ νενομισμένα ἢ νὰ ἀπέλθῃ.

Μετὰ τὸ φαγητὸν ἡ Ἄνασσα πρὶν ἀποχωρήσῃ εἰς τὰ δώματά της ἀποτείνει πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν προσκεκλημένων λόγους τινὰς εὐμενεῖς περὶ τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν συμφερόντων καὶ ὑποθέσεων· σημειωτέον δὲ ὅτι ἔχει ἐξαισίαν μνήμην καὶ γινώσκει τὴν ἱστορίαν ἑνὸς ἑκάστου. Ἐξαφανισθείσης τῆς Ἀνάσσης, ἀπέρχονται οἴκαδε καὶ οἱ δαιτυμόνες, ἂν μὴ κρατήσῃ τινὰς αὐτῶν τὸ σφαιριστήριον, παιγνίδιον ἀθῷον. Αὕτη εἶνε ἡ μόνη ἐπιτρεπομένη διασκέδασις ἐν ταῖς ὑποδοχαῖς ταύταις ἥτις, ὡς βλέπετε, οὐδὲν ἔχει τὸ φιλόπαιγμον.

Οἱ προσκεκλημένοι οἱ διημερεύοντες μετὰ τῆς Ἀνάσσης ἀγοράζουσι τὴν τιμὴν ταύτην διὰ καταρροῆς ἀναποφεύκτου, διότι ἡ Α. Μ. δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὴν θερμότητα, διὰ τοῦτο δὲ καὶ οὐδέποτε συγχωρεῖ νὰ ἀνάπτωσι πῦρ ὅπου αὐτὴ διαμένει. Κατὰ τὰς ὁμηγύρεις ταύτας ἐπικρατεῖ ἄκρα μονοτονία, ἡ δὲ συνδιάλεξις περιστρέφεται περὶ κοινά τινα καὶ τετριμμένα. Ὅθεν μυρία ὅσα μηχανῶνται καὶ ἐπινοοῦσιν ἵνα ὑπεκφεύγωσιν εὐσχήμως. Ὁ παραμένων ὥρας τινὰς παρὰ τῇ Ἀνάσσῃ φαίνεται ὡς γηράσας ἢ ταξειδεύσας εἰς χώρας ἐξαφανισθείσας.

Ποῦ οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι καθ' οὓς ἡ νεαρὰ βασιλὶς παρέθετεν ἐν τοῖς κήποις μὲν τῶν ἀνακτόρων Βούκιγγαμ μεγάλα προγεύματα εἰς ἑξακοσίους δαιτυμόνας, τὰς βροχερὰς δὲ ἡμέρας ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτῆς ἕκαστος ὤφειλε νὰ διηγηθῇ ἀνέκδοτον «διὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα,» αὐτὴ δὲ ἐθαυμάζετο ἐν τοῖς βασιλικοῖς χοροῖς διὰ τὴν χάριν μεθ' ἧς ἐχόρευε τὸ *μενουέτον*, ἢ ἔχουσα τὸν νοῦν της εἰς τὰς διασκεδάσεις παρελάμβανεν ἐξερχομένη ἔφιππος εἰς περίπατον τὰς κλεῖδας τοῦ ταμείου καὶ τὰς ἔχανε καθ' ὁδόν, καὶ πρὸς ἀνεύρεσιν ἀπεστέλλοντο ἀποσπάσματα ἀστυνομικῶν κλητήρων πρὸς ἄκραν εὐφροσύνην καὶ θυμηδίαν ὅλου τοῦ Λονδίνου! Πάντων τούτων μία μόνη ὑπολείπεται ἀνάμνησις ἐν τῷ χαρακτῆρι τῆς Ἀνάσσης, ἐν τοῖς χοροῖς δῆλον ὅτι τῶν ὀρεινῶν Σκώτων, κυνηγῶν, ἀνθρώπων χονδρῶν, ἐχόντων ἀνατροφὴν ἥττονα τῆς τῶν θεραπόντων τῶν μεγάλων οἴκων· ἐν τοῖς χοροῖς δὲ τούτοις ἡ Α. Μ. δὲν ἀπαξιοῖ νὰ παρίσταται μετὰ τῆς ἀκολουθίας της, καὶ οἱ μὲν πρίγκιπες συγχορεύουσι μετὰ τῶν αὐλικῶν θεραπόντων, αἱ δὲ κυρίαι τῆς αὐλῆς μετὰ ἡνιόχων, κηπουρῶν, θαλαμηπόλων, μαγείρων, οἱ δὲ μεγιστᾶνες καὶ οἱ ἐν τέλει μετὰ θαλαμηπόλων. Ἡ Ἄνασσα ἐνδεδυμένη ἐσθῆτα βραχεῖαν ἣν ἀνασύρει δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν μετὰ πολλῆς χάριτος, εὐκίνητος ὡς εἰκοσαέτις κόρη, ἐλαφρὰ καὶ χαρίεσσα παρὰ τὴν ἡλικίαν της, μετέχει φαιδροτάτη τῶν σκιρτητικῶν καὶ ἰδιορρύθμων τούτων χορῶν. Καὶ ἡ πριγκίπισσα τῆς Οὐαλλίας προσκαλεῖ τὸν ἡνίοχόν της καὶ χορεύει μετ' αὐτοῦ· ὁ δὲ πρίγκιψ ἕνα μόνον χορὸν δὲν τῇ συγχωρεῖ, τὸν ἄγαν οἰκιακὸν στρόβιλον. Δὲν νομίζετε ὅτι ἀναγινώσκετε ὕλην διηγήματος τοῦ Οὐάλτερσκώττου; Τὰ πάντα ἐν τῇ Σκωτίᾳ ταύτῃ ἄγουσιν εἰς τὸν ἁπλοῦν καὶ ἀγροτικὸν βίον, ἡ δὲ Ἄνασσα φαίνεται ἀναγεννωμένη καὶ ἀναζῶσα ἐν αὐτῇ.

Digitized by Google

Λατρεύει ἡ Ἄνασσα τὴν χώραν ταύτην καὶ οἱ προσφιλεῖς αὐτῇ Σκῶτοι κατέχουσιν ὅλην αὐτῆς τὴν καρδίαν· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ταπεινότατοι καὶ εὐτελέστατοι εἶνε φίλοι της. Φέρεται πρὸς αὐτοὺς μετ' ἀγαθότητος καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐμένειαν αὐτῆς ἀνταποδίδουσι δι' ἀγάπης καὶ πίνουσιν εἰς ὑγείαν της.

Ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννου Βράουν, μικρὸς κτηματίας, ἡ Ἄνασσα ἀναμιχθεῖσα μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων τοῦ τεθνεῶτος ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐπαρηγόρησε τὴν ἄπορον τυφλὴν χήραν, καθίσασα παρ' αὐτῇ ἐν τῷ μαγειρείῳ καὶ τηρήσασα πάντα τὰ ἔθιμα ὡς ἐὰν ἦτο στενὴ συγγενὴς τῆς πενθούσης οἰκογενείας.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Π. Ι. Φ.

ΤΟ ΛΕΥΚΟΝ ΡΟΔΟΝ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Μετὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο μία μόνη παρηγορία ὑπελείπετο εἰς τὴν Κλαίρην, ἡ σπουδή· ἐπεδόθη δὲ συντόνως εἰς αὐτὴν καὶ ἐπλούτισεν ἀφθόνως τὴν μνήμην αὐτῆς καὶ τὸ πνεῦμα.

Ἐπανευρίσκομεν αὐτὴν μετὰ τρία ἔτη ἐν λαμπρᾷ ἑσπερίδι, ἐν τῇ ἐξοχικῇ τοῦ πατρός της παρὰ τὸ Σεδὰν οἰκίᾳ.

Ἡ Κλαίρη εἶνε τώρα ὑψηλὴ καὶ περικαλλὴς νεᾶνις, ἐκ τῆς ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ διατριβῆς αὐτῆς διατηρήσασα μόνον σοβαρότητά τινα ἣν ὅμως κολάζει ἡ γλυκύτης τοῦ βλέμματός της.

Πρὸ ὀλίγου ἔμελψε τὸ μουσικὸν τεμάχιον, δι' ὃ ἠξιώθη τοῦ πρώτου βραβείου· εἶνε δὲ τοῦτο τὸ Inflammatus τοῦ θείου Stabat τοῦ Ῥοσσίνη.

Οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες, οἱ εὐτυχεῖς οὗτοι τοῦ μέλλοντος κατακτηταί, ἐκρότησαν τὰς χεῖρας ἐνθουσιωδῶς ἐπικυρώσαντες τὴν ἀπόφασιν τῶν ἑλλανοδικῶν τοῦ Παρθεναγωγείου. Ἡ Κλαίρη ἀταράχως διέρχεται τὰς αἰθούσας καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ ἄνδηρον τοῦ κήπου πρὸς ἀναψυχήν.

Δύο νεάνιδες περιεπάτουν ὑπὸ τὰ δένδρα ὀλίγον μεριμνῶσαι περὶ τῆς ἐν τῇ αἰθούσῃ συναυλίας. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἀκούσασα τὸν κρότον τῶν βημάτων τῆς Κλαίρης ἐστράφη καὶ εἶπε:

—Ἆ! σὺ εἶσαι! Ἔλα! ἔλα νὰ γίνῃς ἡ τρίτη Χάρις!

Ἡ ταῦτα λέγουσα εἶνε ἡ Λαύρα, ἡ μεγαλειτέρα ἀδελφὴ τῆς Κλαίρης· τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὡς θέλομεν ἴδῃ, συνεζήτει περὶ σπουδαιοτάτου ἀντικειμένου μετὰ τῆς ἄλλοτε συμμαθητρίας της Λευκῆς Δεζάντη.

—Καϋμένη Κλαίρη μου, εἶπεν ἡ Λαύρα μεθ' ὁρμῆς, συγχώρησέ μας. Δὲν ἠκούσαμεν τὸ ὡραῖον κομμάτι ποῦ ἐτραγούδησες· δὲν ἔχω νοῦν διὰ τὴν μουσικὴν καὶ εἰξεύρεις διατί· παρουσιάσθησαν δύο γαμβροὶ καὶ μὲ ζητοῦν, ὁ δικηγόρος ποῦ ἔχει μεγάλην ἀξίαν καὶ ὁ ἄλλος ποῦ ἔχει μεγάλην περιουσίαν. Πρέπει νὰ ἐκλέξω· ὁ πατέρας μὲ ἀφίνει ἐλευθέραν· σὺ δὲν ἐννοεῖς τίποτε ἀπ' αὐτά· ἐγὼ κλίνω περισσότερον εἰς τὴν ἀξίαν ἀλλ' ἡ καλή μου φίλη, ἡ ὁποία πάντοτε μοῦ ἔδωκε καλὰς συμβουλάς, μὲ συμβουλεύει νὰ προτιμήσω τὰ χρήματα. Εἶνε βλέπεις πολὺ λεπτὸν τὸ ζήτημα.

— Ὅλοι αὐτὴν τὴν συμβουλὴν θὰ σοῦ ἔδιδαν, καλή μου Λαύρα, εἶπεν ἡ Λευκὴ μετὰ ζωηρότητος· ἕνας δικηγόρος ἐπαρχίας δὲν κερδίζει τίποτε· τί δίκας εἱμπορεῖ νὰ ἔχῃ;

Ἐγὼ ἔχω ἕνα ἐξάδελφον εἰς τὴν Λίλλην ὁ ὁποῖος ὑπερησπίσθη πολλοὺς μεγάλους κακούργους· ἡ ἐφημερὶς ἐκεῖ τὸν παρωμοίασε μὲ τὸν Μιραμπώ, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τὴν ἐπίστευσε τὴν ἐφημερίδα· αὐτὸ μόνον ἐκέρδισεν ὁ ἐξάδελφός μου.

Ἀλλ' αὐτὸ τὸ κέρδος σοῦ φθάνει ν' ἀγοράσῃς ἓν ῥιπίδιον κἂν;—καὶ ἔπειτα, Λαύρα μου, τί νὰ σοῦ εἰπῶ, σὺ δὲν εἶσαι δι' ἐπαρχίαν, σὺ ἀνήκεις εἰς τοὺς Παρισίους ὅπως τὰ ἄστρα ἀνήκουν εἰς τὸν οὐρανόν.

Οἱ Παρίσιοι εἶνε ἡ πόλις τῶν γυναικῶν· αἱ ἄσχημοι ἐκεῖ γίνονται ὡραῖαι, αἱ ὡραῖαι γίνονται θεαὶ καὶ τὰς λατρεύουν γονυπετεῖς· ὢ! οἱ Παρίσιοι! ὅταν προφέρω τὸ ὄνομά των δὲν εἰξεύρω πῶς γίνομαι...

Ὁ ἄλλος νέος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἐπάγγελμα ἀλλ' εἶνε πολὺ πλούσιος θὰ σὲ ὑπάγῃ εἰς τοὺς Παρισίους· ἔχει ἄλογα, ἁμάξας, δύο γέροντας θείους, θεωρεῖον εἰς τὸ Μελόδραμα, καὶ διστάζεις ἀκόμη, ἀγαπητή μου Λαύρα; καὶ συλλογίζεσαι ἀκόμη τὸν δικηγορίσκον σου, ὁ ὁποῖος περνᾷ τὴν νεότητά του φωνάζων ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων καὶ φεύγει ἀπὸ τὸ κακουργοδικεῖον κρατῶν μίαν ὀμβρέλλαν μὲ τὸ ἕνα χέρι καὶ τρεῖς τέσσαρες δεκάδες κιτρίνων δικογράφων μὲ τὸ ἄλλο!

Λαύρα μου, ἂν πάρῃς αὐτὸν τὸν δικηγόρον θὰ μαλώσωμεν· δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ πλέον φιλία μεταξύ μας· δὲν θέλω νὰ ἔχω σχέσεις μὲ τὰς ἀνοήτους.

Ἡ Κλαίρη ἤκουε μετὰ ποιᾶς φρίκης τὰς ἐπικινδύνους καὶ τόσον δελεαστικὰς ἐκείνας συμβουλὰς τῆς φίλης τῆς ἀδελφῆς της.

Ἡ δὲ Λαύρα παραζαλισθεῖσα ἀπὸ τὴν στωμυλίαν τῆς συμμαθητρίας της καὶ νικηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀκαταμαχήτων ἐπιχειρημάτων της ἀπήντα διὰ σιγῆς ἰσοδυναμούσης πρὸς συγκατάθεσιν.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ συζύγου εἶχεν ἤδη ὁριστικῶς ἀποφασισθῆ· ὁ μὲν δικηγόρος ἔχασε τὴν δίκην του, οἱ δὲ Παρίσιοι ἐκέρδισαν τὴν ἰδικήν των.

Ἡ Λαύρα ἔρριπτε τὰ βλέμματά της ἐπὶ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ διέβλεπεν ἤδη εἰς τὸν ὁρίζοντα μαγευτικὴν ὀπτασίαν περιχρύσων αἰθουσῶν, πολυφώτων, ἀδαμαντοκολλήτων κο-

Digitized by Google

σμημάτων, ἐξαισίων στολῶν, νεφῶν ἀνακρόκου, κόσμον ὅλον ἀνθέων, μύρων, μουσικῆς, ἀπολαύσεως, γοητείας· ἐν ἑνὶ λόγῳ τοὺς Παρισίους, τοὺς Παρισίους διαβλεπομένους ἐκ τῆς ἐπαρχίας· τὴν πρωτεύουσαν τῆς ὀνειροπολήσεως, τοῦ δράματος, τοῦ νεωτέρου μυθιστορήματος· τὸν γήϊνον παράδεισον πάσης Εὔας· τὴν μόνην πόλιν ἐν ᾗ αἱ γυναῖκες μένουσι πάντοτε τριακοντούτιδες.

Γενομένης τῆς ἐκλογῆς δὲν ἐβράδυνεν ὁ γάμος. Ὁ χάνων μίαν ἑβδομάδα τῆς νεότητός του ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ χάνει αἰῶνα ὅλον ἔαρος ἐν Παρισίοις.

Ἀλλ' ἡ πραγματικότης διεδέξατο τὸ ὄνειρον· Ἡ Λαύρα ὑπανδρεύθη τὸν πλοῦτον· καὶ ἡ ἀξία ἀπεπέμφθη.

Ἐν ταῖς πλουσίαις οἰκογενείαις ὁ γάμος τῆς μιᾶς ἀδελφῆς συνεπάγεται τὸν τῆς ἄλλης. Ἡ Κλαίρη ἂν καὶ ἐβίου ἐν τῇ μονώσει, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὰ προσόντα ἦσαν λίαν γνωστὰ ἐν τῇ γενεθλίῳ πόλει, ἐν ἀγνοίᾳ δ' αὐτῆς προτάσεις γάμου ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν πατέρα της.

Ὁ κ. Ζοφρὲν καὶ ἡ σύζυγός του εἶχον καταφύγῃ εἰς τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐν χρήσει ἔτι ἀφελῆ τεχνάσματα· ἐκάλουν εἰς γεῦμα ὁλόκληρον οἰκογένειαν, τὴν δ' ἐπαύριον ἐζήτουν τὴν γνώμην τῆς Κλαίρης περὶ τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ, συνδαιτυμόνος τῆς προτεραίας.

Ἡ Κλαίρη ἤνοιγεν ἐκπλήκτους ὀφθαλμοὺς καὶ παρετήρει τὴν μητέρα της. Ὁ κ. Ζοφρὲν ἐπανελάμβανε τότε τὴν ἐρώτησιν μετὰ νωχελείας τινός, καὶ ἡ Κλαίρη ἀπεκρίνετο ὅτι ὁ νέος δὲν εἶχεν ἐμποιήσει εἰς αὐτὴν οὐδεμίαν ἐντύπωσιν, καὶ ὅτι δὲν εἶχε μορφώσῃ οὐδεμίαν περὶ αὐτοῦ γνώμην.

Τὸ συνοικέσιον ἐματαιοῦτο.

Ἐκ φιλοφροσύνης δὲ ἀπεκρίνοντο πρὸς τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην ὅτι ἡ Κλαίρη πολὺ νέα οὖσα δὲν εἶχεν ἀποφασίσῃ εἰσέτι ν' ἀποκατασταθῇ.

Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον συμβὰν διέκοψε πάσας τὰς πρὸς ὑπανδρείαν αὐτῆς ἐνεργείας, συνταράξαν τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ζοφρέν.

Ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἐπενόησαν οἱ ἄνθρωποι τὴν τέχνην τοῦ καταστρέφεσθαι ἐντελῶς ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ.

Ὁ σύζυγος τῆς Λαύρας ἁπλοῦς ἑκατομμυριοῦχος ὢν καὶ προσπαθήσας νὰ προσθέσῃ τρία ἑκατομμύρια εἰσέτι εἶχεν ἀπολέσῃ ὅλην τὴν περιουσίαν του ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τῶν Παρισίων.

Ἐπιστολὴ μετὰ δακρύων γραφεῖσα καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Λαύρας φέρουσα ἀνήγγειλε τὸ δυστύχημα, ἡ δὲ δυστυχὴς γυνὴ ἀκολουθήσασα τὴν ἐπιστολήν της ἀφίκετο τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν πατρῷον οἶκον.

Ὁ σύζυγος αὐτῆς παρενοχλούμενος ὑπὸ τῶν δανειστῶν προσέφυγεν εἰς τὸ σύνηθες καταφύγιον τῶν τραυματιῶν τοῦ χρηματιστηρίου, τὸν σιδηρόδρομον τοῦ Βελγίου.

Ἡ φρόνησις ἦτο ἓν τῶν κυρίων προσόντων τῆς οἰκογενείας τοῦ Ζοφρέν. Οὐδεὶς ἐπωφελήθη τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὑβρίσῃ τὴν Λαύραν· ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς ὑπεδέξαντο αὐτὴν πάντες ὡσεὶ ἦτο εὐτυχής!

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι μεταχειρίζονται τὰ ἀτυχήματα τῶν δυστυχῶν πρὸς κατάθλιψιν αὐτῶν.

Ἀπεφασίσθη μάλιστα ἐν κύκλῳ οἰκογενειακῷ νὰ τηρηθῇ ἡ ἐπιφάνεια καὶ νὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια ὅπως φυλαχθῇ μυστικὸν τὸ ἐπισκῆψαν δυστύχημα.

— Πρέπει ν' ἀποφεύγῃ κανεὶς νὰ κινῇ τὸν οἶκτον, εἶπεν εἰς τὴν Λαύραν ὁ πατήρ της· ὁ οἶκτος ὅταν δὲν προέρχεται ἀπὸ φίλον ἢ ἀπὸ συγγενῆ εἶνε σχεδὸν πάντοτε εἰρωνεία.

Ἡ κοινωνία, ἥτις προσέχει εἰς τὰ φαινόμενα μᾶλλον ἢ εἰς τὰ πράγματα, ἐξηκολούθησε τὰς ἐπισκέψεις της εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κυρίου Ζοφρέν, καὶ αἱ ὥριμοι τὴν ἡλικίαν καὶ ματαιόσχολοι γυναῖκες, αἵτινες νομίζουσί πως ὅτι ὑπανδρεύονται αὐταὶ ὅταν ὑπανδρεύωσιν ἄλλας, ἐξηκολούθησαν τὸ ἔργον των καὶ προέτειναν διαφόρους γαμβροὺς εἰς τὴν μητέρα τῆς Κλαίρης.

Νέοι τινὲς ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς θέσεως ἢ τῆς περιουσίας αὐτῶν νομίζοντες δικαίως ὅτι δὲν εἶχον ἀνάγκην τῶν προξενητριῶν, δὲν ἄφινον νὰ τοὺς διαφύγῃ καμμία πρόσκλησις εἰς τὰς ἑσπερίδας τοῦ Ζοφρὲν καὶ ἀπετόλμων δειλῶς προεισαγωγικήν τινα ἐρωτικὴν ἐξομολόγησιν.

Ἡ Κλαίρη ἤκουε πάντα ἀλλ' οὐδὲν ἀπεκρίνετο.

Εἶχεν ἐπινοήσῃ τρόπον τινὰ συμπεριφορᾶς, ὅστις δὲν ἦτο οὔτε φιλαρέσκεια, ἡ μήτηρ τῆς αἰωνίου ἐλπίδος, οὔτε σοβαρότης ἀπενθαρρύνουσα. Ἐφαίνετο ὅλην αὐτῆς τὴν προσοχὴν ἔχουσα, ἐν παιδικῇ ἀφελείᾳ, εἰς τὰ μουσικὰ αὐτῆς τεμάχια, τὰ λευκώματα, τὴν πρὸς τὴν μητέρα της στοργήν, οὐδεὶς δ' ὑπέθετεν ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπῆρχεν ἄλλη τις σκέψις ἐκτὸς τῶν παιδαριωδῶν ἐνασχολήσεων καὶ τῶν ἀθώων κλίσεων.

Ὁλόκληρος χειμὼν εἶχε παρέλθῃ πολλὰς συμπαρασύρας προτάσεις γάμου· ὁ Ἀπρίλιος ἐπανῆλθεν ἀνθοστεφής.

Ἡ οἰκογένεια Ζοφρὲν τὴν τελευταίαν αὐτῆς ἑσπερίδα ἔδιδε τὸν μῆνα τοῦτον. Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ πλουσίου βιομηχάνου παρευρίσκοντο πλείους τοῦ συνήθους κεκλημένοι.

Πολλοὶ μνηστῆρες ναυαγήσαντες ἐπὶ τῆς ὑφάλου τῆς ἀρνήσεως ἐπέβησαν πάλιν τοῦ ἐφολκίου τῆς ἐλπίδος, ἀναμένοντες μεταβολὴν καιροῦ.

Νέος τις κεκλημένος ἠγγέλθη, ὁ Ἰούλιος Λαλῶνδας.

Ὁ νέος οὗτος τότε τὸ πρῶτον εἰσήρχετο εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ζοφρέν. Ἐφαίνετο εἰκοσιέξ μέχρις

Digitized by Google

εικοσιοκτὼ ἐτῶν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ οὐδὲν τὸ ἐξαιρετικὸν παρίστα. Προὐχώρησε πρὸς τὴν οἰκοδέσποιναν, ἥτις ἔσφιγξε φιλοφρόνως τὴν χεῖρά του καὶ τῷ εἶπε·

—Ἡ κόρη μου δὲν κατέβη ἀκόμη, ὁ δὲ σύζυγός μου παίζει *ουΐστ* εἰς τὴν αἴθουσαν. Θὰ σᾶς συστήσω.

Τὸ *θὰ σᾶς συστήσω* τοῦτο δὲν ἐφαίνετο ἔχον τὴν κοινὴν αὐτοῦ ἔννοιαν.

Βλέμματα συνεννοήσεως ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῶν παρεστώτων, ὁ δὲ νέος, μόνος ἐν μέσῳ ἀγνώστων, διηυθύνθη πρὸς τραπέζιόν τι καὶ ἤρξατο φυλλολογῶν ἓν λεύκωμα.

Ἡ Κλαίρη κατέβη τέλος· δὲν ἐκώλυσεν αὐτὴν νὰ κατέλθῃ ἐνωρίτερον ἡ περὶ τῆς στολῆς αὐτῆς ἐνασχόλησις· εἶχεν ἐργασθῆ ἐπὶ μίαν ὥραν ἐλαττώσασα πρὸς ὄφελος αὐτῆς τὰς ὥρας τῆς ἀργίας ἃς ἀπαιτεῖ ἑσπερίς τις.

Ἡ μήτηρ ἔσπευσε πρὸς αὐτὴν δείξασα παρακειμένην ἕδραν, ἔπειτα δὲ τῇ εἶπεν· Ἀπόψε μᾶς ἦλθε νέος προσκεκλημένος.. .ὁ υἱὸς ἑνὸς παλαιοῦ φίλου τοῦ πατρός σου.

Ἡ Κλαίρη ἀπήντησε δι' ἀσημάντου τινος ἆ! καὶ δὲν ἐξηκολούθησε τὴν συνδιάλεξιν.

— Πολλὰ καλὰ λέγουν δι' αὐτὸν τὸν νέον, προσεῖπεν ἡ μήτηρ· ὁ πατήρ του θέλει νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ, διότι καλὸς γάμος θὰ διευκολύνῃ τὴν προαγωγήν του· δὲν ἔχει περιουσίαν, ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς τῷ ὑπεσχέθη θέσιν ἐλεγκτοῦ εἰς τὸ Λογιστήριον.

—Λοιπόν; εἶπεν ἡ Κλαίρη κατὰ πρόσωπον παρατηρήσασα τὴν μητέρα της.

Τὸ *λοιπὸν* τοῦτο ἐσήμαινε:

— Διόλου δὲν μὲ μέλει δι' ὅλα αὐτά! τὸ δὲ προσηλωθὲν ἐπὶ τῆς μητρός της βλέμμα ἐδήλου:

— Πάλιν τὰ ἴδια! δὲν θέλω νὰ μοὶ ἐκλέξῃ ἄλλος τὸν σύζυγόν μου· ἐγὼ μόνη μου θὰ τὸν ἐκλέξω.

Ἀλλ' ἡ μήτηρ προσέθηκεν·

— Εἶνε αὐτὸς ὁ νέος ποῦ κλείει τὸ λεύκωμα καὶ ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς. Τῷ ὑπεσχέθην νὰ σοῦ τὸν συστήσω!

Ὁ Ἰούλιος Λαλώνδας προὐχώρησεν, ὑπέκλινε πρὸ τῆς Κλαίρης, ἡ δὲ κυρία Ζοφρὲν εἶπε τὰς τυπικὰς τῆς συστάσεως φράσεις.

Μετὰ τὴν παρουσίασιν ταύτην ὁ νέος διηυθύνθη πρὸς τὸ κλειδοκύμβαλον.

Ὁ μητρικὸς ὀφθαλμὸς δὲν ἀπατᾶται· ἡ κυρία Ζοφρὲν παρετήρησεν ὅτι ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἦτο ἐκτάκτως τεταραγμένη, εἰ καὶ συνεκράτησεν ὅσον ἠδυνήθη τὴν ταραχὴν αὐτῆς.

Ὁ Ἰούλιος Λαλώνδας ἐντούτοις δὲν ἦτο Ἀντίνοος ἐν μελαίνῃ στολῇ, ὥστε ἀμέσως διὰ τοῦ πρώτου βλέμματος νὰ καταμαγεύσῃ τὴν νεάνιδα.

Ἡ μήτηρ τῆς Κλαίρης ἐνδιεφέρετο νὰ διευκρινήσῃ τὸ συγκινῆσαν τὴν θυγατέρα της αἴτιον, πρὸς τοῦτο δὲ μετεχειρίσθη κάλλιστον μέσον· ἐσίγησε καὶ δὲν ἠρώτησε.

Τότε δὲ ἠρώτησεν ἡ Κλαίρη ἀλλὰ μετὰ μακρὰν σιγήν.

Ἡ μήτηρ ἀπήντησεν, ἀλλ' ἀτημελῶς, ὡς νὰ μὴ ἔδιδε καμμίαν σημασίαν εἰς τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸν νέον ἐρωτήσεις.

— Εἶνε ἀπὸ τὸ Ε*, ἐσπούδασεν εἰς τοὺς Παρισίους· αὔριον θὰ γευματίσῃ μαζί μας.

Τὰς λέξεις ταύτας ἀκούσασα ἡ Κλαίρη ἐρρίγησεν.

Ἡ κυρία Ζοφρὲν ἐζήτει τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος, ἀλλὰ ματαίως.

Κατὰ τὴν ἑσπερίδα ἐκείνην ἡ νεᾶνις ἐφάνη διάφορος ὅλως ἑαυτῆς· τότε τὸ πρῶτον ἀφῆκε τὴν σοβαρότητα, τὴν σοβαρότητα ἐκείνην ἣν διετήρει ἀπὸ τοῦ παρθεναγωγείου, καὶ ἤρξατο μειδιῶσα, τὰ δὲ μειδιάματα αὐτῆς καίτοι ἐπιτετηδευμένα κατ' ἀρχὰς διέχυσαν ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν της θαυμάσιον θέλγητρον.

Ἡ μήτηρ αὐτῆς ἔμενεν ἔκπληκτος.

Ἡ κυρία Ζοφρὲν ἐπεθύμει ἀνυπομόνως ν' ἀνακοινώσῃ τὰς σκέψεις αὐτῆς εἰς τὸν σύζυγόν του, καὶ ἔνευεν εἰς αὐτὸν ὕπερθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ συμπαίκτου του, παρὰ τὴν τράπεζαν τοῦ *ουΐστ*· ἀλλ' ὁ Ζοφρέν, ὅστις ἔχανε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, περιέμενε νὰ τὸν εὐνοήσῃ ἡ τύχη διὰ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν σύζυγόν του.

Ἄνθρωπος παίζων *ουΐστ* εἶνε μόνος ἐπὶ γῆς, δεκατρία παιγνιόχαρτα ἀποτελοῦσι τὸν ὁρίζοντα αὐτοῦ.

Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ ἡ Κλαίρη ἔκρουε τὸ κλειδοκύμβαλον· ἡ νεᾶνις ἐμουσούργει περιπαθῶς μελῳδίαν τοῦ Χέρτζ, πολλάκις ὑπὸ *εὖγε* διακοπεῖσα, εἶτα δὲ χωρὶς νὰ περιμείνῃ νὰ τὴν παρακαλέσωσι, τοῦθ' ὅπερ ἐξέπληξε σφόδρα τὴν μητέρα της, ἔμελψε τὸ Bel raggio τῆς *Σεμιράμιδος*.

Ἡ κυρία Ζοφρὲν οὐδὲν ἐνόει· ἐντούτοις τὸ μυστήριον ἐκεῖνο εἶχεν αἰτίαν τινά, ἀνακαλυφθεῖσαν μετὰ δέκα πέντε ἡμέρας.

Ἡ κυρία Ζοφρὲν ὡραίαν τινὰ ἑσπέραν τοῦ Μαΐου περιεπάτει μετὰ τῆς θυγατρός της ἐν τῷ κήπῳ καὶ συνδιελέγετο μετ' αὐτῆς περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων· αἴφνης ἡ ἀγαθὴ μήτηρ ἐφίλησε τὴν Κλαίρην καὶ εἶπεν αὐτῇ.

—Ὁ φίλος τοῦ πατρός σου, ὁ κύριος Λαλώνδας σὲ ζητεῖ εἰς γάμον διὰ τὸν υἱόν του.

Ἡ Κλαίρη ἀντησπάσθη τὴν μητέρα της καὶ εἶπε συγκεκινημένη:

—Δέχομαι!

—Τώρα, προσεῖπεν ἡ μήτηρ, ἐξήγησέ μου τα ὅλα, διότι δὲν ἐννοῶ τίποτε ἐξ ὅσων βλέπω ἀπὸ δεκαπέντε ἡμερῶν.

Ἡ Κλαίρη ἔδρεψεν ἓν λευκὸν ῥόδον καὶ εἶπε:

Digitized by Google

— Καλή μου μητέρα, αυτό τὸ ῥόδον εἶνε ἡ ἰδική μου φίλη τοῦ παρθεναγωγείου, ἡ ὁποία μ' ἐσυμβούλευσε νὰ ὑπανδρευθῶ. Ἐνθυμεῖσθε τὴν ἑσπερίδα τοῦ Ἀπριλίου· ὁ κ. Ἰούλιος Λαλώνδας εἶχεν εἰς τὴν κομβιοδόχην του ἓν τριαντάφυλλον ὅμοιον μὲ τοῦτο... Καὶ πάλιν δὲν ἐννοεῖτε, δὲν εἶνε ἀλήθεια; Εἶνε ὁλόκληρος ἱστορία καὶ ὅταν θὰ σᾶς τὴν διηγηθῶ θὰ τὰ ἐννοήσετε ὅλα.

Τότε ἡ Κλαίρη διηγήθη τὴν ἱστορίαν τοῦ λευκοῦ ῥόδου τοῦ παρθεναγωγείου, ἐν τέλει δὲ εἶπε:

—Ἀφ' οὗ πρέπει μία νέα νὰ ὑπανδρευθῇ, θὰ ὑπετασσόμην βέβαια εἰς τὸν κοινὸν νόμον, ἀλλ' ἐπρόσμεινα ὄχι συμβουλήν, ὅπως ἡ καϋμένη ἡ Λαύρα μας, ἀλλὰ κἄτι τι ποῦ νὰ ὁμοιάζῃ μὲ σημεῖον τῆς θείας Προνοίας.

Ἅμα εἶδον πρώτην φορὰν τὸν κ. Λαλώνδαν μοῦ ἐφάνη ὅτι ὁ δάκτυλος τῆς θείας προνοίας μοῦ τὸν ὑπεδείκνυεν ὡς τὸν ἀναμενόμενον σύζυγόν μου.

Ἡ κυρία Ζοφρὲν ἔσφιγγε τὴν θυγατέρα της ἐν τῇ ἀγκάλῃ της.

— Ὁ δάκτυλος τῆς θείας Προνοίας εἶνε παντοῦ, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ κανεὶς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ τὸν ἴδῃ. Θὰ εἶσαι εὐτυχὴς κόρη μου!...

Ἡ μητρικὴ αὕτη πρόρρησις ἐπηλήθευσε. Σήμερον ἡ Κλαίρη διανύει τὸ πέμπτον τοῦ γάμου της ἔτος καὶ ὁ μὴν τοῦ μέλιτος αὐτῆς δὲν ἔληξε, τὰ πάντα δὲ μάλιστα προσημαίνουσιν ὅτι δὲν θὰ λήξῃ ποτέ.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

Ἐκ τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος τῆς χαρτεμπορίας (Paper Trade Journal) ἐρανιζόμεθα τὰς ἑπομένας περιέργους πληροφορίας περὶ τῶν ποικίλων χρήσεων τοῦ χάρτου ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις.

Πόρρω ἀπέχομεν, γράφει ἡ ἐφημερὶς αὕτη, τοῦ παπύρου τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς διφθέρας τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων. Ἄγνοιαν δὲ παχυλὴν ἐλέγχει ὁ νομίζων ἀκόμη ὅτι χρῆσις τοῦ χάρτου γίνεται μόνον ἐν τῇ τυπογραφίᾳ, πρὸς ἐκτύπωσιν βιβλίων καὶ ἐφημερίδων ἢ πρὸς γραφήν. Ὁ δέκατος ἔνατος αἰών, εἰ καὶ πολλοὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν πεζόν, εἶδε πράγματα θαυμασιώτερα τῶν ἀραβικῶν μυθολογημάτων. Ἂς ἀπαριθμήσωμεν μόνον ἄνευ σχολίων τὰς διαφόρους περιόδους τῆς βιομηχανικῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ χάρτου. Ὅτε τὸ πρῶτον ἐγένετο λόγος περὶ χαρτίνων χειρίδων, καὶ περιλαιμίων καὶ ὑποκαμίσων καὶ περὶ κυψελῶν μελισσίων χαρτίνων, πάντες ἢ σχεδὸν πάντες κατέκριναν τὸ πρᾶγμα ὡς παραλογώτατον· καὶ ὅμως σήμερον τὰ χάρτινα ἐνδύματα εἶναι συνηθέστατα. Ἀθορύβως δ' ἐγενικεύθη καὶ ἡ χρῆσις τοῦ χάρτου πρὸς κατασκευὴν ἀντικειμένων ἧττονος σπουδαιότητος, οἷον κορωνίδων εἰκόνων, ῥόπτρων καὶ πλακῶν, ἐκ τῶν ἐνεπιγράφων ἐκείνων τῶν προσηλουμένων εἰς τὰς θύρας. Τούτοις δ' ἐπηκολούθησαν αἱ ἐκ πεπιεσμένου χάρτου λέμβοι, καὶ τὰ ἀκάτια, καὶ αἱ κῶπαι. Ἡ κατασκευὴ χαρτίνων τροχῶν τῶν σιδηροδρομικῶν ἁμαξῶν, ὑποληφθεῖσα τὸ κατ' ἀρχὰς ὡς ἀποκύημα νοσούσης διανοίας, ἀπεδείχθη τοσοῦτον ἐπιτυχής, ὥστε σήμερον ἐν ταῖς μεγάλαις σιδηροδρομικαῖς γραμμαῖς ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Σικάγον καὶ ἐν ταῖς διακλαδώσεσι τοῦ Εἰρηνικοῦ οἱ χάρτινοι τῶν σιδηροδρομικῶν ἁμαξῶν τροχοὶ ὑπερβαίνουσι τοὺς ἑξηκοντακισχιλίους. Ἀπό τινων μηνῶν μέγα τι ἐργαστήριον κλινοσκευῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ πωλεῖ στρώματα καὶ σκεπάσματα καὶ προσκεφάλαια ἐκ χάρτου. Διὰ ταινιῶν μανιλλίου χάρτου ἐπιτιθεμένων ἀλλήλαις καὶ προσκολλωμένων διὰ κόμμεως, κοσμουμένων δὲ καὶ διὰ παρυφῶν χαρτίνων ἐπίσης, κατασκευάζονται σκεπάσματα, καλλιτεχνικώτατα ἔχοντα ποικίλματα, ἐλαφρότατα καὶ ἅμα θερμότατα, ἅτινα εἶναι περιζήτητα τὸν χειμῶνα. Ταῦτα παλαιούμενα ἀνακαινίζονται εὐκολώτατα διὰ τοῦ σιδηρώματος. Ἀναμιγνυομένων εἰς τὴν μάζαν τοῦ χάρτου λευκώματος, τιτάνου καὶ στυπτηρίας κατασκευάζονται πίθοι, πιθάκναι καὶ ἄλλα ἀγγεῖα στερεώτερα τῶν ξυλίνων καὶ καταλληλότερα πρὸς μεταφορὰν ῥευστῶν, οἰνοπνευμάτων, πετρελαίου, κλπ. Ἐργαστήριόν τι ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατασκευάζει ἐμβάδας, σανδάλια, ὑποδήματα χάρτινα ὑδατοστεγῆ, τηροῦντα θερμοτάτους τοὺς πόδας. Μετὰ πολλὰς βελτιώσεις καὶ τελειοποιήσεις ἐδυνήθησαν διὰ τῆς μάζης τοῦ χάρτου νὰ λαμβάνωσιν ἀκριβέστατα τὸ σχῆμα τοῦ ποδὸς μέχρι τῶν ἀστραγάλων, ὥστε ἕκαστος προμηθεύεται ἁρμόζοντα πρὸς τὸν πόδα του ὑποδήματα, ἐν ᾧ διὰ τῶν καλαποδίων δὲν ἦτο κατορθωτὴ τοσαύτη ἐντέλεια. Ἀλλὰ καὶ τῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐγένετο ὑπηρετικὴ ἡ χαρτοποιΐα, ἀπεργαζομένη στεφάνας θυρῶν καὶ παραθύρων, γεισώματα, φατνώματα καὶ τὰ τοιαῦτα. Τίς οἶδεν! ἴσως κατοικήσωμέν ποτε καὶ ἐν χαρτίναις οἰκίαις, ἀναμιμνησκουσαις ἐν μεγάλῳ τὰ χάρτινα κτίρια τῶν παιδικῶν μας παιγνίων!

Π.

ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΕΣ

Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀτσὶν ἐν Σουμάτρα, ὅστις πρό τινων ἐτῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀντέστη νικηφόρως κατὰ τῶν Ὁλλανδῶν, ἔχει ἀρίστην περὶ ἑαυτοῦ γνώμην, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν τίτλων

Digitized by Google

ους προτάσσει του ονόματός του, και οίτινες έχουσιν ως εξής εν μεταφράσει:

«Ὁ βασιλεὺς τοῦ σύμπαντος κόσμου, οὗ τὸ σῶμα λάμπει ὑπὲρ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐν μεσημβρίᾳ· ὁ βασιλεύς, ὃν ὁ Θεὸς ἔπλασσε τελειότερον τῆς πανσελήνου, καὶ ὡραιότερον τοῦ πολικοῦ ἀστέρος· ὁ βασιλεὺς πάντων τῶν βασιλέων, πρὸ τοῦ ὁποίου κλίνουσι τὴν κεφαλὴν οἱ λοιποὶ βασιλεῖς, εὐπειθῶς ἀκούοντες τὰς προσταγάς του· οὗ ἡ διάνοια εἶναι τελειοτέρα στρογγυλωτάτης σφαίρας (;), καὶ οὗ ἡ εὐδαιμονία ὑπερβαίνει τὴν τῆς θαλάσσης· ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ, ὁ βλέπων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ καὶ δυνάμενος νὰ καλύπτῃ τὰ αἴσχη τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ συγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· ὁ χρησιμώτατος πάντων τῶν βασιλέων, οὗ οἱ πόδες εὐωδιάζουσι, διαχεομένης τῆς εὐωδίας αὐτῶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν πάντων τῶν βασιλέων τοῦ κόσμου.» Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖται εἰς ταῦτα μόνον. Εἶναι προσέτι «κύριος τοῦ μελανόδοντος ἐλέφαντος» καὶ πλὴν τούτου «κύριος τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ μέλανος, τοῦ λευκοῦ, τοῦ ποικίλου, τοῦ παρδαλοῦ καὶ τοῦ στείρου ἐλέφαντος, ὅστις ἐνώπιον τοῦ θεοῦ κοσμεῖται διὰ καλύμματος ἐκ ποικίλων λίθων.» Ὁ θεὸς ὥρισε τὸν ἡγεμόνα, ὅπως κυριαρχῇ πάντων, ὅπερ ὅμως φαίνεται ὅτι δὲν θέλουσι νὰ παραδεχθῶσιν οἱ Ὀλλανδοί.

Ὁμοίως καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Σιὰμ εἶναι βασιλεὺς ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ συγχρόνως βασιλεὺς ὅμοιος τῷ θεῷ. Καὶ οὗτος φέγγει ὡς ἡ σελήνη καὶ λάμπει ὡς ὁ πολικὸς ἀστήρ, ἀλλ' εἶναι κύριος μόνον τοῦ λευκοῦ ἐλέφαντος, τοῦ ἔχοντος ἐρυθρὰν στρογγύλην οὐράν. Εἶναι δὲ ἰσχυρότερος τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀτσίν, διότι μόνον ὅταν αὐτὸς θέλῃ, λάμπει ὁ ἥλιος καὶ ῥέει τὸ ὕδωρ. Κάτοχος ὢν τοῦ ξίφους, τοῦ 190 διπλόας ἔχοντος, ὅ ἔλαβε βίᾳ παρὰ τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ του, οὐδόλως ἄπορον ὅτι ἐγένετο κύριος τοῦ δάσους τῶν μυιῶν καὶ κάτοχος τῆς ἐπαιτικῆς πήρας, τῆς ἀδαμαντοκοσμήτου. Εἶναι κύριος φοίνικος συγχρόνου τῇ δημιουργίᾳ, σουλτάνος τοῦ φλέγοντος ὄρους καὶ τοῦ χρυσοῦ ποταμοῦ, δεσπότης τοῦ ἀέρος καὶ τῶν νεφελῶν, κύριος τοῦ βουβάλου, οὗ τὰ κέρατα ἀπέχουσιν ἀλλήλων δώδεκα μέτρα.

ΑΛΕΞΗΛΙΑ

Τὸ ἀλεξήλιον ἐχρησίμευε τὸ πάλαι ὡς ἔμβλημα καὶ σημεῖον ὑπερόχου κοινωνικῆς τάξεως. Οἱ βασιλεῖς τῶν Αἰγυπτίων παρίστανται ἐν πάσαις ταῖς ἐπισήμους τελεταῖς σκιαζόμενοι δι' ἀλεξηλίου. Ἐν Σινικῇ ἀνέκαθεν μέχρι τοῦ νῦν οἱ μεγιστᾶνες φέρουσιν ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ ἀλεξήλιον διπλοῦν ἢ τριπλοῦν θόλον ἔχον, τῶν τεσσάρων θόλων ἐπιφυλαττομένων εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Ἐν τῇ ἀπεράντῳ σινικῇ αὐτοκρατορίᾳ μεγίστη διενεργεῖται ἐμπορία ἀλεξηλίων, ἅτινα εἶνε ἓν τῶν γνησιωτέρων προϊόντων τῆς ἰθαγενοῦς βιομηχανίας κατασκευαζόμενα ἐξ ἰνδοκαλάμου ἢ κλάδων ἐλαφροῦ καὶ εὐκάμπτου ξύλου, καὶ χάρτου ἐλαιωμένου καὶ κεχρωματισμένου, ἐφ' οὗ τυποῦνται ἀποφθέγματα τοῦ Κομφουκίου ἢ θρησκευτικαὶ ἀλληγορίαι.

Ἐν πάσαις ταῖς θερμαῖς χώραις τὸ ἀλεξήλιον εἶνε εἰς μεγίστην χρῆσιν, ἰδιαιτέρως δὲ τιμᾶται ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βιρμανίας, ὅστις ἐγκαυχᾶται εἰς τὸν τίτλον τοῦ κατόχου εἰκοσιτεσσάρων ἀλεξηλίων· ἀλλὰ τὸ ἐξ ἁπλοῦ φύλλου φοίνικος ἢ βανανέας ἐπὶ τοῦ ἄκρου καλάμου τινὸς προσηρμοσμένον ἀλεξήλιον διαφέρει πολὺ τοῦ τῆς Ἰάβας ἢ τῆς Σουμάτρας, τεχνηέντως κατειργασμένου, ἔχοντος ἀργυροκόσμητον ἢ χρυσοκόσμητον τὴν λαβήν, καλλιτεχνικῶς γεγλυμμένην, καὶ διὰ λίθων πολυτίμων κεκοσμημένην, τοῦ κεκαλυμμένου διὰ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, καὶ πολυτίμων τριχάπτων καὶ σπανίων πτίλλων, ὅπερ φέρουσιν αἱ περίκομψοι δέσποιναι τῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων.

Τοιοῦτο ὂν τὸ ἀλεξήλιον καθίσταται πολυτελὲς ἅμα σκεῦος καὶ ὠφέλιμον, διότι ἀπολαμβάνει τὴν δύναμιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἀλλὰ πολλῷ πρὸς τοῦτο κάλλιον εἶνε τὸ θερινὸν ἀλεξήλιον, τὸ ἐξ ἀνοικτοῦ μεταξωτοῦ κατασκευαζόμενον καὶ ὑπενδυόμενον ἔσωθεν διὰ λεπτοΰφους πρασίνου ἢ κυανοῦ ὑφάσματος, ὅπερ ἔντε τῇ ἐξοχῇ καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν ἀποδεικνύεται χρησιμώτατον ὡς προφυλάττων ἀπὸ τῶν ἡλιάσεων, καὶ προφυλάττον τὴν χροιὰν τῶν περικαλλῶν δεσποινῶν ἀπὸ τῶν καυστικῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων.

Σ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Σάμῳ ἡ ἐπετηρὶς τῆς ἡγεμονίας Σάμου διὰ τὸ ἔτος 1886. Τὸ βιβλίον τοῦτο συγκείμενον ἐκ 10 τυπογραφικῶν φύλλων περιλαμβάνει πλὴν ἱστορικῶν τινων περὶ τῆς ἀρχαίας Σάμου ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου πληροφοριῶν, καταστατικὴν τοῦ συγχρόνου πληθυσμοῦ αὐτῆς, τῶν γεννήσεων, τῶν γάμων καὶ τῶν θανάτων, τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τῆς διαχειρίσεως τῆς δικαιοσύνης, τῆς κινήσεως τοῦ ἐμπορίου, τῆς παραγωγῆς προϊόντων, τῆς ναυτιλίας, τῆς ταχυδρομικῆς καὶ τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἄλλας πληροφορίας περὶ τῶν διαφόρων γραφείων ἢ δημοσίων καταστημάτων, ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα καὶ ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν ὑπαλλήλων. Κατὰ τὴν ἐπετηρίδα ταύτην, ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐν τῇ νήσῳ Σαμίων ἀνέρχεται εἰς 41,156 ψυχάς, ὧν 8,888 ἄνδρες, 9,712 γυναῖκες, 11,907 ἄρρενα παιδία καὶ 10,649 θήλεα. Αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος γεννήσεις ἀνέρχονται εἰς 1,622, οἱ γάμοι εἰς 290 καὶ οἱ θάνατοι εἰς 723. Τὰ σχολεῖα

Digitized by Google

κατ' εἶδος διαιρούμενα εἰσὶν ἐν Γυμνάσιον, 4 σχολαρχεῖα, 4 παρθεναγωγεῖα, 3 ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 33 δημοτικὰ σχολεῖα· ἐν πᾶσι τούτοις διδάσκουσι 58 διδάσκαλοι καὶ φοιτῶσιν εἰς αὐτὰ 4,157 μαθηταί, ὧν 2,912 τοῦ ἄρρενος καὶ 1 245 τοῦ θήλεος γένους. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰσήχθησαν ἐμπορεύματα ἀξίας 17,471,413 γροσίων καὶ ἐξήχθησαν ἐμπορεύματα 15,256,201 γροσίων. εἰσέπλευσαν δὲ εἰς τοὺς λιμένας τῆς νήσου 422 ἀτμόπλοια καὶ 3,644 ἱστιοφόρα πλοῖα, ἀπεστάλησαν ἐκ Σάμου εἰς ἀλλοδαπὴν 1,990 τηλεγραφήματα καὶ ἐξ ἀλλοδαπῆς ἦλθον εἰς Σάμον 2,104 τοιαῦτα. Εἰσῆλθον εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Σάμου 63 ἀσθενεῖς, ὧν 50 ἄνδρες καὶ 13 γυναῖκες, καὶ τούτων πάλιν 47 Σάμιοι καὶ 16 ξένοι, ἐξ αὐτῶν δὲ πάντων ἀπέθανον δύο.

Γερμανική τις ἐφημερίς, ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς εὐσαρκίας τοῦ Βίσμαρκ, ἣν παντὶ σθένει ἀγωνίζεται νὰ καταπολεμήσῃ ὁ μέγας ἀρχικαγκελάριος, ἀπαριθμεῖ ὡς ἑξῆς τὰς διαφόρους φάσεις τῆς εὐσαρκίας ταύτης. Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς εἰς Κίσιγγεν μεταβάσεώς του τῷ 1874 ὁ πρίγκιψ ἐβάρυνε 207 λίτρας· τῷ 1876, 219 λίτρας· τῷ 1877, 230 λίτρας· τῷ 1878, 243 λίτρας· τέλος τῷ 1879 ἀνέρχεται εἰς 247 λίτρας. Τότε ἄρχεται ἡ θεραπεία τοῦ ἰατροῦ Σβένιγκερ· τὸ βάρος τοῦ πρίγκιπος κατέρχεται μετ' ὀλίγον εἰς 227· τῷ 1881, εἰς 222· τῷ 1883 εἰς 202. Τῷ 1884 ὁ Βίσμαρκ δὲν μεταβαίνει εἰς Κίσσιγγεν καὶ τὸ βάρος αὐτοῦ αὐξάνει· τὸ 1885 ἀνῆλθεν εἰς 205 λίτρας, ἐφέτος δὲ ἔφθασεν εἰς 208.

Περιεργοτάτη ἀνακάλυψις ἐγένετο πρό τινος ἐν Brigg, πολίχνῃ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ κομητείας Λιγγολνσάϊρ. Οἱ ἐργάται τῆς ἑταιρίας τοῦ φωταερίου, σκάπτοντες τὰ θεμέλια πρὸς οἰκοδομὴν γαζομέτρου, εὗρον μέγα πλοῖον ἐν ἀργιλλώδει στρώματι. Τὸ πλοῖον τοῦτο, ἐκληφθὲν κατ' ἀρχὰς ὡς ἁπλοῦς κορμὸς δρυός, ὑπέστη βλάβας τινὰς ὑπὸ τῆς ἀξίνης τῶν ἐργατῶν, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἐνοήθη τί πράγματι ἦτο, ἡ σκαφὴ ἐγένετο μετὰ μεγίστης προσοχῆς, καὶ οὕτως ἀπεκαλύφθη μέγα μονόξυλον, ἔχον μῆκος μὲν 15 μέτρων, πλάτος 1 μ. 50 ὑφεκατομέτρων καὶ ὕψος 1 μ. 20 ὑφεκατομέτρων. Τὸ μονόξυλον τοῦτο, κοῖλος ὢν πελώριος καὶ στερεώτατος κορμὸς δρυός, κατεσκευάσθη προφανῶς ἐν τοῖς προϊστορικοῖς χρόνοις καὶ εἶναι πολυτιμότατον μνημεῖον τῆς ναυτικῆς τέχνης τῶν πρώτων κατοίκων τῶν Βρεττανικῶν νήσων. Δένδρον ἔχον τηλικοῦτον κορμὸν οὐδαμοῦ τῆς Εὐρώπης φύεται νῦν, καὶ φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὰ ἐκλελοιπότα εἴδη· ὅλος ὁ κορμὸς εἶναι ἰσομήκης καὶ οἱ πρῶτοι κλάδοι αὐτοῦ ἤρχιζον εἰς ὕψος δεκαπέντε περίπου μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους. Ὁ πυθμὴν τοῦ πλοίου, ἔχων μῆκος δώδεκα μέτρων περίπου, οὐδαμοῦ παρουσιάζει ἴχνος ἱστοῦ· οἱ πλάγιοι τοῖχοι εἶναι κάθετοι, καὶ πρὸς τὴν πρύμνην διακρίνονται ἴχνη ἑδωλίων. Εὑρέθη δὲ τὸ πλοῖον εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων μόνον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἀγχόλμου, τοῦ ἐμβάλλοντος εἰς τὸν Οὔμβερον. Ἡ πρῷρα αὐτοῦ εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὴν ξηράν, ἡ δὲ πρύμνη πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ χαμηλοτέρου ἐπιπέδου. Πιθανῶς εἶχεν ἐξοκείλῃ καὶ βαθμηδὸν βυθισθῇ ἐν τῇ ἰλύϊ· ἄμμος δὲ καὶ ὑδροχρῆ φυτὰ ἐκάλυψαν ἴσως αὐτό, καὶ οὕτως ἀνέπαφον σχεδὸν διετηρήθη μέχρις ἡμῶν.

Ἐπιβεβαιοῦται ἡ ἀγγελία περὶ ἀνακαλύψεως νέου χρυσοφόρου στρώματος μεγάλης ἐκτάσεως ἐν τῇ βορείῳ χώρᾳ τῆς Δυτικῆς Αὐστραλίας. Ἁπανταχόθεν τῆς Αὐστραλίας συρρέουσιν ἐκεῖσε πολυπληθεῖς χρυσοθῆραι, καὶ λέγεται ὅτι ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ συνελέχθη χρυσὸς βάρους δεκακισχιλίων μέχρις δωδεκισχιλίων οὐγκιῶν, ἀρίστης ποιότητος, διότι ἑκάστη οὐγκία πωλεῖται ἀντὶ τεσσάρων λιρῶν στερλινῶν. Πλὴν τῆς περιφερείας ταύτης, ἥτις καλεῖται Κίμπερλυ, ἐπανελήφθη ἡ ἐκμετάλλευσις καὶ ἄλλου ἐγκαταλειφθέντος μεταλλείου, παρὰ τὸ Βραιγούδ, ὁπόθεν ἐξάγονται νῦν πλουσιώτατα μεταλλεύματα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μολύβδου. Τὸ περιεχόμενον ποσὸν τοῦ ἀργύρου εἶναι μέγα, ἀποδιδομένων 2500 οὐγκιῶν ἐξ ἑκάστου τόνου μεταλλεύματος. Τὸ μεταλλεῖον, μετονομασθὲν Κόχ-ΐ μουρ παρεχωρήθη εἰς ἑταιρίαν τινὰ ἐν Σύδνεϋ, ἥτις κατέβαλεν ἄφθονα κεφάλαια, ὅπως ἐκμεταλλευθῇ αὐτὸ ἐπαρκῶς. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδότων ἡ νότιος Αὐστραλία εἶναι πλουσιωτάτη εἰς μέταλλα. Παρὰ τὴν Μερρινδὴν ὑπάρχει καὶ ὀρυχεῖον ἀδαμάντων.

Τὰς ἑπομένας περιέργους πληροφορίας εὑρίσκομεν εἰς γερμανικὴν ἐφημερίδα περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατατάξεως τοῦ Χόβαρτ πασᾶ εἰς τὴν τουρκικὴν ὑπηρεσίαν:

Καταταχθεὶς εἰς τὸ τουρκικὸν ναυτικὸν μικρὸν μετὰ τὴν Κριμαϊκὴν ἐκστρατείαν, ὁ Χόβαρτ δὲν ἔλαβεν ἀμέσως βαθμὸν μείζονα ἐκείνου ὃν εἶχεν ἐν τῇ πατρίδι του, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ ὑπηρέτει ἄσημος καὶ ἄγνωστος εἴτε ἐν τῷ Ταρσανᾷ ἐν τοῖς γραφείοις τοῦ ναυρχείου, εἴτε ἐν πολεμικῷ πλοίῳ, μέχρις οὗ ἐδόξασε καὶ ἀνέδειξεν αὐτὸν ἡ δεινότης του ὡς πυγμάχου. Διότι ὁ Σουλτάνος Ἀβδοὺλ Ἀζὶζ ἐξ ἰδιοτροπίας ἢ πρὸς θεραπείαν τῆς αὐξανούσης πολυσαρκίας του ἠρέσκετο εἰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις, καὶ ἠγωνίζετο εἰς τὸν δρόμον πρὸς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς δρομεῖς, ἢ ἐπάλαιε πρὸς τοὺς πεχλιβάνιδες, ὧν εἷς παρ' ὀλίγον συνέτριψέ ποτε τὰ σουλτανικὰ ὀστᾶ του. Μόνην τὴν ἀγγλικὴν πυγμαχίαν ἠγνόει, καὶ ταύτης καταλληλότατος διδάσκαλος ἐκρίθη καὶ ἐξελέχθη ὁ Χόβαρτ. Ἐν ἀρχῇ οὗτος ἀγωνιζόμενος πρὸς τὸν κύριόν του, ἐφείδετο αὐτοῦ, ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ὁ μαθητής του ἐπετίθετο κατ' αὐτοῦ ἄνευ οἴκτου, ἐρεθισθείς ποτε τῷ κατήνεγκε τοσοῦτῳ ἰσχυρὸν γρόνθον, ὥστε ὁ κυρίαρχος τῶν πιστῶν καταβληθεὶς ἀνέκραξε Ταμάμ! Ταμάμ (ἀρκεῖ) καὶ ἀπέσχε τοῦ λοιποῦ τῆς πυγμαχίας. Οὐδὲν ἧττον ἐτίμησε τὸν Χόβαρτ ὑπερβαλλόντως καὶ τὸν ἐκράτησε παρ' ἑαυτῷ, ἀφειδῶς ἀπονέμων αὐτῷ βαθμοὺς καὶ χρήματα. Μετὰ τὴν σύλληψιν δὲ τοῦ Ἀρκαδίου κατὰ τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασιν, ὁ Σουλτάνος ἐξεδήλωσε τὴν ἄκραν εὐγνωμοσύνην του ἀναγορεύσας αὐτὸν καπετὰν πασσᾶν (ἀρχιναύαρχον).

Ἡ γυνή, ἥτις ἐναβρύνεται ὑπερμέτρως διὰ τὸ κάλλος της, ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἔχει ἄλλο τι προτέρημα ἀξιολογώτερον.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—508.

Digitized by Google

Ἀριθ. 553 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 3 Αὐγούστου 1886

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ

ΧΑΛΚΗ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Οὐδεμίαν ἔχομεν εἴδησιν περὶ τῆς αἰτίας τῆς πυρκαϊᾶς, ἥτις κατέστρεψε τὴν Μονήν, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου κτισθεῖσαν, οὐχ ἧττον εἶνε πιθανώτατον ὅτι οἱ Τοῦρκοι κατά τι εἰς ταύτην συνετέλεσαν. Ὁπωσδήποτε τῆς γηραιᾶς Μονῆς ὑψοῦντο πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ κατηφῆ ἐρείπια, καὶ μόνον ὁ ναΐσκος τῆς Μαρίας Κομνηνῆς, ὡς ἐκ θαύματος διασωθείς, ἀνεμίμνησκε τὸ λαμπρὸν παρελθόν, ὅτε τῷ 1680 ἀνεκτίσθη μεγαλοπρεπὴς ἐκ βάθρων δαπάναις ἀνδρός, διαδραματίσαντος μέγα πρόσωπον ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ τῆς Τουρκίας κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, τοῦ ἐπιφανοῦς Ἕλληνος Νικουσίου Παναγιωτάκη, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος τῶν μεγάλων ἐκείνων Ἑλλήνων διερμηνέων, οἵτινες ἔκτοτε κατέλαβον ὑψηλοτάτας θέσεις εἰς τὰ συμβούλια τῆς Πύλης, καὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν Σουλτάνων μετὰ τῶν ξένων κρατῶν, καὶ ἐξ ὧν κατάγονται οἱ σημαντικώτεροι οἶκοι τῶν σημερινῶν Φαναριωτῶν. Ὁ Παναγιωτάκης ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1613 ὑπὸ πατρὸς τὸ ἐπάγγελμα γουναρᾶ. Νέος ἔτι ἐσπούδασε παρὰ τῷ σοφῷ Μελετίῳ Συρίγῳ τῆς Κρήτης καὶ ἔτυχεν ἀνατροφῆς ἐπιμεμελημένης· ἔμαθε τὴν Τουρκικήν, Ἀραβικὴν καὶ Περσικήν. Ἀποσταλεὶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Παδούης ἐσπούδασε τὴν Λατινικήν, τὴν Ἰταλικὴν καὶ θετικὰς ἐπιστήμας. Ἐπανακάμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἰμπραΐμ Δ', διερμηνεὺς τῆς ἐν Αὐστρίᾳ πρεσβείας, διαμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐπὶ 25 ἔτη. Αὐτόθι διὰ τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ ἀπέκτησεν ἔκτακτον φήμην, καὶ ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ γηραιοῦ καὶ διασήμου Κιουπρουλῆ Ἀχμὲτ Πασᾶ, μεγάλου Βεζύρου τοῦ Μωάμεθ Δ', διωρίσθη μέγας διερμηνεὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, θέσεως ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, ἥτις ἔδωκεν αὐτῷ μεγάλην ἐξουσίαν.

Ἀνὴρ δίκαιος καὶ εὐθὺς κατέστη ὁ τρόμος τῶν ῥᾳδιούργων· ἀνεγνωρισμένης δὲ φιλοπατρίας ὢν ὑπῆρξε διαρκῶς ὁ δραστηριώτερος ὑπερασπιστὴς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τούτου κυρίως ἀπεδόθησαν οἱ Ἅγιοι Τόποι εἰς τὸν ἑλληνικὸν κλῆρον. Ἐὰν οἱ Ἕλληνες ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις ἀπελάμβανον εὔνοιάν τινα παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν ἐπιφανῆ ὁμογενῆ αὐτῶν, ὅστις διαρκῶς ἔκτοτε θεωρεῖται ἓν τῶν μεγαλειτέρων ὀνομάτων τοῦ Φαναρίου· οὗτος δὲ ἀληθῶς ἐδημιούργησε τὴν παράδοξον τύχην τοῦ παλαιοῦ τούτου προαστείου τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῶν Σουλτάνων τῶν δύο τελευταίων ἑκατονταετηρίδων. Ὅταν ἐτελεύτησε τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1673 ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ στρατοπέδῳ, εἰς παραδουνάβειον χώραν, ὁ Μωάμεθ Δ' ἐκήδευσεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς, τὸ δὲ σῶμά του βαλσαμωθὲν ἐκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ὡραίᾳ Μονῇ τῆς Χάλκης, ἣν αὐτὸς μετὰ θρησκευτικοῦ ζήλου ἀνῳκοδόμησε. Τὰ καΐκια τῶν πρεσβειῶν πασῶν τῶν δυτικῶν δυνάμεων παρηκολούθησαν τὴν πομπικὴν ἐκφορὰν τοῦ ἐκ μικρᾶς οἰκογενείας ἐνδόξου κατασταθέντος ἀνδρός. Ὁ τάφος αὐτοῦ δεικνύεται ἔτι ἐν τῷ προνάῳ τῆς μοναστηριακῆς ἐκκλησίας, φέρων τὸν ῥυθμὸν τῆς θεατρικῆς ταπεινοφροσύνης τῶν χρόνων του. Ὁ ἐπιτύμβιος λίθος ἐφθάρη ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν παρελθουσῶν γενεῶν. Μόλις ἀνεγινώσκονται ὀλίγαι λέξεις ἐκ τοῦ πομπικοῦ ἐπιτυμβίου, γεγραμμένου εἰς τὸ ὕφος τῶν συγχρόνων του, ὅπερ ὅμως περιεσώθη ὑπὸ ἀρχαιοτέρων περιηγητῶν. Διακρίνεται ἔτι τὸ κηρύκειον, τὸ ἔμβλημα ἀξιώματος τοῦ θανόντος. [1])

Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, ἣν δὲν ἠδυνήθην νὰ ἴδω, ὑπάρχει ἐν τῷ ἑστιατορίῳ τῆς Μονῆς. Εἰκονίζεται δὲ φέρων τὴν στολὴν τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ἔχων βραχεῖαν καὶ ξανθὴν τὴν κόμην, κρατῶν τὴν εἰκόνα τοῦ ναοῦ καὶ προσφέρων ταύτην εἰς τὸν Θεομήτορα.

Μετὰ τὴν πρώτην ἀνακαίνισιν, τὸ ἀρχαῖον Μοναστήριον τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου, ἀνεγερθὲν ἐκ τῆς τέφρας του, διῆλθε χρόνους εἰρήνης καὶ κλέους. Τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ καιροὺς ἡγουμένων εὐσεβῶς ἀνεγράφησαν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως μονογραφίας περὶ Χάλκης, δημοσιευθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1846, σχεδὸν

[1]) Τουτέστι ῥάβδος ἔχουσα ἑκατέρωθεν δύο ὄφεις πτερωτούς, περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους. Σημ. Μεταφρ.

Digitized by Google

τανῦν δυσευρέτου [1]). Κατόπιν μετὰ περίοδον νέαν παρακμῆς, ἡ Μονὴ ἐκ νέου ἀνεκαινίσθη τῷ 1796, χάρις εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν ἑτέρου ἀρχαίου διερμηνέως τῆς Πύλης, ἀναδειχθέντος βραδύτερον ἐπανειλημμένως Ὁσποδάρου Μολδοβλαχίας, τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, μέλους ἐπιφανοῦς οἰκογενείας κεκτημένης μεγάλην ἰσχύν, ἐπίσης καὶ ταύτης φαναριωτικῆς, ἐξ ἧς ἐξῆλθον ἄνδρες πλείους τοῦ ἑνὸς ὑπηρετήσαντες καὶ τὴν Ὀθωμανικὴν διπλωματίαν καὶ τὸν ἑλληνικὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα. Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης κατὰ τὴν ἀνακαίνισιν ταύτην εἰργάσθη ἐπὶ μεγαλειτέρου σχεδίου. Ἡ Μονὴ τῆς Χάλκης, ἡ Καμαριώτισσα, ὡς ὠνόμαζον ταύτην κοινῶς, πλουσίως ἀνεκαινίσθη καὶ ἐπροικίσθη. Ἀφιερώθησαν εἰς αὐτὴν ἐκτεταμένα Μετόχια. Ἰδίᾳ δ' ἐγένετο ἰδιοκτήτρια τῆς μεγάλης ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκκλησίας, τῆς καλουμένης Μαρκούτσας, καὶ τῆς νήσου Πρώτης μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ Μονῶν καὶ κατοικιῶν. Ὁ Ὑψηλάντης δὲ τοιαύτας δωρεὰς προσενεγκὼν διεφύλαξεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους τὴν καθολικὴν ἐφορίαν καὶ ἐπιστασίαν τῆς Μονῆς καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἡγουμένων. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς τρίτης ταύτης ἀνακαινίσεως, ἡ περικαλλὴς Μονὴ διῆλθε διὰ πολλῶν περιπετειῶν. Ἐπὶ τῶν ἀγώνων τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας τῷ 1821 ὑπέστη ὅλας τὰ βιαιοπραγίας τῆς ἀγρίας καταπιέσεως τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως, ἥτις λυσσωδῶς ἐζήτει νὰ καταστείλῃ καὶ τὰς ἀφανεστέρας συμπαθείας. Ὁ ἡγούμενος αὐτῆς (Γαλακτίων Κρὴς Σ. Μ.) καταδιωχθείς, ἐσώθη καταφυγὼν εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρεσβείαν. Τῷ 1828 ἐπὶ τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἡ Μονὴ ὡρίσθη ὡς κατοικητήριον τῶν ῥώσσων αἰχμαλώτων, ἐξ ὧν πολλαὶ ἑκατοντάδες ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐνταῦθα συνηθροίσθησαν. Ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους δὲ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰς πεύκας καὶ τὰς ἐλαίας τῆς νήσου. Ὀλίγα βήματα πόρρω τῶν σημερινῶν κτιρίων, χῶρος περίκλειστος ὑπὸ σιδηρῶν κιγκλίδων καὶ δενδρόφυτος δεικνύει τὴν ὑστάτην κατοικίαν τῶν δυστυχῶν ἐκείνων θυμάτων τοῦ αἰωνίου ἀνατολικοῦ ζητήματος. Μαρμάρινος ἄγγελος λευκὸς ὑψῶν σταυρόν, καὶ σφίγγων τὸ ἔμβλημα τῶν Τσάρων ἄγρυπνος φυλάττει ἐπὶ τῶν ἀφανῶν ἐκείνων λειψάνων, ἐν οἷς μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἀξιωματικῶν εἶνε κεχαραγμένα ἐπὶ λιθίνων ἀναγλύφων.

Τῷ 1831 ἡ Μονὴ τῆς Χάλκης ὑπέστη τελευταίαν σπουδαίαν μεταμόρφωσιν, συσταθείσης ἐν ταύτῃ τῆς μεγάλης ἐμπορικῆς σχολῆς τοῦ ἑλληνικοῦ φροντιστηρίου διευθυνομένου ὑπὸ πεπαιδευμένου Ἕλληνος ἐκ Τραπεζοῦντος τοῦ Κ. Ξανθοπούλου, τῇ φροντίδι γενναιοδώρων καὶ φιλοπατρίδων Ἑλλήνων. Εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο, τὸ ἀκμάζον, φοιτῶσι 400 μαθηταὶ ἐλθόντες ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἐκ τοῦ βάθους τῆς Καππαδοκίας καὶ τοῦ Πόντου, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀποικιῶν τῆς Μασσαλίας καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, διδασκόμενοι ὑπὸ διδασκάλων εὐπαιδεύτων καὶ ζηλωτῶν τῆς προόδου. Οὐδεὶς τόπος εἶνε προσφορώτερος εἰς τὴν παίδευσιν πολυαρίθμων νέων ὅσον ἡ εὐρύχωρος αὕτη οἰκοδομὴ ἐν μέσῳ τῆς εὐφροσύνου σιωπηλῆς ἐρημίας. Ἐπίσκεψις εἰς τὸ ἀρχαῖον Μοναστήριον, ὅπερ τελευταῖον αὖθις ἀνεκαινίσθη καὶ ηὐρύνθη δαπάναις τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Ζαφειροπούλου, κινεῖ ζωηρὸν διαφέρον. Ὁ ναΐσκος τῆς Μαρίας Κομνηνῆς ἵσταται ἐς ἀεὶ ἐκεῖ ἀνέπαφος ἀναπολῶν εἰς τὴν μνήμην τοῦ θεατοῦ συγκινητικὰς ἀναμνήσεις. Αἱ ἀφιερωτικαὶ ἐπιγραφαί, αἱ ἀνευρεθεῖσαι ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου δυστυχῶς ἐξηφανίσθησαν, ἀλλὰ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς Μονῆς σώζονται πλούσια ἱερὰ κειμήλια, ἅγια λείψανα, σταυροί, δισκοπότηρα, εὐαγγέλια, εἰκόνες, ἐν μέρει δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ἐν μέρει ὑπὸ προγενεστέρων χριστιανῶν. Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς περιέχει ἔτι, καί τοι πολλάκις ἐκ ταύτης ἐδόθησαν ἀσυνέτως δῶρα καὶ ἐγένετο διαρπαγὴ βιβλίων, πολλὰ σπάνια καὶ πολύτιμα χειρόγραφα, ἐν οἷς καὶ σπάνια ἔντυπα, ὑπὲρ τὰ 150, ὧν ἐν τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος σπουδαιότατον.

Ἐν τῷ ναῷ δὲ καὶ τοῖς πέριξ εἶνε τεθαμμένοι πολλοί, ὧν οἱ ἐπιτύμβιοι λίθοι πολλαχοῦ ἀναφέρουσιν ὀνόματα περιφανῶν ἀνδρῶν, ἐν οἷς, πλὴν τοῦ Παναγιωτάκη, πολλῶν πατριαρχῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τελευτησάντων κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὡς τοῦ Τιμοθέου ἀποθανόντος τῷ 1622, τοῦ Κρητὸς Κυρίλλου Α', πεντάκις πατριαρχεύσαντος μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1622 καὶ 1641, ἀπαγχονισθέντος καὶ ῥιφθέντος εἰς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰμπραΐμ, τοῦ Παρθενίου Β' ἀπαγχονισθέντος τῷ 1656 ἐπὶ τοῦ Μωάμεθ Δ', τοῦ Παρθενίου Γ' σφαγέντος μετὰ τρία ἔτη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Σουλτάνου, τοῦ Καλλινίκου Β' ἀποθανόντος τῷ 1702, τοῦ Γαβριὴλ Γ' τῷ 1707, του Παϊσίου τῷ 1756. Ἀπειράριθμοι δὲ τάφοι ἡγουμένων κεῖνται περὶ τοὺς τῶν ἀρχηγῶν τούτων τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς ἀπόστασιν μικρὰν ἀπὸ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, οὐ μακρὰν τοῦ ῥωσσικοῦ κοιμητηρίου κεῖται τάφος, ἐνέχων ῥωμαντικὸν διαφέρον. Ἐκπλήσσεται τις δὲ ἀνευρίσκων αὐτὸν ἐνταῦθα ὅλως ξένον τῶν ἀναμνήσεων τοῦ γηραιοῦ Βυζαντίου. Εἰ-

1.) Οὗτος εἶνε, ὑποθέτομεν, ὁ Βαρθολομαῖος Κουτλουμουσιανὸς γράψας ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὸν Κουτλουμουσιανὸν δὲ ἡ εἰκὼν τοῦ Παναγιωτάκη ὑπῆρχέ ποτε ἐκεῖ ἐν τῷ ἑστιατορίῳ, ἀλλὰ σήμερον δὲν ὑφίσταται. (Σελὶς 26.) Ὁ Schlumberger γράφει ὅτι εἶχε τὴν κόμην ὁ Νικούσης βραχεῖαν καὶ ξανθήν, ὁ Κουτλουμουσιανὸς δὲ τὸν πώγωνα, τὴν ὑπήνην. Σημ. Μεταφρ.

Digitized by Google

νε δὲ οὗτος τάφος πρεσβευτοῦ Ἄγγλου τοῦ Σὶρ Ἐδουάρδου Βάρδωνος, τοῦ δευτέρου ἀποσταλέντος ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην.

Αὐτὸς ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ γαληνότατος ῥήτωρ τῆς βασιλίσσης τῶν Ἄγγλων, ὡς ἀναφέρει τὸ ἐπιτύμβιον τὸ λατινικὸν (Eduardo Bardoni, illustrissimo ac serenissimo Anglorum Reginae oratori), ἀντεπροσώπευε τὴν μεγάλην Ἐλισάβετ παρὰ τῷ Σουλτάνῳ Ἀμουράτῃ Γ', καὶ Μωάμεθ Γ'. Συνώδευσε δὲ τὸν τελευταῖον τοῦτον εἰς τὴν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐκστρατείαν τῷ 1596, καὶ παρευρέθη ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἀγρίας (Erlau) ἐν τῇ Ἄνω Οὐγγαρίᾳ καὶ τῆς Κανίσσης ἐν Κροατίᾳ, ὅπου ὁ δοὺξ τοῦ Μερκὲρ διεκρίθη ἐπ' ἀνδρείᾳ ἐν ταῖς τάξεσι τῶν Χριστιανῶν. Ἐπανακάμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ νέος διπλωμάτης ἠσθένησεν ἐκ στηθικοῦ νοσήματος, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς πανώλους, ἥτις ἠρήμωσε τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ ἥτις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ προσέβαλε 17 ἡγεμονίδας ἀδελφὰς τοῦ Σουλτάνου καὶ πολυαρίθμους δούλας αὐτῶν, καὶ ἥτις ὑπῆρξεν ἡ καταστρεπτικωτέρα τῶν ἐνσκηψασῶν ποτε ἐπιδημιῶν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἄλλως τόσον γόνιμον εἰς τοιούτου εἴδους συμφοράς. Ἡ σιγὴ τοῦ θανάτου, ἥτις ἐπεκράτει τότε εἰς τὴν ἀπέραντον αὐτὴν πρωτεύουσαν, διεταράσσετο μόνον ὑπὸ τῶν κανονοβολισμῶν τῶν ῥιπτομένων εἰς ὅλους τοὺς λιμένας πρὸς καθαρισμὸν τοῦ ἀέρος. Ὁ Βάρδων σφόδρα ἀσθενῶν παρήγγειλε νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Χάλκης, ὅπου ὁ ἀὴρ ἦτο καθαρότερος. Ἀλλὰ δὲν ἀνέλαβε ποσῶς καὶ ἀπεβίωσε κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1597, ἐν ἡλικίᾳ 35 ἐτῶν. Ἐνεταφίασαν δὲ αὐτὸν παρὰ τὸν ναὸν πρὸ τῆς πυρπολήσεως τῆς Μονῆς. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀνακαίνισιν δαπάναις τοῦ Ὑψηλάντου, τὸν ἐπιτάφιον λίθον, τὸν ἐνεπίγραφον, ἀδεξίως μετεχειρίσθησαν οἱ οἰκοδόμοι εἰς τὴν οἰκοδομήν, ὀλίγον προσέχοντες εἰς διπλωματικὰς ἀβρότητας καὶ διεθνεῖς ὑποχρεώσεις, καὶ ἀνευλαβῶς ἔθεσαν τὸν λίθον ὑπεράνω μιᾶς τῶν πυλῶν τῆς Μονῆς, ἐξ ἧς αὖθις μετεφέρθη καὶ ἐτέθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ διπλωμάτου Ἄγγλου, οὗτινος τὰ ἐμβλήματα, τρεῖς κεφαλαὶ ἐλάφου, εἶνε γεγλυμμέναι ὑπεράνω τῆς καλῶς διατηρουμένης ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Μετάφρασις Α. Μ.

Ἵνα ἡ βιομηχανία ζήσῃ καὶ ἀναπτυχθῇ εἴς ἔθνος τι, ἵνα ἡ ἐργασία ἀποβῇ γόνιμος καὶ δυνατή, ἵνα οἱ ἐργάται ἐλευθέρως ποιῶσι χρῆσιν τῶν δυνάμεων αὐτῶν καὶ τῆς δεξιότητος, οἱ κεφαλαιοῦχοι, οἱ γαιοκτήμονες τῶν κεφαλαίων αὐτῶν καὶ τῶν κτήσεων, ἵνα τὸ κεφάλαιον μορφωθῇ, ἀπαιτεῖται πρὸ παντὸς ἀσφάλεια. Τοῦτο μαρτυρεῖ τρανώτατα ἡ πεῖρα ὅλων τῶν χρόνων καὶ ὅλων τῶν τόπων.

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

Ὁ Βλαδίμηρος ἐπλησίαζεν εἰς τὸν σταθμὸν ἐκεῖνον ὁπόθεν ἔμελλε νὰ στραφῇ πρὸς τὸ χωρίον του. Ἡ καρδία του ἦτο πλήρης θλιβερῶν προαισθημάτων· ἐφοβεῖτο μὴ δὲν ἤθελεν εὕρῃ τὸν πατέρα του ζῶντα, καὶ ἐφαντάζετο τὴν πλήρη μελαγχολίας ζωήν, ἥτις ἀνέμενεν αὐτὸν εἰς τὸ χωρίον· ἀφάνεια, λειψανδρία, πτωχεία, καὶ φροντίδες περὶ πραγμάτων, περὶ ὧν οὐδεμίαν εἶχε πεῖραν, ἰδοὺ τί ἐσκέπτετο ὅτι τὸν ἀνέμενε. Φθάσας εἰς τὸν σταθμόν, ἐζήτησε νὰ μισθώσῃ ἵππους, ἀλλ' ὁ σταθμάρχης, μαθὼν ποῦ διευθύνετο, τῷ ἐγνωστοποίησεν, ὅτι ἵπποι δι' αὐτὸν εἶχον σταλῇ πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀπὸ Κηστενιέφκαν. Μετ' ὀλίγον ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του ὁ γηραιὸς ἁμαξηλάτης Ἀντώνιος, ὅστις ἄλλοτε ὡδήγει τὸν μικρὸν Βλαδίμηρον εἰς τὸν σταῦλον, καὶ ἐπεμελεῖτο τοῦ μικροῦ του ἵππου. Ὁ Ἀντώνιος ἐδάκρυσεν ἰδὼν αὐτόν, τὸν προσεκύνησεν ἕως ἐδάφους, τῷ εἶπεν ὅτι ὁ γέρων αὐθέντης του ζῇ ἀκόμη, καὶ ἔτρεξε νὰ ζεύξῃ τοὺς ἵππους. Ὁ Βλαδίμηρος δὲν ἐδέχθη τὸ προταθὲν αὐτῷ πρόγευμα, ἀλλ' ἀμέσως ἀνεχώρησε. Ὁ Ἀντώνιος ὡδήγει τοὺς ἵππους διὰ πλαγίων ὁδῶν, ἤρξαντο δὲ συνδιαλεγόμενοι.

—Εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ, Ἀντώνη, τί ἔχει ὁ πατέρας μου μὲ τὸν Τρογεκούρωφ;

—Ποιὸς ξέρει, Βλαδίμηρ' Ἀνδρέϊτζ· λένε πῶς ὁ ἀφέντης δὲν ἐσυμφώνησε μὲ τὸν Τρογεκούρωφ, καὶ αὐτὸς ἔδωκε εἰς τὸ δικαστήριο—άγκαλὰ καὶ μόνος του κάμνει συχνὰ ὅ,τι θέλει. Δὲν εἶνε ἐδική μας δουλειὰ ν' ἀνακατονόμαστε, μὰ ἄδικα, μὰ τὸν Θεό, ὁ πατέρας σας ἐναντιώθηκε τοῦ Τρογεκούρωφ· γιατὶ τ' αὐγὸ ἂν κτυπήσῃ τὴν πέτρα, τ' αὐγὸ θὰ σπάσῃ.

— Λοιπόν, ὡς φαίνεται, αὐτὸς ὁ Τρογεκούρωφ, κάμνει ἐδῶ ὅ,τι θέλει.

—Σωστά, ἀφεντικό· τὸν πάρεδρο δὲν τόνε λογαριάζει γιὰ τίποτε καὶ ὁ ἀστυνόμος εἶνε 'ς τὸ χέρι του· ὅλοι οἱ μεγάλοι τὸν προσκυνοῦνε· μὰ νὰ 'πῇ καὶ κανείς, ψωμιὰ 'ς τὸ μοναστῆρι, καὶ καλογέροι ὅσοι θέλεις.

— Ἀληθεύει ὅτι μᾶς παίρνει τὰ κτήματά μας;

—Ἄχ! ἀφεντικό, καὶ 'μεῖς τ' ἀκούσαμε. Νά, ὁ κανδηλανάφτης τῆς Ποκρόφσκας εἶπε μιὰ 'μέρα εἰς τὰ βαφτίσια τοῦ δημογέροντά μας: «Φτάνει σας πλειὸ τὸ γλέντι, καὶ γρήγορα ὁ Τρογεκούρωφ θὰ σᾶς μαζέψῃ τὰ λουριά·» καὶ ὁ Νικήτας ὁ σιδερᾶς τοῦ ἀπεκρίθηκε: «Σώπα Σαβέλιτζ, ἄδικα πικραίνεις τὸν σύντεκνο, καὶ συγχύζεις τοὺς φίλους· ἄλλος εἶνε ὁ Τρογεκούρωφ καὶ ἄλλος ὁ Δουβρόφσκης, μὰ ὅλοι μας πάλι εἴμαστε τοῦ Θεοῦ

Digitized by Google

καὶ τοῦ βασιλέα, καὶ τὰ ξένα στόματα δὲ 'μπορεῖς νὰ τὰ βουλώσῃς.

— Ποῦ θὰ πῆ, σεῖς δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ περάσετε εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Τρογεκούρωφ ;

— Ἐκεινοῦ ; ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ! Μὰ αὐτουνοῦ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἀνθρῶποί του τραβοῦνε τὸ διάβολό τους, νὰ πάρῃ καὶ ξένους θὰ τοὺς ψήσῃ ζωντανούς. Ὄχι· νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ζήσῃ ὁ Ἀνδρίας Γαβρίλιτζ, μὰ καὶ ἂν πεθάνῃ, ἐμεῖς μόνο ἐσένα ἐπιθυμοῦμε πατέρα μας. Μὴ τὸ κάμῃς νὰ μᾶς παραδώκῃς, καὶ ἐμεῖς εἴμαστε 'δικοί σου εἰς κάθε περίστασι.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἀντώνιος ἐκροτάλισε τὴν μάστιγα, καὶ οἱ ἵπποι ὥρμησαν ταχύτερον.

Συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ γηραιοῦ ἁμαξηλάτου, ὁ Δουβρόφσκης ἐσίγησε καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις. Παρῆλθεν οὕτω πλέον τῆς μιᾶς ὥρας, ὅτε αἴφνης ὁ Γρήσας ἀνέκραξε· «Νὰ ἡ Ποκρόφσκα». Ὁ Δουβρόφσκης ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν. Εὑρίσκοντο εἰς τὰς ὄχθας εὐρείας λίμνης, ἐξ ἧς ἀπέρρει ποτάμιον, ἕρπον ἑλικοειδῶς μεταξὺ λόφων, ἐφ' ἑνὸς τῶν ὁποίων, ἄνω πυκνῆς συστάδος δένδρων, ὑψοῦτο μεγάλη λιθίνη οἰκία, ἐκκλησία πεντάθολος καὶ παλαιὸν κωδωνοστάσιον· πέριξ ἐφαίνοντο τῇ δε κακεῖσε ἐσπαρμέναι χωρικῶν καλύβαι μετὰ τῶν κηπαρίων καὶ τῶν φρεάτων αὐτῶν. Ὁ Δουβρόφσκης ἀνεγνώρισε τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἐνθυμήθη δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐκείνου λόφου ἔπαιζεν ἄλλοτε μετὰ τῆς μικρᾶς Μάσας Τρογεκούρωφ, ἥτις ἦτο κατὰ δύο ἔτη νεωτέρα του, καὶ ἧς ἔκτοτε προεμηνύετο ἡ μέλλουσα καλλονή. Ἐπεθύμει νὰ ἐρωτήσῃ περὶ αὐτῆς τὸν Ἀντώνιον, ἀλλὰ δειλία τις τὸν ἐκράτησε.

Ἅμα ἐπλησίασαν τὸν ἀρχοντικὸν οἶκον, εἶδε λευκὴν ἐσθῆτα λαμπυρίζουσαν μεταξὺ τῶν δένδρων τοῦ κήπου. Ὁ Ἀντώνιος τότε, ὑποκύψας εἰς τὴν φιλαυτίαν, τὴν συνήθη παρὰ τοῖς ἁμαξηλάταις ἐν γένει, ἐμαστίγωσε τοὺς ἵππους, οἵτινες ὥρμησαν ἀπὸ ρυτῆρος διὰ τῆς γεφύρας καὶ παραπλεύρως τοῦ κήπου. Ἐξελθόντες τοῦ χωρίου ἀνέβησαν ἐπὶ βουνοῦ τινος, ὅθεν ὁ Βλαδίμηρος εἶδε τὸ ἐκ σημυδῶν μικρὸν δάσος, ἀριστερᾷ δὲ ἐπὶ πεδιάδος οἰκίσκον λευκόφαιον μὲ ἐρυθρόχρουν στέγην· ᾐσθάνθη παλλομένην τὴν καρδίαν του—ἐνώπιόν του ἦτο ἡ Κηστενιέφκα, καὶ ἡ ταπεινὴ τοῦ πατρός του οἰκία.

Μετὰ δέκα λεπτὰ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας. Ἐθεώρει πάντα τὰ περὶ αὐτὸν μετὰ συγκινήσεως ἀπεριγράπτου· δώδεκα ἔτη εἶχον παρέλθῃ ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ τῶν μερῶν ὅπου εἶχεν ἴδῃ τὸ φῶς. Αἱ σημύδαι, αἵτινες εἰς τὰ παιδικά του ἔτη μόλις εἶχον φυτευθῇ περὶ τὴν φραγήν, ἦσαν ἤδη ὑψηλά, πυκνόφυλλα δένδρα. Ἡ αὐλή, ἣν ἄλλοτε ἐκόσμουν τρεῖς ὡραῖοι εὐθύγραμμοι ἀνθῶνες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε δρόμος εὐρύς, καθαρώτατα διατηρούμενος, εἶχε μεταβληθῇ εἰς ἀθέριστον λειμῶνα, ἐν ᾧ πεδήτης ἵππος ἔβοσκεν ἀμέριμνος. Οἱ κύνες εἰς τὸν θόρυβον ὑλάκτησαν, ἀλλὰ γνωρίσαντες τὸν Ἀντώνιον, ἐσίγησαν, σείοντες τὰς τριχωτὰς οὐρὰς των. Πάντες οἱ ὑπηρέται περιεκύκλωσαν τὸν νέον των κύριον μετὰ θορυβωδῶν ἐνδείξεων χαρᾶς, οὗτος δέ, μετὰ δυσκολίας διασχίσας τὸν ὅμιλον ἀνέβη ἐπὶ τοῦ πεπαλαιωμένου προθύρου. Εἰς τὸν πρόδομον συνηντήθη μετὰ τῆς Γεγόροβνας, ἥτις τὸν ἐνηγκαλίσθη κλαίουσα.

— Καλημέρα, καλημέρα, εἶπεν ὁ νέος θλίβων ἐπὶ τῆς καρδίας του τὴν ἀγαθὴν γραῖαν· καὶ ὁ πατέρας ποῦ εἶναι ; πῶς εἶναι ;

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, μετὰ κόπου σύρων τοὺς πόδας, γέρων ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὠχρὸς καὶ ἰσχνός, φέρων κοιτωνίτην καὶ νυκτικὸν σκοῦφον.

— Ποῦ εἶναι ὁ Βαλόγκιας; ἠρώτησε μετὰ φωνῆς ἀσθενοῦς· καὶ ὁ Βλαδίμηρος μετὰ ζέσεως ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Ἡ χαρὰ συνεκίνησεν ὑπερμέτρως τὸν ἀσθενῆ, αἱ δυνάμεις τὸν ἐγκατέλιπον, καὶ θὰ ἔπιπτεν, ἂν δὲν τὸν ὑπεστήριζεν ὁ υἱός του.

—Γιατί ἐσηκώθηκες ἀπὸ τὸ κρεββάτι ; τῷ ἔλεγεν ἡ Γεγόροβνα· 'ςτὰ πόδια του δὲν βαστιέται, καὶ χώνεται κ' ἐκεῖνος μὲ τὸν κόσμο.

Τὸν γέροντα μετέφερον εἰς τὸν κοιτῶνά του, ἐκεῖ δὲ ἐπειράθη νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ συνάψῃ τὰς ἰδέας του, καὶ οἱ λόγοι του ἦσαν ἀσυνάρτητοι. Μετ' ὀλίγον τῷ ἐπῆλθε κάρωσις. Ἡ κατάστασίς του κατέπληξε τὸν Βλαδίμηρον, ὅστις ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ εἰς τὸν ἴδιον κοιτῶνα, καὶ παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀφήσωσι μόνον μετὰ τοῦ πατρός του. Πάντες ὑπήκουσαν, ὁδηγήσαντες δὲ εἰς τὸ οἴκημά των τὸν Γρήσαν, τὸν ἐξένισαν φιλικώτατα, βασανίσαντες συγχρόνως αὐτὸν μὲ διαφόρους ἐρωτήσεις καὶ μυρία φιλοφρονήματα.

Δ'

'Σ τὸ μέρος ὁποῦ ἦτανε τοῦ φαγητοῦ τραπέζι,
στέκεται ξυλοκρέββατο.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἄφιξίν του, ὁ νέος Δουβρόφσκης ἠθέλησε νὰ ἐξετάσῃ εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκοντο αἱ ὑποθέσεις τοῦ πατρός του, ἀλλ' ὁ γέρων δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ τῷ δώσῃ τὰς δεούσας ἐξηγήσεις. Ὁ Ἀνδρέας Γαβρίλιτζ δὲν εἶχεν ἐπίτροπον. Ἐξετάζων τὰ ἔγγραφά του, ὁ νέος εὗρε μόνον τὴν πρώτην ἐπιστολὴν τοῦ παρέδρου, καὶ ἀντίγραφον τῆς εἰς αὐτὴν ἀπαντήσεως. Ἐκ τούτων δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ καλῶς τὰ τῆς ἀναφυείσης διαφορᾶς, ἧς ἀπεφάσισε νὰ περιμένῃ τὰς συνεπείας ἐλπίζων εἰς τὸ δίκαιον τῆς ἰδίας ὑποθέσεως.

Ἐν τούτοις ἡ ὑγεία τοῦ γέροντος βαθμηδὸν ἐχειροτέρευε. Ὁ Βλαδίμηρος προέβλεπε τὴν τα-

Digitized by Google

χεῖαν λύσιν, καὶ δὲν ἀπεμακρύνετο τοῦ πατρός του, ἀπομωρανθέντος πλέον.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ διὰ τὴν ἔφεσιν ὁρισθεῖσα προθεσμία εἶχε λήξῃ, ὥστε ἡ Κηστενιέφκα ἀνῆκε τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν Τρογεκούρωφ. Ὁ Σαβάσκιν ἐπαρουσιάσθη πρὸς αὐτὸν μὲ ὑποκλίσεις καὶ συγχαρητήρια, παρακαλῶν νὰ ὁρίσῃ «πότε θὰ ηὐδόκει νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατοχήν του τὸ νεοαποκτηθὲν κτῆμα, καὶ τίνα ἐπεθύμει νὰ διορίσῃ ἐπίτροπόν του πρὸς τοῦτο, αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἢ ἄλλον τινά;» Ὁ Τρογεκούρωφ ἐταράχθη. Ἐκ φύσεως δὲν ἦτο φιλάργυρος, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐκδικήσεως τὸν εἶχε παρασύρῃ πολὺ μακράν, καὶ ἤδη ἡ συνείδησις τὸν ἔτυπτε. Ἐγνώριζεν εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκετο ὁ ἀντίδικός του, παλαιὸς τῆς νεότητος σύντροφος, καὶ ἡ νίκη δὲν ηὐχαρίστει τὴν καρδίαν του. Ὅθεν ἠτένισεν αὐστηρῶς τὸν Σαβάσκιν, ζητῶν ἀφορμὴν νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ, ἀλλὰ μὴ εὑρίσκων αἰτίαν πρὸς τοῦτο, τῷ εἶπεν ὀργίλως.—Φύγε ἀπ' ἐδῶ, δὲν σὲ χρειάζομαι.» Ὁ Σαβάσκιν ἰδὼν τὴν κατήφειάν του, ἐχαιρέτισε καὶ ἀπῆλθεν, ὁ δὲ Τρογεκούρωφ μείνας μόνος, ἤρχισε νὰ περιέρχηται τὸ δωμάτιον δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ συρίζων τὸ πολεμιστήριον ᾆσμα: *Ἡ βροντὴ ἂς ἠχήσῃ τῆς νίκης*, τοῦθ' ὅπερ παρ' αὐτῷ ἐδείκνυεν ἀσυνήθη ψυχικὴν ταραχήν.

Ἐπὶ τέλους διέταξε νὰ ζεύξωσιν ἐλαφρὸν ὄχημα, ἐνεδύθη θερμότερα, (ὁ Σεπτέμβριος ἦτο περὶ τὰ τέλη του) καὶ διευθύνων ὁ ἴδιος τοὺς ἵππους ἐξῆλθε τῆς αὐλῆς.

Δὲν ἐβράδυνε νὰ ἴδῃ τὸν οἰκίσκον τοῦ Δουβρόφσκη. Αἰσθήματα ἀντίθετα ἐπλήρουν τὴν ψυχήν του. Ἡ ἱκανοποιηθεῖσα ἐκδίκησις καὶ τὸ φίλαρχον ἔπνιγον μέχρι τινὸς εὐγενέστερα αἰσθήματα, ταῦτα ὅμως ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσαν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ κλείσῃ εἰρήνην μετὰ τοῦ γηραιοῦ γείτονός του, νὰ ἐξαλείψῃ πᾶν ἴχνος τῆς διενέξεώς των, νὰ τῷ ἐπιστρέψῃ τὸ κτῆμα του. Ἐλαφρύνας τὴν συνείδησίν του μὲ τὸν εὐγενῆ αὐτὸν σκοπόν, ὁ Τρογεκούρωφ διηυθύνθη τροχάδην πρὸς τὴν ἔπαυλιν τοῦ γείτονός του, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ ἀσθενὴς ἐκάθητο εἰς τὸν κοιτῶνα πλησίον τοῦ παραθύρου. Ἐγνώρισε τὸν Τρογεκούρωφ—καὶ φρικώδης κατάπληξις ἀπεικονίσθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του· χρῶμα πορφυροῦν διεδέχθη τὴν συνήθη του ὠχρότητα, οἱ ὀφθαλμοί του ἐξήστραψαν, καὶ ἀκατάληπτοι ἦχοι ἐξῆλθον τοῦ λάρυγγός του. Ὁ υἱός του, ὅστις καθήμενος ἐκεῖ, ἐνησχολεῖτο ἐξετάζων τὰ οἰκιακὰ βιβλία, ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ κατεπτοήθη, ἰδὼν τὴν κατάστασίν του. Ὁ ἀσθενὴς ἐδείκνυε διὰ τοῦ δακτύλου τὴν αὐλὴν μὲ σημεῖα φρίκης καὶ ὀργῆς. Μετὰ πυρετώδους βίας ἐζήτει νὰ περισυνάξῃ τὰς ποδιάς τοῦ κοιτωνίτου του, ἵνα ἐγερθῇ τῆς ἕδρας του, καὶ ὑπηγέρθη μέν—ἀλλ' αἴφνης κατέπεσε. Ὁ υἱός του ἐρρίφθη ἐπ' αὐτοῦ· ὁ γέρων ἔκειτο ἀναίσθητος, ἄνευ πνοῆς, προσβληθεὶς ὑπὸ παραλυσίας.

— Γρήγορα, γρήγορα, εἰς τὴν πόλιν ἕνα ἰατρόν! ἐφώνει ὁ Βλαδίμηρος.

— Ὁ Κύριος Τρογεκούρωφ σᾶς ζητεῖ, εἶπεν εἰσελθὼν εἷς ὑπηρέτης.

— Εἰπὲ τοῦ κυρίου Τρογεκούρωφ νὰ φύγῃ τὸ γρηγορώτερον, πρὶν διατάξω νὰ τὸν διώξουν... τρέξε!

Ὁ θεράπων μετὰ προθυμίας ἔτρεξε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του, ἡ δὲ Γεγόροβνα, συμπλέξασα τὰς χεῖρας.

— Ἀκριβέ μας ἀφέντη, εἶπε θρηνωδῶς, κακὸ μεγάλο θὰ φέρῃς! ὁ Τρογεκούρωφ θὰ μᾶς φάῃ.

— Σιώπα, εἶπεν ὁ Βλαδίμηρος ἐν ὀργῇ, καὶ στεῖλε ἀμέσως τὸν Ἀντώνιον εἰς τὴν πόλιν νὰ φέρῃ ἰατρόν. Ἡ γραῖα ἐξῆλθε. Εἰς τὸν προθάλαμον οὐδεὶς εὑρίσκετο· πάντες εἶχαν ἐξέλθῃ νὰ ἴδωσι τὸν Τρογεκούρωφ, ἐκ τοῦ προθύρου δὲ ἤκουσαν τὴν ἀπάντησιν ἣν ἔφερεν ὁ ὑπηρέτης ἐκ μέρους τοῦ νέου κυρίου του. Ὁ Τρογεκούρωφ τὸν ἤκουσε καθήμενος ἐπὶ τοῦ ὀχήματος· τὸ πρόσωπόν του ἐγένετο νυκτὸς ζοφερώτερον, ἐμειδίασε περιφρονητικῶς, ἔρριψεν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπειλητικὸν βλέμμα, ἀναχωρῶν δὲ ἀνέβλεψε καὶ πρὸς τὸ παράθυρον ὅπου, ὀλίγον πρίν, ἐκάθητο ὁ γέρων Δουβρόφσκης. Ἡ γραῖα ἵστατο ἐπὶ τοῦ προθύρου λησμονήσασα τὴν διαταγὴν τοῦ αὐθέντου, οἱ δὲ τῆς αὐλῆς ἄνθρωποι θορυβωδῶς συνεζήτουν περὶ τοῦ συμβάντος. Αἴφνης ὁ Βλαδίμηρος ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν των, καὶ εἶπε μὲ φωνὴν διακεκομμένην.

—Δὲν χρειάζεται ἰατρός, ὁ πατήρ μου ἀπέθανε.

Ταραχὴ ἐπηκολούθησε. Οἱ ἄνθρωποι ἐρρίφθησαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ γέροντος κυρίου των. Οὗτος ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἕδρας ἐφ' ἧς τὸν εἶχεν ἀποθέσῃ ὁ Βλαδίμηρος· ἡ δεξιά του χεὶρ κρεμαμένη ἤγγιζε τὸ ἔδαφος, ἡ κεφαλὴ ἔκλινεν ἐπὶ τοῦ στήθους—δὲν ὑπῆρχε πλέον ἴχνος ζωῆς εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο, τὸ μὴ ψυχρανθὲν μὲν εἰσέτι, ἀλλὰ παραμορφωθὲν ἤδη ὑπὸ τοῦ θανάτου. Ἡ Γεγόροβνα ἐθρήνει, οἱ δὲ ὑπηρέται περικυκλώσαντες τὸ πτῶμα, τὸ ἔπλυναν, τὸ ἐνέδυσαν τὴν στρατιωτικὴν του στολὴν τοῦ ἔτους 1797, καὶ τὸ ἥπλωσαν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐκείνης τραπέζης, ἐφ' ἧς ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ὑπηρέτουν τὸν κύριόν των.

Ε'

Ἡ κηδεία ἐτελέσθη τὴν τρίτην ἀπὸ τοῦ θανάτου ἡμέραν. Τὸ σῶμα τοῦ πτωχοῦ γέροντος ἔκειτο ἐν τῷ φερέτρῳ «σινδόνι περιειλημμένον.» Λαμπάδες ἀνημμέναι περιεκύκλουν τὸ φέρετρον, οἱ ὑπηρέται δὲ πάντες ἦσαν συνηγμένοι, ἕτοιμοι διὰ τὴν ἐκφοράν. Ἐπέστη τέλος ἡ ὥρα, καὶ ὁ Βλαδίμηρος βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, ἡγεί-

Digitized by Google

ρε τὸ φέρετρον. Ὁ ἱερεὺς προεπορεύθη, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ διακόνου, ψάλλοντος τὰς νεκρωσίμους εὐχάς. Ὁ κύριος τῆς Κηστενιέφκας διῆλθε τὴν φλιὰν τῆς οἰκίας του δι' ἐσχάτην φοράν. Ἡ νεκρικὴ συνοδία διῆλθε διὰ τοῦ δάσους, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ἡ ἐκκλησία. Ἡ ἡμέρα ἦτο διαυγὴς καὶ ψυχρά, τὰ δὲ φθινοπωρινὰ φύλλα ἔπιπτον ἐκ τῶν δένδρων. Ἐξελθόντες τοῦ δάσους, εἶδον τὴν ξυλίνην ἐκκλησίαν καὶ τὸ κοιμητήριον, ὅπερ ἐσκίαζον γηραιαὶ φιλύραι. Ἐκεῖ ἀνεπαύετο τὸ σῶμα τῆς μητρὸς τοῦ Βλαδιμήρου, καὶ παρὰ τὸν τάφον ἐκείνης, τὴν προτεραίαν, εἶχον ὀρύξῃ νέον. Ἡ ἐκκλησία ἦτο πλήρης χωρικῶν, ἐλθόντων νὰ δώσωσιν εἰς τὸν κύριόν των τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Ὁ νέος Δουβρόφσκης οὔτε ἔκλαιεν οὔτε προσηύχετο, τὸ πρόσωπόν του ὅμως ἦτο φοβερόν. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θλιβερᾶς τελετῆς ὁ Βλαδίμηρος πρῶτος ἠσπάσθη τὸ σῶμα, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ ἄνθρωποί του· κατόπιν ἔφερον τὸ κάλυμμα καὶ ἐκάρφωσαν τὸ φέρετρον. Αἱ γυναῖκες ἐθρήνουν μεγαλοφώνως, οἱ δὲ χωρικοὶ οὐχὶ σπανίως ἐσπόγγιζον τὰ δάκρυά των διὰ τῆς χειρός. Τὸ φέρετρον ἔφερον οἱ αὐτοὶ ὑπηρέται μετὰ τοῦ Βλαδιμήρου εἰς τὸ κοιμητήριον ἀκολουθούμενοι ὑφ' ὅλου τοῦ χωρίου, ἀφοῦ δὲ κατετέθη εἰς τὸν τάφον, οἱ παριστάμενοι ἔρριψαν ἐπ' αὐτοῦ ἕκαστος δράκα χώματος, ἐπλήρωσαν τὸν τάφον, προσεκύνησαν, καὶ ἀπῆλθον. Ὁ Βλαδίμηρος ἀπεμακρύνθη ἐσπευσμένως, καὶ προηγηθεὶς τῶν λοιπῶν πάντων ἐκρύβη ἐντὸς τοῦ δάσους.

Ἡ Γεγόροβνα ἐξ ὀνόματός του προσεκάλεσε τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἀκολούθους του εἰς τὸ ἐπικήδειον γεῦμα, δηλώσασα ὅτι ὁ νέος κύριος δὲν προτίθεται νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτό, οὕτω δὲ ὁ πατὴρ Ἀνήσιμος, ἡ σύζυγός του Θεοδότοβνα καὶ ὁ ἀναγνώστης διηυθύνθησαν πεζῇ πρὸς τὴν οἰκίαν, συζητοῦντες μετὰ τῆς Γεγόροβνας περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ μακαρίτου καὶ περὶ τοῦ τί ἀνέμενε, κατὰ τὸ φαινόμενον, τὸν διάδοχόν του. Τὰ μεταξὺ τοῦ Τρογεκούρωφ καὶ τοῦ νέου Δουβρόσφκη διατρέξαντα ἦσαν ἤδη πασίγνωστα, καὶ οἱ σχολιάζοντες αὐτὰ προέλεγαν ὅτι θὰ εἶχον σοβαρὰς συνεπείας.

— Ὅ,τι εἶνε νὰ γείνῃ, θὰ γείνῃ, εἶπεν ἡ Θεοδότοβνα, θὰ ἦνε ὅμως λυπηρὸν ἂν δὲν θὰ ἔχωμεν κύριον τὸν Βλαδίμηρον Ἀνδρέϊτζ. Νέος, μὰ τὴν ἀλήθειαν, καθὼς πρέπει.

— Καὶ ποῖον ἄλλονε θὰ ἔχωμε; διέκοψεν ἡ Γεγόροβνα. Ἄδικα ὁ Τρογεκούρωφ θυμώνει, καὶ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ μὲ παιδί· τὸ παλληκάρι μου δὲν θ' ἀφήσῃ νὰ τὸν ἀδικήσουνε, καὶ πρῶτα ὁ Θεός, θὰ βρεθοῦνε καὶ φίλοι του. Πολὺ δὰ ὑπερηφανεύεται ὁ Τρογεκούρωφ.

— Ἄχ! Γεγόροβνα, εἶπεν ὁ ἀναγνώστης, ἐγὼ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἔχω νὰ κάμω μὲ τὸν διάβολο παρὰ νὰ στραβοκυττάξω τὸν Τρογεκούρωφ. Ἅμα τὸν ἰδῇς σὲ πιάνει φόβος καὶ τρόμος! καὶ χωρὶς νὰ θέλῃς ἡ ῥάχις σου ἔτσι καὶ λυγίζει, λυγίζει...

— Ματαιότης ματαιοτήτων! εἶπεν ὁ ἱερεύς, καὶ τοῦ Τρογεκούρωφ θὰ ψάλουν τὸ «αἰωνία σου ἡ μνήμη» καθὼς σήμερον τοῦ Δουβρόφσκη· μόνον ὅτι ἡ κηδεία θὰ ἦνε πλουσιωτέρα, καὶ κόσμος θὰ συναχθῇ περισσότερος, τὸ ὁποῖον διὰ τὸν Θεὸν εἶναι τὸ ἴδιον.

— Ἄχ! παππᾶ μου, καὶ 'μεῖς ἠθέλαμε νὰ φωνάξωμε ὅλα τὰ περίχωρα, μὰ ὁ ἀφέντης δὲν ἠθέλησε. Ἔχομε καὶ 'μεῖς ἀπ' ὅλα νὰ φιλέψωμε τὸν κόσμο... μὰ τί νὰ κάμῃς; γι' αὐτὸ κ' ἐγώ, ποῦ λείπει ὁ κόσμος, θὰ σᾶς εὐχαριστήσω μὲ τὸ παραπάνω, ἀκριβοί μου ξένοι.

Ἡ κολακευτικὴ αὐτὴ ὑπόσχεσις καὶ ἡ ἐλπὶς τοῦ νὰ εὕρωσι ἕτοιμον εὔχυμον πλακοῦντα, τοὺς παρεκίνησε νὰ ταχύνωσι τὸ βῆμα, μετ' ὀλίγον δὲ ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἡ τράπεζα ἦτον ἤδη ἑτοίμη καὶ παρατεθειμένον τὸ οἰνόπνευμα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Βλαδίμηρος εἰσέδυσεν εἰς τὰ πυκνότερα τοῦ δάσους, ζητῶν διὰ τῆς κινήσεως καὶ τοῦ κόπου νὰ κατευνάσῃ τὴν θλῖψίν του. Ἐβάδιζε μὴ γνωρίζων ποῦ πορεύεται· οἱ βάτοι εἰς οὓς ἐνεπλέκετο ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸν ἐπλήγωναν, οἱ πόδες του ἐβυθίζοντο ἐντὸς τελμάτων, χωρὶς ποσῶς νὰ τὸ αἰσθάνηται. Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν εἰς μικρὸν κοίλωμα γῆς, περιστοιχιζόμενον πανταχόθεν ἀπὸ δένδρα, σχεδὸν ἐστερημένα φύλλων, πέριξ τῶν ὁποίων διεκλαδοῦτο ῥυάκιον ῥέον σιωπηλῶς. Ὁ Βλαδίμηρος κάθησεν ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς χλόης, καὶ σκέψεις, ἐθλιβερώτεραι ἡ μία τῆς ἄλλης, κατέκλυζον τὴν ψυχήν του... Ἠσθάνετο βαθέως τὴν ἀπομόνωσίν του, καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ τῷ παρίστατο κεκαλυμμένον ἀπὸ ἀπειλητικὰ νέφη. Ἡ μετὰ τοῦ Τρογεκούρωφ ἔχθρα τῷ προεμήνυε νέας συμφοράς· ἡ πενιχρά του κατάστασις ἠδύνατο νὰ περιέλθῃ εἰς ξένας χεῖρας, εἰς τοιαύτην δὲ περίστασιν ἐσχάτη ἔνδεια τὸν ἀνέμενε. Ἐπὶ πολὺ ἐκάθητο ἀκίνητος εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, θεωρῶν ἡσύχως ῥέοντα τὰ ὕδατα τοῦ ῥύακος, παρασύροντος τὰ μαραμμένα τῶν δένδρων φύλλα, καὶ ζωηρῶς παρέστη εἰς τὴν φαντασίαν του ἡ εἰκὼν τῆς ζωῆς, εἰκὼν τόσον πιστή, τόσον συνήθης. Ἐπὶ τέλους ἰδὼν ὅτι ἐπήρχετο ἡ νύξ, ἠγέρθη, καὶ ἐπὶ πολὺ πλανηθεὶς ἐντὸς τοῦ ἀγνώστου δάσους, εὗρε τέλος τὴν ἀτραπὸν ἥτις τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του.

Εἰς συνάντησιν τοῦ Δουβρόφσκη ἔτυχεν ἐρχόμενος ὁ ἱερεὺς μετὰ τῆς συνοδείας του. Αἴφνης τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τοῦ κακοῦ οἰωνοῦ, καὶ ἵν' ἀποφύγῃ τὴν συνάντησιν, ἀκουσίως του ἔσπευσε νὰ κρυβῇ μεταξὺ τῶν δένδρων. Οἱ ἐρχόμενοι δὲν τὸν εἶδον, καὶ συνδιελέγοντο ζωηρῶς.

— «Ἀπόφυγε τὸ πονηρὸν καὶ ποίησον τὸ ἀγαθόν,» ἔλεγεν ὁ ἱερεύς· ἡμεῖς δὲν πρέπει πλέον νὰ

Digitized by Google

μείνωμεν ἐδῶ· ὅπως καὶ ἂν τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις, τοῦτο δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἡ σύζυγός του ἀπήντησεν εἰς ταῦτα, ἀλλ' ὁ Βλαδίμηρος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀκούσῃ.

Πλησιάζων εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδε πλῆθος ἀνθρώπων συνηγμένων εἰς τὴν αὐλήν, μακρόθεν δὲ ἤκουσεν ὁμιλίας καὶ ἀσυνήθη θόρυβον· δύο ἅμαξαι ἵσταντο παρὰ τὸ ἁμαξοστάσιον, ἐπὶ δὲ τοῦ προθύρου ἄγνωστοί τινες ἐν στολῇ ἐφαίνοντο συζητοῦντες.

— Τί σημαίνει τοῦτο; ἠρώτησεν ὀργίλως τὸν Ἀντώνιον ὅστις ἔτρεχεν εἰς ὑπάντησίν του. Ποῖοι εἶναι αὐτοὶ καὶ τί θέλουν;

— Ἀχ! Βλαδίμηρ' Ἀνδρέϊτζ, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος ἀσθμαίνων, τὸ κριτήριο ἦλθε νὰ μᾶς παραδώσῃ τοῦ Τρογεκούρωφ· μᾶς χωρίζουνε ἀπὸ τὴν εὐγενεία σου.

Ὁ Βλαδίμηρος ἔκλινε τὴν κεφαλήν· οἱ ἄνθρωποί του περιεκύκλωσαν τὸν δύσμοιρον κύριόν των.

— Εὐεργέτη μας, ἀνέκραζον, ἀσπαζόμενοι τὰς χεῖράς του, δὲν θέλομεν ἄλλον ἀφέντη ἀπὸ σέ. Ἀποθαίνομε, μὰ δὲ σὲ παραδίνομε.

Ὁ Βλαδίμηρος τοὺς παρετήρει, καὶ ζοφερὰ αἰσθήματα τὸν συνεκίνουν.

— Ἡσυχάσετε, εἶπε, καὶ ἐγὼ ὁμιλῶ μ' αὐτούς.

— Ὁμίλησέ τους, ἀφέντη, ἀνέκραζον ἐκ τοῦ πλήθους, καὶ ἂς ἔλθουν 'ς τὸν ἑαυτό τους οἱ καταραμένοι.

Ὁ Βλαδίμηρος ἐπλησίασε τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Ὁ Σαβάσκιν, μὲ τὸ κάλυμμα ἐπὶ κεφαλῆς, ἵστατο, τὰς χεῖρας στηρίζων ἐπὶ τῶν πλευρῶν, καὶ ῥίπτων περὶ αὐτὸν ὑπεροπτικὰ βλέμματα. Ὁ ὑπαστυνόμος, ὑψηλὸς καὶ πολύσαρκος ἀνήρ, πεντηκοντούτης, ἐρυθροπρόσωπος καὶ μύστακα φέρων, ἅμα ἰδὼν προσερχόμενον τὸν Δουβρόφσκην, ἐλαρύγγισεν ὡς χηνίσκος, καὶ εἶπε μὲ βραγχώδη φωνήν:

— Λοιπὸν σᾶς ἐπαναλέγω ὅ,τι σᾶς εἶπα· δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου εἴσθε εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κυρίου Τρογεκούρωφ, τοῦ ὁποίου ἀντιπρόσωπος ἐδῶ εἶνε ὁ Σαβάσκιν. Ὑπακούετέ τον εἰς ὅ,τι σᾶς διατάξῃ· καὶ σεῖς γυναῖκες, ἀγαπᾶτε καὶ τιμᾶτέ τον, διότι καὶ αὐτὸς συμπαθεῖ πολὺ τὰς γυναῖκας.

Εἰς τὴν δηκτικὴν ταύτην ἀστειότητα ὁ ὑπαστυνόμος ἀνεκάγχασε, τὸν ἐμιμήθησαν δὲ καὶ οἱ λοιποί. Ὁ Βλαδίμηρος ἐλύσσα ἐξ ἀγανακτήσεως.

— Εἰπέτε με, παρακαλῶ, τί σημαίνουν αὐτὰ ὅλα; ἠρώτησε μὲ προσπεποιημένην ἀπάθειαν τὸν εὐτράπελον ὑπαστυνόμον.

— Αὐτὰ σημαίνουν, ἀπήντησεν ὁ πονηρὸς ὑπάλληλος, ὅτι ἤλθαμεν νὰ κάμωμεν κατοχὴν εἰς τὸ κτῆμα τοῦτο πρὸς ὄφελος τοῦ κ. Τρογεκούρωφ καὶ νὰ παρακαλέσωμεν μερικοὺς ἄλλους νὰ τραβηχθοῦν μὲ τὴν ὥραν των.

— Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἔπρεπε πρῶτον ν' ἀποταθῆτε πρὸς ἐμέ, καὶ ὄχι εἰς τοὺς χωρικούς μου, καὶ νὰ δηλώσητε εἰς τὸν κτηματίαν ὅτι παύει ἡ κυριότης του.

— Ὁ πρώην κτηματίας Ἀνδρέας Δουβρόφσκης, θείᾳ βουλήσει, ἀπεβίωσε, σὺ δὲ ποῖος εἶσαι; εἶπεν ὁ Σαβάσκιν, αὐθαδῶς αὐτὸν ἀτενίζων· ἡμεῖς δὲν σὲ γνωρίζομεν, οὔτε νὰ σὲ γνωρίσωμεν θέλομεν.

— Εὐγενέστατε, εἶνε ὁ νέος μας ἀφέντης, ἠκούσθη λέγουσα φωνὴ ἐκ τοῦ πλήθους.

— Τίς ἐτόλμησε ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα; εἶπεν ὀργίλως ὁ ὑπαστυνόμος, τί ἀφέντης; Ἀφέντης σας εἶνε ὁ κ. Τρογεκούρωφ.... ἀκούετε ἀνόητοι;

— Σιγὰ κι' ἂς περιμένῃ! εἶπεν ἡ ἰδία φωνή.

— Ἀλλ' αὐτὸ εἶναι στάσις! ἀνεφώνησεν ὁ ὑπαστυνόμος. Αἶ δημογέροντα, ἐδῶ!

Ὁ δημογέρων προέβη.

— Εὑρέ μου ἀμέσως ἐκεῖνον, ποῦ ἐτόλμησε νὰ μοῦ ἀποκριθῇ, καὶ ἐγὼ τόν....

Ὁ δημογέρων ἐστράφη πρὸς τὸ πλῆθος ἐρωτῶν τίς ὡμίλησε, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίθη. Μετ' οὐ πολύ, εἰς τὰς τελευταίας σειρὰς ἠγέρθη ψιθυρισμός, ὅστις βαθμηδὸν αὐξάνων τάχιστα μετεβλήθη εἰς τρομερὰν βοήν. Ὁ ὑπαστυνόμος ἐταπείνωσε τὴν φωνήν, καὶ ἐπειράθη νὰ κατευνάσῃ τὸ πλῆθος.

— Μὰ τί τόνε βλέπομε; ἀνέκραξαν οἱ τῆς αὐλῆς· παιδιὰ πιάστε τον! καὶ τὸ πλῆθος ἐκινήθη.

Ὁ Σαβάσκιν καὶ οἱ σύντροφοί του ἐρρίφθησαν εἰς τὸν πρόδομον, τοῦ ὁποίου ἔκλεισαν τὴν ἐξώθυραν.

— Παιδιά, ἐμπρός! ἀνέκραξεν ἡ αὐτὴ φωνή, καὶ τὸ πλῆθος ἤρχισεν ἐπιτιθέμενον.

— Σταθῆτε· ἐφώνησεν ὁ Δουβρόφσκης· ἀνόητοι, τί κάμνετε; ἀφανίζετε καὶ τὸν ἑαυτόν σας καὶ ἐμέ· πηγαίνετε εἰς τὰ σπίτια σας, καὶ ἀφήσετέ με ἥσυχον. Μὴ φοβεῖσθε, ὁ μονάρχης εἶναι ἐλεήμων, θὰ τὸν παρακαλέσω καὶ δὲν θὰ μᾶς ἀδικήσῃ, εἴμεθα ὅλοι παιδιά του· ἀλλέως πῶς θέλετε νὰ σᾶς γείνῃ ὑπερασπιστής, ἂν φανῆτε ἐπαναστᾶται καὶ κακοῦργοι;

Ὁ λόγος τοῦ νέου Δουβρόφσκη, ἡ ἠχηρὰ φωνὴ καὶ τὸ μεγαλοπρεπές του σχῆμα ἐπέφερον τὸ ποθητὸν ἀποτέλεσμα. Ἡσύχασαν πάντες καὶ ἀπεσύρθησαν· ἡ αὐλὴ ἐκενώθη. Ὁ Βλαδίμηρος ἐξῆλθεν ἐπὶ τοῦ προθύρου, ὁ δὲ Σαβάσκιν ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ μετὰ ταπεινῶν ὑποκλίσεων ηὐχαρίστησε τὸν Δουβρόφσκην διὰ τὴν φιλάνθρωπον αὐτοῦ ἐπέμβασιν.

Ὁ Βλαδίμηρος τὸν ἤκουε μετὰ περιφρονήσεως καὶ δὲν ἀπεκρίθη.

— Ἀπεφασίσαμεν, ἐξηκολούθησεν ὁ πάρεδρος, μὲ τὴν ἄδειάν σας νὰ ξενυκτήσωμεν ἐδῶ, ἐπειδὴ εἶνε ἀργά, καὶ οἱ χωρικοί σας εἰμποροῦν

Digitized by Google

νὰ μᾶς προσβάλουν καθ' ὁδόν. Σᾶς παρακαλῶ, διατάξετε νὰ μᾶς στρώσουν, ἂς ἦνε καὶ χόρτον, εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ τὰ χαράγματα ἀναχωροῦμεν.

— Κάμετε, ὅ,τι θέλετε, ἀπήντησεν ξηρῶς ὁ Δουβρόφσκης· ἐγὼ πλέον δὲν εἶμαι ἐδῶ κύριος. Καὶ μεταβὰς εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ πατρός του, ἐκλείσθη ἐν αὐτῷ.

[Ἕπεται συνέχεια]

Π. Α. Α.

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΕΥΤΥΧΙΑ;

Οἱ ἄνθρωποι ὑποπίπτουσι συνήθως εἰς παράδοξον ἀντίφασιν. Μεμψιμοιροῦσιν ἀσμένως ὅτι εἶνε δυστυχεῖς, ἀλλὰ νομίζουσι πάντες ὅτι κατέχουσι τὸ ἀληθὲς τῆς εὐτυχίας ἀπόκρυφον. Ζηλεύουσι τὴν τύχην τοῦ γείτονος, ἀλλὰ κατακρίνοντες ἅμα τὸν τρόπον τοῦ ζῆν αὐτοῦ· ἀδημονοῦσι διότι δὲν ἔχουσιν εὔνουν τὴν τύχην, οἰκτείρουσι δὲ τὸν γείτονα τηλικαύτην σημασίαν ἀποδίδοντα εἰς τὴν ἔννοιαν ταύτην· τέλος, ταὐτοχρόνως λέγουσι περὶ ἀνθρώπου τινὸς ὅτι εἶνε εὐτυχής, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ εἶνε εὐτυχεῖς ὡς ἐκεῖνος, ἱκανοποιοῦντες συνάμα τὰς δύο οἰκτρὰς ταύτας κλίσεις τῆς φύσεως ἡμῶν, τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ μεμψιμοιρεῖν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ψέγειν τὸν ἄλλον.

Εὐχερὲς εἶνε νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν φαινομενικὴν ταύτην ἀντίφασιν. Τὰ γεγονότα δὲν ἐξαρτῶνται ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ὁ τρόπος τοῦ κρίνειν αὐτὰ ἀνήκει ἡμῖν ὡς ἴδιος. Οὐδόλως αἰσχυνόμεθα ὁμολογοῦντες ὅτι τὰ γεγονότα δὲν εἶνε οἷα ἐπεθυμοῦμεν αὐτά, ἀλλ' αἰσχυνόμεθα ὁμολογοῦντες ὅτι ἀπατώμεθα. Ἐκ τουτου προέρχεται ὅτι οὐδεὶς ἐρυθριᾷ λέγων πρὸς ἑαυτὸν ὅτι δὲν εἶνε εὐτυχής· διότι τί πταίομεν ἡμεῖς ἂν ἡ τύχη δὲν φροντίζει περὶ ἡμῶν, ἀλλὰ δὲν θέλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν οὔτε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους ὅτι ἀγνοοῦμεν ποῦ εἶνε ἡ εὐτυχία, ὅτι ματαίαν διώκομεν σκιάν, ὅτι ἀπατώμεθα ὑπὸ τῆς φαντασίας ἡμῶν, ἐνὶ λόγῳ ὅτι δὲν κρίνομεν ὑγιῶς· διότι ἡ πλάνη, καὶ μὴ πάντοτε ἑκουσία, εἶνε ἀδυναμία ἀπαρέσκουσα ἡμῖν, ἣν μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως ἀνακαλύπτομεν ἐν τοῖς ἄλλοις.

Οὐ μόνον δὲν προσβάλλεται ἡ φιλαυτία ἡμῶν βλεπόντων τὴν τύχην διαψεύδουσαν τὰς ἐλπίδας μας, ἀλλὰ καί, κατ' ἐνδόμυχόν τινα συλλογισμόν, πιστεύομέν πως ὅτι εἶνε τιμὴ ἡμῶν νὰ μὴ εἴμεθα εὐτυχεῖς ὅσον οἱ ἄλλοι. Ἡ εὐτυχία ἔχει τι τὸ βλακῶδες, δι' ὃ τὴν περιφρονοῦμεν κατὰ διάνοιαν, εἰ καὶ δεχόμεθα αὐτὴν εὐχαρίστως προσερχομένην. Ἐναβρυνόμεθα ἐπὶ τῇ δυσμενείᾳ τῆς τύχης, ὅπως ὑπερήφανον πνεῦμα ὑπερηφανεύεται μὴ τυγχάνον τῆς εὐνοίας τῆς ἐξουσίας. Μᾶς φαίνεται ὅτι μόνον ἄνθρωπος ἀξίαν τινὰ ἔχων ἠδύνατο ν' ἀξιωθῇ τοιαύτης ἀδικίας ἐκ μέρους τῆς τύχης· ὅπως δὲ ὁ ἐξοστρακισμὸς ἐν ταῖς ἀρχαίαις δημοκρατίαις ἦτο τιμητικὸς εἰς τοὺς μεγάλους πολίτας τίτλος, ὁμοίως οἱ διωγμοὶ τῆς τύχης τιμῶσί πως καὶ ἀνυψοῦσι τοὺς ὑφισταμένους αὐτούς.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν εἶνε πάντοτε εὔκολον, οὐδὲ δυνατὸν κἄν, νὰ θεωρῶμεν ἑαυτοὺς κατατρυχομένους ὑπὸ τῆς δυστυχίας, καὶ ὅτι περιστάσεις τινὲς εἶνε τόσον προφανῶς εὐτυχεῖς ὥστε εἶνε δυσχερὲς νὰ μεμψιμοιρήσωμεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνάγκη ἡ φιλαυτία ν' ἀνευρίσκηται πανταχοῦ, ἰδοὺ πῶς ἐνεργεῖ· διαιρεῖ εἰς δύο τὰ ἀφορῶντα εἰς ἡμᾶς· εἰς ὅ,τι ἔχομεν καὶ εἰς ὅ,τι δὲν ἔχομεν· τὸ πρῶτον προέρχεται ἐκ τῆς ἀξίας ἡμῶν, τὸ δεύτερον ἐκ τῆς ἀδικίας τῶν γεγονότων. Ἀπολαύομεν τοῦ πρώτου, ὡς ὀφειλομένου ἡμῖν, οὐδόλως περὶ τούτου μεριμνῶντες, φροντίζομεν δὲ ν' ἀναρριπίζωμεν ἐνδελεχῶς ἐν ἡμῖν τὴν περὶ τοῦ δευτέρου μέριμναν, ὅπως ἔχωμεν ἀφορμὴν νὰ παριστώμεθα ὡς θύματα τῆς τύχης εἰς τοὺς ἰδίους ἡμῶν ὀφθαλμούς. Κατὰ φυσικὴν δὲ ἀντίφασιν τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ποιοῦμεν ἐν τῇ τύχῃ τῶν ἄλλων. Διακρίνομεν ὅ,τι ἔχουσι τοῦ ὅ,τι στεροῦνται· ἀλλὰ τότε ἀποδίδομεν εἰς τὴν τύφλωσιν τῆς τύχης τὰ ἀγαθὰ ἅτινα τοῖς ἀπονέμει, καὶ εἰς τὴν ὀξυδέρκειαν αὐτῆς ὅσα δὲν τοῖς παρέχει.

Τοιαῦτα εἶνε τὰ λάθη τῶν ἀνθρώπων ὅταν συγκρίνωσι τὴν τύχην αὐτῶν πρὸς τὴν τῶν ἄλλων· τὰ σφάλματα δὲ ταῦτα δὲν εἶνε ἧττον παράδοξα, ὡς εἴπομεν, ὅταν πρόκηται νὰ κρίνωμεν οὐχὶ περὶ τῆς τύχης ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς φρονήσεως τῶν ὁμοίων μας, καὶ νὰ ἐκτιμήσωμεν κατ' ἀξίαν τὴν περὶ τοῦ βίου γνώμην των, μαρτυρουμένην ὑπὸ τοῦ τρόπου αὐτῶν τοῦ βιοῦν.

Ἐν ταῖς πλείσταις τῶν συνδιαλέξεων ἡμῶν βλέπομεν ὅτι τὸ κύριον αὐτῶν θέμα ἀποτελεῖ σχεδὸν πάντοτε ἡ κατάκρισις τοῦ βίου τῶν ἀπόντων.

— Ὁ δεῖνα εἶνε πλούσιος, λέγομεν, ἀλλὰ τί τὸν ὠφελεῖ νὰ εἶνε πλούσιος ἀφ' οὗ ζῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἂν πρόκηται κανεὶς νὰ στερηθῇ ὅλας τὰς ἡδονὰς τῆς ζωῆς, καλλίτερα ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ ὅλας τὰς φροντίδας τὰς ὁποίας δίδει ἡ διατήρησις τοῦ χρήματος. Ἐννοοῦμεν τὴν οἰκονομίαν, ἀλλ' ἡ γλισχρότης εἶνε γελοία. Ὁ τάδε ζῇ μεγαλοπρεπῶς· ἀλλ' ἐν τῇ πομπώδει ταύτῃ ἐπιδείξει ποία θέσις ὑπολείπεται διὰ τὴν εὐτυχίαν; Ἡ ἐπιτήδευσις ἐκείνη τῆς ἐθιμοτυπίας, τὸ πλῆθος τῶν παντοίων θεραπόντων, ἡ ἀδιάκοπος κίνησις τῶν ἐπισκέψεων καὶ τῶν ὑποδοχῶν, ὁ θορυβώδης βίος ὁ ἐκτὸς τοῦ οἴκου, ταῦτα πάντα εὐτυχία εἶνε ἆρά γε ἢ δη-

Digitized by Google

μοσία τις τιμωρία ἐπιβαλλομένη εἰς τὴν πλεονεξίαν ἡμῶν καὶ τὴν ἀλαζονείαν;

Ἡ φιλαργυρία λοιπὸν καὶ ἡ πολυτέλεια, ἡ ἁπλότης καὶ ἡ ἐπίδειξις πάντα παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς κατάκρισιν· καὶ μὴ ἐλπίζετε ὅτι θ' ἀποφύγετε τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐκλέγοντες μέσον τι, διότι μέσον δὲν ὑπάρχει, παρεκτός, ἐννοεῖται, ἐκείνου ὅπερ ὁ ἐπικριτής σας ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἢ θὰ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἂν ἦτο εἰς τὴν θέσιν σας.

Οὕτω οἱ ἄνθρωποι κρίνουσιν ἀλλήλους, ψέγοντες πάντες τὴν ὁδὸν ἣν αὐτοὶ δὲν τρέπονται. Οἱ πλήρεις πυρὸς καὶ νεότητος ἀκόλαστοι θηρεύοντες ἀποκλειστικῶς τὴν ἡδονὴν σκώπτουσι τὰς θλιβερὰς ἀπολαύσεις ἐκείνων, οἵτινες ὠχριῶσι πρὸ τῶν βιβλίων, καὶ τὰς ἀνόστους ἡδύτητας τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου· ὁ δὲ σοφός, ὁ ἐξ ἀκοῆς μόνον γινώσκων τὰ πάθη, ἢ τοῦ ὁποίου ἡ σβεσθεῖσα καρδία ἐλησμόνησεν αὐτά, οἰκτείρει τὴν ἀμαθῆ ἐκείνην νεότητα, «ἣν ὁ τάφος καταβροχθίζει ὁλόκληρον καὶ ἐξ ἧς μόλις ἀνάμνησίς τις ὑπολείπεται.»

Ἡ γενικὴ αὕτη πρόληψις ἔπρεπε νὰ μᾶς ἀποτρέψῃ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ ν' ἀποφανθῶμεν περὶ προβλήματος, ὅπερ φαίνεται τόσον ὀλίγον ἐπιδεκτικὸν λύσεως, διότι εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἔχωμεν τόσους τοὺς ἐναντίους ὅσους καὶ τοὺς ἀναγνώστας. Ἕκαστος, πράγματι, ἔχει ἴδιον τρόπον τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς εὐτυχίας, ὑποστηρίζει δὲ ὅτι οὗτος εἶνε ὁ ἄριστος. Ὁ παρεμβαίνων εἰς τὴν συζήτησιν φαίνεται κατεχόμενος ὑπὸ τῆς αὐτῆς οἵας καὶ οἱ ἄλλοι μανίας, καὶ θέλων νὰ πείσῃ αὐτοὺς περὶ πράγματος ἐν ᾧ δὲν ἰσχύει πειθώ, τῆς ὀρθότητος τουτέστι κλίσεώς τινος ἢ αἰσθήματος ἰδιαιτέρου. Ὁ φιλόσοφος ὅστις ψέξας καὶ κατακρίνας πάσας τὰς χιμαίρας τῶν θνητῶν, καλεῖ αὐτοὺς ν' ἀκούσωσι τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὀνειροπολήσεις, δὲν ὁμοιάζει ἆρά γε πρὸς τὸν παράφρονα ἐκεῖνον, ὅστις ἔσκωπτε τὸν σύντροφον αὐτοῦ λέγων: «Αὐτὸς ὁ δυστυχὴς νομίζει ὅτι εἶνε υἱὸς θεοῦ· ἐγὼ τὸ εἰξεύρω καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον ὅτι ἔχει λάθος, ἐγὼ ὁ ὁποῖος εἶμαι ὁ ἴδιος ὁ θεός».

Χαρίεις τις καὶ ἀφελὴς συγγραφεύς, ὁ Δρόζ, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὅπως ὦμεν εὐτυχεῖς, πρέπει νὰ ὑγιαίνωμεν, νὰ ἔχωμεν εὐπορίαν τινά, καλοὺς φίλους, ἀξιέραστον γυναῖκα, ν' ἀγαπῶμεν τὰ βιβλία καὶ τὴν μουσικήν, μακρὰν δὲ τῶν βαρειῶν ἀσχολιῶν ν' ἀφιερῶμεν τὴν ἄνετον ἡμῶν ἀνεξαρτησίαν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἁπλῶν ἡδονῶν ἀθώου βίου· τοῦτο δὲ καλεῖ «τέχνην τοῦ εὐτυχεῖν».

Ἀληθῶς εἶνε ὠφέλιμον καὶ συνετὸν τὸ διδάσκειν εἰς τοὺς κεκτημένους τοιαῦτα ἀγαθὰ τὴν τέχνην τοῦ ἀπολαύειν αὐτῶν. Ἀλλὰ τί ὠφελοῦμεν τοὺς ἀμοιροῦντας αὐτῶν; «Ἡ περὶ εὐτυχίας θεωρία του αὕτη, λέγει ἐπιχαρίτως ὁ Μινιέ, ἐφάνη ὡς παραδοξολόγημα, ὅπερ ἱλαρὸν πνεῦμα ἐξήγαγεν ἐξ εὐτυχοῦς βίου. Ἐμέμφθησαν αὐτὸν ὅτι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἱστορίαν ἐθεώρησεν ὡς βάσιν ἐπιστήμης, καὶ ὅτι παρουσίασεν ὡς κανόνα ὅτι ἠδύνατο τὸ πολὺ νὰ μνημονευθῇ ὡς ἁπλοῦν παράδειγμα».

Εὐτυχὴς ὅστις ἀρκεῖται νὰ ἐρωτήσῃ τὴν καρδίαν του ὅπως μᾶς διδάξῃ τὴν «τέχνην τοῦ εὐτυχεῖν». Ἀλλ' ἐν τούτοις ποῖον κῦρος δύναται νὰ ἔχῃ φιλοσοφία τις, ἐκτιθεῖσα ἀτομικὰ μόνον συναισθήματα καὶ τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς τοῦ διδάσκοντος αὐτήν;

Ὅσον συγκινητικὸν καὶ ἂν εἶνε βιβλίον τι, εὑρίσκει ἀδιαφόρους πάντας τοὺς μὴ αἰσθανομένους ὅπως ὁ συγγραφεύς. Ὁ φιλόσοφος ἄλλως τε δὲν εἶνε ἄνθρωπος διηγούμενος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἱστορίαν καὶ ἀποκαλύπτων τὸν ἴδιον αὐτοῦ βίον διὰ τῶν ἀθώων ἐξομολογήσεων τῆς γραφίδος του. Τὸ κύριον, τὸ μόνον μέλημα αὐτοῦ εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ἄλλως τε ἀγνοοῦμεν ἂν ἀπολαύει τῶν ἀγαθῶν ἅτινα συνιστᾷ, διότι δὲν ὑπεσχέθη νὰ ἐξομολογηθῇ τὰ καθ' ἑαυτόν. Ἀλλὰ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα εἶνε ὄντως τὰ ἀληθῆ; Τοῦτο καλεῖ ὑμᾶς νὰ κρίνητε. Πρέπει λοιπὸν νὰ ὑπάρχωσιν ἀληθῆ ἀγαθὰ καὶ ἑπομένως ἀληθὴς εὐτυχία. Ἄλλως περὶ τίνος λαλεῖ καὶ τίς ἡ ἀνάγκη ν' ἀναμίξῃ τὴν φωνὴν αὐτοῦ πρὸς τόσας συγκεχυμένας φωνὰς ᾀδούσας τὴν εὐτυχίαν ἐπὶ παραφώνων τόνων;

* *
*

Ὁ Λαροσφουκὼ εἶπεν: «ἡ εὐτυχία ἔγκειται ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ἡμῶν αἰσθήσει καὶ ὄχι ἐν τοῖς πράγμασιν.» Τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶνε ἀληθὲς ἀλλὰ δεῖται ἐπεξηγήσεως. Βεβαίως μέγαρόν τι δὲν καθιστᾷ εὐτυχῆ τῶν ἀνιώμενον ἐν αὐτῷ. Ἡ ἀπόκτησις τῶν τερπνοτέρων τοῦ κόσμου πραγμάτων δὲν ἐπιφέρει εὐτυχίαν εἰς τὸν ἀδυνατοῦντα ν' ἀπολαύσῃ αὐτῶν. Θέσατε τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου πρὸ τῶν ὀμμάτων Κινέζου ἢ δότε ἑκατοντακισχιλίων δραχμῶν εἰσόδημα εἰς Ἐσκιμῶον, δὲν θὰ καταστήσετε εὐτυχῆ οὔτε τὸν μὲν οὔτε τὸν δέ. Τὰ παίγνια ἅτινα κατεγοήτευον ἡμᾶς κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, βραδύτερον φαίνονται ἡμῖν ἀηδῆ καὶ ἀνόητα. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν εὐτυχία ἄνευ ἡδονῆς. Καὶ ὅμως ἡ ἡδονὴ εἶνε τὸ ἄνθος μόνον τῆς εὐτυχίας, δὲν εἶνε οὔτε ὁ κορμὸς αὐτῆς οὔτε ἡ ῥίζα.

Ὁ συγχέων τὴν ἡδονὴν πρὸς τὴν εὐτυχίαν ἐκλαμβάνει τὸ ἀποτέλεσμα ὡς αἴτιον. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε εὐτυχὴς ὡς ἀπολαμβάνων, ἀλλ' ἀπολαμβάνει ὡς ὢν εὐτυχής. Εὐχερὲς ἐκ τούτου εἶνε νὰ ἐννοήσωμεν πόσον ματαίως διανοοῦνται οἱ ὑπὲρ πᾶν τὴν ἡδονὴν ἐπιδιώκοντες, διότι τὴν καταστρέφουσιν ἐπιζητοῦντες αὐτήν. Ἡ ἡδονὴ δὲν ἔχει ἐν ἑαυτῇ, ἂν μοὶ ἐπιτρέπηται νὰ εἴπω, τὴν δύναμιν τοῦ εἶναι· διαφθείρεται καὶ ἐξαφα-

Digitized by Google

νίζεται ἐκ τοῦ ἀγῶνος ὃν καταβάλλομεν ὅπως συλλάβωμεν, παρατείνωμεν, ἀνανεώσωμεν αὐτήν, ὁμοιάζει πρὸς ἄρωμα ὅπερ ἀδυνατοῦμεν νὰ αἰσθανθῶμεν ἕνεκα μεγάλης ἀνυπομονησίας πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτοῦ ἢ ὑπὸ τῆς ἀπερισκέπτου ἐπιθυμίας νὰ ἐξαντλήσωμεν ὅλην τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀπόλαυσιν. Εἶνε πλάνη προσέτι τὸ νομίζειν ὅτι καθιστῶμεν εὐτυχῆ τὸν βίον περιάγοντες τὰ πάθη ἡμῶν ἀπὸ τέρψεως εἰς τέρψιν καὶ ἐπιζητοῦντες ἀδιακόπως τὸ καινὸν καὶ τὴν ποικιλίαν. Διότι τῆς ψυχῆς ἐν ἀδιακόπῳ ταραχῇ εὑρισκομένης οὐδὲν εὑρίσκει καιρὸν νὰ ἐρριζωθῇ, οὐδὲν φύεται καὶ καρποφορεῖ· ἡ δὲ ἡδονὴ δὲν ὡριμάζει ἐν αὐτῇ· εἶνε πρόωρος καρπὸς ἄνευ γεύσεως ὃν δρέπομεν παρερχόμενοι. Τὸ ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα τῆς πλάνης ταύτης εἶνε ἡ ἀνία, τουτέστιν ἀόριστός τις ἀνησυχία περὶ πάντων. Τὸ βάθος λοιπὸν τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως καὶ οὐχὶ τὴν ἐπιφάνειαν πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ὅπως κρίνωμεν τὴν ἀληθῆ ἡμῶν κατάστασιν.

Φρονοῦσι τινὲς ὅτι ἡ ἡδονὴ δὲν ὑπόκειται οὔτε εἰς συζήτησιν οὔτε εἰς ἐπίκρισιν. Διότι πῶς δυνάμεθα ν' ἀμφισβητήσωμεν εἴς τινα τὴν ἡδονὴν ἣν αἰσθάνεται ; Οὗτος μόνον γινώσκει ἂν ἀληθῶς αἰσθάνεται αὐτὴν καὶ οὗτος μόνος εἶνε κριτὴς τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς δυνάμεως τῆς ὑπ' αὐτοῦ προτιμωμένης ἡδονῆς. Καὶ ἐν τούτοις δέον νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἀληθεῖς καὶ ψευδεῖς ἡδοναί, τέρψεις εὐγενεῖς καὶ λογικαὶ καὶ τέρψεις παράλογοι καὶ ἀποτρόπαιαι. Δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ εὐτυχία ἀποτελεῖται ἀδιαφόρως ὑφ' ἁπασῶν τούτων τῶν ἡδονῶν, οἱαιδήποτε καὶ ἂν ὦσι ; Καὶ δὲν πρέπει νὰ διαστείλωμεν ὅσα ἁρμόζει νὰ αἰσθανθῶμεν τῶν ἀναρμόστων; Ἕκαστος δύναται ν' ἀπατηθῇ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐν τῇ διακρίσει ταύτῃ καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ παρ' ἀξίαν ἡδονάς τινας· ἐκ τούτου δὲ καὶ αἱ διαφωνίαι ὧν ἐμνήσθημεν. Ἀλλὰ πάντες ὡς ἐκ τῆς ἐκλογῆς, καὶ αὐθαιρέτου πολλάκις, ἣν θέλουσι νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς ἄλλους, δεικνύουσιν ὅτι δὲν θεωροῦσιν ἴσας πάσας τὰς ἡδονάς, καὶ ὅτι δὲν ἀρκεῖ ν' ἀπολαύῃ τις ὅπως ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ καλῇ ἑαυτὸν εὐτυχῆ.

Δέον, νομίζω, ν' ἀφορμηθῶμεν ἐξ ἀρχῆς τινος, ἄνευ τῆς ὁποίας τὰ πάντα καταρρέουσι· ὅτι ἡ εὐτυχία ἣν ἐπιζητοῦμεν πρέπει νὰ προσιδιάζῃ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ οὐχὶ τῷ παιδίῳ, τῷ ἀνδραπόδῳ, ἢ τῷ κτήνει. Ἀναμφιβόλως τὸ κτῆνος ἀπολαῦον εἶνε εὐτυχές, διότι ἀπολαμβάνει τὴν σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν αὐτοῦ ἡδονήν. Ἀλλ' ὁ ὡς κτῆνος ἀπολαύων ἄνθρωπος δὲν εἶνε εὐτυχής, καὶ ἂν ἀρκῆται ἔτι εἰς τὸν βίον τοῦτον, διότι ἀγνοεῖ τὴν ἀνθρωπίνην εὐτυχίαν, δηλαδὴ τὴν προερχομένην ἐκ τῆς ἐλευθέρας καὶ τελείας ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἂν δισχυρίζηται ὅτι εἶνε εὐτυχὴς οὕτω, τῷ ἀποκρινόμεθα ὅτι ἀπατᾶται, διότι προσηλοῦται εἰς ὑποδεέστερα ἀγαθά, ἐνῷ ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ ἄλλα ὑπέρτερα. Τὸ ἀνδράποδον ὅπερ ἀπολαύει τῆς εὐνοίας τοῦ δεσπότου αὐτοῦ καὶ ὅπερ δεσπόζει αὐτοῦ διὰ τῆς διαφθορᾶς, δύναται νὰ νομίζῃ ἑαυτὸ εὐτυχές, ἀλλ' εἶνε ἄθλιον ὄν· διότι πρὸς τῇ χαμερπείᾳ τῆς δουλοφροσύνης προστίθησι τὴν χαμέρπειαν τοῦ κολακεύειν καὶ χαρίζεσθαι· εἶνε δυστυχέστερον τοῦ κατατρυχομένου δούλου, οὗ ἡ προσβεβλημένη καρδία ἐξανίσταται κατὰ τῆς ὕβρεως, ἢ οὗτινος ἡ ἐξαγνισθεῖσα ψυχὴ περιφρονεῖ ἢ συγχωρεῖ αὐτήν.

Ἀλλά, θὰ εἴπῃ τις, ποῖα εἶνε τὰ ἐξαίρετα ταῦτα ἀγαθὰ περὶ ὧν λέγεις, καὶ ἐπὶ τίνι λόγῳ εἰσὶν ἐξαίρετα εἰμὴ διότι φαίνονται εἰς σὲ τοιαῦτα, ἅτινα δὲ παρέχουσιν εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὰ πλείους τέρψεις ἐκείνων ἅτινα προτιμῶμεν;

Ἀποκρίνομαι ὅτι οὐχὶ ἡ ἡδονὴ καθιστᾷ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπιθυμητὰ καὶ περιζήτητα, ἀλλ' ἡ συμφυὴς αὐτοῖς ἀξία. Εἶνε δυνατὸν ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι τὸ διανοεῖσθαι εἶνε καλλίτερον τοῦ πέπτειν, ὅτι ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ἐργασία εἶνε προτιμότεραι τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ ληθάργου, ὅτι τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς εἶνε προτιμότερον τῆς ἀγενοῦς δουλοπρεπείας, καὶ ὅτι ὁ ἔρως καὶ ἡ δόξα εἶνε πολυτιμότερα τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου; Καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ ἀγνοοῦντες τὰ ἐπίλεκτα ἀγαθὰ γινώσκουσιν ὅτι ὑπάρχουσιν ἀγαθὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τιμῆς ἄξια, καὶ περιφρονοῦσι τοὺς ἐπιζητοῦντας εὐτελέστερα τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκλεχθέντων. Ὁ δεῖνα ἀνὴρ ὅστις οὐδόλως ἐννοεῖ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ ποιητικῆς μελέτης, συναισθάνεται βαθύτατα τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ἐργασίας καὶ τῆς δραστηριότητος πρὸς ὠφέλιμον σκοπὸν συντόνως τεινούσης.

Οἱ φοβούμενοι τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ ψυχρὸν λογικὸν προτιμῶσι τὸ πάθος τῆς τυχαίας ἡδονῆς ὡς εὐγενέστερον, βαθύτερον, καὶ μᾶλλον ἄξιον τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τέλος ἐκ τῶν ἀγαπώντων μόνας τῶν αἰσθήσεων τὰς ἡδονάς, οἱ δυνάμενοι ν' ἀπολαύσωσι τῆς εὐωδίας τῶν ἀνθέων καὶ ἀγαπῶντες τὸ φῶς περιφρονοῦσι τοὺς χυδαίους δούλους τῶν κτηνωδῶν ὀρέξεων.

Ὑπάρχει λοιπὸν ἀληθὴς καὶ ψευδὴς εὐτυχία, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ὑπάρχει κλῖμαξ τις, ἥτις ἄρχεται ἀπὸ τῆς ταπεινοτέρας τῶν ἡδονῶν καὶ κορυφοῦται εἰς τὴν εὐγενεστάτην καὶ τελειοτάτην. Ἡ ἰδεώδης τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονία ἀποτελεῖται ὑφ' ἁπασῶν τῶν ὑποτεταγμένων πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν τάξιν τῆς τελειότητος αὐτῶν εὐτυχιῶν. Ἐπιλέγω δ' ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν βαθμῶν τούτων ἡ εὐτυχία συγχέεται πρὸς τὴν ἡδονήν, καὶ ὅτι ἡ ἀληθὴς αὐτῆς πηγὴ ἔγκειται ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν ἠθικῶν ἡμῶν δυνάμεων καὶ τῇ ἀναπτύξει αὐτῶν.

Paul Janet. [Ἕπεται τὸ τέλος.]

85000 ΔΟΛΛΑΡΙΑ

Διήγημα

Α'

Ὁ Θωμᾶς Σμίθσων ἦτο ἐκ γεννήσεως πολίτης τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἐκ περιπετειῶν δὲ τοῦ βίου ἐγένετο διευθυντὴς παμμεγίστου μηχανουργείου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Παιδίον ἀκόμη εἶχεν ἄσημον καὶ ταπεινὴν θέσιν, τὴν θέσιν ἐργάτου ἁπλοῦ, ἐν τῷ μηχανουργείῳ τῶν ἀδελφῶν Ἄνδερσων, μικρὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον προβιβαζόμενος ἑκάστοτε ἀνῆλθεν εἰς τὸ περίβλεπτον καὶ διὰ πλουσίου μισθοῦ ἀμειβόμενον ἀξίωμα τοῦ διευθυντοῦ τοῦ μηχανουργείου· εἰ καὶ μόλις εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ἦτο πράγματι ἡ ψυχὴ τῆς τεραστίας ἐκείνης ἐπιχειρήσεως.

Ὁ Θωμᾶς Σμίθσων ἦτο ἀνὴρ ῥαδινὸς καὶ ῥωμαλέος, ἔχων ῥοδόχρουν τὴν ὄψιν, κυανοῦς ὀφθαλμοὺς καὶ πώγωνα ἐπιμελῶς ἐξυρημένον, ἀφίνων πάντοτε μέρος αὐτοῦ, περιθέον ἡμισεληνοειδῶς τὸν λαιμόν. Ἡ μορφή του εἶχεν ἐνὶ λόγῳ τελειότατον καὶ γνησιώτατον τύπον Ὑαγκῆ. Ἕνεκα τῆς ἱκανότητός του, τῆς εἰδικότητος αὐτοῦ ἐν τῇ μηχανουργίᾳ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἕνεκα τῆς ἀνωτέρας πάσης ὑπονοίας τιμιότητός του, προςεκτήσατο τὴν ἐγκάρδιον ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν Ἄνδερσων· οὐδὲν δὲ ἐγίνετο ἐν τῷ κολοσσιαίῳ ἐκείνῳ ἐργαστηρίῳ, ἂν μὴ ἐζητεῖτο πρότερον ἡ γνώμη τοῦ Θωμᾶ Σμίθσων, τοῦ συνεργασθέντος ἐν πάσαις ταῖς παραβολωτάταις ἐπιχειρήσεσι τοῦ μηχανουργείου καὶ ἄριστα γινώσκοντος πάσας. Τὴν μεγάλην δὲ σημασίαν τούτου εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἐκτιμήσῃ, ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ μὲν Σμίθσων ἦτο νεώτατος τὴν ἡλικίαν, ἡ δὲ κατασκευὴ ἀκτόρων, κινητηρίων, γεωργικῶν καὶ παντοειδῶν ἄλλων ἀτμομηχανῶν δὲν ἦτο ἀναξία λόγου, μάλιστα ἐν ἐργαστηρίῳ, οἷον τὸ τῶν ἀδελφῶν Ἄνδερσων, ἀπασχολοῦντι πλείονας τῶν δισχιλίων ἐργατῶν.

Τὴν πρωΐαν ἑνὸς Σαββάτου—σημειωτέον ὅτι ὁ Θωμᾶς Σμίθσων δὲν εἶχε κοιμηθῇ τὴν προηγουμένην νύκτα, καταστρώνων τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ καταστήματος—τὴν πρωΐαν λοιπὸν ἑνὸς Σαββάτου ὁ νεαρὸς διευθυντής, κρατῶν ἀνὰ χεῖρας περίληψιν λογαριασμῶν, ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ προϊσταμένου του, ὅστις ἀφ' οὗ ἐκύτταξε μίαν στιγμὴν τὸν λογαριασμόν, ἔλαβε τὸ βιβλίον τῶν συναλλαγματικῶν καὶ ἐξέδωκε συναλλαγματικὴν 85000 δολλαρίων ἐπὶ τῆς Τραπέζης τοῦ Κεντουκύ. Τὸ ποσὸν ἀκριβῶς ἐκεῖνο ἐχρειάζετο πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἑβδομαδιαίου μισθοῦ τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν τοῦ μηχανουργείου. Ἕνεκα δὲ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ποσοῦ ὁ κ. Ἄνδερσων ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τὸν Σμίθσων νὰ εἰσπράξῃ αὐτὸ ὁ ἴδιος.

Ὁ Θωμᾶς Σμίθσων ἐνέκλεισε τὴν συναλλαγματικὴν ἐν μεγάλῳ χαρτοφυλακίῳ, καὶ θεὶς τοῦτο ὑπὸ μάλης καὶ φορέσας τὸν πῖλόν του, ἐπήδησεν εἰς ἓν λεωφορεῖον ἐκ τῶν διανυόντων τὸν δρόμον ἀπὸ τῆς Βαλστρὴτ εἰς τὴν 55 ὁδόν.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἡ 55 ὁδὸς ἔκειτο σχεδὸν ἔξω τῆς πόλεως. Τὰ τράμεια δὲν εἶχον ἀκόμη ἐφευρεθῇ, οἱ ἐναέριοι σιδηρόδρομοι ἀνεκυκῶντο ἴσως ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ ἐφευρέτου αὐτῶν, καὶ ἡ περιώνυμος Βρουκλύνειος γέφυρα θὰ ἐξελαμβάνετο τότε ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Νέας Ὑόρκης ὡς ἐκτρωματικὸν σχέδιον νοσούσης διανοίας· διότι τὸ γεγονός, ὅπερ θὰ διηγηθῶμεν, συνέβη ἐν ἔτει 1860.

Β'

Ἐξαργυρώσας μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τὴν ὑπὸ Ἄνδερσων τοῦ πρεσβυτέρου ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ συναλλαγματικήν, ὁ Θωμᾶς Σμίθσων ἐπέβη τοῦ λεωφορείου, δι' οὗ ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ μηχανουργεῖον. Τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια ἀπετέλουν ὀγκώδη δέσμην, ἐξ ἧς τὸ χαρτοφυλάκιον προσεκτᾶτο ἐπίφθονον πάχος.

Στηρίζων τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ πολυτίμου χαρτοφυλακίου, ὅπερ εἶχεν ἀποτεθειμένον εἰς τὰ γόνατά του, ὁ Σμίθσων νυσταλέος ὠνειροπόλει, ὡς θὰ συνέβαινεν εἰς πάντα ἀγρυπνήσαντα ὅλην τὴν νύκτα καὶ κατατρίψαντα τὴν πρωΐαν εἰς ὁδοιπορίαν ἐφ' ἁμάξης. Ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς, ἤνοιγεν αὐτοὺς πάλιν ἐν ἑκάστῳ τιναγμῷ τοῦ λεωφορείου καὶ ἐπανελάμβανε τὴν μονότονον ταύτην κίνησιν, μέχρις ὅτου κατασχεθεὶς ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἕνεκα τοῦ καύσωνος καὶ τῆς κοπώσεως, ἀπεκοιμήθη ὁλοσχερῶς. Αἱ ὀσμαὶ τῶν ποικίλων δεμάτων, τὰ ὁποῖα ἔφερον ἀνὰ χεῖρας οἱ πληροῦντες τὴν ἅμαξαν συνοδοιπόροι τοῦ Σμίθσων, καὶ αἱ φλογεραὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, κατέστησαν βαθύτερον τὸν ὕπνον αὐτοῦ. Ὁ διευθυντὴς τοῦ μηχανουργείου ἦτο ἐσφηνωμένος ἐν μέσῳ μιᾶς παχείας λαχανοπώλιδος καὶ ἑνὸς κυρίου ἀναγινώσκοντος μετὰ προσοχῆς μεγάλην ἐφημερίδα, καλύπτουσαν σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς ἁμάξης.

Σφοδρὸς τιναγμὸς τοῦ λεωφορείου, προσκρούσαντος εἰς γωνιαῖον λίθον, ἐξήγειρε τὸν Σμίθσων τοῦ ὕπνου καὶ τῶν ὀνείρων αὐτοῦ. Αἴφνης ἐξέβαλε κραυγὴν φρίκης καὶ εὐθὺς ἀμέσως τρομερὰ βλασφημία διέφυγε τὰ χείλη του. Ὠχρὸς ὡς πτῶμα ἀνύψωσε τὰς χεῖρας... τὸ χαρτοφυλάκιον, ὅπερ ἐκράτει ἐπὶ τῶν γονάτων, ἔλειπε. Θρασύτατος κλέπτης εἶχε προδήλως ἁρπάσῃ αὐτό.

Αἱ φωναὶ καὶ ἡ ἀπελπισία τοῦ Σμίθσων εἰς οὐδὲν ἐχρησίμευον... Πάντες οἱ ἐπιβάται τοῦ λεωφορείου εἶχον πρὸ πολλοῦ κατέλθῃ, ὁ δὲ ἡνίοχος, ὅστις ἔντρομος ἤκουε τὰς ὕβρεις καὶ τὰς

Digitized by Google

ὀργίλας ἐπιφωνήσεις τοῦ ληστευθέντος, ἠδύνατει ὡς εἰκὸς καὶ τὴν ἐλαχίστην νὰ δώσῃ αὐτῷ πληροφορίαν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κλέπτου.

Ἄγριος τὴν ὄψιν καὶ ἀφρίζων, εἰσῆλθεν ὁ Σμίθσων ὡς μαινόμενος εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ προϊσταμένου του καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὸ συμβὰν διὰ φωνῆς βραγχώδους, οὐδὲν ἐνεχούσης τὸ ἀνθρώπινον.

Ὁ Ἄνδερσων ἐκύτταξε προσεκτικῶς τὸν διευθυντὴν τοῦ γραφείου μὲ βλέμμα ἐταστικὸν καὶ συνωφρυώθη. Ταῦτα ἦσαν τὰ μόνα ἐξωτερικὰ δείγματα τῆς συγκινήσεως, ἣν ᾐσθάνθη ἀκούσας τὸ δυσάρεστον ἄγγελμα.

« Ἀ ! » εἶπεν ἐπὶ τέλους ἀπαθῶς μετά τινα σιγήν. « Ἐπιτήδειος κλέπτης !.. . νὰ εἰδοποιηθῇ ἡ ἀστυνομία... Ἐν τῷ μεταξὺ ἄλλη συναλλαγματική.»

Καὶ λαβὼν ἀταράχως τὸ βιβλίον τῶν συναλλαγματικῶν, ἔγραψεν ὀλίγας γραμμὰς εἰς ἓν φύλλον, καὶ εἶπε βραδέως πρὸς τὸν ἐναγωνίως ἀναμένοντα ὑπάλληλόν του·

«Ἂν δὲν εὑρεθῶσι τὰ χρήματα, νὰ χρεωθῇ μὲ τὸ ποσὸν ὁ λογαριασμός σας !»

Ὁ ταλαίπωρος Σμίθσων ἐρρίγησεν, ἀκούσας τίνι τρόπῳ ἔμελλε νὰ τακτοποιηθῇ ἡ ὑπόθεσις. Χωρὶς ὅμως νὰ ἀντείπῃ τι, ἐξῆλθε τοῦ γραφείου.

Ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδες δολλάρια! Δηλαδὴ ὅλη ἡ περιουσία, τὴν ὁποίαν καθ' ἅπαντα τὸν βίον του ἠδύνατο νὰ συλλέξῃ,ἦτο ἐκ τῶν προτέρων κατεσχημένη...Εἰς παντελῆ δὲ ἀπόγνωσιν περιέστη, ἐνθυμηθεὶς μὲ ὁποῖον δύσπιστον βλέμμα τὸν ἐκύτταξεν ὁ προϊστάμενός του. Αὐτόν, τὴν προσωποποιίαν τῆς τιμιότητος!

Ἂν δὲν παρεφρόνησε τότε ὁ Σμίθσων, ἢ ἂν δὲν ἔπαθε τοὐλάχιστον παρακοπὴν φρενῶν, τὸ ὤφειλε βεβαίως εἰς ἐξαιρετικὴν εὔνοιαν τοῦ θεοῦ.

Ματαίως ἠρεύνησεν ἡ ἀστυνομία ὅλην τὴν Νέαν Ὑόρκην. Ματαίως προεκήρυξεν ὁ ληστευθεὶς ἀμοιβὴν δισχιλίων δολλαρίων πρὸς εὕρεσιν τοῦ κλέπτου, ματαίως καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀνίχνευσεν ἁπανταχοῦ. Παρῆλθον οὕτως ἐν μεγίστῃ ἀγωνίᾳ δύο ἡμέραι. Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὑπέφερεν ὁ Σμίθσων φρικαλέας βασάνους, κατέστη ἰσχνότατος, καὶ καθ' ὕπνους καὶ ἐν ἐγρηγόρσει ἔβλεπεν ἀτενίζοντας αὐτὸν τοὺς ἐταστικοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ προϊσταμένου του. Τὴν ἑσπέραν τῆς δευτέρας ἡμέρας, ἀπολέσας ὁ δυστυχὴς πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τι διὰ τῶν συνήθων τρόπων, ἔλαβεν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν. Καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν πάσαις ταῖς ἐφημερίσι τῆς Νέας Ὑόρκης ἐδημοσιεύθη ἡ ἑπομένη ἀγγελία.

«Ἄγνωστός τις ἔκλεψε τὴν πρωΐαν τοῦ Σαββάτου ἔν τινι τῶν λεωφορείων τῆς ἀπὸ τῆς 55 ὁδοῦ καὶ τῆς Βαλστρὴτ γραμμῆς 85000 δολλάρια, ἀνήκοντα εἰς τὸ μηχανουργεῖον τῶν ἀδελφῶν Ἄνδερσων. Διὰ τῆς παρούσης φέρω εἰς γνῶσιν τοῦ κλέπτου, ὅτι πρέπει νὰ μοὶ ἀποδοθῶσι τὰ κλαπέντα τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς ἐνάτης π. μ. τῆς πέμπτης· ἄλλως εἰμὶ ἠναγκασμένος νὰ φονευθῶ. Ὁ θάνατος ἐντίμου πολίτου ἂς βαρύνῃ τὴν συνείδησιν τοῦ κλέπτου.

Θωμᾶς Σμίθσων.»

Ἡ δημοσίευσις τῆς ἀγγελίας ταύτης κατηύνασεν ὁπωσοῦν τὴν ταραχὴν τοῦ Σμίθσων καὶ μετὰ στωϊκῆς ἀπαθείας ἀνέμενε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δηλώσεως αὐτοῦ.

Γ'

Ἀνέτειλεν ἡ κρίσιμος ἡμέρα καὶ οὐδεὶς εἶχεν ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Σμίθσων. Ἐγερθεὶς τῆς κλίνης περὶ ὥραν ἕκτην τῆς πρωΐας ὁ καταδικάσας οὕτως ἑαυτὸν εἰς θάνατον,ἐξυρίσθη ἐπιμελῶς, καὶ ἐνεδύθη. Εἶχεν ἀκράδαντον ἀπόφασιν νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὰ ἀποφασισθέντα, καὶ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι διὰ τῶν ἐφημερίδων προεκήρυξεν. Ὁ Θωμᾶς Σμίθσων ἐκάθησεν ἐν ἄκρᾳ ψυχικῇ γαλήνῃ παρὰ τὸ γραφεῖόν του τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ ἔγραψέ τινας ἐπιστολάς, πρὸς τοὺς προϊσταμένους του, συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐν αἷς ἐξετίθει τοὺς λόγους τοῦ ἀκριβῶς τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ τῆς πρωΐας συμβησομένου θανάτου του, δηλῶν ὅτι ὤφειλε νὰ προσενέγκῃ τὴν ζωὴν θυσίαν εἰς τὴν τιμήν του.

Μετὰ ταῦτα — εἶχε σημάνῃ ἐν τῷ μεταξὺ ὀγδόη καὶ ἡμίσεια—ἔλαβεν ἔκ τινος θήκης μικρὸν περίστροφον τοῦ θυλακίου, κατασκεύασμα προνομιοῦχον τοῦ ἐργαστηρίου τῶν ἀδελφῶν Ἄνδερσων, καὶ ἐπιμελῶς ἐξετάσας τὰς πέντε κάννας αὐτοῦ, τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Πλησίον τοῦ ὅπλου ἔθεσε τὸ ὡρολόγιόν του, οὗ οἱ δεῖκται ἐδείκνυον ἐνάτην παρὰ εἴκοσι λεπτά, καὶ ἧναψεν ἓν σιγάρον.

«Ἀκόμη εἴκοσι λεπτά !» ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτόν, ἀφ' οὗ ἐκύτταξε τὸ ὡρολόγιόν του. Καὶ ἀμέσως ὁ παράδοξος αὐτόχειρ ἀνύψωσε τὰ σκέλη, τὰ ἐστήριξεν ἐπὶ τοῦ γραφείου, καὶ ἀνέκλινεν ἀνέτως τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου· δηλονότι ἐξηπλώθη κατὰ τὸν τρόπον, ὃν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀμερικανῶν νομίζουσι τὸν ἀναπαυτικώτατον πάντων.

Αἴφνης ἐκρούσθη ἡ θύρα.

«Ἐμπρός !» ἐφώνησεν ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῶν ἀδελφῶν Ἄνδερσων, καὶ ὠχρότης ἀδιόρατος ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του.

Ἀνοιχθείσης τῆς θύρας ἐφάνη εἰς τὸ κατώφλιον εἷς πρεσβύτης, πεντηκοντούτης περίπου τὴν ἡλικίαν καὶ μελανείμων.

«Ὁ κύριος Θωμᾶς Σμίθσων ; ἠρώτησεν ὁ εἰσελθὼν χαιρετίσας εὐγενέστατα.

— *Γές, σέρ*, ἀπεκρίθη οὗτος.

Digitized by Google

— Είσθε εκείνος, ο οποίος εσχάτως εις τον *Κήρυκα*...;

— Ὁ ἴδιος, κύριε.

— Καὶ ἔχετε ἀπόφασιν νά....;

— Μετὰ δεκατρία λεπτὰ καὶ ἥμισυ θὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις, εἶπεν ὁ Σμίθσων.

— Δόξα τῷ Θεῷ, ὅτι ἔφθασα ἐγκαίρως! ἀνεφώνησεν ὁ ξένος, ἀπομάξας τὸν ἱδρῶτα ἀπὸ τοῦ μετώπου. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ καθήσω. Ἐλπίζω, ὅτι θὰ μείνωμεν σύμφωνοι.

— Ἔχετε δεκατρία λεπτὰ καιρόν. Σᾶς παρακαλῶ νὰ σπεύσητε.

—Ὀνομάζομαι Οὐίλλιαμ Μὰκ Λέλλαν, διευθυντὴς τοῦ τραπεζικοῦ οἴκου Μὰκ Λέλλαν Πρότκινσων καὶ συντροφίας, ἐν τῇ 22ᾳ λεωφόρῳ.»

Ὁ Θωμᾶς Σμίθσων προσέκλινεν.

«Ἔχω θυγατέρα, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ξένος, τὴν Γέσσυ, δεκαοκτὼ χρόνων, ὡραίαν ὡς ἄγγελον. Ἡ Γέσσυ Μὰκ Λέλλαν ἀνέγνωσε τὴν ἀγγελίαν σας καὶ μὲ στέλλει πρὸς ὑμᾶς. Πρεσβεύομεν θρησκευτικὸν δόγμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπει τὴν αὐτοκτονίαν.

— Ἐνόησα. Νομίζετε, ὅτι διὰ τῶν πειστικῶν λόγων σας....

— Βεβαιότατα. Ἀκούσατέ με. Τὸ τραπεζικὸν κατάστημά μου εἶναι μικρόν, ἀλλ' ἐντιμότατον. Σκεπτόμεθα νὰ ἐπεκτείνωμεν τὰς ἐργασίας μας. Πρὸς τοῦτο χρειαζόμεθα κἀνένα ἱκανὸν καὶ δραστήριον νέον. Εἴσθε νέος, εἴσθε δραστήριος, εἴσθε ἔντιμος... ἡ ἀγγελία σας τὸ μαρτυρεῖ. Διὰ μίαν ἐλεεινὴν χρηματικὴν ὑπόθεσιν δὲν πρέπει νὰ χαθῇ ἀνήρ, ὡς ὑμᾶς. Αὐτὸ θὰ ἦτο καὶ ἀνόητον καὶ ἄνανδρον. Ὑπεσχέθην εἰς τὴν θυγατέρα μου νὰ σᾶς σώσω. Δὲν ἔχετε νὰ ἀποδώσητε τὰ κλαπέντα χρήματα; Δὲν πειράζει, ἀκούσατέ με. Σᾶς προσφέρω τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸ κατάστημά μου καὶ θὰ σᾶς δίδω μισθὸν κατ' ἔτος 5000 δολλάρια καὶ ποσοστὰ 15 τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν κερδῶν. Ἐντὸς δέκα ἐτῶν θὰ δυνηθῆτε νὰ ἐξοφλήσητε τὸ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ἄνδερσων χρέος σας, ἴσως καὶ πρότερον, ἂν αἱ ὑποθέσεις μας εὐοδοθῶσιν. Ὅθεν τὸ μέλλον σας εἶναι ἐξησφαλισμένον. Ἐμπρός!... Τὸ χέρι σας, νέε μου!... Λοιπόν, σύμφωνοι;...»

Ἐν ᾧ ὡμίλει ὁ πρεσβύτης, ὁ Θωμᾶς Σμίθσων ἐγένετο πελιδνὸς καὶ νευρικὸς σπασμὸς συνετάραξε τὸ σῶμά του. Τὸ ὡρολόγιον ἐδείκνυεν ἐννέα ὥρας παρὰ δύο λεπτά.

«Σύμφωνοι!» ἐψιθύρισε μετά τινα σιγὴν καὶ ἔλαβε τρέμων τὴν χεῖρα τοῦ Μὰκ Λέλλαν.

Δ'.

Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἤρχισε τὴν ἐργασίαν ἐν τῷ τραπεζιτικῷ καταστήματι. Ἡ τύχη ηὐνόησε τὸν νέον. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Ἄνδερσων ἀπέναντι τοῦ λογαριασμοῦ του ἑξακισχίλια δολλάρια. Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος προσελήφθη ὁ Σμίθσων ὡς συνέταιρος, καὶ ἐγένετο γαμβρὸς τοῦ Μὰκ Λέλλαν, διότι εὗρεν ἐν τῷ μεταξὺ καιρὸν νὰ ἐρωτευθῇ τὴν περικαλλεστάτην Γέσσυ. Μετὰ ἓξ ἔτη ἐξώφλησε τὸν λογαριασμόν του παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς Ἄνδερσων, καὶ σήμερον ἔχει ὁ Θωμᾶς Σμίθσων περιουσίαν δώδεκα ἑκατομμυρίων δολλαρίων καὶ ἑπτὰ ῥωμαλεώτατα τέκνα, ἄξια τοῦ πατρός των.

Μία σκιὰ μόνον ἐπεσκίασε τὴν εὐτυχίαν τοῦ Θωμᾶ Σμίθσων.

Πρὸ δύο ἐτῶν ἀπέθανεν ὁ πενθερός του. Ἐν τῷ φακέλλῳ, τῷ περικλείοντι τὴν διαθήκην, δι' ἧς καθίστα κληρονόμους τῆς περιουσίας του τὴν Γέσσυ καὶ τὰ τέκνα της, εὗρεν ὁ Σμίθσων ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν ἔχουσαν οὕτω.

«Σύγγνωθι, υἱέ μου! Ὁ κλέπτης ἤμην ἐγώ! Αἱ 85000 δολλάρια ἦσαν αἱ βάσεις τῆς εὐτυχίας ἡμῶν. Οὐίλλιαμ Μὰκ Λέλλαν.»

Τοῦτο εἶναι τὸ μόνον, ὅπερ ὁ Θωμᾶς Σμίθσων δὲν δύναται νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν συνέταιρόν του, τὸ μόνον νέφος, τὸ ἐπισκιάζον τὴν εὐδαιμονίαν του!

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

Η ΑΝΑΣΣΑ

(Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»)

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ὁ ἐν Βαλμορὰλ βίος τῆς Ἀνάσσης εἶνε ὅλως ἰδιωτικὸς ἢ μᾶλλον ἀγροτικός, καὶ λίαν ἄνετος, διότι οὐδεμία ἐθιμοτυπία τηρεῖται. Τὴν Α. Μ. ἐξυπνίζουσι τὸ πρωῒ οἱ χωρικοὶ διὰ τῆς μονοτόνου καὶ λυπηρᾶς μουσικῆς των, ἥτις τοσοῦτον τὴν τέρπει ἀναμιμνήσκουσα μελαγχολικῶς τὸ παρελθόν.

Μετὰ τὰς ἐκδρομὰς εἰς τὰ δάση ἢ εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς ἐπισκέψεις προσφιλῶν τόπων ἡ Ἄνασσα καταλύει ἐνίοτε ἐν τῷ θαλάμῳ πριγκιπίσσης τινός, δειπνεῖ ἐκ τοῦ προχείρου καὶ διέρχεται τὴν ἑσπέραν.

Ἔξω τῆς Σκωτίας ἡ Ἄνασσα ἀναλαμβάνει τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτῆς καὶ τὸ ἄκαμπτον τοῦ χαρακτῆρος. Τὸ εἰς τὴν ἐθιμοτυπίαν πάθος της ἐπαυξάνει τὴν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς τυραννίαν. Μὴ ὑπαρχόντων νόμων, ἀσκεῖται περὶ τὴν δημιουργίαν, ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ Κοινοβουλίου, τῶν περιφήμων ἐκείνων κανονισμῶν, οἵτινες εἶνε ἡ βάσανος τῶν περὶ αὐτήν. Ἀνεπιεικής, ἀπαγορεύει αὐστηρῶς τὴν εἰς τὴν Αὐλὴν φοίτησιν οἵας δήποτε γυναικὸς διεζευγμένης, καί τοι τὸ διαζύγιον τυγχάνει μεγίστης ἀποδοχῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν ταῖς ὑψίσταις σφαίραις. Αὐτὴ δὲ ἡ χορεύουσα ἐν Σκωτίᾳ, ἀπηγόρευσε πέρυσι τὸν ἀγροτικὸν χορόν, ὃν ὁ πρίγ-

Digitized by Google

κιψ τῆς Οὐαλλίας τελεῖ πάντοτε ἐν Σάνδριγκαμ. Ἔρχονται στιγμαὶ καθ' ἃς θὰ ἐπεθύμει νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὰ τέκνα της τὴν ἄκραν αὐτῆς ἐγκράτειαν καὶ αὐστηρότητα καὶ τὸν μοναστικὸν βίον.

Ἀντιφάσκουσα εἰς ἑαυτὴν παραδέχεται ἢ ἀποκρούει κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ ἄνισα συνοικέσια. Παραδείγματος χάριν οὐδέποτε συνήνεσε νὰ ἴδῃ τὴν σύζυγον τοῦ δουκὸς Καίμπριτζ διότι εἶχέ ποτε πατήσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐν ᾧ ἔχει φίλην τὴν γυναῖκα τοῦ ἱστορικοῦ Θεοδώρου Μαρτέν, ἥτις καὶ αὐτὴ ἦτο ἄλλοτε ὑποκρίτρια. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε ὅτι ἡ κυρία Μαρτὲν ἐνδύεται λίαν ἀκόμψως, ἀκριβῶς ὅπως θέλει ἡ Ἄνασσα, ἔχουσα μακροὺς βοστρύχους, μικρὸν στρογγύλον πιλίδιον καὶ καλύπτουσα σωφρόνως τὸ πρόσωπον διὰ καλύπτρας. Ἐντούτοις ἡ Ἄνασσα ἀνέχεται ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς οἰκογενείᾳ δύο ἄνισα συνοικέσια, τὸ τοῦ μαρκησίου Λὸρν καὶ τὸ τῆς δουκίσσης Τέκ.

Ἡ Α. Μ. ἀποστρέφεται καθ' ὑπερβολὴν τοὺς καπνίζοντας, ὅθεν ἐκέλευσέ ποτε νὰ ἀναρτήσωσιν ἐν Οὐίνδσορ πινακίδας ἀπαγορευούσας τὸ καπνίζειν, πρᾶγμα ἐνοχλῆσαν σφόδρα τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλλίας. Ἀλλὰ τί θὰ ἔλεγεν ἡ Ἄνασσα ἂν ἤθελεν εὑρεθῇ εἰς τὴν θέσιν τῆς λαίδης Σιαφτέσβαρυ, ἥτις ὁδηγήσασα τὸν Γαριβάλδην μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς τὸν ἴδιον αὐτῆς θάλαμον, εἶδεν αὐτὸν ἄνευ ἀδείας ἀνάπτοντα ἡσύχως σιγαρέττον, ἁπλούστατα καὶ φυσικώτατα. Τῷ ὄντι οἱ καπνίζοντες εἶνε ἄνθρωποι ἀνηλεεῖς· γινώσκετε δὲ ἴσως ὅτι κατά τι ἐν Βιέννῃ συνέδριον ἐδέησε τῇ αἰτήσει τοῦ Ὀθωμανοῦ ἀντιπροσώπου καὶ τοῦ Γάλλου νὰ διακοπῇ ἐπὶ μίαν ὥραν ἡ συνεδρία ἵνα καπνίσωσι.

Καθ' ὅλου αἱ μὲν νέαι, πλησιάζουσαι τὴν Ἄνασσαν, εὑρίσκουσιν αὐτὴν ἀντιπαθητικὴν καὶ δύσκολον, τουτέστιν ἀνάποδον, τοὐναντίον δὲ αἱ γραῖαι ἀνομολογοῦσιν ὅτι γοητεύονται ἕνεκα τῶν ποικίλων ἀρετῶν τῆς Α. Μ. καὶ ἔχουσι πρὸς αὐτὴν σέβας καὶ θαυμασμὸν ἀπεριόριστον.

Ἡ Ἄνασσα ἐνίοτε προκαλεῖ νὰ τὴν προσκαλέσωσιν εἰς τοὺς ἀριστοκρατικοὺς πύργους· διότι, κατὰ τὰ νενομισμένα, οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τὴν προσκαλέσῃ, ἂν μὴ αὐτὴ πρώτη δηλώσῃ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ προσκληθῇ. Ἀλλὰ συχνότατα, ἀποδεχομένη τὴν πρόσκλησιν καὶ γενομένων παρασκευῶν δαπανηροτάτων πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῆς, ἐπινοεῖ ἔπειτα μίαν οἱανδήποτε πρόφασιν, καὶ παραβαίνει τὴν ὑπόσχεσίν της. Ὁσάκις δὲ συναινέσῃ νὰ ξενισθῇ ὑπό τινος, ὅλη ἡ οἰκία εἶνε κτῆμά της, εἶνε ἀπόλυτος κυρία, καὶ προσκαλεῖ εἰς τὴν τράπεζάν της ὅσους ἐκ τῶν τῆς οἰκίας θέλῃ νὰ ἔχῃ ὁμοτραπέζους.

Ὀλίγον φαίνεται ἐν ταῖς ἐπισήμοις τελεταῖς, καὶ συγκινεῖται σφόδρα ὁσάκις ὀφείλει νὰ ἀπαγγείλῃ λογύδριον, κατὰ τὴν διανομὴν τῶν σημαιῶν εἰς τὰ συντάγματα, ἢ τὴν δημοσίᾳ ἀπονομὴν παρασήμου πρός τινα ἀνδραγαθήσαντα. Ἐπειδὴ εἶνε κόρη στρατιωτικοῦ, παιανίζουσιν ἐνίοτε κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῆς τὸ ἐμβατήριον τῆς *Κόρης τοῦ συντάγματος* ἐνθυμίζοντες αὐτῇ τὴν ὑπὸ τὰς σημαίας γέννησίν της. Ὁσάκις δὲ εὐδοκεῖ νὰ φανῇ εἰς τὸν λαόν της, ἀείποτε ἀποτολμᾷ καὶ ἐξέρχεται ἐφ' ἁμάξης ἀνοικτῆς, εἴτε βρέχει, εἴτε πνέει σφοδρὸς ἄνεμος, εἴτε χιονίζει, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ δυσαρεστῇ τοὺς πιστοὺς αὐτῆς ὑπηκόους τοὺς σπεύσαντας νὰ τὴν ἴδωσι.

Τὰς πλείστας ὥρας τῆς Ἀνάσσης ἀπασχολεῖ ὁ περίπατος. Ὑποδέχεται πολιτικούς τινας ἄνδρας, ἰδίᾳ τὸν πρωθυπουργόν, ἔπειτα δὲ τὸν φίλον καὶ σύμβουλον αὐτῆς τὸν δοῦκα τῆς Ριχμόνδης, καὶ μάλιστα τὸν γραμματέα της τὸν ἀνδρεῖον στρατηγὸν Πόνσομπυ. Μετὰ πᾶσαν δὲ συνεδρίαν τοῦ Κοινοβουλίου ἀποστέλλεται ἰδιαίτερος ταχυδρόμος πρὸς αὐτὴν καὶ ἂν εἶνε ἐν τοῖς ἐνδοτάτοις τῆς Σκωτίας. Ὑπάρχει ἴδιος ὑπάλληλος καθ' ἑκάστην γράφων πρὸς τὴν Ἄνασσαν ἔκθεσιν τῶν γινομένων. Ὁσάκις δὲ ὑπάρχει τι σπουδαῖον, οἷον πόλεμος, κρίσις τις κττ. μόνη αὐτῆς ἀσχολία εἶνε τὸ νὰ λαμβάνῃ καὶ ἀποστέλλῃ τηλεγραφήματα. Ἀναγινώσκει δέ, ἐργάζεται καὶ γράφει πολύ.

Αἱ μουσικαὶ ἑσπερίδες, ἃς ἄλλοτε διήρχετο μετὰ δύο ἢ τριῶν φίλων, ναὶ μὲν δὲν ὑπάρχουσι πλέον, ἀλλ' ὅμως δὲν κατέλιπε τελείως τὰς καλὰς τέχνας. Ὁ κ. Γρήν, ὁ ἔξοχος ὑδρογράφος, προσκληθεὶς εἰς Βαλμορὰλ διέτριψέ τινας μῆνας διδάσκων τὴν Ἄνασσαν ἰχνογραφίαν. Κατὰ τὸ πρῶτον μάθημα ἡ Ἄνασσα εἶπέ τι ἀληθῶς χαριέστατον· λαμβάνουσα τὸν χρωστῆρα ἡ πεντεκαιεξηκοντοῦτις γηραιὰ μαθήτρια, εἶπε πρὸς τὸν καθηγητήν της: Τὰ ἔχασα, τρέμω!

Ἐπιτυχῶς κρίνουσα τὰ τῶν ἄλλων ἔργα, αὐτὴ ζωγραφεῖ καὶ σχεδιάζει μετρίως. Αἱ δὲ συγγραφαὶ αὐτῆς οὐδόλως θὰ λαμπρύνωσι τὴν ἀγγλικὴν φιλολογίαν, καίτοι ὁ ἔξοχος συγγραφεὺς τοῦ *Βίου τοῦ πρίγκιπος συζύγου* Θεόδωρος Μαρτὲν ἀναθεωρεῖ ἱεροκρυφίως τὰ ἔργα τῆς Α.Μ.

Ἡ Ἄνασσα ὅταν θέλῃ νὰ ἀποδείξῃ τὴν συμπάθειάν της εἰς καθίδρυμά τι ἀποστέλλει τοὺς τόμους τῶν Ἀπομνημονευμάτων της, ὀφείλει δὲ πάντως νὰ εὑρεθῇ τόπος ἵνα κατατεθῶσι.

Ἡ περὶ τὴν διακόσμησιν τῶν δωμάτων φιλοκαλία τῆς Ἀνάσσης σχεδὸν δὲν εἶνε μείζων τῆς περὶ τὸ ἐνδύεσθαι. Τὸ Βαλμορὰλ εἶνε φρικτὸν ἰδεῖν· ἀπὸ τῶν ἰσογαίων μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ὀρόφου εἶνε κεκοσμημένον καὶ ἐπεστρωμένον τό τε ἔδαφος καὶ τοὺς τοίχους διὰ πρασίνων καὶ κιτρίνων χρωμάτων.

Ἐὰν δέ ποτ' ἐπέλθῃ εἰς τὸν νοῦν τῆς Ἀνάσσης νὰ ἀποστείλῃ δῶρον πρός τινα τῶν κυριῶν

Digitized by Google

της ὕφασμα, τὸ δῶρον τοῦτο εἶνε δῶρον ἄδωρον· διότι ἐν τῷ δείγματι τούτῳ τῆς εὐνοίας ἐμπερικλείεται καὶ ἀπειλή, ἀναγκαζομένης τῆς λαμβανούσης τὸ δῶρον νὰ ἐνδυθῇ φόρεμα μεγαλόκλαδον ἢ ἔνδυμα χρώματος ἀνυπάρκτου. Ὡς αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν ἔλαβε παρὰ τῶν ἀσιατῶν ὑπηκόων της προμήθειαν σαλίων, ἅτινα διανέμει ὡς δῶρα γαμήλια.

Ἡ Ἄνασσα ἔχει κλίσεις ἀκαθέκτους: ἡ πρὸς τοὺς Γερμανοὺς κλίσις αὐτῆς προβαίνει ἐνίοτε μέχρι καὶ ἀδικίας, θλίβουσα καὶ ταράττουσα τὸν λαόν της· ὥστε ἡ Ἀγγλία βλέπουσα τὴν Ἄνασσαν ἀποτυφλουμένην ὑπὸ τῆς μεροληψίας, βλέπει περίφοβος τὴν βραδεῖαν τῶν ξένων τούτων εἰσβολήν, οἵτινες ἐκγερμανίζουσιν αὐτὴν κατὰ μικρόν. Αἱ μέγισται γενναιοδωρίαι τῆς Ἀνάσσης εἶνε αἱ ὑπὲρ τῶν Γερμανῶν καὶ εἰς μόνους αὐτοὺς φαίνεται ἐπιφυλάττουσα αὐτάς.

Ἀλλαχοῦ ἡ φειδωλία αὐτῆς καὶ ἡ γλισχρότης ὀλίγον τι ἀφίσταται τῆς φιλαργυρίας. Ὁσάκις ἡ κ. Ἀλμπάνη διατρίβει ἐν Σκωτίᾳ, ἡ Ἄνασσα συνήθως στέλλει καὶ τὴν προσκαλεῖ. Ὅτε κατὰ πρῶτον ἡ μεγάλη αὕτη ἀοιδὸς ἐτραγῴδησεν ἐνώπιον τῆς Ἀνάσσης, ἡ Α. Μ. ἀπέστειλε πρὸς αὐτὴν δῶρον τὸ περιβόητον Ἰνδικὸν σάλιον, τὴν δευτέραν φορὰν ἀπέστειλεν εὐτελές τι ποσόν, τὴν τρίτην τὰ *Ἀπομνημονεύματά της*, μετὰ ταῦτα τὴν εἰκόνα της, ἔπειτα δὲ οὐδέν.

Ἀλλ' ἐὰν εἶνε οἰκονόμος εἰς ὑπερβολήν, δὲν εἶνε ὅμως καὶ κενόδοξος· τεκμήριον δὲ τούτου ὅτι ἔδωκέ ποτε τῷ λόρδῳ Βηκονσφιλδ τὴν εἰκόνα της, γελοιογραφίαν σχεδόν. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι ὅσον χειροτέρα ἦτο, τόσον ἴσως θὰ ἦτο καὶ εὐθηνοτέρα.

Ἡ Ἄνασσα ἀγαπᾷ νὰ θησαυρίζῃ, πάθος ἐρχόμενον, ὡς λέγουσι, σὺν τῇ ἡλικίᾳ. Ἔχει δὲ τοσαύτας ἐπαύλεις, ὥστε εἶνε ἡ πλουσιωτάτη τῶν κτηματικῶν τῆς Ἀγγλίας. Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε σημαντικαί, ἀλλὰ τί τὰς κάμνει;

Πάντες γινώσκουσι τί δὲν τὰς κάμνει, οὐδεὶς ὅμως γινώσκει τί τὰς κάμνει.

Ἐκ τῶν τριῶν αὐτῆς βασιλικῶν κατοικιῶν ἡ Ἄνασσα προτιμᾷ τὸ Βαλμορὰλ. Ἐνταῦθα ἔστησε σταυρὸν μὲν εἰς μνήμην τῆς πριγκιπίσσης Ἀλίκης ἧς τὰς ἐπιστολὰς εὐλαβῶς συνάγει πρὸς ἔκδοσιν, ὀβελίσκον δὲ εἰς μνήμην τοῦ πρίγκιπος συζύγου. Κατὰ τὸν τόπον δὲ ἔνθα αὐτὴ διατρίβει, ὑπείκει καὶ τὸ πνεῦμά της εἰς διάφορόν τι. Φέρ' εἰπεῖν ἐν Βαλμορὰλ εἶνε ἄλλη γυνὴ ἢ ἐν Οὐίνδσορ, ἔνθα εἶνε μισητὴ καὶ οὐδεὶς τῶν περὶ αὐτὴν τὴν ἀγαπᾷ. Ἐν Ὀσβόρνῃ διέρχεται τακτικῶς τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων, ἐν δὲ Βαλμορὰλ ἀνευρίσκει τὰς ἡδίστας ἀναμνήσεις τοῦ βίου της, δυναμένη εὐκόλως νὰ τὰς ἀνακαλῇ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ταύτῃ κατοικίᾳ, ἥτις ἔχει δωμάτια μικρὰ καὶ αἰθούσας τόσον στενοχώρους, ὥστε ὅτε ἔπαιζον σφαιριστήριον, ἡ Α. Μ. ἠναγκάζετο νὰ ἐγείρηται ἀδιαλείπτως ἐκ τῆς ἕδρας αὐτῆς ἵνα ἔχωσι τόπον οἱ σφαιρίζοντες.

Καὶ πρὶν καταστρέψωμεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, νὰ σᾶς εἴπω περὶ τοῦ Τζῶν Μπράουν, ὃν τὰ πολλαπλᾶ ὑπουργήματα κατέστησαν κατὰ μικρὸν θεράποντα καὶ σύμβουλον; Καίτοι δὲ ἓν τῶν ἔργων αὐτοῦ ἦτο νὰ ἀποξηραίνῃ τὰς μυρίας ὅσας ὑπογραφὰς τῆς Ἀνάσσης, ἀλλ' ὅμως πολλάκις ἐπέδρασεν εἰς τὰς σπουδαιοτάτας ἀποφάσεις τῆς Α. Μ. Κατά τινας μάλιστα περιστάσεις, αὐτοῦ καὶ μόνου ἡ γνώμη προετιμήθη. Περὶ τῶν στενῶν μεταξὺ τοῦ Μπράουν καὶ τῆς Ἀνάσσης σχέσεων πολλὰ εἶπον αἱ κακαὶ Ἀγγλικαὶ γλῶσσαι· ἀλλ' ἐγὼ δὲν θέλω νὰ τὰς μιμηθῶ.

Ὁ Τζῶν Μπράουν ἀπέθανε. Ἡ Ἄνασσα ἔστησεν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα ὑπὸ τὰ παράθυρά της καὶ τῷ ἀνέθηκε σελίδας μεστὰς συγκινήσεως. Σέβομαι τὰς ἀναμνήσεις ταύτας. Ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεως καὶ πεποιθήσεως τῆς Ἀνάσσης ἐνίοτε ὁ Τζῶν Μπράουν ἐπήρθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἐξετέλεσε πράξεις ἀποδοκιμασθείσας ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας καὶ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων. Εὑρίσκω τι συγκινητικὸν ἐν τῇ ἐνθέρμῳ ταύτῃ ἀγάπῃ, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἀκτὶς ἡ ἐμψυχοῦσα ὕπαρξιν μεμαραμμένην καὶ ἄχρουν.

Μετάφρασις Π. Ι. Φ.

Ἐγράψαμεν ἤδη περὶ τῆς πλωτῆς γερμανικῶν προϊόντων ἐκθέσεως, ὀργανωθείσης ὑπὸ 72 γερμανικῶν ἐργοστασίων, ἅτινα ἔστειλαν δείγματα τῶν προϊόντων αὐτῶν εἰς θέαν τοῦ κόσμου διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Γκόττορπ», εἰς πολλοὺς προσεγγίσαντος λιμένας πρὸς ἄγραν πελατῶν· εἴπομεν δὲ τελευταίως ὅτι τοιαύτην τινὰ ἔκθεσιν ἡτοίμαζον καὶ οἱ γάλλοι ἔμποροι. Οὗτοι ἀπετάθησαν πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸν τῆς Γαλλίας ναύαρχον Aube, ὅστις τοῖς παρεχώρησε τὸ ἀρχαῖον ὁπλιταγωγὸν «Sarthe». Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἐπισκευάζεται νῦν καταλλήλως ἀνανεουμένων καὶ τῶν λεβήτων αὐτοῦ. Θὰ ἐξοπλισθῇ τῇ φροντίδι τῆς ἐπιτροπῆς, ἣν συνέστησαν οἱ ἔμποροι ὅπως ἐποπτεύσῃ καὶ μεριμνήσῃ περὶ τῶν δεόντων, θὰ κυβερνᾶται δὲ ὑπὸ ἑτέρας ἐπιτροπῆς πλοιάρχων, οἵτινες ἐξετέλεσαν μακροὺς πλοῦς, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ διευθυντοῦ. Τὸ πλήρωμά του θὰ περιλαμβάνῃ περὶ τοὺς 90 ἄνδρας. Ἡ διάταξις τῶν ἐμπορευμάτων θὰ γίνῃ μετὰ γαλλικῆς ὅλως μεθόδου καὶ ταξινομήσεως. Τὸ ἀτμόπλοιον περὶ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου θὰ ἀποπλεύσῃ εἰς Μασσαλίαν, ἔνθα θὰ διευθυνθῶσι τὰ πάντα. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους θ' ἀρχίσῃ ὁ περίπλους. Ἀπὸ Μασσαλίας τὸ ἀτμόπλοιον θὰ πλεύσῃ εἰς Χάβρην καὶ ἀφοῦ παραλάβῃ καὶ ἐκεῖθεν ἐμπορεύματα (ἰδίως ὑφάσματα) θὰ ἀποπλεύσῃ εἰς Λονδῖνον, Λιβερπούλην, Ἀντίλλας, τὰς παραλίας τῆς Βραζιλίας καὶ Πλάτας. Κατὰ τὴν ἐξ Ἀμερικῆς ἐπιστροφὴν θὰ γείνῃ δεύτερος περίπλους εἰς τοὺς λιμένας τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Digitized by Google

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

'Απ' τὰ παραμύθια, ὅσα
Μὲ τὴν ψεύτική τους γλῶσσα
Μ' ἀποκοίμιζαν παιδί,
Ἕνα ἔρχεται καὶ τώρα,
Καὶ 'ς τοῦ ὕπνου μου τὴν ὥρα
Τέτοια λόγια τραγουδεῖ:

—

Μέσ' 'ςὲ πλούσιο παλάτι,
Σ' ἕνα ὁλόχρυσο κρεββάτι
Κάποια κόρη βασιλιᾶ
'Εμαγεύθηκε καὶ μένει
Τόσα χρόνια κοιμισμένη
'Σὲ ὀνείρων ἀγκαλιά.

—

Καὶ 'ς τοῦ κρεββατιοῦ τὰ πλάγια
Κοιμισμέναις ἀπ' τὰ μάγια
Στέκουν σκλάβαις διαλεχταῖς·
Μῆνες, χρόνια ἔχουν περάση
Καὶ δὲν ἔχουνε γεράση·
Λές: μαγεύθηκαν ἐχτές.

—

Ὅλα εἶνε μαγεμμένα·
Κι' ἀπ' τὰ ζωντανὰ κανένα
Κι' ἀπ' τὰ δένδρα, ἀπ' τὰ πουλιὰ
Οὔτε ζῇ κι' οὔτε σαλεύει,
Κ' ἐρημία βασιλεύει
Καὶ θανάτου σιγαλιά.

—

Ὦ! χαρὰ 'ς τὸ παλληκάρι,
Ποῦ θὲ νἄχῃ τέτοια χάρι
Νἄρθῃ μιὰν αὐγὴν ἐκεῖ,
Καὶ 'ς τὴν κόρη νὰ 'μιλήσῃ
Καὶ τὰ μάγια της νὰ λύσῃ
Μ' ἕνα φίλημα γλυκύ.

—

Τέτοια λὲν τὰ παραμύθια,
Μὰ καὶ σήμερα 'ς τἀλήθεια
'Ο τρελλὸς τραγουδιστής
Μέσ' 'ς τοῦ κόσμου τὸ παλάτι
Ἔτσι τὴν εἰκόνα πλάττει
Κάποιας κόρης σφαλιστῆς,

—

Ποῦ δὲν γνώρισεν ὡς τώρα
Τρυφερῆς ἀγάπης ὥρα
Κ' εὐτυχία καὶ χαρὰ
Καὶ μονάχα ἡ ἀθωότης
Παραστέκει 'ς τὄνειρό της
Μὲ τἀγγέλου τὰ φτερά.

—

Ποῦ προσμένει καὶ προσμένει
Μοναχὴ δυστυχισμένη
Καὶ ὡραία καὶ καλή,
Πότ' ἡ Μοῖρα θὰ τῆς φέρῃ
Μ' ἕν' ἀγαπημένο ταῖρι
Τῆς ἀγάπης τὸ φιλί.

Γεώργιος Δροσίνης.

Ἡ φιλαυτία ὁμοιάζει πρὸς ἀερόστατον πεπληρωμένον ἀέρος, ἐξ οὗ ἀπολύεται καταιγίς, εὐθὺς ὡς ἐπιφέρῃ τις τὸ παραμικρὸν ῥῆγμα εἰς αὐτό.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις διωργάνωσεν ἐπιστημονικὴν ἀποστολὴν πρὸς μελέτην τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου, ἥτις γενήσεται τῇ 17/29 τοῦ ἱσταμένου μηνὸς Αὐγούστου. Δι' ἰδίου ἀτμοπλοίου θὰ μεταβῶσι τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς ταύτης εἰς τὴν νῆσον Γρενάδαν, ὅπου ἱδρύονται νῦν πρὸς μελέτην τῆς ἐκλείψεως πολλαὶ σκοπιαί.

Προτάσει τῆς πορτογαλλικῆς κυβερνήσεως ἡ πορτογαλλικὴ Βουλὴ ἀπένειμεν εἰς τοὺς περιηγητὰς Καπέλλο καὶ Ἴβενς εἰς ἔνδειξιν ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἰσόβιον σύνταξιν, ἀτέλειαν ἀπὸ παντὸς φόρου καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκδοθῶσι τὰ ἔργα των δημοσίᾳ δαπάνῃ εἰς 5000 ἀντίτυπα, ἅτινα νὰ δοθῶσιν αὐτοῖς δωρεάν.

Εἶναι γνωστὴ ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν ἀνθέων, καὶ ἡ ἐπινόησις ὁμοίας συνεννοήσεως διὰ τῶν ῥιπιδίων δὲν εἶναι καινοφανής. Ἀλλ' ἡ εὕρεσις συνθηματικῆς γλώσσης τῶν ἀλεξιβροχίων εἶναι καθαρῶς ἀμερικανικὴ ἀνακάλυψις περίεργος καὶ θαυμασία. Ἡ κατανόησις ταύτης οὔτε κόπον οὔτε μελέτας ἀπαιτεῖ, διότι ἡ γλῶσσα τῶν ἀλεξιβροχίων εἶναι ἁπλουστάτη καὶ εὐνόητος. Ἰδοὺ αὕτη κατά τινα Ἀμερικανὸν συγγραφέα. Ὅταν ἀνὴρ συνοδεύων γυναῖκα κρατῇ τὸ ἀλεξιβρόχιον οὕτω, ὥστε νὰ προφυλάσσεται μὲν ἡ γυνή, νὰ βρέχηται δὲ ὁ ἀνήρ, σημαίνει· «Τὴν ἀγαπῶ, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἰδική μου·» ἢ τοὐλάχιστον «δὲν εἶναι ἀκόμη ἰδική μου.» Ὅταν συμβαίνῃ τὸ ἐναντίον, καταβρεχομένης τῆς γυναικὸς καὶ προφυλασσομένου τοῦ ἀνδρός, τοῦτο σημαίνει· «Αὐτὴ εἶναι σύζυγός μου.» Ὅταν βαμβακηρὸν ἀλεξιβρόχιον τίθηται εἰς τὴν θέσιν μεταξίνου, δηλοῖ ὅτι «ἀνταλλαγὴ δὲν εἶναι κλοπή.» Ἀλεξιβρόχιον κρατούμενον ὁριζοντείως ὑπὸ μάλης σημαίνει, ὅτι θὰ ἐξορυχθῇ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ὄπισθεν ἐρχομένου ἢ ἱσταμένου. Τὸ δανείζειν ἀλεξιβρόχιον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν φράσιν· «Εἶμαι τρελλός.» Ἡ τοποθέτησις ἀλεξιβροχίου πλησίον ἄλλων ἐν γωνίᾳ σημαίνει, ὅτι ζητεῖται ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

Εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Σκαρρὼν διδόμενα γεύματα ἡ σύζυγός του, ἡ μετὰ ταῦτα γνωστὴ κυρία Μαιντενών, ἐσυνείθιζε νὰ διασκεδάζῃ τοὺς προσκεκλημένους διὰ τοῦ πνεύματός της καὶ τῆς εὐφραδείας της, οὕτως ὥστε πολλάκις τοὺς ἔκαμνε νὰ λησμονοῦσι τὸ φαγητόν. Ἡμέραν τινὰ ὁ ὑπηρέτης πλησιάσας τὴν κυρίαν Σκαρρών, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς αὐτῆς:

—Κυρία, ἄλλην μίαν ἱστορίαν διὰ τοὺς Κυρίους—τὸ ψητὸν κοντεύει νὰ τελειώσῃ.

Τὸ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον πολλὰ ὀλίγοι ἄνθρωποι εἶνε εὐάρεστοι εἰς τὴν συναναστροφήν, εἶνε ὅτι ὁ καθεὶς δὲν προσέχει εἰς τὸ τί λέγει ὁ ἄλλος, ἀλλ' εἰς τὸ τί θὰ εἴπῃ αὐτός.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—514.

Digitized by Google

Ἀριθ. 554 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 10 Αὐγούστου 1886

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ

ΧΑΛΚΗ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἐκ τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς σχολῆς μεταβαίνει τις εἰς τὴν δευτέραν Μονὴν τῆς Χάλκης, τὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος, δι' ὁδοῦ τόσον τερπνῆς, διὰ δενδροστοιχιῶν τόσων περικαλλῶς ὑπερκειμένων τῆς θαλάσσης, ὥστε νομίζει ὅτι εὑρίσκεται εἰς παράδεισον ἀγγλικον, ἢ εἰς τὰς κομψὰς ὄχθας τῆς ἀγγλικῆς νήσου Οὐαῖτ. Ἡ τοποθεσία καὶ τῆς Μονῆς ταύτης εἶνε ὡς ἡ τῆς πρώτης ἀπαράμιλλητος. Ἡ Μονὴ εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ ἄκρας τῆς νήσου νευούσης πρὸς τὰ παράλια τῆς Βιθυνίας, ἐν μέσῳ μεγάλων δένδρων, καὶ πρὸ τοῦ ὡραιοτέρου πανοράματος τοῦ κόσμου. Μακρόθεν τὸ χάριεν ἐκεῖνο ἀκρωτήριον, καλυπτόμενον ὑπὸ ἐκτεταμένων κτιρίων, χωριζόμενον πρὸς Μ ἐκ τῆς μικρᾶς πόλεως διὰ σκιερᾶς καὶ βαθείας κοιλάδος, ὁριζόμενον πρὸς Β ὑπὸ κομψοῦ κολπίσκου χαριέντως κυρτουμένου, φαίνεται ὡς ἰδία νῆσος, πρόσκοπος τῆς χλοερᾶς Χάλκης. Ἐκ τῶν ὑψηλῶν δωμάτων τῆς μονῆς, ἐν ᾗ σήμερον ὑπάρχει ἡ μεγάλη θεολογικὴ σχολὴ τῶν ὀρθοδόξων, τῶν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν, ἢ ἐκ τῶν σεμνῶν ἑδωλίων, τῶν κειμένων ἐντὸς τῶν πευκώνων, ὁ θεατὴς ἔκπληκτος ἐκ τοῦ θαυμασίου θεάματος περιπλανᾷ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ σκηνογραφίας εἰς σκηνογραφίαν, ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν κυανῆς θαλάσσης εἰς τὰς νεφελώδεις κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου, ἀπὸ τῶν ἀπειραρίθμων μιναρέδων τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰ μυρία χωρίδια, ὧν οἱ λευκοὶ σωροὶ στίζουσι τὴν χλοερὰν παραλίαν, καὶ μονότονον ἐν μέρει, τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας.

Κατὰ παράδοσίν τινα, οὐχὶ δυστυχῶς τόσον βάσιμον, κτίτωρ τῆς δευτέρας ταύτης Μονῆς θεωρεῖται ὁ ἐπιφανὴς Φώτιος, εἷς τῶν σοφωτάτων καὶ ἐπιφανεστάτων πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἓν τῶν προσώπων τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Θ' αἰῶνος. Οὐδὲν εἶνε γνωστὸν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Μονῆς ταύτης ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, οὐδὲ περὶ τῶν μοναχῶν, οἵτινες ἠσκήτευσαν ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων ἢ ἐπὶ τῶν Σουλτάνων. Ἡ Μονὴ τῆς Χάλκης εἶχε σχεδὸν καταρρεύσει, ὅτε ἀνῳκοδομήθη κατὰ τὴν 16ην ἑκατονταετηρίδα ὑπὸ τοῦ περιφήμου Μητροφάνους, υἱοῦ κεραμέως ἐκ τοῦ χωρίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (τὸ νῦν Χάσκιοϊ), ὁ ὁποῖος τῷ 1554 διωρίσθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ Β', φίλου του, ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας, ἐκλήθη δὲ βραδύτερον τῷ 1565 εἰς τὴν πατριαρχείαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐξ ἧς παρῃτήθη· ἐξελέχθη δὲ καὶ δεύτερον· καὶ ἀπέθανε τῷ 1580...... Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Μητροφάνους κατηγόρησαν αὐτοῦ ἐπὶ φιλοχρηματίᾳ. Εἶχεν ὅμως ἀρετήν, ἥτις μεθ' ὅλας τὰς κατηγορίας, καθιστᾷ τὸ ὄνομά του ἀγαπητὸν παντὶ τῷ διαφερομένῳ περὶ τὰ ἀρχαῖα. Ὁ Μητροφάνης, ὢν εἷς τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῶν χρόνων του, μετὰ ζήλου ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ἀρχαίων χειρογράφων, ἅτινα διέφυγον τὴν καταστροφὴν τοῦ 1453. Συνέλεξε δὲ μέγαν ἀριθμόν, ὧν ὁ χειρόγραφος κατάλογος, φέρων χρονολογίαν τὸ ἔτος 1572, εὑρίσκετο κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Δουκαγκίου ἐν τῇ ἐθνικῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ. Δυστυχῶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μητροφάνους ἡ πολύτιμος ἐκείνη συλλογὴ διεσκορπίσθη. Ὁ λόγιος δὲ διπλωμάτης Γκισλαὶν δὲ Βουσβὲκ (Ghislain de Busbecq), ἐκεῖνος, ὃν ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ λιλᾶ εἰς τὴν Εὐρώπην κατέστησε γνωστότατον, καὶ ὁ ὁποῖος διῆλθε τρεῖς μῆνας ἐν Χάλκῃ περὶ τὸ μέσον τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος, ἐκόμισε φορτίον χειρογράφων, ἐν οἷς καὶ περιώνυμον χειρόγραφον τοῦ Διοσκορίδου, σήμερον εὑρισκόμενον ἐν Βιέννῃ, τὸ ὁποῖον ἠγόρασε 50 δουκάτα. Ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων θησαυρῶν μόλις ὑπελείφθη μικρὸν μέρος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἁγίας Τριάδος, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα βιβλιοθήκη Μητροφάνους, ἀποτελοῦν τὸ πολυτιμότερον μέρος τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης τῆς θεολογικῆς σχολῆς.

Ἡ Μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἀνακαινισθεῖσα περὶ τὰ τέλη τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος ἐπυρπολήθη τῷ 1821· ἀνηγέρθη δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ Δ' τῷ 1844. Κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο ἡ παλαιὰ αὕτη Μονὴ τοῦ Φωτίου καθιερώθη ὁριστικῶς εἰς Σχολὴν Θεολογικήν, οἰκουμένη ὑπὸ 80 μαθητῶν.

Εἶνέ τι ἐξαίσιον ἡ περιδιάβασις δύοντος τοῦ

Digitized by Google

ἡλίου ἐπὶ τῆς μεγάλης αἱμασιᾶς ὑπὸ τὰ γηραιὰ προαιώνια δένδρα. Πᾶσα ἡ παραλία τῆς Ἀνατολῆς, αἱ δύο ἀκταὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου (Κόλπου τοῦ Ἰσμὶτ ἢ Νικομηδείας), ὃν τοσάκις διέσχισαν αἱ βυζαντιναὶ γαλέραι, πᾶσαι αἱ κλιτῦς τῶν ὑψηλῶν λόφων τῆς Βιθυνίας, φωτίζονται διὰ φωτὸς τοιούτου χρωματισμοῦ, ὥστε οὐδεμία γραφὶς εἶνε ἱκανὴ νὰ παραστήσῃ τὰ βαθέα κοιλώματα καὶ τὰς λαμπούσας προεξοχάς. Αἱ ἐρυθραὶ καὶ φαιοῦ χρώματος τουρκικαὶ οἰκίαι, ὧν τὰ κράσπεδα βρέχει ἡ θάλασσα, σκιάζουσι δὲ μεγαλοπρεπῶς ὑψηλὰ συμπλέγματα πευκῶν, πλατάνων καὶ συκομορεῶν, φαίνονται ὡσεὶ ἀναδυόμεναι ἐκ φλεγομένων κυμάτων. Ὁ κυκλοτερὴς ὄγκος τοῦ ἀρχαίου ὄρους τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου δεσπόζει ἐπὶ τοῦ πορρωτέρω ὁρίζοντος, οὗ ἐντείνουσι τὴν εἰκόνα ἐν ἀριστερᾷ οἱ μιναρέδες τοῦ Καδίκιοϊ καὶ τοῦ Σκουτάρεως. Ἔτι μᾶλλον πρὸς ἀριστερὰν διαφαίνεται ἡ Κωνσταντινούπολις, ὡσεὶ κατὰ τὸ ἥμισυ βεβυθισμένη εἰς τὰ κύματα, διὰ μέσου χρυσιζούσης θολερᾶς ἀτμοσφαίρας. Ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θεατοῦ ἐκτείνονται αἱ νῆσοι τῆς Πρώτης καὶ τῆς Ἀντιγόνης, κεκαλυμμέναι ἐκ λευκῶν οἰκοδομῶν· ἡ Πρίγκιπος δὲ ἰδίᾳ ἐκτείνει τὰς δενδροφυτείας αὐτῆς, τοὺς κρεμαστοὺς κήπους, τὰ λαμπρὰ ἐξοχικὰ μέγαρα ἐντὸς δένδρων καὶ ἀνθέων. Ἀλλὰ τὸ κυριώτατον τμῆμα τοῦ σκηνογραφικοῦ πίνακος παριστᾷ ὁ Ὄλυμπος, τὸ γηραιὸν αὐτὸ ὄρος τῆς ἀσιατικῆς εἰδωλολατρείας. Τὰ ἀπέραντα αὐτοῦ πλευρὰ λευκότητος ἀκτινοβολούσης ἐρυθρούμενα ὑπὸ τῶν τελευταίων τῆς δυούσης ἡμέρας λάμψεων, ἀποτελοῦσιν οἱονεὶ ῥαδινὸν ὅριον μεταξὺ τοῦ κυανοχρόου οὐρανοῦ, ποικιλλομένου ὑπὸ ἀκτίνων ξανθοχρόων, καὶ τῶν κατωτέρων χλοερῶν καὶ δασωδῶν κλιτύων ὑφ' ἃς κρύπτονται ὑπὸ βαθὺ σκότος ἤδη αἱ πόλεις τῆς Βιθυνίας καὶ τὰ ἀπειράριθμα αὐτῆς χωρία. Μακρόθεν, πέραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπομακρύνονται αἱ χθαμαλαὶ παραλίαι τῆς Θρᾴκης. Ἡ θάλασσα κατάλευκος, διασχίζεται ὑπὸ ἀπείρων πλοίων καὶ πλοιαρίων. Πανταχόθεν πλοῖα, λέμβοι βαρεῖαι ἀρχαϊκῶν μορφῶν, ἀτμόπλοια, ἀδιαλείπτως ἐξερευγόμενα νέφη λευκοῦ καπνοῦ, συντρέχουσιν εἰς τὴν θορυβώδη συνάντησιν τοῦ Κερατίου Κόλπου. Καΐκια μόλις ὁρατά, ὅμοια μακρόθεν πρὸς θαλασσίους μύρμηκας, ταχέως ὀλισθαίνουσιν ἀπὸ νήσου εἰς νῆσον σιωπηλὰ καὶ μυστηριώδη. Ἕκαστος κόλπος ἔχει τὸν ἴδιον αὐτοῦ λιμένα, τὴν μικρὰν αὐτοῦ ἀποβάθραν, τὰ ἁλιευτικὰ πλοιάρια γραφικῶς προσηραγμένα, τὰς χλοερὰς δενδροφυτείας κατερχομένας μέχρι θαλάσσης. Οὐδαμοῦ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ τόπους μονήρεις τερπνοτέρους καὶ προσφορωτέρους εἰς τὸ νὰ ὑψώσωσι τὴν ψυχήν. Ἐὰν οἱ νέοι λευῖται, ὧν τὰ ἔτη ῥέουσιν ἐν τῷ ἠυλογημένῳ τούτῳ τόπῳ, ὧν αἱ ὧραι μερίζονται ἐν τῇ μελέτῃ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν γαληνιαίων τούτων φυσικῶν καλλονῶν, δὲν ἀποβαίνωσιν ἀληθεῖς καὶ τέλειοι ἱερεῖς, τοῦτο προέρχεται διότι δὲν αἰσθάνονται ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ ἐλατήριον πρὸς πτῆσιν ὑψιπετῆ ἀνωτέρων σκοπῶν.

Ἀνερχόμενοι ἑσπέραν τινὰ ὡραίαν τοῦ φθινοπώρου τὴν ἠρέμα κεκλιμένην ὁδόν, ἥτις κατὰ μῆκος ἑλίσσεται τοῦ ἀκρωτηρίου καὶ καταλήγει εἰς τὴν μεγάλην πύλην τῆς Μονῆς, τὴν σκιαζομένην ὑπὸ γηραιῶν δένδρων, καὶ ἔχουσαν ἐπὶ τῶν ὑπερθύρων πομπικὴν ἐπιγραφήν, παρέστημεν εἰς θέαμα σεμνόν. Δύο ὁμάδες ἀνδρῶν μελανειμονούντων, ἐνδεδυμένων τὸ σοβαρὸν ἔνδυμα τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου, εἶχον καθ' ὁδὸν συναντηθῆ. Ἡ μία συνέκειτο ἐκ τῶν ὡραίων ἐκείνων ἀνδρῶν, τῶν φερόντων μακρὰν κόμην, καὶ γένειον λευκὸν ἢ ἔτι ἐβενῶδες, χαρακτηριστικὰ δ' εὐγενῆ καὶ ἁρμονικά, θαυμασίων ἀντιπροσώπων τοῦ ἀνωτάτου κλήρου τῶν Ἑλλήνων, ὧν ἡ παρουσία ἀποπνέει ἀνέκφραστον μεγαλειότητα. Ἡ ἑτέρα δ' ἐκ νέων, εὐγενοῦς καὶ ἀξιωματικοῦ βαδίσματος, ὄψεως ὠχρᾶς καὶ ἐκφραστικῆς, ἐχόντων καὶ τούτων μακρὰν κόμην, ἧς οἱ ὅλως γυναικεῖοι πλόκαμοι μόλις ἐκρύπτοντο ἐν στενοχωρίᾳ ὑπὸ τὸν ὑψηλὸν κυλινδρικὸν σκοῦφον. Οἱ γέροντες καταβάντες τῶν ὑποζυγίων, ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς ἐπισκοπικῆς βακτηρίας, καὶ ἔτεινον ἀφελῶς τὴν χεῖρα, ἣν οἱ νέοι κατὰ τὴν διάβασιν ἐκείνων παρατεταγμένοι ἠσπάζοντο ἐν σεβασμῷ καὶ εὐλαβείᾳ μεμετρημένῃ.

Οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ ὥριμοι τὴν ἡλικίαν καὶ οἱ γέροντες ἦσαν οἱ πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, πᾶσα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ καὶ ὑπέρτατον συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας· ἦσαν ὡσαύτως οἱ μητροπολῖται Ἐφέσου, Νικομηδείας, Φαρσάλων, Ἴμβρου, Θεσσαλονίκης, φέροντες πάντες τὰ μεγάλα ταῦτα καὶ ἔνδοξα ὀνόματα τῆς πρώτης ἐκκλησίας, διάδοχοι ἄμεσοι τῶν μεγάλων πνευματικῶν, τῶν μεγάλων μαρτύρων, τῶν μεγάλων ῥητόρων τῶν διασήμων συνόδων, ἄξιοι κληρονόμοι τοσούτων ἐνδόξων ὀνομάτων, ἱεράρχαι σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι, πατριῶται θερμοὶ καὶ πεφωτισμένοι, κληρικοὶ ἀπέριττοι. Ἤρχοντο δὲ πάντες νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ἔναρξιν τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων τῆς θεολογικῆς σχολῆς, ἐν ᾗ οἱ πλεῖστοι τούτων διήνυσαν τὰς πρώτας σπουδάς των. Οἱ νέοι δὲ ἦσαν οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς, οἵτινες ἡγουμένου τοῦ ἀρχιμανδρίτου, ἤρχοντο εἰς προϋπάντησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν ἀρχηγῶν, ὅπως εὐχηθῶσιν ἐν σιωπῇ καὶ σεβασμῷ τὴν αἰσίαν αὐτῶν ἄφιξιν.

Τρίτον καὶ τελευταῖον Μοναστήριον, κτίσεως ἧττον ἀρχαίας, ὑπάρχει ἐν Χάλκῃ παρὰ τῇ κωμοπόλει τῆς νήσου, πρὸς τὴν ἀναπεπταμένην θά-

Digitized by Google

λασσαν, τὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Προσονομάζουσι δὲ ὡσαύτως τοῦτο Μοναστήριον τοῦ Κρημνοῦ, ἕνεκα τῆς θέσεως αὐτοῦ ἐπὶ πέτρας ἀποκρήμνου. Ἐκ τούτου φαίνεται μία τῶν ὡραιοτέρων σκηνογραφιῶν ἐπὶ τῆς νήσου Πριγκίπου, καὶ ἐπὶ τοῦ τραχέος ἀκρωτηρίου, ἐφ᾽ οὗ κεῖται ὁμώνυμος τῇ νήσῳ Μονή. Μέχρι τοῦ μέσου τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος ἡ Μονὴ αὕτη ἐξηρτᾶτο ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τῆς Χαλκηδόνος. Τῷ 1758 ἀνεκαινίσθη μετὰ τῆς προσκειμένης ἐκκλησίας ὑφ᾽ ἑνὸς τούτων, τοῦ Ἰωαννικίου Γ' Καρατζᾶ, ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς ὁμωνύμου οἴκου καταγομένου, ὅστις ἐγένετο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τρία ἔτη... Ἐν τῇ Μονῇ δὲ ταύτῃ καὶ ἐτάφη τῷ 1793, ἣν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον. Αὐτὸς ἐφύτευσε καὶ τὰς ὡραίας ὑπαρχούσας ἔτι δενδροστοιχίας τῶν κυπαρίσσων, ὧν ἡ μὲν φέρει ἐκ τῆς Μονῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν κατοικίαν τοῦ ἱεράρχου, σήμερον μεταβληθεῖσαν εἰς ναυτικὴν ὀθωμανικὴν σχολήν, ἡ δ᾽ ἐκ τῆς Μονῆς εἰς τὴν κωμόπολιν τῆς Χάλκης. Ἀλλ᾽ ὁ Καρατζᾶς δὲν εἶνε ἄλλως ὁ μόνος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, οὗτινος ἡ τελευταία κατοικία κεῖται ἐν Χάλκῃ. Ἡ νῆσος αὕτη κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἑκατονταετηρίδας ὑπῆρξε τόπος ταφῆς ἀγαπητὸς ἱεραρχῶν πεπτωκότων ἐκ τοῦ παρελθόντος μεγαλείου, παιγνίων εὐτελῶν καταστάντων τῶν Σουλτάνων καὶ τῶν Μεγάλων Βεζυρῶν, πολλάκις δὲ καὶ ἀναξίων καλλιτέρας τύχης.. Πλὴν τῶν ἐνταφιασθέντων ἐν τῇ Μονῇ Ἁγίου Γεωργίου, πλὴν τῶν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ τῶν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Θεοτόκου ἢ τοῦ Προδρόμου, ὁ ναὸς ἔτι τῆς κωμοπόλεως Χάλκης περιέχει τὸν τάφον ἑνὸς τοὐλάχιστον αὐτῶν.

Πλεῖστοι ἄλλοι τῶν ἱεραρχῶν τούτων, ἀνίσχυροι κατασταθέντες, ἕνεκα τῆς δουλοφροσύνης αὐτῶν καὶ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως τοῦ ποιμνίου των, ἀναπαύονται ἴσως ἄγνωστοι παρὰ τὸ πλευρὸν εὐτυχεστέρων συναδέλφων των, ὧν ἐπιτύμβιος πλὰξ διεβίβασε τὰ ὀνόματα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους.

Ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Χάλκης, ἧς ἡ ἀγρία τοποθεσία εἶνε ἀξία ἐπισκέψεως, οἰκεῖται σήμερον ὑπὸ οἰκογενειῶν Ἑλλήνων, διατηρηθείσης μόνης τῆς ἐκκλησίας.

Τὰ εὐρύχωρα οἰκοδομήματα, ἅτινα ἐν κανονικῷ ῥυθμῷ βλέπει τις ἐκ τῆς ἀκτῆς ἐν δεξιᾷ τῆς κωμοπόλεως τῆς Χάλκης, καὶ παρὰ τοὺς πόδας τῆς Μονῆς, εἶνε ἡ ναυτικὴ ὀθωμανικὴ σχολή, ἐνταῦθα μεταφερθεῖσα ἐπὶ Μαχμοὺτ Β'.

Α. Μ.

Τὸ ἀποικιακὸν Κράτος τῆς Γαλλίας, ἤτοι αἱ ξέναι χῶραι, ἐφ᾽ ὧν ἐκτείνεται ἡ γαλλικὴ κυριαρχία, περιλαμβάνει περὶ τὰ 28,500,000 κατοίκων.

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

ΣΤ'

—Καὶ λοιπὸν τὰ πάντα ἐτελείωσαν! διενοήθη ὁ Βλαδίμηρος· τὸ πρωῒ ἀκόμη εἶχα μίαν γωνίαν καὶ τεμάχιον ἄρτου, αὔριον δὲ ὀφείλω ν' ἀφήσω διὰ παντὸς τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἐγεννήθην. Ὁ πατήρ μου, ἡ γῆ ὅπου ἀναπαύεται, θ' ἀνήκῃ τοῦ λοιποῦ εἰς ἄνθρωπον μισητόν, τὸν αἴτιον τοῦ θανάτου του καὶ τῆς δυστυχίας μου!... Ὁ Βλαδίμηρος ἔσφιγξε τοὺς ὀδόντας, οἱ δὲ ὀφθαλμοί του προσηλώθησαν ἐπὶ τῆς εἰκόνος τῆς μητρός του, ἣν ὁ ζωγράφος εἶχε παραστήσῃ στηριζομένην ἐπὶ δρυφάκτου, φέρουσαν λευκὴν πρωϊνὴν ἐσθῆτα καὶ ῥόδον ἐπὶ τῆς κόμης. Καὶ ἡ εἰκὼν αὐτὴ θὰ μείνῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ τῆς οἰκογενείας μου, ἐσκέφθη, θὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν σωρὸν τῶν ἀχρήστων ἐπίπλων, ἢ θ' ἀναρτηθῇ εἰς τὸν πρόδομον, ἵνα ἐπισύρῃ τοὺς σαρκασμοὺς τῶν δούλων του· εἰς τὸν κοιτῶνά της δέ, εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ἀπέθανεν ὁ πατήρ μου, θὰ κατοικήσῃ δοῦλός τις. Ὄχι, ὄχι! ἡ οἰκία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μὲ διώκει, οὔτε εἰς αὐτὸν δὲν πρέπει ν' ἀνήκῃ. Ὁ Βλαδίμηρος ἔσφιγξε τοὺς ὀδόντας, φοβεροὶ δὲ διαλογισμοὶ τῷ ἐπήρχοντο. Αἱ φωναὶ τῶν ξένων ἔφθανον μέχρις αὐτοῦ· οὗτοι ἐφέροντο ὡς κύριοι, προστάσσοντες καὶ ἀπαιτοῦντες τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο, καὶ δυσαρέστως διακόπτοντες διὰ τῶν φωνῶν αὐτῶν τὰς θλιβερὰς του σκέψεις. Ἐπὶ τέλους ἐπεκράτησεν ἡσυχία.

Ὁ Βλαδίμηρος ἀνοίξας σκευοθήκας καὶ συρτάρια, ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐγγράφων τοῦ μακαρίτου. Ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν λογαριασμοὶ οἰκιακῶν ἐξόδων καὶ ἐπιστολαὶ ἀφορῶσαι διαφόρους ὑποθέσεις. Ὁ Βλαδίμηρος ἔσχισεν ὅλα ταῦτα χωρὶς νὰ τ' ἀναγνώσῃ. Ἐξακολουθῶν τὴν ἐξέτασιν, εὗρε μεταξὺ τῶν ἐγγράφων φάκελλον φέροντα ἐπιγραφὴν «ἐπιστολαὶ τῆς συζύγου μου.» Μετὰ μεγάλης συγκινήσεως ὁ Βλαδίμηρος ἐπελήφθη τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐπιστολῶν ἐκείνων χρονολογουμένων ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς τουρκικῆς ἐκστρατείας, καὶ διευθυνομένων εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Κηστενιέφκας. Ἡ σύζυγος τῷ περιέγραφε τὴν ἐν τῷ χωρίῳ ζωήν της καὶ τὰς οἰκιακὰς αὐτῆς ἐνασχολήσεις, μετὰ τρυφερότητος παραπονουμένη διὰ τὸν χωρισμόν των, καὶ παρακαλοῦσα αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καλῆς του συντρόφου. Ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν τῷ ἐξέφραζε τὴν ἀνησυχίαν της ὡς πρὸς τὴν ὑγείαν τοῦ μικροῦ Βλαδιμήρου, εἰς ἄλλην δὲ ἐφαίνετο εὐχαριστημένη διὰ τὴν πρώϊμον εὐφυΐαν τοῦ παιδός, εἰς ὃν προέλεγεν εὐτυχὲς καὶ λαμπρὸν μέλλον. Ὁ Βλαδίμηρος βυθισθεὶς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως εἰς κόσμον οἰκιακῆς εὐ-

Digitized by Google

δαιμονίας, δὲν παρετήρησεν ὅτι παρῆλθεν ἡ ὥρα· αἴφνης τὸ ὡρολόγιον τοῦ τοίχου ἐσήμανε τὴν ἑνδεκάτην, τότε δὲ ὁ νέος, κρύψας τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὸ θυλάκιόν του, ἔλαβε τὸ κηρίον, καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου. Εἰς τὴν αἴθουσαν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐκοιμῶντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἡ τράπεζα ἦτο πλήρης ποτηρίων κενῶν, ὀξεῖα δὲ ὀσμὴ πνευματωδῶν ποτῶν ἐπλήρου τὸ δωμάτιον. Ὁ Βλαδίμηρος μετ' ἀποστροφῆς διῆλθε πρὸ αὐτῶν, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν πρόδομον. Ἐκεῖ ἐπεκράτει σκότος, παρετήρησε δὲ ἄνθρωπόν τινα, ὅστις, ἅμα ἰδὼν φῶς, ἐρρίφθη εἰς μίαν γωνίαν· ὁ Βλαδίμηρος, στραφεὶς πρὸς αὐτόν, ἐγνώρισε τὸν σιδηρουργὸν Ἀρχίππην.

— Τί θέλεις ἐδῶ; τὸν ἠρώτησε μὲ ἀπορίαν.

— Ἤθελα.... ἦρθα νὰ μάθω ἂν ὅλοι εἶνε μέσα, ἀπήντησεν ὁ Ἀρχίππης ταπεινοφώνως καὶ διστάζων.

— Καὶ τὸ τζεκοῦρι τί τὸ θέλεις;

— Τὸ τζεκοῦρι; καὶ πῶς νὰ περπατῇ κανεὶς τὴ νύχτα χωρὶς τζεκοῦρι; αὐτοὶ ἐδῶ εἶνε ἄνθρωποι ποῦ ποιὸς ξέρει...

— Εἶσαι μεθυσμένος· πέταξε τὸ τζεκοῦρι, καὶ πήγαινε νὰ κοιμηθῇς.

— Ἐγὼ μεθυσμένος; ὁ Θεὸς ξέρει, ἀφέντη, πῶς οὔτε σταλαγματιὰ δὲν ἔβαλα 'στὸ στόμα... μὰ καὶ ποιὸς τώρα συλλογᾶται πιοτό; Ἀκούσθηκε ποτὲ τὰ γραμματικούδια αὐτὰ νὰ μᾶς παίρνουνε σκλάβους, καὶ νὰ διώχτουνε τοὺς ἀφεντάδες ἀπὸ τὰ σπίτια των;... Ἀκοῦς, ῥουχαλίζουν οἱ καταραμένοι· μὲ μιᾶς νὰ τοὺς στείλῃ κανεὶς ὅλους, καὶ ξεμπέρδεψε.

Ἡ Δουβρόφσκης συνωφρυώθη.

— Ἄκουσε, Ἀρχίππη, εἶπε μετά τινα σιωπήν· ἄφησε τὰ σχέδιά σου, δὲν πταίουν αὐτοί. Ἄναψε τὸ φανάρι καὶ ἀκολούθει με.

Ὁ Ἀρχίππης ἔλαβε τὸ κηρίον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Βλαδιμήρου, ἤναψε φανόν, καὶ ἀμφότεροι κατέβησαν ἀθορύβως ἐκ τοῦ προθύρου, καὶ περιῆλθον τὴν αὐλήν. Αἴφνης ἠκούσθησαν οἱ κτύποι τοῦ νυκτοφύλακος· οἱ κύνες ὑλάκτησαν.

— Τίς φυλάττει; ἠρώτησεν ὁ Δουβρόφσκηςς.

— Ἐμεῖς, ἀφέντη, ἀπήντησε λεπτὴ φωνή· ἡ Βασιλίσσα καὶ ἡ Λουκέρια.

— Πηγαίνετε εἰς τὰ σπίτια σας, ταῖς εἶπεν ὁ Δουβρόφσκης, δὲν χρειάζεσθε.

— Φθάνει... προσέθηκεν ὁ Ἀρχίππης.

— Εὐχαριστοῦμε, ἀφέντη, ἀπήντησαν αἱ γυναῖκες, καὶ ἀνεχώρησαν.

Ὁ Δουβρόφσκης προέβη περαιτέρω. Δύο ἄνθρωποι τὸν ἐπλησίασαν, ἐκ τῆς φωνῆς των δὲ ἐγνώρισε τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν Γρήσαν.

— Διατί δὲν κοιμᾶσθε; τοὺς ἠρώτησε.

— Καὶ ποιὸς νυστάζει; ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος· τί μᾶς ἐμέλλετο νὰ ἰδοῦμε! ποιὸς εἰμποροῦσε νὰ τὸ φαντασθῇ...

— Σιγά, διέκοψεν εἰπὼν ὁ Δουβρόφσκης· ποῦ εἶνε ἡ Γεγόροβνα;

— Ἐς τὸ σπίτι, εἰς τὴν κάμαρά της, ἀπεκρίθη ὁ Γρήσας.

— Πήγαινε φέρε την ἐδῶ, καὶ ἂς φύγουν ἀπὸ τὸ σπίτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποί μας νὰ μὴ μείνῃ κανεὶς ἄλλος, ἐκτὸς τῶν ξένων· καὶ σύ, Ἀντώνιε ζέψε τὴν ἅμαξαν.

Ὁ Γρήσας ἀπῆλθε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε μὲ τὴν μητέρα του· ἡ γραῖα δὲν εἶχεν ἐκδυθῇ, ἐκτὸς δὲ τῶν ὑπαλλήλων, πάντες ἠγρύπνουν.

— Ὅλοι εἶνε ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ Δουβρόφσκης· δὲν ἔμεινε κανεὶς εἰς τὸ σπίτι;

— Κανείς, μόνο οἱ ξένοι, εἶπεν ὁ Γρήσας.

— Φέρετέ μου ἐδῶ χόρτα ἢ ἄχυρα, εἶπεν ὁ Δουβρόφσκης. Οἱ ἄνθρωποι ἔτρεξαν εἰς τὸ ἱπποστάσιον, καὶ ἐπανῆλθον φέροντες χόρτον.

— Βάλετέ το ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ πρόθυρον καλά. Καὶ τώρα παιδιά, φωτιά!

Ὁ Ἀρχίππης ἤνοιξε τὸν φανόν, ὁ δὲ Δουβρόφσκης ἤναψε τεμάχιον ξύλου.

— Στάσου, εἶπε τῷ Ἀρχίππῃ, νομίζω ὅτι ἀπὸ τὴν βίαν μου ἔκλεισα τὴν θύραν τοῦ προδόμου· πήγαινε γρήγορα ἄνοιξέ την.

Ὁ Ἀρχίππης ἔτρεξε καὶ εὑρὼν τὴν θύραν ἀνοικτήν, τὴν ἐκλείδωσε ψιθυρίσας. — Ἀμὴ δὲ θὰ τοὺς ἀνοίξω· καὶ ἐπανῆλθε παρὰ τῷ Δουβρόφσκῃ.

Ὁ Δουβρόφσκης ἐπλησίασε τὸ ξύλον, ὅπερ ἐκράτει ἀνημμένον, εἰς τὰ χόρτα, τὸ πῦρ μετεδόθη εἰς αὐτά, αἱ δὲ φλόγες ὑψωθεῖσαι, ἐφώτισαν τὴν αὐλὴν ὁλόκληρον.

— Ἄχ! ἀνεφώνησε μὲ τόνον παραπόνου ἡ Γεγόροβνα· Βλαδίμηρ' Ἀνδρεΐτζ, τί κάμνεις;

— Σιώπα! εἶπεν ὁ Δουβρόφσκης. Καὶ τώρα παιδιά, ἔχετε ὑγείαν, φεύγω ὅπου ὁ Θεὸς μὲ φωτίσῃ· σᾶς εὔχομαι εὐτυχίαν μὲ τὸν νέον σας κύριον.

— Ἀφέντη, εὐεργέτη, ἀνέκραξαν οἱ ἄνθρωποί του· ἀποθαίνομε, μὰ δὲ σ' ἀφίνομε· ἐρχόμαστε μαζῆ σου.

Οἱ ἵπποι ἦσαν ἕτοιμοι. Ὁ Δουβρόφσκης ἐκάθησε μετὰ τοῦ Γρήσα εἰς τὴν ἅμαξαν, ὁ Ἀντώνιος ἐμάστιξε τοὺς ἵππους, καὶ τάχιστα ἐξῆλθον τῆς αὐλῆς.

Ἐντὸς λεπτῶν αἱ φλόγες περιέζωσαν τὴν οἰκίαν, ἧς τὸ ἔδαφος μετὰ τριγμῶν κατέπεσε· τεμάχια ξύλων πεφλογισμένα ἤρχισαν νὰ πίπτωσι, καπνὸς ἐρυθρὸς περιδινούμενος ὑψοῦτο ὑπὲρ τὴν στέγην, ἠκούσθησαν δὲ στεναγμοὶ καὶ φωναὶ θρηνώδεις· «Βοήθεια, βοήθεια.»

— Ναὶ περιμένετε, εἶπεν ὁ Ἀρχίππης, μὲ σκληρὸν μειδίαμα θεωρῶν τὴν πυρκαϊάν.

— Ἀρχίππη, τῷ ἔλεγεν ἡ Γεγόροβνα, γλύτωσέ τους τοὺς καταραμένους· ὁ θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ.

Digitized by Google

— Περίμενε, απήντησεν ὁ σιδηρουργός. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην οἱ δικαστικοὶ ἐφάνησαν εἰς τὰ παράθυρα προσπαθοῦντες νὰ τὰ θραύσωσι. Ἀλλ' αἴφνης ἡ στέγη μετὰ κρότου κατέπεσε—καὶ οὐδὲν πλέον ἠκούσθη.

Τάχιστα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐξῆλθον εἰς τὴν αὐλήν· αἱ γυναῖκες μετὰ κραυγῶν ἔσπευδον νὰ σώσωσι τὰ πράγματά των, τὰ παιδία ἐπήδων χαίροντα εἰς τὴν θέαν τῆς πυρκαϊᾶς. Οἱ σπινθῆρες διεσκορπίσθησαν δίκην πυρώδους βροχῆς, ἐξ αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ μετεδόθη καὶ εἰς τὰς καλύβας.

— Τώρα ὅλα πᾶνε καλά! εἶπεν ὁ Ἀρχίππης· τί φωτιά, αἴ; ἀπὸ τὴν Ποκρόφσκα θὰ φαίνεται λαμπρά.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην νέον τι ἐπέσυσε τὴν προσοχήν του· μία γαλῆ ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ καιομένου ἁμαξοστασίου, ἀποροῦσα πόθεν νὰ καταβῇ. Πανταχόθεν τὴν περιεκύκλουν φλόγες. Τὸ δυστυχὲς ζῶον μετὰ θλιβερῶν μινυρισμῶν ἐζήτει βοήθειαν, τὰ παιδία δὲ ἐξεκαρδίζοντο βλέποντα τὴν ἀπελπισίαν της.

—Τί γελᾶτε, διαβολάκια; εἶπεν ὀργίλως ὁ σιδηρουργός· δὲ φοβᾶστε θεό; τὸ πλᾶσμά του χάνεται, καὶ σεῖς ἀνόητα χαιρόσαστε. Καὶ στηρίξας κλίμακα ἐπὶ τῆς καιομένης στέγης ἀνέβη, ἡ δὲ γαλῆ ἐννόησε τὸν σκοπόν του, καὶ μὲ ὕφος εὐγνῶμον προσεκολλήθη διὰ τῶν ὀνύχων ἐπὶ τῆς χειρίδος τοῦ ἐπενδύτου του. Ὁ σιδηρουργὸς ἡμιπυρίκαυστος, κατέβη μετὰ τῆς λείας του.

—Τώρα, παιδιά, ἔχετε γειά· εἶπεν εἰς τοὺς ἐκπεπληγμένους ἀνθρώπους· δὲν ἔχω καμμιὰ δουλειὰ ἐδῶ· εὐτυχισμένοι νᾆστε καὶ θυμᾶστε με καμμιὰ φορά· καὶ ἀνεχώρησε. Ἡ πυρκαϊὰ διήρκεσεν εἰσέτι ἐπί τινα καιρόν, ἐπὶ τέλους τὸ πῦρ ἐσβέσθη, καὶ σωροὶ ἀνθράκων, ἄνευ φλογός, ἐφαίνοντο λάμποντες ἐντὸς τοῦ σκότους· περὶ αὐτοὺς ἐπλανῶντο οἱ ἄστεγοι κάτοικοι τῆς Κηστενιέφκας.

Ζ'

Τὴν ἐπαύριον ἡ περὶ τῆς πυρκαϊᾶς εἴδησις διέτρεξε τὰ περίχωρα. Πάντες περὶ αὐτῆς ὡμίλουν, διαφόρους ἐκφράζοντες ὑποθέσεις καὶ συμπερασμούς. Τινὲς ἐβεβαίουν ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Δουβρόφσκη μεθυσθέντες εἰς τὴν κηδείαν, ἔκαυσαν τὴν οἰκίαν ἐξ ἀπροσεξίας, ἕτεροι δὲ κατηγόρουν τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, εὐθυμήσαντας εἰς τὴν νεοαποκτηθεῖσαν οἰκίαν. Καὶ μερικοὶ μὲν ὑπώπτευον τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐβεβαίουν ὅτι αἴτιος τοῦ φρικώδους δυστυχήματος ἦτον αὐτὸς ὁ Δουβρόφσκης, πολλοὶ δὲ πάλιν ἔλεγον ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἐκάη μετὰ τῶν ξένων καὶ ὅλων τῶν τῆς αὐλῆς. Ὁ Τρογεκούρωφ τὴν ἐπιοῦσαν ἔφθασεν ἐπὶ τόπου, καὶ αὐτοπροσώπως ἐνήργησεν ἀνακρίσεις, ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ὑπαστυνόμος, ὁ πάρεδρος τοῦ δικαστηρίου, ὁ δικογράφος, ὁ γραφεύς, καθὼς καὶ ὁ Βλαδίμηρος Δουβρόφσκης, ἡ Γεγόροβνα, καὶ ἐκ τῶν τῆς αὐλῆς ὁ Γρηγόριος, ὁ ἁμαξηλάτης Ἀντώνιος καὶ ὁ σιδηρουργὸς Ἀρχίππης, ἄγνωστον τί ἀπέγειναν. Οἱ ἄνθρωποι ὁμοφώνως κατέθεσαν, ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐκάησαν ὅταν κατέπεσεν ἡ στέγη, πράγματι δὲ τὰ πυρίκαυστα ὀστᾶ των εἶχον ἀνασκαφῇ. Αἱ γυναῖκες Βασιλίσσα καὶ Λουκέρια, εἶπον ὅτι τὸν Δουβρόφσκην καὶ Ἀρχίππην εἶχον ἰδῇ ὀλίγον πρὸ τῆς πυρκαϊᾶς. Ὁ Ἀρχίππης κατὰ τὴν γενικὴν ὁμολογίαν ἔζη, καὶ πιθανῶς ἦτο ὁ μόνος αἴτιος τῆς πυρκαϊᾶς· ἀλλὰ καὶ τὸν Δουβρόφσκην πολὺ ὑπώπτευον. Περατώσας τὴν ἀνάκρισιν, ὁ Τρογεκούρωφ ἀπέστειλε πρὸς τὸν διοικητὴν λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν συμβάντων.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν ἕτεραι εἰδήσεις ἔδωκαν νέαν τροφὴν εἰς τὴν κοινὴν περιέργειαν καὶ τὰς συζητήσεις. Ἀνεφάνησαν λησταί, διασπείροντες τὴν φρίκην εἰς τὰ περίχωρα, τὰ δὲ κατ' αὐτῶν ληφθέντα μέτρα ἐδείχθησαν ἀνεπαρκῆ. Ληστεύσεις διεδέχοντο ἀλλήλας, σημαντικώτεραι ἡ μία τῆς ἄλλης, ὑπῆρχε δὲ κίνδυνος πανταχοῦ, καὶ εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς καὶ ἐντὸς τῶν χωρίων. Ἅμαξαι, πλήρης ληστῶν, περιέτρεχον ἐν καιρῷ ἡμέρας τὴν ἐπαρχίαν ὅλην συλλαμβάνοντες ὁδοιπόρους καὶ ταχυδρομεῖα, εἰσέβαλλον εἰς τὰς κώμας, καὶ λεηλατοῦντες τὰς οἰκίας τῶν κτηματιῶν παρέδιδον αὐτὰς εἰς τὸ πῦρ. Ὁ ἀρχιληστὴς ἐφημίζετο ὡς ἄνθρωπος μὲ νοῦν, γενναιότητα καὶ μεγαλοψυχίαν. Διηγοῦντο θαύματα περὶ αὐτοῦ. Τὸ ὄνομα τοῦ Δουβρόφσκη ἦτο εἰς ὅλων τὰ στόματα, πάντες δὲ ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι αὐτὸς μόνος ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῶν τολμηρῶν κακούργων. Δι' ἓν μόνον πρᾶγμα ἠπόρουν· οἱ λησταὶ ἐφείδοντο τῶν κτημάτων τοῦ Τρογεκούρωφ, καὶ οὔτε παράπηγμά του ἔκαυσαν, οὔτε ἅμαξάν του ἐκράτησαν, οὗτος δέ, ἐν τῇ ὑψηλοφροσύνῃ του, ἀπέδιδε τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην εἰς τὸν φόβον ὃν εἶχεν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὅλην, καὶ εἰς τὴν ἐξαίρετον ἀστυνομίαν ἣν εἶχε διοργανώσῃ ὁ ἴδιος. Κατ' ἀρχὰς οἱ γείτονες ἐγέλων μὲ τὴν ὑψηλοφροσύνην τοῦ Τρογεκούρωφ, καὶ ἕκαστος περιέμενεν ἐπίθεσιν καὶ κατὰ τῆς Ποκρόφσκας, ὅπου οἱ λησταὶ θὰ εὕρισκον πλούσια λάφυρα, ἐπὶ τέλους ὅμως ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι καὶ οἱ λησταὶ τῷ ἐδείκνυον ἀκατανόητον σεβασμόν. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐθριάμβευε, εἰς πᾶσαν δὲ περὶ νέας ληστείας τοῦ Δουβρόφσκη εἴδησιν ἀνέφερε μετ' εἰρωνίας τὸν διοικητήν, τοὺς ἀστυνόμους καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων, τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων διέφευγε πάντοτε ἀβλαβὴς ὁ Δουβρόφσκης.

Ἐντούτοις ἔφθασεν ἡ 1η Ὀκτωβρίου, ἡμέρα ἑορτῆς τοῦ ναοῦ ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Τρογεκούρωφ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς περιγραφῆς τῶν κατόπιν συμβάντων, ὀφείλομεν νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην πρόσωπα δι' αὐτὸν νέα,

Digitized by Google

ἢ τὰ ὁποῖα μόλις ἀνεφέραμεν ἐν ἀρχῇ τοῦ διηγήματος ἡμῶν.

Η'.

Ὁ ἀναγνώστης πιθανῶς ἐννόησεν ἤδη ὅτι ἡ θυγάτηρ τοῦ Τρογεκούρωφ, περὶ ἧς μόλις ὀλίγας λέξεις εἴπομεν μέχρι τοῦδε, εἶνε ἡ ἡρωΐς τοῦ ἡμετέρου διηγήματος. Τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἦτο δεκαεπτὰ ἐτῶν καὶ καλλονῆς ἐξόχου. Ὁ πατὴρ τὴν ἠγάπα μέχρι παραφορᾶς, ἀλλ' ἐφέρετο πρὸς αὐτὴν ἰδιοτρόπως, ποτὲ μὲν προσπαθῶν νὰ εὐχαριστῇ καὶ τὰς ἐλαχίστας αὐτῆς φαντασιοπληξίας, ποτὲ δὲ φοβίζων αὐτὴν διὰ τῶν αὐστηρῶν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ σκληρῶν αὐτοῦ τρόπων. Πεπεισμένος περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀφοσιώσεώς της, οὐδέποτε ἴσχυσε ν' ἀποκτήσῃ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς. Ἡ νέα εἶχε λάβῃ τὴν ἕξιν νὰ μὴ ἀποκαλύπτῃ εἰς τὸν πατέρα τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῆς, καθὸ ἀγνοοῦσα ἂν θὰ τὸν εὕρισκεν ὁμοφρονοῦντα. Οὐδεμίαν εἶχε φίλην, καὶ ἀνετράφη ἐν τῇ μονώσει. Αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες τῶν γειτόνων σπανίως ἐπεσκέπτοντο τὸν Τρογεκούρωφ, οὗτινος αἱ συνήθεις ὁμιλίαι καὶ διασκεδάσεις ἀπῄτουν ἀνδρῶν, καὶ οὐχὶ γυναικῶν συναναστροφήν. Σπανίως ἡ ὡραία μας ἐπαρουσιάζετο ἐνώπιον τῶν ξένων τῶν εὐθυμούντων μετὰ τοῦ πατρός της. Ἡ μεγάλη τοῦ οἴκου βιβλιοθήκη, πλήρης συγγραμμάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, γάλλων συγγραφέων τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος, ἦτο εἰς τὴν διάθεσίν της. Ὁ πατὴρ αὐτῆς μόνον βιβλία μαγειρικῆς ἐπὶ ζωῆς του ἀναγνώσας, δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν χειραγωγήσῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀναγνωστέας ὕλης, καὶ ἡ Μάσα φυσικῷ τῷ λόγῳ φυλλομετρήσασα διαφόρων εἰδῶν συγγράμματα, ἐπὶ τέλους ἐξέλεξε τὸ μυθιστόρημα. Τοιουτοτρόπως ἐπεράτου τὴν ἑαυτῆς ἀνατροφήν, ἀρξαμένην ἄλλοτε ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς δεσποινίδος Μισῶ, ἥτις εἶχεν ἀφήσῃ ἀναμνήσεις ἱκανῶς εὐαρέστους. Ἡ δεσποινὶς Μισῶ ἦτον ἀγαθὴ νέα, καὶ ποτὲ δὲν κατεχρᾶτο τῆς ἐπιρροῆς, ἣν προφανῶς ἐξήσκει ἐπὶ τοῦ Τρογεκούρωφ. Οὗτος προσεκάλεσεν ἐκ Μόσχας διὰ τὸν μικρόν του υἱὸν Σάσαν γάλλον διδάσκαλον, ὅστις καὶ ἔφθασεν εἰς Ποκρόφσκαν τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν συνέβησαν ὅσα ἤδη ἀφηγούμεθα.

Ὁ διδάσκαλος οὗτος εἵλκυσε τὴν εὔνοιαν τοῦ Τρογεκούρωφ διὰ τοῦ εὐαρέστου αὐτοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τῶν ἀφελῶν του τρόπων. Τῷ εἶχε παρουσιάσῃ πιστοποιητικὰ καὶ ἐπιστολὴν ἀπὸ μέρους συγγενοῦς τινος τοῦ Τρογεκούρωφ παρ' ᾧ τέσσαρα ἔτη εἶχε χρηματίσῃ ὡς παιδαγωγός. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐξήτασε πάντα ταῦτα, καὶ μόνον τῷ ἀπήρεσεν ἡ νεότης τοῦ γάλλου, ὄχι διότι αὕτη ἀντέκειτο εἰς τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν πεῖραν τὴν τόσον ἀναγκαίαν εἰς τὸ ἀτυχὲς τοῦ διδασκάλου ἐπάγγελμα, ἀλλ' εἶχεν ὑπονοίας τινάς, ἃς καὶ αὐθωρεὶ ἀπεφάσισε νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ. Ὅθεν διέταξε νὰ ἔλθῃ ἡ κόρη του ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ὡς διερμηνεύς.

— Πλησίασε, Μάσα, εἰπὲ αὐτοῦ τοῦ *μουσιοῦ* ὅτι, ἂς ἦνε, τὸν δέχομαι, ἀλλὰ μὲ συμφωνίαν νὰ μὴ τολμήσῃ ποτὲ νὰ καλοκυττάξῃ τὰς νέας τοῦ σπιτιοῦ, εἰδεμὴ τὸν κάμνω ἐγὼ τοῦ σκύλλου τὸν υἱόν...ἐξήγησέ του τα, Μάσα.

Ἡ Μάσα ἠρυθρίασε, καὶ ἀποταθεῖσα πρὸς τὸν διδάσκαλον, τῷ εἶπε γαλλιστὶ ὅτι ὁ πατήρ της βασίζεται εἰς τὴν σεμνότητα καὶ καλήν του διαγωγήν.

Ὁ γάλλος προσέκλινε καὶ ἀπήντησεν, ὅτι ἤλπιζε ν' ἀποκτήσῃ τὴν ὑπόληψίν των, ἂν ὄχι τὴν εὔνοιαν αὐτῶν.

Ἡ Μάσα κατὰ λέξιν μετέδωκε τὴν ἀπάντησιν.

— Καλά, καλά! εἶπεν ὁ πατήρ της· δὲν τοῦ χρειάζεται μήτε εὔνοια μήτε ὑπόληψις. Τὸ χρέος του εἶναι νὰ φροντίζῃ διὰ τὸν Σάσαν καὶ νὰ τὸν διδάσκῃ γραμματικὴν καὶ γεωγραφίαν. Ἐξήγησέ τα. Ἡ νεᾶνις ἐμετρίασεν, ἐν τῇ μεταφράσει, τὰς βαρβάρους ἐκφράσεις τοῦ πατρός, ὅστις ἀπέλυσε τὸν γάλλον εἰς τὴν πτέρυγα τῆς οἰκίας, ὅπου εἶχεν ὁρισθῇ ὁ θάλαμός του.

Ἡ Μάσα οὐδόλως ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὸν νέον γάλλον. Ἀνατραφεῖσα ἐν τῷ μέσῳ ἀριστοκρατικῶν προλήψεων, ἐθεώρει τὸν διδάσκαλον ὥς τινα ὑπηρέτην ἢ ἐργάτην, τουτέστι πᾶν ἄλλο ἢ ἄνδρα. Ὅθεν δὲν παρετήρησεν οὔτε τὴν ἐντύπωσιν ἣν αὐτὴ ἡ ἰδία εἶχε προξενήσῃ εἰς τὸν κ. Δεφόρζ, οὔτε τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ, οὔτε τὴν ἀλλοιωθεῖσαν φωνήν του. Κατόπιν εἶχον πολλάκις συναντηθῇ, χωρὶς ἐκείνη νὰ τὸν ἀξιώσῃ μεγάλης προσοχῆς. Ἀπροσδοκήτως ἔλαβε περὶ αὐτοῦ νέαν ὅλως ἰδέαν.

Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Τρογεκούρωφ ἀνετρέφοντο συνήθως μικραί τινες ἄρκτοι, αἵτινες ἀπετέλουν μίαν τῶν κυριωτέρων διασκεδάσεων τοῦ κτηματίου. Καὶ μικροὶ μὲν ἐνόσῳ ἦσαν οἱ ἀρκτύλοι ἐφέροντο καθ' ἑκάστην εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς οἰκίας, ὅπου ὁ Τρογεκούρωφ ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας διεσκέδαζεν ἐρεθίζων αὐτοὺς ἐναντίον γαλῶν καὶ σκυλάκων, ἡλικιούμενοι δέ, ἐκρατοῦντο ἁλυσίδετοι, ἵνα κατόπιν χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ πραγματικὸν κυνήγιον. Ἐνίοτε ὡδήγουν ἄρκτον τινὰ ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας καὶ ἐκύλιον ἐνώπιόν της βυτίον τοῦ οἴνου κενόν, ὡπλισμένον μὲ καρφία· ἡ ἄρκτος τὸ ὠσφραίνετο, τὸ ἤγγιζεν ἐκεντρίζετο τοὺς πόδας, ὠργισμένη δὲ ἐκ τοῦ πόνου, τὸ ὤθει ἰσχυρότερα, καὶ ὁ πόνος καθίστατο δριμύτερος. Τότε τῇ ἐπήρχετο λύσσα, ὠρυομένη ἐρρίπτετο ἐπὶ τοῦ βυτίου, ἔπαυε δὲ ἐπιτιθέμενον τὸ δυστυχὲς θηρίον τότε μόνον, ὅταν ἤθελον ἀπομακρύνει ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀνισχύρου ὀργῆς του. Ἄλλοτε ἐζεύγνυον εἰς ἅμαξαν ζεῦγος

Digitized by Google

ἄρκτων, ἐκάθιζον ἐπ' αὐτῆς ἄκοντας τινὰς τῶν ξενιζομένων καὶ τοὺς ἐγκατέλειπον εἰς τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ. Καλλιτέρα ὅμως ἀστειότης τοῦ Τρογεκούρωφ ἐθεωρεῖτο ἡ ἀκόλουθος.

Πειναλέαν ἄρκτον ἐνέκλειαν εἰς κενὸν δωμάτιον, ἀφοῦ πρῶτον τὴν ἔδεναν μὲ σχοινίον, ἐξαρτώμενον ἐκ κρίκου, προσηλωμένου εἰς τὸν τοῖχον διὰ κοχλίου. Τὸ σχοινίον αὐτὸ εἶχε σχεδὸν τὸ μῆκος τοῦ δωματίου, εἰς τρόπον ὥστε μία μόνον ἀντίθετος γωνία ἠδύνατο νὰ ἦνε ἀπρόσιτος εἰς τὰς ἐπιθέσεις τοῦ φοβεροῦ θηρίου. Καὶ τί ἔκαμναν; Εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου ὡδήγουν συνήθως κανένα πρωτόπειρον· αἴφνης ὤθουν αὐτὸν πρὸς τὴν ἄρκτον, ἐκλείδωναν τὴν θύραν, καὶ τὸ δυστυχὲς θῦμα ἀφίνετο μόνον μετὰ τοῦ μαλλοφόρου ἐρημίτου. Ὁ δύσμοιρος ξένος μὲ ἐσχισμένον ἐπενδύτην καὶ τὰς χεῖρας ἔχων πλήρεις ἀμυχῶν, δὲν ἐβράδυνε νὰ εὕρῃ τὴν ἀσφαλῆ γωνίαν· ἦτο ὅμως ἐνίοτε ἠναγκασμένος, ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας, νὰ ἵσταται συνεσταλμένος εἰς τὸν τοῖχον καὶ νὰ βλέπῃ πῶς τὸ ἐξηγριωμένον θηρίον, δύο βήματα μακράν του, ἐπήδα, ἵστατο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, καὶ ὠρυόμενον, προσεπάθει ὅλαις δυνάμεσι νὰ τὸν φθάσῃ. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ διδασκάλου ὁ Τρογεκούρωφ ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τῆς ἄρκτου τὸν θάλαμον. Ὅθεν καλέσας αὐτὸν μίαν πρωΐαν, τὸν ὡδήγησε διὰ σκοτεινῶν διαδρόμων· αἴφνης πλαγία τις θύρα ἠνοίχθη—δύο ὑπηρέται ὤθησαν πρὸς αὐτὴν τὸν γάλλον καὶ τὴν ἐκλείδωσαν· ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν ὁ διδάσκαλος εἶδε τὴν ἄρκτον· τὸ θηρίον ἤρχισε νὰ ὠρύεται, μακρόθεν ὀσφραινόμενον τὸν ξένον του, αἴφνης δέ, σταθὲν ὄρθιον, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ... Ὁ γάλλος οὐδαμῶς ἐπτοήθη, οὔτε ὑπεχώρησε, ἀλλ' ἀνέμενε τὴν ἐπίθεσιν. Ἡ ἄρκτος ἐπλησίασε, τότε δὲ ὁ Δεφὸρζ ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του πιστόλιον, καὶ ἐπιθέσας αὐτὸ εἰς τὸ οὖς τοῦ πειναλέου θηρίου, ἐπυροβόλησε. Ἡ ἄρκτος ἀνετράπη. Ὅλοι ἔδραμον, ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ ὁ Τρογεκούρωφ εἰσῆλθεν, ἐκπεπληγμένος ἐκ τῆς λύσεως ἣν ἔσχεν ἡ ἀστειότης του.

Ὁ Τρογεκούρωφ ἀπήτησε τὴν ἐξήγησιν τοῦ πράγματος. Τίς δηλαδὴ προειδοποίησε τὸν Δεφόρζ περὶ τῆς προετοιμασθείσης σκηνῆς, ἢ διατί ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ πιστόλιον πλῆρες. Ἡ θυγάτηρ του προσκληθεῖσα, ἦλθε καὶ μετέφρασε τῷ γάλλῳ τὰς ἐρωτήσεις τοῦ πατρός.

— Δὲν ἤκουσα τίποτε περὶ τῆς ἄρκτου, ἀπήντησεν ὁ Δεφόρζ, πάντοτε δὲ φέρω πιστόλια, διότι δὲν σκοπεύω νὰ ὑποφέρω προσβολὰς δι' ἃς ὡς ἐκ τῆς θέσεώς μου δὲν δικαιοῦμαι νὰ ζητήσω ἱκανοποίησιν.

Ἡ Μάσα τὸν παρετήρει ἐκπεπληγμένη καὶ μετέδωκε τ' ἀνωτέρω εἰς τὸν πατέρα της, ὅστις χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν διέταξε νὰ ἐκβάλωσιν ἐκεῖθεν τὴν ἄρκτον· ἔπειτα στραφεὶς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του εἶπε·

— Παλληκάρι μιὰ φορά· δὲν ἐφοβήθη, μὰ τὸν θεόν, δὲν ἐφοβήθη. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης ἠγάπησε τὸν Δεφόρζ, καὶ δὲν ἐζήτησε πλέον νὰ τὸν δοκιμάσῃ.

Ἀλλὰ τὸ συμβὰν αὐτὸ ἐπέφερεν ἀληθῆ κατάπληξιν εἰς τὴν φαντασίαν τῆς νεάνιδος. Εἶδεν αὕτη τὸ θηρίον νεκρόν, καὶ τὸν Δεφόρζ ἱστάμενον γαλήνιον πλησίον της, καὶ ἡσύχως μετ' αὐτῆς συνδιαλεγόμενον. Εἶδεν ὅτι ἡ ἀνδρία καὶ ἡ ὑψηλόφρων φιλαυτία δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς μίαν τάξιν ἀνθρώπων, καὶ ἔκτοτε ἤρξατο δεικνύουσα πρὸς τὸν νέον διδάσκαλον ὑπόληψιν, καθισταμένην ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν μεγαλειτέραν. Μεταξὺ αὐτῶν συνήφθη ποιά τις σχέσις. Ἡ Μάσα εἶχεν ἀξιόλογον φωνήν, καὶ μεγάλην εἰς τὴν μουσικὴν κλίσιν, ὁ Δεφόρζ δὲ προσεφέρθη νὰ τῇ δίδῃ μαθήματα. Ἐκ τούτων εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης συμπεραίνει ὅτι ἡ νέα κόρη τὸν ἠγάπησε, χωρὶς οὔτε ἡ ἰδία νὰ ἐννοῇ εἰσέτι τὸ αἴσθημά της.

Θ'.

Τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς οἱ ξένοι ἤρχισαν νὰ φθάνωσι. Τινὲς κατέλυον εἰς τὴν κυρίως οἰκίαν, ἕτεροι εἰς τοὺς πέριξ οἰκίσκους, καὶ οὗτοι μὲν εἰς τοῦ οἰκονόμου, ἐκεῖνοι δὲ εἰς τοῦ ἱερέως, καὶ οἱ λοιποὶ παρὰ τοῖς εὐπόροις τῶν χωρικῶν. Τὰ ἱπποστάσια ἦσαν πλήρη ἵππων, αἱ αὐλαὶ δὲ καὶ τ' ἁμαξοστάσια ἔγεμον ἁμαξῶν. Τὴν ἐνάτην τῆς πρωΐας ἤρξατο ἠχῶν ὁ κώδων, καλῶν εἰς τὴν λειτουργίαν, πάντες δὲ διηυθύνθησαν πρὸς τὸν νέον λιθόκτιστον ναόν, τὸν ὑπὸ τοῦ Τρουγεκούρωφ οἰκοδομηθέντα, καὶ κατ' ἔτος δι' ἀναθημάτων ὑπὸ τοῦ ἰδίου κοσμούμενον. Τόσοι δὲ ἐπίσημοι εὐλαβεῖς εἶχον συναθροισθῆ, ὥστε οἱ χωρικοὶ ἔμενον ἔξω τοῦ ναοῦ, παρὰ τὰ προπύλαια καὶ ἐντὸς τοῦ περιβόλου. Ἡ λειτουργία δὲν εἶχεν ἀρχίσῃ ἕνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ Τρογεκούρωφ, ὅστις ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ἐπὶ ἀνοικτῆς ἁμάξης, συρομένης ὑπὸ ἓξ ἵππων, καὶ σεμνοπρεπῶς βαδίζων, κατέλαβε τὴν θέσιν του ἐν τῷ ναῷ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς θυγατρός του. Τὰ βλέμματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐστράφησαν πρὸς αὐτὴν—καὶ οἱ μὲν ἀπεθαύμαζον τὴν καλλονήν, αἱ δὲ ἐταστικῶς παρετήρουν τὸν στολισμόν της. Ἡ λειτουργία ἤρξατο· ἔψαλλον τῆς οἰκίας οἱ ψάλται, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ Τρογεκούρωφ, ὅστις ἐκράτει τὸ ἴσον, καὶ προσηύχετο εὐλαβῶς ἱστάμενος, μεθ' ὑπερηφάνου δὲ ταπεινότητος προσεκύνησεν ἐδαφιαίως, ὅτε ὁ διάκονος μεγαλοφώνως ἀνέκραξε «καὶ ὑπὲρ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ ναοῦ τούτου.»

Περατωθείσης τῆς λειτουργίας, ὁ Τρογεκούρωφ πρῶτος ἠσπάσθη τὸν σταυρόν, πάντες δὲ τὸν ἠκολούθησαν ἐν σώματι, καὶ οἱ μὲν γείτονες

Digitized by Google

τὸν ἐπλησίασαν μετὰ σεβασμοῦ, αἱ δὲ κυρίαι περιεστοίχισαν τὴν Μάσαν. Ὁ Τρογεκούρωφ, ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ, προσεκάλεσε τοὺς ξένους εἰς τὸ γεῦμα, καὶ καθήσας ἐφ' ἁμάξης ἀνεχώρησεν ὑπὸ πάντων ἀκολουθούμενος. Τὰ δωμάτια τῆς οἰκίας του ἐπληρώθησαν ξένων, ἀνὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν εἰσήρχοντο νέα πρόσωπα, μετὰ κόπου εἰσχωροῦντα μέχρι τοῦ οἰκοδεσπότου. Αἱ κυρίαι, φέρουσαι ἐνδύματα ἀπηρχαιωμένου συρμοῦ τετριμμένα καὶ βαρύτιμα, διὰ μαργαριτῶν δὲ καὶ ἀδαμάντων κεκοσμημένα, ἐσχημάτισαν ἡμικύκλιον· οἱ δὲ ἄνδες συνωθοῦντο περὶ τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς εἶχαν παρατεθῆ τὰ ὀρεκτικὰ καὶ τὸ οἰνόπνευμα, θορυβωδῶς μεταξύ των συνδιαλεγόμενοι. Εἰς τὴν αἴθουσαν ἡτοιμάζετο τράπεζα δι' ὀγδοήκοντα πρόσωπα, οἱ δὲ ὑπηρέται ἔτρεχον ἄνω κάτω, διευθετοῦντες τὰ τοῦ γεύματος. Ἐπὶ τέλους ὁ ἀρχιτρίκλινος ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ γεῦμα εἶχε παρατεθῆ, καὶ ὁ Τρογεκούρωφ πρῶτος ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν μετ' αὐτὸν δὲ αἱ κυρίαι κατέλαβον σοβαρῶ. τὰς θέσεις των, προσέχουσαι νὰ φυλάττωνται πως τὰ πρωτεῖα· αἱ νεάνιδες, δειλαὶ ὡς ποίμνιον αἰγῶν, προσῆλθον ὁμοῦ συνωθούμεναι, καὶ ἐτοποθετήθησαν ἡ μία παρὰ τὴν ἄλλην. Ἀπέναντι αὐτῶν ἔλαβον θέσιν οἱ ἄνδρες, εἰς δὲ τὸ ἄκρον τῆς τραπέζης ἐκάθησεν ὁ διδάσκαλος μετὰ τοῦ μικροῦ Σάσα.

Οἱ ὑπηρέται διένειμον τὰ φαγητὰ εἰς ἕνα ἕκαστον κατὰ τὸν βαθμόν του· τῶν τρυβλίων καὶ μαχαιρῶν ὁ κρότος ἡνοῦτο μετὰ τῶν θορυβωδῶν συνομιλιῶν τῶν δαιτυμόνων. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐπέβλεπεν εὔθυμος τὸ γεῦμά του, καὶ ἀπελάμβανε πλήρη τὴν εὐτυχίαν φιλοξένου οἰκοδεσπότου. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν ἀνοικτὴ ἄμαξα, ὑπὸ ἓξ συρομένη ἵππων.

— Τίς εἶνε; ἠρώτησεν ὁ οἰκοδεσπότης.

— Ὁ Ἀντὼν Παφνούτιτζ, ἀπεκρίθησάν τινες.

Ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ ὁ Ἀντὼν—Παφνούτιτζ Σπίτζιν, πολύσαρκος ἀνήρ, πεντηκοντούτης, μὲ πρόσωπον στρογγύλον, ἐξ εὐλογίας κατάστικτον καὶ διὰ πυκνοῦ πώγωνος κεκοσμημένον, ἐρρίφθη εἰς τὸ ἑστιατόριον μὲ ὑποκλίσεις καὶ μειδιάματα, ἕτοιμος ἤδη νὰ ζητήσῃ συγγνώμην.

— Ἕνα πιάτο ἐδῶ! ἀνέκραξεν ὁ Τρογεκούρωφ· κόπιασε Ἀντὼν Παφνούτιτζ, κάθησε καὶ εἰπέ μας τί σημαίνει ὅτι καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν δὲν ἦσουν καὶ εἰς τὸ γεῦμά μου ἄργησες· πῶς τὸ 'παθες; ἐσὺ, καὶ εὐλαβὴς εἶσαι καὶ φαγᾶς.

— Ζητῶ συγχώρησιν, ἀπήντησεν ὁ Σπίτζιν περάσας μίαν ἄκραν τοῦ χειρομάκτρου εἰς τὴν κομβιοδόχην τοῦ ἐπενδύτου του· ζητῶ συγχώρησιν, Κύριλλε Πετρόβιτζ. Εἶχα κινήσῃ ἐνωρίς, ἀλλὰ εἰς τὸν δρόμον ἔσπασε τὸ στεφάνι τοῦ τροχοῦ· τί νὰ κάμω; Εὐτυχῶς ἤμεθα πλησίον χωρίου· ἕωσοῦ φθάσωμεν ἐκεῖ, καὶ ἕωσοῦ εὕρωμεν σιδηρᾶν νὰ τὸ διορθώσῃ, ἀπέρασαν σωστὰ τρεῖς ὧραι· τί νὰ γίνῃ; Νὰ πάρω τὸν πλησιέστερον δρόμον διὰ τοῦ δάσους τῆς Κηστενιέφκας, δὲν ἐτόλμησα, καὶ ἔκαμα γῦρον.

— Ποῦ θὰ 'πῇ, διέκοψεν εἰπὼν ὁ Τρογεκούρωφ, δὲν εἶσαι ἀπὸ τοὺς γενναίους· τί ἐφοβήθης;

— Πῶς τί ἐφοβήθηκα; ἐλησμονήσατε τὸν Δουβρόφσκην; παράξενον εἶνε νὰ πέσῃς εἰς τὰ χέρια του; αὐτὸς κανένα δὲν ἀφίνει, ἐμένα μάλιστα καὶ τὸ δέρμα ἐμπορεῖ νὰ μοῦ βγάλῃ.

— Καὶ διατί δὰ αὐτὴ ἡ διάκρισις;

— Πῶς διατί, σεβαστὲ Κύριλλε Πετρόβιτζ; καὶ ἡ δίκη τοῦ μακαρίτου Δουβρόφσκη; δὲν ἐμαρτύρησα ἐγώ, διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, δηλαδὴ κατὰ συνείδησιν, ὅτι οἱ Δουβρόφσκαι κατέχουν τὴν Κηστενιέφκαν χωρὶς κανένα δικαίωμα καὶ μόνον ἀπὸ ἰδικήν σας συγκατάβασιν, δὲν εἶπε δὲ ὁ μακαρίτης (ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ) ὅτι θὰ μὲ διώρθωνε ὅπως ἤξευρε; τώρα ὁ υἱός πιθανὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ πατρός του. Διὰ τὴν ὥραν, ὁ Θεὸς μ' ἐπροστάτευσε καὶ μόνον μίαν ἀποθήκην μου ἐλήστευσαν, ἐμποροῦν ὅμως νὰ ἔλθουν καὶ εἰς τὴν ἔπαυλιν.

— Ἐκεῖ δὰ πιστεύω νὰ μείνουν εὐχαριστημένοι· τὸ κόκκινον κιβώτιον βέβαια εἶνε γεμάτον.

— Ἄσχημα, σεβαστὲ Κύριλλε Πετρόβιτζ· ἦτον γεμάτον ἀλλὰ τώρα ἄδειασε.

— Ψεύματα μὴ λέγεις, Σπίτζιν. Σᾶς ξεύρομε πολὺ καλὰ τί εἶνε τὰ ἔξοδά σου; εἰς τὸ σπίτι σου ζῇς ἄθλια, κανένα δὲν δέχεσαι, τοὺς χωρικούς σου γδύνεις· δηλαδὴ μόνο συνάζεις καὶ τίποτ' ἄλλο.

— Σεῖς πάντα χωρατεύετε, σεβαστὲ Κύριλλε Πετρόβιτζ, ἐψέλλισεν ὁ Σπίτζιν μειδιῶν, ἡμεῖς ὅμως εἴμεθα ἀφανισμένοι. Καὶ ὁ Σπίτζιν ἐπέπεσε κατὰ λιπαροῦ τεμαχίου ἰχθύος ὅπως καλύψῃ δι' αὐτοῦ τὴν πικρίαν τῆς καταποθείσης ἀρχοντικῆς ἀστειότητος. Ὁ Τρογεκούρωφ ἀφήσας αὐτόν, ἀπετάθη πρὸ τὸν νέον ὑπαστυνόμον, πρώτην φορὰν ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ καθήμενον εἰς τὸ ἄλλον ἄκρον τῆς τραπέζης, πλησίον τοῦ διδασκάλου.

— Λοιπόν, κύριε ὑπαστυνόμε, δεῖξέ μας τὴν παλληκαριάν σου, πιάσε μας τὸν Δουβρόφσκην.

Ὁ ὑπαστυνόμος ἐταράχθη, προσέκλινεν, ἐμειδίασεν ἐτραύλισε, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπρόφερε.

— Θὰ προσπαθήσωμεν, ἐξοχώτατε:

— Χμ! θὰ προσπαθήσωμεν· πρὸ πολλοῦ προσπαθεῖτε, ἀλλ' ἕως τώρα τίποτε.

— Ἀληθέστατα, ἐξοχώτατε, ἀπήντησεν ὅλως τεταραγμένος ὁ ὑπαστυνόμος.

— Τουλάχιστον εἶνε εἰλικρινής, εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ. Κρῖμα ὅμως τὸν μακαρίτην Ταρὰς Ἀλεξέϊτζ· ἂν δὲν τὸν ἔχαιαν, θὰ ἦτο μεγάλη ἡσυχία εἰς τὰ περίχωρα. Καὶ τί ἀκούεται διὰ

Digitized by Google

τὸν Δουβρόφσκην; Ποῦ τὸν εἶδαν τὴν τελευταίαν φοράν:

— Εἰς τὸ σπίτι μου, Κύριλλε Πετρόβιτζ, ἠκούσθη βαρεῖα φωνὴ γυναικός· τὴν περασμένην τρίτην ἐγευμάτισε μαζῆ μου.

Πάντων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὴν Ἄνναν Γλόποβαν, χήραν, ἁπλῆν τοὺς τρόπους, ἣν πάντες ἠγάπων διὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ εὔθυμον τοῦ ἤθους. Ὅλοι μετὰ περιεργείας ἡτοιμάσθησαν ν' ἀκούσωσι τὴν διήγησίν της.

[Ἕπεται συνέχεια]

Π. Α. Α.

ΟΙ ΗΓΕΤΑΙ

Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»

Ὁ λόρδος Σαλισβουρὺ εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν homme du jour ἀναμένων ἴσως ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Γλάδστωνα γενόμενος καὶ αὐτὸς «ὁ ἀνὴρ τῆς ψυχολογικῆς στιγμῆς.» Εἶνε ἐκ τῶν συμπαθεστάτων καὶ τῶν μάλιστα ἐμποιούντων ἐντύπωσιν συγχρόνων πολιτικῶν ἀνδρῶν, τοὺς ἀγῶνάς του δὲ πρὸς καταπολέμησιν πασῶν τῶν τάσεων τῆς ἐποχῆς παρακολουθεῖ ἕκαστος μετὰ περιεργίας μετεχούσης πως καὶ σεβασμοῦ. Κατέχεται ὑπὸ εἴδους τινὸς δογκισσωτισμοῦ—ὑπὸ τὴν εὐγενεστέραν τῆς λέξεως σημασίαν—καὶ μάλιστα, δύναταί τις νὰ προσθέσῃ, ὑπὸ ζέσεως ἱπποτικῆς καθιστώσης τὸν μέγαν αὐτὸν τῶν συντηρητικῶν ἡγέτην ἄνδρα παρῳχημένης ἐποχῆς, ἀνδρεῖον ὅμως καὶ τολμηρόν. Ἀδιαλείπτως μάχεται κατὰ τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν, ἂν καὶ γινώσκει κάλλιστα ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ἡττηθῇ, ἀποκτᾷ δ' ὡς ἐκ τούτου τὸ γόητρον μαχητοῦ ἀγωνιζομένου μόνον πρὸς διάσωσιν τῆς ἰδίας τιμῆς. Δηκτικός, δριμύς, ἀγέρωχος, οὐδέποτε συνθηκολογῶν μετὰ τῆς συνειδήσεώς του, μὴ παραδεχόμενος ὅτι ὀφείλει νὰ κολακεύῃ τὰς ἰδέας τῶν συμπολιτῶν του διὰ νὰ ἐφελκύσῃ τὰς ψήφους των, ἦτο καταλληλότατος ὅπως καταστῇ ἡγέτης κόμματος ἀντιστάσεως. Ἀλλὰ πῶς πρέπει νὰ στενοχωρῆται διότι ἡ παλαίστρα εἶνε τόσον περιωρισμένη καὶ διότι εἶνε ἁπλῶς ὁ διευθυντὴς ὁμάδος σκευωρῶν, ἐνῷ ἐκ φύσεως ἐπλάσθη νὰ γείνῃ ὁ ἀρχηγὸς Ἀντεπαναστάσεως! Ἂν δὲν ἐπρόκειτο νὰ παλαίσῃ κατὰ τοῦ ῥιζοσπαστισμοῦ, γυπὸς κατατρώγοντος τὰ σπλάγχνα τοῦ Προμηθέως τούτου, ἐὰν ἡ μοναρχία, πρὸς ἣν ἱερὰν τρέφει πίστιν, οὐδένα ἤθελε διατρέχει κίνδυνον, θὰ ἦτο ὑπουργὸς ἔμφρων καὶ καλοκάγαθος ὑπὸ δεσποτικὴν κυβέρνησιν. Ἡ ἄκρα αὐτοῦ ἀκεραιότης, ἡ περιφρόνησίς του πρὸς πάντα συμβιβασμόν, πρὸς πᾶσαν διαιτησίαν τὸν περιβάλλουσι μὲ ἁπλότητά τινα σχεδὸν κυνικήν. Βλέπει τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἀρνεῖται· καταλαμβάνει ποῖον εἶνε τὸ φάρμακον, ἀλλὰ τὸ ἀπορρίπτει. Προτιμᾷ τὰ πάντα ν' ἀφήσῃ εἰς περίπλοκον θέσιν, παρὰ νὰ ὑποστῇ λύσιν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῶν γεγονότων. Οἱ λόρδοι τὸν χειροκροτοῦσι ὁσάκις αὐστηρῶς μὲν ἀλλὰ δικαίως ἐπικρίνει τι ἢ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ ὑπουργείου, οὗτινος ἀνηλεῶς καταδεικνύει τὰ σφάλματα. Ἀλλ' ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εὑρισκόμενος βεβαίως θὰ διέπραττε χείρονα, αἱ δὲ μεταρρυθμίσεις αἵτινες τυχὸν ἤθελον προσέλθει ἐξ αὐτοῦ δὲν θὰ ἦσαν ἔργα τῶν χειρῶν του, ἀλλὰ θὰ ἐξήρχοντο ἀκέραιαι ἐξ ἐπαναστάσεως ἣν αὐτὸς θὰ προὐκάλει. Συνεχίζει τὰς παραδόσεις τῆς ἐναντιώσεως καὶ τῆς ἀντιζηλείας ἐξ ὧν προέκυψεν ἡ πάλη τοῦ Βελλιγκτῶνος κατὰ τοῦ Γρέη, τοῦ Πὴλ κατὰ τοῦ Ῥῶσσελ, τοῦ Δισραέλη κατὰ τοῦ Γλάδστωνος. Δὲν ὑπάρχει συντηρητικὸς ἄλλος συντηρητικώτερος αὐτοῦ. Ἐχθρὸς πασῶν τῶν τάσεων τῆς νεωτέρας κοινωνίας, ἕτοιμος πάντοτε ν' ἀγωνισθῇ κατ' αὐτῆς, εἶνε ὁ θερμότατος τῶν συνηγόρων τῶν ὑφισταμένων θεσμῶν, οὐχὶ διότι θεωρεῖ αὐτοὺς δικαίους ἢ ὀρθούς, ἀλλ' ἁπλῶς διότι ὑφίστανται καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἀγαπητόν του ἐπιχείρημα. Βαθύνους ἐξεταστὴς τῶν πραγμάτων, φιλοτεχνῶν κομψῶς τὴν φρασεολογίαν του, ἐπιρρωνύων τὸ ὕφος του δι' εὐρείας φιλολογικῆς μαθήσεως, ἐπὶ τοσοῦτον φιλεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰλικρίνειαν, ὥστε κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐκτρέπεται ἐκ τῶν ἐπικτήτων τύπων καὶ κυριευόμενος ὑπὸ τοῦ ὁρμητικοῦ χαρακτῆρός του δὲν δύναται νὰ ἐξευγενίσῃ ἢ νὰ περιστείλῃ τοὺς ὀνειδισμοὺς καὶ τοὺς χλευασμούς του. Ἀποτροπιαζόμενος τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ Ἀγγλία εἶνε μεγάλη διότι ἀντέστη εἰς τὰς ἐπαναστατικὰς ἰδέας, ἀρνεῖται νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὴν πατρίδα αὐτοῦ προεφύλαξεν ἀπὸ τὰς συμφορὰς τῶν νεωτέρων χρόνων οὐχὶ τὸ πεῖσμα ἐν ᾧ ἐννοεῖ αὐτὸς νὰ ἐπιμείνῃ, ἀλλ' αἱ ἐπίκαιροι τῶν προκατόχων του παραχωρήσεις.

Ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου ὁ λόρδος Σαλισβουρὺ εἶνε τέλειος τύπος εὖ ἠγμένου ἀνδρός, λίαν περιζήτητος δὲ εἶνε ἡ αἴθουσα, ἔνθα ὑποδέχεται τοὺς πολιτικοὺς αὐτοῦ φίλους. Καὶ ὑποδέχεται μὲν ἀρκετούς, πάντας ὅμως ἀνήκοντας εἰς ὁμάδα ἐκλελεγμένην παρ' αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀνωτάτης κοινωνικῆς τάξεως. Κέκτηται δύο ἐπαύλεις, τὴν μίαν παρὰ τὴν Διέππην, τὴν ἑτέραν δὲ ἐν Χάτφιλδ, ὅπου ἐνίοτε προσκαλεῖ τοὺς φίλους του εἰς ἀγροτικὰς διασκεδάσεις κατ' ἀπομίμησιν τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας.

Ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων ἡγέται ὑπάρχουσι ὁ Σὶρ Στάφφορδ Νόρθκοτ καὶ ὁ λόρδος Ρανδόλφος Τσῶρτσιλ ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐν τῇ ἀριστερᾷ δὲ πλεῖστα ὅσα μέλη τοῦ παρόντος ὑπουργείου (Γλάδστωνος) καὶ ὁ δημαγωγὸς Τζὼν Βράϊτ, περὶ οὗ ἂν καὶ δὲν εἶνε ἡγέτης ἀνεγνωρισμένος, ἐνταῦθα πρέπει νὰ διαλάβω.

Digitized by Google

Ὁ σὶρ Στάφφορδ Νόρθκωτ εἶνε πολιτευτὴς ἄνευ ἀποχρώσεως, μεγάλην ἔχων γνῶσιν τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐν γένει τύπων καὶ ὑποθέσεων, ἐπιβάλλων τὸν σεβασμὸν εἰς τοὺς ὁμόφρονάς του καὶ τὴν ὑπόληψιν εἰς τοὺς ἀντιπάλους του, ἀλλὰ δὲν ἐξεγείρει ποτὲ τὸν ἐνθουσιασμόν. Εὐσυνείδητος ὤν, ἐκπληροῖ τὰ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ κόμμα καθήκοντα, εὐτυχὴς λογιζόμενος ὁσάκις ταῦτα συμφωνοῦσι μὲ τὰ χρέη του ὡς πολίτου. Ἔχει τὰ προσόντα πολιτικοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὔγλωττος ῥήτωρ· αἱ ἀγορεύσεις του εἶνε ὠχραὶ καὶ ἄτονοι, συνηγορῶν δὲ ζημιοῖ καὶ ἐξασθενίζει καὶ τὴν δικαιοτάτην τῶν ὑποθέσεων. Ἀγνοεῖ νὰ ἐξαγάγῃ ὡς ὁ λόρδος Σαλισβουρὺ εὐγλωττότερον κέρδος ἐκ τῶν περιπετειῶν τῆς συζητήσεως.

Ὁ Σὶρ Στάφφορδ Νόρθκωτ συναισθάνεται κάλλιον παντὸς ἄλλου τὴν ἀνάγκην τοῦ συμβιβασμοῦ. Δὲν εἶνε μέγας ἀνήρ, ἀλλ' εἶνε εὐπατρίδης ἀξιαγάπητος, ἔμφρων, ὀρθὴν κεκτημένος κρίσιν. Τὸ αἴσθημα τῆς τιμῆς ἐξέχει εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις, αἱ δὲ παρ' αὐτοῦ διδόμεναι ὑποσχέσεις εἶνε ἱεραί. Διέπραξε μὲν σφάλματά τινα, ἀλλ' ἐν γένει τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον ὑπῆρξεν ἔντιμον καὶ διακεκριμένον.

Ὁ λόρδος Ρανδόλφος Τσῶρτσιλ ἀνήκει εἰς τὴν περιβόητον οἰκογένειαν τῶν Μαλβορού. Ἐκ πρώτης ὄψεως οὐδεμίαν προξενεῖ ἐντύπωσιν τὸ ἐξωτερικόν του· πλὴν εὐθὺς ὡς ἀρχίσῃ νὰ ὁμιλῇ, σθένος ψυχῆς ἐκδηλοῦται ἐν τοῖς κινήμασί του καὶ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ του. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τετάρτου κόμματος, ὡς ἀποκαλεῖται, πολλὰς ἤδη ἔχει ἐξεγείρει τρικυμίας. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἠχεῖ καταγώδης ὡς βροντή. Ἂν καὶ εἶνε μόλις τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ὁ λόρδος Ρανδόλφος Τσῶρτσιλ φαίνεται κεκτημένος πᾶσαν τὴν πεῖραν ἣν δύναταί τις ν' ἀρυσθῇ ἐκ τῆς εὐτολμίας. Τόσον ἰταμὸς εἶνε περὶ τὸ λέγειν, ὥστε δὲν ἐφοβήθη ἡμέραν τινὰ νὰ φιλονεικήσῃ μετὰ τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας. Ἡ πρὸς τὸ Κοινοβούλιον περιφρόνησίς του εἶνε ἀπότομος μέχρις αὐθαδείας. Ἐνασμενίζω φανταζόμενος αὐτὸν ὡς ἀρχαῖον ἥρωα προσκαλοῦντα τὴν Βουλήν, ἀπειλοῦντα καὶ ὑβρίζοντα αὐτήν.

Ἀποβλέπει εἰς ὁρίζοντας εὐρεῖς, εἶνε δὲ φιλόδοξος ἄνευ ἀλαζονείας. Ἐὰν δὲν κατασυντριβῇ ἐν τῇ πάλῃ, μέλλει νὰ διαδραματίσῃ σπουδαῖον μέρος. Μόνον τὸ εὔθραυστον τῆς ὑγείας του ἐνδέχεται ν' ἀποσπάσῃ αὐτὸν ἐκ τῶν κοινοβουλευτικῶν ἀγώνων. Εἶνε ῥήτωρ παράφορος, ἀλλ' οὐδέποτε χυδαῖος, κέκτηται δὲ πολὺ πνεῦμα ὁσάκις θέλει νὰ τὸ ἐπιδείξῃ· φαιδρὸς καὶ ζωηρὸς σύντροφος, ἐξαίρετος φίλος, φιλόστοργος ἀδελφὸς ὤν, ἀγαπᾶται θερμῶς παρὰ πάντων τῶν περὶ αὐτόν. Ἡ σύζυγός του εἶνε εὐειδεστάτη Ἀμερικανίς.

Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ λόρδου Ρανδόλφου Τσῶρτσιλ ἀρνοῦνται ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς ἀληθῆ πολιτικὸν ἄνδρα, χαρακτηρίζοντες μάλιστα αὐτὸν ὡς ἀντιδραστικόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς κυβερνῶντας πᾶσα ἀντιπολίτευσις ταχέως μεταβάλλεται εἰς ἀντίδρασιν.

Τὸν κατηγοροῦσιν ὅτι ἀντιλέγει εἰς ὅλα, ὅτι εἶνε φατριαστής. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι ἂν ἐνίοτε καθίσταται φορτικὸς ἕνεκα τῶν ὀνειδισμῶν του, διὰ τῆς ἐπιτηδειότητός του, διὰ τῆς ῥητορικῆς μεθόδου του, διὰ τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν συμβουλῶν ἐπισύρει τὴν προσοχήν. Δὲν εἶνε ἀποκλειστικὸς τὸ φρόνημα καὶ πολλάκις ὑπεστήριξε τοὺς ἑαυτοῦ ἀντιπάλους τὸν σὶρ Κάρολον Δίλκε, τὸν κ. Λαβουσὲρ καὶ αὐτὸν τὸν κ. Πάρνελ. Ἄλλως τε ἔχει γνῶσιν πολλὴν τῶν περὶ τῆς Ἰρλανδίας ζητημάτων.

Πρὸ μικροῦ ἐξήγειρε τὸ ζήτημα τῆς αναμορφώσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ὑπουργείων, διατεινόμενος ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν εἶνε φωλεὰ ὀκνηρῶν, τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν καταφύγιον τῶν μηδαμινῶν, τὸ ναυαρχεῖον φυτώριον ἀνικάνων καὶ οἱ ὑπάλληλοι ἐν γένει στρατιὰ ἀναπήρων ὑπὲρ τὸ δέον δαψιλῶς ἀμειβομένων. Θὰ ἐνθυμηθῇ ταῦτα πάντα ὅταν γείνῃ ὑπουργός; διότι ἡ πρόσληψίς του εἰς τὸ πρῶτον σχηματισθησόμενον συντηρητικὸν ὑπουργεῖον θεωρεῖται ἀναπόφευκτος, καί τοι ἀντιπολιτεύεται τὸν λόρδον Σαλισβουρύ.

Ὁ Τζὼν Βράϊτ δὲν εἶνε ἡγέτης ὁμάδος, ἀλλ' εἶνε εἷς ἐκ τῶν μεγίστων ὑποκινητῶν τῆς κοινῆς γνώμης. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Βιρμιγχάμης, κουάκερος τοῦ Λαγκασίαρ καὶ μέγας βιομήχανος, τὸ ἑβδομηκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων νῦν, εἶνε εἷς τῶν μάλιστα ἐνδιαφερόντων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας. Οὐδεὶς ἄλλος ἐσυκοφαντήθη καὶ ἐξυβρίσθη ὅσον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ὡς αὐτὸς ἐκολακεύθη καὶ ἐλατρεύθη. Ὑπῆρξε ταὐτοχρόνως ὁ ἀποδιοπομπαῖος τράγος καὶ τὸ εἴδωλον τῶν συμπολιτῶν του. Τὸ εὐγενὲς καὶ ἐπιβλητικὸν αὐτοῦ ἦθος καὶ ἡ λεόντειος κεφαλὴ του ἐπισύρουσιν ἐπ' αὐτοῦ πάντων τὴν προσοχήν, τὰ κινήματά του εἶνε ζωηρά, ἀποφασιστικά, τὸ βλέμμα του δὲ ὀξύ. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροί του τὸν ἀναγνωρίζουσιν ὡς πολιτικὸν ἄνδρα πρώτης τάξεως. Τὸ βουλευτήριον, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶνε ἐντελῶς κενόν, πληροῦται ἐν τῷ ἅμα ὁσάκις πρόκειται ν' ἀγορεύσῃ. Ἀρχίζει διστάζων, λαλῶν μὲ τόνον συνδιαλέξεως, πλὴν βαθμηδὸν ἐμψυχοῦται, ὡς νὰ παρεφέρετο ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ λόγων. Πρακτικώτατος ὤν, καθιστᾷ καταφανὲς εἰς τοὺς ἄλλους ὅ,τι φαίνεται πρόδηλον εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Εἶνε δεξιὸς καὶ εὔγλωττος ῥήτωρ, ἀμέμπτως λαλῶν. Δὲν πλάττει κενὰς φράσεις, ἡ ἰσχυρὰ δὲ φωνή του, τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ παραστήματός του, ἡ ὀρθὴ ἐκλογὴ τῶν καταλλή-

Digitized by Google

λων λέξεων ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του, ἡ ἐμπειρία αὐτοῦ περὶ τὸ ἐντείνειν βαθμηδὸν τὴν ἐντύπωσιν, ἡ πειστικὴ λογικότης τῆς ἀγορεύσεώς του, ἡ ὀρθοφροσύνη του, τὸ ὑπολανθάνον σατυρικόν του πνεῦμα, ἡ ἀγχίνοιά του καὶ ἡ εὐθυμία τοῦ χαρακτῆρός του, αἱ ὁρμητικαὶ ἐξάψεις τῆς περιφρονήσεως καὶ τῆς ἀγανακτήσεώς του, πάντα ταῦτα τὰ χαρίσματα καθιστῶσιν αὐτὸν ἄνδρα ἐξαιρετικόν, αἰρόμενον ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἰς ὕψος ἀπαραμίλλου ἀξίας. Εἶνε πάντοτε κύριος ἑαυτοῦ καὶ δὲν συνειθίζει νὰ συλῇ τοὺς κλασικοὺς λατίνους συγγραφεῖς ὅπως ἀρυσθῇ ἐξ αὐτῶν ἀχρήστους περικοπάς. Ἂν ἐνίοτε ἀναφέρῃ τοιαύτην τινά, παραλαμβάνει αὐτὴν ἐκ τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας, ἣν κατὰ βάθος γινώσκει. Αἱ ἀγορεύσεις του περιέχουσιν ἀόριστόν τινα γεῦσιν πουριτανισμοῦ. Ἐνίοτε παραφερόμενος πειρᾶται ν' ἀποκρύψῃ τὴν μετριοπάθειάν του ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς βιαιότητος, ἀλλ' ἡ ἐνάργεια τοῦ λογισμοῦ του ἐπαναφέρει αὐτὸν εἰς ἠπιώτερα μέσα. Πεπροικισμένος δι' ἐξαιρέτου ὀξυδερκείας, γόνιμος εἰς τεχνάσματα, ἄν ποτε ἀνελάμβανε νὰ σχηματίσῃ ὑπουργεῖον ἤθελεν εἶναι τοῦτο ὑπουργεῖον διεξαγωγῆς ὑποθέσεων, αἱ δὲ ἀποδιδόμεναι εἰς αὐτὸν ριζοσπαστικαὶ τάσεις θὰ ἐμετριάζοντο ὑπὸ τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ εὐθυκρισίας, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκει πάντοτε τὴν ἁρμόζουσαν εἰς τὴν κατάστασιν λέξιν καὶ τὴν λύσιν πάσης δυσκολίας.

Ὡς ὑπουργὸς ὑπὸ τὸν Γλάδστωνα δὲν διέπρεψε πολύ, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει περιποιεῖ μὲν τιμὴν εἰς τὸ ὑπουργεῖον οὗτινος μετέχει, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ τὸ κυριώτατον αὐτοῦ μέλος. Προσήνεγκον πρὸς αὐτὸν τὸ χαρτοφυλάκιον, διότι ἔχει ἐπιρροὴν καὶ διότι ἐπιβάλλει τὴν γνώμην του εἰς τὴν πολυάριθμον πελατείαν του. Πλεῖστα ἕτερα χαρτοφυλάκια τῷ προσήνεγκον, πλὴν δὲν αἰσθάνεται ὄρεξιν πολλὴν διὰ τὴν ἐξουσίαν. Τινὲς τὸν θεωροῦσιν ὡς δημαγωγὸν καὶ διατείνοντας ὅτι συμπαθεῖ πρὸς τοὺς ἐπαναστατικούς· οὐδὲν τούτου ψευδέστερον. Τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲ τὴν κατάργησιν τῶν περὶ σιτηρῶν νόμων (corn Laws) μὲ τὸν ἐκκλησιαστικὸν φόρον (church rates) καὶ μὲ τὴν ἐν Ἰνδίαις πολιτικήν. Ἠμπόδισε τὸν πρὸς τὴν Ἀμερικὴν πόλεμον κανονίσας διὰ διαιτησίας τὸ ζήτημα τῆς «Ἀλαβάμας.» Εἶνε ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ὑπὸ τὴν Μάγχην σήραγγος.

X*

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνέβησαν ἐν Λονδίνῳ 37 θάνατοι, προελθόντες ἀποκλειστικῶς ἐκ πείνης.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Ἰνδικῇ 1066 ἄνθρωποι ἀπέθανον ἐκ δηγμάτων φαρμακερῶν ὄφεων, καὶ 110 ἐφονεύθησαν ὑπὸ τίγρεων.

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΕΥΤΥΧΙΑ;

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Δὲν ἀρκεῖ ἐν τούτοις νὰ θέσῃ τὰς δυνάμεις του εἰς ἐνέργειαν ὁ ἄνθρωπος ὅπως ᾖ εὐτυχής. Πρέπει νὰ θέσῃ αὐτὰς εἰς ἐνέργειαν ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως, ἢ τοὐλάχιστον τόσον μόνον κώλυμα νὰ αἰσθάνηται ὅσον ἀκριβῶς ἀρκεῖ ὅπως διατηρῇ ἀκμαῖον τὸ συναίσθημα τῆς δραστικότητός του. Ὅταν τὸ δραστικὸν τοῦτο καταπολεμῆται ὑπὸ ἐξωτερικῶν αἰτίων, ἢ ὅταν αἱ διάφοροι τῆς ψυχῆς ἡμῶν δυνάμεις συγκρούωνται πρὸς ἀλλήλας, ἡ ψυχὴ ἀλγεῖ, τὸ δὲ ψυχικὸν τοῦτο ἄλγος, ὅπερ δὲν εἶνε ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἡδονήν, εἶνε ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ ἀληθῆ εὐτυχίαν. Ἡ ἔλλειψις τῆς ὀδύνης, τουτέστιν ἡ ἀνάπαυλα καὶ ἡ εἰρήνη, εἶνε εἰς πάντας τὸ ἀναγκαῖον συμπλήρωμα εὐτυχοῦς βίου. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπιζητοῦσι πάντες ὡς τέρμα τῶν περιπετειῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἐργασίας των. Ἡ εὐτυχία, ἐν τῇ ἀπολύτῳ αὐτῆς ἰδέα, ἀποτελεῖται λοιπὸν ὑπὸ δύο ὅρων· ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς δραστηριότητος, τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὄντος ἡμῶν καθ' ὅλους αὐτοῦ τοὺς βαθμούς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τῆς ἁρμονίας, τῆς ἰσορροπίας τῶν ἠθικῶν ἡμῶν δυνάμεων· εἶνε μίγμα τι ἐνεργείας καὶ ἡσυχίας, κινήσεως καὶ ἀναπαύσεως. Ἀλλ' ἐκ τῶν δύο τούτων ὅρων ὁ δεύτερος, τουτέστιν ἡ εἰρηνικὴ καὶ ἁρμονικὴ θεραπεία ἁπασῶν τῶν ἐν ἡμῖν ἠθικῶν δυνάμεων δὲν εἶνέ τι κατορθωτὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἢ τοὐλάχιστον εἶνε παροδικὴ καὶ λίαν ἀτελής. Κἂν ἔτι ὁ ἄνθρωπος εὕρῃ τὴν ἡσυχίαν ἐν αὐτῷ, θὰ ἴδῃ αὐτὴν καταστρεφομένην ἐκ τῆς συναντήσεως ἐξωτερικῶν αἰτίων. Ἡ τελεία λοιπὸν εὐτυχία εἶνε χίμαιρα ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου· καὶ ἡ μόνη εὐτυχία εἰς ἣν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ν' ἀφορῶμεν εἶνε ἡ ἐν ἀγῶνι κατακτωμένη, ἐν ᾧ ἡ ἐκ τῆς δράσεως χαρὰ εἶνε ὑπερτέρα τῆς ἐκ τῆς ἀναπαύσεως ἡδονῆς καὶ ἐν ᾧ ἀναγκαίως συνυπάρχει καὶ ἡ ὀδύνη. Δυνατὸν μάλιστα, διότι ἡ ὀδύνη εἶνε στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ὄντος ἡμῶν, ὅπως ἀναχθῶμεν εἰς ὑψηλότερον βαθμὸν τελειότητος καὶ εἰς μεγαλειτέραν κατ' ἀκολουθίαν εὐδαιμονίαν, ν' ἀναγκασθῶμεν νὰ ὑπομείνωμεν περισσοτέρας ὀδύνας, ἐκ τούτου δὲ νὰ ὦμεν ταὐτοχρόνως καὶ εὐτυχέστεροι καὶ δυστυχέστεροι. Ἴσως εἶνε ἀπαραίτητον νὰ συμβαίνῃ οὕτω, διότι ἡ δρᾶσις συνεπάγεται πολλάκις τὴν ὀδύνην, καὶ ὅσῳ μᾶλλον μεγαλύνεται ὁ ἄνθρωπος τόσῳ εὐρυτέραν παρέχει ἐπιφάνειαν εἰς τὰς ἐκ τῶν ἔξω προσβολάς.

Σύγχρονός τις φιλόσοφος εἶπεν εὐλόγως:

«Ἀδιάφορον ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶνε δυστυχὴς ἀρκεῖ νὰ εἶνε μέγας·» προσλέγω δὲ ὅτι ἂν ἀνυψωθῇ μέχρι τοῦ μεγαλείου, δὲν εἶνε ἐντελῶς δυστυχής. Διότι τοῦτο ἀκριβῶς τὸ μεγαλεῖον εἶνε

Digitized by Google

εὐτυχία καὶ πηγὴ ἀπολαύσεων. Δύναταί τις μάλιστα νὰ εἴπῃ χωρὶς νὰ φανῇ παραδοξολογῶν ὅτι ἡ δυστυχία ἀποτελεῖ μέρος τῆς εὐτυχίας ἂν μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ θέσωμεν εἰς ἐνέργειαν τὰς μᾶλλον ἐξαιρέτους καὶ εὐγενεστέρας τῶν ψυχικῶν ἡμῶν δυνάμεων. Τίς θ' ἀπέστεργε τὴν τύχην τῶν μεγίστων ἀνδρῶν καὶ ἂν ἔτι ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ ὅσα δυστυχήματα ὑπέστησαν ἐκεῖνοι; Ἂν λοιπὸν διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὴν ὀδύνην, θυσιάζομεν ὅ,τι ἐξαίρετον ἔχομεν ἐν ἡμῖν· ἂν ἀντὶ νὰ δεχθῶμεν τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἀναπόδραστα τραύματα ἀρκούμεθα εἰς τὴν ἡδεῖαν δουλοπρέπειαν τῆς κτηνώδους ζωῆς· ἂν ἀνταλλάσσωμεν ἀντὶ βαναύσων καὶ εὐτελῶν ἀγαθῶν, ἀντὶ τῆς ἀνάνδρου ἡσυχίας, τὰ ἀτελῆ μὲν καὶ δι' ἀγῶνος ἀποκτώμενα, ἀλλ' ἐξαίρετα ἀγαθὰ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας, ἂν θυσιάζωμεν αὐτὴν τὴν ἡδονὴν ἐκ φόβου πρὸς τὴν ὀδύνην, ἂν ἀποφεύγωμεν πᾶσαν κίνησιν ὅπως ἀποφύγωμεν πᾶσαν σύγκρουσιν, ἡ στενὴ αὕτη καὶ ἀνεπαρκὴς εὐτυχία εἶνε εὐτυχία ἁρμόζουσα εἰς λίθον καὶ εἰς πτῶμα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ τῷ ἀνθρώπῳ προσιδιάζουσα· διότι ὁ ἀπαραίτητος ὅρος τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τὸ ζῆν, τὸ δρᾶν.

Ἀληθῶς ὑπάρχει εἶδός τι φιλοσοφίας καλλίστης καὶ εὐγενοῦς, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῶν ἀνθρωπίνων θλίψεων διὰ τῆς ὅσον οἷόν τε μεγαλειτέρας ἀποχῆς ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ βίου καὶ τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν λατρείαν τῆς αἰωνίου ἀληθείας, τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ διττῶς: διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς εὐσεβείας. Ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τούτου προτιμῶμεν τὰ ἀνώτερα ἀγαθὰ τῶν εὐτελεστέρων, δι' ὅπερ ἀπαιτεῖται ἱκανὴ γενναιότης, διότι ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων ἀγαπᾷ τὴν ἡδονὴν καὶ δὲν θυσιάζει αὐτὴν ἄνευ ἀγῶνος· δεύτερον δὲ ὁ θεωρητικὸς βίος ἔχει ἐπίσης τὰς λύπας αὐτοῦ, ὑψηλοτέρας ἀναμφιβόλως καὶ εὐγενεστέρας, ἀλλ' οὐχ ἧττον πικράς. Ἡ ἐπιστήμη ἔχει τὰς ἀμφιβολίας αὐτῆς, τὰς ἀσαφείας, τοὺς δισταγμοὺς αὐτῆς καὶ τὰς τραχύτητας, ἡ δ' εὐσέβεια ἔχει τὰς ἀδυναμίας αὐτῆς καὶ τὰς λιποψυχίας καὶ πρὸ πάντων τοὺς τρόμους της. Τέλος ἐπιλέγω ὅτι ὁ θεωρητικὸς βίος δυνατὸν νὰ μὴ εἶνε ἄξιος ἐπιδοκιμασίας, ὅτε ἀπαλλάσσει ἡμᾶς παντὸς πρὸς τοὺς ἄλλους καθήκοντος, καί, ὅπως τύχῃ τῆς ἡσυχίας τῆς ψυχῆς, ἔστω καὶ ἐν μεγαλοφροσύνῃ, θυσιάζει τὴν φυσικὴν στοργήν, τὰ δυσχερῆ καθήκοντα, καὶ ἐξ ὑπερβαλλούσης ἁγνότητος ἀπομακρύνεται φιλαύτως τοῦ βίου καὶ τοῦ κόσμου ἐφ' οὗ ἔθηκεν ἡμᾶς ὁ Θεός.

Καὶ ἄλλος ὅρος εὐδαιμονίας ὑπάρχει ὃν δὲν πρέπει νὰ παραμελῶμεν· εἶνε δ' οὗτος ἡ διάρκεια. Εὐτυχία μὴ διαρκοῦσα εἶνε ἁπλῶς ὄνειρον τῆς εὐτυχίας, ἀλλὰ δὲν εἶνε αὐτὴ ἡ εὐτυχία. Μήτηρ τις τὸ μειδίαμα μόνον τοῦ τέκνου της ἰδοῦσα καὶ ἀπολέσασα αὐτὸ πρὶν ἀκούσῃ τὴν θελκτικὴν του λαλιάν, ὑπῆρξεν ἆρά γε εὐτυχὴς ἐκ τῆς ἐφημέρου ταύτης ἡδονῆς; Αἱ δραπέτιδες αὗται τῆς εὐτυχίας σκιαὶ προξενοῦσι περισσότερον ἄλγος ἢ εὐχαρίστησιν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ διάρκεια εἶνε σχετική, διότι πάντα ἔχουσι τέλος ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀλλὰ δι' ἕκαστον εἶδος ἀγαθῶν προωρισμένον εἰς τὸν ἄνθρωπον ὑπάρχει φυσική τις διάρκεια, ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ ἥτις εἶνε, ὡς εἰπεῖν, ἡ κανονικὴ αὐτῆς διάρκεια. Οὕτω, ἐπὶ παραδείγματι, δὲν πρέπει νὰ θλιβώμεθα διότι φεύγει ἡ νεότης, ἢ διότι μαραίνεται ἡ καλλονή, ἂν καὶ ἡ μὲν καὶ ἡ δὲ διήρκεσαν ὅσον ἔπρεπε κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως· ἀλλ' ἐπιτρέπεται νὰ θρηνήσωμεν νεότητα προώρως ἐξαφανισθεῖσαν, δροσερὰν καλλονὴν ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς ἕνεκα δυστυχήματος ἀπολεσθεῖσαν. Τὸ μέτρον λοιπὸν ἐνταῦθα εἶνε ὁ χρόνος ὃν αὐτὴ ἡ φύσις φαίνεται προορίσασα εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀγαθῶν. Ὡς πρὸς τὰ μὴ ἔχοντα δὲ ὡρισμένην διάρκειαν, οἷα ἡ ἀπόκτησις τοῦ πλούτου ἢ τῆς ἀρετῆς, εἶνε εὐτύχημα ἡ καθ' ὅλον τὸν βίον διατήρησις αὐτῶν καὶ δυστύχημα ἡ πρόωρος ἀπώλεια. Διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι εὐλόγως ἔλεγον ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γινώσκωμεν ἂν τις ἐγένετο εὐτυχής, πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἡ ἔλλειψις τῆς ἀσφαλείας τῆς εὐτυχίας, ἀποδεικνύουσα πρὸς ἄλλοις πόσον ἀτελὴς εἶνε καὶ ἡ μᾶλλον ἐξαίρετος τοῦ ἀνθρώπου εὐτυχία, ἀφ' οὗ μόνον μετὰ τὴν παρέλευσιν αὐτῆς ἐννοοῦμεν ὅτι ὑπῆρξε τελεία. Εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέσον τι ὅπως ἐξασφαλίσῃ ὡς οἷόν τε τὸ μέλλον, προσηλούμενος εἰς τὰ ἧττον φθαρτὰ ἀγαθά, οἷα εἰσὶν ἡ ἐπιστήμη, ἡ σωφροσύνη, ἡ ἀρετή. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν καὶ ταῦτα τ' ἀγαθὰ δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένα ἀβεβαιότητος. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ στερηθῶμεν τοῦ λογικοῦ ἡμῶν, ὅτι δὲν θὰ ὑποπέσωμεν εἰς πειρασμοὺς ὀλεθρίους εἰς τὴν ἀρετὴν ἡμῶν; ἐκτὸς δὲ τούτου, ἀπὸ τὸν μάλιστα σώφρονα βίον δὲν πρέπει νὰ ἐλλείπῃ ἡ καρδία· ἡ δὲ καρδία οὐδέποτε δύναται νὰ ᾖ βεβαία περὶ τῆς αἰωνίας κτήσεως τῶν προσφιλῶν αὐτῇ ἀγαθῶν. Πάντοτε λοιπὸν θὰ μείνῃ μέρος τι ἄγνωστον, καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ μᾶλλον ἀσφαλὴς εὐτυχία θὰ ἔχῃ τὴν ἀτέλειάν της· ὁ σήμερον ζηλούμενος ἄνθρωπος αὔριον δυνατὸν νὰ ᾖ ἀντικείμενον γενικῆς συμπαθείας.

Τέλος ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς εἶνε ἐπίσης εἷς τῶν ὅρων τῆς εὐτυχίας, ἀφ' οὗ ἡ εὐτυχία εἶνε ὡς εἰπεῖν αὐτὴ ἡ ζωή. Κατ' ἀκολουθίαν, ἐν ἰσότητι περὶ τὰ ἄλλα, ὁ μακρότερος βίος εἶνε συγχρόνως καὶ ὁ εὐτυχέστερος· καὶ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς δυστύχημα τὴν πρόωρον κατάπαυσιν τῆς ζωῆς. Προχωρῶ περαιτέρω ἔτι, καὶ λέγω ὅτι ὁ ἄνθρωπος, νοῶν τὴν ἰδέαν διαρκείας ὑπερβαινούσης ἀπείρως τὴν μεγαλειτέραν διάρκειαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, καὶ ἀκουσίως ἔτι

Digitized by Google

συγκρίνει τὴν μίαν πρὸς τὴν ἄλλην, ἐν τῇ συγκρίσει δὲ ταύτῃ βλέπει τὴν μὲν ὡς μικροσκοπικὸν σημεῖον παρὰ τὴν δέ. Ἀλλ' ἕκαστος ἐμφορούμενος τῆς ἰδέας τῆς αἰωνιότητος θεωρεῖ ἀτελῆ πᾶσαν εὐδαιμονίαν πεπερασμένην. Ὅπως ἀπολαύσῃ αὐτῆς πλήρως, δέον νὰ περιορίσῃ τὴν φαντασίαν αὐτοῦ εἰς τὰ ὅρια τοῦ γηΐνου βίου· ἀλλ' ἡ καρδία ἡμῶν καὶ ἡ σκέψις μετάγουσιν ἡμᾶς πρὸς τὴν αἰωνιότητα, ἄλλως τε ὅπως δώσωμεν εἰς τὸν βίον ἡμῶν ὑψηλοτέραν καὶ εὐγενεστέραν σημασίαν πρέπει νὰ ἐνεργῶμεν ὡσεὶ προωρίσθη οὗτος διὰ τὴν αἰωνιότητα. Ἡ ἰδέα λοιπὸν αὕτη ἀναποδράστως παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς, ἀναγκάζουσα νὰ κατανοῶμεν τὴν σμικρότητα τῆς ὑπάρξεώς μας καὶ ἑπομένως θλίβουσα ἡμᾶς. Οὕτω ἡ διάρκεια τοῦ βίου ἡμῶν, ἥτις εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν φυσικὴν ἡμῶν ἰδιοσυστασίαν, δὲν εἶνε καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς σκέψεως ἡμῶν καὶ τῆς ψυχῆς. Ὡς ὀργανικὰ ὄντα ἐζήσαμεν ἱκανῶς ἂν διανύσωμεν τὴν μέσην τοῦ βίου ἡλικίαν, ἀλλ' ὡς νοητικὰ ὄντα συγκρίνοντα τὸ σχετικὸν πρὸς τὸ ἀπόλυτον καὶ ἐννοοῦντα τὴν ἄπειρον αἰωνιότητα ἐζήσαμεν μίαν μόνην ἡμέραν καὶ αἰῶνα ἔτι ζήσαντες, καὶ ἂν ἡ τελευταία ὥρα τοῦ ἐπὶ γῆς βίου ἡμῶν εἶνε συγχρόνως ἡ τελευταία ὥρα τοῦ τελείου ἡμῶν βίου. Οὕτω δὲ τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν δυσαναλόγου οὔσης πρὸς ὅ,τι θεωροῦμεν ὡς εὔλογον διάρκειαν δυνατῆς ὑπάρξεως, τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς εἶνε δυστύχημα· καὶ ἐκ τούτου δ' ἔτι ἡ ἐντελεστέρα εὐτυχία εἶνε σκιὰ εὐτυχίας, ἂν μὴ ἐπιτρέπηται ἡμῖν νὰ νοήσωμέν τι πέραν τοῦ γηΐνου βίου.

Συνάγοντες λοιπὸν πάσας τὰς ῥηθείσας ἰδέας ὁρίζομεν τὴν εὐτυχίαν ὡς «τὴν ἁρμονικὴν καὶ διαρκῆ ἀνάπτυξιν πασῶν ἡμῶν τῶν δυνάμεων ἐν τῇ μᾶλλον ὑπερόχῳ αὐτῶν ἐνεργείᾳ».

Paul Janet.

K*

ΓΕΩΠΟΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ὅτι ἡ γεωργία ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν μήτηρ καὶ τροφὸς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀέναος πάσης οἰκονομικῆς εὐεξίας πηγή, εἶνε γνωστὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς μὴ ἐπεξελθόντας τὰ ἔπη τοῦ Ἀσκραίου ἀοιδοῦ καὶ τὸν «Οἰκονομικὸν» τοῦ Ξενοφῶντος, ἵνα μηδὲν εἴπωμεν περὶ τῶν «Γεωπονικῶν» τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Ὁ Καβοὺρ καὶ ὁ Βίσμαρκ, πρὶν πρωταγωνιστήσωσιν ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ τῇ διπλωματίᾳ, ηὐδοκίμησαν ἐν τῇ γεωπονικῇ τέχνῃ, ἀμφότεροι δὲ ὁμολογοῦσιν ὅτι ἀδύνατον νὰ ἀποδειχθῇ τις εὐδόκιμος πολιτικὸς πρὶν ἀποδειχθῇ εὐδόκιμος ἀγρονόμος. Καὶ ἐὰν μὴ εἶναι ὅλως ἀληθές, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ὅλως ἀπίθανον τὸ παρά τινος δημοσιολόγου ἐσχάτως λεχθὲν περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς νοτιοανατολικῆς χερσονήσου. Ἐρωτηθεὶς οὗτος, πότεροι θὰ κατισχύσωσιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, οἱ βραδεῖς καὶ ἀμβλεῖς τὸν νοῦν Βούλγαροι, ἢ οἱ ὀξεῖς τὸ πνεῦμα καὶ «ἔξυπνοι» Ἕλληνες, ἀπεκρίνατο ἀνενδοιάστως *οἱ Βούλγαροι*. Διατί; Διότι ἐν μὲν τῇ Βουλγαρίᾳ οὐδὲ ἐλαχίστη γῆς μοῖρα ὑπάρχει ἀγεώργητος, ἐν ᾧ τῆς Ἑλλάδος ἡ πλείστη κεῖται χέρσος. Σοφώτατα καὶ διδακτικώτατα περὶ γεωργίας παραγγέλματα ἐξήγγειλεν ἑκάστοτε ὁ Καβούρ, καὶ πολιτευόμενος καὶ ἰδιωτεύων. Ἔνια τῶν παραγγελμάτων τούτων παρατιθέμεθα ἐνθάδε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον συνοπτικῶς. «Ἐν τῇ γεωργίᾳ ἐκεῖνος κατ' ἐξοχὴν εὐδοκιμεῖ, ὅστις διέπει καὶ ἐπιβλέπει μόνος τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας». «Ὅτι ἡ ἔλλειψις κεφαλαίων εἶναι ἐκ τῶν κυριωτάτων αἰτιῶν τῆς μικρᾶς ἐπιδόσεως τῆς γεωργίας, γνωστὸν τοῖς πᾶσιν· ἐξετάσατε τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν πασῶν τῶν χωρῶν καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἁπανταχοῦ αἱ γαῖαι εἶναι μείζονος ἢ ἐλάσσονος τιμῆς ἄξιαι ἀναλόγως πρὸς τοὺς ἀποφερομένους καρποὺς καὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν πληθὺν ἢ τὴν ὀλιγότητα τῶν κεφαλαίων». «Πᾶσα ἐπιχείρησις, τείνουσα εἰς ἀλλοίωσιν τῶν παλαιῶν ἐθίμων τῶν γεωργῶν, προσκόπτει συνήθως εἰς τὴν ἀντίπραξιν τοῦ ὑπὸ πολλῶν προλήψεων ταλαιπωρουμένου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ». «Ἡ ἄμεσος ἀνάμιξις τῆς κυβερνήσεως διὰ συστάσεως βραβείων καὶ ἄλλων χορηγιῶν, εἶναι, κατ' ἐμὴν κρίσιν, βλαβερά· πέποιθα ὅτι οἱαδήποτε ἀγρονομικὴ ἐπιχείρησις, τυγχάνουσα τῆς κυβερνητικῆς ἐπικουρίας, ἐμπνέει εἰς τοὺς ἀγρότας ὑποψίαν καὶ δυσπιστίαν, οὐδεμίαν δὲ ἐμποιεῖ αὐτοῖς εὐγενῆ παρόρμησιν. Συντελεστικώτεραι πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας εἶναι αἱ ἀγροτικαὶ ἐκθέσεις, δι' ὧν ἔρχονται πρὸς ἀλλήλους εἰς ἐπικοινωνίαν καὶ συνάφειαν οἱ γεωργοὶ πολλῶν δήμων καὶ ἐπαρχιῶν. Τὸ μέγιστον ἐμπόδιον εἰς τὴν προκοπὴν τῆς γεωπονίας ἀποδοτέον κυρίως εἰς τὴν μόνωσιν αὐτῶν τούτων τῶν γεωργῶν, οἵτινες σπανίως διαμείβουσι πρὸς ἀλλήλους τὰς ἰδίας θεωρίας. Πᾶς ἕκαστος γεωργὸς νομίζει ὅτι ποιεῖται χρῆσιν τῆς ἀρίστης καὶ λυσιτελεστάτης μεθόδου. Οὐδένα πώποτε ἀπήντησα ἀγρονόμον, μὴ ἔχοντα τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι ὁ κράτιστος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀγρονόμων, μὴ κατακρίνοντα δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σφοδρῶς τὸν ἑαυτοῦ γείτονα. Ἡ απομόνωσις αὕτη συνεπάγεται τὴν παραπολὺ βραδεῖαν τῆς γεωργίας πρόοδον· κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ἡ θαυμασία γεωπονικὴ ἐπίδοσις τῶν Ἄγγλων ὀφείλεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς ἁπανταχοῦ τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ἀγροτικὰς ὁμηγύρεις· ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπάρχει ἀπὸ πολλοῦ ἱδρυμένη Γενικὴ Γεωργικὴ Ἑταιρία, ἧς οἱ ἑταῖροι ποιοῦνται ἅπαξ τοῦ ἔτους γενικὴν συνέλευσιν· ἐν πάσῃ βρετανικῇ

Digitized by Google

κώμη ὑπάρχει προσέτι Γεωργικὸς Σύλλογος, ἐπιμελόμενος τῶν ἀγροτικῶν συμφερόντων τῆς οἰκείας περιφερείας». «Τί εἶναι ἡ γεωργία; Εἶναι τέχνη βιομηχανική, οὐχὶ πλέον πολύπλοκος, οὐχὶ πλέον βαθεῖα ἢ ὅσον αἱ ἄλλαι τέχναι· μανθάνεται δὲ αὐτὴ οὐχὶ ἐν τοῖς δημοσίοις παιδευτηρίοις, ἀλλ' ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς σχολαῖς, ἐν αἷς διδάσκεται πρακτικῶς. Ἡ Σκωτία εἶναι ἴσως σήμερον ἡ γεωπονικῶς μᾶλλον ἀνεπτυγμένη χώρα τῆς οἰκουμένης, ἔνθα ἡ ἐπιστημονικὴ ἀγρονομία ἐποιήσατο τὴν μεγίστην ἐπίδοσιν· τεκμήριον δέ, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς κυριωτέραις τῆς Σκωτίας πόλεσι εὕρηνται πάμπολλοι χημικοὶ ἀγρονόμοι, οἵτινες ἀναλύουσι τὸ χῶμα ἐπ' ἀγαθῷ τῶν γεωργῶν—καὶ ὅμως οὐδαμοῦ τῆς Σκωτίας ὑφίσταται δημοσία γεωργικὴ Σχολὴ ὡς ἡ ἡμετέρα ἐν Βεναρίᾳ. Ἡμεῖς χρῄζομεν ἐπὶ πᾶσι πρακτικῶν ἀγρονόμων, νομίζω δὲ ὅτι δὲν δυνάμεθα ἄλλως νὰ κατασταθῶμεν χρήσιμοι πρὸς τὴν ἡμετέραν γεωργίαν. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὁπόση εἶναι ἡ πληθὺς τῶν ἐπιστημονικῶν στοιχειωδῶν γνώσεων, δι' ὧν θὰ ἐφωτίζομεν τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμόν· εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἑπομένως ἐὰν ἔν τισι γυμνασίοις ἐνεκαινίζοντο στοιχειώδη ἐπιστημονικὰ μαθήματα ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν γεωργῶν, λέγων δὲ «στοιχειώδη ἐπιστημονικὰ μαθήματα» ἐννοῶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀγροτικῆς χημείας, τῆς φυτικῆς φυσιολογίας, μετεωρολογίας καὶ ἀγρονομίας. Αἱ γενικαὶ αὗται θεωρητικαὶ γνώσεις θὰ ἐγονιμοποιοῦντο ὕστερον διὰ τῆς ἐμπειρικῆς διδασκαλίας». Καὶ πάλιν: «Πᾶν ἄλλο διανοοῦμαι ἢ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς γεωργίας εἶναι χρῆμα ἀνωφελές· ἀλλ' ἡ γεωργικὴ ἐκπαίδευσις ἀδύνατον νὰ ἀποβῇ τελεία, ἐὰν μὴ ἄρξηται καὶ μὴ συντελεσθῇ ἐν τοῖς ἀγροῖς. Ἡ ἵδρυσις κεντρικοῦ Γεωργικοῦ Συνεδρίου, ἣν ὑφηγοῦνται πολλοὶ τῶν βουλευτῶν, φαίνεταί μοι ἥκιστα λυσιτελής· ἀπ' ἐναντίας ἡ γεωργία θὰ ἐπορίζετο οὐ μικρὰν ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἐλευθέρας συστάσεως ἐπιχωρίων ἐπαρχιακῶν Συλλόγων, οἵτινες, συνερχόμενοι ἐπὶ δεδομένων περιστάσεων εἰς κοινὰς ὁμηγύρεις, θὰ ἠρεύνων πάντα τὰ εἰς τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας ἀναγόμενα ζητήματα.»

Οὐχὶ ἄλλως ἐδίδαξε καὶ διδάσκει περὶ τῆς γεωργίας ὁ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ γερμανικοῦ κράτους. «Οἱ γεωπόνοι (ἔλεγεν ὁ Βίσμαρκ τῷ 1879) ὑπερέχουσιν ἐν γένει τῶν ἄλλων κατοίκων κατὰ τοῦτο ὅτι εἶναι ὑπομενητικοί, καρτερικοί, πιστοὶ εἰς τὸ κράτος καὶ ἐμπεφορημένοι συντηρητικῶν φιλελευθέρων αἰσθημάτων. Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἔχει κατ' ἐξοχὴν τάσιν συντηρητικὴν καὶ διασωστικήν, χορηγεῖ εἰς τὸ κράτος τὴν ἀσφάλειαν τῆς παραγωγικῆς δυνάμεως τοῦ φόρου, ἐν περιπτώσει δὲ κινδύνου, ὁ πληθυσμὸς οὗτος εἶναι ἡ μόνη ἀσφαλὴς πηγή, ἐξ ἧς τὸ κράτος δύναται νὰ πορισθῇ τοὺς ἀναγκαίους πόρους· ἐγὼ σεμνύνομαι ὅτι ἀνήκω εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀγρονόμων». Καὶ βραδύτερον, τῷ 1881, ἔλεγεν ὁ Βίσμαρκ· «Ἡ ἐν ἀγροῖς δίαιτα εἶναι ἧττον δαπανηρά, οἱ δὲ αὐτόθι ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὶ τυγχάνουσιν εὐκολωτέρας βοηθείας καὶ φιλανθρωποτέρας περιθάλψεως. Ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν, ἔνθα ὁ πένης οὐδὲ ἕνα ἴσως γινώσκει ἐκ τῶν ἑκατονταχισχιλίων περὶ αὐτὸν ἀνθρώπων, γινώσκει δὲ μόνον τοὺς ἀψύχους τῶν οἰκιῶν τοίχους καὶ τῶν ὁδῶν τὸ λιθόστρωτον, ἡ τύχη τοῦ ἀθλίου τούτου πλάσματος εἶναι ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ χείρων ἢ ἐν ταῖς ἀγροτικαῖς κώμαις, ὅπου πάντων τὰ πρόσωπα εἶναι ἀλλήλοις γνωστὰ καὶ γνώριμα· ἐν τοῖς ἀγροῖς ἡ ἀστοργία καὶ ἡ ἀναλγησία πρὸς τὰς ταλαιπωρίας καὶ τὰ παθήματα τῶν πτωχῶν εἶναι ὁπωσδήποτε μαλακώτερα ἢ ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι. Τίς ἐξ ὑμῶν, Κύριοι, θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ μείζονα τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονώσεως συναίσθησιν ἢ διατρίβων ἐν πόλει, ἐξ ἑκατονταχισχιλίων κατοίκων, ἔνθα νὰ μὴ ἔχῃ μηδεμίαν πρὸς ζῶσαν ψυχὴν γνωριμίαν; Τοιαύτην τινὰ μόνωσιν δὲν θὰ ᾐσθάνετο οὐδὲ ἐὰν ἐτύγχανεν εὑρισκόμενος μόνος μονώτατος ἐντὸς ἐρήμου καὶ ζοφεροῦ δάσους. Αὐτὸ τοῦτο ἁρμόζει λεγόμενον καὶ περὶ τῶν πτωχῶν τῶν μεγάλων πόλεων.» Ὁ Βίσμαρκ ἀσμενίζει πολλάκις ἐξαίρων τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἀγροίκου βίου, ἐντεῦθεν δὲ ἴσως καὶ ἡ εἰλικρινὴς τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς ἀγροικία, ἥτις ὅμως, σκοπουμένων τῶν φιλογεωργικῶν ἐλατηρίων, σπανίως ἐκτρέπεται εἰς σκαιότητα. Ὁ ἀγρότης εἶναι κατὰ τὸν Βίσμαρκ ἀληθὲς πρότυπον «εὐπειθοῦς, πειθαρχικοῦ καὶ ὑγιοῦς τὸν νοῦν πολίτου.» «Πᾶσα τοῦ κράτους ἡ εὐδαιμονία ἐξήρτηται κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τῆς γεωπονίας. Ὁ ἀγρότης δὲν κατασκευάζει καινουργῆ ἐνδύματα, εἰμὴ ὁσάκις εὐπορῇ χρημάτων· ἔχει δὲ καὶ τὸ μέγα τοῦτο προτέρημα, ὅτι συναρμόζεται πρὸς τὰς περιστάσεις· ἐὰν μὴ περισσεύωσιν αὐτῷ ἱκανὰ χρήματα ἵνα ἀγοράσῃ κρέας, ἀρκεῖται εἰς τὸν τυρόν, ἐὰν ἀπορῇ τυροῦ, λαμβάνει βούτυρον, ἐὰν στερῆται βουτύρου, τρώγει προθύμως καὶ ἀσμένως ξηρὸν ἄρτον, καὶ βαίνει ἐπὶ τὰ πρόσω ὅπως δύναται. Οὐδὲν ἀληθέστερον τῆς παροιμίας «ὅταν ὁ ἀγρότης πλουτῇ, ἅπαντες σὺν αὐτῷ πλουτοῦσι». Τῷ 1884 ἔλαβεν ἀφορμὴν ὁ Βίσμαρκ νὰ ὑποδείξῃ ἔτι ἐμφαντικώτερον τὰ ἐκ τῆς γεωργίας ἀγαθά. «Ἀρχιγραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας καὶ πρόεδρος ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὀλιγωρῶν τῆς γεωργίας καθίσταται ὅλως ἄχρηστος καὶ δέον παραχρῆμα νὰ ἀποπέμπηται. Ἐκ τῶν 45 ἑκατομμυρίων Γερμανῶν, ὑπάρχουσι 25 ἑκατομμύρια ὧν τὰ συμφέροντα προκόπτουσιν ἢ πάσχουσιν ἐκ τῆς ἐπιδόσεως ἢ ἐκ τῶν παθημάτων τῆς γεωργίας. Ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι αἱ δύο μεγάλαι ἀρτηρίαι τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν ὀργανισμοῦ. Ἐὰν μὴ ἐλάμβανον πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν

Digitized by Google

δύο τούτων ζωτικῶν τοῦ κράτους μοχλῶν, θὰ ἡμάρτανον εἰς τὴν ἐμὴν συνείδησιν, θὰ ἐξέπιπτον ἀπέναντι τῆς κοινῆς γνώμης, οὐδὲ θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀπολογηθῶ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Ἐὰν μὴ ἐφρόντιζον ὑπὲρ τῆς γεωργίας, ἡ Βουλὴ δικαίως καὶ εἰκότως θὰ μὲ ἐξεδίωκεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου. Θὰ ὑπελάμβανον τιμήν μου νὰ παραδώσω μαθήματα ἀγρονομίας, οὐδεμίαν δὲ ποιοῦμαι ὑπερβολὴν λέγων ὅτι εἰς οὐδένα βουλευτήν, ἄπειρον τῆς γεωργίας, θὰ ἐπέτρεπον νὰ παρεδρεύῃ ἐνταῦθα. Ἐὰν ὑπῆρχε νόμος, καθ' ὃν οἱ ἐν Πρωσσίᾳ ὑπουργοὶ ὤφειλον νὰ μετέλθωσι τοῦ ἀγρονόμου τὸ ἐπιτήδευμα πρὶν τύχωσι τοῦ ὑπουργικοῦ ἀξιώματος, καὶ καθ' ὃν ὁ πρωθυπουργὸς ἔδει ἐξ ἅπαντος νὰ ἦναι προησκημένος περὶ τὴν ἀγρονομικὴν τέχνην, ὁ νόμος οὗτος, κατ' ἐμέ, οὔτε παράλογος θὰ ἦτο οὔτε ἄδικος.»

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ὁ κόσμος ἐτελείωσε! Τοῦτο τοὐλάχιστον ἐπιστεύετο ἐν Μαδρίτῃ ὅτι ἐπρόκειτο νὰ συμβῇ κατὰ τὴν 24 Ἰουνίου ἐ.ἔ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔμελλεν ὁ ἥλιος ν' ἀνατείλῃ τὴν δευτέραν πρωϊνὴν ὥραν, καὶ οὕτω νὰ ἐπιταχύνῃ τὸν χρόνον τῆς ἐργασίας καὶ τῶν κόπων διὰ τοὺς δυστυχεῖς θνητούς. Ὅπως ἀπολαύσωσι τοῦ θεάματος τούτου συνοιθροίσθησαν πλῆθος τῶν πιστῶν καὶ περιέργων Ἰσπανῶν ἐπὶ ὄρους εὑρισκομένου εἰς τὰ περίχωρα τῆς Μαδρίτης. Καὶ ναὶ μὲν ὁ ἥλιος δὲν ηὐδόκησε ν' ἀλλάξῃ τὰς συνηθείας αὐτοῦ, ἐτάνησαν ὅμως εἰς τὰ νέφη ὅλοι οἱ ἅγιοι τοῦ Παραδείσου, τὸ θαῦμα δὲ τοῦτο κατὰ τὸν ἰσπανικὸν λαὸν εἶναι ἀλάνθαστον τεκμήριον τοῦ προσεχοῦς τέλους τοῦ κόσμου. Τὸν περίπατον τοῦτον ἐπὶ τὰ ὄρη τῆς Μαδρίτης καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἁγίου Πέτρου μεθ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ ἐπηκολούθησαν ἄφθονοι σπονδαὶ ἐν Μαδρίτῃ, ἐκ τούτου δὲ δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἐπρόκειτο πολλῷ πλέον περὶ τῆς δίψης τῶν Ἰσπανῶν ἢ περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου, ὅστις ἔτι καὶ νῦν ὑπάρχει καὶ ἐπὶ πολὺ ἔτι θέλει ὑπάρξῃ, οὐδενὸς τεκμηρίου δεικνύοντος τὴν ἀλλοίωσιν ἢ ἀποσύνθεσιν τῶν στοιχείων αὐτοῦ.

Οὐ μόνον πάντοτε ἐπίστευσεν ὁ κόσμος εἰς τὴν προσεχῆ ἔκλειψιν τῆς γῆς, ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη ὑπῆρξεν μάλιστα ἓν τῶν εὐφορωτέρων θεμάτων τῆς δεισιδαιμονίας τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐπίστευον εἰς γενικὸν ἐμπρησμόν, ὅστις ἤθελε μεταβάλῃ τὸν πλανήτην ἡμῶν εἰς σωρείαν τέφρας· ἦτο δὲ πολὺ δίκαιον μετὰ τὸν κατακλυσμὸν νὰ λάβῃ μέρος καὶ τὸ πῦρ εἰς τὴν τελικὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ κόσμου τούτου. Τὴν ἰδέαν ταύτην τοῦ πυρὸς ἀναπτύσσει καὶ ὁ Ὀβίδιος διηγούμενος τὰς δυστυχίας τοῦ νέου Φαέθωνος τοῦ ὁδηγοῦντος τὴν ἅμαξαν τοῦ Ἡλίου καὶ παρ' ὀλίγον καίοντος τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ, ὅπως δείξῃ αὐτοῖς τὸν ἥλιον ἐκ τοῦ πλησίον. Κατὰ τὸν μεσαίωνα τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἦτο ἐκ τῶν ἰδεῶν τοῦ συρμοῦ, τούτου δὲ ἕνεκεν οἱ πλούσιοι ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ δωρῶσι τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν εἰς τὰς μονάς, πρὸς ἐξιλασμὸν τῶν ἁμαρτιῶν των.

* * *

Ὅτι ὁ κόσμος ποτὲ θὰ τελειώσῃ, τοῦτο πιθανώτατον, λέγοντες δὲ κόσμον ἐννοοῦμεν τὸν ἐπίγειον. Ὁ πλανήτης ἡμῶν οὐδένα ἔχει δικαίωμα νὰ ἐλπίζῃ αἰώνιον ζωὴν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὡς νεκρὸς πλανήτης δύναται νὰ ὑπάρξῃ, πιθανὸν ἐπ' ἄπειρον, οἱ κάτοικοι ὅμως αὐτοῦ ἀναμφιβόλως ἡμέραν τινὰ θὰ ἀφανισθῶσι. Γνωρίζω ὅτι ἡ προφητεία αὕτη πολλοὺς θὰ λυπήσῃ, πρέπει ὅμως οὗτοι νὰ συνειθίσωσι νὰ φαντάζωνται τὴν γῆν ἄνευ κατοίκων, καὶ πρὸ πάντων ἄνευ ἀνθρώπων. Ὅ,τι ἔλαβεν ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος, τὸ ἀνθρώπινον δὲ γένος θὰ ἀφανισθῇ ὡς καὶ τόσα ἄλλα εἴδη, ὁ δὲ ἔμψυχος κόσμος ὁ διαρκῶς μεταμορφούμενος καὶ ἀφανιζόμενος θὰ ἐκλείψῃ ἐντελῶς, θὰ διατηρηθῇ ὅμως τὸ σύμπαν, ὅπερ εἶναι αἰώνιον καὶ ἀτελείωτον. Ἂς ἀναθαρρήσωσιν ἐντούτοις οἱ φιλόζωοι τῶν ἀνθρώπων· πολύς, ἄπειρος, θὰ διέλθῃ ἔτι χρόνος μέχρις οὗ καὶ ὁ τελευταῖος τῶν ἀνθρώπων ἐκλείψῃ· οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐφαντάζοντο τὸ τέλος τοῦ κόσμου μετὰ 36,000 ἐτῶν, οὕτως ὥστε ἐν ἀνέσει δυνάμεθα νὰ περιμένωμεν αὐτό. Ἐξ ἄλλου τοσάκις διεψεύσθησαν μέχρι τοῦδε αἱ διάφοροι προφητεῖαι περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου, ὥστε μικρὰν πρέπει νὰ δίδῃ τις πίστιν εἰς προφητείας καὶ μόνον προφητείας.

* * *

Ἀφ' οὗ ἅπαξ παρεδέχθημεν ὅτι ἡμέραν τινὰ θ' ἀφανισθῶμεν, ἐξετάσωμεν νῦν τὸν τρόπον. Ὅτι τὸ τέλος τῆς γῆς θὰ ἐπέλθῃ διὰ τοῦ πυρός, ὅπως ἐπὶ μακρὸν ἐπιστεύθη, τὸ θεωρῶ ἀπίθανον· ἡ σφαῖρά μας βαθμηδὸν καταψύχεται, ὥστε πολλῷ μεγαλείτεραι πιθανότητες ὑπάρχουσιν νὰ ἀποθάνωμεν παγωμένοι ἢ κεκαυμένοι. Ὑπάρχει ἐν τούτοις τὸ οὐράνιον πῦρ, ὅπερ θὰ ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ τὴν μεγάλην ταύτην ἀποτέφρωσιν, διὰ κομήτου ἀπαντῶντος τὴν γῆν κατὰ τὴν τροχιὰν αὐτοῦ. Ὁ ἐλάχιστος κομήτης ἁπλῶς ἐπιψαύων ἡμᾶς ἤθελεν ἀναπτύξῃ θερμοκρασίαν ἀπίστευτον, μεταβαλὼν δὲ ἡμᾶς εἰς κόνιν ἤθελε διασκορπίσῃ εἰς τὸ ἄπειρον, χωρὶς νὰ μείνῃ οὐδεμία ἐφημερὶς ὅπως διηγηθῇ εἰς τοὺς ἀπογόνους τὴν ἀτυχῆ τῆς γῆς ἱστορίαν. Τὸ τέλος τοῦ κόσμου διὰ κομήτου τινὸς θὰ ἦτο πολὺ εὐάρεστον, τὸ μέσον θὰ ἦτο πρόσφορον, τὸ δὲ θέαμα μεγαλοπρεπές, δυστυχῶς ὅμως ἐπὶ μικρὸν ἠθέλομεν ἀπολαύσῃ αὐτοῦ.

Digitized by Google

Ὡς ἀνωτέρω παρετηρήσαμεν, ὑπάρχουσιν ἐντούτοις πολλαὶ πιθανότητες τὰ πράγματα νὰ λάβωσιν τροπὴν πολὺ βραδυτέραν καὶ δυσαρεστοτέραν, ἐὰν θέλετε, καὶ ὀλιγώτερον μεγαλοπρεπῆ. Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ὁ θάνατος ὁ περιμένων ἡμᾶς θὰ εἶναι ὁ θάνατος τοῦ ἀσθενοῦντος, τοῦ γεγηρακότος, τοῦ ἀσφυκτιῶντος. Πολλὰ ἔχομεν ἤδη τεκμήρια μαρασμοῦ καὶ γήρατος, τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκφυλίζεται, μαραίνεται, ἡ δὲ ζωτικότης αὐτοῦ κατατρίβεται ἐν τῷ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνι. Εἴμεθα λοιπὸν καταδεδικασμένοι εἰς προοδευτικὸν μαρασμόν, τείνοντα νὰ μεταβάλῃ ἡμᾶς εἰς ὄντα μηχανικῶς μόνον κινούμενα. Ἀφ' οὗ δὲ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο καθ' ὃ ἡ ἀνθρωπότης μικρὰν θὰ ἔχῃ πλέον ἀξίαν, θὰ ἐπέλθῃ καὶ τὸ τελευταῖον κτύπημα. Τὰ φυτὰ θ' ἀφανισθῶσι ἀπὸ τῆς σφαίρας ἡμῶν, τὰ τελευταῖα δένδρα θὰ κοπῶσι πρὸς κατασκευὴν τῶν τελευταίων λεωφορείων, τὰ δενδρύλλια καὶ χόρτα θὰ ἀντικαταστήσωσι τοὺς γαιάνθρακας, ἀφ' οὗ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα ἐντελῶς ἐξαντληθῶσι, καὶ ὁ πλανήτης ἡμῶν θὰ καταντήσῃ οὕτως ἐντελῶς φαλακρός, δὲν θὰ εὑρίσκεται δὲ ἐπ' αὐτοῦ οὐδὲ ἄχυρον πρὸς κατασκευὴν σκιαδίων. Ἡ χημικὴ σύνθεσις τῆς ἀτμοσφαίρας θέλει τότε ἐντελῶς ἀλλοιωθῇ· τῶν φυτῶν μὴ ὑπαρχόντων πλέον πρὸς συμπύκνωσιν τοῦ ἀφ' ἡμῶν ἀποβαλλομένου ἄνθρακος, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ θέλει συσσωρευθῇ εἰς τὸν ἀέρα ἐν τοσαύτῃ ποσότητι, ὥστε δὲν θὰ δυνάμεθα πλέον νὰ ἀναπνεύσωμεν καὶ πᾶσα ζωὴ θὰ εἶναι ἀδύνατος. Ὅταν δὲ οἱ μᾶλλον ἀντέχοντες τῶν θνητῶν δαπανήσωσι καὶ τὰ τελευταῖα γραμμάρια τοῦ ὀξυγόνου, θέλουσι πέσῃ καὶ οὗτοι ὅπως μὴ πλέον ἐγερθῶσιν, ἡ δὲ ἀνθρωπότης θέλει παντελῶς ἐκλείψῃ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Θὰ ἠδυνάμεθα, ἐὰν θέλετε, πτεροῦντες ὀλίγον τὴν φαντασίαν νὰ προβῶμεν καὶ περαιτέρω εἰς τὰς ὑποθέσεις ἡμῶν· ἠδυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν γῆν ἐπαναρχίζουσαν τὸν ζωϊκὸν αὐτῆς κύκλον, ἠδυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν νέα δάση ἀναπτυσσόμενα εἰς τὰς ἀπογυμνωθείσας παρ' ἡμῶν ἐρήμους, νέους δὲ ἀνθρώπους γεννωμένους παρὰ τῶν μικροβίων ἀνταποδιδόντων εἰς τοὺς μᾶλλον ἀσπόνδους αὐτῶν ἐχθροὺς καλὸν ἀντὶ κακοῦ καὶ μεταδιδόντων τὴν ζωὴν εἰς μεταγενεστέρους ἡμῶν ἀδελφούς.........

—

Τὸ πῦρ καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ θὰ ἦσαν θάνατος ἐντιμότερος καὶ κολακευτικώτερος τοῦ ἀναιμικοῦ καὶ ἀσφυκτικοῦ θανάτου ὃν ἄνω περιγράφομεν· ὁ θάνατος ὅμως οὗτος εἶναι ὁ φυσικώτερος, καὶ τούτου ἕνεκεν ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν αὐτόν, ἂν καὶ εἰς πολλοὺς θὰ ἀπαρέσῃ· τούτους συμβουλεύομεν νὰ ἐμμείνωσιν εἰς τὰς ἰδέας των καὶ νὰ φαντασθῶσι τὸ τέλος τοῦ κόσμου ὅπως ἂν αὐτοῖς ἀρέσκῃ. Θεωρίας στηρεζομένας ἐπὶ ὑποθέσεων δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιβάλωμεν.

Ἐν Κερκύρᾳ. Ι. Η. Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος διασήμου κλειδοκυμβαλιστοῦ Λὶστ ἀναφέρονται πολλὰ ἀνέκδοτα.

Ὁ Λὶστ δὲν ἦτο μόνον ἔξοχος τεχνίτης ἀλλὰ ἐκέκτητο καὶ πλήρη συναίσθησιν τῆς μουσικῆς μεγαλοφυΐας του. Ῥῶσσος στρατηγός, ἰδὼν ποτε τὸν Λὶστ κεκοσμημένον διὰ πολλῶν παρασήμων, ἠρώτησεν αὐτὸν εἰρωνικῶς ἀντὶ τίνων ὑπηρεσιῶν ἔτυχε τοσούτων διακρίσεων. «Ἐγὼ δὲν ὑπηρετῶ ἀλλ' ἄρχω»—ἀπεκρίνατο ἀγερώχως ὁ τεχνίτης.

Νέον ὄντα καὶ δημοσίας ποιούμενον παραστάσεις ἠρώτησε τὸν Λὶστ τοῦ περιωνύμου ἀρχιγραμματέως πρίγκιπος Μετερνίχου ἡ σύζυγος.— Κύριε Λίστ, πιστεύω ὅτι κάμνετε καλαῖς δουλειαῖς.

— Ὄχι, Κυρία, δὲν κάμνω δουλειαῖς ἀλλὰ μουσικήν, ὑπέλαβεν ὁ κλειδοκυμβαλιστής. Ἄλλως δὲ ἡ πριγκίπισσα Μετερνίχου δὲν διέπρεπεν ἐπὶ ὑπερβολικῇ τρόπων ἀβρότητι· περὶ αὐτῆς ἔλεγεν ὁ σύζυγός της «τὴν ἐνυμφεύθην ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα καὶ νὰ τὴν ἀναθρέψω».

Ἐνίοτε ὅμως ὁ Λὶστ δὲν ἀπέστεργε καὶ τὰ λεπτὰ κολακεύματα. Ὁ Ναπολέων Γ', ὅστις ηὔνοει ἰδιαζόντως τὸν Λίστ, γινομένου ἐν καιρῷ δείπνου λόγου περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος, εἶπε «καὶ ἐμοῦ, Κύριε Λίστ, ὁ βίος διήνυσεν ἤδη ἥμισυν αἰῶνα.»

— Ὄχι, Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ δαιμόνιος κλειδοκυμβαλιστής, ὑμεῖς εἴσθε ὅλος ὁ αἰών.

Ὁ Ναπολέων, ἡδέως ἀκούσας τὸν κολακευτικὸν τοῦτον λόγον, ἔστειλε τῇ ἐπαύριον εἰς τὸν Λὶστ τὸ παράσημον τῶν ταξιαρχῶν τῆς Λεγεῶνος.

Ὁ χρόνος εἶνε θησαυρός, τὸν ὁποῖον ἄλλοι μὲν δαπανῶσιν ἐπ' ἀγαθῷ, ἄλλοι δὲ σπαταλῶσι. Οὐδὲν εἶνε μᾶλλον ἐπονείδιστον γέροντος, ὅστις ὅπως δείξῃ ὅτι ἐπὶ μακρὸν ἔζησεν δὲν φέρει ἄλλας μαρτυρίας ἢ τὴν ἡλικίαν του. (Σενέκας)

Ἡ τιμὴ ἀπαγορεύει πολλάκις πράξεις, τὰς ὁποίας ἐπιτρέπει ὁ νόμος.

Πολλοὶ φιλόσοφοι γράφουσι βιβλία συμβουλεύοντες τοὺς ἄλλους νὰ περιφρονῶσι τὴν δόξαν· καὶ ὅμως αὐτοὶ θέτουσι τὸ ὄνομα των ἐπὶ τῶν βιβλίων αὐτῶν. (Κικέρων)

Οὐδὲν καταδεικνύει ἐμφανέστερον τὸν χαρακτῆρα ἀνθρώπου τινὸς ἢ ὁ τρόπος καθ' ὃν προσφέρεται πρὸς τὰς γυναῖκας.

Ἡ μεταξὺ δύο γυναικῶν ὑφισταμένη φιλία εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνωμοσία κατὰ τρίτης τινός.

(Κὰρρ)

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—529.

Digitized by Google

Ἀριθ. 555 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 17 Αὐγούστου 1886

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν.—Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

— Πρέπει νὰ ἠξεύρητε, ὅτι τρεῖς ἑβδομάδας πρὶν ἔστειλα τὸν ἄνθρωπόν μου εἰς τὸ ταχυδρομεῖον μὲ γράμμα διὰ τὸν Βανιαν μου. Ὄχι ὅτι χαϊδεύω τὸν υἱόν μου, διότι καὶ νὰ ἤθελα δὲν θὰ εἰμποροῦσα, ἀλλά, ξεύρετε, ἕνας ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς πρέπει νὰ ζῇ καθὼς πρέπει, καὶ ἐγὼ ὅ,τι ἔχω τὸ μοιράζω μὲ τὸ παιδί μου. Τοῦ ἔστειλα λοιπὸν 2,000 ῥούβλια, ἂν καὶ συχνὰ ἐσυλλογιζόμουν τὸν Δουβρόφσκην· ἀλλὰ πάλιν ἔλεγα· ἡ πόλις μόνον ἑπτὰ βέρστια ἀπέχει ἀπ' ἐδῶ, ἴσως ὁ Θεὸς δώσῃ καὶ δὲν συμβῇ τίποτε. Ἔξαφνα τὸ βράδυ ἔρχεται ὁ ἄνθρωπός μου κίτρινος, κατασχισμένος καὶ πεζός. Ἐγὼ ὅταν τὸν εἶδα, ἐκατατρόμαξα. — Τί τρέχει; τί ἔπαθες; ἠρώτησα· ἐκεῖνος δέ—Ἄχ! Ἄννα Σάβισνα· κλέφτες μ' ἔγδυσαν καὶ ἐκόντεψε καὶ νὰ μὲ σκοτώσουν. Ὁ ἴδιος ὁ Δουβρόφσκης ἤθελε νὰ μὲ κρεμάσῃ, ἀλλὰ μ' ἐλυπήθηκε καὶ μ' ἄφησε, ἀφοῦ ὅμως μοῦ τὰ πῆρε ὅλα, χρήματα, ἄλογα καὶ ἀμάξι. Ἐγὼ ἔμεινα ὡς νεκρά. Βασιλεῦ οὐράνιε! τί θὰ γείνῃ τώρα ὁ Βάνιας μου; ἀλλὰ τί νὰ κάμω; τοῦ ἔγραψα ἄλλο γράμμα ὅπου τοῦ διηγούμην τὴν ἱστορίαν, καὶ τοῦ ἔστειλα τὴν εὐχήν μου μόνην, χωρὶς κανένα λεπτόν. Ἀπέρασαν δύο ἑβδομάδες. Ἔξαφνα ἐμβαίνει εἰς τὴν αὐλήν μου ἅμαξα, καὶ κάποιος στρατηγὸς ζητεῖ νὰ μὲ ἰδῇ. Τὸν παρακαλῶ νὰ κοπιάσῃ. Ἐμβαίνει τότε μέσα ἄνθρωπος τριανταπέντε ἐτῶν, μελαγχρινός, μαυρομάλλης, μὲ μουστάκι καὶ γενειάδα, ἀπαράλλακτος ὁ Κούλνιεφ ([1]), μοῦ συσταίνεται ὡς φίλος καὶ συστρατιώτης τοῦ μακαρίτου ἀνδρός μου, καὶ ἐπειδή, λέγει, ἀπερνοῦσε, καὶ ἤξευρε ὅτι μένω ἐδῶ, ἠθέλησε νὰ μὲ ἰδῇ. Τὸν ἐφίλευσα μὲ ὅ,τι ἐμπόρεσα, εἴπαμε τὸ ἕνα τὸ ἄλλο, τέλος ἀναφέραμε καὶ διὰ τὸν Δουβρόφσκην. Τότε ἐγὼ τοῦ διηγήθηκα τὸ δυστύχημά μου. Ὁ στρατηγός μου ἐζάρωσε τὰ φρύδια του. -Παράξενο, εἶπε· ἤκουσα ὅτι ὁ Δουβρόφσκης προσβάλλει μόνον γνωστοὺς πλουσίους καὶ πάλιν φέρεται μὲ κάποιαν ἐπιείκειαν, δὲν τοὺς ληστεύει ἐξ ὁλοκλήρου, διὰ φόνον δὲ κανεὶς δὲν τὸν κατηγορεῖ· ἴσως ἐδῶ κρύπτεται καμμία πονηρία. Διατάξετε νὰ ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπός σας. Τὸν ἐφώναξα, ἔρχεται καὶ μόλις βλέπει τὸν στρατηγόν, μένει ὡς ἀπολιθωμένος. — Διηγήσου με, παλληκάρι, τοῦ λέγει, μὲ τί τρόπον ὁ Δουβρόφσκης σ' ἐλήστευσε, καὶ πῶς ἠθέλησε νὰ σὲ κρεμάσῃ; Τὸν ἄνθρωπόν μου ἔπιασε τρόμος καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ στρατηγοῦ.—Ἀφέντη, εἶπε, εἶμαι φταίστης, ἡ ἁμαρτία μ' ἐσκότισε... εἶπα ψέμματα.—Λοιπόν, εἶπεν ὁ στρατηγός, διηγήσου εἰς τὴν κυρίαν σου, πῶς ἔγεινε τὸ πρᾶγμα καὶ ἐγὼ ἀκούω. Ἐκεῖνος δὲν ἠμποροῦσε νὰ συνέλθῃ. — Λέγε λοιπόν, ἐξηκολούθησεν ὁ στρατηγός· ποῦ ἀπήντησες τὸν Δουβρόφσκην;—Κοντὰ 'ς ταῖς δύο πεύκες, ἀφέντη, 'ς ταῖς δύο πεύκες.—Καὶ τί σοῦ εἶπε;— Μὲ 'ρώτησε τίνος εἶμαι, ποῦ πηγαίνω καὶ γιατί.—Ἔπειτα;—Ἔπειτα ἐζήτησε τὸ γράμμα καὶ τὰ χρήματα, καὶ ἐγὼ τοῦ τὰ ἔδωκα.—Κ' ἐκεῖνος;—Ἐκεῖνος... ἔφταισα ἀφέντη.—Τί ἔκαμε λοιπὸν ἐκεῖνος;—Μοῦ ἔδωκεν ὀπίσω τὰ χρήματα καὶ τὸ γράμμα καὶ μοῦ εἶπε· πήγαινε 'ς τὸ καλό, δόσε αὐτὰ εἰς τὴν *πόστα*.—Λοιπόν; — Ἀφέντη, ἔφταισα.—Ἐγώ, φίλε μου, θὰ σὲ διορθώσω, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ στρατηγός. Σεῖς δέ, κυρία, διατάξετε νὰ σκαλίσουν τὸ κιβώτιον τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον μοῦ παραδίδετε καὶ ἐγὼ τὸν δείχνω. Ἀπ' αὐτά, ἐννοεῖται, ἐκατάλαβα ποῖος ἦτον ὁ ἐξοχώτατος· ἦτο περιττὸν νὰ ἐξηγηθῶ μαζῆ του. Οἱ ἁμαξάδες ἔδεσαν τὸν ἔνοχον ἐπάνω εἰς τὸ καθισμα τοῦ ὀχήματος τοῦ στρατηγοῦ· τὰ χρήματα εὑρέθησαν, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐγευμάτισε μαζῆ μου, καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησε μὲ τὸν ἄνθρωπόν μου, τὸν ὁποῖον τὴν ἄλλην ἡμέραν εὕρηκαν εἰς τὸ δάσος δεμένον εἰς ἕνα δένδρον καὶ καταξεσχισμένον.

Πάντες ἠκροῶντο ἐν σιωπῇ τὴν διήγησιν τῆς κυρίας, πρὸ πάντων δὲ αἱ νεάνιδες, πολλαὶ τῶν ὁποίων μυστικῶς ηὔχοντο ὑπὲρ τοῦ Δουβρόφσκη, φανταζόμεναι αὐτὸν ὡς ῥωμαντικὸν ἥρωα, καὶ μάλιστα ἡ δεσποινὶς Τρογεκούρωφ, ζωηρὰ φαντασιοκόπος, ἧς τὸ πνεῦμα κατεῖχον ὁλόκληρον

([1]) Διάσημος ῥῶσσος στρατηγὸς ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Α'. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

αἱ μυστηριώδεις διηγήσεις τῆς μυθιστοριογράφου Ῥέδκλιφ.

— Καὶ λοιπόν, Ἄννα Σάβισνα, σὺ ὑποθέτεις ὅτι ὁ Δουβρόφσκης ἦτον εἰς τὸ σπίτι σου; ἠρώτησεν ὁ Τρογεκούρωφ. Μέγα λάθος ἔχεις. Δὲν ἠξεύρω ποῖος ἦτον αὐτός, ἀλλ' ὄχι βέβαια ὁ Δουβρόφσκης.

— Πῶς ὄχι ὁ Δουβρόφσκης; Καὶ ποῖος ἄλλος εὐγαίνει εἰς τὸν δρόμον καὶ σταματᾷ τοὺς ταξειδιώτας νὰ τοὺς ἐξετάζῃ;

— Δὲν ἠξεύρω, ἀλλὰ βέβαια δὲν ἦτο ὁ Δουβρόφσκης. Ἐγὼ τὸν ἐνθυμοῦμαι παιδί· ἴσως τώρα ἐμαύρισαν τὰ μαλλιά του, ἀλλὰ τότε ἦτον σγουρό, ξανθὸ ἀγοράκι, καὶ ἠξεύρω βέβαια ὅτι ὁ Δουβρόφσκης ἦτο πέντε χρόνια μεγαλείτερος ἀπὸ τὴν Μάσαν μου, ὥστε δὲν εἶναι τριανταπέντε, ἀλλὰ εἰκοσιτριῶν χρόνων περίπου.

— Πολὺ σωστά, ἐξοχώτατε, ἀνέκραξεν ὁ ὑπαστυνόμος· ἐγὼ κρατῶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Βλαδιμήρου Δουβρόφσκη, ὅπου φαίνεται ὅτι εἶνε εἰκοσιτριῶν ἐτῶν.

— Ἆ! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, ἴσα ἴσα διαβάσετε ν' ἀκούσωμεν· δὲν βλάπτει νὰ γνωρίζωμεν τὰ χαρακτηριστικά του, ἂν τυχὸν τὸν ἀπαντήσωμεν, νὰ μὴ μᾶς φύγῃ.

Ὁ ὑπαστυνόμος ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του φύλλον χάρτου ἱκανῶς ῥυπαρόν, τὸ ἀνέπτυξε μετὰ σοβαρότητος καὶ ἀνέγνωσε μὲ φωνὴν κανονάρχου·

«Χαρακτηριστικὰ τοῦ Δουβρόφσκη σύμφωνα μὲ τὰς καταθέσεις τῶν πρώην ἀνθρώπων του: Ἔτη 24, ἀνάστημα μέτριον, πρόσωπον καθαρόν, ἀγένειον, ὀφθαλμοὶ καστανοί, κόμη ξανθή, ῥὶς εὐθεῖα. Ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ ἐλλείπουν.»

— Τίποτε ἄλλο; ἠρώτησεν ὁ Τρογεκούρωφ.

— Τίποτε, ἀπήντησεν ὁ ὑπαστυνόμος διπλώσας τὸν χάρτην.

— Σᾶς συγχαίρω, κύριε ὑπαστυνόμε. Χαρτὶ μιὰ φορά: Μ' αὐτὰ τὰ σημεῖα εὔκολον θὰ σᾶς εἶνε νὰ εὕρῆτε τὸν Δουβρόφσκην! Καὶ τίς δὲν εἶνε μετρίου ἀναστήματος, ξανθός, καὶ δὲν ἔχει καστανὰ 'μάτια καὶ ἴσιαν μύτην; Στοιχηματίζω τρεῖς ὥρας νὰ ὁμιλῇ κανεὶς μὲ τὸν Δουβρόφσκην, καὶ νὰ μὴν εἰξεύρῃ μὲ ποῖον εὑρίσκεται. Νὰ σοῦ 'πῶ· μεγάλα κεφάλια οἱ ἀστυνομικοί.

Ὁ ὑπαστυνόμος ἔκρυψε ταπεινῶς τὴν σημείωσίν του, καὶ σιωπῶν ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ὑπηρέται πολλάκις ἤδη εἶχον περιέλθῃ τὴν τράπεζαν πληροῦντες τὰ ποτήρια τῶν ξένων. Εἶχον ἀνοιχθῇ μερικαὶ φιάλαι ἐντοπίου οἴνου, ἐκληφθέντος ἐπιεικῶς ὡς καμπανίτου· τὰ πρόσωπα ἐγίνοντο ὁλονὲν ἐρυθρότερα, αἱ ὁμιλίαι θορυβωδέστεραι, πλέον ἀσυνάρτητοι καὶ εὐθυμότεραι.

— Ὄχι, ὑπέλαβεν ὁ Τρογεκούρωφ, δὲν θὰ ἰδοῦμεν πλέον ὑπαστυνόμον ὡσὰν τὸν μακαρίτην. Ἐκεῖνος δὲν ἦτο κοιμισμένος· εἶνε λυπηρὸν ὅτι τὸν ἔκαυσαν, ἀλλέως ἐκεῖνος ὅλην τὴν συμμορίαν θὰ τὴν ἔπιανε, καὶ ὁ ἴδιος Δουβρόφσκης δὲν θὰ ἐγλύτωνε. Ὁ Ταρὰς Ἀλεξέϊτζ καὶ χρήματα ἀπὸ αὐτὸν θὰ ἔπαιρνε, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ τὸν ἄφινε· τοιοῦτον εἶχε σύστημα ὁ μακαρίτης. Τώρα τί νὰ γείνῃ; φαίνεται ὅτι ἐγὼ πρέπει νὰ λάβω μέρος, καὶ νὰ καταδιώξω τοὺς λῃστὰς μὲ τοὺς ἀνθρώπους μου. Διὰ πρώτην φορὰν ὁπλίζω εἴκοσι, καὶ μοῦ καθαρίζουν τὴν κλεπτοφωλιάν· εἶνε τόσον γενναῖοι, ὁποῦ καθένας καὶ μὲ ἀρκοῦδα εἱμπορεῖ νὰ μετρηθῇ, ὥστε δὲν θὰ φοβηθοῦν τοὺς λῃστάς.

— Καὶ τί κάμνει ἡ ἀρκοῦδά σας, καλὰ εἶναι; σεβαστὲ Κύριλλε Πετρόβιτζ, ἠρώτησεν ὁ Σπίτζιν, ἐνθυμηθεὶς εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὴν δασύτριχα γνώριμόν του καὶ τινας ἀστειότητας, ὧν ἄλλοτε αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐγένετο θῦμα.

— Ὁ Μίσας σοῦ ἄφησε χρόνους, ἀπήντησεν ὁ Τρογεκούρωφ· ἀπέθανε θάνατον ἔνδοξον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ. Ἰδοὺ ὁ νικητής της· καὶ ἔδειξε τὸν γάλλον διδάσκαλον. Αὐτὸς τὴν ἐπλήρωσε διὰ τὴν ἰδικήν σου... μὲ συμπάθειο... ἐνθυμεῖσαι;

— Πῶς νὰ μὴν ἐνθυμοῦμαι; εἶπεν ὁ Σπίτζιν ξέων τὸ ἰνίον του· πολὺ καλὰ ἐνθυμοῦμαι. Λοιπὸν ὁ Μίσας ἀπέθανε — τὸν λυποῦμαι, μὰ τὸν Θεόν, τὸν λυποῦμαι! τί νόστιμος ποῦ ἦτο! Τοιαύτη ἀρκοῦδα δὲν εὑρίσκεται. Καὶ διατί ὁ *μουσιοὺ* τὴν ἐσκότωσε;

Ὁ Τρογεκούρωφ μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως ἤρχισε νὰ διηγῆται τὸ κατόρθωμα τοῦ Γάλλου του, διότι εἶχε τὴν εὐτυχῆ ἱκανότητα νὰ γαυριᾷ καὶ διὰ τὰ ἀλλότρια κατορθώματα. Οἱ ξένοι ἠκροῶντο προσεκτικοὶ τὴν διήγησιν τοῦ θανάτου τοῦ Μίσα, καὶ μετ' ἐκπλήξεως παρετήρουν τὸν Δεφὸρζ ὅστις, μὴ ὑποπτεύων ὅτι ὡμίλουν περὶ τῆς ἀνδρείας του, ἐκάθητο ἥσυχος εἰς τὴν θέσιν του, ὁμιλῶν περὶ ἠθικῆς εἰς τὸν ζωηρὸν μαθητήν του.

Περατωθέντος τοῦ γεύματος, ὅπερ εἶχε διαρκέσῃ τρεῖς ὥρας, ὁ οἰκοδεσπότης πρῶτος ἀφῆκε τὴν τράπεζαν, πάντες δὲ ἠγέρθησαν κατόπιν του, καὶ μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου τοὺς περιέμενεν ὁ καφές, τὸ χαρτοπαίγνιον καὶ ἡ συνέχεια τῆς κραιπάλης τῆς ἀρξαμένης εἰς τὸ ἑστιατόριον.

Γ'.

Περὶ τὴν ἑβδόμην τῆς ἑσπέρας τινὲς τῶν ξένων ἐπεθύμουν ν' ἀναχωρήσωσιν, ἀλλ' ὁ οἰκοδεσπότης, εὐθυμήσας ἤδη ἐκ τοῦ ποτοῦ, διέταξε νὰ κλεισθῇ ἡ αὐλεία θύρα, καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι μέχρι τῆς ἐπιούσης πρωΐας, εἰς κανένα δὲν θὰ ἐπέτρεπε ν' ἀπέλθῃ. Μετ' ὀλίγον ἠκούσθη παιανίζουσα μουσική, ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἠνοίχθη, καὶ ἤρξατο ὁ χορός. Ὁ οἰκοδεσπότης καὶ οἱ περὶ αὐτόν, κα-

Digitized by Google

θήμενοι εἰς μίαν γωνίαν, ἐξηκολούθουν νὰ πίνωσι, μετ' εὐχαριστήσεως βλέποντες εὐθυμοῦντας τοὺς νέους. Αἱ γραῖαι ἔπαιζον χαρτία. Χορευταί, ὡς πανταχοῦ ὅπου δὲν σταθμεύει καμμία ἴλη οὐλάνων, ἦσαν ὀλιγώτεροι τῶν κυριῶν. Ὅθεν ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄνδρες ἠναγκάσθησαν νὰ συμμεθέξωσι τοῦ χοροῦ. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν διεκρίνετο ὁ διδάσκαλος, ὃν ὅλαι αἱ νέαι ἐξέλεγον εὑρίσκουσαι ὅτι μετ' αὐτοῦ ἐχόρευον ἐλαφρότατα τὸν στρόβιλον. Μετὰ τῆς Μάσας ἐχόρευσε πολλάκις, καὶ αἱ λοιπαὶ νέαι τοὺς ἐθεώρουν σκωπτικῶς. Ἐπὶ τέλους, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ὁ ἀπαυδήσας οἰκοδεσπότης διέκοψε τὸν χορόν, καὶ διατάξας νὰ παρατεθῇ τὸ δεῖπνον, ἀπεσύρθη εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Ἡ ἀπουσία τοῦ Τρογεκούρωφ ἔδωκεν εἰς τὴν συναναστροφὴν πλειοτέραν ἐλευθερίαν καὶ ζωηρότητα· οἱ νέοι ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσωσι τὰς κυρίας, αἱ νεάνιδες ἐγέλων καὶ ἐψιθύριζον ταπεινοφώνως μετὰ τῶν γειτόνων των, αἱ κυρίαι συνωμίλουν μεγάλῃ τῇ φωνῇ, οἱ ἄνδρες ἔπινον, ἐφιλονείκουν καὶ ἐκάγχαζον· ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸ δεῖπνον ἦτο ὑπερμέτρως εὔθυμον, καὶ ἀφῆκε πολλὰς εὐχαρίστους ἀναμνήσεις.

Εἷς μόνος δὲν μετεῖχε τῆς κοινῆς εὐθυμίας, ὁ Σπίτζιν. Ἐκάθητο σκεπτικὸς καὶ σιωπηλός, ἔτρωγεν ἀφῃρημένος, καὶ ἐφαίνετο ὑπερβολικὰ ἀνήσυχος. Αἱ περὶ ληστῶν ὁμιλίαι ἐτάραττον τὴν φαντασίαν του, θέλομεν δὲ ταχέως ἰδῇ ὅτι εἶχεν ἀποχρῶντας λόγους πρὸς τοῦτο.

Ὁ Σπίτζιν ἐπικαλούμενος τὸν Κύριον μάρτυρα τοῦ ὅτι τὸ ἐρυθρὸν κιβώτιον ἦτο κενόν, δὲν ἐψεύδετο καὶ δὲν ἡμάρτησε· τῷόντι ἦτο κενὸν τὸ ἐρυθρὸν κιβώτιον, διότι τὰ ἄλλοτε ἐν αὐτῷ φυλαττόμενα χαρτονομίσματα εἶχον μεταβῇ εἰς μικρὸν δερμάτινον θύλακα, ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τοῦ στήθους ὑπὸ τὸ ὑποκάμισον. Μόνον δι' αὐτῆς τῆς προφυλάξεως ἔπαυον αἱ κατὰ πάντων ὑπόνοιαί του καὶ ὁ ἀδιάλειπτός του φόβος. Τώρα δέ, ἠναγκασμένος νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς ξένην οἰκίαν, ἐφοβεῖτο μὴ ἤθελαν τὸν βάλῃ εἰς κανὲν ἀπόκεντρον δωμάτιον ὅπου εὐκόλως ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσι κλέπται, καὶ ἐζήτει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀσφαλῆ τινα σύντροφον, ὡς τοιοῦτον δ' ἐπὶ τέλους ἐξέλεξε τὸν Δεφόρζ. Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ νέου, τὸ ὁποῖον ἐνέφαινε δύναμιν, καὶ μάλιστα ἡ ἀνδρεία ἣν ἔδειξεν εἰς τὴν συνάντησίν του μετὰ τῆς ἄρκτου, ἣν ὁ Σπίτζιν ἐνθυμεῖτο πάντοτε μετὰ τρόμου, τὸν παρεκίνησαν ν' ἀποφασίσῃ. Ὅθεν μετὰ τὸ γεῦμα ἤρξατο νὰ περιστρέφεται πλησίον τοῦ νέου Γάλλου, λαρυγγίζων καὶ βήχων, ἐπὶ τέλους δὲ ἀποταθεὶς πρὸς αὐτόν·

— Χμ! δὲν γίνεται, κύριε, τῷ εἶπε, νὰ μείνω ἀπόψε εἰς τὸ δωμάτιόν σας, διότι βλέπεις;..

— Que désire monsieur? ἠρώτησεν ὁ Δεφόρζ εὐγενῶς προσκλίνας.

— Ἄχ! τί δυσάρεστο! ἐσύ, κύριε, δὲν ἔμαθες ἀκόμη τὴν γλῶσσάν μας. Je veux moi chez vous coucher, καταλαμβάνεις;

— Monsieur, vous n' avez qu' à ordonner, ἀπήντησεν ὁ Δεφόρζ.

Ὁ Σπίτζιν λίαν εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῶν εἰς τὴν γαλλικὴν γνώσεών του, ἔσπευσεν αὐθωρεὶ νὰ λάβῃ ἀνάλογα μέτρα.

Οἱ ξένοι ἀποχαιρετήσαντες ἀλλήλους, ἀπεσύρθησαν ἕκαστος εἰς τὸν θάλαμόν του, ὁ δὲ Σπίτζιν ἠκολούθησε τὸν Γάλλον εἰς τὸν οἰκίσκον, ὃν οὗτος κατεῖχε. Ἡ νὺξ ἦτο σκοτεινή. Ὁ Δεφόρζ ἐκράτει φανόν, ὁ δὲ Σπίτζιν τὸν ἠκολούθει μὲ ἀρκετὸν θάρρος, θλίβων ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ στήθους τὸν μυστηριώδη θύλακα διὰ νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι ἔχει ἀκόμη τὰ χρήματά του.

Ἅμα ἔφθασαν εἰς τὸν οἰκίσκον, ὁ διδάσκαλος ἥναψε κηρίον, καὶ ἀμφότεροι ἤρχισαν νὰ ἐκδύωνται. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Σπίτζιν περιήρχετο τὸν θάλαμον, ἐξετάζων τὰ κλεῖθρα καὶ τὰ παράθυρα καὶ κινῶν δυσπίστως τὴν κεφαλήν, καθὸ μὴ εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως. Αἱ θύραι ἐκλείοντο μόνον δι' ἑνὸς μοχλοῦ, τὰ δὲ παράθυρα δὲν εἶχον εἰσέτι τὰ διπλᾶ των περιθέματα· καὶ ἐπειράθη μὲν νὰ ἐξηγηθῇ περὶ τούτου μετὰ τοῦ Δεφόρζ, ἀλλ' αἱ εἰς τὴν γαλλικὴν περιωρισμέναι γνώσεις του δὲν τοῦ τὸ ἐπέτρεπον. Ὁ Γάλλος δὲν τὸν ἐνόησε, ὁ δὲ Σπίτζιν ἐβιάσθη νὰ σιωπήσῃ. Αἱ κλίναι των ἦσαν τοποθετημέναι ἡ μία ἀπέναντι τῆς ἄλλης· ἀμφότεροι κατεκλίθησαν καὶ ὁ διδάσκαλος ἔσβεσε τὸ κηρίον, ἀφοῦ τῷ ηὐχήθη καλὴν νύκτα. Μετ' ὀλίγον ἠκούσθησαν οἱ ῥογχασμοί του.

— Ῥοχαλίζει τὸ ζῶον, ὁ Φραντζέζος, διενοήθη ὁ Σπίτζιν, ἐμὲ ὅμως ἀδύνατον νὰ μὲ πάρῃ ὕπνος· μήπως εἶνε πχράξενο νὰ ἐμβοῦν κλέπται ἀπὸ τὰς θύρας ἢ τὰ παράθυρα· αὐτὸ δὲ τὸ ζῶον οὔτε μὲ κανόνια δὲν τὸν ξυπνᾷς. Μουσιού, αἴ μουσιού· ὁ διάβολος νὰ σὲ πάρῃ.

Ὁ Σπίτζιν ἐσιώπησε· ἡ κόπωσις καὶ οἱ καπνοὶ τοῦ οἴνου μικρὸν κατὰ μικρὸν ὑπερίσχυσαν τοῦ φόβου του, καὶ μετ' ὀλίγον βαθὺς ὕπνος τὸν κατέλαβε.

Παράδοξος τῷ ἡτοιμάζετο ἔγερσις. Ἠσθάνετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕπνου ὅτι κάποιος τὸν ἔσυρεν ἐλαφρῶς ἐκ τοῦ περιλαιμίου τοῦ ὑποκαμίσου. Ὁ Σπίτζιν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἰς τὸ ὠχρὸν φῶς φθινοπωρινῆς πρωΐας, εἶδεν ἐνώπιόν του τὸν Δεφόρζ κρατοῦντα εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα πιστόλιον, διὰ τῆς ἄλλης δὲ λύοντα τὸν πολύτιμον θύλακα. Ὁ Σπίτζιν παρ' ὀλίγον ἐλιποθύμει.

— Qu' est ce que c' est, Monsieur, qu' est ce que c' est? ἐπρόφερε μετὰ φωνῆς τρεμούσης.

— Σιωπή, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος εἰς καθαρὰν ῥωσσικὴν γλῶσσαν· σιωπή! ἢ εἶσαι χαμένος. Εἶμαι ὁ Δουβρόφσκης.

Digitized by Google

ΙΑ'.

Ἤδη ζητοῦμεν τὴν ἄδειαν τοῦ ἀναγνώστου νὰ τῷ διευκρινήσωμεν τὰ τελευταῖα τοῦ διηγήματος ἡμῶν συμβεβηκότα δι' ἑτέρων προηγηθέντων, ἅτινα δὲν ἐλάβομεν εἰσέτι καιρὸν νὰ ἱστορήσωμεν.

Εἰς τὸν ταχυδρομικὸν σταθμὸν *** ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐπιστάτου ὃν ἤδη προανεφέραμεν, ἐκάθητο εἰς γωνίαν τινὰ ὁδοιπόρος, μὲ ὕφος ταπεινὸν καὶ ὑπομονητικόν, μαρτυροῦν ἐργάτην τινὰ ἢ ἀλλοδαπόν, τουτέστιν ἄνθρωπον οὐδὲν σημαίνοντα εἰς τὰς ταχυδρομικὰς δημοσίας ὁδούς. Ἡ ἅμαξά του ἵστατο εἰς τὴν αὐλὴν ὅλως ἀπεριποίητος· ἐντὸς αὐτῆς ἔκειτο ἰσχνὸς μάρσιππος, τρανὴ ἀπόδειξις τῆς πενίας τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὁ ὁδοιπόρος, οὔτε φαγητὸν οὔτε ποτὸν ζητήσας, παρετήρει ἐκ διαλειμμάτων διὰ τοῦ παραθύρου, συρίζων ἐνίοτε, πρὸς μεγάλην δυσαρέσκειαν τῆς ἐπιστάτιδος, καθημένης ὄπισθεν σανιδωτοῦ διαφράγματος.

— Ὁ Θεὸς μᾶς ἔστειλε σφυρίχτραν, ἐψιθύριζεν, ἄκουε πῶς σφυρίζει! ποῦ νὰ σκάσῃ ὁ καταραμένος ἄπιστος.

— Καὶ τί; εἶπεν ὁ ἐπιστάτης. Κακὸ εἶνε αὐτό; ἂς σφυρίζῃ.

— Δὲν εἶνε κακό; ἀντέλεξεν ἡ ὠργισμένη σύζυγος· καὶ δὲν ξέρεις τί λένε γι' αὐτό;

— Τί λένε; πῶς τὸ σφύριγμα διώχτει τὰ χρήματα; αἴ! Παχόμοβνα! ἐμεῖς καὶ μὲ σφυριμματιαῖς καὶ χωρὶς αὐταῖς τίποτα δὲν ἔχομε.

— Μὰ στεῖλέ τονε, Σίδωριτζ· τί τονε βαστᾷς; Δός του ἄλογα, καὶ ἂς πάγῃ 'ς τὸ διάβολο.

— Ἂς περιμένῃ, Παχόμοβνα. 'Στὸ σταῦλο ἔχομε μόνο δώδεκα ἄλογα, καὶ τὰ τρία ἀπ' αὐτὰ εἶνε κουρασμένα. Δὲν εἶνε παράξενο νὰ μᾶς ἔρθουνε καλοὶ ταξειδιῶτες, καὶ δὲν θέλω ν' ἀποκριθῶ ἐγὼ γιὰ τὸ Φραντζέζο. Αἴ! δὲν τὸ λέω 'γώ; νά τους, τρέχουν, καὶ τί γρήγορα! νὰ μὴν εἶνε κανένας στρατηγός;

Ἀνοικτὴ ἅμαξα ἐστάθη εἰς τὸ πρόθυρον· θεράπων δὲ πηδήσας ἐκ τοῦ ἑδωλίου του ἤνοιξε τὴν θυρίδα, καὶ μετά τινας στιγμάς, νεανίας φέρων στρατιωτικὸν μανδύαν καὶ λευκὸν πιλίον ἐπὶ κεφαλῆς εἰσῆλθεν εἰς τοῦ ἐπιστάτου, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ὑπηρέτου, ὅστις ἐκράτει μικρὸν κιβώτιον, ὃ καὶ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου.

— Ἄλογα! εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς ἐπιτακτικῶς.

— Εὐθύς! ἀπήντησεν ὁ ἐπιστάτης· παρακαλῶ τὴν ἄδειάν σας.[1])

— Δὲν ἔχω ἄδειαν· πηγαίνω ἀλλοῦ, πλαγίως.. μήπως δὲν μὲ γνωρίζεις;

Ὁ ἐπιστάτης ἔσπευσε νὰ βιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζεύξωσι, ὁ νέος ἤρχισε νὰ περιέρχηται τὸ δωμάτιον, ἔπειτα μεταβὰς εἰς τὸ ἕτερον διαμέρισμα, ἠρώτησε ταπεινοφώνως τὴν σύζυγον τοῦ ἐπιστάτου, ποῖος εἶνε ὁ ὁδοιπόρος.

— Ὁ Θεὸς ξέρει, ἀπήντησεν ἐκείνη· Φραντζέζος φαίνεται· εἶνε τώρα πέντε ὧρες ποῦ περιμένει ἄλογα καὶ ὅλο σφυρίζει. Τὸν ἐβαρέθηκα τὸν καταραμένο.

Ὁ νέος ἀπετάθη πρὸς τὸν ὁδοιπόρον γαλλιστί.

— Καὶ διὰ ποῦ διευθύνεσθε; τὸν ἠρώτησε.

— Διὰ τὴν πλησίον πόλιν, ἀπήντησεν ὁ Γάλλος, ἐκεῖθεν δὲ μεταβαίνω εἰς ἑνὸς κτηματίου, ὅστις μ' ἐμίσθωσεν ὡς διδάσκαλον χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζῃ. Σήμερον ἤλπιζα νὰ φθάσω, ἀλλ' ὁ κ. ἐπιστάτης, φαίνεται, ἀπεφάσισε διαφορετικά.

— Καὶ τίς ἀπὸ τοὺς ἐδῶ κτηματίας σᾶς ἐμίσθωσε;

— Ὁ Τρογεκούρωφ, ἀπήντησεν ὁ Γάλλος.

— Ὁ Τρογεκούρωφ; Καὶ ποῖος εἶναι ὁ Τρογεκούρωφ αὐτός;

— Ma foi, monsieur, ὀλίγα καλὰ ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. Λέγουν ὅτι εἶνε δεσπότης ὑπερήφανος καὶ ἰδιότροπος, σκληρὸς πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν, ὅτι κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ ζήσῃ πλησίον του, ὅτι ὅλοι τρέμουν εἰς τὸ ὄνομά του καὶ ὅτι πρὸς τοὺς διδασκάλους φέρεται περιφρονητικῶς.

— Καλὲ τί λέγετε! καὶ ἀποφασίζετε νὰ ὑπηρετήσητε τοιοῦτο τέρας;

— Τί νὰ κάμω, κύριε ἀξιωματικέ; Μὲ προτείνει καλὸν μισθόν, 3000 ῥούβλια κατ' ἔτος, ἐκτὸς τῆς τροφῆς καὶ τοῦ οἰκήματος. Ἴσως ἐγὼ σταθῶ εὐτυχέστερος ἄλλων. Ἔχω γραῖαν μητέρα, πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ στέλλω τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ μου, μὲ τὰ λοιπὰ δὲ χρήματα, ἐντὸς πέντε ἐτῶν, θὰ συνάξω μικρὸν κεφάλαιον, ἀρκετὸν διὰ τὴν μέλλουσαν ἀνεξαρτησίαν μου, καὶ τότε, bon soir, ἀναχωρῶ διὰ Παρισίους, καὶ κάμνω τὸν ἔμπορον.

Καὶ σᾶς γνωρίζει κανεὶς εἰς τοῦ Τρογεκούρωφ: ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

— Κανείς, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος. Κάποιος φίλος του εἰς Μόσχαν, τοῦ ὁποίου μάγειρος ἦτον εἰς συμπατριώτης μου, μ' ἐσύστησε πρὸς αὐτόν. Πρέπει νὰ εἰξεύρετε ὅτι ἡτοιμαζόμην νὰ γείνω ζαχαροπλάστης, καὶ ὄχι διδάσκαλος· ἀλλὰ μὲ εἶπαν ὅτι εἰς τὸν τόπον σας τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα εἶναι πολὺ συμφερώτερον.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις.—Ἀκούσατε, εἶπε, διακόψας αἴφνης τὸν Γάλλον· τί θὰ ἐλέγατε ἄν, ἀντὶ τοῦ μέλλοντος τὸ ὁποῖον ὀνειρεύεσθε, σᾶς ἐπρότεινα δέκα χιλιάδας ῥούβλια καθαρά, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐπιστρέψητε ἀμέσως εἰς Παρισίους;

Ὁ Γάλλος προσέβλεψεν ἔκπληκτος τὸν ἀξιωματικόν, ἐμειδίασε, καὶ ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Τὰ ἄλογα εἶνε ἕτοιμα! εἶπεν εἰσελθὼν ὁ ἐπιστάτης. Τὸ αὐτὸ ἐπανέλαβε καὶ ὁ ὑπηρέτης.

1) Ταχυδρομικὸν διαβατήριον πρὸς ἀλλαγὴν ἵππων εἰς τοὺς σταθμούς. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

— Ἀμέσως, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικός. Πηγαίνετ' ἔξω μίαν στιγμήν. Ὁ ἐπιστάτης μετὰ τοῦ ὑπηρέτου ἐξῆλθον. Δὲν ἀστιεύομαι, ἐπανέλαβε γαλλιστί· δύναμαι νὰ σᾶς δώσω 10,000 ῥοῦβλια· μὲ χρειάζονται μόνον τὰ ἔγγραφά σας.

Καὶ ταῦτα εἰπών, ἤνοιξε τὸ κιβώτιον, καὶ ἐξήγαγε σωρὸν χαρτονομισμάτων.

Ὁ Γάλλος ἤνοιξεν ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπορῶν τί νὰ ὑποθέσῃ.

— Τὰ ἔγγραφά μου, ἐπανελάμβανε μετ' ἐκπλήξεως. Ἰδοὺ τὰ ἔγγραφά μου.. .ἀλλὰ σεῖς ἀστειεύεσθε, τί σᾶς χρειάζονται τὰ ἔγγραφά μου;

— Τοῦτο δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει. Ἐρωτῶ, συμφωνεῖτε ἢ ὄχι;

Ὁ Γάλλος δυσπιστῶν εἰσέτι, ἔτεινε τὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν νέον ἀξιωματικόν, ὅστις ταχέως τὰ ἐξήτασε.

— Τὸ διαβατήριόν σας... καλά, ἐπιστολὴ συστατική... ἄς ἴδωμεν· μαρτυρικὸν γεννήσεως... ἀξιόλογα. Λοιπόν, ἰδοὺ λάβετε τὰ χρήματά σας, καὶ ἀναχωρήσατε. Χαίρετε.

Ὁ Γάλλος ἵστατο ἀκίνητος. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπανῆλθε.

— Εἶχα λησμονήσῃ τὸ οὐσιωδέστερον· δότε με λόγον τιμῆς ὅτι αὐτὰ θὰ μείνουν μεταξύ μας... τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας.

— Τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ἀπήντησεν ὁ Γάλλος. Ἀλλὰ τὰ ἔγγραφά μου, τί νὰ κάμω χωρὶς αὐτά;

— Εἰς τὴν πρώτην πόλιν εἰδοποιεῖτε, ὅτι σᾶς ἐλήστευσεν ὁ Δουβρόφσκης. Θὰ σᾶς πιστεύσουν, καὶ θὰ σᾶς δώσουν τὰ ἀναγκαῖα μαρτυρικά. Χαίρετε· εὔχομαι νὰ φθάσητε τὸ ταχύτερον εἰς Παρισίους, καὶ νὰ εὕρητε ὑγιαίνουσαν τὴν μητέρα σας.

Ὁ Δουβρόφσκης ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ἐκάθησεν εἰς τὴν ἅμαξαν, καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ ἐπιστάτης παρετήρει ἐκ τοῦ παραθύρου, ὅτε δὲ ἡ ἅμαξα ἀπεμακρύνθη ἐστράφη πρὸς τὴν σύζυγόν του καὶ ἀνεφώνησε·—Παχόμοβνα! ξεύρεις τί; αὐτὸς ἦτον ὁ Δουβρόφσκης.

Ἐκείνη ὥρμησεν εἰς τὸ παράθυρον, ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά· ὁ Δουβρόφσκης εἶχεν ἀπομακρυνθῇ. Τότε ἐπετέθη κατὰ τοῦ συζύγου.—Δὲν φοβᾶσαι Θεό; γιατὶ δὲ μοῦ τὸ 'πες πρῶτα νὰ τὸν ἰδῶ καὶ ἐγώ; τώρα περίμενε νὰ ξαναγυρίσῃ. Ἐντροπή σου, ἀλήθεια κι' ἀλήθεια.

Ὁ Γάλλος ἐν τούτοις ἵστατο ὡς ἀπολιθωθείς. Ἡ μετὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ συμφωνία, τὰ χρήματα—πάντα τῷ ἐφαίνοντο ὡς ὄνειρον. Ἀλλὰ τὰ χαρτονομίσματα ἦσαν εἰς τὸ θυλάκιόν του, εὐγλώττως ἐπικυροῦντα τὴν πραγματικότητα τοῦ παραδόξου συμβεβηκότος. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ μισθώσῃ ἵππους μέχρι τῆς πόλεως, ὅπου καὶ ἔφθασε τὴν νύκτα.

Ὁ Δουβρόφσκης δέ, γενόμενος κύριος τῶν ἐγγράφων τοῦ Γάλλου, ἐπαρουσιάσθη τολμηρῶς, ὡς εἴδομεν ἤδη, πρὸς τὸν Τρογεκούρωφ καὶ ἔμεινε παρ' αὐτῷ ὡς διδάσκαλος. Οἱοιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν οἱ μυστικοὶ σκοποί του—τοῦτο θὰ γνωσθῇ κατόπιν—εἰς τὴν διαγωγήν του οὐδὲν ἐφάνη τὸ ἐπίμεμπτον. Πράγματι, ὀλίγον μὲν ἐφρόντιζε περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ μικροῦ μαθητοῦ του Σάσα, ὃν ἄφινεν ἐλεύθερον ν' ἀτακτῇ καὶ παρ' οὗ δὲν ἐζήτει λόγον διὰ τὰ μαθήματα, ἅτινα τῷ ἐδίδε διὰ τὸν τύπον μόνον, ἐπιμελέστατα ὅμως παρηκολούθει τὰς προόδους τῆς μαθητρίας του εἰς τὴν μουσικήν, καὶ συχνάκις ὁλοκλήρους ὥρας ἐκάθητο μετ' αὐτῆς εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον. Πάντες ἠγάπων τὸν νέον διδάσκαλον· ὁ μὲν Τρογεκούρωφ διὰ τὴν κυνηγετικήν του δεξιότητα, ἡ δὲ θυγάτηρ του διὰ τὸν ἀπεριόριστον ζῆλον καὶ τὴν δουλικὴν αὐτοῦ περιποίησιν, καὶ ὁ μὲν Σάσας διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιείκειαν, οἱ δὲ οἰκεῖοι διὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ ἐλευθέριον αὐτοῦ, ὅπερ κατὰ τὰ φαινόμενα δὲν συνῇδε μὲ τὴν κατάστασίν του. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐφαίνετο ἀφωσιωμένος πρὸς τὴν οἰκογένειαν, ἧς μέλος ἐθεώρει ἤδη ἑαυτόν.

Παρῆλθε σχεδὸν μὴν ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του ὡς διδασκάλου μέχρι τῆς ἀξιοσημειώτου ἑορτῆς, καὶ οὐδεὶς ὑπώπτευεν ὅτι, ὑπὸ τὸν σεμνὸν νεανίαν ἐκρύπτετο ὁ τρομερὸς ληστής, εἰς οὗ τὸ ὄνομα ἔφριττον πάντες οἱ κτηματίαι τῶν περιχώρων. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο, ὁ Δουβρόφσκης δὲν ἀπεμακρύνετο τῆς Ποκρόφσκας, οὐχ ἧττον ὅμως ἡ περὶ τῶν ληστειῶν του φήμη ἐξηκολούθει ὑπάρχουσα, χάρις εἰς τὸ ἐφευρετικὸν πνεῦμα τῶν κατοίκων τῶν περιχώρων· δὲν εἶνε ὅμως ἀπίθανον, ἡ συμμορία του νὰ ἐξηκολούθει ἐνεργοῦσα καὶ ἀπόντος τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς. Τὴν νύκτα ἐκείνην μείνας εἰς τὸν αὐτὸν θάλαμον μετ' ἀνθρώπου, ὃν ἐδικαιοῦτο νὰ θεωρῇ ὡς προσωπικόν του ἐχθρόν, καὶ ὡς ἕνα τῶν πρωταιτίων τῆς καταστροφῆς του, ὁ Δουβρόφσκης δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὸν πειρασμόν. Γνωρίζων τὴν ὕπαρξιν τοῦ χρηματοφόρου θύλακος ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἁρπάσῃ, εἴδομεν δὲ πῶς ἐξέπληξε τὸν πτωχὸν Σπίτζιν διὰ τῆς ἀπροσδοκήτου μεταμορφώσεώς του ἀπὸ διδασκάλου εἰς ληστήν.

ΙΒ'

Παρῆλθον ἡμέραι τινὲς χωρὶς οὐδὲν νὰ συμβῇ ἀξιοσημείωτον. Ἡ ζωὴ τῶν ἐν Ποκρόφσκᾳ διήρχετο μονοτόνως. Ὁ Τρογεκούρωφ καθεκάστην ἐκυνήγει, ἡ ἀνάγνωσις δέ, ὁ περίπατος καὶ πρὸ πάντων τὰ μαθήματα τῆς μουσικῆς ἦσαν ἡ ἐνασχόλησις τῆς θυγατρός του. Ἤρχιζεν αὐτὴ νὰ ἐννοῇ τὴν ἰδίαν αὐτῆς καρδίαν καὶ ὡμολόγει, μετ' ἀκουσίου πείσματος, ὅτι αὐτὴ δὲν ἦτο ἀπαθὴς εἰς τὰ προτερήματα τοῦ νέου Γάλλου Καὶ οὗτος μέν, οὐδόλως ἐξερχόμενος τῶν

Digitized by Google

ορίων τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς αὐστηρᾶς κοσμιότητος, κατώρθωσε νὰ μὴ ἐξεγείρῃ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὰς ὑπονοίας της, ἡ δὲ νεᾶνις, ἐκ τῆς συνηθείας ἑλκυομένη, ἐδείκνυε πρὸς αὐτὸν ὁσημέραι πλείονα ἐμπιστοσύνην. Μακρὰν τοῦ Δεφόρζ, τὴν κατελάμβανεν ἀνία, παρόντα δὲ ἀδιαλείπτως τὸν ἀπησχόλει ζητοῦσα τὴν γνώμην του περὶ ὅλων, καὶ πάντοτε μετ' αὐτοῦ συμφωνοῦσα. Ἴσως δὲν ἠρᾶτο αὐτοῦ εἰσέτι, ἀλλ' εἰς τὸ πρῶτον ἐμπόδιον, ἢ εἰς αἰφνιδίαν τινὰ τῆς τύχης καταφοράν, τὸ πάθος τῆς καρδίας της θὰ ἐξερρήγνυτο ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ὁρμῇ.

Ἡμέραν τινά, ἐλθοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου τὴν περιέμενεν ὁ διδάσκαλος, ἡ Μαρία Κυρίλλοβνα, μετ' ἐκπλήξεως διέκρινε ταραχήν τινα ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ του προσώπου. Ἀνοίξασα τὸ κλειδοκύμβαλον, ἔψαλεν ἐπ' ὀλίγον, ἀλλ' ὁ Δουβρόφσκης, προφασισθεὶς κεφαλαλγίαν, ἐζήτησε συγγνώμην καὶ διέκοψε τὸ μάθημα, ἐνῷ δὲ ἔκλειε τὸ βιβλίον τῆς μουσικῆς τῇ ἐπέδωκε λάθρα γραμμάτιον. Ἡ νεᾶνις τὸ ἔλαβε, πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἀλλ' αὐτοστιγμεὶ μετενόησεν· ὁ Δουβρόφσκης ὅμως δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ. Ἡ Μάσα εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμόν της, καὶ ἀνοίξασα τὸ γραμμάτιον, ἀνέγνωσε τὰ ἑπόμενα:

«Ἔλθετε σήμερον κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν εἰς τὴν σκιάδα, πλησίον τοῦ ῥύακος· πρέπει ἀφεύκτως νὰ σᾶς ὁμιλήσω.»

Ἡ περιέργειά της εἶχεν ἰσχυρῶς ἐξεγερθῆ. Πρὸ πολλοῦ περιέμενεν ἐξομολόγησιν, καὶ ἐπιθυμοῦσα καὶ φοβουμένη αὐτήν. Ἐξ ἑνὸς μὲν θὰ τῇ ἤρεσκε ν' ἀκούσῃ τὴν ἐπιβεβαίωσιν ἐκείνου ὅπερ ὑπώπτευεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ᾐσθάνετο ὅτι δὲν ἥρμοζεν εἰς αὐτὴν ν' ἀκούσῃ ἐρωτικὰς ἐξηγήσεις ἀπὸ ἄνθρωπον ὅστις, ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς του θέσεως, δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ ἐλπίζῃ ὅτι ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ ποτὲ τὴν χεῖρά της. Καὶ ἀπεφάσισε μὲν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν συνέντευξιν, ἀλλὰ δι' ἓν πρᾶγμα ἠπόρει· πῶς ὤφειλε νὰ δεχθῇ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ διδασκάλου· μετ' ἀριστοκρατικῆς ἀγανακτήσεως ἢ μετὰ φιλικῶν νουθεσιῶν, γελῶσα καὶ ἀστειευομένη, ἢ μετ' ἀφώνου ἐνδιαφέροντος; Ἐντούτοις δὲν ἔπαυε παρατηροῦσα τὸ ὡρολόγιον. Ἐπὶ τέλους ἐπῆλθε σκότος, ὁ δὲ Τρογεκούρωφ ἐκάθησε μὲ τοὺς ξένους του εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ χαρτοπαιγνίου. Αἴφνης τὸ τοῦ ἑστιατορίου ὡρολόγιον ἠκούσθη σημαῖνον ἑπτὰ παρὰ τέταρτον, ἡ δὲ νεᾶνις ἐξελθοῦσα ἀθορύβως τῆς οἰκίας, ἔρριψε περὶ αὐτὴν τὸ βλέμμα, καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸν κῆπον.

Ἡ νὺξ ἦτο ζοφερά, ὁ οὐρανὸς ὑπὸ νεφῶν κεκαλυμμένος, δύο δὲ βήματα μακρὰν οὐδὲν διεκρίνετο· ἡ νέα ὅμως ἐβάδιζεν ἐν τῷ σκότει διὰ τῶν γνωστῶν αὐτῇ ἀτραπῶν, καὶ μετ' οὐ πολὺ εὑρέθη εἰς τὴν σκιάδα. Ἐκεῖ ἐστάθη ἵνα ἀναπνεύσῃ, καὶ φανῇ ἐνώπιον τοῦ Δεφόρζ μὲ ὕφος ἀπαθὲς καὶ ἤρεμον. Ἀλλ' ὁ Δεφόρζ ἵστατο ἤδη ἐνώπιόν της.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπε, μετὰ θλιβερᾶς καὶ ἠρέμου φωνῆς, ὅτι ἠκούσατε τὴν παράκλησίν μου· θὰ ἀπηλπιζόμην ἂν δὲν συγκατετίθεσθε.

Ἡ νέα κόρη ἀπήντησε διὰ φράσεως αἰνιγματώδους.

— Ἐλπίζω, εἶπε, ὅτι δὲν θὰ λάβω ἀφορμὴν νὰ μετανοήσω διὰ τὴν ἐπιείκειάν μου.

Ἐκεῖνος ἐσίγα, καὶ ἐφαίνετο ζητῶν νὰ ὁπλισθῇ μὲ θάρρος.

— Αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦν... ὀφείλω νὰ σᾶς ἀφήσω, εἶπεν ἐπὶ τέλους· ἴσως μετ' οὐ πολὺ μάθετε... ἀλλὰ πρὶν χωρισθῶμεν, ὀφείλω νὰ ἐξηγηθῶ μεθ' ὑμῶν.

Ἡ νεᾶνις οὐδὲν ἀπήντησεν. Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἔβλεπε τὸν πρόλογον τῆς περιμενομένης ἐξομολογήσεως.

— Δὲν εἶμαι ἐκεῖνος ὃν ὑποθέτετε, ἐξηκολούθησε κάτω νεύων· δὲν εἶμαι ὁ Γάλλος Δεφόρζ— εἶμαι ὁ Δουβρόφσκης.

Ἡ νεᾶνις ἔρρηξε κραυγήν.

— Δι' ὄνομα Θεοῦ, μὴ φοβεῖσθε· σεῖς δὲν πρέπει νὰ φοβῆσθε τ' ὄνομά μου. Ναί, ἐγὼ εἶμαι ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος, ὃν ὁ πατήρ σας, στερήσας καὶ τοῦ τελευταίου τεμαχίου ἄρτου ὅπερ εἶχε, ἐδίωξε τῆς πατρικῆς οἰκίας καὶ ἔστειλε νὰ ληστεύῃ εἰς τὰς δημοσίας ὁδούς. Ἀλλὰ οὔτε ὑμεῖς πρέπει νὰ μὲ φοβῆσθε οὔτε ὁ πατήρ σας. Τετέλεσται... τῷ ἐσυγχώρησα· ὑμεῖς τὸν ἐσώσατε. Ὤφειλα ν' ἀρχίσω τὸ αἱματηρὸν ἔργον μου, κατ' ἐκείνου πρῶτον ἐπιτιθέμενος. Περιεφερόμην περὶ τὴν οἰκίαν του, καὶ εἶχα ἤδη ὁρίσῃ ποῦ νὰ τεθῇ τὸ πῦρ, πόθεν νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν κοιτῶνά του, πῶς νὰ τῷ κλείσω τὴν ὑποχώρησιν· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑμεῖς διήλθατε ἐνώπιόν μου ὡς οὐράνιος ὀπτασία, καὶ ἀμέσως ᾐσθάνθην τὴν καρδίαν μου ἡμερωθεῖσαν. Ἐννόησα ὅτι ἡ οἰκία ἐν ᾗ κατοικεῖτε ὑμεῖς εἶναι ἱερά, ὅτι ὄν, ὅπερ συνδέουσι μεθ' ὑμῶν οἱ δεσμοὶ τοῦ αἵματος, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν κατάραν μου. Τότε ἐγκατέλιπον τὴν ἐκδίκησίν μου, θεωρῶν αὐτὴν ὡς παραφροσύνην. Ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας περιειρχόμην τοὺς κήπους τῆς Ποκρόφσκας, ἐλπίζων νὰ ἴδω μακρόθεν τὴν λευκήν σας ἐσθῆτα. Εἰς τοὺς περιπάτους εἰς οὓς ἀπερισκέπτως ἐξετίθεσθε, ἐγὼ σᾶς παρηκολούθουν, κρυπτόμενος ὄπισθεν τῶν θάμνων, εὐδαίμων μόνον μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι δι' ὑμᾶς κίνδυνος δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ, ὅπου ἐγὼ ἀφανὴς παρίσταμαι. Ἐπὶ τέλους συνεπείᾳ συμβεβηκότος τινὸς εἰσῆλθα εἰς τὸν οἶκόν σας. Αἱ τρεῖς αὗται ἑβδομάδες ἦσαν δι' ἐμὲ ἡμέραι εὐδαιμονίας, ἡ δὲ ἀνάμνησίς των θὰ ἦνε ἡ παρηγορία τῆς οἰκτρᾶς μου ζωῆς... Σήμερον ἔλαβα εἴδησιν ἥτις μὲ ἀναγκάζει ν' ἀφήσω τὰ μέρη ταῦτα.

Digitized by Google

Ἀναχωρῶ σήμερον, αὐτὴν τὴν ὥραν... ὤφειλα ὅμως πρότερον νὰ σᾶς ἀποκαλύψω τὰ πάντα, ἵνα μὴ μὲ καταρᾶσθε, ἵνα μὴ μὲ περιφρονῆτε. Ἐνθυμεῖσθε ἐνίοτε τὸν Δουβρόφσκην, μὴ λησμονεῖτε ὅτι εἶχεν ἄλλον προορισμόν, ὅτι ἡ ψυχή του ἤξευρε νὰ σᾶς ἀγαπᾷ, ὅτι ποτέ....

Αἴφνης ὀξὺς συριγμὸς ἠκούσθη, καὶ ὁ Δουβρόφσκης ἐσίγησε. Ἥρπασε τὴν χεῖρα της ἣν ἔθλιψεν ἐπὶ τῶν φλεγόντων χειλέων του· ὁ συριγμὸς ἐπανελήφθη.—Χαίρετε, εἶπεν ὁ Δουβρόφσκης, μὲ καλοῦν· ἓν λεπτὸν δύναται νὰ μὲ καταστρέψῃ. Ὠπισθοδρόμησε...

Η νεᾶνις ἵστατο ἀκίνητος. Ὁ Δουβρόφσκης ἐπανελθὼν ἔλαβεν ἐκ νέου τὴν χεῖρά της.—Ἄν ποτε σᾶς ἐπέλθῃ δυστύχημα, καὶ ἀπορῆτε πόθεν νὰ ζητήσητε βοήθειαν καὶ προστασίαν, εἰς τοιαύτην περίστασιν ὑπόσχεσθε νὰ ἀποταθῆτε πρὸς ἐμέ, ἀπαιτοῦσα παρ' ἐμοῦ νὰ σᾶς σώσω: ὑπόσχεσθε νὰ μὴ ἀπορρίψητε τὴν ἀφοσίωσίν μου;

Η νέα ἔκλαιε σιωπῶσα. Ὁ συριγμὸς ἠκούσθη καὶ τρίτην φοράν.

— Μὲ καταστρέφετε! ἀνέκραξεν ὁ Δουβρόφσκης. Δὲν σᾶς ἀφίνω πρὶν μ' ἀποκριθῆτε, ὑπόσχεσθε ἢ ὄχι;

— Ὑπόσχομαι! ἐψιθύρισεν ἡ πτωχὴ νεᾶνις.

Συγκεκινημένη ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Δουβρόφσκη συνεντεύξεως, ἡ Μαρία Κυρίλλοβνα ἐπέστρεφεν οἴκαδε, τῇ ἐφάνη δὲ ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν ἦτο συνηγμένος πολὺς κόσμος. Παρὰ τὸ πρόθυρον ἵστατο ἅμαξα, ἄνθρωποι ἐφαίνοντο τρέχοντες τῇδε κἀκεῖσε, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν ὑπῆρχε κίνησις. Ἀκούσασα μακρόθεν τὴν φωνὴν τοῦ πατρός της, ἔσπευσε νὰ εἰσέλθῃ, φοβουμένη μὴ ἤθελε παρατηρηθῇ ἡ ἀπουσία της, καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν συνηντήθη μετὰ τοῦ πατρός της. Οἱ ἐκεῖ εὑρεθέντες ξένοι περιεστοίχιζαν τὸν γνωστόν μας ὑπαστυνόμον, ἀποτείνοντες αὐτῷ διαφόρους ἐρωτήσεις. Ὁ ὑπαστυνόμος, ὁδοιπορικὰ ἐνδύματα φέρων καὶ ὡπλισμένος ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ὀνύχων, ἀπεκρίνετο μὲ ὕφος μυστηριῶδες καὶ ἀνήσυχον.

— Ποῦ ἦσουν, Μάσα; ἠρώτησεν ὁ Τρογεκούρωφ· ἀπήντησες τὸν κ. Δεφόρζ;

Ἡ Μάσα μόλις ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ ἀρνητικῶς.

— Φαντάσου, ἐπανέλαβεν ὁ πατήρ της· ὁ ὑπαστυνόμος ἦλθε νὰ τὸν συλλάβῃ, καὶ μὲ βεβαιώνει ὅτι εἶναι ὁ Δουβρόφσκης.

— Ὅλα τὰ χαρακτηριστικά του, ἐξοχώτατε, εἶπεν εὐσεβάστως ὁ ὑπαστυνόμος.

— Αἴ, ἀδελφέ, ἤξευρεις ποῦ σὲ στέλλω μὲ τὰ χαρακτηριστικά σου: Ἐγὼ τὸν Γάλλον μου δὲν σοῦ τὸν δίδω, ἂν δὲν ἐξετάσω τὴν ὑπόθεσιν ὁ ἴδιος. Πῶς γίνεται νὰ πιστεύσῃ κανεὶς τὸν Σπίτζιν, ἕνα δειλὸν καὶ ἀνόητον: ὠνειρεύθη ὅτι ὁ διδάσκαλος ἤθελε νὰ τὸν ληστεύσῃ. Διατί ἐκεῖνο τὸ πρωὶ δὲν μὲ εἶπε τίποτε;

— Ὁ Γάλλος τὸν εἶχε φοβερίσῃ, ἐξοχώτατε, ἀπήντησεν ὁ ὑπαστυνόμος, καὶ τοῦ ἐπῆρε ὅρκον ὅτι θὰ σιωπήσῃ.

— Ψέμματα, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ Τρογεκούρωφ· ἀμέσως ἐγὼ τὰ ἐξιχνιάζω. Ποῦ εἶνε ὁ διδάσκαλος; ἠρώτησεν εἰσελθόντα τινὰ ὑπηρέτην.

— Πουθενὰ δὲν τὸν 'βρίσκουν, ἀπήντησεν ὁ θεράπων.

— Νὰ τὸν ζητήσουν λοιπόν, ἀνέκραξεν ὁ Τρογεκούρωφ, ἀρχίζων νὰ ὑποπτεύηται. Δεῖξέ με τὰ περίφημα χαρακτηριστικά σου, εἶπε τῷ ὑπαστυνόμῳ ὅστις ἀμέσως ὑπήκουσεν.

— Χμ! εἰκοσιτριῶν ἐτῶν καὶ τὰ λοιπά. Καλά, μόνον ὅτι αὐτὸ δὲν ἀποδείχνει τίποτε. Καὶ ὁ διδάσκαλος; ἠρώτησε.

— Δὲν τὸν εὑρίσκουν, ἀπήντησαν ἐκ νέου.

Ὁ Τρογεκούρωφ ἤρχισε ν' ἀνησυχῇ, ἡ δὲ θυγάτηρ του ἦτο ὡς ἡμιθανής.

— Εἶσαι χλωμή, Μάσα, παρετήρησεν ὁ πατήρ της· σ' ἐφόβισαν:

— Ὄχι, πατέρα, ἀπήντησεν ἐκείνη· ἡ κεφαλή μου πονεῖ.

— Πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου καὶ μὴν ἀνησυχῇς.

Ἡ Μάσα ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν της· ἐκεῖ ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ παρεδόθη εἰς ὑστερικὸν θρῆνον. Αἱ θεραπαινίδες, δραμοῦσαι, τὴν ἐξέδυσαν μετὰ κόπου, μόλις δὲ ἠδυνήθησαν νὰ τὴν πραΰνωσι, ῥαντίσασαι αὐτὴν μὲ ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ διαφόρους μεταχειρισθεῖσαι ἐντρίψεις. Ἐπὶ τέλους τὴν κατέκλιναν, καὶ ἀπεκοιμήθη.

Ὁ Γάλλος ἐντούτοις δὲν εὑρίσκετο. Ὁ Τρογεκούρωφ διέτρεχε τὸ δωμάτιον συρίζων τὸ «*ἡ βροντὴ ἂς ἠχήσῃ τῆς νίκης*». Οἱ ξένοι ἐψιθύριζαν μεταξύ των, ὁ ὑπαστυνόμος ἐφαίνετο ὅτι ἐνεπαίχθη. Ὁ Γάλλος δὲν εὑρέθη, καὶ φαίνεται ὅτι προειδοποιηθείς, εἶχε γείνῃ ἄφαντος, ἀλλ' ὑπὸ τίνος καὶ πῶς; ἰδοὺ τὸ μυστήριον.

Ἦτο ἐνδεκάτη καὶ οὐδεὶς ἐσκέπτετο περὶ ὕπνου. Ἐπὶ τέλους ὁ Τρογεκούρωφ εἶπεν ὀργίλως τῷ ὑπαστυνόμῳ.

— Λοιπὸν τί: δὲν θὰ μένῃς ἐδῶ ὡς αὔριον. τὸ σπίτι μου δὲν εἶναι ξενοδοχεῖον. Δὲν εἶσαι σύ, φίλε, ποῦ θὰ πιάσῃς τὸν Δουβρόφσκην, ἂν ἦνε τῷόντι αὐτός. Πήγαινε 'στὰ ἴδιά σου, καὶ ἄλλοτε νὰ ἦσαι πλέον ἄγρυπνος. Καὶ σεῖς ὅμως εἶνε καιρὸς νὰ φύγετε, ἐξηκολούθησεν ἀποταθεὶς πρὸς τοὺς ξένους. Διατάξετε νὰ ζεύξουν διότι θὰ κοιμηθῶ.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Τρογεκούρωφ ἀπέλυσε τοὺς ξένους του,

[Ἕπεται συνέχεια]

Π. Λ. Δ.

Digitized by Google

Ο ΕΝΕΡΓΟΣ ΒΙΟΣ

Ὁ Πασκὰλ ὀρθῶς εἶπεν ὅτι ἂν προσενέγκωμεν εἰς κυνηγόν τινα τὸν λαγωὸν δι' ὃν θὰ μοχθήσῃ ἡμέραν ὅλην δὲν θὰ τὸν δεχθῇ. Διὰ τούτου ἐσκόπει νὰ μεμφθῇ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀποδεικνύων αὐτὴν ἀντιφάσκουσαν πρὸς ἑαυτήν. Ἀλλ' οὐδεμία ἐνυπάρχει ἀντίφασις. Ἡ ἐκ τῆς θήρας ἡδονὴ δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἀποκτήσεως λαγωοῦ τινος· αὕτη λοιπὸν δὲν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἄλλην. Ἡ ἀληθὴς τοῦ θηρευτοῦ ἡδονὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν δραστηριότητά του, τὰς δυνάμεις του, τὴν ἐπιδεξιότητα του, καὶ νὰ κρατῇ ἄγρυπνον τὸ πνεῦμά του διὰ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐλπίδος. Ἂν χορηγήσητε αὐτῷ τὸ ποθούμενον πρᾶγμα, τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὅπερ δὲν θ' ἀποκτήσῃ διὰ τοῦ κόπου του, οὐδεμίαν θὰ τῷ προξενήσῃ εὐχαρίστησιν.

«Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία, λέγει φιλόσοφός τις, δὲν εἶνε ἡ εὐτυχία ἀνθρώπου ὑπνοῦντος καὶ φυτοζωοῦντος, ἀλλ' ἡ τοῦ ἐγρηγορότος καὶ κινουμένου καὶ δρῶντος καὶ μεταχειριζομένου τὰς δυνάμεις αὐτοῦ πρὸς ὡρισμένον σκοπόν». Ἀναντιρρήτως ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ ἐνυπάρχει καὶ ἀνωφελὴς δρᾶσις, καὶ ἐνέργεια ἄσκοπος καὶ ἄλογος, ἐν ἑνὶ λόγῳ πλημμελὴς δραστηριότης. Ἐνυπάρχει ὁμοίως καὶ ἐνέργεια ἄτακτος,πυρετώδης, ἀνυπόμονος, οὔτε ἀναβολὴν οὔτε ἡσυχίαν ὑπομένουσα. Δὲν εἶνε οὐχ ἧττον ἀληθὲς ὅτι τὸ δρᾷν εἶνε μία τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἓν τῶν ἀποδεικνυόντων τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως αὐτοῦ. Εἰς ὃν οὐ αἱ δυνάμεις εἰσὶν ἀτελεῖς ἡ ἀνάπαυσις δὲν εἶνε τὸ ἀπόλυτον ἀγαθόν· τοὐλάχιστον ἐν τῇ ἡλικίᾳ καθ' ἣν αἱ δυνάμεις εἶνε πλήρεις, καὶ δὲν ζητοῦσι τὴν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ἀποχήν.

Ἡ ἀνάπαυλα,ἡ ἀδράνεια, ἡ νάρκη ἔχουσιν ἀναλογίαν πρὸς τὸν ὕπνον οὗτος δὲ πρὸς τὸν θάνατον. Ἡ δρᾶσις τοῦτο ἐνέχει τὸ καλὸν ὅτι οὐ μόνον ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰς δυνάμεις ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ μετρήσωμεν αὐτὰς πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ὄντων. Ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἰδεῶν, τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ὀνείρων, τὸ διάστημα εἶνε σχεδὸν ἐλεύθερον ἐνώπιόν μας· ἀλλ' ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ ἡ θέλησις ἡμῶν συναντᾷ ἀνὰ πᾶν βῆμα πράγματα ἢ πρόσωπα ἐπιπροσθοῦντα καὶ παρεμποδίζοντα. Ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν κωλυμάτων τούτων οὐχὶ διὰ κτηνώδους βίας ἀλλὰ διὰ λελογισμένης καὶ ἀναλόγου χρήσεως τῆς δραστηριότητος ἡμῶν, καὶ ἡ ἀντίταξις εἰς πᾶν ἐμπόδιον τῆς ἀληθῶς ἁρμοζούσης πρὸς κατανίκησιν αὐτοῦ προσπαθείας εἶνε δυσχερὲς ἔργον, καὶ ὅταν ἐπιτυγχάνῃ, ἐντελῶς ἄξιον θαυμασμοῦ.

—

Οἱ καλούμενοι *θετικοὶ* οἵτινες δεικνύουσιν ἐν γένει πολλὴν περιφρόνησιν πρὸς τοὺς θεωρητικοὺς καὶ τοὺς ὀνειροπόλους θ' ἀνύψουν περισσότερον τὸν ἀγῶνα αὐτῶν ἂν αὐτοὶ οὗτοι ἐνόουν αὐτὸν καλλίτερον. Ἐν γένει καυχῶνται ὅτι πάσας αὐτῶν τὰς ἀπολαύσεις ἐξαρτῶσιν ἀπὸ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν ἅτινα οὐδεμίαν ἔχουσι σταθερότητα καὶ παρέχουσι τὰς ἀηδεστάτας τῶν ἡδονῶν. Ἀλλὰ δὲν βλέπουσιν ὅτι δὲν ἀρέσκονται τόσον εἰς αὐτὰ ὅσον εἰς τὰς προσπαθείας δι' ὧν ἀγωνίζονται ν' ἀποκτήσωσιν ἢ διατηρήσωσιν αὐτά. Ἡ ἀληθὴς αὐτῶν ἀνάγκη εἶνε τὸ δρᾷν, τὸ συνδυάζειν μέσα, τὸ παρασκευάζειν ἀποτελέσματα, τὸ συμβάλλεσθαι μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, ἐκ τούτων δὲ γίνονται ἄξιοι τοῦ ὀνόματος ἄνθρωποι. Ἂν ἐκτιμῶντες τὰ πράγματα κατ' ἀξίαν εἶχον τὴν συναίσθησιν ὅτι ἐν αὐτοῖς ἀγαπῶσι μόνον τὴν ἐργασίαν δι' ἧς τὰ κατέκτησαν, πρὸ πάντων δὲ ἂν μετεχειρίζοντο τὴν δραστηριότητα ταύτην πρὸς κοινὴν καὶ οὐχὶ πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν, τότε ἠδύναντο δικαίως ν' ἀξιῶσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν θεωρητικῶν.

Πράγματι τὸ δραστικὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτε μετακομίζει τὰ προϊόντα τῆς γῆς, τὰ γεννήματα χώρας τινὸς εἰς ἄλλην, μεταποιεῖ ποικιλοτρόπως τὴν ὕλην πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν μας, προφυλάττει ἢ θεραπεύει τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, προστατεύει τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν, ἐφορᾷ τὴν ἀστικὴν ἀσφάλειαν, ἐν ἑνὶ λόγῳ ὅτε ἐκτελεῖ πάσας τὰς λειτουργίας ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁ κοινωνικὸς βίος, δὲν ἔχει μικροτέραν ἀξίαν ἢ ὅτε εἰσδύει εἰς τὰ μυστήρια τοῦ ἀοράτου κόσμου.

Ὁ Πασκὰλ συγχέει λοιπὸν τὴν ἄτακτον δρᾶσιν πρὸς τὴν κανονικὴν καὶ σωτηρίαν ἐνέργειαν ὅταν ἀπαιτῇ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου νὰ παραιτήσῃ πάντα, νὰ μείνῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ μόνον ἑαυτὸν νὰ βλέπῃ. Ὁ Βολταῖρος ἀποκρίνεται εὐλόγως «Αἱ λέξεις αὗται *μόνον ἑαυτὸν νὰ βλέπῃ* δὲν ἀποτελοῦσιν οὐδεμίαν ἔννοιαν. Ὁποῖος ἄνθρωπος εἶνε ὁ οὐδαμῶς δρῶν ἀλλ' ἑαυτὸν ἀκαταπαύστως θεωρῶν; Εἶνε ἀδύνατον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν νὰ μένῃ ἐν τῇ κατὰ φαντασίαν ταύτῃ ἀποναρκώσει· ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ὅπως δρᾷ.. .Τὸ ἀδρανεῖν καὶ μὴ ὑφίστασθαι εἰσὶ συνώνυμα εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὁ Ἰὼβ ὀρθῶς εἶπεν: ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη διὰ νὰ ἐργάζηται ὅπως τὸ πτηνὸν διὰ νὰ πετᾷ· ἀλλὰ τὸ πτηνὸν ἱπτάμενον δυνατὸν νὰ συλληφθῇ ἐν τῇ παγίδι.

Πολλοὶ πολλάκις συνέκριναν τὸν ἐνεργὸν πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον ζητοῦντες νὰ ἴδωσι ποῖος εἶνε ὁ προτιμότερος. Παρατηρητέον ἐν πρώτοις ὅτι ἡ θεωρία δὲν εἶνε ἐντελὴς ἀδράνεια. Ταπεινοτάτην ἰδέαν θὰ εἴχομεν τοῦ δραστικοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἂν περιορίζομεν αὐτὸ εἰς μόνας τὰς εἰς τὰς αἰσθήσεις ὑποπιπτούσας πράξεις. Ἡ ὀνειροπόλησις καὶ μελέτη τοῦ ποιητοῦ, τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ ἁγίου, πᾶν τὸ ἀπασχολοῦν, ἀναπτύσσον, κρατῦνον τὰς ψυχικὰς ἡμῶν δυνάμεις εἶνε δρᾶσις. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ

Digitized by Google

ἐκλαμβάνωμεν τὴν δρᾶσιν ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ, ἐν ᾗ νοοῦσιν αὐτὴν οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι. Ἀλλὰ τούτου τεθέντος, προφανὲς εἶνε ὅτι αἱ ἁβραὶ καὶ ἐξαίρετοι αὗται ἀσχολίαι δὲν ἁρμόζουσιν, εἰς τοὺς πολλούς, ὅτι εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες παλαίουσι κατὰ τῶν ἐμποδίων τῶν πραγμάτων, ἡ ποίησις, ἡ ἐπιστήμη, ἡ εὐλάβεια, δὲν εἶνε καὶ δὲν δύνανται νὰ ὦσι παρὰ μέρος μόνον τοῦ βίου καὶ οὐχὶ ὁ βίος ὅλος. Προσλέγω ὅτι ἡ θεωρία, οἱαδήποτε κἂν ᾖ ἡ μορφὴ αὐτῆς, ὅταν δὲν συνδυάζηται μετὰ δράσεώς τινος δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐκνευρισμὸν ὁλοκλήρου τῆς ψυχῆς μέρους, νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀνίκανον νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς δυσχερείας τοῦ βίου· δι' ὃ βλέπομεν συνήθως θεωρητικὰς ψυχὰς ἐγκαταλιμπανομένας εἰς τὴν θέλησιν των ἄλλων, ἀφιεμένας νὰ διευθύνωνται, καὶ νὰ ὑπομένωσι τὰς τραχυτάτας δοκιμασίας ὑποταγῆς, διότι δὲν δύνανται ν' ἀποφασίσωσιν οὐδὲν καθ' ἑαυτάς, ὅπως χειραφετηθῶσι καὶ ἀναλάβωσι τὴν αὐτοβουλίαν των.

Ἄλλος κίνδυνος τοῦ θεωρητικοῦ βίου εἶνε ἡ συγκέντρωσις τοῦ ἀτόμου ἐν ἑαυτῷ, ἥτις παρέχουσα ῥαθύμους καὶ θελκτικὰς ἡδονὰς καθίστησιν αὐτὸν ἀδιάφορον πρὸς τὴν κοινωνίαν τῶν ὁμοίων του. Οὐδὲν ἐγωϊστικώτερον τῆς ποιήσεως, τῆς ἐπιστήμης, καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς εὐλαβείας. Ἡ θεωρία ἀποστρέφει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν προσώπων τρέπουσα αὐτὴν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὰς ἰδέας. Τὰ συμφέροντα τοῦ πραγματικοῦ βίου εἰσὶ τόσον εὐτελῆ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἁγνὸν κάλλος τῆς θεωρίας ὥστε παραμελοῦμεν αὐτὰ ἐνίοτε ἐν τοῖς ἄλλοις ὡς καὶ ἐν ἡμῖν, δυνάμενοι οὕτω νὰ ὦμεν πρότυπα αὐταπαρνήσεως ἅμα καὶ φιλαυτίας. Οὐδόλως διατείνομαι ὅτι ταῦτα εἶνε ἀναγκαῖα καὶ συνήθη ἀποτελέσματα τῆς ποιήσεως, τῆς ἐπιστήμης, καὶ τῆς εὐλαβείας· ἀλλ' εἶνε ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα αἱ τρεῖς αὗται θεῖαι ἀδελφαὶ δύνανται νὰ παραγάγωσιν, ἂν ἐγκαταλίπωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὰ μαγευτικά των θέλγητρα. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἑνώσωμεν τὴν δρᾶσιν πρὸς τῇ θεωρίᾳ ὅπως ἐνισχύσωμεν ὅλην ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ μὴ ἀφήσωμεν αὐτὴν κατ' οὐδὲν ν' ἀπαμβλυνθῇ.

Ἓν τῶν βαρυτέρων φορτίων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶνε ἡ εὐθύνη. Οὐδὲν χαλεπώτερον ταύτης εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ συγχρόνως οὐδὲν παρέχει εἰς αὐτὸν ἀνδρικωτέρας καὶ εὐγενεστέρας ἀπολαύσεις. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐδημιούργησε τὸν βίον του, ὅστις συναισθάνεται ἑαυτὸν ἀληθῆ πατέρα τῶν πράξεων αὐτοῦ, ὅστις ἔχει σκοπόν τινα καὶ ἐπιδιώκει συντόνως τὴν πραγμάτωσίν του, ὑπὸ μόνης τῆς θελήσεως αὐτοῦ ὑποστηριζόμενος, ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἀπαντῶν δυσχερείας ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπομακρύνει αὐτὰς διὰ τῆς δεξιότητος ἢ ἐνεργητικότητος αὐτοῦ, τῆς συνέσεως ἢ τῆς ἰσχύος του, οὗτος εἶνε ἀληθὴς ἄνθρωπος, καί, ὅλων τῶν ἐπιφυλάξεων τηρουμένων, ἔχει τὴν μεγαλειτέραν τῆς εὐτυχίας ἀναλογίαν. Τινὲς φαίνονται πιστεύοντες ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀναπτύσσηται πολὺ τὸ αἴσθημα τῆς εὐθύνης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· ἐνορῶσι τὸ σπέρμα τῆς ἀλαζονείας, τῆς ἀνταρσίας, τῆς ἀναρχίας. Προτιμῶσι νὰ ὑποτάσσωσι τὰς ψυχὰς παρὰ νὰ ἐξεγείρωσιν αὐτάς, νὰ δεικνύωσιν αὐταῖς τὸν κανόνα παρὰ τὴν ἐλευθερίαν, νὰ κάμπτωσιν αὐτὰς εἰς ἐξωτερικὴν δύναμιν, ἢ ν' ἀφίνωσι αὐταῖς τὴν φροντίδα καὶ τὸ δικαίωμα νὰ κυβερνῶσιν ἑαυτάς. Ἀλλά, χωρὶς ν' ἀρνώμεθα τὴν ἀνάγκην τοῦ κανόνος, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἀληθὴς ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται ἀκριβῶς εἰς τὸ διευθύνειν ἑαυτόν, εἰς τὸ εἶνε αὐτεξούσιον. Ὁμολογῶ ὅτι αἱ εὐπειθεῖς μηχαναὶ εἶνε προτιμότεραι τῶν ἀτάκτων, ἐπικινδύνων καὶ ἀνθρωποκτόνων. Ἀλλὰ τὸ κάλλιστον ἀκριβῶς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ᾖ μηχανὴ καὶ εἰς τὸ κατακτᾶν, διὰ τῆς ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν παθῶν του ἐξουσίας, τὸ δικαίωμα τοῦ κυβερνᾶν ἑαυτόν.

Πλειστάκις ἄλλως τε παρετηρήθη ὅτι περισσότερα πράττουσιν οἱ ἄνθρωποι ὅταν ἀφίηται αὐτοῖς αὐτενέργεια, ὁ ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ἔπαινος, ἡ ἐκλογὴ τῶν μέσων, ἡ κατανομὴ τοῦ χρόνου, ἢ ὅταν ὑποβάλλωνται εἰς τυραννικὸν ζυγόν, εἰς μηχανικὸν καὶ ἐξωτερικὸν κανόνα. Παραδέχομαι ὅτι ἡ πλήρης καὶ ἐλευθέρα αὕτη εὐθύνη, ἡ ἀρχεβουλία αὕτη τοῦ ἀτόμου οὐδέποτε πρέπει νὰ παρέχηται ἄνευ ἐλέγχου, ἀλλὰ λέγω ὅτι ἔν τινι δεδομένῳ κύκλῳ, ἡ ἀτομικὴ εὐθύνη εἶνε τὸ δραστικώτατον πρὸς ἐπιτυχίαν ἐλατήριον. Ἀναντιρρήτως δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἐλευθέρας ἐργασίας ἀπὸ τῆς δουλικῆς. Ὁ δεῖνα ὅστις ὑπείκων νωθρῶς εἰς ἐπιβεβλημένον κανόνα θὰ ἐξετέλει ἄνευ εὐχαριστήσεως καὶ ἄνευ ἐπιτυχίας πράξεις τινὰς προδιαγεγραμμένας, θὰ φανῇ ἴσως ἐξαίρετος ἀνὴρ καθ' ἣν ἡμέραν ἀφεθεὶς εἰς ἑαυτόν, θὰ ποιήσῃ οὗτος ἐπιλογὴν τῶν πράξεων αὐτοῦ, καὶ θὰ δυνηθῇ νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν αἴτιον τῆς ἐπιτευχθείσης ἐπιτυχίας. Ὁ τάδε ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ, τῷ πλούτῳ, τῇ ἡδονῇ, τέως βιώσας, ἂν εὑρεθῇ αἴφνης μόνος καὶ πένης ἠναγκασμένος νὰ δημιουργήσῃ στάδιόν τι, νὰ βοηθήσῃ οἰκογένειαν, ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα, θὰ εὕρῃ ἐν ἑαυτῷ ἀγνώστους δυνάμεις, περιφρόνησιν πρὸς τὸν κίνδυνον, πρὸς τὰς στερήσεις, τὰς κακουχίας, ἃς οὐδείς, οὐδ' αὐτὸς ἔτι, θὰ ὑπώπτευεν ὅτι εἶχε. Τοιαῦται δοκιμασίαι εἶνε ὁ ὄλεθρος ἐκείνων οἵτινες στεροῦνται χαρακτῆρος, ἢ ἐκείνων ἐν οἷς διὰ δουλικοῦ καταναγκασμοῦ ἀπημβλύνθη, ἢ δι' ἀνάνδρου πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιεικείας ἐχαλαρώθη τὸ συναίσθημα τῆς εὐθύνης.

Ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν εὐθύνην οὐ μόνον ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλων, ἡ ζωὴ λαμβάνει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του σοβαρὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ

Digitized by Google

ταυτοχρόνως μέγαν καὶ ἔντιμον. Ὅπως διοικῇ καὶ διευθύνῃ τις τὰ ἴδια συμφέροντα καὶ τὰ ἴδια πάθη ἀπαιτεῖται ἤδη ἱκανὴ δύναμις καὶ δεξιότης· ἀλλ' ὅταν πρέπῃ νὰ διευθύνῃ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων, νὰ κυβερνήσῃ τὰ πάθη των, νὰ παρασκευάσῃ τὴν εὐτυχίαν των, ἀπαιτεῖται μείζων ἔντασις τοῦ πνεύματος, μείζων σταθερότης ἀποφάσεως, περισσοτέρα ψυχή, περισσοτέρα φαντασία, περισσοτέρα εὐαισθησία καὶ περισσοτέρα δύναμις· τοῦτο δὲ συμβαίνει, ὅπως προχείρως εἴπωμεν, εὐθὺς ὡς ἀνήρ τις γίνῃ οἰκογενειάρχης. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ πολλαπλασιάζεται μετὰ τῶν τέκνων του· δὲν ζῇ μόνον μὲ τὴν παροῦσαν αὐτῶν ζωὴν ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μέλλουσαν. Εἶνε λοιπὸν δυστυχής, θὰ εἴπωσί τινες, διότι τοσαῦται μέριμναι βαρύνουσιν ἐπ' αὐτόν. Οὐχί, ἂν αἱ τοιαῦται μέριμναι εἰσιν ἀφορμαὶ πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ.

Ὅπως θεωρήσωμεν ὡς μέρος τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας τὴν αὔξησιν τῆς εὐθύνης, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, τῶν μεριμνῶν, τῶν μόχθων καὶ τῶν ἀγώνων, πρέπει νὰ ἤμεθα τέλεον ἀπηλλαγμένοι τῆς προλήψεως, ἥτις τὴν εὐτυχίαν φαντάζεται ἐν τῇ ἡδονῇ ἢ ἐν τῇ ἐλλείψει τῆς ὀδύνης. Δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι ἤμεθα εὐτυχεῖς τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν θλιβόμεθα. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ μὴ ὀδυνώμεθα, δὲν ἀρκεῖ οὐδὲ κἂν ν' ἀπολαύωμεν ὅπως ὦμεν εὐτυχεῖς. Ὁ παραδιδόμενος εἰς τὴν ἡδονήν, ὁ καταναλίσκων εἰς αὐτὴν τὰς ἠθικὰς καὶ σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ὁ ἀποναρκούμενος ἐν αὐτῇ, ὁ γινόμενος δοῦλος τῶν ἐντυπώσεων, τῶν συναισθημάτων παντὸς ὅ,τι ἡδύνει, θωπεύει καὶ ἀποναρκοῖ, ἐνταφιάζει τὴν εὐτυχίαν του μετὰ τῆς ἀληθοῦς ζωῆς του καὶ ἀπαρνεῖται ὅλην τὴν δυνατὴν ἡμῖν εὐδαιμονίαν ἀπαρνούμενος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν. Ἀναμφιβόλως τὸ πάθος ἔχει ἐνέργειάν τινα καὶ δύναμιν, δι' ὃ δὲν ἀποκλείω τὸ πάθος ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας. Ἰσχυρὰ πάθη (ὧν εὐγενὴς γίνεται χρῆσις) εἶνε πολλῷ προτιμότερα τῆς ἀπαθείας, τῆς ἀναισθησίας, τῆς ἐλαφρότητος, τῆς μηχανικῆς δραστικότητος. Ἀλλὰ τὸ δραστικὸν τῶν παθῶν ἔχει τι τὸ τυφλόν· εἶνε κτηνώδης δύναμις· δὲν εἶνε ἡ ἀληθὴς ἀνθρωπίνη δύναμις ἡ διοικουμένη, ἡ ἑαυτὴν καταστέλλουσα ἢ ἡ χρησιμοποιοῦσα τὰ πάθη καὶ δυναμένη νὰ κυβερνᾷ αὐτὰ πρὸς μέγαν τινὰ σκοπόν, ἀντὶ ν' ἀφίνῃ ἑαυτὴν ἕρμαιον ἐκείνων.

Ἡ κλίσις πρὸς τὴν εὐθύνην πολλάκις καταπολεμεῖται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπ' ἄλλης τινὸς ὁρμῆς, ἥτις ἐν τούτοις ἐκ τῆς αὐτῆς ἀπορρέει πηγῆς: τοῦ ἔρωτος τῆς ἀνεξαρτησίας. Σοφοί τινες τῆς ἀρχαιότητος συνεβούλευον τοὺς ὀπαδοὺς των νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ δημόσια, ὅπως ἀποφεύγωσι τὰς ἐξ αὐτῶν ἀνησυχίας, νὰ μὴ νυμφεύωνται ὅπως ἀπαλλάσσωνται τῶν μεριμνῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ἀλλ' ἆρά γε δὲν παρεξηγοῦσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἀνθρώπου οἱ νομίζοντες ὅτι αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ παντὸς δεσμοῦ, εἰς τὴν ἀπόλυτον ἔλλειψιν πάσης εὐθύνης; Δὲν πρέπει ἀνωφελῶς νὰ ἐπιζητῶμεν τοὺς δεσμοὺς τούτους ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν. Αἱ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἑνοῦσαι ἡμᾶς ὑποχρεώσεις εἶνε κέντρον μᾶλλον τῆς δραστηριότητος παροτρῦνον αὐτὴν ἢ ἐμπόδιον. Δυστυχὴς ὁ μόνον πρὸς ἑαυτὸν ἔχων ὑποχρεώσεις! Ἂν εἶνε ἀνεξάρτητος πάσης ἐξωτερικῆς δουλείας, δὲν εἶνε ὅμως καὶ τῆς τῶν παθῶν, τῶν ἰδιοτροπιῶν, τῶν ἀνησυχιῶν ἑαυτοῦ. Ἡ φύσις τιμωρεῖ ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἡσυχίαν αὐτῶν ἀπαλλαττόμενοι παντὸς καθήκοντος, ἀπαρνούμενοι πᾶσαν ἐνεργὸν ἀσχολίαν, ἀπέχοντες τῶν κοινῶν συμφερόντων, στερούμενοι ἡδονῶν τινων ὅπως μὴ ὑποστῶσιν ὑποχρεώσεις τινάς. Τοῦτο εἶνε ψευδὴς ἀνεξαρτησία, νομίζω δὲ αὐτὴν οὐδαμῶς ἐπιθυμητήν.

Paul Janet.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΟΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ

«Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»

Ἐπωφελοῦμαι τοῦ παρόντος κεφαλαίου ὅπως περιλάβω ἐν αὐτῷ τινὰς πολιτικοὺς ἄνδρας, οὓς δὲν ἠδυνήθην νὰ κατατάξω ἀλλαχοῦ, ἐπισήμους τινὰς στρατιωτικούς, ναυτικοὺς καὶ ἄλλους.

Ἐπειδὴ δὲ πρέπει ν' ἀρχίσω ἀπὸ κάποιον, ἀρχίζω κατὰ τύχην ἀπὸ τοῦ κ. Φόρστερ τοῦ πρώην ἐπὶ τῆς Ἰρλανδίας ὑπουργοῦ, ὅστις εἶνε ὁ μᾶλλον εὐκίνητος τῶν ἀνεμοδεικτῶν τῆς νεωτέρας πολιτικῆς. Ἔχει τὴν ἀπαράμιλλον ἱκανότητα νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀπόχρωσιν τοῦ φρονήματός του ὅπως συμμορφώνῃ αὐτὸ μὲ το φρόνημα τῶν ἐκλογέων του, παρόμοιος κατὰ τοῦτο μὲ τὰ πτηνὰ τὰ μεταβάλλοντα χρῶμα ἀναλόγως πρὸς τὴν διδομένην εἰς αὐτὰ τροφήν. Ἐνίοτε παραδόξως ἀναγκάζεται νὰ συναγωνίζηται μετὰ τῶν ἀντιπάλων του κατὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ φίλων. Νομίζων ἐξησφαλισμένας τὰς παλαιὰς φιλίας, ἐργάζεται πρὸς ἀπόκτησιν νέων, ἕνεκα δὲ τούτου προσπαθεῖ νὰ φείδηται καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ καὶ νὰ προτείνῃ μέτρα ἀρέσκοντα εἰς τοὺς οὐίγους, χωρὶς νὰ δυσαρεστῶσι τοὺς τόρεις. Εἰς αὐτὸν τέλος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἀξίωμα τῶν ἐκδεδιητημένων, οἵτινες διατείνονται ὅτι ἡ ἀπιστία δὲν ἀποκλείει τὴν σταθερότητα. Εἰσελθὼν εἰς τὸν πολιτικὸν βίον ὡς ῥιζοσπάστης ἐγένετο ἀνεπαισθήτως ὁ κρίκος ὁ συνδέων τοὺς συντηρητικοὺς μετὰ τῶν ἐλευθεροφρόνων. Πολλάκις θυσιάζει τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ

Digitized by Google

ἀξίαν ἕνεκα τῆς ἰδιότητος τοῦ ἀπαύστως μεταβάλλειν φρόνημα. Ὁ κόσμος δι' αὐτὸν λήγει ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Κοινοβουλίου, τὸ πολὺ πολὺ δ' ἐπεκτείνεται μέχρι τῆς Ἄνω τῆς Βουλῆς. Ὅταν ἀγωνίζηται ὑπὲρ τῆς ἐπιψηφίσεως νομοσχεδίου τινός, ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν πρόσκαιρον ἐπιτυχίαν καὶ οὐδόλως μεριμνᾷ περὶ τοῦ ἀποβησομένου μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν. Ἐν τούτοις ὀφείλονται εἰς αὐτὸν νόμοι τινὲς ἀγαθοὶ οἷον ὁ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ 1870 καὶ ὁ ἐκλογικὸς τοῦ 1872. Ἀγορεύει καλῶς χωρὶς νὰ εἶνε ῥήτωρ καὶ κρύπτει ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἀφελοῦς ἁπλοϊκότητος ἰσχυρὰν ὀρθόνοιαν, πρακτικὴν ὀξυδέρκειαν καὶ ἐπιτηδειότητα μοναδικήν, ἥτις θὰ ἦτο ὄντως θαυμαστὴ ἐὰν καὶ αὐτὴ δὲν ἐξετίθετο εἰς ὁπωσοῦν χυδαίας μεταβολάς. Ἡ φωνή του εἶνε τραχεῖα, τὰ κινήματά του ἀπότομα, τὸ ἦθός του τεταραγμένον. Ἐν συντομίᾳ ὁ πανοῦργος αὐτὸς γόνος τῆς Ὑορκσίαρ, ὅστις λαλεῖ ἀδιακόπως περὶ τοῦ παρελθόντος μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας εἶνε εἷς τῶν ἀρίστων κωμῳδῶν τῆς Βουλῆς.

Ἡ σύζυγός του εἶνε θελκτικὴ καὶ τόσον ἀξιέραστος ὥστε φαίνεται σχεδὸν ἐπιτηδευομένη. Εἰς τὴν λίαν περιζήτητον αἴθουσάν του συχνάζει κατ' ἐξοχὴν ὁ διπλωματικὸς κόσμος.

Ἂν καὶ ὁ λόρδος Δούφφεριν μᾶς ἐγκατέλιπε πρὸ μικροῦ ἀναλαμβάνων τὴν ἐν Καλκούττᾳ προεδρείαν, οὐχ ἧττον τόσον ἐγένετο περίβλεπτος ἕνεκα τοῦ σπουδαίου μέρους ὅπερ διεδραμάτισε, καὶ τόσον ἡ ἀποστολὴ ἣν ἐξεπλήρωσε συνδέεται στενῶς μὲ τὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς Ἀγγλίας, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ τὸν πρώην ἀντιβασιλέα τοῦ Καναδᾶ, τὸν πρώην ἐν Πετρουπόλει καὶ Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτήν.

Ἐλευθερόφρων, μεγάθυμος, ἀληθὴς πολιτικὸς ἀνήρ, ἡγέτης ἐκ γενετῆς, ἐπιτήδειος καὶ ὑπομονητικός, δημοτικώτατος, κυβερνήτης πεπειραμένος πανταχοῦ διεκρίθη καὶ πανταχοῦ ἀπέκτησε τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψιν. Προσελκύει τοὺς παρ' αὐτοῦ κυβερνωμένους διὰ τῆς χάριτος τῆς συμπεριφορᾶς του, διὰ τῆς γενναίας αὐτοῦ φιλοξενίας, διὰ τῆς ἄκρας αὐτοῦ ἀβροφροσύνης, διὰ τῆς ἀμεροληψίας του, διὰ τῶν εὐγενῶν καὶ ἀδόλων ἀρχῶν του. Περὶ πάντων μεριμνᾷ. Ἐν Καναδᾷ ἐσπούδασε κατὰ βάθος τὴν χώραν καὶ ἐδιπλασίασε τὰς προσόδους· κατώρθωσε δὲ καὶ νὰ ἐξευγενίσῃ τὴν αὐτόθι κοινωνίαν. Ἐν Λονδίνῳ τὸν ἀποκαλοῦσιν: «ὁ μόνος μας διπλωμάτης». Μεταβαίνων εἰς ξένην χώραν καταμετρεῖ ἀμέσως τοὺς ἀντιπάλους του καὶ πολεμεῖ αὐτοὺς ἐντὸς τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐδάφους. Χάρις εἰς τὴν ἐν Ῥωσσίᾳ, ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ διαμονήν του ἐπιδεξίως παρεσκευάσθη διὰ τὰς Ἰνδίας.

Φιλοπονώτατος ὤν, διεξάγει αὐτοπροσώπως πάσας τὰς ὑποθέσεις του, βοηθὸν ἔχων ἕνα μόνον ἰδιαίτερον γραμματέα. Ἡ ὀρθοφροσύνη του εἶνε πλήρης καὶ ἡ εὐθυκρισία του δεδοκιμασμένη. Ἐπιμελεῖται πολὺ καὶ καλλωπίζει τὰς ἀγορεύσεις του, αἵτινες εἶνε πρότυπα τελειότητος ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν. Κατ' αὐτὰς συγγράφει βιβλίον περὶ τῆς Ῥωσσίας, ὅπερ βεβαίως ἔσται ἀξιόλογον. Ἡ δραστηριότης του εἶνε ἴση πρὸς τὸ θάρρος του. Ἂν διωρίζετο ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας, ἤθελεν ἴσως κατορθώσῃ νὰ ἀποτρέψῃ πολλὰς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ συγκρούσεις καὶ νὰ ἐπενέγκῃ πλείστας μεταρρυθμίσεις.

Ὡς ἄτομον εἶνε ἐκλεκτικός, ἰδιότροπος, ἐκκεντρικός. Ἔχει τὸ ἐξωτερικὸν λίαν ἀγγλίζον, ἦθος πλαστὸν Μεφιστοφελοῦς, φέρει ἐκ γενετῆς τὸν μονύελον, εἶνε ἀπαράμιλλος εἰς τὰς μετὰ τὸ γεῦμα προσφωνήσεις καὶ γινώσκει νὰ διατυποῖ δι' ὀλίγων λέξεων φιλοφρόνημα ἀντάξιον τόμων ὁλοκλήρων. Οὕτως ἔκαμέ ποτε ν' ἀνασκιρτήσῃ ἐξ εὐχαριστήσεως τὸν γηραιὸν Μόλτκε εἰπὼν αὐτῷ: «Ἔσφιγξα τὴν χεῖρα τοῦ Οὐελιγκτῶνος, χαίρω δὲ νῦν σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ μεγίστου τῶν ζώντων πολεμιστῶν.»

Οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὰς ἑσπερίδας του ἐκλέγονται μετὰ πολλῆς αὐστηρότητος, οὐδέποτε δ' ὑπερβαίνουσι τοὺς διακοσίους. Ἀποδίδει εἰς τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὸν τίτλον ἑκάστου μεγάλην σημασίαν. Κατὰ τὰς ἑσπερίδας ταύτας ἐκτελοῦνται μικραὶ δραματικαὶ παιδιαί, ὧν μετέχει καὶ αὐτὸς μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας. Εἶνε θαυμαστὸς περὶ τὸ διηγεῖσθαι καὶ δὲν ἀποκρούει ἐν ἀνάγκῃ τὰ κωμικὰ θέματα. Ἡ φύσις του δὲν διεφθάρη ἐκ τοῦ κόρου· καθίσταται δημοτικώτατος πανταχοῦ ὅπου μεταβαίνει καὶ λίαν ἀγαπητὸς παρὰ τῶν γνωριζόντων αὐτόν. Κατὰ τὸ θέρος ἀρέσκεται νὰ ζωγραφίζῃ εἰς τὴν ἐξοχήν. Ὁ λόρδος Δούφφεριν εἶνε βεβαίως εἷς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας· πολλὰ θὰ πράξῃ ἐν Ἰνδίαις, ἂν δὲν ἐμποδίσωσιν αὐτὸν ἀπρόοπτα γεγονότα. Ἀκόμη δὲν ὑπερέβη τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος.

Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸν Βράδλω. Ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὴν ἀριστοκρατικὴν εὐπρέπειαν τοῦ Δούφφεριν, ἴσως ὁ Βράδλω φανῇ εἰς πολλοὺς ὁπωσοῦν χυδαῖος. Εἶνε ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβεύων τὰς μᾶλλον τολμηρὰς ἀρχὰς ἐν τῇ πατρίδι του. Τὸν παρέβαλον μὲ τὸν Δαντών, καὶ ἔχει μὲν τὴν αὐτὴν ῥώμην, διατηρεῖ τὴν αὐτὴν τραγικὴν φαιδρότητα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐθνικῶν ταραχῶν, ἀλλ' εἶνε περισσότερον ἐκείνου ἐπιτήδειος καὶ πανοῦργος. Χρηματίσας ἄλλοτε δραγόνος καὶ γραμματεὺς δικηγόρου, ἐγένετο γνωστὸς διὰ διαφόρων ὁμιλιῶν του περὶ τῆς ἀθεΐας, περὶ τῶν δοξασιῶν τοῦ Μάλθου καὶ περὶ τοῦ δημοκρατικοῦ φρονήματος. Διὰ τῆς ἐξαιρέτου σωματικῆς ἰσχύος του καὶ τῆς ἀχαλινώτου τόλμης του ἀπέκτησε μεγάλην εἰς τὰ πλήθη ἐπιρροήν, ἣν ἰσχυροποίησε μέχρις ἐνθουσιασμοῦ ἡ ἀκλόνητος πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὸν σκοπὸν ὃν ἐπιδιώκει πί-

Digitized by Google

στις. Ῥήτωρ δεινὸς ἀλλ' ἀρεσκόμενος εἰς τὴν στρεψοδικίαν εἶνε μᾶλλον δικανικὸς παρὰ πολιτικὸς ἀνήρ. Εἰς τὸ κοινοβούλιον τὸν φοβοῦνται ὡς ἀκάθεκτον, ὡς ταραξίαν, οὕτινος ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν πρέπει νὰ κλείωσι τὸ στόμα διὰ νὰ μὴ ἀκούωσιν ἀποκαλύψεις, ὧν ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ ἀνασκιρτῶσι φρικιῶσαι καὶ αἱ δύο Βουλαί. Τὸ πρόγραμμά του εἶνε ἁπλούστατον συνιστάμενον εἰς τὰ ἑξῆς: χωρισμὸς τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους, κατάργησις τῆς μοναρχίας, καθολικὴ ψηφοφορία, ἀπόδοσις τῶν γαιῶν εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ἀριστοκρατίας.

Εἶνε γνωστὴ ἡ ἱστορία τῶν προσκαίρων αὐτοῦ παύσεων καὶ τῶν ἀποκλεισμῶν του. Ἡ Βουλὴ προσηνέχθη πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς θεήλατον. Ἀρνηθεὶς νὰ ὁρκισθῇ, ἑδρεύει παρὰ τὴν θύραν ὡς ἀπόβλητος, μὴ ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ καθήσῃ εἰς τὰ ἑδώλια μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων. Ἀλλ' ἡ ἐκκεντρικότης του εἶνε μόνον κατ' ἐπιφάνειαν· ἔχει πνεῦμα παρατηρητικὸν καὶ πολυμήχανον, οὐδόλως δὲ θὰ ἐξεπληττόμην ἂν ἔβλεπον αὐτὸν ἐν κοινωνικῇ τινι ἐξεγέρσει καταλαμβάνοντα τὴν πρώτην θέσιν.

Ὁ δόκτωρ Λάϋον Πλαϊυφαίαρ ὀλίγον ἔλειψε νὰ γείνῃ πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων· Ὁ υἱὸς οὗτος τῶν Ἰνδιῶν, γεννηθεὶς αὐτόθι πρὸ ἑξηκοντατεσσάρων ἐτῶν πιστεύει μόνον εἰς τὴν χημείαν ἔν τε τῷ φυσικῷ, τῷ ἠθικῷ καὶ τῷ θείῳ κόσμῳ, ἐκτὸς δ' αὐτῆς εἰς οὐδὲν ἄλλο πιστεύει. Ἡ χημεία εἶνε ὁ μόνος λόγος τῆς ὑπάρξεώς του, ἡ λατρεία του, ἡ δόξα του. Χάρις εἰς αὐτὴν προήχθη πανταχοῦ καὶ ὁ ἄριστος αὐτὸς καθηγητής, μέλος πασῶν τῶν ἐπιστημονικῶν ἑταιριῶν, ἐτιμήθη διὰ τῆς ἀπονομῆς πάντων τῶν παρασήμων.

Εἶνε ἀφωσιωμένος εἰς τὰς φιλελευθέρους ἀρχὰς ἐνταυτῷ καὶ εἰς τὰ κηρία ozokerit, ἡ Βουλὴ δὲ τὸν ἐδέχθη μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας φρονοῦσα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παραμελήσῃ χημικὸν ὅστις ἦτο εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἡ προσωποποίησις τῆς χημείας. Μετὰ τοῦτο πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ τῷ ἀρνηθῶσιν ἓν ὑπουργεῖον; Τῷ ἔδωκαν λοιπὸν τὸ ὑπουργεῖον τῶν ταχυδρομείων, ὅπου χάρις εἰς τὴν χημείαν ἀνεκάλυψεν ὅτι ἂν τὰ δεκάλεπτα γραμματόσημα ἦσαν κυανᾶ ἀντὶ νὰ εἶνε ἐρυθρά, θὰ ἐπήρχετο εἰς τὰς δαπάνας τῆς δικαιοδοσίας του οἰκονομία τριακοντακισχιλίων λιρῶν κατ' ἔτος. Καὶ ὅμως μὲ ὅλην τὴν θαυμαστὴν ταύτην ἀνακάλυψιν οὐ μόνον ἀνετράπη, ἀλλὰ καὶ τὰ δεκάλεπτα γραμματόσημα δὲν ἐγένοντο κυανᾶ. Μὴ ἔχων ποσῶς ἀνεξαρτησίαν ψήφου, διατηρεῖ τὴν ἰδιότητα ταύτην μόνον εἰς τὰ διανοήματά του.

Ὁ σὶρ Βιλφρίδος Λάουσον, ῥιζοσπάστης, ἐχθρὸς κεκηρυγμένος τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων, οὓς ἕνεκα τοῦ φαιδροῦ ἐξωτερικοῦ των ἀποκαλεῖ ὁ λαὸς «ὁ Κύριος Κυριακής.» Ἀποτροπιάζεται τὰ πνευματοπωλεῖα, ἐπονομασθεὶς διὰ τοῦτο βαρῶνος Ἀντίζυθος (antibeer baronet). Καθ' ἕκαστον ἔτος ὑποβάλλει εἰς τὴν βουλὴν νομοσχέδιον προτεῖνον νὰ κλείωνται ἀνεξαιρέτως ὅλα τὰ πνευματοπωλεῖα κατὰ τὴν ἁγίαν τῆς ἀναπαύσεως ἡμέραν.

Ὁ σὶρ Θωμᾶς Μπράσσεϋ εἶνε υἱὸς τοῦ μεγάλου ἐκείνου χρηματιστοῦ, τοῦ μεγάλου κατασκευαστοῦ τῶν σιδηροδρόμων, τοῦ μεγάλου φιλανθρώπου, περὶ οὗ δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ ἀκεραιότατος καὶ ἐντιμότατος καὶ εὐεργετικώτατος ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς του. Παρέσχεν ἐργασίαν εἰς ὀκτακισμυρίους ἐργάτας ταυτοχρόνως, κατεσκεύασε δὲ σιδηροδρόμους ἀξίας δεκαεπτὰ ἑκατομμυρίων λιρῶν. Ὁ βίος του ὑπῆρξεν εὐγενὴς καὶ ἐλευθέριος.

Ὁ υἱός του σὶρ Θωμᾶς Μπράσσεϋ διῆλθε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐν Γαλλίᾳ. Κέκτηται σπανίαν μετριοφροσύνην, ἐστερημένος ὢν πάσης κενοδοξίας καὶ πάσης ἀξιώσεως, συγκινητικὴ δὲ εἶνε ἡ υἱϊκὴ αὐτοῦ στοργή. Ἔχει πολλὴν ἀξίαν, εἶνε πεπαιδευμένος, πρακτικὸς καὶ χρήσιμος. Ὡς συγγραφεὺς ἀνεδείχθη δι' ἑνὸς ἀξιολόγου βιβλίου του ἐπιγραφομένου Work and Wages. (Ἡ Ἐργασία καὶ τὰ Ἡμερομίσθια). Ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ κατέχει θέσιν ἐπίζηλον, ἐκτιμᾶται δὲ πολὺ αὐτόθι ἡ πολυμάθειά του καὶ ἡ ὀρθότης τῶν ἰδεῶν του ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς ἐργασίας μετὰ τοῦ κεφαλαίου. Αἱ γνώσεις του ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ναυτιλίαν, εἰς τοὺς λιμένας καὶ τὰ νεώρια τὸν καθιστῶσι πολύτιμον. Ἂν καὶ δὲν εἶνε ῥήτωρ, τὸν ἀκούουσι μετ' εὐχαριστήσεως πάντοτε. Παρακάθηται μεταξὺ τῶν ἐλευθεροφρόνων, προσελήφθη δὲ προσφάτως εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὡς γραμματεὺς τοῦ Ναυαρχείου.

Εἶνε ἱκανώτατος ἐρασιτέχνης τῆς ναυτικῆς. θεωρεῖται δὲ ὡς ὁ πρῶτος τῶν πλοηγῶν τῆς Ἀγγλίας. Κέκτηται ἴδιον πλοῖον τὴν *Ἡλιακὴν Ἀκτῖνα*, ἐφ' οὗ ἐξετέλεσε τὸν περίπλουν τῆς γῆς. Εἶνε προσηνὴς καὶ εὐπροσήγορος, ἂν καὶ φαίνεται πάντοτε κατεχόμενος ὑπό τινος διανοητικῆς ἐργασίας ἀποδιδούσης εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ἦθός τι ἀφηρημένον ἢ περίφροντι.

Ἡ κυρία Μπράσσεϋ εἶνε γυνὴ συμπαθεστάτη, μεγάλης ἀξίας. Ἀσχολεῖται πολὺ εἰς τὸ ζήτημα τῆς χειραφετησίας τῶν γυναικῶν καὶ προεδρεύει τὰ ἐπὶ τούτου γενόμενα συλλαλητήρια. Γράφει κάλλιστα καὶ ἐξέδωκεν ἤδη περισπούδαστον ἡμερολόγιον ναυτικῆς ἐκδρομῆς. Ἡ μόνη μομφή, ἣν οἱ φθονοῦντες αὐτὴν τῇ ἀποδίδουσιν, εἶνε ὅτι ἔχει αἴθουσαν πολὺ ξενικήν.

Πρὶν παραιτήσω τοὺς πολιτικοὺς ἐπιθυμῶ νὰ πληρώσω ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος φόρον θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἐντιμότατον ἄνδρα τὸν καλούμενον Πλίμσολλ. Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἁμιλλῶνται νὰ τελειοποιήσωσι τὰ μέσα τῆς καταστροφῆς τῶν ἀφείων των, ὁ Πλίμσολλ διὰ

νόμου ὃν σχεδὸν διὰ τῆς βίας ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς βουλῆς, παρέσχεν εἰς τὴν ναυτιλίαν κώδικα προστατευτικὸν σώσαντα μυρίας ζωὰς τῶν ἀφανῶν τῆς θαλάσσης ἡρώων. Ἐν τούτοις δὲν ἐξελέγη ἐκ νέου· ἡ μεγάλη αὐτοῦ εἰλικρίνεια θεωρεῖται ἐπίφοβος. Τὸ πλῆρες σθένους καὶ εὐγλωττίας βιβλίον ὅπερ συνέγραψε εἶνε προϊὸν ὁρμῆς ἀξιοθαυμάστου γενναιόφρονος καρδίας.

Δὲν ἠθέλησα νὰ προσβάλω τὸ μεγαλεῖον τῆς Βουλῆς ἀποκαλύπτων μικράς τινας ἐλλείψεις περὶ τὴν εὐπρέπειαν, τὸ ἦθος ἢ τὴν περιβολὴν τῶν μελῶν της. Σημειῶ μόνον διὰ νὰ σᾶς διασκεδάσω τὴν ἐντύπωσιν ἣν τινες τῶν βουλευτῶν παράγουσιν εἰς τὸν ξένον.

Ὁ κ. Γλάδστων ἔχει τὴν μανίαν νὰ φορῇ γιγαντιαῖα περιλαίμια, ἅτινα προαναγγέλλουσι τὴν προσεχῆ ἄφιξίν του, πολὺ πρὶν ἢ διακρίνῃ τις τὴν μορφήν του.

Οὐδεὶς δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι εἶδέ ποτε γυμνὰς τὰς χεῖρας τοῦ κ. Τσίλδερς. Φέρει πάντοτε χειρόκτια χρώματος ὠχροῦ, λέγεται δὲ ὅτι καὶ κοιμᾶται μὲ αὐτά. Ἐγὼ τὸν εἶδα ἀείποτε τρώγοντα χωρὶς νὰ τὰ ἐκβάλῃ.

Ὁ λόρδος Σαλισβουρὺ εἶνε γνωστὸς ὡς φέρων τοὺς μᾶλλον τετριμμένους πίλους τοῦ Λονδίνου. Ἂν ποτε τῷ συνέβαινε νὰ χάσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν καθ' ὁδόν, κανεὶς ἐπαίτης δὲν θὰ ἔκυπτε νὰ τὸν λάβῃ.

Ἀπεναντίας ὁ Ἐδουάρδος Γίβσων, ὁ ἄριστος τῶν φίλων του, ἔχει ἕνα πιλοποιὸν ἐργαζόμενον ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἀτομικήν του χρῆσιν. Διὰ τοῦτο ἐν πάσῃ ἡμέρᾳ φέρει τὸν μᾶλλον στίλβοντα καὶ καινουργῆ πῖλον τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου.

Ὁ κ. Βάρτων σταματᾷ ἐνῷ λαλεῖ διὰ νὰ ῥοφήσῃ ταμβάκον. Ῥοφᾷ μίαν δραγμίδα εἰς τὰ κόμματα, δύο εἰς τὰ ἐρωτηματικά, καὶ τρεῖς εἰς τὰ θαυμαστικά.

Ὁ Λόρδος Ἄρτιγκτων μὲ τὰς κνήμας τεταμένας, μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, μὲ τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν καὶ τὸν πῖλον κεχωσμένον μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεται πάντοτε κοιμώμενος ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων. Ἀλλ' ἂν καὶ φαίνεται εἰς οὐδὲν προσέχων, ἐν τούτοις βλέπει τὰ πάντα.

Ὁ κ. Τσάμπερλαιν καὶ ὁσάκις ἀκόμη πρόκειται ν' ἀπαγγείλῃ τοὺς ἀναρχικωτάτους λόγους του, οὐδέποτε ἐμφανίζεται χωρὶς νὰ φέρῃ ὑπερμέγεθες ἄνθος εἰς τὴν κομβιοδόχην του.

Εὐγενής τις καὶ ζάπλουτος λόρδος, γνωστὸς παρὰ πάντων, δὲν ἀλλάζει τὰ περιλαίμια καὶ τὰς περικνημίδας του εἰμὴ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ.

Ὁ σὶρ Στάφφορδ Νόρθκωτ φέρει πάντοτε ἱμάτια πολὺ εὐρύχωρα, τρουρισμένα διὰ νῶτα πολὺ διαφορετικὰ τῶν ἰδικῶν του μὲ μακρὰς καὶ πλατείας χειρῖδας.

Δὲν περιγράφω τοὺς προέδρους, τοὺς ὁποίους πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς βουλῆς ἐνδύουσι καὶ κοσμοῦσιν ὡς πιθήκους, οὐδὲ τὸ δεύτερον θρανίον, ὅπου ἐνθρονίζεται εἶδός τι φάλαγγος κορυφαίων λευχειμονούντων ὡς νεόνυμφοι, αὐτοὶ δὲ εἶνε οἱ ἐπίσκοποι.

[Ἕπεται τὸ τέλος.] Χ*

Ο ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣ

Ὁ κ. Π. ἦτο μέλος τῆς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπείας τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν ἐξεταζομένων, ἐνέπνεε δὲ πολὺν φόβον εἰς τούτους. Οὐχὶ διὰ τὸ ὀργίλον ἢ τραχὺ τοῦ χαρακτῆρός του, διότι ἦτο, τοὐναντίον, εὐπροσήγορος, ἀλλὰ διότι ὡς μαθηματικὸς ἦτο ψυχρὸς καὶ παράδοξος τὴν συμπεριφοράν, καὶ ἐφόβιζε τοὺς δειλοὺς νεανίσκους, ἐνίοτε καθιστῶν αὐτοὺς ἐντελῶς ἀναύδους εἰς τὰς ἐρωτήσεις του. Διὰ τοῦτο πάντες ἐπωφελοῦντο πᾶσαν εὐκαιρίαν ὅπως καταστήσωσιν εὐνοϊκὸν τὸν τρομερὸν ἐκεῖνον Π.

Ἐν ᾧ περιώδευε διατρίβων ἐπὶ μικρὸν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐπιτροπείας μελῶν ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν νομῶν πρὸς ἐξέτασιν τῶν παρουσιαζομένων ὑποψηφίων, ἔλαβε τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν.

Κύριε,

Ἀνήσυχος μήτηρ τολμᾷ ν' ἀποταθῇ πρὸς ὑμᾶς αὐπροσώπως καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν εὔνοιάν σας πρὸς τὸν μονογενῆ υἱόν της ἐφ' οὗ στηρίζονται πᾶσαι αἱ ἐλπίδες της. Ὁ ἀγαπητός μου Ἰωάννης ἔφθασεν εἰς τὸ ὅριον τῆς ἡλικίας τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ὑποστῇ ἐξετάσεις, ἂν δὲ εἶχε τὸ δυστύχημα ν' ἀπορριφθῇ, θὰ ἐκλείετο διὰ παντὸς εἰς αὐτὸν τὸ στρατιωτικὸν στάδιον. Καὶ ἐν τούτοις ὁ πάππος του καὶ ὁ πατήρ του ἀποθανόντες ἀμφότεροι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους ἦσαν γενναῖοι καὶ ἔντιμοι ἀξιωματικοί, καὶ ὁ Ἰωάννης μου δὲ θέλει νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη των.

Μοὶ εἶπον, κύριοι, ὅτι εἴσθε ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω διατί ὁ Ἰωάννης φοβεῖται ὑπερβολικῶς νὰ ἐξετασθῇ ὑφ' ὑμῶν. Ὢ! ἐλπίζω, κύριε, ὅτι εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν θὰ λάβητε τὴν καλοσύνην νὰ τῷ ἀποτείνητε εὐνοϊκούς τινας λόγους. Τοῦτο θ' ἀρκέσῃ βεβαίως νὰ τῷ δώσῃ θάρρος. Μὴ νομίσητε ὅτι εἶνε ἀπροπαράσκευος, καὶ ὅτι δὲν δύναται ν' ἀπαντήσῃ εἰς ὅσα θὰ ἐξετασθῇ. Τοὐναντίον ἔχει μελετήσῃ πολὺ καὶ εἰξεύρω ἐκ πολλῶν προσώπων δυναμένων νὰ κρίνωσι ὅτι δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις του. Μόνον πεποίθησις ἐπὶ τὸν ἑαυτόν του τῷ λείπει, εἶμαι δὲ βεβαία ὅτι διὰ μιᾶς λέξεως θὰ μεταδώσητε εἰς αὐτὸν τὴν πεποίθησιν ταύτην.

Ἔχω συστατικὴν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολὴν τοῦ

Digitized by Google

φίλου σας συνταγματάρχου Χ, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς τὴν ἐγχειρίσω ἰδιοχείρως. Κατὰ τὸ δρομολόγιον τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη διὰ τῶν ἐφημερίδων, τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνὸς τούτου θὰ εὑρεθῆτε εἰς Ἀνζέρην, ὅπου ἐνεγράφη ὁ υἱός μου ὅπως ὑποστῇ τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις. Θὰ σᾶς εἶμαι πολὺ εὐγνώμων ἂν θελήσητε νὰ μὲ δεχθῆτε τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ταύτης ὅπως σᾶς ἐγχειρίσω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συνταγματάρχου, καὶ συνηγορήσω αὐτοπροσώπως ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου μεθ' ὅλης τῆς μητρικῆς στοργῆς. Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι δὲν θὰ μοὶ ἀρνηθῆτε τὴν χάριν νὰ μὲ δεχθῆτε.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἰδιαζούσης πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου, κτλ,

Κόμησσα Λασῆ

Ὁ Π. τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔλαβεν ἐν Αὐρηλίᾳ, ὅπου εἶχε διαμείνῃ ἡμέρας τινάς· συνειθισμένος δὲ νὰ λαμβάνῃ τοιαύτας εἶπε καθ' ἑαυτόν:

— Τρομερὸν φόβον ἔχει αὐτὴ ἡ μητέρα. Ποιὸς εἰξεύρει τί *ἀκαμάτης* εἶνε ὁ υἱός της... ἀλλὰ θα τὸν ἰδῶμεν ὅταν ἔλθῃ ἡ ὡρισμένη ἡμέρα!...

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης οὔτε ἐσυλλογίσθη πλέον τὴν μητέρα καὶ τὸν υἱόν.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας τῶν ἐξετάσεων, ἅμαξά τις ἔφερεν εἰς τὸν μεταξὺ Τοὺρ καὶ Ἀνζέρης σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τρία πρόσωπα, σκοποῦντα νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν τελευταίαν πόλιν.

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων προσώπων τὸ ἓν ἦτο γυνὴ τεσσαρακοντοῦτις περίπου, ἀλλ' ἕνεκα τῆς καλλονῆς καὶ τῆς θαλερότητος αὐτῆς μόλις φαινομένη τριακοντοῦτις. Ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ περίκομψος χάρις τῆς στολῆς αὐτῆς ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτο γυνὴ ὑψηλῆς κοινωνικῆς τάξεως. Ἐστηρίζετο εἰς τὸν βραχίονα ὑψηλοῦ καὶ ὡραίου νέου, ὅστις ἐδείκνυε πρὸς αὐτὴν μεγάλην ἀγάπην. Ὁ νέος οὗτος ἦτο υἱός της ἀλλὰ πάντες θὰ ἐξελάμβανον αὐτὸν ὡς ἀδελφόν της. Θαλαμηπόλος τις σεμνὴ τὸ ἐξωτερικὸν παρηκολούθει τὴν περικαλλῆ δέσποιναν.

Ὅτε ἡ ἅμαξα ἔφθασεν εἰς τὸν σταθμόν, ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχε φθάσῃ ἤδη, ὥστε μόλις ἡ κυρία ἐπρόφθασε νὰ δώσῃ διαταγάς τινας εἰς τὸν ἡνίοχον τῆς ἁμάξης της, ὅστις ἀπῆλθεν ἀμέσως. Ὁ υἱὸς ἔλαβεν ἐν σπουδῇ τρία εἰσιτήρια καὶ ὥρμησαν εἰς ἅμαξάν τινα πρώτης θέσεως. Μετὰ ἓν λεπτὸν ἡ ἀτμάμαξα ὀξέως συρίξασα ἐξεκίνησε.

Τὰ τρία ταῦτα ἄτομα ἐν οἷς ὁ ἀναγνώστης ἐμάντευσεν ἴσως τὴν κόμησσαν Λασσῆ καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Ἰωάννην, εἶχον εἰσέλθῃ εἰς διαμέρισμα ὅπερ ἐφαίνετο κενόν, φωτιζόμενον, κατὰ τὸ σύνηθες, ὑφ' ἑνὸς λαμπτῆρος καὶ τούτου ἱκανῶς θαμβοῦ. Ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν ἐκεῖνο φῶς ἕνα μόνον συνεπιβάτην διέκριναν. Ἐφόρει εὐρὺν ἐπενδύτην καὶ βελούδινον σκοῦφον, ἐφαίνετο δὲ κοιμώμενος βαθέως καὶ μόνον ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν ἅμαξαν ἀφυπνίσθη.

Ἐράνη πολὺ φιλόφρων πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὸν υἱόν, ἐπειδὴ δὲ ἐκάθητο ἐν τῇ γωνίᾳ προσέφερε τὴν θέσιν του εἰς τὴν κόμησσαν, ἥτις ψυχρῶς εὐχαριστήσασα αὐτὸν ἐκάθησε μετὰ τοῦ υἱοῦ της εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς ἁμάξης, ἐν ᾧ ἡ συνοδός της ἐκάθησεν ἀπέναντι αὐτῆς.

Προφανῶς οἱ νεήλυδες δὲν ἦσαν φίλοι τῶν λόγων, ἢ τοὐλάχιστον δὲν εἶχον διάθεσιν νὰ συνάψωσι συνδιάλεξιν. Ἐν τούτοις ὁ ἄγνωστος εἶπε λέξεις τινὰς περὶ τοῦ νυκτερινοῦ ψύχους, τῆς καλλονῆς τῆς νυκτός, ὡς καὶ περὶ τοῦ κόπου τῶν ταξειδίων «ὅταν κανεὶς εἶνε ἠναγκασμένος ὡς αὐτὸν νὰ διατρέξῃ ὅλην τὴν Γαλλίαν.» Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων λέξεων ἡ κυρία Λασῆ συνεπέρανε ὅτι ἦτο περιοδεύων παραγγελιοδόχος καὶ ἀπήντησε ξηρῶς:

— Ἔχετε δικαιον, κύριε.

Εἶτα ἔστρεψε πρὸς αὐτὸν τὴν ράχιν καὶ ἤρξατο συνομιλοῦσα χαμηλοφώνως μετὰ τοῦ υἱοῦ της.

Ὁ ἄγνωστος ἐννοήσας ὅτι τὸν περιφρόνουν ἐκάθησε πάλιν εἰς τὴν γωνίαν του προσπαθήσας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν διακοπέντα ὕπνον του.

Παρῆλθον στιγμαί τινες· παράθυρόν τι ἔμενεν ἀνοικτόν, μολονότι δὲ ἦτο θέρος, ψυχρὰ νυκτερινὴ αὔρα ἐκ τοῦ παρακειμένου μεγάλου ποταμοῦ ἐρχομένη εἰσέπνεεν εἰς τὴν ἅμαξαν. Ὁ ἄγνωστος τρέμων ἠρώτησε μετὰ συστολῆς ἂν ἐπετρέπετο νὰ τὸ κλείσῃ.

Ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς ἔδειξαν ὅτι δὲν τὸν ἤκουσαν, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν αἴτησίν του.

Τέλος ἡ κυρία ἀπεκρίθη.

— Λυποῦμαι, κύριε, ἀλλ' ὁ υἱός μου καὶ ἐγὼ εἴμεθα πολὺ τεταραγμένοι καὶ ἔχομεν ἀνάγκην καθαροῦ ἀέρος... καὶ ἔπειτα ὁ ἄνεμος δὲν εἶνε ἐπικίνδυνος εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχήν.

Ὁ περιοδεύων παραγγελιοδόχος δὲν ἐπέμεινε καὶ ἠρκέσθη νὰ περιτυλιχθῇ ἐπιμελέστερον διὰ τοῦ ἐπενδύτου του. Μετά τινας στιγμὰς εἶπεν εἰς τὴν κόμησσαν.

— Τοὐλάχιστον, κυρία, δὲν θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε ν' ἀνάψω ἓν σιγάρον διὰ νὰ σκορπίσω ὀλίγον τὴν ὑγρασίαν τῆς νυκτός;

Ἡ κόμησσα ἐποίησεν ἀνυπομονησίας νεῦμα:

— Ἆ, κύριε, ἀπήντησε, πολὺ ὀλίγον καιρὸν ἀκόμη θὰ περάσωμεν μαζί!... Μετὰ μίαν ὥραν τὸ πολὺ θὰ ἤμεθα εἰς Ἀνζέρην... Ὁ υἱός μου δὲν καπνίζει, καὶ ἡ ὀσμὴ τοῦ καπνοῦ εἰμπορεῖ νὰ τῷ φέρῃ κεφαλόπονον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις δύναται νὰ ἔχῃ πολὺ σοβαρὰς συνεπείας δι' αὐτόν.

Ὁ παραγγελιοδόχος παρὰ τὸ ὑπερβολικὸν

Digitized by Google

θάρρος ὅπερ συνήθως ἔχουσιν οἱ τοῦ ἐπαγγέλματός του, ἐσίγησε καὶ πάλιν, ἐφαίνετο δὲ ὅτι κατώρθωσε τέλος πάντων ν' ἀποκοιμηθῇ.

Τότε ἡ κυρία Λασῆ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς νομίζοντες ὅτι ἦσαν μόνοι μετὰ τῆς συνοδοῦ ὕψωσαν ἀνεπαισθήτως τὴν φωνὴν αὐτῶν.

— Καλή μου μητέρα, ἔλεγε θλιβερῶς ὁ Ἰωάννης, ἡ βεβαιότης περὶ τῆς ἐπιτυχίας μου τὴν ὁποίαν δεικνύετε μὲ ἀνησυχεῖ, καὶ ἤθελα νὰ εἶσθε προπαρεσκευασμένη διὰ κάθε δυσάρεστον ἐνδεχόμενον.. .ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος Π. εἶνε ὁ κακός μου δαίμων. Τὸν εἶδα τὸ περασμένον ἔτος νὰ ἐξετάζῃ μαθητάς τινας· μὲ τὸν τρόπον του παγόνει τὸν ἐξεταζόμενον. Τόσον τρόμον μοῦ ἐμπνέει ὥστε φοβοῦμαι μὴ δὲν εἰμπορέσω λέξιν νὰ εἰπῶ ἐμπρός του.

— Μὴ λέγῃς τέτοιους λόγους, Ἰωάννη μου, ἀπήντησεν ἡ κόμησσα, διότι μοῦ ξεσχίζεις τὴν καρδίαν μου!.. . Ἔχεις θάρρος εἰς πολλὰς περιστάσεις, ἕως τώρα ἀπέδειξες ὅτι εἶσαι γενναῖος· πῶς εἶνε δυνατὸν λοιπὸν νὰ φοβηθῇς σὺ ὁ ἔγγονος καὶ υἱὸς τῶν Λασῆ, ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον οὔτε νὰ ἴδῃς δὲν θὰ καταδεχθῇς ἅμα γίνῃς ἀξιωματικός; Καρδιά, παιδί μου! Σκοπεύω νὰ τὸν ἰδῶ πρὸ τῶν ἐξετάσεων αὐτὸν τὸν φοβερόν σου κύριον Π. καὶ νὰ τῷ ἐγχειρίσω μόνη μου τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συνταγματάρχου. Διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐξεκίνησα ἀπὸ τὸ ἥσυχόν μας ἐξοχικὸν μέγαρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τόσον σπανίως ἐξέρχομαι, ὅπως εἰξεύρεις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δυστυχοῦς σου πατρός. Θὰ προσπαθήσω διὰ παντὸς μέσου νὰ τὸν καταστήσω εὐνοϊκὸν πρὸς σὲ καὶ ἂν ἀκόμη γίνῃ ἀνάγκη νὰ πέσω εἰς τοὺς πόδας του...

— Ὦ! μητέρα, ὑπέλαβεν ὁ νέος ἐντόνως, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ κατέλθῃς σὺ ἡ χήρα τοῦ στρατηγοῦ Λασῆ εἰς τοιαύτην ταπείνωσιν!.. .Μεταχειρίσου φιλοφρονήσεις, θέλξε τον ὅσον εἰμπορεῖς· ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃς προτιμῶ.. Καὶ ἐν τούτοις, προσεῖπε μετὰ περιφρονητικοῦ ἤθους, ποῖος λέγει ὅτι ὁ σχολαστικὸς αὐτός, ὁ παραγεμισμένος μὲ ἄλγεβραν καὶ γεωμετρίαν, θὰ δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ τὰς εὐγενεῖς φιλοφρονήσεις σου, θὰ συγκινηθῇ ἀπὸ τὰς μητρικάς σου παρακλήσεις; Τίποτε δὲν θὰ ἐννοήσῃ, τίποτε δὲν θὰ αἰσθανθῇ, διότι ἡ ψυχή του ἔχει, εἶμαι βέβαιος, ὅλην τὴν ξηρότητα τῶν λογαρίθμων.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ παραγγελιοδόχος ἐκινήθη ἐν τῇ γωνίᾳ του ὡσεὶ εἶχεν ἀφυπνισθῇ. Ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς ἐταπείνωσαν πάλιν τὴν φωνὴν αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ἐπλησίαζον εἰς τὴν Ἀνζέρην. Ἡ κυρία Λασῆ καὶ ὁ υἱός της ἀπησχολημένοι ὑπὸ τῆς συνδιαλέξεως δὲν τὸ εἶχον ἐννοήσῃ, ἀλλ' ἡ θαλαμηπόλος τῆς κομήσσης ἐτακτοποίει τὴν σκευὴν τῆς κυρίας της, καὶ ὁ παραγγελιοδόχος ἡτοιμάζετο νὰ καταβῇ τῆς ἁμάξης.

Ἠγέρθη, καὶ ὅτε ἐπλησίασεν ὑπὸ τὸν λαμπτῆρα ἡ κόμησσα καὶ ὁ υἱός της εἶδον ἄνδρα ἐπιμεμελημένου ἐξωτερικοῦ. Τὸ περιλαίμιον τοῦ ἐπενδύτου του ἠμπόδισεν αὐτοὺς νὰ διακρίνωσι τὰ χαρακτηριστικά του, ἀλλ' ἡ εὐχέρεια τῶν κινήσεών του, ὡς καὶ οἱ λόγοι οὓς εἶχε ἐκστομίσῃ οὐδὲν εἶχον τὸ χυδαῖον

Καὶ οὗτος ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας ὅπως παρατηρήσῃ μετὰ προσοχῆς τοὺς γείτονάς του, θὰ ἔλεγε δέ τις ὅτι μειδίαμα εἰρωνικὸν ἐφάνη ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἀλλ' ἐνῷ προσεπάθει νὰ λάβῃ δέμα τι ὅπερ εἶχε θέσῃ ἐν τῇ δικτυωτῇ σκευοθήκῃ τῆς ἁμάξης, τὸ δέμα τοῦτο ἐξέφυγε τῶν χειρῶν του καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ποδὸς τῆς κυρίας Λασῆ.

Ἦτο ἐλαφρὸν καὶ μαλακὸν τὸ πεσὸν ἀντικείμενον ἀλλ' ἡ κόμησσα ἐκπλαγεῖσα μᾶλλον ἢ ἀλγήσασα ἐξέβαλεν ἀσθενῆ κραυγήν.

— Ἀδέξιε! εἶπεν ὁ Ἰωάννης ὀργίλως.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἔδειξεν ὅτι δὲν ἤκουσε τὸ προσβλητικὸν τοῦτο ἐπίθετον καὶ ἐζήτησε συγγνώμην.

— Δὲν εἶνε τίποτε, εἶπεν ἡ κόμησσα· περισσότερον ἐφοβήθηκα παρ' ὅτι ἐπόνεσα.

— Ἀδιάφορον, ὑπέλαβε τραχέως ὁ Ἰωάννης, οὐ τὰ νεῦρα βεβαίως εἶχον ταραχθῇ. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὰ μάτια διὰ νὰ προσέχουν!

Ὁ ἄγνωστος ἐστράφη πρὸς τὸν νέον.

— Ἐζήτησα συγγνώμην ὅσον ἠδυνάμην ἀπὸ τὴν κυρίαν, εἶπεν εὐγενῶς ἀλλ' εὐθαρσῶς· νομίζω ὅτι δὲν ἔχετε δίκαιον νὰ παραπονῆσθε ἐκ μέρους μου, ἐγὼ ἴσως ἔχω τοὐναντίον τὸ δικαίωμα νὰ παραπονεθῶ...

— Κάμετε ὅπως σᾶς ἀρέσει, εἶπε προπετῶς ὁ νέος· πολὺ ὀλίγον μὲ μέλει.

— Ἡσύχασε, σὲ παρακαλῶ, παιδί μου! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Λασσῆ, θέλεις τώρα νὰ φιλονικήσῃς μὲ αὐτὸν τὸν... κύριον ;... Βλέπεις, προσεῖπε μετ' ὀλίγον χαμηλοφώνως μὲν ἀλλ' οὐδόλως ἀνησυχοῦσα ἂν ἠκούετο, ὅτι δὲν εἶνε τῆς ἰδικῆς μας κοινωνικῆς τάξεως.

Τὸ εἰρωνικὸν μειδίαμα περὶ οὗ ἐλαλήσαμεν ἀνεφάνη πάλιν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ἀγνώστου· ἐν τούτοις ἐσίγησε, διότι ἡ ἁμαξοστοιχία ἔστη καὶ φωνή τις ἐκραύγαζε : Ἀνζέρη ! Ἀνζέρη !

Εἶχον φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Ἡ διδασκαλία κύριον σκοπὸν πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ καταστῆσαι ἕκαστον ἱκανὸν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βιωτικῶν του καθηκόντων, ἡ δὲ ἀγωγὴ τὸ ἐμπνεῦσαι σταθερὰν θέλησιν εἰς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν.

Λὸκκιος.

Digitized by Google

ΤΟ ΜΟΝΟΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΜΑ ΤΩΝ ΛΑΠΩΝΩΝ

Ἡ Λαπωνία δὲν εἶνε περιώνυμος διὰ τὰ μνημεῖα αὐτῆς, οἱ κάτοικοι δ' αὐτῆς δὲν διαπρέπουσιν ἐπὶ κομψότητι. Καλύβη μόνον ἐκ χιόνος καὶ πάγου καὶ δέρμα ταράνδου δι' οὗ περιβάλλει τὸ σῶμά του, προφυλάττουσιν ἀπὸ τοῦ ψύχους τὸν λαὸν τοῦτον, ἐνθυμίζοντα τοὺς ἀρχαίους Σκύθας.

Τὸ δυσειδὲς τῶν Λαπώνων ἀρρένων καὶ θηλέων ἐξισοῦται πρὸς τὸ σκαιὸν τῆς στολῆς αὐτῶν. Οἵ τε ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες εἰσὶ λίαν βραχύσωμοι, ἀληθῶς πυγμαῖοι. Εἰσὶ δ' ἀπεχθέστατοι ἕνεκα τῆς βαρείας ὀσμῆς τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ δέρματος τοῦ ταράνδου, ὧν ποιοῦνται χρῆσιν.

Καὶ ἐν τούτοις παρισινή τις δέσποινα περιηγηθεῖσα τὴν χώραν ἐκείνην κατεγοητεύθη ὑπὸ θελκτικοῦ τινος σκεύους. Τὸ σκεῦος τοῦτο εἶνε τὸ λίκνον, εἰς ὃ συγκεντροῦται ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ποίησις τοῦ δυστυχοῦς Λάπωνος.

Τὸ λίκνον τοῦτο εἶνε συγχρόνως σκεῦος, ἔνδυμα καὶ φωλεά. Ἐξ ἐλαφροῦ ξύλου κατεσκευασμένον καὶ διὰ δέρματος κεκαλυμμένον ἔχει σχῆμα ὑποδήματος, περιφεροῦς κατὰ τὸ ἄκρον· ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου εὑρίσκεται ἐπικάλυμμα προασπίζον τὸ βρέφος χωρὶς νὰ στενοχωρῇ αὐτό.

Κατὰ τὰς μακρὰς θήρας καθ' ἃς ἡ Λαπωνὶς παρακολουθεῖ τὸν σύζυγόν της, φέρει ἐπὶ τῶν νώτων τὸ λίκνον τοῦτο, τὸ μὴ βαρὺ δι' αὐτήν, ὅταν δὲ ὁ ὅμιλος τῶν θηρευτῶν σταθμεύσῃ, ἀναρτᾷ αὐτὸ εἰς δένδρον τι διὰ τελαμῶνος, ὥστε τὸ παιδίον ταλαντώμενον ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ κινήσεων δὲν ἐννοεῖ ὅτι δὲν φέρεται ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ἐν τῷ λίκνῳ τούτῳ ἐπενδεδυμένῳ διὰ πολλῶν δορῶν λαγωοῦ ἐξαπλοῦται ἀναπαυτικώτατα ὁ μικρὸς Λάπων, τοῦ σώματος αὐτοῦ προστατευομένου καθ' ὁλοκληρίαν κατὰ τοῦ ψύχους.

Πέριξ τοῦ καλύμματος κρέμανται πολύχρωμοι μαργαρῖται καὶ μετάλλινοι ἁλυσσίδες, ὧν ἡ θέα καὶ ὁ κρότος διασκεδάζουσι τὸ παιδίον.

Ὁ Μισελὲ εἶχε δίκαιον εἰπών: Ἡ Λαπωνία μίαν μόνην ἔχει τέχνην, ἓν καλλιτέχνημα, τὸ λίκνον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ μέγιστον τῶν ὡρολογίων. —Μέχρι τοῦδε ἡ Εὐρώπη ἐκέκτητο τὰ πρωτεῖα ὡς πρὸς τὰ ὡρολόγια κατά τε τὸ μέγεθος, τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Ἤδη ὅμως ἡ Ἀμερικὴ ἔλαβε τὰ πρωτεῖα ταῦτα, καθόσον ἐν τῷ Ruppinner Hall τῆς Νέας Ὑόρκης κατεσκευάσθη ὡρολόγιον ὑπερτεροῦν τὰ τοῦ κόσμου πάντα. Τὸ ὡρολόγιον τοῦτο—ἀληθὲς τέρας τοῦ εἴδους—κατεργασθὲν ὑπὸ τοῦ ὡρολογοποιοῦ Μαρτέν, κατέχει χῶρον 5 καὶ 0,50 μέτρων κυβικῶν, ἔχει βάρος 700 χιλιογράμμων, καὶ περιλαμβάνει 265 τροχούς. Κινεῖται δὲ διὰ τῆς ἐνεργείας ἐκκρεμοῦς, κινουμένου ὑπὸ 12 βαρῶν, ὧν τὸ μὲν πρῶτον φθάνει τὴν μεγίστην αὐτοῦ κατάβασιν ἐντὸς 8 ἡμερῶν, τὸ δὲ τελευταῖον ἡ δωδέκατον ἐντὸς 2000 ἐτῶν. Δεικνύει τὰ δευτερόλεπτα, τὰ πρῶτα λεπτά, τὰς ἡμέρας, τὰς ἑβδομάδας, τοὺς μῆνας, τὰ ἔτη καὶ ἰδιαιτέρως τὰ δίσεκτα. Κινεῖ 128 ἀλληγορικὰς μορφὰς 50 ἑκατοστομέτρων ὕψους, παριστανούσας τὰς 4 ἡλικίας τῆς ζωῆς, τοὺς 12 Ἀποστόλους, τὸν Χριστὸν εὐλογοῦντα τοὺς μαθητάς του, ἕνα κωδωνοκρούστην, 7 ἐθνικοὺς θεούς, τὰς 4 ἐποχάς, τὰ σημεῖα τοῦ Ζῳδιακοῦ κτλ. Αἱ φάσεις τῆς σελήνης καὶ ἡ κίνησις τῆς γῆς καὶ τῶν ἀστέρων δείκνυται ἐν αὐτῷ διὰ περιστρόφων σφαιρῶν παριστανουσῶν αὐτὰς ἀκριβῶς. Εἷς ἀλέκτωρ ἀνὰ πᾶσαν 6ην ὥραν ἐξερχόμενος ἀπό τινος γωνίας τοῦ ὡρολογίου ψάλλει μετὰ φωνῆς σχεδὸν φυσικῆς· τετράκις δὲ τῆς ἡμέρας μέγιστον μουσικὸν ὄργανον αὐτόματον σημαίνει 12 τεμάχια ἐκλεκτῆς μουσικῆς, καὶ διατηρεῖται τὸ χόρδισμα τοῦ ὡρολογίου τούτου ἐπὶ 10,000 ἔτη.

Ὁ ἰταλὸς μηχανικὸς Μαλπρινιάνο ἐξεπόνησε σχέδιον περὶ ἑνώσεως τῆς Ῥώμης μετὰ τῆς θαλάσσης διὰ διώρυγος πλάτους μὲν 80 μέτρων, βάθους δὲ μέτρων 10. Ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀνεγνώρισε τὸ σχέδιον τοῦτο ὡς ἐκτελέσιμον.

Ἡ πόλις Βούδα—Πέστη παρασκευάζει μεγαλοπρεπεστάτην ἑορτὴν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1526 μέχρι τοῦ 1686 κατείχετο ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ ἑορτὴ τελεσθήσεται τῇ 20|1 Σεπτεμβρίου. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ προσκαλέσῃ εἰς αὐτὴν καὶ νὰ φιλοξενήσῃ πάντας τοὺς ἀπογόνους τῶν ἀνδρῶν, ὅσοι ὑπηρέτουν ἐν τῇ στρατιᾷ τοῦ Καρόλου τῆς Λοθαριγγίας, τοῦ καταπολεμήσαντος τότε τοὺς Τούρκους.

Γερμανικαὶ ἐφημερίδες γράφουσι μετὰ πολλῆς σοβαρότητος, ὅτι εἰς προσεχεῖς βουλευτικὰς ἐκλογὰς ἡ Νυρεμβέργη θὰ ἐκλέξῃ διὰ παμψηφίας σχεδὸν βουλευτὰς φίλους τῆς κυβερνήσεως. Ὁ λόγος δὲ δι' ὃν ἡ κυβέρνησις προσεκτήσατο αἴφνης τηλικαύτην δημοτικότητα ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ εἶναι ὁ ἑπόμενος. Ἐπ' ἐσχάτων ὁ Βίσμαρκ ταξειδεύων παρέμεινεν ἐπὶ μικρὸν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ τῆς Νυρεμβέργης· παρήγγειλε δὲ νὰ τῷ φέρωσι ζύθον καὶ ἐνώπιον τοῦ συνηγμένου πλήθους τῶν περιέργων ἔπιεν ἀπνευστὶ ἓν μέγα ποτήριον, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλο. Οἱ Νυρεμβέργιοι συνεκινήθησαν εἰς ἄκρον διὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως ἔξοχον τιμὴν εἰς τὸν ἐγχώριον ζύθον καὶ τὴν πανηγυρικὴν ἀναγνώρισιν τῆς ποιότητος αὐτοῦ ὡς ἀρίστης, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Βίσμαρκ μετ' ἐνθουσιασμοῦ φέρεται ἀνὰ τὰ στόματα πάντων τῶν κατοίκων ἀπὸ τοῦ γεγονότος ἐκείνου.

Τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν δεινῶν ἅτινα ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος προέρχονται πάλιν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ δυστύχημα τῆς εὐτυχίας εἶνε ὁ κόρος, καὶ τὸ εὐτύχημα τῆς δυστυχίας εἶνε ἡ ἐλπίς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—533.

Digitized by Google

· Ἀριθ. 556 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 24 Αὐγούστου 1886

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

ΙΓ'.

Παρῆλθεν ὀλίγος χρόνος χωρὶς νὰ συμβῇ τι λόγου ἄξιον. Ἀλλὰ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπιόντος θέρους πολλαὶ μεταβολαὶ ἐπῆλθον εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν του Τρογεκούρωφ.

Τριάκοντα βέρστια μακρὰν εὑρίσκετο τὸ πλούσιον χωρίον τοῦ δουκὸς Βερέησκη. Ὁ δοὺξ πολλὰ ἔτη διῆγε μακρὰν τῶν κτημάτων του, ὧν ἐπιστάτην εἶχε διορίσει ἕνα πρώην ἀξιωματικόν, οὐδεμία δὲ ὑπῆρχε σχέσις μεταξὺ Ποκρόφσκας καὶ Ἀρβάτωβας. Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη Μαΐου ὁ δοὺξ ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰς τὸ κτῆμά του, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγνώριζεν εἰσέτι. Συνειθισμένος εἰς τὰς διασκεδάσεις, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἐν τῷ χωρίῳ του ἀπομόνωσιν, καὶ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν του ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Τρογεκούρωφ, ὃν εἶχε γνωρίσῃ ἄλλοτε.

Ὁ δοὺξ ἦτο σχεδὸν πεντηκοντούτης, ἀλλ' ἐφαίνετο πολὺ πρεσβύτερος. Καταχρήσεις παντὸς εἴδους τὸν εἶχον καταβάλῃ, ἐπιθέσασαι ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἀνεξάλειπτον αὐτῶν σφραγῖδα. Μ' ὅλα ταῦτα εἶχεν εὐάρεστον καὶ διακεκριμένον τὸ ἐξωτερικόν, ἦτο δὲ ἱκανῶς ἐράσμιος, πρὸ πάντων πρὸς τὰς γυναῖκας. Ἡ διασκέδασις ἦτο δι' αὐτὸν ἀνάγκη, ᾐσθάνετο δὲ ἀδιάκοπον ἀνίαν. Ὁ Τρογεκούρωφ ηὐχαριστήθη πολὺ ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς του, ἐκλαβὼν αὐτὴν ὡς ἔνδειξιν σεβασμοῦ ἀπὸ ἄνθρωπον γνωρίζοντα τὸν κόσμον. Κατὰ τὴν συνήθειάν του τὸν ὡδήγησεν εἰς τὸ κυνοτροφεῖον, ἀλλ' ὁ δοὺξ ὃν παρ' ὀλίγον ἀπέπνιγεν ἡ κυνικὴ ἀτμόσφαιρα ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ κρατῶν τὴν ῥῖνα μὲ τὸ μυρωμένον του μαντήλιον. Ὁ παλαιὸς κῆπος μὲ τὰς φιλύρας του, τὴν τετράγωνον λίμνην καὶ τὰς κανονικὰς του δενδροστοιχίας δὲν τῷ ἤρεσε· ἐν γένει δὲν ἠγάπα τοὺς ἀγγλικοὺς κήπους καὶ τὴν οὕτω καλουμένην φύσιν, ἐπῄνει ὅμως καὶ ἐθαύμαζε. Ὑπηρέτης ἐλθὼν ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ γεῦμα ἦτον ἕτοιμον, καὶ ἀμφότεροι διηυθύνθησαν πρὸς τὴν οἰκίαν. Ὁ δοὺξ ἀπαυδήσας ἐκ τοῦ περιπάτου, ἐβάδιζεν ὑποσκάζων, καὶ ἤδη μετενόει διὰ τὴν ἐπίσκεψίν του αὐτήν.

Ἀλλ' εἰς τὴν αἴθουσαν τοὺς συνήντησεν ἡ δεσποινὶς Μαρία, καὶ ὁ γέρων ἐρωτότροπος ἐξεπλάγη ἐκ τῆς καλλονῆς της. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐκάθισε τὸν ξένον πλησίον της. Ὁ δοὺξ ὃν ἐζωογόνει ἡ παρουσία τῆς νεάνιδος, ἦτο εὔθυμος, καὶ κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχήν της μὲ τὰς ἐπαγωγοὺς διηγήσεις του. Μετὰ τὸ γεῦμα, ὁ οἰκοδεσπότης ἐπρότεινε νὰ ἐξέλθωσιν ἔφιπποι, ἀλλ' ὁ δοὺξ ἐζήτησε συγγνώμην, προβάλλων ὡς ἐμπόδιον τὰ λεπτὰ του ὑποδήματα καὶ τὴν ποδάγραν του, ὡς ἔλεγε γελῶν, ἐπρότεινε δὲ νὰ ἐξέλθωσιν ἐφ' ἁμάξης, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ διάλογος ἐξηκολούθησε καθ' ὁδόν. Ἡ νεᾶνις ἤκουε μετ' εὐχαριστήσεως τὰ κολακευτικὰ φιλοφρονήματα πολιτισμένου ἀνθρώπου, ὅτε αἴφνης ὁ Βερέησκης, ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Τρογεκούρωφ, τὸν ἠρώτησε τί ἐσήμαινε τὸ ἀπηνθρακωμένον ἐκεῖνο κτίριον καὶ ἂν ἀνῆκεν εἰς αὐτόν. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐσκυθρώπασε· αἱ ἀναμνήσεις τῆς καείσης ἐπαύλεως τὸν δυσηρέστουν. Ἀπήντησεν οὐχ ἧττον ὅτι ἡ γῆ τώρα ἀνῆκεν εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὅτι πρὶν ἦτο κτῆμα τοῦ Δουβρόφσκη.

— Τοῦ Δουβρόφσκη; ἐκείνου τοῦ περιφήμου λῃστοῦ;

— Τοῦ πατρός του, ἀπήντησεν ὁ Τρογεκούρωφ· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος δὲν ἦτο καλλίτερός του.

— Καὶ τί ἀπέγεινεν ὁ Ρινάλδος μας [1]; συνελήφθη; ζῇ;

— Καὶ ζῇ, καὶ ἐλεύθερος εἶναι... Ἀληθινά, δοὺξ, ὁ Δουβρόφσκης ἦτον εἰς τὸ κτῆμα σου.

— Ναί, πέρυσιν, καὶ νομίζω κάτι ἔκαυσεν, ἢ ἐλῄστευσε. Ἀλήθεια, δεσποινίς, ὅτι θὰ ἦτο περίεργον νὰ γνωρισθῇ τις ἐκ τοῦ πλησίον μὲ τὸν ῥωμαντικὸν αὐτὸν ἥρωα;

— Τί περίεργον! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ· ἡ κόρη μου τὸν γνωρίζει. Τρεῖς ὁλοκλήρους ἑβδομάδας τὴν ἐδίδασκε μουσικήν, ἀλλὰ δόξα τῷ Θεῷ, τίποτε δὲν ἐπῆρε διὰ τὰ μαθήματά του.

Καὶ ὁ Τρογεκούρωφ ἤρχισε νὰ διηγῆται τὰ τοῦ ὑποτιθεμένου Γάλλου διδασκάλου. Ἡ νεᾶνις ἦτον ἐκτὸς ἑαυτῆς, ὁ δὲ Βερέησκης, ἀκούσας τὴν διήγησιν μετὰ βαθείας προσοχῆς, εὗρε πάντα ταῦτα λίαν παράδοξα, καὶ ἤλλαξεν ὁμιλίαν, ἅμα δ' ἐπέστρεψαν ἐζήτησε τὴν ἅμαξάν

1) Ρινάλδος λῃστής, ἥρως μυθιστορήματος.

Digitized by Google

του, καὶ μ' ὅλας τὰς παρακλήσεις τοῦ Τρογεκούρωφ νὰ διανυκτερεύσῃ ἐκεῖ, ἀνεχώρησε μετὰ τὸ τέϊον, ἀφοῦ προηγουμένως προσεκάλεσεν εἰς τὸν οἰκόν του τὸν Τρογεκούρωφ μετὰ τῆς θυγατρός του. Ὁ ὑπερήφανος κτηματίας ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν διότι, λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν δουκικὴν ἀξίαν, δύο ἀστέρας, καὶ κτῆμα ἔχον 3,000 ψυχάς, ἐθεώρει τὸν δοῦκα Βερένσκην μέχρι τινὸς ὅμοιόν του.

ΙΔ'

Δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ὁ Τρογεκούρωφ ἀπῆλθε μετὰ τῆς θυγατρός του πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ δουκὸς Βερένσκη. Καθόσον ἐπλησίαζον πρὸς τὸ κτῆμα, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μὴ θαυμάσωσι τὰς καθαρὰς καὶ χαριέσσας καλύβας τῶν χωρικῶν καὶ τὴν λιθίνην ἀρχοντικὴν οἰκίαν τὴν ἔχουσαν ῥυθμὸν ἀγγλικοῦ φρουρίου. Πρὸ τῆς οἰκίας ἐξετείνετο λειμὼν καταπράσινος, ἐν ᾧ ἔβοσκον ἑλβετικαὶ δαμάλεις μὲ τοὺς κωδωνίσκους των, ὧν ἠκούετο ὁ ἦχος. Μέγας κῆπος περιεκύκλου τὴν οἰκίαν πανταχόθεν. Ὁ οἰκοδεσπότης ἐδέχθη τοὺς ξένους εἰς τὸ πρόθυρον, καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὴν ὡραίαν νεάνιδα, ἥτις εἰσῆλθεν εἰς μεγαλοπρεπῆ αἴθουσαν, ὅπου ἦτο παρεσκευασμένη τράπεζα διὰ τρία πρόσωπα. Ὁ δοὺξ ὡδήγησε τοὺς ξένους του πρὸς τὸ παράθυρον, καὶ θαυμασία θέα ἠνοίχθη ἐνώπιόν των. Ὑπὸ τὰ παράθυρα ἔῤῥεεν ὁ ποταμὸς Βόλγας, οὗ τὰ ὕδατα διέσχιζον πλοῖα φορτηγὰ μὲ ἀναπεπταμένα ἱστία, μεταξὺ δ' αὐτῶν διεφαίνοντο πλοιάρια ἁλιευτικά, τὰ τόσον ἐκφραστικῶς καλούμενα «ψυχοπνίκται». Ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ ἐξετείνετο εὐρεῖα ἡ πεδιάς, χωρία δέ, τῇδε κἀκεῖσε ἐσπαρμένα, ἐζωογόνουν τὰ περίχωρα. Εἶτα μετέβησαν εἰς τὴν πινακοθήκην, ἧς τὰς εἰκόνας ὁ δοὺξ εἶχε προμηθευθῆ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Οὗτος ἐξήγει τῇ νεάνιδι τὴν ὑπόθεσιν ἑκάστης τῶν εἰκόνων, δεικνύων τὰς ἀρετὰς ἢ τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν, καὶ διηγούμενος τὴν ἱστορίαν τῶν ζωγράφων, ὡμίλει δὲ περὶ τῶν εἰκόνων οὐχὶ τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν εἰδήμονος σχολαστικοῦ, ἀλλὰ μετ' αἰσθήματος καὶ φαντασίας. Ἡ νεᾶνις τὸν ἤκουε μετ' εὐχαριστήσεως. Εἰς τὸ γεῦμα ὁ Τρογεκούρωφ ἐπῄνεσε τοὺς οἴνους τοῦ Ἀμφιτρίωνός του καὶ τὴν τέχνην τοῦ μαγείρου του, ἡ δὲ θυγάτηρ του ᾐσθάνετο πλήρη ἄνεσιν εὑρισκομένη μετ' ἀνθρώπου, ὃν μόνον δευτέραν φορὰν ἔβλεπε. Μετὰ τὸ γεῦμα ὁ οἰκοδεσπότης ὡδήγησε τοὺς ξένους εἰς τὸν κῆπον, ὁ δὲ καφὲς παρετέθη εἰς τὴν σκιάδα, παρὰ τὴν ὄχθην εὐρείας λίμνης, ἐσπαρμένης ἀπὸ νησίδια. Αἴφνης ἠκούσθη παιανίζουσα μουσική, ἑξάκωπος δὲ λέμβος προσήγγισεν εἰς τὴν σκιάδα. Ἐπ' αὐτῆς ἐπιβάντες περιῆλθον τὴν λίμνην, ἐπεσκέφθησάν τινα ἐκ τῶν νησιδίων ὅπου ἀνεκάλυψαν εἰς τὸ μὲν μαρμάρινον ἄγαλμα, εἰς τὸ δὲ μονῆρες σπήλαιον, καὶ εἰς ἕτερον μνημεῖο φέρον ἐπιγραφὴν μυστηριώδη, διεγείρουσαν τὴν παρθενικὴν τῆς νεάνιδος περιέργειαν, ἀτελῶς ἱκανοποιουμένην ἐκ τῶν εὐγενῶν ἡμιαποκαλύψεων τοῦ δουκός. Ἡ ὥρα παρῆλθεν ἀπαρατήρητος, καὶ ἤρχιζεν ἤδη νὰ ἐπέρχηται σκότος, τῇ προτάσει δὲ τοῦ δουκός, προφασιζομένου τὸ βλαβερὸν τοῦ ἑσπερινοῦ ψύχους, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου τοὺς περιέμενε τὸ τέϊον. Ὁ δοὺξ παρεκάλεσε τὴν νέαν νὰ λάβῃ τὴν θέσιν οἰκοδεσποίνης· ἐκείνη ἐδέχθη, καὶ διένειμε τὸ τέϊον, ἀκροωμένη τῶν ἀνεξαντλήτων διηγήσεων τοῦ φιλόφρονος ὁμιλητοῦ. Αἴφνης ἠκούσθη ἐκπυρσοκρότησις, καὶ πύραυλος ὑψωθεὶς ἐφώτισε τὸν οὐρανόν... ὁ δοὺξ προσέφερε τῇ νέᾳ κόρῃ περιώμιον, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐξῆλθον εἰς τὸν ἐξώστην. Πρὸ τῆς οἰκίας, ἐν τῷ σκότει, πολύχροα πυρὰ ἀνέθορον, περιεστράφησαν, ὑψώθησαν ἐν εἴδει σταχύων, εἶτα ἐχύθησαν κρουνηδόν, διεσπάρησαν ὡς βροχή, ἀστεροειδῶς, κατόπιν ἐσβέννυντο, καὶ ἐκ νέου ἀνέλαμπον. Ἡ νεᾶνις ἦτον εὔθυμος ὡς παιδίον. Ὁ δοὺξ εὐηρεστεῖτο βλέπων τὴν χαράν της, καὶ ὁ Τρογεκούρωφ δὲ ἦτο καταγοητευμένος, διότι ἐξελάμβανε τὰ φιλοφρονήματα ταῦτα τοῦ δουκὸς ὡς δεῖγμα σεβασμοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ τῷ φανῇ ἀρεστός.

Τὸ δεῖπνον ἦτο ἐπίσης λαμπρὸν ὡς τὸ γεῦμα. Οἱ ξένοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὁρισθέντα αὐτοῖς δωμάτια, τὴν πρωΐαν δὲ τῆς ἐπιούσης ἀπεχαιρέτισαν τὸν φιλόφρονα οἰκοδεσπότην μὲ τὴν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν νὰ ἐπανίδωσιν ταχέως ἀλλήλους.

ΙΕ'.

Ἡ δεσποινὶς Μαρία ἐκάθητο εἰς τὸν θάλαμόν της, κεντῶσα ἐπὶ ἱστοῦ, ἐνώπιον ἀνοικτοῦ παραθύρου. Ἀλλὰ δὲν ἠπατᾶτο εἰς τὴν διαλογὴν τῶν μεταξίνων νημάτων, ὡς ἡ ἐρρωμένη τοῦ Κορράδου, ἥτις, ἐν ἐρωτικῇ ἀλλοφροσύνῃ, ἐκέντησεν ἐν ῥόδον διὰ πρασίνης μετάξης. Ὑπὸ τὴν βελόνην της, ὁ στήμων ἐπανελάμβανεν ἀλανθάστως τὰ σχεδιάσματα τοῦ πρωτοτύπου· καὶ ὅμως οὐδόλως προσεῖχεν εἰς τὴν ἐργασίαν, οἱ λογισμοί της ἦσαν μακράν.

Αἴφνης διὰ τοῦ παραθύρου μία χεὶρ ἐξετάθη ἡσύχως καὶ θέσασα ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ ἐπιστολήν, ἐγένετο ἄφαντος πρὶν ἡ νεᾶνις συνέλθῃ. Τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν θεράπων εἰσελθὼν τὴν ἐκάλεσε παρὰ τῷ πατρὶ αὐτῆς. Τρέμουσα ἔκρυψε τὴν ἐπιστολὴν ὑπὸ τὸ περιστήθιον, καὶ ἐπορεύθη σπεύδουσα εἰς τὸν θάλαμον τοῦ πατρός της.

Ὁ Τρογεκούρωφ δὲν ἦτο μόνος. Ὁ δοὺξ Βερένσκης εὑρίσκετο παρ' αὐτῷ, ἅμα δὲ ἡ νεᾶνις εἰσῆλθεν ἠγέρθη οὗτος, καὶ σιωπῶν ἐχαιρέτισεν ἐν ταραχῇ δι' αὐτὸν ἀσυνήθη.

— Πλησίασε, Μάσα, εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ. Σοῦ δίδω μίαν εἴδησιν ἡ ὁποία ἐλπίζω νὰ σὲ

Digitized by Google

χαροποιήσῃ. Ἰδοὺ ὁ μνηστήρ σου· ὁ δοὺξ ἐπιθυμεῖ νὰ σὲ μνηστευθῇ.

Ἡ Μάσα ἔστη ὡς ἀπολιθωθεῖσα, θανάσιμος ὠχρότης ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν της, καὶ δὲν ἐπρόφερε λέξιν. Ὁ δοὺξ πλησιάσας, ἔλαβε τὴν χεῖρά της, καὶ συγκεκινημένος τὴν ἠρώτησεν, ἂν συγκατατίθεται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν του. Ἡ Μάσα ἐσιώπα.

— Συμφωνεῖ, βέβαια συμφωνεῖ, εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ· ἀλλὰ 'ξεύρεις, δούξ, μία νέα δυσκολεύεται νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν αὐτήν. Λοιπόν, παιδιά, φιληθῆτε, καὶ ἔστε εὐτυχεῖς,

Ἡ Μάσα ἵστατο ἀκίνητος, ὁ γέρων δοὺξ ἠσπάσθη τὴν χεῖρά της· αἴφνης ἡ νέα ἀνελύθη εἰς δάκρυα, καὶ ὁ δοὺξ ἐσκυθρώπασεν ἐλαφρῶς.

— Πήγαινε, πήγαινε! τῇ εἶπεν ὁ πατήρ της· σπόγγισε τὰ δάκρυά σου, καὶ γύρισέ μας εὔθυμη. Ὅλαι αἱ νέαι κλαίουν εἰς τοὺς ἀρραβῶνας, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βερέησκην· τοιαύτην πλέον συνήθειαν ἔλαβαν. Καὶ τώρα, δούξ, ἂς ὁμιλήσωμεν καὶ διὰ τὸ πρακτικὸν μέρος, δηλ. διὰ τὴν προῖκα.

Ἡ νεᾶνις, ὠφεληθεῖσα τῆς δοθείσης αὐτῇ ἀδείας τοῦ ν' ἀποσυρθῇ, ἔτρεξεν εἰς τὸν θάλαμόν της, καὶ κλεισθεῖσα ἐν αὐτῷ ἔδωκε πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰ δάκρυά της, ἅτε φανταζομένη ἤδη ἑαυτὴν ὡς σύζυγον τοῦ γέροντος δουκός, ἀνυποφόρου αἴφνης καὶ μισητοῦ δι' αὐτὴν καταστάντος...Ὁ γάμος τὴν ἐφόβιζεν ὡς τάφος!...Ὄχι, ὄχι, ἔλεγεν ἐν ἀπελπισίᾳ· προτιμότερον τὸ μοναστήριον, προτιμῶ τὸν Δουβρόφσκην... Καὶ ἐνθυμηθεῖσα τὴν ἐπιστολήν, ἔσπευσε νὰ τὴν ἀναγνώσῃ, μαντεύουσα τὸν γράψαντα. Πράγματι ἡ ἐπιστολὴ ἦτον ἐκείνου, καὶ διελάμβανε τὰ ἀκόλουθα·

« Τὸ ἑσπέρας τὴν δεκάτην ὥραν, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. »

Ἡ σελήνη ἔλαμπε πλησιφαής· ἡ ἀγροτικὴ νὺξ ἦτο ἤρεμος, ἐκ διαλειμμάτων μόνον ἐπέπνεεν ἡ αὔρα, καὶ θροῦς ἐλαφρὸς διέτρεχεν ὅλον τὸ δάσος.

Ὡς ἐλαφρὰ σκιὰ ἡ νεᾶνις ἐπλησίασεν εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως. Οὐδεὶς εἰσέτι ἐφαίνετο, ὅτε αἴφνης, ἐκ τῆς σκιάδος ἐξελθών, εὑρέθη ἐνώπιόν της ὁ Δουβρόφσκης.

— Εἰξεύρω τὰ πάντα, τῇ εἶπε ταπεινῇ καὶ θλιβερᾷ τῇ φωνῇ· ἐνθυμήθητε τὴν ὑπόσχεσίν σας.

— Μοῦ προσφέρετε τὴν προστασίαν σας, ἀπήντησε ἡ Μάσα, ἀλλὰ μὴ δυσαρεστηθῆτε· αὐτὴ μὲ φοβίζει. Διὰ τίνος τρόπου φρονεῖτε νὰ ἔλθητε εἰς βοήθειάν μου;

— Δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ μισητὸν ἄνθρωπον.

— Δι' ὄνομα Θεοῦ, μὴ τὸν ἐγγίζετε, μὴ τολμήσετε νὰ τὸν ἐγγίξετε, ἂν μὲ ἀγαπᾶτε· δὲν θέλω νὰ γείνω αἰτία φρικώδους πράξεως...

— Ἔστω, δὲν τὸν ἐνοχλῶ· ἡ θέλησίς σας εἶνε δι' ἐμὲ ἱερά. Σᾶς ὀφείλει ἤδη τὴν ζωήν του. Ποτὲ κακὴ πρᾶξις δὲν θὰ ἐκτελεσθῇ ἐπ' ὀνόματί σας. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐγκλήματά μου ὑμεῖς πρέπει νὰ μένετε ἁγνή. Ἀλλὰ τότε πῶς θὰ σᾶς σώσω ἀπὸ σκληρὸν πατέρα;

— Ὑπάρχει ἀκόμη ἐλπὶς νὰ τὸν συγκινήσω μὲ τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀπελπισίαν μου. Εἶνε μὲν πεισματώδης, ἀλλὰ μὲ ἀγαπᾷ τόσον!

— Εἰς μάτην ἐλπίζετε· εἰς τὰ δάκρυά σας θὰ ἴδῃ μόνον τὸν συνήθη φόβον καὶ τὴν ἀποστροφὴν ἣν ἔχουν γενικῶς αἱ νέαι ὁσάκις ὑπανδρεύονται ἄνευ ἔρωτος· ἀλλ' ἂν ἐπιμένῃ νὰ σᾶς νυμφεύσῃ παρὰ τὴν θέλησίν σας, ἂν διὰ τῆς βίας σᾶς ὁδηγήσουν εἰς τὸν ναὸν ἵνα αἰωνίως σᾶς παραδώσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξηντλημένου συζύγου;....

— Τότε, τότε ἀποφασίζω — παρουσιασθῆτε, καὶ γίνομαι σύζυγός σας.

Ὁ Δουβρόφσκης ἀνεσκίρτησε· τὸ ὠχρὸν αὐτοῦ πρόσωπον ἐκάλυψεν ἡ πορφύρα, ἣν αὐτοστιγμεὶ διεδέχθη ὠχρότης μεγαλειτέρα ἢ πρότερον. Ἐπὶ πολὺ ἵστατο σιωπῶν, μὲ τὴν κεφαλὴν κάτω νεύουσαν.

— Ἑνώσατε ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς σας, παρακαλέσατε τὸν πατέρα σας, ῥιφθῆτε εἰς τὰ γόνατά του, ζωγραφίσατέ του ὅλην τὴν φρίκην τοῦ μέλλοντος, τὴν νεότητά σας μαραινομένην πλησίον καχεκτικοῦ καὶ διεφθαρμένου γέροντος· εἴπῆτε ὅτι τὰ πλούτη δὲν θὰ σᾶς φέρουν οὔτε στιγμὴν εὐτυχίας· ἡ πολυτέλεια μόνην τὴν πτωχείαν παρηγορεῖ, καὶ τοῦτο διὰ μίαν στιγμήν· ἐπιμένετε, μὴ φοβηθῆτε μήτε τὸν θυμὸν μήτε τὰς ἀπειλάς του, ἐνόσῳ μένει καὶ σκιὰ μόνον ἐλπίδος· διὰ τὸν Θεόν, ἐπιμένετε. Ὅταν ὅμως ἐξαντληθοῦν ὅλα σας τὰ μέσα, ἀποφασίσατε— ὅσον σκληρὸν καὶ ἂν ἦναι τοῦτο—νὰ τῷ εἰπῆτε τὰ πάντα· εἰπῆτε, ὅτι ἂν ἐπιμένῃ νὰ ἦναι ἀμείλικτος...θὰ εὕρητε φρικώδη ὑπερασπισιν.

Ὁ Δουβρόφσκης ἐκάλυψε διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον. Ἡ Μασα ἔκλαιε.

—Δύσμοιρος, δύσμοιρος ἐγώ! εἶπε πικρῶς στενάξας. Χάριν ὑμῶν θὰ ἔδιδα τὴν ζωήν μου· τὸ νὰ σᾶς ἴδω μακρόθεν, νὰ ἐγγίσω τὴν χεῖρά σας, ἦτο δι' ἐμὲ ἀνέκφραστος ἡδονή· ὅτε δὲ μοὶ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ σᾶς θλίψω ἐπὶ τῆς συγκεκινημένης καρδίας μου καὶ νὰ εἴπω· εἶμαι διὰ παντὸς δικός σου—δυστυχὴς ἐγώ! ὀφείλω ν' ἀποφεύγω τὴν μακαριότητα ταύτην, πρέπει νὰ τὴν ἀπωθῶ μακρὰν μου ὅλαις δυνάμεσιν. Δὲν τολμῶ νὰ πέσω εἰς τοὺς πόδας σας, καὶ νὰ εὐχαριστήσω τὸν οὐρανὸν διὰ τὸ γέρας, τὸ ὁποῖον οὐδόλως ἤξιζα. Ὢ! πόσον πρέπει νὰ μισῶ ἐκεῖνον...ἀλλ' αἰσθάνομαι ὅτι τώρα εἰς τὴν καρδίαν μου μῖσος δὲν χωρεῖ.

Περιέβαλεν ἠρέμα διὰ τοῦ βραχίονος τὴν ὀσφὺν

Digitized by Google

αὐτῆς καὶ τὴν ἔθλιψεν ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς καρδίας του, ἐκείνη δὲ μετ' ἐμπιστοσύνης ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ νέου ληστοῦ. Ἀμφότεροι ἐσιώπων.

— Καιρός, εἶπεν ἐν τέλει ἡ νεᾶνις.

Ὁ Δουβρόφσκης ἀνένηψε, καὶ λαβὼν μίαν τῶν χειρῶν αὐτῆς ἔβαλε δακτύλιον εἰς τὸν δάκτυλόν της.

— Ἂν ἀποφασίσητε νὰ ζητήσητε τὴν βοήθειάν μου, εἶπε, τότε φέρετε τὸν δακτύλιον ἐδῶ καὶ βάλετέ τον εἰς τὸ κοίλωμα τῆς δρυός αὐτῆς, ἐγὼ δὲ εἰξεύρω τί πρέπει τότε νὰ πράξω.

Καὶ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρά της ἐγένετο ἄφαντος.

ΙϚʹ.

Ἡ μνήστευσις τοῦ δουκὸς Βερέησκη δὲν ἦτο μυστήριον διὰ τοὺς γείτονας. Ὁ Τρογεκούρωφ ἐδέχετο συγχαρητήρια, ὁ δὲ γάμος ἡτοιμάζετο. Ἡ Μάσα ἀνέβαλλεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀποφασιστικήν τινα ἐξήγησιν, ἡ δὲ πρὸς τὸν γέροντα μνηστῆρα συμπεριφορά της ἦτο ψυχρὰ καὶ βεβιασμένη. Ὁ δοὺξ ὅμως οὐδαμῶς περὶ τούτου ἐφρόντιζε· ἔρωτα οὗτος δὲν ἐζήτει, ἀρκούμενος εἰς τὴν ἄφωνον τῆς νεάνιδος συγκατάθεσιν.

Ὁ καιρὸς ἐντούτοις παρήρχετο, ἡ δὲ Μάσα ἀποφασίσασα ἐπὶ τέλους νὰ ἐνεργήσῃ, ἔγραψε πρὸς τὸν δοῦκα, ἐν τῇ ἐπιστολῇ της δὲ προσεπάθει νὰ ἐξεγείρῃ εἰς τὴν ψυχήν του αἴσθημα μεγαλοψυχίας. Εἰλικρινῶς ὁμολογοῦσα ὅτι δὲν εἶχε πρὸς αὐτὸν τὴν παραμικρὰν κλίσιν, τὸν παρεκάλει θερμῶς, οὐ μόνον ν' ἀρνηθῇ τὴν χεῖρά της, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος νὰ τὴν δικαιώσῃ πρὸς τὸν πατέρα. Τὴν ἐπιστολὴν ἐπέδωκε κρυφίως τῷ δουκὶ Βερέησκῃ, ὅστις, ἀναγνώσας κατὰ μόνας αὐτήν, οὐδαμῶς συνεκινήθη ἐκ τῆς εἰλικρινείας τῆς μνηστῆς του. Ἀπεναντίας εἶδεν ὅτι πρέπει νὰ ταχύνῃ τὸν γάμον, καὶ διὰ τοῦτο ἔκρινεν ἐπάναγκες νὰ δείξῃ τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν μέλλοντα πενθερόν του.

Λύσσα κατέλαβε τὸν Τρογεκούρωφ μαθόντα ταῦτα, μόλις δὲ ὁ δοὺξ κατώρθωσε νὰ τὸν πείσῃ νὰ μὴ δώσῃ τῇ Μάσᾳ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τῷ εἶναι γνωστὴ ἡ ὕπαρξις τῆς ἐπιστολῆς. Ὁ Τρογεκούρωφ συγκατετέθη μὲν νὰ σιωπήσῃ, ἀλλὰ διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον διέταξε νὰ γείνῃ ὁ γάμος τὴν ἐπιοῦσαν. Ὁ δοὺξ ἐθεώρησε τοῦτο λογικώτατον, εὑρὼν δὲ τὴν μνηστήν του τῇ εἶπεν ὅτι ἡ ἐπιστολή της τὸν κατελύπησεν, ἀλλ' ὅτι ἐλπίζει μὲ τὸν καιρὸν νὰ γείνῃ ἄξιος τῆς ἀγάπης της, ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ νὰ τὴν ἀρνηθῇ εἶναι δι' αὐτὸν λίαν βαρεῖα, καὶ ὅτι τῷ εἶναι ἀδύνατον νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καταδίκην. Εἶτα, ἀσπασθεὶς εὐσεβάστως τὴν χεῖρά της, ἀπῆλθεν οὐδὲν εἰπὼν περὶ τῆς τοῦ πατρός της ἀποφάσεως.

Ἀλλὰ μόλις ἐξῆλθε τῆς αὐλῆς, εἰσῆλθε παρ' αὐτῇ ὁ πατήρ της, καὶ κατ' εὐθεῖαν τὴν διέταξε νὰ ἑτοιμασθῇ διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἡ νεᾶνις, τεταραγμένη ἤδη ἐκ τῶν ἐξηγήσεων τοῦ δουκὸς Βερέησκη, ἀνελύθη εἰς δάκρυα καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατρός.

— Πατέρα! ἀνεφώνησε μὲ παράπονον, πατέρα! μὴ μὲ κάμετε δυστυχῆ· δὲν ἀγαπῶ τὸν δοῦκα, καὶ δὲν θέλω νὰ γείνω σύζυγός του.

— Τί σημαίνουν αὐτά; εἶπεν αὐστηρῶς ὁ Τρογεκούρωφ. Ἕως τώρα ἐσιώπας, καὶ ἦσο σύμφωνος, τώρα δὲ ὅπου ὅλα ἀπεφασίσθησαν, σκέπτεσαι ν' ἀρνηθῇς. Σὲ παρακαλῶ μὴ ἀνοησίας, διότι μὲ αὐτὰς τίποτε δὲν κερδίζεις.

— Μὴ μὲ καταστρέψητε! ἐπανέλαβεν ἡ δυστυχὴς Μάσα. Διατί μὲ ἀποβάλλετε καὶ μὲ παραδίδετε εἰς ἄνθρωπον μισητόν; μήπως μ' ἐβαρύνθητε πλέον; ἂς μένω πλησίον σας καθὼς πρῶτον. Πατέρα, εἰξεύρω ὅτι ὅταν μὲ στερηθῆτε θὰ λυπῆσθε, καὶ μάλιστα ὅταν συλλογίζεσθε, ὅτι εἶμαι δυστυχής· μὴ μὲ βιάζετε, πατέρα, δὲν θέλω ὑπανδρείαν.

Ὁ γέρων συνεκινήθη, ἀλλ' ἔκρυψε τὴν ταραχήν του, καὶ ἀπωθήσας τὴν νέαν, εἶπε μὲ ὕφος αὐστηρόν.

— Ἀνοησίαι εἶνε ὅλ' αὐτά, ἀκούεις; ἐγὼ εἰξεύρω καλλίτερά σου τί χρειάζεται διὰ τὴν εὐτυχίαν σου. Τὰ δάκρυα δὲν σὲ ὠφελοῦν· μεθαύριον θὰ γείνῃ ὁ γάμος.

— Μεθαύριον! ἀνεφώνησεν ἡ Μάσα. Θεέ μου! ὄχι, ὄχι, ἀδύνατον· αὐτὸ δὲν θὰ γείνῃ! Πατέρα ἀκούσατε· ἂν τῳόντι ἀπεφασίσατε νὰ μὲ θυσιάσητε, ἐγὼ θὰ εὕρω ὑπερασπιστὴν τὸν ὁποῖον οὔτε κἂν φαντάζεσθε· θὰ ἰδῆτε καὶ θὰ φρίξετε ἕως ποῦ μ' ἐφέρατε.

— Τί; τί; εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, φοβερισμούς, εἰς ἐμὲ φοβερισμούς; αὐθαδεστάτη! Σὺ φαίνεται δὲν ἠξεύρεις, ὅτι ἐμπορῶ νὰ σοῦ κάμω πρᾶγμα, ὅπου οὔτε τὸ ἐφαντάσθης. Τολμᾷς νὰ μὲ φοβερίζῃς, μηδαμινή, αἴ; ἂς ἰδοῦμεν ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ὑπερασπιστής.

— Ὁ Βλαδίμηρος Δουβρόφσκης, ἀπήντησεν ἡ νέα ἐν ἀπελπισίᾳ.

Ὁ πατήρ της τὴν ἐξέλαβεν ὡς παραφρονήσασαν καὶ τὴν παρετήρει ἔκπληκτος.—Καλά! εἶπε, μετά τινα στιγμήν· περίμενε ὅποιον θέλεις ἐλευθερωτήν, τώρα ὅμως κάθησε μέσα εἰς αὐτὸ τὸ δωμάτιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐξέλθῃς παρὰ τὴν ὥραν τοῦ γάμου.

Εἶπε καὶ ἐξελθὼν τοῦ θαλάμου, ἔκλεισε τὴν θύραν.

Ἡ δύσμοιρος νεᾶνις ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐθρήνει, φανταζομένη τί τὴν περιέμενε· μετὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς ὅμως, ᾐσθάνθη ἐλαφρυνθεῖσαν τὴν ψυχήν της, καὶ ἠδύνατο ἀπαθέστερα νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀναμενούσης αὐτὴν τύχης καὶ περὶ τοῦ τί ὤφειλε νὰ πράξῃ. Τὸ κυριώτερον δι' αὐτὴν ἦτο ν' ἀποφύγῃ γάμον μισητόν. Ἡ μετὰ τοῦ

Digitized by Google

Δουβρόφσκη ένωσίς της τῇ εφαίνετο παράδεισος, έν συγκρίσει πρός τόν λαχόντα αὐτῇ κλῆρον. Ἔρριψε βλέμμα είς τόν δακτύλιον, ὃν τῇ εἶχεν ἀφήσῃ. Διακαῶς ἐπεθύμει νὰ τὸν ἴδῃ κατὰ μόνας, καὶ μίαν ἔτι φοράν, πρὸ τῆς ἀποφασιστικῆς στιγμῆς, νὰ τὸν συμβουλευθῇ. Ἡ προαίσθησις τῇ ἔλεγεν ὅτι τὸ ἑσπέρας θὰ εὕρισκε τὸν Δουβρόφσκην εἰς τὸν κῆπον, παρὰ τὴν σκιάδα, καὶ ἀπεφάσισε νὰ καταβῇ ἐκεῖ. Ὅθεν τοῦ σκότους ἤδη ἐπερχομένου ἡτοιμάσθη, ἀλλ' ἡ θύρα ἦτο κλειστή, ἡ δὲ θαλαμηπόλος τῇ ἀπήντησεν ἔξωθεν ὅτι ὁ πατήρ της εἶχε διατάξῃ νὰ μὴν ἀνοίξωσιν. Ἦτο λοιπὸν ὑπὸ κράτησιν. Βαθέως αἰσθανθεῖσα τὴν προσβολήν, ἐκάθησεν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ἔμεινεν ἐκεῖ ἀκίνητος, θεωροῦσα τὸν ζοφερὸν οὐρανόν. Πρὸς τὴν αὐγὴν ὕπνος ἐλαφρὸς τὴν κατέλαβε, ἀλλὰ συνωδευμένος μὲ τόσον λυπηρὰς ὀπτασίας, ὥστε αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου τὴν ἀφύπνισαν.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Π. Α. Α.

Ο ΕΝΕΡΓΟΣ ΒΙΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἀλλὰ πλὴν τῆς ψευδοῦς ἀνεξαρτησίας ὑπάρχει καὶ ἀληθής· εἶνε δ' αὕτη ἡ ἀπελευθεροῦσα ἡμᾶς τῆς κυριαρχίας τῶν πραγμάτων, ἡ ἀπαλλάττουσα τοῦ τυραννικοῦ ζυγοῦ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ κυριαρχία τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς φύσεως γεννᾶται ἐκ τῆς ἀντιπαθείας ἣν ἔχομεν πρὸς τὰ φυσικὰ ἐμπόδια. Ἂν ὁ ἄνθρωπος ἦτο πεπλασμένος οὕτως ὥστε εὑρίσκων κώλυμά τι πρὸ αὐτοῦ νὰ ὀπισθοδρομῇ, οὐδέποτε τὸ ἀνθρώπινον γένος θ' ἀπηλλάσσετο τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἐνδείας. Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη αὕτη τῆς ἀνεξαρτησίας, ἓν τῶν εὐγενεστάτων τοῦ γένους ἡμῶν χαρακτηριστικῶν, ἐπενεργεῖ ὥστε τὸ κώλυμα νὰ ἐξεγείρῃ τὴν προσπάθειαν καὶ ἡ προσπάθεια νὰ θριαμβεύῃ τῶν ἐμποδίων. Πλάνη λοιπὸν ἐνυπῆρχεν ἐν τῷ περιφήμῳ τῶν στωϊκῶν ἀξιώματι, ὅπερ συνίστα ὑπομονὴν καὶ ἀποχήν. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶνε ἡ καταδίκη παντὸς πολιτισμοῦ. Ὁ ἄνθρωπος μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ὑπέμεινε τὰ δεινά, ἅτινα ἐπέβαλλεν αὐτῷ ἡ φύσις, διότι δὲν ἐδίστασε νὰ καταπολεμήσῃ αὐτά, ἐβελτίωσεν ἀκαταπαύστως τὴν τύχην αὐτοῦ καὶ τὴν τῶν ἀπογόνων του.

Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται ὅτι ἀπηλλάγη τοῦ κράτους τῆς φύσεως, οὐδὲν δὲ δύναται κατὰ τῶν νόμων αὐτῆς. Ἀλλὰ δύναται νὰ εὐρύνῃ ἀπαύστως τὰ ὅρια τῆς δουλείας αὐτοῦ, καὶ ἐφαρμόζων εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ τοὺς φυσικοὺς νόμους νὰ θριαμβεύῃ κατὰ τῆς φύσεως, ὡς λέγει ὁ Βάκων, ὑπακούων εἰς αὐτήν.

Ἀλλ' ἂν ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐξάρτησις εἶνε σκληρά, πολλῷ σκληροτέρα εἶνε ἡ ἐκ τῶν προσώπων. Ἡ πρώτη μᾶς λυπεῖ ἀλλ' ἡ δευτέρα μᾶς ταπεινοῖ. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν δεσμῶν δικαίας ὑποταγῆς. Ὁ υἱὸς ὑπακούει εἰς τὸν πατέρα, ὁ μαθητὴς εἰς τὸν διδάσκαλον, ὁ στρατιώτης εἰς τὸν λοχαγόν, ὁ πολίτης εἰς τὸν ἄρχοντα, ὁ ὑπάλληλος εἰς τὸν προϊστάμενον αὐτοῦ· αὕτη εἶνε νόμιμος καὶ ἀναγκαία εἰς τὴν τάξιν τῶν κοινωνιῶν. Ἀλλ' ὅπως ἡ ὑποταγὴ ᾖ εὐγενὴς καὶ ἔντιμος, δέον ἡ ἐξουσία νὰ ᾖ δικαία καὶ ἔχῃ ὡς σκοπὸν εἴτε τὸ ἀγαθὸν τοῦ ὑποτασσομένου, ὡς συμβαίνει ἐν τῷ παιδίῳ ἢ τῷ μαθητῇ, εἴτε τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ὡς ἐν ταῖς ἄλλαις περιστάσεσιν. Ἀλλὰ τότε δὲν ὑπακούομεν εἰς τὴν θέλησιν τῶν ἄλλων ἀλλ' εἰς τὸν νόμον, εἰς τὴν δικαιοσύνην, εἰς τὸ λογικόν. Ὅταν ὅμως ἡ θέλησις ἐνεργῇ χωρὶς νὰ στηρίζηται ἐπὶ τοῦ λογικοῦ ἢ τῆς δικαιοσύνης, ὅταν ἐνεργῇ πρὸς ἴδιον ὄφελος καὶ ὄχι πρὸς ὄφελος τῶν ἄλλων, ὅταν μόνον σκοπὸν ἔχῃ τὴν ἐξυπηρέτησιν κυριαρχικῶν ὀρέξεων, καὶ γίνεται πηγὴ τῆς ἀνταρσίας ἅμα καὶ τῆς τυραννίας, ὅταν ὑπερβαίνῃ τὸν κανόνα ἢ δὲν ἔχῃ κανόνα, ὅταν μεταχειρίζηται τὸν ἄνθρωπον ὡς πρᾶγμα, ὅταν ζητῇ οὐ μόνον τὴν ὑπακοὴν ἀλλὰ καὶ τὴν κολακείαν, καὶ ἀξιοῖ νὰ κάμπτωνται αἱ σκέψεις πρὸ τῶν πράξεων, τέλος ὅταν τοὺς ἀνθρώπους θεωρῇ ἁπλῶς ὡς ἔμψυχα ὄργανα, ἡ ὑπακοὴ τότε εἶνε δουλική, ἐξευτελίζει τὸν ἄνθρωπον, ἐκνευρίζει τὰς δυνάμεις του, σβεννύει τὸν ζῆλόν του, καταναλίσκει τὸ πνεῦμά του. Ἡ διεκδίκησις τῆς ἀνεξαρτησίας κατὰ τοιαύτης καταχρήσεως ἐξουσίας δὲν εἶνε ἀνταρσία, δὲν εἶνε ἀναρχία· εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἀρετῆς ἣν καλοῦμεν τιμὴν καὶ ἣν οἱ ἀρχαῖοι ἀπεκάλουν μεγαθυμίαν.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχε κατ' ἐξοχὴν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑπερηφανείας, ὅπερ συνίσταται εἰς τὸ ὑπακούειν μόνον εἰς τὸν νόμον καὶ ὄχι εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἰς τὸν νόμον δὲ ὃν ἔθηκαν αὐτοὶ οὗτοι. Ὅ,τι καὶ ἂν λέγωσι περὶ τῶν ἀρχαίων, ὁ ἔρως τῆς ἐλευθερίας ἀποτελεῖ τὴν αἰωνίαν τιμὴν τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Ρώμης. Διὰ τούτου αἱ πολίχναι αὗται ὑπερέχουσι κατὰ τὴν δόξαν τὰς ἀπεράντους ἀσιατικὰς μοναρχίας. Τὸ βραχὺ διάστημα ὅπερ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Σόλωνος μέχρι τοῦ Περικλέους εἶνε πολλῷ μεγαλείτερον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου τῶν ἀναριθμήτων αἰώνων τοῦ αἰγυπτιακοῦ, βαβυλωνιακοῦ καὶ ἀσυριακοῦ μεγαλείου. Οὐχὶ οἱ ῥήτορες, ἀλλ' ἡ κρίσις τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ κραυγὴ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως παρέχει εἰς τοὺς ἀρχαίους ἥρωας ἀσφαλῆ ἀθανασίαν. Θὰ εἴπῃ τις ἴσως ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐξιδανικεύθη-

Digitized by Google

σαν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου. Τὸ παραδέχομαι, ἀλλὰ διατί δὲν βλέπομεν τοιούτους μεγάλους ἄνδρας ἑστῶσαν καὶ ἐξιδανικευμένοι ἐν τῇ ἀσυριακῇ ἢ περσικῇ ἢ βυζαντιακῇ ἱστορίᾳ; Μὴ ἄραγε τοιοῦτοι ἄνδρες μόνον ἐν ἐλευθερίᾳ δύνανται νὰ γεννηθῶσι καὶ ἀναπτυχθῶσι ἢ μὴ ἡ ἐλευθερία δὲν εἶνε δυνατὴ ἄνευ τοιούτων ἀνδρῶν;

Ὁμολογητέον ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς συχνάκις πηγῆς γεννᾶται ὁ ἔρως τῆς ἐλευθερίας καὶ ὁ ἔρως τῆς ἐξουσίας. Ὁ ἀνὴρ ὅστις δὲν θέλει νὰ ὑπακούσῃ νομίζει συχνάκις ὅτι τὸ κάλλιστον μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀρχῆς τῶν ἄλλων εἶνε τὸ νὰ ἄρχῃ αὐτός. Ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει πάντοτε ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν εἶνέ τις νὰ ἔχῃ τινὰ ὑπεράνω αὐτοῦ, ὁ ἔρως τῆς ὑπερτάτης ἀνεξαρτησίας ἄγει συχνάκις εἰς τὸν ἔρωτα τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας. Ἀλλ' εἶνε ψευδὴς ἔρως τῆς ἐλευθερίας ὁ μεταβαλλόμενος οὕτω εἰς ἔρωτα δεσποτείας· ἐκ τούτου δὲ δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν πόσον τὸ πνεῦμα τῆς ἀνταρσίας εἶνε ἐγγὺς τοῦ πνεύματος τῆς τυραννίας, πόσον δὲ τοὐναντίον ἡ ἐλευθερία ἔχει ἀνάγκην τοῦ πνεύματος τῆς ὑποταγῆς. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ πολῖται δὲν θέλουσι νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τοὺς ἄρχοντας, εἰσὶ πάντες τύραννοι· ἂν δὲ εἶνε τις ἰσχυρότερος, γίνεται οὗτος μόνος. Τοὐναντίον ὁ μὴ θέλων οὔτε νἄρχῃ οὔτε νὰ ὑπακούῃ πέραν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προδιαγεγραμμένων, οὗτος ἔχει ἀληθοῦς πολίτου ἤθη. Ἄρχειν κατὰ τὸν νόμον καὶ ὑπείκειν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας. Τὰ μέσα δὲ δι' ὧν δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν τὸ νὰ καταστῇ αὐθαίρετος ἢ ἄδικος αὐτὸς οὗτος ὁ κανὼν ἀνάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς πολιτικῆς καὶ ὄχι τῆς ἠθικῆς.

Ἄλλως τε οὐδόλως ἀρνοῦμαι ὅτι ἐνυπάρχει νόμιμόν τι καὶ ἀναγκαῖον ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ ἄρχειν. Πάντες ἀγαπῶσι νὰ κατέχωσι καὶ ἐνασκῶσι τὴν ἐξουσίαν, εἴτε ἐν τῇ κυβερνήσει τῆς οἰκογενείας των, εἴτε ἐν τῇ διευθύνσει τῶν ὑποθέσεών των καὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν ἄλλων εἴτε τέλος ἐν τῇ διοικήσει τοῦ Κράτους. Τινὲς ἀρέσκονται νὰ ἐνασκῶσι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν διὰ τοῦ λόγου, οἱ ἄλλοι διὰ τῆς δράσεως· οἱ μὲν πείθοντες, οἱ δὲ ἄρχοντες. Ἀλλ' οἱαιδήποτε κἂν ὦσι αἱ διάφοροι μορφαὶ ἃς λαμβάνει τὸ πάθος τοῦτο, πάντες ἔχομεν αὐτὸ ἔν τινι βαθμῷ· ἀγαπῶμεν τὸ ἄρχειν δι' ὃν λόγον ἀγαπῶμεν τὸ δρᾶν· διότι διὰ τῆς ἐξουσίας δρῶμεν διπλασίως, περιορίζοντες τὰς πράξεις τῶν ἄλλων, καθιστῶμεν συνεργοὺς τὰς θελήσεις τῶν ἄλλων πρὸς τοὺς ἰδίους ἡμῶν σκοπούς, βλέπομεν πραγματουμένας τὰς ἐπιχειρήσεις, ἃς τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἐπενόησε, ἀλλ' ἃς μόναι ἡμῶν αἱ δυνάμεις δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκτελέσωσι. Προσθέσατε τὴν ἧττον νόμιμον, ἀλλὰ ζωηρὰν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ἡδονὴν τοῦ ὑποτάσσειν τὰς θελήσεις καὶ κάμπτειν τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἡδονὴ αὕτη, καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη, δὲν εἶνε ἠθική· διότι εἶνε ἡ πηγὴ τῆς τυραννίας. Ἐν τούτοις ἂν πρόκηται περὶ ἀνυποτάκτων εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐπιβλαβῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν τάξιν θελήσεων, φυσικὸν εἶνε νὰ εὐχαριστώμεθα ταπεινοῦντες αὐτάς, ἀρκεῖ νὰ μὴ προσβάλωμεν τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον. Τέλος ἡ τελευταία καὶ ὑψίστη εὐχαρίστησις, ἥτις συνδέεται πρὸς τὸν ἔρωτα τοῦ ἄρχειν, εἶνε ἡ ἐκπλήρωσις μεγάλων σκοπῶν, ἡ ἐργασία πρὸς εὐτυχίαν καὶ βελτίωσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τέλος παρὰ τοῖς ὑπερόχοις πνεύμασιν περιφανὴς ἐκδήλωσις τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν.

Ὑπάρχει λοιπὸν καὶ νόμιμος φιλοδοξία, ἄδικον δὲ καὶ ἄλογον θὰ ἦτο νὰ καταδικάσωμεν αὐτήν. Ἡ φιλοδοξία αὕτη, ἥτις ὠθεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ καταβάλῃ τοὺς ἀναγκαίους ἀγῶνας πρὸς ἀνύψωσίν του ἀπὸ μιᾶς θέσεως εἰς ἄλλην, κρατεῖ αὐτὸν ἐν ἐνεργείᾳ μὴ ἐπιτρέπουσα νὰ καθεύδῃ ἢ ν' ἀναπαύηται. Ἂν ἐσβέννυτο πρὸς στιγμὴν ἐκ τῆς καρδίας πάντων τῶν ἀνθρώπων, πᾶσα τῆς κοινωνίας ἡ δρᾶσις θὰ παρήκμαζεν· γενικὴ νάρκη θ' ἀντικαθίστα τὴν κίνησιν καὶ τὸν ζῆλον. Καὶ αὐτὴ ἡ πολιτικὴ φιλοδοξία εἶνε ἀγαθόν τι, εἰ καὶ εἶνε συχνὰ αἰτία ἀταξίας ἔν τινι κράτει· ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου αἱ θέσεις δὲν εἶνε ἐπιθυμηταί, δὲν ἐκλιπαροῦνται ὑπὸ ἐκλεκτῶν· ἡ ὑπηρεσία δὲν ἐνδιαφέρει πλέον τοὺς ὑπαλλήλους, ἡ ἀνία διαχύνεται ἐν τῷ κοινωνικῷ σώματι καὶ τὸ μόνον κατέχον τοὺς ἀνθρώπους πάθος εἶνε ἡ φιλοχρηματία. Δὲν πρέπει λοιπὸν ν' ἀπαμβλύνωμεν ὑπερμέτρως τὴν φιλοδοξίαν ὅπως μὴ ἀπαμβλύνωμεν συγχρόνως καὶ τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ζωήν.

Ἡ ἀνθρωπίνη δραστηριότης δὲν τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἄνευ προσπαθείας. Ἴσως ὑπάρχει που τοῦ σύμπαντος βίος εὐτυχέστερος τοῦ ἰδικοῦ μας, ἔνθα τὸ πλάσμα δύναται ν' ἀπολαύσῃ τῆς ἐκ τῆς δράσεως τέρψεως χωρὶς νὰ ὑποστῇ τὰς δυσχερείας τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ἐργασίας. Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος βίος δὲν εἶνε τοιοῦτος· προσλέγω μάλιστα ὅτι μᾶς εἶνε δύσκολον νὰ νοήσωμεν αὐτὸν καὶ δὲν ἔχομεν μέτρον νὰ τὸν ἐκτιμήσωμεν. Ἡ τύχη μας ἐνταῦθα εἶνε νὰ παλαίωμεν κατὰ τῶν κωλυμάτων καὶ διὰ τοῦ μόχθου μόνον νὰ ἀφικνώμεθα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν. Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου ἡμῶν πρέπει νὰ τρώγωμεν τὸν ἄρτον μας. Ἡ ἐργασία λοιπὸν εἶνε ἀνάγκη εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἂς προσείπωμεν δὲ ὅτι εἶνε εὐγενὴς ἀνάγκη.

Ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας ἡ ἐργασία ἐθεωρήθη ὡς ἀνδραποδῶδές τι. Ἐφαίνετο ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀξιοπρέπεια συνίστατο εἰς τὸ μάχεσθαι καὶ ἀπολαμβάνειν. Πάντες ἡμιλλῶντο πῶς νὰ φανῶσιν ἰσχυρότεροι ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐργασίας καὶ ἀναγκάσωσι τοὺς ἄλλους νὰ ἐργάζωνται ἀντ' αὐτῶν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀποκλειστικὸς κλῆρος

Digitized by Google

τοῦ ἐλευθέρου ἀνδρός, τοῦ πολίτου, τοῦ εὐγενοῦς ἦτο ἡ ἀργία, ἀργία ἀληθῶς χρησιμοποιημένη περὶ τὰ ὅπλα, περὶ τὰ γράμματα, περὶ τὰ τῆς πολιτείας ἀλλ' ἀσυμβίβαστος πρὸς πᾶσαν ἐπικερδῆ ἐργασίαν· καὶ αὐταὶ ἔτι αἱ ἀσχολίαι αἵτινες ἐθεωροῦντο ἐλευθέριαι, ὡς ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ἐπιστήμη, καθίσταντο δουλικαὶ εὐθὺς ὡς ἀνεφέροντο εἰς πράγματα ὠφέλιμα εἰς τὸν βίον. Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν ἀναμφιβόλως τὴν ἰδέαν τῆς ἐργασίας πρὸς τὴν τοῦ κέρδους. Πᾶς ἄνθρωπος ἐνασκῶν τὰς δυνάμεις του ἐπωφελῶς ἐργάζεται· καὶ αὐτὸς ὁ πόλεμος ἔτι ἐργασία εἶνε. Ἀλλ' ἑτέρωθεν εἶνε ἄδικον νὰ θεωρῆται ἐπαίσχυντος ἡ ἐπικερδὴς ἐργασία. Αὕτη εἶνε ἡ θεμελιώδης πρόληψις τῶν ἀριστοκρατιῶν. Τὸ ζῆν διὰ τῶν ἀγώνων τῆς δραστηριότητος καὶ τοῦ μόχθου εἶνέ τι εὐγενέστατον ἐν τῷ κόσμῳ, αὕτη δὲ εἶνε ἡ πρώτη βάσις τῆς ἀξιοπρεπείας. Τὸ ζῆν ἀναλώμασι τῶν ἄλλων εἶνε δουλικώτατον, εἰ καὶ συνδέεται ἐνίοτε μετ' αὐτοῦ ἰδέα τις μεγαλείου. Οἱ εὐπατρίδαι εἶχον ὡς πρὸς τοῦτο τόσον ἐσφαλμένην ἰδέαν, ὥστε προετίμων νὰ ζῶσιν ἐκ τῆς εὐνοίας τοῦ ἡγεμόνος παρὰ ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν κόπου. Συγκρίνουσί τινες ἐνίοτε τὴν τιμὴν τῶν ἀρχαίων φυλῶν πρὸς τὴν εὐτέλειαν τῶν συγχρόνων ἡμῶν ἠθῶν. Ὁμολογῶ ὅτι μέρη τινὰ τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ μεγαλείου ἠλαττώθησαν ἴσως ἢ ἐσβέσθησαν ἐν τῷ νεωτέρῳ βίῳ. Οἱ εὐγενεῖς οὐδέποτε μαθόντες νὰ κερδαίνωσι χρήματα περιεφρόνουν αὐτὰ καὶ τὰ ἐδαπάνων μεθ' ὑψηλόφρονος σπατάλης· τοῦτο δὲ ἦτο εὐγενές. Ἀλλ' ἡ εὐγένεια αὕτη εἶχεν ἐνίοτε καὶ τὸ ἀντίστροφον αὐτῆς· διότι τοῦ χρήματος ὄντος ἀναγκαίου καὶ εἰς τοὺς περιφρονοῦντας ἔτι αὐτό, οὗτοι πρὸς ἀπόκτησίν του ἐθώπευον τὰς κακίας τοῦ ἡγεμόνος, ἐκολάκευον τὴν εὐνοουμένην· ἡ χάρις δὲ μεθ' ἧς ἔπραττον τὰς πράξεις ταύτας δὲν ἀπέκρυπτε πάντοτε τὸ εὐτελὲς αὐτῶν.

Ἄλλως τε οὐδαμῶς καταδικάζω πᾶν εἶδος ἀργίας. Ἡ ἀργία ἔχει τὰ θέλγητρα αὐτῆς ὡς αὐτὴ ἡ ἐργασία, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶνε νόμιμος καὶ νὰ χρησιμοποιῆται καλῶς. Παραδείγματος χάριν νόμιμος ἀργία εἶνε ἡ διὰ κληρονομικῆς περιουσίας ἀποκτηθεῖσα καὶ χρησιμοποιουμένη εἰς ὑπηρεσίαν τῆς χώρας διὰ τῆς σπουδῆς, διὰ τῶν περὶ τὴν καλλιέργειαν φροντίδων, διὰ τῶν περιοδειῶν. Εὐτελῶς καὶ ἀθλίως σκέπτονται ὅσοι ἀξιοῦσι νὰ ἴδωσιν ἐξαλειφομένην ἐκ τῆς κοινωνίας πᾶσαν ὕπαρξιν μὴ σκοποῦσαν τὸ κέρδος καὶ μὴ ἐργαζομένην πρὸς τὴν καθ' ἑκάστην ἀνάγκην. Νόμιμος ἀργία εἶνε καὶ ἡ διαδεχομένη τὴν ἐργασίαν ὅταν ἡ ἡλικία τὸ ἀπαιτῇ, ἢ στιγμιαία οὖσα διακοπὴ αὐτῆς, διάλειμμα μεταξὺ τῆς ἐργασίας τῆς χθὲς καὶ τῆς αὔριον. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν ἂν ὁ κατέχων τὰς βιομηχανικὰς ἡμῶν κοινωνίας πυρετὸς τῆς ἐργασίας δὲν ὑπερέβη τὸ μέτρον καταβιβρώσκων ὁσημέραι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἀργίας ὅσας εἶχον θεσπίσῃ αἱ θρησκευτικαὶ παραδόσεις, λίαν σπάταλοι ἴσως κατὰ τοῦτο. Αἱ ἑορταὶ αὗται ἄγονοι ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν παρεῖχον ἀνάπαυλάν τινα εἰς τοὺς ἐργαζομένους καὶ τροφήν τινα εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ λαοῦ.

Ἀλλ' ἂν ἐκτιμῶ τὴν εὐγενῆ ἀργίαν, τὴν ἀποκτωμένην διὰ τῆς ἐργασίας, ἢ χρησιμοποιουμένην πρὸς τὸ καλὸν τῶν ἀνθρώπων, ποίας τουναντίον περιφρονήσεως δὲν θεωρῶ ἀξίαν τὴν βδελυρὰν καὶ αἰσχρὰν ἐκείνην ἀργίαν ἐν ᾗ φθίνουσι, τί λέγω! ἐν ᾗ σήπονται σήμερον οἱ καλούμενοι υἱοὶ καλῶν οἰκογενειῶν, οἱ κατασωτεύοντες ἐν τῇ ἀκολασίᾳ περιουσίας γενεῶν ὅλων ἢ πλούτη διὰ τῆς ἀκαταπονήτου ἐργασίας τῶν πατέρων αὐτῶν ἀποκτηθέντα! Λέγεται ἐνίοτε ὅτι τοῦτο εἶνε καλὸν διότι οὕτω αἱ περιουσίαι μεταβαίνουσιν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα καὶ ἕκαστος ἐπωφελεῖται. Ἀλλὰ τίς ἀγνοεῖ ὅτι ἀγαθὴ τοῦ πλούτου χρῆσις εἶνε ἐπωφελεστέρα εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς σπατάλης; Ὅπως καὶ ἂν ᾖ, ἄλλως τε, ἀτιμάζει τὴν νεολαίαν ἡ τοιαύτη ἀκατονόμαστος ἀργία ἐν ᾗ ἀπόλλυνται αἱ σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ δυνάμεις, τὸ δραστικὸν τοῦ χαρακτῆρος, ἡ ἀκμὴ τοῦ πνεύματος, ἡ εὐαισθησία τῆς καρδίας, πάντα τῆς ζωῆς τὰ δῶρα. Βλέπομεν ἐνίοτε ψυχὰς ἐκτάκτους ἐξερχομένας νικητρίας ἐκ τοῦ ἀτάκτου τούτου βίου καὶ ἐξορμώσας μετὰ σθένους καὶ μεγαλείου εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον. Ἀλλὰ πόσον σπάνια εἶνε τὰ παραδείγματα ταῦτα! Ποσάκις τοὐναντίον συμβαίνει ὁ ἐκδεδιῃτημένος οὗτος βίος νὰ συνεπάγηται ἀνικανότητα περὶ τὸ ἐργάζεσθαι καὶ ἀνίατον στειρότητα! Οἱ μυθιστορικοὶ οὗτοι ἥρωες καταπίπτουσιν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν χυδαιότατον βίον, ἄλλοι δ' ἐξαφανίζονται καὶ οὐδεὶς γινώσκει τί ἀπέγειναν. Ἄλλοι ἐξακολουθοῦσιν ἄχρι τέλους τὸν κοῦφον βίον, ὃν μόνον ἄπειρος νεότης δύναται μόλις νὰ καταστήσῃ συγγνωστόν· γέροντες ἀκόλαστοι, φιλήδονοι ἐξηντλημένοι δεικνύουσι τὸν δρόμον εἰς τοὺς νεωτέρους διατηροῦντες τὰς παραδόσεις τῆς ἀκολασίας. Τινὲς τέλος, ἕνεκα τῆς διαφθορᾶς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ὑποσκελίζουσι τοὺς ἐργαζομένους, δεικνύοντες ἀπὸ περιφανῶν θέσεων τὴν αὐθάδη αὐτῶν ἀνηθικότητα. Πάντες ὅμως τιμωροῦνται διὰ τῆς περιφρονήσεως τῶν ἐντίμων ἀνθρώπων καὶ διὰ τῆς ἐξαχρειώσεως τῆς ἰδίας αὐτῶν καρδίας.

Paul Janet. (Ἕπεται τὸ τέλος)

K.

Ἀρχοντός ἐστιν οὐχ αὑτὸν μόνον ἀγαθὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται.

(Ξενοφῶν)'

Digitized by Google

Ο ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ὁ παραγγελιοδόχος ἢ ὁ ὡς τοιοῦτος τοὐλάχιστον θεωρηθεὶς ἀφῆκε τὴν μητέρα καὶ τὸν υἱὸν νὰ καταβῶσι πρῶτοι μετὰ τῆς ἀκολούθου. Τότε λαβὼν τὸ δέμα αὐτοῦ ἐπήδησεν ἐκ τῆς ἁμάξης μετ' ἐπιτηδειότητος μαρτυρούσης μακρὰν ἕξιν εἰς τὸ περιοδεύειν διὰ σιδηροδρόμων.

Ἐν τῷ σταθμῷ εἶδε μακρόθεν τὴν κυρίαν Λασῆ καὶ τὸν Ἰωάννην ν' ἀνταλλάσσωσι φιλοφρονήσεις πρὸς τοὺς ἐλθόντας εἰς ὑποδοχὴν αὐτῶν. Αὐτὸς δ' ἔσπευσε νὰ εὕρῃ δύο μεσήλικας ἄνδρας διὰ τῆς αὐτῆς ἁμαξοστοιχίας ἐλθόντας, ὧν ὁ εἷς ἔφερε στρατιωτικὴν στολήν.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σταθμοῦ ᾐσθάνθη ὅτι εἵλκυέ τις αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐπενδύτου. Στραφεὶς δὲ εἶδε τὸν Ἰωάννην, ὅστις ἀφεὶς τὴν μητέρα του μετὰ τῶν δεξιουμένων αὐτήν, εἶχε πρὸς στιγμὴν ἀπομακρυνθῇ λαθραίως.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Ἰωάννης ὀργίλως, ἂν δὲν εἶσθε εὐχαριστημένος ἐξ ὅσων συνέβησαν μεταξύ μας, εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς δώσω ἱκανοποίησιν... Ἰδοὺ τὸ ἐπισκεπτήριόν μου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔγραψα τὴν ἐδῶ διεύθυνσίν μου.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἔλαβε τὸ ἐπισκεπτήριον καὶ ἔθηκεν αὐτὸ εἰς τὸ θυλάκιόν του μηδὲ βλέμμα ῥίψας ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ Ἰωάννης ἐξηκολούθησε :

— Αὔριον τὸ πρωῒ θὰ ἔχω πολλὴν ἐργασίαν βεβαίως· ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας θὰ εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας.. .τὸ ἰδικόν σας ἐπισκεπτήριον, παρακαλῶ ;

— Νέε, ἀπεκρίθη ὁ ἄγνωστος εἰρωνικώτατα μειδιῶν, τὸ ἐπισκεπτήριόν μου δὲν ἔχει ἄλλο ὄνομα ἐπ' αὐτοῦ παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ καταστήματος διὰ τὸ ὁποῖον περιοδεύω— Ἀλλὰ θὰ ἰδῶμεν ἀλλήλους αὔριον.. .Θὰ συναντηθῶμεν χωρὶς ἄλλο, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι.

Ὁ Ἰωάννης ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ τόνῳ ἐκείνῳ, ἔμελλε ν' ἀνταπαντήσῃ τραχέως, ὅτε προσδραμοῦσα ἡ μήτηρ ἔλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός.

— Ἄπονο παιδί! εἶπε, τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς; Δὲν σοῦ εἶπα νὰ μὴν ἀνακατευθῇς μὲ τοιούτου εἴδους ἀνθρώπους ;

Καὶ εἵλκυσε τὸν υἱόν της, ἐν ᾧ ὁ ἄγνωστος ἀπεμακρύνετο πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ ἑταίρων.

Τὴν ἐπαύριον ἡ κυρία Λασῆ, ἥτις ἐφιλοξενήθη ὡς καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς ὑπ' ἀνωτέρου τινὸς ὑπαλλήλου τῆς Ἀνζέρης, εἶχεν ἐγερθῇ λίαν πρωΐ. Κομψὴν περιβεβλημένη ἀναβολὴν ἐφαίνετο περικαλλεστάτη.

Ὁ Ἰωάννης ὅστις δὲν ἔμελλε νὰ μεταβῇ μετὰ τῆς μητρός του εἰς τὸν οἶκον τοῦ μέλους τῆς Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπείας, ἀλλὰ εἰς τὸ δημαρχεῖον διὰ τὸν διαγωνισμόν, ἀπεχαιρέτισε συγκεκινημένος τὴν μητέρα του.

— Θάρρος! ἀγαπητόν μου παιδί, τῷ εἶπεν αὕτη, μειδιῶσα...ὅλα θὰ ὑπάγουν κατ' εὐχήν... Θὰ ἴδω τὸν κ. Π. καὶ στοιχηματίζω ὅτι δὲν εἶνε τόσον κακὸς ὅσον τὸν παριστάνουν... Κύτταξε νὰ μὴ δειλιάσῃς, ἀπάντησε μὲ τόλμην... Καμμία σύστασις δὲν ἀξίζει τόσον ὅσον αἱ καλαὶ ἀπαντήσεις.

Εἶτα δὲ ἀπῆλθε γοργῷ βήματι.

Ὁ κ. Π. ἔμελλε νὰ καταλύσῃ ἐν ξενοδοχείῳ, ἐν ᾧ εἶχε φυλαχθῇ δίαιτημά τι δι' αὐτὸν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν. Ἡ κόμησσα διηυθύνθη πρὸς αὐτὸ καὶ ὅτε κατέστησε γνωστὸν τὸ ὄνομά της θεράπων τις εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς αἴθουσαν, εἰπὼν ὅτι ὁ κ. Π, λίαν κατεπειγούσαν ἔχων ἐργασίαν, ὀλίγα μόνον λεπτὰ ἠδύνατο νὰ τῇ παραχωρήσῃ.

Ἐκάθησε καὶ ἀνέμεινε. Παρὰ τὸ θάρρος, ὅπερ εἶχε δείξῃ ἐνώπιον τοῦ υἱοῦ της, ἡ καρδία αὐτῆς ἐπάλλετο βιαίως. Τέλος ἡ θύρα ἠνοίχθη καὶ ἄνθρωπός τις μελανείμων, λευκὸν φορῶν λαιμοδέτην, πολλὰ παράσημα φέρων ἐπὶ τοῦ στήθους εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἦτο ὁ κ. Π.

Ἡ κόμησσα ἀνηγέρθη τρέμουσα, τὴν συστατικὴν ἐπιστολὴν κρατοῦσα ἐν τῇ χειρί.

— Κύριε, εἶπε, μὴ τολμῶσα νὰ ἴδῃ κατὰ πρόσωπον τὸν περιώνυμον καθηγητήν, ἔλαβα τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γράψω ἀπὸ τὴν Αὐρηλίαν καὶ ἦλθα νὰ σᾶς εὕρω ἡ ἰδία εἰς τὴν Ἀνζέρην διὰ νὰ σᾶς ἐγχειρίσω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Τὸ μέλλον τοῦ υἱοῦ μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὑμᾶς καὶ σᾶς παρακαλῶ θερμῶς...

Ἀλλ' αἴφνης ἔπαυσεν ὁμιλοῦσα, καὶ τὸ βλέμμα αὐτῆς κατέστη ἀτενές. Εἰ καὶ μόλις εἶχε ἴδῃ τὸν συνεπιβάτην τοῦ σιδηροδρόμου, τῇ ἐφαίνετο ὅτι οὗτος ὡμοίαζε πρὸς τὸν καθηγητὴν Π. Τὸ εἰρωνικὸν μειδίαμα τοῦ μέλους τῆς Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπείας μετέβαλε τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην εἰς βεβαιότητα.

— Ὦ, κύριε, ἀνέκραξεν ὠχριάσασα, μοῦ φαίνεται ὅτι συνηντήθημεν ἤδη, εἶσθε...

— Εἶμαι ὁ σκαιὸς ἐκεῖνος παραγγελιοδόχος, ἀπήντησεν ὁ κ. Π. εἰρωνικῶς, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν κοινωνικήν σας τάξιν, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ἰωάννης Λασῆ ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν... Εἶμαι ὁ σχολαστικὸς ἐκεῖνος ὁ παραγεμισμένος μὲ ἄλγεβραν καὶ γεωμετρίαν, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ εἶνε τόσον ξηρὰ ὅσον καὶ ὁ πίναξ τῶν λογαρίθμων. Εἶμαι...

Ἐν ᾧ ὡμίλει ἡ κόμησσα ὠπισθοδρόμει μετὰ φρίκης.

— Τί ἔκαμα ! ἐψέλλισε· εἶμαι ἀθλία.. .καὶ ὁ υἱός μου κατεστράφη !..

Κατέπεσε δ' ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ δαπέδου.

Ὅτε συνῆλθεν εἶδεν ἑαυτὴν ἐν μέσῳ τῶν γυναι-

κῶν τοῦ ξενοδοχείου. Ἀναμνησθεῖσα τῶν γενομένων ἠρώτησε περὶ τοῦ Π. ἔμαθε δὲ ὅτι ἠναγκασμένος ὢν οὗτος νὰ μεταβῇ εἰς τὸ δημαρχεῖον παρήγγειλε τοῖς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ νὰ μεριμνήσωσι συντόνως περὶ τῆς κυρίας Λασῆ. Ἡ κόμησσα ἀνυπομονοῦσα νὰ διαφύγῃ τὴν ὀχληρὰν τῶν θαλαμηπόλων περιεργίαν, ἰδίᾳ δὲ θέλουσα νὰ ἐμποδίσῃ τὸν υἱὸν αὐτῆς νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰς ἐξετάσεις ἐκείνας, βεβαία ἐκ τῶν προτέρων οὖσα περὶ τῆς ἀποτυχίας αὐτοῦ, εὐθὺς ὡς ἠδυνήθη νὰ βαδίσῃ, ἐπέστρεψεν οἴκαδε.

Δυστυχῶς ὁ Ἰωάννης εἶχεν ἐπίσης ἀπέλθῃ εἰς τὸ δημαρχεῖον, ἡ δὲ δυστυχὴς μήτηρ κατελήφθη ὑπὸ νέας καὶ σφοδρᾶς ἀγωνίας. Δὲν ἦτο ἄραγε δυνατὸν νὰ πάθῃ τίποτε ὁ υἱός της ἀναγνωρίζων ὅτι τὸ μέλος τῆς Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπείας ἦτο ὁ τοῦ σιδηροδρόμου συνεπιβάτης των, ἢ ἐνώπιον τῆς προφανοῦς δυσμενείας τοῦ καθηγητοῦ νὰ κατεξανεστῇ σκανδαλωδῶς; Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἦτο ἀθεράπευτον τώρα, καὶ ἦτο ἠναγκασμένη ν' ἀναμείνῃ τῶν γεγονότων τὴν ἔκβασιν.

Εὐνόητος εἶνε ἡ ἀγωνία τῆς κυρίας Λασῆ κατὰ τὴν φρικώδη ἐκείνην ἡμέραν. Ὁ Ἰωάννης ἐπέστρεψε λίαν ὀψέ, ἀπηυδηκώς Ἡ κόμησσα ἔδραμεν εἰς προϋπάντησίν του καὶ ἐζήτησεν ἀπλήστως ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ νὰ ἴδῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ὀργῆς ἣν περιέμεινε νὰ ἴδῃ. Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἦτο περιχαρὴς καὶ ἐμειδία.

— Ἆ! μητέρα, ἀνέκραξε, πόσον ὀλίγον πρέπει νὰ πιστεύῃ κανεὶς τὰς ἀνοήτους προκαταλήψεις! Ὁ κ. Π εἶνε ἐξαίρετος ἄνθρωπος. Κατ' ἀρχὰς ἔμεινα ἀναπολόγητος ἐμπρός του, ἀλλὰ μ' ἐνεθάρρυνε τόσον πολὺ μὲ τοὺς λόγους του, ὥστε ἦλθα ἐντελῶς εἰς τὸν ἑαυτόν μου καὶ ἀπήντησα καλλίτερα καὶ ἀπὸ ὅ,τι ἀκόμη ἤλπιζα... Εἰς σὲ βεβαίως χρεωστῶ αὐτὴν τὴν ἐπιείκειαν καὶ σ' εὐχαριστῶ μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν...

Καὶ ἔθλιβε τὴν μητέρα του ἐν τῇ ἀγκάλῃ του.

— Τί λέγεις, Ἰωάννη; ἠρώτησεν ἀλλοφρονοῦσα ἡ δυστυχὴς γυνή· ὁ Π* πραγματικῶς;..

— Μοῦ ἔδειξε τόσην εὐμένειαν ὥστε ἐφάνην ἀνώτερος ἐμαυτοῦ, σοῦ ἐπαναλαμβάνω. Κατ' ἀρχὰς μοὶ ἀπηύθυνεν ἐρωτήσεις ἀρκετὰ εὐκόλους, εἰς ἃς ἀπήντησα χωρὶς τὸν παραμικρὸν δισταγμόν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔφθασεν εἰς τὰ δυσκολώτερα ζητήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπήντησα ἐπίσης ἐπιτυχῶς. Τόσον δὲ πολὺ ἐπέτυχα ὥστε οἱ ἄλλοι ὑποψήφιοι μὲ συνεχάρησαν θερμῶς. Ὅλοι μὲ βεβαιοῦν ὅτι ὄχι μόνον θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν σχολήν, ἀλλ' ὅτι θὰ ἔχω καὶ καλὸν ἀριθμόν.

— Καὶ αὐτὸς ὁ κ. Π* τί σοῦ εἶπε κατόπιν ἀπὸ τὰς λαμπρὰς αὐτὰς ἐξετάσεις;

— Τίποτε· ἐννοεῖς, μητέρα, ὅτι ἡ ἐπίσημος αὐτοῦ θέσις τὸν ἠμπόδιζε νὰ ἐκφράσῃ ζωηρότερον τὰς ἐντυπώσεις του.. Ἀλλ' ἐμειδία μὲ τρόπον παράδοξον...

— Ἐμειδία!... Καϋμένο παιδί μου, γνωρίζω αὐτὸ τὸ μειδίαμα... Ἰωάννη, δὲν ἐνθυμεῖσαι νὰ ἔχῃς ἴδῃ ὀλίγον πρὸ τῶν ἐξετάσεων τὸν κ. Π*:

— Δὲν ἐνθυμοῦμαι.

— Δὲν εἶδες, ἀπρόσεκτον παιδί, ὅτι ὁ κ. Π* καὶ ὁ δῆθεν παραγγελιοδόχος εἰς τὸν ὁποῖον ἐδείξαμεν τόσον φοβερὰν βαρβαρότητα χθὲς τὸ ἑσπέρας, εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον;

Διηγήθη δὲ τί συνέβη τὴν πρωίαν ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ καθηγητοῦ Καὶ ὁ Ἰωάννης δὲ ἐθλίβη μεγάλως.

— Τώρα συλλογίζομαι, προσεῖπε, ὅτι μερικοὶ τόνοι τῆς φωνῆς του μὲ εἶχαν κάμει ἐντύπωσιν. Δὲν εἶχα ἴδῃ τὴν περασμένην νύκτα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ συνοδοιπόρου μας· τὸ σκότος καὶ ὁ ἐπενδύτης του ἐκεῖνος ἀπέκρυπτον τὸ πρόσωπόν του... Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, μητέρα, διατί λυπεῖσθε τόσον; Ἡ εὔνοια τὴν ὁποίαν μοῦ ἔδειξεν εἰς τὰς ἐξετάσεις ὁ κ. Π δὲν ἀποδεικνύει ὅτι δὲν μᾶς κρατεῖ μνησικακίαν;

— Ποῖος εἰξεύρει, Ἰωάννη μου, ἂν ἡ φαινομενικὴ αὐτὴ εὔνοια σκοπὸν δὲν ἔχει νὰ κρύψῃ φοβερὰν ἐκδίκησιν. Ἀκόμη δὲν ἐξεδόθησαν τὰ ἀποτελέσματα, καὶ κανεὶς δὲν εἰξεύρει πῶς θὰ σὲ βαθμολογήσουν!...

— Πραγματικῶς, τὰ ἀποτελέσματα θὰ γνωσθοῦν ὅταν τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιτυχόντων δημοσιευθοῦν διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἔμειναν σιγηλοὶ ἐπὶ στιγμήν, ὡσεὶ μὴ ἐτόλμων ν' ἀνακοινώσωσι πρὸς ἀλλήλους τὰς σκέψεις των.

— Ἀδιάφορον! ἐπανέλαβε τέλος ἡ κυρία Λασῆ· χάριν σου, χάριν ἐμοῦ αὐτῆς, ἔχω χρέος νὰ μὴ παραμελήσω τίποτε δυνάμενον νὰ καλλιτερεύσῃ τὰ πράγματα... Ἄλλως τε θέλω νὰ ζητήσω συγγνώμην ἀπὸ ἄνθρωπον τόσης ἀξίας, τὸν ὁποῖον ἀνοήτως προσέβαλα... Αὔριον τὸ πρωῒ θὰ ὑπάγω εἰς τοῦ κ. Π.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ὅτε ἡ κόμησσα μετέβη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἔμαθεν ὅτι ὁ κ. Π* εἶχεν ἀπέλθῃ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐπιτροπείας μελῶν, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν περιοδείαν του.

Δυο μῆνας ἐδέησε ν' ἀναμείνωσι μήτηρ καὶ υἱὸς τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων. Πολλάκις ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς τὸν φόβον μεταπεσόντες εἶχον τέλος ἀποφασίσῃ οὐδεμίαν ν' ἀναγινώσκωσιν ἐφημερίδα. Ἔζων δὲ μακρὰν τοῦ λοιποῦ κόσμου ἐν τῷ ἐξοχικῷ αὐτῶν μεγάρῳ, καὶ ἡ μὲν κόμησσα ἐπεσκόπει τὰς γεωργικὰς τοῦ κτήματος ἐργασίας, ὁ δὲ Ἰωάννης ἐθήρευε καθ' ἑκάστην.

Πρωίαν τινὰ εἶδον τοὺς ἐκ τῶν παρακειμένων

Digitized by Google

ἐξοχικῶν οἴκων γείτονας αὐτῶν ἐλθόντας τοῦτον μὲν ἔφιππον, τοὺς ἄλλους δὲ ἐφ' ἁμάξης ἀλλὰ πάντας φέροντας πελωρίας ἀνθοδέσμας, διὰ τὴν φιλοτέχνησιν τῶν ὁποίων εἶχον ἀπογυμνώσῃ τοὺς κήπους των.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ κόμησσα.

— Κανεὶς δὲν ἑορτάζει ἐδῶ! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωάννης.

— Πῶς; δὲν εἴδατε τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως; εἶπε τις τῶν προσελθόντων.

— Καὶ τὰς ἄλλας ἐφημερίδας; ἀνεφώνησεν ἄλλος.

Συγχρόνως δ' ἕκαστος ἀνέπτυσσε τὴν ἐφημερίδα ἧς ἦτο συνδρομητής.

Ὁ Ἰωάννης Λασῆ ἀριστεύσας ἐν πᾶσι, ἐσημειοῦτο πρῶτος ἐκ τῶν γενομένων δεκτῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολήν.

Ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς ἔκφρονες ἐξ ἀγαλλιάσεως ὥρμησαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων.

Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ὁ κ. Π* ἦτο οἴκοι ἐν Παρισίοις, ὅτε ἀνηγγέλθη αὐτῷ ἡ ἐπίσκεψις τῆς κομήσσης Λασῆ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Ὁ νέος ἐφόρει ἤδη τὴν κομψὴν στρατιωτικὴν στολήν.

— Ἀλήθεια! ἀνέκραξεν ὁ κ. Π* γελῶν, τὸ εἶχα λησμονήσῃ... Ὁ πρωτεύσας μαθητὴς τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς καὶ μέλλων ἀξιωματικὸς ἔρχεται νὰ ζητήσῃ λόγον ἀπὸ κάποιον βάναυσον παραγγελιοδόχον...

— Ἆ! κύριε, εἶπεν ἡ κόμησσα ἔνδακρυς, πόσον εὐγενῶς μᾶς ἐξεδικήθητε!... Εἶσθε ὁ καλλίτερος, ὁ μᾶλλον μεγαλόφρων ἄνθρωπος τοῦ κόσμου!...

— Εἰς τὴν ἐπιείκειάν σας, προσεῖπεν ὁ Ἰωάννης, ὀφείλω τὸν τιμητικὸν βαθμόν μου...

— Ἂς μὴ κάμνωμεν λόγον περὶ τῆς ἐπιεικείας μου, εἶπεν ὁ κ. Π* ξηρῶς. Εἰσήλθατε πρῶτος εἰς τὴν σχολήν, διότι ἀπηντήσατε ἀσυγκρίτως καλλίτερα πάντων τῶν ἄλλων. Ὥστε οὐχὶ ἀπὸ ἐπιείκειαν ἀλλ' ἀπὸ δικαιοσύνην ἐλάβετε τὸν πρῶτον βαθμόν!... Ἆ! ἂν δὲν εἰξεύρετε ν' ἀπαντήσητε, μὲ πόσην εὐχαρίστησιν, ἐγὼ τοὐλάχιστον, θὰ σᾶς ἔβαζα μηδέν! Καὶ ἤξιζε νὰ τὸ πάθητε αὐτό, σεῖς... καὶ οἱ συνένοχοί σας!...

Ὁ κ. Π* ἐγένετο ὁ φίλος τῆς οἰκογενείας Λασῆ.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Λασῆ μετὰ λαμπρὰς καὶ μακρὰς στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας θέλει προσεχῶς προβιβασθῆ εἰς στρατηγόν, ὡς ἦτο καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

(Μετάφρασις).

Τὸ ἀληθὲς πικρόν ἐστι καὶ ἀηδὲς τοῖς ἀνοήτοις, τὸ δὲ ψεῦδος γλυκὺ καὶ προσηνές· ὥσπερ γὰρ οἶμαι καὶ τοῖς νοσοῦσι τὰ ὄμματα, τὸ μὲν φῶς ἀνιαρόν, τὸ δὲ σκότος ἄλυπον καὶ φίλον, οὐκ ἐῶν βλέπειν.

ΟΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ

(Ἐκ τοῦ συγγράμματος Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου)

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.)

Ἔρχομαι νῦν εἰς τὸν στρατόν.

Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν τῶν ἐν ταῖς ἀποικίαις καὶ πέραν τῶν ἀποικιῶν πολέμων, εὕρηνται δύο στρατηγοί, περὶ οὓς συγκεντροῦνται οἱ ὀπαδοί, ὁ στρατηγὸς Ρόβερτς καὶ ὁ στρατηγὸς λόρδος Βολσελέϋ· ἡ δὲ κοινὴ γνώμη διαιρεῖται εἰς δύο στρατόπεδα, εἰς τοὺς Ροβερτσιστὰς καὶ τοὺς Βολσελεϋστάς. Πολλαὶ ζηλοτυπίαι καὶ πολλὰ πάθη συνταράσσονται ὑπὸ τὴν αἰγῖδα τῶν δύο τούτων ὀνομάτων. Ἠδυνάμην ν' ἀναφέρω καὶ πλείστους ἄλλους ἀνδρείους ἀξιωματικούς· ἀλλ' ὁ γενόμενος περὶ τοὺς δύο τούτους στρατηγοὺς θόρυβος μοὶ ἐπιτρέπει ν' ἀσχοληθῶ μόνον περὶ αὐτῶν.

Ὁ στρατηγὸς Ρόβερτς, ἀνὴρ εἰς ἄκρον ἐνεργητικός, ἔχει τὸ παράστημα καθ' ὑπερβολὴν ἀγέρωχον, κεφαλὴν δὲ ὡραιοτάτην. Δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐκ φύσεως ἐγεννήθη στρατιωτικός, κέκτηται ὅμως ὅλας τὰς ἰδιότητας, ὅσαι ἐξασφαλίζουσι τὴν ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ εὐδοκίμησιν. Ἀπαιτῶν παρὰ τῶν στρατιωτῶν του πᾶν τὸ ἐφικτόν, ἀλλ' οὐδὲν πλέον, κατορθοῖ νὰ προσελκύῃ τὴν ἀγάπην αὐτῶν.

Ἐν τῇ λαμπρᾷ αὐτοῦ εἰς Ἀφγανιστὰν ἐκστρατείᾳ ἀνεδείχθησαν πάντα τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ προτερήματα. Πολλὰ βεβαίως ἔμαθεν ἐκ τῆς πείρας, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγον ὠφελήθη ἐκ τῆς τύχης. Ὡς περὶ τῶν Ἰρλανδῶν λέγεται, ὁ στρατηγὸς Ρόβερτς μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας ἐμπίπτει εἰς τέλμα, μεθ' ὅσης καὶ ἐξέρχεται ἐξ αὐτοῦ. Εἶνε δημοτικώτατος εἰς τὸν στρατόν, ἡ δὲ βασίλισσα ἥτις τὸν ἀγαπᾷ ὑπερβαλλόντως πολλάκις παρέσχεν αὐτῷ δείγματα συμπαθείας.

Ὁ λόρδος Γάρνετ Βολσελέϋ ὁ τοῦ *Καΐρου*, ὁ νικητὴς τοῦ βασιλέως τῆς Δαχομέης, ὁ ἥρως τοῦ Τὲλ-ἐλ-Κιβίρ, ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ ἐν Σουδὰν στρατοῦ, εἶνε ἀνὴρ ἀδαμάστου δραστηριότητος, μὴ γινώσκων τί ἐστιν ἀνάπαυσις. Οἱ Ἀσσαντῆ ἀπεκάλουν αὐτὸν διὰ τοῦτο: «ὁ ἄνθρωπος ὅστις οὐδέποτε σταματᾷ.» Κατέκτησε τὴν θέσιν του βῆμα πρὸς βῆμα, κέκτηται δὲ πολλὴν στρατιωτικὴν ἀξίαν. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν στρατηγὸν Ρόβερτς εὐχαρίστως ἀκούει καὶ ἀποδέχεται πᾶσαν ἰδέαν, τὴν μελετᾷ καὶ τὴν οἰκειοποιεῖται. Ἐνταυτῷ ὅμως εἶνε ἄκαμπτος, ἀπολυτόφρων, ἀσυμβίβαστος, ἐκδικητικὸς καὶ ἐνίοτε ἄδικος. Δὲν ἀνέχεται ἀντίρρησιν. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ἔχων μυῶνας χαλυβδίνους, ἔχει ὀστᾶ ἐκ σιδήρου, πνεῦμα δὲ καὶ θέλησιν ἀκλόνητον. Οὐδὲ πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτόν του φέρεται ἠπιώτερον ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πρώτης αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείας, ἐνῷ εὑρί-

Digitized by Google

σκετο εἰς Κύπρον, προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἐπιπολάζοντος ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ πυρετοῦ. Πλὴν αὐτὸς μᾶλλον ἀδάμαστος ἢ ἡ νόσος, διέταξε μὲ ὅλην τὴν ἄκραν ἀδυναμίαν του καὶ τὸν σπασμωδικὸν τῶν μελῶν του τρόμον, νὰ τὸν ἀναβιβάσωσιν ἐπὶ τοῦ ἵππου του, ἐδέησε δὲ νὰ ὑπακούσωσιν. Μόλις δυνάμενος νὰ σταθῇ ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, ἡμιθανὴς σχεδόν, ἐξετέλεσε μόλα ταῦτα καλπάζων περιοδείαν ἐν τῇ νήσῳ πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν πάντων. Ἡ κόπωσις δέ, ὁ κλονισμὸς καὶ ὁ καύσων προὐκάλεσαν ἀντίδρασιν καὶ ἰάθη ἐκ τοῦ πυρετοῦ.

Ἀκάματος ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἂν καὶ εἶνε λίαν πεπαιδευμένος, ἐπαυξάνει ἐν τούτοις τὰς γνώσεις του, καθημερινῶς ἐπὶ δύο ὥρας ἀσχολούμενος εἰς στρατηγικὰς μελέτας ἐπὶ τῆς τραπέζης του διὰ χαρτῶν καὶ πεσσῶν. Ὡς ὁ Λουδοβῖκος ΙΔ', ὁ Ναπολέων καὶ ὁ Οὐέλλιγκτων κέκτηται καὶ αὐτὸς τὸ χάρισμα νὰ μαντεύῃ καὶ νὰ ἐκλέγῃ τοὺς καταλλήλους βοηθούς, ἐξ ὧν ἔσχε πάντοτε θαυμαστὴν συνδρομήν. Οἱ ἀμέσως ὑφιστάμενοί του τὸν λατρεύουσι, ἓν μέρος ὅμως τοῦ στρατοῦ τὸν ἀπεχθάνεται. Οἱ Ροβερτισταί, μὲ ὅλον τὸ πατριωτικὸν ἄλγος των, ἐχαιρεκάκησαν πάντοτε ἐπὶ ταῖς ἀποτυχίαις του· καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν ἔχει ἐχθρούς. Ὡς ἰδιώτης ἔχει συμπεριφορὰν προσηνεστάτην, λέγεται δὲ ὅτι εἶνε καὶ λίαν ἐλευθέριος πρὸς τοὺς φίλους του. Εἶνε μικρόσωμος, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἀλλ' ἔχει κεφαλὴν ὡραίαν. Ἄγων τὸ πεντηκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, γεννηθεὶς ἐν Ἰρλανδίᾳ, ἐνυμφεύθη εὐειδεστάτην Καναδήν, τὴν ὡραιοτάτην ἐξ ὅσων ἀπὸ τῆς χώρας ἐκείνης ἦλθον εἰς Ἀγγλίαν.

Ὁ δημοτικώτατος τῶν ἐν τῇ ἀγγλικῇ ὑπηρεσίᾳ διατελούντων ξένων πριγκίπων, εἶνε ὁ νυμφευθεὶς μίαν ἀδελφὴν τοῦ δουκὸς Ῥίτζμονδ πρίγκιψ Ἐδουάρδος τῆς Σὰξ-Βεϊμάρης, δοὺξ τῆς Σαξωνίας καὶ ἀδελφὸς τοῦ πρίγκιπος Γουσταύου τῆς Σὰξ-Βεϊμάρης. Ἀδύνατον ν' ἀναφέρῃ τις τὸν πρίγκιπα Ἐδουάρδον καὶ τὸν πρίγκιπα Γουσταῦον χωρὶς ν' ἀναμνησθῇ τῆς συμπαθοῦς μορφῆς τοῦ ἑτέρου ἀδελφοῦ των. Ὁ ἐν Στουτγάρδῃ διαμένων πρίγκιψ Ἑρμάννος εἶνε ἀνὴρ ὑπέροχος, μεγάλης ἀξίας. Ὑπὲρ πάντα ἄλλον τῶν ἐν Εὐρώπῃ πριγκίπων αὐτὸν ἀναντιρρήτως ἀγαπῶ καὶ θαυμάζω διὰ τὴν προνομιοῦχον καὶ σθεναρὰν αὐτοῦ διάνοιαν καὶ διὰ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς του.

Ὁ πρίγκιψ Ἐδουάρδος ἐγεννήθη ἐνῷ ἡ μήτηρ του διέτριβεν ἐν Ἀγγλίᾳ, εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Μπώσσυ-Πάρκ τῷ 1823. Ἡ βασίλισσα Ἀδελαῒς χήρα τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γουλιέλμου τοῦ Δ'. ἀδελφὴ τῆς μητρός του καὶ ἄτεκνος οὖσα τὸν υἱοθέτησε καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀγωγήν του, ἀναθρέψασα αὐτὸν ὡς ἴδιον τέκνον καὶ καταστήσασα αὐτὸν τέλειον Ἄγγλον.

Κατταχθεὶς εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀξιωματικὸς τῶν ἐπιλέκτων τῆς φρουρᾶς, μετέσχεν ὡς λοχαγὸς τῆς εἰς Κριμαίαν ἐκστρατείας παρευρεθεὶς εἰς τὰς μάχας τῆς Ἄλμας καὶ τοῦ Βαλακλάβα.

Διὰ τῆς ἀνδρείας του προήχθη τάχιστα εἰς τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ τοῦ πεζικοῦ, ὅστις ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε ὁ ἀμέσως κατώτερος μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ στρατάρχου, μέλλει δ' ὅσον οὔπω ν' ἀνέλθῃ καὶ εἰς τὸν ἀνώτατον τοῦτον βαθμόν. Τελευταῖον εἶχε διορισθῇ διοικητὴς τοῦ Πόρτσμουθ καὶ τῆς κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Ἀγγλίαν μεραρχίας.

Ἡ σύζυγός του, ἀδελφὴ τοῦ δουκὸς Ῥίτζμονδ, εἶνε ἀληθῶς εὐγενὴς δέσποινα, μετὰ βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας ὑποδεχομένη τοὺς συχνάζοντας εἰς τὰς αἰθούσας της, πιστοτάτη περὶ τὴν φιλίαν καὶ συντελέσασα τὰ μέγιστα εἰς τὴν δημοτικότητα τοῦ συζύγου της.

Ἀδυνατῶ ν' ἀνθέξω εἰς τὸν πειρασμὸν τὸν παρακινοῦντά με νὰ παρουσιάσω ὑμῖν καὶ ἕνα ἥρωα ἄλλου εἴδους, ὅστις πολὺ διαφέρει τοῦ συνήθους τύπου τῆς ἀγγλικῆς ἀνδρείας, τὸν λόρδον Τζέλμσφορδ. Ἀδύνατον νὰ τὸν ἐκλάβῃ τις ὡς στρατηγὸν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του· ἀπὸ τῶν μακρῶν ποδῶν του μέχρι τοῦ συμπεπιεσμένου κρανίου του ἡ ἀπόστασις εἶνε ὑπερβολική. Τὰ πάντα ἐν αὐτῷ εἶνε μακρά, αἱ κνῆμαί του, ὁ κορμός του, ὁ τράχηλός του, ἡ κεφαλή του, ἡ ῥίς του, ἡ κόμη του, τὰ ὦτά του, ὁ πῖλός του, ἡ ῥάβδος του, ἐκτὸς τοῦ πώγωνος ὅστις ὁλοτελῶς ἐλλείπει. Τὰ πάντα εἶνε πυκνά, αἱ παραγναθίδες, αἱ ὀφρῦς, ὁ μύσταξ. Ὅτε κατέπιε τὸ μῆλον τοῦ Ἀδάμ, ἀπέμεινεν ὁλόκληρον εἰς τὸν λάρυγγά του [1]). Βλέπων τις αὐτὸν ἐρωτᾷ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρῃ ἵππον ἀρκούντως ὑψηλὸν ὅπως ἀναβαίνῃ ἐπ' αὐτοῦ, λέγεται δὲ ὅτι τὸ τοιοῦτο ζῷον πρέπει νὰ ἔχῃ κάποιαν συγγένειαν μὲ τὸ τῆς Ἀποκαλύψεως.

Μετέσχε τῶν ἐκστρατειῶν τῆς Ἀβυσσινίας καὶ τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ὅπου ἐχρημάτισεν ὑποδιοικητής. Εἶνε ὑπασπιστὴς τῆς βασιλίσσης, μολονότι αὕτη ἄλλο στρατόπεδον δὲν εἶδε ποτὲ ἐκτὸς τοῦ τῶν ἐθελοντῶν ἐν Οὐίμπλεδεν. Ὁ λόρδος Τσέλμσφορδ κέκτηται πολλὴν δόσιν... ἁπλοϊκότητος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰς Ζουλουλάνδην εἰσβολῆς, ἐπιστρέψας ἑσπέραν τινὰ εἰς τὸ στρατοπεδόν του, ὁπόθεν εἶχεν ἀπέλθει... ἐκ φρονήσεως, εὗρε πάντας τοὺς στρατιώτας, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ τελευταίου φρουροῦ δολοφονημένους. Ὀλίγαι κινήσεις τῶν μακρῶν σκελῶν του ἤρκεσαν ὅπως παρεντεθῇ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πεδίου ἐκείνου τῆς σφαγῆς ἀπόστασις ἀξιοσέβαστος. Τότε δὲ ἐτηλεγράφησε πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ἄγγελμα :

[1]) Pomme d' Adam σημαίνει γαλλιστὶ τὸν γαργαρεῶνα. Τοῦτο ὑπαινίσσεται εὐφυολογῶν ὁ συγγραφεύς.

Digitized by Google

«Καταστροφὴ ἀκατανόητος· πάντες ἐφονεύθησαν, πλὴν ἐμοῦ· προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι οἱ στρατιῶται δὲν εἶχον τὸ θάρρος ν' ἀντιμετωπίσωσι τὸν ἐχθρόν.» Ὁ Βελλιγκτὼν δύναται νὰ κοιμᾶται ἥσυχος· ἡ δόξα τοῦ λόρδου Τσέλμσφορδ οὐδέποτε θὰ ἐπισκιάσῃ τὴν ἰδικήν του. Τοῦτο ὅμως εἶνε ἀνεξήγητον, ὅτι ἀφοῦ συνέδεσε τὸ ὄνομά του μὲ τὴν μεγίστην τῶν συμφορῶν ἃς ὑπέστησαν τὰ βρεττανικὰ ὅπλα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὁ ἀπαράμιλλος αὐτὸς στρατηγὸς ἔχει τὸ θαυμαστὸν θάρρος νὰ μὴ ἀποχωρῇ τοῦ δημοσίου βίου. Ἀπίστευτον σχεδὸν ἀποβαίνει ὅτι εἰς τὰ συμπόσια ἐγείρεται καὶ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας του ἐν ὀνόματι τοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι τολμᾷ ν' ἀπαντᾷ εἰς τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ γινομένας προπόσεις. Τῇ ἀληθείᾳ πολὺ πρέπει νὰ ὑπερηφανεύηται διὰ τοῦτο ὁ στρατός!

Εἰς τὸ ναυτικὸν ἀνήκουσι πολλοὶ ἐπίσημοι ἄνδρες, ἐξ αὐτῶν ὅμως θὰ ἀναφέρω δύο τῶν μάλιστα ἐπιφανῶν, ἤτοι τὸν ναύαρχον Βωσὰμ Πάζετ Σέϋμουρ καὶ τὸν λόρδον Κάρολον Βέρεσφορδ, ὧν τὸ ὄνομα στενῶς συνδέεται μὲ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείαν.

Ὁ λόρδος Σέϋμουρ διοικητὴς τοῦ στόλου τῆς Μάγχης ἔχει ἡλικίαν ἑξήκοντα τεσσάρων ἐτῶν. Εἰς αὐτὸν ἀνετέθη ὁ βομβαρδισμὸς τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἶνε ἐκ τῶν σπανίων ἀνδρῶν οἵτινες ηὐτύχησαν νὰ προαχθῶσι χωρὶς ν' ἀποκτήσωσιν ἐχθροὺς ἢ νὰ ἐξεγείρωσι τὸν φθόνον. Ἀπολαύων τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης τῶν ὑφισταμένων του, δύναται νὰ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν διάβολον χωρὶς νὰ παραπονηθῶσιν. Εἰλικρινὴς ὤν, φίλος πρὸς πάντας, οὐδέποτε ζημιώσας ἢ δυσαρεστήσας τινα, εἶνε δημοτικώτατος εἰς τὸ ναυτικόν, ἔνθα ἡ δημοτικότης ἀποκτᾶται τόσον δυσκόλως. Ἕνεκα τοῦ ὡραίου αὐτοῦ ἀναστήματος, ὁσάκις περιπατεῖ φέρων στολὴν ναυάρχου παρὰ τὸ πρυμναῖον ἀνύψωμα, ἐπονομάζεται ὁ dandy τοῦ Ὠκεανοῦ. Χαίρει ὑπόληψιν παρὰ τῇ ἐκλεκτῇ κοινωνίᾳ καὶ ἔχει ἐν αὐτῇ πολλοὺς φίλους. Φίλος τῆς ἐπιστολογραφίας, εὑρίσκεται μετὰ πολλῶν εἰς τακτικὴν ἀνταπόκρισιν.

Εὐχερῶς δύναταί τις νὰ προμαντεύσῃ εἰς τὸν λόρδον Κάρολον Βέρεσφορδ, τὸν μεγάθυμον καὶ ἡρωϊκὸν ναυτικόν, τὸν τόσον θαυμασίως ἀφιλοκερδῆ, λαμπρότατον καὶ ἐνδοξότατον στάδιον. Νωπαὶ εἶνε εἰς τὴν μνήμην πάντων αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ κυβερνήτου τοῦ *Κόνδορος* ἐν Αἰγύπτῳ. Εἰλικρινὴς μετριόφρων, χαρακτῆρος γενναίου καὶ ἀνυποκρίτου, παντη ἀνεξάρτητος ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας εἶνε δοῦλος τοῦ καθήκοντος ἐν αὐτῇ. Εἶνε πάντοτε ἕτοιμος εἰς πᾶσαν εὐγενῆ πρᾶξιν. Πολλάκις διεκινδύνευσε τὴν ἰδίαν ζωὴν ὅπως σώσῃ τὴν ζωὴν πολὺ ὑποδεεστέρων αὐτοῦ ἀνθρώπων του πνιγομένων, οὓς κανεὶς εἰς τὴν θέσιν του δὲν ἤθελε συνδράμει. Πάντοτε πρῶτος ἐκτίθεται εἰς τὸν κίνδυνον, ἡ δὲ ἀνδρεία του βαίνει μέχρις αὐθαδείας· ἐπὶ τοῦ πλοίου του εἶνε πανταχοῦ παρών. Ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ὅστις λίαν τὸν ἀγαπᾷ, καὶ οὗτινος ὑπῆρξε φίλος ἐπιστήθιος, τὸν παρέλαβε μεθ' αὐτοῦ εἰς τὰς Ἰνδίας ὡς ναυτικὸν ὑπασπιστήν. Κοινῶς θεωρεῖται ὡς ὁ μέλλων διοικητὴς τοῦ στόλου τῆς Μεσογείου. Εἰς τὸ Κοινοβούλιον οὗτινος ὑπῆρξε μέλος ἐπὶ ἓξ ἔτη κατέλιπεν ἀρίστας ἀναμνήσεις. Αἱ ἀγορεύσεις του σθεναραὶ ἄνευ φορτικῆς ἐπιδείξεως πολυμαθείας καὶ σοβαραὶ ἄνευ προσποιήσεως διακρίνονται ἐπὶ καλαισθησίᾳ καὶ ὀρθῇ κρίσει. Λαλεῖ ἀπροσποιήτως ἀπὸ τοῦ βήματος ὡς ὁμιλεῖ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου του. Εἶνε συντηρητικὸς μετριοπαθής.

Ὁ λόρδος Οὐολσελέϋ δὲν ἔταξε τὸν λόρδον Κάρολον Βερεσφὸρδ εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἐδικαιοῦτο νὰ ταχθῇ ἕνεκα τῆς ἀνδρείας του. Μετὰ τοσαύτας περιφανεῖς ἐκδουλεύσεις, ὁ λόρδος Βερεσφὸρδ ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ τιμητικὴν θέσιν εἰς τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ Κεδίβου. Εἰς Σουδὰν ἔκαμε θαύματα. Ὁ λόρδος Οὐολσελέϋ τὸν συνεχάρη ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλου τοῦ στρατοῦ.

Εἰς τὴν ἐκστρατείαν ἐκείνην τὴν διὰ μέσου τῆς ἐρήμου, εὑρέθη ναύαρχος στόλου ἐκ καμήλων, ἀφοῦ τὸ ζῷον τοῦτο καλεῖται πλοῖον τῆς ἐρήμου. Χαριέστατον ἐπεισόδιον τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐκστρατειῶν ὑπῆρξεν ἡ εὕρεσις μικροῦ Κινέζου, ὅστις τῷ ἐχρησίμευεν ὡς ὑπηρέτης καὶ ὅστις ἦτο εἶδός τι ἀθύρματος ἀστειοτάτου. Ὁ λόρδος Κάρολος Βερεσφὸρδ ὑπῆρξεν εὐτυχέστατος εἰς τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον, νυμφευθεὶς μίαν τῶν εὐειδεστάτων καὶ πνευματωδεστάτων γυναικῶν τοῦ Λονδίνου.

X.

ΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΗΜΩΝ

Δυνάμεθα, λέγει ὁ Σμάϊλς, νὰ γνωρίσωμεν ἄνθρωπόν τινα ἐκ τῶν βιβλίων ἅτινα ἀναγινώσκει. Ἂν ἐκ τοῦ ἀληθοῦς τούτου ἀξιώματος ἠθέλομεν νὰ ἐξαγάγωμεν συμπέρασμά τι περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ, τὸ συμπέρασμα τοῦτο δὲν θὰ ἦτο οὐδαμῶς εὐχάριστον.

Οἱ πολλοὶ Ἕλληνες δὲν ἀναγινώσκομεν· εἰσὶ βεβαίως καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιστήμονες εὐσυνείδητοι μετὰ ζήλου παρακολουθοῦντες τὰς προόδους τοῦ κλάδου αὐτῶν, καὶ καθηγηταὶ συντόνως μελετῶντες καὶ ἄλλοι τινὲς ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ ἀνεῳγμένου των βιβλίου διερχόμενοι, ἀλλὰ κατὰ πλειονότητα δὲν εἴμεθα φίλοι τῆς ἀναγνώσεως. Οἱ λόγιοι ἡμῶν καὶ διδάσκαλοι, πλὴν ἐξαιρέσεων τινων, δὲν ἀνακαινίζουσι φιλοτίμως τὰς γνώσεις των, ἀλλ' ἀφίνουσι σηπόμενον ἐν αὐτοῖς ὅ,τι ἂν ἐδιδάχθησαν. Κατακλινόμενοι τὴν ἑσπέραν δὲν

Digitized by Google

ἐρωτῶσιν ἑαυτούς, ὡς ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος ἂν ἀπέκτησε φίλον, ἂν ἀπέκτησαν μάθησίν τινα ἐπωφελῆ εἴς τε τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν καὶ τὸ ἔργον· ἐφοδιασθέντες ποτὲ διά τινων γνώσεων ἀναμένουσι ν' ἀποζήσωσιν ἐξ αὐτῶν καθ' ὅλον τὸν βίον των, οὐδ' αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην ἡμερησιας διανοητικῆς τροφῆς· παντελῶς ἀγνοοῦντες τὴν πεῖναν τοῦ εἰδέναι ἀπολήγουσιν οἰκτρῶς εἰς πνευματικὴν ἀτροφίαν.

Καὶ τοιοῦτοι μὲν οἱ ὁπωσοῦν ἐγγράμματοι· ἀλλ' ὁ λαός, τὸ χύδην πλῆθος; Ὦ! ὁ λαός, ὁ ἀτυχὴς λαὸς δι' ὃν τόσοι ὡραῖοι ἀλλὰ κενοὶ λόγοι λέγονται ἑκάστοτε, δι' ὃν ἡ ἀγάπη τῶν ἀξιούντων ὅτι τὸν ἀγαπῶσι οὐδέποτε προβαίνει καὶ μέχρις ἔργων, διατελεῖ ἐν σκοτίᾳ. Ἐφρόντισε κανείς ποτε περὶ ἐκδόσεως βιβλίων καταλλήλων διὰ τὸν ἐργάτην, τὸν χειρώνακτα, διὰ τὸν μικρὰν ἀνάπτυξιν ἔχοντα πολίτην; ἐμερίμνησε ποτὲ κανεὶς περὶ ἱδρύσεως βιβλιοθήκης τῶν δήμων ἐξ ὀλίγων ἀλλ' ὑγιῶν καὶ πρακτικῶν ἔργων; Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἢ οὐδὲν ἀπολύτων ἀναγινώσκει ἢ ἀνωφελῆ καὶ συχνάκις ἐπιβλαβῆ μυθολογήματα, ἐκ τῆς ὑποσταθμης τῶν ξένων φιλολογιῶν μεταφερόμενα ἀσυνειδήτως εἰς τὴν γλῶσσάν μας, ἔργα καὶ καλαισθητικῶς καὶ ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς αὐτὸν ζημιοῦντα. Τρανὴ τούτου ἀπόδειξις ἔστω ὅτι ἐν ᾧ τὰ τοιαῦτα μυθιστορήματα—εἰς οὐδένα ὑψηλότερον σκοπὸν τέχνης ἢ ἠθικῆς ἀφορῶντα—ἐκδίδονται ἀδιακόπως καὶ ἀνατυποῦνται, οὐδεμία σειρὰ κοινωφελῶν ἔργων ὑπάρχει παρ' ἡμῖν, βιβλιαρίων εὐθηνῶν καὶ εὐλήπτων, εἰσαγόντων εἰς τὸν πτωχικὸν τοῦ ἐργάτου οἰκίσκον ἀρχὰς ἠθικῆς, ἢ γνώσεις ὠφελίμους εἰς τὸ ἐπάγγελμά αὐτοῦ ἢ τὸν πρακτικὸν ἐν γένει βίον. Ἀλλαχοῦ αἱ τοιαῦται *βιβλιοθῆκαι*, ὡς ἀποκαλοῦνται, ἀριθμοῦνται κατὰ δεκάδας, μόνοι δ' ἡμεῖς ἀποτελοῦμεν ἐξαίρεσιν. Ἂν εἴπητε εἰς ἐκδότην τινὰ ἐκ τῶν ἡμετέρων νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἔκδοσιν τοιούτων ἔργων, θὰ σείσῃ τὴν κεφαλήν του ἀντὶ ἀπαντήσεως· διότι πιστεύει ὅτι θ' ἀποτύχῃ, διότι, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν ἐμπορικὴν φρασεολογίαν, δὲν ὑπάρχει ζήτησις τοιούτου εἴδους, διότι δὲν συνειθίσαμεν εἰσέτι ν' ἀναγινώσκωμεν, διότι τὸ βιβλίον δὲν θεωρεῖται παρ' ἡμῖν σκεῦος τῆς πρώτης ἀνάγκης. Οὐχὶ ἰδιώτης λοιπὸν ἀλλὰ σωματεῖόν τι ἄφθονα ἔχον κεφαλαια ἔπρεπε ν' ἀναλάβῃ τὸ τοιοῦτο ἐθνωφελέστατον ἐγχείρημα, κατ' ἐπιλογὴν δημοσιεῦον πρωτότυπα καὶ μεταπεφρασμένα ἔργα, εἰς εὐτελεστάτην πωλοῦν τιμὴν ἢ καὶ δωροῦν ἔτι αὐτὰ μέχρις ὅτου ἐξεγερθῇ ἡ φιλαναγνωσία τοῦ ἀστοῦ καὶ τοῦ ἐργάτου καὶ ἐμπνευσθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ ἀνάγκη τοῦ δαπανᾷν καὶ διὰ τὸ βιβλίον, ὡς δαπανῶσι διὰ τὸν καπνὸν αὐτῶν καὶ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου. Τοῦτο δ' ἔπρεπε νὰ ἔχῃ γίνῃ πρὸ πολλοῦ. Ἀντὶ νὰ φωνασκῶμεν περὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ ἔπρεπε νὰ καταστήσωμεν αὐτὸν ἱκανὸν νὰ ἐκτιμήσῃ καὶ ἐπωφεληθῇ αὐτάς. Τί ὠφελεῖ νὰ τὸν ἀποκαλοῦμεν κυρίαρχον, ἐν ᾧ διανοητικῶς εἶνε δοῦλος; τὴν ἅλυσιν ταύτην τῆς κεφαλῆς, ἀσυγκρίτως βαρυτέραν τῆς τοῦ ποδός, οὐδεὶς ἐφρόντισε νὰ συντρίψῃ· οὐδεὶς προσέφυγε εἰς τὸ μόνον μέσον τὸ δυνάμενον νὰ διαρρήξῃ τὰ φοβερὰ τῆς δουλείας δεσμὰ—εἰς τὸ βιβλίον.

—

Τὸ βιβλίον! ἐν τῷ μεγάλῳ ἀνδριάντι τοῦ Γουτεμβέργου ὁ ἐφευρέτης τῆς τυπογραφίας παρίσταται κρατῶν βιβλίον ἐφ' οὗ διὰ μεγάλων χαρακτήρων εἶνε κεχαραγμέναι αἱ λέξεις: *καὶ ἐγένετο φῶς*! Ἀδύνατον νὰ χαρακτηρισθῇ ἐπιτυχέστερον ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου. Ὁ ἥλιος φωτίζει πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἀλλ' αἱ ἀκτῖνες δὲν δύνανται νὰ προχωρήσωσι πέραν τοῦ σώματος, νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὴν ψυχήν· τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τοῦ ἡλίου συμπληροῖ τὸ βιβλίον.

«Τὰ βιβλία, λέγει συγγραφεύς τις, ἔχουσί τι τὸ ἀθάνατον· εἶσὶ τὰ μονιμώτατα προϊόντα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Οἱ ναοὶ καταρρέουσι ἐρείπια μόνον καταλείποντες· αἱ εἰκόνες καὶ τὰ ἀγάλματα μεταβάλλονται εἰς κόνιν, ἀλλὰ τὰ βιβλία ἐπιζῶσι. Ὁ χρόνος εἶνε ἀνίσχυρος κατὰ τῶν μεγάλων σκέψεων· εἰσὶν ἀκμαῖαι ὡς ὅτε τὸ πρῶτον ἐξεφράσθησαν ὑπὸ τῶν συγγραφέων αὐτῶν πρὸ αἰώνων. Οἱ λόγοι καὶ τὰ διανοήματα τὰ τότε λαλοῦσι πρὸς ἡμᾶς ζωηρῶς διὰ τῶν ἐντύπων σελίδων.»

Πράγματι διὰ τῶν βιβλίων δυνάμεθα νὰ ὦμεν εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν μεγάλων πνευμάτων· δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τοὺς περιφανεστάτους τῆς ὑφηλίου καὶ τῶν αἰώνων ἄνδρας ἐγγὺς ὑμῶν, νὰ ἐρωτῶμεν καὶ νὰ μᾶς ἀποκρίνωνται, νὰ συμβουλευώμεθα αὐτοὺς ὡς στενοὺς φίλους, νὰ ζητῶμεν θάρρος, ἐγκαρδίωσιν, καρτερίαν. Πόσοι ἐν ὀδυνηραῖς τοῦ βίου στιγμαῖς ᾐσθάνθησαν ἀναθρώσκουσαν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῶν δύναμιν ἣν εἶχε λεληθότως ἀποθέσῃ ἐκεῖ ἀναγνωσθέν τι ἔργον! Πόσοι ἐξ ἡμῶν δὲν ἔτυχεν ἀναγινώσκοντες σύγγραμμά τι νὰ νομίσωσιν ὅτι ἀνέπνεον ἐν μέσῳ δένδρων καὶ ἀνθέων τὸν ζείδωρον τῶν ἀγρῶν ἀέρα! Ἄνευ τῶν βιβλίων θὰ ἐστερούμεθα τῶν εὐγενῶν παραδειγμάτων πρὸς ἅμιλλαν, ἅτινα μεταβιβάζει εἰς ἡμᾶς ἡ ἱστορία· ἄνευ τῶν βιβλίων, αἱ πλεῖσται τῶν ἐκ τοῦ καλοῦ τέρψεων, αἵτινες μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον προσιδιάζουσι, θὰ μᾶς ἦσαν ἄγνωστοι. Ἐλέχθη ὅτι ὁ ἄνθρωπος διαφέρει τῶν ἄλλων ζῴων διότι γελᾷ, προσφυέστερον ἴσως θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῇ διότι ἀναγινώσκει, διότι μὴ ἀναγινώσκων μᾶλλον ἢ μὴ γελῶν κατέρχεται μέχρι τοῦ κτήνους.

Τὸ βιβλίον δύναται νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς ὅ,τι πρέπει νὰ ὦμεν: ἀξίους τοῦ προορισμοῦ ἡμῶν· ἰσχυρότατον τῆς ἀγωγῆς ὂν ὄργανον δύναται νὰ

κρατύνῃ τὸν χαρακτῆρα, νὰ ποιήσῃ ἱκανοὺς πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν ὡς ἀνθρώπων, ὡς πολιτῶν, ὡς μελῶν τῆς κοινωνίας. Καὶ ὅμως τὰ τρία τέταρτα τῶν Ἑλλήνων δὲν ἀναγινώσκουσι, δὲν ἀπολαύουσι τῶν εὐεργετημάτων τοῦ βιβλίου. Ὁ πολύτιμος θησαυρὸς τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων μένει τεθαμμένος δι' αὐτοὺς καὶ οὐδὲ κερμάτια κἂν ἔχουσι πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κυριωτάτων αὐτῶν ἀναγκῶν.

—

Μεγάλην λοιπὸν χαρὰν αἰσθανόμεθα ὁσάκις βλέπομεν δημοσιευόμενον βιβλίον τι ἐπείγουσαν ἐκπληροῦν ἀνάγκην. Ἐν ᾗ καταστάσει εὑρίσκεται τὸ ἔθνος ἡμῶν καθῆκον ἐπιβάλλεται εἰς πάντα κρατοῦντα τὴν γραφίδα κύριον σκοπὸν νὰ ἔχῃ τὸ ὠφέλιμον. Τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν οἰκοδόμημα δὲν ἐπερατώθη εἰσέτι καὶ ἔχομεν πλείονα ἀνάγκην στερεᾶς οἰκοδομικῆς ὕλης ἐπὶ τοῦ παρόντος ἢ κομψοτεχνημάτων πρὸς διακόσμησιν τῆς αἰθούσης. Ἐν πᾶσι τοῖς παροῦσιν ἐπιστημονικοῖς ἢ καλλιτεχνικοῖς ἡμῶν ἔργοις δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ καλὸν πρέπει νὰ ἐξυπηρετῇ τὸ ἀγαθόν, καὶ ὅτι ἐν παντὶ συγχρόνῳ βιβλίῳ κύριος σκοπὸς δέον νὰ ᾖ ἡ ὠφέλεια. Ἐν τῇ ἐνεστώσῃ ἡμῶν καταστάσει δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δογματίζωμεν: ἡ ἐπιστήμη διὰ τὴν ἐπιστήμην, ἢ ἡ τέχνη διὰ τὴν τέχνην, ἀλλὰ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη διὰ τὸ ἔθνος· ὅταν φωτισθῶμεν καὶ φρονηματισθῶμεν ἐπαρκῶς, τότε ἂς ἀνακηρύξωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης· νῦν ἔχουσιν ὕψιστα καθήκοντα καὶ θὰ ἦτο ἀνάρμοστον ἂν ἡ μὲν ἀσχολεῖτο περὶ μάταια, ἡ δ' ἑτέρα περὶ κενά· ὠφελίμων βιβλίων ἔχομεν ἀνάγκην διὰ νὰ πληρώσωμεν τὰς πολλὰς ἡμῶν ἐλλείψεις. Ὢ, ἀληθῶς πόσαι εἶνε αἱ ἐλλείψεις αὗται! Ὑπνώττομεν ἀντὶ νὰ ἐργαζώμεθα θετικῶς καὶ σκοπίμως ἐπὶ ἥμισυν αἰῶνα· ἐκ τῶν μεγίστων δὲ ὁμολογουμένως ἐθνικῶν ἐλλείψεων εἶνε ἡ παντελὴς ἄγνοια τοῦ πατρίου ἐδάφους, τῆς χώρας ἐν ᾗ κατοικοῦμεν, τῆς Ἑλλάδος ἡμῶν!

Οὐ μόνον εἰς τὰ ἄτομα, ἀλλ' εἰς τὰ ἔθνη ἰδίως ἐπιβάλλεται ὡς καθῆκον τὸ «γνῶθι σαυτόν» καὶ ὅμως τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἀγνοεῖ ἑαυτό. «Ἡ Ἑλλάς, ἔγραφεν ὁ κ. Ἀντ. Μηλιαράκης ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» (Ἀρ. 79, 3 Ἰουλ. 1877) διατελεῖ ἔτι καὶ νῦν οὖσα χώρα *ἄγνωστος*. Ἡ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐξέτασις τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς, τοῦ κλίματος, τῶν προϊόντων, τῆς κοινωνικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως, τῆς θρησκευτικῆς, ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς καταστάσεως κτλ. οὔπω ἐγένετο ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων, ἢ ὑπὸ ἰδιωτῶν, ἢ ὑπὸ συλλόγου ἢ ἑταιρίας. Ἄγνωστα διατελοῦσιν ἡ χλωρὶς αὐτῆς ἐν μέρει, ἡ ζωολογία, ἡ ἰχθυολογία, τὰ ὀρυκτὰ αὐτῆς, τὰ μέταλλα, τὰ προϊόντα κατὰ τόπους, ἄγνωστος ἡ φυσικὴ κατάστασις τοῦ ἐδάφους, ἡ ὀρεογραφία καὶ ὑδρογραφία, ἄγνωστος ἐνιαχοῦ ἡ κλασικὴ ἀρχαιότης, ἡ ἐκκλησιαστική, αἱ κατὰ τόπους διάλεκτοι, τὸ ζῶν τοῦτο μνημεῖον τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου φθειρόμενον, ἄγνωστος διατελεῖ ἡ ἐθνογραφία τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ ἡ τῶν δούλων ἐπαρχιῶν, τὸ μέγα τοῦτο καὶ ζωτικὸν τοῦ καθόλου ἑλληνισμοῦ ζήτημα, οὗτινος ἐπ' ἐσχάτων ἥψαντο οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ καὶ ἀνέμιξαν μετὰ τῆς συγχρόνου πολιτικῆς.»

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀνέλαβε ν' ἀναπληρώσῃ κατὰ μικρὸν καὶ βαθμηδὸν αὐτὸς ὁ κ. Μηλιαράκης, ἤρξατο δὲ τοῦ ἔργου διὰ τῆς «Γεωγραφίας πολιτικῆς νέας καὶ ἀρχαίας τοῦ Νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας», ἐξ ἧς ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ ἐξενέγκωμεν τὰς ἀνωτέρω γενικὰς περὶ ἀναγνωσμάτων σκέψεις. Εἶνε γνωστὴ ἡ γεωγραφικὴ ἐμπειρία τοῦ συγγραφέως καὶ ἡ ἀπὸ μακροῦ χρόνου δι' ἐμβριθῶν μελετῶν προπαρασκευὴ αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο· ὡς δεῖγμα ἁπλοῦν τῆς εὐσυνειδήτου ἐργασίας του ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τὸ ὅτι περιῆλθε βῆμα πρὸς βῆμα πᾶσαν τὴν περιγραφομένην χώραν ἐκτὸς μικρῶν τινων μερῶν, ἅτινα δὲν διστάζει νὰ μνημονεύσῃ.

«Πρωτίστη καὶ κυριωτάτη πηγὴ τῆς προκειμένης συγγραφῆς, γράφει ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ἔργου, εἶνε ἡ ἐμὴ περιήγησις ἀνὰ τὰς ἠπειρωτικὰς καὶ νησιωτικὰς χώρας τοῦ νομοῦ ἣν ἐπεχείρησα τῷ 1884 κατὰ τοὺς μῆνας Αὔγουστον, Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον καὶ τῷ 1885 κατὰ Αὔγουστον. Σημειῶ δ' ἐνταῦθα ἐπ γένει ἵνα μὴ καταγράψω τὰ ξηρὰ ὀνόματα τῶν τόπων οὓς διῆλθον, ὅτι ἐπεσκέφθην ἐκ μὲν τῶν νήσων τὰ Κύθηρα, πλὴν τῶν Ἀντικυθήρων, τὴν Ὕδραν, τὰς Σπέτσας καὶ τὸν Πόρον, ἐκ δὲ τῶν ἠπειρωτικῶν χωρῶν ὅλας τὰς ἐπαρχίας καὶ τοὺς δήμους, οὐ μόνον μεταβὰς εἰς τὰς πρωτευούσας αὐτῶν, ἃς εἶχον ἑκάστοτε ἀφετηρίαν τῆς ἐργασίας μου, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα χωρία καὶ τὴν ὕπαιθρον χώραν, ἔνθα ὑπῆρχέ τι ἄξιον λόγου καὶ μελέτης, ὅπερ ἢ ἐγνώριζον ἐκ τῶν προτέρων ἢ μοὶ ὑπεδεικνύετο ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. Ἡ μόνη χώρα ἣν δὲν διῆλθον, εἶναι μικρὸν τμῆμα πρὸς Β. τοῦ Ἀραχναίου ὄρους· ὥστε δὲν ἐπεσκέφθην τὸ ὀρεινὸν χωρίον Χέλι τοῦ δήμου Μιδέας καὶ τὸ Ἀγγελόκαστρον τοῦ δήμου Σολυγείας· ὡσαύτως δὲ μικρὰν καὶ στενὴν ὀρεινὴν ταινίαν, τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἀσωποῦ καὶ Ἑλισσῶνος (ποτ. Λέχοβος) πλὴν τῆς ἐν αὐτῇ κειμένης περιοχῆς τῆς ἀρχαίας Σικυῶνος. Ἐκ τῶν δήμων δὲ δὲν ἐπεσκέφθην τὸν δῆμον Προσυμναίων τῆς ἐπαρχίας Ἄργους. Οὐχ ἧττον περὶ τούτων ἐφρόντισα ὅπως λάβω τὰς ἀκριβεστέρας εἰδήσεις καὶ ἀναπληρώσω ἄλλως τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐπιτοπίου ἐρεύνης».

—

Ὁ Berkley λέγει που ὅτι «ὅπως ἰδέα τις

Digitized by Google

δυνηθῇ νὰ διεγείρῃ ἄλλην τινὰ ἐν τῇ ψυχῇ, ἀρκεῖ νὰ ὦμεν εἰθισμένοι εἰς τὸ βλέπειν ταύτας ὁμοῦ». Τοῦτο συμβαίνει καὶ διὰ τὴν ἰδέαν τῆς Γεωγραφίας. Ἀνιαρῶς διδαχθέντες αὐτὴν παῖδες ἐπὶ τῶν βάθρων τοῦ σχολείου διεφυλάξαμεν τὴν κατ' αὐτῆς ἀντιπάθειαν οἱ πολλοί, εἰς τὸ ὄνομα δ' αὐτῆς φανταζόμεθα ἔτι ξηρὰν ἀπαρίθμησιν ὀνομάτων κρατῶν καὶ πόλεων καὶ ποταμῶν καὶ νήσων καὶ ὀρέων, συνδεομένων πρὸς ἄλληλα δίκην κρίκων ἐσκωριασμένης ἁλύσσου. Ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ παροῦσα Γεωγραφία τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας δὲν εἶνε τοιαύτη· δὲν ἀφορᾷ βεβαίως εἰς τέρψιν ἁπλῶς οὐδ' ἀποτελεῖται ὑπὸ σημειώσεων περιηγητοῦ τὸ ἐπαγωγὸν μόνον ἐπιζητήσαντος, ἀλλ' ὡς ἐπιστημονικὸν ἔργον εἶνε ἥκιστα δύσπεπτον καὶ βαρύ, δύναται δὲ ν' ἀναγνωσθῇ μετ' εὐχαριστήσεως ὑπὸ τῶν ἐπιζητούντων οὐχὶ τὴν τέρψιν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐκ τῶν ἀναγνωσμάτων αὐτῶν.

—

Ἂν, μετὰ παντελῆ μάλιστα ἔλλειψιν, ὡς παρ' ἡμῖν, ἐδημοσιεύετο ἀλλαχοῦ τοιοῦτο ἔργον οὐ μόνον μετὰ χαρᾶς θὰ ἐχαιρετίζετο ὑπὸ τοῦ τύπου, ἀλλὰ καὶ τὸ κοινὸν θερμὸν θὰ ἐδείκνυεν ἐνδιαφέρον. Καὶ πράγματι, ἡ χώρα ἡμῶν εἶνε ἄγνωστος πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὸ πρῶτον βιβλίον ὅπερ ἔρχεται νὰ διαχύσῃ φῶς ἐπί τινος τῶν μερῶν αὐτῆς δὲν ἔπρεπε νὰ ᾖ περιζήτητον ἤδη; Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωμεν ἀληθῆ ἐθνικὴν ἑνότητα ἀγνοοῦντες οὐ μόνον τὴν ἐκτὸς τῶν ὁρίων Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντὸς αὐτῶν; Οἱ ἐν τοιαύτῃ ἀγνοίᾳ διατελοῦντες δὲν συναπαρτίζουσιν ἔθνος, δὲν εἶνε κάτοικοι τοῦ αὐτοῦ Κράτους, ἄξιοι ν' ἀπολαύσωσι τῶν αὐτῶν εὐεργετημάτων καὶ τῶν αὐτῶν θυσιῶν, συμμιγνύοντες τὴν θέλησιν αὐτῶν πρὸς κυβέρνησιν τῆς χώρας καὶ τὸ αἷμά των πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς, ἀλλ' ὁμοιάζουσι πρὸς πεφυλακισμένους ἀγνοοῦντας καθ' ὁλοκληρίαν ποῖος εἶνε ὁ ἐν τῇ παρακειμένῃ εἱρκτῇ συνδεσμώτης αὐτῶν. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἶνε ἤδη ἀπόκτημα παντὸς πολιτευομένου, παντὸς ἐνδιαφερομένου περὶ τῆς Πατρίδος Ἕλληνος. Ἐν γένει δὲ πᾶν βιβλίον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν γνωρίζον τὴν Ἑλλάδα ἔπρεπε νὰ κινῇ τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν.

Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν κατανοοῦν τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου δὲν θὰ δείξῃ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀδιαφορίαν, ἥτις μαραίνει ἐν τέλει τὸν ζῆλον καὶ τῶν μάλιστα θερμουργῶν· ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν ἤρξατο νὰ γίνηται ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ὑποστηρίξεως ὠφελίμων ἔργων, καὶ ὅτι ἡ ὑπὲρ αὐτῶν δαπάνη δὲν θεωρεῖται ἄσκοπος σπατάλη, ἀλλ' ἁπλούστατα καὶ κυριολεκτικῶς *καθῆκον*.

Α. Π. Κ.

ΠΩΣ ΕΝΝΟΕΙΤΑΙ

Η ΑΓΩΓΗ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Τὸ ἀγγλικὸν τῆς ἀγωγῆς σύστημα ὡς ἀρχὴν ἔχει νὰ μορφώσῃ πρὸ παντὸς ἄνδρας. Οἱ οἰκογενειάρχαι, πατέρες ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ τέκνων, μεριμνῶσιν ἀποκλειστικῶς περὶ τῆς διαπλάσεως ὑγιῶν καὶ ῥωμαλέων ὄντων. Ἀπὸ τοῦ λίκνου τὸ βρέφος ἐθίζεται εἰς τὴν ψυχρολουσίαν, ἔχει γυμνὰς τὰς κνήμας καὶ ζῇ ἐν καθαρῷ καὶ ἐλευθέρῳ ἀέρι· ἀσκεῖται δὲ εἰς βιαίας σωματικὰς ἀσκήσεις. Τὰ καχεκτικὰ παιδία δὲν ἀντέχουσιν, ἀλλὰ τὰ ἰσχυρὰ διακαρτεροῦσιν. Ταῦτα μόνα ἔχουσιν ἀξίαν, πολυμελὴς δὲ οἰκογένεια ὀλίγον ἀνησυχεῖ ἐπὶ τῷ θανάτῳ ἑνὸς ἢ δύο ἀσθενικῶν ὄντων προωρισμένων νὰ γείνωσι φθισικά. Τὰ ἐπιζῶντα τέκνα ἐξακολουθοῦσιν ἀνατρεφόμενα διὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ παντοίων ἀγώνων. Περὶ τὰς λεμβοδρομίας, τὴν πυγμαχίαν, τὴν ὁπλασκίαν, τὴν κολυμβητικήν, τὴν ἱππασίαν, τὴν ἐφ' ἵππου θήραν, τὸν σφαιρισμὸν καταβάλλεται μείζων προσοχὴ ἢ περὶ τὰ λατινικὰ καὶ τὴν γεωμετρίαν.

Εἰς τὴν ἀνδρικὴν ταύτην ἀνατροφὴν προσθέσατε τὴν βαθεῖαν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης γνῶσιν, τὴν σπουδὴν ἄλλης τινὸς τῶν ξένων γλωσσῶν καὶ ἔχετε τὸν τύπον τελείου Ἄγγλου. Ἐξαιρετικῶς μόνον καὶ κατὰ ῥητὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς δύναται νὰ διδαχθῇ ὁ νέος κλασσικά, φιλολογικὰ ἢ ἐπιστημονικὰ μαθήματα. Αἱ ἀνώτεραι σπουδαὶ δὲν εἶνε γενικαί, ἀλλὰ προορίζονται εἰδικῶς εἰς ἐκλεκτούς τινας μόνον ἱκανῶς πλουσίους ὅπως δύνωνται ν' ἀναμείνωσι μέχρις ἡλικίας τριάκοντα ἐτῶν τ' ἀποτελέσματα ἀνωτέρας καὶ ὑπερβαλλούσης παιδεύσεως.

Ἐν Ἀγγλίᾳ πᾶς νέος καλῆς οἰκογενείας μὴ δυνάμενος νὰ ἔχῃ κατὰ τὴν ἐνηλικιότητα αὐτοῦ κεφάλαιον δεκακισχιλίων λιρῶν στερλινῶν, γίνεται ἀληθὴς ἀνήρ, ἐκμανθάνων γλώσσας τινάς, τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν καταστιχογραφίαν. Πρέπει νὰ κερδίζῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ νὰ μὴ ὀνειροπολῇ.

Ἀλλαχοῦ ὁ υἱὸς καὶ αὐτοῦ τοῦ ῥακοσυλλέκτου σπουδάζει ὅπως γείνῃ *δικηγόρος*. Ἐν ἐλλείψει δὲ μέσων πρὸς τοῦτο, προστρέχουν εἰς τὸν βουλευτὴν καὶ ζητοῦν ὑποτροφίαν. Ἀφοῦ δὲ διὰ μυρίων δυσχερειῶν περατώσῃ ὅπως ὅπως τὰς σπουδάς του, ὁ πατὴρ του τῷ λέγει:

—«Ἱδρώσαμεν αἷμα διὰ νὰ τελειώσῃς τὸ Πανεπιστήμιον· ἐπῆρες δίπλωμα, ἔγινες διδάκτωρ, τώρα πρέπει νὰ ξεπληρώσῃς ὅσα ἐξωδεύσαμε γιὰ 'σένα».

Καὶ ὁ ταλαίπωρος οὗτος διδάκτωρ ἄρχεται τὸν βαρὺν τοῦ βίου ἀγῶνα γινόμενος γραφεὺς ἢ ὑπαλληλίσκος εἰς δημόσιόν τι ἢ ἰδιωτικὸν γραφεῖον ἐπὶ ἑξηκονταδράχμῳ μισθαρίῳ. Καὶ πάλιν καλά, ἐὰν δυνηθῇ νὰ εὕρῃ καὶ τοιοῦτον πόρον

ζωῆς. Διότι οὐχὶ σπανίως οἱ σοφοὶ οὗτοι ἐπιστήμονες, οἱ κατέχοντες δίπλωμα ἀκαδημαϊκόν, μένουν φόρτωμα εἰς τὴν ράχιν τοῦ δυστυχοῦς πατρός. Ἐντεῦθεν αὐξάνουσιν οἱ ἀπογοητευμένοι καὶ οἱ ἀνωφελεῖς, οἱ θεσιθῆραι οἱ ἀναμένοντες νὰ τραφῶσιν ἐκ ψυχίων τινῶν τοῦ δημοσίου ταμείου, καὶ αἰωνίως ταλαιπωρούμενοι. Τὸ μέγιστον αὐτῶν δυστύχημα εἶνε ὅτι ἡ ἀγωγή των ἦτο ὅλως ἀλλοία τοῦ βίου δι' ὃν προωρίσθησαν, ὥστε «δαπανηθέντες ἐφ' ἃ μὴ δεῖ εἰσὶν ὀλίγοι ἐφ' ἃ δεῖ.»

K.

Η ΒΙΟΛΕΤΤΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Μικρὴ βιολέττα ριζωμένη
'Σ ἕνα παντέρημο βουνὸ
Δίχως δροσιὰ καὶ χόρι μένει
Σὰν χορταράκι ταπεινό.

Μὰ ὅταν 'ς τῆς νύχτας τὴν ἀγκάλη
Τἆλλ' ἄνθη γέρνουνε δειλά,
Ξυπνάει αὐτὴ γεμάτη κάλλη
Κι' ἀρχίζει νὰ μοσχοβολᾷ.

Ἔτσι κι' ὁ πόνος ὁ δικός μου
Ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἀπὸ τὸ φῶς,
Ἀπὸ τὰ 'μάτια ὅλου τοῦ κόσμου
Μένει 'ς τὰ στήθη μου κρυφός.

Καὶ μόνον, μόνον 'σὰν νυχτώσῃ,
Ξυπνῶντας μέσα 'ς τὴν καρδιὰ
Σκορπᾷ γιὰ 'σένα ἀγάπη τόση,
Ὅσ' ἡ βιολέττα μυρωδιά.

Γεωργιος Δροσινης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἐξακολουθοῦσι διηγούμεναι ἐπεισόδια περὶ τοῦ ἀποθανόντος πλουσιωτάτου κτήτορος σιδηροδρόμων Vanderbilt. Ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς ἐφημερίδος «New York Sun» περιγράφει ὡς ἑξῆς δεῖπνον, ὅπερ ὁ Κροῖσος οὗτος τῶν νῦν θνητῶν ἔδωκε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του. «Ἤμην, λέγει οὗτος, προσκεκλημένος εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ κυρίου W. H. Vanderbilt ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μετ' ἄλλων ἑκατομμυριούχων προσελθόντων οἰκογενειακῶς καί τινων συγγραφέων. Τὸ δεῖπνον τοῦτο δύναται νὰ συγκριθῇ μόνον μὲ τὰ περιγραφόμενα εἰς τὰς «χιλίας καὶ μίαν νύκτα». Ἡ τράπεζα ἦτο κεκαλυμμένη μὲ τὰ πολυτιμότατα ὑφάσματα, κάτωθεν τῶν ὁποίων εὑρίσκετο κυανοῦν ἀτλάζιον. Ὅλα τὰ ἀγγεῖα, πινάκια, μαχαίρια, περόνια, κοχλιάρια ἦσαν ἐκ χρυσοῦ ἢ κεχρυσωμένου ἀργύρου. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς τραπέζης εὑρίσκοντο τεχνουργήματα πέντε πόδας ὑψηλά, κεκοσμημένα διὰ πολυτίμων λίθων, φέροντα ἐπ' αὐτῶν τοὺς ὡραιοτέρους καρποὺς τοὺς ὁποίους ποτὲ εἶδον. Τὰ ἄνθη ἦσαν ἁπανταχοῦ διακεχυμένα. Ἀντὶ τῶν προσοψίδων ὑπῆρχον μεγάλα ἰριδὰ μὲ παρυφὰς τριχάπτων ὑφάσματα φέροντα ἕκαστον τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ δαιτυμόνος πρὸ τοῦ ὁποίου παρετέθησαν· ὁ κατάλογος τῶν φαγητῶν ἦτο ἐζωγραφημένος ἐπὶ πλακῶν ἐκ χρυσοῦ ἐν αἷς διὰ σμάλτου ἦσαν ἐξεικονισμέναι διάφοροι σκηνογραφίαι. Ἕκαστον τῶν προσοψίων τῶν ὡρισμένων διὰ τοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς ἐφημεριδογράφους περιεῖχεν ἐντὸς κεκρυμμένην συναλλαγματικὴν ἐκ χιλίων δολλαρίων. Ὁ Vanderbilt ἔχει τὸν ἀκριβώτερον ἀρχιμάγειρον τοῦ κόσμου, τὸν διάσημον Trullop, ὅστις πρὶν εὑρίσκετο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πρίγκηπος Δεμίδωφ. Ὁ ἀρχιμάγειρος οὗτος ἐλάμβανεν 12.000 δολλάρια. Ὀλίγας ἑβδομάδας βραδύτερον ἤμην προσκεκλημένος παρὰ τῷ αὐτῷ οἰκοδεσπότῃ εἰς τὸν χορόν. Ὁ «Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» τὴν ἐπομένην ἡμέραν περιεῖχεν δεκαεννέα στήλας περιγραφῆς τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἑορτῆς καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐφημερίδες ἀνάλογον ἀλλ' ἐκτεταμένην ἔκθεσιν. Πᾶς ὅστις ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ εἶχε χρήματα ἢ ἐφημίζετο διὰ τὸ πνεῦμά του ἦτο προσκεκλημένος, μόλις δὲ ἠδυνήθησαν αἱ μεγάλαι αἴθουσαι νὰ χωρήσωσι τὸ συρρεῦσαν πλῆθος. Μετέβην εἰς τὰς 9, ὅταν δὲ ἀπῆλθον κατὰ τὰς 5 τῆς πρωΐας ἐξηκολούθουν ἐρχόμενοι προσκεκλημένοι. Ὁ χορὸς οὗτος ἐστοίχισεν 100,000 δολλάρια. Κατηναλώθησαν δὲ εἰς κατασκευὴν τῶν γλυκισμάτων καὶ τῶν πλακούντων τέσσαρα βαρέλια ἀλεύρου· οἱ μάγειροι μετεχειρίσθησαν 12,000 ᾠά, 1,100 λίτρας κρέατος, 300 κουαρτα πηκτῆς, 400 πτηνὰ καὶ 12 γαλλόνια οἴνου τοῦ Πόρτο, τῆς Μαδείρας καὶ Κλαρέτ. Καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα ἐπόθησαν 1500 φιάλαι καμπανίτου, 90 φιάλαι σχέρρυ, 1225 φιάλαι οἴνου τοῦ Ῥήνου, 1,300 φιάλαι οἴνου ἐρυθροῦ καὶ 670 φιάλαι οἴνων διαφόρων ἄλλων εἰδῶν. Τὰ ἄνθη τὰ πρὸς διακόσμησιν τῶν αἰθουσῶν ἐστοίχισαν 20,000 δολλάρια, ὁ δὲ δαμασκωτὸς τάπης ὅστις ἐπίτηδες κατεσκευάσθη διὰ τὴν περίστασιν ταύτην 15.000 δολλάρια. Ὁ καλλωπισμὸς τῶν γυναικῶν ἐπίσης ὑπῆρξε μεγαλοπρεπέστατος, καίτοι αἱ πλεῖσται αὐτῶν ὑπερφορτωθεῖσαι ἀπὸ πολυτίμους λίθους προέδιδον ὀλίγην καλαισθησίαν. Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ἐφαίνετο ἀόρατος συναγωνισμὸς τίς θὰ ὑπερβῇ τὸν ἕτερον κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ ἀδάμαντος κομβίων τῶν περιχειρίδων. Ἐντούτοις ὀλίγοι ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν εἰθισμένοι καὶ ἐξοικειωμένοι μὲ τὴν ἐνδυμασίαν των. Περίπτωσίς τις δὲ διήγειρε γενικὴν αἴσθησιν. Κύριός τις εἰσελθὼν εἰς τὸν προθάλαμον ἀπήντησεν ἕτερον κύριον ἁπλούστατα ἐνδεδυμένον, ἄνευ κοσμημάτων, ἱστάμενον ἀτημελῶς δίκην ἐπιθεωρητοῦ. «Σᾶς παρακαλῶ κρατήσατε τὸ ἐπανωφόριόν μου» λέγει ὁ εἰσελθών, ὅστις πρώτην φορὰν ἐπεσκέπτετο τὴν οἰκίαν, καὶ ἠγνόει ὅλως τίς εἶνε ὁ ἁπλούστατα ἐνδεδυμένος κύριος. Παραυτα οἱ ἐν στολῇ ὑπηρέται ἔδραμον νὰ λάβωσι τὸ ἐπανωφόριον ἔχοντες ἐζωγραφημένην τὴν φρίκην ἐπὶ τοῦ προσώπου. «Διατί ὄχι;» λέγει μειδιῶν ὁ μετριόφρων κύριος «θέλω οἱ προσκεκλημένοι νὰ εὕρωσι παρ' ἐμοὶ πᾶσαν ἀνάπαυσιν.» Ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν ἔκπληξιν τοῦ ξένου ἐκλαβόντος τὸν Vanderbilt ὡς ὑπηρέτην.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—537.

Digitized by Google

Ἀριθ. 557 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 31 Αὐγούστου 1886

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Πᾶν ἔθνος διανύσαν ἤδη περίοδόν τινα πολιτισμοῦ ἔχει μικρὸν ἢ μέγα πλῆθος πνευματικῶν προϊόντων διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου ἐκφερομένων, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἔχει μικρὸν ἢ μέγα πλῆθος ποιημάτων ἢ συγγραμμάτων. Τὸ σύνολον τῶν τοιούτου εἴδους πνευματικῶν προϊόντων ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων δυτικῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης Littérature, Literatur, ἐκ τοῦ λατινικοῦ Literatura, ὅπερ, παραγόμενον ἐκ τοῦ literae = γράμματα καὶ ἄλλο τι σημαῖνον παρὰ τοῖς δοκίμοις τῶν Ῥωμαίων, ἔλαβε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς ταύτην τὴν σημασίαν. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα εὐρωπαϊκὰ ἔθνη παραλαβόντα ἐκ παραδόσεως τήν τε λέξιν καὶ σημασίαν διετήρησαν αὐτὴν μέχρι τῆς σήμερον· ὅθεν λέγεται: Littérature grecque, française, allemande griechische, römische, französische, deutsche Literatur. Οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐπ' ἐσχάτων διά τινων προσδιορισμῶν καὶ διὰ συγγνωστῆς καταχρήσεως ἐτροποποίησαν τὴν σημασίαν αὐτῆς εἰς ἀκριβεστέραν ἔκφρασιν τοῦ πράγματος ὡς ἑξῆς: Ἐπειδὴ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἅπαντα τὰ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου ἐκφερόμενα πνευματικὰ προϊόντα δὲν εἶνε τὰ κυρίως ἐκδηλοῦντα τὴν πνευματικὴν ἰδιοφυΐαν καὶ τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ τινὰ μόνον οἷα τὰ διάφορα ποιήματα ἢ συγγράμματα, τὰ γενικώτερον εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἠθῶν ἀποβλέποντα, τὰ δὲ πλεῖστα τὰ εἰς τὴν καλλιέργειαν μιᾶς τινος ἐπιστήμης προωρισμένα, εἰς οἱανδήποτε γλῶσσαν καὶ ἂν εἶνε γεγραμμένα, εἶνε προϊόντα τοῦ γενικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιστημονικοῦ πνεύματος· διὰ τοῦτο οἱ Γερμανοὶ διακρίνουσι τὰ τοῦ πρώτου εἴδους πνευματικὰ προϊόντα ὡς ἰδίως ἐθνικά, καὶ τὸ σύνολον αὐτῶν περιλαμβάνουσι διὰ τῆς ὀνομασίας Nationalliteratur. Εἰς ταύτην λοιπὸν ὑπάγονται κατ' αὐτοὺς πάντα τὰ ποιήματα ἢ συγγράμματα τῶν διαφόρων ἐθνῶν τὰ μετέχοντα καλλιτεχνικῆς τινος μορφῆς, τὰ ὀνομαζόμενα κλασσικά, τὰ δόκιμα, τὰ ἔγκριτα, ἀποκλείονται δὲ αὐτῶν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σκοπὸν ἔχουσι τὴν ξηρὰν καὶ ἁπλῆν διδασκαλίαν ἢ προαγωγὴν μιᾶς τινος ἐπιστήμης. Οὕτω π. χ. τὰ μαθηματικὰ συγγράμματα τοῦ Εὐκλείδου, τὰ γεωγραφικὰ τοῦ Πτολεμαίου, τὰ τακτικὰ τοῦ Ἀρριανοῦ, αἱ διάφοροι χημεῖαι καὶ Ἄλγεβραι καὶ γραμματικαὶ καὶ ἀστρονομίαι καὶ μηχανικαὶ καὶ ἀνατομίαι καὶ παθολογία καὶ δικονομίαι τῶν διαφόρων ἐθνῶν δὲν ἀνήκουσιν εἰς οὐδεμίαν Nationalliteratur. Ἕκαστον ὅμως τούτων τῶν συγγραμμάτων ὑπάγεται εἰς ἴδιον ἐπιστημονικὸν κύκλον, ἀποτελοῦντα κατὰ τοὺς Γερμανοὺς τὴν εἰδικὴν Literatur ἑκάστης ἐπιστήμης, medicinische π.χ. ἢ juristische ἢ pädagogische κ.λ. Literatur. Ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ Γερμανοὶ μεταχειρίζονται ἔτι στενώτερον τὴν λέξιν Literatur καὶ εἰς δήλωσιν τῆς *βιβλιογραφίας*, τοῦ συνόλου δηλ. τῶν συγγραμμάτων τῶν περὶ ἑνὸς οἱουδήποτε καὶ τοῦ ἐλαχίστου πολλάκις θέματος πραγματευομένων. Π. χ. τὰ συγγράμματα τὰ πραγματευόμενα περὶ τῆς πλαστικῆς τῶν ἀρχαίων ἢ περὶ τοῦ Ἀρείου πάγου ἢ περὶ τῶν λουτρῶν τῶν Ῥωμαίων ἢ περὶ τῶν ὑποκριτῶν τοῦ θεάτρου κ.ἄ.τ. ἀποτελοῦσι κατὰ τοὺς Γερμανοὺς τὴν Literatur τοῦ θέματος τούτου.

Ἡμεῖς δὲ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες πῶς ὀνομάζομεν τὸ σύνολον τῶν γραπτῶν προϊόντων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος; Οἱ μὲν παλαιότεροι καὶ οἱ τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τοῦ παρόντος αἰῶνος, μὴ ἔχοντες ἴσως ἀκριβῆ ἔννοιαν οὔτε τῆς ξένης λέξεως Littérature οὔτε τῆς ἑλληνικῆς *φιλολογία* ὠνόμασαν διὰ ταύτης ἐκείνην καὶ μέχρι τῆς σήμερον πολλάκις ἀκούεται καὶ γράφεται ἑλληνική, λατινική, ἑβραϊκή, ἀραβική, γαλλική, γερμανική, ἀγγλική, κ.λ. *φιλολογία*. Ὁ δὲ μακαρίτης Ἀσώπιος, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐν τῷ ἡμετέρῳ πανεπιστημίῳ ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένος φιλόλογος καθηγητής, ἔχων σαφῆ ἔννοιαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιστήμης, ἣν καὶ ἐδιδάχθη καὶ ἐδίδαξε, δὲν ἠδυνήθη νὰ χωνεύσῃ τὴν ἀμάθειαν τῶν ἀποκαλούντων φιλολογίαν τὴν Littérature καὶ φιλολόγους τοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, οὐδὲ ἠξίωσε νὰ ταυτίσῃ ἑαυτὸν π. χ. μὲ τὸν Παν. Σοῦτσον. Ὅθεν ἀναλαβὼν νὰ διδάξῃ τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν λεγομένην griechische Literaturgeschischte, ὑπὸ δὲ τῶν Γάλλων histoire de

Digitized by Google

la littérature grecque, ἔπλασεν ἢ παρεδέχθη τὸν ὅρον *Ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων* ἢ *Ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων*. Ἡ καινοτομία αὕτη κατὰ τοῦτο μόνον ἦτο ὠφέλιμος, καθ' ὅτι ὅπου πρότερον ὑπῆρχε σύγχυσις ἐξ ἀμαθείας ἢ ἀδιαφορίας εἰσήγαγε τὴν ἔρευναν καὶ τὴν διάκρισιν. Ἄλλως ὅμως ἡ ὀνομασία του δὲν ὑπῆρξεν εὔστοχος, διότι κατ' αὐτὸν ἡ ὑπὸ τῶν ἀλλογενῶν ὀνομαζομένη Littérature θὰ ἦτο *Γράμματα* ἢ *Ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς* καὶ θὰ ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ λέγωμεν ὅτι «ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἤκμασαν τὰ Γαλλικὰ γράμματα» ἢ ὅτι «ὁ Λέσσιγγ εἶνε ὁ πατὴρ τῶν νεωτέρων γερμανικῶν γραμμάτων», τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο φράσις μὴ παρέχουσα καθαρὰν ἔννοιαν τῆς Littérature μηδὲ ἀποφεύγουσα τὸν κίνδυνον ἄλλης συγχύσεως. Ὁ ἄλλος ὅρος εἶνε ἔτι ἀστοχώτερος οὐ μόνον διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ λέξεις καὶ τὸ δύσχρηστον εἰς κατασκευὴν παραγώγων λέξεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν λογικὴν σύγχυσιν τοῦ *παράγοντος* πρὸς τὸ *προϊόν*, ὅπερ μόνον ἐν σχήματι ῥητορικῷ ἢ καταχρηστικῶς ἐνίοτε συγχωρεῖται, οἷον ὅταν λέγωμεν ὁ *Ὅμηρος*, ὁ *Δημοσθένης* ἀντὶ τῶν *ποιημάτων* τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν *λόγων* τοῦ Δημοσθένους. Οὐχ ἧττον ἡ τοῦ Ἀσωπίου ὀνομασία παρέμεινεν ἐν μέρει μόνον παρ' ἐκείνοις, οἵτινες ἠθέλησαν τὴν Literaturgeschichte νὰ ὀνομάσωσι διὰ μιᾶς μόνης λέξεως, καὶ ἀκολουθήσαντες τὴν παραδεδεγμένην ὀνομασίαν πολλῶν ἐπιστημῶν ἢ ἐπιστημονικῶν κλάδων εἰς *λογία* ληγόντων, οἷον θεολογία, ψυχολογία, ζωολογία, γεωλογία, νοσολογία, νευρολογία, ἱστολογία, κατεσκεύασαν τὴν λέξιν *Γραμματολογία*, ἵνα σημάνωσι τὴν histoire de littérature. Ἀλλ' ἐν ᾧ οὕτω παραδέχονται τὴν λέξιν *γράμματα* ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν Littérature, οὐδέποτε ἢ σπανίως μεταχειρίζονται αὐτὴν μόνην, φοβούμενοι τὴν σύγχυσιν πρὸς τὰ σημεῖα τῶν φθόγγων ἑκάστης γλώσσης, τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου, ἢ πρὸς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν· διότι καὶ ταύτην τὴν σημασίαν ἔχει παρά τισιν ἡ λέξις· ἐκφράζουσι δὲ τὴν Littérature ἄλλοι ἄλλως, καθ' ἣν ἕκαστος ἔχει ἢ δὲν ἔχει γνώμην. Ἄλλοι μὴ δυνάμενοι νὰ εὕρωσι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ ἁρμόδιον ὄνομα, καὶ μιμηθέντες τοὺς Λατίνους τῶν μεταγενεστέρων χρόνων καὶ τὰ νεώτερα ἔθνη, ἔπλασαν τὸν ὅρον *γραμματεία* Ἀλλ' οὗτος ὑπῆρξε πολὺ ἀτυχέστερος τῶν ἄλλων καὶ δικαίως· διότι ἡ *γραμματεία*, συγχεομένη πρὸς τὴν ἐνέργειαν τοῦ γραμματέως καὶ τὴν ἀφῃρημένην ἔννοιαν τοῦ *γραμματεύειν*, ἔτι δὲ πρὸς τὴν ἐπ' ὀλίγον (μέχρι τοῦ 1843) διαρκέσασαν σημασίαν τοῦ Ὑπουργείου, οἷον «Γραμματεία τῶν Ἐξωτερικῶν» ἀντὶ τοῦ «Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν,» ἐκρίθη ἀνάρμοστος πρὸς ἔκφρασιν τοῦ ζητουμένου, καὶ οὐδεὶς σχεδὸν σήμερον μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ταύτην. Ὑπολείπεται ὅμως ἄλλος τις ὅρος, ὃν ἀνωτέρω εἴδομεν πρὸς ἔκφρασιν τοῦ γαλλικοῦ histoire de Littérature, ὁ ὅρος *Γραμματολογία*, ὅν τινες μεταχειρίζονται ἀντὶ τοῦ Littérature, λέγοντες «ἡ γαλλική, ἡ γερμανικὴ κ. λ. γραμματολογία.» Ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ ὅρος στηρίζεται ἐπὶ τῆς γνώμης τοῦ Ἀσωπίου ὅτι δυνάμεθα γραπτόν τι πνευματικὸν προϊὸν νὰ ὀνομάσωμεν *γράμματα*, καθὼς τῷόντι ἐνίοτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εὑρίσκονται χωρία τινὰ δυνάμενα κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως νὰ ἑρμηνευθῶσι Ἡ δὲ διαφορὰ ταύτης τῆς σημασίας Littérature) πρὸς τὴν ἀνωτέρω (Histoire de (littérature) προέρχεται ἐκ τῆς διαφόρου σημασίας τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ. Ὁ λέγων γραμματολογίαν τὴν histoire de littérature ἀκολουθεῖ τὴν ἀναλογίαν τῶν εἰρημένων συνθέτων : θεολογία ψυχολογία κ.τ.λ. Ὁ δὲ λέγων γραμματολογίαν τὸ σύνολον τῶν γραμμάτων (ἤγουν συγγραμμάτων, ἐν οἷς καὶ τὰ ποιήματα) ἀκολουθεῖ τὴν ἀναλογίαν ἄλλων ἀπαραλλάκτων συνθέσεων, οἷον *ἀνθολογία*, καὶ τὴν σημασίαν τοῦ *συλλογή*. Ὅπως ἄρα *ἀνθολογία* εἶνε συλλογὴ ἢ σύνολόν τι ἀνθέων, οὕτω καὶ *γραμματολογία* κατὰ τὴν ἑτέραν ταύτην σημασίαν εἶνε συλλογὴ ἢ σύνολον *γραμμάτων* ἤγουν συγγραμμάτων.

Οὕτω λοιπὸν ἔχομεν σήμερον πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἀλλοφύλου λέξεως Littérature τέσσαρας διαφόρους ὅρους, *φιλολογίαν*, *γράμματα* ἢ *ποιητὰς* καὶ *συγγραφεῖς*, *γραμματείαν* καὶ *γραμματολογίαν*. Ταύτην δὲ τὴν τελευταίαν καὶ εἰς ἑτέραν σημασίαν τὴν τῆς histoire de littérature. Περὶ δὲ τὴν χρῆσιν αὐτῶν ὑπάρχει πολλὴ ἔτι αὐθαιρεσία ἢ ἀδιαφορία, ἣν καὶ ἡμεῖς ἄλλοτε ἠκολουθήσαμεν, ἂν καὶ πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἐνομίζομεν ἀτόπους πάντας τούτους τοὺς ὅρους, καὶ συζητοῦντες περὶ τούτου μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Κυπριανοῦ, ὅτε μετέφραζε τὴν τοῦ Μυλλέρου «Ἱστορίαν τῆς Ἑλλ. φιλολογίας,» προετείναμεν εἰς αὐτὸν νέον ὄνομα, τὴν *Λογοτεχνίαν*, ὅπερ δὲν ἀπεδοκίμασε μέν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ μεταχειρισθῇ, φοβηθεὶς τὴν καινοτομίαν, καθ' ἃ ὁμολογεῖ αὐτὸς ἐν τῷ ἐξαιρέτῳ προλόγῳ τῆς μεταφράσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὀρθότατα εἶνε ὅσα λέγει περὶ τῶν διαφόρων τούτων ὀνομασιῶν τῆς σπουδαιοτάτης τῶν φιλολογικῶν μαθήσεων, δὲν νομίζω ἄτοπον νὰ ἐπαναλάβω ἐνταῦθα τὰς παρατηρήσεις του. «Ὡς γνωρίζουσιν οἱ τὰ τοιαῦτα ἐμβριθῶς μελετήσαντες, οἱ ἀρχαῖοι τεχνογράφοι δὲν εἶχον καθιερώσῃ *ἕνα* ὅρον περιλαμβάνοντα τὴν ποίησιν ὁμοῦ *καὶ* τὴν πεζογραφίαν. Ἀπαντᾶται ὅμως πολλαχοῦ καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν συγγραφέων ὑπὸ τὴν περιληπτικὴν ταύτην ἔννοιαν τὸ ὄνομα «λόγοι»· διότι, ἵνα φέρω πρόχειρον παράδειγμα, τὸ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου «Ὅπως ἂν οἱ νέοι ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων» ἰσοδυνα-

Digitized by Google

μεῖ πρὸς τὸ ἡμέτερον «πῶς ἂν ὠφελοῖντο ἐκ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας.» Παρὰ τὸ «λόγοι» δὲ σπανιώτερον μέν, ἀλλ' ὅμως ἀπαντᾶται ὑπὸ τὴν περιληπτικὴν ταύτην ἔννοιαν καὶ τὸ ὄνομα «γράμματα». Ἀλλὰ καὶ τῶν δύο τούτων λέξεων τὰ παράγωγα δὲν ἐδυνάμην νὰ μεταχειρισθῶ, διότι τὸ πολυσήμαντον αὐτῶν θὰ εἰσῆγεν εἰς τὸν λόγον μεγάλην σύγχυσιν καὶ ταραχήν. Τὸ νόημα π.χ. «ἡ δεῖνα φυλὴ ἢ τὸ δεῖνα ἔθνος εἶνε φιλολογώτερον ἄλλου ἤτοι ἔχει πλουσιωτέραν φιλολογίαν» καὶ τὸ ἄλλο «ἡ Λοκρικὴ ἢ ἡ Θεσσαλικὴ διάλεκτος δὲν ἀνεπτύχθη φιλολογικῶς» καὶ ἄλλα τοιαῦτα, δὲν ἐδυνάμην νὰ ἑρμηνεύσω διὰ τῶν παραγώγων «λογιώτερον ἢ γραμματικώτερον». Συμβάλλει δὲ πολὺ εἰς τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν σαφῆ τῶν νοημάτων περίληψιν ἡ χρῆσις τῶν αὐτῶν ὅρων καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλων κατὰ τὴν προσπίπτουσαν χρείαν.» Ἐξετάσας δὲ καὶ κατακρίνας καὶ τὸν ὅρον «Γραμματολογία» προσθέτει: «Ταῦτα διανοηθεὶς ἐτράπην ἐπὶ ζήτησιν ἄλλων ὀνομάτων, ἅτινα ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ περιέχωσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν λέξιν «λόγος». Τοιαῦτα δὲ εὕρισκον τρία «Λογογραφία, Λογοποιΐα, Λογοτεχνία». Ἀλλὰ καὶ τούτων πάλιν τὰ μὲν δύο πρῶτα ἔφερον εἰς σύγχυσιν πρός τε τοὺς «Λογογράφους» καὶ Αἴσωπον τὸν «Λογοποιόν»· *τὸ δὲ τρίτον, ἡ Λογοτεχνία, εἶναι μὲν ἄθῷον καὶ εὔχρηστον, καὶ αὐτὸ καὶ τὰ παράγωγα, ἐφοβήθην ὅμως μὴ τὸ καινοπρεπὲς τῆς ὄψεως αὐτοῦ ταράξῃ καὶ πιέσῃ τοὺς ἀναγνώστας, ὡς καινὸν ὑπόδημα, ἐγὼ δὲ κατ' οὐδένα λόγον ἤθελον νὰ φανῶ καινοτόμος καὶ νεωτεροποιός.* Παρέλαβον λοιπὸν τὸν ὅρον «Φιλολογία,» ἂν καὶ κατὰ πρώτην ὄψιν φαίνεται ὅτι ἔχει καὶ αὐτὸς δύο ἁμαρτίας, πρώτην μέν, ὅτι καί τοι καλεῖται ἡ μάθησις Φιλολογία, δὲν δύναμαι νὰ εἴπω τὸν Ὅμηρον ἢ τὸν Σοφοκλῆ φιλόλογον, ὡς λέγω φιλόσοφον τὸν Σωκράτη, ἱστορικὸν τὸν Ξενοφῶντα, ἰατρὸν τὸν Ἱπποκράτην· δευτέραν δὲ καὶ σπουδαιοτέραν, ὅτι Φιλολογία καλεῖται καὶ ἡ ὅλη ἐπιστήμη, ἧς μέρος εἶναι τὸ μάθημα τοῦτο, ὥστε συμβαίνει σύγχυσις τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος. Ἀλλὰ τὴν μὲν πρώτην ἁμαρτίαν ἔχει ὁ ὅρος κοινὴν πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, πλὴν μόνον πρὸς τὸ ὄνομα «λογοτεχνία», διότι οὔτε λόγιον ἢ λογικόν, οὔτε γραμματικόν, ἥκιστα δὲ πάντων γραμματολόγον δύναμαι νὰ καλέσω τὸν Ὅμηρον. Τὴν δὲ δευτέραν ἁμαρτίαν ἔχει κοινὴν πρὸς πολλὰς ἄλλας ἐπιστήμας καὶ μαθήσεις, ἐν αἷς τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐκλαμβάνεται ὑπὸ σημασίαν στενοτέραν τε καὶ εὐρυτέραν.» Μετὰ ταῦτα ὁ μακαρίτης Κυπριανός, ἂν καὶ κατεδίκασεν ἤδη τὸ ὄνομα Φιλολογία δὲν ἐδίστασεν, ἵνα μὴ προσκρούσῃ εἰς τὴν «παντοδύναμον συνήθειαν», νὰ παραδεχθῇ αὐτό, καὶ μετέφρασε τὴν Griechische Literaturgeschichte *Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας*. Δὲν εἶνε ἀνάγκη οὔτε τὰ τοῦ Κυπριανοῦ νὰ ἐπαναλάβωμεν, οὔτε ἄλλους λόγους νὰ προσθέσωμεν, ἵν' ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ ὅρος *φιλολογία* εἰς ἔκφρασιν τῆς Littérature εἶνε ἄτοπος. Ἓν μόνον θέλομεν παρατηρήσῃ ὅτι ἄλλοτε μέν, ἐν ὅσῳ παρ' ἡμῖν ἡ ἔννοια τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης δὲν ἦτο οὔτε πολὺ διαδεδομένη οὔτε σαφῶς διακεκριμένη, λέγοντες οἱ ἄνθρωποι φιλολογίαν εὐκολώτερον ὑπενόουν τὴν Littérature, παρὰ τὴν ἐπιστήμην τῶν φιλολόγων, τὴν Philologie· τὴν σήμερον ὅμως ὁ κίνδυνος τῆς συγχύσεως εἶνε πολὺ μεγαλείτερος, διότι καὶ τὸ ὄνομα τῆς φιλολογίας ὡς ἐπιστήμης καὶ οὐχὶ καλλιτεχνίας κατέστη πολὺ κοινότερον. Εἰς τοῦτο πρέπει ν' ἀποδοθῇ καὶ ἡ οὐ μικρὰ χρῆσις τοῦ ὀνόματος «Γραμματολογία» εἰς ἔκφρασιν τῆς Littérature.

Ἐπειδὴ λοιπὸν πάντες οἱ εἰρημένοι ὅροι ἢ δὲν ἀποδίδουσιν ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τῆς Littérature, ἢ δὲν εἶνε ὀρθῶς ἐσχηματισμένοι, ἢ ὑπόκεινται εἰς σύγχυσιν πρὸς ὀνόματα ἄλλας ἐννοίας ἐκφράζοντα, ἢ δὲν εἶνε εὔπλαστοι εἰς παραγωγήν, ἡμεῖς ἀπό τινος χρόνου μεταχειρισθέντες τὸν πρὸ πολλοῦ κατεσκευασμένον ὅρον *λογοτεχνία* παρετηρήσαμεν ὅτι οὗτος οὐ μόνον οὐδεμίαν τῶν εἰρημένων ἀτοπιῶν περιέχει, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔκφρασιν τῆς προκειμένης ἐννοίας πληρέστατα ἐπαρκεῖ. Ἡ λέξις *λογοτεχνία* εἶνε παράγωγος ἐκ τοῦ *λογοτέχνης*, ὅπως ἡ *καλλιτεχνία* ἐκ τοῦ *καλλιτέχνης*, καὶ καθὼς καλλιτέχνης εἶνε ὁ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ (καλῆς) τέχνης παράγων καλά τινα ἔργα, οὕτως λογοτέχνης εἶνε ὁ διὰ τῆς τέχνης (τοῦ λόγου) παράγων καλὰ ἔργα. Ἡ δὲ ἀναλογία τῶν δύο ὀνομάτων δὲν εἶνε μόνον γραμματική, ἀλλὰ καὶ πραγματική· διότι πράγματι καὶ ὁ *λογοτέχνης* οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ *καλλιτέχνης*, πλὴν ὅτι ὁ μὲν ὡς μέσον μεταχειρίζεται τὸν λόγον, ὁ δὲ ἄλλα τινὰ ὑλικώτερα, τοὺς τόνους ὁ μουσικός, τὸ φῶς καὶ τὴν σκιὰν καὶ τὰ χρώματα ὁ ζωγράφος, τὸν λίθον ἢ τὸ μέταλλον ὁ γλύπτης κλ. Καὶ καθὼς ὁ καλλιτέχνης εἶνε τὸ γενικώτερον ὄνομα, ὑπὸ τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται ὁ μουσικός, ὁ ζωγράφος, ὁ γλύπτης, ὁ ἀρχιτέκτων κ. ἄ. οὕτω καὶ ὁ λογοτέχνης περιλαμβάνει τὸν ποιητὴν (ἐπικόν, λυρικόν, δραματικόν) τὸν ἱστορικόν, τὸν ῥήτορα, τὸν μυθιστοριογράφον κ. λ. Παρατήρησε δὲ καὶ πόσον εὔπλαστος εἶνε ἡ λέξις εἰς παραγωγὴν ἄλλων, καὶ κατὰ τοῦτο ἐντελῶς ὁμοία πρὸς τὸ καλλιτέχνης, οἷον λογοτέχνης—λογοτεχνία — λογοτέχνημα — λογοτεχνικός. Εὐκολώτατα δὲ κατασκευάζομεν καὶ φράσεις εἰς ἔκφρασιν τῶν νοημάτων, οἷα τὰ ὑπὸ τοῦ Κυπριανοῦ προτεινόμενα «ἡ δεῖνα φυλὴ ἢ τὸ δεῖνα ἔθνος εἶνε λογοτεχνικώτερον ἄλλου, ἢ ἔχει πλουσιωτέραν λογοτεχνίαν· ἡ Λοκρικὴ ἢ ἡ Θεσ-

Digitized by Google

σαλικὴ διάλεκτος δὲν ἀνεπτύχθη λογοτεχνικῶς» —ὁ κορυφαῖος τῶν Ἄγγλων λογοτεχνῶν εἶνε ὁ Σαίξπηρ — ἡ γαλλικὴ λογοτεχνία ἔφθασεν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' εἰς τὴν μεγίστην αὐτῆς ἀκμήν.

Τὴν ἀντίρρησιν ὅτι ὁ ὅρος *Λογοτεχνία* εἶνε ἐλλιπέστερος τοῦ ἀλλοφύλλου Littérature κατὰ τοῦτο ὅτι δὲν ἐκφράζεται δι' αὐτοῦ τὸ *γραπτὸν* τῶν προϊόντων τοῦ καλλιτεχνικοῦ πνεύματος, δὲν θεωροῦμεν σπουδαίαν διὰ τὸν ἑξῆς λόγον· εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι *λόγος* ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ διὰ ζώσης φωνῆς καὶ προφορικῶς ἐκφερομένη διάνοια. Ἀλλὰ ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ περιστάσεις, καθ' ἃς *λόγος* καὶ πληθυντικῶς *λόγοι* λέγονται καὶ τὰ διὰ τῆς γραφῆς ἀποτυπούμενα ἡμῶν διανοήματα. Παρέθεσεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὁ Κυπριανὸς τὸ παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· προσθέτομεν ἡμεῖς τὴν σύνθετον λέξιν *λογοποιός*, ἥτις εἶνε σχεδὸν ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν *λογοτέχνης*. Λογοποιὸς ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων οὐ μόνον ὁ πλάττων ψευδεῖς λόγους (εἰδήσεις) καὶ διασπείρων αὐτοὺς μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ γραπτοὺς λόγους (δικανικοὺς) ἢ διηγήσεις συντάττων, οὓς καὶ λογογράφους ἀπεκάλουν οἱ ἀρχαῖοι. Ὁ Ἡρόδοτος π. χ. (Β', 143) λογοποιὸν ὀνομάζει τὸν Ἑκαταῖον, τοῦ ὁποίου γραπτοὺς ἀνέγνωσε τοὺς λόγους, καὶ ὁ Πλάτων (Εὐθυδ. 289,Ε) λογοποιοὺς ὀνομάζει τοὺς συντάκτας τῶν δικανικῶν λόγων.

Σπουδαιότερον νομίζω τὸ ἑξῆς ζήτημα. Διὰ τῆς Λογοτεχνίας ποίαν Littérature θὰ ὀνομάζωμεν; τὸ σύνολον τῶν οἱωνδήποτε γραπτῶν πνευματικῶν προϊόντων, ἢ μόνον τὸ τῶν προϊόντων τοῦ καλλιτεχνικοῦ πνεύματος, τὸ διερμηνεῦον κυριώτατα τὴν ἰδιοφυΐαν καὶ τὸν χαρακτῆρα ἑνός τινος ἔθνους, τὸ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ὀνομαζόμενον Nationalliteratur; Ἐξ ὅσων ἀνωτέρω εἴπομεν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ὅρου καὶ ἐκ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ εἶνε προφανὲς ὅτι διὰ τούτου ἐκφράζομεν τὸ σύνολον τῶν δοκίμων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἑνός τινος ἔθνους ἢ τῶν ὡς τοιούτων θεωρουμένων κατά τινα περίοδον. Ἐν ἄλλοις λόγοις *λογοτεχνία* εἶνε ἡ τῶν Γερμανῶν Nationalliteratur. Ἀλλὰ τότε πῶς θὰ ὀνομάζεται τὸ σύνολον τῶν ἄλλων οἱωνδήποτε συγγραμμάτων, τῶν εἰς μίαν τινὰ ἐπιστήμην ἀναγομένων; πῶς δὲ τὸ τῶν περὶ ἑνός τινος θέματος πραγματευομένων; Ἐπειδὴ περὶ τῶν τελευταίων ἐπεκράτησε παρ' ἡμῖν καλῶς ἢ κακῶς ὁ ὅρος *βιβλιογραφία*, δυνάμεθα ἴσως νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ δεύτερον ἄθροισμα τῶν εἰδικῶν συγγραμμάτων τῶν εἰς μίαν τινὰ ἐπιστήμην ἀναγομένων, ἂν δὲν προτιμᾷ τις νὰ ὀνομάζῃ τοῦτο *γραμματολογίαν*, οὕτως ὥστε νὰ ἔχωμεν χάριν τῶν παρὰ Γερμανοῖς τριῶν ἀποχρώσεων τῆς Literatur τριαδιάφορα ὀνόματα, *Λογοτεχνίαν*, *Γραμματολογίαν*, *Βιβλιογραφίαν*.

Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν.—Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

ΙΖ'

Ἡ νεᾶνις ἅμα ἐγερθεῖσα, ἀνελογίσθη ὅλην τὴν φρίκην τῆς θέσεώς της. Ἡ θαλαμηπόλος της προσκληθεῖσα ἀπήντησεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις της, ὅτι ὁ πατήρ της ἀναχωρήσας ἀφ' ἑσπέρας ἐπέστρεψεν ἐξώρας, ὅτι ἔδωκεν αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ μὴ τὴν ἀφήσωσι νὰ ἐξέλθῃ τοῦ θαλάμου της καὶ νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσάν της ἀπόπειραν συγκοινωνίας μὲ τὰ ἔξω· ὅτι ὅμως δὲν φαίνονται διόλου ἑτοιμασίαι διὰ τὸν γάμον, ἐκτὸς μόνον ὅτι ὁ ἱερεὺς διετάχθη νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τοῦ χωρίου διὰ κανένα λόγον. Ταῦτα εἰποῦσα ἡ θεραπαινὶς ἀπῆλθεν, ἀφοῦ ἐκλείδωσεν ἐκ νέου τὴν θύραν.

Οἱ λόγοι τῆς ὑπηρετρίας ἀπεσκλήρυναν τὴν νεάνιδα. Ἡ κεφαλή της ἔκαιε, σφοδρὰ ταραχὴ τὴν κατέλαβε, ἀποφασίσασα δὲ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Δουβρόφσκην περὶ πάντων, ἐζήτει τρόπον πῶς νὰ στείλῃ τὸ δακτυλίδιον εἰς τὸ κοίλωμα τῆς δρυός. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη κρότος λιθαρίου ῥιφθέντος ἐπὶ τῆς ὑάλου τοῦ παραθύρου, καὶ ἡ νέα κόρη, παρατηρήσασα εἰς τὴν αὐλήν, εἶδε τὸν μικρὸν ἀδελφόν της νεύοντα αὐτῇ διὰ χειρονομιῶν. Γνωρίζουσα τὴν πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσίν του, ἐχάρη ἰδοῦσα τὸ παιδίον.

— Σάσα μου, διατί μὲ φωνάζεις;

— Ἦλθα, ἀδελφοῦλα, νὰ μάθω ἂν θέλεις τίποτε. Ὁ πατέρας εἶνε θυμωμένος, καὶ εἶπε νὰ μὴ σοῦ ὑπακούῃ κανένας· ἀλλὰ εἰπέ με ἂν σοῦ χρειάζεται τίποτε, καὶ ἐγὼ τὸ κάμνω πρὸς χάριν σου.

— Εὐχαριστῶ, ἀγαπητό μου παιδί. Ἄκουσε, γνωρίζεις τὴν βαλανιδιὰ μὲ τὸ κούφωμα κοντὰ εἰς τὴν σκιάδα;

— Τὴν γνωρίζω, ἀδελφοῦλα.

— Λοιπὸν ἂν μὲ ἀγαπᾷς, τρέξε ἐκεῖ γρήγορα καὶ βάλε αὐτὸ τὸ δακτυλίδι εἰς τὸ κούφωμα τοῦ δένδρου, ἀλλὰ πρόσεξε νὰ μὴ σὲ ἰδῇ κανείς.

Καὶ ῥίψασα τὸ δακτυλίδιον, ἔκλεισε τὸ παράθυρον.

Ὁ παῖς ἐπῆρε τὸ δακτυλίδιον καὶ διευθύνθη, τρέχων ὅλαις δυνάμεσι, πρὸς τὸ δένδρον, ὅπου καὶ ἔφθασε μετά τινα λεπτά. Ἐκεῖ ἐστάθη ὅπως ἀναπνεύσῃ, ἔρριψε τὸ βλέμμα του πανταχοῦ, καὶ ἔβαλε τὸ δακτυλίδιον εἰς τὸ κοίλωμα, ἠθέλησε δὲ ἀμέσως νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὴν ἀδελφήν του, ὅτε αἴφνης πυρρόθριξ καὶ ρακένδυτος παῖς,

Digitized by Google

ἐξελθὼν ἐκ τοῦ μέρους τῆς σκιάδος, ἐπλησίασε τὴν δρῦν, καὶ ἐβύθισε τὴν χεῖρά του εἰς τὸ κοίλωμα. Ὁ Σάσας ταχύτερος σκιούρου, ἐρρίφθη ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐκράτησε.

— Τί κάμνεις ἐδῶ; τῷ εἶπεν ἀπειλητικῶς.

— Καὶ τί σὲ μέλει ἐσένα; ἀπήντησεν ὁ παῖς, προσπαθῶν νὰ φύγῃ.

— Ἄφησε αὐτὸ τὸ δακτυλίδι, κοκκινότριχε, ἐφώνει ὁ Σάσας, ἢ θὰ σὲ διορθώσω καθὼς ξεύρω.

Ἀντὶ ἀπαντήσεως, ἐκεῖνος τῷ κατέφερε γρόνθον ἐπὶ τοῦ προσώπου. ὁ Σάσας ὅμως δὲν τὸν ἀφῆκεν, ἀλλ' ἐκραύγαζεν ὅσον ἠδύνατο ἰσχυρότερα.

— Κλέπται, κλέπται, τρέξετε!

Τὸ παιδίον ἐπροσπάθει νὰ φύγῃ. Ἐφαίνετο κατὰ δύο ἔτη μεγαλείτερον τοῦ Σάσα καὶ πολὺ ἰσχυρότερον, οὗτος ὅμως ἦτο πλέον εὐκίνητος. Ἐπάλαισαν ἐπί τινα λεπτά, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ πυρρόθριξ ὑπερίσχυσε, καὶ ῥίψας κατὰ γῆς τὸν Σάσαν, τὸν ἥρπασεν ἐκ τοῦ λαιμοῦ. Ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην στιγμήν, χεὶρ ἰσχυρὰ τὸν ἥρπασεν ἐκ τῆς κόμης, καὶ ὁ κηπουρὸς Στέφανος, ἐγείρας αὐτόν, τὸν ἐκράτησε μετέωρον δύο τρεῖς σπιθαμὰς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους.

— Ἄ! κοκκινότριχο ζῶο, εἶπεν ὁ κηπουρός· πῶς τολμᾷς μωρὲ νὰ κτυπᾷς τὸ μικρὸ ἀφεντικό;

Ὁ Σάσας ἐν τῷ μεταξὺ ἠγέρθη.

— Ἂν δὲν μ' ἔπιανες ἀπὸ τῆς μασχάλαις, εἶπε, δὲν θὰ μὲ καταπονοῦσες. Δόσε γρήγορα τὸ δακτυλίδι καὶ φύγε.

— Περίμενε, ἀπήντησεν ὁ πυρρόθριξ, ποιήσας δὲ ἀπότομον περιστροφικὴν κίνησιν ἠλευθέρωσε τὴν χαίτην του ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Στεφάνου, καὶ ἐτράπη εἰς φυγήν, ἀλλ' ὁ Σάσας τὸν κατέφθασε, καὶ ὠθήσας αὐτὸν ὄπισθεν, τὸν ἔρριψε χαμαί, ὁ δὲ κηπουρός, συλλαβὼν αὐτὸν ἐκ νέου τὸν ἔδεσε.

— Δόσε τὸ δακτυλίδι, ἐφώνει ὁ Σάσας.

— Περίμενε, ἀφεντικό, εἶπεν ὁ Στέφανος· τώρα τὸν πηγαίνομε εἰς τοῦ ἐπιστάτη, καὶ ἐκεῖνος τὸν διορθόνει.

Ὁ κηπουρὸς ὡδήγησε τὸν αἰχμάλωτον εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σάσα, μετ' ἀνησυχίας βλέποντος τὰ ἐσχισμένα καὶ κηλιδωμένα φορέματά του. Αἴφνης καὶ οἱ τρεῖς εὑρέθησαν ἐνώπιον τοῦ Τρογεκούρωφ, διευθυνομένου πρὸς τὸ ἱπποστάσιον.

— Τί τρέχει; ἠρώτησε τὸν Στέφανον.

Ὁ Στέφανος ἐν συντομίᾳ διηγήθη τὸ συμβάν.

Ὁ Τρογεκούρωφ τὸν ἠκροάσθη μετὰ προσοχῆς.

— Ἐσύ, ἀγυιόπαιδο, εἶπεν ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Σάσαν, διατί ἐπιάσθης μαζῆ του:

— Αὐτὸς ἔκλεψε τὸ δακτυλίδι ἀπὸ τὸ κούφωμα, πατέρα· προστάξετε νὰ τὸ δώσῃ.

— Τί δακτυλίδι; ἀπὸ τί κούφωμα;

— Ποῦ ἡ ἀδελφή μου μέ...ἐκεῖνο τὸ δακτυλίδι...

Ὁ Σάσας συγχυσθεὶς ἐσιώπησε. Ὁ Τρογεκούρωφ συνωφρυώθη καὶ εἶπε κινῶν τὴν κεφαλήν.

— Ἐδῶ εἶνε ἀνακατωμένη ἡ Μάσα. Ὁμολόγησέ τα ὅλα εἰδεμὴ θὰ σὲ δώσω μὲ τὴν βέργαν παρὰ μίαν τεσσαράκοντα.

— Μὰ τὸν Θεόν, πατέρα, ἐγώ...πατέρα... Ἡ ἀδελφή μου δὲν μὲ εἶπε τίποτε, πατέρα.

— Στέφανε! Πήγαινε καὶ κόψε με μίαν καλὴν βέργαν.

— Σταθῆτε, πατέρα, σᾶς τὰ λέγω ὅλα. Σήμερον ἔτρεχα εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ ἀδελφή μου ἄνοιξε τὸ παράθυρο, καὶ ἔρριψε ἕνα δακτυλίδι ὄχι ἐπίτηδες, καὶ ἐγὼ τὸ ἔκρυψα εἰς τὸ κούφωμα, καί...καί...αὐτὸς ὁ κοκκινότριχος ἤθελε νὰ τὸ κλέψῃ.

— Δὲν τὸ ἔρριψεν ἐπίτηδες, ἐσὺ ἤθελες νὰ τὸ κρύψῃς;... Στέφανε! πήγαινε νὰ φέρῃς τὴν βέργαν.

— Πατέρα, περιμένετε, σᾶς τὰ λέγω ὅλα. Ἡ ἀδελφή μου μ' ἐπρόσταξε νὰ τρέξω εἰς τὴν βαλανιδιὰ καὶ νὰ βάλω τὸ δακτυλίδι εἰς τὸ κούφωμά της· ἐγὼ ἔτρεξα καὶ τὸ ἔβαλα, καὶ αὐτὸ τὸ κακόπαιδο...

Ὁ Τρογεκούρωφ, στραφεὶς πρὸς τὸ κακόπαιδον, τὸ ἠρώτησεν αὐστηρῶς:

— Τίνος εἶσαι;

— Εἶμαι δοῦλος τῶν ἀφεντάδων Δουβρόφσκηδων, ἀπήντησεν.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Τρογεκούρωφ ἐσκυθρώπασεν.

— Ἐσύ, φαίνεται, δὲν μὲ θέλεις δι' ἀφεντικό σου — καλά. Καὶ τί ἔκαμνες εἰς τὸν κῆπόν μου;

— Βατόμορα ἐσύναζα.

— Ἄ! ὁ δοῦλος ὁμοιάζει τὸν ἀφέντη· κατὰ τὸν μαστρογιάννη καὶ τὰ κοπέλλια του. Καὶ μήπως ἡ βαλανιδιὰ κάμνει βατόμορα; ἤκουσες ποτέ σου;

Ὁ παῖς οὐδὲν ἀπήντησεν.

— Πατέρα, προστάξετε νὰ δώσῃ τὸ δακτυλίδι, εἶπεν ὁ Σάσας.

— Σιώπα, Ἀλέξανδρε! ἀπεκρίθη ὁ πατήρ του· μὴ λησμονεῖς ὅτι θὰ σὲ τιμωρήσω, πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου· ἐσύ, ἀλλοίθωρε, μοῦ φαίνεσαι ἔξυπνος· ἂν μὲ τὰ εἴπῃς ὅλα, δὲν θὰ σὲ δείρω, σοῦ δίνω ἀκόμη καὶ πέντε καπίκια νὰ πάρῃς καρύδια. Δόσε τὸ δακτυλίδι καὶ πήγαινε.

Ὁ παῖς, ἀνοίξας τὴν χεῖρα, ἔδειξεν ὅτι δὲν ἐκράτει τίποτε. — Εἰδεμή, θὰ σοῦ κάμω ἐκεῖνο που δὲν περιμένεις. Ἐμπρός!

Ὁ παῖς δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἵστατο κάτω νεύων, καὶ μὲ ὕφος ὅλως βλακῶδες.

— Καλά! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, κλειδώσατέ τον πουθενά, καὶ προσέχετε μὴ φύγῃ, ἀλλέως σᾶς ψήνω ὅλους.

Digitized by Google

Ὁ Στέφανος ὡδήγησε τὸ παιδίον εἰς τὸν περιστερεῶνα καὶ τὸ ἔκλεισεν ἐκεῖ, ὁρίσας φύλακά του τὴν γραῖαν πτηνοτρόφον Ἀγαθήν.

— Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ὅτι αὐτὴ ἔχει σχέσεις μὲ τὸν κατηραμένον Δουβρόφσκην. Ἀλλ' ἂν πράγματι ἐζήτησε τὴν βοήθειάν του—διενοεῖτο ὁ Τρογεκούρωφ διερχόμενος τὸ δωμάτιον καὶ ὀργίλως συρίζων «*ἡ βροντὴ ἂς ἠχήσῃ τῆς νίκης*...» Ἐγὼ τοὐλάχιστον εἶμαι εἰς τὰ ἴχνη του, καὶ τώρα δὲν θὰ μᾶς φύγῃ· θὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικόν... Οὔ! νὰ καὶ κουδουνάκι· δόξα τῷ Θεῷ, φαίνεται ἔρχεται ὁ ὑπαστυνόμος. Ἂς φέρουν ἐδῶ τὸ παιδί.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἅμαξα ἐστάθη εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ γνωστός μας ὑπαστυνόμος εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον μὲ τὰ ἐνδύματα πλήρη κονιορτοῦ.

— Λαμπρὰ εἴδησις! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ· συνέλαβα τὸν Δουβρόφσκην.

— Δόξα τῷ Θεῷ, ἐξοχώτατε! εἶπεν ὁ ὑπαστυνόμος μὲ χαράν. Καὶ ποῦ εἶνε;

— Δηλαδὴ ὄχι τὸν Δουβρόφσκην, ἀλλὰ ἕνα τῆς συμμορίας του. Τώρα θὰ τὸν φέρουν· αὐτὸς θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ πιάσωμεν τὸν ἀρχηγόν του. Νά τον.

Ὁ ὑπαστυνόμος περιμένων νὰ ἴδῃ φοβερόν τινα λῃστήν, ἐξεπλάγη εἰς τὴν θέαν μικροῦ παιδίου ἀσθενοῦς ἐξωτερικοῦ. Μετ' ἀπορίας προσέβλεψε τὸν Τρογεκούρωφ, ἀναμένων ἐξηγήσεις. Ὁ Τρογεκούρωφ, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τι περὶ τῆς θυγατρός του, διηγήθη τὸ συμβὰν τῆς πρωΐας.

Ὁ ὑπαστυνόμος τὸν ἠκροάσθη μετὰ προσοχῆς, παρατηρῶν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ ἀγυιόπαιδον, τὸ ὁποῖον ὑποκρινόμενον τὸν βλάκα, ἐφαίνετο οὐδόλως προσέχον εἰς ὅ,τι περὶ αὐτὸ συνέβαινε.

— Ἐπιτρέψατε, ἐξοχώτατε, νὰ σᾶς ὁμιλήσω κατ' ἰδίαν, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ ὑπαστυνόμος.

Ὁ Τρογεκούρωφ τὸν ὡδήγησεν εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον, οὗ ἔκλεισε τὴν θύραν.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐξῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ὁ δεσμώτης ἵστατο περιμένων τὴν ἀπόφασιν τῆς τύχης του.

— Ὁ αὐθέντης ἤθελε, τῷ εἶπεν ὁ ὑπαστυνόμος, νὰ σὲ κλείσῃ εἰς τὴν φυλακήν, νὰ σὲ μαστιγώσῃ, καὶ ἔπειτα νὰ σὲ ἐξορίσῃ· ἀλλὰ ἐγὼ τὸν παρεκάλεσα καὶ σ' ἐσυγχώρησε. Λύσατέ τον!

Ἔλυσαν τὸν παῖδα.

— Εὐχαρίστησε λοιπὸν τὸν αὐθέντην, εἶπεν ὁ ὑπαστυνόμος.

Τὸ παιδίον ἐπλησίασε τὸν Τρογεκούρωφ, καὶ ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του.

— Πήγαινε 'στὸ σπίτι, τῷ εἶπεν οὗτος, καὶ ἄλλην φορὰν νὰ μὴ κλέπτῃς βατόμορα εἰς τὰ κουφώματα τῶν δένδρων.

Ὁ παῖς ἐξῆλθεν, ἐπήδησεν εὔθυμος ἐκ τοῦ παραθύρου, καὶ ὥρμησε τρέχων διὰ τοῦ πεδίου πρὸς τὴν Κηστενιέφκαν. Φθάσας εἰς τὸ χωρίον, ἔστη ἐνώπιον τῆς πρώτης ἑτοιμορρόπου καλύβης, καὶ ἔκρουσε μικρὸν παράθυρον, τὸ ὁποῖον ἠνοίχθη, καὶ γραῖά τις ἐφάνη,

— Γιαγιά, ψωμί! εἶπε τὸ παιδίον, ἀπὸ τὸ πρωῒ δὲν ἔφαγα, καὶ πεθαίνω τῆς πείνας.

— Ἆ! ἐσὺ εἶσαι, Μῆτρο; καὶ ποῦ ἐγύριζες διαβολάκι; ἠρώτησεν ἡ γραῖα.

— Ὕστερα σοῦ τὰ λέγω· σὲ παρακαλῶ ψωμί!

— Ἔμπα μέσα.

— Δὲν ἔχω καιρόν, γιαγιά, πρέπει νὰ τρέξω ἀκόμα εἰς ἕνα μέρος· ψωμί, γιὰ τὸ Χριστό, ψωμί.

— Ἀκάθιστο πρᾶμμα, ὑπεγόγγυσεν ἡ γραῖα· νά, πάρε ἕνα κόμματι· καὶ διὰ τοῦ παραθύρου τῷ ἔδωκε τεμάχιον μέλανος ἄρτου

Ὁ παῖς τὸ ἐδάγκασεν ἀπλήστως καὶ μασσῶν ἀπεμακρύνθη.

Ἐν τούτοις τὸ σκότος ἐπήρχετο· ὁ Μῆτρος διευθύνετο πρὸς τὸ δάσος τῆς Κηστενιέφκας, φθάσας δὲ πλησίον δύο πευκῶν, ἱσταμένων ὡς ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ δάσους, ἐστάθη, ἔρριψε βλέμμα, ἐσύριξεν ὀξέως καὶ κατὰ διαλείμματα, εἶτα ἠκροάσθη. Ἐλαφρὸς καὶ διαρκὴς συριγμὸς ἠκούσθη εἰς ἀπάντησιν, ἄνθρωπός τις δέ, ἐξελθὼν τοῦ δάσους, ἐπλησίασε τὸν παῖδα.

ΙΗ'

Ὁ Τρογεκούρωφ περιεπάτει δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ εἰς τὴν αἴθουσαν, συρίζων τὸ ᾆσμά του ἐντονώτερα τοῦ συνήθους. Ἡ οἰκία ὅλη εὑρίσκετο εἰς κίνησιν, οἱ ὑπηρέται ἔτρεχον, αἱ θεραπαινίδες ἐπίσης, εἰς δὲ τὴν αὐλὴν συνωθεῖτο κόσμος. Εἰς τὸν θάλαμον τῆς δεσποινίδος, ἔμπροσθεν κατόπτρου, κυρία τις, περιστοιχιζομένη ὑπὸ θεραπαινίδων ἐστόλιζε τὴν ὠχρὰν καὶ ἀκίνητον Μαρίαν, ἧς ἡ κεφαλὴ ἔκλινε νωχελῶς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀδαμάντων.. Ἐνίοτε ἀνεσκίρτα ἐλαφρῶς· ὁσάκις ἀδέξιος χεὶρ τὴν ἐκέντα, ἀλλ' ἐσιώπα, ῥίπτουσα ἐπὶ τοῦ κατόπτρου βλέμμα οὐδὲν ἐκφράζον.

— Γρήγορα τελειώνετε; ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Τρογεκούρωφ.

— Εἰς τὴν στιγμήν, ἀπήντησεν ἡ κυρία.

— Μαρία Κυρίλλοβνα, σηκωθῆτε καὶ παρατηρήσατε, καλὰ τὰ καταφέραμεν;

Ἡ Μαρία ἠγέρθη χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ. Ἡ θύρα ἠνοίχθη.

— Ἡ νύμφη εἶνε ἕτοιμη, εἶπεν ἡ κυρία τῷ Τρογεκούρωφ, διατάξατε νὰ πλησιάσῃ ἡ ἅμαξα.

— Ὁ Θεὸς βοηθός! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, καὶ λαβὼν ἐκ τῆς τραπέζης εἰκόνα,

— Πλησίασε, Μάσα, τῇ εἶπε συγκεκινημένος· σὲ εὐλογῶ... Ἡ δύσμοιρος νεᾶνις ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, καὶ εἶπεν ὀλοφυρομένη:

— Πατέρα... πατέρα... ἀλλ' ἡ φωνή της ἐξέπνευσεν ἐπὶ τῶν χειλέων της. Ὁ πατήρ της

Digitized by Google

ἐσπευσμένως τὴν ηὐλόγησεν, εἶτα δὲ τὴν ἀνήγειραν, καὶ τὴν ὡδήγησαν εἰς τὴν ἅμαξαν, ὑποστηρίζοντες αὐτήν. Γυνή τις, ἀντὶ μητρός, ἔλαβε θέσιν πλησίον της μετὰ μιᾶς θεραπαινίδος. Μετ' ὀλίγον ἔφθασαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἤδη εὑρίσκετο ὁ μνηστήρ, ὅστις ἐξῆλθεν εἰς προϋπάντησιν τῆς νύμφης, καὶ ἐξεπλάγη ἰδὼν τὴν ὠχρότητα καὶ τὴν παράδοξον αὐτῆς ὄψιν. Εἰσῆλθον ὁμοῦ εἰς τὸν ψυχρὸν καὶ ἔρημον ναόν, οὗ ἡ θύρα ἐκλείσθη. Ὁ ἱερεὺς ἐξῆλθε τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀμέσως ἤρξατο ἡ τελετή. Ἡ Μαρία οὔτ' ἔβλεπεν οὔτε ἤκουεν, ἀλλὰ μόνον περὶ ἑνὸς ἐσκέπτετο· περιέμενε τὸν Δουβρόφσκην, καὶ ἡ ἐλπὶς αὕτη οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὴν ἐγκατέλιπε. Ὅτε ὅμως ὁ ἱερεὺς ἀπετάθη πρὸς αὐτὴν διὰ τῆς συνήθους ἐρωτήσεως, ἀνεσκίρτησε καὶ ἀπώλεσε σχεδὸν τὰς αἰσθήσεις, ἀλλ' ἐβράδυνεν ὅμως εἰσέτι. εἰσέτι ἀνέμενε. Ὁ ἱερεὺς πρὶν ἢ ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησίν της, ἐπρόφερε τὰς ἀμετακλήτους λέξεις.

Ἡ τελετὴ ἐπερατώθη. Ἡ νεᾶνις ᾐσθάνθη τὸ ψυχρὸν φίλημα τοῦ μισητοῦ συζύγου, ἤκουσε τὰ κολακευτικὰ συγχαρητήρια τῶν παρισταμένων, καὶ δὲν ἠδύνατο εἰσέτι νὰ πιστεύσῃ, μεθ' ὅλα ταῦτα, ὅτι ἡ ζωή της εἶχε διὰ παντὸς δεσμευθῆ, ὅτι ὁ Δουβρόφσκης δὲν ἔσπευσε πρὸς ἀπελευθέρωσίν της. Ὁ δοὺξ τῇ ἀπέτεινε θωπευτικῶς τὸν λόγον—ἀλλ' ἐκείνη δὲν τὸν ἤκουσε, ἐξῆλθεν δὲ ὁμοῦ τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὰ προπύλαια τῆς ὁποίας πολλοὶ χωρικοὶ τῆς Ποκρόφσκας ἦσαν συνηγμένοι. Τὸ βλέμμα της διέτρεξε πρὸς στιγμὴν τὸ πλῆθος, καὶ ἐκ νέου ἀνέλαβε τὴν προτέραν της ἀναισθησίαν. Οἱ νεόνυμφοι ἀνεχώρησαν ἀμέσως διὰ τὸ*** ὅπου, προπορευθείς, εὑρίσκετο ὁ Τρογεκούρωφ ἵνα τοὺς ὑποδεχθῇ.

Εὑρεθεὶς μόνος ὁ δοὺξ μετὰ τῆς νεαρᾶς συζύγου του, οὐδαμῶς ἐταράχθη ἐκ τῆς ψυχρότητος τοῦ προσώπου της, ἀπέσχε δὲ τοῦ νὰ τὴν ἐνοχλήσῃ μὲ δυσάρεστα φιλοφρονήματα καὶ γελοίας ἐρωτικὰς παραφοράς· οἱ λόγοι του ἦσαν ἁπλοῖ, οὐδεμίαν ἀπαιτοῦντες ἀπάντησιν. Τοιουτοτρόπως διέτρεξαν περὶ τὰ δέκα βέρστια· οἱ ἵπποι ἔτρεχον ταχύτατα δι' ἐγκαρσίων ὁδῶν, καὶ ἡ ἅμαξα ἐταλαντεύετο μόλις ἐπὶ τῶν ἀγγλικῶν αὐτῆς ἐλατήρων· Αἴφνης ἠκούσθησαν κραυγαὶ καταδιώξεως· ἡ ἅμαξα ἐσταμάτησε καὶ ὅμιλος ὡπλισμένων ἀνδρῶν τὴν περιεκύκλωσε. Ἄνθρωπός τις, φέρων προσωπίδα, ἤνοιξε τὴν θυρίδα ἐκ τοῦ μέρους ὅπου ἐκάθητο ἡ νεαρὰ δούκισσα καὶ τῇ εἶπε:

— Εἶσθε ἐλευθέρα ! ἐξέλθετε.

— Τί σημαίνει τοῦτο ; ἀνέκραξεν ὁ δούξ, ποῖος εἶσαι ;...

— Εἶνε ὁ Δουβρόφσκης, ἀπήντησεν ἡ δούκισσα.

Ὁ δοὺξ οὐδαμῶς συγχυσθείς, ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του πιστόλιον καὶ ἐπυροβόλησε κατὰ τοῦ προσωπιδοφόρου λῃστοῦ. Ἡ δούκισσα ἔρρηξε κραυγήν, καὶ μετὰ φρίκης ἐκάλυψε διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον. Ὁ Δουβρόφσκης εἶχε πληγωθῆ εἰς τὸν ὦμον, καὶ τὸ αἷμα ἔρρευσε. Ὁ δούξ, αὐτοστιγμεὶ ἐξήγαγε δεύτερον πιστόλιον, ἀλλὰ δὲν τῷ ἐδόθη καιρὸς νὰ πυροβολήσῃ ἐκ νέου· αἱ θυρίδες ἠνοίχθησαν, καὶ πολλαὶ ἰσχυραὶ χεῖρες τὸν ἔσυραν ἔξω τῆς ἁμάξης καὶ τὸν ἀφώπλισαν. Μάχαιραι ἐξέλαμψαν ἐπ' αὐτοῦ, ὁ Δουβρόφσκης ὅμως διέταξε νὰ μὴ τὸν ἐγγίσωσι, καὶ οἱ σκυθρωποὶ σύντροφοί του ὑπεχώρησαν.

— Εἶσθε ἐλευθέρα ! ἐπανέλαβεν ὁ Δουβρόφσκης, ἀποταθεὶς πρὸς τὴν ἀτυχῆ δούκισσαν.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἐκείνη· εἶνε ἀργά ! εἶμαι σύζυγος τοῦ δουκός.

— Τί λέγετε ; ἀνέκραξεν ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ Δουβρόφσκης· ὄχι ! δὲν εἶσθε σύζυγός του, σᾶς ἠνάγκασαν, σεῖς ποτὲ δὲν συγκατενεύσατε.

— Συγκατένευσα, ὡρκίσθην, εἶπεν ἐντόνως ἐκείνη. Ὁ δοὺξ εἶνε σύζυγός μου, διατάξετε νὰ τὸν ἐλευθερώσουν, καὶ ἀφήσατέ με μετ' αὐτοῦ. Δὲν σᾶς ἠπάτησα, σᾶς ἐπερίμενα μέχρι τελευταίας στιγμῆς. Ἀλλὰ τώρα, σᾶς λέγω, εἶνε ἀργά. Ἀφήσατέ μας.

Ὁ Δουβρόσφκης ὅμως δὲν ἤκουε πλέον. Ὁ ἐκ τῆς πληγῆς του πόνος, καὶ αἱ ἰσχυραὶ ψυχικαὶ συγκινήσεις παρέλυσαν τὰς δυνάμεις του, καὶ κατέπεσε παρὰ τοὺς τροχοὺς τῆς ἁμάξης· οἱ λῃσταὶ τὸν περιεκύκλωσαν, λαβόντες δὲ τὰς διαταγάς του τὸν ἀνεβίβασαν ἐφ' ἵππου, δύο ἐξ αὐτῶν τὸν ὑπεστήριζαν, ἐνῷ τρίτος ἔσυρεν ἐκ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἵππον, καὶ πάντες ἀνεχώρησαν, ἀφήσαντες τὴν ἅμαξαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, τοὺς ἀνθρώπους δεδεμένους, τοὺς ἵππους ἀπεζευγμένους, ἀλλ' οὐδὲν ἁρπάσαντες, καὶ μὴ χύσαντες οὐδὲ ῥανίδα αἵματος πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ αἵματος τοῦ ἀρχηγοῦ των.

ΙΘ'

Ἐν τῷ μέσῳ πυκνοῦ δάσους, ἐπὶ στενοῦ λειμῶνος, ὑψοῦτο μικρὸν ἐκ χώματος ὀχύρωμα, συγκείμενον ἐκ προχώματος καὶ τάφρου, ὄπισθεν τῶν ὁποίων εὑρίσκοντο ὀλίγαι σκηναὶ καί τινες καλύβαι. Εἰς τὴν αὐλήν, πολλοὶ ἄνδρες, οὓς ἐκ τοῦ ποικίλου ἱματισμοῦ καὶ τοῦ γενικοῦ ὁπλισμοῦ των ἠδύνατό τις εὐκόλως νὰ ἐκλάβῃ ὡς λῃστάς, ἔτρωγον, καθήμενοι ἀσκεπεῖς, περὶ τὴν ἀδελφικὴν χύτραν. Ἐπὶ τοῦ προχώματος, παρὰ μικρὸν τηλεβόλον, εἷς φρουρός, καθήμενος, ἐπιδιώρθωνε τὸ ἔνδυμά του, χειριζόμενος τὴν βελόνην μετὰ τέχνης δεικνυούσης πεπειραμένον ῥάπτην, ἀνὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν ἔρριπτε τὸ βλέμμα του εἰς τὰ πέριξ.

Μολονότι τὸ οἰνοφόρον ἀγγεῖον συχνάκις μετεδίδετο ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, παράδοξος σιγὴ ἐπεκράτει μεταξὺ τοῦ ὁμίλου. Μετὰ τὸ φαγητόν, οἱ λῃσταὶ ἠγείροντο, εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ προσηύχοντο· τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς

Digitized by Google

σκηνάς των, έτεροι δὲ διεσπάρησαν εἰς τὸ δάσος ἢ ἐξηπλώθησαν ν' ἀναπαυθῶσι κατὰ τὸ ρωσσικὸν ἔθος.

Ὁ φρουρός, περατώσας τὴν ἐργασίαν του, ἐτίναξε τὸ ἔνδυμά του οὗ ἐθαύμασεν ἐπ' ὀλίγον τὸ ἐπίρραμμα, ἐνέπηξεν ἐπὶ τῆς χειρίδος τὴν βελόνην, καὶ καθήσας ἐπὶ τοῦ τηλεβόλου ὡς ἐφ' ἵππου, ἔψαλε μεγαλοφώνως τὸ παλαιὸν μελαγχολικὸν ᾆσμα :

Μικρό μου δάσος πράσινο, για πάψε να βοίζης.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ θύρα μιᾶς τῶν σκηνῶν ἠνοίχθη, καὶ γραῖα καθαρῶς καὶ μὲ ἐπιτήδευσιν ἐνδεδυμένη, ἐφάνη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου.

— Παῦσε, Στέφο, τῷ εἶπεν ὀργίλως· ὁ ἀφέντης κοιμᾶται καὶ σὺ ξελαρυγγίζεσαι· οὔτε συνείδησι ἔχετε, οὔτε λυπᾶσθε.

— Συχώρεσέ με, Πετρόβνα, ἀπήντησεν ὁ Στέφος· καλά, δὲν τραγουδῶ πλιά, ἂς κοιμᾶται ὁ ἀφέντης, νὰ γείνῃ καλά. Ἡ γραῖα ἀπῆλθεν, ὁ δὲ Στέφος ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἐπὶ τοῦ προχώματος.

Ἐντὸς τῆς σκηνῆς, ἐξ ἧς εἶχεν ἐξέλθῃ ἡ γραῖα, ὄπισθεν σανιδωτοῦ διαφράγματος, ὁ Δουβρόφσκης πληγωμένος ἀνεπαύετο ἐπὶ ψυχρᾶς κλίνης. Ἐνώπιόν του, ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης, ἔκειντο τὰ πιστόλιά του, ὑπὲρ τὸ προσκεφάλαιον δὲ ἐκρέματο ἡ σπάθη του. Βαρύτιμοι τάπητες ἐστόλιζον τοὺς τοίχους καὶ τὸ ἔδαφος τῆς καλύβης, εἰς μίαν γωνίαν δὲ εὑρίσκετο γυναικεῖον ἀργυροῦν καλλυντήριον, καὶ ἓν κάτοπτρον. Ὁ Δουβρόφσκης ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα βιβλίον ἀνοικτόν, οἱ ὀφθαλμοί του ὅμως ἦσαν κεκλεισμένοι, καὶ ἡ γραῖα, ῥίπτουσα ἐκ διαλειμμάτων ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἂν ἐκοιμᾶτο, ἢ ἂν μόνον ἐσκέπτετο.

Αἴφνης ὁ Δουβρόφσκης ἀνεσκίρτησε. Ταραχὴ ἐγένετο εἰς τὸ ὀχύρωμα, ὁ δὲ Στέφος, πλησιάσας εἰς τὸ παράθυρον, ἀνέκραξε.—Ἀφέντη Βλαδίμηρ' Ἀνδρέϊτζ ! οἱ σύντροφοι κάνουν σημεῖο, πῶς μᾶς ζητοῦνε.

Ὁ Δουβρόφσκης ἠγέρθη τῆς κλίνης, καὶ ἁρπάσας τὸ ὅπλον του, ἐξῆλθε τῆς σκηνῆς. Οἱ λησταὶ θορυβωδῶς συνωθοῦντο εἰς τὴν αὐλήν, εἰς τὴν θέαν του δὲ βαθεῖα σιγὴ ἐπεκράτησε.

— Ὅλοι εἶνε ἐδῶ ; ἠρώτησεν ὁ Δουβρόφσκης.

— Ὅλοι· μόνον οἱ φύλακες λείπουν, ἀπήντησαν.

— Εἰς τὰς θέσεις σας! διέταξεν ὁ Δουβρόφσκης, καὶ ἕκαστος ἔσπευσε νὰ καταλάβῃ τὴν δι' αὐτὸν ὁρισθεῖσαν θέσιν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τρεῖς φρουροὶ ἐπλησίασαν τὴν αὔλειαν θύραν, καὶ ὁ Δουβρόφσκης, χωρήσας πρὸς αὐτούς·

— Τί τρέχει ; ἠρώτησε.

— Εἰς τὸ δάσος εἶνε στρατιῶται καὶ μᾶς περικυκλώνουν.

Ὁ Δουβρόφσκης διέταξε νὰ κλεισθῇ ἡ πύλη, ὑπῆγε δὲ ὁ ἴδιος νὰ ἐξετάσῃ τὸ τηλεβόλον. Ἀνὰ τὸ δάσος ἠκούσθησαν φωναί, ὁλονὲν πλησιάζουσαι· οἱ λησταὶ ἄφωνοι περιέμενον. Αἴφνης τρεῖς τέσσαρες στρατιῶται ἐφάνησαν ἐκ τοῦ δάσους, καὶ ἀμέσως ἀπεσύρθησαν διὰ πυροβολισμῶν εἰδοποιήσαντες τοὺς συντρόφους των.

— Ἑτοιμασθῆτε ! εἶπεν ὁ Δουβρόφσκης, καὶ μεταξὺ τῶν ληστῶν ἐγένετο ταραχή, ἣν μετ' ὀλίγον διεδέχθη ἡσυχία. Τότε ἠκούσθη θόρυβος πλησιάζοντος στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος, ὅπλα ἐξήστραψαν διὰ τῶν δένδρων, καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, ἐξελθόντες τοῦ δάσους ὥρμησαν κατὰ τοῦ προχώματος. Ὁ Δουβρόφσκης ἔβαλε πῦρ εἰς τὸ τηλεβόλον· ἡ ἐκπυρσοκρότησις ἐπέτυχε—εἷς ἔπεσε νεκρός, ἕτεροι δὲ δύο ἐπληγώθησαν. Μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν ἐπῆλθε σύγχυσις, ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς ἐρρίφθη ἐμπρός, οἱ στρατιῶται τὸν ἠκολούθησαν, καὶ ἐχύθησαν εἰς τὴν τάφρον. Οἱ λησταὶ ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν, καὶ διὰ πελέκεων ὑπερήσπιζαν τὸ πρόχωμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ στρατιῶται μανιώδεις ἀνερριχῶντο, ἀφοῦ ἀφῆκαν ἐν τῇ τάφρῳ εἴκοσι πληγωμένους ἐκ τῶν συντρόφων των. Τότε συνεπλάκησαν σῶμα πρὸς σῶμα, οἱ στρατιῶται ἦσαν ἤδη ἐπὶ τοῦ προχώματος, οἱ δὲ λησταὶ ἤρξαντο ἐνδίδοντες ὅτε ὁ Δουβρόφσκης πλησιάσας τὸν ἀξιωματικόν, τὸν ἐπιστόλισεν ἀνὰ μέσον τοῦ στήθους· ὁ ἀξιωματικὸς ἔπεσε, στρατιῶται τινὲς ἁρπάσαντες αὐτὸν ἀπεμακρύνθησαν διευθυνόμενοι πρὸς τὸ δάσος, οἱ λοιποὶ δὲ στερηθέντες τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἔπαυσαν πρὸς στιγμὴν μαχόμενοι. Οἱ λησταὶ ἀνέλαβον θάρρος, καὶ ὠφεληθέντες τῆς στιγμιαίας ἐκείνης ἀμηχανίας, ἀπέκρουσαν τοὺς στρατιώτας, οὓς ὤθησαν πρὸς τὴν τάφρον. Οἱ πολιορκηταὶ ἐτράπησαν εἰς φυγήν, οἱ δὲ λησταὶ μετὰ κραυγῶν τοὺς κατεδίωξαν. Ἡ νίκη ἦτο τελεία. Ὁ Δουβρόφσκης πεποιθὼς εἰς τὴν ὁλοσχερῆ τοῦ ἐχθροῦ ἀποσύνθεσιν, ἀνεχαίτισε τοὺς ἰδικούς του, καὶ κλεισθεὶς ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἐπλησίασε τὰς φρουράς, διατάξας δὲ νὰ μὴν ἀπομακρυνθῇ κανείς, παρήγγειλε νὰ συνάξωσι τοὺς πληγωμένους.

Ἀλλὰ τὰ τελευταῖα συμβάντα ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν τολμηρῶν ληστειῶν τοῦ Δουβρόφσκη. Λαβόντες πληροφορίας περὶ τῆς θέσεως ἣν κατεῖχε, διηύθυναν κατ' αὐτοῦ λόχον στρατιωτῶν, μὲ διαταγὴν νὰ τὸν συλλάβωσι νεκρὸν ἢ ζῶντα. Ἄνθρωποί του τινες συλληφθέντες εἶπον, ὅτι ὁ Δουβρόφσκης δὲν εὑρίσκετο μεταξὺ αὐτῶν. Οὗτος ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα, συνήθροισε πάντας τοὺς συνωμότας του, καὶ δηλώσας αὐτοῖς ὅτι προτίθεται νὰ τοὺς ἀφήσῃ διὰ παντός, τοὺς συνεβούλευσε ν' ἀλλάξωσι καὶ αὐτοὶ τρόπον ζωῆς.—Σεῖς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν μου ἐπλουτήσατε, τοῖς εἶπε· ὅλοι εἶσθε ἐφωδιασμένοι μὲ διαβατήρια, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐμπορεῖτε νὰ ζήσετε τοῦ λοιποῦ εἰς ὁποιονδήποτε

Digitized by Google

μέρος μὲ τὸν κόπον σας καὶ τιμίως, ὅλοι ὅμως εἶσθε κακότροποι καὶ εἶνε πιθανὸν ὅτι δὲν θ' ἀφήσετε τὸ ἐπάγγελμά σας. Ταῦτα εἰπὼν τοὺς ἐγκατέλιπε, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ ἕνα μόνον. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων του ἤξευρε ποῦ κατέφυγε. Κατ' ἀρχὰς ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν καταθέσεων αὐτῶν—γνωστῆς οὔσης τῆς πρὸς τὸν ἀρχηγόν των ἀφοσιώσεως τῶν ληστῶν—καὶ ὑπέθετον ὅτι προσεπάθουν νὰ τὸν σώσωσιν· ἀλλὰ τὰ μετὰ ταῦτα τοὺς ἐδικαίωσαν. Ἐπιδρομαὶ πλέον δὲν ἠκούοντο, αἱ πυρκαϊαὶ καὶ αἱ λῃστεῖαι εἶχον παύσῃ, καὶ αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἐλεύθεραι. Ἐξ ἑτέρων πηγῶν ἐγνώσθη, ὅτι ὁ Δουβρόφσκης εἶχεν ἐξέλθῃ τῶν συνόρων.

Π. Α. Α.

Ἐκ τινος μελέτης τοῦ Ἰουλίου Σμίδτ, τοῦ μακαρίτου διευθυντοῦ τοῦ ἡμετέρου Ἀστεροσκοπείου *περὶ σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι*, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας, εἰς ἃς μέγιστον παρέχουσιν ἐνδιαφέρον αἱ ἐκ τοῦ τελευταίου φοβεροῦ σεισμοῦ ἐπελθοῦσαι καταστροφαὶ εἰς τὴν Μεσσηνίαν καὶ τοὺς ἀτυχεῖς κατοίκους αὐτῆς.

ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Τῷ ἐξετάζοντι τοὺς ἐν Ἑλλάδι σεισμοὺς τὸ πρῶτον ζήτημα ἀναφέρεται εἰς τὴν πολλὴν αὐτῶν συχνότητα, τὸ δεύτερον εἰς τὴν τοπικὴν αὐτῶν ἐμφάνισιν ἤτε εἰς τὰ κέντρα τῶν δονήσεων, τὸ τρίτον δὲ εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι δὲν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς αὐτόχθονας σεισμοὺς ἀπὸ τῶν ξένων, πολλάκις δὲ συμβαίνει ἵνα σεισμοί, ὧν τὰ κέντρα κεῖνται ἐν Κρήτῃ καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, τὰ κύματα τῶν δονήσεων αὐτῶν ἐκτείνωσι καὶ μέχρις Ἑλλάδος.

Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἑξῆς λεγομένοις τὰς εἰδήσεις δίδομεν ὅπως ὑπάρχουσι, τὰς ἡμέρας τῶν σεισμῶν ἀναγράφοντες καθόλου περὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως περὶ Ἀθηνῶν· ἀρχόμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1859, ὅτε ἐπεχείρησα τὴν συστηματικὴν συλλογὴν ὅλων τῶν εἰδήσεων, διότι αἱ πρότερον ἀπομεμονωμέναι καὶ σπάνιαι εἰδήσεις εἶναι πρὸς τὸν παρόντα ἡμῶν σκοπὸν ἄνευ ἀξίας.

Ἡμέραι σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι 1859—1875			Ἡμέραι σεισμῶν ἐν Ἀθήναις	Καταστρεπτικοὶ ἢ λίαν ἐπικίνδυνοι σεισμοί
1859	—	37	7	—
1860	—	59.	9	—
1861	—	58	2	1
1862	—	95	8	1
1863	—	54	2	—
1864	—	39	8	—
1865	—	60	15	—
1866	—	53	6	1
1867	—	204	15	3
1868	—	87	11	1
1869	—	49	13	1
1870	—	130	34	5
1871	—	212	6	3
1872	—	167	10	2
1873	—	114	15	2
1874	—	166	18	1
1875	—	21	6	1
17 ἔτη		1605	ἡμ. 185	22

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου συνάγεται συμπέρασμα τέως ἄγνωστον εἰς πάντας. Ἐκ τούτου μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ καταλεγῇ ἐν ταῖς χώραις ταῖς συχνοτάτους ἐχούσαις σεισμούς. Ἐν 17 ἔτεσιν ὑπελογίσθησαν κατ' ἐλάχιστον ὅρον 1605 ἡμέραι μετὰ σεισμῶν, κατ' ἔτος λοιπὸν ἡμέραι 90 μέχρις 100· ὁ δὲ ἀριθμὸς οὗτος εἶνε βεβαίως ἐλάχιστος ἐὰν ἀναλογισθῇ τις πόσον ὀλίγαι εἰδήσεις καθίστανται ἡμῖν γνωσταί. Ἐν μόναις Ἀθήναις παρετηρήθησαν ἐντὸς 17 ἐτῶν 185 σεισμοί, τούτων δὲ οἱ πλεῖστοι ἐσημειώθησαν ὑπ' ἐμοῦ. Κατὰ μέσον ὅρον δύναταί τις λοιπὸν νὰ προσδοκᾷ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατ' ἔτος 10 μέχρις 11 ὅλως ἀσθενεῖς σεισμούς. Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ἐγένοντο ἐν Ἑλλάδι 22 τοὐλάχιστον σεισμοὶ μεγάλης δυνάμεως, ἑπτὰ δ' αὐτῶν τοὐλάχιστον ἐπήνεγκον καταστροφὰς σπουδαιοτάτης σημασίας.

Ἐὰν ἐντὸς 17 ἐτῶν ἑπτάκις κατεστράφησαν χῶραι, πολλοὶ δὲ ἄνθρωποι ἐθανατώθησαν ἢ ἐπληγώθησαν, ἐκ τούτου δύναταί τις νὰ ὑπολογίσῃ τὴν πληθὺν τῶν ἀπωλειῶν, ὅσαι ἀπὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων ἐταλαιπώρησαν τοὺς κατοίκους τῆς χώρας ταύτης. Μεμονωμέναι ἀκούονται μόνον περὶ τούτου φωναὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, ὡς περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Κορίνθου, τῶν Πατρῶν, τῆς Χαιρωνείας, τῆς Κορώνης καὶ ἄλλων χωρῶν. Οὐχὶ ἐλάσσονες εἶνε αἱ καταστροφαὶ ἐν Φωκίδι, ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, περὶ ὧν ἐν τοῖς τελευταίοις 10 ἔτεσι καὶ ὁ κύριος Σάθας ἐν ταῖς ἱστορικαῖς αὐτοῦ ἐργασίαις μετέδωκεν ἀξιολόγους σημειώσεις.

Θὰ καταλέξω ἐνταῦθα τοὺς μεγάλους καὶ ἐπικινδύνους σεισμοὺς τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης χάριν ὑπομνήσεως· παρατηρῶ δὲ ὅτι αἱ χρονολογίαι δίδονται κατὰ τὸ νεώτερον ἡμερολόγιον.

1817 Αὐγ. 23. Καταστροφὴ τοῦ Αἰγίου, μέγας σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, πλημμύρα τῆς θαλάσσης ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ.

1837 Μαρτ. 20 Σεισμὸς ἐν Ὕδρᾳ καὶ καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα.

1846 Ἰουν. 6-10. Ἰσχυρὸς σεισμὸς ἐν Μεσσηνίᾳ.

1853 Αὐγ. 18. Καταστροφὴ τῶν Θηβῶν, σεισμὸς καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα.

Digitized by Google

1853 Σεπτ. 29. Μέγας σεισμὸς ἐν Βοιωτίᾳ, Εὐβοίᾳ καὶ Ἀττικῇ.

1856 Ὀκτ. 12. Μέγας σεισμὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μετὰ καταστροφῶν καὶ ἐν Θήρᾳ.

1858 Φεβρ. 21. Καταστροφὴ τῆς Κορίνθου, σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

1861 Δεκ. 26. Μέγας σεισμὸς ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ Φωκίδι, πλημμύρα θαλάσσης ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ.

1862 Ἀπρ. 26. Σπουδαῖος σεισμὸς ἐν Μεσσηνίᾳ.

1865 Ἀπρ. 10. Σεισμὸς ἐν Μεσσηνίᾳ.

1867 Φεβρ. 4. Καταστροφὴ ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

1867 Σεπτ. 19-20. Σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, πλημμύραι θαλάσσης κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Κυκλάδας.

1867 Ὀκτ. 22-28. Ἐπικίνδυνος σεισμὸς ἐν Σκοπέλῳ.

1868 Ὀκτ. 4. Ἐπικίνδυνος σεισμὸς ἐν Σκιάθῳ.

1869 Δεκ. 28. Ἐπὶ μέρους καταστροφὴ ἐν Λευκάδι.

1870 Αὐγ. 1. Μεγάλη καταστροφὴ ἐν Φωκίδι μέχρι τέλους τοῦ 1870· σεισμοὶ μὴ ἀπαριθμηθέντες.

1870 Ὀκτ. 25. Καταστροφὴ τῆς Ἀμφίσσης.

1871 Ἰαν. 25. Ἰσχυρὸς σεισμὸς ἐν Μήλῳ.

1871. Μεγάλοι σεισμοὶ ἐν Ἀμφίσσῃ Μαρτ. 17, Μαΐου 5, Ἰουν. 22, Ἰουλ. 12, Αὐγ. 30, Σεπτ. 12, Ὀκτ. 4, 5, 21.

1871 Σεπτ. 23. Ἐπικίνδυνοι δονήσεις ἐν Κεφαλληνίᾳ.

1872 Σεπτ. 2, Ὀκτ. 23. Ἐν Ἀμφίσσῃ.

1873 Ἰαν. 7, Φεβρ. 24, Μαρτ. 15. Ἐν Ἀμφίσσῃ.

1873 Μαρτ. 9. Ἐν Σκοπέλῳ, λίαν ἰσχυροί.

1873 Ἰουλ. 27. Ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἐν Σολυγείᾳ καὶ Σοφικῷ.

1873 Ὀκτ. 25. Ἐν Ἤλιδι καὶ ἐπὶ τῆς Ζακύνθου.

1874 Μαρτ. 28. Ἐν Ἐρετρίᾳ.

1875 Ἀπρ. 14. Ἐν Κυπαρισσίᾳ.

Τοσοῦτον πολυπληθεῖς εἶνε λοιπὸν ἐν Ἑλλάδι οἱ σεισμοί, τοσοῦτον δὲ συχναὶ αἱ μεγάλαι δονήσεις αἵτινες διενήργησαν πολλάκις λυπηροτάτας καταστροφάς, ἐξολοθρεύσασαι ὅλας χώρας μετὰ ἑκατοντάδων ἀνθρώπων. Πρὸς τοιαύτας καταστροφὰς εἰς τὸν φυσιοδίφην παρίσταται πρῶτον καθῆκον ἵνα παράσχῃ πᾶσαν ἐνέργειαν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ὅλου κύκλου τῶν φαινομένων, εἰς δὲ τὴν Κυβέρνησιν ἐπιβάλλεται σπουδαιοτάτη, τέως οὐδέποτε προσηκόντως ἐκτιμηθεῖσα ἀσχολία, τοιαύτας ἐρεύνας ὅση δύναμις νὰ ὑποστηρίζῃ.

Κατὰ τὴν συνήθη γνώμην ὑπολαμβάνονται οἱ σεισμοὶ ὡς ἐν ἀμέσῳ συναφείᾳ πρὸς τὰς ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστείων. Τὰ γεγονότα ὅμως καθόλου, καὶ ὁ κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν σεισμῶν ἰδίᾳ μαρτυροῦσιν, ὅτι τοιοῦτος σύνδεσμος δὲν ὑφίσταται. Καὶ συμβαίνει μὲν ἐνίοτε ἵνα ἐκρηγνύμενα ἡφαίστεια παραγάγωσιν ἐλαφροὺς τοπικοὺς σεισμούς, πάντη ὅμως ὀλίγοι μεγάλοι δονισμοὶ εἶνε γνωστοί, ὧν τὸ κέντρον νὰ δύναται νὰ ἀναζητηθῇ ἐν ἡφαιστείοις. Τὰ κέντρα τῶν μεγίστων σεισμῶν συχνότατα δὲν κεῖνται ἐν ἡφαιστειούχῳ ἐδάφει, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ τιτανώδει μορφώσεσι τῆς γῆς, καὶ ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι κεῖνται μακρὰν ἐνεργῶν ἢ ἀπεσβεσμένων ἡφαιστείων.

Ὁ σεισμὸς εἶνε καθολική τις καὶ ἀδιάλειπτος πλανητικὴ ἐνέργεια τοῦ σώματος τῆς γῆς. Αἱ ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστείων εἶνε ἀπομεμονωμένον καὶ κατὰ πολὺ ἐλάσσονος ἀξίας φαινόμενον, ὅπερ δύναται ἐνίοτε νὰ παρομαρτῇ καὶ ὑπὸ τοπικῶν δονήσεων. Ἅπαντες οἱ μεγάλοι καὶ ὀνομαστοὶ εὐρωπαϊκοὶ σεισμοὶ δὲν εἶνε σύγχρονοι ἐκρήξεων ἐν Ἰσλανδίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ἔχουσι δὲ τὰ κέντρα αὐτῶν μακρὰν τῶν ἡφαιστείων ἐκείνων. Μόνη δὲ ἡ καταστροφὴ τῆς Κατάνης (1694) ἔχει πιθανῶς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐν τῇ Αἴτνῃ. Ἅπασαι αἱ ἐκρήξεις ἐν Θήρᾳ παρηκολουθοῦντο ὑπὸ τοπικῶν μικροῦ λόγου ἀξίων δονισμῶν, οἱ δὲ ἐπικίνδυνοι αὐτόθι σεισμοὶ εἶχον, ὡς καὶ τῷ 1856, τὸ κέντρον αὐτῶν ἐν Κρήτῃ ἢ ἀλλαχοῦ. Ἡ εἰδικὴ ἔρευνα τῶν ἀπὸ τοῦ 1859 συλλεγεισῶν εἰδήσεων περὶ σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι ἀπέδειξέ μοι ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ δεκαὲξ τοὐλάχιστον διάφοροι περιφέρειαι δονήσεων ἢ κέντρα σεισμῶν ὑπάρχουσι, ταῦτα δὲ πιθανὸν ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος νὰ ἦσαν ἐνεργά, ἢ μόνον κατ' ὀλίγον νὰ μετεβλήθη ἡ θέσις αὐτῶν. Ἅπαντα δὲ σχεδὸν κεῖνται ἐν τῇ τιτανώδει διαμορφώσει τῆς γῆς καὶ εἶνε ταῦτα·

1) Σκίαθος.
2) Σκόπελος.
3) Ἐρέτρια.
4) Θῆβαι.
5) Ἄμφισσα-Δελφοί.
6) Μεταξὺ Αἰγίου καὶ Γαλαξειδίου.
7) Κόρινθος.
8) Ὕδρα-Πόρος.
9) Μεσσηνία.
10) Ἦλις.
11) Ζάκυνθος.
12) Κεφαλληνία.
13) Λευκάς.
14) Κέρκυρα.
15) Μῆλος.
16) Μεσημβρινῶς τῶν Κυθήρων.

Καί τινα μὲν τῶν σημείων, καθ' ὅσον ἐγὼ ἠδυνήθην νὰ διαγνώσω ταῦτα, δύνανται νὰ εἶνε ἀβέβαια, ἀλλὰ λείπουσι βεβαίως καὶ ἱκανά, ἀ-

Digitized by Google

τινα ὕστερον θὰ ἐξευρεθῶσι. Αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ ἀποστάσεως 8 μέχρι 10 μιλίων δὲν ἔχουσιν οὐδὲν κέντρον σεισμοῦ γειτονικόν, ἐφ' ὅσον δὲ εἶνε γνωστόν, οὐδέποτε ἔπαθε σπουδαίως ὑπὸ σεισμῶν, εἰ καὶ ἴχνη αὐτῶν παρατηροῦνται ἐπὶ τῶν στηλῶν τῶν ναῶν. Αἱ ἐνέργειαι αὗται πιθανὸν νὰ χρονολογῶνται ἀπὸ τῆς φοβερᾶς καταστροφῆς κατὰ Ἰούλιον τοῦ 551. Πότε οἱ ναοὶ τῶν Δελφῶν, τῆς Νεμέας καὶ Ὀλυμπίας κατέπεσαν ἐκ σεισμοῦ δὲν διεσώθη ἡμῖν ἐκ παραδόσεως.

ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ ΗΘΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Τὸ θέατρον, ὡς γνωστόν, ἀνέκαθεν ἐθεωρήθη ἄριστον πρὸς μόρφωσιν τῶν ἠθῶν μέσον· ἡ τοῦ δράματος ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ λαοῦ ὑπῆρξε πάντοτε μείζων παντὸς ἄλλου φιλολογικοῦ εἴδους· τοῦτο δὲ ἦν ἐπόμενον. Τὸ δρᾶμα αἰσθητοποιοῦν ἐπὶ σκηνῆς καὶ τὰς μᾶλλον ἀφῃρημένας ἐννοίας καθιστᾷ αὐτὰς εὐλήπτους τῷ θεωμένῳ. Τὰ πρόσωπα ἅτινα ἀτελῶς καὶ ἀμυδρῶς ἠδύνατο ν' ἀναπαραστήσῃ διὰ μέσου τῶν γραμμῶν τοῦ βιβλίου ὁ ἀναγνώστης, δρῶσι καὶ κινοῦνται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἔχουσι σάρκα καὶ ὀστᾶ καὶ φωνήν. Διὰ τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα ὀλιγωτέραν ἀπαιτοῦν τοῦ πνεύματος ἔντασιν πρὸς ἀντίληψιν καὶ ὑπὸ σκηνογραφημάτων διακοσμούμενον, προσαληθὲς καὶ θεαματικὸν ἅμα αὐτὸ καθιστάντων, εἶνε προσιτώτατον εἰς τοὺς πολλούς, οἵτινες ἡσύχως ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου των καθήμενοι βλέπουσι πρὸ αὐτῶν ἀναβιοῦντας ἄλλους χρόνους καὶ ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ παρορμῶνται εἰς ἔλεον, εἰς ἐνθουσιασμὸν καὶ ἀγανάκτησιν, εἰς δάκρυα ἢ γέλωτα.

Ἕνεκα τούτου τὸ δρᾶμα τηλικαύτην ἐκρίθη ἀσκοῦν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ἐπίδρασιν. Πόσον δ' ἐκτιμᾶται κατ' ἀξίαν ἡ δύναμις αὐτοῦ ἀποδείκνυται καὶ ἐκ τούτου· πρό τινων μηνῶν ἐν Γαλλίᾳ δρᾶμά τι ἐξ ὁμωνύμου μυθιστορήματος διασκευασθὲν ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς λογοκρισίας νὰ παρασταθῇ ὡς ἐμφορούμενον κοινωνιστικῶν ἀρχῶν, ἐν ᾧ τὸ μυθιστόρημα εἶχεν ἀφεθῆ ἐλεύθερον. Ἡ λογοκρισία ἐθεώρησεν ἐπικινδυνώτερον τοῦ βιβλίου τὸ δρᾶμα, διότι τοῦτο εἰς πολλοὺς ταὐτοχρόνως καὶ ὡς εἰπεῖν ἐπ' ἄπειρον ἠδύνατο νὰ μεταδίδῃ τὰς ἐν αὐτῷ ἰδέας. Ἡ σκηνὴ λοιπὸν θεωρεῖται προσφορώτατον βῆμα εἰς διάδοσιν πατριωτικῶν, ἠθικῶν ἢ κοινωνικῶν διδαγμάτων. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν οἱ Μαραθωνομάχοι καὶ Σαλαμινομάχοι παρίσταντο εἰς τὴν διεκτραγῴδησιν τοῦ ὀλέθρου τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν μέχρι τῆς παραστάσεως τῶν δραμάτων τοῦ Ζαμπελίου, ἐν οἷς οἱ ἐπιζῶντες τοῦ 1821 ἀγωνισταὶ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἔβλεπον ἐξαιρομένην τὴν ἡρωϊκὴν ἐθελοθυσίαν τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Μάρκου Βότσαρη, τὸ δρᾶμα ἐπὶ τοῦ γενεθλίου του ἐδάφους καὶ τὴν ψυχὴν ἀνύψωσε καὶ τὸ φρόνημα ἐκράτυνε. Τὸ θέατρον κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἐπανάστασιν χρόνους ὑπῆρξε τὸ μόνον σχολεῖον τοῦ λαοῦ· ἡ δὲ νεωτέρα ἡμῶν δραματοποιία νηπιάζουσα ἔτι καὶ ἀδυνατοῦσα νὰ παράσχῃ ὑψηλὰς καλολογικὰς ἀπολαύσεις, καλαισθητικῶς ἄλλως τε καὶ τοῦ κοινοῦ νηπιάζοντος, ἀνεζωογόνει διὰ τῆς *Παραμονῆς* τοῦ Ραγκαβῆ, καὶ ἄλλων δραμάτων τοὺς ἀγῶνας τῶν μεγάλων τῆς Ἐπαναστάσεως ἢ πρὸ αὐτῆς ἀνδρῶν. Ἐξήγειρεν οὐχὶ ἁβρὰ ἀλλὰ γενναῖα κἂν αἰσθήματα· δὲν ἐκαλλιτέχνει ἀλλ' εἰργάζετο τοὐλάχιστον ἐπ' ἀγαθῷ.

Εἶτα προαχθέντες εἰς πολιτισμὸν εἴδομεν ἀνατέλλουσαν τὴν ἐποχὴν τῶν κωμειδυλλίων, τῶν ἀναισχύντων ἐπὶ σκηνῆς γυμνοτήτων καὶ κορδακισμῶν, τῶν βδελυρῶν βωμολοχιῶν, αἵτινες ἐκύλιον εἰς τὸν βόρβορον τιμὴν καὶ πατρίδα, πᾶν εὐγενὲς καὶ πᾶν ὅσιον. Ριπὴ διαφθορᾶς ἔπνευσεν ἐφ' ἡμᾶς ὡς ἀπὸ τέλματός τινος, ἐν ᾧ ἤδη ὡς τυφὼν ἀνέτρεπε μέγα καὶ ἰσχυρὸν Κράτος. Ὁ κάτω λαὸς ὅστις ἔμεινεν ἀπρόσβλητος ἐκ τοῦ νοσήματος ἀπέζη δι' ἑώλων δραματικῶν προϊόντων, ἅτινα εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε μετεκομίζοντο ἐκ τῶν ξένων φιλολογιῶν. Τί δὲ συνέβη ἐκ τούτου; Τὸ ἐν Ἀθήναις κοινόν, ὅπερ ἄλλοτε καὶ ὀλιγαριθμότερον ὂν καὶ ἧττον κατ' ἀναλογίαν ἀνεπτυγμένον συνετήρει ἰταλικὸν μελόδραμα καὶ δύο πολλάκις ἑλληνικοὺς θιάσους, νῦν μόλις ἕνα ἑλληνικὸν θίασον συντηρεῖ τὸ θέρος, τὸν χειμῶνα οὐδένα, καὶ παρὰ τούτου δὲ ὡς ὁ συνειθίσας εἰς τὰ δριμέα οἰνοπνευματώδη ποτὰ ἔχει ἀνάγκην καθ' ἑκάστην μεγαλειτέρας δόσεως ὅπως αἰσθανθῇ τέρψιν, ζητεῖ ὅσον οἷόν τε γυμνότερα ὕψους καὶ μεγάλων ἰδεῶν δραματικὰ ἔργα, κοινὰ δέ τινα καὶ τετριμμένα προωρισμένα διὰ τὸ ὄμμα καὶ οὐχὶ διὰ τὸ πνεῦμα, θεαματικὰ τερατολογήματα, οὐδὲ τὸν μεγαλοπρεπῆ κἂν διάκοσμον καὶ τὸ πολυτελὲς τῶν σκηνογραφιῶν ἔχοντα ὅπως θέλξωσι τὴν ὅρασιν. Ὅπως καὶ ἂν ᾖ, τὸ δρᾶμα κατῆλθεν ἐν πολλοῖς εἰς παιδαριώδη ἀπόλαυσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ οἱ παντόμιμοι οἵτινες ἄλλοτε δειλῶς ἐκρύπτοντο ἔν τινι γωνίᾳ ἐνεθρονίσθησαν ἐπισήμως ἐν τοῖς παριλισσίοις θεάτροις. Καὶ ὁ ἀθηναϊκὸς λαὸς μὴ βλέπων πλέον δρᾶμα τὸν Μάρκον Βότσαρην, μὴ ἀκούων πλέον τὸν *Φάουστ* μελόδραμα, βλέπει ἀμφότερα παντομίμους, καὶ ἐντρυφᾷ ἐν τῇ βεβηλώσει μεγάλων πράξεων καὶ αἰσθημάτων καὶ χαρακτήρων. Ὅταν τις κρημνισθῇ, δὲν σταματᾷ καθ' ὁδόν, ἀλλὰ κυλινδεῖται, κυλινδεῖται ὁλονὲν ἕως οὗ καταπέσῃ χαμηλά, ὅσον τὸ δυνατὸν χαμηλότερα...

Πόσον κατέπεσε τὸ αἴσθημα καὶ τὸ φρόνημα τοῦ κοινοῦ παρ' ἡμῖν! Ἔν τινι δράματι τοῦ ἑλλη-

κοῦ θιάσου κακοῦργός τις ὑβρίζει, αἰκίζει, λακτίζει ἐπὶ σκηνῆς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, οἰκτρὸν ἀνάπηρον, ἀλλὰ τύπον τῆς ἀρετῆς, ἔχοντα ἐσωτερικὴν καλλονὴν ὅσην ἐξωτερικὴν ἀσχημίαν—ἐξαίσιον μῦρον ἐν προστύχῳ δοχείῳ.—Τὰ λακτίσματα ταῦτα συνοδεύονται διὰ βδελυρῶν ἐκφράσεων τοῦ κακούργου καὶ δι' ἀγγελικῆς ὑπομονῆς τοῦ πτωχοῦ ἀναπήρου· τὸ δὲ κοινὸν τί πράττει; δακρύει; ἀγανακτεῖ; ὄχι! γελᾷ, γελᾷ ἠλιθίως, γελᾷ ἀπανθρώπως· τὸ μόνον αἴσθημα ὅπερ ἐμπνέει αὐτῷ τὸ θέαμα ἐκεῖνο εἶνε ὁ γέλως! Σημειωτέον ὅτι ἡ κατὰ πλάσμα δυστυχία συγκινεῖ περισσότερον τῆς πραγματικῆς, ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶνε πολλῷ εὐαισθητότεροι κατὰ τὴν φαντασίαν παρὰ κατὰ τὴν καρδίαν, ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ, ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τῆς εἰκόνος οἰκτείρομεν φέρ' εἰπεῖν τὴν ἐπαιτίδα, ἣν ἐν τῷ πραγματικῷ βίῳ θὰ ἐβλέπομεν μετ' ἀδιαφορίας, συγκινούμεθα ἐκ τῆς συμφορᾶς ἥτις ἄλλως θὰ ἐνέπνεεν ἡμῖν ἀποστροφήν. Φαντάσθητε τώρα τὸ γελῶν ἐκεῖνο πλῆθος πρὸ τῆς αὐτῆς σκηνῆς ἐν τῇ ὁδῷ. Θ' ἀγανακτήσῃ ἆρά γε ἂν ἤδη τὸν μυσαρὸν κακοῦργον τύπτοντα τὸν ἐνάρετον χωλόν; ὄχι· θὰ καγχάσῃ, θ' ἀντιπαρέλθῃ...

Περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ αἰσθήματος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ οὐδείς, οὐδεὶς ἐμερίμνησέ ποτε, καὶ διὰ τοῦτο παριστάμεθα εἰς τὸ σκληρότατον θέαμα τὴν ἐπαύριον φοβερᾶς καταστροφῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, νὰ βλέπωμεν ἀπαθεῖς τοὺς Ἕλληνας, μικροὺς καὶ μεγάλους. Ποῦ εἶνε ἡ γενναία τῆς καρδίας ὁρμή, ἡ εἰς αὐθορμήτους εἰσφορὰς ὑπὲρ τῶν ἀστέγων καὶ τῶν λιμωττόντων παρορμῶσα μεγαλεμπόρους καὶ χειρώνακτας, γέροντας καὶ παιδία, δεσποίνας καὶ θεραπαινίδας καὶ ἑνοῦσα πάσας τὰς τάξεις ἐν τῇ αὐτῇ φιλανθρωπίᾳ; Ταῦτα συμβαίνουσιν ἀλλαχοῦ· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ καταιγίδος κατέρχεται ὁ ὑδράργυρος τοῦ βαρομέτρου, ἐν ἡμέραις συμφορᾶς καταδείκνυται πόσον χαμηλὰ εὑρίσκεται τὸ αἴσθημα τῆς φιλανθρωπίας, τῆς ἀδελφότητος, τῆς ἐθνικῆς ἀλληλεγγύης.

Ταῦτα δὲ λέγομεν οὐχὶ ἐκ πνεύματος ἀπαισιοδοξίας, ἀλλ' ἐκ πνεύματος ἐθνικοῦ πόνου. Ἐν ᾗ καταστάσει εὑρισκόμεθα ἂν μὴ ποιήσωμεν βαθεῖαν διάγνωσιν τῆς νόσου ἡμῶν, ἂν μὴ λάβωμεν τὸ θάρρος ν' ἀποκαλύψωμεν ταύτην, ἂν μὴ παύσωμεν αὐταπατώμενοι, εἴμεθα τέλεον κατεστραμμένοι. Μόνοι οἱ ἑτοιμοθάνατοι φοβοῦνται νὰ μάθωσι τί ἔχουσι καὶ εἰς μόνους τούτους ἀποκρύπτουσι τὸ πάθημά των· ἀλλ' ἡμεῖς εἴμεθα πλήρεις ζωῆς καὶ δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα τὴν ἀλήθειαν.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἡμῶν περὶ τῆς διανοητικῆς καταπτώσεως καὶ τῆς αἰσθητικῆς ἐκφαυλίσεως, καλοῦμεν τοὺς δυσπιστοῦντας νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν θέατρα τοῦ λαοῦ. Τὸ πλῆθος συνωστίζεται κατὰ τὴν εἴσοδον· τὰ θρανία πάντα πλήρη· οἱ θεαταὶ δὲν εἶνε μόνον ὄχλος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μεσαίας τάξεως καὶ ἐκ τῆς ἀνωτέρας ἔτι·— διότι τὸ κακὸν μετεδόθη ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. — Μετὰ τοὺς παντομίμους καθ' οὓς χίλιοι καὶ δισχίλιοι Ἕλληνες θεῶνται μακαρίως τῶν νευροσπαστικῶν χειρονομιῶν ἀνθρώπων τινῶν ἐφ' ὧν, λέγεις, ἐπέσκηψε βωβότης, μετ' ἄσεμνά τινα ᾀσμάτια διὰ σκωριώσης φωνῆς ᾀδόμενα ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπ' ἀπομάχου γαλλίδος, ἔρχεται ἡ κωμῳδία, ἡ περίφημος ἐκείνη κωμῳδία εἰς ἣν ἐντρυφᾷ τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν ἀγρυπνοῦν χάριν αὐτῆς καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς δευτέρας καὶ τρίτης μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἐπὶ τῆς σκηνῆς προχείρως παριστώσης φαρμακεῖον ἢ ἀγοράν, ἐμφανίζονται οἱ ἠθοποιοί, ἔχοντες οὗτοι τὸ χάρισμα τοῦ λόγου. Εἰξεύρουσιν ὅτι ἡ κωμῳδία θ' ἀναφέρεται εἰς φαρμακεῖον ἢ εἰς ἀγοράν· αὕτη εἶνε ἡ μόνη μελέτη των· τίποτε πλέον· τὰ ἄλλα θ' αὐτοσχεδιασθῶσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, κατὰ τὴν ἔμπνευσιν τῆς στιγμῆς. Εἷς ἐκ τῶν ἠθοποιῶν ῥίπτει εἰς τὸ μέσον μίαν φράσιν, ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος, στρώνει ὁ διάλογος, πλέκεται ἡ κωμῳδία. Ἐνίοτε εἷς τῶν θεατῶν ἀναφωνεῖ τι· ὁ ἠθοποιὸς ἀφίνει κατὰ μέρος τὴν συνομιλίαν του καὶ ἀπαντᾷ· συνάπτεται στιχομυθία μεταξὺ τοῦ ἠθοποιοῦ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ ἀκροατοῦ ἀπὸ τῆς πλατείας.

— Κρύος εἶσαι ἀπόψε, Κωστάκη! κράζει τις εὑρίσκων ἄνοστον τὴν κωμῳδίαν.

— Ἂς ἔπαιρνες ἕνα πάπλωμα νἄλθῃς! ἀποκρίνεται οὗτος καὶ ἐξακολουθεῖ τὸν *ρόλον του*,

Καὶ τὸ πλῆθος καγχάζει εὑρίσκον τοῦτο εὐφυές. Μεγαλειτέρα ἀσέβεια πρὸς κοινὸν εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ. Προσφέρουν εἰς αὐτὸ ὅ,τι τύχῃ, ὅπως τύχῃ, ὅ,τι φέρει ἡ στιγμή, ἄνευ μηδεμιᾶς μερίμνης. Ἐνίοτε ὁ κωμικὸς τοῦ ἑνὸς τῶν θεάτρων τούτων ἔχει ἐκλάμψεις τινὰς εὐφυΐας, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ οὗτος καὶ οἱ σύντροφοί του εἶνε βωμολόχοι ἄνοστοι, χλευασταὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἄνευ πνεύματος, πράττοντες δῆθεν καλήν τινα πρᾶξιν καὶ ἐκβάλλοντες τὴν γλῶσσάν των πρὸς τὸ κοινὸν ὅπως τὴν ἐμπαίξωσιν. Ἡ ἐκ τῶν κωμῳδιῶν τούτων ἐντύπωσις ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἐξ ἀναταράξεως βορβόρου. Καὶ ὅμως τὸ κοινὸν συρρέει, κοινὸν πάσης ἀποχρώσεως, κοινὸν ἐκ πάντων τῶν ὀρόφων τοῦ κοινωνικοῦ ἐν ἐν Ἀθήναις οἰκοδομήματος, ἀνώτατοι τοῦ κράτους ὑπάλληλοι καὶ ῥυπαροὶ ὑπάλληλοι κρεοπωλείων, δέσποιναι ἀποπνέουσαι μῦρα καὶ φοροῦσαι τρίχαπτα, ἀφεῖσαι ἡμιτελὲς τὸ γαλλικόν των μυθιστόρημα, καὶ φεσοφόροι ἀποπνέουσαι μαγειρεῖον. Τὸ κακὸν μετεδόθη ὡς ἐπιδημία!...

Ὅταν οἱ Ἕλληνες ἠθοποιοὶ ἀκούωσι τὴν ὀχλοβοὴν καὶ τὸν ὀρυμαγδὸν τῶν θεάτρων τούτων, πιθανὸν νὰ ζηλεύωσι τὴν συρροὴν ἐκείνην

Digitized by Google

τοῦ πλήθους. Ἀλλὰ γινώσκουσιν ἄραγε ὅτι οὗτοι ἀνέδειξαν αὐτά, ὅτι οὗτοι παρεσκεύασαν τὴν βασιλείαν αὐτῶν; Ἀπὸ τοῦ θεαματικοῦ τερατολογήματος καὶ τῆς χονδροειδοῦς *φάρσας* μέχρι τοῦ παντομίμου καὶ τῶν ἐξ ὑπογυίου κωμῳδιῶν ἡ ἀπόστασις δὲν εἶνε μεγαλειτέρα παρ' ὅσον ἀπὸ τοῦ θεάτρου τῶν ***Ὀλυμπίων*** μέχρι τοῦ ***Ποσειδῶνος*** καὶ τοῦ ***Ἄντρου τῶν Νυμφῶν***. Μέχρι τοσούτου κατεπέσαμεν, φόβος δὲ εἶνε μὴ τὰ θέατρα ταῦτα τοῦ λαοῦ μᾶς ῥίψωσι καὶ ἔτι χαμηλότερον, ἂν ὑπάρχῃ χαμηλότερον.

Ἀλλὰ εἰς τοῦτο δὲν πταίουσι μόνον οἱ ἠθοποιοί, πταίει καὶ τὸ κοινόν, πρὸ πάντων δὲ τοῦτο. Βεβαίως δὲν εἶνε ἀξιοθαύμαστοι οἱ χάριν κέρδους ἐξευτελίζοντες τὴν τέχνην των, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, ὅταν ἐκλάβωμεν αὐτοὺς ὡς ἐπαγγελματίας, εἶνε συγγνωστέοι· τὸ κοινὸν πταίει, ὅπερ παρακινοῦν εἰς ἐξευτελισμὸν τῆς δραματικῆς τέχνης ἢ ἀνεχόμενον τὸν ἐξευτελισμὸν τοῦτον, διαφθείρει τοὺς ἠθοποιοὺς διαφθειρόμενον εἶτα ἐντόκως ὑπ' αὐτῶν. «Ἕκαστος ἡμῶν, λέγει ὁ Charles Levêque ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τῆς ***Ἐπιστήμης τοῦ Καλοῦ***, ὅσην ὀλίγην ἐπίδρασιν καὶ ἂν ἀσκῇ διὰ τῆς σκέψεως, διὰ τοῦ λόγου ἢ τῆς διαγωγῆς του, δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν καλλιτεχνῶν... Ἂν ἐπικροτῶμεν βλέποντες ἐλεεινὴν εἰκόνα, ἂν ἀγοράζωμεν βδελυρὸν ἀγαλμάτιον, ἂν ἐξαντλῶμεν εἴκοσιν ἐκδόσεις ἀνηθίκου βιβλίου, διὰ τούτων λέγομεν ὡς εἰπεῖν εἰς τὸν καλλιτέχνην: Τοῦτο εἶνε τὸ καλόν! Ἐπανάλαβε τὸ ἴδιον ἔργον. Καὶ ὁ καλλιτέχνης ἀρχίζει ἐκ νέου.» Ναί, τὸ κοινὸν πταίει· ἀλλὰ ποῖον κοινόν; ποῦ εἶνε τὸ κοινὸν τὸ δυνάμενον νὰ ἐπιδράσῃ σήμερον παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῆς τέχνης καθ' οἱανδήποτε αὐτῆς ἐκδήλωσιν; Πρὶν μορφώσῃ ἄλλους τὸ κοινὸν ἐμόρφωσε ἑαυτό; ἐφρόντισε κανεί, περὶ τοῦ κοινοῦ τούτου; Ὢ! ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας εἴμεθα ἀξιοθρήνητοι· ἡ τοιαύτη δ' ἔλλειψις δὲν ἐκδηλοῦται περὶ τὴν ἐκτίμησιν μόνον τῶν ἠθοποιῶν καὶ τῶν δραμάτων ἀλλ' ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, καὶ ἐν περιστάσεσι κρισίμοις, καὶ ἐν ἐθνικαῖς καὶ κοινωνικαῖς ἀνάγκαις, ὡς νῦν ἐν τῷ φοβερῷ σεισμῷ.

Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὀλέθρια εἰς τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα τὰ τοιαῦτα δράματα καὶ ἀκροάματα. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἐξερχόμενοι τοῦ θεάτρου μετὰ τὴν παράστασιν τῶν ***Περσῶν*** τοῦ Αἰσχύλου ἔτρεχον εἰς τοὺς ναούς, ἔκρουον τὰς ἀπὸ τῶν βωμῶν ἠρτημένας ἀσπίδας κραυγάζοντες: ***Πατρίς***! ***Πατρίς***! Οἱ νεώτεροι Ἀθηναῖοι ἐξερχόμενοι τῶν ***Ὀλυμπίων*** ἢ τῶν θεάτρων τοῦ λαοῦ τί κραυγάζουσιν ἆρά γε, τί ἔχουσιν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς στήθεσι;

Α.Π.Κ.

Ο ΕΝΕΡΓΟΣ ΒΙΟΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἐνίοτε ἐκλέγομεν τὴν ἀργίαν ἐκ συστήματος, οὐχὶ πνεύματος ἀταξίας ἐμφορούμενοι ἀλλὰ τοὐναντίον πνεύματος μεγαλείου καὶ ἐλευθερίας. Ἀνεξάρτητοί τινες νομίζουσιν ὅτι πᾶν ἐπάγγελμα δεσμεύει τὸ ἄτομον, προσηλοῖ αὐτὸ εἰς μονοτόνους καὶ εὐτελεῖς ἀσχολίας, τὸ καθυποτάσσει εἰς δοξασίας στενὰς καὶ τετριμμένας, τέλος δ' ὅτι ἡ θετικὴ ἐργασία ἐξασθενίζει καὶ ταπεινοῖ τὸ πνεῦμα. Ἐν τούτοις ἐνυπάρχει τι τὸ ἀληθές. Πάντες παρετήρησαν πόσον οἱ διάφορα μετερχόμενοι ἐπαγγέλματα διαφέρουσι κατὰ τὰς ἰδέας, καὶ πόσον ὁ χαρακτὴρ μεταβάλλεται ὑπὸ τοῦ εἴδους τῆς ἀσχολίας· ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τί μᾶλλον διάφορον ἰατροῦ, ἢ λογίου, στρατιωτικοῦ ἢ βιομηχάνου;

Πάντες οὗτοι οἱ ἄνδρες εἶχον τὰς αὐτὰς περίπου σκέψεις κατὰ τὴν νεότητά των· συναντῶνται μετὰ εἴκοσιν ἔτη· ἕκαστος ἔλαβε τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ φυσιογνωμίαν. Τὸ ἐπάγγελμα οὐ μόνον ἀπήμβλυνε τὸν ἄνθρωπον ἀλλ' ἀπήμβλυνε καὶ τὸ ἄτομον. Ἔν τισιν ἐπαγγέλμασιν ἐν οἷς ὁ ἄνθρωπος ἐνασκεῖ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ γενικῶς δύναται ν' ἀντιπαλαίσῃ ἐπιτυχῶς κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἀλλὰ κ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔτι τὰ ὀλίγα γεγονότα ἅτινα κέκληται νὰ διαχειρίζηται ἐν τῷ κύκλῳ τῆς καθεκάστην ἀσχολίας του ἐμποδίζουσιν αὐτὸν νὰ ἐκτείνῃ καὶ γενικεύσῃ τὰς ἰδέας του, ἡ δὲ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος δουλεία εἶνε πάντοτε ἐπαισθητή.

Εὐνόητον λοιπὸν ὅτι φιλόδοξά τινα πνεύματα ἀξιοῦσι νὰ διαφύγωσι τὸν ζυγὸν τοῦτον καὶ νὰ διατηρήσωσι τὴν ἐλευθερίαν των ἀπαρνούμενα πᾶν ἐπάγγελμα καὶ ἐκλέγοντα τὸν βίον τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν, ἤτοι ἀξιοῦσι νὰ μὴ ὑποβάλλωνται εἰς οὐδεμίαν ἀσχολίαν μόνιμον καὶ ἐπιβεβλημένην, νὰ μὴ ἐξαρτῶνται ἔκ τινος κυρίου, νὰ καλλιεργῶσι ποικίλως τὸ πνεῦμα αὐτῶν, νὰ μὴ ὦσι ξένοι πρὸς οὐδὲν οὐδὲ δεσμευμένοι εἰς οὐδέν· τοῦτο δὲ εἶνε, ὡς φαίνεται, τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας. Μεγαλοφυεῖς τινες ἄνδρες οὕτως ἔπραξαν καὶ δὲν μετενόησαν. Ὁ Καρτέσιος διηγεῖται ὅτι ἐπὶ ἐννέα τοῦ βίου του ἔτη, οὐδὲν ἄλλο ἔπραττεν εἰμὴ νὰ περιφέρηται τῇδε κἀκεῖσε τοῦ κόσμου προσπαθῶν νὰ ᾖ θεατὴς μᾶλλον ἢ ἠθοποιὸς τῆς παιζομένης κωμῳδίας.

Μετεχειρίσθη, προσλέγει, τὴν νεότητα αὐτοῦ εἰς τὸ περιοδεύειν, βλέπειν αὐλὰς καὶ στρατούς, συναναστρέφεσθαι μετ' ἀνθρώπων διαφόρων χαρακτήρων καὶ κοινωνικῶν τάξεων, ἀποκτᾶν ἐν πολλοῖς πεῖραν, δοκιμάζειν ἑαυτὸν ἐν ταῖς συντυχίαις ἃς παρεσκεύαζεν αὐτῷ ἡ τύχη, καὶ πανταχοῦ ποιεῖν περὶ τῶν πραγμάτων τοιαύτας σκέψεις ἐξ ὧν ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῇ. Τίς δύναται

ν' ἀντείπῃ ὅτι τοῦτο εἶνε θαυμάσιον σχολεῖον, κατ' ἐξοχὴν διδακτικὴ προπαρασκευὴ εἰς τὰ ἐξαίρετα πνεύματα; Ἀλλ' ἆρά γε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ βίου εἶνε ὠφέλιμον πρὸς πᾶν ἐπάγγελμα; Νομίζω ὅτι οὐχί. Μεγαλοφυής τις ἀνὴρ ὡς ὁ Καρτέσιος, ὁ Πασκὰλ δύναται νὰ διαγάγῃ τὸν ἐλεύθερον καὶ γενικὸν τοῦτον βίον κατὰ τὴν νεότητά του, ὅπως συγκεντρωθῇ ἰσχυρῶς εἰς ἔργον τι βαθύ· ἀλλὰ παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἐπίκειται φόβος μὴ ἡ τοιαύτη περὶ πολλὰ κατατομὴ καὶ ἡ ἕξις τοῦ μὴ ἐνδιατρίβειν περὶ οὐδὲν καταστήσωσι τὸ πνεῦμα ἐπιπόλαιον καὶ ἐξασθενήσωσι τὴν δραστηριότητά του. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις δὲν ἀντελήφθη τῶν πραγμάτων ἢ ἐν παρόδῳ μόνον ἔπραξε τοῦτο, ὅστις δὲν συνδέεται στενῶς μετὰ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν κόσμου, δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι γινώσκει ἀληθῶς τί συμβαίνει περὶ αὐτόν. Εἰς οὐδὲν προσηλωμένος, βλέπει τὰ πάντα ἐλευθέρως, εἶνε ἀληθές, ἀλλ' ἔξωθεν. Ὅπως καλῶς κρίνῃ τις τὰ ἤθη χώρας τινὸς δὲν ἀρκεῖ νὰ περιοδεύῃ αὐτήν, ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίψῃ. Ὅπως κατανοήσῃ τις τὸν βίον, δὲν ἀρκεῖ νὰ θεᾶται ἁπλῶς, ἀλλὰ δέον νὰ δρᾷ. Ἡ δὲ δρᾶσις ἀποτελεῖται ὑπὸ πράξεων ἀκριβῶν καὶ καθωρισμένων. Ὁ μὴ θέλων νὰ γίνῃ δρῶν πρόσωπον, ὡς λέγει ὁ Καρτέσιος, καὶ γινόμενος μόνον θεατὴς ἐπιζητεῖ τὸ εὐχερές· κρίνει δ' ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς· χειροκροτεῖ ἢ συρίζει χωρὶς νὰ παριστάνῃ καὶ οὗτος. Τοῦτο δύναται νὰ ὀξύνῃ τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ἐν τῷ βάθει ὑπάρχει πάντοτε τὸ κενόν. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἀναφέρω τὰ μειονεκτήματα μὴ παραλείπων καὶ τὰ πλεονεκτήματα. Ἄλλως τε ἡ ἰσχὺς τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἡ προσωπικὴ ἀξία δύνανται νὰ διαψεύσωσι πάσας τὰς προρρήσεις καὶ ν' ἀνατρέψωσι τοὺς κανόνας τῶν παρατηρητῶν.

Ἄλλο μειονέκτημα τῆς ἐλλείψεως ἐπαγγέλματος εἶνε ἡ ἀνία. Εἰσὶ δὲ δύο εἰδῶν ἀνίαι· ἡ μία μὲν συνισταμένη εἰς τὸ πράττειν δυσάρεστα, ἡ δ' ἑτέρα εἰς τὸ μηδὲν πράττειν. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν γινώσκει κάλλιστα τὰ δύο ταῦτα εἴδη τῆς ἀνίας καὶ δὲν πιστεύω ν' ἀμφισβητῇ τις ὅτι τὸ δεύτερον εἶδος εἶνε πολλῷ σκληρότερον. Μοὶ φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἄεργος βίος ἐγκυμονεῖ τὴν τοιαύτην ἀνίαν. Ἀλλά, θὰ μοὶ εἴπῃ τις ὅτι ὁ βίος οὗτος δὲν συνίσταται εἰς τὸ μηδὲν πράττειν ἀλλ' εἰς τὸ πράττειν ὅ,τι ἂν ἀρέσκῃ ἑκάστῳ. Τοῦτο δέ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀνιαρόν. Ἡ ἡδονὴ δὲν εἶνε τόσον εὔκολον καὶ τόσον ἁπλοῦν πρᾶγμα ὅσον κοινῶς ὑποτίθεται. Φαίνεται μὲν ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε πάντοτε πρόθυμος εἰς τὸ αἰσθάνεσθαι ἡδονήν, καὶ ὅτι ἀρκεῖ νὰ τῇ παρέχωμεν αὐτὴν ἐν ποικιλίᾳ ὅπως ᾖ ἐν ὑπερτάτῃ γηθοσύνῃ, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε μεγίστη πλάνη. Ἡ ἡδονὴ δὲν εἶνε τόσον φυσικὴ πρὸς τὸ ὂν ἡμῶν, καὶ ἡ ψυχή, εἰς ἑαυτὴν ἐγκαταλειπομένη, εἶνε ἐπιρρεπεστέρα εἰς τὸ θλίβεσθαι μᾶλλον ἢ εἰς τὸ χαίρειν. Ὑπάρχουσιν ἄλλως δύο εἴδη ἡδονῆς: ἡ ἡδονὴ τῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἡδονὴ τῆς διασκεδάσεως. Ἀλλ' ὁ ἄεργος βίος δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ μήτε τὴν μίαν μήτε τὴν ἄλλην. Ὅπως ἡ δραστηριότης χορηγῇ εἰς ἡμᾶς ἀληθεῖς ἡδονάς, πρέπει νὰ ἔχῃ σκοπὸν ἀκριβῆ καὶ ὡρισμένον, νὰ ᾖ διαρκὴς καὶ καρτερική, νὰ αἰσθάνηται ἑαυτὴν ἐν προόδῳ καὶ ἀναπτύξει ὁσημέραι. Ἀλλ' οἱ ὅροι οὗτοι λείπουσιν ἀπὸ τοῦ ἀέργου βίου, δὲν ἐννοῶ δὲ διὰ τούτου τὸν ἀκηδῆ βίον, ἀλλὰ τὸν ἀσταθῆ καὶ ἐπιπόλαιον, ὅστις ἀπὸ τῶν ταξειδίων μεταπίπτει εἰς τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὰς ἑσπερίδας, ἀπὸ τοῦ χρωστῆρος εἰς τὴν γραφίδα, ἀπὸ τῶν ἱπποδρομιῶν εἰς τὴν θήραν. Διότι οἱ ἀφιερούμενοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν αὐτῶν ἢ τὴν συγγραφὴν βιβλίων, ἔχουσιν ἐπάγγελμα. Ἀλλ' οὔτε τὴν ἡδονήν, ἥτις γεννᾶται ἐκ τῆς διασκεδάσεως καὶ τῆς ἀναπαύσεως μετὰ τὴν ἐργασίαν γινώσκει κἂν ὁ ἄεργος βίος. Τί θελκτικώτερον περιοδείας, ἐκδρομῆς εἰς τὴν ἐξοχήν, ἐπισκέψεως εἰς μουσεῖόν τι, δι' ἐκεῖνον ὅστις δὲν ἀπολαύει εὐχερῶς τῶν τέρψεων τούτων καὶ ὅστις ὑποκλέπτει ταύτας ἐκ βίου κανονικοῦ καὶ δεδεσμευμένου; Ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἀποκτᾷ αὐτὰς ὁπόταν θέλῃ, δὲν εἶνε διασκεδάσεις ἢ ἀντιπερισπασμός, ἀλλ' ἀσχολία. Εἶνε ἡδονὴ δυναμένη ἔτι νὰ ᾖ εὐχάριστος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ θελκτική.

Νομίζω λοιπὸν ὅτι, μεταξὺ ἴσων καὶ πλὴν ἐξαιρέσεών τινων, περισσοτέρα εὐτυχία ὑπάρχει ἐν τῷ ἐνεργῷ βίῳ ἢ ἐν τῷ ἀέργῳ. Ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι τὸ ἐπάγγελμα εἶνε ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ ἐνασκοῦντος αὐτό· διότι εἶνε σκληρότατον νὰ ᾖ τις καταδεδικασμένος εἰς ἔργον δι' ὃ δὲν αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἁρμόδιον. Ἓν τῶν μεγίστων τοῦ κόσμου τούτου ἀγαθῶν τοὐναντίον, εἶνε νὰ αἰσθάνηταί τις ἀγάπην εἰς τὸ ἐπάγγελμα ὅπερ ἐξέλεξε. Ἀλλ' αἱ ηὐχαριστημέναι κλίσεις εἶνε τόσοι σπάνιαι ὅσον καὶ οἱ ἐξ ἔρωτος γάμοι. Οἱ ἄνθρωποι ἐκλέγουσιν ἐπάγγελμά τι, ὅπως νυμφεύονται σύζυγον, ἐκ κοινωνικοῦ ἐθίμου καὶ πρὸς ὠφέλειαν μᾶλλον ἢ ἐκ κλίσεως. Καὶ ἐν τῇ μιᾷ καὶ τῇ ἄλλῃ περιστάσει ἐλπίζουσι πολὺ εἰς τὴν ἕξιν ὅπως ἐπενέγκωσι τὴν ἀγάπην. Ἔρχεται δὲ πράγματι αὕτη ἀλλὰ ψυχρά, χαλαρά, ἀνίκανος ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς δυσχερείας τοῦ ἐπαγγέλματος ὡς καὶ εἰς τὰς δυσχερείας τοῦ συζυγικοῦ βίου. Πόσον εὐτυχεῖς εἶνε τοὐναντίον οἱ ἀγαπῶντες τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των καὶ οἱ δυνάμενοι νὰ λέγωσι, ἀφ' οὗ ὑπέστησαν πάσας τὰς ἐξ αὐτοῦ δοκιμασίας: «Ἂν καὶ πάλιν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξω ἓν ἐπάγγελμα, αὐτὸ θὰ ἐξέλεγον.» Ἀναμφιβόλως ὁ τὴν δήλωσιν ταύτην ποιῶν προστίθησι καθ' ἑαυτόν, ὅτι ἂν ἤρχιζεν ἐκ νέου τὸ στάδιόν του θὰ ἐβελτίου ὀλίγον τὰ πράγματα καὶ θὰ μετέ-

Digitized by Google

δαλλε λεπτομερείας τινάς· ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐτυχῆ ἐπακόλουθα τοῦ σταδίου οὐδὲν ἀφαιροῦσιν ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ ἐπαγγέλματος. Δύναταί τις νὰ τὸ ἀγαπᾷ ἐπίσης, ὡς ἀγαπᾷ ἄπιστόν τινα, ἧς αἱ παροδικαὶ ἀστάθειαι δὲν δύνανται νὰ καταστρέψωσι τὴν ἀξίαν αὐτῆς καὶ τὰ θέλγητρα.

Ἀληθῶς, ἐν τοῖς μᾶλλον ἐκλεκτοῖς ἐπαγγέλμασι ὑπάρχει δεινὸν φοβερώτερον τῆς ἀποτυχίας, εἶνε δὲ τοῦτο ἡ μονοτονία. Τὸ πρὸς θεραπεῖαν ταύτης φάρμακον ἔγκειται ἐν ἡμῖν: πρέπει νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀνακαινίσεως ἡμῶν αὐτῶν. Τινὰ τῶν ἐπαγγελμάτων, πράγματι, εἰσὶ τόσον μηχανικά, ὥστε ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν δύναται κατ' αὐτῶν καὶ τὸ μόνον κατὰ τῆς μονοτονίας τῆς ἐργασίας φάρμακον εἶνε ἡ ἕξις. Ἀλλ' εἰς τὰ μὴ μηχανικὰ ἐπαγγέλματα μέγα ἐλάττωμα ἐν γένει εἶνε ἡ εἰσαγωγὴ πλείονος τοῦ δέοντος κανονικότητος καὶ πειθαρχίας. Αἱ διευθύνσεις τῶν ἐργοστασίων πράττουσιν ἐνίοτε τὸ σφάλμα τοῦτο καὶ ζημιοῦνται. Τὸ μέγα πρόβλημα εἶνε νὰ κινηθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἔργον του καὶ οὐχὶ νὰ δεσμευθῇ εἰς αὐτό. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν παντὶ εἶνε ἀπαραίτητος ἡ τάξις, ὑποστηρίζω μάλιστα ὅτι αὕτη εἶνε τὸ μέγα ἀγαθὸν τῶν ἐνεργῶν ἐπαγγελμάτων· ἄνευ δὲ ταύτης τῆς τάξεως ὁ βίος εἶνέ τι ἄνευ σκοποῦ καὶ συνοχῆς. Ἡ τάξις λοιπὸν προφυλάσσει ἀπὸ τὴν ἀνίαν, ἀλλ' ἡ λίαν στενὴ πειθαρχία προκαλεῖ τὴν ἀνίαν, καὶ τοῦτο λησμονοῦσι συχνάκις οἱ κυβερνῶντες τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἐκ τοῦ ἄρχειν ἡδονὴ κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν εἰς τὴν ἐκ τοῦ ὑπακούειν ἀνίαν.

Διὰ τούτων ἐφθάσαμεν εἰς ζήτημα πολλάκις ἀνακινηθὲν παρὰ τῶν ἀνθρώπων· τουτέστι πότερος βίος εἶνε συντελεστικώτερος εἰς εὐδαιμονίαν, βίος λίαν ἐνεργός, ποικίλος, πλήρης δράσεως, ἢ ἁπλοῦς καὶ μονότονος, πάντοτε ὅμοιος πρὸς ἑαυτόν, καὶ δεδεσμευμένος εἰς κύκλον μονότονον πράξεων διηνεκῶς ὁμοιομόρφων: Δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν δι' ἐπιχειρημάτων εὐλόγων ὅτι καὶ ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ εἶνε συντελεστικὸς εἰς εὐτυχίαν. Τοῦτο δὲ εἶνε ἓν τῶν ζητημάτων ἐν οἷς φαίνεται ὅτι ἡ ἰδιορυΐα ἑκάστου χρησιμεύει ὡς μόνον κριτήριον. Ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ποικιλία τις γεγονότων δὲν εἶνε ἐνίοτε ἀναγκαία ὅπως ἐξεγείρῃ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις· κατὰ δὲ τοῦτο ὁ ἐνεργὸς βίος δύναται νὰ ἦ ὑπέρτερος τοῦ ἠρέμου. Ὁ τελευταῖος ἀπαιτεῖ ὑπερτέρας δυνάμεις τροφομένας οἴκοθεν καὶ μὴ ἐχούσας ἀνάγκην ἐξωτερικῆς ἐξεγέρσεως· ἀλλὰ συνήθως ὡς ἀποτέλεσμα ἔχει τὴν ἀπονάρκωσιν τοῦ πνεύματος, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κατ' ἐπίφασιν εὐζωία ἣν παρέχει εἶνε ἀπατηλή. Ἡ γλυκύτης ἐκείνη εἶνε δεδηλητηριασμένη· ἡ εὐάρεστος ἐκείνη χαύνωσις εἶνε ἔναρξις ὀλεθρίου ὕπνου, ὅστις πάλιν εἶνε ὁ πρόδρομος τοῦ θανάτου. Ὅταν ἡ ψυχὴ αἰσθάνηται ἑαυτὴν προσβεβλημένην ὑπὸ τῆς κλίσεως ταύτης τῆς ἀδρανείας καὶ τῆς ἀκινησίας, νομίζω ὅτι ὀφείλει νὰ καταπολεμήσῃ αὐτὴν παντὶ σθένει, οὐχὶ ἀφρόνως ἐπιζητοῦσα ῥομαντικὰς περιπετείας, ἀλλὰ δημιουργοῦσα ποικίλα συμφέροντα, δυσχερείας, καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἔτι περισπασμούς· διότι τὰ πάντα εἶνε προτιμότερα τοῦ κενοῦ, ἡ δ' ἀνθρωπίνη ψυχὴ τοσοῦτον ἀλλοτρία εἶνε πρὸς τὴν ἀνάπαυλαν, ὥστε ἀποκτᾷ αὐτὴν ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἰδίας αὐτῆς ζωῆς.

Ὑπάρχει εἶδός τι ἐνεργοῦ βίου, οὗ ὁ κύκλος εἶνε λίαν περιωρισμένος, καὶ οὗ αἱ πράξεις εἰσὶ πάντοτε αἱ αὐταί. Τοῦτο μάλιστα πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ἀποτελεῖ τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων δεσμεύει ἕκαστον ἡμῶν εἰς σειρὰν πράξεων περιωρισμένων, ἕνεκα δὲ τῆς γενικῆς τῆς κοινωνίας τάξεως, τῆς ἕξεως τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀσφαλείας οἱ ἄνθρωποι μεταβάλλουσιν ὀλίγον θέσιν, ἀσχολίαν, καὶ ἔργον. Ἔτι δὲ ἡ περιπλοκὴ τῶν συμφερόντων εἰσήγαγεν ἐν πάσαις ταῖς ἐπιχειρήσεσι πληθὺν μικρῶν κανόνων καὶ λεπτολόγων προφυλάξεων, μικρὰν ἐνέργειαν ἀπολειπόντων εἰς τὴν ἀτομικὴν ἀρχεβουλίαν. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ βίος καθίσταται ταὐτοχρόνως ἐνεργὸς καὶ μηχανικός. Ἡ κατάστασις αὕτη τῶν πραγμάτων, ἀρκούντως συντελεστικὴ εἰς εὐζωΐαν οὖσα, δὲν εἶνε πολὺ εἰς εὐτυχίαν, ὡς ἐννοοῦμεν αὐτήν, τουτέστι εἰς τὴν δραστηρίαν καὶ ἐλευθέραν χρησιμοποίησιν πασῶν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων. Ἡ κανονικὴ καὶ στενὴ αὕτη δραστηριότης, ἥτις μονομερῶς μόνον ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχήν, εἶνε προτιμοτέρα ἀναντιρρήτως τῆς ἀδρανείας καὶ εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὠφελιμωτάτη, καθόσον ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ χρησιμοποιῶσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἀλλ' εἶνε φόβος μὴ ὑπὸ τὴν τοιαύτην δίαιταν αἱ ὑπέροχοι ψυχαὶ ἐξασθενῶσι καὶ σβεννύωνται. Πάντες οἱ σημασίαν τινὰ ἀποδίδοντες εἰς τὸ ἐξαίρετον τοῦ ὄντος αὐτῶν καθῆκον ἔχουσι νὰ καταπολεμῶσι τὸ κακὸν τοῦτο, οὐχὶ βεβαίως ἐξανιστάμενοι κατὰ τῆς κοινωνίας, ἥτις ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς εἶνε λίαν συνετή, ἀλλὰ προφυλάσσοντες μέρος τι αὐτῶν, ὅπερ ἡ ἐξωτερικὴ πειθαρχία νὰ μὴ δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ καὶ ὑποβάλῃ εἰς κανόνα.

Κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀνίαν ταύτην ἣν προξενεῖ εἰς τὰς ἰσχυρὰς ψυχὰς ἡ κανονικὴ πειθαρχία τῆς ἐνεστώσης κοινωνίας πρέπει ν' ἀποδώσωμεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀταξίας, ἐξ οὗ ὁ αἰὼν ἡμῶν τοσαῦτα ὑπέστη πολλάκις. Κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀόριστος ἀνία καὶ μεμψίμοιρος μελαγχολία. Εἶτα δὲ ἡ ἐξεγερθεῖσα φαντασία ἤρξατο ἀναπαριστῶσα τύπους ὑπερηφάνους καὶ ὧν ὁ κοινὸς χαρακτὴρ εἶνε ἡ κατὰ τῆς κοινωνίας πάλη. Ὁ Σίλλερ ᾄδει τοὺς *Ληστάς*, ὁ Βύρων τὸν *Πει-*

Digitized by Google

ρατήρ, ὁ Γκαῖτε τὸν *Προμηθέα*. Οἱ ποιηταὶ οὗτοι, ἀπηυδηκότες πλέον ἐκ τοῦ πεζοῦ πνεύματος τῆς περιβαλλούσης αὐτοὺς κοινωνίας, ὀνειροπολοῦσι τὸν ἐν τοῖς δάσεσι, τὸν ἐπὶ τῶν θαλασσῶν, τὸν ἐπὶ τῶν βράχων, τὸν ἐν μέσῳ θυελλῶν βίον. Ἄλλα πνεύματα δὲν ἀρκοῦνται ὀνειροπολοῦντα· δρῶσιν, ἐπιζητοῦσιν ἐν ὑποχθονίαις συνωμοσίαις τὰς μυστηριώδεις συγκινήσεις αἵτινες ταράττουσι τὰς ποιητικὰς ψυχάς· ζητοῦσιν ἐν ταῖς μάχαις τῶν δημοσίων πλατειῶν τὸ πῦρ ἐκεῖνο τοῦ πυρετοῦ, ὅπερ φαίνεται εἰς αὐτοὺς ὡς ἀναβίωσις. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἔχει πρὸς αὐτοὺς τὰ αὐτὰ θέλγητρα οἷα ὁ πράσινος τάπης εἰς τὸν χαρτοπαίκτην. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι αὗται εἶνε θλιβεραὶ καὶ ἐγκληματικαὶ χίμαιραι, ὅτι ἡ πυρετώδης ἐκείνη δραστηριότης ἥτις ἐπιλαμβάνεται πάντων πάντα θέλουσα νὰ καταστρέψῃ, εἶνε ψευδὴς δραστηριότης. Ὁ ἄνθρωπος οὐδαμῶς ἔχει ἀνάγκην ν' ἀνατρέψῃ τὰ περὶ αὐτὸν ὅπως ζήσῃ ἐλευθέρως. Ἡ ψυχή του εἶνε ἀρκούντως ἐλευθέρα καὶ ἀρκούντως εὐρεῖα ὅπως μὴ ἐξαντλῆται ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς δράσεως κανονικοῦ βίου. Καθῆκον ἡμῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶνε νὰ κατέχωμεν τὴν θέσιν ἡμῶν ἐν τῇ τάξει τῶν πραγμάτων, νὰ πράττωμεν τὸ ὠφέλιμον καὶ πράττωμεν τοῦτο καλῶς· δικαίωμα δὲ ἡμῶν εἶνε τὸ νὰ διαφυλάξωμεν τὸν ἐσωτερικὸν ἡμῶν βίον.

Ὅθεν, εἰ καὶ εἶνε ἀληθὲς ἂν εἴπῃ τις ἐν γένει ὅτι ὁ ἐνεργὸς καὶ ποικίλος βίος εἶνε προτιμότερος τοῦ χαύνου καὶ μονοτόνου, ἐν τούτοις ὑπάρχει εἶδος τι εἰρηνικοῦ καὶ ἁπλοῦ, ἀλλ' ἐνεργοῦ καὶ ὠφελίμου βίου, ὅστις ὑπὸ ἐξωτερικὸν μονότονον ἐμπεριλαμβάνει περισσοτέραν ζωὴν τοῦ ταραχώδους καὶ ἀτάκτου βίου. Ἡ δραστηριότης ὠφελεῖ τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἡ ταραχὴ βλάπτει αὐτήν. Δὲν πρέπει τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὄντος ἡμῶν νὰ ἐπασχολῶμεν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν οὐσίαν του. Ἐπιπολαία τις κίνησις, ἥτις μετάγει ἡμᾶς ἀπαύστως ἀφ' ἑνὸς φαινομένου εἰς ἕτερον, καὶ καθιστᾷ ἡμᾶς ἀλληλοδιαδόχως παίγνιον πάσης χιμαίρας, δὲν συνάδει περισσότερον πρὸς τὸν ἀληθῆ τοῦ ἀνθρώπου προορισμόν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν πρὸς τὴν εὐτυχίαν του, παρ' ὅσον ξηρὰ καὶ γυμνὴ ἀδράνεια καταστρέφουσα αὐτήν. Ἂν οἱ ἄνθρωποι δὲν συμφωνοῦσι ὁσάκις φιλονεικοῦσι ἂν προτιμητέα εἶνε ἡ ἀνάπαυσις ἢ ἡ κίνησις, δὲν συμφωνοῦσι διότι ὑπάρχουσι δύο εἴδη ἀναπαύσεως καὶ δύο εἴδη κινήσεως. Ἡ κίνησις δυνατὸν νὰ προκύψῃ ἐκ δράσεως ὠφελίμου καὶ κανονικῆς καὶ ἐξ ἀγόνου ταραχῆς. Δυνατὸν νὰ ἔχῃ τὴν αἰτίαν αὐτῆς ἐν ἡμῖν ἢ ἐκτὸς ἡμῶν· δύναται νὰ ᾖ τὸ σημεῖον τῆς ἐπὶ τῶν πραγμάτων κυριαρχίας ἡμῶν ἢ τῆς ἐφ' ἡμῶν δεσποτείας τῶν πραγμάτων, τῆς ἀδυναμίας ἡμῶν ἢ τῆς ἰσχύος. Ἐπίσης ὑπάρχει ἡσυχία τις, ἥτις εἶνε ὁ ὕπνος τῆς ψυχῆς, καὶ ἄλλη ἡσυχία ἥτις γεννᾶται ἐκ τῆς ἁρμονικῆς ἰσορροπίας πασῶν ἡμῶν τῶν δυνάμεων. Καὶ διὰ μὲν τῆς πρώτης ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται ἑκουσίως παντὸς ἀγῶνος, δηλαδὴ τοῦ ἀληθοῦς μεγαλείου του, διὰ τῆς δευτέρας δὲ σώζει τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, παραιτούμενος τὰ θέλγητρα καὶ τὰς πομπὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου. Ὅπως ἐξέλθωμεν τῶν περιπλόκων τούτων δεδομένων, πρέπει οὐδὲ στιγμὴν νὰ λησμονῶμεν τὴν γενικὴν ἀρχήν: ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε εἰς εὐθὺν λόγον πρὸς τὸν πλοῦτον, τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν τάξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ βίου.

Paul Janet.

Κ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἐν Ζακύνθῳ διευθυντὴς τῆς Ἀνατολικῆς Τηλεγραφικῆς Ἑταιρίας τῶν καλῳδίων κ. Φόρστερ ἐπιστέλλει περὶ τοῦ σεισμοῦ εἰς τὴν αὐτόθι ἐκδιδομένην «Ἐλπίδα» τὴν ἑπομένην ἐπιστημονικὴν ἀνακοίνωσιν.

Πρὸς πληροφορίαν σας, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς γνωστοποιήσω, ὅτι ὁ σεισμός, ὅστις συνέβη τὴν παρελθοῦσαν νύκτα εἶχε τὸ κέντρον του εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα μιλλίων ἀπὸ τοῦ νοτιοανατολικοῦ ἄκρου τῆς Ζακύνθου καὶ ἀκριβῶς μεταξὺ Κατακώλου καὶ Στροφάδων. Τοῦτο ἐνδιαφέρει νὰ γνωρίζωμεν, διότι ἡ εἴδησις τοῦ ἄγγλου πλοιάρχου, ἣν σᾶς ἐγνωστοποίησα διὰ τῆς προηγουμένης ἐπιστολῆς μου περὶ τοῦ ἡφαιστείου ἐπιβεβαιοῦται ἐντεῦθεν. Ἠδυνήθην νὰ ἐκτιμήσω ἐπακριβῶς τὸ κέντρον τοῦ συμβάντος σεισμοῦ διὰ δοκιμῆς, ἣν ἐποιησάμην ἐπὶ τοῦ καλωδίου, ὅπερ ἐκεῖθεν διέρχεται, καὶ τὸ ὁποῖον ἀτυχῶς ἐκόπη! Φαίνεται ὅτι τὸ βάθος τῆς θαλάσσης διεσπάσθη καὶ οὕτως εἰσέδυσε τὸ καλώδιον καὶ ἐκόπη. Τοῦτο προξενεῖ μεγίστην πρὸς ἡμᾶς ζημίαν, ἀλλὰ πολὺ ἐντεῦθεν ἐκέρδησεν ἡ ἐπιστήμη, διότι οὕτως ἐλύθη τὸ ζήτημα τῶν δονήσεων, καθόσον ἀπεδείχθη, ὅτι οἱ παρ' ἡμῖν σεισμοὶ προέρχονται ἐκ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης, χάρις δ' εἰς τὰ καλώδια καὶ εἰς τὰ μέσα πρὸς καταμέτρησιν τῶν βλαβῶν καὶ ζημιῶν ἠδυνήθην μετά τινας στιγμὰς νὰ ὁρίσω ἀκριβῶς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ὁ σεισμὸς οὗτος ἔλαβε χώραν. Πανταχοῦ ὁ δονισμὸς ἐγένετο αἰσθητός.

Ὁ κ. Φόρστερ ἀγγέλλει πρὸς τούτοις, ὅτι τὸ ναυαρχεῖον τῆς Μελίτης διέταξε δύο πολεμικὰ πλοῖα νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ἄγγλου ὑποδειχθὲν μέρος, 100 μίλια μακρὰν τοῦ Ταινάρου, ἵνα μελετήσωσι τὰ ἐκεῖ ἡφαιστειώδη φαινόμενα, ἅπερ παρετήρησεν ὁ πλοίαρχος οὗτος.

— Νὰ σοῦ 'πῶ ἕνα μυστικό, Γεώργη;
— Εὐχαρίστως.
— Μὰ εἶνε μεγάλο μυστικό... Χρειάζομαι ἀπολύτως 100 δραχμάς.
— Μὴ σὲ μέλει διόλου. Εἶμαι τόσο μυστικὸς ὥστε εἶνε τὸ ἴδιο 'σὰν νὰ μὴν ἄκουσα τίποτε.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—543.

Digitized by Google

Ἀριθ. 558 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 7 Σεπτεμβρίου 1886

Η ΑΣΧΗΜΗ ΑΔΕΛΦΗ

Διήγημα

Α'

Ὁ Κύριος Πλατέας, καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν εἰς τὸ Γυμνάσιον Ἑρμουπόλεως, ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸν τακτικὸν ἀπογευματινὸν περίπατόν του. Ἄλλοτε ὁ περίπατος οὗτος ἐγίνετο εἰς *τὰ Βαπόρια*. Ἀλλ' ἀφοῦ ἤρχισεν ἡ χάραξις τῆς ἁμαξιτῆς ὁδοῦ τῆς μελλούσης, ὡς ἐλέγετο, ν' ἀπολήξῃ εἰς Χροῦσα, ὁ Κος καθηγητής, ἀντὶ τοῦ τετραπλοῦ καθ' ἑκάστην γύρου του εἰς τὸν περιωρισμένον καὶ μόνον ἕως τότε περίπατον ἐκεῖνον τῶν Ἑρμουπολιτῶν, ἔφερε τὰ βήματά του εἰς τὴν νέαν ὁδόν. Παρακολουθῶν μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος τὴν γενομένην ἐργασίαν, παρεξέτεινε ἀπὸ ἑβδομάδα εἰς ἑβδομάδα τὸν δρόμον του ἀναλόγως τῆς προοδευούσης ὁδοποιίας, οἱ δὲ συνάδελφοί του ἔλεγον περὶ αὐτοῦ ὅτι θὰ καταντήσῃ οὕτω νὰ περιπατῇ μέχρι τέλους ἕως εἰς τὰ Χροῦσα, ὅταν ἡ ὁδὸς τελειωθῇ. Ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, δηλαδὴ κατὰ τὸ ἔτος χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν καὶ πεντηκοστόν, ἡ συντηρητικὴ τῶν δημοτῶν μερὶς ἐθεώρει ἄσκοπον καὶ περιττὴν τὴν πρὸς κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ δαπάνην, μὴ ἐπιτρεπομένης δὲ τῆς τοιαύτης δαπάνης καὶ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ δήμου, αἱ ἐργασίαι εἶχον πρό τινων μηνῶν διακοπῇ. Ἡ ὁδὸς ἔφθανε μέχρι τοῦ ἀνοίγματος τῆς πετρώδους φάραγγος τοῦ Μάνα, καὶ μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου περιωρίζετο ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ καθημερινὸς τοῦ Κου Πλατέα περίπατος.

Τὴν ἄσκησιν ταύτην ἐπέβαλλον εἰς τὸν καθηγητὴν λόγοι ὑγιεινῆς. Ἀληθῶς ἡ ἐξωτερική του μορφὴ δὲν ἐμαρτύρει τὴν ἀνάγκην πολλῆς προσοχῆς περὶ τὰ τῆς διαίτης. Ἀλλ' αὐτὴ αὕτη ἡ πληθώρα ὑγείας, ἡ ἐκδηλουμένη διὰ τῆς αὐξανούσης πολυσαρκίας, ἦτο λόγος ἀνησυχίας δικαιῶν τὰ προφυλακτικὰ μέτρα του. Τὸ μικρὸν τοῦ σώματός του ἀνεδείκνυε μεγαλειτέραν ἴσως τῆς πραγματικότητος τὴν περιφέρειάν του περὶ τὰς ὀσφῦς, ἀλλὰ καὶ ὁ τράχηλός του ἐξήρχετο μετά τινος στενοχωρίας ἀπὸ τὰς περιπτύξεις τοῦ λαιμοδέτου του, καὶ αἱ κόκκιναι ξυρισμέναι παρειαί του προεῖχον ὁπωσοῦν στρογγύλαι ἑκατέρωθεν τοῦ δασέος μύστακός του. Ἐν συνόλῳ ὁ τεσσαρακοντούτης ἤδη Κος Πλατέας παρετήρει μετὰ δυσαρεσκείας ὅτι τὸ σχῆμά του μετεβάλλετο βαθμηδὸν ἐπὶ τὸ σφαιρικώτερον. Ναὶ μέν, διετήρει εἰσέτι τὴν ἐλαστικότητά του, αἱ δὲ μικραί του κνῆμαι ἔφερον εὐκόλως τὸ ὑπερκείμενον βάρος, ἀλλ' οὐχ ἧττον, ὁπόταν εἶχε σύντροφον εἰς τοὺς περιπάτους του, ἐφρόντιζε νὰ φέρῃ τὴν ὁμιλίαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὁμιλῇ ὁ σύντροφος εἰς τὸν περίπατον, αὐτὸς δὲ νὰ λαμβάνῃ τὸν λόγον εἰς τὸν κατήφορον ἢ ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους.

Μέχρις ὥρας ἡ ἄσκησις δὲν συνετέλεσεν εἰς ἐλάττωσιν τοῦ πάχους, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἔθεσε φραγμὸν εἰς τὴν αὔξησίν του. Τοῦτο ἐξηκρίβονεν ὁ Κος Πλατέας διὰ τῶν κατὰ μῆνα ζυγίσεών του εἰς τὴν πλάστιγγα τοῦ τελωνείου, ὅπου ἡ φιλία ἑνὸς ἐλεγκτοῦ τῷ παρεῖχε τὸ προνόμιον τῶν τοιούτων δοκιμῶν. Παρεκτὸς τοῦ περιπάτου, ὁ ἰατρὸς τῷ εἶχε συμβουλεύσει καὶ τὰ θαλάσσια λουτρὰ ὡς μέσον ἀντιπαχυντικόν. Κατὰ τῆς τοιαύτης γνώμης ἐξανέστησαν οἱ πλεῖστοι τῶν γνωρίμων του, ἰατρῶν καὶ μή. Ἀλλ' ὁ Κος Πλατέας ἦτο ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐμμένουσιν ἀκλόνητοι εἰς ἅπαξ ληφθεῖσαν ἀπόφασιν καὶ εἰς τὴν ἅπαξ δοθεῖσαν ἐμπιστοσύνην. Ὥστε αἱ διαμαρτυρήσεις καὶ οἱ εἰρωνικοὶ ὑπαινιγμοὶ τῶν θεωρούντων τὰ θαλάσσια λουτρὰ ὡς δυναμωτικά, καὶ κατὰ συνέπειαν παχυντικά, δὲν ἴσχυσαν νὰ τὸν ἀποτρέψωσιν. Ἐξηκολούθησεν ἐπὶ δύο θερινὰς περιόδους τὴν θαλασσολουσίαν καὶ ἤθελε βεβαίως τὴν ἐξακολουθήσει ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἐὰν φοβερὸν συμβὰν δὲν τῷ ἐνέπνεε τοσοῦτον τρόμον, ὥστε ἐπροτίμησεν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκτεθῇ μᾶλλον εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ διπλασιασθῇ ἡ περιφέρειά του, ἢ εἰς τὴν ἐπανάληψιν τοῦ παθήματος ἐκ τοῦ ὁποίου διεσώθη χάρις μόνον εἰς τὴν ρώμην καὶ τὴν γενναιότητα τοῦ πρωτοδίκου Κου Λιάκου. Ἄνευ αὐτοῦ ὁ κ. Πλατέας ἐπνίγετο καὶ δὲν ἐγράφετο ἡ παροῦσα ἱστορία.

Ἰδοὺ πῶς συνέβη τὸ πρᾶγμα :

Δὲν ἦτο κολυμβητὴς περίφημος ὁ Κος Πλατέας ἀλλ' ἠδύνατο ὅπως δήποτε νὰ πλέῃ, ἠρέσκετο δὲ προπάντων εἰς τὸ νὰ ἁπλώνῃ τὰ νῶτα ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἀνεπαύετο λοιπὸν οὕτω μίαν θερινὴν ἡμέραν, πλέων ἀνάσκελα. Ἦτο ὅλως ἀμέριμνος, ἡ δὲ εὐφρόσυνος ἀπόλαυσις τῆς χλιαρᾶς

Digitized by Google

θαλάσσης μετετρέπετο εἰς νάρκωσιν νυσταλέαν, ὅτε αἴφνης ᾐσθάνθη κάτωθέν του τὰ ὕδατα διασχιζόμενα ὁρμητικῶς ὑπὸ σώματος ὀγκώδους, τὸ δὲ κῦμα ὠθούμενον πρὸς τὰ νῶτά του μετὰ παφλάσματος βιαίου. Ἡ λέξις Καρχαρίας ἦλθε διὰ μιᾶς εἰς τὸν νοῦν του. Περιεστράφη ἐν ἀκαρεῖ διὰ νὰ κολυμβήσῃ καὶ νὰ φύγῃ εἰ δυνατὸν τὸν κίνδυνον. Ἀλλ' εἴτε ἐκ τοῦ τρόμου, εἴτε ἐκ τῆς βίας, εἴτε ἐκ τοῦ βάρους του, ἔχασε στρεφόμενος καὶ ἰσορροπίαν καὶ δυνάμεις, ἀντὶ δὲ νὰ πλεύσῃ ἐβυθίσθη βαρὺς ἐντὸς τῆς θαλάσσης.

Ταῦτα πάντα ἀστραπηδόν, ἐν μιᾷ στιγμῇ. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται στιγμαὶ εἶναι ὡς αἰῶνες διὰ τὸν διερχόμενον αὐτάς, ἡ δὲ φαντασία ὑπείκουσα εἰς τοῦ αἵματος τὰς βιαίας κινήσεις ἐργάζεται μετὰ τοσαύτης τότε ταχύτητος ὥστε, καθὼς ἔλεγε μετέπειτα ὁ Κος Πλατέας, ἐὰν ἐπεχείρει νὰ καταγράψῃ ὅσα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπεσωρεύθησαν εἰς τὴν ἐνθύμησίν του, ἠδύνατο νὰ συνθέσῃ τόμον ὁλόκληρον. Σκηναὶ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ἐπεισόδια τοῦ ἀνδρικοῦ βίου του, αἱ μορφαὶ τῶν προσφιλεστέρων του μαθητῶν, ἡ κηδεία τῆς μητρός του, τὸ τελευταῖον πρόγευμά του, τὰ πάντα ἦλθον εἰς τὸν νοῦν του ἐν ἀλληλουχίᾳ τόσον ὁρμητικῇ, ὥστε συνεχωνεύοντο ὅλα ὁμοῦ, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ συγχέωνται. Συγχρόνως δέ, ὡς ἀνάκρουσις μουσικὴ συνοδεύουσα τὰς νοερὰς ἐκείνας εἰκόνας, ἐβόυζον διαρκῶς εἰς τὰ ὦτά του αἱ λέξεις τοῦ Βαλαωρίτου.

Γκλὰν γκλὰν τὸ σήμαντρον!...

Τὴν προτεραίαν εἶχεν ἀναγνώσει ὁ δυστυχὴς καθηγητὴς τὸ *Σήμαντρον* τοῦ Λευκαδίου ποιητοῦ· ἡ ποιητικωτάτη περιγραφὴ τοῦ νέου εραστοῦ, ὅστις ἐπιστρέφων εἰς τὴν πατρίδα ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ φθάσῃ ταχύτερον εἰς τὴν ἀκτήν, ὅπου ἀκούει ἀντηχοῦντα τὸν νεκρώσιμον ἦχον καὶ βλέπει τὴν κηδείαν τῆς μνηστῆς του, ἐνῷ δὲ πλέει ἀπηλπισμένος καταβροχθίζεται ὑπὸ τοῦ θηρίου τῆς θαλάσσης,— ἡ ζωηρὰ ἀπεικόνισις τῆς φοβερᾶς ἐκείνης σκηνῆς τὸν εἶχε τοσοῦτον συγκινήσει, ὥστε εἰς τὴν ἐντύπωσιν τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ ἀπέδιδεν ὁ Κος Πλατέας τὸ πάθημά του, δι' ὃ καὶ διετήρησεν ἔκτοτε εἶδος μνησικακίας κατὰ τοῦ Βαλαωρίτου. Ἐὰν δὲν ἀνεγίνωσκε τὴν προτεραίαν τὸ *Σήμαντρον*, δὲν ἤθελεν ἐκλάβει ὡς καρχαρίαν τὸ ὑπ' αὐτὸν νηχόμενον σῶμα. Δὲν ἦτο ἡ πρώτη αὕτη φορὰ καθ' ἣν νεαρὸς κολυμβητὴς ἐπιτηδευόμενος εἰς τὰ *μακροβούτια*, διῆλθεν οὕτω ὑπὸ τὰ εὐρέα νῶτά του. Οὐδέποτε δὲ ἄλλοτε ἐτρόμαξεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ ἐντύπωσις τῶν στίχων τοῦ Βαλαωρίτου παρ' ὀλίγον ἐγίνετο αἰτία τοῦ προώρου θανάτου του.

Εὐτυχῶς ὁ Κος Λιάκος ἐλούετο παρέκει. Ὅτε εἶδε τὸν Κον Πλατέαν παρὰ πᾶσαν συνήθειάν του βυθιζόμενον ἐντὸς τῆς θαλάσσης, τοὺς δὲ κύκλους πλατυνομένους παρὰ τὸ σημεῖον ὅπου ἐβυθίσθη, ἐνόησε τί συμβαίνει. Διασχίσας βιαίως τὴν θάλασσαν ἐπλησίασε καί, καταδυόμενος, ἥρπασε τὸν πνιγόμενον, τὸν ἀνέσυρεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ μετὰ κόπου τὸν ἐρρυμούλκησεν ἄπνουν καὶ ἀναίσθητον μέχρι τῆς ἀκτῆς. Χάρις εἰς τὰς ἐπικαίρους προσπαθείας τῶν ἐκεῖ συνδραμόντων, συνῆλθεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ὁ Κος Πλατέας, μετὰ πολλῆς ἀληθῶς δυσκολίας, ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνῆλθεν, ἐκεῖ δὲ εἰς τὸν αἰγιαλὸν ὡρκίσθη διπλοῦν ὅρκον, ποτὲ πλέον νὰ μὴ κολυμβήσῃ καὶ ποτὲ νὰ μὴ λησμονήσῃ ὅτι ὀφείλει τὴν ζωὴν εἰς τὸν Κον Λιάκον.

Τὸν ὅρκον ἐτήρησεν ἔκτοτε πιστῶς. Τὸν ἐτήρει μάλιστα ὡς πρὸς τὸν σωτῆρά του μετὰ τοσαύτης ὑπερβολῆς, ὥστε οὗτος, χωρὶς βεβαίως νὰ μετανοήσῃ ὅτι ἔσωσε τὸν καθηγητήν, ἐλάμβανεν ὅμως συχνάκις ἀφορμὴν νὰ λυπηθῇ διότι δὲν συνέπεσεν ἀντ' αὐτοῦ νὰ εὑρεθῇ ἄλλος τις κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν λουόμενος ἐκεῖ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Κος Πλατέας νὰ ὀφείλῃ τὴν ζωήν του. Αἱ ἐκδηλώσεις τῆς εὐγνωμοσύνης του ἀπέβαινον ἐπὶ τέλους ὀχληραὶ εἰς τὸν Κον Λιάκον. Πανταχοῦ ἐξύμνει τὸν σωτῆρά του· ὁπόταν τὸν συνήντα,— τὸν συνήντα δὲ πολλάκις τῆς ἡμέρας—τὸν προσηγόρευεν ἐνθουσιωδῶς, ἐδράττετο πάσης εὐκαιρίας ὅπως διακηρύξῃ ὅτι μόνη του ἐπιθυμία ἐφεξῆς εἶναι καὶ θὰ εἶναι νὰ παρουσιασθῇ περίστασις ὅπως ἀποδείξῃ ἐμπράκτως τὰ αἰσθήματά του.— Ἡ ζωή μου σοῦ ἀνήκει, τῷ ἔλεγε. Σοῦ τὴν ἔχω ἀφιερωμένην!—Εἰς μάτην ὁ Κος Λιάκος διεμαρτύρετο προσπαθῶν νὰ τὸν πείσῃ ὅτι δὲν ἤξιζε τόσον λόγον τὸ πρᾶγμα, ὅτι πᾶς ἄλλος βλέπων ἄνθρωπον πνιγόμενον καὶ δυνάμενος νὰ κολυμβήσῃ, θὰ ἔπραττεν ὅ,τι αὐτὸς ἔπραξεν. Ὁ σωθεὶς δὲν ἐπείθετο καὶ ἐξηκολούθει ἀνακηρύττων τὴν εὐγνωμοσύνην του. Ἀλλ' ἐὰν ἐβαρύνετο ἐνίοτε διὰ τοῦτο τὸν Κον Πλατέαν, δὲν ἠδύνατο ὅμως ὁ Λιάκος νὰ μένῃ ἀναίσθητος εἰς τοιαύτην λατρείαν. Ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν προσεκολλήθη τοσοῦτον εἰς τὸν νέον πρωτοδίκην, ὥστε κατήντησε καὶ ὁ δεύτερος νὰ θεωρῇ τὸν πρῶτον ὡς μέρος ἀναπόσπαστον τῆς ὑπάρξεώς του. Ἡ καθημερινὴ σχέσις ἐπέφερε φιλίαν, ἥτις τοὺς συνέδεσε στενῶς, εἰ καὶ κατὰ πάντα ἀνομοίους.

Ἐπέστρεφε λοιπὸν ἀπὸ τὸν συνήθη περίπατόν του ὁ Κος Πλατέας. Ἦτο μία ἐξ ἐκείνων τῶν ὡραίων ἡμερῶν τοῦ Φεβρουαρίου, προδρόμων τοῦ ἔαρος, ὅτε ὁ ἥλιος θωπεύει διὰ τῶν ἀκτίνων του τὰ πρῶτα ἄνθη τῶν πρωίμων ἀμυγδαλεῶν, καὶ λάμπει ἡ κυανῆ θάλασσα καὶ γελᾷ ὁ αἴθριος οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ὁ δὲ προφυλακτικὸς καθηγητὴς δὲν ἐπεθύμει νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὴν δρόσον τῆς ἑσπέρας, ἐνθυμούμενος ὅτι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους ὁ χειμὼν ἀνακτᾷ τὴν κυριαρχίαν του ἅμα

Digitized by Google

ὁ ἥλιος κρυφθῇ. Ἐπλησίαζεν ἤδη εἰς τὸ Ναυπηγεῖον, ὅπου τότε ἐτελείωνεν ἡ πόλις, ἐπεριπάτει δὲ εἰσέτι παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ὅτε εἶδεν αἴφνης μακρόθεν τὸν Λιάκον, τὸν ἀγαπητόν του Λιάκον, ἐξερχόμενον τῆς πόλεως. Μειδίαμα εὐχαριστήσεως ἐφαίδρυνε τὸ στρογγύλον πρόσωπον τοῦ Κου Πλατέα. Ὕψωσε καὶ τὰς δύο χεῖρας, ἡ μία τῶν ὁποίων ἔφερε στερεὰν βακτηρίαν, καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ, διὰ ν' ἀκουσθῇ παρὰ τοῦ ἀπέχοντος εἰσέτι φίλου του, ἀνεβόησε:

Τίς δὲ σὺ ἐσσι, φέριστε καταθνητῶν ἀνθρώπων;

Διότι ὁ Κος Πλατέας εἶχε τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ παρεισάγῃ εἰς τὴν ὁμιλίαν στίχους ὁμηρικούς. Ὑπῆρχεν ὡς ἐκ τούτου ἰδέα ἐπικρατοῦσα ὅτι ἐγνώριζεν ἐκ στήθους ὁλόκληρον τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν. Ὁ ἴδιος ἀπέκρουε μετριοφρόνως τὴν τοιαύτην περὶ τῆς Ἑλληνομαθείας του διάδοσιν, ἀλλ' οὐχ ἧττον συνέτεινον πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῆς αἱ συχναί του ὁμηρικαὶ ῥήσεις. Ἀληθῶς αἱ κακαὶ γλῶσσαι ἔλεγον ὅτι οἱ στίχοι δὲν ἐφηρμόζοντο πάντοτε ἀκριβῶς εἰς τὴν περίστασιν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπεκύρουν τὴν κακολογίαν οἱ λοιποὶ ἐν Ἑρμουπόλει Ἑλληνισταί, ἴσως διότι δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἐξακριβώσωσι τὸ ἀληθὲς ἢ μὴ αὐτῆς. Ἐγέλων ὅμως καὶ οὗτοι μετὰ τῶν ἄλλων ὅτε ὁ Κος Πλατέας, ἀνυψῶν τὴν κεφαλήν, ἀπήγγελλε μεγαλοπρεπῶς ἐν μέσῳ τῆς κοινῆς ὁμιλίας τοὺς ἠχηροὺς ἑξαμέτρους τοῦ Ὁμήρου.

Ὅτε οἱ δύο φίλοι ἐπλησίασαν πρὸς ἀλλήλους, ὁ Κος Πλατέας ἔθλιψε περιχαρὴς τὴν χεῖρα τοῦ σωτῆρος καὶ ἐστάθη ἀπέναντί του.

— Καὶ δὲν μοῦ τὸ ἔλεγες, ἀδελφέ, εἶπεν, ὅτι εἶχες ὄρεξιν διὰ περίπατον σήμερον, ὥστε νὰ ἐξέλθωμεν μαζῇ; Ἀλλὰ πῶς ἤργησες τόσον; Τώρα εἶναι ὥρα ἐπιστροφῆς.

— Ἤργησα τῷ ὄντι. Ἐνόμιζα ὅμως ὅτι θὰ σὲ ἀπαντήσω μακρύτερα.

Καὶ μετὰ προσποιητῆς ἀδιαφορίας ὁ Κος Λιάκος ἐπρόσθεσεν:

— Εἶναι πολὺς κόσμος ἔξω;

— Πολὺ ὀλίγος! Δὲν τοὺς γνωρίζεις τοὺς Συριανούς; Προτιμοῦν νὰ ἀλληλοτρίβουν τοὺς ἀγκῶνάς των εἰς τὴν στενήν των πλατεῖαν. Μόνοι οἱ ἐκλεκτοὶ εὑρίσκουν εὐχαρίστησιν «παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης».

— Καὶ τίνες ἦσαν σήμερον οἱ «ἐκλεκτοί;» ἠρώτησε μειδιῶν ὁ Κος Λιάκος.

— Ἔπρεπε νὰ εἴπω εἰς δυϊκὸν ἀριθμόν, «τὼ ἐκλεκτώ».

Καὶ ἐγέλασεν ὁ Κος Πλατέας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀστεϊσμοῦ του. Ἐγέλασε καὶ ὁ Κος Λιάκος, ἀλλ' ἐπεθύμει σαφεστέραν ἀπόκρισιν, ὥστε ἐπανέλαβε, χαριεντιζόμενος δῆθεν καὶ αὐτός:

— Ἀλλ' ἔχομεν τοὐλάχιστον μιμητὰς ἡμεῖς οἱ δύο; Πόσους καὶ τίνας ἀπήντησες σήμερον;

— Τοὺς αὐτοὺς πάντοτε! τὸν δεῖνα, τὸν τάδε...

Καὶ ἤρχισεν ὁ Κος Πλατέας ἀπαριθμῶν εἰς τὰ δάκτυλά του τοὺς περιπατητικοὺς φιλοσόφους, ὡς τοὺς ἀπεκάλουν οἱ θαμῶνες τῆς πλατείας, ὅσους συνήντησε, γέροντας πάντας ἢ μεσοκόπους, ἐκτὸς ἑνὸς νεανίου ῥέποντος εἰς τὸν ῥωμαντισμὸν καὶ ἔχοντος ἀξιώσεις ποιητοῦ.

— Κυρίας δὲ διόλου; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ Λιάκος.

— Καὶ βέβαια! Τὴν Κυρίαν *** μὲ τὸ κοπάδι τῶν μικρῶν της καὶ τὸν ἔμπορον... πῶς τὸν λέγουν;... τὸν Κον Μητροφάνην μὲ τὸ ζευγάρι του.

Ὁ Κος Λιάκος ἔμαθεν ὅ,τι ἐπεθύμει, χωρὶς νὰ προδώσῃ εἰς τὸν φίλον του τὸν ὑποκεκρυμμένον σκοπὸν τῶν ἐρωτήσεών του. Ἀλλὰ τὸ κατόρθωμα δὲν ἦτο μέγα. Ὁ Κος Πλατέας δὲν εἶχε τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ Λυγκέως, συνήθως δὲ πέρα τῆς ἀμέσου περὶ αὐτὸν ἐπιφανείας δὲν ἔβλεπε. Εἰς τοῦτο συνετέλει ἴσως καὶ ἡ ἔμφυτος εὐθύτης καὶ ἀφέλεια τοῦ χαρακτῆρός του. Μὴ δυνάμενος νὰ ὑποκριθῇ ἢ νὰ ὑποκρύψῃ αὐτός, ἐπίστευεν εὐκόλως ὅ,τι καὶ οἱ ἄλλοι τῷ ἔλεγον. Ἦτο παροιμιώδης ἡ εὐκολία μεθ' ἧς ἐγίνετο θῦμα τῶν φίλων του καθ' ἑκάστην πρώτην Ἀπριλίου. Προητοιμάζετο ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν παραμονήν, ἀλλ' αἱ προφυλάξεις δὲν ἴσχυον νὰ τὸν σώσωσι. Καὶ ἐὰν ὑπωπτεύετό τι, αἱ ὑποψίαι του οὐδέποτε ἐλάμβανον τὴν ὀρθὴν διεύθυνσιν.

— Τί λέγεις, ὑπέλαβεν ἐρωτηματικῶς ὁ Κος Λιάκος. Μὲ συντροφεύεις νὰ περιπατήσωμεν ὀλίγον;

— Αὐτὴν τὴν ὥραν, ἀδελφέ!

— Ἕως εἰς τὴν στροφὴν τοῦ δρόμου.

— Δὲν ἔρχεσαι καλλίτερα εἰς τὴν οἰκίαν μου νὰ σοῦ προσφέρω ἓν ποτηράκι μοσχάτον; Χθὲς μοῦ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Σίφνον. Σοῦ τὸ συνιστῶ.

— Ἐὰν πρόκειται διὰ κέρασμα, ἔλα νὰ καθίσωμεν ὀλίγον ἐδῶ, ν' ἀναπνεύσωμεν τὸν θαλάσσιον ἀέρα, καὶ ἔπειτα ἔρχομαι καὶ δοκιμάζω εὐχαρίστως τὸ προϊὸν τῆς πατρίδος σου.

Καὶ ἔδειξεν, ὄπισθεν τοῦ Κου Πλατέα, τὸ ταπεινὸν καφενεῖον, τὸ ὁποῖον τολμηρὸς κερδοσκόπος εἶχε πρό τινων ἑβδομάδων αὐτοσχεδιάσει ἐκεῖ, εἰς τὴν Ἄμμον, στήσας δι' ὀλίγων σανίδων ἐλαφρὸν παράπηγμα καί τινας πρὸ αὐτοῦ τραπέζας.

Ὁ Κος Πλατέας ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ καφενεῖον, ὕψωσε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν δύοντα ἥλιον, ἔσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου τὸ ὡρολόγιόν του, εἶδε τὴν ὥραν καὶ ἐστέναξεν ἐλαφρῶς.

— Ὅ,τι θέλεις μὲ κάμνεις, εἶπε.

Β'.

Οἱ δύο φίλοι διηυθύνθησαν πρὸς τὸ ἔρημον καφενεῖον, πρὸς ἄκραν εὐχαρίστησιν τοῦ ἰδιοκτή-

Digitized by Google

του, ὅςτις ἔδραμε προσφέρων τὰς ὑπηρεσίας του. Ὁ πρωτοδίκης, προλαβὼν ἐπιδεξίως, ἐκάθισεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ βλέπῃ τὴν πρὸς τὸ Μάνα ἄγουσαν, ὁ δὲ Κος Πλατέας ἔλαβε κατοχὴν τοῦ ἀπέναντι σκαμνίου, στρέφων τὰ νῶτα πρὸς τὴν ἐξοχήν, τὸ δὲ πρόσωπον πρὸς τὴν πόλιν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἄνευ τινὸς ἀνησυχίας διὰ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἑσπερινοῦ ἀέρος, ἀνησυχίας ἐκδηλουμένης διὰ συνεχοῦς συστολῆς τῶν ὤμων καὶ διὰ τοῦ μέχρι τοῦ λαιμοῦ κουμβώματος τοῦ ἐπενδύτου του.

Καὶ ἤρχισαν συνομιλοῦντες περὶ ἀντικειμένων σχετιζομένων πρὸς τὰς καθημερινὰς ἀσχολίας των. Ὁ Λιάκος ἔδιδεν ἐντέχνως ἀφορμὴν καὶ ὕλην ὁμιλίας εἰς τὸν φίλον του, ὥστε οὗτος ἦτο ὁ ἔχων κυρίως τὸν λόγον. Καὶ ὡμίλει ὁ Κος Πλατέας μετ' αὔξοντος ἐνθουσιασμοῦ, παρεισάγων στίχους Ὁμηρικούς. Ἀλλ' ὅμως παρετήρει ὅτι ὁ φίλος του, ἀντὶ νὰ τὸν βλέπῃ ὁμιλοῦντα, εἶχε τὰ βλέμματα διαρκῶς ἐστραμμένα πρὸς τὸν δρόμον, συχνάκις δὲ κλίνων τὸ σῶμα ἔκυπτε διὰ νὰ ἴδῃ ἔτι μακρύτερα τὴν ἀπὸ τὸ Μάνα κάμπτουσαν ὁδόν: Ἀκολουθῶν τὴν διεύθυνσιν τῶν βλεμμάτων τοῦ Λιάκου ὁ Κος Πλατέας ἐστρέφετο ἐνίοτε καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐστρέφετο δ' ὁλόκληρος διὰ νὰ ἴδῃ διὰ μέσου τῶν ὀμματοϋαλίων του τί ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ σωτῆρός του· ἀλλὰ τίποτε δὲν ἔβλεπε καὶ ἐκαλοκάθητο πάλιν εἰς τὸ σκαμνίον συνεχίζων τὴν ὁμιλίαν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ Λιάκος εἶδεν ὅ,τι ἐπερίμενεν. Ἔλαμψαν οἱ ὀφθαλμοί του, μετεβλήθη ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του, οὐδ' ἐπροσπάθει πλέον νὰ φανῇ ὡς προσέχων εἰς τοὺς λόγους τοῦ φίλου του, ὅστις ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀφηγεῖτο μετὰ ζέσεως τὰ ἐπεισόδια προσφάτου γιγαντομαχίας μεταξὺ δύο σοφῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις πανεπιστημίου. Ἀλλά, βλέπων τὴν προσήλωσιν τοῦ Λιάκου πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μάνα, ὁ Κος Πλατέας διέκοψε τὸν λόγον, ἐστήριξε τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῆς τραπέζης πρὸς διευκόλυνσιν τῆς μελετωμένης ἐπὶ τοῦ σκαμνίου περιστροφῆς του, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἴδῃ πάλιν τί τὸ ἑλκύον τὴν προσοχὴν τοῦ Κου Λιάκου, ὅτε οὗτος νοήσας τὸν σκοπόν του θέτει ὁρμητικῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς παχείας χειρὸς τοῦ φίλου του, καὶ σφίγγων αὐτὴν ἰσχυρῶς λέγει ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ἀλλὰ μὲ ὕφος ἐπιτακτικόν:

— Μὴ γυρίσῃς!

Ὁ Κος Πλατέας, κεχηνώς, δὲν ἐγνώριζε τί νὰ ὑποθέσῃ. Ἀλλὰ δὲν ἐστράφη. Ἔμενεν ἀκίνητος, προσηλῶν ἐν σιωπῇ τὰ βλέμματα εἰς τοῦ Λιάκου τοὺς ὀφθαλμούς, οἵτινες ἠτένιζον πάντοτε εἰς τὸν δρόμον. Ἐκ τῆς ἐκφράσεώς των ἐνόησεν ὁ Κος Πλατέας ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς προσοχῆς των ἐπλησίαζεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα οὔτε νὰ κινηθῇ, οὔτε νὰ ὁμιλήσῃ.

— Εἰπὲ τίποτε, ψιθυρίζει αἴφνης ὁ Λιάκος ἐπιτακτικῶς. Ἐξακολούθησε τὴν ὁμιλίαν σου!

— Τί νὰ εἰπῶ, ἀδελφέ; Μοῦ ἔκοψες καὶ τὰς ἰδέας μου.

— Λοιπὸν ἀπάγγειλε.

— Ν' ἀπαγγείλω!... Τί ν' ἀπαγγείλω;

— Ὅ,τι θέλεις! Τὴν Ἰλιάδα.

— Δὲν μοῦ ἔρχεται οὔτε στίχος εἰς τὸν νοῦν.

— Εἰπὲ τὸ Πιστεύω, εἰπὲ ὅ,τι θέλεις, ἀλλὰ μὴ σιωπᾷς!

Ὁ δυστυχὴς καθηγητὴς ᾐσθάνετο παραλυθεῖσαν πᾶσαν θέλησίν του, ἦτο ὡς αὐτόματον ὑπεῖκον εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Λιάκου, τοῦ ὁποίου ἡ δεξιὰ ἐξηκολούθει πιέζουσα τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀριστεράν του. Ἤρχισε μηχανικῶς καὶ μὲ φωνὴν τραυλίζουσαν τὴν ἀπαγγελίαν. Εἶπε τὴν πρώτην περίοδον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ἀλλ' εἴτε συναισθανόμενος τὸ ἀνευλαβὲς τοῦ πράγματος, εἴτε ἁπλῶς ἕνεκα τῆς ἀσυναρτησίας καὶ τῆς συγχύσεως τῶν ἰδεῶν του, ἀπὸ τὸ Πιστεύω ἐπήδησεν ἄνευ διακοπῆς τινος εἰς τὸ Ἄλφα τῆς Ἰλιάδος. Ἡ μνήμη του ὅμως δὲν τὸν ἐβοήθει. Τί ἤθελε πάθει μαθητής του ἐὰν ποτε διέστρεφεν οὕτω ἐνώπιόν του τὴν ἀθάνατον ῥαψῳδίαν!

Ἀπήγγελλεν ἔτι ὅτε ὁ Λιάκος, ἀφίνων ἐλευθέραν ἐπὶ τέλους τὴν χεῖρά του, ἠγέρθη αἴφνης καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν δρόμον ἐχαιρέτισεν ὑποκλινῶς. Ὁ Κος Πλατέας ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τοὺς χαιρετιζομένους καὶ εἶδε τὰ νῶτα ἑνὸς κυρίου προβεβηκότος τὴν ἡλικίαν καὶ δύο κομψῶν κυριῶν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ. Δὲν ἐβράδυνε ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν τριάδα καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν.

Ὁ Λιάκος ἐκάθισε πάλιν. Ἦτο κατακόκκινος. Ὁ Κος Πλατέας ἐσταυροκοπήθη πρὸς ἔνδειξιν τοῦ θάμβους τὸ ὁποῖον τὸν κατεῖχε.

—Κύριε ἐλέησον, εἶπε! Διὰ τὸν Κον Μητροφάνην καὶ τὰς θυγατέρας του ἦτο ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία!

— Μὲ συγχωρεῖς, ἀπεκρίθη ὁ Λιάκος μετὰ φωνῆς προδιδούσης εἰσέτι τὴν συγκίνησίν του. Δὲν ἤθελα νὰ ὑποθέσουν ὅτι ὁμιλοῦμεν περὶ αὐτῶν.

— Μνήσθητί μου Κύριε! Καὶ δὲν μοῦ λέγεις ὅτι εἶσαι ἐρωτευμένος!

— Ὢ ναί! Τὴν ἀγαπῶ μὲ ὅλην μου τὴν ψυχήν!

Ὁ Κος Πλατέας ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησιν μὲ ἀόριστόν τι αἴσθημα ἠθικῆς στενοχωρίας. Ἐλυπεῖτο βλέπων τὴν βαθεῖαν συγκίνησιν τοῦ φίλου του, τὸν ἐζήλευεν ἴσως ὀλίγον διὰ τὸ προξενοῦν τὴν ταραχήν του αἴσθημα, ἠπόρει πῶς δὲν τῷ ἐξεμυστηρεύθη πρὸ τῆς σήμερον τὸν ἔρωτά του, ἠγανάκτει δὲ κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του πῶς νὰ μὴ τὸν ἐννοήσῃ καὶ ἄνευ τῆς ἐξομολογήσεως. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα τόσον συγκεχυμένα καὶ δυσδιάκριτα, ὥστε βεβαίως δὲν ἠδύνατο διὰ λόγων νὰ τὰ ἐκφράσῃ. Μετά τινων στιγμῶν σιωπήν,

Digitized by Google

ἐνῷ εἰσέτι ἀντήχει εἰς τὴν ἀκοήν του ἡ πλήρης πάθους ἐκφώνησις τοῦ φίλου του «Τὴν ἀγαπῶ», τὸν ἠρώτησεν ἀφελῶς, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τί λέγει:

— Ποίαν ἀπὸ τὰς δύο;

Ὁ Λιάκος τὸν ἠτένισε μετ' ἀπορίας. Δὲν εἶπε λέξιν, ἀλλὰ τὸ βλέμμα του ἔλεγε, «Καὶ θέλει ἐρώτημα;»

Ὁ Κος Πλατέας ἐκτύπησε τὸ μέτωπόν του διὰ τῆς ἀνοικτῆς παλάμης.

— Ποῦ ἔχω τὸν νοῦν, ἀνέκραξε. Μὲ συγχωρεῖς, ἀδελφέ. Ἀπὸ τὰ ὀπίσω καθὼς τὰς ἔβλεπα τώρα, δὲν διακρίνονται, καὶ ἐλησμόνησα ὅτι τῆς μεγαλειτέρας τὸ πρόσωπον δὲν ἐμπνέει τὸν ἔρωτα. Ἡ μικρὰ ὅμως... δὲν σοῦ λέγω! Εἶναι νοστιμωτάτη! Ἡ ἐκλογή σου καλή!

Ὁ Λιάκος ἤκουε σιωπῶν.

— Τὸν βλέπεις ἐκεῖ! ἐξηκολούθησεν ὁ Κος Πλατέας, ἐκδηλῶν ἐπὶ τέλους τὸ παράπονόν του. Νὰ εἶναι ἐρωτευμένος καὶ νὰ τὸ ἔχῃ κρυφὸν ἀπὸ τὸν φίλον του! Νὰ μὴ τοῦ ἐκμυστηρευθῇ τὸν πόνον του! Ἂς ἤμην ἐγὼ καὶ ἔβλεπες. Ἄλλο δὲν θὰ ἤκουες παρὰ τοὺς ἀναστεναγμούς μου.

Καὶ ἐξέβαλεν ἕν Ἄχ, ἐρωτικὸν δῆθεν, ἀπὸ τὰ εὐρέα στήθη του. Ἡ διαπασῶν τοῦ στεναγμοῦ, ἢ καὶ μόνη ἴσως ἡ ἰδέα τοῦ Κου Πλατέα πάσχοντος δεινὰ ἐρωτικά, ἔφερε τὸ μειδίαμα εἰς τὰ κατηφῆ τοῦ Λιάκου χείλη.

— Πῶς δὲν μοῦ εἶπες ποτὲ τίποτε; ἐπανέλαβε·

— Δὲν σοῦ εἶπα, ἀπεκρίθη ὁ Λιάκος, διὰ νὰ μὴ σὲ ζαλίζω.

Ἀλλ' ἰδὼν τὴν ἔκφρασιν θλίψεως συνάμα καὶ ἐπιπλήξεως, ἡ ὁποία ἐπεχύθη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ φίλου του, ἐπρόσθεσεν ἀμέσως:

— Νὰ σοῦ τὰ εἴπω ὅλα, ἀφοῦ τὸ ἐπιθυμεῖς.

Ἀλλ' ἐσιώπησεν, ὡς διστάζων πόθεν ν' ἀρχίσῃ. Ὁ καθηγητὴς συστείλας τοὺς ὤμους καὶ πάλιν. ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ἥλιον καὶ εἶδεν ὅτι εἶχεν ἤδη κρυφθῇ ὄπισθεν τοῦ βουνοῦ.

— Δὲν τὰ λέγομεν καλλίτερα περιπατοῦντες; Ὥρα νὰ ἐπιστρέψωμεν πλέον.

Καὶ ἠγέρθη. Ἠγέρθη καὶ ὁ Λιάκος, καὶ οἱ δύο φίλοι ἐπορεύθησαν πρὸς τὴν πόλιν.

Ὤ! Ποία καρδία ἐρῶσα δὲν συνῃσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ διαχύσῃ τὴν πλημμύραν της εἰς στήθη φιλικὰ καὶ συμπαθῆ; Ἀναχαιτίζει τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ αἰσθήματος τὸ σέβας πρὸς τὴν ἁγνότητα αὐτοῦ,— ὁ ἀγαπῶν προκρίνει νὰ τηρήσῃ ὡς μυστικὸν ἐν παραβύστῳ τὸ μυστήριον τοῦ ἔρωτός του, ἢ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν θησαυρόν του εἰς ὀφθαλμούς, οἱ ὁποῖοι ἴσως δὲν τὸν ἐκτιμήσωσι,— διστάζει καὶ ἀναβάλλει,— ἀλλὰ τὸ ἐκχειλίζον πάθος ἐπὶ τέλους θὰ φανερωθῇ! Ὁ Λιάκος ὅμως εἶχεν ἤδη ἐκλέξει καὶ εὕρει μυστικοσύμβουλον, ὥστε δὲν ἔσπευδε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς παρούσης εὐκαιρίας, καὶ ἐσιώπα μετανοῶν διὰ τὴν ἀπερισκεψίαν μετὰ τῆς ὁποίας ὑπεσχέθη νὰ εἴπῃ ὅλα εἰς τὸν φίλον του. Ὄχι ὅτι δὲν ἠγάπα καὶ δὲν ἐξετίμα τὸν Κον Πλατέαν. Ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ δὲν τὸν ἐθεώρει ἁρμόδιον δι' ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις, δὲν τὸν ἐνόμιζεν ἱκανὸν νὰ ἐννοήσῃ τὰς λεπτότητας τῶν αἰσθημάτων του. Παρεκτὸς δὲ τούτου τοῦ ἐφαίνετο καὶ ὡς, τρόπον τινά, προδοσία τὸ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτὸν τὰ ἀπόρρητα τῆς καρδίας του, ἀφοῦ ἅπαξ εἰς ἄλλην ψυχὴν τὰ ἐνεπιστεύθη.

Ὁ Κος Πλατέας παρετήρησε τὸν δισταγμόν, ἀλλὰ τὸν ἀπέδωκεν εἰς τὴν συγκίνησιν τοῦ φίλου του. Μετά τινα σιωπήν, βλέπων ὅτι ἡ ἐξομολόγησις δὲν ἤρχετο ἐφ' ἑαυτῆς, ἠθέλησε νὰ τὴν προκαλέσῃ δι' ἐρωτήσεων. Ἀλλ' αἱ ἀποκρίσεις ἦσαν συνοπτικαί, εἰ καὶ εἰλικρινεῖς. Ὅπως δήποτε, ἐξ αὐτῶν ἐπληροφορήθη ὁ Κος Πλατέας ὅτι ὁ Κος Λιάκος ἦτο ἐρωτευμένος πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν, ἀφότου δηλαδὴ ἦλθεν εἰς Σύραν, ὅτι ἔκτοτε ἀπεφάσισεν ἢ τὴν νεωτέραν θυγατέρα τοῦ Κου Μητροφάνους ν' ἀποκτήσῃ ὡς γυναῖκα, ἢ οὐδέποτε νὰ νυμφευθῇ, ὅτι μόλις πρό τινων μηνῶν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὑπάρχει ἀμοιβαιότης αἰσθημάτων, ὅτε πρῶτον κατώρθωσε νὰ ἴδῃ ὑπὸ στέγην φιλικῆς οἰκίας τὴν νέαν καὶ νὰ τῇ ὁμιλήσῃ.

— Ποῦ συνέβη τοῦτο;

— Εἰς τῆς ἐξαδέλφης μου.

— Ἡ ἐξαδέλφη σου γνωρίζει τὰς θυγατέρας τοῦ Κου Μητροφάνους;

— Ὤ ναί! Ἦτο φίλη τῆς μητρός των.

— Ἆ! τώρα καταλαμβάνω, ἀνεφώνησεν ὁ Κος Πλατέας. Ἡ ἐξαδέλφη σου ἤκουε τοὺς ἀναστεναγμούς σου! Ἐκείνη ἐγνώριζε τὸ μυστικόν σου. Διὰ τοῦτο δὲν μοῦ εἶπες ποτὲ τίποτε ἐμέ.

Ὁ Λιάκος ἐμειδίασεν, ἀλλ' ὁ Κος Πλατέας ὡσὰν νὰ ᾐσθάνθη εἶδος ζηλοτυπίας διὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς τὴν ἐξαδέλφην προτίμησιν.

— Ἀφοῦ τὴν θέλεις καὶ σὲ θέλει, ἐπανέλαβε μετά τινα διακοπὴν τῶν ἐρωταποκρίσεων, διατί δὲν τὴν ζητεῖς εἰς γάμον;

— Τὴν ἐζήτησα. Πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἔστειλα τὴν ἐξαδέλφην μου εἰς τὸν Κον Μητροφάνην. Ἀλλά...

— Τί ἀλλά; Ποῦ θὰ εὕρῃ καλλίτερον γαμβρόν. Δὲν ἠρνήθη!

— Ὄχι, δὲν ἠρνήθη, ἀλλ' ἔθεσεν ὅρον, ὁ ὁποῖος δὲν εἰξεύρω πότε θὰ ἐκπληρωθῇ, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ δὲν θέλει νὰ βλεπώμεθα. Πρὸ δέκα ἡμερῶν δὲν τὴν εἶδα, ἔστω καὶ μακρόθεν. Ὥστε ἐννοεῖς τώρα διατί σήμερον μὲ τόσην συγκίνησιν...

— Τί εἶναι ὁ ὅρος του, ὑπέλαβεν ὁ Κος Πλατέας;

— Νὰ περιμένω μέχρις οὗ ἀποκαταστήσῃ τὴν πρωτότοκον θυγατέρα του. Δὲν θέλει νὰ

Digitized by Google

νυμφευθῇ ἢ ν' ἀρραβωνισθῇ ἡ νεωτέρα πρὸ τῆς μεγαλειτέρας.

— Κακὴ δουλειά, φίλε μου! Φοβοῦμαι ὅτι θὰ ἔχῃς νὰ περιμένῃς πολύ. Δύσκολα θὰ τὸν εὕρῃ ἡ μεγάλη. Ἀλλ' ὅμως ὅλα γίνονται, ὥστε μὴ ἀπελπίζεσαι.

Ὁ Λιάκος ἐσιώπησε πλήρης προφανοῦς μελαγχολίας.

— Καὶ ὅμως, ἐπανέλαβε μετ' ὀλίγον, εἶναι θησαυρὸς ἡ νέα, καὶ ἂς εἶναι ἄσχημη! Δὲν ὑπάρχει ἐπὶ γῆς ψυχὴ ἀγαθωτέρα! Παρεκάλεσε θερμῶς τὸν πατέρα της νὰ μετατρέψῃ τὴν ἀπόφασίν του, τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ, ὅτι ἄλλο δὲν ἐπιθυμεῖ ἢ νὰ τὸν γηροκομήσῃ ἐκεῖνον καὶ ν' ἀναθρέψῃ τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς της. Ἀλλ' ὁ γέρων εἶναι ἀδυσώπητος. Ὅταν βάλῃ τίποτε εἰς τὸν νοῦν του, ἐτελείωσε!

Τοῦ Λιάκου ἡ γλῶσσα ἐλύθη. Μεθ' ὅσης συντομίας ἀπεκρίνατο εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ φίλου του λαλῶν περὶ τοῦ ἔρωτός του, μετὰ τοσαύτης ἤδη ἀφθονίας λόγου παρεξέτεινε τὸ ἐγκώμιον τῆς πρεσβυτέρας θυγατρὸς τοῦ Κου Μητροφάνους. Ἴσως οὕτω ἀπεζημίωνεν αὐτὸς ἑαυτόν, καθόσον ὁμιλῶν περὶ ἐκείνης, ὡμίλει περὶ τῆς νεωτέρας ἀδελφῆς. Ἔθιγε πλαγίως τὸ ἀντικείμενον περὶ τοῦ ὁποίου συνεστέλλετο νὰ λαλήσῃ ἀπ' εὐθείας.

— Εἶναι ἄγγελος καλοσύνης, ἐξηκολούθει λέγων. Λατρεύει τὴν ἀδελφήν της. Ἔχει δι' αὐτὴν καὶ μητρὸς τρυφερότητα. Πράγματι δὲ ἀντικατέστησε τὴν μητέρα της ἀφότου ὠρφάνευσαν. Αὐτὴ κυβερνᾷ τὴν οἰκίαν. Καὶ πῶς τὴν κυβερνᾷ! Ἡ ἐξαδέλφη μου λέγει ὅτι δὲν εἶδε ποτὲ ἀλλοῦ τόσην τάξιν, τόσην εὐπρέπειαν... Καὶ μὴ ἀμελεῖ τὰ ἄλλα χάριν τῶν οἰκιακῶν φροντίδων; Ὀλίγαι Ἑλληνίδες ἀνέγνωσαν καὶ γνωρίζουν ὅσα αὐτή. Ἆ, ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Κος Μητροφάνης εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου! Ἀνέθρεψε λαμπρὰ τὰς θυγατέρας του. Δὲν πταίει ἐκεῖνος ἐὰν ἡ ὡραιότης δὲν ἐμοιράσθη ἐξ ἴσου εἰς αὐτάς, ἀλλὰ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τὸ ἔχουν ἐξ ἴσου καὶ αἱ δύο... Εἶναι θησαυρὸς καὶ ἡ μεγαλειτέρα! Εὐτυχὴς ὅστις τὴν ἀποκτήσῃ ὡς σύζυγον!

Ὁ Κος Πλατέας ἤκουε κατ' ἀρχὰς μετ' ἀπορίας τὴν αἰφνίδιον τοῦ φίλου του εὐγλωττίαν. Βαθμηδὸν ἡ ἀπορία μετεβλήθη εἰς στενοχωρίαν. Συνέλαβε τὴν ἰδέαν μήπως... Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἄνθρωπος νὰ κρύπτῃ ὅ,τι ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν του. Ἐστάθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου διακόψας καὶ τὸν περίπατον καὶ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Λιάκου καὶ στραφεὶς πρὸς αὐτόν,

— Τί μοῦ τὰ λέγεις αὐτά; τὸν ἠρώτησε. Τί μοῦ τὴν ἐγκωμιάζεις; Μὴ ἔβαλες εἰς τὸν νοῦν σου νὰ μοῦ τὴν φορτώσῃς;

Ὁ Λιάκος ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος. Οὐδέποτε συνέλαβε τοιαύτην ἰδέαν. Οὐδέποτε ἐσκέφθη ὅτι ὁ Κος Πλατέας ἠδύνατο νὰ περιληφθῇ εἰς τὸν κατάλογον τῶν διὰ γάμον ὑποψηφίων. Καὶ ὅμως διατί ὄχι; Τί ἔλειπε τοῦ ἀνθρώπου; Καὶ διατί νὰ μὴ σκεφθῇ ποτὲ ὅτι ἠδύνατο τῷ ὄντι αὐτὸς νὰ γείνῃ ὁ ζητούμενος σύγγαμβρός του.

Ὅλα ταῦτα τὰ ἐσκέπτετο ὁμοῦ καὶ συγκεχυμένα, βλέπων ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Κον Πλατέαν καὶ μὴ εὑρίσκων τί ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸ ἀπροσδόκητον ἐρώτημά του. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐξηκολούθησε σοβαρῶς:

— Ἄκουσε νὰ σοῦ εἰπῶ. Σοῦ χρεωστῶ τὴν ζωήν, ἡ ὕπαρξίς μου σοῦ ἀνήκει. Ἀλλ' ἐὰν ὡς δεῖγμα εὐγνωμοσύνης μοῦ ζητήσῃς νὰ νυμφευθῶ, προτιμῶ νὰ μὲ ὁδηγήσῃς εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκεῖ ὅπου μ' ἔσωσες νὰ πνιγῶ ἐμπρός σου πρὸς ἐξόφλησιν καὶ ἀπόσβεσιν τοῦ πρὸς σὲ χρέους μου.

Διατί καὶ πόθεν ἡ δριμεῖα αὕτη δήλωσις; Ἐμαρτύρει βεβαίως δυσαρέσκειαν, ἀλλὰ προήρχετο ἡ δυσαρέσκεια ἐκ τῶν πολλῶν ὅσα ὁ φίλος του εἶπε περὶ τῆς μεγάλης ἀδελφῆς, ἢ μᾶλλον ἐκ τῆς παντελοῦς πρότερον σιωπῆς καὶ ἐκ τῆς σημερινῆς του φειδωλίας εἰς τὸ νὰ ὁμιλῇ περὶ τῆς μικρᾶς; Τοῦτο ἴσως οὐδαμῶς ἐγνώριζε καὶ ὁ ἴδιος, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἦτο δυσηρεστημένος, τὴν δὲ δυσαρέσκειαν ἐμαρτύρουν καὶ οἱ λόγοι καὶ ὁ τρόπος μεθ' οὗ τοὺς ἔλεγε.

Τὸ ὕφος του ἐπείραξε τὸν Κον Λιακον.

— Κύριε Πλατέα, εἶπε ξηρὰ ξηρά. Σοῦ εἶπα πολλάκις, ἐπαναλαμβάνω δέ,—καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω διὰ τελευταίαν, ἐλπίζω, φοράν,—ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἔχω οὔτε θέλω νὰ ἔχω ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης σου. Ὅσον δὲ περὶ γάμου, ἔσο βέβαιος ὅτι ποτὲ δὲν ἐσκέφθην νὰ σὲ παρουσιάσω ὡς γαμβρόν, οὔτε νὰ σοῦ προμηθεύσω νύμφην, οὔτε ὑπέκρυπτε τοιοῦτον σκοπὸν ἡ ἐξομολόγησις τῶν ἰδικῶν μου ὑποθέσεων, μὲ τὰς ὁποίας λυποῦμαι ὅτι τόσην ὥραν σὲ ἐπονοκεφάλησα.

Οἱ δύο φίλοι ἐπανέλαβον τὸν διακοπέντα δρόμον, ἀλλ' ἐν σιωπῇ καὶ οἱ δύο. Ἐπεριπάτουν πλησίον ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, μὴ βλέποντες ἀμφότεροι τὴν ὥραν νὰ χωρισθῶσιν εὐσχήμως. Εὐτυχῶς ἐπλησίαζον εἰς τὴν γωνίαν ὅπου ἔπρεπε ν' ἀποχαιρετισθῶσι, διευθυνόμενοι ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐκεῖ ὁ Κος Πλατέας ἐπανέλαβε τὴν πρόσκλησίν του.

— Δὲν θὰ ἔλθῃς νὰ δοκιμάσῃς τὸ μοσχάτον μου;

— Εὐχαριστῶ. Εἶναι ἀργά, ἔχω δὲ καὶ κάπου νὰ ὑπάγω.

— Εἰς τῆς ἐξαδέλφης σου;

— Ἴσως.

Καὶ ἐπροσπάθησεν ὁ Λιάκος νὰ μειδιάσῃ.

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν ἐθύμωσες, ὑπέλαβε συνδιαλλακτικῶς ὁ Κος Πλατέας.

— Διατί νὰ θυμώσω;

— Ἦσαν περιττὰ ἴσως ὅσα σοῦ εἶπα, ἀφοῦ

Digitized by Google

μάλιστα δὲν ἐπεβουλεύθης ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν μου, (καὶ ἐκάγχασεν ὁ ἀγαθὸς καθηγητής,) ἀλλὰ καλλίτερα νὰ εἶναι καθαρὰ τὰ πράγματα.

— Βέβαια, βέβαια!

Καὶ θλίψας τὴν παχεῖαν χεῖρα, τὴν ὁποίαν ὁ Κος Πλατέας ἔτεινε φιλικῶς, ἐξηκολούθησεν ὁ Κος Λιάκος τὸν δρόμον του ταχύνας τὸ βῆμα, ἐνῷ ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν ἐπορεύετο βραδέως πρὸς τὴν οἰκίαν του.

[Ἕπεται συνέχεια]

Δ. Βικελας

ΤΟ ΔΙΚΤΑΙΟΝ ΑΝΤΡΟΝ

Ἄνωθι τοῦ χωρίου Ψυχροῦ, κειμένου ἐν τῷ ὀροπεδίῳ τοῦ Λασιθίου, ὑπάρχει σπήλαιον, ἐν ᾧ οἱ ποιμένες ἐκ παλαιοῦ μανδρίζουσι τὰ ποίμνιά των ἐν καιρῷ χειμῶνος, οὐδὲν ὅμως εἶχε διεγείρει μέχρι πρό τινων ἐτῶν τὴν προσοχὴν αὐτῶν. Πρὸ 4–5 ἐτῶν κυνηγὸς καταφυγὼν ἐκεῖ ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ σπηλαίου, προσέκρουσε διὰ τῆς ἀκτηρίδος τοῦ ὅπλου του εἴς μετάλλινόν τι ἀντικείμενον, ὅπερ ἀναλαβὼν καὶ παρατηρήσας ἀκριβέστερον εἶδεν ὅτι ἦτο χαλκοῦν ἀγαλμάτιον, παριστάνον βοῦν. Τὴν ἐπαύριον διαδοθέντος τοῦ γεγονότος εἰς τὸ χωρίον πολλοὶ χωρικοὶ ἀνῆλθον εἰς τὸ σπήλαιον, ἔνθα ἀνασκάψαντες ἀνεῦρον εἰς μικρὸν βάθος πολλὰ τοιαῦτα ἀγαλμάτια χάλκινα καὶ πήλινα, δύο ἢ τρεῖς χαλκίνους πελέκεις, βέλη τινά, ξίφη μικρὰ καὶ λαβὰς τούτων, καὶ αἰχμὰς δοράτων, πάντα ταῦτα χάλκινα. Πρὸς τούτοις δὲ πήλινα ἀγγεῖα, ἅτινα οἱ χωρικοὶ ἐκάλεσαν *σκουτέλια* διὰ τὴν ὁμοιότητα αὐτῶν πρὸς τὰ σήμερον οὕτως ὀνομαζόμενα.

Παρακινηθέντες ἐκ τοῦ πλούτου τῶν ἐν τῷ Ἰδαίῳ Ἄντρῳ ἀναθημάτων, καὶ γινώσκοντες ὅτι πολλοὶ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀναφέρουσι τὸ Δικταῖον Ἄντρον, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ Ζεύς, ἀπεφασίσαμεν μετὰ τοῦ κ. F. Halbherr νὰ ἐπισκεφθῶμεν καὶ ἐρευνήσωμεν ἀκριβέστερον τὸ σπήλαιον τοῦτο, μήπως εἶναι τὸ περιλάλητον ἐκεῖνο ἐν τῇ ἀρχαιότητι Δικταῖον Ἄντρον.

Ἀνεχωρήσαμεν ἐξ Ἡρακλείου τῇ 28 Ἰουλίου τὸ πρωΐ, περὶ μεσημβρίαν δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον Ξυδᾶ τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος, ἔνθα διεμείναμεν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐπισκεφθέντες τὰ ἐρείπια τῆς *Λύκτου*, ὅπου ἀνεύρομεν καὶ τεμάχιον ἀρχαϊκῆς ἐπιγραφῆς. Ταύτην θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ὁ κύριος Halbherr.

Ἐκ τῆς Λύκτου ἀνεχωρήσαμεν τὸ πρωΐ, μετὰ κοπιωδεστάτην δὲ διὰ τῶν ὀρέων δίωρον πορείαν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ὀροπέδιον τοῦ Λασιθίου. Μετὰ τοσοῦτον ἐπίπονον διὰ τῶν ὀρέων πορείαν αἰσθάνεταί τις εὐφρόσυνον ἔκπληξιν, ἅμα, κατερχόμενος τὴν ὀφρὺν τοῦ ὀροπεδίου, ἴδῃ πρὸ αὐτοῦ ἐκτεινομένην μακρὰν καὶ εὐρεῖαν λειοτάτην πεδιάδα, περιεστεμμένην ὑπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων, εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὁποίων βλέπει πέριξ τὰ χωρία τοῦ Λασιθίου ἐν μέσῳ χλοερῶν δένδρων.

Τὸ ὄνομα *Λασίθι* δὲν εἶνε βεβαίως παλαιόν. Πόθεν παρήχθη ἡ λέξις εἶνε νομίζομεν ἀκόμη ἀμφίβολος. Ὁ κ. Γιανναράκης ὑποθέτει ὅτι ἐγένετο κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ La Sitia. Ἐν καιρῷ τῆς Ἑνετοκρατίας ὑπῆρχεν ἴδιος νομὸς ἐν Κρήτῃ La Sitia, ἐν τῷ νομῷ δὲ τούτῳ κεῖνται καὶ τὰ ὄρη ταῦτα, ὀνομασθέντα οὕτω ἐκ τοῦ ὅλου νομοῦ καὶ διατηρήσαντα τὸ ὄνομα.

Τὸ χωρίον *Ψυχρὸν* κατοικεῖται ὑπὸ 70 περίπου χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Ἐν ὅλῳ δὲ τῷ ὀροπεδίῳ ὑπάρχουσι 15 χωρία κατοικούμενα ὑπὸ 6,000 περίπου ψυχῶν. Ἐν τῷ χωρίῳ Ψυχρῷ διακρίνεται στερεῶς ᾠκοδομημένη δημοτικὴ σχολὴ κτισθεῖσα καὶ συντηρουμένη δαπάναις τοῦ ἐκ τοῦ χωρίου τούτου καταγομένου Α. Παπαδάκη, τοῦ μεγάλου τοῦ Πανεπιστημίου εὐεργέτου.

Ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ἀναβαίνοντες τὴν πλευρὰν τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους ἐφθάσαμεν μετὰ 20 λεπτὰ τῆς ὥρας εἰς τὸ ἐν λόγῳ σπήλαιον.

Ἔξωθεν τῆς εἰσόδου αὐτοῦ ὑπάρχει εἶδος ἐπιπέδου αὐλῆς ἐχούσης μῆκος μὲν 30 μέτρων περίπου, πλάτος δὲ 5—6. Ἀπὸ τῆς αὐλῆς ταύτης ἐκτείνεται ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θεατοῦ τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Λασιθίου μετὰ τῶν πέριξ χωρίων.

Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου εὐρεῖα καὶ ὑψηλὴ εἶνε πρὸς ἀνατολάς. Τὸ δὲ σπήλαιον πρὸς εὐχερεστέραν περιγραφὴν διαιροῦμεν εἰς ἐξωτερικόν, καὶ εἰς βαθύτερον ἢ βάραθρον.

Τὸ ἐξωτερικὸν σπήλαιον ἔχει μῆκος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον 25 μέτρα, πλάτος δὲ 15 καὶ ὕψος 5 μέτρα. Τὸ ἔδαφος τοῦ σπηλαίου φαίνεται ὅτι τὸ πάλαι δὲν θὰ ἦτο πολὺ ἀνώμαλον. Τὴν σήμερον ὅμως ὁ ἐπισκεπτόμενος αὐτὸ ἀναγκάζεται νὰ διέρχηται διὰ πολλῶν καὶ μεγάλων βράχων, οἵτινες ἔχουσι καταπέσῃ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς.

Πρὸ τῆς εἰσόδου ἄνωθεν τῆς αὐλῆς διακρίνεται βράχος τετράγωνον σχῆμα λαβὼν δι' ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Ἑκάστη πλευρὰ τοῦ βράχου τούτου ἔχει μῆκος 2,50 μέτρα περίπου, ὕψος δὲ ἐν μέχρις ἑνὸς καὶ ἡμίσεος. Ἡ ἀνωτέρα αὐτοῦ ἐπιφάνεια εἶνε τώρα ἐντελῶς ἀνώμαλος καὶ ἀκανόνιστος. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι ἠλλοίωσε ταύτην ὁ χρόνος οὖσαν τὸ παλαιὸν ὁμαλήν. Ὁ βράχος οὗτος θὰ ἐχρησίμευε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὡς βωμός. Δὲν εἶνε μὲν τοῦτο τόσῳ καταφανές, οὐδὲ ἔχει ὁ βράχος τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ πρὸ τοῦ Ἰδαίου Ἄντρου βωμοῦ, ἀλλὰ οὔτε τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐν συνόλῳ, οὔτε τὰ ἐν αὐτῷ εὑρεθέντα παρουσιάζουσι τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἰδαίου Ἄντρου.

Digitized by Google

Πρὸς τὴν νότιον πλευρὰν τοῦ σπηλαίου ἵσταται μέγας σταλακτίτης ἐν εἴδει στήλης μὲ εὐρεῖαν ᾠοειδῆ βάσιν. Ἡ στήλη αὕτη ἀποτελεῖ οἱονεὶ τὸ ὅριον μεταξὺ τοῦ περιγραφέντος σπηλαίου καὶ τοῦ ὑπὸ τὴν στήλην χαίνοντος βαράθρου.

Ἡ εἴσοδος τοῦ βαράθρου εἶνε εὐρεῖα. Ὑπὲρ ταύτην δὲ φαίνεται πυκνότατος κισσὸς καλύπτων τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς ὀφρύος αὐτῆς. Ἡ κλίσις τοῦ βαράθρου ἐκ τῆς εἰσόδου πρὸς τὸν μυχὸν δὲν εἶνε πολὺ ἀπότομος, διὸ εὐχερῶς σχεδὸν δυνάμεθα νὰ κατέλθωμεν ἄνευ τῆς βοηθείας σχοινίων ἢ κλιμάκων. Ἐν ὥρᾳ δὲ μεσημβρίας φωτίζεται ἱκανῶς ἀπὸ τῆς εὐρείας εἰσόδου του, ὥστε ἡ κάθοδος δυνατὸν νὰ γείνῃ καὶ ἄνευ τεχνητοῦ φωτός.

Κατελθόντες εἰς 5 $^1/_2$ μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἀπαντῶμεν σταλακτίτας ὑψουμένους ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ σπηλαίου εἰς ἱκανὸν ὕψος, καὶ ἀποτελοῦντας οἱονεὶ διάφραγμα χωρίζον τὸ βάραθρον εἰς δύο ἄνισα μέρη, τὸ μικρότερον πρὸς τὸ στόμιον, καὶ τὸ μεγαλίτερον πρὸς τὸ βάθος. Εἰς 33 δὲ μέτρων ἀπὸ τοῦ στομίου ἀπόστασιν εἶνε τὸ πλατύτατον μέρος τοῦ βαράθρου, 20 μέτρων περίπου. Ὀλίγῳ κατωτέρω τοῦ μέρους τούτου εἶναι τὸ ὑψηλότατον μέρος τοῦ σπηλαίου. Ἐνταῦθα ἡ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς πρὸς τὸ ἔδαφος ἀπόστασις εἶναι 12 μέτρων. Ἐνταῦθα που στῆλαι σταλακτιτῶν καὶ μεγάλοι σταλακτῖται κρεμάμενοι ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἀποτελοῦσι δεύτερον χώρισμα. Καταβαίνοντες βαθύτερον αἰσθανόμεθα συχνοτέρας πιπτούσας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας σταγόνας ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς ἀτμοσφαῖραν ὑγροτέραν καὶ δροσερωτέραν. Εἰς πλάγιόν τινα μυχὸν ἀριστερὰ τῷ καταβαίνοντι εὑρίσκεται ἐντὸς μικροῦ λάκκου ψυχρότατον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ. Τέλος δὲ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ βαράθρου οἱ σταλακτῖται ἔχουσι διαιρέσῃ τὸν μυχὸν αὐτοῦ εἰς τρεῖς μικροὺς μὲν ἀλλ' ὑψηλοὺς θαλάμους, ἀφήσαντες μόνον μεταξὺ αὐτῶν στενὰς θύρας, καὶ μικρὰς ὀπὰς ἐν εἴδει παραθύρων. Ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τῶν θαλάμων τούτων κρέμανται οἱ ὡραιότατοι σταλακτῖται ἔχοντες μῆκος 2—3 μέτρων. Τὸ ὅλον μῆκος τοῦ βαράθρου ἀπὸ τοῦ στομίου μέχρι τοῦ πυθμένος αὐτοῦ εἶνε 85 περίπου μέτρων.

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀναθημάτων εὑρέθησαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ σπηλαίῳ, πρὸς τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος, πλησίον τοῦ σταλακτίτου, ὅστις ἵσταται ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ βαράθρου. Ἐκεῖ πλησίον σώζεται καὶ τοῖχός τις ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, ὅστις θὰ ἐκτίσθη ἵνα ὑποβαστάσῃ βράχον ἐπαπειλοῦντα πτῶσιν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τοῦ σπηλαίου. Νῦν ὅμως ὁ βράχος ἔχει καταπέσῃ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

Ἀνασκάψαντες δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ διὰ πολλῶν ἐργατῶν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ σπηλαίου καὶ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ εὕρομεν εἰς μικρὸν βάθος 0,30—0,80 μέτρου πλῆθος θραυσμάτων εὐτελῶν πηλίνων ἀγγείων, ἐξηγάγομεν δὲ καί τινα ἀκέραια τοιαῦτα. Πλὴν τούτων εὕρομεν ἡμίκαυστα κέρατα βοῶν καὶ τράγων, οἵτινες θὰ εἶχον θυσιασθῇ εἰς τὴν ἐνταῦθα λατρευομένην θεότητα. Σὺν τούτοις δὲ ἀπηντήσαμεν καὶ κέρας ἐλάφου. Σημεῖον τοῦτο ὅτι ἔζη ποτὲ ἐν Κρήτῃ ἡ ἔλαφος. Ἐξ ἄλλης ὕλης ἀντικείμενα δὲν ἀνεύρομεν πλὴν δύω χαλκίνων βελῶν, μιᾶς καρφίδος καὶ ἑνὸς μικροῦ μαχαιρίου χαλκίνου καὶ τούτου.

Τὰ ἑξῆς δὲ ἀντικείμενα εὑρεθέντα ἄλλοτε ἐν τῷ σπηλαίῳ ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἠγοράσαμεν διὰ τὸ μουσεῖον τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου.

α') 3 πήλινα εἰδώλια βοῶν 0,5—0,10 μέτρου τὸ μῆκος.

β') 6 χάλκινα εἰδώλια βοῶν μικρότερα τῶν πηλίνων.

γ') Μίαν κεφαλὴν βοὸς μεγαλητέραν πηλίνην.

δ') Πήλινον εἰδώλιον τράγου.

ε') Χαλκοῦν ἀγαλμάτιον παριστᾶνον παλαιστὴν περιεζωσμένον μὲ στενὴν ζώνην. Ἀρχαϊκώτατον.

ϛ') Δύο μικρὰ χάλκινα ἀπεικάσματα ἀσπίδων.

ζ') Δύω λαβὰς χαλκᾶς μικρῶν ξιφῶν.

η') Τρία εἰδώλια πήλινα ὅμοια πρὸς ἐκεῖνα, ἅπερ ἀνεῦρεν ὁ Schliemann ἐν Τύρινθι.

θ') Αἰχμὴν δόρατος ἀναθηματικήν.

ι') Ὀλίγα χάλκινα βέλη.

ια') Σφῦραν χαλκῆν.

ιβ') Τρεῖς ἀναθηματικοὺς πελέκεις.

ιγ') Δύω πηλίνας μυροδόχους.

ιδ') Χαλκῆν πόρπην.

Πλὴν τούτων δὲ καὶ πολλὰ πήλινα ἀγγεῖα εὐτελῆ ὡς προείπομεν ἄνευ χρώματος ἢ βερενικίου.

Πολλῷ πλείονα ὅμως τούτων καὶ τὰ ἀξιολογώτερα εἶχον πρὸ πολλοῦ πωλήσῃ οἱ χωρικοὶ εἰς ἄλλους.

Ἐξ ὅσων εἴδομεν ἐπείσθημεν ὅτι τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐχρησίμευε βεβαίως ὡς προσκύνημα εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτάτην, ἂν ὅμως εἶναι πράγματι τὸ περίφημον Δικταῖον Ἄντρον ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ Ζεὺς θὰ ἀποδείξωσιν ἴσως μετ' οὐ πολὺ ἀκριβέστεραι ἔρευναι.

Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 16 Αὐγούστου, 1886.

ΙΩΣΗΦ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ.

Ὁ Ἔρασμος τόσον ἐτίμα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Σωκράτους, ὥστε λέγεται ὅτι μελετῶν τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ κατελήφθη ὑπὸ ἐπιθυμίας νὰ κατατάξῃ αὐτὸν ἐν τοῖς καὶ ἁγίοις ὅτι ἀνεφώνησε: Sancte Soctates, ora pro nobis. (Ἅγιε Σώκρατες, δέου ὑπὲρ ἡμῶν.)

Digitized by Google

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ
ΤΩΝ ΦΥΤΟΦΑΓΩΝ

Ὡς γνωστόν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων παντοειδῶν αἱρέσεων ἐν Εὐρώπῃ, ὑπάρχει καὶ αἵρεσις ἀφορῶσα εἰς τὴν στομαχικὴν δίαιταν. Ἡ αἵρεσις αὕτη ἀποκρούει τὴν χρῆσιν τῶν ζωϊκῶν οὐσιῶν πρὸς διατροφὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρεσβεύει ὅτι μόνον αἱ φυτικαὶ οὐσίαι δύνανται καὶ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ὑγιᾶ καὶ ἀκμαῖον. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως ταύτης κηρύττουσι διὰ τῶν περιοδικῶν αὐτῶν φύλλων—διότι ἐκδίδουσι καὶ ἴδια τοιαῦτα—ὅτι εἶνε πρόληψις διὰ τοῦ χρόνου ῥιζωθεῖσα ἡ ἰδέα περὶ ἀπολύτου ἀνάγκης τῆς κρεωφαγίας πρὸς εὐρωστίαν τῶν ὑγιῶν ἢ πρὸς ἀνάρρωσιν τῶν ἀσθενῶν ἀνθρώπων. Οἱ δὲ περιερχόμενοι τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην φυτοφάγοι ἀπόστολοι συλλόγων δημηγοροῦσιν ὑποστηρίζοντες ἐν πεποιθήσει ὅτι δὲν ἀξίζει τόσον ἓν αἱμοσταγὲς πιφτέκιον, ὅσον ἓν δροσερὸν λάχανον πρὸς ὑγιεινὴν πλήρωσιν τοῦ στομάχου. Ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης, ὅπως εἰς τόσα ἄλλα, προσκαλεῖται ἀρωγὸς καὶ ὑπὸ τῶν φυτοφάγων, ὁ Πυθαγόρας ἰδίως φέρεται ὑποστηρικτὴς τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, καὶ συχνότατα τὸ ὄνομα αὐτοῦ προβάλλουσι συζητοῦντες οἱ αἱρετικοί.

Ὁμολογῶ δὲ ὅτι εἶνε ἐξαίρετοι περὶ τὰς συζητήσεις, προκειμένου νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ δόγματά των. Ἔχουσιν ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ἀκαταμάχητα, καὶ ἀποστομοῦσι πολλάκις ἡμᾶς τοὺς κρεωφάγους. Ἀγνοῶ ἂν καὶ τὴν σοφιστικὴν ταύτην δεινότητα ὀφείλουσιν εἰς τὴν φυτοφαγίαν—ἀφοῦ ἡ δίαιτα τοῦ στομάχου τόσον ἐπιδρᾷ κ' ἐπὶ τοῦ πνεύματος—ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ θὰ ἠδύναντο πρὸ πάντων νὰ κατηχήσωσι τοὺς κοινοβουλευτικοὺς ἡμῶν ἄνδρας.

Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι, ἁπλῶς ἐκ τῆς ἀφετηρίας ταύτης ὁρμηθέντες οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως: ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ζῶον φυτοφάγον, ὅτι διαφθαρεὶς συνήθισε κατὰ μικρὸν εἰς τὴν κρεωφαγίαν ἐπὶ ἰδίᾳ βλάβῃ, ὅτι δὲ ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως τεταγμένην αὐτῷ δίαιταν, ἠθέλησαν νὰ εὐρύνωσι τὰ δόγματα αὐτῶν καὶ νὰ τὰ περιβάλωσι διά τινος ἐπισημότητος. Οὕτω τὸ ζήτημα τὸ πεζὸν καὶ ταπεινόν, τὸ ζήτημα τῆς διαίτης, ἀνήγαγον εἰς ζήτημα ψυχικῆς ἀγαθότητος καὶ εὐσπλαγχνίας. Δὲν ἠρκέσθησαν νὰ ἐξετάσωσι κατὰ πόσον τὸ κρέας τῶν ζώων εἶνε πρόσφορον εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν, ἀλλὰ κατὰ πόσον δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος ν' ἀφαιρῇ τὴν ζωὴν τῶν ἐμψύχων πλασμάτων ὅπως χρησιμοποιῇ ταῦτα δι' ἑαυτόν. Καὶ ὄχι μόνον ἵνα τὰ χρησιμοποιῇ πρὸς διατροφήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἀνάγκην. Τὸ συμπέρασμά των δὲ εἶνε ὅτι δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ὄρνιθας ἵνα τίκτωσιν ὠά—μόνον τὰ ὠὰ ἀνέχονται ἐκ τῶν ζωϊκῶν οὐσιῶν καὶ ταῦτα οἱ ὄχι τόσῳ φανατικοί—δυνάμεθα νὰ τρέφωμεν ποίμνια, ἵνα παρέχωσιν ἡμῖν γάλα καὶ βούτυρον καὶ μαλλίον δι' ἐνδύματα, ἀλλὰ πρέπει νὰ γηροκομῶμεν καὶ τὰς ὄρνιθας καὶ τὰς ἀγελάδας καὶ τὰ πρόβατα, οὐχὶ δὲ νὰ θανατώνωμεν ταῦτα ἵνα τραφῶμεν διὰ τῶν σαρκῶν των, ἵνα ὑποδεθῶμεν διὰ τοῦ δέρματος αὐτῶν.

Ἤκουσα ὅτι, ἐνῷ ἐντὸς εὐρυτάτης αἰθούσης συλλόγου ἐκήρυττεν ἔξοχος ῥήτωρ τὰ φυτοφαγικὰ δόγματα, εἷς πιστότερος αὐτοῦ τηρητὴς ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου εἶπεν:

— Ὑμεῖς παραβαίνετε ὅ,τι διδάσκετε! καὶ ἔδειξεν ὡς σῶμα τοῦ ἐγκλήματος τὰ δερμάτινα χειρόκτια καὶ τὰ δερμάτινα ὑποδήματα τοῦ ῥήτορος.

Ἀληθῶς οἱ ἀκριβεῖς τηρηταὶ τῶν ὑψηλῶν θεωριῶν τῆς αἱρέσεως οὐδὲ χειρόκτια δερμάτινα φέρουσι, τοὺς δὲ πόδας περιβάλλουσι δι' ὑποδημάτων ἐξ ἐριούχου, ὧν τὰ πέλματα κατασκευάζονται ἐκ φλοιοῦ δένδρου καὶ φελοῦ.

Κατὰ τὴν ἐν Λιψίᾳ διατριβήν μου εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ γνωρισθῶ καὶ μεθ' ἑνὸς συμπολίτου ἡμῶν φυτοφάγου. Ἦτο νέος χημικός, περατώσας τὰς σπουδάς του ἐν Ἑλβετίᾳ· κατηχηθεὶς ἐν τῇ αἱρέσει ἀπεῖχε πρὸ πενταετίας τῆς κρεωφαγίας. Ἦτο μελαγχρινὸς τόσον, ὥστε προσείλκυε τὰ συμπαθητικὰ βλέμματα τῶν ξανθῶν γερμανίδων, καὶ χαρίεις καὶ ἀγαθὸς καὶ ὁ τακτικώτατος ἄνθρωπος, ὃν ἐγνώρισά ποτε. Ὡς πρὸς τὴν εὐρωστίαν δὲ ὑπερεῖχε πάντων τῶν ἐν Λιψίᾳ Ἑλλήνων σπουδαστῶν. Ἐγευματίζομεν πάντοτε μαζὶ ἐν τῷ ἀπεράντῳ Ἑστιατορίῳ *Πανοράματι*, ὅπου ἐκίνει τὴν ἔκπληξιν τῶν ὑπηρετῶν ἀπέχων πάσης ζωϊκῆς τροφῆς καὶ ζητῶν αἴφνης γεώμηλα πεφρυγμένα ἄνευ ὀπτοῦ κρέατος ἢ χορταρικὰ μόνον, καὶ ἔπειτα ὀλίγον τυρὸν ἢ γλύκισμα. Πολλάκις, ἵνα ἀποφύγῃ τοὺς μορφασμοὺς ἢ τὰς ἐρωτήσεις τῶν μᾶλλον προπετῶν, ἔλεγεν εἰς ἐμὲ ἢ εἰς ἄλλον τινὰ τῶν ἁμαρτωλῶν κρεωφάγων νὰ ζητήσωμεν φυτικὰ προσφάγια μετὰ τοῦ κρέατος, τὰ ὁποῖα κατηνάλισκεν αὐτός.

Ἐννοεῖται ὅτι ὑφίστατο τὰ σκώμματα ὅλων ἡμῶν, τὸ δὲ κοινότατον ἦτο νὰ τὸν ἐρωτῶμεν: ἂν ἐβόσκησεν. Ἀλλ' ἠμύνετο θαρραλέως καὶ μετ' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων. Ἤντλει δὲ τοιαῦτα καὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς χώρας φέρων παράδειγμα τοὺς πενεστάτους ἀγρότας ἡμῶν, οἵτινες τρέφονται καθ' ὅλον τὸ ἔτος διὰ φυτικῶν οὐσιῶν, ἀναμένοντες πανήγυρίν τινα ἢ ἑορτάσιμον ἡμέραν ὅπως ἀπογευθῶσι τεμαχίου γραίας αἰγός. Καὶ ὅμως τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ἔλεγεν, ὅτι εἶνε ἀκμαιότατοι; Ἡ Ἑλλάς, προσέθετεν, εἶνε ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀποσταλῶσι κατηχηταὶ τῆς φυτοφαγίας· ἐκεῖ ὁ πολὺς λαὸς εἶνε φυ-

Digitized by Google

τοφάγος. Ἐλησμόνει ὅμως ὁ ἀγαθὸς καταναλωτὴς τῶν ὀσπρίων νὰ εἴπῃ πόσον οἱ κατηχηταὶ αὐτοὶ θὰ ἦσαν χρήσιμοι ἐν τῇ πατρίδι μας, ἵνα διδάξωσιν τὴν πρὸς τὰ ζῶα εὐσπλαγχνίαν· ἵνα διδάξωσιν ἡμᾶς ὄχι ὅτι δὲν δικαιούμεθα ν' ἀφαιρῶμεν τὴν ζωὴν αὐτῶν πρὸς ἴδιον κέρδος, ἀλλ' ὅτι δὲν πρέπει τοὐλάχιστον ζῶντα νὰ τὰ τυραννῶμεν πρὸς ἰδίαν θηριώδη τέρψιν.

Εἶπον ὅτι ὁ ἕλλην φυτοφάγος ἦτο ῥωμαλεώτατος. Διηγεῖτο ὅτι ἀπὸ πενταετίας δὲν εἶχεν ἀσθενήσῃ, ἐνῷ πρότερον ἦτο ἰσχνὸς καὶ φιλάσθενος, καὶ ὅτι ἅπαξ ἀδιαθετήσας ἐπί τινας ἡμέρας ἀνέρρωσε τάχιστα, χωρὶς νὰ ἐγγίσῃ κρέας μεθ' ὅλας τὰς ἐπιμόνους παρακελεύσεις τοῦ ἰατροῦ. Ἄλλως τῷ εἶνε πλέον ἀδύνατον νὰ γευθῇ κρέατος, διότι καὶ μόνη ἡ ὀσμὴ αὐτοῦ τῷ φέρει ἀηδίαν καὶ ἔμετον. Ὅταν δὲ ἡμεῖς ἐγελῶμεν καταπολεμοῦντες σφοδρῶς τὰ ἐπιχειρήματά του, ὀργιζόμενος προέτεινεν ἂν θέλωμεν νὰ τὰ ὑποστηρίξῃ διὰ τῶν χειρῶν, ἀφοῦ φρονοῦμεν ὅτι ἡ φυτοφαγία καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀσθενικὸν καὶ ἄναιμον. Ἡ μόνη φιλοδοξία αὐτοῦ εἶνε, νυμφευόμενος γυναῖκα τῆς αἱρέσεως, ν' ἀποκτήσῃ τέκνα, ἅτινα ν' ἀναθρέψῃ διὰ τῆς φυτοφαγίας καὶ περιοδεύων τὴν Ἀνατολὴν μίαν ἡμέραν νὰ ἐπιδείξῃ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκογενείᾳ· τῆς φυτοφαγικῆς διαίτης τἀποτελέσματα.

Μία τῶν προσφιλεστάτων ἐν Λιψίᾳ τέρψεων ἡμῶν κατὰ τὰς καλὰς ἡμέρας τοῦ φθινοπώρου ἦτο ἡ ἐν τῷ ποταμῷ Ἔλστερ κωπηλασία. Ἐναυλοῦμεν ἀντὶ ἐλαχίστης τιμῆς ἀκάτιον μετὰ δύο ζευγῶν κωπῶν καὶ ἐναλλὰξ κωπηλατοῦντες μετεβαίνομεν εἰς τὸ χωρίον Κόννεβιτς ἀπέχον περὶ τὴν μίαν ὥραν καὶ ἓν τέταρτον. Ὁ διὰ τοῦ ποταμοῦ πλοῦς εἶνε ἀληθὴς ἀπόλαυσις, διότι ὁ Ἔλστερ διελίσσεται ὡς ἀργυροῦς ὄφις μέσῳ πυκνοῦ δάσους. Ἐκτὸς δὲ τῆς φυσικῆς καλλονῆς ἡ λεμβοδρομία αὐτὴ παρέχει καὶ πλεῖστα ἀπρόοπτα ἐπεισόδια, καὶ χαριεστάτας συναντήσεις ἐν μέσῳ ὕδατι, καὶ συναγωνισμοὺς πρὸς ἁβρὰς κωπηλάτιδας, ἀληθινὰς Λορελάϋ τῶν γερμανικῶν μύθων. Εἰς δὲ τὸ τέρμα τοῦ ταξειδίου, ἐν τῷ μικρῷ χωρίῳ Κόννεβιτς, εὑρίσκει τις ὑπὸ θερμὴν στέγην καφενείου ἐξαίρετον ζῦθον καὶ ζεύγη γαλανῶν ὀφθαλμῶν αἰδημόνως προσηλωμένα ἐπὶ τῆς βελόνης τοῦ κεντήματος, διότι αἱ γερμανίδες δέσποιναι καὶ δεσποινίδες συνηθέστατα διέρχονται τὸ ἀπόγευμά των ἐν καφενείῳ ἐργαζόμεναι καὶ ζυθοποτοῦσαι.

Ὁ φυτοφάγος φίλος ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῶν ποταμίων τούτων ἐκδρομῶν, ἃς ἔλεγεν ἀληθῶς συντελεστικὰς εἰς τὴν εὐρωστίαν τοῦ σώματος. Ἦτο δ' ἔξοχος κωπηλάτης, διατελέσας μέλος πολλῶν λεμβοδρομικῶν συλλόγων ἐν Ἑλβετίᾳ· αὐτὸς δ' ἐδίδασκε κ' ἐτελειοποίει ἡμᾶς εἰς τὴν κωπηλασίαν. Καὶ ἐγνώριζεν οὐχὶ ἁπλῶς νὰ κωπηλατῇ ἀλλὰ καὶ θεωρητικῶς νὰ διδάσκῃ περὶ τῆς στάσεως τῆς προσφορωτέρας καὶ τῆς λειτουργίας τῶν μυώνων, προσέτι δὲ καὶ ἐθνολογικῶς ἐξετάζων τὸ θέμα ἐπεδείκνυε πῶς κωπηλατοῦσιν οἱ Νορβηγοί, οἱ Τοῦρκοι καὶ ἰδίως οἱ Οὔγγροι, οἱ μὴ ὑπεγείροντες τὴν κώπην ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος ἀλλὰ διαξιφίζοντες ἐλαφρῶς τὸ ὕδωρ πρὸς τὰ ἔμπρός. Ὅταν δ' ἐπρόκειτο νὰ προσπεράσωμεν ἄλλην τινὰ λέμβον ἢ νὰ ἔλθωμεν εἰς ἅμιλλαν προκαλούμενοι, ἀνελάμβανε μόνος τὰς κώπας ὑψῶν τὸ ζήτημα εἰς τὴν περιωπὴν ἐθνικῆς φιλοτιμίας καί, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἡ ἑλληνικὴ ἀξιοπρέπεια ἐξήρχετο ἀλώβητος τοῦ ἀγῶνος. Μετὰ τοιαύτην τινὰ λεμβοδρομίαν ἐπιτυχῆ ὁ καλός μας κυβερνήτης ἐνθουσιῶν ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ μᾶς παράσχῃ τὸ πρόγευμα εἰς ἓν ξενοδοχεῖον, τὸ ὁποῖον νεωστὶ ἀνεκάλυψεν ἐν Λιψίᾳ. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις μας ἠρνεῖτο ν' ἀπαντήσῃ. Ἔλεγε δὲ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μᾶς ἐκπλήξῃ καὶ δὲν μαρτυρεῖ τίποτε ἐκ τῶν προτέρων. Ὡρίσαμεν τόπον συναντήσεως διὰ τὴν ἐπομένην τὸ Γαλλικὸν Καφενεῖον καὶ δὲν ἔλειψε κανείς.

Ὁ φυτοφάγος μᾶς ὡδήγησε τότε εἰς πεπαλαιωμένον οἴκημα, ὁμοιάζον μᾶλλον πρὸς ἐργοστάσιον· μόνον δὲ ὅταν ἐφθάσαμεν πρὸ τῆς θύρας ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἐνοήσαμεν τί ἦτο: ἦτο Ἑστιατόριον Φυτοφάγων. Εἰσήλθομεν μετὰ πολλῆς περιεργίας ἐρευνῶντες τὴν διασκευὴν αὐτοῦ. Τὸ εὕρομεν λιτότατον, πενιχρότατον. Οἱ φυτοφάγοι εἶνε καὶ ἐχθροὶ τῆς πολυτελείας· θεωροῦσι δὲ περιττὰ καὶ πολυτελῆ καὶ αὐτὰ τὰ τραπεζομάντιλα καὶ τὰ χειρόμακτρα. Ἡ μικρὰ ἐπιμήκης αἴθουσα περιεῖχεν ἐπίμηκες τραπέζιον ξύλινον, δωδεκάδα ἑδωλίων ἁπλουστάτων περὶ αὐτό, ἐπ' αὐτοῦ δὲ πινάκια πρόστυχα καὶ ποτήρια ἐκ θολῆς ὑάλου καὶ φιάλας πλήρεις ὕδατος—πρᾶγμα μοναδικὸν ἐν γερμανικῷ ἑστιατορίῳ. Οὔτε εἰκόνας, οὔτε καθρέπτας, τίποτε, τίποτε, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπασχολῇ τὴν προσοχήν. Οἱ φυτοφάγοι εἶνε πρακτικώτατοι· τί χρειάζονται ὅλα αὐτά ; Ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται ἐκεῖ διὰ νὰ φάγῃ, μόνον διὰ νὰ φάγῃ. Εἰς μίαν γωνίαν ὅμως ἐπὶ μικροῦ τραπεζίου εἶδα φύλλα ἔντυπα· ἐπλησίασα καὶ παρετήρησα ὅτι ἦσαν περιοδικὰ τῆς αἱρέσεως καὶ ἓν ἢ δύο ἐγκυκλοπαιδικὰ συγγράμματα. Καμμία πολιτικὴ ἐφημερίς! Ὁ φυτοφάγος φίλος μου δὲν ἠδυνήθη νὰ μὲ πληροφορήσῃ, ἂν ἀποφεύγωσι τὴν ἀνάγνωσιν πολιτικῶν ἄρθρων κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἐκ φόβου μὴ συντελέσωσι ταῦτα εἰς τὴν δυσπεψίαν τοῦ στομάχου...

Οἱ μόνοι πελάται τοῦ ἑστιατορίου ἦσαν τρεῖς μέσης ἡλικίας ἄνδρες. Ὠχροί, ἀπεξηραμένοι, ἔκυπτον ἐπὶ πινακίου φακῆς κ' ἐρρόφων βραδέως τὸ χύλωμα. Ἐκαθίσαμεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς τραπέζης. Ὁ καταστηματάρχης, ἀκμαῖος γέρων κ' εὔχαρις, ἦλθε νὰ μᾶς ὑπηρετήσῃ αὐτοπροσώ-

Digitized by Google

πως, προέβαλε δὲ ἀπὸ τῆς θύρας καὶ νεαρὰ ὑπηρέτρια, μαγείρισσα ἴσως, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς ὡς κομβιοδόχας καὶ τὰς παρειὰς στρογγύλας καὶ προεχούσας ὡς γεώμηλα.

Ὁ φυτοφάγος τὴν ἠτένισε μετὰ θαυμασμοῦ :

— Κυττάξετε, μᾶς εἶπε, τί θαύματα κάμνει ἡ φυτοφαγία!

— Μάλιστα! ἀπεκρίνατο εἷς τῶν συντρόφων μας, δὲν καμαρώνεις καὶ τὰ μοῦτρα τῶν τριῶν ἐκείνων, ποῦ εἶνε 'σὰν θερμασμένοι.

— Ἄ, αὐτοί, τόρα θὰ ἤρχισαν τὴν φυτοφαγίαν, ὑπέλαβε μετ' ἐξόχου ἑτοιμότητος ἐκεῖνος. Ἀπὸ τὴν κρεωφαγίαν ἔγιναν ἔτσι καὶ ἤλλαξαν τόρα δίαιταν. Μετὰ 5-6 μῆνας νὰ τοὺς ἰδῇς.

— Καλέ, 'ξεύρετε τί μοῦ ἐνθυμίζουν μὲ τὰ ξηρά των πρόσωπα καὶ τὴν σιωπηλήν των καὶ εὐλαβῆ στάσιν; προσέθηκε ζωηρὸς ἐξ Ἀθηνῶν σπουδαστής, μοῦ ἐνθυμίζουν τοὺς μακρακιστάς.

Οἱ γέλωτές μας προσείλκυσαν τὰ θολὰ καὶ ἐκπεπληγμένα βλέμματα τῶν τριῶν βωβῶν καὶ εἰς τὰ χείλη των ἐπλανήθη μορφασμὸς ὀργῆς κατὰ τῶν ταραχοποιῶν. Ἡμεῖς δ' ἀνελάβομεν προσπεποιημένον ὕφος ἐμβριθείας κ' ἐζητήσαμεν φαγητὸν παρὰ τοῦ καταστηματάρχου. Εἶχε δύο εἰδῶν ζωμὸν μετ' ὀσπρίων καὶ μετὰ λαχάνων. Ἐξελέξαμεν τὰ ὄσπρια. Οὐδέποτε ἐγεύθην ἀηδεστέρου χυλώματος! Κατέβαλον κόπον πολὺν ὅπως κατορθώσω νὰ ἐλαττώσω τοὐλάχιστον τὸ περιεχόμενον τοῦ πινακίου, ὅπερ ἦτο πλῆρες μέχρι χειλέων, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον· μ' ἔφερεν ἀηδίαν. Τὸ αὐτὸ δὲ ὑπέστησαν καὶ οἱ σύντροφοί μου καὶ μόνος ὁ καλότυχος αἱρετικὸς ὡς ἄλλος Ἠσαῦ ἐνετρύφα κενῶν μακαρίως τὸ ἰδικόν του καὶ πλαταγῶν λαιμάργως τὰ χείλη καὶ τὴν γλῶσσαν. Ἡ δ' ἔλλειψις χειρομάκτρων ἦτο πλέον ἢ αἰσθητή· νὰ ἔχῃ τις τὰ χείλη προσειλημμένα ἐκ τοῦ χυλώματος τῶν ὀσπρίων καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ τὰ σφογγίσῃ;

Τὸν ζωμὸν ἐπηκολούθησαν γεώμηλα βραστὰ καὶ γλύκισμά τι ἀπὸ βατόμορα. Εἶχον δὲ καὶ βούτυρον νωπὸν ἀληθῶς ἐξαίρετον καὶ τυρὸν λαμπρόν. Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατό τις νὰ φάγῃ ταῦτα ἄνευ ἄρτου : Καὶ εἶνε ἄρτος πρὸς θεοῦ ἢ πλίνθος τὸ ἄζυμον ἐκεῖνο κατασκεύασμα, τὸ περιέχον ὅλον τὸ ἄλεσμα τοῦ σίτου καὶ ἀγνοῶ τί ἄλλο ἀκόμη! Γάλα δύναταί τις νὰ πίῃ ἀμελγόμενον αὐτοστιγμεὶ ἐκεῖ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἑστιατορίου ἀπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ τρεφομένων ἀγελάδων, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάγῃ τὸ πρωῒ ἢ τὸ ἑσπέρας. Ὑποθέτω δὲ ὅτι αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ κάλλιστον ὅλων τῶν προϊόντων τοῦ φυτοφαγείου, διότι κ' ἐν Γερμανίᾳ τὸ ἄδολον γάλα εἶνε σπάνιον, ὅσον ἐν Ἀθήναις.

Ὁ φυτοφάγος ἀμφιτρύων ἐπλήρωσε τὸν λογαριασμὸν ὅλων, ὅστις ἦτο πολὺ οἰκονομικός, διότι τὰ φυτοφαγεῖα ἔχουσι τιμὰς ἐλαχίστας, καὶ ἀπήλθομεν. Ἐν τῇ ὁδῷ ἐκεῖνος ἐκήρυσσεν ὅτι ποτὲ δὲν εἶχε φάγῃ τόσον ἐξαίρετα καὶ ἐξεδήλου διαθέσεις λεμβοδρομικάς. Ἀλλ' ἡμεῖς ἀπεκρούσαμεν δι' ἑνὸς στόματος τὴν πρότασίν του :

— Μὰ ποῦ θὰ ὑπάγετε τέλος πάντων ; Ἔχετε δουλειάν ;

— Πολὺ σπουδαίαν μάλιστα...

— Τί ;

— Πηγαίνομεν νὰ φάγωμεν...

— ! ! !

Γεωργιος Δροσινης

Ο ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Δὲν δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου κρίνων ἐκ τοῦ τύπου τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης. Ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ τὴν σπουδαιότητά του, ἂν δὲν μελετήσῃ εἰδικῶς τὰ κατ' αὐτόν. Ἡ ἰσχὺς τῶν πολιτικῶν Λεσχῶν θὰ παρελύετο, ἐὰν δὲν ἐξυπηρετεῖτο ὑπὸ τοῦ ταχέος αὐτοῦ ἀγγελιοφόρου τῶν ἰδεῶν, τοῦ ἁπανταχοῦ εἰσχωροῦντος. Ὁ τύπος δὲν εἶνε ἡ τετάρτη δημοσία δύναμις, ὡς ἀπεκλήθη, ἀλλ' ἡ πρώτη. Τὴν Ἀγγλίαν κυβερνᾷ ὁ τύπος. Ἐφημερὶς μεγάλη ὡς ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος* ἔχει ἴσην πρὸς τὸν Γλάδστωνα ἰσχύν, οἱ δὲ *Καιροὶ* εἶνε ἰσχυρότεροι τοῦ Κοινοβουλίου.

Ὁ τύπος ἔχει νομοθετικήν τινα πρωτοβουλίαν εἰς ἣν ἀμφότεραι αἱ Βουλαὶ ὑποτάσσονται. Αὐτὸς ἐπιτηρεῖ καὶ ἐξελέγχει τὰ ὑπουργεῖα καὶ ἐξασκεῖ καὶ αὐτῶν τῶν ὑπουργῶν τὰ καθήκοντα· αὐτὸς κατέστη ὁ ἄριστος τῶν πρέσβεων, δικαίως δὲ ἀπεκλήθη ὁ μέγας Ἐξεταστὴς τοῦ Ἔθνους. Αἱ ἐφημερίδες ἀποτελοῦσι λαϊκόν τι κοινοβούλιον, δικαστήριον καὶ σχολὴν ἅμα κριτικῆς ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, ἐπὶ τῆς πολιτικῆς, τῆς ἠθικῆς, τῆς θρησκείας, τῆς καλαισθησίας, τοῦ συρμοῦ κτλ. Πρὸς δέ, ἀφοῦ αἱ εἰδοποιήσεις τόσον σπουδαίως εἰσὶ συνδεδεμέναι μὲ τὰς ἕξεις τοῦ ἀγγλικοῦ βίου, αὐτὸς εἶνε ὁ μέγιστος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐμπόρων, καταργήσας μίαν τῶν πληγῶν τῶν ἄλλων χωρῶν : τὴν μεσιτείαν.

Εἰς τί ὀφείλει τὴν ἰσχὺν ταύτην, ἣν ἀπέκτησεν ἰδίως μετὰ τὸν μεταρρυθμιστικὸν νόμον τοῦ 1831 ; Εἰς τὰς ἑξῆς αἰτίας.

Αἱ κομματικαὶ ἐφημερίδες, αἱ ἐφημερίδες τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἀντεγκλήσεων, σχεδὸν ἐξέλιπον. Τὰ ὁπωσοῦν ἀξιολογώτερα τοῦ τύπου ὄργανα, ἠγοράσθησαν ὑπὸ ἑταιριῶν καὶ δὲν ἀνήκουσιν ἀπευθείας εἰς τὸν δεῖνα ὑπουργὸν ἢ βουλευτήν, ἢ εἰς τὴν δεῖνα βουλευτικὴν ὁμάδα. Ἔχουσι μὲν τὴν πολιτικήν των ἀπόχρωσιν, ἀλλ' εἶνε ἐντελῶς ἀνεξάρτητα. Ἐν τούτῳ ἔγκειται ἡ ἰσχὺς αὐτῶν. Εἷς δὲ τῶν λόγων τῆς ἀνεξαρτησίας των εἶνε ὅτι οὐδὲν τῶν δημοσιευομένων ἐν αὐτοῖς ἄρθρων φέρει ὑπογραφήν.

Digitized by Google

Ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἱδρύσατο ἑαυτῷ ὑψηλὴν περιωπὴν διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χρηστότητος. Δικαιοῦται ν' ἀπολαύῃ τοῦ κοινοῦ σεβασμοῦ. Πάντες οἱ δημοσιογράφοι εἶνε ἄνδρες διακεκριμένοι· γινώσκουσι νὰ ἐμπνέωσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας των ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην καὶ δὲν καταβιβάζουσι τὴν ὑπόληψιν ἀλλήλων δι' ἀπρεπῶν καὶ ἐπιζημίων ἐπιθέσεων. Ἀποφεύγουσι τὰς ἀτομικὰς διαφοράς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ αἱ μονομαχίαι εἶνε ἄγνωστοι. Χάρις εἰς τὸ σύστημα τῶν ἀνταποκρίσεων, ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἀρύεται συνήθως τὰς πληροφορίας ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον καὶ αὐτῶν τῶν ὑπουργῶν, μὴ διατρέχων μάλιστα τὸν κίνδυνον νὰ ἔχῃ πληροφορίας πεπλανημένας ὑπὸ πρέσβεων ἀμαθῶν, ἐπηρεαζομένων ἢ ἐξαπατωμένων. Τὰ κύρια αὐτοῦ ἄρθρα εἶνε τόσοι ὑπουργικοὶ λόγοι. Ἐπιλαμβάνεται πασῶν τῶν σοβαρῶν ζητημάτων, πραγματεύεται αὐτὰ ἐξ ἀνωτέρας ἀπόψεως, τὰ ἐξυψοῖ, κάμνει τὴν χώραν νὰ ἐνδιαφέρηται ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιβάλλει εἰς τοὺς νομοθέτας. Εἰς τὸν τύπον ὀφείλεται ὁ ὑπὲρ τοῦ νόμου τῶν σιτηρῶν ἀγών, ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθέρας συναλλαγῆς καὶ πᾶσαι περίπου αἱ μεγάλαι μεταρρυθμίσεις.

Δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ τύπος διωργάνωσε τὴν Ἀγγλίαν, ἐν τῇ ἐπιτελέσει μάλιστα τοῦ ἔργου τούτου ἀνεῦρε τὴν ἰδίαν ἰσχύν.

Ὁ σὶρ Ῥοβέρτος Πὴλ ἔλεγε συχνάκις ὅτι ἔχων τὴν ὑποστήριξιν τοῦ τύπου ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν Βουλὴν νὰ τὸν ῥίψῃ ἂν ἐτόλμα.

Ποσάκις οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ βουλευταὶ παρέλαβον ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν *Καιρῶν* τὴν πολιτικὴν ἣν ὤφειλον ν' ἀκολουθήσωσι εἰς τὰ στοιχεῖα τῶν ἀγορεύσεών των! Πολλοὶ ῥήτορες τὴν ἐπαύριον τῶν ἐν τῇ Βουλῇ λόγων των πυρετωδῶς ἀνοίγουσι τὰς πρωϊνὰς ἐφημερίδας διὰ νὰ ἴδωσι τὴν γνώμην αὐτῶν.

Εἰς τὸν τύπον ὀφείλεται μία τῶν εἰς τὸν Βόρειον Πόλον ἐκδρομῶν καὶ τὸ ταξείδιον τοῦ Στάνλεϋ διὰ τῆς Ἀφρικῆς (*Ἡμερήσιος Τηλέγραφος*). Εἰς αὐτὸν ὀφείλονται αἱ ὑπόνομοι τοῦ Λονδίνου κατασκευασθεῖσαι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδίου τῶν *Καιρῶν*, ὧν ἐπιμελείᾳ ἐγένετο μελέτη ἐπὶ τρία ἔτη τῶν ὑπονόμων πασῶν τῶν μεγαλοπόλεων τῆς Εὐρώπης· ἡ ἀκριβὴς γνῶσις περὶ τῆς θέσεως τῶν Ῥώσσων ἐν Ἀσίᾳ, ὅπου τὰ *Ἡμερήσια Νέα* ἔπεμψαν εἰδικὸν ἀνταποκριτήν· ἡ προαγγέλλουσα τὸν κίνδυνον κραυγὴ ἣν ἐξέπεμψεν ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος* ἕνεκα τῆς προελάσεως τῶν Ῥώσσων εἰς Χεράτην καὶ ἡ αἰφνιδία ἐξέγερσις τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ Ὑπουργείου· ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Σουακείμ, οὗ τὴν κατασκευὴν συνεβούλευσεν ἡ ἰδία ἐφημερίς· ἡ μελέτη τῆς Τύνιδος γενομένη δαπάνῃ τῆς *Σημαίας*· ἡ ἀκριβὴς ἔκθεσις τῶν ἐκ τοῦ λιμοῦ ἐν Ἰνδίαις γενομένων ἀπωλειῶν ἐξ ἧς ἠναγκάσθη ὁ Γλάδστων νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν τύπον καὶ νὰ ἐπεμβῇ. Δὲν ἀναφέρω ἄλλα.

Ἐν καιρῷ πολέμου πρὸ πάντων ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἔχει ἰσχὺν φοβεράν. Οἱ *Καιροὶ* ἐγένοντο ἀφορμὴ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου. Αἱ ἐξουσίαι τοῦ Κράτους ἐδίσταζον νὰ ἐγκρίνωσι τὴν ἀδεξίαν τοῦ Γλάδστωνος διαγωγήν· ἀλλ' οἱ *Καιροὶ* ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ πολέμου καὶ ὁ πόλεμος ἀπεφασίσθη τὴν ἐπαύριον. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἐν λόγῳ φύλλου ἐπὶ τῆς χώρας ὑπῆρξε δικτατορική, ὑπερέβαλλε δὲ τὴν τῶν δύο Βουλῶν. Τὸ ὑπουργεῖον ἀνετράπη. Ὁ ἀρχιστράτηγος λόρδος Ῥάγκλαν ἐδέησε νὰ συνεννοῆται μετὰ τοῦ κ. Ῥῶσσελ, πρώτου ἀνταποκριτοῦ τῆς ἐφημερίδος. Ὁ ἀνταποκριτὴς οὗτος διῴκησε αὐτόχρημα τὴν χώραν καὶ παρέσχεν εἰς τοὺς *Καιροὺς* ὑπεροχὴν ἐπὶ πασῶν τῶν ἐξουσιῶν τοῦ Κράτους καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος.

Αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἥκιστα συλλογίζονται περὶ τῆς δαπάνης εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις. Αἱ κυβερνήσεις ὡς ὑποκείμεναι εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀδυνατοῦσι νὰ συναγωνισθῶσι μετ' αὐτῶν. Δι' ἓν τηλεγράφημα πληρώνουσιν ἐνίοτε ἀπὸ 300 μέχρι 800 λιρῶν στερλινῶν (7500 μέχρις 20000 φράγκων) μόνον καὶ μόνον ὅπως ἔχωσι τὸ προνόμιον νὰ τὸ διαβιβάσωσι πρὸ τῶν προξένων, τῶν πρέσβεων καὶ τῶν στρατηγῶν.

Πρό τινος αἱ ἐφημερίδες δὲν ἦσαν αἱ ἡγήτριαι, ἀλλ' οἱ διερμηνεῖς τῆς κοινῆς γνώμης. Πλὴν ἀφ' ὅτου ὁ τύπος κατέστη ἀνεξάρτητος, καὶ δὲν ὑφίσταται οὐδὲ τοῦ Κοινοβουλίου, οὐδὲ τῆς κυβερνήσεως τὴν ἐπιρροήν, ἀνέλαβε τὴν ἔνδοξον εὐθύνην τοῦ διευθύνειν τὴν κοινὴν γνώμην, ἀποβλέπων δέ τις εἰς τὴν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ φάλαγγα τῶν διακεκριμένων ἀνδρῶν δὲν δύναται νὰ τῷ διαμφισβητήσῃ τὴν ἰδιότητα τοῦ σκαπανέως καὶ τοῦ προδρόμου.

Ὅπως γείνῃ τις δεκτὸς καὶ καταστῇ συνεργάτης μιᾶς τῶν μεγάλων ἐφημερίδων, διότι μόνον περὶ τοῦ ἐξέχοντος τύπου λαλῶ καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ἑκατοστύων τῶν ἡμεροβίων μικρῶν φύλλων, ὀφείλει νὰ ἔχῃ κατακτήσῃ πρότερον θέσιν ἐπιφανῆ ἀναμιγνυόμενος εἰς τὰς φιλολογικάς, πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς διαμάχας· πρέπει νὰ εἶνε διαπρεπὴς μεταξὺ τῶν διαπρεπῶν, μέγας μεταξὺ τῶν μεγάλων.

Πάντα τὰ εἰς τὴν Βουλὴν παρουσιαζόμενα ζητήματα συζητοῦνται πρότερον καὶ κρίνονται παρὰ τῶν ἐφημερίδων. Ὁ τύπος ἀναλαμβάνει νὰ παρουσιάζῃ αὐτὰ ἕτοιμα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Πᾶσα ἐγειρομένη ἐπὶ νέου τινὸς νόμου συζήτησις εἶνε καθαρὰ ἀναδημοσίευσις τῶν μελετῶν ἃς οἱ μεγάλοι ἡγέται τοῦ τύπου ἐδημοσίευσαν εἰς διαφόρους ἐφημερίδας.

Διπλῆ εἶνε ἡ ἐπίδρασις τοῦ τύπου τῆς πρω-

Digitized by Google

τευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπὶ τῶν πολιτευομένων. Ἐξ αὐτοῦ πᾶς πολιτευόμενος εἰδοποιεῖται καὶ διαφωτίζεται καθ' ὃν χρόνον αἱ ἐφημερίδες διαπλάττουσι τὴν ἰδέαν τῶν ἀναγνωστῶν καὶ συντάττουσι τὰς φάλαγγας αὐτῶν διὰ τὸν ἐπικείμενον πολιτικὸν ἀγῶνα. Ἐξ αὐτοῦ ὑπολογίζει τὴν ἰσχὺν ἑκάστου τῶν ῥευμάτων τῆς κοινῆς γνώμης. Ὑφίσταται καὶ αὐτὸς τὴν προσέλκυσιν ὡς πᾶσα ἡ χώρα, εἶτα δὲ παρὰ τοῦ τύπου ἀπαιτεῖ τὴν ἀμαθὴν τῆς ὑποταγῆς του.

Ὁ τύπος κατήργησε τὸν ἀπόκρυφον βίον τῶν Αὐλῶν, τῶν Κοινοβουλίων, τῶν πρεσβειῶν, τῶν Τραπεζῶν κλπ. Τὰ πάντα τελοῦνται νῦν ἐν πλήρει ἡμέρᾳ· τὰ πάντα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς θηρευτὰς τῶν εἰδήσεων τῶν ἐφημερίδων. Καὶ αὐτὰ τὰ τόσον μισητὰ ἐν Λονδίνῳ ἐλαφρὰ φύλλα ἔχουσιν ὡσαύτως τὴν ἠθικοποιητικὴν αὐτῶν ἐπίδρασιν, ὅπως αἱ πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ σάτυραι τῶν σατυρικῶν φύλλων. Ὀφείλομεν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἔχει περισσοτέραν εὐθυκρισίαν καὶ καλαισθησίαν παρὰ τὸ δημόσιον.

Τὸ μονοπώλιον τοῦ ἄγειν τὴν κοινὴν γνώμην, δὲν ἀνήκει ὅμως πλέον ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς μεγάλας ἐφημερίδας τοῦ Λονδίνου. Ἑκάστη πόλις νῦν ἔχει τὰς καθημερινὰς αὐτῆς ἐφημερίδας, αἵτινες ἀκολουθήσασαι τὸ παράδειγμα τῶν ἐφημερίδων τῆς πρωτευούσης ἐγένοντο σεβασταὶ καὶ ἀπέκτησαν κῦρος παρὰ τῷ κοινῷ. Ὁ ἐπαρχιακὸς τύπος εἶνε πλούσιος καὶ ἔχει ἀκριβεῖς περὶ τῶν συμβαινόντων πληροφορίας ὅπως καὶ ὁ τοῦ Λονδίνου. Ὁ *Φύλαξ τῆς Μαγχεστρίας* λόγου χάριν διανέμει περὶ τὸ ἓν ἑκατομμύριον κερδῶν κατ' ἔτος εἰς τοὺς μετόχους του καὶ ἁμιλλᾶται πρὸς τοὺς *Καιρούς*. Ἡ ἐπιρροὴ ἄρα τῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἠλαττώθη, ἀφ' ὅτου μάλιστα οἱ πολιτευόμενοι φεύγοντες τὴν πολὺ ἀποκλειστικὴν καὶ πολὺ στάσιμον ἀτμόσφαιραν τῶν πολιτικῶν λεσχῶν ἀποτείνονται ἀπευθείας πρὸς τὴν χώραν, ἀντὶ δὲ νὰ ὑπαγορεύωσι πρὸς αὐτὴν τοὺς χρησμούς των, ἐμπνέονται ἐκ τῶν πραγματικῶν αὐτῆς ἀναγκῶν.

Οἱ ἐξέχοντες δημοσιογράφοι γίνονται δεκτοὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς εἰς τὴν ἐκλεκτὴν κοινωνίαν, προσκαλοῦνται δὲ παρὰ τῶν μάλιστα σημαινόντων ἀτόμων καὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν ἐξοχήν. Συχνάκις ζητεῖται καὶ γίνεται ἀσπαστὴ ἡ γνώμη των. Ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος εἶνε ἀμερόληπτος, ἀνεξάρτητος, σπανιώτατα ἐπηρεαζόμενος ὑπὸ τῆς προσωπικῆς φιλίας ἢ ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν ὠφελημάτων. Μόνον αἱ περὶ τῶν ἐκλύτων ἠθῶν ἀσχολούμεναι ἐφημερίδες ἐξήγειραν τὴν ἔχθραν μερίδος τινὸς τοῦ δημοσίου, ἥτις ἔχει εὐλόγους ἀφορμὰς νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὴν φιλοπερίεργον δημοσιογραφίαν, καὶ ἥτις προσεπάθησε νὰ ἐξεγείρῃ κατ' αὐτῶν τὴν κοινὴν γνώμην.

Ὁ τύπος ἐν Λονδίνῳ χαίρει ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν· ἔχει ὅμως τὴν καλαισθησίαν καὶ τὴν φρόνησιν νὰ μὴ ποιῆται κατάχρησιν τοῦ δώρου τούτου. Εἰς τὴν ποινικὴν καταδίωξιν ὑπόκεινται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόναι αἱ ἐπιζητοῦσαι τὸ σκάνδαλον ἐφημερίδες, διὰ τὰς ὁποίας ἡ καταδίωξις χρησιμεύει ὡς ἀφορμὴ ἐπιδείξεως πρὸς διάδοσιν.

Τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐλευθεροτυπίας ἐξαίρετα διετύπωσεν ὁ Βλάκστων διὰ τοῦ ἑξῆς ἀποφθέγματος: «Τὸ ὑποβάλλειν τὸν τύπον ὑπὸ τὴν περιοριστικὴν ἐξουσίαν τῆς λογοκρισίας· ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑποβάλλειν πᾶσαν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ φρονήματος ὑπὸ τὰς προλήψεις ἑνὸς μόνου ἀνδρός, καθισταμένου δικαστοῦ αὐθαιρέτου καὶ ἀλανθάστου ἐπὶ παντὸς ἀμφισβητουμένου ζητήματος».

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Χ*

ΗΘΙΚΗ ΑΛΓΕΒΡΑ

Εἰς πολλὰς τοῦ βίου ἡμῶν περιστάσεις παρίσταται ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ἀπόφασίν τινα σπουδαίαν. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε εὐχερές, διότι πολλὰ ἔχομεν καὶ τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ ἐπιχειρήματα, ἀνάγκη δὲ μετὰ τὴν ἐνδόμυχον διάσκεψιν νὰ καταλήξωμεν εἰς ὁριστικόν τι συμπέρασμα. Ὁ διάσημος διὰ τὸ πρακτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα Βενιαμεὶν Φραγκλῖνος, ἀφῆκεν ἐπιστολὴν πρὸς φίλον του ἐπωνυμουμένην *Ἠθικὴ Ἄλγεβρα ἢ τρόπος τοῦ λύειν τὰ ἀμφίβολα ζητήματα,* δι' ἧς παραγγέλλει νὰ μεταχειριζώμεθα πρὸς ἐπίλυσιν τῶν πρακτικῶν προβλημάτων τοῦ καθημέραν βίου τὴν ἐν χρήσει πρὸς λύσιν τῶν χρηματικῶν ζητημάτων τεχνητὴν μέθοδον. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὡς ἕπεται :

«Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἥτις ἔχει τόσον μεγάλην σημασίαν δι' ὑμᾶς, δὲν δύναμαι, ἀγνοῶν πρὸ πολλοῦ τὸ πρᾶγμα, νὰ ἐκφράσω τὴν γνώμην μου καὶ νὰ σᾶς εἴπω τί πρέπει ν' ἀποφασίσητε. Ἀλλὰ δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω *πῶς* πρέπει ν' ἀποφασίσητε ὑμεῖς ὁ ἴδιος. Ὅταν παρουσιάζηται περίπλοκός τις περίπτωσις, εἶνε δυσεπίλυτος πρὸ πάντων διότι πάντες οἱ λόγοι τοῦ *ὑπὲρ* καὶ *κατὰ* δὲν παρουσιάζονται ἀμέσως ἢ ταὐτοχρόνως εἰς τὸ πνεῦμα, ἀλλ' οἱ μὲν ἐμφανίζονται πρῶτοι, οἱ δ' ἄλλοι ἔρχονται μετ' αὐτοὺς ἀποδιώκοντες τοὺς προηγουμένους. Ἐκ τούτου τὰ ἐν νῷ φερόμενα καὶ ἐγκαταλειπόμενα σχέδια, ἡ ἀβεβαιότης καὶ οἱ δισταγμοί.

Ὅπως ἐξέλθῃ τις τῆς τοιαύτης δυσαρέστου καταστάσεως ἰδοὺ ποίαν μέθοδον προτείνω· ἂς διαιρέσῃ ἓν φύλλου χάρτου εἰς δύο μέρη, ἂς ἐπιγράψῃ εἰς τὸ ἓν μέρος *ὑπὲρ* καὶ εἰς τὸ ἕτερον

Digitized by Google

κατὰ, εἶτα δὲ κατὰ τὰς δύο ἢ τρεῖς τοῦ δισταγμοῦ ἡμέρας ἃς σημειοῖ εἰς τὴν οἰκείαν στήλην τὰ *ὑπὲρ* ἢ *κατὰ* ἐπιχειρήματα, καθ' ὅσον ἔρχονται εἰς τὸ πνεῦμά του. Ἀφ' οὗ δὲ συνενώσῃ αὐτὰ ὑπὸ τὰ ὄμματά του οὕτω, ἂς προσπαθήσῃ νὰ τὰ ἐκτιμήσῃ κατ' ἀξίαν, καὶ εἶτα ἂς ἐξαλείψῃ τοὺς ἀνταναιρουμένους λόγους, οἵτινες ἔχουσιν ἴσην ἀξίαν. Ἂν εὑρίσκῃ ἕνα λόγον *ὑπὲρ* ἐξισούμενον πρὸς δύο *κατὰ*, ἂς ἐξαλείψῃ τοὺς τρεῖς. Ἂν δύο λόγοι *κατὰ* ἐξισοῦνται πρὸς τρεῖς λόγους *ὑπὲρ*, ἂς ἐξαλείψῃ τοὺς πέντε. Οὕτω δὲ θέλει εὕρῃ πρὸς ποῖον μέρος δέον νὰ κλίνῃ ἡ πλάστιγξ. Καὶ ἂν μετὰ μιᾶς ἢ δύω ἡμερῶν ἀνακωχὴν οὐδὲν ἄξιον λόγου ἐπιχείρημα *ὑπὲρ* ἢ *κατὰ* παρουσιασθῇ, κατάδηλον εἶνε τὸ ἀποφασιστέον. Εἰ καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκτιμήσῃ τις μετ' ἀλγεβρικῆς ἀκριβείας τοὺς ὑπὲρ ἢ κατὰ λόγους, ἐν τούτοις νομίζω ὅτι ὅταν παρατάξῃ, συγκρίνῃ πάντας τοὺς λόγους, θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξενέγκῃ λελογισμένην ἀπόφασιν. Πραγματικῶς ἐγὼ ὠφελήθην πολὺ μεταχειρισθεὶς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐξισώσεως, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπικληθῇ *Ἠθικὴ Ἄλγεβρα*.»

Ἡ τοιαύτη μέθοδος, ἐπάγεται ὁ συγγραφεὺς ἐξ οὗ ἐρανιζόμεθα τ' ἀνωτέρω, ἂν διά τινων τεχνητῶν μεθόδων βοηθῇ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν μόρφωσιν γνώμης τινός, δὲν εἶνε ἀξία περιφρονήσεως. Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δὲν θὰ ἐξετέλει τὰς προόδους δι' ἃς ἐναβρυνόμεθα σήμερον ἄνευ τῆς βοηθείας τοιούτων μέσων. Τηλικαύτην δ' ἔχω περὶ τούτου πεποίθησιν, ὥστε θὰ προτείνω κ' ἐγὼ ἄλλην τινὰ μέθοδον ὅπως ἀποφασίζῃ τις περὶ τοῦ πρακτέου ἐν δυσχερέσι περιστάσεσι. Ἡ μέθοδος αὕτη προσιδιάζει εἰς τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν, εἰς τὴν ὀλιγίστην ἀντίστασιν ἣν ἀντιτάττομεν κατὰ τοῦ τελευταίου παρουσιαζομένου ἐπιχειρήματος.

Ὑποθέτω ὅτι ἔχομεν χρόνον τινὰ ὅπως ἀποφασίσωμεν πότερον ἐκ δύο τινῶν νὰ πράξωμεν, ἂς εἴπωμεν ἕνα μῆνα τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, καὶ ὅτι ἑκάστην ἡμέραν σχηματίζομεν ἀντιφατικὰς περὶ τοῦ πρακτέου ἰδέας. Δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ἐξισωτικὴν μέθοδον τοῦ Φραγκλίνου, ἥτις ἔχει τὰ ἰδιαίτερα αὐτῆς πλεονεκτήματα ἀνεξαρτήτως τῆς γενικῆς μεθόδου. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐπεθύμουν ἑκάστην ἑσπέραν νὰ ἐνθυμώμεθα τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἡμέρας καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἐνδιασκέψεως νὰ διατηρῶμεν τὴν ἀνάμνησιν ταύτην. Θὰ συμβῇ ἡμέρας τινὰς νὰ ἐπέλθωσιν εἰς τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἐπιχειρήματά τινα, τὰς δ' ἀκολούθους ἡμέρας ἄλλα ἐπιχειρήματα νὰ φανῶσιν ἰσχυρότερα. Ἂν ὁρίσωμεν χρόνον τινὰ πρὸς ἐνδιάσκεψιν, θὰ μειώσωμεν τὰς τυχαίας περιπτώσεις, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπιβλαβῶς εἰς τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐπιχειρημάτων· μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς προθεσμίας ἀρκεῖ μόνον ν' ἀθροίσωμεν τὰς ἐντυπώσεις ἑκάστης ἡμέρας ὅπως ἴδωμεν αἱ ὑπὲρ ποίας ἀποφάσεως ὑπερισχύουσιν. Ἂν ἡ σύγκρισις αὕτη φέρῃ ὡς ἀποτέλεσμα εἴκοσι λόγους κατὰ δέκα ἢ δέκα ἐννέα κατὰ δώδεκα, ἡ ἀπόφασις ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ εἶνε καλή· ἀλλ' ἂν εἶνε δεκαπέντε κατὰ δεκαέξ, μένομεν ἀμφίρροποι πάλιν, εἰ καὶ *ὑπὲρ* ἢ *κατὰ* ἀποφασίζοντες, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν θέλομεν πράξῃ μέγα λάθος.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ μέθοδος ἡμῶν συνίσταται εἰς τὴν ἐκτίμησιν πασῶν τῶν καταστάσεων τοῦ πνεύματος δι' ὧν διερχόμεθα. Ὅταν διστάζωμεν περὶ τῆς ἐκλογῆς ἐπαγγέλματός τινος, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον συμφωνεῖ πρὸς τὰς περιστάσεις, πρὸς τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν ἡμῶν ἰδιοφυΐαν, τοῦτο δὲ δὲν γίνεται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Καὶ ὅταν δ' ἔτι ἡ ἐν ἡμῖν διάσκεψις διαρκῇ ἑβδομάδας, μῆνα, τὸ πνεῦμα πιθανὸν νὰ μὴ προσάγῃ πιστῶς τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐντυπώσεις καὶ νὰ μᾶς ἀφήσῃ οὕτω ἕρμαιον τῆς τελευταίας. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου τούτου συμβουλεύω νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν μέθοδον, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ ἀναμιμνήσκεσθαι καὶ ἀθροίζειν τὰς μεμονωμένας ἀποφάσεις. Ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει προσέτι τὸ πλεονέκτημα, ἀναγκάζουσα νὰ ἐξετάζωμεν περιοδικῶς τὰς δύο ἐπόψεις ζητήματός τινος, νὰ ἐμποδίζῃ ἡμᾶς τοῦ νὰ λησμονῶμεν τὰς περὶ ἑκατέρας σκέψεις ἡμῶν, αἵτινες ἄλλως θὰ ἐξέφευγον τοῦ πνεύματός μας. Ὥστε ἡ ἀπόφασις ἡμῶν καθίσταται τότε ἐντελῶς ἠτιολογημένη.

Κ*

Ἀνταποκριτὴς τοῦ «Νεολόγου» τῆς Κωνσταντινουπόλεως διελθὼν ἐπ' ἐσχάτων τὴν Βουλγαρίαν, καὶ ἐπιστέλλων πρὸς τὴν ἐφημερίδα ταύτην τὰς ἐντυπώσεις του, περιγράφει διὰ τῶν ἑπομένων τὰς ἀσχολίας τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἐκείνης. Ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἵνα ἴδωσιν οἱ Ἕλληνες ἀναγνῶσται ἡμῶν πῶς παρασκευάζει τὸ μέλλον τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὁ πρὸς ἡμᾶς ἀντίζηλος ἐκεῖνος λαὸς ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου. Σημειωτέον ὅτι ὁ εἰρημένος ἀνταποκριτὴς δεικνύεται ἐν ἄλλοις ἥκιστα συμπαθῶν τοῖς Βουλγάροις.

ΠΩΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ

Διηρχόμεθα λοφίσκους, κοιλάδας, πεδιάδας καλλιεργημένας, δροσεράς, καταφύτους, ἀποπνεούσας ἐργασίαν καὶ φιλοπονίαν. Ὁ βουλγαρικὸς λαὸς εἶνε λίαν ἐργατικὸς καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δὲν ἔχει τις ἢ νὰ συγχαρῇ αὐτῷ. Πρὸ ὀκταετίας αἱ ἐκτάσεις αὗται ἦσαν ἥκιστα καλλιεργημέναι, ὡς μοὶ ἐβεβαίωσε συνεπιβάτης διελθὼν τότε τὴν χώραν, ἐνῷ νῦν παρουσιάζουσι τὸ ὡραιότερον θέαμα τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας. Εἶναι τοιαύτη ἡ ἀλήθεια· δὲν ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσι πολλοὺς διδασκάλους, οὐδὲ πολλοὺς μαθητάς, δὲν ἔχουσιν ἀκόμη πανεπιστήμια, οὐδὲ μουσεῖα,

Digitized by Google

οὐδὲ πολυτεχνεῖα, ἀλλ' ἔχουσι γεωργίαν, ἥτις ἴσως ἀποτελεῖ τὴν βάσιν καὶ τὴν κρηπίδα ἑκάστης χώρας. Ἀντὶ δὲ νὰ κάθηνται καὶ συζητῶσιν ἐὰν εἰς τὰ σχολεῖα πρέπῃ νὰ εἰσαχθῇ τὸ γερμανικὸν σύστημα ἢ δὲν εἰξεύρω ποῖον ἄλλο σύστημα, αὐτοὶ τὰς κυριακὰς ἐγκαταλείπουσι τὸ ἄροτρον ἵνα λάβωσι τὸ ὅπλον. Ἦτο κυριακὴ πράγματι, καὶ ἐκ τῶν χωρίων δι' ὧν διηρχόμην οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπον ἢ χωρικοὺς γυμναζομένους. Ὀλίγον παρακάτω τὰ ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ξηραινόμενα χόρτα ἀπετέλουν στοιβάδας... Προπαρασκευάζονται! Φαίνεται τοῦτο δι' ὅλων τῶν πράξεών των· σπουδή, πυρετώδης σπουδή, κατέλαβεν αὐτούς. Ζωηροί, εὔθυμοι, πλήρης ὑγείας, ἐξερχόμενοι τῶν ἐκκλησιῶν μετὰ ζέσεως, μετὰ χαρᾶς, ἔσπευδον εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ χωρίου των ἵνα ἐκγυμνασθῶσιν ὅλοι, καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη γεγονότες. Τὸ δὲ θέαμα τοῦτο τῆς φιλοπατρίας μετὰ τοῦ θεάματος τῶν καταφύτων καὶ κατεσπαρμένων κοιλάδων των, τῶν μεταβληθεισῶν εἰς κήπους διὰ τοῦ ἱδρῶτος ἡμερησίας ἐργασίας, ἑλκύει τὴν συμπάθειαν τοῦ ὁδοιπόρου ὅσον καὶ ἂν ἦναι οὗτος ἥκιστα διατεθειμένος νὰ συμπαθήσῃ πρὸς τὴν καλουμένην Βόρειον Βουλγαρίαν. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἐπεθύμησα καὶ ἐγώ, ὡς ἄλλοτε ἐπεθύμησεν ὁ ψάλτης τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα εἰ δυνατὸν εἶχον βροντώδη φωνὴν δυναμένην νὰ διαπεράσῃ ὄρη καὶ θαλάσσας καὶ ἀνερχόμενος ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ **πατρίου** (ὢ! πικρὰ εἰρωνία) Αἵμου, ἀνακράξω δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων μου πρὸς τοὺς ἐν ταῖς πλατείαις τῆς Ὁμονοίας καὶ τοῦ Συντάγματος σαλακωνευομένους!

— Αἱ! σεῖς ἐκεῖ κάτω.....ἐδῶ ἐργάζονται!

Καὶ ἀπὸ ἐκπλήξεως μεταπίπτω εἰς ἔκπληξιν, διότι ἤδη ἀπὸ πέντε ὡρῶν σιδηροδρομικὴ ἁμαξοστοιχία μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς ταχύτητος συρομένη δὲν διέρχεται παρὰ τοιούτους κήπους εἰς οὓς ἀνθεῖ ὡς ἀειθαλὲς ἄνθος ἡ βουλγαρικὴ φιλοπονία. Ἐὰν δ' εἶχον τὴν δύναμιν νὰ σταματήσω τὴν ἀτμομηχανὴν ἤθελον πράξει τοῦτο εὐχαρίστως ἵνα κράξω τὸν πρῶτον τυχόντα χωρικὸν καὶ θλίβων τὴν τυλώδη του χεῖρα εἴπω αὐτῷ!

— Εἷς ἄσπονδος ἐχθρὸς εἰλικρινῶς σᾶς συγχαίρει.

ΟΙΚΙΑΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΓΚΑΥΜΑΤΩΝ

Τὰ ἐγκαύματα τοῦ σώματος δὲν προκαλοῦσι πάντοτε καὶ τραύματα ἢ ἐξελκώσεις. Ἐνίοτε καιομένου μέρους τινὸς τοῦ σώματος ὑπὸ φλογὸς ἢ ἄνθρακος πεπυρακτωμένου ἢ σιδήρου παράγεται μόνον ἐρυθρότης τις καὶ πόνος. Ἡ ἐρυθρότης αὕτη γεννᾶται ἐξ ἰσχυρᾶς ἀνευρύνσεως τῶν μικρῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος καὶ ἑπομένως πρὸς θεραπείαν δέον νὰ ἐφαρμόζωμεν πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς σύσπασιν τῶν ἀγγείων, εἰς ἐξώθησιν τοῦ αἵματος ἀπ' αὐτῶν καὶ εἰς καταπραΰνσιν τῶν πόνων. Τοιαῦτα δὲ μέσα εἶνε ἡ ἡσυχία τοῦ μέλους ὅπερ ἐκάη, ἡ πίεσις αὐτοῦ δι' ἐλαφροῦ ἐπιδέσμου, ἡ ἐπίθεσις ψυχρῶν ἐπιθεμάτων ἀδιακόπως ἀνανεουμένη καὶ ἡ ὑψηλὴ τοποθέτησις τοῦ μέλους, ἐὰν τοῦτο εἶνε χεὶρ ἢ πούς.

Ἐὰν διὰ τῆς καύσεως ἐγεννήθησαν φυσαλίδες, νύσσωμεν αὐτὰς διὰ καθαρᾶς βελόνης, ὅπως ἐκχυθῇ τὸ ὕδωρ καὶ καταπέσῃ τὸ ὑψωθὲν δέρμα. Τούτου δὲ γενομένου, ἐπιδέομεν τὴν κεκαυμένην χώραν δι' ἀντισηπτικοῦ ἐπιδέσμου ἐπιθέτοντες βάμβακα ἢ μοτὸν ἐμβεβαπτισμένον ἐν διαλύσει φανικοῦ ὀξέος ἐν ὕδατι (1-2 τοῖς ἑκατόν). Τὸ αὐτὸ πράττομεν καὶ ὅταν τὸ ἔγκαυμα ἤνοιξεν ἀληθεῖς πληγάς. Ἐὰν ἡ καῦσις ἦτο τόσῳ ἰσχυρά, ὥστε τὸ καὲν μέρος φαίνεται μέλαν καὶ νεκρὸν καὶ ὅμοιον πρὸς ἄνθρακα, ἐπιθέτομεν θερμὰ καταπλάσματα, ὅπως ταχύτερον ἀποχωρίσωμεν τὴν νεκρωθεῖσαν χώραν ἀπὸ τῆς ὑγιοῦς.

Ὁ κίνδυνος ὅμως κατὰ τὰ ἐγκαύματα δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὴν κατάστασιν τῶν τραυμάτων, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὸ μέγεθος τῆς τετραγωνικῆς ἐπιφανείας ἣν κατέχει ἡ καεῖσα χώρα. Ἐὰν ἐκάη τὸ $1/3$ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὁ θάνατος εἶνε βέβαιος ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν ἢ ἡμερῶν, εἶνε δὲ ὅλως ἀδιάφορον ἂν τὸ ἔγκαυμα συνίσταται εἰς ἐπιπολαίαν τινὰ ἐρυθρότητα ἢ ἂν ἤνοιξε βαθείας πληγάς. Ἐάν τις π.χ. καύσῃ τὴν χεῖρα του μέχρις ἀπανθρακώσεως, οὐδόλως διατρέχει μέγαν κίνδυνον· ἐὰν ὅμως καύσῃ τὸν κορμὸν αὐτοῦ μέχρις ὀμφαλοῦ οὐχὶ βαθέως ἀλλὰ μέχρις ἐρυθρότητος τοῦ δέρματος, ὁ θάνατος θὰ ἐπέλθῃ ἀφεύκτως. Οὕτω ἐννέα ἠθοποιοὶ τοῦ Κολοσσαίου ἐν Μονάχῳ ἀπέθανον καέντες πρό τινων ἐτῶν, καίτοι τὰ ἐγκαύματα αὐτῶν ἦσαν λίαν ἐπιπόλαια καὶ οἱ ἰατροὶ καὶ νοσοκόμοι παρέσχον εἰς αὐτοὺς τὰς μεγαλιτέρας περιποιήσεις.

Οἱ οὕτω καιόμενοι περιπίπτουσιν εἰς ἥσυχον καταπόνησιν τῶν δυνάμεων, ἡ καρδία αὐτῶν πάλλουσα ἀδιακόπως ἀσθενέστερον παύεται τέλος ἐντελῶς. Κυρία δὲ ἀφορμὴ τοῦ θανάτου εἶνε ἡ κατάπαυσις τῆς λειτουργίας τόσῳ μεγάλης ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, ἕνεκα τῆς ὁποίας πολλαὶ οὐσίαι αἵτινες ἄλλως θὰ ἐξήρχοντο διὰ τῆς διαπνοῆς, μένουσιν ἐντὸς τοῦ αἵματος καὶ δηλητηριάζουσιν αὐτό. Ὠφελιμώτατον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶνε θρεπτικὴ τροφὴ καὶ ἐρεθιστικὰ μέσα, δι' ὧν ἐνισχύομεν τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδίας ὅσῳ δυνατὸν περισσότερον.

Μ'

Digitized by Google

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καθ' ἃ γράφουσιν εἰς τὴν «Ἐφημερίδα» ἐκ Φιλιατρῶν, πολλὰ γεωλογικὰ φαινόμενα παρετηρήθησαν αὐτόθι ἐκ τῶν σεισμῶν. Ἡ γῆ πολλαχοῦ διερράγη καὶ τὰ φρέατα ἐπλημμύρησαν. Κατὰ τὴν θέσιν μάλιστα Μόρινα τῆς περιφερείας Φιλιατρῶν ἐπί τινος λόφου ἐγένετο ῥῆγμα περιφερείας ἑνὸς περίπου μέτρου καὶ ἀνυπολογίστου βάθους. Ἐπίσης εἰς τὴν Γιάλοβαν, ἐπίνειον τοῦ δήμου Φλεσιάδος, ἀπέναντι τῆς Πύλου, ἐγένετο ῥῆγμα μήκους τριάκοντα περίπου μέτρων, πλάτους 1)2 μέτρου, ἐξ οὗ ἀνῆλθε ὕλη μέλαινα ὡσεὶ βόρβορος καὶ ἔχουσα τὴν ὀσμὴν τοῦ θείου. Πρὸς τούτοις κατὰ τὴν νύκτα τῶν σεισμῶν παρετηρήθη ὑπό τινων μεγάλη λάμψις ἐντὸς τῆς θαλάσσης πρὸς τὸ μέρος τῶν Στροφάδων.» Τὸ τελευταῖον τοῦτο φαινόμενον ἐπικυροῦται ὄντως καὶ ἐξ ἄλλης πηγῆς: Ἡ «Σημαία» τῆς Μελίτης ἀναφέρει ὅτι ὁ πλοίαρχος ἀτμοπλοίου, ἐξ Ἀνατολῆς καταπλεύσαντος αὐτόσε, διηγεῖτο ὅτι τὴν 17 π.μ. περὶ τὴν 9 τῆς πρωίας ὥραν παρετήρησεν εἰς τὸ πέλαγος μεγάλην γλῶσσαν πυρὸς 30 περίπου ποδῶν πλάτους καὶ 100 ὕψους ἄνω τῆς θαλάσσης, ἥτις φλὸξ ἀνελήφθη ἀμέσως. Παρετηρήθη δ' αὕτη 200 περίπου μίλια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μελίτης.

Ἐξ ὑποβρυχίου ἡφαιστείου ἐκρήξεως ἐπισυμβάσης ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ὠκεανῷ ἐσχηματίσθη νέα νῆσος ἐν τῷ πελάγει τῆς Τόγγας, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 14 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, κατὰ τὰς γενομένας ἀμέσως καταμετρήσεις ὑπὸ τῆς παραπλεούσης ἀγγλικῆς ἡμιολίας Sandfly. Ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς νήσου ταύτης ἠκούετο ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῆς Τόγγας ὁ κρότος ὑποβρυχίου ἡφαιστείου, στῆλαι δ' ὑδάτων καὶ ἀτμῶν ἀνήρχοντο εἰς μέγιστον ὕψος. Ἔκτοτε δὲ τὸ μέγεθος τῆς νήσου ὑπολογίζεται ὅτι ηὔξησε κατὰ πολύ.

Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα παρεδόθη εἰς χρῆσιν τοῦ δημοσίου ἡ ὑπερκαυκασία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ μέχρι τοῦ Μέρβ, ἓν τῶν σπουδαιοτάτων ἔργων ἐξ ὅσων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπεχείρησεν ἡ Ρωσσικὴ κυβέρνησις. Διὰ τῆς γραμμῆς ταύτης, ἥτις διὰ τῆς τοῦ Καυκάσου συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν σιδηροδρόμων, ἀποκαθίσταται ἡ κατ' εὐθεῖαν συγκοινωνία τῆς Εὐρώπης μετὰ τῶν κεντρικῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας.

Ἐμπορικόν τι κατάστημα ἑτοίμων ἐνδυμάτων ἐν Βερολίνῳ ἐκθειάζει διὰ τῆς ἑπομένης πρωτοτύπου ἀγγελίας, τὴν στερεότητα τῶν ἐμπορευμάτων του. Ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν ἀναγινώσκομεν ἔν τινι γερμανικῇ ἐφημερίδι, εἶναι ἔμμετρος, ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται ἂς ἀρκεσθῶσιν εἰς πεζὴν καὶ ἄτεχνον μετάφρασιν αὐτῆς.

«Εἰς αὐτὸν τὸν δύστυχον καιρόν, εἰς αὐτοὺς τοὺς στενοὺς χρόνους, ἐφάνη ἐξαφνα ὁ σιδηροῦς δράκων, πανοῦργον καὶ φοβερὸν τέρας, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ πρόγευμά του τρώγει ἀκμόνια, καὶ τὸ μεσημέρι τρώγει κανόνια Κρούπ, ὡς τρώγουν ἄλλοι πράσα, καὶ τὸ βράδυ καταπίνει ῥάβδους τῶν σιδηροδρόμων. Τὴν περασμένην Κυριακὴν τὸ εὕρομεν ψόφιον εἰς τὸ κατάστημά μας—αὐτὸ τὸ θηρίον!—ἐψόφησεν ἀπὸ πονόδοντον καὶ ἐξάρθρωσιν τῶν σιαγόνων μετ' ὀλιγοχρόνιον ἀγωνίαν. Ὁ τεράστιος δράκων ἠμπορεῖ νὰ σπάζῃ τὰ σίδηρα, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ξεσχίζῃ τὰ ὑφάσματά μας!»

Οἱ Γάλλοι ἀσχολοῦνται διαφερόντως περὶ τὴν ἀεροδρομίαν, ὡς φαίνεται δὲ κατώρθωσαν μέχρι τοῦδε οὐ μικρὰ πράγματα, προσεγγίζοντες καὶ εἰς τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς διὰ πηδαλίου διευθύνσεως τῶν «ἀεροστάτων». Ἓν ἐκ τῶν διαφόρων μέσων, δι' ὧν ἐλπίζουσιν οἱ Γάλλοι ὅτι θὰ ἐπανορθώσωσι τὰς συμφορὰς τοῦ 1870 ἐπὶ ἐνδεχομένου νέου πολέμου, εἶναι καὶ ἡ ἀεροστατική. Ἐγγὺς τῶν Παρισίων ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις συνέστησε πρὸ μικροῦ «ἐργαστήριον στρατιωτικῆς ἀεροδρομίας,» ἔνθα καθ' ἑκάστην γίνονται δοκιμαὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα λίαν ἐντριβοῦς ταγματάρχου. Ρενάρ. Ἡ μηχανικὴ κατασκευὴ καὶ διακόσμησις τῶν αὐτόθι δοκιμαζομένων ἀεροστάτων εἶναι ἀπόρρητος· βεβαιοῦται δμως ὅτι διὰ βαθμιαίων βελτιώσεων ἐτελειοποιήθη ἐπὶ τοσοῦτον τῶν ἀεροστάτων ἡ κατασκευή, ὥστε ἐπιτρέπεται ἀπὸ τοῦδε νὰ θεωρηθῇ λελυμένον τὸ κύριον ζήτημα. Πρό τινων ἡμερῶν ὁ ἀεροναύτης L'Horte, ἔχων σύντροφον τὸν ἀστρονόμον Mangot, ἀναβὰς ἐν Χερβούργῳ ἐπὶ ἀεροστάτου, διέπλευσεν ἐναέριος τὸ στενὸν τῆς Μάγχης εἰς ὕψος 3600 ποδῶν, μετὰ παρέλευσιν δὲ πέντε ὡρῶν κατέβη ἀσφαλῶς εἰς χωρίον τι ἐγγὺς τοῦ Λονδίνου. Τὸ ὅτι τὸ ἀερόστατον κατεβιβάσθη ἠρέμα καὶ ἀσφαλῶς ἐπὶ τοῦ προωρισμένου σημείου, εἶναι φανερὰ ἀπόδειξις ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἀέρος λειτουργία τοῦ πηδαλίου ἐπέτυχε πληρέστατα. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι ὁ γάλλος ἀεροπόρος ἐποιήσατο ἐπιτυχῶς, κατὰ τὴν ἀεροδρομίαν του, πειράματα πρὸς κατάρριψιν τορπιλλῶν. Ὥστε οὐαὶ εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἐὰν οἱ Γάλλοι κατορθώσωσι νὰ κατασκευάσωσι καὶ διευθύνωσι τελεσφόρως ἑκατὸν ἢ διακόσια τοιαῦτα τορπιλλοφόρα ἀερόστατα. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶναι δυνατὸν τοῦτο, μέχρι τίνος ἆρά γε θὰ κατέχωσι τὸ «μυστικὸν» οἱ Γάλλοι; Ἡ πεῖρα δὲ διδάσκει ὅτι τὸ ἀπόρρητον τῶν πλείστων μεγάλων ἀνακαλύψεων δὲν εἶναι πάντοτε εὐφύλακτον.

Κατά τινα ἀπογραφικὸν πίνακα, ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς εἴκοσι γερμανικοῖς πανεπιστημίοις φοιτητῶν ἀνέρχεται τανῦν εἰς 28,021. Τοὺς πλείονας φοιτητὰς ἔχει τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου ἤτοι 4,434· εἶτα ἔρχεται τὸ τῆς Λειψίας μετὰ 3060 φοιτητῶν· τρίτον τὸ τοῦ Μονάχου, 3035· τέταρτον τὸ τῆς Χάλλης, 1518· πέμπτον τὸ τῆς Βρεσλαυΐας, 1425· ἕκτον τὸ τῆς Τυβίγγης, 1403· ἕβδομον τὸ τοῦ Βυρσβούργου, 1369· ὄγδοον, τὸ τοῦ Φρειβούργου. 1319· ἔνατον τὸ τῆς Βόννης, 1293· δέκατον τὸ τῆς Γοτίγγης, 1076· ἑνδέκατον, τὸ τῆς Εἰδελβέργης, 1036, ἔσχατον δὲ πάντων τὸ τῆς Ροστόκης μετὰ 313 φοιτητῶν. Ἡ βαθμιαία τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν αὔξησις εἶναι ἀξία σημειώσεως, διότι ἐπὶ τοῦ 1880 δὲν ὑπερέβαινε τοὺς εἰκοσακισχιλίους, ἐν ᾧ σήμερον προσεγγίζει εἰς τοὺς τριακονταχισχιλίους.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—548

Digitized by Google

Ἀριθ. 559 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 14 Σεπτεμβρίου 1886

Η ΑΣΧΗΜΗ ΑΔΕΛΦΗ

Διήγημα

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Γ'

Ἡ οἰκία τοῦ Κου Πλατέα ἔκειτο ὑψηλά, εἰς τὴν συνοικίαν τὴν ὁποίαν σήμερον στολίζει τὸ ὀρφανοτροφεῖον. Ὀλίγιστοι τότε οἰκίσκοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ἀπόκεντρον ὕψωμα. Ἡ θέα ἐκεῖθεν εἶναι ἐκτεταμένη καὶ ὡραία, ἀλλὰ δὲν εἵλκυσε τοῦτο τὸν Κύριον καθηγητήν· τὸν εἵλκυσεν ἡ σχετικὴ εὐθηνεία τῶν οἰκοπέδων. Διότι αὐτὸς ἔκτισε τὴν οἰκίαν. Οἱ τοῖχοί της ἀντεπροσώπευον πολυετεῖς κόπους του. Ἦτο μικρὰ καὶ ταπεινὴ ἡ οἰκοδομή, ἀλλ' ἦτο ἰδιοκτησία του, δὲν τὴν ἐχρεώστει εἰς οὐδένα, δὲν ὤφειλε πλέον νὰ πληρόνῃ ἐνοίκιον εἰς ξένον οἰκοδεσπότην. Τὸ δὲ γλυκὺ αἴσθημα τῆς ἀνεξαρτησίας ἦτο ἀντιστάθμισις ἐπαρκὴς τοῦ κόπου μὲ τὸν ὁποῖον ὁ εὐτραφὴς ἰδιοκτήτης διεσκέλιζε δὶς τῆς ἡμέρας τὸν ἀνήφορον τοῦ Ποταμοῦ, ὅπως ἀνέλθῃ μέχρι τῆς οἰκίας του.

Ἡ ὁδὸς ἐκείνη, καθὼς γνωρίζουν πάντες οἱ ἐπισκεφθέντες τὴν Ἑρμούπολιν, λέγεται Ποταμός, διότι ἦτο ἡ κοίτη τοῦ χειμάρρου διὰ τοῦ ὁποίου τὰ ὄμβρια ὕδατα κατήρχοντο ἐκ τοῦ βουνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλως δέ, καὶ σήμερον ἔτι ἐκεῖθεν διοχετεύονται τὰ νερά. Ἐν καιρῷ ραγδαίας βροχῆς ἡ ὁδὸς γίνεται καὶ πάλιν χείμαρρος, ἀλλ' ἀντὶ κρημνῶν καὶ πετρῶν περιορίζεται ἑκατέρωθεν ὑπὸ οἰκοδομῶν, τῶν ὁποίων αἱ θύραι ὑπέρκεινται ἱκανῶς τοῦ ἐδάφους διὰ τὸν φόβον τῆς πλημμύρας. Ὥστε ἡ ὀνομασία τῆς ὁδοῦ ἔχει εἰσέτι τὸν λόγον της. Εὐτυχῶς δὲν βρέχει συχνάκις εἰς Σύραν, ἀλλ' ὅταν τοῦτο συμβαίνει ὁ Ποταμὸς ἐνίοτε εἶναι ἀδιάβατος Εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ Κος Πλατέας ἠναγκάζετο νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἑστίαν του ἑλικοειδῶς δι' ἄλλων πλαγίων ὁδῶν. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ ἡμέραι καθ' ἃς ἐκλείετο ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν οἰκίαν του, διακοπτομένης ἐντελῶς τῆς συγκοινωνίας.

Ἡ μεγαλειτέρα ἡδονή, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς οἰκοδομῆς ἐκείνης ἀπέκτησεν ὁ Κος Πλατέας, ἦτο ἡ δοθεῖσα εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του εὐχαρίστησις τοῦ νὰ διέλθῃ ἐν ἀνέσει τὰς τελευταίας ἡμέρας της, μετὰ τὰς μακρὰς στερήσεις καὶ δοκιμασίας ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀνέθρεψε τὸν υἱόν της καὶ τὸν εἶδε βαθμηδὸν ὑπερνικῶντα τὰς πρώτας δυσχερείας τοῦ διδασκαλικοῦ σταδίου. Ἐντὸς τῆς οἰκίας ταύτης ἀπέθανεν ἡ γραῖα ἐν εἰρήνῃ. Ἔτος εἶχεν ἤδη παρέλθει ἔκτοτε, ἀλλὰ τὸ δωμάτιόν της ἔμενεν εἰσέτι ἀνέπαφον. Εἶχεν ἀνάγκην αὐτοῦ ὁ καθηγητὴς πρὸς ἀνετωτέραν κατάταξιν τῆς αὐξανούσης βιβλιοθήκης του, ἀλλὰ τὸ ἐσέβετο καὶ τὸ ἠγάπα καὶ τὸ ἤθελεν οὕτω κενόν, ὡς ἐνδιαίτημα τῆς μνήμης.. .τῆς σκιᾶς τῆς μητρός του.

Μόνην ἐξ αὐτῆς κληρονομίαν παρέλαβε τὴν γραῖαν ὑπηρέτριάν της, τὴν ὀλιγόλογον Φλουροῦν, τῆς ὁποίας ὑπέφερεν ὑπομονητικῶς τὰς γεροντικὰς ἰδιοτροπίας, ἀρκούμενος εἰς τὴν ἀτελῆ ὑπηρεσίαν της καὶ εἰς τὴν οὐχὶ συνήθως ἐπιτυχῆ μαγειρικήν της. Ἀλλὰ τῆς Φλουροῦς ἡ κυριαρχία περιωρίζετο εἰς τὸ ἰσόγαιον τῆς οἰκίας. Ὁ καθηγητὴς εὕρισκε τὴν ἡσυχίαν του εἰς τὸ ἀνώγαιον ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός του. Ἐντὸς αὐτοῦ εἶχε καὶ τὸ γραφεῖόν του. Ἐκεῖ ἐπὶ τῆς παρὰ τὸ παράθυρον τραπέζης εἰργάζετο, ἐκεῖ προητοίμαζε τὰς παραδόσεις του, ἐκεῖ ἀνεγίνωσκε τοὺς προσφιλεῖς του συγγραφεῖς, ἐκεῖ συχνάκις μὲ τὸν κάλαμον εἰς τὴν χεῖρα, ἢ τὸ βιβλίον ἀνοικτὸν ἐνώπιόν του, ἐκάθητο βλέπων ἀφηρημένος, ὑπεράνω τῶν δωμάτων τῶν λοιπῶν Ἑρμουπολιτῶν, τὴν θάλασσαν καὶ τὰς κυανᾶς γραμμὰς τῶν πέριξ νήσων, ἢ κλίνων τὴν κεφαλὴν καὶ κλείων τὰ βλέφαρα δὲν ἔβλεπε τίποτε, διότι ἀπεκοιμᾶτο.

Ἠγάπα τὴν οἰκίαν του ὁ Κος Πλατέας. Ἀφότου τὴν ἀπέκτησε σπανίως ἐξήρχετο, παρεκτὸς διὰ τὰς παραδόσεις καὶ διὰ τὸν τακτικὸν περίπατόν του. Μετὰ νέας δὲ πάντοτε εὐχαριστήσεως ἔβλεπεν ἐπιστρέφων τοὺς τοίχους καὶ ἤνοιγε τὴν θύραν της.

Τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐπέστρεψε μετὰ μεγαλειτέρας εὐχαριστήσεως τῆς συνήθους, ὡς εἰς καταφύγιον μετὰ τὸν κίνδυνον τοῦ ὁποίου τὴν ὑποψίαν ὑπέκρυπτε τὸ ἐγκώμιον τῆς ἐπιδόξου γυναικαδέλφης τοῦ Λιάκου.

— Ὡσὰν νὰ εἶναι καὶ ἀλήθεια, ἔλεγε μονολογῶν ἐνῷ, ἀφοῦ ἐδίπλωσε τὸν ἐπενδύτην του, περιεβάλλετο τὸν παλαιὸν κοιτωνίτην του καὶ περιέδεε τὴν κεφαλὴν μὲ μεταξωτὸν μανδήλιον,

Digitized by Google

ἀντὶ σκούφου, καθὼς συνείθιζε τακτικῶς καθ' ἑκάστην ἑσπέραν.

— Ὡσὰν νὰ εἶναι καὶ ἀλήθεια! Νὰ φέρω ἐδῶ μέσα κυρίαν, νὰ μοῦ ἀναποδογυρίσῃ τὰ πάντα, νὰ μὲ ἀναγκάζῃ νὰ ἐξέρχωμαι ὅταν θέλω νὰ μένω καὶ νὰ μένω ὅταν θέλω νὰ ἐξέλθω, νὰ τὴν ἀκούω ὅταν ἐπιθυμῶ σιωπήν, νὰ ἀνοίγω τὸ παράθυρον ἐνῷ κρυόνω διότι ἐκείνη ζεσταίνεται, ἢ νὰ τὸ κλείω ἐνῷ ζεσταίνομαι διὰ νὰ μὴ κρυώσῃ!

Καὶ ταῦτα λέγων ἔκλεισε τὸ παράθυρον.

— Ὁ γάμος εἶναι ἀνοησία εἰς τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ τις νὰ ὑποπέσῃ ἐνόσῳ εἶναι νέος. Ἀφοῦ πήξῃ ὁ νοῦς δὲν συγχωρεῖται πλέον. Ἐγὼ εἰς τὴν νεότητά μου διέφυγα τὴν δουλείαν τῆς συζυγίας, καὶ θὰ χάσω τώρα τὴν ἐλευθερίαν μου!

Αὐτίκα δούλιον ἦμαρ ἐμοὶ περιμηχανόωντο,

Ἐνῷ δ' ἀπήγγελλε τὸν στίχον τοῦτον ἔβλεπε διὰ τῆς φαντασίας ἐνώπιόν του τὴν νύμφην ἥτις πρὸ ἐτῶν πολλῶν τῷ ἐπροξενολογήθη, καθὼς τὴν ἐπανεῖδε πέρυσι, ὅτε ἐπεσκέφθη τὴν πατρίδα του, μὲ πρωΐμους λευκὰς τρίχας καὶ ῥυτίδας, ἐν τῷ μέσῳ μικρᾶς ἀγέλης τέκνων φωναζόντων, παιζόντων καὶ ἐριζόντων.

— Δόξα τῷ Θεῷ, ἐξηκολούθησε σκεπτόμενος μεγαλοφώνως, δὲν τὰ ἔχω ἐγὼ εἰς βάρος μου. Ἂς τὰ χαίρεται ὁ ἀντικαταστάτης μου!

Ἡ Φλουροῦ τὸν διέκοψε ἀνοίξασα τὴν θύραν ἄνευ τινὸς προειδοποιήσεως. Ἔρριψε μετ' ἀπορίας τὸ βλέμμα εἰς ὅλας τοῦ δωματίου τὰς γωνίας, ἀλλ' ἰδοῦσα ὅτι ὁ κύριός της ἦτο μόνος καὶ συνωμίλει μὲ τὸν ἑαυτόν του ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε λακωνικῶς:

— Ἕτοιμο!

— Καλά, καλά, ἔρχομαι, ἀπεκρίθη ὁ καθηγητής, καὶ κατέβη εἰς τὸ ἰσόγαιον, ὅπου παρὰ τὸ μαγειρεῖον ὑπῆρχε δωμάτιον χρησιμεῦον καὶ ὡς αἴθουσα καὶ ὡς τραπεζαρία.

Ὁ Κος Πλατέας ἤρχισε νὰ τρώγῃ μὲ ὄρεξιν, ἀλλὰ καθόσον ἱκανοποιεῖτο ἡ πεινά του αἱ σκέψεις του ἐπανήρχοντο εἰς τὰ ἐπεισόδια τοῦ σημερινοῦ περιπάτου του. Ἀφοῦ αὐταρέσκως ἐνετρύφησε καὶ πάλιν εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς ἐλευθερίας του, ἐσκέφθη περὶ τοῦ Λιάκου καὶ ἐλεεινολόγησεν ἀπὸ καρδίας τὸν σωτῆρά του.

— Τὴν ἔπαθε ὁ δυστυχής, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰ αἰσθήματά του. Δὲν τὸ ἤθελε νὰ ἐρωτευθῇ. Τώρα εὑρίσκεται ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἔρωτος καὶ νομίζει ὅτι θὰ εὕρῃ τὴν εὐτυχίαν ὅπου τὴν ζητεῖ. Εἴθε νὰ τὴν εὕρῃ καὶ νὰ μὴ μεταμεληθῇ! Ὁ καθεὶς ὅμως ἔχει ὅ,τι ἀξίζει, τοῦ δὲ καθενὸς ἡ εὐτυχία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τρόπον του τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ τοῦ σκέπτεσθαι.

Ταῦτα σκεπτόμενος ὁ Κος Πλατέας ἐνόμιζεν ὅτι φιλοσοφεῖ. Ἀλλ' ἡ δῆθεν φιλοσοφία του αὐτὴ οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἀπόπειρα αὐτόματος πρὸς ἀποδίωξιν σκέψεων ὀχληρῶν. Διότι ἀνελογίζετο τὸν Λιάκον συγκεκινημένον, κατεχόμενον ὑπὸ ἀνεκλαλήτου ἀδημονίας, προσπαθοῦντα νὰ ὑποκρύψῃ τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς του, πάσχοντα, καὶ ἐνταυτῷ ἐβασάνιζε τὸν νοῦν του ἡ ὑποψία μὴ ὁ ἐρωτευμένος φίλος του συνέλαβε τῷ ὄντι τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ τὸν νυμφεύσῃ μὲ τὴν μέλλουσαν γυναικαδέλφην του καὶ ἐκ λεπτότητος δὲν ἐτόλμα κατ' ἀρχὰς νὰ τὸ εἴπῃ καθαρῶς, ἔπειτα δέ, δυσαρεστηθεὶς ὡς ἐκ τῶν τρόπων τοῦ Πλατέα, ἠρνήθη ὅτι ποτὲ ἐσκέφθη τοιοῦτό τι.

Καὶ μὴ δὲν εἶχεν ὁ Λιάκος τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τοιαύτην ἔστω καὶ θυσίαν παρ' ἐκείνου τοῦ ὁποίου ἔσωσε τὴν ζωήν; Πῶς δὲ οὗτος ἀντήμειψε τὸν σωτῆρά του; — Ὄχι μόνον ὑπεξέφυγεν ἐκ προκαταβολῆς τὴν θυσίαν παρεννοήσας τὴν ἀβρότητα τοῦ φίλου του, ἀλλὰ καὶ ὑπέδειξεν ὅτι τὸν βαρύνει ἡ εὐγνωμοσύνη, ἀφοῦ ἐπρότεινε νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ πνιγόμενος μᾶλλον ἢ νυμφευόμενος πρὸς χάριν τοῦ Λιάκου! Ἡ διαγωγή του τῷ ἐφαίνετο ἤδη ἀδικαιολόγητος, ἀσύγγνωστος! Ἠδύνατο τοὐλάχιστον καὶ ἐχρεώστει νὰ μεταχειρισθῇ ἄλλην γλῶσσαν πρὸς τὸν σωτῆρά του, ἀντὶ τοῦ νὰ τὸν δυσαρεστήσῃ τοιουτοτρόπως.

Ὅσον ἐσκέπτετο ταῦτα ὁ Κος Πλατέας, τόσον ἐστενοχωρεῖτο. Τὸ αἷμα ἀνέβαινεν εἰς τὰς παρειάς του καὶ ἀνετρέπετο ἡ σειρὰ τῶν φιλοσοφημάτων του. Ἐπὶ τέλους, ἔσπρωξε βιαίως τὸ πινάκιον, ἀφοῦ ἀπέφαγε τὰς τελευταίας σταφίδας του, ἐπέταξεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ χειρόμακτρόν του, καὶ ἀνῆλθε συγχυσμένος εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Ἄσχημα ἔκαμα, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Διατί νὰ τὸν πειράξω μὲ τὰ ἀσυλλόγιστα λόγια μου; Καὶ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ τὰ εἴπω; Ἀλλὰ πάντοτε ἀργὰ μοῦ ἔρχεται ἡ σκέψις!

Καὶ δώσας ἓν γρονθοκόπημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἄνω καὶ κάτω ἐντὸς τοῦ δωματίου ἐν μέσῳ τοῦ αὐξάνοντος σκότους, μέχρις οὗ ἡ Φλουροῦ εἰσελθοῦσα ἀπέθεσε τὸν λύχνον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐξῆλθε πάλιν ἐν σιωπῇ.

Ὁ καθηγητὴς ἐστάθη προσηλῶν τὰ βλέμματα εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου. Τὸ φῶς ἐκεῖνο τῷ ὑπεδείκνυε τὸ καθῆκόν του, τὸν προσεκάλει εἰς μελέτην, τῷ ἔλεγεν ὅτι πρέπει νὰ προετοιμάσῃ κατὰ τὸ σύνηθες τὸ αὔριον μάθημά του. Ἀλλὰ διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν του ᾐσθάνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν εἰς τὰ βιβλία του. Ἐδίστασεν, ἤρχισε καὶ πάλιν τὸν ἐν τῷ δωματίῳ περίπατον συλλογιζόμενος συγχρόνως καὶ τὸν Λιάκον, καὶ τοὺς μαθητάς του, καὶ τὰς δύο θυγατέρας τοῦ Κου Μητροφάνους, καὶ τὸν γυμνασιάρχην. Ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ συγχύσει ἐκείνῃ τῶν ἰδεῶν, ὑπερίσχυσε τὸ διδασκα-

Digitized by Google

λικὸν ἔμφυτον, καὶ καθίσας ἐνώπιον τῆς τραπέζης κατέταξεν ἐπ' αὐτῆς τοὺς τρεῖς τόμους τοῦ λεξικοῦ τοῦ Γαζῆ, τὸ συντακτικὸν τοῦ 'Ασωπίου καὶ τὰ ἄλλα συνήθη του βοηθήματα, ἡτοίμασε τὸ μελανοδοχεῖον καὶ τὸ σημειωματάριόν του, ἤνοιξε τὴν Ἰλιάδα, εὗρε τὴν σελίδα τῆς αὐρινῆς παραδόσεως καὶ ἤρχισε τὴν μελέτην σημειῶν ἑκάστης λέξεως τὴν ἐτυμολογίαν, ἑκάστης φράσεως τὴν σύνταξιν, καὶ ἑκάστου ἑξαμέτρου τὰς ῥυθμικὰς ἰδιοτροπίας. Παρέδιδε τότε τὸ Ζ τῆς Ἰλιάδος.

Ἀλλὰ παραιτῶν ἐντὸς ὀλίγου καὶ σύνταξιν καὶ ἐτυμολογίαν καὶ μετρικήν, λησμονῶν καὶ τοὺς μαθητάς του καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς σχολαστικῆς ἀνατομίας τοῦ Ὁμήρου, ἀνέγνωσεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ ἐνώπιόν του χωρίον τῶν ἀποχαιρετισμῶν τοῦ Ἕκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶδεν εἰς τὸ ἐπεισόδιον ἐκεῖνο ὅσας καλλονὰς ἤδη ἀνεκάλυπτε! Ἡ ἀπαράμιλλος ἀπεικόνισις συζυγικῆς ἀγάπης καὶ πατρικῆς στοργῆς, ἡ ἐξ ἔρωτος ἀμοιβαίου πηγάζουσα εὐτυχία, ἡ συμφορὰ τοῦ χωρισμοῦ, ταῦτα πάντα οὐδέποτε τοσοῦτον τὸν συνεκίνησαν. Ποτὲ ἄλλοτε ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν οὔτε ἀνέγνωσεν οὔτε ἀπεστήθισεν ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα στίχους τῆς Ἰλιάδος! Ἐνῷ δὲ ἀνεγίνωσκεν, ὁ Ἕκτωρ ἐνεσαρκοῦτο εἰς τὴν φαντασίαν του ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Λιάκου. Τὸν Λιάκον ἐσυλλογίζετο. Ὁ Λιάκος δοκιμάζει τὴν πικρίαν τοῦ χωρισμοῦ προτοῦ γευθῇ τὴν γλυκύτητα τῆς συζυγικῆς εὐδαιμονίας τοῦ Ἕκτορος!

Ὁ Κος Πλατέας ἔκλεισε τὸ βιβλίον καὶ ἠγέρθη ἐκ νέου. Μυρίαι σκέψεις τὸν ἐβασάνιζον ἐνῷ ἐπεριπάτει ἀπὸ τὴν τράπεζαν εἰς τὴν κλίνην καὶ ἀπὸ τὴν κλίνην εἰς τὴν τράπεζαν.

— Διατί, ἀνεφώνησε, διατί νὰ μὴ πιστεύσω τὸν Λιάκον ὅτι δὲν ἐσκέφθη ποτὲ νὰ μὲ νυμφεύσῃ; Ἀνόητος ἐγὼ νὰ τὸ ὑποθέσω! Μοῦτρα διὰ γαμβρός!

Καὶ ἐστάθη ἀπέναντι τοῦ καθρέπτου πλαγίως φωτιζομένου ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ λύχνου, καὶ εἶδεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸ ἥμισυ τοῦ προσώπου του μὲ τὸ μανδίλιον ἐπὶ κορυφῆς, ἐνῷ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἔμενεν εἰς τὸ σκότος, ὁ δὲ κόμβος τοῦ μανδιλίου ὠρθοῦτο διακλαδούμενος ἐπὶ τοῦ μετώπου του.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπε γελάσας, ὡραῖον Ἀστυάνακτα ἤθελα καταφέρει ἐὰν τὴν ἐνυμφευόμην.

Ἡσυχώτερος ἤδη ἐκάθισε πάλιν ἐνώπιον τοῦ γραφείου του. Ἀλλ' ἐκ νέου μεταξὺ τοῦ γραφείου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν του ἤρχισαν νὰ πλανῶνται σκηναὶ καὶ μορφαὶ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὴν αὐρινὴν παράδοσιν. Ἐννοήσας ὅτι ἀδύνατον νὰ ἐργασθῇ σπουδαίως, ὁ καθηγητὴς ἔκρινε φρονιμώτερον νὰ πλαγιάσῃ καὶ νὰ κοιμηθῇ. Ὁ ὕπνος θὰ τὸν καθησυχάσῃ, αὔριον δὲ ἐξυπνῶν ἐνωρίτερον θὰ προετοιμάσῃ μὲ νοῦν καθαρὸν τὸ μάθημά του. Κατεκλίθη λοιπὸν καὶ ἔσβυσε τὸ φῶς.

Ἀλλ' ὁ ὕπνος δὲν ἤρχετο. Περιεστρέφετο ἄυπνος ἐπὶ τῆς κλίνης ὁ Κος Πλατέας, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ σκότους καὶ τῆς σιωπῆς ἡ ἔντασις τοῦ νευρικοῦ του συστήματος μετέτρεπεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰς σκέψεις του εἰς τύψεις συνειδήσεως. Καὶ παρήρχοντο οὕτω αἱ μακραὶ ὧραι τῆς νυκτός. Ἐπὶ τέλους πρὸς τὰ ξημερώματα ἀπεκοιμήθη. Ἀλλ' αἱ ἰδέαι του μετασχηματισθεῖσαι εἰς ὄνειρον φοβερὸν τὸν ἀφύπνισαν κατάτρομον. Ὠνειρεύθη ὅτι τὸ στρῶμά του μετεβάλλετο εἰς θάλασσαν, τὸ προσκέφαλόν του εἰς καρχαρίαν, ὅτι ἐβυθίζετο ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, ὅτι ὁ καρχαρίας ἐλάμβανε βαθμηδὸν τὴν μορφὴν τῆς πρωτοτόκου θυγατρὸς τοῦ Κου Μητροφάνους καὶ μία φωνή, ἡ φωνὴ τοῦ Λιάκου, ἐβόυζε καθ' ὅλον τὸ μεταξὺ εἰς τὴν ἀκοήν του «Γκλὰν γκλάν, ἀχάριστε, γκλὰν γκλάν, ἀχάριστε!»

Ἀνεκάθισεν ἱδρωμένος εἰς τὸ στρῶμά του, ἐνῷ δ' ἔσφιγγε περὶ τὸ μέτωπον τὸ ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ ὀνείρου λυθὲν μανδίλιον, ἔλαβεν ἀπόφασιν ἡρωϊκήν.

— Θὰ τὴν πάρω, ἀνέκραξε! Τὸ χρεωστῶ εἰς τὸν σωτῆρά μου. Πρέπει νὰ ἐκτελέσω τὸ καθῆκόν μου, νὰ καθησυχάσω τὴν συνείδησίν μου!

Καὶ ἐξηπλώθη πάλιν ὑπὸ τὰ σκεπάσματά του μὲ τὴν καρδίαν ἐλαφρὰν καὶ τὸν νοῦν ἥσυχον, ἐλεύθερος ὑποψιῶν καὶ δισταγμῶν καὶ τύψεων συνειδήσεως.

Ὁ ἥλιος εἰσερχόμενος ἀπλέτως εἰς τὸ δωμάτιον τὸν ἐξύπνησε μίαν ὅλην ὥραν βραδύτερον τοῦ συνήθους. Πρώτην φορὰν ἐπὶ ζωῆς του συνέβαινε τοῦτο εἰς τὸν τακτικὸν καθηγητήν, πρὸς ἄκραν ἀπορίαν τῆς Φλουροῦς. Ἡ κεφαλή του ἦτο βαρεῖα, ἔκαιον οἱ ὀφθαλμοί του. Ἐν βίᾳ ἐπλύθη, ἐνεδύθη, ἔπιε τὸν μαῦρον καφέν του καὶ ἐπανέλαβε τὴν χθὲς τὴν νύκτα διακοπεῖσαν μελέτην. Ὁ νοῦς του ὅμως ἦτο καὶ σήμερον ἀλλαχοῦ. Ὅπως δήποτε κατὰ τὴν τακτικὴν ὥραν εὑρέθη εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ παρέδωκε τὸ μάθημά του. Ἀλλὰ τί μάθημα! Οἱ μαθηταὶ ἠπόρουν κατ' ἀρχὰς βλέποντες χαλαρωθεῖσαν τὴν συνήθη τοῦ καθηγητοῦ αὐστηρότητα, ἀλλὰ δὲν ἤργησαν νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ ἐπιείκειά του ὠφείλετο εἰς τὴν παντελῆ ἐκείνου ἀπροσεξίαν, οὐχὶ δὲ ποσῶς εἰς τὴν ἰδικήν των ἀκρίβειαν περὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ κειμένου. Ἦτο ἀφηρημένος, ὢ τοῦ θαύματος, ὁ Κος Πλατέας! Τότε ἐνθαρρυνθέντες ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἐπισωρεύσωσιν ἀνοησίας ἐπὶ ἀνοησιῶν. Τὸ Ζ τῆς Ἰλιάδος κατεστράφη τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὑπὸ ἐτυμολογικήν, συντακτικὴν καὶ ῥυθμικὴν ἔποψιν. Ὁ καθηγητὴς ἔμενεν ἀνάλγητος μέχρις οὗ, παρελθούσης τῆς κεκανονι-

Digitized by Google

σμένης ὥρας, οἱ μὲν μαθηταὶ ἀπελύθησαν σχολιάζοντες ἀντὶ τοῦ Ὁμήρου τὸ ἔκτακτον φαινόμενον τῆς μακροθυμίας τοῦ Κου Πλατέα, αὐτὸς δὲ ἐξελθὼν τοῦ Γυμνασίου ἐπανέλαβε τὸ νῆμα τῶν σκέψεών του.

Ἀφότου ἐξύπνησεν ἐσκέπτετο χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὸν καταλληλότερον τρόπον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο τόσον ἁπλοῦν, ὅσον χθὲς τὴν νύκτα ἐφαντάζετο. Δὲν ἤρκει ἡ ἀπόφασις μόνη τοῦ νὰ νυμφευθῇ τὴν πρωτότοκον θυγατέρα τοῦ Κου Μητροφάνους, πρέπει πρὸς τοῦτο νὰ γίνωσι διαβήματά τινα. Ἀλλ' ὁποῖα; — Νὰ ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸν φίλον του; Ἀλλά, ὕστερον μάλιστα ἀπὸ τὰ χθὲς μεταξύ των διαμειφθέντα, δὲν τοῦ ἤρχετο νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τῷ εἴπῃ.. .τί; «Ἰδού, θυσιάζομαι πρὸς χάριν σου.» Ὄχι! — Νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν μεσολάβησιν τῆς ἐξαδέλφης τοῦ Λιάκου; Δύσκολον καὶ τοῦτο. Ἐγνώριζε μὲν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν της, ἐχαιρετῶντο καθ' ὁδόν, ἀλλ' οὐδέποτε συνωμίλησε μετ' αὐτῆς, ὥστε δὲν εἶχεν οὔτε τὸ δικαίωμα οὔτε τὸ θάρρος νὰ τὴν μεταχειρισθῇ ὡς προξενήτριαν.

Ταῦτα ἐσκέπτετο ἐνῷ διήρχετο τὴν πλατεῖαν πορευόμενος πρὸς τὴν οἰκίαν του, διότι ἐπλησίαζεν ἡ μεσημβρία, ὥρα φαγητοῦ, ὅτε εἶδεν αἴφνης ἀπέναντί του ἐρχόμενον τὸν Κον Μητροφάνην. Ἡ ἐμφάνισίς του ἔλυσε διὰ μιᾶς τὰς ἀπορίας τοῦ καθηγητοῦ. Ὡς ἔμπνευσις ἀκαριαία τῷ ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἀποταθῇ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν πατέρα τῆς νύμφης. Τί ἁπλούστερον;

Χωρὶς νὰ ζυγίσῃ τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ τοῦ διαβήματος, μὴ ἔχων ἄλλως τε τὸν καιρὸν νὰ πολυσκεφθῇ περὶ τούτου, ὑπείκων εἰς τῆς στιγμῆς τὴν ὤθησιν, περιχαρὴς διὰ τὴν παρουσιαζομένην διέξοδον ἐκ τῶν δισταγμῶν ὅσοι τὸν ἐβασάνιζον, ἐχαιρέτησε τὸν γέροντα καὶ ἐστάθη κατάντικρύ του.

— Κύριε Μητροφάνη, χαίρω ὅτι σᾶς ἀπήντησα διότι ἔχω νὰ σᾶς εἴπω δύο λέξεις.

— Ὁ Κύριος Πλατέας, νομίζω, εἶπεν ὁ γέρων ἀντιχαιρετῶν εὐγενῶς.

— Ὅλος καὶ ὅλος.

— Καὶ τί ἀγαπᾶτε, Κύριε Πλατέα;

Ὁ Κος Πλατέας ᾐσθάνθη τότε πρῶτον δειλίαν τινά, ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς ὑποχωρήσεως. Ἀνέλαβε τὸ θάρρος του καὶ ἐξηκολούθησε.

— Κύριε Μητροφάνη, χωρὶς περιφράσεις, ἰδού. Ἐπιθυμῶ νὰ γείνω γαμβρός σας.

Ἡ ἀπότομος καὶ ἄνευ οἱασδήποτε προεισαγωγῆς ἔκφρασις τῆς ἐπιθυμίας ταύτης τοῦ καθηγητοῦ ἐξέπληξε δυσαρέστως μᾶλλον τὸν γέροντα. Ἡ αἴτησις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν τὸν ἐξέπληξε καθόσον ἡ ὡραιότης τῆς νεωτέρας τῶν θυγατέρων του τὸν εἶχε πολλάκις ἤδη ἐκθέσει εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀπορρίψῃ τοιούτου εἴδους προτάσεις, οὐδέποτε ὅμως οὕτω ἀπ' εὐθείας ὑποβληθείσας. Ἀληθῶς ἐξ ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε παρουσιασθέντων μνηστήρων ὁ Κος Πλατέας ἐφαίνετο ὁ ὀλιγώτερον *γαμβροπρεπὴς* διά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὰ λοιπὰ προσόντα, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐβάρυνε πολὺ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὰς σκέψεις τοῦ γέροντος. Εἶπε μόνον καθ' ἑαυτόν, «Καὶ αὐτὸς ἀκόμη!» Ἀναβλέψας δὲ πρὸς τὸν Κον Πλατέαν,

— Ἡ ἐπιθυμία σας αὕτη, εἶπε, μὲ τιμᾷ πολύ, ἀλλ' εἶναι ἀκόμη νέα ἡ μικρά μου καὶ δὲν σκέπτομαι περὶ ὑπανδρείας της.

— Τί μικρά; Δὲν ἐζήτησα τὴν μικράν. Σᾶς ζητῶ τὴν...

Ἤθελε νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά της, ἀλλ' ἀνελογίσθη ὅτι δὲν τὸ ἐγνώριζε.

— Σᾶς ζητῶ τὴν μεγάλην, ἐπανέλαβε.

Εἰς τοῦτο ὁ Κος Μητροφάνης δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ ὑποκρύψῃ τὴν ἔκπληξίν του. Πρώτην φορὰν ἐζητεῖτο εἰς γάμον ἡ πρωτότοκός του.

Ἐπί τινας στιγμὰς παρετήρει ἐν σιωπῇ τὸν Κον Πλατέαν, ὅστις ἤρχισε ν' ἀνυπομονῇ.

— Κύριε καθηγητά, εἶπεν ἐπὶ τέλους. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ πρότασις μοῦ ἔρχεται ὀλίγον ἀπροσδοκήτως καὶ κατὰ τρόπον ἀσυνήθη. Δὲν νομίζετε ὅτι τὰ παλαιὰ καὶ πατροπαράδοτα ἔθιμα ἔχουν τὸ καλόν των, καὶ ὅτι τοιούτου εἴδους ὑποθέσεις συζητοῦνται καλλίτερα διὰ τρίτων.

Τοῦτο ὁ Κος Πλατέας δὲν τὸ ἐπερίμενε. Ἐφαντάζετο ὅτι ὁ πενθερὸς ἤθελε τὸν ἐναγκαλισθῇ ἐκεῖ εἰς τὸν δρόμον, περιχαρὴς διότι εὑρέθη ἐπὶ τέλους ὁ ζητούμενος γαμβρός.

— Ἐνόμισα, ἐτραύλισεν, ὅτι μὲ γνωρίζετε ἀρκούντως καὶ ὅτι τὸ ἁπλούστερον ἦτο νὰ σᾶς ὁμιλήσω μόνος μου.

— Βεβαίως, βεβαίως! Ἀλλ' ἐὰν ἠθέλατε νὰ ἀναθέσετε εἰς φίλον σας τινὰ τὴν ἐντολὴν νὰ μὲ ὁμιλήσῃ,... Ἐὰν μοῦ δώσετε ὀλίγον καιρὸν νὰ σκεφθῶ, θὰ μὲ ὑποχρεώσετε.

— Πολὺ καλά. Νὰ σᾶς στείλω τὸν Κον Λιάκον.

Ὁ γέρων συνωφρυώθη.

— Ἆ! ὁ Κος Λιάκος γνωρίζει τὴν ὑπόθεσιν;

Ὁ δυστυχὴς καθηγητὴς ἐνόησεν ὅτι ἔσφαλεν ἀναμίξας τὸ ὄνομα τοῦ φίλου του εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν. Ἡτοιμάζετο νὰ εἴπῃ τι, καὶ αὐτὸς ὅμως δὲν ἐγνώριζε τί, ἀλλ' ὁ Κος Μητροφάνης προλαβὼν τὸν ἀπήλλαξε τῆς δυσκολίας.

— Καλά, εἶπε. Στείλατέ μου τὸν Κον Λιάκον.

Καὶ χαιρετήσας ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Ποτὲ ἄλλοτε ὁ Κος Πλατέας δὲν ὑπέστη τοσαύτην ἠθικὴν στενοχωρίαν ὅσην ἀπὸ χθὲς τὸ ἑσπέρας διήρχετο. Οὐδ' αὐτὸ τὸ πάθημά του, ὅτε ἐκινδύνευσε νὰ πνιγῇ, παρεβάλλετο πρὸς τὰς παρούσας βασάνους. Τότε ὁ κίνδυνος ἐπῆλθεν ἀπροσδόκητος, μόνον δὲ μετὰ τὴν παρέλευσίν του συνῃσθάνθη ὁ παθὼν τὸ μέγεθός του. Σήμερον ἡ ἀβεβαιότης τοῦ μέλλοντος ἐπιτείνει τὴν ἀγωνίαν, ἡ δὲ διέξοδος ἐνῷ ἐφαίνετο ἐξευρεθεῖσα ἰδοὺ πάλιν

Digitized by Google

διαλύεται! Ἔμενεν ἐκεῖ εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας μὲ τὰς χεῖρας κρεμαμένας, βλέπων τὰ νῶτα τοῦ ἀπομακρυνομένου Κου Μητροφάνους.

— Πρέπει νὰ ἴδω τὸν Λιάκον, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν εὕρω τώρα;

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ κώδων τῆς Μεταμορφώσεως ἐσήμανε τὰς δώδεκα, καὶ ὁ καθηγητὴς ἐνθυμήθη πρῶτον μὲν ὅτι τὸν ἐπερίμενε τὸ πρόγευμα εἰς τὴν οἰκίαν του, δεύτερον δὲ ὅτι ὁ Λιάκος ἔτρωγε συνήθως εἰς ξενοδοχεῖον ὄπισθεν τῆς πλατείας κείμενον. Ἐπορεύθη λοιπὸν πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ πράγματι, συνηντήθη πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου μὲ τὸν πρωτοδίκην..

— Ὦ ἀδελφέ, ἀνεφώνησεν, ὢ ἀδελφέ!

— Τί συμβαίνει, ἠρώτησεν ὁ Λιάκος ἀνήσυχος. Τί ἔπαθες;

— Τί ἔπαθα; Ὅ,τι ποτὲ δὲν ἐπερίμενα! Ἐζήτησα τὸν Μητροφάνην νὰ μοῦ δώσῃ τὴν κόρην του καὶ ἀντὶ νὰ μοῦ...

— Ἐζήτησες τὴν κόρην του!

— Μάλιστα. Τί θαυμάζεις;

— Δὲν μοῦ ἔλεγες χθὲς ὅτι ποτέ...

— Αἴ, καὶ τί μὲ τοῦτο; Ἐσκέφθην τὴν νύκτα καὶ ἐπείσθην ὅτι πρέπει νὰ νυμφευθῶ καὶ οὔτε θὰ εὕρω ποτὲ καλλιτέραν γυναῖκα.

— Ἄκουσε, Πλατέα, εἶπεν ὁ Λιάκος μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως. Τί ἐσκέφθης τὸ ἐννοῶ, διότι σὲ γνωρίζω. Ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ δεχθῶ ἐκ μέρους σου τοιαύτην θυσίαν.

— Τί θυσίαν, καὶ ποῖος σ' ἐρωτᾷ νὰ δεχθῇς ἢ νὰ μὴ δεχθῇς; Ἀπεφάσισα νὰ τὴν πάρω διότι θέλω νὰ νυμφευθῶ, καὶ θὰ τὴν πάρω! Καὶ ἂν δὲν εἶναι μὲ τὸ θέλημα τοῦ πατρός της, θὰ τὴν κλέψω! Ἰδού!

Καὶ ἐξηκολούθησε διηγούμενος μετὰ ζωηρότητος τὸν μετὰ τοῦ Κου Μητροφάνους διάλογον. Ὁ Λιάκος ἤκουε μειδιῶν. Ἀπὸ χθὲς καὶ οὗτος ἐσκέπτετο περὶ τοῦ συνοικεσίου τούτου, ὅσον δ' ἐσκέπτετο τόσον τὸ εὕρισκε καλὸν καὶ ἁρμοστόν. Ἐξετάζων δὲ τὸν ἑαυτόν του ἐπείθετο ὅτι δὲν ἐπηρεάζετο ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ὑπερνικηθῇ τὸ ἐμποδίζον τὴν ἰδικήν του εὐτυχίαν πρόσκομμα, ἀλλ' ὅτι πραγματικῶς καὶ ὁ φίλος του καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς ἐρωμένης του δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ ζήσωσιν εὐτυχεῖς συνενούμενοι. Περὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Κου Μητροφάνους δὲν εἶχεν ἀμφιβολίαν. Τὸ ζήτημα τῆς πρεσβείας τὸν ἐφόβιζεν ὀλίγον, ὕστερον μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀπαρέσκειαν μὲ τὴν ὁποίαν παρεδέχθη τὴν ἀνάμιξίν του ὁ πατὴρ τῆς νύμφης. Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο νὰ μὴ ἀναδεχθῇ τὴν ἐντολήν; Ὑπεσχέθη νὰ ἐπισκεφθῇ αὐθημερὸν τὸν Κον Μητροφάνην, τὸ δ' ἑσπέρας νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κου Πλατέα διὰ νὰ κοινοποιήσῃ τὸ αἴσιον ἀποτέλεσμα τῶν διαπραγματεύσεων.

(Ἕπεται τὸ τέλος) Δ. Βικελας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΥΠΟΙΙΑ

Ὁσάκις ἐπισκήψῃ δυστύχημά τι, ἀδιάφορον ἐν οἱῳδήποτε τοῦ κόσμου μέρει, αἱ ἐφημερίδες πρῶται ἀναγγέλλουσιν αὐτό, παρορμῶσαι ἅμα εἰς εὐποιίαν δημοσίαν, ἐθνικήν, ἢ διεθνῆ. Αἱ τοιαῦται τοῦ τύπου ἐπικλήσεις πρὸς ἀρωγὴν μετὰ μεγάλην θεομηνίαν, χρονολογοῦνται, καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς μᾶλλον πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν, ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, δύο μεγάλαι συμφοραὶ ἐνέσκηψαν, ἡ μὲν μία ἐν Γαλλίᾳ, ἡ πανώλης τῆς Μασσαλίας, ἡ δ' ἑτέρα ἐν παρακειμένῃ χώρᾳ, ὁ σεισμὸς τῆς Λισβῶνος. Ἐνδείξεις ἀφοσιώσεως δὲν ἔλειψαν κατὰ τὸν λοιμὸν τῆς Μασσαλίας, οὔτε ἐκ μέρους τοῦ κλήρου, οὔτε ἐκ μέρους τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν οὔτε ἐκ τῶν ἐκ Παρισίων καὶ Μομπελιὲ σταλέντων ἰατρῶν. Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλε βοηθείας τινὰς ἐκ Παρισίων εἰς τὴν δυστυχῆ Προβηγκίαν. Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀρωγῆς, ἐκτὸς τῶν ἀτομικῶν ἐνδείξεων ἀφοσιώσεως, ἐν τοῖς συγχρόνοις χρονικοῖς δὲν ἀναφέρεται ὅτι ἐγένετο ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ πολλῶν εἰσφορὰ πρὸς ἀρωγὴν τῶν Μασσαλιωτῶν.

Βραδύτερον ὁ σεισμὸς τῆς Λισβῶνος πολλὰς ψυχὰς *ἄϊδι προΐαψεν* ἐν οἷς καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ γάλλου δραματικοῦ Ρακίνα. Βεβαίως ἡ ἐκ τοῦ δυστυχήματος ἐντύπωσις ἦτο μεγάλη καὶ ἐκτὸς τῆς Πορτογαλλίας, πρὸ πάντων δ' ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ὁ σεισμὸς μάλιστα οὗτος ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πλείστας φιλοσοφικὰς συζητήσεις. Ὁ Βολταῖρος ἐποίησε ποίημά τι δι' οὗ κατέκρινε τὴν Πρόνοιαν, πρὸ πάντων δὲ τοὺς ἀδεξίους αὐτῆς συνηγόρους· αἱ ἐφημερίδες ἔγραψαν τότε λεπτομερῆ τῆς μεγάλης καταστροφῆς εἰκόνα, ἀλλ' οὐδεμία οὐδαμοῦ ἐγένετο ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ σεισμοῦ ἐπίκλησις. Οὐδεμία ὁρμὴ διεθνοῦς συμπαθείας ἐξεδηλώθη. Ἡ Λισβὼν βεβαίως ἕνεκα τῶν τότε τῆς συγκοινωνίας μέσων ἦτο ἀπώτατα τῶν Παρισίων. Ὁ σεισμὸς τῆς νήσου Ἰσχίας εἰ καὶ ὀλιγωτέρας ἐπενεγκὼν ζημίας συνεκίνησε περισσότερον τὴν Εὐρώπην πρό τινων ἐτῶν, διότι ἕνεκα τῆς συγκοινωνίας ἐθεωρήθη ὑπὸ πάντων ὡς οἰκεία.

Μόνον περὶ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος βλέπομεν τὴν δημοσίαν εὐποιίαν ὀργανοῦσαν ἐράνους. Τότε συγχρόνως ἤρξαντο αἱ ἐπικλήσεις τοῦ τύπου πρὸς ἀγαθοεργίαν ὡς καὶ εἰσφοραὶ καὶ θεατρικαὶ ὑπὲρ αὐτῆς παραστάσεις. Τὰ βέβηλα ἐλατήρια τῆς ἡδονῆς ἢ τοῦ κέρδους ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν ὑπὲρ δημοσίων συμφορῶν.

Ἡ ὅσον ἔνεστι μείζων δημοσιότης, ἡ ἐπίκλησις πάσης συμπαθείας ὑπὲρ τῶν θυμάτων οἱασ-

Digitized by Google

δήποτε καταστροφῆς εἶνε τὸ πρῶτον μέσον πρὸς ἐξέγερσιν τῆς δημοσίου ἀγαθοεργίας. Πράγματι πῶς νὰ συγκινηθῇ τις καὶ νὰ βοηθήσῃ δυστυχήματα ἅπερ ἀγνοεῖ; Ὁ τύπος διὰ πάντων αὐτοῦ τῶν ὀργάνων καὶ αἱ γνωστοποιήσεις καλοῦσιν ἐπανειλημμένως τὴν συμπάθειαν ὑπὲρ τῶν θυμάτων συμφορᾶς τινος. Αἱ ἐφημερίδες οὐ μόνον τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ποιοῦσι, συγκινοῦσαι συνήθως, ἀλλὰ δημοσιεύουσι καὶ κατάλογον τῶν εἰσφερόντων καὶ τῶν εἰσφορῶν. Καὶ ἡ ματαιότης ἀναμφιβόλως ἐπιδρᾷ ἐν μέρει, ἀλλὰ προκύπτει ἅμιλλα ὑπὲρ τῆς δημοσίας εὐεργεσίας τρεπομένη. Ἄλλως ὁ θέλων νὰ εἰσενέγκῃ χωρὶς νὰ γνωσθῇ δὲν εἶνε ἐλεύθερος νὰ πράξῃ τοῦτο ἀνωνύμως;

Πλὴν τῶν διὰ τῶν ἐφημερίδων εἰσφορῶν ὑπὲρ τοιούτων εὐεργετικῶν σκοπῶν ὠργανώθησαν ἔκτοτε δραματικαὶ παραστάσεις, συναυλίαι, χοροί, ὑπαίθριοι ἑορταί, καλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις, ἱστορικαὶ ἱππηλασίαι καὶ ταυροδρομίαι ἔτι.

Πᾶσαι αὗται αἱ τὴν ματαιότητα διαθρύπτουσαι ἐπιδείξεις, αἱ ἑορταὶ αὗται, αἵτινες ἐπιδιώκουσι τὴν διασκέδασιν ἢ τὸ κέρδος, ἐλαττοῦσι βεβαίως κατά τι τὴν ἀξίαν τῆς εὐεργεσίας. Ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τῆς ἀληθοῦς εὐεργεσίας καὶ τῆς ἁγνῆς ἀρετῆς, ἐν ταῖς ποικίλαις ταύταις τῆς ἀγαθοεργίας μορφαῖς πρέπει νὰ ἐκτιμήσωμεν τὸ εὐγενὲς τῆς συμπαθείας αἴσθημα, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκδήλωσις δύναται νὰ συντελέσῃ μεγάλως πρὸς ἀγαθὸν τῆς κοινωνίας καὶ πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν τῶν ὁμοίων ἡμῶν. Εἰς τὸν σκοπὸν ἀφορῶντες δὲν δικαιούμεθα ἴσως νὰ ὦμεν λίαν αὐστηροί.

Ἐν τούτοις ὅσον ἐπιεικῶς καὶ ἂν κρίνωμεν τὰς τοιαύτας τῆς συμπαθείας ἐκδηλώσεις δὲν ἐπιδοκιμάζομεν τὰ ἐν χρήσει σήμερον μέσα πρὸς δημοσίας ἀγαθοεργίας. Ἐνώπιον ἡμῶν ἔχομεν, οὐδὲ στιγμὴν πρέπει νὰ λησμονῶμεν τοῦτο, θύματα καὶ συμφοράν, ἃ εἶνε ἀπάνθρωπον νὰ ὑβρίζωμεν διὰ θορυβώδους ἐπιδείξεως ἑορτῶν καὶ χαρᾶς ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀρωγῆς αὐτῶν. Τὰς δυσαρέστους ταύτας ἀντιθέσεις πρέπει ἐν ὀνόματι αὐτῆς τῆς συμπαθείας ν' ἀποφεύγωμεν. Εἶνε ἁρμόδιον ἆρά γε δυστύχημά τι νὰ παρέχῃ ἄμεσον εὐκαιρίαν εἰς ἑορτὴν τόσῳ λαμπροτέραν καὶ θορυβωδεστέραν ὅσον τὸ δυστύχημα εἶνε μεγαλείτερον; Εἶνε σκληρὸν αἱ φαιδραὶ ὀρχῆστραι ν' ἀντηχῶσι μέχρι τῶν ὤτων τῶν θυμάτων· μοὶ φαίνεται ἄκαιρος καί πως θρασεῖα ἡ τοιαύτη ἐπίδειξις τῆς πολυτελείας, ἡ σπουδὴ αὕτη πρὸς διασκέδασιν ἐν μέσῳ τῶν δημοσίων συμφορῶν, ἀναλόγως μάλιστα τοῦ μεγέθου, τῶν συμφορῶν τούτων, πλησίον χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, ἐργατῶν ἄνευ ἐργασίας καὶ ἄρτου. Πρέπει, ἐν ταῖς ἑορταῖς, αἵτινες ὀργανοῦνται πρὸς ἀγαθοεργίαν, νὰ τηρῆται μέτρον τι, ποιά τις ἐπιφύλαξις, ν' ἀποφεύγηται ὁ θόρυβος καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια. Οἱ ὀργανοῦντες αὐτὰς ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν ἐν τῷ νῷ τοὺς λόγους τούτους τοῦ Λαβρυγέρου: «Ἐνώπιον συμφορῶν τινων αἰσχυνόμεθα διότι εἴμεθα εὐτυχεῖς.»

Πρό τινος ἀνεγίνωσκον ἐν ἐφημερίδι τινί, οὐχὶ ἄνευ λύπης, ὅτι προάστειον ὅλον μεγαλοπόλεως τινὸς ἑώρταζε νύκτα καὶ ἡμέραν δι' ὀρχήστρας ἐν τῇ δημοσίᾳ πλατείᾳ συναυλιῶν καὶ χορῶν, ὅπως προσέλθῃ εἰς ἀρωγὴν τῆς χήρας πυροσβέστου, πεσόντος θύματος τῆς ἀφοσιώσεος αὐτοῦ ἐν πυρκαϊᾷ. Ὑποθέσατε ὅτι ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος τῶν Παρισίων, τῆς ἀριστερᾶς φερ' εἰπεῖν ὄχθης τοῦ Σηκουάνα, ἐπέσκηψε δεινή τις συμφορά, ἐπιδημία ἢ πυρκαϊά. Θὰ εἶνε ἁρμόδιον, ὅπως τὴν βοηθήσῃ ἡ δεξιὰ ὄχθη, νὰ πανηγυρίσῃ, νὰ κρούσῃ τύμπανα, νὰ στολισθῇ διὰ σημαιῶν, νὰ φωταταγωγηθῇ;

Αἱ ἰδιωτικαὶ εἴτε δημόσιαι εἰσφοραὶ πρέπει νὰ προτιμῶνται, μόνον δ' ὅταν καταδειχθῇ ἡ ἀνεπάρκεια αὐτῶν, τότε πρέπει νὰ προσφεύγωμεν εἰς ἄλλα ἀρωγῆς μέσα· ἓν τούτων εἶνε καὶ τὰ λαχεῖα, ἀλλὰ τὰ οὐχὶ εἰς εἴδη καὶ πράγματα περιττὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλ' εἰς χρῆμα δυνάμενον νὰ κινήσῃ καὶ πολλῶν τὸ ἐνδιαφέρον, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ νὰ ὠφελήσῃ. Ἴσως ἔλθῃ ἡμέρα τις καθ' ἣν ἕνεκα τῆς διαδόσεως τῆς ἀδελφότητος εἰς τοὺς πολίτας τῆς αὐτῆς χώρας ἢ καὶ εἰς πάντας τοὺς πεπολιτισμένους λαούς, καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐνδείας καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ πλούτου, δὲν θὰ ἡ πλέον ἀνάγκη νὰ δελεάζωμεν διὰ τοῦ κέρδους ἢ τῆς ἡδονῆς ἐκείνους εἰς οὓς ἀποτεινόμεθα πρὸς ἐθνικὴν ἢ διεθνῆ τινα ἀγαθοεργίαν. Ὁ οἶκτος ἀναπτυσσόμενος ὁσημέραι ἐν ταῖς καρδίαις διὰ τῆς ἀγωγῆς, διὰ τῆς ἡμερώσεως τῶν ἠθῶν καὶ τῶν παραδειγμάτων, μὴ ἔχων δὲ καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ πολλαπλῆν ἔνδειαν ἐπικαλουμένην τὴν ἀρωγήν του, ἀναγκάζουσαν αὐτὸν νὰ κατατέμνηται, νὰ ἐκλέγῃ, νὰ περιορίζηται, αὐθορμήτως, ἅμα τῇ πρώτῃ ἐπικλήσει, καὶ ἄνευ ἄλλου τινὸς ἐλατηρίου, θὰ προστρέχῃ εἰς πᾶσαν δυστυχίαν δεομένην ἀνακουφίσεως, ἐγγὺς ἢ μακρὰν εὑρισκομένην. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον δὲν τελεσθῇ ἡ πρόοδος αὕτη δὲν δυνάμεθα νὰ καταδικάσωμεν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν χρῆσιν μέσων ἧττον καθαρῶν καὶ ἀφιλοκερδῶν πρὸς ἀγαθοεργίαν. Τὸ εἰς τοὺς πεινῶντας καὶ ὀδυνωμένους ἀγαθόν, τὸ κοινωνικὸν ἀγαθόν, ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός, τὸ ἀνύσιμον τῆς ἀγαθοεργίας δέον ν' ἀπασχολῶσιν ἡμᾶς πλεῖον τῆς μεγάλης ἢ μικρᾶς ἀξίας τῶν οὕτως εἰσφερόντων. Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὰ μάλιστα δέον νὰ ἐνδιαφέρῃ ἡμᾶς ἡ ἀρωγὴ τῶν δυστυχῶν, ἔστω, ἂν δὲν ᾖ δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως, καὶ δι' ἑορτῶν καὶ διασκεδάσεων καὶ διὰ τῆς ἐλπίδος κέρδους.

Ἐπικροτοῦμεν εἰς τὴν βαθμιαίαν ταύτην τῆς συμπαθείας ἐπέκτασιν εἰς συγκεντρικὰς ζώνας ὁση-

Digitized by Google

μέραι εὐρυτέρας. Ἀλλὰ δὲν εἶνε φόβος ἆρά γε μὴ ὅ,τι κερδίζει κατ' ἐπιφάνειαν χάνῃ κατ' ἔντασιν, εὐρυτέρα δὲ καθισταμένη γίνηται ἧττον βαθεῖα καὶ γενναία;

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ συμπάθεια αὕτη ἡ μέχρις ἀπωτάτων χωρῶν ἐξικνουμένη, ἡ φερομένη ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς φαντασίας, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ᾖ τόσον βαθεῖα ὅσον ἡ συγκινοῦσα ἡμᾶς ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τῶν οἰκείων ἡμῶν καὶ τῶν συμπολιτῶν, διότι αἱ δυστυχίαι ξένης χώρας δὲν δύνανται νὰ συγκινήσωσιν ἡμᾶς ὅσον αἱ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ διότι τὸ νᾶμα τῆς συμπαθείας διαχέεται μακρὰν ἕπεται ἆρά γε ὅτι ἡ πηγὴ αὐτῆς, ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ, δὲν εἶνε ἄφθονος, καὶ ὅτι ἐλαττοῦται πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς συμπολίτας; Τοὐναντίον πᾶς ἔχων ἀρκοῦσαν συμπάθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὅπως μεταδώσῃ αὐτὴν καὶ μακράν, καὶ ἐπὶ ξένων ἔτι καὶ ἀγνώστων, θὰ ᾖ συμπαθέστερος πρὸς τὰ δεινὰ τῶν οἰκείων. Τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα, οὐ μόνον δὲν ἀποκλείουσιν ἢ περιορίζουσιν ἄλληλα, ἀλλὰ τὸ ἓν εἶνε συνέχεια τοῦ ἑτέρου.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ αἰσθήματος τοῦ οἴκτου πρὸς τοὺς ἀρωγῆς δεομένους ἢ περὶ ἡμᾶς ἢ μακρὰν ἡμῶν ὄντας, εἶνε ἓν τῶν μεγίστων καθηκόντων τῆς οἰκογενείας καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν κυβερνήσεων. Ὁ οἶκτος εἶνε ἁβρὸν ἄνθος· ἐπιμελῶς δὲ πρέπει ν' ἀπομακρύνηται αὐτοῦ πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ τὸ μαράνῃ.

Ἔν τε τῇ ἰδιωτικῇ καὶ δημοσίᾳ ἀγωγῇ σύντονος δέον νὰ καταβάλληται ἐνέργεια πρὸς καλλιεργίαν τοῦ ἐξαιρέτου τούτου αἰσθήματος καὶ πασῶν τῶν εἰς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ συντελουσῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

Καθ' ἡμᾶς εἶνε πεπλανημένος ὁ περὶ τῶν παιδίων στίχος τοῦ Λαφονταίνου: «Ἡ ἡλικία αὕτη εἶνε ἄνευ οἴκτου.»

Ἐπίσης δὲ πεπλανημένως, κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν, παιδαγωγοί τινες ἐν οἷς ὁ Ἕρμπερτ Σπένσερ διισχυρίσθησαν ὅτι οἱ παῖδες ἔχουσι φυσικήν τινα πρὸς τὴν σκληρότητα κλίσιν. Συμφωνῶ μᾶλλον πρὸς τὸν Στὲρν ἐν τῷ Tristam Shandy. Ἐκτιμῶ, ὡς ἐκεῖνος τὴν ἀγαθὴν καρδίαν τοῦ ἀγαθοῦ θείου Τωβία, ὅστις ἀντὶ νὰ συντρίψῃ ὀχληρόν τι ἔντομον λαμβάνει αὐτὸ ἁβρῶς ἀπὸ τῶν πτερύγων, ἐγείρεται τῆς τραπέζης, ἀνοίγει τὸ παράθυρον καὶ ἀφίνει αὐτὸ ἐλεύθερον λέγων: «Πήγαινε, δυστυχισμένο, δὲν θὰ σὲ πειράξω· ὁ κόσμος εἶνε ἀρκετὰ μεγάλος διὰ ν' χωρέσῃ καὶ σὲ κ' ἐμέ»· ὁ Στὲρν ἰδὼν τὴν σκηνὴν ταύτην ἐν τῇ παιδικῇ του ἡλικίᾳ διηγεῖται ὅτι συνεκινήθη τὰ μέγιστα. Ἡ παιδικὴ ἡλικία, προσλέγει, εἶνε ἡ ἡλικία τῆς συμπαθείας. Συμφωνοῦμεν πρὸς τὸν Στέρν.

Οἱ παῖδες δείκνυνται ἐνίοτε ἀνηλεεῖς, ἀλλ ἐξ ἀγνοίας τοῦ κακοῦ ὅπερ πράττουσι, ἢ ἐκ κακῆς ἀγωγῆς, καὶ κακῶν παραδειγμάτων, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἐννοήσωσι τὴν δυστυχίαν καθίστανται συμπαθεῖς εἰς τὰ δεινὰ τῶν ἄλλων.

Ὁ Ἔλεος εἶχεν ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις βωμὸν ἐν μέσῳ τῆς πόλεως. Δέον νὰ ἔχῃ βωμὸν ἐν πάσῃ καρδίᾳ. Ἐν ἐλλείψει ἄλλων ὑπερόχων αἰσθημάτων, τοῦ καθήκοντος, τῆς θρησκείας, τῆς ἀγάπης ἐξασθενησάντων, ἂς ἔχωμεν κἂν ἀκμαῖον ἐν ἡμῖν τὸν οἶκτον. Ἂς ἀνακουφίζῃ ὅσον ἔνεστι πλεῖον θὰ ἤθη ἡμῶν καὶ τὰ πάθη. Πάντες ἂς συμπαθῶμεν καὶ πρὸς τὸν ἀλλοδαπὸν καὶ πρὸς τὸν ἡττηθέντα ἐχθρόν. Καὶ ἐν αὐταῖς ἔτι ταῖς ἐπαναστάσεσι καὶ ταῖς πολιτικαῖς ταραχαῖς, ἂς δεικνύωμεν οἶκτον πρὸς ἀλλήλους! Ἂς χρησιμεύῃ οὗτος ὡς ἐγγύησις ὅτι δὲν θὰ ἐπαναληφθῶσι πλέον αἱ φρικαλεότητες τοῦ παρελθόντος· ἂς χρησιμεύσῃ ὡς ὕψιστον καταφύγιον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ὡς περιφανὲς σημεῖον, διακρῖνον ἡμᾶς τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ἀγρίων. Ἡ συμπάθεια ἂς ἐκτείνηται ὁσημέραι περισσότερον ἐφ' ὅλων τῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης, ἅτινα, παρὰ τὴν πρὸς ἄλληλα ἀπόστασιν, προσεγγίζει ἡ πρόοδος καὶ ὁ πολιτισμός!

(Francisque Bouillet)

ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Μετὰ δίμηνον παῦσιν ἠνοίχθησαν ἀνὰ τὸ Κράτος αἱ κεκλεισμέναι τῶν σχολείων θύραι. Ἡ διδακτικὴ μηχανὴ ἄρχεται πάλιν λειτουργοῦσα ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἡμῶν πρόβλημα ἐπανέρχεται αὖθις φοβερόν.

Πάντες ἀνομολογοῦμεν ὅτι τὰ σχολεῖά μας, μικρὰ καὶ μεγάλα, δὲν ἐκπληροῦσιν ὅσον δεῖ τὸν προορισμὸν αὐτῶν, ὅτι δὲν ἐνασκοῦσιν ἀγαθὴν ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐπίδρασιν, ἀναπτύσσοντα καὶ διαπλάττοντα, κρατύνοντα τὸ φρόνημα καὶ ἡμεροῦντα τὴν καρδίαν. Ἄλλοι λαοὶ ἀνήρτησαν τὰς θριαμβευτικὰς αὐτῶν δάφνας εἰς τὴν θύραν τῶν σχολείων των, ἀλλ' ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἀπελπιστικὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος οὔτ' ἐδημιουργήθη οὔτε θὰ δημιουργηθῇ ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ἰδικῶν μας. Ἡ ἐκπαίδευσις ἡμῶν ὁμοιάζει πρὸς ἀσθενῆ, ἣν συντηροῦμεν διότι δὲν δυνάμεθα ν' ἀφήσωμεν αὐτὴν ν' ἀποθάνῃ, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀναρρώσεως τῆς ὁποίας ἐλαχίστας ἔχομεν ἐλπίδας.

Συνήθως ὡς αἴτιοι τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας θεωροῦνται οἱ διδάσκαλοι. Εἶνε ἀμόρφωτοι, εἶνε σκαιοί, εἶνε ἀμαθεῖς! κραυγάζουσι πολλοί. Βεβαίως οἱ πλεῖστοι τῶν διδασκάλων μετέρχονται τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν πρὸς ψωμισμὸν μόνον, μεταλλάσσοντες αὐτὸ ἅμα τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ, οὐδὲ τὸ παράπαν δ' ἐννοοῦσι τὴν ἱερότητα τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν καὶ

Digitized by Google

τὴν πρὸς τὸ ἔθνος εὐθύνην των. Ὀλίγοι ἐν αὐτοῖς εὐμοιροῦσι τῆς γενικῆς ἐκείνης ἀναπτύξεως, καὶ τῆς κοινωνικῆς μορφώσεως, αἵτινες ἐπιτρέπουσιν εἰς τὸν διδάσκαλον νὰ μελετήσῃ βαθέως τὴν ψυχὴν τῶν παιδίων, καὶ ὑπόδειγμα ἄψογον νὰ παρέχῃ ἑαυτὸν τοῖς μαθηταῖς.

Ἀλλ' οἱ πταίοντες δὲν εἶνε μόνοι οἱ διδάσκαλοι· οἱ δὲ θέλοντες νὰ τοὺς λιθοβολήσωσιν ἂς ἐπίσχωσι τὴν χεῖρα αὐτῶν διότι ὁ λίθος δυνατὸν νὰ διευθυνθῇ καὶ ἀλλαχόσε.

Ἐφ' ὅσον ἡ παντοδυναμία τοῦ βουλευτοῦ δὲν σταματᾷ μέχρι τοῦ κατωφλίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἐφ' ὅσον αἱ μεταθέσεις καὶ οἱ προβιβασμοὶ καὶ αἱ παύσεις δὲν κανονίζονται πρὸς τὰς ὑπηρεσίας εἰς τὰ γράμματα τῶν διδασκόντων ἀλλὰ πρὸς τὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ κόμμα, παιδείαν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωμεν ἐν Ἑλλάδι. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶδε διδασκαλίσκους ἐναβρυνομένους οὐχὶ ἐπὶ ταῖς γνώσεσιν αὐτῶν, οὐχὶ ἐπὶ τῷ ζήλῳ των, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἰσχυρᾷ προστασίᾳ των, ἥτις ἐπεῖχε παρ' αὐτοῖς θέσιν οἱασδήποτε ἀξίας. Ἂς ἀφεθῶσι μόνοι ἀπέναντι τῆς ὑπηρεσίας οἱ διδάσκοντες, ἂς λάβωσι τὴν ἀπόφασιν ὅτι τὸ μέλλον των θὰ δημιουργηθῇ ἐντὸς τοῦ σχολείου καὶ οὐχὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, διὰ τῆς ἐργασίας των καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ψήφων των, καὶ τότε οἱ ἄχρηστοι θ' ἀποσυρθῶσιν ἢ θ' ἀποβληθῶσιν, οἱ ἀξίαν ἔχοντες θὰ ἐνθαρρυνθῶσιν, οἱ λοιποὶ οἱ δυνάμενοι νὰ γίνωσι καὶ καλοὶ καὶ κακοί, κατὰ τὴν περίστασιν καὶ τὴν ἀνάγκην, θὰ σωφρονισθῶσι, θὰ βελτιωθῶσι.

—

Ἄλλη αἰτία δι' ἣν τὸ σχολεῖον δὲν στοχάζεται τοῦ σκοποῦ του παρ' ἡμῖν εἶνε διότι ἡ οἰκογένεια δὲν ὑποβοηθεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Εὐθὺς ὡς τὸ παιδίον γίνῃ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν ὁδηγεῖται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ παραδίδοται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ διδασκάλου ἢ τῆς διδασκαλίσσης· οἱ πολλοὶ τῶν γονέων φρονοῦσιν ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ καθῆκον πρὸς ἀγωγὴν τοῦ τέκνου των λήγει καὶ ἄρχεται τὸ τοῦ διδασκάλου· δὲν διανέμονται μετὰ τοῦ σχολείου τὴν μόρφωσιν αὐτοῦ· θεωροῦσι τὸ σχολεῖον οὐχὶ ὡς ἐπίκουρον ἀλλ' ὡς ἀντικαταστάτην. Τοῦτο δὲ πράττουσιν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης τοῦ συνειδότος τύψεως.

Παράδοξος ἀντίθεσις! ὁ πατὴρ μοχθεῖ ὑπὲρ τῶν τέκνων του, ἂν δ' ἀσθενήσῃ ποτέ, ἡ μήτηρ ἀγρυπνεῖ ἀγωνιῶσα παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του· καὶ ὅμως ὅταν ἐπιστρέφῃ ἐκ τοῦ σχολείου τὸ θελκτικὸν ἐκεῖνο ὄν, ἐν ᾧ ἡ μήτηρ τὸ φιλεῖ ἐπὶ τῶν ἀνθηρῶν παρειῶν, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ καθίζει αὐτὸ ἐπὶ τῶν γονάτων του μετὰ στοργῆς, δὲν σκέπτονται πῶς νὰ καταστήσωσιν αὐτὸ τέλειον ἄνδρα ἢ γυναῖκα, πῶς νὰ ὁπλίσωσιν αὐτὸ ἐντελέστερον διὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, πῶς ν' ἀφήσωσιν ἐν αὐτῷ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρας ἀφορμὰς δυστυχίας, πῶς διαπλάττοντες αὐτὸ ὅσον ἔνεστι εὐθύτερον τὸν χαρακτῆρα, καρτερικώτερον, ἐγκρατέστερον νὰ κατακτήσωσιν αὐτὸ ἀσφαλέστερον εὐτυχές.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πλεῖσται οἰκογένειαι πρὸς τὴν ἔνδειαν παλαίουσαι καὶ ἐν ζοφερᾷ ἀμαθείᾳ καὶ σκαιότητι ἠθῶν διατελοῦσαι ἀδυνατοῦσι νὰ παράσχωσι κατ' οἶκον ἀνατροφήν τινα εἰς τὸ τέκνον των. Τί νὰ εἴπῃ ὁ διδάσκαλος εἰς τὸ ἐκ τοιαύτης οἰκογενείας ἐρχόμενον παιδίον, ἀφ' οὗ ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην ἄλλους λόγους θ' ἀκούσῃ, ἄλλα παραδείγματα θὰ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν; Ὅ,τι ἱδρύεται τὴν ἡμέραν κρημνίζεται τὴν ἑσπέραν. Μέγα δυστύχημα εἶνε βεβαίως τοῦτο, διὰ τὸ ὁποῖον ὅμως ἀγνοοῦμεν τίς πταίει· πάντως ὅμως δὲν εὐθύνεται ἐπ' αὐτῷ ὁ δυστυχὴς χωρικός, ὅστις ἐν τῇ περιβαλλούσῃ αὐτὸν ἀμαθείᾳ βαδίζει ὡς ὁ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀγνοῶν ποῦ προχωρεῖ, καὶ ποῦ πρέπει νὰ διευθυνθῇ.

Ἀλλὰ πρὸς ταῖς μὴ δυναμέναις νὰ ἐπιμεληθῶσι τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων των οἰκογενείαις εἰσὶ καὶ αἱ μὴ θέλουσαι νὰ πράξωσι τοῦτο ἐξ ἀκηδίας ἢ ἐλαφρίας. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν μητέρων ἐκείνων, αἵτινες μόλις ἀπαλλαγῶσι τοῦ βάρους τοῦ τέκνου των ὅπερ ἔφερον ἐν γαστρὶ παραδίδουσιν αὐτὸ εἰς ξένην τροφόν, ποτίσασαι δὲ τὸ σῶμα αὐτῶν μὲ ξένον γάλα, παραδίδουσιν αὐτὸ εἰς τὰς φροντίδας μισθωτῆς τινος παιδαγωγοῦ ἀστόργου ἢ διεφθαρμένης ὅπως ποτίσῃ καὶ τὴν ψυχήν του μὲ ξένα αἰσθήματα. Εἶνε τόσον ὡραῖον, βλέπετε, νὰ τρέχωσιν ἀνεξάρτητοι ὅπου θέλωσιν, εἰς ἐπισκέψεις καὶ χορούς, καὶ νὰ περιδινῶνται ἀνάρπαστοι ὑπὸ τῶν κυμάτων τῶν κοινωνικῶν τέρψεων! Τὸ παιδί! ἂς ζήσῃ ὅπως εἰμπορεῖ, ἂς γίνῃ ὅ,τι γίνῃ!... Αἱ τοιαῦται δέσποιναι, ἐξαίρεσιν εὐτυχῶς καὶ οὐχὶ κανόνα παρ' ἡμῖν ἀποτελοῦσαι, δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱουσδήποτε τίτλους καλλονῆς καὶ καταγωγῆς, ἀλλ' εἶνε ἀνάξιαι τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος *μήτηρ*. Ἀφοῦ ἡ καρδία των δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἄρρητον τῆς μητρὸς ἀγαλλίασιν, πάσχει πήρωσιν· εἶνε δὲ καὶ ἄξιαι οἴκτου αἱ τοιαῦται διότι αἰσθάνονταί τι ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων γυναικῶν· στεροῦνται αἰσθήσεώς τινος· εἶνε ὡς εἰπεῖν τυφλαὶ ἢ κωφαὶ τῆς στοργῆς.

Ἐνταῦθα ὅμως πρόκειται περὶ τῶν ἀληθῶν μητέρων, περὶ τῶν ἀληθῶν γονέων. Ἀγνοοῦσιν ἆρά γε ὅτι τὸ σχολεῖον εἶνε πάντη ἀνίσχυρον πρὸς ἀγωγὴν μὴ συνεπικουρούσης τῆς οἰκογενείας; ἀγνοοῦσιν ὅτι ἡ ἀκηδία αὐτῶν περὶ τῆς τύχης τοῦ πνεύματος, ἰδίᾳ δὲ τῆς καρδίας τοῦ τέκνου των εἶνε αὐτόχρημα ἔγκλημα; Βεβαίως θὰ τὸ ἀγνοῶσι, διότι πῶς εἶνε δυνατὸν οὕτως ἀσπλάγχνως νὰ φέρωνται πρὸς τὴν σάρκα τῆς σαρκὸς αὐτῶν, πρὸς τὸ δροσερὸν καὶ ἐπίχαρι ὂν ἐν ᾧ εἶνε συνηνωμένη, ἐνηγκαλισμένη ὡς εἰπεῖν, ἡ συζυγικὴ των ἀγάπη;

—

Digitized by Google

Ἡ οἰκογένεια καθῆκον ἔχει ἔνθεν μὲν νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸ σχολεῖον εἰς ὅ,τι πράττει, ἑτέρωθεν δὲ ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸ εἰς ὅ,τι δὲν πράττει. Τὸ μάθημα ὅπερ δὲν ἠδυνήθη νὰ νοήσῃ τὸ παιδίον δύναται ἡ μήτηρ διὰ τοῦ μητρικοῦ ὀρμεμφύτου νὰ καταστήσῃ σαφέστατον· καὶ ἡ κοινοτάτη ἀλήθεια ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς μητρὸς ἀποκτᾷ ἄρρητον γοητείαν. Τὸ ψυχρὸν τῆς ἠθικῆς δίδαγμα ὅπερ ἐξήγαγεν ὁ διδάσκαλος ἐκ τοῦ μαθήματος, δύναται νὰ ἐμβάλῃ αὕτη θερμὸν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου της· ἂν τὸ παιδίον ἐφάνη ἐπιμελές, ἔπραξεν ἀξιέπαινόν τι, οἱ γονεῖς τὴν ἑσπέραν πρέπει νὰ τὸ ἐνθαρρύνωσιν· προσηλωμένον ἐπ' αὐτοῦ διηνεκῶς ἔχοντες τὸ βλέμμα δέον νὰ παρατηρῶσι ἂν ἐλάττωμά τι ἢ προτέρημα φύηται ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς μετ' ἄλλων παίδων συνδιατριβῆς. Καὶ τὸ μὲν ἀποκόπτουσι σύρριζα, τὸ δὲ ποτίζουσι διὰ τῆς ἀγάπης των ὅπως ἀναδώσῃ κλῶνας καὶ ἀνθήσῃ. Πᾶσα χαρὰ τοῦ τέκνου δέον νὰ συγκινῇ καὶ τὴν καρδίαν τῶν γονέων.

Ἠρίστευσε, ἐπῃνέθη ἐξόχως ὑπὸ τοῦ διδασκάλου; γενικὴ χαρὰ ἐν τῷ οἴκῳ· πρέπει ν' ἀνταμειφθῇ διὰ φιλημάτων. Ἔλαβε μηδέν; οἰκογενειακὸν δυστύχημα, κατήφεια τὴν ἑσπέραν ἐκείνην· ὁ πατὴρ μένει σοβαρός· ἡ μήτηρ παραμυθεῖ τὸ περίλυπον τέκνον της νουθετοῦσα αὐτό. Τίς ἀμφιβάλλει ὅτι τὸ παιδίον καὶ διὰ νὰ ἴδῃ μόνον περιχαρεῖς τοὺς γονεῖς του θὰ προσπαθῇ ν' ἀριστεύῃ καὶ διὰ νὰ μὴ ἴδῃ αὐτοὺς περιλύπους θ' ἀγωνίζηται νὰ ᾖ ἀνώτερον πάσης τιμωρίας; Ἀλλ' ὅταν ἐπιστρέφον ἐκ τοῦ σχολείου εὑρίσκει αὐτοὺς ἀδιαφόρους εἰς τὰς μικρὰς σχολικὰς χαρὰς καὶ θλίψεις του, πῶς νὰ κεντηθῇ εἰς φιλοτιμίαν, πῶς νὰ συγκινηθῇ ἂν μάλιστα ὁ διδάσκαλος εἶνε σκαιός τις ἐκτραχύνων αὐτὸ δι' ἀδίκου τιμωρίας; Ναί, ἡ μήτηρ καὶ ὁ πατὴρ πρέπει νὰ συμπληρῶσιν ἐν παντὶ τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ διδάγματα, ὧν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἔχει τὸ παιδίον, καὶ ἅτινα τὸ ἄριστον σχολεῖον δὲν δύναται νὰ παράσχῃ, διότι δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ. Ἐν τῷ σχολείῳ ἕνεκα τοῦ περιωρισμένου τῶν σχέσεων κύκλου, δὲν δύναται νὰ διδαχθῇ ἁβρά τινα αἰσθήματα. Τὸ πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς αἴσθημα τῆς συμπαθείας, ἡ στοργή, ἡ εὐαισθησία τῆς καρδίας ἀναπτύσσονται ἐν τῷ κόλπῳ τῆς οἰκογενείας μόνον. Ἡ πρακτικὴ ἠθική, ἡ διὰ τοῦ παραδείγματος, ἡ ἀνωτάτη τῶν διδασκαλιῶν, ἐν τῷ σχολείῳ δὲν δύναται νὰ διδαχθῇ. Ὁ μαθητὴς βλέπει τὸν διδάσκαλον διδάσκοντα, ἀλλ' οὐχὶ κοινωνικῶς δρῶντα, ἐλεοῦντα, πράττοντα τὴν ἀρετήν, τὸ καθῆκον—οὐχὶ κοινόν τι καὶ τετριμμένον καθῆκον ὡς τὸ διδάσκειν ἐπὶ μισθῷ ἀλλὰ μέγα τι καὶ γενναῖον—δεικνύοντα αὐταπαρνησίαν, καρτερίαν, ἡρωϊσμὸν τῆς καρδίας ἴσως. Ταῦτα θὰ διδαχθῇ τὸ παιδίον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, πλησίον τῶν γονέων, παρὰ τὴν ἑστίαν· οὐχὶ δὲ μετὰ κόπου, ἀλλ' εὐχερῶς, ἀρκεῖ αἱ ἀγαθαὶ καὶ γενναῖαι πράξεις νὰ ἐπαναλαμβάνωνται περὶ αὐτό. Τὸ βαθύ του βλέμμα ἐταστικῶς παρατηροῦν θ' ἀποθησαυρίζῃ ἐν τῇ καρδίᾳ ὅ,τι προβάλλεται αὐτῷ εἰς μίμησιν. Ἀλλ' ἂν ἡ διδασκαλία εἶνε εὐχερὴς εἰς τὸν μαθητὴν εἶνε δυσχερεστάτη εἰς τὸν διδάσκαλον. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἀναλογισθῶσιν ὅτι πρόκεινται ὑποδείγματα ἀγωγῆς πρὸ τοῦ τέκνου των πρέπει νὰ πνίξωσι πᾶν ἐλάττωμα, πρέπει νὰ γίνωσι τοιοῦτοι ὁποῖον θὰ ἤθελον νὰ ἴδωσι τὸ τέκνον των. Ὁ γάλλος συγγραφεὺς Αἰμίλιος Σουβέστρ παρίστησιν ἔν τινι ἔργῳ του πατέρα μεριμνῶντα περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ τέκνου του· ἀναγινώσκει σωρείαν παιδαγωγικῶν ἔργων, ἀλλ' ἡ ἀνάγνωσις αὕτη ἔτι μᾶλλον περιπλέκει καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἐμβάλλει αὐτόν. Τέλος ἀφεὶς πάντα τὰ συγγράμματα ἀναμέτρησε καθ' ἑαυτὸν πόσον μεγάλη εἶνε τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ἡ ἐπὶ τοῦ τέκνου ἐπίδρασις, ἀνελογίσθη πόσον ἐναποτυποῦσιν ἐν αὐτῷ τὸν ἴδιον αὐτῶν χαρακτῆρα, καὶ ἐν τῷ τετραδίῳ ὅπερ εἶχε προετοιμάσῃ ὅπως γράψῃ τὰς ἐκ τῶν μελετῶν ἐντυπώσεις του, ὑπὸ τὰς λέξεις *Πῶς πρέπει νὰ ἀναθρέψω τὸ τέκνον μου*, ἔγραψε τὰς λέξεις ταύτας: *Πρέπει νὰ γίνω καλλίτερος*!

Καὶ πράγματι ὁ γονεὺς πρέπει νὰ γίνῃ καλλίτερος· ἀλλοίμονον εἰς αὐτόν, πρὸ πάντων δὲ ἀλλοίμονον εἰς τὸ τέκνον του, ἂν τῷ παρέχῃ θέαμα ἀνθρώπου βιαίου, ἐκδεδιῃτημένου, ὀργίλου, ἀκρατοῦς, βδελυροῦ· τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἐγκεντρίζει ὡς δηλητήριον εἰς τὴν ἀθῴαν τοῦ παιδὸς ψυχήν.

Τὸ τέκνον λοιπὸν φέρει τὴν σφραγῖδα τοῦ χαρακτῆρος τῶν γονέων, ἰδιαίτατα δὲ τῆς μητρός· Ὁ Μέγας Ναπολέων ἔλεγεν ὅτι «ἡ μέλλουσα διαγωγὴ παιδίου τινὸς ἐξαρτᾶται καθ' ὁλοκληρίαν ἐκ τῆς μητρός» τὸ δὲ μεγαλεῖον εἰς ὃ ἀνῆλθεν ἐθεώρει ἐν μέρει ὅτι προῆλθεν ἐκ τῆς ἐπιμελείας ἣν κατέβαλεν ἡ μήτηρ του πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς θελήσεώς του.

Ὁποίαν ἐπίδρασιν ἐξασκεῖ ὁ μητρικὸς χαρακτὴρ ἐπὶ τοῦ παιδίου, μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἑπόμενον. Ἔν τινι ἀγγλικῷ καταστήματι ἐν τῷ ὁποίῳ εἰργάζοντο πολλὰ παιδία, οἱ διευθυνταὶ πρὶν δεχθῶσι παιδίον τι ὡς ἐργάτην ἐζήτουν πληροφορίας περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς μητρός, διότι ἐκ πείρας ἐγίνωσκον ὅτι ἂν αἱ πληροφορίαι ἦσαν εὐάρεστοι ὑπῆρχε βεβαιότης σχεδὸν ὅτι τὸ παιδίον θὰ ἐδείκνυε καλὴν διαγωγήν.

Ἡ εὐθυγνωσία, ἡ καρτερία, ἡ τιμιότης, ἡ εὐαισθησία τῆς καρδίας τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἐνυπῆρχον ἐν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἥτις ἦτο γυνὴ ἔξοχος. Περὶ τῆς μητρὸς τοῦ Γκαῖτε διηγοῦνται

Digitized by Google

ὅτι περιηγητὴς διὰ μακρῶν μετ' αὐτῆς συνδιαλεχθείς, ἀνέκραξεν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀπερχόμενος:

— Τώρα ἐννοῶ πῶς ὁ Γκαῖτε ἔγινε ὅ,τι εἶνε!

Καὶ ὁ Βύρων δὲ ὁ πλήρη πικρίας καὶ μίσους ἔχων τὴν καρδίαν, εἶνε ἀληθὲς δημιούργημα τῆς μητρός του. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἔξαλλος καὶ φρικωδῶς πεισματώδης. Ἦτο σκληρὰ μέχρι τοιούτου σημείου, ὥστε ἐνέπαιζε τὸν υἱόν της διότι ἦτο χωλός. Πολλάκις ἐν τῇ ὁρμῇ τῆς ὀργῆς της ἐξεσφενδόνα κατὰ τοῦ υἱοῦ της τὴν πυράγραν· ἐπὶ τέλους δὲ ἀπέθανε, λέγεται, ἐκ παραφορᾶς ὀργῆς, ἀναγινώσκουσα τὴν σημείωσιν προμηθευτοῦ τινος. Αὕτη ἐνεστάλαξε τὸ δηλητήριον ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Βύρωνος, ὅστις βραδύτερον ἐν τῷ *Τσάϊλδ Χάρολδ* ἔλεγε· «Ἐν τῇ νεότητί μου δὲν ἔμαθον νὰ δεσπόζω τῆς καρδίας μου· ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς μου εἶνε δεδηλητηριασμένη.»

Ἔν τινι συνδιαλέξει μετὰ τῆς κυρίας Καμπὰν ὁ μέγας Ναπολέων φέρεται εἰπών:—Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκπαιδευτικὰ συστήματα μοὶ φαίνονται καθ' ὁλοκληρίαν ἄχρηστα· τί λείπει ὅπως ὁ λαὸς ἀνατραφῇ ὅπως πρέπει;

— *Μητέρες*! ἀπεκρίθη ἡ κυρία Καμπάν.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐποίησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα.

— Ναί, ὡρίσατε τὸ ἀληθὲς ἐκπαιδευτικὸν σύστημα διὰ μιᾶς λέξεως, εἶπεν ὁ Ναπολέων. Σᾶς αναθέτω λοιπὸν νὰ μοῦ μορφώσητε μητέρας, αἱ ὁποῖαι ἡμέραν τινὰ νὰ εἶνε κατάλληλοι ν' ἀναθρέψωσι τὰ τέκνα των.

—

Ὅταν βλέπωμεν τοὺς ἀποφοιτῶντας ἐκ τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἡμῶν νεανίσκους καὶ τὰς ἀποφοιτώσας ἐκ τῶν παρθεναγωγείων νεάνιδας, ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων, ἀνερματίστους μὲν κατὰ τὰ γράμματα, πάντη δ' ἀμορφώτους κατὰ τὸν χαρακτῆρα, καὶ στερουμένους στερρᾶς καὶ ὑγιοῦς ἀνατροφῆς, ἐν τῇ θλίψει ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ καταφερώμεθα κατὰ μόνων τῶν διδασκάλων· πλὴν τῶν παριῶν τούτων τῆς ἑλληνικῆς ὑπηρεσίας πταίουσι καὶ αἱ οἰκογένειαι.

Πάντες ἐσμὲν ὑπεύθυνοι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ τοῦ φρονήματος καὶ αἰσθήματος καταπτώσει, καὶ πάντες δέον νὰ ἐργασθῶμεν πρὸς ἀνύψωσιν αὐτῶν. Οἱ φωνασκοῦντες ὅτι εἶνε φίλοι τοῦ λαοῦ ἂς καταβῶσι ἀπὸ τῶν νεφελωδῶν θεωριῶν των εἰς τὴν χαμηλὴν πραγματικότητα, καὶ ἂς χρησιμοποιήσωσι τὸν ζῆλόν των πρὸς φωτισμὸν τῶν πολλῶν, οἵτινες ἐν βαθυτάτῃ κατάκεινται σκοτίᾳ. Φιλόσοφός τις λέγει που: «*Χώρα ἀξιοῦσα νὰ ᾖ ἐλευθέρα πρέπει νὰ φωτισθῇ, εἰδεμὴ τὰ κάλλιστα τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς καθίστανται ἐπικίνδυνα· ὑπάρχει φόβος μὴ ἂν τὰ δικαιώματά της ὑπερβαίνωσι τὴν ἀνάπτυξίν της ἀποπλανηθῇ καὶ ἐν τῇ νομιμωτέρᾳ αὐτῶν ἐξασκήσει.*» Ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις γραμμαῖς περιλαμβάνεται ἡ θλιβερὰ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν. Ἂν ἀντὶ ἐπαναστάσεως πρὸς ἀπόκτησιν ἐλευθεριῶν ἐπεχειροῦμεν ἐπανάστασιν πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ παιδαγώγησιν ἡμῶν, πρὸς ἀπόκτησιν ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος, σήμερον θὰ εἴμεθα μᾶλλον ἐλεύθεροι.

Τὸ κακὸν ἐγένετο· κακὸν φοβερόν· ἀλλὰ καταβάλλεται κἂν φροντὶς πρὸς ἐπανόρθωσιν αὐτοῦ; Βελτιοῦμεν εἰλικρινῶς τὴν παίδευσιν ἡμῶν; ἐργαζόμεθα, κατὰ τὸ παράδειγμα ἄλλων ἐθνῶν, πρὸς ἡμέρωσιν τῶν ἠθῶν τοῦ λαοῦ; ἀνυψοῦμεν τὴν οἰκογένειαν παρὰ τὸ σχολεῖον; Α. Π. Κ.

Ο ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἐν Λονδίνῳ ἐκδίδονται πλεῖσται ἑκατοστύες ἐφημερίδων δυνάμεναι νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰς ἑξῆς κατηγορίας:

Μεγάλα καὶ μικρὰ καθημερινὰ φύλλα.

Ἐφημερίδες εἰδικαί, τοπικαί, σατυρικαί, εἰκονογραφημέναι καὶ σκανδαλώδεις.

Περιοδικὰ καὶ ἐπιθεωρήσεις.

Ἐφημερίδες μὲ ὑπαγόμεναι εἰς τὰς ἀνωτέρω ὑποδιαιρέσεις.

Τὰ σπουδαιότερα τῶν καθημερινῶν φύλλων εἶνε οἱ *Καιροί*, ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος*, ἡ *Σημαία*, τὰ *Ἡμερήσια Νέα*, ὁ *Ἑωθινὸς Ταχυδρόμος*, τὰ *Ἡμερήσια Χρονικά*, ἡ *Πὰλλ Μὰλλ Γκάζετ*, ἡ *Ἐφημερὶς τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου*, ἡ *Σφαῖρα καὶ ἡ Ἠχώ*.

Οἱ *Καιροί*, ἡ μεγαλειτέρα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ ἀπόλυτος μονάρχης τοῦ τύπου, σήμερον ὅμως ἔχει ἀνταγωνιστὰς τὰ φύλλα ὅσα προανέφερον. Δὲν εἶνε δεσμευμένη μὲ κανὲν κόμμα καὶ διὰ νὰ διατηρήσῃ ἀκεραίαν τὴν ἀνεξαρτησίαν της καὶ τὴν οὐδετερότητά της ἀποφεύγει τὴν σχέσιν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ πολιτευομένων. Οἱ *Καιροὶ* εἶνε πρὸ πάντων ἐφημερὶς τῶν κοινῶν ὑποθέσεων, εἶνε τὸ ὄργανον τοῦ Ἄστεος. Ἐπὶ δύο γενεὰς τὸ κῦρος αὐτῆς ὑπερίσχυεν εἰς πάντα τὰ κοινοβουλευτικὰ καὶ νομοθετικὰ ζητήματα καὶ διὰ τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἀναγνωστῶν της ὁ λόγος της εἶνε χρησμὸς ἀσφαλής. Ὁσάκις ἐκφέρει τὴν γνώμην της ἐπί τινος συζητήσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ συνηγορία της. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες ἀναλύουσιν ἢ ἀναδημοσιεύουσι τὰ ἄρθρα της. Εἴς τινας χώρας ἡ πολιτικὴ τῶν *Καιρῶν* θεωρεῖται ὡς ἡ πολιτικὴ τῆς Ἀγγλίας, φίλοι δὲ καὶ ἐχθροὶ παραδέχονται τὴν πολιτικὴν ταύτην ἢ τὴν ἀποκρούουσιν ὑφ' οἷον τύπον τὴν παρουσιάζει ἡ ἐφημερὶς τοῦ Ἄστεος. Ἐν Ἰνδίαις, ἐν Καΐρῳ, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ γνώμη τῶν *Και-*

Digitized by Google

ρῶν θεωρεῖται ἀναμφισβήτητος, οιαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ὡς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα ἐν σχέσει μὲ τὰ συμφέροντα τῆς Ἀγγλίας.

Πάντες οἱ διαπρέποντες κάλαμοι τοῦ πολιτικοῦ καὶ φιλολογικοῦ κόσμου συνειργάσθησαν εἰς τοὺς *Καιρούς*. Οἱ σπουδαῖοι συγγραφεῖς οἵτινες προτιμῶσι νὰ ἐργάζωνται εἰς τὰ ἀξιολογώτερα τῶν περιοδικῶν, ἐξαιρετικῶς χαριζόμενοι παρέσχον τὴν συνεργασίαν των εἰς τοὺς *Καιρούς*. Ὁ Βάρνες ἀνεγίνωσκεν ἐπιμελῶς τὰ περιοδικὰ καὶ ὁσάκις ἀνεύρισκεν ἐν αὐτοῖς διακεκριμένον τινὰ συγγραφέα, προσηλύτιζεν αὐτὸν εἰς τὴν σύνταξιν τῶν *Καιρῶν*. Σήμερον αἱ μεγάλαι ἀντίζηλοι ἐφημερίδες ἔχουσιν ὡσαύτως σύνταξιν ἴσην μὲ τὴν ἰδικήν των, πλὴν οὐδεμία αὐτῶν ἀπέκτησεν εἰσέτι τὸ γόητρον τὸ ἀποδίδον εἰς τοὺς *Καιροὺς* τόσον ὑπέρογκον σημασίαν. Μόνη αὐτὴ ἡ ἐφημερὶς πωλεῖται πρὸς τριάκοντα λεπτὰ τὸ φύλλον, ἐνῷ ὅλαι αἱ ἄλλαι πωλοῦνται πρὸς δέκα.

Οἱ ἄγγλοι δημοσιογράφοι ἀγαπῶσι τὰς δυσκολωτάτας ἀσκήσεις. Ὁ Γιλβέρτος Βέκκετ ἔγραψεν μίαν ἡμέραν ἓν πλῆρες φύλλον τῶν *Καιρῶν*. Ὁ Βρούχαμ ἓν φυλλάδιον τῆς *Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Ἐδιμβούργου* ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους καὶ ὁ Σέρλεϋ Βροὺξ ἓν ὁλόκληρον φύλλον τοῦ Punch.

Ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος* (Daily Telegraph) ἢ Daily Levy, ὡς ἐνίοτε τὸν ἀποκαλοῦσι μετ' οἰκειότητος εἶνε ἡ σπουδαιοτάτη ἀγγλικὴ ἐφημερὶς μετὰ τοὺς *Καιρούς*, καὶ σχεδὸν κατ' οὐδὲν ὑπολείπεται αὐτῶν. Εἶνε ἡ πλουσιωτέρα εἰς ἀγγελίας καὶ ἡ ἔχουσα τὴν μεγαλειτέραν κυκλοφορίαν ἐξ ὅλων τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων. Ὑπῆρξε πάντοτε νοήμων καὶ εὐτυχὴς περὶ τὴν εὕρεσιν τῶν συνεργατῶν του, δι' αὐτοῦ δὲ ἐγένετο γνωστὸς ὁ Γ. Αὔγουστος Σάλα, ὁ πρωτοτυπότατος καὶ δημοτικώτατος τῶν ἄγγλων δημοσιογράφων. Ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος* ἐπεχείρησε τὴν ἐξερεύνησιν τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ Στάνλεϋ, αὐτὸς ἔπεμψε τὸν ἀρχαιολόγον Γεώργιον Σμὶθ χάριν ἀνασκαφῶν εἰς Ἀσσυρίαν καὶ Μεσοποταμίαν, ὁπόθεν ἐκόμισε τόσα θαυμαστὰ εὑρήματα, ἐν οἷς καὶ τὴν περιεργοτάτην ἀσσυριακὴν διήγησιν περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος* περιέπεσεν εἰς χεῖρας τῶν κκ. Λέβυ καὶ Λῶσον, δύο ἰδιοκτητῶν ἑκατομμυριούχων, οἵτινες εἰς αὐτὸν ὀφείλουσι σήμερον τὸ μέγιστον μέρος τῆς περιουσίας των. Ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἐλευθερόφρων· ἀλλὰ κατόπιν ἐγένετο συντηρητικὸς ἢ μᾶλλον μετριοπαθὴς συντηρητικὸς τοῦ κέντρου. Διατείνονταί τινες ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ φρονήματός του ἐγένετο τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ λόρδου Βηκονσφὶλδ. Εἶνε ἐφημερὶς μεγίστης ἀξίας, ἔχουσα πάντοτε θαυμαστὴν ἀκρίβειαν εἰδήσεων, ἔμφρων, περιεσκεμμένη, λελογισμένη εἰς τὰς κρίσεις της καὶ ἐξασκοῦσα μεγάλην ἐπιρροήν.

Ἡ *Σημαία*, ἥτις ἦτο ἄλλοτε ὁ πρόμαχος τοῦ προτεσταντισμοῦ, τὸ στήριγμα τοῦ θρόνου καὶ τοῦ συντάγματος, ἐχρημάτισεν ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον ἁπλῆ ἠχὼ τῶν ἡγετῶν τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος, ἀντανάκλασις τῶν διανοημάτων τοῦ λόρδου Δέρβυ καὶ τοῦ Δισραέλη· ἀλλ' ἀφότου ὁ τύπος ἀπέκτησε χαρακτῆρα μᾶλλον ἐλεύθερον, ἀφότου τὴν διεύθυνσίν της ἀνέλαβεν ὁ κ. Μῶδφορδ, ἐγένετο συντηρητικὴ ἀνεξάρτητος. Οἱ Τόρεις εἶνε τόσον μισαλλόδοξοι, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τὴν ἀποκηρύττουσι διὰ τοῦτο καὶ τὴν κατηγοροῦσιν ὅτι κατεχράσθη τὴν ἐλευθερίαν τοῦ φρονήματος. Ἡ *Σημαία* εἶνε ὅπως ὁ *Τηλέγραφος* ἐφημερὶς πρώτης τάξεως, ἣν ὀφείλουσι ν' ἀναγινώσκωσιν οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὴν πολιτικήν, καθότι πραγματεύεται τὰ ζητήματα μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας. Σήμερον ἀρκεῖ μία ἐφημερὶς νὰ μὴ εἶνε ἀνεξάρτητος ὅπως τρέχῃ τὸν κίνδυνον νὰ μὴ εὕρῃ οὐδένα ἀναγνώστην. Παρῆλθεν ὁ καιρὸς καθ' ὃν ὁ Πὶττ ἠγόραζε τὸν *Ταχυδρόμον* καὶ ἀπεπειρᾶτο, ἐπὶ ματαίῳ ὅμως, ν' ἀγοράσῃ καὶ τοὺς *Καιρούς*, ἵδρυσε δὲ τὸν *Ἥλιον* ὅπως ἐξυπηρετήσῃ τὴν πολιτικήν του.

Τὰ *Ἡμερήσια Νέα*, ἅτινα ὁ κ. Τσάμπερλαιν ἀπεκάλει ὄργανον τῶν *διαφωνούντων*, ἀπειλοῦνται σήμερον νὰ ἐγκαταλειφθῶσιν ὑπ' αὐτῶν τούτων οἵτινες τὰ κατηγοροῦσι διότι δὲν ἀσχολοῦνται περὶ αὐτῶν ἱκανῶς, καὶ δὲν ἐπιτίθεται σφοδρῶς κατὰ τῆς ἀνεγνωρισμένης Ἐκκλησίας. Ἴσως ὅμως ἡ ἀφορμὴ τῆς δυσαρεσκείας εἶνε διότι δὲν δεικνύει τὸ εἰρημένον φύλλον ἀνεξάντλητον συγκαταβατικότητα ὅπως ὑποστηρίξῃ διὰ δαψιλῶν ἐπαίνων τὰς ἐμπορικὰς αὐτῶν ἐπιχειρήσεις. Ἀλλὰ τὰ *Ἡμερήσια Νέα* δύνανται νὰ περιφρονήσωσι τὰς τοιαύτας κατηγορίας. Εἶνε ὄργανον τῶν φιλελευθέρων τοῦ γλαδστωνικοῦ κόμματος (τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐμποδίζει αὐτὰ νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ὑπουργείου ὁσάκις περιπίπτει εἰς σφάλματα.) Ἡ ἐπιτυχία των ηὔξησεν ἰδίως ἀπὸ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Ὁ διευθυντὴς αὐτῶν κ. Ῥόβερτσων ἔσχε τότε τὴν καλὴν τύχην νὰ προσλάβῃ ὡς συνεργάτην τὸν κ. Ἀρχιβάλδον Φόρβες, περὶ οὗ θὰ διαλάβω βραδύτερον καὶ εἰς ὃν ἡ ἐφημερὶς περὶ ἧς πρόκειται ὀφείλει τὴν ἔξοχον θέσιν, ἣν κατέχει. Ἕτερος των συντακτῶν τῶν *Ἡμερησίων Νέων* ὁ κ. Λαβουσὲρ διέμεινεν ἑκουσίως ἔγκλειστος ἐν Παρισίοις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας, αἱ ἀξιόλογοι δ' ἐκεῖθεν ἀνταποκρίσεις του πολὺ συνήργησαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ φύλλου. Τὰ *Ἡμερήσια Νέα* εἶνε ἡ σπουδαιοτάτη τῶν φιλελευθέρων ἐφημερίδων. Δι' ὃ δὲν ἀγαπᾷ τὸν λόρδον Ῥανδόλφον Τσῶρτσιλλ, οὗ τὰς ἀγορεύσεις συμπτύσσει, ὁσάκις τὰς δημοσιεύει, εἰς ἓξ μόνον γραμμάς. Ἔχει πλείστους ὅσους διαπρεπεῖς συντάκτας. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Junius ἀπομένουσιν ἀκόμη ζωηρῶς εἰς ὅλων τὴν

Digitized by Google

μνήμην, αἱ δὲ πολιτικαὶ σκιαγραφίαι τοῦ κ. Φρὰγκ Χὶλλ τιμῶσιν ἐξ ἴσου τὸν γράφοντα ὅσον καὶ τὸ φύλλον ὅπερ τὰς δημοσιεύει.

Ὁ *Ἑωθινὸς Ταχυδρόμος*, ἐφημερὶς τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας, διευθύνεται παρὰ τοῦ σὶρ Ἀλτζερνων Μπόρθουϊκ, τοῦ συμπαθοῦς βουλευτοῦ, πρώτης τάξεως ῥήτορος καὶ ἐξόχου δημοσιογράφου. Ὁ *Ἑωθινὸς Ταχυδρόμος* ὑπῆρξεν ἄλλοτε ὄργανον τοῦ λόρδου Πάλμερστῶνος καὶ τοῦ Ναπολέοντος Γ', τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ὑπῆρξέ ποτε συνεννόησις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν. Εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου ὡς ἱδρυθεῖσα τὸ 1772. Εἶνε ἀνεξάρτητος, ἂν καὶ ὑπεστήριξε πάντοτε τὸν θρόνον, τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν εἰς ἣν ἀνήκει ἐξ ὁλοκλήρου. Ὁ *Ἑωθινὸς Ταχυδρόμος* ἔχει πάντοτε ἀρίστας πληροφορίας περὶ τῶν διπλωματικῶν ὑποθέσεων. Ὁ σὶρ Α. Μπόρθουϊκ ἐσπούδασε τὴν πολιτικὴν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀκολουθεῖ δὲ τὰς γαλλικὰς ἰδέας. Εἶνε ἀνὴρ ἀνεπιλήπτων ἀριστοκρατικῶν ἠθῶν, ἀγαπητὸς ὅσον καὶ σεβαστός.

X*

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza.)

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε φυλ. 509]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ὑπόδησις.—Ἐνώτια.—Μὴ βάφεσθε.—Ὁ ὑγιεινὸς κώδηξ τῆς ἐνδυμασίας.

Οἱ κόθορνοι καὶ ἐν γένει αἱ ὑποδήσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἦσαν κομψαί, ἀλλ' ὄχι πολὺ ὑγιειναί. Προτιμότερον εἶνε τὸ σύστημα τῆς ὑποδήσεως τῶν νεωτέρων Εὐρωπαίων.

Αἱ ὑποδήσεις δὲν πρέπει νὰ εἶνε κατεσκευασμέναι ἐκ δέρματος ἐστιλπνωμένου [1]), ψυχροῦ τὸν χειμῶνα καὶ θερμοτάτου τὸ θέρος. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ δέρματος ἄλλως ἐμποδίζει τὴν ἐλευθέραν διαφόρησιν τῶν ποδῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἐνῷ ζητοῦμεν νὰ προφυλάξωμεν αὐτοὺς ἐκ τῆς ὑγρασίας, τοὺς εὑρίσκομεν καθύγρους ἐκ τοῦ ἱδρῶτος.

Καὶ αὐταὶ αἱ *πηλοβατίδες* (galoches) ἐκ στερεοῦ δέρματος ἐστιλπνωμένου ἀποδοκιμάζονται ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς, ἀντὶ τούτων δὲ προτιμητέα ἡ χρῆσις ὑποδήσεως παχυτέρας καὶ μετὰ διπλοῦ πέλματος.

Κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἀξιόλογος ὑπόδησις εἶνε ἡ ἐξ ἐρίου λεπτοῦ καὶ χρώματος ἀνοικτοῦ, διότι τὸ ὕφασμα τοῦτο τηρεῖ τοὺς πόδας δροσερούς. Ἡ θερμοκρασία καὶ ἡ διαφόρησις τῶν ποδῶν μεγάλως ἐνδιαφέρουσι τὴν ὑγείαν. Ἡ ἀναστολὴ μάλιστα τῆς διαφορήσεως τοῦ ποδὸς δύναται νὰ ἔχῃ κακίστας διὰ τὴν ὑγείαν συνεπείας.

Σπουδαιότατα διὰ τὰς ὑποδήσεις ζητήματα εἶνε τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὸ μέγεθος αὐτῶν. Κατηγοροῦμεν τοὺς Σίνας ὡς βασανίζοντας τὰς γυναῖκας των διὰ τῆς νηπιόθεν παραμορφώσεως τῶν ποδῶν αὐτῶν, καὶ ὅμως ἡμεῖς αὐτοὶ παραμορφοῦμεν τὰ κάτω ἀκρωτήρια ἡμῶν περισφίγγοντες συχνάκις αὐτὰ διὰ στενωτάτης ὑποδήσεως. Αἱ πλεῖσται τῶν σημερινῶν κυριῶν, ὅσαι ἐπιδεικνύουσι πόδας κομψούς, ἤθελον δείξει πόδας παραμορφωμένους καὶ ἀσχήμους, ἐὰν παρουσίαζον αὐτοὺς γυμνούς.

Τὰ κυρίως καλούμενα *ὑποδήματα* [1] εἶνε κακὴ ὑπόδησις, ἰδίως εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, διότι πιέζουσι τοὺς πόδας καὶ θερμαίνουσιν αὐτοὺς καθ' ὑπερβολήν.

Ἀληθὴς πρόοδος της ὑγιεινῆς τοῦ ποδὸς ὑπῆρξεν ἡ κατασκευὴ ὑποδήσεως διαφόρου διευθύνσεως διὰ τὸν δεξιὸν καὶ διὰ τὸν ἀριστερὸν πόδα. Πολλοὶ λησμονοῦσι τὴν πρόοδον ταύτην τῆς ὑποδηματορραφίας, ὅταν πρόκηται περὶ ὑποδήσεως τῶν παιδίων. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν τρυφερὰν ταύτην ἡλικίαν ὁ ποὺς λαμβάνει ὁριστικῶς καλὴν ἢ κακὴν μορφήν.

Ἡ ὑπόδησις πρέπει νὰ εἶνε μακρὰ καὶ πλατεῖα. Αἱ δὲ πτέρναι δὲν πρέπει νὰ εἶνε οὔτε ὑψηλαί, οὔτε στεναί.

Διάφοροι παραμορφώσεις τῶν ποδῶν συμβαίνουσιν εἰς κυρίας, αἱ ὁποῖαι μεταχειρίζονται πτέρνας καθ' ὑπερβολὴν ὑψηλάς, εἴτε διὰ νὰ φαίνωνται ὑψηλότεραι, εἴτε διὰ ν' ἀκολουθήσωσι τὸν ἀνόητον συρμόν. [2]

Ἀρίστη ὑπόδησις εἶνε ἡ ἐλαστικωτέρα, ἐκείνη ἥτις παρέχει εἰς τὸν πόδα τὴν μεγαλειτέραν ποσότητα ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ δὲν ἀφίνει τὸν ἱδρῶτα νὰ συγκεντροῦται. Ἀξία σημειώσεως παρατήρησις εἶνε, ὅτι οἱ ἀνυπόδητοι ἔχουσι τοὺς ὑγιεστέρους καὶ τοὺς εὐρωστοτέρους πόδας.

Κατὰ τοὺς μακροὺς δρόμους μέτρον χρησιμώτον ἅμα καὶ εὐχάριστον εἶνε τὸ λούειν μετὰ δίωρον πορείαν ἐπὶ *τέταρτον τοῦ λεπτοῦ* τοὺς πόδας ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ λουτροῦ οὐδένα ἔχει κίνδυνον διὰ τὴν ὑγείαν.

Ὦ στρατηγοί, ὦ συνταγματάρχαι, ὦ λοχαγοί, οἱ νομίζοντες ὅτι δύνασθε διὰ μιᾶς διαταγῆς πορείας νὰ δημιουργήσητε ἐκλιπούσας δυνάμεις στρατιωτῶν ἐξηντλημένων, καὶ διὰ τῆς πειθαρχίας νὰ βιάσητε νὰ βαδίσωσιν οἱ χωλοὶ καὶ οἱ καταπεπονημένοι, ἐνθυμήθητε ὅτι πολλαὶ μάχαι ἀπωλέσθησαν ὑπὸ στρατιωτῶν ἀνδρείων

[1]) Τοῦ κοινῶς παρ' ἡμῖν καλουμένου *λουστρίνι*.

[1] Ἰταλιστὶ stivali, γαλλιστὶ bottes.

[2] Αἱ τοιαῦται πτέρναι ἀνεγνωρίσθησαν παραίτιοι παθήσεων τοῦ νωτιαίου μυελοῦ εἴς τινας κυρίας.

Digitized by Google

μέν, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δέον κεκμηκότων ἕνεκα ὑπερβολικῶν καὶ ἀμεθόδων πορειῶν.

—

Τὰ ἐνώτια δὲν ἀποτελοῦσι μὲν μέρος τῆς ἐνδυμασίας, ἀλλ' ἐπειδὴ φέρονται ὡς κόσμος τῆς κεφαλῆς, ἀνάγκη ν' ἀφιερώσωμεν ὀλίγας λέξεις ἀποδοκιμασίας κατὰ τοῦ βαρβάρου τούτου ἔθους, τοῦ καταδεικνύοντος τὴν στενωτάτην ἡμῶν συγγένειαν πρὸς τοὺς ἀγρίους τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Ὀλίγαι εἶνε αἱ γυναῖκες αἱ ὁποῖαι ἀνθίστανται εἰς τὴν συνήθειαν ταύτην τῶν ἐνωτίων. Ὀλίγαι ἐννοοῦσιν, ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο προδίδει βαρβαρότητα. Ἐπικρατεῖ δὲ εἴς τινας ἡ σφαλερὰ πρόληψις, ὅτι τὰ ἐνώτια προφυλάττουσιν ἀπὸ ἀσθενείας τῶν ὀφθαλμῶν.

—

Ὅταν ὁ ἥλιος τῆς νεότητος ἔδυσε, ἀνάγκη νὰ ὁπλιζώμεθα δι' ὑπομονῆς καὶ γενναιότητος, νὰ περικόπτωμεν πολλοὺς κλάδους ἀνωφελεῖς τοῦ κεκμηκότος δένδρου τῆς ζωῆς, νὰ εἴμεθα πλέον παρὰ ποτὲ σώφρονες, καὶ νὰ ἀφιερῶμεν εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν μελέτην, εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν, εἰς τὸ κοινὸν καλόν, τόσας δυνάμεις σπαταλωμένας εἰς ἀσωτείας. Οὕτω βιοῦντες θέλομεν τηρήσει ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν γαλήνιον ἐκείνην καλλονὴν τῆς ὡρίμου ἡλικίας, καὶ θέλομεν φέρει μειδιῶντες τὴν σεβασμίαν λευκότητα τῆς γεροντικῆς ἡλικίας.

Ἡ μοναδική, ἡ ἄμεσος, ἡ ἄφευκτος συνέπεια τοῦ χρωματισμοῦ εἶνε τὸ νὰ ἐκλαμβάνεται ὁ βαπτόμενος πολὺ πρεσβύτερος τῆς πραγματικῆς του ἡλικίας. Ἀγνοεῖτε πόσον μεγάλη, βαθεῖα, ἀνυπολόγιστος εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη κακία.

Γυνὴ τεσσαρακοντοῦτις, ὑγιής, εὔρωστος, εἰς τὴν φυσικήν της κατάστασιν, μὴ παραπεποιημένη τεχνητῶς, θέλει ἐκλειφθῆ παρὰ πάντων ὡς τριακοντοῦτις. Ἀλλ' ἐὰν ὁ ὀξυδερκὴς ὀφθαλμὸς σεβαστῆς φίλης ἀνακαλύψῃ χρωματισμόν τινα ἐκ τοῦ κομμωτοῦ προερχόμενον, πάραυτα ἡ ἡλικία αὐτῆς αὐξάνεται εἰς ἔτη πεντήκοντα, καὶ εἰς τὴν καταδίκην τὴν γινομένην κατὰ τῆς ἀνακαλυφθείσης ἀπάτης ἀπαλείφονται καὶ αἱ φυσικαὶ ἐκεῖναι καλλοναί, αἱ ὁποῖαι ἔμενον ἄθικτοι καὶ ἤρκουν νὰ καταστήσωσι τὴν γυναῖκα ἐκείνην προσφιλῆ καὶ θελκτικήν.

Ὅταν γυνὴ φέρῃ μὲ ἤρεμον γενναιότητα τὴν λευκὴν κόμην της, περιστοιχίζει αὐτὴν εὐθὺς εὐλαβὲς αἴσθημα τιμῆς. Αἱ κόραι τῆς Εὔας τιμῶσιν αὐτὴν καὶ τὴν θεωροῦσιν ἀνωτέραν των. Οἱ δὲ ἄνδρες ἀγαπῶσιν αὐτήν, διότι οὐδέποτε ἐγράφη εἰς οὐδεμίαν γλῶσσαν, ὅτι ἡ πρώτη λευκὴ θρὶξ φονεύει τὸν ἔρωτα καὶ τὴν καλλονήν.

Ὑπάρχει τι ἀσχημότερον κεφαλῆς φαλακρᾶς, ἡ φενάκη. Ὑπάρχει τι πολὺ γεροντότερον κόμης λευκῆς, ἡ βαμμένη κόμη.

Ἀλλ' εἴπατέ μοι σεῖς οἱ ἄνδρες οἱ χρωματιζόμενοι, οἱ βαπτόμενοι, ποίους νομίζετε ὅτι ἐξαπατᾶτε; Ποῖον ἐλπίζετε νὰ πλανήσετε;

Ὦ γυναῖκες, ἀρνηθῆτε πᾶσαν συμπάθειαν εἰς ἄνδρα βεβαμμένον!

—

Εἷς ὑγιεινολόγος, εἷς ῥάπτης καὶ εἷς φιλόσοφος, συνελθόντες ποτὲ διέγραψαν τὸν κατωτέρω ἐξ ἄρθρων 30 κώδικα τῆς ἐνδυμασίας, ὁ ὁποῖος συνδυάζει τὴν ὑγιεινὴν μετὰ τῆς φιλοκαλίας.

1

Ἄνθρωπος ἔχων δέκα πεντάλεπτα πρέπει νὰ δαπανᾷ ὀκτὼ διὰ τὴν τροφήν του, καὶ δύο διὰ τὴν ἐνδυμασίαν του.

2

Ἄνθρωπος διαθέτων διὰ τὴν ἐνδυμασίαν του τέσσαρας δραχμὰς πρέπει νὰ δαπανᾷ τρεῖς διὰ τὴν λινοστολὴν καὶ μίαν διὰ τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα.

3

Προτιμότερον εἶνε νὰ ἐνδύεσαι σεμνοπρεπῶς τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, παρὰ νὰ καλλωπίζεσαι τὴν κυριακὴν καὶ νὰ εἶσαι ῥυπαρὸς τὰς ἐπιλοίπους ἓξ ἡμέρας.

4

Ἡ καθαριότης τῆς ἐνδυμασίας εἶνε ὑγεία καὶ ἀξιοπρέπεια.

5

Τὸ ἔνδυμα εἶνε δευτέρα ἐπιδερμὶς τεχνητή, παρ' ἡμῶν κατασκευαζομένη, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ παρέχωμεν ὅλας τὰς φροντίδας καὶ τὰς περιποιήσεις, τὰς ὁποίας ἀφιεροῦμεν εἰς τὴν φυσικήν, τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθεῖσαν.

6

Ὁ ἐργάτης πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν ἐνδυμασίαν διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ἄλλην διὰ τὸν οἰκογενειακὸν βίον.

7

Πρὶν ἢ παραγγείλῃς νέον ἔνδυμα, ἐπισκέφθητι τὸ μαγειρεῖόν σου καὶ βολιδοσκόπησον τὴν κοιλίαν τῶν τέκνων σου.

8

Μία κηλὶς ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος εἶνε πάντοτε ἐπονείδιστος καὶ τίποτε δὲν δύναται νὰ τὴν δικαιολογήσῃ. Προτιμότερον εἶνε νὰ ἔχῃς ἑκατὸν ἐμβαλώματα παρὰ μίαν μόνην κηλίδα.

9

Προτιμότερον εἶνε νὰ φέρῃς πρόστυχον ἀλλὰ καινουργὲς ἔνδυμα, παρὰ ἔνδυμα κομψὸν τὸ ὁποῖον ἤδη ἐφόρεσαν ἄλλοι.

10

Τὸ φέρειν ἔνδυμα ἀνώτερον τῆς ἰδίας τάξεως

Digitized by Google

ἀποτελεῖ συνεχὲς ψεῦδος, δύναται δὲ νὰ εἶνε προοίμιον τοῦ ἐλαττώματος καὶ τοῦ ἐγκλήματος.

11

Τὰ ἁμαρτήματα τῆς ματαιότητος τὰ γινόμενα διὰ τοῦ ἐνδύματος εἶνε ὅμοια πρὸς τὴν πλαστογράφησιν τῆς ὑπογραφῆς.

12

Ὁ κυνισμὸς εἰς τὴν ἐνδυμασίαν εἶνε ἰδιοτροπία καὶ ἀκαθαρσία, δύναται δὲ νὰ εἶνε ἀρχὴ παραφροσύνης.

13

Τὸ μιμεῖσθαι τὰς ἰδιοτροπίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς μεγάλους, ἀλλὰ μᾶς καθιστᾷ ἀσφαλῶς γελοίους.

14

Τὸ νὰ εἴμεθα δοῦλοι τοῦ συρμοῦ εἶνε αὐταρέσκεια, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ περιφρονῶμεν αὐτὸν παρὰ πολὺ εἶνε ἰδιοτροπία.

15

Ἡ μεγαλειτέρα ἁπλότης εἰς τὴν ἐνδυμασίαν συμβιβάζεται σχεδὸν πάντοτε μὲ τὴν ὑγιεινὴν καὶ μὲ τὴν φιλοκαλίαν.

16

Ὁ συρμὸς εἶνε ἴσος πρὸς ὅλους, ἀλλ' ὁ σοφὸς προσαρμόζει αὐτὸν εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του, εἰς τὰς ἕξεις του, εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, εἰς τὴν ἡλικίαν του, κτλ.

17

Πρέπει ἡ μὲν γυνὴ νὰ κοσμῆται, ὁ δὲ ἀνὴρ νὰ ἐνδύεται.

18

Πᾶς συρμὸς περισφίγγων, στενοχωρῶν, ἀφαιρῶν τὴν εὐκινησίαν, ἀφαιρεῖ ὑγείαν καὶ ἐργασίαν.

19

Προτιμότερον εἶνε νὰ ἱδρόνωμεν παρὰ νὰ τρέμωμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος.

20

Προτιμότερον εἶνε νὰ φέρετε καὶ τὸ θέρος τὰ χειμερινὰ ἐνδύματα, παρὰ νὰ πράξετε τὸ ἐναντίον.

21

Εἰς τὰ πρῶτα ψύχη ἀντιτάσσετε ὅλην τὴν θερμότητα τῶν ἐνδυμάτων, καὶ εἰς τὰ πρῶτα θάλπη περιμένετε μεγαλειτέρα θάλπη διὰ νὰ ἐλαφρωθῆτε.

22

Μάλλινον καὶ *λευκὸν* ὕφασμα εἶνε λέξεις περιέχουσαι πλέον ἢ τὰ τρία τέταρτα τῆς ὑγιεινῆς τοῦ ἐνδύματος.

23

Μὴ ποιοῦ χρῆσιν ὑφάσματος ὁμοίου πρὸς θώρακα, οὔτε δεσμοῦ ὁμοίου πρὸς ἅλυσον.

24

Ἐνδύεσθε διὰ νὰ εἶσθε κομψοί, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ ν' ἀπατᾶτε τὸν πλησίον.

25

Εἰς τὴν ἐνδυμασίαν τὸ ἐπίπλαστον μένει πάντοτε παράχορδον.

26

Τὰ ψεύδη τὰ διὰ τῆς ἐνδυμασίας γινόμενα προκαλοῦσι πάντοτε τὴν μεταμέλειαν καὶ τὴν ἀποστροφήν.

27

Κάλλιον προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὸ ψῦχος διὰ πολλῶν ἐλαφρῶν ἐνδυμάτων, παρὰ δι' ἑνὸς μόνου ἐνδύματος βαρέος.

28

Τὰ ἐνδύματα, ἰδίως τὸ θέρος, πρέπει συχνὰ καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον νὰ ἐκτίθενται εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὸν ἥλιον, διότι ἔχουσιν ἀνάγκην ν' ἀερίζωνται ὡς τὰ δωμάτια καὶ τὰ σώματά μας.

29

Τὸ ἔνδυμα τὸ ὁποῖον ἐμποδίζει ἢ καθιστᾷ δύσκολον μίαν μόνην ἐκ τῶν κινήσεών μας εἶνε ἔνδυμα κακόν.

30

Τὸν ῥάπτην ὅπως καὶ τὸν ἰατρὸν πρέπει ν' ἀλλάσσωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν σπανιώτερον.

***

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΑΥΓΗ

Τἄστρα ἐσβύσθηκαν· ἡ 'μέρα
Γλυκοφέγγει 'ντροπαλή,
Καὶ 'ς τὸν 'ξάστερον ἀέρα
Κελαδοῦν κορυδαλοί.

Γύρω 'ς τἄνθη τὰ περίσσια
Τῆς λευκῆς ἀγραμπελιᾶς
Φτερουγίζουν τὰ μελίσσια
Μὲ τὴν ἔννοια τῆς δουλειᾶς.

'Σὲ χωράφια ἀνθοστρωμένα
Καὶ γεμᾶτα χλωρασιὰ
Χίλι' ἀρνάκια σκορπισμένα
Βόσκουν χόρτο καὶ δροσιά.

Κι' ἀνασαίνουνε τὰ δάση
Μέσ' 'ς τὴ διάπλατη γιορτὴ
Ποῦ γιορτάζει ὅλ' ἡ πλᾶσι
'Ανθισμένη, φτερωτή...

'Ξύπνα, κόρη κοιμισμένη,
Κ' ἔλα ναὔρῃς τὴ χαρὰ
'Σὲ κοιλάδα στολισμένη
Μ' ἀργυρόχρυσα νερά.

Digitized by Google

Όπου κρίνοι βασιλεύουν
Κ' ἡ βιολέττα κρυφανθεῖ
Καὶ τὰ στάχυα ἀργοσαλεύουν,
Ἔλα κόρη μου ξανθή!

Ἔλα, τῶν πουλιῶν ν' ἀκούσῃς
Τὴ γλυκόφωνη λαλιά,
Ἔλα, μὲ δροσιαῖς νὰ λούσῃς
Τὰ σγουρά σου τὰ μαλλιά.

Κι' ὅπου ὁλόρθη μεγαλώνει
Κάποια λεύκα ἐρημική
Ἔλα νὰ καθήσῃς μόνη
Εἰς τὸν ἴσκιο της ἐκεῖ.

Κι' ἅμ' ἀρχίσῃ ἀνάρῃα ἀνάρῃα
Τἀγεράκι νὰ φυσᾷ
'Σ τὰ σημένια της κλωνάρια,
'Σ τὰ μαλλιά σου τὰ χρυσᾶ,

Μέσ' 'ς τὴν ἐρημιὰ ἐκεῖ πέρα,
Μέσ' 'ς τὴν ἀνθισμένη γῆ,
Μὲ τὴν ἔμμορφη τὴ 'μέρα,
Μὲ τὴν πρόσχαρην αὐγή,

Τὸ λομύριστο τἀγέρι
'Απ' τὰ βάθη τοὐρανοῦ
Τὴν ἀγάπη μου ἃς φέρῃ
'Σ τὴν καρδιά σου καὶ 'ς τὸν νοῦ.

Γεώργιος Δροσίνης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ γάλα ὀρνίθων τῆς ἀρχαίας παροιμίας, τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα τῆς δημώδους ἀπεδείχθη ἐσχάτως, ὅτι δὲν εἶναί τι ἀνύπαρκτον ἢ δυσεύρετον. Οἱ φυσιοδῖφαι γινώσκουσιν, ὅτι αἱ περιστεραὶ τρέφουσι τὰ νεόττιά των κατὰ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐκκολάψεως αὐτῶν δεκαπενθήμερον διὰ τρόπου εἰς ἄκρον περιέργου. Δηλονότι ἐκκρίνουσιν ὑγρόν τι λιπαρὸν καὶ γαλακτῶδες, ὅπερ ὁ νεοσσὸς θηλάζει ἐμβάλλων τὸ ῥάμφος του εἰς τὸ ῥάμφος τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὁ κ. Σὰλ ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἐκκρῖνον τὸ ὑγρὸν ἐκεῖνο ὄργανον εἶναι ἐπιθήλιον καὶ οὐδὲν ἄλλο· προέρχεται δ' ἔκκρισις ἐξ ὑπερτροφίας τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων.

Κατά τινα ἀπογραφικὴν σημείωσιν ἐν Γαλλίᾳ γίνεται ἀναλόγως ἡ μεγίστη κατανάλωσις φωσφορικῶν πυρείων. Εἰς ἕκαστον Ἄγγλον ἀναλογοῦσι καθ' ἡμέραν 8 φωσφορικὰ πυρεῖα, εἰς ἕκαστον Σουηδὸν 9, εἰς ἕκαστον Γερμανὸν 11 καὶ εἰς ἕκαστον Γάλλον 15. Τοῦτο ἀποδίδουσί τινες εἰς μόνην τὴν κακὴν ποιότητα τῶν ὑπὸ τοῦ μονοπωλίου κατασκευαζομένων ἐν Γαλλίᾳ πυρείων.—Ὁ δὲ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καιομένων καθ' ἑκάστην πυρείων ὑπολογίζεται εἰς δύο δισεκατομμύρια.

Ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν μεγάλη γίνεται χρῆσις ἐν Ἀμερικῇ τοῦ ἐκ ξύλων ἐρίου, ἤτοι λεπτοτάτων ξεσμάτων ξύλου, ἤρχισε δὲ νὰ εἰσάγηται καὶ εἰς Εὐρώπην ἡ χρῆσις αὐτῶν. Χρησιμοποιοῦνται δὲ ταῦτα ἰδίως εἰς φακελώματα ἐμπορευμάτων (emballages), εἰς γεμίσματα στρωμάτων, εἰς διυλύσεις, εἰς καθαρισμὸν τῶν μηχανῶν, ἀντὶ ῥακῶν καὶ εἰς ἄλλα παραπλήσια ἔργα. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ πάντων τῶν ἀχρήστων τεμαχίων ξύλων εἶναι δυνατὸν νὰ παραχθῇ τὸ ξύλινον ἔριον, καὶ αἱ πρὸς τοῦτο μηχαναὶ παράγουσι μεγίστας ποσότητας τοιούτου, ἀποβαίνει τὸ εὐωνότατον τῶν γεμισμάτων. Τὸ ἄχυρον καὶ τὸ χόρτον εἰσὶ συνήθως ὑγρὰ καὶ ἐνίοτε ἔχουσιν ἶνας σκληράς, καθιστώσας αὐτὰ ἀκατάλληλα εἰς φακελώματα. Εἰς πλήρωσιν δὲ στρωμάτων τὸ ξύλινον ἔριον εἶναι ἐλαστικώτερον παντὸς ἄλλου γεμίσματος, πλὴν τῶν ἱππείων τριχῶν· ἀλλὰ καὶ τούτων εἶναι προτιμότερον, ὅταν προέρχηται ἐκ ῥητινωδῶν ξύλων, διότι δὲν ἀπορροφᾷ ὑγρασίαν καὶ ἀποδιώκει τὰ ἔντομα. Τούτου δ' ἕνεκα ἐν πολλοῖς νοσοκομείοις προτιμῶνται τὰ τοιαῦτα στρώματα, προσκεφάλαια κλπ. τῶν διὰ κοινοῦ ἐρίου πεπληρωμένων.

Ἡ μεσόγειος θάλασσα ἐν Ἀλγερίᾳ, ἣν ἐσχεδίαζεν ὁ Γάλλος Ῥουδαίρ, ἀπεδείχθη διὰ νεωτέρων ἐρευνῶν περιττή. Ὁ Γάλλος Λανδάς, ὅστις ἐξηκολούθησε τὰς μελέτας τοῦ Ῥουδαίρ, εὗρεν ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς τόποις, οἵτινες κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ τελευταίου τούτου ἔμελλον νὰ ἀποτελέσωσι τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, στρώματα γῆς, περιέχοντα ὕδωρ ἀφθονώτατον. Διὰ πρώτης πειρατηρίου διατρήσεως ἀνώρυξεν ἀρτεσιανὸν φρέαρ, παρέχον ἑνακισχιλίας λίτρας ὕδατος ἀνὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας. Ἡ ποσότης δὲ αὕτη τοῦ ὕδατος ἐξαρκεῖ πρὸς ἄρδευσιν ἐκτάσεως γῆς πεντακισχιλίων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Οὕτω δὲ διὰ τῆς ἀνορύξεως καὶ ἄλλων φρεάτων ἡ πρώην ἄνυδρος καὶ ἀγονωτάτη ἔρημος θὰ μεταβληθῇ εἰς κατάφυτον καὶ εὐφορωτάτην κοιλάδα.

Ὁ παρασκευαστὴς ἐν τῷ Βερολινείῳ πανεπιστημίῳ Ἰωάννης Βικκερσχάιμερ εὗρεν ὑγρὸν ἀβλαβές, ἄοσμον καὶ ἄχυμον πρὸς διατήρησιν παντοειδῶν κρεάτων, ὠμῶν, ἑφθῶν, ὀπτῶν, λαχανικῶν, ὀπωρῶν καὶ ἐν γένει παντὸς τροφίμου. Ὁ αὐτὸς χημικὸς εἶχεν ἐφεύρῃ πρὸ ἓξ ἐτῶν ὅμοιον ὑγρόν, ὅπερ ἦτο χρήσιμον μόνον πρὸς ἐπιστημονικοὺς σκοπούς, πρὸς διατήρησιν ἰδίως ἀνατομικῶν προπαρασκευασμάτων, διότι ἦτο δηλητηριῶδες. Ἀλλὰ τὸ νῦν ὑπὸ τούτου ἐφευρεθὲν ὑγρὸν πληροῖ πλείστας ἀνάγκας καὶ ἀποδείκνυται ἀπαραίτητον εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν. Τὸ κρέας διατηρεῖται ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀλειφόμενον δι' αὐτοῦ ἢ ἐμβαπτιζόμενον εἰς αὐτὸ ὅταν τὰ τεμάχια εἶναι μεγάλα. Ὁμοίως καὶ τὰ λαχανικὰ ἐμβαπτόμενα διατηροῦνται θαλερώτατα, καὶ αὐτὸ τὸ γάλα διατηρεῖται ἐπὶ ὀκτὼ καὶ πλέον ἡμέρας ἀναλλοίωτον ἐπιχεομένου τοῦ ὑγροῦ ἐπ' αὐτοῦ. Οἱ μαλακοὶ καρποί, οἷον τὰ χαμαικέρασα, διατηροῦνται ὅταν ἐπιπάσσωνται διὰ ζαχάρεως ἀναλελυμένης ἐν τῷ ὑγρῷ ἐκείνῳ. Οὐ μό-

Digitized by Google

νον πολλὰ ξενοδοχεῖα τῆς Γερμανίας ποιοῦνται ἤδη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας χρῆσιν τῆς νέας ἐφευρέσεως, ἀλλὰ καὶ τὰ Σουηδικὰ ταριχεῖα ἰχθύων πρόκειται δὲ καὶ ἐν Βρουνσβίκῃ νὰ ἱδρυθῇ κατάστημα πρὸς τοιαύτην παρασκευὴν λαχανικῶν.

Πολωνός τις ἰατρὸς, ὁ πρίγκιψ Ἰγνάτιος Γιάγελ, ἀσχολῶν ἀπὸ τοῦ 1858 εἰς τὴν μελέτην τοῦ τρόπου πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς λύσσης καὶ θεραπείαν τῆς νόσου, ἐπεχείρησε νὰ ἀποδείξῃ ἐν ἐπιστολῇ δημοσιευθείσῃ διά τινος ῥωσσικῆς ἐφημερίδος, ἀνακοινωθείσῃ δὲ καὶ εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῆς Ἰατρικῆς, ὅτι ἡ μέθοδος τοῦ Παστὲρ βασίζεται ἐπὶ σαθρῶν βάσεων.

Ὁ Πολωνὸς πρίγκηψ δὲν παραδέχεται ὅτι ὁ εἰς κόνικλον ἐνοφθαλμιζόμενος λυσσικὸς ἰὸς εἶναι δυνατὸν νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τῆς λύσσης, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ κόνικλος οὐδαμῶς λυσσᾷ ἀφ' ἑαυτοῦ. Παρατηρεῖ δὲ πλὴν τούτου ὅτι διαφέρουσι κατὰ πολὺ τὰ δήγματα λυσσώντων λύκων ἢ κυνῶν τὰ ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τῆς σαρκὸς γινόμενα, ἀπὸ τῶν γινομένων εἰς μέλη τοῦ σώματος, καλυπτόμενα δι' ἐνδυμάτων. Εἶναι βεβαιωμένον, λέγει, ὅτι τὰ τελευταῖα δήγματα εἰσὶν ἀκίνδυνα· πάντες δὲ οἱ ἀποθανόντες ἀσθενεῖς, οὓς ἐθεράπευσεν ὁ Παστέρ, εἶχον δηχθῇ εἰς γυμνὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἐν ᾧ ὁ πρίγκηψ ἰατρὸς βεβαιοῖ ὅτι ἐθεράπευσεν 88, δηχθέντες ὑπὸ λυσσώντων λύκων καὶ κυνῶν, διὰ βάμματος φλοιοῦ τῆς Spirla filipenda. Τούτων 26 διετέλουν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς λύσσης, ὅτε ἤρχισε τὴν θεραπείαν.

Δύο Ἄγγλοι διήγειραν τελευταῖον ἐν τῇ μεγάλῃ Ὄπερα τῶν Παρισίων τὴν γενικὴν δυσαρέσκειαν, καθόσον ἔπαιζον ουΐστ κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς παραστάσεως ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ των πίλου Ἐπειδὴ δὲ οὐδόλως ὑπήκουσαν εἰς τὰς προτροπὰς καὶ παρατηρήσεις τῶν γειτόνων οὔτε αὐτῶν τῶν κλητήρων, προσεκλήθησαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ὑπάλληλος κατὰ σύμπτωσιν εἶχεν ὀλίγην ἐργασίαν, οἱ Ἄγγλοι ἐν τῷ μεταξὺ περιμένοντες ἤρχισαν νὰ παίζωσιν ουΐστ πρὸς μέγιστον χόλον τῶν ὑποδεεστέρων ὑπαλλήλων. Ὅτε τέλος παρουσιάσθησαν εἰς τὸν γραμματέα, ὁ εἷς τούτων Mr Cooper κάτοχος ἀνθρακωρυχείων ἐν Στάφφορδσίρῃ, «Κύριε γραμματεῦ, εἶπεν, ἀγαπῶ τὸ ουΐστ τόσῳ σφοδρῶς, ὥστε, μεταβαίνων ὅπως νυμφευθῶ ἔπαιζα ἐν τῇ ἁμάξῃ μετὰ τοῦ παρανύμφου μου τὸ παιγνίδιον τοῦτο. Καὶ ὅταν δὲ κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον μὲ ἔπληξε ἡ δεινὴ συμφορὰ τοῦ θανάτου τοῦ μακαρίτου πατρός μου, θ' ἀπέθνησκον τῆς θλίψεως ἂν μὴ κατὰ τὴν πρὸς τὸ νεκροταφεῖον συνοδίαν τοῦ μακαρίτου ἔπαιζον ἐν τῇ ἁμάξῃ ουΐστ.» Ὁ γραμματεὺς τῆς ἀστυνομίας ἀκούσας ταῦτα ἠγέρθη καὶ «—Ὑπάγετε, κύριε» τῷ εἶπεν «ἡ περίπτωσις αὐτὴ ὑπάγεται εἰς ἰατρὸν φρενολόγον, καὶ οὐχὶ εἰς πρόσωπον τῆς δικαιοσύνης.»

Ὁ διάσημος προσωπογράφος Ἀγγέλης ἀπέκτησε τελευταῖον ὄγκον τινὰ λιπώδη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του λίαν ἐνοχλητικόν, διὸ κατέφυγεν εἰς τὸν χειρουργὸν καθηγητὴν Μοζέτιχ ὅπως τὸν ἐξαιρέσῃ. Μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ὁ ζωγράφος ἠρώτησε τὸν χειρουργὸν διὰ τίνος τρόπου δύναται νὰ τὸν ἀμείψῃ ἀξίως τῶν κόπων του. Ὁ χειρουργὸς ἐζήτησε τὴν φωτογραφίαν τοῦ ζωγράφου μέ τινα ἀφιέρωσιν. Ἀλλ' ἡ ἀμοιβὴ αὕτη ἐφάνη λίαν πεζὴ εἰς τὸν ζωγράφον· διὸ ζωγραφήσας αὐτὸς ἑαυτὸν ἔγραψε κάτωθεν τῆς εἰκόνος ἣν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Μοζέτιχ: Κεφαλὴ Ἀγγέλη ἐπιδιορθωθεῖσα ὑπὸ Μοζέτιχ.

Ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων περιηγεῖτο μετὰ τῆς συζύγου του Μαρίας Λουΐζης ἐν ἔτει 1810 τὰς Κάτω Χώρας διῆλθε καὶ διὰ κωμοπόλεώς τινος Ham καλουμένης. Ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως ταύτης πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος εἶχε κατασκευάσει θριαμβευτικὴν ἀψῖδα ἐφ' ἧς εἶχεν ἐπιγράψει

L' empereur n' a pas fait une sottise
En épousant Marie Louise

(Ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἔκαμεν ἀνοησίαν νυμφευθεὶς τὴν Μαρίαν Λουΐζαν.)

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐγέλασε διὰ τὴν σοφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ μετεπέμψατο παρ' ἑαυτῷ τὸν δήμαρχον τῆς πόλεως.

— Στιχουργεῖτε, λοιπόν, κύριε δήμαρχε; τῷ εἶπεν.

— Ὀλίγον, τῷ ἀπήντησεν ὁ δήμαρχος μετριοφρόνως.

— Πίνετε καὶ ταμβάκον; ἠρώτησεν εἶτα ὁ Ναπολέων.

— Ὀλίγον, ἀπήντησεν ὁ δήμαρχος.

— Τότε λοιπὸν λάβετε εἰς ἀνάμνησιν τὴν ταμβακοθήκην ταύτην, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν χρυσῆν ταμβακοθήκην, προσθεὶς

Quand vous y prendrez une prise
Rappelez-vous de Marie Louise

(Καὶ ὅταν παίρνετε μίαν πρέζα ἐνθυμεῖσθε τὴν Μαρίαν Λουΐζα.)

Ἔν τινι ξενοδοχείῳ τῶν Ἀθηνῶν εἰσήχθη ἡ κακὴ ἕξις τοῦ δίδειν μετὰ τὸ γεῦμα καὶ εἰς τὸν ὑπηρέτην κάτι τι. Κύριός τις ὅμως δὲν ἐννοεῖ τοὺς τοιούτους πιθηκισμούς, διὸ πληρώσας τὸν ἀρκετὰ ἐξωγκωμένον λογαριασμὸν ἑτοιμάζεται νὰ φύγῃ.

— Καὶ διὰ τὸ γκαρσόνι, Κύριε; λέγει ὁ ὑπηρέτης.

— Ἄ, φίλε μου, ἀπαντᾷ οὗτος ἐγειρόμενος, ἀπ' αὐτὸ δὲν ἔφαγα.

Εἰς ἐξετάσεις τῆς ἰατρικῆς σχολῆς :

Καθηγητής.— Εἰμπορεῖτε, κύριε, νὰ μοῦ εἰπῆτε τὰ ὀστᾶ τῆς κεφαλῆς;

Ἐξεταζόμενος. — Τὰ ὀστᾶ τῆς κεφαλῆς τὰ ἔχω ὅλα εἰς τὸ κεφάλι μου, ἀλλὰ τῇ στιγμῇ ταύτῃ δὲν ἐνθυμοῦμαι δυστυχῶς κανέν!

Σκοπὸς ἔσωθεν τοίχου:

— Τίς εἶ;

Ἀξιωματικός.—Ζῶον.... ἄνοιξε.

Σκοπός.—Τὴν νύκτα δὲν ἀφίνω κανένα ζῶον νὰ 'μπῇ μέσα.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—558

Digitized by Google

Ἀριθ. 560 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. | 21 Σεπτεμβρίου 1886

Η ΑΣΧΗΜΗ ΑΔΕΛΦΗ

Διήγημα

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Δ'

Εἶχεν ἀληθῶς τὰς δυσκολίας της ἡ ἀποστολὴ τοῦ Λιάκου. Τὰς ἀνελογίζετο μετ' ἀνησυχίας ὅτε ἔμεινε μόνος, ἀναχωρήσαντος τοῦ Κου Πλατέα. Εἶχε πολὺ ὁ ἴδιος συμφέρον εἰς τὴν καλὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως, ὥστε ἐφοβεῖτο μὴ δὲν θεωρηθῇ ὡς ἀμερόληπτος ἡ μεσολάβησίς του, μὴ δὲν ἐκληφθῇ ὡς πάντη εἰλικρινὴς ὁ ἐκ μέρους του ἔπαινος τοῦ ὑποψηφίου γαμβροῦ. Ἔπρεπε νὰ ἀνατεθῇ εἰς ἁρμοδιώτερον πρόσωπον ἡ διαπραγμάτευσις. Ἐὰν δὲν ἔσπευδεν ὁ ἀσυλλόγιστος καθηγητὴς νὰ ὀνομάσῃ αὐτὸν ὡς ἀντιπρόσωπον, ἠδύναντο νὰ συμβουλευθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου τὴν ἐξαδέλφην του, καὶ μάλιστα νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς ἐκείνην τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πράγματος. Τώρα ὅμως ἡ ἀνάμιξίς της ἠδύνατο νὰ δώσῃ νέαν ἀφορμὴν δυσαρεσκείας εἰς τὸν Κον Μητροφάνην. Διατί ἐν τούτοις νὰ μὴ ζητηθῇ ἡ συμβουλή της ; Ἦτο ἄνθρωπος μὲ νοῦν καὶ πεῖραν, καὶ ἱκανὴ νὰ ἐξεύρῃ τρόπον πρὸς ἀντιμετώπισιν πάσης δυσκολίας. Πρὸς στιγμὴν ὁ Λιάκος ἀπεφάσισε νὰ προστρέξῃ εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ μετὰ δευτέραν σκέψιν ἐθεώρησεν, ἐν πρώτοις, ὡς ἄτοπον τὸ νὰ διακοινώσῃ εἰς τρίτον τὸ μυστικὸν τοῦ φίλου του, ἐν ἀγνοίᾳ του, καὶ δεύτερον, ὡς ἄνανδρον τὸ νὰ μὴ ἐκτελέσῃ μετὰ θάρρους τὴν εἰς αὐτὸν ἀνατεθεῖσαν ἐντολήν, ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἀνεδέχθη. Ἐμπρὸς λοιπόν ! Ἀπόφασις ! Καὶ ἐπορεύθη ὁ Λιάκος, οὐχὶ ὅμως ἄνευ ἐνδομύχου τινὸς ταραχῆς, πρὸς τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ πατρὸς τῆς ἐρωμένης του.

Ὁ Κος Μητροφάνης παρελάμβανε κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν μερίδα καφέδων. Τὰ κάρρα ἤρχοντο κατὰ σειρὰν ἐκ τοῦ τελωνείου, οἱ δὲ ἀχθοφόροι μετέφερον τοὺς σάκκους ἀπὸ τὰ κάρρα ἐντὸς τῆς ἀποθήκης. Μετὰ δυσκολίας ὁ Λιάκος ἐπροχώρησε μέχρι τῆς θύρας.

Ἡ τετράγωνος ἀποθήκη ἦτο εὐρεῖα. Ἡ μία ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ γωνιῶν της, χωριζομένη διὰ φραγῆς ἐκ σανίδων, ἐχρησίμευεν ὡς γραφεῖον. Τοῦτο ἐφωτίζετο δι' ἑνὸς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ σιδηροφράκτου παραθύρου. Ἀλλὰ τὸ ἐκεῖθεν κα ἐκ τῆς ἀνοικτῆς θύρας εἰσδῦον εἰς τὴν ἀποθήκην φῶς δὲν ἦτο ἀρκετὸν ὅπως διακρίνῃ εὐκόλως τὰ ἐν αὐτῇ ὁ ἔξωθεν ἐρχόμενος. Ὁ Λιάκος, ἱστάμενος ἐπὶ τῆς εἰσόδου, δὲν ἔβλεπε τὰ ἐντὸς τῆς ἀποθήκης, ἀλλ' ὅμως ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι δὲν ἦλθεν εἰς στιγμὴν κατάλληλον. Ζωηρὰ διένεξις ἐγίνετο ἐκεῖ. Τὸ ἀντικείμενόν της οὔτε ἠδυνήθη, οὔτε ἐφρόντιζε νὰ ἐξακριβώσῃ. Λόγοι δριμεῖς ἀντηλλάσσοντο καὶ ὑψοῦντο φωναὶ ὀργίλαι, μεταξὺ δ' αὐτῶν ἀντήχει ἐπιβλητικὴ καὶ βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ γέροντος ἐμπόρου.

Ὁ Λιάκος ἔμενεν ἔκπληκτος ἐπὶ τῆς εἰσόδου. Ἐγνώριζεν ἐκ φήμης τὴν αὐστηρότητα τοῦ Κου Μητροφάνους, ἀλλὰ δὲν ἐφαντάζετο ὅτι ἡ ὀργὴ ἠδύνατο νὰ ἐπιτείνῃ ἐπὶ τοσοῦτον τὴν σοβαρὰν καὶ συνήθως ἥσυχον φωνήν του. Ἐφοβήθη καὶ ἠθέλησε ν' ἀποσυρθῇ ἀπαρατήρητος, ἀλλ' αἴφνης ὁ γέρων, διακόψας τὴν λογομαχίαν, τὸν ἠρώτησεν ἀποτόμως ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀποθήκης :

— Τί ἀγαπᾶτε, Κύριε Λιάκε ;

— Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς εἴπω δύο λέξεις, ἀλλὰ σᾶς ἀπασχολῶ. Ἔρχομαι ἄλλην ὥραν.

— Περάσετε εἰς τὸ γραφεῖόν μου. Ἔρχομαι ἀμέσως.

Ὁ Λιάκος διασκελίσας διαφόρους σάκκους εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς μόνης ἐκεῖ διαθεσίμου καθέκλας, παρὰ τὴν τράπεζαν τοῦ διευθυντοῦ. Ὁ περὶ αὐτὸν ἀὴρ ἀπέπνεε βαρὺ ἄρωμα συμμίκτων ἀποικιακῶν εἰδῶν, ἀντήχει δὲ ἡ ἐπαναληφθεῖσα ἐν τῇ ἀποθήκῃ βοὴ τῆς ἔριδος, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας διέκρινε τὰς λέξεις «βάρος, σάκκοι, τελωνεῖον» συχνάκις ἐπανερχομένας εἰς τὴν συζήτησιν. Καὶ ἤκουεν ὁ Λιάκος, ἀναλογιζόμενος τὸν γέροντα καθὼς τὸν εἶδε χθὲς εἰς τὸν περίπατον, μὲ τὰς δύο του θυγατέρας ἑκατέρωθεν, ἤρεμον καὶ γαληνιαῖον, ἐνῷ σήμερον. . .

Μετά τινα λεπτὰ ἐκόπασεν ὁ θόρυβος, ἀνεχώρησαν οἱ φιλονεικοῦντες, καὶ ὁ Κος Μητροφάνης εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον σύνοφρυς εἰσέτι.

— Εἰς κακὴν ὥραν ἦλθα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Λιάκος.

— Ἔρχεσθε ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Κου Πλα-

Digitized by Google

τέα, ὑποθέτω, εἶπεν ὁ γέρων μὲ ὕφος μᾶλλον εἰρωνικόν.

— Μοῦ εἶπε τὴν ὁμιλίαν τὴν ὁποίαν εἴχατε τὸ πρωΐ.

— Ὁμολογῶ, Κύριε Λιάκε, ὅτι ἡ αὐτόκλητος μέριμνά σας περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς θυγατρός μου, μοῦ ἐφάνη ὀλίγον παράδοξος.

— Κύριε Μητροφάνη, πιστεύσατε, παρακαλῶ ὅτι ἡ πρότασις τοῦ Κου Πλατέα ἦτο αὐθόρμητος καὶ ὅτι δὲν τὴν ὑπεκίνησα ἐγώ.

Ὁ γέρων ἐμειδίασεν εἰς ἔνδειξιν δυσπιστίας.

— Ὡς μόνον πταῖσμα, ἐξηκολούθησεν ὁ Λιάκος, δύναται νὰ μοῦ προσαφθῇ ὅτι χθές, εἰς στιγμὴν διαχύσεως, διεκοίνωσα εἰς αὐτὸν τὸ μυστικόν μου. Ἀλλὰ ποτέ, βεβαιωθῆτε, ποτὲ δὲν μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ τὸν προτρέψω εἰς τὸ σημερινόν του διάβημα, καὶ μὲ ἀδικεῖτε μεγάλως ἀποδίδων αὐτὸ εἰς ἰδικήν μου ἰδιοτελῆ ὑποκίνησιν.

— Σᾶς πιστεύω, ἀφοῦ τὸ λέγετε, καὶ δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω πῶς συνέπεσε νὰ μοῦ ζητήσῃ τὴν κόρην μου, χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζῃ, ἴσα ἴσα σήμερον, ὕστερον ἀπὸ τὴν χθεσινήν σας ἐξομολόγησιν... Ὁπωσδήποτε, ἐξηκολούθησε διακόπτων τὸν Λιάκον, ὅστις ἡτοιμάζετο νὰ εἴπῃ τι, ὅπως δήποτε, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς δώσω ἀμέσως ἀπόκρισιν. Δώσατέ μου τὸν καιρὸν νὰ σκεφθῶ. Καὶ μὴ λάβετε τὸν κόπον νὰ ἔλθετε. Θὰ σᾶς μηνύσω.

Τὰς τελευταίας λέξεις ἐπρόφερεν ὁ γέρων πολὺ ξηρά. Ὁ Λιάκος ἀνεχώρησεν ἀποσβολωμένος. Δὲν ἦτο ἄρνησις καθ' ἑαυτό, ἀλλὰ βεβαίως συγκατάθεσις δὲν ἦτο ἡ ζητηθεῖσα ἀναβολή. Τὸ δὲ χειρότερον ἦτο τὸ ὕφος, ὁ τρόπος τοῦ Κου Μητροφάνους. Τοῦτο ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν προγενεστέραν δυσαρέσκειάν του, ὡς ἐκ τῆς διενέξεως περὶ τῶν καφέδων, ἀλλ' οὐχ ἧττον, ἰδού, καθὼς ἐφοβεῖτο, τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διαπραγματεύσεως ἐπροκάλει τὴν ὑποψίαν τοῦ πενθεροῦ καὶ ταὐτοχρόνως ἔφρασσε τὸ στόμα του. Πόσα ἠδύνατο νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν Κον Μητροφάνην, καὶ ἐντούτοις δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τίποτε! Συνησθάνετο ὅτι ἡ μεσολάβησίς του ἔβλαψεν ἤδη, καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ μέχρι τέλους βλάβην ἀνεπανόρθωτον. Ἀπῃτεῖτο διπλωμάτης ἐπιδεξιώτερος πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς ὑποθέσεως. Διατί νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ τὴν πρώτην του ἔμπνευσιν καὶ νὰ μὴ προστρέξῃ εἰς τὴν ἐξαδέλφην του; Διατί καὶ τώρα ἔτι νὰ μὴ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειάν της; Ὁ Πλατέας δὲν θὰ δυσανασχετήσῃ διὰ τοῦτο, ἐὰν μάλιστα ἐπέλθῃ οὕτω ἡ ἐπιτυχία.

Ἐν μέσῳ τῆς παρούσης ἀμηχανίας ὁ ἄνθρωπος εἶχε τὴν ἀνάγκην ἐνθαρρύνσεώς τινος καὶ ὑποστηρίξεως, ἐνῷ δ' ἐξ ἑνὸς ἐδίσταζε σκεπτόμενος καθ' ἑαυτὸν νὰ ὑπάγῃ, νὰ μὴ ὑπάγῃ, ἐξ ἄλλου οἱ πόδες του τὸν ἔφερον αὐτομάτως πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς ἐξαδέλφης του. Ἐνώπιον τῆς θύρας ἔπαυσε πᾶσα πλέον ἀμφιβολία.

Ὁ Λιάκος εὗρε τὴν ἐξαδέλφην του καταγινομένην εἰς τὸ νὰ μετασχηματίσῃ τὸ περυσινὸν φόρεμα τοῦ πρωτοτόκου της, πολὺ στενὸν ἤδη δι' ἐκεῖνον, εἰς νέον ἔνδυμα διὰ τὸν ὑστερότοκον, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ κατεσκεύαζεν ἐκ προθέσεως ἱκανῶς καὶ πάλιν πλατύ. Ἀμφότεροι ἔλειπον εἰς τὸ σχολεῖον, αἱ δὲ μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ἀποκτηθεῖσαι τρεῖς θυγατέρες ἐμελέτων τὰ μαθήματά των ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μητρός, λαμβάνουσαι συγχρόνως ἐκ τοῦ μητρικοῦ παραδείγματος μάθημα πρακτικὸν οἰκιακῆς οἰκονομίας.

Ἡ ὀξυδερκὴς μήτηρ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐννοήσῃ ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Κου Λιάκου, ὅτι δὲν τὸν ηὐχαρίστει μεγάλως ἡ παρουσία τῶν κορασίων καὶ τὰ ἔστειλε νὰ παίξωσιν, ἐπισπεύδουσα τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐπιμελείας των.

— Τί ἔχομεν πάλιν, ἠρώτησεν ἅμα ἔμειναν μόνοι. Τί τρέχει;

— Ποῖος εἶπεν ὅτι τρέχει τίποτε;

— Αἴ δά, ὡσὰν νὰ μὴ σὲ γνωρίζω! Φαίνεται ἀπ' ἐδῶ ἕως ἐκεῖ, ὅτι ἔχεις νὰ μοῦ εἴπῃς κάτι σπουδαῖον.

Τὸν ἐγνώριζεν ἀληθῶς, ὄχι μόνον καθὸ παιδιόθεν μεγαλώσαντα ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ γυναικεῖον διορατικόν της ἐνεβάθυνεν εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς ἐρώσης καρδίας του. Ἐνόμιζε καὶ ὁ Λιάκος ὅτι γνωρίζει κατὰ βάθος τὴν ἐξαδέλφην του. Ἀλλὰ πῶς λοιπὸν δὲν ἐσκέφθη ὅτι δὲν θὰ ἀπελάμβανεν εὐκόλως τὴν ἐπικουρίαν της πρὸς τελεσφόρησιν διαπραγματεύσεως, τῆς ὁποίας τὴν πρωτοβουλίαν δὲν ἐφρόντισεν ἐγκαίρως νὰ συμμερισθῇ μετ' αὐτῆς; Ἠγάπα ἡ ἐξαδέλφη του ν' ἀναμιγνύηται εἰς ὑπανδρολογήματα ἐν γένει, ἰδίως δὲ προκειμένου περὶ προσώπων προσφιλῶν, ἀλλ' εἶχε τὴν ἀξίωσιν, οὐδόλως ἀδικαιολόγητον δοθείσης τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα ἱκανότητός της, τοῦ νὰ λαμβάνῃ μέρος πρωταγωνιστοῦ κατὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν διεξαγωγὴν γαμηλίων συνδυασμῶν. Ἀλλέως, οὔτε τοὺς ἐνέκρινεν εὐκόλως, οὔτε ἐστερεῖτο διαθέσεως πρὸς ἀνατροπήν των.

Ἄνευ τῆς ταραχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἔρριψε τὸν Λιάκον ἡ ἀποτυχία του εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Κου Μητροφάνους, θὰ ἐλάμβανεν ἴσως τὰ κατάλληλα μέτρα ὅπως ἐξευμενίσῃ τὴν ἐξαδέλφην. Ἀλλὰ δὲν ἐσκέφθη περὶ τούτου, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ ἐννοήσῃ τὸ λάθος του.

Ὅτε, ἄνευ προοιμίων, εἶπεν ὅτι εὗρε τὸν γαμβρὸν διὰ τὴν ἀδελφὴν τῆς ἐρωμένης του, ἀντὶ τοῦ νὰ ἐκφράσῃ ἡ ἀκούουσα τὴν εὐχαρίστησιν ἢ τοὐλάχιστον τὴν περιέργειάν της, ἐξηκολούθησε τὸ ράψιμον μετὰ προσποιητῆς ἀδιαφορίας, καὶ μόνον ἐν

Digitized by Google

Α ἐξῆλθε τῶν χειλέων της, ἓν Ἄ μεταξὺ ἐρωτήματος καὶ ἐπιφωνήματος. Ἀλλ' εἴτε ἀπορίαν ἐξέφραζεν εἴτε εἰρωνίαν, τὸ Ἄ ἐκεῖνο ἐπάγωσε τὸν Λιάκον.

— Ὅλα λοιπόν, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ὅλα θὰ μοῦ ἔρχωνται ἀνάποδα!

— Καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς σου ὁ γαμβρός, ὑπέλαβεν ἡ ἐξαδέλφη μετά τινας στιγμὰς σιωπῆς, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν ἐργασίαν της.

— Ὁ Κύριος Πλατέας.

Ἡ ἐξαδέλφη ἔπαυσε διὰ μιᾶς τὸ ράψιμον καὶ ὕψωσε πρὸς τὸν Λιάκον τοὺς ὀφθαλμούς, πλήρεις φαιδρᾶς ἐκπλήξεως.

— Ὁ Κύριος Πλατέας! ἀνέκραξε.

Καὶ ἤρχισε νὰ γελᾷ, νὰ γελᾷ! Ποτὲ ὁ Λιάκος δὲν τὴν εἶδε τόσον εὔθυμον.

— Δὲν τὸ βλέπω τόσον ἀστεῖον τὸ πρᾶγμα εἶπε μετὰ πολλῆς σοβαρότητος.

— Μὲ συγχωρεῖς, ἀπεκρίθη ἐκείνη, προσπαθοῦσα νὰ συγκρατήσῃ τὸν γέλωτα. Μὲ συγχωρεῖς ἂν σὲ προσβάλλω εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ φίλου σου, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸν φαντασθῶ ὡς γαμβρὸν καὶ νὰ μὴ γελάσω.

Καὶ ἤρχισε πάλιν φαιδρυνομένη. Ἀλλὰ βλέπουσα τὴν μεγάλην τοῦ Λιάκου δυσαρέσκειαν, ἐπανέλαβε σοβαρώτερον·

— Πῶς τὸ ἐσοφίσθης αὐτὸ τὸ συνοικέσιον;

— Ὄχι, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος, χωρὶς ν' ἀποκριθῇ εἰς τὴν ἐρώτησιν. Ἐπιθυμῶ νὰ μοῦ εἴπῃς τί τοῦ εὑρίσκεις τὸ ἐπιλήψιμον.

— Ἐπιλήψιμον! ἀνέκραξεν ἡ ἐξαδέλφη μιμουμένη τὴν φωνήν του. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἐπιλήψιμος; εἶνε ἁπλῶς γελοῖος.

— Ὁμολογῶ ὅτι τὸ ἐξωτερικόν του δὲν εἶνε ἐπιβλητικόν...

— Ἐπιβλητικόν! Ὅλον μεγάλας λέξεις μοῦ λέγεις! Τώρα θὰ μοῦ ἀπαγγείλῃς καὶ κανένα στίχον τοῦ Ὁμήρου.

— Ἄκουσέ με, ἐπανέλαβεν ὁ Λιάκος μεταβαλὼν ὕφος. Κ' ἐγὼ κατὰ πρῶτον ἐθεώρησα τὸ πρᾶγμα καθὼς σύ. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐσκέφθην καλλίτερα, ἐπείσθην ὅτι ἡ πρώτη μου ἐντύπωσις δὲν ἦτο ἡ ὀρθή. Ὁ Πλατέας ἔχει ὅλα τὰ προσόντα καλοῦ συζύγου. Θὰ εἶναι γελοῖος, ἂν θέλῃς, ὡς μνηστήρ, θὰ εἶναι γελοῖος τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου του μὲ τὰ στέφανα ἐπὶ κεφαλῆς...

Ἡ ἐξαδέλφη ἐξεκαρδίσθη, ἐπεχύθη δ' ἐπὶ τέλους ἱλαρότης καὶ εἰς τοῦ Λιάκου τὸ πρόσωπον. Ἀλλ' ἀφοῦ παρῆλθε τῆς εὐθυμίας ἡ ἔκχυσις, ἐπανελήφθη σπουδαιότερον ἡ ὁμιλία, καὶ ἀφηγήθη καταλεπτῶς ὁ Λιάκος τὰς περιπετείας πάσας τῆς ὑποθέσεως. Καθόσον δ' ἐπροχώρει εἰς τὴν διήγησιν ἔβλεπεν ὅτι διεσκεδάζοντο βαθμηδὸν αἱ προκαταλήψεις τῆς ἐξαδέλφης του, μολονότι ἐξηκολούθει ἀντιλέγουσα ὅτε ὁ λόγος κατέληξεν εἰς τὴν ψυχολογικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ὑποψηφίου γαμβροῦ.

— Εἶναι ὑποχονδριακός, ἔλεγε.

— Φροντίζει περὶ τῆς ὑγείας του, ἀντέλεγεν ὁ Λιάκος, διότι δὲν ἔχει περὶ ἄλλου νὰ φροντίσῃ. Φροντίς του μεθαύριον θὰ εἶναι ἡ σύζυγός του, καθὼς ἦτο ἡ μήτηρ του ἐνόσῳ ἔζη, καὶ θὰ λησμονήσῃ τὸ ὑποχόνδριόν του.

— Εἶναι σχολαστικός.

— Μικρὸν τὸ ἐλάττωμα διὰ διδάσκαλον.

Βλέπων τὰς ἀντιρρήσεις περιοριζομένας εἰς τὰ ἠθικὰ μόνον προσόντα τοῦ γαμβροῦ, ὁ Λιάκος ἐθεώρει τὴν νίκην ἐξασφαλισθεῖσαν ὡς πρὸς τὴν ἐξαδέλφην του. Τὸ ζήτημα ἦτο ἐὰν θὰ φέρῃ δυσκολίας ἡ νύμφη.

— Ἐκείνη! ἀνέκραξεν ἡ ἐξαδέλφη ἀποκρινομένη εἰς τὴν περὶ τούτου ἐρώτησίν του. Ὄχι τὸν Πλατέαν, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω ποῖον νὰ τῆς προτείνουν, θὰ τὸν δεχθῇ! Ἀφοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεταπείσῃ τὸν πατέρα της καὶ νὰ μείνῃ ἐλευθέρα, θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν πρῶτον ὁ ὁποῖος τὴν ζητήσῃ, διὰ νὰ μὴ εἶναι πρόσκομμα εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀδελφῆς της. Ἔχει ψυχὴν ἀγγελικήν, ἐξηκολούθησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Δὲν γνωρίζει τὴν ἀξίαν της ἡ ἰδία, γνωρίζει μόνον ὅτι δὲν εἶναι ὡραία, καὶ ἐν τῇ μετριοφροσύνῃ της μεγαλοποιεῖ τὴν ἀσχημίαν της. Εἶναι ἡ αὐταπάρνησις προσωποποιημένη! Δὲν πρέπει ὅμως διὰ τοῦτο καὶ νὰ θυσιασθῇ!

— Ἀλλὰ νομίζεις ὅτι θὰ θυσιασθῇ ὑπανδρευομένη τὸν Πλατέαν;

— Ἠξεύρω κ' ἐγώ;

Ἡ ἐπιφυλακτικὴ αὕτη ἐντύπωσις, ἀντὶ τοῦ προτέρου γέλωτος, ἐνεθάρρυνεν ἔτι μᾶλλον τὸν Λιάκον.

— Ἐὰν ἦτο ἀδελφή σου, ὑπέλαβεν, ἢ κόρη σου, θὰ τὴν ἀπέτρεπες;

Ἡ ἐρώτησις τὴν ἤγγισε βαθύτερον ἢ ὅσον ἐνόμιζεν ὁ Λιάκος. Ἡ μία τῶν θυγατέρων της ἀδικηθεῖσα ἀπὸ τὴν φύσιν, παρεῖχεν ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν μητρικὴν καρδίαν της ἀνησυχίας διὰ τὴν μέλλουσαν ἀποκατάστασίν της. Δὲν ἐγέλα πλέον. Οἱ ὀφθαλμοί της ὑγράνθησαν, καὶ δὲν ἀπεκρίθη.

Ὁ Λιάκος, χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ προκαλέσαντα τὴν συγκίνησίν της αἴτια, ἠρκέσθη θεωρῶν ὡς συγκατάθεσιν τὴν σιωπήν της.

— Λοιπόν, ἐξηκολούθησε, βοήθησέ με νὰ τὰ καταφέρωμεν.

Καὶ διὰ νὰ τὴν ἐξάψῃ πρὸς τὴν πάλην παρέστησε τὰς μεγάλας δυσκολίας, τὰς ὁποίας παρεῖχεν ὁ χαρακτὴρ τοῦ Κου Μητροφάνους, ὡμολόγησε τὴν ἰδικήν του ἀνικανότητα, ἀνεκήρυξεν ὅτι ἡ ἀνάμιξίς του ἠλάττωσε τὰς πιθανότητας ἐπιτυχίας, ὅτι ἡ διαπραγμάτευσις ἀποβαίνει ἤδη δυσχερεστέρα ἢ ἐὰν ἐξ ἀρχῆς τὴν ἀνελάμβανε,

Digitized by Google

μόνη ἐκείνη, καὶ διεβεβαίωσεν ὅτι καὶ πάλιν ἐκείνη μόνη ἠδύνατο νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ φέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς αἴσιον πέρας. Αἱ ὑπεκφυγαὶ καὶ αἱ ἀντιρρήσεις της ἐξησθενοῦντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Ἐπὶ τέλους ὁ Λιάκος ἐθριάμβευσε. Μετὰ τριῶν ὡρῶν ἀδιάκοπον συνομιλίαν κατώρθωσεν ὥστε ἡ ἐξαδέλφη παρήτησε τὴν ἐργασίαν, πρὸς ζημιαν πρόσκαιρον τοῦ ὑστεροτόκου υἱοῦ της, ἡτοιμάσθη, καὶ ἐξῆλθον οἱ δύο ὁμοῦ τῆς οἰκίας της, ἐκείνη μὲν ὅπως συνδιαλεχθῇ μετὰ τοῦ Κου Μητροφάνους, ὁ δὲ Λιάκος πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Κου Πλατέα.

Ε'

Ὁ πτωχὸς καθηγητὴς ἐπερίμενε τὸν σωτῆρά του ἐναγωνίως.

Ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του εὗρε τὸ πρόγευμα ἕτοιμον, τὴν δὲ Φλουροῦν ἀνησυχοῦσαν διὰ τὴν ὅλως ἀσυνήθη βραδύτητά του. Αἱ δώδεκα εἶχον σημάνει πρὸ εἴκοσι λεπτῶν!

Ἐπείνα ὁ Κος Πλατέας καὶ ἔφαγε μὲ ὄρεξιν. Ἐντούτοις ὁ νοῦς του ἦτο πλήρης σκέψεων καὶ ἀνησυχιῶν. Ἠσθάνετο δὲ τὴν ἀνάγκην νὰ ὁμιλῇ περὶ αὐτῶν καὶ ἐστενοχωρεῖτο μὴ ἔχων πρὸς τίνα νὰ ὁμιλήσῃ. Ἤθελε νὰ διακοινώσῃ εἰς τὴν Φλουροῦν τὰ διατρέχοντα, ἀλλ' ἡ γραῖα ὑπηρέτρια οὔτε νὰ λέγῃ οὔτε ν' ἀκούῃ πολλὰ ἠρέσκετο. Δὲν ἦτο αὐτὴ πρόσωπον κατάλληλον πρὸς διάλογον. Ἄλλως δὲ συνεστέλλετο ὁ κύριός της νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὴν ὅτι ἀπεφάσισε νὰ νυμφευθῇ. Τὸ ἄκουσμα θὰ ἦτο ἰσοδύναμον πρὸς ἀγγελίαν ἐκθρονίσεως. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός του ἡ Φλουροῦ ἐξήσκει ἐντὸς τῆς οἰκίας δικαιώματα μονοκρατορίας. Πρὸς τί νὰ τὴν λυπήσῃ προτοῦ τελεσθῇ τὸ γεγονός;

Καὶ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ κρατηθῇ ὁ Κος Πλατέας. Ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσῃ διὰ νὰ μὴ σκάσῃ. Ἀλλὰ μὴ τολμῶν νὰ ἐκφράσῃ ἀπ' εὐθείας τὸ ἀντικείμενον τῶν διαλογισμῶν του, προσέφυγεν ἐπὶ τὸ διπλωματικώτερον εἰς σχέδιον περιφραστικὸν καὶ ἐσκέφθη νὰ φέρῃ ἐντέχνως τὸν λόγον ἐκ τοῦ φαγητοῦ εἰς τὸν γάμον.

— Φλουροῦ, εἶπεν, ἐπαράβρασες τὸ βραστόν.

Ἡ Φλουροῦ δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ὕψωσε τὸ βλέμμα ἐκ τοῦ παραθύρου πρὸς τὸν ἥλιον, πρὸς ὑπόδειξιν ὅτι τὸ λάθος δὲν ἦτο ἰδικόν της, ἀλλὰ τοῦ κυρίου της, ὅστις ἤργησε νὰ ἔλθῃ. Ἡ σιωπηλὴ αὕτη ἀπολογία δὲν ἀπεθάρρυνε τὸν καθηγητήν.

— Ἐπὶ τοῦ ὅλου, ἐπανέλαβε, δὲν τρώγεται σήμερον τὸ φαγητόν σου.

— Νὰ ποῦ τὸ ἔφαγες!

Εἰς τὸ ἀκαταμάχητον τοῦτο ἐπιχείρημα προσέφευγε συνήθως ἡ Φλουροῦ. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐγέλα ὁ κύριός της λέγων ὅτι τὸ ἔφαγε διότι ἐπείνα, ὄχι διότι ἦτο νόστιμον· σήμερον ὅμως ἐθύμωσε, ἐθύμωσε δὲ ὄχι διὰ τὴν ἀπόκρισιν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ διότι σήμερον ἴσα ἴσα δὲν εἶχε λόγον αἰτιάσεως κατὰ τῆς μαγειρικῆς τέχνης τῆς Φλουροῦς. Ὁπωσδήποτε ὁ θυμὸς ἔκοψε τὸ νῆμα διὰ τοῦ ὁποίου ἐσχεδίαζε νὰ ἔλθῃ ἐκ τοῦ φαγητοῦ εἰς τὰ περὶ τοῦ συνοικεσίου του, ὥστε ἀπετελείωσε τὸ πρόγευμά του ἐν σιωπῇ.

Ἀλλ' ὅτε ἡ Φλουροῦ ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τὰ πινάκια, ἀνεκάλυψεν αἴφνης νέαν ἀφετηρίαν πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐκμυστηρεύσεών του. Παρετήρησε διὰ πρώτην φορὰν μίαν παλαιὰν τρύπαν εἰς τὸ τραπεζομάνδιλον.

— Κύτταξε, εἶπε θέσας ἐπὶ τῆς τρύπας τὸν δάκτυλον. Τοῦ κάκου! Χρειάζεται νοικοκυρὰ ἐδῶ. Δὲν ἔχει ἄλλο! πρέπει νὰ 'πανδρευθῶ.

Ἡ Φλουροῦ συνέστειλε τοὺς ὤμους ὡσὰν ἔλεγε: Παραλογίζεται ὁ κύριός μου.

— Ἐκατάλαβες τί εἶπα; Σκοπεύω νὰ 'πανδρευθῶ.

Ἡ Φλουροῦ ἐμειδίασε.

— Τί γελᾷς; Τὸ ἀπεφάσισα! Θὰ 'πανδρευθῶ.

Ἡ γραῖα τὸν ἠτένισεν ἀποροῦσα.

— Μάλιστα! Θὰ 'πανδρευθῶ! Θὰ πάρω γυναῖκα!

— Ποιὰ σὲ παίρνει, ὑπέλαβεν ἡ Φλουροῦ.

— Ποιὰ μὲ παίρνει, ἀνέκραξεν ὁ καθηγητής. Ποιὰ μὲ παίρνει!

Πλήρης ἀγανακτήσεως διὰ τὴν προσβλητικὴν παρατήρησιν, ἠθέλησε νὰ κατασυντρίψῃ διὰ τῆς εὐγλωττίας του τὴν γραῖαν, ἀλλ' ἡ ἀπάθειά της ἔδεσε τὴν γλῶσσάν του. Ἐγερθεὶς ἀνῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του χωρὶς νὰ εἴπῃ τι ἐπὶ πλέον. Ἐκεῖ ἡ ὀργή του κατεπραΰνθη, ἀλλ' ἐξηκολούθει ἐπαναλαμβάνων καθ' ἑαυτὸν τὰς σκληρὰς λέξεις τῆς Φλουροῦς, καθόσον δὲ τὰς ἐπανελάμβανε τοῦ ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔχει ὅλως ἄδικον ἡ ὑπηρέτριά του. Καὶ ἀνελογίζετο τὴν πρώτην διαβεβαίωσιν τοῦ Λιάκου, ὅτι οὐδέποτε τὸν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ὡς γαμβρόν, καὶ τὰς ὑπεκφυγὰς τοῦ Κου Μητροφάνους. Καὶ τώρα, ἰδού, ὁ Λιάκος δὲν ἐπέστρεψεν εἰσέτι. Διατί; Ἐὰν ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτή, θὰ ἤρχετο ἀμέσως νὰ φέρῃ τὴν ἀπόκρισιν. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἤθελε πολλὴν θεολογίαν. Ναὶ ἢ ὄχι. Βεβαίως ἡ ἀπόκρισις εἶναι ὄχι, καὶ συστέλλεται ὁ Λιάκος νὰ τὴν διακοινώσῃ. Ἀνόητος αὐτὸς νὰ ἐκτεθῇ δωρεὰν εἰς ἄρνησιν! Ἀνόητος! Τί ἤθελε νὰ ἔμβῃ εἰς τοιοῦτον χορόν; Ἀλλ' ὄχι! Ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν του, ἀπέδειξεν εἰς τὸν σωτῆρά του τὴν εἰλικρίνειαν τῆς φιλίας του καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς εὐγνωμοσύνης του.

...Διατί ὅμως ἀργεῖ τόσον ὁ Λιάκος; Διατί δὲν ἐπιστρέφει τὸ ταχύτερον, ὥστε νὰ παύσῃ ἡ ἀβεβαιότης ὑπὸ τῆς ὁποίας βασανίζεται;... Καὶ ἔβλεπεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ ἠπόρει διὰ τὴν βραδύτητα τοῦ ὡροδείκτου. Ἡ ὥρα δὲν παρήρχετο! Ἐσηκόνετο, ἐκάθητο,

Digitized by Google

ἔβλεπεν ἀπὸ τὸ παράθυρον, ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο ὁ Λιάκος. Ἐπροσπάθει ν' ἀναγνώσῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχήν του εἰς τὸ βιβλίον καὶ τὸ ἔκλειε πάλιν. Τί μαρτύριον!

Ἐντούτοις ἦλθεν ἡ συνήθης ὥρα τοῦ περιπάτου. Ὁ Κος Πλατέας ἐκάθητο ἐπὶ ἀκανθῶν. Δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ πλέον ἐντὸς τῆς οἰκίας περιμένων τὸν Λιάκον. Ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ, θὰ περιορισθῇ σήμερον εἰς τὸν παλαιόν του περίπατον. Θὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Βαπόρια.

Ἔκραξε λοιπὸν τὴν Φλουροῦν καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλ' ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ἔλθῃ ὁ Κος Λιάκος νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὰ Βαπόρια. Ἐξήγησε δὲ λεπτομερῶς διὰ τίνος ὁδοῦ θὰ ὑπάγῃ καὶ διὰ τίνος ὁδοῦ θὰ ἐπιστρέψῃ, ὥστε ἀναλόγως νὰ ὁδηγήσῃ ἡ Φλουροῦ τὸν Κον Λιάκον, μὴ τυχὸν δὲν συναντηθῶσι. Ταῦτα πάντα περιττά, καθόσον μεταξὺ τῆς οἰκίας του καὶ τῶν Βαπορίων ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ γείνῃ ἡ συνάντησις, ἐκτὸς ἐὰν ἐκ προθέσεως ἐκρύπτοντο οἱ συναντηθησόμενοι. Οὐχ ἧττον ἐπέμενε τοσοῦτον εἰς τὴν τοπογραφικὴν ἐξήγησιν, καὶ τοσάκις ἐπανέλαβε τὰς ὁδηγίας του, ὥστε βαρυνθεῖσα ἡ γραῖα ἀνέκραξε μετ' ἀνυπομονησίας, «Καλά, καλά !» Ἦτο δὲ πρᾶγμα ἀσύνηθες δι' αὐτὴν νὰ ἐπαναλάβῃ δὶς τὴν αὐτὴν λέξιν.

Εἰς τὰ Βαπόρια δὲν ὑπῆρχε ψυχὴ γεννητή, ὥστε ὁ Κος Πλατέας ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀτάραχος τὴν σειρὰν τῶν σκέψεών του. Ἀληθῶς πολλὴν σειρὰν δὲν εἶχον. Τὰ αὐτὰ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πάντοτε! Τοσοῦτον κατείχετο ὑπὸ τῶν σκέψεων τούτων, ὥστε οὔτε ἓν ἡμιστιχον ὁμηρικὸν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπεστήθισεν! Ἐὰν ἐπέπρωτο νὰ διαρκέσῃ ἡ ἠθικὴ ἐκείνη στενοχωρία, θὰ ἐπέφερεν ἀποτελέσματα δραστικώτερα καὶ τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ψυχρολουσίας. Θὰ ἐλίγνευεν οὕτω βεβαίως ὁ πολύσαρκος καθηγητής.

Ὁ Λιάκος δὲν ἐφαίνετο! Πρὸς στιγμὴν ἀπεφάσισεν ὁ Κος Πλατέας νὰ ὑπάγῃ πρὸς ἀνεύρεσίν του. Ἀλλὰ ποῦ; Ἔπειτα, ὑπεσχέθη ἐκεῖνος ὅτι θὰ ἔλθῃ, ἡ δὲ Φλουροῦ διετάχθη νὰ προετοιμάσῃ ἀναλόγως τὸ δεῖπνον. Ἀδύνατον νὰ μὴ ἔλθῃ!—Ἀλλὰ πῶς δὲν ἔρχεται;—Εἰκοσάκις ἀνῆλθε καὶ κατῆλθε τὰ Βαπόρια, στρέφων ἀενάως τὰ βλέμματα πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας του, ἀλλ' οὔτε ὁ Λιάκος ἐφαίνετο οὔτε ἡ σκιά του.

Ἐπὶ τέλους, ἐπὶ τέλους τὸν εἶδε μακρόθεν ἐρχόμενον!

— Αἴ; Ναὶ ἢ ὄχι; ἠρώτησεν ἅμα ἐπλησίασαν πρὸς ἀλλήλους.

— Στάσου, ἀδελφέ, νὰ πάρω τὴν ἀναπνοήν μου!

Ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ φίλου του ἐφοβήθη ὁ Λιάκος ὅτι θὰ ηὐχαριστεῖτο περισσότερον ἀκούων τὸ Ὄχι, ἢ τὸ Ναί.

— Μὴ μετενόησε; ἐσκέφθη καθ' ἑαυτὸν πλήρης νέας ἀνησυχίας.

Θέσας φιλικῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ καθηγητοῦ, τὸν ἔστρεψε πάλιν ὀπίσω, πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ περιπάτου, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ τὸν δυσωπήσῃ κολακεύων τὴν φιλοτιμίαν του.

— Μὴ φοβεῖσαι καὶ δὲν εἶναι καμμία ἀνόητη ἡ νέα. Ἔχει κρίσιν καὶ νοῦν, ὥστε θὰ θεωρήσῃ τιμήν της τὴν αἴτησίν σου καὶ εὐτυχίαν της τὸ ν' ἀποκτήσῃ τοιοῦτον σύζυγον.

— Ἄφησέ τα αὐτά, ὑπέλαβε μὲ ὕφος ἡμερώτερον ὁ Κος Πλατέας, καὶ εἰπέ μου ποῦ εὑρίσκεται ἡ ὑπόθεσις ; Τί ἔκαμες τόσην ὥραν;

Ὁ Λιάκος ἤρχισε τὴν διήγησιν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τὰ πάντα εἰς τὸν γαμβρόν. Ἀπεσιώπησε καὶ τοῦ Κου Μητροφάνους τὴν τραχύτητα καὶ τῆς ἐξαδέλφης του τὴν φαιδρότητα, παρέστησε δ' ἐπιδεξίως τὴν ἀνάγκην τῆς μεσολαβήσεώς της, εἰς τρόπον ὥστε οὐδεμίαν ὡς πρὸς τοῦτο ἀντίρρησιν ἐπέφερεν ὁ Κος Πλατέας. Τώρα ἡ ὑπόθεσις ἔμενεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἐξαδέλφης, ἡ ὁποία ὑπεσχέθη νὰ μηνύσῃ πρὸς τὸν Λιάκον, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κου Πλατέα, τὸ ὁριστικὸν ἀποτέλεσμα τῶν διαπραγματεύσεων.

Ταῦτα ἀπετέλουν τὴν οὐσίαν τῆς συνομιλίας, ἀλλ' αἱ ἐρωτήσεις τοῦ Πλατέα καὶ αἱ λεπτομέρειαι τοῦ Λιάκου ἐπαναλαμβανόμεναι ἀποκατέστησαν μακρὸν τὸν διάλογον, ὁ δὲ ἥλιος ἔδυεν ὅτε οἱ δύο φίλοι ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν διὰ νὰ τιμήσωσι τὸ δεῖπνον τῆς Φλουροῦς.

Μόλις εἶχον ἀπογευθῇ ὅτε ἡ θύρα ἐκρούσθη, ἡ δὲ Φλουροῦ εἰσελθοῦσα ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Λιάκον ἐπιστολήν. Ὁ Κος Πλατέας ἠγέρθη καὶ μὲ τὸ χειρόμακτρον εἰς χεῖρας, ὄρθιος ὄπισθεν τοῦ καθημένου φίλου του, ἔβλεπε τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ὁ Λιάκος μεγαλοφώνως ἀνεγίνωσκε.

«*Φίλτατε ἐξάδελφε,*

«Φέρε μου ἀπόψε τὸν φίλον σου. Θὰ εἶναι καὶ «ἡ λεγάμενη εἰς τὴν οἰκίαν μου. Ἐλᾶτε ἐνωρίς.

Ἡ ἐξαδέλφη σου.»

— Αἴ, δὲν σοῦ τὸ ἔλεγα; ἀνέκραξε περιχαρὴς ὁ Λιάκος. Ἑτοιμάσου νὰ πηγαίνωμεν ! Ἑτοιμάσου!

Ἀλλ' ὁ Κος Πλατέας ἦτο κατηφής. Τὸν ἐφόβιζεν ἡ ἰδέα τοῦ νὰ συναντηθῇ μὲ τὴν νύμφην. Τί νὰ εἴπῃ; Πῶς νὰ φερθῇ; Καὶ ἔπειτα δὲν ἦτο εἰσέτι βέβαιος περὶ τῆς συγκαταθέσεως.—Διατί ἡ ἐξαδέλφη δὲν ἔγραψε καθαρὰ Ναὶ ἢ ὄχι; Κοντὸς ψαλμὸς ἀλληλούϊα.

Μετὰ κόπου πολλοῦ κατώρθωσεν ὁ Λιάκος νὰ τὸν πείσῃ ὅτι ἡ πρόσκλησις ἐσήμαινε Ναί, ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐξαδέλφη θὰ διευκολύνωσι κατὰ πάντα τὰ τῆς συνεντεύξεως. Ἐντούτοις ἀναλαβὼν χρέη θαλαμηπόλου τὸν ἐστόλισε, τὸν ἐκτένισε, τὸν ἐκαλλώπισεν ὅσον ἦτο δυνατόν, καὶ τὸν ἔσυρε σχεδὸν ἔξω τῆς οἰκίας. Τί

Digitized by Google

ἔδιδεν ὁ πτωχὸς καθηγητὴς διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ ποτήριον τοῦτο!

Καθ' ὁδὸν ὁ Λιάκος ἐπροσπάθει νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν Κον Πλατέαν τὴν εὐθυμίαν του, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας. Ἦτο πλήρης φαιδρῶν ἰδεῶν ἐκεῖνος, διότι ὁ γάμος τοῦ φίλου του ἐξησφάλιζε τὴν ἰδικήν του εὐτυχίαν, διότι ἀπόψε εἰς τῆς ἐξαδέλφης του, μετὰ τοσούτων ἡμερῶν χωρισμόν, ἔμελλε νὰ ἴδῃ τὴν ἐρωμένην του συνοδεύουσαν βεβαίως τὴν ἀδελφήν της. Ἀλλ' ὁ καθηγητὴς δὲν εἶχε τοὺς αὐτοὺς λόγους εὐχαριστήσεως καὶ ἐβάδιζε σιωπηλός, μόλις προσέχων εἰς τὰς ἀστειότητας τοῦ φίλου του. Ἐσκέπτετο τί θὰ εἴπῃ πρὸς τὴν νύμφην, καὶ δὲν τὸ εὕρισκε.

— Ἆ! ἀνέκραξεν αἴφνης, διακόπτων τὸν Λιάκον. Πῶς τὴν λέγουν;

— Ποίαν;

— Τὴν νύμφην. Χθὲς ἐπροδόθην εἰς τὸν πατέρα της ὅτι δὲν ἐγνώριζα τὸ ὄνομά της. Νὰ μὴ τὴν πάθω καὶ ἀπόψε.

Ὁ Λιάκος ἐξεκαρδίσθη γελῶν διὰ τὸ ἀστεῖον τοῦ πράγματος. Εὑρίσκετο εἰς καλὴν διάθεσιν ὁ φίλος καὶ τὰ πάντα ἦσαν ἀφορμὴ εὐθυμίας δι' αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Κος Πλατέας δὲν ἐγέλα.

— Πῶς τὴν λέγουν; ἐπανέλαβε.

Ὁ Λιάκος ἡτοιμάζετο ν' ἀποκριθῇ, ὅτε αἴφνης ἐν μέσῳ τοῦ σκότους ἤκουσε τὸ ὄνομά του προφερόμενον ἀπὸ ἄνθρωπον ἐρχόμενον πρὸς αὐτούς.

— Λιάκε, σὺ εἶσαι;

Ἦτο ὁ σύζυγος τῆς ἐξαδέλφης φέρων μήνυμα νὰ μὴ ἔλθῃ ὁ Κος Λιάκος εἰς τὴν συνέντευξιν. Ἡ προνοητικὴ προξενήτρια ἐσκέφθη ὅτι ἦτο καλλίτερον νὰ εἶναι μόνος ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη μετ' αὐτῆς. Ἄλλως δὲ ἡ νεωτέρα ἀδελφὴ δὲν παρευρίσκεται εἰς τὴν συνέντευξιν, ὥστε ὅλως περιττὴ ἡ παρουσία τοῦ Λιάκου. Ἡ διαταγὴ ἦτο νὰ συνοδεύσῃ οὗτος τὸν σύζυγόν της εἰς τὴν λέσχην.

Ἐκόπησαν τὰ ἥπατα τοῦ Πλατέα! Νὰ ὑπάγῃ μόνος! Καὶ πῶς θὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῶν δύο Κυριῶν; Ὄχι. Τοῦτο δὲν γίνεται! Ἀλλ' ἐξ ἑνὸς μέρους ὁ Λιάκος, ἐξ ἄλλου ὁ σύζυγος τῆς ἐξαδέλφης, συνενοῦντες τὰς προτροπὰς καὶ τὰς ἐνθαρρύνσεις των, συνώδευσαν τὸν δυστυχῆ γαμβρὸν μέχρις οὗ ἔφθασαν ἐνώπιον τῆς οἰκίας, ἐκεῖ δὲ ἀνοιχθείσης τῆς θύρας τὸν ὤθησαν ἐντὸς αὐτῆς, τραυλίζοντα εἰσέτι διαμαρτυρήσεις, καὶ ἐπορεύθησαν ἐκεῖνοι πρὸς τὴν λέσχην.

Ὁ Λιάκος ὑπέμεινε στωϊκῶς τὴν ἀποπομπήν του, ἀφοῦ ἡ ἐρωμένη του δὲν συμμετεῖχε τῆς συνεντεύξεως, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡ ἑσπέρα τῷ ἐφάνη ἀτελείωτος εἰς τὴν λέσχην. Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ὑπηρέτης τὸν εἰδοποίησεν ὅτι ὁ κύριος καθηγητὴς τὸν περιμένει κάτω. Κατέβη δρομαῖος τὴν κλίμακα καὶ εὗρε τὸν φίλον του περιμένοντα ἔξω, εἰς τὴν ὁδόν. Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φανοῦ εἶδεν ἀμέσως ὅτι τὰ πράγματα ἔβαινον κατ' εὐχήν. Ἐφαίνετο ἄλλος ἄνθρωπος ὁ Κος Πλατέας.

— Τὰ ἐτελείωσες; ἠρώτησε μετ' ἀνυπομονησίας.

— Δὲν εἶναι διόλου ἄσχημη, ἀπήντησεν ὁ καθηγητὴς μετ' ἐμφάσεως μὴ προκαλουμένης ἐκ τῆς ἐρωτήσεως τοῦ φίλου του. Ὅταν ὁμιλῇ ἡ φωνή της εἶναι μουσική, ἡ ἔκφρασίς της γλυκυτάτη! Τὸ δὲ χεράκι της... Ὢ, τὸ χεράκι της εἶναι ἐντέλεια!

— Τὸ ἐφίλησες; ἠρώτησεν ὁ Λιάκος.

— Καὶ βέβαια, τὸ ἐφίλησα!

— Καὶ τί σοῦ εἶπε, τί τῆς εἶπες;

— Ποῦ νὰ σοῦ τὰ λέγω τώρα ὅλα! Τί δὲν τῆς εἶπα καὶ τί δὲν μοῦ εἶπε!

Καὶ ταπεινώσας τὴν φωνήν,

— Ἠξεύρεις τί μοῦ εἶπεν, ἐπρόσθεσεν. Ὅτι εἶναι εὐγνώμων καὶ εὐτυχὴς διότι τὴν ζητῶ εἰς γάμον ἀπὸ αἴσθημα φιλίας πρὸς σέ, διότι ὁ καλὸς φίλος θὰ εἶναι καὶ καλὸς σύζυγος. Τὴν παρεκάλεσα νὰ μὴ τὸ λέγῃ τοῦτο, διότι τότε κ' ἐγὼ θὰ λέγω ὅτι μὲ παίρνει μόνον ἀπὸ αἴσθημα ἀγάπης πρὸς τὴν ἀδελφήν της. — Καὶ διατί ὄχι; μοῦ ἀπεκρίθη. Ποῦ καλλίτερα ἠμποροῦμεν νὰ βασίσωμεν τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς μας;

Ὁ Λιάκος ᾐσθάνθη τὴν συγκίνησιν ἀναβαίνουσαν εἰς τὸν λάρυγγα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του.

— Ποῦ νὰ σοῦ τὰ μακρολογῶ τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Κος Πλατέας. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἀποκτῶ θησαυρόν!

— Δὲν σοῦ τὸ ἔλεγα;

— Ναί, ἀλλὰ δὲν μοῦ εἶπες τὸ ὄνομά της. καὶ δὲν ἐτόλμησα νὰ ἐρωτήσω τὴν ἰδίαν, πῶς τὴν λέγουν.

Ὁ Λιάκος ἐπλησίασε τὰ χείλη πρὸς τὸ αὐτίον τοῦ καθηγητοῦ καὶ ἐψιθύρισε μυστηριωδῶς τὸ ζητούμενον ὄνομα.

— Ἰδοὺ ὁπoῦ τὸ ἔμαθες.

— Ἐπὶ τέλους! ἀνέκραξεν ὁ Κος Πλατέας.

Καὶ οἱ δύο φίλοι ἀπεχωρίσθησαν. Ὁ καθηγητὴς ἀναβαίνων τὸν ἀνήφορον ἐπανελάμβανε καθ' ἑαυτὸν τὸ νεωστὶ γνωσθὲν ὄνομα, ἐπανελάμβανε δὲ καὶ ὁ Λιάκος περιπαθῶς τὸ πρὸ πολλοῦ λατρευόμενον ὄνομα τῆς ἐρωμένης του.

—

Μετά τινας ἑβδομάδας, τὴν πρώτην μετὰ τὸ πάσχα Κυριακήν, ἦτο ἑορτὴ καὶ πανήγυρις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κου Μητροφάνους. Ἐτελοῦντο συγχρόνως τῶν δύο θυγατέρων του οἱ γάμοι.

Ἐκ τῶν δύο γαμβρῶν ὁ φαιδρότερος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἦτο ὁ Λιάκος. Ἡ πραγματοποίησις τῶν πόθων του, ἡ ἀπόλαυσις τῆς εὐτυχίας, ἐπλήρουν γλυκείας ταραχῆς τὴν ψυχήν του καὶ ἐδέσμευον τὴν γλῶσσάν του. Τοῦ Κου

Digitized by Google

Πλατέα ἡ χαρά, ἀπ' ἐναντίας, ἐξεχείλιζεν. Ἡ δ' εὐθυμία του ἦτο, ὡς φαίνεται, μεταδοτική. Πάντες οἱ προσκεκλημένοι ἐγέλων μετ' αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ σεβασμιώτατος Σύρου καὶ Τήνου, ὁ εὐλογήσας τὸν διπλοῦν γάμον, συμμετέχων τῆς γενικῆς φαιδρότητος, ἠθέλησε ν' ἀστεϊσθῇ καὶ ἐπηυχήθη ὁμηρικῶς εἰς τὸν γαμβρόν,

Σοὶ δὲ Θεοὶ τόσα δοῖεν, ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς.

Εἰς ταῦτα ὁ Κος Πλατέας ἀπήντησε μεγαλοπρεπῶς,

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης!

Ἀλλὰ τὸ μὴ εὔστοχον τῆς ῥήσεως ἐπροκάλεσεν ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου Γυμνασιάρχου τὴν παρατήρησιν, μυστικῶς ψιθυρισθεῖσαν πρὸς τὸν σύζυγον τῆς ἐξαδέλφης τοῦ Λιάκου, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος εἶναι ἀπειράκις βαθύτερος Ὁμηριστὴς τοῦ κυρίου Καθηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν.

Μετὰ τὸν γάμον ὁ Λιάκος, λαβὼν τρίμηνον ἄδειαν ἀπουσίας, μετέβη εἰς τὴν πατρίδα του ὅπως παρουσιάσῃ τὴν νύμφην εἰς τοὺς γονεῖς του. Μεθ' ὁπόσης ἀνυπομονησίας ἀνέμενον τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ νεαροῦ ζεύγους ὁ Κος Μητροφάνης καὶ ὁ Κος καὶ ἡ Κυρία Πλατέα! Ὅτε δὲ ἐπὶ τέλους ἐπανῆλθον, μεθ' ὁπόσης χαρᾶς ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλας αἱ δύο ἀδελφαί, καὶ πῶς ἔτρεμεν ἐκ τῆς συγκινήσεως ὁ γέρων πατήρ των!

Ἅμα οἱ δύο σύγγαμβροι ἔμειναν μόνοι, εἶδον ὁ εἷς τὸν ἄλλον κατὰ πρόσωπον μὲ βλέμματα ἐκφράζοντα ἀμιγῆ εὐχαρίστησιν.

— Σὲ ἠπάτησα λοιπὸν ὅτε σοῦ τὴν ἐγκωμίαζα; ἠρώτησεν ὁ Λιάκος.

— Θησαυρός, ἀδελφέ, ἀνεφώνησεν ὁ Πλατέας. Θησαυρός! Μετὰ ἓξ μῆνας, ἐξηκολούθησε, θὰ σοῦ ζητήσω νέαν ἐκδούλευσιν. Σὲ θέλω ἀνάδοχον τοῦ ἀνεψιοῦ σου.

— Καὶ σεῖς, ὑπέλαβεν ὁ Λιάκος.

— Ἆ! Καὶ σεῖς λοιπόν!

Καὶ οἱ δύο φίλοι ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλους πλήρεις χαρᾶς.

Δ. Βικελας

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ

Σημασία αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ

Ὅπως ἡ φύσις διένειμε τὰ δῶρά της εἰς τὰ διάφορα ἄτομα ἀνομοίως, οὕτως ἀνίσως διεμοίρασεν αὐτὰ καὶ εἰς ὁλοκλήρους λαοὺς καὶ χώρας. Ὅσῳ ὅμως καὶ ἂν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ φύσις εὐνοοῦσα τὰς μὲν ἢ φθονοῦσα τὰς δὲ χώρας, σπανίως παρέλιπε νὰ δώσῃ αὐτὴ ἡ ἰδία καὶ ἐξισορρόπησίν τινα ἢ ἀντιστάθμισιν ἀπέναντι τῶν καλῶν ἢ κακῶν δώρων.

Αἱ χῶραι π.χ. αἱ κείμεναι μεταξὺ τῶν τροπικῶν πληρώνουσι πολὺ ἀκριβὰ τὴν εὔχροιαν τοῦ οὐρανοῦ, τὴν δαψίλειαν καὶ τὸ ὑλομανὲς τῆς βλαστήσεως καὶ τὰ ἄφθονα καὶ πρόχειρα μέσα τῆς ὑπάρξεως· διότι καὶ φυτὰ ἐπιβλαβῆ βλαστάνουσι μεταξὺ τῶν ὠφελίμων, καὶ δηλητηριώδη καὶ ἄγρια ζῷα παντὸς εἴδους ζῶσιν αὐτόθι ἐν ἀφθονίᾳ, καὶ πυρετώδης ἀὴρ μολύνει τὰς πόλεις καὶ τυφῶνες καὶ σεισμοὶ συχνὰ καταστρέφουσι τὰς ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις. Οἱ ζῶντες ἐν τῇ βορείᾳ Εὐρώπῃ, κερδίζουσι τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἐδάφους ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου των καὶ ὁ χειμὼν ὁ βαρὺς βασανίζει αὐτοὺς ἐπ' ὁλόκληρον τρίτον τοῦ ἔτους.

Εὐτυχέστερον κλίμα ἔχουσιν αἱ δυτικαὶ καὶ νότιοι χῶραι τῆς Εὐρώπης, αἵτινες καὶ φυσικὰς καλλονὰς ἔχουσι πλείονας ἐν σχέσει πρὸς τὰς χώρας τοῦ βορρᾶ, μηδ' αὐτῆς τῆς Ἑλβετίας ἐξαιρουμένης. Ὅ,τι ὅμως ἠρνήθη ἡ φύσις εἰς τὸν Γερμανὸν καὶ τὸν Ἄγγλον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τοῦτο ἀντικατέστησε δι' ὑποχθονίων δώρων. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Γαλλία ἡ πολλῷ μᾶλλον τῆς Γερμανίας εὐνοηθεῖσα ὡς πρὸς τὸ κλίμα καὶ τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, ὑστερεῖ πολὺ ταύτης ὡς πρὸς τοὺς ὀρυκτοὺς θησαυρούς· ἔτι μείζων εἶνε ἡ διαφορὰ κατά τε τὸ κλίμα καὶ τὰ ὀρυκτὰ μεταξὺ Γερμανίας καὶ Ἰταλίας. Ὁ Ἑλβετὸς ἐπίσης οὐδόλως δύναται νὰ μεμφθῇ τῆς φύσεως ὡς ἀδικησάσης αὐτόν, διότι αἱ πεδιάδες τῆς Ἑλβετίας βρίθουσι γελώντων τοπίων καὶ ἀμπελώνων, ἡ δὲ μεγαλοπρέπεια τῶν ὀρέων καὶ ἡ χάρις τῶν λιμνῶν της προκαλοῦσι διηνεκὲς ῥεῦμα ἐπισκεπτῶν ξένων. Στερεῖται ὅμως ὑπογείων θησαυρῶν, ἤτοι οὐδόλως ἐγκρύπτει *λιθάνθρακας*.

Καὶ δύναται μὲν ἡ Ἑλβετία ν' ἀναπτύξῃ πολυαρίθμους κινητικὰς δυνάμεις, χρησιμοποιοῦσα πρὸς τοῦτο κατὰ τὰς νέας τῆς φυσικῆς θεωρίας τὸ ὕδωρ τῶν ποταμῶν καὶ καταρρακτῶν, ἀλλ' αἱ δυνάμεις αὗται εἶνε πάντως γλίσχρα ἀντικατάστασις, ὅταν ἐλλείπωσιν οἱ *μαῦροι ἀδάμαντες*.

Ἡ κεντρικὴ θέσις τῆς Ἑλβετίας μέσῳ τεσσάρων μεγάλων κρατῶν καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς πηγῆς ἀφ' ἧς πορίζεται αὕτη τοὺς λιθάνθρακας, ὧν γίνεται χρῆσις οὐ μόνον εἰς τὴν βιομηχανίαν ἀλλὰ καὶ πρὸς θέρμανσιν τῶν οἰκιῶν. Τοὺς λιθάνθρακας αὐτῆς ἡ Ἑλβετία δὲν δύναται νὰ προμηθευθῇ ἐξ Ἰταλίας, διότι ἡ χώρα αὕτη προσπορίζομένη αὐτοὺς πρότερον ἐξ Ἀγγλίας νῦν προμηθεύεται ἐκ Γερμανίας διὰ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου τῆς διερχομένης διὰ μέσου τῆς Ἑλβετίας. Γεγονὸς δὲ ὅπερ χαρακτηρίζει πόσον ὁ ἀτμὸς ἐξεμηδένισε τὰς ἀποστάσεις εἶνε ὅτι ἡ Ἑλβετία πορίζεται τοὺς λιθάνθρακας αὐτῆς οὐ μόνον ἀπὸ γείτονος χώρας τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Βοεμίας. Εἰς τοὺς λιθάνθρακας δὲ κυρίως χρεωστεῖ τὸ Βέλγιον τὰ μεγάλα αὐτοῦ βιομη-

Digitized by Google

χανικὰ καταστήματα τοῦ σιδήρου, τῆς ὑάλου, τῶν ὑφασμάτων κ.τ.λ. κυρίως δὲ εἰς τὰς ἀνθρακοφόρους λεκάνας τοῦ Charleroi καὶ τῆς Λυττίχης. Μετὰ τὴν Ἀγγλίαν μᾶλλον λιθανθρακοφόρος χώρα τῆς γῆς, σχετικῶς πρὸς τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, ἔρχεται τὸ Βέλγιον, διότι ἐνιαυσίως ἐξάγει $17^1/_2$ ἑκατομμύρια τόννων, ποσότητα ἀκριβῶς ὅσην ἐξάγει καὶ ἡ Αὐστρία, δὲν ὑστερεῖ δὲ πολὺ τῆς ὁλικῆς παραγωγῆς τῆς Γαλλίας, ἀνερχομένης εἰς 21 ἑκατομμύρια τόννων.

Ὡς ἀνθρακοφόρος χώρα τῆς *ἠπειρωτικῆς* Εὐρώπης τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἀδιαμφισβητήτως ἡ Γερμανία, ἧς αἱ τέσσαρες μεγάλαι λιθανθρακοῦχοι λεκάναι ἐκτείνονται παρὰ τῷ Ruhr (παραποτάμῳ τοῦ Ῥήνου) μέχρι τοῦ Ἀκυϊσγράνου, παρὰ τῷ Saar, τῇ πόλει Zwikau καὶ ἐν Σιλεσίᾳ. Οὐδεμία χώρα τῆς γῆς παρέχει ἡμῖν τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς λιθανθράκων ὅσον ἡ Γερμανία. Ἡ παραγωγὴ ἐδιπλασιάσθη ἀπὸ 15 ἐτῶν καὶ ἐτριπλασιάσθη ἀπὸ 25. Ἐν ἔτει 1881 ἀνήρχοντο εἰς 49 ἑκατομμύρια, ἐν ἔτει δὲ 1882 εἰς 52 ἑκατομμύρια τόννους λιθανθράκων καὶ 13 ἑκατομμύρια ὀρφανθράκων. Σχετικῶς πρὸς τὴν Γερμανίαν μόνον ἡ Ἀγγλία ἐξάγει πλείονας, σχεδὸν τὸ τριπλοῦν, καθόσον ἐν ἔτει 1864 ἐξήγαγε 163 ἑκατομμύρια τόννους. Πᾶς τις δὲ γνωρίζει ὅτι ἡ τοῦ κόσμου κυρίαρχος βιομηχανία τῆς Ἀγγλίας κατὰ πρῶτον μὲν λόγον ὀφείλεται εἰς τὸν πλοῦτον αὐτῆς εἰς λιθάνθρακας, ἐκ τῆς περισσείας τῶν ὁποίων προμηθεύει καὶ ἄλλας χώρας, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς τοὺς ἄλλους θησαυροὺς τοῦ ἐδάφους της καὶ τὰς λοιπὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις.

Ὀλιγώτερον ὅμως γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ πλοῦτος οὗτος εἶνε περιωρισμένος εἴς τινας μόνον χώρας τῆς μεγάλης Βρεττανίας. Ὅλη ἡ νότιος Ἀγγλία στερεῖται λιθανθράκων ὅπως καὶ ἡ Ἑλβετία. Πολυδάπανοι διατρήσεις τοῦ ἐδάφους ἀπέτυχον ἐντελῶς καὶ ἐπομένως εἰς τὰς χώρας ταύτας τῆς Ἀγγλίας εἶνε ἀδύνατον ν' ἀναπτυχθῶσιν ἀνθρακοφάγοι βιομηχανίαι.

Αἱ λοιπαὶ χῶραι τῆς Εὐρώπης συγκρινόμεναι πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, Γερμανίαν καὶ τὸ Βέλγιον δὲν παράγουσιν ἀξιοσημείωτα ποσὰ γαιανθράκων, ἀλλὰ πορίζονται αὐτοὺς κυρίως ἀπὸ Ἀγγλίας. Ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἀπαντῶμεν ἀχανεῖς ἀνθρακοφόρους ἐκτάσεις ἐν Βορείῳ Ἀμερικῇ, κατεχούσας δωδεκαπλασίαν ἔκτασιν σχετικῶς πρὸς ὅλας τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ. Πρὸς τὴν ἔκτασιν ὅμως ταύτην δὲν ἀναλογεῖ καὶ ἡ παραγωγή, καθόσον μέχρι πρὸ μικροῦ μόλις ἀνήρχετο αὕτη εἰς 50, σήμερον δὲ εἰς 80 ἑκατομμύρια τόννων, οὔτε συμβαδίζει πρὸς τὴν γιγαντώδη πρόοδον τῆς βιομηχανίας τῆς χώρας ταύτης. Ἐκ τῶν 6,000 γεωγραφικῶν τετραγωνικῶν μιλίων ἀνθρακούχων στρωμάτων, ἅτινα κατέδειξαν αὐτόθι οἱ ἀμερικανοὶ γεωλόγοι, μέγα μέρος πιθανὸν εἶνε ὀλίγον μόνον παραγωγικόν. Διότι τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ἀμερικανικῶν λιθανθράκων εἶνε ἀνθρακίτης, ἤτοι ποικιλία λιθανθράκων πτωχὴ εἰς πτητικὰ καύσιμα συστατικὰ καὶ σχεδὸν λιθώδης, ἣν πρότερον οὐδόλως ἐγνώριζον νὰ χρησιμοποιῶσιν, ὅπως σήμερον.

Ὅπως ἡ βόρειος Ἀμερική οὕτω κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ ἡ Κίνα κρύπτει ἰσομεγέθη στρώματα λιθανθράκων, ἰδίως δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας Χου-Νάου καὶ Σχάν-Σί. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἐπαρχίαν εὑρέθη στρῶμα ἔχον 6-9 μ. πάχος καὶ 300 χιλιόμετρα μῆκος. Ἕτερον στρῶμα εὑρεθὲν αὐτόθι ἰσοφαρίζει κατὰ τὴν ἔκτασιν πρὸς τὸ Πενσυλβανικὸν ἐν Ἀμερικῇ, ὅλα δὲ τὰ σινικὰ ἀνθρακοῦχα στρώματα ὑπερβαίνουσι πιθανῶς τὰ βορειοαμερικανικὰ κατὰ τὴν ἔκτασιν. Ἐνταῦθα κεῖται τὸ ἀποθησαυριστικὸν κεφάλαιον ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐξαντληθῶσι τὰ εὐρωπαϊκὰ ἀνθρακωρυχεῖα, ὅπερ θέλει βραδύνει εἰσέτι πολύ. Καὶ ἡ Ἰαπωνία δὲ καὶ ἡ Βόρνεως καὶ ἄλλαι ἀσιατικαὶ νῆσοι ἔχουσιν ἐκτεταμένα στρώματα λιθανθράκων κατάλληλα πρὸς ἐξόρυξιν, δυνάμεθα δὲ μετὰ βεβαιότητος νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ ἄλλαι χῶραι τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Αὐστραλίας, ἐλάχιστον μέχρι σήμερον ἐρευνηθεῖσαι, ὑποκρύπτουσι τοιαῦτα στρώματα.

Ἀλλὰ τί εἶνε οἱ λιθάνθρακες καὶ πόθεν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; Οἱ λιθάνθρακες ἐξορύσσονται ἀπὸ τῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς καὶ ἐπομένως ἀνήκουσιν εἰς τὸ βασίλειον τῶν λίθων ἢ τῶν ὀρυκτῶν. Καὶ εἰς τὸν μᾶλλον ὅμως ἀδαῆ τῆς γεωλογίας ἐμποιεῖ βεβαίως ἐντύπωσιν ὅτι οἱ λιθάνθρακες ἔχουσιν ὅλως διάφορον ὄψιν τῶν λοιπῶν ὀρυκτῶν, καὶ ὅτι οὔτε λίθους δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν αὐτούς, κυρίως διότι *καίονται*. Ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη δὲν εἶνε ἐπιπολαία καὶ ἐξωτερική. Τὰ λοιπὰ ὀρυκτὰ τὰ σχηματίζοντα τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ βαίνομεν καὶ τὰ ἐνδόμυχα τῆς γῆς παρήχθησαν κατὰ τὰ διδάγματα τῆς γεωλογίας ἐκ μάζης τινὸς πυρορρεύστου, ἥτις ψυχθεῖσα ἀπεπάγη, ἢ ἐκ καθιζήσεων τῶν ὠκεανῶν καὶ λιμνῶν ἐκ τῆς ἰλύος αὐτῶν, ἥτις βραδύτερον διὰ τῆς ἀπατμίσεως τοῦ ὕδατος, τῆς πιέσεως καὶ τῆς θερμότητος ἐσκληρύνθη καὶ ἠλλοιώθη ἔτι μᾶλλον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰλὺς αὕτη, ἡ καθιζήσασα καὶ καθιζάνουσα διηνεκῶς εἰς τὸ βάθος τῶν ὠκεανῶν, ἐγεννήθη καὶ γεννᾶται διηνεκῶς διὰ τῆς ἀποτριβῆς καὶ διαθρύψεως τοῦ ἀρχικοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, καὶ ἐπομένως κατὰ τὴν φύσιν αὐτῆς εἶνε ἁπλοῦν ὀρυκτὸν ὅπως ἦτο ὁ φλοιὸς ἀφ' οὗ ἐγεννήθη. Δὲν ἔχει ὅμως οὕτως διὰ τοὺς λιθάνθρακας. Οἱ λιθάνθρακες εἶνε προϊὸν τῆς *ζωῆς*· εἶνε δηλ. λείψανα ἀπεράντων καὶ ἀχανῶν δασῶν, ἅτινα πρὸ *ἑκατομμυρίων* ἐτῶν ἐκάλυπτον μεγάλας ἐκτάσεις τῆς ἡμετέρας γηΐνης σφαίρας καθ' ὅλα

Digitized by Google

αὐτῆς τὰ πλάτη μέχρι τῶν βορειοτάτων ζωνῶν, ἐκάλυπτον δὲ αὐτὰς διὰ βλαστήσεως σφριγώδους, ὁμοίας πρὸς τὴν σήμερον μόνον εἰς τὰ ἀρχέγονα τῶν τροπικῶν δάση εὑρισκομένην. Δυνάμεθα δὲ καὶ σήμερον νὰ φαντασθῶμεν τὸν σχηματισμὸν τῶν λιθανθράκων ἐν σμικρῷ, παρατηροῦντες τίνι τρόπῳ σχηματίζονται σήμερον, τὰ ἐκ τύρφης στρώματα. Εἶνε δὲ ἡ τύρφη, ἡ ἄλλως κληθεῖσα παρ' ἡμῖν καὶ σηπεδονῖτις γῆ, αὐτὸ τοῦτο γῆ καύσιμος, γεννηθεῖσα κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Εἶνε γνωστὸν ὅτι φυτά τινα, ἰδίως εἴδη τινὰ βρύων, φύονται ἐν τόποις ὑδρηλοῖς καὶ ἑλώδεσι καὶ ὅτι τὰ φυτὰ ταῦτα φύονται ἐπ' ἀλλήλων σχηματίζοντα πυκνὰ πιλήματα ἐξακολουθοῦντα ν' αὐξάνωνται πρὸς τὸ ἄνω μέρος ἐνῷ τὸ κάτω μὴ σηπόμενον ἐντελῶς πυκνοῦται ἀδιακόπως καὶ σχηματίζει στρῶμα καύσιμον, τὴν τύρφην.

Ἐπὶ τοιούτου παχέος στρώματος τύρφης ὀρύσσοντες λάκκον βαθὺν βλέπομεν ἄνω μὲν πυκνὴν βλάστησιν ζώντων βρύων ἐπὶ ἐδάφους ἐξ ἀπεξηραμένων ἡμισεσηπότων βρύων, φερόντων καταφανῆ τὰ σημεῖα τῆς φυτικῆς αὐτῶν ὑφῆς. Προχωροῦντες ὀλίγον τι βαθύτερον εὑρίσκομεν τὴν σῆψιν ἔτι μᾶλλον προκεχωρηκυῖαν. Τὸ χρῶμα τῆς τύρφης εἶνε σκοτεινότερον, ἡ δὲ φυτικὴ ὑφὴ ἀσαφεστέρα. Εἰς τὸ βάθος τέλος τῆς τύρφης εὑρίσκομεν ἐνίοτε τὴν καλουμένην πισσοτύρφην, ἥτις εἶνε σκληρὰ καὶ ἠχοῦσα μεταλλικῶς, προσομοιάζει τὸ χρῶμα καὶ τὴν θραῦσιν πρὸς τοὺς λιθάνθρακας, εἰς δὲ τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν οὐδόλως δεικνύει τὴν ἀπὸ φυτῶν καταγωγὴν αὐτῆς. Ὁ ἀνοιχθεὶς λάκκος τυγχάνων εὐνοϊκῶν συνθηκῶν πληροῦται κατὰ μικρὸν καὶ πάλιν βρύων, ἅτινα σήπονται εἰς τὸ βάθος, ἐνῷ ἄνω βλαστάνουσιν ζωηρῶς ἕτερα, οὕτω δὲ μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν δύναται ν' ἀνοίξῃ τις αὐτόθι νέον λάκκον.

Κατὰ ἀνάλογον τρόπον, ἀλλὰ ἐν τοῖς καθέκαστα αὐτοῦ λίαν διάφορον καὶ ἐν μέτρῳ ἀπείρως εὐρεῖ, ἐσχηματίσθησαν καὶ οἱ λιθάνθρακες. Γιγαντώδεις κορμοὶ δένδρων ἀντὶ τῶν νανοφυῶν βρύων θνήσκοντες κατὰ μικρὸν κατὰ μεγάλας χρονικὰς περιόδους ἐκάλυπτον μεγάλας ἐκτάσεις τῆς ξηρᾶς, ἐπὶ δὲ τῶν πτωμάτων τούτων ἐφύοντο νέα δάση ἀκολουθοῦντα τὴν τύχην τῶν πρώτων. Βραδύτερον οἱ κορμοὶ οὗτοι διὰ της ὑγρασίας, τῆς γηΐνης θερμότητος καὶ τῆς εἰς βραδυτέρας γεωλογικὰς περιόδους ἐπελθούσης πιέσεως τῶν ὑπερκειμένων στρωμάτων μετεβλήθησαν εἰς τὴν κατάστασιν εἰς ἣν βλέπομεν αὐτοὺς σήμερον. Σπουδαῖος δὲ παράγων κατὰ τὴν ἀνθρακογονίαν ταύτην ἦσαν αἱ κατὰ μικρὸν τελούμεναι ἐξάρσεις καὶ καταδύσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, ἐφ' ὧν κυρίως στηρίζεται ὅλον τὸ οἰκοδόμημα τῆς νέας γεωλογίας. Οὕτω ὅταν δάσος τι ἐβυθίζετο ἕνεκα γεωλογικῶν φαινομένων ἐν διαστήματι αἰώνων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ ἐσήπετο ὑπὸ τὸ ὕδωρ, ἐχρησίμευεν ὅπως ἐπ' αὐτοῦ ἀναβλαστήσῃ εὐχερέστερον νέον δάσος. Ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ κατάδυσις τῆς ἐπιφανείας μετὰ τοῦ νέου δάσους ἐξηκολούθει βραδέως, πολλαὶ γενεαὶ δασῶν κείμεναι κατὰ στοιβάδας ἐπ' ἀλλήλων καὶ ἀπανθρακούμεναι παρῆγον λιθανθρακώδη στρώματα. Ἐὰν ὅμως ἡ καταβύθισις ἐπήρχετο ταχέως, διεκόπτετο ἡ συνέχεια τῆς βλαστήσεως ταύτης (ἐνίοτε καὶ μετὰ χιλιετηρίδας), ἀντὶ τῆς θαλάσσης ἐσχηματίζετο λίμνη, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος συνηθροίζετο ἰλύς, ἥτις ἐκάλυπτε τὰ ὑπ' αὐτὴν σηπόμενα φυτικὰ στρώματα. Ἐὰν δὲ μετά τινας ἑκατονταετηρίδας ἢ χιλιετηρίδας ἐπήρχετο νέα ἔξαρσις τοῦ πυθμένος τῆς λίμνης ταύτης ὥστε τὸ ὕδωρ νὰ ἐκχυθῇ εἰς τὰ πέριξ καὶ ὁ πυθμὴν ν' ἀποξηρανθῇ καὶ προκύψῃ εἰς φῶς, ἐπήγνυτο ἡ ἰλύς, σχηματίζουσα βραδύτερον στρῶμα στερεοῦ πετρώματος, ἐφ' οὗ ἠδύνατο ν' ἀναβλαστήσῃ νέον δάσος, μέχρις οὗ ἐπαναληφθῇ τὸ παίγνιον τῆς καταδύσεως τοῦ φλοιοῦ. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου εἴς τινας χώρας ἀπαντῶμεν σήμερον στρώματα λιθανθρακοῦχα κείμενα ἐπ' ἀλλήλων κατὰ στοιβάδας, χωριζόμενα δι' ἑτέρων στρωμάτων μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου, ἀμμολίθου, σιδηρίτου κ.τ.λ. Ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑκατονταετηρίδων ἢ χιλιετηρίδων, αἵτινες παρῆλθον κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν στρωμάτων τούτων θέλουσιν εἶσθαι καὶ τὰ στρώματα ἑκατοστά τινα μόνον ἢ πολλὰ μέτρα παχέα.

Καὶ ὄντως εἰς χιλιετηρίδας δέον ν' ἀναγάγωμεν τὸν χρόνον πρὸς σχηματισμὸν τῶν καθ' ἕκαστον στρωμάτων εἰς ἑκατομμύρια δ' ἐτῶν τῆς ὅλης ἀνθρακικῆς περιόδου. Διότι δυνάμεθα καὶ τεχνητῶς ν' ἀπομιμηθῶμεν τὸν σχηματισμὸν λιθανθράκων ἢ ὀρφανανθράκων, ἐκ τοιούτων δὲ παρατηρήσεων ἐδείχθη ὅτι δάσος ἑκατονταετὲς πυκνῶς πεφυτευμένον δίδει στρῶμα λιθανθράκων πάχους μόλις ἑνὸς ἑκατοστοῦ τοῦ μέτρου. Ὑπάρχουσι δὲ στρώματα λιθανθράκων ἔχοντα 10, 20 ἢ καὶ 30 μέτρα πάχος, ἤτοι ἔχοντα χιλιοπλασίαν ἢ τρισχιλιοπλασίαν παχύτητα! Ἀλλ' ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν κατὰ φυσικὴν συνέπειαν τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ τὰ εἰς ἄνθρακας μεταβληθέντα ἀρχέγονα δάση τῆς Ἀγγλίας καὶ Γερμανίας ἐχρειάζοντο τόσον μακρὸν χρόνον πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν, συμπεραίνοντες τοῦτο κατ' ἀναλογίαν τῆς αὐξήσεως τῶν δένδρων κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν κλίμα τῆς παρούσης χρονικῆς περιόδου. Διότι κατὰ τὰς παρελθούσας γεωλογικὰς περιόδους τὰ πάντα συνηνοῦντο ὅπως καταστήσωσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἀληθὲς θερμοκήπιον, ἐνῷ ἡ βλάστησις ἦτο τόσῳ δαψιλὴς καὶ σφριγῶσα ὥστε ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις δύναται σήμερ ν νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἐπίσης ὑλομανῆ καὶ

γιγαντώδη βλάστησιν τῶν τροπικῶν κλιμάτων. Διότι ἡ τότε θερμοκρασία ἦτο ἀναμφισβητήτως πολλῷ ὑψηλοτέρα τῆς νῦν οὐ μόνον εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κατεψυγμένην. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι εἰς τὸν αἰωνίως παγωμένον κόλπον τοῦ Δίσκο ἐν βορείῳ Γροιλανδίᾳ, πλησίον τῆς θαλάσσης εὑρέθη στρῶμα λιθανθράκων, ἐξ οὗ οἱ περιηγηταὶ τοῦ πόλου ἐξάγουσιν ἑκάστοτε τοὺς ἀναγκαίους πρὸς χρῆσιν ἄνθρακας, οὗτοι δὲ συνίστανται ἐκ τῶν λειψάνων φυτῶν προσομοίων πρὸς τὰ νῦν ἐν ταῖς παρὰ τοὺς τροπικοὺς κειμέναις χώραις. Καταλείποντες νῦν εἰς τοὺς γεωλόγους νὰ ὁρίσωσιν τίς ἦτο ἡ αἰτία τῆς ὑψηλῆς ταύτης θερμοκρασίας, ἂν ἡ λεπτότης τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, ἢ ἡ ποιότης τῆς ἀτμοσφαίρας ἢ ἡ τότε μεγαλητέρα διάμετρος τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, προσθέτομεν ὅτι ὅπως δὲν δυνάμεθα ν' ἀμφισβητήσωμεν τὸ *γεγονὸς* τῆς ὑπάρξεως τότε θερμοτέρου κλίματος, οὕτω δὲν δυνάμεθα νὰ διαφιλονεικήσωμεν καὶ τὴν ἀλλοίαν, σχετικῶς πρὸς τὴν νῦν, κατάστασιν τῆς τότε ἀτμοσφαίρας. Ὅλος ὁ ἄνθραξ ὁ εὑρισκόμενος σήμερον ἐντὸς τῆς γῆς ἐγκεκλεισμένος, θὰ ὑπῆρχε βεβαίως διαχυτος εἰς τὴν τότε ἀτμόσφαιραν, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄνθρακος πηγάζει καὶ ὁ εὑρισκόμενος σήμερον ὡς συστατικὸν τῶν τιτανολίθων, τῆς μάργας κ.τ.λ ἤτοι τῶν ὀρυκτῶν ἅτινα περιέχουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ, καὶ ἀπαρτίζουσι μέγα μέρος τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Ἡ τότε ἀτμοσφαῖρα ἦτο πρὸς τούτοις κεκορεσμένη ἀτμῶν ὕδατος ἕνεκα τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας τοῦ στερεοῦ καὶ ὑδατώδους φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ ἑπομένως παρεῖχε εἰς τὰ τότε φυτὰ τοὺς ὅρους γιγαντώδους θερμοκηπίου, ἀτμοὺς θερμότητα καὶ πλοῦτον εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ὑπὸ τοιαύτας δὲ συνθήκας εὑρισκομένης τῆς τότε βλαστήσεως τίς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ βλαστήσωσι τάχιστα καὶ καλύψωσιν ἠπείρους ἐκτάσεις τὰ γιγαντώδη δάση, ὧν τὰ λείψανα εὑρίσκομεν σήμερον εἰς τὰ κοιτάσματα τῶν λιθανθράκων καὶ ὀρφνανθράκων;

Ἦσαν δὲ τὰ προκοσμικὰ ταῦτα δάση τόσον ἀλλοῖα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ σημερινὰ (ὄχι μόνον τῆς Εὐρώπης ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν τροπικῶν) ὥστε μόλις δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἰδέαν τινὰ τῆς ὄψεως αὐτῶν. Οἱ γίγαντες τότε τοῦ φυτικοῦ βασιλείου ἀνῆκον εἰς τὰς κλάσεις τῶν πτερίδων, λυκοποδίων καὶ ἐκουϊσέτων, ἐξ ὧν μόνον αἱ πρῶται παρέμειναν καὶ διετήρησαν μέχρι σήμερον δενδρώδη ὄψιν, οὐχὶ ὅμως καὶ μέγεθος, καὶ τοῦτο μόνον εἰς τὰς θερμὰς ζώνας τῆς γῆς. Παρ' ἡμῖν αἱ τρεῖς αὗται φυτικαὶ κλασεις περιέχουσι ποώδη φυτά.

Τοὺς λιθάνθρακας διακρίνομεν εἰς διαφόρους κατηγορίας, κατά τε τὰς γεωλογικὰς περιόδους καθ' ἃς ἐγεννήθησαν καὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἰδιότητας ἃς ἔχουσιν, ἤτοι εἰς ὀρφνάνθρακας, οἵτινες κατάγονται ἀπὸ φυτικῶν εἰδῶν πλησιεστέρων κατά τε τὸν χρόνον καὶ τὴν μορφὴν πρὸς τὰ σημερινά, εἰς λιθάνθρακας, καὶ τέλος εἰς ἀνθρακίτας, οἵτινες παριστῶσι λιθάνθρακας πλησιάζοντας μᾶλλον τῶν λοιπῶν πρὸς τὴν λιθίνην σύστασιν. Μέσῳ τῶν τριῶν τούτων ὑποδιαιρέσεων παρεντίθενται καὶ ποικίλαι ἄλλαι διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, χρήσιμοι πᾶσαι καὶ ἐνδιαφέρουσαι τήν τε ὀρυκτολογίαν καὶ τὴν τεχνολογίαν.

[Ἕπεται συνέχεια] Σ. Μ.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Τῇ Κυρίᾳ ***

Ἐκαθήμεθα ἐπὶ τοῦ ἐξώστου κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἐκείνην ἑσπέραν τοῦ 1879. Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς χλοερωτάτης ἀγροτικῆς ἐπαύλεως εἶχε καλέσῃ ἐκεῖ ἡμᾶς, τριάδα ἀχωρίστων φίλων, ἀφ' ἑσπέρας, ἵνα διέλθωμεν τὴν νύκτα καὶ τὴν αὐγὴν ἀναβῶμεν εἰς τὴν ὑψηλοτάτην κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, ἀφ' ἧς ἡ θέα τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος ἦτό τι θαυμάσιον φαινόμενον. Ἡ δὲ φιλόφρων οἰκοδέσποινα, ἐξέγουσα ἐπὶ χάριτι καὶ εὐφυΐᾳ, καθυπεχρέου ἀπὸ τοῦδε ἡμᾶς διὰ τῶν περιποιήσεών της, κ' ἐπὶ τῆς μικρᾶς κυκλικῆς τραπέζης ἀπέκειτο ἀψευδὲς τούτου μαρτύριον ὅ τι ἔμεινεν ἀπὸ τὰ παντοειδῆ γλυκίσματα καὶ τὰς ὀπώρας, τὰς ὁποίας μετὰ τόσης ὀρέξεως ἅμ' ἀφικόμενοι κατηναλώσαμεν. Χάριν τῆς ἀληθείας ἂς μὴ παραλίπω νὰ προσθέσω ὅτι παρεκάθητο ἐκεῖ μεταξὺ ἡμῶν καὶ ἡ νεαρὰ τῆς οἰκοδεσποίνης ἀδελφή, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν γλυκύτεροι τῶν γλυκισμάτων, καὶ αἱ παρειαὶ δροσερώτεραι τῶν ὀπωρῶν.

Ἤμεθα λοιπὸν ἕξ, πάντες πλήρεις νεότητος καὶ εὐθυμίας, καὶ ὅμως κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ πρὸ μικροῦ ζωηρὰ συνομιλία εἶχε διακοπῇ· ἂν δὲ λέξεις τινὲς διέκοπτον τὴν ἐπικρατοῦσαν σιωπήν, ἀλλ' αὕτη ἐπήρχετο πάλιν βαθυτέρα. Τὴν προσοχὴν πάντων ἐπησχόλει ἡ πέριξ φύσις.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσῃ μόλις, ὡς δύει συνήθως κατὰ τὰς φθινοπωρινὰς ἑσπέρας, οὐχὶ ἐντὸς ῥοδοβαφοῦς ἀχλύος βυθισθείς, ἀλλ' ἐν σκιερᾷ καὶ πυκνῇ ὁμιχλώσει ἀποσβεσθεὶς πρὶν ἔτι καταλίπῃ τὸν ὁρίζοντα.

Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὁ καιρὸς εἶχε τραπῇ πρὸς τὴν βροχήν. Μεγάλα, ἀπέραντα σύννεφα εἶχον προβάλῃ τὰ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἠργυρωμένα ῥύγχη αὐτῶν ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν βουνῶν, καὶ μετ' ὀλίγον πλανώμενα ἐν ἀγέλαις μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς ἐκηλίδουν διὰ τῶν μεγάλων σκιῶν των τὰς κιτρινὰς ἐκτάσεις τῶν ξηρῶν ἀγρῶν καὶ τῶν βουνῶν τὰς κλιτύας. Καὶ ἠκολούθησεν ἄνεμός τις ἐλαφρὸς καὶ ὑγρός, ὁ συνήθης τῆς βροχῆς ταχυδρόμος, καὶ ἀπεκρύβησαν ἐν θολῇ σκέπῃ τὰ πρὸς

Digitized by Google

τὴν θάλασσαν πέρατα. Ἡμεῖς δ' ἔφιπποι μεταβαίνοντες εἰς τὴν ἔπαυλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐταχύνομεν τὸ βῆμα τῶν ἵππων ἵνα μὴ ὑποστῶμεν λουτρὸν ἐν μέσῳ δάσει. Καὶ ὅμως δὲν ἔβρεξεν. Ὅταν μάλιστα ὁ ἥλιος ὑπὲρ τὰ νέφη ἐτράπη πρὸς τὴν δύσιν, πνοὴ ἀνέμου βιαιοτέρα κατέσχισε τὰ πυκνότερον συνυφασμένα κ' ἐπεφάνησάν που γλαυκὰ τμήματα οὐρανοῦ. Ὡς δὲ κατερρακώθησαν τῇδε κακεῖσε αἱ ἐναέριοι αὗται σκέπαι, ποικίλλουσαι κατὰ τὴν ἀπόστασιν καὶ τὴν πυκνότητα, συστραφεῖσαι κατὰ παντοειδεῖς μορφὰς ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ νότου, ἀπεδέχοντο ἐν γραφικωτάτῃ ποικιλίᾳ χρωμάτων τὰς ὑστάτας ἀκτῖνας τοῦ δύοντος ἡλίου.

Καὶ ποῦ μὲν ἐξωγκοῦντο χαλκόχροα, ποῦ δὲ προέβαλλον χρυσίζοντα τὰς παρυφάς, ἀλλαχοῦ ἐξεχείλιζον βαθυκύανα ὡς κύματα ὀργίλου πελάγους καὶ συνετρίβοντο ἐπὶ φαντασιωδῶν βράχων γρανίτου· παρέκει ἐπυκνοῦντο ὡς μαῦροι καπνοὶ ἐκρηγνυμένων ἡφαιστείων· διειλίσσοντο πέραν ὡς ἀραχνοΰφαντοι νυμφικοὶ πέπλοι κ' ἐξητμίζοντο ῥοδόχροα αἴφνης, ὡς ἂν ἦσαν ἀτμοὶ ῥόδων. Ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς ὀπτικὸν θαῦμα ἐτελεῖτο ἐν ἀπωτάτῃ βορειοδυτικῇ ἄκρᾳ τοῦ ὁρίζοντος μεταξὺ τῶν κορυφῶν δύο βουνῶν. Ἐκεῖ ἀνεκατοπτρίζοντο συμφυρόμενα ἐν ἀπαραμίλλῳ ἀσυναρτησίᾳ, ἐν τερατώδει ἀλληλουχίᾳ, τὰ ἰδιάζοντα ἐκεῖνα χρώματα, δι' ὧν ἡ φύσις ἐποίκισε τὰ βασίλεια αὐτῆς· κάτι τὸ ὁποῖον δὲν λέγεται, δὲν πιστεύεται, δὲν δύναται νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῆς φαντασίας ζωγράφου, διότι εἶν' ἐναντίον πρὸς πάντα κανόνα καὶ τέχνης καὶ λογικῆς. Δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ἐν ταὐτῷ συμμιγνύμενα πικιλοβαφῶν πτηνῶν πτίλα, μυριοχρώμων ἀνθέων πέταλα, παντοδαπῶν ἐντόμων ἔλυτρα, πολυειδῶν μετάλλων ψήγματα; Δύναταί τις νὰ πλάσῃ ἐκ τούτων ὅλων χρῶμα, τοῦ ὁποίου πᾶς κόκκος, πᾶσα στιγμὴ διαφέρει τῶν ἄλλων; Δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ταῦτα ἐν τρομώδει κυμάνσει ἐναλλάσσοντα ἀεννάως θέσιν; Τότε μόνον θ' ἀναπαραστήσῃ πως τὸ θαῦμα, ὅπερ ἐτέλει πέραν ἐκεῖ εἰς τὸ ἄκρον τοὐρανοῦ ὁ μάγος αὐτὸς τῆς δημιουργίας, ὁ Ἥλιος.

Ἂν ἡ ἰδέα δὲν ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον τολμηρὰ θὰ ἐτόλμων νὰ εἴπω :

Τὴν ὥρ' αὐτὴ τὴν ὑστερνή, ποῦ χάνεται 'ς τὴ δύσι
Ὁ ἥλιος ὁ χρυσόφωτος, θαρρεῖς, πρὶν ξεψυχήσῃ,
Μ' ἀγάπη καὶ μ' ἐπιθυμιὰ ξαναθυμᾶται πάλι
Ὅλαις τῆς γῆς ταῖς ἐμμορφιαῖς καὶ τὰ περίσσια κάλλη.
Καὶ μέσ' 'ς τὸ ψυχομάχημα, 'ς τὴν ὥρα τοῦ θανάτου,
Ἐκεῖ 'ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ περνοῦν ἀπὸ 'μπροστά του
Τῆς θάλασσας τὰ κύματα, τοῦ κάμπου τὰ λουλούδια,
Καὶ τὰ πουλιὰ ποῦ κελαδοῦν χαρούμενα τραγούδια
Καὶ κάθε τι ποῦ φώτισε 'ς τὴ γῆ μας, ἕνα, ἕνα,
Ἀπ' ταῖς χρυσαῖς ἀχτῖνές του 'ς τὰ σύννεφα γραμμένα.

Πρὸ τοῦ ἐκπληκτικοῦ ἐκείνου θεάματος ἡ γῆ ἐθαμβοῦτο, ἡ πλάσις ὅλη διετέλει ἐν ἀγαλματώδει στάσει. Τὰ βουνὰ οἱονεὶ ἔκλινον τὰς φαλακρὰς κορυφὰς περιβεβλημένας ὑπὸ ἰριδοχρόων ἀναθυμιάσεων, οἱ ἀγροὶ ἡπλοῦντο ἄλαλοι, ὠχροί, καὶ ὁ ἀπὸ νότου ἄνεμος ἠρέμα ἐκπνεύσας κατέλιπεν ἐν σταθερᾷ ἀκινησίᾳ τὰς χλωροπρασίνους πεύκας καὶ τὰς πλατυφύλλους ἀμπέλους. Τὰ πτηνὰ τῆς ἡμέρας ἀπειληθέντα ὑπὸ βροχῆς ἐκρύβησαν προώρως ἐν ταῖς φωλεαῖς αὐτῶν καὶ τὰ νυκτόβια πτηνὰ θαμβούμενα ὑπὸ τῶν τελευταίων φώτων τῆς ἡμέρας δὲν ἐτόλμων ἔτι νὰ προβάλωσιν εἰς θήραν τροφῆς. Φωνὴ ἀνθρωπίνη, κραυγὴ ζώου δὲν ἠκούοντο. Καὶ ὡς ἂν ἡ παγκόσμιος ἐκείνη γαλήνη ἐπεβλήθη καὶ ἐφ' ἡμᾶς, ἐσιγήσαμεν ὁρμεμφύτως καὶ παρέστημεν ἄφωνοι μάρτυρες τοῦ μυστηρίου. Ἐπὶ δὲ τῶν μορφῶν ἡμῶν ἐπεχύθη μελαγχολία τις, ὡσεὶ συνεπενθοῦμεν μετὰ τῆς λοιπῆς φύσεως ἐπὶ τῇ ἐκπνοῇ τοῦ ἀληθοῦς βασιλέως αὐτῆς...

Ἀγνοῶ τί συμβαίνει ἐν ταῖς ψυχαῖς ἄλλων· τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὁμολογῶ ὅτι ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ νῦν ἔτι, οὐδ' ἐν ὥρᾳ σκοτεινῆς καὶ θυελλώδους νυκτὸς καταλαμβάνομαι ὑπὸ τόσης ἀθυμίας, τόσου παραδόξου φόβου ἐνίοτε, ὅσον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ λυκόφωτος. Καὶ ὁσάκις ἀσθενῶν διῆλθον ἐν οἴκῳ κεκλεισμένος τοιαύτας ὥρας, καθ' ὅσον ἐθεώρουν περὶ ἐμὲ πυκνουμένην τὴν σκιὰν τοῦ δωματίου καὶ τὰ σκεύη ἐξαφανιζόμενα ἐν αὐτῇ καὶ τὰς εἰκόνας μαύρας, ὡς τόσας ὀπὰς σκοτεινὰς ἐπὶ τῶν τοίχων, ῥίγημά τι μὲ κατελάμβανεν ὡς ἐπαφὴ θανάτου καὶ ἀνεζήτουν προώρως φῶς, φῶς, ἵνα συντάμω τὴν ἀμφίβολον, τὴν μυστηριώδη ταύτην φάσιν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ζωῆς.

Ἀλλ' ἡ μαγεία αἴφνης ἐλύθη... Πένθιμος πυκνοτάτη σκέπη ἐκάλυψε τὴν ῥοδαλὴν τοῦ ἡλίου μορφὴν κατὰ τὴν ὑστάτην ἐκπνοὴν καὶ βαρὺ τὸ πένθος ἡπλώθη ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὅλου. Καὶ ἀποχρώσεις καὶ λάμψεις καὶ σκιαὶ ἐσβέσθησαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἀπέμειναν διεσπαρμένα τὰ σύννεφα ὡς ἀσυνάρτητα σκιαγραφήματα νηπιακῆς χειρός.

Καὶ ὁ νυκτοκόραξ ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς ὀπῆς του καὶ ἡ νυκτερὶς ἀνεκίνησε τρίζουσα τὰ μεμβρανώδη πτερύγιά της καὶ ὁ γκιώνης ἔκραξε γοερῶς ἀπὸ τῆς λεύκης καὶ τῶν ποιμνίων οἱ κωδωνίσκοι ἐκωδώνισαν ἀπὸ τῶν ἀγρῶν καί, ὡς ἂν ἡ τελευταία τοῦ ἡλίου ἐκπνοὴ ἐπεχύθη ὡς φύσημα ἀνέμου ἐπὶ τὴν γῆν, χλιαρόν τι ῥεῦμα ἀνεκίνησεν αἴφνης καὶ κλάδους καὶ φύλλα. Ἐκείνη τοῦ ἀνέμου ἡ πνοὴ ἐφύσησε πρὸς ἡμᾶς ἦχον ὑψίστης μελῳδίας. Οὐδὲ ᾆσμα πτηνοῦ, οὐδὲ κελάρυσμα πηγῆς, οὐδὲ θρῆνος παρθένου, οὐδὲ βαυκάλημα μητρὸς ὁ ἦχος ἐκεῖνος, οὐδὲν τούτων ἦτο καὶ ταῦτα πάντα περιεῖχεν ἐν ἑαυτῷ.

Ἤρχιζεν ἀπὸ βαθέος, ὑποτρέμοντος, κρυφοῦ τινος παραπόνου, ὡς πρώτου δειλοῦ αἰσθήματος

Digitized by Google

ἀγάπης. Βαθμηδὸν ἐνετείνετο, ἀνυψοῦτο καὶ ἐξεδηλοῦτο ἐν ποικιλῳδίᾳ λεπτοτάτων φθόγγων. Ἐπηκολούθει τραχεῖά τις φράσις ὀργῆς, παρατεταμένος γογγυσμός, ἀληθὴς γογγυσμὸς πόνου, καὶ ἔπειτα στροφαὶ θρηνώδους ἐλεγείου μονότονοι, ἀλλ' ἐν τῇ μονοτονίᾳ των τόσῳ μᾶλλον περιπαθεῖς. Κατ' ἐπανάληψιν ἐλέγετο τὸ αὐτὸ καὶ πάντοτε τὸ αὐτό, ὅπως ὑπὸ τῶν ἐχόντων σταθεράν τινα αἰτίαν λύπης. Ποτὲ Ἥλιος θνήσκων δὲν ἐθρηνήθη ὑπὸ θλιβερωτέρου ἐλεγείου, ποτὲ Νὺξ προβάλλουσα δὲν ὑμνήθη ὑπὸ περιπαθεστέρας ᾠδῆς!

— Εἶνε ἡ φλογέρα τοῦ Μήτρου, εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης.

— Μὰ εἶνε ἀληθινὰ ἔξοχος, προσέθηκεν ὁ ἕτερος τῶν φίλων μου, πολλαῖς φοραῖς ἤκουσα φλογέραν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν μ' ἔκαμε τόσην ἐντύπωσιν· τί λέγεις σὺ ποῦ χάσκεις αὐτοῦ; Κ' ἔσεισε τὸν ὦμόν μου.

— Ἴσα ἴσα ἡ ἀφαίρεσίς μου αὐτὴ ἀποδεικνύει καλλίτερον ἀπὸ λόγια πῶς μ' ἐμάγευσεν ἡ φλογέρα τοῦ Μήτρου. Εἶνε κανεὶς ἀπὸ τοὺς ποιμένας; στραφεὶς ἠρώτησα τὴν οἰκοδέσποιναν.

— Ναί, βόσκει τὰ πρόβατά μας πρὸ τριῶν ἐτῶν.

— Καὶ θὰ εἶνε νέος βέβαια...

— Ἕως εἴκοσι, εἰκοσιδύο ἐτῶν μόλις.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει βέβαια μέσα του τὸν σπόρον μεγάλου μουσικοῦ, εἶπεν ὁ τρίτος σύντροφός μου, νέος ἰατρός· δὲν ἠξεύρω τί, ὁ τόπος ἴσως, ἡ ὥρα αὐτή, ἡ μοναδικὴ βραδειὰ τοῦ φθινοπώρου συντελοῦσιν ὥστε νὰ ἐνδυναμώσωσι τὴν ἐπίδρασιν, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ τεχνικωτέρα μουσικὴ δὲν μ' ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ ἄλλοτε ὅ,τι τὴν στιγμὴν αὐτὴν αἰσθάνομαι.

Ἡ φλογέρα ἐσίγησεν.

— Ἂν εἴχομεν κανένα νὰ τοῦ παρεγγείλωμεν νὰ ἐξακολουθήσῃ, εἶπα πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην.

— Χαμένος κόπος, φίλε μου· ὁ Μήτρος ὡς καλλιτέχνης ἐκ φύσεως ἔχει καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν συναδέλφων του, δὲν παίζει φλογέραν παρὰ μόνον ὅταν αὐτὸς θέλῃ, ὅταν ἔχῃ ἔμπνευσιν...

— Καὶ αὐτὸ συμβαίνει, προσέθηκεν ἡ μέχρι τοῦδε ἄλαλος ἀδελφὴ τῆς οἰκοδεσποίνης, αὐτὸ συμβαίνει εἰς ὡρισμένην ὥραν, ἅμα δύσῃ ὁ Ἥλιος.

— Θὰ μοῦ εἴπητε ἴσως ὅτι ζητῶ διὰ τῆς φαντασίας νὰ πλάσω ὕλην μυθιστορήματος, ἀλλὰ ἐν τούτοις θὰ σᾶς ὁμολογήσω κἄτι καὶ γελάσετε. Ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι ὄχι ἁπλῆ φιλομουσία ἐμπνέει εἰς τὸ ἀμαθῆ αὐτὸν ποιμένα τὴν ὄρεξιν νὰ παίζῃ μὲ τόσον αἴσθημα φλογέραν, ἀλλὰ κἄτι ἄλλο δυνατώτερον, ἀκαταμάχητον. Οἱ φθόγγοι του εἶνε σαφὴς καὶ εὔγλωττος ἔκφρασις ἀληθινοῦ πόνου.

Οἱ ἄλλοι ἐγέλασαν ἐκτὸς τῶν δύο γυναικῶν.

— Μήπως νομίζεις ὅτι καὶ εἰς τὰ βουνὰ συμβαίνει ὅ,τι εἰς τὰς πόλεις; εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ὅτι ὅπως ἐκεῖ γίνεσθε ποιηταὶ ἀπὸ ἀγάπην πρὸς δύο ὡραῖα μάτια καὶ εἰς τὸ βουνὸν ὁ ποιμὴν γίνεται μουσικὸς ἐξ ἔρωτος; Δὲν βαρύνεσαι: Ἐδῶ αὐτὸς ὁρμεμφύτως παίζει χωρὶς νὰ ἐννοῇ, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται ὅ,τι παίζει περισσότερον ἀπὸ τὸν ξύλον τῆς φλογέρας του.

— Ἀπὸ τὸ σίδηρον, θέλεις νὰ εἰπῇς, ὑπέλαβε πάλιν ἡ παρακαθημένη κόρη.

Ἐξεπλάγημεν.

— Ἀπὸ τὸ σίδηρον; πῶς; ἡ φλογέραις εἶνε ξύλιναις;

— Ἢ ἀπὸ πόδι ὀρνέου κἄποτε, προσέθηκεν ὁ ἰατρός.

— Ἡ φλογέρα τοῦ Μήτρου λοιπὸν διαφέρει εἶνε ἀπὸ κάνναν παλαιοῦ ὅπλου.

— Μὰ πῶς τὸ ἔμαθες σὺ αὐτό, ἐνῷ ἐγὼ δὲν το ἤξευρα; ἠρώτησεν ὁ γαμβρός της.

— Ἂν δὲν βαρύνεσθε θὰ σᾶς εἰπῶ ἀπαράλλακτα ὅπως μοῦ εἶπε τὴν ἱστορίαν ἡ γρηὰ Τασσώ, ἡ μητέρα τοῦ ἐπιστάτου.

— Ἀκοῦτε ἐκεῖ; ἀνεφώνησα μετ' ἀληθοῦς ἐνδιαφέροντος κ' ἐπλησίασα τὸ κάθισμά μου.

— Μίαν ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας ποῦ εἶχεν ἔλθῃ ὁ Μήτρος εἰς τὸ χωριὸ ἐδῶ ἔτυχε νὰ περάσῃ ἕνας πραμματευτής. Ὁ πραμματευτὴς αὐτὸς ἐκτὸς ἄλλων διαφόρων εἶχε καὶ μίαν δωδεκάδα φλογέραις ξύλιναις. Ὁ Μήτρος ἐπλησίασε κ' ἐπῆρε μίαν εἰς τὰ χέρια του· τὴν ἐκύτταξε καὶ τὴν ἄφησε πάλι. «Τί τὴν παράτησες; δὲν σ' ἀρέσει»; ἐρωτᾷ ὁ πραμματευτής. «Δὲν κάνει γιὰ μένα, δὲν εἶνε δυνατή.» Ὁ πραμματευτὴς προσεβλήθη: «Τί θὲς νὰ 'πῇς;» τοῦ λέει. «Θέλω νὰ 'πῶ πῶς ἅμα μιὰ φορὰ παίξω θὰ σκάσῃ ἡ φλογέρα». Ὁ πραμματευτὴς ἐγέλασε: «Δοκίμασε!» λέει. «Μὰ νὰ μὴ ζητᾷς πληρωμή;» ἀποκρίνεται ὁ Μήτρος. «Ὄχι, ὄχι, ὅσαις φλογέραις σκάσῃς μὲ τὴ φωνή σου, χάρισμά σου!» Τότε λοιπὸν ὁ Μήτρος παίρνει τὴν πρώτη φλογέρα. Γύρῳ μαζεύθηκε ὅλο τὸ χωριό, εὐθὺς ἅμ' ἄκουσαν τὴν πρώτη φωνή, γιατὶ δὲν ἦτον φλογέρας φωνή, καθὼς λέει ἡ γρηὰ Τασσώ, ἦταν ἀηδονιοῦ λάλημα. Μὰ δὲν εἶχε βγάλῃ εἴκοσι τριάντα φωναῖς καὶ 'ς τὸ πρῶτο γογγυτὸ ἡ φλογέρα ἐρράγισεν ἀπὸ 'πάνω ἕως κάτω. Ὁ πραμματευτὴς κ' οἱ ἄλλοι ἐθαύμασαν· πρώτην φορὰν εἶδαν τέτοιο πρᾶγμα. Ὁ Μήτρος παίρνει δεύτερη φλογέρα, τὸ ἴδιο, τρίτη, τὸ ἴδιο, φθάνει ἕως ταῖς ἑπτά. Τότε λέγει τοῦ πραμματευτοῦ: «Εἶδες πῶς σοῦ εἶπα τὴν ἀλήθειαν· τοῦ κάκου σὲ ζημιώνω. Φθάνει πλειά. Γιὰ τὸν 'δικό μου τὸν πόνο, γιὰ τὴ φωτιὰ ποῦ βγάζουν τὰ στήθια μου χρειάζεται ὅ,τι καὶ γιὰ τὴ φωτιὰ τοῦ μπαρουτιοῦ· μόνον τὸ σίδερο τὴ βαστάει!» Κ' ἔβγαλε τότε

Digitized by Google

ἀπὸ τὴν μέσην του μιὰ φλογέρα σιδερένια ἀπὸ παλαιὰν κάνναν τουφεκιοῦ. Ἐκεῖ ἄρχισε πλέον νὰ παίζῃ χωρὶς φόβον ὅτι θὰ ῥαγισθῇ. Ποτέ, λέγει ἡ γρηά, δὲν ἀκούσθηκε τέτοιο πρᾶμμα 'ς τὸ χωριό. Ἄκουες καὶ σοῦ ἤρχετο ὄρεξις ν' ἀναστενάξῃς, νὰ κλάψῃς. Μὰ ἀπὸ τότε δὲν ἐξανάπαιξε ποτὲ πλειὰ ὁ Μῆτρος 'μπροστὰ ς' τὸν κόσμο. κ' ἔγινεν ἄγριος χωρὶς αἰτία. Παίζει φλογέρα μόνον ς' τὴν ἐρημιὰ τὸ βράδυ πρὶν νυκτώσῃ καὶ σωπαίνει ἅμα ἰδῇ ἄνθρωπον. Πάντα γυρίζει μὲ τὰ πρόβατα καὶ πολὺ σπάνια ἔρχεται ς' τὸ χωριὸ μόνον γιὰ νὰ πάρῃ ψωμί.

Ἡ κόρη διηγήθη τὰ περὶ τοῦ βοσκοῦ μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἐν τῷ τόνῳ τῆς φωνῆς της ὑπελάνθανε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον. Ὅταν ἐτελείωσε δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατηθῶ πάλιν:

— Γελάσετε πάλιν ἂν θέλετε, ἀλλ' ἐγὼ στοιχηματίζω ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ μάλιστα, ὅτι ἡ καρδιὰ τοῦ ποιμένος αὐτοῦ κρύπτει κἄτι μέσα της, κἄτι εὐγενὲς ἀλλὰ καὶ σπαρακτικόν, ἀπεγνωσμένην ἀγάπην ἴσως. Δὲν 'ξεύρετε τίποτε ἄλλο περὶ αὐτοῦ; Ποῦ ἦτον πρὶν ἔλθῃ ἐδῶ;

— Δὲν εἴχαμεν ποτὲ τὴν ἀδιακρισίαν νὰ τὸν ἐρωτήσωμε πολλά, μοὶ εἶπε γελῶν ὁ οἰκοδεσπότης, ἡμεῖς δὲν ἐξομολογοῦμεν τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ γράφωμεν βιβλία.

Ἡ οἰκοδέσποινα διέκοψε τὴν συνομιλίαν διὰ τοῦ χαρμοσύνου ἀγγέλματος ὅτι ἡ τράπεζα εἶν' ἑτοίμη. Ἠγέρθημεν πάντες ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὸ παρακείμενον ἑστιατόριον, ἀλλ' ἐνῷ ἐλαμβάνομεν θέσιν εἰς τὴν τράπεζαν πλησίον τῆς γυναικαδέλφης τοῦ φίλου μου ἠρώτησ' αὐτὴν σιγαλά:

—Καὶ οὔτε σεῖς, ποῦ 'ξεύρετε τὰς ἱστορίας τοῦ χωριοῦ, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε τίποτε ἄλλο περὶ τοῦ Μήτρου;

— Ὄχι!

Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὄχι, τὸ εἶπε μὲ τόσον ἀλλόκοτον τρόπον, ὥστε ἐννόησα ὅτι κἄτι ἐγνώριζε, τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε νὰ φανερώσῃ.

Τὸ γεῦμα ἦτο ὀρεκτικὸν καὶ ζωηρότατον· παρετάθη ὑπὲρ τὴν ὥραν κ' ἐτρώγομεν ἤδη τὰ ἐξαίρετα ὀπωρικὰ τοῦ κτήματος, ὅτε διπλοῦς πυροβολισμὸς οὐχὶ πολὺ μακρόθεν ἀκουσθεὶς ἔκαμε πάντας ν' ἀνασκιρτήσωσι.

— Μὴν ἀνησυχῆτε, εἶπεν ἠρέμα ὁ οἰκοδεσπότης φέρων εἰς τὰ χείλη ῥάγα σταφυλῆς, κάποιος θὰ εἶχε φυλάξῃ διὰ λαγὸν ἢ ἀλεποῦν.

Μετὰ τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἡ διακοπεῖσα συνδιάλεξις ἐπανελήφθη θερμοτέρα καὶ ὁ λόγος ἦτο περὶ χειμερινῶν διασκεδάσεων ἐν Ἀθήναις. Ἀλλ' ἔξαφνα γοργὰ βήματα ἀκούονται εἰς τὴν κλίμακα καὶ ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν θύραν τοῦ ἑστιατορίου προβάλλει ἡ κεφαλὴ τοῦ φουστανελλοφόρου ἐπιστάτου ἔντρομος.

— Ἀφέντη, καὶ διεκόπτετο ὑπὸ ἄσθματος καὶ τρόμου, ἀφέντη, φονικὸ ἐγίνηκε...Μᾶς σκότωσαν τὸν τσοπᾶνο...

— Τί; ἔκραξεν ἐκεῖνος βιαίως ἀνεγερθεὶς ἀπὸ τῆς θέσεώς του, τὸν Μῆτρο; Ποῦ; ποιός; καὶ ἔσπευσε πρὸς τὴν κλίμακα, κρατῶν ἔτι τὸ χειρόμακτρον εἰς χεῖρας.

Αἱ γυναῖκες ὠχρίασαν, σχεδὸν ἐλιποθύμησαν, καὶ ὁ νέος ἰατρὸς ἔτεινε πρὸς αὐτὰς ποτήριον ὕδατος καὶ προσήλωσεν ἀνήσυχος τὸ βλέμμα. Ἀλλ' εὐθὺς συλλογισθεὶς ὅτι ἀλλαχοῦ ἴσως ὑπῆρχε πλείων ἀνάγκη αὐτοῦ, εἶπε πρὸς ἡμᾶς νὰ μείνωμεν κ' ἐκεῖνος ἠκολούθησε τὸν ἀπελθόντα οἰκοδεσπότην μετὰ τοῦ ἐπιστάτου. Εἶν' εὐνόητος ἡ ἀγωνία ἐν ᾗ διετελοῦμεν πάντες ἀναμένοντες τὴν ἐπάνοδον τῶν ἀπελθόντων εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἡ φρίκη, ἥτις κατεῖχεν ἡμᾶς ἐπὶ τῇ γειτονίᾳ τοῦ θανάτου. Μετ' ὀλίγον ὁ ἰατρὸς ἐπανῆλθε μόνος κατηφής. Εἰς τἄφωνα ἐρωτήματα μας ἀπήντησε χαμηλοφώνως:

— Τίποτε, καμμία ἐλπίς· ἡ μία σφαῖρα ἐπέρασε τὴν καρδίαν καὶ ἡ ἄλλη τὸν δεξιὸν πνεύμονα.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον συγκεχυμένος καὶ πλήρης ὀργῆς. Ἔπρεπε νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τόσα πράγματα σχετικά, νὰ μηνύσῃ εἰς τὸν σταθμὸν τῆς χωροφυλακῆς, νὰ στείλῃ εἰς τὸν εἰρηνοδίκην, νὰ ἑτοιμάσῃ πρὸς ταφὴν τὸ πτῶμα τοῦ ἀτυχοῦς. Μόλις ὅταν ἐτελείωσε τὰ πρῶτα ἐπείγοντα ἦλθε κ' ἐστάθη ὀλίγον πλησίον ἡμῶν.

— Καὶ περὶ τῶν φονέων δὲν ὑπάρχει ὑπόνοια; ἠρώτησα.

— Δὲν 'ξεύρω ποιοι ἦσαν, ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐπῆγαν νὰ κλέψουν πρόβατα...

Αἱ γυναῖκες εἶχον καταληφθῇ ὑπὸ νευρικῆς ταραχῆς καὶ ὁ ἰατρὸς ἠναγκάσθη νὰ τὰς νοσοκομήσῃ ὅλην τὴν νύκτα. Εἴχομεν ἔλθῃ χάριν διασκεδάσεως καὶ ἐξ ἀπιστεύτου, ἐκ μοιραίας συμπτώσεως εὑρέθημεν μάρτυρες δράματος, διότι ὁ αἰφνίδιος φόνος τοῦ Μήτρου, μεθ' ὅσον ἐνδιαφέρον εἴχομεν λάβῃ πρὸ μιᾶς στιγμῆς περὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐγένετο ἦτό τι δραματικώτατον δι' ἡμᾶς.

Μετά τινα ὥραν ὁ οἰκοδεσπότης ἐξῆλθε πάλιν καὶ μ' ἔνευσε νὰ τὸν ἀκολουθήσω:

— Πηγαίνομεν νὰ ἴδωμεν τὸ πτῶμα, μοὶ εἶπε σιγαλά, δὲν εἶπα τίποτε ἐμπρὸς εἰς τὰς γυναῖκας διὰ νὰ μὴν ταραχθοῦν.

Κατήλθομεν εἰς ἀνώμαλον δρομίσκον· ὁ ἀγροφύλαξ προηγεῖτο κρατῶν φανόν. Τὸν νεκρὸν εἶχον μετακομίσῃ ἐντὸς κενῆς ἀχυραποθήκης καὶ εἶχον ἀποθέσῃ κατὰ γῆς. Ἡ κεφαλὴ ἀνυψοῦτο μικρὸν διὰ δεματίου ἀχύρων κ' ἔκλινε πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμον, αἱ χεῖρες ἦσαν ἐσταυρωμέναι ἀκανονίστως οἱ πόδες διεστῶτες ὀλίγον. Τρία μικρὰ κίτρινα κηρία κατὰ γῆς ἐφώτιζον τὴν χαμηλὴν ἀποθήκην,

Digitized by Google

ἥτις ἀπέπνει δριμεῖαν ὀσμὴν ἀχύρου. Ἡ μορφὴ τοῦ νεκροῦ ἡλιοκαής, ἀμύστακος, ζωηρὰ κ' ἐκφραστική, ἐτήρει καὶ ἐν τῇ νεκρικῇ ταύτῃ ἀκινησίᾳ ἀρρενωπήν τινα εὐμορφίαν· τὸ στόμα συνεπτύσσετο εἰς μειδίαμα ὡς ν' ἀπεδέχθη μειδιῶν τὸν θάνατον, καὶ ὑπὸ τὰ κλειστὰ μεγάλα βλέφαρα ἐμάντευέ τις ὅτι πρὸ μικροῦ ἔλαμπον μαῦροι ὀφθαλμοὶ πλήρεις ζωῆς. Περὶ τὸν νεκρὸν ἐκάθηντο κατὰ γῆς δύο τρεῖς χωρικοὶ ἀγρυπνοῦντες, οἵτινες ἠγέρθησαν ἐπὶ τῇ προσεγγίσει ἡμῶν. Καὶ τὸ συγκινητικώτατον· ἔξω τῆς θύρας ὁ μαῦρος ποιμενικὸς κύων, ὁ ἀχώριστος τοῦ Μήτρου σύντροφος Νεῦρος, ἵστατο ἀνεμένων πότε θὰ ἐξέλθῃ ὁ προσφιλὴς κύριός του...

Κ' ἐνῷ ἐγὼ μετὰ συγκινήσεως, δακρύων, προσέβλεπον τὴν συμπαθῆ μορφὴν τοῦ ἀτυχοῦς νεκροῦ, ὅστις δὲν εἶχεν οὔτε μητέρα, οὔτε ἀδελφήν, οὔτε μνηστήν, ἵνα τὸν κλαύσωσιν, ἀλλ' ἐφυλάσσετο ἐκεῖ ὑπὸ ξένων ἀνθρώπων ἐν ξένῳ οἴκῳ, ὁ σύντροφός μου κύψας ἠρεύνα τὸ σελάχιον αὐτοῦ, εὑρὼν δ' ἐκεῖ ἀνέσυρε τεμάχιον σιδηροῦ σωλῆνος, τὴν περίφημον φλογέραν τοῦ ποιμένος.

— Θὰ τὴν φυλάξω, μοὶ εἶπε διὰ τρεμούσης φωνῆς, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ νέου. Τὸ σίδηρον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἔκαμε ν' ἀναδίδῃ τόσῳ γλυκεῖς φθόγγους, τώρα πλέον μένει χωρὶς ἀξίαν, χωρὶς ζωήν, ὅπως τὸ πτῶμά του τὸ ἄψυχον.

Καὶ στραφεὶς ἐξῆλθε ταχέως διὰ τῆς χαμηλῆς θύρας...

Δὲν ἐκοιμήθημεν ποσῶς τὴν νύκτα ἐκείνην. Μετ' ὀλίγον ἦλθον χωροφύλακες, πρὶν δ' ἐξημερώσῃ ὁ εἰρηνοδίκης. Τὸν νεκρὸν ἔθαψαν παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου, ἄνευ πομπῆς. Ἡ οἰκοδέσποινα μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἐπέμειναν νὰ παρακολουθήσωσι τὴν κηδείαν, καὶ οἱ μαργαρῖται τῶν δακρύων των ἦσαν οἱ μόνοι, οἵτινες ὕγραναν τοῦ τάφου του τὸ χῶμα. Ἐμείναμεν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα ἵν' ἀναπαυθῶμεν, διότι ἤμεθα κατάκοποι ἐκ τῆς ἀϋπνίας, τὴν δ' ἐπομένην πρωΐαν ἐκάμαμεν τῇ ἐπιμόνῳ ἀπαιτήσει τοῦ οἰκοδεσπότου τὴν ἀναβληθεῖσαν ἐκδρομὴν τοῦ βουνοῦ. Ἀλλ' ἡ εὐθυμία μας εἶχεν ἐκλείψῃ καὶ δὲν ἐβλέπομεν τὴν ὥραν νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸν τόπον αὐτόν. Καὶ ἡ νεαρὰ δὲ σύζυγος τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ ἡ ἀδελφή της εἶχον σαφῶς δηλώσῃ ὅτι δὲν ἐνόουν νὰ παραμείνωσιν ἐπὶ πλέον ἐκεῖ καταληφθεῖσαι ὑπὸ τρόμου. Τὴν ἑσπέραν λοιπὸν κατήλθομεν πάντες εἰς τὴν πόλιν.

Τὴν ὑστάτην στιγμὴν καθ' ἣν ἡ νεωτέρα τῶν συνοδοιπόρων μας κατήρχετο τοῦ ἵππου κ' ἐπλησίασα ἵνα τὴν βοηθήσω μοὶ ἐψιθύρισεν:

— Εἴχετε εἰπῇ προχθὲς ὅτι στοιχηματίζετε πῶς ὁ Μήτρος εἶχε μέσα του κάποιον ἔρωτα κρυφόν, ἀπονενοημένον, παράλογον, ἀδύνατον...

— Καὶ λοιπόν;

— Εἴχετε δίκαιον.

— Μπᾶ! καὶ ποίαν ἀγαποῦσε;

— Δὲν μαντεύετε; Κ' ἔφυγε ταχεῖα.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνεχώρησα ἐκ τῆς νήσου καὶ δὲν ἐπανεῖδον αὐτὴν πλέον. Μετά τινας δ' ἡμέρας ὁ ἰδιοκτήτης τῆς ἐπαύλεως μοὶ ἔγραψεν ὅτι οἱ φονεῖς τοῦ Μήτρου συνελήφθησαν καὶ ἦσαν δύο Γύφτοι ζωοκλέπται.

. . . .

Ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε καὶ ὅμως ἡ ἀνάμνησις τοῦ δραματικοῦ ἐκείνου ἐπεισοδίου μένει ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ μνήμῃ μου. Καὶ νῦν δ' ἔτι, ὁσάκις ὁδοιπορῶν ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ δάση ἐν φθινοπωρινῇ ἑσπέρᾳ, ἀκούω ἤχους ποιμενικῆς φλογέρας, μελαγχολῶ καὶ στενάζω, ἀναπολῶν τὴν θαυμασίαν ἐκείνην τοῦ ἀτυχοῦς βοσκοῦ μελῳδίαν, ἥτις ἦτο καὶ ὁ πρὸς τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ζωὴν ἀποχαιρετισμὸς αὐτοῦ, ἀληθὲς κύκνειον ᾆσμα.

Γεωργιος Δροσινης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΙΧΩΝ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ

Ὁ ἄγγλος ἰατρὸς Ἔρασμος Βίλσων ἐνασχοληθεὶς τελευταῖον περὶ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου ἔκαμε τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις· Ἡ διάμετρος ἑκάστης τριχὸς ἀποτελεῖ τὸ τετρακοσιοστὸν μέρος ἑνὸς δακτύλου καὶ ἐπομένως 400 τρίχες τιθέμεναι παρ' ἀλλήλας θὰ καλύψωσι χῶρον ἑνὸς δακτύλου. Ὁ ἀνὴρ συνήθως θεωρεῖται συμπαγέστερος ὡς πρὸς τὸ σῶμα καὶ ἧττον τῆς γυναικὸς λεπτοφυής. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν τριχῶν. Αἱ τρίχες τῶν ἀνδρῶν, καίπερ κοπτόμεναι συνεχῶς εἶνε λεπτοφυέστεραι τῶν τῶν γυναικῶν. Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε καὶ πῶς τὸ χρῶμα ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ πάχους τῶν τριχῶν. Ξανθαὶ καὶ καννάβιναι τρίχες εἶνε λεπτόταται, ὀρφναὶ καὶ κυρίως μέλαιναι εἶνε παχύταται, αἱ δὲ ἐρυθραὶ καὶ βαθύορφνοι κατέχουσι τὴν μέσην βαθμίδα. Παρὰ πολλῶν μέχρι τοῦδε ἐπεχειρήθη νὰ γνωσθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν τριχῶν. Ὁ Ἔρασμος Βίλσων ἐμέτρησεν 120,000. Καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν τριχῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ χρώματος. Εἷς τετραγωνικὸς δάκτυλος τοῦ δέρματος τῆς κεφαλῆς φέρει συνήθως 728 καννάβινας ἢ 638 ἀνοικτῶς ὀρφνὰς ἢ 685 μελαίνας τὸ χρῶμα τρίχας. Οὕτω αἱ ξανθαὶ ὑπερτεροῦσι τὰς μελαγχροινὰς κατά τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ λεπτοφυὲς τῶν τριχῶν. Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν τὸ μῆκος ἑκάστης τριχὸς ξανθή τις κυρία ἔχουσα ἄφθονον μακρὰν κόμην κτενίζει καθ' ἑκάστην τρίχα μήκους 140,000 ποδῶν. Ἐν τούτοις ἡ στατιστικὴ καταδεικνύει ὅτι μελαγχροιναὶ ὑπανδρεύονται κατὰ τὸ ἓν τρίτον πλείονες τῶν ξανθῶν. Ἐξ 100 με-

Digitized by Google

λανοτρίχων ὑπανδρεύονται 79, ἐξ 100 δὲ ξανθῶν μόνον 55.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ τρίχες τῶν βλεφάρων καὶ τῶν ὀφρύων ἔχουσι σπουδαίαν σημασίαν ἢ ὑποδεικνύουσι τὰς φυσικὰς ἰδιότητας τοῦ σώματος. Καὶ τὸ τρίχωμα δὲ τῆς κεφαλῆς ἔχει σημασίαν εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος. Εἶνε κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος, ἕνεκα τούτου δὲ ρυθμίζει τὴν θερμοκρασίαν τῆς κεφαλῆς ἐλαττῶν τὴν θερμότητα ἢ τὸ ψῦχος. Πολλῷ ὅμως περισσότερον τὸ τρίχωμα συντελεῖ εἰς κόσμον τοῦ σώματος. Ὅσῳ δὲ τὸ σῶμα ὑγιέστερον τόσῳ καὶ τὸ τρίχωμα ὡραιότερον καὶ ἀφθονώτερον.

Αἱ μικραὶ τρίχες αἱ καλύπτουσαι ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὁ *χνοῦς*, εἶνε τὰ ἀπομείναντα λείψανα μακροτέρου τριχώματος, καλύπτοντος τοὺς προϊστορικοὺς ἡμῶν προπάτορας καὶ χρησιμεύοντος πρὸς προφύλαξιν κατὰ τοῦ ψύχους.

Ἑκάστη θρὶξ ἔχει κατὰ τὴν ῥίζαν αὐτῆς ἕνα ἢ πλείονας ἀδένας ἐλαιογόνους, ἐξιδροῦντας λιπῶδές τι ὑγρόν. Οὕτως αἱ τρίχες ἀλείφονται ἐκ φύσεως δι' ἰδίου παχυμύρου, οὐδόλως δὲ χρειάζονται ἕτερον. Ἡ χρῆσις μάλιστα ἐλαίου καὶ λίπους εἶνε ἐπιβλαβής. Διότι εἶνε γεγονὸς γνωστὸν ὅτι ἡ φύσις γίνεται νωθρὰ καὶ ἀδρανὴς ὅταν ὑποβοηθῆται εἰς τὰς λειτουργίας της. Ἕνεκα τούτου οἱ ἔχοντες βραχείας τρίχας δέον νὰ πλύνωσιν αὐτὰς καθημερινῶς μετὰ ψυχροῦ ὕδατος, οὐδέποτε δὲ νὰ μεταχειρίζωνται σάπωνα, ὅστις βλάπτει τοὺς ἐλαιογόνους ἀδένας.

Ἡ ταχύτης τῆς αὐξήσεως τῶν τριχῶν εἶνε διάφορος. Ὁ πώγων αὐξάνεται ἐτησίως 6 ½ δακτύλους. Οὕτω ὀγδοηκοντούτης ἀνὴρ κόπτων συνεχῶς τὸν πώγωνα, ἐθυσίασε τρίχωμα 11 μέτρα μακρὸν καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον. Αἱ τρίχες τῶν γυναικῶν αὐξάνονται πλειότερον τῶν ἀνδρῶν, διότι τὸ δέρμα των περιέχει κάτωθεν πλείονα λιπώδη ἱστόν.

M.

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ θνήσκοντος ἐνίοτε ἔχουσι τόσην ἀξίαν ὅσην καὶ ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τοῦ βίου, διότι κατὰ τὴν ἐπιθανάτιον στιγμὴν ὁμιλοῦσι τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς, πολλοὶ δὲ ὑποκριθέντες δι' ὅλου τοῦ βίου, ἀφήρεσαν τὸ προσωπεῖον κατὰ τὰς τελευταίας στιγμάς. Ἕνεκα τούτου οἱ τελευταῖοι λόγοι ἔχουσι τὴν σημασίαν των, ἂν καὶ οὐχὶ πάντοτε. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν τινὰς τῶν περιεργοτέρων.

« Ἡ κωμῳδία ἐτελείωσε », ἀνεφώνησεν ὁ αὐτοκράτωρ Αὔγουστος.

« Εἰς χεῖράς σου τὸ πνεῦμά μου, Κύριε», ὁ Τουρκοάτος Τάσσος.

« Δίδω ὅλον τὸ βασίλειόν μου δι' ὀλίγας στιγμὰς ζωῆς»,ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας.

« Ἀρκετά », ὁ ἄγγλος φιλόσοφος Λόκε.

« Αἱ χεῖρές μου εἶνε καθαραὶ αἵματος», Φρειδερῖκος ὁ Δ'.

« Μπά, αὐτὸ μόνον εἶνε ὁ θάνατος ; » ὁ Γεώργιος Δ' τῆς Ἀγγλίας.

« Ἀφήσατέ με ν' ἀκούσω μουσικὴν διὰ τελευταίαν φοράν», ὁ Μόζαρτ.

« Ἐσώθην», Κρόμβελ.

« Ὅλα πηγαίνουν καλά», Βάσιγκτων.

« Θέλω ν' ἀποθάνω ἐν ἤχοις μουσικῆς », Μιραβώ.

« Ὁλονὲν καλλίτερα, ὁλονὲν ἡσυχώτερα », Σχίλλερ.

« Περισσότερον φῶς», Γκαῖτε.

« Ἓν τάγμα », Ναπολέων.

« Ἰδοὺ ἡ στιγμὴ πρὸς ὕπνον», Βύρων.

« Σφίξε μου τὴν χεῖρα, ἀγαπητὲ φίλε, τώρα ἀποθνήσκω», Ἀλφιέρης.

« Αἰσθάνομαι ὅτι ἐπιστρέφω εἰς ἐμαυτόν », Βάλτερ Σκώτ.

« Πάει καλά», Βέλλιγκτων.

Ὁ δὲ Börne ἐρωτηθείς, ὡς γνωστόν, εὐθὺς πρὸ τοῦ θανάτου του ὑπὸ τῶν ἰατρῶν του, τί γεῦσιν ἔχει, ἀπεκρίθη· «Οὐδεμίαν, ὅπως ἡ γερμανικὴ φιλολογία.»

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Λέει μιὰ κόρη ἀρχόντισσα καὶ πολυχαϊδεμένη
κόρη χλωμή, μελαχρινή,
'σὲ μιὰ κοπέλλα χωριανὴ
ποῦ πάντα μὲ χαμόγελο 'ς τὴ πόρτα της διαβαίνει:

«Νάξερες, κόρη τοῦ βουνοῦ, τὸ πῶς σὲ καμαρώνω
ὅταν ἀξέννοιαστη περνᾷς,
καὶ τὸ τραγοῦδι ἀρχινᾷς,
δίχως νὰ τρέμῃς 'ς τὴν χιονιὰ καὶ νὰ φοβᾶσαι πόνο.

«Ποῦ βρίσκεις σὺ τῆς ἐμορφιᾶς καὶ τῆς ζωῆς τὸ χρῶμα,
σύ, μόνο μὲ ξηρὸ ψωμί,
κι' ἐγὼ γιατί νᾶμαι χλωμή,
Ἐγὼ ποῦ δὲν δοκίμασα καϋμὸ καὶ πόνο ἀκόμα;

«Ἐγὼ 'ς τὸ πλάϊ τῆς φωτιᾶς, ἐγὼ μὲ τόσα χάδια,
νὰ ζεσταθῶ δὲν εἰμπορῶ,
καὶ σὺ μὲ τὸ ψυχρὸ καιρὸ
γυμνόποδη, νὰ μὴ ψηφᾷς τοῦ δρόμου τὰ πετράδια;

—«Γιατὶ ἐγὼ 'ς τὴ ξαστεριά, σὺ δίπλα 'ς τὴ θερμάστρα
'μοιάζουμε, ἀρχόντισσα κυρά,
μὲ δυὸ δενδράκια δροσερά,
Ποῦ τὥνα ἀνθοβολᾷ 'ς τὴ γῆ, καὶ τἄλλο μέσ' 'ς τὴ γλάστρα».

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΕΥΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰ Ἀμερικανικὰ φύλλα τελευταῖον ἐγένετο καὶ ἄλλη μεγάλη ἀνακάλυψις ἐν Ἀμερικῇ. Ὡς γνωστόν, αὐτόθι εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἰατρῶν πρὸ πολλοῦ ἔχει εἰσαχθῇ τὸ τηλέφωνον. Ὁ ἰατρὸς δὲν συνδέεται μόνον μετὰ τῶν ἀσθενῶν του τηλεφωνικῶς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ φαρμακοποιοῦ καὶ τῆς μαίας. Οὕτω δὲ συμβαίνει ἀσθενὴς συμβουλευόμενος τὸν ἰατρὸν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπισκέψεως εἰς τὸν οἶκόν του νὰ εὑρίσκῃ τὸ φάρμακον ἅμα μεταβαίνων εἰς τὴν οἰκίαν του, διότι ὁ ἰατρὸς μετέδωσε τὴν συνταγὴν καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀσθενοῦς τηλεφωνικῶς εἰς τὸν φαρμακοποιόν. Νεωστὶ ὅμως ἡ τηλεφωνικὴ προὐχώρησεν ἔτι περαιτέρω Ὁ ἰατρὸς Αὐγουστῖνος Φλίντ, γνωστὸς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, μετεχειρίσθη τὸ τηλέφωνον πρὸς μεταβίβασιν τῶν τόνων τῶν ἐνδομύχων τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, ἤτοι πνευμόνων, τῆς καρδίας κτλ. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει ὁ κ. Φλίντ διὰ παραδείγματος ἐκ τῆς ἰδίας πείρας. Νύκτα τινὰ προσεκλήθη τηλεφωνικῶς νὰ ἐπισκεφθῇ ἀσθενές τι παιδίον. Ἐρωτήσας τί πάσχει τὸ παιδίον ἔλαβεν εἰς ἀπάντησιν «Βῆχα».
— Βάλτε τὸ παιδίον εἰς τὸ τηλέφωνον, ἀπήντησεν ὁ κ. Φλίντ, ἵνα τὸ ἀκροασθῶ. Τοῦτο ἐγένετο, ὁ δὲ ἰατρὸς διέγνωσεν ἐκ τῶν ἤχων τὸ εἶδος τῆς νόσου, διέταξε τὸ φάρμακον καὶ ἐθεράπευσε τὸ παιδίον χωρὶς νὰ τὸ ἴδῃ ποσῶς!

Ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος εἶνε, ὡς γνωστόν, ὅπως καὶ ὁ πατήρ του καλὸς οἰκοκύρης. Ἕνεκα τῆς ἀρετῆς του ταύτης κυκλοφοροῦσιν ἐν Ἰταλίᾳ διηγήσεις καὶ ἀνέκδοτα. Ἐν τούτων εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς.

Ὁ βασιλεὺς συνειθίζει εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους νὰ ἐπιθεωρῇ ἀκριβῶς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐξόδων τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος ἔτους ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν βασιλέα τὸ ἀνεγεγραμμένον μέγα ποσὸν εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἐπιδορπίων. Ἐπιθεωρήσας αὐτὸ καλλίτερον εὗρεν ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ ποσοῦ τούτου εἶχεν ἐξοδευθῇ δι' ἀγορὰν φ ρ α ο υ λ ῶ ν. Ἐρωτήσας δὲ μανθάνει ὅτι ἡ βασίλισσα Μαργαρίτα διέταξε νὰ παραθέτωσι καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῆς τραπέζης της μέγα πινάκιον πλῆρες τῶν καρπῶν τούτων. Ὁ βασιλεύς, ὅστις οὐδέποτε εἶχε παρατηρήσει τὸ πάθος τοῦτο τῆς συζύγου του, δὲν ἐδίσταζε νὰ ἐρωτήσῃ αὐτὴν περὶ τούτου. Ἡ βασίλισσα ἠγνόει ὅλως τὸ πρᾶγμα, οὔτε ἐξεδήλωσε δέ ποτε τοιαύτην ἐπιθυμίαν. Ὡς εἰκὸς εὐθὺς ἀπεβλήθησεν τῶν ἀνακτόρων ὁ προμηθευτὴς τῶν τροφῶν καὶ ἕτερος ἀνώτερος ὑπάλληλος.

Ὁ Οὐμαρὼβ καὶ Μιλιοράδοβιτς, δύο γενναῖοι στρατηγοὶ τοῦ ρωσσικοῦ στρατοῦ, διακριθέντες εἰς τὰς μάχας κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀπομάθωσι τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ὁμιλῶσι πάντοτε μεταξύ των γαλλιστί, ἐνῷ ὡμίλουν κάκιστα τὴν γλῶσσαν ταύτην. Ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν γεῦμα, πλὴν τῶν δύο τούτων στρατηγῶν, εὑρίσκετο καὶ Γάλλος τις μετανάστης, ὁ κόμης Langeron, ὅστις ἐπίσης εἶχε καταλάβει ἐπίσημον θέσιν μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ρωσσικοῦ στρατοῦ. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ἠρώτησε τὸν Γάλλον περὶ τίνος ὡμίλουν οἱ δύο ἀξιωματικοὶ πλησίον του.

— Συγγνώμην, μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ κόμης, δὲν ἐνόησα οὔτε μίαν λέξιν, διότι ὡμίλουν.... γαλλιστί....

Τὰ ἐθνικὰ χρέη τῆς Ἀγγλίας πρὸ πολλοῦ ἀνέρχονται εἰς τεράστια ποσά. Παροιμιώδεις δὲ κατέστησαν οἱ ἀργυροῖ στέφανοι καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅτινα δύναται κατασκευαζόμενα ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν χρημάτων τούτων νὰ περικυκλώσωσι τὴν γῆν. Τὰ χρέη ὅμως τῆς Γαλλίας ὑπερτεροῦσι κατὰ πολὺ τὰ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ ἀγγλικὸν χρέος ἐν ἔτει 1885 ἀνήρχετο εἰς 740,000,000 λίρας στερλίνας, τὸ δὲ γαλλικὸν ἐν ἔτει 1883 εἰς 912,000,000 λίρας στερλίνας. Κατὰ δὲ οἰκονομολόγον τινὰ τὰ χρέη ἅτινα ἔχει σήμερον τὸ γαλλικὸν ἔθνος ἀνέρχονται εἰς 1,200,000,000 λίρας στερλίνας.

Ὁ Λέσιγγ οὕτω βαθεῖαν πεποίθησιν εἶχεν ὅτι ἡ ἀδρανὴς εὐτυχία εἶνε ὀλεθρία εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε ἔγραψέ που: Ἂν ὁ παντοδύναμος κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ διὰ τῆς ἑτέρας τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας μοὶ ἔλεγεν: «Ἔκλεξον!» θὰ τῷ ἀπεκρινόμην:— Ὦ Παντοδύναμε, κράτησον διὰ σεαυτὸν τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὸς εἰς ἐμὲ τὴν ἔρευναν, ἥτις εἶνε καλλιτέρα δι' ἐμέ.»

Τυφλός τις προσέρχεται πρὸς θεραπείαν εἰς τὸν ἰατρὸν Δ.

— Πρέπει νὰ ἔχῃς πεποίθησιν εἰς ἐμένα, τῷ λέγει ὁ ἰατρὸς μετὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ τρόπου τῆς ἐγχειρήσεως.

— Εἰς σᾶς ἔχω τ υ φ λ ὴ ν πεποίθησιν, ἐξοχώτατε, ἀπαντᾷ ὁ ἄρρωστος.

Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς.—Ὅταν κύπτω καὶ ἔχω τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω βλέπετε τὸ αἷμα ῥέει πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ γίνεται αὐτὴ ἐρυθρά. Διατί λοιπὸν ὅταν ἵσταμαι δὲν ῥέει τὸ αἷμα πρὸς τοὺς πόδας νὰ κάμῃ καὶ τούτους ἐρυθρούς;

Ὁ μ ι κ ρ ὸ ς Μ ί κ ι ο ς.—Ἐγὼ τὸ ξέρω, κὺρ δάσκαλε.

Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς.—Εἰπέ το.

Μ ί κ ι ο ς. Διότι τὰ πόδια σας δὲν εἶνε κούφια....»

Λ ο χ α γ ό ς.—Διάβολε, σὺ Χονδρομιχάλη, ἐχάλασες πάλι τὸ βῆμά σου.

Σ τ ρ α τ ι ώ τ η ς.—Ἐγὼ δὲν τὸ χάλασα, κὺρ λοχαγέ, οἱ ἄλλοι ὅλοι τὄχουν χαλασμένο.

Ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐπισκέπτης ἐρωτᾷ ἕνα τῶν φυλακισμένων.

—Καὶ τί σὲ ἔφερεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν;

—Ἄχ, κύριέ μου, ἕνα φτάρνισμα.

—Ἕνα φτάρνισμα!..

— Ναί, μάλιστα. Γιατὶ ἂν δὲν φταρνιζόμουν ὅταν 'μπῆκα ἀπὸ τὸ παράθυρο, δὲν θὰ 'ξυπνοῦσε τὸ σκυλὶ ὁ ἀφέντης μου, καὶ θὰ τὸν εἶχα διορθώσει μιὰ χαρὰ χωρὶς νὰ πάρῃ κανεὶς χαμπάρι.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—569

Digitized by Google

'Αριθ. 561 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32. | 28 Σεπτεμβρίου 1886

Ο ΠΑΠΠΑ ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ

Διήγημα

Α'

— Παππαδιά μου, εἶπεν ὁ παππᾶ Νάρκισσος ἀφοῦ ἀπέφαγε καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του, παππαδιά μου, μοῦ καταιβαίνει ὁ ὕπνος γλυκὰ γλυκά. Μὲ τὴν ἄδειάν σου θὰ τὸν πάρω.

— Νὰ τὸν πάρῃς καὶ νὰ τὸν καλοπάρῃς, παππᾶ μου. Σοῦ ἀξίζει νὰ ἡσυχάσῃς ὕστερα ἀπὸ τόσην κούρασιν σήμερον. Καὶ οὔτε θὰ ἔλθῃ κανεὶς νὰ σὲ ταράξῃ μὲ αὐτὸ τὸ ἡλιοπύρι.

Καὶ ἤρχισεν ἡ παππαδιὰ νὰ μεταφέρῃ ἀπὸ τὴν τράπεζαν εἰς τὸν νεροχύτην τὰ ὀλίγα πινάκια καὶ τὰ δύο μαχαιροπήρουνα, διὰ νὰ τὰ καθαρίσῃ προτοῦ τὰ τοποθετήσῃ εἰς τὴν ἐξέχουσαν ἐπὶ τοῦ τοίχου σανίδα, μεταξὺ τοῦ νεροχύτου καὶ τῆς ἑστίας. Διότι τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο ἦτο συγχρόνως καὶ μαγειρεῖον καὶ ἑστιατόριον καὶ αἴθουσα. Ἡ τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔφαγον τὸ λιτὸν γεῦμά των, τέσσαρες ξύλιναι καθέκλαι καὶ εἷς ψάθινος καναπὲς ἦσαν τὰ μόνα ἔπιπλά του. Ὁ καναπὲς ἦτο ἄντικρυ τῆς ἑστίας. Ἄνωθεν αὐτοῦ ἐκρέματο ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἐντὸς μαύρου ξυλίνου πλαισίου (χωρὶς ὅμως ὕαλον), λιθογραφία κιτρίνη ἐκ τῆς πολυκαιρίας παριστῶσα τὴν ἄφιξιν τοῦ βασιλέως Ὄθωνος εἰς Ναύπλιον. Ἀπέναντι τῆς εἰσόδου, εἰς μὲν τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ γωνίαν τοῦ τοίχου ἦτο ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος, εἰς δὲ τὴν πρὸς τ' ἀριστερὰ ἡ θύρα τοῦ κήπου. Μεταξὺ τῶν δύο θυρῶν ἔκειτο κιβώτιον ὀγκῶδες πρασίνου χρώματος, ἐπ' αὐτοῦ δὲ τάπης μικρὸς διπλωμένος εἰς τέσσαρα. Τὸν τοῖχον ἄνωθεν τοῦ κιβωτίου ἐστόλιζεν ἑτέρα λιθογραφία, ἄνευ πλαισίου αὐτή, προσηλωμένη ἐπὶ τοῦ τοίχου διὰ τεσσάρων μικρῶν καρφίων καὶ παριστῶσα, ὄχι πολὺ ἐντέχνως, τὴν ἄποψιν τοῦ ἐν Τήνῳ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας· ἐνθύμημα τοῦτο, προδήλως, εὐλαβοῦς τοῦ οἰκοδεσπότου ἀποδημίας εἰς τὸ προσκυνητάριον ἐκεῖνο.

Κατάντικρυ τοῦ κιβωτίου ἦτο ἡ θύρα τῆς οἰκίας, ἑκατέρωθεν δὲ αὐτῆς δύο παράθυρα, τῶν ὁποίων τὰ φύλλα ἦσαν κλειστά. Ἡ θύρα ἐχωρίζετο ὁριζοντίως εἰς δύο φύλλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν κάτω ἦτο κλειστόν, τὸ δὲ ἄνω ἀνοικτὸν πρὸς τὸν στενὸν ἔξω δρομίσκον, καὶ εἰσήρχετο δι' αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ δωματίου τὸ ἄφθονον φῶς τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου.

Ἐν τούτοις ὁ παππᾶ Νάρκισσος ἐγερθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα, ἔφερεν ἐκεῖθεν τὸ προσκέφαλόν του, τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ καναπέ, ἔκλεισε καὶ τὸ ἄνω φύλλον τῆς θύρας διὰ νὰ γείνῃ τὸ δωμάτιον σκοτεινὸν καὶ δροσερόν, καὶ ἐξηπλώθη εἰς τὸν καναπέν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἠγέρθη πάλιν, ἐπῆρε τὸν ἐπὶ τοῦ κιβωτίου τάπητα, τὸν ἐξεδίπλωσε, τὸν ἥπλωσε μετὰ προσοχῆς ἐπὶ τοῦ καναπὲ καὶ ἐστρώθη μετὰ μεγαλειτέρας ἢ πρότερον εὐχαριστήσεως, ἐνῷ ἡ παππαδιὰ ἐξηκολούθει ἐν σιωπῇ τὴν παρὰ τὸν νεροχύτην ἐργασίαν της.

Ἐδικαιοῦτο πράγματι ὁ παππᾶ Νάρκισσος νὰ θέλῃ ἀνάπαυσιν τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς ἐκείνης. Ἦτο ἐπὶ ποδὸς ἀπὸ τὰ ἐξημερώματα. Ἐν ἐλλείψει ἄλλου ἱερέως, ἢ διακόνου, ἢ καὶ ἀναγνώστου, αὐτὸς ἀνέγνωσε κατὰ τὸ σύνηθες τὸν ὄρθρον καὶ ἐτέλεσε τὴν λειτουργίαν εἰς τὴν μόνην ἐκκλησίαν τοῦ μικροῦ χωρίου του. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας μετέβη πεζὸς εἰς ἀπομεμακρυσμένον μέρος τῆς νήσου, μετὰ τοῦ εἰρηνοδίκου καὶ μαρτύρων, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ὁρίων ἑνὸς ἐκεῖ ἀγροῦ του, τοῦ ὁποίου ὁ γείτων ἀντεποιεῖτο μίαν λωρίδα. Καὶ ἐπέστρεψε μὲν ἱκανοποιηθείς, διότι ἀνεγνωρίσθη τὸ δίκαιόν του ἐπισήμως, ἀλλ' ὅμως ὁ δρόμος ἦτο μακρός, ὁ δὲ καύσων ὑπερβολικός. Εἶχε παρέλθει ἡ συνήθης τοῦ γεύματος ὥρα ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου ἡ παππαδιὰ ἐπερίμενεν ἀνησυχοῦσα μὴ χαλάσῃ τὸ φαγητόν. Ἀλλ' ὁ πεινασμένος παππᾶς τὸ εὗρεν ἐξαίρετον καὶ τὸ ἐτίμησε κατὰ κόρον, πρὸς ἄκραν τῆς συζύγου του εὐχαρίστησιν. Συνετέλεσε δὲ καὶ τοῦτο ἴσως πρὸς αὔξησιν τοῦ βάρους τῶν βλεφάρων του.

Ὁ μεσημβρινὸς καύσων, εὐαρέστως μετριαζόμενος ἀπὸ τὸ σκότος τοῦ δωματίου, ἡ ἄκρα σιωπή, διακοπτομένη ἀπὸ μόνην ἔξω τῶν τεττίγων τὴν μονότονον μουσικήν, ἐντὸς δὲ τῆς οἰκίας ἀπὸ τὰς ἐλαφρὰς κινήσεις τῆς παππαδιᾶς τοποθετούσης τὰ πινάκια εἰς τὴν θέσιν των, — ὁ κάματος τοῦ χορτασθέντος παππᾶ, — ὁ ἁπαλὸς ἐπὶ τοῦ

Digitized by Google

καναπὲ τάπης, τὰ πάντα προσεκάλουν τὸν ὕπνον.

Μὲ ἡμίκλειστα τὰ βλέφαρα ὁ ἱερεὺς παρηκολούθει τὴν ἐργασίαν τῆς συζύγου του, ἡ δὲ ξανθή του γενειὰς μόλις ὑπέκρυπτε μειδίαμα ἀφάτου ἀγαλλιάσεως. Ἐσκέπτετο ὅτι ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν θὰ προστεθῇ κοιτὶς βρέφους εἰς τὸν κοιτῶνά των. Χθὲς μόνον ἔμαθε τὸ χαρμόσυνον μυστικόν. Ἡ παππαδιὰ τὸ ἐξεμυστηρεύθη τὴν νύκτα, εἰς τὰ σκοτεινά, συστελλομένη νὰ τὸ εἴπῃ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Καὶ ἐνῷ ἠτένιζε τρυφερῶς τὰ νυσταλέα βλέμματα εἰς τὴν νεαράν του γυναῖκα, διέβαινον ταυτοχρόνως ἐνώπιον τῆς φαντασίας του σκηναὶ διάφοροι τοῦ παρελθόντος βίου, προσλαμβάνουσαι βαθμηδὸν μορφὴν ὀνείρου καὶ συναρμολογούμεναι ἐν τῇ ταχείᾳ αὐτῶν καὶ νεφελώδει διελίξει μὲ τὴν εὐφρόσυνον συναίσθησιν τῆς παρούσης εὐτυχίας.

Πρὸ τριῶν μόνον μηνῶν ἀπήλαυσεν ὁ παππᾶ Νάρκισσος τὴν διπλῆν τιμὴν τοῦ νὰ γείνῃ ἱερεὺς καὶ σύζυγος. Παιδιόθεν ἐφόρει τὸ ράσον, ταχθεὶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προτοῦ εἰσέτι γεννηθῇ. Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων οἱ πρωτότοκοι τῆς μητρικῆς οἰκογενείας του ἐγένοντο ἱερεῖς, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἰδιοκτήτου μικρᾶς ἐκκλησίας τῆς Ὑπαπαντῆς, ἥτις ἦτο τὸ στόλισμα, τὸ καύχημα καὶ τὸ προσκυνητάριον τῆς νήσου. Ἀλλ' ὁ προκάτοχος τοῦ Ναρκίσσου, καὶ θεῖός του, ἦτο κατ' ἐξαίρεσιν ἄτεκνος. Διὰ τοῦτο ὅτε ἐνύμφευσε τὴν νεωτέραν αὐτοῦ καὶ μόνην ἀδελφήν, ἐτέθη ὅρος ρητὸς εἰς τὸ προικοσύμφωνον, ὅτι ὁ πρῶτος υἱός της θὰ γείνῃ ἱερεὺς καὶ κληρονόμος του.

Ἡ χαρὰ τῆς οἰκογενείας, ὅτε ἐγεννήθη ἄρρεν, ὑπερέβη τὴν συνήθως ἐκδηλουμένην εἰς τοιαύτας περιστάσεις, πρὸς ἀδικαιολόγητον ὑποτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν θηλέων. Ὁ μικρὸς Νάρκισσος ἐθηλάσθη μετὰ σεβασμοῦ καθὸ μέλλων ἱερεύς, παιγνίδιά του ἦσαν κομβολόγια καὶ σταυροί, ὅτε δὲ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ, πρώτας λέξεις μετὰ τὰ παγκόσμια ***παπᾶ*** καὶ ***μαμᾶ*** ἐδιδάχθη νὰ ψελλίζῃ τὸ ***Κύριε Ἐλέησον***. Μόλις ἠδύνατο νὰ περιπατῇ στερεῶς ὅτε ἔλαβε τὸ προνόμιον τοῦ νὰ κρατῇ τὴν λαμπάδα ἐνώπιον τοῦ θείου του ἱερουργοῦντος. Οὗτος ἐδίδαξεν εἰς τὸν μικρὸν ἀνεψιόν του τὸ ἀλφάβητον διὰ τῶν ἐρυθρῶν ψηφίων τοῦ Ὡρολογίου, βραδύτερον δὲ τὴν ἀνάγνωσιν διὰ τῆς Ὀκταήχου. Ἀλλ' ὅμως ταῦτα πάντα δὲν περιέστελλον τὰς πρὸς τὸ παίζειν ὁρμὰς τοῦ μικροῦ ἱερωμένου, οὐδὲ τὸν ἀπήλλασσον χειροτονίας ἄλλου εἴδους ὅτε ἤρχετο μὲ τὸ ράσον κατεσχισμένον ἀπὸ τὰς ἀναρριχήσεις εἰς βράχους, ἢ ἀπὸ διαπληκτισμοὺς ὑπὲρ τὸ δέον ζωηροὺς μετὰ τῶν συνηλικιωτῶν του.

Ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του ὁ μικρὸς ρασοφόρος ἐξενιτεύθη, διὰ νὰ μὴ ἐξαμβλύνῃ ἡ πολλὴ σχέσις τὸ σέβας τοῦ ποιμνίου πρὸς τὸν ἐπίδοξον ποιμένα του. Εἰς Ἄνδρον ἰδιώτευε γέρων θεῖος τῆς μητρός του, ὅστις χρηματίσας ἐπίσκοπος Σαλμαθοῦντος, παρῃτήθη τοῦ ἱεροῦ ἀξιώματος ἀφοῦ ἀπεθησαύρισε τὰ ἀρκοῦντα ὅπως ζήσῃ ἐν ἀνέσει τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. Πρὸς τοῦτον ἀπεστάλη ὁ Νάρκισσος. Ὁ Δεσπότης τὸν προσεδέχθη εὐχαρίστως, παραχωρήσας εἰς αὐτὸν τὴν θέσιν καὶ τὸν τίτλον ἀναγνώστου. Πρὸς δικαίωσιν δὲ τοῦ πρώτου τούτου βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης, ὁ Νάρκισσος ἐξηκολούθησε τὰ μαθήματά του ὄχι μόνον εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Ἄνδρου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὸν πρωτοσύγκελλον τοῦ πρώην Σαλμαθοῦντος, ὅστις ἰδίως τὸν προήλειφε εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά.

Ἐντὸς τοιαύτης προσφυοῦς ἀτμοσφαίρας προητοιμάζετο ὁ νέος διὰ τὸ στάδιόν του. Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινων ὁ ἀναγνώστης ἐπρόκειτο νὰ προχειρισθῇ εἰς διάκονον, ὅτε ἦλθεν εἰς Ἄνδρον ἡ εἴδησις ὅτι ἀπεβίωσεν ὁ θεῖός του, οἱ δὲ συμπολῖταί του τὸν προσεκάλουν πρὸς παραλαβὴν τῆς ἱερᾶς διαδοχῆς. Ἦτο νέος εἰσέτι διὰ τὰ καθήκοντα ἱερέως, ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε νὰ περιπέσῃ εἰς ξένας χεῖρας τὸ οἰκογενειακὸν προνόμιον. Ὁ πρώην Σαλμαθοῦντος, καίτοι φέρων βαρέως τὴν στέρησιν τοῦ ἀναγνώστου καὶ μέλλοντος διακόνου του, τὸν ἔστειλε μὲ τὴν εὐχήν του εἰς τὴν πατρίδα πρὸς εὕρεσιν νύμφης πρὸ τοῦ τὸν χειροτονήσῃ.

Τοῦτο οὐδαμῶς δυσηρέστει οὔτε ἐδυσκόλευε τὸν Νάρκισσον, καθόσον ἡ ἐκλογὴ ἦτο ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένη. Ἐκ βρεφικῆς σχεδὸν ἡλικίας ἐθεώρει τὴν Ἀρετοῦλαν ὡς μέλλουσαν γυναῖκά του. Οἱ γονεῖς τῶν δύο παιδίων ἐπεκύρωσαν παιδιόθεν τὸ συνοικέσιον, κατὰ τὸ ἥμισυ παίζοντες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ σπουδάζοντες, ἀλλ' ὁ μικρὸς Νάρκισσος παρεδέχθη ἐξ ἀρχῆς τὸ σπουδαῖον μόνον μέρος τῆς ὑποθέσεως, ὅτε δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ἄνδρον ἀντήλλαξε μετὰ τῆς μικρᾶς συμπαικτρίας του ὑπόσχεσιν ἀμοιβαίας πίστεως.

Μετὰ ὀκτὼ ἐτῶν ἀπουσίαν εὗρε τὴν Ἀρετοῦλαν μεταβληθεῖσαν εἰς νέαν κομψὴν καὶ ὡραίαν, ἀλλὰ καὶ ἡ ξανθὴ κεφαλὴ τοῦ Ναρκίσσου δὲν ἠλαττοῦτο ὡραιότητος ὑπὸ τὸν μαῦρον σκοῦφον τοῦ ἀναγνώστου. Ὁ συνοδεύσας τὸν γαμβρὸν Δεσπότης ηὐλόγησε τὸν γάμον, ἐχειροτόνησε τὸν νεανίαν διάκονον καὶ πρεσβύτερον, καὶ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Ἄνδρον.

Πρὸ τριῶν ἤδη μηνῶν ὁ Νάρκισσος ἦτο ἱερεύς. τὰ πάντα δ' ἔβαινον κατ' εὐχήν. Οἱ χωρικοὶ ἐφέροντο πρὸς τὸν ἐφημέριόν των μὲ σέβας ἀνώτερον τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὴν ἡλικίαν του, ἡ σύζυγός του προητοίμαζε τὸν διάδοχον, οἱ ἀγροί του προεμήνυον εὐκαρπίαν, αἱ πρόσοδοι τῆς ἐκκλησίας δὲν ἠλαττώθησαν. Τί ἄλλο ἠδύνατο νὰ ἐπιθυμήσῃ; Καὶ ὅμως ἡ εὐτυχία του δὲν ἦτο ἐντελής.

Digitized by Google

Τὴν ἐπεσκίαζε μία μεγάλη καὶ διαρκὴς ἀνησυχία. Ὁ ἱερεὺς παραμυθεῖ τοὺς ψυχορραγοῦντας καὶ κηδεύει τοὺς νεκρούς! Ἰδοὺ ἡ σκέψις ἡ ὁποία τὸν ἐβασάνιζε, τὸ νέφος τοῦ ὁποίου ἡ σκιὰ ἐμαύριζε τὸν φαιδρὸν ἄλλως ὁρίζοντα τοῦ βίου του.

Ὁ τρόμος τοῦ θανάτου τὸν κατεῖχεν ἀφότου τὸν ἔφερον, μικρὸν ἔτι, ν' ἀσπασθῇ τὰ κλειστὰ ψυχρὰ βλέφαρα τοῦ νεκροῦ πατρός του. Ἀληθῶς παρευρέθη εἰς πολλὰς κηδείας ἔκτοτε. Ζῶν πλησίον ἱερέων πάντοτε, ἀνατραφεὶς οὕτως εἰπεῖν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, πῶς ἠδύνατο νὰ μὴ παρακολουθῇ καὶ νὰ μὴ λαμβάνῃ καὶ οὗτος τὸ μέρος του εἰς τὰς νεκρωσίμους τελετάς; Ἀλλ' ὅμως εὕρισκε πάντοτε τὸν τρόπον νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν θέαν τοῦ θανάτου. Προσηλῶν τὰ ὄμματα εἰς τὴν λαμπάδα ἢ εἰς τὸ ψαλτήριον τὸ ὁποῖον ἐκράτει, κρυπτόμενος τὸ κατὰ δύναμιν ὄπισθεν τῶν ὑψηλοτέρων ὁμηλίκων του, ποτὲ δὲν ἀνύψωσε τὸ βλέμμα πρὸς τὸ ἄπνουν τοῦ νεκροκραββάτου φορτίον, ποτὲ δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν σπαραξικάρδιον πρὸς τοὺς ἐπιζῶντας πρόσκλησιν τοῦ νὰ δώσωσι τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν εἰς τὴν σάρκα ἐξ ἧς ἀπεχωρίσθη ἡ ψυχή.

Ἀλλ' ὅμως πῶς ἠδύνατο, γενόμενος ἱερεὺς νὰ ἀποφύγῃ ἐφεξῆς τῆς ἀποσυνθέσεως τὴν ἐπαφήν; Ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξοικειωθῇ πρὸς τὸ ἀπαίσιον θέαμα. Ἐξωμολόγησεν εἰς τὸν Δεσπότην τοὺς φόβους του, ἐξεμυστηρεύθη τοὺς ἐνδοιασμούς του, ἀπεκάλυψε τὴν ἀδυναμίαν του, ἀλλ' ὁ γέρων τὸν ἐνουθέτησε, τὸν ἐπέπληξε, τὸν ἐνεθάρρυνε, τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι θὰ συνειθίσῃ καὶ αὐτὸς καθὼς τόσοι ἄλλοι εἰς τὴν φρίκην τοῦ θανάτου, ἀνύψωσε τὸ φρόνημά του ὑποδεικνύων τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱερέως παρὰ τὴν κοίτην τοῦ ἀποθνήσκοντος καὶ τὸν λάκκον τοῦ τεθνεῶτος. Ὁ Νάρκισσος ἐπείσθη. Ἐπείσθη, ἀλλ' ὁ φόβος δὲν ἐξέλιπεν. Ἐπὶ τρεῖς ἤδη μῆνας, ὁψέποτε ἤρχετό τις πρὸς ἐπίσκεψίν του, ἔτρεμε μὴ ἔρχεται φέρων ἀγγελίαν θανάτου. Μέχρι τοῦδε διέφυγε τὴν φοβερὰν δοκιμασίαν, ἀλλ' ἐσκέπτετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραταθῇ ἐπὶ πολὺ ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ θανάτου εἰς τὴν νῆσόν του. Καὶ τώρα ἐνῷ κατέβαινε γλυκὺς ὁ ὕπνος εἰς τὰ βλέφαρά του, μεταξὺ τῶν εὐαρέστων εἰκόνων ὅσαι ἐπλανῶντο ὡς σκιαὶ ὀνείρων ἐνώπιόν του, ἀνεμιγνύοντο καὶ σκηναὶ ὀδυνηραὶ ἐπιθανάτου ἐξομολογήσεως.

Ἀλλὰ βαθμηδὸν αἱ εἰκόνες αὗται ἐθολώθησαν πᾶσαι καὶ ἀπεσβέσθησαν, τὰ ἡμίκλειστα βλέφαρά του ἐκλείσθησαν ἐντελῶς, ἡ χεὶρ ἔπεσε βαρεῖα ἐπὶ τοῦ τάπητος, ἡ παρειὰ ἐβυθίσθη εἰς τὸ προσκέφαλον, καὶ ἐντὸς τοῦ σκιεροῦ καὶ ἡσύχου δωματίου ἀντήχησεν ἰσχυρὰ καὶ ἰσόχρονος ἡ ὑγιὴς ἀναπνοὴ τοῦ ἀποκοιμηθέντος ἱερέως.

Ἡ παππαδιὰ ἐντούτοις ἀπετελείωσε τὴν ἐργασίαν της καί, βαίνουσα ἀκροποδητί, διὰ νὰ μὴ ταράξῃ τὸν ἄνδρα της, μετέβη εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε φέρουσα μικρὸν δέμα. Ἐκάθισεν εἰς τὸ παρὰ τὴν σβεστὴν ἑστίαν σκαμνίον, ἤνοιξε τὸ δέμα καὶ ἥπλωσεν ἐπὶ τῶν γονάτων της τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ περιεχόμενα. Ἦσαν βρεφικὰ ἐνδύματα, δανεισθέντα ὡς δεῖγμα διὰ τὰ ἐργόχειρα εἰς τὰ ὁποῖα ἐσκόπευε ν' ἀφοσιωθῇ ἐφεξῆς. Καὶ τὰ ἔβλεπεν ἡ παππαδιὰ μετὰ πόθου, καὶ τὰ παρετήρει μετὰ βραδύτητος εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεκρύπτετο ἄλλο αἴσθημα ἢ ἡ περὶ τὴν ἐπεξεργασίαν των προσοχή. Καὶ διακόπτουσα τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐνδυμάτων, ἔστρεφεν ἐν τῷ μεταξὺ τὸ βλέμμα καὶ ἔβλεπε ῥεμβάζουσα τὸν ἡσύχως κοιμώμενον σύζυγόν της.

Ἦχος βημάτων βαρέων προχωρούντων πρὸς τὴν οἰκίαν διέκοψεν αἴφνης τὴν ἔξω ἡσυχίαν. Τὰ βήματα διεκόπησαν πρὸ τῆς θύρας, καὶ τὸ ἄνω φύλλον αὐτῆς, ὑπεῖκον εἰς πίεσιν χειρὸς ὠθούσης ἔξωθεν, ἔτριξεν ἐλαφρῶς καὶ ἠνοίχθη κατὰ τὸ ἥμισυ. Τὸ φῶς εἰσῆλθεν ἄφθονον ἐντὸς τοῦ δωματίου, ἡ ἀναπνοὴ τοῦ ἱερέως μετέβαλλε ῥυθμόν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἔπαυσεν ἀντηχοῦσα, ἡ δὲ παππαδιὰ στρέψασα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἀνοιχθὲν θυρόφυλλον, ἔθεσε τὸ δάκτυλον εἰς τὰ χείλη ὅπως ἐπιβάλῃ σιωπὴν εἰς τὸν ἀνοίξαντα.

Ἐντὸς τοῦ φωτεροῦ τετραγώνου, τοῦ σχηματισθέντος διὰ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ ἄνω μέρους τῆς θύρας, προέκυπτε τὸ στῆθος καὶ ἡ κεφαλὴ γέροντος χωρικοῦ. Τὸ παλαιὸν φέσιόν του περιέδεε μανδήλιον βαμβακερόν, τοῦ ὁποίου αἱ λευκαὶ ἄκραι ἐκρέμαντο ὄπισθεν πρὸς προφύλαξιν τοῦ ῥυτιδωμένου αὐχένος του. Ὑπὸ τὸ φέσιον ἔλαμπον οἱ ζωηροὶ ὀφθαλμοί του σκιαζόμενοι ἀπὸ δασείας πολιὰς ὀφρῦς. Ὁ ἱδρὼς ἔσταζεν ἀπὸ τοὺς κροτάφους του. Διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐκράτει ῥάβδον στηριζομένην ἐπὶ τοῦ ὤμου του, ἀπὸ δὲ τὴν ἄκραν τῆς ῥάβδου ἐκρέματο ἐπὶ τῶν νώτων του καλάθιον σκεπασμένον μὲ φύλλα λαχάνων.

Ἡ παππαδιὰ ἐγερθεῖσα ἐπλησίασεν ἀψοφητὶ πρὸς τὴν θύραν.

— Καλὴ 'μέρα, Γεροθανάση, ἐψιθύρισε. Ὁ παππᾶς κοιμᾶται.

— Τὸ βλέπω, παππαδιά μου, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, προσπαθῶν ἀνεπιτυχῶς νὰ καταβιβάσῃ εἰς ψιθυρισμὸν καὶ οὗτος τὸν ἦχον τῆς βραγχώδους φωνῆς του. Τὸ βλέπω, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ 'ξυπνήσῃ.

— Τί τρέχει; Τί τὸν θέλεις;

— Δὲν τὸν θέλω ἐγώ, δόξα σοι ὁ Θεός! Ὁ λεπρὸς τὸν θέλει.

— Κύριε ἐλέησον! ὁ λεπρός! ἐπανέλαβεν ἡ παππαδιά.

Καὶ ἀνελογίσθη διὰ μιᾶς τοὺς φόβους τοῦ συζύγου της,—τὴν φρίκην τοῦ ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸν λεπρὸν τὴν ἐξάσκησιν τῶν δυσχερῶν καθηκόντων του,—καὶ τὴν ἀπόστασιν ἕως εἰς τὸ ἄλλο

Digitized by Google

ἄκρον τῆς νήσου, ὅπου ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος διήρχετο τὸν ἔρημον βίον,—καὶ τὸν πολὺν καύσωνα τῆς θερινῆς ἐκείνης ἡμέρας.

— Ἐτελείωσαν, μοῦ φαίνεται, τὰ ψωμιά του, ὑπέλαβεν ὁ χωρικός.

— Κύριε ἐλέησον, ἐπανέλαβεν ἡ παππαδιά, μὴ εὑρίσκουσα ἄλλας λέξεις πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἀδημονίας της, καὶ στρέφουσα τὰ ἀνήσυχα βλέμματα πρὸς τὸν καναπέν.

Ὁ ἱερεὺς ἤκουσε τὰ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἤκουσεν ὡς εἰς ὄνειρον. Τὸ ἄνοιγμα τῆς θύρας διέκοψε τὸν ὕπνον του, ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις του ἔμενον εἰσέτι εἰς νάρκωσιν, αἱ δὲ ἰδέαι συνωθοῦντο συγκεχυμέναι καὶ ἄνευ σειρᾶς ἐντὸς τῆς κεφαλῆς του. Εἶδε διὰ τῶν κλειστῶν βλεφάρων τὸ χυθὲν ἐντὸς τοῦ δωματίου φῶς, ἤκουσε τὴν γυναῖκά του προσαγορεύουσαν τὸν Γεροθανάσην, ἤκουσεν ὅτι ὁ λεπρὸς τὸν θέλει... Ἀλλ' ἡ τελευταία τοῦ γέροντος φράσις καὶ τὸ δεύτερον τῆς συζύγου του «Κύριε ἐλέησον» τὸν ἀφύπνισαν ἐντελῶς.

Ἀνέκυψε τὴν κεφαλήν, κατεβίβασε τοὺς πόδας, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ καναπέ, μὲ τὰς δύο χεῖρας στηριζομένας ἐπὶ τοῦ τάπητος, μὲ τὰ βλέμματα προσηλωμένα πρὸς τὴν θύραν καὶ τὰ χείλη ἡμιανοικτά, ἔμενεν ἀκίνητος καὶ σιωπηλός. Ἐσκέπτετο ἆρά γε; Ὄχι, δὲν ἐσκέπτετο, ἀλλ' ἐφαντάζετο ὅτι βλέπει ἐνώπιόν του τὴν ἐλεεινὴν καλύβην ἐπὶ τῶν βράχων, ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, ὅπου πρὸ ἐτῶν πολλῶν, ὠθούμενος ὑπὸ παιδικῆς περιεργείας, ἐπλησίασε διὰ νὰ ἴδῃ τί ἐστι λεπρός. Ἐφαντάζετο ὅτι βλέπει τὸν δυστυχῆ τῆς καλύβης κάτοικον, καθὼς τὸν εἶδε τότε καθήμενον κατὰ γῆς εἰς τὴν σκιὰν μιᾶς κέδρου, καθαρίζοντα χόρτα ἄγρια ἐντὸς τῆς πηλίνης χύτρας του καὶ στρέφοντα μετ' ἀπορίας τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν μικρὸν ρασοφόρον. Ἀνεπόλει πῶς, ὅτε εἶδε τὴν ἀποτρόπαιον ἐκείνην μορφήν, ῥῖγος φρίκης τὸν κατέλαβε καὶ ἔφυγε δρομαῖος πρὸς τοὺς συντρόφους του, οἵτινες ἀτολμότεροι τὸν ἐπερίμενον μακρὰν τῆς καλύβης...

— Νὰ μὲ συμπαθήσῃς, παππᾶ μου, εἶπεν ὁ Γεροθανάσης. Σ' ἐξύπνησα. Ἀλλὰ ψυχομαχεῖ ὁ λεπρὸς καὶ σὲ θέλει, καὶ εἶναι πολὺς ὁ δρόμος ἕως ἐκεῖ. Ἴσως δὲν τὸν προφθάσῃς.

Ὁ παππᾶ Νάρκισσος ἠγέρθη.

— Παππαδιά, εἶπεν, ἡ δὲ φωνή του ἔτρεμεν ὀλίγον. Τὸ καλυμμαῦχι καὶ τὸ ράσον μου.

Ὑπήκουσεν ἐκείνη σιωπῶσα καὶ ἔφερεν ἐκ τοῦ κοιτῶνος τὰ ζητηθέντα.

— Δὲν θὰ κάμῃς πεζὸς τόσον δρόμον, παππᾶ μου, ὑπέλαβε θωπευτικῶς.

— Ὄχι, ὄχι, εἶπεν ὁ Γεροθανάσης. Πηγαίνω νὰ εὕρω κτῆμα κ' ἔρχομαι ἀμέσως νὰ τὸν πάρω.

— Θὰ ἔλθῃς μαζῆ μου; ἠρώτησεν ὁ ἱερεύς.

— Καὶ βέβαια!

Ὁ γέρων ἀνεχώρησεν ἐσπευσμένως πρὸς εὕρεσιν κτήματος, ὡς ὀνομάζουν εὐφήμως τὰ κτήνη των οἱ νησιῶται.

— Ἰδέ, ἔλεγεν ὁ ἱερεὺς πρὸς τὴν σύζυγόν του ἐνῷ ἔνιπτε τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον εἰς τὸν νεροχύτην. Ἰδέ, ὁ Γεροθανάσης εἶδε τὸν λεπρὸν καὶ τὸν ἐβοήθησε, ἔρχεται πεζὸς ἀπ' ἐκεῖ, καὶ εἶναι πρόθυμος νὰ κάμῃ πάλιν τὸν δρόμον μαζῆ μου. Διατί; Χάριν φιλανθρωπίας. Κ' ἐγὼ συλλογίζομαι τὴν φρίκην τοῦ νὰ παρασταθῶ εἰς τὸ ψυχομαχητὸν ἑνὸς χριστιανοῦ; Θὰ διστάσω ἐνῷ πρόκειται περὶ ἐκτελέσεως τοῦ καθήκοντός μου;

Ἡ παππαδιὰ τὸν ἤκουε προσπαθοῦντα διὰ τῶν λόγων τούτων νὰ ἀνυψώσῃ τὸ θάρρος του, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ προσθέσῃ τι καὶ αὐτὴ πρὸς ἐνίσχυσίν του. Ἐπρόσφερεν ἐν σιωπῇ τὸ προσόψιον εἰς τὸν ἄνδρα της, ἐκεῖνος δὲ ἐσπογγίσθη, ἐφόρεσε τὸ ράσον, ἔθεσεν ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καλυμμαύχιον, ἐφίλησε τὴν σύζυγόν του εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἐξῆλθε κρατῶν εἰς χεῖρας τὰ κλειδία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ οἰκία τοῦ ἱερέως ἔκειτο, τελευταία καὶ ἀπομεμονωμένη, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ἀποτόμου κορυφῆς, τῆς ὁποίας τὰ πλευρὰ κατεῖχον αἱ λοιπαὶ οἰκοδομαὶ τοῦ χωρίου, ὑπερκείμεναι ἀλλήλων. Εἰς τὸ μέσον περίπου αὐτῶν ἦτο ἡ μικρὰ ἐκκλησία τῆς Ὑπαπαντῆς, κτίριον παλαιὸν Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, μὲ τροῦλον πυργοειδῆ ὑψούμενον ὑπεράνω τῶν πέριξ ταπεινῶν οἰκιῶν. Ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἱερέως μέχρι τῆς ἐκκλησίας ἡ στενὴ λιθόστρωτος ὁδὸς ἀνέβαινεν ἑλικοειδῶς, ὁ δὲ ἥλιος, ἀκτινοβολῶν κατὰ κάθετον, ἀποκαθίστα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν κοπιωδεστέραν τοῦ συνήθους.

Τὰ παράθυρα τῶν ἑκατέρωθεν οἰκίσκων ἦσαν κλειστά, ποῦ καὶ ποῦ ὅμως τὸ ἄνω φύλλον τῆς θύρας ἦτο ἀνοικτόν, ὁ δὲ οἰκοδεσπότης, ἢ καὶ ἡ σύζυγός του, στηρίζοντες τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ κλειστοῦ κάτω φύλλου ἐφαίνοντο περιμένοντες τὴν διάβασιν τοῦ ἱερέως. Ὁ Γεροθανάσης διαβαίνων διέδωκε τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ λεπρὸς ἀποθνήσκει. Καὶ ἐχαιρέτα ὁ ἱερεὺς τοὺς χωρικούς. «—Καλὴ 'μέρα Κὺρ Γιάννη.—Ὥρα καλή, κυρὰ Θάναινα.—Ἡ εὐχή σου, παππᾶ μου.»

Προφανῶς εἶχον πάντες διάθεσιν δι' ἐκτενεστέραν συνδιάλεξιν, ἀλλ' ὁ παππᾶς ἐβιάζετο. Ἀνῆλθεν ἱδρωμένος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἤνοιξε τὴν θύραν, εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ δροσεροῦ ναοῦ, ἔλαβεν εὐλαβῶς ἐκ τοῦ ἀναιμάκτου θυσιαστηρίου τὸ ἱερὸν τῆς θείας μεταλήψεως σκεῦος καὶ τὸ εὐχολόγιόν του, τὰ ἐτύλιξεν ἐντὸς τοῦ περιτραχηλίου του, περιέδεσε τὸ περιτραχήλιον ἐντὸς μαύρης λινῆς ὀθόνης καὶ ἐξῆλθε.

Ἔκλειε μόλις τὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας ὅτε

Digitized by Google

ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Γεροθανάση παροτρύνοντος τὸ κτῆμα. Τὸ ζῶον δὲν ἐφαίνετο πρόθυμον εἰς ἐκδρομὴν ἐντὸς τοῦ καύσωνος. Ὁ ἱερεὺς προέβη εἰς προϋπάντησίν του, τὸ ἐθώπευσεν, ἀνέβη εἰς τὴν ῥάχην του ἀφοῦ ἐναπέθεσεν ἀσφαλῶς τὸ δέμα ἐντὸς τοῦ κόλπου του, καὶ ἤρχισεν ἡ πορεία. Ὁ γέρων χωρικὸς παρηκολούθει πεζός.

Πλειότεραι θύραι ἦσαν ἤδη ἀνοικταί, οἱ δὲ εὐσεβεῖς χωρικοί, γνωρίζοντες τί ἔφερεν ἐντὸς τοῦ κόλπου ὁ ἱερεύς, ἐσταυροκοποῦντο ἐνῷ διήρχετο. Εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του ἐπερίμενεν ἡ παππαδιά, σκιάζουσα διὰ τῆς χειρὸς τοὺς ὀφθαλμούς της. Μειδίαμα εὐφρόσυνον ἐπέλαμψεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερέως. Ἐκράτησε τὸ ζῶον πρὸ τῆς θύρας καὶ ἠθέλησε ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἀλλὰ δὲν ἀνήρχοντο αἱ λέξεις εἰς τὰ χείλη του. Οὔτε ἐκείνη ἐπρόφερε λέξιν, ἐνῷ τὸν ἠτένιζε τρυφερῶς προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ. Ὁ παππᾶ Νάρκισσος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν πρὸς ἀποχαιρετισμόν, ἐκτύπησε τὸν λαιμὸν τοῦ ὄνου διὰ τοῦ σχοινίου τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ἀντὶ χαλινοῦ, καὶ ἐπροχώρησε μετὰ τοῦ γέροντος. Τὸ βεβιασμένον μειδίαμα τῆς παππαδιᾶς ἐσβέσθη ἅμα εἶδε τὴν συνοδίαν ἀπομακρυνομένην, καὶ διὰ τοῦ ἀντίχειρος ἀπέμαξεν ἓν δάκρυ ἐκ τῶν βλεφαρίδων της.

Ὁ δρόμος ἐξηκολούθει καταβαίνων ἀναμέσον τῶν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ χωρίου ἀγρῶν καὶ ἀμπελώνων, ἔπειτα ἀνέβαινε πάλιν, διασχίζων πυκνὸν ἐλαιῶνα, μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ἀπέναντι λόφου, ὅπου τρεῖς ἀνεμόμυλοι ἐπερίμενον πνοὴν ἀέρος ὅπως κινήσωσι τοὺς ἤδη ἀργοὺς ἱστιοφόρους τροχούς των. Ἐκεῖθεν ἡπλοῦτο εὐρὺ ὀροπέδιον κατωφερές, ἀπολῆγον εἰς βράχους ἀποκρήμνους πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς νήσου. Ἡ ὁδὸς ἦτο τραχεῖα καὶ ἀπεριποίητος, ἀλλὰ καὶ ὁ Γεροθανάσης καὶ τὸ κτῆμά του ἐφαίνοντο συνειθισμένοι εἰς τὰς πέτρας, αἵτινες ἐπηύξανον τὸ δύσβαστον τοῦ ἐδάφους. Τοῖχοι χαμηλοί, ξηροτρόχαλοι, ἄνευ πηλοῦ ἢ ἀσβέστου, ἐχώριζον ἑκατέρωθεν τοὺς ἀμπελῶνας. Καθόσον δὲ ἡ ὁδὸς ἀπεμακρύνετο, διεδέχοντο τοὺς ἀμπελῶνας ἀγροὶ θερισθέντες ἤδη. Πέραν τῆς καλλιεργημένης ἐκτάσεως, ἀριστερόθεν μὲν τὸ ὀροπέδιον ἀνυψούμενον ἐσχημάτιζε σειρὰν λόφων θαμνοσκεπῶν, δεξιόθεν δὲ ἔκλινε βαθμιαίως πρὸς τὴν παραλίαν, καὶ ἡ κυανῆ τοῦ Αἰγαίου θάλασσα ἐξηπλοῦτο ἐκεῖθεν ἀπέραντος, ποικιλλομένη ἀπὸ τὰ ἀπέχοντα βουνὰ τῶν ἄλλων νήσων.

Ἦτο ἀληθῶς ὡραῖον τὸ θέαμα, ἀλλ' ὁ ἱερεὺς δὲν τὸ ἔβλεπε. Ὁ νοῦς του ἦτο ἀλλαχοῦ προσηλωμένος. Οἱ φόβοι, τοὺς ὁποίους ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Γεροθανάση εἶχον κατ' ἀρχὰς περιστείλει, ἐπανήρχοντο καὶ πάλιν ἐντὸς τῆς ψυχῆς του. Αἱ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως προετοιμασίαι, ἡ παρουσία τῶν χωρικῶν εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν των, ἡ θέα τῆς συζύγου του, εἶχον ὁπωςδήποτε ἀναστηλώσει τὴν κλονιζομένην καρδίαν του. Ἀλλὰ τώρα εἰς τὴν ἐρημίαν τῆς ἐξοχῆς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιωπῆς τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο ἐπιτείνων ὁ διπλοῦς κρότος τῶν πετάλων τοῦ ζῴου του καὶ τῶν βημάτων τοῦ γέροντος χωρικοῦ, ἐνῷ ὁ ἥλιος ἔκαιε τοὺς ὤμους του, εἰκόνες ἀπαίσιοι ἐξετυλίσσοντο καὶ πάλιν ἐνώπιον τῶν ἀφηρημένων ὀφθαλμῶν του. Ἐπροσπάθει διὰ τῆς σκέψεως νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν φαντασίαν του, ἀλλ' ἡ σκέψις δὲν ἴσχυεν. Ἐφοβεῖτο, ἐφοβεῖτο ὁ δυστυχής!

Δὲν εἶχεν εἰσέτι ὁμιλήσει, ἀλλ' οὐδ' ὁ συνοδοιπόρος του διέκοψε τὴν σιωπήν. Ὅτε περιπατεῖ τις ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἐπὶ ἐδάφους δυσκόλου, ἀκολουθῶν μάλιστα τὸ βάδισμα ζώου εὐρώστου, δὲν θεωρεῖ συνήθως τὴν περίστασιν ἁρμόδιον πρὸς συνομιλίαν καὶ ἂν ἔτι δὲν ἔχει τὴν ἡλικίαν τοῦ Γεροθανάση. Ἐπὶ τέλους ὁ ἱερεὺς ἀνέκυψεν ἐκ τῶν ζοφερῶν ρεμβασμῶν του. Ἤκουσε τὸν γέροντα ὄπισθέν του ἀσθμαίνοντα καὶ σύρας πρὸς τὸ στῆθός του τὸ σχοινίον ἐκράτησε τὸν ὄνον. Ὁ χωρικὸς ἔσπευσε τὸ βῆμα καὶ ἦλθε πλησίον του.

— Τί ἔπαθες, παππᾶ μου; Τί στέκεις;

— Θὰ καταίβω ν' ἀναίβῃς σύ, καὶ ὅταν κουρασθῶ ἀλλάζομεν.

— Καλέ, τί λόγος! Νὰ καθήσω ἐγὼ καὶ νὰ περιπατῇς ἐσύ!

— Εἶσαι κουρασμένος, γέρο μου.

— Ἐγὼ κουρασμενος! Βαστοῦν ἀκόμη τὰ κόκκαλά μου κ' ἔννοια σου! Ποῦ ἠκούσθη νὰ περιπατῇ ὁ παππᾶς μὲ τ' ἅγια καὶ νὰ πηγαίνῃ ἐμπρὸς ὁ ἀγωγιάτης μὲ τὸ κτῆμα. Ἐμπρός!

Τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπεδέχετο περαιτέρω συζήτησιν. Ὁ ὄνος ὑπείκων καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν πίεσιν τῆς φωνῆς τοῦ γέροντος καὶ εἰς τὴν διὰ τοῦ γρόνθου του ἐπικύρωσιν τοῦ ἐκφωνηθέντος *Ἐμπρός*, ἐπανέλαβε ζωηρῶς τὴν πορείαν του. Ἀλλ' ὁ ἱερεὺς ἐχαλίνωσε τὴν ὁρμήν του διὰ ν' ἀκολουθῇ μετὰ πλειοτέρας ἀνέσεως ὁ πεζὸς γέρων καὶ διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν.

— Θὰ τὸν προφθάσωμεν ζωντανόν; Τί λέγεις;

— Τί νὰ σοῦ 'πῶ; Ὁ ἄνθρωπος εἶνε εἰς τὰ ἔσχατά του.

— Πῶς τὸν ἄφησες; Πῶς ἦτο;

— Πῶς νὰ εἶναι; Ὡσὰν ἄνθρωπος ὁποῦ ψυχομαχεῖ.

Τοῦτο ἤθελε νὰ μάθῃ ὁ ἱερεύς: Πῶς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅτε ψυχομαχεῖ, ἀλλ' ἡ ἀπόκρισις τοῦ χωρικοῦ δὲν τὸν ἐφώτισε. Ἐπεθύμει ν' ἀκούσῃ περιγραφόμενον τὸ θέαμα τὸ ὁποῖον ἀπετροπιάζετο προτοῦ τὸ ἴδῃ. Ἤλπιζεν ὅτι ἡ ἐκ τῶν προτέρων περιγραφὴ ἤθελεν ἐξοικειώσει αὐτὸν πρὸς ὅ,τι παιδιόθεν ἐφαντάζετο μετὰ φρίκης. Καὶ ἐπάλαιεν ἐντὸς τῆς ψυχῆς του τὸ ἀνόητον αἴσθημα τοῦ φόβου πρὸς τὸ εὐγενὲς αἴσθημα τοῦ

Digitized by Google

καθήκοντος. Ἡ ἀδιαφορία μετὰ τῆς ὁποίας ὁ γέρων ὡμίλει περὶ τῆς ἀγωνίας τοῦ θανάτου, ἡ προθυμία μεθ' ἧς ἐπανήρχετο πρὸς τὸν ψυχορραγοῦντα λεπρόν, ἐπηύξανον τὴν ἐνδόμυχόν του ἐντροπὴν διὰ τὴν ἀτολμίαν του.

— Διατί ἦλθες μαζῆ μου, ἠρώτησε μετά τινα σιωπήν. Διὰ νὰ μὲ συντροφεύσῃς ;

— Καὶ διὰ τοῦτο. Ἀλλ' ὄχι τόσον διὰ τοῦτο, ὅσον διὰ νὰ τὸν παρασταθῶ εἰς τὰ τέλη του. Ἐσύ, παππᾶ μου, νὰ τὸν μεταλάβῃς καὶ ἔπειτα νὰ φύγῃς. Ἐγὼ θὰ μείνω. Ὅλην του τὴν ζωὴν τὴν ἐπέρασεν ἔρημος καὶ μόνος, ἂς ἔχῃ ἕνα χριστιανὸν εἰς τὸ πλευρόν του ἐνῷ ἀποθνήσκει, ὁ κακόμοιρος!

— Εἶσαι ἀλήθεια καλὸς χριστιανός, Γεροθανάση. Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ! Ἀλλὰ τὸ χρέος τοῦτο εἶναι ἰδικόν μου, καὶ θὰ τὸ ἐκτελέσω ἐγώ. Ἐγὼ θὰ τοῦ κλείσω τὰ βλέφαρα.

Καὶ ᾐσθάνθη τὸν λάρυγγά του στενούμενον ὑπὸ συγκινήσεως.

Ἐξηκολούθησαν ἐν σιωπῇ τὴν ὁδοιπορίαν. Ἡ ὁδὸς δὲν ἐφράσσετο πλέον ἑκατέρωθεν ὑπὸ τοίχων, ἀλλὰ διέσχιζε θάμνους σχοίνων καὶ κομάρων καταβαίνουσα πρὸς τὰ ἀπόκρημνα τῆς νήσου παράλια. Ἐντὸς ὀλίγου ἔκαμψε πρὸς τ' ἀριστερὰ παρὰ τὰς ὑπωρείας γυμνοῦ λοφίσκου καὶ εἶδε μακρόθεν ὁ ἱερεὺς μίαν κέδρον ἐκεῖ μονήρη, ὑπὸ δὲ τὴν σκιάν της τοὺς τοίχους τῆς καλύβης τοῦ λεπροῦ.

Πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ὑπὸ τοὺς κλῶνας τῆς κέδρου ἐκείνης εἶδε ὁ Νάρκισσος τὸν δυστυχῆ ἐρημίτην, ὅστις πρὸ πολλῶν καὶ τότε ἐτῶν κατῴκει ἐκεῖ. Εἰς τὴν ἐσχατιὰν ἐκείνην τῆς νήσου, μόνος, ἔρημος, μακρὰν πάσης κοινωνίας ἀνθρώπων, διῆλθε τὸν βίον φέρων τὸ βάρος προγονικῆς συμφορᾶς, ἀνεύθυνος αὐτός, ζῶν ἄνευ ἐλπίδος, ἄνευ παρηγορίας, ἄνευ σκοποῦ. Ὀρφανός, ἄκληρος, ἄπορος, κατελήφθη νεώτατος ἔτι ὑπὸ τῆς βδελυρᾶς νόσου. Οἱ ὁμόχωροί του τὸν ἠνάγκασαν νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἀπομόνωσιν, ἀναλαβόντες τὴν ὑποχρέωσιν τῆς συντηρήσεώς του.

Δὲν ἦτο βεβαίως ὑπέρογκον τὸ βάρος, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν ἡ κοινότης τῆς νήσου. Ὁ Γεροθανάσης, τοῦ ὁποίου οἱ ὀλίγοι ἀγροὶ ἔκειντο πέραν τῆς καλύβης τοῦ λεπροῦ, ἀνεδέχθη τὴν μεταφορὰν τῆς ἑβδομαδιαίας προμηθείας ἄρτου. Ἀλλὰ δὲν περιωρίσθη εἰς τοῦτο ἡ ἀγαθότης τοῦ φιλανθρώπου χωρικοῦ. Ἐβοήθει τὸν ἄθλιον ἐρημίτην εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ μικροῦ κήπου του ἐπισκευάζων τὰ ἐργαλεῖά του, προμηθεύων σπόρους, διδων συμβουλάς. Ἔμενε συνομιλῶν μὲ τὸν ἀσθενῆ, ἐξοικειωθεὶς ἐκ τῆς μακρᾶς συνηθείας πρὸς τὸ ἀπεχθὲς νόσημά του. Καὶ τὸν ἐπερίμενεν ὁ λεπρός, μετρῶν τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας μέχρι τῆς προσεχοῦς ἐπισκέψεως. Ὁ Γεροθανάσης ἦτο ὁ μόνος σύνδεσμος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου. Οὐδεὶς ἄλλος τὸν ἐπλησίαζε. Ἐὰν χωρικός τις διέβαινεν ἐκεῖθεν, τὸν προσηγόρευεν ἐνίοτε μακρόθεν, ἐναπέθετεν ἴσως ἐπὶ βράχου ἀπέχοντος τὴν ἐλεημοσύνην του, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸν ἴδῃ καὶ νὰ τὸν ὁμιλήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον.

Ὁ περὶ τὴν καλύβην κῆπος τοῦ λεπροῦ περιεκλείετο διὰ φραγῆς ἐκ σπάρτων καὶ κομάρων καὶ ῥοδοδαφνῶν. Ἀπέναντι τῆς θαλάσσης ἡ φραγὴ διεκόπτετο, δύο δὲ λίθοι ὀγκώδεις, ἐν εἴδει παραστάδων ἐσχημάτιζον τὴν εἴσοδον, ἀλλὰ θύρα μεταξὺ τῶν λίθων δὲν ὑπῆρχε.

Ἐκεῖ ἐπέζευσεν ὁ παππᾶ Νάρκισσος. Ὁ Γεροθανάσης ἔδεσε διὰ τοῦ σχοινίου τοὺς δύο ἐμπροσθίους πόδας τοῦ ὄνου, πρὸς περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας τὴν ὁποίαν τῷ ἔδιδε, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν μικρὸν καλλιεργημένον περίβολον, προχωρῶν πρὸς τὴν καλύβην. Ὁ ἱερεὺς τὸν παρηκολούθει. Μετ' ὀλίγα βήματα ὁ χωρικὸς ἐστράφη.

— Κάθησε ὀλίγον ἔξω ἐκεῖ εἰς τὴν πέτραν, παππᾶ μου, νὰ ἰδῶ πρῶτα τί γίνεται μέσα ὁ ἄμοιρος αὐτός.

Ὁ ἱερεὺς ὑπήκουσε σιωπῶν. Ἔλαβε τὸ δέμα ἐκ τοῦ κόλπου του, τὸ ἔλυσε μὲ τὰς χεῖρας τρεμούσας ὀλίγον, ἔθεσε τὸ περιτραχήλιον μὲ τὰ ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῆς πέτρας, ἀπέθεσεν ἐκεῖ καὶ τὸ καλυμμαύχιόν του, καὶ μὲ γυμνὴν τὴν κεφαλήν, τὰς χεῖρας σταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐπερίμενεν ὄρθιος τὸν γέροντα. Ἦτο κάτωχρος. Μία ἀκούσιος εὐχή, μία ἁμαρτωλὴ ἐπιθυμία εἰσέδυσεν αἴφνης εἰς τὴν ψυχήν του. — Ὤ! Ἐὰν ὁ γέρων ἐπανερχόμενος ἔλεγε: Τετέλεσται! — Ἀλλ' ἀπεδίωξε μετὰ ῥίγους τὸν πονηρὸν στοχασμόν, ἐπεκαλέσθη τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, ἔκαμε τὸν σταυρόν του, καὶ λαβὼν ἐκ τοῦ διπλωμένου περιτραχηλίου τὸ εὐχολόγιον ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ τὰς ὡραίας προσευχὰς τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας. Ἀνεγίνωσκε, καὶ ὅμως ὁ νοῦς του ἦτο εἰς τὴν καλύβην. — Διατί ἀργεῖ ὁ Γεροθανάσης; — Ἠθέλησε νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν θύραν τῆς καλύβης, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τοῦ περιβόλου ἐστάθη διστάζων. Ἠθέλησε νὰ ἐρωτήσῃ ἐκεῖθεν τὸν γέροντα, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν.

Ἐπὶ τέλους ὁ γέρων ἐξῆλθε τῆς καλύβης. Ὁ ἱερεὺς τὸν ἠτένισε μὲ βλέμμα ἐρωτηματικόν.

— Ἦτον εἰς βύθος. Τὸν ἐξύπνησα μὲ κόπον. Μόλις ἀκούεται ἡ φωνή του. Ἔλαμψαν τὰ σβυσμένα του 'μάτια, ὅταν ἤκουσε ὅτι εἶσαι ἐδῶ. Ἔλα, παππᾶ, ἔλα νὰ τὸν μεταλάβῃς.

Ὁ ἱερεὺς ἐπέστρεψε πρὸς τὴν εἴσοδον, περιεβλήθη τὸ περιτραχήλιον, ἔλαβεν εὐλαβῶς εἰς χεῖρας τὰ ἅγια καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὴν καλύβην. Ἡ ὠχρότης του μόνη ἐμαρτύρει τὴν ταραχήν του. Τὸ βῆμά του ἦτο στερεόν, αἱ χεῖρές του δὲν ἔτρεμον καθὼς πρίν, δὲν ἐδίσταζε πλέον, ἐνίκησε τοὺς τελευταίους ἐνδοιασμοὺς τῆς δειλίας ἡ συναίσθησις τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς του.

Ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν, ὁ γέρων ὅστις τὸν

Digitized by Google

ἠκολούθει παρὰ πόδας, ἔθιξεν ἐλαφρῶς τὸ ράσον του. Ὁ ἱερεύς, μὲ τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τοῦ κατωφλίου, ἐστάθη καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλήν. Ἡ ξανθή του κόμη ἐκυμάτιζε λυτὴ ἐπὶ τοῦ αὐχένος του.

— Παππᾶ μου, μὴ ἐγγίσῃς τὸ μανδήλι εἰς τὸ πρόσωπόν του. Ἐκεῖνος μὲ παρήγγειλε νὰ τὸν σκεπάσω διὰ νὰ μὴ τὸν ἰδῇς.

— Καλά, εἶπεν ὁ ἱερεὺς σοβαρῶς. Μὴ ἔλθῃς μέσα ἐὰν δὲν σὲ κράξω.

Καὶ εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς καλύβης.

Ὁ Γεροθανάσης ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς πέτρας παρὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἐπερίμενε. Ἔμεινεν ἐπὶ ὥραν πολλὴν καθήμενος ἐκεῖ. Ἠπόρει πῶς ὁ ἱερεὺς οὔτε φαίνεται οὔτε ἀκούεται. Εἶχε τὴν περιέργειαν νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν καλύβην, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ παρακούσῃ τὴν διαταγήν. Ἐπερίμενε λοιπόν, βλέπων τὴν κυανῆν θάλασσαν ρυτιδουμένην ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὅςτις ἐγειρόμενος ἤρχιζε νὰ δροσίζῃ τὴν ἀτμοσφαῖραν. Οἱ πέριξ θάμνοι ἀνέδιδον εὐωδίαν ζωογόνον, αἱ σιταρῆθραι πετῶσαι ὁρμητικῶς πρὸς τὰ ὕψη ἐπλήρουν τὸν ἀέρα μὲ τὸ κελάδημά των, ἡ φύσις ἐφαίνετο φαιδρὰ ὅλη καὶ εὐτυχής, ἐνῷ ὁ λεπρὸς ἀπέθνησκεν ἐντὸς τῆς καλύβης του.

Αἴφνης ὁ γέρων χωρικὸς ἤκουσε βηματισμὸν πλησίον του ἐλαφρόν. Ἐστράφη ἀπορῶν καὶ εἶδεν ἐρχομένην πρὸς τὴν καλύβην τὴν γυναῖκα τοῦ ἱερέως. Ἠγέρθη ἀμέσως καὶ προέβη εἰς προϋπάντησίν της.

— Τί σοῦ ἦλθε νὰ κάμῃς τόσον δρόμον πεζή, παππαδιά;

— Ἐνόμιζα ὅτι θὰ σᾶς ἀπαντήσω εἰς τὰ μισὰ τοῦ δρόμου καὶ ὀλίγ' ὀλίγον ἦλθα ἕως ἐδῶ. Ποῦ εἶναι ὁ παππᾶς;

— Μέσα, μὲ τὸν λεπρόν.

— Ζῇ ἢ ἀπέθανε;

— Ὅ,τι καὶ ἂν σοῦ 'πῶ σὲ γελῶ.

— Δὲν πηγαίνεις νὰ ἰδῇς.

— Μοῦ τὸ ἔχει ἐμποδισμένον ὁ παππᾶς.

Ἡ παππαδιὰ ἐσιώπησεν ἐπ' ὀλίγον καὶ ἔπειτα ἐπανέλαβε μετά τινος ἀνησυχίας:

— Θὰ νυκτωθῆτε ἐδῶ.

— Δὲν πειράζει. Ἔχει φεγγάρι. Μόνον ἐσύ, τί ἤθελες νὰ ἔλθῃς;

— Ἔφερα τὸ ράσον.

Καὶ ἔδειξε κρεμάμενον ἐπὶ τοῦ βραχίονός της ἐπιμελῶς διπλωμένον, τὸ καλὸν ράσον τοῦ παππᾶ Ναρκίσσου.

— Τί τὸ ἔφερες; Μὴ εἶνε κρῦον νὰ τὰ φορέσῃ ἐπανωτά;

— Ἴσως χρειασθῇ, εἶπεν ἡ παππαδιά.

Μετά τινα σκέψιν ὁ Γεροθανάσης ἐπρόσθεσεν:

— Μὴ δὲν τὸ θέλεις τὸ ἄλλο ἀπὸ φόβον;

— Ἠξεύρω κ' ἐγώ; Ἀρρώστια εἶναι. Ὅποιος φυλάγει τὰ ρουχά σου ἔχει τὰ μισά.

Καὶ λέγοντες ταῦτα ἔφθασαν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ περιβόλου.

— Κάθησ' ἐδῶ, παππαδιά, εἰς τὴν πέτραν. Θὰ εἶσαι κουρασμένη.

— Ὄχι, δὲν ἐκουράσθηκα. Νὰ 'πάγω μέσα, Γεροθανάση;

— Νὰ μὴ θυμώσῃ ὁ παππᾶς.

Ἡ παππαδιὰ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς πέτρας. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔστρεφε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν καλύβην, ἡ ἀνησυχία ἐζωγραφίζετο εἰς τὸ πρόσωπόν της. Ὁ γέρων τὴν ἐλυπήθη, ἢ συνεμερίζετο ἴσως καὶ αὐτὸς τὴν ἀνυπομονησίαν της.

— Μὴ χολοσκάνῃς, εἶπε. Πηγαίνω σιγὰ σιγὰ νὰ ἰδῶ.

Ἐπροχώρησε βραδέως πρὸς τὴν καλύβην τείνων τὰ ὦτα ἀνὰ πᾶν βῆμα. Δὲν ἤκουε τίποτε. Ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν ἐστάθη. Ὁ ἱερεὺς ἔλεγέ τι ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Μόλις ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ ὁ γέρων. Ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῆς καλύβης. Τοῦ λεπροῦ ἡ κεφαλὴ δὲν ἐφαίνετο. Τὴν ἀπέκρυπτον τὰ νῶτα τοῦ ἱερέως, ὅςτις γονατιστὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, κλίνων τὸν αὐχένα πρὸς τὸν λεπρόν, προσηύχετο. Ἡ λευκὴ ὀθόνη διὰ τῆς ὁποίας ὁ Γεροθανάσης εἶχε καλύψει τὸ πρόσωπον τοῦ ἀσθενοῦς, ἔκειτο ἐκεῖ ἐρριμμένη παρὰ τοὺς πόδας του.

Ὁ χωρικὸς ἀπεσύρθη ἡσύχως καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὴν εἴσοδον. Ἡ παππαδιὰ ἀκίνητος ἐπὶ τῆς πέτρας, ἀκολουθοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς κινήσεις του, ἐπερίμενε τὴν ἐπιστροφήν του.

— Τί εἶδες; ἠρώτησε.

— Τίποτε.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ἱερεὺς ἐξῆλθε τῆς καλύβης καὶ μὲ βήματα ἀργὰ διέσχισε τὸν κῆπον. Δὲν ἐφόρει τὸ ράσον του. Εἰς τὰς ἀνυψουμένας χεῖρας ἐκράτει τὸ εὐχολόγιον καὶ τὸ ἀρτοφόριον. Ἐβάδιζε μὲ ὀρθίαν καὶ ἀκίνητον τὴν κεφαλήν, μὲ τὸ βλέμμα ἤρεμον, ἐνῷ ἔσειεν ὁ ἄνεμος τὴν λυτὴν κόμην του. Ἐφαίνετο ἄλλος ἤδη ἄνθρωπος!

Ἐπλησίασε πρὸς τὸν γέροντα καὶ πρὸς τὴν σύζυγόν του χωρὶς οὐδεμίαν νὰ ἐκφράσῃ ἀπορίαν διὰ τὴν ἔλευσίν της. Ἀμφότεροι ἐκεῖνοι δὲν ἐκινήθησαν πρὸς προϋπάντησίν του. Τὸν ἐπερίμενον νὰ ἔλθῃ. Δὲν ἀπηύθυναν ἐρώτησιν πρὸς αὐτόν. Ἐπερίμενον νὰ ὁμιλήσῃ.

— Ἀνεπαύθη, εἶπεν ὁ ἱερεύς.

Ὁ Γεροθανάσης καὶ ἡ παππαδιὰ ἔκαμαν ἐν σιωπῇ τὸν σταυρόν των.

— Αὔριον τὸ πρωὶ θὰ ἔλθωμεν νὰ τὸν θάψωμεν, ἐξηκολούθησεν.

Ἡ φωνή του εἶχέ τι τὸ σοβαρόν, τὸ ἐπιβάλλον. Οὐδέποτε ἡ σύζυγός του τὸν ἤκουσεν ὁμιλοῦντα οὕτω. Τὸν ἤκουε καὶ τὰ δάκρυα ἀνέβαινον ἡσύχως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἠσθάνετο ὅτι ἡ δοκιμασία αὕτη ἐνίσχυσε διὰ παντὸς τὴν ψυχήν του.

Digitized by Google

— Νὰ μείνω ἐδῶ τὴν νύκτα, ἠρώτησεν ὁ Γεροθανάσης.

— Μεῖνε. Θὰ ἔλθω πολὺ πρωΐ.

Καὶ βλέπων τὴν σύζυγόν του ἥτις ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὸ ράσον,

— Καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ ἔφερες, εἶπε. Ἐσκέπασα μὲ τὸ ἄλλο τὸν νεκρόν.

Καὶ βαδίζοντες ὁ εἷς παρὰ τὸν ἄλλον ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν των πεζοὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ἡ σύζυγός του.

Δ. Βικελας

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ

Σημασία αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Προτιθέμενοι νὰ ἐξετάσωμεν νῦν τίς ἡ ὠφέλεια ἣν προσπορίζεται ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τῶν θησαυρῶν τούτων οὓς ἐκληρονόμησαν ἡμῖν οἱ προϊστορικοὶ χρόνοι, ἠδυνάμεθα δι' ὀλίγων λέξεων νὰ παραστήσωμεν ταύτην, λέγοντες ἁπλῶς ὅτι οἱ λιθάνθρακες ἀντικαθιστῶσι τὸ ξύλον, διότι ὀλίγαι εἶνε αἱ χρήσεις τῶν λιθανθράκων ἃς δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ οὕτως ἢ ἄλλως τὸ ξύλον ἢ ὁ ἀπ' αὐτοῦ κατασκευαζόμενος ἄνθραξ. Ἀλλὰ ἡ σπουδαιότης τῶν λιθανθράκων κεῖται ἐν τούτῳ κυρίως ὅτι ἄνευ αὐτῶν οὔτε κατὰ προσέγγισιν δὲν θὰ ἐπήρκει ὅπως πληρώσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας ἡ ποσότης τῶν ξύλων ἡ παραγομένη ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ζωνῶν τῆς γῆς ἢ ἐν χώραις προσιταῖς εἰς τὴν μεταφορὰν καὶ μὴ κειμέναις μακρὰν εἰς μεγάλας ἀποστάσεις. Ἅπασα ἡ δασώδης ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης ὑπολογίζεται εἰς 260,962,100 ἑκτάρια, ἅτινα ἐτησίως αὐξάνονται κατὰ 3 περίπου τετρ. μέτρα τὸ ἑκτάριον. Ὑπολογίζοντες οὕτω τὴν ἐτησίαν αὔξησιν τῆς ξυλώδους οὐσίας τῶν δασῶν, ἔχομεν 810 ἑκατομ. κυβικῶν μέτρων, ἤτοι 567 ἑκατομμύρια τόννων νεοκόπους ξύλου, ἅτινα ἐὰν ὄντως πάντα ἐκόπτοντο ἀπὸ τῶν δασῶν καὶ πάντα ἐχρησίμευον ὡς καύσιμα ξύλα ἤθελον ἀναλογεῖ πρὸς 190 ἑκατομμύρια τόννων λιθανθράκων. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως οὗτος οὔτε κατὰ προσέγγισιν φθάνει τὴν ἐτησίαν κατανάλωσιν τῶν λιθανθράκων ἐν Εὐρώπῃ, ἣν ὑπολογίζουσιν εἰς 300 ἑκατομ. περίπου. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἄνω ἀριθμὸς τῶν καυσίμων ξύλων ἐπήρκει, ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξωμεν ἄνευ οἰκοδομησίμου ξυλείας, ἢ ἠδυνάμεθα κατὰ δεύτερον λόγον νὰ ξυλευθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀπεράντων δασῶν τῆς Ῥωσσίας καὶ μεταφέρωμεν τὰ ξύλα εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην; Καὶ ἂν δὲ ἦτό ποτε πιθανὸν ὅτι τὰ ξύλα θὰ ἐπήρκουν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν λιθανθράκων, τὰ ξύλα ταῦτα τὰ διὰ τοὺς λοιποὺς *εὐγενεστέρους*, οὕτως εἰπεῖν, σκοποὺς χρήσιμα θὰ ἐγίνοντο βαρύτιμα. Τὴν περίσσειαν τοῦ ξύλου καὶ χρησιμοποίησιν αὐτοῦ εἰς οἰκοδομίαν, ναυπηγίαν, τεχνουργίαν κ.τ.λ. χρεωστοῦμεν εἰς τοὺς λιθάνθρακας. Εἰς αὐτοὺς ἐπίσης χρεωστοῦμεν ἐμμέσως τὴν συμπλήρωσιν μεγάλης ποσότητος τῆς γιγαντώδους καὶ ἀδιακόπως αὐξανομένης καταναλώσεως χάρτου διὰ ξύλου, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ χάρτης θὰ ἐγίνετο βαρύτιμος, ἂν δὲν εἴχομεν τοὺς λιθάνθρακας ὡς καύσιμον ὕλην. Ἐν γένει δὲ φαίνεται ὅλως ἀκατάληπτον πῶς ἦτο δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος ἄνευ λιθανθράκων νὰ φθάσῃ εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς βιομηχανίας, ἢ ὅπερ ταὐτό, εἰς τὸν σημερινὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ.

Πρὸς τοῦτο ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων οἵας ὑπηρεσίας παρέχουσιν ἡμῖν οἱ λιθάνθρακες, καὶ ἐπὶ τίνων περιστάσεων γίνεται χρῆσις αὐτῶν.

Καὶ ἐν πρώτοις ἀνάγκη νὰ προτάξωμεν τὴν χρῆσιν τῶν λιθανθράκων πρὸς ἄναψιν καὶ θέρμανσιν τῶν οἰκιακῶν ἑστιῶν, αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ πρώτη ἐφεύρεσις ἥτις διεχώρισε τὸν ἀνθρώπινον τρόπον τοῦ ζῆν ἀπὸ τοῦ τῶν τελειοτέρων ζῴων. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ἄναψις καὶ θέρμανσις τῶν ἑστιῶν διὰ ξύλων διατηρεῖται πρὸ μακροτάτου χρόνου καὶ ἔχει μεγαλητέραν ἔκτασιν τῆς διὰ λιθανθράκων ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, διότι ἡ τυχὸν μεγαλητέρα ἀξία τῶν ξύλων δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν οὔτε γίνεται αἰσθητὴ ὅπως εἰς τὴν βιομηχανίαν ἕνεκα τῆς μείζονος καθαριότητος, ἁπλότητος καὶ εὐκολίας τῆς διὰ ξύλων θερμάνσεως, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἡ θέρμανσις τῶν οἰκιῶν διὰ ξύλων περιορίζεται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, καὶ ὅτι παραχωρεῖ τὴν θέσιν αὐτῆς εἰς τὴν πολλῷ εὐθηνοτέραν θέρμανσιν διὰ λιθανθράκων. Ἀποκλειστικῶς δὲ διὰ λιθανθράκων γίνεται ἡ θέρμανσις ὅπου εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταδοθῇ ἡ θερμότης ὑπὸ κεντρικῆς τινος ἑστίας εἰς πέριξ οἰκοδομήματα καὶ χώρους, οἷον εἰς δημόσια καταστήματα ἢ καὶ εἰς μεγάλας ἰδιωτικὰς οἰκίας. Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς θερμάνσεως εἶνε πρὸ καιροῦ ἐν χρήσει ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ, καίτοι αὐτόθι μεταχειρίζονται καὶ ξύλα, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ δαπανῶνται ἐτησίως ὑπὲρ τὰ 20 ἑκατομμύρια τόννων λιθανθράκων εἰς οἰκιακὰς ἀνάγκας.

Μεταβαίνοντες νῦν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν λιθανθράκων εἰς τὴν βιομηχανίαν, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὰς μικρὰς βιομηχανικὰς τεχνουργίας, αἵτινες ἔχουσιν ἀνάγκην καυσίμου ὕλης. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ἁπλῶς τὴν λέξιν *ἀτμός* ὅπως πείσωμεν πάραυτα ἕκαστον ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ἐφεξῆς ἄνευ ἀνθράκων. Χῶραι θερμαίνουσαι τὸν ἀτμολέβητα διὰ ξύλων, ἀχύρων ἢ καὶ διὰ τύρφης δὲν εἶνε προκεχωρημέναι εἰς τὸν πολιτισμόν. Παραγωγὴ ἀτμοῦ διὰ τῶν ὑλῶν τούτων δεικνύει κατάστασιν μεταβα-

Digitized by Google

τικὴν ἀπὸ τῆς χρονικῆς περιόδου τῶν ἀρχεγόνων δασῶν ἢ ἀπὸ τῶν στεππῶν εἰς τὸν πολιτισμόν, ὅπως π.χ. εἰς τὰς δυτικὰς καὶ νοτίους χώρας τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τοιουτότροπος θέρμανσις δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν, διότι ἐν πολλαῖς π. χ. χώραις τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἤρξαντο νὰ αἰσθάνωνται τὴν ἄνουν σπατάλην τῶν ξύλων, δι' ἧς εἰς δύο ἢ τρεῖς γενεὰς ἀνθρώπων κατεστράφη ἡ βλάστησις ὁλοκλήρων ἑκατονταετηρίδων, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ποιά τις ἀντικατάστασις. Ἀλλ' ἐκεῖ τοὐλάχιστον δύναταί τις νὰ παρηγορηθῇ, ἀναλογιζόμενος ὅτι ὑπάρχουσιν ἐγγὺς οἱ ὑπόγειοι θησαυροὶ τῶν λιθανθράκων, ἐνῷ χῶραι, αἵτινες οὐ μόνον εἶνε πτωχαὶ εἰς λιθάνθρακες ἀλλὰ καὶ μακρὰν τῶν ἀνθρακωρυχείων, οἷαι π.χ. εἶνε χῶραί τινες τῆς Ῥωσσίας, εὑρίσκονται εἰς πολλῷ χείρονα κατάστασιν. Οὐδέποτε δύναται ἐνταῦθα νὰ ἱδρυθῇ μόνιμος καὶ ἐκτεταμένη βιομηχανία· μόνον δὲ ἡ ἐργασία διὰ τῶν χειρῶν δύναται νὰ παραγάγῃ τι καὶ τοῦτο μόνον ὅταν ἡ κινητήριος δύναμις εἶνε ὅλως δευτερεύουσα καὶ ἐπουσιώδης.

Τί δὲ δὲν ἐκτελεῖ ὁ ἀτμός; Παραλείποντες τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ὡς δυνάμεως θερμαντικῆς δι' ἀπ' εὐθείας εἰσροῆς ἢ δι' ἀπαγωγῶν σωλήνων, ἀναφέρομεν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ὡς δυνάμεως κινητικῆς καὶ πηγῆς δυνάμεως ἐργατικῆς, διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς ἐν ἐντάσει δυνάμεως αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ἀτμομηχανῶν εἰς ἀληθῆ κίνησιν καὶ ὑπερνίκησιν ἀντιστάσεων.

Ἡ ὑπὸ τῶν ἀτμομηχανῶν τελουμένη ἐργασία εἴθισται γενικῶς νὰ ἐκφράζεται διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἵππων. Ἐὰν ὅμως ἀντὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀτμομηχανῶν, τῶν τρεφομένων μόνον δι' ἀνθράκων, εἴχομεν ἀληθεῖς ἵππους, ποῦ ἠθέλομεν εὕρει τροφὴν ὅπως θρέψωμεν τὰ ἑκατομμύρια αὐτῶν; Καὶ ἂν δὲ δὲν λάβωμεν ποσῶς ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὴν *πολλῷ εὐθηνοτέραν* ἐργασίαν διὰ τοῦ ἀτμοῦ, πάλιν δὲν δυνάμεθα ν' ἀντικαταστήσωμεν τὰς ἐξόχους καὶ ἰσχυρὰς ἰδιότητας ἀτμομηχανῆς ἐργοστασίου ἢ ἀτμοπλοίου ἢ ἄλλου τινὸς μηχανισμοῦ διὰ μεγάλου ἀριθμοῦ ἵππων ἐχόντων σάρκας καὶ αἷμα. Οὔτε θὰ ἦτο δέ ποτε δυνατὸν ἄνευ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ νὰ ἐκτελεσθῇ πλῆθος ἐργασιῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων οὔτε δυνάμεθα σήμερον νὰ σκεφθῶμεν ὕπαρξιν ἀξίαν ἀνθρώπων. Ἀτμομηχαναὶ κινοῦσι τὰς ἀτράκτους ἐφ' ὧν τυλίσσεται τὸ νῆμα καὶ τοὺς ἱστοὺς ἐφ' ὧν ὑφαίνεται τὸ ὕφασμα, ἀτμομηχαναὶ κινοῦσι τοὺς τόρνους καὶ πολυάριθμα ἄλλα ἐργαλεῖα δι' ὧν εἰσὶ κατηρτισμέναι αἱ μηχαναὶ τῶν ὑφασματουργείων καὶ ἄλλων βιομηχανικῶν καταστημάτων αἱ ἀτμομηχαναὶ εἰσέδυσαν ἀπανταχοῦ. Ὁ βαφεὺς καὶ γναφεὺς οὐδόλως δύναται σήμερον νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἀτμοῦ, ἐπίσης δὲ ὁ ἀνθογράφος τῶν ὑφασμάτων. Δι' ἀτμοῦ ἐπίσης ὑφαίνονται, πλέκονται, λευκαίνονται, χρώννυνται ἢ κοσμοῦνται αἱ οὐσίαι δι' ὧν ἐνδυόμεθα ἢ κοσμοῦμεν τοὺς οἴκους μας ἢ ἐν γένει χρησιμοποιοῦμεν εἰς τὴν οἰκιακὴν ἡμῶν οἰκονομίαν. Μικροτέρας ἐκτάσεως, ἀλλ' ἱκανῶς μεγάλη ἔν τισι χώραις εἶνε ἡ χρῆσις τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν τροφίμων π.χ. ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἀγγλίᾳ. Εἰς χώρας ἔνθα ὑπάρχει διαρκὴς κινητήριος δύναμις τοῦ ὕδατος δὲν ἀλέθεται ὁ σῖτος δι' ἀτμοῦ· ἀλλὰ καὶ τότε μόνον σχετικῶς μικραὶ πόλεις δύνανται νὰ στερηθῶσι τῶν ἀτμομύλων. Ζαχαροποιεῖα, ζυθοποιεῖα καὶ οἰνοπνευματοποιεῖα μόνον ἐν σμικρῷ δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἄνευ ἀτμοῦ. Ὁ κρεωπώλης καὶ τυροκόμος ἐργάζονται εἰσέτι παρ' ἡμῖν ἄνευ ἀτμοῦ, οἱ ἀμερικανικοὶ ὅμως ἀλάντες καὶ οἱ τυροὶ εἶνε προϊόντα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ, πολὺ δὲ ὀλίγαι ἐκ τῶν μεγάλων χωρῶν τῆς κεντρικῆς καὶ νοτίου Εὐρώπης θὰ ἠδύναντο νὰ προμηθεύωνται τὰ πρὸς ζωάρκειαν ἂν μὴ ὁ ἀτμὸς μετέφερεν εἰς αὐτὰς ἀλλαχόθεν μέγα μέρος τῶν τροφίμων αὐτῶν. Καὶ ἡ μικρὰ δὲ τιμὴ τῶν δημητριακῶν καρπῶν, δι' ἧς ἡ Ἀμερικὴ συναγωνίζεται πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους γεωκτήμονας πρὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν θυρῶν, εἶνε συνέπεια τῆς καταπληκτικῆς αὐτόθι ἀναπτύξεως τῆς ἀτμοκινήτου βιομηχανίας, δι' ἧς ὅσον ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ χώρᾳ τῆς Εὐρώπης, οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, δι' ἀτμοκινήτων γεωργικῶν μηχανῶν θερίζουσι καὶ ἀλωνίζουσι καὶ ἐν γένει ἐκτελοῦσι πᾶσαν γεωργικὴν ἐργασίαν.

Ἐὰν ἐσκοποῦμεν νὰ διατρίψωμεν ἐπὶ πολὺ ἐπὶ τῶν πολυαρίθμων ἐφαρμογῶν τῶν ἀτμομηχανῶν, ἐξ ὧν ἤδη ἀνεφέραμεν τὰς ἐγγύτατα θιγούσας τὸν καθημερινὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον, ἠθέλαμεν κουράσει τὸν ἀναγνώστην, ἀναγράφοντες ξηρὸν κατάλογον τῶν πολυπληθῶν τοῦ ἀτμοῦ χρήσεων. Μίαν ὅμως ἐφαρμογήν, τὴν μεγαλητέραν πασῶν καὶ σπουδαιοτέραν αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ παρασιωπήσωμεν, ἤτοι τὴν τοῦ ἀτμοῦ πρὸς κίνησιν τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων. Οὐδεμία ἄλλη δύναμις φυσικὴ οὔτε ἄλλη τις παραγομένη ἐκ ζωσῶν ὀργανώσεων ἦτο δυνατὸν ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν ἀτμόν. Μόνον διὰ τοῦ ἀτμοῦ δύναται νὰ κινηθῇ σιδηροδρομικὴ μηχανὴ ἢ πλοῖον μέγα ἀνεξαρτήτως τοῦ πνέοντος ἀνέμου. Διότι καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς μοναδικὰς περιστάσεις καθ' ἃς μετεχειρίσθησαν τὸν ἠλεκτρισμὸν ὡς κινητήριον δύναμιν, πρῶτον τίθεται ἡ ἀτμομηχανὴ εἰς κίνησιν, ἀπὸ ταύτης δὲ μεταβιβάζεται ἡ δύναμις εἰς τὴν ἠλεκτρικὴν καὶ μεταδίδει δι' αὐτῆς τὴν κίνησιν. Καὶ ὁ ἀπειρότατος δὲ καὶ ἀγροικότατος τῶν ἀνθρώπων γνωρίζει σήμερον καὶ αἰσθάνεται οἵαν σημασίαν ἔχουσι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην οἱ σιδηρόδρομοι καὶ τὰ ἀτμόπλοια. Πρὸς κίνησιν

Digitized by Google

ὅμως αὐτῶν μόνον οἱ λιθάνθρακες εἶνε κατάλληλοι ἕνεκα τοῦ μικροῦ χώρου ὅστις ἀπαιτεῖται πρὸς ἀποταμίευσιν αὐτῶν, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ γίνεται χρῆσις εἴς τινας σιδηροδρομικὰς μηχανὰς καὶ ἄλλων θερμαντικῶν ὑλῶν, οἷον ξυλανθράκων ἢ κόκ.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι ἀναφέρομεν τοὺς λόγους τοῦ διασημοτέρου τῶν ζώντων στατιστικῶν τοῦ Ἐρνέστου Ἔγγελ, ὅστις ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ ἀτμοῦ» λέγει τὰ ἑξῆς.

«Ἡ ὑπέροχος τοῦ ἀτμοῦ θέσις δι' ἧς οὗτος ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἔλαβε τεραστίαν ἀνάπτυξιν καὶ ἐγένετο ταὐτοχρόνως ὁ κύριος παράγων τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ θέλει δράσει ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον. Διότι ἡ τεχνουργικὴ καὶ ἡ βιομηχανία δὲν παρέλαβον αὐτὸν μόνον ὥς τινα νέαν δύναμιν ἄγνωστον μέχρι τοῦδε καὶ ἀμεταχείριστον, ἀλλ' ἕνεκα τῶν λαμπρῶν ἰδιοτήτων ἃς ὡς κινητήριος δύναμις κέκτηται, ἤτοι τοῦ νὰ δύναται νὰ μερισθῇ, νὰ συγκεντρωθῇ ἢ νὰ μεταβιβασθῇ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἕνεκα τούτου ἐνίκησεν ὅλας τὰς πρὶν ἐν χρήσει δυνάμεις καὶ ἀπεμάκρυνεν ὅλην τὴν τεχνουργικὴν ἀπὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν. Ἡ μυϊκὴ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου δυσκόλως δύναται νὰ συγκεντρωθῇ πέραν στενῶν ὁρίων, παραλύει ταχέως καὶ ἑπομένως δρᾷ δυσαναλόγως. Ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου, ὁτὲ μὲν ὑπάρχουσα λίαν ἰσχυρὰ ὁτὲ δὲ ὅλως ἀσθενής, εἶνε ἄχρηστος, ἅτε ἀσταθής, ἔχουσα ὡς μόνον προσὸν ὅτι εἶνε ἁπανταχοῦ παροῦσα. Εἰς τὸν ἄνεμον εἶνε ὅλως ἀδιάφορον ἂν κινῇ 10 ἢ 100 ἀνεμομύλους ἐν χώρῳ σμικρῷ, ἀρκεῖ μόνον νὰ πνέῃ· ἀλλ' ὁ ἄνεμος δὲν δύναται καὶ νὰ συγκεντρωθῇ. Ἡ δύναμις τοῦ ὕδατος, δρῶσα διὰ τῆς βαρύτητος ἢ καὶ διὰ τῶν ὤσεων, δὲν ὑπάρχει ἁπανταχοῦ, καὶ ἂν δὲ κατορθωθῇ νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς κίνησιν ἡ ἄμπωτις καὶ ἡ παλίρροια πάλιν θέλει εἶσθαι μόνον ἐν τῷ τόπῳ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς χρησιμοποιήσιμος. Ἡ δύναμις αὕτη μερίζεται πρὸς τὸ παρὸν ἀπὸ τῶν χωρῶν ἐν αἷς τὸ ὕδωρ ἔχει μικρὰν πτῶσιν, ὑπόκειται δὲ ὅλως εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν. Πόσον δὲ ἀλλοία εἶνε ἡ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ! Ἐλευθέρα τοπικῶν δεσμῶν παράγεται εὐχερέστατα καὶ ταχύτατα καὶ καταπαύεται, συγκεντροῦται εἰς μεγάλας δυνάμεις καὶ ἐκτελεῖ καὶ τὰς ἐλαχίστας ἐργασίας. Εἶνε ἀκαταπόνητος καὶ ἀνεξάντλητος· ὁ καιρὸς οὐδεμίαν ἀσκεῖ ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασιν. Πρὸς τούτοις δὲ δύναται νὰ ἀλλάσσῃ τόπον, ὅπως καὶ ἡ μυϊκὴ δύναμις, ἀλλὰ μετὰ τοιαύτης ταχύτητος καὶ ἐμμονῆς, ὥστε οὔτε συναγωνισμὸς τῶν δύο τούτων δυνάμεων δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Περὶ τοῦ ἀτμοῦ δύναταί τις μετὰ θάρρους νὰ εἴπῃ ὅτι ἂν δὲν ἐμηδένισε τὰς ἀποστάσεις τῶν χωρῶν ἀπ' ἀλλήλων, ἐσμίκρυνεν αὐτὰς τοὐλάχιστον κατὰ τὰ ἐννέα δέκατα. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς διάβασιν τῶν ἀποστάσεων ἀπαιτεῖται χρόνος, ἐσμίκρυνεν ἀναλόγως καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ χρόνου. Ἐπειδὴ δὲ πάλιν ὁ χρόνος εἶνε ἡ ὕλη ἐκ ἧς συνίσταται ἡ ζωή, ὁ ἀτμὸς ἐμήκυνε, καὶ ὅσῳ ἐπιταχύνει τὰς κινήσεις του τελειοποιούμενος, μηκύνει ἀδιαλείπτως τὸν βίον τῆς ἀδιακόπως εἰς τὰ πρόσω χωρούσης ἀνθρωπότητος.

Τοιαῦτα πλεονεκτήματα ἔχουσα ἡ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ ἦτο φυσικὴ συνέπεια νὰ κυριαρχήσῃ τῶν λοιπῶν γνωστῶν δυνάμεων. Εἶνε δὲ ὄντως θαῦμα ὅτι ἡ κραταιὰ αὕτη κυριαρχία ἐπῆλθεν ἐν σχετικῶς βραχεῖ διαστήματι χρόνου, ὅπως ἐπίσης εἶνε θαυμαστὴ καὶ ἡ καταγωγὴ τῶν μέσων δι' ὧν ἐπῆλθεν ἡ τοιαύτη ἀναμόρφωσις, ἧς ἡ ἱστορία δὲν ἔχει νὰ δείξῃ παράδειγμα ὅμοιον».

Πρὶν ἢ ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν διὰ τῶν τελευταίων λέξεων τοῦ Ἔγγελ ἐγειρομένην ἀπορίαν, θεωρήσωμεν στατιστικάς τινας πληροφορίας τοῦ ἰδίου συγγράμματος ἐκ πολυαρίθμων πληροφοριῶν συλλεχθείσας. Ὁ ἀκόλουθος πίναξ περιέχει τὰς δυνάμεις τῶν μηχανῶν εἰς ἵππους τῶν σπουδαιοτέρων βιομηχανικῶν πόλεων κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1877.

ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ

Κράτη.	Ἀτμομηχαναὶ ἑδραῖαι.	Ἀτμομηχαναὶ κινούμεναι.	Ἀτμόπλοια.	Ἐν ὅλῳ.
Μεγάλη Βρεττανία.	2,000,000	3,242,000	1,744,000	6,986,000
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι.	1,987,000	4,933,500	572,400	7,492,900
Γερμανία.	1,320,647	2,859,450	179,280	4,359,377
Γαλλία.	492,418	2,358,993	173,093	3,024,504
Αὐστρία.	157,279	989,922	127,875	1,275,076
Ἰταλία.	54,231	;	:	;
Βέλγιον.	;	;	:	568,139
Ἑλβετία.	20,000	228,295	;	:

Digitized by Google

Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ἅπασαν τὴν γῆν ἑδραίων καὶ κινητῶν ἀτμομηχανῶν ἀνήρχετο κατὰ τὸ ἔτος 1880 εἰς 200,000 ἐχούσας δύναμιν πολλῷ μείζονα τῶν 13 ἑκατομμυρίων ἵππων, αἱ δὲ ἐν ἐνεργείᾳ ἀτμομηχαναὶ τῶν 350,000 χιλιόμετρα μακρῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀνήρχοντο εἰς 105,000 ἐχούσας δύναμιν 30 ἑκατομμυρίων ἵππων. Εἰς τὰς παντειδεῖς ταύτας ἀτμοκινήτους ἐπιχειρήσεις ὑπολογίζετο ἐν ἔτει 1880 μόνον ἐν Γερμανίᾳ κεφάλαιον δαπανηθὲν 11,000 ἑκατομμύρια μάρκαι, ἐξ ὧν τὰ δύο τρίτα περίπου ἀνήκουσιν εἰς τοὺς σιδηροδρόμους. Δι' ἅπασαν ἑπομένως τὴν γῆν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν κεφάλαιον 120,000 ἑκατομμυρίων μαρκῶν, ποσὸν ὅπερ βεβαίως εἶνε πολλῷ εὐκολώτερον νὰ γράψῃ τις καὶ προφέρῃ παρὰ νὰ συλλάβῃ ἐν τῷ νῷ. Δικαίως λοιπὸν ὁ Engel θεωρεῖ ὡς θαῦμα τὴν εὕρεσιν καὶ καταβολὴν τοῦ ποσοῦ τούτου, καθόσον μάλιστα ἡ ἐφεύρεσις τῆς ἀτμομηχανῆς, οἵα ὑπάρχει τὴν σήμερον ἐγένετο ἐν ἔτει 1775, ἡ δὲ κυρίως διάδοσις αὐτῆς εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος καὶ μάλιστα πρὸ 40 μόλις ἐτῶν. Τὸ θαῦμα ὅμως τοῦτο ἐξηγεῖ σαφῶς ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, καθ' ἣν τὸ δυσαντίληπτον τοῦτο κεφάλαιον τῶν 120 δισεκατομμυρίων ᾠκονομήθη κατὰ τὸ διάστημα τῶν 50 τούτων ἐτῶν, ἤτοι δι' ἄλλων λέξεων ἐπλάσθη ἐξ ἀρχῆς. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀνομαστικῶν ἵππων τῶν ἀτμομηχανῶν εἶνε πολλῷ μεγαλήτερος τῶν συνισταμένων ἐξ αἵματος καὶ σαρκός. Ἐν Γερμανίᾳ π.χ. ὑπάρχουσι 4 1|2 ἑκατομμύρια ἵππων τῶν ἀτμομηχανῶν (δυνάμεως) ἀπέναντι 3 ἑκατομμυρίων ἀληθινῶν ἵππων. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἀτμομηχανή, ἔχουσα δύναμιν ἑνὸς ἵππου καὶ ἐργαζομένη 24 ὥρας καθ' ἑκάστην, ἐκτελεῖ ἐργασίαν ἴσην πρὸς τρεῖς ζῶντας ἵππους, καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι οὗτοι ἐργάζονται 8 ὥρας καθ' ἑκάστην, οἱ δὲ τρεῖς οὗτοι ἵπποι ἀναλογοῦσι πρὸς ἑπτάκις τοσούτους ἀνθρώπους, ἐὰν τὴν ἐργασίαν ἐκείνων ἀνεπλήρου ἡ μυϊκὴ δύναμις τούτων. Πόσῳ ὅμως εὐθηνοτέρα δὲν εἶνε ἡ ἐργασία τῶν καλουμένων ἵππων τῆς ἀτμομηχανῆς συγκρινομένη πρὸς τὴν τῶν ἀληθῶν ἵππων ἢ τοῦ ἀνθρώπου! Οἱ ὑπολογίσαντες τὴν δαπάνην τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς κίνησιν ἑνὸς τόννου (1000 χιλιογρ.) εἰς ὕψος ἑνὸς χιλιομέτρου εὗρον ὅτι ἡ ἐργασία τῶν ἵππων εἶνε 6κις—25κις, ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου 20—120κις ἀκριβωτέρα τῆς τῶν ἵππων ἀτμομηχανῆς.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ἔγγελ ἐν Πρωσσίᾳ ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1878 διὰ τῆς μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων διὰ τῶν σιδηροδρόμων οἰκονομήθησαν 18,151 ἑκατομμύρια μαρκῶν. Εἰς ταῦτα προσθετέον τὰ ἔσοδα ἐκ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀνθρώπων, ἥτις καὶ εὐθηνοτέρα εἶνε καὶ οἰκονομεῖ χρόνον, ἤτοι 1,755,000.000 ἐν ὅλῳ 20,317.000,000 μαρκῶν, ὧν τὰ δύο τρίτα ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἔτη 1871—1878. Ἔτι μείζονα εἶνε τὰ ἔμμεσα πλεονεκτήματα τῆς διὰ σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων συγκοινωνίας Ὅπως δὲ ὑπολογίσωμεν ταῦτα καὶ λάβωμεν γενικόν τι ἐξαγόμενον, ἀρκεῖ νὰ πολλαπλασιάσωμεν ἐπὶ τὸ τετραπλοῦν τὰς ἀκαθαρίστους προσόδους τῶν σιδηροδρόμων. Ἀλλὰ καὶ ἂν διπλασιάσωμεν μόνον αὐτάς, τὰ 8 δισεκατομμύρια μαρκῶν, ἅτινα εἶνε ἡ ἐτησία ἀκαθάριστος πρόσοδος ὅλων τῶν σιδηροδρόμων τῆς γῆς, ὧν τὸ κεφάλαιον ἀνέρχεται εἰς 80 δισεκατομμύρια μαρκῶν, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἄμεσον καὶ ἔμμεσον κέρδος 16 δισεκατομμυρίων μαρκῶν εἰς *ἓν ἔτος*. Ὥστε οὐδόλως πρέπει νὰ ἀπορῶμεν πόθεν πηγάζουσι τὰ κεφάλαια ἅτινα διευκολύνουσι τὴν κατασκευὴν σιδηροδρόμων καὶ ἄλλων ἀτμοκινήτων ἐπιχειρήσεων. Μὴ λησμονῶμεν πρὸς τούτοις ὅτι πάντα ταῦτα τὰ κεφάλαια διὰ τῶν μισθῶν τῶν ἐργατῶν πίπτουσι κατὰ μέγα μέρος ὡς καρποφόρος βροχὴ εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τῆς κοινωνίας.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Σ. Μ.

Η ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ

Ἂν ὁ ἀνὴρ κυριαρχῇ τῆς οἰκογενείας, ἂν ἐφορᾷ ἐπ' αὐτὴν καὶ τὴν διοικῇ, ὑπάρχει κράτος τι περιωρισμένον ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ἀπέραντον ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας καὶ τὰς διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς οἰκογενείας συνεπείας, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ ἐνασκεῖ ἄμεσον καὶ σχεδὸν ἀπόλυτον κυριαρχίαν. Τοῦτο δὲ εἶνε ὁ οἶκος.

Ἡ περὶ τοῦ οἴκου ἀσχολία δυνατὸν νὰ νοηθῇ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις· δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς ταπεινὴ καὶ ἐξευτελιστικὴ ἐργασία, ἀναξία εὖ ἠγμένης γυναικὸς καὶ εἰς θεραπαινίδας ἁρμόζουσα· ἢ ἀνάγκη ταπεινωτικὴ εἰς ἣν δέον νὰ ὑποβάλληται ἡ γυνὴ μὴ δυναμένη νὰ πράξῃ ἄλλως· ἢ καθῆκον, ἀλλὰ καθῆκον θλιβερόν, ψυχρόν, ἀνιαρόν· ἢ τέλος καθῆκον καὶ πάλιν ἀλλὰ καθῆκον ἐπιτελούμενον μετὰ προθυμίας, μετὰ διαφέροντος, μετὰ πάθους.

Ἐκ τῶν γνωμῶν τούτων ποία εἶνε ἡ ἀληθής; Ἡ πρώτη εἶνε προφανῶς ἀνόητος. Ἡ κυβέρνησις τοῦ οἴκου εἶνε ἀπαραίτητος, τοῦ συμφέροντος τῆς οἰκογενείας ἀπαιτοῦντος ταύτην ἐπιτακτικῶς. Ὀλίγον σημαίνει ἂν τὰ μεγάλα οἰκογενειακὰ συμφέροντα προστατεύωνται ἐκτὸς τοῦ οἴκου ὑπὸ τοῦ συζύγου, ἐντὸς δὲ αὐτοῦ ἐπικρατεῖ ἀταξία ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον καὶ ἐν ταῖς δαπάναις. Ἀλλὰ τίνι ἐπιβάλλεται ἡ περὶ τῶν τοῦ οἴκου μέριμνα; Οὐχὶ βεβαίως τῷ ἀνδρί· οὗτος ἱκανῶς ἀπασχολεῖται ὑπὸ τοῦ ἐπαγγέλματος

Digitized by Google

καὶ τῆς γενικῆς τῆς οἰκογενείας ἐποπτείας, ὥστε δὲν πρέπει νὰ ἀπασχολῆται καὶ ὑπὸ τῶν μυρίων φροντίδων τοῦ καθ' ἑκάστην βίου. Ἄλλως δὲ δὲν εἶνε πρὸς ταύτας κατάλληλος, καὶ μόνον ἐπὶ ζημίᾳ εὐγενεστέρων ἀσχολιῶν δύναται νὰ καταστῇ ἱκανὸς καὶ ἔμπειρος περὶ ταύτην· τέλος ἂν ἡ περὶ τοῦ οἴκου φροντὶς θεωρῆται ὑποδεεστέρα τῆς γυναικός, κατὰ μείζονα λόγον εἶνε ὑποδεστέρα τοῦ ἀνδρός. Ἡ διεύθυνσις τοῦ οἴκου λοιπὸν δὲν εἶνε ἔργον τοῦ ἀνδρός, ἂν δὲ μηδὲ τῆς γυναικὸς εἶνε, τότε εἰς ποῖον ἀνήκει; Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπω ὅτι δὲν εἶνε ἔργον τῶν παίδων· ὑπολείπονται οἱ θεράποντες. Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὴν νοημοσύνην, εἰς τὸ ἐνδιαφέρον, εἰς τὴν τιμιότητα τῶν θεραπόντων; Διὰ νὰ παραδώσῃ τὴν οἰκογένειαν εἰς τὴν ἀβεβαίαν ταύτην τύχην ὁ ἀνὴρ ἀφιέρωσε τὸν βίον εἰς τὴν γυναῖκα, ἀμφότεροι δὲ ἐγέννησαν τέκνα;

Ἡ περὶ τῶν οἰκιακῶν λοιπὸν μέριμνα εἶνε ἀπαραίτητος εἰς τὴν γυναῖκα, ἀλλ' εἶνε ἆρά γε ἀνάγκη ταπεινωτική, δουλικὸς ζυγὸς ὃν δὲν δέχεται εἰμὴ μόνον διότι ἀδυνατεῖ ν' ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ; Τὸν ζυγὸν τοῦτον αὐτὴ αὕτη καθιστᾷ δουλικὸν ὑφισταμένη αὐτὸν ὡς ἀγγαρείαν· αὐθορμήτως γίνεται θεράπαινα μεριμνῶσα περὶ τῶν τοῦ οἴκου, καὶ ἀμείβουσα δι' ὑλικῶν φροντίδων τὴν διατροφὴν καὶ τὴν ἀσφάλειαν, ἣν παρέχει αὐτῇ ὁ σύζυγος. Οὕτω λοιπὸν ὁ ἐξευτελισμός, ὃν εὑρίσκει ἐν τῇ διοικήσει τοῦ οἴκου εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν ἑκούσιος. Ἄλλως, ἂν ἡ τοῦ οἴκου διοίκησις εἶνε ἀνάγκη διὰ τὴν γυναῖκα, εἶνε καὶ καθῆκον· διότι ἕκαστος ἀρέσκεται νὰ πράττῃ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ πράξῃ ἀντ' αὐτοῦ· καὶ ἡ ἀνάγκη μεταβαλλομένη εἰς καθῆκον ἀπόλλυσι πᾶν τὸ δυσάρεστον διὰ τὴν φιλαυτίαν καὶ τὸ βαρὺ διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν. Δὲν εἶνε κτηνώδης νόμος, εἰς ὃν ὑποκύπτομεν παρὰ τὴν θέλησίν μας, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλως· εἶνε λογικὸς νόμος εἰς ὃν ὑπακούομεν διότι εἶνε λογικός· ἡ περὶ τοῦ οἴκου μέριμνα λοιπὸν εἶνε καθῆκον· ἀλλὰ καθῆκον ὅπερ ἁπλῶς πρέπει νὰ ἐκτελῆται, χωρὶς νὰ φροντίζωμεν νὰ ἐκτελῶμεν αὐτὸ μετὰ χάριτος, μεθ' ἡδονῆς, μετὰ χαρᾶς; Ἐν γένει δὲ τὸ ἄνευ ἡδονῆς καθῆκον ἐκτελεῖται καλῶς; Ὅταν τις ζητῇ μόνον τὸ καθῆκόν του νὰ διαπράξῃ καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἐκτελεῖ ἆράγε ὅλον αὐτοῦ τὸ καθῆκον, δύναται δὲ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ πλέον τοῦ καθήκοντος ἄνευ πάθους καὶ ἔρωτος; Αὐστηροί τινες ἠθικολόγοι ὑπεστήριξαν τὸ δόγμα τοῦτο, ὅτι ἀλλοιοῦμεν καὶ καταστρέφομεν τὸ καθῆκον ἀναμιγνύοντες τὴν ἐλαχίστην ἡδονήν, καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ἐπὶ τῇ ἐπιτελέσει τοῦ καθήκοντος. Ὁ γερμανὸς φιλόσοφος Κάντιος ὑπεστήριζε τὴν γνώμην ταύτην· ὁ συμπατριώτης αὐτοῦ Σχίλλερος ἐπικρίνει αὐτὸν δηκτικῶς διὰ τοῦ ἑξῆς: «Ηὐχαριστήθην πράξας καλὸν εἰς τὸν γείτονά μου, τοῦτο δὲ μὲ δυσαρεστεῖ!» Ὁ Ἀριστοτέλης, ὅστις ἦτο μέγας ἠθικολόγος, ὥρισε τὸν ἐνάρετον ἄνθρωπον ὡς «τὸν εὐαρεστούμενον ἐπὶ τῇ ἐκτελέσει ἐναρέτων πράξεων.»

Ὁ ὡραῖος οὗτος ὁρισμὸς δύναται εὐκόλως νὰ δικαιολογηθῇ ἐν τῇ θεωρίᾳ, ἐν τῇ πράξει δὲ εἶνε ἀναμφισβήτητος. Ἡ κυβέρνησις τοῦ οἴκου δέον λοιπὸν νὰ ᾖ εἰς τὴν γυναῖκα εὐάρεστον καθῆκον, πρέπει δ' αὕτη νὰ εὐαρεστῆται ἐξ αὐτῆς, νὰ ἐπιλαμβάνηται ταύτης ἐν σοβαρότητι καὶ φαιδρότητι· εἶνε δὲ θαυμασίως πρὸς τοῦτο κατάλληλος. Τὸ πνεῦμα αὐτῆς, φιλοῦν τὰ ἐπὶ μέρος, ἥκιστα ῥέπον εἰς τὰς ἀφῃρημένας ἰδέας, ἀναπτύσσεται καὶ ἀναδείκνυται ἐν τῇ μερίμνῃ τῆς οἰκιακῆς διοικήσεως. Ἂς μὴ πιστεύῃ δὲ ὅτι ἡ διεύθυνσις τοῦ οἴκου δὲν δύναται νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀρετὰς ὑψηλάς, εὐγενεῖς ἢ ἁβράς. Ἡ οἰκονομία ἐπὶ παραδείγματι εἶνε ἀρετὴ καὶ ταπεινὴ καὶ κοινή. Οὐδεὶς καυχᾶται ἔχων αὐτήν, πολλοὶ δὲ καυχῶνται διότι δὲν τὴν ἔχουσιν. Καὶ ἐν τούτοις ἂν διὰ τῆς οἰκονομίας ἡ γυνὴ φείδηται τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ συζύγου καὶ διαφυλάττῃ τεμάχιον ἄρτου εἰς τὰ τέκνα της, ἂν διὰ τῆς οἰκονομίας σώζῃ τὴν ὑπόληψιν τῆς οἰκογενείας καὶ χωρὶς νὰ ζητῇ νὰ θαμβώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ δανείου φωτὸς μὴ ἀποκρύπτοντος τὴν ἔνδειαν, ἐφελκύει τὸν σεβασμὸν διὰ μετριόφρονος ἀξιοπρεπείας καὶ ὑπερηφάνου ἁπλότητος, ἡ ἀρετὴ αὕτη ἥτις θεωρεῖται χυδαία, δὲν δύναται δικαίως νὰ θεωρηθῇ ἡρωϊκὴ ἀρετή, καθ' οὓς χρόνους ἰδίως ἡ ἐξάσκησις αὐτῆς εἶνε δυσχερεστάτη καὶ ἡ κοινωνία καταβιβρώσκεται ὑπὸ ὀλεθρίας ἁμίλλης πρὸς πολυτέλειαν καὶ ἀκορέστου ἀνάγκης ἐπιδείξεως;

Ἡ τάξις, ὁ κανών, εἶνε ἀρετὴ ψυχρὰ καὶ ἥκιστα θελκτική· καὶ ἐν τούτοις ἡ τάξις ἐν τῷ κατ' οἶκον βίῳ εἶνε ἤδη ἡ τάξις ἐν ταῖς σκέψεσιν, ἐν τοῖς αἰσθήμασι. Δὲν εἶνε ὅλη εὐδαιμονία ἀλλὰ μέρος τι τῆς εὐδαιμονίας· ὁ ἠσκημένος παρατηρητὴς γινώσκει ὅτι ἡ τάξις ἐν τῷ ἐξωτερικῷ βίῳ εἶνε συνήθως σύμπτωμα ἐντελεστέρας τάξεως· οἰκογένεια δὲ ἐν τάξει βιοῦσα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἰκογένεια ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἡσυχίᾳ διατελοῦσα.

Ἄλλως δὲ οὐχὶ μόνον τὰς λογικὰς ἀρετὰς εὑρίσκει ἡ γυνὴ ἀφορμὴν ν' ἀναπτύξῃ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ οἰκογενειακῷ βίῳ· δύναται ὁμοίως νὰ εἰσαγάγῃ καὶ τὰ κύρια τῆς φύσεως αὐτῆς χαρακτηριστικά, τὴν καλαισθησίαν, τὴν χάριν. Χάρις καὶ ἐνασχόλησις περὶ τὰ τοῦ οἴκου φαίνονται ἀντίθεται καὶ ἀνταναιρούμεναι ἔννοιαι· ἀλλὰ δὲν εἶνε τοιαῦται καὶ εἰς τοὺς διακρίνοντας τὰ πράγματα, τοὺς μὴ βλέποντας τὸ ἀόρατον ὀπίσω τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἀγνοοῦντας τὴν ἀπόκρυφον σχέσιν τῶν ὑλικῶν πρὸς τὰ πνευματικὰ πράγματα. Τὰ πάντα λαμβάνουσι ψυχήν, ζωογονοῦνται, χρωματίζονται

Digitized by Google

ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ αἰσθήματος. Δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐν ταῖς ταπεινοτάταις ἀσχολίαις τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου τέχνη τις ἀποκρύπτουσα τὰ μὴ θέλγοντα τὰ ὄμματα, τέχνη τις τοῦ διάγειν ἄνευ πολυτελείας, ἄνευ μεγάλων δαπανῶν, ἀλλ' οὕτως ὥστε νὰ εὐαρεστῆται ἡ καλαισθησία καὶ ἡ φαντασία. Ἡ πτωχοτέρα τοῦ λαοῦ κόρη ἔχει ἄνθος τι εἰς τὸ παράθυρόν της· δὲν εἶνε ἀπόδειξις τοῦτο ὅτι ὁ βίος δύναται νὰ κοσμῆται ἐν πάσῃ κοινωνικῇ τάξει; Τὸ ἐπίχαρι τοῦ βίου οὐδὲν ἔχει τὸ πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀπᾷδον, ὅταν δὲν ᾖ δυσανάλογον πρὸς τὰ μέσα ἅτινα παρέχει εἰς ἡμᾶς ἡ τύχη. Μήπως ἡ φύσις στερεῖται χάριτος καὶ εὐπρεπείας; μὴ καὶ εἰς τὰ εὐτελέστερα τῶν ἀντικειμένων δὲν ἔδωκε στολισμὸν μεγαλοπρεπέστερον ἀπὸ τοῦ τὸν Σολομῶντος ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ δόξῃ; Ἡ περὶ τοῦ οἴκου λοιπὸν ἐνασχόλησις ἔχει τὴν χάριν αὐτῆς, τὸ κάλλος, τὴν ποίησίν της. Ὁ μέγας τῆς Γερμανίας ποιητὴς ἐγίνωσκε τοῦτο ὁπότε ἐν τῷ *Βερτέρῳ*, θέλων νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν σκηνὴν τὴν θελκτικὴν ἡρωΐδα, δὲν διστάζει νὰ ἐκλέξῃ μίαν τῶν ἀφελεστάτων σκηνῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, καὶ παραστήσῃ τὴν νεάνιδα διανέμουσαν εἰς τοὺς μικρούς της ἀδελφοὺς τεμάχια ἄρτου ἠλειμμένα διὰ βουτύρου. Ἡ ποίησις δὲν εἶνε τόσον μακρὰ οὐδὲ τόσον ὑψηλὰ ὅσον διϊσχυρίζονται οἱ ὀνειροπόλοι. Εἶνε ἐδῶ, εἶνε ἐκεῖ, εἶνε πανταχοῦ καὶ πρὸ πάντων ἐν τοῖς ἁπλοῖς πράγμασι. Ἡ παρὰ τὴν ἑστίαν γωνία, ἡ στρογγύλη τράπεζα, τὸ ἑσπερινὸν δεῖπνον, ἡ περιποίησις τοῦ τέκνου ἀποτελοῦσι τὴν ποίησιν τῆς οἰκογενείας. Εὐτυχὴς ὁ δυνάμενος ν' ἀπολαύσῃ τοῦ ἁγνοῦ ἔρωτος τῶν πραγμάτων τούτων καὶ μὴ νομίζων ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔχῃ πυρετὸν ὅπως ἀπολαύσῃ τοῦ βίου.

—

Ὁ Φενελὼν ἐν τῇ θαυμασίᾳ αὐτοῦ *Πραγματείᾳ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν νεανίδων* ἐρανίζεται ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς τὴν εἰκόνα τῆς ἰσχυρᾶς γυναικός, τῆς συνετῆς καὶ φιλοπόνου οἰκοδεσποίνης, ἐκφράζουσαν δι' εἰκονικοῦ ὕφους καὶ διὰ μεγαλοπρεποῦς λόγου τὰ ἤδη εἰρημένα:

«Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; Τιμιωτέρα δὲ ἐστι λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. Θαρσεῖ ἐπ' αὐτῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς· ἡ τοιαύτη σκύλων οὐκ ἀπορήσει. Ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθόν, καὶ οὐ κακὸν πάντα τὸν βίον· μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον, ἐποίησεν εὔχρηστα ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς ἐμπορευομένη μακρόθεν· συνάγει δὲ αὐτῆς τὸν βίον. Καὶ ἀνίσταται ἐκ νυκτῶν, καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ, καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις· θεωρήσασα γεώργιον ἐπρίατο· ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε κτῆμα. Ἀναζωσαμένη ἰσχυρῶς τὴν ὀσφὺν αὐτῆς, ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον. Ἐγεύσατο δὲ ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀποσβέννυται ὅλην τὴν νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. Τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τοὺς δὲ πήχεις αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. Χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πένητι, καρπὸν δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. Οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χιονίζῃ, πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῇ ἐνδιδύσκονται δίσσα· χλαίνας ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύματα. Περίβλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς. Σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα δὲ τοῖς Χαναναίοις. Ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ ηὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. Στόμα αὐτῆς διήνοιξε προσηκόντως καὶ ἐννόμως, καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Στεγναὶ διατριβαὶ οἴκων αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγε.»

Ἐκ τῶν σημαντικωτέρων τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας ἀσχολιῶν εἶνε ἡ διοίκησις τῶν ὑπηρετῶν, εἶνε δὲ αὕτη δυσχερές, σοβαρὸν καὶ ἄξιον τῶν σκέψεων πεφωτισμένης γυναικὸς ἔργον. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο μερῶν, τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς διευθύνσεως. Εὐνόητον εἶνε ὁποίαν σημασίαν ἔχει δι' οἰκογένειάν τινα ἡ ἐκλογὴ τῶν ὑπηρετῶν. Ἐπειδὴ οὗτοι ὀψωνίζουσι καὶ δαπανῶσι, τὸ χρῆμα τῆς οἰκίας εἶνε ὡς εἰπεῖν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Ἀναμφιβόλως μεγάλαι καταχρήσεις δὲν τρὶς εἶνε δυναταί, ἀλλὰ σειρὰ μικρῶν καταχρήσεων ἢ ἀμελειῶν δύναται ἐν τέλει νὰ ἐπενέγκῃ ἱκανῶς σοβαρὰ τραύματα εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς οἰκογενείας. Ἀλλ' αὕτη εἶνε ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἐπιδράσεων τῶν ὑπηρετῶν ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ἡ σοβαρωτάτη αὐτῶν ἐπίδρασις προέρχεται ἐκ τῆς μετὰ τῶν τέκνων οἰκειότητος· τὰ παιδία ἐν γένει ἀγαπῶσι τοὺς θεράποντας, διότι βεβαίως οὗτοι εἶνε περιποιητικώτεροι τῶν γονέων· χωρὶς δὲ οὐδαμῶς νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰ τέκνα της οἰκοδέσποινά τις, ἔχει συχνάκις ἀνάγκην νὰ ἀντικαθιστᾶται ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν. Θὰ ἦτο δὲ γελοῖον ἄλλως καὶ ἐπικίνδυνον νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τὰ παιδία πλημμελεῖς ἰδέας ἀλαζονείας, καὶ νὰ ἀπαγορεύσωμεν εἰς αὐτὰ τὴν οἰκειότητα ἣν ἡ ἀφελὴς αὐτῶν φύσις δεικνύει πρὸς τοὺς διασκεδάζοντας αὐτά, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ περιβολὴ αὐτῶν. Οἱ ὑπηρέται λοιπὸν λαμβάνουσι σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ πρὸ πάντων εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλίσωμεν ἡμῖν τὴν πίστιν αὐτῶν καὶ τὴν τιμιότητα. Πολλὰς ἐγγυήσεις πρέπει ν' ἀπαιτῶμεν παρὰ τῶν προσώπων εἰς ἃ ἐμπιστευόμεθα, ἔστω καὶ πρὸς στιγμήν, τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῶν τέκνων μας.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν ὑπηρετῶν ἀπαιτεῖ λοιπὸν ἰδιαιτέρως τὴν ὀξυδέρκειαν τῆς οἰκοδεσποίνης. Ἀλλ' εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ καλὴ ἐκλογὴ ἂν ἀγνοῶμεν τὴν τέχνην τοῦ διευθύνειν καὶ κυβερνᾶν· Εἶνε τέχνη δυσχερὴς ἥκιστα δὲ κοινή, καὶ συνίστα-

Digitized by Google

ται εἰς μέσον τι μεταξὺ ἀδιαφορίας καὶ καταδιώξεως. Ἡ οἰκοδέσποινα καθῆκον ἔχει βεβαίως νὰ ἔχῃ ἀνοικτὸν τὸ ὄμμα· ἀλλὰ δέον ἐπίσης νὰ γινώσκῃ ὅτι οὐδὲν πλάσμα μανθάνει νὰ ἐκτελῇ καλῶς τὸ ἔργον του ἂν μὴ ἀφεθῇ αὐτῷ ποιά τις ἐλευθερία. Ἐπαγρύπνησις καὶ ἐμπιστοσύνη, αὗται εἶνε αἱ δύο ἀρχαὶ σώφρονος οἰκογενειακῆς διοικήσεως. Ἄνευ τῆς πρώτης ἡ οἰκοδέσποινα ἐξαπατᾶται, ἄνευ τῆς δευτέρας πλανᾶται, στεροῦσα τὸν ὑπηρέτην τοῦ καλλίστου ἐλατηρίου τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, τῆς εὐθύνης καὶ τῆς τιμῆς.

Ἀλλ' ὅσην φρόνησιν καὶ ἂν ἐπιδείξῃ οἰκοδέσποινά τις ἐν τῇ ἐκλογῇ καὶ τῇ διευθύνσει τῶν ὑπηρετῶν, δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι παρὰ τὸ ταπεινὸν αὐτῶν ἔργον εἰσὶ ἀνθρώπινα καὶ λογικὰ πλάσματα, ἄξια εὐμενείας καὶ ἐκτιμήσεως. Ἀδικῶνται εἶτι γυναῖκές τινες μὴ ἀνεχόμεναι νὰ ἔχωσι σφάλματα οἱ ὑπηρέται. Οὐδ' ἐννοοῦσιν ὅτι ἡ ἀτελὴς αὐτῶν ἀγωγὴ εἶνε ἤδη πηγὴ τῶν ἐσφαλμένων ἰδεῶν, αἵτινες ἐπιδρῶσι καὶ ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν. Θεωροῦσι φαίνεται τὰ προσόντα τῶν ὑπηρετῶν ὡς ὀφειλὴν τῆς ὁποίας τὴν ἀπότισιν δέχονται ὡς φυσικωτάτην, τὰ δὲ σφάλματα αὐτῶν ὡς καθυστέρησιν ζημιοῦσαν αὐτοὺς καὶ δι' ἣν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ τὴν μέμφωνται ἀκαταπαύστως. Θεωροῦσι φαίνεται ἐπίσης, τὴν οἰκιακὴν ἐργασίαν ὡς εὐχερὲς πρᾶγμα· ἐπειδὴ δ' εὐχερέστατον εἶνε νὰ ἔχῃ τις φαντασιοπληξίας, νομίζουσιν ὅτι εὐχερέστατον εἶνε καὶ τὸ μαντεύειν καὶ ἐκτελεῖν αὐτάς. Τοῦτο ὅμως εἶνε μεγάλη πλάνη· καὶ ὅπως πεισθῶμεν περὶ τούτου ἀρκεῖ νὰ ἀναλογισθῶμεν ἡμεῖς ἂν ἐκτελῶμεν αὐστηρῶς πάσας ἡμῶν τὰς ὑποχρεώσεις. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι συχνάκις αἱ λίαν δύσκολοι γυναῖκες εἶνε αἱ ἀργαί· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἔπρεπε περισσοτέραν ἐπιείκειαν νὰ αἰσθάνωνται εἰς πλάσματα ὀφωσιωμένα εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ καταδεδικασμένα εἰς τὴν ὀδυνηρὰν ἀνάγκην τοῦ ὑπηρετεῖν τοὺς ἄλλους.

Ὁμολογητέον ὅτι τὸ νέον κοινωνικὸν καθεστὸς δὲν ἀπέβη εὔνουν εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Ἄλλοτε ὁ θεράπων δὲν ἀπεῖχε πολὺ τοῦ ὑποτελοῦς, ἐν ἀρχῇ δὲ ἦτο αὐτόχρημα ὑποτελής. Ἀλλ' ἑτέρωθεν ἦτο μέλος τῆς οἰκογενείας τοῦ ἄρχοντος, παρεκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ. Ἀφ' ὅτου ὁ θεράπων ἐγένετο ἐλεύθερος, ἡ θέσις αὐτοῦ εἶνε ἐν τῷ μαγειρείῳ καὶ τῷ ἀντιθαλάμῳ· δὲν ἀποτελεῖ πλέον μέρος τῆς οἰκογενείας. Κρυφία τις πάλη φαίνεται γινομένη ἀνὰ μέσων τῶν θεραπόντων καὶ τῶν κυρίων· οὗτοι μὲν εἰσὶ ἀλαζόνες, ἐκεῖνοι δὲ ἄπιστοι· οὐδὲν τὸ εἰλικρινὲς μεταξὺ αὐτῶν. Οἱ ὑπηρέται σήμερον συνάπτουσι ψυχρὰς συμφωνίας εὐχερῶς διαλυομένας, ἐκτελοῦσιν ὑπηρεσίαν τακτικὴν μὲν ἀλλ' ἄνευ ἀφοσιώσεως, ἐπιδεικνύουσι προθυμίαν ἀλλ' ἄνευ ἀγάπης, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τῶν κυρίων παντελὴς ἐπικρατεῖ ἀδιαφορία. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη κατάστασις εἶνε ὀλεθρία εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὰ τέκνα, εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς θεράποντας. Οὗτοι διὰ τῶν διηνεκῶν τούτων μεταβολῶν διαφθείρονται· μεταβαίνοντες ἀπὸ οἰκογενείας εἰς οἰκογένειαν, δὲν ἔχουσιν οἰκογένειαν, συζευγνύμενοι ἀποχωρίζονται καὶ ζῶσιν ἐν διαφόροις οἴκοις, ἀπομακρύνουσι μάλιστα καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν διὰ νὰ μὴ γίνωνται ὀχληροί. Ὅθεν ὁ κύριος αὐτῶν σκοπός, ὅταν σωφρονῶσι, εἶνε νὰ συναγάγωσι ὅσῳ δυνατὸν τὸ ταχύτερον τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν καὶ ἱδρύσωσι καὶ οὗτοι οἶκον· ἡ τοιαύτη φιλοδοξία εἶνε ἐπαινετὴ βεβαίως ἀλλὰ στοιχίζει ἀκριβὰ εἰς τοὺς κυρίους. Τῆς οἰκοδεσποίνης λοιπὸν καθῆκον εἶνε νὰ ἑλκύσῃ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ὑπηρέτου διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης, τῆς εὐμενείας, τῆς ἐπιεικείας, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ διὰ διαγωγῆς εὐσταθοῦς καὶ ἡσύχου· οὕτω πράττουσα θὰ συντελέσῃ μεγάλως εἰς τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν, εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ συζύγου, εἰς τὴν ἀθωότητα τῶν τέκνων της, καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν βελτίωσιν τῶν ὑπηρετῶν, ὧν φέρει ἔν τινι μέτρῳ τὴν εὐθύνην. Τότε θὰ παραχθῇ τι παρεμφερὲς πρὸς τοὺς ἀρχαίους πατριαρχικοὺς οἴκους ἐν οἷς ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἡ οἰκοδέσποινα μετεχειρίζοντο τοὺς θεράποντα, σχεδὸν ὡς τέκνα των, ἀνέτρεφον αὐτοὺς θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς, καὶ ἐξησφάλιζον αὐτοῖς γωνίαν τινὰ γῆς διὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας των· τότε θ' ἀναφανῶσι πάλιν οἱ ἄλλοτε ὑπηρέται, λείψανα τοῦ παρελθόντος, οἱ ἀχώριστοι τῆς ἑστίας, οἵτινες μεταβαίνοντες ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἐλίκνιζον τοὺς υἱοὺς ἐκείνων ὧν εἶχον ὑπηρετήσει τοὺς πατέρας.

(Paul Janet).

[Ἕπεται συνέχεια]

ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

Τὸ μέρος τοῦ Λονδίνου, ὅπερ ἀγγλιστὶ καλεῖται London πρὸς διάκρισιν τοῦ προαστείου Outer London (Ἔξω Λονδίνου) ἔχει τέσσαρα ἑκατομμύρια κατοίκων καὶ ἔκτασιν 304 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ἐφ' ἧς εἶναι ᾠκοδομημέναι 500,000 οἰκίαι. Ὅθεν κατὰ μέσον ὅρον κατοικοῦσιν ἐν ἑκάστῃ οἰκίᾳ ὀκτὼ ἄνθρωποι, ἤτοι ἀναλογοῦσι 1640 οἰκίαι καὶ 13,157 ἄνθρωποι ἐν ἑκάστῳ τετραγωνικῷ χιλιομέτρῳ. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου εἶναι ἴσος τῷ τῆς Ὁλλανδίας, μείζων τοῦ τῆς Σκωτίας, διπλάσιος τοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Δανίας, ἂν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν βαίνῃ αὐξανόμενος καὶ εἰς τὸ μέλλον, θὰ ἐξισωθῇ περὶ τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος πρὸς τὸν τῆς Ἰρλανδίας, πρὸς ὃν ἰσοῦται νῦν ὁ τοῦ Λον-

Digitized by Google

δίνου καὶ τῶν προαστείων αὐτοῦ πληθυσμός. Αὐξάνεται δ' ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου καθ' ἑβδομήκοντα χιλιάδας κατοίκων ἐτησίως, ἤτοι κατὰ πληθυσμὸν ἴσον περίπου πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Γενεύης. Ἐν ἔτει 1878 τὸ Λονδῖνον εἶχεν ὁδοὺς ἐκτάσεως 2953 χιλιομέτρων, ὧν 2154 ὁδῶν ἐστρωμένων διὰ μακαδάμ, 540 γρανιτοστρώτων, 24 ξυλοστρώτων καὶ 35 ἀσφαλτοστρώτων. Τὰ ὑδραυλικὰ ἔργα τῆς πόλεως εἰσὶν ἀνατεθειμένα εἰς ὀκτὼ προνομιούχους ἑταιρίας, αἵτινες παρέχουσιν καθ' ἑκάστην 630,000 κυβικὰ μέτρα ὕδατος· τὸ κεφάλαιον τῶν ἑταιριῶν τούτων ἀνέρχεται εἰς 325 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Παρέχεται δὲ τὸ ὕδωρ ἀντὶ τιμήματος 17 λεπτῶν κατὰ κυβικὸν μέτρον, ἐπειδὴ δὲ αἱ δαπάναι εἶναι 7 λεπτὰ κατὰ κυβικὸν μέτρον, ἀπομένει κέρδος εἰς τὰς ἑταιρίας 10 λεπτῶν κατὰ μέτρον. Τὸν δὲ φωτισμὸν ἔχουσιν ἀναλάβῃ τρεῖς ἑταιρίαι φωταερίου, παράγουσαι 560 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων κατ' ἔτος, διὰ δύο ἑκατομμυρίων τόννων ἀνθράκων. Τὸ φωταέριον διοχετεύεται διὰ σωλήνων μήκους 4,000 χιλιομέτρων, ἡ δ' ἐτησία δαπάνη τοῦ φωτισμοῦ ἀνέρχεται εἰς 75,000,000 δραχμῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμὸς ἐπεκτείνεται ὁσημέραι. Τὸ πυροσβεστικὸν σῶμα (Metropolitan Fire-Brigade) ἀποτελεῖται ἐξ 676 ἀνδρῶν, ἔχει δὲ 41 ἀτμοκινήτους καὶ 115 χειροκινήτους ἀντλίας. Ἐν ἔτει 1882 συνέβησαν 4,296 πυρκαϊαί, ὧν 164 σπουδαῖαι, ἐπενεγκοῦσαι τὸν θάνατον 36 ἀνθρώπων. Ἡ δαπάνη πρὸς συντήρησιν τοῦ πυροσβεστικοῦ σώματος ἀνέρχεται εἰς 2,500,000 δρ. κατ' ἔτος. Αἱ ὑπόνομοι τοῦ Λονδίνου ἔχουσι μῆκος ὁλικὸν 3700 χιλιομέτρων καὶ διάμετρον ἀπὸ 22 ὑφεκατομέτρων μέχρι 3 μέτρων καὶ 75 ὑφεκατομέτρων. Πᾶσαι αἱ οἰκίαι συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν ὑπονόμων, τὰ δὲ ἀκάθαρτα ὕδατα τῶν οἰκιῶν χύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς ταύτας καὶ διοχετεύονται εἰς μεγάλας δεξαμενὰς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ταμέσεως, ἐχούσας χωρητικότητα 270,000 κυβικῶν μέτρων.

Ὀλίγιστοι γινώσκουσιν ὅτι ὁ ἐν ἡλικίᾳ ἄνθρωπος εἶνε τὴν ἑσπέραν ὑψηλότερος ἢ τὴν πρωΐαν, καὶ ὅμως τοῦτο εἶναι ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένον. Κατὰ τὴν τελευταίαν σύνοδον τῶν Γερμανῶν χειρουργῶν ὁ ἐκ Ῥόστοκ ἰατρὸς Μέρκελ ἀνέγνωσε πραγματείαν περὶ παρατηρήσεων γενομένων ἐπὶ καταμετρήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ὁ ἰατρὸς οὗτος καταμετρήσας ἑαυτὸν πρῶτον παρετήρησεν, ὅτι τὴν πρωΐαν ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης ἦτο πέντε ὑφεκατόμετρα ὑψηλότερος ἢ τὴν ἑσπέραν ἱστάμενος ὄρθιος. Ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς πιέσεως τοῦ βάρους τοῦ σώματος ἐπὶ τῶν ἁρμογῶν τῶν ἄρθρων· ἐν μόνει τῇ ἀρθρώσει τῶν ὀστῶν τοῦ γόνατος ἡ διαφορὰ εἶναι ἑνὸς ὑποχιλιομέτρου· ἐν δὲ τοῖς ἀστραγάλοις καὶ τοῖς ὀστοῖς τῶν μηρῶν ἡ διαφορὰ φθάνει εἰς ἓν ὑφεκατόμετρον.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗΝ

Ἀγάπη, Ἐσύ, χαρὰ τῆς γῆς
Καὶ τοὐρανοῦ εὐλογία,
Ποῦ εἶσαι γλυκειὰ 'σὰν τ' ἄστρο τῆς Αὐγῆς,
Ποῦ εἶσαι μεγάλη 'σὰν τὴν Παναγία!

Ἐμπρός Σου γονατίζω, ἁγνὴ θεά,
Καὶ Σου φιλῶ τὸ διαμαντένιο χέρι.
Λυπήσου μας ποῦ ζοῦμε μακρυά,
Κάμε μιὰ 'μέρα νὰ γενοῦμε ταῖρι.

Ἐμπρός Σου γιὰ κερὶ μοῦ λυόνει ὁ νοῦς,
Μοῦ καίγετ' ἡ καρδιά μου γιὰ λιβάνι...
Ἀπ' τοὺς ἀνθοὺς Σου τοὺς παντοτεινοὺς
Πλέξε γιὰ 'μᾶς τοῦ γάμου τὸ στεφάνι!

Κ' ἐμεῖς θὰ ζοῦμε δοῦλοί Σου πιστοί.
Καὶ τὸ μικρό, τὸ φτωχικό μας σπίτι
Θά εἶν' ἐκκλησιὰ τρανὴ καὶ ξακουστὴ
Ποῦ τὴ δική Σου δόξα θὰ κηρύττῃ!

Ἀλλ' ἂν ἐγράφη ἀκόμα γιὰ πολύ,
ὦ χωρισμοὶ καὶ πίκραις, νὰ μας τρῶτε,—
Ἀγάπη μεγαλόχαρη, καλή,
Μή μας ξεχνᾷς, λυπήσου μας καὶ τότε.

Καὶ πρόβαλε καὶ δόσε μας φτερά,
Ἀόρατα φτερὰ κ' εὐλογημένα,
Γιὰ νὰ πετοῦμ' αἰώνια,—ὢ χαρά!—
Ἐγὼ νὰ βρίσκω αὐτὴ κ' ἐκείνη ἐμένα.

Κι' ὁ ἕνας 'ς τ' ἀλλουνοῦ τὴν ἀγκαλιά,
Δικά Σου Χερουβὶμ κοντὰ 'ς τἀστέρια,
Γλυκὰ γλυκὰ ν' ἀλλάζουμε φιλιά,
Σφιχτὰ σφιχτὰ νὰ σμίγουμε τὰ χέρια!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἄνθος τὸ λεγόμενον mimosa pudica κλείει τὰ φύλλα του ἑκάστην ἑσπέραν· ἂν ἐπί τινα χρόνον φυλάξωμεν αὐτὸ τὴν νύκτα εἰς μέρος ζωηρῶς φωτιζόμενον, καὶ εἰς ὑπόγειον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπί τινα χρόνον νὰ ἐξυπνᾷ τὴν πρωΐαν, μεθ' ὅλον τὸ σκότος καὶ νὰ κοιμᾶται τὴν νύκτα, μεθ' ὅλον φῶς. Ἀλλ' ἐν τέλει ἀποκτᾷ νέας ἰδιότητας, καὶ βλέπομεν αὐτὸ κλεῖον τὰ φύλλα του τὴν ἡμέραν καὶ ἀνοῖγον αὐτὰ τὴν νύκτα.

Τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον περὶ Βίσμαρκ διηγεῖται ἡ ἰταλικὴ ἐφημερὶς «Fanfulla,» ἀνάμνησιν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀληθῆ τοῦ διπλωματικοῦ σταδίου τοῦ πρίγκιπος.

Ὅτε διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Πρωσσίας παρὰ τῇ Ὁμοσπονδίᾳ ἐν Φραγκφούρτῃ, κατῴκησεν ἔν τινι οἰκίᾳ, ἐν ᾗ οὐδεὶς ὑπῆρχε κώδων συγκοινωνῶν μετὰ τοῦ κάτω πατώματος ὅπου κατῴκει ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ.

—Ἀνάγκη νὰ θέσητε ἕνα κώδωνα, παρετήρησεν ὁ πρίγκηψ εἰς τὸν οἰκοδεσπότην.

—Τοῦτο δὲν περιλαμβάνεται εἰς τοὺς ὅρους τῆς μι-

Digitized by Google

σθώσεως· ἡ ἐξοχότης σας δύναται νὰ τὸ πράξῃ δι' ἰδίων ἐξόδων.

— Καλά, καλά, θὰ φροντίσω ἐγὼ περὶ τούτου, ἀπήντησεν ὁ Βίσμαρκ ἄνευ ἄλλης παρατηρήσεως.

Τὴν ἐπαύριον ὁ οἰκοδεσπότης, ὅστις καὶ οὗτος κατῴκει ἔν τινι πατώματι τῆς αὐτῆς οἰκίας, ἀκούει ἐκπυρσοκρότησιν πιστολίου προερχομένην ἐκ τοῦ οἰκήματος τοῦ Βίσμαρκ.

Δρομαίως σπεύδει νὰ ἴδῃ τί συνέβη, καὶ εὑρίσκει τὸν ἐνοικιαστήν του πληροῦντα πιστόλιον.

— Μὴ ἐνοχλεῖσθε, κύριε, ἀνέκραξεν ὁ Βίσμαρκ βλέπων τὸν οἰκοδεσπότην—ἐκάλεσα ἁπλῶς τὸν ὑπηρέτην μου, ἐν ἐλλείψει δὲ κώδωνος θὰ μεταχειρίζωμαι πάντοτε τὸ μέσον τοῦτο διὰ νὰ καλῶ αὐτόν.

Τοῦτο ἤρκεσεν ἵνα ἡ ἐπιθυμία τοῦ πρίγκιπος ἐκτελεσθῇ αὐθωρεί.

Ὡς γνωστόν, ὁ διάσημος μυθιστοριογράφος Ὁνώριος Βαλζὰκ ἦτο πολὺ ματαιόδοξος. Ἠρέσκετο νὰ νομίζῃ ὁ κόσμος ὅτι συναναστρέφεται πρίγκιπας, μαρκησίους καὶ ὑπουργούς, ἀδυναμία βεβαίως ἣν δὲν δύναταί τις νὰ συγχωρήσῃ εἰς ἄνθρωπον πνευματώδη οἷος ὁ Βαλζάκ. Ἡμέραν τινὰ νέος συγγραφεὺς ἀπήντησε καθ' ὁδὸν τὸν Βαλζάκ, ὅστις προσήρχετο κρατῶν ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἕτερον κύριον. Ὁ νεαρὸς συγγραφεὺς ἐχαιρέτησεν αὐτὸν καὶ ἔμεινεν ἱστάμενος ὅπως ἀνταλλάξῃ ὀλίγας λέξεις μετὰ τοῦ διασήμου συγγραφέως.

— Ἐπιτρέψατέ μοι, πρίγκηψ, λέγει τότε ὁ Βαλζάκ, στραφεὶς πρὸς τὸν ξένον μεθ' οὗ πρότερον συνεβάδιζε νὰ σᾶς συστήσω τὸν κύριον Β. νέον γραμματέα τῆς... πρεσβείας.

Ὁ κ. Β. ἐξεπλάγη διὰ τὸ ὑψηλὸν ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ὁ Βαλζὰκ τῷ ἀπένειμε, ἀλλὰ ἐσιώπησε καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ὁδόν του. Μετά τινας ἡμέρας ἀπαντήσας τὸν Βαλζὰκ πάλιν καθ' ὁδόν:

— Διατί τελευταῖον μοὶ ἀπεδώσατε τὸν γελοῖον τίτλον τοῦ γραμματέως τῆς πρεσβείας; τὸν ἠρώτησε.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν ὁ Βαλζάκ, καθ' ὁδὸν εἴχομεν ἀπαντήσει ἄλλους τρεῖς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, καὶ ἐπειδὴ συνώδευον τὸν ξένον πρίγκιπα δὲν ἤθελον νὰ νομίσῃ οὗτος ὅτι γνωρίζω μόνον ἀνθρώπους τοῦ εἴδους τούτου. Ἕνεκα τούτου σᾶς ὕψωσα διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ λάβῃ ἄλλην ἰδέαν περὶ τῶν γνωριμιῶν μου.

— Ἀλλά, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ κύριος Β. ὁ πρίγκηψ σας εἶνε τόσον ὀλίγον πρίγκηψ ὅσον ἐγὼ διπλωμάτης· τὸν γνωρίζω ἐξ ὄψεως, εἶνε συμβολαιογράφος ἐν Βερσαλλίαις.

— Τὸν γνωρίζετε; ἀπήντησεν ὁ Βαλζάκ, καὶ σᾶς γνωρίζει;

— Νομίζω, εἶπεν ὁ Β.

— Τότε εἶχον μεγάλην ἀτυχίαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἶπεν ὁ Βαλζὰκ χωρὶς νὰ προδώσῃ τὴν παραμικρὰν στενοχωρίαν, ἄλλοτε θὰ προσέχω περισσότερον.

Ἰταλική τις ἐφημερὶς δημοσιεύει τὴν ἑπομένην ἀστείαν ἀπογραφικὴν σημείωσιν περὶ τῶν μυθιστορικῶν δραμάτων τοῦ Δεννερῦ, πρὸς ἃ τοσαύτην στοργὴν δεικνύουσιν οἱ ἑλληνικοὶ δραματικοὶ θίασοι. Ἐν τοῖς δράμασι τούτοις εὑρίσκονται: 18 χῆραι, 16 υἱοὶ καὶ 2 θυγατέρες ἀνδρῶν καταδικασθέντων εἰς θάνατον· 80 ἄρρενα καὶ 112 θήλεα ὀρφανά· 60 τυφλοὶ καὶ 10 προσποιούμενοι τὸν τυφλόν· 93 ἁρπαγεῖσαι παρθένοι· 22 ἀδελφοκτόνοι, 8 πατροκτόνοι· 145 ἔκθετα· 162 ἀπολεσθέντα, καὶ 116 ἁρπαγέντα παιδία. 124 ὑποβολιμαῖα ἢ ἀνταλλαγέντα παιδία· 212 πλασταὶ ἢ ὑπεξῃρημέναι διαθῆκαι· 216 κλαπέντα χρηματοφυλάκια· 198 μονομαχίαι διὰ ξίφους· 168 διὰ πιστολίου, 2 διὰ σπάθης, 8 δι' ἐγχειριδίου καὶ 10 διὰ πελέκεως· 43 πυρκαϊαί· 123 φόνοι δι' ὅπλων καὶ 136 διὰ δηλητηρίου· 46 πνιγμένοι· 26 ἔνοχοι καὶ 62 ἀθῶοι κατάδικοι εἰς δημόσια ἔργα. 80 ἐλευθερωθέντες καὶ 36 δραπετεύσαντες κατάδικοι· 79 παράφρονες, 62 ἠλίθιοι, 28 παράφρονες κατὰ προσποίησιν καὶ 41 δίγαμοι.

Πολλοὶ ἐκηρύχθησαν κατὰ τοῦ δαμαλισμοῦ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι συντείνει μᾶλλον εἰς τὴν διάδοσιν τῆς εὐλογίας ἢ εἰς τὴν καταπολέμησιν αὐτῆς. Ἐκ τῶν εἰσηγήσεων τούτων παραπεισθέντες οἱ κάτοικοι τῆς Ζυρίχης ἐψήφισαν κατὰ Μάϊον τοῦ ἔτους 1883 κατ' ἔφεσιν νόμον καταργοῦντα τὸν περὶ ὑποχρεωτικοῦ δαμαλισμοῦ παλαιότερον νόμον. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ νόμου ἐκείνου δὲν ἐβράδυναν νὰ φανῶσιν. Ἡ ἑπομένη ἀπογραφικὴ σημείωσις, ἐν ᾗ ἀναγράφεται ἡ ἀναλογία τῶν ἐξ εὐλογίας θανάτων ἐν τῇ πόλει τῆς Ζυρίχης ἐπὶ 1000 θανάτων, εὐγλώττως μαρτυρεῖ πόσον ὀλεθρίως συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς νόσου ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν κατοίκων ἀπὸ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ δαμαλισμοῦ.

1881	θάνατοι ἐξ εὐλογίας	7.
1882	—	0.
1883	—	8.
1884	—	11.
1885	—	52.
1886	—	85 μέχρι τοῦδε.

Ἁμιλλωμένη πρὸς τὸν σύζυγόν της, ὅστις μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐργάζεται πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸ κράτος του, ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ἰαπωνίας ἐξέδωκεν ἀρτίως διάταγμα δι' οὗ ὑποχρεοῖ τὰς παρουσιαζομένας εἰς τὴν αὐλὴν κυρίας νὰ φέρωσι πάντοτε ἐνδυμασίας κατὰ τοὺς εὐρωπαϊκοὺς συρμούς. Ἀλλὰ καὶ ἡ κόμμωσις αὐτῶν διέταξε νὰ γίνηται τοῦ λοιποῦ κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν τρόπον καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν ἰαπωνικόν.

— Μά, κύριε ξενοδόχε, πάρε τὴ γάτα σου ἀπὸ 'δῶ. Αὐτὴ θέλει νὰ φάῃ ἀπὸ τὸ ἴδιο πιάτο μαζύ μου.

— Ἄ, τὴν καϋμένη, εἶνε τόσο καλὴ γάτα. Ἀνεγνώρισε τὸ πιάτο ποῦ τρώει. Κάθε βράδυ τῆς βάζω 'στὸ ἴδιο πιάτο νὰ φάῃ.

— Πόσο ἤπια χθὲς τὸ βράδυ, κὺρ Μῆτρο;

— Οἰνοπώλης. Τέσσαρες ὀκάδες, κὺρ Γιάννη ὅλα ὅλα.

— Μοῦ φαίνεται, κὺρ Μῆτρο, πῶς ὅταν ἐγὼ πίνω σὺ βλέπεις διπλᾶ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—577

Digitized by Google

Ἀριθ. 562 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ΄ | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 5 Ὀκτωβρίου 1886

ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ

Διήγημα (1)

Ἦσαν δύο οἰκίαι ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἡ μία τῆς ἄλλη, ἀντιμέτωπος.

Ἡ μία μεγάλη, ἄρχοντος οἰκία, ἡ ἄλλη μικρά, ταπεινή, σχεδὸν καλύβη, πτωχὸν πτωχοῦ ἐνδιαίτημα.

Ἐδῶ πυλῶνες μεγάλοι, καὶ παράθυρα πολλά, διὰ βαρυτίμων παραπετασμάτων μετριάζοντα τὸ ἄπλετον φῶς, καὶ ἐξῶσται κομψοὶ περιθέοντες τὴν οἰκοδομήν, καὶ ἄνδηρα, ἀναπεπταμένα τὸ μὲν εἰς τὸν ἥλιον, τὸ δὲ εἰς τὴν αὔραν τὴν ἑσπερινήν, καὶ κῆπος ὀπίσω θαλερὸς καὶ βαθύσκιος, καὶ στρουθίων τάγματα πολυάριθμα, φλυαροῦντα ὑπὸ τῶν δένδρων τὸ φύλλωμα καὶ ζωογονοῦντα τὴν βαρεῖαν σιγήν, ἣν περιέβαλλε τὸν οἶκον πᾶσα ἡ σοβαρότης τοῦ πλούτου.

Ἐκεῖ μία μόνη μικρὰ θύρα, καὶ στενὸν παράθυρον μόλις που τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς δειλῶς ἀνοιγόμενον, καὶ πέραν ἐκεῖ, εἰς τὸ ἄκρον στενοῦ διαδρόμου καὶ ὄπισθεν τῶν δύο χαμογείων δωμάτων ἅτινα ἀπετέλουν τὸν πτωχικὸν οἶκον, αὐλὴ εὐρεῖα, ἧς τὸ γεῶδες ἔδαφος συνεκύκων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας παιδία γυμνόποδα φαιδρῶς φωνασκοῦντα, καὶ ὄρνιθες κλώζουσαι καὶ ῥαμφοκοποῦσαι τὸ χῶμα, ἃς ἔνθεν μὲν κατεδίωκεν ἀκάκως πυρρόθριξ μολοσσός, ἀπαθὴς δ' ἐκεῖθεν ἀλλὰ προσηνὴς τὸ φαινόμενον ἐθεᾶτο γέρων τεφρόχρους ὄνος, προσδεδεμένος εἰς φάτνην κεγχράν, ὑπὸ τὴν στέγην ὀλίγων σανίδων.

Τοῦ πλουσίου μεγάρου κάτοικοι, πλὴν τῶν πολλῶν οἰκετῶν, ἀφώνων καὶ σοβαρῶν ὡς ὁ οἶκος, ἦσαν δύο μόνοι: ἀνὴρ καὶ γυνή. Ὁ Θεὸς δὲν εἶχε δώσει τέκνα εἰς αὐτούς, νομίσας ἴσως ὅτι ἀρκετὸς ἦν ὁ πλοῦτος· ἀλλ' εἶχε δώσει φίλους πολλοὺς εἰς τὸν πλοῦτόν των, οἵτινες ἐπλήρουν πολλάκις τὴν τράπεζαν αὐτῶν κ' ἐφαίδρυνον ἐνίοτε τὰς αἰθούσας των. Δὲν ἐφαίδρυνον ὅμως καὶ τὸν οἶκον αὐτῶν οἱ ξένοι· πολλάκις δὲ τὰ ὄμματα τῆς πλουσίας ἀλλ' ἐρήμου οἰκοδεσποίνης ἐθόλου μελαγχολία καὶ δάκρυ δειλὸν ἀνέβλυζεν ὑπὸ τὰ βλέφαρά της, ὁσάκις ἀπὸ τῆς σιγῆς τοῦ θαλάμου της, ἐθεώρει διὰ τοῦ παραθύρου εἰς τὴν ἀπέναντι πτωχικὴν αὐλήν, κ' ἔβλεπε τὰ ἀκτένιστα παιδία τοῦ γείτονος παίζοντα ἐν φωναῖς καὶ θορύβῳ τὸ *κεράκι* καὶ τὸν *κρυπτόν*.

Διότι εἶχε πολλὰ παιδία ὁ γείτων. Οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤξευρε πόσα—ἔλεγεν ἀστειευόμενος ὁσάκις ἠρωτᾶτο. Ὅτε δὲ τὴν ἑσπέραν ἐπέστρεφεν οἴκαδε ὁ ἡμερόβιος ἐργάτης, ἄλλοτε πεζός, καὶ ἄλλοτε σοβαρὸς κεντρίζων τὸν ὄνον του, καὶ ἠνοίγετο πρὸ αὐτοῦ ἡ θύρα τοῦ οἰκίσκου χωρὶς κἂν ἐκεῖνος νὰ τὴν ὠθήσῃ, ἀλαλαγμὸς χαρμόσυνος ἠγείρετο ἀπὸ τῆς αὐλῆς, καὶ πᾶσα παιδιὰ κατελείπετο εἰς τὸ μέσον, καὶ ὅλος τῶν παικτόρων ὁ ἑσμός, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἐκρεμᾶτο βοτρυδὸν ἀπὸ τῶν φορεμάτων τοῦ πατρός. Ὁ εὐσταλέστερος ἀνερριχᾶτο εἰς τοὺς ὤμους του, ἡ ζωηροτέρα ἥρπαζεν ἀπὸ τῆς ἀγκάλης του τὸν ἄρτον τῆς ἑσπέρας, ἄλλος ἀνηρτᾶτο ἀπὸ τοῦ τραχήλου του, καὶ τὰ μικρότερα ἐνηγκαλίζοντο τὰς κνήμας του.

—Ἔλα ἡσυχάστε! ἀφῆστε τὸν πατέρα σας νὰ ξανασάνῃ! ἐφώνει πρὸς τὸ στῖφος τῶν πολιορκητῶν ἡ κυρὰ Δημήτραινα, εὔσωμος καὶ πορφυρόχρους μεσῆλιξ, ἧς τὰ σπαργῶντα στήθη, ἀνέτως ἀναπτυχθέντα ὑπὸ τὰ στόματα δέκα θηλαστικῶν νηπίων καὶ οὐδένα ποτὲ γνωρίσαντα στηθόδεσμον, ἐκυμαίνοντο μεγαλοπρεπῶς, μόλις συγκρατούμενα ὑπὸ τῶν πτυχῶν τοῦ χιτῶνός της.

—Ἄσ' τα! μὴ τὰ μαλλώνῃς! ἀπήντα ὁ κὺρ Δημήτρης, καὶ ἀναλαμβάνων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὰ δύο δίδυμα μικρά του, ἐκάθητο κεκμηκὼς ἐπὶ τοῦ σάγματος τοῦ ὄνου κ' ἐσπόγγιζε τὸν ἁδρὸν τοῦ μετώπου του ἱδρῶτα διὰ τῆς ποδιᾶς τῶν τέκνων του.

Τοιούτων φαιδρῶν σκηνῶν πολλάκις ἐγίνοντο ἀπὸ τοῦ ἐξώστου των θεαταὶ ὁ Κύριος Μαρῆς καὶ ἡ Κυρία Μαρῆ, τοῦ πλουσίου οἴκου οἱ ἄπαιδες ἄρχοντες. Κ' ἐκεῖνος μέν, ἑκατομμυριοῦχος χρηματιστής, ἀπὸ μακροῦ ἤδη τραχυνθεὶς τὴν καρδίαν ἐκ τῶν συγκινήσεων τῆς *ὑψώσεως* καὶ τοῦ *ἐκπεσμοῦ*, δυσθύμως μᾶλλον προσέβλεπε τὰς

(1) Ἡ διήγησις αὕτη βάσιν ἔχει δημοτικὴν ἀθηναϊκὴν παράδοσιν, ἣν πολλάκις κατὰ τὴν νηπιακήν μου ἡλικίαν ἤκουσα παρὰ τῆς μάμμης μου· πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν μου βεβαίως θὰ τὴν ἐνθυμοῦνται, ἂν ἠγάπων ὅσον ἐγὼ τὰ παραμύθια, καὶ εἶχον ὡς ἐγὼ φιλόμυθον μάμμην.

Α. Β.

Digitized by Google

θορυβώδεις αὐτὰς καὶ προστύχους, ὡς τὰς ἀπεκάλει, οἰκογενειακὰς πανηγύρεις, αἵτινες ἐτάραττον τὴν ἑσπέραν οὐ μόνον τὴν κοπιώδη συνήθως χώνευσίν του, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν ἠρεμίαν τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ ὑπολογισμῶν. Ἀλλ' ἡ σύζυγός του, γυνὴ καὶ δὶς ἤδη ἀποτυχοῦσα μήτηρ, μακρὰν πολλάκις ὥραν ἐλησμονεῖτο θεωροῦσα τὴν διηνεκῆ σχεδὸν ἐκείνην τύρβην, καὶ μειδίαμα παράδοξον, χαρᾶς ἅμα καὶ πόνου μαρτύριον, διέστελλε τὰ χείλη της. Τί δὲν ἔδιδε διὰ μικράν τινα μόνον μερίδα τῆς ζωηρότητος ἐκείνης καὶ ταραχῆς!

* * *

Ἑσπέραν τινά, — ἦτο πρώτη Κυριακὴ τῶν ἀπόκρεω —ὁ Δημήτρης ἐπέστρεψεν ἐνωρίτερα εἰς τὸν οἶκόν του.

Ἦτο καταφορτωμένος.

Διὰ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος ἔσφιγγεν ἐνηγκαλισμένον *ταβᾶν*, ὅθεν ἀπὸ παχέος ὀρύζης στρώματος προέκυπτον ποῦ καὶ ποῦ, ὡς λόφοι μικροί, τεμάχια κρέατος ὀπτοῦ, κάτωθεν δ' αὐτοῦ ἀνελικνίζετο δίκην ἐκκρεμοῦς ἀπὸ τῆς δεξιᾶς του χειρὸς φιάλη μελάγχρους εὐμεγέθης, πλήρης ξανθοῦ ῥητινίτου. Ἀριστερόθεν ἐκράτει μανδήλιον, ἐγκυμονοῦν τίς οἶδε τίνα καὶ ποῖα ἔκτακτα πράγματα, κ' ἐπὶ τοῦ μανδηλίου ἔσφιγγε διὰ τοῦ ἀντίχειρος χάρτινον πρόστυχον προσωπεῖον εἴκοσι λεπτῶν.

— Ἔλα, Μαριώ, νὰ ζῇς! ξεφόρτωσέ με, ἐφώνησεν εἰσερχόμενος.

Ἀλλὰ ποῦ νὰ προφθάσῃ ἡ Μαριώ! Τρία ἥρπασαν διὰ μιᾶς τὴν βαύκαλιν, ἄλλα τόσα τὸ μανδήλιον, οὗτινος διεσπάρησαν χαμαὶ τὰ περιεχόμενα—δύο λεμόνια ἐδῶ, πέντε μῆλα ἐκεῖ, ὀλίγα μύγδαλα παρέκει — καὶ ἡ γενικὴ κατ' αὐτῶν ἔφοδος τῶν παιδίων ἔσωσεν ἀπὸ σοβαροῦ κινδύνου τὸν *ταβᾶν*, ὃν κατώρθωσε τέλος νὰ παραλάβῃ σῶον καὶ ἀκέραιον ἡ μήτηρ.

— Κύτταξε, κύτταξε τὰ διαβολόπουλα! ἐφώνει αὕτη καὶ ἠγωνίζετο ἀσθμαίνουσα νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν ἐν μέσῳ τοῦ ἀφηνιάσαντος στίφους, ἐνῷ ὁ πατὴρ ἐκράτει τὸ προσωπεῖον ὑψηλά, ὑψηλότερα τῶν κατ' αὐτοῦ ἀναπηδώντων μικρῶν, κ' ἔλεγεν ἀταράχως:

— Αἴ, ἡσυχία, τόρα, ἡσυχία!... Κάμετε φρόνιμα... εἰδεμὴ δὲν ἔχει μουτσοῦνα!

— Μουτσοῦνα! Μουτσοῦνα! ἐκραύγασεν ἐν χορῷ τὸ παιδοθέμιον, θορυβώδη συγκροτοῦν πυρρίχιον κύκλω τοῦ πατρός, ἐνῷ ἡ μήτηρ μόλις κατώρθου νὰ περισυναγάγῃ ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοὺς ἀπὸ τοῦ μανδηλίου πεσόντας τραυματίας.

Τέλος ἐπῆλθεν ἡσυχία ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κὺρ Δημήτρη. Τὰ παιδία κατηυνάσθησαν, καὶ συναχθέντα περὶ τὸν *ταβᾶν* ὡσφραίνοντο βουλιμιῶντα τὸ περιεχόμενον. Ἡ οἰκοδέσποινα ἔστρωσεν ἐν μέσῳ τὴν βραχύποδα τράπεζαν τοῦ δείπνου, τὸν *σοφρᾶν*, καὶ ἀνῆψε παρ' αὐτῷ κλαυθμηρίζοντα λύχνον. Ὁ κὺρ Δημήτρης, ἐκάθισε χαμαὶ σταυροποδητὶ καὶ σταυρώσας διὰ τοῦ μαχαιρίου του τὸν ἄρτον ἔκοψε καὶ διένειμε.

— Δόξα σοι ὁ Θεός, γυναῖκα, εἶπε σταυροκοπούμενος, ἡ ἑβδομάδα πῆγε καλά. Ἐβγάλαμε τριάντα δραχμαίς. Ὑγεία νάχωμε καὶ ὀξονοῦ! Ἡ φτώχια θέλει καλοπέρασι!

Οὕτω δ' εὐθύμως ἤρχισε κ' εὐθύμως ἐπεράνθη τὸ πτωχικὸν τοῦ πτωχοῦ οἴκου δεῖπνον.

Ἀφοῦ δὲ τὰ παιδία ἐτραγάνισαν καὶ τὸ ἔσχατον φαγώσιμον ὀστοῦν τοῦ *ταβᾶ*, σκυθρωπάζοντος εὐλόγως τοῦ παρισταμένου μολοσσοῦ,— εἰς ὃν σκληρὸς ἀπέμεινε κλῆρος, ὅ,τι μόνον ἀπρόσιτον εἰς παίδων ὀδόντας—καὶ ἀποσμήχοντα διὰ ψωμίου τὸ πήλινον σκεῦος ἐγάνωσαν αὐτὸ λάμπον καὶ στίλβον, ὁ κὺρ Δημήτρης ἐμοίρασεν ἀκριβοδικαίως τὰ τρωγάλια εἰς τὰ τέκνα του, ἐστράγγισε εἰς τὸ ποτήριόν του τὸ κατάλοιπον τῆς μελαψῆς φιάλης, καὶ σπογγίσας διὰ τῆς παλάμης τὸν μύστακα, εἶπεν εἰς τὴν σύμβιόν του ἐν ἀληθεῖ εὐφροσύνῃ:

— Δός μου τόρα λιγάκι τὸ μπουζοῦκί μου, κυρὰ Μαριώ, νὰ τὸ τραγουδήσωμε!

— Δὲν νυστάξατε σεῖς ἀκόμη, ἠρώτησεν ἡ κυρὰ Δημήτραινα, ἀλλὰ τοσαῦτα διὰ μιᾶς ἀπήντησαν *ὄχι*! εἰς μίαν κορυφωθέντα κραυγήν, ὥστε καθησύχασε μὲν ἡ μητρικὴ μέριμνα, ἐξετέλεσε δ' ἀμέσως τὸ παραγγελθὲν ἡ συζυγικὴ προθυμία.

Τὸ προσαχθὲν μπουζούκιον ἦτο πατρικὴ κληρονομία τοῦ Κὺρ Δημήτρη. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, βαρελοποιός ποτε καὶ μουσικὸς κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του, μόλις εἶχε κατορθώσει νὰ διδάξῃ τὸν υἱόν του, πλὴν τυπικῶν τινων ὑποκρούσεων, ἕνα συρτὸν καὶ ἥμισυν καλαματιανόν. Ἀλλὰ τὸ ἓν καὶ ἥμισυ αὐτὸ ἤρκει εἰς διασκέδασιν τῶν παιδίων, ὧν αἱ χορευτικαὶ γνώσεις περιωρίζοντο κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ μουσικὸν τοῦ πατρός των εὑρετήριον.

— Ἐλᾶτε τώρα σεῖς, εἶπεν οὗτος, πιασθῆτε ἀπὸ τὰ χέρια... Ἐμπρὸς ὁ Νικολῆς, ὕστερα ὁ Γεώργης, καὶ οἱ ἄλλοι μὲ τὴν ἀράδα. Συρτό! Ὁ Νικολῆς ποῦ τραβάει τὸ χορό, φορεῖ καὶ τὴ μουτζοῦνα!

— Κ' ἐμεῖς πατέρα; ἐμεῖς; ἐφώνησε δυσθύμως ὁ λοιπὸς ὅμιλος, δὲ θὰ τὴν φορέσωμε;

— Ἀγάλια ἀγάλια! Ἕνας ἕνας θὰ τραβᾷ τὸ χορὸ καὶ θὰ τὴν φορῇ.

Καὶ ἀνέκρουσεν ὁ μουσικός, καὶ ἤρχισεν ἡ διασκέδασις.

Ἐλαφροὶ τῶν παιδίων οἱ μικροὶ πόδες ἔπληττον, ῥυθμικῶς ἐνίοτε, τὸ πάτωμα, αἱ λάλοι των γλῶσσαι παρηκολούθουν κατὰ διαλείμματα διὰ προχείρου ᾄσματος τὸν σκοπὸν τῆς ὀρχήστρας, ὁ

Digitized by Google

δὲ πατήρ, διακόπτων ἐνίοτε τὴν μουσουργίαν, ἀνέμελπεν ἔῤῥινον καὶ βροντόφωνον ᾠδήν, πρὸς ἣν ἀγαλλιῶν καὶ σκιρτῶν ἀπήντα ὁ χορός.

— Κέφι ποῦ τὤχεις, εὐλογημένε! ἔλεγεν ἡ κυρὰ Μαριώ, νανουρίζουσα ἠρέμα τὸ βρέφος της, —διότι εἶχε καὶ βρέφος ἡ εὐλογημένη. — Κέφι ποῦ τὤχεις! Δὲν πέφτεις νὰ πλαγιάσῃς, ποῦ εἶσαι κουρασμένος, μόνον κάθεσαι καί...

Κτύπος δυνατὸς εἰς τὴν ἐξώθυραν διέκοψε τῆς Δημήτραινας τὴν φράσιν καὶ τοῦ Δημήτρη τὴν μουσικήν.

— Ποιὸς νἆνε τέτοια ὥρα! εἶπεν οὗτος, ἀποθέτων τὸ ὄργανόν του καὶ ἐγειρόμενος. Ἔλα! σιωπὴ ἐσεῖς καὶ ἡσυχία! ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὰ παιδία, ἅτινα ἐξηκολούθουν ὀρχούμενα καὶ μετὰ τὸ πέρας τοῦ μέλους, ὡς θάλασσα σαλευομένη καὶ μετὰ τοῦ ἀνέμου τὴν πτῶσιν.

Κ' ἐβάδισε πρὸς τὴν θύραν.

***

Καθ' ὃν χρόνον ηὐθύμουν καὶ διεσκέδαζον οἱ κάτοικοι τῆς πτωχῆς καλύβης, ἔπληττον καὶ ἐχασμῶντο τοῦ πλουσίου οἴκου οἱ κύριοι.

Περάναντες τὸ γεῦμά των, ὅπερ ἄφθονον ὡς συνήθως καὶ ποικίλον, οὐδὲν εἶχεν ἰδιαίτερον γνώρισμα, τὸ δυνάμενον ν' ἀναμνήσῃ αὐτοὺς τὴν ἀπόκρεω, ἀνεκλίθησαν ἀμφότεροι ἀπέναντι ἀλλήλων, ἐκεῖνος μὲν ἐπὶ σοφᾶ μαλακοῦ, καπνίζων τὸ σιγάρον του, καὶ χειλοποτῶν ἠρέμα τὸν καφέν του, αὐτὴ δὲ ἐπὶ τοῦ ἐγγυτάτου εἰς τὴν τράπεζαν κλιντῆρος, θωπεύουσα νωχελῶς διὰ τῆς λευκῆς καὶ δακτυλιοφόρτου χειρός της τὸ λεῖον τρίχωμα χονδροκεφάλου αἰλούρου ῥέγχοντος μακαρίως ἐπὶ τῶν γονάτων της.

Πλὴν τοῦ ῥόγχου τούτου, σιγὴ ἐντελὴς ἐπεκράτησεν ἱκανὴν ὥραν ἐν τῇ αἰθούσῃ.

Ὅτε δὲ τέλος ὁ κύριος Μαρῆς ἐῤῥόφησε, πλὴν τοῦ καφέ του, καὶ μικρὸν ποτήριον κονιάκ, καὶ ᾐσθάνθη τὸ σιγάρον του ἐγγίζον εἰς τὸ πέρας, ἀνεκάθισε, μορφάζων ἐκ μικροῦ τινος ῥευματικοῦ νυγμοῦ, ὃν ᾐσθάνετο εἰς τὴν κνήμην, καὶ εἶπεν ἀφοῦ μεγαλοφώνως ἐχασμήθη:

— Δὲν παίζεις λιγάκι Boccace, Ἑρμιόνη;

— Οὔφ! καϋμένε Ἀγησίλαε,.. νὰ ἤξευρες πῶς βαρηοῦμαι.., ἀπήντησεν ἐκείνη, παρατείνουσα μετὰ κόπου τὰς λέξεις καὶ οἱονεὶ συλλαβίζουσα αὐτάς. Ἐπάνω εἰς τὴν χώνευσιν.. καὶ ποῦ ν' ἀφήσω τόρα τὸν καϋμένον τὸν Πλούτωνα, ποῦ κοιμᾶται τόσον εὔμορφα.

— Καλά! ὑπέλαβεν ὁ Ἀγησίλαος καὶ ἡ τελευταία τῆς λέξεώς του συλλαβὴ ἀπήχησεν εἰς δεύτερον καὶ φοβερώτερον τοῦ πρώτου χάσμημα.

— Τί; ἐνύσταξες κι' ὅλα; ἠρώτησεν ἡ σύζυγός του, ἀκούουσα μᾶλλον ἢ βλέπουσα τὴν συζυγικὴν ἐκείνην χασμῳδίαν. Μήπως δὲν εἶσαι καλά;

— Καλὰ εἶμαι.. ἀλλὰ βαρηοῦμαι κ' ἐγώ.. Ἠξεύρεις.

— Δὲν πηγαίνεις καμμιὰν ὥρα εἰς τὴν λέσχην νὰ διασκεδάσῃς;

— Ἀποκρηὰ σήμερον,.. ποιὸς θὰ εἶνε εἰς τὴν λέσχην; Ἔπειτα.. μπορεῖ νὰ μᾶς ἔλθουν καὶ τί ποτε μάσκαρες ἀπόψε..

— Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς φωτίσῃ, νὰ σοῦ εἰπῶ! Διότι αὐταῖς ἡ βραδυαῖς τοῦ χειμῶνος εἶνε ἀτελείωταις

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσελθὼν ὑπηρέτης, ἄψογος τὴν ἀναβολήν, ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δέσμην ἐφημερίδων, εἰπὼν ἁπλῶς:

— Ταχυδρομεῖον!

— Ἄ, τί καλά, ἐφώνησεν εὐθύμως ὁ Ἀγησίλαος, καὶ θεὶς ἐπὶ τῆς ῥινὸς τὰς διόπτρας του ἀνέπτυξε τὸ νεώτατον τῶν φύλλων καὶ ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν ἀπὸ τοῦ τέλους.

Ὁ Πλούτων, ἀφυπνισθείς, ἐπήδησε χαμαὶ ἄνευ περαιτέρω διατυπώσεως, καὶ βυθίσας τοὺς ἐμπροσθίους του ὄνυχας εἰς τὸν παχὺν τῆς αἰθούσης τάπητα ἐκύρτωσεν εὐαρέστως τὴν ῥάχιν του, ἡ δὲ κυρία Ἑρμιόνη, ἀνεγερθεῖσα ἤνοιξε μίαν τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ θυρίδων.

— Νὰ πάρωμεν ὀλίγο ἀέρα καὶ κλείω εὐθύς, εἶπε προλαμβάνουσα πᾶσαν τοῦ ἀνδρός της διαμαρτύρησιν.

Ἀλλ' ἀπὸ τῆς θυρίδος ἐκείνης, πλὴν τοῦ δροσεροῦ ἀέρος, εἰσέβαλεν ἀπρόσκλητος ξένος καὶ ἡ εὔθυμος ἀντήχησις τοῦ μπουζουκίου τοῦ Κὺρ Δημήτρη.

— Νά τα! εἶπεν ὁ χρηματιστὴς ἐξακολουθῶν τὴν ἀνάγνωσίν του· ἄρχισαν πάλιν οἱ ἀντικρυνοί μας τὰ συνειθισμένα. Ξεύρεις, Ἑρμιόνη, ὅτι κατήντησεν ἀνυπόφορος αὐτὸς ὁ κὺρ Δημήτρης μὲ τὸ κοπάδι του;

— Διατί οἱ καϋμένοι; ἠρώτησε μετ' ἀγαθότητος ἡ κυρία. Διασκεδάζουν...δὲν κάμνουν κακόν. Τί σὲ πειράζουν;

— Μὲ ἀνησυχοῦν.. .τί ἄλλο θέλεις νὰ μὲ πειράξουν; ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ἀναγινώσκων πάντοτε.

— Ἐγὼ τοὺς ζηλεύω, νὰ σοῦ εἰπῶ, ὑπέλαβε μετὰ μικρὸν ἡ κυρία Μαρῆ, πλησιάζουσα εἰς τὸν σύζυγόν της καὶ θωπεύουσα ἠρέμα τὸν ἐπὶ τῆς ἐφημερίδος κύπτοντα τράχηλόν του.

— Τί σοῦ ἦλθε; εἶπεν ἐκεῖνος ἀναβλέπων.

Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὑπέλαβεν ἡ Ἑρμιόνη ἀποτεινομένην εἰς τὴν ζηλείαν μᾶλλον ἢ τὴν θωπείαν της, κ' ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ·

— Ἄχ,... ζηλεύω τὰ παιδιά των. Δὲν ξεύρεις πόσα εἶνε, Ἀγησίλαε... καὶ ὅλα τόσα... τόσα, τὸ ἕνα μικρότερο καὶ ὡραιότερο ἀπὸ τ' ἄλλο. Νὰ εἴχαμε κ' ἐμεῖς κανένα!.. εἶπε μετ' ὀλίγον σιγα-

Digitized by Google

λῇ τῇ φωνῇ καὶ κύπτουσα τὴν μορφήν της πρὸς τὴν μορφὴν τοῦ συζύγου της.

— Χά, χά, χά! ἐφώνησεν ἐκεῖνος γελῶν, μὲ τὴν ὥρα σοῦ ἦλθε ἡ ὄρεξις! Ποῖος σοῦ πταίει; μὴ τὰ κάμνεις μισά!

Καὶ ἀποβαλὼν τὰς διόπτρας του ἠγέρθη κ' ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἑστίαν.

— Μὲ τὰ σωστά σου λοιπόν, ἀγάπη μου, ἐξηκολούθησε διὰ μειλιχίας φωνῆς, προσπαθῶν νὰ κολάσῃ τὴν πρὸ μικροῦ τραχύτητα τῆς φράσεώς του, μὲ τὰ σωστά σου ζηλεύεις τοὺς γείτονάς μας;

— Καὶ εἶνε νὰ μὴ τοὺς ζηλεύσῃ κανείς; Δὲν βλέπεις τί εὐτυχισμένοι ζοῦν! Πῶς εἶνε πτωχοί!.. ἀδιάφορον. Ὅλοι ῥοδοκόκκινοι ἀπὸ ὑγείαν... Ἀνάγκας δὲν ἔχουν... φροντίδας δὲν ἔχουν... Σπίτι γεμάτο ζωὴν καὶ χαράν! Ὅταν εἶνε νὰ δουλεύσουν δουλεύουν, καὶ ὅταν εἶνε νὰ διασκεδάσουν διασκεδάζουν. Ὄχι...

— Ὄχι 'σὰν ἐμᾶς; ἤθελες νὰ εἴπῃς κ' ἐστάθης.

— Βέβαια. Ψεύματα; ἀπήντησεν ἡ κυρία Μαρῆ, ὑψοῦσα τοὺς ὤμους. Ἡμεῖς μὲ ὅλα μας τὰ καλά... μὲ τὰ πλούτη μας, μὲ ὡραῖο σπίτι, μὲ ἁμάξια, μαγείρους, ὑπηρέτας, τὰ ἔχομεν αἰωνίως καταιβασμένα, 'σὰν νὰ ἔχωμεν πένθος· καὶ ἂν δὲν ἔλθῃ κανεὶς ξένος νὰ μᾶς ἰδῇ, δὲν ἀνοίγομεν τὸ στόμα μας ὥραις. Ἐγὼ τοὐλάχιστον σὲ βεβαιόνω, ἐξηκολούθησεν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ μετὰ πικροῦ μειδιάματος, κατήντησα νὰ μὴν ὁμιλῶ παρὰ ὅταν μαλλόνω τοὺς ὑπηρέτας... Αὐτοὶ οἱ πτωχοὶ μὲ τὸ τίποτε εἶνε πάντα εὐχαριστημένοι, εὔθυμοι, διασκεδάζουν ἀδιάκοπα, τραγουδοῦν, χορεύουν, χαίρονται τὴν ζωήν των τέλος πάντων. Διατί αὐτό;

— Διατί! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ χρηματιστής, περιπατῶν σιγὰ ἄνω καὶ κάτω ἐν τῇ αἰθούσῃ. Εἶτα δὲ ὡσεὶ φαεινή τις ἰδέα ἐπῆλθεν αἴφνης ἀπαντῶσα εἰς τὸ ἐνδιάθετον αὐτὸ ἐρώτημα, ἔστη ἀποτόμως ἐπιστραφεὶς ἐνώπιον τῆς συζύγου του καὶ ἠρώτησε·

— Θέλεις, Ἑρμιόνη μου, νὰ σιωπήσουν οἱ γείτονές μας, καὶ νὰ παύσῃ ὅλη αὐτὴ ἡ διασκέδασις καὶ ὁ θόρυβος;

— Ὄχι τοὺς καϋμένους! ἀπήντησεν ἐκείνη περίτρομος, τίς οἶδεν ὁποῖα ὑποθέτουσα τὰ σχέδια τοῦ συζύγου της. Ὄχι,... μὴ τοὺς κάμῃς κακόν! ἄφησέ τους... τί μᾶς πειράζουν;

— Κακὸν νὰ τοὺς κάμω; ἀπήντησε μειδιῶν ὁ κύριος Μαρῆς. Ποῦ σοῦ ἐφάνη; Ἔννοια σου, μὴν ἀνησυχῇς...καὶ δὲν θὰ πάθουν τίποτε. Καλὸν θὰ τοὺς κάμω... καὶ θὰ σιωπήσουν. Θὰ ἰδῇς!

— Μὰ τί σκοπὸν ἔχεις;

Ὁ Ἀγησίλαος οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἐξελθὼν τῆς αἰθούσης, καὶ καλέσας τὸν ὑπηρέτην του Γιάννην εἶπεν εἰς αὐτὸν ὀλίγας λέξεις ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Γιάννης ἔκρουεν, ὡς εἴδομεν ἤδη, τὴν θύραν τοῦ Κὺρ Δημήτρη.

* *
*

Τὴν ἐπαύριον ἑσπέραν ὁ κὺρ Δημήτρης, δειπνήσας συντομώτερον καὶ τοῦ συνήθους, ἔπλυνε πρῶτον τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον, ἐνεδύθη κατόπιν ἓν ζεῦγος καινουργῶν δῆθεν σανδαλίων, ἅτινα ἀπὸ πέντε ἤδη ἐτῶν ἐφύλαττεν ἡ Μαριὼ ἐντὸς παλαιοῦ ἑρμαρίου διὰ τὰς *δεσποτικὰς ἑορτάς*, ἐφόρεσε τὸ καλόν του φέσιον, καὶ εὐτρεπίσας ὅσον κάλλιον ἠδύνατο τὴν λοιπὴν αὐτοῦ ἀναβολήν, ἡτοιμάσθη νὰ ἐξέλθῃ, λέγων:

— Ἂς πᾶμε νὰ ἰδοῦμε τί μᾶς θέλει ὁ κὺρ Ἀγησίλαος.

— Δὲν θ' ἀργήσῃς; ἠρώτησεν ἡ σύζυγός του.

— Πῶς θ' ἀργήσω; Μήπως ἔχομε τίποτε νὰ μοιράσωμε μὲ τὸ γείτονα; Θἄχῃ καμμιὰ δουλειὰ νὰ μοῦ παραγγείλῃ... Σὲ δύο λεπτὰ εἶμαι 'πίσω.

— Κύτταξε νὰ μὴ παραστρατήσῃς...

— Μὲ τὸ καλό μου φέσι; ἀπήντησεν ὁ Δημήτρης, καταπλαγεὶς ὅτι ἡ σύμβιός του ὑπέθεσεν αὐτὸν ἱκανὸν τοιαύτης μωρίας.

Κ' ἐξῆλθε λέγων:

— Πλάγιασε τὰ παιδιά!

Ἡ κυρὰ Δημήτραινα, μείνασα μόνη κατέκλινε πρῶτον τὸν πολυάριθμον αὐτῆς τόκον ἐπὶ δύο εὐρέων στρωμάτων, χαμαὶ ἡπλωμένων ἐντὸς τοῦ παρακειμένου θαλάμου, εἶτα δὲ καθεσθεῖσα παρὰ τὸν λύχνον της, ἤρχισε πλέκουσα κάλτσαν καὶ διανοουμένη τί ἆρά γε ἤθελε τὸν σύζυγόν της ὁ κύριος Ἀγησίλαος.

— Νὰ τὸν φώτιζε ὁ Θεός, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, νὰ μᾶς ἔδιδε καμμιὰ καλὴ δουλειά... ἀποκοπή, νὰ βγάλωμε τίποτε. Κανένα χωράφι, νὰ εἰποῦμε, νὰ τὸ βάλῃ ἀμπέλι ὁ Δημήτρης,.. καλογερικό, νὰ πάρωμε καὶ 'μεῖς λιγάκι ἀπάνω μας. Γιατί μ' ὅλ' αὐτὰ τὰ παιδιά,—ζωὴ νἄχουνε!— ποῦ νὰ 'βγῇ κάνεὶς μὲ τὸ 'μεροδοῦλι... ψωμὶ μοναχὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ προφτάσῃ ὁ καϋμένος ὁ Δημήτρης.—Αἴ! δόξα σοι ὁ θεός! εἶπεν αἴφνης διακόπτουσα μεγαλοφώνως τὰς σκέψεις της καὶ σταυροκοπουμένη.

Ἀποροῦσα δὲ ὅτι ὁ Δημήτρης δὲν ἐπανήρχετο, ἀνέλαβε πάλιν ἀνεπαισθήτως τὸν εἱρμὸν τοῦ τερπνοῦ της ὀνείρου.

— Θἄκανα ἕνα φουστανάκι τῆς Ἑλένης μου, ἐξηκολούθησε διαλογιζομένη, καὶ θἄστελνα καὶ τὸ Νικολῆ μου 'ς τὸ σκολειό, νὰ μὴ μείνῃ στραβὸ τὸ καϋμένο, καὶ μὲ βλαστημάῃ μιὰ 'μέρα. Θἄκανα καὶ τὸ τάμμα ποῦ ἔχω 'ς τὴν Βαγγελίστρα γιὰ τὸ Σπύρο μου, ὅταν ἔβγαλε τὴ 'βλογιά,.. καὶ δὲν 'μπόρεσα ἀκόμη νὰ τὸ στείλω..— μὲ τί νὰ τὸ στείλω! Ἂν περίσσευε τίποτε, αἴ! θἄκανα κ' ἐγώ, νὰ σοῦ πῶ, ἕνα ῥοῦχο νὰ βάλω

Digitized by Google

ἀπάνω μου, ποῦ περπατῶ τόρα δύο χρόνια μὲ μπαλώματα...

Οὕτω δὲ δειλῶς ἱστιοδρομοῦσα διὰ τοῦ πελάγους τῶν ὀνείρων, δὲν ἤκουσεν ἡ Μαριὼ ἀνοιγομένην καὶ κλειομένην τὴν αὐλόθυραν, οὔτε τὴν μετ' ὀλίγον ἡμιανοιχθεῖσαν ἠρέμα θύραν τοῦ οἰκίσκου, οὔτ' ἐνόησε τὸν κὺρ Δημήτρην, ὅστις προκύψας διὰ τῆς θύρας τὴν κεφαλήν, ἠρώτησε σιγαλῇ τῇ φωνῇ πρὶν εἰσέλθῃ:

— Κοιμήθηκαν τὰ παιδιά;

— Οὔ! μ' ἐτρόμαξες, καϋμένε! ἐφώνησεν ἡ ἀνανήψασα αἴφνης σύζυγός του. Τί στέκεσαι τόρ' αὐτοῦ; τελείωσες; ἔλα μέσα.

— Μὴ φωνάζῃς! ὑπέλαβε, σιγὰ καὶ πάλιν ὁ κὺρ Δημήτρης, ἱστάμενος πάντοτε ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας. Κοιμήθηκαν τὰ παιδιά;

— 'Σὲ καλό σου! κοιμήθηκαν βέβαια. Τί θὰ 'πῇ αὐτό; Τί ρωτᾷς; Τί σοῦ ἦλθε;

— Μεγάλα πράμματα, Μαριώ μου! ἀπήντησεν ἐκεῖνος εἰσερχόμενος.

Πρέπει δ' ἀληθῶς μεγάλα πράγματα νὰ εἶχον συμβῇ εἰς τὸν πτωχὸν Δημήτρην, διότι καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτο ἠλλοιωμένον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του εἶχον λάμψιν ἀσυνήθη καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἡ κλαγγὴ ἦτο τρομώδης καὶ παρηλλαγμένη.

— Καλὲ τί ἔπαθες; ἠρώτησεν ἐγειρομένη καὶ πλησιάζουσα ἀνησύχως ἡ κυρὰ Δημήτραινα. Σὺ δὲν εἶσαι ὁ ἴδιος.

— Τόρα καὶ ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ ἴδιος! Κύτταξ' ἐδῶ!

Καὶ λαβὼν κάτωθεν τῆς μασχάλης του σακκίδιον πλῆρες ταλλήρων κατήνεγκεν ἐπ' αὐτοῦ βαρὺν τὸν γρόνθον του.

Ἡ πτωχὴ Μαριὼ ἔγεινε κάτωχρος. Ἠσθάνθη διὰ μιᾶς λυόμενα τὰ γόνατά της· ἤνοιξε τὸ στόμα της νὰ ὁμιλήσῃ... ἀλλὰ ποῦ φωνή! Ἐνόμισεν ὅτι ὁ λάρυγξ της εἶχε καταβῆ διὰ μιᾶς εἰς τὰ βάθη τοῦ στήθους της. Εὐτυχῶς δὲν ἦτο φύσις ἁβρά, ἣν ἠδύνατο νὰ νικήσῃ ἐπὶ μακρὸν ἡ συγκίνησις.

— Δημήτρη! ἀνέκραξε τέλος συνερχομένη, καὶ ἡ φωνή της ἐβρόντησεν ὡς φωνὴ κατηγόρου καὶ ἡ χείρ της ὑψώθη ἀπειλητική. Ποῦ τὰ ηὗρες αὐτὰ τὰ χρήματα;

Ὁ πτωχὸς Δημήτρης ἔμεινε κατ' ἀρχὰς ἐνεὸς καὶ κατάπληκτος πρὸ τῆς αἰφνιδίας μεταμορφώσεως τῆς συζύγου του. Ἀλλ' ἀστραπὴ ταχεῖα, ἡ ἀστραπὴ τῆς ὑποψίας τῆς Μαριῶς, διέδραμεν ἀμέσως τὴν διάνοιάν του, καὶ ἀνακαγχάσας παταγωδῶς,

— Χά, χά! εἶπε, μὴ θαρρῇς πῶς τἄκλεψα; Μοῦ τἄδωσαν, μητάκια μου, μοῦ τά..δω. σαν, ..μοῦ τὰ χάρισαν!

— Σοῦ τὰ χάρισαν; Ποιὸς σοῦ τὰ χάρισε; Ποιὸς χαρίζει σήμερα 'ς τὴν Ἀθήνα σακκούλια τάλληρα;.. Δημήτρη!

— Ἔλα, ἔλα.. μὴν ἦσαι τρελλή! Μοῦ τὰ χάρισε ὁ κὺρ Ἀγησίλαος...Ποῦ ὁ θεὸς νὰ μοῦ κόβῃ χρόνια νὰ τοῦ δίνῃ μέραις! Κάθισε κάθισε νὰ 'σ τὰ 'πῶ!

Καὶ καθίσας πρῶτος ἐκεῖνος ἤρξατο προσπαθῶν νὰ διηγηθῇ τὰ γενόμενα, καὶ ν' ἀπαρτίσῃ εἰς ἓν ὅλον τὰ πράγματα, τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ καὶ τὰ αἰσθήματά του.

— Μπῆκα, ποῦ λές, Μαριώ μου, κ' ἕνας ὑπηρέτης,—'ντρεπόμουνα ποῦ τὸν κύτταζα, τόσο ὡραῖα ῥοῦχα φοροῦσε...

— Τί τὰ θέλεις τόρ' αὐτά; διέκοψεν ἀνυπομονοῦσα ἡ κυρὰ Δημήτραινα. Λέγε τί ἔγεινε!

— Στάσου δά, μὴ βιάζεσαι. Μπῆκα τὸ λοιπὸν καὶ ἀπὸ κάμαρα 'σὲ κάμαρα, 'μπρὸς ὁ δοῦλος 'πίσω ἐγώ, βρέθηκα 'μπροστὰ 'ς τὸν κὺρ Ἀγησίλαο. Τί σπίτι, καϋμένη Μαριώ! Καλὰ ποῦ ἔβαλα τὰ καινούρια μου παπούτσια.

— Οὔφ, καϋμένε,.. λέγε τί σοῦ εἶπε, καὶ ἄφησε τῆς φλυαρίαις.

— Τί μου εἶπε; καὶ θυμᾶμαι θαρεῖς; Τί κάνομε, πῶς περνοῦμε, πόσα παιδιὰ ἔχομε,.. ἂν ἤμαστε στενοχωρημένοι... χίλια δυό. — Καλώτατος ἄνθρωπος, Μαριώ μου! χρυσὸς ἄνθρωπος!.. Αὔριο εὐθὺς θὰ τοῦ παραγγείλω μιὰ λαμπάδα, ἴσα μὲ τὸ μπόϊ του, νὰ τὴν πάω 'ς τὸν ἅϊ Δημήτρη...

— Καλὰ ὅλ' αὐτά,.. μὰ πῶς σοῦδωσε τὰ χρήματα; γιατί σοῦ τἄδωσε;

— Ξεύρω κ' ἐγώ, γιατί; ἔτσι θέλησε. Μᾶς βλέπει, λέει, ἀπὸ τὰ παράθυρά του καὶ μᾶς χαίρεται,.. γιατὶ ἔχομε πολλὰ παιδιὰ καὶ καλὴ καρδιά,.. καὶ ζοῦμε χαρούμενοι καὶ διασκεδάζομε... Κάνομε λιγάκι ἀνησυχία καμμιὰ φορά, μὰ δὲν τὸν πειράζει, λέει,.. ἡ γυναῖκά του μάλιστα μᾶς καμαρώνει....—δὲν ἔχει, ξέρεις παιδὶ ἡ καϋμένη...—Τί ἔλεγα;.. ἅ, ναί· τὸ λοιπόν, μᾶς λυπήθηκε, λέει, ἐμένα καὶ σένα, νὰ μᾶς βλέπῃ ἔτσι νὰ δουλεύωμε ὅλη μέρα, καὶ τοῦ ἦρθε, λέει, ἡ ἰδέα νὰ μᾶς κάμῃ εὐτυχισμένους. Μὲ ρώτησε, τί θέλω·—τί νὰ θέλω; ὑγεία καὶ δουλειά, ἀφέντη.—Δουλειά; λέει· ἐγὼ νὰ σοῦ δώσω χρήματα νὰ κάμῃς δουλειά, ὅ,τι δουλειὰ θέλεις. Καὶ σηκόνεται μωρὲ μάτια μου, βάζει ἕνα κλειδὶ 'σὲ μιὰ ὀρθὴ κασσέλλα.. Κράκ! ἐγὼ τρόμαξα, νὰ σοῦ 'πῶ!—Ἀνοίγει ἕνα πορτέλλο, χονδρὸ 'σὰν κ' ἐκεῖνο ποῦ ἔχουν ἡ μπουκαπόρταις 'ς τὰ βασιλικὰ καράβια, καὶ βγάζει αὐτὴ τὴ σακκοῦλα.

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ κὺρ Δημήτρης κατήνεγκε καὶ πάλιν τὸν γρόνθον του ἐπὶ τοῦ πρὸ ποδῶν του ἀποτεθειμένου σακκίου.

— Ἐδῶ μέσα, λέει, ἔχει πεντακόσια τάλληρα. Μπορεῖς νὰ κάμῃς μὲ αὐτὰ ὅ,τι δουλειὰ θέλεις. Πάρ' τα! Δὲν θέλω χαρτί, οὔτε ἀπόδειξι. Ἂν πλουτίσῃς καμμιὰ φορά, καὶ πᾶν ἡ δουλειαίς σου

καλά, μοῦ τὰ δίνῃς.. εἰδεμή, χάρισμά σου. Μοῦ φάνηκε πῶς ὠνειρευόμουνα. Δὲν ἤξευρα τί νὰ πῶ, .. τί νὰ κάμω. — Χάρισμά μου, λέω, ἀφέντη, μὰ πῶς... — Δὲν ἔχει πῶς, λέει· θὰ τὰ πάρῃς! Μοῦ κάνεις χάρι,.. καὶ μοῦ σφίγγει τὸ χέρι. Μοῦ σφίγγει τὸ χέρι, Μαριώ, κατάλαβες; Τί νὰ κάμω τὸ λοιπόν; τὰ πῆρα. Κακὰ ἔκαμα; ἔπρεπε νὰ μὴ τὰ πάρω;

Ἡ πτωχὴ Μαριὼ δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ. Ἔκλαιε. Τὸ ὄνειρόν της ἐκεῖνο, τὸ πρὸ μικροῦ, ἤρχετο πάλιν μειδιῶν πρὸ τῆς φαντασίας της, καὶ τὸ μειδίαμά του δὲν ἦτο πλέον πλάνη, οὐδὲ γοητεία. Ἠδύνατο τόρα νὰ στείλῃ εἰς τὸ σχολεῖον τὸν Νικολῆ της,...ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὸ τάμμα της εἰς τὴν Εὐαγγελίστριαν.

Ἐκεῖ σιμά της ἔκαιε μικρὸν κανδήλιον πρὸ μικροῦ εἰκονίσματος τῆς Θεοτόκου. Ἐνώπιον τῆς εἰκόνος αὐτῆς εὑρέθη αὐτομάτως γονυπετὴς ἡ κυρὰ Δημήτραινα.

— Ἀμ' δὲν εἴπαμε δά, γυναῖκα, ν' ἀρχίσωμε τὰ κλάμματα! ὑπέλαβεν ὁ ἀνήρ, βλέπων αὐτὴν σπογγίζουσαν τὰ δάκρυά της, προσπαθῶν δὲ νὰ νικήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν συγκίνησιν ἥτις τὸν κατελάμβανεν. Ἔλα, σήκω τόρα καὶ πάρ' τ' αὐτὰ νὰ τὰ φυλάξῃς.

— Ποῦ νὰ τὰ φυλάξω; εἶπεν ἐγειρομένη ἡ Μαριώ, ἀφοῦ ἐπέρανε τὴν ὑπὲρ τοῦ μεγαλοδώρου εὐεργέτου θερμὴν αὐτῆς δέησιν.

— Ξεύρω 'γώ; ὅπου θέλεις. Νὰ ἐκεῖ, 'ς τὴ μεγάλη κασσέλλα, ποῦ ἔχει καὶ μεγάλο κλειδί! Ἔτσι! ἐξηκολούθησεν, ἀφοῦ ἐξετελέσθη ἡ παραγγελία του. Δός μου τόρα τὸ κλειδί, καὶ βοήθησέ με νὰ βάλωμε τὴν κασσέλλα ἀποκάτω ἀπὸ τὸ κρεββάτι γιὰ πειὸ ἀσφάλεια.

— Ἀσφάλεια; καὶ τί φοβᾶσαι; νὰ μᾶς πατήσουν κλέφταις;

— Δὲν ξεύρω ἐγώ.. ὅποιος φυλάει τὰ ῥοῦχά του ἔχει τὰ μισά· τόρα εἴμαστε πλούσιοι, κυρὰ Μαριώ, τὸ κατάλαβες: καὶ χρειάζεται προσοχὴ καὶ φρόνησι.

— Καὶ ποιὸς μᾶς ξέρει, Δημήτρη μου;

— Ναί, δὲν σοῦ λέω..,ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ξύων τὴν κεφαλήν του, ἀλλὰ ποῦ ξέρεις; ὁ διάβολος ἔχει πολλὰ ποδάρια, καὶ πολλὰ μάτια. Καλλίτερα ἔτσι. Ἆ! σβύσε τόρα τὸ φῶς, νὰ πλαγιάσωμε, καὶ αὔριο τὰ λέμε. Ἀλήθεια, νὰ στείλῃς ἀπὸ τὸ πρωῒ τὰ παιδιά, τὰ μισὰ 'ς τὴν ἀδελφή μου, καὶ τὰ μισὰ 'ς τὴ μάννα σου.

— Γιατί;

— Νἄχωμε λίγη ἡσυχία αὔριο.. θἄχωμε ὁμιλίαις ποῦ δὲν εἶνε γιὰ παιδιά...

— Τὰ καϋμένα.. δὲν τ' ἀφίνεις καὶ αὐτὰ νὰ χαροῦν;

— Ἔχουν καιρὸ νὰ χαροῦν! ἐπέμεινε λέγων, σκαιότερον ἢ κατ' αὐτόν, ὁ Δημήτρης. Κάμε αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω.

— Καλό.

Καὶ τὸ ἀνδρόγυνον κατεκλίθη...ἀλλὰ δὲν ἀπεκοιμήθη ἀμέσως, ὅπως ἄλλοτε, ὅτε ὁ ὕπνος ἤρχετο ταχὺς ἀναπαύων τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας καταπεπονημένα των μέλη, καὶ ναρκῶν εὐκόλως τὴν ἀργὴν αὐτῶν διάνοιαν. Εἶχον τόσα πράγματα νὰ σκεφθοῦν ἀπόψε, ἡ Μαριὼ καὶ ὁ Δημήτρης! Τί νὰ κάμουν αὐτὰ τὰ χρήματα; διενοεῖτο ἑκάτερος· τί ν' ἀγοράσουν; Τί νὰ ἐπιχειρήσουν; Πῶς νὰ τὰ καταστήσουν κερδοφόρα; Καὶ ἔπειτα.. ἦτο φρόνιμον νὰ τὰ κρατοῦν εἰς τὸν πενιχρὸν αὐτῶν οἶκον, τόσα χρήματα; Ὅ,τι ἦτο νὰ γείνῃ, ἔπρεπε νὰ γείνῃ γρήγορα.. καὶ νὰ γείνῃ μάλιστα μὲ τρόπον, ὥστε νὰ μὴ φανῇ.. νὰ μὴν ἐννοήσουν οἱ συγγενεῖς των.. — πτωχοὶ ἐπίσης ἡμερόβιοι — ὅτι ἐπλούτησαν. Θὰ ἤρχιζαν τότε τὰ δανεικὰ — καὶ ἀγύριστα βεβαίως — καὶ αἰτήσεις βοηθείας, καὶ μεμψιμοιρίαι, καὶ δυσαρέσκειαι καὶ ὑποψίαι ἴσως ἀκόμη, — τίς οἶδε — περὶ τῆς πηγῆς τοῦ πλούτου των...καὶ φθόνος,.. καὶ χίλια ἄλλα κακά... Ἔπειτα ὁ κύριος Μαρῆς εἶχε εἰπεῖ νὰ τοῦ τὰ ἐπιστρέψουν ἂν πάγουν καλὰ ἡ δουλειαίς των.. Δὲν ἔπρεπε νὰ προσέξουν μήπως ζημιωθοῦν; Χωρὶς ἄλλο! ἀλλὰ πῶς;.. ἁπλοῖ ἄνθρωποι ὡς ἦσαν;..

Κ' ἐσκέπτετο ὁ Δημήτρης, κ' ἐσκέπτετο ἡ Μαριώ, κ' ἐστρέφοντο μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς κλίνης των, προσποιούμενος ἕκαστος ὅτι ἐκοιμᾶτο, ἵνα μὴ ἀφυπνήσῃ τὸν ἄλλον, ὃν ὑπέθετε κοιμώμενον.

Τέλος ἐβαρύνθη ὁ ἀνὴρ νὰ κρατῇ κλειστὰ τὰ ὄμματά του. Τὰ ἤνοιξε, καὶ εἶδεν ἄγρυπνον παρ αὐτῷ τὴν γυναῖκά του.

— Δὲν κοιμᾶσαι καὶ σύ, Μαριώ; εἶπε. Ἐγώ, τί νὰ σοῦ 'πῶ, δὲ μοῦ κολλάει ὕπνος ἀπόψε, μ' αὐτὰ τὰ διαβολοχρήματα.

— Ἀμ' ἐμένα;

— Πρέπει κάτι νὰ τὰ κάμωμε...νὰ τὰ βγάλωμε ἀπὸ 'δῶ μέσα.. γιατί...

— Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο συλλογίζομαι.

— Ἐγὼ λέω, γυναῖκα...

Καὶ ἤρχισε συζήτησις μακρὰ μεταξὺ τῶν συζύγων περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου περιεχομένου τοῦ σάκκου· συζήτησις ἤρεμος τὸ κατ' ἀρχάς, ζωηροτέρα κατόπιν, τραχυνθεῖσα δὲ βαθμηδὸν εἰς ἔριδα καὶ ἀπολήξασα μετά τινα ὥραν εἰς πείσμονα μεγαλόφωνον λογομαχίαν, — τὴν πρώτην ἣν ἤκουον οἱ ταπεινοὶ τῆς οἰκίας των τοῖχοι.

Ἄλλα ἤθελεν ὁ εἷς καὶ ἄλλα ἤθελεν ὁ ἄλλος. Ἐκείνη γνώμην εἶχε ν' ἀγοράσουν χωράφια καλὰ καὶ νὰ τὰ φυτεύσουν ἀμπέλια· ὁ Δημήτρης ἔλεγε καλλίτερα ν' ἀνοίξῃ οἰνοπωλεῖον, ἢ καφενεῖον, ἢ ἄλλο τι ἔργον νὰ ἐπιχειρήσῃ, ἥσυχον ὅμως, καθιστικόν,.. διότι εἶχε βαρυνθῇ πλέον τὴν ἀξίνην,.. εἶχε γηράσει.. ἤθελεν ὀλίγην ἀνάπαυσιν.

— Καπηλειὸ ν' ἀνοίξῃς; βέβαια! ἐφώνησεν

Digitized by Google

ὀξὺ ἡ κυρὰ Δημήτραινα· γιὰ νὰ τὤχῃς μπόλικο καὶ χάρισμα!

— Κατάλαβα πῶς εἶσαι τρελλή, ἀπήντησε σκαιῶς ὁ Δημήτρης, καὶ ἐγερθεὶς κατέλιπε τὴν κλίνην.

— Ἐγὼ εἶμαι τρελλή, ἢ ἐσὺ εἶσαι τεμπέλης καὶ μεθύστακας;

— Μαριώ! ἐβρόντησεν ἐκεῖνος ἐξαγριωθείς, καὶ προὐχώρησεν ἐγείρων τὴν χεῖρα κατὰ τῆς συζύγου του.

— Θέλεις καὶ νὰ μὲ δείρῃς;

Νὰ τὴν δείρῃ! ὁ Δημήτρης νὰ δείρῃ τὴν Μαριώ!.. τὴν μητέρα δέκα τέκνων του! Ἠσχύνθη ὁ ταλαίπωρος, ἠσχύνθη ἑαυτόν, καὶ ἡ χείρ του κατέπεσεν ἀδρανής.

— Κ' ἐγὼ εἶμαι μασκαρᾶς, εἶπεν ἠπίως,... μὰ καὶ σὺ καϋμένη εἶσαι ἀνόητη.

— Ἔλα, ἔλα πλάγιασε, Δημήτρη, νὰ ἡσυχάσῃς λιγάκι, ἀπήντησεν ἐκείνη, κάμπτουσα εἰς θωπείαν τὴν τρέμουσαν ἔτι φωνήν της.

— Ποῦ νὰ πλαγιάσω τόρα; μοῦ ἔφυγε ὁ ὕπνος· ξεύρεις ὅμως.. μοῦ ἔρχεται μία ἰδέα.

— Ἄφησε τώρα τῆς ἰδέαις γιὰ αὔριο, κ' ἔλα νὰ κοιμηθῇς.

— Μοῦ ἔρχεται ἰδέα...νὰ μετρήσω τὰ τάλληρα.

— Νὰ τὰ μετρήσῃς; καὶ γιατί; ποῦ σοῦ ἦλθε;

— Νὰ ἰδῶ, εἶνε σωστὰ πεντακόσια; ἢ μὲ γέλασε ὁ κὺρ Μαρῆς;

— Νὰ σὲ γελάσῃ ὁ ἄνθρωπος; γιατὶ νὰ σὲ γελάσῃ, ἀφοῦ σοῦ τὰ χάρισε; Δὲν σοὔδινε, 'σὰν ἤθελε, 'λιγώτερα;

Ὁ Δημήτρης ἔμεινεν ἐπὶ στιγμὴν σιγῶν, κύπτων ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀκαταγωνίστου ἐκείνης εὐθύτητος.

— Ἔχεις δίκηο, γυναῖκα! εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ἔχεις δίκηο...

Κ' ἐντρεπόμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ μεγαλοφώνως, συνεπλήρωσεν ἐνδομύχως τὴν φράσιν του: τὰ χρήματα χαλοῦν τὸν ἄνθρωπον.

— Σαλέπι ζεστό! ἠκούσθη αἴφνης φωνὴ βραγχώδης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ.

— Νά! 'ξημέρωσε, εἶπεν ἐγειρομένη τῆς κλίνης καὶ ἡ κυρὰ Μαριώ. Στάσου νὰ σοῦ πάρω λιγάκι σαλέπι νὰ ζεσταθῇς.

* *
*

Ὅτε μετά τινας ὥρας ἐφάνη πλήρης ἡ ἡμέρα, καὶ φαιδρὸς εἰσεχώρησεν ὁ ἥλιος διὰ τῶν χαραμίδων τοῦ στενοῦ παραθύρου τῆς μικρᾶς οἰκίας, ἀθόρυβος ἐπεκράτει ἐν αὐτῷ ἠρεμία.

Τὰ μεγαλείτερα καὶ θορυβωδέστερα των παιδίων εἶχον ἀποσταλῆ εἰς τὴν μάμμην των, ἡ Μαριὼ ἐσάρωνε τὴν αὐλὴν καὶ συνῆγεν ἀπὸ τῶν φωλεῶν τῶν ὀρνίθων της τὰ νωπὰ των ᾠά, ὁ δὲ Δημήτρης, καθήμενος πρὸ τῆς θύρας ἐκάπνιζε σιωπηλὸς ἀλλεπάλληλα σιγάρα κ' ἔξεεν ἐπιμόνως διὰ τῆς ἀριστερᾶς του χειρὸς τὸν ἀξύριστον αὐτοῦ πώγωνα.

— Δὲν θὰ πᾷς σήμερα σὲ δουλειά; ἠρώτησεν αἴφνης, διακόπτουσα τὸ ἔργον της καὶ ἀνακύπτουσα ἡ Μαριώ.

— Τόρα πειά; πέρασε ἡ ὥρα. Ἔπειτα ἔχομε καὶ νὰ 'μιλήσωμε, γυναῖκα..πρέπει νὰ ἰδοῦμε τί θὰ κάμωμε...

— Ἔχομε καιρό...νὰ 'μιλήσωμε, ἀπήντησεν ἐκείνη μελαγχολικῶς, ἐνθυμουμένη τὰ νυκτερινά. Σήκω τόρα, σήκω! Πήγαινε νὰ πάρῃς λίγο ἀέρα 'ς τὸ παζάρι.. νὰ ψωνήσῃς κι' ὅλα. Ψωμὶ ἔχομε ὀλίγο.. δὲν θὰ μᾶς φτάσῃ. Πάρε ἕνα καρβέλι.. λίγο τυρὶ καὶ κρασί.

— Δὲν βράζεις καμπόσ' αὐγά, λέω ἐγώ; Τί θὰ τὰ κάμῃς, ποῦ τὰ κρύβεις;

— Καὶ τὴ λαμπρὴ τί θὰ βάψωμε; Ἔλα, ἔλα σήκω.

— Πῶς βαρηέμαι καϋμένη! ἀπήντησεν ὁ Δημήτρης, διατείνων εἰς ὕψος τοὺς βραχίονας.

— Βαρηέσαι; γιατί τάχα γινήκαμε πλούσιοι, βαρηέσαι;

— Πλούσιοι! ἀμὴ δὲ γενήκαμε πλούσιοι! Πεντακόσια τάλληρα...μεγάλο πρᾶγμα!

Ἡ κυρὰ Δημήτραινα ἐνόμισεν ὅτι παρήκουσε.

— Μὲ τὰ σωστά σου εἶσαι; εἶπεν ἔκπληκτος.

— Αἴ! κατάλαβα πῶς ἔχεις πάλι ὄρεξι γιὰ καυγᾶ...Δός μου τὸ φέσι μου!

— Ἔτσι γειά σου!

Καὶ ὁ Δημήτρης ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν.

— 'Σ τὸ καλό! ἐφώνησεν ἡ σύζυγός του καὶ κλείσασα τὴν θύραν εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν της.

Ἐργασία δὲν ἔλειπε ποτὲ εἰς τὴν πτωχὴν οἰκοδέσποιναν· καὶ ἂν τῆς ἔλειπεν, ἐδημιούργει, διότι ἀδύνατον τῆς ἦτο νὰ κάθηται, ὡς ἔλεγε. Παρήρχετο δὲ οὕτω ἡ ὥρα, καὶ πάντοτε σχεδὸν ἤκουε χωρὶς νὰ περιμένῃ τὸν κώδωνα τῆς Μητροπόλεως σημαίνοντα τὴν μεσημβρίαν. Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν δὲν ἤθελεν ἡ ὥρα νὰ περάσῃ. Ἐσιγύριζεν ἡ Μαριώ, ἔπλυνεν ὀλίγα φορέματα τῶν μικρῶν της, διώρθωνεν ἄλλα, ἤρχιζε τὸ πλέξιμόν της,... ἀλλ' ὁ καιρὸς δὲν παρήρχετο· τί νὰ κάμῃ; Τῆς ἦλθεν ὄρεξις νὰ ἀνοίξῃ τὸ βαρὺ ἐκεῖνο κιβώτιον, καὶ νὰ ἴδῃ ὀλίγον, — νὰ ἴδῃ μόνον — τὰ τάλληρα τοῦ σάκκου. Ποτέ της δὲν εἶχεν ἰδεῖ πολλὰ μαζή,...οὐδὲ ὀλίγα, ἡ ἀγαθὴ γυνή. Ἀλλ' ἐνθυμήθη ἀμέσως ὅτι εἶχε τὸ κλειδίον ὁ Δημήτρης. «Κρῖμα!» εἶπε καθ' ἑαυτήν, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου τὰ νεώτατα τῶν παιδίων της ἔπαιζον μετὰ τοῦ οἰκοφύλακος μολοσσοῦ, σύροντα αὐτὸν ἄλλο ἀπὸ τῶν ὤτων καὶ ἄλλο ἀπὸ τῆς οὐρᾶς.

Τέλος ἐσήμανε μεσημβρία, καὶ ὁ Δημήτρης δὲν εἶχεν ἔτι ἐπιστρέψει ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς.

— Κάπου θὰ μπλεξε, διενοήθη ἡ Μαριώ. Κα-

Digitized by Google

λά ποῦ δὲν εἶν' ἐδῷ τὰ παιδιά,.. θὰ τ' ἄφινε νηστικά.

Καὶ λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ ἑρμαρίου τεμάχιον ἄρτου, λείψανον τῆς προτεραίας, τὸ ἐμοιράσθη μὲ τὰ μικρά της.

— Ἐκεῖνος θἄφαγε βέβαια, εἶπε καθ' ἑαυτήν.

Ἀληθῶς δὲ εἶχε φάγει ὁ κὺρ Δημήτρης, καὶ εἶχε πίει μάλιστα.

Ἐξελθὼν τῆς οἰκίας του, ᾐσθάνθη, καὶ αὐτὸς δὲν ἤξευρε διατί, ἐλαφρότερον τὸν ἑαυτόν του. Ἐνόμισεν ὅτι εἶχε γείνει διὰ μιᾶς νεώτερος, ὅτι αἱ κνῆμαί του ἦσαν εὐσταλέστεραι καὶ τὸ βῆμά του κουφότερον, κ' ἔβαινεν ἀνατείνων τὴν κεφαλὴν καὶ ὑποτονθορύζων τὸ δημοτικὸν ᾆσμα τῆς ἀπόκρεω: *Κατηγοροῦν τὴ γάτα μας*, ἀμέριμνος, σχεδὸν ὑπόπτερος. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς εἶχεν ἐντελῶς λησμονήσει ὅτι κατηυθύνετο εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐσκέπτετο, ὑπελόγιζεν, ἐσχεδίαζε.. Πάντα δὲ ταῦτα μειδιῶν, κατευχαριστημένος. Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, εὑρέθη μετ' ὀλίγον εἰς τὸ καφφενεῖον του. Παρήγγειλε καφέν, ἐκέρασε καὶ μερικοὺς φίλους, τοὺς ὁποίους εὗρεν ἐκεῖ, ἔπιε κατόπιν ἓν δύο ρακία, φιλευθέντα ὑπὸ τῶν φίλων, κ' ἐξῆλθε τοῦ καφενείου ἔτι εὐθυμότερος, θωπεύων ἐνίοτε ἔξωθεν τοῦ θυλακίου του τὸ *μεγάλο κλειδὶ τῆς κασσέλλας*. Ἐνθυμήθη τότε τὴν παραγγελίαν τῆς Μαριῶς, ἐνθυμήθη ὅτι ἔπρεπε ν' ἀγοράσῃ ἄρτον διὰ τὰ τέκνα του καὶ ἐτράπη πρὸς τὴν ἀγοράν. –Ἀλλὰ—κακὴ μοῖρα!—ἐκεῖ πρὸ τῆς ἀγορᾶς ἔχαινεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἡ θύρα καπηλείου, καὶ πρὸ τῆς θύρας ἵστατο φίλος παλαιός, *βλάμης* τοῦ Δημήτρη, ὁ κὺρ Θοδωρῆς.

— Βρέ, καλὸ 'ς τὸ Μῆτρο! Σχόλη ἔχεις καὶ σύ: Κἄτι χαρούμενος;

Ἡ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐν σιγῇ πνιγομένη χαρὰ τοῦ Δημήτρη ὀλίγου δεῖν ἐξώρμα ἀθυρόστομος.

— Ποῦ νὰ σ' τά.. εἶπε, ἀλλ' ἀνεκόπη ἀμέσως. Ἄλλη ὥρα τὰ λέμε,.. ἔλα τόρα νὰ σὲ κεράσω! ὑπέλαβε ταχέως, θέλων νὰ διορθώσῃ διὰ τῆς ἐλευθεριότητος τὴν παραδρομὴν τῆς γλώσσης του.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ καπηλεῖον ὁ Δημήτρης καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι νυκτός.

Ὅτε δὲ ἀργὰ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του, κλονούμενος καὶ παραπαίων, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ *βλάμη του* Θοδωρῆ, εἶχεν ἤδη κατὰ μῆκος πλάτος διηγηθῆ τὰ κατ' αὐτὸν εἰς ὅμιλον φίλων εὐωχητῶν, εἰς οὕς, κενώσας τὸ τελευταῖόν του ποτήριον, εἶχε κενώσει καὶ πάντα του τὰ μυστικὰ καὶ αὐτὸ τὸ μυστικώτατον καὶ νωπότατον, τὸ τοῦ θησαυροῦ του.

Ἡ πτωχὴ Μαριὼ ἐκάθητο εἰς τὸ κατώφλιον τῆς ἐξωθύρας, ἀνήσυχος, ἐναγωνίως ἀνιχνεύουσα διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ὁδόν, συμπλέκουσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων. Εἶδε τὸν ἄνδρα της φερόμενον μᾶλλον ἢ ἐρχόμενον, κ' ἐρράγισεν ἡ καρδιά της.

— Χαρὰ 'ς το! ἐφώνησε, χαρὰ ς' το! Τέτοια ὥρα ἔρχεσαι 'ς τὸ σπίτι σου; Ποῦ ἦσουν ὅλη τὴν ἡμέρα;

— Τίποτα,.. τίποτα! ἀπήντησεν ἡ δυσκίνητος γλῶσσα τοῦ Δημήτρη. Μή.. μου θυμώνῃς.. κυρὰ Μαριώ.. καὶ σοῦ λέω...

— Καλησπέρα κυρά, προσεφώνησε φιλοφρόνως ὁ Θοδωρῆς. Δὲν εἶνε τίποτε.. λίγη εὐθυμία! Ἀλήθεια δά,.. τὰ συχαρίκια μας. Σᾶς ἔφεξε πάλι. Μὰ νὰ μὴ τὸ πάρετε καὶ ἀπάνω σας ὅμως.. καὶ δὲν μᾶς καταδέχεσθε,.. τόρα ποῦ γενήκατε πλούσιοι.. κυρὰ Δημήτραινα! Καληνύχτα σας.

Καὶ παραδοὺς τὸν Δημήτρην εἰς χεῖρας τῆς συζύγου του, καταπλήκτου ἐξ ὅσων ἔβλεπε καὶ ἤκουεν, ἀνεχώρησεν ὁ *βλάμης*.

— Σὲ καλό σου, Δημήτρη μου, σὲ καλό σου! ἔλεγεν ἡ ταλαίπωρος γυνή, σύρουσα ἠρέμα τὸν σύζυγόν της πρὸς τὴν θύραν τοῦ οἴκου. Τέτοιο πρᾶμμα δὲν τὤπαθες ἄλλη φορά.. Ποῦ σοῦ ἦλθε;

— Πατέρα, ποῦ 'νε τὸ ψωμί; ἐφώνησεν ἓν τῶν πεινώντων παιδίων, προστρέχον εὐθύμως εἰς ὑπάντησιν τοῦ πατρός του.

— Ψω..μί; Νά! ἀπήντησε βαναύσως ὁ μέθυσος, καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ ἡ μήτηρ νὰ κρατήσῃ τὴν χεῖρά του, κατέπεσεν αὕτη βαρεῖα ἐπὶ τῆς παρειᾶς τοῦ παιδός.

Τὸ μικρὸν ἐκυλίσθη χαμαὶ ὀλολύζον, ὁ δὲ Δημήτρης κατέπεσε μετ' ὀλίγον βαρὺς εἰς τὴν κλίνην του, ὅπου ἀπεκοιμήθη.

* *
*

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Κύριος Μαρῆς καὶ ἡ Κυρία Μαρῆ ἔπινον μετὰ τὸ πρόγευμα τὸν καφέν των, ἐν τῇ αἰθούσῃ ὅπου ἤδη τοὺς ἀπηντήσαμεν.

— Τὸ εἶδες λοιπόν, Ἑρμιόνη, ὅτι οἱ γείτονές μας ἡσύχασαν; Οὔτε χοροὶ πλέον, οὔτε τραγούδια, οὔτε μουσική, οὔτε τίποτε... Ποῦ καὶ ποῦ μόνον καμμιὰ λογομαχία...

— Μὰ πῶς αὐτό; Ἀγησίλαε.; τί συνέβη; Μήπως τοὺς ἔκαμες τίποτε; ἠρώτησεν ἀνησύχως ἡ κυρία Μαρῆ. Μήπως τοὺς ἐφοβέρισες; μήπως τοὺς κατήγγειλες; Δὲν ἔκαμες καλά!

— Ἔννοια σου, ἔννοια σου... μὴν ἀνησυχῇς! οὔτε τοὺς κατήγγειλα, οὔτε τοὺς ἐφοβέρισα. Χρήματα μόνον τοὺς ἔδωκα.. νὰ τὰ κάμουν ὅ,τι θέλουν, καὶ τὰ χρήματα βλέπεις πῶς τοὺς ἄλλαξαν.

— Εἶνε δυνατόν;

— Φαίνεται. Διότι τὰ χρήματα, πρέπει νὰ γνωρίζῃς, Ἑρμιόνη...

Καὶ ὁ κύριος Ἀγησίλαος ἠτοιμάζετο νὰ αὐτοσχεδιάσῃ πρόχειρόν τινα ὁμιλίαν περὶ τῆς ἐπι-

Digitized by Google

δράσεως τὴν ὁποίαν, κατ' αὐτόν, ἠδύνατο ν' ἀσκήσῃ τὸ χρῆμα ἐπὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου, ὅτε ἐκρούσθη σιγὰ ἡ θύρα, εἰσελθὼν δὲ ὁ ὑπηρέτης ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ Κὺρ Δημήτρης ἐζήτει νὰ ἰδῇ τὸν Κύριον.

— Ἂς ἔλθῃ, εἶπεν ἐκπλαγεὶς ὁ Ἀγησίλαος.

Καὶ μετὰ μικρὸν ἐφάνη ὁ ταλαίπωρος Δημήτρης, ὠχρός, ἰσχνός, ἐρυθροὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τῆς ἀϋπνίας, παρηλλαγμένος ὑπὸ τῆς ἀργίας καὶ τῆς μερίμνης, καὶ κρατῶν ὑπὸ μάλης τὸν γνωστὸν ἡμῖν ἤδη σάκκον.

— Τί εἶνε κὺρ Δημήτρη; τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ χρηματιστής.

— Μὲ τὸ συμπάθειο, ἀφέντη, σᾶς ἔφερα 'πίσω τὰ χρήματα,.. δεμένα ὅπως ἦτανε...

— Διατί;

— Δὲν μᾶς κάνουν, ἀφέντη.

— Πῶς; σᾶς εἶνε ὀλίγα;

— Ὄχι, ἀφέντη,..μὲ τὸ συμπάθειο· μᾶς εἶνε..πολλά. Δὲν εἴμαστε 'μεῖς ἄνθρωποι γιὰ χρήματα... μᾶς χαλοῦν ἐμᾶς τὰ χρήματα. Ἐμένα μὲ χάλασαν. Μ' ἔκαμαν κακὸ ἄνθρωπο. Μ' ἔκαμαν νὰ δείρω τὰ παιδιά μου δίχως ἀφορμή,... νὰ σηκώσω χέρι 'ς τὴ γυναῖκά μου!..μ' ἔκαμαν νὰ ὑποψιασθῶ τὴν ἀφεντειά σου πῶς μ' ἐγέλασες.. μ' ἔκαμαν νὰ μεθύσω..νὰ γείνω τάβλα..πρώτη φορὰ 'ς τὴ ζωή μου. Ἀφίνω πῶς μᾶς ἀρρώστησαν, ἀπὸ τὴν ἀϋπνία, κ' ἐμένα καὶ τὴ γυναῖκά μου..ἀφίνω πῶς τὰ καϋμένα τὰ παιδιά μου οὔτε χορεύουν πειὰ οὔτε τραγουδοῦν..γιατὶ δὲν ἔχω κέφι νὰ παίξω τὸ μπουζοῦκί μου. Τὸ λοιπόν, ἀφέντη, μὲ τὸ συμπάθειο..σᾶς εἶμαι ὑπόχρεως,.. πολὺ ὑπόχρεως..μά.. νὰ κρατῆστε τοῦ λόγου σας τὰ χρήματά σας..κ' ἐγώ..τὴ φτώχια μου

Καὶ χαιρετίσας ὁ κὺρ Δημήτρης ἐπανῆλθε φαιδρὸς εἰς τὸν οἶκόν του, περιεπτύχθη τὰ μικρά του, κ' ἐξεκρέμασεν ἀμέσως τὸ μπουζοῦκί του.

Ὁ Κύριος Μαρῆς ἐνόμισε περιττὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁμιλίαν του περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χρήματος ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου.

Αγγελος Βλαχος

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ

Σημασία αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Πλὴν τῆς παραγωγῆς ἀτμοῦ μεταχειρίζονται τὰ μέγιστα τοὺς γαιάνθρακας καὶ πρὸς ποικίλας ἄλλας βιομηχανικὰς χρήσεις,ἅς ὅμως, καίτοι διαφερούσας, δὲν δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἐν τοῖς στενοῖς ὁρίοις τῆς παρούσης διατριβῆς. Ἡ βιομηχανία τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ χαλύβδου ἐν Ἀγγλίᾳ καταναλίσκει τὸ τέταρτον τῶν ἐξαγομένων λιθανθράκων, μεγάλα δὲ ποσὰ κατατρώγουσιν ἐπίσης αἱ βιομηχανίαι τῆς ὑάλου, πινακιοποιίας τῶν χημικῶν οὐσιῶν κτλ. Ἀλλὰ οἱ ἄνθρακες δὲν παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς θερμότητα μόνον, ἀλλὰ καὶ φῶς. Καὶ ὑπάρχει μὲν φωτισμὸς διὰ φωταερίου ἄνευ λιθανθράκων, ἀλλ' ἡ ποσότης τοῦ οὕτω παραγομένου φωταερίου εἶνε σχετικῶς μικρὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν παραγομένην διὰ λιθανθράκων ἢ δι' οὐσιῶν συγγενῶν πρὸς αὐτούς, ἤτοι ἀσφαλτοβριθῶν σχιστολίθων. Δύναταί τις μάλιστα καὶ ἐκ ξύλων νὰ ἐξαγάγῃ φῶς ἀλλ'ὅπου ἐγένοντο τοιαῦται ἐπιχειρήσεις, ἐκρίθη συμφορώτερον νὰ ἐπανέλθωσι πάλιν εἰς τοὺς λιθάνθρακας. Ἐν Ἀγγλίᾳ,Σκωτίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ πρὸς παραγωγὴν φωταερίου ἀναλίσκονται ἐτησίως 10 ἑκατομμύρια τόννων λιθανθράκων. Διότι αὐτόθι φωτίζονται διὰ φωταερίου καὶ αἱ δημόσιοι ὁδοὶ τῶν προαστείων ἐπὶ μίλια ὅλα, τὸ δὲ φωταέριον θεωρεῖται τόσῳ ἀπαραίτητος ἀνάγκη, ὥστε εἰς πολλὰς ἐπαύλεις ἱδρύονται ἴδια μικρὰ καταστήματα φωταερίου, εἰς δὲ τὰς πόλεις φωτίζονται διὰ φωταερίου καὶ τὰ δωμάτια τῶν πενεστέρων οἰκιῶν. Ὁ διὰ φωταερίου φωτισμὸς ὅμως εἰς ἄλλας χώρας,οἷον ἐν Γερμανίᾳ, δὲν εἰσεχώρησε τόσον πολὺ ὅσον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα ἕνεκα τῆς εὐθηνίας αὐτοῦ τὸ πετρέλαιον συναγωνίζεται σπουδαίως πρὸς τοὺς λιθάνθρακας. Ἀλλ' οὐδεμία τῶν δευτερευουσῶν καὶ τριτευουσῶν αὐτόθι πόλεων στερεῖται τοῦ διὰ φωταερίου φωτισμοῦ.

Ἐνταῦθα ἴσως ἤθελεν ἀντιτάξῃ τις τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ὅτι τὸ φωταέριον δὲν εἶνε ἡ φωτιστικὴ οὐσία τοῦ μέλλοντος, καὶ ὅτι τὸ δι' ἠλεκτρισμοῦ φῶς θὰ καταβάλῃ τὸ διὰ φωταερίου. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως δύναταί τις νὰ μὴ θεωρήσῃ ὡς λίαν προσεχῆ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς εὐχῆς ταύτης, διότι οὐδαμόθεν ἀπεδείχθη πειστικῶς ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς θὰ συναγωνισθῇ ἐπιτυχῶς πρὸς τὸ φωταέριον. Ἁπανταχοῦ δὲ ὅπου μέχρι σήμερον ἐγένετο χρῆσις τοῦ πρώτου, κύριος σκοπὸς ἦτο ἡ ὡραιότης καὶ ἀφθονία τοῦ φωτός, οὐδόλως δὲ ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν αἱ δαπάναι. Εἰς ὅλους δὲ τοὺς ἰσχυρισμοὺς ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς θὰ γίνῃ εὐθηνότερον τοῦ φωταερίου ἀντιτάσσονται οὐ μόνον ἕτεροι λόγοι ἀντίθετοι ἀλλὰ καὶ ἀδιαφιλονείκητα *γεγονότα*, οἷον χάριν παραδείγματος, ἡ κατάργησις τοῦ δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμοῦ ὁδῶν τινων τῶν Παρισίων μετὰ τριετεῖς δοκιμάς.

Ἀλλ' αἱ διαμφισβητήσεις αὗται οὐδόλως διαφέρουσιν ἡμᾶς ἐνταῦθα, διότι ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, καθ' ἃς δύναταί τις νὰ μεταχειρισθῇ ὡς ἠλεκτρογόνον δύναμιν τὴν δύναμιν τοῦ ὕδατος, αἱ λοιπαὶ δυναμοηλεκτρικαὶ μηχαναὶ κινοῦνται διὰ τοῦ ἀτμοῦ καὶ ἑπομένως τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς παράγεται ἐμμέσως διὰ τῶν λιθανθράκων. Ὅ,τι δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ὡς φωτογόνον ἀέριον ἐκ τῶν λιθανθράκων καὶ ἐξάγομεν

Digitized by Google

ἐκ τοῦ ἀποστακτικοῦ σκεύους τῶν καταστημάτων τοῦ φωταερίου ὡς *κὸκ*, τοῦτο μεταχειριζόμεθα καίοντες ὡς πηγὴν θερμότητος, δι' ἧς, μεταβάλλοντες τὸ ὕδωρ εἰς ἀτμὸν, κινοῦμεν τὰς μηχανάς, δι' ὧν συγκινοῦμεν τὰς δυναμοηλεκτρικὰς μηχανάς, αἵτινες ἀναπτύσσουσαι ἠλεκτρισμὸν μεταβάλλουσι τοῦτον ἐν μέρει εἰς θερμότητα, πυρακτοῦσαν τεμάχιον ἄνθρακος, οὗτινος αἱ λάμψεις εἶνε τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς. Ἐὰν λοιπὸν δὲν μεταχειριζόμεθα τοὺς λιθάνθρακας ὡς πηγὴν θερμότητος, δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν εὐχερῶς ἠλεκτρικὸν φῶς. Ἐνταῦθα δὲ ἀπαντῶμεν πάλιν μέγαν νόμον τῆς φύσεως, καθ' ὃν ἐν τῷ κόσμῳ *μία καὶ μόνη* δύναμις ὑπάρχει ἄφθαρτος καὶ ἀναλλοίωτος ἧς αἱ διάφοροι μορφαὶ ἐκδηλοῦνται ὡς κίνησις, ἦχος θερμότης, φῶς, μαγνητισμός, ἠλεκτρισμός. Ἑκάστην τῶν δυνάμεων τούτων δυνάμεθα νὰ μεταβάλωμεν εἰς ἑτέραν, οὐδόλως ὅμως δυνάμεθα καὶ νὰ γεννήσωμεν ἄλλην ἐξ αὐτῆς ἢ νὰ ***παραγάγωμεν*** ἐξ ὑπαρχῆς. Καὶ δύναται μέντοι νὰ παραγάγῃ ἠλεκτρικὸν φῶς καὶ διὰ γαλβανικῶν συστοιχιῶν, ἄνευ ἀνθράκων, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ διαλυθῇ ψευδάργυρος ἐν θειικῷ ὀξεῖ, ἤτοι νὰ καῇ, ὁ δὲ ψευδάργυρος μόνον διὰ λιθανθράκων ἐξάγεται ἀπὸ τῶν ψευδαργυρούχων ὀρυκτῶν. Ὥστε ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα ἀπαντῶμεν τοὺς λιθάνθρακας ὡς πηγὴν τῶν πλείστων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου χρησιμοποιουμένων φυσικῶν δυνάμεων.

Καὶ δι' ὅλων ὅμως τούτων τῶν ἀρετῶν καὶ πλεονεκτημάτων τῶν λιθανθράκων δὲν ἐξαντλεῖται ἡ σημασία αὐτῶν καὶ σπουδαιότης διὰ τὸν ἄνθρωπον. Διότι δύο δευτερεύοντα προϊόντα σχηματιζόμενα κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ φωταερίου ἐκ λιθανθράκων, θεωρηθέντα δὲ κατὰ τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῆς βιομηχανίας ταύτης ὡς ὀχληρὰ καὶ φροντίδας μόνον παρέχοντα εἰς τοὺς βιομηχάνους, σχηματίζουσι σήμερον τὰς βάσεις σπουδαιοτάτου μέρους τῆς βιομηχανίας, ἤτοι ἡ *ἀμμωνία* καὶ ἡ *πίσσα*.

Ἡ ἀμμωνία, ἔχουσα σπουδαιότητα μεγίστην εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν γεωργίαν, παράγεται σήμερον τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ἐργοστάσια τοῦ φωταερίου, ἅτινα ἀποχωρίζουσιν αὐτὴν πρὸς καθαρισμὸν τῶν ἀερίων των. Ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπίσης ἐργοστασίοις παράγεται καὶ ἡ παχύρρευστος μελανὴ καὶ κάκοσμος οὐσία, ἡ πίσσα, ἐξ ἧς ὁ χημικός, ὡς διὰ τῆς μαγικῆς ῥάβδου ἐξάγει ἀπὸ τοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας, τὰ διάφορα *χρώματα τῆς ἀνιλίνης*, ***πτητικὰ ἔλαια καὶ αἰθεριώδεις ὀσμάς***, τὸ ἀπαραίτητον εἰς τὴν ἰατρικὴν *φανικὸν ὀξύ*, ἀφθονίαν κολλητικῶν οὐσιῶν χρησίμων εἰς τὸν οἰκοδόμον καὶ τὸν μηχανικὸν καὶ πλῆθος ἄλλο οὐσιῶν. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐκστομίσωμεν τὰ ὀνόματα *ἀνιλίνη* καὶ *ἀλιζαρίνη*, ὅπως ὑπομνήσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν ἄπειρον ἔκτασιν τοῦ πεδίου τούτου τῆς παραγωγῆς. Μόνον ἡ ἀξία τῶν ἀπὸ τῆς πίσσης ἐξαγομένων χρωμάτων ὑπερβαίνει ἐτησίως τὸ ἓν καὶ ἥμισυ δισεκατομμύριον φράγκων. Ἐὰν δὲ θελήσωμεν νὰ προσθέσωμεν τὴν ἀξίαν τῶν ἀπὸ τῆς πίσσης ἐξαγομένων λοιπῶν προϊόντων πρὸς τὰ τῆς ἀμμωνίας καὶ τῆς βιομηχανίας τῆς πίσσης, ἔχομεν δύο δισεκατομμύρια φράγκων, ἅτινα ἐξάγονται κατὰ δεύτερον λόγον ἀπὸ τῶν λιθανθράκων.

Ἀρκούντως μέχρι τοῦδε νομίζομεν κατεδείχθη ἡ μεγάλη σπουδαιότης τῶν λιθανθράκων πρὸς ὕπαρξιν τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου κατὰ τὴν παροῦσαν ἑκατονταετηρίδα. Νῦν ὅμως γεννᾶται ἡ ἀπορία ποία εἶνε ἡ ἀρχὴ τῶν ἀνθράκων τούτων, ἐρώτησις εἰς ἣν μέχρι τοῦδε ἀπηντήσαμεν ἀκροθιγῶς. Εἴδομεν δηλ. ἀνωτέρω, ὅτι οἱ λιθάνθρακες εἶνε τὰ συγκεντρωμένα λείψανα δασῶν, ἅτινα ἔζησαν διὰ χιλιετηρίδων ἐτῶν. Εἴδομεν εἶτα ὅτι πρὸς αὔξησιν τῶν δασῶν τούτων ἦτο ἀνάγκη ἀφθόνων ἀτμῶν ὕδατος καὶ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἅτινα παρελήφθησαν ἀπὸ τῆς τότε ἀτμοσφαίρας. Ὁ ἄνθραξ δὲ οὗτος, ὁ περιεχόμενος ὡς ἀέριον εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀπεθησαυρίσθη ἐντὸς τῆς γῆς ὡς λιθάνθραξ, τὸ δὲ μετ' ἐκείνου συνηνωμένον ὀξυγόνον ἀπεδόθη εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ἀλλὰ ταῦτα λέγοντες ἐξηγοῦμεν μόνον τὸ πόθεν κατάγονται τὰ ὑλικὰ ἄτομα, ἅτινα συνιστῶσι τὰ σώματα ταῦτα. Ὅπως δὲ ἐννοήσωμεν σαφῶς τὴν ἀρχὴν τῶν λιθανθράκων, ἀνάγκη νὰ ζητήσωμεν ἀντίληψιν ἀπὸ τῆς φυσιολογίας, τῆς βοτανικῆς καὶ τῆς χημείας.

Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι οὐδεμία ***δύναμις*** ἐν τῷ παντὶ γεννᾶται ἀφ' ἑαυτῆς. Οὔτε ἡμεῖς οἱ πυγμαῖοι οὔτε αὐτὴ ἡ μήτηρ καὶ τροφὸς φύσις δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλο τι ἢ νὰ μεταβάλωμεν τὴν ***μορφὴν*** δυνάμεώς τινος εἰς ἑτέραν. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν γῆν ἁπλοῦνται ἠρεμοῦντα τὰ παμμέγιστα θησαυροφυλακεῖα τῆς δυνάμεως ἣν ἐγκλείουσιν τὰ κοιτάσματα τῶν λιθανθράκων. Νῦν λοιπὸν γεννᾶται ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ἀπορία πόθεν πηγάζει ἡ δύναμις ἡ ἐν αὐτοῖς πρὸ αἰώνων ἐγκεκλεισμένη; Διότι μόνον τὰ ὑλικὰ ἄτομα τοῦ ἄνθρακος καὶ τοῦ ὑδρογόνου ὑπῆρχον εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ τοὺς ὑδρατμούς, τοὺς πληροῦντας τὴν τότε ἀτμοσφαῖραν, ταῦτα δὲ τὰ σώματα δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς νεκρά, ἅτε μὴ δυνάμενα ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ἐκτελέσωσι ποιάν τινα ἐργασίαν. Τοὐναντίον δὲ τὰ ξύλα, οἱ λιθάνθρακες καὶ τὰ τοιαῦτα, περιέχοντα ἡνωμένα τὰ στοιχεῖα ἄνθρακα καὶ ὑδρογόνον, ἑνοῦνται καιόμενα μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἀναπτύσσουσι θερμότητα, ἥτις κατὰ τὴν φυσικὴν εἶνε εἶδος κινήσεως ἢ *ἐργασίας*, καὶ ἥτις δύναται νὰ μεταβληθῇ κατὰ βούλησιν εἰς ἕτερα εἴδη κινήσεως, παράγουσα ἀτμὸν τήκουσα μέταλλα ἢ γεννῶσα ἠλεκτρισμόν. Γεννωμένων ὅμως τῶν προϊόντων τῆς καύσεως, ἤτοι ἀνθρακικοῦ

Digitized by Google

ὀξέος καὶ ὕδατος καὶ ψυχομένων, ἡ ἐργασία, ἤτοι ἡ κίνησις, ἐπερατώθη, ἤτοι μετετράπη εἰς ἄλλο εἶδος, ὅπως δὲ διὰ τῶν αὐτῶν ὑλικῶν ἀτόμων ἐπιχειρήσωμεν νέαν ἐργασίαν, δέον νὰ διαχωρίσωμεν πάλιν τὰς ἑνώσεις ταύτας ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς ἄνθρακα καὶ ὑδρογόνον, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς ὀξυγόνον, ὅπως κατορθώσωμεν διὰ τῆς ἑνώσεως αὐτῶν νὰ παραγάγωμεν ἐκ νέου θερμότητα. Πρὸς διαχωρισμὸν δὲ τῶν ἑνώσεων τούτων εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶμεν τόσην ποσότητα δυνάμεως ὅση ἀπολύεται κατὰ τὴν ἕνωσιν τῶν προϊόντων τῆς ἀποχωρίσεως, ἡ δὲ δύναμις αὕτη κατ' ἀνάγκην ἔρχεται *ἔξωθεν*. Ὅπως βλαστήσωσι τὰ σπέρματα τῶν φυτῶν, ἀφ' ὧν ἐγεννήθησαν οἱ ἄνθρακες καὶ αὐξηθῶσι τὰ δένδρα, ἵνα οἰκοδομήσωσι δηλ. τὸ σῶμα των διὰ σχίσεως τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ περιεχομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῶν ἀτμῶν, καὶ ὅπως μείνῃ τέλος ἀποθησαύρισμα δυνάμεως ἐν τοῖς λειψάνοις τῶν δένδρων τούτων ἔπρεπε νὰ προσφερθῇ εἰς τὰ φυτὰ ἡ δύναμις αὕτη ἐκ τῶν ἔξω, διότι ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ πλάσσωσι τὴν ἐν αὐτοῖς ἀποτεθησαυρισμένην δύναμιν ἐκ τοῦ μηδενός. Ποία λοιπὸν ἦτο ἡ δύναμις ἡ ὠθήσασα τὰ φυτὰ εἰς αὔξησιν; Περὶ τούτου οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δυνάμεθα ν' ἀμφιβάλωμεν. Ἡ δύναμις αὕτη ἦτο ὁ *ἥλιος*, οὗτινος τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης παρήγαγον πάντα ταῦτα. Τίς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι πηγὴ πάσης ζωῆς καὶ κινήσεως ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε ὁ ἥλιος; Ἄνευ ἡλίου, ἄνευ φωτὸς καὶ θερμότητος ἡ γῆ ἤθελε κεῖσθαι ἔρημος ὑπάρξεων καὶ ζωῆς εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ στερεώματος, ἐν σκότει καὶ νυκτί, οὗ οὐδὲ αἱ πολύμηνοι νύκτες τῶν πολικῶν χωρῶν δύνανται νὰ παράσχωσιν ἡμῖν ἀμυδρὰν ἰδέαν. Ἄνευ ἡλίου οὐδεμία διατάραξις τῆς θερμοκρασίας τῶν στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἐπομένως οὐδεμία πνοὴ ἀνέμου θὰ διετάρασσε τὴν γαλήνην αὐτῆς. Ἄνευ ἡλίου οὔτε ῥεύματα θαλάσσια θὰ ὑπῆρχον, οὔτε ἀπάτμισις τῶν θαλασσῶν καὶ ὠκεανῶν, οὔτε νέφη, οὔτε βροχὴ οὔτε χιὼν οὔτε δρόσος καὶ ἐπομένως οὔτε πηγαὶ οὔτε ῥύακες οὔτε ποταμοί. Ἄνευ ἡλίου οὔτε φυτὰ οὔτε ζῷα ἠδύναντο νὰ ὑπάρξωσιν, διότι καὶ τὰ ὀλίγιστα ἐκ τῶν φυτῶν ἅτινα δύνανται ν' ἀναπτυχθῶσιν ἐν σκότει ἔχουσιν ἀνάγκην θερμότητος, ἥτις ἐμμέσως μεταδίδεται αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἡλίου.

Ὅταν δὲ κατὰ τὴν παροῦσαν χρονικὴν περίοδον καθήμενοι περὶ τὴν ἑστίαν ὑποβοηθοῦμεν διὰ τῶν λιθανθράκων τὰς μὴ ἐπαρκῆ θερμότητα ἀποστελλούσας ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ὅταν διὰ τοῦ ἀτμοῦ προκαλοῦμεν ἐκδηλώσεις δυνάμεων, ἂς μεταχειριζόμεθα ἀνεξαρτήτως τῶν ἰδιοτροπιῶν τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς τυχαίας κακῆς θέσεως χώρας τινὸς μακρὰν τῶν ῥεόντων ὑδάτων, ὅταν τὴν νύκτα ἀντικαθιστῶμεν τὴν προσωρινὴν ἀπουσίαν τοῦ ἡλίου διὰ φωταερίου ἢ ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἅπασα αὕτη ἡ θερμότης καὶ ἡ κίνησις καὶ τὸ φῶς ἅτινα ἀντλοῦμεν ἀπὸ τῶν λιθανθράκων, πηγάζουσι τέλος ἀπὸ τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτὸς ἅτινα πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἠκτινοβόλησεν ἐπὶ τῆς γῆς ἡμῶν ὁ ἥλιος, καθ' ὃν χρόνον δὲν ὑπῆρχον ἐπ' αὐτῆς ἄνθρωποι. Θεωρουμένου δὲ τοῦ πράγματος καὶ ἀπὸ τοῦ περιωρισμένου ἀνθρωπίνου συμφέροντος, ὁ ἥλιος δὲν ἐπεφαίνετο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀσκόπως ἐπὶ τοῦ στερεώματος, διότι ἔκτοτε κατετέθησαν ἐν τῇ γῇ τὰ ἀποθησαυρίσματα τῶν δυνάμεων, ἅτινα καταναλίσκομεν σήμερον καὶ ἅτινα ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον θὰ καταναλίσκωσιν καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐπίγονοι.

Ἡμεῖς σήμερον, κληρονόμοι τῶν δυνάμεων τούτων, αἵτινες ἠθροίζοντο ἐπὶ γενεᾶς γενεῶν, εἴμεθα κληρονόμοι καταναλίσκοντες, οὐχὶ δὲ καὶ παράγοντες. Πᾶν ὅ,τι ἔπλασαν ἑκατομμύρια ἐτῶν θὰ σπαταλήσωμεν ἐντὸς ἑκατονταετηρίδων τινῶν ἢ καὶ χιλιετηρίδων. Ἀλλὰ μὴ ἀνησυχῶμεν. Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ λιθάνθρακες θὰ ἐξαντληθῶσι μετὰ δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας ἐτῶν, ὁ ἡμέτερος αἰὼν παρήγαγε τοιαύτας μεγάλας ἐφευρέσεις, ὥστε ἤθελεν εἶσθαι πολὺ ἀπελπιστικὸν διὰ τοὺς ἡμετέρους ἀπογόνους, νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αὐτοὶ δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς κυριαρχίας τῶν λιθανθράκων. Μόνον δὲ διὰ τὴν ἡμετέραν ἑκατονταετηρίδα καὶ τὰς ἑπομένας δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ λιθάνθρακες εἶνε αἱ βάσεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ ὅτι ἄνευ λιθανθράκων ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος θὰ ἐβάδιζεν ἄλλην ὁδὸν τῆς ἤδη κεχαραγμένης.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.) Σ.Μ.

Η ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ

[Συνέχεια καὶ τέλος.]

Ἡ διοίκησις λοιπὸν τοῦ οἴκου εἶνε σοβαρὰ καὶ εὐγενὴς ἐνασχόλησις διὰ τὴν γυναῖκα. Ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν νὰ δεσμευθῇ ἡ γυνὴ ἀπολύτως εἰς τὰ οἰκιακὰ ἔργα· ἂς θεωρήσῃ αὐτὰ ὡς καθῆκον ἢ ὡς εὐάρεστον ἐνασχόλησιν ἀλλ' οὐδὲν πλέον· τὸ εὐάρεστον ἔργον ἂς μὴ μεταβληθῇ εἰς μονομανίαν. Εἶνε δέσποινα καὶ οὐχὶ θεράπαινα τοῦ οἴκου. Δὲν εἶνε μόνον ἡ οἰκονόμος τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ σύντροφος. Ὁ ἀνὴρ κεκμηκώς, βαρύθυμος, ἐπιστρέφει οἴκαδε ὅπως εὕρῃ ἀνάπαυλαν. Δὲν ἔχει ἀνάγκην τάξεως μόνον ἐν τῷ οἴκῳ, ἀλλὰ πνεύματος δυναμένου νὰ ἐννοήσῃ αὐτόν. Ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ ὅτι εἶνε ἡ χαρά, τὸ θέλγητρον, ἡ τέρψις τῆς οἰκογενείας· ἡ μεγάλη ἀρχὴ τῆς οἰκιακῆς πολιτικῆς συνίσταται εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸν οἶκον ἐνδιαίτημα εὐαρεστότερον τῶν ἄλλων οἴκων. Τὸ εὐαρεστεῖν λοιπὸν εἶνε ὡς εἰπεῖν ἓν τῶν καθηκόντων τῆς γυναικός. Καὶ ἂν αὐτὸ καθ' αυτοὲ

δὲν ἔχῃ ἀξίαν τινὰ καὶ μικρόν τι προσθέτῃ εἰς τὸν εὐμοιροῦντα τοῦ πλεονεκτήματος τούτου, μεγάλην πάλιν ἔχει ἀξίαν ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἐνασκεῖ ἐπὶ τῆς εὐτυχίας τῶν ἄλλων.

Ὁ ἀνὴρ πρέπει βεβαίως νὰ γένηται ὁ διδάσκαλος τῆς συζύγου του καὶ νὰ μεταδώσῃ εἰς αὐτὴν ἰδέας θετικωτέρας καὶ ὑγιεστέρας τῶν ὑπὸ τῆς συνήθους ἀνατροφῆς παρεχομένων. Ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ δύναται νὰ συμπληρώσῃ, τὸ καθ' ἑαυτήν, τὴν ἀνατροφὴν τοῦ συζύγου της· δύναται ἐνίοτε ν' ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ τραχὺ τοῦ ἤθους, ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἕξεων τινῶν βιαίων καὶ κοινῶν, νὰ καταστήσῃ ἁβρὰν τὴν συμπεριφοράν του, καὶ διαπλάσῃ αὐτὸν ἀξιώτερον τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἂν δὲν φαντασθῶμεν ἔτι τοιαύτην ἀνισότητα ἀγωγῆς μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, πᾶς ἀνήρ, ὅσον ἀνεπτυγμένος καὶ ἂν ὑποτεθῇ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καλαισθησίαν, δύναται νὰ διδαχθῇ τι σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν ἁβρότητα τῶν αἰσθημάτων παρὰ τῆς συζύγου του. Αὕτη εἶνε δικαία ἀνταπόδοσις, ἣν ὁ σύζυγος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀντὶ τῆς στερρότητος τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ὀρθότητος περὶ τὸ κρίνειν, ἃς μεταδίδει εἰς τὴν σύζυγόν του.

Ἀλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς ἀρετὰς ὑψηλοτέρας καὶ δυσχερεστέρας. Καίτοι ὁ ἀνὴρ ἔχει τὴν κυρίαν διεύθυνσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν ἐν ταῖς ἐξωτερικαῖς ὑποθέσεσιν, εἶνε προφανὲς ὅτι ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ στερηθῇ πάσης συμμετοχῆς εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον τοῦ συζύγου της. Ὀφείλει νὰ ᾖ ἐνήμερος εἰς τὰς ὑποθέσεις του, νὰ τὰς ἐννοῇ, νὰ ἐνδιαφέρηται περὶ αὐτῶν, πρέπει νὰ ᾖ εἰς θέσιν νὰ ἐκφράζῃ τὴν γνώμην της· αὐτῆς καθῆκον εἶνε νὰ νουθετῇ, νὰ ἀναχαιτίζῃ, νὰ παροτρύνῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν κατὰ τὰς περιστάσεις. «Ἡ σύζυγος, λέγει ἡ κυρία Ρεμυζά, πρέπει νὰ εὐαρεστῆται συνδιαλεγομένη μετ' ἀνδρὸς περὶ τὰ δημόσια ἀσχολουμένου. Δύναται νὰ εἴπῃ τὴν κρίσιν της περὶ τῆς γνώμης του ἂν ὁ σύζυγος ἦνε μέλος τοῦ κοινοβουλίου, περὶ τοῦ βιβλίου του ἂν ἦνε συγγραφεύς, περὶ τῆς ψήφου του ἂν ἦνε ἁπλῶς πολίτης. Δέον νὰ συμμετέχῃ τῶν σχεδίων του, ὡς πρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην ἢ τὸ ἐπάγγελμα ὅπερ μετέρχεται. Ἂν ᾖ πεφωτισμένη καὶ εὐαίσθητος, ἀφωσιωμένη καὶ συνετὴ συγχρόνως, πάντοτε σχεδὸν ὁ σύζυγος θὰ ἐπιχαίρῃ διότι συνεβουλεύθη αὐτήν, οὕτω δ' αὕτη διὰ τῆς ἀγάπης της θὰ καθίσταται κοινωνὸς τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ. Ἡ πλήρης στοργῆς ἐπιδοκιμασία της θὰ ἐξασθενίσῃ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἐλαφρῶν ἢ αὐστηρῶν ἐπικρίσεων τῶν ἀντιπάλων καὶ θὰ προλάβῃ ἐνίοτε διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἀναγκαίαν ἐκείνην ἐκτίμησιν, ἧς οὐδ' ὁ δικαιότατος τῶν ἀνθρώπων τυγχάνει εὐθὺς ἅμα γένηται ἄξιος αὐτῆς.»

Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὅτε συναντᾷ πρὸ αὐτοῦ ἐμπόδια καὶ κινδύνους ἔχει ἀνάγκην ὁ ἀνὴρ τῶν φροντίδων καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τῆς γυναικός. Ὁ ἀνὴρ ἔχει ἰδίως τὴν δύναμιν, τὴν ἀποφασίζουσαν καὶ ἐκτελοῦσαν, ἀλλὰ δὲν ἔχει πάντοτε τὴν ὑπομένουσαν καὶ ἀναμένουσαν. Ἡ ἀποτυχία παροξύνει αὐτὸν καὶ ἐξερεθίζει· νομίζει ἀπολεσθέντα τὰ πάντα διότι ἅπαξ ἠτύχησεν, ἐξανίσταται σφόδρα κατὰ πάσης ἀδικίας. Ἡ γυνή, ζωηροτέρα ἀναμφιβόλως καὶ περισσότερον ἐξαπτομένη τὴν πρώτην στιγμήν, συνέρχεται εὐχερέστερον, καὶ ἐξ ἀφοσιώσεως μόνον πρὸς τὸν σύζυγόν της εἶνε μᾶλλον αὐτοῦ διατεθειμένη εἰς ὑπομονὴν καὶ αὐταπάρνησιν. Δὲν ἔχει τὴν ἐπιχειροῦσαν δύναμιν ἀλλὰ τὴν βοηθοῦσαν καὶ ἐνισχύουσαν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀνυψοῦσαν ἐν ταῖς μεγάλαις κρίσεσιν.

Ἡ δυστυχία εἶνε τὸ σχολεῖον καὶ ὁ θρίαμβος τῆς γυναικός. Ἰδέτε τὴν νεαρὰν ταύτην γυναῖκα· ἔτη τινὰ ἠγνοεῖτε τί ἐγένετο· ἦτο νέα, φιλόγελως, καὶ κούφη, ἐπανευρίσκετε δ' αὐτὴν σοβαράν, σώφρονα, ὑγιῶς κρίνουσαν τὰς περιστάσεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ δυστυχία τὴν ἐμόρφωσε. Τὴν ἐποχὴν τῆς γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως αἱ εἰς τὰς αἰθούσας διερχόμεναι τὸν χρόνον των ἀργολογοῦσαι δέσποιναι διέπρεπον ἐν γένει ἐπὶ ἐλαφρότητι πνεύματος καὶ ἐλαφρότητι ἠθῶν, ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ θανάτου, ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἐν τῇ ἐνδείᾳ, ἀνέπτυξαν ἀξιοθαύμαστα προσόντα. Ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ καὶ ταῖς δυσχερείαις δέον νὰ φαίνηται διαλάμπον τὸ μεγαλεῖον τῆς γυναικὸς καὶ ὄχι ἐν ταῖς αἰθούσαις.

Ἡ γυνὴ δὲν εὐμοιρεῖ μόνον τῆς δυνάμεως τοῦ ὑποστηρίζειν καὶ ἀνυψοῦν ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ παραμυθεῖν. Ἡ φύσις δοῦσα εἰς αὐτὴν τὸ δῶρον τῶν δακρύων ἔδωκε συγχρόνως αὐτῇ τὸ δῶρον τῆς παρηγορίας. Ἡ γυνὴ κέκτηται θαυμασίαν δύναμιν ὅπως ἐπαναγάγῃ τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων ὁπόταν διασπαράσσηται ἡ καρδία. Διὰ γενναιόφρονός τινος ὑποκρισίας γεννᾷ περὶ αὐτὴν τὴν εἰρήνην ἣν ἀπώλεσε, ἐνῷ δ' αὐτὴ φέρει ἀνίατον τραῦμα, καταπραΰνει καὶ ἰαίνει, ἐφ' ὅσον δύναται, τὰς περὶ αὐτὴν ἀλγηδόνας.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων, ἡ γυνὴ εἶνε ὡς εἰπεῖν ἡ συνείδησις τῆς οἰκογενείας. Ἐνταῦθα ἐν τούτοις θὰ ἐπενέγκωμεν παρατήρησίν τινα. Φαίνεται πράγματι ὅτι ἡ γυνή, ἁβρότερον ἔχουσα πνεῦμα, ἁβροτέραν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησιν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε πάντοτε ἀληθές. Καθ' ἑκάστην ὁπόταν ὁ ἀνὴρ διαπράττῃ σφάλματα ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ ἀκούομεν τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἀποδιδομένην εἰς τὰς γυναῖκας, εἶνε δὲ ἀληθὲς ὅτι τινὲς αὐτῶν δὲν ἐννοοῦσι τά, ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς οἰκογενείας ὑποχρεώσεις των. Πολλαὶ προτιμῶσι συχνάκις τὴν ἀποφέρουσαν κέρδος ἐργασίαν τῆς περιποιούσης τιμὴν καὶ δόξαν. Ἀγνοοῦσιν ὅτι ὑπάρχει πρᾶγμά τι ὑπέρτερον καὶ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας: ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μεμπτέα ἡ γυνὴ διὰ τὰς πλημμε-

Digitized by Google

λεῖς ταύτας ἰδέας· δὲν πταίει αὕτη, ἀλλ' ἡ ἐπιπόλαιος ἀγωγὴ ἣν λαμβάνει, καὶ ἥτις δὲν αναπτύσσει ἐπαρκῶς ἐν αὐτῇ τὰς γενικὰς καὶ ὑψηλὰς ἰδέας.

Ἀλλ' ἂν ἡ γυνὴ δὲν εἶνε πάντοτε ὁδηγὸς ἀμερόληπτος καὶ δίκαιος ὅσον ἔδει ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου, εἶνε θαυμασίως ἁρμοδία ὅπως ἐπαναγάγῃ τὴν ἁγνότητα καὶ τὴν τάξιν εἰς τὸν ἐσωτερικόν. Ὅταν ὁ σύζυγος περιπίπτῃ εἰς σφάλματα, ὅταν δι' ἀτάκτου βίου δυνατὸν νὰ καταστρέψῃ τὴν οἰκογένειαν, καθῆκον τῆς γυναικὸς εἶνε νὰ κατακτήσῃ αὐτὸν πάλιν διὰ τῶν ἰσχυρῶν μέσων, ἅτινα ἡ φύσις καὶ ὁ ἔρως παρέδωκαν εἰς χεῖράς της. Βεβαίως δὲν εἶνε μικρὸν τὸ ἐγχείρημα καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἀποθαρρυνόμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς παραιτοῦνται τὸν ἀγῶνα. Ὁποία διάψευσις ἐλπίδων, πράγματι, εἰς νεαρὰν γυναῖκα ἀγνοοῦσαν παντελῶς τὴν ἀνθρωπίνην διαφθορὰν καὶ ἧς ἡ ἀθωότης μόλις πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν ἐλαττωμάτων, νὰ συναντήσῃ τὰ χείριστα τῶν ἐλαττωμάτων εἰς τὸ ὂν εἰς ὃ ὀφείλει ὑποταγὴν καὶ σεβασμόν! Ὅσῳ πλείονας ἰδέας ὑψηλὰς καὶ ἁγνὰς περὶ τῆς ἁγιότητος τῆς οἰκογενείας ἐνεπνεύσθη, ἐκ τόσῳ μεγαλειτέρου ὕψους καταπίπτει, καὶ καθίσταται σχεδὸν ἄπελπις ἀναγκαζομένη νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς ἑαυτὴν ὅτι ἐκεῖνος ὃν πρέπει νὰ σέβηται εἶνε ἄξιος τῆς περιφρονήσεως τῶν ἄλλων. Ὁποία πάλη ἐν τῇ ψυχῇ ἐκείνῃ! Πῶς νὰ πνίξῃ τὴν ἐνδόμυχον φωνὴν ἥτις κατακραυγάζει τῆς προδοσίας; Ἂν ἀγαπᾷ, ὁποία τρομερὰ πτῶσις! ἂν δὲν ἀγαπᾷ, πόσῳ τρομερωτέρα ἔτι! Ἀλλ' ἂν ἡ γυνὴ καταληφθῇ ὑπὸ τῆς ἀποθαρρύνσεως ταύτης, τὰ πάντα ἀπώλοντο· διὰ τὰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐπιθυμητὸν θὰ ἦτο νὰ μὴ ᾖ πάντῃ ἄπειρος τοῦ βίου ἡ νεᾶνις εἰσερχομένη εἰς γάμον. Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ πτοῶμεν αὐτὴν ἐν οὐ δέοντι καὶ νὰ δεικνύωμεν κρημνοὺς εἰς ἕκαστον αὐτῆς βῆμα· ἀλλ' ἴσως πρέπει να παρασκευασθῇ διὰ τὰς δοκιμασίας τοῦ βίου ὅπως μὴ καταβληθῇ ὑπὸ τῆς ὀδύνης τῆς πρώτης ἀπογοητεύσεως καὶ μὴ καταστρέψῃ αὐτὴ αὕτη τὰς τελευταίας ἐλπίδας τῆς εὐτυχίας δι' ἀκαίρου καὶ ἀνεπανορθώτου βιαιότητος!

Ἀλλ' εἶνε σπάνιον ν' ἀπαρνηθῇ εὐθὺς ἀμέσως ἡ γυνὴ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ οἰκογενειακῇ ἑστίᾳ. Ἡ ἔνθερμος αὐτῆς φύσις, εὐχερῶς καταβαλλομένη ἀνυψοῦται μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας, ἡ πρώτη δ' αὐτῆς σκέψις εἶνε νὰ παλαίσῃ γενναίως. Ἀλλ' ἡ ἀποτυχία ἀπαμβλύνει τὸ θάρρος· καὶ ἐν τούτοις αὕτη δὲν πρέπει ν' ἀποθαρρυνθῇ εἰμὴ ἀφ' οὗ ἐξαντλήσῃ πᾶν μέσον. Ἡ ὑπομονή, ἡ περιπάθεια, καὶ τὰ δάκρυα, ἡ φαιδρότης, ἡ σιγή, πάντα εἶνε κατάλληλα ὅπλα.

Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο δυσχερέστατον εἰς γυναῖκα παλαίουσαν κατὰ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς τοῦ συζύγου εἶνε ὁ συμβιβασμὸς τῶν δικαίων περιποιήσεων ἃς ὀφείλει πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς ἀντιπαθείας ἣν καὶ ἀκουσίως αἰσθάνεται κατὰ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ. Μετρία τις ἢ διεστραμμένη γυνὴ θὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας. Ὑπάρχουσι βεβαίως περιστάσεις καθ' ἃς τὸ ἔσχατον τοῦτο μέτρον καθίσταται ἀπαραίτητον, ἀλλ' ἐν γένει οὐχὶ διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης δύναται ἡ γυνὴ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν ἀποπλανηθέντα σύζυγον.

Εὑρέθησαν οἱ διισχυρισθέντες ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀνταποδώσῃ τὰ ἴσα εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ συζύγου διαγωγήν. Αἱ τοιαῦται ἀρχαὶ εἰσὶν ὀλεθριώταται. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπω ὅτι ἡ ἀπιστία δὲν ἔχει τὰς αὐτὰς συνεπείας ἑκατέρωθεν· ἄλλως δὲ τὸ κακὸν οὐδέποτε δικαιολογεῖ τὸ κακόν. Δύο μόνον τρόπους νομίζω ἀξίους γυναικὸς προδεδομένης, τοὺς ἑξῆς: ἢ νὰ ἐπιδείξῃ γενναίαν ἐπιείκειαν ἐφ' ὅσον τὸ κακὸν ἐπιδέχεται θεραπείαν, ἢ ὑπερήφανον ἐγκαρτέρησιν ὅταν ᾖ ἀθεράπευτον.

Ἡ ἐγκαρτέρησις εἶνε θλιβερὰ ἀρετή, οὐδὲν ἔχουσα τὸ θερμαῖνον τὴν φαντασίαν. Τινὲς ἀποκαλοῦσιν αὐτὴν ἀνανδρίαν, οἱ ἄνδρες δὲν ἐκτιμῶσιν αὐτὴν κατ' ἀξίαν. Καὶ ἐν τούτοις εἶνε ἡ τελευταία γενναία πρᾶξις τῆς γυναικὸς ὁπόταν τὰ πάντα ἐξαντλήσασα βλέπῃ αὐτὴν ἠναγκασμένην ν' ἀπαρνηθῇ τὴν εὐτυχίαν. Ἀλλὰ πόσον ἀσθενεῖς καὶ τετυφλωμέναι εἶνε αἱ ἀνθρώπιναι γνῶμαι! Πόσον περισσότερον μεγαλεῖον ἐνέχει ἡ σιγηλὴ ἐκείνη ὑπομονή, ὁ αὐστηρὸς ἀποκλεισμὸς ἀπὸ πάσης ἐλπίδος, τῆς παραφορᾶς ἀνισχύρου ὀργῆς καὶ τῶν εὐχερῶν ἀντιποίνων τῆς προδοσίας!

Δὲν θέλω διὰ τούτων νὰ εἴπω ὅτι ἡ σύζυγος ὀφείλει τὰ πάντα νὰ ὑπομένῃ καὶ τὴν τραχεῖαν ἔτι συμπεριφορὰν καὶ τὴν περιφρόνησιν· ὁ νόμος παρέχει αὐτῇ τὴν ἀρωγήν του ὅταν τὸ βάρος τοῦτο εἶνε λίαν δυσβάστακτον· οὔτε ἡ ἠθικὴ οὔτε ἡ θρησκεία ἐμποδίζουσι τὴν γυναῖκα νὰ σώσῃ τὰ τελευταῖα ναυάγια τῆς εὐτυχίας της. Ἐνίοτε μάλιστα αὐτὸ τὸ συμφέρον τῶν τέκνων της ἀπαιτεῖ τὸ τοιοῦτο διαζύγιον. Ἡ εὐθύνη ἐπιβαρύνει ἐκεῖνον, ὅστις κατέστησεν αὐτὸ ἀναγκαῖον! Ἀλλ' εἴτε ἡ γυνή, βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀποσείει τὸν ζυγὸν δουλείας ἀφορήτου, ἢ δι' ἡρωϊσμοῦ μεγαλειτέρου ἔτι φέρει μετὰ γενναιότητος τὸ μαρτύριον αὐτῆς, μόνην παρηγορίαν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ καθήκοντα αὐτῆς ὡς μητρός. Ὁμολογῶ ὅτι ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ ἀρετὴ δὲν εἶνε πλέον ἐπαρκὴς εἰς ἑαυτὴν καὶ δεῖται στηρίγματός τινος, ἄλλο δὲ στήριγμα δὲν νομίζω κατάλληλον πλὴν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Ἡ εὐλάβεια, ἡ τόσον προ-

Digitized by Google

σαρμοζομένη εἰς τὴν καρδίαν τῆς γυναικός, ἡ τόσον προσαρμοζομένη εἰς τὴν χαρὰν καὶ εἰς τὴν θλῖψιν, εἶνε τὸ μόνον ὅπλον ὅπερ δύναται νὰ προστατεύσῃ τὴν γυναῖκα καθ' ἑαυτῆς καὶ κατὰ τῶν πειρασμῶν τῆς ἐξαναστάσεως καὶ τῆς ἐκδικήσεως.

Ἰδοὺ ὁποῖον εἶνε τὸ ἡμέτερον ἰδεῶδες τῆς γυναικός. Θέλομεν αὐτὴν διευθύνουσαν τὸν οἶκον μετὰ τάξεως καὶ χάριτος, διοικοῦσαν τοὺς θεράποντας μετὰ σταθερότητος καὶ φιλανθρωπίας, ἀνυψουμένην μέχρι τοῦ συζύγου δι' ἀγωγῆς ἐπιμεμελημένης, ἐνδιαφερομένην περὶ τῶν σκέψεων αὐτοῦ καὶ τοῦ σταδίου, καὶ καθιστῶσαν εὐάρεστον τὴν ἀνάπαυλάν του διὰ τῶν θελγήτρων κεχαριτωμένου πνεύματος· θέλομεν αὐτὴν συμβουλεύουσαν, ἐμψυχοῦσαν, ἀνυψοῦσαν, παραμυθοῦσαν ἐπαναφέρουσαν αὐτόν, ἂν ἀποπλανᾶται, εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν, ἐξαγνίζουσαν τὰ πάντα περὶ αὐτὴν διὰ τῆς ἰδίας ἀγνότητος καὶ ἂν τὰ πάντα ἀπώλοντο, ἂν μὴ ὑπάρχῃ πλέον ἐλπίς, σωζομένην δι' εὐσεβοῦς ἐγκαρτερήσεως. Τοῦτο εἶνε τὸ ἀληθὲς ἰδεῶδες τῆς γυναικός, τὸ μόνον ἁρμόζον εἰς εὐαίσθητον καὶ ὑπερήφανον ψυχήν, τὸ μόνον ὅπερ τῇ ἀπολείπει ὅλον τὸ θέλγητρον καὶ οὐδαμῶς ἀφαιρεῖ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῆς.

(Paul Janet).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΣΦΡΑΓΙΔΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Τὸ ἀνωτέρω πανομοιότυπον τῆς σφραγῖδος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀβυσσινίας ἐλήφθη ἐξ ἐγγράφου, ἀνακοινωθέντος ἡμῖν εὐμενῶς παρὰ τοῦ ἐξ Ἀβυσσινίας ἄρτι ἐπανακάμψαντος ἰατροῦ κ. Νικ Παρίση, ὅστις ἐπὶ διετίαν παρέμεινεν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ὡς ἰατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου. Τὸ ἔγγραφον εἶνε εἰς ἀβυσσινιακὴν γλῶσσαν, περιέχει δ' αὐτοκρατορικὴν διαταγήν, δι' ἧς ἐντέλλονται πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ στρατηγοὶ νὰ παρέχωσι πρόθυμον συνδρομὴν καὶ ἀσφάλειαν τῷ κομίζοντι τὸ βασιλικὸν ἔγγραφον. Ἡ σφραγὶς φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «*Ἰωάννης βασιλεὺς τῶν βασιλέων τῆς Αἰθιοπίας*» εἶνε δ' αὕτη γεγραμμένη εἰς δύο γλώσσας, εἰς ἀβυσσινιακήν, κατέχουσαν τὸ πρὸς τὰ ἄνω μέρος τῆς σφραγῖδος, καὶ εἰς τὴν ἀραβικήν, ἧς τὰ γράμματα εἶνε κεχαραγμένα εἰς τὸ κάτω μέρος. Σημειωτέον ὅτι αὕτη εἶνε ἡ μεγάλη σφραγὶς τοῦ αὐτοκράτορος, κεκτημένου καὶ ἄλλην μικροτέραν ἐκτυπουμένην εἰς ἄλλα ἔγγραφα ἥττονος σπουδαιότητος. Τοιούτου δὲ μεγέθους σφραγῖδα ἀπαγορεύεται εἰς πάντα ἄλλον τῶν ἐν τέλει νὰ ἔχῃ ἐν Ἀβυσσινίᾳ. Δευτέραν κατὰ τὸ μέγεθος τῆς αὐτοκρατορικῆς σφραγῖδος κέκτηται ὁ Μητροπολίτης, ὅστις εἶνε ὁ μετὰ τὸν αὐτοκράτορα ἀνώτατος ἄρχων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, μικροτέρας δὲ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες, ἀναλόγως τοῦ ἀξιώματος, ὃ ἕκαστος ἔχει.

Αἱ περὶ Ἀβυσσινίας καὶ τοῦ φιλέλληνος αὐτοκράτορος αὐτῆς δημοσιευθεῖσαι ἐσχάτως ἐν ταῖς ἐφημερίσι περιεργόταται πληροφορίαι ἐκ διηγήσεων τοῦ κ. Παρίση ἐκίνησαν τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ, ὥστε ἐνομίσαμεν ὅτι παρέχομεν εὐάρεστον συμπλήρωμα τὴν ἀνωτέρω μικρὰν δημοσίευσιν.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΓΜΑΤΩΝ

τῶν δηλητηριωδῶν ὄφεων.

Ἰατρός τις ἐκ Βραζιλίας γράφει εἰς Γερμανικὴν ἐφημερίδα· «Κατὰ τὴν εἰκοσαέτη διατριβήν μου ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ εἶχον εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω πλειστάκις τὰ ἀποτελέσματα τῆς δι' ἰοῦ ὄφεων δηλητηριάσεως. Παρετήρησα δὲ περιπτώσεις δηλητηριάσεως διὰ τοῦ ἰοῦ τοῦ ὄφεως τοῦ καλουμένου Jararaca pregosa (ἑνὸς τῶν δηλητηριωδεστάτων καὶ συχνοτάτων ἐν Βραζιλίᾳ), αἵτινες δὲν ἐπέφερον οὐδὲν ἀποτέλεσμα, ἐνῷ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὁ θάνατος ἐπήρχετο ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν δῆξιν, γεγονός, ὅπερ ἐξηγεῖται ἐκ τῆς πληρώσεως ἢ μὴ ἰοῦ τῶν κύστεων τῶν παρὰ τοὺς διατρήτους ὀδόντας τοῦ ὄφεως εὑρισκομένων. Ἐὰν κατὰ τὴν δῆξιν τῶν ἰοβόλων ὀδόντων αἱ κύστεις ἦσαν τυχὸν κεναί, ὁ παθὼν δὲ εἶχε μεταχειρισθῆ πρὸς θεραπείαν οἰνόπνευμα, ἡ ἴασις ἀπεδίδετο εἰς τὸ φάρμακον τοῦτο. Ἐὰν ὅμως αἱ κύστεις ἦσαν πεπληρωμέναι δηλητηρίου καὶ οἱ ὀδόντες εἰσέδυον βαθέως, οὔτε τὸ οἰνόπνευμα οὔτε ἡ ἀμμωνία ὠφέλουν τὸ παραμικρόν. Ἕνεκα τούτου τὰ θύματα τῶν ὄφεων ἠριθμοῦντο ἐτησίως κατὰ χιλιάδας, μέχρις οὗ τέλος πρὸ τεσσάρων ἐτῶν βραζιλιανός τις ἰατρὸς ὁ Δρ Lazerda, διευθυντὴς τοῦ φυσικοϊστορικοῦ μουσείου ἐν Ῥίῳ Ἰανείρῳ, ἀνεκάλυψε καὶ μετεχειρίσθη κατὰ τῶν ἐν λόγῳ δηλητηριάσεων

Digitized by Google

απταίστως τὸ *ὑπερμαγγανικὸν* κάλι. Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἀντιφαρμάκου τούτου, τὸ ὁποῖον σήμερον ἕκαστος χωρικὸς αὐτόθι ἔχει ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ἔπαυσεν ὁ φόβος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν ὄφεων, ὁ δὲ λαὸς ἐπείσθη ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ φαρμάκου τούτου εἶνε ἀπολύτως ἀσφαλής, καὶ τὸ δῆγμα τοῦ ὄφεως δὲν εἶνε σπουδαιότερον τοῦ νυγμοῦ τῆς μελίσσης. Ἐγὼ δὲ αὐτὸς μετεχειρίσθην ἐπιτυχῶς ὀκτάκις τὸ ὑπερμαγγανικὸν κάλι, καὶ μάλιστα κατὰ πρώτην φορὰν εἰς περίστασιν λίαν ἀπελπιστικήν. Μαύρη τις, δύο καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἡλικίας καὶ ὑγιοῦς κράσεως κόπτουσα σακχαροκάλαμον, τόσῳ σφοδρῶς ἐδήχθη ὑπὸ τοῦ ὄφεως Ἰαραράκα εἰς τὴν χεῖρα, ὥστε ὁ ὄφις ἐφονεύθη κρεμάμενος ἔτι ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς μαύρης. Δυστυχῶς ἀπὸ τοῦ δήγματος εἶχον παρέλθει δύο ὧραι, ὅτε παρουσιάσθη εἰς ἐμὲ ἡ μαύρη ἐν ἐλεεινῇ καταστάσει. Ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς ρινὸς καὶ τοῦ στόματος ἕνεκα τοῦ ἐρεθισμοῦ ἔρρεεν αἷμα, ὁ βραχίων ἦτο τερατωδῶς διωγκωμένος, εἶχε δὲ ἐκραγῇ καὶ πυρετὸς δεινός. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐνέχυσα πάραυτα 0,02 τοῦ γραμμαρίου ὑπερμαγγανικὸν κάλι ὑπὸ τὸ δέρμα τοῦ ἀντιβραχίου τῆς παθούσης, μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἄλλην μίαν ὁμοίαν δόσιν εἰς τὸν βραχίονα. Μετὰ δύο ἡμέρας ἡ μαύρη μετέβη εἰς τὴν ἐργασίαν της. Εἰς τὰς ἑπτὰ δὲ λοιπὰς περιπτώσεις καθ' ἃς διενήργησα εὐθὺς μετὰ τὴν δῆξιν, μετὰ μίαν ὥραν, τὴν ἔγχυσιν, οἱ δηχθέντες οὐδόλως διέκοψαν τὴν ἐργασίαν των.—Ἐλπίζω διὰ τῶν ὀλίγων τούτων γραμμῶν νὰ διαγείρω τὴν προσοχὴν τῶν εἰδημόνων ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, ὅπως προσπαθήσωσι πάντες νὰ εἰσαγάγωσι τὰ κλυσμάτια λεγόμενα τοῦ Πραβάζη, δι' ὧν ἐγχέομεν τὴν μορφίνην, καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν δασονόμων, διδασκάλων, γεωκτημόνων κ. λ. ὅπως γίνεται χρῆσις τοῦ ἀνωτέρω φαρμάκου καὶ κατὰ τῶν δήξεων τῶν ἡμετέρων ὄφεων. Δέον ὅμως νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι τὸ ὑπερμαγγανικὸν κάλι εἶνε λίαν εὐαποσύνθετον, καὶ ὅτι ἕνεκα τούτου πρέπει οἱ κρύσταλλοι αὐτοῦ νὰ διαλύωνται εἰς τὸ ὕδωρ εὐθὺς πρὸ τῆς χρήσεως.

Μ.

Εἶδός τι ὑπολαΐδος ῥάπτει τὰ φύλλα ἐξ ὧν σχηματίζει τὴν φωλεάν της διὰ τεμαχίων νήματος, ἅτινα κλέπτει ἐκ τῶν πέριξ οἰκιῶν. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἐδημιουργήθη μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ νήματος· πρότερον λοιπὸν πάντως κατεσκεύαζεν ἄλλως τὴν φωλεάν του, ὥστε ἐπενόησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ῥάπτειν, ἂν καὶ ἐν γένει ἐπικρατεῖ ἰδέα ὅτι τὰ ζῶα οὐδὲν ἐπινοοῦσι.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΠΕΡΙ ΑΙΜΑΤΟΣ

Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ἔχει βάρος κατὰ μέσον ὅρον 250—300 γραμμαρίων, ἀναπαράγει δὲ ἡ ζῶσα αὕτη μηχανὴ 180 γραμμάρια αἵματος κατὰ παλμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ παλμοὶ συνήθως εἶνε 72 κατὰ λεπτόν, ἀναπαράγει 12,860 κατὰ πρῶτον λεπτόν, ἤτοι 26,438,400 ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας καὶ 772,001,280,000 γραμμάρια εἰς διάστημα ἑνὸς ἔτους.

Τὸ αἷμα λοιπόν, ὅπερ ἀναπαρήγαγεν ἡ καρδία ὀγδοηκονταετοῦς ἀνθρώπου ἔχει βάρος ἐν συνόλῳ 1,544,002,560 χιλιόγραμμα. Τὸ βάρος τοῦτο ἰσοῦται πρὸς 15,440,025 τόννους, ἤτοι ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ 154,400 πλοῖα χωρητικότητος 100 τόννων ἕκαστον. Ἂν δ' ἕκαστον τῶν πλοίων τούτων ὑποτεθῇ μήκους 40 μέτρων, ἅπας ὁ φορτηγὸς στόλος θὰ κατεῖχε μῆκος 6,176 χιλιομέτρων. Ἂν δὲ ἀντὶ πλοίων μετεφέρετο διὰ σιδηροδρόμου τὸ αἷμα τοῦτο ἐντὸς ἁμαξῶν μήκους 10 μέτρων ἑκάστης καὶ χωρητικότητος 10 τόννων, ἡ ὅλη ἁμαξοστοιχία ἔπρεπε νὰ ἀποτελῆται ἐξ 1,544,000 χιλιομέτρων. Ἤτοι ὅταν ἡ πρώτη ἅμαξα θὰ εἶχε φθάσῃ εἰς τὸν βόρειον πόλον, ἡ τελευταία δὲν θὰ εἶχεν ἐξέλθῃ τῶν Ἀθηνῶν!!!

Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐν ταῖς ἀρτηρίαις τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ταχύτητα 25 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου κατὰ δευτερόλεπτον, ἤτοι 90 μέτρων ἐντὸς 5 λεπτῶν καὶ 1080 ἐντὸς μιᾶς ὥρας· 2.365 δὲ λεύγας εἰς διάστημα ἑνὸς ἔτους. Ὥστε ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ κυκλοφορήσῃ διατρέχον κατ' εὐθεῖαν ἐν εἴδει μικροῦ αἱματηροῦ ῥύακος μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος, τὸ αἷμα δεκαπενταετοῦς νεανίου θὰ διέτρεχεν ἔκτασιν 35,475 λευγῶν, καὶ τὸ αἷμα ὀγδοηκονταετοῦς γέροντος θὰ εἶχε κάμῃ πολλάκις τὴν περίοδον τῆς γῆς.

Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὸ αἷμα ἑκάστου ἀνθρώπου εἶνε κατὰ μέσον ὅρον 15 χιλιόγραμμα, περιέχονται ἐντὸς τοῦ ὅλου ποσοῦ κατὰ τὰς γενομένας ἀναλύσεις ἕως 2 1)2 γραμμ. μεταλλικοῦ σιδήρου. Ἑνούμενον δ' ἐπὶ ταὐτὸ τὸ αἷμα τῶν 2,000,000 ἐλευθέρων Ἑλλήνων, ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ χάριν... πολεμικῶν προπαρασκευῶν 5000 περίπου σφαίρας τηλεβόλου βάρους ἑνὸς χιλιογράμμου ἑκάστην.

Ὁ λόρδος Wilton ἐπισκεφθεὶς ἡμέραν τινὰ τὸν Κάρολον Δάρβιν ἐν τῷ γραφείῳ του, καὶ ἰδὼν αὐτὸ ἐστερημένον παντὸς κοσμήματος καὶ πολυτελείας· —Βλέπω, εἶπεν, ὅτι προτιμᾶτε, κύριε Δάρβιν, τὸ ὠφέλιμον τοῦ εὐαρέστου.—Διότι, ἀπήντησεν ὁ φυσιοδίφης, οὐδὲν πρᾶγμα γνωρίζω εὐαρεστότερον ἀπὸ τὸ ὠφέλιμον.

Digitized by Google

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ πλούσιος Γάλλος ἐργοστασιάρχης Dulet εἶχε πρὸ δύο ἐτῶν νέον τινὰ παραγγελιοδόχον, ἐκ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ ὁποίου τόσῳ ἦτο εὐχαριστημένος, ὥστε συμπεριέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς οἰκογενείας του. Ἡμέραν τινὰ προσκαλεῖ αὐτὸν καὶ τῷ λέγει· « Φίλε μου, εἶσαι νέος, γενναῖος καὶ ἐργατικός· ἡ Μιμή μου εἶνε 17 ἐτῶν καὶ τῆς ἀρέσκεις. Ἔχει δὲ προῖκα ἀπὸ τῆς μητρός της 100 χιλιάδας φρ. Ἐὰν θέλετε κάμνομεν τὸν γάμον κατὰ τὸ πάσχα.» Ὁ ὑπάλληλος ἀκούσας ταῦτα ἐγένετο κάτωχρος, μετὰ μικρὸν δὲ λέγει εἰς τὸν κύριόν του: «— Εἶσθε εὐχαριστημένος κατὰ τὰ δύο ἔτη τῆς ὑπηρεσίας μου;» «-Μάλιστα.» «-Ἐξεπλήρωσα ἐντελῶς τὰ καθήκοντά μου;» «— Μάλιστα· εἶμαι ὑπὲρ τὸ δέον εὐχαριστημένος». «— Λοιπὸν σᾶς ἀνακοινῶ, ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ μέλλοντός μου, ὅτι δὲν ὀνομάζομαι Ἐρνέστος, ἀλλ' Ἐρνεστίνα, ὅτι δὲν εἶμαι ἀνήρ, ἀλλὰ κόρη. Ἐσπούδασα καλῶς τὰ ἐμπορικὰ μαθήματα, ἀλλ' ἐπειδὴ πρόσωπόν τι μὲ μεσοφούστανον πληρώνεται μόνον τεσσαράκοντα φράγκα, ἐνῷ σεῖς ἐδίδατε εἰς τοὺς ἄνδρας τὸ ἐξαπλοῦν....»

Ὅταν ὁ κύριος Dulet ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς του προσέφερεν εἰς τὸν ὑπάλληλόν του τὴν χεῖρά του καὶ εἶπεν· «—Μὲ τὴν Μιμή μου θὰ διορθώσω εὐθὺς τὸ πρᾶγμα· σύζυγός της βεβαίως δὲν δύνασθε νὰ γίνεται· ἀλλ' ἴσως ἔχετε ὄρεξιν νὰ γίνετε δευτέρα αὐτῆς μήτηρ· τί λέγετε;» Νῦν ἐξεπλάγη ἡ Ἐρνεστίνα· ἐζήτησε χρόνον ὅπως σκεφθῇ, βεβαίως δὲ ἡ ἀπάντησίς της δὲν ἦτο ἀρνητική.

Τὸ ἑπόμενον ὡραῖον ἀνέκδοτον ἀναγινώσκομεν ἐν ἀγγλικῇ ἐφημερίδι.

Ὁ ἀποθανὼν πρῶσσος στρατάρχης von Manteuffel, διοικητὴς Ἀλσατίας καὶ Λωραίνης, ἐδείπνει ποτὲ μετὰ γάλλου διπλωμάτου, ὅστις ἐπειρᾶτο νὰ τὸν πείσῃ περὶ τῆς φιλοκαλίας τοῦ γάλλου ἐργάτου. — Τὸ ἀσχημότερον πρᾶγμα ἂν τῷ δώσητε εἰς χεῖράς του, ἔλεγε, θὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς κομψότατον ἀντικείμενον. Ἀνυπομονήσας ὁ γηραιὸς στρατιωτικὸς ἀνὴρ ἀπέσπασε τρίχα ἐκ τοῦ πυκνοῦ καὶ πολιοῦ πώγωνός του καὶ ἐνεχείρισεν αὐτὴν τῷ γάλλῳ διπλωμάτῃ λέγων· «Λοιπὸν προσπαθήσατε νὰ κάμῃ κἄτι τι εὔμορφον μ' αὐτὸ ἐδῶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀκριβείας τῶν λόγων σας». Ὁ γάλλος ἔλαβε τὴν τρίχα καὶ ἔπεμψεν αὐτὴν εἰς παρισινὸν χρυσοχόον, εἰς ὃν ἐνεπιστεύθη δι' ἐπιστολῆς τὴν ἐξήγησιν τῆς ἀποστολῆς· ἐποιήσατο δὲ ἔκκλησιν εἰς τὴν πατριωτικὴν αὐτοῦ ὑπερηφανίαν πρὸς παραγωγὴν ὡραίου τινὸς πράγματος, ὀλίγον δ' ἔμελεν αὐτῷ περὶ τῆς τιμῆς. Παρῆλθεν ἑβδομάς, ὅτε ἔφθασεν ἐκ Παρισίων μικρὸν κουτίον, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἐναποτεθειμένη ὡραία καρφίς, ἧς ἡ κεφαλὴ παρίστα τὸν ἀετὸν τῆς Πρωσσίας κρατοῦντα ἀπὸ τῶν ὀνύχων τὴν τρίχα τοῦ στρατάρχου· εἰς τὴν τρίχα ὅμως ταύτην ἦσαν δεδεμέναι δύο μικραὶ χρυσαῖ σφαῖραι ἐφ' ὧν ἦσαν κεχαραγμέναι αἱ λέξεις «Ἀλσατία καὶ Λωραίνη». Ἐπὶ δὲ τοῦ βράχου ὅπου ἐκάθητο ὁ ἀετὸς ἀνεγινώσκοντο γαλλιστὶ «Σὲ μιὰ τρίχα μόνον κρέμονται!»

Τοῦτο ὀνομάζεται γαλλικὸν πνεῦμα.

Οἱ Γάλλοι ἐπινοοῦσι καθ' ἑκάστην νέα καὶ φοβερὰ μηχανήματα, προωρισμένα νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν μέλλοντα πόλεμον πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἀλσατίας καὶ τῆς Λωραίνης. Τὸ νέον μηχάνημα συνίσταται εἰς τὴν γόμωσιν τῶν κοίλων σφαιρῶν δι' ἀπορρήτου χημικῆς ὕλης, ἧς ἡ καταστρεπτικὴ ἐνέργεια ὑπερβαίνει πᾶσαν φαντασίαν. Οἱ παχύτατοι καὶ ὀγκωδέστατοι τῶν θωράκων καὶ οἱ στερεώτατοι τῶν τοίχων διατρυπῶνται καὶ καταστρέφονται ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν· ὅπου ἂν πέσῃ τοιαύτη σφαῖρα, προξενεῖ ἀπίστευτον ὄλεθρον· δὲν διατρυπᾷ μόνον τοὺς τοίχους, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἔχωσι πάχος· τὰ ἐκρηγνυόμενα τεμάχια αὐτῆς εἰσδύονται καὶ εἰς τὴν γῆν, ἀνοίγοντα τεραστίους ὀπὰς καὶ χάσματα.

Ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1886 ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐδαπάνησε περὶ τὰ πεντακόσια ἑκατομμύρια εἰς ναυπήγησιν νέων πλοίων· τανῦν δὲ ναυπηγοῦνται ἐν τοῖς νεωρίοις, 6 μεγάλα θωρηκτά, 4 θωρηκταὶ κανονιοφόροι, 14 καταδρομικὰ πρώτης καὶ δευτέρας κλάσεως μετὰ βαρέος ἢ ἐλαφροῦ ὁπλισμοῦ, 45 ναρκοβόλα καὶ 2 ἱστιοφόροι φρεγάται. Σήμερον ὁ μάχιμος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας στόλος συνίσταται εἰς ἓξ τρισμέγιστα θωρηκτά, φέροντα πυροβόλα τῶν 42 καὶ 37 ὑφεκατομέτρων καὶ διανύοντα πλείονα ἢ 14 μίλια καθ' ὥραν· εἰς 7 μεγάλα θωρηκτὰ μετρίας ταχύτητος, ὡπλισμένα διὰ πυροβόλων τῶν 27 καὶ 21 ὑφεκατομέτρων· εἰς 4 εὔδρομα θωρηκτά, μετὰ πυροβόλων τῶν 24 ὑφεκατομέτρων, διανύοντα δὲ 14 μίλια· εἰς 6 θωρηκτοὺς ἀκταιωρούς, φέροντας 6 πυροβόλα τῶν 27 ὑφεκατομέτρων καὶ τῶν 34· (τὰ σκάφη ταῦτα, νεναυπηγημένα κατὰ νέον ὅλως πρότυπον εἶνε προωρισμένα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ναρκοβόλων)· εἰς 4 θωρηκτὰς κανονιοφόρους, ὡπλισμένας ἑκάστην δι' ἑνὸς πυροβόλου των 27 ὑφεκατομέτρων. Ταχέων καταδρομικῶν πλοίων δὲν εὐπορεῖ σήμερον ἡ Γαλλία, ἔχει ὅμως 9 μεγάλα ναρκοβόλα, πλέοντα εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, 18 ναρκοβόλα δευτέρας καὶ 50 τρίτης τάξεως. Ἤδη ναυπηγοῦνται 6 μεγάλα ναρκοβόλα, ὧν ἡ ἀξία θὰ ὑπερβῇ τὰ 15 ἑκατομμύρια, 52 ναρκοβόλα νέου συστήματος, 3 μεγάλα καταδρομικὰ (ἀξίας ἕκαστον 3 1]2 ἑκατομμυρίων φράγκων), ἕτερα 10 καταδρομικὰ πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως καὶ 4 θωρηκταὶ κανονιοφόροι ἀντὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἑκάστη. Ὥστε ἡ Γαλλία δύναται νῦν νὰ εἴπῃ θαρροῦντως ὅτι οὐ μόνον κατὰ ξηρὰν ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλασσαν οὐδένα φοβεῖται, ὁσημέραι δὲ ἀνακτᾶται μείζονα ἀλκὴν καὶ δύναμιν, εἶνε δὲ καὶ παρεσκευασμένη πρὸς πᾶσαν ἀπρόοπτον ἀνάγκην.

—Μπά, φορεῖτε πένθος διὰ τὸν μακαρίτην σύζυγόν σας; Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι εἶνε πεθαμένος πρὸ 5 ἐτῶν.

— Ναί, ἀλλὰ πρέπει τέλος πάντων νὰ δείξω 's τὸν κόσμο ὅτι ἔμεινα χήρα.

Α.—Κῦρ Κώστα, ἕνα σκυλὶ πρὸ ὀλίγου ἐδάγκασε τὴ γυναῖκα σου.

Κώστας—Ἦταν λυσσασμένο;

Α. — Ὄχι.

Κώστας. Ἄχ τὸ φτωχό. Τότε θὰ λυσσάξῃ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—578.

Digitized by Google

Ἀριθ. 563 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 12 Ὀκτωβρίου 1886

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

Παρῆλθον ἔτη πολλὰ ἔκτοτε. Ἤμην νεώτατος, πρῶτον δὲ τότε ἐταξείδευα μόνος. Μετέβαινα εἰς Γαλλίαν διὰ τῆς Ἰταλίας. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὰ ταξείδια ἦσαν δυσκολώτερα, δαπανηρότερα, ταὐτοχρόνως δὲ καὶ βραδύτερα ἢ τὴν σήμερον. Τὰ ἀτμόπλοια δὲν διέσχιζον μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος τὴν θάλασσαν, οὐδ' ἦσαν πολυάριθμα ὡς τώρα, ἐστάθμευον δὲ εἰς πολλοὺς λιμένας δίδοντα καιρὸν εἰς τοὺς ἐπιβάτας πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν πόλεων ὁπόθεν διήρχοντο, ἐὰν (ἐννοεῖται) εἶχον διαβατήρια ἐν τάξει καὶ ἐπετρέπετο ἡ ἐλευθεροκοινωνία. Ἀλλ' οὔτε σιδηρόδρομοι συνέδεον εἰσέτι τὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης, συντέμνοντες τὰς ἀποστάσεις. Διὰ ξηρᾶς ὡς καὶ διὰ θαλάσσης ὁ περιηγητὴς μετεφέρετο ἄνευ βίας, τῷ ἐδίδετο δὲ καιρὸς διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ, νὰ ἀναπαυθῇ καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειάν του. Καὶ μετὰ πόσης περιεργείας περιηγεῖταί τις ὅτε, νέος ἔτι, βλέπει κατὰ πρῶτον νέον καὶ ἄγνωστον κόσμον! Πῶς τὰ πάντα τότε ἐξεγείρουν τὸν θαυμασμὸν καὶ ἐξάπτουν τὴν φαντασίαν! Ὦ, ἡ νεότης! Πόσον καλλύνει τὰ πάντα ἐνόσῳ διαρκεῖ, καὶ πόσον ταχέως παρέρχεται!

Μετὰ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν διαμονὴν εἰς Νεάπολιν μετεβαίνομεν εἰς Σιβιταβέκιαν. Ἀφοῦ ἐπεσκέφθην ὅσα πλειότερα ἠδυνήθην ἐκ τῶν ἀξιοθεάτων τῆς Νεαπόλεως, ἐπέστρεψα ἐγκαίρως εἰς τὸ ἀτμόπλοιον προτοῦ ἀνελκυσθῇ ἡ ἄγκυρα. Τὸ κατάστρωμα ἦτο πλῆρες ἀνθρώπων. Μετὰ δυσκολίας ἠδυνήθην ν' ἀνεύρω μεταξὺ τοῦ συνωθουμένου πλήθους τοὺς παραμείναντας ἐκ τῶν ἐξ Ἑλλάδος συνταξειδιωτῶν μου. Τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως δὲν εἶχεν εἰσέτι δοθῇ, ὥστε δὲν ἦτο εὔκολον νὰ διακρίνω τίνες ἐκ τῶν πολλῶν θὰ προστεθῶσιν εἰς τοὺς ἐπιβάτας τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ τίνες ἦλθον πρὸς ἀποχαιρετισμὸν τῶν ἀναχωρούντων. Καθόσον ὅμως παρήρχετο ἡ ὥρα, οἱ ἐναγκαλισμοί, οἱ ἀποχαιρετισμοὶ καὶ αἱ βαθμιαῖαι ἀποχωρήσεις ἠραίωσαν τὴν συρροὴν ἐκείνην. Οἱ πωληταὶ κοραλίων καὶ κτενίων καὶ καθισμάτων καὶ κοσμημάτων, τακτοποιοῦντες τὰ ἐμπορεύματά των, ἤρχισαν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον νὰ καταβαίνωσιν εἰς τὰς λέμβους, οἱ ναῦται ἐτέθησαν εἰς κίνησιν ἀνασύροντες σχοινία, κλείοντες τὰς ἀνοικτὰς ἀποθήκας, εἰς δὲ τὴν γενικὴν ταραχὴν προσετέθη καὶ ὁ συριγμὸς τοῦ ἀτμοῦ, προαναγγέλλων τὸν προσεχῆ ἀπόπλουν.

Ἐντούτοις ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, ἐν μέσῳ τῆς ἐπικρατούσης εἰσέτι κινήσεως καὶ συγχύσεως, παρετήρησα εἰς τὴν ἡσυχωτέραν ἄκραν τῆς πρύμνης καθημένους τρεῖς,—δύο γυναῖκας καὶ ἕνα ἄνδρα,—οἵτινες ἐφαίνοντο καταλαβόντες πρὸ ὥρας ἱκανῆς τὴν γωνίαν ἐκείνην τοῦ καταστρώματος.

Ἐκ τῶν δύο γυναικῶν ἡ μέν, νέα, νεωτάτη, ἐξηπλωμένη ἐπὶ μακροῦ ψαθίνου καθίσματος, μὲ προσκέφαλα ὑποστηρίζοντα τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν της, παρηκολούθει μὲ βλέμμα μελαγχολικὸν τὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου ζωηρότητα. Ἡ ἄλλη, προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν, ἐκάθητο ὄπισθεν τῆς νέας ἐπὶ τοῦ γύρω τοῦ καταστρώματος ξυλίνου θρανίου. Ἐπὶ δὲ σκαμνίου χαμηλοῦ, γέρων ἔχων ὕφος ἀρχαίου στρατιωτικοῦ, κρατῶν βιβλίον εἰς χεῖρας, ἀλλὰ μὴ ἀναγινώσκων, ἐπρόσεχε μετὰ στοργῆς εἰς πᾶσαν τῆς νέας κίνησιν καὶ ἐνίοτε ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὴν ταπεινῇ τῇ φωνῇ τὸν λόγον.

Προφανῶς ἦτο πατὴρ συνοδεύων θυγατέρα πάσχουσαν, ἀντὶ δὲ μητρὸς τὴν περιέθαλπεν ἡ γραῖα ὑπηρέτριά της.

Αἱ ἐντυπώσεις τῆς νεότητος εἶνε ἀληθῶς ἀνεξάλειπτοι. Μορφαί τινες μένουν διὰ παντὸς ἐγκεχαραγμέναι εἰς τὴν μνήμην,—συμβάντα πρὸ ἐτῶν πολλῶν διελιχθέντα ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας διατηροῦνται ἀείποτε ζῶντα εἰς τὸ βάθος τῆς φαντασίας καὶ ἀναπηδοῦν αἴφνης ἐκεῖθεν ἀπρόκλητα, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὸ πῶς καὶ τὸ διατί. Τὴν νέαν ἐκείνην μόλις εἶδα, μόλις ἤκουσα τὴν ἀσθενῆ φωνήν της, δὲν γνωρίζω τὸ ὄνομά της, ἀλλ' οὔτε κἂν τὴν πατρίδα της, ἐπὶ ὥρας μόνον τινὰς ἡ παρουσία της ἐπεσκίασε τὴν ψυχήν μου, καὶ ὅμως ποτὲ δὲν τὴν ἐλησμόνησα, οὔτε ποτὲ θὰ τὴν λησμονήσω!

Ἦτο ξανθή, πολὺ ξανθή. Ἐφαίνετο ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι ἦτο γέννημα τῆς Ἄρκτου. Ἐκ τοῦ μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν γενομένου μετέπειτα λόγου περὶ αὐτῆς, ἐσχημάτισα τὴν ἰδέαν ὅτι

Digitized by Google

ἦτο Πολωνὶς, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχω βεβαιότητα περὶ τούτου. Τὰ χαρακτηριστικά της ἦσαν κανονικά, ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου της γλυκυτάτη, ἀλλ' ἦτο ἰσχνὴ, ὠχρὰ καὶ ἐξησθενημένη. Οἱ μεγάλοι γλαυκοὶ ὀφθαλμοί της ἐφαίνοντο μεγαλείτεροι ἔτι ὡς ἐκ τῆς ὠχρότητος καὶ τῆς ἀδυναμίας της, τὸ δὲ βλέμμα της ἀνεπαύετο εἰς ὅ,τι ἠτένιζεν, ὡς ἀπηυδημένον ἐκ λύπης ἀφάτου.

Ἅμα τὴν εἶδα μὲ συνεκίνησεν ἡ θέα της. Μοῦ ἦλθον εἰς τὸν νοῦν ὄντα ἀγαπητὰ, ἀνεπόλησα τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα. Ἡ ὠχρὰ ἐκείνη θελκτικὴ μορφὴ ἠμαύρωσε διὰ μιᾶς τὴν φαιδρότητα τῶν πρώτων ἐντυπώσεων τῆς ξενιτείας. Τὸ θλιβερόν της βλέμμα ἐπλημμύρησε θλίψεως τὴν ψυχήν μου. Ἐκάθησα ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι θρανίου, παρὰ τὴν πρύμνην, ὀπίσω ὀπίσω, ὥστε νὰ μὴ μὲ παρατηρήσῃ οὔτε ἐκείνη οὔτε ὁ πατήρ της, καὶ δὲν ἔβλεπα οὔτε ἐπρόσεχα εἰς ἄλλο οὐδέν.

Ὁ ἰατρὸς τοῦ ἀτμοπλοίου διέκοψε τὴν προσήλωσίν μου δι' εὐθύμου προσαγορεύσεως, ἐρωτῶν πῶς διεσκέδασα εἰς Νεάπολιν. Ἦτο ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, ἀγαπῶν τοὺς ἀστεϊσμοὺς καὶ συντελῶν διὰ τῆς ζωηρότητός του εἰς τὴν ἐπίσπευσιν τῆς μεταξὺ τῶν συνεπιβατῶν ἐνάρξεως φιλικῶν σχέσεων. Μὲ εἶχε λάβει ὑπὸ τὴν προστασίαν του εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ μὲ μετεχειρίζετο ὡς ἀρχαῖος οἰκογενειακὸς φίλος. Ἦτο πεντηκοντούτης περίπου, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν περίοδον τῆς ζωῆς μου ἐθεώρουν τοὺς πεντηκοντούτεις ὡς γέροντας· ἀλλ' ἡ εὐθυμία του δὲν ἐπέβαλεν ὅσον σέβας προϋπέθετεν ἡ μεταξύ μας διαφορὰ ἡλικίας. Ἀπ' ἐναντίας εἴχομεν γίνει ἐντὸς ὀλίγου φίλοι, ὡς συνομήλικοι.

Ὁ ἰατρὸς ἐκάθισε πλησίον μου πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς συνδιαλέξεως καὶ εἶδε τότε κατὰ πρῶτον τοὺς ἀντικρύ μου καθημένους ξένους. Ἡ θέα τῆς ἀσθενοῦς εἵλκυσε τὴν προσοχήν του. Τὴν ἔβλεπεν ἐπὶ ὥραν σιωπῶν. Ἡ εὐτραπελία του διεκόπη.

— Τί πάσχει ἆρά γε; ἠρώτησα.

— Δὲν τὴν βλέπεις ; Φθισικὴ ἡ δυστυχής!

Καὶ ἐγερθεὶς ἐπλησίασε καὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον πρὸς τὸν γέροντα, μετ' ὀλίγον δὲ λαβὼν σκαμνίον ἐκάθισεν ἐκεῖ καὶ μοῦ ἀπέκρυψε μὲ τὰ εὐρέα νῶτά του τὴν κεφαλὴν τῆς πασχούσης.

Φθισική! Ἐγνώριζα τί σημαίνει φθίσις. Ἐνθυμήθην ἀμέσως ἕνα διδάσκαλον τοῦ σχολείου μου, νέον ἰσχνόν, ὠχρόν, μὲ κηλῖδας ἐρυθήματος ἐπὶ τῶν κοίλων παρειῶν του, μετὰ κόπου ἐρχόμενον εἰς τὸ μάθημα, παραδίδοντα μετὰ κόπου, καὶ συχνάκις διακοπτόμενον διὰ νὰ βήξῃ. Ἔπειτα ὁ διδάσκαλος δὲν ἤρχετο, τὰ μαθήματα ἔπαυσαν, ἐμάθομεν ὅτι ἦτο κλινήρης, καὶ μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας οἱ μαθηταί του ἠκολουθήσαμεν τὴν κηδείαν του. Δὲν εἶχα εἰσέτι ἴδει ἄλλο θῦμα τῆς φθίσεως, ἀλλ' ἐγνώριζα ὅτι οἱ φθισικοὶ ἀποθνήσκουν, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὰ νῶτα τοῦ ἰατροῦ ἐπανέβλεπα διὰ τῆς φαντασίας τὴν νεκρώσιμον ἐκείνην συνοδίαν, καὶ τὸν διδάσκαλόν μου φερόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἐκ τῶν μεγαλειτέρων μαθητῶν ἐντὸς τοῦ ἀνθοσκεποῦς νεκροκραββάτου του.

Ἐντούτοις ἡ ἄγκυρα ἀνειλκύσθη, οἱ τροχοὶ περιεστράφησαν πλήττοντες παταγωδῶς τὴν θάλασσαν καὶ ἤρχισε τὸ ἀτμόπλοιον νὰ κινῆται. Ἠγέρθην τότε καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τῆς ὄπισθεν τοῦ πηδαλίου σπείρας σχοινίων, ἔβλεπα τὴν ὡραίαν πόλιν ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεμακρυνόμεθα. Ἡ ἀπέραντος ἔκτασις αἰγιαλοῦ, τὴν ὁποίαν καλύπτει διὰ τῶν οἰκιῶν, τῶν παλατίων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν της, ἀπήστραπτεν ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, κλίνοντος πρὸς τὴν δύσιν του. Ἡ χλοερὰ πέριξ ζώνη τῶν καταφύτων λόφων ἐπηύξανε διὰ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ πρασίνου της χρώματος τὴν λαμπρότητα τῶν πυκνῶν οἰκοδομῶν. Δεξιόθεν τῆς πόλεως ὁ Βεσούβιος, ἀνυψῶν ἀγερώχως τὰ τραχέα στέρνα, ἐμαύριζεν ἄνωθέν του τὸν κυανοῦν οὐρανόν, ἐπεκτείνων εἰς νέφος τὴν στήλην τῶν ἀενάων καπνῶν του.

Ὅτε τὸ ἀτμόπλοιον ἐξῆλθε τοῦ λιμένος καὶ ἤρχισε νὰ γίνηται ἐπαισθητὴ ἡ δρόσος τῆς θαλάσσης, ἡ γραῖα ὑπηρέτρια ἐπρόσθεσε μετὰ θωπευτικῆς φροντίδος σκεπάσματα εἰς τοὺς πόδας καὶ τὰ νῶτα τῆς ἐξηπλωμένης νέας. Ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος. Ἀληθῶς, πρὸς δυσμὰς τὸ ζοφερὸν τοῦ ὁρίζοντος δὲν ἐφαίνετο προαναγγέλλον ἐξακολούθησιν τῆς γαλήνης, ἀλλ' ἡ ἀπειλὴ τὴν ὁποίαν τὰ νέφη ἐκεῖνα ὑπέκρυπτον ἦτο εἰσέτι μακράν, τὸ δὲ ἀτμόπλοιον διέσχιζε θάλασσαν ἀκύμαντον, μόλις ρυτιδουμένην ἀπὸ τὴν πνοὴν ἐλαφροῦ ἀέρος. Μόνοι οἱ δύο τροχοὶ ταράσσοντες τὰ νερὰ ἐχάρασσον ὄπισθεν ἡμῶν τὸ πέλαγος διὰ διπλῆς γραμμῆς κλιμακωτοῦ ἀφροῦ.

Ὢ! πῶς ἐπεθύμουν νὰ πλησιάσω πρὸς τὴν πάσχουσαν, ν' ἀποτείνω πρὸς αὐτὴν ὀλίγας λέξεις συμπαθείας, νὰ σύρω τὸ σκέπασμα ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ μικροῦ της ποδός, τὸν ὁποῖον ἔβλεπα μακρόθεν ἀσκεπῆ, νὰ ὑψώσω τὸ προσκέφαλόν της ὅτε ἔστρεφε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ἀπέχουσαν ἤδη ξηρὰν καὶ πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ καπνίζοντος ἡφαιστείου! Ἦτο κενὸν πλησίον της τὸ σκαμνίον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκάθητο πρὸ ὀλίγου ὁ ἰατρός, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ πλησιάσω.

Ἡ ὥρα βαθμηδὸν παρήρχετο, ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε πρὸς τὴν δύσιν του καὶ ὁ ἀὴρ ἐγίνετο δροσερώτερος. Ἡ ὑπηρέτρια ἐγερθεῖσα ἔκυψε πρὸς τὴν νέαν καὶ ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς μὲ ταπεινὴν ἔνδειξιν τρυφερότητος. Ἐκείνη ἔστρεψε βραδέως πρὸς τὴν γραῖαν τοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν ὡμίλησε, ἀλλὰ τὸ βλέμμα της ἔλεγεν: Ὤ, ἄφες με!

Digitized by Google

θέλω νὰ ἴδω ἀκόμη τὴν θάλασσαν καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν δίσκον τοῦ δύοντος ἡλίου!—Ἀλλ' ὁ γέρων ἔθεσε περιπαθῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς χειρός της καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτήν, καὶ ἦτο ἱκετευτικὸς τῆς φωνῆς του ὁ τόνος.

Ἡ νέα ἀνέκυψε καὶ ἐπροσπάθησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ μόνη. Ὁ γέρων καὶ ἡ ὑπηρέτρια τὴν ὑπεστήριξαν ἑκατέρωθεν καὶ ἐβοήθησαν τὰ βραδέα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος βήματά της.

Ἐνῷ ἠγείρετο ἔπεσεν ἐκ τοῦ φορέματός της ἀπαρατήρητον τὸ χειρόκτιόν της. Ἆ! Διατί δὲν τὸ ἐκράτησα! Ἔκυψα καὶ τὸ ἐπῆρα, προχωρήσας δὲ τὸ ἔδωκα εἰς τὴν ὑπηρέτριαν. Ἡ ἀσθενὴς μὲ εἶδε καὶ κλίνασα ἐπιχαρίτως τὴν κεφαλήν, μὲ γλυκὺ μειδίαμα εἰς τὰ κάτωχρα χείλη, ἐπρόφερεν ἰταλιστὶ ἓν εὐγενὲς Εὐχαριστῶ, καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ βήχῃ. Ἀπεσύρθην τεταραγμένος.

Ὁ κόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἔκαμε τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα βήματα, κρεμαμένη σχεδὸν ἀπὸ τὸν βραχίονα τοῦ πατρός της, ὁ ξηρὸς καὶ ὑπόκωφος ἐκεῖνος βήξ, ἐμαρτύρουν, περισσότερον καὶ ἀπὸ τὴν ὠχρότητά της, τὸν βαθμὸν τῆς ἐξασθενήσεώς της. Ἦτο προωδευμένη, πολὺ προωδευμένη ἡ νόσος. Εἰς μάτην ἀπὸ τὴν βόρειον πατρίδα των τὴν ἔφερεν ὁ δυστυχὴς πατὴρ πρὸς ἀνάκτησιν ζωῆς ὑπὸ τὸν ἥλιον τῆς μεσημβρίας. Ἡ ζωὴ κατέλιπε βαθμηδὸν τὸ εὔχαρι σῶμά της. Ἀλλὰ διατί ἀνεχώρουν ἐκ Νεαπόλεως διευθυνόμενοι πρὸς ἄρκτον; Μὴ ὁ γέρων ἀπελπισθεὶς ἤθελε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν θυγατέρα ζῶσαν εἰσέτι εἰς τὰς ἀγκάλας μητρός, περιμενούσης ἐναγωνίως νὰ τὴν ἐπανίδῃ εἰς τὴν μεμακρυσμένην ἑστίαν των; Ἢ μὴ ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὴν θυγατέρα του ἀποθνήσκουσαν ἐκεῖ ὅπου ἡ μήτηρ της ἀπέθανε, καὶ νὰ τὴν ἐνταφιάσῃ πλησίον τῆς συζύγου του, εἰς τὸν τάφον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἤθελε καὶ αὐτὸς νὰ ἀναπαυθῇ;

Ὁ ἥλιος ἐπὶ τέλους ἔδυσε διασχίζων μὲ τὰς τελευταίας του ἀκτῖνας τὰ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πυκνούμενα νέφη, ἡ δὲ αὔρα, ἥτις ἕως πρὸ ὀλίγου μᾶς ἐδρόσιζε, μετεβάλλετο ἤδη εἰς πνοὰς διακεκομμένας ἀνέμου βιαίου. Ἡ ἑσπέρα προσελάμβανεν ὄψιν ἀγρίαν. Θὰ χοροπηδήσωμεν ἀπόψε, ἔλεγον οἱ ναῦται ἀναμεταξύ των, ἐπεκύρουν δὲ τὴν πρόρρησιν αἱ ποικίλαι ἐπὶ τοῦ πλοίου προετοιμασίαι τοῦ πληρώματος, καὶ κάτω εἰς τὴν αἴθουσαν αἱ τῶν ὑπηρετῶν, ἐξασφαλιζόντων διὰ σχοινίων τὰ κινητὰ σκεύη καὶ ἔπιπλα.

Ἔμενα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος βλέπων τὸ πυκνούμενον σκότος τῆς νυκτὸς καὶ τὴν ἐπερχομένην τρικυμίαν. Ὁ αὐξάνων πάταγος τῶν θραυομένων κυμάτων, ὁ ἐπιτεινόμενος συριγμὸς τοῦ ἀνέμου, δὲν ἀπέσπων τὰς σκέψεις μου ἀπὸ τὴν ἄγνωστον νέαν. Πῶς εἶναι ἆρά γε; Ὑποφέρει; Θὰ δυνηθῇ ν' ἀνθέξῃ εἰς τὰς δονήσεις τοῦ σκάφους, ὅταν ὁ σάλος του δεινωθῇ ὑπὸ τὴν βίαν τῆς προσεγγιζούσης καταιγίδος;

Οἱ ἐπιβάται πάντες ἀπεσύρθησαν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον εἰς τοὺς κοιτωνίσκους των. Ἐκτὸς τῶν βαρέων ὑποδημάτων τῶν ναυτῶν ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ πλοίου, ἄλλος ἀνθρώπινος κρότος δὲν ἠκούετο ἐν μέσῳ τῆς βοῆς τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης. Ἦτο ζοφερὰ ἡ νύξ. Τὰ νέφη ἐκάλυψαν ὁλόκληρον τὸν οὐρανόν. Ἄστρον δὲν ἐφαίνετο. Μόνος ὁ φωσφορώδης ἀφρὸς τῶν ἐξηγριωμένων κυμάτων ἀπήστραπτεν ἐντὸς τοῦ σκότους. Καὶ ηὔξανεν ἡ ὁρμὴ τοῦ ἀνέμου, τὸ δὲ πλοῖον ἐσείετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ ἐκυλίετο ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ἐπήδα ὑψούμενον καὶ καταπῖπτον.

Στυλωμένος παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς αἰθούσης, προφυλαττόμενος ὅσῳ ἠδυνάμην ἀπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου καὶ ἀπὸ τοὺς ἀφροὺς τῶν κυμάτων, ἀνὰ πάντα βίαιον τοῦ πλοίου κλονισμὸν ἐσκεπτόμην πῶς ἡ ἐξηντλημένη νέα θὰ δυνηθῇ διὰ τῶν ἀσθενῶν χειρῶν νὰ στερεώσῃ τὸ ἐλαφρὸν σῶμα ἐντὸς τῆς σαλευομένης κλίνης της, ἐσκεπτόμην πῶς θὰ διέλθῃ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς ἀγρίας νυκτός, καὶ ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς σκέψεις μου ἡ θλιβερὰ ἀνάμνησις τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ διδασκάλου μου.

Ἐπὶ τέλους τὰ κύματα πηδῶντα ὑπεράνω τοῦ πλοίου μὲ ἠνάγκασαν νὰ καταβῶ εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ μόνος λύχνος ὅστις τὴν ἐφώτιζεν, ἐκκρεμὴς ἀναμέσον τῶν ἑκατέρωθεν κυλινδουμένων πλευρῶν τοῦ σκάφους, ἐδείκνυε μέχρι τίνος βαθμοῦ εἶχε δεινωθῇ ὁ σάλος. Αἱ θύραι τῶν κοιτωνίσκων γύρω ἦσαν κλεισταί, γόοι δὲ καὶ οἰμωγαὶ ἀντήχουν ἔκ τινων ἐξ αὐτῶν. Δὲν ἀπεφάσιζα νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν ἰδικόν μου, ἰδὼν ὅτι εἰς Νεάπολιν ἀπέκτησα ὡς σύνοικον Ἰταλὸν εὐτραφῆ, μετὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἐπεθύμουν νὰ συνάψω γνωριμίαν ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις. Ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ κύκλῳ τῆς τραπέζης θρανίου, ἐστήριξα τοὺς βραχίονας ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπὶ δὲ τῶν βραχιόνων τὴν κεφαλήν, καὶ ᾐσθάνθην τὸν ὕπνον καταβαίνοντα εἰς τὰ βεβαρημένα βλέφαρά μου.

Δὲν γνωρίζω ἐὰν ἐκοιμώμην ἢ ἤμην ἔξυπνος ὅτε ἤκουσα αἴφνης τὴν θύραν τοῦ ἄντικρύ μου κοιτωνίσκου ἀνοιγομένην. Ἤγειρα τὴν κεφαλήν. Ὁ πατὴρ τῆς νέας, ἀνασύρων τὸ ὄπισθεν τῆς θύρας ἐρυθρὸν παραπέτασμα, πελιδνός, ἔντρομος, ἔστρεφε τὰ βλέμματα πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς ὑπηρεσίας.

— Ἠμπορῶ νὰ σᾶς χρησιμεύσω; ἠρώτησα. Τί θέλετε;

— Τὸν ἰατρόν!... Ἡ κόρη μου...

Ἀνέβην δρομαῖος εἰς τὸ κατάστρωμα. Τοῦ ἰατροῦ τὸ δωμάτιον ἔκειτο πλησίον τῆς μηχανῆς. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε φοβερός, ὁ ἀφρὸς τῶν κυμάτων κατέπιπτεν ὡς ραγδαία βροχή, μετὰ κόπου ἠδυνήθην νὰ φθάσω μέχρι τῆς θύρας τοῦ ἰατροῦ-

Digitized by Google

Τὴν ἔκρουσα ἐπανειλημμένως μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ἠκούσθη ἡ φωνή του.

— Ποῖος εἶναι;

— Μία ἀσθενὴς σὲ ζητεῖ.

— Ἀ! Γνωρίζω ποία! Ἔλα μέσα.

Καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν. Δὲν εἶχεν ἐκδυθῆ. Ἐφόρεσεν ἐν βίᾳ τὸν ἐπενδύτην του, ἔλαβεν ἐκ τοῦ γραφείου του κιβώτιον περιέχον φάρμακα καὶ ἐξήλθομεν τοῦ δωματίου. Τὸν συνώδευσα μέχρι τῆς θύρας τοῦ κοιτωνίσκου. Ὁ γέρων ἤνοιξεν ἅμα μᾶς ἤκουσε, ἥρπασεν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν ἰατρόν, τὸν ἔσυρεν ἐντὸς τοῦ δωματίου καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν.

Ἐκάθισα ἐκεῖ καὶ ἐπερίμενα. Ἐπερίμενα ἐπὶ ὥραν πολλήν. Τὸ σκάφος ἐκυλίετο ἀδιακόπως. Ἔτριζον τὰ ξύλα του, ἡ θάλασσα ἐβρόντα θραυομένη ἐπὶ τῶν πλευρῶν του, ἀναμέσον δὲ τῆς ἀγρίας βοῆς ἠκούετο ὁ τακτικὸς κτύπος τῆς μηχανῆς, παλαιούσης μὲ τὰ στοιχεῖα. Ἀλλ' οὐδὲν ἤκουα ἐκ τῶν παρὰ τὴν πάσχουσαν γινομένων.

— Τί ἔπαθεν ἆρά γε; τί ἔπαθε; Καὶ ἔσφιγγα ἐναγωνίως τὰς χεῖρας.

Διατί συνεκεντροῦτο τοσοῦτον εἰς αὐτὴν ὁλόκληρος ἡ ψυχή μου; Διατί μοῦ ἔπνιγε τὸν λαιμὸν ἡ πλημμύρα τῆς λύπης; Τί κοινὸν μεταξὺ ἐκείνης κ' ἐμοῦ; Διατί τὰ θολὰ βλέμματά μου προσηλοῦντο εἰς μόνην τῆς ὠχρᾶς της μορφῆς τὴν ἀποῦσαν εἰκόνα;

Ὢ! πῶς ηὐχόμην νὰ κοπάσῃ ἡ τρικυμία! Ἠσθανόμην ὅτι χάριν της θὰ ἔδιδα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸ πᾶν διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ γαλήνη. Ἀλλ' ἐξηκολούθουν τὰ κύματα πλήττοντα μανιωδῶς τὸ σκάφος καὶ δὲν ἐμετριάζετο ὁ σάλος.

Καὶ παρήρχετο ἡ ὥρα χωρὶς νὰ γνωρίζω τί γίνεται ὄπισθεν τοῦ ξυλίνου διαφράγματος, τὸ ὁποῖον μὲ ἐχώριζεν ἀπὸ τὴν κοίτην της, χωρὶς ν' ἀκούω οὐδεμίαν ἐκεῖθεν φωνήν, οὐδένα ἦχον. Οὔτε κἂν τὸν ἀσθενῆ της βῆχα ἤκουα. Καὶ ἔτεινα τὰ ὦτα μὲ τὴν ἐλπίδα ἴσως τὸν ἀκούσω.

Ἦτο γενικὴ ἡ σιωπὴ ἐντὸς τῆς αἰθούσης. Οὐδὲν ἠκούετο καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν γύρω κοιτωνίσκων. Ἡσύχαζον ἢ ἐκοιμῶντο οἱ ἐπιβάται. Μόνον ἐκεῖ, ἀντικρύ μου, ἐγνώριζα ὅτι οὔτε ἡσυχία οὔτε ὕπνος ὑπάρχει, καὶ ὅμως βαθεῖα κ' ἐκεῖ σιωπή.

Ἐπὶ τέλους ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἠνοίχθη, καὶ εἶδα τὴν γραῖαν ὑπηρέτριαν, μὲ τὰ δάκρυα ῥέοντα εἰς τὰς παρειάς της, ἀνασύρουσαν τὸ ἐρυθρὸν παραπέτασμα, καὶ τὸν ἰατρὸν μὲ τὰς ὀφρῦς συνεσταλμένας, μὲ τὸ πρόσωπον κατηφὲς ἐξερχόμενον τοῦ δωματίου.

Δὲν ἀπηύθυνα ἐρώτησιν, δὲν ἐπρόφερα λέξιν. Ἐνόησα ὅτι ἐπῆλθε τὸ τέλος!

— Τί μένεις ἐδῶ; μοῦ εἶπεν ἡσύχως ὁ ἰατρός. Ἔλα μαζῆ μου. Καὶ μὲ ἔσυρεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

—

Περὶ μεσημβρίαν ἐλλιμενίσθημεν εἰς Σιβιταβέκιαν. Δὲν ἀπεβιβάσθην ἐκεῖ. Ἔμεινα ἐντὸς τοῦ πλοίου.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ὁ γέρων κρατῶν εἰς τὴν ἀγκάλην τὸ πτῶμα τῆς θυγατρός του, ὡς μήτηρ φέρουσα βρέφος κοιμώμενον, κατέβη τὴν κλίμακα τοῦ ἀτμοπλοίου. Πέπλος λευκὸς ἐκάλυπτε τὴν νεκρὰν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ὁ γέρων δὲν ἔκλαιε, ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του ἐμαρτύρει ἄλγος βαθύτερον ἢ ὅσα δάκρυα ἠδύνατο νὰ χύσῃ. Ὁ ἰατρὸς καὶ ἡ ὑπηρέτρια, ἡσύχως θρηνοῦσα, τὸν συνώδευον.

Οἱ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀλίγοι θεαταὶ τῆς σπαραξικαρδίου ἐκφορᾶς, ἠκολουθήσαμεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν νεκροφόρον λέμβον, μέχρις οὗ τὴν ἀπέκρυψαν παρὰ τὴν προκυμαίαν τὰ ἄλλα ἐντὸς τοῦ λιμένος πλοῖα.

Δ. Βικελας

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἀπορίας ἄξιον εἶνε μεθ' οἵας βραδύτητος μετακινεῖται παρ' ἡμῖν πᾶν κακῶς κείμενον. Ὅ,τι ἐγένετο ἐν Ἑλλάδι ἀτελὲς ἕνεκα ἀπειρίας ἢ ἀμελείας ἢ τῶν καιρικῶν περιστάσεων, ἐπέχει ὁριστικῶς πλέον θέσιν τοῦ ὅ,τι ἔδει γενέσθαι. Ἐπαναπαυόμεθα εἰς τοῦτο, ἥσυχον ἔχοντες τὴν συνείδησιν ὅτι ἐξεπληρώσαμεν τὸ καθῆκον ἡμῶν, μηδαμῶς ζητοῦντες νὰ βελτιώσωμεν ἢ ἀντικαταστήσωμεν τὸ πραχθέν. Οὕτω δὲ τὸ ὁπωσδήποτε τετελεσμένον ἐγείρεται κώλυμα ἀνυπέρβλητον εἰς τὸ χρήσιμον καὶ ἀπαραίτητον. Τοῦτο μαρτυρεῖ ἐν πολλοῖς ἡ κατάστασις τῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως παρ' ἡμῖν.

Ἐν τῷ κεφαλαίῳ ϛ'. τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμου τοῦ 1834 σημειοῦνται τὰ ἑπόμενα:

«Τὰ σχολεῖα τῶν κορασίων, ὅπου τοῦτο εἶνε δυνατόν, πρέπει νὰ εἶνε χωριστὰ ἀπὸ τὰ τῶν παιδίων, νὰ προΐστανται δὲ αὐτῶν διδασκάλισσαι.

Εἰς τὰ σχολεῖα τῶν κορασίων ἐφαρμόζονται τὰ ῥηθέντα εἰς τοὺς παραγράφους 1—3 καὶ 6—57 καθ' ὅσον εἶνε ἐνεργητέα.»

Ἔκτοτε δὲ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῶν θηλέων ὡς καὶ τὰ τῆς μέσης αὐτῶν παιδεύσεως εἰσι σχεδὸν ὅμοια πρὸς τὰ τῶν ἀρρένων. Τὸ γένος τῶν μαθητῶν μόνον διαφέρει, ἀλλὰ τὰ διδακτικὰ βιβλία καὶ ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας κατ' οὐδὲν παραλλάσσουσι. Ἂν ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή, ἐπὶ παραδείγματι, ἀνήκωσιν εἰς τὴν αὐτὴν σχολειακὴν τάξιν, τὴν ἑσπέραν θὰ ἐπιστρέψωσιν ἐκ τῶν σχολείων αὐτῶν διδαχθέντες τὰ αὐτὰ πράγματα. Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἔχουσι ἆρά γε τὸν αὐτὸν προορισμόν, ὅπως τῆς αὐτῆς, κατ' ἀκολου-

Digitized by Google

θίαν, τύχωσι προπαρασκευῆς; Ὁ παῖς ἡμέραν τινὰ θὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον, θὰ δημιουργήσῃ στάδιόν τι, θὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν βιωτικῶν δυσχερειῶν, ἔχει ἀνάγκην χρησίμων εἰς τὸ ἐπάγγελμά του γνώσεων, ἔχει ἀνάγκην δραστηριότητος. Ἡ κόρη θὰ γείνῃ μήτηρ, ἡ ἐνέργεια δ'αὐτῆς θὰ περιορισθῇ μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῶν τέκνων της ἰδίᾳ· τὰ καθήκοντά της εἶνε μεγάλα, ἀλλ' ἤρεμα ὡς ὁ ἀγνὸς βίος τῆς οἰκογενείας, ἧς εἶνε ἡ ψυχή. Στάδιον ἐνεργείας δὲν ἔχει τὴν θάλασσαν οὐδὲ τὰ βουνά, ἀλλὰ τὴν γλυκεῖαν συζυγικὴν ἑστίαν, ἐν μέσῳ τῶν θελκτικῶν ψελλισμάτων μικρῶν παιδίων. Ὁ ἀνὴρ γίνεται ναύτης, ἔμπορος, στρατιώτης, ἡ γυνὴ οἰκοδέσποινα. Εἰς τὰ ὄντα λοιπὸν ταῦτα τὰ ἐκ φύσεως τόσον διαφέροντα καὶ ὑπὸ τοῦ βίου ἐπὶ ἄλλα προοριζόμενα ἡ αὐτὴ διδασκαλία, ἡ αὐτὴ ἀγωγὴ δέον νὰ δοθῇ;Ἢ ἄραγε οὐδένα σκοπὸν ἔχει ἡ ἐκπαίδευσις, προτιθεμένη ἁπλῶς ν' ἀπασχολήσῃ ἐπὶ ματαίῳ τὰ εὐτυχέστερα τοῦ βίου ἔτη, πληροῦσα τὴν κεφαλὴν τῶν μαθητῶν ἀνωφελῶν πραγμάτων, παιδιά τις οὖσα καὶ οὐχὶ σοβαρὰ προπαίδεια τοῦ βίου;

—

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπραγματεύθη ὁ κ. Ι. Σκαλτσούνης ἐν ὑπομνήματι περὶ τῶν μαθημάτων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζαππείου, δημοσιευθέντι ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τῆς τεργεσταίας *Ἡμέρας*. Ἀφορμώμενος ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ ὀργάνωσις τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου «μετεῖχε τοῦ ἐλαττώματος τῶν ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐν γένει, τῆς ὑπὲρ τὸ δέον τουτέστι ῥοπῆς πρὸς γραμματικὴν καὶ νοητικὴν παίδευσιν μᾶλλον ἢ πρὸς πρακτικὴν διαμόρφωσιν καὶ τοῦ ἤθους ἀγωγὴν» πολλὰ ἐκφέρει τὰ ὀρθὰ καὶ πρακτικά.

«Δοξάζων, γράφει, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ γυναικείου φύλου δέον νὰ ᾖ διάφορος τῆς τῶν ἀρρένων, ἐπιθυμῶ νὰ μὴ παρερμηνευθῇ ἡ δοξασία μου. Περιορίζων τὴν ἀποστολὴν τῆς γυναικὸς ἐν τῷ οἴκῳ δὲν ἐννοῶ νὰ ὑποβιβάσω τὴν θέσιν αὐτῆς ἀπέναντι τοῦ ἑτέρου φύλου, ἀλλὰ φρονῶ ὅτι τότε μόνον τὰ ἡμέτερα ἔργα ἀποβαίνουσι λυσιτελῆ καὶ καρποφόρα, ὅταν ἀκολουθοῦντες τοὺς εἰς τὴν φύσιν τεθέντας νόμους ἐργαζώμεθα πρὸς κατάλληλον αὐτῶν διεύθυνσιν καὶ χρησιμοποίησιν οὐχὶ δὲ πρὸς μεταβολὴν καὶ ἀνατροπὴν αὐτῶν...

«Ὑπερέχει ὁ ἀνὴρ κατὰ τὴν ῥώμην τῶν σωματικῶν δυνάμεων, ἀλλ' ὑπερέχει ἡ γυνὴ καθ' ὅλα τὰ προσόντα τῆς καλλαισθησίας καὶ τῆς λεπτότητος.... Ἡ γλυκύτης, ἡ χάρις, ἡ σεμνότης καὶ τὸ φιλάρεσκον εἶνε τὰ σπουδαιότερα τῆς γυναικὸς προσόντα ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ στοιχεῖα μεγάλων καὶ ἐξαισίων χαρακτήρων..... Ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἡλικίας ὡς ἐξ ἐνστίκτου δίδει προφανῆ δείγματα τῆς πρὸς περίθαλψιν καὶ ἀνατροφὴν τῶν νηπίων φυσικῆς αὐτῆς τάσεως καὶ ῥοπῆς. Ὁ παῖς καὶ ὡς ἀθύρματα ἐκλέγει ἵππους καὶ ὅπλα, τὸ δὲ κοράσιον ἀρέσκεται ἐνδύον ἀνδρείκελα.»

Τὰ ἐκπαιδευτήρια τῶν θηλέων οὐ μόνον ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ τῶν ἀρρένων, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἦτο κακὸν καὶ ἂν τέλεια ἦσαν τὰ τελευταῖα ταῦτα, ἀλλ' ἔχουσι κατ' ἀνάγκην καὶ πάντα αὐτῶν τὰ ἐλαττώματα, ἐπιβλαβέστερα καθιστάμενα ἐν αὐτοῖς. Εἶνε γνωστὸν τὸ ἀψυχολόγητον καὶ σχολαστικὸν σύστημα καθ' ὃ διδάσκεται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις. «Ὁ καλλίμορφος λόγος τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἔγραφεν ὁ ἀείμνηστος Α. Κυπριανὸς ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ὑπ' αὐτοῦ μεταφρασθείσης *Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας* τοῦ Μυλλέρου, δὲν ἐμφανίζεται εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς λαλιὰ ζῶσα καὶ ἔμψυχος, ἀλλὰ κατατέμνεται καὶ κατασχίζεται διὰ τῆς γραμματικῆς μαχαίρας εἰς μικρὰ καὶ ἄσημα τμήματα φθόγγων καὶ φωνῶν, ἵνα ἐπὶ τῶν νεκρῶν ἐκείνων σωμάτων ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς ἢ τοῦ συντακτικοῦ. Διὰ ταῦτα, πικρὰν μὲν αἰσθάνονται τὴν γεῦσιν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων οἱ νέοι ἐφ' ὅσον φοιτῶσιν εἰς τὰ γυμνάσια, διασώζοντες δὲ τῆς πικρίας τὴν μνήμην καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ πολύ, πλὴν ἐκείνων ὅσοι τρέπονται ἐπὶ τὴν σπουδὴν τῆς φιλολογίας, πάνυ ὀλίγοι τῶν ἄλλων ὑπομένουσι ν' ἀνοίξωσιν ἕλληνα συγγραφέα ἢ ποιητήν.... Οὐδὲν ἄρα θαῦμα ὅτι οἱ νέοι λαμβάνουσι περὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἰδέαν λίαν ταπεινήν, ἀφ' οὗ ὄχι μόνον δὲν εἶδον οὐδ' ἐκ περιγραφῆς τὸν ἄφθονον πλοῦτον αὐτῆς καὶ τοὺς θησαυρούς, ἀλλὰ πλὴν ἑνὸς ἢ δύο λόγων ῥητορικῶν οὐδὲν ἄλλο σύγγραμμα ἀρχαῖον ἢ ποίημα εἶδον οἱ μαθηταὶ ὡς ὅλον καὶ περιφερὲς καλλιτέχνημα».

Ἂν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων εἶνε ἐπιβλαβὴς ἡ τοιαύτη διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, τί εἶνε ἄραγε εἰς τὰς νεάνιδας τῶν παρθεναγωγείων ὧν ὑπερφορτίζει τὸν ἐγκέφαλον διὰ τύπων καὶ λέξεων μόνον; Θὰ ὠφελήσωσι κατά τι τὴν κόρην ὡς εἰσέλθῃ εἰς τὸν βίον; θ' ἀναπτύξωσιν αὐτῆς τὸ πνεῦμα, θὰ διαπλάσωσι τὴν καρδίαν, θὰ μορφώσωσι τὸ ἦθος; Οὐχί! ἀναφωνεῖ ὁ κ. Σκαλτσούνης ἐν τῷ ὑπομνήματί του. Φαίνεται δὲ φρονῶν ὅτι οὐχὶ κακῶς, ὡς διδάσκεται, ἀλλὰ καὶ μεθοδικώτερον διδασκομένη ἡ ἀρχαία γλῶσσα δὲν ἠδύνατο νὰ ὠφελήσῃ ὅσον κοινῇ πιστεύεται καὶ ἑπομένως δὲν πρέπει ἡ μάθησις αὐτῆς νὰ θεωρῆται βάσις τῆς παιδεύσεως τῶν κορασίων. «... Εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γλώσσης, γράφει, ἀποδίδεται ἡ παλινόρθωσις τοῦ ἑλληνικοῦ οἴκου καὶ ἐν αὐτῇ εὕρηνται πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας. Ἡ

Digitized by Google

κλασικὴ ἐκπαίδευσις, κατὰ τοὺς διοικοῦντας τὸ ἵδρυμα (τὸ Ζάππειον) ἔχει ἐν ἑαυτῇ μαγικήν τινα δύναμιν καταδουλοῦσαν τὰς σαρκικὰς ἡδονάς, μαλακύνουσαν τὰ ἤθη τῶν νέων καὶ καθιστῶσαν αὐτὰ σεμνότερα καὶ σωφρονέστερα..... Φρονοῦντες δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς κλασσικῆς παιδεύσεως ἤρτηται ἡ διάπλασις τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας... κατέστησαν τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ τὴν κλασικὴν παίδευσιν ὡς τὴν βάσιν καὶ τὸν τελικὸν τῆς παιδεύσεως τῶν κορασίων σκοπόν.»

Ὁ κ. Σκαλτσούνης δὲν ἀποδέχεται οὔτε τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν τῶν βεβαιώσεων τούτων, οὔτε τὴν ὀρθότητα τῶν πρακτικῶν συμπερασμάτων. Φοβεῖται δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων σκέψεων σπουδαίως ἐπιδρᾷ ἡ τοσαῦτα μὲν δεινά, τοσαύτας δ' ἐθνικὰς ἀπογοητεύσεις παραγαγοῦσα ἐθνικὴ ὑπεροψία καὶ μεγαλαυχία.

«Ἐκλαμβάνοντες ὅτι ἐσμὲν ὁ περιούσιος τῆς γῆς λαὸς διότι καταγόμεθα ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, φρονοῦμεν ὅτι ἡ εὐγενὲς ἡμῶν καταγωγὴ εἶνε τίτλος, οὗ ἐνώπιον οὐδεὶς ἕτερος κατισχύει, ἀποδίδοντες δὲ εἰς τὴν σοφίαν τῶν ἡμετέρων προγόνων πᾶσαν πρόοδον τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ πιστεύομεν ὅτι διὰ μόνης τῆς μελέτης καὶ ἑρμηνείας τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν θὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν χρηστοήθειαν τοῦ ἀτόμου, τὴν ἐν τῷ οἴκῳ εὐδαιμονίαν, καὶ τὴν ἀπάλειψιν τῶν κοινωνικῶν δεινῶν ἐξ ὧν κατατρυχόμεθα.»

Καθ' ἡμᾶς οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἔχουσι μεγίστην μορφωτικὴν δύναμιν καὶ στερρὸς στομοῦται ἐν τοῖς διδάγμασιν αὐτῶν ὁ χαρακτήρ. Ἀλλὰ τὰ διδάγματα ταῦτα γίνονται ἆρά γε κοινὸν ἀπόκτημα τῶν νεανίδων, ἢ πᾶσα ἡ ἑλληνομάθειά των περιορίζεται εἰς τὴν ἐκμάθησιν οὐχὶ τοῦ πνεύματος ἀλλὰ τοῦ γράμματος τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων; Ναί, εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι αἱ μαθήτριαι μόνον τὰς ἀκάνθας τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ αἰσθάνονται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν εὐωδίαν τῶν μεγάλων καὶ εὐγενῶν ἰδεῶν. Ἀφ' οὗ τὸ γράμμα εἶνε ἁπλοῦν μέσον, καὶ κύριος σκοπὸς τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ μέσον καθίσταται δυσυπέρβλητον πρόσκομμα εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, διατί αἱ παιδαγωγικαὶ ἰδέαι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων δὲν παρέχονται εἰς τὰς σπουδαζούσας ἁπλούστεραι τὴν λέξιν; Αἱ Γερμανίδες καὶ Ἀγγλίδες καὶ Γαλλίδες ἀναγινώσκουσι προχειρότατα τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Πλούταρχον ἐν μεταφράσει, ἐν ᾧ αἱ Ἑλληνίδες ἀδυνατοῦσαι ν' ἀναγνώσωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ πρωτότυπον τοὺς ἀγνοοῦσι καθ' ὁλοκληρίαν.

«Τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν, λέγει ὁ κ. Σκαλτσούνης, νοεῖ μὲν ὁ Γερμανὸς ἢ ὁ Γάλλος μητρόθεν, καθαίρει δὲ μόνον, κανονίζει καὶ πλουτίζει ἐν τῇ σχολῇ. Προκόπτων δὲ ἐν ἡλικίᾳ νοεῖ ἄνευ ἑρμηνείας διδασκάλου καὶ τέρπεται ἀναγινώσκων τοὺς κλασικοὺς συγγραφεῖς, οὕτω δὲ ἔχει καιρὸν ν' ἀσχοληθῇ καὶ περὶ ἄλλα τοῦ ἐπιστητοῦ εἴδη βιωφελέστερα. Ἡμεῖς τοὐναντίον πόσον χρόνον δαπανῶμεν, πόσους κόπους ὑφιστάμεθα εἰς ἐκμάθησιν τοῦ τυπικοῦ καὶ τοῦ συντακτικοῦ πρὸς κατάληψιν Λουκιανοῦ μόνον καὶ Ξενοφῶντος! Βαθμηδὸν ἡ *γλῶσσα ἀπὸ ὀργάνου γίνεται σκοπός*, νήπιοι δὲ μένομεν ἐν παντὶ ἄλλῳ πρακτικῷ μαθήματι».

Αἱ ἐκ τῶν παρθεναγωγείων ἀποφοιτῶσαι, ἀφ' οὗ τοιαύτην ἐποτίσθησαν ἀηδίαν, εἶνε δυνατὸν ποτε νὰ νοίξωσιν Ἕλληνα συγγραφέα, ν' ἀναδιφήσωσι ποτε τὰς τοιαύτας ἀναμνήσεις ἀνακαλούσας σελίδας; Καὶ ὅμως ἀκριβῶς τοὐναντίον ἔπρεπε νὰ συμβαίνῃ. «Αἱ γυναῖκες, γράφει περιφανής τις γυνή, ἡ κυρία Νέκερ δὲ Σωσοὺρ ἐν τῷ γνωστοτάτῳ αὐτῆς ἔργῳ, πρέπει ν' ἀποκτήσωσι κλίσιν μᾶλλον καὶ ἕξιν ἢ πολλὴν μάθησιν. Οὐδαμῶς δυσάρεστον ἂν ὁ πόθος τῆς παιδεύσεως ᾖ ὑπέρτερος αὐτῆς τῆς παιδεύσεως. Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ παράσχωμεν αὐταῖς τὴν ἕξιν τῆς ἐπιμελείας, τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀποκτᾶν νέας ἰδέας.» Ὁ δὲ Ἀκαδημαϊκὸς Paul Janet, ὁ τὸ χωρίον τοῦτο παραθέτων ἐπιλέγει: «Δὲν φρονῶ ὅτι εἶνε ἀνάγκη νεᾶνίς τις νὰ μάθῃ πολλά, τὸ ζήτημα εἶνε νὰ μάθῃ καλῶς ὅ,τι μάθῃ. Σημασίαν ἔχει οὐχὶ ἡ διδασκομένη ὕλη ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῆς. Τὰ δύο ἑπόμενα ἤθελον ἐγὼ νὰ ἐπιτύχω ἐκ τῆς παιδεύσεως: τὴν ἕξιν τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ αἰσθάνεσθαι εὐγενῶς. Τὰ μεμαθημένα ἐξαφανίζονται τάχιστα ἐκ τῆς μνήμης, *ἐκτὸς τῶν εἰς πρακτικὴν χρῆσιν χρησιμευόντων*, ἅτινα θὰ ἦτο αἶσχος νὰ λησμονήσῃ ἡ νεᾶνις. Ἀλλὰ τὰ προσόντα τὰ διὰ τῆς σπουδῆς ἀνεπαισθήτως ἀποκτηθέντα παραμένουσιν. Οὐχὶ τὸ γράμμα τῶν σπουδῶν εἶνε τὸ πᾶν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα. Ἀνάγκη νὰ ἐθισθῶσι κατὰ μικρὸν αἱ νεάνιδες εἰς τὸ νὰ ἐκφέρωσι γνώμην περὶ τῶν περιστάσεων καὶ τῶν πράξεων τοῦ βίου, νὰ διακρίνωσι τὸ ἁρμόζον τοῦ μὴ ἁρμόζοντος, νὰ μελετῶσι τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων καὶ νὰ συμπεριφέρωνται κατὰ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην, νὰ δέχωνται μετ' ἐπιφυλάξεως τὰς ἰδέας τῆς κοινωνίας καὶ ἐν ταῖς περιπλόκοις ταύταις ἰδέαις νὰ διακρίνωσι τὸ ἀληθὲς τοῦ ψευδοῦς».

Ἀλλὰ περὶ τούτων πάντων σκιὰ κἂν μερίμνης διῆλθε ποτὲ τὰ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτήρια τῶν θηλέων; Ἴσως ὑπάρχει ἐξαίρεσίς τις, ὡς περὶ ἰδιωτικοῦ τινος παρθεναγωγείου φερ' εἰπεῖν λέγεται ὅτι δὲν ἀκολουθεῖ τὴν τετριμμένην τρίβον, ἀλλ' ἐν γένει τὰ παρθεναγωγεῖα ἡμῶν μεγάλα καὶ μικρά, εἰς τὴν τύχην αὐτῶν ἀφειμένα, ἐστερημένα μεγαλουργοῦ ἐποπτείας καὶ ἀρχεβουλίας πρὸς ριζικὴν μεταρρύθμισιν, λειτουργοῦσι ὁμοιομόρφως καὶ μονοτόνως ὡς ἀτμήλατα ἐργοστάσια, κανονικῶς παράγοντα κατ' ἔτος μαθητρίας ἀποφοίτους καὶ διδασκαλίσσας, ὡς ταῦτα βιομηχανικά τινα προϊόντα.

Digitized by Google

Ἐξακολουθοῦσιν αἱ δώδεκα ὧραι τῶν ἑλληνικῶν καθ' ἑβδομάδα ἐπὶ δεκάδα ἐτῶν, καὶ ἅμα ὡς αἱ πτυχιοῦχοι λάβωσι τὸ δίπλωμά των δὲν δύνανται νὰ γράψωσι μίαν ἐπιστολήν, ἀγνοοῦσι τὰς στοιχειωδεστάτας βιωφελεῖς γνώσεις, ἀπορεῖ δέ τις πῶς ἐδέησε νὰ συσσωρευθῇ τοσαύτη ἐργασία ἐκπαιδευτηρίου καὶ μαθητριῶν ὅπως παραχθῇ τηλικαύτη ἀμαθία.

—

Δυστυχεῖς πτυχιοῦχοι! διήλθετε τὰ θελκτικώτατα τῆς ἥβης καὶ τὰ πρῶτα τῆς νεότητός σας ἔτη ἐν στενῇ αἰθούσῃ κατὰ δεκάδας ἐπὶ τῶν θρανίων, ἐχάσατε ἐπὶ νύκτας τὸν ὕπνον σας κύπτουσαι τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸν λαμπτῆρα ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ βιβλίου· πολλαὶ ἐξ ὑμῶν ἐφάγετε πενιχρὸν τεμάχιον ἄρτου, ἀποζῶσαι ἐκ τοῦ ὑστερήματος πτωχῶν γονέων, οἵτινες ὑπεβάλλοντο δι' ὑμᾶς εἰς τὴν ὑψίστην θυσίαν· καὶ ταῦτα πάντα πρὸς τί; ὅπως μετέλθητε ἐπάγγελμα ὅπερ κατὰ βάθος ἀγνοεῖτε ἔτι, ὅπως ἐξέλθητε εἰς τὴν κοινωνίαν οὐχὶ ἐπαρκῶς παρεσκευασμέναι. Εἴθε νὰ μὴ ἴδητε δυστυχῆ τὸν σύζυγόν σας ἢ τὰ τέκνα σας μετὰ τῆς φοβερᾶς συναισθήσεως ὅτι εὐθύνεσθε ὑμεῖς διὰ τὴν δυστυχίαν ταύτην. Δὲν θὰ πταίητε σεῖς ἀλλὰ τὸ ἐκπαιδευτήριόν σας παρ' οὗ ἐζητήσατε ἐπαρκῆ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ δὲν σᾶς παρέσχε, διάπλασιν τῆς καρδίας καὶ δὲν σᾶς παρέσχε, ἐπίρρωσιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ δὲν σᾶς παρέσχε. Τότε ἀναλογιζόμεναι διὰ ποίων περιττῶν πραγμάτων ἐπληροῦτε ἐπὶ ἔτη τὴν κεφαλήν σας θὰ νοήσητε ὁποίαν σημασίαν ἔχουσιν αἱ λέξεις αὗται: «Ἡ πρακτικὴ καὶ ἠθικὴ τῶν νεανίδων τελειοποίησις δέον νὰ ᾖ ὁ μόνος καὶ ἀποκλειστικὸς σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἡ δὲ νοητικὴ καὶ γραμματικὴ ἁπλοῦν μέσον.»

Α. Π. Κ.

ΩΡΑΙ ΑΓΩΝΙΑΣ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

Ἀναποφεύκτως ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσω ἀπὸ τοῦ μικροῦ εὐβοϊκοῦ χωρίου τὴν νύκτα ἐκείνην. Ὁ ὀκτώβριος ἐξέπνεεν ἤδη, ἐπείγουσαι ἐργασίαι μὲ ἀνεκάλουν εἰς Ἀθήνας, ἡ δὲ ἀτμοπλοϊκὴ συγκοινωνία ἐγίνετο τότε κατὰ δεκαπενθήμερον. Ἀδύνατος λοιπὸν ἡ ἐπὶ πλέον ἀναβολὴ τοῦ ταξειδίου μου· ἀλλ' ἦτο πρὸς θεοῦ καιρὸς δι' ὁδοιπορίαν ἐκεῖνος!

Τὸ φθινόπωρον ἀπὸ μιᾶς ἑβδομάδος εἶχε καταστῆ κλαυθμηρότατον. Ἐκ τῶν δασωδῶν παρειῶν τῆς κοιλάδος ἀνήρχοντο ἀπὸ ὄρθρου νεφελώδεις καπνοὶ ἀνυπάρκτου πυρᾶς καὶ συνεπυκνοῦντο ἀδελφούμενοι ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ κατεκάλυπτον τὸν οὐρανὸν διὰ σκιερᾶς, ἀραχνοειδοῦς ὁμίχλης, μονοχρόου, πληκτικωτέρας πολὺ πλέον ἢ τὰ βαρέα καὶ μαῦρα τῆς καταιγίδος σύννεφα. Πρὶν δ' ἢ ἀποσβεσθῶσιν ἐντελῶς αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, ἤρχιζε βροχὴ λεπτή, λεπτὴ καὶ ἀραιά, ὡς ἂν ἀμέτρητοι ἀργυραῖ βελόναι κατέπιπτον ἀπὸ τῶν νεφῶν. Ἡ βροχὴ ἐπυκνοῦτο κατ' ὀλίγον καὶ ἐξηκολούθει δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν ἀφορήτῳ μονοτονίᾳ· δὲν ἐχρύσου κἂν μία ἀστραπὴ τὰ μολύβδινα νέφη, δὲν διέκοπτε μία βροντὴ τὸν συνεχῆ ψίθυρον τῶν φυλλωμάτων τυπτομένων ὑπὸ τῆς βροχῆς.

Ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ καιρὸς χείρων τούτου ἐν ἀγροτικῇ διαμονῇ. Ἐστερημένος τῶν κυριωτάτων ἀπολαύσεων, τῶν θηρευτικῶν ἐκδρομῶν καὶ περιπλανήσεων εἰς ἀτραποὺς καὶ φάραγγας, ὑποχρεοῦται νὰ παραμένῃ τις διαρκῶς ἐν τῷ οἴκῳ μετρῶν ἐν ἀπελπισίᾳ τὰς ἐκ τοῦ καπνοῦ μαύρας δοκοὺς τῆς ὀροφῆς. Διότι ἐν ὅσῳ μὲν βρέχει θὰ ἦτο κωμικὸν νὰ περιφέρῃ τὸ ἀλεξίβροχόν του εἰς τὰ μονοπάτια τοῦ χωρίου, καὶ ὅταν δ' ἡ βροχὴ διακοπῇ ἐπὶ μικρὸν ἀδυνατεῖ νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τοῦ χώματος τῶν ἀγρῶν χυλωθέντος ἐκ τοῦ ἀφθόνου ἀρδεύματος, ἢ νὰ περιδιαβάσῃ ἐν τῷ δάσει, ὅπου αἱ πεῦκαι ἀποτινάσσουσι μόλις σειόμεναι τὰς λελουμένας κόμας αὐτῶν.

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ αὕτη ἀθλιότης μ' ἐπλήρωσεν ἀθυμίας. Πᾶν ὅ,τι μ' ἔθελγε, μ' ἐμάγευε πρό τινων μόλις ἡμερῶν ἤδη μοὶ ἐφαίνετο ἀπεχθές, ἀνυπόφορον. Ἐβαρύνθην πλέον καὶ τῶν χωρικῶν τὰς συνδιαλέξεις καὶ τὴν ἀνάγνωσιν καλῶν βιβλίων καὶ ὅλην τὴν θαυμασίαν καὶ μυροβόλον φύσιν τῆς κοιλάδος. Μ' ἐβάρυνεν ὁ μολύβδινος ἐκεῖνος οὐρανός, ὡς νὰ τὸν ὑπεστήριζον διὰ τῶν ἰδίων ὤμων καὶ ἐδυσθύμουν, ἐδυσθύμουν ἄνευ πραγματικοῦ λόγου. Τίς ἄλλη δύναται νὰ μετρηθῇ πρὸς τὴν δυσθυμίαν ταύτην, ἐν ᾗ φαντάζεταί τις ἑαυτὸν δυστυχῆ ὑπὲρ πάντα θνητὸν χωρὶς νὰ εὑρίσκῃ τῆς δυστυχίας του τὴν αἰτίαν;

*

Ἐν ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἀναχωρήσεως εὗρον ἐνασχόλησίν τινα καὶ τέρψιν. Ἐνῷ ἄλλοτε μετὰ μακρὰν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἀποδημίαν, μετὰ τετράμηνον ἐν τῇ ἐρήμῳ διαμονήν, πονῶν ἐμέτρων τὰς ὑστάτας ὥρας τῆς ἀγροτικῆς μου εὐδαιμονίας, καὶ μόλις, ὅταν ἀπὸ τῆς θαλάσσης διέκρινον τὴν λευκὴν κορυφὴν τοῦ Λυκαβηττοῦ, ἀφυπνίζοντο τἀποκοιμηθέντα ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἰσθήματα ἀγάπης καὶ στοργῆς, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀναπολῶν θελκτικὰς ἀναμνήσεις, βαυκαλώμενος ὑπὸ γλυκυτάτων προσδοκιῶν, ἐμέτρων μακράς, μακρὰς ὡς αἰῶνας τὰς ὥρας αἵτινες μ' ἐχώριζον ἀπὸ τῆς προσφιλοῦς μου πόλεως....

Ἐνῷ ἐπὶ τῶν κεράμων τῆς στέγης ἐτυμπάνιζον ἐρρύθμως τῆς βροχῆς οἱ θρόμβοι κ' ἐπὶ τῶν ὑελωμάτων τῶν παραθύρων ἐκυλίοντο κρουνηδὸν

Digitized by Google

τῶν νεφῶν τὰ δάκρυα, ἐγὼ ἐπλήρουν τοὺς θύλακας τοῦ δερματίνου δισακκίου μου διὰ τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν βιβλίων μου, τῶν μόνων τοῦ ταξειδίου μου ἀποσκευῶν. Ἔσπευδον δ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας νὰ περατώσω τὴν ἐργασίαν ταύτην, ὡς νὰ συνετέμνετο οὕτω τῆς ἐπὶ πλέον διαμονῆς μου ὁ χρόνος, ἐνῷ θ' ἀνεχώρουν πάντοτε μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Περὶ τὴν ἑσπέραν ἡ βροχὴ κατέπαυσε καὶ ἡ δύσις ἐφωτίσθη φλογερὰ ἐντὸς σκιερωτάτου περιβλήματος ὡς θυρὶς καμίνου. Ἡ μεταβολὴ αὕτη καὶ ἡ προσδοκία τῆς ἀναχωρήσεως μοὶ ἀπέδωκαν πλήρη τὴν εὐθυμίαν καὶ κατῆλθον εἰς τὸ χωρίον ἵν' ἀποχαιρετίσω τοὺς γνωρίμους μου.

Ὑπὸ τὴν ἀναλαμπὴν τῶν κλιβάνων ἐφεγγοβόλουν ὑγραὶ αἱ ἐπικλινεῖς κεραμόστρωτοι στέγαι τῶν ἀγροτικῶν οἰκίσκων καὶ τὰ ἀσβεστόχριστα κατώφλια. Πανταχόθεν μὲ προέπεμπον δι' εὐχῶν, συχνότατα ἀναλελυμένων ἐντὸς ῥακῆς, πολλοὶ δὲ καὶ μοὶ ἀπέδωκαν τὴν ἐπίσκεψιν δι' ἑσπερίδος, ἣν παρέτειναν μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας. Ἀπῆλθον τότε, ἀλλ' ἐγὼ καὶ μόνος ἠγρύπνησα ἐπὶ μακρὸν κ' ἐκοιμήθην μόλις μίαν ὥραν ἐνδεδυμένος ὅπως ἤμην.

Ἀφυπνισθεὶς ἤνοιξα τὸ παράθυρον. Ὁ καιρὸς εἶχε πάλιν ἀλλάξῃ ὄψιν. Ἐνῷ ἀστέρες τινὲς ἔλαμπον ὑψηλά, ἀλλὰ πέραν ἀπὸ τοῦ Πηλίου ὠρθοῦτο κόλασις ὅλη μαύρων νεφῶν καὶ ἀστραπαὶ ἐχάρασσον τὰς κορυφὰς αὐτοῦ. Ἀσφαλὲς προμήνυμα ῥαγδαίας βροχῆς ἦτο τοῦτο, ἀλλ' ἀδιάφορον· ἐγὼ θὰ ἀνεχώρουν καὶ ἂν ἐγίνετο κατακλυσμός.

*

Ὁ ἀγροφύλαξ, ὅστις θὰ μὲ συνώδευεν εἰς Ὠρεούς, ἦλθε μετ' ὀλίγον σύρων φορτηγὸν ἵππον ἀπὸ τοῦ σχοινίου. Προσέδεσα τὸ δισάκκιον ἐπὶ τοῦ σάγματος, παρέλαβον διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον βαρεῖαν χωρικὴν κάπαν καὶ ἵππευσα. Τὸ σκότος καθίστατο πυκνότερον καὶ ὁ ἀγροφύλαξ ὡδήγει τὸ ζῶον πρὸς τὴν κατωφερῆ ἀτραπὸν πεζῇ προπορευόμενος. Ἐβαδίζομεν διὰ τοῦ δάσους. Τὴν σκοτεινὴν σιωπὴν ἔπλησσον μόνον ἀπομεμακρυσμέναι ὑλακαὶ κυνῶν, οὓς εἶχεν ἀφυπνίσῃ ὁ ποδοβολητὸς τοῦ ἵππου μου, καὶ θρῆνοι γλαυκὸς διακεκομμένοι, πρόαγγελοι τῆς καταιγίδος.

Ὅπου τὰ πεῦκα ἦσαν συμφυῆ καὶ τὰ μεταξὺ τῶν κορμῶν διάκενα ἐπλήρουν σχῖνοι καὶ πρῖνοι, ὡμοίαζον ἐν ὅλῳ ὀγκώδη σύννεφα καταπεσόντα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὅπου δὲ μονήρη τινὰ ὠρθοῦντο ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν, ἰσχνὰ τοὺς κορμοὺς καὶ σφαιροειδῆ ἐπάνω, φανταστικὴν ἐλάμβανον ὄψιν καὶ ἀπετυποῦντο παμμέλανα ἐπὶ τοῦ σκιεροῦ κενοῦ ὡς γιγάντειοι μαύρων κεφαλαὶ ἐπὶ πασσάλων ἐστηλωμέναι.

Καὶ ἡμεῖς ἐβαδίζομεν πάντοτε ἐμπρός, ὁτὲ μὲν ἐπὶ βορβόρου, ὁτὲ δ' ἐπὶ ὀλισθηρῶν χαλίκων καὶ συχνότερον ἀψοφητὶ ἐπὶ μαλακοῦ τάπητος ἐκ ξηρῶν φύλλων πεύκης. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αἱ ἀστραπαὶ κατέστησαν φωτεινόταται. Εἰς ἑκάστην ἀναλαμπὴν ἠδυνάμην νὰ διακρίνω τὴν καστανόχρουν μυτηρὰν καλύπτραν τοῦ ὁδηγοῦ μου καὶ τὴν στιλπνὴν κάνναν τοῦ μακροῦ καρυοφυλλίου του· κύκλῳ δὲ καὶ πέραν τὰ κάθυγρα φυλλώματα τῶν δένδρων, καὶ θάμνων περιεβάλλοντο στιγμιαίως διὰ τῆς αἴγλης λαξευτοῦ σμαράγδου, καί που ἐγγύτατα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς ἀτραποῦ ἐπορφυροῦντο ὑπὸ τοῦ ἀκαριαίου φωτὸς τὰ ὡριμάσαντα κόμμαρα.

Ἡ καταιγὶς προσήγγιζεν ὁλονέν. Τὸ Πήλιον εἶχε κατακλυσθῇ καὶ ἡ θάλασσα τοῦ πορθμοῦ βαθμηδὸν ἐθολοῦτο. Βιαιότατος δ' ἄνεμος ἐκκινωθεὶς αἴφνης ὡς ἂν ἦτό που πεπιεσμένος, οὐχὶ ἄνεμος ἀλλ' εἶδος παγωμένου ἀτμοῦ, ἐκύρτωσεν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰ ὑψικάρηνα πεῦκα καὶ συνέτριψε μετ' ἀπαισίου τριγμοῦ τὰ μᾶλλον δυσπειθῆ. Μιὰ ἀστραπὴ μ' ἐτύφλωσε, μία βροντὴ μ' ἐκώφανε, καὶ μόλις ἐκαλύφθην ὑπὸ τὴν βαρεῖαν κάπαν, ἀπὸ τὰ διερρωγότα νέφη πλήμμυρα ὕδατος ἐχύθη ἐφ' ἡμᾶς.

Ἔπρεπε νὰ σταματήσωμεν, ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ πρώτη ὁρμή. Βαδίζοντες εἰς τὰ τυφλὰ ἐκινδυνεύομεν νὰ συντριβῶμεν ἀπό τινος κρημνοῦ ἢ νὰ παρασυρθῶμεν ὑπὸ χειμάρρου, διότι καὶ ὑπ' αὐτοὺς τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ἤκουον κοχλάζουσαν ῥοὴν ὑδάτων. Ἄλλως καὶ τὸ ταλαίπωρον ζῶον ἠρνεῖτο νὰ προχωρήσῃ. Ὁ ἀγροφύλαξ ἐλόξευσε πρὸς δεξιὰ σύρων τὸν ἵππον ὑπὸ σκιὰν πυκνῆς πεύκης καὶ ἐσταμάτησε παρὰ τὸν κορμόν. Ἐβρεχόμεθα καὶ ἐκεῖ ἀλλὰ κάπως ὀλιγώτερον.

*

Ἐν τούτοις ἡ καταιγὶς ἐμαίνετο ὁλονέν. Ἀλύσεις κεραυνῶν περιέδενον τὰ σύννεφα καὶ τὰ βουνὰ καὶ βρονταὶ συνεχεῖς ἔσειον τὸ ἔδαφος· ἐσύριζον δὲ μαστιγοῦσαι τὸ κενὸν αἱ αἰχμηραὶ τῶν πεύκων κορυφαὶ ὑπὸ τὴν διηνεκῆ τυραννίαν τοῦ ἀνέμου, καὶ ἀλγοῦντα συνέτριζον τὰ ὀστᾶ καὶ ἐγόγγυζον τὰ φθισιῶντα στέρνα τῶν γηραιῶν πλατάνων.

Ὁ ἵππος πτοηθεὶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῶν στοιχείων ἐφρικία τινάσσων τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς χαίτης καὶ ἐχρεμέτιζεν ἀσθμαίνων εἰς πάντα δοῦπον βροντῆς. Ἐκράτει δ' αὐτὸν σφιγκτὰ ἀπὸ τῆς σιαγόνος ὁ ὁδηγός μου ἵνα μὴ τραπῇ αἴφνης εἰς φυγὴν ἀνὰ τὸ δάσος. Καὶ ἐγὼ καθηλωμένος ἐπ' αὐτοῦ, ὑπὸ τὸ βάρος τῆς κάπας διπλασιασθὲν ἐκ τοῦ ὕδατος, ὅπερ εἶχεν ἀπορροφήσῃ, ἀνελυόμην εἰς ἱδρῶτα. Ἀδυνατῶν δὲ νὰ κινήσω τὰ μέλη ἐντὸς τοῦ ἀλυγίστου ἐκείνου περιβλήματος, συνεσπειρούμην μεθ' ὑπομονῆς ὡς ὁ ἥρως δημώδους τινὸς παραμυθίου ὁ κλεισθεὶς ἐν σανιδίνῳ κιβωτίῳ ὑπὸ ἀγρίου δράκοντος.

Digitized by Google

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δυσαρέστῳ ἐκείνῃ θέσει διατελῶν παριστάμην ἀκούσιος θεατὴς τοῦ καταπληκτικοῦ δράματος, ὅπερ ἐξετυλίσσετο ἀνὰ τὴν πλάσιν.

Εἶν' εὔμορφος ἡ φύσις ἀφυπνιζομένη ἐν διανθεῖ περιβολῇ κατὰ τὰς ῥοδαλὰς τοῦ ἔαρος πρωΐας. Καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς θερινῆς μεσημβρίας, ὅταν αἱ τέττιγες ᾄδωσιν ἐπὶ τῶν κλάδων τὸ ἀτελείωτον μινύρισμα τοῦ καύσωνος καὶ οἱ πέπονες θερμαίνωσι τὰς φαλακρὰς αὐτῶν κεφαλὰς εἰς τὸν ἥλιον, μυστήριόν τι πλῆρες θελγήτρων ἁπλοῦται ἀνὰ τοὺς ξανθοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς χλωρὰς ὄχθας τῶν ῥυακίων. Καὶ τὰς πρώτας ἑσπέρας τοῦ φθινοπώρου, ὅταν ὑπὸ τὸ λευκάζον σεληναῖον φῶς αἱ κονιορτώδεις ὁδοὶ καὶ αἱ στέγαι καὶ οἱ χέρσοι ἀγροὶ ἀπαυγάζουσιν ὡς ὑπὸ χιόνος κεκαλυμμένοι, εἶνε ἡ φύσις εὔμορφος ἀληθῶς. Ἀλλ' ἀπαθής, ἀκίνητος, ἀδιάφορος, ἀναίσθητος....

Ζωήν, κίνησιν, αἴσθησιν, ἀναλαμβάνει μόνον ὑπὸ τὴν ὀργὴν τῆς καταιγίδος. Τότε τὰ τόσα ἄψυχα πλάσματα ἀληθῶς μεταβάλλονται εἰς δρώσας ὑπάρξεις. Καὶ ἄνεμοι καὶ κεραυνοὶ καὶ σύννεφα καὶ βουνὰ καὶ δένδρα καὶ χείμαρροι συγκρούονται καὶ παλαίουσιν ἀμυνόμενα ἐν καρτερίᾳ ἢ ἐπιτιθέμενα μετὰ λύσσης, νικῶντα ἢ ὑποχωροῦντα, ὑποκύπτοντα ἢ ἀντέχοντα. Οἱ λαοὶ πάντες καὶ ὁ ἑλληνικὸς ἔπλασαν τόσους μύθους προσωποποιοῦντες τὰ στοιχεῖα τῆς καταιγίδος καὶ τῆς θυέλλης, διότι ἄλλως δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσωσι τὴν δρᾶσιν αὐτῶν....

*

Δὲν ἤστραπτεν οὐδ' ἐβρόντα πλέον καὶ ἡ βροχὴ εἶχε κοπάσῃ ἐπαισθητῶς. Ἠκολουθήσαμεν καὶ πάλιν τὴν ὁδὸν βραδεῖ βήματι. Ὁ ὁδηγός μου ἐκράτει σιγάρον εἰς τὸ στόμα κ' ἐν τῇ ψηλαφητῇ ἐκείνῃ σκοτίᾳ μόνον παρήγορον φῶς ἔβλεπον ὑπὸ τὸν θόλον τῆς καλύπτρας του τὴν σπινθιροβόλησιν αὐτοῦ φωτίζουσαν ἐπὶ στιγμὴν τὴν μαύρην δασύτριχον μορφήν του καὶ τὴν λευκὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου μου. Εἰς οὐδὲν ἄλλο προσεῖχον τὸν νοῦν πλέον, εἶχον ἀπηυδήσῃ, κ' ἐνῷ τὸ σῶμά μου ἦτο κάθιδρον, τὰ ὑποδήματά μου ἐπληροῦντο ὕδατος· ἡ δὲ ἀφόρητος *κάπα* ἐξηκολούθει νὰ μοῦ συντρίβῃ τοὺς ὤμους. Ἔπρεπε δὲ νὰ ταχύνωμεν τὸ βῆμα, διότι τὸ ἀτμόπλοιον πολλάκις διήρχετο ὄρθρου βαθέος διὰ τῶν Ὠρεῶν καὶ μόνον αὐτὸ ἔλειπε, νὰ μὴ προφθάσω!

Ὁ ἀγροφύλαξ ἔσυρε πάντα τὸν ἵππον ἀπὸ τοῦ σχοινίου καὶ ἐγὼ κατελαμβανόμην βαθμηδὸν ὑπὸ δυσθυμίας πάλιν καὶ ἀπελπισίας. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι μοιραίως ἐπέπρωτο νὰ μὴ φθάσω ποτὲ εἰς Ἀθήνας. Ἡ τεταραγμένη φαντασία μου ἔπλαττεν ἐμπόδια ἀπροσδόκητα, τὰ ὁποῖα θὰ μ' ἐκράτουν ἐκεῖ, κ' ἔβλεπον ὡς ἐν ὁράματι ἀναχωροῦντα πλοῖα κ' εὐτυχεῖς ἐπιβάτας... Ἔφθασα μέχρι τοῦ νὰ ὑποπτευθῶ καὶ τὸν πιστόν μου ἀγροφύλακα. Ἡ σιωπή του μὲ ἀνησύχει. Τίς οἶδεν ἂν δὲν ἐμελέτα ἔγκλημα; Ἐν τῇ ζοφερᾷ ἐκείνῃ ἐρημίᾳ ἠδύνατο ἀκινδύνως νὰ μὲ φονεύσῃ καὶ νὰ ληστεύσῃ τὰς ἀποσκευάς μου.

Ὄχι, ὄχι! εἰς Ἀθήνας δὲν θὰ ἐπανέλθω πλέον. Καὶ ἡ μωρὰ αὕτη ἰδέα μοὶ καθίστα ταύτας πολλαπλασίως προσφιλεῖς. Ἤρχοντο καὶ μὲ περιεστοίχιζον ἐκεῖ, ἀστέρες ἐν τῷ σκότει, τῶν φιλτάτων μου αἱ μορφαί. Μοὶ προσεμειδίων χείλη πλήρη ἀγάπης, μὲ ἠτένιζον ὀφθαλμοὶ πλήρεις ἐλπίδος καὶ χαρᾶς... Ὢ, ἀλλοίμονον ὅταν τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας πλημμυρήσωσι τὸν λογισμόν, ἀλλοίμονον ὅταν αἰσθάνεταί τις μόνον καὶ δὲν συλλογίζεται! Αἱ πλεῖσται δυστυχίαι εἶνε τοιαῦται: μᾶλλον ἐφευρέσεις τῆς καρδίας ἢ ἀνακαλύψεις τοῦ λογικοῦ.

*

Ἀλλ' αἴφνης κλονισμὸς βίαιος διέκοψε τὰς μωρὰς ἀνησυχίας μου καὶ σχεδὸν μ' ἐτίναξε κατὰ γῆς. Διηρχόμεθα μικρὰν ξυλίνην γέφυραν· ὁ ἕτερος τῶν προσθίων ποδῶν τοῦ ἵππου ἐβυθίσθη ἐντὸς τοῦ μεταξὺ τῶν ξύλων κενοῦ καὶ τὸ δυστυχὲς ζῶον κατέπεσε πρηνές. Θαῦμα εἶνε πῶς δὲν εὑρέθην ἐντὸς τοῦ ῥυακίου, τὸ ὁποῖον εἷρπε μαῦρον ὑπὸ τὸ στενὸν ξύλινον ζεῦγμα.

Ὁ ἀγροφύλαξ βλασφημῶν προσεπάθει ν' ἀνεγείρῃ τὸν ἵππον. Ἀλλ' εἰς μάτην, διότι ὁ ποῦς αὐτοῦ εἶχε σφηνωθῇ μεταξὺ τῶν ξύλων. Εἰς τὰ σκοτεινὰ ψηλαφοῦντες ἀφῃρέσαμεν τὸ ἐλαφρὸν αὐτοῦ φορτίον ὅπως τῷ ἀποδώσωμεν πλήρη ἐλευθερίαν κινήσεων, καὶ ἐκβιάζοντες αὐτὸν διὰ παρακελεύσεων κατωρθώσαμεν νὰ τὸν ἀπαλλάξωμεν.

Εὐτυχῶς δὲν ἔβρεχε πλέον, ἀλλ' ἡ ὥρα παρήρχετο ταχεῖα καὶ εἴχομεν ἀκόμη ὁδὸν μακράν. Ἵππευσα παραγγέλλων τὸν ὁδηγὸν νὰ ταχύνῃ ὅσον ἠδύνατο τὸ βῆμα. Ἀλλὰ—νέον ἀνυπέρβλητον κώλυμα! — ὁ ἵππος μωλωπισθεὶς ἐχώλαινε καὶ ἠρνεῖτο νὰ προχωρήσῃ. Ἐπέζευσα λοιπὸν καὶ πάλιν, κ' ἐνῷ ὁ χωρικὸς ἀνάψας νέον σιγάρον ἐλλείψει ἄλλου φωτὸς περιειργάζετο ὑπὸ τὰς σπινθοβολήσεις αὐτοῦ τὸ γόνυ τοῦ ζώου, ἀπορρίψας τέλος τὸ φορτίον τῆς *κάπας* ἐσυλλογιζόμην περὶ τοῦ πρακτέου, καὶ ἡ ἀπελπισία μου τόσον εἶχε κορυφωθῇ, ὥστε λόγοι πείσματος καὶ ὀργῆς ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ διέστελλον τὰ χείλη μου.

Πῶς νὰ ὑπάγω μέχρις Ὠρεῶν; Ὑπελείπετο ἔτι διάστημα ὥρας μιᾶς μέχρι Ξηροχωρίου, ὅπου θὰ ἠδυνάμην νὰ εὕρω ἄλλο ζῶον. Δὲν μ' ἐφόβιζεν ἡ πεζοδρομία, ἀλλὰ τὸ σκότος καὶ ὁ βόρβορος καὶ τὰ ἐκ τῆς βροχῆς ῥυάκια. Ἔπειτα ἔπρεπε νὰ προχωρήσω μόνος, διότι τὸ ζῶον μόλις ἐβάδιζε συρόμενον. Ὁ ἀγροφύλαξ ἠδύνατο τὸ πολὺ νὰ τὸ φέρῃ εἰς Ξηροχώριον βραδέως καὶ νὰ τὸ

Digitized by Google

ἀφήσῃ ἐκεῖ. Διὰ τὰς ἀποσκευάς μου δὲν μ' ἔμελεν, ἂς ἤρχοντο καὶ διὰ τοῦ προσεχοῦς ἀτμοπλοίου, ἐγὼ ὅμως ἔπρεπε νὰ φθάσω μέχρι τοῦ ὄρθρου εἰς τὴν ἀκτήν.

Καιρὸν δὲν εἶχον νὰ χάνω καὶ ἡ ἀπόφασις μοὶ ἔδωκε θάρρος. Μὲ τὸ μικρὸν μονόκαννον ὅπλον μου εἰς τὸν ὦμον καὶ τὴν βακτηρίαν ἀνὰ χεῖρας ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον. Κ' ἐγὼ δὲν ἠξεύρω ποσάκις ὠλίσθησα καὶ ποσάκις ἐπάτησα ἐντὸς λιμναζόντων ὑδάτων. Εὐτυχῶς δὲν ἐκινδύνευον νὰ παραπλανηθῶ· μίαν μόνον ὁδὸν εἶχον ἐμπρός.

Οἱ βεβρεγμένοι θάμνοι προσετρίβοντο ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μου, τὰ δένδρα μ' ἐρράντιζον δαψιλῶς, ἀλλ' ἐβάδιζον, ἐβάδιζον γοργῶς. Ἐπάτουν τέλος ἐπὶ χαλίκων καὶ ἀμμώδους γῆς· εἶχον κατέλθῃ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ξηροχωρίου. Ἀλλ' ἐκεῖ—δυστυχία!—μοὶ ἔφρασσε τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν νέον κώλυμα. Ὁ Ξηριᾶς, ποταμὸς ἄξιος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ συνήθως, τὴν νύκτα ἐκείνην εἶχε πληρώσῃ δι' ὕδατος τὴν εὐρεῖαν κοίτην αὐτοῦ. Ὑπὸ τὸ φῶς ἑνὸς πυρείου ἠρεύνησα τὸ πλάτος αὐτοῦ· ἦτο ἀδύνατον νὰ διαβῶ ἀκινδύνως. Ἐκόπησαν ὅλαι αἱ δυνάμεις μου πλέον, ἐσβέσθη τὸ θάρρος μου πρὸ τοῦ ὑγροῦ φραγμοῦ, ὅστις μοὶ ἔκοπτε τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας πορείαν μου, καὶ —πρᾶγμα ἀπίστευτον—μία ἰδέα διῆλθε τοῦ παραλελυμένου λογισμοῦ μου, ἡ ἰδέα τῆς αὐτοκτονίας. Ἐκεῖ ὡς ἐν διπλῷ πανοράματι εἶδον πρὸ ἐμοῦ τὴν ζωήν μου ὅλην τὴν παρελθοῦσαν καὶ τὴν ζωήν μου τὴν μέλλουσαν, καὶ ἦσαν τόσον ὡραῖαι, τόσον εὐτυχεῖς καὶ αἱ δύο. Καὶ ἔπειτα μέσῳ τῶν δύο προσέβλεψα πρὸ ἐμοῦ ὡς τέρας τὸν ἀπαίσιον αὐτὸν ποταμὸν ὅστις τὰς ἐχώριζεν. Ὄρθιος παρὰ τὸ ὕδωρ ἔκυψα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ ἐδάκρυσα, ἐδάκρυσα ἀληθῶς.

*

Ποδοβολητὸς ἵππου μὲ ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς οἰκτρᾶς ἐκείνης θέσεως καὶ φωνὴ γνώριμος ἔκραξε τ' ὄνομά μου. Ἦτο ὁ ἀγροφύλαξ ἔφιππος. Ἐπέζευσε καὶ μοὶ διηγήθη εἰς ὀλίγα λόγια ὅτι τὸν ἵππον μου ἀδυνατοῦντα νὰ βαδίσῃ ἐπὶ πλέον κατέλιπεν εἰς τὸ χωρίον Βυστρίτζαν, ὁπόθεν παραλαβὼν ἄλλον ἵππον ἔσπευσε νὰ μὲ προφθάσῃ. Εὐνόητος εἶνε ἡ χαρά μου· ἵππευσα καὶ λοξοδρομήσαντες ὀλίγον διήλθομεν τὸν ποταμὸν εἴς πόρον τινὰ γνωστὸν τῷ ὁδηγῷ μου. Τίποτε δὲν μας ἐκράτει πλέον· ὁ ἵππος ἦτο εὔρωστος καὶ ἡ ὁδὸς ὁμαλή, μετά τινα δ' ὥραν ἐβαδίζομεν ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ξηροχωρίου εἰς Ὠρεοὺς ἁμαξιτοῦ ὁδοῦ.

Ὁ οὐρανὸς καθίστατο ὁλονὲν καθαρώτερος καὶ τμῆμα σελήνης πλανώμενον μέσῳ τῶν μαύρων νεφῶν ποῦ μὲν ἐπρόβαλλε χρυσίζον, ποῦ δὲ κατετρώγετο ὑπ' αὐτῶν. Πέραν δ' ἡ ἀνατολὴ ἐπορφυροῦτο ὑπὲρ τὰ βουνὰ τῆς Θεσσαλίας.

Μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐπίνειον τῶν Ὠρεῶν ἀφίκετο τὸ ἀτμόπλοιον. Ἂν ἐβραδύνομεν ἔτι πέντε λεπτά, θὰ ἔμενον ἐκεῖ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἀκόμη. Ἐρρίφθην ἐντὸς λέμβου βεβρεγμένος καὶ ῥιγῶν καὶ μετ' ὀλίγον ἐκοιμώμην ἐν τῇ στενῇ μου κοιτίδι. Ἐξύπνησα μετὰ μακρὸν ὕπνον ἔντρομος, διότι ὠνειρεύθην ὅτι τὸ ἀτμόπλοιον ἠρνεῖτο νὰ μὲ παραλάβῃ ἐξ Ὠρεῶν.

Ἐνεδύθην καὶ ἀνῆλθον εἰ, τὸ κατάστρωμα. Φῶς ἡλίου μ' ἐθάμβωσεν· ὁ οὐρανὸς ἐθολοῦτο ὑπὲρ τοὺς ἱστοὺς τοῦ πλοίου γαλανός, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου νέφους, καὶ τὸ πέλαγος ἐρρυτιδοῦτο μόλις χρυσίζον ὑπὸ τὰς διπλᾶς θωπείας τῆς αὔρας καὶ τοῦ ἡλίου.

Τὸ δρᾶμα τῆς νυκτὸς εἶχε λήξῃ καὶ γαλήνη ἡπλοῦτο πάλιν ἐπὶ τοῦ κόσμου. Ὡς ἐὰν δ' ἐν τῇ ψυχῇ μου κατωπτρίζετο τὸ σύμπαν, ὅπως ἐντὸς σταγόνος ὕδατος, ἔλαμπεν ἤδη κ' ἐν αὐτῇ τῆς εὐτυχίας ἡ αἰθρία καὶ μετὰ τῶν νεφῶν τοῦ οὐρανοῦ εἶχον παρέλθῃ καὶ ἀποσβεσθῇ τελείως αἱ ἀγωνίαι τῆς θυελλώδους ἐκείνης νυκτός.

Καὶ ἠλήθευεν ἅπαξ ἔτι ὁ στίχος τοῦ ποιητοῦ:

Περνοῦν ἡ λύπαις κ' εἶν' αἰώνια ἡ χαρά!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς.

Α'

Δυσπιστία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ τρέμον ἔδαφος καὶ συναίσθησις τῆς σμικρότητος αὐτοῦ.—Ἀναζήτησις τοῦ αἰτίου τῶν σεισμικῶν κλονισμῶν.—Ἡ γῆ ἀποτελεῖ σοφὸν καὶ πολυσύνθετον ὀργανισμόν, ὅστις ἐγκλείει ἰσχυρὰς δυνάμεις ἐν ἀκαταπαύστῳ ἐνεργείᾳ.—Ἱστορία καὶ ἀνάπτυξις τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς γῆς.—Ἡ γῆ ἦν ἑστία ἰσχυρὰ θερμότητος καὶ μᾶζα ἀερώδης καὶ φεγγοβολοῦσα.—Βαθμιαία ἀπώλεια τῆς κεντρικῆς θερμότητος καὶ περιφερικὴ στερεοποίησις τοῦ πρώτου στρώματος τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς.—Ἀνωμαλίαι τῆς ἐπιφανείας τοῦ φλοιοῦ καὶ ἐξήγησις αὐτῶν.—Ἐπιστημονικὴ ἑρμηνεία τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς παραγωγῆς τῶν σεισμῶν ἐκ τῆς *συγκεντρικῆς συστολῆς* τῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς.

Ὁ ἄνθρωπος συνήθως βαδίζων ἐπὶ ἐδάφους στερεοῦ καὶ ἀκινήτου (τοὐλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον) καταλαμβάνεται ὑπὸ τρόμου ἰσχυροῦ, ὅταν αἴφνης αἰσθανθῇ τὸ ἔδαφος τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζεν ἀσφαλὲς καὶ ἀκλόνητον, νὰ σείεται καὶ τρέμῃ. Συναισθάνεται τότε ἀπέναντι τοῦ γιγαντώδους τούτου φαινομένου τὴν ἄπειρον αὐτοῦ σμικρότητα καὶ ἀδυναμίαν καὶ βλέπει ἑαυτὸν ἀνίσχυρον καὶ ἐκτεθειμένον ἀνυπεράσπιστον ἀπέναντι τῶν καταστρεπτικῶν συνεπειῶν τῆς σεισμικῆς ταύτης δυνάμεως, πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδὲν ἐκ τῶν ἀσθενῶν ἔργων αὐτοῦ εἶνε ἱκανὸν ν' ἀντιστῇ.

Κατάπληκτος ἐκ τῆς γιγαντώδους δυνάμεως

Digitized by Google

τοῦ φαινομένου τούτου καὶ περιδεὴς ἐκ τῶν καταστρεπτικῶν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἀείποτε προσεπάθησε νὰ γνωρίσῃ τὴν φύσιν τῆς δυνάμεως ταύτης, τὴν πρώτην παραγωγὸν αἰτίαν τοῦ φοβεροῦ τούτου φαινομένου.

Θεωρῶν δ' ἐν ἀρχῇ τοὺς σεισμοὺς ὡς φαινόμενον, ἀνώμαλονπαρὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους συμβαῖνον ἀπέδωσε πολλάκις τὴν σεισμικὴν ταύτην δύναμιν εἰς ὑπερφυσικὰς αἰτίας, εἰς τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν ἢ τὴν ἐπενέργειαν διαφόρων πνευμάτων.

Ἐπὶ μακροὺς δ' αἰῶνας διετέλει εἰς τὴν πλάνην ταύτην, μέχρις οὗ ἡ ἐπιστήμη ὁσημέραι ἀναπτυσσομένη ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ σεισμοὶ οὐ μόνον ὀφείλονται εἰς φυσικὰς ὅλως αἰτίας, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποτελοῦσιν ἓν ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων φαινομένων τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς γῆς.

—

Ἡ ἐπιστήμη διδάσκει ἡμᾶς σήμερον, ὅτι ἡ γῆ ἀποτελεῖ σοφὸν καὶ πολυσύνθετον ὀργανισμόν, οἱ δὲ σεισμοὶ ἓν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων φαινομένων, δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἡ ζωτικότης καὶ ἡ προοδευτικὴ ἀκατάπαυστος κίνησις τοῦ θαυμασίου τούτου ὀργανισμοῦ.

Πᾶς τις παρατηρῶν τὰς ἀκινήτους ἀπεράντους ἐκτάσεις τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ τὰ ἀκλόνητα ὑψηλὰ καὶ ὑπερμεγέθη ὄρη, νομίζει, ὅτι ἡ γῆ εἶνέ τις ὕλη ἀδρανὴς καὶ νεκρά. Ἐν τούτοις σπουδάζων ἐν γένει τὴν ἱστορίαν αὐτῆς καὶ τὴν μέχρι σήμερον βαθμιαίαν ἀνάπτυξίν της θέλει θαυμάσει ἀνακαλύπτων, ὅτι ἡ γηΐνη αὕτη σφαῖρα,—ἡ γιγαντώδης μὲν ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὡς κόκκος δ' ἄμμου διὰ τὸ σύμπαν — συνίστησιν ἐν συνόλῳ ὀργανισμὸν εὐφυᾶ καὶ πολυσύνθετον, ὀργανισμὸν ἐγκρύπτοντα ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν φαινομενικὴν ἀδράνειαν τοῦ ἐδάφους ἰσχυρὰς δυνάμεις ἐν ἀκαταπαύστῳ ἐνεργείᾳ, αἵτινες ἐκ τῆς γενέσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον ἀλληλοδιαδόχως μετέβαλον τὴν σύστασιν, τὴν μορφὴν καὶ τὴν διασκευὴν αὐτοῦ.

—

Τὸ πλῆθος κοινῶς θεωρεῖ τὴν γῆν ὡς σωρείαν βράχων, πετρῶν καὶ χώματος. Σωρεία δὲ τοιαύτη οὐδὲν δύναται ἀφ' ἑαυτῆς. Ἐν τούτοις ἡ σωρεία αὕτη ἡ κατ' ἐπιφάνειαν ἀκίνητος καὶ ἀδρανὴς εἶνε ἡ ἑστία πλείστων κολοσσιαίων ἐπεξεργασιῶν συντελουμένων ἀκαταπαύστως ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς τῇ ἐπιδράσει γιγαντωδῶν δυνάμεων. Ἡ σωρεία αὕτη ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον νεκρὰ συνίστησιν, ὡς εἴπομεν, ὀργανισμὸν θαυμαστὸν διατελοῦντα εἰς ἀδιάλειπτον κίνησιν καὶ ἐγκλείοντα παντοίας φυσικὰς καὶ χημικὰς λειτουργίας, ὧν ἐλαχίστη μόνον ἐκδήλωσις εἰσὶν οἱ κατὰ καιροὺς κραδασμοὶ τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς οἱ καλούμενοι σεισμοί, ὡς θέλομεν ἴδει εὐθὺς ἐν τοῖς ἑπομένοις.

Ὅπως δὲ κατανοήσωμεν καλῶς, πῶς γίνονται οἱ σεισμοί, ἀνάγκη ὅσον τὸ δυνατὸν συντόμως καὶ εὐκρινῶς νὰ προβῶμεν εἰς μερικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ τῆς γῆς καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ δώσωμεν μικρὰν ἰδέαν, τί ἦτο ἡ γῆ ἐν ἀρχῇ τῆς ὑπάρξεώς της, καὶ πῶς βαθμηδὸν ἔφθασεν εἰς ἣν εὕρηται σήμερον κατάστασιν, ὅσον αἱ ἐκ τῆς ἐπιστήμης ἔρευναι καὶ γνώσεις ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν τοῦτο.

—

Ἡ γῆ ἐν ἀρχῇ, ὡς συμφωνοῦσι περίπου πάντες οἱ ἐπιστήμονες, ἦτο ἑστία ἰσχυρὰ θερμότητος, ἥτις διετήρει πάσας τὰς οὐσίας, ἐξ ὧν συνίστατο, εἰς ἀτμώδη κατάστασιν. Δὲν ἦτο ἑπομένως ἡ γῆ τότε εἰμὴ μᾶζα ἀερώδης, πλήρης ἀτμῶν καὶ ὁμίχλης, διάπυρος, καὶ ἐκπέμπουσα πέριξ αὐτῆς, ὡς ὁ ἥλιος, φῶς καὶ θερμότητα.

Ἀλλ' ἡ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἐκπομπὴ αὕτη τῆς θερμότητος ἐξησθένει βαθμηδὸν τὴν θερμογόνον δύναμιν τῆς γηΐνης ἑστίας, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ θερμότης βαθμηδὸν κατήρχετο εἰς τὰ περιφερικὰ μέρη, αἱ δὲ εἰς ἀτμώδη κατάστασιν οὐσίαι, αἵτινες εὑρίσκοντο εἰς τὰ βαθμηδὸν ἀποψυχόμενα περιφερικὰ ταῦτα μέρη, κατ' ὀλίγον σὺν τῇ ἐξασθενήσει τῆς θερμότητος συνεπυκνοῦντο καὶ μετέβαινον εἰς ὑγρὰν κατάστασιν. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἡ θερμότης ἐξηκολούθει ἔτι νὰ ἐξασθενῇ εἰς τὰ περιφερικὰ στρώματα, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αἱ ὑγραὶ οὐσίαι τῶν στρωμάτων αὐτῶν ἐξηκολούθουν νὰ μεταβαίνωσι βαθμηδὸν εἰς πυκνοτέραν καὶ στερεωτέραν κατάστασιν, καὶ πολλαὶ τότε τῶν ὑγρῶν αὐτῶν οὐσιῶν ἐστερεοποιήθησαν ἐκ τῶν περιφερικῶν στρωμάτων κατὰ στοιβάδας.

Οὕτως ἐσχηματίσθη τὸ πρῶτον στερεὸν στρῶμα τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον, ὡς εὐνόητον, ἦτο λεπτότατον καὶ ἔλαβε τὸ σφαιρικὸν ἐπίμηκες σχῆμα τῆς γῆς, λεῖον καὶ ἄνευ ἀνωμαλιῶν κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ ἐπιφάνειαν.

—

Οἱ πλεῖστοι τῶν γεωλόγων ἰσχυρίζονται, ὅτι μετὰ ταῦτα τὰ ἐντὸς περικλεισθέντα ἀέρια καὶ οἱ ἀτμοὶ αὐξάνοντες καὶ συμπιεζόμενοι ἐξώθουν καὶ διερρήγνυον πολλαχοῦ τὸν λεπτὸν φλοιὸν αὐτὸν ἐνδίδοντα εὐκόλως εἰς τὴν ἐκ τῶν ἔσωθεν πίεσιν τῶν ἀερίων, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου οὗτος πολλαχοῦ ἐπτυχοῦτο, ὑπεγείρετο εἰς ὕψη, ὑφίζανεν, συνεπιέζετο, καὶ παρήγαγε τὰς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους τὰς καὶ σήμερον ἐπ' αὐτοῦ παρατηρουμένας.

Ἡ γνώμη αὕτη τῶν γεωλόγων ἡ γενικῶς σχεδὸν παραδεδεγμένη, ἐν τούτοις δὲν στηρίζεται καθ' ὁλοκληρίαν ἐπὶ ὀρθῆς βάσεως καὶ ἀποροῦμεν πῶς κατώρθωσε μέχρι σήμερον νὰ διαδοθῇ ἐπὶ

Digitized by Google

τοσοῦτον καὶ ν' ἀναφέρεται παρὰ πάντων ἀδιακρίτως ἄνευ τινὸς παρατηρήσεως.

Ἡμεῖς βεβαίως, καίπερ μὴ ἀξιοῦντες ἐπίσημον αὐθεντίαν ἐν τῇ γεωλογικῇ ἐπιστήμῃ, λογικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἅμα σκεπτόμενοι εὑρίσκομεν ὅτι, ὅταν ἐσχηματίσθη ὁ πρῶτος φλοιώδης ἐπίπαγος τῆς γῆς, περιέκλεισεν ἐν τῷ κέντρῳ ἀτμοὺς καὶ ἀέρια τὰ αὐτά, ἅτινα ὑπῆρχον καὶ πρίν, ὅσα ἠδύνατο νὰ περικλείσῃ ἄνευ μεγάλης βίας· κατόπιν δὲ οὔτε ἄλλαι νέαι οὐσίαι ἔξωθεν προσετέθησαν οὔτε ἄλλοι ἀτμοί, οὔτε ἄλλα ἀέρια, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ κεντρικὴ θερμότης ηὔξησε πλειότερον, ὅπως οἱ ἀτμοὶ καὶ τὰ ἀέρια αὐξήσωσι καὶ πιέσαντα ὑπερμέτρως διαρρήξωσι τὸν ἅπαξ σχηματισθέντα φλοιόν. Ἐὰν δὲ τότε τὰ ἀέρια αὐτὰ περικλεισθέντα ἠνείχοντο, οὕτως εἰπεῖν, τὴν πίεσιν τοῦ φλοιοῦ, οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει, ὅτι κατόπιν τὰ αὐτὰ ἀέρια μὲ τὴν αὐτὴν ἢ καὶ ἐλαττωθεῖσαν θερμοκρασίαν ηὔξησαν τὸ ποσὸν καὶ συνεπιέσθησαν πλειότερον, ὥστε νὰ διαρρήξωσι τὸν φλοιὸν καὶ νὰ ὑπεγείρωσιν αὐτὸν κατὰ τόπους.

Πῶς ἄρα τότε ἐξηγοῦνται αἱ ἀνωμαλίαι αὗται, αἱ ὑψώσεις καὶ καθιζήσεις, αἱ πτυχαὶ καὶ συρρικνώσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς; Ἁπλῶς διὰ τῆς ὁλονὲν ἐξακολουθούσης ἀποψύξεως τῆς γῆς εἰς τὰ περιφερικὰ στρώματα καὶ τῆς ἐναποθέσεως νέων στερεῶν στοιβάδων ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ φλοιοῦ κατὰ τὴν ἑξῆς ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης στηριζομένην ἡμετέραν γνώμην.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι οὐσία τις ἐν ἀερώδει καταστάσει κατέχει πολὺ μεγαλείτερον χῶρον, ἢ ὅταν συμπυκνωθεῖσα φέρεται εἰς στερεὰν κατάστασιν. Ὅταν ἑπομένως ὑποθέσωμεν, ὅτι τὸ πρῶτον στερεὸν στρῶμα τῆς γῆς ἐπηκολούθησε κατόπιν ἐσωτερικῶς στερεοποίησις καὶ ἄλλου στρώματος, συμπεραίνομεν, ὅτι οἱ ἀτμοὶ καὶ τὰ ἀέρια, τὰ ὁποῖα συμπυκνωθέντα καὶ στερεοποιηθέντα ἐσχημάτισαν τὸ δεύτερον στερεὸν στρῶμα, κατεῖχον πρὶν πολὺ περισσότερον χῶρον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς γῆς ἢ ἤδη, ὅτε ἐστερεοποιήθησαν. Ἄραδ ὄγκος τῆς γῆς ἠλαττώθη σπουδαίως, καὶ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως ταύτης παρήχθη ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ πρώτου στρώματος τοῦ φλοιοῦ κενόν, ὅπερ φυσικὴ ἀνάγκη ἀπῄτει νὰ πληρωθῇ.

Ἕνεκα τῆς αἰτίας ταύτης ἑπομένως τὸ πρῶτον στερεὸν στρῶμα τῆς γῆς συνεστάλη συγκεντρικῶς, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου παρήχθησαν αἱ πτυχαὶ καὶ συρρικνώσεις, αἱ ὑφιζήσεις καὶ κυρτώσεις τοῦ φλοιοῦ.

Δὲν εἶχεν ἑπομένως τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς πλεονάζοντα ἀέρια, ὅπως βιάσωσι καὶ διαρρήξαντα τὸν φλοιὸν ἐξέλθωσιν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐπιφάνειαν· τοὐναντίον μετὰ τὴν συμπύκνωσιν καὶ στερεοποίησιν τοῦ δευτέρου στρώματος ἔμεινε χῶρος πλεονάζων, χῶρος κενός, ὅστις ἐδέησε νὰ πληρωθῇ διὰ τῆς συστολῆς καὶ συρρικνώσεως πρὸς τὸ κέντρον τοῦ πρώτου λεπτοῦ φλοιοῦ.

Τοῦτο πάντοτε κατόπιν ἐξηκολούθει νὰ γίνεται ἀκαταπαύστως. Οὕτω καθ' ὅσον ἡ θερμότης τῆς γῆς εἰς τὰ περιφερικὰ στρώματα αὐτῆς ἐξησθένει, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αἱ ἐν ἀτμώδει ἔτι καταστάσει διατελοῦσαι ἐν τοῖς στρώμασι τούτοις οὐσίαι βαθμηδὸν ἐστερεοποιοῦντο κατὰ στοιβάδας ἐναποτιθεμένας εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν πρώτων στρωμάτων.

Καθ' ὅσον ὅμως ἐναπετίθεντο νέα στερεὰ στρώματα, καθ' ὅσον ἐπυκνοῦντο καὶ ἐστερεοποιοῦντο εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ φλοιοῦ νέαι οὐσίαι, ἐπὶ τοσοῦτον ἐκενοῦτο ἑκάστοτε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς σπουδαῖος χῶρος, ὅστις ἔδει νὰ πληροῦται διὰ τῆς ἀδιαλείπτου πρὸς τὸ κέντρον συμπτύξεως καὶ συρρικνώσεως τῶν ἐξωτερικῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ.

Εὐνόητον δὲ ἤδη καθίσταται, ὅτι ἑκάστη τοιαύτη συρρίκνωσις τοῦ φλοιοῦ ἐπροξένει σεισμικὸν κλονισμὸν αὐτοῦ μέγαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐξ ἀρχῆς ἐγένοντο αἱ συρρικνώσεις αὗται τοῦ φλοιοῦ, συμπεραίνομεν, ὅτι καὶ οἱ σεισμικοὶ οὗτοι κλονισμοὶ δὲν ἔπαυσαν πάντοτε νὰ γίνωνται, ἀφ' ὅτου ἐσχηματίσθη ἡ στερεὰ γῆ μέχρι τῆς σήμερον, καὶ θὰ ἐξακολουθήσωσιν ἔτι νὰ γίνωνται ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας, καθ' ὅσον ἀποψύχεται ἡ γῆ καὶ στερεοποιοῦνται εἰς τὴν κεντρικὴν κοιλότητα οἱ ἀτμοὶ καὶ τὰ στρώματα τοῦ φλοιοῦ αὐτῆς συρρικνοῦνται καὶ συμπτύσσονται ἀκαταπαύστως πρὸς τὸ κέντρον.

Ὅσῳ δὲ αἱ συρρικνώσεις καὶ πτυχαὶ καὶ κυρτώσεις καὶ ῥωγμαὶ καὶ διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ ἦσαν μεγάλαι καὶ ἐκτεταμέναι, τοσούτῳ καὶ αἱ διασείσεις τοῦ φλοιοῦ ἐγίνοντο ἰσχυραὶ καὶ εἰς μεγάλην ἔκτασιν προξενοῦσαι παντοίας ἀλλοιώσεις καὶ καταστροφὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ιω. Φουστανος.

ΕΙΣ ΕΛΛΗΝ ΙΕΡΑΡΧΗΣ

Ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις, ὡς γνωστόν, ἀπηγόρευσε τὴν εἰς τοὺς λιμένας τῆς Γαλλίας εἰσαγωγὴν οἴνων περιεχόντων γύψον ὡς ἐπιβλαβῶν εἰς τὴν ὑγίειαν τῶν κατοίκων. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἔπληξεν ἰδιαίτατα τὴν Κύπρον, ἧς οἱ χωρικοὶ ἐκ μακρᾶς συνηθείας ἀναμιγνύουσι γύψον μετὰ τῶν οἴνων των καὶ μετακομίζουσιν αὐτοὺς διὰ πισσωμένων ἀσκῶν, νομίζοντες ὅτι οὕτω διατηροῦσι τήν τε γεῦσιν καὶ τὸ μέλαν χρῶμά των.

Ἡ τοιαύτη δικαία ἄλλως ἀπαγόρευσις καιρίως ζημιοῦσα τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἑλληνίδος νήσου ἐμπόριον, ἐνέβαλεν εἰς μέριμναν πάντας τοὺς κηδομένους τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Οἱ πρόκριτοι ἐνουθέτησαν τοὺς ἀμπελουργοὺς νὰ παύσωνται ποι-

Digitized by Google

οῦντες πλέον χρῆσιν γύψου καὶ πισσωμένων ἀσκῶν. Ὁ δὲ διαπρεπὴς ἐπίσκοπος Κιτίου, τοῦ ὁποίου εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὰ τῆς Κύπρου, εἶναι γνωσταὶ αἱ ἀδιάλειπτοι ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐνέργειαι, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ εὐθαρσὴς ἀκούεται ἑκάστοτε ὑπερμαχοῦσα τῶν ἀληθῶν κυπριακῶν συμφερόντων ἐν τῷ Νομοθετικῷ τῆς νήσου Σώματι οὗτινος διατελεῖ μέλος, ἀπέστειλεν ἐγκύκλιον «πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν κρασοχωρίων τῶν διαμερισμάτων Λάρνακος καὶ Λεμησσοῦ».

Διὰ γλώσσης ἁπλουστάτης καὶ ἀποκλινούσης ἔν τισι πρὸς τὸ κυπριακὸν ἰδίωμα, δι' ὕφους ἀπερίττου καὶ ἀπηλλαγμένου κόμπου, οὐχὶ ἐν βυζαντιακῷ φόρτῳ φράσεως ἀλλ' ἐν οἰκειότητι πατρὸς πρὸς τέκνα συμβουλεύει περὶ τοῦ πρακτέου τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ πλήρωμα :

«Ἀγαπητοί μου Χριστιανοί. — Ἐπειδὴ πολλὰ χωρία θὰ ἔχουν πατημένα τὰ σταφύλια τους πρὸ τοῦ νὰ περάσω ἀπ' αὐτά, διὰ τοῦτο θεωρῶ χρέος μου νὰ σᾶς πέμψω τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν μου διὰ νὰ σᾶς συμβουλεύσω νὰ προσέξητε εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν κρασιῶν σας ἐφέτος περισσότερον παρὰ ἄλλοτε....

«Χριστιανοί μου. Μόνη αἰτία ὅπου ἀκρίβωσαν τὰ κρασιὰ τῆς Κύπρου εἶνε μία ἀρρώστια τῶν ἀμπελιῶν ποῦ ἔπιασε τὰ ἀμπέλια τῆς Γαλλίας (Φράντζας).

«Τὸ βασίλειον ἐκεῖνο ἐποῦλε καὶ πουλεῖ κρασιὰ εἰς ὅλον τὸν κόσμον εἰς ποτήλιαις, διὰ τοῦτο καὶ ὅταν ἦσαν γερὰ τὰ ἀμπέλια τους δὲν τοὺς ἔφθαναν, καὶ ἀγόραζαν καὶ ἀπὸ ἄλλα βασίλεια, ἤγουν ἀπὸ τὴν Ἱσπανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν· ἀλλὰ τώρα ὀλίγα χρόνια ἔπιασεν ἡ ἰδία ἀρρώστια καὶ τὰ ἀμπέλια τῶν ἄλλων δύο βασιλείων. Διὰ τοῦτο οἱ Γάλλοι ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν Κύπρον κρασιά, καὶ ἀφοῦ εἶδαν τὰ κρασιά μας ὅτι ἔχουν καὶ χρῶμα καλὸν καὶ δύναμιν πολλήν, τοὺς ἤρεσαν, ἀλλὰ ἔγραψαν ἀπὸ τότε εἰς τοὺς ἐμπόρους μας νὰ τὰ κάμουν ἄπισσα καὶ ἄψωτα.

«....Τώρα ὅμως ἐπειδὴ εἶδαν ὅτι οὔτε ἡ τέχνη τους κατώρθωσε ν' ἀφαιρῇ τὴν βρώμαν τῆς πίσσας καὶ τὴν θολάδαν καὶ θυμάδαν τοῦ ὕψου... καὶ ἐκτὸς τούτου ἐπειδὴ πρῶτον μὲν ἤρχισαν τ' ἀμπέλια τους νὰ διορθόνωνται καὶ δεύτερον ἔμαθον νὰ κατασκευάζουν κρασιὰ ἀπὸ τὴν Κορινθιακὴν σταφίδα τῆς Ἑλλάδος, ποῦ βγάλλουν μιλλιούνια καντάρια τὸν χρόνον, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἀγοράσουν πλέον κρασὶ τῆς Κύπρου... Ὅσον διὰ τὸν ὕψον μάλιστα, ἐπειδὴ ἐγνώρισαν οἱ γιατροὶ ὅτι βλάπτει καὶ εἰς τὴν ὑγείαν τῶν ἀνθρώπων ποῦ τὸ πίνουν, ἐπρόσταξεν ἡ κυβέρνησις τῆς Γαλλίας εἰς τὰ τελωνεῖα νὰ μὴ τὸ ἀφίνουν νὰ περάσῃ μέσα ἀπὸ τὸ Βασίλειον...

«Λοιπὸν σᾶς συμβουλεύω πατρικῶς, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, καὶ σᾶς ἐξορκίζω διὰ τὸ συμφέρον σας ν' ἀκούσητε πλέον τὴν συμβουλήν μου καὶ νὰ παύσητε τὸν ὕψον καὶ τὰ ἀσκιὰ τὰ πισσωμένα *χωρὶς ἄλλο*, διότι πρὸ πάντων ἀπὸ τὰ ἀσκιὰ εἶνε ὅπου λαμβάνει τὸ κρασί σας τὴν βρώμαν, καὶ μάλιστα ἀφότου μεταχειρίζεσθε ξενικὴν πίσσαν. Κάμετε βαρελούδια καὶ δὲν κοστίζουν περισσότερον σήμερον ἀπὸ τὰ ἀσκιά. Ὡς πρὸς δὲ τὸν ὕψον εἴσθε γελασμένοι πῶς μαυρίζει τὸ κρασί· ἀπεναντίας τὸ *χαμνίζει*.

Καὶ ταῦτα ἐγώ· εἴθε δὲ ὁ Ὕψιστος νὰ σᾶς φωτίσῃ τὸ συμφέρον σας».

Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἐγκύκλιος αὕτη, ἧς τὸ πλεῖστον παρέθεμεν, βαθεῖαν ἐνεποίησεν ἡμῖν ἐντύπωσιν. Εἴδομεν ἐν αὐτῇ ἱεράρχην μὴ ἀπαξιοῦντα μέχρι τῶν κοινοτάτων τοῦ ποιμνίου του συμφερόντων νὰ κατέλθῃ, λαλοῦντα εἰς αὐτὸ περὶ κεδροπίσσης καὶ γύψου. Πόσοι ἐκ τῶν ἱεραρχῶν τῆς τε ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος, ὅπως δὲν μολύνουσι τὰ πέλματα τῶν ὑποδημάτων ἐπισκεπτόμενοι πτωχικὰς συνοικίας πρὸς ἀρωγὴν καὶ παραμυθίαν, οὔτε τὴν γλῶσσάν των μολύνουσι περὶ τοιούτων λαλοῦντες! Ἡ βασιλεία αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου! Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ μητροπολιτικοῦ ἢ ἐπισκοπικοῦ θρόνου των δὲν καταδέχονται νὰ κύψωσι πρὸς τὰ κάτω ὅπως ἴδωσι τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ αὐτῶν. Δὲν αἰσθάνονται ὅτι ἔχουσιν εὐθύνην οὐ μόνον διὰ τὴν μετὰ θάνατον τύχην τῶν ψυχῶν τῶν πνευματικῶν ὑπηκόων των, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου εὐημερίαν των, καὶ ὅτι καθῆκόν των εἶνε νὰ μεριμνήσωσι καὶ περὶ μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτῶν ἀνθρωπίνης τε καὶ ἐθνικῆς καὶ οὐχὶ μόνον περὶ τῶν πέραν τοῦ τάφου. Τὸ ἀληθὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ πνεῦμα καὶ τὰ μεγάλα τοῦ ἑλληνισμοῦ συμφέροντα ἱεράρχας ὡς τὸν Κιτίου ἀπαιτοῦσι, διότι ὁ προνοῶν περὶ τῶν οἴνων τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του χριστιανῶν, προνοεῖ πάντως καὶ περὶ τῆς παιδεύσεως καὶ τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως αὐτῶν. Τοιοῦτος δέον νὰ ᾖ Ἕλλην ἱεράρχης μὴ ἀπαξιῶν νὰ κατέλθῃ μέχρι τῶν εὐτελεστάτων μεριμνῶν περὶ τοῦ ποιμνίου του, ὡς δὲν ἀπηξίωσε μέχρι τῶν ποδῶν τῶν μαθητῶν του νὰ κατέλθῃ αὐτὸς ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Τὸ γνωστὸν τοῖς πᾶσι διεθνὲς κατάστημα Bureau Veritas ἐξέδωκεν ἐσχάτως τὴν συνήθη Ἐπετηρίδα, ἥτις ἐφέτος εἶνε ὀγκωδεστέρα ἢ ἄλλοτέ ποτε. Ἐν τῇ ἐπετηρίδι ταύτῃ ὑπάρχουσιν ἀκριβῶς ἀναγεγραμμένα κατ' ἀριθμὸν καὶ κατ' ὄνομα πάντα τὰ ἱστιοφόρα καὶ ἀτμόπλοια τῆς ὑφηλίου (νοεῖται οἴκοθεν ὅτι πρόκειται μόνον περὶ τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας) μετὰ ἀξιολόγων συγ-

Digitized by Google

κριτικῶν παρατηρήσεων. Ὅτι τὰ μὲν ἱστιοφόρα σκάφη ἐλαττοῦνται ὁσημέραι, αὐξάνονται δὲ τὰ ἀτμήρη, εἶναι ἀπὸ πολλοῦ ἀλήθεια ἀναμφισβήτητος. Ἡ προκειμένη ἐπετηρὶς παρέχει νέαν καὶ ἐναργεστάτην τούτου ἀπόδειξιν. Πέρυσιν, ὁ ἀριθμὸς ἁπάντων τῶν ἱστιοφόρων πλοίων ἀνήρχετο εἰς 43,692, ἐφέτος δὲ ἐμειώθη εἰς 42,545· ὁ κατ' ἔτος βαθμιαῖος οὗτος μαρασμὸς τῆς ἱστιοφόρου ναυτιλίας ἁπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐθνῶν ἐπαγγέλλεται ὡς μὴ ὤφελε τὸν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον προσεχῆ αὐτῆς θάνατον, δὲν θὰ παρέλθῃ δὲ ἴσως πολὺς χρόνος καὶ τὰ ἱστιοφόρα σκάφη θὰ ἀριθμῶνται οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῶν δακτύλων. Τὰ προμνημονευθέντα 42,545 σκάφη εἶναι κατ' ἔθνη διανεμημένα ὧδέ πως·

	Ἀριθμὸς πλοίων	Χωρητικότης τόνων
Ἀγγλίας	14,584	4,654,214
Ἀμερικῆς	6,102	2,060,258
Νορβηγίας	3,813	1,373,512
Γερμανίας	2,328	849,869
Ἰταλίας	2,776	825,455
Ῥωσσίας	2,157	469,098
Σουηδίας	1,960	403,887
Γαλλίας	2,136	385,631
Ὁλλανδίας	940	276,480
Ἱσπανίας	1,450	269,578
Ἑλλάδος	1,348	268,464
Αὐστρίας	464	192,590
Δανίας	991	154,652
Πορτογαλίας	365	80,225
Τουρκίας	416	69,627
Χιλῆς	135	65,509
Ἰαπωνίας	105	29,909
Βρασιλίας	106	29,090
Περοῦ	31	21,180
Ἀργεντίνης	68	15,833
Οὐραγουάης	34	10,904
Νικαραγούης	24	10,187
Χαβάνης	24	9,242
Μεξικοῦ	45	7,997
Βελγίου	25	7,231
Σιὰμ	15	6,368
Γουατεμάλης	18	6,519
Χαΐτης	20	3,642
Ῥωμουνίας	19	3,314
Βολιβίας	3	2,413
Βενεζουέλης	12	2,108
Σὰν Σαλβατὸρ	5	1,770
Κολομβίας	7	1,334
Κίνας	3	1,005
Κωσταρίκας	4	891
Ταΐτης	2	439
Μαυροβουνίου	3	412
Λιβερίας	2	317
Ἱεροσολύμων	1	293
Σὰν Δομίγγου	2	260
Τύνιδος	3	258
Χονδούρας	1	198
Σύνολον	42,545	12,571,384

Ἀπ' ἐναντίας, ἡ ἀτμοπλοϊκὴ ναυτιλία αὐξάνεται κατὰ μικρόν, εἰ καὶ οὐχὶ μετὰ τοσαύτης ταχύτητος μεθ' ὅσης ἐλαττοῦται ἡ ναυτιλία ἡ ἱστιοφόρος. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων ἁπάντων τῶν κρατῶν συμποσοῦται εἰς 8547, χωρητικότητος 6,817,400 τόνων. Παρατιθέμεθα δὲ ὧδε καὶ τούτων τὸν πίνακα, κατὰ τὰ οἰκεῖα ἔθνη.

	Ἀτμόπλοια	Χωρητικότης τόνων
Ἀγγλίας	4,906	4,199,144
Γαλλίας	468	494,023
Γερμανίας	529	431,700
Ἀμερικῆς	379	347,449
Ἱσπανίας	356	260,308
Ὁλλανδίας	167	141,071
Ἰταλίας	158	129,482
Ῥωσσίας	218	108,295
Νορβηγίας	275	107,800
Σουηδίας	329	98,529
Αὐστρίας	105	96,163
Δανίας	174	85,300
Βελγίου	62	83,286
Ἰαπωνίας	101	58,021
Ἑλλάδος	57	34,462
Βρασιλίας	82	32,090
Αἰγύπτου	28	20,560
Πορτογαλίας	27	17,367
Χιλῆς	23	16,323
Μεξικοῦ	12	11,756
Ἀργεντίνης	22	7,967
Κίνας	9	7,567
Τουρκίας	17	7,297
Χαβάνης	12	6,197
Περοῦ	5	4,060
Χαΐτης	4	2,259
Ζανζιβάρης	2	1,750
Οὐραγουάης	4	1,507
Ῥωμουνίας	3	1,403
Τύνιδος	2	1,204
Χονδούρας	1	543
Περσίας	1	579
Βενεζουέλας	3	540
Κοσταρίκας	2	425
Σιὰμ	2	351
Ἰσημερινοῦ	1	249
Σὰν Δομίγγου	1	103
Σύνολον	8547	6,817,400

Digitized by Google

Τὸ κατωτέρω ποιημάτιον ἐξελληνίσθη ἐλευθέρως κατὰ τὸ ἱσπανικὸν ᾆσμα «la Paloma», οὗτινος ὁ ἦχος ἐγένετο ἐσχάτως τοσοῦτον δημοφιλὴς ἐνταῦθα ᾀδόμενος πανταχοῦ. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ἀκριβῶς εἰς τὸ μέτρον τοῦ πρωτοτύπου, ἵνα οὕτω καὶ τὸ ἑλληνικὸν προσαρμόζεται εἰς τὸν ἦχον καθ' ὃν ᾄδεται τὸ ἱσπανικὸν ᾆσμα.

Ο ΝΑΥΤΗΣ

(Κατὰ τὸ ἱσπανικὸν «la Paloma»)

Μάνα, — τῆς εἶπα· — τώρα
θὰ πάω μακρυά·
εὔχου γιὰ τὸ παιδί σου
'ς τὴν Παναγιά.
Μαζῆ της κ' ἡ Μαριώ μου
'ὡς τὸ γιαλό,
ἐδάκρυσε ποῦ μ' εἶδε
ν' ἀναχωρῶ.
Ἄχ! ἂν χαθῶ, γλυκειά μου
παρηγοριά,
κ' ἐν ἄσπρο περιστέρι
θὰ ἰδῇς τ' ἀργά,
μὴν κλεῖς τὸ παραθῦρι,
γιατὶ 'μπορεῖ
αὐτὸ νἆν' ἡ ψυχή μου
'ποῦ σὲ ζητεῖ.

Φύσα, μωρὴ νοτιά!
Τῆς θάλασσας παιδιά,
ν' ἀντιλαλῇ δὲν παύει
«Μαριώ μου!» ἡ στερειά.

'Σὰν ξαναϊδῶ τὴ μάνα,
μὲ τὴ Μαριώ,
'ς τὸ περιγιάλι, ὄχι
ὄνειρο πλειό,
τότ' ἔχε γειά, καράβι,
σὺ ποῦ συχνὰ
μ' ἔβλεπες νὰ δακρύζω
πρὸς τὴ στερειά.
Αὔριο γιὰ μᾶς, Μαριώ μου,
εἶνε ἑορτή...
Ἂς γίνουν τὰ στεφάνια
καὶ κάθε τί...
Κόραις, ἑτοιμασθῆτε,
γιὰ τὸ χορό·
τὸ ἄστρο τοῦ Αἰγαίου
θὰ νυμφευτῶ.

Φύσα, μωρὴ νοτιά,
Τίρα μόλα, παιδιά!
Ν' ἀντιλαλῇ δὲν παύει
«Μαριώ μου!» ἡ στερειά.

Ὦ! δόξα νἄχῃς, Θέ' μου!
νά... τὸ νησί...
Νά... βλέπω καὶ τὴ μάνα,
μά... μοναχή...
Μάνα, ἡ Μαριὼ ποῦ εἶνε;
Δὲ μοῦ 'μιλεῖς;...
'Σ ἐκεῖνο 'κεῖ τὸ μνῆμα
τί μ' ὁδηγεῖς;...
Ἄχ! τ' ἄσπρο περιστέρι,
Μαριώ μ' αὐτὸ
ἐσύ, ἐσύ 'σαι!... Μάνα,
θὰ σκοτωθῶ!

— Αἴ! ναύτη, 'ς τὸ τιμόνι
κοιμᾶσ' ἐδῶ;

— Κοιμούμουν, καπετάνε;
Σ' εὐχαριστῶ!

Φύσα, μωρὴ νοτιά!
'Στὴ μαΐστρα, παιδιά!
Ν' ἀντιλαλῇ δὲν παύει
«Μαριώ μου!» ἡ στερειά.

Ι. Ισιδωριδης Σκυλισσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις τῶν Παρισίων δημοσιεύει περίληψιν ἄρθρου τινὸς τοῦ παρ' ἡμῖν ἀρχιάτρου κ. Βερνάρδου Ὀρνστάιν «Περὶ τῆς μακροβιότητος ἐν Ἑλλάδι», καταχωρισθέντος ἐν τοῖς Ἀρχείοις τοῦ Βίρχωβ. Ἡ ἀναλογία τῶν μακροβίων εἶνε ἐν Ἑλλάδι πολλῷ μείζων ἢ ἀλλαχοῦ. Ἀναδημοσιεύουσα ἡ Ἐπιθεώρησις πίνακα τῶν ἐν Ἀθήναις συμβάντων θανάτων ἀπὸ Φεβρουαρίου 1884 μέχρι Μαρτίου 1885, ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι ἐπὶ 2284 θανόντων οἱ 166 ἦσαν ὑπερογδοηκοντούτεις (115 ἀπὸ 80—90 ἐτῶν, 42 ἀπὸ 90—100, καὶ 9 ὑπερεκατοντούτεις), παρατηρεῖ ὅτι οἱ ἀριθμοὶ οὗτοί εἰσιν ἄξιοι πολλῆς προσοχῆς. Κατὰ τὰ πορίσματα τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων παρατηρήσεων περὶ τῆς διαρκείας τοῦ βίου ἐν ἄλλαις χώραις, ἀναλογεῖ κατὰ μέσον ὅρον ἀνὰ εἷς πέντε καὶ ὀγδοηκοντούτης ἐπὶ 100 κατοίκων· ἀνὰ εἷς πέντε καὶ ἐνενηκοντούτης ἐπὶ 1000· ἀνὰ εἷς ἑκατοντούτης ἐπὶ δεκακισχιλίων· ἀνὰ εἷς πέντε καὶ ἑκατοντούτης ἐπὶ ἑκατοντακισχιλίων· ἀνὰ εἷς δέκα καὶ ἑκατοντούτης ἐπὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου, καὶ πάλιν εἶνε τοῦτο σπανιώτατον. Αἱ περιεργότεραι παρατηρήσεις τοῦ κ. Ὀρνστάϊν θὰ ἦσαν διδακτικώτεραι ἂν συνεπληροῦντο διὰ πληροφοριῶν περὶ τῆς διαίτης καὶ τῶν ἔργων τῶν μακροβίων· ἀλλὰ καὶ ὡς ἔχουσιν ἐνδιαφέρουσιν ἀναντιρρήτως τὰ μέγιστα ὑπὸ ἀπογραφικὴν καὶ ἐθνολογικὴν ἔποψιν.

Παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις εἰσὶν ἐν ὅλῳ διωρισμένοι 647 δικηγόροι, πληρώνοντες εἰς τὸ δημόσιον ἐτησίως φόρον ἐπιτηδεύματος 49,500 δρ. Ἐκ τῶν 647 τούτων δικηγόρων 6 ἀνήκουσιν εἰς τὴν στ' τάξιν τῶν ἐπιτηδευματιῶν καὶ καταβάλλουσιν ἕκαστος ἐτησίως ὡς φόρον 360 δραχμάς, 2 εἰς τὴν ε' καὶ καταβάλλουσι 300, τρεῖς εἰς τὴν δ' καὶ καταβάλλουσι 240, 4 εἰς τὴν γ' καὶ καταβάλλουσιν 180, 74 εἰς τὴν β' καὶ καταβάλλουσιν 120 καὶ 536 εἰς τὴν α' καὶ καταβάλλουσιν 60.

Ὁ Ρῶσσος ἐπιστήμων Σμαγινὶν ἐποίησε πολλὰ πειράματα, ὅπως βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἔχει τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς εἰς τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν καὶ τὴν ὡρίμανσιν τῶν καρπῶν. Κατὰ τὰς ῥωσσικὰς ἐφη-

Digitized by Google

μερίδας τὰ πειράματα ταῦτα ἐπέτυχον πληρέστατα, διότι τά τε φυτὰ ἐβλάστησαν καὶ οἱ καρποὶ ὡρίμασαν ἕνα μῆνα πρὸ τοῦ συνήθους, φωτιζόμενοι δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Κατ' ἔκθεσιν τοῦ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων ὑπουργείου τῆς Γαλλίας οἱ ἐν ἐκμεταλλεύσει σιδηρόδρομοι τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν 19)31 δεκεμβρίου 1885 εἶχον ὡς ἑξῆς· Γερμανία 37,535 χιλιόμετρα, Γαλλία 32, 491, Ἀγγλία 30,983, Ρωσσία 26,483 καὶ 232 στρατιωτικὸν σιδηρόδρομον ἐν τῇ μέσῃ Ἀσίᾳ, Αὐστρία 22,631, Ἰταλία 10,354, Ἱσπανία 9,185, Σουηδία καὶ Νορβηγία 8,454, Βέλγιον 4,410, Ἑλβετία 2,758. Κατ' ἄλλας δὲ σημειώσεις Κάτω Χῶραι 2650, Πορτογαλλία 1520, Δανία 1900, Τουρκία εὐρωπαϊκὴ 1756, Σερβία 240 καὶ Ἑλλὰς 175. Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ μόνον αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουσι σιδηροδρόμους ἐκτάσεως 201,735 χιλιομέτρων· ὁ Καναδᾶς 15,000, τὸ Μεξικὸν 5,200, ἡ κεντρικὴ Ἀμερική, αἱ Ἀντίλλαι, ἡ Κολομβία καὶ ἡ Βενεζουέλα 2210, ἡ Βρασιλία 6,115, ἡ Ἀργεντινὴ δημοκρατία 4,100, ἡ Παραγουάη 72 μόνον, ἡ Οὐρουγουάη 470, ἡ Χιλὴ 1850, τὸ Περοὺ 2,600 καὶ ἡ Βολιβία 56. Αἱ δαπάναι πρὸς στρῶσιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ σιδηροδρόμων ὑπελογίσθησαν εἰς 70,520,750,900 δραχμάς. Καὶ ἡ μὲν Γερμανία ἐδαπάνησε 12,085,150,000, ἡ Αὐστροουγγαρία 6,370,850.000, ἡ Μεγάλη Βρετανία 20,020,520,000, ἡ Γαλλία 11,130,672,000 ἡ Ρωσσία 6,020,150,000 καὶ ἡ Ἰταλία 2 1)2 περίπου δισεκατομμύρια δραχμῶν. Ἐν συνόλῳ τὰ κατατεθέντα κεφάλαια πρὸς στρῶσιν ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς σιδηροδρόμων ὑπελογίσθησαν εἰς 125 δισεκατομμύρια δραχμῶν.

Κατ' ἀκριβεῖς πληροφορίας δημοσιευομένας ἐν τῷ Ἡ μ ε ρ ο λ ο γ ί ῳ τῆς «Ἑστίας», ἡ Ἑλλὰς σήμερον ἔχει ἐν ἐνεργείᾳ σιδηροδρόμους μήκους 598 χιλιομέτρων, ἐξ ὧν 10 χιλιομέτρων εἶνε ὁ ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηρόδρομος, 206 οἱ θεσσαλικοὶ σιδηρόδρομοι, 304 ὁ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πελοπόννησον, 65 ὁ τοῦ Λαυρείου, καὶ 13 ὁ ἀπὸ Πύργου εἰς Κατάκωλον.

Ἐν τῇ ἐργατικῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων εἶνε ἐκτεθειμένη περιεργοτάτη ψηφοφορικὴ μηχανή, ἥτις προσεχῶς θὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἐν ταῖς γαλλικαῖς βουλαῖς. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Debayeux καὶ λειτουργοῦσα διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, σκοπεῖ τὴν ἀποφυγὴν σφαλμάτων ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν ψήφων καὶ τῇ σημειώσει τῶν ψηφοφορησάντων, πρωτίστως δὲ τὴν οἰκονομίαν χρόνου. Ἕκαστος βουλευτὴς ἔχει ἐπὶ τοῦ ἀναλογίου του τρία κομβία, συγκοινωνοῦντα διὰ σύρματος μετὰ πινάκων εὑρισκομένων ἐν τῷ προεδρείῳ· τὸ ἓν τῶν κομβίων εἶνε διὰ τὰ ναί, τὸ ἕτερον διὰ τὸ ὄχι καὶ τὸ τρίτον διὰ τὰς ἀρνήσεις. Ὁ πρόεδρος κηρύττων τὴν ἔναρξιν τῆς ψηφοφορίας, ἀποκαθίστησι τὴν συγκοινωνίαν τῶν κομβίων μετὰ τῶν πινάκων, καὶ μετὰ παρέλευσιν τὸ πολὺ πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας ἡ ψηφοφορία περατοῦται καὶ ἂν ἡ βουλὴ εἶνε πολυμελεστάτη. Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας ὁ πρόεδρος διακόπτει τὴν συγκοινωνίαν. Ἐν τοῖς πίναξι δὲ σημειοῦται ἐν τῷ πρώτῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν ψηφοφορησάντων ὑπὲρ τῆς προτάσεως, ἐν ἑτέρῳ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐν δυσὶν ἄλλοις ὁ ἀριθμὸς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν καταψηφισάντων καὶ ἐν πέμπτῳ πίνακι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρνηθέντων ψήφων.

Δύο ἀοιδοὶ ἐν Ῥίῳ Ἰανεΐρῳ διέθεσαν τὰς εἰσπράξεις τῶν εὐεργετικῶν παραστάσεων αὐτῶν εἰς φιλανθρωπότατον ἔργον, τὴν ἀπελευθέρωσιν δούλων. Ἡ Ῥωσσὶς Ναδίνα Βουλικιώφ, ἰταλικοῦ τινος μελοδραματικοῦ θιάσου, ἠγόρασε διὰ τῶν εἰσπράξεων παραστάσεως τῆς Ἀ ΐ δ α ς πέντε μαύρους δούλους. Πάντα τὰ εἰσιτήρια εἶχον πωληθῇ ἀπὸ τῆς προτεραίας, γνωστοῦ γενομένου τοῦ σκοποῦ τῆς παραστάσεως. Κατὰ τὸ τέλος ταύτης παρέστησαν ἐπὶ σκηνῆς οἱ πέντε ἀπελεύθεροι, εἰς οὓς ἡ ἀοιδὸς ἔδωκε τὰ ἐξασφαλίζοντα τὴν ἐλευθερίαν των συμβόλαια. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν θεατῶν ἦτο ἀπερίγραπτος. Τὸ ἀγαθὸν παράδειγμα τῆς Ῥωσσίδος ἀοιδοῦ ἐμιμήθη μετά τινας ἡμέρας ἐν τῇ αὐτῇ πόλει καὶ ἡ ἀοιδὸς μελοδραματιῶν Πρετσιόζη, ἀπελευθερώσασα δύο μαύρους διὰ τῶν εἰσπράξεων εὐεργετικῆς παραστάσεως τῆς Φ α τ ι ν ί τ σ α ς.

Αἱ Ἀμερικανίδες ἐφεῦρον νέον ἰδιότροπον συρμὸν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ καλλωπισμοῦ των, ἤτοι ζῶντα κάνθαρον πρὸς κόσμησιν τοῦ πίλου. Ὁ κάνθαρος εἶναι δεδεμένος διὰ μεταξίνου σειρητίου πορπουμένου διὰ χρυσῆς πόρπης εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πίλου. Ὁ δέσμιος περιέρχεται γύρω τοῦ πίλου, ἀλλὰ φθάνων εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ, διότι τὸ μῆκος τοῦ σειρητίου ἔχει καλῶς ὑπολογισθῇ, ὅπως μὴ ἐπιτρέπῃ αὐτῷ πλείονα ἐλευθερίαν. Καὶ οὕτως ἐπιστρεφόμενος ὁ κάνθαρος ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀτέρμονα περιοδείαν του. Ἀφαιροῦσα τὸν πῖλον ἡ Ἀμερικανὶς ἐμβάλλει τὸν κάνθαρον ἐντὸς πυξίδος ἐμπεριεχούσης σαθρὸν ξύλον ἐξ οὗ τρεφόμενος οὗτος λησμονεῖ τὰ δεινὰ τῆς δουλείας. Ὁ κάνθαρος μετὰ τῆς πυξίδος καὶ τῆς ἁλύσεως τιμᾶται ἀπὸ 50 μέχρι 60 δραχμῶν.

Ὡς γνωστόν, ὁ Βολταῖρος ἠγάπα πολὺ τὰ χρήματα, τοιαύτην δὲ ἰδέαν εἶχε καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἡμέραν τινὰ ἐξήγαγον τοῦ ποταμοῦ γυναῖκα, ἥτις δὲν ἐφαίνετο ἂν ἦτο νεκρὰ ἢ ζῶσα. Ὁ Βολταῖρος παρὼν εἰς τὴν σκηνήν, «—Θέσατέ της, εἶπε, νόμισμα χρυσοῦν εἰς τὴν χεῖρα.... ἂν δὲν τὴν κλείσῃ, βεβαίως εἶνε νεκρά.

Ὁ Κύριος πρὸς τὸν ὑπηρέτην του.— Μὰ τὸ Θεό, Γιώργη, δὲν ξέρω σὺ εἶσαι τρελλὸς ἢ ἐγώ».

Ὑπηρέτης.— Σᾶς ἔχω, ἀφεντικό, γιὰ πολὺ φρόνιμο καὶ δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω πῶς μπορεῖτε νὰ πάρετε τρελλὸν ὑπηρέτην.

Δάσκαλος.—Ἦτο κατα τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡλικίας της ἡ γῆ ἡμῶν θερμοτέρα ἢ ψυχροτέρα;

Μαθητής.—Δὲν ἐνθυμοῦμαι, κύριε δάσκαλε, ἀπὸ τότε.

Γ ε ῶ ρ γ ο ς.—Παράξενο πρᾶγμα! ἅμα τὸ βράδυ πιῶ καφὲ δὲν 'μπορῶ νὰ κοιμηθῶ ὅλη τὴ νύχτα.

Ἀ γ α θ ό π ο υ λ ο ς.—Μπὰ σὲ μένα συμβαίνει ὅλως διόλου τὸ ἐναντίον· ὅταν κοιμηθῶ δὲν 'μπορῶ νὰ πιῶ κανένα καφὲ πλέον.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—589.

Digitized by Google

Ἀριθ. 564 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 19 Ὀκτωβρίου 1886

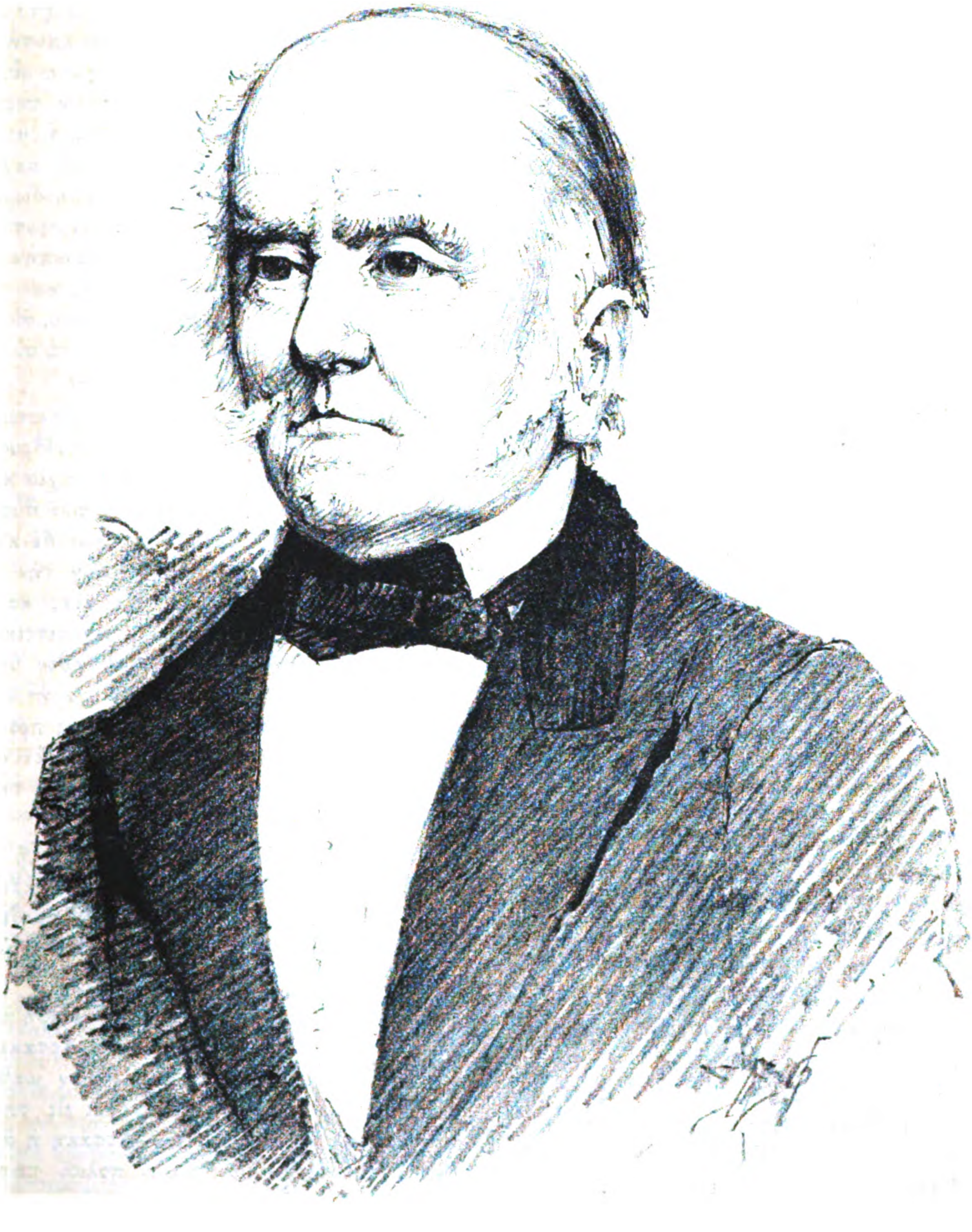

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ

Digitized by Google

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ

Ἐγεννήθη ὁ Ἀρσάκης ἐν Χοταχόβῳ, μικρῷ χωρίῳ τῆς Ἠπείρου, τὴν 6 Ἰανουαρίου 1792. Ἐξεπατρίσθη δὲ ὀκταετὴς μόλις, διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ φεύγων τὴν τυραννίαν τοῦ φοβεροῦ Ἀλῆ πασᾶ κατέφυγε παρὰ τῷ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀποκατεστημένῳ ἀδελφῷ παραλαβὼν μετὰ τῶν ἄλλων τέκνων καὶ τὸν μικρὸν Ἀπόστολον.

Ὁ παῖς διέμεινε παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ Γεωργίῳ μέχρι τοῦ 1804, ὅτε ἐξεπέμφθη πρὸς τελειοτέραν ἐκπαίδευσιν εἰς Βιέννην. Ἐδίδασκε τότε ἐκεῖ τὰ ἑλληνικὰ ὁ Νεόφυτος Δούκας, κ' ἐν τῷ μικρῷ Ἀρσάκῃ εὗρεν ὄντως ἄξιον μαθητήν. Μετὰ ἑξαετῆ σπουδὴν τῷ 1810 ὁ νέος σπουδαστὴς μετέβη εἰς τὸ ἐν Χάλλῃ Πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ ἐπὶ τριετίαν ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν. Ἐγένετο διδάκτωρ καὶ ἐπέδωκεν ἐναίσιμον διατριβὴν περὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ τῶν ἰχθύων, ἥτις λίαν εὐφήμως ἐκρίθη καὶ εἰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μετεφράσθη, μέχρι τοῦ νῦν δὲ πολλάκις φέρεται ἀναγεγραμμένη μεταξὺ τῶν μονογραφιῶν τῆς ἰχθυολογίας ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν βιβλιοπωλῶν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ δείγματος τούτου τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως τοῦ νέου Ἠπειρώτου ὑπάρχει καὶ φιλολογικόν τι ἔργον αὐτοῦ δεκαοκταετοῦς μόλις ἀποδεικνῦον τὴν βαθεῖαν ἑλληνομάθειάν του. Εἶνε δὲ τοῦτο εἰδύλλιον κατὰ τὸν τύπον τῶν τοῦ Θεοκρίτου καὶ ἀφιεροῦται εἰς τὸν μέγαν Ναπολέοντα, παρ' οὗ ἠλπίζετο τότε ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Σκοπὸς δὲ τοῦ εἰδυλλίου εἶνε νὰ καταστήσῃ γνωστὴν τὴν δυστυχῆ κατάστασιν τῆς ἀρχαίας πατρίδος τῶν Μουσῶν τῷ ἰσχυροτάτῳ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, καὶ ἐπικαλούμενος τὴν προστασίαν αὐτοῦ νὰ εὐχηθῇ διὰ στόματος τῶν συνομιλούντων ποιμένων τοιαύτας εὐχάς :

Ζώης Ναπολέων κομόων ἀγαθοῖσιν ἀλήκτως
Ἕρκος Γαλλίης, τρόμος ἐχθρῶν, θαῦμα βροτοῖσι!

Ὁ δὲ Κομητᾶς ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ ιβ' τόμου τῆς ἐγκυκλοπαιδίας του ἐδημοσίευσεν διατριβὴν «Περὶ τοῦ εἰ ἐξῆν καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς δραματικαῖς ἐπιδείξεσι παρεῖναι», ἥτις εἶνε ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Ἀρσάκη. Καὶ ἡ διατριβὴ αὕτη εἶνε γεγραμμένη εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἤρξατο συγγράφων «Ἔκθεσιν συνοπτικὴν τῆς ἰατρικῆς Ἱστορίας» ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ τῷ 1813, ἥτις διεκόπη διακοπείσης καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐκείνου κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1813.

Ἐπανῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον ὁ Ἀρσάκης κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1814 καὶ ἐξήσκει τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἰδίᾳ ἐν τοῖς νοσοκομείοις μέχρι τοῦ 1822. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνεμίχθη εἰς τὴν πολιτικήν. Ἐγένετο γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος, εἶτα δὲ γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας μέχρι τοῦ 1839. Ἰδιωτεύων δὲ κατόπιν κύριον μέλημα αὐτοῦ εἶχε τὴν Ἐφορείαν τῶν Νοσοκομείων ἀπὸ τοῦ 1852—1859.

Ὁ Ἀρσάκης εἶχε συζευχθῇ πρὸ πολλοῦ. Ἐκαλεῖτο δ' ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀναστασία καὶ εἰς τιμὴν ταύτης ἐκλήθη ὁ φερώνυμος τοῦ Ἀρσακείου ναΐσκος. Ὁ οἰκογενειακὸς βίος τοῦ Ἀρσάκη ἦτο ἡ μεγίστη τῶν εὐτυχιῶν αὐτοῦ, βεβαίως δ' ἐξ αὐτοῦ ἐνεπνεύσθη τὴν ἰδέαν νὰ πράξῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ γυναικείου φύλου μεγάλην αὐτοῦ πρᾶξιν, τὴν δι' ἰδίας δαπάνης ἀνίδρυσιν τοῦ μεγάλου κτιρίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας καὶ τὴν προικοδότησιν ταύτης. Ἡ Ἑταιρία αὕτη εἶχε συστηθῇ ἀπὸ τοῦ 1836, ἀλλ' οἱ πόροι της ἦσαν γλίσχροι καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐλαχίστη ἡ μορφωτικὴ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ μέχρι τοῦ ἔτους 1850, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ Ἀρσάκη. Ἔκτοτε τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο καθίδρυμα ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑψηλὴν περιωπὴν αὐτοῦ. Καὶ πλεῖστοι μὲν φιλογενεῖς ἄνδρες καὶ πρὸ καὶ μετέπειτα συνειργάσθησαν πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς πρωτουργὸς εἶνε ὁ Ἀρσάκης, ἐξ οὗ καὶ τὸ μέγα καθίδρυμα Ἀρσάκειον ἐκλήθη.

Ὁ Ἀρσάκης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πολιτικὴν τῷ 1857 ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐν Βλαχίᾳ καὶ συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἕνωσιν τῶν δύο Ἡγεμονιῶν ὑπὸ τὸν Κούζαν. Ὑπέγραψε δὲ κατὰ τὸ 1860 ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἕνωσιν Βλαχίας καὶ Μολδαυΐας. Ἀπὸ τοῦ 1864 κατέλιπεν ὁριστικῶς τὴν πολιτικήν, καταβληθεὶς δὲ βαθμηδὸν ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἀπώλεσεν αἰσθητῶς τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν ὅρασιν αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν ὁ μέγας προστάτης τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως χωρὶς κἂν νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ μνήμη αὐτοῦ ζῇ ἐν ταῖς καρδίαις τόσων ἁβρῶν πλασμάτων, ἅτινα ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ διδάσκονται τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ὄνομά του εὐλογεῖται ὑπὸ τόσων χειλέων ἐν ὕμνοις καὶ προσευχαῖς.

Καὶ ὅταν ἡ μαρμαρίνη αὐτοῦ μορφὴ ἡ ὀρθουμένη ἐν τῷ μεγάλῳ προδόμῳ τοῦ Ἀρσακείου περιστοιχεῖται ὑπὸ τῶν πολυαρίθμων μαθητριῶν αὐτοῦ ἐν ὥραις σχολῆς, παρέχεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ θεατοῦ τοῦ ἔργου τοῦ Ἀρσάκη ἡ ἀληθής, ἡ πλαστικωτέρα εἰκών, εἰκὼν πολιοῦ πάππου ἐν μέσῳ τῶν φιλτάτων ἐγγόνων αὐτοῦ.

Digitized by Google

ΕΠΙ ΤΗι ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

Σήμερον τελεῖ ἐπισημότατα τὴν *πεντηκονταετηρίδα* του τὸ παρ' ἡμῖν ἐθνικώτατον καθίδρυμα Ἀρσάκειον. Σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἀναλογιζομένη τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως συμπανηγυρίζει μετ' αὐτοῦ καὶ εὔχεται τῷ καλλίστῳ καὶ ἐθνωφελεστάτῳ ἱδρύματι πρόοδον καὶ ἀκμήν. Ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ καυχηθῇ ἐπὶ πολλοῖς κοινωφελέσι καθιδρύμασι συστηθεῖσι τῇ ἰδιωτικῇ πρωτοβουλίᾳ ἐξ αἰσθήματος φιλογενοῦς καὶ ζήλου ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Αἱ Ἀθῆναι πρὸ πάντων ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνισμοῦ οὐ μόνον τοῦ ἐλεύθερον ἀέρα ἀναπνέοντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ στενάζοντος ὑπὸ τὸν βαρὺν τῶν κατακτητῶν τῆς Ἀνατολῆς ζυγὸν ἢ ἀλυτρώτου ἔτι ἑλληνισμοῦ, εἶναι πλήρεις ἐθνικῶν καταστημάτων ὀφειλομένων εἰς ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Ὁ ἀλλοεθνὴς ὁ ἐπισκεπτόμενος τὰς Ἀθήνας ἐκπλήττεται δικαίως, ὅταν βλέπῃ ἐν αὐταῖς τοσαῦτα κοινωφελέστατα καταστήματα ὑπὸ ἰδιωτῶν ἢ ὑπὸ ἑταιρειῶν ἐκ φιλογενείας ἱδρυθέντα, μαρτύρια τρανώτατα τοῦ ἐξόχου ἑλληνικοῦ πατριωτισμοῦ, πρὸς ὃν οὐδενὸς ἄλλου λαοῦ ὁ πατριωτισμὸς δύναται ὁμολογουμένως ἔστω καὶ μακρόθεν νὰ συγκριθῇ, ὅταν βλέπῃ τὴν Σιναίαν Ἀκαδημίαν, τὸ Ἀρσάκειον, τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον τὸ εἰς συνδρομὰς πλουσίων Ἑλλήνων ὀφειλόμενον, τὴν Ῥιζάρειον ἐκκλησιαστικὴν Σχολήν, τὸ Τοσίτσειον Πολυτεχνεῖον, τὸ Βαρβάκειον, τὸ Χατζηκώστειον ὀρφανοτροφεῖον καὶ τοσαῦτα ἄλλα τῆς πρωτευούσης καταστήματα. Ἀλλ' ὁμολογουμένως τὸ ἐθνωφελέστατον ἐκ πάντων τούτων, τὸ ἐπὶ μακρότερον χρόνον καὶ πλειότερον ἐργασθὲν καὶ πλειοτέρους ἀπενεγκὸν καρπούς, ἐφ' ᾧ ἄρα πλειότερον καὶ δικαιότερον δύναται νὰ καυχηθῇ ἡ Ἑλλάς, εἶναι τὸ Ἀρσάκειον ἢ ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρία ἡ συστᾶσα κατὰ τὸ 1836 καὶ ἀναλαβοῦσα τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἑλληνικοῦ γυναικείου φύλου. Σήμερον συμπληροῦνται πεντήκοντα ἔτη, ἀφ' ὅτου τὸ καθίδυμα τοῦτο ἤρξατο νὰ λειτουργῇ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐξακολουθεῖ ἐργαζόμενον χωρὶς καθ' ἅπαν τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα οὐδ' ἐπὶ μίαν ἡμέραν νὰ διακόψῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ.

Ἧτο μεγάλη, ἦτο ἐθνικωτάτη ἡ ἔμπνευσις τῶν συλλαβόντων τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου παρ' ἡμῖν. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὡς γνωστὸν τὰ μόνα ὑπάρχοντα σχολεῖα ἦσαν ὀλίγα ἀρρένων ὑπὸ κληρικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διατηρούμενα. Ἐκ τῶν ἑλληνίδων ἦτο σπανιωτάτη ἐξαίρεσις, ἐὰν τις ἐγίνωσκε γράμματα. Μόνον πλουσίων τινῶν οἰκογενειῶν κόραι ἐξεπαιδεύοντο. Ὥστε μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος εὑρέθη τὸ γυναικεῖον ἡμῶν φῦλον ἐντελῶς ἀπαίδευτον. Ἐλεύθερος δὲ γενόμενος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφήσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ κατάστασις αὕτη, τὸ ἥμισυ δηλ. τοῦ λαοῦ νὰ μένῃ ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας. Ὅταν αἱ γυναῖκες ἦναι ἀπαίδευτοι καὶ ἀμόρφωτοι, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐπιρροῆς τῆς γυναικὸς ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων καὶ ὁ λαὸς ἐν συνόλῳ μένει ἀπαίδευτος καὶ ἀμόρφωτος. Τὸ μέτρον τῆς ἀναπτύξεως λαοῦ τινος εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῶν γυναικῶν. Ἡ γυνὴ εἶναι ὁ πρῶτος καὶ μέγιστος διδάσκαλος τοῦ ἀνθρώπου. Λαὸς ἐλεύθερος, ἀνώτερος προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, λαὸς μὲ πεφωτισμένην διάνοιαν, μὲ μεμορφωμένην καρδίαν, λαὸς ἔχων συνείδησιν τῶν δικαιωμάτων του καὶ τῆς ἐλευθερίας του, λαὸς γνωρίζων τὸν προορισμόν του καὶ τείνων εἰς τὴν ἐν ἐλευθερίᾳ πρόοδον καὶ ἀκμήν του, ἦτο κατὰ ταῦτα ἀδύνατον νὰ μορφωθῇ ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἐὰν δὲν ἐπεχειρεῖτο ἡ ἐκπαίδευσις καὶ μόρφωσις τῶν ἑλληνίδων. Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, κυβέρνησις λαοῦ μόλις ἐξελθόντος ἐκ καταστρεπτικωτάτου ἑπταετοῦς ἀγῶνος, ἄνευ μέσων, εὑροῦσα τὰ πάντα ἐν χαώδει καταστάσει, ὀφείλουσα νὰ ὀργανίσῃ τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, ἠναγκασμένη οὖσα νὰ μεριμνήσῃ περὶ πάντων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ εὐθὺς καὶ τοῦτο τὸ βάρος τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ πρῶτον ἔστρεψεν ἡ κυβέρνησις τὴν προσοχήν της εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ ἄρρενος φύλου. Περὶ τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως ἐπεχείρησαν κατὰ πρῶτον νὰ μεριμνήσωσι ξένοι φιλέλληνες ἐγκαταστάντες ἐν Ἑλλάδι, καὶ δὴ πρῶτος ὁ ἀοίδιμος Χίλλ, ἱδρύσας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον ὑπάρχον Παρθεναγωγεῖον. Ἐκ τοῦ σχολείου τούτου ἐξῆλθον αἱ πρῶται πεπαιδευμέναι ἑλληνίδες καὶ αἱ πρῶται δημοδιδασκάλισσαι, ἐφ' ᾧ ἡ Ἑλλὰς αἰωνίως θέλει εὐγνωμονεῖ τῷ ἀοιδίμῳ Χὶλλ καὶ τῇ ἀξιοτίμῳ καὶ ἐναρέτῳ συζύγῳ του. Ἀλλὰ τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιληφθῇ ἄλλως τῆς παρ' ἡμῖν γυναικείας ἐκπαιδεύσεως ἢ ἐν σμικρῷ μέτρῳ. Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς εἶχεν ἀνάγκην μεγάλου, ἑλληνικοῦ, ἐθνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου τοῦ θήλεος παρ' ἡμῖν γένους, ἐκπαιδευτηρίου κεκτημένου κῦρος, κεκτημένου χαρακτῆρα τελείως ἑλληνικὸν καὶ δυναμένου νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ εὐρυτάτων βάσεων, ἀναλόγως πρὸς τὰς μεγάλας ἀνάγκας αἵτινες ἔμελλον νὰ πληρωθῶσιν. *Ἡ Ἑλλὰς εἶχεν ἀνάγκην μεγάλου γυναικείου Διδασκαλείου*, τὸ ὁποῖον νὰ δώσῃ τῇ Ἑλλάδι καὶ ἅπαντι τῷ ἑλληνισμῷ τῆς Ἀνατολῆς τὰς ἀναγκαίας διδασκαλίσσας, αἵτινες νὰ ἀναλάβωσι τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν τῆς γυναικείας νεολαίας ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος. *Τὸ μέγα τοῦτο ἔργον ἀνέλαβεν ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρεία τῷ 1836*, εἰς ἣν προσῆλθεν ἀρωγὸς ὁ φιλογενέστατος *Ἀρσάκης*, ὁ γενναίως δαπανή-

Digitized by Google

σας εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ περικαλλεστάτου Ἀρσακείου, ὅπερ καὶ ὡς κτίριον ἁμιλλᾶται πρὸς τὰ μεγαλοπρεπέστατα καὶ κάλλιστα κτίρια τῆς πρωτευούσης. Τοιουτοτρόπως ἤρξατο ἡ παρ' ἡμῖν ἐκπαίδευσις τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ βαίνει ἔκτοτε ἐξαπλουμένη ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἐλευθέραν καὶ δούλην Ἑλλάδα, μένοντος πάντοτε κέντρου καὶ κυριωτάτου μοχλοῦ αὐτῆς τοῦ Ἀρσακείου. Διότι καὶ μετὰ τὴν ἔπειτα γενομένην πολλαπλασίασιν τῶν δημοτικῶν σχολείων τῶν συντηρουμένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν δήμων καὶ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν ἄλλων ἀνωτέρων ἰδιωτικῶν παρθεναγωγείων ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχίαις, καὶ μετὰ τὴν ἵδρυσιν ἀνωτέρου Παρθεναγωγείου ἐν Σμύρνῃ, τοῦ Ζαππείου καὶ τῆς Παλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων καὶ Διδασκαλείων τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὸ Ἀρσάκειον μένει πάντοτε τὸ κέντρον καὶ ὁ κυριώτερος μοχλὸς τῆς παρ' ἡμῖν γυναικείας ἐκπαιδεύσεως, διότι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευομένων κορασίων εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλείτερος ἢ ἐν παντὶ ἄλλῳ παρθεναγωγείῳ (σήμερον ἐκπαιδεύει ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρεία ἐν Ἀθήναις, ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου ἱδρύθη δεύτερον Ἀρσάκειον, παράρτημα τοῦ ἐν Ἀθήναις καὶ ἔν τισιν ἄλλαις σχολαῖς διατηρουμέναις ὑπ' αὐτῆς ἐν Ἀττικῇ, περὶ τὰς 2,000 ὡς ἔγγιστα κοράσια!) καὶ ἕνεκα τῶν ἀφθόνων μέσων, ἅτινα διαθέτει, ἡ διδασκαλία γίνεται τελειοτάτη ἐν αὐτῷ (ἐν τοῖς καταστήμασιν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας διδάσκουσι καθηγηταί, διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι περὶ τοὺς 90), καὶ διότι αἱ διδάσκουσαι ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις παρθεναγωγείοις ἀνωτέροις καὶ δημοτικοῖς τῆς τε ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος ὑπῆρξαν παιδεύματα τοῦ Ἀρσακείου ἢ μαθήτριαι μαθητριῶν αὐτοῦ. Ὥστε μένει πάντοτε ἡ Ἀρσάκειος Σχολὴ ἡ πνευματικὴ μήτηρ ἁπάσης τῆς ἑλληνίδος νεολαίας εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως. Διὰ ταῦτα θεωρεῖται δικαίως ἡ Ἀρσάκειος Σχολὴ τὸ ἐθνικώτατον καὶ ἐθνωφελέστατον ἐκ πάντων τῶν παρ' ἡμῖν καθιδρυμάτων. Διὰ τοῦτο ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι αὐτοῦ συνεορτάζει μετ' αὐτοῦ πᾶσα ἡ Ἑλλάς. Διὰ τοῦτο ἰδίως τὸ γυναικεῖον φῦλον παρ' ἡμῖν θεωρεῖ καὶ πρέπει νὰ θεωρῇ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀρσακείου ὡς ἰδίαν ἑαυτοῦ ἑορτήν.

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν δύναται ἄλλως ἢ νὰ εὐλογῇ τὰ ὀνόματα πρῶτον μὲν τῶν ἱδρυτῶν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταρείας καὶ τὸ τοῦ φιλογενεστάτου Ἀρσάκη, εἶτα δὲ καὶ τὰ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ κατὰ καιροὺς Προέδρων καὶ συμβούλων ἐπὶ τῷ ἐθνωφελεστάτῳ αὐτῶν τούτῳ ἔργῳ. Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς γυναικὸς ἔχει μεγίστην σημασίαν ἐν τῇ προόδῳ τῶν ἐθνῶν. Πρέπει νὰ ἦναί τις μωρὸς ἢ νὰ σκέπτηται ἐντελῶς ἰδιοτρόπως ἵνα μὴ ἐννοῇ καὶ ὁμολογῇ τοῦτο. Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς γυναικὸς εἶναι ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ. Πεπαιδευμέναι καὶ καλῶς ἀνεπτυγμέναι μητέρες μόνχι δύνανται νὰ μορφώσωσιν καλῶς τὰ τέκνα των. Εὐτυχῶς σήμερον ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ χρησιμότης τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ γυναικείου φύλου δὲν τίθεται ὑπὸ σπουδαίαν ἀμφισβήτησιν. Σήμερον θεωροῦνται δικαίως μωροὶ οἱ λέγοντες· «Ἡ γυνὴ εἶναι περιττὸν νὰ μανθάνῃ γράμματα· τὰ γράμματα φυσιοῦσι τὴν γυναῖκα· τὴν ἀπομακρύνουσιν ἀπὸ τῶν ἁπλῶν ἠθῶν καὶ ἀπὸ τῆς εὐσεβείας· αἱ παλαιαὶ γυναῖκες μὴ γνωρίζουσαι γράμματα ἦσαν καλλίτεραι μητέρες, καλλίτεραι σύζυγοι, καλλίτεραι ἀδελφαί.» Οἱ τοιοῦτοι λόγοι εἶναι φλυαρίαι ἀνθρώπων κακῶς σκεπτομένων, ὀπισθοδρομικῶν καὶ φωτοσβεστῶν, οἵτινες ἅπασαν τὴν νεωτέραν ἀνάπτυξιν οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ και ἁπάσης τῆς Εὐρώπης θεωροῦσιν ὥς τι κακόν, καὶ θὰ ἦσαν ηὐχαριστημένοι, ἐὰν ὁ κόσμος ἐπανήρχετο πάλιν εἰς τὸ μεσαιωνικὸν σκότος «εἰς τοὺς παλαιοὺς καλοὺς χρόνους.» Ὄχι! *Ἡ γυνὴ δὲν εἶναι περιττὸν νὰ μανθάνῃ γράμματα.* Τοὐναντίον εἶναι ἀναγκαιότατον. Διότι καὶ ὡς ἄνθρωπος ἡ γυνὴ καὶ ὡς πολῖτις καὶ ὡς σύζυγος καὶ ὡς μήτηρ θὰ ἐκπληρώσῃ κάλλιον τὸν προορισμὸν αὐτῆς, ἐὰν γνωρίζῃ γράμματα, ἢ ἐὰν δὲν γνωρίζῃ. Ὡς ἄνθρωπος ἐν τῇ κοινωνίᾳ, θὰ γνωρίζῃ, ἐὰν ἐκπαιδευθῇ καλῶς, τὰ κοινωνικὰ αὐτῆς καθήκοντα. Ὁ ἄνθρωπος ὁ διὰ τῆς παιδείας πεφωτισμένην διάνοιαν προσκτησάμενος καὶ μορφώσας τὴν καρδίαν του, καὶ οὗτος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως τοιοῦτον νὰ καταστήσῃ τὸν παιδευόμενον, εἶναι τελειότερος φυσικῷ τῷ λόγῳ τοῦ ἀπαιδεύτου καὶ ἀμορφώτου. Καὶ ὡς πολῖτις ἡ ἑλληνὶς ἡ δεδιδαγμένη τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος της, ἡ γνωρίζουσα καὶ τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς συμφορὰς τῶν αἰώνων τῆς δουλείας καὶ τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν πατέρων ἡμῶν τῶν ἐξεγερθέντων κατὰ τῆς τυραννίας καὶ παραδωσάντων ἡμῖν ἐλευθέραν τὴν πατρίδα, ἡ ἑλληνὶς ἡ γνωρίζουσα τί εἶναι πατρίς, ποῖα τὰ ἐξ αὐτῆς προερχόμενα πολυτιμότατα ἀγαθά, τί ἀξίζει ἡ ἐλευθερία της, ὑπὸ τίνας ὅρους δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ εὐημερήσῃ καὶ τίνα εἶναι τὰ καθήκοντα παντὸς μέλους τῆς πατρίδος, θὰ ἦναι προδήλως τελειοτέρα τῆς ἀπαιδεύτου καὶ ἀγνοούσης πάντα ταῦτα. Καὶ ὡς σύζυγος πεφωτισμένη οὖσα ἡ γυνὴ θὰ ἦναι καλλιτέρα σύντροφος τοῦ ἀνδρός της ἢ ἡ ἄξεστος καὶ ἀμόρφωτος, ἡ μὴ δυναμένη νὰ ἐννοήσῃ μήτε τὰς σκέψεις τοῦ συζύγου της, μήτε τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ, μηδὲ ἱκανὴ οὖσα νὰ συμμερισθῇ καὶ αἰσθανθῇ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ὑψηλοτέρων ἀσχολιῶν αὐτοῦ. Καὶ ὡς μήτηρ τέλος θὰ ἦναι καλλιτέρα ἡ γυνή, ὅταν γνωρίζῃ τὸ ἔργον τῆς παιδαγωγοῦ, ὅταν δύναται αὐτὴ οὖσα

Digitized by Google

δεδιδαγμένη καὶ ἀνεπτυγμένη νὰ ἀναπτύξῃ τὰς πνευματικὰς δυνάμεις τῶν τέκνων της, νὰ μεταδώσῃ εἰς αὐτὰ τὰς πρώτας ἀναγκαίας γνώσεις τῶν πραγμάτων καὶ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς ἢ ἐὰν ἦναι ἀπαίδευτος. Τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ παιδὸς δίδει ἡ γυνή. Αὐτὴ καλλιεργεῖ ἐν αὐτῷ τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις. Αὐτὴ τὸν ἐμπνέει καὶ δίδει αὐτῷ τὴν ὤθησιν καὶ διεύθυνσιν, ἣν θὰ ἀκολουθήσῃ ἔπειτα καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον. Καὶ νομίζετε σπουδαίως οἱ τὰ ἀρχαῖα τυφλῶς ἐγκωμιάζοντες, ὅτι ἡ ἀμαθὴς μήτηρ ἡ μὴ γνωρίζουσα τί εἶναι ψυχολογία, ἡ ἔχουσα τὰς παχυλωτέρας προλήψεις περὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἡ ἀγνοοῦσα τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος της, ἡ ἀγνοοῦσα τὴν σημασίαν τῆς πολιτείας καὶ τίνα καθήκοντα ἐπιβάλλονται τῷ πολίτῃ πρὸς αὐτήν, ἡ ἔχουσα συγκεχυμένας ἰδέας περὶ θρησκείας καὶ οὖσα δεισιδαίμων, θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων της κάλλιον τῆς εὐπαιδεύτου γυναικός; Ἐὰν ἰσχυρίζησθε τοῦτο, πράττετε τὸ αὐτό, ὡς εἰ διϊσχυρίζεσθε, ὅτι ὁ τυφλὸς βλέπει κάλλιον τοῦ ἔχοντος ὑγιεῖς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἢ ὅτι μὲ γυμνοὺς ὀφθαλμοὺς βλέπει τις ἀπώτερον ἢ μὴ ὀφθαλμοὺς ὡπλισμένους διὰ τηλεσκοπίου. Διότι διὰ τῆς παιδείας φωτιζόμενον καὶ ἐνισχυόμενον τὸ νοερὸν ὄμμα τῆς ψυχῆς καθίσταται ἱκανὸν νὰ διαβλέπῃ τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν τῶν πραγμάτων, ὧν μόνον τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν βλέπουσιν οἱ φυσικοὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοί. Τὴν σελήνην βλέπει καὶ ὁ ἀπαίδευτος ἄνθρωπος, βλέπει καὶ ὁ ἔχων ἀστρονομικὰς γνώσεις· ἀλλ' ἐνῷ διὰ τὸν πρῶτον εἶνε φῶς τι ἐν οὐρανῷ ἀκατανόητον, ἴσως μέγας τις φανός, διὰ τὸν δεύτερον εἶναι τὰ περὶ τῆς σελήνης, τὰ περὶ τῶν κινήσεων καὶ τῆς φυσιολογικῆς αὐτῆς καταστάσεως τοσοῦτον γνωστὰ ὅσον τὰ περὶ ἀπομεμακρυσμένης τινὸς χώρας τῆς ὑφηλίου αὐτῆς. Ἡ παιδεία καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς ὁπλίζουσα ὡς διὰ τηλεσκοπίου νὰ ἴδωμεν ἐν τῷ σύμπαντι ἀπώτερον καὶ ἀκριβέστερον ἢ ὅσον φθάνει ὁ φυσικὸς ἡμῶν ὀφθαλμός. Ὄχι! *Τὰ γράμματα δὲν φυσιοῦσι τὴν γυναῖκα*. Ἂν τινες, οὐ μόνον γυναῖκες ἀλλὰ καὶ ἄνδρες, μανθάνοντες ὀλίγα γράμματα φυσιοῦνται καὶ ἀλαζονεύονται, τούτου αἰτία εἶναι ἡ κουφότης των, οὐχὶ τὰ γράμματα. Τὰ γράμματα τοὐναντίον τὰ φωτίζοντα τὸν ἄνθρωπον καὶ ἱκανὸν αὐτὸν καθιστῶντα νὰ γνωρίζῃ τί εἰξεύρει καὶ τί ἀγνοεῖ, τὰ δεικνύοντα αὐτῷ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν καὶ τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀγνοουμένων πραγμάτων, τὰ πείθοντα αὐτὸν ἀνὰ πᾶν βῆμα, ὅτι ἐλάχιστα εἶναι τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινωσκόμενα παραβαλλόμενα πρὸς τὰ ἄγνωστα αὐτῷ μένοντα, ἐμπνέουσιν αὐτῷ ταπεινοφροσύνην. Διὰ τοῦτο ὁ σοφώτατος τῶν ἑλλήνων ἔλεγεν, ὅτι ἓν γνωρίζει, ὅτι οὐδὲν οἶδεν. Ἡ ἀμάθεια τοὐναντίον καθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους θρασυτέρους, προπετεστέρους καὶ αὐθαδεστέρους. Ὁ πεπαιδευμένος εὐκόλως ἐπέχει νὰ ἐκφράσῃ γνώμην περὶ πραγμάτων, περὶ ὧν ὁ ἀπαίδευτος ἀποφαίνεται εὐκολώτατα καὶ ὡς ἐκ τρίποδος. Εἶναι πλάνη λοιπὸν τὸ νομίζειν, ὅτι τὰ γράμματα φυσιοῦσιν. Ἡ κοῦφος καὶ ἀλαζὼν γυνὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ μάθῃ γράμματα, ὅπως γίνῃ τοιαύτη. Ἦτο τοιαύτη καὶ πρὸ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Μήπως δὲν ἔχομεν παραδείγματα ἀμαθεστάτων γυναικῶν πεφυσιωμένων καὶ καυχωμένων ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῶν ἢ ἐπὶ τῇ ὡραιότητί των; Ὄχι! *Τὰ γράμματα δὲν ἀπομακρύνουσιν ἀπὸ τῶν ἁπλῶν ἠθῶν, ἀπὸ τῆς εὐσεβείας*. Ἡ παιδεία δὲν διδάσκει τὴν ἔκλυσιν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν ἀσέβειαν. Ἄπαγε τῆς βλασφημίας! Τῆς παιδείας καὶ ἀληθοῦς σοφίας βάσις εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει καὶ ἡ Γραφή. Καὶ πάντων δὲ τῶν νεωτέρων παιδαγωγῶν καὶ τῶν περὶ παιδείας καὶ παιδαγωγήσεως γραψάντων γερμανῶν, γάλλων, ἄγγλων καὶ λοιπῶν εὐρωπαίων σοφῶν ἀπὸ τοῦ Πεσταλότση μέχρι τοῦ Ἑρβάρτου γνώμη εἶναι ὅτι σκοπὸς κύριος τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἡ ἐπὶ ὑγιῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν βάσεων μόρφωσις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο ἐπιδιώκει καὶ ἡ παιδεία παρ' ἡμῖν. Τὰ μεμονωμένα παραδείγματα ἀνθρώπων ἐγγραμμάτων, οἵτινες βιοῦσι βίον ἄσωτον καὶ δεικνύουσιν ἀσέβειαν πρὸς τὰ θεῖα, δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν, ὥστε νὰ ὑβρίζηται καὶ κατακρίνηται ἡ παιδεία ἐν γένει, καὶ ἡ παρ' ἡμῖν ἰδίως. Οἱ λόγιοι παρ' ἡμῖν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἕνεκα τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας (ἣν οὐ μόνον δὲν ἐφρόντισαν οἱ ἁρμόδιοι νὰ ἀνυψώσωσιν εἰς τὴν πρέπουσαν τοῖς σημερινοῖς χρόνοις καὶ τῇ σημερινῇ ἀναπτύξει περιωπὴν ἀλλὰ καὶ ἐζήτησαν νὰ ἐμποδίσωσι καὶ πᾶσαν παρ' ἄλλων γενομένην ἀπόπειραν πρὸς τοῦτο), δεικνύουσιν ἀδιαφορίαν τινὰ πρὸς τὴν τήρησιν τῶν ἐξωτερικῶν τῆς θρησκείας τύπων, ἀλλ' ἐν τούτοις θὰ ἦτο ἄδικον καὶ ἐσπευσμένον νὰ συμπεράνῃ τις ἐντεῦθεν καὶ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἵστανται καὶ μακρὰν τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ ἢ τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ. Ἀθέους ἢ κεκηρυγμένους καὶ συστηματικοὺς ἐχθροὺς τοῦ χριστιανισμοῦ μεταξὺ τῶν λογίων ἡμῶν ἢ οὐδόλως ἢ σπανιώτατα θὰ ἀπαντήσῃ τις. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν τὰς βάσεις τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἠθικήν του σέβονται καὶ τηροῦσι πλειότερον ἢ πολλοὶ τῶν ἀγραμμάτων, οἵτινες ἀκριβέστατα καὶ ἀνελλιπέστατα τηροῦσι μηχανικῶς τὴν ἐξωτερικὴν τῆς θρησκείας λατρείαν. Ὅσον ἀφορᾷ μάλιστα τὰς παρ' ἡμῖν πεπαιδευμένας γυναῖκας, οὐδέποτε ἠκούσθη, ὅτι τις τούτων ἔδειξεν ἀδιαφορίαν ἢ ἔχθραν πρὸς τὴν θρησκείαν. Τὸ

Digitized by Google

γυναικεῖον φῦλον παρ' ἡμῖν ἐξακολουθεῖ ἔχον ζῆλον πρὸς τὴν θρησκείαν, καὶ μαρτύριον τούτου εἶναι οἱ ναοὶ ἡμῶν, οἵτινες εἶναι πάντοτε πλήρεις ἐξ αὐτοῦ· ὥστε καὶ ἡ μομφὴ αὕτη κατὰ τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἄδικος καὶ ἀβάσιμος. Ἡ ἀληθὴς παιδεία οὐ μόνον δὲν ἀπομακρύνει ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ προσεγγίζει εἰς αὐτόν. Διότι ὅσον τις σπουδάζει, τόσον εὐσεβέστερος γίνεται, καθόσον κατανοεῖ πλειότερον τὴν σοφίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ τὸ κατάδηλον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Οὐδεὶς ἦτο θεοσεβέστερος τοῦ Νεύτωνος, ὅστις ἀνερευνῶν τοὺς νόμους τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ καθ' ἑκάστην παρατηρῶν τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀστέρων καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ σύμπαντος ἦτο τοσοῦτον πλήρης εὐλαβείας πρὸς τὸν Θεόν, ὥστε καὶ μόνον προφέρων τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀπεκάλυπτεν ὡς γνωστὸν τὴν κεφαλήν του. Μήπως ὁ Σωκράτης δὲν ἦτο πλήρης εὐλαβείας πρὸς τὸ δαιμόνιον τὸ ὁδηγοῦν αὐτόν; Μήπως ὁ Πλάτων δὲν ἦτο θρησκευτικώτατος; Μήπως ὁ Πυθαγόρας δὲν ἐσέβετο μεγάλως τὸ θεῖον; Ποῦ εὗρον οἱ ἐχθροὶ τῶν γραμμάτων, ὅτι ἡ παιδεία ἀπομακρύνει ἀπὸ τῆς θρησκείας; Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἤθη παρατηροῦμεν, ὅτι σπανίως θὰ ἴδῃ τις ἄνθρωπον ἀληθῶς πεπαιδευμένον, εἴτε ἄνδρα εἴτε γυναῖκα, περιπίπτοντα εἰς τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα καὶ βαρύτατα ἐγκλήματα, εἰς ἃ καθ' ἑκάστην περιπίπτουσι οἱ ἄνευ πάσης μορφώσεως ἄνθρωποι. Ἐρωτήσατε τὰ δικαστήρια, ἐρωτήσατε τὰς περὶ κακουργοδικείων στατιστικὰς καὶ θὰ ἴδητε, ὅτι οἱ ἀγράμματοι εἶναι ἀσυγκρίτως ἐπιρρεπέστεροι εἰς τὰ ἐγκλήματα. Ἡ παιδεία δὲν φωτίζει μόνον τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ μορφοῖ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καὶ τὸ ἦθος. Τὰ σχολεῖα ἡμῶν παραλαμβάνοντα τοὺς μαθητὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τελείως ἠθικῶς ἀμορφώτους, δὲν καθιστῶσι μὲν βεβαίως αὐτοὺς ἀγγέλους, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἐξημερόνουσι καὶ ἐξευγενίζουσί πως αὐτούς. Ἡ γυνὴ ἡ λαβοῦσα μόρφωσιν δυσκολώτερον θὰ παρεκτραπῇ καὶ θὰ διακυβεύσῃ τὴν ὑπόληψίν της καὶ θὰ ἐκπέσῃ ἢ ἡ ὅλως ἀμαθὴς ἡ μᾶλλον εὐπρόσβλητος οὖσα ὑπὸ τοῦ ἐγκλήματος καὶ μᾶλλον εὐχείρωτος ὑπὸ τῆς κακοηθείας. Ἡ παιδεία δίδουσα καθαρὰν γνῶσιν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς τιμῆς, ὁπλίζει τὴν γυναῖκα κατὰ τῶν πειρασμῶν τοῦ κόσμου καὶ τῆς κακίας. Τέλος ὄχι! *Δὲν ἦσαν μόναι αἱ παλαιότεραι ἑλληνίδες καλαὶ μητέρες, ἀδελφαὶ καὶ σύζυγοι.* Καὶ αἱ νῦν ἑλληνίδες αἱ λαβοῦσαι τὴν μόρφωσίν των ἐν τῷ Ἀρσακείῳ καὶ τοῖς ἄλλοις σχολείοις ἡμῶν πρὸς τῇ ὑπεροχῇ ὡς πρὸς ἐκείνας κατὰ τὴν διανοητικὴν μόρφωσιν εἶναι κατὰ τὸ ἦθος ἐπίσης καλαὶ μητέρες, εἶναι ἐπίσης καλαὶ ἀδελφαί, εἶναι ἐπίσης καλαὶ σύζυγοι. Ἡ ἑλληνικὴ οἰκογένεια, ἧς κέντρον ἡ γυνή, εἶναι καὶ τὴν σήμερον, ὡς ἄλλοτε, παράδειγμα χρηστῆς οἰκογενείας. Οὐδεὶς λαὸς ἔχει τὸ οἰκογενειακὸν πνεῦμα ὅσον ὁ ἑλληνικός. Ἡ ἑλληνὶς καὶ σήμερον ἀγαπᾷ τὰ τέκνα της, ἀγαπᾷ τοὺς ἀδελφούς της, ἀγαπᾷ τὸν σύζυγόν της καὶ εἶναι ἱκανὴ νὰ θυσιάσῃ ἑαυτὴν χάριν αὐτῶν, ὡς τοῦτο βλέπομεν καθ' ἑκάστην ἐν ἀσθενείαις καθ' ἃς δεικνύουσι καὶ νῦν αἱ ἑλληνίδες καταπληκτικὰ παραδείγματα αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας ὑπὲρ τῶν οἰκείων των. Ἡ ἔκλυσις τῶν ἠθῶν τῶν γυναικῶν ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἱσπανίᾳ, Ῥουμανίᾳ καὶ Ῥωσσίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις χώραις τῆς Εὐρώπης εἶναι ἄγνωστος παρ' ἡμῖν παρὰ πάσας τὰς μεμψιμοιρίας πολλῶν ὑπερβολικῶν καὶ ὑπεραυστηρῶν κριτῶν τῶν ἡμετέρων πραγμάτων περὶ φοβερᾶς δῆθεν ἐξαχρειώσεως τῶν ἠθῶν ἡμῶν. Τὰ ὀλίγα παρ' ἡμῖν παραδείγματα διαφθορᾶς γυναικῶν δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ διαψεύσωσι τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς πασιγνώστου χρηστότητος τῶν ἑλληνίδων.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐξελεγχθέντων περιφρονητῶν τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως εἶναι καὶ ἄλλοι τινὲς εὐάριθμοι παρ' ἡμῖν, ἐλαφροὶ καὶ ὑλιστικώτερον φρενοῦντες, οἵτινες λέγουσι· «Τί θέλει τὰ γράμματα ἡ γυνή; Ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ νὰ ᾄδῃ, νὰ εἰξεύρῃ χορὸν καὶ νὰ λαλῇ ξένην τινὰ γλῶσσαν, ἵνα ἦναι ἀρεστή. Τὰ λοιπὰ εἶναι περιττά». Ὢ τῆς ἐλαφρότητος! Καὶ λοιπὸν *ἡ γυνὴ δὲν ἔχει* ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ *ἄλλον ὑψηλότερον καὶ σπουδαιότερον προορισμὸν ἢ μόνον νὰ ἀρέσῃ;* Τόσον καταβιβάζετε τὴν γυναῖκα, ὥστε νὰ κατατάσσητε αὐτὴν εἰς τὰ ἁπλᾶ μέσα τῶν διασκεδάσεων καὶ ἀπολαύσεών σας; Ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ἄνθρωπος, ὂν λογικόν, ἔχον τὸν κοινὸν προορισμὸν παντὸς ἀνθρώπου, ἀσχέτως πρὸς τὸ γένος, τὸν προορισμὸν νὰ τελειοποιηθῇ, νὰ ἀναπτύξῃ τὰς πνευματικὰς αὐτῆς δυνάμεις, νὰ ὑψωθῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, νὰ ἐμπνευσθῇ τὸ ἀγαθόν, νὰ μυηθῇ εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ θεῖον, πρὸς πᾶν ὅ,τι μέγα, ὑψηλὸν καὶ ὡραῖον; Δὲν ἔχει ἡ γυνὴ ὡς πολῖτις καθήκοντα πρὸς τὴν πατρίδα της, τῆς ὁποίας διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῇ τὴν ἱστορίαν, καὶ περὶ τῶν πρὸς τὴν ὁποίαν καθηκόντων πρέπει νὰ ἔχῃ καθαρωτάτην ἔννοιαν; Δὲν ἔχει καθήκοντα συζύγου, συντρόφου δηλ. καὶ βοηθοῦ καὶ συνοδοιπόρου τοῦ ἀνδρός της ἐν τῷ πλήρει θλίψεων καὶ δυσχερειῶν τούτῳ βίῳ, τὰ ὁποῖα μόνον καλῶς πεπαιδευμένη δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ; Δὲν ἔχει ἡ γυνὴ καθήκοντα μητρός, τὰ ὁποῖα εἶναι σπουδαιότατα καὶ ἱερώτατα καὶ τὰ ὁποῖα μόνον μεμορφωμένη δύναται νὰ ἐκτελέσῃ καλῶς; Πῶς; Ἐσκέφθητε τὸ μέγεθος τῆς ἐλαφρότητος, ὅταν ἰσχυρίζησθε, ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι προωρισμένη μόνον, ἵνα ἀρέσῃ;

Καταδείξαντες ἐν τοῖς ἀνωτέρω τὸ ἄτοπον τῆς γνώμης τῶν περιφρονούντων ἢ μὴ ἐκτιμώντων τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν γυναικῶν, καταδείξαμεν

Digitized by Google

ἐμμέσως τὴν ἀξίαν τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπλέξαμεν ἀσθενῶς τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς. Ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῆς γυναικὸς εἶναι ἀναγκαιοτάτη καὶ ὅτι ἄνευ αὐτῆς εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐθνῶν ὡς καὶ ἡ πρόοδος αὐτῶν. Διὰ ταῦτα αἰσθάνεται σήμερον βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην ὁλόκληρον τὸ ἔθνος ἡμῶν πρὸς τὸ Ἀρσάκειον τὸ κυριώτατον τοῦτο ἵδρυμα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ συγχαίρει αὐτῷ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι του. Ἡ χαρὰ αὕτη τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ εἶναι ἄδολος καὶ πλήρης, καθόσον μάλιστα εἶναι πεπεισμένον ὅτι *ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἐδίδετο καὶ δίδεται* καὶ νῦν *ἀνατροφὴ ὄντως χριστιανικὴ καὶ ἑλληνική*. Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία πάντοτε ἐτιμᾶτο ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας, ὁ δὲ κύριος σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως ἦτο ἡ μόρφωσις καλῶν χριστιανῶν γυναικῶν. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα τῶν μαθητριῶν ἐτελοῦντο πάντοτε καὶ τελοῦνται ἀκριβέστατα, καὶ ἡ προσευχὴ συνοδεύει καὶ ἁγιάζει τὸν βίον τῶν μαθητριῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας γινομένη τακτικῶς καὶ κατὰ τὴν ἔγερσιν ἀπὸ τοῦ ὕπνου καὶ ἀρχομένων τῶν μαθημάτων καὶ κατὰ τὸ δεῖπνον καὶ κατὰ τὴν εἰς ὕπνον ἀπέλευσιν αὐτῶν, καὶ τὰς κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἐκκλησιάζονται τακτικώτατα αἱ μαθήτριαι ἐν τῷ ναῷ τῆς σχολῆς. Οὐδέποτε διὰ τοῦτο ἠκούσθη μαθήτρια τοῦ Ἀρσακείου ἀσεβοῦσα καὶ ὑβρίζουσα τὰ θεῖα. Τοὐναντίον διεκρίνοντο πάντοτε καὶ διακρίνονται αἱ μαθήτριαι αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εὐσεβείᾳ αὐτῶν. Ἐπίσης καὶ ὁ ἑλληνικὸς χαρακτὴρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ἀρσακείου ἦτο πάντοτε καὶ εἶναι κατάδηλος. Τὰ κατὰ καιροὺς συμβούλια μετὰ τῶν προέδρων αὐτῶν, αἱ διευθύντριαι, οἱ ἔφοροι, οἱ καθηγηταί, οἱ διδάσκαλοι καὶ αἱ διδασκάλισσαι τοῦ Ἀρσακείου πάντοτε οὐδεμίαν περίστασιν παρέλειπον ἵνα ἐμπνέωσι τὸ αἴσθημα τῆς φιλοπατρίας εἰς τὰς ἐκτρεφομένας καὶ ἐκπαιδευομένας ἐν αὐτῷ νέας. Τὰ ἐθνικὰ ᾄσματα ἦσαν καὶ εἶναι ἡ τροφὴ καὶ ἡ τέρψις τῶν μαθητριῶν. Ἐν γένει τὸ πνεῦμα τῆς φιλοπατρίας πνέει ἐν παντὶ τῷ βίῳ τοῦ λαμπροῦ τούτου ἱδρύματος. Διὰ τὴν χριστιανικὴν λοιπὸν ταύτην καὶ ἑλληνικὴν ἀγωγὴν τὴν ἐν τῷ Ἀρσακείῳ διδομένην ἡ χαρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ αὐτοῦ εἶναι δίκαιον νὰ ἦναι ἀμέριστος καὶ ἀνεπιφύλακτος.

Ἡ *χαρὰ δὲ αὕτη ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι* τοῦ Ἀρσακείου δικαίως *δὲν περιορίζεται μόνον ἐντὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει ἑλληνισμός*, διότι ὅσα ἀγαθὰ ἀπηριθμήσαμεν ἀνωτέρω προελθόντα ἐκ τοῦ Ἀρσακείου, δὲν περιωρίσθησαν μόνον εἰς τοὺς ἐλευθέρους ἕλληνας, ἀλλ' ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς τοὺς δούλους. Ἡ Ἀρσάκειος ὑπῆρξε διὰ τοῦτο πάντοτε πανελλήνιον καθίδρυμα. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν οἰκογένεια τοῦ ἁπανταχοῦ ἑλληνισμοῦ δούλου καὶ ἐλευθέρου, ἥτις νὰ μὴ ὀφείλῃ τὴν ἐκπαίδευσιν μελῶν της εἰς αὐτήν. Μέχρι πρὸ μικροῦ χρόνου τὰ σχολεῖα τῆς ἑλληνικῆς ἀνατολῆς ἐλάμβανον τὰς διδασκαλίσσας των ἐκ τοῦ Ἀρσακείου καὶ αἱ κόραι τῶν ἁπανταχοῦ ὁμογενῶν ἐν αὐτῷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλάμβανον τὴν ἀνωτέραν εὐπαίδευσίν των. Καὶ νῦν δὲ ὅτε προχωρησάσης τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως ἐν Τουρκίᾳ μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν ἡμῶν ἱδρύθησαν καὶ ἐκεῖ ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα καὶ διδασκαλεῖα διδασκαλισσῶν οὐκ ὀλίγαι νέαι ἐκ τῆς δούλης Ἑλλάδος ἐκπαιδεύονται ἐν τῷ Ἀρσακείῳ καὶ οὐκ ὀλίγαι ἀπόφοιτοι αὐτοῦ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν ἀνατολὴν ἔτι καὶ νῦν ὡς διδασκάλισσαι καὶ διαδίδουσι τὰ ἑλληνικὰ φῶτα εἰς αὐτήν. Τὸ Ἀρσάκειον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην παρέσχεν ἀνυπολογίστους ὑπηρεσίας τῷ ἔθνει, ἡ δὲ ἑλληνικὴ κυβέρνησις μετὰ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ᾐσθάνθη τοῦτο πάντοτε καὶ ἀνεγνώρισε. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον αἱ ὑπηρεσίαι αὗται ὑπῆρξαν σπουδαῖαι, ὅσῳ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν εὐκολώτερον εἰσήχθη πολλαχοῦ εἰς τὰς οἰκογενείας ἀλλογλώσσων ἑλληνικῶν χωρῶν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἥτις ἄνευ τοῦ μέσου τούτου θὰ ἔμενεν ἄγνωστος αὐταῖς ἐπὶ μεγίστῃ ἐθνικῇ ζημίᾳ. Ἀλλαχοῦ πάλιν ὅπου ὑπῆρχεν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀλλ' ἐκινδύνευεν, ἐσώθη διὰ τῶν μαθητριῶν καὶ διδασκαλισσῶν τοῦ Ἀρσακείου. Χῶραι ὁλόκληροι κατὰ ταῦτα ἤθελον ἀπαλλοτριωθῆ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἄνευ τῶν τροφίμων τοῦ Ἀρσακείου τῶν κατ' ἔτος ἐπὶ πεντηκονταετηρίδα ἤδη διασπειρομένων εἰς τὴν ἀνατολὴν ὡς διδασκαλισσῶν καὶ μητέρων. Διὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ἁπανταχοῦ ἑλληνισμὸς ἐλεύθερος καὶ δοῦλος εὐγνωμονῶν συγχαίρει τῷ Ἀρσακείῳ.

Ναί! *Χαῖρε, ὦ Ἀρσάκειος Σχολή!* Πανηγύρισον τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ βίου σου χαίρουσα μετὰ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι προσήνεγκας κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τὰς μεγίστας ἐκδουλεύσεις εἰς τὸ ἔθνος. Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς νεωτέρας ἑλληνίδος εἶναι ἔργον σου, ἐφ' ᾧ δύνασαι νὰ καυχᾶσαι. Τὸ ἁπανταχοῦ ἔθνος διὰ τοῦτο ἐπικροτεῖ εἰς τὴν πανήγυρίν σου, αἱ δὲ εὐλογίαι τοῦ πανελληνίου τὴν ἡμέραν ταύτην σὲ καλύπτουσιν. Εἴθε ἡ θεία Πρόνοια νὰ σὲ ἔχῃ πάντοτε ὑπὸ τὴν σκέπην της. Εὐχαρίστησον τὸν Θεόν, διότι σὲ ἠξίωσε καὶ σὲ ἱκάνωσε ἵνα ἐργασθῇς μέχρι τοῦδε τοσοῦτον ὠφελίμως, καὶ παρακάλεσον τὸν Παντοδύναμον καὶ Πανάγαθον νὰ σὲ ἐνισχύσῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας νὰ ἐξακολουθήσῃς τὸ ὑψηλὸν ἔργον σου πρὸς δόξαν τοῦ ἑλληνισμοῦ!

Α. Διομηδης Κυριακος.

Digitized by Google

AP

Digitized by Google

ΣΑΚΕΙΟΝ

Digitized by Google

ΤΟ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ

Τὴ σιγαλιὰ τῶν τοίχων σου δὲν φτάνει νὰ χαλάσῃ
Τοῦ κόσμου τ' ἀναγάλλιασμα, τὸ βούϊσμα, κ' ἡ ἔννοια,
Καὶ κρύβεις ἀπὸ ταὶς 'ματιαὶς τὴν ἀνθισμένη πλάσι,
Κάθε σμαράγδινη ἐμμορφιὰ μὲ βάθη ζαφειρένια.

—

'Η ὄψι σου ἡ ἐρημικὴ σὲ δείχνει μοναστῆρι,
Καὶ 'μοιάζουν 'σὰν καλόγρηαις ἔσαις ἀγναὶς παρθέναις
Κρατοῦνε πάντα ὑπήκοαις οἱ σκοτεινοί σου γύροι,
Δίχως νὰ ζοῦν γονατιστὰ σὲ ράσο τυλυγμέναις.

—

'Αλλὰ γιὰ 'σένα εἶν' ἡ χαραὶς κ' ἡ ἔννοιαις ὁποῦ βγαίνουν
'Απ' τὰ καλὰ μαθήματα κι' ἀπ' τὰ σοφὰ βιβλία,
Καὶ μέσα σου μοσχοβολοῦν αἰώνια κι' ἀνασταίνουν,
Χρυσὸς καρπὸς ἡ προκοπή, κι' ἄνθος λευκὸ ἡ φιλία!

—

"Ω ναί! τὴν ἁγιωσύνη σου καμμιὰ ἐκκλησιὰ δὲν ἔχει,
Κανένας κῆπος καρπερή, 'σὰν τὴ 'δική σου, νιότη!
Λαχτάριζε γιὰ κάθε νιὰ ὁποῦ 'ς ἐσὲ προστρέχει,
Θρέφ' της 'σὰ' δέντρο τὴ καρδιά, δίωξε ἀπ' τὸ νοῦ τὰ σκότη.

—

Πές της, ἂν εἶνε ὁλόμμορφο 'ς τοὺς κάμπους ἐκεῖ κάτου
Τὸ στάχυ ποῦ ξανθό, ψηλό, βεργολυγάει τ' ἀγέρι,
Φτωχοί, τί νὰ τὴν κάμουμε τὴ ζηλευτὴ θωριά του
Πρὸ τοῦ σιτάρι θεριστῇ, πρὸ τοῦ ψωμὶ μᾶς φέρῃ;

—

Πές της, ἐκεῖ ποῦ κάθεται 'ς τὸν "Ομηρο σκυμμένη,
Ποιὸς εἶν' ὁ μόνος στοχασμὸς ποῦ πρέπει πάντα νἄχῃ:
"Οχ' ἡ ὡραία, λιγόμυαλη καὶ 'ντροπιασμένη 'Ελένη,
'Αλλ' ἡ περήφανη, πιστή, πολύπαθη 'Ανδρομάχη.

—

Πές τί γυναῖκες ἄστραψαν καὶ 'ς τὰ στερνὰ ἐδῶ πέρα
'Σ τὸ Μισολόγγι τὸ λαμπρό, 'ς τὸ δοξασμένο Σοῦλι,
Καὶ βγάλε την δασκάλισσα, γυναῖκα καὶ μητέρα.
Μ' ἐσένα ζοῦν οἱ ἐλεύθεροι κ' ἐλπίζουνε οἱ δοῦλοι!

—

Τοῦ Γένους τὸ σταυραετὸ μ' ἀστραφτερὸ τὸ μάτι,
Μὲ τὰ φτερούγια ὁλάνοιχτα κορώνα σου τὸν εἶδα!
"Ω! πέρνε κάθε κόρη μας, τῆς παρθενιᾶς παλάτι,
Καὶ κάνε την βασίλισσα, ποῦ θὲ νὰ εἰπῇ '*Ελληνίδα*!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΡΘΑΣ

Διήγημα

Οἱ σημερινοὶ νέοι δυσκόλως δύνανται νὰ φαντασθῶσιν ὁποῖαι ἦσαν, προτοῦ αὐτοὶ γεννηθῶσιν, αἱ ἤδη ἀκμάζουσαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω ἡ Σύρα ἔχει σήμερον ἁμαξιτὰς ὁδούς, εἰς δὲ τὴν πλατεῖαν Λεωτσάκου, τὴν κοινῶς *Πλαταῖαν*, εὑρίσκει τις σταθμευούσας ἁμάξας μὲ δύο ἵππους, καὶ μάλιστα (ὢ τοῦ θαύματος,) γίνεται ἤδη λόγος περὶ κατασκευῆς σιδηροδρόμου μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐξοχῶν τῆς νήσου! Καὶ ὅμως δύο ἀδελφοὶ γνωστοί μου, πρεσβῦται ἀμφότεροι τὴν σήμερον, ἐνθυμοῦνται τὸν θαυμασμόν των ὅτε, πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν, μεταβάντες ἐξ Ἑρμουπόλεως εἰς Ἀθήνας συνήντησαν εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖ περίπατόν των τὴν βασίλισσαν Ἀμαλίαν ἔφιππον.

— Μητέρα, ἀνεφώνησεν ὁ νεώτερος ὅτε ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν, μητέρα, εἶδα τὴν βασίλισσαν ἐπάνω εἰς ἕνα ὡραῖον γάϊδαρον!

— Δὲν ἦτο γάϊδαρος, ὑπέλαβε περιφρονητικῶς ὁ μεγαλείτερος, ἦτο μουλάρι.

Δὲν ἦσαν ὅλως ἀξιόμεμπτοι καὶ οἱ δύο διὰ τὴν ἀτέλειαν τῶν γνώσεών των περὶ τὴν ζωολογίαν. Ἵππος δὲν ὑπῆρχε τότε εἰς Σύραν, δὲν εἶχον δὲ ἴδει οὔτε ζωγραφιστὸν τοιοῦτον, καθόσον οἱ παῖδες τότε δὲν ἐλάμβανον ὡς δῶρα οὔτε βιβλία μετ' εἰκονογραφιῶν, οὔτε παίγνια καλλιτεχνικὰ καθὼς σήμερον.

Ἀλλ' ἐὰν ὑπελείπετο τῆς πρωτευούσης ὡς πρὸς ἵππους καὶ ἁμάξας νομίζω ὅμως ὅτι οὐδεμίαν τῆς Ἑλλάδος πόλιν ἀδικῶ λέγων ὅτι ἡ Ἑρμούπολις προηγήθη τῶν λοιπῶν εἰς τὸν ἐξευρωπαϊσμόν. Αἱ Ἀθῆναι ἦσαν πλήρεις ἔτι φουστανελοφόρων, ὅτε πάντες σχεδὸν οἱ Ἑρμουπολῖται, οἱ ὁπωσδήποτε διασκελίσαντες τὰς πρώτας βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, ἐφόρουν φραγκικά. Τὸ ἱστορικὸν καφενεῖον τῆς Ὡραίας Ἑλλάδος ἦτο τὸ μόνον συνεντευκτήριον τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης, (ἐκτὸς τῶν λογίων, οἵτινες κατὰ προτίμησιν ἀντήλλασσον τὰς ἰδέας των ἐντὸς προνομιούχων τινῶν φαρμακείων,) ἐνῷ οἱ ἔμποροι τῆς Ἑρμουπόλεως εἶχον ὄχι μίαν μόνην, ἀλλὰ δύο λέσχας ἀξιολόγους, εἰς τὰς ὁποίας μάλιστα ἔδιδον καὶ χοροὺς πολυκρότους κατὰ τὰς ἀποκρέω. Ὥστε ὁ ἐρχόμενος ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος εἰς Σύραν, ἔβλεπεν ἐκεῖ ἐξωτερικὰ σημεῖα φραγκισμοῦ, τὰ ὁποῖα εἰς μάτην ἤθελε τότε ἀναζητήσει ἀλλαχοῦ.

Τοῦτο ἐξηγεῖται εὐκόλως. Οἱ συνοικισταὶ τῆς Ἑρμουπόλεως, ἐκριζωθέντες τῶν ἑστιῶν των ἀπὸ τὸν ἀνεμοστρόβιλον τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ μεταφερθέντες ἐπὶ νέου ἐδάφους, ἠδύναντο δι' αὐτὸ τοῦτο νὰ μεταβάλωσιν εὐκολώτερον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὰ προγονικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα. Ἄλλως δὲ οἱ πλεῖστοι ἀνῆκον εἰς τὰς ἐμπορικὰς τάξεις, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἢ ἐπεσκέφθησαν οἱ ἴδιοι τὰ ξένα ἢ εἶχον συγγενεῖς ἀποκατασταθέντας εἰς Εὐρώπην, ὥστε δὲν ἤργησαν νὰ συγκεντρώσωσιν εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην τὸ ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ν' ἀποκαταστήσωσι τὴν Ἑρμούπολιν τὸ πρῶτον σημεῖον ἑνώσεως μεταξὺ τοῦ ἀρτισυστάτου κράτους καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης.

Ἀληθῶς ὁ ἀποκτηθεὶς οὕτω ἐξευρωπαϊσμὸς ἔφερε τὸν διπλοῦν τύπον καὶ τῆς βίας μεθ' ἧς μετηνέχθη ἔξωθεν, καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν μέσων διὰ τῶν ὁποίων ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἐφαρμογή του. Οἱ νέοι ἐκεῖνοι Εὐρωπαῖοι ἐφαίνοντο μὴ λαβόντες εἰσέτι τὸν καιρὸν νὰ συνειθίσωσιν εἰς τὰ ξένα ἤθη καὶ εἰς τὰ νέα φορέματά των. Ἡ φραγκικὴ των ἐνδυμασία δὲν ἦτο πάντοτε οὔτε τοῦ νεωτέρου, ἀλλ' οὔτε κἂν ὁμοιορρύθμου συρμοῦ· ἀποτέλεσμα τοῦτο εἴτε τῆς ποικίλης ἔξωθεν προελεύσεως τῶν ἐνδυμάτων, εἴτε τῆς καλλιτεχνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐγχωρίων ῥαπτῶν, εἴτε ἐπὶ τέλους τῆς μὴ ἐντελοῦς εἰσέτι λήθης τῶν

Digitized by Google

ἀρχαίων ἕξεων. Οὕτω καὶ εἰς τὰς λέσχας ἐπεκράτει, ἔστω καὶ κατὰ τοὺς χορούς, δόσις ἁπλοϊκότητος μεγαλειτέρας ὁπωςδήποτε τῆς συμβιβαζομένης μὲ τὴν ἐθιμοτυπίαν τοῦ παρεισάκτου πολιτισμοῦ. Ἐν συνόλῳ, εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, τῆς ὁποίας τὰ συστατικὰ ἦσαν ἑτερογενῆ καὶ ποικίλα, αἱ δὲ περιστάσεις ἀνώμαλοι καὶ εἰσέτι δυσχερεῖς, ὑπῆρχέ τι τὸ ἀσυνάρτητον, τὸ ἰδιόρρυθμον, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ τὸ ἀλλόκοτον.

Τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο διεφαίνετο κατ' ἐξοχὴν εἴς τινας τύπους τῶν τότε Ἑρμουπολιτῶν, οἵτινες ἠδύναντο νὰ παράσχωσιν ὕλην πλουσίαν εἰς τὸν ἠθογράφον ἢ καὶ εἰς γελοιογράφου τὴν γραφίδα, ἐὰν δὲν ἐξημβλύνετο ἡ συναίσθησις τοῦ γελοίου ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ἀκαταστασίας καὶ τῆς προσφάτου ἔτι μνήμης τῆς πανωλεθρίας, ἐξ ἧς προέκυψεν ὁ συνοικισμὸς τῆς Ἑρμουπόλεως. Παρεκτὸς δὲ τούτου, ἡ συνήθεια ἐξοικειοῖ πρὸς πᾶν τὸ ἔκτακτον. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἰδιότροποι τύποι κατήντησαν νὰ θεωρῶνται ὡς φυσικοὶ καὶ νὰ μὴ ἐξεγείρωσιν οὐδόλως τὴν κοινὴν περιέργειαν.

Μεταξὺ τῶν προσώπων ὅσα αἱ νύξεις μου αὗται θ' ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν μνήμην παλαιῶν Ἑρμουπολιτῶν, θὰ συγκαταλεχθῇ πιστεύω καὶ τὸ τοῦ Φιλίππου Μάρθα. Πολλοὶ ἐλησμόνησαν ἴσως τὸ ὄνομα, ἀλλὰ δύσκολον οἱ ἰδόντες αὐτὸν ἅπαξ νὰ ἐλησμόνησαν τὸν ἄνθρωπον. Εἶχε χαρακτηριστικὰ μοναδικὰ καὶ ἐντυπούμενα διὰ παντὸς εἰς τὴν μνήμην. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἦσαν μαῦραι εἰσέτι, ἀλλ' ἡ μία του ὀφρῦς, ἡ δεξιά, ἦτο λευκή, ὁ δὲ δασὺς του μύσταξ διηρεῖτο ἐπίσης εἰς δύο διακεκριμένα χρώματα, ἀλλ' ἀντιστρόφως τῶν ὀφρύων ἦτο λευκὸς ἀριστερόθεν καὶ μαῦρος δεξιόθεν. Ἡ χιαστὴ διασταύρωσις αὕτη τῶν δύο χρωμάτων ἔδιδεν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του ἔκφρασιν παράδοξον. Ἐὰν ἔβαφε τὰς λευκὰς τρίχας ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς εὔμορφος μᾶλλον, ἀλλ' ὅτε πρῶτον ἦλθεν εἰς Σύραν, τίς ἐκεῖ ἐσκέπτετο περὶ κομψότητος! Μετέπειτα, καθόσον ἡσύχαζον τὰ πράγματα καὶ ἐλάμβανον σημασίαν ὑπερτέραν τῆς ἀληθοῦς ἀξίας των αἱ μικραὶ μέριμναι τοῦ βίου, ἀνεφάνησαν καὶ πωληταὶ καὶ ἀγορασταὶ βαφῆς εἰς Ἑρμούπολιν. Ἀλλὰ τότε θὰ ἐπέσυρε τὴν ἔκπληξιν καὶ τὴν εἰρωνείαν τοῦ κόσμου ὁ Μάρθας, ἐὰν ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν του νὰ ἐπιδιώξῃ διὰ τοιούτων μέσων τὴν ὁμοιόχροιαν τῶν τριχῶν του. Τὸν εἶχον συνειθίσει ὅπως ἦτο καὶ οὐδεὶς πλέον τὸν παρετήρει. Ναὶ μέν, τινὲς τῶν ἄκραν φιλοσκωμμόνων ἐπέμενον ἐπαναλαμβάνοντες πότε καὶ πότε χαριεντισμὸν ἐγκαινισθέντα πρὸ ἐτῶν ὑπὸ Χίου ἐντριβοῦς περὶ τὰς Γραφὰς καὶ ἐμπνευσθέντος ἀπὸ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' οὔτε κἂν ἐμειδία οὗτος ἢ ἐπρόσεχεν ὅτε, κατὰ τὴν διάβασίν του, οἱ τοιοῦτοι εὐφυολόγοι ἐψιθύριζον τὸ τοῦ Εὐαγγελίου: «Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά, ἑνὸς δὲ ἐστι χρεία.» Καὶ προφέροντες τὴν λέξιν *Ἑνὸς* ἔστριβον τὸν μύστακα ἢ ἔτριβον τὰς ὀφρῦς.

Τὸ ῥητὸν ἠδύνατο πράγματι νὰ λεχθῇ πρὸς τὸν ὁμώνυμον τῆς Μάρθας, καθόσον ὑπῆρχε χρεία *ἑνὸς χρώματος*, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς φράσεως βεβαίως δὲν προσηρμόζετο εἰς αὐτόν. Οὔτε ἐμερίμνα, οὔτε ἐτύρβαζε περὶ πολλὰ ὁ δυστυχής! Ἀπ' ἐναντίας, μόνη του μέριμνα ἐφαίνετο ἡ ἐπιμελὴς ἐξάσκησις τοῦ ἔργου του, καὶ τοῦτο δὲ τόσον μόνον ὅσον ἐξήρκει πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. Ἄλλως, οὔτε φίλους εἶχεν οὔτε σχέσεις, οὔτε εἰς καφενεῖον τὸν εἶδέ τις ποτὲ νὰ καθήσῃ, οὔτε εἰς ξένην οἰκίαν εἰσήρχετο. Ἥσυχος, ὀλιγόλογος, κατηφής, μετέβαινε τακτικῶς ἐκ τῆς οἰκίας του εἰς τὰ γραφεῖα τῶν πελατῶν του καὶ ἐκεῖθεν πάλιν ὀπίσω, πενιχρῶς ἀλλὰ κοσμίως καὶ καθαρῶς πάντοτε ἐνδεδυμένος.

Κατῴκει ἀνέκαθεν εἰς τὴν παρὰ τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν στενὴν ὁδόν, ἥτις ἀγνοῶ ἐὰν ἀπέκτησε τὴν σήμερον ἰδίαν ὀνομασίαν. Ὁ ἔκτοτε κατεδαφισθεὶς οἰκίσκος του περιεῖχε δύο μικρὰ δωμάτια καὶ μαγειρεῖον, ἐκ τῆς καπνοδόχης ὅμως τοῦ ὁποίου αἱ γειτόνισσαι ἐβεβαίουν ὅτι οὐδέποτε ἀνῆλθε καπνός. Κατ' ἀρχὰς τινὲς ἐξ αὐτῶν ἠθέλησαν ἐκ συμπαθείας νὰ τῷ προσφέρωσι φαγητά, προφασιζόμεναι ποτὲ μὲν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἐπιτυχοῦσαν πήτταν των, ἄλλοτε δὲ ὅτι ἦτο ἡ ἑορτὴ τοῦ συζύγου ἢ τοῦ υἱοῦ των. Ἀλλ' ἐκεῖνος εὐγενῶς μέν, διὰ τρόπου ὅμως μὴ ἐπιδεχομένου ἀντίρρησιν, ἀπεποιεῖτο τὴν προσφοράν, ὥστε αἱ γειτόνισσαι ἔπαυσαν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην τὰς καλοκἀγάθους ἀποπείρας των. Καὶ ἐξηκολούθει ὁ Φίλιππος φέρων ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἐντὸς χάρτου χονδροῦ ἢ ἐντὸς λαχανοφύλλου τὴν λιτὴν ἀμαγείρευτον τροφήν του.

Ἡ σειρὰ τῶν πρὸς τὴν θάλασσαν οἰκιῶν τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, καθὼς ἐνθυμοῦνται οἱ γνωρίσαντες τὴν Ἑρμούπολιν, ἐκτίσθη ἐπὶ βράχων ἀποτόμων. Ὁ οἰκίσκος τοῦ Μάρθα, χωρισμένος ἀπὸ τὴν ὁδὸν διὰ μικροῦ προαυλίου περιτετειχισμένου, προεῖχε περισσότερον τῶν ἄλλων πρὸς τὰ ὄπισθεν, ὁ δὲ ξύλινος ἐξώστης του ἐφαίνετο κρεμάμενος, τρόπον τινά, ὑπεράνω τῶν ἀποκρήμνων ἐκεῖ πετρῶν. Ὅτε ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρός, οἱ ἀφροὶ τῶν ὑπὸ τὸν κρημνὸν μαινομένων κυμάτων ἀνήρχοντο ἐνίοτε μέχρι τῆς οἰκίας αὐτῆς.

Τὸν ἐξώστην του εἶχε περικλείσει ὁ Φίλιππος ἄνωθεν καὶ ἐξ ἑκατέρων τῶν πλευρῶν διὰ σανίδων. Καὶ τῶν παρακειμένων οἰκιῶν οἱ ἐξῶσται περιεκλείοντο κατὰ τὸν αὐτὸν ἢ ἄλλον τρόπον, μετασχηματιζόμενοι εἰς κλίνας εὐχέρους καὶ δροσερὰς κατὰ τὰς θερμὰς τοῦ θέρους νύκτας. Ἀλλ' ἐνῷ τῶν λοιπῶν ἐξωστῶν ἡ σκέπη ἀφῃρεῖτο κατὰ τὸν χειμῶνα, ὁ τοῦ Φιλίππου ἔμενε διαρκῶς

Digitized by Google

σκεπαστός, αἱ δὲ γειτόνισσαι διετείνοντο ὅτι ἐκοιμᾶτο ἐκεῖ καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος.

Ἐντὸς τῆς οἰκίας ἐκείνης διήρχετο ὅσας ὥρας δὲν ἀπησχόλει ἡ ἐργασία του. Τὰς κυριακὰς ἐλειτουργεῖτο τακτικῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Μεταμορφώσεως, ἐνίοτε δὲ μετὰ τὴν ἀκολουθίαν οἱ χωρικοὶ ἢ κυνηγοὶ ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς ἄγρας, τὸν συνήντων περιπλανώμενον εἰς τὰ πετρώδη τῆς νήσου βουνά, ἢ καθήμενον ἐπὶ βράχου μὲ τὰ βλέμματα ἐστραμμένα πρὸς τὴν Τῆνον. Ἀλλ' οὐδέποτε τὸν εἶδέ τις τὸ ἑσπέρας ἔξω τῆς οἰκίας του.

Τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπορίζετο ἐπαγγελλόμενος τὸν διερμηνέα καὶ τὸν γραμματέα τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης. Δι' αὐτοῦ ἐγένετο πᾶσα συνεννόησις μεταξὺ τῶν Ἄγγλων πλοιάρχων καὶ τῶν παραληπτῶν τῶν φορτίων των. Ἐὰν ἔμπορός τις ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν Ἀγγλικήν, εἰς τὸν Φίλιππον προσέφευγε πρὸς μετάφρασίν της· ὅτε ἐπρόκειτο περὶ συντάξεως ναυλοσυμφώνων ἢ περὶ ἐκδόσεως συναλλάγματος Ἀγγλιστί, διὰ τῶν καλλιγραφικῶν χαρακτήρων του ἐπληροῦντο τὰ κενὰ τῶν σχετικῶν ἐντύπων.

Δὲν ἐπληρόνετο ἀδρῶς διὰ ταῦτα, ἀλλ' αἱ μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἐμπορικαὶ σχέσεις τῆς Ἑρμουπόλεως ἦσαν τοσαῦται ὥστε δὲν ἀπέλιπεν ἐργασία, ἐξ ἄλλου δὲ αἱ ἀνάγκαι του ἦσαν τόσον περιωρισμέναι ὥστε ἐξήρκουν ὅσα ἐκέρδιζε.

Ἀλλὰ ποῦ καὶ πῶς ἐξέμαθε τὴν Ἀγγλικὴν ὁ Φίλιππος; Ἦτο γνωστὸν περὶ αὐτοῦ ὅτι κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κύπρου περιεσώθη ὀρφανὸς εἰς πλοῖον Ἀμερικανικὸν καὶ ὅτι μετεφέρθη εἰς Ἀμερικὴν ὅπου ἐξεπαιδεύθη, ἀνδρωθεὶς δὲ ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατ' ἀρχὰς μάλιστα ἐλέγετο ὅτι ἐσπούδασεν ἐκεῖ τὴν ἰατρικήν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὴν μετήρχετο ἔπαυσε βαθμηδὸν νὰ λέγηται τοῦτο καὶ ἐλησμονήθη.

Ὅτε κατὰ πρῶτον ἦλθεν εἰς Σύραν ἐλέγοντο καὶ ἄλλα περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ διάφορα. Ἐπί τινα καιρὸν διεδίδετο ὅτι εἶχε πάθει τὰς φρένας. Τήνιοι δέ τινες ἐκυκλοφόρησαν ἐπεισόδια ποικίλα τῆς φημιζομένης παραφροσύνης του. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐφαίνετο ὑγιέστατος τὸν νοῦν, ἡ δὲ κατήφεια καὶ ἡ ἀπομόνωσίς του δὲν ἦσαν βεβαίως ἀνεξήγητοι ὑπὸ τὰς γενικὰς τότε τῶν Ἑλλήνων περιστάσεις, ὥστε διεσκεδάσθησαν ἐντὸς ὀλίγου πᾶσαι αἱ περὶ διαταράξεως τῶν φρενῶν του ὑπόνοιαι. Ἐν συνόλῳ δὲ οἱ Ἑρμουπολῖται δὲν ἐνησχολοῦντο πλέον περὶ αὐτοῦ. Οὐδένα ἐπείραζε, οὐδένα ἐβάρυνε, ἄλλο δὲν ἐπεθύμει καὶ δὲν ἐπεδίωκε ἢ τὸ νὰ διέλθῃ ἀπαρατήρητος ἡ ὕπαρξίς του, τοῦτο δ' ἐπὶ τέλους καὶ ἐπέτυχε.

Καὶ ὅμως ἡ μονήρης καὶ ἄσημος ἐκείνη ὕπαρξις ὑπέκρυπτεν ἱστορίαν θλιβεράν, ὑπέκρυπτε πάλην μακράν, πάλην καθημερινὴν μεταξὺ τῆς καρδίας καὶ τῆς διανοίας του. Οἱ βλέποντες αὐτὸν παραγεμίζοντα ἡσύχως τὰς ἐντύπους συναλλαγματικὰς καὶ φορτωτικάς του δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποπτεύσωσιν ὁποίας τρικυμίας περιέκλειεν ἡ ψυχή του.

Τὸ μυστικὸν τοῦ Φιλίππου Μάρθα θὰ συναπέθνησκε μετ' αὐτοῦ, ἐὰν ὡς μνημόσυνον ἐπιπλέον μετὰ ναυάγιον δὲν περιεσώζοντο ἰδιόχειροι τινὲς σημειώσεις του. Διατί τὰς ἔγραψε; Βεβαίως δὲν προέθετο τὴν διαμνημόνευσιν τῶν τῆς ζωῆς του. Ἔγραφε διότι ὅταν κατέχηταί τις ὑπὸ μιᾶς μόνης σκέψεως καὶ δὲν δύναται νὰ τὴν ἐκδιώξῃ, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐλαφρώσῃ τὴν ψυχήν του διατυπῶν ὅπως δήποτε διὰ λέξεων τὸ ἄλγος του. Ἐὰν ἔχῃ φίλον θὰ τὸ διακοινώσῃ εἰς τὸν φίλον του, ἐὰν ἔχῃ πίστιν θὰ τὸ ἐκμυστηρευθῇ εἰς τὸν πνευματικόν του, ἄλλως ἡ ὑπερχειλής του καρδία θὰ ἐκχυθῇ εἰς ἀσυναρτήτους μονολόγους, ἢ ἐὰν γνωρίζῃ νὰ γράφῃ θὰ χαράξῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸν θλιβερὸν μονόλογόν του. Ἰδοὺ διατὶ ἔγραφεν ὁ Μάρθας.

Τὸ τετράδιον εἰς τὸ ὁποῖον ἔγραφε τὰς σκέψεις καὶ ἀποσπάσματα τῆς αὐτοβιογραφίας του δὲν περιέχει ταῦτα καὶ μόνον, ἀλλ' ἐχρησίμευεν ὡς γενικὸν σημειωματάριόν του καὶ κατάστιχον. Εἰς αὐτὸ ἐνέγραφε μετ' ἀκριβείας τὰς μικρὰς του δοσοληψίας, ὡς ἄνθρωπος φροντίζων νὰ εἶναι πάντοτε ἐνήμερος καὶ ἀπηλλαγμένος πάσης ὀφειλῆς. Ἐκεῖ ἐπίσης κατεγράφοντο αἱ διάφοροι ἐργασίαι του εἰς τὰ γραφεῖα τῶν πελατῶν του. Μεταξὺ τῶν τοιούτων σημειώσεων ὑπάρχουν ἐνίοτε συνταγαὶ φαρμακευτικαί, μαρτυροῦσαι ὅτι δὲν εἶχε λησμονήσει ὁ Μάρθας τὴν ἰατρικήν του, ἀλλ' ἀναγόμεναι ἅπασαι εἰς τὴν σκευασίαν ναρκωτικῶν. Τὰ συστατικά των δὲν παραλλάσσουν οὐσιωδῶς, ἀλλ' αἱ δόσεις καὶ οἱ συνδυασμοὶ ποικίλλουν. Ἠδύνατό τις ἐξ αὐτῶν νὰ εἰκάσῃ ὅτι περὶ τὰ ἀναισθητικὰ ἰδίως περιεστράφησαν αἱ μελέται του. Ἀναμὶξ δὲ καὶ ἀτάκτως ἔγραφεν Ἀγγλιστὶ ὅ,τι ἐσκέπτετο περὶ ἑαυτοῦ ἢ ὅ,τι ἀνεπόλει ἐκ τῶν ἐπεισοδίων τοῦ βίου του. Ταῦτα ἄνευ σειρᾶς ἢ χρονολογίας, ἀλλ' ἐκ τῶν δοσοληπτικῶν σημειώσεων αἵτινες προηγοῦνται ἢ ἕπονται ἑκάστου ἀποσπάσματος, δύναταί τις κατὰ προσέγγισιν νὰ ὁρίσῃ ἑκάστου τὴν ἡμερομηνίαν. Τὸ ὅλον τοῦ βιβλίου ἐγράφη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1845 καὶ 1847.

Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι κατάστιχον ἐμπορικὸν εἰς σχῆμα μικροῦ τετάρτου. Αἱ τριπλαῖ εἰς ἑκάστην σελίδα στῆλαι διὰ τὰς ὑποδιαιρέσεις τῆς λίρας στερλίνας μαρτυροῦν τὴν Ἀγγλικὴν κατασκευήν του. Ἡ διάσωσίς του ὀφείλεται προδήλως εἰς τὸ σχῆμά του. Ἐξελήφθη ὡς βιβλίον ἔντυπον καὶ οὕτω περιφυλαχθὲν εὑρίσκεται εἰσέτι εἰς τὴν δημόσιον τῆς Ἑρμουπόλεως βιβλιοθήκην.

Ὁμολογῶ ὅτι κατὰ πρῶτον συνέλαβα τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ ἐπωφεληθῶ τῶν σημειώσεων τοῦ Φι-

Digitized by Google

λίππου Μάρθα πρὸς συγγραφὴν διηγήματος ἐπὶ τὸ μυθιστορικώτερον. Ἀλλὰ σκεφθεὶς ὡριμώτερον, ἐπροτίμησα νὰ τὰς δημοσιεύσω ἀπαραλλάκτους ὡς ἐγράφησαν παρ' αὐτοῦ καὶ ν' ἀφήσω εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν φροντίδα τοῦ νὰ συμπληρώσῃ διὰ τῆς φαντασίας τὰ κενά.

Ἰδοὺ αὗται.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Δ. Βικελας

Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας»

Εἰς Ἀθήνας.

Ἀξιότιμε Κύριε,

Κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἀποστέλλω σήμερον ἐν μεταφράσει τὰς περὶ τῶν καθηγητῶν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας κρίσεις τοῦ κόμητος Γυίλφορδ, ληφθείσας ἐξ ἐπισήμων αὐτοῦ ἐκθέσεων πρὸς τὴν Γερουσίαν τῆς Ἑπτανήσου. Αἱ ἐκθέσεις αὗται εὑρίσκονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Γερουσίας, ὧν τὴν διεύθυνσιν καὶ τακτοποίησιν ἀνέλαβεν ἀπό τινος ἀμισθὶ ὁ μετὰ μεγάλου ζήλου εἰς τὰ τῆς Ἱστορίας τῆς Κερκύρας καταγινόμενος Κος Μάρκος Θεοτόκης. Ὅμοιον ζῆλον περὶ τὰ τοιαῦτα δεικνύει καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κος Ἀλέξανδρος Θεοτόκης, ὅστις εὐηρεστήθη νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ ἐν πρωτοτύπῳ τὰς πεμπομένας ἐκθέσεις. Ταύτας προθύμως ἀποστέλλω εἰς τὴν *Ἑστίαν*, διότι πιστεύω ὅτι πληροφορίαι περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, τοῦ πρώτου τούτου ἐπιστημονικοῦ φυτωρίου τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, δὲν θὰ εἶνε ἀδιάφοροι εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς.

Ἐν Κερκύρᾳ, τῇ 5ῃ Ὀκτωβρίου 1886.

* * *

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐκθέσεις τοῦ κόμητος Γυίλφορδ.

Α'.

Δρ. Κωνσταντῖνος Σακελλαρόπουλος καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας.

Ὁ Δρ. Κ. Σακελλαρόπουλος, γνωστὸς ἤδη ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ διὰ τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ μάθησιν, μετέβη κατόπιν πρὸς εὐρυτέρας ἐν τῷ κλάδῳ του σπουδὰς εἰς Παρισίους καὶ ἤδη εὑρίσκεται εἰς Παταυΐον. Τὸν κύριον τοῦτον ἐσκεπτόμην νὰ ἀποστείλω εἰς Γερμανίαν πρὸς ἐκμάθησιν τῆς φιλοσοφίας· ἀλλ' ἔχω πεποίθησιν ὅτι διοριζόμενος εἰς τὸν κλάδον τῆς ἐπιστήμης, ὃν ἤδη κατέχει, θέλει ἀποβῇ ἀναμφιβόλως ὠφελιμώτερος καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1825).

Ἡ ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογία εἶνε τὸ κύριον ζήτημα, ὅπερ ἐνδιαφέρει τὴν Εὐρώπην.... καὶ ἡ μὴ πλήρωσις τῆς ἕδρας ταύτης ὑπὸ τοῦ Δρος Κ. Σακελλαροπούλου, ἀπὸ τετραετίας καταγινομένου ἐν Εὐρώπῃ εἰδικῶς εἰς τὴν ὕλην ταύτην καὶ κατέχοντος ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἀρχαιολόγων καὶ νομισματολόγων, ἤθελεν ἀποδοκιμασθῇ ὑφ' ὅλων τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀρχαιολόγων.

(Ἔκθεσις τῆς 18 Ἰουνίου 1825)

Τὸ προσωπικὸν τῆς Ἀκαδημίας θέλει αὐξηθῇ κατὰ τὸ προσεχὲς ἀκαδημαϊκὸν ἔτος (1 Νοεμβρίου 1826) διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Δρ. Κ. Σακελλαροπούλου, ὡς καθηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας.

Ἔκθεσις τῆς 10 Ἰουνίου 1826.

Ὁ Δρ. Σακελλαρόπουλος ἤρξατο τῶν (ἀρχαιολογικῶν) αὐτοῦ παραδόσεων δι' ὁμιλίας ἐπὶ τῆς σπουδαίας ταύτης ὕλης λίαν εὐγλώττου καὶ ἐπιστημονικωτέρας ὅσων, ὡς τοὐλάχιστον νομίζω, ἐγένοντό ποτε ἐν Ἑλλάδι.

(Ἔκθεσις τῆς 8 Νοεμβρίου 1826.)

Ὁ λόρδος Γυίλφορδ ζητεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἵνα τὰ καθήκοντα τοῦ γενικοῦ γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας ἀνατεθῶσι τῷ καθηγητῇ κ. Σακελλαροπούλῳ, διαρκούσης τῆς ἀπουσίας τοῦ καθηγητοῦ Λουζινιὰν (Lusignan).

(Ἔκθεσις τῆς 30 Μαρτίου 1827.)

Β'

Χριστόφορος Φιλητᾶς.

Ὁ Δρ. Χριστόφορος Φιλητᾶς ἐξ Ἰωαννίνων, διδάσκαλος ὢν τοῦ ἐν Τεργέστῃ ἑλληνικοῦ σχολείου, μετεπείσθη ὑπ' ἐμοῦ, κατὰ τὸ ἔτος 1819, νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγγλίαν καὶ διαμείνῃ ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς Oxford καὶ Charter-house πρὸς ἄσκησιν εἰς τὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς σχολείοις διδασκομένην μέθοδον. Κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ 1820 προσεκάλεσα αὐτὸν ἐνταῦθα πρὸς διοργάνωσιν τοῦ δευτερεύοντος σχολείου, ἥτις ἀπέτυχεν ἕνεκα ἐλλείψεως διδασκάλων ἱκανῶν πρὸς διεύθυνσιν αὐτοῦ. Κατόπιν ἐπεδόθη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἐν τῷ πρώην μοναστηρίῳ τῆς Τενέδου (τῶν δυτικῶν).

Παρευρέθην εἴς τινας τῶν παραδόσεών του καὶ δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι οὐδέποτε ἤκουσα διδασκαλίαν διδακτικωτέραν καὶ εἰς γλῶσσαν γλαφυρωτέραν. Ὅθεν συνιστῶ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ μισθοῦ του εἰς ἑξήκοντα τάλληρα ἀνὰ μῆνα.

Τὰς ἐντυπώσεις μου περὶ τῶν φιλολογικῶν προτερημάτων τοῦ Δρ. Φιλητᾶ πολλάκις ἀνέφερα εἰς τὴν κυβέρνησιν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει δικαιώσῃ τὴν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν μου ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἅτινα προτίθεται νὰ διδάξῃ. Δύναμαι ἐπίσης νὰ προσθέσω ὅτι καὶ αἱ γνώσεις αὐτοῦ εἰς τὴν κριτικὴν εἶνε ἐφάμιλλοι τῶν φιλολογικῶν του.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823).

Οἱ καθηγηταὶ Σακελλαρόπουλος καὶ Φιλητᾶς προθύμως ἀνέλαβον νὰ παραδώσωσι *δωρεὰν* εἰς τὸ ἐφηβεῖον (Efibio) τὰ ἑλληνικὰ μαθήματα, τὰ λατινικά, τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν ἱστορίαν. Ἡ περὶ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου

Digitized by Google

μέριμνα αὐτῶν ἐναργῶς δηλοῦται ἐκ τῆς καλῆς διοικήσεως.

(Ἔκθεσις τῆς 13 Φεβρουαρίου 1829.)

Γ'

Θεόκλητος Φαρμακίδης.

Πρὸ πέντε ἐτῶν κατέπεισα τὸν ἐκ Θεσσαλίας καταγόμενον ἱερέα Φαρμακίδην, ἄνδρα ἐξόχου χαρακτῆρος καὶ εὐρείας μαθήσεως, ἐφημέριον ἐπί τινα χρόνον τῆς ἐν Βιέννῃ ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ἐν Γοτίγγῃ Πανεπιστήμιον πρὸς συστηματοποίησιν τῶν ἰδεῶν του καὶ πρὸς εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν τῶν θεολογικῶν γνώσεών του. Οὗτος, ὡς ἐπληροφορήθην παρὰ τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου, ἐπέτυχε θαυμασίως· ἤδη δὲ εὑρίσκεται ἐν Πελοποννήσῳ. Προσεκάλεσα αὐτὸν δι' ἐπιστολῆς μου καὶ περιμένω ἀπάντησιν ἥτις ἐλπίζω ὅτι θὰ εἶνε εὐνοϊκή. Τῶν παραδόσεών του ποιήσεται ἔναρξιν κατὰ τὸν ἐπιόντα Νοέμβριον 1825.

(Κατὰ Μάρτιον 1825).

. . . .

Ὁ ἱερεὺς Θεόκλητος εἶνε ὁ κληρικὸς ἐκεῖνος, ὃν τῇ ἀδείᾳ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος προσεκάλεσα ἐξ Ἑλλάδος ἐνταῦθα κατὰ τὰς παρελθούσας διακοπάς. Τοῦτον ὑπεχρέωσα νὰ σπουδάσῃ ἐν Γοτίγγῃ πρὸ πέντε ἐτῶν καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἀποκατασταθῇ ἐν Ἑλλάδι, ὁπόθεν ἀφίκετο ἐνταῦθα τῇ προσκλήσει μου. Εἶνε ἄνθρωπος ἡσύχου χαρακτῆρος, μεγάλων γνώσεων.. ..αὐστηρὸς μᾶλλον ἢ ἐπιεικὴς καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν του καὶ εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας του καθήκοντα.

Λυποῦμαι ἀληθῶς διὰ τὴν παραίτησιν τοῦ ἱερέως Θεοκλήτου, διότι ἕνεκα ταύτης στερούμεθα τοῦ σπουδαίου μαθήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας.

(Ἔκθεσις τῆς 5 Νοεμβρίου 1825).

Δ'

Κωνσταντῖνος Τυπάλδος.

Λογίζομαι εὐτυχὴς ἀναφέρων τῇ Αὐτοῦ Ὑψηλότητι τῷ προέδρῳ καὶ τῇ Γερουσίᾳ, ὅτι ὁ διάκονος Κωνσταντῖνος Τυπάλδος θὰ δυνηθῇ νὰ εἶνε ἐνταῦθα πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Φαρμακίδου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐπιόντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαΐου 1825)

Ἡ ἔλλειψις ἀκαδημαϊκῆς παιδεύσεως καθίστησαν αὐτὸν δειλὸν ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τῶν ὁμιλιῶν του, ἀλλ' ἔχω πεποίθησιν ὅτι διὰ τῆς ἱκανότητός του καὶ τῆς εὐρείας μαθήσεως, θέλει ὑπερνικήσῃ εὐκόλως πᾶσαν ἀναφαινομένην δυσκολίαν. Ὡς πρὸς τοῦτο, ἐὰν δὲν δυνηθῇ νὰ φανῇ ὑπέρτερος τοῦ ἱερέως Θεοκλήτου, θέλει ἐξισωθῇ πρὸς τοῦτον· ὡς πρὸς τὰ ἑξῆς ὅμως, ἅτινα καὶ μάλιστα ἐνδιαφέροντα εἶνε, ὡς πρὸς τὴν φωνὴν δηλ: καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἐκφράζεσθαι εὐνοεῖται ὑπὸ τῆς φύσεως ὁμολογουμένως πολὺ περισσότερον, θέλει ἑπομένως, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἀποβῇ χρήσιμος καὶ διὰ τὸ κοινὸν καὶ διὰ τὴν Ἀκαδημίαν, ἀφ' οὗ μάλιστα αἱ ὁμιλίαι του ἤσκουν τόσην ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἠθικοποίησιν τοῦ ἐν Βενετίᾳ ἀκροατηρίου του.

(Ἔκθεσις τῆς 5 Νοεμβρίου 1825)

Οὗτος ποιήσεται ἔναρξιν τῶν παραδόσεών του ὡς τάχιστα· ἐπειδὴ ὅμως εἶνε ἀνάγκη νὰ φέρῃ τὸν τίτλον Διδάκτορος τῆς Θεολογίας, παρακαλῶ εὐσεβάστως νὰ συσταθῇ ἐπιτροπεία ἐκ τοῦ Μητροπολίτου Κερκύρας, ἄλλου τινὸς Ἱεράρχου τῆς Ἑπτανήσου καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἀκαδημίας Ἀνδρέου Ἰδρωμένου, πρὸς ἀπονομὴν τοῦ τίτλου τούτου, ἐν ᾗ περιστάσει ἤθελε κριθῇ ἄξιος.

(Ἔκθεσις τῆς 20 Ἰανουαρίου 1826)

Στυλιανὸς Σπαθῆς

Ὁ Δρ. Στυλ. Σπαθῆς ἐξ οἰκογενείας Ζακυνθίας γεννηθείς, νομίζω, ἐν Σμύρνῃ, ὅπου μετὰ μεγάλης φήμης ἐξήσκησεν ἐπί τινα χρόνον τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην, μοὶ συνεστήθη θερμῶς ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Γοτίγγῃ Πανεπιστημίου, ὅπου καὶ ἐσπούδασεν, ὡς νέος πολλὰ ὑπισχνούμενος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ του. Ὅθεν συνιστῶ αὐτὸν διὰ τὴν ἕδραν τῆς παθολογίας. Ὑπεσχέθη πρὸς τούτοις νὰ διδάσκῃ τὴν Βοτανικὴν καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βοτανικοῦ κήπου.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823).

[Ἕπεται συνέχεια]

ΗΛΙΚΙΑ ΤΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ

Ὁ ἐν Βρεσλαυίᾳ δασονόμος Gericke, γράφων περὶ τῆς ἡλικίας τῶν δένδρων, λέγει, ὅτι τὸ χιλιετὲς γῆρας αὐτῶν καταλεκτέον μετὰ τῶν μύθων, ὅτι καὶ εἰς αὐτὰ τὰ λεγόμενα ἱστορικὰ δένδρα δὲν ἀπεδείχθη ἡλικία μείζων τῶν 700—800 ἐτῶν, καὶ ὅτι οὐδὲν δένδρον ἐν Γερμανίᾳ ἔφθασε τὸ γῆρας τοῦτο ὑγιές. Δένδρα τόσον γηραιὰ εἶνε πάντοτε κοῖλα ἐντὸς καὶ ζῶσι μᾶλλον ὡς ἐρείπια. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ποῖον εἶνε τὸ γῆρας δένδρων ὑγιῶν ὁ Gericke στηριζόμενος εἰς ἰδίας παρατηρήσεις καὶ ἀνακοινώσεις τῶν γερμανικῶν, αὐστριακῶν καὶ ῥωσσικῶν δασονομικῶν ἀκαδημιῶν ἔφθασεν εἰς τὰ ἑπόμενα συμπεράσματα.

Εἰς βαθύτατον γῆρας φθάνουσι τὰ βελονοφόρα (κωνοφόρα) δένδρα καὶ οὐχὶ τὰ πλατύφυλλα. Τὰ κωνοφόρα φθάνοντα τὸ γῆρας τοῦτο θνήσκουσι πάραυτα, ἐνῷ τὰ πλατύφυλλα ἐξακολουθοῦσι ζῶντα μακρὸν ἔτι χρόνον. Τὸ βαθύτατον γῆρας, βεβαιωθὲν διὰ καταμετρήσεως τῶν ἐτησίων χιτώνων τοῦ δένδρου, ἦτο 500—570 ἔτη, εἰς τοι-

Digitized by Google

σύτον δὲ γῆρας φθάνουσιν ἡ ἐρυθρὰ ἐλάτη ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἡ ἀγρία πίτυς ἐν Φιλλανδίᾳ καὶ Σουηδίᾳ.

Μετὰ τὰ δένδρα ταῦτα ἔρχεται ὡς πρὸς τὸ βαθὺ γῆρας ἐλάτη ἡ κτενόφυλλος, ἥτις ἔφθασε μέχρι 429 ἐτῶν ἡλικίας. Ἡ λάριξ φθάνει εἰς ἡλικίαν 274 ἐτῶν.

Ἐκ τῶν πλατυφύλλων δένδρων μακροβιώτατα εἶνε αἱ δρῦς, ἐξ ὧν τὸ γηραιότατον ὑγιὲς δεῖγμα ἀριθμεῖ 410 ἔτη ἐν Ἀσαφφενδούργῳ. Ἕτεραι δρῦς ἔφθασαν εἰς ἡλικίαν 315 καὶ 320 ἐτῶν.

Αἱ γηραιόταται φηγοὶ εἶνε 245 ἐτῶν μέχρι 250.

Ἐπίσης ὡς ἑξῆς ἔχει τὸ μέγιστον τῶν ἡλικιῶν τῶν ἑξῆς δένδρων.

Φράξινος	170 ἐτῶν	ἐν Σιλεσίᾳ
Πτελέα	130 »	» »
Κλήθρα	160—200 ἐτῶν	ἐν Φιλλανδίᾳ.
Λεύκη	219 »	» »
Σφένδαμνος	224 »	» Βαυαρίᾳ.

Εἶνε δὲ ἀληθῶς περίεργον πῶς τὴ μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν δένδρων συχνότατα ἀπαντῶν, ἡ φιλύρα, σπανιώτατα εὑρίσκεται ἐν ταῖς συλλογαῖς. Ἴσως τοῦτο εἶνε σημεῖον πόσον σπανίως αἱ φιλύραι φθάνουσιν ὑγιεῖς εἰς βαθὺ γῆρας. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν φιλυρῶν διασημοτέρα εἶνε ἡ ἐν Neustadt ἐν Βυρτεμβέργῃ. Οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου τούτου ἐν ἔτει 1448 ὑπεστηρίζοντο διὰ 67 στηλῶν. Ὁ κορμὸς αὐτοῦ ἔχει διάμετρον 12 1)2 ποδῶν, σχίζεται δὲ εἰς ὕψος 5—7 ποδῶν ἄνω τοῦ ἐδάφους εἰς 7 ὁριζοντείους κλάδους, στηριζομένους διὰ 94 κτιστῶν καὶ 17 ξυλίνων ὑποστηριγμάτων. Εἰς ὕψος 60—65 ποδῶν ἀνέρχονται δύο κλάδοι ἔχοντες διάμετρον τριῶν ποδῶν ἕκαστος. Ἡ φιλύρα αὕτη τῆς ὁποίας τὴν ἡλικίαν ὁ Kaspari ἐν ἔτει 1868 ὥρισεν εἰς 691 ἔτη ἐξακολουθεῖ βλαστάνουσα νέους κλάδους, καίτοι ἔνδοθεν εἶνε ὅλως κοίλη. Μ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐφημερίς τις τῆς Βουδαπέστης διηγεῖται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον περὶ τοῦ Ἀνδράσση. Ὅτε οὗτος ἦτο εἰσέτι ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, δυσκόλως συνήπτεν ὁμιλίας μετὰ τῶν πρέσβεων καὶ ἐπιτετραμμένων τῶν ξένων δυνάμεων. Πάντοτε εἶχε πολλὴν ἐργασίαν», συνέβη δὲ συχνάκις νὰ δεχθῇ σκαιῶς ἢ νὰ μὴ δεχθῇ ποσῶς διπλωμάτην τινὰ τῶν ἐπιφανῶν. Καὶ δὲν ἤθελον μὲν παραβλέψει οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων δυνάμεων τοιαύτην ἀναίρεσιν τῶν τύπων τῆς ἐθιμοτυπίας, ἐὰν ἦτο ἄλλος τις ὑπουργός, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο ὁ Ἀνδράσσης ἔκλειον οὗτοι τοὺς ὀφθαλμούς, διότι καὶ ἀρχάριον ἐθεώρουν αὐτὸν καὶ καλῶς ἐγνώριζον τὰς λοιπὰς λαμπρὰς αὐτοῦ ἰδιότητας. Ἡμέραν τινὰ ἀνήγγειλεν ἑαυτὸν εἰς τὸν Ἀνδράσσην ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας. Ὁ κόμης ἐδήλωσεν ὅτι δὲν δύναται νὰ τὸν δεχθῇ. «Εἴπατε εἰς τὸν κύριον, εἶπεν εἰς τὸν ὑπηρέτην, ὅτι δὲν ἔχω τώρα καιρὸν νὰ ὁμιλήσω μετ' αὐτοῦ, διότι κάμνω τὴν *τουαλέττα μου*.» Ὁ πρεσβευτὴς ἀνεχώρησε. Τὴν ἑπομένην ὅμως ἡμέραν ἀπήντησε τὸν κόμητα Ἀνδράσσην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Ὁ ὑπουργὸς ἦτο πλήρης φιλοφροσύνης, ὁ δὲ πρεσβευτὴς μεμετρημένος καὶ σοβαρός, μετά τινας δὲ συνήθεις φράσεις ἀποτεινόμενος εἰς τὸν Ἀνδράσσην·«—Ἀγαπητέ μοι κόμη, τῷ λέγει, θὰ μὲ συγχωρήσητε ἂν σᾶς κάμω τὴν παρατήρησιν ὅτι τὸ χθεσινόν σας φέρσιμον δὲν ἦτο τόσῳ ὀρθόν. Πρέπει νὰ ἔχετε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ δέχεσθε, διότι δὲν ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς ὡς λόρδος Ξ, ἀλλ' ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Ὁ κόμης Ἀνδράσσης ἀπήντησε·—Ἔχετε ἄδικον, ἀγαπητὲ Μυλόρδε, διότι συλλογισθῆτε ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ δεχθῶ τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας μόνον μὲ. . . τὸ ὑποκάμισον.»

Τὸ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου ἐμπόριον ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1884 εἰς λίρας αἰγυπτιακὰς 164,000, ἤτοι 77000 εἰσαγωγῆς εἰς Αἴγυπτον καὶ 87,000 ἐξαγωγῆς εἰς Ἑλλάδα.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1885 ἐπῆλθεν εἰς αὐτὸ σπουδαιοτάτη ἐλάττωσις, διότι κατῆλθεν εἰς λίρας 112,000, ἤτοι 66,000 εἰσαγωγῆς εἰς Αἴγυπτον καὶ 46,000 ἐξαγωγῆς εἰς Ἑλλάδα. Ἡ ἐλάττωσις λοιπὸν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τρίτον περίπου τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου ἐμπορικῆς κινήσεως τοῦ 1884.

Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀναλύεται ὡς ἑξῆς ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς Αἴγυπτον, τοὐλάχιστον τῶν κυριωτέρων.

	1884	1885
Ζῶα καὶ τροφαὶ ζωϊκῆς οὐσίας	5.021	3.524
Ὄσπρια καὶ φυτικὰ προϊόντα	6.454	5.076
Καπνός, τουμπεκὶ	52.122	49.332
Ποτὰ πνευματώδη	8.148	4.389
Ξύλα, ἄνθρακες	1.797	864
Ὑφάσματα	1.020	379

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἐξαγωγῆς εἰς Ἑλλάδα τῶν αἰγυπτιακῶν προϊόντων ἡ ἐπὶ ἔλαττον διαφορὰ ἀναλύεται ὡς ἑξῆς.

	1884	1885
Δέρματα	61.311	29.939
Ὄσπρια καὶ φυτικὰ προϊόντα	6.654	3.776
Ξύλα, ἄνθρακες	2.360	783
Κλωστὴ βιομηχανήματα	14.350	13.187

Οὕτως ἡ ἐλάττωσις εἶνε γενικὴ ἐφ' ὅλων τῶν κεφαλαίων, μὴ ἐξαιρουμένης μηδὲ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς Αἴγυπτον τοῦ ἑλληνικοῦ καπνοῦ. Ἡ ἐ-

Digitized by Google

λάττωσις ὅμως ἡ παρατηρουμένη ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ εἶνε σχετικῶς μικρά, εἰ καὶ ἐν ἔτει 1885 ὑπερεδιπλασιάσθη ὁ δασμὸς τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἑλληνικοῦ καπνοῦ ἀπὸ γρ. διατ. 5 εἰς 12 τὴν ὀκάν. Τοῦτο δεικνύει ἴσως ὅτι κατ' ὀλίγον ἡ Αἴγυπτος συνειθίζει τὸ ἑλληνικὸν προϊὸν καὶ ὅτι καὶ ὁ ὑπερηυξημένος φόρος δὲν θὰ ἐμποδίσῃ τὴν περαιτέρω αὔξησιν καταναλώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ καπνοῦ.

Ἐν Ἀμερικῇ εὐδοκιμεῖ ἀπό τινος νέα βιομηχανία, ἡ τῆς ἐξαγωγῆς ἐλαίου ἐκ τοῦ ἀραβοσίτου. Τὸ ἐκ τούτου παραγόμενον ἔλαιον εἶνε καθαρώτατον, ἔχον χρῶμα ἠλέκτρου, τούτου δ' ἕνεκα θὰ προτιμᾶται πάντων τῶν ἄλλων φυτικῶν ἐλαίων. Ἐξ ἑκατὸν λιτρῶν ἀραβοσίτου παράγονται 12 λίτραι ἀραβοσιτίνου ἐλαίου, οἱ δ' ἐναπομένοντες πυρῆνες ἀπεδείχθη ὅτι εἶνε ἐξαίρετος τροφὴ τῶν κτηνῶν.

Τελευταίως κατεσκευάσθη ἡ μικροτέρα καὶ μᾶλλον εὐμετακόμιστος φωτογραφικὴ συσκευὴ ὑπὸ τοῦ Φέττερ, ἔχουσα μέγεθος κυτίου γλυκισμάτων, καὶ συνισταμένη ἐκ δισκοειδοῦς κιβωτιδίου 0,150 διαμέτρου καὶ 0,022 πάχους, ζυγίζει δὲ 700 γραμμάρια ἤτοι 220 δράμια περίπου.

Πληθυσμὸς τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης. Κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον 1886, οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν τούτων ἀνέρχονται εἰς 1.336,043. Κατὰ δὲ τὰ θρησκεύματα διανέμονται ὡς ἑξῆς.

492,710	Μουσουλμάνοι.
571,210	Ὀρθόδοξοι.
265,780	Καθολικοί.
5.805	Ἰουδαῖοι
538	διαφόρων θρησκειῶν

ἤτοι 1,336,043 κάτοικοι, ἐξ ὧν 705,043 ἄρρενες, 631,000 θήλεις, οἰκοῦντες 47 πόλεις, 31 κωμοπόλεις καὶ 5261 χωρία. Ἐκ δὲ τῶν ἐγκατεστημένων ἐν Βοσνίᾳ 27,438 ξένων, οἱ 25,273 εἶναι ὑπήκοοι τῆς αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας καὶ οἱ ἄλλοι 2,165 τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν.

Νέα μέθοδος πρὸς κύρωσιν τῆς ταὐτότητος τῶν ἀνθρώπων. Κατά τινα σημείωσιν δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης ὑφίσταται χαρακτὴρ τις φυσικός, δι' οὗ εἶνε δυνατὸν νὰ πιστοποιηθῇ ἡ ταὐτότης τῶν ἀτόμων. Ἕκαστος βεβαίως θὰ παρετήρησε τὰς μικρὰς πτυχάς, ἃς φέρει ἡ πρὸς τὴν παλάμην ἐπιφάνεια τῶν δακτύλων, καὶ ἰδίως ἡ τοῦ ἀντίχειρος. Αἱ πολυάριθμοι αὗται πτυχαὶ λαμβάνουσι διαφόρους μορφάς, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται ποικίλα σχήματα διαφέροντα κατ' ἄτομον, παραμένοντα ὅμως ταὐτὰ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου παρὰ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ. Φαίνεται ὅτι οἱ Σῖναι ἐπωφελήθησαν τοῦ χαρακτῆρος τούτου, πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν ἐγκληματιῶν. Ἀντὶ νὰ φωτογραφῶνται οὗτοι, λαμβάνεται τὸ ἐκτύπωμα τοῦ ἀντίχειρος καὶ φυλάττεται ἐν τοῖς ἀρχείοις. Ἐν Ἀμερικῇ ἐγένετο πρότασις νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν τρόπον τοῦτον πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ταὐτότητος τῶν λαμβανόντων ἀτομικὰ διαρκῆ εἰσιτήρια ἐν τοῖς σιδηροδρόμοις.

Οἱ Καιροὶ τοῦ Λονδίνου ἐγνώρισαν τελευταίως ὅτι ἐν τῇ νοτίῳ Ἀφρικῇ, κυρίως ἐν τῇ χώρᾳ τῆς δημοκρατίας τοῦ Transwaal, ἀνεκαλύφθησαν κοιτάσματα χρυσοφόρα πλουσιώτερα πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων. Ἡ συντομωτέρα ὁδὸς πρὸς μετάβασιν εἰς τοὺς τόπους τούτους, εἶναι ὁ λιμὴν τῆς Delagoa ἀνήκων τῇ Πορτογαλλίᾳ· σιδηρόδρομος δὲ κατασκευαζόμενος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῆς δημοκρατίας μέλλει νὰ συνδέσῃ ὅσον οὔπω τὸν λιμένα μετὰ τῶν χρυσοφόρων τόπων. Καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας ἀνεκαλύφθησαν χρυσοφόροι φλέβες.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ χημικὴν ἔποψιν συνίσταται ἐκ δεκατριῶν στοιχείων, ἐξ ὧν πέντε μὲν εἶναι ἀέρια καὶ ὀκτὼ στερεά. Ἂν θελήσωμεν νὰ συγκρίνωμεν τὴν χημικὴν σύνθεσιν τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς τὸ βάρος τοῦ σώματος, ὅπερ κατὰ μέσον ὅρον εἶναι 76 χιλιόγραμμα, εὑρίσκομεν ὅτι κατὰ μέγα μέρος συνίσταται ἐξ ὀξυγόνου εὑρισκομένου ἐν μεγίστῃ πιέσει. Ἀκριβῶς ἄνθρωπος 70 χιλιογράμμων περιέχει 44 χιλιόγραμμα ὀξυγόνου, οὗτινος μόνον ὁ ὄγκος ἐν κοινῇ θερμοκρασίᾳ ὑπερβαίνει τὰ 28 κυβικὰ μέτρα. Ὑδρογόνον ἐνέχει πολὺ ὀλιγώτερον, 7 μόλις χιλιόγραμμα, ἐν ἐλευθέρᾳ ὅμως καταστάσει τοσαύτη ποσότης κατέχει ὄγκον σχεδὸν 80 κυβικῶν μέτρων. Τὰ δὲ λοιπὰ τρία ἀέρια εἶναι τὸ ἄζωτον (1,72 χιλιογρ.) τὸ χλώριον (800 γραμμάρια) καὶ τὸ φθόριον (100 γραμμ). Ἐκ τῶν μεταλλοειδῶν ὁ ἄνθραξ ἐνέχεται εἰς ποσότητα 22 χιλιογραμ. μετ' αὐτὸν ὁ φωσφόρος (800 γραμ.) καὶ τὸ θεῖον (700). Πολύτιμον μέταλλον δὲν περιέχει τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἑπομένως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἱδρυθῶσι μεταλλευτικαὶ ἑταιρεῖαι πρὸς ἐκκαμίνευσιν τῶν πτωμάτων· τὸ ἀφθονώτερον ἐν αὐτῷ μέταλλον εἶνε ἡ τίτανος (1750 γραμ.) μετὰ ταύτην τὸ κάλιον (80 γραμ), τὸ νάτριον (70 γραμ.) τὸ μαγνήσιον (50 γραμ.) καὶ τέλος ὁ σίδηρος (45 γραμ).

Ἰδοὺ πᾶν ὅ,τι ὁ χημικὸς δύναται νὰ εὕρῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀνάλυσιν. Τὰ δεκατρία δὲ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦσι ποικίλας συνθέσεις, ὧν μόνον τὰ ὀνόματα θὰ ἐπλήρουν τόμον ὁλόκληρον.

— Σπῶ τὸ κεφάλι μου, καϋμένε Δημήτρη, πῶς νὰ κάμω τὴ γυναῖκά μου νὰ πηγαίνῃ καμμιὰ φορὰ καὶ 'στὴν κουζίνα.

— Ἁπλούστατον. Ἂν θέλῃς ἡ γυναῖκά σου νὰ μὴ λείπῃ ἀπ' τὴν κουζίνα, πάρε ὤμορφη μαγείρισσα καὶ γλυκομίλησέ της κ' ἕνα δυὸ φοραῖς μπροστὰ 'στὴ γυναῖκά σου.

Καθηγητὴς διηγεῖτο εἴς τινα τῶν ἀκροατῶν του, ὅτι μεταβαίνων πρὸς διδασκαλίαν ἐβράχη καθ' ὁδὸν καὶ ἔγεινε μούσκευμα.

— Παράδοξον, ἀπήντησεν ὁ φοιτητής, καὶ ἀπὸ τῆς καθέδρας μᾶς ἐφάνητε σήμερον τόσον ξηρός.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—590.

Digitized by Google

Ἀριθ. 565 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 26 Ὀκτωβρίου 1886

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΡΘΑΣ

Διήγημα

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Α'

«Ἡ Ψαριανὴ γειτόνισσά μου κάθηται τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας της, μὲ τὸ πρωτογέννητόν της εἰς τὴν ἀγκάλην, καὶ περιμένει τὸν ἄνδρα της. Ὅτε ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν μου διέρχομαι ἐξ ἀνάγκης ἔμπροσθέν της, μὲ καλησπερίζει μειδιῶσα καὶ σχεδὸν πάντοτε εὑρίσκει τρόπον νὰ εἴπῃ τι, ὥστε νὰ διακόψω τὸν δρόμον μου διὰ ν' ἀποκριθῶ. Ἐνίοτε θηλάζει τὸ βρέφος της καλύπτουσα διὰ τῆς χειρὸς τὸ ἡμιανοικτὸν στῆθος. Δὲν εἶναι βεβαίως ὡραία ἡ γειτόνισσά μου, ἀλλ' ὅτε κλίνουσα τὴν κεφαλὴν ἀναπαύει εὐφροσύνως τὸ βλέμμα εἰς τοὺς ἀνοικτοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ θηλάζοντος τέκνου της, μὲ μειδίαμα ἀφάτου ἀγάπης εἰς τὰ χείλη, τότε μεταμορφοῦται τὸ πρόσωπόν της. Τὴν ἐξωραΐζει ἡ μητρικὴ στοργή!

Μένω τότε ἐνώπιόν της καὶ τὴν βλέπω. Ἀλλὰ δὲν βλέπω ἐκείνην. Ἄλλη μορφή, μορφὴ ὡραία, μορφὴ λατρευτή, μοῦ φαίνεται καθημένη ἐκεῖ, εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Φαντάζομαι ὅτι βλέπω τὴν σύζυγόν μου θηλάζουσαν εἰς τὴν μητρικήν της ἀγκάλην τὸ τέκνον μας. Τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Ψαριανῆς πράσινον μανδήλιον μεταβάλλεται εἰς κομψὸν Σμυρναϊκὸν κεφαλόδεσμον, ἡ μαύρη της κόμη μεταβάλλεται εἰς ξανθήν, καὶ δύο γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ προσηλοῦν ἐπ' ἐμοῦ ἀπερίγραπτον βλέμμα.

Ἀλλ' ἐνῷ ὀνειρεύομαι ταῦτα, ἀλλάσσει ἡ ὀπτασία, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκεῖνοι κλείονται διὰ μιᾶς, ἡ λευκὴ ὄψις ὠχριᾷ, τὸ βρέφος δὲν ἀναπνέει, καὶ τὴν βλέπω νεκρὰν τὴν μητέρα του, νεκρὰν καθὼς τὴν εἶδα, καθὼς τὴν βλέπω διαρκῶς ἐνώπιόν μου ἔκτοτε!

Ὤ, διατί τὸ ὄνειρον δὲν ἐπραγματοποιήθη! Διατί; Διότι αἱ κατηραμέναι μου χεῖρες ἐξωλόθρευσαν τὴν εὐτυχίαν μου. Ἐγὼ εἶμαι ὁ καταστροφεύς, ἐγὼ ὁ ἔνοχος, ἐγὼ ὁ φονεύς!

Β'

Σήμερον μὲ συνήντησε καθ' ὁδὸν ὁ νεωστὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα Γερμανὸς ἰατρός. Ὁ συνοδεύων αὐτὸν συμπατριώτης του τὸν ὤθησε διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐνῷ διεσταυρούμεθα, ὁ δὲ ἰατρὸς ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα καὶ μὲ ἠτένισε μετὰ περιεργείας. Τὸν ἤκουσα ὄπισθέν μου λέγοντα: «Συνέπεια βεβαίως ψυχικῆς διαταράξεως.»—Δὲν ὑπέθετεν ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τὰ Γερμανικά του, οὐδ' ὅτι ἐσπούδασα κ' ἐγὼ τὴν ἐπιστήμην του.

Ἡ διάγνωσις μαρτυρεῖ ὀξυδέρκειαν. Τῷ ὄντι τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν μου ἠλλοιώθη κατὰ τὸ δεκάμηνον διάστημα τῆς διαμονῆς μου εἰς τὰ κελλία τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἀλλ' ἀγνοῶ ἐὰν ἡ ἀλλοίωσις ἐπῆλθε διὰ μιᾶς ἢ βαθμηδόν. Οὐδέποτε ἠρεύνησα περὶ τούτου.

Μ' ἐθεώρουν ὡς παράφρονα ἐκεῖ καὶ ὡς τοιοῦτον μὲ μετεχειρίζοντο. Δὲν ἠδύναντο νὰ ἴδωσι τί συνέβαινεν ἐντὸς τῆς ψυχῆς μου, δὲν ἐγνώριζον ὁποῖον βάρος ἐπίεζε τὴν συνείδησίν μου, δὲν ἔβλεπον ἐκεῖνοι καθὼς ἔβλεπα ἐγὼ αἰωνίως ἐνώπιόν μου τὸ φάσμα της. Καὶ ἀπέδιδον εἰς διατάραξιν φρενῶν τὴν ἀπελπισίαν μου καὶ μ' ἐβασάνιζον διὰ νὰ μὲ θεραπεύσωσιν—καὶ ἐνόμισαν ὅτι μ' ἐθεράπευσαν! Ὄχι δὲν παρελογιζόμην. Ἐὰν παρεφρόνουν τότε, παραφρονῶ καὶ τώρα. Διότι καὶ τώρα ἡ αὐτὴ εἰκὼν πλανᾶται ἀενάως ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἡ αὐτὴ ἀπελπισία μὲ κυριεύει, ἡ αὐτὴ μὲ κατέχει ἐπιθυμία τοῦ θανάτου καὶ ἔφεσις τῆς αὐτοτιμωρίας.

Ἀλλὰ τότε ἐφρόνουν ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἡ μεγίστη τῶν ποινῶν. Δὲν μὲ ἐθεράπευσαν ἐκεῖνοι, ὁ γέρων ἱερεὺς τῆς Τήνου μὲ ἔπεισεν ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ποινὴ βαρυτέρα τοῦ θανάτου. Ὤ, εἶχε δίκαιον! Τὸ ὑπεσχέθην ὅτι θὰ παραμείνω μέχρις οὗ ἔλθῃ ἀπρόσκλητος ὁ θάνατος. Ποσάκις μετενόησα διὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ποσάκις ἠθέλησα νὰ πατήσω τὸν ὅρκον μου! Ἀλλ' ὄχι! Θὰ τὸν τηρήσω πιστῶς!

Γ'

Ἐνίοτε ἀπορῶ ἐγὼ αὐτὸς πῶς ἐκτελῶ ἀκριβῶς καὶ ἀλανθάστως τὴν γραφικήν μου ἐργασίαν, ἐνῷ πλανᾶται ὁ νοῦς μου ἀλλαχοῦ,—πῶς συγκεντροῦται ἡ προσοχή μου εἰς τὸ ἔργον μου, ἐνῷ ἡ ψυχή μου ἀπουσιάζει. Μὴ ὑπάρχουσι δύο ἄνθρωποι ἐντός μου, καὶ μοιράζεται εἰς δύο ἡ ἐνέργειά των; Ἐξ ἑνὸς ὁ δοῦλος τῆς συνηθείας, ἡ

Digitized by Google

ἐργαζομένη μηχανή, ὁ ἑτεροκίνητος τροχός,—ἐξ ἄλλου ἡ ἀμετάβλητος σκέψις, ἡ ἀκατάβλητος ὀδύνη, ἡ διηνεκὴς ἀνάμνησις. Ἐξ ἑνὸς ἡ θέλησις, ἐξ ἄλλου ἡ συνείδησις; Ἐπροσπάθησα νὰ μεταβάλω τὴν σκέψιν, νὰ καταβάλω τὴν ὀδύνην, νὰ νικήσω τὴν ἀνάμνησιν, ἐπάλαισαν ἐπὶ πολὺ ἐντός μου τὰ ἀντίθετα στοιχεῖα, ἀλλ' ἡ θέλησις δὲν ἰσχύει. Ἐνίκησεν ἡ συνείδησις!

Δ'

Ὁ Γερμανὸς ἰατρὸς θαυματουργεῖ. Πανταχοῦ ἀκούω ἐξυμνούμενα τὰ κατορθώματά του. Ἐθεράπευσε τοῦ ἑνὸς τὸ χρόνιον καὶ ἐπίμονον νόσημα, ἔσωσε τὸν ἄλλον καίτοι καταδικασθέντα παρὰ τῶν λοιπῶν ἰατρῶν. Οἱ πάσχοντες προσέρχονται σωρηδὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, οἱ συνάδελφοί του ἐπιζητοῦν τὴν ἀρωγήν του. Ἀντικείμενον τῆς ὁμιλίας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῆς Ἑρμουπόλεως εἶναι πρὸ ἡμερῶν ὁ Γερμανός!

Τοιαῦτα ἐπηύχοντο οἱ συμμαθηταὶ καὶ οἱ καθηγηταὶ εἰς ἐμὲ ὅτε ἀνεχώρουν ἐξ Ἀμερικῆς. Τοιοῦτον μοὶ ἐπηγγέλλετο τὸ μέλλον ὁ πρόεδρος τῆς Σχολῆς, ὅτε ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἐπέστεφε διὰ λατινικῆς προσλαλιᾶς τὴν ἀπονομὴν τοῦ διπλώματος, τὸ δὲ συνωθούμενον πλῆθος ἀνευφήμει τὸν νέον Ἕλληνα ἰατρόν.

Διατί ἀναπολῶ ταῦτα, καὶ πρὸς τί; Δὲν εἶμαι πλέον ἰατρὸς ἀφοῦ ἡ ἐπιστήμη μου ἀντὶ τῆς σωτηρίας ἐπέφερε τὸν θάνατον,—τὸν φόνον. Τοῦτο ἐπέβαλε τότε ἡ συνείδησίς μου, σήμερον τὸ ἐπιβάλλει καὶ ἡ ἀμάθεια. Ἐπὶ δέκα ἤδη ἔτη ἀπέμαθα τὴν μὴ ἐξασκουμένην ἰατρικήν. Σήμερον εἶμαι γραφεὺς τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ οὐδὲν ἄλλο, οὐδὲν περιπλέον! Οὐδεὶς ἐνταῦθα γνωρίζει ὅτι ἤμην ἰατρός, ἢ καὶ ἂν τὸ ἐγνώριζε τὸ ἐλησμόνησε. Ἀλλ' οὔτε μεταμελοῦμαι διὰ τοῦτο. Οὕτω ἔπρεπε νὰ γείνῃ καὶ οὕτω ἐγένετο. Ἤδη τετέλεσται!

Ε'

Πρό τινος μία ὑποψία ἥτις καὶ ἄλλοτε μ' ἐβασάνισε, μοῦ πιέζει συχνάκις τὸν νοῦν. Ἀμφιβάλλω τότε περὶ παντός, περὶ τοῦ παρελθόντος, περὶ τοῦ παρόντος, περὶ τῆς ὑπάρξεώς μου αὐτῆς. Σκέπτομαι τότε μὴ διαφεύγει ἀληθῶς τὴν θέλησίν μου ἡ ἐνέργεια τῆς διανοίας, μὴ τὰ γεννήματά της στηρίζονται ἐπὶ τῆς σαλευομένης βάσεως πάσχοντος ἐγκεφάλου, μὴ καὶ ἡ λύπη μου αὐτή... Διατί σκέπτομαι ταῦτα; Διατί αἱ ὑποψίαι αὗται αἱ ἐπιβαρύνουσαι ἔτι μᾶλλον τὸ ἀφόρητον ἄχθος τοῦ βίου; Ὄχι. Ὁ πάσχων τὰς φρένας δὲν ἔχει τὴν συνείδησιν τοῦ πάθους του.

Ὦ! Εἴθε νὰ ἤμην παράφρων!

ϛ'

Τὴν νύκτα ὅτε ἄϋπνος βλέπω τὰ ἀναρίθμητα ἄστρα ἀκτινοβολοῦντα εἰς τὴν ἀπέραντον γαλήνην τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀκούω ὑπὸ τὸν ἐξώστην μου τὸν ἥσυχον φλοῖσβον τῆς θαλάσσης, διαπεροῦν ἐνίοτε τὴν φαντασίαν μου ὡς εἰκόνες ἀλλεπάλληλοι αἱ ὀλίγαι εὐχάριστοι ἀναμνήσεις τῆς ζωῆς μου. Ἐνθυμοῦμαι τότε τὸν Ἀμερικανὸν εὐεργέτην μου, ἐνθυμοῦμαι τὸν ἱερέα τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἐνθυμοῦμαι τὴν Ψαριανὴν γειτόνισσάν μου, ἐνθυμοῦμαι ὅσην καλοσύνην ἀπήντησα ἐπὶ γῆς. Οἱ ἄνθρωποι δὲν μοῦ ἠρνήθησαν ποτὲ τὴν συμπάθειάν των, ἀπ' ἐναντίας· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν θέλω, οὔτε ποτὲ τὴν ἐζήτησα. Ἴσως ἐὰν τὴν ἐπεζήτουν δὲν τὴν ἀπελάμβανα, διότι ἀποβαίνει φορτικὴ ἡ μακρὰ δυστυχία, ἡ δὲ φιλανθρωπία προσφέρει τὴν ἐλεημοσύνην τῆς συμπαθείας εἰς δόσεις ἐφημέρους· δὲν ὑποβάλλεται εἰς χρόνιον φόρον.

Δὲν θέλω οὔτε ἀγάπην, οὔτε συμπάθειαν, θέλω νὰ διέλθω ἄγνωστος καὶ ἀπαρατήρητος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, ὑποφέρων ἐν κρυπτῷ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς μου μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ ποθητὴ ὥρα τῆς ἀπολυτρώσεως, τῆς ἀναπαύσεως.

Ζ'

Ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσω τὸν Γερμανόν, νὰ τὸν ἐρωτήσω περὶ τῶν γενομένων ἐρευνῶν καὶ προόδων εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀναισθητικῶν, νὰ ἐξακριβώσω τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου της. Ἀλλὰ πρὸς τί; Κατὰ τί θὰ ὠφελήσῃ τοῦτο; Τὸ λάθος μου δὲν διορθόνεται, ἡ νεκρά μου δὲν θ' ἀναζήσῃ. Διατί νὰ διακοινώσω εἰς τὸν ξένον τοῦτον ὅ,τι οὐδεὶς γνωρίζει;

Ὅτε ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ μου ἔκραξα ὅτι ἐγὼ τὴν ἐφόνευσα, παρεξήγουν πάντες τοὺς λόγους μου καὶ ἐνόμιζον ὅτι παρεφρόνησα ἐκ τῆς λύπης! Ἂς μείνῃ διὰ παντὸς ἄγνωστον τὸ φρικτὸν μυστικόν μου. Μόνος ὁ ἱερεὺς τῆς Εὐαγγελιστρίας τὸ ἐγνώριζε, ἀλλ' ἀπέθανεν ἐκεῖνος. Δὲν θὰ ἐρωτήσω τὸν Γερμανόν.

Καὶ ὅμως ποσάκις ἔκτοτε ἐμελέτησα τὰς ἀναλογίας καὶ ὑπελόγισα τὰ συστατικὰ τοῦ αἰθέρος, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἐφόνευσα. Ἀλλὰ ταῦτα δι' ὑπολογισμῶν δὲν ἐξακριβοῦνται. Ἀνάγκη πειραμάτων, πειράματα δὲ οὔτε ἐπεχείρησα οὔτε ἐπιχειρῶ πλέον. Πόσα τοιαῦτα ἐδοκίμασα εἰς Βοστόνην, πόσα εἰς Τῆνον, καὶ εἰς τί ἀπέληξαν; Ἐνόμιζα ὁ μωρὸς ὅτι κατέχω τὸ μυστήριον τῆς ἀκινδύνου ἀναισθησίας, ὅτι δι' ἐμοῦ θ' ἀντανακλασθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα τῆς ἐφευρέσεως, ὅτι διὰ τῆς ἐπιτυχοῦς χρήσεως τοῦ αἰθέρος θ' ἀνακουφίσω ἐγὼ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, καὶ τί κατώρθωσα; Ἐθανάτωσα τὴν γυναῖκά μου!

Πῶς δὲν ἐκράτησε τότε τὴν χεῖρά μου ἀμφιβολία τις; Τὴν ἔβλεπα ἀγωνιῶσαν, κινδυνεύουσαν νὰ συναποθάνῃ μὲ τὸ ἀγέννητον ἔτι τέκνον της, καὶ τὴν ἀπεκοίμησα διὰ τοῦ αἰθέρος. Τὴν ἀποκοίμησα πεποιθὼς ὅτι θ' ἀφυπνισθῇ καὶ θὰ

Digitized by Google

ἴδῃ εὐτυχὴς καὶ σῶα τὸ βρέφος χάριν τοῦ ὁποίου ἐκινδύνευεν ἡ ὕπαρξίς της. Δὲν ἀφυπνίσθη ἐκείνη. Ἐγὼ ἀφυπνίσθην ἐκ τῆς ἀπατηλῆς μου ματαιοφροσύνης, ὅτε τὴν εἶδα νεκρὰν ἐνώπιόν μου καὶ νεκρὸν τὸ τέκνον μου.

Πόθεν τὸ λάθος μου; Μὴ ἔσφαλα εἰς τὴν δόσιν; Μὴ ὑπερεῖχεν εἰς τὴν σκευασίαν τὸ ὀξικὸν ὀξύ; Μὴ ἐπλανήθην ὡς πρὸς τὴν κρᾶσίν της, ἢ ἐπῆλθεν ἀλλοίωσις ἀπρόβλεπτος εἰς τὰς σωματικὰς ἐνεργείας;

Ὢ τῆς ἐγκληματικῆς μωρίας μου! Τίς ἐγὼ ὁ νομίσας ὅτι ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μου τῆς φύσεως τὰ μυστήρια; Ὅτε εἶδα τὴν ὠχρότητα τοῦ θανάτου εἰς τὸ πρόσωπόν της καὶ ἤκουσα τοὺς τελευταίους βιαίους παλμοὺς τῆς καρδίας της, τότε συνησθάνθην τὴν φρίκην τοῦ ἔργου μου καὶ ἀπηλπισμένος ἔτρεξα καὶ ἐρρίφθην εἰς τὴν θάλασσαν. Διατί μὲ ἔσωσαν; Διατί δὲν μὲ ἀφῆκαν νὰ ἀποθάνω; Τί ἐκέρδησα ζῶν;

Η'

Διατί ἦλθεν ὁ Γερμανὸς ἐνταῦθα; Διατί παρήτησε τὴν πατρίδα του; Μὴ ὤθησε καὶ τοῦτον ἡ κακὴ τύχη νὰ ἔλθῃ νὰ ταφῇ ζῶν μεταξὺ ξένων ἀγνώστων. Αὐτὸς ὅμως ἐξασκεῖ τὸ ἔργον του, ἐνῷ ἐγὼ ἀπηρνήθην τὴν ἐπιστήμην. Ἀλλ' ἡ δυστυχία ἔχει φάσεις ποικίλας καὶ χεῖρας πολλάς. Τοῦ ἑνὸς ἡ συμφορὰ δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ ἄλλου. Τίς οἶδε πῶς οὗτος ἐπλήρωσε τὸν φόρον του εἰς τὴν Εἱμαρμένην! Τίς οἶδε ὁποῖον βάρος φέρει ἡ συνείδησίς του.

Θ'

Συχνάκις ἀναπολῶ τὸν πρῶτον μετὰ τῆς μνηστῆς μου περίπατον. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, ἀλλ' αἱ ἀκτῖνές του ἐφώτιζον εἰσέτι τὴν ἐξοχήν. Κατεβαίνομεν τὸ βουνὸν ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πόλιν. Ἐκράτει δέσμην ἀνθῶν ἀγρίων εἰς τὴν μίαν χεῖρα, διὰ τῆς ἄλλης ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς χειρός μου. Ἡ ψυχή μου ἦτο πλήρης εὐτυχίας! Διηρχόμεθα τὸν ἔμπροσθεν τοῦ ἀνεμομύλου ἀγρὸν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως. Ὁ τροχός του δὲν ἐκινεῖτο, εἶχον ἐπιδεθῇ τὰ ἱστία του. Εἰς τὴν θύραν τῆς παρακειμένης καλύβης ἐκάθηντο ὁ γέρων μυλωνᾶς καὶ ἡ σύζυγός του. Ὁ υἱός των ἐπότιζε τὸν περὶ τὸν μύλον κῆπον, ἡ νύμφη των ἐπὶ χαμηλοῦ σκαμνίου ἔρραπτεν εἰσέτι, κύπτουσα διὰ νὰ βλέπῃ, τὰ δὲ δύο της τέκνα, οἱ ἔγγονοι τῶν δύο γερόντων, ἔπαιζον ἐκεῖ καὶ ἀντήχουν οἱ γέλωτές των. Ἦτο σκηνὴ ἀληθοῦς εὐτυχίας ἐκείνη. Ἐστάθημεν καὶ ἐβλέπομεν, ἀπολαύοντες μακρόθεν τὴν ἡδονὴν τῆς γαληνιαίας φαιδρότητός της. Ἔθλιψα ἐν συγκινήσει τὴν χεῖρα τῆς μνηστῆς μου. Ὤ! ἐψιθύρισα, θὰ μᾶς ἀξιώσῃ καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς νὰ γηράσωμεν οὕτω περικυκλωμένοι;

Ἐμειδίασεν ἐκείνη. Πολὺ βιάζεσαι, εἶπεν. Ἂς χαρῶμεν τὴν νεότητα καὶ ἂς μὴ προμελετῶμεν τὸ γῆρας.

Δὲν ἐχάρημεν τὴν νεότητα, καὶ δὲν θὰ ἔλθῃ τὸ γῆρας. Δι' ἐκείνην βεβαίως ὄχι. Εἴθε ὄχι καὶ δι' ἐμέ!

Ι'

Βάσις τῆς εὐτυχίας ἡ ἄγνοια τοῦ μέλλοντος. Τίς θὰ ἔχαιρε ποτέ, ἐὰν ἠδύνατο νὰ προΐδῃ ὅτι ἡ παροῦσα χαρὰ θὰ μετατραπῇ εἰς λύπην; Τίς θὰ ἠγάπα, ἐὰν ἐγνώριζεν ὁποίους σπαραγμοὺς μέλλοντας ὑποκρύπτει ἡ πηγή, ὁπόθεν ἀναβρύει σήμερον ἡ εὐδαιμονία; Τίς θὰ ἤλπιζεν, ἐὰν δὲν ἔμενον κεκρυμμένα τὰ ἐπερχόμενα δεινά; Ἐνόσῳ εἶναι ὁ ἄνθρωπος νέος, τὸ στάδιον τοῦ ἀγνώστου ἁπλοῦται εὐρύτερον ἐνώπιον τῆς τυφλότητός του, ὅσῳ δὲ πλειότερον ἀπέχει τὸ μέλλον, τόσῳ μεγαλειτέρα ἡ ἐκ τῆς ἀγνοίας του πηγάζουσα εὐτυχία.

Ἀλλ' ὅταν τὸ δάκτυλον τῆς Εἱμαρμένης στηλωθῇ εἰς σελίδα ὑπὸ τῆς χειρός της ἀνοιχθεῖσαν, ὅταν ὁ κρύπτων τὰ μετέπειτα πέπλος σχισθεὶς ἀποκαλύψῃ τὰς ὄπισθεν αὐτοῦ συμφοράς, τότε διαλύεται ἡ πλάνη, τότε ἐπέρχεται ἀφύπνησις σκληρά, τὰ δὲ ὄνειρα διαδέχεται ἡ ἀπελπισία.

Τὸ βλέπω ἐγὼ τὸ δάκτυλον τῆς Εἱμαρμένης, βλέπω τὴν σκιάν του ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς μου. Διὰ τοῦ σχισθέντος πέπλου βλέπω προκεχαραγμένην τὴν τροχιάν μου μέχρι τοῦ κρημνοῦ ὅπου θὰ καταλήξῃ!

Ἀλλ' ὄχι! Ἀπατῶμαι καὶ ματαιοφρονῶ. Οὐδ' ἐπὶ τοσοῦτον δύναμαι νὰ καυχηθῶ. Ὁ ἄνευ ἐλπίδος ζῶν γνωρίζει μόνον τί ἐστερήθη, γνωρίζει ὅτι θὰ διέλθῃ ἡμέρας ἀφωτίστους ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς εὐτυχίας, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει οὔτε δύναται νὰ προΐδῃ τί εἰσέτι κρύπτεται ἐντὸς τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ σκότους.

Ἀλλ' εἶναι πλῆρες τὸ ποτήριον, δὲν χωρεῖ ἄλλην πλέον ῥανίδα! Καὶ μὴ ἀπαιτεῖται αὔξησις ποσοῦ διὰ ν' αὐξήσῃ ἡ πικρία τῆς πικρίας του; Μὴ δὲν αὐξάνει ἀφ' ἑαυτῆς καθόσον ὁ χρόνος παρέρχεται;

Ὤ, τὸ βάρος τῆς ζωῆς! Ὤ, ἡ ἀφόρητος ἀνία τῆς ὑπάρξεως!

ΙΑ'

Ἐπὶ τέλους! ἡ λύσις παρουσιάζεται ἀφ' ἑαυτῆς! Ἐπέρχεται ἡ ποθητὴ διέξοδος ἐπὶ τέλους.

Τὴν νύκτα, ἐνῷ ἐσύριζεν ὁ ἄνεμος περὶ τὴν σκέπην τοῦ ἐξώστου μου καὶ ἡ θάλασσα ἐβρόντα κάτωθέν μου, ἤκουσα αἴφνης ξύλου τριγμὸν καὶ ᾐσθάνθην τὸν ἐξώστην σεισθέντα ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου. Τὸ πρῶτόν μου αἴσθημα ἦτο αἴσθημα τρόμου Ἀλλὰ διῆλθεν ὁ φόβος ὡς ἀστραπή, καὶ ἐπλήσθη χαρᾶς ἡ καρδία μου.

Digitized by Google

Ἐπὶ τέλους!

Ἀνέκυψα καὶ ἐκάθησα βλέπων κάτωθέν μου τὴν ἀφρίζουσαν θάλασσαν. Ἔσεισα τὸν ἐξώστην. Μόνον ἡ πρὸς τὴν κεφαλήν μου πλευρά του ἐνέδιδεν ὑπὸ τὴν πίεσιν, ἀλλ' ἐπανήρχετο μετ' ἐλαστικότητος εἰς τὴν προτέραν του θέσιν. Ἐπροςπάθησα νὰ καθησυχάσω τὰ αἰσθήματά μου καὶ νὰ κατατάξω τὰς σκέψεις μου. Τί ἔτριξε; πῶς καὶ διατί;

Δὲν κατέβην ποτὲ εἰς τὸν κρημνὸν διὰ νὰ ἐπεξεργασθῶ κάτωθεν τὰ τοῦ ἐξώστου μου. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν σανίδων του καρφίων φαίνεται ὅτι στηρίζεται ἐπὶ δύο πασσάλων κτισμένων ἐντὸς τοῦ τοίχου, ἀλλ' οὔτε τὸ πάχος οὔτε τὴν στερεότητα τῶν πασσάλων δύναταί τις ἄνωθεν νὰ ἐξακριβώσῃ. Ὅπως δήποτε, φανερὸν ὅτι ἡ ὑπόκρυφος ἐργασία τῆς φθορᾶς ἐγένετο βαθμιαίως καὶ ἤδη τὸ ξύλον ἀπέκαμε. Ἐχωρίσθησαν αἱ φθαρεῖσαι ἶνές του, ἀλλ' ὄχι καθ' ὁλοκληρίαν εἰσέτι. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο πάσσαλοι θὰ εἶναι ἐξ ἅπαντος τῆς αὐτῆς προελεύσεως καὶ τῆς αὐτῆς στερεότητος. Διατί δὲν ἔτριξεν ἐπίσης καὶ δὲν σαλεύει καὶ ὁ ὑπὸ τὰς πόδας μου; Διότι τὸ βάρος ἐκεῖ ὀλιγώτερον, ἡ δὲ φθορὰ κατὰ συνέπειαν βραδυτέρα.

Ἀλλ' ἐὰν ὁ εἷς μόνος πάσσαλος θραυσθῇ, ἐνῷ ὁ ἄλλος ἀντέχει εἰσέτι, ὁ ἐξώστης θὰ κρεμασθῇ χωρὶς διὰ μιᾶς νὰ καταπέσῃ. Καὶ τότε; Τί ἐκέρδισα; Διὰ νὰ καταπέσῃ ἀνάγκη ἐκ παραλλήλου καὶ ταὐτοχρόνως νὰ προβῇ καὶ τῶν δύο πασσάλων ἡ φθορά. Καὶ τότε; Τότε ὑπὸ τὸ βάρος μου θὰ συντριβῇ καὶ θὰ πέσῃ μίαν νύκτα ὁ ἐξώστης, καὶ λήγει τὸ μαρτύριον.

Θὰ μεταβάλω θέσιν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου. Θὰ τοποθετήσω τὸ προσκέφαλον ἐκεῖ ὅπου μέχρι τοῦδε ἦσαν οἱ πόδες μου.

Παραβαίνω μήπως τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν; Ὄχι. Δὲν πηγαίνω ἐγὼ πρὸς τὸν θάνατον, ἀλλ' ἰδοὺ ὁ θάνατος ἀπρόσκλητος ἔρχεται πρὸς ἐμέ. Καλῶς νὰ ἔλθῃ!

ΙΒ'

Ἑβδομὰς παρῆλθεν ὁλόκληρος, ἀντέχει δὲ στερεῶς εἰσέτι ὁ ἄλλος πάσσαλος. Οὐδὲ τριγμὸς οὐδὲ σάλευμα. Θὰ περιμείνω μεθ' ὑπομονῆς, δὲν θὰ ἐπισπεύσω τὴν καταστροφήν. Θὰ ἔλθῃ ἀφ' ἑαυτῆς. Θὰ ἔλθῃ!

Ἐδοκίμασα τί θὰ συμβῇ ὁπόταν συντριβῇ καὶ πέσῃ ὁ ἐξώστης. Ἔρριψα λίθον ὀγκώδη κατὰ κάθετον ἐπὶ τοῦ βράχου· Ὁ λίθος ἐκυλίσθη πηδῶν μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ κρημνοῦ, ἐκεῖθεν κατέπεσε, καὶ ἤκουσα τὴν βοὴν τῆς βαθείας θαλάσσης ἥτις τὸν ἐδέχθη. Ἔρριψα λιθάριον μικρὸν καὶ κατεκρημνίσθη κυλισθὲν ἐπίσης. Οὐδεμία ἐπὶ τῶν βράχων ἐξοχὴ ἱκανὴ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κύλισμα οἱουδήποτε βαρέος σώματος.

ΙΓ'

Προσοχή, προσοχή! Σήμερον συνέλαβα τὸν ἑαυτόν μου ἐπ' αὐτοφώρῳ μονολογοῦντα, — ἴσως καὶ χειρονομοῦντα.

Ἐνῷ ἐπέστρεφα εἰς τὴν οἰκίαν μου, μία γραῖα εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ ἐστάθη διὰ μιᾶς ἀπέναντί μου, ὡς τρομάξασα, καὶ μὲ παρετήρει. Συνελθὼν ἐν ἀκαρεῖ ἤκουσα τὸν ἦχον τῆς φωνῆς μου.

Προσοχή! Ἐὰν προδοθῶ, ἐὰν ἐννοηθῶσιν οἱ σκοποί μου, ἐνδέχεται νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἐκτέλεσίς των. Διὰ τοῦτο δὲν διέκοψα τὴν ἐργασίαν μου ἀλλ' ἐξακολουθῶ ἐπισκεπτόμενος τὰ γραφεῖα τῶν πελατῶν μου ὡς πρότερον. Ἀλλ' ἐὰν δὲν εἶμαι κύριος ἑαυτοῦ, ἐὰν ἡ φωνή μου προδίδει τὰ διανοήματά μου χωρὶς νὰ τὸ θέλω καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω, τότε τί τὸ ὄφελος τῶν μέτρων μου περὶ τὰ λοιπά. Προσοχὴ μὴ προδοθῶ!

ΙΔ'

Σήμερον συνήντησα καθ' ὁδὸν τὸν Γερμανὸν ἰατρὸν μόλις δυνάμενον νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του. Ἦτο μεθυσμένος ὡς κτῆνος! Ἤκουσα καὶ ἄλλοτε ὅτι τὸ συνειθίζει, ἀλλὰ δὲν ἔτυχε νὰ τὸν ἴδω ποτὲ καθὼς τὸν εἶδα σήμερον. Ἦτο ἐλεεινός!

Ἐννοῶ τὸ κινοῦν αὐτὸν ἐλατήριον. Θέλει ὁ δυστυχὴς νὰ πνίξῃ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως, θέλει νὰ μὴ τὴν ἀκούῃ.

Ὑπάρχουν σκέψεις καὶ ἀναμνήσεις εἰς τῶν ὁποίων τὴν βάσανον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀντέχει. Προσπαθεῖ νὰ τὰς διώξῃ, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰς ἐξαλείψῃ οὔτε νὰ τὰς διεκφύγῃ. Ἐὰν ὑποβάλῃ τὴν διάνοιάν του εἰς ἀδιάκοπον ἐργασίαν, μεταξὺ τοῦ ἀντικειμένου τῆς μελέτης καὶ τῶν ὀφθαλμῶν του παρεισδύει ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν ἐπεθύμει νὰ λησμονήσῃ. Ἐὰν κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν βλέπει καὶ πάλιν ζωντανὴν ἐνώπιόν του. Ἐὰν ἐπιζητήσῃ τὴν λήθην εἰς τὰς περιπετείας βίου πλάνητος, δὲν θὰ τὴν εὕρῃ οὔτ' ἐκεῖ. Ὅσῳ μακρὰν καὶ ἂν ὑπάγῃ τὸν παρακολουθεῖ ἀναπόσπαστος ἡ συνείδησίς του καὶ τὸν συνοδεύει ἡ θλῖψίς του. Παραδίδεται τότε εἰς τὴν μέθην, θέλων καὶ προσπαθῶν ν' ἀποκτηνωθῇ. Τινές, εὐτυχέστεροι, παραφρονοῦν.

Θεέ μου, θεέ μου, δὲν εἶναι ἁπλούστερον καὶ προτιμότερον ὁ θάνατος;

ΙΕ'

Ὁ ἐξώστης εἶναι εἰσέτι στερεὸς ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς πόδας μου τὸν αἰσθάνομαι κλονούμενον περισσότερον καὶ εὐκολώτερον. Εἰκάζω ὅτι ὁ πάσσαλος ἐσχίσθη ὁριζοντίως, ἀλλὰ δὲν διερρήχθη καθ' ὅλον τὸ μῆκός του καὶ διὰ τοῦτο ἀντέχει εἰσέτι. Ἐσκέφθην ὅμως ὅτι κατα-

Digitized by Google

στρεφομένου αὐτοῦ ὁ ἐξώστης θὰ κρημνισθῇ καὶ ἂν ἔτι διατηρῆται στερεὸς ὁ ἄλλος πάσσαλος. Δὲν θὰ καταπέσῃ ἴσως ἐπὶ τῶν βράχων διὰ μιᾶς, ἀλλὰ θὰ μείνῃ κρεμάμενος ἐκ τῆς μιᾶς τῶν πλευρῶν του, τὰ δ' ἐπ' αὐτοῦ θὰ πέσωσιν ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῦ κρημνοῦ. Αἱ κιγκλίδες δὲν θὰ ἐμποδίσωσι τὴν πτῶσιν τοῦ ἐξώστου. Ἐξήτασα καλῶς τὰ ξύλα τὰ ὁποῖα τὰς συνδέουν ἄνωθεν. Εἶναι ἑκατέρωθεν προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας, ἀλλὰ τόσον ἀτέχνως καὶ ἀσθενῶς ὥστε θὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὴν ἐλαχίστην βίαν ἢ πίεσιν. Οὐδεμία ἀνάγκη νὰ περιμένω μέχρις οὗ τρίξῃ διαρραγεὶς καὶ ὁ ἄλλος πάσσαλος. Θὰ τοποθετήσω καὶ πάλιν τὸ προσκέφαλον εἰς τὴν σαλευομένην πλευρὰν τοῦ ἐξώστου. Ἴσως οὕτω ἐπέλθῃ τὸ ταχύτερον.

ΙϚ'

Ἡ Μοῖρα προώρισε τὸ πέλαγος ὡς τάφον τῆς οἰκογενείας μου. Ἀνέκαθεν εἶχα τὸ προαίσθημα ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ θὰ εὕρω καὶ ἐγὼ τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν. Τοὺς ἄλλους τρώγει τὸ χῶμα, τὰ ἰδικά μας ὀστᾶ καλύπτονται ὑπὸ φυκῶν καὶ ὀστράκων εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης.

Ἐκ τῆς λέμβου τοῦ Ἀμερικανικοῦ πλοίου, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ναῦται διὰ τῆς βίας μᾶς ἔσπρωξαν τὴν μητέρα μου κ' ἐμέ, τὸν εἶδα κατὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην νύκτα, τὸν εἶδα τὸν δυστυχῆ μου πατέρα καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν ὑδάτων.

Οἱ Τοῦρκοι ἐλεηλάτουν καὶ ἔσφαζον ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐνῷ ἡμεῖς ἐφεύγομεν πρὸς τὴν παραλίαν. Ἡ λέμβος ἐκεῖ ἐπερίμενεν πλήρης ἤδη προσφύγων. Μᾶς ἔσπρωξαν ἐντὸς αὐτῆς οἱ ναῦται τὴν μητέρα μου κ' ἐμὲ καὶ ἡ λέμβος ἀπεμακρύνθη τῆς ἀκτῆς. Ὁ πατήρ μου ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μᾶς ἠκολούθει κολυμβῶν. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἦσαν ἤδη ἐπὶ τῆς παραλίας μὲ τὰ ξίφη γυμνά, μὲ τὰ ὅπλα ἀπαστράπτοντα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης. Ἐκράτουν τὸ φόρεμα τῆς μητρός μου, ὀρθίας ἐντὸς τῆς λέμβου, βωβὸς ἐκ τοῦ τρόμου, μὲ τὰ βλέμματα προσηλωμένα πρὸς τὸν πατέρα μου. Αἴφνης εἶδα τὰς λάμψεις ἐκπυρσοκροτήσεων, ἤκουσα τουφεκισμοὺς καὶ εἶδα τὸν πατέρα μου ὑψοῦντα τὰς χεῖρας καὶ ἔπειτα... δὲν τὸν εἶδα πλέον!

Ἡ μήτηρ μου ἔπεσεν ὡς νεκρὰ ἐντὸς τῆς λέμβου, καὶ ὡς νεκρὰν τὴν μετέφερον οἱ ναῦται ἐπὶ τοῦ πλοίου. Καὶ ἐγὼ ἐξηκολούθουν κρατῶν μὲ τὰς δύο χεῖρας τὸ φόρεμά της. Αἱ φιλάνθρωποι φροντίδες τῶν ξένων τὴν ἐπανέφερον εἰς τὴν ζωήν. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ζωὴ ἐκείνη! Ἐφαντάζετο διαρκῶς ὅτι βλέπει τὸν σύζυγόν της διωκόμενον ὑπὸ τῶν Τούρκων, δὲν μὲ ἀνεγνώριζεν, ἔκλαιε λέγουσα ὅτι ἔσφαξαν καὶ τὸ τέκνον της οἱ Τοῦρκοι. Εἰς μάτην κατεφίλουν τὰς χεῖράς της, εἰς μάτην ἔκραζα, Ἐδῶ εἶμαι, μητέρα! Παρεφρόνησεν ἡ τάλαινα. Ἀλλὰ τὸ μαρτύριον ἐκείνης δὲν ἦτο μακρὸν ὡς τὸ ἰδικόν μου. Συγχρόνως μὲ τοῦ νοῦ ἐξηντλήθησαν καὶ τοῦ σώματός της αἱ δυνάμεις. Ἀπέθανε! Καὶ ἐκ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου ὅπου, ἀντὶ ἱερέως, ὁ πλοίαρχος ἀνέγνωσεν εἰς ξένην γλῶσσαν τὰς νεκρωσίμους προσευχάς, τὸ λείψανόν της σαβανωθὲν ἐντὸς ἱστίου μὲ σφαῖραν βαρεῖαν εἰς τοὺς πόδας, ἐρρίφθη εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης!

Ἤμην δεκαετὴς τότε, ἤμην εἰς ἡλικίαν ὥστε νὰ αἰσθανθῶ ὁλόκληρον τὴν πικρίαν τῶν τραγικῶν ἐκείνων περιπετειῶν. Ἔκτοτε ἐνετυπώθη εἰς τὴν ψυχήν μου τὸ προαίσθημα ὅτι τὰ ὀστᾶ μου, καθὼς τὰ ὀστᾶ τῶν γονέων μου, πέπρωται νὰ κυλίωνται εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ πελάγους μέχρις οὗ ἡ κόνις ἀνέλθῃ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀναμιγνυομένη μὲ τοὺς ἀφροὺς τῶν κυμάτων.

ΙΖ'

Τέσσαρες ἑβδομάδες συνεπληρώθησαν σήμερον, ὁ δὲ ἐξώστης ἀντέχει εἰσέτι. Ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν προσδοκῶ τὸ τέλος, ἀλλ' ὁ ἥλιος ἀνατέλλων μοῦ τὸ ἀναβάλλει εἰς τὴν αὔριον. Ἀπηύδησα περιμένων. Ἡ κεφαλή μου ἀλγεῖ, βομβοῦν τὰ ὦτά μου, οἱ ὀφθαλμοί μου καίουν, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν δύναμαι πλέον ἐπὶ πολὺ νὰ κυβερνῶ τὸν νοῦν μου. Ἐλπίζω ὅμως, ἐλπίζω ὅτι προσεγγίζει ἡ καταστροφή. Αἱ σανίδες τοῦ ἐξώστου τρίζουν καὶ κλονίζονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Ὁ οὐρανὸς εἶναι σήμερον ζοφερός, ὁ ἄνεμος γίνεται σφοδρότερος καθόσον ὁ ἥλιος καταβαίνει πρὸς τὴν δύσιν του. Ἐὰν μεταβληθῇ εἰς τρικυμίαν τὴν νύκτα, ἴσως οἱ πάσσαλοι ἐπὶ τέλους συντριβῶσι.

Ἴσως! Χθὲς πρὸς τὸ λυκαυγὲς μία λευκὴ περιστερὰ ἦλθε κ' ἐκάθησεν ἐπὶ τῶν κιγκλίδων τοῦ ἐξώστου ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου, πάλλουσα τὰς πτέρυγάς της. Ἐντὸς τοῦ διαλυομένου σκότους, πρὸ τοῦ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, τὴν εἶδα προσηλοῦσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τοὺς λάμποντας ὀφθαλμούς της. Τὸ βλέμμα της ἐξέφραζε θλῖψιν ἄφατον. Ἐφαντάσθην ὅτι ἦτο ἡ ψυχὴ τῆς γυναικός μου καὶ ἔκλαυσα. Ὤ, πρὸ πόσου καιροῦ δὲν ἔχυσα δάκρυα! Ἔκλαυσα καὶ ὡμίλησα πρὸς τὴν λευκὴν περιστεράν. Εἶπα τῆς ψυχῆς μου τὸν πόνον. Καὶ μὲ ἤκουεν ἡ περιστερὰ καὶ μ' ἔβλεπε μὲ τὸ θλιβερὸν βλέμμα της. Εἶπα τὴν ἐλπίδα μου ὅτι ἐπέρχεται τῶν δεινῶν μου ἡ παῦσις, ὅτι θὰ συνενωθῶμεν καὶ πάλιν. Καὶ ἤνοιξε τὰς λευκάς της πτέρυγας ἡ περιστερὰ καὶ ἀπεμακρύνθη προσηλοῦσα εἰσέτι ἐπ' ἐμοῦ τὸ βλέμμα. Μοῦ ἐδείκνυεν ἆρά γε τὸν δρόμον; Ὦ ψυχὴ τῆς γυναικός μου θὰ σὲ ἀκολουθήσω! Ἔρχομαι!»

Ἐνταῦθα λήγουν αἱ αὐτόγραφοι σημειώσεις τοῦ Φιλίππου Μάρθα. Δὲν ἀπαιτοῦνται γνώσεις

Digitized by Google

βαθεῖαι ἰατρικῆς ὅπως ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς των ἐννοήσῃ πᾶς τις ὅτι ὁ δυστυχὴς κατείχετο ὑπὸ τῆς μονομανίας τῆς αὐτοκτονίας. Εἰς τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα διαφαίνονται πάντα τὰ παθολογικὰ συμπτώματα νοσούσης διανοίας.

Ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας ἠρεύνησα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἑρμουπόλεως πρὸς ἀνεύρεσιν ἐγγράφου οἱουδήποτε ἀναγομένου εἰς τὸν θάνατόν του. Ἐπὶ τέλους ἀνεκάλυψα δικαστικὴν ἀπόφασιν διαλαμβάνουσαν ὅτι μὴ παρουσιασθέντος συγγενοῦς τινος διεκδικοῦντος τὴν κληρονομίαν του, μήτε δανειστοῦ οὐδενός, ἡ πενιχρὰ περιουσία του μετεβιβάζετο εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου. Ἐπισυνημμένη δὲ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου ὑπῆρχεν ἡ σημείωσις τῆς ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποιήσεως τῶν ὀλίγων σκευῶν του, ἐκκαθαρισάντων, κατὰ λεπτομερῆ ἀπογραφήν, εἰς δραχμὰς πεντήκοντα τρεῖς καὶ λεπτὰ τριάκοντα.

Ἐξ ἑτέρου ἐγγράφου περισωζομένου εἰς τὴν βιβλιοθήκην Ἑρμουπόλεως ἐξάγεται ὅτι τὰ βιβλία του δὲν συμπεριελήφθησαν εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἀλλ' ἐνατεθέθησαν εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην. Τὰ πλεῖστα εἶναι Ἀγγλικὰ καὶ ὕλης ἰατρικῆς, ἀλλ' ὑπάρχουν μεταξὺ αὐτῶν καί τινες Ἀγγλικαὶ ἐκδόσεις Ἑλλήνων συγγραφέων. Τὸ ὅλον τῆς μικρᾶς βιβλιοθήκης τοῦ Μάρθα ἀπετελεῖτο ἐκ τόμων τεσσαράκοντα περίπου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δι' ἐμὲ τὸ κειμήλιον τῆς συλλογῆς ἦτο τὸ ἰδιόγραφον σημειωματάριόν του.

Ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἐγγράφων τούτων οὐδόλως ἐφωτίσθην ὡς πρὸς τὰ καθέκαστα τῆς ἀποβιώσεώς του, παρῄτησα δὲ πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν περιέργειάν μου, ὅτε φυλλολογῶν χάριν ἄλλων μελετῶν τὴν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Ἑρμουπόλεως συλλογὴν τῆς ἐφημερίδος «ὁ Φανὸς τοῦ Αἰγαίου», ἀνεκάλυψα εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 319 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν τῆς 10ης Σεπτεμβρίου 1847 φύλλον αὐτῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων τὴν ἑξῆς παράγραφον:

«— Πλησίον ὅσων ἄλλων καταστροφῶν ἐπέφερεν ἡ φοβερὰ τρικυμία τῆς προχθεσινῆς νυκτός, ἔχομεν δυστυχῶς νὰ συγκαταριθμήσωμεν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου Μάρθα. Οἱ γείτονες μὴ ἰδόντες αὐτὸν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας χθές, ἐπληροφόρησαν τὴν ἀστυνομίαν ὅτι κατέπεσεν ὁ ἐξώστης τῆς οἰκίας του, κειμένης παρὰ τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν. Διαρρηχθείσης τῆς θύρας, ἐπεκυρώθησαν αἱ ὑποψίαι τῶν γειτόνων. Καθ' ἃς ἐλάβομεν πληροφορίας ὁ Μάρθας ἐκοιμᾶτο συνήθως ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, τὸν ὁποῖον ἡ βία τοῦ ἀνέμου κατέρριψεν ἐπὶ τῶν κατωφερῶν βράχων. Ὁ ἐξώστης καὶ πάντα τὰ ἐπ' αὐτοῦ κατακυλισθέντα κατεποντίσθησαν ἐντὸς τῆς βαθείας εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος θαλάσσης. Ὁ δυστυχής, πεποιθὼς εἰς τὴν στερεότητα τοῦ ἐξώστου, δὲν ἐπρόφθασε νὰ σωθῇ ἀφυπνιζόμενος. Ἡ καταστροφὴ ἐπῆλθεν ἀκαριαίως ὡς ἐκ τῆς σφοδρότητος τῆς τρικυμίας. Ἡ ἐξακολούθησις αὐτῆς δὲν ἐπέτρεψεν εἰσέτι τὴν ἐκεῖ ἔρευναν, ἀλλ' ἄνωθεν οὐδὲν φαίνεται ἐπιπλέον, οὔτε πτῶμα, οὔτε σανίς, οὔτε σινδόνη. Ὁ ἄνεμος πνέει νοτιοδυτικός, ὥστε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ φέρῃ τὸ λείψανον τοῦ πνιγέντος πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Τήνου».

Δ. Βικελας

ΙΕΡΟΤΗΣ

ΤΗΣ ΕΝΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Ἡ διδάσκαλος εἶναι βοηθὸς καὶ ἀναπληρωτὴς τῆς μητρὸς ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν τέκνων, ἢ καὶ ἐντελὴς ἀντικαταστάτης αὐτῆς. Ἀναδέχεται λοιπὸν μέρος τι τῶν ὑποχρεώσεων καὶ καθηκόντων τῆς μητρὸς ἢ αὐτὰς ταύτας ὁλοκλήρους.

Κατὰ συνέπειαν, ὡς ἡ μήτηρ, οὕτω καὶ ἡ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἔχῃ βαθυτάτην τὴν συναίσθησιν τοῦ ὅτι ἀναδέχεται τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου, πρὸς ὃν θέλει ποτὲ δώσει λόγον διὰ τὴν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, ἣν διὰ τῆς ἐντελοῦς ἢ τῆς πλημμελοῦς ἀγωγῆς παρεσκεύασεν εἰς τὰ ἐμπιστευθέντα αὐτῇ τέκνα. Διότι ἡ ἀγωγὴ δὲν δύναται μὲν νὰ μεταβάλῃ τὴν φύσιν, ἐξευγενίζει ὅμως καὶ ἐνισχύει αὐτήν, μετριάζουσα τὰς ἀτελείας, ἀφυπνίζουσα καὶ ἐξεγείρουσα τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς. Ἀλλ' ὅταν ἡ διδάσκαλος, ὡς ἄλλη μήτηρ, ἐν τῇ πληρεστάτῃ συναισθήσει τῶν ἀγαθοποιῶν ἢ κακοποιῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπὶ τοῦ παιδαγωγουμένου ἐνεργείας αὐτῆς, ἐμφορηθῇ τῆς ἱερότητος τῆς ἐντολῆς της καὶ εἰς ταύτην καὶ μόνην ἀποβλέπῃ, τότε μετὰ συγκινήσεως, ἀλλὰ καὶ δυνάμεως καὶ βεβαίας ἐπιτυχίας ποδηγετεῖ τὴν νεαρὰν ἐκείνην ψυχὴν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς τελειοποιήσεως.

Ἡ διδάσκαλος λοιπὸν ἀφεύκτως πρέπει νὰ εἶναι καὶ παιδαγωγός, καθ' ὅσον σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶναι, καὶ θὰ εἶναι πάντοτε, ἡ ἐναρμόνιος τελειοποίησις ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ παιδός. Πῶς δὲ ἡ εἰς μόνην τὴν γραμματοδιδασκαλίαν περιοριζομένη διδάσκαλος δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν τελειοποίησιν καὶ μάλιστα τὴν ἐναρμόνιον τελειοποίησιν τῶν μαθητριῶν καὶ μαθητῶν αὐτῆς; Ὅ,τι δὲν ἔχομεν δὲν δυνάμεθα νὰ μεταδώσωμεν. Διὸ σπουδαιότατα πρέπει νὰ εἶναι καὶ πραγματικὰ τὰ προσόντα τῆς διδασκάλου· ἑκάστη δὲ νέα, προσερχομένη εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἔργον, ὀφείλει πρότερον πολλαχῶς νὰ ἐρευνήσῃ ἑαυτήν, ὅπως πεισθῇ, ὅτι πράγματι κέκτηται τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χαρίσματα.

Καὶ σωματικῶς μὲν δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἄγαν

Digitized by Google

δυσειδής, οὐδὲ νὰ ἔχῃ τι τῶν ἐλαττωμάτων ἐκείνων, τῶν διεγειρόντων τὸν οἶκτον ἢ τὴν ἀποστροφήν, διότι πλὴν τοῦ ὅτι εἶναι ἀρχὴ παιδαγωγικὴ νὰ περιβάλληται ὁ παῖς ἐκ μικρᾶς ἡλικίας δι' ὅσον οἷόν τε κανονικῶν καὶ ὡραίων μορφῶν καὶ σχημάτων, οὐδὲν πρέπει νὰ δυσχεράνῃ τὴν πρὸς τὴν παιδαγωγὸν ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην αὐτοῦ. Πρέπει νὰ εἶναι καὶ ὑγιής, ὑγιεστάτη μάλιστα κατὰ τὰ πνευστικὰ καὶ φωνητικὰ ὄργανα καὶ τὸ νευρικὸν σύστημα, διότι κοπιωδέστατον εἶναι τὸ ἔργον διὰ τὰς εὐσυνειδήτως ἐργαζομένας, αἵτινες ἄλλως τε οὐδ' ἠδύναντο ν' ἀνθέξωσιν εἰς τοὺς κόπους τούτους.

Αἱ γνώσεις τῆς παιδαγωγοῦ—διδασκάλου πρέπει νὰ εἶναι μᾶλλον σαφεῖς καὶ θετικαὶ ἢ πολλαὶ καὶ ἐπιπόλαιαι. Ἰδίως ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὸ δώρημα τῆς μεταδοτικότητος, ὅπερ εἶναι μὲν φυσικόν, ἀποκτᾶται ὅμως καὶ διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ μεγάλως ὑποβοηθεῖται διὰ τῆς σαφηνείας τῆς διδασκαλίας. Πρὸ παντὸς ἄλλου ὅμως ἡ παιδαγωγὸς ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἐνθυμῆται διαρκῶς, ὅτι αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις διακρίνονται μὲν ἀπ' ἀλλήλων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀλλ' οὐδόλως ἐνεργοῦσι μεμονωμένως. Οὕτω λοιπόν, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ τελεσφόρον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, πρέπει πρῶτον ν' ἀγαπᾷ ἡ ἰδία τὸ ἔργον της, ν' ἀγαπᾷ τὰ διδασκόμενα παιδία καὶ τὸ μάθημα ὅπερ διδάσκει. Τότε μόνον θέλει πληροῦσθαι ἡ ἰδία τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, οὗ ἡ εἰς τὸ ἀκροατήριόν της μετάδοσις θέλει ἀσφαλῶς ἐπιφέρει τὴν θετικὴν καὶ ἀρίστην ἀντίληψιν καὶ οἰκειοποίησιν τῶν δεδιδαγμένων, ὅπερ εἶναι τὸ τέρμα πάσης καλῆς διδασκαλίας. Τότε μόνον αἱ ἀλήθειαι, καὶ πᾶσα ἀγαθὴ διδασκαλία, ἐκ τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας τῆς διδασκάλου θέλουσιν εἰσδύει εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν διδασκομένων καὶ καρποφορήσει ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν τῇ παραβολῇ ὁ ἀγαθὸς σπόρος, ὁ πεσὼν ἐν τῇ παρασκευασθείσῃ ἀγαθῇ γῇ.

Τῆς ἀληθοῦς παιδαγωγοῦ ἡ διδασκαλία δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἐκμάθησιν θεωρητικῶν κανόνων, ὀνομάτων, ἀριθμῶν, γεγονότων κ. τ. τ. χάριν ψυχρᾶς ἐκπληρώσεως τοῦ ἅπαξ ἀναδεχθέντος καθήκοντος· ἀλλ' οὔτε πρὸς ἐπίδειξιν τῶν γνώσεών της διδάσκει, ἢ ὅπως καὶ εἰς τὰς μαθητρίας της παρέχῃ ἐφόδιά τινα ἐπιδείξεως καὶ ματαιοφροσύνης. Ἡ ἀληθὴς παιδαγωγὸς διὰ τῆς διδασκαλίας της ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀληθῆ διαπαιδαγώγησιν τῶν ἐμπεπιστευμένων αὐτῇ τέκνων, εἰς τὴν πραγματικὴν μόρφωσιν τοῦ ἤθους καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, εἰς αὐτὰ τέλος τὰ πραγματικὰ καὶ πρακτικὰ ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ ἀποτελέσματα τῶν διδασκομένων. Διδάσκουσα δηλαδὴ αὐτά, μεταδίδει αὐτοῖς ἀληθείας καὶ ἀρετάς, διεγείρει ἐν αὐτοῖς θερμὴν τὴν πρὸς ταύτας ἀγάπην καὶ ζωηρὸν τὸν πόθον τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, τέλος παρέχει αὐτοῖς, διὰ τῆς ἕξεως καὶ τῆς ἀγάπης τῆς δράσεως καὶ τῆς ἐργασίας, τὴν πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν ταύτην ἀπαιτουμένην δύναμιν.

Τὰ οὕτω παιδαγωγούμενα τέκνα πρωΐμως ὁδηγοῦνται εἰς τὴν μετὰ συνειδήσεως προαιρετικὴν ἐκπλήρωσιν τῶν βαθμηδὸν αὐξανομένων καθηκόντων αὐτῶν· τελειοποιοῦνται δὲ ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον θετικῶς καὶ ἀληθῶς, καὶ φθάνουσιν ἀσφαλῶς, κατὰ τὸ τέρμα τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν, εἰς τὴν ἐναρμόνιον ἐκείνην ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν δυνάμεών των, ἥτις ἀρχῆθεν ὑπῆρξε τὸ μόνον ἱερὸν μέλημα τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν παιδαγωγοῦ.

Εἶναι ἆρά γε δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι τὰ οὕτω πως διαπαιδαγωγηθέντα παιδία θὰ εἶναι πληρέστατα παρεσκευασμένα πρὸς πάντα τὰ στάδια τοῦ βίου, πρὸς πάσας τάς τε οἰκογενειακὰς καὶ κοινωνικὰς ὑποχρεώσεις, πρὸς πᾶσαν ὑπερτέραν ἐκπλήρωσιν δυσχερεστάτου καθήκοντος ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων; Εἶναι δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι διὰ τοῦ τοιούτου βίου ἀσφαλέστατα θέλουσιν ἀνευρίσκει τὴν ἐνδόμυχον χαρὰν καὶ ψυχικὴν ἱκανοποίησιν, τὴν ἀληθεστάτην δηλαδὴ βάσιν πάσης ἀληθοῦς καὶ μονίμου εὐτυχίας;

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδεικνύεται ἡ σπουδαιότης καὶ ἱερότης τῆς ἐντολῆς τῆς διδασκάλου, συνισταμένη εἰς τὸ ὅτι αὕτη ὀφείλει νὰ ἄγῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῇ ψυχήν, διὰ τῆς ἐναρμονίου ἐκπαιδεύσεως καὶ μορφώσεως, εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, ἤτοι πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, δι' οὗ καὶ μόνον εὐεκτεῖ καὶ εὐδαιμονεῖ.

Πότε ὅμως δύναται νὰ ἔχῃ πληρεστάτην τὴν συναίσθησιν ταύτην τῆς ἱερᾶς αὐτῆς ἐντολῆς ἡ διδάσκαλος καὶ πῶς δύναται ν' ἀνευρίσκῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς δύναμιν; Ἡ εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπάντησις ταὐτίζεται μετὰ τῶν καρδιακῶν καὶ βουλητικῶν αὐτῆς προσόντων. Διότι ἐάν, ὡς πρὸς τὸν νοῦν, ἡ διδάσκαλος ὀφείλῃ πρὸ πάντων νὰ ἔχῃ ὀρθὴν κρίσιν, ὥστε νὰ διατάττῃ καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ ὀρθῶς καὶ καταλλήλως ἑκάστοτε τὰ ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν παιδαγωγουμένων καὶ ὡς πρὸς αὐτὰς τὰς ἑκάστοτε ἀλλοίας περιστάσεις ἐμπρέποντα καὶ ἀπαιτούμενα, καὶ νὰ ῥυθμίζῃ συμφώνως πρὸς ταῦτα τήν τε διδασκαλίαν καὶ τὰς νουθεσίας αὐτῆς, ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως καὶ ὡς πρὸς τὸ ἦθος καὶ τὸ σύνολον τοῦ χαρακτῆρος ἐν γένει ἡ παιδαγωγὸς ὀφείλει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντελεστέρα χριστιανή, κατὰ τὸν πληρέστατον ὁρισμὸν τῆς χριστιανῆς τῆς ὡραίας ἐκείνης ἐποχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ τῶν πρώτων αἰώνων. Δηλαδὴ ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀκμαῖον τὸ θρησκευτικὸν

Digitized by Google

αἴσθημα καὶ καλλιεργημένας τὰς καλλιτεχνικὰς αὐτῆς διαθέσεις πρὸ πάντων δὲ ἐμφορουμένη τῆς ἱερότητος τῆς ἐντολῆς της, νὰ εἶναι πλήρης αὐταπαρνήσεως καὶ ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων της. Ἡ τοιαύτη παιδαγωγὸς εἶναι θησαυρὸς ἀκένωτος εὐεργετικῆς δράσεως καὶ ἀγάπης, εἰς τὰς θερμαντικὰς ἀκτῖνας τῆς ὁποίας αἱ νεαραὶ τῶν παίδων ψυχαὶ ζωογονοῦνται καὶ ἀναθάλλουσι θαυμασίως, ἀποφέρουσαι πολλαπλασίους καρπούς.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τοιαύτη εἶναι ἡ ἱερὰ τῆς διδασκάλου ἐντολή, ἀφ' οὗ τοσοῦτον σπουδαῖα εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς εὐεργετικῆς αὐτῆς δράσεως, ὁποία ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ πρὸς μόρφωσιν τοιούτων παιδαγωγῶν φροντὶς καὶ μέριμνα τῶν τε διδασκαλείων καὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐν γένει! Τὰ ὑψηλὰ καὶ σπουδαῖα προσόντα τῆς παιδαγωγοῦ δὲν ἀποκτῶνται διὰ τῆς ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν ἐκμαθήσεως τῶν ἀρίστων παιδαγωγικῶν συστημάτων. Πολλάκις μάλιστα ἀτελέστεραι μέθοδοι ἀκολουθούμεναι εὐστόχως καὶ εὐσυνειδήτως ὑπὸ καλοῦ παιδαγωγοῦ, ἀποφέρουσι σπουδαιότερα ἀποτελέσματα ἄλλων ἐντελεστέρων μεθόδων ἐφαρμοζομένων ὑπὸ ἀτελῶν διδασκάλων.

Ἡ παιδαγωγὸς ὀφείλει πρῶτον ἐκ φύσεως νὰ εἶναι πεπροικισμένη διὰ τῶν πρὸς τὴν ἐντολὴν αὐτῆς ἀφεύκτων χαρισμάτων. Κατὰ δεύτερον ὅμως λόγον ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀνατροφὴν εἰδικὴν καὶ παρασκευαστικὴν πρὸς τὸ ἔργον της. Πόσον ἄδικος καὶ ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν σπουδαιοτέραν εὐόδωσιν τῆς δράσεως τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ ἔτι καὶ νῦν παρ' ἡμῖν ἐν τῇ γυναικείᾳ ἐκπαιδεύσει ἐπικρατοῦσα μεγίστη ἐπιπολαιότης! Ὀλίγισται εἶναι αἱ ὡς πρὸς ταύτην ἀπαιτήσεις ὅλων. Ἐν ᾧ δὲ οἱ νέοι, μετὰ πολυετῆ, εἰδικὴν σπουδὴν καὶ προετοιμασίαν, ὑποβάλλονται εἰς πολλαπλᾶς γραπτάς, προφορικὰς καὶ πρακτικὰς ἐξετάσεις, ὅπως παρέχωνται αὐτοῖς τὰ πτυχία καὶ αἱ ἄδειαι τοῦ μετέρχεσθαι τὰ διάφορα αὐτῶν ἐπαγγέλματα καὶ ἔργα, ἐπιπολαιοτάτη εἶναι ἡ προπαίδευσις καὶ προετοιμασία τῆς τε μητρὸς καὶ τῆς παιδαγωγοῦ, εἰ καὶ οὐχ ἧττον μετέπειτα πάντες ἀπαιτοῦσιν ὅπως ἀναδειχθῶσιν τέλειαι κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, πρὸς ἃ ἀτελέστατα ἢ καὶ οὐδόλως εἶχον προασκηθῆ.

Ἡ παιδαγωγὸς λοιπὸν ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ ἡ ἰδία τελειοποιημένας τάς τε σωματικὰς καὶ τὰς ψυχικὰς αὐτῆς δυνάμεις, ὅπως κατασταθῇ κατάλληλος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν μαθητριῶν καὶ μαθητῶν αὐτῆς. Ὀφείλει νὰ εἶναι ἐπιτηδεία καὶ φίλεργος, νὰ ἔχῃ δὲ ἐκπαιδευθῇ κατὰ τὰ ἄριστα συστήματα, δι' ὧν εὐκολώτερον καὶ τελειότερον δύναται νὰ παρακολουθῇ μετέπειτα τὰς προόδους τῆς παιδαγωγίας καὶ νὰ κατανοήσῃ τὰς μεθόδους ἃς πρόκειται νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς μόρφωσιν τῶν ὑπ' αὐτῆς παιδαγωγουμένων. Πρὸ πάντων δὲ ὁλόκληρος ἡ ἀγωγὴ καὶ ἐκπαίδευσίς της ὀφείλει νὰ τείνῃ, δι' ὅλων αὐτῆς τῶν μέσων, εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτῇ πρωΐμως τὴν ἀγάπην, τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἐντολῆς της, ὅτε μόνον δύναται ν' ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἀξιοπρέπειαν, νὰ ἐξευγενίσῃ τὸ ἕνεκα πλείστων λόγων ἐξευτελισθὲν ἐπάγγελμά της, νὰ κατανοήσῃ καὶ συναισθανθῇ τὴν ἱερότητα τῆς ἐντολῆς της, καὶ τέλος ἐν πεποιθήσει νὰ δρᾷ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν περὶ αὐτὴν καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς φιλτάτης αὐτῇ πατρίδος.

ΑΙΚ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ.

ΕΝ ΤΩι ΑΡΣΑΚΕΙΩι

Ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ κ. Βιώνη, τοῦ σεβαστοῦ ἐπόπτου τῶν ἐν Ἀθήναις παρθεναγωγείων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, ἐπεσκέφθην τὸ Ἀρσάκειον.

Ἐν τῷ προδόμῳ, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι, ἐπὶ στηλῶν μαρμαρίνων, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένα ἀνάκεινται τὰ ὀνόματα τῶν προέδρων καὶ συμβούλων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας καὶ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν, οἵτινες, φλογεροῦ πόθου ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως ἐμφορούμενοι, ἐθυσίασαν γενναίως ὑπὲρ αὐτῆς τὸν χρόνον αὐτῶν ἢ τὸ χρῆμα· στίλβουσι τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τοῦ μαρμάρου, ἀλλ' ἡ ἀνάμνησίς των στίλβει λαμπρότερα ἐν τῇ ἐθνικῇ εὐγνωμοσύνῃ!

Διὰ μεγάλης ὑαλοφράκτου θύρας εἰσῆλθον εἰς τὴν μαρμαρόστρωτον στοάν, ἐν ᾗ ὑψοῦται ἡ προτομὴ τοῦ Ἀρσάκη. Ὁ μεγαλώνυμος ἱδρυτὴς τοῦ ἐπισημοτάτου τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων διὰ τῶν μαρμαρίνων του ὀφθαλμῶν θεωρεῖ τὸ ἔργον τῆς φιλομουσίας αὐτοῦ, ὅπερ, παραδόξως, οὐδέποτε κατὰ τὸν βίον του ἠθέλησε νὰ ἴδῃ διὰ ζώντων ὀφθαλμῶν.

Ἀριστερᾷ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Διευθύνσεως, εἰσὶν ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τῶν προέδρων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, τοῦ Γ. Κουντουριώτη, Μεταξᾶ, Μαυροκορδάτου, Λέοντος Μελᾶ, Ῥομπότη καὶ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἑταιρίας Κοκκώνη... Τινὲς τῶν ἀνδρῶν τούτων πρὶν μεριμνήσωσι περὶ τῆς εἰρηνικῆς τῶν ἑλληνίδων ἀναπλάσεως, ἄλλας μερίμνας βαρυτέρας περὶ ἀναστάσεως τῆς Πατρίδος ἐκυοφόρησαν ἐν τῇ κεφαλῇ των, καὶ αἱ σεβάσμιαι μορφαί των, αἱ ἀπαθεῖς νῦν ἀκινητοῦσαι ἐντὸς τοῦ πλαισίου των, συνεσπάσθησαν βιαίως ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τοῦ κινδύνου ὁπότε ἠγωνίζοντο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας...

Ἡ διευθύντρια τοῦ Ἀρσακείου κυρία Κλέβε, λίαν φιλοφρόνως, ἐφ' ᾧ ἐκφράζομεν αὐτῇ καὶ δημο-

Digitized by Google

σίᾳ τὰς εὐχαριστίας μας, ἐξενάγησεν ἡμᾶς ἀνὰ τὸ οἰκοδόμημα.

Ἡ ἐντύπωσις ἣν ἐμποιεῖ καὶ ἡ ἐπὶ μέρει ἐπίσκεψις εἶνε λίαν εὐάρεστος. Διάδρομοι εὐρεῖς καὶ ὑψηλοί, αἴθουσαι μεγάλαι, διαίρεσις τοῦ κτιρίου συμμετρική. Εὐχερῶς ἐννοεῖ τις ὅτι ἀρχῆθεν δι' ὃν προωρίσθη σκοπὸν ᾠκοδομήθη, ἐκτιμᾷ δ' ἐπαξίως τὴν μέριμναν καὶ τὴν τέχνην τοῦ ἀνεγείραντος αὐτὸ ἀρχιτέκτονος μακαρίτου Καυταντζόγλου, ὅστις οὐδὲν παρημέλησε ὅπως καταστήσῃ τὸ οἰκοδόμημα εὐάερον καὶ ὑγιεινόν· τοιοῦτο δ' εἶνε, πράγματι, ἀπρόσβλητον μεῖναν ἀπὸ πάσης ἐπιδημίας, καὶ τῆς χολέρας καὶ τοῦ κοιλιακοῦ τύφου, καὶ ὅτε ἔτι αἱ φοβεραὶ νόσοι ἐπὶ τῶν πέριξ συνοικιῶν ἐπισκήψασαι διὰ ζώνης θανατηφόρου περιέσφιγγον αὐτό...

Ἐν τῷ ἰσογαίῳ, ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν πλευρῶν, εἰσὶν αἱ αἴθουσαι τῶν παραδόσεων. Εἶνε ὥρα μαθήματος. Ἀνοίγομεν θύραν τινά· βλέπομεν τὴν διδασκάλισσαν καὶ τὰς μαθητρίας ἐργαζομένας· ἐγείρονται ἐν σπουδῇ ἐκ τῶν βάθρων των, καὶ παρατηροῦσι μετά τινος περιεργίας τὸν ἀδιάκριτον, ὅστις ἐτάραξε τοὺς κύκλους των. Αἱ μαθήτριαι ἐδῶ μὲν εἶνε μικραί, ἀποπνέουσαι ἀκόμη τὸ ἄρωμα τῆς μητρικῆς ἀγκάλης, ἀλλαχοῦ δὲ νεάνιδες ἐπιχαρίτως φέρουσαι τὴν ἁπλῆν ἀλλὰ κομψὴν στολὴν τῶν συσσίτων. Ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ, ὅπου διδάσκονται αἱ τάξεις τοῦ προτύπου, εἴδομεν μικρὸν κοράσιον μέχρις ἓξ ἐτῶν, μὲ ξανθοὺς βοστρύχους καὶ ὀφθαλμοὺς ἐξύπνους, ἱστάμενον μόνον ἐν τῇ γωνίᾳ, ἐστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον.

— Τιμωρία εἶσαι; τὸ ἠρώτησα.

Ἐκίνησε καταφατικῶς τὴν κεφαλήν του, ἀλλὰ μετὰ τόσης ἀφελείας μετὰ τόσης χάριτος!

Τί διέπραξεν ἀρά γε τὸ ἀθωότατον πλάσμα, καὶ κατεδικάσθη ἐπὶ ὥρας νὰ βλέπῃ τοῖχον ἐνώπιόν του, ἀκίνητον λίθινον πέπλον τεταμένον πρὸ τῶν παιδικῶν του ὀφθαλμῶν;... Ὢ! εἴθε αὐτὴ νὰ εἶνε ἡ τιμωρία του, καὶ μηδέποτε νὰ ἴδῃ, μετὰ ἔτη, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ κεφαλή του θὰ πληροῦται ὀνείρων καὶ ἡ καρδία του ἐλπίδων, τοῖχόν τινα φοβερώτερον, ἐγειρόμενον ὀγκώδη καὶ ἀπότομον, ἀποφράττοντα τὸν ὁρίζοντα τῶν πόθων του!...

Ἐν τῇ ὀπισθίᾳ πλευρᾷ κεῖται τὸ ναΐδριον τοῦ καταστήματος τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, ἧς τὸ ὄνομα ἔφερεν ἡ σύζυγος τοῦ Ἀρσάκη. Εἶνε μικρὸν ἀλλὰ κομψότατον, καὶ μετ' ἄκρας φιλοκαλίας ἐσκευασμένον· διαφαίνετ' ἐν αὐτῷ ἡ γυναικεία καλαισθησία· ἀποπνέει τὸ θελκτικὸν καὶ ποιητικὸν ἐκεῖνο ἄρωμα ὅπερ τόσον καταγοητεύει τοὺς ἐπισκεπτομένους ἐρημικὰ ἐξωκκλήσια. Αἱ μαθήτριαι ἐκκλησιάζονται τακτικῶς ἀνὰ πᾶσαν κυριακὴν ἢ ἑορτήν. Ἵστανται ὀρθαί, ἐν διπλῇ γραμμῇ, καὶ παρ' ἑκάστην τάξιν ἡ οἰκεία διδασκάλισσα· ἡ διευθύντρια καὶ τὸ ἄλλο προσωπικὸν τῆς διευθύνσεως ἵστανται ὀπίσω, εἰς τὸ κυκλοτερὲς βάθος. Τὴν λειτουργίαν ψάλλουσιν αἱ μαθήτριαι καὶ αἱ διδασκάλισσαι. Ὁποῖον δὲ θέλγητρον ἐνέχει τοῦτο δύνανται νὰ ἐννοήσωσι μόνον οἱ ἐν μονῇ καλογραιῶν ἀκούσαντες διὰ γλυκείας, διαυγοῦς καὶ περιπαθοῦς φωνῆς μελπομένην τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν. Πόσον οἱ κατανυκτικοὶ ἐκεῖνοι τόνοι ἀπέχουσι τῶν κραυγῶν ἱεροψαλτῶν τινων! Πόσον εὐχαριστεῖταί τις τότε διότι εἶνε Χριστιανός!..

Ἐπιστρέφομεν, καὶ διὰ λιθίνης κλίμακος κατερχόμεθα εἰς τὰ δωμάτια, ἅτινα χρησιμεύουσιν ὡς ἱματιοφυλάκια. Ἑκάστη μαθήτρια ἔχει ἴδιον ἑρμάριον, φέρον τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ἄκρα ἐν πᾶσι καθαριότης. Αἱ μαθήτριαι ὑποχρεοῦνται νὰ ῥάψωσι διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τὰ ἐνδύματα αὐτῶν, ἐφ' ὅσον δύνανται, ἀλλὰ τοῦτο ἐλάχιστα ἀνακουφίζει τὸ ἰδιαίτερον ἐργαστήριον ὅπερ ἐκτελεῖ πάσας τὰς ῥαπτικὰς ἐργασίας τοῦ καταστήματος, ἀδιακόπως ἐργαζόμενον.

Ἀνερχόμεθα εἰς τὸ ἰσόγειον, καὶ δι' ἑτέρας λιθίνης κλίμακος κατερχόμεθα εἰς τὸ ἑστιατόριον. Εἶνε εὐρεῖα ὑπόγειος αἴθουσα πλήρης τραπεζῶν, εἰς ἣν παρακάθηνται αἱ μαθήτριαι κατὰ τάξεις μετὰ τῶν οἰκείων διδασκαλισσῶν. Ἐφ' ἑκάστης τραπέζης παρατίθεται πρόχους πλήρης ὕδατος ἐπάργυρον δὲ κύπελλον πρὸ ἑκάστης μαθητρίας. Ὑάλινον ποτήριον τίθεται πρὸ ἐκείνων μόνον, αἵτινες κατ' ἀνάγκην ποιοῦνται χρῆσιν οἴνου.

Ἐκ τοῦ κανονισμοῦ βλέπομεν ὅτι τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διαίτης ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

«Αἱ σύσσιτοι ἐγείρονται τῆς κλίνης τὸν μὲν χειμῶνα τῇ 6 ὥρᾳ π. μ. τὸ δὲ θέρος τῇ 5ῃ. Ἅμα δὲ ἐνδυθεῖσαι συνέρχονται ὅλαι ὁμοῦ εἰς προσευχὴν παρούσης καὶ τῆς Διευθυντρίας. Μετὰ ταύτην προγευματίζουσι, καὶ εὐθὺς ἄρχονται τῆς μελέτης διαρκούσης μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας. Γευματίζουσι τὴν 12ην καὶ δειπνοῦσι τὴν 6 ὥραν μ.μ. τηρουμένων τῶν περὶ νηστείας διατάξεων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Δίδεται τροφὴ καθαρά, ἀρκοῦσα καὶ ὑγιεινή, ἐπιτηρουμένη συνεχῶς ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.

«Κατὰ τὴν 7 μ.μ. ὥραν τὸν χειμῶνα καὶ τὴν ὀγδόην τὸ θέρος, ἄρχονται τῆς μελέτης ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἁρμοδίων ἐπιμελητριῶν καὶ διδασκαλισσῶν καὶ μελετῶσι μέχρι τῆς 10ης ὥρας, ὅτε προσευχῆς γενομένης ἀπέρχονται εἰς τὴν κλίνην των.»

Δι' εὐρείας κλίμακος ἀνερχόμεθα εἰς τοὺς κοιτῶνας τῶν μαθητριῶν. Ἐντὸς αἰθουσῶν μεγάλων ἢ μικροτέρων εἰσὶ παρατεταγμέναι σιδηραῖ ὁμοιόμορφοι κλίναι, ὧν τὰ προσκεφάλαια καὶ αἱ σινδόνες λάμπουσιν ἐκ χιονώδους λευκότητος. Ὁ εἰσ-

Digitized by Google

ερχόμενος εἰς τοὺς κοιτῶνας τούτους καταλαμβάνεται ὑπὸ σεβασμοῦ· εἰσδύει εἰς τὸ ἄσυλον τῆς παρθενικῆς ἁγνότητος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἑκὰς εἰσὶν οἱ βέβηλοι στοχασμοί. Ἐπὶ τῶν πλείστων κλινῶν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἑκάστης μαθητρίας ἀνήρτηται εἰκονισμάτιον τῆς παναγίας. Ὦ! αἱ καλαὶ κόραι! Κατακλίνονται ὑπὸ τὴν χάριν τῆς Θεομήτορος, ἀποκοιμώμεναι ἐμπιστεύονται τὴν ψυχὴν των εἰς τὴν Ἁγνὴν Παρθένον!.. Τίς οἶδεν ἂν τὴν νύκτα τινῶν τὰ χείλη, ἐν ὀνείρῳ, δὲν ψελλίζουσι προσευχήν!...

Παρὰ τοὺς ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῆς ὁδοῦ Παρθεναγωγείου κοιτῶνας κεῖται τὸ νοσοκομεῖον. Ἀνησυχία τις εἶχε καταλάβῃ τὴν ψυχήν μου καθ' ἣν στιγμὴν εἰσηρχόμην εἰς αὐτό. Ποῖον ἆρά γε δυστυχὲς κοράσιον κεῖται κλινῆρες; Τί ὄνειρον ἆρά γε νὰ βλέπῃ ἡ ταλαίπωρος μήτηρ του, μακρὰν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἢ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐν ᾧ τὸ προσφιλές της ὄν, ὠχρόν, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐσβεσμένους καὶ δακτύλους ἀπεστεωμένους ἐπικαλεῖται ἐκ βάθους καρδίας αὐτήν; Γυναῖκες ἄλλαι ἵστανται παρὰ τὴν κλίνην του, νοσοκόμοι ἀφωσιωμέναι, ἀλλὰ νοσοκόμοι μόνον καὶ ὄχι μητέρες. Πόσαι κόραι, βαρεῖαν κλίνουσαι τὴν κεφαλήν των, ἀνεπόλησαν ἀπὸ τοῦ δωματίου ἐκείνου τὴν πατρικὴν ἑστίαν, καί, ἐν τῇ παραφορᾷ τοῦ πυρετοῦ, εἶδον περὶ αὐτὰς προσφιλεῖς μορφάς, αἵτινες τὴν πρωΐαν ἐξηφανίσθησαν! Εἰσῆλθεν ἆρά γε ποτὲ ἐκεῖ ὁ φοβερὸς ἐπισκέπτης ὁ φέρων κατόπιν του δάκρυα καὶ ὀλοφυρμούς: Ἐκενώθη ποτὲ κλίνη τις ἐκ τούτων ὅπως πληρώσῃ διὰ σώματος ἁβροῦ μικρόν τινα λάκκον τοῦ νεκροταφείου;

Εὐτυχῶς οἱ φόβοι τῆς φαντασίας μου δὲν ἐπηλήθευσαν. Ἐν τῷ νοσοκομείῳ εὕρομεν μίαν μόνην κόρην καὶ ταύτην ἀναρρώσασαν καὶ καθημένην ἐπὶ ἕδρας. Ἅμα ἰδοῦσα ἡμᾶς ἠγέρθη ἐν σπουδῇ, καὶ ἡ αἰδὼς ἐπανήγαγεν ἐπὶ τῶν παρειῶν τὸ ἐρύθημα, ὅπερ εἶχεν ἀφαιρέσῃ ἡ ἀρρωστία.

Ἀκούομεν κρότον σκεπάρνου. Οἱ ξυλουργοὶ κατασκευάζουσι ἐξέδραν τινὰ κλιμακωτὴν ἐφ' ἧς θὰ καθήσωσιν αἱ μαθήτριαι τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς. Παρασκευάζονται δι' αὐτὴν ἐσπευσμένως αἱ λευκαὶ στολαὶ τῶν συσσίτων μαθητριῶν ἐξ ἐγχωρίου ὑφάσματος. Ἀκούομεν γλυκείας φωνὰς νεανίδων ἐν χορῷ ψαλλουσῶν ἐκκλησιαστικὰ τροπάρια. Ἐν ᾧ κατερχόμεθα, ἀπὸ θύρας τινὸς ἀνοιχθείσης ἐκπέμπονται μελῳδικοὶ φθόγγοι κλειδοκυμβάλου.

Εἶνε καιρὸς ν' ἀπέλθωμεν· ζητοῦμεν πληροφορίας τινὰς εἰσέτι. Τὸ προσωπικὸν τῆς διδασκαλίας καὶ διευθύνσεως συνίσταται ἐξ ὀγδοήκοντα προσώπων. Οἱ εὐεργέται τοῦ καταστήματος εἰσὶ περὶ τοὺς τριακοσίους, περὶ τοὺς δέκα δὲ οἱ μεγάλοι εὐεργέται. Διευθύντριαι ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Παρθεναγωγείου ἐγένοντο κατὰ χρονολικὴν τάξιν αἱ κυρίαι Πιτταδάκη, ἡ Ἀγγλὶς Κανόν, ἡ Σεβαστὴ Μάνου, ἡ Ἀμεναΐς Καβανιάρη, ἡ Κίτσου καὶ ἡ νῦν διευθύντρια κυρία Κλέβε.

Ἔληξεν ἡ ὥρα τοῦ μαθήματος, καὶ πολλαὶ τῶν μαθητριῶν ἀνθηραὶ τὴν ὄψιν, ζωηραί, μεταβαίνουσι ἀπὸ διαδρόμου εἰς διάδρομον. Δὲν ἔχουσι τὸ κατηφὲς ἐκεῖνο ἐξωτερικόν, τὸ ἦθος ἐκεῖνο τῆς ὀρφανίας, ὅπερ ἔχουσιν αἱ κόραι μακρὰν τῶν μητέρων. Ἐν τῷ σχολείῳ εὗρον ἄλλην οἰκογένειαν. Κατ' ἀρχάς, ὅτε ἦλθον μικραί, ἴσως ἔχυσαν πικρὰ δάκρυα· τὸ Ἀρσάκειον ταῖς ἐφάνη δεσμωτήριον καὶ αἱ διδασκάλισσαι δεσμοφύλακες. Ἀλλὰ τόρα, ὅταν ἔλθῃ, μετὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ἡ στιγμὴ τῆς ἀναχωρήσεως, ἡ στιγμὴ τοῦ πικροῦ ἀποχωρισμοῦ, θὰ χύσωσιν ἔτι θερμότερα δάκρυα ἀπερχόμεναι αὐτοῦ...

Ὦ, πόσαι ἐκ τῶν νεανίδων τούτων ἃς βλέπω σκιρτώσας, ὅταν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐν ταῖς ὀδυνηραῖς στιγμαῖς τῆς θλίψεως ἢ τῆς ἀπογοητεύσεως θ' ἀναμνησθῶσι μετὰ πόθου τοῦ ἀφελοῦς εὐτυχοῦς μαθητικοῦ βίου, ὁπότε ἡ λύπη ἦτο μικρά, ὅπως καὶ ἡ καρδία των ἡ δυναμένη νὰ φέρῃ αὐτήν!... Πόσαι σκιρτῶσαι κορασίδες ἄλλοτε ἐν αὐτῇ τῇ αὐλῇ, δέσποιναι ἤδη, ἀπολαύσασαι τοῦ βίου ἀναπολοῦσι μετὰ συγκινήσεως τὴν ἤρεμον ἐκείνην εὐτυχίαν!.... Χρυσοῖ παιδικοὶ καὶ ἐφηβικοὶ χρόνοι! εἶσθε ἡ αὐγὴ τῆς ζωῆς, καὶ ἔχετε ὅλην τὴν χάριν, τὴν ποίησιν, τὴν ῥοδίζουσαν γοητείαν τῆς αὐγῆς τῆς ἡμέρας!...

Α. Π. Κ.

ΣΕΙΣΜΟΙ

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ

ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς

Β'

Ὁλικαὶ κυκλοτερεῖς διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. — Αἱ τρεῖς διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἐν εἴδει κυκλοτερῶν ἡφαιστειωδῶν γραμμῶν, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι τὰ ὑψηλότερα ὄρη καὶ πάντα σχεδὸν τὰ ἐν ἐνεργείᾳ ἡφαίστεια τῆς γῆς. — Σπουδαιότης τῶν ἡφαιστειωδῶν αὐτῶν γραμμῶν ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν πολλῶν σεισμικῶν φαινομένων. — Ὁ βαθμιαῖος σχηματισμὸς ὀρέων, πεδιάδων καὶ θαλασσῶν. — Πλήμυραι καὶ κατακλυσμοὶ ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἀναδύσεως ὀρέων καὶ χερσονήσων. — Ἐπιστημονικὴ ἐξήγησις τοῦ κατακλυσμοῦ.

Αἱ μεγαλείτεραι ἀλλοιώσεις καὶ διαταράξεις εἰς τὸν στερεὸν φλοιὸν τῆς γῆς ἐγένοντο εὐτυχῶς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ἔτι τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς στερεοποιήσεως, ὡς εἴπομεν, ὁ φλοιὸς ἦν λεπτότατος καὶ ἑκάστη σύμπτυξις καὶ συρρίκνωσις αὐτοῦ ἐγίνετο εὐχερῶς εἰς μέγαν βαθμὸν καὶ εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἐν εἴδει ἐκτεταμένων ῥωγμῶν καὶ διαρρήξεων. Αἱ πτυχαὶ καὶ αἱ ῥωγμαὶ ἦσαν μέγισται, αἱ καθιζήσεις καὶ αἱ ἐξοχαὶ ὑπερμεγέθεις· τότε ἐσχηματίσθησαν τὰ ὑψηλότερα ὄρη, διότι ὁ φλοιὸς τῆς γῆς

Digitized by Google

τότε ὢν λεπτότατος καὶ ὑπείκων εἰς τὴν πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς συστολὴν ὑπέστη μεγίστας διαρρήξεις διηκούσας κυκλοτερῶς δι' ὅλης τῆς γηΐνης σφαίρας.

Τρεῖς τοιαῦται μέγισται διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς παρατηροῦνται σήμερον ἀκολουθοῦσαι σχεδὸν εὐθείας γραμμὰς περιβαλλούσας ἅπασαν τὴν σφαῖραν τῆς γῆς. Αἱ γραμμαὶ αὗται διέρχονται σειρὰς ὑψηλῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὀρέων, ἐν οἷς ἔτι σήμερον ὑπάρχουσι σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἡφαίστεια τῆς γῆς. Πρὸς τὰς τρεῖς ταύτας κυκλοτερεῖς γραμμὰς συνδέονται καὶ ἄλλαι μικραὶ γραμμαὶ μερικῶν διαρρήξεων τοῦ φλοιοῦ.

—

Ἵνα δ' ὁ ἀναγνώστης κατανοήσῃ εὐκρινέστερον τὰς τρεῖς ταύτας μεγάλας διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, αἵτινες ἐνδιαφέρουσι σπουδαίως ἡμᾶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἑρμηνείαν τῶν φαινομένων τοῦ σεισμοῦ, δίδομεν ὧδε περιγραφὴν αὐτῶν λεπτομερῆ κατὰ τὴν τοῦ Γάλλου ἐπιστήμονος A. Gautier.

Ἡ πρώτη κυκλοτερὴς γραμμὴ τῆς σπουδαιοτέρας τῶν διαρρήξεων ἄρχεται ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ ἄκρου τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς πρὸς βορρᾶν τῆς Παταγωνίας, ἀκολουθεῖ κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀμερικῆς τὴν γραμμὴν τῶν Ἄνδεων ὀρέων, ὅθεν διέρχεται διὰ τῶν πολυαρίθμων ἡφαιστείων τῆς Περουβίας, Κολομβίας, τῶν νήσων Γαλλαπάγου, τοῦ ἰσθμοῦ Τεουαντεπὲκ (Tehuantepec) καὶ τῆς Σιέρρα-Νεβάδας. Προχωροῦσα δὲ πάντοτε πρὸς βορρᾶν ἡ γραμμὴ αὕτη διέρχεται διὰ τῶν πολυπληθῶν ἡφαιστείων κρατήρων τῶν νήσων Ἀλεουτίνων καὶ τῆς Καμτσιάτκας, μεθ' ὃ ἀναστρέφεται πρὸς τοὺς τῶν νήσων Κουρίλλων. Ἐκ τούτων δὲ ἡ γραμμὴ ἀπομακρυνομένη τοῦ βορείου πόλου διέρχεται διὰ τῶν ἡφαιστείων τῆς Ἰαπωνίας, τῶν Φιλιππίνων νήσων, τῆς Βορνέου, τῆς Σουμάτρας καὶ ἀφίνουσα πρὸς τὰ δεξιὰ τὴν Αὐστραλίαν εἰσέρχεται ἐν τῷ Ἰνδικῷ καὶ εἶτα τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ, δι' ὧν ἐπανέρχεται εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, ἤτοι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς σειρᾶς τῶν Ἄνδεων πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἄκρον τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἅπασα ἡ σειρὰ αὕτη βρέχεται ὑπὸ θαλάσσης, ἧς τὸ βάθος εἶνε 5—6000 μέτρα σχεδὸν παρὰ τὴν ἀκτήν.

—

Ἡ δευτέρα γραμμὴ ἄρχεται ἐπίσης ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ ἄκρου τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐκ τῶν ἡφαιστειωδῶν κρατήρων τῆς *Γῆς τοῦ Πυρὸς* (Terre-de-Feu), διέρχεται τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν διευθυνομένη πρὸς τὰ ἡφαίστεια τῶν νήσων Σάνδουϊχ, τὰς ὁποίας ἀφίνει ὀλίγον πρὸς τὰ δεξιά, προχωρεῖ ἐπὶ τῶν ἡφαιστείων τῶν νήσων Ἀλεουτίνων, ἔνθα τέμνει τὴν πρώτην ἀνωτέρω περιγραφεῖσαν γραμμήν. Ἐκεῖθεν δὲ διέρχεται τὴν χώραν τῆς Καμτσιάτκας, ἐν ᾗ ἀριθμοῦνται ἔτι πλείονα τῶν δεκατεσσάρων ἡφαιστείων ἐν ἐνεργείᾳ. Εἶτα διευθύνεται διὰ μέσου τῆς Ἀσίας ἀκολουθοῦσα τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῆς ὀρεινῆς ἁλύσσου, ἥτις χωρίζει τὴν Σιβηρίαν ἐκ τῆς Μογγολίας, τοῦ Τουρκεστάν, τοῦ Θιβὲτ καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν, πλήρη παλαιῶν ἡφαιστείων τῶν πλείστων ἤδη ἐν ἀργίᾳ. Ἐκεῖθεν δὲ διέρχεται διὰ τῆς Ἀραβίας καὶ φθάνουσα εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μεταβαίνει ἐπὶ τὴν Ἀφρικήν, ἣν διέρχεται κατὰ μῆκος τῆς μεσημβρινο-ἀνατολικῆς παραλίας ἀκολουθοῦσα τὴν σειρὰν τῶν ὑψηλῶν ὀρέων μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, ἐκ τοῦ ὁποίου εἰσερχομένη εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν διευθύνεται πρὸς τὸν Μαγγελάνειον πορθμὸν καὶ τὴν *Γῆν τοῦ Πυρὸς* τοῦ μεσημβρινοῦ ἄκρου τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ὁπόθεν κατὰ πρῶτον ἀνεχώρησεν.

—

Ἡ τρίτη τέλος κυκλοτερὴς ἡφαιστειώδης γραμμὴ εἶνε κάθετος τῆς διχοτομούσης τὴν σφαιρικὴν γωνίαν τὴν σχηματιζομένην ἐκ τῶν δύο πρώτων κυκλοτερῶν γραμμῶν. Ἡ γραμμὴ αὕτη ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα ἡμᾶς ὡς διερχομένη ἐκ τῆς Μεσογείου καὶ διὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἀναχωρεῖ δὲ ἐκ τῶν ἡφαιστειωδῶν κρατήρων πρὸς νότον τῆς Νικαραγουάης παρὰ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, διευθύνεται πρὸς τοὺς τῶν νήσων Μικρῶν Ἀντιλλῶν καὶ διὰ μέσου τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ διερχομένη μεταξὺ τῶν ἡφαιστείων τῶν νήσων Ἀζορῶν καὶ Καναρίων φθάνει εἰς τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτὰρ πρὸς νότον τῆς Λισσαβῶνος τῆς Πορτογαλλίας, ἥτις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ 1755. Ἐκεῖθεν δὲ βαίνουσα διὰ τῆς Ἀνδαλουσίας, ἥτις κατὰ τὸ 1884 ὑπέστη ἰσχυροὺς σεισμούς, διέρχεται κατὰ μῆκος τῆς Μεσογείου κατευθυνομένη πρὸς τὴν Ἰταλίαν μεταξὺ τοῦ Βεζουβίου καὶ τῆς Αἴτνας καὶ κατερχομένη μικρὸν διὰ τῆς Ζακύνθου διέρχεται δι' ἁπάσης τῆς μεσημβρινῆς Ἑλλάδος κατευθυνομένη πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἀφίνουσα πρὸς βορρᾶν μὲν τὴν Χίον καὶ Σμύρνην, πρὸς νότον δὲ τὴν Θήραν καὶ Κρήτην. Ἐκεῖθεν κατευθύνεται διὰ μέσου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὸ Κουρδιστὰν καὶ τὰ ὄρη τῶν Ἀχαντίδων (Achantis). Εἶτα δὲ τέμνουσα λοξῶς τὴν χερσόννησον τῶν Ἰνδιῶν κάτωθεν τῶν ὀρέων Vindhya διευθύνεται πρὸς τὴν περιλάλητον γραμμὴν τῶν ἡφαιστείων τῶν νήσων Σουμάτρας καὶ Ἰάβας, παρ' αἷς τέμνει τὴν πρώτην κυκλοτερῆ γραμμὴν ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν, ἔνθα συνέβη κατὰ τὸ 1883 ἡ ἔκρηξις καὶ ὁ καταστρεπτικὸς σεισμὸς τοῦ Κρακάτοα ὄρους. Ἡ θέσις αὕτη τῆς τομῆς τῆς πρώτης καὶ τῆς τρίτης κυκλοτεροῦς γραμμῆς εἶνε ἡ χώρα τῆς γῆς, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ πολυαριθμότερα καὶ τὰ φοβερώτερα ἡφαίστεια.

Digitized by Google

Ἐκ τῆς χώρας δὲ ταύτης ἀναχωροῦσα ἡ τρίτη γραμμὴ διέρχεται διὰ τῆς Αὐστραλίας τέμνουσα αὐτὴν κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν. Εἶτα διερχομένη διὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ μεταξὺ τῶν ἡφαιστείων τῆς Νέας Ζηλανδίας πρὸς νότον καὶ τῶν νήσων Τόγγα πρὸς βορρᾶν διευθύνεται πρὸς τὰ ἡφαίστεια τῶν νήσων Γαλλαπάγου, δι' ὧν καταλήγει εἰς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, ἐξ οὗ κατὰ πρῶτον ἀνεχώρησεν.

—

Ἡ Ἑλλὰς ὡς βλέπομεν εἶνε χώρα κειμένη σχεδὸν ὁλόκληρος ἐπὶ τῆς μεγάλης γραμμῆς τῆς διαρρήξεως τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ πάντοτε ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ὑπόκειται εἰς συχνὰς καὶ ἰσχυρὰς σεισμικὰς δονήσεις καὶ εἰς μεταβολὰς τοῦ ἐδάφους μεγάλας. Αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία μαρτυρεῖ περὶ τῶν κατὰ καιροὺς σεισμικῶν καταστροφῶν,ἅς τινας ὑπέστησαν ἐπανειλημμένως οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης. Ἡ διάρρηξις τῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ, ἐφ' οὗ κεῖται τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, ἐπήνεγκεν ἐσωτερικῶς εὐρυτάτας κοιλότητας καὶ ῥωγμὰς ὑπερμεγέθεις κενάς, αἵτινες ἑκάστοτε χαίνουσαι γίνονται αἰτίαι συχνῶν μετακινήσεων καὶ μεταβολῶν τῶν στοιβάδων τοῦ ἐδάφους. Ὁλόκληροι ὄγκοι γῆς καὶ βράχοι μετέωροι ὑπὲρ ἢ παρὰ τὰς κοιλότητας ταύτας διὰ τῆς ἀκαταπαύστου ὑπογείου διαλυτικῆς καὶ χημικῆς ἐπεξεργασίας τῶν τε κυκλοφορούντων ὑδάτων καὶ τῆς κεντρικῆς θερμότητος ἀποσπώμενα ἀποτόμως ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ κατατριβόμενοι δίδουσι χώραν εἰς νέας μεταβολὰς τοῦ ἐδάφους καὶ μετακινήσεις αὐτοῦ καὶ σεισμικὰς δονήσεις. Ἑκάστη δὲ τοιαύτη αἰφνιδία μεγάλη ἀνατροπὴ τῶν ὑπογείων στρωμάτων ἐξακολουθεῖ ἔτι ἐπὶ ἡμέρας τινὰς κατόπιν ἐν εἴδει μικροτέρων καὶ ἀσθενεστέρων δονήσεων, ἕως οὗ ἀποκατασταθῇ καὶ πάλιν ἡ διαταραχθεῖσα πρὶν ἰσόρροπος θέσις τῶν ὑπογείων στρωμάτων ἐπί τινα καιρόν.

Ἡ γραμμὴ δέ, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ Ἑλλάς, ὡς οὖσα διάρρηξις δὲν εἶνε ἐντελῶς εὐθεῖα, ἀλλ' ἀνώμαλος καὶ φέρουσα πλαγίως διαφόρους δευτερευούσας διαρρήξεις κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. Ἕνεκα τούτου δὲν εἶνε καὶ πάντα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἐξ ἴσου ὑποκείμενα εἰς σεισμικὰς δονήσεις. Αἱ πρὸς τοῦτο δὲ ἀκριβεῖς παρατηρήσεις τῶν τελευταίων ἐτῶν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν Σμίθ, ἔδειξαν ὅτι δέκα ἓξ κυρίως κέντρα σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν (ἴδε α' Ἑστίας σελ. 551).

—

Ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἡ γνῶσις τῶν τριῶν τούτων γραμμῶν τῶν παριστανουσῶν μεγάλας καθολικὰς διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς εἶνε σπουδαιοτάτη, καθ' ὅτι ἐξηγεῖ ἔτι ἡμῖν πλεῖστα φαινόμενα τῶν σεισμῶν καὶ καθοδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀκριβεστέραν ἐκτίμησιν καὶ πιθανωτέραν ἑρμηνείαν αὐτῶν.

Ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἐν ἐνεργείᾳ ἡφαίστεια τῆς γῆς, ἅπερ ἀριθμοῦνται σήμερον περὶ τὰ 250 ἐν ὅλῳ,—εὕρηνται ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων γραμμῶν καὶ ἰδίως, ὅπου αἱ γραμμαὶ αὗται κεῖνται παρὰ τὴν θάλασσαν ἢ διέρχονται διὰ μέσου αὐτῆς. Καὶ ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις ἔχει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς παραγωγῆς τῶν ἡφαιστείων καὶ τοῦ αἰτίου τῶν σεισμῶν ἔτι, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω.

Οἱ σεισμοί, οἵτινες πολλάκις συμβαίνουσι καταστρεπτικοὶ ἐπὶ τῶν γραμμῶν τούτων, οὐχὶ σπανίως ἐπέρχονται σχεδὸν συγχρόνως ἐπὶ διαφόρων σημείων τῆς αὐτῆς γραμμῆς.

Ἵνα δὲ μὴ ἀνατρέχωμεν εἰς παλαιότερα συμβάντα, ἀναφέρομεν ὅτι κατὰ τὸ 1883 ταὐτοχρόνως σχεδὸν μὲ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Ἰσχίας ἐν Ἰταλίᾳ συνέβη καὶ ἡ φοβερὰ ἔκρηξις καὶ ὁ σεισμὸς τῆς νήσου Ἰάβας, αἵτινες κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς. Κατὰ τὸ τρέχον δὲ ἤδη ἔτος μόλις πρὸ μηνὸς συνέβησαν σχεδὸν ταὐτοχρόνως οἱ καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ τῆς νοτιοδυτικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Καρλεστῶνος κειμένης ὀλίγον τι βορειότερον τῆς αὐτῆς τρίτης γραμμῆς.

—

Μετὰ τὰς μεγάλας ταύτας διαρρήξεις, ἡ γῆ ἐν τούτοις ἐξηκολούθει ἀδιαλείπτως νὰ συμπτύσσεται, συρρικνοῦται, ἀνυψοῦται, καθιζάνῃ, διαρρηγνύεται εἰς διάφορα μέρη τοῦ φλοιοῦ αὐτῆς, ἀλλ' εἰς βαθμὸν μικρότερον, καθ' ὅσον οἱ αἰῶνες διέρρεον καὶ ὁ φλοιὸς διὰ τῆς στερεοποιήσεως καὶ τῆς ἐναποθέσεως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ νέων στοιβάδων ἐγίνετο παχύτερος, συμπαγέστερος καὶ μᾶλλον ἀνθιστάμενος εἰς ἐκτεταμένας διαρρήξεις.

—

Οὕτω βαθμηδὸν μετεβάλλετο καὶ ἠλλοιοῦτο ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ καὶ διάταξις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς διὰ τῶν κατὰ τόπους γινομένων κυρτώσεων καὶ καθιζήσεων, δι' ὧν ἐσχηματίζοντο τὰ διάφορα ὄρη καὶ αἱ χλοεραὶ καὶ εὔφοροι πεδιάδες, διὰ μέσου τῶν ὁποίων κατέρρεον πρὸς τὰς θαλάσσας τὰ περισσεύοντα ὕδατα τῶν βροχῶν, δι' ὧν ἀνέδυον ἐκ τοῦ πυθμένος τῶν θαλασσῶν νῆσοι καὶ χερσόνησοι ὁλόκληροι.

Ὅλη αὕτη ἡ ἀέναος μεταβολὴ καὶ μετακίνησις τοῦ φλοιοῦ ἐν τούτοις αἰφνιδίως ἑκάστοτε γιγνομένη παρήγαγε δονήσεις καὶ κλονισμοὺς τοῦ ἐδάφους ἰσχυρούς, οἵτινες ἐπέφεραν μὲν ἐπανειλημμένως μεγίστας καταστροφὰς καὶ ἀπωλείας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ἐγένοντο πρόξενοι μεγίστου καὶ ἀπαραιτήτου καλοῦ διὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὕπαρξιν τῆς ζωῆς· διότι αἱ ἀνωμαλίαι αὗται ἐσχημάτισαν τὰς στερεὰς καὶ περιώρισαν τὰ ὕδατα εἰς εὐρυτάτας λεκάνας, ἐλ-

Digitized by Google

λως ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἤθελεν εἶναι λεία καὶ ἄγονος καὶ καλύπτεσθαι ὑπὸ ὑδάτων.

Αἱ διαταράξεις αὗται ἑπομένως τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, αἵτινες φαίνονται ἡμῖν ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ἀνωμαλίαι, εἰσὶν ἐν τούτοις ἀναγκαῖαι καὶ καλαὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Αἱ διαταράξεις αὗται ἦσαν διὰ τὸν γήϊνον ὀργανισμὸν ὅρος προόδου καὶ ἀναπτύξεως.

—

Πλείστας ἀλλοιώσεις κατὰ καιροὺς ὑπέστη ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἐκ τῶν συχνῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων αὐτῶν μετασχηματισμῶν τοῦ φλοιοῦ, καθ' οὓς χῶραι ὑψηλαὶ καὶ ἐκτὸς τῆς θαλάσσης ἐβυθίζοντο ὑπ' αὐτήν, καὶ ἄλλαι πάλιν ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἀνήρχοντο εἰς μέγιστον ὕψος πρὸς σχηματισμὸν ὀρέων. Καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα ὄρη πολλαχοῦ ἀπαντῶσιν ὁλόκληρα στρώματα λειψάνων ὀστρακοδέρμων, δεικνύοντα καταφανῶς, ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο τῶν ὀρέων εὑρίσκετο ἄλλοτε ποτὲ ὡς πυθμὴν ὑπὸ τὴν θάλασσαν.

Ἐν τοῖς κυματισμοῖς τούτοις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ τοῖς κλονισμοῖς αὐτοῦ ἀπεχωρίσθη ἡ Εὔβοια ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν Πλίνιον, ἡ Κύπρος ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἡ Σικελία ἐκ τῆς Νοτίου Ἰταλίας. Ἐκ τῶν διαταράξεων τούτων καὶ τῶν κυματισμῶν τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς τὸ ἔδαφος, ὅπου ἄλλοτε ἤκμαζεν ἡ ἀρχαία Καρχηδὼν εὕρηται τανῦν βεβυθισμένον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· ἕνεκα τούτων ἐπίσης καὶ ἡ ἀρχαία Μασσαλία τῶν Φωκαέων εὕρηται ὑπὸ τὴν θάλασσαν. Κατά τινα ἐκ τῶν κυματισμῶν καὶ διαταράξεων αὐτῶν τοῦ φλοιοῦ ἀνεφάνη ἡ νότιος Ἰταλία, καὶ ἀνέδυσε τὸ Ταίναρον καὶ ἡ Πελοπόννησος κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀνθρωπότητος.

—

Ἡ ἱστορία ὅλων τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν λαῶν, ἤτοι τῶν κατοικούντων τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἰταλίας, κατὰ παράδοσιν ἀναφέρει μέγαν τινὰ γενόμενον κατακλυσμόν. Ἡ ἐπιστήμη σήμερον μὴ παραδεχομένη κατακλυσμὸν παγκόσμιον ὡς μὴ ὑπαρχόντων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἱκανῶν ὑδάτων, ὅπως καλύψωσι καὶ τὰ ὑψηλότερα ὄρη αὐτῆς, ἐξηγεῖ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο συμβὰν ἐκ τῆς παρακτίου πλημμύρας τῆς θαλάσσης, ἥτις συνέβη ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας ἀναδύσεως τοῦ Ταινάρου καὶ τῆς Πελοποννήσου κατὰ μέγα μέρος.

Ἐκ τῆς ἀναδύσεως ταύτης τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ὑπερεκχειλίσαντα ἀποτόμως ἀνῆλθον πρὸς στιγμὴν εἰς ἱκανὸν ὕψος πρὸς τὴν ξηρὰν τῶν παραλίων χωρῶν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ κατέκλυσαν ἀπεράντους ἐκτάσεις προξενήσαντα μεγίστας καταστροφὰς τῶν κατοίκων.

Ἡ ἀνάμνησις δὲ τοῦ γεγονότος τούτου εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἰταλίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔπλασεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ διαφόρους παραδόσεις τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, τοῦ Ὠγύγου καὶ τοῦ Νῶε.

Μὴ ἄρα δὲν συνέβη ὅμοιον περίπου, ἀλλ' εἰς μικρότερον βαθμόν, γεγονὸς καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἔτι μόλις πρὸ τριῶν ἐτῶν κατὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς νήσου Ἰάβας καὶ τὴν ἡφαιστειώδη ἔκρηξιν τοῦ ὄρους Κρακάτοα πρὸς νότον τῆς Σινικῆς; Κατὰ τὴν φοβερὰν ταύτην ἔκρηξιν ἅπαν τὸ βόρειον μέρος τῆς νήσου εἰς περιφέρειαν 23 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ὑπέστη αἰφνιδίαν καθίζησιν. Ὁ γιγαντώδης οὗτος ὄγκος ἅμα καταβυθισθεὶς εἰς 200—300 μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης παρήγαγεν ἀπότομον ἀνύψωσιν τῶν ὑδάτων καὶ σχηματισμὸν ὑπερμεγέθους κύματος κατακλύσαντος εἰς ἱκανὴν ἔκτασιν καὶ εἰς ὕψος 30—35 μέτρων τὰς πέριξ νήσους καὶ καταποντίσαντος πλείστας κώμας καὶ κωμοπόλεις ἀκμαζούσας ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Ἰάβας καὶ τῆς Σουμάτρας καὶ ἀπολέσαντος πλείονας τῶν 35 χιλιάδων ἀτόμων!

Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον σήμερον τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα νὰ γνωρίσωσιν εὐθὺς τὸ γεγονὸς τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον· ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ ἀτμὸς καὶ τὰ ἀτμόπλοια καὶ ἡ εὐχερὴς συγκοινωνία, δι' ὧν ἐξητάσθησαν λεπτομερῶς τὰ μέρη τῆς καταστροφῆς καὶ ἠρευνήθησαν αἱ ἀπέραντοι ἐκ τῆς αἰφνιδίας πλημμύρας ἐρημωθεῖσαι ἐκτάσεις καὶ ἐξηκριβώθησαν αἱ ἀπώλειαι, βεβαίως ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας οἱ περισωθέντες λαοὶ τῶν νήσων ἐκείνων θὰ ἐνόμιζον ἴσως, ὅτι ἡ πλημμύρα ἦτο παγκόσμιος καὶ θὰ διετήρουν ἐν τῇ ἀναμνήσει τῆς ἱστορίας αὐτῶν τὸ γεγονὸς τοῦτο ὥς τινα νέον γενικὸν κατακλυσμόν!...

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Ιω. Φουστανος.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐκθέσεις τοῦ κόμητος Γυίλφορδ.

ϛ'

Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος.

Ὁ κ. Κ. Ἀσώπιος, διαμένων πρὸ πενταετίας ἐν Τεργέστῃ, ὅπου διετήρει σχολήν, δικαίως ἀπολαύουσαν μεγάλης φήμης, ἔλαβεν ἐντολὴν παρ' ἐμοῦ, τῇ συγκαταθέσει τοῦ λόρδου Ἁρμοστοῦ, νὰ μεταβῇ εἰς Γοτίγγην καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα, ἐὰν ἤθελε ζητηθῇ ἡ ὑπηρεσία του. Ἀφ' οὗ διέμεινεν ἐπὶ τρία ἔτη ἐν Γοτίγγῃ, ἐ-

Digitized by Google

πειδὴ δὲν ἦτο ἀναγκαῖος ἐνταῦθα, μετέβη εἰς Βερολῖνον, ὅπου ὡς ἐν Γοτίγγῃ ἐπηύξησε τὰς ἀπείρους γνώσεις τῆς κλασικῆς φιλολογίας, δι' ὧν ἦτο ἤδη πεπροικισμένος. Ἤδη εὑρίσκεται εἰς Παρισίους καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ φέρω αὐτὸν μετ' ἐμοῦ ἐνταῦθα πρὸ τοῦ Νοεμβρίου.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823)

Ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Κ. Ἀσώπιος πρῶτος διδάσκαλος τῶν ἐν Τεργέστῃ Ἑλληνικῶν Σχολείων, ἀπεστάλη ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1818 τῇ ἀδείᾳ τῆς Ὑμ. Ὑψ. εἰς Γοτίγγην καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Βερολῖνον καὶ Παρισίους, ὅπου ἐσπούδασεν εἰς τὰς πολλὰς αὐτοῦ γνώσεις νὰ προσθέσῃ καὶ νέας. Ἡ σημερινὴ αὐτοῦ ἐργασία ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει τῶν ἱερέων καὶ τῶν νομικῶν δὲν θὰ διαρκέσῃ πολύ, ἀλλ' ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ ἔσται εἰς ἄκρον ἀναγκαία ἐν τῷ τμήματι τῆς φιλολογίας.

Γ'

Νεόφυτος Βάμβας

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον ἡ μεταξὺ τοῦ Ἱεροδιακόνου Ν. Βάμβα καὶ τῶν Κυρίων(;) Ἀργοστολίου συμφωνία θὰ λήξῃ, δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἀποκτήσωμεν καθηγητήν, ἔχοντα ἀπείρους γνώσεις τῆς φιλολογίας καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823.)

Διεδόθη ὅτι ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ προσκαλέσῃ τὸν διάκονον Βάμβαν ὡς διδάσκαλον τοῦ Ἱεροσπουδαστηρίου. Ἐκλογὴ καλλιτέρα ταύτης δὲν δύναται νὰ γείνῃ. Ἀλλ' οὗτος εἶνε τόσον προσκεκολλημένος εἰς τὸ Ἀργοστόλιον καὶ τὸν οἰκογενειακὸν βίον, διότι ἔχει περὶ ἑαυτὸν πάντοτε τὴν χήραν ἀδελφήν του καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς, ὥστε δυσκόλως θέλει ἀσπασθῇ τὸν μοναχικὸν βίον, ὃν τὸ Ἱεροσπουδαστήριον ἀπαιτεῖ. Διὰ νὰ καταπείσωμεν αὐτόν, ἠδυνάμεθα νὰ τῷ προσφέρωμεν καθηγητικήν τινα ἕδραν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Καὶ ἐπειδὴ εἶνε κάτοχος ἐξ ἴσου τῆς θεολογίας, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλολογίας, δὲν θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν ἐν Ἀργοστολίῳ θέσιν του διά τινος καθηγητικῆς ἕδρας.

(Ἔκθεσις τῆς 13 Ἰουνίου 1829.)

Η'

Δρ. Νικόλαος Μανιάκης.

Ὁ Δρ. Νικόλαος Μανιάκης ἐκ Πάργας, καθηγητὴς τοῦ ἀλληλεθνοῦς δικαίου καὶ τῆς νεωτέρας Ἱστορίας, ἀποσταλεὶς ὑπ' ἐμοῦ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης ταύτης (jus delle genti) ἐσπούδασεν εἰς Κανταβριγίαν (Cambridge) μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας πρὸ εὐχαρίστησιν τῶν προϊσταμένων του ἀκαδημαϊκῶν. Ἤδη ἐπιθυμῶ νὰ διατηρήσω αὐτὸν ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς Λονδῖνον, ἵνα παρευρίσκηται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Ναυαρχείου.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823.)

Ὁ καθηγητὴς Μανιάκης (νεωτέρα Ἱστορία) κατὰ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου τοῦ 1826 ἠθέλησε νὰ κάμῃ ἔναρξιν τῶν παραδόσεών του, ἀλλ' ἐλλείψει ἀκροατηρίου ἀπεσύρθη. Τῇ ἡμέρᾳ Πέμπτῃ ἐποιήσατο ἔναρξιν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἐφόρου Καρανδινοῦ, ἐμοῦ (Γυίλφορδ) καί τινος ἄλλου καθηγητοῦ καί τινος ξένου. Τῇ ἐπιμένῃ ὅμως ἡμέρᾳ εἶχεν ὡς ἀκροατὰς πλέον τῶν 20 φοιτητῶν.

Θ'

Δρ. Γεώργιος Ἰωαννίδης.

Ὁ ἐκ Σμύρνης νέος Γεώργιος Ἰωαννίδης μετὰ τὰς ἐν Γοτίγγῃ σπουδάς του ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα, τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος μετέβη εἰς Λιβόρνον. Τὸν εὗρον ἐνταῦθα καὶ λογίζομαι εὐτυχὴς ἐπὶ τούτῳ. Αἱ γνώσεις, ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἐπιτηδειότης πρὸς μόρφωσιν τῶν μαθητῶν του καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνεκτίμητον. Χορηγῶ εἰς αὐτὸν τριάκοντα τάλληρα κατὰ μῆνα καὶ προτείνω τὸ ποσὸν τοῦτον νὰ χορηγῆται εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ δημοσίου.... Τοῦτον προτείνω οὐχὶ ὡς καθηγητήν, ἀλλ' ὡς διευθυντὴν τῶν κλασσικῶν σχολῶν. Βοηθεῖται δὲ παρά τινος νέου Κερκυραίου Θωμᾶ Γουλίου.... Ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὰς νυκτερινὰς παραδόσεις ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς, αὐξάνει καθ' ἑκάστην, ἡ δὲ μέθοδος τῆς διδασκαλίας ἣν οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι καθηγηταὶ μετέφερον ἐκ Γερμανίας θέλει ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα, μετὰ τῶν μαθητῶν τῶν κ. Φιλητᾶ καὶ Πικόλου, ἕνα οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἀριθμὸν προβιβασίμων κατὰ τὸν ἐρχόμενον Νοέμβριον.

Ι'

Νικόλαος Πίκολος.

Ἐν ᾧ εὑρισκόμην ἐν μεγάλῃ ἀδημονίᾳ διὰ τὸν διορισμὸν μεταφυσικοῦ..... ἔσχον τὴν μεγίστην εὐτυχίαν νὰ εὕρω τὸν κ. Ν. Πίκολον ἐκ Τυρνάβου ἄνευ ἐργασίας ἐν Ἀργοστολίῳ. Οὗτος εἶνε βεβαίως εἷς τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων Ἑλλήνων τοῦ αἰῶνος, ἔστρεψε δὲ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἰδίᾳ εἰς τὴν φιλοσοφίαν, παραδεχθεὶς τὰς ἀρχὰς τῆς Σκωτικῆς σχολῆς. Ὅθεν μετὰ θάρρους συνιστῶ αὐτὸν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ θεωρῶ τὸν ἑαυτόν μου εὐτυχῆ, διότι δύναμαι νὰ προσθέσω ὅτι οὗτος εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὰς παραδόσεις κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823)

Ὁ κ. Νικόλαος Πίκολος ἐκ Τουρνάβου τῆς

Digitized by Google

Βουλγαρίας ἐξεπαιδεύθη κυρίως ἐν Παρισίοις. Μετὰ ταῦτα ἔμεινεν ἐπί τινα χρόνον ἐν Κεφαλληνίᾳ ὅπου ἐγὼ εὗρον αὐτὸν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος Οὗτος διδάσκει μεταφυσικήν, ἀκολουθῶν τὸ σύστημα τοῦ Dugeld Stuart. Ἤκουσα σχεδὸν ὅλας τὰς παραδόσεις του, εὗρον δὲ αὐτὰς σαφεῖς εἰς γλῶσσαν γλαφυρὰν καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἀπηλλαγμένας τῶν ἐπικινδύνων ἐκείνων ἀρχῶν, αἵτινες δυστυχῶς εὐκόλως δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς ἐπιστήμην ἀναγκαίαν ὅσῳ καὶ λεπτήν. Ὀφείλω δὲ νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ γλῶσσα, ἣν λαλοῦσιν οἱ μνημονευθέντες καθηγηταὶ εἶνε καθαρωτέρα ἐκείνης, ἣν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου μεταχειρίζονται, καὶ ὅτι μάλιστα οἱ καθηγηταὶ καθιστῶσι προσεκτικοὺς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν εἰς τὰ λάθη τῆς κοινῆς γλώσσης, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ ἀποφεύγωσιν.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Ἐκ τῆς ἐπετείου ἐκθέσεως τῆς περιλαμβανούσης τὰ τελεσθέντα ἐν τῇ ταχυδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1885 μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1886 ἀποσπῶμεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο παρεδόθησαν ἐπιστολαὶ 1,403, 547,900 παρατηρεῖται δ' αὔξησις ἐπὶ τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ 3,2 τοῖς ἑκατόν, καὶ ἀντιστοιχοῦσι δι' ἕκαστον κάτοικον τοῦ βασιλείου 38,6 ἐπιστολαί. Ἐπιστολικὰ δελτάρια 171,290,000· αὔξησις 6,5 τοῖς 100. Προσθέτοντες εἰς τοὺς ἄνω ἀριθμοὺς τὰ ἔντυπα, τὰς ἐφημερίδας, τὰ δέματα εὑρίσκομεν 2,091,183.822. Προσετέθησαν εἰς τὰ προϋπάρχοντα 371 ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ 860 γραμματοκιβώτια. 12,822,067 ἐπιστολαί, δελτάρια, ἐφημερίδες καὶ δέματα ἐπεστράφησαν. Ἐκ τούτων 441,765 δὲν κατωρθώθη νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τοὺς ἀποστολεῖς αὐτῶν· 175,246 περιεῖχον χρηματικὰ ποσά, καὶ 26,928 ἦσαν ἄνευ διευθύνσεως· 1620 ἐπιστολαὶ ἐκ τῶν τελευταίων τούτων περιεῖχον εἰς χρήματα καὶ συναλλάγματα 93,321 φράγκα καὶ 50. Πλῆθος ζῴων μεθ' ὅλην τὴν ἀπαγόρευσιν ἀπεστάλη διὰ τοῦ ταχυδρομείου. Εἰς Δουβλῖνον μόνον ἐν τῇ μεταβιβάσει ἐκρατήθησαν δύο ὄρνιθες, ὀκτὼ ποντικοὶ καὶ δύο ἀκανθόχοιροι. Μία ἐκ τῶν ὀρνίθων ἀποστελλομένη εἰς κτηνίατρον τοῦ Λονδίνου ἦτον ἄρρωστος καὶ ἀπέθανε μεθ' ὅλας τὰς φροντίδας τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ταχυδρομείου. Πάντα τἆλλα ζῷα ἀπεδόθησαν ζῶντα εἰς τοὺς ἀποστολεῖς αὐτῶν.

Ἀποστολεύς τις ἐκ Λιβερπούλης παρεπονέθη ὅτι δέμα περιέχον φιάλην οἴνου καὶ κυτίον σύκων δὲν ἐπεδόθη εἰς τὸν παραλήπτην, ἀνακρίσεως ὅμως γενομένης ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ὑπηρέτης ὅστις ἔφερεν αὐτὰ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον κατεχράσθη. Ὅτε δὲ κυρία τις Ἰωάννα τοὔνομα παρεπονέθη ὅτι ἐπιστολὴ ἀπευθυνομένη πρὸς αὐτὴν δὲν ἐλήφθη, ἡ ἐξέτασις ἀπέδειξεν ὅτι 29 κυρίαι φέρουσαι ταὐτὸ ὄνομα κατῴκουν ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ, οὐδεμία δ' ἔνδειξις τῆς διευθύνσεως ἠδύνατο νὰ ὁδηγήσῃ τὸν διανομέα, ἵνα ἀνεύρῃ τὸν ἀληθῆ παραλήπτην. Ἐπιστολή τις περιεῖχε τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν·«Τῷ κυρίῳ τάδε, κατοικοῦντι εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων ἐκ τῆς ἀγορᾶς τῶν κτηνῶν ἐν τῷ κτήματι τοῦ δουκὸς τοῦ Μπουκλέϋ.»

Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Σὰν ἔρθ' ἡ βαρυχειμωνιὰ 'ς τὸν οὐρανὸ μας μαύρη,
Δὲν κλαίω τὸ γοργὸ πουλί, ποῦ πάει μὲ τὰ πουλιὰ
Νἄυρῃ 'ς τὰ ξένα ἄλλη φωλιὰ
Καὶ καλοσύνη νἄυρῃ.

Μὰ κλαίω τὸ φτωχὸ δεντρὶ ποῦ θὲ νὰ μένῃ ἀκόμα
Καὶ μ' ὅλα τὰ χιονόβροχα καὶ μ' ὅλον τὸν βοριᾶ
Πάντα 'ς τὴν ἴδια τὴ μεριά,
Πάντα 'ς τὸ ἴδιο χῶμα.

Κι' ὅταν χωρίζῃ δυὸ καρδιαῖς ἡ τύχη ἡ ὠργισμένη,
Δὲν κλαίω ἐκείνη τὴν καρδιὰ ποῦ θὰ ξενιτευτῇ,
Μὰ κλαίω καὶ πονῶ γι' αὐτὴ
Ποῦ μοναχὴ θὰ μένῃ.

Γεωργιος Δροσινης

ΣΗΜΕΩΣΕΣ

Ἐκ Πετρουπόλεως ἐκπέμπονται προσεχῶς δύο ἐπιτροπαί· ἡ μὲν εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν καὶ τὴν λίμνην Ὀνέγα ὅπως μελετήσῃ τὸ σχέδιον διώρυγος ἑνούσης ταύτην μετὰ τῆς θαλάσσης· ἡ δὲ εἰς τὴν διοίκησιν Πέρμ πρὸς προκαταρκτικὴν μελέτην σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μεταξὺ Κάμας καὶ Πετσόρας.

Ἐν τῷ Ἀμερικανῷ ἐπιστήμονι περιγράφεται μηχάνημά τι τοῦ Τζὼν Ἄδαμς δι' οὗ κατορθοῦται νὰ σταματᾷ ἐν ἀκαρεῖ πλοῖον πλέον ἐν μεγάλῃ ταχύτητι καὶ οὕτω καθίστανται αἱ συρράξεις ἧττον ἐπικίνδυνοι. Τὰ γενόμενα πειράματα ἀπέδειξαν τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ μηχανήματος.

Ἐν Λειψίᾳ διατρίβει κατὰ τὸ παρὸν διάσημος ἰάπων δικαστὴς ἀποσταλεὶς ὅπως σπουδάσῃ τὴν νομοθεσίαν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν νόμων τοῦ γερμανικοῦ κράτους. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ἐσύστησεν αὐτὸν εἰς τὸν πρόεδρον κ. Σίμψωνα μεθ' οὗ συνεννοεῖται διὰ διερμηνέως, διότι ὁ σοφὸς ἰάπων δικαστὴς γνωρίζει μόνον τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

Ἐν τῇ πόλει Darkehmen τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσ-

Digitized by Google

σίας ἑωρτάσθη πρό τινων ἡμερῶν ἡ ἔναρξις τοῦ νέου δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμοῦ, δι' οὗ ὄχι μόνον φωτίζονται ἅπασαι αἱ ὁδοὶ ἀλλὰ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν πολλῶν οἰκιῶν. Ἡ δύναμις δὲ πρὸς παραγωγὴν τοῦ φωτὸς παρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, ὅστις ῥέει διὰ τῆς πόλεως. Ὁ ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως Gessler ἀπέστειλε τῷ δήμῳ συγχαρητήριον τηλεγράφημα.

Ἡ βασίλισσα Μαργαρίτα τῆς Ἰταλίας ἔχει περιδέραιον ἐξ ἐρυθρῶν κοραλλίων τὸ ὁποῖον πάντοτε φέρει ἐπὶ τοῦ σώματός της ἡμέρας τε καὶ νυκτός. Ἐὰν δὲ ἐνίοτε τὸ περιδέραιον τοῦτο δὲν ἁρμόζεται πρὸς τὸν λοιπὸν κόσμον τῆς βασιλίσσης, ἐγκρύπτεται ὑπὸ τὸν χιτῶνα. Περὶ τοῦ περιδεραίου τούτου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς διήγησις. Πρὸ πέντε ἐτῶν ὁ Ἰταλὸς διάδοχος τοῦ θρόνου Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ μετέβη μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ εἰς Ἐνετίαν χάριν ἀναψυχῆς. Ἐκεῖ ἐπί τινος παραθύρου ἐμπορικοῦ καταστήματος παρετήρησεν κοράλλια ἅτινα τῷ ἤρεσαν καθ' ὑπερβολήν. «Θὰ τὰ ἀγοράσω, εἶπε, διὰ τὴν μαμά μου», καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ καταστήματι, ἠρώτησε περὶ τῆς τιμῆς. «—Τόσα χρήματα, εἶπε, ὅσα μοὶ ζητεῖτε δὲν ἔχω· ἀλλὰ θὰ σᾶς κάμω τὴν ἑξῆς πρότασιν. Θὰ ἀγοράσω σήμερον ὀλίγα μόνα κοράλλια, ὅσα δύναμαι ἐκ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἔχω. Τὰ ἄλλα σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ τὰ φυλάξετε, καὶ ὁσάκις οἰκονομῶ ἐκ τῶν χρημάτων μου ἱκανὸν ποσόν, θὰ σᾶς τὸ στέλλω ἵνα μοὶ στέλλετε ὅσα κοράλλια δύναμαι ν' ἀγοράσω διὰ τοῦ οἰκονομηθέντος ποσοῦ». Ἡ συμφωνία ἐγένετο ἀποδεκτή, οὕτω δὲ μετὰ δύο ἔτη ἠδυνήθη ὁ βασιλόπαις νὰ ἐγχειρίσῃ τὸ περιδέραιον εἰς τὴν μητέρα του. Ἡ δὲ Μαργαρίτα μαθοῦσα κατόπιν τὰς λεπτομερείας τῆς ἀγορᾶς ταύτης τόσῳ συνεκινήθη ὥστε εἶπεν εἰς τὸν υἱόν της: — Τοῦτο εἶνε τὸ πολυτιμότερον τῶν κοσμημάτων μου· θὰ τὸ φέρω πάντοτε ἐπὶ τοῦ σώματός μου, ἵνα μοὶ ἐνθυμίζῃ τὴν τρυφερότητά σου καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην σου.»

Τὰ «Εἰκονογραφικὰ Νέα» ἀφιεροῦσι τρίστηλον ἄρθρον εἰς τὰ προϊόντα τῆς Κύπρου ἐν τῇ Ἀποικιακῇ Ἐκθέσει τοῦ Λονδίνου, ἥτις διετράνωσε τὸ μεγαλεῖον τοῦ Βρετανικοῦ κράτους καὶ ἀπέβη ἐκ πάσης ἀπόψεως ἐπιτυχεστάτη. Ἡ ἑλληνικὴ νῆσος, καίπερ ἀμαυρωθεῖσα λόγῳ πολυτελείας ὑπὸ ἄλλων ἀγγλικῶν κτήσεων, παρέστη ἐν τῇ ἁμίλλῃ ἀρκούντως εὐπρόσωπος. Τινὰ ἐκ τῶν ἐκτεθέντων μεταξωτῶν ὑφασμάτων ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς ἀνάσσης, τὸ ἐνδιαφέρον δ' εἵλκυσε καὶ ὁ ἀρχαϊκὸς τρόπος, καθ' ὃν ὕφαινον τὸ νῆμα τρεῖς Κύπριαι γυναῖκες, πεμφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Σὶρ Βίδδωλφ. Διάφοροι Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ ἐξέθηκαν εἰκόνας καὶ φωτογραφίας τοποθεσιῶν τῆς νήσου, συλλογὰς ὅπλων, ἀγαλμάτων, κειμηλίων καὶ κεραμείων σκευῶν. Τὰ ποικίλα γεωργικὰ προϊόντα τῆς νήσου ἐμαρτύρησαν φυσικὸν πλοῦτον οὐκ εὐκαταφρόνητον, μεγάλως δ' ἐθαυμάσθησαν τὰ πρὸς καταστροφὴν τῶν ἀκρίδων μηχανήματα. Καὶ οἱ Κύπριοι οἶνοι εὗρον ἐν τῇ Ἐκθέσει οὐ μικρὰν κατανάλωσιν, καίτοι ἐκρίθησαν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων λίαν γλυκεῖς.

Ὁ ἀντιναύαρχος Θωμαζὲ ἐξῃτήσατο παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἄδειαν νὰ συγκροτήσῃ ἑταιρείαν, ἀναδεξομένην νὰ καταστήσῃ τοὺς Παρισίους πόλιν οὕτως εἰπεῖν ἐπιθαλάσσιον, ὥστε νὰ καταίρωσιν αὐτόσε ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ πλοῖα μεγάλης χωρητικότητος. Ἡ διῶρυξ, ἡ ἀκολουθοῦσα τὸν ῥοῦν τοῦ Σηκουάνα, θὰ καθίστατο διπλασία τῆς τοῦ Σουὲζ κατὰ τὸ πλάτος, ὁ δὲ λιμὴν θὰ ἔκειτο ἐν St. Denis καὶ Poissy. Τὰ ἀναλώματα τῆς τεραστίου ταύτης ἐπιχειρήσεως προϋπελογίσθησαν εἰς 110 ἑκατομμύρια. Ἡ Ἑταιρία δὲν ζητεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως χρηματικὴν χορηγίαν ἀλλὰ μόνον τὸ δικαίωμα νὰ καρποῦται τὴν διώρυγα 99 ἔτη, καὶ νὰ εἰσπράττῃ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα διαπορικὰ τέλη, ὁρισθησόμενα ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου Π. οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τάξιν καὶ ἡσυχίαν κατὰ τὰς παραδόσεις του. Οἱ μαθηταὶ προσήρχοντο ἀπαράσκευοι εἰς τὸ μάθημα, κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἔπραττον πλεῖστα ὅσα. Ὁ καθηγητὴς ἐπὶ τέλους τόσῳ εἶχε συνειθίσει εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην, ὥστε οὐδεμίαν πλέον ἔδιδε προσοχήν. Ἡμέραν τινὰ ὅμως ὅλοι οἱ μαθηταὶ ἐκ συμφώνου ἀπεφάσισαν καὶ τὸ μάθημα τῆς ἑπομένης ἡμέρας νὰ μάθωσι καλῶς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ νὰ φερθῶσι κοσμίως. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ καθηγητὴς Π. εἰσέρχεται εἰς τὴν τάξιν. Νεκρικὴ ἠρεμία. Θεωρεῖ ἔκπληκτος τοὺς μαθητάς, μεταβαίνει εἰς τὴν καθέδραν, ἀφίνει ἐκεῖ τὰ βιβλία του, ἀλλ' ἡ ἡσυχία ἐξακολουθεῖ. Ὁ καθηγητὴς ἄρχεται νὰ γίνεται ἀνήσυχος. Ἀρχίζει τὸ μάθημα. Οἱ μαθηταὶ τῷ ἀπαντῶσιν ἀπταίστως. Τὸ βιβλίον τρέμει εἰς τὰς χεῖράς του. Ἐξετάζει πλῆθος μαθητῶν· ὅλοι εἶνε ἐκτάκτως παρεσκευασμένοι, ἡ δὲ τάξις εἶνε τόσον ἥσυχος ὡς νὰ εἶνε κενή. Αἴφνης ὁ καθηγητὴς ἀνορθοῦται ὅλος, ῥίπτει τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς καθέδρας καὶ μετὰ φωνῆς στεντορείας «Αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν μ' ἀρέσουν» φωνάζει· «αὐτὸ εἶνε μία τρομερὰ συνωμοσία, θὰ τιμωρηθῆτε παραδειγματικῶς».

Δύο νέοι εἰσέρχονται εἴς τι τῶν καλῶν ξενοδοχείων τῶν Ἀθηνῶν φιλονεικοῦντες μεγαλοφώνως. — Ἔχομε 10 μπουκάλες κρασὶ στοίχημα, — λέγουν εἰς τὸν προσελθόντα ξενοδόχον, ὅστις ἐγνώριζεν ἀμφοτέρους πρὸ μακροῦ χρόνου.

— Θέλετε νὰ τῆς φέρω τώρα; ἐρωτᾷ οὗτος.

— Ναί, λέγει ὁ εἷς τῶν νέων ἀλλὰ θὰ πληρωθῇς ἅμα τελειώσῃ τὸ στοίχημα, ὅταν θὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ χάσῃ ἀπὸ τοὺς δυό μας.

— Δὲν μὲ μέλει, λέγει ὁ ἀγαθὸς ξενοδόχος, ἕνας ἀπὸ τοὺς δυό σας θὰ χάσῃ βέβαια.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ προστίθενται καί τινες ἄλλοι φίλοι καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον καὶ αἱ 10 φιάλαι ἦσαν κεναί.

—Καὶ δὲν 'μποροῦμε νὰ μάθωμε... λέγει μειδιῶν ὁ ξενοδόχος ὅταν οἱ δύο φίλοι προσῆλθον ὅπως ἀποχαιρετήσωσιν αὐτόν.

— Γιατὶ ὄχι. Ἐνῷ πρὶν διηρχόμεθα πρὸ τῆς Ῥωσσικῆς ἐκκλησίας, ἐγεννήθηκε 'στὸ κεφάλι τοῦ Γιάννη ἡ ἀπορία ἂν πέσῃ τὸ καμπαναριό, ἀπὸ ποιὸ μέρος θὰ πέσῃ· ὁ Γιάννης ἔλεγε δεξιά, ἐγὼ ἔλεγα ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ δρόμου. Τέλος ἐβάλαμε στοίχημα. Νὰ ἰδοῦμε· ὅποιος χάσῃ θὰ πληρώσῃ τῆς μπουκάλες».

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—596.

Digitized by Google

'Αριθ. 566 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 2 Νοεμβρίου 1886

ΕΙΣ ΤΟΥ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΥ

Διήγημα

Εἶχε σχεδὸν κενωθῆ ἡ τραπεζαρία τοῦ ἰατροῦ, ὅπου οἱ πελάται ἐπερίμενον τὴν σειράν των. Ἦτο ἡ ἑνδεκάτη πρὸ μεσημβρίας, ἐδέχετο δὲ καθ' ἑκάστην, ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας. Τὸ πρωῒ εἰργάζετο εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, μετὰ δὲ μεσημβρίαν ἐπεσκέπτετο τοὺς ἀσθενεῖς του κατ' οἶκον. Ἡ πελατεία του ἦτο πολυάριθμος, οὐδὲ περιωρίζετο μεταξὺ τῶν κατοίκων μόνον τῆς πρωτευούσης, καθότι τὸ ὄνομά του, ὡς ἀρίστου ὀφθαλμιατροῦ, ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Οἱ ἀσθενεῖς συνέρρεον πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν, διὸ καὶ οἱ ἐρχόμενοι πρὸς ἐπίσκεψίν του ἐφρόντιζον νὰ ἔλθωσιν ἐνωρίς, διὰ νὰ καταλάβωσιν ὅσον ἔνεστι καλλιτέραν σειρὰν ἕκαστος. Σπανιώτατον ἦτο νὰ ἔλθῃ τις μετὰ τὰς ἕνδεκα. Ὥστε καὶ ἡ μαγείρισσα, ἥτις ἀπὸ τὸ εἰς τὴν αὐλὴν κείμενον μαγειρεῖον ἤνοιγε διὰ σχοινίου τὴν ἔξω θύραν καὶ ἐδείκνυεν εἰς τοὺς μὴ εἰδότας τὴν εἴσοδον τοῦ οἰκήματος,—ἄντικρυ τοῦ μαγειρείου,—καὶ τὴν τραπεζαρίαν,— δεξιὰ τῆς εἰσόδου, εἰς τὸ ἰσόγαιον,—ἔπαυε κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐνασχολουμένη εἰς τὰ τῆς ὑποδοχῆς τῶν πελατῶν καὶ ἐπεδίδετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ προγεύματος.

Ἔμενον εἰσέτι περιμένοντες νὰ ἴδωσι τὸν ἰατρὸν τρεῖς πελάται, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τέσσαρες: Μία κυρία κομψὴ μὲ τὴν μικρὰν θυγατέρα της, ἔχουσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς δεμένους μὲ λευκὸν ἐπίδεσμον,—εἷς κύριος μεσόκοπος φέρων ὀμματοϋάλια ἀλλ' ὑγιὴς ἄλλως τοὺς ὀφθαλμούς, κατὰ τὸ φαινόμενον τοὐλάχιστον,—καὶ εἷς νέος.

Ὁ νέος ἦτο φοιτητὴς τῆς φιλολογίας, προπαρασκευαζόμενος διὰ τὰς ἐξετάσεις του. Ἐπόνει ὁ δυστυχὴς καὶ ἐκράτει διαρκῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ του. Ἦτο ἡ σειρά του ἤδη καὶ ἐπερίμενε μετὰ προφανοῦς ἀνυπομονησίας, ὄρθιος, προσηλῶν τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου τοῦ ὀφθαλμιατροῦ.

Ὁ μεσόκοπος ἦτο ἔπαρχος Θήρας. Ἐπωφελούμενος τῆς εἰς Ἀθήνας διαμονῆς του ἦλθε νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἰατρόν, δωρεάν, (διότι τὸν εἶχε συμβουλευθῆ πρὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους ἐπὶ πληρωμῇ,) ἐὰν δὲν ἦτο καλὸν νὰ προμηθευθῇ δυνατώτερα ὀμματοϋάλια.

Ὁ ἄνθρωπος εἶχε διάθεσιν νὰ συνάψῃ ὁμιλίαν μετὰ τῶν εὑρισκομένων εἰς τὴν τραπεζαρίαν, διὰ νὰ παρέλθῃ εὐκολώτερον οὕτω ἡ ὥρα, ἀλλ' αἱ πρὸς τοῦτο ἀπόπειραί του ἐναυάγησαν. Ὁ φοιτητὴς ἀπεκρίθη πολὺ λακωνικῶς, ἴσως μάλιστα ὀλίγον ἀποτόμως, εἰς τὴν ἐρώτησίν του ἐὰν πονῇ κατὰ συνέπειαν τῆς πολλῆς μελέτης. Ἡ δὲ κυρία, προσποιηθεῖσα ὅτι δὲν ἤκουσε φράσιν του ἐγκωμιαστικὴν διὰ τὴν ὑπομονὴν τοῦ κορασίου, ἐξηκολούθει συνδιαλεγομένη μὲ τὴν μικράν της, ἀλλὰ τόσον ἡσύχως, ὥστε μόλις ἠκούετο ὁ ψιθυρισμός των.

Ἀπελπισθεὶς ὁ ἔπαρχος ἐβύθισε τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον του καὶ ἐκλέξας διὰ τῆς ἀφῆς μεταξὺ πολλῶν καὶ διαφόρων ἐγγράφων, ἐξήγαγε τὴν Ἐφημερίδα τῆς Θήρας, πρὸ ἡμερῶν ληφθεῖσαν, καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ τὸ κύριον ἄρθρον, μολονότι τὸ ἐγνώριζε πλέον ἐκ στήθους, λυπούμενος ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ὑψηλῇ τῇ φωνῇ, εἰς ἐπήκοον τοῦ φοιτητοῦ καὶ τῆς κομψῆς κυρίας.

Ἰδοὺ τί ἔλεγε τὸ ἄρθρον:

«Ὁ Κος ἔπαρχος ἀνεχώρησε προχθὲς δι' Ἀ«θήνας. Εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν αὐτὸν προσεχῶς ἐπα«νακάμπτοντα, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς νήσου. Καὶ ὅμως με«τὰ λύπης, ὑπαγορευομένης (τὸ ὁμολογοῦμεν) ἐξ «αἰσθήματος ἐγωϊστικοῦ, ἀναγράφομεν, κατὰ δη«μοσιογραφικὸν καθῆκον, τὴν ἐπ' ἐσχάτοις διαδο«θεῖσαν ἐν τῇ πρωτευούσῃ φήμην, ὅτι προσεκλήθη «ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὅπως διορισθῇ εἰς θέσιν ὑψη«λήν, ἀνταξίαν τῶν μεγάλων αὐτοῦ προσόντων.»

Σημειωτέον ὅτι ταῦτα πάντα ἀνακριβῆ. Πρῶτον οὐδεμία περὶ τοῦ ἐπάρχου Θήρας φήμη ἐκυκλοφόρησε ποτὲ ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Δεύτερον, ὁ Κος ἔπαρχος δὲν προσεκλήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἀπῆλθε δυνάμει ἀδείας μετὰ κόπου καὶ μόχθου ἀποκτηθείσης, λόγῳ δῆθεν ὑγείας. Τρίτον, οὐδαμῶς ἐπρόκειτο περὶ προβιβασμοῦ, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ὑπῆρχε φόβος περὶ παύσεως, καθόσον ὁ προστατεύων τὸν ἔπαρχον βουλευτής, δυσαρεστηθεὶς ἐπὶ τῇ ἀρνήσει αἰτήσεων τὰς ὁποίας τὸ ὑπουργεῖον ἐχαρακτήρισεν ὡς ὑπερβολικάς,

Digitized by Google

διεπραγματεύετο τοὺς ὅρους τῆς μεταστάσεώς του εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Τοῦτο μαθὼν ὁ ἔπαρχος ἔδραμεν εἰς Ἀθήνας πρὸς εὕρεσιν ἄλλων στηριγμάτων, δυνάμει τῶν σχέσεων τῆς συζύγου του. Εὐτυχῶς εἰς τὸ μεταξὺ ἡ ὑπόθεσις ἐσυμβιβάσθη δι' ἀμοιβαίων παραχωρήσεων, καὶ ὁ μὲν βουλευτὴς ἐξηκολούθησε δίδων τὴν ψῆφόν του εἰς τὸ ὑπουργεῖον, διαμείνας οὕτω πιστὸς εἰς τὰς πολιτικὰς πεποιθήσεις καὶ εἰς τὰ πατριωτικά του αἰσθήματα, ὁ δ' ἔπαρχος καθησυχάσας διὰ τὴν θέσιν του ἐφρόντιζε περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀμματοϋαλίων του, δικαιῶν οὕτω καὶ τὴν ἄδειαν ἀπουσίας.

Ταῦτα ἐν παρενθέσει. Ἡ δ' ἐφημερὶς ὡς ἑξῆς:

«Χωρὶς ν' ἀδικήσωμεν τὸν ἄγνωστον διάδοχόν «του, δυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν τὴν βαθεῖαν καὶ «εἰλικρινῆ λύπην ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐπαπειλουμένῃ ἀ«πωλείᾳ τοιούτου ἐπάρχου. Ἡ ἐλπὶς ἡμῶν εἶναι «ὅτι ἐν τῇ ἀγάπῃ του πρὸς τὴν ἡμετέραν νῆσον, «ἀγάπῃ τοσάκις ἐκδηλωθείσῃ, θ' ἀποποιηθῇ «πάντα προβιβασμὸν ὅπως ἐξακολουθήσῃ πα«ρέχων διὰ τῆς πεφωτισμένης αὐτοῦ διοικήσεως «εὐεργεσίας τῇ ἡμετέρᾳ νήσῳ.»

Καὶ ἐξηκολούθει τὸ ἄρθρον ἀνυψοῦν διὰ πολλῶν δοτικῶν τὸν ἔπαρχον μέχρι τρίτου οὐρανοῦ! Ἐγνώριζεν οὗτος τὸν ἀρθρογράφον· ἦτο ἐξάδελφος τῆς συζύγου του, διορισθεὶς διδάσκαλος εἰς τὸ σχολεῖον Θήρας, χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ προμνησθέντος βουλευτοῦ. Ἐγνώριζεν ὅτι τὰ γραφόμενά του οὔτε τὰ αἰσθήματα τῶν Θηραίων πιστῶς διηρμήνευον, οὔτε τὴν ἀλήθειαν μόνην καὶ πᾶσαν ἔλεγον. Οὐχ ἧττον ἐτέρπετο καὶ ἠγαλλία βλέπων τὸ ὄνομά του ἐξυμνούμενον διὰ τοῦ τύπου, ἐνῷ δὲ ἀνεγίνωσκε ἐσκέπτετο διὰ τίνων μέσων ἠδύνατο νὰ κατορθωθῇ ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ ἄρθρου, ἔστω καὶ ἐν περιλήψει, εἰς ἐφημερίδα τινὰ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀνελογίζετο ὁποίαν ἐντύπωσιν ἤθελε τὸ φύλλον ἐκεῖνο τῆς πρωτευούσης προξενήσει εἰς Θήραν, ἰδίως εἰς τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, τοὺς ἡγέτας τοῦ ἀντιθέτου ἐκεῖ κόμματος.

—

Ἀνεγίνωσκε λοιπόν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἔβλεπε τὴν Ἐφημερίδα του ὁ Κος ἔπαρχος, ἐνῷ ἡ κομψὴ κυρία καὶ τὸ θυγάτριόν της ἐψιθύριζον ἐρωταποκρίσεις, ὁ δὲ φοιτητής, ὄρθιος, ἐπερίμενε ν' ἀνοιχθῇ ἡ θύρα τοῦ ἰατροῦ.

Ἄκρα ἡσυχία ἐβασίλευεν ἐντὸς τῆς τραπεζαρίας.

Αἴφνης ἠκούσθη ἔξωθεν διάλογος ὁπωσοῦν ζωηρός. Κατ' ἀρχὰς ἡ συζήτησις ἐγίνετο εἰς τὴν αὐλήν, παρὰ τὸ μαγειρεῖον, καὶ δὲν διεκρίνετο καλῶς τὸ ἀντικείμενόν της, ἀλλὰ βαθμηδὸν τὰ πρόσωπα τοῦ διαλόγου ἐπλησίασαν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς οἰκίας. Ἠκούοντο δύο φωναί, ἡ τῆς μαγειρίσσης καὶ ἄλλη γυναικεία φωνή. Ἡ δευτέρα αὐτη ἦτο ἡ ἠπιωτέρα τῶν δύο, ὁ δὲ ἦχός της ἦτο γλυκύς. Ἔπρεπε νὰ προσέξῃ τις διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἦτο γραίας γυναικὸς φωνή.

— Σοῦ λέγω ὅτι δὲν δέχεται σήμερα, ἔλεγε μετὰ δριμύτητος ἡ φωνὴ τῆς μαγειρίσσης.

— Ἐμένα μοῦ εἶπαν ὅτι δέχεται, ἀπεκρίνετο ἡ γλυκεῖα φωνή.

— Δέχεται τὸ πρωὶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον. Πήγαινε ἐκεῖ αὔριον νὰ τὸν ἰδῇς.

— Μοῦ εἶπαν νὰ τὸν ἰδῶ ἐδῶ.

— Τί σοῦ εἶπαν καὶ σοῦ 'ξεῖπαν! Ἄκουσε τί σοῦ λέγω ἐγώ.

— Δὲν μοῦ εἶπες τοῦ λόγου σου τώρα ὅτι εἶναι ἐπάνω;

— Μάλιστα, ἐπάνω εἶναι.

— Τότε λοιπὸν θὰ μᾶς δεχθῇ. Εἶναι καλὸς ἄνθρωπος ὁ ἰατρός. Μοῦ τὸ εἶπαν ἐμένα.

— Πάλιν σοῦ εἶπαν! Ἐγὼ σοῦ λέγω νὰ 'πᾷς εἰς τὸ Νοσοκομεῖον.

— Δὲν ἠξεύρω ποῦ εἶναι τὸ Νοσοκομεῖον. Ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ ἐδῶ.

— Πῶς νὰ σοῦ τὸ 'πῶ νὰ καταλάβῃς, Χριστιανή μου! Ἐδῶ βλέπει ὅσους πληρόνουν.

— Καὶ ποῖος σοῦ εἶπε ὅτι ἐγὼ δὲν πληρόνω;

Ἡ ἀπόκρισις ἔθεσε τέρμα εἰς τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὴν ἀντίστασιν τῆς μαγειρίσσης. Ἀλλ' ἡ ὑποχώρησίς τις ἐγένετο ὑπὸ διαμαρτύρησιν.

— Ἀφοῦ δὲν θέλεις ν' ἀκούσῃς λόγον, εἶπε, κάμε καλὰ μαζῇ του. Νά, ἐκεῖ εἶναι.

Ὁ διάλογος ἔπαυσεν, ἠκούσθησαν δὲ εἰς τὴν εἴσοδον καὶ εἰς τὰς ὀλίγας μαρμαρίνας βαθμίδας αἵτινες ἔφερον εἰς τὸ ἰσόγαιον τῆς οἰκίας βηματισμοὶ βαρεῖς, μαρτυροῦντες τὴν παρουσίαν καὶ ἑτέρου προσώπου, παρεκτὸς τῆς κατόχου τῆς γλυκείας φωνῆς.

Ἐν τούτοις ὁ ἔπαρχος εἶχε παύσει τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μὲ τὴν ἐφημερίδα ἀνοικτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων ἤκουε τὴν συζήτησιν, ἐνόσῳ διήρκει, καὶ τώρα τὸν βαρὺν κρότον τῶν βραδέως πλησιαζόντων βημάτων. Τὸ κοράσιον, ἀνασηκῶσαν τὸν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐπίδεσμον, ἠρώτα μετ' ἀνησυχίας τὴν μητέρα του: «Τί τρέχει; Ποῖος εἶναι;» ὁ δὲ φοιτητής, ὄρθιος πάντοτε, διακόψας τὴν προσήλωσιν εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου τοῦ ἰατροῦ, ἔστρεψε τὸν ὑγιῆ ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς τραπεζαρίας. Ὅλοι μετὰ περιεργείας ἐπερίμενον τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἀνερχομένων.

—

Ἐπὶ τέλους ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἠνοίχθη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν τραπεζαρίαν γραῖα χωρική, ἑξηκοντοῦτις περίπου, ὁδηγοῦσα νησιώτην γεροντότερον ἔτι.

Ἡ γραῖα ἦτο μικρόσωμος, ἐφαίνετο δ' ἔτι μικροτέρα πλησίον τοῦ ὑψηλοῦ γέροντος, τοῦ ὁποίου ἐκράτει τὴν ἀριστερὰν διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός της. Εἰς τὴν δεξιάν του ὁ γέρων ἔφερε ῥάβδον

Digitized by Google

στιβαράν. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐψηλάφει διὰ τῆς ῥάβδου τὸ ἔδαφος, κλίνων πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ στῆθος καὶ τὴν κεφαλήν, ὡσεὶ φοβούμενος μὴ προσκρούσῃ εἰς ἀόρατον πρόσκομμα, τὸ ἄψυχον βλέμμα τῶν ἀνοικτῶν ὀφθαλμῶν του, τὰ πάντα ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτο παντελῶς τυφλός.

Τὸ φέσι τοῦ τυφλοῦ γέροντος καὶ αἱ βράκαι του εἶχον χάσει τὸ ἀρχικὸν χρῶμά των ἐκ τῆς χρήσεως καὶ τῆς πολυκαιρίας, αἱ παρειαί του ἦσαν πρὸ ἡμερῶν ἀξύριστοι, ἐν συνόλῳ δὲ τὸ παρουσιαστικόν του ἐπρόδιδεν ἀνέχειαν δικαιοῦσαν τὴν ἐπιμονὴν τῆς μαγειρίσσης, θελούσης νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον. Ἀπ' ἐναντίας, ἐκ τῆς περιβολῆς τῆς γραίας χωρικῆς ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο ἀπατηλὴ καύχησις ἡ διαβεβαίωσις, ὅτι θὰ πληρώσῃ τὸν ἰατρόν. Τὰ πένθιμα ἐνδύματά της ἦσαν ἁπλᾶ, ἀλλὰ νέα καὶ καλῆς ποιότητος. Τὸ φόρεμά της ἦτο ἀνοικτὸν εἰς τὸ στῆθος, ἀναμέσον δὲ τοῦ ἀνοίγματος ἔλαμπε τὸ λευκὸν μεταξωτὸν ὑποκάμισον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήρχετο ὁ ῥυτιδωμένος λαιμός της. Ἔφερε μικρὸν φέσι μαῦρον, μανδίλιον δὲ τοῦ αὐτοῦ χρώματος τὸ ἔσφιγγε περὶ τὴν κεφαλήν της, καὶ ἑκατέρωθεν ἐκρέμαντο ἐπὶ τῶν κροτάφων δύο μικροὶ λευκοὶ βόστρυχοι. Ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερε σάλι μαῦρον, ἐν εἴδει παραχωρήσεως εἰς τοὺς παρεισάκτους νέους συρμοὺς τῆς Εὐρώπης. Ἐπὶ τοῦ ὅλου ἐφαίνετο ὅτι ἔβαλε τὰ καλά της διὰ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ ἰατροῦ.

Ἅμα εἰσῆλθεν εἰς τὴν τραπεζαρίαν, ὁδηγοῦσα τὸν τυφλόν, ἔρριψε τὸ βλέμμα περὶ αὐτὴν καὶ ἐστάθη διστάζουσα. Εἰς τὸ χωρίον της ὁ ἰατρὸς δὲν εἶχεν ἀντιθάλαμον, οὔτε ἐπερίμενον οἱ πελάται τὴν σειράν των. Τὴν ἐτάραξε δ' ἔτι μᾶλλον ἡ σιωπὴ τῶν περιεστώτων, οἱ ὁποῖοι τὴν παρετήρουν μετὰ περιεργείας, χωρὶς νὰ φαίνωνται ἔχοντες οὐδεμίαν σχέσιν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι ὁ ὄρθιος φοιτητὴς ἦτο ὁ ἰατρός, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ προχωρήσῃ πρὸς αὐτόν, σύρουσα τὸν τυφλόν. Ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι εἶναι πολὺ νέος ἐκεῖνος δι' ἰατρὸς καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν ἔπαρχον, ὅστις μὲ τὴν ἐφημερίδα ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὰ ὀμματοϋάλια ἐπὶ τῶν ῥωθώνων, τὴν ἔβλεπεν ἀσκαρδαμυκτὶ μὲ γυμνοὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν εἶχεν οὐδ' ἐκεῖνος ὕφος ἰατροῦ καθ' ἑαυτό, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἔπρεπε νὰ λυθῇ ἡ ἀπορία της.

— Τοῦ λόγου σου εἶσαι ὁ ἰατρός; ἠρώτησε μὲ τὴν γλυκεῖαν φωνήν της.

— Ὄχι, κυρά μου. Ὁ ἰατρὸς εἶναι εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐκεῖ μέσα. Θὰ μᾶς δεχθῇ κατὰ σειράν, πρῶτον τὸν κύριον ἐδῶ, ἔπειτα τὴν κυρίαν μὲ τὴν μικράν της, κατόπιν ἐμέ, καὶ ἔπειτα τὴν εὐγενεῖαν σου.

Ὁ ἔπαρχος μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐπωφελήθη τῆς παρουσιασθείσης εὐκαιρίας πρὸς συνδιάλεξιν.

— Δὲν κάθεσαι; ἐξηκολούθησε δεικνύων δύο καθέκλας πλησίον του. Κάθησε καὶ σὺ καὶ τοῦ λόγου του, ἕως ὅτου νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά σας. Θὰ περιμένετε ἀρκετὴν ὥραν.

Ἡ γραῖα ἔστρεψεν ἐπιδεξίως τὸν τυφλὸν μὲ τὰ νῶτα πρὸς τὴν καθέκλαν καὶ τὸν ἔσπρωξε σιγὰ σιγά, μέχρις οὗ ᾐσθάνθη ὄπισθέν του τὸ κάθισμα. Ἅμα ἐκάθισεν ὁ γέρων ἐστέναξεν ἐκ βάθους καρδίας:

— Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος!

Ἡ φωνή του ἦτο τόσον βροντώδης καὶ θλιβερὰ συνάμα, ὥστε ἡ μικρὰ ἐφοβήθη καὶ ἐπλησίασεν ὅσον ἠδύνατο περισσότερον εἰς τὴν μητέρα της, ἡ ὁποία ἐπροσπάθει νὰ τὴν πείσῃ νὰ μὴ ἀνασηκόνῃ τὸν ἐπίδεσμόν της.

— Ἡσύχασε, ἐψιθύριζεν, ἡσύχασε. Δὲν εἶναι τίποτε. Πονεῖ ὁ καϋμένος!

Ἡ γραῖα δὲν ἔδωκε κατὰ τὸ φαινόμενον προσοχὴν εἰς τὴν ἐκφώνησιν τοῦ τυφλοῦ. Ἐκάθισε πλησίον του καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν ἔπαρχον τῷ ἀπέτεινε τὸν λόγον, ἐκφράζουσα ἄνευ προοιμίων καὶ ἄνευ περιφράσεων τὰ παράπονά της κατὰ τῆς μαγειρίσσης. Ἠσθάνετο τόσῳ μᾶλλον τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀνακουφισθῇ ἐκχύνουσα εἰς λόγους τὴν ἀγανάκτησίν της, καθόσον ἐπροσπάθησε νὰ τὴν περιστείλῃ διαρκούσης τῆς συζητήσεως εἰς τὴν αὐλήν, ὅπως κατορθώσῃ τὸν σκοπόν της διὰ τῆς γλυκύτητος.

— Χαρά 'στο! ἔλεγε. Νὰ μὴ θέλῃ νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ ἔμβω! Δέχεται ὅσους πληρόνουν, λέγει. Καὶ μήπως ἐγὼ τῆς εἶπα ὅτι θέλω νὰ τὸν ἰδῶ χάρισμα, τὸν ἰατρόν; Ἄς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός, δὲν ἔχω τὴν ἀνάγκην της! Ἄς εἴμεθα μικροὶ ἄνθρωποι, δὲν εἴμεθα τῆς ἐλεημοσύνης. Τοῦ λόγου της θαρρεῖ ὅτι ἂν δὲν φορῇς φράγκικα καὶ καπελίνι δὲν εἶσαι ἄνθρωπος! Νὰ 'πάγω, λέγει, 'ς τὸ Νοσοκομεῖον! Ὄγεσκε, ἐδῶ θὰ μᾶς ἰδῇ ὁ ἰατρὸς καὶ ἂς τὸν πληρώσω!

Καὶ λέγουσα ταῦτα ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον διὰ νὰ ψαύσῃ τὸ ἀργύριόν της.

Ὁ ἔπαρχος ἐνόμισε τὴν στιγμὴν πρόσφορον ὅπως λάβῃ κ' ἐκεῖνος τὸν λόγον, ἀλλ' ἡ γραῖα δὲν τῷ ἔδωκε τὸν ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο καιρόν.

— Δὲν φοροῦμεν φράγκικα, ἐξηκολούθησε, καὶ δὲν εἴμεθα πλούσιοι, ἀλλὰ κάτι θὰ σημαίνομεν καὶ 'μεῖς 'ς τὸν τόπον μας. Ἄς κοπιάσῃ ἐκεῖ τοῦ λόγου της νὰ μάθῃ ἂν εἶναι τῆς ἐλεημοσύνης ἡ Κυρὰ Λοξή....

—

Διέκοψε τὴν γραῖαν ἡ θύρα τοῦ ἰατροῦ, ἡ ὁποία ἠνοίχθη τρίζουσα. Ὅλαι αἱ κεφαλαὶ ἐστράφησαν πρὸς τὴν θύραν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθεν ὁ πελάτης καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἰατρός. Ὁ πελάτης

Digitized by Google

διασχίσας τὴν τραπεζαρίαν ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ ἰατρός, σταθεὶς εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας του, εἶδεν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς περιμένοντας καὶ ἔνευσε πρὸς τὸν φοιτητήν, ὅστις εἰσῆλθεν ἐν βίᾳ εἰς τὸ δωμάτιον.

Ἡ θύρα ἐκλείσθη καὶ πάλιν.

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ εἶχεν ἐγερθῇ ἅμα εἶδε τὴν θύραν ἀνοιχθεῖσαν. Θέσασα τὴν χεῖρα εἰς τὰ βάθη τοῦ κόλπου της ἀπέσυρεν ἀπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ μεταξωτοῦ ὑποκαμίσου ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἔτεινε πρὸς τὸν ἰατρόν. Ἀλλ' ἰδοῦσα ὅτι ὁ ἰατρὸς δὲν ἐπρόσεξεν, ἐναπέθεσε πάλιν τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν κόλπον της καὶ ἐκάθισεν. Ἐντούτοις ἡ ἐπελθοῦσα διακοπὴ καθησύχασε τὴν ἀγανάκτησίν της.

Ὁ ἔπαρχος ἤνοιξε τὸ ὡρολόγιόν του καὶ εἶδε τὴν ὥραν.

— Ἐλπίζω, εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ χρονίσῃ καὶ αὐτὸς ὡσὰν τὸν ἄλλον.

— Τὸν ἔλεγα μὲ τὸν νοῦν μου γεροντότερον, ὑπέλαβεν ἡ Κυρὰ Λοξή.

— Ποῖον; ἠρώτησεν ὁ ἔπαρχος.

— Τὸν ἰατρόν.

— Δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσον νέος.

— Ποτὲ νὰ μὴ 'πεθάνῃ! ἐπανέλαβεν ἡ γραῖα.

— Ἄξιος ἰατρός, ἐπρόσθεσεν ὁ ἔπαρχος. Κάμνει θαύματα!

— Θαύματα ἀλήθεια! Τόσοι καὶ τόσοι εἰς τὸ νησί μας τοῦ χρεωστοῦν τὸ φῶς των! Ἐδῶ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον μ' ἐφορτώθηκαν νὰ 'πάγω εἰς ἕνα ἄλλον, ἀλλὰ ποῦ ν' ἀκούσω ἐγώ!

— Ποῖον ἄλλον;

Ἡ κυρὰ Λοξὴ εἶπε τὸ ὄνομα τοῦ ἄλλου ὀφθαλμιατροῦ.

— Θὰ συγκριθῇ ἐκεῖνος μὲ τοῦτον; εἶπε περιφρονητικῶς ὁ ἔπαρχος.

— Ποῦ 'ξεύρω ἐγώ! Μοῦ ἐδιάβασαν εἰς τὴν Ἐφημερίδα τυπωμένα τὰ εὐχαριστήρια τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ὁποῦ τοὺς ἰάτρευσε, μὲ ἕνα σωρὸν ἐπαίνους.

— Τὰς ἐφημερίδας θὰ πιστεύσῃς, κυρά μου! Ὅλα αὐτὰ εἶναι πληρωμένα.

Λέγων ταῦτα ὁ ἔπαρχος εἶχε πρὸς στιγμὴν λησμονήσει τὴν Ἐφημερίδα τῆς Θήρας. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς συνησθάνθη ὅτι δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκφέρῃ τοιαύτην ἄδικον κατηγορίαν κατὰ τοῦ τύπου, καὶ ῥίψας τὸ βλέμμα εἰς τὸ ἀνοικτὸν εἰσέτι ἐπὶ τῶν γονάτων του φύλλον, τὸ ἐδίπλωσεν εὐλαβῶς καὶ τὸ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸν κόλπον του.

Ἐν μέσῳ τῆς βραχείας σιωπῆς, ἡ ὁποία συνώδευσε τὰς περὶ τύπου ἐνδομύχους σκέψεις τοῦ ἐπάρχου, ἀντήχησεν αἴφνης ἐντὸς τῆς τραπεζαρίας ἡ πένθιμος φωνὴ τοῦ τυφλοῦ:

— Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος!

Ἡ μικρὰ ἐτρόμαξε πάλιν, πρὸς ἄκραν στενοχωρίαν τῆς μητρός της, ἡ ὁποία ἐπροσπάθησεν ἐκ νέου νὰ τὴν καθησυχάσῃ, λαβοῦσα αὐτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ ψιθυρίζουσα θωπευτικὰ λόγια.

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλὰ διὰ νευρικῆς κινήσεως ἀνέσυρεν ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ σάλι της.

Ὁ ἔπαρχος ἀνύψωσεν ἐπὶ τῆς μύτης του τὰ ὀμματοϋάλια.

— Ἄνδρας σου εἶναι; ἠρώτησε.

— Ὄγεσκε, ἀπεκρίθη ἡ γραῖα ξηρὰ ξηρά. Δὲν εἶναι ἄνδρας μου.

— Περίεργον πρᾶγμα, ἐξηκολούθησε λέγουσα. Ὅλος ὁ κόσμος ἐδῶ μ' ἐρωτᾷ, «Ἄνδρας σου εἶναι; Ἄνδρας σου εἶναι;» Ἕως καὶ ἡ ὑπηρέτρια κάτω κοντὰ εἰς τἄλλα, μοῦ τὸ ἠρώτησε καὶ τοῦτο: «Ἄνδρας σου εἶναι;» Ἐδῶ, φαίνεται, ἄλλο παρὰ ἀνδρόγυνα δὲν βλέπει κανεὶς μαζῆ.

— Μὲ συγχωρεῖς τὴν ἀδιακρισίαν μου, κυρά μου. Δὲν ἤθελα νὰ σὲ πειράξω μὲ τὴν ἐρώτησίν μου.

— Δὲν μ' ἐπείραξες, κύριε, καὶ δὲν τὸ ἔχω παράπονον ὅτι μοῦ ἔκαμες τὴν ἐρώτησιν. Τὸ ἔχει ὁ κόσμος νὰ θέλῃ νὰ ἐρωτᾷ, ἂς εἶναι καὶ πράγματα ὁποῦ δὲν τὸν μέλει.

Μολονότι ἡ κυρὰ Λοξὴ ἐξέθεσε τὴν ἰδέαν της ἀφελῶς καὶ χωρὶς κακίαν, ὁ ἔπαρχος ἐθεώρησεν ὡς προσβολήν, τρόπον τινά, τὸ μάθημα τὸ ὁποῖον τῷ ἐδόθη. Δυσηρεστήθη δὲ τόσῳ μᾶλλον καθόσον στραφεὶς πρὸς τὴν κομψὴν κυρίαν τὴν εἶδε μειδιῶσαν ἐπιδοκιμαστικῶς. Προητοίμαζεν ἀπόκρισιν τοιαύτην ὥστε νὰ ζεματίσῃ τὴν γραῖαν καὶ νὰ τὴν βάλῃ εἰς τὴν θέσιν της, ὅτε ἡ θύρα τοῦ ἰατροῦ ἠνοίχθη ἐκ νέου.

—

Ὁ φοιτητής, καλύπτων τὸν ὀφθαλμὸν διὰ τῆς χειρός, καὶ μὲ ἔκφρασιν ἀνθρώπου ὑποστάντος καυτηρίασιν, ἀπῆλθεν, ἐνῷ ἡ κομψὴ κυρία, ὑπείκουσα εἰς σιωπηλὴν πρόσκλησιν τοῦ ἰατροῦ, εἰσήρχετο, μετὰ τοῦ κορασίου της εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ὁ ἔπαρχος ἐλησμόνησε τὴν προσβολὴν ἢ τὴν ἐσυγχώρησε, καθόσον μάλιστα δὲν ἦτο παροῦσα πλέον ἡ κομψὴ κυρία. Ἀνοίξας τὸ ὡρολόγιόν του εἶδε πάλιν τὴν ὥραν.

— Τί νὰ ἔχῃ ἆρά γε τὸ παιδάκι της; ἠρώτησεν ἡ Κυρὰ Λοξή.

— Ἀ! ἀνεφώνησεν ὁ ἔπαρχος πλήρης εὐχαριστήσεως. Βλέπεις ὅτι καὶ σὺ ἐρωτᾷς διὰ πράγματα ὁποῦ δὲν σὲ μέλει; Κ' ἔπειτα πειράζεσαι καὶ θυμόνεις ἐὰν σ' ἐρωτήσουν! Ἐγὼ δὲν ἠρώτησα τὴν κυρίαν τί ἔχει τὸ παιδάκι της. Δὲν τὴν γνωρίζω.

Ἡ γραῖα ὕψωσε τὴν χεῖρά της εἰς τὰ χείλη καὶ περιστρέφουσα χαριέντως τὰ δάκτυλα περὶ τὸ στόμα ἐπροσπάθησε νὰ κρύψῃ τὸ μειδίαμα, τὸ ὁποῖον ἐπρόδιδον οἱ γελῶντες ὀφθαλμοί της.

Digitized by Google

Ἀντὶ ἀπολογίας ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἔπαρχον δευτέραν καὶ διπλῆν μάλιστα ἐρώτησιν.

—Δὲν τὴν γνωρίζεις; Ξένη εἶναι;

— Οὔτε εἰς τοῦτο ἠμπορῶ νὰ σὲ φωτίσω, κυρά μου. Δὲν κατοικῶ ἐδῶ.

— Καὶ ποῦ κατοικεῖς;

— Εἶμαι ἔπαρχος Θήρας.

Καὶ θέσας μηχανικῶς τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του ἔψαυσε τὴν ἐφημερίδα. Εὐχαρίστως ἤθελε διακοινώσῃ τὰ περιεχόμενά της εἰς τὴν γραῖαν, ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι ἡ περίστασις δὲν ἦτο κατάλληλος καὶ ἀπέσυρε τὴν χεῖρα κενήν.

— Ἆ! Ἔπαρχος εἶσαι τοῦ λόγου σου, ὑπέλαβεν ἡ γραῖα. Καὶ νομάρχης!

— Εὐχαριστῶ, κυρά μου. Ἀπ' τὸ στόμα σου κ' εἰς τοῦ Θεοῦ τ' αὐτί!

— Καὶ μὲ τί κόμμα εἶσαι, κύριε ἔπαρχε;

— Μὲ τὴν Κυβέρνησιν.

— Αἴ, τότε δὲν θὰ γείνῃς γρήγορα νομάρχης.

— Πῶς τοῦτο;

— Θὰ πέσῃ τὸ ὑπουργεῖον. Δὲν εἶναι πολλὰ τὰ ψωμιά του.

— Ἀνακατόνεσαι εἰς τὰ πολιτικὰ βλέπω, κυρὰ Λοξή.

— Ἂν ἠμπορῇς κάμε καὶ ἀλλέως, Κύριε ἔπαρχε.

Ὁ τυφλὸς διέκοψε τὴν συνδιάλεξιν στενάξας πάλιν ἐκ βάθους καρδίας:

— Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος.

Ὁ ἔπαρχος προσήλωσεν ἐρωτηματικῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γραῖαν θέσας τὸν δείκτην ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ σαλεύσας ἔπειτα ἐπανειλημμένως τὴν ἀνοικτὴν χεῖρα. Ἡ χειρονομία ἐσήμαινεν εὐκρινῶς:

— Μὴ δὲν εἶναι εἰς τὰ σωστά του;

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ ἔνευσεν ἀρνητικῶς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔφερε τὴν χεῖρα πρῶτον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της, τοὺς ὁποίους ἔκλεισεν, ἔπειτα δὲ ἐπὶ τῆς καρδίας.

Ὁ ἔπαρχος ἐνόησεν ὅτι κατέχει τὸν γέροντα ἡ λύπη ἀφότου ἀπώλεσε τὴν ὅρασιν.

Ὁ σιωπηλὸς οὗτος διάλογος συνεφιλίωσεν ἐντελῶς τὸν ἔπαρχον καὶ τὴν γραῖαν χωρικήν. Ἐὰν διέμενεν ἔτι ὑπολανθάνον νέφος τι ἀναμεταξύ των, κατὰ συνέπειαν τῶν μικρῶν ἀκροβολισμῶν οἵτινες ἐπηκολούθησαν τὴν ἐρώτησιν ἐὰν ἦτο ἄνδρας της ὁ τυφλός, διελύθη ἤδη καὶ τοῦτο. Ἡ ὁμιλία ἐπανελήφθη ζωηροτέρα, περιστρεφομένη ἰδίως εἰς τὰ πολιτικά. Ἡ κυρὰ Λοξὴ διηγήθη διὰ μακρῶν τὰς περιπετείας τοῦ τελευταίου ἐκλογικοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν νῆσόν της, δὲν ἀπέκρυψε δὲ τὸ ἐνεργὸν μέρος τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ὑπὲρ τοῦ ἀποτυχόντος ὑποψηφίου βουλευτοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, οὐδ' ἀπεσιώπησε τὰς ἐλπίδας της περὶ προσεχοῦς ἥττης τῆς ὑπουργικῆς μερίδος.

Ὁ ἔπαρχος ἤρχισε νὰ βαρύνηται, καθόσον μάλιστα ἠναγκάζετο ν' ἀκούῃ μόνον, μόλις δυνάμενος ποῦ καὶ ποῦ νὰ εἴπῃ ἕνα λόγον καὶ αὐτός, διακόπτων τὴν εὐγλωττίαν τῆς κυρᾶ Λοξῆς. Ἄλλως δὲ ἡ προσοχή του ἦτο ἐστραμμένη καὶ εἰς τὴν θύραν τοῦ ἰατροῦ, ἡ ὁποία ἐπὶ τέλους ἠνοίχθη, ἐξελθούσης τῆς κομψῆς κυρίας μὲ τὸ κοράσιόν της.

Ὁ Ἔπαρχος ἥρπασε τὸν πῖλόν του καὶ σπεύσας ἠκολούθησε τὸν ἰατρὸν εἰς τὸ δωμάτιόν του διὰ νὰ τὸν συμβουλευθῇ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀμματοϋαλίων του.

—

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ καὶ ὁ τυφλὸς ἔμειναν μόνοι.

— Ἦλθε ἡ ἀράδα μας, Γιάννη. Τώρα θὰ μᾶς ἰδῇ ὁ ἰατρός. Ἀκοῦς;

Ὁ τυφλὸς δὲν ἀπεκρίθη. Πρώτην ἤδη φορὰν τῷ ἀπηύθυνεν ἡ γραῖα τὸν λόγον ἀφότου εἰσῆλθον εἰς τοῦ ὀφθαλμιατροῦ. Ἡ σιωπηλὴ μελαγχολία τοῦ ἀομμάτου γέροντος δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν ἰδικήν της στωμυλίαν. Ἀληθῶς ἠδύνατο κάλλιστα ἐκείνη νὰ ὁμιλῇ διὰ δύο, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἦτο χρεία νὰ ἔχῃ ἄντικρύ της ἀκροατὴν δεικνύοντα ὅτι τὴν ἀκούει, εἴτε διὰ παρατηρήσεώς τινος ἢ διακοπῆς, εἴτε διὰ τῆς ἐκφράσεως τοὐλάχιστον τῶν ὀφθαλμῶν του. Ὁ γέρων Γιάννης οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ἐνθαρρύνσεων παρεῖχεν. Οἱ ὀφθαλμοί του δὲν εἶχον βλέμμα, τὰ δὲ χείλη του δυσκόλως ἠνοίγοντο.

Καὶ ὅμως ἤθελεν ἡ κυρὰ Λοξὴ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ ὀλίγον τὸν δυστυχῆ, τώρα μάλιστα ὅτε ἐπρόκειτο νὰ τὸν ἴδῃ ὁ ἰατρός.

— Εἶδες πῶς τρέχουν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ παντοῦ νὰ τὸν ἰδοῦν, ἐπανέλαβε. Τόσην ὥραν προσμένομεν.. Μεγάλος ἰατρός, ἀλήθεια! Θὰ σὲ ἰατρεύσῃ κ' ἐσένα, Γιάννη, πρῶτα ὁ Θεός! Ἀκοῦς;

Ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως ὁ γέρων ἐστέναξεν Ἄχ!

— Μὴ μοῦ ἀρχίσῃς πάλιν ἐκεῖνο τὸ *Ἐλέησόν με ὁ Θεός*, ὑπέλαβεν ἡ γραῖα μετὰ ζωηρότητος. Ἡ τὴν ψυχήν μου κάθεται! Κ' ἔπειτα σ' ἀκούει ὁ κόσμος καὶ θαρροῦν πῶς εἶσαι ἀλήθεια τοῦ ἐλέους!

— Καὶ δὲν εἶμαι τοῦ ἐλέους; εἶπεν ὁ τυφλὸς μελαγχολικῶς.

— Οὔφ! Θ' ἀρχίσῃς πάλιν τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια: «Πῶς μοῦ εἶσαι βάρος, καὶ κρίμα 'ς τὰ ἔξοδα, καὶ τοῦ κάκου οἱ ἰατροὶ καὶ τοῦτο κ' ἐκεῖνο!» Ὅ,τι θέλεις λέγε τώρα, ἀφοῦ τὸ ἐκατάφερα νὰ σὲ φέρω ἐδῶ! Μόνον νὰ τὸ 'ξεύρῃς ὅτι δὲν μοῦ χρεωστεῖς τίποτε. Σοῦ τὸ εἶπα καὶ σοῦ τὸ ξαναλέγω: Δὲν ἦλθα ἐδῶ ἐξ αἰτίας σου. Εἶχα δουλειὰν νὰ ἔλθω.

— Μάλιστα! Δουλειὰν εἶχες, ἐψιθύρισεν ὁ τυφλός.

Digitized by Google

Ἡ γραῖα προσεποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσε τὴν ἔκφρασιν τῆς δυσπιστίας του.

— Τί μ' ἐπείραζε λοιπόν, ἐξηκολούθησε, νὰ σὲ πάρω μαζῆ μου; Οὔτε ναῦλον ἐπλήρωσα. Δὲν ἤθελε νὰ πληρωθῇ ὁ καραβοκύρης. Τὸ ψωμὶ ποῦ τρώγεις μαζῆ μου θὰ λογαριάσῃς; Μοῦ κάμνεις ἄδικον νὰ τὰ λέγῃς αὐτὰ καὶ νὰ τὰ συλλογίζεσαι, Γιάννη. Τὸ κάτω κάτω, ἔχω χρέος ἐγὼ νὰ μὴ σὲ παραιτήσω. Ἔχω χρέος! Καὶ δόξα τῷ Θεῷ, εἶμαι εἰς θέσιν νὰ τὸ κάμω, καὶ οὔτε ἀδικῶ κανένα κατόπιν μου, ἂν κάμω ὅσον ζῶ τὴν εὐχαρίστησίν μου. Καὶ τί εὐχαρίστησις μοῦ ἀπέμεινε τῆς πτωχῆς, παρὰ νὰ βοηθῶ ὅσον 'μπορῶ τοὺς ἄλλους. Ἄφησέ τα, Γιάννη, αὐτά! Νὰ σ' ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἰδῇς τὸ φῶς σου, καὶ τότε θὰ εἶμαι μὲ τὸ παραπάνω πληρωμένη, ἂν σοῦ ἔκαμα καὶ τίποτε!

— Δὲν θὰ ἰδῶ τὸ φῶς μου, ἐψιθύρισεν ὁ γέρων.

— Μὴν ἀπελπίζεσαι, ἄνθρωπε! Τόσοι καὶ τόσοι ἰατρεύθησαν. Νὰ σοῦ τοὺς ὀνοματίσω πάλιν ἕνα κ' ἕνα; Μάτια εἶχαν κ' ἐκεῖνοι, καθὼς ἐσύ. Τὰ ἔχασαν καὶ τοὺς τὰ ἔδωκε πάλιν ὁ Θεός.

— Ἐλέησόν με ὁ Θεός...

— Σοῦ εἶπα, Γιάννη, νὰ μὴ τὸ λέγῃς αὐτό. Λέγε το μέσα σου καὶ ὁ Θεὸς τ' ἀκούει.

— Θέλω νὰ τ' ἀκούω κ' ἐγώ. Ξεθυμαίνω.

— Λέγε το λοιπὸν νὰ ξεθυμαίνῃς!

Καὶ ἠγέρθη ἡ Κυρὰ Λοξὴ μετά τινος ἀνυπομονησίας. Ἠγέρθη ὄχι μόνον διότι ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ διασκεδάσῃ δι' ὀλίγης κινήσεως τὴν μελαγχολίαν, τὴν ὁποίαν μετέδιδον καὶ εἰς αὐτὴν οἱ ἀναστεναγμοὶ τοῦ τυφλοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ περιεργασθῇ τὰ ἔπιπλα τῆς τραπεζαρίας. Ἰδίως εἵλκυσε τὴν προσοχήν της ἡ εἰκὼν τοῦ ἰατροῦ, καὶ τὴν παρετήρει μετὰ προσοχῆς, ὅτε ἠνοίχθη καὶ πάλιν τρίζουσα ἡ θύρα τοῦ δωματίου.

Ὁ ἔπαρχος ἐξελθὼν τὴν ἐχαιρέτισε φιλικῶς, ἀλλ' ἡ Κυρὰ Λοξὴ δὲν ἐπρόσεξεν εἰς τὸν χαιρετισμόν του. Δραμοῦσα πρὸς τὸν τυφλόν της τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός, τὸν ἀνήγειρε καὶ διηυθύνθη μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἰατρόν, ὅςτις ἵστεκεν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας του.

—

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν ἤρχισαν νὰ σημαίνωσιν αἱ δώδεκα εἰς τὴν παρακειμένην ἐκκλησίαν, ταὐτοχρόνως δὲ ἡ μαγείρισσα εἰσήρχετο διὰ πλαγίας θύρας εἰς τὴν τραπεζαρίαν, φέρουσα δίσκον πλήρη πινακίων καὶ ποτηρίων.

— Μὲ κακοφαίνεται, κυρά μου, εἶπεν ὁ ἰατρὸς προχωρῶν πρὸς τὴν γραῖαν, ἀλλὰ βλέπεις, εἶναι μεσημέρι καὶ ἔχω νὰ ἐξέλθω ἀμέσως μετὰ τὸ πρόγευμα. Ἔλα αὔριον, σὲ παρακαλῶ, ἢ καλλίτερα ἔλα πρωὶ πρωὶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον.

— Τὰ βλέπεις τώρα, κυρά; ὑπέλαβεν ἡ μαγείρισσα, ἐνῷ ἀπέθετε τὸν βαρύν της δίσκον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Καὶ στρεφομένη πρὸς τὸν κύριόν της,

— Ἔβγαλα τὸν λάρυγγά μου, ἐπρόσθεσε, νὰ τῆς λέγω νὰ 'πάγῃ 'ς τὸ Νοσοκομεῖον καὶ δὲν ἤθελε νὰ μὲ ἀκούσῃ.

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ ᾐσθάνθη τὸ αἷμα ἀναβαῖνον εἰς τὴν κεφαλήν της, ἀλλ' ἐκρατήθη καί, χωρὶς νὰ στραφῇ πρὸς τὴν μαγείρισσαν, ἀπηύθυνε μειλιχίως τὸν λόγον πρὸς τὸν ἰατρόν:

— Δὲν θὰ κάμῃς αὐτὸ τὸ ἄδικον, ἰατρέ μου, εἰς ἀνθρώπους ποῦ ἔκαμαν τόσον ταξεῖδι μόνον καὶ μόνον νὰ σὲ ἰδοῦν. Δὲν θὰ σοῦ πάρῃ πολλὴν ὥραν. Νά, μόνον νὰ τὸν ἰδῇς θὰ καταλάβῃς τί ἔχει. Σὲ παρακαλῶ, ἰατρέ μου!

Ὁ ἰατρὸς ἐφαίνετο μαλαχθείς.

— Παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω, ἐξηκολούθησεν ἡ γραῖα. Σοῦ ἔχω γράμμα ἀπὸ τὸν ἰατρόν μας.

Καὶ ἀφήσασα τὴν χεῖρα τοῦ τυφλοῦ ἀπέσυρεν ἐκ τοῦ μεταξωτοῦ ὑποκαμίσου τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἔτεινε πρὸς τὸν ἰατρόν.

— Μοῦ εἶπεν ἐκεῖνος, ἐξηκολούθησε, τί καλὸς ποῦ εἶσαι, καὶ πῶς ἡ χρυσῆ σου καρδιὰ βαλσαμόνει μὲ τὴν καλοσύνην της τοὺς ἀρρώστους, πρὶν τοὺς ἰατρεύσῃ ἡ τέχνη σου.

— Πλάνα, πλάνα! ἀνέκραξε μειδιῶν ὁ ἰατρός· καὶ ἀνοίγων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συναδέλφου του ἐστράφη πρὸς τὸ δωμάτιόν του.

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ σύρουσα τὸν τυφλόν, ἔρριψε βλέμμα θριαμβευτικὸν ἐπὶ τῆς μαγειρίσσης καὶ ἠκολούθησεν εἰς τὸ δωμάτιόν του τὸν ἰατρὸν ἀναγινώσκοντα τὴν ἐπιστολήν.

Ἰδοὺ τὸ περιεχόμενόν της:

«Σεβαστέ μου καὶ φίλε καθηγητά.

«Σᾶς συνιστῶ ἐνθέρμως τὴν ἐπιφέρουσαν τὸ «παρόν. Ἡ Κυρὰ Λοξὴ εἶναι ἡ καλοσύνη προσω-«ποποιημένη. Οὐδεὶς εὐπορώτερός της εἰς τὸ χω-«ρίον, ἴσως δὲ καὶ καθ' ὅλην νῆσον· ἀλλὰ ζῶσα «γλίσχρως, ὡς χωρική, καταναλίσκει τὸ εἰσόδη-«μά της ἀγαθοεργοῦσα καὶ ὑποθάλπουσα τοὺς «ἔχοντας ἀνάγκην βοηθείας. Γνωρίζει ὅμως πῶς «νὰ ὑπερασπισθῇ τὰ συμφέροντά της καὶ οὔτε «ἐπιτρέπει εἰς οὐδένα νὰ καταχρασθῇ τὴν ἀγα-«θότητά της, οὔτε χωρατεύει, ἐὰν θελήσῃ τις «νὰ τὴν πειράξῃ. Ἄλλως εἶναι αὐτόχρημα ἁγία «Ἐλεοῦσα, καθὼς τὴν ἀποκαλοῦν οἱ χωρικοὶ ἐδῶ. «Ἔμαθα ἐμπιστευτικῶς παρὰ τοῦ συμβολαιο-«γράφου ὅτι τὴν περιουσίαν της διέθεσε μετὰ θά-«νατον ὑπὲρ τοῦ σχολείου τοῦ χωρίου της!

«Ἀλλ ἡ κυρὰ Λοξὴ δὲν σκέπτεται μόνον πε-«ρὶ εὐεργεσιῶν, ζῶσά τε καὶ μετὰ θάνατον. Εἶ-«ναι πρὸς τούτοις καὶ μία δύναμις ἐνταῦθα, ἐξα-«σκοῦσα ἐπιρροὴν οὐχὶ ἀναξίαν λόγου, ἥτις ἐλπί-«ζω ὅτι δὲν θὰ μοὶ εἶναι ἄχρηστος κατὰ τὰς «προσεχεῖς ἐκλογάς, ὁπότε, κατὰ παρακίνησιν

Digitized by Google

«πολλῶν πολιτικῶν φίλων μου, προτίθεμαι, μὲ «τὴν εὐχήν σας, νὰ ἐκτεθῶ.

«Πεποιθὼς ὅτι ἡ ὑμετέρα δεξίωσις θὰ μοῦ «προσπορίσῃ νέα δικαιώματα ἐπὶ τῆς εὐμενείας τῆς ἀγαθῆς γραίας

«διατελῶ κ.τ. λ.»

Περὶ τοῦ τυφλοῦ οὐδὲ λέξις! Ὁ ἰατρὸς δὲν ἔδωκε πολλὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἀποσιώπησιν ταύτην. Ἐκ τῶν περιεχομένων τῆς ἐπιστολῆς τὸ προξενῆσαν εἰς αὐτὸν πρὸ πάντων ἐντύπωσιν καὶ ἐντύπωσιν οὐδαμῶς εὐχάριστον, ἦτο ἡ πρόθεσις τοῦ συναδέλφου του τοῦ νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸν βουλευτικὸν ἀγῶνα.

— Ὢ, τὸν ἀνόητον! εἶπε καθ' ἑαυτόν, ῥίπτων τὴν ἐπιστολὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν τυφλὸν τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός, τὸν ἔφερε πλησίον τοῦ παραθύρου, καὶ ἀνοίξας διὰ τῶν δακτύλων τὰ βλέφαρά του ἐξήτασεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν προσεκτικῶς τοὺς ἀφωτίστους ὀφθαλμούς του. Ἔπειτα, βλέπων τὴν γραῖαν ἥτις παρηκολούθει ἀτενῶς τὴν ἐξέτασιν, ἐκίνησεν ὁριζοντίως τὴν χεῖρα ὡς ἂν ἔλεγε: Τετέλεσται!

Ἡ γραῖα ἔθεσε τὸ δάκτυλον εἰς τὰ χείλη καὶ ἥνωσε παρακλητικῶς τὰς δύο χεῖρας. Ἤθελε νὰ κρύψῃ ἀπὸ τὸν γέροντα τὸ ἀνίατον τοῦ πάθους του. Ὁ ἰατρὸς ἐνόησε τὴν βωβὴν παράκλησίν της. Ἦτο συνειθισμένος εἰς τὸ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς πάσχοντας δι' ἀπατηλῶν παρηγοριῶν.

— Πρὸ πόσου καιροῦ δὲν βλέπεις; ἠρώτησε τὸν τυφλόν.

Ἀντὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἔλαβεν ἡ κυρὰ Λοξὴ τὸν λόγον.

— Εἶναι τώρα τρία χρόνια ποῦ ἤρχισε νὰ ὀλιγοστεύῃ τὸ φῶς του. Ἔλειπε ὁ κακόμοιρος 'ς τὰ ξένα ἀπὸ νέος. Ἐδούλευε νὰ 'βγάλῃ τὸ ψωμί του. 'Σ τὰ ὕστερα ὅλα του τὰ κέρδη τὰ ἐξώδευσε 'ς τοὺς ἰατρούς. Εἶδε κι' ἀποεῖδε, ἐγύρισε 'ς τὴν πατρίδα ἐδῶ κ' ἕνας χρόνος. Ἔβλεπε ἀκόμη πότε εἶναι 'μέρα καὶ πότε νύκτα. Τώρα τρεῖς μῆνες δὲν βλέπει τίποτε. Ὅλα μαῦρα, λέγει.

— Μαῦρα, μαῦρα, ὑπέλαβεν ὁ γέρων μὲ τὴν πένθιμον φωνήν του.

Ἡ γραῖα ἔθλιψε τὰ βλέφαρα μὲ τὰ δάκτυλά της διὰ νὰ ἐμποδίσῃ ἓν δάκρυ ἕτοιμον νὰ ῥεύσῃ.

Ὁ ἰατρὸς τὴν παρετήρει μὲ βλέμμα πλῆρες συμπαθείας.

— Ἄνδρας σου εἶναι; ἠρώτησε.

— Ὄγεσκε, ἀπεκρίθη ἡ γραῖα. Ἀλλ' ἡ ἄρνησίς της δὲν ἐξέφραζεν οὔτε τὴν δυσαρέσκειαν οὔτε τὴν ἀνυπομονησίαν μετὰ τῆς ὁποίας πρὸ ὀλίγου ἀπεκρίθη εἰς τοῦ ἐπάρχου τὴν ἐρώτησιν.

— Ἀδελφός σου; ἐπανέλαβεν ἐρωτῶν ὁ ἰατρός.

— Ὄγεσκε.

— Λοιπὸν ἀγαπητικός σου;

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ ὕψωσε πάλιν τὴν χεῖρα εἰς τὰ χείλη, κρύπτουσα τὸ μειδίαμα μὲ τὴν συνήθη χειρονομίαν της.

— Πατριώτης μου εἶναι, εἶπε μετά τινας στιγμάς.

Ὁ ἰατρὸς τὴν ἔβλεπε μειδιῶν.

— Ὁ ἄμοιρος, ἐπανέλαβεν ἡ γραῖα, δὲν ἔχει κανένα συγγενῆ, κανένα ἰδικόν του. Τὸν γνωρίζω ἀπὸ παιδί. Κ' ἐγὼ ποῦ σοῦ 'μιλῶ εἶμαι ξεκληρισμένη,—ἔρημη καὶ μόνη. Τώρα κοντεύομεν κ' οἱ δύο 'ς τὰ τέλη. Ἂν ἔβλεπε αὐτὸς κ' ἐγὼ δὲν εἶχα 'μάτια, θὰ μοῦ ἔδειχνε τὸν δρόμον 'ς τὸν τάφον. Ἐγὼ ἔχω τὰ 'μάτια μου ἀκόμη... Ἐκατάλαβες;

— Ἐκατάλαβα ὅτι εἶσαι καλὴ Χριστιανή, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός.

Καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν τυφλόν,

— Νὰ δοξάζῃς τὸν Θεόν, ἐπρόσθεσε, ὅτι σοῦ ἐπρομήθευσε τὴν βοήθειάν της.

— Δόξα σοι ὁ Θεός, ἐστέναξεν ὁ γέρων.

— Τί ἰατρικὸν θὰ τοῦ δώσῃς, ἰατρέ μου, ἠρώτησεν ἡ κυρὰ Λοξή, κλείσασα τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν διὰ νὰ ὑποδείξῃ πρὸς τίνα σκοπὸν ἡ ἐρώτησις.

— Θὰ τοῦ δώσω κάτι νὰ πλύνῃ τὰ 'μάτια του. Ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ δουλεύῃ μὲ τὰ χέρια του.

— Αὐτὸ τοῦ λέγω κ' ἐγώ, ἰατρέ μου! Μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα καὶ τὰ 'μάτια κλειστὰ σκουριάζει ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦ λέγω νὰ πλέκῃ καλάθια.

— Σωστὰ σοῦ λέγει ἡ γερόντισσα καὶ νὰ τὴν ἀκούῃς, εἶπεν ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν τυφλόν.

Ἀλλ' ἐκεῖνος ἔσεισε τὴν κεφαλήν, ἐν σιωπῇ. Δὲν ἠπατᾶτο ὁ δυστυχὴς ὡς πρὸς τὸ μέλλον. Ἐγνώριζεν ὅτι δὲν θὰ ἴδῃ τὸ φῶς ἐνόσῳ εἰσέτι ἔμενεν ἐπὶ τῆς γῆς!

Ὁ ἰατρὸς ἐκάθισε νὰ γράψῃ τὴν δῆθεν συνταγήν, ἡ δὲ Κυρὰ Λοξὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἀπέσυρεν ἐκ τοῦ κόλπου τὸ μανδίλι της, ἔλυσε τὴν ἄκραν του καὶ λαβοῦσα ἐκεῖθεν δύο ἀργυρᾶ πεντόδραχμα τὰ ἀπέθεσεν ἀθορύβως ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐνῷ ὁ ἰατρὸς τῇ ἔτεινε τὴν συνταγήν.

— Τί εἶναι τοῦτο; ἀνεφώνησεν ὁ ἰατρός. Πάρε τα ὀπίσω! Αὐτὴν τὴν ὥραν δὲν δέχομαι ἐπισκέψεις, μόνον τοὺς φίλους μου δέχομαι.

Λαβὼν δὲ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης χρημάτων ἓν χρυσοῦν νόμισμα τὸ ἐπρόσθεσεν εἰς τὰ δύο πεντόδραχμα, τὰ ὁποῖα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γραῖαν.

— Διὰ τὰ κοφίνια, ἐψιθύρισε δεικνύων τὸν τυφλόν.

— Μόνον αὐτὸ δὲν γίνεται, εἶπεν ἡ Κυρὰ Λοξή. Ὄχι μόνον νὰ μὴ παίρνῃς ἀλλὰ καὶ νὰ δίδῃς!

Καὶ ἠρνήθη ἀποφασιστικῶς τὴν προσφοράν.

— Δὲν μοῦ τὸ εἶπαν ψεύματα, ἐξηκολούθησεν, ὅτι εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος.

Digitized by Google

— Σὺ εἶσαι καλή! Ἐγὼ δὲν ἐπήγαινα καὶ νὰ ἐξοδευθῶ καὶ νὰ θαλασσοπνιγῶ δι' ἕνα ποῦ δὲν τὸν ἔχω οὔτε ἄνδρα, οὔτε ἀδελφόν, οὔτε ἀγαπητικόν.

— Αἴ, νὰ σοῦ τὸ 'πῶ, ἰατρέ μου: Καὶ ἔκρυψε πάλιν διὰ τῆς χειρὸς τὸ μειδίαμά της.—Δὲν εἶναι οὔτε ἄνδρας μου, οὔτε ἀδελφός, οὔτε ἀγαπητικός μου. Καὶ ὅμως... Πῶς νὰ σοῦ τὸ 'πῶ; Ἕνα καιρὸν ἦτον ἀγαπητικός μου. Ἐκατάλαβες; Ἐξ αἰτίας μου ἐξενιτεύθηκε ὅταν μὲ 'πάνδρευσαν. Οἱ γονεῖς μου δὲν τὸν ἤθελαν. Ἦτον πτωχός. Ἂν μ' ἐρωτοῦσαν κ' ἐμένα τότε, θὰ τὸν ἐπροτιμοῦσα αὐτὸν ποῦ βλέπεις. Ἦτον ὡραῖος νέος καὶ καλὸς ἄνθρωπος καὶ πιστός. Πιστός, μοῦ τὸ ἀπέδειξε. Ἔμεινεν ἐλεύθερος. Ἔφυγε νέος καὶ ἐγύρισε γέρος καὶ τυφλός. Κ' ἐνῷ ἔλειπε, ἐγὼ ἔθαψα καὶ τὸν ἄνδρα μου καὶ ὅλα μου τὰ παιδιά. Κ' εὑρεθήκαμεν πάλιν, κ' οἱ δύο δυστυχισμένοι, κοντὰ ὁ ἕνας 'ς τὸν ἄλλον. Ἀλλὰ τί τὰ θέλεις, ἡ νεότης ἔφυγε καὶ δὲν ματαγυρίζει. Ἐκατάλαβες, ἰατρέ μου; Τώρα ἂν εἶμαι ἐγὼ ἔρημη καὶ μόνη, αὐτὸς δὲν μοῦ πταίει ἐμένα. Ἐγὼ ὅμως ἔχω χρέος νὰ μὴ τὸν ἀφήσω ἐκεῖνον ἀβοήθητον 'ς τὰ μαῦρα καὶ τὰ σκοτεινά. Ἐκατάλαβες;

— Μαρία, Μαρία! ἐφώναξεν ὁ ἰατρὸς πρὸς τὴν μαγείρισσαν, ἀνοίγων τὴν θύραν. Βάλε δύο πινάκια ἀκόμη 'ς τὸ τραπέζι.

Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν Κυρὰ Λοξήν,

— Κυρά μου, εἶπεν, ἔλα, παρακαλῶ, ν' ἀκούσω τὴν ἱστορίαν σου μὲ τὴν ἡσυχίαν μου εἰς τὸ πρόγευμα, διότι μοῦ ἀρέσει.

— Καλέ, πῶς γίνεται, ἰατρέ μου; 'Σ τὸ τραπέζι σου θὰ μᾶς καθίσῃς!

— Γίνεται καὶ καλογίνεται.

Ἡ Κυρὰ Λοξὴ ἐπέμενεν ἀρνουμένη, ἀλλ' ἐνθυμηθεῖσα τὴν μαγείρισσαν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ τὴν ἐκδικηθῇ καθημένη, ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμήν, εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ κυρίου της, ἐνῷ ἐκείνη ἤθελε νὰ τῆς κλείσῃ τὴν θύραν του.

— Ἀφοῦ τὸ θέλεις, ἰατρέ μου, μόνον ἕνα ποτῆρι κρασὶ εἰς ὑγείαν σου καὶ φεύγομεν.

Καὶ λαβοῦσα τὸν τυφλὸν ἐκ τῆς χειρὸς ἠκολούθησε τὸν ἰατρὸν εἰς τὴν τραπεζαρίαν.

— Ἐλέησόν με ὁ Θεός... ἤρχισεν ὁ τυφλός.

— Σιωπή Γιάννη! Νὰ μὴ σ' ἀκούσῃ ὁ ἰατρός!

Ὁ Γιάννης ἐσιώπησεν.

— Ὁ συνάδελφός μου, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἰατρός, θὰ νομίσῃ ὅτι περιποιοῦμαι τὴν καλὴν αὐτὴν γραῖαν, διὰ νὰ τοῦ προμηθεύσω ψήφους! Θέλει νὰ γείνῃ βουλευτής! Ἂς γείνῃ νὰ ἰδῇ τὴν γλύκαν.

— Ἄχ ἰατρέ μου, εἶπεν ἡ Κυρὰ Λοξὴ ἐνῷ ὁ ἰατρὸς ἐγέμιζε τὰ ποτήρια. Ἂς ἤθελες νὰ γείνῃς βουλευτής μας! Τὸν κόσμον θὰ ἔκαμνα ἄνω κάτω νὰ μὴν ἀποτύχῃς!

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ. Δὲν τὸ ἔχω σκοπόν. Ἀντὶ ἐμοῦ, λάβε ὑπὸ τὴν προστασίαν σου τὸν συνάδελφόν μου ἐκεῖ κάτω, ποῦ τὸ νοστιμεύεται.

Καὶ προσφέρων τὰ ποτήρια,

— Εἰς ὑγείαν σου, Κυρὰ Λοξή, καὶ.. .εἰς τοῦ ἀγαπητικοῦ σου!

— Εἰς ὑγείαν σου, ἰατρέ μου.

Δ. Βικελας

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΧΟΛΗ ΤΩΝ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

Ἡ Σχολὴ τῶν Ὑπαξιωματικῶν συνεστήθη διὰ τοῦ ΑΛΒ' Νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1882, κοινοποιηθέντος διὰ Β. Δ. τῆς 12 Ἀπριλίου 1883. Τῇ 2 δὲ Μαΐου 1883 ἤρξατο ἡ προσέλευσις τῶν μαθητῶν. Τὸ ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς Σχολῆς προσωπικὸν ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ Ταγματάρχου τοῦ Πεζικοῦ κ. Ἰ. Δημοπούλου ὡς Διοικητοῦ καὶ τοῦ Ταγματάρχου τοῦ Μηχανικοῦ κ. Δ. Νοταρᾶ ὡς διευθυντοῦ τῶν σπουδῶν. Ἡ διάρκεια τῶν ἐν αὐτῇ σπουδῶν εἶχεν ὁρισθῇ διετής.

Προορισμὸς τῆς Σχολῆς εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐν αὐτῇ κατατασσομένων ὑπαξιωματικῶν τῶν διαφόρων σωμάτων, ἵνα καταστῶσιν ἱκανοὶ ὅπως καθέξωσι τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ εἰς τὸ πεζικὸν καὶ ἱππικόν.

Ὅπως καταταχθῇ δ' ἐν αὐτῇ ὑπαξιωματικός τις ἔδει νὰ ἔχῃ τὰ ἑξῆς προσόντα: Τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιλοχίου ἢ λοχίου.—Νὰ μὴ ὑπηρετῇ ὡς ἀντικαταστάτης κληρωτοῦ παλαιῶν ἀπογραφῶν. —Νὰ ὑπηρέτησεν ἐπὶ ἓν τοὐλάχιστον ἔτος ὡς ὑπαξιωματικὸς εἰς τὸ στράτευμα.—Νὰ ἔχῃ ἐξαίρετον διαγωγήν.—Νὰ ᾖ ἄγαμος καὶ νὰ ἔχῃ τὰς ἑξῆς γνώσεις: Νὰ ἐκθέτῃ ἐγγράφως δεδομένον τι θέμα ὡς τὸ δυνατὸν κάλλιον. — Νὰ γνωρίζῃ τὴν πρακτικὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν στοιχειώδη γεωμετρίαν, τὴν θεωρίαν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς βολῆς ὅπλου, νὰ ᾖ κάτοχος τῶν κανονισμῶν τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν στρατευμάτων, τῆς ὑπηρεσίας ἐντὸς πόλεων καὶ φρουρίων καὶ τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ ὑπηρεσίας.— Νὰ γνωρίζῃ τὴν λογιστικὴν ὑπηρεσίαν λόχου καὶ τὰς ἀσκήσεις τῆς διμοιρίας ἔν τε τῇ πυκνῇ καὶ ἀραιᾷ τάξει.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ὡρίσθη εἰς ἑκατόν, διὰ δὲ τὰ δύω πρῶτα ἔτη ἀπὸ τῆς συστάσεως ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ εἰς διακοσίους.

Στολὴ τῶν μαθητῶν ὡρίσθη διὰ μὲν τοὺς προωρισμένους διὰ τὸ πεζικὸν ἡ κεκανονισμένη διὰ τοὺς ὁπλίτας τοῦ πεζικοῦ στολή, διὰ δὲ τοὺς διὰ τὸ ἱππικὸν ἡ κεκανονισμένη διὰ τοὺς ὁπλίτας τοῦ ἱππικοῦ, μετὰ τῶν ἑξῆς τροποποιή-

Digitized by Google

σεων: Άπαντες φέρουσι τὰ σήματα τοῦ λοχίου, ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων τοῦ περιλαιμίου τοῦ χιτῶνος καὶ τῆς χλαίνης ἐπιρράπτονται δύο χρυσοκέντητοι φλογοφόροι ροιαί.

Τροφὴ τοῖς μαθηταῖς χορηγεῖται ἡ ἑξῆς: Εἰς τὸ πρόγευμα καφές, γάλα, ἢ καφὲς μετὰ γάλακτος. Εἰς τὸ γεῦμα ἓν φαγητὸν μετὰ κρέατος, τυρὸς καὶ ὀπῶραι. Εἰς τὸ δεῖπνον ἓν φαγητὸν μετὰ κρέατος ἢ ἓν φαγητὸν ἄνευ κρέατος καὶ τυρὸς ἢ ὀπῶραι.

Ἕκαστος δὲ μαθητὴς λαμβάνει τὴν κεκανονισμένην διὰ τοὺς ὁπλίτας τοῦ στρατοῦ μερίδα ἄρτου.

Ἡ ἀγορὰ τῶν τροφίμων καὶ ἡ παρασκευὴ τοῦ φαγητοῦ ἐκτελεῖται καθ' ἑκάστην ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν ἑνὸς μαθητοῦ διοριζομένου κατὰ σειρὰν ὡς συσσιτιάρχου.

Ἡ Σχολὴ ἔχει βιβλιοθήκην ἀπαρτιζομένην ἐξ 600 περίπου τόμων, συλλογὴν τοπογραφικῶν ἐργαλείων καὶ συλλογὴν ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας.

Κατὰ τὴν σύστασιν τῆς Σχολῆς κατετάχθησαν ἐπιτυχόντες εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις 125 ὑπαξιωματικοί, ἐξ ὧν 105 ἦσαν προωρισμένοι διὰ τὸ πεζικὸν καὶ 20 διὰ τὸ ἱππικόν· ἐξ αὐτῶν κατόπιν εἷς τῇ αἰτήσει του ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σῶμά του.—Ἐκ τούτων 33 ἦσαν ἐπιλοχίαι καὶ 92 λοχίαι, προῆλθον δὲ 8 ἐκ τοῦ Μηχανικοῦ, 13 ἐκ τοῦ Πυροβολικοῦ, 28 ἐκ τῶν Εὐζώνων, 56 ἐκ τοῦ Πεζικοῦ, καὶ 20 ἐκ τοῦ Ἱππικοῦ.

Πρὸ τῆς εἰς τὴν Σχολὴν κατατάξεώς των οἱ εἰρημένοι ὑπαξιωματικοὶ εἶχον διακούσει τὰς ἑξῆς σπουδάς:

1 τελειόφοιτος τοῦ Πανεπιστημίου, 19 φοιτηταί, 3 τελειόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου, 2 ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, 9 ἐκ τῆς 4ης τάξεως τοῦ Γυμνασίου, 18 ἐκ τῆς 3ης, 28 ἐκ τῆς 2ας καὶ 20 ἐκ τῆς 1ης τάξεως, 18 ἐκ τοῦ Σχολαρχείου, 2 ἐκ τῆς 2ας τάξεως τοῦ Ἑλλην. Σχολείου, 1 ἰδιαιτέρας σπουδὰς καὶ 3 αὐτοδίδακτοι μὴ φοιτήσαντές ποτε εἰς Σχολεῖόν τι.

Τῇ 14 Αὐγούστου 1883 συνεπείᾳ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου οἱ μαθηταὶ ἐξετέλεσαν πορείαν ὡς ἐν πολέμῳ διὰ Κηφησιᾶς καὶ Μαραθῶνος, ἐκεῖθεν διὰ Ραφίνας, Μαρκοπούλου καὶ Κερατέας εἰς Λαύριον, ὁπόθεν διὰ Λεγραινῶν καὶ Βάρης ἐπανῆλθον τῇ 24ῃ Αὐγούστου εἰς Ἀθήνας. Τὸν Λόχον τῶν μαθητῶν διώκει ὁ Λοχαγὸς Κ. Λώρης ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τοῦ συμπαρακολουθοῦντος Διοικητοῦ τῆς Σχολῆς κ. Δημοπούλου.

Τῇ 17ῃ Σεπτεμβρίου 1884 εἰσῆλθον ἐπιτυχόντες εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις ἕτεροι 60 μαθηταί, ἐξ αὐτῶν δὲ 51 ἦσαν προωρισμένοι διὰ τὸ Πεζικὸν καὶ 9 διὰ τὸ Ἱππικόν. Ἐκ τούτων προσῆλθον 38 ἐκ τοῦ πεζικοῦ, 6 ἐκ τοῦ μηχανικοῦ, 4 ἐκ τοῦ πυροβολικοῦ, 2 ἐκ τῶν εὐζώνων, 1 ἐκ τοῦ λόχου τῶν νοσοκόμων καὶ 9 ἐκ τοῦ ἱππικοῦ, ἐξ αὐτῶν δὲ ἦσαν 13 ἐπιλοχίαι καὶ 47 λοχίαι.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συνέστη καὶ τμῆμα οἰκονομικοῦ κλάδου, ἔχον σκοπὸν τὴν μόρφωσιν ἀξιωματικῶν διὰ τὸ οἰκονομικὸν σῶμα τοῦ Στρατοῦ.

Ὅπως δὲ καταταχθῇ ὡς μαθητὴς τοῦ τμήματος τούτου τῆς Σχολῆς ὑπαξιωματικός τις δέον νὰ ἔχῃ τὰ ἑξῆς προσόντα: Βαθμὸν ἐπιλοχίου ἢ λοχίου, νὰ διετέλεσεν ὡς σιτιστὴς λόχου ἐπὶ ἓξ τοὐλάχιστον μῆνας, νὰ ἔχῃ συμπεπληρωμένον τὸ 28ον ἔτος τῆς ἡλικιας του, νὰ ᾖ ἄγαμος καὶ νὰ ἔχῃ καὶ τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς εἴσοδον ἐν τῇ Σχολῇ γνώσεις. Ἡ διάρκεια τῆς σπουδῆς τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος ὡρίσθη διετής. Ἐπιτυχόντες δὲ εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις διὰ τὰ οἰκονομικὸν τμῆμα κατετάχθησαν ὡς μαθηταὶ 40 ὑπαξιωματικοί, ἐξ ὧν 2 ἐπιλοχίαι καὶ 38 λοχίαι, ἐκ τούτων πάλιν προῆλθον 29 ἐκ τοῦ πεζικοῦ, 6 ἐκ τῶν εὐζώνων, 2 ἐκ τοῦ ἱππικοῦ, 2 ἐκ τοῦ μηχανικοῦ καὶ 1 ἐκ τοῦ πυροβολικοῦ.

Οἱ 100 οὗτοι εἰσελθόντες μαθηταὶ εἶχον προγενεστέραν ἐκπαίδευσιν ὡς ἑξῆς:

8 φοιτηταὶ τοῦ πανεπιστημίου, 14 ἀπόφοιτοι τοῦ γυμνασίου, 65 μαθηταὶ τοῦ γυμνασίου, 4 ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, 7 μαθηταὶ τοῦ πολυτεχνείου καὶ 2 τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου.

Τῇ 27 Ἀπριλίου 1885 διοικητὴς τῆς Σχολῆς διωρίσθη ὁ Ἀντισυνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ κ. Κ. Σέχος, τοῦ τέως Διοικητοῦ Ἀντισυνταγματάρχου κ. Δημοπούλου διορισθέντος Διοικητοῦ τοῦ 7ου τάγματος τῶν εὐζώνων. Τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1885 ἤρξαντο αἱ ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις τῶν πρώτων εἰσελθόντων 124 μαθητῶν ἐνώπιον ἐπιτροπῆς πρὸς τοῦτο συσταθείσης, καθ' ἃς ηὐδοκίμησαν πάντες.

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1885 τροποποιηθέντος τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Σχολῆς ἡ διάρκεια τῶν ἐν αὐτῇ σπουδῶν ὡρίσθη τριετής

Συνεπείᾳ δὲ διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου οἱ ὑποστάντες τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις μαθηταὶ διετάχθησαν νὰ ἐκτελέσωσι πορείαν ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἄκρων τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς μέχρι τῆς θέσεως Κούτρας πρὸς τοπογραφικὴν μελέτην. Ἡ πορεία αὕτη διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 24ης Αὐγούστου μέχρι τῆς 23ης Σεπτεμβρίου, παρηκολούθησε δὲ τοὺς μαθητὰς καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Σχολῆς Ἀντισυντ. κ. Σέχος καὶ ὁ ὑποδιοικητὴς Ταγματάρχης κ. Σχινᾶς.

Τῇ 25ῃ Σεπτεμβρίου 1885 εἰσήχθησαν ἐπιτυχόντες εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις 20 ὑπαξιωματικοὶ προωρισμένοι διὰ τὸ πεζικὸν καὶ 6 διὰ τὸ ἱππικόν· ἐκ τούτων 11 προῆλθον ἐκ τοῦ πεζικοῦ, 4 ἐκ τοῦ πυροβολικοῦ, 3 ἐκ τῶν εὐζώ-

Digitized by Google

νων, 2 ἐκ τοῦ μηχανικοῦ, καὶ 6 ἐκ τοῦ ἱππικοῦ, ἦσαν δὲ 2 ἐπιλοχίαι καὶ 24 λοχίαι. Οὗτοι δὲ εἶχον τὰς ἑξῆς προγενεστέρας σπουδάς:

6 φοιτηταὶ τοῦ πανεπιστημίου, 3 ἀπόφοιτοι τοῦ γυμνασίου, 14 μαθηταὶ τοῦ γυμνασίου, 1 ἐκ τῆς Στρατ. Σχολῆς τοῦ Βελγίου, 1 ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων καὶ 1 ἐκ τοῦ Ἑλλην. Σχολείου.

Διὰ Β. Δ. τῆς 22 Σεπτεμβρίου 1885 κατετάχθησαν εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀνθυπολοχαγοὶ ἐπιτυχόντες εἰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις 103 εἰς τὸ πεζικὸν καὶ 20 εἰς τὸ ἱππικόν, ἑνὸς ἀποβιώσαντος τῇ 20ῇ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐν τῷ νοσοκομείῳ Βώλου.

Διὰ Β. Δ. τῆς 19 Ὀκτωβρίου 1885 ἐκανονίσθη ὅπως ἅπαντες οἱ μαθηταὶ φέρωσι τὴν αὐτὴν στολὴν ἣν καὶ οἱ ὁπλῖται τοῦ σώματος εἰς ὃ ἀνήκουσι σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι τὸ περιλαίμιον τοῦ ἀμπεχόνου, τοῦ χιτῶνος καὶ τῆς χλαίνης θέλει κατασκευάζεσθαι ἀπὸ ἐρέας κυανῆς.

Τὸν Μάϊον ε.ε. διωρίσθη ἐκ νέου Διοικητὴς τῆς Σχολῆς ὁ Ἀντισυνταγματάρχης κ. Δημόπουλος.

Διὰ διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου οἱ μαθηταὶ ἁπασῶν τῶν τάξεων ἐξετέλεσαν πορείαν ἀπὸ τοῦ ἀνατολικωτέρου ἄκρου τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς ἤτοι τοῦ σταθμοῦ τῶν Τριῶν Πλατάνων μέχρι τοῦ Ζυγοῦ ἀπέναντι τοῦ Μετσόβου. Οἱ μαθηταὶ διήνυσαν οὕτω πεζῇ πλέον τῶν 300 χιλιομέτρων. Ἐξ Ἀθηνῶν ἀνεχώρησαν τῇ 23ῃ Ἰουλίου, συμπαρακολουθοῦντος τοῦ Διοικητοῦ τῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ, καὶ μέχρι μὲν Βώλου μετέβησαν διὰ θαλάσσης, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Λάρισσαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ἀπὸ τῆς Λαρίσσης δὲ ἤρξατο ἡ πεζοπορεία· οἱ μαθηταὶ ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς Ὄσσης, ἐκεῖθεν κατέβησαν διὰ τῶν Ἀμπελακίων καὶ τῶν Τεμπῶν καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν σταθμὸν τῶν Τριῶν Πλατάνων, ὁπόθεν πλέον παρηκολούθησαν τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν μέχρι τοῦ Ζυγοῦ, ἐπανελθόντες εἰς Ἀθήνας τῇ 22 Αὐγούστου.

Τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου ε.ε. κατετάχθησαν εἰς τὴν Σχολὴν ἐπιτυχόντες εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις 61 μαθηταί· ἐξ αὐτῶν εἰσι 17 προωρισμένοι διὰ τὸ πεζικόν, 4 διὰ τὸ ἱππικὸν καὶ 40 διὰ τὸν οἰκονομικὸν κλάδον. Ἐκ τούτων ἦσαν 27 ἐπιλοχίαι καὶ 34 λοχίαι, προῆλθον δὲ 37 ἐκ τοῦ πεζικοῦ, 11 ἐκ τῶν εὐζώνων, 5 ἐκ τοῦ πυροβολικοῦ, 4 ἐκ τοῦ μηχανικοῦ καὶ 4 ἐκ τοῦ ἱππικοῦ.—Οὗτοι δὲ εἶχον τὰς ἑξῆς προγενεστέρας σπουδάς: 1 φοιτητὴς τοῦ πανεπιστημίου, 2 ἀπόφοιτοι τοῦ γυμνασίου, 41 μαθηταὶ τοῦ γυμνασίου καὶ 17 μαθηταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Σχολείου.

Ἤδη δὲ διδάσκονται τὰ ἑξῆς μαθήματα ἐν τῇ Σχολῇ. Ἐν τῇ 1ῃ τάξει: Ἑλληνικά, Γαλλικά, Γενικὴ ἱστορία, Γενικὴ Γεωγραφία, Ἀριθμητική, Γεωμετρία, Φυσική, ἀνάπτυξις κανονισμῶν ἀσκήσεων καὶ ὑπηρεσίας ἐν ἐκστρατείᾳ, Ἰχνογραφία, ὁπλομαχητική, Ἀσκήσεις πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ καὶ γυμναστική.

Ἐν τῇ 2ᾳ τάξει: Ἑλληνικά, Γαλλικά, Ἱστορία καὶ Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος, Γεωμετρία, Κατωτέρα ἄλγεβρα, εὐθύγραμμος τριγωνομετρία, Φυσική, Περιγραφικὴ Γεωμετρία, Χημεία, ἀνάπτυξις κανονισμῶν ἀσκήσεων καὶ ὑπηρεσίας ἐν ἐκστρατείᾳ, Ἰχνογραφία, ὁπλομαχητική, Ἀσκήσεις πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ καὶ γυμναστική.

Ἐν τῇ 3ῃ τάξει. Ἑλληνικά, Γαλλικά, Τοπογραφία, Πολεμικὴ τέχνη, Στρατιωτικὸν δίκαιον, Ὀχυρωτική, Πυροβολικὴ καὶ ὀλίγα περὶ στρατιωτικῆς τεχνολογίας, ἀνάπτυξις κανονισμῶν ἀσκήσεων καὶ ὑπηρεσίας ἐν ἐκστρατείᾳ, Ἰχνογραφία, Ὁπλομαχητική, Ἀσκήσεις πεζικοῦ, ἱππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ καὶ Γυμναστική.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος διδάσκονται τὰ αὐτὰ μαθήματα πλὴν τῆς ἀναπτύξεως τῶν κανονισμῶν τῶν ἀσκήσεων καὶ τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ ὑπηρεσίας, τῆς ὀχυρωτικῆς, τῆς πυροβολικῆς, τῆς Πολεμικῆς τέχνης, τῶν ἀσκήσεων τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ πυροβολικοῦ. Ἀντὶ δὲ τούτων διδάσκονται τὰ ἑξῆς: ἐν τῇ 1ῃ καὶ 2ᾳ τάξει στρατιωτικὴν οἰκονομίαν καὶ λογιστικότητα καὶ ἐν τῇ 3ῃ τάξει, Διπλογραφίαν, Πολιτικὴν οἰκονομίαν, στοιχεῖα τεχνολογικῆς χημείας—Περὶ προμηθειῶν, ἐλέγξεως καὶ συντηρήσεως ὑλικοῦ, τροφῶν καὶ νομῆς—ἀνάπτυξιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ στρατοῦ ἐν ἐκστρατείᾳ.

Ἤδη ὑπάρχουσι μαθηταὶ ἐν τῇ Σχολῇ 177, ἐξ ὧν εἰσι προωρισμένοι 82 διὰ τὸ πεζικόν, 18 διὰ τὸ ἱππικὸν καὶ 77 διὰ τὸ οἰκονομικόν.

Ἡ καθ' ἡμέραν δίαιτα τῶν μαθητῶν εἶναι ἡ ἑξῆς: Ἐγείρονται τῇ 5ῃ ὥρᾳ τῆς πρωΐας, τῇ 5 1)4 λαμβάνουσι τὸν καφέ, ἀπὸ τῇ 5 1)2—7 1)2 γίνεται μελέτη, ἀπὸ τῆς 7 1(2—9 τελεῖται ἡ ἀτομικὴ καθαριότης, ἡ ἐπιθεώρησις παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἡ ἀναφορὰ τοῦ λόχου τῶν μαθητῶν. Ἀπὸ τῆς 9—12 παράδοσις τῶν μαθημάτων. Τῇ 12ῃ παρατίθεται τὸ γεῦμα, μέχρι τῆς 2 μ. μ. τελεῖται ἀνάπαυσις, ἀπὸ τῆς 2—5 αἱ διάφοροι ἀσκήσεις πεζικοῦ, ἱππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ, γυμναστική, ἰχνογραφία καὶ ὁπλομαχητική, ἀπὸ τῆς 5—6 ἀνάπαυσις, ἀπὸ τῆς 6—8 μελέτη, τῇ 8ῃ παρατίθεται τὸ δεῖπνον μέχρι δὲ τῆς 9ης ἀνάπαυσις, ἀπὸ τῆς 9—10 ἑκουσία μελέτη, τῇ 10ῃ κατακλίνονται οἱ μαθηταί.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς οἱ μαθηταὶ ἐξέρχονται ἐλευθέρως ὡς καὶ καθ' ἑκάστην Πέμπτην ἀπὸ τῆς 5—10 μ. μ.

Γ.

Digitized by Google

ΣΕΙΣΜΟΙ

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ
ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς

Γ'

Αἱ ἀδιάλειπτοι μετακινήσεις καὶ ἀνωμαλίαι τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ οἱ σεισμοὶ τοῦ ἐδάφους.—Συνέχεια τῆς ἐρεύνης τῶν πολλαπλῶν αἰτίων τῆς παραγωγῆς τῶν σεισμῶν.—Ἐπιρροὴ τῶν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς εἰσδυόντων ὑδάτων εἰς τὴν παραγωγὴν σεισμῶν καὶ ἡφαιστειωδῶν φαινομένων.—Παρατηρήσεις περὶ σεισμῶν ἐπιβεβαιωτικαὶ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ Ἄγγλου Forster.—Τὰ ἡφαίστεια εἰσὶ φαινόμενα μόνον τῶν βαθυτέρων στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ.

Εἴπομεν ἤδη καὶ ἐξηγήσαμεν, νομίζομεν, εὐκρινῶς ὅτι οἱ σεισμοί, ἤτοι οἱ τρομώδεις κραδασμοὶ τοῦ ἐδάφους εἰσὶν ἀποτέλεσμα τῆς ἕνεκα τῆς προϊούσης πάντοτε ἀποψύξεως τῆς γῆς συγκεντρικῆς συστολῆς καὶ συρρικνώσεως τῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ αὐτῆς. Ἐννοεῖται ἤδη, ὅτι αἱ συρρικνώσεις καὶ αἱ πτυχαὶ τοῦ φλοιοῦ συμβαίνουσι συχνότερον καὶ περισσότερον ἐκεῖ,ὅπου μεγάλαι πρὶν διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ παρέχουσιν ἧττονα ἀντίστασιν. Ἕνεκα τούτου δὲ οἱ καταστρεπτικώτεροι καὶ οἱ φοβερώτεροι σεισμοὶ συμβαίνουσι πρὸ πάντων εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρω περιγραφείσας ἡφαιστειώδεις κυκλοτερεῖς γραμμάς.

Ἀλλ' αἱ ἐκτεταμέναι αὗται διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς παρήγαγον κατὰ τὰ διάφορα στρώματα αὐτοῦ ὑπερμεγέθεις ῥωγμάς, σχισμάς, κοιλότητας κενάς, ἐν αἷς βράχοι καὶ ὄγκοι γῆς ἵστανται μετέωροι. Αἱ κοιλότητες αὗται πολλάκις πληροῦνται αἴφνης δι' ἀποσπωμένων στερεῶν στοιβάδων ἐκ τῶν ἄνω ἢ ἐκ τῶν πλαγίων. Ὁλόκληροι δὲ ὑπερμεγέθεις ὑπόγειοι βράχοι, ὅπως τοποθετηθῶσιν εἰς τοὺς κενοὺς χώρους καὶ τὰς χαινούσας ῥωγμάς, θραύονται, συντρίβονται ἢ κάμπτονται προξενοῦντες σεισμικὰς δονήσεις τοῦ ἐδάφους μετὰ κρότου καὶ βοῆς καὶ μυκηθμῶν γιγνομένας πολλάκις.

Ἐπειδὴ δὲ ἑκάστη μεγάλη καὶ ἐκτεταμένη συρρίκνωσις καὶ συγκεντρικὴ συστολὴ τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς παράγει νέας ἀνωμαλίας τῶν στρωμάτων καὶ ῥωγμὰς καὶ κοιλότητας νέας, τὴν πρώτην ταύτην ἰσχυρὰν διατάραξιν ἐπακολουθεῖ κατόπιν σειρὰ νέων ἀσθενεστέρων διαταράξεων καὶ μετακινήσεων τοῦ φλοιοῦ κατὰ τὸ μέρος αὐτό, μέχρις οὗ αὖθις τὰ μετακινηθέντα καὶ διαταραχθέντα στρώματα τῆς γῆς ἐπαναλάβωσι νέας θέσεις καὶ ἀνακτήσωσι τὴν διαταραχθεῖσαν ἰσορροπίαν των

Διὰ τοῦτο δὲ παρατηρεῖται σταθερῶς τὸ φαινόμενον, ὅτι τοὺς μεγάλους καὶ καταστρεπτικοὺς σεισμοὺς ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς κατόπιν παρακολουθεῖ σειρὰ μικροτέρων καὶ ἀσθενεστέρων σεισμῶν.

—

Ἀλλὰ σεισμικοὶ κλονισμοὶ τοῦ ἐδάφους συμβαίνουσιν καὶ δι' ἄλλας ἔτι διαφόρους ἐπεξεργασίας συντελουμένας ἀδιαλείπτως ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, εἰς τὰς ὁποίας ἔτι τὰ μέγιστα συμβάλλουσιν ἡ ὑπόγειος αὕτη ἀνωμαλία καὶ ἡ συνεχὴς διατάραξις τῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ.

Τὰ ὕδατα τῶν θαλασσῶν εἰσδύοντα ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς διὰ τῶν ῥωγμῶν τῶν ἀνωτέρω περιγραφεισῶν γηΐνων διαρρήξεων διυγραίνουσι καὶ ἐμποτίζουσι τὰ διάφορα στερεὰ στρώματα διευκολύνοντα τὴν διάλυσιν πετρωμάτων, τὴν ἀπόσπασιν καὶ κατατριβὴν βράχων καὶ τὴν καθίζησιν τῶν ὑπερκειμένων ἢ παρακειμένων στοιβάδων τοῦ ἐδάφους καὶ προξενοῦντα ἰσχυροὺς σεισμικοὺς κλονισμούς.

Πρὸς τὴν ἰδέαν δὲ ταύτην πληρέστατα συμφωνοῦσι καὶ αἱ ἀπό τινων ἐτῶν γιγνόμεναι καὶ ἐσχάτως δημοσιευθεῖσαι παρατηρήσεις τοῦ ἐν Ζακύνθῳ πρὸ δεκατριετίας διαμένοντος διευθυντοῦ τῶν ὑποβρυχίων τηλεγράφων τῆς διεθνοῦς Τηλεγραφικῆς ἑταιρίας κ. W. G. Foster.

—

Ὁ κ. Forster ἀσχοληθεὶς καὶ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι συμβαινόντων συχνῶν σεισμῶν παρετήρησεν, ὅτι καθ' ἕκαστον γιγνόμενον σεισμὸν ὁ ἐγγύτερος τοῦ κέντρου τοῦ σεισμοῦ πυθμὴν τῆς θαλάσσης ἐβυθίζετο εἰς πολλὰς ἑκατοστύας ὀργυιῶν.

Οὕτω μετὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Κεφαλληνίας καὶ Λευκάδος τοῦ 1867 εἰς ἀπόστασιν τινὰ ἐκ τοῦ Capo—Gobbo αἱ βυθομετρήσεις ἔδιδον ἀντὶ 600—800 ὀργυιῶν βάθους ὡς πρίν, 1000 καὶ πλέον, καὶ εἴς τινα μέρη μάλιστα δὲν ἠδύναντο νὰ εὕρωσι ποσῶς πυθμένα! Ἐπίσης κατὰ τὸν ἰσχυρὸν σεισμὸν τῆς Ζακύνθου τοῦ 1873 ὁ πυθμὴν τῆς μεταξὺ τῆς νήσου ταύτης καὶ τῆς Πελοποννήσου θαλάσσης καθίζησεν ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ καθιζήσει διέρρηξε τὸ καλώδιον τὸ συνδέον αὐτὴν μετὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἔφθειρεν αὐτὸ εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς χιλιομέτρου. Ἐπίσης τῷ 1878 μετὰ σεισμὸν ἐν Μεσσηνίᾳ τὸ καλώδιον τῆς Κρήτης τὸ διερχόμενον πλησίον τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου διεκόπη ἕνεκα καθιζήσεως τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης κατὰ δισχίλια καὶ πλέον μέτρα. Τῷ 1885 δὲ κατὰ τὸν σεισμὸν τῶν Καλαμῶν εἶχε συμβῆ μεγάλη ἀνατροπὴ τοῦ θαλασσίου βυθοῦ μεταξὺ τῆς νήσου Σαπιέντζας καὶ τῆς Κρήτης. Τὸ καλώδιον τῆς Κρήτης, ὅπερ διήρχετο πλησίον τῆς Σαπιέντζας διεκόπη, αἱ δὲ βυθομετρήσεις αἱ γενόμεναι παρὰ τὴν Σαπιέντζαν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Ἑταιρίας τῶν διεθνῶν τηλεγράφων εὕρισκον βάθος ἀντὶ 1200 μέτρων ὡς πρίν, 4000 καὶ 6000 μέτρων! Τὸ δὲ περίεργον ἦν, ὅτι ἡ καθίζησις τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης πολλαχοῦ ἦτο μεγάλη καὶ ἀπότομος οὕτως, ὥστε ἡ καταμέτρησις, ἥτις ἐγίνετο εἰς τὴν πρῷραν τοῦ πλοίου, διέφερε κατὰ 500 μέτρα τῆς καταμετρήσεως ἥτις ἐγίνετο ἐν τῇ πρύμνῃ!

Digitized by Google

Πολλαχοῦ δὲ ἡ καταβύθισις ἦτο τόσον μεγάλη καὶ ἀνώμαλος, ὥστε ἡ ἑταιρία ἠναγκάσθη εἰς πολλὰ μέρη ν' ἀλλάξῃ διεύθυνσιν κατὰ τὴν καταβύθισιν τοῦ νέου καλωδίου.

Κατὰ τὸν τελευταῖον δὲ καταστρεπτικὸν σεισμὸν ἐν Μεσσηνίᾳ κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου τὸ καλώδιον τὸ συνδέον τὴν Ζάκυνθον καὶ τὴν Κρήτην πάλιν διεκόπη κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Μεσσηνίας. Κατὰ τὰς γενομένας δὲ τότε βυθομετρήσεις ἀπεδείχθη, ὅτι καὶ αὖθις ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης περὶ τὴν Μεσσηνίαν ὑπέστη καθίζησιν 1000 περίπου ὀργυιῶν καὶ πολλαχοῦ 700.

—

Τὰ ὕδατα ἄρα τῶν θαλασσῶν εἰσδύοντα διὰ τῶν ῥωγμῶν, ἐμποτίζοντα, κατατρίβοντα καὶ διαλύοντα τὰς στερεὰς στοιβάδας συντελοῦσι τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀέναον ἀλλοίωσιν τῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ.

Ἀλλὰ γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι, ὅσῳ εἰσδύομεν πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ὡς ἐκ τῆς κεντρικῆς ἑστίας τῆς θερμότητος, ἀπαντῶμεν θερμοκρασίαν μεγαλειτέραν, αὔξουσαν κατὰ ἕνα βαθμὸν ἑκατονταβάθμου θερμομέτρου ἀνὰ 33 μέτρα βάθους.

Ἐφ' ὅσον δὲ τὰ εἰσδύοντα ὕδατα εἰς τὰ ἐπιπολαιότερα στρώματα δὲν συναντῶσι θερμότητα μεγάλην, δὲν ἐπιφέρουσιν εἰς τὰ στρώματα ταῦτα εἰμὴ τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα φαινόμενα τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς διαλυτικῆς τῶν ὑδάτων ἰδιότητος· ἀλλὰ καθ' ὅσον εἰσδύουσι βαθύτερον, συναντῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν θερμότητα μεγαλειτέραν, ὅτε καὶ ταῦτα θερμαίνονται βαθμηδὸν μέχρι ζέσεως καὶ ἐξατμίσεως. Ἤδη εἰς βάθος περίπου τριῶν χιλιομέτρων τὸ ὑπόγειον ὕδωρ βράζει καὶ ἄρχεται νὰ ἐξατμίζεται.

Νέα κατὰ συνέπειαν φαινόμενα συντελοῦνται εἰς τὸ βάθος αὐτὸ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς· ἡ ἰσορροπία τῶν ἐν αὐτοῖς ἤδη ὑπαρχόντων ἀτμῶν καὶ ἀερίων, ὑγρῶν καὶ στερεῶν ὑλῶν διαταράσσεται ὡς ἐκ τῆς προσθήκης νέας οὐσίας, νέας ὕλης, νέων ἀτμῶν.

Τὸ ζέον νέηλυ ὕδωρ ἐξατμιζόμενον παράγει νέους ἀτμούς, οἵτινες ἀπαιτοῦσι μέγαν κενὸν χῶρον καὶ οἵτινες συσσωρευόμενοι μεγάλως ἐκβιάζουσι αὖθις πρὸς τὰ ἄνω τὰ διάφορα στρώματα τῆς γῆς προξενοῦντες νέας ὑπογείους διαρρήξεις καὶ ῥωγμὰς καὶ μετακινήσεις πετρωμάτων καὶ ἀποσπάσεις καὶ ἀνατροπὰς βράχων καὶ κυρτώσεις στερεῶν στοιβάδων, συντελουμένων πάντων μετὰ ἀναλόγων σεισμικῶν δονήσεων. Ὅταν οἱ ἀτμοὶ καὶ τὰ ἀέρια ταῦτα σχηματίζωνται καὶ συσσωρεύωνται πολλὰ καθ' ὑπερβολήν, τότε εἶνε ἀδύνατον νὰ συγκρατηθῶσιν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς καὶ ὠθοῦντα βιαίως τὰ ὑπεράνω στρώματα, ὅπου ταῦτα παρέχουσιν ἧττονα ἀντίστασιν, διαρρηγνύουσιν αὐτὰ μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ὅπου εὑρίσκουσιν ἐλευθέραν πρὸς τὰ ἔξω διέξοδον μετὰ πατάγου καὶ κρότου συμπαρασύροντα καὶ διαφόρους ἔτι ἄλλας ὕλας εἰς κόνιν ἢ μάζας διαπύρους, ἢ οὐσίας ἐν ῥευστῇ καὶ τετηκυίᾳ καταστάσει ἐκ τῆς μεγάλης θερμότητος τῆς γῆς τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὰ βαθέα αὐτὰ στρώματα.

Αἱ πρὸς τὰ ἔξω αὗται ἐκρήξεις παριστῶσι τὴν προσπάθειαν τῆς φύσεως αὐτῆς, ὅπως ἐξαγάγῃ πρὸς τὰ ἔξω τὴν ἐπιπροστεθεῖσαν οὐσίαν, ἥτις εἰσδύσασα εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς γῆς διετάραξεν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἰσορροπίαν τῶν συστατικῶν τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ.

Οὕτω δὲ παράγονται τὰ ἡφαίστεια, ἅτινα ἅπαντα εὕρηνται παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πολλὰ μάλιστα τούτων ἀναδύουσιν ἐκ τοῦ μέσου τῶν Ὠκεανῶν αὐτῶν. Τὰ ἡφαίστεια δὲ ταῦτα διατελοῦσιν ἐν ἐνεργείᾳ, ὅταν οἱ κάτωθεν ἀτμοὶ συσσωρεύωνται εἰς μεγάλην ποσότητα καὶ συμπιεζόμενοι ὑπερβαλλόντως ζητοῦσι πρὸς τὰ ἔξω ἐλευθέραν διέξοδον, ὅταν δ' ἐκφύγῃ ἱκανὴ ποσότης αὐτῶν, πάλιν ἐφησυχάζουσι, μέχρις οὗ νέα παραγωγὴ ὑπερβαλλούσης ποσότητος ἀτμῶν φέρῃ νέαν ἡφαιστειώδη ἔκρηξιν.

—

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐξήγησιν συμφωνεῖ καὶ ἡ παρατήρησις, ὅτι πάντα σχεδὸν τὰ ἡφαίστεια κεῖνται παρὰ τὰς θαλάσσας, πολλὰ δὲ τούτων ἀναδύουσι καὶ ἐκ τοῦ πυθμένος βαθυτάτων Ὠκεανῶν. Ἡ γνώμη δὲ αὕτη ὑποστηρίζεται ἔτι καὶ ἐκ τοῦ ὅτι εἰς πολὺ προγενεστέρους χρόνους ὑπῆρχον πλεῖστα ἡφαίστεια εἰς τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην, ὧν τὰ ἴχνη ἔτι καὶ σήμερον διατηροῦνται καὶ ἀνευρίσκονται πολλαχοῦ. Φαίνεται δὲ ὅτι παρὰ τὰ ὄρη τῆς μέσης Εὐρώπης ἄλλοτε ἐγειτνίαζον θάλασσαν, αἵτινες νῦν ἀπεμακρύνθησαν διὰ τῆς ἀναδύσεως νέων κατόπιν πέριξ χωρῶν.

Οὕτως ἐν Γαλλίᾳ ὑπῆρχον ἑκατοντάδες ἡφαιστείων, ἐνῷ σήμερον οὐδὲν ὑπάρχει. Ἐπίσης πολλὰ αὐτῶν ὑπῆρχον ἐν Σαξονίᾳ, Βοημίᾳ, Οὐγγαρίᾳ καὶ Τρανσυλβανίᾳ. Εἶνε ἀληθές, ὅτι καὶ ἤδη εὑρέθησαν τινὰ ἡφαίστεια, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσθενῆ καὶ σμικρά, ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς, πλὴν καὶ εἰς παραγωγὴν αὐτῶν τὰ ὕδατα ἀπορροφῶνται ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ εἰσδύουσιν εἰς τὰ ἔγκατα αὐτῆς διὰ ῥωγμῶν καὶ ὑπογείων ὀχετῶν ἐκ ποταμῶν καὶ λιμνῶν ἐκτεταμένων ἢ καὶ μεσογείων θαλασσῶν εὑρισκομένων ἐν ταῖς χώραις ταύταις.

—

Ἡ γνώμη, ὅτι τὰ ἡφαίστεια προέρχονται κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῆς κεντρικῆς κοιλότητος τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶν ὀπαὶ συγκοινωνοῦσαι τὴν ἐσωτερικὴν κεντρικὴν κοιλότητα πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, ὅτι δηλαδὴ ἔχουσιν ὕψος ὅσον ὁλόκληρον τὸ πάχος τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, ὅπερ ὑπολογίζεται περίπου περὶ τὰ 75 γεωγραφικὰ μίλια, εἶνε ἐσφαλμένη, διότι τοῦτο εἶνε ἀδύνατον.

Digitized by Google

Εἶνε δὲ ἀδύνατον, καθ' ὅσον δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ αὐξάνωσι καὶ πλεονάζωσιν αἱ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς πάντοτε αἱ αὐταὶ ἐν ἐξατμίσει σταθερῶς ὑπάρχουσαι ἀπ' αἰώνων οὐσίαι. Τοὐναντίον μάλιστα κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐξενεχθεῖσαν ἡμετέραν γνώμην κυρουμένην ὑπὸ τῆς ὀρθῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ λογικῆς, τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, ὡς ἐκ τῆς ἀκαταπαύστου ἀποψύξεως αὐτῆς, ὑφίσταται ἀεννάως αὔξουσαν ἔλλειψιν οὐσιῶν καὶ ἀραίωσιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀερίων καὶ ἀτμῶν καὶ ὑγρῶν, ὡς ἐκ τοῦ κενοῦ χώρου τοῦ ὑπολειπομένου συνεχῶς ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου συμπυκνώσεως, στερεοποιήσεως καὶ εναποθέσεως ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ φλοιοῦ νέων στερεῶν στοιβάδων.

Ἄρα τὰ ἡφαίστεια εἰσὶ φαινόμενα μόνον τῶν βαθυτέρων στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς παραγόμενα διὰ τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης φυσικῆς καὶ χημικῆς ἐπιδράσεως τῶν ὑπογείων ὑδάτων ἐπὶ τῶν διαφόρων ὀρυκτῶν καὶ μεταλλικῶν οὐσιῶν τῆς γῆς καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἰσχυρᾶς κεντρικῆς θερμότητος ἐπί τε τοῦ κυκλοφοροῦντος ὕδατος καὶ τῶν λοιπῶν ἐν διαλύσει καὶ ῥευστοποιήσει οὐσιῶν τῶν ὑπογείων αὐτῶν στρωμάτων.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Ιω. Φουστανος.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ

Α'

Κοινωνίαι καὶ οἰκογένεια τῶν πιθήκων.

Συγκρίνοντες τὰ ὁρμέμφυτα τῶν ζώων ἐν γένει, ἢ καὶ τῶν πιθήκων ἰδιαιτέρως πρὸς τὰς ψυχικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου διακρίνομεν χάσμα δυσπλήρωτον. Σφάλλονται ὅμως οἱ ἐξετάζοντες μόνον τὰ δύο ταῦτα ἔσχατα σημεῖα. Ἂν κατελθόντες πάσας τὰς βαθμίδας τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς συγκρίνωμεν τοὺς ταπεινοτέρους τούτους ἀντιπροσώπους πρός τινα ζῷα, θὰ ἴδωμεν τὰς διαφορὰς ἐκλειπούσας καὶ ἀναφαινομένας ἀναλογίας. Ἐκ τούτου πολλοὶ συνεπέραναν ὅτι πολὺ ὀλιγώτεραι διαφοραὶ ὑφίστανται μεταξὺ τινων πιθήκων καὶ τῶν Αὐστραλῶν αὐτοχθόνων ἢ μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων καὶ τῶν Εὐρωπαίων κατοίκων τῶν μεγαλοπόλεων, οἵτινες ἐκληρονόμησαν πάσας τὰς προόδους, ἃς ἐποιήσατο τὸ ἀνθρώπινον εἶδος, ἀφ' ὅτου ἐξῆλθε τῆς ζῳώδους αὐτοῦ καταστάσεως, δηλαδὴ ἐπὶ τρεῖς ὅλας γεωλογικὰς περιόδους.

Ἠθικά τινα καὶ νοητικὰ προσόντα οἱ πίθηκοι ἔχουσι κοινὰ πρός τε τοὺς ἀγρίους λαοὺς καὶ πρός τινα θηλαστικὰ πεπροικισμένα διὰ κοινωνικῶν ὁρμεμφύτων, ὡς οἱ κύνες, οἱ ἵπποι, οἱ ἐλέφαντες.

Ὁ ἄνθρωπος ἐξημέρωσε μόνον τὰ ζῷα ἐκεῖνα, ἅτινα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ φύσει βιοῦσι κατὰ κοινωνίας πολυαρίθμους ἢ ὀλιγαρίθμους. Ζῷα κοινωνικὰ ἀπαντῶσιν ἐν ἁπάσαις ταῖς ζῳολογικαῖς τάξεσιν, ἐν αἷς ταῦτα κατέχουσι τὴν ὑψίστην θέσιν. Τοιαῦτα εἶναι οἱ μύρμηκες καὶ αἱ μέλισσαι ἐν τοῖς ἐντόμοις, οἱ ψιττακοὶ ἐν τοῖς πτηνοῖς, οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἐλέφαντες ἐν τοῖς παχυδέρμοις, οἱ κύνες καὶ αἱ ἄρκτοι ἐν τοῖς σαρκοφάγοις καὶ τέλος ὁ ἄνθρωπος.

Εἰς ἄκρον πλανῶνται οἱ νομίζοντες, ὅτι τὰ κοινωνικὰ ὁρμέμφυτα εὑρίσκονται μᾶλλον ἀνεπτυγμένα εἰς τοὺς ἀνθρωποειδεῖς πιθήκους, ἢ εἰς πολλοὺς ἄλλους μικροτέρους πιθήκους διακρινομένους ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐξ ἀνατομικῶν χαρακτήρων, ἀλλ' οἵτινες εἶναι ζῷα τελειότατα ἰδίᾳ διὰ τὴν δενδρόβιον αὐτῶν ζωήν.

Πράγματι οἱ μεγάλοι ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι, δὲν εἶναι μήτε ἀληθεῖς πίθηκοι μήτε ἄνθρωποι, ἀλλὰ κατέχουσι μέσον τι ἐν ἀμφοτέροις, εἶναι ὄντα ἡμιτελῆ κακῶς κατεσκευασμένα, προωρισμένα ἐν τῇ πάλῃ περὶ τῆς ὑπάρξεως νὰ παραγκωνισθῶσιν ὑπὸ διαδόχων δυναμένων νὰ ὀρθοποδήσωσιν ὡς ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ βαδίσωσι τετραποδητὶ καὶ ἀναρριχηθῶσιν ὡς ἀληθεῖς δενδρόβιοι πίθηκοι.

Οἱ ἀναρριχητικοὶ πίθηκοι εἶναι κατ' ἐξοχὴν κοινωνικοί, ζῶσι κατ' ἀγέλας πολυάριθμοι, καὶ εὐκόλως ἐξημεροῦνται καθιστάμενοι ὠφελιμώτατοι.

Ὁ Γορίλλας τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς βιοῖ κατ' οἰκογενείας μικρὰς πατριαρχικάς, ἐν αἷς πολλαὶ θήλειαι μετὰ τῶν τέκνων των ὑπακούωσιν εἰς ἕνα καὶ μόνον ἀκμαῖον ἄρρενα. Οἱ Χιμπαντσίδες τῆς αὐτῆς χώρας ἔχουσι ταὐτὰ ἤθη.

Οἱ κυνοκέφαλοι καὶ ὅλοι οἱ μικροὶ κατὰ τὸ σῶμα πίθηκοι τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καθὼς καὶ πολλοὶ ἀμερικανικοὶ βιοῦσι κατὰ πολυαρίθμους ἀγέλας, ἡ δὲ μητρικὴ στοργὴ ἥτις ὑφίσταται ζωηροτάτη ἐφ' ὅσον τὰ νεογνὰ ἔχουσι ταύτης ἀνάγκην, ἐκλείπει μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Ἀνάλογα ἤθη παρετηρήθησαν καὶ εἴς τινας ἀγρίας φυλάς· παρ' ὅλοις δὲ τοῖς λαοῖς ὑφίσταται ἡ παράδοσις ἐποχῆς τινος παρῳχημένης καθ' ἣν οἰκογενειακοὶ δεσμοὶ δὲν ὑφίσταντο. Πολλὰ καθιστῶσι πιθανὴν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι οὐδένα εἶχον οἰκογενειακὸν δεσμὸν αἱ ἀνθρώπιναι φυλαὶ αἱ οἰκοῦσαι τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν ἐποχὴ *Ῥινόκερω τοῦ τοιχορρίνου* καὶ τοῦ *Μαμμοὺθ* καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην ἔτι ταύτης ἐποχὴν *Ἐλέφαντος τοῦ ἀρχαϊκοῦ* καὶ *Ἐλέφαντος τοῦ μεσημβρινοῦ*.

Οἱ ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι βιοῦσι νῦν καθ' ὁμάδας μικράς, κατ' οἰκογενείας πολυγάμους ὡς οἱ ἀθλιέστεροι τῶν ἀγρίων. Πολλὰ πείθουσι ὅτι καὶ οἱ τρωγλοδύται τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν ἐπο-

Digitized by Google

χὴν τοῦ *Ταράνδου* τὸν αὐτὸν διῆγον βίον· ἐνῷ κατὰ τὴν ἐποχὴν τὴν λεγομένην τοῦ Σεντασὲλ (1) κατὰ πολυαρίθμους ὁμάδας οἱ ἄνθρωποι κατεσκήνουν εἰς τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν. Ἀγνοοῦμεν ἂν καὶ οἱ μεγάλοι πίθηκοι δὲν ἔζων ἄλλοτε κατὰ πολυαρίθμους ἀγέλας, ὡς βιοῦσι σήμερον τὰ μικρότερα αὐτῶν εἴδη.

Αἱ μικραὶ τῶν πιθήκων κοινωνίαι, αἵτινες συνιστῶσι νῦν ὀλίγας τινὰς ἀποικίας ἐν Ἀφρικῇ καὶ Ἀσίᾳ ὁσημέραι ἐκλείπουσιν, ἐνῷ αἱ φυλαὶ τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου ἐπεκτείνονται βαθμηδὸν ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. Τὸ τοιοῦτον οὐδὲν ἐνέχει τὸ παράδοξον, καθ' ὅσον καὶ τῶν ἀγριωτέρων καὶ ἀθλιεστέρων ἀνθρωπίνων φυλῶν ἐπίκειται ἡ ἔκλειψις ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Αὗται ἐξαλείφονται ὡς ὁ κάστωρ καὶ ἡ ἄρκτος οὐχὶ ἕνεκεν ἀμέσου καταδιώξεως, ἀλλὰ διότι ὁ πεπολιτισμένος ἄνθρωπος καταλαμβάνει τὰς πεδιάδας ἐξ ὧν ἤντλουν τὰ τρόφιμα αὐτῶν. Ἀφ' ἑτέρου ὁ ἄνθρωπος κατώρθωσε διὰ τῶν ἐνδυμάτων, τῶν οἰκημάτων καὶ τῆς παρασκευῆς τῶν τροφίμων νὰ ζῇ εἰς πάντα τὰ κλίματα, ἐνῷ οἱ πίθηκοι δὲν δύνανται νὰ ἐπεκταθῶσι καὶ βιώσωσι πανταχοῦ.

Οἱ ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι, παρατηρεῖ ὁ Οὐζῶ, δίδουσιν ὑμῖν τὸ ὑπόδειγμα τῶν μικρῶν ἀγρίων κοινωνιῶν, ἐνῷ οἱ μύρμηκες δεικνύουσιν ἡμῖν τὰς πολυαρίθμους βαρβάρους κοινωνίας. Αἱ μικραὶ τῶν πιθήκων ὁμάδες συγκρατοῦνται ὡς ἄλλοτε αἱ πατριαρχικαὶ οἰκογένειαι, διὰ τῆς ὑποταγῆς εἰς ἕνα ἀρχηγόν. Ἑκάστη ὁμὰς ἕνα μόνον ἀναγνωρίζει ἀρχηγόν, ἕν ἄρρενα ἀκμαῖον, αἱ θήλειαι ἀνήκουσιν αὐτῷ, τὰ τέκνα εἰς αὐτὸν ὑπακούουσι καὶ οἱ νέοι ὑπηρετοῦσιν ὑπ' αὐτὸν μέχρις οὗ βαρυνθέντες τὴν ὑποταγὴν τὸν ἐγκαταλείψωσιν ἢ τὸν φονεύσωσιν.

Οἱ μικρότεροι ὅμως πίθηκοι ζῶσιν ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ βίου καὶ ἔρωτος ὡς αἱ ἀγέλαι τῶν μηρυκαστικῶν καὶ τῶν κυνῶν· οὕτω βιοῦσιν αἱ ἀγέλαι τῶν κυνοκεφάλων ἐν Ἀφρικῇ καὶ τὰ πλειότερα εἴδη τῶν ἀμερικανικῶν πιθήκων. Μυκηταὶ οἱ χρυσόκερκοι οἱ παρατηρηθέντες ὑπὸ τοῦ Οὐμβόλδου παρὰ τὴν μονὴν τοῦ Καρεπὴ ἦσαν τόσῳ πολυάριθμοι, ὥστε ὑπελόγισε τούτους ἀνὰ δύο χιλιάδας καθ' ἑκάστην τετραγωνικὴν λεύγαν. Οἱ πίθηκοι τῆς Σουμάτρας βαδίζουσι κατ' ἀγέλας δεινὰς ποιοῦντες λεηλασίας.

Ἀνευρίσκομεν εἰς τοὺς πιθήκους δεσμοὺς οἰκογενειακούς; Ἀναγκαίως παραδεχόμεθα τοιοῦτόν τι γιγνώσκοντες τὰς οἰκογενείας τῶν γορίλλων καὶ χιμπαντσῆ, αἵτινες κατάγονται ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ζεύγους· καὶ συγχρόνως ὑποθέτομεν ὅτι τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας συνδέουσιν αἰσθήματα ἀγάπης, ἐπειδὴ πρὸς τὰς ἄλλας οἰκογενείας διάκεινται πάντοτε ἐχθρικῶς.

Διήγησις τοῦ ἱεραποστόλου Σαβὰζ ἀποδεικνύει τὸ μέγεθος τῆς μητρικῆς στοργῆς τῶν χιμπαντσῆ: «Θήλειά της, λέγει, εὑρίσκετο ἐπὶ δένδρου, ὅτε παρετήρησαν ταύτην μετὰ τοῦ ἄρρενος καὶ δύο νεογνῶν διαφόρου φύλου. Ἀμέσως κατῆλθε τάχιστα μετὰ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος νεογνοῦ ὅπως κρυβῇ ἐν τῷ πυκνῷ τοῦ δάσους. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ νεαρὸς ἄρρην ἔμενεν, ἐπανῆλθεν ἀμέσως εἰς βοήθειάν του. Ἀνερριχήθη καὶ ἔλαβεν αὐτὸν εἰς τοὺς βραχίονας. Τότε ὅμως ἐφονεύθη διὰ σφαίρας διελθούσης τὴν καρδίαν αὐτῆς καὶ πληγωσάσης τὸ τέκνον εἰς τὸν πῆχυν τοῦ βραχίονος.»

Ὁ Οὐζῶ πρὸς τὸ γεγονὸς τοῦτο συγκρίνει τὴν ἀδιαφορίαν ἣν ἐπεδείξατο γυνή τις ἐκ νέας Ζηλανδίας κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ υἱοῦ της μετὰ τοῦ θαλασσοπόρου Κούκ, καίτοι οὗτος ἔκαμε ταύτῃ γνωστὸν ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπανήρχετο.

Ἡ πατρικὴ στοργὴ ἐκδηλοῦται ἐπίσης εἰς τοὺς πιθήκους; Ἴχνη ταύτης ἀνευρίσκει ὁ Οὐζῶ ἐξετάζων πῶς οἱ γηραιοὶ ἀνθρωποειδεῖς προστατεύουσι τὴν οἰκογένειαν ἧς τινος εἶναι ἀρχηγοί.

Ὑφίσταται ὅμως πατρικὴ στοργὴ παρ' ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις; Ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι καθαρῶς ἀρνητική. Ὑπάρχουσι πολυάριθμοι φυλαὶ ἐν αἷς οἱ πατέρες δὲν ἀναγνωρίζουσι μήτε τὰ ἴδια αὐτῶν τέκνα, ἐν αἷς τὰ ὀνόματα μεταδίδονται ἀπὸ τῶν γυναικῶν καὶ ἐν αἷς κληρονόμοι τοῦ πατρὸς εἶναι τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς του. Δικαίως λοιπὸν ὁ Οὐζῶ ἐπιλέγει ὅτι παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ αἴσθημα τῆς πατρικῆς στοργῆς δὲν διακρίνει τὸ ἀνθρώπινον εἶδος.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν μητρικὴν στοργήν, τοιαύτην ἔχουσι ἅπαντα τὰ θηλαστικὰ καὶ τὰ πτηνὰ καὶ τὰ ἑρπετὰ ἀκόμη. Πατρικὴν στοργὴν ἔχουσι καὶ οἱ ἰχθύες, ἰδίως οἱ τοῦ γένους *Γαστερόστεοι* (ἰχθύες τῶν γλυκέων ὑδάτων). Εἰς δὲ τὰ ἔντομα μητρικῆς στοργῆς ἐλατήρια παρατηροῦμεν εἰς τὰς στείρας θηλείας τῶν ὑμενοπτέρων.

Εἴς τινας μονογάμους πιθήκους ἀνευρίσκομεν παραδείγματα συζυγικοῦ ἔρωτος. Τοιοῦτοι πίθηκοι εἶναι οἱ μικροὶ ἀμερικανικοὶ πίθηκοι Ἴαχχοι, τῶν ὁποίων ἐνῷ αἱ θήλειαι ἐλαχίστην κέκτηνται μητρικὴν στοργήν, ἡ πατρικὴ στοργὴ ὑφίσταται λίαν ἀνεπτυγμένη εἰς τοὺς ἄρρενας. Θὰ ἴδωμεν πῶς ἡ θήλεια τοιούτου τινὸς πιθήκου βαρυνομένη νὰ φέρῃ εἰς τὰ ἀγκάλας της τὸ τέκνον καλεῖ τὸν ἄρρενα νὰ λάβῃ τοῦτο καὶ τὸ περιποιηθῇ.

Ὅτε ἐν τῷ φυσιολογικῷ κήπῳ τῶν Παρισίων ἀπέθανεν Ἴαχχός τις ὁ ἐπιζῶν σύζυγος διετέλει ἀπαρηγόρητος. Ἐθώπευσεν ἐπὶ μακρὸν τὸ στόμα τῆς συντρόφου του, ἀφοῦ δὲ ἐπείσθη περὶ τοῦ θανάτου ἔθετο τὴν χεῖρα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ παρέμεινεν ἀκίνητος, ἀποποιούμενος τροφὴν μέχρις ὅτου καὶ αὐτὸς ἀπέθανε.

(1) Saint-Acheul εἶναι μικρὸν χωρίον παρὰ τὴν Ἀμιένην τῆς Γαλλίας, ἐν ᾧ ἀνεκαλύφθησαν παμπληθῆ ἐργαλεῖα τοῦ προϊστορικοῦ ἀνθρώπου. Σημ. Μ.

Digitized by Google

Μακάκος ὁ Σιληνὸς τῶν Ἰνδιῶν μίαν καὶ μόνην ἔχει σύζυγον διατελῶν ταύτῃ πιστὸς μέχρι τοῦ θανάτου.

Κατηγοροῦσι τοὺς ἀνθρωπομόρφους πιθήκους ὅτι ἁρπάζουσι τέκνα καὶ φυλάττουσιν ἐντὸς τῶν δασῶν γυναῖκας Μαλαισίας καὶ Αἰθιοπίδας. Καίτοι ὁ Σεβὰζ ἀρνεῖται ὅτι ὁ Γορίλλας ἁρπάζει γυναῖκας, εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ θέα γυναικῶν διεγείρει αὐτοῖς ἐρωτικὰς ὁρμάς.

Γεγονός τι συμβὰν ἐν τῷ φυσιολογικῷ κήπῳ τῶν Παρισίων, ὅπερ διηγεῖται ὁ Μποατάρ, ἀποδεικνύει ὁποῖα αἰσθήματα διεγείρουσιν εἰς τοὺς πιθήκους αἱ γυναῖκες.

Κυνοκέφαλός τις διέφυγε τοῦ θηριοτροφείου καὶ ἐπλήγωσεν ἕνα τῶν φυλάκων· οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ αὐτόν. Ἡ κόρη τοῦ φύλακος ἥτις ἐγνώριζε τὴν ἀγάπην τοῦ πιθήκου πρὸς αὐτὴν ἔτρεξεν ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ κλωβοῦ καὶ εἶπεν εἰς παιδίον τι εὑρισκόμενον ἐκεῖ νὰ τὴν φιλήσῃ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ πίθηκος, φοβερὰν ἐξέβαλε κραυγὴν καὶ ὥρμησεν ἐν τῷ κλωβῷ ἵνα δήξῃ διὰ μέσου τῶν κιγκλίδων τὸν διεγείραντα τὴν ζηλοτυπίαν του.

Ἐκ τῆς *Ἐπιστημονικῆς Ἐπιθεωρήσεως*.

(Ἕπεται συνέχεια.)

...Α

ΠΟΘΕΝ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΤΟ ΚΑΚΟΝ

Ἐρημίτης ἔζη ἐν τῷ δάσει, μὴ φοβούμενος τὰ ἄγρια θηρία. Ὁ ἐρημίτης καὶ τὰ ἀγρίμια συνδιελέγοντο καὶ συνεννοοῦντο.

Ἡμέραν τινὰ ὁ ἐρημίτης ἦτο ἐξηπλωμένος ὑπὸ δένδρον· ἐκεῖ δὲ συνῆλθον ὅπως διανυκτερεύσωσι εἷς κόραξ, μία περιστερά, μία ἔλαφος καὶ εἷς ὄφις. Τὰ ζῷα ταῦτα ἤρχισαν συζητοῦντα περὶ τῆς αἰτίας τοῦ ἐπὶ τοῦ κόσμου κακοῦ.

Ὁ κόραξ ἔλεγε :

— Ἀπὸ τὴν πεῖναν προέρχεται τὸ κακόν. Ὅταν κανεὶς τρώγῃ καὶ χορταίνῃ, καὶ μένῃ ἐπὶ ἑνὸς δένδρου κράζων, ὅλα τῷ φαίνονται ὡραῖα, καὶ καλά. Ἀλλ' ἂν μείνῃ δύο ἡμέρας νῆστις, δὲν θὰ ἔχῃ ὄρεξιν οὔτε νὰ ἴδῃ τὴν φύσιν. Θὰ εἶνε ἀνήσυχος, δὲν θὰ εἰμπορῇ νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του· ἅμα ἓν τεμάχιον κρέατος εἰ καὶ χειρότερον ἀκόμη φανῇ ἐνώπιόν του, ῥίπτεται ἐπάνω του χωρὶς νὰ σκεφθῇ. Ματαίως τὸν κτυποῦν μὲ ξύλον, ἢ τοῦ ῥίπτουν πέτρας. Σκύλοι ἢ λύκοι ματαίως ἁρπάζουν τὴν τροφὴν ἀπὸ τὸ στόμα του· δὲν τὴν ἀφίνει. Πόσους τοῦ γένους μας θανατόνει ἡ πεῖνα! Ἀπὸ τὴν πεῖναν προέρχεται ὅλον τὸ κακόν.

Ἡ περιστερὰ ἔλεγε :

— Κατὰ τὴν γνώμην μου, τὸ κακὸν δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν πεῖναν, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἔρωτα. Ἂν ἐζῶμεν μόνοι, δὲν θὰ ὑπεφέρομεν τόσον πολύ, τοὐλάχιστον θὰ ὑπεφέρομεν μόνοι. Ἐν ᾧ ζῶμεν πάντα κατὰ ζεύγη, καὶ ἀγαπῶμεν τόσον πολὺ τὴν σύντροφόν μας, ὥστε δὲν εἰμποροῦμεν νὰ εὕρωμεν ἡσυχίαν, μόνον αὐτὴν συλλογιζόμεθα : «Ἔφαγε; Μήπως κρυόνει ;» Καὶ ὅταν ἀπομακρύνεται ὀλίγον, φοβερὰ ἀνησυχία μᾶς καταλαμβάνει. Μᾶς βασανίζει ἡ ὑποψία μήπως τὴν κατεσπάραξε κανεὶς γὺψ ἢ μήπως τὴν συνέλαβαν οἱ ἄνθρωποι. Καὶ ἀρχίζομεν νὰ τὴν ἀναζητῶμεν, καὶ πίπτομεν ἡμεῖς εἰς τοὺς ὄνυχας γυπός τινος, ἢ εἰς τὸ δίκτυον ἑνὸς ἀνθρώπου. Καὶ ἂν ἐχάθῃ ἡ σύντροφός μας δὲν τρώγομεν πλέον, δὲν πίνομεν πλέον, τὴν ζητοῦμεν μόνον καὶ κλαίομεν. Πόσοι ἀπὸ ἡμᾶς ἀποθνήσκουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον! Ὅλον τὸ κακὸν προέρχεται ὄχι ἀπὸ τὴν πεῖναν, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἔρωτα.

Ὁ ὄφις ἔλεγε :

— Ὄχι, τὸ κακὸν δὲν προέρχεται οὔτε ἀπὸ τὴν πεῖναν, οὔτε ἀπὸ τὸν ἔρωτα, ἀλλ' ἀπὸ τὴν κακεντρέχειαν. Ἂν ἐζῶμεν ἥσυχοι, ἂν δὲν ἐζητοῦμεν φιλονεικίας, ὅλα θὰ ἦσαν πολὺ καλά· ἐν ᾧ ἅμα ἓν πρᾶγμα δὲν γίνῃ ὅπως τὸ ἐπιθυμοῦμεν, θυμόνομεν καὶ ὅλα μᾶς φαίνονται ἀνάποδα. Ἄλλο δὲν σκεπτόμεθα παρὰ πῶς νὰ ξεθυμάνωμεν τὸν θυμόν μας εἰς κάποιον. Καὶ τότε μανιώδεις συρίζομεν καὶ συστρεφόμεθα καὶ ζητοῦμεν νὰ δαγκάσωμεν ὅποιον εὕρωμεν ἐμπρός μας. Καὶ δὲν λυπούμεθα πλέον κανένα· καὶ εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ δαγκάσωμεν τὸν πατέρα μας καὶ τὴν μητέρα μας, εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ φαγωθῶμεν μόνοι μας, καὶ ἡ μανία μας μᾶς ἐξολοθρεύει ἐπὶ τέλους. Ὅλον τὸ κακὸν προέρχεται ἀπὸ τὴν κακεντρέχειαν.

Ἡ ἔλαφος ἔλεγε:

— Ὄχι, οὔτε ἀπὸ τὴν κακίαν, οὔτε ἀπὸ τὸν ἔρωτα, οὔτε ἀπὸ τὴν πεῖναν προέρχεται τὸ κακόν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν φόβον. Ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ φοβώμεθα, ὅλα θὰ ἦσαν καλά. Οἱ πόδες μας εἶνε ἐλαφροὶ καὶ τρέχομεν πολὺ καὶ εἴμεθα ῥωμαλέοι. Κατὰ τῶν μικρῶν ζώων ὑπερασπιζόμεθα μὲ τὰ κέρατά μας· κατὰ τῶν μεγάλων μὲ τὴν ὠκυποδίαν μας. Ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μὴ φοβώμεθα. Κλάδος τις τρίζει εἰς τὸ δάσος, ἓν φύλλον κινεῖται, τρέμομεν σύσσωμοι· ἡ καρδία μας κτυπᾷ δυνατὰ ὡς νὰ ἔμελλε νὰ τιναχθῇ ἔξω ἀπὸ τὸ στῆθος, καὶ τρέχομεν, πετῶμεν ὡς βέλη. Ἄλλοτε περᾷ λαγώς τις, ἓν πτηνὸν κινεῖ τὰς πτέρυγάς του, μικρὸν κάρφος πίπτει· νομίζομεν ὅτι μᾶς καταδιώκει ἄγριον θηρίον καὶ τότε τρέχομεν ἀκριβῶς πρὸς τὸν κίνδυνον. Ὁτὲ μὲν διὰ νὰ ἀποφύγωμεν ἕνα σκύλον εὑρισκόμεθα ἐμπρὸς ἑνὸς κυνηγοῦ, ὁτὲ δὲ καταφοβισμέναι τρέχομεν, χωρὶς νὰ ἠξεύρομεν ποῦ, κάμνομεν ἓν πήδημα, καὶ πίπτομεν εἰς ἕνα κρημνόν, ὅπου εὑρίσκομεν τὸν θάνατον. Κοιμώμεθα μὲ τὸν ἕνα ὀφθαλμόν, πάντοτε ἀνήσυχοι, πάντοτε περίτρομοι.

Digitized by Google

Δὲν εὑρίσκομεν ἡσυχίαν. Ὅλον τὸ κακὸν προέρχεται ἀπὸ τὸν φόβον.

Τότε ὁ ἐρημίτης εἶπε:

— Οὔτε ἀπὸ τὴν πεῖναν, οὔτε ἀπὸ τὸν ἔρωτα, οὔτε ἀπὸ τὴν κακεντρέχειαν, οὔτε ἀπὸ τὸν φόβον προέρχονται ὅλαι αἱ δυστυχίαι μας, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἰδίαν φύσιν μας προέρχεται τὸ κακόν· διότι αὕτη γεννᾷ καὶ τὴν πεῖναν, καὶ τὸν ἔρωτα, καὶ τὴν κακεντρέχειαν καὶ τὸν φόβον.

Λέων Τολστόϊ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἑταιρεία τις ἐπιστημονικὴ ἐν Οὐαλλίᾳ ἐρευνήσασα τὰ σπήλαια καὶ ἄντρα αὐτῆς εὗρεν ἴχνη τοῦ ἀνθρώπου ἀναγόμενα εἰς χρόνους καταπληκτικῶς ἀπωτάτους. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ὁ ἄνθρωπος ἔζη αὐτόθι πρὸ 240,000 ἐτῶν. Ἐὰν δὲ στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς κοινῆς καὶ ἐσφαλμένης γνώμης ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς πρὸ 6—7 χιλιάδων ἐτῶν θεωρήσωμεν ὡς μετρίαν τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, πόσον δὲν θέλομεν ἐκπλαγῇ μανθάνοντες ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν πρὸ ἐτῶν 240,000 ὑπάρχοντες ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ μακρὸν μακρότατον χρόνον οὐδόλως ἢ ἐλάχιστα μόνον συνετέλεσαν εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ;

Ὁ ἀμερικανὸς φυσιοδίφης Maclok περιηγηθεὶς τελευταῖον τὰς χώρας τοῦ νέου Μεξικοῦ, τοῦ Ἀριζόνου καὶ τμήματος τοῦ Παλαιοῦ Μεξικοῦ ἀνεκάλυψε ἀνταγωνιστὴν τῆς μελίσσης δεινόν, ἄγνωστον μέχρι τοῦδε, ἤτοι νέον γένος μυρμήκων. Οἱ μύρμυκες οὗτοι ὁμοιάζουσιν ἐντελῶς πρὸς τοὺς ἡμετέρους κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, εἶνε ὅμως ἱκανῶς μεγαλείτεροι τούτων. Ἡ ὀπισθία χώρα τοῦ σώματός των ἐκβλύζει μέλι, κατὰ τὴν εὐγευστίαν οὐδαμῶς ὑποδεέστερον τοῦ καλλιτέρου εὐρωπαϊκοῦ. Τὸ μέλι τοῦτο οἱ ἐγχώριοι ἐξάγουσι διὰ πιέσεως τῶν ἐντόμων, 900 δὲ—930 μύρμηκες παρέχουσιν ἥμισυ χιλιόγραμμον μέλιτος.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱερέων τῆς Ῥωσσίας ὁ «Osservatore Romano» δημοσιεύει τὰς ἑξῆς στατιστικὰς πληροφορίας ληφθείσας ἐξ ἐπισήμων πηγῶν. Ὁ ῥωσσικὸς κλῆρος ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μητροπολιτῶν, 15 ἀρχιεπισκόπων, 75 ἐπισκόπων. Μοναστήρια ἀνδρῶν ὑπάρχουσι 380 περιέχοντα 10,879 μοναχούς, γυναικῶν 171 περιέχοντα 17,907 μοναχάς. Ὁ κατώτερος κλῆρος συνίσταται ἐξ 84,974 προσώπων διανεμημένων κατὰ διαφόρους βαθμούς. Τὸ κράτος δαπανᾷ διὰ μὲν τὴν ἐν γένει ἐκπαίδευσιν 6 ἑκατομμύρια ρουβλίων, διὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον. Πλὴν τούτου δὲ ὑπάρχει καὶ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον 4 ἑκατομμυρίων πρὸς χρῆσιν τοῦ κλήρου.

Μελετᾶται νὰ γείνῃ ἐν Βρυξέλλαις ἐν ἔτει 1886 διεθνὴς ἔκθεσις πολεμικοῦ ὑλικοῦ. Ἐν ταύτῃ ἐκτεθήσονται πάντα τὰ ὅπλα, ὧν γίνεται σήμερον χρῆσις ἐν τοῖς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν πολέμοις, οἷον τυφέκια, καραβῖναι, πιστόλαι, ῥεβόλβερ, πυροβόλα, μυδραλιοβόλοι, νάρκαι κλπ. Ἐν ἑτέρῳ τμήματι θὰ ἐκτεθῶσι παλαιότερα ὅπλα, κατὰ τάξιν ἱστορικήν. Ἐν τρίτῳ τμήματι θὰ ὑπάρχωσιν ἔργα τοῦ μηχανικοῦ, ἰδίως ὀχυρωματικά, καὶ ἐν τετάρτῳ θὰ ἐκτεθῶσιν εἰκόνες μαχῶν καὶ μεγάλων στρατηγῶν. Περιεργοτάτη ἐν τῇ ἐκθέσει ἐκείνῃ ἔσται μεγάλη γέφυρα, κατεσκευασμένη ἐκ πολεμικοῦ ὑλικοῦ, καὶ διήκουσα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῶν οἰκοδομημάτων τῆς ἐκθέσεως εἰς τὸ ἕτερον.

Ἡ πατρὶς τοῦ τηλεφώνου, τῶν ραπτικῶν μηχανῶν καὶ ἄλλων τεραστίων ἐφευρέσεων, Ἀμερική, παρασκευάζεται νὰ καταπλήξῃ τὸν κόσμον διὰ τῆς ναυπηγήσεως ἀτμοπλοίου, ἐξαισίου τὸ μέγεθος. Ὁ καθηγητὴς καὶ μηχανικὸς Θούρπτων ἀνήγγειλεν ὅτι, ἀντὶ ὀλίγων ἑκατομμυρίων, θὰ ἠδύνατο νὰ ναυπηγήσῃ ἀτμόπλουν, μέλλον νὰ διανύῃ ὡς οἱ σιδηρόδρομοι 75 χιλιόμετρα καθ' ὥραν καὶ νὰ μεταφέρῃ ἐπιβάτας ἐκ τοῦ παλαιοῦ εἰς τὸν νέον κόσμον καὶ τἀνάπαλιν ἐντὸς 3 ½ ἡμερῶν. Ὁ μεγαλοπράγμων Βορειαμερικανός, ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ ταχύτης πλοίου τινὸς αὐξάνεται κατὰ λόγον τοῦ μήκους αὐτοῦ, φρονεῖ ἢ ὀρθότερον ἴσως εἰπεῖν φαντάζεται ὅτι δύναται νὰ ναυπηγήσῃ ἀτμόπλουν μήκους 800 (τὸ παμμέγιστον τῶν ἀτμοπλοίων, ὁ Μέγας Ἀνατολικὸς ἔχει μῆκος 680 ποδῶν!) πλάτους 80 καὶ χωρητικότητος 38,000 τόνων. Εἰς τὸ μυθῶδες τοῦτο μέγεθος προστίθεται καὶ ἡ μυθώδης δύναμις 250 χιλιάδων ἵππων, ἥτις θὰ καταναλίσκῃ καθ' ὥραν 3500 τόνους ἀνθράκων! Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μεταδιβάζηται τοιαύτη τις δύναμις ἐπὶ τῶν ἑλίκων; Ὁ καθηγητὴς Θούρπτων φρονεῖ σπουδαίως ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι δυσκατόρθωτον, ἀμφιβάλλεται ὅμως ἂν θὰ εὑρεθῶσι τὰ ἀπαιτούμενα ἑκατομμύρια πρὸς ναυπήγησιν τοῦ παμμεγέθους πλοίου, ὅπερ ἐπὶ τέλους ἐνδέχεται νὰ διαψεύσῃ τὰς προσδοκίας τοῦ μεγαλόφρονος ἐφευρετοῦ.

Ἐν τῇ μικρᾷ πόλει Walsal ἐν Ἀγγλίᾳ ἐγένοντο τ' ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τῆς Δωροθέας Wyndlow Pattison, τῆς πρώτης μετὰ τὰς βασιλίσσας γυναικὸς ἐν Ἀγγλίᾳ ἧς ἀνεγείρεται μνημεῖον. Ἡ περὶ ἧς ἡ τιμὴ αὕτη γυνή, γνωστὴ ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς «ἀδελφὴ Δόρα» ἦτο ἱδρυτὴς τοῦ Kottage—Hospital ἐν Walsall καὶ ἀφιέρωσεν ὅλον αὐτῆς τὸν βίον εἰς θεραπείαν καὶ ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν.

Ὁ λοχαγὸς Π. εἴς τινα στρατιώτην.

— Βρὲ πόσον καιρὸ τὰ φορεῖς αὐτὰ τὰ παπούτσια;

Στρατιώτης. — Τρεῖς μῆνες, Κύριε Λοχαγέ.

Λοχαγός. — Βλέπεις λοιπὸν τί κατελάνος εἶσαι; Βρὲ ἡ ἀγελάδα φοροῦσε τὸ πετσὶ αὐτὸ ὡς που ψόφησε, καὶ σὺ τὸ χάλασες 'ςὲ τρεῖς μῆνες;

Ἐν ἁμάξῃ:

— Γιατί, μπαμπᾶ, ἐστάθηκε ἡ καρότσα;

— Γιὰ νὰ πληρώσωμε τὸ δημοτικὸ φόρο, παιδί μου.

— Πληρώνουνε φόρο καὶ ὅταν ἡ καρότσα εἶνε ἄδειανή;

— Δὲν ξέρω, παιδί μου· μὰ ἄδειανὴ καρότσα δὲν ἐπῆγα ποτέ μου.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—611.

Digitized by Google

Ἀριθ. 567 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ΄ — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 9 Νοεμβρίου 1886

Ο ΑΝΔΡΕΙΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ

Α΄

Ἔν τινι τῶν προαστείων τῆς Γαλλικῆς πόλεως Τολώσης, λίαν πρωῒ νεανίας εἰκοσαέτης περίπου, σιτόχρουν ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ σπινθηροβολοῦντας, ἐξῆλθεν ἔκ τινος οἰκίσκου μεταβαίνων εἰς τὸ τυπογραφεῖον, ἔνθα ἐργαζόμενος ἐκέρδαινεν ἐντίμως διὰ τοῦ ἱδρῶτός του τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Εἶχεν ἤδη ἀπομακρυνθῇ περὶ τὰ πεντήκοντα βήματα, καὶ τὸ παράθυρον τοῦ οἰκίσκου ἠκούσθη ἀνοιγόμενον· γηραιᾶς γυναικὸς κεφαλὴ ἐφάνη προκύπτουσα, ταυτοχρόνως δὲ ἀντήχησε καὶ φωνὴ γεροντική:

— Πασχάλη!

— Ὁρίστε; ἀπήντησεν ὁ νεανίας στρεφόμενος.

— Ἔλα νὰ σε χαρῶ, καὶ κάτι ἐλησμόνησα.

Ὁ Πασχάλης ἐστράφη ὀπίσω, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸν οἰκίσκον ἐστάθη πρὸ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου, καὶ ἁπλώσας τὴν χεῖρα ἔλαβε παρὰ τῆς γηραιᾶς ἀργυροῦν πεντάδραχμον.

— Εἶδες ἐκεῖ, πουλάκι μου, 'κόντεψες νὰ λησμονήσῃς τὸν καφέ μας! καί το εἶξερες ὅτι ἀπὸ τὰ χθὲς ἐσώθη. Νὰ 'πᾷ νὰ μ' ἀγοράσῃς μιὰν ὀκᾶ καφὲ καβουρδισμένο, νὰ κυττάξῃς ὅμως νὰ μὴν εἶνε καϊμένος, 'ξέρεις ἀπὸ ποῦ θὰ τὸν 'πάρῃς· ἀπὸ τὸ παντοπωλεῖο ποῦ εἶνε ἐκεῖ 'ς τὴ γωνιά που εἶνε ὁ παπαγάλλος ποῦ φωνάζει: *φέρτε ἄμ'!* καὶ κτυπάει μὲ τὰ φτερά του: *Ραταπλάν, πλάν, ῥάν!* Ἄκουσες, γυιέ μου;

— Μείνετε ἥσυχη, νόννα, ἀπεκρίθη μετ' ἀγάπης ὁ νεανίας, τὸ μεσημέρι θά τον ἔχετε.

— Κύτταξε, γυιέ μου, νὰ μή σε γελάσῃ 'ς τὸ ζύγι...

— Μείνετε ἥσυχη, καὶ θὰ ἔχω τὸ νοῦ μου...

Καὶ ὁ Πασχάλης ἀπῆλθεν ὑπᾴδων ᾆσμά τι ἐγχώριον, καὶ σπεύδων ἵνα φθάσῃ πρῶτος εἰς τὸ τυπογραφεῖον· δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ὑστερῶν τὴν ἡμέραν ἴσα ἴσα ἐκείνην, διότι ἔμελλε νὰ στοιχειοθετηθῇ πολιτικόν τι ἄρθρον σπουδαιότατον, καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι μετεῖχε τῆς συντάξεως τῶν στοιχειοθετουμένων χειρογράφων, ὅτε ἐκτείνων τὴν χεῖρα ἐλάμβανεν ἀπὸ τῆς γραμματοθήκης τὰ στοιχεῖα καὶ δι' αὐτῶν ἐστοιχειοθέτει τὰς λέξεις, ἔπειτα τοὺς συντελεσθέντας στίχους μετεβίβαζεν ἀπὸ τοῦ συνθετηρίου εἰς τὸν σελιδοθέτην, ἐφ' οὗ αἱ φράσεις ἔκειντο βαρεῖαι ὡς μόλυβδος καὶ ἐφαίνοντο λέγουσαι: «Μὴ μας βλέπετε τώρα ὅπου εἴμεθα ἥσυχοι καὶ ἀκίνητοι, διότι μας πιέζουν τὰ διάστιχα, ἀλλ' αὔριον ὅμως θὰ ἀκούσετε κρότον φοβερόν, αὔριον θὰ ἐκδηλώσωμεν τὴν ὀργήν μας καὶ τὴν ἀγανάκτησιν».

Ἐν ᾧ δὲ ὁ νεαρὸς τυπογράφος ἀπεμακρύνετο τῆς μάμμης του, ἡ γηραιὰ ἀκτινοβολοῦν ἔχουσα τὸ πρόσωπον ὑπὸ χαρᾶς καὶ εὐαρεσκείας, παρηκολούθει αὐτὸν διὰ τῶν ἐξημβλυμένων καὶ σκαρδαμυσσόντων αὐτῆς ὀφθαλμῶν, περιχαρὴς διότι τον ἔβλεπε τοσοῦτον εὔμορφον καὶ ἀκμαῖον.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἀνοίγεται ἡ ἀπέναντι θύρα, καὶ νεᾶνις δεκαὲξ περίπου ἐτῶν ἐπεφάνη ἐπὶ τῆς φλιᾶς, καὶ ὑψωθεῖσα ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν ἐκρέμασεν ἄνω τῆς θύρας κλωβίον, ἐν ᾧ ἐχόρευε καναρίνιον χαριέστατον, χαιρετίζον τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον διὰ τῶν ποικιλῳδιῶν τοῦ γλυκυτάτου αὐτοῦ ᾄσματος.

Κρεμάσασα τὸ κλωβίον ἡ νεᾶνις ἀπέστειλεν εἰς τὸ προσφιλέστατον πτηνὸν διὰ τῶν ῥοδίνων χειλέων της ἀσπασμόν, εἰς ὃν ἐκεῖνο ἀνταπήντησε διὰ συριγμῶν χαρμοσύνων, ὡς ἔκφρασιν εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης.

Ἔπειτα διαβᾶσα τὸ πλάτος τῆς ὁδοῦ ἦλθεν εἰς τὸ ἀπέναντι παράθυρον καὶ ἐκαλημέρισε τὴν γηραιάν, ἥτις δὲν ἐξεκόλλα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ μακρὰν ἤδη ὄντος Πασχάλη.

— Καλημέρα, κοκκώνα Ἑλενιώ.

— Ἔ! καλημέρα σου, κόρη μου· πάλι πρωῒ πρωΐ!

— Καθὼς πάντοτε.

— Ἀληθινά, εἶσαι ἀκούραστη.

— Τί νὰ κάμωμεν; Καὶ ἡ ὑγεία σας;

— Δόξα σοι ὁ Θεός, Μαρία μου.

— Καὶ ὁ Πασχάλης; ἔφυγε;

— Πάει 'ς τὴ δουλειά του, κόρη μου, νά, κύτταξέ τον ἐκεῖ πέρα, πέρα νά, 'δέ τον, τώρα δὰ θὰ γυρίσῃ τὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου.

— Πόσον σας ἀγαπᾷ ὁ Πασχάλης! καὶ σεῖς δὰ θά τον ἀγαπᾶτε· δὲν θέλει 'ρώτημα.

Digitized by Google

— Ἔ! τί νὰ κάμωμε, κόρη μου. οὔτε ἐκεῖνος ἔχει ἄλλον νά τον ἀγαπᾷ, οὔτε ἐγώ. Μὰ τί καρδιὰ πού την ἔχει, δὲν 'ξέρεις, Μαρία μου

— Ἄ! ὅσο δι' αὐτό, δὲν εἶνε ἀμφιβολία,

— Τίμιο παιδί, ψυχὴ μάλαμμα, παιδὶ τῆς δουλειᾶς, ἡ καρδιά του εἶνε ἄλλο πρᾶγμα!

— Αὐτὸ δὰ ὅλοι ἔχουν νά το λένε!

— Ἄχ! κόρη μου, χαρὰ 'ς τηνε που θά τον πάρῃ!

Ἡ Μαρία ᾐσθάνθη τὸ ἐρύθημα ἀναβαῖνον εἰς τὰς παρειάς της καὶ οὐδὲν ἀποφανθεῖσα, ἐπροφασίσθη τι καὶ ἀπῆλθεν, ἐν ᾧ ἡ γηραιὰ ἐπανελάμβανε,

— Εἶνε μάλαμμα, Μαρία μου, ἀκοῦς, εἶνε μάλαμμα!

Β'

Βεβαίως ἡ Μαρία ἦτο κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὴν γνώμην τῆς γηραιᾶς, οὐδένα ἔχουσα λόγον νὰ μὴ νομίζῃ τὸν νεανίαν εὔμορφον καὶ κομψὸν ὡς νόμισμα στιλπνὸν καὶ ἀτριβές. Πολλάκις δὲ διενοήθη ὅτι δὲν ἦτο καὶ πρᾶγμ' ἀδύνατον νά τον λάβῃ σύζυγον. Ἀλλ' οἱ γονεῖς ὅμως τῆς Μαρίας ἤθελον ἄρά γε νὰ νυμφευθῇ ἡ κόρη των τὸν νεανίαν τοῦτον, τὸν μόνην περιουσίαν ἔχοντα τοὺς δέκα αὐτοῦ δακτύλους, τὴν ἐπαγωγὸν αὐτοῦ εὐμορφίαν καὶ τὴν ἀμετάπτωτον φαιδρότητα, ἄλλο δὲ οὐδέν;

Ὁ Πασχάλης δὲν ηὐτύχησέ ποτε νὰ ἴδῃ οὔτε τὸν πατέρα του οὔτε τὴν μητέρα· διότι ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸν γάμον ὁ σκληρὸς ἀνὴρ καταλιπὼν αἴφνης τὴν νεαρὰν αὐτοῦ γυναῖκα ἐγένετο ἄφαντος. Τοσαύτην δὲ λύπην ᾐσθάνθη ἡ φιλότιμος γυνή, ὥστε ἀσθενήσασα ἀπέθανε μετὰ ἓν ἔτος, ὀρφανὸν καταλιποῦσα τὸν μικρὸν υἱόν της, ὃν εἶχεν ὀνομάσῃ Πασχάλην ὡς γεννηθέντα τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

Τὸν μικρὸν Πασχάλην ἀνέθρεψεν ἡ γηραιὰ μάμμη του μετὰ τῆς ἀπαραμίλλου ἐκείνης μερίμνης καὶ στοργῆς, ἣν δεικνύουσι μόνοι οἱ γηραιοὶ συγγενεῖς, ὡς αἰσθανόμενοι τρόπον τινὰ ὅτι ὀλίγον ἔτι χρόνον θὰ ζήσωσι καὶ θὰ ἀγαπῶσι, καὶ δι' αὐτὸ διπλασιάζουσι τὰς θωπείας καὶ τὰς ἐνδείξεις τῆς ἀγάπης των.

Ὁ Πασχάλης ἀποφοιτήσας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, καὶ ἀλληλοδιδακτικοῦ, δεκαπενταετής, εἰσήχθη ὑπὸ τῆς μάμμης του εἰς τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον τῆς πόλεως, γενόμενος μετ' οὐ πολὺ δοκιμώτατος στοιχειοθέτης.

Αὕτη ἐν συντόμῳ ἡ ἱστορία τοῦ Πασχάλη, ὃν ἡ Μαρία ἠγάπα, ἐκτιμῶσα τὸν ἔντιμον αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὴν σωματικὴν οὐχ ἧττον εὐμορφίαν. Ἀλλ' οἱ γονεῖς αὐτῆς εἶχον ἄλλην γνώμην. Ἄνθρωποι πένητες τὸ κατ' ἀρχάς, διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτῶν καὶ τῆς τύχης συμβοηθούσης ἐγένοντο κάτοχοι ἱκανοῦ πλούτου, ὥστε τὸ ὄνειρον αὐτῶν ἦτο νὰ ἐκδώσωσι τὴν κόρην των εἰς νέον ἔχοντα περιουσίαν πλούτου μᾶλλον ἢ ἀρετῆς. Καὶ δὴ ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ κατῴκει οἰκογένεια πλουσία, ἔχουσα υἱὸν μονογενῆ Παῦλον ὀνομαζόμενον.

Ὁ Παῦλος ἦτο σχεδὸν ὁμῆλιξ τοῦ Πασχάλη, ἀλλ' εἶχεν ἀποφοιτήσῃ τοῦ γυμνασίου καὶ ἤδη ἦτο γραφεὺς παρά τινι δικηγόρῳ, ὑφ' οὗ ἐδιδάσκετο τὰς πονηρίας, τὰς δολίας τέχνας καὶ στρεψοδικίας τοῦ ἐπαγγέλματος. Οἱ γονεῖς τῆς Μαρίας τον *εἶχαν 'ς τὸ 'μάτι*, καὶ τον ἐφαντάζοντο γαμβρόν των. Καὶ ναὶ μὲν δὲν εἶχε τὴν εὐμορφίαν καὶ τὸ ἀνδρικὸν παράστημα τοῦ Πασχάλη, ἀλλ' ὅμως πᾶσαι αἱ νεάνιδες τῆς συνοικίας συνεφώνουν ὅτι ἦτο νέος χαρίεις καὶ κομψὸς τοὺς τρόπους,

Τὴν μεσημβρίαν ἐν ᾧ οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐσήμαινον τὴν δωδεκάτην, ἡ Μαρία στηρίζουσα τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τοῦ παραθύρου καὶ βλέπουσα ἔξω σύννους, εἶδε μακρόθεν ὁμοῦ ἐρχομένους, ὡς ἐκ συνθήματος, τὸν Πασχάλην καὶ τὸν Παῦλον ἵνα γευματίσωσι, τὸν μὲν ἐκ τοῦ τυπογραφείου, τὸν δὲ ἐκ τοῦ γραφείου. Οἱ δύο νέοι ἦσαν φίλοι ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων, γεννηθέντες ἐν τῇ αὐτῇ οὕτως εἰπεῖν οἰκίᾳ, ἀναπτυχθέντες ἐν τῷ αὐτῷ προαστείῳ καὶ ἔχοντες κοινὰς τὰς παιδικὰς διασκεδάσεις καὶ τὰ παιγνίδια. Τῆς παιδικῆς ἡλικίας αἱ ἀναμνήσεις δυσκόλως λησμονοῦνται.

Ἡ Μαρία βλέπουσα αὐτοὺς ἐρχομένους παρ' ἀλλήλους, ἠδυνήθη νὰ ἀντιπαραβάλῃ αὐτοὺς καὶ ἴδῃ τὰς διαφορὰς αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν Πασχάλης ἔχων ὑπὸ μάλης σάκκον χάρτινον, περιέχοντα βεβαίως τὸν καφέ, ἐφαίνετο ῥωμαλέος, εὐκίνητος, γελαστός, προσηνής, καὶ ἐν τῷ βλέμματι αὐτοῦ ἐσπινθηροβόλει ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ καλλονή· ὁ δὲ Παῦλος τοὐναντίον ἐφαίνετο σοβαρός, σκυθρωπός, σχεδὸν δυσανασχετῶν καὶ περίφροντις.

— Ἄ! διενοήθη ἡ Μαρία, ὁ Πασχάλης εἶνε πολὺ εὔμορφος! ναί, ἀλλὰ ὁ Παῦλος εἶνε «κύριος».

Οἱ δύο νέοι θλίψαντες τὰς χεῖρας ἀπεχωρίσθησαν. καὶ ὁ τυπογράφος εἰσελθὼν εἰς τὸν οἰκίσκον του, ἔδωκεν εἰς τὴν μάμμην τὸν χάρτινον σάκκον, ἡ δὲ γραῖα λαβοῦσα αὐτόν, ἠρώτησε μετὰ τῆς γεροντικῆς ἐκείνης ἐπιμονῆς:

— Καθὼς σου εἶπα, τὸν ἀγόρασες τοὐλάχιστον ἀπὸ τὸ....

— Ναί, ναί, νόννα μου, ἀπὸ τὸ παντοπωλεῖον ὅπου ἔχει τὸν παπαγάλλο· μάλιστα ὁ πονηρὸς ὁ παπαγάλλος ἔκαμνε *ῥὰμ πλὰν πλὰν* μὲ τὰ πτερά του.

Γ'

Αἴφνης ἡμέραν τινὰ διεδόθη καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν ἡ εἴδησις τῆς κηρύξεως τοῦ πρὸς τὴν Πρωσσίαν πολέμου. Ἐν ταῖς μεσημβριναῖς μάλιστα ἐπαρχίαις ἡ κίνησις ἦτο μείζων, ἕνεκα τῆς

Digitized by Google

νευρικῆς καὶ εὐερεθίστου ἰδιοσυγκρασίας τῶν κατοίκων. Πάντες ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ εὑρέθησαν ὡπλισμένοι καὶ πρόθυμοι εἰς πόλεμον. Πᾶσα πόλις συνώδευσε τοὺς στρατιώτας αὐτῆς μέχρι τῶν συνόρων ἀντηχοῦντος τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου, καὶ πανταχοῦ ἠκούοντο αἱ κραυγαὶ «Εἰς Βερολῖνον! εἰς Βερολῖνον!», ὅπου ὅμως ἔμελλον μετ' ὀλίγον νὰ εἰσέλθωσι, φεῦ! οἱ αἰχμάλωτοι ἡμῶν τεταπεινωμένοι, ἀφωπλισμένοι, ἡττημένοι!

Ὅτε τυπογράφος καὶ ὁ γραφεὺς κατετάχθησαν εἰς τὸ πυροβολικόν, καὶ καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐξησκοῦντο περὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ πυροβόλου. Καὶ ὁ μὲν Πασχάλης εὐκόλως συνειθίσας εἰς τὸν νέον τοῦτον βίον, μίαν μόνην εἶχε ταραχὴν καὶ λύπην, ὅτι ἀπερχόμενος τῆς πόλεως θὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν γηραιὰν μάμμην, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον ἤδη ἔμελλε νὰ ἀποχωρισθῇ, καὶ ἣν ἴσως δὲν ἤθελε πλέον ἐπανίδῃ. Καὶ ὄντως, ὅταν ἀπερχώμεθα ἐγκαταλείποντες ὄπισθεν ἡμῶν γηραιοὺς συγγενεῖς, τίς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ἡμᾶς ὅτι ἡ πνοή των θὰ παραταθῇ μέχρι τῆς ἐπανόδου ἡμῶν;— Ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα καθῆκον ἐμετρίασε τὴν λύπην αὐτοῦ. Τοὐναντίον δὲ ὁ Παῦλος ἔτρεμε διανοούμενος ὅτι ἔμελλε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν εὐπάθειαν, νὰ κοιμᾶται ἔξω τῆς κλίνης του καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν νύκτα σκοπὸς ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων.

Αἱ πολεμικαὶ εἰδήσεις ἤρχοντο δυσάρεστοι. Διαταγὴ δ' ἐστάλη νὰ ἐκκινήσῃ ὁ ἐν Τολώσῃ σταθμεύων στρατός. Ἦτο Κυριακὴ πρωΐ, καὶ ὁ Παῦλος μεταβαίνων εἰς τὸ γυμνάσιον, διήρχετο πρὸ τοῦ οἰκίσκου τῆς μάμμης τοῦ Πασχάλη. Ἡ γηραιὰ ἵστατο ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας, Ἰδοῦσα τὸν Παῦλον ἐκάλεσεν αὐτόν:

— Ἔ! κύριε Παῦλο, πηγαίνετε 'ς τὸ γυμνάσιο;

— Μάλιστα, καὶ ἄργησα καὶ ὀλίγον.

— Ἀλήθεια, ὁ Πασχάλης μου εἶνε φευγᾶτος τώρα καὶ μισὴ ὥρα. Μοῦ κάνεις τὴ χάρι, παιδί μου, νά του δώσῃς αὐτὸν τὸν τηλέγραφον; ὅτι μοῦ τον ἔφερεν ὁ διανομέας.

— Μετὰ χαρᾶς, εἶπεν ὁ Παῦλος καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα νὰ λάβῃ τὸ τηλεγράφημα. Ἀλλ' αἴφνης ἡ γηραιά, ὡς μεταβάλλουσα γνώμην εἶπε:

— Νά σου 'πῶ, κύριε Παῦλο, ὁ γυιός μου δὲν ἔχει μυστικά, δέν μου κάνεις τὴ χάρι νά μου το διαβάσῃς; Ἐγὼ ἡ καϊμένη δὲν εἰξέρω νὰ διαβάσω' 'ς τὸν καιρό μου δὲν ἐμαθαίναμε γράμματα, ἄχ! δὲν ἦταν τότε ὅπως σήμερα! Ἔλα νὰ χαρῇς ὅ τι ἀγαπᾷς, διάβασέ μου το νὰ ἡσυχάσω, δὲν εἰξέρεις πῶς εἶνε ἡ καρδιά μου.

Ὁ Παῦλος σχίσας τὸν φάκελον ἀνέγνω τὰ ἑπόμενα:

Ἐκ Παρισίων, Μὴν 7, ἡμέρα 17, ὥρα 4 π. μ. ἀριθμ. 924, λέξεις 34.

Ἑλένῃ Βωρέπα. Τολῶσαν.

Πασχάλης καταταχθήτω πρῶτον τάγμα ἀκροβολιστῶν Ἀλγερίνων, μένων ἐκτὸς κινδύνου, ἐν Ἀλγερίᾳ ἕως τέλους πολέμου. Ἀριθμὸς καταταχτέων λίαν περιωρισμένος, σπευσάτω. Στρατηγὸς Πουρσέ, διοικητὴς Ἀλγερίας προστατεύσει αὐτὸν φιλικῇ συστάσει μου. Φυλάξατε μυστικόν.

Παρβιάλ.

— Παρβιάλ! Παρβιάλ! ἐψιθύρισεν ἡ γηραιὰ καὶ ἐκ τῆς συγκινήσεως ἔτρεμον αἱ ῥυτίδες τοῦ προσώπου της, ὅπερ ἐγένετο λευκότερον τῆς ποδιᾶς της.

— Μάλιστα· ἡ ὑπογραφὴ εἶνε Παρβιάλ, εἶπεν ὁ Παῦλος ἀδυνατῶν νὰ μαντεύσῃ τὸ αἴτιον τῆς συγκινήσεως τῆς γραίας.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ! εἶπεν ἐκείνη, καὶ ὁ νέος ἀπῆλθεν εἰς τὸ γυμνάσιόν του.

Δὲν ἀνεκάλυψε μὲν τὴν αἰτίαν τῆς αἰφνιδίου ὠχρότητος καὶ τῆς ἀνεξηγήτου ταραχῆς τῆς γηραιᾶς, ἀλλ' ὅμως ἐνόησε κάλλιστα τὴν ἔννοιαν τοῦ τηλεγραφήματος. Ἦτο προδηλότατον ὅτι ὁ Πασχάλης εἶχε φίλον ἐν Παρισίοις ὑποδεικνύοντα αὐτῷ πῶς νὰ ἀποφύγῃ τὰ δεινὰ καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ πολέμου, ἐγκαθιστάμενος ἀσφαλῶς ἐν Ἀλγερίᾳ ἀντὶ νὰ ἐκθέσῃ τὸ σῶμά του εἰς τὰς βολὰς τῶν σφαιρῶν καὶ τὰς ὀβίδας τῶν Πρώσσων. Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἁπλούστατον, νὰ καταταχθῇ δῆλον ὅτι εἰς τοὺς ἀκροβολιστάς. «Κύτταξ' ἐκεῖ!, διενοήθη ἐν τέλει ὁ Παῦλος, αὐτοὶ οἱ ξυπόλυτοι ἔχουν φίλους παντοῦ! ἀκατανόητα πράγματα!»

Πορευόμενος εἰς τὸ γυμνάσιον διενοήθη τι ἀπαίσιον. «Διατὶ τάχα νὰ μὴ ὑπάγω νὰ καταταχθῶ ἐγὼ πρὶν εἴπω τίποτε εἰς τὸν Πασχάλην; Τὸ τηλεγράφημα, λέγει ῥητῶς «Ἀριθμὸς καταταχτέων λίαν περιωρισμένος». Καὶ ποῦ εἰξεύρω ἐγὼ ἂν θὰ ὑπάρχῃ θέσις καὶ δι' ἐμὲ ἀφ' οὗ καταταχθῇ πρῶτα ὁ Πασχάλης; Ὁ δεσπότης πρῶτα εὐλόγησε τὰ γένειά του. Τί θέλω τί γυρεύω; Ἀντὶ νὰ ὑπάγω εἰς τὸν στρατῶνα, δὲν πηγαίνω καλλίτερα εἰς τὸ στρατολογικὸν γραφεῖον νὰ κάμω τὴ δουλειά μου;»

Καὶ ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον.

— Ἆ! ἆ!! ἆ!!!, παλληκαρᾶ μου, ἀνεφώνησεν ὁ γηραιὸς ἀξιωματικὸς μετὰ περιφρονήσεως μορφάζων, ἅμ' ἀκούσας τὴν αἴτησιν τοῦ νέου περὶ κατατάξεώς του εἰς τοὺς ἀκροβολιστὰς τῆς Ἀλγερίας. Δὲν μ' ἀρέσει ἡ ἀπόφασίς σου.

— Ὁρίστε; ἠρώτησεν ὁ νέος ὑποκρινόμενος ὅτι δὲν ἐνόησε.

— Ναί, ναί, ναί, ἐπέμεινε λέγων ὁ ἀξιωματικός. Θὰ 'πᾷς νὰ 'ξαπλώσῃς τὴν ἀρίδα σου ἀποκάτω ἀπὸ τῆς πορτοκαλιὲς τῆς Ἀλγερίας, ἥσυχος, ἥσυχος καὶ ἐξησφαλισμένος... Ἐκεῖ βέβαια δὲν φθάνει ἡ σφαῖρα τῶν ἐχθρῶν. Γιὰ νά σου εἰπῶ, παλληκαρᾶ μου! Εἶνε ἀκόμη τρεῖς θέσεις

Digitized by Google

κεναί, ὥστε εἰμπορεῖς νά μου προμηθεύσης τρεῖς ἀκόμη παλληκαράδες σὰν καὶ σένα.

Ὁ Παῦλος οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ἐνδομύχως ᾐσθάνετο ἀνακούφισιν, ἀναλογιζόμενος ὅτι ὑπῆρχε θέσις καὶ διὰ τὸν φίλον του, δυνάμενον ἤδη νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς συμβουλῆς τοῦ τηλεγραφήματος. Ὑπέγραψε παρευθύς, καὶ σπεύσας ἀνήγγειλε πρὸς τοὺς γονεῖς του τὰ εὐαγγέλια, ἐκεῖνοι δὲ ἔκλαυσαν ὑπὸ χαρᾶς.

Ἐν τούτοις ἡ γηραιὰ μάμμη τοῦ Πασχάλη ἐξηκολούθει ψιθυρίζουσα : Παρβιάλ ! Παρβιάλ !

Ἀπὸ εἰκοσαετίας δὲν εἶχεν ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ πατρὸς τοῦ Πασχάλη, τοῦ ἀθλίου ἐκείνου τοῦ οἰκτρῶς ἐγκαταλιπόντος τὴν κόρην της. Οὗτος ἀνελθὼν κατὰ μικρὸν εἰς τὰ ἀνώτατα ὑπουργήματα, ἐνεθυμεῖτο, ὡς εἴδομεν, τὸν υἱόν του, καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ κινδύνου ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τὸν τρόπον τοῦ ν' ἀποφύγῃ τὸν πόλεμον, νομίζων ὅτι οὕτω φερόμενος ἀπέτινε τὴν πρὸς τὸν υἱόν του ὀφειλήν.

Ὁ Πασχάλης ἐπανελθὼν ἐκ τῶν γυμνασίων εὗρε τὴν γηραιὰν ὅπου τὴν εἶχεν ἀφήσῃ ὁ Παῦλος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τηλεγραφήματος, καὶ ἔχουσαν ἔτι αὐτὸ ἐν χερσί.

— Κύτταξε τί σοῦ στέλλει ὁ... πατέρας σου.

Ὁ Πασχάλης ἀναγνοὺς τὸ τηλεγράφημα, συνέπτυξεν αὐτὸ ἀγανακτῶν καί το ἔρριψεν εἰς τὴν ἑστίαν.

— Νὰ 'πᾷς 'ς τὸ 'Αλγέρι σοῦ λέγει ; ἠρώτησεν ἡ γραῖα :

— Τί κάθεσθε καί μου λέτε, νόννα μου, νὰ 'πᾶ νὰ κρυφθῶ 'ς τὴν 'Αφρικήν, ἐν ᾧ ἐδῶ εἰς τὴν πατρίδα πολεμοῦν τἀδέλφια μου ; Αὐτὸ δὰ πλέον εἶνε λιποταξία. Σεῖς, νόννα μου, ποιὰ εἶν' ἡ γνώμη σας ;

— Νὰ κάμῃς, γυιέ μου, ὅ τι σου λέγει ἡ συνείδησίς σου, νὰ κάμῃς τὸ χρέος σου.

Ὁ νέος ὥρμησε πρὸς τὴν γηραιὰν αὐτοῦ μάμμην καὶ την κατησπάσθη ἐναγκαλισθεὶς αὐτήν. Πολλὴν δὲ ὥραν ἔμειναν οὕτως ἐνηγκαλισμένοι.

— Νά μου ζήσετε, νόννα μου, ἔτσι σας θέλω, νόννα μου, εἶπεν ὁ νέος.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ὁ Πασχάλης συνήντησε τὸν Παῦλον ἀπεκδυθέντα ἤδη τὴν στρατιωτικὴν στολήν.

— Ἔ ! καπετὰν Πασχάλη, τῷ εἶπεν ὁ Παῦλος φαιδρότατος, εἴμαστε λοιπὸν γιὰ νἄμαστε γιὰ τὸ 'Αλτζέρι; Καὶ 'πότε, νἄχομε καλὸ ῥώτημα;

— Δέν μου λές, σιὸρ Παῦλο, τί λόγια εἶν' αὐτά ; Αὐτὰ τὰ λέγουν οἱ δειλοί, εἶπεν ἁπλῶς ὁ Πασχάλης πρὸς τὸν Παῦλον, ὅστις καὶ ἀπῆλθεν οὐδὲν εἰπών, ὡς κεραυνόπληκτος.

Δ'

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ μὲν Παῦλος ἀπήρχετο διὰ Μασσαλίας εἰς 'Αλγερίαν, ὁ δὲ ἐν Τολώσῃ στρατὸς πορευόμενος εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἐστρατωνίζετο ἤδη ἐν Βελφόρτῃ. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Παῦλος ἔκρυπτε τὴν δειλίαν του ἐντὸς τῆς *βράκας* τῶν 'Αλγερίνων ἀκροβολιστῶν, οἱ συμπολῖται αὐτοῦ ὑπερεμάχοντο τῆς Βελφόρτης ἡρωϊκῶς, ἐπιχειροῦντες συχνὰς ἐξόδους ἐναντίον τῶν πολεμίων. Ἡμέραν τινὰ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου προσετάχθη ἡ ὀλιγάριθμος φρουρὰ νὰ ἐξορμήσῃ κατὰ τῶν νεωστὶ ἐγερθέντων ἐχθρικῶν προχωμάτων, καὶ εἰ δυνατὸν κατεδαφίσῃ αὐτά. Οἱ πυροβοληταὶ ἐζήτησαν νά τους ἐπιτραπῇ νὰ ἐξέλθωσιν ὡς ἁπλοῖ πεζοί, καὶ ἡ δρὰξ αὕτη τῶν ἀτρομήτων καταβαίνει εἰς τὴν πεδιάδα καὶ προσβάλλει τὰ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου ὀχυρώματα. Πέντε καὶ εἴκοσιν ἀνδρεῖοι πίπτουσι νεκροί, ἐν οἷς καί ὁ σημαιοφόρος. Ἕτερός τις στρατιώτης, πυροβολητής, λαμβάνει τὴν καταπεσοῦσαν σημαίαν.

— Στρατιῶτα, κράτει τὴν σημαίαν, ἀναφωνεῖ ὁ ἀξιωματικός, καὶ μή την ἀφήσῃς ἐκ τῶν χειρῶν σου, ἂν δὲν πέσῃς καὶ σύ. Ἡ τιμὴ τοῦ συντάγματος εἶνε ἐν τῇ σημαίᾳ· μή λοιπόν την παραιτήσῃς πρὶν πέσῃς νεκρός.

— Θὰ κάμω τὸ καθῆκόν μου, ἀναφωνεῖ ὁ στρατιώτης, καὶ ὡς βέλος ὁρμᾷ εἰς τὴν ἔφοδον.

Ἡ σημαία ἀναρριπιζομένη ὑπὸ τοῦ βορρᾶ, καὶ φρίσσουσα ὡς ἐὰν ἐζωογονεῖτο ὑπὸ ἰδίας τινὸς ζωῆς, φαίνεται ἀναφωνοῦσα καὶ αὐτή, διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων παφλασμῶν τῶν συγκρουομένων πτυχῶν της: «Ἐμπρός, ἀείποτ' ἐμπρός !»

Ὁ σημαιοφόρος ὁρμᾷ νὰ στήσῃ τὸ τρίχρουν ῥάκος ἐπὶ ὁδοφράγματος φράσσοντος τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου. 'Αναπηδᾷ ἐπὶ τῶν τροχῶν ἁμαξίου τινός, καὶ ἐκτείνων τὴν ἐλευθέραν χεῖρα προσπαθεῖ νὰ στηριχθῇ κρατούμενος ἀπὸ τοῦ πλαγιοτμήτου χείλους τοῦ ὁδοφράγματος, καὶ εἶν' ἕτοιμος νὰ ἀναρριχηθῇ· ἀλλ' αἴφνης δέκα δάκτυλοι ἰσχυροὶ ὡς σιδηρᾶ λαβὶς ἁρπάζουσι τὴν χεῖρά του καὶ τον ἀνασύρουσι. Ὄπισθεν τοῦ ὁδοφράγματος ἦσαν κεκρυμμένοι πολέμιοι, οἵτινες ἠδύναντο μὲν νὰ φονεύσωσι τὸν τολμητίαν, ἀλλὰ τότε ἡ σημαία θὰ ἔπιπτε κατὰ γῆς, καὶ θὰ την ἐλάμβανεν ἕτερος στρατιώτης, ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐπεθύμουν νὰ γίνωσι κύριοι τῆς σημαίας. Πάντων τῶν ἡμετέρων τὰ βλέμματα εἶνε προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ σημαιοφόρου, οὐδεὶς τολμᾷ νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τῶν σιδηρῶν δακτύλων, οἵτινες ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦσιν ἀνασύροντες τὴν συλληφθεῖσαν χεῖρα.

Στρατιώτης τις σπεύδων λέγει τῷ σημαιοφόρῳ :

— Ἄφες μου τὴν σημαίαν.

— Ὄχι, θά την ἀφήσω ὅταν πέσω νεκρός· τοιαύτην ἔχω ἐντολήν.

Καὶ οἱ δέκα δάκτυλοι ἐξηκολούθουν ἀνασύροντες αὐτόν. Τότε δὲ καὶ αὐτὸς φωνεῖ πρὸς τὸν κάτωθεν στρατιώτην, δεικνύων διὰ νεύματος πέλεκυν πρὸ τῶν ποδῶν του κατακείμενον :

Digitized by Google

— Πάρ' ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν πέλεκυν.

Ὁ στρατιώτης ὑπήκουσε.

— Τώρα κόψε μου τὸ χέρι, καὶ θὰ μείνῃ εἰς χεῖράς των τὸ χέρι μου, ἀλλὰ τὴν σημαίαν δὲν θά μου την πάρουν.

Ὁ στρατιώτης ἐνδοιάζει τρέμων ὑπὸ τῆς συγκινήσεως. Οὐχ ἧττον ὅμως ἀναπηδᾷ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ τοῦ ἁμαξίου, ὑψοῖ τὸν πέλεκυν καὶ καταφέρων μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἀποκόπτει τὴν ἄκραν χεῖρα ἀπὸ τοῦ καρποῦ, καὶ οἱ μὲν πολέμιοι γίνονται κύριοι τῆς ἀποκοπείσης χειρός, ὁ δὲ Πασχάλης,—διότι ὁ Πασχάλης ἦτο ὁ ἀτρόμητος σημαιοφόρος — ἀπαλλαγεὶς τῶν σιδηρῶν δακτύλων, ἀνασείει τὸν πῆχυν ἔρημον τῆς χειρός, καὶ σπεύδων πρὸς τὸν διοικητήν του, παραδίδει αὐτῷ σῶαν τὴν ἐμπεπιστευμένην αὐτῷ σημαίαν.

Σημειωθεὶς ἐν τῇ ἀναφορᾷ τῆς ἡμέρας, ἐκοσμήθη τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ διὰ τοῦ παρασήμου, ἕνεκα τῆς περιφανεστάτης αὐτοῦ πράξεως.

Ε'

Ἐν τῷ οἰκίσκῳ τῆς μάμμης τοῦ Πασχάλη ἐπεκράτει κατήφεια καὶ λύπη βαθυτάτη. Αἱ ἐκ Βελφόρτης εἰδήσεις ἤρχοντο ἀραιότεραι καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔπαυσαν.

Ἡ Μαρία χαίρουσα καὶ ἀγαλλομένη ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ τοῦ νεαροῦ τυπογράφου, ἀγανακτοῦσα δὲ κατὰ τοῦ γραφέως ἕνεκα τῆς ἀνανδρίας αὐτοῦ, ἤρχετο καθ' ἑκάστην εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνεγίνωσκε τὰς ἐφημερίδας εἰς ἐπήκοον τῆς ἀγαθῆς μάμμης τοῦ Πασχάλη, καὶ ἐπὶ ὥρας συνδιελέγοντο περὶ τοῦ ἀπόντος νέου, ὥστε ἡ πρὸς ἀλλήλας ἀγάπη ἐγένετο οὕτως ἐνθερμοτέρα· διότι ἡ Μαρία τον ἠγάπα ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ δέν το ἀπέκρυπτεν ἤδη. Ἡ δὲ γηραιὰ μάμμη ἐπαρηγορεῖτο διανοουμένη ὅτι καὶ ὁ *ἰδικός της*—ἐὰν ἐπανήρχετο—θὰ εὕρισκε γυναῖκα χαριεστάτην καὶ σφόδρα ἀγαπῶσαν.

Ἀλλὰ φεῦ! ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει, αἱ ἧτται ἐπήρχοντο ἀλλεπάλληλοι, εἰδήσεις δὲν ἤρχοντο. Ἡ δύσμοιρος μάμμη ἐτήκετο, αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐξέλειπον, καὶ πρωΐαν τινὰ τὰ βλέφαρα αὐτῆς ἐκυρτώθησαν, ὠχρότης κηρίου περιεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου της, ὡς τὴν ὠχρότητα τὴν δίδουσαν εἰς τοὺς θνήσκοντας τὸ μεγαλεῖον μαρμαρίνου ὁμοιώματος.

— Ἀγάπα τον, κόρη μου, τὸν καϋμένον τὸν Πασχάλην μου, εἶπεν ἡ θνήσκουσα, καὶ μετὰ τὰς λέξεις ταύτας—αἵτινες ἦσαν καὶ αἱ τελευταῖαι —ὁ θάνατος ἐσφράγισε τὰ χείλη της.

— Αὐτὸν καὶ μόνον θ' ἀγαπῶ ἐψιθύρισεν ἡ νεᾶνις, καὶ ἡ μάμμη ἐσβέσθη ἠρέμα, δακρύσασα μόνον διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ πρὶν ἀπέλθῃ, τὸ τέκνον ὅπερ ἐλάτρευε.

Τῆς εἰρήνης ὑπογραφείσης, ἐπανῆλθεν πρῶτος ὁ Παῦλος ἐξ Ἀλγερίας καὶ ἐκαμάρωνεν ἐν τῷ περιπάτῳ ἐπιδεικνύων τὴν πλατεῖαν ἐρυθρὰν ζώνην του καὶ τὴν ὡραίαν γλαυκόχρουν *βράκαν*. Ἄνευ ἀναβολῆς ἐζήτησε τὴν Μαρίαν παρὰ τῶν γονέων της, ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἀπεποιήθη ῥητῶς δηλώσασα εἰς τοὺς οἰκείους αὐτῆς ὅτι ἀμετάθετον ἔχει ἀπόφασιν νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν ἀνδρεῖον σημαιοφόρον, ὅστις εἶχε μηνύσῃ ὅτι ὅσον οὔπω ἔρχεται.

Ἡ ἐπάνοδος τῶν πυροβολητῶν ἐγένετο ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει. Πάντες οἱ κάτοικοι συνελθόντες ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου, ὑπεδέξαντο τοὺς ἀνδρείους ἐπευφημοῦντες. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἐβάδιζεν ὁ Πασχάλης, ὑψωμένην ἔχων τὴν ἠκρωτηριασμένην χεῖρα καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς κρατῶν τὴν σημαίαν κατεσπαραγμένην ὑπὸ τῶν σφαιρῶν. Πάντες ἦσαν συγκεκινημένοι καὶ ἐδάκρυον, ἔχοντες τὰ βλέμματα προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου παρασήμου τοῦ κοσμοῦντος τὸ στῆθος τοῦ ἀνδρείου συμπολίτου των.

* * *

Μετὰ ἕνα μῆνα ἡ Μαρία καὶ ὁ Πασχάλης ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των, καὶ εὐθὺς μετέβησαν εἰς τὸ κοιμητήριον εἰς ἐπίσκεψιν τῆς γηραιᾶς μάμμης, τῆς γενναίας ἐκείνης πρεσβύτιδος. Περὶ τὸν μαρμάρινον σταυρὸν τοῦ τάφου ἐφύοντο ἴα εὐοσμότατα. Ὁ ἥλιος ἔδυεν εἰς τὸν ὁρίζοντα καὶ σιωπὴ ἄκρα ἐπεκράτει ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ χώρῳ. Ὁ Πασχάλης δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Ἡ Μαρία ἀπεμάκρυνεν αὐτὸν ἐκεῖθεν, ἵνα διασκεδάσῃ τὰς λυπηρὰς αὐτοῦ ἀναμνήσεις· διερχομένη δὲ πρὸ τοῦ μαυσωλείου ἐνδόξου τινὸς στρατηγοῦ ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντος, ἡ νεαρὰ σύζυγος ἀνέγνω χρυσοῖς γράμμασιν ἐγγεγλυμμένα ἐπὶ τοῦ μέλανος μαρμάρου τάδε:

Τὸν ἔρωτα τὸν ἀκραιφνῆ κρατύνει
τοῦ ἥρωος τὸ δάκρυ.

[Ἐκ τῆς Γαλλικῆς].

Π. Ι. Φερμπος.

Ὁ Βάλτερ Σκὼτ τόσον εἶχε συνειθίσῃ εἰς τὴν ἐργασίαν, ὥστε μόλις ἀναλαβὼν ἀπὸ βαρυτάτην ἀσθένειαν καὶ μόλις δυνάμενος νὰ κρατῇ τὴν γραφίδα ἤρχισε γράφων πάλιν. Μάτην οἱ ἰατροὶ συνεβούλευον αὐτῷ νὰ παύσῃ ἐργαζόμενος. — Νὰ μὴ ἐργάζωμαι; εἶπεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν ἰατρόν του· εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ βάλῃ τις τὴν ἐψάνην τοῦ καφὲ ἐπάνω εἰς τὸ πῦρ καὶ νὰ τῆς εἴπῃ «Μὴ βράζῃς». Προσέθετο δέ· «Ἂν μείνω ἀργός, θὰ παραφρονήσω.»

Digitized by Google

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ

ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΑΥΤΟΥ ΓΡΑΦΗΣ

Ἐὰν ζητήσωμεν νὰ ἐξιχνιάσωμεν πόθεν ἐπήγασεν ἡ ἀρχὴ τῆς τέχνης, δι' ἧς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς γραφῆς ἀνθρώπου τινὸς διαγιγνώσκεται ὁ ἴδιος αὐτοῦ χαρακτήρ, ἤτοι τῆς καλουμένης *γραφολογίας*, μεταφερόμεθα εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆς ἱστορίας τῆς γραφῆς ἐν γένει. Καὶ ἐν πρώτοις εἶνε φανερὸν ὅτι δὲν δυνάμεθα ν' ἀναζητήσωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς γραφολογίας κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς τὰ μεμονωμένα σημεῖα τῆς γραφῆς ἐχαράσσοντο ἐπὶ λίθων ἢ μετάλλων καὶ ἐχρησίμευον κυρίως πρὸς δήλωσιν τῶν διὰ τῶν μνημείων σημαινομένων ἱστοριῶν, ὅτε ἀκριβῶς ἡ ὡρισμένη μορφὴ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῆς μεγάλης ἢ μικρᾶς ἐπιτηδειότητος τοῦ χαράκτου ἢ λιθοξόου. Αἱ τοιαῦται *ἐπιγραφαί*, ὡς εἰκός, οὐδόλως παρεῖχον ἀφορμὴν εἰς παρατήρησιν τῶν ἀτομικῶν ἰδιοτήτων τῆς γραφῆς, ἐκτὸς τῶν περιστάσεων καθ' ἃς αὗται δὲν ἐχρησίμευον πλέον εἰς παράστασιν γεγονότων ἢ ὀνομάτων ἐπὶ τῶν μνημείων, ἢ εἰς πλήρωσιν αἰσθητικῶν λόγων, ἀλλά, ὅπως συνέβη εἰς χρόνους πολλῷ μεταγενεστέρους καὶ λίαν προηγμένους εἰς τὸν πολιτισμόν, εἰς ταχεῖαν εἰς τὸ κοινὸν ἀνακοίνωσιν ὡρισμένων ἡμερησίων γεγονότων, ἢ εἰς πλήρωσιν τῆς στιγμιαίας τῶν πολλῶν περιεργείας, ὅπως τὰ καλούμενα grafitti ἐν Πομπηΐᾳ. Τοιαῦται ἐπιγραφαὶ εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὴν συνήθη πλαγίαν γραφήν.

Ἅμα τῆς τελευταίας ταύτης γραφῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφανείσης, τουτέστιν ἅμα οἱ ἄνθρωποι ἤρξαντο γράφοντες ἐπὶ μαλακῆς οὐσίας, οἷον λινῶν ὑφασμάτων, δέρματος, ἢ παπύρου, ἀναφαίνονται καὶ οἱ ἰδιωτισμοὶ περὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν γραφόντων. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς περιόδου ταύτης ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν δύο τινα. Ἐφ' ὅσον δηλ. ἡ γραφὴ ἦτο κτῆμα ἀποκλειστικὸν τάξεώς τινος ὡρισμένης ἀνθρώπων καὶ ἐφ' ὅσον οὐδὲν ἕτερον μέσον ὑπῆρχε πρὸς μεταβίβασιν καὶ πολλαπλασιασμὸν τοῦ γραπτοῦ λόγου, ἀπαραίτητον δὲ προσὸν τῆς γραφῆς ἦτο ἡ ὡραιότης αὐτῆς καὶ τὸ εὐανάγνωστον, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ γραφὴ ἦτο μᾶλλον ὁμοιόμορφος, καίτοι δι' αὐτῆς παρείχετο μείζων ἀφορμὴ πρὸς τὴν ἀτομικὴν τῶν γραφόντων ἰδιορρυθμίαν ἢ διὰ τῆς κυρίας τῶν μνημείων γραφῆς. Ἕνεκα τοῦ λόγου δὲ τούτου αἱ παλαιόταται ἐπὶ τοῦ παπύρου γραφαὶ καὶ τὰ μεσαιωνικὰ χειρόγραφα τῶν μοναχῶν ὑποδεικνύουσι μᾶλλον τὸ γενικὸν πνεῦμα τῆς ὅλης τάξεως τῶν γραφόντων παρὰ τὸ ἀτομικὸν ἑκάστου γραφέως, εἰς τινας δὲ περιστάσεις ἀντιπροσωπεύουσι καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῶν χρόνων καὶ τὴν σύγχρονον τροπὴν τῆς τέχνης. Ἡ γραφὴ ἑπομένως κατὰ τὰς χρονικὰς ταύτας περιόδους ἀποτελεῖ μέρος τῆς ζωγραφικῆς, καὶ κατὰ συνέπειαν πολὺ ὀρθῶς γίνεται λόγος περὶ καρολινικῆς, ῥωμανικῆς καὶ γοτθικῆς γραφῆς. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν χρόνων καθ' οὓς ἡ γραφὴ εἶχε καταστῇ κτῆμα πάγκοινον, καί, ὅπως εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν χρόνων, δὲν ἐχρησίμευεν ἀποκλειστικῶς μόνον πρὸς δημοσίους ἀνάγκας, ἔτι δὲ μᾶλλον τῶν χρόνων καθ' οὓς ἡ τυπογραφικὴ ἀντικατέστησε τὴν γραφὴν εἰς ἔργα ἐκτενῆ καὶ προωρισμένα διὰ τὴν δημοσίευσιν, ὅτε ὁ γραπτὸς λόγος, περιορισθεὶς ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἀνάγκας, ἔλαβε μεγίστην διάδοσιν, ὅπως π. χ. κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῶν ἀνθρωπιστῶν. Ἐξαιροῦντες λοιπὸν ἴχνη τινὰ τῆς γραφολογίας, ἀνευρισκόμενα εἰς τὴν ἀρχαιότητα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εὑρίσκομεν ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων καὶ ὅτι ἡ γραφολογία εἶνε κυρίως ὄψιμον ἄνθος τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως.

Καίπερ ἡ διαφορὰ τῆς γραφῆς ἑκάστου ἀτόμου παρετηρήθη καὶ ὑπὸ τῶν λεπταισθήτων ἀρχαίων Ἑλλήνων, οἵτινες ἐξ αὐτῆς ἐξήγαγον καὶ συμπεράσματα, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι αἱ ἰδέαι αὐτῶν περὶ γραφῆς καὶ χειρογράφων ἔχουσι γραφολογικὴν σημασίαν. Πρῶτος ὁ Σουετώνιος ἀναγράφει παρατήρησιν ἔχουσαν καθαρῶς γραφολογικὴν ἔννοιαν. Οὗτος δηλ. ὁμιλῶν περὶ τοῦ Αὐγούστου, λέγει ὅτι ὅταν οὗτος ἔγραφε ποιήματα, ὧν οἱ στίχοι ἦσαν μακροὶ καὶ δὲν περιελαμβάνοντο εἰς μίαν καὶ μόνην γραμμὴν ἕκαστος, δὲν ἤρχιζεν ἀπὸ ἄλλης γραμμῆς, ἀλλ' ἔγραφε τὸ περισσεῦον τοῦ στίχου ὑπὸ τὸ ἄκρον τοῦ πρώτου καὶ διὰ γραμμῆς κεκαμμένης ὑπεδείκνυε ὅτι τὸ τμῆμα τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν προηγούμενον στίχον· πρὸς τούτοις δὲ ἔγραφε τὰς λέξεις ἡνωμένας μετ' ἀλλήλων καὶ στενότατα συμπεπυκνωμένας. Ἀλλ' ὁ Σουετώνιος δὲν ἔδωσε καὶ τὸν λόγον τῆς παρατηρήσεως ταύτης, ὃν οἱ νεώτεροι γραφολόγοι ἐξηγοῦσιν ὡς ἑξῆς: τὸ μὲν ἐπαλλήλως γράφειν τοὺς στίχους καὶ τὸ προσθέτειν ὑπ' αὐτοὺς λέξεις ὑποδεικνύει πνεῦμα οἰκονομικόν, τὸ δὲ συνδέειν αὐτὰς πυκνῶς, πνεῦμα εἰς μέγαν βαθμὸν λογικὸν καὶ πρακτικόν. Τὰ σημεῖα λοιπὸν τῆς γραφῆς ἐπιβεβαιοῦσιν ὅ,τι εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας περὶ τοῦ Αὐγούστου.

Μετὰ τὸν Σουετώνιον παρέρχονται πολλοὶ αἰῶνες μέχρις οὗ ἀπαντήσωμεν νέαν τινὰ γραφολογικὴν παρατήρησιν. Ἀκαταλληλότατος δὲ χρόνος πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῆς ἦτο ἡ ἐχθρὰ τοῦ πολιτισμοῦ μετανάστευσις τῶν ἐθνῶν καὶ ὁ πτωχότατος εἰς γραπτὰ ἔργα μέσος αἰών. Κατὰ τοὺς χρόνους ὅμως τῆς ἀναγεννήσεως οὐ μόνον ἀπαντῶμεν τὴν ῥοπὴν εἰς γραφολογικὰς παρατηρήσεις ὡς δεῖγμα χρόνων καθ' οὓς τὸ γράφειν ἦτο

Digitized by Google

λίαν διαδεδομένον, ἀλλ' ἀνευρίσκομεν καὶ τὰς πρώτας περὶ τῆς τέχνης ταύτης συγγραφάς.

Μετὰ βιβλιάριον οὐχὶ τόσῳ γνωστόν, ἐκδοθὲν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος καὶ φέρον τὸν τίτλον Prosperi Aldorisci ideographia, ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1622 τομίδιόν τι εἰς τέταρτον ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐκ Βολωνίας ἰατροῦ καὶ καθηγητοῦ Camillo Baldo, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Trattato comme de una lettera misciva si cognoscato la natura e qualità del scrittore. (Ἐγχειρίδιον περὶ τοῦ πῶς δύναταί τις νὰ διαγνώσῃ τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ γράφοντος ἐκ μιᾶς καὶ μόνης ἐπιστολῆς). Τοῦ ἔργου τούτου ἐξεδόθη ἐν Βολωνίᾳ καὶ μετάφρασις εἰς τὸ λατινικὸν ἐν ἔτει 1664, καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ συγγραφεὺς ἐσκέφθη καὶ περὶ διαδόσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ καὶ πέραν τοῦ ἰταλικοῦ κοινοῦ. Πόσον μετεδόθη τὸ ἔργον, ὅπερ ἄλλως δι' ὀλίγων σημείων γραφῆς ἐζήτει νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν γράφοντα, δυσκόλως δυνάμεθα σήμερον νὰ εἴπωμεν. Φαίνεται ὅμως πιθανὸν ὅτι ἔκτοτε ἤρξατο συνεχής τις παράδοσις καὶ προσπάθεια πρὸς πρακτικὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Camillo Baldo, ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, μέχρι τοῦ τέλους τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος χωρὶς ὅμως νὰ δημοσιευθῇ καὶ ἔργον τι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἢ νὰ σχηματισθῇ τέλειόν τι σύστημα γραφολογίας.

Ὁ Lavater, Ἑλβετὸς ἱερεὺς καὶ ἠθογνώστης διάσημος, χωρὶς πιθανῶς νὰ ἔχῃ γνῶσιν τῶν ἀθορύβων τούτων παρατηρήσεων, ἤρξατο μόνος σπουδάζων τὰς γραφὰς τῶν διαφόρων ἀνθρώπων καὶ συγκρίνων αὐτὰς πρὸς τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῶν. Εἰς τὰς παρατηρήσεις του δὲ ταύτας ἐβάδιζε κατὰ σχέδιον ὡρισμένον, τὰ δὲ συμπεράσματά του ἦσαν ἐκπληκτικά. Ἐπιθεωρῶν ἀκριβέστατα τὰς ποικίλας κάμψεις καὶ κινήσεις ὅσας ἐκτελεῖ ἡ χεὶρ καὶ οἱ δάκτυλοι ἐν τῷ γράφειν, παρετήρει ἐπιμελῶς τὰ οὐσιώδη καὶ τυχαῖα συστατικὰ τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου, τὴν μορφὴν αὐτῶν καὶ στρογγυλότητα, τὸ ὕψος καὶ πλάτος, τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ τὴν σύνδεσιν· πρὸς τούτοις δὲ τὰ κενὰ τὰ μεταξὺ στοιχείων καὶ γραμμῶν, τὴν κάθετον ἢ λοξὴν ἀμφοτέρων διεύθυνσιν, τὴν καθαριότητα καὶ τὴν διαφαινομένην εὐκολίαν ἢ δυσχέρειαν περὶ τὴν γραφὴν τῶν γραμμάτων. Ἀλλ' ὁ Lavater, ἐπεξεργασθεὶς τὰς παρατηρήσεις του μᾶλλον θεωρητικῶς καὶ ἀπὸ ἀπόψεως στηριζομένης μᾶλλον εἰς τὸ γενικὸν αἴσθημα δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαγάγῃ καὶ ἀκλονήτους νόμους. Τοῦτο δὲ ἦτο καὶ ὁ λόγος δι' ὃν ὁ Goethe δὲν εἰσεχώρησε βαθύτερον εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἰδιάζοντος τῶν διαφόρων γραφῶν, καίτοι συνεισέφερε καὶ οὗτος συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Lavater καὶ ἔδειξε μέγα ἐνδιαφέρον εἰς τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ. «Ὅτι ἡ γραφὴ» λέγει ὁ Goethe «ἔχει σχέσιν στενὴν πρὸς τὸ ἀντιληπτικὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἔστω καὶ ἀμυδρὰν ἰδέαν τί εἶνε ἄνθρωπός τις, τί πράττει καὶ πῶς αἰσθάνεται, εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅπως ἐπίσης εἶνε κατάδηλον, ὅτι ἔχει στενὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀτομικότητα προσώπου τινὸς οὐ μόνον ἡ μορφὴ αὐτοῦ καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου, ἀλλὰ καὶ οἱ μορφασμοὶ καὶ ὁ τόνος τῆς φωνῆς καὶ αἱ κινήσεις τοῦ σώματος. Καὶ ἠδύνατο μέν τις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου νὰ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερείας, ἀλλὰ τοῦτο ἤθελεν εἶνε ἀδύνατον κατὰ μεθοδικὴν ἀλληλουχίαν καὶ συνειρμόν.... Ἐπειδὴ ὅμως τὸ πρᾶγμα εἶνε λίαν πολύπλοκον καὶ ἐπειδὴ κυμαίνεταί τις ἐν ἀμφιβολίᾳ ποῦ νὰ προσδέσῃ τὸν Ἀριάδνειον μίτον δι' οὗ θὰ ὁδηγηθῶμεν εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦτον, ἕνεκα τούτου μόνον ὀλίγα τινὰ δύναταί τις νὰ εἴπῃ χωρὶς νὰ ἐκταθῇ λίαν μακράν.» Ἦτο δὲ λίαν φυσικὸν νὰ διακινηθῇ ζωηρῶς τὸ ἐνδιαφέρον περὶ τῆς γραφῆς ἐν χρόνοις καθ' οὓς ἡ ἀλληλογραφία διασήμων καὶ μὴ ἀνδρῶν ἔλαβε τοιαύτην ἔκτασιν καὶ σπουδαιότητα. Ἀλλὰ δὲν ἐγένοντο συγχρόνως καὶ προσπάθειαι πρὸς σπουδὴν τῆς γραφολογίας, τοὐλάχιστον μεταξὺ τῶν λογίων ἐν Γερμανίᾳ.

Τὸ διαφέρον πρὸς ἐξιχνίασιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς γραφῆς ὑπῆρξε ζωηρὸν καὶ ἄμεσον ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος. Μεταξὺ δὲ ἄλλων πολλῶν μνημονεύομεν ἐνταῦθα τῆς ἐν ἔτει 1812 ἐκδόσεως βιβλίου ὑπ' ἀγνώστου τινός, ἐπιγραφομένου L' art de juger du caractère des hommes par leur écriture, (Paris εἰς 8ον) μετὰ 12 χαλκογραφιῶν, ἐν ᾧ δι' ἐλλόγου συγκριτικῆς καλαισθησίας ἐφέροντο παραλληλισμοὶ τῶν ἱστορικῶν χαρακτήρων πρὸς τὰ χειρόγραφα αὐτῶν. Μετὰ τὸ βιβλίον δὲ τοῦτο κυρίως ἡ Γεωργία Σάνδη ῥιφθεῖσα εἰς τὴν σπουδὴν καὶ σύγκρισιν τῶν χειρογράφων πρὸς ἰδίαν εὐαρέσκειαν καὶ χωρὶς νὰ δημοσιεύσῃ τι, μᾶλλον αὐτομάτως καὶ εἰς οὐδὲν σύστημα στηριζομένη, οὔτε ἔχουσα ἄλλο τι ὑπ' ὄψιν της, ἔφθασεν εἰς συμπεράσματα ἐκπληκτικώτατα, κατ' οὐδὲν ὑπολειπόμενα ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν λεπτὴν αἴσθησιν τῶν τοῦ Λαβάτερ. Κατὰ τὸν αὐτὸν ὅμως χρόνον ἐνησχολήθη μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος καὶ ἀββᾶς τις, Φλανδρῖνος καλούμενος, ὁρμηθεὶς πιθανῶς ἔκ τινων παραδόσεων τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν, καθόσον οἱ Ἰησουῖται πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν μετεχειρίζοντο εἶδός τι κριτικῆς πρὸς διάγνωσιν τῶν χειρογράφων, στηριζομένης ἐπί τινων ὡρισμένων σχημάτων. Παρὰ τῷ Φλανδρίνῳ λοιπὸν τούτῳ εὑρίσκομεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς ἐκβλαστήσεις τῶν παραδόσεων τῶν ἀναγομένων μέχρι τοῦ πρὸ μικροῦ μνησθέντος Καμίλλου Βάλδου, ἀφ' ἑτέρου δὲ σαφεῖς καὶ εὐδιαγνώστους τὰς

Digitized by Google

ἀρχὰς ἐπιστημονικῆς συστηματοποιήσεως τῆς γραφολογίας. Ὁ Φλανδρῖνος κατώρθωσε νὰ ὁρίσῃ σειρὰν σπουδαίων ἰδιωτισμῶν τῆς γραφῆς, ἐξ αὐτῶν δὲ νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα, ἔχων ἤδη παρὰ τῶν προτέρων ἑτοίμην ἑτέραν σειρὰν τυπικῶν σημείων ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων, οἷα τὰ σημεῖα τῆς εὐαισθησίας, τοῦ δεσποτισμοῦ, τοῦ συνειρμοῦ τῶν ἰδεῶν, τῆς κουφότητος, τῆς δειλίας, τοῦ εὐφαντάστου, τῆς ῥοπῆς πρὸς τάξιν, τῆς φιλαργυρίας, τῆς σπατάλης, τῆς πλήρους ἀξιώσεων ματαιοδοξίας, τῆς μικρολογίας, τῆς ἁπλότητος. Ἐπὶ τῶν βάσεων δὲ τούτων στηριχθεὶς καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Φλανδρίνου παρορμηθεὶς προσωπικὸς αὐτοῦ φίλος ἀββᾶς Μισσὸν (Michon) κατέστη διάσημος ἕνεκα τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἐργασιῶν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο, καθόσον καὶ τὸ σύστημα ἐπεξειργάσθη καὶ ἐπεξέτεινε, καὶ διὰ διαφόρων δημοσιογραφικῶν ἐργασιῶν προσπαθήσας νὰ παραστήσῃ, κατέδειξε τὴν ὀρθότητα αὐτοῦ δι' εὐρείας πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τῆς γραφολογίας. Ὥστε πρῶτος ὅστις ἐθεμελίωσε ἀληθὲς καὶ ὀρθὸν σύστημα κριτικῆς τῶν χαρακτήρων τῆς γραφῆς θεωρητέος ὁ ἀββᾶς Μισσόν, οὗτινος ἕνεκα τούτου εἶνε μεγίστη ἡ ὑπόληψις ἐν τοῖς γραφολόγοις.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος τὸ διαφέρον τοῦ κοινοῦ ὡς πρὸς τὴν γραφολογίαν διηγέρθη καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἔνθα καὶ πρότερον εἶχον ἐκδοθῆ ἐν διαφόροις περιοδικοῖς συγγράμμασι ἀσήμαντοί τινες πρόδρομοι διατριβαί. Διηγέρθη δὲ τὸ διαφέρον διὰ τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Σάξονος Ἀδόλφου Henze, ὅστις πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ἔτι τοῦ Μισσὸν ἐδημοσίευσε χιλιάδας κριτικῶν συγκρίσεων χειρογράφων. Ὁ διαφέρων οὗτος ἀνὴρ καὶ ὡς ἀπαράμιλλος δικαστικὸς γραφογνώστης ὠφελιμώτατος, ἔκρινεν ἐν τῇ «Εἰκονογραφημένῃ ἐφημερίδι τῆς Λειψίας» περὶ τὰς 70,000 γραφάς, ἕνεκα τούτου δὲ μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις ἣν παρήγαγε διὰ τῶν δημοσιευμάτων τούτων. Ὅταν δὲ ὁ Μισσὸν εἰργάζετο εἰς ἐπεξεργασίαν τοῦ συστήματός του, μετέβη πρὸς αὐτὸν ἐκ Παρισίων ὅπως λάβῃ πληροφορίας περὶ τῆς μεθόδου καὶ διδαχθῇ πολλά. Ὁ Henze παρέπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐν ἔτει 1863 ἐκδοθὲν ἔργον του «Ἡ χειρογραφομαντική ἤτοι, διδασκαλία τῆς σημασίας τῆς γραφῆς». Τὸ βιβλίον τοῦτο, καίτοι περιέχον 300 σελίδας καὶ 1000 περίπου πανομοιότυπα γραφῶν, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τίποτε, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Μισσὸν οὐδόλως ἠδυνήθη νὰ ὠφεληθῇ ἐξ αὐτοῦ. Ἡ τέχνη ἑπομένως τοῦ Henze συνετάφη μετ' αὐτοῦ ἅμα ἀποθανόντος.

Ὡς αἴτιον τῆς δυσαναλογίας ταύτης μεταξὺ ἀποτελεσματικῆς πράξεως, ἀγούσης εἰς λαμπρὰ ἀποτελέσματα, καὶ ἀνεπαρκοῦς θεωρίας θεωρητέον τὸ ὅτι ὁ Henze εἰς τὰς κρίσεις του ὡδηγεῖτο μᾶλλον ἐκ τοῦ αἰσθήματος καὶ ἐξ ἐμφύτου τινὸς ἰδιοφυΐας, καθ' ὅσον δὲν ἔκρινεν ἐξ ὡρισμένων σημείων, ἀλλὰ κατὰ τὴν γενικὴν αἴσθησιν καὶ ἐντύπωσιν ἣν προὐξένει αὐτῷ τὸ χειρόγραφον. Ὅταν λοιπὸν οὗτος γράφῃ ἐν τῷ βιβλίῳ του ὅτι ἡ δεῖνα γραφὴ εἶνε ἰδιοτρόπου τινός, ἡ ἄλλη ἑτέρου εὐαισθήτου, ἡ ἄλλη φιλαργύρου, ἡ ἄλλη φιλέριδος κ.τ.λ., χωρὶς νὰ ὁρίζῃ καὶ τὰ ὡρισμένα σημεῖα ἀφ' ὧν ὁδηγεῖται εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, τοῦτο δεικνύει ὅτι ὁ Henze φύσει εἶχεν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος λίαν εὐαίσθητον διακριτικότητα. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἔλλειψιν τοῦ Henze προστίθεται καὶ ἑτέρα τις πολλῷ μείζων, ὅτι δηλ. οὗτος ἐνίοτε ἐκ μικροτάτου μόνον ἀριθμοῦ, ἐκ τριῶν μόλις ἢ τεσσάρων γραπτῶν χαρακτήρων ἢ ἰδιοτροπιῶν γραφῆς τινος ἠδύνατο νὰ κάμῃ διάγνωσιν, πολλῷ δὲ ἀπεῖχε νὰ καταδείξῃ ὡς ἐν φωτογραφικῇ εἰκόνι τὸν ὅλον χαρακτῆρα ἀνθρώπου τινός, ὅπως κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Μισσόν. Αἱ ἐλλείψεις αὗται τοῦ Henze, ὡς εἰκός, δὲν εἶχον παρατηρηθῇ ποσῶς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Μισσόν, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐκεῖνος ἐζήτει νὰ συγκαλύψῃ ταύτας διὰ γλώσσης πομπώδους, ἥτις συχνότατα μὲν ἐπιτυγχάνει καὶ ὑποβοηθεῖ τὸ αἴσθημα, ἄλλοτε ὅμως μᾶλλον συγχέει ἕνεκα τῆς παραδοξότητος αὐτῆς. Οὕτω π. χ. ὑπὸ δεῖγμα χειρογράφου τινος ἐπιστολῆς ἀνεγινώσκομεν: «μακροσκελὴς ἀδιαφορία» ἢ «ἦχος αὐλοῦ ἐκ πτηναρίου τρίζοντος, καθημένου παρὰ τὰς ὄχθας ῥύακος βρίθοντος ἐκ μυωσοτίδων.» Ἐπιτυχὴς εἶνε ὁ ἑξῆς χαρακτηρισμὸς «Γραφὴ ἀνδρικὴ μὲ γυναικεῖαν διάθεσιν καὶ γλῶσσαν ἐν ἡμέρᾳ ἑορτασίμῳ» καὶ ἡ ἑξῆς. «Ἡ γραφὴ αὕτη; Ἦχοι πιφύρου, δροσόνωπος ὡς ἀρτιφυὴς χλόη καὶ ἐρασμία ὡς σπινθῆρες πυγολαμπίδων, αἵτινες μόνον κατὰ τὰς ἐαρινὰς ἡμέρας δύνανται νὰ ἀπολαύωσι τῆς ὑπάρξεως. Τρυφερὸς ἵμερος, γλυκεῖαι ἐλπίδες. Φυσιογνωμία νυμφίου, οὗτινος τὸ στόμα κατεπονήθη ἐκ τοῦ διηνεκοῦς μειδιάματος..—»

Ὁ Μισσὸν ἠκολούθησεν ὅλως ἄλλην διεύθυνσιν, βαδίσας ὁδὸν καθαρῶς λογικὴν καὶ θεὶς πρὸ αὐτοῦ ὡς βάσιν τὸ ἑξῆς ζήτημα: Δύνανται ὡρισμέναι ἰδιότητες τοῦ ἀνθρώπου νὰ κατοπτρισθῶσιν ἐν τῇ γραφῇ καὶ δύνανται αἱ αὐταὶ ἰδιότητες εἰς διαφόρους ἀνθρώπους νὰ ἀποτυποῦνται ἐν ταῖς γραφαῖς αὐτῶν διὰ τῶν αὐτῶν ἀμεταβλήτων σημείων; Ἀπαντήσας εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην καταφατικῶς, ἐζήτησε διὰ τῆς συγκρίσεως καὶ παραβολῆς χιλιάδων χειρογράφων, προσώπων γνωστῶν εἰς αὐτὸν ἢ εἰς ἄλλους, ν' ἀνεύρῃ τὰ ἰδιάζοντα σημεῖα, ἅτινα ἀναλογοῦσι πρὸς τὰς ἑκάστοτε ἰδιότητας, ἐπὶ τούτων δὲ ἀνήγειρε τὸ οἰκοδόμημά του. Ἕνεκα τούτου τὸ σύστημα αὐτοῦ καθὼς καὶ τὰ σημεῖα ἅτινα ἐν μέρει παρέλαβεν οὗτος παρὰ τοῦ

Digitized by Google

Φλανδρίνου, εἶνε διδακτικώτατα καὶ μόνον ἀπὸ τούτου δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ γραφολογία ὡς πᾶσα ἄλλη ἐπιστήμη ἐγένετο διδακτή. Ἕνεκα τούτου ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι χιλιάδες γραφολόγων, ἡ δὲ γραφολογία εἶνε πρᾶγμα πασίγνωστον καὶ ἐν γενικῇ χρήσει, ἰδίως δὲ εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν κοινωνίαν τῆς βορείου Γαλλίας. Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῆς γαλλικῆς Ἑλβετίας, ἐνῷ ἡ γραφολογία ἐν Γερμανίᾳ μόλις πρὸ μικροῦ ἤρξατο νὰ κινῇ τὸ διαφέρον. Χαρακτηριστικώτατον δὲ τῆς διαδόσεως τῆς γραφολογίας ἐν Γαλλίᾳ εἶναι ὅτι ὁ *Φίγαρο* τῆς 26 Σεπτεμβρίου 1885, ἤτοι τῆς παραμονῆς τῶν ἐκλογῶν, ἐδημοσίευσεν ἐν φιλολογικῷ αὐτοῦ παραρτήματι τὰς ὑπογραφὰς ὅλων τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν καὶ κρίσεις ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τούτων, στηριζομένας ἐπὶ τῆς ὑπογραφῆς ἑκάστου καὶ ἄλλων γραπτῶν σημείων. Ἐν γένει δὲ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς γραφολογίας τοῦ Μισσὸν ὅτι ἐὰν αὐτὴ δὲν περιεῖχε τι τὸ ὀρθὸν δὲν ἤθελεν εὕρει τοιαύτην διάδοσιν κατὰ τὰ 15 ἔτη τῆς ὑπάρξεώς της.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ.

ΛΟΓΙΟΙ ΚΑΙ ΛΑΟΣ

Πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τὰ γράμματα ἐδίδασκον εἰς τοὺς ὑποδούλους Ἕλληνας οἱ *διδάσκαλοι τοῦ Γένους*. Ἐκ τῆς ἱστορίας δὲ γινώσκομεν ὁποῖοί τινες ἦσαν οὗτοι, θερμουργότατοι καὶ ἀκαταπόνητοι ἄνδρες, ἀγωνιζόμενοι νὰ δημιουργήσωσιν Ἑλλάδα ἐν ταῖς καρδίαις μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ἡ κατάλληλος ὥρα νὰ δημιουργήσωσιν ἐλευθέραν Πατρίδα ἐπὶ τοῦ δεδουλωμένου ἐδάφους. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν χαρακτηριστικωτάτην ἐκείνην εἰσφορὰν τοῦ Γεωργίου Γενναδίου τῷ 1826 ἐν Ναυπλίῳ ὁπότε κενώσας ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τὸ ἰσχνὸν αὐτοῦ βαλάντιον εἶχεν ἀνακράξῃ:

— Ἰδοὺ ὅ,τι ἔχω, τὸ προσφέρω εὐχαρίστως! ἀλλ' οὐχί, ἐψεύσθην, δὲν προσέφερον εἰσέτι τὸ πᾶν. Ἔχω καὶ ἄλλο τι νὰ προσφέρω, καὶ προσφέρω ἐμαυτόν. Τίς θέλει νὰ μὲ ἐνοικιάσῃ ὡς διδάσκαλον τῶν τέκνων του ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη; ἂς καταβάλῃ ὅσον θέλει ὡς τίμημα ἢ ὡς ἐνοίκιον τῶν διδασκαλικῶν κόπων μου καὶ ἀμέσως τὸν ἀκολουθῶ».

Ἀλλ' ὁ τελειότατος τύπος τοῦ Ἕλληνος λογίου τῶν χρόνων ἐκείνων εἶνε ὁ Κοραῆς. Τὸ καχεκτικὸν γερόντιον ὅπερ ἔκυπτε νυχθημερὸν πρὸ τῶν κειμένων τῶν ἑλλήνων συγγραφέων διεφλέγετο ὑπ' ἀληθοῦς λατρείας πρὸς τὴν Πατρίδα. Ἡ χιὼν τῆς κεφαλῆς δὲν ἔσβεσεν οὐδαμῶς τὸ πῦρ τῆς καρδίας· δὲν εἶχε δὲ πλάσῃ κενὸν εἴδωλον πατρίδος ἐκ φρασειδίων ἀρχαίων πρὸ τοῦ ὁποίου νὰ γονυκλιτῇ ὡς πολλοὶ μετ' αὐτὸν περιορίζοντες πᾶσαν τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην των εἰς τὸν ἄγονον θαυμασμὸν λέξεών τινων. Ὁ Κοραῆς τὴν ἀληθῆ Ἑλλάδα ἠγάπα, τὴν Ἑλλάδα ἥτις ἔπρεπε ν' ἀναβιώσῃ, διὰ τοῦτο δὲ δὲν ἠρκεῖτο ἐκδιδούς, σχολιάζων καὶ προσιτοὺς καθιστῶν τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, ἀλλὰ διὰ τῶν Ἐπιστολῶν αὐτοῦ καὶ τῶν Προλεγομένων ὑπεξέκαιε τὸ φρόνημα, ἀνερρίπιζε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων. Ὁ ἀνὴρ ὅστις εἶπε: «Ὅταν ὁ λόγος ἦναι περὶ πατρίδος ὅ,τι μοῦ λείπει ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τὸ ἀποπληρόνει ἡ καρδία», ὁ ἀνὴρ ὅστις ἐκπνέων ἀνεφώνει τὴν λέξιν *Πατρίς*, οὕτω πάντως θὰ εἰργάζετο ὑπὲρ τοῦ Γένους.

* *
*

Πόσον ἀπότομος εἶνε ἡ μετάβασις ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὧν ἡ μεγάλη τοῦ νοῦ ἀνάπτυξις δὲν καθίστα ἀτροφικὴν τὴν καρδίαν, εἰς τοὺς σήμερον λογίους, καθηγητὰς ἢ ἐπιστήμονας!... Ὅπως κατὰ τὸν ζοφερὸν μεσαίωνα οἱ χωροδεσπόται ἐντὸς τῶν ὀγκωδῶν των πύργων ἐγκλειόμενοι ἐθεώρουν ἀπαθῶς ὑπὸ τὰ παράθυρά των τοὺς δουλοπαροίκους ῥακενδύτους καὶ λιμώττοντας, ὁμοίως οἱ σήμερον τῶν γραμμάτων ἢ τῆς ἐπιστήμης τιμαριῶται ἀπροσπέλαστοι καὶ διὰ τείχους ἀπὸ τοῦ λαοῦ κεχωρισμένοι οὔτε ψυχία κἂν ῥίπτουσι πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς πλουσίας τραπέζης. Τὸ ταλαίπωρον πλῆθος ἔχει ἀνάγκην ἀρωγῆς, ἔχει ἀνάγκην προστασίας, ἀλλ' οἱ *αὐθένται* ἀπαξιοῦσι νὰ μεριμνήσωσι περὶ αὐτοῦ, οἱ *αὐθένται* θεῶνται ἀταράχως τὴν οἰκτρότητά του!...

Ἀλλ' ὅπως αὐξάνει ἡ εὐθύνη τῶν ἀξιωματικῶν ὅσον ἀνώτερος εἶνε ὁ βαθμός των, δὲν αὐξάνει ἆρά γε καὶ ἡ εὐθύνη τῶν λογίων ὅσον ὑψηλότερον ἀπὸ τῶν κάτω στρωμάτων ἀνέλθωσι διὰ τοῦ πνεύματος; Ἂν εἶνε καθῆκον φιλανθρωπίας ἡ συμπάθεια εἰς ἀνάπηρόν τινα παρερχόμενον, ἂν εἶνε καθῆκον νὰ σπεύσῃ τις εἰς βοήθειαν τυφλοῦ ὃν ἀπειλεῖ ἅμαξα, ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαύνουσα δὲν ἐπιβάλλεται ὡς καθῆκον ἡ περὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως τοῦ λαοῦ μέριμνα τῶν λογίων;

Ποῖοι λοιπὸν ἂν μὴ οὗτοι θὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ ἔθνους των; Ποῖοι ἄλλοι θὰ φωτίσωσι καὶ θὰ παιδαγωγήσωσιν αὐτό; Ὁ Χριστὸς ἐξέφρασε τὴν γνώμην του περὶ τῶν κρυπτόντων τὸν λύχνον ὑπὸ τὸ μόδιον. Τί θὰ ἔλεγεν ἆρά γε περὶ τῶν συρόντων τὴν σοφίαν αὐτῶν νυχθημερὸν εἰς τὰ καφενεῖα καὶ τὰ ζαχαροπλαστεῖα; Τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐργάζεται καὶ μοχθεῖ· παλαίει ἐν τῷ πελάγει κατὰ τῆς τρικυμίας καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τοῦ αὐχμηροῦ ἐδάφους, ὑλοτομεῖ ἢ σφυρηλατεῖ, ἀποτελεῖ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς χώρας, ἀλλ' οὗτοι τί πράττουσιν ὑπὲρ τοῦ ὅλου ἔθνους; νομίζουσιν ἱκανὸν τὸ ὅτι διδάσκουσιν ὀλίγας ὥρας τῆς ἑβδομάδος;

Digitized by Google

Καθῆκον αὐτῶν ἔχουσι νὰ δείξωσι διὰ τοῦ παραδείγματος ὅτι ἡ παίδευσις καθιστᾷ μεγαλόφρονας τοὺς μύστας αὐτῆς. Καθῆκον αὐτῶν εἶνε ν' ἀνυψώσωσι τὸ φρόνηματοῦἔθνους, νὰ φωτίσωσι καὶ διδάξωσι τὸ πλῆθος, νὰ ποδηγετήσωσι τὴν σύγχρονον γενεὰν ἐπὶ μεγάλα ἔργα, νὰ ἠλεκτρίσωσι τοὺς ναρκωμένους, νὰ ἐμβάλωσιν εἰς τὰ στήθη τῶν ἀτόλμων πίστιν περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος, ν' ἀναδειχθῶσιν ἐπίλεκτοι σημαιοφόροι τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς.

Εὐτυχῆ τὰ ἔθνη τὰ τυχόντα τοιούτων ἀνδρῶν! Καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ἠδυνήθησαν νὰ παραγάγωσιν ἐκ τῶν σπλάγχνων των ἀποστόλουςτῆς ἐθνικῆς των ἀποκαταστάσεως, ἢ κοινωνικῆς ἀναπλάσεως, ἀποδεικνύει ὅτι τὰ ἔθνη ταῦτά εἰσι προωρισμένα νὰ ζήσωσι ὑπὸ τὴν ζωογόνον πνοὴν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ των· ὁ λαὸς ἀνίσταται, ὡς ὁ ἐκ χοὸς Ἀδάμ, ὑπὸ τὴν δημιουργικὴν πνοὴν τοῦ Πλάστου.

Ποῦ εἶνε τὰ κατάλληλα παρ' ἡμῖν βιβλία πρὸς μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ; Ἀλλαχοῦ οἱ μέγιστοι ἐνίοτε τῶν συγγραφέων προθύμως παραιτοῦντες τὰ καλλιτεχνικὰ ἢ φιλοσοφικὰ αὐτῶν ἰνδάλματα ἐμβάπτουσι τὴν γραφῖδά των εἰς τὴν μελάνην τῶν πρακτικῶν καὶ κοινωφελῶν ζητημάτων. Ὁ μέγας Γκιζώ, ὁ συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ, συνέγραψε καὶ ἱστορίαν τοῦ ἔθνους του ἐπίτηδες διὰ τοὺς ἐγγόνους του καὶ κατ' ἀκολουθίαν δι' ὅλους τοὺς γαλλόπαιδας ἢ τὸν λαὸν ὅστις κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν εἶνε παιδίον· ὁ περιώνυμος ἱστορικὸς Henri Martin, ὁ μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ ἐνδόξου βίου του πολιὸς καὶ ἐνθουσιώδης πρόεδρος τοῦ «Συνδέσμου τῶν Γάλλων πατριωτῶν» συνειργάζετο καὶ εἰς *Βιβλιοθήκην* τινὰ τοῦ *λαοῦ*, ὁ Ἀμποῦ συνέγραψε τὴν *Ἀλφάβητον τοῦ Ἐργάτου*. Ἀλλὰ μόνον οἱ Γάλλοι ἐργάζονται ἐκθύμως εἰς διάδοσιν παρὰ τῷ λαῷ ὑγιῶν ἀρχῶν; οἱ Γερμανοί, οἱ Ἑλβετοί, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ρῶσσοι; Ἰδοὺ τί ἔλεγεν ὁ μέγιστος τῶν Ρώσσων συγγραφέων Τολστόϊ περὶ τῶν τοιούτων βιβλίων:

«Τὰ ἑκατομμύρια τῶν γινωσκόντων ἀνάγνωσιν Ρώσσων μένουσι πρὸ ἡμῶν μὲ ἀνοικτὸν στόμα ὡς νεαροὶ πελαργοὶ καὶ μᾶς λέγουσι:— Κύριοι συγγραφεῖς μας ῥίψατε εἰς τὸ στόμα μας διανοητικὴν τροφὴν ἀξίαν καὶ ὑμῶν καὶ ἡμῶν.— Πρέπει ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἐπίκλησιν ταύτην τῆς δικαίας καὶ ἀγαθῆς ψυχῆς τοῦ ἀφελοῦς καὶ ἐντίμου ῥωσσικοῦ λαοῦ. Ἐγὼ πολὺ ἐσκέφθην περὶ τούτου καὶ ἀπεφάσισα νὰ ἐπιχειρήσω τι κατὰ τὰς δυνάμεις μου.»

Τοιαύτην ἆρά γε ἐπίκλησιν δὲν ἀποτείνει καὶ ὁ ταλαίπωρος ἑλληνικὸς λαός; ἀλλὰ ποῖος τὸν ἀκούει;

Ἐν Γερμανίᾳ οἱ μέγιστοι πολλάκις καθηγηταὶ περιφανῶν πανεπιστημίων πλὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ πρὸς τοὺς φοιτητὰς δὲν θεωροῦσι ὕβριν κατὰ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν αὐθεντείας νὰ διδάξωσιν ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον καὶ ἐργάτας ἢ οἰκογενείας.

Ἐν Ἑλβετίᾳ δὲ ὅπου ἡ παίδευσις εἶνε ὑποχρεωτικὴ μέχρι τοῦ δεκάτου ἕκτου ἔτους, ὑποχρεωτικὴ εἶνε εἰς τοὺς νέους καὶ ἡ ἀκρόασις μαθημάτων ὑπὸ καθηγητῶν πανεπιστημίων διδασκομένων ἐν αἰθούσαις τοῦ δημαρχείου. Οἱ εἰς ταῦτα φοιτῶντες λαμβάνουσι μάλιστα καὶ πτυχίον τι ὅπερ χρησιμεύει αὐτοῖς ὅτε κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος κατατάσσονται εἰς τὸν στρατόν· οἱ ἀμοιροῦντες τοιούτου πτυχίου ὑποχρεοῦνται ν' ἀκροασθῶσι τὰ ὡρισμένα μαθήματα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν τῷ στρατῷ θητείας των.

Πλὴν τῶν ἐν τοῖς συλλόγοις ἀναγνωσμάτων, ὧν ἄλλος ὁ προορισμός, καί τινων ἀποπειρῶν, τί σκόπιμον καὶ ἐθνωφελὲς ἐπεχειρήθη ποτὲ παρ' ἡμῖν; πότε χρήσιμοι καὶ πρακτικαὶ γνώσεις ἐδιδάχθησαν συστηματικῶς εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν; Ποῖοι τῶν μεγαλοσχήμων ἡμῶν λογίων καὶ ἐπιστημόνων κατῆλθον τοῦ ὕψους αὐτῶν καὶ ἐνεφανίσθησαν εἰς τοὺς πολλούς; Φεῦ! ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως εἶνε ἀπηγορευμένος εἰς τὸ λαὸν ἡμῶν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι, αἱ κοινωνικαὶ ἀλήθειαι, τὰ ἐκπολιτιστικὰ διδάγματα, ὅσα ἡμερόνουν τὰ ἤθη, καὶ διαλύουν τὸ σκότος τῆς συνειδήσεως, ὅσα ῥίπτουν μακρὰν τῆς ψυχῆς τὴν ἰδέαν τοῦ φόνου καὶ μακρὰν τῆς χειρός του τὸ φονικὸν ὄργανον, ὅσα σφυρηλατοῦσι τοὺς χαρακτῆρας, ὅσα ἀναδεικνύουσι τοὺς πολίτας ἱκανοὺς νὰ παύσωσιν ἕρποντες περὶ τὰ χαμαίζηλα καὶ ν' ἀνέλθωσι μέχρι τῶν γενικῶν συμφερόντων ἑνιαίας Πατρίδος, ταῦτα πάντα εἰσὶ καὶ θὰ μείνωσιν ἐπὶ πολὺ ἄγνωστα εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν διότι παρὰ τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν *κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται* οἵαν σοφὴν θύραν καὶ ἂν κρούσῃ ὁ λαός, αὕτη θὰ μένῃ κεκλεισμένη.

*

Ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ φωτισθῶσι παρ' ἡμῖν οἱ πολλοί. Εἴμεθα συνταγματικὸν Κράτος καὶ Κυρίαρχος εἶνε ὁ λαός. Οὗτος πέμπει τοὺς βουλευτὰς εἰς τὸ κοινοβούλιον καὶ ῥίπτει καὶ ἀναβιβάζει τοὺς κυβερνήσεις... Ἀλλ' ὅπως κατεβλήθη μεγίστη φροντὶς περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, διατί δὲν κατεβλήθη οὐδ' ἡ ἐλαχίστη περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀγάπη ἀποτελεῖ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνάσσοντος; Ἐν κρισίμοις πάλιν περιστάσεσιν θὰ ἐρωτηθῇ ἡ γνώμη τῶν πολλῶν, οἵτινες ἀποτελοῦσι κατὰ πλειοψηφίαν τὸ ἔθνος. Ἀλλὰ ποίαν γνώμην θὰ ἐξενέγκωσιν οὗτοι; ἐλήφθη ποτὲ φροντὶς περὶ μορφώσεως παρὰ τῷ λαῷ γνώμης ὑγιοῦς καὶ πεφωτισμένης; Ταῦτα λέγομεν οὐχὶ ἐκ περιφρονήσεως ἀλλ' ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἑλληνικὸν

Digitized by Google

λαόν. Βεβαίως δὲ ἀγαπῶμεν αὐτὸν περισσότερον τῶν δημοκόπων ἐκείνων οἵτινες ἀνὰ τὸ στόμα τὸ ὄνομα τοῦ λαοῦ μετὰ πομπωδῶν λέξεων συμπεφυρμένον φέροντες οὐδὲν οὐδέποτε ἔπραξαν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἂν πράγματι ἀγαπῶσιν οὗτοι τὸν λαὸν χάριν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἑαυτῶν χάριν, ἂς τὸ ἀποδείξωσιν ἐμπράκτως. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀρκεῖ νὰ συντελέσωσι εἰς τὸ νὰ παύσῃ ὑπάρχον τὸ μέγα χάσμα, ὅπερ ἐστήρικται ἀναμέσον αὐτῶν καὶ τοῦ λαοῦ.

Λ.

ΣΕΙΣΜΟΙ

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς

Δ'

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Ἡ κυκλοφορία τῶν ὑπογείων ὑδάτων καὶ αἱ δι' αὐτῶν συντελούμεναι χημικαὶ ἐπεξεργασίαι ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς γῆς.—Ἐπιρροὴ τῶν χημικῶν αὐτῶν ἐπεξεργασιῶν ἐπὶ τῆς γενέσεως τῶν σεισμῶν καὶ ἐπὶ τῆς παραγωγῆς διαφόρων ἡφαιστειωδῶν φαινομένων —Ὕλαι ἐξακοντιζόμεναι ἐκ τῶν ἡφαιστείων.—Ἰχθῦς ἐξερευγόμενοι ἐξ ἡφαιστειωδῶν κρατήρων καὶ ὑπόγεια ἰχθυοτροφεῖα.—Αὐτοφυεῖς πηγαὶ θερμῶν ὑδάτων.—Εἰκὼν ἐν σμικρῷ τῆς ἀκαταπαύστου κινήσεως τῆς γιγνομένης ἐν τοῖς κόλποις τοῦ γηΐνου ὀργανισμοῦ.—Ὁ φλοιὸς τῆς γῆς ἐν διηνεκεῖ παλμώδει κραδασμῷ.—Τὰ ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης ἐν τῆς ἐγκάτοις τῆς γῆς αἴτια τῶν σεισμῶν.—Ἡ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου νὰ γνωρίσῃ ἀκριβῶς ἅπαντα τὰ αἴτια ταῦτα.—Ἀνακάλυψις ὀργάνων προειδοποιούντων πιθανῶς τὰς σεισμικὰς δονήσεις.

Τὰ ὑπόγεια ὕδατα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἀποτελοῦσι τὸ αἷμα τοῦ στερεοῦ ὀργανισμοῦ τῆς γῆς, κυκλοφοροῦντα δὲ πανταχοῦ σχεδὸν διὰ τῶν πολυαρίθμων ῥωγμῶν καὶ ὑπογείων ὀχετῶν ἢ διηθούμενα διὰ τῶν διαχωρητῶν στοιβάδων τοῦ φλοιοῦ συντελοῦσιν εἰς μυρίας ἐπεξεργασίας ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς, χημικὰς ἀντιδράσεις, συνθέσεις καὶ ἀποσυνθέσεις τῶν ἐν αὐτοῖς παντοίων χημικῶν οὐσιῶν.

Ἐκ τῶν χημικῶν δ' αὐτῶν ἐπεξεργασιῶν, αἵτινες τελοῦνται τῇ ἐπενεργείᾳ οὐ μόνον τῶν ὑδάτων ἀλλὰ καὶ τῆς ὑψηλῆς κεντρικῆς θερμότητος, προκύπτουσι νέαι συνθέσεις, ἐνῷ ἄλλαι χημικαὶ οὐσίαι διαλύονται εἰς τὰ διάφορα στοιχεῖα αὐτῶν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπολύονται ἐλεύθερα εἰς τὰ βαθέα ταῦτα στρώματα τοῦ φλοιοῦ διάφορα ἀέρια καὶ ἰδίᾳ ἀνθρακικόν, ὑδροθειωμένον, ὡς καὶ ἄλλα ὀξέα ἰσχυρά.

Τὰ ἀέρια δὲ ταῦτα ἀθροιζόμενα εἰς μεγάλας ποσότητας καὶ συμπιεζόμενα μεγάλως εἰσδύουσιν εἰς τοὺς βράχους, οὓς πολλάκις διαρρηγνύουσιν, διηθοῦνται διὰ τῶν ἡθμοειδῶν στρωμάτων, καὶ πληροῦσι τὰς διαφόρους ῥωγμὰς καὶ τὰς ὑπαρχούσας εἰς τὰ βάθη κοιλότητας. Ὅταν δὲ ὅμως τὰ ἀέρια ταῦτα καὶ οἱ ἀτμοὶ συσσωρεύωνται εἰς ὑπερβολικὴν ποσότητα, ποιοῦσιν εὐρυτέρας ῥωγμὰς καὶ διαρρήξεις τῶν ἄνωθεν στερεῶν στοιβάδων, καὶ ὑπεγείρουσι πολλαχοῦ τὸ ἔδαφος ζητοῦντα ἐλευθέραν πρὸς τὰ ἔξω διέξοδον, τοῦθ' ὅπερ ἐπιτυγχάνουσι διὰ διαφόρων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς σχηματιζομένων σχισμῶν καὶ ὀπῶν, δι' ὧν ἐξέρχονται εἴτε ὡς ἁπλᾶ ἀέρια εἴτε συνηνωμένα μεθ' ὑδάτων, ἅτινα καθ' ὁδὸν συναντῶσιν.

Ἅπαντα δὲ τὰ φαινόμενα ταῦτα γίνονται πολλάκις αἰσθητὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς διὰ σεισμικῶν κλονισμῶν. Ἐκ τῆς αἰτίας δ' αὐτῶν παράγονται καὶ διάφορα ἄλλα ἡφαιστειώδη φαινόμενα σχέσιν στενὴν ἔχοντα πρὸς τὰ σεισμικά.

Οὕτως ἀναφέρεται, ὅτι εἰς πολλοὺς σεισμοὺς συνέβησαν ῥωγμαὶ καὶ ἐξῆλθον ἀτμοὶ καὶ ἀέρια διάφορα, τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν προήρχοντο ἐκ τῆς κεντρικῆς κοιλότητος τῆς γῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν βαθυτέρων μόνον στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ δυνάμει τῶν ἄνωθι περιγραφεισῶν ποικίλων χημικῶν ἐπεξεργασιῶν τῇ ἐπιδράσει τοῦ κυκλοφοροῦντος ὕδατος καὶ τῆς κεντρικῆς θερμότητος.

Τοιαῦται μεγάλαι ῥωγμαὶ ἀναφέρονται καὶ ἐν τῷ σεισμῷ τῆς Καλαβρίας καὶ ἐν τῷ νεωτέρῳ τῆς Ἱσπανίας, ἀφ' ὧν ἐξήρχοντο ἀτμοὶ καὶ ἀνθρακικὸν ἀέριον. Τοιαῦται ῥωγμαὶ ἐγένοντο καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Καρλεστῶν ἐν Ἀμερικῇ. Παρὰ τὴν Σωμερβίλλην τὸ ἔδαφος κατὰ τὸν σεισμὸν ἐσχίσθη πολλαχοῦ, πηγαὶ ζέοντος ὕδατος ἀνέβλυσαν εἰς ὕψος 20—30 ποδῶν, ἀργιλλώδης δὲ βόρβορος ἀποπνέων ὀσμὴν θείου διεχέετο ἐπὶ τοῦ πέριξ ἐδάφους.

—

Ἅπαντα τὰ φαινόμενα ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἐν σμικρῷ ἡφαίστεια, ὧν ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια εἶνε ἐλλιπὴς καὶ περιωρισμένη.

Οὕτως εἰσὶν ἡφαίστεια, ἅτινα ἐκ τοῦ κρατῆρος αὐτῶν ἐξακοντίζουσι μόνον ἀέρια, τὰ ὁποῖα συνήθως ὄντα ἰσχυρὰ ὀξέα καὶ διερχόμενα διὰ τῶν τιτανωδῶν βράχων διαβιβρώσκουσι καὶ διαλύουσιν αὐτοὺς εἰς κόνιν, ἥτις ἀναμιγνυομένη μεθ' ὑπογείων ὑδάτων ἀποτελεῖ πολλάκις μεγίστας μάζας ῥευστοῦ καὶ καίοντος βορβόρου διαχυνομένου πέριξ τοῦ ἡφαιστειώδους κρατῆρος.

Τοιαύτης φύσεως ἡφαίστεια ὑπάρχουσιν ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ ἐν τῇ νήσῳ Ἰάβᾳ. Εἰς ἡφαίστεια δὲ τῆς Περουβίας ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ μετὰ τῶν βορβορωδῶν αὐτῶν ὑδάτων τῶν ἐξερευγομένων ἔκ τινων κρατήρων ὑπάρχει καὶ σμῆνος νεκρῶν ἰχθύων, τοσοῦτο μάλιστα, ὥστε οἱ ἰχθῦς διαχυνόμενοι εἰς τὰς πέριξ ἐκτάσεις προξενοῦσι μεγάλας ἐπιδημίας ἕνεκα τῆς σήψεως καὶ ἀποσυνθέσεως αὐτῶν.

Οἱ φρονοῦντες, ὅτι τὰ ἡφαίστεια προέρχονται

Digitized by Google

ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς δὲν θὰ δισχυρισθῶσι βέβαια, ὅτι ἐν τῷ διαπύρῳ καὶ ζέοντι ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος ῥευστῷ κεντρικῷ στρώματι τοῦ φλοιοῦ ἡ φύσις ἔσχε τὴν μοναδικὴν πρόνοιαν νὰ διατηρῇ καὶ ἴδια ἰχθυοτροφεῖα ἀντέχοντα εἰς τὴν ἐκεῖ ὑψηλὴν θερμοκρασίαν τὴν εἰς χιλιάδας βαθμοὺς λογιζομένην! Τὸ ὀρθότερον ἄρα εἶνε νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι μετὰ τῶν ἀπορροφωμένων ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑδάτων παρεσύρθη καὶ μέγα ποσὸν μικρῶν ἰχθύων, ὅσοι ἠδύναντο νὰ διέλθωσι διὰ τῶν ὑπογείων ῥωγμῶν, οἵτινες βαθύτερον φονευθέντες ἐκ τῆς ὑπογείου θερμότητος, εἶτα παρεσύρθησανκαὶ ἐξηκοντίσθησαν πρὸς τὰ ἔξω γενομένης τῆς ἡφαιστειώδους ἐκρήξεως.

Ἐν Ἰσλανδίᾳ δὲ πολλαχοῦ ὑπάρχουσιν ἡφαιστειώδεις κρατῆρες, ἀφ' ὧν κατὰ διαλείμματα ἐξακοντίζεται μετὰ μεγάλου πατάγου ὕδωρ ζέον διὰ μέσου πυκνῆς ἀτμώδους ὁμίχλης· μία τοιαύτη δὲ ἡφαιστειώδης πηγὴ ἐξακοντίζει τὸ ζέον ὕδωρ εἰς 50 μέτρων ὕψος!

—

Πανταχοῦ, ὅπου τὸ ἔδαφος τῆς γῆς δεικνύει ἴχνη καταφανῆ καὶ βέβαια παλαιῶν ἡφαιστείων σήμερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναβρύουσι πηγαὶ θερμῶν ὑδάτων.

Βεβαίως ἐν ταῖς χώραις ταύταις, ἔνθα πρὸ πολλῶν αἰώνων ἐσίγησαν αἱ βίαιαι ἐκρήξεις, δὲν ἔπαυσαν καθ' ὁλοκληρίαν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς ἐξακολουθοῦσαι, εἰς ἀσθενέστερον βαθμόν, αἱ ἡφαιστειώδεις ἐπεξεργασίαι, ἐκδηλούμεναι δι' ἀσθενῶν ἡφαιστειωδῶν ἀναθυμιάσεων. Ἐξηντλήθησαν ἐκεῖ ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς οὕτως εἰπεῖν αἱ ὕλαι αἱ παρέχουσαι τροφὴν εἰς ἰσχυρὰς ἡφαιστειώδεις ἐκρήξεις, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἀναβρύουσιν ὕδατα θερμὰ ἀναλόγως τῆς βαθύτητος, ἐξ ἧς προέρχονται, μετὰ μεγάλου ποσοῦ διαφόρων ἀερίων.

Ἡ ὕπαρξις τῶν θερμῶν αὐτῶν ὑδάτων δεικνύει, ὅτι εἰς τὰ ὑπόγεια στρώματα δὲν ἔπαυσαν νὰ τελοῦνται αἱ περιγραφεῖσαι διάφοροι χημικαὶ ἐπεξεργασίαι. Τὰ ὕδατα ἐξακολουθοῦσι νὰ εἰσδύωσι διὰ τῶν ὑπογείων ῥωγμῶν, ἀλλὰ φθάνοντα μέχρι βάθους τινὸς μόνον ἀναστρέφονται αὖθις πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν μὴ φέροντα ἢ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ βάθους εἰς ὃ εἰσέδυσαν καὶ διάφορα ἀέρια, ἅτινα ἐκεῖ συνήντησαν, πρὸς δὲ καὶ διαφόρους ἐν διαλύσει χημικὰς οὐσίας, ἃς καθ' ὁδὸν παρέσυραν.

Οὕτως, ἀναλόγως τῶν εὐδιαλύτων χημικῶν συστατικῶν τῶν στοιβάδων διὰ μέσου τῶν ὁποίων διέρχονται τὰ ὕδατα ταῦτα κατὰ τὴν ὑπόγειον πορείαν των, εἰσὶ ἀλκαλικά, διττανθρακικά,θειικά, χλωριοῦχα, νατριοῦχα, σιδηροῦχα, θειοῦχα, τιτανοῦχα, μαγνησιοῦχα, κλπ.

—

Ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν νεκρικὴν ἀδράνειαν ἄρα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐγκρύπτεται κίνησις ἀκατάπαυστος, κίνησις ἄπειρος, ἧς ἐπεχειρήσαμεν νὰ δώσωμεν ἐν σμικρῷ ἐλαχίστην ἰδέαν.

Ἀδιάλειπτος στερεοποίησις οὐσιῶν εἰς τὰς κεντρικὰς στοιβάδας τοῦ φλοιοῦ καὶ συρρίκνωσις τῶν ἐπικειμένων στοιβάδων αὐτοῦ ἐκ τῆς συγκεντρικῆς συστολῆς του· εὐρεῖα καὶ ἄφθονος ὑπόγειος ῥοὴ καὶ κυκλοφορία τῶν ὑδάτων· σύντηξις καὶ διάλυσις καὶ κατατριβὴ διαφόρων οὐσιῶν· παντοειδεῖς χημικαὶ ἐπεξεργασίαι συνθέσεων καὶ ἀποσυνθέσεων· ἀνάπτυξις παντοίων ἀτμῶν καὶ ἀερίων κυκλοφορούντων διὰ σχισμῶν καὶ ῥωγμῶν· ἰδοὺ ἐν συνόψει αἱ κυριώτεραι λειτουργίαι, ἃς περικλείει ὁ θαυμάσιος οὗτος ὀργανισμὸς τῆς γῆς, ἵνα παραλείψωμεν τὴν σπουδαιοτάτην ἐφ' ὅλων αὐτῶν ἐπίδρασιν τοῦ ἐν ἀφθονίᾳ ἀναπτυσσομένου μαγνητικοῦ καὶ ἠλεκτρικοῦ ῥευστοῦ, ἵνα παρατρέξωμεν καὶ τὴν ἐπιρροὴν τῶν ποικίλων ἀτμοσφαιρικῶν φαινομένων, καὶ τέλος ἵνα ἀποσιωπήσωμεν ἅπασαν τὴν καταπληκτικὴν καὶ ἐν ἀφθονίᾳ τελουμένην ἔν τε τῇ ἐπιφανείᾳ καὶ τοῖς διαφόροις στρώμασι τῆς γῆς κίνησιν τῆς ζωῆς!

Ἅπαντα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα, ἅπασα αὕτη ἡ ζωηρὰ καὶ ἀέναος κίνησις φέρει παντοίας ἀλλοιώσεις καὶ τροποποιήσεις καὶ μετακινήσεις εἰς τὸν φλοιὸν τῆς γῆς, τῶν ὁποίων ὁ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ζῶν ἄνθρωπος μόνον τὰ ἀποτελέσματα αἰσθάνεται εἴτε ὡς σεισμικοὺς κραδασμούς, εἴτε ὡς ἡφαίστεια, εἴτε ὡς θερμὰς πηγάς, εἴτε ὡς καθιζήσεις ἢ ἀνυψώσεις τοῦ ἐδάφους καὶ ἀναδύσεις νήσων ἐκ τῶν μέσων τοῦ Ὠκεανοῦ.

—

Ἐκ τούτων πάντων βλέπομεν, ὅτι αἱ ἰδέαι τῶν πολλῶν περὶ τῆς ἀπολύτου ἀκινησίας καὶ σταθερότητος τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ περὶ τοῦ ὅτι οἱ σεισμοὶ εἰσὶν ἔκτακτα φαινόμενα τυχαίως διαταράττοντα τὴν σταθερὰν καὶ διαρκῆ ταύτην ἰσορροπίαν τῶν στρωμάτων τῆς γῆς, εἰσὶν ἐσφαλμέναι καὶ μόνον ἐκ τῆς ἀπατηλῆς ἐπιφανείας τῶν πραγμάτων ἀπορρέουσαι.

Τοὐναντίον, ἐξ ὅσων συντόμως ἐξέθεμεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω, παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ φλοιὸς τῆς γῆς συνιστάμενος ἐκ παχέων στερεῶν στρωμάτων ἀδιαλείπτως ὑπόκειται εἰς ἐσωτερικὰς ἐντάσεις, κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, εἰς πιέσεις διαφόρου εἴδους καὶ εἰς τὴν ἐπήρειαν ποικίλων ἰσχυρῶν δυνάμεων, αἵτινες ἐκδηλοῦνται ἀενάως δι' ἀπείρου πλήθους μικρῶν δονήσεων, δι' ἀνεπαισθήτων κυματισμῶν καὶ τρόμων καὶ μετακινήσεων, δι' ἀκαταπαύστων ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν καὶ διαρρήξεων τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Ἅπασα δ' αὕτη ἡ ἀδιάλειπτος ἐργασία καὶ κίνησις διαφεύγει κατὰ τὸ πλεῖστον τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν.

Digitized by Google

διότι συνήθως δὲν ἀντιλαμβανόμεθα αὐτήν, ἢ ὅταν εἶνε κατὰ διαλείμματα ἀρκετὰ ἰσχυρὰ καὶ ἔντονος καὶ παράγει ἰσχυροὺς κραδασμοὺς ἐν εἴδει σεισμικῶν κλονισμῶν.

Ἡ ἐπιστήμη ὅμως σήμερον, ἥτις ἀπό τινων ἐτῶν ἐπελήφθη σπουδαίως τῆς ἐρεύνης τῶν γηΐνων αὐτῶν φαινομένων, ἀνεκάλυψε διάφορα ὄργανα λίαν εὐαίσθητα, δι' ὧν κατορθοῖ ν' ἀνακαλύπτη καὶ τὰς λεπτοτέρας καὶ ἀσθενεστέρας τρομώδεις δονήσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ νὰ φέρῃ ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς μέχρι τοῦ ἀνθρωπίνου ὠτὸς πάντα ἦχον ἢ θόρυβον ἢ κρότον ἐκεῖ παραγόμενον.

—

Οὕτω καὶ αἱ ἐλάχισται καὶ ἀνεπαίσθητοι τρομώδεις κραδασμοὶ τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἀνακαλύπτονται διὰ διαφόρων ὀργάνων, διὰ τοῦ *μικροσεισμογράφου* Rossi, τοῦ *τρομοσεισμογράφου* Bertolli, τοῦ *σεισμικοῦ μικροφώνου* Rossi, τοῦ *ἀκουστῆρος* (auscultateur) Meigna, κλπ.

Διὰ τῶν εὐαισθήτων καὶ εὐφυῶν αὐτῶν ὀργάνων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ φλοιὸς τῆς γῆς εὕρηται εἰς ἀέναον κραδασμὸν καὶ κίνησιν. Ἡ διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῶν ἐπισταμένη ἐξέτασις κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ὑπὸ διαφόρων διακεκριμένων ἰταλῶν σεισμολόγων ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἔδαφος ἁπάσης τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου εὕρηται εἰς διαρκῆ τρομώδη κατάστασιν. Αἱ ἀσθενέσταται ὅμως καὶ ἀνεπαίσθητοι αὗται δονήσεις κατὰ περιόδους γίνονται ἰσχυρότεραι, ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἰσημεριῶν τοῦ φθινοπώρου καὶ τῆς ἀνοίξεως, ὅτε καὶ ἀποβαίνουσιν ἀληθεῖς σεισμικαὶ διασείσεις συμπίπτουσαι μάλιστα καὶ μετὰ ἐκλύσεως μεγάλης ποσότητος ἀερίων ἐκ τῶν διαφόρων σχισμῶν καὶ ὀπῶν τῆς γῆς καὶ μετὰ αἰφνιδίων βαρομετρικῶν μεταβολῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς.

Ὁ ἐπιφανὴς δὲ ἰταλὸς σεισμολόγος Rossi διὰ τοῦ *σεισμικοῦ μικροφώνου* ἢ *ἐνδογενοῦς ἀκουστικοῦ ὀργάνου* (auscultateur endogène,) ὡς ἀποκαλεῖ αὐτό, ἀποκαλύπτει πληθὺν παντοίων ὑπογείων ἤχων μεταδιδομένων ἐν εἴδει ψόφων, κρότων, βρόμων, κριγμῶν, συριγμῶν, ἐκρήξεων πυροβόλων, ἤχων μεταλλικῶν ὁμοίων πρὸς ἤχους κωδώνων, κλπ. ἅτινα πάντα ἐπίσης παριστῶσιν ὁποία καὶ ὁπόση πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς συντελουμένη ἀέναος ἐργασία καὶ κίνησις!

—

Δὲν εἶνε ἑπομένως ἁπλᾶ τὰ αἴτια τὰ παράγοντα τοὺς σεισμούς, ἀλλὰ πολλαπλᾶ καὶ ἔγκεινται ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ ἀκαταπαύστῳ παντοειδεῖ λειτουργίᾳ αὐτοῦ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς γῆς, οὗ ἀσθενεστάτην καὶ λίαν ἀμυδρὰν εἰκόνα ἐπεχειρήσαμεν νὰ δώσωμεν ἀνωτέρω. Οἱ σεισμολόγοι οἱ ἐκζητοῦντες εἰς ἓν μόνον αἴτιον τὴν γένεσιν τῶν σεισμῶν καὶ προσπαθοῦντες νὰ ἐξηγήσωσιν αὐτοὺς ἀποκλειστικῶς προσκολλώμενοι εἰς μίαν μόνην θεωρητικὴν ἰδέαν, δὲν λαμβάνουσιν ἀρκούντως ὑπ' ὄψιν τὰ πολλαπλᾶ φαινόμενα καὶ τὰς ἀπειροπληθεῖς καὶ παντοειδεῖς ἐπεξεργασίας, αἵτινες τελοῦνται ἀενάως ἐν τῷ πολυσυνθέτῳ γιγαντώδει καὶ θαυμαστῷ ὀργανισμῷ, ὅνπερ καλοῦμεν γῆν! Οἱ σεισμολόγοι οὗτοι τιθέμενοι ἐν περιωρισμένῳ πεδίῳ ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ προσηλούμενοι ἐπὶ μιᾶς ἐσφαλμένης πολλάκις θεωρητικῆς ἰδέας, νομίζουσιν, ὅτι δύνανται ἐκ ταύτης νὰ προΐδωσι καὶ προείπωσι συμβησομένους σεισμούς. Πλὴν αἱ μέχρι σήμερον προρρήσεις των, ἐκτὸς σπανιωτάτων τινῶν ἐπιτυχῶν συμπτώσεων, ἀπέδειξαν τὸ μάταιον καὶ φροῦδον τῆς ἐλπίδος των.

Διὰ ταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀείποτε ἔσται ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ προΐδῃ ἢ προλάβῃ τοὺς σεισμούς, ἢ νὰ γνωρίσῃ ἐπακριβῶς καὶ λεπτομερῶς ἅπαντα τὰ αἴτια αὐτῶν, διότι οὐδέποτε ἔσται εἰς θέσιν νὰ γνωρίσῃ λεπτομερῶς τὰ ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς συμβαίνοντα ἑκάστην στιγμήν, τοῦθ' ὅπερ ὑπερβαίνει πᾶν μέτρον τῶν διανοητικῶν καὶ φυσικῶν δυνάμεών του.

Ἴσως ἀνακαλύψῃ ἐργαλεῖα δεικνύοντα ἐπ' ὀλίγα δευτερόλεπτα ταχύτερον τὰς δονήσεις τῶν σεισμῶν. Ἴσως ἀνακαλύψῃ νέα ὄργανα δεικνύοντα τὴν ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς πίεσιν καὶ τάσιν τῶν ἀερίων καὶ ἀτμῶν καὶ προειδοποιοῦντα ἐπικειμένας διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ καὶ διασείσεις αὐτοῦ. Τοιαῦτα ὄργανα ἀτελῆ εἰσέτι εἰσὶν ἐν χρήσει εἴς τινα τῶν ἡφαιστείων δεικνύοντα τὴν πίεσιν τῶν ἐντὸς αὐτῶν ἀερίων καὶ ἀτμῶν, ἥτις ἅμα ὡς αὐξάνῃ μέχρι τινὸς βαθμοῦ προσημαίνει τὴν ἐγγίζουσαν ἔκρηξιν τοῦ ἡφαιστειώδους κρατῆρος.

Ἐν Σύρῳ, κατὰ Σεπτέμβριον, 1886.

Ιω. Φουστανος.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐκθέσεις τοῦ κόμητος Γυΐλφορδ.

ΙΑ'

Δρ. Ἀθανάσιος Πολίτης.

Οὔτε αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸν ἐκ Λευκάδος Ἀθανάσιον Πολίτην διὰ τὸν ὀργανισμὸν τῶν κατωτέρων σχολείων, οὔτε ἡ πρὸς αὐτὸν φιλία μου ἤθελον μὲ παρακινήσῃ νὰ συστήσω αὐτὸν διὰ τὴν ἕδραν τῆς χημείας, οὐδὲ ἤθελον πράξῃ τοῦτο, ἐὰν δὲν ἤμην πεπεισμένος περὶ τοῦ ζήλου μεθ' οὗ ἐσπούδασεν ἐν Παυΐᾳ καὶ Παρι-

Digitized by Google

σίοις τὴν ἐπιστήμην ταύτην, ἣν καὶ ἤδη ἐξακολουθεῖ καλλιεργῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του. Οὗτος δηλοῖ ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὰς παραδόσεις του κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαΐου 1823).

Οἱ ὑπὸ τοῦ Δρ. Πολίτου συνταχθέντες πίνακες διὰ τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα εἰσὶν ἄριστοι καὶ χρησιμεύουσι πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς τε ὀρθοδόξου καὶ τῆς τῶν διαμαρτυρομένων νεολαίας, ἄνευ ταραχῆς τῶν πνευματικῶν πατέρων. Ἐπειδὴ ὀλίγιστα μέρη τῆς ἁγίας Γραφῆς παρενεβλήθησαν, ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἤθελον σκανδαλισθῇ οἱ καθολικοί, ἀλλὰ τοὐναντίον εἶδον ὅτι περιελήφθησαν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀπηγορευμένων βιβλίων τῆς Ῥώμης (nell' indice spurgatorio di Roma.)

(Ἔκθεσις . . . . . .)

ΙΒ'

Δρ. Σταματέλος Πυλαρινός.

Περὶ τῶν γνώσεων τῆς πειραματικῆς φυσικῆς τοῦ Δρ. Πυλαρινοῦ ἐκ Κεφαλληνίας ἐπληροφορήθην πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ἐν Μεδιολάνοις εὑρισκόμενος, παρ' ἑνὸς τῶν πρώτων συγχρόνων λογίων τοῦ ἑλληνικοῦ γένους (ἴσως τοῦ Μουστοξύδου), ὕστερον δὲ καὶ ἐβεβαιώθην ὑπὸ τῶν πιστοποιητικῶν τῶν προϊσταμένων του. Μετ' ὀλίγον ἔπεμψα αὐτὸν εἰς Παρισίους, ὅπου ἐξηκολούθησε καταγινόμενος εἰς τὰς σπουδάς του. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις παραδέχεται τὴν πρότασίν μου, νὰ λάβῃ αὐτὸς τὴν ἕδραν τῆς ἐπιστήμης ταύτης, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀρχίσῃ τὰς παραδόσεις του κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον, ἐκτὸς ἐὰν αἱ πολλαὶ προετοιμασίαι καὶ ἡ ἀπόκτησις τῶν ἐργαλείων τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἀναγκάσωσιν αὐτὸν νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἔναρξιν μέχρι τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823)

ΙΓ' καὶ ΙΔ'

Δρ. Ι. Γεννατᾶς καὶ Ν. Δελβινιώτης.

Διὰ τὴν πρακτικὴν ἑρμηνείαν τῶν νόμων τολμῶ νὰ συστήσω τὸν Δρ. Ι. Γεννατᾶν, ὅστις εἶνε τόσον γνωστὸς τῇ Α. Υ. καὶ τῇ Γερουσίᾳ, ὥστε θέλω περιορισθῇ εἰς τὸ νὰ ἐκφράσω μόνον τὴν γνώμην, ὅτι ἡ πλήρωσις τῆς ἕδρας ταύτης ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου τούτου νομομαθοῦς θὰ παράσχῃ μεγίστην ὠφέλειαν τῇ ἡμετέρᾳ ἀκαδημίᾳ.

Δύναμαι νὰ βεβαιώσω τὸ αὐτό, συνιστῶν τὸν κ. Ν. Δελβινιώτην διὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἐπιστήμης ταύτης, ἥτις θὰ ἥρμοζεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ διαιρεθῇ εἰς τοὺς δύο τούτους κλάδους.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823.)

ΙΕ'

Ἰωάννης Ἀριστείδης.

Διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας μουσικῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ λαϊκῆς, ἔπεμψα πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, εἰς Νεάπολιν τὸν Ἱεροδιάκονον Ἰωάννην Ἀριστείδην ἐξ Ἰωαννίνων. Καὶ περὶ μὲν τῶν γνώσεων αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς ἐνδιαφερούσης ταύτης ἐπιστήμης μοὶ ἐγγυήθησαν ἄλλοι, περὶ δὲ τῶν γνώσεών του τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ περὶ τοῦ ζήλου του εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ κλάδον ὑπόσχομαι ἐγώ. Ἔγραψα ἤδη αὐτῷ ὅπως ἑτοιμασθῇ νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα πρὸ τοῦ Νοεμβρίου, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἐγκρίνῃ τὸν διορισμόν του.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823).

ΙϚ' καὶ ΙΖ'

Ἱερεὺς Ἀνδρέας Ἱδρωμένος

δημόσιος διδάσκαλος τῶν ἑλληνικῶν καὶ

Ἀθανάσιος Πολίτης.

Ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι κατ' ἐμὴν τοὐλάχιστον γνώμην τὰ 45 τάλληρα, ἅτινα κατὰ μῆνα οὗτος λαμβάνει μικρὰν ὠφέλειαν προξενοῦσι. Ἀλλ' ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον θὰ ἱδρυθῇ ἡ Ἀκαδημία καὶ θὰ καταστῇ ἀναγκαῖος σεβάσμιός τις κληρικὸς ὄχι μόνον πρὸς τέλεσιν τῶν ἱεροτελεστιῶν κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν πνευματικὴν ἐπιμέλειαν τῶν πολλῶν νέων, οἵτινες θὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα.....διὰ τόσῳ ἐνδιαφέρουσαν ἐργασίαν οὐδεὶς ἄλλος δι' εὐσέβειαν, παιδείαν καὶ γλυκύτητα χαρακτῆρος εἶνε καταλληλότερος τοῦ καλοῦ ἱερέως Ἀνδρέου.

Ὁ βοηθὸς αὐτοῦ Πολίτης (Ἀθανάσιος, Κερκυραῖος καὶ μητροπολίτης Κερκύρας βραδύτερον) ἀπέκτησεν ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Δρ. Φιλητᾶ τόσῳ ἐντελῆ γνῶσιν τῆς ἑλληνικῆς, ὥστε προτείνω νὰ διορισθῇ διευθυντὴς τοῦ πρωτεύοντος σχολείου Κερκύρας πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ νέου συστήματος ἀντὶ τοῦ Π. Ἱδρωμένου, υἱοῦ τοῦ ἱερέως, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ διορισθῇ γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823.)

Τὸ ἠθικὸν ἐνασκεῖ μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ. «Εἶχεν ἐπισκήψῃ σηπεδονώδης πυρετός, γράφει ὁ Γκαῖτε ἔν τινι ἐπιστολῇ, φοβερὰν ποιῶν περὶ ἐμὲ θραῦσιν, ἐκινδύνευον δὲ μεγάλως νὰ προσβληθῶ κ' ἐγώ, ἀλλ' ἠδυνήθην ν' ἀποφύγω τὸν κίνδυνον διὰ μόνης τῆς δυνάμεως σταθερᾶς θελήσεως. Εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις ποίαν δύναμιν ἔχει ἡ θέλησις ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. Ὁ φόβος εἶνε κατάστασις ἀνάνδρου ἀδυναμίας παρέχουσα ἡμᾶς ἄνευ ἀμύνης εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ». Καὶ ὁ Καρτέσιος δὲ βεβαιοῖ ὅτι ἀπηλλάγη κατὰ τὴν νεότητά του σοβαροῦ παθήματος τρέπων τὴν φαντασίαν αὐτοῦ ἐπὶ φαιδρὰ ἀντικείμενα.

Digitized by Google

Ο ΣΟΥΠΕΡΑΤΩΡ (SUPERATOR)

ἤτοι ὁ ἀλεξίπυρος χάρτης.

Τὴν 29 (17) Ἀπριλίου παρελθόντος ἔτους ἐγένετο ἐν τῷ παρὰ τὴν Βιέννην κειμένῳ Λίσιγγ (Liesing) ἐνώπιον ἐπιτροπῆς διορισθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ ἐμπορίου καὶ συγκροτουμένης ἐκ πολυαρίθμων ὑπαλλήλων δημοσίων καὶ ἀντιπροσώπων ἰδιωτικῶν ἑταιριῶν, καὶ ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ κοινοῦ πείραμα μεγίστου ἐνδιαφέροντος. Προὔκειτο νὰ δοκιμασθῶσιν αἱ ἐσχάτως ἐν τῷ εἰς τοὺς πρίγκηπας Τοὺρν-Τάξις(Turn-Taxis) ἀνήκοντι ἐργοστασίῳ ἀμιάντου κατασκευασθεῖσαι πυρίμαχοι πλάκες αἱ ἀποκληθεῖσαι Superator.

Τὸ πείραμα ἐξετελέσθη ὡς ἑξῆς. Ἐγγὺς τοῦ ἐργοστασίου ἐπάγησαν δύο ἁπλᾶ ξύλινα παραπήγματα εἰς ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν καὶ ἐστήθη μεταξὺ αὐτῶν παραπέτασμα ἀλεξιπύρου χάρτου πλάτους ἓξ μέτρων καὶ ὕψους πέντε. Τὸ μὲν τῶν παραπηγμάτων τούτων ἦν προωρισμένον διὰ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ δὲ διὰ τὸ πείραμα. Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἐτοποθετήθη κιβώτιον ξύλινον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν δι' ἀλεξιπύρου χάρτου ἐπενδεδυμένον, ἐν ᾧ ἐτέθησαν πλεῖστα ἔγγραφα βιβλία κτλ. καὶ μικρὰ κίστη ἐπίσης δι' ἀλεξιπύρου χάρτου ἐπενδεδυμένη, ἐν ᾗ πλὴν ἄλλων ἐτέθησαν ἓν θερμόμετρον καὶ τινα πρόσφατα ὠά. Τό τε κιβώτιον καὶ ἡ ἐν αὐτῷ κίστη ἐκαλύφθησαν καθολοκληρίαν ὑπὸ ῥυκανισμάτων ξύλων, ἅτινα ὡς καὶ ὁλόκληρον τὸ ἀποπειρατήριον παράπηγμα ἐβράχησαν διὰ πετρελαίου καὶ ἠλείφθησαν διὰ κατράμης. Μετὰ ταῦτα τεθέντος τοῦ πυρὸς αἱ φλόγες ἐξώρμησαν βιαίως καὶ προσέκρουσαν ἐπὶ τοῦ ἐξ ἀλεξιπύρου χάρτου παραπετάσματος ἄνευ ἀποτελέσματος, διότι τόσον ἀνεπαίσθητος ἦν ἡ ὕψωσις τῆς θερμοκρασίας ἐν τῷ διὰ τὴν ἐπιτροπὴν προωρισμένῳ παραπήγματι, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ διαμείνῃ ἐν αὐτῷ ἀνενοχλήτως καὶ ἀσφαλῶς.

Μετὰ δέκα περίπου λεπτὰ ὁλόκληρον τὸ ἐμπρησθὲν παράπηγμα ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς καὶ ἀπετεφρώθη καθολοκληρίαν. Ἐνῷ δὲ τὸ πυρόμετρον ἐδείκνυε θερμοκρασίαν 930 βαθμῶν, τὸ κιβώτιον καὶ ἡ κίστη διετηρήθησαν ἐντελῶς ἄθικτα. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀνοίξασα τὸ κιβώτιον ἐβεβαιώθη, ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ ἔγγραφα καὶ βιβλία οὐδ' ἐλάχιστον ἴχνος τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πυρὸς ἐδείκνυον· ὡρολόγιον δὲ χρυσοῦν τεθὲν ἐν τῷ κιβωτίῳ ὀλίγας στιγμὰς πρὶν ἢ τεθῇ τὸ πῦρ ἐξηκολούθει ἀπροσκόπτως τὴν κανονικὴν αὐτοῦ πορείαν, καὶ τὰ ἐν τῇ κίστῃ δὲ ὠὰ διετηρήθησαν πρόσφατα χωρὶς ἡ θερμοκρασία αὐτῶν νὰ ὑψωθῇ ἀνωτέρω τῆς τῶν ἀρτιτόκων.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ πειράματος ἐκίνησε τὸν γενικὸν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν παρόντων θαυμασμὸν καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ὁ χάρτης οὗτος εἶνε τὸ ἁπλούστατον καὶ εὐωνότατον μέσον πρὸς ἀπομόνωσιν τοῦ πυρός. Ἐπειδὴ δὲ ἓν παραπέτασμα ἔχον τὰς ἀνωτέρω σημειωθείσας διαστάσεις κατὰ τὰ πολλάκις ἐπαναληφθέντα πειράματα δύναται νὰ στηθῇ ἐντὸς τριῶν μόνον λεπτῶν, ἕπεται ὅτι ἐν περιπτώσει ἐκρήξεως πυρκαϊᾶς ἐντὸς ἀποθηκῶν ξυλείας κτλ. δυνάμεθα ἀπομονοῦντες τὰ ὑπὸ τοῦ πυρὸς μήπω προσβληθέντα ἀντικείμενα νὰ προφυλάξωμεν αὐτὰ ἐντελῶς ἀπὸ τῆς πυρκαϊᾶς.

Ὁ ἀλεξίπυρος οὗτος χάρτης ἀποτελεῖται ἐκ μάζης λίαν εὐκάμπτου καὶ συμπτύσσεται εὐκόλως χωρὶς νὰ διαρρηγνύηται, κατασκευάζονται δὲ τεμάχια αὐτοῦ παντὸς μήκους καὶ πλάτους· δύναται ἄρα νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς προφύλαξιν πάσης εὐπρήστου οὐσίας, οἷαι ἡ ξυλεία τῶν οἰκιῶν καὶ πάντα τὰ ἐκ ξύλου μέρη αὐτῶν κτλ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀλεξίπυρος χάρτης ἀντέχει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὑγρασίαν καὶ τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολάς, προφυλάττει ταὐτοχρόνως τὰ ξύλα ἀπὸ τῆς σήψεως. Μετὰ τὰ ἀνωτέρω οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νέας ταύτης ἐφευρέσεως οὐ μόνον τὰς οἰκίας καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀντικείμενα δυνάμεθα νὰ προφυλάξωμεν ἀπὸ τοῦ πυρός, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ δημόσια ἀρχεῖα, καὶ ταῦτα διὰ δαπάνης σχετικῆς ἐλαχίστης, καθόσον ἡ ἀξία ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου τοιούτου χάρτου εἶνε μόνον ἑνὸς φλωρινίου καὶ ἑξήκοντα ἑκατοστῶν ἤτοι δραχμῶν τριῶν καὶ ἡμισείας.

Ν. Χλωρος

Ἐπιθεωρητὴς τῶν δασῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Πεκίνου παρετέθη τὴν 4 τοῦ προπαρελθόντος μηνὸς τὸ πρῶτον διπλωματικὸν γεῦμα, ὅπερ παρετέθη ποτὲ ἀφότου τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη ἀντιπροσωπεύονται διὰ πρεσβευτῶν παρ' αὐτῇ. Τὸ ἐπίσημον τοῦτο γεγονός, ὡς εἰκός, ἐπὶ ἡμέρας ἦτο τὸ ἀποκλειστικὸν ἀντικείμενον τῆς μερίμνης πάντων τῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις, διότι οἱ αὐλικοὶ ἐφοβοῦντο μὴ δὲν δεχθῶσι μετὰ τῆς δεούσης λαμπρότητος τοὺς ἐπισήμους δαιτυμόνας. Εὐτυχῶς οἱ φόβοι των ἀπεδείχθησαν ἀβάσιμοι. Τὴν 2 μ. μ. ἀφίκοντο ἐν μεγάλῃ στολῇ πάντες οἱ ξένοι διπλωμάται, εἰσήχθησαν δ' ἀμέσως εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν ᾗ ἦν παρατεθειμένον τὸ γεῦμα. Αὐτόθι ἀνέμενον οἱ ὑπουργοὶ μετὰ τοῦ ἀρχαιοπαραδότου πτεροῦ ταὼ καὶ τῶν ἄλλων ἐμβλημάτων τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν. Ἡ τοποθέτησις τῶν δαιτυμόνων εἶχε πρότερον διὰ μακρῶν συζητηθῇ ἐν τῇ αὐλῇ. Ὁ πατὴρ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ πρίγκηψ Τσοὺν ἐκάθητο εἰς τὸ ἄκρον τῆς τραπέζης, ἀποβλέπων πρὸς δυσμάς. Οἱ ξένοι διπλωμάται ἐκάθηντο δεξιόθεν αὐτοῦ, κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος, ἀπέναντι δὲ τούτων ἔλαβον θέσιν τὰ μέλη τῆς κυβερνήσεως. Εἰς χωρι-

Digitized by Google

στὰς τραπέζας παρεκάθησαν οἱ γραμματεῖς, οἱ ἀκόλουθοι καὶ οἱ διερμηνεῖς τῶν πρεσβειῶν. Μαθηταὶ τοῦ λυκείου τοῦ Πεκίνου, ὁμιλοῦντες τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν γαλλικὴν ἵσταντο ἀνὰ εἷς ὄπισθεν ἑκάστου δαιτυμόνος, ἵνα χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς διερμηνεῖς. Ἅμα ὡς οἱ δαιτυμόνες ἐκάθησαν πέριξ τῆς τραπέζης ὁ πρίγκηψ Τσοὺν ἐγερθεὶς ἔφερε πρόποσιν ὑπὲρ τῶν κρατῶν καὶ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, ὧν οἱ ἀντιπρόσωποι ἦσαν παρόντες. Ὁ πρύτανις τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ἀνταπέδωκε τὸ φιλοφρόνημα, κενώσας τὸ κύπελλον εἰς ὑγείαν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Κίνας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὁ πρίγκηψ Τσοὺν παρεκάλεσε τοὺς συνδαιτυμόνας του νὰ διατυπώσωσιν ἕκαστος σκέψιν τινά, εἰς ἀνάμνησιν τῆς πρώτης ταύτης ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ αὐλὴ τοῦ Πεκίνου εἱστία ἐπισήμως τους ἀντιπροσώπους πάντων τῶν παρ' αὐτῇ ἀντιπροσωπευομένων κρατῶν. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας ἔλαβεν ὡς θέμα τὴν ἀγάπην ἣν τρέφει ὁ γερμανικὸς λαὸς πρὸς τὸν γηραιὸν αὐτοκράτορα. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσσίας ὡμίλησε περὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς εἰρήνης καὶ ἄλλοι περὶ ἄλλων. Συνέβη δὲ καί τι μικρὸν ἐπεισόδιον. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας εἶχε λησμονήσει τὸ ῥιπίδιον αὐτοῦ ἐν τῷ φορείῳ, δι' οὗ προσῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ὁ πρίγκηψ προσήνεγκεν αὐτῷ τὸ ἰδικόν του. Ὁ πρεσβευτὴς εἶπεν ὅτι ἐὰν τὸ ἐλάμβανε δὲν θὰ τὸ ἀπέδιδε πλέον. Ὁ πρίγκηψ δὲ μειδιῶν τῷ εἶπε: «—Δέχομαι τοὺς ὅρους σας, λάβετέ το».

Τὰ ἑπόμενα ἀναγινώσκομεν ἐν ἐφημερίδι τῆς Σύρου περὶ τῆς μεταναστεύσεως τῶν κατοίκων τῶν Κυκλάδων: «Κατὰ τὸ ἔτος 1885 ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν νήσων τοῦ νομοῦ Κυκλάδων εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, διὰ διαβατηρίων ἐκδοθέντων ὑπὸ τῆς νομαρχίας, 517 ἐξ ὧν 15 οἰκογενειακῶς, 211 μετὰ μελῶν τινων τῆς οἰκογενείας των καὶ 219 μόνοι· μεταξὺ τῶν τόπων τῆς ἀποδημίας τὴν πρώτην τάξιν κατέχει ἡ Ἀλεξάνδρεια, κατὰ δεύτερον λόγον ἡ Ὀδησσὸς καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ῥωσίας, οἷον τὸ Ταϊγάνιον, τρίτον ἡ Σμύρνη, τέταρτον ἡ Κωνσταντινούπολις κλπ. Αἰτία τῆς ἐντεῦθεν ἀποδημίας τῶν πλείστων εἶνε τὸ ἄφορον τῆς γῆς τῶν πλείστων μικρῶν νήσων τῶν Κυκλάδων, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καταφεύγουσιν ἰδίως οἱ τῆς ἐργατικῆς τάξεως εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς ἀνεύρεσιν ἐργασίας· ἡ ἀποδημία εἶνε εἰς μεγαλείτερον βαθμὸν ἀνεπτυγμένη ἐν ταῖς νήσοις Σερίφου, Μυκόνου, Φολεγάνδρου, Σικίνου καὶ λοιπαῖς μικραῖς νήσοις. Οἱ ἀποδημοῦντες προτιμῶσι τὰ ἄνω μνησθέντα μέρη ἀντὶ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους, διότι ἐκεῖ εὑρίσκονται καὶ ἄλλοι συνεπαρχιῶται καὶ συγγενεῖς των, παρ' ὧν συμβοηθοῦνται. Τὸ ῥεῦμα τοῦτο τῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀποδημίας τῶν κατοίκων τῶν νήσων, οἵτινες ἠδύναντο νὰ εὑρίσκωσιν ἐπίσης ἐργασίας ἐν ἄλλαις ἐπαρχίαις τοῦ κράτους, ἀδύνατον ν' ἀναχαιτισθῇ, ἕνεκα τῶν ἐκτεθέντων λόγων· τὸ παρήγορον μόνον εἶνε, ὅτι ἐν τῇ ξένῃ οὔτε μονίμως ἐγκαθίστανται, ἐκτὸς ὀλίγων, οὔτε τὸν ἐθνισμόν των ἀποβάλλουσιν».

Ἔν τινι παρεκκλησίῳ τῆς κώμης Λαγανᾶ τῆς Ζακύνθου ὑπῆρχε, χρησιμεύων ὡς ἱερὰ τράπεζα, καλλιτεχνικώτατος θρόνος, μετὰ γλυφῶν ὡραίων, ἔργον τοῦ 14ου αἰῶνος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀποσταλλόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ πλοίου, ὅπερ ἐναυάγησε πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Λαγανᾶ. Εἰκάζεται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν δύο εὐρυπτερύγων ἀετῶν, οὓς ἔχει ὁ θρόνος ἔμπροσθεν καὶ οἵτινες θεωροῦνται ὡς αὐτοκρατορικὰ ἐμβλήματα. Τὸν θρόνον τοῦτον ἡ οἰκογένεια Γαΐτα Φωσκάρδη εἰς ἣν ἀνῆκε τὸ παρεκκλήσιον, ἐδωρήσατο εἰς τὸν ἐν Ζακύνθῳ μητροπολιτικὸν ναόν, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς θρόνος τοῦ ἀρχιερέως.

Ἄγγλος τις ὑπελόγισε τὸ χρῆμα, ὅπερ ἐδαπάνησεν ἡ Ἀγγλία κατὰ τοὺς διαφόρους αὐτῆς πολέμους ἀπὸ τοῦ 1793 μέχρι τοῦ 1815. Τὸ χρῆμα τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 2,040,000,000 λιρῶν στερλινῶν! Ὅπως δὲ γείνῃ καταληπτὸν τὸ μέγεθος τοῦ ποσοῦ τούτου ἐφαντάσθη τὸ ὅλον εἰς χρυσόν. Ἐὰν τὰ χρήματα ταῦτα ἦσαν ὄγκος χρυσοῦ, θὰ εἶχον τὸ βάρος 14,400 τόννων, καὶ πρὸς μετακόμισιν αὐτοῦ θὰ ἐχρειάζοντο 4,800 δίιπποι ἅμαξαι. Ὑποτιθεμένου δὲ ὅτι μία οὐγκία χρυσοῦ γίνεται νῆμα ἔχον μῆκος χιλίους πόδας, διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἤθελε κατασκευασθῇ νῆμα χρυσοῦ, ὅπερ θὰ ἐκύκλου τὴν γῆν.

Χρησιμοποίησις τῶν κυνῶν ἐν τῇ στρατιωτικῇ τέχνῃ. Μέχρι τοῦδε ἐκ τῶν ζῴων ἐν τῇ πολεμικῇ τέχνῃ ἐγένετο χρῆσις τῆς περιστερᾶς, ἧς τινος σπουδαιόταται εἶνε αἱ ὑπηρεσίαι. Ὁ πιστὸς φίλος τοῦ ἀνθρώπου, ὁ κύων, ἤρξατο ἤδη ν' ἀκολουθῇ τὴν πρόοδον. Κατὰ τὰ τελευταῖα γυμνάσια τῶν Γερμανῶν ἐν Ἀλσατίᾳ κύνες ἐντεταλμένοι νὰ μεταδίδωσι διαφόρους ἐπιστολὰς ἐξετέλεσαν μετὰ ταχύτητος καὶ εὐφυΐας τὸ ἔργον αὐτῶν. Οἱ κύνες ὧν ἐγένετο χρῆσις εἶνε εἶδος ποιμενικῶν κυνῶν. Ὅταν δὲ δὲν γίνεται χρῆσις τῶν κυνῶν ὡς ἀγγελιοφόρων, συνοδεύουσιν οὗτοι τοὺς προσκόπους ἢ καὶ τοὺς σκοποὺς προλαμβάνοντες διὰ τῶν κραυγῶν των πάντα κίνδυνον.

Ἐν Βορείῳ Ἀμερικῇ ἐφευρέθη μηχανὴ τυπογραφικὴ στερεοτυποῦσα εὐθὺς τὰς τυπογραφικὰς πλάκας μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν στοιχείων. Ὁ ἐφευρέτης πωλεῖ τὸ προνόμιόν του ἀντὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν στερλινῶν.

Δικαστής.—Καὶ ἂν σοῦ ἔπταισεν ἡ γυναῖκά σου, πάλιν δὲν ἠδύνασο νὰ τὴν δείρῃς. Τὸ δικαίωμα τῆς τιμωρίας τὸ ἔχει μόνον ὁ δικαστής.

Κατηγορούμενος.—Τότε δείρ' την τοῦ λόγου σου, κὺρ δικαστή...

—Δὲν γνωρίζετε, δεσποινίς, ἀφ' ὅτου σᾶς ἐγνώρισα αἰσθάνομαι μέγα βάρος εἰς τὴν καρδίαν μου.

—Χαίρω πολύ, Κύριε Π. διότι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θὰ εἶσθε τόσον ἐλαφρός.

Μονόλογος σπουδαστοῦ. — Λένε πῶς τὰ τηλεγραφήματα πηγαίνουν γρήγορα... Πρὸ 4 ἑβδομάδων ἐτηλεγράφησα γιὰ 200 δραχμὰς 'ς τὸν πατέρα μου καὶ ἀκόμα ἀπάντησιν...

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—615.

Digitized by Google

Ἀριθ. 568 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ΄ | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 16 Νοεμβρίου 1886

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΣΕΙΣΜΟΝ

Διήγημα

Α΄.

Εἰς τοῦ «Ζαφείρη τἀμπέλια», 5 Αὐγούστου 188..

Ἀδελφὲ Στέφανε!

Μοῦ γράφεις· «Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου, καὶ εἶχα τὸ κτῆμά μου πλησίον εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κ. Ἀνδροκλέους καὶ τὸ παράθυρόν μου ἀπέναντι τοῦ παραθύρου τῆς κόρης του, διττῶς ἀξιεράστου λόγῳ κάλλους καὶ προικός, καὶ εἶχον τὸν καιρὸν διαθέσιμον καὶ σύμμαχον τὴν φύσιν μὲ τὴν ἀπομόνωσιν καὶ τὴν ἡσυχίαν, μὲ τὰς σκιὰς καὶ τὰς εὐωδίας της, ἢ θὰ ἔφευγον ἐκεῖθεν μὲ μίαν καλὴν σύζυγον, ἢ μὲ μίαν καλλιτέραν ἐρωτικὴν ἀνάμνησιν...» Ἠξεύρω τί θὰ ἔκαμνες σὺ ἂν ἦσο εἰς τὴν θέσιν μου, ἀλλά, πίστευσέ με, δὲν εἶμαι δυσαρεστημένος δι' ὅ,τι ἐγὼ δὲν κάμνω. Ὁμολογουμένως, εἶνε εὔμορφη, κανεὶς δὲν τὸ ἀρνεῖται. Ἀλλὰ τόσον ἀπὸ τὰ μικρά μου χρόνια εἶμαι συνειθισμένος νὰ τὴν βλέπω ἀντικρύ μου—καὶ εἰς τὴν πόλιν ὡς κ' ἐδῶ εἴμεθα γείτονες—χθὲς πεταχτὸ παιδί, σήμερον σοβαρὰν κόρην, ὥστε ἡ μόνη ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν μοῦ προξενεῖ τὸ κάλλος της εἶνε ὅτι κατορθῶ νὰ τὸ ἀναγνωρίζω· τίποτε περισσότερον. Ἀφ' ἑτέρου δέ, φίλε Στέφανε, ὅπως ζῶμεν ἡμεῖς εἰς τὰς ἐπαρχίας, τοσούτῳ σπανίως μοῦ παρέχετ' εὐκαιρία νὰ τὴν πλησιάσω, ὥστε δὲν εἶνε φόβος νέον τι θέλγητρον ἐξαίφνης ἀποκαλυφθὲν ἐν αὐτῇ, νέα τις σχέσις, νὰ μεταβάλωσι τὴν ἀρκετὰ λογικὴν ἀδιαφορίαν μου.

Τὴν εἰς τοὺς θνητοὺς ἐμφάνισιν Ὁμηρικοῦ τινος θεοῦ—ἰδοὺ ὅτι δὲν πηγαίνουν χαμέναι αἱ ἀναμνήσεις τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν μου— προήγγελλον τὰ δένδρα προσκλίνοντα μετὰ φρίκης μέχρι γῆς τοὺς κλῶνάς των, αἱ πηγαὶ ἀκινητοῦσαι, τὰ ὄρη σειόμενα, ἡ φύσις, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἀναστατουμένη· ἀλλ' ἐν ὅσῳ ὁ βίος μας ἐνταῦθα διέρχεται ὁ αὐτός, ὡς πάντοτε, βίος σταφιδοκτημόνων ἀσχολουμένων τὸν περισσότερον καιρὸν εἰς τὴν συγκομιδὴν τοῦ καρποῦ των, καὶ δὲν ἐπέρχεται καμμία ἀναστάτωσις καὶ δὲν παρεισδύει κανὲν μυθιστορικὸν ἐπεισόδιον νὰ παραστήσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ πάντα, καὶ τὴν γειτόνισσαν, ὑπὸ καινὰς φάσεις, ἂς εἶνε ὅσον θέλει εὔμορφη, οὐδεὶς θεὸς εἶνε κίνδυνος νὰ ἐμφανισθῇ... ἐν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ μέχρις ὥρας χασμῶμαι καὶ κοιμῶμαι κ' ἐγείρομαι ἥσυχος.

Ἀλλὰ μὴ νομίσῃς διὰ τοῦτο ὅτι καὶ περιφρονῶ τὴν ἐκλεκτήν, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, φύσιν τῆς κόρης. Ἐξ ἐναντίας τρέφω πεποίθησιν ὅτι δύναται νὰ γίνῃ ἀξιόλογος σύζυγος. Γνωρίζω πολὺ καλὰ μὲ πόσην στοργὴν περιβάλλει τοὺς γονεῖς της, πόσον τρελλὰ ἀγαπᾷ τὴν μικρὰν ἀδελφήν της, χαριτωμένον δέκα ἐτῶν ἀγγελοῦδι, πόσον εἶνε προκομμένη καὶ πόσον φρόνιμη! Καὶ προῖκα ἂν δὲν εἶχε, πιθανώτατα οὔτ' ἐγὼ οὔτε σὺ θὰ ἤμεθα δυστυχεῖς ἀποκτῶντες τοιαύτην σύζυγον. Λοιπὸν θὰ μοῦ εἴπῃς· τί κάθεσαι; νέος ἦσαι, ἔχεις ὑγείαν καὶ δίπλωμα καὶ στάδιον, κύριος πρόξενος δά, διατὶ νὰ μὴ ζητήσῃς τὴν χεῖρά της; Αἴ! φίλε μου, ἐδῶ ἐγὼ εὑρίσκω δυσκολίας ἐπὶ δυσκολιῶν καὶ σκοντάπτω καὶ σταματῶ. Πρῶτον, καὶ εἰς τὰ μέρη μας ἀπὸ καιρὸν τώρα ἐπεκράτησεν, ἀδιάφορα ἂν καλὰ ἢ κακά, νὰ ζητοῦν τοὺς νέους, καὶ ὄχι νὰ ζητοῦν ἐκεῖνοι· καὶ τόσῳ μωρῶς ἐγκαθιδρύθη ὁ κανὼν ὥστε δύναταί τις ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ὀνειροπολῇ ὡς μοναδικὴν εὐτυχίαν τὴν μετὰ τῆς δεῖνος κόρης ἕνωσιν, ἀλλ' ὁ καϋμένος νὰ θεωρῇ ὡς προσκροῦον εἰς τὴν φιλοτιμίαν τὸ νὰ κάμῃ αὐτὸς τὴν ἀρχήν, καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ, νὰ χαλᾷ τὸν κόσμον διὰ νὰ... τὸν ζητήσουν! Λοιπὸν τὸν κανόνα τοῦτον δὲν δύναμαι νὰ παραβῶ δυστυχῶς, ὄχι διότι μὲ μέλει τόσῳ διὰ τοὺς σαρκασμοὺς τῆς στενῆς κοινωνίας μας, τοὺς ὁποίους ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε κίνδυνος νὰ ὑποστῶ, ὅσῳ διὰ τὴν ὅλως ἐξαιρετικὴν θέσιν μας ἀπέναντι τοῦ κ. Ἀνδροκλέους. Γνωρίζεις ὅτι ὁ πατήρ μου ἀτυχήσας πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀπώλεσε τὸ πλεῖστον τῆς περιουσίας του, παντελὴς δὲ θὰ ἐπήρχετο ἡ καταστροφὴ ἄνευ τῆς εὐγενοῦς ἀρωγῆς τοῦ κ. Ἀνδροκλέους, εἰς ὃν ὀφείλεται καὶ ἡ διατήρησις τῆς μικρᾶς σταφιδαμπέλου τῆς ἐναπολειφθείσης εἰς ἡμᾶς παρὰ τὰ μεγάλα κτήματα αὐτοῦ. Διὰ τῆς καλλιεργείας αὐτῆς ὁ πατήρ μας κατώρθωσε κάπως νὰ καλλιτερεύσῃ τὴν θέσιν του. Ἐννοεῖς λοιπὸν τώρα ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἔχω τὴν γενναιό-

Digitized by Google

τητα, χωρὶς νὰ περνᾷ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν νοῦν, νὰ ξεφυτρώσω αὐτόκλητος ὑποψήφιος γαμβρός, ἀλλὰ καὶ τρέμω σκεπτόμενος ὅτι δύναμαι κ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ φέρω τὸν κ. Ἀνδροκλῆ εἰς στενόχωρον θέσιν δι' ἀκαίρου αἰτήσεως, ἢ νὰ τὸν κάμω ν' ἀποδώσῃ εἰς ταύτην ἐμπορικοὺς σκοπούς. Καθ' ὅτι, δυστυχῶς, μέχρι τοῦδε οὔτε ὁ πατὴρ ἔδειξε καὶ δι' ἐλαχίστου σημείου ὅτι μὲ συλλογίζεται διὰ γαμβρόν του, οὔτε ἡ κόρη μ' ἔκαμε νὰ ὑποθέσω ὅτι μὲ βλέπει μὲ ἀσύνηθες ὄμμα.

Εὐτυχῶς, ἐπαναλαμβάνω, ἂν ἡ παρουσία της τέρπῃ τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ δὲν ταράσσει τὴν καρδίαν μου. Ἄλλως θὰ ἤμην χαμένος ἄνθρωπος· ποτὲ δὲν θὰ κατώρθωνα νὰ συνεννοηθῶ μαζί της, διότι δὲν εἶμαι ἀπὸ τοὺς ρωμαντικοὺς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἱδρώνουν ἕως οὗ κατορθώσουν νὰ συναντήσουν τὴν κόρην τῶν ὀνείρων των εἰς κανένα ἐρημικὸν δρυμῶνα διὰ νὰ τῆς ψιθυρίσουν μελοδραματικῶς *Σὲ ἀγαπῶ*. Οὔτε ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι καταστρώνουσι πολυσελίδους ἐπιστολὰς εἰς τὰς ὁποίας τὰ *φεῦ* καὶ τὰ *ἄχ* διαδέχονται ἄλληλα ὡς εἰς τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις τὰ *ἐπειδή*. Καὶ τί εἶνε μία ἐρωτικὴ ἐπιστολή; ἢ γράφεται μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν ἀστοχασίαν τοῦ αἰσθήματος, καὶ τότε εἶνε γεμάτη ἀπὸ κοινοτοπίας καὶ ἀνοησίας, ἢ γράφεται μὲ φιλολογικὰς ἀξιώσεις—ὁ συντάσσων ἔτυχε νὰ εἶνε ποιητής—καὶ τότε εἶνε γεμάτη ἀπὸ ψεῦδος καὶ ἐπιτήδευσιν. Οὔτε εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θεωροῦσιν ὡς μεγαλοφυᾶ θρίαμβον τὸ ὅτι ὑπεδύθησαν μετ' ἐπιτυχίας πρόσωπον ἐραστοῦ. Ἐν τῇ παρούσῃ δὲ περιστάσει θὰ ἤμην, ἁπλούστατα, ἀχρεῖος, ἐὰν ἀπεπειρώμην νὰ σαγηνεύσω τὸ τέκνον ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ πατήρ μου ὀφείλει σχεδὸν τὸ πᾶν.—Κύριε Ἀνδροκλῆ, μᾶς εὐηργετήσατε ἰδού, ὡς εὐγνώμων υἱός, σᾶς ξεμυαλίζω τὸ κορίτσι σας!—Προχθὲς εἰς τὸ δεῖπνον δὲν ἠξεύρω πῶς μοῦ ἦλθεν ἔξαφνα νὰ εἴπω εἰς τὸν γέροντά μου:

— Πατέρα, δὲν εἶν' ἔμμορφ' ἡ Μαρία, ἡ γειτόνισσά μας;

— Ἔμμορφη εἶνε, μοῦ ἀπεκρίθη ἀποτόμως, συγχρόνως δὲ μὲ παρετήρησε προσεκτικῶς, ὡς ἂν εἶχε διακρίνει εἰς τὴν ἐρώτησίν μου νοούμενόν τι. Εἶχα λησμονήσει τὴν φράσιν μου, ὅτε μετὰ παρέλευσιν ὥρας τινὸς ὁ πατέρας διέκοψε τὴν σιωπὴν διὰ νὰ μοῦ εἴπῃ:

— Ἔχομε πολλὰς ὑποχρεώσεις 'ς τὸν Ἀνδροκλῆ· ἂς προσέξωμε, νὰ μὴ τοῦ δώσουμε ἀφορμὴ νὰ μᾶς 'πῇ ἀχαρίστους.

Δὲν ἦτο, Στέφανε, ὡς νὰ μοῦ ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συλλογίζωμαι ἂν εἶνε ὡραία ἡ Μαρία, ἡ γειτόνισσα; Δυνατὸν νὰ γνωρίζω δύο τρία γράμματα τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζει ὁ πατήρ μου, νὰ εἶμαι ἐλεύθερος πολλῶν προλήψεων τῶν ὁποίων αὐτὸς εἶνε δοῦλος· ἀλλὰ τὰ λόγια του—καὶ ἂς μὴ φανῇ παράδοξον φεῦ! ὅ,τι λέγω—δὲν συνειθισα νὰ τὰ περιφρονῶ.

Θὰ μείνω ἀκόμη ἐνταῦθα μέχρι τῆς 15ης τοῦ μηνός, μεθ' ὃ ἐπιστρέφω εἰς τὴν πόλιν ὅπως ἑτοιμάσω τὰ χρειώδη διὰ τὴν εἰς τὴν νέαν θέσιν μου μετάβασιν. Ἕως τότε δὲν θὰ σοῦ εἶνε δύσκολον νὰ περάσῃς ἀπ' ἐδῶ, νὰ μείνῃς μίαν, δύο, ὅσας θέλεις, ἡμέρας· φθάνει νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς ἐγκαίρως πότε θὰ φθάσῃς διὰ νὰ στείλω ἅμαξαν νὰ σὲ παραλάβῃ. Θὰ ἴδῃς καὶ τὴν δεσποινίδα, ἥτις, ὡς βλέπω, χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν, ἀρχίζει νὰ ἀπασχολῇ τὴν ἀλληλογραφίαν μας, καὶ θὰ πληρωθῇ ἡ περιέργειά σου· ἀξίζει πάντοτε τὸν κόπον νὰ τὴν γνωρίσῃ κανείς, μάλιστα ὅταν εἶνε γυναικάρεσκος ὡς σύ, καὶ μὴ πρὸς κακοφανισμόν σου. Ἀλλά, νομίζω, ἀξίζει τὸν κόπον περισσότερον νὰ ἴδῃς τοῦ *Ζαφείρη τάμπέλια*—αὐτὸ εἶνε τὸ ὄνομα τῆς ἐξοχῆς μας—μιᾶς ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας ἐξοχάς, ἀπὸ τὰς θελκτικωτέρας παραλίας τῆς Πελοποννήσου. Ὡς γνωρίζεις, ἡ καλλιτέρα σταφὶς ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν μας· καὶ ὁ καλλίτερος καρπὸς τῆς ἐπαρχίας παράγεται 'ς *τοῦ Ζαφείρη τάμπέλια*, ἕνεκα τοῦ ἐξαιρέτως εὐαέρου τῆς θέσεως. Ἀπὸ τὸ μέρος μάλιστα τῆς θαλάσσης ἡ θέα ἀπασχολεῖ ἐπὶ πολὺ καὶ ἀναπαύει ἐν ταὐτῷ τὰ βλέμματα. Ἔλα νὰ ἴδῃς τὸν βαθὺν ὁρμίσκον τὸν ὁποῖον σχηματίζει ἡ θάλασσα, φθάνουσα σχεδὸν μέχρι τῶν ὁρίων τῶν κτημάτων μας, ἔνθα μόλις ἀναστέλλει τὴν ὁρμήν της ἡ στενὴ κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς ὁδός· νὰ ἴδῃς τὰς ὑλομανεῖς ἐκτάσεις τῶν σταφιδαμπέλων, τὰς λευκοφύτους κλιτύας τοῦ βουνοῦ, τοῦ ἐγειρομένου πρὸ ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἀντιθέτου εἰς τὴν θάλασσαν πλευρᾶς, τὰ μεγάλα μας ἁλώνια πλήρη σταφίδος πυριφλεγῆ ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, τὰς συστοιχίας τῶν εὐρώστων πλατάνων καὶ τῶν λιγυσώμων καλάμων ὑπὸ τὰς ὁποίας παχεῖαι καὶ δροσεραὶ ἐκτείνονται αἱ σκιαί. Καὶ μόνον δὲ τὸ θέαμα τῆς συγκομιδῆς τοῦ σταφιδοκάρπου ἀρκεῖ νὰ διανοίξῃ εἰς σέ, Ἀθηναῖον μὴ συνειθισμένον εἰς τοιαῦτα, νέους ἀπολαυστικοὺς ὁρίζοντας. Δὲν εἶδες ποτὲ πῶς μετὰ μητρικῆς φροντίδος ἀνὰ γεωμετρικὰ τὴν συμμετρίαν τμήματα ἁπλώνεται πρὸς ἀποξήρανσιν ἡ σταφίς, στίλβουσα ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς μέγας βελούδινος τάπης, ποικίλλων εἰς ἐρυθρὰς ἢ βαθυκυάνους ἀποχρώσεις· πῶς συλλέγουσι τὸν καρπὸν οἱ ἐργάται ἐντὸς τῶν καλάθων, πῶς κομίζουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ ἁλωνίου ὅπου καταλείπεται εἰς σωρὸν καὶ πῶς αἱ χεῖρες τῶν γυναικῶν ἐκτελοῦσιν μεθ' ὅλης τῆς γυναικείας ἀβρότητος τὴν ἐπίλοιπον ἐργασίαν. Διότι ἡ σταφίς μας διὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ὁποίας ἡ χείρ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐργάζεται ἄνευ τῆς βοηθείας ἐργαλείων ἢ μηχανημάτων, εἶνε ὡς ἡ χαϊδεμ-

Digitized by Google

μένη κόρη, διὰ τῆς ὁποίας τὴν ἀνάπτυξιν ἡ μήτηρ μόνη κοπιάζει ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τροφῶν καὶ παιδαγωγῶν, διαφέρουσα κατὰ τοῦτο μόνον τῆς κόρης ὅτι ἀντὶ νὰ λαμβάνῃ, παρέχει προῖκα εἰς τοὺς γονεῖς της... Δι' αὐτὸ καὶ ἡ συγκομιδὴ αὐτῆς διεξάγεται μετ' ἀδιακόπου σπουδῆς, ὡς ἡ ὀχύρωσις πόλεως, ὅταν ἐπὶ θύραις εἶνε ὁ ἐχθρός. Καὶ ἡ βροχὴ εἶνε ὁ ἐχθρός, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καταργοῦνται πᾶσαι τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἑορτῶν αἱ ἀναπαύσεις. Περίεργον δὲ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν σπουδὴν ταύτην ἀποτελεῖ ἡ θορυβώδης τῶν ἐργατῶν εὐθυμία, τῶν γυναικῶν ἰδίως αἱ ὁποῖαι πάντοτε μὲ ἀστειότητας καὶ ᾄσματα σφογγίζουσι τὸν περισσὸν ἱδρῶτα τοῦ μετώπου των, ἀκατάβλητοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς φύσεως, ὡς νὰ εἶνε, ὄχι δουλεύτριαι, ἀλλὰ θεότητες ἐν αὐτῇ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τὰ πενιχρὰ καὶ ἄκομψα φορέματά των, ἐν τῇ φροντίδι τῆς ἐργασίας ἢ τῇ νωχελείᾳ τῆς ἀναπαύσεως ἀποκαλύπτουσι πλαστικὰ μέλη ἢ σχηματίζουσι καλλιτεχνικὰ συμπλέγματα, κατ' εὐθεῖαν ἴσως γραμμὴν ἀπόγονοι τῶν προτύπων ἐξ ὧν ἐνεπνέοντο οἱ Σκόπαι καὶ οἱ Πραξιτέλεις. Δὲν ἐγνώρισες ποτὲ τὸ γευστικώτατον ἄρωμα τὸ πληροῦν τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐκ τῶν ἀλωνίων μετὰ τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν, δὲν ἔγινες μάρτυς τῶν χορευτικῶν διαχύσεων τῶν ἐργατῶν, οὔτε τὴν νύκτα εἶδες τὴν πεδιάδα καταλαμπομένην αἴφνης ὑπὸ μυρίων φώτων, ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ἀλωνίων ἀναπτομένων φανῶν, ὡς ἂν μετηνάστευσαν ἐπὶ τῆς γῆς οἱ ἀστέρες.

Πόσαις φοραῖς μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ πετάξω καὶ διορισμοὺς καὶ ὑπαλληλίας καὶ νὰ ἔλθω ἐδῶ, νὰ γίνω ἁπλοῦς ἐργάτης, καλλιεργητὴς τῆς γῆς, αὐτὴ νὰ μὲ τρέφῃ ὡς γνήσιον τέκνον της, καὶ ὄχι τὸ δημόσιον, ὡς ἕνα τῶν πολλῶν κηφήνων του. Ἐδῶ θὰ καταλήξω ἐπὶ τέλους. Ἐπὶ τοῦ παρόντος...σ' εὐχαριστῶ διὰ τὰ συγχαρητήριά σου· πρόξενος μάλιστα· δι' αὐτὸ ἐδέχθην τοιαύτην θέσιν, διότι θὰ δυνηθῶ ἴσως ἐν αὐτῇ νὰ ἐργασθῶ εὐσυνειδήτως διὰ τὴν πατρίδα μας. Ὑγίαινε. Θὰ ἔλθῃς;

Ὁ φίλος σου

Ἰάκωβος Δημάδης.

Β'

Εἰς τοῦ Ζαφείρη τἀμπέλια, 15 Αὐγούστου 188.

Ἀγαπητέ μου Στέφανε,

Πρὸ ὀλίγου ἐπέστρεψα ἀπὸ τὸ κτῆμα τοῦ γείτονός μου, τὸν ὁποῖον ἐπήγαμεν νὰ εὐχηθῶμεν διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς κόρης του. Κάθε χρόνον εἰς τὴν ἐξοχὴν ἑορτάζει ἡ οἰκογένεια τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος τῆς δεσποινίδος Ἀνδροκλέους, κ' ἐδῶ ἔρχονται οἱ περίοικοι ὡς καὶ οἱ φίλοι ἐκ τῆς πόλεως νὰ τὴν ἐπισκεφθῶσι. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τακτικώτατα παρατίθεται πλούσιον φαγητὸν εἰς τοὺς πολυπληθεῖς ἐργάτας τοῦ κτήματος καὶ οἶνος γενναῖος κυκλοφορεῖ. Οἱ ἐργάται τρώγουν καὶ πίνουν, κατὰ τὰ διαλείμματα καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας συμπλέκονται εἰς μακρὰς χορευτικὰς ἁλύσους, τὰ δὲ ᾄσματά των δι' ὧν συνοδεύουσι τὸ ἔρρυθμον βῆμά των ἀφορῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς εὐχὰς καὶ ἐγκώμια ὑπὲρ τῆς ἑορταζομένης. Ἐφέτος αἱ ἀσχολίαι τοῦ τρυγητοῦ ἤρχισαν καὶ ἐτελείωσαν ἐνωρίτερον εἰς τὴν περιοχήν μας· οἱ ἄνθρωποι τοῦ κ. Ἀνδροκλέους σχολάζουσιν ἀπὸ χθές, ἀλλὰ τοὺς ἐκράτησε καὶ σήμερον ὅπως κοσμήσωσι τὴν ἑορτὴν τῆς θυγατρὸς καὶ τραγουδήσουν πρὸς χάριν τῶν ἐπισκεπτῶν. Εὕρομεν τὴν οἰκογένειαν μετά τινων ξένων εἰς τὸν κῆπον τῆς οἰκίας, ἐκλεκτὸν κῆπον, πλούσιον εἰς ἄνθη, εἰς ὕδατα καὶ σκιάς. Παρῆσαν ἐκεῖ τέσσαρες νεαραὶ συμπολίτιδες ἡμῶν, φίλαι τῆς Μαρίας, μετὰ τῶν μητέρων των. Ἐπίσης ὁ κ. Πικρόπουλος, συγγενὴς τοῦ κ. Ἀνδροκλέους, ἐξοχικὸς γείτων αὐτοῦ, διαμένων καὶ οὗτος εἰς τὸ κτῆμά του, μετὰ τῆς συζύγου, τῶν δύο υἱῶν του, τελειοφοίτων τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς κόρης του καὶ τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς ἰατροῦ, ἐλθόντος νὰ περάσῃ δύο ἡμέρας εἰς τὴν ἐξοχήν. Μὴ ἔχων τι καλλίτερον νὰ πράξω, ἤρχισα νὰ περιεργάζωμαι τοὺς περὶ ἐμέ. Ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ ἐνδιαφέρεσαι οὔτε διὰ τὰ γλυκοκυττάγματα τῶν ἀρραβωνισμένων, οὔτε διὰ τὸ βραχὺ ἀνάστημα, τὸ μιξοπόλιον γένειον, τὰ πλατέα λινᾶ ἐνδύματα καὶ τὰ συγκαταβατικὰ μειδιάματα τοῦ οἰκοδεσπότου, οὔτε διὰ τοὺς ἀνωρθωμένους μύστακας, τὸ μαῦρον κασκέτον καὶ τὸ ἀγέλαστον πρόσωπον τοῦ πατρός μου, οὔτε διὰ τὸν πλούσιον καλλωπισμὸν καὶ τὰ πενιχρὰ χαριτολογήματα τῶν νέων Πικροπούλων, οὔτε διὰ τὰς φιλοφρονήσεις τῆς κυρίας Ἀνδροκλέους, τύπου ἀγαθῆς οἰκοκυρᾶς καὶ νοημονεστάτης ἐν ταὐτῷ γυναικός, οὔτε διὰ τὰ ἀχαρίτως ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῆς μητρικῆς τετράδος ἐστημένα μακροθύσσανα φέσια· μόνον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς δεσποινίδας, ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Ἰδοὺ μὲ δύο λόγια· αὐταὶ δὲν ἦσαν ἄσχημοι, οὔτε ἄκομψοι, ἀλλ' ἀηδῶς ἐμόρφαζον καὶ περιττῶς ἦσαν ἐνδεδυμέναι, ὡς συμβαίνει συνήθως εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ἐξαιρέσει τῆς ἑορταζούσης, ἥτις, ὡς μετ' ἐκπλήξεως παρετήρησα, ἦτο ἐνδεδυμένη μετὰ χαριέσσης ἁπλότητος, ἀλλὰ καὶ τολμηρᾶς καινοτομίας· διότι τὸ φόρεμά της ἦτο ἐξ ἑλληνικοῦ διαφανοῦς ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον κατασκευάζουν εἰς τοὺς ἐργαλειούς των αἱ γυναῖκες τοῦ Μεσολογγίου· ἀντὶ παντὸς πολυτίμου κόσμου ἔφερεν ἐπὶ τῆς κόμης της ἓν μέγα καὶ ἀπαράμιλλον ῥόδον· μὰ τί ῥόδον! ἀδάμας τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Τὸ μέτωπόν της δὲν ἐκρύπτετο ὑπὸ τὰς ἐπιτηδευομένας ἐκείνας *ἀφελείας*, ἀλλ' εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ συρμοῦ διέμενε γυμνόν,

Digitized by Google

κοσμούμενον ὑπὸ μόνης τῆς ἐλεφαντίνης αὐτοῦ στιλπνότητος· μὲ τὸ λευκὸν φόρεμα καὶ τὸ λεπτοφυὲς ἀνάστημά της, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀντιτίθεται ἡ φωνή της, ἐκφραστικὴ φωνὴ *κοντράλτας*, ὡς καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά της, τὸ ζεῦγος τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν της, θὰ ἐνόμιζες ὅτι ἦτο ἓν ἀπὸ τὰ κρῖνα ἐκεῖνα τοῦ ἀγροῦ, περὶ τῶν ὁποίων ἡ Γραφὴ λέγει ὅτι οὐδ' ὁ Σολομῶν περιεβάλλετο μὲ τὴν δόξαν των.

Ἐκάμαμεν πολλὰς καὶ διαφόρους ὁμιλίας. Αἱ μητέρες ἤρχισαν νὰ ἐκθέτωσιν ἐν φιλοτίμῳ συναγωνισμῷ τὰ προτερήματα καὶ τὰς ἐλλείψεις τῶν ὑπηρετριῶν των· αἱ θυγατέρες ἔφερον διεξοδικῶς τὸν λόγον ἐπὶ τῆς διαλύσεως ἑνὸς ἀρραβῶνος καὶ τῆς ἀπελπισίας τῆς μνηστῆς, ὁ κ. Ἀνδροκλῆς κατέκρινε τὸ χάραγμα τῆς σταφίδος ὡς βλαπτικόν, ὁ πατήρ μου ἐξέφρασε τοὺς φόβους του περὶ εὐδοκιμήσεως τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ φυτευομένων σταφιδαμπέλων, ὁ μνηστὴρ ἰατρὸς κατέκρινε τὸν Παστὲρ ὡς ἀγύρτην, οἱ δύο τελειόφοιτοι ἐγκωμίασαν τὴν παράδοσιν τοῦ καθηγητοῦ των κ. Π... καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ *Λυκογιάννη*. Ἐγένετο λόγος περὶ πολιτικῆς, περὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ περὶ ἀρχαιολογίας. Εἶνε περιττὸν νὰ σοὶ εἴπω ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ ὁμιλίαι εἰς τοὺς κύκλους μας, αἱ πρὸς τέρψιν ὁμιλίαι, καὶ μάλιστα αἱ γινόμεναι ἐνώπιον κυριῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τἀνάπαλιν, διεξάγονται ἀνουσίως, καθ' ὅτι ἡ συνδιάλεξις εἶνε τέχνη, τὴν ὁποίαν ἀγνοοῦμεν· δὲν εἶνε δὲ ζήτημα ὅτι ἡμεῖς οἱ ἔχοντες ἀξιώσεις *ἀνεπτυγμένων* εἴμεθα πολὺ πλειότερον Εὐρωπαῖοι εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐνδυμασίας ἢ εἰς τὸν τῆς ὁμιλίας μας. Τοὐλάχιστον οἱ πατέρες μας ἦσαν ἀφελεῖς καὶ φυσικοὶ εἰς ὅ,τι ἔλεγον· ἐνῷ ἡμεῖς ἀγωνιζόμενοι συνήθως πῶς νὰ εἴπωμεν κάτι τι διὰ νὰ ἐπιδειχθῶμεν, εὔκολα καταντοῦμεν ἢ ἀφορήτως μικρολόγοι ἢ ἀφορήτως σχολαστικοί. Ὀλίγον ἀπωτέρω ἡμῶν ὅμιλος ἐξ ἐργατίδων ἐχόρευεν ἀδιακόπως καὶ ἐτραγουδοῦσε ἐπὶ τῶν μεγάλων εὐκαιρωθέντων ἁλωνίων. Τί τὰ θέλεις; ὅσῳ καὶ ἂν ἀρεσκώμεθα εἰς τὰς μελῳδίας τῆς πεφωτισμένης Δύσεως, ἡ ἀνατολῖτις ψυχή μας ἐκοῦσα ἄκουσα γοητεύεται ἀπὸ τὰ ἄγρια τραγούδια τῶν βουνῶν μας· μέσα εἰς αὐτὰ φυλάσσονται οἱ θρῆνοι τῆς μακραίωνος δουλείας τοῦ Γένους, καί, τίς οἶδεν! ἂν καὶ ἄμορφά τινα λείψανα τῆς μουσικῆς, ἥτις ἐπτέρου ἄλλοτε τὰ μέλη τῆς Σαπφοῦς καὶ τὰς στροφὰς τοῦ Πινδάρου. Οἱ νέοι Κύριοι Πικρόπουλοι, ἀκούοντες τὸν ἦχον τῶν ᾀσμάτων καὶ τοῦ χοροῦ τὰ βήματα, ἐμόρφαζον περιφρονητικῶς, καὶ πονηρῶς μειδιῶντες, ἐπανελάμβανον πρὸς ἀλλήλους:

— Νὰ σκάσουν οἱ χοροὶ τοῦ Στράους 'μπροστά τους.

— Εἶνε νὰ 'βγῇ ὁ *Φάουστ* 'μπροστὰ σὲ τέτοια μουσική!

Καθ' ἣν στιγμὴν ἤκουον τὴν κόρην τοῦ κ. Ἀνδροκλέους κύπτουσαν νὰ λέγῃ ἐμπιστευτικῶς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς φίλας της:

— Τί νὰ σοῦ 'πῶ, ὅ τι κι' ἂν κάνω, μ' ἀρέσουν αὐτὰ τὰ τραγούδια· μοῦ φέρνουν δάκρυα!

Ἀναγκάζομαι νὰ κλείσω τὴν ἐπιστολήν μου. διότι πρέπει ἀμέσως νὰ τὴν στείλω εἰς τὴν πόλιν μὲ τὸν ἄνθρωπόν μου, ὅστις ἀναχωρεῖ αὐτὴν τὴν στιγμήν. Δὲν θὰ λείψῃς βέβαια νὰ παρατηρήσῃς χαιρεκάκως ὅτι τὸ θερμόμετρον τῶν περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ κ. Ἀνδροκλέους σκέψεών μου ἀπροσδοκήτως ὑψώθη ἐν τῇ παρούσῃ μου. Ἑπόμενον, ἀφ' οὗ παρέστη εὐκαιρία νὰ τὴν πλησιάσω καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ τὴν ἐκτιμήσω ἀσφαλέστερον. Δὲν σοῦ ἀποκρύπτω δὲ ὅτι ζωηραὶ ὑπῆρξαν αἱ ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς μου ἐντυπώσεις ἀνακαλύψαντος εἰς νέαν κόρην τρεῖς ἰδιότητας σπανίας εἰς τὰς γυναῖκάς μας· νὰ γνωρίζῃ νὰ ἐνδύεται καὶ νὰ γνωρίζῃ νὰ σιωπᾷ, ὅταν δ' ἀνοίγῃ τὸ στόμα της, νὰ μὴ λέγῃ ἀνοησίας. Αὔριον ἐπιστρέφω εἰς τὴν πόλιν.

Ἰάκωβος Δημάδης.

Γ'.

*Ἐν * *, 20 Αὐγούστου 188..*

Φρίκη! φρίκη!... ἀγαπητέ μου Στέφανε! Μοῦ τηλεγραφεῖς ἐπανειλημμένως, ζητεῖς πληροφορίας περὶ τῆς ὑγείας μου, περιμένεις ἀνυπομόνως ἐπιστολήν μου. Ἀδυνατῶ νὰ συνέλθω ἀκόμη ἐκ τῶν συγκινήσεων. Τὸ κακὸ μὲ ηὗρεν εἰς τὴν ἐξοχήν. Εἶχα στείλει τὸν ἄνθρωπόν μου εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ δώσῃ τὴν ἐπιστολήν μου, τὴν τελευταίαν μου πρὸς σέ. Ἐπλησίαζε τὸ μεσονύκτιον.

Ἠγρύπνουν ἀναγινώσκων... Δὲν ἐνθυμοῦμαι τί ἀνεγίνωσκα. Ἐκ τοῦ ὁλανοίκτου παραθύρου ἀπέναντί μου προσηλῶν τὸ βλέμμα εἰς τὸν οὐρανὸν μόλις ποῦ καὶ που κατώρθουν νὰ διακρίνω μεμονωμένον ἄστρον τι· τὸ πλεῖστον τοῦ στερεώματος ἐκρύπτετο ὑπὸ εὐρέα ἀτάκτως ἡπλωμένα καὶ κατάμαυρα παραπετάσματα. Ἂν ἤμην ποιητής, θὰ ἔλεγον διὰ χιλιοστὴν φορὰν ὅτι ἐν τῇ φύσει ὑπῆρχέ τι στυγνόν, ὡς ἂν προητοιμάζετο εἰς ἔγκλημα... Ἔξαφνα βοὴ ἀκούεται ὡς ἀνέμου βιαίως εἰσορμοῦντος διὰ τοῦ παραθύρου μου. —Χάλασε ὁ καιρός, ἐσκέφθην, καλὰ ποῦ ἔχομε σηκωμένη τὴ σταφίδα· καὶ σηκώνομαι νὰ κλείσω τὸ παράθυρον. Ἐννοεῖς ὅτι δὲν ἐπρόφθασα νὰ τελειώσω τὴν σκέψιν μου· ἡ οἰκία κατασείεται, τρίζει γοερῶς, ἡ ἐπὶ τῆς τραπέζης λυχνία ἐκσφενδονίζεται μακράν, μέγα τεμάχιον ἀσβέστου ἀπὸ τῆς ὀροφῆς μὲ κτυπᾷ εἰς τὸν ὦμον, ὁ νοῦς μου ἀντιλαμβάνεται τοῦ φοβεροῦ κινδύνου, καὶ συλλογίζομαι ἀμέσως τὸν πατέρα μου. Τρέχω

Digitized by Google

πρὸς αὐτόν· ἡ θύρα τοῦ δωματίου του εἶνε ἀνοικτή· τὸν βλέπω καθισμένον ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ σταυροκοπούμενον. Ὁ σεισμός, ὡς ἔμπειρος βασανιστής, πρὶν ἢ καταβάλῃ ἡμᾶς δι' ἐσχάτου κτυπήματος, τώρα μὲν λικνίζει συμμέτρως τὸ ἔδαφος, ὡς δι' ἀπειρομεγέθους χειρός, τώρα δὲ τὸ σύρει εἰς μανιώδη στρόβιλον, τώρα δ' ἀποπειρᾶται νὰ τὸ σφενδονήσῃ, ὡς μῆλον, πρὸς τὰ ὕψη.

— Πατέρα, τί κάθεσαι; Τὸν σύρω βιαίως ἐκ τῆς χειρὸς καὶ διευθύνομαι πρὸς τὴν ἐξώθυραν διὰ νὰ εὕρω τὴν σκάλαν, ἔξω τῆς οἰκίας κτισμένην. Ἀλλὰ πρὶν ἔτι φθάσωμεν ἐκεῖ, δεινὸς κρότος κρημνιζομένων λίθων καὶ δοκῶν μᾶς σταματᾷ κατατρομαγμένους· ἡ ἐμπροσθία πλευρὰ τῆς οἰκίας μας κατέπιπτεν· μετὰ μίαν στιγμὴν θὰ ἐθαπτόμεθα ὑπὸ τὰ ἐρείπιά της. Ἀλλ' ἢ ἀπὸ τὸν τρόμον ἢ ἀπὸ αἰφνιδίαν ἀνάλαμψιν κρίσεως, συγχρόνως μὲ τὸν κρότον τῆς πτώσεως, ἀντὶ νὰ προχωρήσω πρὸς τὴν κλίμακα, ὀπισθοχώρησα πρὸς τὰ ἔσω, πάντοτε κρατῶν σφιγκτὰ ἀπὸ τὸ χέρι τὸν πατέρα μου· οὕτως ἐστάθημεν ἀκίνητοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στενοῦ διαδρόμου τοῦ χωρίζοντος εἰς δύο ἴσα μέρη τὴν οἰκίαν μας. Ἡ οἰκία κατέρρεε πρὸς τὰ ἔξω, ἀλλ' ἡ ἄνωθεν ἡμῶν στέγη ὑφίσταται κρατερῶς τὸν κλονισμόν, καθὸ συγκειμένη, καθὼς εἶδον βραδύτερον, ἐκ στερροῦ συμπλέγματος δοκῶν, προσηρμοσμένων ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ στενοῦ διαδρόμου ξυλοδέσμων. Δὲν ἠξεύρω πόσον καιρὸν διήλθομεν ἐκεῖ ἀκινητοῦντες καὶ ἀναμένοντες ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸν θάνατον. Μόλις ὁ σεισμὸς κατέπαυσεν, ὁρμῶ πρὸς τὴν ἔξοδον, πάντοτε σύρων τὸν πατέρα μου, ὅστις κινεῖ κατάπληκτος τὰ χείλη του εἰς ἄπαυστα καὶ θρηνώδη «Μνήσθητί μου, Κύριε!» Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρωμεν θύραν καὶ ποῦ νὰ διακρίνωμεν σκάλαν εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην! Πῶς κατώρθωσα ἐν μέσῳ τοῦ σκότους καὶ τῆς φρίκης νὰ ἀνοίξω δίοδον διὰ μέσου ὄγκων ἀνυπερβλήτων, αὐτῶν σωρευομένων πρὸ ἡμῶν, ἐκείνων αἰωρουμένων ὑπὲρ ἡμᾶς, καὶ κονιορτοῦ ἀποτυφλοῦντος, δὲν ἐννοῶ· πῶς εὑρέθημεν εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἂν ἐπηδήσαμεν ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ διαδρόμου, ἂν διέβημεν πατοῦντες ἐπὶ τῶν συντριμμάτων, δὲν ἐνθυμοῦμαι. Μόλις εὑρέθην ἔξω, ὁ νοῦς μου φεύγει πρὸς τοὺς γείτονάς μας· τί νὰ ἔπαθαν οἱ δυστυχεῖς! Ἀλλ' ἔξω τὸ σκότος εἶνε τρομακτικόν· φῶτα ἐπὶ τῶν ἀλωνίων δὲν ὑπάρχουσιν· αἱ τὴν οἰκίαν μας περιστοιχοῦσαι ἐλαῖαι καὶ κυπάρισσοι ἀναδίδουσιν ἀνήσυχόν τινα ψίθυρον, ὡς ἂν τηρῶσιν ἔτι εἰς τὰ φύλλα των τὴν φρικτὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἐνοσίχθονος δαίμονος, καὶ καταφθάνει μέχρις ἐμοῦ, ὡς ἀπειλή, τῆς ἀπωτέρω θαλάσσης ἡ βοή, ὑπόκωφος καὶ βαθυτέρα· ἀλλ' εἰς τὴν ὠτοσπαράκτριαν κραυγὴν κυνὸς πενθίμως ὑλακτοῦντος αἰσθάνομαι ὅτι δὲν ἀντέχω· μὲ καταλαμβάνει ῥῖγος, καὶ παρ' ὀλίγον ἐλιποθύμησα· διότι χωρὶς νὰ θέλω, ἡ κραυγὴ ἐκείνη μοῦ φαίνεται ὡς ὀλολυγμὸς ἀνθρώπου θνήσκοντος ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ οἴκου του.

Ὁ πατήρ μου, ὡς ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ τῆς ἡλικίας, δυσκόλως στηρίζεται εἰς τοὺς πόδας του· εὐτυχῶς δὲν φαίνεται πουθενὰ κτυπημένος· στηρίζω αὐτὸν ἐπὶ τοῦ κορμοῦ παρατυχόντος δένδρου, καὶ ἑτοιμάζομαι νὰ ἐξετάσω προσεκτικῶς τὰ τῆς καταστάσεώς του. Ἀλλ' αἴφνης ὀξεῖα καὶ ἄπελπις καὶ παρατεινομένη κραυγὴ ἐκτείνεται μέχρις ἐμοῦ. «Πάλιν αὐτὸ τὸ σκυλί!» λέγω μὲ τὸν νοῦν μου, ἀνατριχιάζων· ἀλλὰ τί φρίκη! ἐν τῇ γοερᾷ κραυγῇ διέκρινα λέξεις καλούσας εἰς βοήθειαν! Ὢ Θεέ μου, ἀπόδος μοι τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ! Ἄνθρωπος εἶνε ὁ κραυγάζων, γυναικὸς εἶνε ἡ φωνή· γυναικὸς κινδυνευούσης, ἀγωνιώσης, καλούσης εἰς ἀντίληψιν. Ἡ φωνὴ καθίσταται εὐκρινεστέρα· ἔρχεται ἀπὸ τὸ μέρος τῆς οἰκίας τοῦ κ. Ἀνδροκλέους. «Ἐλᾶτε, γλυτῶστέ μας!» ἀκούω. Τῆς κόρης του εἶνε ἡ φωνή· αὐτὴ κινδυνεύει, ἀγωνιᾷ, καλεῖ εἰς ἀντίληψιν!

— Ἔφθασα, πατέρα, περίμενέ με!

Ῥίπτω πρὸς αὐτὸν τὸ πλατὺ ἐπανωφόρι, τὸ ὁποῖον δὲν ἠξεύρω πῶς ἐσυλλογίσθην νὰ παραλάβω μαζί μου ἅμα τῇ ἀρχῇ τοῦ σεισμοῦ, καὶ ῥίπτομαι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας τοῦ γείτονός μου. Συγχρόνως δὲ μυρίοι ἀγωνιώδεις λογισμοὶ διέρχονται τοῦ νοῦ μου, μελανοπτέρυγα πτηνὰ δυσοίωνα. Δὲν τολμῶ νὰ ὑπολογίσω τίνες αἱ συνέπειαι τοῦ σεισμοῦ, ὁσάκις δ' ἀποπειρῶμαι νὰ σκεφθῶ περὶ αὐτοῦ, τρομάζω καὶ σταματῶ. Τί θὰ εὕρω σπεύδων πρὸς τὰ ἐκεῖ; Ποία εἰκὼν ἀνυπολογίστου συμφορᾶς μέλλει νὰ παρασταθῇ πρὸ ἐμοῦ; Πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ ὑπομείνω τοιαύτας τραγῳδίας σκηνάς; Ποῖον ἀποτέλεσμα θὰ ἔχῃ ἡ βοήθεια τὴν ὁποίαν τρέχω νὰ φέρω ἐν μέσῳ τῆς ἐρημίας καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως; Τί ἀπέγεινεν ὁ Ἀνδροκλῆς μὲ τὴν οἰκογένειάν του, ὁ Πικρόπουλος μὲ τὰ τέκνα του, οἱ ἀτυχεῖς μνηστῆρες, ὁ ἀμέριμνος ὅμιλος τῆς χθεσινῆς ἑορτῆς; Καὶ σπεύδων νὰ φθάσω τὸ ταχύτερον, ἀποπλανῶμαι τῆς ἀτραποῦ, πίπτω ἐντὸς τάφρου, ξεσχίζομαι ἀπὸ τοὺς βάτους, τρυπῶμαι ἀπὸ τὰς ἀκάνθας, κτυπῶ κατὰ τῶν πρέμνων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐρρίφθην, γλυστρῶ, καταπίπτω, ἐγείρομαι καὶ ἐξακολουθῶ τὴν πορείαν μου, ψαύων μὲ τοὺς πόδας, ἀπωθῶν μὲ τὰς χεῖρας. Καὶ ἡ κραυγή, καθ' ὅσον πλησιάζω, ἐκείνη ἡ κραυγή, καθίσταται εὐκρινεστέρα, σπαρακτικωτέρα. «Θάλεια, ἀδερφούλα μου,—ἀκούω,—ποῦ εἶσαι; Θάλεια, 'μίλα μου. Ἐλᾶτε, Χριστιανοί, νὰ γλυτώσουμε τὴν ἀδερφούλα μου, τὴ Θάλεια!»

Ὑπερπηδῶν τὴν ἐκ χώματος καὶ ἀκανθῶν φραγὴν τοῦ κήπου—μόνον ἡ πρὸς τὸ μέρος τῆς

Digitized by Google

θαλάσσης πλευρὰ κλείεται ὑπὸ σιδηροῦ κιγκλιδώματος,—εἰσβάλλω ἐντὸς αὐτοῦ,καὶ τρέχω πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας, ἥτις παρίσταται μακρόθεν ὡς μελανόλευκος δυσδιάκριτος ὄγκος. Ἀληθῶς δὲ εἰσβολὴ εἶνε ἡ διὰ τοῦ κήπου διάβασίς μου, καταπατοῦντος ὑπὸ τὰ βήματά μου καλλιτεχνικὰς συστάδας περικαλλῶν φυτῶν, καταστρέφοντος ἁβροδιαίτων ἀνθῶν συστοιχίας, καὶ καταρρίπτοντος ἐξέδρας πολυτίμων γαστρῶν ἐν τῇ βίᾳ καὶ τῇ ταραχῇ μου. Ὦ ῥόδα καὶ ἀσκληπιάδες καὶ κρίνα καὶ φούξιαι καὶ βανίλια καὶ κάκτοι καὶ φύκοι καὶ ἴασμοι, χάριν τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρωπίνου αἰσθήματος τῆς συμπαθείας ἐνεργῶ καθ' ὑμῶν ὅ,τι μόνον τοῦ κτήνους ἡ ἀναισθησία ἠδύνατό ποτε νὰ διαπράξῃ! Ἡ χαρίεσσα ἔπαυλις μὲ τὰ γοτθικὰ παράθυρα καὶ τοὺς στεγαστοὺς ἐκ περιγλύπτου ξύλου ἐξώστας δὲν ὑφίσταται πλέον. Πρὸ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ἀνακαλύπτω κύπτουσαν λευκὴν μορφήν, ἥτις φαίνεται ὡς ἀπορροφημένη ὑπὸ προσπαθείας ἀπέλπιδος. Πλησιάζω· ἡ λευκὴ μορφὴ στρεφομένη μὲ βλέπει, ἐγείρεται, ῥίπτεται πρός με, διευκρινιζομένη, καθ' ὅσον προχωρῶ, εἰς σῶμα γυναικός, ὡς μόνον ἔνδυμα φερούσης τὸν ἔξωμον μακρὸν χιτῶνα τῆς νυκτός· αἰσθάνομαι δύο παγερὰς χεῖρας νὰ ἐγγίζουν σπασμωδικῶς τὰς χεῖράς μου, ὑφίσταμαι τὴν δύναμιν μᾶλλον ἢ διακρίνω τὴν λάμψιν δύο ὀφθαλμῶν προσηλωμένων ἐπ' ἐμοῦ μὲ ὅλην τὴν εὐγλωττίαν τῆς ἱκεσίας,διαβλέπω μακρὰν ἀτημέλητον κόμην ἀτάκτως διασαλευομένην ἐπὶ τῶν ἡμιγύμνων ὤμων,τὴν Μαρίαν ἀναγνωρίζω, φεῦ!—Ἐκεῖ..—καὶ ἡ φωνή της ἐξήρχετο ὑπόβραγχνος, πεπνιγμένη, ὡς ἂν ἐπίεζεν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ λάρυγγος τρισμέγιστον ἄχθος. — Ἐκεῖ.. εἶνε πλακωμένη... Βοήθεια... νὰ τὴ βγάλουμε.

Δὲν ἀποκρίνομαι, δὲν ἐξετάζω περισσότερον. Γονατίζω πρὸ τῶν συντριμμάτων καὶ ἀρχίζω νὰ μετακινῶ τοὺς λίθους, νὰ ἀνεγείρω τὰ ξύλα, νὰ σκάπτω τὰ χώματα. Ἡ κόρη ὡς ἂν ἡ ἔλευσίς μου τῇ παρέχει σημαντικὸν θάρρος, ἐπαναλαμβάνει παρὰ τὸ πλευρόν μου τὸν ἀπηλπισμένον ἀγῶνα. Αἱ χεῖρές της τῶν ὁποίων τὴν προτεραίαν εἶχον ἀποθαυμάσει τὸ σαρκῶδες καὶ εὔρρυθμον, ὡς ἂν εἶχον μεταβληθῆ εἰς χαλυβδίνας,τείνονται ὁρμητικῶς, ὀργίλως σχεδόν, κατὰ τῶν λιθίνων ὄγκων ὡς ἂν ζητῶσιν ὄχι νὰ παραμερίσωσιν, ἀλλὰ νὰ καταθραύσωσιν αὐτούς. Πρὸ τοῦ κινδύνου καὶ τῆς σκέψεως ὅτι ἐκεῖ ὑπὸ τὰ συντρίμματα ἀποθνήσκει τὸν σκληρότερον τῶν θανάτων ἀνθρώπινον πλάσμα — καὶ ἡ μνήμη μου παρουσίαζε πρὸ ἐμοῦ τὴν εἰκόνα τῆς μικρᾶς Θαλείας, μὲ τὰ σγουρὰ μαλλιά της, τὰ τρελλὰ πηδήματα, καὶ τὴν ἀδιάκοπον εὐθυμίαν της, αἰσθάνομαι πυρετωδῶς ἀνδριζομένην τὴν ἰσχὺν τῶν μυώνων μου· καὶ δὲν σκέπτομαι οὔτε νὰ ζητήσω τὴν ἀρωγὴν ἄλλων—δὲν θὰ εἴμεθα παντελῶς ἐκεῖ ἔρημοι— οὔτε νὰ ἐρευνήσω εἰς τὸν κῆπον μήπως εὕρω εἴς κανὲν μέρος ἐργαλεῖόν τι κατάλληλον νὰ διευκολύνῃ τὸ ἔργον μας. Ἀκούω μόνον ὡς ἐν νάρκῃ, ὀλίγον ἀπωτέρω, δυσδιακρίτους κραυγὰς καὶ θρήνους καὶ ὀλολυγμούς, παρέρχονται τῶν ὀφθαλμῶν μου σκιαί τινες πλανώμεναι, φῶτα κινούμενα, καὶ βλέπω πλησίον μου, ὡς λευκὴν ὀπτασίαν, τὴν κόρην, ἀγωνιῶσαν, ἀγωνιζομένην, καὶ δὲν τολμῶ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ τὴν ἐγκαταλίπω καὶ τὴν ἀκολουθῶ εἰς τὸν ἀγῶνα, εὐπειθὴς ὡς δοῦλος, μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως. Τέσσαρες χεῖρες ἐργάζονται πρὸς διάσωσιν τῆς μικρᾶς, καὶ δύο φωναὶ κατὰ διαλείμματα ἀκούονται καλοῦσαι αὐτήν: «Θάλεια, Θάλεια!» Ἡ φωνὴ τῆς Μαρίας, καλούσης τὴν ἀδελφήν της, ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται πᾶσαν τὴν κλίμακα τῆς ἐκφραστικῆς τρυφερότητος· ἀλλὰ φεῦ! οὐδεμία ἀπόκρισις. Ἐνίοτε ἡ κόρη ἀποκάμνουσα, ἐνδίδουσα εἰς τὴν ἀπελπισίαν, σταματᾷ, καὶ τύπτουσα τὸ στῆθος θρηνεῖ σπαρακτικῶς. Τότε τὴν ἐνθαρρύνω, τὴν παρακαλῶ ν' ἀποσυρθῇ, νὰ καταλίπῃ δ' εἰς ἐμὲ πᾶσαν περαιτέρω φροντίδα. Ἐκείνη, ἀκούουσά με, καταπαύει τοὺς θρήνους, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν πρὸς διάσωσιν προσπάθειαν, τὴν ὁποίαν ὡς μετὰ νέων δυνάμεων ἐπαναλαμβάνει. Ἀμυδροτάτην ἐλπίδα διατρέφω περὶ τῆς διασώσεως τῆς μικρᾶς τεθαμμένης· καὶ ἂν τὴν ἀνεύρωμεν, τάχα θὰ ζῇ; Ἀλλ' ἡ σκέψις ὅτι ἐν τοιαύτῃ φοβερᾷ στιγμῇ, διατρέχων ἀπαύστως τὸν κίνδυνον εἰς ἐλαχίστην ἐπανάληψιν τοῦ δονισμοῦ νὰ συντριβῶ ἐκ τῶν ἄνωθέν μου ἀπειλητικῶν ἀπομειναρίων τῆς οἰκίας, ἡ σκέψις ὅτι διεξῆγον ἀπέλπιδα προσπάθειαν, παρὰ τὸ πλευρὸν ἀσθενοῦς κόρης, τὴν ὁποίαν ἡ δύναμις τοῦ ἀδελφικοῦ φίλτρου ἐπερρώνυε μέχρις ἡρωϊσμοῦ, ἡ σκέψις αὕτη μοὶ παρέχει ἀπίστευτον θάρρος καὶ ἐγκαρτέρησιν. Καὶ τῆς κόρης ἡ εἰκὼν καταυγάζει τὸ πνεῦμά μου ὑπὸ νέας σχεδὸν φανταστικὰς διαστάσεις, καὶ μεγεθύνεται, μεγεθύνεται ἐν αὐτῷ. Ἐν τῇ κατὰ τῶν λίθων πάλῃ συναντῶνται αἱ χεῖρες ἡμῶν, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς της ἐγγίζουσι τὴν παρειάν μου, αἰσθάνομαι τὴν θέρμην τῆς πνοῆς της, βλέπω ὅτι κλονίζεται, τρέχω νὰ τὴν ὑποστηρίξω.. Φρίττω ἐκ τοῦ κινδύνου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἡδύτητος.

Δὲν ἔχομεν κανὲν ὡρισμένον σχέδιον εἰς τὸν νοῦν μας· ἀναξέομεν τὰ χώματα, ἀναρρίπτομεν τὰ ξύλα καὶ τὰς πέτρας, κατεχόμενοι ὡς ὑπὸ φρενήτιδος. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατορθοῦμεν νὰ σχηματίσωμεν ἐπαρκῆ τινα δίοδον διὰ μέσου τῶν συντριμμάτων, καὶ κατορθοῦμεν νὰ διακρίνωμεν τῆς οἰκίας τὴν θύραν, ἀντέχουσαν ἔτι μετὰ μικροῦ τμήματος τοῦ τοίχου. Ἡ Μαρία θέλει νὰ τρέξῃ πρὸς τὴν θύραν, καὶ μόλις ἀναστέλλω τὴν ὁρμήν της, κρατήσας αὐτὴν ἐκ τῆς χειρός.

— Στάσου, γιὰ τὸ Θεό! δὲν ἐννοεῖς τί κίνδυ-

Digitized by Google

νος εἶν' ἐκεῖ μέσα! Μὴ θέλῃς νὰ μᾶς κάμῃς μεγάλο κακό!

Ὡς βλέπεις, ἐλησμόνουν ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸν κόσμιον *πληθυντικόν,* τὸν ὁποῖον τοσούτῳ ἐπισήμως φιλοξενεῖ ἡ γλῶσσά μας.

— Μεῖν' ἐδῶ! ἐπαναλαμβάνω· ἐγὼ θὰ σοῦ τὴ φέρω.

Καὶ δίχως νὰ προσμένω ἀπόκρισιν, διευθύνομαι πρὸς τὴν θύραν καὶ διασκελίζω τὸ κατώφλιον αὐτῆς. Κραυγάζω καλῶν τὴν μικράν, ἀλλ' οὐδεμία ἀπάντησις· προσπαθῶ νὰ προχωρήσω, ἀλλὰ προσκρούω εἰς ἀνυπέρβατα κωλύμματα, εἰς λίθους, δοκούς, κιβώτια, ἑρμάρια, στρώματα, ἐνδύματα, ὅπου δὲ πατῶ εἰς ἔδαφος, τρίζει ἀπαισίως ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἡ ἀσβεστώδης κόνις. Δὲν χρειάζεται σκέψις διὰ νὰ ἐννοήσω ὅτι τὰ πάντα ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἄνω καὶ κάτω διαχωρίσματα, δωμάτια, ἔπιπλα, σκεύη, καὶ τοῖχοι καὶ ἐδάφη καὶ ὄροφοι ἀποτελοῦσιν ἄμορφον σύμφυρμα συντριμμάτων. Ἐνῷ δὲ ἵσταμαι κατάπληκτος, ἀγνοῶν ποῦ νὰ φέρω τὸ βῆμα, κινδυνεύων ἐν οἱᾳδήποτε κινήσει καὶ στάσει, ἠχηρὸν κυλίνδημα δεξιόθεν ἐμοῦ καταπίπτοντος λίθου μὲ ἀναγκάζει αὐτομάτως νὰ φύγω πρὸς τἀριστερά, ἔνθα ἡ πορεία μου ἀνακόπτεται ἐκ παρεμπιπτούσης φραγῆς, τὴν ὁποίαν ψηλαφῶν ἀναγνωρίζω ὅτι εἶνε ἡ ξυλίνη κλίμαξ, δι' ἧς ἀνήρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν, ἄπορον πῶς, συγκρατουμένη ἄσειστος. Ἐν ᾧ δὲ καταφεύγω τεταραγμένως κάτωθεν αὐτῆς ἐν τῷ σχηματιζομένῳ κενῷ ὡς ὑπὸ ἀσφαλέστερον στέγασμα, προσκρούω βιαίως κατ' ἀντικειμένου τινός, ὅπερ ἀσθενῶς ἀναταράσσεται, ἐνῷ γοερὸν ψιθύρισμα ἐκφεύγει ἐξ αὐτοῦ. «Θάλεια!» κραυγάζω περίφοβος καὶ χαίρων ἐν ταὐτῷ ἁρπάζω τὸ κοράσιον εἰς τὰς ἀγκάλας μου: «Θάλεια!» ἑτέρα κραυγὴ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἰδικήν μου, ὡς ἂν εἶνε ἡ τῆς Ἠχοῦς ἐγκαθιδρυθείσης πλέον ἐκεῖ πέραν δικαιώματι ἐρειπίων καὶ ἐρημώσεως. Τῆς Μαρίας εἶνε ἡ κραυγή, ἡ ὁποία δὲν εἶχε τὴν ὑπομονὴν νὰ παραμένῃ ἔξω, καὶ ἀπεφάσισε νὰ περιφρονήσῃ τὸν κίνδυνον, ἀκολουθοῦσα τὰ ἴχνη μου.

Εἰς τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐκτεθειμένοι, μετὰ τῶν αὐτῶν ἀγωνιωδῶν παλμῶν, φέροντες τὸ πολύτιμον φορτίον μας, κατορθοῦμεν νὰ ἐπανεύρωμεν τὴν ἔξοδον. Τότε μόλις ἐνθυμοῦμαι νὰ τὴν ἐρωτήσω :

— Καὶ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα ποῦ 'βρίσκονται;

— Ἔξω· ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὸ σεισμό.. ἂν δὲν ἐχάθηκαν ἀπὸ τὴν λαχτάρα των... Ὅταν ἄρχισε, προφτάνουμε... πετιούμαστ' ἔξω... ὅπως βρεθήκαμε... Κυττάζομε.. λείπει ἡ Θάλεια.. Ἡ μητέρα πέφτει ἀναίσθητη... ὁ πατέρας κάνει 'σὰν νὰ τρελλάθηκε... *Θάλεια!* φωνάζει, κι' ἀντὶ νὰ τρέξῃ κατὰ τὸ σπίτι, παίρνει ἄλλο δρόμο.. .Γύρω οἱ ἄνθρωποί μας... ἄλλοι πεσμένοι κατὰ γῆς... ἄλλοι κάνουν μετάνοιαις... ἄλλοι χτυποῦν τὰ στήθια, ξερριζώνουν τὰ μαλλιά των.. κανεὶς δὲν ἔχει μυαλὸ νὰ γλυτώσῃ τὸ παιδί.. Ἐγὼ μονάχη μου ἔτρεξα.. καὶ σεῖς, κ. Ἰάκωβε... Ἄχ! 'μίλησέ μου, Θαλίτσα μου... Ζῇ ἡ Θαλίτσα μας; Μήπως ἐκτυπήσατε πουθενά, κ. Ἰάκωβε;

Καὶ μόλις ἠδύνατο νὰ στηριχθῇ εἰς τοὺς πόδας της. Ἤδη ἀκούομεν θόρυβον ἀνθρώπων, θρήνους, κοπετούς. Μᾶς ὑποδέχονται ὡς ἂν ἐπανηρχόμεθα μυθικοὶ νικηταὶ τοῦ θανάτου. Ρίπτοντ' ἐπὶ τῆς Θαλείας οἱ γονεῖς, καὶ κατασπάζονται τὴν Μαρίαν. Ὁ πατήρ μου—εἶχε συνενωθῆ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐλθὼν εἰς ἀναζήτησίν μου—πρώτην φορὰν μὲ περιπτύσσεται θωπεύων με, ὡς ὅταν μ' ἐκράτει βρέφος εἰς τὰς χεῖράς του. Ἐν τῷ μεγάλῳ κινδύνῳ ἡ σεμνὴ καὶ ἤρεμος στοργή, ὡς ποταμὸς ἐκ τῶν ῥαγδαίων βροχῶν ἐξερχόμενος τῆς κοίτης αὐτοῦ, ἐκχύνεται ἀκράτητος, τρομακτικὴ σχεδόν. Ἐν τούτοις λαμβάνω καιρὸν νὰ ἐξετάσω τὴν κατάστασιν τῆς Θαλείας· τὸ κοράσιον δὲν διατρέχει σοβαρὸν κίνδυνον· ζῇ, ἀλλ' εἶνε πληγωμένον ἐπὶ τοῦ βραχίονος· εἶνε ἀνάγκη ἰατρικῆς βοηθείας, καθ' ὅσον καὶ ἡ Μαρία ἐξαντληθεῖσα ἐκ τῆς ἀγωνίας, κεῖται σχεδὸν λιπόψυχος. Ἐνθυμοῦμαι τὸν ἐν τῇ παρακειμένῃ ἐξοχῇ τοῦ κ. Πικροπούλου διαμένοντα μνηστῆρα ἰατρόν, καὶ θέλω νὰ τρέξω πρὸς τὰ ἐκεῖ ὅπως ἴδω ἂν εἶνε δυνατὴ ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ. «Ποῦ πηγαίνετε, κ. Ἰάκωβε; μὴ φεύγετε!» Ἀκούω τὴν φωνὴν τῆς Μαρίας ἀλγεινῶς θωπευτικήν, καὶ ἐξηγῶ εἰς αὐτὴν τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ὑπάγω ὡς ἐκεῖ.

— Τοῦ κάκου! μοῦ ἀπαντᾷ εἷς ἐργάτης ἀκούσας τοὺς λόγους μου. Δὲν ἀκοὺς ἐκεῖ κάτω τὸ κακὸ ποῦ γίνεται: Ἐμεῖς, δόξα νἄχῃ ὁ Θεός, δὲν ἐπάθαμε τίποτε, ἀφεντικό, 'μπροστὰ 'ς τὸ κακὸ ποῦ ἔγινε 'ς τὴ σταφίδα τοῦ Πικροπούλου, 'ς τὸ λινὸ τοῦ Δημολούλια. Τὸ γιατρὸ τὸν ἔβγαλαν σκοτωμένο· τὰ δύο παιδιὰ εἶνε φοβερὰ χτυπημένα. Κανένα σπίτι γύρω μας δὲν ἔμεινε γερό· παντοῦ κλαῖμε λαβωμένους.

Καὶ οὕτως ἀστέγους, πυρέσσοντας,ἐκ τῆς συγκινήσεως ῥιγοῦντας ἐκ τοῦ κρύους, ἀπέλπιδας ἐκ τοῦ ὀλέθρου, μᾶς εὗρεν ἡ ἡμέρα. Τὸ σκότος φανταστικῶς μεγεθύνει τὴν συμφοράν, ἀλλὰ τὸ φῶς ἐν σκληρᾷ ἀκριβείᾳ καταδεικνύει τοὺς εἰδεχθεῖς αὐτῆς χαρακτῆρας. Πρωΐα μισητὴ εἰς τὰς καρδίας, ὅσῳ εἶνε προσφιλὴς ὁ ἥλιος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ ἐξυπνήσασα φύσις ἀναπετᾷ ἐπὶ τῶν περάτων τοῦ ὁρίζοντος πρὸς χαιρετισμὸν ἡμῶν τὴν ῥοδόλευκον σημαίαν της, τονίζουν οἱ κορυδαλοὶ τὰ κελαδήματα, τὰ ἄνθη τοῦ κήπου ἐν ᾧ κατακείμεθα μοσχοβολοῦν περὶ ἡμᾶς μεθυστικώτατα. Οἱ πυκνοὶ στοῖχοι τῶν δενδρολιβά-

Digitized by Google

νων ὑποφρίττουσιν ἐκ τοῦ φιλήματος τῆς ἑωθινῆς αὔρας, ἀκούεται βληχυθμὸς ποιμνίου, ὁ κόλπος στίλβει λευκάζων, τὸ ὄρος ἀνυψοῦται σκιερὸν καὶ σμαράγδινον. Ἐν ᾧ ἡμεῖς, ἡμίγυμνοι, ὡς θαλασσοδαρμένοι ναυαγοί, ἐκβρασθέντες ἐκεῖ πέραν ὑπὸ κλύδωνος, ἀτενίζομεν ἀλλήλους δι' ἀπλανοῦς καὶ ἠλιθίου βλέμματος. Εὐρὺ λινὸν σκέπασμα, χρησιμεῦον διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς σταφίδος καλύπτει τὰς τρεῖς γυναῖκας. Ἡ Μαρία ἀποκρύπτει τὴν γυμνότητα τοῦ στήθους διὰ τῶν σφιγκτὰ διεσταυρουμένων ἐπ' αὐτοῦ βραχιόνων, δυσαnaσχετοῦσα ἐξ αἰδοῦς, ἀλγοῦσα ἐκ τῆς συμφορᾶς. Ἀλλὰ μὲ τὴν πρώτην λάμψιν τῆς αὐγῆς συλλαμβάνω γοργὸν αὐτῆς βλέμμα ἀνησύχως ἐπ' ἐμοῦ προσηλούμενον, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν πελιδνωθέντων χειλέων της διαχύνει προσκαίρως μελαγχολικόν τι φῶς ἐν ἀδιόρατον, ἀλγεινόν, ἀλλὰ φιλόστοργον μειδίαμα, καὶ τὴν ἀκούω νὰ μ' ἐρωτᾷ καὶ πάλιν: «Μήπως ἐκτυπήσατε πουθενά, κ. Ἰάκωβε;»

Μὴ ἐρωτᾷς πῶς ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ποῦ εἴμεθα τρυπωμένοι ἀπὸ τῆς προχθές. Περὶ ἐμὲ ἐρείπια, ἐρείπια· ἔκφρονες ἐπ' αὐτῶν θρηνοῦσι, καὶ μάρτυρες θνήσκουσιν ὑπ' αὐτά. Νομίζω ὅτι οὐδέποτε ἐνεργεῖ μοχθηρότερον καθ' ἡμῶν ἡ φύσις, ἢ ὅτε παρέχει εἰς ἡμᾶς τὸν θάνατον διὰ τοῦ ἰδίου οἴκου, τῶν ἀλύπων καὶ θαλπερῶν αὐτοῦ κόλπων μεταμορφουμένων αἴφνης εἰς στήθη στυγεροῦ θηρίου πιέζοντα, κατασυντρίβοντα. Τοῦ μυθολογουμένου βασιλέως τῶν Θηβῶν ὁ θάνατος ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐκβακχευθείσης μητρὸς εἶνε ὀλιγώτερον τερατώδης τοῦ ὑπὸ τὰ συντρίμματα τῆς οἰκίας ὀλέθρου.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Κωστης Παλαμας

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Ἐὰν ἀθροισθῶσι τὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας, θὰ εὑρεθῇ ἀριθμὸς τέκνων καὶ ἐγγόνων, γαμβρῶν, νυμφῶν, ἀνεψιῶν, πριγκιπισσῶν καὶ πριγκίπων συγγενῶν ἐκ πλαγίου, ἐκπροσωπῶν ποσότητα κολοσσιαίαν προικοδοτήσεων, ἀπορροφῶσαν οὐκ εὐκαταφρόνητον μέρος τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τῆς βασιλικῆς ἐπιχορηγήσεως.

Ἐνταῦθα θὰ ἀναγράψω ὀλίγα τινὰ μόνον περὶ τῶν κυριωτάτων μελῶν τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

Καὶ πρῶτον μὲν ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας ἱπποτικώτατα ἵσταται ἐν τῇ πρώτῃ θέσει. Ὁ χαρακτήρ του εἶνε ὅλως ἀντίθετος πρὸς τὸν ἀγγλικὸν χαρακτῆρα. Ὁμοιάζει κατὰ πάντα πρὸς Γάλλον κάτοικον τῶν Παρισίων παρεπιδημοῦντα ἐν Λονδίνῳ. Βεβαίως εἶνε ὁ τελειότατος *τζέντλεμαν* τῶν Τριῶν βασιλείων, ἡ δὲ κομψότης αὐτοῦ καὶ ἡ φιλοφροσύνη εἶνε ὅ τι ἔξοχον. Γινώσκει νὰ συνδυάζῃ δεξιώτατα ἐν τῷ ἐνδύεσθαι τὸν ἄκρον καλλωπισμὸν καὶ τὴν ἀληθῆ ἁπλότητα. Ἡ χάρις αὐτοῦ εἶνε ἀπαράμιλλος. Ἐνήμερος ὢν περὶ πάντων, ἀναγκάζει τοὺς ἑκάστοτε πρὸς αὐτὸν συνδιαλεγομένους νὰ πιστεύωσιν, ὅτι ἕκαστος αὐτῶν εἶνε τὸ ὑποκείμενον τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ εὐνοίας.

Ἀλλὰ ἰδίως διακρίνεται ὁ μέλλων Ἄναξ τῆς Ἀγγλίας πολλῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ ὅτι δὲν εἶνε τετυφωμένος τις καὶ ἐπηρμένος. Οἱ φίλοι του μάλιστα διατείνονται ὅτι ὅταν εἶνε μετ' αὐτῶν λησμονεῖ τὴν θέσιν του, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ ἴσως νὰ τὴν ἐνθυμῶνται ἐκεῖνοι· καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους οἰκειότης αὐτοῦ διαφέρει πολὺ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος ἐκείνων. Ἔχων εὐστοχίαν κρίσεως εἰς τὸν ὕπατον βαθμόν, οὐδέποτε συγχωρεῖ τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς, καὶ γινώσκει κάλλιστα νὰ ἐνθυμίζῃ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν τὸν ὀφειλόμενον σεβασμόν. Εἷς τις τῶν ἀκολούθων αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἦτο μετὰ τοῦ πρίγκιπος ἐν τῷ σφαιριστηρίῳ, θέλων νὰ κοιμηθῇ ἀπεχώρησεν οὐδὲν εἰπών, ἐπὶ τὸ ἀγγλικώτερον. Ὁ πρίγκιψ παρατηρήσας τοῦτο καὶ αὐτὸς δὲν εἶπε μὲν τίποτε, ἀλλ' ὑπολογίσας πόση ὥρα ἀπῃτεῖτο ἵνα ὁ ἀκόλουθος ἐκδυθῇ καὶ κατακλιθῇ, τότε μόνον ὑπεκρίθη ὅτι ἐνόησε τὴν ἀπουσίαν του καὶ ἀπέστειλε νὰ τὸν ζητήσῃ. Φύσει ὢν ἀγαθότατος δὲν γινώσκει τί ἐστι μῖσος, ἀλλ' ὅμως δυσκολώτατα συγχωρεῖ τοὺς ὁπωσδήποτε προσβάλλοντας αὐτόν.

Περιττὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας εἶνε ὁ πρῶτος dandy τῆς Ἀγγλίας, διότι οὐδεὶς συρμὸς ὑπάρχει μὴ εἰσαχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ.

Διέρχεται δ' εὐαρέστως ὥρας τινὰς τῆς ἡμέρας ἔν τινι λέσχῃ κειμένῃ ἀπέναντι τῶν ἀνακτόρων του. Πᾶσαι αἱ διασκεδάσεις καὶ πάντα τὰ εἴδη τῶν ἀγώνων ἀρέσκουσι διαφερόντως εἰς αὐτόν· εἶνε δὲ καὶ εἷς τῶν ἀρίστων σκοπευτῶν, δι' ὃ δύναταί τις νὰ τὸν ἀποκαλέσῃ ἀριστοτέχνην ἐν τῷ ὅπλῳ. Ὅτε εἶδον αὐτὸν κατὰ πρῶτον, προσκληθεὶς εἰς τὴν τράπεζάν του, κατεθαμβήθην ἐκ τῆς ἀγχινοίας αὐτοῦ, καί μοι ἐφάνη ὅτι οὐδεὶς πρίγκιψ ὑπῆρξέ ποτε ἔχων πλείονα ζωηρότητα, διαυγεστέραν διάνοιαν, εὐρυτέρας περὶ παντὸς πράγματος γνώσεις. Ἀλλὰ τοῦ χρόνου προϊόντος, παραδόξως πως ᾐσθανόμην ἔν τε τῇ συναναστροφῇ αὐτοῦ, ἴσως δὲ καὶ ἐν τῇ εὐφυΐᾳ, ποιάν τινα μονοτονίαν. Πᾶν τὸ εἰς ὑπερβολὴν τέλειον δὲν ἐκθαμβεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ πολύ, καὶ ἀποκλείει ἐκεῖνο τὸ ἰδιάζον, τὸ διαφέρον, τὸ δὴ καλούμενον θέλγητρον· ὡς τοπεῖον ἀείποτε μὲν φωτιζόμενον ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος, οὐδέποτε δὲ ὑπὸ βροχεροῦ πέπλου σκιαζόμενον, οὐδὲ συνταρασσόμενον ὑπὸ βιαίου ἀνέμου, οὔτε τὴν πορφύραν τῆς δύσεως ἔχον, οὔτε τὰ δάκρυα τῆς

Ἠοῦς, ἀδιαλείπτως δὲ περιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ χλοεροῦ πλαισίου καὶ κατακλυζόμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν θωπειῶν τοῦ φωτός, δὲν μεταβάλλει θέαν, διαμένει πάντοτε τὸ αὐτό, εἶνέ πως μονότονον.

Ὁ πρίγκηψ στερεῖται ἀληθοῦς πρωτοτυπίας. Ἡ δ' ἕνεκα τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ καὶ τῆς κοινωνικῆς τάξεως εὐχέρεια τοῦ τε βλέπειν καὶ μανθάνειν πολλά, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν ἐννοιῶν αὐτοῦ ὅ τι προσωπικὸν καὶ ἰδιάζον ἠδύναντο νὰ ἔχωσι, καὶ ἔχει παραγεμίσῃ τὴν διάνοιάν του διὰ πολλῶν πραγμάτων πλέον τοῦ δέοντος. Διαλεγόμενος μετὰ πολλῆς ταχύτητος, καταπονεῖ τὸν ἀκροώμενον, ἀδυνατοῦντα πολλάκις νὰ τὸν παρακολουθήσῃ. Τοσοῦτον δ' εὐκόλως μεταπηδᾷ ἀπὸ θέματος εἰς θέμα, ὥστε ἀπορεῖ τις τί νὰ ἀπαντήσῃ εἰς αὐτόν, καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ ἀπαντήσεις γεννῶσιν οὐχὶ σπανίως παρανοήσεις ἀστειοτάτας.

Ἠναγκασμένος νὰ σκέπτεται περὶ πάντων, καὶ περὶ τῶν ἀμέσως συμβησομένων, καὶ περὶ τῶν αὔριον, περικυκλούμενος ὑπὸ ἀσχολιῶν εὐκόλως λησμονουμένων, διανοούμενος ὑπόσχεσίν τινα ἣν βεβαίως θὰ λησμονήσῃ μετ' οὐ πολύ, ὁ ἐγκέφαλος αὐτοῦ μεστὸς τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ καθηκόντων, τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ ὑποχρεώσεων καὶ τῶν τέρψεων, διατελεῖ ἀείποτε ἐν ταραχῇ.

Παιδαριῶδες θὰ ἦτο τὸ νὰ ἀρνηθῇ τις ὅτι ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας δὲν ἔχει τὸν νοῦν του εἰς τὰς τέρψεις καὶ κατακτήσεις του. Ὁ θαυμασμὸς αὐτοῦ πρὸς τὴν μὶς Τ***, τὴν εὔμορφον Ἀμερικανίδα, καὶ πρὸς τὴν κυρίαν Λάγγτρυ, καὶ πλείστας ἄλλας, δὲν εἶνε τι κρυπτόν. Ἄλλως τε εἶνε ἄγαν γνωστὸς ἔν τε Παρισίοις καὶ Μαδρίτῃ καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ, ὥστε καὶ θέλων τις δὲν δύναται νὰ ἀποκρύψῃ ἐκ σεμνοτυφίας τὸ γυναικάρεσκον τοῦ πρίγκιπος. Ἔπειτα γνωστὴ εἶνε ἤδη ἡ περὶ τοῦ πράγματος κρίσις μου, ἀπηρχαιωμένη ἴσως καὶ σκανδαλώδης διὰ τὴν ἐποχήν μας! Ἐγὼ ἀγαπῶ τοὺς μὲν πρίγκιπας ὀλίγον τι διεφθαρμένους, τοὺς δὲ πολίτας ἐναρετωτάτους· καὶ πολὺ κακὴν γνώμην ἔχω καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ ἐκείνων, ὅταν δὲν συμμορφῶνται πρὸς τὴν γνώμην μου. Μικροὶ ἄνδρες μεγάλη ἀρετή· μεγάλοι ἄνδρες, μικρὰ ἀρετή. Οὕτω πως ἐπιτυγχάνεται ἡ κοινωνικὴ ἐξίσωσις. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ τις τὰ πάντα.

Δὲν δύναμαι νὰ νοήσω, δὲν νομίζω εὐπρεπὲς νὰ ἀνθίσταταί τις ὢν πρίγκιψ κατὰ πάντων τῶν πειρασμῶν. Γινώσκω πολλὰς κυρίας ὑψηλῆς περιωπῆς, αἵτινες ἤθελον θεωρήσῃ τιμήν των τὸ νὰ τύχωσι τῶν περιποιήσεων τοῦ μέλλοντος αὐτοκράτορος τῶν Ἰνδιῶν· συγγνώτω μοι δὲ ἡ αἰδήμων Ἀγγλία ταῦτα λέγοντι. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ ὑπερβολαὶ ἐν τοῖς θρυλλουμένοις περὶ τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας. Ὁ πρίγκηψ οὐχὶ σπανίως ἐξ ἁπλοῦ καθήκοντος φιλοφρονήσεως ἀναγκάζεται νὰ λέγῃ ἐπιτετηδευμένον τινὰ λόγον, φιλοφρόνημά τι ἀνούσιον, ἀλλ' ἡ κακεντρέχεια δράττεται παρευθὺς τοῦ ἀσημάντου τούτου λόγου, μεγαλοποιεῖ αὐτὸν καὶ ἐγγράφει ἐν τῷ ἐνεργητικῷ τοῦ βασιλικοῦ δὸν Ζουὰν μίαν ἔτι ἐπιτυχίαν, μίαν ἔτι κατάκτησιν, ἕνα ἔτι θρίαμβον.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ πρίγκιψ ἀγαπᾷ νὰ ναστρέφηται μετὰ γυναικῶν, καὶ ὅτι σφόδρα αἰσθάνεται τὰς παρ' αὐταῖς ἐπιτυχίας του. Ἡ φήμη αὐτοῦ ὡς ἀνθρώπου ἐκδεδιῃτημένου εἶνε ἄγαν ὑπερβολική, ἀλλ' εὐκόλως παρηγορεῖται, ὑποθέτω, διότι τὰ αὐτὰ θρυλλοῦνται περὶ πάντων τῶν νέων καὶ εὐμόρφων πριγκίπων πάσης ἐποχῆς.

Ἓν ζήτημα παρίσταται φύσει εἰς τὸ δημόσιον πνεῦμα περὶ τῆς ἀξίας τοῦ μέλλοντος ἡγεμόνος. Καὶ πρὸ δεκαετίας μὲν τὸ ἐρώτημα τοῦτο προεκάλει βαρείας ἀποκρίσεις, ὑπεκίνει δεινοὺς φόβους. Ἀλλὰ σήμερον ἡ πρὸς τὰ σπουδαῖα κλίσις τοῦ πρίγκιπος, ἔχοντος πλείονα συναίσθησιν τοῦ καθηκόντων του, καὶ ὄντος ἧττον ἐπιπολαίου ἐμποιεῖ θάρρος καὶ ἐλπίδα εἰς τὸν λαόν, ὅστις τὸν καλεῖ εἰς τὸν θρόνον ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας· ἀλλ' ἡ ποθητὴ αὕτη ὥρα δὲν ἐσήμανεν ἔτι, διότι ἡ μὲν Ἄνασσα δύναται νὰ βασιλεύῃ εἴκοσιν ἔτι ἐνιαυτούς, ἀλλ' ὁ πρίγκιψ δυνατὸν νὰ μὴ ζήσῃ, διότι ἡ ὑγεία του παρέχει φόβους καὶ μερίμνας.

Ὀφείλομεν δὲ νὰ συμφωνήσωμεν ὅτι οὐδεμία ὕπαρξις εἶνε μᾶλλον τεταλαιπωρημένη τῆς τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας, καταπεπονημένου ὄντος καὶ καταβεβλημένου ὑπὸ τῆς σωρείας τῶν ἐπισήμων ἀγγαρειῶν· ὡς δὲ τὸ πρᾶγμα ἐξακολουθεῖ, καὶ σιδηρᾶ κρᾶσις δύναται νὰ φθαρῇ ταχέως. Διότι ὁ πρίγκιψ ὁτὲ μὲν ὑποδέχεται διαφόρους πρεσβείας καὶ ἐπιτροπάς, ὁτὲ δ' ἐπισκέπτεται πόλεις παρίσταται ἐν τελεταῖς ἐπετείοις, προεδρεύει συμποσίων παντοίων ἑταιρειῶν, ἑορτῶν φιλανθρωπικῶν, καταβροχθίζει γεύματα λουκούλλεια, σπανίως ἀποποιούμενος πρόσκλησιν. Ἐνίοτε δὲ παρίσταται ἐν ταῖς Βουλαῖς, ἐγκαινίζει μνημεῖα, ἐκθέσεις, ἀνδριάντας, καταθέτει θεμελίους λίθους τοσούτους, ὥστε δι' αὐτῶν δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ οἰκοδόμημα ὅλον, ἑνὶ λόγῳ ὑφίσταται πάντα τὰ μαρτύρια τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς. Ἐν ᾧ δὲ ἡ σεβαστὴ αὐτοῦ μήτηρ ἀπολαμβάνει τὴν ἡδίστην ἀνάπαυσιν, διάγουσα βίον ἀτάραχον καὶ ἀκύμαντον, ὁ πρίγκιψ διανυκτερεύει τὸ ἥμισυ τῶν νυκτῶν του ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ. Ὑφίσταται δὲ πάντα τὰ βάρη τοῦ στέμματος, στερούμενος τὴν ἡδονὴν τοῦ βασιλεύειν. Ἀληθῶς δ' εἰπεῖν αὐτὸς κυβερνᾷ τὴν Ἀγγλίαν πλὴν τῆς πολιτικῆς.

Ἡ πολιτική! Τῷ εἶνε ἀπηγορευμένη ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, πρὸς μεγίστην εὐτυχίαν του, διότι

Digitized by Google

τοῦτο ἤθελε δώσῃ ἀκρόασιν εἰς τοὺς θέλοντας νὰ συγκροτήσωσι ἴδιον αὐτοῦ κόμμα, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἤθελε καταστῇ ἢ κόμμα μηχανορραφιῶν. Ὁ πρίγκιψ οὐδέποτε συνήνεσε νὰ ἐκδηλωθῇ οἵα δήποτε πολιτικὴ περὶ αὐτοῦ γνώμη. Οὐδέποτε παρεσύρθη ὑπ' οὐδενὸς ῥεύματος. Παρίσταται δὲ ἐν ταῖς συνεδρίαις τοῦ Κοινοβουλίου πρὸς διδασκαλίαν του. Ἀπέχων δὲ τῆς πολιτικῆς, δὲν εἶνε ὅμως καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὰς κοινωνικὰς βελτιώσεις· ἀσχολούμενος κατ' ἐξοχὴν περὶ τῆς τύχης τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐνδεῶν καὶ παρέχων ἑαυτὸν μέγα παράδειγμα, ἐπέτρεψεν ἐν ταῖς κτήσεσιν αὐτοῦ τὴν εἰς τοὺς γεωργοὺς πώλησιν γαιῶν.

Μετ' ἄκρας δὲ περὶ τὸ ἐκφράζεσθαι λεπτότητος οὐδέποτε λέγει: «Ὅταν βασιλεύσω», ἀλλά: «Ἐάν ποτε βασιλεύσω!»

Ὁ πρεσβύτερος υἱός του Ἀλβέρτος εἶνε παιδίον μέγα, ἡλικίας ἐτῶν ἑνὸς καὶ εἴκοσι, ἄρτι καταλιπὸν τὸ στεφάνιον καὶ τὰς σφαίρας, ἀφελὲς καὶ ἀτακτότατον. Ἀλλ' ὅμως ἡ νοητικὴ αὐτοῦ νωθρότης καὶ ἡ βραδεῖα διανοητικὴ ἀνάπτυξις εἶνε ἀπατηλά· διότι καὶ αὐτὴ ἡ Ἄνασσα κατ' αὐτὰς ὡμολόγησεν ὅτι καὶ ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας καὶ ὁ Ἀλφρέδος ὁ δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου ἦσαν ὅμοιοι καὶ ἀπαράλλακτοι κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἀλβέρτου, καὶ ὅτι βλέπουσα αὐτὸν τώρα ἐνθυμεῖται ἐκείνους.

Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ πρίγκιπος ὡς ἀνατραφέντες ἐν τῇ θαλάσσῃ εἶνε ἀληθεῖς ναυτίλλοι, οὐδὲν κοινὸν ἔχοντες πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ διασκεδάσεις τῶν πόλεων· οὐδὲν λοιπὸν θαῦμα ἐὰν ζῶσιν ὅλως ἀφανεῖς καὶ οὐδὲν σημαίνοντες. Τούτων δὲ ὁ δεύτερος φαίνεται μᾶλλον ἔξυπνος· ὁ πρῶτος εἶνε μὲν κατὰ πάντα ἐξαίρετον παιδίον, ἀλλ' ἔχει ἓν ἐλάττωμα, καὶ ἐλάττωμα μέγα: εἶνε ἄκριτος.

Αἱ τρεῖς θυγατέρες τοῦ πρίγκιπος εἶνε τοσοῦτον μέτριαι εἰς τὰς ὀρέξεις των, ὥστε ἕνα καὶ μόνον εὐρύχωρον θάλαμον ἔχουσι καὶ αἱ τρεῖς ἁπλούστατα διακεκοσμημένον· ἕνεκα δὲ τοῦ περιωρισμένου αὐτῶν βίου καὶ τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν ἰδεῶν των, εἶνε αὐτόχρημα παιδία, καί τοι μία τις ἐξ αὐτῶν εἶνε ἤδη ἑπτακαίδεκα ἐτῶν. Σφόδρα δ' εὐαρεστοῦνται ἀκροώμεναι διάφορα διηγήματα καὶ παραμύθια, καὶ διακαῶς ποθοῦσι νὰ περιέρχωνται τὰ ἐμπορικά· ἅπαξ μόνον τοῦ ἔτους, τὰ Χριστούγεννα, γίνεται εἰς αὐτὰς ἡ χάρις νὰ ἐπισκεφθῶσιν ἓν μόνον κατάστημα ἐμπορικόν, τὸ τῆς Madame Tussaud. Ἔχουσι δὲ ἀρίστους τοὺς τρόπους, ἐξαίρετον τὴν συμπεριφοράν, καὶ εἶνε χαριέσταται καὶ θαυμασίας ἀνατροφῆς. Ὅταν δὲ περιστοιχίζωσι τὴν μητέρα των, ποιοῦσι δὲ τοῦτο ἀκατάπαυστα, φαίνονται ὡς λίθοι πολύτιμοι ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ στέμματος. Τὰ πέντε δὲ ταῦτα παιδία ζῶσι ἐν ἁπλότητι σφόδρα τιμώσῃ μὲν τὴν μεγαλοφροσύνην τῶν γονέων, ἀλλ' ἥτις ὅμως θὰ ἐφαίνετο ὅλως ἄτοπος εἰς τὸν υἱὸν τοῦ εὐτελεστάτου πολίτου.

Ἡ πριγκίπισσα τῆς Οὐαλλίας θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας εἶνε ὅ τι ἐπαγωγὸν καὶ θελκτικόν. Οἱ μέλλοντες ὑπήκοοί της λατρεύουσιν αὐτήν, καὶ ὁ λαὸς κολακεύων αὐτὴν ἕρπει πρὸ τῶν ποδῶν της. Εἶνε ἀξιέραστος καὶ γλυκεῖα, ἡ δὲ ξανθὴ αὐτῆς εὐμορφία εἶνε ὁ τύπος ὁ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων θαυμαζόμενος. Ἄλλως θὰ ἐφαίνετο ἴσως ὀλίγον τι ἄνοστος, καὶ θὰ ἔλεγέ τις ὅτι οὔτε φυσιογνωμίαν ἔχει, οὔτε ζωήν, οὔτε χάριν. Τὸ δὲ στερεότυπον περιλαίμιον τὸ αἰωνίως περισφίγγον τὸν τράχηλον αὐτῆς ὡς δουλικὸς κλοιός, παρέχει εἰς αὐτὴν δυσκαμψίαν τινά.

Εἶνε δὲ ἐξαίρετος ἀμαζών, τολμηροτάτη καὶ θελκτικωτάτη ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου. Σύζυγος καὶ μήτηρ ἀφωσιωμένη, γυνὴ ἀποδεικνύουσα τὴν συμπάθειάν της χωρὶς νὰ δίδῃ θάρρος πρὸς οἰκειότητα, συνετὴ καὶ φρόνιμος ἄνευ ὑποκρισίας, ἀξιοπρεπὴς ἄνευ ἀλαζονείας, ἀνετράφη ὅπως καὶ αὐτὴ ἀνέθρεψε τὰς θυγατέρας καὶ τοὺς υἱούς της ἁπλούστατα. Ἀληθῶς δὲ θαυμασία εἶνε ἡ πρὸς τὰ τέκνα της στοργή, τὸ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους σέβας, ἡ πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας συμπάθεια, ἡ φιλόφρων γενναιοφροσύνη καὶ ἐλευθεριότης. Εἶνε δὲ καὶ ἐξαίρετος μουσουργός, ἔχουσα ἐν πᾶσι λεπτοτάτην καὶ ἀσφαλεστάτην κρίσιν τοῦ καλοῦ καὶ φιλοκαλίαν, ἐνδυομένη θαυμασίως, καὶ συμφώνως ἀείποτε πρὸς τὰς περιστάσεις.

Καί τοι δὲ εἶνε τεσσαρακοντοῦτις, ἀλλ' ὅμως φαίνεται κατέχει τὸ μυστήριον τοῦ μὴ γηράσκειν καὶ θέλει ἀναμφηρίστως νὰ διατηρήσῃ τὴν εὐμορφίαν της ἀκμάζουσαν διὰ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως.

Περὶ τῶν πολιτικῶν δὲν τῇ μέλει τίποτε, κατ' οὐδένα τρόπον. Οἷον δήποτε καὶ ἂν εἶνε τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας, ὅσον δήποτε ὀξεῖα καὶ ἂν εἶνε ἡ πολιτικὴ κρίσις, οὔτε φροντίζει οὔτε ταράσσεται. Τὴν προσοχήν της ἕλκει πολὺ μᾶλλον καινοφανής τις κόμμωσις ἢ ἀπαξάπαντα τοῦ Κοινοβουλίου τὰ νομοσχέδια καὶ αἱ ἀποφάσεις. Κατὰ τοῦτο δὲν ἐκληρονόμησε τὰς γνώσεις καὶ τὰς ἀνωτέρας ψυχικὰς δυνάμεις τῆς μητρὸς αὐτῆς Λουίζης τῆς βασιλίσσης τῆς Δανίας.

Ἀλλά... διότι ὑπάρχει καὶ ἓν ἀλλά! ἡ συμπαθητικὴ αὕτη ἡγεμονὶς εἶνε κωφοτάτη καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅλως ξένη τῶν ἔξωθεν θορύβων· ἡ δὲ διάνοιά της εἶνε μετρία καὶ οὐδόλως ἐπιζητεῖ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας ἀξίαν. Ἀλλ' εἰς ἐξίσωσιν ἔχει ἄλλην τινὰ ἀρετὴν σπανιωτάτην· οὐδέποτε λέγει κακὸν περὶ οἵου δήποτε, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ οὐδὲ ἕνα ἔχει ἐχθρόν· ἀλλ' ὢ τοῦ παραδόξου πράγματος! οὐδὲ φίλους ὅμως ἔχει, μίαν μόνην ἔχουσα φίλην της, παρ' αὐτῇ κυρίαν τῆς τιμῆς τὴν μὶς Κνόλλυς.

Ὁ δεύτερος υἱὸς τῆς Ἀνάσσης ὁ Ἀλφρέδος

Digitized by Google

δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου, εἶνε ὁ αὐλικὸς μουσικός. Ἐγεννήθη δὲ κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς κώπην, διὰ τῆς ἑτέρας δὲ βιολίον. Ὁ πρίγκιψ περιῆλθε τὴν γῆν ὅλην καὶ ἔγνω πάσας τὰς ἡδονὰς τάς τε φυσικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς καὶ τὰς καλλιτεχνικάς. Ἐν τῷ σταδίῳ δὲ τοῦ ἀρέσκειν εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ἔχει τὰς κλίσεις ἀλλ' οὐδὲ τὴν δεξιότητα τοῦ ἀδελφοῦ του. Εἰς ἀποζημίωσιν δέ, λέγουσιν ὅτι δὲν δυσαρεστεῖται ἔχων ἐνώπιόν του φιάλην ἐκλεκτοῦ οἴνου, καὶ ὅτι γινώσκει κάλλιστα νὰ πίνῃ τυχούσης εὐκαιρίας ὡς παλαιὸς ναύτης. Εἶνε δὲ εὔμορφος νέος στερούμενος ὅμως τῆς χάριτος τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας. Κατά τινα δὲ ἀντίθεσιν, ἥτις ὅμως δὲν εἶνε καὶ ἡ μόνη, περιφρονεῖ τὴν κομψότητα. Ἐν τῷ βάθει δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διαλάμπει ἐνίοτε φλὸξ ἀπαισία, βλέμμα Μεφιστοφελοῦς, πολλάκις κινῆσαν τὴν περιέργειάν μου.

Οἱ ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν προβιβασμοὶ αὐτοῦ ἔχουσί τι τὸ θαυμαστόν. Τίς λοιπὸν ἔλεγεν ὅτι ἡ προαγωγὴ εἶνε δύσκολος ἐν τῷ Ἀγγλικῷ στρατῷ; Ἀνερριχήθη εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα μετὰ τοσαύτης εὐκολίας καὶ ἀφελείας, ὥστε οἱ δύσμοιροι βαθμοφόροι οἱ μαραινόμενοι ἐν τοῖς ὑποδεεστέροις βαθμοῖς θὰ θλίβωνται πάντως, διότι δὲν ἐγεννήθησαν πρίγκιπες καὶ αὐτοί. Ἦτο ἑνὸς καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ὅτε τῷ προσηνέχθη ὁ θρόνος τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἀπεποιήθη, φοβούμενος ἆρά γε τὴν σύγκρισιν τοῦ βιολίου του πρὸς τὴν λύραν τοῦ Ὀρφέως ;... Τριῶν καὶ εἴκοσιν ἐτῶν διωρίσθη κυβερνήτης τῆς *Γαλατείας*, θέλων δὲ νὰ καταστήσῃ ἔνδοξον τὸ πλοῖον τοῦτο ἔγραψε βαλλισμὸν εἰς τιμὴν αὐτοῦ.

Τὸν λέγουσι φιλάργυρον, καὶ τὸ πιστεύω· διότι οἱ Ἄγγλοι διατείνονται ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ δώσῃ ἓν κἂν σελλίνιον ὅταν ἐπισκέπτεται πινακοθήκην. Καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἔχω νὰ σᾶς διηγηθῶ ἱστορίαν τινά. Ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσίας, ἡ πενθερά του, ἐπεσκέφθη ποτὲ τὴν κόρην της, δούκισσαν τοῦ Ἐδιμβούργου μετὰ πολυαρίθμου ἀκολουθίας, μετὰ πολλῶν ἁμαξῶν, ἵππων, κλπ. κλπ.. Τί νομίζετε ὅτι ἔκαμεν ὁ γαμβρός της ; Ὑπέδειξεν εἰς τὴν πενθεράν του ὅτι εἶνε πολὺ ἐπαχθὴς εἰς αὐτὸν ἡ δαπάνη τῆς φιλοξενίας, καὶ νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ παραγγείλῃ εἰς τὸν αὐλάρχην της νὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα· ἡ παραγγελία ἐδόθη καὶ τὰ ἔξοδα ἐπληρώθησαν μέχρις ὀβολοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ παρετέθη πρόχειρόν τι ἄριστον. Ἐν ᾧ δὲ ἡ Αὐτοκράτειρα ἦτο ἤδη ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ, ὁ δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου ἀνέσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου του χαρτίον τι καὶ ὑπέβαλεν εἰς αὐτὴν τὴν προσθήκην τῆς δαπάνης τοῦ λησμονηθέντος ἀρίστου.

Ὁ δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου εἶνε αὐτόχρημα ναύτης τήν τε εἰλικρίνειαν καὶ τὰς ἀποτόμους ἀπαντήσεις. Εἶνε καλὸς σκοπευτής, εὐστροφώτατος καὶ ἀγαπᾷ τὰ σωματικὰς ἀσκήσεις. Παίζει τὸ βιολίον πρὸς διασκέδασιν τῶν ναυτῶν του, μετέχει ὡσαύτως τῶν συναυλιῶν τῶν γινομένων πρὸς σκοποὺς φιλανθρωπικούς, ἰδίᾳ δὲ ἐνώπιον τῶν ἑπτακισχιλίων ἢ ὀκτακισχιλίων ἀκροατῶν οὓς δύναται νὰ περιλάβῃ τὸ Albert-Hall· καὶ ὀρχήστρα μάλιστα ἐξ ἐρασιτεχνῶν κατηρτίσθη ἐπίτηδες χάριν αὐτοῦ, καὶ παίζει καθ' ἑβδομάδα διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ κ. Mount. Ἀλλ' ὁ μουσικός, ἔστω καὶ πρίγκηψ, οὐδόλως εἶνε φιλόμουσον νὰ ὑπερπηδᾷ τοὺς νόμους τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς ἀκριβείας, μάλιστα δὲ ὅταν παίζῃ μόνον ἐν τῇ πρώτῃ θέσει (οἱ παίζοντες βιολίον καταλαμβάνουσι τί λέγω)· ἄλλως τε πῶς εἶνέ ποτε δυνατὸν πρίγκηψ τις ὤν, νὰ λαμβάνῃ τὴν δευτέραν θέσιν;

Ἡ δούκισσα τοῦ Ἐδιμβούργου, κόρη τῶν Τσάρων, ὑποφέρει οὐκ ὀλίγον ἕνεκα τῆς ὑποδεεστέρας πως θέσεως ἥτις ἔλαχεν αὐτῇ. Παρὰ πάντων νομίζεται ἀλαζὼν ἐν ᾧ εἶνε μόνον ὑπερήφανος. Καίτοι δὲ πολὺ προσεπάθησε νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰ Ἀγγλικὰ ἔθιμα, ἀλλ' ὅμως δὲν ἠδυνήθη νά τὸ κατορθώσῃ. Εἶνε δὲ ἀξιέραστος, εὐφυεστάτη περὶ τὸ διαλέγεσθαι, ἀείποτ' ἐπιζητεῖ τὰς συζητήσεις καὶ συζητεῖ μετὰ δεινότητος ἣν πολλοὶ πεπαιδευμένοι θὰ ἐζήλουν. Περιφρονεῖ τὰς τετριμμένας συνδιαλέξεις ἔχουσα παιδείαν σπανίαν εἰς γυναῖκα. Μετὰ πλείστης δὲ ὅσης δεξιότητος καὶ εὐφυίας ἐδημιούργησε ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου ἔνθα γινώσκει νὰ συγκρατῇ τὸν ἄνδρα της. Ἔχει νοῦν ἄξιον παρατηρήσεως, νοῦν ὑπερφυᾶ, καὶ ἐὰν ὡς πιστεύω εἶνε ἔπαινος περὶ ἡγεμονίδος λεγόμενον, θὰ εἴπω νοῦν ἀρσενικόν. Ἡ δούκισσα τοῦ Ἐδιμβούργου φύσει ἦτο προωρισμένη ἕνεκα τῶν ἀρετῶν τοῦ χαρακτῆρός της ἵνα γίνῃ μεγάλη τις αὐτοκράτειρα.

Ὁ δοὺξ καὶ ἡ δούκισσα ὀλίγους ἔχουσι φίλους, δὲν εἶνε πολὺ δημοφιλεῖς, καὶ ζῶσι σχετικῶς ἀπομεμονωμένοι· καὶ ὁσάκις δέχονται, προσέρχονται ὀλίγοι, καὶ ψυχρότης τις ἐπιπολάζει. Ὁ μόνος δὲ σχεδὸν οἰκιακὸς φίλος εἶνε ὁ κόμης Ἄδλερβεργ γραμματεὺς τῆς Ῥωσικῆς πρεσβείας.

Ἕπεται τὸ τέλος.

Comte Paul Vasili.

Οἱ μεγάλοι ἄνδρες καὶ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κόσμου ἀσκοῦντες δημιουργοῦνται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μᾶλλον ἢ ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ. Ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην, τὴν πολλάκις πενιχράν, διαμορφοῦται ὁ χαρακτὴρ των. Διὰ τοῦτο ὀρθῶς Ἄγγλος ποιητὴς λέγει : «Τὰ ῥεύματα, ἅτινα στρέφουσι τοὺς τροχοὺς τῆς μηχανῆς τοῦ κόσμου, τρέχουσιν εἰς μονήρη μέρη.»

Digitized by Google

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ

Β'

Λαλιὰ τῶν πιθήκων

Οἱ πίθηκοι ἔχουσι λαλιάν, τοὐλάχιστον ἐκδηλοῦσι τὰ πάθη των τὰς συγκινήσεις των, τοὺς πόθους των, τοὺς φόβους των διὰ φωνῶν καὶ κινήσεων συνοδευομένων διὰ τραυλισμῶν διακρινόντων ἕκαστον εἶδος πιθήκων. Ὁ φαλακρὸς τρωγλοδύτης τοῦ Δουβαγιοῦ [1] ὅταν επόθει τι, ἐδίδετο δ' αὐτῷ κατὰ λάθος ἕτερον, ἐξέφραζε τὴν δυσαρέσκειάν του δι' ἰδιαιτέρας τινὸς φωνῆς. Τίς δύναται νὰ μὴ ἐκλάβῃ ὡς ἐκφραστικωτάτην τὴν σκηνὴν ἣν διηγεῖται ὁ Φραγκῖσκος Κυβιέρος μεταξὺ ἄρρενος Ἰάκχου καὶ τῆς θηλείας αὐτοῦ; Ἡ θήλεια πρὸ μικροῦ εἶχε τέξει ἐν τῷ θηριοτροφείῳ τῶν Παρισίων. Ὅταν αὕτη ἐκουράζετο κρατοῦσα τὸ νεογνόν, ἀνεγείρετο ῥηγνύουσα ὀξεῖαν κραυγήν. Ὁ ἄρρην πάραυτα, ὡς νὰ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν «λάβε τὸ τέκνον», ἐλάμβανεν ἐκ τῶν βραχιόνων αὐτῆς τὸ νεογνὸν καὶ ἐκράτει τοῦ λοιποῦ αὐτό. Καὶ ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει οἱ πίθηκοι ποιοῦσι κινήσεις ὁμοίας τῷ ἀνθρώπῳ τῷ εὑρισκομένῳ ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Ὁ Σαβάζ παραθέτει γεγονὸς περίεργον θηλείας τινὸς Χιμπαντζῆ. «Ἡ μήτηρ, λέγει, ὅτε ἐνόησεν ὅτι ἀνεκαλύφθη, » ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ δένδρου μετὰ τοῦ τέκνου αὐ» τῆς παρακολουθοῦσα μετὰ προσοχῆς τὰς κινή» σεις τοῦ κυνηγοῦ. Ὅταν δ' οὗτος ἐσκόπευε κατ' » αὐτῆς, αὕτη διὰ τῶν χειρῶν ἔκαμε σημεῖον πρὸς » αὐτὸν ἀπαράλλακτα ὅπως ἄνθρωπος ὅστις θέ» λει νὰ παρακαλέσῃ». «Ὅταν αἱ κινήσεις καὶ αἱ φωναὶ ἐννοοῦνται καὶ παρ' ἄλλων ὄντων, τότε ταῦτα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πραγματικὴ τῶν ζῴων λαλιά», λέγει ὁ Τάϊλορ.

Οἱ πίθηκοι καὶ τὰ παιδία καθὼς καὶ οἱ ἄγριοι λαοὶ καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ κακῶς ἀνατεθραμμένοι ἐκ τῶν πεπολιτισμένων ἀγαπῶσι νὰ μιμῶνται τὰς κινήσεις καὶ τοὺς μορφασμοὺς ὅσων βλέπουσι. Οὕτω ὁ νεαρὸς Λιβοὺ υἱὸς τοῦ βασιλέως Κουρουράχου τῶν νήσων Pelew ἀποσταλεὶς εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ Λονδίνου εἰκοσαετὴς τὴν ἡλικίαν, ὁσάκις ἐπανήρχετο εἰς τὸν οἶκον τῶν ξενιζόντων αὐτόν, ἐμιμεῖτο πάντας τοὺς συμμαθητάς του. Χιλιάδες δὲ καὶ ἄλλων παραδειγμάτων πείθουσιν ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει μεγίστην τάσιν ὅπως μιμῆται.

Ἡ στάσις καὶ ἡ εὐφυΐα τῶν πιθήκων εἶναι πολλάκις τόσον ἀνθρώπιναι, ὥστε πολλοὶ ἄγριοι διισχυρίζονται ὅτι οἱ πίθηκοι ἐκ κακίας δὲν ὁμιλοῦσι. Πράγματι ὁ πίθηκος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄνθρωπος βωβός, διότι δὲν προφέρει καθαρῶς ὡς ἡμεῖς τὰ σύμφωνα. Πάντες ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν προφέρουσιν ἐξίσου εὐκρινῶς. Πολλοὶ ἐκ γενετῆς τραυλίζουσι καὶ ἄλλοι ψευδίζουσι καὶ μετὰ μακρὰν διδασκαλίαν. Ἄγριοι τινὲς ἔχουσιν ἀλφάβητον πτωχότατον καὶ ἀνάμικτον ἤχων ῥινοφώνων καὶ λαρυγγοφώνων, οὓς ἂν δὲν ἀκούσῃ τις δὲν δύναται καὶ νὰ φαντασθῇ.

Πάντες οἱ πίθηκοι ἔχουσι φωνήν, τινὲς μάλιστα καὶ ἰσχυροτάτην. Ἐξαιρέσει τοῦ Ὀραγκουτάγκου βιοῦντος πάντοτε μόνου καὶ σιωπηλοῦ, πάντα τ' ἄλλα ἤδη τὰ ζῶντα κατ' ἀγέλας φλυαροῦσι καὶ πολὺν διεγείρουσι θόρυβον. Αἱ κυριώτεραι φωναὶ τῆς θορυβώδους καὶ ταχείας λαλιᾶς των, ἐν αἷς διακρίνεται ἡ ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν ἤχων ὅπως εἰς τὰ παιδία καὶ τὰ πτηνά, ἀνευρίσκονται ἐν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀγριωτέρων λαῶν. Αἱ φωναὶ αὗται εἶνε κυρίως ὀξεῖς λαρυγγισμοὶ ὅμοιοι πρὸς τοὺς τῶν λαῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ Μελανησίας. Τὸ ἀλφάβητον τῆς Νέας Ζηλανδίας ἀριθμεῖ δώδεκα ὅλα σύμφωνα ὀλιγώτερα τοῦ ἡμετέρου. Οἱ Ἰνδοὶ τῆς Βρεττανικῆς Κολομβίας στεροῦνται τῶν γραμμάτων *β, δ, ζ, μ, ξ, π, φ*. Οἱ περουβιανοὶ στεροῦνται τῶν *γ, δ, μ, ξ, σ, φ*. Οἱ Οὐρόνιοι τῆς Ἀμερικῆς δὲν ἔχουσι οὐδὲν τῶν γραμμάτων *β, μ, γ, π, φ*, κλ. Τὰ πτηνὰ τοὐναντίον δύναται νὰ προφέρωσι πάντα τὰ γράμματα τοῦ ἡμετέρου ἀλφαβήτου.

Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι ἰδίως τὰ χειλεόφωνα ἐλλείπουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ταπεινοτέρων λαῶν τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ὡς καὶ ἐν τοῖς τραυλισμοῖς τῶν πιθήκων οἵτινες στεροῦνται χειλέων· τοὐναντίον δὲ ἐν ταῖς ἀνεπτυγμέναις ἀνθρωπίναις φυλαῖς τὸ τέκνον κατὰ πρῶτον προφέρει τὸ χειλεόφωνον *μ*, ὅπερ κυρίως χορηγεῖ τὴν ῥίζαν εἰς τὰς λέξεις *μήτηρ, μαστός*. Οἱ Κίσουα τοῦ Περοῦ, οἱ ἐκπολιτίσαντες τὴν νότιον Ἀμερικήν, καλοῦσι τὴν *μητέρα, μαμά*, ὅπως εἰς τὰς Ἀρειοευρωπαϊκὰς διαλέκτους. Ἐπίσης εἴς τινας αἰθιοπικοὺς λαοὺς ἡ συλλαβὴ *μὰ* χαρακτηρίζει τὸ θῆλυ γένος.

Ἂν οἱ πίθηκοι στερῶνται λαλιᾶς, ἣν δὲν κατωρθώσαμεν ἡμεῖς ἄχρι τοῦδε νὰ ἑρμηνεύσωμεν, τοὐναντίον δείκνυνται ἱκανοὶ νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἡμετέραν. Εἶνε βέβαιον ὅτι ἐν μέρει ἐννοοῦσι ταύτην, διότι διδασκόμενοι ὑπακούουσι εἰς τὰς διαταγὰς καὶ τὰς διὰ φωνῶν ἀπειλὰς τῶν τιθασσευτῶν των. Ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ οἱ κύνες ἐννοοῦσιν ἐνίοτε ὅ,τι λέγεται πρὸ αὐτῶν, ἰδίως ὅταν διεγερθῇ ἡ προσοχὴ τῶν ζῴων τούτων.

Τὸ ἀκόλουθον γεγονὸς πείθει ὅτι ὅμοιον τι συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς πιθήκους. Θήλεια πίθηκος διέφυγε τὸν κ. Μπούκλανδ. «Τὴν κατεδίωκον, λέγει, ἐπὶ τῆς στέγης πολλῶν οἰκιῶν μὴ δυνάμενος νὰ πλησιάσω εἰς αὐτήν. Συνέβη μίαν στιγμὴν ἡ ἅλυσος ἣν ἔφερεν ἔτι ἐν τῷ λαιμῷ νὰ κρεμασθῇ πρό τινος παραθύρου· τότε εἶπον εἰς

1. Συγγραφεὺς περιγράψας πρῶτος λεπτομερῶς τὰ κατὰ τοὺς Χιμπαντζῆ ἢ Τρωγλοδύτας. Σ. Μ.

Digitized by Google

γυναῖκα θεωμένην διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ τούτου παραθύρου.

— Σᾶς παρακαλῶ, ἁπλώσατε τὴν χεῖρά σας ἵνα λάβητε τὴν ἅλυσον. Αὕτη προσεπάθησε, ἀλλ' ἡ Ἰωάννα (οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ πίθηκος) ἥτις ἦτο μᾶλλον ζωηρὰ ἔσυρε διὰ τῶν χειρῶν της τὴν ἅλυσον ὡς ὁ ναύτης ἀνασύρει τὴν ἅλυσον τοῦ πλοίου καὶ ἔφυγεν ἐκ νέου. Εἶχον λάβει πᾶσαν πρόνοιαν νὰ μὴ δείξω τὴν διάθεσίν μου δι' οὐδεμιᾶς κινήσεως, περιορισθεὶς εἰς ἁπλοῦν λόγον. Ὅθεν εὐλόγως δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ πίθηκος ἐννόησε τὰς λέξεις, διότι αὕτη ἔσυρε τὴν ἅλυσον, πρὸ τοῦ ἡ γυνὴ ἁπλώσῃ τὴν χεῖρα ἐκτὸς τοῦ παραθύρου».

Ὁ Οὐζῶ προσθέτει ὅτι δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τὰ ζῷα κατορθοῦσι νὰ ἐννοῶσιν ἐν μέρει τοὺς λόγους ἡμῶν. Δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς τὰ νεογνὰ τῶν δεκαπέντε ἢ δέκα ὀκτὼ μηνῶν, τὰ ὁποῖα ἐννοοῦσι τὴν μητέρα των, καίτοι μὴ γνωρίζοντα ἔτι νὰ ὁμιλῶσι.

Οἱ πίθηκοι κυρίως στεροῦνται σημείων μνημονευτικῶν ἀναλόγων τῇ γραφῇ· τοιούτων ὅμως στεροῦνται καὶ οἱ λαοὶ οἱ ἐν τῇ ἐσχάτῃ βαθμίδι τῆς κοινωνίας, οἱ ζῶντες γυμνοὶ καὶ ἄνευ ἀσύλου. Τὰ πρῶτα σημεῖα, ἅτινα ἐγείρει ὁ ἄνθρωπος ὅπως διαιωνίσῃ τὴν μνήμην γεγονότων τινῶν εἶναι σωροὶ λίθων ἢ κλάδων. Οἱ Ἰνδοὶ τῆς Βιργινίας βαθείας ἐποίουν ἐντομὰς τῶν φλοιῶν τῶν δένδρων εἰς ἀνάμνησιν συμβάντων τινῶν. Αἱ ἐπὶ πετρωμάτων ἐπιγραφαὶ εἶναι ἐπίσης ἀρχαιόταται.

Ἀδίκως ὁ Ραβελαὶ εἶπεν ὅτι «*τὸ γελᾶν ἴδιον ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου.*» Διότι πλεῖστοι πίθηκοι γελῶσιν ὡς καὶ ἡμεῖς. Ὁ Κοὺκ ἐβεβαίωσεν ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς τῶν Νέων Ἑβρίδων ἐκφράζουσι τὴν χαράν των διὰ λαρυγγωδῶν τινων ἤχων ὁμοίων ταῖς φωναῖς τῶν πιθήκων. Πάντες οἱ ἄνθρωποι δὲν γελῶσι. Οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἰδίᾳ οἱ Τοῦρκοι παραβάλλουσι τοὺς εὐρωπαίους πρὸς πιθήκους διότι γελῶσιν ὡς ἐκεῖνοι.

Εἰς τοὺς πιθήκους, τὰ σαρκοφάγα, μώνυχα καὶ προβοσκιδοφόρα διακρίνομεν εὐκόλως τὴν χαρὰν ἢ τὴν λύπην. Ἐπίσης δὲ καὶ εἰς πολλὰ πτηνά, ἰχθῦς καὶ ἔντομα. Ὁ φαλακρὸς Χιμπαντζῆς τοῦ Δουσαγιοῦ ἔδιδε τὴν χεῖρα καὶ εὐχαρίστει οὕτω τὸν δίδοντα αὐτῷ φαγητόν τι τῆς ὀρέξεώς του. Τὸ τοιοῦτον δύναται ἴσως νὰ ἐξηγηθῇ ὡς νέα αἴτησις τοῦ πιθήκου ἢ καὶ ἁπλῶς ὡς συνήθεια ἣν εὐκόλως λαμβάνουσι τὰ ζῷα νὰ δίδωσι τὸν πόδα εἰς τοὺς θωπεύοντας ταῦτα.

Οἱ πίθηκοι οὐ μόνον γελῶσι καὶ ἐκφράζουσι τὴν χαράν των, ἀλλ' ἐκδηλοῦσι καὶ τὴν θλῖψίν των καὶ κλαίουσι συγχρόνως. Ὁ Οὐμβόλδος λέγει ὅτι οἱ ἐντομοφάγοι πίθηκοι τοῦ Περοῦ εἶνε τόσον εὐαίσθητοι, ὥστε εἰς τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν θλίψεως οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν πληροῦνται δακρύων. Τοὐναντίον πολλοὶ διισχυρίζονται ὅτι οἱ ἄγριοι δὲν κλαίουσι. Τὸ τοιοῦτον ὅμως φαίνεται ἀνυπόστατον, καθότι εἶδον κλαίοντας καὶ τοὺς Ὀττεντότους καὶ τοὺς Ἰνδοὺς τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοὺς λαοὺς τοῦ Ταϊτί. Ἐν τούτοις ἀναπτυσσομένων τῶν ἀνθρώπων ἐλαττοῦται καὶ ἡ πρὸς τὸ κλαίειν τάσις αὐτῶν. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ζῷα παρατηροῦνται ἀληθῆ δάκρυα, εἰς τοὺς κύνας, τὰς δορκάδας, τὰς ἐλάφους καὶ τὰς κεμάδας ἢ *γαζέλλας*. Οὕτω ἐκλείπει καὶ ἕτερος ὑποθετικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους.

Ἐν τῇ ὄψει τῶν πιθήκων δύναταί τις νὰ διακρίνῃ τὰς αὐτὰς κινήσεις τῆς φυσιογνωμίας δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος ἐκφράζει διαφόρους αὐτοῦ συγκινήσεις, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὴν συστολὴν τῶν γωνιῶν τοῦ στόματος καὶ τὴν σύμπτυξιν τῆς κάτω βλεφαρίδος ἐν τῷ γέλωτι τῶν πιθήκων ἢ καὶ τὴν συνοφρύωσιν τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφρύων ἐν τῇ ὀργῇ.

Γ'

Ἑορταὶ καὶ κηδεῖαι τῶν πιθήκων

Οὐδεὶς πλέον ἀμφιβάλλει, ὅτι οἱ πίθηκοι ἄγουσιν ἀληθεῖς ἑορτάς, ἅς τινας ὁ Οὐζῶ παρομοιάζει πρὸς τὰς τελουμένας ὑπὸ τῶν Ἀφρικανῶν Αἰθιόπων, τῶν Ὀττεντότων καὶ τῶν Παπούα τῆς Νέας Γουϊνέας, ἐν ἤχοις τυμπάνων, ἐν καιρῷ ἰδίᾳ πανσελήνου ἢ καὶ συνηθέστερον κατὰ τὴν νέαν σελήνην. Οἱ Κῆβοι, πίθηκοι τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, συναθροίζονται ἀφοῦ ἐξαντλήσωσι τὰ τρόφιμα χώρας τινὸς καὶ ἑτοιμάζονται πρὸς μετανάστευσιν εἰς ἕτερον τόπον. «Πηδῶσι, καὶ κραυγάζουσι τότε, οἱ ἄρρενες ἀναρριχώμενοι ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ αἱ μητέρες φέρουσαι τὰ τέκνα των ἐπὶ τοῦ νώτου ἢ εἰς τοὺς βραχίονας αὐτῶν.»

Ὁ Δουβωσὲλ ἐν ταῖς Ἰνδίαις παρετήρησε μεγάλην συνάθροισιν Σεμνοπιθήκων, κατὰ δὲ τὰς μαρτυρίας τῶν ἰθαγενῶν τὸ τοιοῦτον ἐπαναλαμβάνεται μεθ' ὡρισμένον ἀριθμὸν ἐτῶν. «Ἐν τῇ συναθροίσει, λέγει, προσῆλθον πολλαὶ χιλιάδες πιθήκων κατ' ἀγέλας ἐκ διαφόρων μερῶν συναθροισθέντες. Παντες ἐβάδιζον κρατοῦντες ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα· φθάνοντες ὅμως εἰς τὸν τόπον τῆς συναθροίσεως ἔρριπτον πάντες τὰς ῥάβδους εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ ἐσχημάτισαν παμμέγιστον σωρόν.»

Αἱ ἑορταὶ τῶν μελανῶν χιμπαντζῆ τῆς Ἀφρικῆς προσομοιάζουσι λίαν πρὸς τὰς τῶν Αἰθιόπων. Συναθροίζονται πολλάκις περὶ τοὺς πεντήκοντα, πηδῶσι, κραυγάζουσι καὶ κροταλίζουσι ἐπὶ τῶν ξύλων διὰ ῥαβδίων, τὰ ὁποῖα κρατοῦσι διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Τὸ τοιοῦτον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρώτη ἀπόπειρα μουσικῆς τῶν πιθήκων· ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι ἡ μουσικὴ αὕτη παριστᾷ τὴν πρωτογενῆ ἀνάπτυξιν τοῦ τυμπάνου, ὅπερ πανταχοῦ διατελεῖ τὸ πρῶτον

Digitized by Google

ὄργανον τῶν ταπεινοτέρων ἀγρίων φυλῶν, καὶ τὸ μόνον ὅπερ πολλοὶ ἔτι λαοὶ κέκτηνται. Ὁ Δίξων ἀνεῦρε τὸ ὄργανον τοῦτο εἰς τοὺς λαοὺς τῶν νήσων Σανδβίχων, ὁ Κοὺκ εἰς τὸ Τονγκαταβοὺ καὶ Ἄπαλι, ὁ Βουζαινβὶλ εἰς τὰς Νέας Ἑβρίδας καὶ ὅλην την Πολυνησίαν. Ἐπίσης ἀνευρέθη καὶ εἰς τοὺς Παπούα τῆς Νέας Γουϊνέας, εἰς τοὺς Ὀττεντότους τῆς Ἀφρικῆς καὶ τοὺς Κάφρους τῆς ἄνω Αἰγύπτου, καὶ εἰς τοὺς Τολτέκους τῆς Ἀμερικῆς.

Πρὸς τούτοις οἱ ἐξημερωμένοι πίθηκοι μανθάνουσιν εὐκολώτατα νὰ κτυπῶσι τὸ τύμπανον καὶ παίζωσι τὰ κρόταλα. Ἂν δώσωμεν πίστιν εἰς τὰς δημοτικὰς διηγήσεις, οἱ πίθηκοι ἔχουσι καὶ ἐπικηδείους τινὰς τελετάς. Ἐν Κοχιγκίνᾳ ὑπάρχει εἶδος καλούμενον Χι-δούκ, ὑπὸ δὲ τῶν Σινῶν Χαί-τού· ὁ πίθηκος οὗτος κατὰ τοὺς Σίνας βιοῖ κατ' ἀγέλας. Ὅτε δὲ εἷς τῶν τῆς ἀγέλης ἀποθνήσκει, οἱ ἄλλοι τὸν κηδεύουσι λαμβάνοντες πάντες μέρος.

Ὁ Πύρχας καὶ ὁ Πόγκος καλούμενος (εἶδος γορίλλα) κατὰ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἀξιόπιστον τοῦ Μπάτελ, βιοῖ κατ' ἀγέλας, ὅταν δὲ εἷς τῶν ἑταίρων ἀποθάνῃ, οἱ ἄλλοι καλύπτουσιν αὐτὸν διὰ μεγάλων κλάδων.

Πᾶσαι αἱ διηγήσεις αὗται δὲν ἐπεβεβαιώθησαν. Ἰδίως τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν Σινῶν φαίνονται ἐξωγκωμένα. Ἐν τούτοις ὅμως τὰ πάντα πείθουσιν ὅτι οἱ ἀνώτεροι πίθηκοι δὲν βλέπουσι μετ' ἀπαθείας καὶ ἀδιαφορίας τὸν θάνατον τῶν συντρόφων αὐτῶν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ Κάφροι τῆς Ἀφρικῆς, οἵτινες σχετικῶς εἶναι πολιτισμένοι, ἐγκαταλείπουσι τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἀτάφους. Μόνον τὰ πτώματα τῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν θάπτουσι. Τὰ πτώματα πάντων τῶν λοιπῶν ἀφίνονται βορὰ τῶν ἁρπακτικῶν ὀρνέων, τῶν λύκων καὶ ἐντόμων. Καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Εὐρώπῃ κατὰ τὰς πρώτας ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπότητος τοιοῦτόν τι συνέβαινε. Κατὰ τὴν λιθίνην ἐποχὴν καὶ τὴν τῶν κατοικιδίων ζώων ἀνευρίσκονται ἴχνη τάφων. Πάντα τὰ σπήλαια τὰ θεωρούμενα ὡς τάφοι ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, σήμερον ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀνήκοντα εἰς πολὺ μεταγενεστέραν ἐποχήν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

...Α.

Η ΑΛΕΚΤΟΡΙΣ

Ἡ ἀλεκτορὶς καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες ὑφίστανται ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Τόπος γεννήσεως αὐτῶν ὑπῆρξαν αἱ Ἰνδίαι καὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Ἀσίας ὀροπέδια, ἅτινα ἐπίσης ἐγένοντο τὸ πρῶτον λίκνον τῆς ἡμετέρας φυλῆς. Ἐκ ταύτης διέβησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους, ἐν αἷς φαίνεται ηὐδοκίμησαν λίαν. Οἱ ἀλεκτορίδες τῆς Κῶ καὶ τῆς Ἰωνίας ἐφημίζοντο καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἔτρεφον ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ ἀλεκτορίδας. Οἱ Ἑβραῖοι ἐγίγνωσκον ἄριστα πάσας τὰς μεθόδους τῆς ἀνατροφῆς καὶ παχύνσεως τῶν ἀλεκτορίδων, διότι ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ μνημονεύεται ὁ τρόπος τῆς ἐκτομῆς τῶν ἀλεκτρυόνων. Ἐν τῇ Συρίᾳ ἤκμαζον αἱ ἀλεκτορίδες, ἄχρι δὲ τοῦδε βάσις τῆς τροφῆς τῶν κατοίκων διατελοῦσιν αὗται.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἡ ἀλεκτορὶς ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν εὐγευστοτέρων φαγητῶν. Ἐν τούτοις ἀγνοῶ ἂν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τι περὶ αὐτῶν, ἐνῷ τόσα λέγει περὶ τῶν γευμάτων τῶν ἡρώων. Ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς διανέμονται πελώρια τεμάχια βοῶν καὶ προσφέρουσι τοῖς συνδαιτυμόσιν αὐτῶν τὸ νῶτον χοιριδίου τετραετοῦς, ἀλλὰ περὶ πτηνῶν οὐδεμία μνεία. Ἡ ἀνατροφὴ τῶν ἀλεκτορίδων ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἦτο λίαν ἀνεπτυγμένη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἐκ τούτων δὲ παρέλαβον ταύτην οἱ Ῥωμαῖοι. Ἀναφέρεται ὅτι μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος ἱδρύθησαν παμμέγιστα ὀρνιθοτροφεῖα, ἐν οἷς ἀνετρέφοντο καὶ ἐπαχύνοντο αἱ ἀλεκτορίδες κατὰ τὴν μέθοδον τῶν Ἑλλήνων. Ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ λαιμαργία φαίνεται ὅτι ἐπὶ τοσοῦτον εἶχον αὐξηθῇ, ὥστε ὁ ὕπατος Φάννιος ἐπρότεινε νόμον καλούμενον Φάννιον, δι' οὗ ἀπηγορεύετο ἡ πάχυνσις τῶν ἀλεκτορίδων. Ὁ νόμος οὗτος ὁ ἀνόητος παρεβιάσθη ὡς ἑξῆς: Οἱ Ῥωμαῖοι παρατηρήσαντες ὅτι ὁ ὕπατος ἐν τῇ διαταγῇ του ἀνέφερε μόνον τὰς ἀλεκτορίδας, ἀνέτρεφον τοῦ λοιποῦ μόνον ἀλέκτορας οὓς ἐξέτεμον, μυκτηρίζοντες οὕτω τὸν νόμον Φάννιον καὶ τὸν ὕπατον συγχρόνως.

Οἱ Γαλάται κατεγίνοντο τὰ μάλα εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἀλεκτορίδων, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα τῶν πτηνῶν τούτων Gallus, Γάλλος ἢ Γαλάτης, ὅπερ ἐν τῇ λατινικῇ σημαίνει τὸν ἀλέκτορα, καὶ *Gallia* χώρα τῶν ἀλεκτόρων. Οἱ Κελτοὶ ἰδίως φαίνεται διέπρεπον ἐπὶ τούτῳ καθιστῶντες ἐκτομίας τοὺς ἀλέκτορας. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν μεσαίωνα ἐν ὑψίστῃ τιμῇ διετέλουν αἱ ἀλεκτορίδες. Ὁ ἀλέκτωρ μετὰ τῆς ἀλώπεκος, τοῦ λύκου καὶ τοῦ ὄνου ἀναφέρεται ἐν πᾶσι τοῖς μύθοις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Χ*

Τόσον μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ ἀνατροφὴ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐπὶ τοῦ μετέπειτα ἀνδρός, τόσον δυσμετάβλητος εἶνε πλέον ὁ χαρακτήρ, ὥστε παιδαγωγός τις δὲν διστάζει νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ ἑξῆς περίεργον ἀλλὰ βαθὺ τὴν ἔννοιαν ὀξύμωρον ὅπως ἐκφράσῃ τοῦτο· «Τὸ παιδίον εἶνε πατὴρ τοῦ ἀνδρός».

Digitized by Google

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἡ βουλγαρικὴ ἡγεμονία συνίσταται ἐξ 21 διαμερισμάτων, ὧν τινων ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 2,007,919 κατοίκους, ἐξ ὧν 1,027,803 ἄρρενες καὶ 980,116 θήλεις. — Καθ' ἡλικίας καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν:

811,726 παιδία ἡλικίας μικροτέρας τῶν 14 ἐτῶν.
256,988 ἄγαμοι ἀκμαῖοι.
826,867 ἔγγαμοι.
111,313 χῆροι.
1,025 διεζευγμένοι.

Ἡ ἀναλογία τῶν ἐγγάμων εἶναι ὅπως καὶ ἐν Γαλλίᾳ 41,20 ἐπὶ τοῖς 100, καὶ ὅπως ἐν Γαλλίᾳ οὕτω καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ ὑπάρχουσι διπλάσιαι χῆραι ἢ χῆροι.

Κατὰ θρησκείας:

1,404,409 Ὀρθόδοξοι.
578,060 Μουσουλμάνοι.
14,342 Ἰουδαῖοι.
11,108 διαφόρων θρησκευμάτων.

Ἐπὶ 1000 κατοίκων 670 ὁμιλοῦσι τὴν βουλγαρικήν, 263 τὴν τουρκικήν, 24 τὴν βλαχικήν, 19 τὴν ἀθιγγανικὴν καὶ 24 διαφόρους εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Κατὰ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως:

1,937,398 ἐγεννήθησαν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ.
31,786 ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ.
28,735 ἐν διαφόροις ἐπικρατείαις.

Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ πληθυσμὸς ὁ βουλγαρικὸς εἶναι κατ' ἐξοχὴν αὐτόχθων, διότι οἱ ἰθαγενεῖς εὑρίσκονται ἐν ἀναλογίᾳ 97 ἐπὶ τοῖς 100. Κατὰ τὴν ἐθνικότητα 1,995,923 εἶνε Βούλγαροι, οἱ δὲ λοιποὶ ξένοι.

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 2 Νοεμβρίου ὁ Παστὲρ ἀνέγνωσεν ὑπόμνημα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας περὶ τῆς θεραπείας τῆς λύσσης. Μέχρι τοῦδε οἱ ὑποβληθέντες εἰς τὴν θεραπευτικὴν αὐτοῦ μέθοδον ἀνέρχονται εἰς 2490, ἐξ ὧν 1726 ἐκ Γαλλίας καὶ Ἀλγερίας, 80 ἐξ Ἀγγλίας, 52 ἐξ Αὐστρίας, 9 ἐκ Γερμανίας, 57 ἐκ Βελγίου, 107 ἐξ Ἱσπανίας, 10 ἐξ Ἑλλάδος, 14 ἐξ Ὀλλανδίας, 165 ἐξ Ἰταλίας, 691 ἐκ Ῥωσσίας, 18 ἐξ Ἀμερικῆς καὶ 3 ἐκ Βρασιλίας. Ἐκ τῶν 1726 Γάλλων καὶ Ἀλγερίνων, περὶ ὧν ἐνδιέτριψε κυρίως ἐν τῇ ἀνακοινώσει αὐτοῦ ὁ Παστέρ, ἀπέθανον 10, ἤτοι 1 ἀνὰ 170 ἀρρώστους. Ἀφ' ἑτέρου τὰ δελτία θνησιμότητος ἀποδεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπεβίωσαν 17 μὴ ὑποβληθέντες εἰς τὴν θεραπευτικὴν μέθοδον. Πρὸς τούτοις ὁ Δουζαρτὲν Μπωμὲτς ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐνῷ ἐν τοῖς νοσοκομείοις τῶν Παρισίων κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ἀπεβίωσαν 65 ἐκ λύσσης, ἀφ' ὅτου λειτουργεῖ τὸ ἐργαστήριον Παστὲρ οἱ θάνατοι περιωρίσθησαν εἰς 3 μόνον, καὶ οὗτοι συμβάντες εἰς ἄτομα μήπω ἐμβολιασθέντα διὰ λυσσικοῦ ἰοῦ. Αἱ σχετικαὶ ἀποτυχίαι κατὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἐκ Σμόλενσκ Ῥώσσων ἠνάγκασαν τὸν Παστὲρ νὰ μεταβάλῃ τὴν θεραπευτικήν του μέθοδον. Νῦν ποιεῖ τὰς ἐνέσεις συχνότερον καὶ κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν ἐμβολιάζει διὰ λυσσικοῦ ἰοῦ νωποτάτου μιᾶς μόνον ἡμέρας, μετὰ τοῦτο ἐπαναλαμβάνει δὶς τὴν σειρὰν τῶν ἐνέσεων. Ἀπὸ δύο μηνῶν ἡ νέα μέθοδος ἐφαρμόζεται καὶ τ' ἀποτελέσματα εἶνε καταφανῆ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀνεγνώρισε τὴν σύστασιν Ἐθνικῆς Ἀφρικανικῆς ἑταιρίας, ἱδρυθείσης ἐν Λονδίνῳ, ἐχούσης δὲ κεφάλαιον 25 ἑκατομμυρίων λιρῶν στερλινῶν, καὶ σκοπούσης νὰ ποιῇ ἐμπορικὰς καὶ τραπεζιτικὰς ἐπιχειρήσεις, μεταγωγικὸν ἐμπόριον, εἰσαγωγήν, ἐξαγωγήν, ἀνταλλαγὴν κλπ. ἐν Ἀφρικῇ καὶ κυρίως ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Νίγερ, ἧς οἱ βασσιλεῖς καὶ οἱ φυλάρχαι παρεχώρησαν αὐτῇ διὰ συνθηκῶν τὰ κυριαρχικά των δικαιώματα. Ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐπετράπη τῇ ἑταιρίᾳ νὰ δέχηται παραχωρήσεις χωρῶν, νὰ κυβερνᾷ ταύτας καὶ νὰ ἐμπορεύηται ἐν αὐταῖς ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συντελέσῃ ἐφ' ὅσον δύναται εἰς τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας, νὰ τηρῇ ἀνεξιθρησκείαν, νὰ ἀπονέμῃ μετ' ἰσότητος τὴν δικαιοσύνην καὶ νὰ μὴ ἐφαρμόζῃ ἄλλο τελωνειακὸν σύστημα, πλὴν τοῦ ἀγγλικοῦ. Συνέστησε δὲ τὴν ἑταιρίαν ἡ κυβέρνησις εἰς τοὺς προξένους τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τοὺς διοικητὰς τῶν ἀποικιῶν, τοὺς πλοιάρχους καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει ἀγγλικὴν ἀρχήν. Ἡ ἑταιρία ὑποχρεοῦται νὰ ἔχῃ σημαίαν τὴν ἀγγλικὴν καὶ οἱ διευθυνταὶ αὐτῆς νὰ ὦσι πολῖται Ἄγγλοι· πρὸς τούτοις νὰ μὴ ὑποβάλλῃ εἰς οἱονδήποτε περιορισμὸν τὰ εἰς τοὺς λιμένας της καταπλέοντα ἀγγλικὰ πλοῖα καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ παραχωρῇ εἴς τινα ἐκ τῶν εἰς τὴν κυριαρχίαν της ὑπαγομένων χωρῶν ἄνευ ἀδείας τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Τίς οἶδεν ἂν μὴ ἡ ἑταιρία αὕτη εὐδοκιμήσασα καταλάβῃ μετ' οὐ πολὺ ἐν Ἀφρικῇ τὴν θέσιν, ἣν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα κατέλαβεν ἐν Ἀσίᾳ ἡ ἑταιρία τῶν Ἰνδιῶν!

Ἐν τῇ μικρᾷ πόλει Rochester κειμένῃ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης, καὶ ἀπεχούσῃ ὀλίγον τῆς λίμνης Ὀντάριο ὑπάρχει ἀστεροσκοπεῖον ὅπερ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ Βάρνερ. Ὁ γενναιόδωρος ἱδρυτὴς ἐκληροδότησε πρὸς τούτοις καὶ σπουδαῖα ποσὰ ἵνα ἀνταμείβωνται δι' αὐτῶν οἱ ἀνακαλύπτοντες κομήτας. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς ἡ γενναιοδωρία αὕτη ἐγένετο πρόξενος περιεργοτάτου συμβάντος. Τὴν 5 Ὀκτωβρίου ν. ε. ὁ καθηγητὴς Σουΐφτ ὅστις διανέμει τὰ βραβεῖα, ἔλαβε τηλεγράφημα παρὰ τοῦ συναδέλφου του Βερνὰρ διευθυντοῦ τοῦ ἀστεροσκο-

Digitized by Google

πείου Βαντερβίλδ κειμένου ἐν Νασβίλ, ἀγγέλλοντος αὐτῷ ὅτι ἀνεκάλυψε κομήτην καὶ ἀπῄτει τὸ βραβεῖον. Μόλις ὁ Σουΐφτ ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀνακάλυψιν, λαμβάνει ἕτερον τηλεγράφημα παρὰ τοῦ Ἀρτβίγν, διευθυντοῦ τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Στρασβούργου ἀγγέλλοντος αὐτῷ ὅτι παρετήρησε κομήτην ὅστις ὅμως ἦτον ὁ αὐτὸς ὁ ἀνακαλυφθεὶς ὑπὸ τοῦ Βερνάρ. «Ὁ Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» ἀγγέλλει ὅτι ὁ ἀμερικανὸς ἀστρονόμος ἀνεκάλυψε πρῶτος τὸν κομήτην καὶ κατὰ συνέπειαν ἔλαβε τὸ βραβεῖον, αὐτὸς δὲ ὁ κύριος Βερνὰρ ἀνεκάλυψεν ἐν διαστήματι τεσσάρων ἐτῶν ἓξ κομήτας καὶ ἔλαβε περὶ τὰς 6,000 φράγκα.

Κατὰ τὸν Ἐμπερμάγιερ ἀκμαῖος ἄνθρωπος παράγει κατὰ μέσον ὅρον 20 λίτρας ἀνθρακικοῦ ὀξέος καθ' ὥραν, ἤτοι 480 λίτρας καθ' ἡμέραν καὶ 175 000 λίτρας κατ' ἔτος (344 χιλιογρ, 4). Ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος καταναλίσκει τὸν αὐτὸν ὄγκον ὀξυγόνου ἀλλὰ κατὰ βάρος (250 χιλιογ.). 32 ἄνθρωποι κατ' ἔτος παράγουσι τοσοῦτον ἄνθρακικὸν ὀξύ, ὅσον χρειάζεται διὰ τὴν βλάστησιν βρώμης ἢ δάσους κατέχοντος χῶρον 10,000 τετραγωνικῶν μέτρων. Οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι καταναλίσκουσι διὰ τὴν ἐτήσιον αὐτῶν ἀναπνοὴν ἅπαν τὸ ποσὸν τοῦ ὀξυγόνου τὸ παραγόμενον ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐκτάσεως τῆς βρώμης ἢ τοῦ δάσους κατὰ τὴν περίοδον τῆς βλαστήσεως.

— Κατὰ τὰς τελευταίας ἑορτὰς τοῦ Ὀκτωβρίου ἐν Μονάχῳ ἐπόθησαν ἐν ὅλῳ 5,800 ἑκατόλλιτρα ζύθου ἐν διαστήματι 15 ἡμερῶν, ἤτοι καθ' ἑκάστην ἐπίνοντο 37,420 λίτραι ζύθου.

— Γάλλος τις ξενοδόχος ὥρισε τὴν τιμὴν τοῦ γεύματος ἀναλόγως τοῦ δαπανωμένου χρόνου, δηλώσας διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι δέχεται πελάτας μὲ τρία φράγκα τὴν ὥραν.

— Ἐν Αὐγούστῃ τῆς Βαυαρίας κατεδικάσθη πρό τινων ἡμερῶν γυνή τις γαλακτοπῶλις εἰς τριάκοντα μαρκῶν πρόστιμον διότι ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀνεμίγνυε μετὰ τοῦ γάλακτος ὕδωρ (εἰς 7 λίτρας γάλακτος 1 λίτραν ὕδατος). Ἡ κατηγορουμένη ὡμολόγησε τὴν πρᾶξίν της, ἀλλ' εἶπεν ὅτι τοῦτο ἔπραττεν οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νοθείας τοῦ γάλακτος, ἀλλὰ χάριν θρησκευτικοῦ λόγου, διότι παρὰ τῆς μακαρίτιδος μητρός της εἶχε λάβει ἐντολὴν νὰ ρίπτῃ πάντοτε ἐντὸς τοῦ γάλακτος μίαν λίτραν ἁγιάσματος. Οἱ δικασταὶ ὅμως φαίνεται οὐδόλως ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὰ θρησκευτικὰ τῆς γαλακτοπώλιδος αἰσθήματα.

— Ὁ ἀφρικανικὸς περιηγητὴς Ἐρρίκος Στάνλεϋ ὠνομάσθη ὑπὸ τῆς πόλεως τοῦ Λονδίνου ἐπίτιμος πολίτης.

— Ἐν Βερολίνῳ κατεσκευάσθησαν ἠλεκτρικαὶ λυχνίαι πρὸς φωτισμὸν τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος καὶ τοῦ λάρυγγος κατὰ τὰς ἰατρικὰς παρατηρήσεις.

Ἐν τῷ ἐθνικῷ τυπογραφείῳ τοῦ Βερολίνου ἐργάζονται 95 καλλιτέχναι καὶ τακτικοὶ τυπογράφοι, καὶ 770 ἐργάται, ἐργάτιδες, μαθητευόμενοι καὶ παῖδες. Ἔννοιάν τινα τῶν ἐν τῷ τυπογραφείῳ τούτῳ γινομένων ἐργασιῶν δύναται νὰ παράσχῃ ἡ ἑπομένη ἀπογραφικὴ σημείωσις. Κατ' ἔτος τυποῦνται πρὸς χρῆσιν τῶν ἀρχῶν 120 ἑκατομμύρια φύλλων, ἐξ ὧν μόνον πρὸς χρῆσιν τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγραφείων 13 ἑκατομμύρια τυπογραφικῶν φύλλων καὶ 60 ἑκατομμύρια φυλλαδίων ἢ δελταρίων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐτυπώθησαν ἐν ὅλῳ ἐν τῷ ἐθνικῷ τυπογραφείῳ 1,173,560,000,000 χαρτοσήμων, τραπεζικῶν γραμματίων, γραμματοσήμων κλπ. ἐχόντων ὀνομαστικὴν ἀξίαν 2,059,900,000 μαρκῶν, ἤτοι καθ' ἑκάστην ἐργάσιμον ἡμέραν 3,500,000 κομμάτια, ἀξίας 7,700,000 μαρκῶν.

Κατὰ τὴν ἐπέτειον συνέλευσιν τοῦ γερμανικοῦ συλλόγου ὑπὲρ τῶν παρθεναγωγείων, ὁ ἐπὶ τῆς παιδείας ὑπουργὸς Γόσλερ ἀπήγγειλε σπουδαιότατον λόγον περὶ τῆς ἐντολῆς τῆς γυναικός. «Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γερμανικῶν καὶ χριστιανικῶν ἡμῶν ἀρχῶν, εἶπεν ὁ ὑπουργός, δέον νὰ ἐμμείνωμεν ἐν τῇ δόξῃ ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι ἰσότιμος τῷ ἀνδρί· δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως ἡμῖν νὰ παραγνωρίζωμεν καὶ τὴν ἄλλην ἀλήθειαν, καθ' ἣν ἡ γυνὴ εἶναι ὑπὸ φυσιολογικὴν ἔποψιν πάντη ἄλλως διαπεπλασμένη· εἰς τοὺς διέποντας τὴν ἐκπαίδευσιν ἀπόκειται τὸ καθῆκον νὰ διακρίνωσιν ὀρθῶς τὴν ἰδιοφυΐαν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἀνάγκη ἐπὶ πᾶσι τὰ θήλεα νὰ φοιτῶσιν εἰς τὴν σχολὴν βραχύτερον χρόνον ἢ τὰ ἄρρενα· τοῦτο ὑπαγορεύει ἔνθεν μὲν ἡ φυσικὴ τῶν γενῶν διαφορά, ἔνθεν δὲ τὸ ἦθος καὶ ἡ συνήθεια. Αἱ βάσεις, ἐφ' ὧν παιδεύεται ἡ γερμανίς, δέον νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ἀναλλοίωτοι καὶ εἰ δυνατὸν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπηυξημέναι. Ἡ γερμανὶς δέσποινα, ἡ φέρουσα ἐν ἑαυτῇ πάντη ἀληθῆ, χριστιανικὸν καὶ ἰδεώδη διαλογισμόν, εἶναι παρ' ἡμῖν εἰκότως καὶ φορεὺς τοῦ οἴκου καὶ τῆς οἰκογενείας. Οὐ μόνον Γερμανοὶ ἀλλὰ καὶ ξένοι ἐκ τῶν μεγαλοφυεστάτων—μνημονεύω δὲ μόνον τοῦ Τακίτου καὶ τοῦ Ναπολέοντος—ἀπεφήναντο ὅτι ἡ ἀξία ἔθνους τινὸς στηρίζεται ἐπὶ τῆς οἰκογενείας, ἐπὶ τοῦ οἴκου, ἐπὶ τῆς γυναικός. Τὸν θησαυρὸν τοῦτον τῶν ἀγαθῶν τῆς γυναικὸς ἰδιωμάτων πρέπει νὰ παραδώσωμεν ἀνέπαφον εἰς τὰ ἡμέτερα τέκνα. Ὁ κατὰ φύσιν κύκλος τῆς γυναικείας ἐνεργείας δέον νὰ ἦναι ἡ οἰκιακὴ ἑστία· ἡ μετοχὴ τῆς γυναικὸς εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας δέον ἐπομένως νὰ μὴ ἦναι τὸ κύριον αὐτῆς ἔργον». Ἐπὶ τέλους παρετήρησεν ὁ ὑπουργὸς ὅτι οὐδὲν ἔθνος δύναται νὰ προκόψῃ καὶ εὐδαιμονήσῃ ὅπου ὁ οἶκος θεωρεῖται ὥς τι ἀλλότριον τῆς σχολῆς· ἀπ' ἐναντίας ὁ οἶκος δέον νὰ χρησιμεύῃ εἰς συμπλήρωσιν τοῦ σχολείου, πρώτιστος δὲ ὅρος πρὸς μόρφωσιν τέκνων ἀγαθῶν εἶναι ἡ παιδευτικὴ μέριμνα ἀγαθῶν μητέρων».

Ὁ διδάσκαλος ἐν σχολείῳ δημοτικῷ ἐρωτᾷ τὸν μικρὸν Κώσταν·

— Λοιπόν, εἶπες, Κώστα,ὅτι ὁ βοῦς ἔχει δύο πόδας, μίαν κεφαλὴν καὶ δύο ὀφθαλμούς. Τί ἄλλο ἔχει ἀκόμη;

Ὁ Κώστας, βλέπων τὸν Ἀναστάσιον φέροντα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ σείοντα αὐτάς, ἀναφωνεῖ περιχαρής:

— Καὶ δύο χεῖρας!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—621

Digitized by Google

Ἀριθ. 569 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 23 Νοεμβρίου 1886

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΣΕΙΣΜΟΝ

Διήγημα

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Δ'

*Ἐν ** 1 Σεπτεμβρίου 188...*

Τί ἀπέγεινε, φίλτατε Στέφανε, ἡ ἡσυχία τοῦ βίου μας καὶ ἡ ἀταραξία τῆς καρδίας μου; Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς μου πρὸς σὲ ὠνειρευόμην ἀπιστεύτους ἀναστατώσεις καὶ μυθιστορικὰ ἐπεισόδια, ὡς μόνα ἰσχύοντα καὶ ταύτην κ' ἐκείνην νὰ διαλύσωσιν. Ἀλλά, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, τὰ ῥητορικὰ σχήματα λαμβάνουσιν ὑπόστασιν ἐν τῇ πραγματικότητι, σπαρακτικὸν δρᾶμα πλέκεται περὶ ἐμέ, ἐν τῷ ὁποίῳ πόλις ὁλόκληρος τραγικώτατα πρωταγωνιστεῖ, παρ' αὐτὸ δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ, ἰδιωτικώτερον ἀλλ' ὄχι ὀλιγώτερον ζωηρὸν μυθιστόρημα ἐκτυλίσσεται, οὗτινος εἶμαι ὁ ἥρως. Τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀνέγνωσες εἰς τὴν προηγουμένην μου, σήμερον ἐξακολουθῶ τὴν συνέχειαν.

Αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως κατέπεσον· ὅσαι μένουσιν ἔτι ὄρθιαι εἶνε ἀκατοίκητοι. Ἀλλ' ὢ, ἀποτρόπαιος εἰρωνία τῆς μοίρας! μόνη ἀκεραία καὶ ἀβλαβὴς ἐν τῇ πόλει μας σώζεται ἡ οἰκία τοῦ ἰατροῦ, τοῦ ἀτυχοῦς μνηστῆρος τῆς κόρης Πικροπούλου, τοῦ μόνου φονευθέντος ἐκ τοῦ σεισμοῦ *εἰς τοῦ Ζαφείρη τἀμπέλια!* Ὁ κ. Ἀνδροκλῆς κατώρθωσε νὰ οἰκονομηθῇ εἰς ἄθλιον παράπηγμα, παραπλεύρως δ' αὐτῶν κατοικοῦμεν ἡμεῖς ἐντὸς ἀθλιεστέρας σκηνῆς. Τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας διέρχομαι φροντίζων περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀνδροκλέους, ἥτις βαρύτερον ἡμῶν πληγεῖσα ἐκ τοῦ σεισμοῦ, ἔχει ἀνάγκην συντροφίας καὶ περιθάλψεως. Τῆς μικρᾶς Θαλείας ἡ πληγὴ μόλις ἀρχίζει νὰ ἐπουλοῦται, ἡ Μαρία ἐκ τῆς φοβερᾶς ἀγωνίας τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἠσθένησεν ὄχι ἐλαφρῶς, καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν, ἀριθμοῦντες δεινὰς ἀπωλείας, ποῦ νὰ προσέξουν εἰς αὐτούς! Ὅθεν ἐδέησε νὰ ἀναλάβω παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ χρέη ἀντιλήπτορος καὶ νοσοκόμου· καὶ ἂν δ' ἠμέλουν πρὸς τοιαύτην φροντίδα, ὁ πατήρ μου, γέρων καὶ μὴ δυνάμενος αὐτὸς νὰ ἀναλάβῃ, θὰ μοὶ ἐπέβαλλε ταύτην ὡς καθῆκον. Ἀλλὰ κ' ἐγὼ ἐπελήφθην τῶν νέων καθηκόντων μου μετὰ πλείονος ἢ ἁπλῆς προθυμίας. Διότι ἀπὸ τῆς τρομερᾶς ἐκείνης νυκτὸς ἤρχισα νὰ ἀτενίζω πρὸς τὴν Μαρίαν μετὰ ἐξαιρετικῆς συμπαθείας, τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦδε, ὡς γνωρίζεις, ἡ θέα τῶν γυναικῶν δὲν ἠδύνατο εὔκολα νὰ μοῦ ἐμπνεύσῃ, καὶ ἤρχισα ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοῶ ὅτι ἀπὸ τῆς συμπαθείας ἐκείνης ἐμορφοῦτο βαθμηδὸν τὸ αἴσθημα, ὡς ἐκ τῶν μεταξίνων τριχῶν τῆς κεφαλῆς πλέκεται ἀδιάσπαστος ἄλυσος. Εἶνε μεγάλη ἡ δύναμις τῶν ὡραίων ὀφθαλμῶν, οἵτινες δεσμεύουν μόνον διότι εἶνε ὡραῖοι· ἀλλ' ὁποία εἶνε ἡ δύναμις τοῦ κάλλους, ὑποτάσσοντος ὄχι μόνον διὰ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ λαμπηδόνος ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐνδομύχου ἀρετῆς, ἥτις τῷ παρέχει τὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ πάσης ἄλλης ὡραιότητος! Ὁποία εἶνε ἡ δύναμις τοῦ κάλλους, δεσμεύοντος τὴν καρδίαν, ἐν ᾧ ὁ νοῦς καυχᾶται διὰ τὸν ἔρωτα τῆς καρδίας! Μὲ κίνδυνον νὰ φανῶ εἰς σὲ ὀλίγον νερόβραστος εἰς τὰς συγκινήσεις μου, νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἠγάπων τὴν Μαρίαν, διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τῶν ὀφθαλμῶν της, ἂν δὲν ἐβάρυνεν ἐπὶ τῆς πλάστιγγος τῆς ἐκτιμήσεώς μου, καταστήσασα ὡραιοτέρους ἔτι αὐτούς, ἡ ἔξοχος εὐγένεια τῆς καρδίας της, ἥτις ἀπεκαλύφθη εἰς ἐμὲ ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς διάσωσιν τῆς ἀδελφῆς της. Καὶ ἐνῷ ἐπηγρύπνουν τὰς δύο ἀσθενεῖς πάντοτε ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς μητρὸς καὶ ἐπεμελούμην τοῦ πληγωμένου βραχίονος τῆς μικρᾶς, καὶ τὴν ἔκαμνον νὰ λησμονῇ τοὺς πόνους της, διηγούμενος ὁτὲ μὲν ἐξ ἀναπολήσεως, ἄλλοτε δ' αὐτοσχεδιάζων, τὰς θαυμασιωτέρας ἱστορίας, καὶ κατέπειθον τὴν Μαρίαν νὰ πίῃ ἀηδές τι φάρμακον, καὶ εἰς ἕκαστον νέον κλονισμὸν τοῦ ἐδάφους, μεθ' ὃν ὑφίστατο βιαίας νευρικὰς διαταράξεις, μετὰ κόπου κατώρθουν νὰ τὴν καταπραΰνω, καὶ ἀντετασσόμην κατὰ τῶν μωρῶν προφητειῶν καὶ προλήψεων διὰ τῶν ὁποίων εἰς τοιαύτας περιστάσεις καταπλήττουσι καὶ τὰ ὀλιγώτερον ἐσκοτισμένα πνεύματα οἱ ἀμαθεῖς καὶ οἱ θεόπληκτοι, κατερχόμενος πολλάκις μέχρι σχολαστικῶν ἑρμηνειῶν ἐκ τῶν φυσικῶν καὶ γεωλογικῶν γνώσεών μου, καὶ ἐνῷ ὡς ἀδελφὸς ἠγρύπνουν πλησίον της, εἷς λογισμὸς ἀκοίμητος περιεστρέφετο ἐντὸς τοῦ πνεύματός μου, ἐν ἀρχῇ ἀμυδρῶς, βαθμηδὸν ἐπὶ μᾶλλον ζωπυρούμενος:

Digitized by Google

γυνὴ τοσοῦτον μεγαλόψυχος ἐν τῷ φίλτρῳ δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶνε ἡ εὐτυχία ἐκείνου μεθ' οὗ ἐν τῷ βίῳ θέλει συνδεθῇ. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἠξίουν ὅτι ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐκείνης συνήνου ἡμᾶς ὁ δεσμὸς τῶν συναγωνισθέντων καὶ συγκινδυνευσάντων ὡς ὑπὲρ μιᾶς ἰδέας. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ἑλκύομαι πρὸς ταύτην, ὅσῳ εἴτε ἐξ εὐγνωμοσύνης—καθ' ὅτι ἐπιμένει θεωροῦσά με ὡς σωτῆρα τῆς ἀδελφῆς της,—εἴτε ἐξ ἁπλῆς εὐνοίας, —διστάζω νὰ πιστεύσω εἰς βαθύτερόν τι αἴτιον, —φέρεται πρός με μετ' ἀξιοπαρατηρήτου διακρίσεως. Πολλάκις ἀκόπως ἐπέτυχον παρὰ τῆς κόρης ὅ,τι ἠδυνάτουν νὰ ἐπιτύχωσι μετὰ πολλὰς προσπαθείας οἱ ἄλλοι περὶ αὐτήν· πολλάκις μὲ δύο τυχαίους λόγους μου τὴν κατέπεισα περί τινος ζητήματος, ἄκαμπτον μέχρι τότε καὶ πρὸ τῆς αὐστηροτέρας λογικῆς. Οὐχὶ ἅπαξ τὴν διέκρινα παιδικῶς φαιδρυνομένην ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ μου ἢ τὴν συνέλαβα δυσθύμως κύπτουσαν, ἐν ᾧ ἀνεχώρουν. «Φεύγετε;» μοῦ λέγει μεγαλοφώνως— εἶνε καὶ ἄλλοι πλησίον μας — ἐν ᾧ ἐγείρομαι πρὸς ἀναχώρησιν· καὶ ταπεινοῦσα τὴν φωνὴν *Φεύγεις*; μοῦ ψιθυρίζει μὲ παράπονον.

Ἐν τούτοις δὲν ὑπῆρχε πλέον λόγος νὰ παραμένω ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς καταστροφῆς. Ὤφειλον νὰ ἀπέλθω εἰς τὴν θέσιν μου, ἔνθα ἐπίσημον καθῆκον μὲ προσεκάλει, εἶχα δὲ καταναλώσει ἐνταῦθα πολὺ περισσοτέρας ἡμέρας τῶν ὅσων ἀπήτει ἡ ἄδεια τῆς ὁποίας εἶχον τύχει. Μὴ δυνάμενος ἄλλως νὰ πράξω, ἔγραψα εἰς τὸν τμηματάρχην μου δικαιολογῶν τὴν ἕνεκα τῶν συμφορῶν τοῦ σεισμοῦ παράτασιν τῆς διαμονῆς μου. Μοὶ ἀπήντησεν οὗτος, ἀναγνωρίζων μὲν τὸ βάσιμον τῆς δικαιολογίας μου, ἀλλὰ προσκαλῶν με ὡς τάχιστα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν θέσιν μου ὅπου σπουδαιότατα συμφέροντα ἀπαιτοῦσι τὴν παρουσίαν μου. Φανερὸν ὅτι μετὰ τοιαύτην ἐπιστολὴν —χθὲς τὴν ἔλαβα—δὲν δύναμαι ἢ νὰ ἐπισπεύσω τὴν ἀναχώρησίν μου. Ὦ Στέφανε, ἀρχίζω νὰ δοκιμάζω, ὡς ὁ κοινότερος τῶν ἐρωτολήπτων, τὰ πένθη καὶ τὰς πικρίας τοῦ αἰσθήματος, ὁ πολλάκις αὐτῶν κατειρωνευθείς, αἰσχυνόμενος, ἀλλ' ἀδυνατῶν νὰ φανῶ κύριος ἐμαυτοῦ. Καὶ ἐξετάζω κατ' ἐμαυτὸν μήπως ἐξεύρω λόγον τινὰ καθ' ὃν δὲν εἶνε ταπεινὸν ἢ σκανδαλῶδες ἢ ἀνόητον νὰ ἐγκαταλίπω τὴν θέσιν μου, ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ, χάριν τῆς διαμονῆς μου ἐνταῦθα. Καὶ τώρα πρῶτον ἀρχίζω νὰ ὑποτιμῶ τὴν περὶ ἐμὲ δυστυχίαν καὶ ἐρήμωσιν καὶ νὰ εὑρίσκω ὅτι ἐγὼ ὁ σχετικῶς ἐλαφρότερον πληγεὶς ἐκ τοῦ σεισμοῦ δὲν εἶμαι καὶ τὸ ἐλαφρότερον θῦμα αὐτοῦ. Διακόπτω τὸ γράμμα μου, διότι εἶνε ἀνάγκη νὰ πεταχθῶ μίαν στιγμὴν ἐκεῖ.

Ε'

*Ἐν ** 2 Σεπτεμβρίου 188..*

Ἄκουσέ με, πρὸς Θεοῦ! Ἐπῆγα χθὲς εἰς τοῦ Ἀνδροκλέους. Ὀλίγα βήματα μακρὰν τῶν ἐρειπίων τῆς πολυδαιδάλου ἀρχοντικῆς κατοικίας της ἡ οἰκογένεια τρώγει, κοιμᾶται, δέχετ' ἐπισκέπτας καὶ θρηνεῖ τὴν συμφοράν της ἐντὸς στενοῦ, γυμνοῦ καὶ ὑγροῦ χώρου, ἐν ᾧ κατάκεινται ἀναμὶξ στρώματα καὶ ἐνδύματα, καθίσματα, σκάφαι, πινάκια καὶ χύτραι, πάντα μετὰ κόπων οἰκονομηθέντα. Καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθον, ὁ κ. Ἀνδροκλῆς παρὰ τὴν θύραν καθήμενος ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδα, ἡ μικρὰ Θάλεια ἀνεπαύετο ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ στρώματος, ἀδύνατος ἔτι ἐκ τοῦ τραύματος, ἡ Μαρία ὀρθία, ὠχρὰ ἐκ τῆς νόσου, ἐστηρίζετο ἐπί τινος χωλόποδος τραπέζης, τοῦ μόνου κόσμου τοῦ χώρου ἐκείνου, ἐφ' ἧς ἀποθέτουσιν ἀναμὶξ φαγητὰ καὶ φάρμακα, ἡ μήτηρ εἴς τινα γωνίαν ἐνησχολεῖτο διπλώνουσα ἀσπρόρρουχα. Μεταξὺ λόγων ἀναγγέλλω τὴν προσεχῆ ἀναχώρησίν μου.

— Τί νὰ κάμω; πρέπει νὰ πηγαίνω εἰς τὴν θέσιν μου!

Τί αὐτὸ δυσάρεστον ἐπιφώνημα ἐκφεύγει τῶν χειλέων τῆς οἰκογενείας. Ἡ μήτηρ λύεται εἰς θρηνώδη διάχυσιν. «Παιδί μου, πῶς μᾶς ηὗρες καὶ πῶς θὰ μᾶς ἀφήσῃς τοὺς κακότυχους! Ἄχ! πῶς σοῦ κάνει καρδιὰ νὰ μᾶς ἀφήσῃς ἐδῶ τοὺς δυστυχισμένους ποῦ θὰ μᾶς βουλιάξῃ ὅλους ὁ Θεός!» Ὁ κ. Ἀνδροκλῆς ἀπαθέστερος μοῦ ζητεῖ πληροφορίας περὶ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον διωρίσθην, περὶ τῶν κατοίκων, τοῦ κλίματος, τῶν ἀσχολιῶν καὶ τῶν προσόδων τῆς θέσεώς μου. Ἡ Θάλεια κραυγάζει κλαθμηρίζουσα: «Μὴν πηγαίνῃς, κ. Ἰάκωβε, μὴ μᾶς ἀφήσῃς τώρα!» Ἐν ᾧ ἐκείνη, ὢ! ἐκείνη! τὴν βλέπω δὶς καὶ τρὶς νὰ νεύῃ εἰς ἐμὲ ἀρνητικῶς διὰ τῆς κεφαλῆς. Ὑπῆρχε δὲ εἰς τὸ ἄφωνον αὐτῆς *μὴ φεύγῃς*, εἰς τὸ βλέμμα μεθ' οὗ τὸ συνώδευσεν, ἀρρήτως θελκτική τις καὶ καταπείθουσα γλῶσσα, ἀνάμικτος ἐξ ἱκεσίας καὶ προσταγῆς. Ἀφῃρημένως ἀποχαιρετήσας, ἐπανῆλθον εἰς τὴν σκηνήν μου· ἦτον ἤδη νύξ.

Διῆλθον ἄϋπνος τὴν χθεσινὴν νύκτα, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν εἶχα ἀποφασίσει. Σήμερον τὸ πρωὶ εἶπα εἰς τὸν πατέρα μου:

— Πατέρα, πρὶν ἀναχωρήσω εἰς τὴν θέσι μου, πρέπει νὰ μάθῃς δύο πράγματα· πρῶτον ὅτι ἀγαπῶ τὴν Μαρίαν τοῦ Ἀνδροκλέους, καὶ δεύτερον ὅτι ἀπεφάσισα νὰ τὴν ζητήσω ἀπὸ τὸν πατέρα της. Ἡ Μαρία εἶνε κορίτσι ὡραῖο καὶ προκομμένο. Δὲν πιστεύω νὰ εἶμαι γι' αὐτὴ κακὸς γαμπρός. Μόνο πρέπει τοῦ λόγου σου, πατέρα, ν' ἀναλάβῃς ἀπάνου σου τὴν ὑπόθεσι. Τοῦ λόγου σου πρέπει νὰ ἰδῇς τὸν Ἀνδροκλῆ καὶ νὰ τοῦ 'μιλήσῃς. Πρέπει νὰ γίνουν σωστὰ τὰ πράμματα. Δὲν ταιριάζει νὰ πάγω μονάχος μου, χωρὶς νὰ φαίνεται πῶς ἔχω τὴ γνώμη τοῦ πατέρα, οὔτε ποῦ ἔχω τέτοιο θάρρος, ἀλήθεια.

Οὐδέποτε προσεδόκων ὅτι θὰ εὕρισκον τόσην

Digitized by Google

ἀντίστασιν ἐκ μέρους τοῦ πατρός μου. Σφοδρῶς ἐπὶ ὥραν συζητήσαντες, εἰς οὐδὲν κατελήξαμεν, ἐμοῦ ἀγωνιζομένου νὰ τὸν μεταπείσω, αὐτοῦ ἐπιμένοντος ἐν τῇ ἀρνήσει. Ὡς κυριώτερον λόγον τῆς μὴ συγκατανεύσεως αὐτοῦ προβάλλει ὅτι ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ ἐπιθυμεῖ νὰ φέρῃ χαλάρωσιν τῶν πρὸς ἡμᾶς σχέσεων τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀνδροκλέους, ἐν ᾗ περιπτώσει οὗτος, τίς οἶδε διὰ τίνας λόγους δὲν συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἕνωσιν. Ἐκτὸς δ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἡλικίαν μου θεωρεῖ πρώϊμον διὰ γάμον, καὶ τὴν παροῦσαν κατάστασιν, ὕστερον ἀπὸ τόσην συμφοράν, ἀκατάλληλον πρὸς διαπραγμάτευσιν συνοικεσίων, καὶ ἀναξιοπρεπῆ τὴν πρωτοβουλίαν ἡμῶν πρὸς εὕρεσιν νύμφης. Ὅσον διὰ τὴν προῖκα, ὅταν ἔλθῃ ὥρα νὰ νυμφευθῶ, ἡ προὶξ δὲν θὰ λείψῃ.

Τὸ συμπέρασμα τῶν ἰσχυρισμῶν του διετύπωσεν ὡς ἑξῆς:

— Ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ καθίσῃς 'ς ταὐγά σου Κύριε, καὶ νὰ φύγῃς τὸ γληγορώτερο γιὰ τὴ δουλειά σου. Νὰ ἦσαι βέβαιος πῶς ὅταν σὲ συλλογισθοῦν γιὰ γαμπρὸ θὰ τρέξουν νὰ σὲ ζητήσουν. Γιατὶ ἂν φορτωθοῦμε τὸν ἄνθρωπο ἔξαφνα, δίχως νἄχῃ ἰδέα, δίχως ξεύρω κ' ἐγὼ τί, καλλίτερα νὰ μὲ θάψῃς, παρὰ νὰ μὴν ἔχω 'μάτια νὰ τὸν ξαναϊδῶ. Θέλεις νὰ πῇ κι' ὁ κόσμος πῶς ἤσουν *ἀμὰν* γιὰ νύφη!

Καὶ βλέπων ἴσως ὅτι στυγνῶς ἤκουον τοὺς λόγους του, προσέθηκε, συμβιβαστικώτερον:

— Πήγαινε πρῶτα 'ς τὴ θέσι σου· ἄφησε νὰ ἰδοῦμε πρῶτα· αὐτὰ τὰ πράγματα δὲ γίνοντ' ἔτσι μὲ τὴ φούρια· 'παντρειὰ εἶν' αὐτή, ζωὴ ὁλόκληρη. Ἂν εἶνε τῆς τύχης σου, μὴ φοβᾶσαι, δὲν τὴ χάνεις. Δὲ λέω, τὸ κορίτσι λαμπρὸ εἶνε. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τόρα περίστασι γιὰ συμπεθεριαίς. Ἐμεῖς ὅλοι ἤμαστε σακατεμμένοι ἀπὸ τὸ κακό, σκοτωμένοι, παραδαρμένοι, θεόγυμνοι· πῶς ἔχουμ' ἀκόμα τὰ μυαλά μας! Πρῶτα θὰ κυττάξουμε πῶς νὰ ζήσουμε, κ' ὕστερα πῶς νὰ παντρευτοῦμε· εἶνε καὶ 'ντροπὴ ἀπὸ τὸν κόσμο. Κάμε ὑπομονή. Κακὴ ὥρα διάλεξες.

Τὸ τελευταῖον ἐπιχείρημα τοῦ πατρός μου περὶ τῆς κακῆς ἐκλογῆς τῆς ὥρας εἶνε κάπως λογικὸν ἀλλὰ κατ' ἐπιφάνειαν μόνον. Ἴσως τοῦ φαιδροῦ Ὑμεναίου αἱ λαμπάδες, ἀναπτόμεναι ἐπὶ πενθίμων ἐρειπίων, καθιστῶσιν αἰσθητοτέραν εἰς τὰ ὄμματα τὴν εἰκόνα αὐτῶν καὶ ἀνάρμοστον καὶ εἴρον φῶς διαχύνουσιν ἐπὶ τῆς συμφορᾶς. Ἀλλὰ διατί τάχα ἡ ὥρα καθ' ἣν προσφέρει τις τὴν χεῖρα εἰς τὴν ἀχώριστον τοῦ βίου σύντροφον πρέπει ἀναποφεύκτως νὰ εἶνε ὥρα χαρᾶς καὶ ἀμεριμνησίας; Ὑβρίζω τὴν δυστυχίαν, ὅταν πρὸ αὐτῆς συνενῶ τὴν τύχην μου μετὰ πλάσματος, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ δυστυχίᾳ ἴσα ἴσα ἐπέλαμψεν ἐπ' ἐμοῦ τὰ θεῖα τῆς ψυχῆς του δωρήματα; Καὶ τάχα δὲν θέλει ἀντηχήσει ἱερώτερος ἐν μέσῳ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ὑμεναίου ὁ ψαλμός, ὁ συζευγνύων με μετὰ γυναικός, ἥτις δὲν μοῦ ἀπεκάλυψε τὴν ἀγάπην, ἀκκιζομένη ἐν περιπάτῳ, ἢ ἐρωτιῶσα ἐν χορῷ, ἢ ἐν ἑορτῇ διαλάμπουσα, ἀλλ' ἐν τῇ καταστροφῇ ἀθλοῦσα; Καὶ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἡμερῶν ἡμῶν δὲν θὰ παρέχῃ ἐν τῷ κοινῷ ἡμῶν βίῳ τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν νυμφεύεταί τις πρὸς ἄκοπον ἀπόλαυσιν τρυφηλοῦ παραδείσου, ἀλλὰ πρὸς κρατερωτέραν ἀντίστασιν κατὰ τῶν βιωτικῶν περιπλοκῶν, πρὸς ἐγκαρτέρησιν ἐν ταῖς ἀτυχίαις; Ἀλλ' εἰς μάτην ὑποβάλλω ταῦτα εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ πατρός· εἰς μάτην ἀγωνίζομαι νὰ καταδείξω εἰς αὐτὸν τὴν ἀλόγιστον ἀντίληψιν τῆς πρὸς τὸν κ. Ἀνδροκλῆ ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἴσως δύναται καταφανέστερον νὰ ἐκδηλώσῃ, ζητῶν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ τίποτε. Ἡ ἀπλοϊκότης τοῦ ἤθους, ἡ πρεσβυτικὴ ἰσχυρογνωμοσύνη, ἡ πρὸς τὰς προλήψεις πίστις, αὐτὴ ἡ εὐεργετικότης τοῦ κ. Ἀνδροκλέους συνενοῦνται ὅπως καταστρέψωσι τὴν εὐτυχίαν μου.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μέχρι τῆς χθὲς ἔτι μὲ κατεῖχεν ἡ αὐτὴ ὑπερευαισθησία ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις ἡμῶν πρὸς τὸν κ. Ἀνδροκλῆ. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς μου σοῦ ἔκαμνα λόγον περὶ τοῦ ὅλως ἐξαιρετικοῦ τῆς θέσεώς μου ἀπέναντι αὐτοῦ, ἀποκρούων σχεδὸν μετ' ἀγανακτήσεως τὴν σκέψιν ὅτι ἠδυνάμην νὰ ταράξω τοὺς κύκλους τοῦ ἀξιοτίμου ἀνδρός, παρουσιαζόμενος ὡς αὐτοχειροτόνητος μνηστὴρ τῆς κόρης του. Δὲν εἶχον ἄδικον τότε σκεπτόμενος οὕτω· διότι ἀποκρούων τοιαύτην σκέψιν, ἀπέκρουον πράγματι τὸν χαρακτῆρα χυδαίου ἐξ ὑπολογισμοῦ τιμητοῦ τοῦ κάλλους μιᾶς κόρης, καὶ τῶν ἐκ τῆς προικὸς αὐτῆς ὠφελημάτων, τὸν ὁποῖον ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ οὐδ' ἐπεθύμουν νὰ διαδραματίσω, οὐδὲ νὰ νομισθῶ, τίς οἶδεν! ὡς ὑποδυθείς, ἐξ ἄκρου σεβασμοῦ καὶ πρὸς τὰς ἰδικάς μου πεποιθήσεις καὶ πρὸς τὸν εὐεργέτην μας. Ἀλλὰ χθές, Στέφανε, ἐσκεπτόμην περὶ τῆς Μαρίας, ὡς περὶ καλλιτεχνικοῦ κειμηλίου ἢ πολυτίμου κοσμήματος· καὶ τώρα σκέπτομαι μόνον ὅτι τὴν ἀγαπῶ, ναί! τὴν ἀγαπῶ, καὶ κάθε ἄλλος στοχασμὸς εἶνε ἀνόητος, καὶ ἔνοχος πᾶς δισταγμός. Τί τὰ θέλεις; μοῦ φαίνεται ὅτι εἶμαι νέος ἄνθρωπος· καὶ εἶνε παλαιὰ ἀλήθεια ὅτι ὁ ἔρως εἰς νέαν πίστιν βαπτίζει τὴν ψυχήν.

Καὶ τώρα, Στέφανε, τί πρέπει νὰ πράξω; Δὲν θέλει νὰ μὲ ἀκούσῃ ὁ πατήρ μου· κυκλοῦται δὲ περὶ ἐμέ, ὡς σιδηροῦς ἀφόρητος κλωβός, ἡ ἀπομόνωσις. Διότι, μὲ τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἔφερεν ὁ σεισμός, οὔτε τολμῶ νὰ καταφύγω εἰς τρίτον διὰ νὰ ζητήσω συμβουλὴν καὶ συνδρομήν, οὔτε κανεὶς ἔχει ὄρεξιν νὰ μὲ ἀκούσῃ. Νὰ συνεννοηθῶ πρὸς τὴν κόρην, οὔτε τολμῶ, οὔτε εὔκολον εἶνε. Νὰ παρουσιασθῶ πρὸς τὸν

Digitized by Google

πατέρα, οὔτε θὰ εἶχον τὴν δύναμιν, ἀλλ' οὔτε θέλω. Διότι, παραδόξως, ἀδυνατῶ νὰ ἐνεργήσω παρὰ τὴν πατρικὴν συγκατάθεσιν. Ὅσον ἀλόγιστος καὶ ἄδικος ἂν εἶνε ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ, νομίζω θανασίμως ἄνανδρον, νὰ πικράνω τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ γήρατός του, πρὶν ἢ ἐξασκήσω πᾶσαν εὐγλωττίαν πρὸς πειθώ, πρὶν ἢ ἐξαντλήσω καὶ τὴν ἐσχάτην ῥανίδα ἐκ τοῦ ῥωστικοῦ φαρμάκου τῆς ὑπομονῆς, πρὶν ἢ δοκιμάσω καὶ τὸ μαρτύριον τῶν ἀτυχῶν, τῶν ἀπελπίδων αἰσθημάτων. Ἀλλὰ καὶ ὕστερον, τάχα θὰ ἔχω τὴν δύναμιν ἤ, ἀληθέστερον, θὰ ἔχω τὴν ἀδυναμίαν τῆς παρακοῆς; Γνωρίζω τὸν πατέρα μου· ἂν ἤδη προβῶ εἰς διάβημά τι παρὰ τῷ κ. Ἀνδροκλεῖ, ἐναντίον τῆς γνώμης του, ἴσως μίαν ἡμέραν θὰ μοῦ τὸ συγχωρήσῃ. Ἀλλὰ θέλει πλησθῇ ἐκ τούτου τόσης πικρίας, τοσοῦτον βαθέως θέλει πληγῇ, τοσαύτας μέχρι τοῦδε δεινὰς δοκιμασίας ὑποστάς, παιχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων, προδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἀχαρίστων, γυμνωθείς, καταδιωχθείς, ὥστε φοβοῦμαι μήπως ἐκ τοῦ ἄλλως εὐλόγου καὶ δικαίου διὰ πάντα ἄλλον διαβήματός μου, συντάμω ἐγκληματικῶς τὰς ἡμέρας τοῦ βίου του. Ἄλλως, πολλὰ ὑπέστη δι' ἐμέ, πολὺ μὲ ἠγάπησε, μ' ἐσπούδασεν μὲ ἀνεχείας καὶ στερήσεις, πρώτην δὲ φορὰν οὕτως ἐπικινδύνως συγκρουόμεθα. Καί... κύτταξε! δὲν νομίζεις ὅτι ὑπὸ τὴν ἄρνησίν του κρύπτεται βαθύτερόν τι, μᾶλλον ἀπόκρυφον αἴτιον; Δὲν νομίζεις, ὅτι ἡ δυσμενής, ἡ ὀργίλη σχεδὸν ὑποδοχὴ τῆς ἐξομολογήσεως τοῦ ἔρωτός μου ὀφείλεται εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῆς πατρικῆς στοργῆς ἀνησυχούσης, ζηλοτυπούσης, τραυματισθείσης καὶ ἀμυνομένης πρὸς νέαν ἀήττητον ἀντίζηλον, ἀμφισβητοῦντα τὸ ἀντικείμενον τοῦ φίλτρου της; Τώρα, τώρα εἶνε μεγάλη ἀνάγκη, Στέφανε, νὰ μοῦ γράψῃς «τί θὰ ἔκαμνες σὺ ἂν ἦσο εἰς τὴν θέσιν μου.»

Ἀλλὰ τί κάθημαι καὶ σοῦ ψάλλω! Πρέπει νὰ ἀναχωρήσω εἰς τὴν θέσιν μου. Καὶ ἂν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, ἐν ᾧ ἐγὼ θὰ ἀπολαύω ἠλιθίως τῆς ἀναμνήσεώς της εἰς πλατωνικὴν ὀνειροπόλησιν, μακάριός τις ἀστὸς τὴν ὁδηγήσῃ μίαν ἡμέραν νύμφην εἰς τὴν κατοικίαν του, συναισθανόμενος ἀπείρως ἡδύτερον τὸ ἐν τῷ θυλακίῳ του βάρος τῶν προικῴων ταλλήρων ἢ τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων του νωχελὲς ἔρεισμα τῆς ἐρατεινῆς κεφαλῆς της; ὄχι, μυριάκις ὄχι!.... ἂν φύγω ἀφρόνως μακρὰν της, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν θὰ εἶμαι ἱκανὸς διὰ τίποτε. Ἀλλοίμονον εἰς τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα ποῦ θέλουν νὰ μοῦ ἐμπιστευθοῦν ἐκεῖ κάτου! ἐτελείωσε! δὲν θὰ φύγω! Αὐτὴ μοῦ τὸ ἀπαγορεύει, δὲν θέλει νὰ φύγω· ἄλλως θὰ μοῦ ἔνευε τοσοῦτον ἱκετευτικὰ ἡ κεφαλή της μὲ τὴν γλῶσσαν ἐκείνην τὴν ἄφωνον καὶ πανίσχυρον; Μακρὰν ἀπὸ ἐμέ, σχολαστικαὶ διυλίσεις καὶ σεβασμοὶ γελοῖοι!

Ἰάκωβος Δημάδης.

ΣΤ'.

*Ἐν **, 3 Σεπτεμβρίου 188...*

Ἀκριβή μου Κάκια !

Αὔριον τὸ βράδυ γίνονται οἱ ἀρραβῶνές μου μὲ τὸν κύριον Ἰάκωβον Δημάδην. Ἤθελα νὰ ἔβλεπα τὸ ξάφνισμά σου αὐτὴ τὴ στιγμὴ καὶ τὴ χαρά σου. Δὲν εἶν' ἀλήθεια πῶς θὰ χαρῇς γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς Μαρίας σου; Δὲν ἐξαφνίστηκα κ' ἐγὼ 'λιγώτερο, γιατὶ δὲν ἐπερίμενα ποτέ μου, οὔτ' ἐπρόφθασα καλὰ καλὰ νὰ σκεφθῶ τέτοιο πρᾶγμα μέσ' 'ς τὸ μεγάλο κακὸ ποῦ μᾶς ηὗρεν ὅλους. Ἀλλὰ ἔτσι τὰ εἶχε γραμμένα ἡ τύχη μου. Θὰ μ' ἐρωτήσῃς βέβαια πῶς ἦτον ἡ ὑπόθεσις. Νὰ πῶς ἔγινε:

Προχθὲς τὸ δειλινὸ ποῦ ἦταν 'ς τὸ καλύβι μας—ἄχ! παρ' ὀλίγον σοῦ ἔγραφα 'ς *τὸ σπίτι μας*—ὁ Ἰάκωβος μᾶς εἶπε πῶς 'ςὲ δύο τρεῖς 'μέραις χωρὶς ἄλλο φεύγει γιὰ τὴ θέσι του. Ξέρεις πῶς τὸν ἔχουν διωρισμένο πρόξενο 'ς ἕνα μακρυνὸ μέρος.. ὅλο ξεχνῶ πῶς τὸ λένε. Ἔτσι ἀκοῦμε ὅλοι μας, μᾶς πιάνει χωρὶς νὰ τὸ θέλουμε μία μεγάλη μεγάλη λύπη. Ὕστερ' ἀπὸ ὅσα σοῦ ἔγραψα γιὰ τὸ γλυτωμὸ τῆς Θαλίτσας μας—Παναγία μου! ἀκόμα τρέμω ποῦ τὸ συλλογίζομαι —καὶ γιὰ ταῖς θυσίαις τοῦ Ἰακώβου 'ς τὴν οἰκογένειά μας, εἶνε περιττὸ νὰ σοῦ ἐξηγησω γιατὶ μᾶς ἔπιασε τόση λύπη. Ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ τὸ βράδυ καὶ ὅλο αὐτὸ τὸ ταξεῖδι ἐστριφογύριζε μέσ' 'ς τὸ μυαλό μου, καὶ δὲν 'μποροῦσα νὰ κλείσω τὰ μάτια μου. Νὰ σοῦ 'πῶ τὴν ἀλήθεια—'ς ἐσένα τὸ λέγω, Κάκια μου—τώρα ποῦ θὰ 'φευγε μοῦ φαίνοταν ὅτι ἦταν γιὰ μένα κἄτι τι περισσότερο ἀπὸ ἀδελφός. Καὶ θυμᾶσαι, πῶ! πῶ! τί ἀντιπάθεια τοῦ εἶχα πρῶτα; θυμᾶσαι ποῦ τὸν ἐλέγαμε *Συννεφιᾶ*, γιατὶ τὸν ἐβλέπαμε πάντα νἄχῃ καταιβασμένα τὰ μοῦτρά του; κ' ἐγὼ τὸν ἔκραζα *φιλόσοφο* καὶ *δάσκαλο* γιατὶ εἶχεν ἕνα ἀλλοιώτικο τρόπο 'ς τὴν ὁμιλία του ποῦ δὲν μοῦ ἔκανε καὶ τόση ἐντύπωσι... Θυμᾶσαι πέρυσι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ποῦ μοῦ ἔπεσε 'ς τοὺς κλήρους, κ' ἐθύμωσα; Πῶς μᾶς τυφλόνει ὁ Θεὸς καμμιὰ φορά! ἄνθρωπο ποῦ δὲν 'μποροῦμε νὰ ὑποφέρουμε, τὸν πλησιάζουμε, καὶ μᾶς φανερώνεται, ὄχι ἄνθρωπος, ἀλλ' ἄγγελος. Λοιπὸν ὅτι ἄρχιζε νὰ μὲ παίρνῃ ὁ ὕπνος, ἀκούω ψιθυρίσματα· ἀργὰ πολύ· ἦταν ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα, ἔξυπνοι ἀκόμη. Ἔχουν στημένη ζωηρὴ κουβέντα ἀπὸ ὥρα, ὡς φαίνεται. Τεντόνω ταὐτιά μου, καὶ νὰ τί ἀκούω:

— Τὸ καλλίτερο εἶνε, ἔλεγεν ἡ μητέρα, ὅ,τι θὰ κάμουμε νὰ τὸ κάμουμε τώρα. Δὲν πρέπει νὰ χάσουμε τέτοια εὐκαιρία γιὰ τὸ κορίτσι μας. Μεθαύριο φεύγει ὁ Ἰάκωβος· ποιὸς ξέρει πότε θὰ γυρίσῃ, καὶ ἂν θὰ γυρίσῃ, μὲ τὴν ἴδια διάθεσι.

Digitized by Google

Ἄκουσέ με ποῦ σοῦ λέω· τὸ παιδὶ ἔχει ὅλη τὴν προθυμία. Ἀλλὰ ἔλα ποῦ 'ντρέπεται! Εἶνε σεμνὸ παιδί· κομπιάζεται, μήπως.. ξεύρω κ' ἐγὼ κἄτι ἤθελε νὰ ἰδῇ κι' ἀπὸ 'μᾶς γιὰ νὰ πάρῃ θάρρος. Δὲν σοῦ λέω, ἡ Μαρία, ὅποτε θέλουμε τὴν παντρεύουμε, καὶ μὲ τὸν καλλίτερο γαμβρό· ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς ὁ Ἰάκωβος εἶνε ἀπὸ τοὺς πειὸ καλοὺς ποῦ γίνονται. Ξέρει κανεὶς τὰ γράμματά του ἐδῶ πέρα; ἔχει κανεὶς τὴ θέσι του; μεγάλη θέσι, καὶ μὲ γερὸ μισθό· ἀπὸ τιμιότητα ἄλλο τίποτε. Χρυσὸς νέος γιὰ τὴ Μαρία μας! Τὸν εἴδαμε δὰ καὶ τὸν ἐδοκιμάσαμε τώρα μὲ τὸ χαλασμό. Ἔτσι ποῦ λές. Κάμε αὔριο λόγο τοῦ γέρο Δημάδη, καὶ δὲν θὰ τὸ μετανοήσουμε. Γιατὶ τὴ Μαρία, φτάνει νὰ τῆς τὸ 'πῶ, καὶ δὲν θὰ τὸ δεχθῇ μὲ κακὴ καρδιά. Ὁ γέρο Δημάδης φοβοῦμαι μὴ πάθῃ τίποτε ἀπὸ τὴ χαρά του, ὕστερ' ἀπὸ τὸ προσκύνημα ποῦ σοῦ κάνει, ν' ἀκούσῃ τέτοια πρότασι ἀπὸ τὸ στόμα σου. Καταλαβαίνω κ' ἐγὼ ποῦ δὲν εἶνε περίστασι τώρα γιὰ χαραὶς καὶ πανηγύρια! Ἀλλὰ νὰ γίνῃ πρῶτα ἡ συμφωνία, κ' ὕστερα ἂς πάῃ 'ς τὸ καλὸ τὸ παιδί· καὶ ὁ γάμος θὰ 'ρθῇ μὲ τὴν ὥρα του· ποιὸς νοικοκύρης τώρα εἶνε σὲ κατάστασι νὰ κάνῃ γάμους; καὶ ποῦ νὰ τοὺς κάμῃ, ἀλλοίμονο! 'ς τοὺς πέντε δρόμους! Αὔριον λοιπὸν νὰ 'μιλήσῃς τοῦ γέρου!

Ἡ μητέρα δὲν θὰ σώπαινε, φαίνεται, ἂν ὁ πατέρας δὲν τὴν ἔκοβε μ' ἕνα γερὸ χασμουρητό, καὶ δὲν τῆς ἔλεγε·

— Φλυαρία ποῦ τὴν ἔχεις! τὰ εἴπαμε· πάλι θὰ τὰ ξαναλέμε; καλά· θὰ φροντίσω· ἄφησέ με τώρα νὰ πάρω 'λίγον ὕπνο.

Εἶνε ἀνάγκη, Κάκια μου, νά σου γράψω τὶ ταραχή, τὶ συγκίνησι, τὶ κακὸ ποῦ μοῦ ἔκαμεν ἡ ὁμιλία τῆς μητέρας; ὅτι δὲν ἐκοιμήθηκα δι' ὅλου; ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὰ λόγια της κἄτι ἔννοιωσα μέσα μου, ποῦ 'σὰν νὰ μὴν ἤθελα πρῶτα καλὰ καλὰ νὰ τὸ καταλάβω, καὶ ὅτι ἂν ὁ πατέρας δὲν ἤθελε, ἂν δὲν ἐγίνοταν τίποτε, ἐγὼ θὰ 'πάθαινα; Χθὲς λοιπὸν ἡ μητέρα μοῦ εἶχε 'μιλήσει ἀπὸ τὸ πρωΐ. Ἔκαμα πῶς δὲν εἶχ' ἀκούσει τίποτε—ὁ πατέρας ποῦ ἔλειπε ἀπὸ τὸ πρωῒ γυρίζει κοντὰ τὸ μεσημέρι μὲ τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν πατέρα του. Νὰ μὴ 'ς τὰ πολυλογῶ, ἔχουν τελειώσει ὅλα. Αὔριο τὸ βράδυ ἀλλάζουμε δαχτυλίδια σὲ πολὺ στενὸ κύκλο, καὶ μεθαύριο φεύγει γιὰ τὴ θέσι του· ἀργότερα θὰ γίνῃ σκέψις γιὰ τὸ γάμο. Πρέπει πρῶτα νὰ πάρουμε ἀπάνου μας ἀπὸ τὸ σεισμό.

Τὴν πρώτη φορὰ ποῦ ἦρθε νὰ μοῦ σφίξῃ τὸ χέρι μοῦ εἶπε, κ' ἔτρεμε καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ἐδάκρυσε·

— Μαρία, καλὰ ποῦ ἐφώτισ' ὁ Θεὸς τὸν πατέρα σου· ἀλλέως θὰ ἤμουν δυστυχισμένος ἄνθρωπος.

Μὲ ἀγαποῦσε ἀπὸ πρὶν ὁ καϋμένος μὲ τὰ σωστά του!

Γιὰ ἕνα μόνον πρᾶγμα θυμόνω. Κατάρα νἄχῃ ὁ σεισμός! Μέσα 'ς αὐτὴν τὴν παληοπαράγκα ποῦ ἔχει ἕνα χώρισμα μονάχο, δὲν 'μποροῦμε ποτὲ νὰ μείνουμε μόνοι... κ' ἔχουμε τόσα νὰ 'ποῦμε· καὶ αὔριο θὰ φύγῃ! Ἡ μόνη μου παρηγορία θὰ εἶνε ἡ Θάλεια. Γιὰ κύτταζε τί κόσμος! Ἂν δὲν ἐκινδύνευεν αὐτή, ἴσως δὲν θὰ ἐχαιρόμουν σήμερα ἐγώ. Καλὰ λέει καὶ ὁ Ἰάκωβος: «Ἀκριβὰ ἀγοράζεται ἡ εὐτυχία!»

ἡ ἀγαπημένη σου

Μαρία Ἀνδροκλέους.

Κωστης Παλαμας

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ἐν τῷ προλαβόντι ἄρθρῳ περὶ γραφολογίας εἴδομεν τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἢ τέχνης καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐργασθέντας πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Ἐξ ὅσων δὲ εἴπομεν ἀνωτέρω δυνάμεθα νῦν νὰ ὁρίσωμεν τὴν νέαν ταύτην τέχνην ὡς τὴν διδασκαλίαν δι' ἧς ἐκ τῆς συμβολικῆς παραστάσεως τῆς γραφῆς ἑκάστου ἀνθρώπου δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν συμπεράσματα περὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου βλέπομεν καταφανῶς ὅτι ἡ τέχνη αὕτη ἔχει καὶ τὴν πρακτικὴν αὑτῆς σημασίαν. Πόσον ὠφέλιμον καὶ διαφέρον δὲν ἤθελεν εἶναι, ἂν ἠδυνάμεθα ἐξ ἑκάστης ἐπιστολῆς, καὶ δὴ ἐκ μόνης τῆς ὑπογραφῆς ἢ τῆς διευθύνσεως, νὰ διακρίνωμεν τὸν χαρακτῆρα τοῦ γράφοντος, τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ καὶ τὰς κακίας; Πόσον μεγάλην σημασίαν δὲν ἤθελεν ἔχει τοῦτο εἰς τὰς διαφόρους ἐγγράφους ἐρωτήσεις καὶ παρακλήσεις, εἰς τὰς διαφόρους αἰτήσεις θέσεων, προσκλήσεις εἰς γεύματα καὶ συναναστροφάς, καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς αἰτήσεις πρὸς γάμον! Πόσῳ δὲ εὐχερεστέρα δὲν εἶνε ἡ σπουδὴ αὕτη ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν συμβολικὴν τῶν φυσιογνωμιῶν, ἢ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Gall; Ἡ φυσιογνωμία τοῦ προσώπου παραλλάσσει συχνότατα· ἐκτὸς δὲ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ σπουδάζωμεν καὶ θεωρῶμεν τοὺς ἀνθρώπους ἀδιακόπως ἀσκαρδαμυκτεί, οὔτε δυνάμεθα νὰ ἐρευνῶμεν τὴν μορφὴν τοῦ κρανίου ἑκάστου ἀνθρώπου, ὅσῳ εὐγενῶς καὶ ἂν αἰτήσωμεν τοῦτο. Ὅλως ἀντίθετον ὅμως συμβαίνει διὰ τῆς γραφῆς ἣν δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν εὐκόλως παρ' ἑκάστου κινήσαντος τὸ ὑμέτερον διαφέρον, πρὸς τοῦτο δὲ ἀρκεῖ καὶ

Digitized by Google

μόνη ἡ γραφὴ τῆς διευθύνσεως ἐπιστολῆς ἢ ἐλάχιστα γράμματα ἐπὶ τεμαχίου χάρτου. Λαμβάνομεν τὸ χαρτίον, κλειόμεθα ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ, θέτομεν τὸ διαφέρον πρόσωπον δηλ. τὴν γραφὴν αὐτοῦ, πρὸ ἡμῶν, καὶ ὡς ἐπὶ ἀνατομικῆς τραπέζης ἀνατέμνομεν ἡσύχως τὸ ἠθικὸν τῆς ψυχῆς τοῦ προκειμένου, ὅλως ἀνυπόπτου,προσώπου, μέχρι τῶν λεπτοτάτων αὐτῆς ἰνῶν.

Ἀλλὰ ἀκούω νὰ μοὶ φωνάζωσι πανταχόθεν οἱ ἀναγνῶσται, εἶνε ὄντως ἀληθὲς ὅτι δύναταί τις νὰ διακρίνῃ τὸν χαρακτῆρα προσώπου τινὸς ἐκ τῆς γραφῆς ;

Οἱ ὑπὲρ τῆς νέας ταύτης διδασκαλίας ἀποκρίνονται ταχέως καὶ μετὰ ζωηρότητος καταφατικῶς, ἐνῷ οἱ ἀντίπαλοι, ὑψοῦντες τοὺς ὤμους, φωνάζουσιν ὅτι πάντα ταῦτα εἶνε ἀγυρτεῖαι. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει τῶν δύο μερίδων καὶ ἡμεῖς οὐδόλως θὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὰς ἄνω ἐρωτήσεις, ἀλλὰ ἐπιθεωροῦντες αὐτὴν ταύτην τὴν νέαν διδασκαλίαν καὶ τὰς θεμελιώδεις αὐτῆς ἀρχὰς θὰ καταλίπωμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀναγνώστην τὴν ἐξαγωγὴν τῶν συμπερασμάτων.

Ὅπως ὁ παριστῶν τι συμβολικῶς ἢ ὁ ἐξηγῶν σύμβολα ἀναφέρεται ἀπὸ μικροτάτου πράγματος εἰς τὸ ὅλον, οὕτω καὶ ὁ γραφολόγος ἀναχωρεῖ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, τῆς τόσῳ θαυμασίως καὶ ἁπλῶς ὑπὸ τοῦ Goethe ἀναγραφείσης ὅτι πᾶν τὸ παροδικὸν ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου εἶνε ὁμοίωμα» ὅτι δηλ. αἱ ποικίλαι καὶ διηνεκῶς μεταβληταὶ μορφαὶ τῆς ὕλης εἶνε εἰκόνες, ὄπισθεν τῶν ὁποίων κρύπτεται ἡ ἰδέα τοῦ πλάσσαντος. Τὰς εἰκόνας δὲ ταύτας διαπλάσσει ἡ ἰδέα καὶ τὸ ἴδιον σῶμα, ἡ δὲ ὕλη δὲν εἶνε τι ἄλλο ἢ τὸ ὁρατὸν πνεῦμα. Καὶ μήπως δὲν βλέπομεν καθ' ἑκάστην ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος παρουσιάζεται εἰς τὴν κοινωνίαν ἀκουσίως, ἐνίοτε μάλιστα καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεώς του, ὥς τι ὡρισμένον ἄτομον, διάφορον τῶν λοιπῶν, ἕνεκα τῆς ὅλης αὐτοῦ παραστάσεως, τῆς μορφῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς κεφαλῆς, τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου καὶ τῆς ἐκφράσεως αὐτοῦ, τοῦ βλέμματος, τῆς στάσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς φωνῆς, τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν τοῦ βήματος καὶ τῆς γραφῆς, καὶ ὅτι ἕκαστος προξενεῖ εἰς τοὺς λοιποὺς σαφῆ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐντύπωσιν, ἐνίοτε μάλιστα καὶ πρὶν ἀποδείξῃ τι διὰ πράξεων, ἂν εἶνε καλὸς ἢ κακός, ἂν εἶνε πονηρὸς ἢ ἁπλοῦς, ἂν εἶνε ὑπερήφανος ἢ μετριόφρων, ὀξύνους ἢ δύσνους εὐγενὴς ἢ ἀγροῖκος, γενναῖος ἢ ἀγενής ;

Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἦτο γνωστὴ εἰς ὅλας τὰς χρονικὰς περιόδους τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ κοινὴ σοφία τῶν διαφόρων λαῶν ἐκφράζει διὰ πολυαρίθμων παροιμιῶν καὶ φράσεων τὰς ἰδέας αὐτῆς περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν διαφόρων ἀνθρώπων ἔχουσα φράσεις καὶ γνώμας ἐνίοτε ὀρθοτάτας ἐπὶ τῶν πεπηρωμένων (σημειωμένων) π. χ. ἀνθρώπων, τῶν κοκκινοτρίχων καὶ γαλανοφθάλμων, τῶν ἐχόντων παχὺν αὐχένα, σκληρὰν κεφαλήν, ἱεράκειον ῥίνα, ἀετώδη βλέμματα, βάθυσμα ἐπὶ τῆς κάτω σιαγόνος, ῥίνα πλακωτήν, καὶ ἐν γένει ἐφ' ὅλης τῆς συμβολικῆς τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς.

Ἐὰν δὲ δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἀναμφισβητήτως ἔχουσι πολλαπλῆν πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου σχέσιν οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου καὶ τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τὸ βλέμμα, καὶ ἡ φωνή, τὸ βάδισμα, καὶ ἡ στάσις καὶ ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ἀνεγνώρισε τὴν συνάφειαν ταύτην, πῶς δύναται νὰ μὴ ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον ἡ γραφὴ αὐτοῦ, ἥτις παρ' ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ ἀναγνωρίζεται εὐκόλως ὡς ἰδιάζουσα, δυσκόλως μεταβάλλεται καὶ παραλλάσσει,καὶ συχνότατα ἐκφράζει τὴν ἀτομικότητα ἑνὸς ἑκάστου ; Ἡ παχεῖα καὶ μεγαλοπρεπὴς αὕτη ὑπογραφὴ τοῦ Βίσμαρκ,περὶ

ἧς θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ κατωτέρω,ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν ἀνθρώπου ἄνευ θελήσεως, μικροῦ, στενοχώρου καὶ στενοκεφάλου ; Ἢ δύναται γραφὴ γωνιώδης καὶ ὀξυγράμματος, ἀδρὰ καὶ κατεσχισμένη νὰ εἶνε γραφὴ ἀνθρώπου πραοῦς καὶ καλοκαγάθου ; Ἢ δύναται κομψὴ γραφή, πλουσία εἰς μορφὰς τῶν γραμμάτων, ἁρμονικὴ καὶ πλήρης καλαισθησίας, νὰ εἶνε ἡ γραφὴ ἀνθρώπου ἀμαθοῦς, ἀξέστου καὶ ἀγροίκου, στερουμένου πάσης καλαισθησίας καὶ μὴ ἔχοντος ἰδέας τῶν ἐναρμονίων μορφῶν ;

Ἐκ τούτων βλέπει πᾶς τις ὅτι τὸ ἐναντίον εἶνε μᾶλλον πιθανὸν καὶ μάλιστα ἀναγκαῖον διὰ τὸν θεωροῦντα τὸ πρᾶγμα ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως.

Κατὰ τῆς γραφολογίας ὡς ἐπιστήμης ἢ τέχνης ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀντιρρήσεις καὶ ἐνδοιασμοί. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀναφέρομεν τὴν ἑξῆς, καίτοι μὴ καταλεγομένην μετὰ τῶν πνευματωδεστέρων. Ἡ γραφὴ τοῦ ἀνθρώπου, λέγουσί τινες, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ διδασκάλου, ἕκαστος γράφει ὡς ἐδιδάχθη ἐν τῷ σχολείῳ. Ἡ ἰδέα αὕτη εἶνε, ὡς εἰκός, ἀναντίρρητος, ἀλλὰ μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς διδασκαλίας, διότι ἡ γραφὴ μεταβάλλεται βραδύτερον· δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ εἶνε τις γραφολόγος ὅπως τοὐναντίον ἐκπλαγῇ διὰ τὴν διαφορὰν τῆς γραφῆς ἑκατοντάδων ἀνθρώπων, φοιτησάντων εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον καὶ διδαχθέν-

Digitized by Google

των ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου. Ἐὰν δὲ συμβαίνῃ ἐνίοτε ἡ σπανία περίπτωσις νὰ ἐξοικειωθῇ τις πρὸς τὴν γραφὴν ἄλλου προσώπου, οἷον τοῦ διδασκάλου τῆς καλλιγραφίας ἢ ἄλλου τινός, τοῦτο ὑποδεικνύει τὴν αὐτὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀπαραλλάκτως γράφοντος, οἵαν θὰ ἔχῃ μαθητής τις διασήμου ἀνδρὸς,μιμούμενος τοῦτον ἀπαραλλάκτως κατὰ τὸ βάδισμα, τὴν ἐνδυμασίαν κ.τ.λ. πρᾶγμα δηλ. ὅπερ δεικνύει τὸ ἀσήμαντον καὶ μὴ ἀνεξάρτητον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ μαθητοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως οὗτινος αἱ σκέψεις καὶ αἱ πράξεις ἀναπτύσσονται,γενόμεναι αὐθύπαρκτοι καὶ ἀνεξάρτητοι, θὰ οἰκειοποιηθῇ γραφὴν ἰδίαν, ἐφ' ἧς οὐδόλως ἐπέδρασεν ἡ διδασκαλία τοῦ καλλιγράφου, καὶ τοῦτο συμβαίνει πραγματικῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα πολὺ ἐνωρίτερον ἀφ' ὅσον ἠδύνατό τις νὰ φαντασθῇ, ὡς γνωρίζουσιν οἱ διδάσκαλοι τῆς καλλιγραφίας ἐκ πείρας.

Οἱ λέγοντες,ὅτι γράφει τις ὅπως τύχῃ καὶ κατὰ τὴν γραφίδα ἣν ἔχει εἰς τὰς χεῖρας, ἐπίσης δὲν δεικνύουσι μέγα παρατηρητικὸν πνεῦμα· διότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι π.χ. οἱ γράφοντες διὰ τῶν *πενῶν* A. Delbierre et Cie ἔπρεπε νὰ ἔχωσι τὴν αὐτὴν γραφὴν ἢ τοὐλάχιστον ὁμοίαν. Συνέβη δέ ποτε νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ κυρία τις τὴν γραφὴν τοῦ συζύγου της, διότι οὗτος εὑρισκόμενος ἐν ὁδοιπορίᾳ ἔγραψεν διὰ τῆς πένας τοῦ ξενοδοχείου; Ἡ ἐκλογὴ τοῦ εἴδους τοῦ ὀργάνου δι' οὗ θὰ γράψωμεν, εἴτε εἶνε τοῦτο πτερὸν χηνὸς ἢ χαλύβδινος πένα, μολυβδοκόνδυλον, τεμάχιον ἄνθρακος ἢ τὸ ἄκρον καλάμου βαμβοῦ, ἀλλοιοῖ τὸ πολὺ μόνον τὸ πάχος τῶν γραμμῶν οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἄξονας τῶν γραμμάτων, εἴτε τὴν μορφὴν, οὔτε τὸν σύνδεσμον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν καμπύλων, οὔτε τὰς γωνίας τῶν γραμμάτων καὶ τὰς θέσεις τῶν κομμάτων καὶ στιγμῶν. Ἡ ἐκλογὴ ὅμως τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ εἴδους τοῦ γραφικοῦ ὀργάνου κατὰ τοῦτο καὶ μόνον εἶνε διαγνωστικὴ τοῦ χαρακτῆρος, καθόσον ὁ γράφων διὰ πλατείας καὶ μαλθακῆς πένας ἐκ πτεροῦ χηνὸς ἔχει βεβαίως ἄλλον χαρακτῆρα τοῦ μεταχειριζομένου σκληρὰν λεπτὴν ἐκ χαλύβδου γραφίδα· ἕνεκα τούτου δὲ ἀκούομεν συχνάκις ἀνθρώπους ὡρισμένου χαρακτῆρος λέγοντας «Δὲν ἠμπορῶ νὰ γράψω μὲ τέτοιες πένες».

Ἀλλὰ δύναταί τις νὰ παραμορφώσῃ τὴν γραφὴν αὐτοῦ, λέγουσιν ἄλλοι. Μάλιστα, ἐν μέρει, ἀπαντῶμεν, καὶ δὴ διὰ τὸν ἐπιπόλαιον παρατηρητήν, ὅπως δύναταί τις νὰ παραμορφώσῃ καὶ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, τὰς κινήσεις τοῦ σώματος, τὸ βάδισμα, τὴν φωνήν του. Ἀλλὰ τί ἀποδεικνύεται διὰ τούτου; Ἡ παραμόρφωσις δὲν δύναται νὰ παραταθῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἀναγνωρίζεται δὲ ὑπὸ ἐξησκημένου ὀφθαλμοῦ, ὅπως βλέπομεν καθ' ἑκάστην ἐκ τῆς ἱστορίας τόσων χειρογράφων ἐν τοῖς δικαστηρίοις, μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ ἐπιμελείας παραμορφωθέντων. Παρατηρήσωμεν δὲ ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα ὅτι τρανὴ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως γενικῆς αἰσθήσεως τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν συμβολικήν, εἶνε αὐτὴ ἡ ἐξωτερικὴ παραμόρφωσις τῆς γραφῆς· διότι διατὶ παραμορφώνει τις τὴν γραφήν του ἂν δὲν ἤλπιζε νὰ προκαλέσῃ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐντύπωσιν ὡρισμένην, χρήσιμον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ;

Ὅλως εὐεξήγητον εἶνε καὶ τὸ ἕτερον γεγονὸς ὅτι ἡ γραφὴ ἀνθρώπων τινῶν μεταβάλλεται προϊόντος τοῦ χρόνου, διότι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἄνθρωπος δὲν μένει ὁ αὐτὸς πάντοτε,ἀλλ' ἀλλοιοῦται καταφανῶς,ἂν μὴ διὰ τοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν συναναστρεφομένους αὐτόν, τοὐλάχιστον διὰ τοὺς ἐπαναβλέποντας μετὰ ἔτη. Δὲν ἤθελεν εἶναι δὲ ἡ γραφολογία ἀληθὴς ἂν δὲν συμμετεβάλλετο μετ' αὐτοῦ ἡ γραφὴ ἀνθρώπου μεταβληθέντος διὰ τῆς ἀνατροφῆς, τῆς συναναστροφῆς, τῆς πείρας, τῆς σπουδῆς, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς εὐτυχίας ἢ δυστυχίας. Ἐὰν δὲ μὲ ἐρωτήσωσί τινες, πῶς συμβαίνει ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἐνίοτε πρόσωπον νὰ γράφῃ διαφόρως, θὰ ἀπαντήσω· «Δὲν παρετήρησας ποτὲ βαρύν τινα ὑπάλληλον ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ὑπηρεσίας, μετὰ ταῦτα δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ του φέροντα τὸν νυκτικὸν ἐπενδύτην καὶ καθήμενον πρὸ τῆς συζύγου του; ἢ κυρίαν τινὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς, δεχομένην εὐγενεῖς ἐπισκέψεις, μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῷ μαγειρείῳ ἐρίζουσαν μετὰ τῆς ἀπειθοῦς μαγειρίσσης;» Καὶ μήπως μένομεν διαρκῶς ὅμοιοι; Δὲν εἶνε δὲ συχνότατα αἱ πράξεις μας ἀντίθετοι πρὸς τὰς θεωρίας μας, καὶ δὲν φέρομεν ἕκαστος ἐπὶ τῶν ὤμων οὐχὶ μίαν ἢ δύο,ἀλλὰ δωδεκάδα διαφόρων φύσεων; Ἐὰν δὲ τόσον συχνὰ εἴμεθα ἀσυνεπεῖς καὶ ἀντίθετοι πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, διατί νὰ μὴ εἶνε τοιαύτη καὶ ἡ γραφὴ ἡμῶν;

Ἀλλ' αἱ δυσχέρειαι τῆς γραφολογίας δὲν ἔγκεινται εἰς τὰς ἀντιρρήσεις ταύτας, τὰς ἀναιρουμένας εὐκόλως, ἀλλ' ἀλλαχοῦ.

Καὶ ἐν πρώτοις μεγάλη δυσχέρεια ἔγκειται ἐν αὐτῇ τῇ ἀγνοίᾳ τῶν ψυχικῶν ἰδιοτήτων τῶν ἄλλων καὶ ἡμῶν αὐτῶν. Συμβαίνει δὲ ἐνίοτε ὅταν ὁ γραφολόγος ἐξάγῃ ἐκ τῆς γραφῆς ὡρισμένας χαρακτηριστικὰς ἰδιότητας τοῦ πνευματικοῦ βίου ἀνθρώπου τινός, ν' ἀκούῃ τοὺς στενωτέρους τούτου φίλους λέγοντας «τόσον καλὰ ὅμως δὲν τὸν γνωρίζω»· ἢ ἐνῷ δύο τούτων ἢ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ἀναφωνοῦσι «μάλιστα! ἐπιτυχέστατα!» τρίτος τις ἀναφωνεῖ «Ἆ μπά, δὲν ἐπετύχατε».

Δευτέρα δυσχέρεια ὑπάρχει εἰς τὴν ἔλλειψιν ὀρθῶν καὶ εὐνοήτων ἐκφράσεων παριστανουσῶν τὰς θεμελιώδεις ψυχικὰς διαθέσεις τοῦ ἀνθρώπου, αἵτινες ὑπὸ τῶν πλείστων ἀνθρώπων συγχέονται μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ψυχικοῦ βίου.

Οὕτως ἡ φιλοπλουτία δὲν εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν φιλαργυρίαν ἢ τὴν πλεονεξίαν, καίτοι δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς ταύτας ὅταν συγχρόνως

Digitized by Google

ὑπάρχῃ καὶ φιλαυτία, οὔτε ἡ αὐταρέσκεια ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν μεγαλοφροσύνην, ἢ ἡ ἡδυφαγία πρὸς τὴν κοιλιοδουλίαν, ἢ ἡ ἰδιοτροπία πρὸς τὴν ἰσχυρὰν θέλησιν, ἢ ἡ ὑπερευαισθησία πρὸς τὴν εὐαισθησίαν. Πρὸ πολλοῦ δὲ κατενόησαν οἱ ἄνθρωποι ὅτι τὸ παίζειν κλειδοκύμβαλον δὲν προϋποθέτει μουσικὴν εὐφυΐαν, οὔτε τὸ στιχουργεῖν ποιητικήν, οὔτε τὸ ζωγραφίζειν καλαισθησίαν.

Καὶ μεθ' ὅλην δὲ τὴν ἀνάπτυξιν ἣν προσθέτει ἡ ἀγωγή, ἡ πέριξ κοινωνία καὶ ἐν γένει ὅλος ὁ βίος εἰς τὰς ἐμφύτους κληρονομικὰς καὶ φυσικὰς ἰδιότητας τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις ἐν αὐτῷ ἐνίοτε ἀντιθέσεις καὶ μυστήρια τῆς ψυχῆς, ἅτινα δυσχεραίνουσι τὴν σπουδὴν καὶ ἐξήγησιν τῆς γραφῆς καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν συμβολικῶν τοῦ ἀνθρώπου παραστάσεων. Εἰς ἐκείνους δὲ οἵτινες ἕνεκα τοῦ πιθανοῦ τούτου λόγου θεωροῦσι τοιαύτην ἐξήγησιν ὡς ἀδύνατον ἢ τοὐλάχιστον ὡς ἀβεβαίαν, ἀπαντῶμεν, ὅτι ἀφοῦ πᾶσα γραφὴ ἔχει ἰδίαν ἔκφρασιν, ἰδίαν οὕτως εἰπεῖν φυσιογνωμίαν, ὅπως οὐδεὶς προσεκτικὸς τῶν χειρογράφων παρατηρητὴς θέλει ἀρνηθῇ, ἡ φυσιογνωμία αὕτη θὰ στηρίζεται βεβαίως ἐπὶ ὁρατῶν τινων σημείων· τὰ σημεῖα ὅμως ταῦτα ἀνάγκη νὰ εὑρεθῶσι καὶ ὁρισθῶσι διὰ παρατεταμένης παρατηρήσεως καὶ συγκρίσεως, τούτων δὲ εὑρεθέντων δύναταί τις ἀσφαλῶς καὶ ἡσύχως, ὅπως καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην, νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὅπου ταῦτα ἀπαντῶσι θὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡ ἀνάλογος ἰδιότης. Ταῦτα δὲ τὰ σημεῖα ἀνεκάλυψε καὶ ἔταξε μεθοδικῶς, ὁ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» μνημονευθεὶς Μισσόν.

Τὰ γραφολογικὰ ταῦτα σημεῖα ἀποτελοῦνται ἐξ ὅλων τῶν φαινομένων ὅσα δύναται νὰ παράσχῃ ἡμῖν γραφή τις. Οὐδὲν εἶνε ἀσήμαντον εἰς τὸν γραφολόγον. Ἐὰν γράφῃ τις τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιστολῆς ἐπὶ τοῦ φακέλλου λίαν ὑψηλὰ ἢ λίαν χαμηλά, ἐὰν γράφῃ αὐτὴν διὰ μεγάλων χαρακτήρων καὶ εὐδιακρίτως, ἢ διὰ τῆς συνήθους αὐτῷ γραφῆς, ἐὰν λησμονῇ τὰ κόμματα καὶ τὰς τελείας στιγμὰς ἢ μεταχειρίζηται αὐτὰς κατὰ κόρον καὶ τίνι τρόπῳ μεταχειρίζεται αὐτάς, ἐὰν μεταχειρίζηται διὰ τὸ αὐτὸ γράμμα μίαν καὶ μόνην ἢ διαφόρους μορφὰς καὶ τίνας, ἐὰν μεταξὺ τῶν λέξεων καὶ τῶν γραμμῶν καταλείπει πολὺν χῶρον κενὸν ἢ ὀλίγον, ἐὰν ἡ ὑπογραφὴ αὐτοῦ διακρίνεται διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς ἢ τὴν σμικρότητα, ἐὰν φέρῃ ὑπογραμμισμοὺς (τζίφρας) ἢ οὔ, πάντα ταῦτα ἔχουσι τὸν λόγον αὐτῶν καὶ τὴν σημασίαν καὶ ἐκπηγάζουσιν ἀσυνειδήτως ἐκ τῆς ψυχικῆς ζωῆς τοῦ γράφοντος καὶ ἑπομένως συνδέονται μετὰ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ καὶ τῆς ὅλης προσωπικότητος.

Σπουδάζοντες γραφολογικῶς γραφήν τινα ἐξετάζωμεν ἐν πρώτοις τοὺς γενικωτάτους καὶ εἰς τὸν μὴ γραφολόγον αἰσθητοὺς χαρακτῆρας ταύτης. Εἴς τινας περιστάσεις π. χ. μᾶς ὁδηγεῖ πολὺ ἡ παρατήρησις ἂν τὰ γράμματα εἶνε μικρὰ ἢ μεγάλα, ἐπιμελῶς ἢ ἀμελῶς γεγραμμένα, εὐανάγνωστα ἢ δυσανάγνωστα. Οὕτω χειρόγραφον δυσανάγνωστον, ἀλλὰ διὰ λεπτῶν γραμμάτων γεγραμμένον, ὑποδεικνύει ὅτι ὁ γράψας αὐτό, ἀδιάφορον ἂν εἶνε καλὸς ἢ κακός, εὐφυὴς ἢ βλάξ, ἔχει χαρακτῆρα οὐχὶ εὐκόλως διακρινόμενον, ὅτι ἔχει πολλὰ τὰ κρύφια τῆς ψυχῆς του καὶ ὅτι δὲν θέλει ν' ἀναγνωρισθῇ ταχέως καὶ ὑφ' οἱουδήποτε, ἐν ἑνὶ λόγῳ ὅτι εἶνε φύσις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον κρυψίνους. Γραφὴ διαυγής, ἀναπεπταμένη καὶ εὐανάγνωστος, διὰ μεγάλων ὁπωσοῦν γραμμάτων γεγραμμένη δεικνύει ἐντελῶς τὸ ἐναντίον. Ἐν γένει δὲ τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων καθ' ἑαυτό, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μικρά, ὑποσημαίνει εὐνοϊκὴν ἐξήγησιν καὶ διὰ τὰ λοιπὰ σημεῖα τῆς γραφῆς. Δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη, νομίζομεν, νὰ εἴπωμεν, τί σημαίνει γραφὴ ὁμαλή. τακτικὴ (στρωτὴ) καὶ καθαρά, συγκρινομένη πρὸς ἀνώμαλον, ἄτακτον καὶ ἀμελῶς γεγραμμένην. Ἕνεκα τούτου καὶ πολλοὶ λαοὶ λέγουσι παροιμιωδῶς περὶ ἀνθρώπου τακτικοῦ, ἀγαπῶντος τὴν μέθοδον καὶ μικρολόγου ὅτι αδὲν λησμονεῖ οὔτε τὴν τελείαν εἰς τὸ ἰ» Ἐπίσης σαφῶς διακρίνεται ἀπὸ τῆς γραφῆς πρόσωπον νευρικόν, ἀνυπόμονον, θερμόαιμον καὶ ζωηρόν, ἑτέρου ψυχροαίμου, μετρημένου καὶ ἐπιφυλακτικοῦ.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐντύπωσιν ἀπὸ χειρογράφου τινὸς μεταβαίνομεν εἰς ἔρευναν τῶν ὀλιγώτερον καταφανῶν σημείων, ἰδίως δὲ εἰς τὸν σύνδεσμον ἢ μὴ τῶν καθέκαστα γραμμάτων τῶν λέξεων, ὅπερ θεμελιοῖ σημαντικωτάτην διαφορὰν ὡς πρὸς τὴν ῥοπὴν ὅλου τοῦ πνευματικοῦ βίου προσώπου τινός. Τὸ συνδέειν τὰ γράμματα μετ' ἀλλήλων ἐν τῇ γραφῇ, πρᾶξις δι' ἧς γίνεται φειδὼ τοῦ χρόνου, δεικνύει πρακτικὸν καὶ κριτικὸν χαρακτῆρα, μὴ πλάττοντα μὲν καὶ ἐφευρίσκοντα ἰδέας, ἀλλὰ κατεργαζόμενον λογικῶς τὰς ἤδη δεδομένας, ἀναπτύσσοντα αὐτὰς καὶ ἐφαρμόζοντα, μετ' αὐτῶν δὲ τῶν ἰδιοτήτων συνδέοντα, ἀναλόγως τοῦ συνδέσμου τῶν γραμμάτων, καὶ πνεῦμα νηφάλιον, ὑπολογιστικόν, καὶ ψυχρόν, πλῆρες λογικῆς, πραγματικότητος, κριτικῆς καὶ σκεπτικισμοῦ. Τὸ ἀσύνδετον τῶν γραμμάτων, σπανιώτερον ὄν, ὑπεμφαίνει ἄνθρωπον θεωροῦντα ἑκάστην ἰδέαν καθ' ἑαυτὴν ὡς μονάδα καὶ συλλαμβάνοντα αὐτὴν ἑνιαίως. Ὁ χαρακτὴρ δὲ οὗτος ἀναπτυσσόμενος τελείως, ἐὰν ἄλλα σημεῖα τῆς γραφῆς δὲν ἀντιστρατεύωνται εἰς τοῦτο, ὑποδεικνύει δύναμιν πλαστουργόν, διάνοιαν ἐπιθεωρητικήν, ποιητικὸν αἴσθημα, ταχεῖαν καὶ ἀνεξάρτητον κρίσιν, σαφήνειαν ἰδεῶν, κλίσιν πρὸς τὸ ἰδεῶδες, ἔχουσαν τάσιν πρὸς ὀνειροπολήσεις, οὐτοπίας καὶ ἰδίας θεωρίας καὶ συστήματα·

Digitized by Google

Ὀρθὴ συνένωσις τῶν δύο τούτων ἰδιοτήτων καταδεικνύει φυσικὴν καὶ καλῶς ὠργανωμένην διάνοιαν, μονομερὴς δὲ σύνδεσμος τῶν γραμμάτων, ἢ χωρισμὸς αὐτῶν, μονομέρειαν, καὶ ἑπομένως ἀδυναμίαν.

Ἐὰν ὅμως ἐκ τῶν πρακτικῶν τούτων καὶ πραγματικῶν ἢ θεωρητικῶν καὶ ἰδεωδῶν διαθέσεων τῶν προσώπων ἀναπτύσσεται καὶ χρήσιμόν τι καὶ καλόν, τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἰσχύος τῆς βουλήσεως αὐτῶν, ἥτις τότε ἐκδηλοῦται τραχεῖα καὶ ἰσχυρά, ἁρμόζουσα ὅπως κυριαρχῇ καὶ ἐπιβάλλεται εἰς ἄλλους διὰ τῶν ἀποτόμως τεμνομένων καὶ κορυνοειδῶς πεπαχυμένων γραμμῶν τῶν γραμμάτων. Ἕνεκα τούτου ἡ τοιαύτη γραφὴ εἶνε συχνὴ εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς (π.χ. εἰς Ναπολέοντα τὸν πρῶτον.) Ἐὰν τὰ τελευταῖα γράμματα τῶν λέξεων φέρουσι ἀγγιστροειδεῖς καταλήξεις, ἡ ἰσχυρὰ αὕτη βούλησις ἐκδηλοῦται ὡς ἰδιοτροπία, δι' ἧς παρίσταται συμβολικῶς ἰδιότροπος προσκόλλησις εἴς τι ἀντικείμενον, ἢ ἐὰν αἱ γραμμαὶ εἶνε μακραί, εὐθεῖαι καὶ ὁριζόντειοι καὶ διευθύνονται αἱ λέξεις εἰς στίχους ἀκριβῶς εὐθεῖς καὶ ὁριζοντείους ἐν χάρτῃ ἀχαρακώτῳ, εὐστάθειαν καὶ ἐμμονήν. Γράμματα τέλος βραχέα γωνιώδη, κορυνοειδῶς καταλήγοντα, εἶνε ἴδια ἀνθρώπων θερμοαίμων, ὧν οἱ παροξυσμοὶ τῆς ὀργῆς παρέρχονται εὐκόλως. Ἡ ἔλλειψις, ὡς εἰκὸς ἢ τὰ ἀντίθετα τῶν σημείων τούτων, σημαίνουσιν ἀδυναμίαν βουλήσεως.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ὁ νοῦς καὶ ἡ θέλησις αἱ μόναι ψυχικαὶ δυνάμεις αἱ χαρακτηρίζουσαι τὸν ἄνθρωπον, διότι καὶ ἡ καρδία εἶνε σπουδαῖος παράγων εἰς τὴν ἀτομικότητα ἑκάστου ἀτόμου, ἕνεκα τούτου δὲ καὶ ἡ διάθεσις τῆς ψυχῆς καὶ τὸ αἴσθημα ἐκδηλοῦται ἐν τῇ γραφῇ διὰ τῆς κλίσεως ἢ κάμψεως τῶν γραμμάτων, διὰ τῆς γωνίας ἣν ἀποτελοῦσιν ταῦτα πρὸς τὴν κάθετον. Ὅπως δὲ ἐν τῷ συνήθει βίῳ ὁ κατειλημμένος ὑπὸ αἰσθήματος ζωηροῦ, ὁτὲ μὲν κλίνει πρὸς τὰ ἐμπρός, ἐνίοτε μάλιστα καὶ ἐκτείνει καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς τὸ ποθούμενον, ὁτὲ δέ, καταλαμβανόμενος ὑπὸ ἀηδίας, ἀναστρέφεται πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐνῷ ὁ ψυχρός, ἀναίσθητος καὶ ἀδιάφορος διατηρεῖ ὀρθίαν καὶ κάθετον τὴν στάσιν τοῦ σώματος, οὕτω καὶ ἡ γραφὴ τοῦ αἰσθηματίου εἶνε κεκαμμένη πρὸς τὰ ἐμπρός, ὡς δένδρον κυρτούμενον ὑπὸ τῆς θυέλλης, ἐνῷ ἡ τοῦ ἀπαθοῦς μένει κάθετος καὶ ὀρθία. Ἐὰν ἡ πλαγία κλίσις ὑπερβαίνῃ ὡρισμένον τι ὅριον, τὸ αἴσθημα μεταβάλλεται εἰς ὑπερευαισθησίαν εἶτα δὲ εἰς νοσηρὰν ἐρεθιστικότητα. Εἶνε δὲ ὄντως ἀξιοπερίεργον, ὅτι ἡ γραφή, ἥτις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, οἵτινες δὲν ἔπασχον ἐξ ὑπερβολῆς εὐαισθησίας, ἦτο ὅλως ὀρθία, διατηρηθεῖσα σχεδὸν τοιαύτη καὶ μέχρι τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους, καθ' οὓς οἱ πλεῖστοι πάσχουσιν ἐξ ὑπερερεθισμοῦ καὶ νευρώσεων, γίνεται αὕτη διηνεκῶς πλαγιωτέρα, καὶ δεύτερον ὅτι λαοὶ ἀληθῶς αἰσθηματίαι, ὅπως οἱ γερμανοί, γράφουσι πλαγιώτερον λαῶν σκληροτέρων καὶ ἀπαθῶν, οἷον τῶν ἄγγλων. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται καὶ διατὶ φύσεις τινὲς ἔχουσαι πολὺ πνεῦμα καὶ μεγάλην καρδίαν, ἀμφότερα ἐν ἀνταγωνισμῷ, δυνάμεναι νὰ κυριαρχῶσι τῆς αἰσθητικῆς ζωῆς καὶ νὰ κρύπτωσι τὰ αἰσθήματά των, ἔχουσι γραφὴν μᾶλλον πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνουσαν, καίτοι τοῦτο συμβαίνει συχνότατα παροδικῶς καὶ συνήθως μόνον κατὰ τὴν τρικυμιώδη περίοδον τῆς νεανικῆς ἡλικίας. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι παλαίοντες οὐχὶ μόνον καθ' ἑαυτῶν ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου δὲν εἶνε εὐτυχέστεροι ἄλλων οὔτε ἐπιτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ.

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΝΗΣΤΕΥΤΑΙ

[Λόγος μέγας γίνεται ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ περὶ δύο Ἰταλῶν νηστευτῶν, τοῦ Σούτση καὶ τοῦ Μερλάττη, ὧν ὁ μὲν πρῶτος, γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων προγενεστέρων μακρῶν νηστειῶν του, ἐνήστευσεν ἐσχάτως ἐν Μεδιολάνοις ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐπαναλαμβάνει δὲ νῦν τὸ πείραμα αὐτοῦ ἐν Παρισίοις, ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐποπτείαν ἰατρικῆς ἐπιτροπῆς, ὁ δεύτερος δὲ ζηλώσας τὴν φήμην τοῦ συμπολίτου του ἐπιχειρεῖ ἐκ παραλλήλου ἐν τῇ γαλλικῇ πρωτευούσῃ τὸ αὐτὸ πείραμα ὑπὸ ὅρους ὁμοίους. Διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* κατάλληλον ἐκρίναμεν, πρὸς ὀρθὴν κατανόησιν τῶν παραδόξων τούτων φαινομένων, νὰ μεταφέρωμεν τὸ ἄρθρον τοῦ ἐπιστημονικοῦ συντάκτου τῆς παρισινῆς *Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων* κ. H. de Parville, ὅπερ ἔγραψεν ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς νηστείας τῶν Ἰταλῶν].

Σούτσης καὶ Μερλάττης — Αἱ περιώνυμοι νηστεῖαι.— Ἡ τέχνη τοῦ ζῆν ἄνευ τροφῆς.—Χρονικὰ τῆς νηστείας.— Ἀκριβῆ παραδείγματα μακρᾶς ἀποχῆς ἀπὸ πάσης τροφῆς. —Ἑξήκοντα ἡμέραι ἀρκοῦσιν ἵνα τις αὐτοφαγήσῃ. — Ἡ ἀσιτία ἐν παθολογικῇ καταστάσει.— Δίαιτα ἑνὸς μηνὸς — Ὄρεξις καὶ ἀνορεξία.— Ἡ πεῖνα καὶ τὰ συμπτώματα αὐτῆς.— Ἀλλοίωσις τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης.

Ὁ Σούτσης νηστεύει δι' εἰκοστὴν καὶ δευτέραν φοράν. [1] Ὁ Μερλάττης ἤρξατο νηστεύων ἀπὸ ἱκανῶν ἤδη ἡμερῶν. Εὑρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος τῶν μεγάλων νηστειῶν. Μὴ εἶνε καὶ τοῦτο σημεῖον τῶν καιρῶν, φρονίμως δὲ ποιοῦντες πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἐθιζόμενοι εἰς τὴν ἀσιτίαν; Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἀφότου ὁ Σούτσης ἐνήστευσεν ἐν Μεδιολάνοις, τὸ ζήτημα τοῦ ζῆν ἄνευ τροφῆς ἀπασχολεῖ πολλὰ ὑπέροχα πνεύματα καὶ ἐξάπτει τὴν περιέργειαν αὐτῶν. Γεγονὸς ὅλως ἔκτακτον θεω-

1) Μεταξὺ ἄλλων περιωνύμων νηστειῶν του ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, τὴν κατὰ τὸ 1884—1885 ἐν Αἰγύπτῳ, ὅτε ἀπέσχεν ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας πάσης τροφῆς καὶ τὰς κατὰ τὸ 1885--1886 ἐν Καΐρῳ ὅτε ἀπέσχε ἐννέα ἡμέρας, εἶτα εἴκοσι πέντε καὶ κατόπιν ἑξήκοντα.

Digitized by Google

ρεῖται ὅτι ἄνθρωπός τις δύναται νὰ ζήσῃ χωρὶς νὰ τρώγῃ, ἀντικαθιστῶν τὰ καθημερινὰ αὐτοῦ γεύματα διὰ σωματικῶν ἀσκήσεων. Πολλοὶ προσθέτουσι ἔκπληκτοι: Καὶ μόλα ταῦτα νὰ διατηρῆται ἀκόμη ἀκμαῖος! Τὸ πρᾶγμα μάλιστα τοσοῦτον ἀπίθανον ἐφάνη εἰς δυσπίστους τινὰς ἰατρούς, ὥστε ἐν πάσῃ τῇ σοβαρότητι αὐτῶν ἀπεκήρυξαν ὡς ἀπίστευτον τὴν τριακονθήμερον νηστείαν τοῦ Σούτση... μεθ' ὅλην τὴν ἰατρικὴν ἐπιτροπὴν ἥτις ἐπέβλεπεν αὐτόν. Δὲν ὑπάρχουσι πανταχοῦ, προσέθηκαν, ἐπιτήδειοι θαυματοποιοί, πρὸ πάντων δὲ δὲν ὑπάρχουσιν ἄκακοι ἐπιτροπαί; Τὰ αὐτὰ ἐλέχθησαν καὶ κατὰ τὸ 1882, ὅτε ἐπῆλθεν εἰς τὸν ἀμερικανὸν Τάννερ ἡ ἰδέα νὰ νηστεύσῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Συνελόντι εἰπεῖν, οὐδεὶς δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ τροφῆς· τοῦτο εἶνε ἀδύνατον καὶ ἀντίκειται εἰς πάντας τοὺς φυσιολογικοὺς νόμους.

Ἀλλὰ σπεύδωμεν βραδέως. Ἡ ἄσκησις τοῦ ἀσιτεῖν, ἥτις εἶνε τοῦ συρμοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, δὲν στερεῖται πράγματι πρωτοτυπίας, ἀλλ' εἶνε τοσοῦτον παράδοξος, τοσοῦτον ἀπίστευτος, ὅσον θέλουσι νὰ τὴν παραστήσωσι; Πάντες ἔχομεν φυσικάς τινας προδιαθέσεις. Γεννᾶταί τις ἵνα καταστῇ μαθηματικός, μουσικός, ζωγράφος. Διατί νὰ μὴ γεννᾶται ἵνα καταστῇ καὶ νηστευτής; Τὸ ἐφ' ἡμῖν οὐδένα ἔχομεν λόγον, ὅπως ὑποπτεύσωμεν τὸν κ. Σούτσην. Εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα ὡς πραγματικὴν τὴν ἐν Μεδιολάνοις νηστείαν. Κατὰ τὸ πείραμα τοῦτο μάλιστα παρετηρήθησαν αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ συμπτώματα, ἅτινα παρατηροῦνται ἐπὶ τῶν ἐξ ἀσιτίας ἀποθνησκόντων. Διατί ἄλλως νὰ ἀμφιβάλλωμεν; Μήπως δὲν ἔχομεν προγενέστερα παραδείγματα ἀνθρώπων ἀσιτησάντων ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπίσης παράδοξα, ἐπίσης ἀπίστευτα; Μικροῦ δεῖν καὶ ὑποστηρίζομεν ὅτι διὰ τῆς ἐπιμονῆς δύναταί τις νὰ ἐθισθῇ εἰς τὴν ἀσιτίαν. Ἂς προκηρυχθῇ ἀμοιβὴ διὰ τοὺς ἀσιτοῦντας καὶ θὰ ἴδητε πόσοι νηστευταὶ θὰ παρουσιασθῶσι! Πιθανὸν μάλιστα νὰ εὑρεθῶσι καὶ νηστευταὶ ἀσιτοῦντες ἐξ ἁπλῆς φιλοδοξίας! Ἐν τούτοις εὔκαιρον φαίνεται ἡμῖν νὰ διατρίψωμεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἀσιτίας καὶ πείνης, ὅπερ ἀτελῶς μέχρι τοῦδε διηυκρινίσθη.

Ἀνεπίδεκτον ἀμφισβητήσεως εἶνε ὅτι ἄνθρωπος καλῶς ἔχων τὴν ὑγείαν, ἀποστερηθεὶς αἰφνιδίως τῆς τροφῆς αὐτοῦ, ὀλίγον δύναται νὰ ζήσῃ. Θὰ ἀποθάνῃ, μετὰ μίαν, μετὰ δύο ἑβδομάδας, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσιγκρασίας του. Διηγοῦνται ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ΙΒ', ἐπιθυμῶν νὰ βεβαιωθῇ ἐπὶ πόσον χρόνον ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἄσιτος, μὴ πίνων ἄλλο τι ἐκτὸς ὕδατος, δὲν ἠμπόρεσε νὰ παρατείνῃ τὴν νηστείαν πέραν τῆς πέμπτης ἡμέρας. Καὶ τὰ ζῶα δὲ ἀδυνατοῦσι νὰ ὑποστῶσι μακροτέραν ἀσιτίαν. Ὥστε προδήλως ἔχουσι δίκαιον οἱ λέγοντες ὅτι ἄνθρωπος νῆστις δὲν δύναται νὰ ζήσῃ. Καὶ ὅμως οὐδὲν ἀνακριβέστερον τούτου, διότι εἶνε ὡσαύτως ἀριδήλως ἀποδεδειγμένον, ὅτι εἴς τινας περιπτώσεις ὁ ἄνθρωπος στερούμενος τροφῆς, ἀλλὰ πίνων κατὰ βούλησιν, δύναται νὰ ζήσῃ χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ μεγάλως. Ὁ Διδερὼ μνημονεύει γεγονότος, ὅπερ δὲν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ τραχύτητι. Πρόκειται περί τινος ἀλχημιστοῦ ὀνόματι Δυσαντῶ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Δυσαντῶ ἦτο ὀλίγον τι παράφρων, θὰ ἴδωμεν δὲ περαιτέρω ὅτι ἔν τισι τῶν μορφῶν τῆς παραφροσύνης ὁ πάσχων δύναται νὰ ἀσιτήσῃ, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἐνοχλήσεως. Ὁ Δυσαντῶ ἐπίστευεν ὅτι μετὰ τεσσαρακονθήμερον ἀποχὴν ἀπὸ πάσης τροφῆς, πίνων δὲ μόνον τὸ οὖρος αὐτοῦ, θὰ παρῆγε τὴν φιλοσοφικὴν λίθον. Ὑπέστη τὴν παράδοξον ταύτην δίαιταν ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας καὶ... δὲν ἀπέθανεν. Ὁ ὁλλανδὸς ἰατρὸς Fontanus λαλεῖ περὶ γυναικός, ἥτις ὅπως αὐτοκτονηθῇ, ἀπέσχε πάσης τροφῆς ἐπὶ πεντήκοντα ἡμέρας, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ ἰατρὸς Δεβαρρῶ-Βερνὰρ ἐδημοσίευσεν ἕτερον γεγονὸς ἐντελῶς ἀκριβές. Τῷ 1831, κατάδικός τις Γρανιὲ τοὔνομα ἀπέθανεν ἐξ ἀσιτίας ἐν ταῖς εἱρκταῖς τῆς Τολώσης. Ὁ θάνατος δ' ἐπῆλθε μόνον μετὰ τὴν ἑξηκοστὴν ἡμέραν[1]. Ἄλλος ἰατρὸς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Ἰατρικῆς ἀνάλογον γεγονὸς αὐτοκτονίας δι' ἀσιτίας. Ὁ ἀσιτήσας ἦτο πλανόδιος μουσικός, ὅστις ἐπὶ ἑξήκοντα ἡμέρας ἔπινεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μικρὰς δόσεις ὕδατος καὶ *σομάδας*. Κατὰ τὰς τελευταίας εἰκοσιδύο ἡμέρας τῆς ζωῆς του, τὸ σῶμά του ἀνέδιδεν ἀποφορὰν πτώματος, τὸ στῆθος ἐστενώθη καὶ ἐξωγκώθη, οἱ ὦμοι ἐκοιλάνθησαν καὶ τὰ ὀστᾶ ἤρχισαν νὰ προέχωσιν, ἡ κοιλία ἐπλατύνθη καὶ ἡ λεκάνη ἐφαίνετο ὡς μέγα τι χάσμα· τὴν ἑξηκοστὴν ἡμέραν ἐξέπνευσε μετά τινας σπασμούς. Ἐκτὸς τούτων δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ παραδείγματα ἀντοχῆς εἰς ἀσιτίαν ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν.

Τὸ παραδοξότερον ὅμως εἶνε ὅτι ἐνῷ ὁ ὑγιῶς ἔχων ἄνθρωπος μόλις δύναται νὰ ἀνθέξῃ εἰς παντελῆ ἀσιτίαν, ὁ ἀσθενής, τοὐναντίον, ἀσιτεῖ, χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ. Ὁ πυρέσσων δὲν τρώγει καὶ ἀπόλλυσιν ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους. Δυσπεπτικοί τινες αἰσθάνονται ἀκατανίκητον ἀηδίαν πρὸς οἱανδήποτε τροφήν, ἀσιτοῦσιν ἀκουσίως ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους καὶ ὅμως ἐργάζονται. Ἡ νευρικὴ ἀνορεξία ἐνίων παρθένων ὡσαύτως διὰ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ πάσης τροφῆς χαρακτηρίζεται· δὲν τρώγουσι τίποτε ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας, ἐπὶ ἕνα μῆνα ἢ καὶ πλέον ἔπειτα αἰφνιδίως θεραπεύονται καὶ ἡ πεῖνα ἐπα-

---

(1) Ὁ Γρανιὲ ἔπινεν ὕδωρ ἄφθονον. Ἅπαξ μόνον ἔλαβεν ὀλίγον ζωμὸν καὶ οἶνον· ἐνίοτε ἐπανελάμβανεν ὅ,τι ἔπραττεν ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Δυσαντῶ.

Digitized by Google

νέρχεται. Ὑπάρχουσι μανιώδεις ἀποποιούμενοι πᾶσαν τροφήν. Οἱ σιτόφοβοι πολλάκις δὲν τρώγουσιν ἐπὶ ἕνα καὶ δύο μῆνας, ἰσχναίνοντες μέν, ἀλλὰ μὴ παύοντες νὰ ἀσχολῶνται εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν.

Ὥστε, παραδόξως, ἡ ἀσιτία παρὰ τῷ ὑγιεῖ ἀνθρώπῳ ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν, ἐνῷ εἰς ἐνίους ἀσθενεῖς εἶνε εὐχερεστάτη. Αἱ παράδοξοι αὗται ἀνωμαλίαι τῆς φύσεως εἶνε αἰνίγματα ἄλυτα διὰ τὴν ἐπιστήμην. Ἴσως ὅμως ἐν αὐταῖς ἔγκειται ἡ λύσις τοῦ μυστηρίου τῶν πολυημέρων νηστειῶν καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν αὐτάς.

Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἔχει ἐν τῷ ὀργανισμῷ του προμήθειαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγαλειτέραν, λίπους, λευκωματωδῶν οὐσιῶν κτλ. Ὅταν τις ἀσιτῇ εἶνε ἠναγκασμένος, ὅπως ἐξασφαλίζῃ τὰς ζωϊκὰς λειτουργίας, νὰ ἀφαιρῇ ἐκ τοῦ ἀποθεματικοῦ τούτου κεφαλαίου, οὕτω δὲ καθίσταται σαρκοβόρος ἑαυτοῦ, αὐτοφαγεῖ. Ἀφοῦ ὅμως ἐξαντλήσῃ τὰς οἰκονομίας του καὶ φθάσῃ μέχρι τῶν κυρίων ὀργάνων, ἀποθνήσκει. Εἰκαστέον ἐκ τούτου ὅτι ὅπως νηστεύσωμεν ἀρκεῖ νὰ ἀφήσωμεν τὸν ἡμέτερον ὀργανισμὸν νὰ αὐτοφαγήσῃ, μέθοδος πράγματι ἀρίστη διὰ τοὺς πολυσάρκους. Δυστυχῶς, ἢ μᾶλλον εὐτυχῶς, διότι ἡ φύσις τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν, παρεντίθεται τὸ ὀχληρὸν αἴσθημα τῆς πείνης, ὅπερ ἄρχεται ἐκδηλούμενον διὰ τῆς ὀρέξεως καὶ καταλήγει εἰς ἀγωνίαν καὶ ἀλγηδόνας ἐπωδύνους.

Τὸ αἴσθημα τῆς πείνης ἑδράζεται ἐν τῷ στομάχῳ, ἀλλ' ἐκεῖθεν διακλαδοῦται εἰς ἅπαν σχεδὸν τὸ σῶμα, ἀδύνατον δὲ εἶνε νὰ περιορισθῇ τοπικῶς εἰς ἓν μέρος αὐτοῦ, ὡς κατεδείχθη ἰδίως ἐκ τῶν πειραμάτων του Σχίφ. Δύναταί τις νὰ κατευνάσῃ τοῦτο διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τροφῆς οὐχὶ εἰς τὸν στόμαχον, ἀλλ' ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα. Ἡ πεῖνα φαίνεται ἐκπηγάζουσα ἐκ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἅμα ὡς περανθῇ ἡ λειτουργία τῆς θρέψεως, διαβιβάζεται διὰ τῶν νευρικῶν νημάτων εἰς τὸ κεντρικὸν σύστημα ἡ περὶ τούτου ἀγγελία. Εἶνε ἡ ἐπερχομένη πεῖνα. Ὅτι ἡ πεῖνα ἀπὸ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐκπηγάζει φανερὸν καθίσταται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἠμπορεῖ τις νὰ καταπραΰνῃ αὐτήν, οὐχὶ διὰ τροφῆς, ἀλλὰ διὰ ναρκωτικῶν, οἷον ὀπίου, καπνοῦ, οἰνοπνεύματος, φύλλων *κόκα*, κτλ. Οἱ εἰς τὴν πνευματοποσίαν καὶ τὸ κάπνισμα ἔκδοτοι δὲν ἔχουσιν ὄρεξιν. Ὅταν τὸ νευρικὸν σύστημα ὑπνώττῃ, πεῖνα δὲν ὑφίσταται. Ὁ κοιμώμενος δειπνᾷ, λέγει καὶ τὸ λόγιον τοῦ λαοῦ. Τὸ νευρικὸν σύστημα, ὅπερ συνεχῶς ὑποβάλλεται εἰς τὰς αὐτὰς διεγέρσεις, ἀπαμβλύνεται. Ὁ ἀκαταπαύστως εἰσπνέων τὴν αὐτὴν ὀσμὴν δὲν αἰσθάνεται πλέον ταύτην. Ὁ συνεχῶς πεινῶν, παύει πλέον νὰ πεινᾷ· ἡ ὑπερβολὴ τῆς πείνης, φονεύει αὐτήν. Παρελθούσης τῆς ὥρας τοῦ φαγητοῦ, πολλοὶ χάνουν τὴν ὄρεξίν των. Οἱ ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις τοῦ Βοξ-Μονζὶλ καταταφέντες ἐπὶ ἑκατὸν τριάκοντα ὥρας ἐργάται, μετὰ τὴν σωτηρίαν των, ὡμολόγησαν ὅτι δὲν ὑπέφερον ἐκ πείνης, ἔχοντες εἰς τὴν διάθεσίν των ἄφθονον πόσιμον ὕδωρ.

Ἀλλ' εἶνε γνωστὸν πόθεν ἄρχεται καὶ ποῦ λήγει ἡ πεῖνα; Μήπως δὲν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι κατορθώσαντες βαθμιαίως νὰ ἀλλοιώσωσι τὸ αἴσθημα τοῦτο, ἐντείνοντες καὶ μεγαλοποιοῦντες αὐτὸ μέχρις ὑπερβολῆς; Καθ' ἑκάστην, ἀπροσέκτως καὶ ἀδικαιολογήτως, πολλοὶ αὐξάνουσι τὸ ποσὸν τῆς τροφῆς των, καὶ ὁ στόμαχος, ὅπως κατευνασθῇ ἡ πεῖνα, ἔχει ἀνάγκην νὰ δέχηται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μείζονα μερίδα τροφῶν. Εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος θὰ ἐπήρκει ἴσως πολὺ ὀλιγωτέρα τροφή, ἀλλὰ τὸ αἴσθημα ἐνταθὲν ἐκρατύνθη καὶ καθ' ἕξιν ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν πρόσληψιν τροφῆς μείζονος ἢ ὅσην ἀπαιτεῖ ὁ ὀργανισμὸς χάριν τῶν διαφόρων αὐτοῦ λειτουργιῶν. Τὸ ἀξίωμα, «τρῶγε ὅσον πεινᾷς» εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένον, πολλὰ δὲ ἄτοπα δύνανται νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. Ἡ ἀφομοίωσις τῶν τροφῶν πολλάκις ὑπερβαίνει τὰς ἀνάγκας τῆς θρέψεως καὶ τότε ἐπέρχεται ἡ πολυσαρκία, μετὰ τῶν πολυειδῶν αὐτῆς παθήσεων. Ἡ πολυσαρκία πολλάκις ἔχει τὴν ἀρχήν της εἰς νευρικὰς διαταράξεις, προερχομένη ἐκ τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης. Ἁρμόζει πρὸς τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ χώνευσις, ὡς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ τῆς σωματικῆς οἰκονομίας λειτουργίαι, ἀπαιτοῦσιν ἐργασίαν, ὑπερβάλλουσα δὲ τροφὴ ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπώλειαν σωματικῶν δυνάμεων δυσανάλογον, καὶ ἐξασθενίζει τὸ σῶμα, ἀντὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ αὐτό, ὡς κοινῶς πιστεύεται. Τοσοῦτον δὲ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἡ περὶ τὴν τροφὴν κατάχρησις προέρχεται ἐκ τῆς βαθμιαίας καὶ ἑκουσίας ἐντάσεως τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης, ὥστε μικρὰ προσπάθεια ἀπαιτεῖται ἵνα κανονίσῃ τις τὴν ὄρεξίν του καὶ ἐπαισθητῶς ἐλαττώσῃ τὴν μερίδα τῆς τροφῆς του, ὡς ἀναλόγως γίνεται καὶ διὰ τὴν δίψαν, χωρὶς οὐδεμία τῶν ζωϊκῶν λειτουργιῶν νὰ ἀνασταλῇ. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις ἄτομα, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἐλαττώσωσι τὸ ποσὸν τῆς τροφῆς των, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶσι πεῖναν. Τοῦτο ποσῶς δὲν σημαίνει ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἔχει τῷ ὄντι ἀνάγκην τροφῆς. Ἐξεγείρεται ἁπλῶς τὸ νευρικὸν σύστημα, διότι, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, ἡ πεῖνα δὲν εἶνε ἔνδειξις ἀθρεψίας. Ἄλλο πεῖνα καὶ ἄλλο ἀνάγκη θρέψεως. Πρὸς ἄμεσον τούτου ἀπόδειξιν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι οἱ ἀσθενεῖς δὲν τρώγουσι καὶ ὅμως δὲν πεινῶσιν; ὅτι οἱ πυρέσσοντες ἀναλίσκονται καὶ ὅμως δὲν πεινῶσιν: ὅτι οἱ φθισικοὶ φθίνουσι δι'

Digitized by Google

ὅλων αὐτῶν τῶν πόρων καὶ ὅμως δὲν πεινῶσιν;

Ἀπαραίτητον λοιπὸν εἶνε νὰ μὴ συγχέωμεν τὴν πεῖναν καὶ τὴν ἀθρεψίαν. Ἐν τῇ ἀθρεψίᾳ ὁ ἄνθρωπος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ, τουτέστιν ὅπως διατηρῇ τὴν θερμότητά του καὶ ἐπαρκῇ εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν ἰδίων ὀργάνων, καταναλίσκει ἐκ τοῦ ἰδίου ὀργανισμοῦ ὡρισμένον μέρος καθ' ἑκάστην ὥραν, καὶ αἱ ἡμέραι αὐτοῦ εἶνε ἠριθμημέναι. Ἐξασθενεῖ βαθμιαίως καὶ ἐπὶ τέλους ἀποθνήσκει ἐλλείψει τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ οὐσιῶν. Διάφορά εἰσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς πείνης. Ἐὰν ἡ δι' αὐτῆς ἑρμηνευομένη ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη δὲν κορεσθῇ, ἡ πεῖνα ἢ σβέννυται οἴκοθεν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκει βραδέως ἐξ ἀθρεψίας ἢ ἐπιμένει καὶ ἀφοῦ ἡ μετ' αὐτῆς συνδεομένη κεφαλαιώδης λειτουργία, ἐκείνη ἀφ' ἧς πράγματι ἤρτηται ἡ συντήρησις τῆς ζωῆς, ἐκλείπῃ, ἐπέρχονται αἰφνίδιαι νευρικαὶ διαταράξεις, σοβαρωτάτου χαρακτῆρος, ἐπακολουθεῖ δ' ἐν βραχεῖ διαστήματι ὁ θάνατος. Δηλονότι ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποθνήσκει πραγματικῶς ἐκ πείνης, ἀποθνήσκει ἐκ πείνης πρὶν ἢ ἀποθάνῃ ἐξ ἀθρεψίας. Τὰ συμπτώματα τοῦ οὕτως ἐπερχομένου θανάτου εἰσὶ γνωστά, συνίστανται δὲ εἰς ταραχήν, ἀδυναμίαν, παραισθήσεις καὶ μανιώδεις παραφοράς, ὧν ἕπεται ἀναισθησία καὶ ἐπὶ τέλους γενικὴ ἔκλυσις τῶν δυνάμεων τοῦ σώματος.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Δ. Γ. Κ.

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Ὁ τρίτος υἱὸς τῆς Ἀνάσσης δοὺξ τοῦ Κονὼτ ἐκπροσωπεῖ τὸν στρατὸν καὶ εἶνε ἀγαπητὸς εἰς τὴν κοινωνίαν. Στρατιώτης γνήσιος, ἀνὴρ ἀνδρεῖος καὶ πειθαρχικός, δεδοκιμασμένος ἐν Αἰγύπτῳ, ἔνθα φιλοφρόνως πάνυ λησμονήσας τὴν σεβαστὴν καταγωγήν του, ἑκουσίως ὑπεβλήθη εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς ὑποχρεώσεις τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ τὰ ἐπίμοχθα τῆς ἐκστρατείας ἔργα. Ὡς δὲ πάντα τὰ τέκνα τῆς Ἀνάσσης, εἶνε καὶ αὐτὸς ὀλίγον τι μουσικός, καὶ τὸ ὄργανον ὅπερ παίζει εἶνε τὸ τύμπανον, ὄργανον σύμφωνον πρὸς τὸ ἐπάγγελμά του. Καὶ ναὶ μὲν δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ ἐκτελῇ πολυποικίλους ἤχους ὡς ὁ στρατάρχης Πελισσιέρος, ἀλλ' ὅμως ἐξ αὐτοῦ ἐξάγει ραγδαίας ἀνεμοταραχάς. Ὁ δοὺξ Κονὼτ θὰ πρωτοστατήσῃ ποτὲ πιθανῶς ἐν τοῖς λεγομένοις Horse-Guards, τοὔτ' ἔστι θὰ καταστῇ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, ὅταν ὁ δοὺξ τοῦ Καίμπριτζ θὰ ἀποχωρήσῃ καταλείπων εἰς αὐτὸν τὴν θέσιν. Τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦτο, ὅπερ αὐτὸς θὰ τὸ καταστήσῃ ὄνομα καὶ πρᾶγμα, ἀνέκαθεν κατέχει, κατὰ παράδοσιν, μέλος τι τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας.

Ὁ τέταρτος υἱὸς τῆς Ἀνάσσης ἦτο ὁ ὑπὸ πάντων ἀγαπώμενος ποθεινότατος πρίγκιψ, ὃν ὁ θάνατος ἀώρως ἀφήρπασε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ἡ χήρα αὐτοῦ δούκισσα Ἄλβανυ, πριγκίπισσα Γερμανίς, ἀπέμεινεν ἐν ὅλῃ τῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως αὐτὸ τοῦτο ὅπερ καλοῦσιν οἱ Τεύτονες Hausefrau, προτιμῶσα τὸν ἐν τῇ ἐξοχῇ βίον.

Ἡ πριγκίπισσα Χριστιανὴ εἶνε γυνὴ ἐξαίρετος, μεγάλην ἔχουσα ῥοπὴν εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα. Δὲν ἔχει ὅμως πρωτοτυπίαν οὐδὲ διάκρισιν· διότι ἅμ' ἀκούσασα ὅ τι δήποτε, πρέπει νά το μεταείπῃ. Καί τοι δὲ στενάζει ἡ καθέδρα ἡ δεχομένη τὰ ἑκατὸν χιλιόγραμμα τῆς εὐσαρκίας της, ὅμως αὐτὴ διαβεβαιοῖ ὅτι ἡ μαμά της τὴν νομίζει εἰς ἄκρον ἰσχνήν.

Ἡ πριγκίπισσα Λουΐζα εἶνε ἧττον μὲν πεπαιδευμένη ἢ αἱ ἀδελφαί της ἀλλὰ μᾶλλον καλλιτέχνις. Ὁ μυθιστορικὸς αὐτῆς χαρακτὴρ ἐγένετο αἰτία φόβων μεγίστων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ της. Παραλείπων ἄλλας ἀναμνήσεις παλαιοτέρας ἀποσβεσθείσας ἤδη, τοῦτο μόνον λέγω ὅτι θέλοντες νὰ ἀποφύγωσι δυσανάλογον συνοικέσιον πρός τινα clergyman, ἔπεσαν εἰς ἄλλο, ὑπανδρεύσαντες αὐτὴν κατεσπευσμένως, μὴ ὑπάρχοντος προχείρου πρίγκιπος, μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ δουκὸς Ἀργύλ, μαρκησίου Λόρν. Ποσάκις ἡ ὑψηλόφρων καὶ ὑπερήφανος πριγκίπισσα κατέστησεν ἐπαισθητὴν εἰς τὸν ἐξ ὑπογυίου τοῦτον σύζυγον τὴν τιμὴν ἢ τὸ βάρος τοιούτου συνοικεσίου; Δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας τῶν πριγκίπων, τὴν ἡμέραν τῶν γάμων του δὲν ἠδυνήθη νὰ παρακαθήσῃ ἐν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ ἐν ᾗ ἐκάθητο ἡ μνηστή του· ἑνὶ λόγῳ ὁ μαρκήσιος Λόρν, καίτοι εἶνε ἀνὴρ ἀξίας οὐ τῆς τυχούσης, κατέχει ἐν τῇ αὐλῇ θέσιν ψευδῆ. Ἀπέδειξεν ὅμως διὰ τῆς γενικῆς συμπαθείας ἣν ἀπέκτησεν ἐν Καναδᾷ κατὰ τὴν πενταετῆ διοίκησίν του, ἀρετὰς μεγίστας ἀνδρὸς διοικητικοῦ ἅμα καὶ πολιτικοῦ. Εἶνε δὲ φύσις εὐγενὴς καὶ χρηστοτάτη. Ὁ δὲ ἄμωμος αὐτοῦ βίος, αἱ φιλελεύθεροι γνῶμαί του, τὸ φιλάγαθον, ὁ ἤπιος καὶ συνδιαλλακτικὸς χαρακτὴρ αὐτοῦ ὁ ἀείποτε αὐτός, ἡ μετὰ δεξιότητος καὶ ἀφιλοκερδείας ἄκρα αὐτοῦ φιλοπονία, κατέστησαν αὐτὸν δημοφιλέστατον καὶ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι μόνον παρὰ τῆς συζύγου του εὗρεν ἀπέχθειαν καὶ ἔχθραν, καὶ ὅτι ἐν μόνον ὂν δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν νοήσῃ καὶ τὸν ἐκτιμήσῃ προσηκόντως, ὅν, ὅπερ δὲν ἦτο ἄξιον τοιούτου ἀνδρός.

Ἡ πριγκίπισσα Βεατρίκη ἡ νεωτάτη τῶν θυγατέρων τῆς Ἀνάσσης ἔχει διαστραφῇ ἕνεκα τοῦ

Digitized by Google

μέσου ἐν ᾧ ζῇ· οὐδέποτε καταλείπουσα τὴν μητέρα της ἔχει τρόπους ἀπηρχαιωμένους, φυσικῶς τε καὶ ἠθικῶς, καὶ εἶνε κρίμα· διότι ἔχει καλλιτεχνικὰς ἀρετάς, οὖσα ἐξαίρετος μουσουργὸς καὶ δεξιωτάτη ἰχνογράφος. Ἡ βασιλόπαις αὕτη καίτοι εἶνε πεπαιδευμένη καὶ μάλιστα λογία, βλέπει ἑαυτὴν ἐγκαταλελειμμένην, οὐδενὸς φροντίζοντος περὶ αὐτῆς. Καὶ ὁσάκις δὲ γίνεται λόγος περὶ αὐτῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, γίνεται μόνον διὰ νὰ τὴν λυπηθῶσι καὶ τὴν ἀποκαλέσωσι : τὴν καϋμένην τὴν Βεατρίκην!

Τέλος πάντων ὑπανδρεύθη — διότι τῇ 14 Ἀπριλίου * συνεπλήρωσε τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας της—τὸν πρίγκιπα Βάττεμβεργ, υἱὸν πρίγκιπός τινος τῆς Ἔσσης, νυμφευθέντος «ἐκ μειόνων», τοῦτ' ἔστι κατωτέραν τῆς τάξεώς του κόμισσάν τινα λαβοῦσαν μετὰ τὸν γάμον τὸν τίτλον πριγκιπίσσης Βάττεμβεργ. Λοιπὸν ὁ νεαρὸς πρίγκηψ κατάγεται ἐκ γάμου ἐκ μειόνων, εἶνε δὲ ἀξιωματικὸς τῶν σωματοφυλάκων ἐν Πρωσσίᾳ.

Ἡ Ἄνασσα ἐπιθυμοῦσα νὰ ἔχῃ τὴν κόρην της παρ' ἑαυτῇ ἐπεδοκίμασε τὸν γάμον τοῦτον, καὶ λέγουσιν ὅτι θέλει νὰ παραλάβῃ τὸν γαμβρόν της ὡς ἰδιαίτερον γραμματέα.

Μετὰ τοὺς βασιλόπαιδας ἔρχεται ὁ ἐξάδελφος τῆς Ἀνάσσης δοὺξ τοῦ Καίμπριτζ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. Εἶνε στρατιώτης ἀληθής, σεβόμενος σφόδρα τὸ Σύνταγμα τῆς πατρίδος του, ἱκανώτατος περὶ πᾶν ζήτημα ἀναφερόμενον εἰς τὰ στρατιωτικὰ καὶ διακριθεὶς τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον. Οἱ στρατιῶται τὸν ἀγαπῶσι, ἡ δὲ κοινωνία τὸν λατρεύει τοσοῦτον, ὥστε αἱ ἐν τῇ τραπέζῃ παρακαθήμεναι καλλοναὶ δὲν τολμῶσι νὰ ἀποσύρωσι τοὺς λευκοὺς αὐτῶν ὤμους, ὅταν καταβαλλόμενος συχνότατα ὑπὸ τοῦ ὕπνου περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος μεταχειρίζεται αὐτοὺς ὡς μαλακὸν προσκεφάλαιον.

Ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτοῦ πριγκίπισσα Μαίου συνῆψε γάμον ἀλλόκοτον νυμφευθεῖσα τὸν πρίγκιπα Τέκ, υἱὸν τοῦ δουκὸς Ἀλεξάνδρου τῆς Βυρτεμβέργης. Ὁ πρίγκιψ οὗτος εἶνε ἱππότης λαμπρότατος ἐφελκύσας τὴν εὔνοιαν τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἀγαπῶσιν ἐν τῇ Αὐλῇ, τοὐναντίον δὲ ἡ σύζυγός του ὑπεραγαπᾶται. Καίτοι δὲ τὸ πριγκιπικὸν τοῦτο ἀνδρόγυνον λαμβάνει ἐπιχορήγησιν 125,000 φράγκων, ὅμως εἶνε κατάχρεων, καὶ ἔχει ἐξαντλήσῃ πάντα πόρον χρημάτων, χάρις εἰς τὰς ἀνοησίας τοῦ συζύγου. Ἐδέησε μάλιστα νὰ γίνῃ κατάσχεσις τῶν ἐπίπλων καὶ νὰ πωληθῶσιν ὡς ἔπιπλα ἁπλοῦ τινος πολίτου μὴ ἀποτίσαντος ἐν καιρῷ τὴν ὀφειλήν του. Καὶ ἤλπισαν μὲν πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ Ἄνασσα θὰ ἀνελάμβανε τὴν διευθέτησιν τῶν χρεῶν τούτων, ἀλλ' αὐτὴ περιωρίσθη μόνον νὰ μηνύσῃ ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ ἀνδρόγυνον νὰ ἀποδημήσῃ ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ ἔτη πολλά, ἐπιλέγουσα ὅτι ταξειδεύοντες δύνανται νὰ οἰκονομήσωσι χρήματα καὶ νὰ ἀπαλλαχθῶσι τῶν ἐπαχθῶν χρεῶν των ὅταν ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα. Ἐκ πάντων τούτων δῆλον γίνεται ὅτι δὲν εὐδαιμονεῖ ἡ οἰκογένεια αὕτη, καίτοι ἔχει ἄφθονίαν τέκνων. Πλῆξις δεινὴ ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῇ καὶ ἐνίοτε ὑπάρχει, ὡς φαίνεται, ἔλλειψις καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων, διότι καὶ ὁ πρίγκιψ καὶ ἡ πριγκίπισσα εἶνε ἄνθρωποι ἄσωτοι ἁμιλλώμενοι τίς νὰ ὑπερβῇ τὸν ἕτερον.

Καὶ πρὶν ἢ συμπληρώσω τὸν κατάλογον τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, δράττομαι νῦν τῆς εὐκαιρίας ταύτης ἣν δὲν θὰ δυνηθῶ ἴσως νὰ εὕρω ἀλλαχοῦ, ἵνα εἴπω ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἀνδραδέλφου τῆς Ἀνάσσης Βικτωρίας, δουκὸς Ἐρνέστου τοῦ Σαξκοβούργου Γόθα. Ὅσον ὁ πρίγκηψ Ἀλβέρτος, ὃν ἡ Ἄνασσα θρηνεῖ ἔτι, ἦτο εὐγενής, γενναῖος, φύσεως ἀληθῶς ἀνωτέρας, χαρακτῆρος ἀπηλλαγμένου οἵας δήποτε εὐτελείας καὶ μικροπρεπείας, ὅσον αὐτὸς ἦτο διανοίας οὐχὶ κοινῆς, ψυχῆς ἐξαιρέτου, βίου ἱπποτικοῦ, τοσοῦτον ὁ δοὺξ Ἐρνέστος ὁ ἀδελφός του εἶνε ἄνθρωπος χαρακτῆρος εὐτελοῦς, ψυχῆς περιωρισμένης, διανοίας νοσηρᾶς.

Μοὶ εἶπον ὅτι ὁ δοὺξ Ἐρνέστος ἠθέλησέ ποτε νὰ ἀναγορευθῇ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ἔπειτα δὲ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος. Ἐπιζητεῖ ἀείποτε θόρυβον πέριξ αὐτοῦ ὡς ἀντιβασιλεύς, πολιτικός, μελοποιός, κυνηγός, ὡς καὶ ἱπποκάπηλος. Τὸ ἄριστον μέσον τοῦ νὰ λάβῃ τις παρ' αὐτοῦ παράσημον ὑπῆρξε ποτὲ τὸ νὰ ἀγοράσῃ τις παρ' αὐτοῦ ἵππους. Ἄλλως τε ὑπάρχει τιμολόγιον τῶν τίτλων καὶ τοῦ παρασήμου τοῦ δουκάτου καὶ Σαξκοβούργου Γόθα. Ὁ δοὺξ ἔχει πανταχοῦ πράκτορας συνεννοημένους μετὰ τοῦ αὐλικοῦ συμβούλου του, τέως ὑπαλλήλου ἑστιατορίου, καὶ ἐπιτετραμμένου τὴν πώλησιν τῶν τίτλων καὶ τῶν παρασήμων περὶ ὧν λόγος.

Ὁ δοὺξ δὲν ἀγαπᾶται ἐν τῷ κράτει του, διότι νόμον ἔχει τὴν ἰδιοτροπίαν του καὶ οὐδὲν τὸν ἀναχαιτίζει ὅταν θέλει νὰ πληρώσῃ κακίαν τού τινα. Καίτοι δὲ εἶνε θεῖος τοῦ δουκὸς τοῦ Ἐδιμβούργου Ἀλφρέδου, ὅστις εἶνε καὶ διάδοχος τοῦ θρόνου τοῦ Κοβούργου, ἀλλ' ὅμως ὅ τε θεῖος καὶ ὁ ἀνεψιὸς διέστησαν ἐρίσαντες ἕνεκα χοροῦ τινος ὃν ὁ ἀνεψιὸς ἐτέλει ἐν Κοβούργῳ, ἔνθα διατρίβει κατ' ἔτος μῆνας τινάς. Ἀφορμὴ τῆς ἔριδος ἦτο ἡ ἐπιμονὴ τοῦ δουκὸς Ἐρνέστου ἵνα προσκαλέσῃ εἰς τὸν χορὸν κυρίας τινάς, ὧν τὴν παρουσίαν ἐνόμιζεν ἀναξιοπρεπῆ ἡ δούκισσα τοῦ Ἐδιμβούργου.

Ἡ δούκισσα τοῦ Κοβούργου, ἡ σύζυγος τοῦ δουκὸς Ἐρνέστου εἶνε πριγκίπισσα τῆς Βάδης, αὐτόχρημα ἄγγελος ἀγαθότητος, γυνὴ σπανίας

* Τοῦ ἔτους 1885.

Digitized by Google

ἀρετῆς, ἣν ὁ δοὺξ παντοιοτρόπως βασανίζει καὶ καταθλίβει, ἀναγκάζων αὐτὴν οὐ μόνον νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ὑποδέχεται τὰς ἐρωμένας του, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰς περιποιῆται ἀσθενούσας. Λέγουσι δὲ ὅτι μία τις αὐτῶν ἐξέπνευσεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς δουκίσσης ἐν Νικαίᾳ πρό τινων ἐτῶν.

Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ δουκὸς κ. Κάμπελ γόνος ἀξιολόγου Ἀγγλικῆς οἰκογενείας, ἐκπληροῖ ἐν τῇ αὐλῇ ὑπηρεσίας τοσοῦτον παραδόξους καὶ ἀλλοκότους, ὥστε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἀνὴρ ἐντιμότατος, ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὑπηρετήσας ἐν ταῖς Ἰνδίαις, ἠναγκάσθη ποτὲ νὰ εἴπῃ: «Ἐντρέπομαι διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀδελφοῦ μου· ἤθελον προτιμήσῃ νὰ τὸν ἴδω καθῃρημένον τοῦ βαθμοῦ του, ἁπλοῦν στρατιώτην ἕνεκα στρατιωτικοῦ παραπτώματος, παρὰ νὰ τὸν βλέπω προβιβαζόμενον ἐν Κοβούργῳ».

Comte Paul Vasili.

Μετάφρασις Π. Ι Φ.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ

Δ'

Ὅπλα καὶ μάχαι τῶν πιθήκων.

Οἱ πίθηκοι μάχονται καὶ φονεύουσιν ἀλλήλους ὡς οἱ ἄνθρωποι. Αἱ ἀγέλαι τῶν γορίλλων ἔχουσιν ἕνα μόνον ἄρρενα ὡς ἀρχηγόν, διότι ὁ ἰσχυρότερος καταδιώκει ἢ καὶ φονεύει τοὺς ἄλλους, ὅπως ποιοῦσι καὶ οἱ ἀλέκτορες οὐ μόνον εἰς τοὺς ὀρνιθῶνας ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐλευθέρᾳ καταστάσει. Ὅταν οἱ νεαροὶ ἄρρενες γορίλλοι ἀνδρωθῶσι καὶ ἀποκτήσωσι πᾶσαν τὴν ἰσχύν των, προσβάλλουσι τὸν γέροντα καὶ πολλάκις τὸν φονεύουσιν, ὅπως ἀπαλλαχθῶσιν αὐτοῦ. Εἶναι ὅμως ἐπίσης γνωστόν, ὅτι πολλοὶ ἄγριοι λαοί, ἀνακαλυφθέντες ὑπὸ τῶν νεωτέρων περιηγητῶν, φονεύουσι καὶ ἐγκαταλείπουσι τοὺς γέροντας, ὅταν οὗτοι δὲν δύνανται πλέον νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς ἢ νὰ ἐργασθῶσι. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον τοιοῦτόν τι ἐποίουν καί τινες λαοὶ τῆς Σκυθίας. Τὰ γεγονότα ταῦτα πείθουσιν, ὅτι ἡ ἠθικὴ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι πολλάκις ὑποδεεστέρα καὶ αὐτῆς τῶν ζώων, ἢ κατ' οὐδὲν ὑπερέχει παρά τισι φυλαῖς περιωρισμένης ἀναπτύξεως.

Ἐν τοῖς ἀγῶσι αὐτῶν οἱ πίθηκοι κυρίως μεταχειρίζονται τὰς χεῖρας, ὅπως οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅπως τὰ πτηνὰ τὰς πτέρυγας αὐτῶν. Ἐναγκαλίζονται ὅπως οἱ ἀθληταὶ καὶ συγχρόνως προσπαθοῦσι νὰ δήξωσιν ἀλλήλους. Ἡ μεγάλη δ' ἀνάπτυξις τῶν κυνοδόντων αὐτῶν καθιστᾷ τὸ τοιοῦτον φυσικώτατον. Οἱ τῆς Ἀφρικῆς ὅμως Οὐραγκοτάγκοι δὲν δάκνουσι τόσῳ εὐκόλως ὅσῳ οἱ χιμπαντζῆ. Πάντα τὰ περὶ τῶν τοιούτων γεγονότων ἀναφερόμενα περιγράφονται ὑπὸ περιηγητῶν, ἐλλείπουσιν ὅμως ἔτι μαρτυρίαι πειστικαί. Ὁ Λεμὲρ ἀναφέρει ὅτι ἄγριός τις λαὸς τῆς Νέας Γουϊνέας ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀντιπάλων διὰ τῶν ὀδόντων. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ ὄχλου καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς μᾶλλον πεπολιτισμένοις ἔθνεσι, χρῶνται τῶν ὀδόντων αὐτῶν ὅταν παλαίωσι σῶμα πρὸς σῶμα. Συχνότατα ἐκφέρεται ἡ ἀπειλὴ θὰ *σοῦ φάγω τὴ μύτη* καὶ *θὰ σοῦ κόψω τ' αὐτί*.

Ὁ τρόπος τοῦ μάχεσθαι τοῦ γορίλλου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει περιέργως κατά τινα. Οὕτως ὁ μέγας οὗτος πίθηκος, βαδίζων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐκβάλλει ὀξεῖαν κραυγήν, ἀναπολοῦσαν τὴν πολεμικὴν κραυγὴν τῶν ἀγρίων, ἔρχεται πρὸς τὸν ἀντίπαλον τύπτων τὸ στῆθος διὰ τῶν γρόνθων του. Γνωστὸν δ' εἶναι ὅτι τὸ τοιοῦτον ποιοῦσι κοινότατα οἱ ἀθληταί. Ἡ αὐτὴ συνήθεια ἀνευρίσκεται καὶ παρὰ τοῖς ἀγρίοις καὶ βαρβάροις λαοῖς. Ὁ Μπὰρθ μεταβαίνων εἰς Τομβουκτοὺ προσεβλήθη ὑπὸ Αἰθιόπων, οἵτινες ἐρχόμενοι κατ' αὐτοῦ ἔτυπτον τὰς δερματίνας ἀσπίδας των. Ἔθος δ' ὑφίσταται παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς νὰ κραυγάζωσιν ὁρμῶντες εἰς μάχην. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀρχόμενοι τῆς μάχης ἔψαλλον τὸν πολεμιστήριον παιᾶνα. Παρόμοια γεγονότα ἀπειράριθμα ὑπάρχουσι καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἕκαστος λαὸς σχεδὸν καθὼς καὶ ἕκαστον ζῶον κέκτηται ἰδίαν πολεμιστήριον κραυγὴν ἢ ἴδιον ἐθνικὸν ὕμνον παρορμῶντα εἰς μάχην.

Ὁ γορίλλος ῥίπτεται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μετ' ἀγριωτάτης ὁρμῆς. Βαδίζει ἐπ' αὐτὸν κατ' εὐθεῖαν, οὐδ' ἀπειλὴ δὲ οὐδὲ πληγὴ δύναται νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τοῦ σκοποῦ. Ἐὰν ὁ θηρευτὴς δὲν τὸν φονεύσῃ, διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἐναγκαλισθῇ καὶ ἀποπνιγῇ ὑπὸ τοῦ πιθήκου πρὸτοῦ προφθάσῃ νὰ πληρώσῃ ἐκ νέου τὸ ὅπλον του.

Προσβαλλόμενος ὑπὸ ὡπλισμένου ἀνθρώπου, ὁ γορίλλος ῥίπτεται κατὰ τοῦ ὅπλου καὶ ἁρπάζει αὐτό. Τὸ αὐτὸ δὲ πράττει καὶ ἂν οὗτος ἁπλῆν φέρῃ ῥάβδον. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι προσπαθεῖ νὰ κάμψῃ καὶ θραύσῃ τὸ ὅπλον ὡσεὶ ἦτο ῥάβδος ἢ κλάδος, καὶ τὸ κατορθώνει διότι ἡ ἰσχύς του εἶναι μεγίστη. Οὐδέποτε ὅμως ἐπιχειρεῖ νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ὅπλον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὑπείκων εἰς τὸ ὁρμέμφυτον τῆς ἀπομιμήσεως τὸ τόσῳ κοινὸν εἰς τοὺς πιθήκους, ὅπερ ὅμως φαίνεται ἥκιστα ἀνεπτυγμένον παρὰ τῷ γορίλλῳ. Καὶ οἱ ἄγριοι ὅμως λαοί, οἱ ἰδόντες κατὰ πρῶτον πυρίτιδα ἔσπειρον αὐτὴν ἐκλαβόντες ὡς σπόρον φυτοῦ τινος. Ἐγίγνωσκον ὅμως κάλλιστα τὴν χρῆσιν αὐτῆς, διότι ἐπόθουν τὸν πολλαπλασιασμὸν ταύτης.

Ἐξαιρέσει τοῦ γορίλλου, πάντες οἱ λοιποὶ πίθηκοι προσπαθοῦσι ν' ἀποφύγωσι τὸν ἄνθρωπον, ἴσως διότι ἀναγνωρίζουσιν ἐν αὐτῷ ὑπεροχὴν ἐν τῷ πολέμῳ ἢ καὶ ὅπλα φονικώτερα. Προσβαλλόμενοι ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀμύνονται μετὰ θάρρους, ἐπιμονῆς καὶ ὁμονοίας, βάλλοντες κατ' αὐτοῦ

Digitized by Google

πολλάκις ῥάβδους. Περιοριζόμενοι ἐπὶ τῶν δένδρων, ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν κλάδων βάλλοντες ὅ,τι εὕρωσι παρ' αὐτοῖς, κλάδους καὶ καρπούς. Ὁ Πάλμ διηγούμενος τὴν σύλληψιν ουραγκοτάγκου ἐν Βορνέῳ προσθέτει ὅτι «ὠφείλομεν νὰ προσέχωμεν μὴ ἐκδικηθῇ, διότι ἐξηκολούθει θραύων κλάδους καὶ ῥίπτων καθ' ἡμῶν.»

Οἱ πίθηκοι ὡς εἴδομεν βάλλουσι κατὰ τοῦ ἀνθρώπου διάφορα. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν συνήθειαν. Ἐφεῦρε τὸ βέλος, τὴν λόγχην καὶ τὸ ἀκόντιον. Τὰ φονικὰ ὅπλα ἐτελειοποιήθησαν, ἡ ἀρχὴ ὅμως παρέμεινεν ἡ αὐτή. Μεθ' ὅλην τὴν ῥαθυμίαν αὐτῶν, οἱ Αὐστραλιανοὶ ῥίπτουσι τὴν λόγχην ἐπιδεξιώτατα. Οἱ Ἀφρικανοὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι αὐτῶν κατὰ τῶν Αἰγυπτίων μετεχειρίζοντο ῥάβδους καλουμένας «*φάλαγγας*.» Οἱ Ἀκκὰ μεταχειρίζονται ἔτι καὶ νῦν τ' αὐτὰ ὅπλα καὶ εἶναι ἐπιδέξιοι τοξόται. Ἔχουσι βέλη μικρὰ δι' ὧν ἐπιτίθενται καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐλέφαντος. Τὸ κυριώτατον ὅμως ὅπλον τῶν Ἀφρικανῶν κατὰ τοῦ κολοσσαίου τούτου ζῴου εἶναι σίδηρος κυρτὸς ὃν ῥίπτουσι κατὰ τῶν σκελῶν τοῦ ζῴου, οὕτως ὥστε ν' ἀποκόπτωσι τὰ σφυρὰ αὐτοῦ.

Ἡ λόγχη καὶ τὸ ἀκόντιον ἐγένοντο τὰ κατ' ἐξοχὴν ὅπλα τῶν λαῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Ἐν τούτοις τὸ ῥόπαλον βεβαιότατα ἐπὶ μακρότατον χρόνον ἐχρησίμευσε, καθὼς καὶ ὁ προϊστορικὸς πέλεκυς καὶ ἄλλα ἀνάλογα ὅπλα εὑρισκόμενα ἐν Μεξικῷ καὶ Σαίντασελ. Οἱ βάλλοντες ὅμως ῥάβδους πίθηκοι φαίνεται ὅτι δὲν μετεχειρίζοντο ταύτας ὡς ῥόπαλον ἢ ἀκόντιον· τὸ τοιοῦτον ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ὀργανώσεως αὐτῶν· διότι ὄντες τετράχειρα δύνανται εὐκόλως ν' ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ ἐκεῖθεν ἀφ' ὑψηλοῦ νὰ βάλλωσι. Ἐὰν μετεχειρίζοντο τὸ ῥόπαλον ἢ τὴν λόγχην θὰ ἠναγκάζοντο νὰ μάχωνται ἐπ' αὐτῆς τῆς γῆς· θὰ ἦσαν τότε κατώτεροι τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις εὐκολώτερον αὐτῶν ἵσταται ἐπὶ τῶν δύο ποδῶν ἀλλὰ δὲν δύναται ν' ἀναρριχᾶται ὡς αὐτοί. Τὰ δύο λοιπὸν γένη τῶν ζῴων ἐξελέξαντο ὅπλα τὰ μᾶλλον ἁρμόζοντα τῇ ἀνατομικῇ αὐτῶν ὀργανώσει.

Ὁ δίπους ἄνθρωπος κυρίως ἔχει τὸ ὁρμέμφυτον νὰ ῥίπτῃ λίθους. Τὸ τοιοῦτον διατηρεῖται ἔτι καὶ νῦν παρὰ τοῖς παισὶ πασῶν τῶν χωρῶν. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ φαντασθῶμεν ἐποχήν τινα, καθ' ἣν αἱ ἀγέλαι τῶν διπόδων ἔρριπτον χάλαζαν πετρῶν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τἄνω, ἐναντίον τῶν τετραχείρων, ἅτινα ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ἔβαλλον κατ' αὐτῶν κλάδους δένδρων. Μετὰ μακρὰν περίοδον ἐτῶν τὸ λίθινον ὅπλον κατέβαλε τὸ ξύλινον καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ τρέχων ἄνθρωπος τοῦ ἀναρριχωμένου πιθήκου.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς σφενδόνης ἐπέτεινε τὴν τέχνην τῆς βολῆς. Ταύτης ἐγένετο κυρίως χρῆσις ἐν Ἀμερικῇ ὡς καὶ τοῦ βρόχου. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πιθήκων, ὀλίγιστα ζῷα βάλλουσι· διότι μόνα ταῦτα ἐκ τῶν θηλαστικῶν ἔχουσι χεῖρας. Καὶ οἱ ἐλέφαντες ὅμως διὰ τῆς προβοσκίδος αὐτῶν συντρίβουσι κλάδους, πολλάκις καὶ νεαρὰ δένδρα, ὅταν ὀργίζωνται, καὶ οὕτω καταρρίπτουσι τοὺς εἰς αὐτὰ καταφυγόντας ἐχθρούς, ἢ ἀμύνονται ἐξ αὐτῶν, ἢ κατασυντρίβουσι τοὺς καταδιώκοντας αὐτούς. Μεταχειρίζονται συχνάκις δεσμίδας κλάδων ἢ ὡς ἀπομυιϊστήρια ἢ ὡς ῥιπίδια. Ἡ στρουθοκάμηλος ἐπίσης διὰ τῶν ποδῶν της βάλλει ὄπισθεν αὐτῆς χάλικας κατὰ τῶν διωκόντων ταύτην ἐχθρῶν. Ἐν γένει ἡ ἀνατομικὴ ὀργάνωσις ἑκάστου ζῴου ἐπιβάλλει καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὅπλων, τὰ στερούμενα χειρῶν ἢ ἄλλων ἁπτικῶν ὀργάνων κέκτηνται ὀδόντας, ὄνυχας καὶ κέρατα δι' ὧν ἀμύνονται.

...Α

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς.

Τὸ *Ἐθνικὸν γραφεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως* ἐδημοσίευσε τοὺς ἀκολούθους ἀριθμοὺς δι' ὧν ἀποδεικνύονται αἱ καταπληκτικαὶ πρόοδοι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ 12 ἐτῶν ἰδίᾳ ἐν τοῖς διδασκαλείοις, τοῖς βιομηχανικοῖς σχολείοις καὶ τοῖς νηπιαγωγείοις ἢ παιδικοῖς κήποις.

Εὐγλωττότερον πάντων λαλοῦσιν οἱ ἀριθμοί.

	1874	1886
Διδασκαλεῖα................	124	265
Ἐμπορικὰ λύκεια	126	231
Νηπιαγωγεῖα	55	364
Σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως	1031	1688
Προπαρασκευαστικὰ σχολεῖα...	91	179
Σχολεῖα ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως διὰ τὰς νεάνιδας..............	209	240
Πανεπιστήμια καὶ Λύκεια.....	313	376
Ἐπιστημονικὰ σχολεῖα	72	102
Θεολογικαὶ σχολαί...........	113	148
Νομικαὶ σχολαί........α....	38	49
Ἰατρικαὶ σχολαί	99	148
Σχολεῖα νοσοκόμων γυναικῶν..		37
» κωφαλάλων..........	40	62
» διὰ τοὺς τυφλούς	29	33
» διὰ τοὺς ἠλιθίους	9	18
Ἄσυλα διὰ τ' ὀρφανὰ καὶ βιομηχανικὰ σχολεῖα τούτων.......	269	308
Σωφρονιστήρια..............	56	65
Ἐν ὅλῳ	2674	4313

Ὡς ἕκαστος βλέπει, ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν ἐδιπλασιάσθη σχεδὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, καίτοι ἐν τῷ πίνακι δὲν σημειοῦνται τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἐν οἷς φοιτῶσι 12 ἑκατομμύρια παίδων, καὶ διδάσκουσι 300,000 διδάσκαλοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων διανεμόμενοι κατ' ἔτος 350,000,000 φράγκων. Ὁ μισθὸς τῶν διδασκάλων, ὁ ἐλάχιστος εἶνε 200

Digitized by Google

δολλάρια τὸ ἔτος (1000 φράγκα), ἅτινα, σκοπουμένης τῆς ἀκριβείας τοῦ βίου ἐν Ἀμερικῇ, δὲν ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ποσὸν ἀνώτερον τῶν 365 χρυσῶν φράγκων ἐν Εὐρώπῃ. Αἱ διδάσκαλοι καίτοι διδάσκουσαι ὅσας ὥρας καὶ οἱ διδάσκαλοι, μισθοῦνται γλισχρότατα. Ἐν Μασσαχουσέτῃ ἧς τινος ἡ Βοστώνη, ἡ ἐπιλεγομένη Ἀθῆναι τῆς Ἀμερικῆς, εἶνε πρωτεύουσα, αἱ διδάσκαλοι πληρώνονται ἐλάχιστα. Ἐνῷ ἐν τῷ κράτει τούτῳ ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου εἶνε 108 δολλάρια (540 φράγκα) κατὰ μῆνα, ἡ διδάσκαλος λαμβάνει 44 δολλάρια, ἅτινα ἀξίζουσιν ὅσον 60 φράγκα ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν τούτοις νῦν 43,500 γυναῖκες φοιτῶσιν ἐν τοῖς διδασκαλείοις καὶ τοῖς πανεπιστημίοις, ὅπως τύχωσι διπλώματος διδασκαλικοῦ.

ΕΛΠΙΣ

Ὅσοι κι' ἂν εἶν' οἱ κόποι μου 'ς τὴν ξενιτειά μου, ὅσοι,
Μὰ κἄποια ἐλπίδα ἔρχεται παρηγοριὰ νὰ δώσῃ :
Ξεύρω πῶς ἡ ἀγάπη μου 'ς τὰ στήθη σου κρυμμένη
Πάντοτ' ἡ ἴδια, ἀκοίμητη κι' ὁλόφωτη θὰ μένῃ,
Κι' ὅταν περάσουν μιὰ φορὰ τοῦ χωρισμοῦ τὰ χρόνια
Θὲ νὰ μοῦ φέρῃ τὴ χαρὰ παντοτεινή, αἰώνια.

Ἔτσι 'ς ταῖς βροχεραῖς νυχτιαῖς ἀγριωποῦ χειμῶνος
Ὁ ταξειδιώτης ποῦ γυρνᾷ μέσ' 'ς τὸ σκοτάδι μόνος
Ξεύρει πῶς λάμπουν ἄγρυπνα κι' ὁλόφωτα ἐκεῖ πέρα,
Ἀπάνω ἀπὸ τὰ σύννεφα κι' ἀπ' τὸν θολὸν ἀέρα
Τ' ἀστέρια ποῦ θὰ φέξουνε τὸν δρόμο του καὶ πάλι
Ὅταν περάσῃ ἡ συννεφιὰ καὶ ἡ ἀνεμοζάλη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀρκούντως χαρακτηριστικὸν πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ῥωσσικῆς δημοσιογραφίας εἶνε ὅτι 51 τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν συντακτῶν τῶν ἐν ταῖς δυσὶ μεγαλοπόλεσι τῆς Ῥωσσίας, τῇ Πετρουπόλει καὶ Μόσχᾳ, ἐκδιδομένων ἐφημερίδων, εἶνε ἀξιωματικοὶ ἢ δημόσιοι ὑπάλληλοι. Ἐκ τῶν 272 ὑπευθύνων συντακτῶν τῶν ἐφημερίδων τῶν μεγαλοπόλεων ἐκείνων ἐν ἔτει 1883 τριάκοντα ἓξ ἀνῆκον εἰς τὰς τέσσαρας ἀνωτάτας τάξεις τῆς κοινωνίας (στρατηγοί, σύμβουλοι τῆς ἐπικρατείας κλπ.) 65 συντάκται ἦσαν ἐκ τοῦ σώματος τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν ἢ τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, 37 δὲ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ ἢ ἰσόβαθμοι δημόσιοι ὑπάλληλοι. Πλὴν τούτων 23 ἐφημεριδογράφοι ἦσαν εὐπατρίδαι, μὴ ἔχοντες βαθμὸν τινα στρατιωτικὸν ἢ δημόσιον ὑπούργημα.

Ὁ νυμφικὸς δακτύλιος τοῦ Λουθήρου ἀπὸ διακοσίων ἐτῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατοχὴν τῆς πολωνικῆς οἰκογενείας Μάρκιεβιτζ, ἥτις συγγενεύει πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεγάλου αἱρεσιάρχου. Ὁ δακτύλιος, ἀρκούντως εὐρύς, φέρει ἐν τῷ μέσῳ σταυρόν· ἑκατέρωθεν εἶνε κεχαραγμένα τὰ σύμβολα τῶν παθῶν τοῦ Θεανθρώπου, ἔσωθεν δὲ λατινιστὶ ἡ ἑπομένη ἐπιγραφή : D. Martino Luthero Caterina v. Boven, 1525. Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο κειμήλιον θὰ ἐκτεθῇ προσεχῶς εἰς κοινὴν θέαν ἐν Βαρσοβίᾳ ὑπὲρ φιλανθρωπικοῦ τινος σκοποῦ.

Ἐν τινι φυλλαδίῳ δημοσιευθέντι πρὸ μικροῦ ἐν Παρισίοις καὶ πραγματευομένῳ περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους ἀπαριθμοῦνται τὰ ἔξοδα τῶν διαφόρων κυβερνήσεων τῆς Γαλλίας ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἡ δὲ ἀπαρίθμησις ἀναγράφεται καθ' ὥραν καὶ οὐχὶ κατ' ἔτος. Οὕτω π. χ. κατὰ τὴν περίοδον τῆς ὑπατείας καὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας ἐδαπανήθησαν 115,000 φρ. τὴν ὥραν, κατὰ τὴν τῆς Παλινορθώσεως 119,000, κατὰ τὴν βασιλείαν Λουδοβίκου Φιλίππου 150,000, τὴν δημοκρατίαν τοῦ 1848 173,000, τὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν 349,000, τὴν νῦν δημοκρατίαν μέχρι τοῦ 1882 405,000 φρ. ἔκτοτε δὲ μέχρι σήμερον ἀνὰ 463,000.

Κατὰ ἐπίσημον στατιστικὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν Ἰταλίᾳ ἠσθένησαν μέχρι τοῦδε ἐκ χολέρας κατὰ τὸ ἔτος 1886 τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδες ἄτομα, ἐκ τούτων δὲ ἀπέθανον εἴκοσι δύο χιλιάδες. Μᾶλλον ἐκ τῆς ἐπιδημίας παθοῦσα ἐπαρχία εἶνε ἡ τῆς Παδούης.

Ὑποκριτὴς τοῦ θεάτρου, εὑρεθεὶς ἐν στενοχωρίᾳ, ἔγραψεν εἰς τὸν πλουσιώτατον κύριον Μ. κερδήσαντα δὶς τὸ λαχεῖον τῆς Τραπέζης τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν: «Κύριε Μ. Σᾶς παρακαλῶ, νὰ μὲ δανείσητε 500 δραχμὰς διότι εὑρίσκομαι ἐν μεγίστῃ ἀνεχείᾳ. Βλέπετε ὅτι ἔχετε τόσῳ στραβὴν τύχην ὥστε δὲν θὰ εἶνε διόλου παράδοξον καὶ ἀπὸ ἐμὲ αὐτὸν νὰ ξαναπάρετε τὰ χρήματά σας»...

Ἐν τῇ σινικῇ γλώσσῃ στιγμὴ ὑπεράνω γραμμῆς σημαίνει ἄ ν ω θ ε ν, κάτω, κ ά τ ω θ ε ν. Γραμμὴ τεμνομένη εἰς δύο ἴσα μέρη ὑπ' ἄλλης δηλοῖ τὸ μ έ σ ο ν. Τρεῖς ἀνθρώπιναι μορφαὶ κατὰ σειρὰν τεθειμέναι σημαίνουσι ἀ κ ο λ ο υ θ ε ῖ ν. Δύο μορφαὶ γυναικῶν κατέναντι ἀλλήλων σημαίνουσι φιλονεικίαν. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἡλίου ὄπισθεν δένδρου δηλοῖ τὴν ἀ ν α τ ο λ ή ν, πτηνὸν ἐν τῇ φωλεᾷ του τὴν δ ύ σ ι ν. Ὀφθαλμὸς καὶ ὕδωρ ὁμοῦ ἐκφράζουσι τὴν ἰδέαν τῶν δ α κ ρ ύ ω ν· θύρα τις καὶ οὖς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀ κ ρ ο ᾶ σ θ α ι. Ἐν γένει ὡς σημεῖα τῆς γραφῆς τῶν Σινῶν χρησιμεύουσιν εἰκόνες

Φοιτητὴς τῆς φιλολογίας ἀρχίσας νὰ πωλῇ τὰ βιβλία του ἔγραφεν εἰς τὴν ἐρωμένην του μεταξὺ ἄλλων : Δόξα σοι ὁ Θεός· αὐτὰς τὰς ἡμέρας ζῶ διὰ τῆς φιλολογίας....

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—633

Digitized by Google

Ἀριθ. 570 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 30 Νοεμβρίου 1886

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ

'Σ τὴν ὄψι Σου νιογέννητη γλυκοχαράζει πλάσι
Καὶ κόσμος ἀνασταίνεται νεκρὸς νὰ Σ' ἀγκαλιάσῃ,
Κ' ἡ Ἱστορία μας γιὰ Σὲ ταὶς δάφναις της μαζώνει
Κ' ἕνα στεφάνι Σοῦ φορεῖ καὶ μ' ἕνα φῶς Σὲ ζώνει,
Καὶ γύρω 'ς τὸ κεφάλι Σου πετοῦν 'σὰν ἀγγελούδια
Τ' ἀπόκρυφα μηνύματα καὶ τὰ γλυκὰ τραγούδια
Ποῦ τόσα χρόνια ἐπρόσμεναν, τραγούδαγαν Ἐσένα,
Ἐσένα, μεγαλόχαρη τοῦ βασιλιᾶ μας γέννα!
Κι' ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, ὅπου Ἑλλὰς ἐλεύθερη καὶ δούλα,
Κάθε ψυχὴ ἀντρειεύεται, χτυπᾷ κάθε καρδούλα
Γιὰ Σὲ τὸ πρωτογέννητο τοῦ θρόνου μας βλαστάρι.
Καμάρ' εἶσαι 'ς τὴ μάννα Σου, 'ς ἐμᾶς προσκυνητάρι!
Οἱ παλαιοὶ Αὐτοκράτορες ὁπῶχεις τ' ὄνομά τους,
Ἀνάμεσα σὲ χίλιους δυὸ τοῦ Παλατιοῦ νομάτους
Ὅταν καμμιὰ γιορτὴ τρανὴ τὴν Πόλι φέρναν γύρα,
Ἀστράφταν μέσ' 'ς τὸ μάλαμα καὶ μέσα 'ς τὴν πορφύρα·
Μὰ λάμπεις πλουσιώτερος ἐμπρός μας, Κωσταντῖνε,
Γιατ' ἡ ἀγάπη ἑνὸς λαοῦ 'δικός Σου πλοῦτος εἶνε!

Καθὼς ἡ θύρα ἡ φανταστή, τῶν ἀντρειωμένων ἔννοια,
Ποῦ κλεῖ ρουμπίνια ὀνειρευτὰ καὶ πλούτη διαμαντένια
Καὶ στέκει αἰῶνες καὶ καιροὺς κλειστὴ καὶ στοιχειωμένη
Κι' ἀνήμπορος κι' ὁ γίγαντας αὐτὸς 'μπροστά της μένει
Ποῦ σειοῦνται ἀπὸ τὰ χέρια του 'σὰν τὰ δεντράκια οἱ βράχοι,
Μὰ μ' ἕνα λόγο μαγικὸ ἀνοίγει εὐθὺς μονάχη,—
Ἔτσι κατάκλειστη γιὰ 'μᾶς τῆς Μοίρας στέκ' ἡ πύλη...
Μὰ τὸ 'δικό Σου τ' ὄνομα φτάνει νὰ εἰποῦν τὰ χείλη,
Κι' ἀνοίγει εὐθύς, καὶ βλέπουμε καιροὺς ὁποῦ θ' ἀρθοῦνε,
Κι' ἀναγαλλιάζουν ἡ καρδιαὶς κ' ἡ φαντασίαις μεθοῦνε
'Μπρὸς σὲ πατρίδα ὁλόφωτη, κι' ἀνθίζουν 'σὰν καὶ πρῶτα
'Στὸν Κολωνὸν ὁ νάρκισσος κ' ἡ δάφνη 'ς τὸν Εὐρώτα!

Τὴν ὥρα ποῦ χιλιάκριβη μεσ' 'ς τὴν πλατειά της κλίνη
Τὴ θάλασσα ξαγνάντεψαν οἱ *Μύριοι* ἐκεῖνοι
Μέσ' 'ς τῶν ἐχθρῶν τὸν κίνδυνο καὶ μέσ' 'ς τὰ ἔρμα ξένα,
Δὲν ἔννοιωσαν τόση χαρὰ 'ςὲ στήθη ἀπελπισμένα
Σὰν τὴ 'δική μας τὴ χαρὰ ποῦ Σὲ θωροῦμε τώρα.
Τῶν τρομερῶν Σαρακηνῶν τὰ πλήθη τὰ αἱμοβόρα

Digitized by Google

Τὴν πρώτη ἐκείνη τὴ φορὰ ποῦ ὡρμήσανε 'ς τὴν Πόλι
Κι' ἀπ' τὴν Χρυσόπορτα βαθειὰ τὴν ἀγναντέψαν, ὅλη
Νὰ ζωγραφίζεται ὁλόλαμπρη μεσ' 'ς τ' οὐρανοῦ τὰ πλάτια,
Μὲ ταὶς 'ψηλαὶς της ἐκκλησιαὶς, τἀπέραντα παλάτια,
Ποτὲ δὲν θὰ φαντάστηκαν τὴ δόξα μας τὴν πρώτη
Τόσον ὡραία, καθὼς ἐμεῖς τὴν ἰδική σου νιότη!
Κι' ὁ ἀστρομάλλης ὁ σοφὸς ποῦ ψάχνει γιὰ τ' ἀστέρι
Τὸ μακρυνὸ κι' ἀθώρητο μ' ἕνα γυαλὶ 'ς τὸ χέρι,
Ὅταν 'ς τὰ μάτια του 'μπροστὰ προβάλῃ ἀπ' τὰ οὐράνια,
Κρύβει 'λιγώτερη ἀπὸ 'μᾶς ἐκεῖνος 'περηφάνια!

Γέροι, ποῦ νοιώθετε σιμὰ τοῦ μνήματος τὴν ὥρα,
Γιὰ ἰδέστε Τον, κι' ὁλόχαροι κλεῖστε τὰ 'μάτια τώρα!
Λεβένταις, ποῦ δὲν τρέμετε τὸ σκιάχτρο τοῦ θανάτου,
Γιὰ ἰδέστε Τον καὶ νοιώσετε διπλῆ ζωὴ 'μπροστά Του!
Ἄντρες, καρφῶστέ τα 'ς Αὐτὸν τὰ μάτια σας· ποιὸς ξέρει
Σὲ ποιόνε δρόμο τ' ἄστρο του ἐγράφη νὰ μᾶς φέρῃ!
Γυναῖκες, πῶχετε καρδιὰ καὶ καλοσύνη τόση,
Παρακαλεῖτε τὸ Θεὸ 'ς τὰ νιάτα Του νὰ δώσῃ
Ὅλαις ταὶς χάρες τοὐρανοῦ κι' ὅλαις ταὶς καλοσύναις.
Παρθέναις, στεφανῶστέ Τον μὲ ρόδα καὶ μυρσίναις.
Μὲ τὸ 'δικό Του τ' ὄνομα ταὶς νύχταις, ταὶς ἡμέραις,
'Στὴν κούνια νανουρίζετε τὰ βρέφη σας, μητέραις!
Κ' ἐσεῖς, παιδάκια, πειὸ τρελλὰ χορεύετε, γελᾶτε.
'Ελᾶτε ὄχι ν' ἀκούσετε, μὰ γιὰ νὰ ἰδῆτ' ἐλᾶτε
Τὸ παραμύθι πῶχετε τόσαις φοραὶς γροικήσει:
Νά! νά, τὸ βασιλόπουλο ποῦ ἦρθε νὰ ξυπνήσῃ
Τὴν κόρη τὴν Πεντάμορφη ποῦ βαρειοκοιμισμένη
Μέσ' 'ς τὴ σκλαβιὰ τοῦ δράκοντα καιροὺς καὶ χρόνια μένει...

Χαρῆτέ τον τοῦ βασιλιᾶ τὸ γυιὸ τὸν κανακάρη!
Δεκαεννιὰ χρονῶν ξανθὸ κι' ὡραῖο παλληκάρι,
Ζώνει 'ς τὴ μέση τὸ σπαθὶ καὶ τὸ σταυρὸ 'ς τὸ στῆθος,
Καὶ μᾶς σκορπάει παρηγοριαὶς κ' ἐλπίδες ἕνα πλῆθος
Ὁ πρῶτος Ἕλλην πῶγραψε σὲ τέτοια χρόνια ἡ Μοῖρα
'Ελεύθερος νὰ γεννηθῇ μὲ στέμμα καὶ πορφύρα,
Κ' ἐμπρὸς 'ς τὰ 'μάτια μας κ' ἐμπρὸς 'ς τὸ δακρυσμένο Γένος
Νὰ ὁρκισθῇ τοῦ Ἕλληνος τὸν ὅρκο λατρευμένος!
Χαρῆτέ Τον, τοῦ ἐθνικοῦ εὐαγγελισμοῦ τὸν κρίνο,
Τὸν ὑστερνό μας καὶ μαζὶ τὸν πρῶτο Κωνσταντῖνο!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΠΙ ΤΗι ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΕΙ
ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ἑορταὶ πανελλήνιοι τελοῦνται ἀπὸ τῆς αὔριον ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου. Ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ὁ ἑλληνικὸς κόσμος δὲν ἐχαιρέτισε τοιαύτας ἡμέρας. Ὁ πολυπαθὴς τῆς ἱστορίας λαὸς καλεῖται νὰ αἰσθανθῇ ἓν τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων αἰσθημάτων, ὑπὸ τὴν ζωοποιὸν τῶν ὁποίων ἐνέργειαν δημιουργεῖται ἡ ἐθνικὴ συνείδησις, κρατύνεται ἡ ἐθνικὴ πίστις πρὸς τὸ παρόν, ἀποκαλύπτονται ἐν ἐλπίσιν οἱ ὁρίζοντες τοῦ μέλλοντος, λαμβάνουσι νέας δυνάμεις οἱ ἰσχυροί, καὶ ἐπανακτῶσι τὸ ἀπολεσθὲν αὐτῶν θάρρος καὶ φρόνημα οἱ ἀποτεθαρρημένοι. Νεαρὸς βασιλόπαις, οἷον ἀπὸ αἰώνων προεφήτευον τὰ σιβύλλεια βιβλία τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, οἷον τοσάκις ἐπόθησαν καὶ ἐρρέμβασαν τοσαῦται Ἑλλήνων γενεαί, θέλει προσέλθει αὔριον πρὸ τοῦ βωμοῦ, διὰ νὰ ὁμόσῃ τὸν ὅρκον τῆς στρατιωτικῆς πίστεως πρὸς τὴν πατρίδα. Ὁποία μυστηριώδης στιγμὴ ἐν ταῖς δέλτοις τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας! Ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἥτις εἶδε ποτὲ πίπτοντα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας της τὸν Κόδρον, Ἕλλην βασιλεύς, ὃν γεννώμενον πε-

Digitized by Google

ριεπτύχθη φῶς ἀττικοῦ οὐρανοῦ, προσέρχεται, κλίνων τὸ γόνυ πρὸ τῶν ἐθνικῶν ἀντιπροσώπων, νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἐκ *ξανθοῦ γένους* πατρός του τὸ ἐθνικὸν ξίφος, καὶ κραδαίνων αὐτὸ διὰ τῆς παλάμης, ν' ἀνακράξῃ: *Οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτῳ ἂν στοιχήσω. Ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν, καὶ ὑπὲρ ὁσίων, καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. Τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάττω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ἢ ὅσην ἂν παραδέξωμαι. Καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων ἐμφρόνως, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμένοις πείσομαι, καὶ οὓς τινας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἱδρύσηται ὁμοφρόνως. Καὶ ἄν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμούς, ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω· ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων, καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω. Ἵστορες Θεοὶ τούτων.*

Ἀπὸ πόσων αἰώνων ἀνέμενεν ὁ Ἑλληνισμὸς τοιαύτην ἡμέραν! Ἐν τῇ ζοφερᾷ ὁμίχλῃ τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀπογνώσεως ποσάκις δὲν ἐπόθησε τὴν ζωοποιὸν ταύτην ἀκτῖνα τῆς παρηγορίας, ἀκτῖνα φωτὸς ἅμα καὶ θάλπους! Ὅταν ἔπιπτεν ἐπὶ τέλους εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων ἡ κλεινὴ παρὰ τὸν Βόσπορον βασιλεύουσα, τὸ θαῦμα τῆς οἰκουμένης, τὸ ἀντικείμενον τοῦ φθόνου τοσούτων λαῶν καὶ ἐθνῶν, ψευδεῖς χρησμοὶ προανήγγελλον ὅτι, κατὰ τὴν ἀπαίσιον ἐκείνην ἡμέραν, ἄγγελος κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, ἤθελε ζητήσει ἐν μέσῳ τῆς καταστροφῆς, μεταξὺ τοῦ καταπεπληγμένου πλήθους, ἄγνωστόν τινα, διὰ νὰ προσενέγκῃ εἰς αὐτὸν παρθενικὸν ξίφος πρὸς ἀποδίωξιν τῶν κατακτητῶν ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου. Γενεαὶ παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἀποφράδος ἐκείνης ἡμέρας, καὶ δὲν κατῆλθεν ἀκόμη ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ, καὶ δὲν ἀπεκαλύφθη εἰσέτι ἐν τῇ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ ὁ παράκλητος ἥρως τῆς δημοτικῆς παραδόσεως. Ὦ, ἂν τὸ ξίφος, τὸ ὁποῖον θέλει περιζωσθῇ αὔριον ὁ νεαρὸς βασιλόπαις, ἦτο τὸ προαγγελθὲν ξίφος τῆς ἀπολυτρώσεως, τὸ προωρισμένον νὰ κόψῃ τὸν γόρδιον δεσμὸν τῆς ἐθνικῆς δυστυχίας, νὰ πατάξῃ τοὺς ἐχθρούς, νὰ προασπίσῃ τὰς ἐπιβουλευομένας ἑλληνικὰς χώρας καὶ νὰ σημειώσῃ ἐπὶ τῶν δέλτων τῆς ἱστορίας νέας σελίδας ζωῆς καὶ παλιγγενεσίας!

Δὲν θέλει βεβαίως παραστῇ αὔριον ἐν τῷ ναῷ τῆς ἑλληνικῆς Μητροπόλεως ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ. Ἀλλὰ θέλει παραστῇ ἅπασα ἡ Ἑλλὰς διὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῆς καὶ τῶν ἀντιπροσώπων, πιστὴ πρὸς τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις καὶ ὑποχρεώσεις, εὐλαβὴς πρὸς τὸ παρελθόν, εὔελπις ἐπὶ τῷ προοιωνιζομένῳ μέλλοντι, διὰ ν' ἀναφωνήσῃ μετὰ πίστεως, μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν ὁρκιζόμενον τὸν στρατιωτικὸν ὅρκον του νεανίαν:

«*Ἐν τούτῳ νίκα.*»

* *
*

Ἐν τῷ ξίφει τούτῳ, Κωνσταντῖνε, κεῖνται αἱ μέλλουσαι τύχαι τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους· ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτᾶται τῆς πατρίδος σου ἡ σωτηρία. Ἂν ἦνε πεπρωμένον ἡ Ἑλλὰς νὰ εἴπῃ καὶ πάλιν τὸν κυρίαρχον λόγον αὐτῆς ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ, νὰ ἀποκαλυφθῇ ἐν τῇ ἠθικῇ ἐργασίᾳ τῶν λαῶν νέα αὐτῆς σκέψις, ζωτικὴ καὶ δημιουργός, νὰ καταλάβῃ πρωτεύουσαν θέσιν ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν, δὲν θέλει τὸ κατορθώσει, ἂν πρῶτον δὲν τελεσιουργήσῃ θριαμβεῦον τὸ ξίφος τοῦτο. Πάντοτε τὰ μεγάλα ἔργα τῶν ἀνθρώπων προοιμιάσθησαν καὶ καθιερώθησαν διὰ τοιούτων νικῶν. Ἡ ἐθνικὴ ἰδέα, ἐν τῇ παγκοσμίῳ αὐτῆς ἀποκαλύψει καὶ πραγματώσει, κατίσχυσε πρωτίστως διὰ τοῦ ξίφους, τῆς ἐκδηλώσεως ταύτης τῆς ἐθνικῆς ζωῆς καὶ εὐρωστίας. Τὸ ξίφος σου, Κωνσταντῖνε, ἔσται ἐν τῷ μέλλοντι τὸ παλλάδιον τῆς ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἑνότητος. Ἂς ἑορτάσῃ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς ὁρκωμοσίας τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Ἠχοῦσιν ἀπὸ τοῦ Αἵμου, ἀπὸ τῆς Ροδόπης, ἀπὸ τῶν Ἀκροκεραυνίων, ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, ὑπερήφανοι φθόγγοι, τὰ προανακρούσματα τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ἀγῶνος. Ἀνάβηθι τὸν ἵππον σου, Κωνσταντῖνε. Πορεύθητι πρὸς τὸ στάδιον ἐκεῖνο, ἐν τῷ ὁποίῳ προώρισται νὰ δοκιμασθῇ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος σου. Πόσοι αἰῶνες σὲ παρακολουθοῦσι! Πόσοι ἔνδοξοι ἥρωες θέλουσι σὲ θαυμάσει! πόσοι μεγάλοι βασιλεῖς γηθοσύνως θέλουσι σὲ ἀποκαλέσει διάδοχόν των!

Γινώσκεις τίνες εἶνε οἱ βασιλεῖς οὗτοι, ἥρωες ἅμα καὶ ἀπόστολοι εὐνομίας καὶ πολιτισμοῦ, σωτῆρες ἅμα καὶ μάρτυρες.

Πρόσεξον, Κωνσταντῖνε, καθ' ἣν στιγμὴν ὑπόσχεσαι, ὅτι δὲν θέλεις καταισχύνει τὸ ὅπλον, τὸ ὁποῖον ἡ πατρὶς σοὶ ἐμπιστεύεται. Ἐνώπιον τούτων δίδεις ἐπίσης τὸν ὅρκον, τῶν ἡρώων ἐκείνων, οἵτινες ὑπῆρξαν προκάτοχοί σου ἐν τῇ γενναίᾳ ἐργασίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους· ἐνώπιον τοῦ Θησέως, τοῦ ἀπαλλάξαντος τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῶν κακοποιῶν, καὶ πρώτου θεμένου ἐν αὐτῇ τὴν φαεινὴν κρηπῖδα τῆς εὐνομίας· ἐνώπιον τοῦ Ἀγαμέμνονος, τοῦ πρώτου ἄνακτος, τοῦ καταβαλόντος τὴν ὀφρῦν τῆς ἀσιατικῆς παμβασιλείας· ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὑποτάξαντος, ἀλλὰ καὶ ἐκπολιτίσαντος τὴν Ἀσίαν· ἐνώπιον τοῦ Πύρρου, τοῦ ἀπειλήσαντος καὶ νικήσαντος τοὺς Ρωμαίους· ἐνώπιον Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, τοῦ Βουλγαροκτόνου· καὶ ἐπὶ τέλους, ἐνώπιον τοῦ προσφιλεστάτου πάντων καὶ ποθεινοτάτου—τοῦ τελευταίου τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων, ἥρωος καὶ μάρτυρος, τοῦ ὁποίου ἡ ἧττα ὑπῆρξεν ἐνδοξοτέρα πολλῶν νικῶν καὶ θριάμβων, τοῦ ὁμωνύμου σου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. Κλῖνον τὸ γόνυ εὐλαβὴς πρὸ τῶν προκατόχων σου τούτων, Κωνσταντῖνε. Ἰσχυρὰ φρικίασις συγκινήσεων

Digitized by Google

θέλει διαπεράσει τὸ σῶμά σου. Ἀλλ' ἐνῷ τρέμεις ἐξ ἱεροῦ ρίγους, ἀκροάσθητι τῆς μυστηριώδους αὐτῶν φωνῆς, ἐξερχομένης ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων ἀβύσσων τῆς ἱστορίας, καὶ ἐξαγγελλούσης καθ' ἁπάσας τὰς διευθύνσεις τοῦ ναοῦ τὸ μέγα καὶ λυτρωτήριον ἐθνικὸν πρόσταγμα:

«*Ἐν τούτῳ νίκα.*»

* *
*

Ἑορταὶ τοιαῦται ἀλλαχοῦ εἶνε αὐλικαὶ μόνον Τελοῦνται μόνον ἐξ ἁπλῆς ἐθιμοτυπίας. Τὸ πολὺ πλῆθος συνωθεῖται πρὸ τῶν θεαμάτων τούτων ἐξ ἁπλῆς περιεργείας, ὅπως συνωθεῖται πρὸ παντὸς καινοῦ ἀντικειμένου, ποθοῦν νὰ διέλθῃ ἐν ταῖς ὥραις τῆς σχολῆς αὐτοῦ στιγμάς τινας τέρψεως καὶ λήθης ἀπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ καθ' ἑκάστην βίου. Ἀλλ' ἡ ἑορτὴ τῶν ἡμερῶν τούτων εἶνε καθαρῶς ἐθνική. Κατὰ τὰς κρισίμους σήμερον στιγμὰς τῆς ἱστορίας ἡμῶν παρίσταται ἐπιβαλλομένη ἀνάγκη μείζονος συσφίγξεως τῶν ἐθνικῶν δεσμῶν, εὐρυτέρας καὶ ταχυτέρας ἐνεργείας πρὸς διάσωσιν τῶν ἐθνικῶν καὶ ἱστορικῶν ἡμῶν δικαίων. Οἱ καιροὶ δὲν περιμένουσι. Χθὲς εἰσέτι τολμηρός, ἀλλ' ἀτυχήσας ἡγεμὼν φυλῆς, ἀπὸ αἰώνων ἐχθρικῆς τῇ Ἑλλάδι, ἐλάλει περὶ Μακεδονίας, ὡς περὶ χώρας ἀνηκούσης τοῖς Βουλγάροις. Ἑλληνικαὶ χῶραι ἐποφθαλμιῶνται ὑπὸ γειτόνων ἢ ἀπωτέρων λαῶν, ἂν δὲ ἡ Ἑλλὰς δὲν διεκδικήσῃ ὡς τάχιστα τὰ ἐθνικὰ αὐτῆς δίκαια, οὐχὶ μόνον διὰ τῶν περγαμηνῶν τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν διὰ τῆς λογικῆς τῆς δυνάμεως αὐτῆς, θέλει διαγραφῆ θᾶττον ἢ βράδιον ἀπὸ τῶν δέλτων τῆς ἱστορικῆς ὑπάρξεως. Μόνον τυφλοὶ καὶ φίλαυτοι δύνανται ν' ἀμβλυωπῶσιν ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος ταύτης· ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ συνείδησις, ἥτις ἓν μόνον ἔχει ἰδεῶδες, τὴν ἀνάστασιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ γένους, δὲν δύναται ἢ νὰ ἐνθουσιασθῇ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν, νὰ μελετήσῃ βαθύτατα τοὺς κινδύνους, εἰς οὓς εἶνε ἐκτεθειμένη ἡ ἑλληνικὴ πατρίς, καὶ νὰ ζητήσῃ παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων, ἄνευ ἐξαιρέσεως ἀρχῶν καὶ σημαίας, συμπαθειῶν ἢ ἀντιπαθειῶν, τὴν ὁμόνοιαν ἐκείνην ἐν τῇ ἐνεργείᾳ, ἥτις ἐχαρακτήρισε τὰς δυσχερεστάτας, ἀλλ' ἅμα καὶ εὐγενεστάτας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡμέρας.

Αἱ ἑορταὶ τῶν ἡμερῶν τούτων ἔσονται ἄρα ἡ πραγματικωτέρα παράστασις τῆς ἑνότητος καὶ τῆς ὀφειλομένης κοινῆς ἐνεργείας παντὸς Ἕλληνος. Πανταχοῦ συγκινεῖται κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ ἔθνος— ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ πατρίδι, ἐν τῇ δουλευούσῃ, ἐν ταῖς ἀποικίαις. Δὲν ὑπάρχουσι σήμερον διαιρέσεις· διαλύεται πᾶν νέφος προσωπικῶν δυσαρεσκειῶν καὶ ἐχθροπαθειῶν πρὸ τοῦ φωτὸς τῶν ἐθνικῶν καθηκόντων. Ἓν μόνον κρατεῖ αἴσθημα καὶ μία προεξάρχει ἰδέα, ἡ ἰδέα τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως καὶ ἑνότητος. Καὶ τῆς ἰδέας ταύτης ἀντιπρόσωπος καὶ σημαιοφόρος παρίσταται ὁ διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, τέλειος Ἕλλην, οἷον ἀνέμενον τοσοῦτοι αἰῶνες συμφορῶν καὶ δουλείας, οἷον ἀπεκδέχεται ἐν ἀνησύχῳ προσδοκίᾳ ἡ σύγχρονος γενεά. Τὸν Ἕλληνα τοῦτον προεφήτευεν ἡ ἐθνικὴ Σίβυλλα, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὑπὲρ τῆς ἐμφανείας τούτου ἐδέετο νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν τοῖς ναοῖς τῶν πόλεων ὁ λευΐτης, καὶ ἐν τοῖς ἐρημοκλησίοις τῶν ὀρέων ὁ ἁρματωλός· τοῦτον ποθῶν ἔψαλλε τὸ ἐνάλιον αὐτοῦ ᾆσμα ὁ ναυτίλος τοῦ Αἰγαίου, καὶ μετὰ πίστεως ἐμελέτα τὴν ἀποκάλυψιν αὐτοῦ ὁ λόγιος, ἢ ἐν προσδοκίᾳ αὐτοῦ ἔπιπτε μάρτυς ὁ μαχητὴς τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας.

Καὶ θέλει ὑπάρξει ἑλληνικὴ καρδία, ἥτις νὰ μὴ σκιρτήσῃ, ἥτις νὰ μὴ φρικιάσῃ ἐξ ἱεροῦ ρίγους ἐν τῇ ὑψίστῃ ταύτῃ στιγμῇ τῆς περιβολῆς τοῦ ἐθνικοῦ ξίφους εἰς τὴν ὀσφὺν τοῦ Κωνσταντίνου; Καὶ θέλει ὑπάρξει ἑλληνικὴ φωνή, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, ὁ στρατηλάτης τῆς αὔριον, θέλει προσέλθει πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ἵνα δώσῃ τὸν ὅρκον τοῦ στρατιώτου, νὰ μὴ ἀνακράξῃ:

«*ἐν τούτῳ νίκα*;»

ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Τὸ πυροβολικὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀποτελεῖ θέαμα μεγαλοπρεπὲς ἅμα καὶ φοβερόν. Ὅπως σχηματίσῃ τις ἀκριβῆ ἰδέαν αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἴδῃ τὴν μακρὰν ἐκείνην σειρὰν τῶν ἵππων, τῶν τηλεβόλων, τῶν βλητοφόρων, κινουμένων ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἑτέρου, εἰς ἓν σύνθημα, διερχομένων τοὺς ἀγρούς, τὰς ὁδούς, τὰς ἀμπέλους, ἀναβαινόντων, καταβαινόντων, ἀναπτυσσομένων διὰ ταχυτάτων ὀφιοειδῶν κινήσεων, ἐν τῇ ὁρμητικῇ αὐτῶν φορᾷ ὑπερβαινόντων κωλύματα, πηδώντων τάφρους, ἐξαφανιζομένων ἐκ τῶν βλεμμάτων ἐν νεφέλῃ χαλίκων καὶ κόνεως, πληρούντων ἰσχυροῦ ἀντιλάλου πάσας τὰς πέριξ κοιλάδας. Εἰς ἕκαστον κανονοβόλημα τὸ φοβερὸν στόμα τῶν τηλεβόλων ὀπισθοδρομεῖ ὡς ἐπτοημένον ἐκ τοῦ ἰδίου βρυχηθμοῦ του, μακρὰν δὲ κατακρημνίζει οἰκίας, συντρίβει δένδρα καὶ ἀνοίγει φοβερὰ ρήγματα ἐν τῷ ἐχθρικῷ στρατοπέδῳ.

Ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς θαυμασίας καὶ τρομερᾶς δυνάμεως τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὅπλου ἀντλεῖ ὁ πυροβολητὴς τὸν ἰδιάζοντα αὐτῷ σοβαρὸν καὶ ὑψηλὸν χαρακτῆρα, ὅστις οὔτε ἐκ τῆς ψυχῆς οὔτε ἐκ τῆς ὄψεως αὐτοῦ ἐξαλείφεται, οὐδὲ μετὰ ἥτταν

Digitized by Google

ἔτι, ὁπότε οἱ ἄλλοι κατέχονται ὑπὸ τῆς ἀποθαρρύνσεως καὶ τῆς ἀπελπισίας.

Οὕτω σοβαροί, κατηφεῖς ἀλλ' οὐχὶ ἀποτεθαρρημένοι εἰσῆλθον περὶ λύχνων ἀφὰς εἰς Χιβάσον, οἱ πυροβοληταὶ πυρβολαρχίας τινὸς τοῦ Πεδεμοντίου στρατοῦ δώδεκα ἡμέρας μετὰ τὴν μάχην τῆς Νοβάρας. Ἐκ τῆς πυρβολαρχίας ταύτης ἔλειπον πολλὰ βλητοφόρα, πολλοὶ ἵπποι, ἓν τηλεβόλον, δύο ἀξιωματικοὶ καὶ πολλοὶ στρατιῶται. Τὴν συνώδευον εἷς λοχαγὸς καὶ εἷς ὑπολοχαγός. Ὁ λαὸς παρίστατο σιγηλὸς καὶ τεθλιμμένος, ὡσεὶ ἔβλεπε διερχομένην ἐπικηδείαν πομπήν.

Ἐσταμάτησαν ἐπὶ τῆς πρώτης πλατείας. Ὁ λοχαγὸς διέταξε τὸν ὑπολοχαγὸν νὰ ἐπισταθμεύσῃ, ἀφιππεύσας δὲ παρετήρει πέριξ ὡσεὶ ἐζήτει τινὰ ἐν μέσῳ τοῦ συρρεύσαντος πλήθους.

Μετ' ὀλίγον ἐπλησίασαν δύο νέοι, (ὁ εἷς θὰ ἦτο μόλις εἰκοσιπενταέτης, ὁ δ' ἕτερος δεκαοκταέτης) ἐκβαλόντες δὲ τὸν πῖλον των ἠρώτησαν δειλῶς:

— Σεῖς εἶσθε ὁ λοχαγός... ;

Ὁ ἀξιωματικὸς μὴ ἀφήσας νὰ περάνωσι τὴν φράσιν των ἔτεινε πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας καὶ εἶπε:

— Ἔλαβα τὸ θάρρος νὰ σᾶς γράψω, ἂν καὶ δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίζω· θὰ σᾶς ἔγραφα προτήτερα ἂν ἤξευρα τὴν διεύθυνσίν σας. Ἀλλ' ἠρώτησα ἀνωφελῶς ὅλους τοὺς φίλους τοὺς ὁποίους εἶχεν εἰς τὸ σύνταγμα. Καὶ ἐν τούτοις εἶχε πολλοὺς ὁ δυστυχὴς νέος καὶ τὸν ἠγάπων πολύ!..

Καὶ αὖθις δ' ὤρεξε τὰς χεῖρας πρὸς τοὺς νέους οἵτινες ἔθλιψαν αὐτὰς θερμῶς...

— Ἐκάμετε λόγον περὶ τῆς ἐπιστολῆς μου εἰς τὸν πατέρα σας;

Ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν τῷ εἶπον ἄλλο τι εἰμὴ ὅτι ὁ λοχαγὸς τῆς πυρβολαρχίας εἰς ἣν ἀνῆκεν ὁ ἀτυχὴς ἀδελφός των ἔμελλε νὰ ἔλθῃ ἡμέραν τινὰ ὅπως τὸν ἐπισκεφθῇ. Δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τῷ εἴπωσι περισσότερόν τι διότι ἦτο ἀσθενής, καὶ ἐφοβοῦντο μὴ προξενήσωσιν εἰς αὐτὸν ὑπὲρ τὸ δέον σφοδρὰν συγκίνησιν.

Λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ του εἶχε μάθῃ δύο ἤδη ἡμέρας μετὰ τὴν μάχην, ἡ δὲ ὀδύνη αὐτοῦ ἦτο ὀξεῖα εἰσέτι καὶ ἀπαραμύθητος.

Μετ' ὀλίγον ἐπλησίασε καὶ ὁ ὑπολοχαγός.

— Ἰδοὺ ὁ ἀξιωματικὸς περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ἔγραφα εἰς τὴν ἐπιστολήν μου, εἶπε χαμηλοφώνως ὁ λοχαγός, παρουσιάζων τὸν ὑπολοχαγὸν εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς, οἵτινες ἔσφιγξαν θερμῶς τὴν χεῖρά του. Οὗτος ὀλίγας εἰπὼν λέξεις ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πυρβολαρχίαν του. Ὁ λοχαγὸς εἶπεν εἰς τοὺς δύο νέους ὅτι θὰ μεταβῇ νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα των τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν, καθόσον τὴν ὀγδόην ἔπρεπε ν' ἀπέλθῃ εἰς Τουρῖνον, ἐρωτήσας δὲ τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς θύρας τῆς οἰκίας, ἐπλησίασεν εἰς τὸν ὑπολοχαγὸν καὶ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ:

— Αὔριον τὸ πρωῒ εἰς τὰς ὀκτὼ ἂν δὲν εἶμαι ἐδῶ ἀναχώρησε μὲ τὴν πυρβολαρχίαν· ἀλλὰ κύτταξε νὰ μὴ περάσῃς ἀπὸ τὴν ὁδόν.... καὶ τῷ εἶπε τὸ ὄνομά της. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἀπήντησεν ὅτι θέλει ὑπακούσῃ· ὁ δὲ λοχαγὸς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν, ὁ λοχαγὸς παρακολουθούμενος ὑπὸ στρατιώτου κρατοῦντος δέμα ἔκρουε τὴν θύραν τῆς οἰκίας τῶν δύο νέων αὐτοῦ φίλων. Αἱ ὀλίγαι τῆς προσδοκίας στιγμαὶ ἐφάνησαν αὐτῷ ὁλόκληρος ὥρα. Ἀνυπομονησία ἄραγε ἢ φόβος ἦτο τὸ κατέχον αὐτὸν τὴν στιγμὴν ἐκείνην αἴσθημα; Οὐδ' αὐτὸς θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ εἴπῃ· ἀγωνία συνέσφιγγε τὴν καρδίαν του.

Ἐπὶ τέλους ἀνοιχθείσης τῆς θύρας ἐφάνησαν οἱ δύο ἀδελφοί, ὑποδεχθέντες αὐτὸν ἀφώνως, μὲ τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στόματος. Ὁ στρατιώτης ἀφεὶς τὸ δέμα ἐπὶ ἕδρας τινὸς ἀπῆλθε.

— Κοιμᾶται, εἶπεν ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' εἶνε πολὺ καλλίτερα.

Ὁ λοχαγὸς ἐκάθησε, οἱ δὲ δύο νέοι ἐπλησίασαν τὰς καθέδρας ὅπως δύνανται νὰ συνδιαλέγωνται χαμηλοφώνως:

— Νομίζετε ὅτι εἰμπορῶ νὰ τοῦ ὁμιλήσω χωρὶς κίνδυνον;

— Τώρα ναί, ἀπήντησαν ὁμοφώνως οἱ δύο ἀδελφοί...

— Εἰπέτε το ἐλευθέρως, διότι εἰμπορῶ νὰ ἐπανέλθω μίαν ἄλλην ἡμέραν· ἀπ' ἐδῶ ἕως τὸ Τουρῖνον ἡ ἀπόστασις εἶνε μικρά....

— Σᾶς εὐχαριστοῦμεν ἐκ καρδίας, ἀλλ' εἶνε περιττὸν νὰ ἐνοχληθῆτε καὶ ἄλλην φορὰν δι' ἡμᾶς. Ὁ πατήρ μας εἶνε πολὺ καλλίτερα. Ἂν ἦτο ἄλλος ἄνθρωπος, ἴσως ἔπρεπε νὰ διστάσητε... ἀλλὰ πιστεύσατε, κύριε λοχαγέ, ὅτι ἔχει καρδίαν ἱκανὴν νὰ αἰσθανθῇ τὸ εἶδος τῆς παρηγορίας τὴν ὁποίαν τῷ φέρετε. Εἶνε φιλόστοργος πατήρ, ἀλλ' εἶνε καὶ ἀκραιφνὴς φιλόπατρις.

— Τὸ πιστεύω, εἶπεν ὁ λοχαγός.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὡραῖον ξανθὸν παιδίον δώδεκα τὸ πολὺ ἐτῶν. Ἰδὼν τὸν λοχαγὸν ἠθέλησε νὰ ὀπισθοδρομήσῃ.

— Ἔλα ἐδῶ! τῷ εἶπεν ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν.

Τὸ παιδίον ἐπλησίασε.

— Εἶνε ὁ μικρός μας ἀδελφός!

— Πόσον τῷ ὁμοιάζει! ἀνεφώνησεν ὁ λοχαγός.

Μετὰ βραχεῖαν συνδιάλεξιν ὁ λοχαγὸς λαβὼν τὸ δέμα ἠκολούθησε τὸν ἕνα τῶν ἀδελφῶν, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀσθενοῦς ὅπως τὸν ἀφυπνίσῃ. Ὁ ἀγαθὸς γέρων ὕπνωττεν ἠρέμα, τὸν ἕνα τῶν βραχιόνων ἐκτὸς τοῦ ἐφαπλώματος ἔχων καὶ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν υἱόν.

Digitized by Google

Ούτος έστη θεωρών τὸ σεβάσμιον καὶ εὐρὺ μέτωπον τοῦ γέροντος, τὸ ὁποῖον καὶ ἐν αὐτῇ τοῦ ὕπνου τῇ ἠρεμίᾳ ἔφερεν ἐναποτυπωμένην τὴν ὀδύνην.

— Πατέρα! ἐψιθύρισε.

Ὁ γέρων ἤνοιξε βραδέως τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ διὰ τῆς ἐκτὸς τοῦ ἐφαπλώματος χειρὸς ἔλαβε τὴν τοῦ υἱοῦ του, ὅστις θωπεύσας τὴν κόμην τοῦ ἀσθενοῦς ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς ἦτο.

— Πολὺ καλλίτερα, ἀπήντησε.

— Καλά... Λοιπόν... ἄκουσε πατέρα. Κάποιος θέλει νὰ σὲ ἰδῇ.

— Φέρε τον ἐδῶ.

Ὁ υἱὸς δὲν ἐκινήθη ἐκ τῆς θέσεώς του.

— Ποῖος εἶνε; ἠρώτησεν ὁ γέρων.

— Εἶνε... ἕνας ἀξιωματικός.

Ὁ γέρων ἠτένισεν ἐπὶ τὸν νέον μηδὲν εἰπών.

—Εἶνε ἕνας λοχαγός... τοῦ πυροβολικοῦ!

Ὁ γέρων προσεπάθησε νὰ ἀνακαθήσῃ εἰς τὴν κλίνην του· ἀλλ' ὁ υἱὸς τὸν ἠμπόδισε.

— Μή, πατέρα, μὴ κινῆσαι. Μεῖνε πλαγιασμένος. Ἐνθυμήσου τί διέταξεν ὁ ἰατρός.

Καὶ ὁ νέος ἔθηκεν ὑπὸ τὸ ἐφάπλωμα τὴν χεῖρα τοῦ πατρός του. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γέροντος ἐξήστραπτον, καὶ ἡ ἀναπνοή του ἐξήρχετο δυσχερῶς τοῦ στόματός του.

Χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ κατὰ πρόσωπον τὸν υἱόν του ἐψιθύρισεν ἀσθενῶς:

— Καὶ ὁ λοχαγὸς αὐτός ..:

—...Ἦτο λοχαγός του... Ἦλθεν ἐπίτηδες νὰ σὲ ἰδῇ.

Ὁ γέρων συνέσφιγξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ χείλη του ὅπως καταστείλῃ ὀλολυγμόν.

— Θάρρος, πατέρα, καρδιά... Ἦλθε ἐδῶ διὰ νὰ σὲ παρηγορήσῃ· φανοῦ γενναῖος, πατέρα.

— Εἰπέ του νὰ ἔλθῃ.

— Ἀμέσως;

— Ναί, ἀμέσως.

Ὁ νέος ἐξῆλθε ταχέως τοῦ δωματίου. Ὁ πατὴρ παρακολουθήσας αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν θύραν. Ἤκουσε βραχὺν ψίθυρον, ἀσθενῆ κλαγγὴν ξίφους καὶ ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθε.

Ὁ γέρων ἤνοιξε πρὸς τὸν λοχαγὸν τὴν ἀγκάλην του, οὗτος δὲ ὥρμησεν εἰς αὐτὴν μεθ' υἱικῆς στοργῆς. Οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ἔστησαν ὀρθοὶ παρὰ τὴν κλίνην. Ὁ πατὴρ ἔκλαιε. Ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτει ἐν τῷ δωματίῳ.

Αἴφνης ὁ ἀσθενὴς ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν, ἀπομάξας δὲ τὰ δάκρυά του εἶπεν ἀποφασιστικῶς:

— Λοχαγέ... εἴσθε ἐκεῖ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ..εἴδατε τί συνέβη... νὰ μοῦ τὰ διηγηθῆτε ὅλα... Εἶμαι πολὺ καλά... Θὰ τ' ἀκούσω χωρὶς νὰ συγκινηθῶ, χωρὶς νὰ σᾶς διακόψω...Ἀλλὰ θέλω... ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω (ἐνταῦθα τὰ δάκρυα ἔπνιξαν τὴν φωνήν του) πῶς ἀπέθανε τὸ καϋμένο μου τὸ παιδί!

Ἔκφρασις ἀπεριγράπτου θλίψεως ἐπεσκίασε τὸ πρόσωπόν του.

— Ἦτο τόσον νέος· καὶ τόσον ὡραῖος!

— Ἀλλὰ τώρα εἶνε τόσον μεγάλος! ἀπεκρίθη ὁ λοχαγός.

Τὴν λέξιν ταύτην ἀκούσας ὁ γέρων ἀνύψωσε τὴν κεφαλήν του καὶ ἠτένισε ἐπὶ τὸν ἀξιωματικόν· ἐφ' ὅσον δὲ παρετήρει αὐτόν, τὸ δακρύβρεκτον πρόσωπόν του ἐλάμβανε βαθμηδὸν ἔκφρασιν γαλήνης καὶ ὑπερηφανείας.

— Τόσον μεγάλος! ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτόν.

Διὰ φωνῆς δ' εὐσταθοῦς προσεῖπε:

— Λέγετε τώρα, λοχαγέ.

Ὁ λοχαγὸς καθήσας ἐγγύτερον τῆς κλίνης καὶ θωπεύων τὸν θύσανον τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους του προσεπάθει νὰ εὕρῃ φράσιν τινα ὅπως ἀρχίσῃ. Ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν προσῆλθεν εἰς ἐπικουρίαν του.

— Ἡ πυρβολαρχία σας θὰ ἔκαμε πολὺ καλὰ τὸ μέρος της, κύριε λοχαγέ.

— Εἰς τὴν μάχην τῆς Νοβάρας; ὄχι. Δηλαδὴ ἐκάμαμεν μικρὰ πράγματα ἀλλ' ἐκοπιάσαμεν ὅσον ἔπρεπε διὰ νὰ κάμωμεν μεγάλα·ἐτρέχαμεν τρεῖς ἕως τέσσαρας ὥρας χωρὶς στιγμὴν ν' ἀναπνεύσωμεν.

« Λοχαγέ, ἀναβῆτε εἰς ἐκεῖνον τὸν λόφον! μὲ διέτασσον. Μόλις ἀνεβαίναμεν, ἐναντία διαταγή· ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν προτέραν θέσιν μας. Τοῦτο συνέβη τρεῖς ἢ τέσσαρας φοράς. Οἱ ἵπποι ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα τὴν ἡμέραν ἐκείνην.Τὰ δυστυχῆ ζῷα! Ἤξιζαν καλλιτέραν τύχην.

— Ἐφονεύθησαν;

— Τὰ περισσότερα.

— Ποῦ ἐσταματήσατε;

— Δὲν εἰξεύρω ἀκριβῶς τὸ μέρος. Ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς τὴν ὄψιν τῆς τοποθεσίας. Ἤμεθα εἰς τὸ μέσον ἑνὸς λοφου·μεταξὺ ἡμῶν δὲ καὶ τῆς κορυφῆς τὸ ἔδαφος ἐσχημάτιζε τόσον βαθὺ χάσμα ὥστε ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ ἓν ἢ δύο συντάγματα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἐχθροῦ. Ὅτε ἔφθασα ἐκεῖ, μακρόθεν ἐφαίνοντο τρία συντάγματα αὐστριακῶν προχωροῦντα καθ' ἡμῶν. Μόλις διεκρίνετο ἡ λευκὴ στολή των καὶ ἡ ἀκτινοβολία τῶν λογχῶν των. Εἷς ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν μου ἐστάλη αἴφνης μὲ δύο τηλεβόλα εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ λόφου. Ἔμεινα μὲ τὸν πρῶτον ὑπολοχαγόν μου καὶ τέσσαρα τηλεβόλα. Εἰς τὸν δεξιὸν οὐλαμὸν (ἐνταῦθα ὁ ἀξιωματικὸς ἐστράφη πρὸς τὸν πρεσβύτερον τῶν ἀδελφῶν) ἦτο ὁ ἀδελφός σας.

Ὁ γέρων ἔμεινεν ἀτάραχος.

Ἦτο εἰς τὸν δεξιὸν οὐλαμόν, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός.Ἀμέσως ἤρχισε τὸ πῦρ. Ὁ ἀδελφός σας ὡς λοχίας ἔπρεπε νὰ σκοπεύσῃ.

Digitized by Google

— Εἰς τὸ μεσαῖον σύνταγμα! ἀνέκραξα. Κύταξε νὰ μᾶς τιμήσῃς.

Ἐμειδίασε, ἐσκόπευσε, ὠπισθοχώρησε δὲ δύο βήματα καὶ ἀνέκραξε:

— Πῦρ!

Καὶ εἴδομεν ὅτι ἀνετινάχθη εἰς τὸν ἀέρα ἓν δένδρον τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο εἰς τὸ μέσον τοῦ μεσαίου συντάγματος· αἱ τάξεις τῶν ἐχθρῶν διεσπάσθησαν, οἱ ἀξιωματικοὶ ἔφιπποι ἔτρεχον ἐπάνω κάτω· ἔπειτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἡ τάξις καὶ ἐξηκολούθησεν ἡ πορεία.

— Εὖγε! τῷ ἔκραξα. Ἄλλην μίαν!

Ἐσκόπευσε καὶ δευτέραν φοράν, καὶ πάλιν ἡ σφαῖρα ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον τῶν ἐχθρῶν.

Ὁ γέρων ἔπληξε διὰ τῆς παλάμης τὴν κλίνην.

— Ἡ σφαῖρα ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον τῶν ἐχθρῶν, ἐξηκολούθησεν ὁ λοχαγός· τὸ σύνταγμα συνεταράχθη περισσότερον ἀπὸ τὴν πρώτην φοράν· καὶ πάλιν οἱ ἀξιωματικοὶ ἔτρεχον ἄνω κάτω καὶ πάλιν αἱ τάξεις διεσπάσθησαν· ἀλλὰ τώρα ὁ ἐχθρὸς ἐσταμάτησε. Τέσσαρα τηλεβόλα ἔφθασαν ἐν καλπασμῷ καὶ ἐστήθησαν τὰ μὲν δύο μεταξὺ τοῦ δεξιοῦ κέρατος καὶ τοῦ κέντρου, τὰ δὲ δύο ἄλλα μεταξὺ τοῦ κέντρου καὶ τοῦ ἀριστεροῦ. Ἀμέσως δὲ ἤρχισαν τὸ πῦρ ἐναντίον μας.

— Καρδιά, παιδιά, ἀνέκραξα εἰς τοὺς στρατιώτας μου· νά, περίστασις νὰ τοὺς δείξωμεν ποῖοι εἴμεθα.

Ἠρχίσαμεν νὰ πυροβολῶμεν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν τηλεβόλων. Οἱ ἐχθροὶ ὠπισθοδρόμησαν. Τὸ ἐν τῷ κέντρῳ σύνταγμα ἐπλησίασεν εἰς οἰκίσκον τινά, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφαίνετο ὅτι εἰσῆλθον πολλοὶ στρατιῶται.

— Λοχία! ἐφώναξα εἰς τὸν υἱόν σου· σκόπευσε αὐτὸ τὸ σπίτι.

— Ἀμέσως! ἀπεκρίθη αὐτὸς μὲ τὸν ἀποφασιστικόν του τόνον.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο καλπάζων εἷς συνταγματάρχης τοῦ ἐπιτελείου, ἤκουσε τοὺς λόγους μου καὶ ἐστάθη.

— Νὰ ἰδοῦμεν, ἀπεκρίθη.

— Πῦρ! διέταξε σχεδὸν ταὐτοχρόνως ὁ γενναῖος λοχίας, καὶ ἀπὸ τῆς στέγης τῆς οἰκίας εἴδομεν ν' ἀνατινάσσωνται πέτραι, κέραμοι, ξύλα καὶ νὰ πίπτουν ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν· πολλοὶ στρατιῶται ὥρμησαν ἐκτὸς καὶ διεσκορπίσθησαν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Ὁ γέρων συνέθλιβε διὰ τῶν δύο χειρῶν τὸ ἐφάπλωμα ὡσεὶ κατείχετο ὑπὸ νευρικῆς ταραχῆς.

— Λαμπρά! ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης ἀπομακρυνθείς. Ἀλλὰ καὶ τὰ αὐστριακὰ τηλεβόλα ἐπυροβόλουν πολὺ εὐστόχως. Αἱ σφαῖραι ἔπιπτον βροχηδὸν ὀκτὼ δέκα βήματα τριγύρω μας, ηκόνοντα κύματα χώματος τὰ ὁποῖα μᾶς ἀπέκρυπτον τηλεβόλα καὶ πυροβολητάς. Ὅτε τὸ σύννεφον διελύετο, ὁ γενναῖος υἱός σας ἀπετίνασσε μειδιῶν τὴν κόνιν ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων του, ἀπαθής, ἀτάραχος, ὡς νὰ μὴ διέτρεχε κανένα κίνδυνον...

Ἀλλ' εἴμεθα ἀτυχεῖς... Μία σφαῖρα ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον τοῦ λόχου τοῦ πεζικοῦ, ὅστις μᾶς συνώδευε καὶ ἐφόνευσε τρεῖς στρατιώτας. Μετ' ὀλίγον δύο ἵπποι μας ἐφονεύθησαν καὶ δύο ἄλλοι ἐτραυματίσθησαν ἐπικινδύνως. Πρὶν παρέλθουν δύο λεπτὰ ἠκούσθη φοβερὰ ἔκρηξις καὶ ὀξυτάτη κραυγή. Μία σφαῖρα εἶχε συντρίψῃ τὸν τροχὸν ἑνὸς τηλεβόλου καὶ δύο πυροβοληταὶ φονευθέντες ἔκειντο ἐξηπλωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους... Δὲν ἦτο τὸ πυροβόλον τοῦ υἱοῦ σας.

Ὁ γέρων ἀνέπνευσε, ὡσεὶ ὑπελείπετο αὐτῷ ἡ ἐλπὶς ὅτι ὁ υἱός του ἔζῃ εἰσέτι.

— Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἅμα ὁ υἱός σας εἶδε τὸ θέαμα τοῦτο ἐκτύπησε διὰ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλήν του καὶ ἐξέβαλε κραυγὴν ἀγανακτήσεως. Δὲν εὑρισκόμεθα ἐν τούτοις εἰς ἀπελπιστικὴν θέσιν καὶ ἠδυνάμεθα ν' ἀντισταθῶμεν ἀκόμη ὀλίγον καιρόν. Ἀλλὰ δύο νέα τηλεβόλα τῶν ἐχθρῶν προσετέθησαν εἰς τὰ τέσσαρα πρῶτα. Τὰ αὐστριακὰ συντάγματα ἐξηκολούθησαν νὰ προχωρῶσιν· ἡμεῖς δὲν ἠδυνάμεθα νὰ μείνωμεν περισσότερον εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην. Ὄπισθέν μας ἠκούσαμεν αἴφνης θόρυβον βημάτων, φωνῶν, καὶ ὅπλων καὶ εἴδομεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου δύο συντάγματα ἑτοιμαζόμενα ν' ἀπωθήσωσιν ἐχθρικὴν ἔφοδον. Μεταξὺ τῆς κορυφῆς καὶ ἡμῶν, ὅπως εἶπον, τὸ ἔδαφος ἐσχημάτιζε χάσμα· ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸ πεζικὸν δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ μέχρις ἡμῶν, ἔπρεπε νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν.

Ὁ ἐχθρὸς προὐχώρει ταχέως. Περιέμενα νὰ φθάσῃ μέχρι βολῆς καὶ τότε διέταξα.

— Πῦρ διὰ κερμάτων! (μιδραλλίων)

Ἠκούσθη ἔκρηξίς τις ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ κεραυνοῦ παρακολουθουμένη ὑπὸ συριγμοῦ ὀξέος. Νέφος κόνεως ἐκάλυψε τὸ σύνταγμα, ὅτε δὲ διεσκορπίσθη, τρόμος, ταραχὴ ἀπερίγραπτος κατεῖχε τὰς ἐχθρικὰς τάξεις.

Ἀλλ' ἦτο ἀργά.

Οἱ Αὐστριακοὶ καί τοι ἐν ἀταξίᾳ ἐξηκολούθουν ν' ἀναβαίνωσι γενναίως. Οὔτε στιγμὴν δὲν ἔπρεπε νὰ χάσωμεν, ἔπρεπε νὰ σώσωμεν τὰ τηλεβόλα. Οἱ ἵπποι δὲν ἤρκουν πλέον.

— Ἐπὶ βραχίονος! ἀνέκραξα. Ὀπίσω!

Τριάκοντα ῥωμαλέοι βραχίονες ἐξετέλεσαν τὴν διαταγὴν ταύτην.

Εἷς πυροβολητὴς ἔλειπεν ἀπὸ τὸ πρὸς τὸν δεξιὸν οὐλαμὸν τηλεβόλον, καὶ τοῦτον τὸν ἀντικατέστησε ὁ υἱός σας, λαβὼν ἕνα τροχόν. Κατέβαλλεν ἀπίστευτον ἀγῶνα, εὕρισκε δὲ τρόπον νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ τὸ ἔδαφος ἦτο βρεγμένον καὶ οἱ τροχοὶ ἐβυθίζοντο εἰς τὴν λάσπην. Ὤ! ἦτο τρομερόν! Οἱ μῦς τῶν πέντε στρατιωτῶν

Digitized by Google

ἀπὸ τὴν ἔντασιν ἦσαν τόσον ἐξωγκωμένοι ὥστε ἐνόμιζες ὅτι τὸ δέρμα των ἔμελλε νὰ διαρραγῇ.

— Θάρρος, παιδιά! ἐφώναζον οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου. Οἱ δὲ πυροβοληταὶ ἐδιπλασίαζον ἀπελπιστικῶς τὰς ἐνεργείας των. Ἤδη ἠσθανόμεθα πλησίον μας τὸ βαρὺ βῆμα τοῦ αὐστριακοῦ συντάγματος καὶ τὰς φωνὰς τῶν ἀξιωματικῶν των. Ἀπόσπασμα ἀκροβολιστῶν ἐκπεμφθὲν πρὸ τοῦ συντάγματος μᾶς ἐδεκάτιζε διὰ τῶν σφαιρῶν του... ἐν τούτοις εἴχομεν σχεδὸν φθάσῃ... τότε ἐπληγώθη!

— Ποῦ; Ποῦ ἐπληγώθη; ἠρώτησεν ἀγωνιωδῶς ὁ ταλαίπωρος γέρων ὡσεὶ τότε τὸ πρῶτον ἤκουε τὴν εἴδησιν ἐκείνην

— Εἰς τὴν κνήμην.

— Εἰς ποῖον μέρος;...

—... Ἐδῶ, ἀπεκρίθη ὁ λοχαγὸς δεικνύων τὸ ἄνω μέρος τῆς κνήμης του· ἀλλ' ἐφώναξε: «δὲν εἶνε τίποτε, ἐμπρός!» ἐξηκολούθησε νὰ ὠθῇ τὸν τροχόν.

— Εὖγε! ἐξηκολούθησεν ὁ ἀσθενὴς διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ μὴ τρεμούσης.

— Ὤ, πραγματικῶς εὐγέ του! Οἱ ἴδιοι στρατιῶται τοῦ ἐφώναξαν *γειά σου*! Οἱ πέντε ἀνδρεῖοι κατέβαλον ἔσχατον ἀγῶνα· τὸ τηλεβόλον ἔφθασεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Οἱ γενναῖοι ἄνδρες μόλις προφθάσαντες ν' ἀρθρώσωσι τὴν λέξιν: ἐγλύτωσε! κατέπεσαν ἀποκαμωμένοι. Ὅταν ἐσηκώθησαν...

— Δὲν ἐσηκώθησαν ὅλοι! εἶπεν ὁ γέρων, ὢ τὸ ἤξευρα!...

—... Ἦτο πληγωμένος εἰς τὸ πλευρόν.

Στιγμιαία σιωπὴ ἐπηκολούθησε τὴν φρᾶσιν ταύτην.

— Ἅμα ἐξησφαλίσθησαν τὰ τηλεβόλα, τὸ πεζικὸν ἤρχισε πυκνὸν πῦρ κατὰ τῶν ἐπιτιθεμένων ἐχθρῶν. Τὸ δεξιὸν τηλεβόλον ἐσύρθη τριάκοντα βήματα ἐμπρός, ἐν ᾧ δὲ τὸ ἔσυρον οἱ στρατιῶται ὁ υἱός σας πιέζων τὸ τραῦμά του ἀνέκραξεν ἀκέμη δύο φοράς: Καρδιά! καρδιά! Ἀλλ' ἔπειτα ἐκόπη ἡ φωνή του, ἔκαμεν ἓν νεῦμα διὰ τῆς χειρὸς καί...

Ἀλλ' ὅτε ἐσταμάτησαν τὰ τηλεβόλα, διέταξα προσβολήν. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἔβλεπε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς καὶ εἶχεν ἤδη στραφῇ πρὸς ἐμὲ ὅπως μοι εἴπῃ: «Εἴμεθα ἕτοιμοι», ὅτε ἠσθάνθη ὅτι ἐπίεζέ τις τὸ γόνυ του, ἐστράφη καὶ εἶδε...

Ὁ γέρων ἀνεκάθησε δι' ἑνὸς πηδήματος ἐπὶ τῆς κλίνης ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ λοχαγοῦ, καὶ ἠρώτησε:

— Ποῖον;

— Αὐτόν! Τὸν υἱόν σας. Αἱματοσταγής, ἑτοιμοθάνατος ἐσύρθη ἕως ἐκεῖ ὅπως ἀποχαιρετίσῃ τοὺς συστρατιώτας του καὶ τὸ τηλεβόλον του.

Ὅλοι οἱ πυροβοληταὶ τὸν περιεκύκλωσαν. Δύο ἐξ αὐτῶν τὸν ἔλαβον ἀπὸ τὴν μασχάλην καὶ τὸν ἀνεσήκωσαν. Ἔσειε τοὺς δύο του βραχίονας καὶ ἐκίνει τὰ χείλη του βλέπων τὸν ὑπολοχαγὸν ὡσεὶ ἤθελε νὰ τῷ εἴπῃ κάτι τι.

—Τί θέλεις γενναῖε στρατιῶτα μου; ἠρώτησεν ὁ ὑπολοχαγὸς διὰ φωνῆς πλήρους στοργῆς.

Ἀνήγειρε τοὺς βραχίονας καὶ συνῆψε τὰς χεῖρας ὡσεὶ ὅπως ἐναγκαλισθῇ κάτι τι. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἐνόησε. Μετέφερον τὸν δυστυχῆ νέον πλησίον τοῦ τηλεβόλου του. Τὸ πρόσωπόν του ἐφωτίσθη ὑπὸ ζωηρᾶς χαρᾶς. Τὸ ἐνηγκαλίσθη καί... ἐξέπνευσε!...

Ὁ πατήρ, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἠκροᾶτο τοῦ λοχαγοῦ μετ' αὐξούσης βαθμηδὸν συγκινήσεως, τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἀκούσας κατελήφθη ὑπὸ τρομεροῦ σπασμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνεμιγνύοντο γέλως καὶ λυγμοί.

— Ἡ θέα τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐκείνου θανάτου, ἐξηκολούθησε διὰ παθητικοῦ τόνου ὁ λοχαγός, ἐξῆψε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν στρατιωτῶν. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἔλαβε διὰ τῶν χειρῶν του τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ, τὴν ἐφίλησεν εὐλαβῶς, λέγων ὡς νὰ ἠδύνατο νὰ τὸν ἀκούσῃ:

— Εἶσαι γενναῖος στρατιώτης!

—Ζήτω! ἐξηκολούθησαν ὁμοφώνως οἱ στρατιῶται, ἐγὼ δὲ ἐφώναξα: Χαιρετήσατέ τον! καὶ ὅλοι ὕψωσαν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πιλικίου καὶ ἐχαιρέτισαν αὐτὸν ἐπαναλαμβάνοντες τὸ *ζήτω*.

— Ναί, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός, βλέπων δακρύοντα τὸν γέροντα, ναὶ χύσατε τὰ ἡδέα αὐτὰ δάκρυα· ἀλλὰ συλλογίσθητε ὅτι ἦτο τὸ καύχημα τῆς πυρβολαρχίας μας καὶ ὅτι δὲν θὰ τὸν λησμονήσωμεν ποτέ. Μετὰ εἴκοσιν ἔτη οἱ στρατιῶταί μας προφέροντες τὸ ὄνομά του θὰ αἰσθάνωνται τὴν καρδίαν των νὰ κτυπᾷ ὅπως τώρα, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατόν του, καὶ θὰ λέγωσιν ὅτι ἦτο γενναῖος...

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐσιώπησε. Πάντες ἔμειναν περίλυποι, τεθλιμμένην ἔχοντες τὴν ψυχήν. Ἀλλ' ἡ ἀπαραμύθητος ὀδύνη τοῦ γέροντος εἶχε κατευνασθῇ ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν τελευταίων λέξεων ἃς εἶχεν εἴπῃ ὁ ἀξιωματικός.

Τέλος ὁ πατὴρ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐνόμισαν ὅτι ἀπεκοιμήθη. Βυθισθεὶς εἰς τὰς ἀναμνήσεις του, εἰς προσευχήν τινα ἴσως, δὲν ἐνόησεν ὅτι οἱ τρεῖς ἄνδρες ἐξῆλθον ὅπως λάβωσιν ἀπὸ τοῦ παρακειμένου δωματίου τὰ πράγματα, ἅτινα εἶχε φέρει ὁ ἀξιωματικός.

Μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθον, ὁ δὲ γέρων ἀκούσας συνομιλίαν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς:

— Λοχαγέ, εἶπε, μήπως ἔχετε κανένα χαρτὶ γραμμένο ἀπὸ τὸ χέρι του;

—Ναί, ἅμα ὑπάγω εἰς τὸ Τουρῖνον ὅ,τι χειρόγραφόν του ἔχω θὰ σᾶς τὸ στείλω. Ἀλλὰ τώρα σᾶς φέρω ἄλλα ἐνθύμια.

Digitized by Google

Τῷ ἔδωκε τὸ πιλίκιον τοῦ φονευθέντος, τὸ ὁποῖον ὁ πατὴρ κατεφίλησε θερμότατα.

— Πατέρα, κ' ἐγὼ σοῦ φέρω κἄτι τι, εἶπον ὁ μεγαλείτερος υἱός.

Καὶ τῷ ἔδωκε τὰ σειρήτια τοῦ λοχίου.

Ὁ δεύτερος υἱὸς τῷ ἐνεχείρισε τὸ ξίφος του.

— Κ' ἐγώ, εἶπε τὸ δωδεκαετὲς ξανθὸν παιδίον, κ' ἐγὼ κἄτι σοῦ φέρω!

Καὶ ἀκτινοβολοῦν, πορφορᾶς ἔχον τὰς παρειάς, σφόδρα συγκεκινημένον τὸ παιδίον ἐνεχείρισε τὸ τιμητικὸν ἐπὶ στρατιωτικῇ ἀρετῇ μετάλλιον εἰς τὸν πατέρα του.

Ἀλλ' ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀξιωματικοῦ προσήγγιζε.

Ἐν μέσῳ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, ὁ γέρων ἔστη αἴφνης. Διὰ τῆς χειρός του ἐπέβαλε σιωπήν· προσεῖχε συντόνως τείνων τὸ οὖς εἰς ἀπομεμακρυσμένον τινὰ κρότον, ὑπ' αὐτοῦ μόνου ἀκουόμενον.

— Τί εἶνε; ἠρώτησαν οἱ τρεῖς ἄνδρες.

— Σιωπή! εἶπεν ἐπιτακτικῶς ὁ γέρων.

Ὁ λοχαγὸς ἐποίησε κίνημα ὀδυνηρᾶς ἐκπλήξεως καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν:

— Ὁ ὑπολοχαγὸς ἐλησμόνησε τὴν διαταγήν μου ἢ δὲν τὴν ἐνόησε.

Πράγματι ὑπόκωφος, ἀπομεμακρυσμένος κρότος ἠκούετο πλησιάζων ὁλονέν.

— Εἶνε τὰ κανόνια! ἀνεκραξεν ὁ γέρων. Εἶνε ἡ πυρβολαρχία σας...

— Ὄχι, εἶνε ἀδύνατον, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικός.

— Τὴν ἀκούω σᾶς λέγω, τὴν βλέπω, εἶνε ἡ πυρβολαρχία! Θέλω νὰ μοῦ εἴπῆτε τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ φωνὴ τοῦ γέροντος εἶχε πολὺ τὸ ἐπιτακτικόν.

— Ὄχι ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικὸς ὑψῶν τὴν φωνὴν ὅπως δι' αὐτῆς καλύψῃ τὸν κρότον τῆς διερχομένης πυροβολαρχίας.

— Σιωπήσατε! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς γέρων· θέλω νὰ σιωπήσετε ὅλοι!

Τώρα ἠκούετο εὐκρινῶς ὁ κρότος τῶν βλητοφόρων ἡ φωνὴ τῶν διαταγῶν, τὸ βάδισμα τῶν ἵππων.

— Ἆ! ἆ! ἀνέκραξεν ὁ ἀσθενὴς θριαμβευτικῶς. Καλὰ τὸ ἐσκέφθην ἐγώ· δότε μου τὰ ἐνδύματά μου, θέλω νὰ ἐνδυθῶ, θέλω νὰ καταβῶ!..

— Ὄχι ὄχι, ἀνέκραξαν οἱ υἱοὶ του. Εἶσαι ἀσθενής. Δὲν εἶνε δυνατόν.

Ἀλλ' ὁ γέρων ἀπώθησεν αὐτοὺς ἰσχυρῶς.

— Δι' ὄνομα Θεοῦ, ἀφῆτέ με. Θέλετε νὰ μὲ κάμητε ν' ἀποθάνω; Τὰ φορέματά μου, γρήγορα!.

Μόλις ἐνδυθείς, στηριζόμενος ἐπὶ τῶν δύο υἱῶν του ἐξῆλθε.

Διὰ τοῦ παραθύρου ὁ λοχαγὸς διέταξε τὴν πυρβολαρχίαν νὰ διέλθῃ ἐν σπουδῇ. Ἀλλ' ὁ γέρων ἤδη ἦτο ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἡ κραυγὴ ἣν ἐξέβαλε ἦτο τόσον σπαρακτική, ὥστε ὁ λοχαγὸς ἠναγκάσθη νὰ διατάξῃ τὴν πυροβολαρχίαν νὰ σταματήσῃ.

Ὑποβασταζόμενος ὑπὸ τῶν υἱῶν του ἐπλησίασεν εἰς τὸ τηλεβόλον τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐνηγκαλίσθη αὐτὸ σφιγκτότατα μετ' ἀπεριγράπτου ὁρμῆς.

— Ἰδοὺ ἡ θέσις! εἶπεν ὁ λοχαγός.

Ὁ πατὴρ ἀπέθηκεν ἐπὶ τοῦ τηλεβόλου τὸ ἰσχνὸν καὶ γεροντικὸν πρόσωπόν του ψιθυρίζων διὰ τῶν λυγμῶν του·

— Ἄχ! παιδί μου, παιδί μου!..

Ὁ ὑπολοχαγὸς ἀφίππευσεν, οἱ δὲ δύο πυροβοληταί, οἵτινες εἶχον ἀνεγείρῃ τὸν ἑτοιμοθάνατον λοχίαν ἤρχοντο μετ' αὐτόν.

— Κύριε, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός.

Ὁ πατὴρ ἐστράφη. Ἀνεπόλησε τὴν σκηνήν, ἣν πρὸ μικροῦ εἶχε διηγηθῇ αὐτῷ ὁ λοχαγός. Διὰ τῶν δύο βραχιόνων του ἐνηγκαλίσθη τοὺς δύο στρατιώτας, ἐν ᾧ ὁ ὑπολοχαγὸς ἔθετεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ πατρὸς τὸ φίλημα, τὸ ὁποῖον εἶχε δώσῃ εἰς τὸν νεκρὸν υἱὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

— Ἆ! παιδιά μου! εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς στρατιώτας ὁ γέρων.

Οἱ πυροβοληταί, εἰς νεῦμά τι τοῦ λοχαγοῦ ἐχαιρέτησαν στρατιωτικῶς τὴν ἐσχάτην ἐκείνην ὀδύνην· ὁ ταλαίπωρος γέρων καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς συγκινήσεως κατέπεσεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῶν υἱῶν του.

Μετ' ὀλίγον τὸ τελευταῖον τηλεβόλον τῆς πυρβολαρχίας εἶχεν ἐξαφανισθῇ εἰς τὸ βάθος τῆς ὁδοῦ, ὁ δὲ πατὴρ τὸ ἀπεχαιρέτα διὰ τῆς χειρὸς ὡσεὶ μετ' αὐτοῦ συναπήρχετο καὶ ὁ νεκρὸς υἱός του.

— Ὦ, πατέρα, εἶπεν εἷς τῶν υἱῶν, ὁ ἀδελφός μας δὲν ἀπέθανε!

Ὁ δὲ γέρων ὑψώσας τὴν κεφαλὴν ἀπήντησε:

— Ὄχι δὲν ἀπέθανε. Ὅστις ἀποθνήσκει γενναίως διὰ τὴν πατρίδα δὲν ἀποθνήσκει!

(Ἐκ τῶν Racconti Militari τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίτσις).

Α. Π. Κ.

Ἄγγλος τις ἐξεφράσθη μετὰ περιφρονήσεως περὶ τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος, διότι ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐφονεύθησαν μόνον 192 ἄνδρες, ἐν ᾧ διὰ τῶν σημερινῶν πολεμικῶν μέσων 50,000 καὶ πλέον δύνανται νὰ ἐξολοθρευθῶσιν ἐν διαστήματι ὀλίγων ὡρῶν. Ἐν τούτοις ἡ ἀνάμνησις τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ ὃν ἐπεδείξαντο οἱ Ἕλληνες θὰ μείνῃ ἐξάπαντος ἐν τῇ μνήμῃ τῶν λαῶν, ἐν ᾧ αἱ φοβεραὶ ἀνθρωποσφαγίαι τῶν νεωτέρων χρόνων θὰ λησμονηθῶσιν ἴσως.

Digitized by Google

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Οἱ εὐφάνταστοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἄνθρωποι φαίνονται κυρίως ἐκ τῶν γραμμάτων ἅτινα ὑψοῦνται ὑπεράνω ἢ ὑποκάτω τῆς γραμμῆς, π. χ. ἐκ τῶν κεφαλαίων γραμμάτων, ὧν τὸ εἶδος καὶ ἡ ὄψις καταδεικνύει σαφῶς ἂν ἡ φαντασία αὐτῶν εἶνε ἁρμονική, δημιουργική, πλουσία, κανονική, ἀγομένη καὶ συρομένη ὑπὸ ἰσχυρᾶς θελήσεως, ἢ ἂν εἶνε δυσαρμονική, πτωχή, ἀχαλίνωτος, ἢ καὶ ὅλως παράφορος. Ἡ γνώμη δὲ αὕτη ἐνισχύεται ἐὰν παρατηρήσωμεν τὴν διαφορὰν καὶ τῆς ὅλης γραφῆς. Αἱ καμπύλαι καὶ τὰ γράμματα τὰ ὑπάρχοντα ἄνω τῆς γραμμῆς δεικνύουσιν ὅτι ἡ δραστηριότης καὶ ἐνεργητικότης ἀνήκουσιν εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πνευματικὴν δύναμιν, τὰ δὲ κάτω τῆς γραμμῆς ἐπεκτεινόμενα τὴν προσκόλλησιν τοῦ προσώπου εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμον. Ὅπως δηλαδὴ ἁπανταχοῦ ὑπάρχει ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ ἄνω καὶ τοῦ κάτω, μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης, ψυχῆς καὶ σώματος, ἀντίθεσις ἐνοικοῦσα καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον μεταξὺ τοῦ ἄνω αὐτοῦ τμήματος, τοῦ ψυχικοῦ καὶ ἰδεώδους, καὶ τοῦ κάτω, τοῦ προσεγγίζοντος πρὸς τὴν ὕλην, οὕτω καὶ ἡ γραφὴ διαιρεῖται δι' ὁριζοντείου ἄξονος εἰς ἄνω ἥμισυ, μᾶλλον ψυχικὸν καὶ πνευματικόν, καὶ εἰς κάτω, ὑλικόν. Ἐὰν αἱ μορφαὶ τῶν γραμμάτων ἄνω τοῦ ἄξονος εἶνε μεγαλείτεραι, ὀγκωδέστεραι, ὑψηλότεραι καὶ ἀφθονώτεραι ὑπερέχει ἡ ἰδεώδης πνευματικὴ ζωή, ἐὰν δὲ συμβαίνῃ τὸ ἐναντίον ὑποδεικνύεται πρόσωπον ὑλιστικόν, διάθεσις πρὸς τὰς ὑλικὰς ἀπολαύσεις καὶ πνεῦμα πρακτικόν, ἐνασχολούμενον μὲ τὰς ἰδίας ὑποθέσεις. Ἐὰν τὰ γράμματα τοῦ χειρογράφου εἶνε ἰσομέτρως πρός τε τὰ ἄνω καὶ κάτω ἀνεπτυγμένα δεικνύουσιν εὐκίνητον πνευματικῶς φύσιν καὶ δραστήριον ἔν τε τῇ θεωρίᾳ καὶ ἐν τῇ πράξει. Γράμματα συμμέτρως μέν, ἀλλ' ἀσθενῶς προβάλλοντα πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὑπεμφαίνουσι τὸ ἐναντίον, ἤτοι φύσιν μὴ παραγωγὸν οὔτε ἰδεῶν οὔτε ὕλης, σμικροτάτου δὲ πνευματικοῦ ὁρίζοντος.

Τὰ κεφαλαῖα γράμματα πρὸς τούτοις ὑποδεικνύουσι κυρίως τὴν σχέσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν δημόσιον βίον, εἶνε τρόπον τινὰ τὰ ἐνδύματα τῆς ἑορτῆς ἢ τῶν ἐπισκέψεων, ἐνῷ τὰ μικρὰ δεικνύουσιν αὐτὸν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ἑπομένως ἀναλογοῦσι πρὸς τὰ καθημερινὰ ἐνδύματα. Ὁ ἀρεσκόμενος νὰ παρουσιάζηται δημοσίᾳ, ὁ δίδων ἀξίαν εἰς τὰς πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκδηλώσεις τῶν τιμῶν, ὁ ἔχων κλίσιν πρὸς ἐπίδειξιν εἰς εὐγενεῖς καὶ ἐπισήμους κύκλους εἴτε εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν κοινωνίαν, οὐδόλως παραλείπει, ὅσον δύναται, νὰ γράφῃ τοὺς τίτλους, τὰς ἐπιγραφὰς ἢ διευθύνσεις τῶν ἐπιστολῶν διὰ μεγάλων γραμμάτων, καλλιγραφικῶς καὶ ὀρθῶς. Ὁ ἔχων τοὐναντίον κλίσιν μᾶλλον πρὸς τὴν οἰκιακὴν γαλήνην καὶ μὴ ἀγαπῶν ποσῶς τὴν εὐγενῆ κοινωνίαν οὔτε τοὺς προσποιουμένους τὸν εὐγενῆ μεταχειρίζεται τὰ κεφαλαῖα γράμματα ἐν σμικρῷ μεγέθει, ἐνίοτε μάλιστα χωρὶς νὰ θέλῃ ἀντικαθιστᾷ τὰ μεγάλα γράμματα διὰ μικρῶν.

Ὁ εἰλικρινὴς καὶ εὐθύρρημων, ὁ ἐκφράζων δημοσίᾳ καὶ ἀνεπιφυλάκτως τὴν γνώμην του καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀποκρύψῃ τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά του γράφει τὰ γράμματα τῶν λέξεων μεγάλα καὶ ἰσομεγέθη· εἰς ἀνθρώπους μάλιστα οἵτινες αἰσθάνονται ἀληθῆ ἀνάγκην νὰ ἀνοίξωσι τὴν καρδίαν των, αἱ τελευταῖαι λέξεις γράφονται διὰ μεγαλητέρων γραμμάτων, ὅπως παρατηροῦμεν ἐνίοτε καὶ εἰς τὰ χειρόγραφα τῶν παιδίων. Χαρακτήρων κρυφίων, ὑστεροβούλων, πονηρῶν καὶ κεκρυμμένων ἑκάστη σχεδὸν λέξις καταλήγει χθαμαλῶς καὶ ὀξέως, τὰ τελευταῖα γράμματα εἶνε συχνότατα δυσανάγνωστα, ἐνίοτε ἀπολήγοντα μόνον εἰς ὀξεῖαν γραμμήν, διότι πάντοτε φοβοῦνται οἱ οὕτω γράφοντες μὴ εἴπον πάρα πολλὰ καὶ δὲν θέλουσι ν' ἀποκαλύψωσι ἐντελῶς τὴν γνώμην των. Ἀνθρώπων τινῶν ἐναλλάσσονται συχνάκις τὰ ἀντίθετα σημεῖα τῆς κρυψινοίας πρὸς τὰ τῆς εἰλικρινείας, δεῖγμα, ὅτι δύναταί τις ἄλλοτε μὲν νὰ εἶνε εἰλικρινὴς καὶ εὐθύγλωσσος, ἄλλοτε δὲ κρυψίνους καὶ κεκαλυμμένος.

Ἄνθρωποι εὔθυμοι, ἐπιχειρηματίαι, φιλόδοξοι, πεποιθότες εἰς ἑαυτοὺς καὶ τείνοντες εἰς ἐπιχειρήσεις ἐπιτυχεῖς, ἔχουσι γραφὴν διευθυνομένην πρὸς τὰ ἐπάνω· παρ' ἄλλοις ἡ γραφὴ κάμπτεται κατὰ χώρας, ἀλλ' ἀνορθοῦται πάλιν. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἐπιτυγχάνουσι τὸ πᾶν, ἢ τοὐλάχιστον πολλά. Ἐὰν ὅμως αἱ γραμμαὶ διευθύνονται πρὸς τὰ κάτω, ἢ τὰ τελευταῖα γράμματα τῶν λέξεων κλίνουσι πρὸς τὰ κάτω, ἐὰν ἡ ὑπογραφὴ εἰς τὸ τέλος καταπίπτει ὡς κατάπονος ἐκ τῆς ζωῆς, ὁ γράφων κατεβλήθη ὑπὸ τῆς τύχης καὶ ἡ δύναμις τῆς θελήσεως αὐτοῦ συνετρίβη. Ἀρνεῖται αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ ἀπελπίζεται, ἢ προμαντεύῃ καὶ προαισθάνεται τὸ μέλλον νὰ συντρίψῃ αὐτὸν ἐγγὺς πεπρωμένον. Τοιαύτη εἶνε ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Wallenstein, τοιαύτη ἡ τοῦ Ναπολέοντος, οὗτινος ἡ ὑπογραφὴ εἰς μὲν τῆς ἡμέρας τῆς εὐτυχίας διευθύνεται πρὸς τὸν οὐρανόν, εἰς δὲ τὴν Ἁγίαν Ἑλένην καταφέρεται πρὸς τὰ κάτω σχεδὸν κάθετος, ὡς τις ῥιπτόμενος εἰς τὸ βάραθρον. Ἐνίοτε καταπίπτουσι γράμματά τινα μόνον, ἢ μόνον ἡ τελεία στιγμή, ὑπὸ τὴν γραμμήν, γεγονὸς ὅπερ προδίδει βραχείας πα-

Digitized by Google

ροξύνσεις ἀποθαρρύνσεως καὶ ἀπελπισμοῦ.

Διὰ τῶν σημείων τούτων ἀναγνωρίζοντες τὰς κυριωτέρας γραμμὰς τοῦ χαρακτῆρος ἀνθρώπου τινὸς δυνάμεθα δι' ἄλλων δευτερευόντων σημείων τῆς γραφῆς νὰ εἰσέλθωμεν καὶ εἰς περαιτέρω λεπτομερείας περὶ τοῦ προκειμένου προσώπου.

Ὁ ὑπερήφανος π.χ. καὶ περιφρονητικῶς καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ θεωρῶν τοὺς ἄλλους, ἢ ὁ τείνων πρὸς τὸ ὑψηλὸν καὶ εὐγενῶς σκεπτόμενος μεγαλοϊδεάτης γράφει πάντοτε τὰς πρώτας γραμμὰς τῶν κεφαλαίων γραμμάτων π. χ. τοῦ κεφαλαίου Μ μεγαλητέρας τῶν ἑπομένων, ἐνῷ ὁ πρὸς τοὺς ἄλλους ὑψῶν τὰ βλέμματα καὶ ἔχων ἀνάγκην τιμῆς γράφει αὐτὰ μικρότερα. Ὁ φιλάργυρος παύεται αἴφνης τῆς γραφῆς ἀποτόμως, οἰκονομεῖ μελάνην καὶ χάρτην καὶ ἀφίνει ἐλάχιστα κενὰ μεταξὺ τῶν λέξεων, ἐνῷ ὁ σπάταλος γράφει τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις εἰς μεγάλας ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις, καταλείπων πολὺν χάρτην ἄγραφον. Ὁ πεφυσιωμένος, φιλάρεσκος καὶ θαυμαστὴς ἑαυτοῦ ἀρέσκεται γράφων περιττὰς ἐκζεζητημένας κορωνίδας ἐπὶ τῶν γραμμάτων (τζίφρας), τὰς ὁποίας πρέπει νὰ διακρίνωμεν τῶν ἑτέρων καθαρῶν γραμμῶν, τῶν ὑποδεικνυουσῶν καλαισθησίαν, ἢ τῶν κεκλεισμένων σημείων, τῶν φανερούντων ἄνθρωπον ἔχοντα ἐσωτερικὸν πνευματικὸν βίον, μὴ ἐκδηλούμενον εὐχερῶς.

Ὁ ἐρασιτέχνης, ὁ φιλόβιβλος κ.τ.λ. μιμοῦνται διὰ τῶν ἀρκτικῶν αὐτῶν γραμμάτων τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα, συχνότατα δὲ ζωγραφίζουσιν ἀντὶ νὰ γράφωσι. Ὁ καλοκἀγαθος, καλὸς πρὸς πάντας καὶ πρᾶος ἀγαπᾷ νὰ γράφῃ τὰ γράμματα στρογγύλα καὶ ἀκουσίως ἀποφεύγει τὰ γωνιώδη. Ὁ αὐτάρεσκος ἁπλώνει πλατέως τὰ γράμματά του, ἰδίως δὲ τὰ εὐμεγέθη, ὅπως καὶ τοὺς ἀγκῶνας του, ὁ δὲ συνεσταλμένος καὶ αἰδήμων συμπιέζει αὐτὰ εἰς μίαν καὶ μόνην ἐνίοτε γραμμήν. Τὸ πρωτότυπον πνεῦμα ἐφευρίσκει ἰδιάζοντα καὶ μὴ ἐν χρήσει γράμματα. Ὁ σκληρὸς καὶ ἀπηνὴς γράφει γράμματα ἔχοντα πολλὰς γωνίας, ὁ κριτικὸς ὀξέα, ἰδίως τὸν συρμὸν τῆς ὑπογραφῆς του, συνήθως δὲ μικρὰ γράμματα καταλήγοντα εἰς ὀξύτητας, ἐχούσας τὴν μορφὴν ἐγχειριδίου. Ὁ κρυψίνους ἀρέσκεται ἐκτὸς τῶν σημείων ἅτινα ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω νὰ κυκλοῖ διὰ κεκλεισμένων καμπύλων γραμμῶν τὰ κεφαλαῖα γράμματα καὶ τὴν ὑπογραφήν του. Ὁ ἀσθενὴς τὰς φρένας μεταχειρίζεται εἰς τὰς ἄνω τῆς γραμμῆς χώρας τῆς γραφῆς, τὰς ἀνηκούσας, ὡς εἴδομεν, εἰς τὸν πνευματικὸν βίον, μορφὰς γραμμάτων καὶ σημεῖα μὴ ἔχοντα οὐδένα λόγον χρήσεως. Ἐνίοτε δὲ αἱ γραμμαὶ αὗται, παύονται ἀποτόμως, ὡς ἐὰν διακόπτεται τὸ νῆμα τῶν σκέψεων, ὅπως π.χ. φαίνεται εἰς τὴν γραφὴν τοῦ ποιητοῦ Lenau, ὡς παράφρονος.

Ὁ ἐπιπόλαιος ἄνθρωπος διολισθαίνει διὰ τῆς γραφίδος ἐπὶ τοῦ χάρτου χωρὶς νὰ πιέσῃ αὐτήν, εἰς δὲ τὰς τελικὰς μακρὰς γραμμὰς τῶν γραμμάτων καὶ λέξεων δίδει διαφόρους, καθ' ὅλας τὰς χώρας τοῦ ὁρίζοντος, διευθύνσεις. Ὁ θερμόαιμος σπεύδει πρὸς τὰ ἐμπρὸς διὰ τῶν μακρῶν ἐγκαρσίων γραμμῶν, εἰς δὲ τὰ γράμματα τῶν λατινικῶν γλωσσῶν, γράφει τὴν ἐγκαρσίαν γραμμὴν τοῦ t μὴ ἐφαπτομένην ποσῶς τοῦ γράμματος τούτου, ἐν ᾧ ὁ φίλαρχος γράφει αὐτὴν πολὺ ὑπεράνω τοῦ γράμματος. Ὁ ἰδιότροπος μεταβάλλει ἀδιακόπως τὸ ὕψος καὶ τὴν λοξότητα τῶν γραμμάτων. Ὁ κόλαξ γράφει ἰδιαζόντως μεγάλα καὶ διεξοδικὰ τὰ ἀρκτικὰ γράμματα τῶν τίτλων καὶ προσφωνήσεων. Αἱ γραμμαὶ τῆς γραφῆς τοῦ πονηροῦ διπλωμάτου εἶνε κυματοειδεῖς καὶ ὀφιοειδεῖς. Ὁ δύσπιστος θέτει ἁπανταχοῦ σημεῖα ἀποσιωπητικὰ καὶ σημεῖα ὑποδεικνύοντα παραληφθείσας σκέψεις.

Χαρακτηριστικὸς ἐπίσης διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶνε καὶ ὁ ὑπογραμμισμὸς ἢ συρμὸς τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ἤτοι αἱ γραμμαί, ἃς σύρει ἕκαστος κάτωθεν τῆς ὑπογραφῆς του. Ἡ παρουσία δὲ καὶ μόνη τοιούτων γραμμῶν δεικνύει αὐταρέσκειαν, αὐτοσυνειδησίαν, ἀνεξαρτησίαν. Συρμὸς ὀξὺς ὑποδεικνύει ὀξύτητα πνεύματος καὶ κριτικήν· ξιφοειδὴς διευθυνόμενος, πρὸς τὰ κάτω, ἢ σφηνοειδής, ἄνθρωπον δράστην καὶ φίλεριν. Ἐὰν ὁ συρμὸς ἀπόλλυται βαθμηδὸν μετὰ πολλὰς καὶ ἐπανειλημμένας σπειροειδεῖς γραμμὰς προδίδει φύσιν θαυμάζουσαν ἑαυτὴν καὶ περίεργον, φέρων δὲ μίαν καὶ μόνην στροφὴν πνεῦμα ἐμπορικόν. Συρμὸς ἄκομψος καὶ βαρὺς εἶνε ἴδιος φύσεως κοινῆς, ἢ ἀνθρώπου ἀξέστου καὶ ὀγκώδους. Συρμὸς συνιστάμενος ἐκ μιᾶς καὶ μόνης ἰσχυρᾶς καθέτου γραμμῆς δεικνύει ἐνέργειαν καὶ ἱκανότητα πρὸς τὸ κυριαρχεῖν, μεγαλοπρεπῆ δὲ φαντασίαν. Συρμὸς ἰδιότροπος, σταυροειδής, ἢ ἐνέχων ἕτερα παράδοξα σημεῖα ἐμφαίνει μὲν πρωτοτυπίαν, ὑπερβολικῶς ὅμως γενόμενος, βλακίαν.

Εὐνοϊκώτατον σημεῖον κατὰ τὴν διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος εἶνε ἡ ἔλλειψις παντὸς σημείου ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς, δεῖγμα ἁπλότητος, μετριοφροσύνης καὶ εἰλικρινοῦς φύσεως.

Ἐκ τῶν ἄνω ῥηθέντων λαμβάνομεν ἰδέαν τινὰ τί εἶνε, ἢ τοὐλάχιστον τί θέλει νὰ εἶνε, ἡ γραφολογία. Εἰς τὸν ἀναγνώστην δὲ ἀφίεται, ἐρευνῶντα ἡσύχως τὰ λεχθέντα καὶ κρίνοντα τὰ κατωτέρω δημοσιευθησόμενα διάφορα αὐτόγραφα δείγματα ἐπισήμων τε καὶ μὴ προσώπων, ἢ πειραματιζόμενον αὐτὸν ἐπὶ γραφῶν καὶ χειρογράφων, ἰδίως γνωστῶν αὐτῷ καὶ ἀκριβῶς κεχαχαρακτηρισμένων προσώπων, νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀληθείας ἢ μή, ἢ περὶ τοῦ ποσοῦ τοὐλάχιστον τῆς ἀλη-

Digitized by Google

θείας τοῦ περιεχομένου εἰς τὰ ἄνω ῥηθέντα.

Δὲν εἶνε δὲ ποσῶς, νομίζομεν, ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι πρὸς τοιαύτην κρίσιν ἀπαιτεῖται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀμεροληψία καὶ ἀνεξαρτησία ἀπὸ προκατειλημμένων γνωμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ψυχολογικαὶ γνώσεις, πρὸς τούτοις δὲ ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ κρίνῃ ταχέως ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου σημείου, ἀλλὰ νὰ προσπαθῇ νὰ πλάσῃ ἑνιαίαν εἰκόνα ἐξ ὁλοκλήρου γραφῆς. Ἐὰν δὲ οὕτω ἐρευνῶντες τὴν γραφὴν φθάσωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη ὅπως καὶ πᾶσα ἄλλη ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσις τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε εἰκών, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, πιστὴ τοῦ ἐνδομύχου αὐτοῦ χαρακτῆρος, κερδίζομεν μικρόν τι πρᾶγμα ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν καὶ κατανόησιν τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ἐπιτυγχάνεται δὲ καὶ ὁ σκοπὸς τῶν ὀλίγων τούτων γραμμῶν, ἃς ἐχαράξαμεν.

Ἐκθέσαντες τὰς ἀρχὰς ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ γραφολογία, δὲν θεωροῦμεν νῦν ἄσκοπον νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ θεωρητικῶς λεχθέντα καὶ ἐν τῇ πράξει ἐπὶ ὡρισμένων γραφῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ λαμβάνομεν ἐν πρώτοις γραφὰς διασήμων προσώπων, ἐξ ὧν πᾶς τις, γνωρίζων τὸν χαρακτῆρα τοῦ γράφοντος, δύναται νὰ πεισθῇ ἂν ἡ κατὰ τὰς γραφολογικὰς ἀρχὰς κριθεῖσα γραφὴ ἀναλογεῖ πρὸς τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἐμποιεῖ ἡμῖν τὸ πρόσωπον ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τοῦ ὅλου βίου, ὡς τοιαύτην δὲ λάβωμεν τὴν καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* χαραχθεῖσαν ὑπογραφὴν γνωστοτάτου ἐν Εὐρώπῃ ἀνδρός, τοῦ Βίσμαρκ.

Τί μᾶς λέγει ἡ ὑπογραφὴ αὕτη;

Ἐν πρώτοις εἶνε μεγάλη, τετράκις σχεδὸν μεγαλητέρα τῆς συνήθους πλαγίας γραφῆς, εἶνε πλήρης ἐκφράσεως, φαίνεται ὡς χυθεῖσα διὰ μιᾶς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ χυτηρίου καὶ ἐπομένως κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε λεχθέντα δεικνύει: μεγαλεῖον.

Δεύτερον, ἐξαιρέσει ἑνὸς καὶ μόνου γράμματος, ὅλα τὰ λοιπὰ εἶνε συνηνωμένα. Πρὸ ἡμῶν λοιπὸν δὲν ἔχομεν ὀνειροπόλον τινὰ ἢ φαντασιόπληκτον, ἱπτάμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν καὶ κενεμβατοῦντα, οὔτε ποιητήν τινα ἢ σκεπτικόν, οὔτε ἰδεολόγον ἢ πλαστουργὸν ἰδεῶν νέων, ἀλλὰ πρακτικὸν ἄνδρα, βαδίζοντα μετὰ λογικῆς, ἐρευνῶντα τὰς ἐν τῷ κόσμῳ ὑπαρχούσας ἰδέας ὡς πρὸς τὸ ἐκτελέσιμον αὐτῶν, συνδέοντα αὐτὰς ὀρθῶς μετ' ἀλλήλων, τακτοποιοῦντα καταλλήλως καὶ ἐκτελοῦντα αὐτὰς δραστηρίως, ἀδιαφοροῦντα δὲ ὡς πρὸς τὰ προκύψοντα ἀποτελέσματα. Αἱ τελευταῖαι δὲ αὗται ἰδιότητες ἐξάγονται ἀπὸ τῆς ὀξείας μορφῆς τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἀναλόγου βαρύτητος τῆς ὅλης ὑπογραφῆς. Ἔχουσι δὲ μεγάλην ἀξίαν πρὸς τὸν βίον αἱ πνευματικαὶ αὗται ἀρεταὶ ἐὰν συγχρόνως συνδέονται μὲ ἰσχυρὰν καὶ σχεδὸν ἐκφοβίζουσαν δύναμιν θελήσεως, ὅπως φαίνεται ἐκ τῶν καθέτων καὶ πλαγίων γραμμῶν τοῦ δευτέρου κεφαλαίου γερμανικοῦ γράμματος Β, αἵτινες φαίνονται βαρεῖαι καὶ χαλύβδινοι, πρὸς δὲ τούτοις ἐκ τοῦ τελικοῦ Κ καὶ τοῦ μέσου *m*.

Ἐκ τοῦ πάχους δὲ καὶ τῆς βαρύτητος τῶν γραμμάτων καὶ αὐτῶν τῶν λεπτῶν γραμμῶν βλέπομεν ἄνδρα θεωροῦντα τὸν βίον ἀπὸ τῆς σοβαρᾶς αὐτοῦ ἀπόψεως. Δὲν ὑπάρχει ἐν ταῖς γραμμαῖς ταύταις τὸ ἐπιπόλαιον, τὸ κυμαινόμενον, τὸ ἐλαφρόν. Ὁ ἀνὴρ ὁ γράψας τὴν ὑπογραφὴν ταύτην ἐργαζόμενος ἢ διασκεδάζων, τρώγων ἢ πίνων, βαδίζων πεζὸς ἢ ἔφιππος, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ θὰ ἔχῃ βεβαίως βαρὺ παράστημα καὶ θ' ἀρέσκηται παίζων νὰ κερδίζῃ παρὰ τῶν ἄλλων, δὲν θὰ ἐπιτρέπῃ δὲ νὰ κερδίζωσι παρ' αὐτοῦ.

Ἡ ὑπογραφὴ δεικνύει ἐπίσης ἄνθρωπον ἔχοντα εὐαισθησίαν, καὶ δή, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῆς οὔτε πολὺ πλαγίας οὔτε ὀρθίας στάσεως τῶν γραμμάτων, εὐαισθησίαν ὁμαλὴν καὶ ἄνευ δισταγμοῦ ἐκδηλουμένην. Δὲν δεικνύει ὑπερευαισθησίαν, οὔτε προσποιητὴν ἀδιαφορίαν, οὔτε τάσιν πρὸς ἀπόκρυψιν τῶν αἰσθημάτων, ὅπως εἰς τὰς ἀντιστρόφως πλαγίας γραφάς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος δεικνύεται διὰ τῆς ὑπογραφῆς του οἷος ὄντως εἶνε.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ὑπογραφὴ εἶνε ἁπλῆ, δὲν ἔχει περιττοὺς συρμοὺς οὔτε κορωνίδας. Ὁ γράψας αὐτὴν δὲν ἐζήτησε μορφὰς γραμμάτων κομψάς, ἀλλ' ἔγραψεν ὅ,τι εἶχε νὰ γράψῃ καὶ οὐδὲν πλέον, καὶ ἐπομένως δὲν θὰ εἶνε εὐφραδὴς ῥήτωρ, ἀλλ' ἀκριβῶς θὰ ὁμιλῇ δι' ὀλίγων λέξεων ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ ἐν γένει ὁ λόγος αὐτοῦ θὰ εἶνε ἄπλαστος καὶ ἀβίαστος. Τὸ ἐναλλάσσον τέλος ὕψος τῆς ὑπογραφῆς δεικνύει φύσιν περιπαθῆ. Ἡ κατάπτωσις ἀπὸ τοῦ Β μέχρι τοῦ ς (μετὰ τὸ i) στιγμὴν πνευματικῆς καταπονήσεως. Ὁ συνωθισμὸς τῶν γραμμάτων ἐν ἀρχῇ οὐχὶ ἀσήμαντον οἰκονομίαν, ἡ βαρεῖα στιγμὴ ἐπὶ τοῦ i μεγίστην ἀκρίβειαν καὶ ἐν τοῖς σμικροῖς· ἡ εὐρεῖα βάσις τοῦ Β ἰσχυρὸν ἐγωϊσμόν· ὁ δὲ ξιφοειδὴς τελευταῖος συρμὸς ἐπὶ τοῦ Κ πνεῦμα φίλερι καὶ δύναμιν δράσεως.

Πόσον ἀλλοία δὲν εἶνε ἡ ὑπογραφὴ Ἐλισάβετ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας;

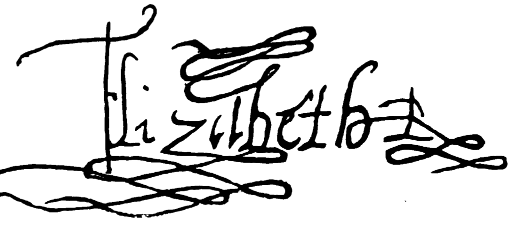

Digitized by Google

Καὶ ἡ ὑπογραφὴ αὕτη εἶνε μεγαλοπρεπής, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὰ κεφαλαῖα γράμματα ἢ εἰς τὰ μικρά, καὶ ἐπομένως δεικνύει χαρακτῆρα ἐκπεφρασμένον μᾶλλον εἰς τὸν δημόσιον βίον ἢ εἰς τὸν ἰδιωτικόν, χαρακτῆρα, ἐλλείποντα ὅλως διόλου ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Βίσμαρκ. Πρὸ πάντων δὲ ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν ἡ κάθετος θέσις τῶν γραμμάτων τῆς ὑπογραφῆς, ἰδίως δὲ μέχρι τοῦ Eli, ἐξ οὗ δηλοῦται ὁ ἀναίσθητος ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ψυχρὰ ὑπερηφάνεια, χαρακτῆρες, δι' ὧν διεκρίνετο ἡ βασίλισσα αὕτη. Ἡ πλαγία γραμμὴ ἡ ἄνωθεν τοῦ E εἶνε φανερὸν σημεῖον κυριαρχίας καὶ ἀλαζονίας, τὸ δὲ πρὸς τὰ ἄνω κεκαμμένον μέρος αὐτῆς ὑπενθυμίζει τὸ δόγμα τῆς βασιλείας «ἐλέῳ Θεοῦ». Πρὸς τούτοις τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων εἶνε διάφορον (σύγκρινε τὸ i πρὸς τὸ e), ἀνάλογον πρὸς τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ περὶ τῆς Ἐλισάβετ, ὅτι αὕτη ἄλλοτε μὲν ἐδείχθη μείζων τοῦ ἀνδρός, ἄλλοτε δὲ ἐλάσσων τῆς γυναικός. Λογικὴ καὶ ἤρεμος ἐμμονὴ εἴς τι ἐλλείπουσιν παρ' αὐτῇ ἐντελῶς, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ὑπογραφῆς· εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι πεντάκις θελήσασα νὰ νυμφευθῇ δὲν τὸ κατώρθωσε, ἐφόνευσε δὲ τὸν εὐνοούμενον αὐτῆς Ἔσεξ, ὃν εἶτα ἐλυπήθη ὑπερβολικῶς. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ὑπογραφὴ αὕτη διὰ τῶν ἀσυνδέτων αὐτῆς γραμμάτων δεικνύει ἀφθονίαν ἰδεῶν, διὰ τῶν πολυκάμπτων καὶ μετεώρων ἄνω καὶ κάτωθεν τῆς γραμμῆς συρμῶν φαντασίαν πλουσίαν, διὰ δὲ τῆς προτιμήσεως τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων παίδευσιν φιλολογικήν· γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἐνόει τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικήν. Οἱ συρμοὶ τέλος οὗτοι, οἱ ἐξεζητημένοι μέν, ἀλλὰ πλούσιοι, κομψοὶ καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀνήσυχοι, ὑπεμφαίνουσι ἀδιάκοπον διατριβὴν περὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ πνεῦμα, ματαιοδοξίαν ἄμετρον, πνεῦμα καὶ φύσιν καλλωπιστικὴν καὶ αὐτάρεσκον. Λέγεται δὲ περὶ αὐτῆς ὅτι ἦτο ἐνήμερος ὅλων τῶν ζητημάτων καὶ ἐννόει αὐτά, καὶ ὅτι θνήσκουσα κατέλιπε τρεῖς χιλιάδας ἐνδυμασιῶν, ὧν μία ἦτο κατάφορτος μαργαριτῶν καὶ λίθων πολυτίμων.

Τὸ z καὶ *a* τῆς ὑπογραφῆς δεικνύουσι καρδίαν τραχεῖαν καὶ ἐνίοτε σκληράν, ἐνῷ τὸ *e* καὶ *h* τοὐναντίον ἀγαθότητα καὶ καλωσύνην. Ἐνῷ δὲ τὸ ὑπερηφάνως ἄκαμπτον E δηλοῖ τὴν βασίλισσαν, αἱ πρὸς τὰ ἄνω κεκαμμέναι καμπύλαι γραμμαὶ τοῦ *h* καὶ τοῦ *t* προδίδουσιν αἰσθήματα τρυφερά, ὧν αὕτη δὲν ἦτο ἄμοιρος, ὡς γυνή.

Ἐν συντόμῳ ἡ ὑπογραφὴ αὕτη, γραφολογικῶς ἐξεταζομένη, παριστᾷ προσωπικότητα ἐν τῇ κοινωνικῇ αὐτῆς θέσει ἀμέτρως ὑπερήφανον, πνευματώδη, ἀνεπτυγμένην, μεγαλοπρεπῆ, ἀλλ' ἀσυνεπῆ πρὸς ἑαυτήν, φερομένην διηνεκῶς τῇδε κἀκεῖσε ὑπὸ τοῦ πνεύματός της, ἐν δυσαρμονίᾳ πρὸς ἑαυτήν, καὶ κατὰ συνέπειαν δυστυχῆ βασίλισσαν, ὁ δὲ γνωρίζων τὴν ἱστορίαν αὐτῆς θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ γραφολογία ὁμοφωνεῖ εἰς τὰς κρίσεις της πρὸς τὴν ἱστορίαν.

Ἐὰν δέ τις συγκρίνων τὰς δύο ταύτας ἱστορικὰς ὑπογραφὰς ἀπαντήσῃ ἡμῖν, ὅτι αὗται εἶνε διάφοροι ἀλλήλων, οὐ μόνον διότι ἐγράφησαν ὑπὸ δύο ὅλως διαφόρων προσώπων, ἀλλὰ διότι ἀνήκουσι καὶ εἰς διαφόρους χρονικὰς περιόδους, καὶ ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἔχει τὴν συνήθη τῶν τότε χρόνων γραφήν, θὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην ταύτην καὶ μάλιστα ἕνεκα αὐτῆς ταύτης τῆς γραφολογίας. Διότι ἂν ἕκαστος, ὡς γνωστόν, εἶνε προϊὸν τῶν χρόνων καθ' οὓς ζῇ, τὰ ἐξέχοντα πρόσωπα εἶνε ἔτι μᾶλλον, διότι ταῦτα καὶ συλλαμβάνουσι καλλίτερον καὶ ὀρθότερον τὸ πνεῦμα τῶν χρόνων των καὶ συλλαμβάνονται ὑπ' αὐτοῦ. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας ἔζη κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους, ἢ ὁ Βίσμαρκ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνης, θὰ εἶχον ἄλλην ὑπογραφήν, καίπερ αἱ βάσεις θὰ ἔμενον αἱ αὐταί. Θὰ παρήλλασσον δὲ αἱ ὑπογραφαὶ αὐτῶν διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, διότι Βίσμαρκ τῶν τότε χρόνων καὶ ἡ Ἐλισάβετ τῆς σήμερον δὲν ἤθελεν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν παράστασιν ὁ Βίσμαρκ τῆς σήμερον καὶ ἡ Ἐλισάβετ τῶν χρόνων ἐκείνων.

Χαρακτηριστικὴ ἐπίσης καὶ ὅλως σύμφωνος πρὸς τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν ἱστορικὴν περιγραφὴν εἶνε καὶ ἡ γραφή, ἰδίως δὲ ἡ ἁρμοδιωτέρα πρὸς διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος ὑπογραφή, Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου, Ναπολέοντος τοῦ Α', Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', Αἰκατερίνης τῆς Β'. τῆς Ῥωσσίας, τοῦ Goethe, τοῦ Σαιξπήρου καὶ ἄλλων πολλῶν.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ.

ΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΝΗΣΤΕΥΤΑΙ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Ἀλλοίωσις τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης.— Οἱ νευροπαθεῖς —Χασμήματα καὶ ἀδυναμίαι.—Ψευδὴς πεῖνα.—Θανάσιμος νεύρωσις.—Κατάργησις τῆς πείνης διὰ τῆς ἐπιμονῆς.— Αἱ συνταγαὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.—Τὰ φιλοσοφικὰ καταπότια τοῦ Ἐπιμενίδου.—Τὰ ἐχυλίσματα τῆς μακροβιότητος.— Νηστεῖαι ἀκούσιοι.—Ἀπαγόρευσις τῆς λήψεως τροφῆς ἐν ὑπνωτικῇ καταστάσει.—Ἡ ἀτονία καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀσιτίας ἐξασθένησις.—Αἱ μυϊκαὶ ἀσκήσεις καὶ ἡ ἐπιρροὴ αὐτῶν ἐν τῇ ἀσιτίᾳ.—Πλάναι καὶ προλήψεις.—Συμπεράσματα.

Ἡ πεῖνα πολλάκις δύναται νὰ ἐμβάλῃ καὶ εἰς παραφορὰς μανίας. Ζῷα καθειργμένα, ἐὰν μείνωσιν ἄσιτα, ἐφορμῶσιν ἐμμανῶς κατὰ τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων τοῦ κλωβοῦ αὐτῶν, μὲ ὄμματα ἀστραπηβόλα καὶ ἀπειλητικά. Γνωστὴ ἐξ ἄλλου εἶνε ἡ ἱστορία τῶν ναυαγῶν τῆς σχεδίας τῆς

Digitized by Google

Μεδούσης. Μετὰ εἰκοσιτετράωρον μόλις ἀσιτίαν, ἤρξαντο ἐκδηλούμεναι παρ' αὐτοῖς αἱ παραισθησίαι, ἀμέσως δὲ κατόπιν ἐπῆλθεν ἡ περίοδος τῶν μανιωδῶν ἐξεγέρσεων καὶ οἱ ναυαγοὶ ἐπιπεσόντες κατ' ἀλλήλων ἀλληλοκτονήθησαν. Μετὰ δέκα τρεῖς δὲ ἡμέρας, ὅτε διέσωσεν αὐτοὺς ὁ *Ἄργος*, ἐκ τῶν 150 μόλις εἶχον ἀπομείνει 15.

Πρόσωπα πολὺ πλείω ἢ ὅσα δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ πάσχουσι τὴν πάθησιν τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης. Τὸ *τέϊον τῆς πέμπτης ὥρας* (o' clock five tea) τῶν Ἄγγλων, ἤτοι τὸ ἐλαφρὸν πρόδειπνον ὅπερ λαμβάνουσι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς δείλης, εἶνε ἀρκούντως δεδικαιολογημένον. Τινὲς νευροπαθεῖς λιποθυμοῦσιν ἐξ ἀδυναμίας ἐὰν δὲν φάγωσι τίποτε μεταξὺ τῶν κυρίων αὐτῶν γευμάτων. Γνωρίζομεν ἕνα δικηγόρον ἰσχνὸν τὸ σῶμα, καὶ ἕνα μηχανικόν, παχύν, ἀμφοτέρους ἐπιρρεπεῖς εἰς νευρώσεις. Ὁ πρῶτος ἐὰν τὴν 5 μ. μ. δὲν πίῃ ἓν ποτήριον μαδέρας μετὰ μικροῦ πλακοῦντος καθίσταται ὠχροπράσινος καὶ καταπίπτει ἀδρανὴς ἐπί τινος ἕδρας, ἐν σκοτοδινίᾳ. Ὁ μηχανικὸς ἀντέχει πλειότερον. Πρὸ ἔτους ἀπηλλάσσετο τῆς δυσχερείας σχεδὸν ἐντελῶς καπνίζων, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὅταν ἐπέστρεφεν οἴκοι καὶ ὠσφραίνετο τὴν κνίσσαν τῶν μαγειρευομένων ἐδεσμάτων, ἐὰν δὲ δὲν παρετίθετο αὐτῷ αὐτοστιγμεὶ φαγητὸν ἠδυνάτει νὰ συνίσχῃ ἑαυτὸν καὶ καθίστατο ἐμμανὴς ἐξ ὀργῆς. Ὁ κύριος οὗτος ἀναμφισβητήτως καὶ βεβαίως παρὰ τὴν θέλησίν του κατείχετο ὑπὸ τῆς μανίας τῆς πείνης. Εν τούτοις εἶνε ἀρκούντως παχύς, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην συνεχῶς νὰ ἀναπληροῖ τὰς ἀπωλείας τοῦ ὀργανισμοῦ του. Ἐνόησεν ἐπομένως ὅτι ἡ αἰτία ὅλου τοῦ κακοῦ ἦτο τὸ νευρικὸν αὐτοῦ σύστημα, ἐπεχείρησε δὲ νὰ καθυποτάξῃ αὐτὸ καὶ τὸ κατώρθωσεν ὡς ἑξῆς. Διεσκέδασε τὴν πεῖνάν του πίνων θερμὸν τέϊον, δι' οὗ ἐπετάχυνε τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, παρέτεινε τὴν ὥραν τοῦ δείπνου βαθμιαίως, ἐπὶ τέλους δὲ ἐξεβίασεν ἑαυτὸν οὕτως ὥστε νὰ κατακλίνηται ἐνίοτε καὶ νῆστις. Χάρις εἰς τὴν δίαιταν ταύτην τὸ νευρικόν του σύστημα νῦν ἠρεμεῖ, παραπονεῖται μάλιστα ὅτι δὲν ἔχει ὄρεξιν πλέον. Ἀπώλεσεν 6 χιλιόγραμμα ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ καὶ ἔχει ἄριστα τὴν ὑγείαν. Οἱ πολύσαρκοι καὶ οἱ νευροπαθεῖς, οἱ πάσχοντες ἐξ ὑπερβαλλούσης πείνης, ὀφείλουσι κατὰ τοῦ νευρικοῦ αὐτοῦ συστήματος νὰ στραφῶσι καὶ νὰ ἐπιζητήσωσιν ὅπως γένωνται κύριοι τούτου. Οἱ πόνοι καὶ ἡ ἀγωνία, οὓς αἰσθάνεταί τις κατὰ τὰς πρώτας δοκιμάς, ἐξουδετεροῦνται κατόπιν. Οἱ πτωχοὶ οἱ ἐξ ἀδυναμίας ἐνίοτε καταπίπτοντες ἐν ταῖς ὁδοῖς νεκροὶ δὲν ἀποθνήσκουσιν ἐκ πείνης· δυστυχῶς οὗτοι εἶσιν ἠναγκασμένοι νὰ ἀσιτῶσι καὶ συνείθισαν τὴν πεῖναν, ἀλλ' ὑποκύπτουσιν εἰς τὴν φυσιολογικὴν ἐξάντλησιν καὶ τὴν ἀθρεψίαν.

Τίς δὲν ἤκουσε περὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἰθαγενῶν ἐνίων χωρῶν, οἵτινες κάμνουσιν ἐκδρομὰς μακροτάτας, χωρὶς νὰ φάγωσι τίποτε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἀρκούμενοι, ἀντὶ πάσης ἄλλης τροφῆς, εἰς ὀλίγα φύλλα *κόκα* καὶ τὸν χυμὸν φυτῶν τινων; Εἰθίσθησαν ἀνέκαθεν νὰ μὴ πεινῶσιν καὶ ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἀνθρωπίνης μηχανῆς ἐκ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἑαυτῶν σώματος. Ἐνίοτε φθάνει νὰ καταπίῃ τις στερεόν τι σῶμα, ἵνα καταστείλῃ πᾶσαν αἴσθησιν πείνης. Φίλων ὁ Βυζάντιος, μαθηματικὸς καὶ μηχανικὸς ἀκμάσας κατὰ τὸ Β' π. Χ. αἰῶνα, διέσωσεν ἡμῖν δύο συνταγὰς πρὸς καταστολὴν τῆς πείνης. Τὴν ἑτέραν τούτων λέγεται ὅτι εἶχε μεταχειρισθῆ πρότερον ὁ φιλόσοφος Ἐπιμενίδης ὅστις, κατὰ τὴν παράδοσιν, κατῴκησεν ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη ἐν σπηλαίῳ, χωρὶς ὁ ὄχλος νὰ γνωρίζῃ πῶς ἐτρέφετο.

Οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι ἡ φαντασία, ἡ βούλησις, αἱ ἀτομικαὶ ψυχικαὶ διαθέσεις μεγίστην ἀσκοῦσιν ἐπίδρασιν εἰς τοιαύτας περιστάσεις.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐὰν ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος ἀδυνατῇ νὰ ὑποστῇ τὴν ἀσιτίαν, τοῦτο συμβαίνει διότι ἀσθενεῖ ἐκ πείνης καὶ οὐχὶ ἕνεκεν ἀθρεψίας. Ἐὰν ὁ πυρέσσων, ὁ παράφρων, ὁ ἐν ὑπνωτικῇ καταστάσει διατελῶν ἀντέχωσιν εἰς τὴν ἀσιτίαν, κεῖται ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως, ὅτι ἀντέχουσι, διότι τὸ νευρικὸν σύστημα παρ' αὐτοῖς οὐδὲν διεγείρει πλέον ὀδυνηρὸν αἴσθημα· ἀλλ' ἀντέχουσι μόνον εἰς τὴν πεῖναν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν ἀθρεψίαν.

Τὰς καινοφανεῖς ταύτας ἰδέας αἵτινες ἐκ πρώτης ὄψεως δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς παραδοξολογίαι, ὑπεστηρίξαμεν πολλάκις ἐν ἰδιαιτέραις ἡμῶν συνομιλίαις. Ἐφ' ᾧ μετὰ ζωηροτάτης εὐχαριστήσεως εἴδομεν λίαν γνωστὸν φυσιολόγον, τὸν ἰατρὸν κ. Βεργχάϊμ, καθηγητὴν ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Νανσύ, ἀναπτύσσοντα ταύτας, ἐν τοῖς κυριωτέροις αὐτῶν μέρεσι τοὐλάχιστον, ἀλλ' ἀνεξαρτήτως ἡμῶν, ἐν προσφάτῳ ἐπιστολῇ του, ἣν ἐδημοσίευσεν ἰατρική τις ἐφημερὶς τῶν Παρισίων. «Ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος», λέγει ὁ κ. Βεργχάϊμ «ὁ ἀποθνήσκων μετὰ πολυήμερον νηστείαν, »δὲν ἀποθνήσκει ἐξ ἀσιτίας· ἡ ἐπελθοῦσα ἰσχνό»της δὲν εἶνε μεγάλη, τὸ δὲ ἐν αὐτῷ χρήσιμον »διὰ τὴν ζωὴν ὑλικὸν δὲν ἐξηντλήθη ἐντελῶς. »Τὸ βάρος τοῦ σώματός του καὶ ἡ φυσιολογικὴ »τῶν ὀργάνων αὐτοῦ συναρμογὴ δὲν ἀποκλείου»σιν εἰσέτι τὴν ζωήν. Ἄλλως πως φθίνει ὁ ἀ»τυχὴς φθισικός, ὅστις ἀπώλεσε τὴν σωματικὴν »αὐτοῦ ὑπόστασιν διὰ τῶν ἐφιδρώσεων, τῶν συ»νεχῶν ἀποχρέμψεων, τοῦ πυρετοῦ κτλ. καὶ ὅστις, »ἐν τούτοις, σύρεται ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους »ὡς αὐτοκινούμενος σκελετός. Οἱ ἐκ τυφοειδοῦς

Digitized by Google

»πυρετοῦ ἀναῤῥωννύοντες ἰσχναίνουσιν ὑπερβολικῶς, »οὐχ ἧττον θεραπεύονται. Παραβαλλόμενος πρὸς »αὐτοὺς ὁ ὑγιής, ὁ νηστεύσας ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας, »εἶνε σχεδὸν κολοσσὸς καὶ ὅμως ἀποθνήσκει. *Ἀλ»λὰ δὲν ἀποθνήσκει ἐξ ἀθρεψίας· ἀποθνήσκει »ἐκ πείνης*. Ὁ πυρέσσων, ὁ φθισικός, ὁ πάσχων »ἀνορεξίαν, αἱ ὑστερικαὶ δὲν πεινῶσιν. Ἰδοὺ ὁ »λόγος δι' ὃν ἀντέχουσιν εἰς τὴν ἀσιτίαν. *Ἡ πεῖνα »φονεύει πρὸ τῆς ἀθρεψίας*».

Ὁ κ. Βεργχάϊμ προστίθησι καὶ τὰ ἑπόμενα: «Ὁ ἀτυχὴς ὁ μὴ τρώγων ἀποθνήσκει ἐκ νευρικῆς »νόσου, ἐκ *νευρώσεώς* τινος, γεννωμένης ἐκ τῆς »πείνης. Ὁ πυρετιῶν, ὁ φθισικός, ὁ πάσχων ἀνορε»ξίαν, δὲν ἀποθνήσκουσι, διότι δὲν πεινῶσιν. Οὗ»τοι ἀποθνήσκουσιν ἐκ τῆς βραδέως προβαινούσης »ἀθρεψίας. *Ἡ πεῖνα φονεύει ταχέως· ἡ ἀθρε»ψία φονεύει βραδέως*.»

Εἶνε δῆλον ὅτι συμφωνοῦμεν ἐντελῶς πρὸς τὸν κ. Βεργχάϊμ, εὐχερέστερον δ' ἔσται ἡμῖν νῦν νὰ παράσχωμεν εὔλογόν τινα ἐξήγησιν τῶν πολυημέρων νηστειῶν. Ὁ νηστευτὴς εἶνε ἄτομον, οὗ τὸ νευρικὸν σύστημα εἴτε ἐκ φύσεως, εἴτε διὰ τῆς ἀπαιτουμένης διαπαιδαγωγήσεως, δύναται νὰ καταστῇ τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἐξουδετεροῖ τὰς συνεπείας τῆς πείνης. Παρελθουσῶν τῶν πρώτων τῆς ἀσιτίας ἡμερῶν, αἱ λοιπαὶ παρέρχονται αὐτομάτως, ὡς ὀρθότατα παρετήρησε καὶ ὁ κ. Σούτσης. Εἰς τὸν νηστεύοντα οὐδὲν πλέον ἐπιβάλλεται ἢ νὰ ζήσῃ καταναλίσκων ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀργανισμοῦ τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ, ἐξαντλῶν τὰς οἰκονομίας του μέχρι τέλους.

Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ πλειότερον ἐξέπληξε τὸ κοινὸν ἐν τῷ πειράματι τῶν Μεδιολάνων, ἦν ὅτι ἡ σωματικὴ ῥώμη δὲν ἐγκατέλιπε τὸν Σούτσην, μέχρι πέρατος τῆς νηστείας αὐτοῦ. Ἠσίτει καὶ ὅμως διετήρει ἀκμαίας τὰς φυσικὰς δυνάμεις του. Ἀλλὰ διετήρει αὐτὰς ἀκμαίας, διότι ἠσκεῖτο εἰς τὰ ὅπλα, ἐπεδίδετο δὲ καὶ εἰς ἄλλας σωματικὰς ἀσκήσεις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πρέπει τις νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὁμαλὴν τῶν ὀργάνων λειτουργίαν, νὰ διευκολύνῃ τὴν ἀνάλωσιν τῶν διαφόρων ὑλῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δηλητηριωδῶν ἀποθεμάτων καὶ διατηρήσῃ τὴν ζωηρότητα τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Ἄλλως ἡ ζωὴ ἠδύνατο νὰ σβεσθῇ αἰφνιδίως ὡς ἀσταθὴς φλὸξ λυχνίας. Ὁ νηστεύων, χάριν τῶν ἀσκήσεων τούτων, ἀναλίσκει ἐκ τοῦ σώματός του περισσοτέρας ὕλας, ἀλλ' ἡ δαπάνη εἶνε ἐπωφελής. Ἅπαξ τῆς πείνης ἡττηθείσης, αἱ ἀνάγκαι τῆς θρέψεως προβαίνουσι βραδέως, τὸ νευρικὸν σύστημα ἀπαμβλύνεται καὶ καλὸν εἶνε νὰ διεγείρῃ τις αὐτὸ καὶ ὑποβοηθήσῃ τὴν κανονικὴν πορείαν τῶν ζωϊκῶν λειτουργιῶν. Ὁ κ. Σούτσης ἐν Μεδιολάνοις, μόλις ἀπώλεσε καθ' ἑκάστην, κατὰ μέσον ὅρον, 440 γραμμάρια ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ καὶ 7 γραμμάρια οὐρίνης, 29 δὲ μόνον καθ' ἃς ἡμέρας ἐπεδίδετο εἰς ἀσκήσεις. Ἡ ἐν τῷ σώματι καῦσις καταπίπτει μέχρις ἐλαχίστου ὁρίου, ἐὰν αἱ ζωϊκαὶ λειτουργίαι, αἵτινες εἰσὶ πᾶσαι ἐξησθενημέναι, δὲν διεγερθῶσι τεχνητῶς.

Καὶ περὶ τοῦ ποτοῦ τοῦ κ. Σούτση; θὰ ἐρωτήσωσιν οἱ ἀναγνῶσται, τοῦ περιβοήτου ποτοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον δύνανται ἐν ἀνάγκῃ λαοὶ ὁλόκληροι νὰ κορέσωσι τὴν πεῖναν αὐτῶν, τίποτε; Ὦ! περὶ τοῦ ποτοῦ! Καὶ ἐν τούτοις ἀκόμη δὲν θέλομεν νὰ ὑποπτεύσωμεν τὴν φιλαλήθειαν τοῦ κ. Σούτση. Τὸ ποτὸν τοῦτο ἔχει βεβαίως δι' αὐτὸν θαυματουργοὺς ἰδιότητας, ἀλλ' ἀπαξιοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἔχει τὰς αὐτὰς ἰδιότητας καὶ διὰ τὸν πρῶτον τυχόντα. Τὸ πολὺ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἶνε ὠφέλιμον εἰς καταπραΰνσιν τῆς πείνης κατὰ τὰς πρώτας τῆς νηστείας ὥρας, ὡς τὸ ὄπιον, τὸ χλωροφόρμιον κτλ. ἀλλ' εὐκόλως δύναταί τις νὰ παρέλθῃ αὐτό. Ὁ ἕτερος τῶν νηστευτῶν, λόγου χάριν, ὁ Μερλάττης ἀντὶ τοῦ ποτοῦ τούτου μεταχειρίζεται ἕτερον μέσον. Τρώγει τόσον ὥστε νὰ πάθῃ σχεδὸν ἐκ δυσπεψίας, ἵνα οὕτω προκαλέσῃ ἀνορεξίαν καὶ ἀνθέξῃ κάλλιον εἰς τὴν πεῖναν.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἧς ἐμνημονεύσαμεν ἐν τοῖς ἄνω, ὁ κ. Βεργχάϊμ ἑρμηνεύει εὐφυῶς τὴν σημασίαν τοῦ ποτοῦ τοῦ Σούτση. Τὸ ποτὸν τοῦτο ἔχει διὰ τὸν Ἰταλὸν νηστευτὴν ἐντελῶς ὑποκειμενικὴν δύναμιν. Ὁ Σούτσης εἶνε ἀπολύτως πεπεισμένος περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος αὐτοῦ, διὰ τῆς αὐτενεργοῦ δὲ ἐπιβολῆς τῆς πεποιθήσεως ταύτης, κατορθοῖ νὰ μὴ αἰσθάνηται τὴν πεῖναν. Πρὸς κατανόησιν τοῦ λεγομένου, ὁ ἀναγνώστης δέον νὰ γνωρίζῃ ὅτι πραγματικῶς, οἱ παράφρονες ἢ αἱ ὑστερικαὶ γυναῖκες, οἱ μὴ θέλοντες νὰ φάγωσιν, ὑπείκουσι συνήθως εἰς ψυχικήν, ἢ ἄλλης ἀγνώστου φύσεως, αὐτενέργειαν, ἥτις καθιστᾷ αὐτοὺς ἀνασθήτους εἰς τὸ αἴσθημα τῆς πείνης.

Οὕτως, καθὰ ὁ κ. Βεργχάϊμ ἀναφέρει, ὁ ἰατρὸς Δεμπὸβ *ὑπέβαλεν* εἰς ὑστερικὰς γυναῖκας τὴν ἰδέαν νὰ μὴ πεινῶσιν πλέον καὶ νὰ παύσωσι τρώγουσαι. Αἱ δύο πειραματισθεῖσαι δὲ πράγματι ἔπινον, ἀλλ' ἀπεποιοῦντο νὰ λάβωσιν οἱανδήποτε τροφήν. Το πείραμα διεκόπη μετὰ εἴκοσι πέντε ἡμέρας, ἠδύνατο ὅμως νὰ παραταθῇ ἔτι πλέον. Μία τῶν οὕτως ἀσιτησασῶν γυναικῶν ἀπώλεσε 3 χιλιόγραμμα ἐκ τοῦ βάρους αὐτῆς, ἡ ἑτέρα δὲ 6. Συγχρόνως, ὑγιὴς ἀνήρ, ὑποβληθεὶς ἑκουσίως εἰς νηστείαν χάριν συγκρίσεως, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ πέραν τῆς πέμπτης ἡμέρας καὶ ἀπώλεσεν 7 χιλιόγραμμα ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ. Αἱ πειραματισθεῖσαι ἀσθενεῖς τοῦ κ. Δεμπόβ, αἵτινες δὲν ἐπείνων, ἀπώλεσαν ἀναλόγως σχεδὸν ὅσον βάρος καὶ ὁ Σούτσης, ἐνῷ ὁ ὑγιῶς ἔχων ἀνήρ, ὁ ὑποφέρων ἐκ πείνης, ἀπώλεσε πολλῷ πλειότερον.

Ἐν συμπεράσματι, εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι

Digitized by Google

ὑπάρχουσι πρόσωπα ὑγιῶς ἔχοντα, ἅτινα εἴτε δι' ἁπλῆς ἐκβιάσεως τῆς θελήσεως εἴτε μετὰ προηγουμένην βαθμιαίαν ἄσκησιν δύνανται νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὴν πεῖναν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀποζῶντα ἐκ τοῦ ἰδίου ἑαυτῶν ὀργανισμοῦ. Τὸ πρᾶγμα οὔτε ὡς παράδοξον, οὔτε ὡς παράβασις τῶν φυσιολογικῶν νόμων δύναται νὰ θεωρηθῇ.

Δ. Γ. Κ.

ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰσοκράτους]

Ἀρχικὸς προσπάθει νὰ εἶσαι οὐχὶ διὰ χαλεπότητος, ἀλλὰ τοιοῦτος δεικνύμενος εἰς τοὺς ἄλλους, ὥστε νὰ ἀναγνωρίζωσι τὸ ὑπέρτερον τῆς διανοίας σου καὶ νὰ νομίζωσιν ὅτι συνετώτερον θέλεις σκεφθῇ σὺ ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας.

—

Φυλακὴν ἀσφαλεστάτην νόμιζε τήν τε ἀρετὴν τῶν φίλων καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὔνοιαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν.

—

Διὰ παντὸς τοῦ χρόνου οὕτω φαίνου προτιμῶν τὴν ἀλήθειαν, ὥστε πιστότεροι νὰ εἶνε οἱ σοὶ λόγοι ἢ οἱ ὅρκοι τῶν ἄλλων.

—

Φίλους προσπάθει νὰ ἀποκτᾷς οὐχὶ ἐκείνους μεθ' ὧν θέλεις διατρίβει εὐχάριστα, ἀλλὰ ἐκείνους, μεθ' ὧν ἄριστα θέλεις διοικήσει τὴν πόλιν.

—

Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἧττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦτο νόμιζε βασιλικώτατον, ἂν μηδεμιᾶς τῶν ἡδονῶν εἶσαι δοῦλος, ἀλλὰ κύριος τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν.

—

Τὴν σεαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους πάρεχε, γινώσκων ὅτι τῆς πόλεως ὅλης τὸ ἦθος ὁμοιοῦται πρὸς τὸ τῶν ἀρχόντων.

—

Μάλιστα μὲν ἐπιζήτει νὰ διαφυλάττῃς τὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰς σεαυτὸν καὶ εἰς τὴν πόλιν· ἂν δ' ἀναγκασθῇς νὰ πολεμήσῃς, προτίμησον τὸν καλὸν θάνατον μᾶλλον ἢ ζωὴν αἰσχράν.

—

Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι βασιλεύς, καὶ φρόντιζε ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης πράξῃς.

—

Ὅσον κατὰ τὰς τιμὰς προέχεις τῶν ἄλλων τοσοῦτον καὶ κατὰ τὰς ἀρετὰς προσπάθει νὰ εἶσαι ὑπέρτερος αὐτῶν.

—

Ἀρχῆς τετευχώς, ἴσθι ταύτης ἄξιος.
Εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστιν ἔμψυχος θεοῦ.

(Γνώμη ἀρχαία)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ μικροτέρα ἐφημερὶς τοῦ κόσμου ἐκδίδεται ἐν Μεξικῷ, ἐν τῇ πόλει Γουαδαλαγιάρᾳ, φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν El Telegramma. Τὸ μῆκος αὐτῆς εἶνε 5 δακτύλων, τὸ δὲ πλάτος 3. Ἀριθμεῖ 4 σελίδας καὶ περιέχει τὰς σπουδαιοτέρας εἰδήσεις τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου Κόσμου. Ἡ συνδρομὴ αὐτῆς εἶνε 75 λεπτὰ κατὰ τριμηνίαν.

Ὁ Δανὸς λοχαγὸς Paulsen ἀνεκάλυψεν ἐργαλεῖον κληθὲν «ὀζοντογεννήτωρ», δι' οὗ παρασκευαζογένου ἀφθόνου ὄζοντος βελτιοῦται ὁ ἀὴρ τῶν δωματίων καὶ ἀπολυμαίνονται αἱ αἴθουσαι τῶν ἀσθενῶν, ἢ χῶροι πεπληρωμένοι ἀνθρώπων κ.τ.τ. Πειράματα γενόμενα ἐν τῷ γενικῷ νοσοκομείῳ τῆς Κοπεγχάγης ἀπέδειξαν τὴν ἐφεύρεσιν ἐξαίρετον.

Τὸ μεγαλοπρεπὲς μαυσωλεῖον, τὸ ὁποῖον παρήγγειλεν ἡ αὐτοκράτειρα Εὐγενία διὰ Ναπολέοντα τὸν Γ' καὶ τὸν υἱόν της, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἱδρυθῇ ἐν Farnborough περατοῦται ὅσον οὔπω. Ἡ ἔκπτωτος αὐτοκράτειρα σκοπεῖ νὰ μεταφέρῃ τὰ λείψανα τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐκ τῆς ἐκκλησίας Saint-Mary ἐν Chislerhust εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς ἐξ Ἰταλίας. Τὸ ἐτήσιον δὲ μνημόσυνον θὰ τελεσθῇ ἐν Farnborough τῇ 9 Ἰανουαρίου, ἡμέρᾳ τοῦ θανάτου Λουδοβίκου τοῦ Ναπολέοντος. Λέγεται ὅτι εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων θὰ παρευρεθῶσιν ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Ναπολεοντιδῶν.

Κατὰ τὰ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐσωτερικῶν συγκεντρωθέντα ἀποτελέσματα τῆς καταγραφῆς τῶν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα τυφλῶν, κωφαλάλων καὶ φρενοβλαβῶν οὗτοι ἀνέρχονται, πλὴν τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κυνουρίας, εἰς 1503 τυφλούς, 1084 κωφαλάλους καὶ 1088 φρενοβλαβεῖς.

Ἐν τῇ πόλει Γκοργκοντζόλα, κειμένῃ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Μιλάνου, θὰ ἑορτασθῇ προσεχῶς παράδοξος ἐπετηρίς, ἤτοι ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς κατασκευῆς τοῦ τυροῦ τῆς Γκοργκοντζόλας,, ἐξ ἧς ἡ πόλις ἀπέκτησε τὴν εὐπορίαν της.

— Πόσων χρονῶν εἶσαι μπαμπά, λέγει ὁ μικρὸς Κώστας εἰς τὸν πατέρα του.

— Μαζὺ μὲ τὴ μαμά σου κάνομεν 80 χρόνια. Διαίρεσε τὸν ἀριθμὸ σὲ δύο ἴσια καὶ θὰ ἰδῇς πόσο εἴμαστε καὶ οἱ δύο.

— Ἂν διαιρέσω τὸν ἀριθμὸ σὲ δύο, ἡ μαμά μου εἶνε ὀχτὼ καὶ ἐσὺ εἶσαι... μηδέν.....

Ἐν βαγονίῳ δευτέρας θέσεως τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς.

—Τὸ κορίτσι αὐτό, κυρία, δὲν εἶνε γιὰ μισὸ μπιλλιέτο. Εἶνε πολὺ μεγάλο.

— Μπά! τώρα θὰ μοῦ βγάλετε καινούργιες μόδες!.. Ἀπὸ τότε ποῦ ἔγεινε ὁ σιδηρόδρομος παίρνει πάντοτε ἡ κόρη μου μισὸ μπιλλιέτο!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—640

Digitized by Google

Ἀριθ. 571 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 7 Δεκεμβρίου 1886

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ

Διήγημα

Α'

Ἦτο περίπου ὥρα 5 μ.μ.

Νεαρὰ γυνὴ κομψὴ ἅμα καὶ μεγαλοπρεπής, ἐνδεδυμένη στολὴν ἐξοχικὴν πολυποίκιλον, ἐφόρει τὰς χειρῖδάς της ἑτοιμαζομένη νὰ ἐξέλθῃ. Ῥίψασα δὲ τελευταῖον βλέμμα ἐπὶ τῶν ῥοδοχρόων μεταξίνων κόμβων τῶν διεσπαρμένων ἐπὶ τῆς λευκῆς ἐσθῆτός της, εἶπεν ἀποτεινομένη πρὸς τὴν θαλαμηπόλον μετὰ θελκτικωτάτης ῥαθυμίας·

— Πῶς σου φαίνομαι, Μαρία; εἶμαι ὑποφερτή;

— Ἀ! κυρία μου, ἀπεκρίθη ἡ θεραπαινὶς μετὰ πολλῆς εἰλικρινείας, ποτέ μου δέν σας εἶδα τόσον εὔμορφη.

— Χαίρω πολύ, διότι σήμερον ἴσα ἴσα ἔχω ἀνάγκην νὰ φαντάζω.

— Μάλιστα, εἰξεύρω, κυρία, σήμερα θὰ συνάξετε διάφορα ἐργόχειρα διὰ τὸ μεγάλο λαχεῖόν που θὰ κάμετε χάριν τῶν πτωχῶν.

— Ἀμέ! θὰ ψωμοζητήσω ἀπὸ θύρας εἰς θύραν. Τόσον λοιπὸν καλλίτερα ἂν εἶμαι τόσον ὡραία ὅπως μου λέγεις. Πρέπει νὰ εἰξεύρεις, κόρη μου, ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ πρᾶγμ' αὐτό, ὅποιός το ἀναλάβῃ, πρέπει νὰ μή τον βλέπουν οἱ ἄλλοι καί τον λυποῦνται. Ἀλλέως δὲν κάμνει τίποτε.

Ἡ Βαλεντίνη, οὕτως ὠνομάζετο ἡ νεαρὰ γυνή, κατέβη τὴν κλίμακα καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν. Ἡ ὁδὸς κοσμουμένη διὰ διπλῆς σειρᾶς φιλυρῶν, τὴν ὥραν ἐκείνην ἦτο ἔρημος καὶ σιωπηλή. Αἱ ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἐξοχικαὶ οἰκίαι δὲν ἦσαν ἀκατοίκητοι, ἀλλ' οἱ ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντες δὲν εἶχον ἀφορμήν, ὡς ἡ νεαρὰ γυνή, νὰ προτιμήσωσι τὴν θερμὴν κόνιν τῆς ὁδοῦ ἀντὶ τῆς χλοερᾶς καὶ δροσερᾶς αὐτῶν αἰθούσης.

Αἱ ζηλότυποι γλῶσσαι δυνατὸν νὰ εἴπωσιν ὅτι ἡ σύστασις λαχείου πρὸς εὐεργετικὸν σκοπὸν ὑπὸ νεαρᾶς χήρας εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, πλουσίας καὶ εὐμορφοτάτης, εὐφυεστάτης, ἀξιεράστου, φαιδροτάτης, ὡς καὶ οἱ εὐεργετικοὶ χοροὶ καὶ πᾶσαι αἱ ὑπὲρ τῶν πασχόντων φιλάνθρωποι θεωρίαι, καὶ πᾶσα τοιαύτη ἑορτὴ εἰς οὐδὲν ἄλλο καταλήγει, ἢ εἰς τὴν ἀναζήτησιν ποικιλίας διασκεδάσεων. Καὶ ταῦτα μὲν αἱ ζηλότυποι γλῶσσαι· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ὅμως οἱ εὖ φρονοῦντες, ὅλως ἄλλην ἔχουσι γνώμην, παραδεχόμενοι ὅτι πολὺ χριστιανικώτερον εἶνε τὸ νὰ εὐεργετῇ τις καὶ ἀνακουφίζῃ τὸν ὅμοιόν του διασκεδάζων, ἢ νὰ κακολογῇ τὸν πλησίον....

Ἀλλ' ἂς μὴ την ἀφίνωμεν πολλὴν ὥραν ἔξω ἐν τῇ ὁδῷ· πιθανὸν νά μας φύγῃ· διότι ἔχει νὰ ἐπισκεφθῇ πάντας τοὺς εὐπόρους τῆς ἐξοχῆς πρὸς συλλογὴν πραγμάτων ὑπὲρ τοῦ λαχείου τῶν ἀπόρων, καὶ ἡ ὥρα ἐπείγει.

Β'

Πρῶτος ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ σημειωματαρίῳ αὐτῆς ἦτο γηραιὸς ζωγράφος μέγα ἔχων ὄνομα μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν, Κάρολος Δελωρῆς ὀνόματι, ζῶν μόνος μετὰ τῆς γηραιᾶς αὐτοῦ θεραπαίνης. Ἡ οἰκία του ἦτο εὐθὺς ἀπέναντι.

Ἡ Βαλεντίνη εἶχε πολλὴν οἰκειότητα πρὸς τὸν γηραιὸν τοῦτον γείτονα, ὅστις καίτοι ὑπερεξηκοντούτης, εἶχεν ὅμως τὸν νοῦν αὐτοῦ ἀκμαιότατον. Ἦτο εὐγενέστατος, κομψότατος, θελκτικώτατος καὶ ἀστειότατος, ὁμιλῶν περὶ τῆς τέχνης αὐτοῦ μετ' εὐφραδείας ἀπαραμίλλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀκρατήτου. Τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ, τελειότατον καὶ χαριέστατον ἐνδιαίτημα, ἦτο προσιτὸν εἰς ὀλίγους τινὰς προνομιούχους, ἐν οἷς συγκατελέγετο καὶ ἡ Βαλεντίνη.

Εἰσελθοῦσα εἰς τὴν οἰκίαν ἐχαιρέτισεν, ἐπιχαρίτως μειδιάσασα, τὴν γηραιὰν θεράπαιναν καὶ ἔσπευσε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἐργαστήριον, οὗτινος ἔκρουσεν ἐλαφρὰ τὴν θύραν τρίς. Τοῦτο δὲ ἦτο τὸ σύνθημα τῶν προνομιούχων.

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος σπεύσας ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ βλέπει ἐνώπιόν του τὴν χαρίεσσαν γείτονα· ἀποβλέψας δὲ εἰς τὸν φιλάρεσκον αὐτῆς ἱματισμὸν εἶπεν:

— Ἀπορῶ πῶς δὲν ἤνοιξεν ἡ θύρα μόνη της.

— Ἀ!

— Ἀφ' οὗ ἐπαρουσιάσθη ἔμπροσθέν της μία τοιαύτη νύμφη αἰθερία.

Ἡ Βαλεντίνη ἐπωφελουμένη ἐκ τῆς φιλοφρονήσεως ταύτης ὑπέλαβεν:

Digitized by Google

— Ὁμολογεῖτε λοιπὸν ὅτι τίποτε δὲν εἰμπορεῖ νά μου ἀντισταθῇ σήμερον;

— Οὔτε σήμερον, οὔτε....

— Ἀρκοῦμαι ἐγὼ εἰς τὸ σήμερον, ὑπέλαβεν ἡ νεαρὰ γυνὴ πρὸς τὸν ζωγράφον, τείνουσα αὐτῷ τὴν κομψὴν αὐτῆς δεξιάν, καὶ προσέθηκε γελῶσα: Καὶ ἔχετε τὸν νοῦν σας!

— Ὦ! ὤ! εἶμαι λοιπὸν ἐκτεθειμένος προσωπικῶς; εἶπεν ὁ γηραιός.

— Προσωπικώτατα μάλιστα.

— Τότε λοιπὸν προστάξατε· ὑποτάσσομαι ἐκ τῶν προτέρων μετὰ πληρεστάτης ἀσφαλείας εἰς πᾶσαν ἐπιθυμίαν σας. Τάχα δὲν εἶσθε μία ἀπὸ τὰς καλὰς Μοίρας, αἱ ὁποῖαι μοιραίνουν τοὺς εὐτυχεῖς ἀνθρώπους;

Καὶ λέγων τὸν περιποιητικὸν τοῦτον λόγον ἔδειξε θρονίον, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ καθίσῃ καὶ ἐκάθισε καὶ αὐτός.

—Ὄχι, ὄχι! δὲν εἶμαι ἡ Μοῖρα ἡ ὁποία μοιραίνει τοὺς εὐτυχεῖς ἀνθρώπους, εἶμαι ἡ Μοῖρα ἡ ζητιάνα, καὶ διὰ νὰ ἀφήσωμεν τὴν γλῶσσαν τῶν παραμυθιῶν, σᾶς λέγω ὅτι σήμερον περιηγοῦμαι χάριν τῶν πτωχῶν μου. Πρό τινων ἡμερῶν σᾶς εἶχα ὁμιλήσῃ περὶ συστάσεως λαχείου χάριν τῶν πτωχῶν τῆς ἐξοχῆς μας.

— Μάλιστα.

— Μάθετέ το λοιπὸν ὅτι εἶνε πρᾶγμα τετελεσμένον. Ὡμίλησα εἰς τὸν δήμαρχον καί μου παρεχώρησε τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ δημαρχείου, τὰς σημαίας καὶ τὴν δημοτικὴν μουσικὴν διὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκκυβεύσεως.

— Θὰ εἶνε περίφημα!

— Ναί... ἀλλά μου λείπουν τὰ ἀντικείμενα τοῦ λαχείου.

— Τὰ ἀντικείμενα; Ἀμ' μόνον νὰ φανῆτε, καὶ ὅλοι θά σας φορτώσουν.

— Ὁ λόγος σάς μ' ἐνθαρρύνει. Τοιαύτη εἶνε ἡ πεποίθησίς σας; Δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἐπιτυχίας;

— Τί λόγος!

— Τότε λοιπὸν κάμετε σεῖς τὴν ἀρχήν. Τί ἀγαπᾶτε νὰ πάρω ἀπ' ἐδῶ μέσα ἀπὸ ὅλ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ χρωματισμένα;

Καὶ ἡ Βαλεντίνη περιέφερε τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν διαφόρων ῥωπογραφιῶν καὶ προσωπογραφιῶν καὶ τῶν διαφόρων σχεδιασμάτων καὶ σπουδασμάτων, δι' ὧν οἱ τοῖχοι τοῦ ἐργαστηρίου ἦσαν κεκαλυμμένοι.

— Διάβολε! ἀνεφώνησεν ὁ καλλιτέχνης, τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶνε τελειωμένον.

— Καὶ αὐτὸς ὁ ὡραῖος ἀξιωματικός; ἠρώτησεν ἡ Βαλεντίνη, δεικνύουσα εἰκόνα τινά· αὐτή μου φαίνεται ἀρκετὰ τελειωμένη, καὶ θὰ κάμῃ καὶ ὡραίαν ἐντύπωσιν.

Ὁ ζωγράφος ἐγέλασε σταθεὶς πρὸ τῆς εἰκόνος καὶ ἀποβλέψας πρὸς αὐτὴν μετὰ προδήλου εὐαρεσκείας:

— Μὰ εἰξεύρετε ὅτι εἶνε ἀξιόλογος στρατιώτης! Καὶ εἶνε;... μὰ βοηθήσατέ με λοιπόν...

— Εἶνε ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ.

— Καὶ εἶνε φαντασία;

— Ὄχι δά! εἶνε εἰκὼν ὑπολοχαγοῦ μὲ σάρκα καὶ στολήν.

— Ἀξιωματικὸς καθὼς πρέπει, εἶπεν ἡ νέα στρέφουσα τὴν εἰκόνα εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν ὡς πρὸς τὸ φῶς. Εἶνε πολὺ νέος.

— Δὲν εἶνε πλέον.

— Δὲν εἶνε πλέον, τί;

— Οὔτε ὑπολογαγός, οὔτε νέος, ἀπεκρίθη ὁ ζωγράφος γελῶν.

— Ἄ!

— Τώρα ἔχει ὀλίγα περισσότερα ἔτη εἰς τὴν ῥάχιν του καὶ ὀλίγα περισσότερα γαλόνια, εἶπεν ὁ γηραιὸς μετὰ προφανοῦς ὑπερηφανίας.

— Καὶ ἔχει πολὺ περισσότερα;

— Τί περισσότερα;

— Ἔτη... καί, ἂν θέλετε, γαλόνια...

— Τώρα εἶνε ἀντισυνταγματάρχης ἐτῶν τριακοντατεσσάρων.

— Λοιπὸν δὲν θὰ εἶνε πλέον σὰν τὴν ὡραίαν αὐτὴν εἰκόνα, παρετήρησεν ὑποψιθυρίζουσα ἡ Βαλεντίνη καὶ συμπτύσσουσα ἐλαφρὰ τὴν γωνίαν τῶν χειλέων της.

— Χιλιάκις, μυριάκις καλλίτερος! ἀνεφώνησεν ὁ ζωγράφος, ὡς ἐάν τον ἐπάτησέ τις... Ὄχι, εἶνε ἀλήθεια, προσέθηκε μετά τινος περιφρονήσεως, δὲν ἔχει πλέον τὸ ῥοδοκόκκινον αὐτὸ μάγουλον, τὸ μάγκικον αὐτὸ βλέμμα, τὰς μετρημένας αὐτὰς τρίχας τοῦ μουστακιοῦ, αὐτὸ τὸ ἀφράτον πρόσωπον, ὄχι, ὄχι! Εἶνε μυριάκις καλλίτερος, ἀγαπητή μου· τὸ πρόσωπόν του εἶνε ἡλιοκαές, ἡ ματιά του λάμπει καὶ εἶνε γεμάτη εἰλικρίνειαν καὶ εὐφυΐαν, ἔχει μύστακας τόσους, καὶ στολίζουν τὸ πρόσωπόν του τὸ ἀρειμάνιον, καὶ γλυκύτητα. Εἶνε μεγαλοπρεπής, εὐγενής, ψυχὴ ἐκλεκτή. Ὅταν τον βλέπουν καὶ περνᾷ, τοὺς ἔρχεται νά του φωνάξουν: «Γειά σου, στρατηγέ μου».

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἠκροᾶτο, οὐχὶ ἄνευ τινὸς συγκινήσεως, τὸ ἔνθερμον τοῦτο ἐγκώμιον τοῦ ἀξιωματικοῦ, οὗ τὴν εἰκόνα εἶχεν ἀνὰ χεῖρας. Ἐν ᾧ δὲ ὁ γηραιὸς ζωγράφος ἔλεγεν, ἡ φαντασία αὐτῆς ἐπεδιόρθωνε τὴν εἰκόνα κατὰ τὰς νέας ὑποδείξεις τοῦ ζωγράφου. Ἐθεᾶτο τὴν εἰκόνα καὶ ἀντικαθίστα τὸ μὲν ῥόδινον τῶν παρειῶν διὰ τοῦ ἡλιοκαοῦς, ἐκεῖ δὲ ἔνθα ἐξήστραπτεν ἡ ζωηρότης καὶ κουφότης τῆς νεότητος, αὐτὴ ὑπέθετεν ἔκφρασιν συννοίας καὶ εὐσταθείας γαληνιαίας, ἐπὶ δὲ τοῦ χείλους τοῦ μόλις σκιαζομένου ὑπὸ ἀραιοῦ χνοῦ, ἔβλεπεν ἐξαπλουμένους τοὺς ἀρειμανίους μύστακας, ἡ κεφαλὴ ὑψοῦτο ἀνδροπρεπὴς καὶ ἐν τῷ

Digitized by Google

βλέμματι ἐξήστραπτεν ἡ ἀνδρεία, καὶ τέλος ἡ Βαλεντίνη ἀντιπαραβάλλουσα τὸν παλαιὸν τῆς εἰκόνος τύπον πρὸς τὸν ἐπιδιωρθωμένον, εὕρισκε τὸν δεύτερον προτιμότερον τοῦ πρώτου.

— Ἔχετε λοιπὸν στενὰς σχέσεις μὲ τὸν ἀξιωματικὸν τοῦτον, ἠρώτησε μετὰ περιεργίας, τὸν ἀγαπᾶτε λοιπὸν πολύ;

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος ὀλίγον βραδέως παρετήρησεν ὅτι ὁ ἐνθουσιασμός τον εἶχε παρασύρῃ πέρα τοῦ δέοντος, ἀπαριθμοῦντα τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀξιωματικοῦ. Ἐμειδίασεν ὡς ζητῶν τρόπον τινὰ συγγνώμην, καὶ ἀπεκρίθη ἁπλῶς :

— Εἶνε ἀνεψιός μου.

— Ποτὲ δὲν ἦλθ' ἐδῶ ; Δέν σας ἐδόθη εὐκαιρία νά μού τον συστήσετε ; Καὶ πῶς μ' ἀφίνετε νὰ εἶμαι εἰς ἄγνοιαν τῶν προσφιλεστάτων σας συμπαθειῶν ; Διότι, ὡς καταλαμβάνω, ὁ ἀνεψιὸς αὐτὸς κατέχει πολὺν τόπον ἐν τῇ καρδίᾳ σας. Δὲν εἶνε φιλικὸν νά μου κρύπτετε τὴν εὐτυχίαν σας. Εἶνε πολὺ κακὸν πρᾶγμα, ἀγαπητέ μου γεῖτον. Ἐγώ σας εἶχα ὅλα τὰ πιστὰ καὶ σεῖς μού τα ἀρνεῖσθε; Ἴσως ἐπειδὴ εἶμαι πάρα πολὺ νέα ; εἶπεν ἡ Βαλεντίνη μετά τινος εἰρωνείας.

— Ἴσα ἴσα δ' αὐτό, ὑπέλαβεν ὁ καλλιτέχνης αἰσθανθεὶς τὰ μάλιστα τὰς ἐπιπλήξεις ταύτας, ἐρασμιωτάτας κατ' οὐσίαν. Ὄχι διότι εἶσθε πάρα πολὺ νέα, ὥστε νὰ ἀκούσετε τὰς διαχύσεις τῆς καρδίας γέροντος, ὄχι, διότι εἰξεύρω πολὺ καλὰ ὅτι ἔχετε νοῦν ὡριμώτατον· ἀλλὰ καταλαμβάνετε, πολὺ καλά, κόρη μου, ὅτι χωρὶς νὰ κάμω λόγον περὶ τῆς εὐπρεπείας, ὁ κοινὸς νοῦς ἔπρεπε νά με ὁδηγήσῃ νὰ μὴ σπρώξω εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀξιολατρεύτου χήρας ἕνα εὔμορφον ἀξιωματικὸν τριαντατεσσάρων ἐτῶν. Ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν ἔχω καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς ἐκεῖνον, μοῦ ὑπέδειξε τὰ ἐνδεχόμενα νὰ συμβῶσι, τῶν ὁποίων ὅλη ἡ εὐθύνη ἐπιβαρύνει ἐμὲ καὶ μόνον. Οὕτω πως φερόμενος, σᾶς παρακαλῶ νὰ παραδεχθῆτε ὅτι ἤθελον νὰ προνοήσω καὶ οὐχὶ νὰ ἀποκρύψω.

Ἡ νέα ἀκούσασα ταῦτα ἔγινέ πως σοβαρά. Ἀλλὰ παρευθὺς θεωρήσασα τὸ θέμα ἐξηντλημένον, ἀπέσεισε τὴν σοβαρότητα καὶ ἀνέλαβε τὴν εἰλικρινῆ φαιδρότητα, μεθ' ἧς συνήθως ἐφέρετο πρὸς τὸν γηραιὸν αὐτῆς φίλον.

— Ἐφοβήθητε λοιπόν, εἶπε πρὸς αὐτὸν γελῶσα, ἂν καί με κηρύττετε ὡς φρονιμωτάτην, ἐφοβήθητε μήπως εὐθὺς ἐκ πρώτης ὄψεως μοῦ πάρῃ τὸν νοῦν ὁ.... τόσον εὔμορφος συνταγματάρχης σας ; Ὥστε λοιπὸν ἔχομεν καὶ ἀπ' αὐτά; εἶμαι ὑπὸ κηδεμονίαν;

— Ἀπατᾶσθε, ἀγαπητή μου, ὑπέλαβεν ἀφελῶς ὁ ζωγράφος, οὐδόλως ὑποπτεύων τὰς ὑπὸ τῆς νεαρᾶς γειτονός του ἐστημένας παγίδας, ἀπατᾶσθε· τοὐναντίον μάλιστα ἐφοβούμην μήπως ἡ χαριεστάτη χήρα πάρῃ τὸν νοῦν τοῦ ἀνεψιοῦ μου.

Ἡ Βαλεντίνη ᾐσθάνθη ζωηρὸν ἐρύθημα θερμαῖνον τὰς παρειὰς αὐτῆς. Ἡ τροπὴ δὲ αὕτη τοῦ διαλόγου ἐφαίνετο τὰ μάλιστα εὐφραίνουσα αὐτήν. Τὸ λαχεῖόν της, οἱ πτωχοί της, ἡ αἴθουσα τοῦ δημάρχου, ἡ δημοτικὴ μουσική, πάντα ταῦτα ἐλησμονήθησαν. Ἡ νέα εἶχε προχωρήσῃ παρὰ πολύ, ὥστε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποχωρήσῃ. Διὸ εἶπε πρὸς τὸν γείτονα :

— Ἔ! καὶ τί τάχα ; εἶνε τόσον δύσκολον πρᾶγμα νὰ προίδῃ τις, τί ἔμελλε νὰ συμβῇ, ἐὰν ὁ φόβος σας ἐπραγματοποιεῖτο ; Ὁ ἀνεψιός σας θά σας παρεκάλει νὰ ἔλθετε νά με συμβουλευθῆτε, σεῖς θὰ ἤρχεσθε νά με ἰδῆτε, καί....

— Καὶ θὰ ἠθέλετέ με παρακαλέσῃ νὰ κρατήσω τὸν ἀνεψιόν μου διὰ λογαριασμόν μου.

— Μὲ πόσην βεβαιότητα τὸ λέγετε...

— Ἴσα ἴσα, διότι δὲν ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ λόγου μου.

Ἡ Βαλεντίνη οὐδέποτε προσεδόκα τοιαύτην ἀπόκρισιν ἀπότομον καὶ ῥητήν. Ἐφάνη ταραχθεῖσα καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῆς γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ μεστοὶ ἀκατανικήτων ἱκεσιῶν ἠρώτων τὸν γηραιὸν καλλιτέχνην.

Ὁ γηραιὸς ἰδὼν τὴν ἀγωνίαν τῆς νέας, ἀπεφάσισε νὰ καταπαύσῃ αὐτὴν καὶ νὰ θέσῃ τέρμα ἅπαξ διὰ παντὸς εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην, λαβοῦσαν τοσοῦτον ἀλλόκοτον καὶ ἀπροσδόκητον τροπήν.

Γ'

Μετὰ παῦσιν ἑνὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας, ὅπερ ἡ ἐπικρατήσασα σιγὴ ἐμήκυνε καθ' ὑπερβολὴν ἐν τῷ πνεύματι τῆς Βαλεντίνης, ὁ γηραιὸς καλλιτέχνης ἐπανέλαβε τὸν λόγον μετὰ τρόπου ὀλιγώτερον ἐπιπολαίου.

— Ἀκούσατε, ἀγαπητή μου, νά σας εἴπω ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ἀναμφιβόλως θὰ παραστήσω τὴν εἰκόνα του πολὺ ἑλκυστικήν, καὶ ὅμως εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ποτὲ δὲν θά τον ἀγαπήσετε... Ἀλλὰ διατί τον ἀγαπῶ ἐγώ ; Ἰδοὺ ὁ λόγος : Ὁ Ἰάκωβος εἶνε υἱὸς τῆς μόνης ἀδελφῆς μου. Ἑξαετὴς ἔχασε τὸν πατέρα του καὶ μετ' ὀλίγον δὲν εἶχεν οὐδὲ μητέρα. Τὸ ὀρφανὸν ἀπέμεινεν ἀπροστάτευτον καὶ εἶχεν ὅλα τὰ δικαιώματα διὰ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, τὸ ξανθόν μου ἀγγελοῦδι ! Ἡμεῖς ἤμεθα μικροὶ ἄνθρωποι, ἀπ' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὅταν γεννῶνται μόνην περιουσίαν τὰ δέκα δάκτυλά των, ὅπως λέγομεν κάτω εἰς τὴν πατρίδα μας... Μόλις τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ τέχνη μου ἤρχιζε νά μου δίδῃ τὰ μέσα νὰ ζῶ ὅπως δήποτε ἐν ἀνέσει. Ὁ Ἰάκωβος ἦτο παιδίον κομψόν, ἔξυπνον, ἀξιαγάπητον, καὶ ἡ ἀδελφή μου νοήσασα τὸν θάνατόν της, μὲ παρεκάλεσε νὰ μείνω ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν τῶν γονέων. Ἔγινε λοιπὸν υἱός μου... Τὸν ἔβαλα εἰς τὸ σχολεῖον. Πόσον ἔμεινα εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτὸν κατὰ τὸ

Digitized by Google

διάστημα τῶν σπουδῶν του! Ἤθελε νὰ γίνῃ στρατιωτικός, τὸν κατέταξα εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολήν... καὶ ὁ πόλεμός τον εὕρηκεν ὑπολοχαγόν... Τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του εἰς τὸν πόλεμον ἦλθε καὶ με παρεκάλεσε νὰ τον ζωγραφήσω. «Τίς εἰξεύρει τί εἰμπορεῖ νὰ συμβῇ, ἔλεγε γελῶν, (καὶ ἐγώ τον ἤκουα καὶ ἔτρεμα μόλις καταπίνων τοὺς λυγμούς), καὶ δὲν θὰ δυσαρεστηθῆτε, θεῖέ μου, ἂν ἔχετε τὴν μικρὰν αὐτὴν ἐνθύμησιν... Ἐλᾶτε δὰ καὶ μὴ κλαίετε, θεῖέ μου—διότι ἔκλαιον ὅσον τον ἤκουον καὶ συγχρόνως ἐζωγράφιζον, παρατηρήσατε, ἀγαπητή μου, αὐτὰ ἐδῶ τὰ μέρη τῆς εἰκόνος ὅπου ὁ χρωστήρ μου ἐδίσταζε νὰ προχωρήσῃ—μὴ κλαίετε, σᾶς λέγω, ἂν τυχὸν καὶ δὲν ἔλθῃ ὀπίσω τὸ τρελλόπαιδό σας, θά τον κυττάζετε καμμιὰ φορὰ εἰς αὐτὸ τὸ πανί, θά του χαμογελᾶτε, καὶ ἀπὸ 'κεῖ ἐπάνω θά σας ἀπαντᾷ μὲ ὅλας τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, τὰς ὁποίας θὰ ἔχῃ τότε καιρὸν νά σας στέλλῃ ἐν ἀφθονίᾳ...» Ἔλεγεν αὐτὰ καὶ ἐγέλα· ἦτο ἀπαράλλακτος ὅπως τον βλέπετε. Καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ!... Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἦτο λοχαγός. Νὰ μή τα πολυλογῶ... ἐπέστρεψε, καὶ δὲν εἶχε νὰ παραπονεθῇ ὅτι του ἔλειψαν πληγαί... Ὤ! μὴ ταράττεσθε, ὅλαι αἱ πληγαί του ἦσαν καλαί, ὅπως λέγουν οἱ ἴδιοι οἱ ὁποῖοί τας λαμβάνουν. Τὰ μόνα ἴχνη τῶν πληγῶν τὰ ὁποῖά του ἔμειναν ἦσαν ὁ βαθμὸς τοῦ ταγματάρχου καὶ ὁ σταυρός... Πρὸ τριῶν ἑβδομάδων εἶνε ἀντισυνταγματαρχης καὶ ἀκόμη δὲν εἶδα τὰ νέα του γαλόνια.

— Τότε λοιπόν;

— Σᾶς λέγω ὅτι τον περιμένω 'μέρα μὲ τὴν ἡμέρα.

— Ὅσα μ' ἐδιηγήθητε εἶνε πρὸς ἔπαινον τοῦ ἀνεψιοῦ σας... καὶ πρὸς ἔπαινόν σας, γενναιότατε φίλε μου, προσέθηκεν ἡ Βαλεντίνη μετὰ θαυμασμοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἐτελειώσατε τὴν ὁμιλίαν σας. Μοῦ ἐλέγατε ὅτι δύνασθε νά μ' ἀποδείξετε μὲ τρόπον ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως, ὅτι μου εἶνε ἀδύνατον νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν οἰκογένειάν σας. Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ το ἀποδείξετε. Ἀκούω.

— Ἀλλοίμονον! ἂν ἦτο ἄλλος θὰ εὕρισκεν ἴσως τρόπους ῥητορικοὺς διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν κακὴν ἐντύπωσιν λεπτομερείας τινός... γελοίας, ἡ ὁποία ὅμως εἶνε ἀπαραίτητος πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μου. Ἐγὼ ὅμως ἀντὶ νὰ χρονοτριβῶ ζητῶν νὰ περικαλύψω τὸ πρᾶγμα, σᾶς λέγω καθαρὰ ὅτι ὁ μόνος λόγος εἶνε τὸ ἐπίθετον τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Σᾶς λέγω λοιπὸν ὅτι ποτὲ δὲν θὰ στέρξετε νὰ λάβετε τὸ ἐπίθετόν του, καὶ ἂν ἀκόμη δοξασθῇ διὰ κατορθωμάτων καὶ ἀνδραγαθημάτων ἀνταξίων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ τῇ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ.

— Μὲ τρομάζετε, εἶπεν ἡ νέα μειδιῶσα εἰλικρινῶς μὲν ἀλλὰ καὶ πως ἐνδοιάζουσα.

— Ὤ! γελᾶτε ὅσον θέλετε... εἶνε ὄνομα ἐλεεινόν, σπαρακτικόν, μισητόν, ἀπίθανον, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἠναγκάσθη νά το λάβῃ ἀπαράλλακτον ὅπως τού το ἔδωκαν, θὰ εὕρισκεν ἐργασίαν ἂν ἤθελε νὰ ἐμποδίζῃ ὅσους εἶχον ὄρεξιν νὰ γελοῦν μὲ τὸ ὄνομά του. Ἐπῆρε λοιπὸν καὶ αὐτὸς τὴν ἀπόφασιν καὶ γελᾷ πλέον καὶ αὐτός.

— Καὶ τί εἶνε αὐτὸ τὸ τρομερὸν ὄνομα;

— Καλέ, τί λέγετε τρομερόν! ἂν ἦτο μόνον τρομερὸν θά σᾶς το ἔλεγα· ἀλλ' αὐτὸ εἶνε... τὸ καλλίτερον εἶνε νά το χαρακτηρίσωμεν ὅτι εἶνε ἀχαρακτήριστον...

— Εἶνε λοιπὸν ὄνομα περιβοήτου τινὸς ἀρχιληστοῦ, κλέπτου, κιβδηλοποιοῦ, δολοφόνου;

— Χειρότερον, μυριάκις χειρότερον! Εἴθε νὰ εἶχεν ὁ ἀνεψιός μου τὸ βδελυρώτατον ὄνομα τῶν κακούργων τῆς πινακοθήκης τῶν «Διασήμων δικῶν!» Θὰ ᾐσθάνετο ὅτι ἀπηλλάγη δεινοῦ βάρους, ἐὰν αἴφνης ἦτο αὔριον δυνατὸν νά τον ὀνομάσουν Τρόπμαν, ὢ πόσον ἤθελε χαρῇ! Ἔμπρὸς εἰς τὸ σημερινὸν ἐπίθετόν του τὸ ἐπίθετον Τρόπμαν εἶνε ὄνομα ἀξιοπρεπέστατον.

Ὁ Βαλεντίνη ἐφαίνετο ἀποτεθαρρημένη, ἀγωνιῶσα, διότι ᾐσθάνετο ἤδη γεννωμένην ἐν ἑαυτῇ συμπάθειάν τινα πρὸς τὸν συνταγματάρχην.

— Τὸν καϋμένον! εἶπε στενάζουσα. Ἀλλ' ὅμως ἴσως ἡ ἀγάπη τὴν ὁποίαν ἔχετε πρὸς τὸν ἀνεψιόν σας, σᾶς κάμνει νὰ ἐξογκώνετε τὸ πρᾶγμα...... Ἐπιθυμῶ νὰ γίνω ἐγὼ κριτής· ἔμπρός, ἂς ἀκούσωμεν τέλος πάντων αὐτὸ τὸ ὄνομα.

— Δέν σάς το λέγω, ἐψιθύρισεν ὁ γηραιὸς καλλιτέχνης, προσποιούμενος καὶ γελῶν διὰ τὴν βίαν τῆς εὐμόρφου χήρας. Ὁ Ἰάκωβος τοῦ ὁποίου τὸ μειδίαμα στρέφεται πρὸς ὑμᾶς αὐτὴν τὴν στιγμήν, μᾶς ἀκούει. Θὰ ἐντραπῇ καὶ θά τα βάλῃ μαζί μου.

— Εἴπατέ το μὲ ὁποῖον δήποτε τρόπον θέλετε, ἀλλὰ μόνον κάμετε γρήγορα.

— Ἔστω! Ἀλλά σας παρακαλῶ νὰ λείψῃ ἡ ὑποκρισία καὶ ἡ ψευδοσεμνότης· καὶ ὅταν το ἀκούσετε, πρὶν τρομάξετε, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι κάμνω τὸν λόγον σας, σεῖς με ἀναγκάζετε νὰ ὑπακούσω.

Ἡ νεαρὰ χήρα ἔδακνε τὰ χείλη της.

Ὁ καλλιτέχνης ἔκυψεν εἰς τὸ οὖς αὐτῆς καὶ ἐψιθύρισεν ἐλαφρά:

— Ὁ ἀνεψιός μου ὀνομάζεται...

Καὶ εἶπε τὸ ὄνομα δι' ἐλαφροτάτου ψιθυρισμοῦ.

— Φρικῶδες! ἀνεφώνησεν ἡ Βαλεντίνη ἀνασκιρτῶσα μετὰ προφανοῦς τρόμου καὶ φρίκης.

Εἰς τὴν κραυγὴν τῆς νέας ἀπήντησεν ὁ γηραιὸς θεῖος διὰ καγχασμοῦ παρατεταμένου.....

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἀνοίξασα τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου ἡ γηραιὰ θεράπαινα ἐνεχείρισεν εἰς

Digitized by Google

τὸν καλλιτέχνην ἐπιστολὴν καὶ φύλλον τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως*.

Ὁ ζωγράφος ἰδὼν τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἐπιστολῆς ἀνεγνώρισε τὴν γραφήν.

— Ἐκείνου εἶνε! ἀνεφώνησε περιχαρής, καὶ ἡ σφραγὶς εἶνε ἐκ Παρισίων!.. Κυρία Βαλεντίνη μ' ἐπιτρέπετε;..

Ἡ φωνὴ τοῦ γηραιοῦ ἀπέσπασε τὴν νέαν ἀπὸ τῆς νάρκης, ἥτις την εἶχε καταλάβῃ.

— Θὰ σας ἀφήσω μάλιστα ὅλως διόλου ἐλεύθερον, εἶπε. Παναγία μου! Εἰν' ἓξ ἡ ὥρα!..... Εἶμαι ἀσυγχώρητος, διότι κατεχράσθην τὰς ὥρας σας. Ἀποδείξατέ μου ὅτι δὲν εἴσθε δυσηρεστημένος ἐναντίον μου· ἐλᾶτε μετὰ μίαν ὥραν νὰ συγγευματίσωμεν.

— Ἀλλ' ὅμως...

— Δὲν ἀκούω τίποτε, σᾶς περιμένω μετὰ μίαν ὥραν. Χαίρετε.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Μετάφρασις Π. Ι Φ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι

Ἀληθὴς παραμυθία εἶνε ἐν τῇ παγερᾷ καὶ μονοτόνῳ πόλει τῆς Λειψίας ὅταν μεθ' ἡμέραν βροχερὰν ἢ θολὴν ἐκ τῆς ὁμίχλης προσδοκᾷ τις νύκτα καὶ φωτεινοτέραν τῆς ἡμέρας καὶ μᾶλλον ποικίλην. Εὐτυχῶς δ' αἱ τοιαῦται νύκτες δὲν εἶνε σπάνιαι. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων τακτικῶν θεάτρων καὶ τῶν καθημερινῶν συναυλιῶν ἐν ᾠδικοῖς καφενείοις, ἀλλὰ συχνάκις καὶ ἔκτακτοι μουσικαὶ ἢ δραματικαὶ ἑσπερίδες παρασκευάζονται καὶ μεγάλοι καλλιτέχναι περιερχόμενοι τὸν κόσμον δὲν ἀπαξιοῦσι νὰ σταθμεύωσιν ἐπὶ μίαν ἢ πλείονας ἑσπέρας ἐν Λειψίᾳ, τῷ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικῷ κέντρῳ τῆς βορείου Γερμανίας.

Οὕτω μόλις ἀφικόμενος ἐνταῦθα ἔμαθον ἀπὸ τοῦ στόματος ζωηρᾶς Ἱσπανίδος ὅτι ὁ συμπολίτης αὐτῆς, ὁ ἐξοχώτατος τῶν συγχρόνων βιολιστῶν Παῦλος Σαρασάτης ἔμελλε, διερχόμενος τῆς Λειψίας, νὰ κρούσῃ τὸ μαγικὸν βιολίον του ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αἰθούσῃ τῆς Centralhalle. Ἤμην λοιπὸν πολὺ τυχηρὸς δυνάμενος νὰ ἐγκαινίσω τὰς καλλιτεχνικὰς ἀπολαύσεις μου διὰ τῶν κελαδημάτων τοῦ Ἱσπανοῦ ἀριστοτέχνου, καὶ νὰ προσθέσω εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου μίαν ἔτι χρυσῆν σελίδα. Διότι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τέσσαρες ἑσπέραι ἰδίᾳ μένουσιν ἀνεξάλειπτοι ἐν τῇ μνήμῃ μου: Ἡ πρώτη μεγάλη συναυλία ἐν τῷ Concerthaus, ἡ παράστασις τῆς *Ἀντιγόνης*, ὁ Ρώσης ὡς Ἄμλετ, καὶ ἡ Νίλσων ψάλλουσα τὰ σκανδιναυικὰ ᾄσματα τοῦ ἔρωτος.

Τὸ Concerthaus εἶνε μέγιστον καὶ πολυτελέστατον οἰκοδόμημα ἱδρυθὲν ἀκριβῶς ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς οἶκος συναυλιῶν. Ἐστοίχισε τέσσαρα ἑκατομμύρια μάρκων, ἤτοι πέντε ἑκατομμύρια φράγκων, καὶ θεωρεῖται τόσον ἄξιον ἐπισκέψεως, ὥστε ἵνα ἴδῃ τις μόνον τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ πληρώνει ἐν ὡρισμέναις ἡμέραις ἓν μάρκον.

Μόλις ἀφικόμενος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἀγνοῶν ἔτι τῆς Λειψίας τὰ ἀξιόλογα, συνεζήτουν ἐν τῷ οἴκῳ ἑλληνικῆς οἰκογενείας περὶ τοῦ ἐνταῦθα βίου καὶ περὶ Γερμανίδων. Ἵνα ἐγγίζω δὲ τὸν φιλογερμανισμὸν αὐτῶν ὑπεστήριζον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι δὲν ἔχει τις ποῦ νὰ περάσῃ τὰς ἑσπέρας του ἐκτὸς τοῦ θεάτρου, καὶ ὅτι πλήττει ὅπου ἂν ὑπάγῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι αἱ Γερμανίδες εἶνε ψυχραὶ καὶ δυσειδεῖς. Αἱ μελαγχριναὶ κόραι πρὸς ἃς συνεζήτουν, πεισμόνως ἰσχυριζόμεναι τοὐναντίον ὡς πρὸς ἀμφότερα ταῦτα, μὲ ἠρώτων ἂν τάχα εἶδον τῆς Λειψίας τὸν καλὸν κόσμον, καὶ μοὶ ὑπέδειξαν ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν κέντρον καὶ καλλονῆς καὶ ἀληθοῦς τέρψεως τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἱδρύματι συναυλίας, γινομένας κατὰ πέμπτην. Ὡς νὰ ἦσαν δὲ βέβαιαι περὶ τῆς ἐπιδράσεως ἣν θὰ ἐξήσκει ἐπὶ τῆς γνώμης μου μία καὶ μόνη συναυλία τοιαύτη, καὶ ὡς νὰ ἐφοβοῦντο μήπως ἐξ ἰσχυρογνωμοσύνης θελήσω ν' ἀποφύγω τὸν πειρασμόν, μ' ἐζήτησαν τὸν λόγον μου ὅτι εὐθὺς τὴν ἑβδομάδα ἐκείνην θὰ μεταβῶ. Ἐννοεῖται πόσον εὐχαρίστως δίδει τις τὸν λόγον του εἰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ πόσον εὐκόλως τὸν κρατεῖ.

Εἰσελθὼν εἰς τοὺς προδόμους τοῦ μεγαλοπρεποῦς κτιρίου ἀπὸ τῆς ὁμιχλώδους ὁδοῦ ἐθαμβώθην ἐκ τῶν μυρίων φώτων καὶ τοῦ κόσμου κυκλοφοροῦντος ἀνὰ τὰς αἰθούσας τῶν ἱματιοθηκῶν. Ἐπὶ τῆς κλίμακος δεκὰς χρυσοστολίστων θυρωρῶν ἤνοιγε τὰς θύρας εἰς τοὺς εἰσερχομένους. Καὶ ἂν ὁ Ἕλλην ἐκεῖνος ἐπαρχιώτης, τὸ πρῶτον ἐπισκεφθεὶς τὴν Εὐρώπην, ἐξέλαβε τὸν θυρωρὸν τοῦ ξενοδοχείου ὡς συνταγματάρχην, ἀλλὰ βλέπων ἐκείνους μὲ τοιαύτας στολὰς καὶ τοιοῦτο παράστημα, βεβαίως θὰ τοὺς ἔλεγε στρατηγοὺς τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ.

Τοὺς θυρωροὺς διαδέχεται ἑκατοντὰς θαλαμηπόλων γυναικῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γραιῶν, ὧν τὰς λευκὰς τρίχας καλύπτει λευκότερον κάλυμμα καὶ τὰ κυφὰ σώματα ὁμοιόμορφος σκιερὰ ἐσθὴς μετὰ λευκῆς ἐμπροσθέλας. Ἐν γένει ἐνθυμίζει τὰς νοσοκόμους ἡ θέα αὐτῶν, καὶ ἴσως διὰ τοῦτο μοὶ ἐνέπνευσεν ἐξ ἀρχῆς ἀπέχθειαν. Αἱ θαλαμηπόλοι καθῆκον ἔχουσι νὰ ὑποδεικνύωσιν εἰς τοὺς ἀκροατὰς ποῦ θ' ἀναρτήσωσι τὰ ἐπανωφόρια καὶ τοὺς πίλους των καὶ νὰ τοὺς βοηθῶσιν εἰς τοῦτο, διότι, σημειωτέον, ἕκαστος ἀκροατὴς ἔχει ἰδίαν θέσιν ἐν ταῖς ἱματιοθήκαις, φέρουσαν τὸν ἀριθμόν, ὃν καὶ τὸ κάθισμά του.

Digitized by Google

Εὐρύταται ὁλ.θηραὶ κλίμακες φέρουσι πρὸς τὰ ἄνω, ὅπου ἡ μεγάλη αἴθουσα καὶ οἱ διάδρομοι καὶ αἱ μικρότεραι αἴθουσαι τῶν διαλειμμάτων. Ἕτεραι δὲ κλίμακες στενότεραι πρὸς τὰ θεωρεῖα, διότι ὑπάρχει μία μόνη σειρὰ τοιούτων περὶ τὴν ἀπέραντον αἴθουσαν. Ἡ διακόσμησις εἶνε λαμπρὰ πανταχοῦ, θαυμάσιαι δ' αἱ τοιχογραφίαι καὶ τὰ χρυσώματα τῆς κεντρικῆς αἰθούσης.

Μετ' ὀλίγον ὁ ἠλεκτρικὸς κωδωνίσκος ἠχεῖ τὸ ἄγγελμα τῆς ἐνάρξεως καὶ ὅλαι αἱ θέσεις ἀνεξαιρέτως πληροῦνται κόσμου. Εἰς τὰ παμποίκιλα κοσμήματα τῆς αἰθούσης προστίθενται νῦν τῶν κυριῶν αἱ πολύχρωμοι περιβολαί, καὶ πλέον ἢ τὰ χρυσίζοντα πλαίσια ἀποστίλβουσι καὶ πλέον ἢ τοῦ ἀεριόφωτος αἱ λυχνίαι φωτίζουσιν αἱ ξανθαὶ τῶν Γερμανίδων κόμαι.

Ἡ ὀρχήστρα ἀνακρούει τὸ *Ὄνειρον θερινῆς νυκτὸς* τοῦ Μενδελσῶνος, καὶ ὑπὸ τοὺς συνεζευγμένους φθόγγους τῆς ἁρμονίας ἐκλύεται κατὰ μικρὸν ἡ συναίσθησις, βαυκαλᾶται τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ πᾶν παρίσταται οὐχὶ ὡς πραγματικότης ἀλλ' ὡς ὄνειρον, ὄνειρον... χειμερινῆς νυκτός.

Πανήγυρις αἰσθήσεων, παράδεισος ἀπολαύσεως, δύναται νὰ κληθῇ ἡ ζωὴ ἣν διέρχεταί τις ἐπὶ δίωρον ἐκεῖ. Δὲν ἑορτάζει μόνη ἡ ἀκοή, ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις πᾶσαι: Ἡ ὅρασις ἐκ τῆς θέας τόσων καλλονῶν καὶ τόσης τεχνικῆς λαμπρότητος, ἡ ὄσφρησις ἐκ τῶν ἀρωμάτων ἅτινα ἐκπέμπουσιν τόσαι κόμαι καὶ τόσα κεντητὰ μαντίλια, ἡ γεῦσις ἐκ ποτηρίου οἴνου τοῦ Ρήνου πρὸ μικροῦ κενωθέντος ἐν τῷ παρακειμένῳ κυλικείῳ, ἡ ἁφὴ τέλος ἐκ τῶν ἁπαλῶν βελουδίνων καθισμάτων θαλπερῶν ὅσον τὰ γόνατα μητρός.

Ὅταν αἱ μελαγχριναὶ Ἑλληνίδες μὲ ἠρώτησαν τὴν ἑπομένην Κυριακὴν περὶ τῶν ἐντυπώσεών μου, ἀπήντησα:

— Θὰ πηγαίνω κάθε πέμπτην...

Ἀπήστραψαν οἱ μαῦροι ὀφθαλμοί των θριαμβευτικῶς, κ' ἐγὼ ἔκυψα τὴν κεφαλὴν ἡττημένος. Ἀλλ' εἴθε τοιαῦται νὰ ἦσαν πᾶσαι αἱ ἧτταί μου ἐν τῇ ζωῇ!

*

Καίτοι βαρὺς τὰς σάρκας καὶ τὰ ἔτη ὁ διάσημος Ἰταλὸς τραγικός, ἀλλὰ κατορθοῖ ν' ἀποθέτῃ ἀμφότερα τὰ βάρη ταῦτα ἀνερχόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Τὴν Γερμανίαν περιέρχεται κατ' ἔτος καὶ εἶνε φίλτατος παρὰ τῷ κοινῷ. Ἐκτελεῖ τὸ μέρος του εἰς ἰταλικὴν γλῶσσαν, τὰ δὲ ἄλλα πρόσωπα ὁμιλοῦσι γερμανιστί. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν φαίνεται τερατῶδες τοῖς ἀκροαταῖς. Ἐπὶ τοῦ βιβλιαρίου, ὅπερ κρατοῦσιν ἀνὰ χεῖρας, παρακολουθοῦσι τὴν φράσιν, ἐνῷ συγχρόνως ἡ γλυκύτης τῆς ἰταλικῆς γλώσσης τέρπει τὴν ἀκοήν. Ἀληθῶς δ' ἐκπληκτικὴ εἶνε ἡ ἀντίθεσις ταύτης πρὸς τὴν γερμανικήν. Ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μελιρρύτους φθόγγους τῆς γλώσσης τοῦ Πετράρχου, ἡ τευτονικὴ ὁμοιάζει ἦχον σχιζομένων ἀσπρορρούχων.

Ὁ Ρώσης εἶνε εὐάρεστος τὴν μορφήν, εὐγενέστατος τὸ παράστημα καὶ τοὺς τρόπους. Καίτοι πρoσεγγίζων διὰ τῆς ὑποκρίσεως τὸν μυστηριώδη τύπον Δανοῦ βασιλόπαιδος, ἀλλὰ δὲν εἶνε ὁ Ἄμλετ, οἷον ἀναπλάττει ὁ μελετήσας τὸ σαικσπήρειον δρᾶμα. Ἡ πολυσύνθετος ἐκείνη φύσις, τὸ κρᾶμα ἐκεῖνο τῶν ἀντιθέτων αἰσθημάτων δὲν δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ τελείως ὑπὸ ἀνθρώπου λογικοῦ, συνήθους, ὅσον καὶ ἂν εἶνε οὗτος ἔξοχος ἠθοποιός. Θαυμάζει τις ἐν πολλοῖς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑποκρινομένου, ἐκτιμᾷ τὰς προσπαθείας, ἀλλὰ φεύγει ἐν τέλει ἔχων ἐν νῷ πολὺ διάφορον, πολὺ ὑπέρτερον τὸν τύπον τοῦ Ἄμλετ.

Κριτικός τις εἶπε περὶ Σαικσπήρου ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ μόλις πατοῦμεν τὸ κατώφλιον. Πῶς λοιπὸν ν' ἀντιληφθῇ τις, πῶς νὰ ἑρμηνεύσῃ σαφῶς τὸν Ἄμλετ, τὸ μυχιαίτατον τοῦτο γέννημα τῆς σαικσπηρείου μεγαλοφυΐας;

*

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Μενδελσῶνος παρεσκευάσθη ἔκτακτος παράστασις τῆς *Ἀντιγόνης* τοῦ Σοφοκλέους. Ὡς γνωστὸν τὰ χορικὰ ταύτης ὡς καὶ τοῦ *Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ* ἐμελοποίησεν ὁ διάσημος Γερμανὸς μουσουργός. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γερμανικὴ μετάφρασις εἶνε εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα τοῦ πρωτοτύπου, ὁ δὲ μελοποιὸς εἶχεν ὑπ' ὄψιν βεβαίως καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον, ἕπεται ὅτι καὶ ἑλληνιστὶ δύνανται νὰ ψαλῶσι ταῦτα. Νομίζω ὅτι κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἄφιξιν τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, πρὸ εἰκοσαετίας περίπου, ὅτε ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἡρώδου παρεστάθη εἰς τιμὴν αὐτῆς ἡ *Ἀντιγόνη*, χορὸς νέων ἐκγυμνασθεὶς ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Παριζίνη ἔψαλε τὰ χορικὰ μέρη τοῦ δράματος, ἐφαρμοσθείσης τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῆς γνωστῆς νεοελληνικῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Α. Ραγκαβῆ.

Ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἔργου παρεσκευάσθη ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ τῆς Λειψίας. Ἐκ μὲν τῶν δραματικῶν ἠθοποιῶν ἐλήφθησαν οἱ μᾶλλον ἐξέχοντες, τοῦ δὲ χοροῦ μετέσχον πρωταγωνιστοῦντες οἱ ἄριστοι τῶν ἀοιδῶν τοῦ μελοδράματος, συνέπραξαν δέ, ἐκτὸς τῶν συνήθων μελῶν τοῦ χοροῦ τοῦ θεάτρου, καὶ τὰ μουσικὰ σωματεῖα τῆς πόλεως, ὥστε ἀπετελέσθη σύνολον ἐξ ἑκατὸν φωνῶν καὶ πλέον. Ἡ δὲ ἀρχαϊκὴ διασκευὴ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν ἠθοποιῶν αἱ στολαὶ ἐσχεδιάσθησαν ὑπὸ εἰδικῶν ἀνδρῶν, ἐγκρατῶν τοῦ ἀρχαίου βίου καὶ τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Μετ' ἐνδομύχου ὑπερηφανίας προσήλθομεν οἱ ἐνταῦθα Ἕλληνες εἰς τὴν ἑσπερίδα ἐκείνην, καὶ μελαγχρινοὶ ὅλοι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ξανθοὺς

Digitized by Google

Γερμανούς, ἡπλώθημεν ὡς μαῦρον σύννεφον ἐπὶ σειρᾶς ἑδωλίων, κρατοῦντες ἀνὰ χεῖρας τὸ πρωτότυπον τοῦ δράματος. Αὐτὴ δὲ ἡ θέα τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου προσείλκυε βλέμματα σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῶν παρακαθημένων, ὧν πολλοὶ βεβαίως ἐξελάμβανον ἡμᾶς οὐχὶ ἀμαθεῖς Ἕλληνας, ἀλλὰ σοφοὺς Ἑλληνιστάς.

Τὰ φῶτα σβέννυνται σχεδόν, κατὰ τὸ σύστημα τῶν γερμανικῶν θεάτρων, καὶ ἀναπετάννυται ἡ αὐλαία, ἐπιδεικνύουσα κατάφωτον τὴν σκηνήν, ἐνῷ ἡ ὀρχήστρα ἀνακρούει τὴν περιπαθεστάτην εἰσαγωγήν. Ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον σιγὴ ἁπλοῦται ἐπὶ τῶν δισχιλίων θεατῶν· νομίζεις ὅτι ἀπελιθώθησαν πάντες, ὡς εἰς τὰ παραμύθια, ὑπὸ θαυματουργοῦ μαγίσσης, ὅτι σὺ μόνος ζῇς, ὅτι διὰ σὲ μόνον παίζεται τὸ δρᾶμα.

Ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Ἰσμήνη προσέρχονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν δύο τούτων προσώπων θαυμαστὴ ἡ ἐπιτυχία. Ὑψηλή, ἀρρενωπή, ἑλληνικὴν ἔχουσα τὴν κατατομὴν ἡ Ἀντιγόνη, ξανθή, συμπαθεστάτη, ἥμερος καὶ δειλὴ ἡ Ἰσμήνη. Τὴν Ἀντιγόνην ὑποκρίνεται ἡ Λεβίνσκυ, ἀρίστη ἠθοποιός, μόνον ἐλάττωμα ἔχουσα τὴν ὀλίγον βραγχνὴν φωνήν, τὴν Ἰσμήνην ἡ Σάλβαχ, ἡ δημοφιλὴς τῆς Λειψίας καλλιτέχνις, Γερμανὶς τὴν καλλονὴν καὶ Γαλλὶς τὴν χάριν.

Καὶ ἐκτυλίσσεται τὸ δρᾶμα, τὸ σπαρακτικὸν δρᾶμα, καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἰσχυροποιεῖ ἡ μουσικὴ ἀδελφουμένη μετὰ τῆς ποιήσεως. Καὶ ὑπὸ τῆς παντοδυνάμου τέχνης μεταφέρεταί τις ἀληθῶς εἰς αὐτὰ τὰ προπύλαια τῶν Θηβαϊκῶν ἀνακτόρων, καὶ ἐκπλήττεται καὶ συμπονεῖ καὶ φρικιᾷ μετὰ τοῦ χοροῦ τῶν Θηβαίων γερόντων, οἱονεὶ ἀποτελῶν μέρος καὶ αὐτός.

Λέγουσιν ὅτι ὁ Μενδελσῶν, ἐνασβρυνόμενος ἐπὶ τῇ μελοποιήσει τῆς *Ἀντιγόνης*, ἰσχυρίζετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν εἴς τινα μέρη νὰ ἡρμόζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μέλος διάφορον τοῦ ἰδικοῦ του, ὅτι δὲν ἐμελοποίησε ταῦτα, ἀλλ' ἐμάντευσεν τὴν μουσικήν των. Βεβαίως ἐκ τῶν μερῶν τούτων τὸ ἐξοχώτατον εἶνε ἡ σκηνή, καθ' ἣν ἡ Ἀντιγόνη ἀπὸ σκιερὸν πέπλον κεκαλυμμένη ἄγεται ἐπὶ τὴν ποινήν. Ἐκεῖ πλέον οὐχὶ φθόγγοι μουσικοί, ἀλλὰ λυγμοὶ καὶ δάκρυα σταλάζουσι ἀπὸ τῶν χορδῶν, καὶ αἰσθάνεταί τις τὴν καρδίαν του περισφιγγομένην ὑπὸ χρυσοῦ κρίκου, ἐνῷ μέσῳ τοῦ σκιόφωτος διακρίνει λευκὰ μαντίλια σφογγίζοντα πολλοὺς ὑγροὺς ὀφθαλμοὺς εὐαισθήτων Γερμανίδων.

Διαρκεῖ ἐπὶ δύο ὅλας ὥρας τὸ δρᾶμα ἄνευ διακοπῆς, ἀπὸ τῆς 7—9, διότι ὡς γνωστὸν τὰ γερμανικὰ θέατρα τελειώνουσι καθ' ἣν ὥραν ἀρχίζουσιν ἀλλαχοῦ. Καὶ δὲν ἔβηξε καὶ δὲν ἐχασμήθη καὶ δὲν ἐκινήθη εἰς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο. Καὶ οὔτε χειροκρότημα, οὔτε ἐπευφημία, ἐδήλωσαν τῶν ἀκροατῶν τὸν ἐνθουσιασμόν, κατὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους σκηνάς. Ὄχι! Μόνον ὅτε τὸ παραπέτασμα κατῆλθεν ἐπὶ τοὺς τελευταίους διδακτικοὺς στίχους τοῦ χοροῦ καὶ τὸ θέατρον ἐφωτίσθη πάλιν, τότε ἐφάνη ἐπὶ τῶν ἀκροατῶν ἡ ἐκ τοῦ ἀθανάτου ἔργου ἐπίδρασις· ὅλοι ἦσαν ὠχροί, καταφανῶς συγκεκινημένοι, ὡς πρὸ τῆς θέας πραγματικοῦ δυστυχήματος, ἄναυδοι ἐπὶ στιγμήν, καθηλωμένοι εἰς τὰς θέσεις των, καὶ μόνον ὅταν συνῆλθον, ὡσεὶ ἀφυπνίσθησαν ἐκ μακροῦ ὀνείρου, ἐξερράγησαν εἰς ἐπευφημίας καὶ χειροκροτήματα καὶ ἀνεκάλεσαν πεντάκις ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοὺς ἠθοποιούς.

Κατερχόμενοι δὲ τὰς κλίμακας ἠκούομεν τὰς ἐνθουσιώδεις ἐπιφωνήσεις τῶν Γερμανῶν μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανείας:

— Πηγαίνω κατ' εὐθεῖαν νὰ κοιμηθῶ, ἔλεγεν εἷς, δὲν θέλω ν' ἀμαυρώσω τὰς ἐντυπώσεις μου μὲ πεζότητας.

— Μή μου ὁμιλῇς, ἔλεγεν ἄλλος πρὸς τὸν σύντροφόν του, ἄφες με νὰ βαυκαλῶμαι ἀκόμη μὲ τὴν ἠχῶ τὸν λόγον τοῦ Σοφοκλέους.

— Ἕως τώρα, ἐκραύγαζε λευκογένειος κύριος, δὲν ἐδοκίμασα εἰς θέατρον ὅ,τι ἀπόψε. Τί καλὰ ποῦ ἔζησα ἕως τώρα διὰ ν' ἀκούσω καὶ τὴν ἀθάνατον Ἀντιγόνην.

Καὶ ἀνὰ τὰ καφενεῖα καὶ τὰς ὁδοὺς ἀντήχει τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν. Αἱ δὲ Γερμανίδες ποτὲ δὲν ἠτένιζαν τοὺς Ἕλληνας σπουδαστὰς τόσον συμπαθῶς ὅσον τὴν νύκτα ἐκείνην.

Καὶ ἐγὼ ἐπανελθὼν ἀργὰ εἰς τὸ μονῆρες δωμάτιόν μου καὶ ἀναπολῶν μέσῳ τῶν τεσσάρων ψυχρῶν τοίχων τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ἑσπερίδα ἀνωμολόγουν ἐν ἐμαυτῷ ὅτι ἂν τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα ὑπῆρξε τὸ μόνον ἱκανὸν νὰ παραγάγῃ ἔργα ὑπέροχα ὡς τὴν Ἀντιγόνην, ἀλλὰ τὴν σήμερον μόνον τὸ γερμανικὸν κοινὸν ἦτο ἄξιον νὰ τὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ τὰ θαυμάσῃ.

*

Τῆς Νίλσων εἶχε προηγηθῇ εἴδησις θλιβερὰ μέν, ἀλλ' ὑπερτέρα ἢ πᾶς ἔπαινος ἄλλος· ἐν Στοκχόλμῃ ἄνθρωποι ἀπέθανον ἐξ ἀσφυξίας συνωθούμενοι ἵνα τὴν ἀκούσωσι ψάλλουσαν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου. Ἤξιζε λοιπὸν νὰ τὴν ἀκούσῃ τις ἐνταῦθα... ἀκινδύνως. Ἔκαμψε καὶ αὐτὴ πρὸ καιροῦ τὸ ἀκρωτήριον τῆς τεσσαρακονταετηρίδος, ἀλλ' ἔχει πλήρη νεότητα εἰς τὸ βλέμμα καὶ εἰς τὴν φωνήν. Καὶ μόνον τὸ σῶμά της ἐπλατύνθη πως χαλαρωθέν· κοινὸν πάθημα τοῦτο τῶν μεσοκόπων γυναικῶν καὶ τῶν μεταχειρισμένων ἀνακλίντρων.

Ψάλλει μετ' ἐξόχου δυνάμεως, οἱ δὲ χαμηλοὶ φθόγγοι τῆς φωνῆς αὐτῆς ἔχουσι τὴν περιπάθειαν βαρβίτου. Ἡ περιβολὴ αὐτῆς ὁλοπόρφυρος

Digitized by Google

φαίνεται φλογερὰ ἐκδήλωσις ἐσωτερικοῦ πάθους, ἐξικνεῖται δὲ τοῦτο εἰς τὸν ὕπατον βαθμόν, ὅταν ψάλλῃ σκανδιναυικὰ ᾄσματα τοῦ ἔρωτος. Τότε ἀναλαμβάνει ἡ φυσιογνωμία αὐτῆς καὶ ἀκμὴν πρόσθετον καὶ εὐμορφίαν. Ὅταν δὲ φέρουσα τοὺς δύο δακτύλους εἰς τὰ χείλη ἀποστέλλῃ τὸ φίλημα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ εἰς τὸν ἀπερχόμενον μνηστῆρα, δὲν εἶνε πλέον γυνή, δὲν εἶνε ἡ ἀοιδὸς Νίλσων, εἶνε ἡ Ἀγάπη προσωποποιημένη.

Φαίνεται ὅτι εἰς τὰ παγερὰ ἐκεῖνα κλίματα, ὅπως ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλων πυρῶν ἵνα θερμάνωσι τὰ μέλη των, οὕτως ἔχουσιν ἀνάγκην πυριφλεγοῦς ἐκδηλώσεως αἰσθήματος ὅπως θερμάνωσι τὰς καρδίας. Ἡμᾶς τοὺς μεσημβρινούς, τὰ τέκνα τοῦ Ἡλίου, τοιαῦται πυραὶ καὶ τοιαῦτα αἰσθήματα θὰ μᾶς ἀπηνθράκουν.

Ἵνα καταδείξωσι τὴν δύναμιν τῆς μουσικῆς οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἔπλασεν τὸν μῦθον τοῦ Ὀρφέως κινοῦντος διὰ τοῦ μέλους αὐτοῦ καὶ τἄψυχα. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὑπέστην ὅλως τὸ ἐναντίον. Ἡ μελῳδία τῆς φωνῆς, τὸ κελάρυσμα τῶν φθόγγων, μὲ καθήλωσεν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ καθίσματος, βωβόν, ἀκίνητον· καὶ ὅταν ἠθέλησα νὰ ἐγερθῶ ᾐσθάνθην τὸ σῶμά μου πλέον ἢ πρότερον βαρὺ καὶ οὐχὶ ἀσφαλεῖς τοὺς πόδας.

Μήπως μεθύει τις κ' ἐκ τῆς Τέχνης ὡς ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐκ τοῦ Ἔρωτος;

*

Μελαγχρινὸς ὡς μιγάς, μὲ μεγάλους ὀφθαλμοὺς πλήρεις μυστηρίου, μὲ τὴν κόμην ἐρριμμένην ἐν εἴδει κροσσιῶν ἐπὶ τοῦ μετώπου, μὲ μύστακα εὐθέως προέχοντα τῶν ἰσχνῶν παρειῶν, μικρόσωμος, ἄσαρκος ὡς τὸ βιολίον του, πολυπαθὴς ὅπως αὐτό, τοιοῦτος εἶνε ὁ Σαρασάτης, ὁ Ἱσπανὸς ἀριστοτέχνης. Αἱ Γερμανίδες τὸν κατατρώγουσι διὰ τῶν διόπτρων ἀνευρίσκουσαι ἐν αὐτῷ τὸν τύπον τοῦ ἀνδρικοῦ κάλλους, ὅπως αὐταὶ τὸ ἐπιθυμοῦσι, καὶ χειροκροτοῦσι κ' ἐπευφημοῦσιν ἐξ ἴσου τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τεχνίτην.

Τὸ μέγεθος τῆς τέχνης του ἀδύνατον νὰ παρασταθῇ διὰ συνήθων λόγων. Πρέπει νὰ εὑρεθῶσι λόγοι ἐπίσης μελῳδικοί, ἁρμονικοί, ἵνα πως δηλώσωσι τῶν φθόγγων του τὸ εἶδος. Ἀπὸ τοῦ μαγευμένου ἐκείνου ξύλου πτερυγίζουσιν ᾄδοντα πτηνά, ἐπὶ τῶν χορδῶν περιβομβοῦσι μελισσῶν σμήνη, ῥυακίου ψίθυροι ῥέουσιν ἀπὸ τοῦ τόξου καὶ κλείων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς μεταφέρεται ἐκεῖ, ὅπου ὁ ἥλιος λάμπει χρυσοῦς καὶ ἡ φύσις θάλλει πρασίνη. Καὶ βλέπει κύκλῳ κήπους διανθεῖς καὶ ἀναπνέει ἄρωμα ῥόδων.

Ἴσως, ἴσως νοσταλγῶν ἐκεῖνος ἐν τῇ ξένῃ καὶ παγερᾷ ταύτῃ γῇ, ἀναμιμνησκόμενος τῆς πατρίδος του τὴν θάλλουσαν φύσιν, αὐτοὺς τοὺς πόθους του ἐξεδήλου ἐπὶ τῶν χορδῶν τοῦ βιολίου, καὶ ὁμοίους πόθους μ' ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ, καὶ νὰ νοσταλγήσω καὶ ν' ἀναμνησθῶ τὴν ἰδικήν μου πατρίδα.....

Ἀλλ' ἀπὸ τῶν σκέψεων καὶ τῶν αἰσθημάτων τούτων τὸ βλέμμα καὶ τὴν προσοχήν μου προσελκύει ἄλλο τι ἐγγύτερον. Χρυσόκομος κόρη κάθηται πρὸ ἐμοῦ, ἀληθὴς τύπος τῆς ἁγνείας. Ἐπὶ τῶν οὐρανίων ὀφθαλμῶν της δὲν διῆλθον ἔτι τῆς ὀδύνης τὰ σύννεφα, καὶ τοῦ ῥοδίνου στόματός της τὸ ἄρωμα δὲν ἀπεμύζησαν αἱ μέλισσαι τοῦ ἔρωτος. Καὶ ἀπὸ ταύτης τὸ βλέμμα φέρω πρὸς τὸν καλλιτέχνην, καὶ ἀπ' ἐκείνου εἰς τὴν κόρην. Κ' ἐν τῇ φαντασίᾳ χρυσοῦν τι νῆμα συνδέει τὰ δύο ταῦτα ἀντίθετα καὶ πρὸς ἄλληλα ἄγνωστα ὄντα.

Ἐκεῖνος ἐκπροσωπεῖ τὴν τέχνην ἐν ὅλῃ της τῇ τελειότητι, αὐτὴ τὴν καλλονὴν ἐν ὅλῃ της τῇ λάμψει. Σκοτεινή, πολυπαθής, συντετριμμένη ἐν τῷ ἀγῶνι ἡ Τέχνη, φωτεινή, ἀμέριμνος, ἀκμαία ἡ Καλλονή. Ἡ Τέχνη μοιραίως βαίνουσα πρὸς τὸν τάφον, ἡ Καλλονὴ προσερχομένη εὔελπις εἰς τὴν ζωήν. Ἡ κόρη ἄνοιξις καὶ ὁ καλλιτέχνης χειμών.

Καὶ βαθμηδὸν ἡ ἐντύπωσις αὕτη μεγεθυνομένη τοσοῦτον ἐπλήρωσε τὸν λογισμόν μου, ὥστε ἐξηλείφθησαν, ἀπεσβέσθησαν οἱ πληροῦντες τὴν αἴθουσαν θεαταί, καὶ ἔμενον μόνοι, μόνοι ἐκεῖ ὁ τεχνίτης κρούων τὸ βιολίον του, ἡ κόρη ἀκροωμένη αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ φανταστικῇ ἐκείνῃ παραστάσει ὁ καλλιτέχνης προσήλου διάπυρον τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς περικαλλοῦς παρθένου ἐμπνεόμενος ἀπὸ τῆς μορφῆς αὐτῆς ὅ,τι διὰ φθόγγων ἐξεδήλου, ἡ κόρη δ' ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν αἰδημόνως καὶ εὐλαβῶς ἀποδεχομένη ὡς εὐλογίαν τὴν μελῳδίαν, ἥτις ἐπεχύνετο ἐπ' αὐτῆς.

15/27 9βρίου 1886

Γεώργιος Δροσίνης

ΤΑ ΕΠΙΓΕΙΑ ΑΓΑΘΑ

Οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι ἀναμφιβόλως εἶχον πως δίκαιον, λέγοντες ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ εὐτυχῇ, ἐν οἵᾳ δήποτε κοινωνικῇ καταστάσει διατελῶν· διότι μέγα ἰσχύοντες ἐπί τε τὴν φαντασίαν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν, δυνάμεθα νὰ φανῶμεν κρείττονες τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν στερήσεων, καὶ νὰ χαρῶμεν ἑαυτοὺς καὶ ὅταν τὰ πάντα ἐλλείπωσιν ἡμῖν ἔξωθεν. Καὶ ὅμως ὀφείλομεν ἆρά γε ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὰ ἐπίγεια ἀγαθά, τὰ σωματικὰ ἀγαθά, εἶνε ὅλως ἀδιάφορα, καὶ ὅτι ὀλίγον διαφέρει τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἐὰν τὸ σῶμα ἔχῃ καλῶς ἢ κακῶς, ἐὰν εἶνε ἀσθενὲς ἢ εὔρωστον, εὔμορφον ἢ δύσμορφον; Ὁ τοῦ ἀνθρώπου βίος εἶνε τοσούτῳ ὑγιέστερος, πληρέστερος καὶ πλουσιώτερος, ὅσῳ πάντα τὰ μέρη τοῦ

Digitized by Google

βίου τούτου εἶνε καὶ αὐτὰ ὑγιᾶ καὶ τέλεια. Ἡ ἀταραξία καὶ ἡ πλήρης ἀνάπτυξις τοῦ ἠθικοῦ ὄντος ἐξαρτῶνται ἐν μέρει ἐκ τῆς ἀταραξίας καὶ τῆς εὐρωστίας τοῦ φυσικοῦ ὄντος, διὸ καὶ δυσκόλως εὑρίσκεται νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ἀσθενεῖ. Καὶ ναὶ μὲν δύναταί τις νὰ ἴδῃ, καὶ πολλάκις βεβαίως εἶδε, τὴν τῆς ψυχῆς εὐρωστίαν συνυπάρχουσαν μετὰ σώματος ἀρρώστου, ἀλλὰ καθ' ὅλου εἰπεῖν ἡ εὐκαμψία καὶ ἡ ῥώμη, παρέχουσαι εἰς τὸ σῶμα πλείονα μέσα ἐναντίον τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων, πρὸς ὑπερπήδησιν ἢ ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων καὶ τῶν κωλυμάτων, δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶνε συντελεστικώταται εἰς τὴν ψυχικὴν ῥώμην. Τὸ θάρρος προέρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ἣν ἔχομεν ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸν κίνδυνον. Ὁ ἔχων τὰ φυσικὰ μέσα δυσανάλογα πρὸς τὰς ἀπειλὰς τῶν ἔξωθεν δυνάμεων, καθίσταται ἀδύνατος, περιδεής, εὐκόλως ταραττόμενος. Ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ ἕξις ἐκείνη τῆς δειλίας ἡ ὀλίγον εὐσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρος. Τὰ δὲ ἄλλα πλεονεκτήματα, ἅπερ εἶνε μᾶλλον χάριτες τοῦ σώματος ἢ ὄντως ἀγαθά, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπίχαρις πολυτέλεια, ἣν ὀφείλομεν μήτε ἄγαν νὰ φθονῶμεν, μήτε ἄγαν νὰ περιφρονῶμεν. Καὶ αἱ μὲν ἐξωτερικαὶ χάριτες, συντελοῦσαι εἰς τὴν περὶ τοὺς τρόπους εὐτραπελίαν, δύνανται νὰ συντελέσωσι καὶ εἰς τὴν περὶ πὸ πνεῦμα· διαθέτουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν εὔκολον ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου καὶ τῆς κοινωνίας. Εἶνε λοιπὸν φυσικαὶ δυνάμεις καὶ φυσικὰ πλούτη, ὧν δυνατὸν νὰ γίνῃ χρῆσις καλὴ ἢ κακή, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου πράγματος, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ λαμβανόμενα, ἔχουσιν ὅπως δήποτε πραγματικὴν ἀξίαν. Ὁ μυστικισμὸς λέγει ἡμῖν ὅτι ταῦτα εἶνε ἀγαθὰ ἐφήμερα, καὶ ἔχει δίκαιον· ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ ἐφήμερα ἀγαθὰ εἶνε οὐχ ἧττον ἀγαθά· διότι ἄλλως οὐδὲν ἐξ ὅσων ἔχει ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦτο ἄξιον τοῦ ὀνόματος τούτου.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον θὰ κατατάξωμεν ἐν τοῖς θεμιτοῖς καὶ ἐπιθυμητοῖς ἀγαθοῖς τὰς τῶν αἰσθήσεων ἡδονάς, αἵτινες ὡς πᾶσα ἄλλη ἡδονὴ συνδέονται πρὸς τὴν ἐνέργειαν ψυχικῆς τινος δυνάμεως, καὶ ἐάν τις ποιῆται μετρίαν αὐτῶν χρῆσιν, εἶνε θεμιτὸν νὰ ἀπολαμβάνῃ αὐτὰς ὥσπερ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν. Ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος ἔν τινι τῶν χαριεστάτων καὶ εἰλικρινεστάτων χωρίων τῶν *Ἐξομολογήσεων*, ἐρωτᾷ ἑαυτὸν ἐὰν ἡ ἡδονὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐπιτρέπηται ἡμῖν ἢ τὰ βέβαια καὶ πραγματικὰ ἀγαθά, ὧν ἡ ἡδονὴ εἶνε παρακολούθημα καὶ μέσον. Ἐρωτᾷ δὲ μετ' ἀφελοῦς τινος ταραχῆς, μήπως ἡ εὔκολος αὐτοῦ καρδία λαμβάνῃ ὡς πρόφασιν τὴν σωματικὴν χρείαν, ἵνα ἐπιδοθῇ εἰς τὰς ἀπατηλὰς τῆς φιληδονίας ἡδυπαθείας. Ἀναμφιβόλως ταῦτα εἶνε μὲν καλαὶ καὶ συγκινητικαὶ ἀκριβολογίαι καὶ δισταγμοί, ἀλλ' ὅμως δύνανται νὰ καταστήσωσι τὸν βίον ἀβίωτον, καὶ ἡ ἐπιμονὴ πρὸς ἀποφυγὴν πραγμάτων τοσοῦτον ἀκροσφαλῶν καὶ λεπτῶν, θὰ ἦτο ἀπώλεια χρόνου καὶ δυνάμεων, ὧν ἠδύνατο νὰ γένηται χρῆσις ἐπωφελεστέρα. Ἄλλως ἀδιστάκτως λέγω ὅτι ἡ ἡδονὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε πρᾶγμα καλόν· καὶ ναὶ μὲν εἶνε ἀγαθὸν φροῦδον, κοῦφον, εὔθραυστον, ἀλλ' ὅπως δήποτε εἶνε ἀγαθόν. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἶνε θεμιτὸν νὰ ἀπολαύωμεν αὐτοῦ, οὐδόλως ἐξετάζοντες μετὰ περιεργίας καὶ ἀδιακρισίας, ἐὰν τοῦθ' ὅπερ ἀπολαύομεν εἶνε αὐτὴ ἡ ἡδονή, ἢ εἶνε χρεία τις ἱκανοποιουμένη. Ἀλλ' ὁποῖον ἔσται τὸ ὅριον; Ἰδού: Πᾶσα ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἡδονή, ποιοῦσα τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἰδίαν ἀξιοπρέπειαν διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τοῦ κρατεῖν ἑαυτοῦ, εἶνε ἐπονείδιστος καὶ ἀναξία αὐτοῦ, διὸ καὶ ὀφείλει νὰ ἀποκλείηται τῆς ἐννοίας τῆς εὐδαιμονίας. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ αὐταὶ αἱ θεμιταὶ ἡδοναὶ δὲν ὀφείλουσι νὰ ὑπερβαίνωσι τὸ ἀναγκαῖον, τὰ καθήκοντα τοῦ τε ὑλικοῦ καὶ πνευματικοῦ βίου, καὶ δὲν πρέπει νὰ θυσιάζῃ τις ὑπὲρ αὐτῶν οὐδὲν τῶν ὑπερτάτων συμφερόντων τῆς φαντασίας καὶ τῆς ψυχῆς. Τὰς προφυλάξεις δὲ ταύτας λαμβάνοντες, ἂς ἀπολαύσωμεν τοῦ βίου οἷον ἔδωκεν ἡμῖν αὐτὸν ὁ Θεός, οὐδόλως ταραττόμενοι διὰ μεριμνῶν ἀνωφελῶν καὶ δισταγμῶν ἀτελευτήτων.

Ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων τὰς τῶν αἰσθήσεων ἡδονὰς ἀντὶ νὰ νομίζωσιν ὡς ἕνα τῶν αναποφεύκτων μὲν ἀλλὰ δευτερόντων ὅρων τῆς εὐδαιμονίας, ὑπολαμβάνουσιν αὐτὰς μὲν ὡς τὴν ὄντως εὐδαιμονίαν, τὸν δὲ τρυφηλὸν βίον ὡς ἄκρον ἀγαθόν· ἡ διαφορὰ μόνον εἶνε ὅτι ἄλλοι ἄλλως ἐκλαμβάνουσιν αὐτήν. Καὶ οἱ μέν, ἐπιδέξιοι καὶ συνετοὶ ὄντες καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν ἐκλογὴν τῶν ἡδονῶν, συνδυάζουσι τὰς ἑαυτῶν ἀπολαύσεις οὕτω πως, ὥστε νὰ ἀναμιγνύωνται μετ' αὐτῶν ὅσον οἷόν τ' ἐλάχιστοι δυσαρέσκειαι, ἀναζητοῦσι τὴν ἄνεσιν ἐν τῇ ἡδονῇ, θέλουσιν ἀπολαύσεις εὐαρέστους, ἀκόπους, ἁβράς, προτιμῶσιν ἀτμόσφαιραν μεμυρισμένην, καθέδρας ἁπαλάς, φίλους ἀρεστοὺς καὶ κόλακας, ἔρωτας εὐκόλους καὶ ἄνευ ἀκανθῶν· οἱ δέ, δραστηριώτεροι καὶ βιαιότεροι, προτιμῶσι τὰς ὁρμητικὰς καὶ δυσκόλους ἡδονάς, τὰς συνταραττούσας τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ ὄργανα, καὶ ἐν ἀδιαλείπτῳ πυρετῷ συγκρατούσας αὐτά. Ἐν οὐδενὶ γινώσκουσιν ἵνα κρατῶσιν ἑαυτῶν, καὶ ἑκουσίως ἐγκαταλείπουσιν ἑαυτοὺς ἕρμαιον τῆς τοκογλυφίας καὶ τῆς ἀσωτίας, μεταβιβάζοντες εἰς τὴν περιοχὴν τῆς τρυφῆς τὰς καυστικὰς βασάνους τοῦ πάθους. Τινὲς δὲ ἐπιδιδόμενοι εἰς ἔργα σπουδαῖα καὶ ὠφέλιμα, καὶ κατέχοντες ἐπιφανῆ τάξιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, νομίζουσιν ὅτι εἶνε ἐπιτετραμμένον εἰς αὐτοὺς νὰ ἀναπαύωνται, καὶ ἀντὶ τῶν ἐπαχθῶν καὶ τραχέων τούτων πόνων νὰ ἀπολαμβάνωσιν ὡς ἀποζημίωσιν ἀπολαύσεις τινὰς ἀσημάντους

Digitized by Google

καὶ οὐδενὸς λόγου ἀξίας· οὗτοι ὑπολαμβάνουσι τὴν τρυφὴν ὡς διασκέδασιν, ἐξ ἧς νομίζουσιν ὅτι εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ λάβωσιν ὅ τι τοῖς ἀρέσκει· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ καταλίπωσι μέρος τοῦ βίου αὐτῶν ἕρμαιον τῶν τῆς τρυφῆς θελγήτρων χωρὶς νὰ διακινδυνεύσωσι καὶ τὸ ὑπόλοιπον· διότι πολλάκις αἱ διασκεδάσεις αὗται γίνονται παγίδες εἰς ἃς ἐνέπεσεν ἡ ἀγνότης. Καὶ ὅτε δὲ τὸ κακὸν δὲν εἶνε μέγα, ἐνυπάρχει οὐχ ἧττον αἰσχρόν τι, παρέχον εἰς μόνας τὰς αἰσθήσεις εὐκαιρίαν ἀνέσεως καὶ σχολῆς περισσεύουσαν ἐκ τῶν σπουδαίων ἀσχολιῶν. Τέλος ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι παχύνοι καὶ ἀμβλεῖς, οἵτινες φαίνονται αἰσθανόμενοι τὸν βίον διὰ τῆς πληρώσεως τῶν ὀρέξεων αὐτῶν. Οὗτοι ἐργάζονται μόνον ἵνα κερδαίνωσι καὶ κερδαίνουσι μόνον ἵνα ἀπολαύωσιν· εἰς τούτους δὲ ἡ φύσις, ἀπατηθεῖσα πάντως, ἔδωκε μορφὴν ἀνθρωπίνην, καὶ ὁ καταλληλότατος τρόπος, δι' οὗ εὐδοκίμως θὰ ἀνεδεικνύοντο, θὰ ἦτο ἐὰν ἐγεννῶντο κτήνη. Πᾶσαι αὗται αἱ μορφαὶ τοῦ τρυφηλοῦ βίου, αἵ τε λεπτόταται καὶ αἱ τραχύταται οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἢ αἱ διάφοροι βαθμίδες τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ζωϊκοῦ βίου. Ἀλλὰ βίος τοιοῦτος εἶνε τὸ ἄκρον ἀγαθόν; εἶνε κἂν ἁπλῶς ἀγαθόν; Τὴν σκέψιν ταύτην οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀνεχθῇ, ἡμεῖς δὲ ἱκανῶς αὐτὴν ἀπεκρούσαμεν.

Ἐὰν τὸ σῶμα καὶ αἱ αἰσθήσεις, ἐν προσήκοντι μέτρῳ ὑποτεταγμένα τῷ ὀρθῷ λόγῳ, δὲν εἶνε ἄξια περιφρονήσεως, πολλῷ μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ μὴ περιφρονῶμεν τὴν κτῆσιν τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων, τῶν ἀναποφεύκτων εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τὴν τέρψιν τοῦ βίου. Ἐὰν δὲ ἡ εὐδαιμονία συνίσταται ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν ἡμετέρων ψυχικῶν δυνάμεων, πᾶν μὲν τὸ συντελοῦν εἰς τοῦτο χρησιμεύει εἰς τὴν ἡμετέραν εὐδαιμονίαν, πᾶν δὲ τὸ δυνάμενον νὰ βλάψῃ καὶ παρακωλύσῃ αὐτά, συγκαταριθμεῖται ἐν ταῖς κακοδαιμονίαις ἡμῶν. Καὶ ὁ σοφώτατος τῶν ἀνθρώπων εἴτε Ζήνων λέγεται εἴτε Σωκράτης, στερούμενος τεμαχίου ἄρτου, δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον οὔτε σοφὸς νὰ εἶνε, οὔτε φιλόσοφος, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἄνθρωπος· διότι ὁ βίος ἡμῶν συνεδυάσθη ὑπὸ τῶν νόμων τῆς θείας Προνοίας πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα, καὶ δὲν δύναται νὰ αὐξηθῇ καὶ ἀνθέξῃ ἄλλως, ἢ ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ τρέφηται δι' αὐτῶν καὶ περιβάλληται ὑπ' αὐτῶν. Τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, πῶς δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ἡ κτῆσις τῶν ἀναποφεύκτων τούτων πραγμάτων δὲν εἶνε ἀγαθόν; Οἱ δὲ λέγοντες ὅτι ὁ μὲν πλοῦτος εἶνέ τι κακόν, ἡ δὲ πενία ἀγαθόν, δὲν βλέπουσιν ὅτι τοῦτο δύναται νὰ λεχθῇ περὶ τοῦ πλούτου, οὗ κακὴν ποιεῖταί τις χρῆσιν, καὶ περὶ τῆς πενίας ἧς καλὴν ποιεῖταί τις χρῆσιν. Ἀλλὰ τότε τὸ κακὸν δὲν ἔγκειται ἐν αὐτῷ τῷ πλούτῳ, ἀλλ' ἐν ταῖς κακίαις αἵτινες διασκορπίζουσιν αὐτὸν ἢ μεταχειρίζονται αὐτὸν εἰς διαφθοράν· ὡσαύτως δὲ τὸ καλὸν δὲν ἔγκειται ἐν τῇ πενίᾳ ὡς τοιαύτῃ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀρετῇ, ἥτις εὑρίσκει ἐν τῇ πενίᾳ εὐκαιρίαν νὰ ἀναφανῇ.

Ἀληθῶς ἠδύνατό τις νὰ περιορίσῃ τὸν πλοῦτον ἐν τῷ ἀπολύτως χρησίμῳ, καὶ νὰ θεωρήσῃ πᾶν τὸ ὑπερβαῖνον τὸ ὅριον τοῦτο ὥς τι περιττὸν συντελοῦν εἰς διαφθοράν. Ἀλλὰ τίς ὁ μὴ γινώσκων ὅτι ὑπεράνω τῶν τοῦ σώματος χρειῶν, ἃς ἡ ἐλαχίστη ἄνεσις δύναται νὰ θεραπεύσῃ, ὑπάρχουσι χρεῖαι τοῦ πνεύματος, τῆς φαντασίας καὶ χρεῖαι τῆς καρδίας, εὑρίσκουσαι ἐν τῷ πλούτῳ τῆς πληρώσεως αὐτῶν τὰ μέσα, ὧν ἡ πενία στερεῖται; Ὁ πλοῦτος παρέχει τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ προφυλάσσει αὐτὸν τῆς τυραννίας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· παρέχει αὐτῷ τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν σχολήν, τοῦτ' ἔστι πλείονα χρόνον πρὸς ἐκπαίδευσιν, πρὸς ἐπίδοσιν εἰς τὰς καλὰς τέχνας, πρὸς μελέτας ἀφιλοκερδεῖς. Ὁ πλοῦτος ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἴδωμεν τὸν κόσμον καὶ πολλοὺς ἄλλους κόσμους διαφόρους, ἀναπτύσσων οὕτω τὸ πνεῦμα, ἐπεκτείνων τὰς ἐννοίας καὶ συντελῶν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ πλοῦτος παρέχει τὰ μέσα πρὸς ἐργασίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἅμιλλαν τῆς τέχνης καὶ τῆς βιομηχανίας, ὧν τὸ ἰσχυρότατον ὄργανον τῆς προόδου ἐν ταῖς κοινωνίαις· ὁ πλοῦτος προσέτι παρέχει τὰ μέσα πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων, εἶνε λοιπὸν μέσον εὐποιίας· ἐφ' ὅσον δὲ ὑπάρχουσιν ἐν ἀνθρώποις ἀδυναμίαι καὶ δυστυχίαι (πιστεύω δὲ ὅτι δὲν θὰ παύσωνται, φεῦ! ὑπάρχουσαι), μακάριοι ἐκεῖνοι οἷς δέδοται, δὲν λέγω μόνον νὰ εἶνε ἀπηλλαγμένοι τούτων, ἀλλὰ νὰ θεραπεύωσι τοὺς ὑπ' αὐτῶν κατατρυχομένους! τούτων τῶν λόγων πάντων ἕνεκα, ὁ μὲν πλοῦτος εἶνε ἀγαθόν, ὁ δὲ ἄνθρωπος δικαιοῦται νὰ θεωρῇ αὐτὸν ὡς μέρος τῆς ἑαυτοῦ εὐδαιμονίας.

Ἀλλ' ἐὰν οἱ παλαιοὶ σοφοὶ ἥκιστα ἐτίμων τὰ πλούτη, ὁμολογητέον ὅτι οἱ καθ' ἡμᾶς σοφοὶ τιμῶσιν αὐτὰ ἴσως πέρα τοῦ δέοντος. Ἀνεφάνη δὲ ἐπιστήμη περιεργοτάτη καὶ διδακτικωτάτη, διδάσκουσα πῶς γίνονται τὰ πλούτη καὶ πῶς διανέμονται ἐν ταῖς κοινωνίαις. Οἱ τῆς ἐπιστήμης ταύτης μύσται κατεῖδον ὅτι αὐξανομένου τοῦ δημοσίου πλούτου αὐξάνεται ὁ ἰδιωτικὸς πλοῦτος, καὶ ὅτι ἡ εὐζωΐα πάντων ἀποτελεῖται ἐκ τῆς εὐζωΐας ἑνὸς ἑκάστου. Ἀπέδειξαν δὲ ὅτι ἡ τοῦ πλούτου καταφρόνησις οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἢ καταφρόνησις τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐργασίας, καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ εὐζωΐα συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν χρηστῶν ἠθῶν, εἰς τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας, παρέχει τὴν δέουσαν ἄνεσιν πρὸς ἐργασίαν, μελέτην, ἀναπτύσσει τὴν κλίσιν πρὸς τὸν κοινωνικὸν βίον, καὶ καθ' ὅλου πρὸς πᾶν καλόν· τέλος ἀπέδειξαν ὅτι τὰ μάλιστα διεφθαρμένοι πάντων τῶν λαῶν εἶνε οἱ πενόμενοι λαοί. Ἐκ τούτων δὲ τῶν ἀρχῶν, αἵτινες πᾶσαι εἶνε ἀληθεῖς, συνεπέρανάν τινα συμπερά-

Digitized by Google

σματα πολλὴν ἀμφισβήτησιν ἔχοντα. Διενοήθησαν ὅτι ἦτο ὠφέλιμον νὰ ὑπεκκαύσωσι τὰς ἐπιθυμίας ἵνα προκαλέσωσι τὴν δραστηριότητα, νὰ ἀναπτύξωσι τὰς χρείας ἵνα ἐνθαρρύνωσι τὴν ἐργασίαν, νὰ διαδώσωσι τὴν φιλοχρηματίαν ἵνα καταπολεμήσωσι τὴν πρὸς τὴν νωθρότητα καὶ ἀδράνειαν ῥοπήν. Συνεπέραναν δὲ ὅτι ἡ μετριότης ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις ἦτο ἀρετὴ τῶν παλαιῶν χρόνων, ἀναξία κοινωνίας πεφωτισμένης, καὶ ὅτι μόνος ὁ ἀσκητισμὸς δύναται νὰ λέγῃ ὅτι «πλούσιός ἐστιν ὁ ἐλαχίστοις ἀρκούμενος». Τέλος δὲ συνώψισαν τὴν καινὴν αὐτῶν ταύτην σοφίαν ἐν ταῖς λέξεσι ταύταις ταῖς εὐφυεστάταις καὶ χαριεστάταις: «Ἀρετὴ προβάτων εἶνε τὸ νὰ μὴ ἔχῃ τις χρείαν τοῦ πράγματος ὅπερ δὲν ἔχει, ἀλλ' ἀνθρώπου ἴδιον εἶνε τὸ νὰ προμηθεύεται ὅ τι τοῦ λείπει.»[1]

Δὲν ἀμφισβητῶ τὸ παράπαν τὰ ἀξιώματα ταῦτα καί πως τὰ θεωρῶ ἀληθῆ. Μάλιστα συμφωνοῦσι κάλλιστα πρὸς τὰς ἡμετέρας ἀρχάς. Ἐὰν ἡ μετριότης τῶν ἐπιθυμιῶν προέρχεται ἐκ τῆς νωχελείας καὶ τῆς χαυνότητος τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ὁμολογῶ ὅτι αὕτη εἶνε φαινομένη ἀρετή, αἱ δὲ χρεῖαι αἵτινες θὰ ὑποβοηθήσωσι τὴν χαυνότητα ταύτην, τὰ μέγιστα θὰ ὠφελήσωσι τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλ' ἆρά γε ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὁρίσωμεν ὅριον τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἡμῶν; Ἡ εὐζωΐα, παραδέχομαι, εἶνε ἐκ τῶν πρώτων ὅρων τοῦ ἠθικοῦ, τοὐλάχιστον ἐλαττώνει πολὺ τὰ ἐνδεχόμενα σφάλματα, ἀλλ' ὅμως αὕτη εἶνε μόνον μέσον, δὲν εἶνε ὁ σκοπὸς τοῦ βίου. Λοιπὸν ἅμα τυχόντες βαθμοῦ τινος εὐζωΐας, ἅμα ἐξασφαλίσαντές πως τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὀφείλομεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀποβλέποντες, ἢ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς εὐζωΐας ταύτης, ἢ μᾶλλον, ἀρκετὸν νομίζοντες τὸ ἤδη κτηθέν, νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς ἄλλο τι ὑψηλότερον; Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ σοφὸς ὁ ἐλαχίστοις ἀρκούμενος, ἵνα τὸν βίον αὐτοῦ ὅλον ἀφιερώσῃ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἔχει ἀρετὴν προβάτου; Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ περὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ, περὶ πάντων τῶν ἐργαζομένων εἰς πᾶν ἄλλο ἢ εἰς τὴν κτῆσιν πλούτου. Τὸ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις μέτρον εἶνε ἀρετὴ ἀσκητική, ἁρμόζουσα μόνον κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς ἀμαθίας καὶ ὀφείλουσα νὰ ἐξαφανισθῇ ἅμα τῇ ἀνατολῇ πολιτισμοῦ τελειοτέρου; Σύμφημι ὅτι τὸ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις μέτριον εἶνε ὅλως σχετικόν, καὶ ὀφείλει νὰ εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων κατάστασιν· φέρ' εἰπεῖν ὅ τι οὗτος νομίζει μέτριον, ἐκεῖνος θεωρεῖ ὑπερβολικὸν καὶ παράλογον· ἀλλ' ἐν οἵᾳ δήποτε καταστάσει καὶ ἂν διατελῇ τις, ὑπάρχει πάντοτε τὸ μέτριον τὸ ἁρμόζον εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην, καὶ Ροσχὶλδ τις ὤν, δυνατὸν νὰ ἔχῃ χρείαν νὰ μετριάσῃ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ. Οἱ παλαιοὶ οἵτινες δὲν ἐγίνωσκον τοὺς νόμους τῆς παραγωγῆς τοῦ πλούτου, ἐγίνωσκον θαυμασίως τοὺς νόμους τῶν παθῶν. Ἐγίνωσκον ὅτι ἐκ τῆς ἐπιθυμίας γεννᾶται ἡ ἐπιθυμία, καὶ μάλιστα ὅτι ἐπιτείνεται καὶ βιαιοτέρα καθίσταται, καθ' ὅσον τις ἐγκαταλείπεται εἰς αὐτήν· ὅτι ψυχὴ παραδιδομένη εἰς τὰς ἡδονὰς δὲν εἶνε πλέον κυρία ἑαυτῆς· τέλος ὅτι ὅσον τις καὶ ἂν προσπαθῇ νὰ την πληρώσῃ, αὐτὴ εἶνε ἀκόρεστος ἐφ' ὅσον ἡ βούλησις δὲν λέγει: ἀρκεῖ! Ὅθεν ἐρωτῶ, ἐὰν μία ἐπιθυμία πληρουμένη γεννᾷ δέκα ἄλλας τέως ἀγνώστους, τί κερδαίνω πρὸς εὐδαιμονίαν μου; Ἐὰν ἀνταλλάξω τὸν λήθαργον διὰ τοῦ πυρετοῦ, διατελῶ ἆρά γε ἐν κρείττονι καταστάσει; Λοιπὸν τὰ ἔξωθεν ἀγαθὰ δὲν ἐξαρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ καταστήσωσιν εὐδαίμονας τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲ ἀρκεῖ πρὸς βελτίωσιν αὐτῶν τὸ νὰ γίνωσι πλούσιοι.

Ἡ πενία, ὡς ὁ πλοῦτος, ἔχει καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς καὶ τὰ κακά, τὰς τέρψεις καὶ τὰς λύπας, τὰς κακίας καὶ τὰς ἀρετάς.

Ἐν πρώτοις ὑπάρχει βαθμός τις πενίας κατ' οὐδένα τρόπον συμβιβαζόμενος πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, αὕτη δὲ εἶνε ἡ ἐσχάτη ἔνδεια. Ἀναμφιβόλως καὶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ καταστάσει ἐνυπάρχουσί τινες ἡδοναὶ καθιστῶσαι τὸν βίον ὑποφερτόν· ἀλλ' αἱ ἡδοναὶ αὗται εἶνε σπανιώταται, καὶ ἀντισταθμίζονται δι' ὑπερβολικωτάτων θλίψεων, ὥστε δὲν δύνανται νὰ προσενέγκωσιν εἰς τὴν πάσχουσαν ψυχὴν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κατὰ τὸ φαινόμενον κἂν εὐδαιμονίαν. Ἐνίοτε μεγάλη τις ψυχὴ προσκειμένη εἰς τὴν ζήτησιν ὑψηλῆς τινος ἰδέας, κατώρθωσε νὰ μὴ αἰσθανθῇ τὴν κατατρύχουσαν αὐτὴν ἔνδειαν, καί, προσέχουσα εἰς μόνον τὸ ὄνειρον αὐτῆς, νὰ αἰσθανθῇ τινα εὐδαιμονίαν ἐν τῇ ἐσχάτῃ στερήσει τῶν πρὸς συντήρησιν τοῦ βίου. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται περιπτώσεις εἶνε σπανιώταται καὶ δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσι. Ἡ ἐσχάτη ἔνδεια κατασπαράσσει καὶ ταπεινοῖ, ἐξαρτῶσα τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ἐμπνέουσα τὸ μῖσος καὶ τὸν φθόνον, μεταβάλλουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς ζῷον ἑρπετὸν καὶ ἀνήμερον. Ἀλλ' ἐνίοτε ὅμως καὶ μετὰ τὰς δεινοτάτας δοκιμασίας ἐπιζῇ τις χρηστότης ἀκατάβλητος, ὡς ἄνθος ἀποπλανηθὲν μεταξὺ βάτων καὶ ἀκανθῶν.

Ἡ πενία δὲν εἶνε ἔνδεια, διασώζει ὄψιν τινὰ καλήν, δὲν συνοδεύεται ὑπὸ τῶν ἐσχάτων χρειῶν. Ἄλλως τε ἡ πενία εἶνε σχετική, ἡ πενία τούτου δυνατὸν νὰ εἶνε πλοῦτος ἐκείνου, καὶ τοῦτο διότι αἱ χρεῖαι δὲν εἶνε αἱ αὐταὶ κατὰ πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Καθ' ὅλου δὲ εἰπεῖν τὸ κύριον συστατικὸν τῆς πενίας εἶνε ἡ ἔλλειψις ἀσφαλείας, εἶνε τὸ νὰ ζῇ τις μόλις κερδαίνων τὸν

1. *J. B. Say*, Cours d' économie politique, μέρος IV κεφ. 1.

Digitized by Google

έπιούσιον, καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ διατελῶν ὁ ἄνθρωπος, κατορθοῖ μόλις καὶ μετὰ βίας τὴν πλήρωσιν τῶν ἀπαραιτήτων αὐτοῦ χρειῶν δι' ἀγώνων ἀδιαλείπτων. Ἐὰν δέ ποτε θελήσῃ νὰ διαθέσῃ τι πρὸς ἡδονήν, ἐξ ἅπαντος θά το ἀποκόψῃ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Τότε δὲ ὁ βίος εἶνε ἀγὼν κατὰ πᾶσαν στιγμήν, ἑκάστη ἡμέρα διαμφισβητεῖ τὴν τροφήν, καὶ ἐπειδὴ σπανίως αἱ χρεῖαι δὲν ὑπερβαίνουσι τοὺς πόρους, καταβάλλονται ἐναγωνίως προσπάθειαι, καὶ ἀμήχανοι συνδυασμοὶ γίνονται πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἰσοζυγίου, διὰ προκαταβολῶν, αἵτινες ὅλον τὸν βίον καταβροχθίζουσι. Μέρος τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς εὐφυΐας τοῦ ἀνθρώπου εἶνε προωρισμένον ἵνα συνάπτῃ τὸ παρὸν πρὸς τὸ μέλλον, καὶ καλύπτῃ τὴν μυστικὴν ταύτην ἐργασίαν διὰ καταλλήλων προκαλυμμάτων, καὶ διὰ τοῦ μειδιάματος ὅπερ ὁ κόσμος ἀπαιτεῖ παρὰ πάντων ἐκείνων, οὓς παραδέχεται κατ' ἀνοχήν. Πρόσθες δὲ ὅτι ἡ ἐπίπλαστος αὕτη γαλήνη εἶνε ἀνάγκη ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῆς φρονήσεως· διότι ἡ ἐπιτυχία ἔρχεται ἀείποτε πρὸς τοὺς εὐδαίμονας, ὁ δ' ἐπιτρέπων τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἀπορρήτου τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ ἐνδείας, βλέπει αὐτὴν αὐξανομένην ἕνεκα τῆς ἐλαττώσεως τῆς ὑπολήψεως καὶ ἕνεκα τῆς δυσφημίας εἰς ἣν περιπίπτει.

Καὶ ὅμως ἡ πενία, καίπερ ἔχουσα τὰς ἀλγηδόνας καὶ τὰς πληγὰς ταύτας, ἔχει καὶ τὰς ἀπολαύσεις αὐτῆς ἤ, μᾶλλον εἰπεῖν, ἔχει ἰδίαν τινὰ ἀρετὴν φωτίζουσαν, ὑψοῦσαν καὶ ἐνισχύουσαν τὴν ψυχήν. Τὸ μέγα ἀγαθὸν τῆς πενίας εἶνε τοῦτο, ὅτι προκαλεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ αἴσθημα τῆς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεως, ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ ἐξάγῃ ἐξ ἑαυτοῦ πᾶν ὅ τι ἔχει καλόν, καὶ νὰ δημιουργῇ αὐτὸς τὸ μέλλον του διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν. Ἀναμφιβόλως εἶνε πως δύσκολον καὶ ὁ ἄριστα κατηρτισμένος ἄνθρωπος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν βίον ἄνευ τινὸς συνδρομῆς καὶ βοηθείας, τοὐλάχιστον παῖς ὢν ἐβαπτίσθη ἐν τοῖς νάμασι τῆς οἰκογενείας ἢ τῆς κοινωνίας· ἀλλ' ἐκεῖνος ὅστις, ληξάσης τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀγωγῆς, προσέρχεται πρὸς τὸν κόσμον οὐδὲν ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ ὀλιγώτερον τοῦ οὐδενός, καὶ ὅστις ὑποβασταζόμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, βοηθούμενος ὑπό τινων φυσικῶν πλεονεκτημάτων, εὐνοούμενος ὑπό τινων περιστάσεων, κατορθοῖ νὰ θέσῃ τὸν πόδα του ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐκείνῃ, ἥτις ἠγνόει αὐτόν, νὰ καταστῇ ἱκανὸς νὰ ζῇ ἐν αὐτῇ αὐτὸς καὶ νὰ συντηρῇ οἰκογένειαν, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰς τὴν πενίαν ὀφείλει τὴν εὐγενεστάτην ἔπαρσιν, ἣν δικαιοῦται νὰ ἔχῃ, καὶ τὴν νομιμωτάτην εὐφροσύνην οὐχ ἧττον, ἢ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ καὶ τὴν περὶ ἑαυτοῦ ὑπόληψιν. Τὸ πρῶτον κέρδος τὸ ἐκ τῆς ἐργασίας προερχόμενον, δὲν φοβοῦμαι νά το εἴπω, ἔχει τι τὸ ἱερόν, εἶνε ἡ πρώτη τοῦ ἀνθρώπου κατάκτησις τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας, εἶνε σπουδαιοτάτη μεταβολὴ ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου. Μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἡ παρ' ἄλλου χορηγουμένη τροφὴ ἐθεωρεῖτο ὡς φυσικὸν ἐξάρτημα τῆς ὑπάρξεως, καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου ἐπιβαλλομένη ἐργασία ὡς ἐπαχθὴς ζυγός· ἀλλ' ὅτε ὅμως ἡ ἐργασία ἐπανέρχεται πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς μεταβιβαζομένη εἰς τροφήν, τότε νοοῦμεν τὴν σχέσιν τὴν μεταξὺ χρείας καὶ καθήκοντος, καὶ τότε μόνον δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν ἐντολήν, ἥτις δὲν εἶνε ἐντολὴ τῆς δουλείας, ἀλλὰ τῆς ἀπολυτρώσεως: «Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου ».

Paul Janet.

Ἕπεται τὸ τέλος.

Π. Ι. Φ.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ

Ε'

Νοημοσύνη τῶν πιθήκων.

Γνωστοτάτη τυγχάνει ἡ ὀξύτης τῆς ἀκοῆς δι' ἧς ἀντιλαμβάνονται τὰ κατοικίδια ἡμῶν ζῷα τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, εἴτε ἐξ ἄλλων ἀγρίων ζῴων εἴτε ἐξ ἀνθρώπων ἐχθρῶν. Πολλάκις τὸ τοιοῦτον ἐπεβεβαιώθη ἰδίᾳ καθόσον ἀφορᾷ τοὺς ἵππους καὶ κύνας, οἵτινες μάλιστα ἕνεκα τούτου θεωροῦνται καὶ οἱ καλλίτεροι φύλακες. Καὶ οἱ πίθηκοι λοιπὸν τὸ αὐτὸ κέκτηνται προσόν, ἀνεπτυγμένον μάλιστα. Ὁ Λεβαγιὰν λέγει ὅτι ὁ κερκοπίθηκος *Κές*, ὅστις συνώδευεν αὐτὸν κατὰ τὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ ταξείδιά του, ἦτο ὁ ἀσφαλέστερος φύλαξ αὐτοῦ. Καὶ ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας, προανήγγελλε καὶ τὸν ἐλάχιστον κίνδυνον. Ἐκραύγαζε, ἢ δι' ἄλλων σημείων ἐξεδήλου τὸν φόβον του, προτοῦ ἀνακαλύψωσιν οἱ κύνες τὸ ἐλάχιστον. Ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ βλέμματος ἢ ἐκ τῶν κινήσεων τῆς κεφαλῆς του, οἱ κύνες ἐτρέποντο πρὸς τὸ ὑποδεικνυόμενον μέρος, ἐπιδοκιμάζοντες οὕτω τὴν ἀντίληψίν του.

Εἰς τὴν χώραν Τεξὰς τῆς Ἀμερικῆς οἱ ἵπποι καὶ ἰδίως οἱ ἡμίονοι, φαίνεται, προειδοποιοῦσι τοὺς ταξειδιώτας, ὅτε πλησιάζουσιν ἢ εἰς ἄγρια θηρία, ἢ εἰς ἀγρίους αὐτόχθονας Ἰνδούς, ἐνῷ οὐδόλως ἀνησυχοῦσιν ὁσάκις προσέρχονται ἄνθρωποι πεπολιτισμένοι ἐνδεδυμένοι ὡς οἱ κύριοι αὐτῶν.

Ὁ αὐτὸς κερκοπίθηκος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ὁ λόγος, καίτοι ἐξημερωμένος, ὅτε ἤκουεν ὁμοίους του ἀγρίους, ἀπήντα εἰς τὰς φωνάς των, καίπερ φοβούμενος αὐτοὺς ὅταν τοὺς ἐπλησίαζεν.

Ἡ νοημοσύνη τῶν ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει πι-

θήκων έπεβεβαιώθη παρά πάντων τών περιηγητών, οίτινες διαρκώς ώφειλον νά φυλάσσωνται έκ τών πονηριών των. Δέν πρέπει νά προσβάλλη τις τάς άγέλας αύτών· διότι άμύνονται όλοι όμοῦ, μετά θάρρους, καί άκινδύνως άπό τοῦ ὕψους τών δένδρων έν οίς καταφεύγουσι, φοβούμενοι μόνον τό ὅπλον.

Ὁ περιηγητής Πέαρς, πεπεισμένος ὅτι οἱ πίθηκοι γιγνώσκουσι τὴν χρῆσιν τοῦ ὅπλου, ἀναφέρει τὸ ἑξῆς συμβὰν μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Τιγρὲ καὶ τῶν κυνοκεφάλων πιθήκων: «Οἱ πίθηκοι, λέγει, εἰσελθόντες εἰς ἀγρὸν σίτου, ἐξεδίωξαν τοὺς φύλακας μεθ' ὅλας τὰς σφενδόνας καὶ τοὺς λίθους αὐτῶν. Πολλοὶ κάτοικοι ἐκ τοῦ χωρίου ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν· ἀλλὰ καὶ τότε οἱ κυνοκέφαλοι βραδέως ἀπεσύρθησαν, βλέποντες, ὅτι οἱ ἀντίπαλοι δὲν εἶχον ὅπλα.» Ὁ Ῥοβέρτος Λήδ ταῦτα διισχυρίζεται, λαλῶν περὶ τῆς ἐκδρομῆς του εἰς τὰ πλήρη πιθήκων δάση τῆς Εὐέλπιδος ἄκρας:

«Ἐπειδὴ δὲν ἠθέλομεν νὰ φονεύσωμεν αὐτούς, δὲν μετεχειρίσθημεν τὰ ὅπλα ἡμῶν. Ἐν τούτοις ὁ πλοίαρχος ἐσκόπευσε κατὰ μεγάλου τινὸς πιθήκου καθημένου ἐπὶ τῆς κορυφῆς δένδρου τινός. Τὸ ζῷον ἀναμιμνησκόμενον ἴσως τὴν συνέπειαν παρομοίας ἀπειλῆς ἐπὶ τοσούτῳ ἐταράχθη, ὥστε ἔπεσεν ἀκίνητον πρὸ τῶν ποδῶν μας, καὶ τὸ συνελάβομεν ἀκόπως». «Κατὰ τὴν διήγησιν ταύτην, λέγει ὁ Οὐζώ, ὁ πίθηκος ἐννοήσας ἑαυτὸν σκοπευόμενον ἐθεώρησεν ἑαυτὸν θανόντα.»

Ἡ περιέργεια τινῶν ἐκ τῶν ζῴων τούτων δὲν εἶνε ἁπλῶς παθητική, καὶ ἡ μετὰ προσοχῆς στάσις αὐτῶν πάντοτε ἀποτέλεσμα ἐκπλήξεως. Γνωστὸν τυγχάνει τὸ ὁρμέμφυτον τῆς μιμήσεως, ἀλλ' ὅπως μιμηθῶσιν, ἀνάγκη νὰ γνωρίζωσι νὰ παρατηρῶσιν.

Ὁ ὀραγκουτάγκος τοῦ φυτολογικοῦ κήπου τῶν Παρισίων πρὸς ὃν ἦλθεν ἡμέραν τινὰ ὁ Φλουρὰν συνωδευμένος ὑπὸ τοῦ Ζεφφρὰ Σαιντιλαίρ, παρετήρει τὸν Ζεφφρὰ μετ' ἔμφρονος προσοχῆς. Ἀφοῦ τὸν παρετήρησε καλῶς οὕτω ἔλαβε ῥάβδον, καὶ κεκυρτωμένος ὡς γέρων ἐμιμεῖτο τὸν ἐπιφανῆ ἐπισκέπτην αὐτοῦ.

Ἕτερος ὀραγκουτάγκος τοῦ φυτολογικοῦ κήπου κατώρθωσεν, ἀνερχόμενος ἐπὶ ἕδρας τινός, ν' ἀνοίξῃ τὸ κλεῖθρον θύρας κείμενον ἀρκετὰ ὑψηλὰ δι' οὗ ἠνοίγετο αὕτη. Ὅτε ἀφῄρεσαν τὴν ἕδραν ἣν μετεχειρίσθη, ἔλαβεν ἑτέραν κειμένην εἴς τινα γωνίαν, ἔφερε ταύτην παρὰ τὴν θύραν, ἀνῆλθεν ἤνοιξε τὸ κλεῖθρον καὶ ἐξῆλθε.

«Τὰ γεγονότα ταῦτα, λέγει ὁ Οὐζώ, δὲν ἀποδεικνύουσι τὴν ὕπαρξιν ἐφευρετικῆς ἰδιότητος; Δὲν δηλοῦσι σκοπὸν πρὸς ὡρισμένον τέρμα; Δὲν βεβαιοῦσιν ἀντίληψιν σαφῆ τῆς σχέσεως τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ; Τὸ ὁρμέμφυτον ὁδηγεῖ εἰς τυφλὴν ἐνέργειαν ἄνευ γνώσεως τοῦ σκοποῦ· τοὐναντίον ἡ μετὰ κρίσεως πρᾶξις προδίδει τὴν νοημοσύνην.»

Ἐπίσης ὁ Χιμπαντζῆ τοῦ Βυφφῶνος ἐγνώριζε κάλλιστα νὰ μεταχειρίζηται τὴν κλεῖδα ὅπως ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ ἂν δὲν εὕρισκε ταύτην ἐπὶ τῆς θύρας τὴν ἀνεζήτει. Ἐγεύετο ὡς ἄνθρωπος καλῶς ἀνατεθραμμένος, ἔτρωγε διὰ κοχλιαρίου καὶ περόνης, μετεχειρίζετο χειρόμακτρον καὶ ἐκιρνᾶτο μόνος του τὸν οἶνον. Ὅτε ἐπόθει νὰ πίῃ τέϊον, ἡτοίμαζε τὸν κυαθίσκον καὶ τὸ πινακίδιον αὐτοῦ. Ἔθετε σάκχαρον, ἔχυνε τὸ τέϊον καὶ ἀνέμενε μέχρις ὅτου ψυχρανθῇ ἐπ' ὀλίγον τὸ ὑγρόν.

Ἡ ἰδιότης τοῦ μανθάνειν κατὰ μίμησιν εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς ἀνθρώπινον σχεδὸν βαθμὸν παρὰ τοῖς πιθήκοις. Ἡ ἀνθρωποειδὴς πίθηκος Μαφούκα τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου τῆς Δρέσδης ἐνόει κάλλιστα ὅταν ἡ θύρα τοῦ κλωβοῦ ἦτο κλειστή. Οὐ μόνον μόνη ἤνοιγεν αὐτήν, ἀλλ' ἔκλεπτε καὶ τὴν κλεῖδα, ἣν ἔκρυπτε ὑπὸ τὸν βραχίονα αὐτῆς, ὅπως τὴν μεταχειρισθῇ βραδύτερον. Ἡμέραν τινὰ παρατηρήσασα ἐργαζόμενον λεπτουργόν, ἥρπασε τὸ τρύπανον, καὶ ἤρξατο ἀνοίγουσα ὀπὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐφ' ἧς ἐδίδετο ταύτῃ τὸ φαγητόν. Ὅταν ἔτρωγεν, ἐπλήρου μόνη τὸ δοχεῖον διὰ τῆς λαγήνου, σταματῶσα προτοῦ ἐκχειλίσῃ.

Ὁ φαλακρὸς Χιμπαντζῆ, ὁ συλληφθεὶς ἐν Ἀφρικῇ ὑπὸ τοῦ Δουσαγιοῦ, εἶχε καταστῇ κλεπτίστατος. Ἔκλεπτε τὰ τρόφιμα ἐκ τῶν καλυβῶν τῶν αἰθιόπων· πάντοτε δὲ ὅταν οὐδεὶς παρετήρει αὐτὸν καὶ πάντες εἶχον ἐξέλθει. Ἐνόει λοιπὸν κάλλιστα τὴν σημασίαν τῶν τιμωριῶν εἰς ἃς τὸν ὑπέβαλλον ὁσάκις παρεβίαζε τὰ δίκαια τοῦ ἑτέρου· τὸ ὁρμέμφυτον ὅμως, τὸ πάθος τῆς κλοπῆς ὑπερεῖχε παρ' αὐτῷ, ἅμα ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τ' ἀντίποινα τῶν κακουργιῶν του.

Τὸ ὁρμέμφυτον τῆς κλοπῆς εἶναι γενικώτατον παρὰ τοῖς πιθήκοις, ὅπως καὶ παρὰ ταῖς ἀγρίαις φυλαῖς, ὡς ἐπιβεβαιοῦται παρὰ πάντων τῶν περιηγητῶν.

Ὁ Κόμπς εἶχε νεαρὸν ὀραγκουτάγκον, εἰς ὅντινα ἡμέραν τινὰ ἔδωκε τὸ ἥμισυ πορτογαλλίου, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἔθετο ἄνωθεν θήκης τινὸς κ' ἐκοιμήθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου. Ἐπειδὴ αἱ κινήσεις τοῦ πιθήκου διήγειραν τὴν προσοχήν του, προσεποιεῖτο τὸν κοιμώμενον. Τὸ ζῷον ἐπλησίασε μετὰ προσοχῆς αὐτῷ, ἵνα πεισθῇ ὅτι ἐκοιμᾶτο, ἔπειτα ἀναρριχηθὲν ἐπὶ τῆς θήκης ἔφαγε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ πορτογαλλίου, καὶ μετὰ προσοχῆς ἔκρυψε τοὺς φλοιοὺς ἐν τοῖς ξυλαρίοις τῆς θερμάστρας, ἐζήτησε ἐκ νέου τὸν κοιμώμενον καὶ μετέβη νὰ κοιμηθῇ καὶ αὐτό. «Ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως, λέγει ὁ Τάϊλορ, ἢ ὡς συνέπεια σκέψεως ἀποδεικνυούσης τὴν ὕπαρξιν καὶ παρὰ τοῖς πιθήκοις τῆς ἐν ἡμῖν ὑπαρχούσης κρίσεως.»

Digitized by Google

Ὁ Μπένετ εἶχε νεαρὸν *γίββωνα* πίθηκον. Πολλάκις εἶχεν ἐπιπλήξει αὐτόν, διότι μετετόπισε διάφορα ἀντικείμενα ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, καὶ ἰδίᾳ διότι ἔθιξε τεμάχιόν τι σάπωνος. «Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ἔγραφον, ὁ πίθηκος εὑρίσκετο ἐν τῷ δωματίῳ· ῥίψας τότε τὸ βλέμμα μου ἐπ' αὐτοῦ, εἶδον ὅτι ἐλάμβανε τὸν σάπωνα. Προσεποιήθην ὅτι ἔγραφον, καὶ οὗτος βλέπων με ἐνησχολημένον, ἔλαβε τὸν σάπωνα καὶ ἀνεχώρησε. Ὅταν ἔφθασε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, τῷ ὡμίλησα ἡσύχως χωρὶς νὰ τὸν τρομάξω. Ἐννοήσας ὅτι τὸν εἶχον παρατηρήσει ἐπανῆλθε, καὶ ἐναπέθετο τὸν σάπωνα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἐν τῇ διαγωγῇ ταύτῃ ἐνυπῆρχέ τι ἀνώτερον τοῦ ὁρμεμφύτου. Ὁ πίθηκος οὗτος σαφῶς ὑπεδήλου διὰ τῆς πρώτης καὶ τελευταίας πράξεώς του ὅτι εἶχε συνείδησιν τοῦ κακοῦ. Τί ἄλλο εἶναι κρίσις ἢ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰδιότητος ταύτης;»

Δυνάμεθα ἐλλόγως μετὰ τοῦτο νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τὴν ὕπαρξιν ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ ὡς ἡμεῖς ταύτης ἀντιλαμβανόμεθα; Ὁ πίθηκος τοῦ Μπένετ δύναται μόνον νὰ εἶχε συνείδησιν τοῦ ποιεῖν ὅ,τι ἀπήρεσκεν εἰς τὸν κύριόν του, ὅ,τι ἠδύνατο νὰ τῷ ἐπιφέρῃ τιμωρίαν τινά. Ἠδύνατο νὰ κάμνῃ μόνον, ὡς παρατηρεῖ ὁ Οὐζῶ, «διάκρισιν τοῦ ἐπιτετραμμένου ἢ ἀπηγορευμένου ὑπὸ ἀνωτέρας τινὸς ἰσχύος εἰς ἣν ὤφειλε νὰ ὑπακούῃ.» Ἀφ' ἑτέρου ὅμως καὶ παρὰ πολλοῖς ἀνθρώποις ἡ ἠθικὴ ἐπὶ τῆς αὐτῆς στηρίζεται βάσεως.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω γεγονότων ἀποδεικνύεται ἡ ζωηρὰ νοημοσύνη τῶν πιθήκων, ἰδίᾳ δὲ ἡ παρατήρησις, ἡ προσοχή, ἡ σκέψις, ἡ κρίσις καὶ ἡ ἑκούσιος ἐκλογὴ τῆς καλλιτέρας μεθόδου ἐνεργείας μεταξὺ πλείστων ἄλλων προκειμένων· παρατηροῦμεν δηλαδὴ ἐν αὐτοῖς πάσας τὰς ἰδιότητας τῶν νεαρῶν παιδίων καὶ τῶν λαῶν τῶν ἧττον ἀνεπτυγμένων ἐν κοινωνίαις.

(Ἕπεται συνέχεια).

...Α.

Εἶνε μέγα δυστύχημα νὰ μὴ ἔχῃ τις ἀρκετὸν πνεῦμα ἵνα ὁμιλῇ καλῶς, οὔτε ἀρκετὴν κρίσιν ἵνα σιωπᾷ.

—

Ἂν θέλῃς νὰ μείνῃ κρυφὸν τὸ μυστικόν σου, μὴ τὸ εἴπῃς εἰς κανένα· διότι πῶς θέλεις ὁ ξένος νὰ εἶνε εἰς τὰς ὑποθέσεις σου μᾶλλον ἐχέμυθος ἢ σὺ αὐτός; Ἡ ἐκμυστήρευσίς σου εἶνε ἤδη δι' αὐτὸν ἓν κακὸν παράδειγμα καὶ μία δικαιολόγησις.

—

Αἱ καλαὶ συμβουλαὶ εἶνε θησαυροί, τοὺς ὁποίους προσποιεῖταί τις ὅτι ἀναζητεῖ, καὶ τοὺς ὁποίους ἀποποιεῖται ἅμα τοὺς εὕρῃ.

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ποίημα τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Ἀρ. Προβελεγγίου εἶνε ἀπόσπασμα ἐκ μακροῦ καὶ καλλίστου ἐπικολυρικοῦ ποιήματος αὐτοῦ θέμα ἔχοντος τὴν γνωστὴν γερμανικὴν παράδοσιν τοῦ «Πετῶντος Ὀλλανδοῦ» ἣν, ὡς γνωστόν, ἐμελοποίησεν ὁ Βάγνερ. Τὴν παράδοσιν ταύτην ὁ ἡμέτερος ποιητὴς ἐπραγματεύθη ἐλευθέρως καὶ ἑλληνικώτερον οὕτω:

Ὁ «καταραμένος ναύτης» ἔζη εὐδαίμων εἰς ἀρχαίους χρόνους μετὰ τῆς χαριτωμένης αὐτοῦ γυναικός, τὴν ὁποίαν ὅμως ἡ «κακὴ μάννα του» ἐζηλοτύπει καὶ ἐβασάνιζε, καὶ ποτε ἔσχισεν ἀγρίως διὰ τῶν ὀνύχων τὸ καλὸν πρόσωπον τῆς νύμφης, ἥτις αἱματόφυρτος παραπονεῖται εἰς τὸν ἄνδρα της. Ὁ υἱὸς ἐν τῷ βρασμῷ τῆς ὀργῆς ἤγειρε χεῖρα κατὰ τῆς μητρός, ἥτις τὸν καταρᾶται, νὰ πλανᾶται ἐπὶ αἰῶνας εἰς ὠκεανοὺς θυελλώδεις, καὶ τότε μόνον νὰ σταθῇ, ὅταν ἀγαπηθῇ πιστῶς ὑπὸ γυναικός. Ἡ γυνὴ εὑρέθη, νεᾶνις περικαλλὴς τὸν ἀγαπᾷ, καὶ ἡ κατάρα λύεται.

Ἐν τῷ παρατιθεμένῳ ἀποσπάσματι παρίσταται ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος, ἐπιστρέψας ἄρτι ἀπὸ μακρὸν ταξείδιον καὶ διηγούμενος πῶς ὁ καταραμένος ναύτης ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν πειρατῶν.

Ο ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Πολλαῖς φοραῖς 'ς τὰ σπίτια μας κλεισμένοι
τῆς νύκτες τοῦ χειμῶνα τῆς κακαῖς,
ἀρχαίαις ἱστορίαις ναυτικαῖς
ἐλέγαμε παράπυρα γερμένοι.

Κ' ἐτύχαινε συχνὰ ἡ ὁμιλία
γιὰ τὸ τρικατάρατο τὸ στοιχειωμένο,
τὸν πλοίαρχό του τὸν καταραμένο,
ποῦ αἰωνίως δέρνει τρικυμία.

Θυμᾶστε; ὁ καθένας μας γυρνοῦσε
τὸ μάτι του, μὲ ταραγμένα στήθη,
'ς τὸ γείτονα, σὰν νὰ τὸν ἐρωτοῦσε,
ἐὰν πιστεύῃ τέτοιο παραμύθι.

Ἀκοῦστέ μου μὲ προσοχὴ καὶ τώρα·
ναί, μὰ τῆς σωτηρίας μου τὴν ὥρα,
μὰ τὴ ζωή, ποῦ παίζει νύκτα 'μέρα
μὲ κύματα καὶ μ' ἄγριο ἀγέρα,

τὸν εἶδα τὸ φρικτὸ καραβοκύρη,
τὸ πλοῖό του τὸ εἶδα ν' ἀρμενίζῃ,
σὰν τὸ δαιμονισμένο νὰ σφυρίζῃ,
κι' ἀστροπελέκια γύρω του νὰ σπείρῃ.

Χωρὶς αὐτὸν θὰ ἤμουνε σφαγμένος,
'ς τῆς Μπαρμπαριᾶς τὰ μέρη πουλημένος.
Ἀρμένιζα κατὰ τὴ Μάλτα ἴσα,
γαλήνη, σιγαλιά, σκοτάδι πίσσα.

Μὰ ἕνας βρουχισμὸς μᾶς κυνηγάει,
σὰν ὅταν 'ς τὸ γιαλὸ τὸ κῦμα σπάει.
Ἐκυτταχτήκαμε μὲ ἀπορία,
δὲν εἴχαμε κοντὰ στεριὰ καμμία.

Ἀνατριχίλα μ' ἅρπαξε τὸ σῶμα,
καὶ 'ς τὴν καρδιά μου ἔννοιωσα μαχαίρια,
γιατὶ 'ς τοῦ δράκου πέσαμε τὸ στόμα,
'ς τῶν φοβερῶν κουρσάρων τὰ λημέρια.

Digitized by Google

Μόλις εφώναξα «Ἑτοιμαστῆτε!»
καὶ ἕνας μαῦρος ἴσκιος πλησιάζει,
κι' ἀκούεται κραυγή: «Σκυλιὰ σταθῆτε!»
καὶ πέφτουνε τὰ βόλια σὰν χαλάζι.

Εἴμαστε 'λίγοι 'μεῖς, αὐτοὶ κοπάδι,
ἀλλ' εἴμαστε καὶ ἀποφασισμένοι
νὰ καταιβοῦμε ὅλοι μας 'ς τὸν Ἅδη,
μὲ τὴ ζωή μας ἀκριβὰ δοσμένη.

Δυὸ τρεῖς φοραῖς ἁπλόνουν τὰ κοντάρια
καὶ 'ς τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου σκαρφαλόνουν,
δυὸ τρεῖς φοραῖς οἱ ναύτκις σὰν λιοντάρια,
κάτω 'ς τὰ κύματα τοὺς χαντακόνουν.

ἄφνω βοὴ ἀκούστηκε 'ς τὴν κτίσι,
καὶ τὰ σκοτάδια γύρω ἀντηχοῦνε,
ἦλθε, θαρρεῖς, ἡ τελευταία κρίσι,
κ' οἱ ἄγγελοι τῆς σάλπιγγες βαροῦνε.

Ἄγριο φῶς τὰ πέλαγα φωτίζει,
καὶ γλήγορο 'ς τὰ κύματα γλυστράει,
ἀνεμοστρίφουλο μὲ μιὰ ξεσπάει,
καὶ κλαίει 'ς τὰ κατάρτια καὶ σφυρίζει.

Παγώσαμε! σὰν ἄγγελος θανάτου,
μὲ τὴ ῥομφαία του ξεσπαθωμένη,
πλοῖο κοντά μας ξυριστὰ διαβαίνει
μὲ χίλιαις μύριαις φλόγες 'ς τὰ σχοινιά του.

Σὰν ἀστραπὴ ἐπέρασε κι' ἐχάθη!
γαλήνη καὶ σκοτάδι βασιλεύει.
ψυχὴ ἀπ' τοὺς κορσάρους δὲν σαλεύει,
τοὺς βούλιαξε 'ς τῆς θάλασσας τα βάθη.

Σὰν ἀστραπὴ ἐπέρασε 'μπροστά μου,
μὰ φωτερὴ σὰν ἀστραπὴ θὰ μένῃ
ἡ ὄψι τοῦ πλοιάρχου χαραγμένη
βαθειά, ἐνόσῳ ζῶ, μέσ' 'ς τὴν καρδιά μου.

Τὸν εἶδα μέσα 'ς τὴν ἀνεμοζάλη,
ψηλὰ κρατοῦσε τὤμορφο κεφάλι,
κ' ἐσκόρπιζε ἀγέρας ἄνω κάτου
τὰ μαῦρα σὰν τὸν κόρακα μαλλιά του.

Κατάχλωμος, μὲ σταυρωμένα χέρια
μὲ τὸ ψηλό, περήφανο κορμί του,
τὰ μάτια του, συννεφιασμέν' ἀστέρια,
χαμόγελο καὶ πίκρα ἡ μορφή του.

Μ' ἐκύτταξε, καὶ ἡ ματιά του ἐκείνη
μοῦ σάλεψε ἀλλόκοτα τὰ στήθεια.
Ὅ,τι κι' ἂν ἦνε, φάντασμα, ἀλήθεια,
αἰώνια τοῦ χρωστῶ εὐγνωμοσύνη.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΟΠΩΡΟΦΟΡΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ

Ἀπό τινος χρόνου ἐν Ἀγγλίᾳ ἤρξατο νέα καλλιέργεια ὀπωροφόρων δένδρων. Καλλιεργοῦνται τὰ δένδρα ἐν γάστραις καὶ ἐν Σινικοῖς ἀγγείοις, οὐ μόνον δὲ θαυμασίως ἐπιτυγχάνουσιν ἀλλὰ καὶ παράγουσιν ὡραιοτάτους καὶ ἐξαιρέτους καρπούς. Θεραπεύονται οὕτω ῥοδακινέαι, βερυκοκέαι, κερασέαι ὕψους μόλις πεντήκοντα ὑφεκατομέτρων, τῶν ὁποίων δρέπονται οἱ καρποὶ δι' αὐτῶν τῶν χειλέων. Τὸ δένδρον τίθεται ἐν δωματίῳ, οὕτως ὥστε ἀπολαμβάνει τις τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθέων αὐτοῦ, καὶ μετὰ δύο μῆνας δρέπει εὐγευστοτάτους καρπούς. Ὁ κ. Θωμᾶς Ρίβερς ὁ πρῶτος τούτων εἰσηγητὴς πιστεύει, ὅτι τὰ τοιαῦτα δένδρα ἐν τῷ μέλλοντι θὰ καθέξωσι σπουδαιοτάτην θέσιν ἐν τοῖς ἐπιδορπίοις. Τὸ δένδρον εἶνε τόσον μικρόν, καίτοι κατάφορτον καρπῶν, ὥστε παρ' ἑκάστῳ συνδαιτυμόνι δύναται νὰ τεθῇ ῥοδακινέα ἢ βερυκοκκέα ὕψους μόλις 25—30 ὑφεκατομέτρων καὶ φέρουσα κατ' ἐλάχιστον τρεῖς μέχρι πέντε ὀπώρας. Ἡ τοιαύτη προσφορὰ τῶν καρπῶν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δένδρου ἐνέχει βεβαιότατα πολλὴν χάριν. Πρὸς τούτοις ἕκαστος μετ' εὐχαριστήσεως θὰ παρατηρῇ ἐν τῷ οἴκῳ του ν' ἀναπτύσσωνται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του οἱ καρποί. Ἕκαστος δὲ εὐκόλως δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τοιούτων νάνων δένδρων φυτεύων ἐν γάστρᾳ ὀπωροφόρον τι δένδρον ἀφ' οὗ ἀφαιρέσῃ πρῶτον πάσας τὰς παχείας ῥίζας. Πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἀρκοῦσιν αἱ λεπταὶ ῥίζαι καὶ αἱ τρίχες. Ἐντὸς 18 μηνῶν δύναταί τις νὰ ἐπιτύχῃ κλῆμα δίδον τέσσαρας μέχρι πέντε βοτρύων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ ἀτμοκίνητα πλέουσι σήμερον μὲ ταχύτητα 18 μιλλίων καθ' ἑκάστην ὥραν, ἥτις προσεχῶς θὰ αὐξήσῃ εἰς 20, τουτέστι θὰ φθάσῃ τὴν ταχύτητα σιδηροδρομικῆς ἁμαξοστοιχίας. Εὐνόητοι ἑπομένως εἶνε οἱ κίνδυνοι τῶν θαλασσίων συγκρούσεων. Ἀφοῦ δὲ πρὸς πρόληψιν τῶν συναντήσεων ἐπὶ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἐπενόησαν ἰσχυρὰς τροχοπέδας, φυσικὸν ἦτο νὰ θελήσωσι νὰ ἐφαρμόσωσι τὰ προληπτικὰ ταῦτα μηχανήματα καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων. Πρό τινων ἐτῶν εἶχε προταθῆ νὰ τοποθετήσωσι ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ σκάφους μεγάλα ἐπίπεδα, ἅτινα κεκλιμένα κατὰ τὸν πλοῦν, θὰ ἠνοίγοντο καὶ θὰ ἀνεπτύσσοντο κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναστολῆς τῆς πορείας. Τὰ ἐπίπεδα ταῦτα θὰ ἀνθίσταντο εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πλοίου καὶ θὰ ἐξετέλουν ἐν τοῖς πλοίοις ὅ,τι αἱ τροχοπέδαι ἐν ταῖς σιδηροδρομικαῖς ἁμαξοστοιχίαις. Ὁ ἀμερικανὸς Τζὼν Μὰκ Ἄδαμς ἐτοποθέτησεν ἐσχάτως τοιοῦτον μηχάνημα ἐν τῷ πλοίῳ ἡ Πόλις τῆς Φλωρεντίας. Ὄπισθεν παρὰ τὸ πηδάλιον καὶ

Digitized by Google

ἔμπροσθεν τοῦ περιζώματος τῆς ἕλικος τοποθετεῖ ἑκατέρωθεν τοῦ πλοίου ἐν μέγα τετράγωνον ἔλασμα ἐκ χάλυβος. Κατὰ τὸν πλοῦν ἢ ναυλοχοῦντος τοῦ πλοίου τὰ μετάλλινα ταῦτα φύλλα εἰσὶ στερεωμένα ἐπὶ τοῦ σκάφους δι' ἀλύσεων διερχομένων δι' αὐτοῦ. Ὅταν πρίκηται νὰ ἀνακοπῇ αἰφνιδίως ἡ πορεία τοῦ πλοίου, κινοῦσιν ἐλατήρια τινά, ἅτινα ἀπομακρύνουσι τὰ ἐλάσματα ἀπὸ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου. Ἡ ἀντίστασις τοῦ ὕδατος δίδει εἰς αὐτὰ θέσιν κάθετον. Ἡ Πόλις τῆς Φλωρεντίας εἶνε τροχοφόρον πλοῖον χωρητικότητος 170 τόννων, 40 μέτρων μήκους καὶ 6 μ. 30 πλάτους. Ἡ πορεία τοῦ πλοίου, πλέοντος μὲ ταχύτητα 12 μιλλίων καθ' ὥραν, ἀναστέλλεται διὰ τοῦ μηχανήματος τούτου εἰς 22 δευτερόλεπτα, σταματᾷ δὲ τοῦτο ἀφ' οὗ διατρέξῃ ἀπόστασιν ἴσην πρὸς τὸ μῆκος αὐτοῦ. Ὅταν τὸ δοκιμασθὲν μηχάνημα ὑπεβοηθεῖτο καὶ ὑπὸ τῆς μηχανῆς τοῦ πλοίου, ἐκτελούσης τὴν κίνησιν τῆς ὀπισθοδρομήσεως, τὸ πλοῖον ἵστατο εἰς 12 δευτερόλεπτα. Αἱ δοκιμαὶ λοιπὸν αὗται, γενόμεναι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως ἀρχιμηχανικοῦ Μούρ, ὑπῆρξαν εὐνοϊκαὶ ὑπὲρ τοῦ συστήματος Μάκ-Ἄδαμς. Μένει νὰ ἴδωμεν ἂν τὸ εἶδος τοῦτο τῶν θαλασσίων τροχοπεδῶν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ πλοίων μεγάλων διαστάσεων.

Ἡ διάσημος Ἀδελίνα Πάττη, προσκληθεῖσα ἐν Ἀμερικῇ ὅπως δώσῃ παραστάσεις τινάς, θέλει λάβει δι' ἓξ μῆνας 30,000 λίρας στερλίνας, χωρὶς εἰς ταύτας νὰ συγκαταριθμηθῶσι τὰ μικρὰ ἔξοδα τῆς ὁδοιπορίας. Ἡ Πάττη ὑποχρεοῦται νὰ περιέλθῃ πολλὰς χώρας, ἰδίως τὴν Κιγγινάτην, τὸ Μεξικόν, τὸν Ἅγιον Φραγκῖσκον, τὴν Κλεβελάνδην, τὸ Μοντρεάλ, τὴν Βοστώνην, τὴν Βασιγκτῶνα. Χάριν αὐτῆς διεσκευάσθησαν ἰδιαίτεραι σιδηροδρομικαὶ ἅμαξαι, προωρισμέναι δι' αὐτὴν καὶ τὴν συνοδίαν της, συνισταμένην ἐκ τοῦ Νικολίνη, τῆς κυρίας Σκάλχη, τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Νοβάρα, νέου τινὸς γάλλου ὑψιφώνου, ὃν αὐτὴ ἡ Πάττη ἀνεκάλυψε ὀνόματι Guillé, τοῦ Ardidi καὶ ἐξ ὀρχήστρας 25 ὀργάνων. Ἑκάστη παράστασις θὰ διαιρῆται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον θὰ συνίσταται ἐκ συναυλίας, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ πράξεώς τινος μελοδράματος, ἐν ᾧ θὰ λαμβάνῃ μέρος καὶ ἡ Πάττη. Θὰ δίδωνται δὲ δύο παραστάσεις καθ' ἑβδομάδα. Ἡ σιδηροδρομικὴ ἅμαξα ἐφ' ἧς ἡ Πάττη θὰ ὁδοιπορῇ ὁμοιάζει μὲ οἰκίαν τροχοφόρον, ἔχουσα ἔπιπλα ἐντὸς κατάλληλα, αἴθουσαν μουσικῆς, ἑστιατόριον, λουτρόν, κοιτῶνα, μαγειρεῖον καὶ παράρτημα διὰ τὸ ὑπηρετικόν. Αἱ θαλαμηπόλοι αὐτῆς καὶ οἱ ἄρρενες ὑπηρέται προσελήφθησαν ἅπαντες ἐξ Εὐρώπης, εἰς τούτους δὲ θὰ προστεθῶσι καὶ δύο μάγειροι ἐκ Νέας Ὑόρκης.

Ὁ γνωστότατος περιηγητὴς τῆς ἀνατολῆς Α. Β. Ἐλισεὲφ ἐγνώρισεν ἐσχάτως τῇ ἑταιρείᾳ τῶν Ῥώσων ἰατρῶν τῆς Πετρουπόλεως γεγονότα ἀναφερόμενα εἰς κερκοφόρους ἀνθρώπους παρατηρηθέντας παρ' αὐτοῦ. Ὁ Ἐλισεὲφ περιγράφει κυρίως γυναῖκά τινα, ἐφ' ἧς ἐποιήσατο παρατηρήσεις. Προσκληθεὶς παρά τινι γυναικί, ἀλγούσῃ φρικωδῶς κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστοῦν, καὶ μὴ δυναμένῃ νὰ κατακλιθῇ, εὗρεν ἐξετάζων ὅτι ἕδρα καὶ αἰτία τῆς ὀδύνης ἦτο οὐρὰ τριχοφόρος, μήκους 45 χιλιοστομέτρων καὶ πλάτους πρὸς τὴν ῥίζαν 36 χιλιοστομέτρων. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς ἰδίας ἀσθενοῦς, τὸ φαινόμενον τοῦτο ἦτο συχνότατον παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτῆς. Ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐστερεῖτο οὐρᾶς, ἀλλ' ἡ μάμμη εἶχε τοιαύτην. Κατὰ τὰς οἰκογενειακὰς παραδόσεις, μόνον οἱ θήλεις ἀντιπρόσωποι τοῦ γένους ἔφερον οὐράν. Κατὰ τὴν γέννησιν ἡ οὐρὰ ἦτο βραχεῖα καὶ ἀόρατος, ἀνεπτύσσετο ὅμως μεταξὺ τοῦ 12 καὶ 17 ἔτους τῆς ἡλικίας.

Ἐν Τασμανίᾳ ἀνεκαλύφθησαν πρὸ μικροῦ μεταλλεῖα χρυσοῦ ἐντὸς τοῦ ὄρους Λυέλλ. Ἡ ἔκθεσις τῶν γεωλόγων τῆς κυβερνήσεως προοιωνίζεται μεγάλα κέρδη εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας, καθόσον τὰ μεταλλεῖα περιγράφονται ὡς τὰ πλουσιώτερα εἰς χρυσὸν καθ' ὅλην τὴν Βικτωρίαν.

Ἀνταποκριτὴς τῆς ἀγγλικῆς Ἐπιστήμης ἐδημοσίευσε πρό τινος χρόνου περίεργα γεγονότα, ἀποδεικνύοντα μετὰ πόσης εὐκολίας ζῷα ποηφάγα καὶ ἐντομοφάγα καθίστανται σαρκοφάγα. Ἦτο γνωστὸν πρὸ πολλοῦ ὅτι πτηνά τινα ἐν ἐλευθέρᾳ βιοῦντα καταστάσει ἀποκτῶσιν ὀρέξεις, ἅστινες κατ' οὐδὲν ὑπεδήλου ἡ σωματικὴ αὐτῶν ὀργάνωσις. Οὕτω, ὡς ἀναφέρει ὁ Ῥομάν, κατὰ τὰς μαρτυρίας αὐτοπτῶν, Νέστωρ ὁ πρόκριτος, ψιττακὸς τῆς Αὐστραλίας, κατέστη ἀληθὴς καταστροφεὺς τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. Τὸ πτηνὸν τοῦτο τοσαύτην αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν κατεσθίον τὴν σάρκα τοῦ προβάτου, ὥστε ῥίπτεται ἐπὶ τῶν ποιμνίων, ἐκριζοῖ τὸ ἔριον τῶν ζῴων, διατρυπᾷ τὸ δέρμα τῆς ῥάχεως αὐτῶν, καὶ τρέφεται ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ λίπους τῶν δυστυχῶν τετραπόδων, ἅτινα μετά τινα χρόνον ἀποθνήσκουσιν. Οἱ ἵπποι καὶ οἱ βόες τῆς Ἰσλανδίας ἀρέσκονται τρώγοντες κρέας βακαλάου.

Ἔν τινι θηριοτροφείῳ τῆς Φρειβούργης ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπάρχει ἐλέφας ὀνομαζόμενος Γιοῦμπος, ἔχων μεγάλην κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐρευνᾷ τὰ θυλάκια τῶν ἐπισκεπτῶν ἐὰν ἔχουσι χρυσὸν ἢ οὔ. Οὕτω τελευταῖον ὁ Γιοῦμπος ἀφῄρεσεν ἀπό τινος κυρίου τὸ χρηματοφυλάκιον καὶ ἔκρυψεν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ φάρυγγος. Ὁ φύλαξ τοῦ θηριοτροφείου ἀκούσας τὰς κραυγὰς τοῦ κλαπέντος κυρίου προσῆλθε εὐθὺς καὶ προσεπάθησε μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ ἐξαγάγῃ τὸ κλαπὲν ἐκ τῆς κρύπτης του. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον τὸ χρηματοφυλάκιον ἤνοιξε, τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτοῦ, χρήματα καὶ χαρτονομίσματα, ἐχύθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ Γιοῦμπος ἰδὼν τὰ χρήματα ἥρπασεν εὐθὺς δύο χαρτονομίσματα τῶν 50 φράγκων καὶ κατέπιεν αὐτά, χωρὶς ὅμως καὶ τὴν φορὰν ταύτην νὰ τὰ ἐξαγάγῃ τοῦ στόματος. Ὁ κλαπεὶς κύριος ἐνήγαγε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστήριον, ὁ δὲ ἰδιοκτήτης τοῦ ἐλέφαντος θὰ πληρώσῃ τὴν κλοπήν, ἧς αὐτὸς οὐδόλως εἶνε αἴτιος.

Ἡ κυρία σερβίρουσα τὸ τέϊον:

— Παρακαλῶ, Κύριε λοχαγέ, νὰ μὲ εἴπητε πῶς θέλετε τὸ τσάϊ σας, μὲ ῥώμι ἢ χωρὶς ῥώμι.

Λοχαγός. — Ἀφοῦ, κυρία μου, θὰ ἔχῃ ῥώμι, τὸ προτιμῶ ἐντελῶς χωρίς.... τσάϊ!....

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886— 640

Digitized by Google

Ἀριθ. 572 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 14 Δεκεμβρίου 1886

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ

Διήγημα

Δ'

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Ἅμ' ἀπελθούσης τῆς Βαλεντίνης ὁ ζωγράφος ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Ἀπὸ τῶν πρώτων λέξεων τὸ πρόσωπόν του ἐφαιδρύνθη ὑπὸ εὐαρεσκείας. Ἰδοὺ δὲ τί εἶχεν ἀναγνώσῃ ἀστραπηδόν.

«*Ἐν Παρισίοις τῇ 17 Ἰουλίου 1876.*

»*Ἀγαπητέ μου θεῖε καὶ πάτερ*»,

»Ἡ ἐπιστολή μου αὕτη δὲν θὰ φθάσῃ πολὺ πρὸ ἐμοῦ, διότι ἔρχομαι διὰ τῆς ἁμαξοστοιχίας, ἥτις θὰ μ' ἐπιτρέψῃ νὰ σας ἀσπασθῶ σήμερον περὶ τὰς ἑπτά...»

Ὁ ζωγράφος διακόψας τὴν ἀνάγνωσιν διενοήθη:

— Περὶ τὰς ἑπτά;... Ἅμ' ἡ Βαλεντίνη, ἡ ὁποία... Θὰ της γράψω δύο λέξεις. Ἔπειτα δὲ ἐπανέλαβε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς:

«... Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἔπρεπε νὰ εἶμαι αὐτοῦ, ἀλλ' ἠναγκάσθην νὰ μείνω διὰ νὰ ἀποπερατώσω μίαν ὑπόθεσιν, τῆς ὁποίας ἡ ἔκβασις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ σας χαροποιήσῃ. Ἐνθυμεῖσθε τί με εἴχετε συμβουλεύσῃ ἄλλοτε, νὰ προσπαθήσω νὰ ξεφορτωθῶ διὰ νόμου τὸ βδελυρὸν ὄνομά μου, καὶ νά το ἀντικαταστήσω δι' ἄλλου ὀνόματος... κοσμιωτέρου καὶ σεμνοτέρου. Ἡ συμβουλή σας ἦτο ἐξαίρετος, δέν το ἠρνήθην τοῦτο ποτέ, ἀλλ' ἕως σήμερον δὲν την εἶχα βάλῃ εἰς πρᾶξιν, σᾶς το ὁμολογῶ, διότι μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα εἶχον καταταχθῇ εἰς τὸ σύνταγμά μου καὶ ὑπηρέτησα μὲ ὅλους τοὺς βαθμούς, καὶ θὰ ἦτο παιδαριῶδες νὰ ἀναγκάσω τόσους συναδέλφους μου νὰ ἀφήσουν τὴν πολυετῆ συνήθειαν, καὶ νά με ὀνομάζουν μὲ ἄλλο ὄνομα, παρὰ τὸ διαβολοόνομά μου. Ἀλλὰ τέλος πάντων ὁ προβιβασμός μου καὶ ἡ μετάθεσίς μου εἰς ἄλλο σύνταγμα μοῦ εὐκόλυνε τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ὀνόματος, ἥτις εἶνε τώρα πληρέστατα δεδικαιολογημένη. Ἄνευ ἀναβολῆς λοιπὸν ἦλθον εἰς Παρισίους ἐφωδιασμένος μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαιοῦντα ἔγγραφα. Ἡ καλή μου τύχη τὰ ἔφερε καὶ εὗρηκα εἰς τὸ ὑπουργεῖον παλαιόν τινα συμμαθητήν μου καὶ αὐτός μ' εὐκόλυνε καὶ κατώρθωσε νὰ καταχωρισθῇ ἡ αἴτησίς μου εἰς τὸ σημερινὸν φύλλον τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως*, τῆς ὁποίας σας στέλλω ἀντίτυπον. Ὁ εἰσηγητὴς ὅστις πολὺ συνεκινήθη ἕνεκα τῆς *συμφορᾶς μου*, μοὶ ὑπεσχέθη νὰ τελειώσῃ τάχιστα τὴν ὑπόθεσιν. «Δὲν θὰ λάβω ἀνάγκην νὰ καταφύγω εἰς πολλὰς φράσεις, εὐθὺς καθὼς ἐκστομίσω τὸ ὄνομά σου ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ πρόεδρος, ἄνθρωπος πολὺ ἐντροπαλός, θά με παρακαλέσῃ νὰ μὴ προχωρήσω περαιτέρω» Λοιπὸν μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ διάταγμα θὰ κοινοποιηθῇ, καὶ ἐντὸς τριῶν μηνῶν κατὰ τὸν νόμον, θὰ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ὀνομάζωμαι... εὑρετέ το.»

Ὁ ζωγράφος ἐξέσχισε τὴν ταινίαν τῆς ἐφημερίδος καὶ ἀνεζήτησεν ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τῶν γνωστοποιήσεων. Ἀνέγνω δὲ μετὰ πολλῆς συγκινήσεως τὴν ἑπομένην δήλωσιν:

«*Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης*

Ὁ κύριος Ἰάκωβος..... (ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ζωγράφου παρέδραμε τάχιστα τὸ πατρωνυμικὸν ὄνομα) ἀντισυνταγματάρχης τοῦ 145ου συντάγματος τοῦ πεζικοῦ ὑπέβαλεν αἴτησιν περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ πατρωνυμικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος διὰ τοῦ ὀνόματος Δελωρῆ, ἐπιθέτου τῆς μητρός του, καὶ νὰ ὀνομάζεται τοῦ λοιποῦ Ἰάκωβος Κάρολος Δελωρῆς.»

«Τέλος πάντων!» ἀνεφώνησε ἀναπνέων δυνατὰ ὁ γηραιὸς ζωγράφος πλήρης ἀγαλλιάσεως.

Ἐν ᾧ δὲ ἔμελλε νὰ γράψῃ πρὸς τὴν Βαλεντίνην ἐξαιτούμενος συγγνώμην, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβῇ πρὸς αὐτήν, διενοήθη νὰ ἐξέλθῃ παρευθύς, καὶ πρὶν ὑπάγῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἀνεψιοῦ, νὰ διέλθῃ διὰ τῆς οἰκίας τῆς φίλης του.

Ἀπὸ ἡμισείας ὥρας ἡ Βαλεντίνη ἦτο μόνη, καὶ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ διαστήματι ἐπεδόθη εἰς μυρίας ποικιλωτάτας σκέψεις περὶ τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου ἀξιωματικοῦ, ὅστις τυχαίως ἐγένετο ὑποκείμενον τοῦ μακροῦ διαλόγου ἐν τῷ ἐργα-

Digitized by Google

στηρίῳ τοῦ γηραιοῦ ζωγράφου. Ἠγανάκτει δὲ σχεδὸν κατὰ τοῦ θείου, ὅστις ἔδειξε τοσαύτην ἀδυναμίαν, ὥστε προθύμως ὑπήκουσεν εἰς τὴν παράκλησιν αὐτῆς καὶ ἐξεστόμισε τὸ ἀποτρόπαιον ἐπίθετον τοῦ ἀνεψιοῦ του. Τὸ ὄνομα τοῦτο ὅπερ ἀδιαλείπτως ἀντήχει βομβοῦν περὶ τὰ ὦτά της ὡς θλιβερὸς καγχασμὸς παράφρονος, τὴν ἀπήλπιζε. Προσεπάθει, συγκεντροῦσα πάσας τῆς ψυχῆς αὐτῆς τὰς δυνάμεις, νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦτο μετ' ἀταραξίας, ἐλπίζουσα ὅτι θὰ φανῶσιν εἰς αὐτὴν ὀλιγώτερον βδελυκταὶ αἱ συλλαβαὶ αὐτοῦ. Τὸ ἐπανελάμβανε μάλιστα κάμπτουσα ἐπιχαρίτως τὴν φωνήν, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωνε.

Τὸ ὄνομα ἔμενεν ἀναίσθητον ἡ βδελυρὰ ἀσχημία αὐτοῦ κατ' οὐδὲν ὑπεχώρει πρὸ τῶν ἐπαγωγοτάτων θωπειῶν τῆς ταλαίνης χήρας, ἥτις ἦτο σχεδὸν ἐκμανής, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ δαμάσῃ τὸ ἀτίθασσον καὶ φοβερὸν τοῦτο ὄνομα.

Αἴφνης ὑπηρέτης ἐλθὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Δελωρῆ.

— Ἀ! τὶ καλὰ ἐκάματε καὶ ἤλθετε πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας! εἶπε τρέχουσα πρὸς τὸν φίλον της, σᾶς εὐχαριστῶ... Ἐλᾶτε εἰς τὸν κῆπον. Ἔχω ἀνάγκην ἀέρος... Εἶμαι ὑπερβολικὰ ἐξηρεθισμένη καὶ πταίετε σεῖς, μάλιστα, σεῖς πταίετε...

Ἡ Βαλεντίνη ἐξηκολούθησεν οὕτω λαλοῦσα ἐπί τινας στιγμάς, βαδίζουσα ἐναγωνίως ἐν τῇ αἰθούσῃ.

Ὁ κ. Δελωρῆς οὐχὶ ἄνευ δυσκολίας εὗρε τρόπον νὰ γνωστοποιήσῃ πρὸς αὐτὴν τὸ αἴτιον τῆς ἐπισκέψεώς του πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας.

— Τότε, ἐκάματε πολὺ κακά, διέκοψε μετὰ τραχύτητος, δὲν σας εὐχαριστῶ πλέον... Θέλετε λοιπὸν νά μ' ἀφήσετε ἴσα ἴσα τώρα ὅπου ἔχω μεγίστην ἀνάγκην ἀνθρωπίνης ὁμιλίας! Κρίμα ὅπου ἔλεγα ὅτι ἔχετε γενναῖα αἰσθήματα! Ἡμεῖς αἱ γυναῖκες δὲν εἴμεθα τόσον ἄστατοι, δὲν προσπαθοῦμεν νὰ ἁρπάξωμεν τὴν ἐλαχίστην πρόφασιν διὰ νὰ παραβῶμεν τὸν λόγον μας!.. Πῶς!... δέν μου ὑπεσχέθητε μεθ' ὅρκου μόλις πρὸ μιᾶς ὥρας, νὰ ἔλθετε νὰ συμφάγωμεν; καὶ τώρα... Μήπως σας εἶμαι ὀχληρά; Ὦ! μείνετε ἥσυχος, καὶ ποτὲ ἄλλοτε δὲν θὰ ἔλθω νά σας ἐνοχλήσω ζητοῦσα παρηγορίαν...

Ὁ καλλιτέχνης ἵστατο ἄναυδος. Μόλις ἠδυνήθη νὰ κινήσῃ τὴν χεῖρα καὶ νὰ ποιήσῃ νεῦμα διαμαρτυρίας, ἀκούων οὕτω διαστρεφομένην τὴν φιλίαν του. «Ἔχει τὰ νεῦρά της, διενοήθη, ἂς περιμείνω νὰ κοπάσῃ ἡ τρικυμία».

Μετ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἡ ποθητὴ γαλήνη. Ἡ Βαλεντίνη αἰσχυνομένη πως, ἐκοκκίνισε, ἀπέμαξεν ἓν δάκρυ καὶ ἐψιθύρισε «Συγγνώμην».

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος ἠδύνατο ἤδη νὰ ἐξηγηθῇ. Ἀλλ' ἐκείνη δέν τον ἀφῆκεν, ὑπολαβοῦσα μετὰ φωνῆς γαληνιαίας:

— Πρὸ ὀλίγου εἶπα πολλὰς ἀνοησίας, δὲν εἶν' ἀλήθεια; Μή τας ἐνθυμεῖσθε παρακαλῶ, λησμονήσετέ τας... Ἐννοεῖται ὅμως, προσέθηκε μετὰ ἑτοιμότητος ἀποκρουούσης οἵαν δήποτε ἀντίρρησιν, καὶ ὡς ἐὰν ὑπεμίμνησκέ τι ἐκ τῶν προτέρων συμπεφωνημένον, ἐννοεῖται, καλέ μου γεῖτον, ὅτι θὰ παραγγείλω νὰ προστεθῇ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ τρίτον πινάκιον... Λοιπὸν γρήγορα τρέξατε εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, μὰ μὴ κάθεσθε. Δὲν βλέπετε τί ὥρα εἶνε; Σᾶς δίδω καιρὸν ἑνὸς τετάρτου περιπλέον διὰ νὰ ἀσπασθῆτε μὲ τὴν ἡσυχίαν σας τὸν κύριον... Ἰάκωβον. Ὁ στρατιωτικός, ἤκουσα νὰ λέγουν πολλάκις, δὲν πολυαγαπᾷ τὰς παρὰ πολλὰς φιλοφρονήσεις· ἐλπίζω λοιπὸν ὅτι καὶ σεῖς θὰ συντελέσετε ὥστε νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησίν μου.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἡ Βαλεντίνη ὤθει τὸν ζωγράφον, ὅστις ἀνεπαισθήτως εὑρέθη πλησίον τῆς θύρας, οὗτος δὲ πρὶν προφθάσῃ νὰ ἀποκριθῇ ἦτο ἤδη ἔξω εἰς τὰ πρόθυρα τῆς οἰκίας. Ἅμα δὲ ἀνοίξας τὸ στόμα ἵνα εἴπῃ τίς οἶδέ τι, παρετήρησεν ὅτι ἡ φαιδρὰ καὶ ζωηρὰ αὐτοῦ φίλη εἶχεν ἐξαφανισθῇ.

Ἦτο λοιπὸν ἠναγκασμένος νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ γράμμα τὸ πρόγραμμα τῆς νεαρᾶς χήρας.

Ε'

Ὁ ζωγράφος, ἀπό τινων ἐτῶν φίλος ὢν τῆς Βαλεντίνης, πολλάκις ἔτυχε τῆς εὐκαιρίας νὰ εἴπῃ περὶ τῆς ἀξιεράστου γειτονός του πρὸς τὸν ἀνεψιόν του. Ἀλλ' ὅμως πάντοτε ἐξεφράζετο περὶ τῆς ἐπαγωγοῦ καὶ κινδυνώδους ταύτης χήρας μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ περισκέψεως, ἵνα μὴ διεγείρῃ τὴν περιεργίαν τοῦ Ἰακώβου καὶ ζητήσῃ οὗτος νά την γνωρίσῃ. Ὅθεν ὅτε, καταβὰς ἀπὸ τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης ἔμαθε παρὰ τοῦ θείου του ὅτι ἔμελλον νὰ πορευθῶσιν εἰς τῆς νεαρᾶς χήρας, ᾐσθάνθη πολλὴν στενοχωρίαν καὶ δυσκολίαν.

Τὸ νὰ συμφάγῃ μετὰ γυναικὸς ἦν οὐδέποτε εἶχε πλησιάσῃ καί, ὡς εἰκός, νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐνόχλησιν, ἐν ᾧ αὐτὸς ἤρχετο ζητῶν ἀνάπαυσιν καὶ ἐξοχικὴν ἐλευθερίαν, τῷ ἐφαίνετο ὡς ἐνόχλησις ἀνεπανόρθωτος. Τούτου δ' ἕνεκα τὸ πρόσωπόν του ἐγένετο σκυθρωπόν.

Ἀλλ' ὁ θεῖός του τοὐναντίον ἀγαλλόμενος, διότι ἔβλεπε προσφιλέστατον συγγενῆ, διότι ὁ ἀξιόλογος ἀνεψιός του ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ μεταβάλῃ τὸ δυσώνυμον ὄνομά του, οὐχ ἧττον δὲ ἦτο εὐτυχής, διότι εἶχεν ἀνακαλύψῃ παρὰ τῇ νεαρᾷ χήρᾳ διαθέσεις ἐγκαρδίους. Ὅθεν ἀπροκαλύπτως ἐξύμνησε πάσας τὰς ἀρετὰς τῆς νεαρᾶς φίλης του μετὰ τῆς αὐτῆς τελειότητος καὶ τέχνης, μεθ' ἧς ἐζωγράφει εὐμορφοτάτας γυναικῶν κεφαλάς. Ὁ δὲ ἀνεψιὸς ἀκροώμενος τὴν λαμπρὰν ταύτην περιγραφήν, ᾐσθάνθη κατὰ μι-

Digitized by Google

χρὸν ἐλαττουμένην τὴν κατέχουσαν αὐτὸν ἀνίαν.

Μετ' ὀλίγον οἱ δύο προσκεκλημένοι εἰσήρχοντο διὰ τῆς κιγκλιδωτῆς πύλης καὶ εἰσήγοντο εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Ἡ Βαλεντίνη ἀνέμενεν αὐτούς, ἦτο δὲ εὐμορφοτάτη καὶ ὑπερήφανος ὡς ἐκ τῆς νίκης ἣν ἐνίκησε, βλέπουσα τὸν ζωγράφον ὑπακούσαντα. Οὗτος δὲ παρουσιάζων τὸν συνταγματάρχην εἶπε :

— Ὁ κύριος..... Ἰάκωβος.

Εἶπε δὲ ταῦτα στηρίζων τὴν φωνήν του ἐπὶ τῶν ἀποσιωπητικῶν, ὥστε ἡ Βαλεντίνη ἐκοκκίνισεν ἀκούσασα ἅπαξ ἔτι ὠρυόμενον εἰς τὰ ὦτά της τὸ κακώνυμον ἐπίθετον τοῦ ἀξιωματικοῦ.

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος παρετήρησε τὸ πάθημα τῆς νεαρᾶς χήρας καὶ διεσκέδασεν ὀλίγον, ἐν ᾧ ἐκείνη καὶ ὁ ἀνεψιός του ἀντήλλασσον τὰς πρώτας φιλοφρονήσεις.

Οἱ δύο οὗτοι ἐγίνωσκον ἀλλήλους μόνον διὰ τῶν *προφορικῶν* εἰκόνων τοῦ ζωγράφου. Ὅθεν ἐξήταζον ἀλλήλους μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας. Ἐνδομύχως ἑκάτερος αὐτῶν ὡμολόγησεν ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ ζωγράφου ὡς πρὸς τὰς γραμμὰς ἦτο ἀκριβέστατον.

Ἀπελείπετο ἤδη νὰ σπουδάσωσι τὸν χαρακτῆρα, καὶ ὄντως, ὅτε ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἀποχωρισθῶσιν, ἐβεβαίωσαν ἀμοιβαίως ὅτι ὁ γηραιὸς ζωγράφος διετύπωσε τὰς ψυχολογικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας, μεθ' ἧς περιέγραψε καὶ παρέστησε τὸ καθ' αὐτὸ φυσικὸν ὄν, τὸ σῶμα.

Ἡ Βαλεντίνη μείνασα μόνη, διενοήθη ὅτι ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ συνταγματάρχης ἦτο ἀνὴρ κατὰ πάντα τοιοῦτος, ὁποῖον σύζυγον αὐτὴ ηὔχετο νὰ λάβῃ.

Καὶ ταῦτα μὲν καλῶς· ἀλλὰ τὸ ὄνομά του, τὸ κακώνυμον ἐκεῖνο ὄνομα, ὅπερ ἀκούσασα κατὰ πρῶτον εἶχε ῥήξῃ κραυγὴν φρίκης, τὸ ὄνομα ὅπερ ἐπίεζε τὴν μνήμην αὐτῆς καὶ τὸ στῆθος ὡς δεινὸς ἐφιάλτης!

Οἴμοι, τὸ ὄνομα τοῦτο ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν της ἀπειλητικὸν καὶ ἐσκίαζε τὸ εὐφρόσυνον αὐτῆς ὄνειρον.

«Τῶν ἀδυνάτων! τῶν ἀδυνάτων!» ἀνεφώνησεν ἄπελπις, λαμβάνουσα τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν πυρετωδῶς κινουμένων χειρῶν της.

Ἔπειτα δὲ μετὰ στιγμιαίαν σιγήν, καθ' ἣν ἐπανῆλθεν ἡ γαλήνη καὶ τὸ λογικόν της, ἠκούετο ψιθυρίζουσα μετὰ πικρίας : Τί δυστυχία!.. ἐὰν τοὐλάχιστον τὸ ὄνομά του ἦτο τοιοῦτον... ἢ τοιοῦτον, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ το συνειθίσῃ κανεὶς βαθμηδόν», καὶ ἐπανελάμβανε διάφορα ἄσχημα καὶ δυσώνυμα ὀνόματα.

Ἔπειτα δὲ λαμβάνουσα τὸ κτηνῶδες ὄνομα τοῦ συνταγματάρχου, ἐσχημάτιζεν αὐτὸ ὑποκοριστικόν, τὸ ἠκρωτηρίαζε ποτὲ μὲν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ποτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους, ἀλλ' οὔτε ἡ ἀποκοπὴ οὔτε ἡ ἀφαίρεσις ἠδύνατο νὰ την συνδράμῃ εἰς βελτίωσιν τοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἐνεφανίζετο ἐνώπιόν της εἰδεχθέστατον, κεφαλαίοις γράμμασι γεγραμμένον, καὶ οὐδὲν αἱματοσταγὲς τραῦμα φέρον ἐκ τῶν γενναίων τῆς χήρας ἀκρωτηριασμῶν.

Ἀλλοίμονον! ἔτη πρέπει νὰ παρέλθουν διὰ νά το συνηθίσῃ τις!.. Ἀλλὰ καὶ πῶς νά το συνηθίσῃ; ἄλλο τοῦτο πάλιν φοβερὸν ζήτημα.»

Καὶ εἰρωνεία δεινὴ συνέστελλε τὰ ῥόδινα αὐτῆς χείλη.

Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐξηκολούθει πάλιν τὸν διακοπέντα μονόλογόν της.

«Δὲν λέγω πάλιν ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶνε ὅλως διόλου ἀνυπόφορον.. Τί ἀλλόκοτον πρᾶγμα εἶνε ἡ συνήθεια!... Θεέ μου, πόσον ἡ ἀρχὴ θὰ εἶνε ὀχληρὰ καὶ δύσκολος!»

Αἱ βαθμιαῖαι αὗται παραχωρήσεις καὶ ὑποχωρήσεις τῆς νεαρᾶς χήρας οὐδὲν ἄλλο βεβαίως ἀπεδείκνυον, ἢ ὅτι ἡ ἐντύπωσις ἣν ἐνεποίησεν ὁ συνταγματάρχης εἰς τὸν νοῦν αὐτῆς καὶ μάλιστα εἰς τὴν καρδίαν, θὰ ἦτο πάντως ζωηροτάτη...

Ὥρας ὅλας ἔμεινεν ἀγρυπνοῦσα καὶ ταῦτα πάντα διανοουμένη. Ἐκοιμήθη δὲ πολὺ ἀργά. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀγρυπνίας ταύτης ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς ἡ πρὸς τὸ ἄσχημον ὄνομα ἀποστροφὴ αὐτῆς, ὥστε πρὶν ἢ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ συνήθης αὐτῆς περὶ τοῦ ὀνόματος λέξις : «ἀδύνατον» ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς φράσεως : «ἂς προσπαθήσω».

Ἀλλὰ καὶ ὁ συνταγματάρχης ἦτο τεταραγμένος. Ὡς ἐνθυμεῖσθε, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῆς νεαρᾶς χήρας σιωπηλῶς ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τοῦ θείου του, ὅτι ἠδύνατο κάλλιστα νὰ την θεωρῇ ὡς ἐπίδοξον σύζυγον. Εἶχε δὲ ἐνδομύχως φόβον τινά, διότι ὁ γηραιὸς ζωγράφος οὐδὲν εἶπε πρὸς αὐτὸν παρέχον ἐλαχίστην κἂν ὑπόνοιαν περὶ τοῦ ὄντως δυνατοῦ τῆς πληρώσεως τῶν διακαῶν του πόθων.

Εὐθὺς ὡς ἀπεμακρύνθησαν βήματά τινα ἀπὸ τοῦ οἴκου τῆς νέας, ὁ θεῖος εἶπε πρῶτος διακόπτων τὴν σιγήν.

— Λοιπόν, ἀγαπητέ μου, πῶς σου φαίνεται; νά μου εἴπῃς εἰλικρινῶς, εἰμποροῦσες νὰ την ἀγαπήσῃς;

— Πῶς μου φαίνεται; αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι διατεθειμένος νὰ την ἀγαπήσω, ἀγαπητέ μου θεῖε, καὶ διὰ τοῦτο θὰ ἔχω ἀρκετὴν φρόνησιν νὰ μὴ την ἴδω ἄλλην μίαν φοράν, ἐκτὸς πλέον...

— Ἐκτὸς πλέον;... Ἔλα, τελείωνε τὴν φράσιν σου.

— Ἐκτὸς πλέον ἂν ἔχετε τίποτε ἄλλον λόγον σπουδαῖον νὰ με ἀναγκάσετε νὰ πράξω ἄλλως πως.

Digitized by Google

— Ἕνα μόνον λόγον ἔχω καὶ καλόν, νά σε ἰδῶ μὲ μίαν γυναῖκα ἀξίαν σοῦ.

— Περίφημα!

— Τότε λοιπὸν θὰ γίνῃ.

— Ἀλλ' ἡ διαβεβαίωσίς σας ὅμως, θεῖέ μου, δὲν θά με κάμῃ καὶ τόσον αὐθάδη, ὥστε νὰ νομίζω ὅτι μόνη ἡ παρουσία μου ἀρκεῖ διὰ νὰ κυριεύσω τοιοῦτον φρούριον.

—Καὶ ὅμως τὸ φρούριον ἔκαμε προτάσεις περὶ παραδόσεως. Μοῦ φαίνεται σὰν νὰ εἶδα μικρὰν λευκὴν σημαίαν.. ζητοῦν νὰ ἔλθουν εἰς διαπραγματεύσεις. Ἐμπρός, περίφημα! βλέπεις πῶς με κάμνεις νὰ ὁμιλῶ καὶ ἐγὼ σὰν νὰ ἤμουν στρατιωτικός;.. Ἡ Βαλεντίνη σε ἀγαπᾷ, εἰξεύρέ το. Ἂν τὸ 'κατάλαβες ἢ δέν το κατάλαβες τί με μέλει, ἐγὼ θέλω νὰ ἔχω τὸν λόγον σου νά τα τελειώσω τὰ πράγματα, καὶ δέν σ' ἐρωτῶ πλέον ....Καὶ τί καλά! τί καλὰ ὅπου ἔκαμες καὶ ἤλλαξες τὸ ὄνομά σου, εἰδὲ μή....

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ἰάκωβος ὀλίγον πειραχθείς, καὶ δὲν θά με ἠγάπα ἂν εἶχα τὸ ὄνομά μου;

— Ἄλλα πάλιν! Ἀφ' οὗ σε λέγω ὅτι σε ἀγαπᾷ, ἂν καί το εἰξεύρει τὸ διαβολοόνομά σου.

— Καὶ τῆς το εἴπετε; ὑπέλαβεν ὁ συνταγματάρχης λαβὼν ὀλίγον θάρρος καὶ ἐλπίδα. Καὶ λέγετε ὅτι τόσον μ' ἀγαπᾷ, ὥστε νὰ παραβλέψῃ τὸ ὄνομα;

— Μετατοπίζεις τὸ ζήτημα, ἀγαπητέ μου; Νά σε 'πάρῃ μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα θὰ ἦτο μὰ τὸ ναὶ πολὺ νόστιμον!... Ἡ Βαλεντίνη νὰ συναινέσῃ νά την λέγουν κυρίαν.....; ὁμιλεῖς σπουδαίως; μὲ τὰ σωστά σου; Ἔ, τί λέγεις, νά την βολιδοσκοπήσω νὰ ἰδῶ τί φρονεῖ περὶ τοῦ ὀνόματος;

— Σᾶς παρακαλῶ μάλιστα, θεῖέ μου, εἶπε ζωηρῶς ὁ Ἰάκωβος, διότι ἐὰν καταλάβω ὅτι εἶνε δυνατὸν νά με προτιμήσῃ ἀφ' οὗ πρῶτον ἀλλάξω τὸ ὄνομά μου, τότε θὰ συμβουλευθῶ τὴν ἀξιοπρέπειάν μου καὶ δὲν θὰ ἀνεχθῶ νά το ἀλλάξω μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εἴπῃ αὐτὴ τὸ ναί.

— Μὰ τί ἄνθρωποι εἶνε αὐτοὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἀκόμη καὶ ὅταν εἶνε ἐρωτευμένοι!... Νά, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀρχοντικόν μας, ἂς ἀνάψωμεν ἕνα σιγαράκι καὶ ἂς ἀλλάξωμεν ὁμιλίαν.

ϛ'

Τὴν ἐπιοῦσαν περὶ ὥραν 1 μ. μ. ὁ ζωγράφος μετέβη μόνος εἰς τῆς νεαρᾶς χήρας. Ἡ συνήθως φαιδρὰ αὐτοῦ ὄψις ἦτο πως τεταραγμένη, ἕνεκα τῆς ἀξιώσεως ἣν εἶχεν ὁ ἀνεψιός του νά τον θελήσῃ ἡ Βαλεντίνη μετὰ τοῦ ἀφορήτου ὀνόματός του.

Ἡ κατέχουσα τὸν γηραιὸν μέριμνα ἐξέλιπεν, εὐθὺς ὡς εἶδε καὶ τὸ πρόσωπον τῆς Βαλεντίνης ἐξηλλοιωμένον ἕνεκα τῆς ἀϋπνίας. Τοσοῦτον δέ την εἶδε καταβεβλημένην καὶ συνεσταλμένην, ὥστε ἀδιστάκτως ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ἰσχυρότερον καὶ μᾶλλον ὡπλισμένον, καὶ διὰ τοῦτο ἄνευ περιστροφῶν ὡμίλησε πρὸς αὐτήν· ἀλλ' οὐχὶ πάλιν ὡς τις τυφλὸς καὶ ἀδέξιος, ἀλλὰ ὡς συνετὸς διπλωμάτης.

— Εἰξεύρετε, κόρη μου, εἶπεν, ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς χθεσινῆς ἐπισκέψεως μας ἐπικυρώνουν τοὺς φόβους μου τοὺς ὁποίους εἶχα τὴν τιμὴν νὰ σας ἀνακοινώσω; Δὲν θά τον ἐπανίδητε τὸν ἀνεψιόν μου.

Ἡ Βαλεντίνη συνεταράχθη ἕνεκα τοῦ ἀποτόμου τῆς φιλικῆς ταύτης ἀνακοινώσεως. Δάκνουσα δὲ τὰ χείλη της ἐκοκκίνισεν, ἐμειδίασε καὶ μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ πικρίας ἠρώτησε:

— Καὶ διατί τάχατες!...

— Ἂς ὁμιλήσωμεν σοβαρότερον, ἀγαπητή μου, καὶ ἂς μὴ παίζωμεν μὲ τὸ ἀσήμαντον τοῦτο πρόσκομμα, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐννοῶ καὶ νά το ἀφήσω νὰ δεινωθῇ. Ὁ Ἰάκωβος σήμερόν σας ἀγαπᾷ πολύ, καὶ αὔριον θά σας ἀγαπᾷ ὑπερβολικῶς.

Ἡ Βαλεντίνη ᾐσθάνθη ἐν ἑαυτῇ φλόγα καταβιβρώσκουσαν τὴν καρδίαν της. Ἐν τούτοις ἠρώτησε μετά τινος σοβαρότητος:

— Καὶ ποῦ ἔγκειται τὸ κακόν, ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἀνεψιός σας ἤθελέ μ' ἀγαπήσῃ, ἐὰν ἐγώ το ἐπέτρεπον;

— Μά, κόρη μου, τὸ κακὸν ἔγκειται, καθὼς κάλλιστα εἰξεύρετε, εἰς τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον σεῖς ποτὲ δὲν θὰ συναινέσετε νὰ παραδεχθῆτε.

Ἡ Βαλεντίνη ἀνεστέναξεν ἐκ βαθέων καὶ μετά τινος μελαγχολίας εἶπε:

— Ἀλλ' ἐὰν ὅμως δὲν μ' ἐμποδίσῃ τὸ ὄνομα;

— Τί εἴπετε...; ἠρώτησεν ὁ ζωγράφος σφόδρα συγκεκινημένος καὶ περιχαρής.

— Τὴν ἀλήθειαν, ὑπέλαβεν ἡ νέα, καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν σᾶς εἶπα· διότι ἀπὸ χθὲς δὲν ἠξεύρετε πόσας μηχανὰς ἐπενόησα διὰ νὰ κατορθώσω νὰ ὑπερπηδήσω τὸ φοβερὸν τοῦτο ἐμπόδιον, νὰ συνηθίσω τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ ὄνομα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἀφ' ἧς ἀπεχωρίσθημεν, κατέβαλα ζῆλον ὑπεράνθρωπον! Δὲν εἰξεύρετε πόσον ἠγωνίσθην ὅλην νύκτα κατὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, τοῦ ὁποίου ἕκαστον στοιχεῖον ἀπεχωρίζετο καὶ ἤρχετο ἐμπρός μου φλογοβόλον ὡς φάντασμα καί μ' ἐφόβιζε. Ἐγὼ μόνον εἰξεύρω τί ὑπέφερα ὅλην νύκτα. Πρὸ ὀλίγων ὡρῶν τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ ἀπεστρεφόμην καὶ προσεπάθουν νά το ἀποδιώξω ἀπὸ τὴν μνήμην μου καὶ ἀπὸ τὰ χείλη μου, πρὸ πάντων ἀπὸ τὰ χείλη μου. Ἀλλὰ τώρα ὅμως τὸ φέρω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, τὸ κυττάζω καὶ ἔπειτά το προφέρω. Κατ' ἀρχὰς διὰ νά το συνηθίσω ἐκάθισα καὶ τὸ ἐσυλλάβιζα σὰν παιδάκι· ἀλλὰ συγχρόνως ὅμως ἐφανταζόμην καὶ ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει τὸ ὄνομα. Τί νά σας εἰπῶ! δέν μου φαίνεται πλέον τόσον φοβερόν. Ἀλλὰ τί τα θέλετε! δὲν θὰ κατορθώσω νὰ

Digitized by Google

ἀγαπήσω ὄνομα τοιοῦτον, προσεθηκεν ἡ Βαλεντίνης μετὰ χαριεστάτου μορφασμοῦ, ἀλλὰ αἰσθάνομαι ὅτι θὰ κατορθώσω νὰ το ἀνέχομαι καὶ νὰ το ὑποφέρω... Πότε θὰ γίνῃ τοῦτο; Θεέ μου! καθὼς βλέπω, θαρρῶ ὅτι πρέπει νὰ παρέλθουν δύο τοὐλάχιστον ἑβδομάδες, ἴσως δὲ καὶ μία μόνον, τίς οἶδε!

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος δακρύων ἅμα καὶ γελῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ περισσότερον.

— Ἀγαπητόν μου τέκνον, εἶπε ἀρπάζων μετὰ συγκινήσεως τὴν δεξιὰν τῆς νεαρᾶς γυναικός, ἀρκεῖ ἡ δοκιμή. Ἀνέλαβες ἀγῶνα διὰ τὸν ὁποῖον θά σοι ὀφείλεται μεγίστη χάρις αἰωνίως. Ἄφες με νὰ σε βραβεύσω τώρα εὐθύς, διότι μετ' ὀλίγον θά με αἰτιᾶσαι διότι σε ἐτυράννησα ματαίως τόσην ὥραν... Ὄχι, κόρη μου! δὲν θὰ ὀνομάζεσαι κυρία...κυρία... 'ς τὴν ὀργὴ τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ ὄνομα! δὲν θέλω πλέον νά το ἐκστομίσω.

Ἡ Βαλεντίνη ἄναυδος καὶ ἀτενὲς ἔχουσα τὸ λαμπρὸν αὐτῆς βλέμμα ἠκροᾶτο ἀπλήστως τῶν λόγων τοῦ ζωγράφου. Δὲν ἠδύνατο νὰ νοήσῃ τί ἐσήμαινον, ἐκεῖνος δὲ δέν το ἔλεγε ταχέως ὡς ἐκείνη ἐπεθύμει.

— Μὰ τί σημαίνουν αὐτὰ ὅπου λέγετε; ἠρώτησε σείουσα τὴν δεξιὰν τοῦ γηραιοῦ αὐτῆς φίλου.

— Ἰδού, χαρίεσσά μου Βαλεντίνη· ὁ Ἰάκωβος θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἐντὸς τριῶν μηνῶν νὰ λάβῃ ἄλλο ἐπίθετον.

Καὶ ἐξήγησε καταλεπτῶς τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἃς ἡμεῖς γινώσκομεν ἤδη.

— Ἆ! ἀνέπνευσεν ἡ Βαλεντίνη, προφανῶς ἀνακουφισθεῖσα. Ἴσως ἔκαμα ἄσχημα νὰ μὴ καταστείλω τὴν χαράν μου, προσέθηκε· ἀλλά, σᾶς παρακαλῶ νά μου εἰπῆτε εἰλικρινῶς, φαντασθῆτε μίαν στιγμὴν τὸν ἑαυτόν σας γυναῖκα, θά σας ἦτο εὐχάριστον νὰ ἀκούετε νά σας λέγουν κυρία....

— Μή το ἐκστομίσῃς τὸ ἀπαίσιον ὄνομα, εἶπε κωμικῶς ὁ γηραιὸς φράττων τὰ ὦτά του, ἐγώ το ἀπεστρεφόμην περισσότερον. Ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τις τὴν γενναιότητα στρατιωτικοῦ διὰ νὰ ζήσῃ μὲ αὐτὸ τριαντατέσσαρα ὁλόκληρα ἔτη.

Ὁ ζωγράφος ἠγάλλετο ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐκβάσει τῆς ἐντολῆς ἣν εἶχεν ἀναλάβῃ. Ἐγειρόμενος δὲ ἵνα ἀπέλθῃ πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἠρώτησεν ἀστείως καί πως δηκτικῶς τὴν νεαρὰν χήραν.

— Καὶ τί φρονεῖτε, περὶ τῆς παλαιᾶς παροιμίας «ὁ γάμος εἶνε λαχεῖον;»

—Φρονῶ ὅτι παρῆλθεν ἡ ἰσχύς της, ἀπεκρίθη εὐφυῶς ἡ Βαλεντίνη, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀναστραφῇ «τὸ λαχεῖον εἶνε γάμος», δι' ἐμὲ τοὐλάχιστον... Προσθέτω δὲ ὅτι οἱ πτωχοί μου δὲν θὰ χάσουν τίποτε, διότι ἀντὶ τοῦ λαχείου θὰ διανείμω δῶρα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων...

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ γηραιὸς ζωγράφος λαμβάνων τὸν πῖλόν του, αἱ γυναῖκες ἔχουν περισσοτέραν σοφίαν παρὰ τὰ ἔθνη, καὶ περισσοτέραν καρδίαν παρὰ τοὺς ἄνδρας.

[Ἐκ τῆς Γαλλικῆς].

Π. Ι. Φερμπος

ΤΑ ΕΠΙΓΕΙΑ ΑΓΑΘΑ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Δεικνύοντες πῶς ἡ πενία συντελεῖ εἰς τὸ μεγαλόβουλον καὶ εἰς τὴν τῶν ἰδεῶν μεγαλοπρέπειαν καὶ λαμπρότητα, ταυτοχρόνως ὀφείλομεν νὰ δείξωμεν καὶ τὸ ἀσθενὲς αὐτῆς μέρος καὶ τοὺς σκοπέλους αὐτῆς. Καὶ δὴ ὁσάκις ἡ πενία δὲν ἐμπνέει τὴν χαμέρπειαν καὶ τὸν φθόνον, δυνατὸν νὰ τίκτῃ σκαιὰν ὑπερηφανίαν καὶ ποιάν τινα ἀλαζονείαν κατ' οὐδὲν εὐλογωτέραν τῆς ἀλαζονείας τοῦ γένους καὶ τοῦ πλούτου. Τέλος δὲν εἶνε ἀρετὴ μείζων τὸ νὰ εἶνέ τις πένης μᾶλλον ἢ πλούσιος, διότι ἡ ἀληθὴς συμβουλὴ τῆς φρονήσεως εἶνε, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, νὰ μὴ ἐκπλήσσεταί τις ἐπὶ τῇ κοινωνικῇ αὐτοῦ καταστάσει, ἔστω αὕτη οἵα δήποτε· διότι ὁ ἐπαιρόμενος ἐπὶ τῇ πενίᾳ αὐτοῦ δὲν ἀπέχει πολὺ τοῦ αἰσχύνεσθαι ἕνεκα αὐτῆς, τὸ δὲ καταφρονεῖν τοῦ πλούτου οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἢ σφοδρῶς ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ. Σφόδρα ἐπεθύμουν νὰ ἴδω τοὺς πένητας νοοῦντας τὸν πλοῦτον, καὶ τοὺς πλουσίους νοοῦντας τὴν πενίαν· διότι ὀφείλει τις νὰ λάβῃ ἁπλῆν τινα ἔννοιαν πάντων τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ μὴ καταπατῇ ἀλαζονικῶς τὰ ἀγαθὰ ὧν στερεῖται. Μάλιστα δὲ τοσοῦτον βδελύττομαι τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὸ ψεῦδος, ὥστε θὰ συνεβούλευον μᾶλλον τὸν πένητα νὰ ἐπιθυμῇ τοῦ πλούτου μετρίως ἢ νὰ καταφρονῇ αὐτοῦ μεθ' ὑπεροψίας· τοσοῦτον φοβοῦμαι μήπως ὑπὸ τὴν ὑποκριτικὴν ταύτην καταφρόνησιν ὑποκρύπτηται κρυφία τις ἐπιθυμία καὶ ἄδικος δυσμένεια κατὰ τῶν μᾶλλον εὐνοηθέντων.

Οἱ ἄνθρωποι ἵνα ζήσωσιν ἔχουσι χρείαν οὐ μόνον τῶν ἔξωθεν πραγμάτων, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ χώρου τινὸς ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦτ' ἔστι κατοικίας, διαμονῆς· ἄρα καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ κατοικοῦμεν ἔχει μεγάλην δύναμιν εἰς τὸ εὐδαιμόνως ζῆν. Ὅθεν ἂς εἴπωμεν καὶ περὶ τούτου ὀλίγας τινὰς λέξεις.

Οἱ ἄνθρωποι κατοικοῦσιν εἴτε ἐν τῇ ἐξοχῇ εἴτε ἐν ταῖς πόλεσι μικραῖς ἢ μεγάλαις, εἴτε ἐν ἐπαρχίαις εἴτε ἐν πρωτευούσαις. Ἐκ τούτου δὲ πολλὰ καὶ τὰ διάφορα ἐπακολουθήματα.

Ἀνέκαθεν περιεγράφησαν τὰ γλυκύτατα καὶ σωτήρια ἀποτελέσματα τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Οἱ ποιηταὶ ἔθεντο ἐν τῇ ἐξοχῇ τὴν ἀγνότητα τῶν

Digitized by Google

ἠθῶν, τὴν γαλήνην τῆς καρδίας, τὰ ἀφελῆ καὶ σεβαστὰ αἰσθήματα· ὁσάκις δὲ ἠθέλησαν νὰ περιγράψωσι καὶ ἐκφράσωσι τὰ γλυκύτατα τῶν αἰσθημάτων, ἐνέβαλον αὐτὰ εἰς τὸ στόμα τῶν ἀγροτῶν. Ἡ ποιητικὴ αὕτη ὑπερβολὴ ἤγαγέ τινας συγγραφεῖς εἰς ὅλως ἐναντίας ἰδέας, καὶ διάσημός τις τῶν καθ' ἡμᾶς μυθιστοριογράφων ἐν συγγράμματι ἡμιτελεῖ μὲν ἀλλὰ νευρώδει, περιέγραψε τὰ ἀγροτικὰ ἤθη διὰ τῶν εἰδεχθεστάτων χρωμάτων· ἀλλ' ἡμεῖς οὐδόλως παρασυρόμενοι ὑπὸ τῶν ὀνειροπολημάτων τῆς βουκολικῆς ποιήσεως, νομίζομεν ὅτι ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τὰ χρώματα ταῦτα εἶνε ἄγαν ὑπερβολικά. Ἀναντιρρήτως ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις δυνατὸν νὰ εἶνε ἐλαττωματικὴ καὶ διεφθαρμένη ἐν τοῖς ἀγροῖς ὡς πανταχοῦ, ἀλλαχοῦ, σύμφημι δὲ ὅτι ἡ ἔνδεια, ἡ ἀμαθία, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῶν κέντρων τῆς παιδείας καὶ τῶν φώτων, ἡ δεισιδαιμονία, οὐχὶ δὲ σπανίως ἡ ἔλλειψις θρησκείας, δύνανται νὰ γεννήσωσιν ἔν τινι τόπῳ, παρά τισιν ἀνθρώποις, τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τῆς ἀγενοῦς πλεονεξίας, τοῦ ἀγρίου φθόνου καὶ τῶν κτηνωδῶν παθῶν, ἅπερ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος συγγραφεὺς περιγράφει. Ἀλλὰ διστάζω νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ ὑπαίθριος βίος, ἡ ἔντιμος τῶν ἀγρῶν ἐργασία δὲν ἔχουσι δύναμίν τινα εἰς τὴν ὑγίειαν τοῦ πνεύματος ὡς εἰς τὴν τοῦ σώματος. Κατ' ἀκριβῆ δὲ ἀναλογίαν ὁ ἀγροτικὸς βίος εἶνε εὐδαιμονέστερος τοῦ ἐν τῇ πόλει διὰ τοὺς ζῶντας ἐκ τῆς ἰδίας τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐργασίας· αἱ γεωπονικαὶ ἐργασίαι ἔχουσι ποικιλίαν, ἣν δὲν ἔχουσιν αἱ μηχανικαί, καὶ μᾶλλον ἀσκοῦσι τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, ἀπαιτοῦσαι πλείονα πρωτοβουλίαν, εὕρεσιν, προσωπικὴν πεῖραν· πρὸς δὲ τούτοις οἱ ἀγροὶ ἔτι μᾶλλον συνάπτουσιν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους. Τὸ χωρίον εἶνε μία οἰκογένεια, ἐν αὐτῷ σχηματίζεται ἴδιον πνεῦμα κοινωνικὸν καὶ ποιά τις ἀγροτικὴ χάρις περὶ τοὺς τρόπους, ἀρεταὶ ἐλλείπουσαι πολλάκις παρὰ ταῖς κάτω τάξεσι τῶν πόλεων. Παρατηρήσεως δὲ ἄξιον εἶνε ὅτι οἱ χωρικοὶ σπανίως ἔχουσιν ἦθος ταπεινὸν καὶ ἀνελεύθερον. Καὶ ναὶ μὲν τὰ ἀγροτικὰ ταῦτα ἤθη ὁσημέραι κινδυνεύουσι νὰ ἐξαφανισθῶσι, καθ' ὅσον δὲ αἱ ἀποστάσεις μηδενίζονται καὶ τὰ φῶτα διαδίδονται, οἱ χωρικοὶ θὰ κερδήσωσι νέας κακίας καὶ νέας ἀρετάς, ἀλλ' ὅμως ἡ δύναμις καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀγροτικοῦ βίου οὐδέποτε θὰ ἐκμηδενισθῶσι τελείως.

Ἄλλως τε συμβαίνει τις μεταβολὴ παράδοξος· ἡ ἐξοχὴ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν καὶ ἡ πόλις εἰς τὴν ἐξοχήν. Καθ' ὅσον προχωροῦμεν, ἡ εἰς τὴν πόλιν μετοίκισις τῶν χωρικῶν προβαίνει αὐξανομένη, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας καὶ ἡ ἐκ τῶν πόλεων εἰς τὴν ἐξοχὴν μετοίκισις αὐξάνει κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Ἄλλοτε μόνοι οἱ μεγάλοι εὐπατρίδαι, ἢ οἱ πλουσιώτατοι τῶν πολιτῶν εἶχον ἐξοχήν, ἀλλὰ καὶ τότε σπανίως διέτριβον ἐν αὐτῇ· ἀλλὰ σήμερον ὅμως πᾶσαι σχεδὸν αἱ κοινωνικαὶ τάξεις διανέμουσι τὸν βίον αὐτῶν μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐξοχῆς. Καὶ ἐὰν μηχανική τις μεταβολὴ ἐπήρχετο, καθιστῶσα ἀχρήστους τὰς πλείστας τῶν ἐν τῇ ἐξοχῇ χειρῶν, θὰ ἐβλέπετε ἔτι μείζονα τὴν εἰς τὰς πόλεις συρροὴν τῶν χωρικῶν, ἡ δὲ ἐξοχὴ θὰ κατῳκεῖτο μόνον τὸ θέρος ὑπὸ μεταναστῶν πολιτῶν. Φαντάζεσθε λοιπὸν ὅλως νέαν τάξιν πραγμάτων, καθ' ἣν κέντρα μὲν κατῳκημένα θὰ ἦσαν μόναι αἱ πόλεις, ἡ δὲ ἐξοχή, πλὴν μόνων τῶν ὀλίγων χειρῶν τῶν χρησιμευουσῶν εἰς μηχανικήν τινα ἐξεργασίαν, θὰ ἐπεῖχε τρόπον τινὰ τόπον πολυτελείας καὶ ἀναψυχῆς.

Ὅπως δήποτε ὅμως ὁ ἀγροτικὸς βίος συνδυαζόμενος πρὸς τὸν ἐν ταῖς πόλεσι βίον, ἔστω καὶ ἐπὶ τοῖς μετριωτάτοις ὅροις, εἶνέ τι ἐξαίρετον καὶ εἰς ἄκρον εὐεργετικόν· καὶ ὁ διανύσας μέρος τοῦ βίου αὐτοῦ ἐν τῇ τύρβῃ τῶν συμφερόντων, τῶν κομματικῶν παθῶν, ἢ τῶν ἐπιστημονικῶν μελετῶν, ἀπερχόμενος εἰς τὴν ἐξοχὴν αἰσθάνεται ἀνακούφισιν, ἧς αἱ πρῶται μάλιστα ἐντυπώσεις ἔχουσί τι τὸ μεθυστικόν.

Ἡ ἐξοχὴ παρέχει ἡμῖν δύο εἰδῶν τέρψεις, τοῦτο μὲν τὴν ποικιλίαν τῶν θεαμάτων αὐτῆς, τὴν ἡδύτητα τῶν εὐωδιῶν, τὴν καθαρότητα τῆς ἀτμοσφαίρας, τὴν γλυκυτάτην ποίησιν καὶ τὰ ἄρρητα γόητρα τῆς φύσεως, τοῦτο δὲ τὰ ἀγροτικὰ ἔργα, τὰ ἤθη τῶν χωρικῶν καὶ τὰς περιπετείας τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς. Πάντες δὲ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐξ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀγαπώντων τὴν ἐξοχήν, δὲν εἶνε ἐξ ἴσου ἱκανοὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν δύο τούτων ὄψεων τοῦ ἀγροτικοῦ βίου· διότι τοὺς μέν, μάλιστα δὲ τοὺς πάντοτε ζήσαντας ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ ἐνωρὶς μετοικίσαντας εἰς αὐτήν, τέρπει καὶ εὐφραίνει τὸ ὠφέλιμον τῆς ἐξοχῆς, οἱ δὲ τοὐναντίον μόνον τὸν ἐν τῇ πόλει βίον γινώσκοντες, ἀναζητοῦσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ οὐδὲν ἄλλο, ἢ ποιητικόν τι θέλγητρον ἢ εὐάρεστον ἀνάπαυσιν. Καὶ οἱ μὲν ἀγαπῶσι τοὺς ἀγρούς, τὰς καλλιεργουμένας γαίας, τὰ ποίμνια, τὰ ἄροτρα, πᾶν ὅ τι γεωργικόν, οἱ δὲ τὸν γλαυκὸν οὐρανόν, τὰ χλοερὰ δάση, τὰ ῥέοντα ῥυάκια, τοὺς λόφους καὶ τὰς κοιλάδας. Ἀλλ' ὅμως, ἵνα τις δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἀληθῶς ἀγαπᾷ τὴν ἐξοχήν, ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ αὐτὴν καὶ κατὰ τὰς δύο τούτους τρόπους, τοὐτέστιν οὐ μόνον διὰ τῆς φαντασίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν αἰσθήσεων, διά τε τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοῦ. Ὀφείλει βλέπων τὴν γῆν νὰ θεωρῇ αὐτὴν ὡς τὴν μεγαλόδωρον τροφὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ τὰς κατεσπαραγμένας αὐτῆς πλευρὰς νὰ θεωρῇ ὡς τὰς πηγὰς τοῦ ζειδώρου ῥύακος, τοῦ μέλλοντος ἔπειτα νὰ ῥεύσῃ εἰς τὰς φλέβας τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἵνα κατορθώσῃ τις τοῦτο οὐχὶ φιλοσοφικῶς

Digitized by Google

σκεπτόμενος, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ἀφελῶς, ὡς περὶ πράγματος οἰκειοτάτου, ὀφείλει νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς ἐξοχῆς ὅσον οἷόν τε ἐνωρίς, καὶ νὰ ἔχῃ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων πεῖραν τῶν τε δώρων αὐτῆς καὶ τῶν ἔργων.

Περὶ δὲ τοῦ βίου τοῦ ἐν τῇ πόλει δύναταί τις καθ' ὅλου νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ βίος εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον ἄξιος προσοχῆς, ὅσῳ ὑπάρχει ἐν μείζονι ὁμάδι ἀνθρώπων. Καὶ ὄντως, ὅσον αἱ ὁμάδες καθίστανται πολυπληθέστεραι, τοσοῦτον καὶ τὰ συμφέροντα γενικεύονται καὶ ἀνυψοῦνται· τὰ μικρὰ πάθη ἔχουσιν ὀλιγωτέρας ἀφορμὰς καὶ ὀλιγωτέρας εὐκαιρίας· ἐπειδὴ δὲ βλέπει τις πλείονας μὲν ἀνθρώπους ἀλλὰ πολὺ σπανίως ἕνα ἕκαστον αὐτῶν ἰδίᾳ, τούτου ἕνεκα σπανιώτερον καὶ δυσκολώτερον ἀντιφέρονται οἱ ἄνθρωποι. Οἱ δεσμοὶ εἶνε ὀλιγώτερον στενοὶ καὶ σπανιώτερον διασπῶνται. Ἡ μεγάλη διαφορὰ καὶ ποικιλία τῶν συμβάντων καὶ τῶν ὑποθέσεων παράγει ἐννοίας καθολικωτέρας, καὶ αἱ καθολικώτεραι ἔννοιαι καθιστῶσι δραστηριωτέραν τὴν διάνοιαν πάντων. Ἡ διάνοια μεγαλύνεται, ἐξευγενίζεται καὶ ἀκονᾶται, ἑνὶ λόγῳ ἐνταῦθα καταφαίνεται ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ γοητείᾳ τὸ θέλγητρον τῆς κοινωνίας. Καὶ αὕτη μὲν εἶνε ἡ καλὴ ὄψις τῶν μεγάλων πόλεων καὶ ἰδίᾳ τῶν πρωτευουσῶν· ἀλλ' ὑπάρχει ὅμως καὶ τὸ ἀντίστροφον μέρος.

Ἐκ τῶν μεγάλων καὶ πολυθορύβων πόλεων ἐλλείπει κυρίως τὸ αἴσθημα τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου, καὶ τολμῶ εἰπεῖν, τὸ αἴσθημα τοῦ θείου. Ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις ἐν αἷς ἔχει τις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὴν ἀδιάλειπτον κίνησιν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἔνθα ἡ μὲν ζωὴ εἶνε τοσοῦτον ζωηρά, ὥστε ὁ θάνατος εἶνε ἀπαρατήρητος, ἡ δὲ ὕπαρξις τοσοῦτον πλήρης, ὥστε τὸ κενὸν τῶν πραγμάτων μόλις εἶνε ἐπαισθητόν, ἔνθα τὰ μεγάλα ἐμπορικά τε καὶ πολιτικὰ καὶ φιλολογικὰ συμφέροντα, αἱ μεγάλαι φιλοδοξίαι, αἱ μεγάλαι ἐπιθυμίαι δὲν συγχωροῦσιν εἰς τὴν ψυχὴν μιᾶς κἂν στιγμῆς ἄνεσιν, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ σκεφθῇ ἡ ψυχὴ περὶ τάξεώς τινος ἀοράτου καὶ ἀμετακινήτου; Τὸ μὲν ἀόρατον εἶνε τὸ ὄνειρον, τὸ δὲ ὁρατὸν εἶνε ὅλη ἡ πραγματικότης. Ἑνὶ λόγῳ δύσκολος εἶνε ἡ συντριβὴ τῆς καρδίας, ἡ φρόνησις ἀδιαλείπτως ἀπειλεῖται, ἡ δὲ ψυχὴ παρασυρομένη ὑπὸ διηνεκοῦς τινος κινήσεως, οὐδέποτε μένει μόνη καθ' ἑαυτήν, καὶ ὁ περὶ αὐτὴν ἀδιάλειπτος θόρυβος τοῦ χειμάρρου τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων δὲν συγχωρεῖ αὐτῇ μιᾶς στιγμῆς ἀνάπαυσιν καὶ εἰρήνην.

Περὶ δὲ τοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις βίου ἄδικος εἶνε συνήθως ἡ κρίσις τῶν ἀνθρώπων. Ἀναντιρρήτως ἡ συμβίωσις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εἶνε κοινοτέρα καὶ ὑλικωτέρα, τὰ συμφέροντα εἶνε στενότερα, ἧττον περίπλοκα, καὶ κατ' ἀκολουθίαν αἱ ἰδέαι εἶνε μᾶλλον περιωρισμέναι καὶ ἧττον ἐπιδεκτικαὶ τελειώσεως. Ἀλλ' ἐξ ἑτέρου ὅμως, ἐὰν τις γινώσκῃ νὰ εἶνε ἀμέτοχος καὶ ὑπέροχος τῶν μικρῶν τοπικῶν συμφερόντων, τότε, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡ ψυχὴ εἶνε μᾶλλον ἐλευθέρα καὶ μᾶλλον ἀφιλοκερδής, καὶ ὑπολείπεται αὐτῇ καιρὸς ἵνα διανοῆται, ἵνα ὀνειροπολῇ, ἵνα ἀγαπᾷ. Ἐπειδὴ δὲ αἱ περὶ πολιτικῶν δοξασιῶν ἔριδες δὲν εἶνε πλὺ πλησίον αὐτῆς, ὀλιγώτερον ἐμπλέκεται εἰς αὐτὰς καὶ κρίνει περὶ αὐτῶν ἀφ' ὑψηλοτέρας περιωπῆς· ζῇ μᾶλλον ἐν ἑαυτῇ, ὀλιγώτερον μεριμνῶσα περὶ τοῦ τί διανοοῦνται οἱ ἄλλοι, ἢ περὶ τοῦ τί αὐτὴ ὀφείλει νὰ διανοῆται, καὶ ἐποφθαλμιῶσα ὀλιγώτερον πρὸς τὸ καινοφανὲς ἢ πρὸς τὸ ἀληθές. Τέλος σκέπτεται καὶ πῶς νὰ βελτιώσῃ ἑαυτήν, περὶ οὗ οὐδόλως σχεδὸν φροντίζουσιν οἱ τῶν μεγάλων πόλεων κάτοικοι, διότι, ἀδιαλείπτως μεριμνῶντες περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δὲν ἔχουσι καιρὸν περισσεύοντα πρὸς βελτίωσιν ἑαυτῶν. Τοιαῦται εἶνε αἱ ὠφέλειαι, ἃς ὁ ἐπαρχιακὸς βίος δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς γινώσκοντας νὰ ἐπωφεληθῶσιν αὐτοῦ.

Ἀφ' οὗ ὁ τόπος συντελεῖ τοσοῦτον εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τόπου δέον νὰ συγκαταριθμῆται μεταξὺ τῶν σπουδαιοτάτων συμβάντων τοῦ βίου· δύναται δὲ αὕτη νὰ εἶνε εἴτε ἐφήμερος καὶ βραχεῖα, καὶ τότε εἶνε περιήγησις, ταξείδιον, εἴτε ὁριστικὴ ἢ τοὐλάχιστον ἀρκούντως παρατεταμένη, καὶ τότε εἶνε μετατόπισις ἢ ἀλλαγὴ διαμονῆς. Ἐν ἑκατέρᾳ δὲ τῶν περιστάσεων τούτων διάφορος εἶνε καὶ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ τόπου ἡ ἐπίδρασις ἐπί τε τῆς φαντασίας καὶ τῆς τοῦ βίου εὐδαιμονίας.

Τὸ ταξείδιον (ἐννοῶ δὲ τὸ γινόμενον χάριν διασκεδάσεως καὶ οὐχὶ χάριν ὑποθέσεων) εἶνε ἀντιπερισπασμὸς ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ· εἶνε μέσον στιγμιαίας ἀποφυγῆς πάντων τῶν δεσμῶν, πάντων τῶν συμφερόντων, πασῶν τῶν φροντίδων ὑφ' ὧν δεσμεύεται συχνότατα καὶ ὁ εὐδαιμονέστατος τῶν ἀνθρώπων, εἶνε κατάπαυσις πάντων τῶν παθῶν, ἑνὸς μόνου ἐξαιρουμένου, τῆς περιεργίας. Ὁ ταξειδεύων καταλαμβανόμενος τρόπον τινὰ ὑπὸ λήθης, δὲν εἶνε φίλαρχος, φθονερός, ἰδιοτελής, δοξομανής, μνησίκακος. Καταλείπει ὄπισθεν αὐτοῦ πάντα ταῦτα τὰ πάθη, βεβαιότατος ὅτι ἐπανελθὼν θὰ ἀνεύρῃ αὐτὰ σῶα καὶ ἀνέπαφα, ἀλλὰ χαίρων ὅτι ἀποχωρίζεται αὐτῶν πρὸς ὥραν, διότι γινώσκει κάλλιστα πόσον ἀκριβὰ ἀναγκάζεται νὰ πληρώσῃ τὰς πικρὰς τέρψεις ἃς παρέχουσιν αὐτῷ. Τὸ πρώτιστον καὶ κυριώτατον θέλγητρον τοῦ ταξειδίου προέρχεται, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, ἐκ τούτου, ὅτι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, οἱ τοσοῦτον τέρποντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν ἢ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Πρὸς ἡμᾶς οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἢ εὐάρεστόν τι θέαμα, ὅπερ βλέπομεν μετ' εὐχαρεσκείας ἀφιλοκερδοῦς. Αἰσθανόμεθα ὅτι οὐδὲν αὐτῶν

Digitized by Google

συνδέεται πρὸς οὐδὲν τῶν ἡμετέρων παθῶν. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐν ᾗ κινοῦνται τοσοῦτοι ἄνθρωποι καὶ ἥτις εἶνε ὁμοία πρὸς ἣν κατοικοῦμεν, δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος οὗ τὰ συμφέροντα δυνατὸν νὰ συνάπτωνταί πως πρὸς τὰ ἡμέτερα, οὐδὲ οἰκία πρὸς ἣν συνδέεται θλιβερά τις ἀνάμνησις ἢ βλέμμα τεταραγμένον. Τὰ πάντα εἶνε ξένα πρὸς ἡμᾶς. Ἀλλὰ τότε, θὰ εἴπῃ τις, τὰ πάντα ὀφείλουσι νὰ εἶνε εἰς ἡμᾶς ἀδιάφορα. Δὲν λέγομεν τοῦτο, ὄχι, διότι ὑπάρχει πρῶτον ἰδιαιτέρα τις καὶ ὅλως ἀνερμήνευτος τέρψις ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ μεταλλαγῇ τῶν τόπων. Τόπος τις νέος καίπερ στερούμενος καλλονῆς, δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον ἀρέσκει ἡμῖν. Ὁποία τέρψις ὁπόταν ἐν γνωστοτάτῳ ἡμῖν δάσει ἀνακαλύψωμεν ἀτραπὸν ὁμοίαν μὲν πρὸς πάσας τὰς ἄλλας, ἣν ὅμως ὁ ποῦς ἡμῶν δὲν ἐπάτησεν ἀκόμη! Ὁποία μέθη, ὁποῖον παράφορον πάθος κατέλαβε τὸν ἄνθρωπον ὅτε παρετήρησεν ὅτι δὲν ἐγίνωσκε τὸ ἥμισυ τῆς οἰκουμένης, ὅτε ἀνεκάλυψε κόσμους ἀγνώστους, οὓς ἡ φαντασία ἐκόσμει δι' ἀπαραμίλλου κάλλους, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἦσαν νέοι! Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει ἡμῖν ὁσάκις ταξειδεύομεν, ὅταν ἴδωμεν νέον τι τοπεῖον, νέαν τινὰ πόλιν. Κοινῶς λέγουσιν ὅτι πᾶσαι αἱ πόλεις ὁμοιάζουσιν· ἀλλ' οὐδὲν ψευδέστερον τούτου· διότι βεβαίως πᾶσα πόλις ἔχει μὲν οἰκίας πλατείας, ὁδούς, ἀλλ' ἡ διάθεσις αὐτῶν ποικίλλει ἐπ' ἄπειρον, καὶ ἡ εὐτελεστάτη πόλις ἔχει καὶ αὐτὴ ἰδίαν φυσιογνωμίαν. Καὶ ναὶ μὲν ἡ τοιαύτη τέρψις ἀμβλύνεται ἐπὶ τέλους καθ' ὅσον βλέπει τις πλείονας τόπους καὶ πόλεις, συνηθίζει τις καὶ αὐτὴν τὴν μεταβολὴν καὶ μόνον τὸ ἔκτακτον προσελκύει τὴν προσοχήν, ἀλλ' ὅταν ὅμως ταξειδεύῃ τις τὸ πρῶτον, τὰ πάντα εἶνε θέας ἄξια, τὰ πάντα εἶνε ἔκτακτα καὶ ἀπροσδόκητα· τὸ ἐρείπιον εἶνε θαυμαστόν τι, ἡ διανυκτέρευσις ἐν πανδοχείῳ εἶνε μυθιστόρημα. Πρὸς τὴν τέρψιν δὲ τοῦ καινοφανοῦς προστίθεται ἡ τῆς συμπαθείας. Ὅσῳ μᾶλλον ἄγνωστοι εἶνε οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἕκαστος ἰδίᾳ, τοσούτῳ συμπαθοῦμεν πρὸς αὐτοὺς ἐν συνόλῳ θεωρουμένους. Ἐν τοῖς κόλποις τῶν κλειστῶν καὶ μυστηριωδῶν ἐκείνων οἰκιῶν, περιδινοῦνται πάθη ὅμοια πρὸς τὰ ἡμέτερα, κινήσεις καὶ συγκρούσεις ὅμοιαι πρὸς ἃς κατελίπομεν ὄπισθεν ἡμῶν, καὶ ἃς θὰ εὕρωμεν ἐπανερχόμενοι, ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀγαπώμενοι καὶ μισούμενοι, ἐρχόμενοι καὶ ἀπερχόμενοι, πιστεύοντες καὶ ἀμφιβάλλοντες. Ὑπάρχουσιν ἔρωτες, γάμοι, θάνατοι, γεννήσεις, ἀποκαταστάσεις, ἑορταὶ οἰκογενειακαί, φιλικαὶ ὁμηγύρεις, φιλομούσων διατριβαὶ καὶ νέων νεανιεύματα. Καὶ αὗται ἔτι αἱ ἔρημοι ὁδοί, ἃς ἀπαντῶμεν ἐν ἀπωτάταις πόλεσι, συγκινοῦσιν ἡμᾶς συλλογιζομένους εἴτε τὴν ἄλλοτ' ἐν αὐταῖς κινουμένην θορυβώδη ζωήν, εἴτε τὴν σκοτεινὴν καὶ σιωπηλὴν ζωήν, ἥτις φαίνεται κρυπτομένη σήμερον ἐν αὐταῖς. Κατέναντι τῆς φύσεως ἀλλοία τις συμπάθεια καταλαμβάνει ἡμᾶς, ἡ συμπάθεια ἣν ἐμπνέει ἡμῖν ἡ ζωὴ ἡ ἐν τῇ φύσει, ἡ ζωή, ἣν ἄρρητός τις αἰτία διέχεεν ἀφθόνως εἰς τοὺς κόλπους τῶν ἀναριθμήτων αὐτῆς δημιουργημάτων.

Ἐὰν ἡ τοῦ τόπου ἀλλαγὴ δὲν εἶνε ἐφήμερος ἀλλ' ὁριστική, αἱ ἐξ αὐτῆς ἐντυπώσεις εἶνε διάφοροι, λαμβάνουσαι χαρακτῆρα αὐστηρότερον καὶ ἐμβριθέστερον. Ἐρχόμενοι εἰς τόπον νέον, ἔνθα μέλλετε νὰ κατοικήσητε ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἴσως δὲ καὶ διὰ παντός, δύνασθε νὰ παρατηρήσητε ὅτι συμβαίνει τρόπον τινὰ ῥῆγμά τι ἐν τῷ βίῳ, ἐπερχομένης στιγμιαίας τινὸς ἀναστολῆς καὶ διακοπῆς. Αἱ πλεῖσται τῶν συμπαθειῶν καὶ τῶν σχέσεων, τῶν συνημμένων πρὸς τὸν τόπον ὃν κατελίπομεν, ἐξαφανίζονται ἢ διαλύονται ἢ, ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ὑπολείπεται ἐξ αὐτῶν μόνον ὅ τι συμφέρει ἡμῖν νὰ φυλάξωμεν, τουτ' ἔστι τὰ πάθη. Δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσιν ἐκ περιπτώσεως δεσμοί τινες παρακολουθοῦντες ἡμᾶς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀλλὰ καθ' ὅλου δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ὁ τοῦ παρελθόντος βίος ἐμφανίζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς ἄλλος τις βίος, ὅταν καταλείπωμεν αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ ὃν οὐδέποτε πλέον θὰ ἐπανίδωμεν. Ὅλον ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν γίνεται ὡς ἐπεισόδιον, ὅπερ θεώμεθα ἔξωθεν μετά τινος οἱονεὶ ὀλιγωρίας καὶ ἀπαρνήσεως, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ μετὰ τρυφερᾶς συμπαθείας, ὁποίαν αἰσθανόμεθα ὑπὲρ τῆς ζωῆς τῶν συγγενῶν ἡμῶν. Ἐπαναλαμβάνων δὲ λέγω ὅτι ἡ ἀπάρνησις αὕτη τοῦ παρελθόντος δὲν εἶνε πάντοτε ὁλική, ὅταν μεταβαίνωμεν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· ἀλλὰ καὶ μερικὴ μόνον ἐὰν εἶνε, πάλιν εἶνε ὠφέλιμος· καὶ δι' αὐτὸ ὅταν ὁ βίος ἡμῶν κατασταθῇ καθ' ὑπερβολὴν δύσκολος ἔν τινι τόπῳ, εἴτε ἐξ αἰτίας τῶν περιστάσεων, εἴτε ἐξ ἰδίου ἡμῶν αὐτῶν σφάλματος, τότε ἡ φρόνησις ὑπαγορεύει ἡμῖν νὰ μετοικίσωμεν. Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος ὠφελεῖ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, ἡ δὲ μετατόπισις εἶνε συνήθως ἀπαλλαγή. Ὅθεν ὅταν ἐρχώμεθα εἰς τόπον νέον, ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶνε μᾶλλον ἢ ἧττον ὡς πίναξ ἄγραφος. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν πατήσωμεν τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ νέου ἐδάφους, συμβαίνει ἐν ἡμῖν αἴσθημά τι ἀνεξήγητον· εὑρισκόθα ἐν τόπῳ ὅστις πρὸς ἡμᾶς εἶνε οὐδέν, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον συγκινεῖ οὐδεμίαν ἴνα τῆς ψυχῆς ἡμῶν. Ὁ τόπος οὗτος εἶνε δι' ἡμᾶς κενός, εἶνε ἁπλοῦν διάστημα, εἶνε χῶρος οὗ οὐδεμίαν πλευρὰν ἐπεχειρήσαμεν νὰ καταλάβωμεν. Το αἴσθημα τοῦτο τοῦ κενοῦ εἶνε σφόδρα ὀδυνηρὸν εἰς τοὺς ἔχοντας χρείαν ἄλλων ἀνθρώπων ἵνα ζήσωσιν, εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὧν ἡ ψυχὴ ἵνα αἰσθάνηται ἑαυτὴν ὑπάρχουσαν, ἔχει ἀνάγκην νὰ συνδέεται πρὸς πολλὰς ἄλλας ψυχὰς διὰ τῶν δεσμῶν τῶν πόθων ἢ τῶν παθῶν ἢ τῶν συμπαθειῶν. Ἐὰν μάλιστα τὸ κενὸν τοῦτο μέλλῃ νὰ καταλάβῃ τὸν τόπον στε-

Digitized by Google

νοτάτων καὶ ἐγκαρδίων σχέσεων καὶ αἰσθημάτων, ἐὰν τὸ θῦμα εἶνε νέον καὶ οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν τῶν ῥηγμάτων τοῦ βίου, ἐὰν τὸ μὲν παρελθὸν αὐτοῦ ἦτο μεστὸν χαρᾶς καὶ κινήσεως, πλούτου καὶ ἐνεργείας, τὸ δὲ παρὸν εἶνε σιωπηλὸν καὶ σκυθρωπόν, τότε τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς ἐρημίας καὶ τοῦ κενοῦ δυνατὸν νὰ γεννήσῃ τὸν ἀπελπισμόν. Ἀλλὰ ἂς μὴ δεινώνωμεν ὑπὲρ τὸ μέτρον τὰ πράγματα, ἂς μὴ πολλαπλασιάζωμεν τὰς ἀπαισίας περιπτώσεις, ἂς λάβωμεν τὴν συνηθεστάτην καὶ κοινοτάτην ὑπόθεσιν τῆς ἀλλαγῆς καταστάσεως. Τολμῶ εἰπεῖν ὅτι τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερώσεως ὅπερ αἰσθανόμεθα μεταξὺ τοῦ παρελθόντος βίου λήξαντος ἤδη, καὶ τοῦ μέλλοντος ὅστις ἀκόμη δὲν ἤρχισε, παρέχει εἰς τὴν ψυχὴν ἀνάπαυσίν τινα στιγμιαίαν, ἥτις, ὁμολογῶ, δὲν ἀμοιρεῖ μὲν θλίψεως, ἀλλ' οὐδὲ θελγήτρου τινός, ἂν μάλιστα προστεθῇ καὶ ἡ σκέψις αὕτη ἡ ἀμέσως ἐπερχομένη· σήμερον ἴσως εἶμαι ἀκόμη ἐλεύθερος καὶ μόνον εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἀνήκω. Δύναμαι νὰ εἴπω εἰς τὴν ψυχήν μου ἐλευθέρως νὰ ἐκλέξῃ τοὺς δεσμοὺς εἴτε τοὺς μέλλοντας εἴτε τοὺς παρελθόντας. Ἀλλ' αὔριον εὐθὺς ὡς κρούσω τὴν θύραν οἰκίας τινός, ὡς ἐγγίσω ἀνθρώπου τινὸς τὴν χεῖρα, ἀπ' ἐκείνης εὐθὺς τῆς ὥρας δὲν εἶμαι πλέον ἐλεύθερος, τὰ συμφέροντά μου συνδέονται πρὸς ἄλλα συμφέροντα· καθήκοντα, σχέσεις, συμπάθειαι, ἀντιπάθειαι, σφάλματα, παρανοήσεις, ἐξηγήσεις, πάντες οἱ δεσμοί, πᾶσαι αἱ ὑποχρεώσεις θὰ ἐπαναληφθῶσιν ἐνταῦθα ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ· πάθη ἀνύπαρκτα ἔτι θὰ γεννηθῶσιν ἐν ἐμοί, καὶ κατὰ μικρὸν ἡ πόλις αὕτη, τὸ χωρίον τοῦτο, ἡ φύσις αὕτη θὰ ἐμψυχωθῇ καὶ θὰ συνδέσῃ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς πρὸς τὴν ψυχήν μου· θὰ κλαύσω ἐνταῦθα, θὰ ἀγαπήσω, θὰ μισήσω, θὰ εὐδοκιμήσω, θὰ ἀποτύχω, ἴσως θὰ βελτιωθῶ, ἴσως θὰ τραπῶ ἐπὶ τὰ χείρω· δοκιμασίαι ἄγνωστοί με ἀναμένουσι, ἴσως θὰ ἐγκαταλίπω μετὰ σπαραγμῶν καρδίας τὸν τόπον τοῦτον, εἰς ὃν ἀποβιβάζομαι ἤδη μετ' ἀδιαφορίας, ἴσως τέλος τὸ ἔδαφος τοῦτο ὅπερ οὐδέποτε ὁ πούς μου ἐπάτησε θὰ γίνῃ ἡ ὑστάτη μου πατρίς! Τὸ αἴσθημα τοῦτο τοῦ ἀγνώστου, ἡ προσδοκία αὕτη τοῦ μέλλοντος, ἡ μετέωρος αὕτη κατάστασις, μεταξὺ ἐλπίδος καὶ φόβου, μεταξὺ ἀγαθῶν καὶ δεινῶν ἐξ ἴσου μυστηριωδῶν, μεταδίδει εἰς τὴν ψυχὴν ποιόν τινα τρόμον, περὶ οὗ δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν εἶνε τοσοῦτον εὐάρεστος ὅσον εἶνε πικρὸς καὶ ταραχώδης.

[Paul Janet: Philosophie du bonheur]

Π. Ι. Φερμπος

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 762.]

Μεταβαίνοντες ἀπὸ τῆς γραφῆς τῶν διασήμων ἀνδρῶν εἰς τὴν τῶν κοινῶν θνητῶν ἐκπλησσόμεθα βλέποντες, ὅτι ἡ ἀπόστασις ἡ χωρίζουσα αὐτοὺς συνίσταται καὶ ἐνταῦθα εἰς πολλὰς περιστάσεις εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς, διακεκριμένου καὶ σαφοῦς χαρακτῆρος. Καὶ δὲν εἶνε μὲν σπάνιοι οἱ ἄνθρωποι οἱ εὐάρεστοι εἰς τὰς συναναστροφάς, οἱ ἐπιμελεῖς καὶ ἐπιτήδειοι ἔμποροι, οἱ καλοὶ πατέρες τῶν οἰκογενειῶν, αἱ ἐράσμιαι δεσποινίδες καὶ οἱ εὐφυεῖς νέοι, ἀλλ' ἅπαντες οὗτοι δὲν εἶνε κατ' ἀνάγκην καὶ χαρακτῆρες καθ' ἑαυτοὺς διακεκριμένοι, σημαίνοντες πνευματικῶς, ἢ σημαντικαὶ καὶ πρωτότυποι προσωπικότητες, ἕνεκα τούτου δὲ καὶ ἡ γραφὴ αὐτῶν δὲν εἶνε χαρακτηριστική. Ἐκ τούτου δὲ προέρχεται καὶ ἡ διάψευσις τῶν ἐλπίδων ἐκείνων, οἵτινες ἐπιδεικνύοντες γραφήν τινα γνωστοῦ προσώπου ἢ οἰκείου καὶ συγγενοῦς εἴς τινα γραφολόγον, προσδοκῶσι ν' ἀκούσωσι παρ' αὐτοῦ πάραυτα καὶ ἴδωσι πρὸ αὐτῶν ζῶσαν τὴν εἰκόνα τοῦ προσώπου περὶ οὗ ἐρωτῶσι. Ἐνῷ δὲ αἱ ἀρεταὶ ἢ κακίαι τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὅλως ἀσήμαντοι, γνωσταὶ δὲ μόνον ἐν τῷ κύκλῳ τῶν στενῶν φίλων καὶ οἰκείων, ὁ γραφολόγος σχεδιαγραφεῖ ἀμυδρὰν μόνον εἰκόνα μετρίου τινὸς καὶ κοινοῦ ἀνθρώπου.

Μεταξὺ ὅμως τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ διάφοροι βαθμίδες, κατειλημμέναι πᾶσαι ὑπὸ ἀξίων ἀντιπροσώπων. Οὐδεὶς εἶνε *ὅλως διόλου* ἄσημος· καὶ ἂν δὲ ὑπῆρχε τοιοῦτός τις, ἡ γραφὴ αὐτοῦ ἕνεκα τούτου ἤθελεν εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων τύπος τῆς σπανίας ταύτης τάξεως τῶν ἀνθρώπων.

Λάβωμεν λοιπὸν ὀλίγας τινὰς γραφὰς καὶ ἐξετάσωμεν αὐτάς.

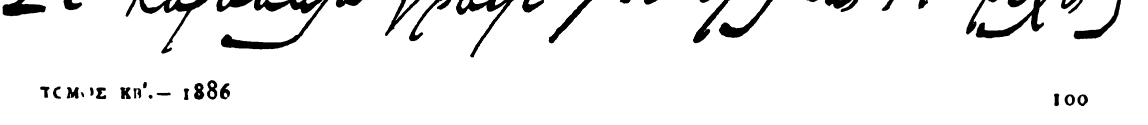

Digitized by Google

Πάντως ἡ γραφὴ αὕτη εἶνε λογίου ἀνδρός. Ἔχει τι ὄντως τὸ ἰδιόρρυθμον ἐντελῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐγενὲς καὶ ἀριστοκρατικόν. Ὁ γράφων διατελεῖ εἰς εὐάρεστον οἰκονομικῶς κατάστασιν· ἕνεκα τούτου δὲ ἡ γραφὴ αὐτοῦ εἶνε ἤρεμος, φαιδρὰ καὶ ἐνέχει πολὺ τὸ ἀνεξάρτητον. Ἐν γένει δὲ ὁ γράψας τ' ἀνωτέρω, καίπερ φαινόμενος ὡς ἄνθρωπος ἰδιορρύθμων ὅλως ἰδεῶν, δὲν εἶνε ἀσήμαντος. Γράφει καθαρῶς καὶ μεμετρημένως. Τοιοῦτος λοιπὸν θὰ εἶνε καὶ ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ βίος.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος δὲν εἶνε μικρολόγος· τοῦτο δεικνύει τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων του· δὲν εἶνε ἀπηλπισμένος· τοῦτο δεικνύει ἡ στερεότης τῆς γραφῆς, ἰδίως γραμμάτων τινῶν. Δὲν εἶνε φθονερὸς ἢ κακός, ἀλλ' ὀλίγον δηκτικός, διότι αἱ μορφαὶ τῶν γραμμάτων του δὲν εἶνε λίαν στρογγύλαι, ἀλλὰ μᾶλλον προμήκεις καί πως γωνιώδεις. Δὲν εἶνε φιλάργυρος, διότι δὲν φείδεται τοῦ χώρου. Ἡ γραφή του δὲν περιέχει ματαιοδόξους αὐταρέσκους κορωνίδας, οὔτε φαντασιώδεις καὶ παραδόξους μορφάς, ὑποδεικνυούσας ἄτακτον ὀνειροπόλον καὶ φαντασιώδη ἄνθρωπον πνευματικῶς τε ἢ ὑλικῶς, ἀλλ' εἶνε ἁπλῆ, ἀναπεπταμένη καὶ ἱκανῶς εὐανάγνωστος· ὁ γράφων εἶνε ἀνεξάρτητος, γνωρίζει τί θέλει καὶ τί πιστεύει, τοῦτο δὲ ἐγγυῶνται ἡμῖν τὰ ἀσύνδετα καὶ μὴ καλλιγραφικῶς γεγραμμένα γράμματα. Ἄλλα γράμματα συνδέει, ἄλλα γράφει κεχωρισμένα· δύναται ἑπομένως νὰ συλλάβῃ ἰδέαν τινὰ ὡς αὐθύπαρκτον ἑνότητα, ἀλλὰ δύναται καὶ νὰ συνδέσῃ πολλὰς ἐννοίας λογικῶς. Συνενοῖ λοιπὸν κλίσιν πρὸς τὸ ἰδεῶδες μετὰ κλίσεως πρὸς τὴν πραγματικότητα, θεωρίαν μετὰ πράξεως. Ἐνῷ δὲ ἀρέσκηται καὶ εἰς τὴν ποίησιν, δύναται νὰ διακριθῇ καὶ ἐπὶ πρακτικῶν πραγμάτων. Ὅτι δὲν εἶνε ματαιόδοξος τὸ εἴδομεν ἀνωτέρω. Ἀξιοπαρατήρητος εἶνε καὶ ἡ παχύτης τοῦ Σ, ἰδίως τῶν ἄνω αὐτοῦ γραμμῶν, σημεῖον θελήσεως ἱκανῶς ἐπιμόνου. Δεικνύει ἐπίσης ὅτι ὁ γράφων ζητεῖ νὰ κυριαρχῇ ἄλλων πνευματικῶς, καὶ ὅτι ἕνεκα τούτου ἐν τῇ συμπεριφορᾷ του πρὸς ἄλλους καὶ τοῦ ἰδιορρύθμου του χαρακτῆρος δὲν θὰ εἶνε ἴσως εὐάρεστος ἕνεκα τῆς ὑπεροχῆς. Αἱ μικρόν τι στρογγύλαι πρὸς τὰ κάτω γραμμαὶ τῶν γραμμάτων του, συνενούμεναι πρὸς τὰ ἄνω εἰς ὀξείας, ὑποσημαίνουσιν ὅτι εἶνε μὲν ὁ ἀνὴρ οὗτος φιλόφρων καὶ φιλοκἄγαθος ἐν τῷ οἰκιακῷ αὐτοῦ κύκλῳ, ἀλλ' ὅτι εἰς τὰς ἰδέας αὐτοῦ καὶ τὰς θεωρίας καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς συζητήσεις εἶνε ἀκριβὴς καὶ ἀπότομος, ἔστω καὶ ἂν ἐνίοτε ἔχῃ γνώμην ἐσφαλμένην. Ἡ παχύτης τῶν κεφαλαίων γραμμάτων καὶ τῶν ἄκρων τῶν λέξεων, ὡς καὶ τοῦ λ, δεικνύουσιν ὅτι ὁ γράφων, ἅμα ἀρξάμενος πράγματος τινός, φέρει αὐτὸ εἰς πέρας διὰ δραστηριότητος καὶ ἐνεργητικότητος, ἡ δὲ ἔλλειψις τοῦ ἑνὸς σκέλους τοῦ λ ὅτι δὲν ἀγαπᾷ τὸ περιττὸν καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ ὀφθαλμὸς ἐσυνείθισε νὰ τὸ βλέπῃ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἡ ἔλλειψις τέλος τόνου ἀπὸ μιᾶς λέξεως δεικνύει στιγμιαίαν ἴσως ἀνακρίβειαν, ἀπροσδόκητον εἰς ἄνδρα συνδέοντα τὰ γράμματα λογικῶς μετ' ἀλλήλων.

Τί εἶνε λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος οὗτος; Βεβαίως δὲν εἶνε ἔμπορος· καὶ ἂν ἦτο δὲ θὰ ἦτο κάκιστος, διότι οὐδόλως θὰ συνεφώνει μετὰ τοῦ κοινοῦ, καὶ δυσκόλως θὰ εὕρισκε τὸν κατάλληλον ἀγοραστήν. Ἀλλ' οὔτε ἀξιωματικὸς δύναται νὰ εἶνε, διότι ἡ γραφὴ αὐτοῦ δὲν εἶνε ἱκανῶς τεταμένη· οὔτε νομικός, διότι τὰ γράμματα εἶνε ἱκανῶς μεγάλα, οὔτε καλλιτέχνης, διότι δὲν ἔχει πλοῦτον μορφῶν, καὶ τὰς ὑπαρχούσας δὲ δὲν γράφει καλλιγραφικῶς. Ἐκ τοῦ δυσαναγνώστου γραμμάτων τινῶν φαίνεται λόγιος, ἐκ δὲ τοῦ κεφαλαίου Σ, ὅτι ἔκαμεν ἀκαδημαϊκὰς σπουδάς· ἴσως εἶνε φυσιοδίφης τις, ἰατρός, ἢ συγγραφεὺς πρωτοτύπων ἔργων. Ἐὰν ὅμως ἀνήκῃ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην τάξιν τῶν λογίων, βεβαίως δὲν ἔγραψε μυθιστορήματα ἢ διηγήματα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιστημονικὰς διατριβάς.

Ἡ γραφὴ αὕτη εἶνε ὅλως διόλου διάφορος! Ζωηρά, νευρώδης, πλήρης κινήσεως. Παρατηρήσωμεν μόνον τὴν διασταυροῦσαν γραμμὴν τοῦ t. Ὁ γράψας ταύτην μόλις δύναται νὰ καθίσῃ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ἥσυχος χωρὶς νὰ κινήσῃ χεῖρας καὶ πόδας. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία, ὅτι ὁμιλῶν στρέφει πάντοτε ἀνυπομόνως ἐπὶ τῶν δακτύλων του μολυβδοκόνδυλον ἢ ἄλλο τι ἀντικείμενον, καὶ ὅτι ὅταν ἀρχίσῃ συζήτησιν πρός τινα, ἀνίσταται ὄρθιος καὶ βαδίζει ὁμιλῶν ἄνω καὶ κάτω.

Ἐκ τῆς ἐλλείψεως παχειῶν γραμμῶν συμπεραίνομεν, ὅτι θεωρεῖ τὸν βίον λίαν ἐπιπολαίως, ἡ γνώμη δὲ αὕτη ἐνισχύεται ἐκ τῆς ἀδιαλείπτως μεταβαλλομένης διευθύνσεως τῶν λέξεών του. Βεβαίως δὲ ὁ γράφων ἔχει εἰσέτι δυνάμεις πρὸς συνέχειαν τοῦ βίου μὴ καταβληθείσας ὑπὸ τῆς δυστυχίας. Παρὰ τῇ δυνάμει ὅμως ταύτῃ τοῦ ἀνδρὸς οὐδόλως ἀνευρίσκομεν τὸ ἁδρὸν ἢ βίαιον. Δὲν μεταχειρίζεται βεβαίως σκαιὰς λέξεις ἢ ὀγκώδεις λόγους, διότι οὐδαμοῦ γράφει γράμματα, ἔχοντα κορυνοειδεῖς ἢ παχείας γραμμάς, δυνάμεθα ὅμως νὰ προσδοκῶμεν παρ' αὐτοῦ παρατη-

ρήσεις αὐστηράς, δηκτικὰς καὶ εὐφυολογίας. Εἶνε ἰσχυρότατος εἰς τὰ λογικὰ αὐτοῦ συμπεράσματα ἀφοῦ γράφει δύο, ἐνίοτε δὲ καὶ τρεῖς λέξεις διὰ μιᾶς μονοκονδυλιᾶς. Οὐδαμῶς δὲ θὰ διαφύγῃ τὸν γράψαντα τ' ἀνωτέρω ἀνακριβής τις ἔκφρασις ἢ ἐσφαλμένη χρονολογία, οἱ δὲ ἀκούοντες αὐτοῦ διηγουμένου ποσῶς δὲν θὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἀνάγκην νὰ τὸν ἐνοχλήσωσι δι' ἐρωτήσεων, ἀλλὰ θὰ ἀκούσωσι τὴν ὅλην διήγησιν λογικῶς καὶ ἐν συναφείᾳ ἐκτυλισσομένην.

Ὁ γράψας τ' ἀνωτέρω γράμματα εἶνε ἐπίσης ἄνθρωπος οὐδεμίαν ἔχων τάσιν πρὸς δοξασίας μυστηριωδῶν πραγμάτων, πρὸς ἰδέας ποιητικὰς καὶ ἐν γένει πρὸς πνευματικὰς ῥοπάς. Ἄλλως εἶνε καλοκἀγαθος, εὔθυμος καὶ ἔχει διάθεσιν ὀλίγον εὐμετάβλητον. Οἱ τρόποι αὐτοῦ καὶ ἡ συμπεριφορὰ εἶνε ἐλαφροί, κομψοί, εὐκίνητοι, ἀκριβεῖς, ὑποχρεωτικοί, πλήρεις ἐνίοτε εὐφυΐας, ἄλλοτε δὲ προδίδοντες ἀνυπομονησίαν. Δὲν ἀναμιγνύεται εὐχερῶς εἰς πράγματα δυσχερῆ, καὶ βεβαίως δὲν συνέγραψε ποτέ, ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἔγραψε παχὺ βιβλίον. Ἕνεκα ὅμως τῆς ἀπολύτου αὐτοῦ ῥοπῆς εἰς λογικὰ συμπεράσματα ἀρέσκεται εἰς ἐπιστημονικὰς συζητήσεις, χάριν αὐτῶν καὶ μόνον τῶν συζητήσεων χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρηται ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐξαγομένων πορισμάτων. Εἶνε λοιπὸν ὁ γράψας ταῦτα λεπτός τις λόγιος ἀνήρ, ὅστις συγκρινόμενος μὲ τὸν πρῶτον εἶνε ἧττον ἐπιτήδειος νὰ ὑπερνικήσῃ κωλύματα καὶ καταλάβῃ τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως. Πρὸς ταῦτα δὲ προστίθεται ὅτι εἶνε ἐνδοτικὸς καὶ εὐμετάπειστος, αἰσθηματίας, καλὸς πρὸς πάντας καὶ ἀξιαγάπητος ἐν τῇ συναναστροφῇ, οὐχὶ ὅμως καὶ τόσῳ ἀνεξάρτητος εἰς τὰς ἰδίας σκέψεις· ἐν γένει δὲ οὐχὶ τόσῳ σημαντικὸς ὅπως ὁ πρῶτος.

Γραφὴ ἀγγλική! Ἡ γνώμη ὅτι οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι πάντες ὁμοίαν γραφὴν εἶνε τόσον ὀρθὴ ἢ ἐσφαλμένη, ὅσον ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἔχουσι πάντες τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Καὶ ἔχουσι μὲν πάντες κοινόν τινα τύπον καὶ ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ἐν τῇ γραφῇ, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἰδιάζουσαν καὶ χαρακτηριστικήν, διάφορον δὲ τῆς τῶν ἄλλων λαῶν, ἀγγλικὴν φύσιν, ἀλλ' ὅπως οἱ ἀτομικοὶ χαρακτῆρες διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων, οὕτω γραφολογικῶς διαφέρουσι καὶ αἱ γραφαὶ αὐτῶν, ἤθελεν εἶνε δὲ δυσχερὲς νὰ εὕρῃ τις δύο ὅλως ὁμοίας ἀγγλικὰς γραφὰς ὅπως καὶ δύο ἑλληνικὰς ἢ γαλλικάς.

Ἡ γραφὴ λοιπὸν αὕτη, ἡ προερχομένη, ὡς φαίνεται, ἐκ καρδίας αἰθερίας καὶ διαυγοῦς, ὑποδεικνύει φύσιν ἔντιμον καὶ εἰλικρινῆ, ὀπισθοχωροῦσαν καὶ πρὸ τοῦ μικροτέρου ψεύδους καὶ τῆς σκοπίμου ἀπάτης. Εἶνε ἡ γραφὴ ἠρέμου, σώφρονος, πρακτικῆς ἀγγλίδος, ἐχούσης καρδίαν ἀγαθὴν καὶ ἀξιαγάπητον, ἁπλῆς δὲ καὶ ἄνευ ἀξιώσεων. Ἡ κυρία αὕτη, ἐὰν δὲν εἶνε δεσποινίς, καίτοι φαινομένη ἐκ τῆς γραφῆς της ὡς ἀκριβὴς καὶ μεμετρημένη γυνή, θὰ δαπανᾷ ὀλίγην καλαισθησίαν εἰς τὴν ἐνδυμασίαν της. Ἐπίμονος εἶνε· τὸ δεικνύει ἡ εὐθυτάτη διεύθυνσις τῶν λέξεών της. Δὲν εἶνε ἐπιπόλαιος οὔτε ἐλαφρά, μᾶλλον ὀλίγον τι περισσότερον τοῦ δέοντος ἐχέφρων καὶ σεμνή, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ λογικοῦ συνδέσμου τῶν γραμμάτων τῆς προσαγορεύσεώς της.

Ἐκ τοῦ μικρόν τι μειουμένου ὕψους τῶν λέξεων εἰκάζομεν, ὅτι θὰ ἔχῃ καὶ κλίσιν τινὰ πρὸς τὸ σιωπᾶν ἢ ἀποκρύπτειν. Τὸ Μ αὐτῆς, δεικνύον διὰ τῶν στρογγυλοτήτων αὐτοῦ τὴν καλοκἀγαθίαν, μαρτυρεῖ συγχρόνως καὶ τὸ παράστημα, τὰς ἀριστοκρατικὰς ἰδέας καὶ τὸ αὐτοσυνείδητον τῆς Ἀγγλίδος. Τὸ μικρὸν ἄγκιστρον εἰς τὸ Μ δηλοῖ ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη δὲν ἐξήρθη ὑπεράνω τῆς γυναικείας εὐαισθησίας. Ἡ ὡραία διάταξις τῶν λέξεων ἐκφράζει ἤρεμον διαύγειαν τοῦ πνεύματος καὶ ἐχεφροσύνην. Ἐν γένει δὲ ἐκ τῆς γραφῆς ταύτης διαβλέπομεν φύσιν ἤρεμον, καλοκἀγαθον καὶ ἔμφρονα, πνεῦμα πρακτικόν, δι' οὗ βεβαίως δὲν νοοῦμεν τὰς χειρωνακτικὰς ἐργασίας π. χ. τοῦ μαγειρείου κ τ.λ. Ἡ φύσις δὲ αὕτη εἶνε ὅλως ξένη τῶν ὀνειροπολήσεων, δὲν διεγείρεται σφοδρῶς ὑπὸ τῶν παθῶν, δὲν ἀρέσκεται εἰς τερπνάς, ζωηράς, ἢ ἐλαφρὰς φλυαρίας, ἀλλὰ δρᾷ καὶ ὁμιλεῖ μετὰ ποιᾶς τινος ἠρέμου σοβαρότητος. Εἶνε λοιπὸν ἡ γράφουσα μία τῶν γυναικῶν τῶν διατηρουσῶν καὶ κατὰ τοὺς ἡμετέρους πολυκυμάντους χρόνους τὴν ὡραίαν καὶ ἀξιοπρεπῆ οἰκοκυροσύνην τῆς γηραιᾶς Ἀγγλίας, ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν γυναικῶν, ὧν τὴν ἀληθῆ ἀξίαν ἀναγνωρίζομεν μετὰ μακροχρόνιον γνωριμίαν.

Ὁ ἀναγνώστης βεβαίως θὰ παρετήρησεν ὅτι διὰ τῶν ὀλίγων τούτων λέξεων ἃς ἐγράψαμεν πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν ἄνω αὐτογράφων, ἐλλείψει πλειόνων μορφῶν τῆς γραφῆς τούτων, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γράψῃ τις ἀκριβῆ καὶ τελείαν εἰκόνα τοῦ προσώπου, οὗτινος κρίνομεν τὴν γραφήν. Διὰ τῶν ἄνω παραδειγμάτων ἠθελήσαμεν μόνον νὰ ὑποσημάνωμεν τί ἐγκρύπτεται ἐν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς αὐτογράφοις κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς γραφολογίας. Ἀφίεμεν λοιπὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ, ἂν τῶν ἄνω ῥηθέντων πολλὰ δὲν φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς μεγίστης πιθανότητος. Ἐὰν δὲ οὗτος δὲν ἀνήκῃ εἰς τοὺς γράφοντας ὀλίγα τινὰ τοὐλάχιστον γράμματα κεχωρισμένα, προτρέπομεν αὐτὸν νὰ κάμῃ ἰδίας ἐρεύνας ἐπὶ τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος τούτου πεδίου, πρὸς τοῦτο δὲ εὐχόμεθα αὐτῷ μεγίστην ἐπιτυχίαν.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

Digitized by Google

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΙΑΤΡΟΙ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Πρό τινος ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ καὶ Ἐδιμβούργῳ βιβλίον ἀξιανάγνωστον. Τοῦ βιβλίου τούτου συγγραφεὺς εἶναι ἡ Ἀγγλὶς διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς Κυρία Τζέξ-Μπλάκ, καὶ ἀφηγεῖται ἐν αὐτῷ τὰς διαφόρους περιπετείας τῆς πάλης ἣν ὑπέστη, ὅπως κατορθώσῃ νὰ τύχῃ ἰατρικοῦ διπλώματος. Ἡ πάλη ὑπῆρξε πεισματώδης, τὸ τέρμα ὅμως ἐγένετο αἴσιον, οὐ μόνον διὰ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας συναδέλφους, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ἕνεκεν τῆς ὁποίας ἐπελήφθη τοῦ ἀγῶνος.

Ἡ κυρία Τζέξ-Μπλὰκ ἤρχισε τὰς ἰατρικὰς αὐτῆς σπουδὰς κατὰ τὸ 1869 ὅπως τύχῃ διπλώματος καὶ ἐνασκήσῃ τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα. Ἐπεθύμει δὲ νὰ σπουδάσῃ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ ξένῃ· διὰ τοῦτο προσῆλθεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου. Οἱ κανονισμοὶ ὅμως τοῦ παιδευτηρίου τούτου δὲν ἐπέτρεπον νὰ ἐγγραφῇ θῆλυς φοιτητής. Τότε αὕτη ἀπετάθη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου. Ἐν τούτῳ εὗρε φίλους τινὰς ἐν τοῖς καθηγηταῖς, οἵτινες προέτρεψαν ταύτην ν' ἀκολουθήσῃ μαθήματα, παραβλέπουσα τὸ ζήτημα τῆς ἐν τῷ μητρώῳ τοῦ πανεπιστημίου ἐγγραφῆς, τοῦθ' ὅπερ ἔπραξεν αὕτη, μέχρις οὗ νέα ἐπῆλθον ἐμπόδια κατόπιν ἀποφάσεως τῆς συγκλήτου κηρυττούσης, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ ταύτην μόνην ὡς φοιτήτριαν ἂν μὴ καὶ ἄλλαι γυναῖκες ἐπεζήτουν ταὐτό. Τέσσαρες ἄλλαι γυναῖκες μετ' ὀλίγον συνηνώθησαν τῇ κυρίᾳ Τζέξ, ἥτις τότε ἐζήτησε παρὰ τοῦ πρυτάνεως ἂν αἱ γυναῖκες θὰ ἐγίνοντο δεκταὶ εἰς ἐγγραφὴν εἰς τὰ μαθήματα, καὶ ἂν θὰ ἐπετρέπετο εἰς ταύτας νὰ ὑποστῶσι μετὰ τοῦτο ἐξετάσεις καὶ τύχωσι διπλώματος. Ἡ ἰατρικὴ σχολὴ συνελθοῦσα ἀπεφάνθη ὅτι αἱ ὑποψήφιοι ἠδύναντο νὰ ἐγγραφῶσι καὶ ἀκολουθήσωσι μαθήματα, γινόμενα ἰδικῶς διὰ ταύτας ὑπὸ τῶν καθηγητῶν, ἐπὶ ἰδιαιτέρᾳ πληρωμῇ. Ἡ πανεπιστημιακὴ σύγκλητος ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καὶ τὸν ὀκτώβριον τοῦ 1869 ἡ κυρία Τζὲξ καὶ τέσσαρες ἄλλαι κυρίαι ὑπέστησαν τὴν εἰσιτήριον τῶν φοιτητῶν ἐξέτασιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐπέτυχον πᾶσαι καὶ ἐνεγράφησαν νομίμως ἐν τοῖς φοιτηταῖς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς.

Ἐπὶ ἓξ μῆνας τὰ πάντα ἔβαινον καλῶς. Αἱ φοιτήτριαι ἠκολούθουν τὰ ἰδιαίτερα αὐτῶν μαθήματα, ὅμοια καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν φοιτητῶν· ὑπεβάλλοντο εἰς τὰς αὐτὰς ἐξετάσεις καὶ ἐβαθμολογοῦντο ὁμοίως. Ἡ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἦτο μεγίστη, διότι ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν ἐπέτυχον μεταξὺ τῶν πρώτων. Ἐνῷ ἐν τῇ τάξει τῆς φυσιολογίας 25 φοιτηταὶ ἐπὶ 127 ἐφέροντο ἐν τῷ *τιμητικῷ καταλόγῳ* (honours list) καὶ ἐν τῇ τάξει τῆς χημείας 31 ἐπὶ 226, ἐκ τῶν 5 γυναικῶν τῶν ἀκολουθουσῶν τὰ μαθήματα τέσσαρες καὶ ἐν ταῖς δύο τάξεσι συμπεριελαμβάνοντο ἐν τῷ καταλόγῳ. Μία μάλιστα ἐξ αὐτῶν κατεῖχε τὴν τρίτην θέσιν ἐν τῷ καταλόγῳ, ἐκ δὲ τούτου συνέβη τὸ ἑξῆς· Οἱ κανονισμοὶ τοῦ Πανεπιστημίου λέγουσιν ὅτι οἱ 4 πρῶτοι φοιτηταὶ τῆς τάξεως ἔχουσι δικαίωμα εἰς Hope scholarships, δικαίωμα προνομιοῦχον ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Hope, δι' οὗ δωρεὰν δύναταί τις νὰ ἐργασθῇ ἐν τῷ χημείῳ. Ἀφοῦ αἱ γυναῖκες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐργάζωνται μετὰ τῶν φοιτητῶν, ἡ ἐπιτυχοῦσα τρίτη ἔπρεπε ν' ἀπολέσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ τίτλος τοῦ Hope Scholar δὲν ἠδύνατο νὰ τῇ ἀφαιρεθῇ. Ἐν τούτοις τὸ τοιοῦτον ἐγένετο ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι αὕτη δὲν ἀπετέλει μέρος τῆς τάξεως τῆς χημείας ὡς ἀκολουθοῦσα μαθήματα ἰδιαιτέρως καὶ εἰς ἄλλας ὥρας ἢ τὰς τῶν φοιτητῶν. Συγχρόνως ἀπένειμαν ταύτῃ τὸ μετάλλιον τὸ διδόμενον εἰς τοὺς 5 πρώτους ἑκάστης τάξεως, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ἠρνοῦντο πιστοποιητικὸν ἀκροάσεως τῆς χημείας. Ἕνεκα τούτου ἡ δεσποινὶς Λέσυ ἀνηνέχθη εἰς τὴν σύγκλητον, ἥτις ἐπέτρεψε νὰ τῇ δοθῇ πιστοποιητικὸν ἀκροάσεως, ἀλλ' ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὴν Scholarships. Ἐν συντόμῳ, ἡ φοιτήτρια κατ' ἀρχὰς μὲν ἐθεωρήθη ὡς μὴ συμμετέχουσα τῆς τάξεως τῆς χημείας, βραδύτερον ὅμως ἀνεγνωρίσθη αὐτῇ ὅτι ἀδίκως ἀπεστερήθη τίτλου κερδηθέντος. Ὅτε ἐπανελήφθησαν τὰ μαθήματα, οἱ φοιτηταὶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων συνηνώθησαν, οὐχὶ εἰς ὅλα τὰ μαθήματα, ἀλλ' ἐν τῷ μαθήματι τοῦ καθηγητοῦ τῆς φυσιογραφίας Α. Νίκολσον. Μετὰ τοῦτο πάντες οἱ καθηγηταὶ ἠκολούθησαν ταὐτὸ παράδειγμα. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον αἱ φοιτήτριαι ἐζήτησαν νὰ γίνωσι δεκταὶ εἰς τὸ *Βασιλικὸν Θεραπευτήριον*. Τί συνέβη; Οὐδεὶς γιγνώσκει, οὐδὲ τὸ μαντεύει. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἐποχήν, οἱ φοιτηταὶ οἵτινες μέχρι τοῦ χρόνου τούτου ἐφέροντο εὐγενῶς πρὸς τὰς κυρίας, κατέστησαν ἄγροικοι καὶ ἐχθροὶ αὐτῶν, ὅτε δὲ αἱ γυναῖκες ἐζήτησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, οὗτοι ὑπέγραψαν ἀναφορὰν δι' ἧς ἐζήτουν νὰ μὴ γίνῃ δεκτὴ ἡ αἴτησις τῶν γυναικῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Οἱ φοιτηταὶ ὅμως μὴ ἀρκούμενοι εἰς τοῦτο, κατέστησαν ἀγροικότεροι κατά τε τοὺς τρόπους καὶ τοὺς λόγους, ἡμέραν δέ τινα ἐξετάσεων κατώρθωσαν νὰ παρακωλύσωσι τὰς φοιτητρίας νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ἐξεταστῶν. Ἡ διαγωγὴ τῶν φοιτητῶν κατέστη σκανδαλώδης, ὁ τύπος ἐξηγέρθη κατ' αὐτῶν. Δυστυχῶς δὲν ἦσαν μόνοι, πολλοὶ ἰατροὶ καὶ καθηγηταὶ ἐνεθάρρυνον αὐτούς, εἷς μάλιστα τούτων δὲν ἐδίστασε νὰ εἴπῃ ὅτι εἶχεν ἀρκετοὺς υἱοὺς νὰ καταστήσῃ ἰατρούς, καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὰς γυναῖκας νὰ γίνωσιν ἰατροί. Κατὰ βάθος λοιπὸν ἦτο πάλη συμφέροντος.

Digitized by Google

Νὰ σπουδάζῃ τις ὅμως ἰατρικὴν χωρὶς νὰ ἐπισκέπτεται νοσοκομεῖον εἶνε ἀδύνατον. Διὰ τοῦτο αἱ φοιτήτριαι μετὰ μεγίστης λύπης ἀπεδέχθησαν τὴν ἄρνησιν τοῦ βασιλικοῦ θεραπευτηρίου. Εὐτυχῶς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ νοσοκομείου ἔμελλε ν' ἀνανεωθῇ μετ' ὀλίγον. Αἱ ἐκλογαὶ παρεσκευάζοντο κυρίως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς παραδοχῆς ἢ μὴ τῶν φοιτητριῶν ἐν τῷ θεραπευτηρίῳ. Αὗται εἶχον ἀποκτήσει πολλὰς συμπαθείας. Ἀναφοραὶ τῶν κυριῶν τοῦ Ἐδιμβούργου ἐκυκλοφόρουν ὑπὲρ τῶν φοιτητριῶν· ἄνδρες ἐπιφανεῖς ὡς ὁ Δάρβιν, ὁ Γκάλτον, ὁ Μούρχισον, ὁ Χάξλεϋ, ὁ Τύνδαλ, ὁ Λόκυερ ὡμίλησαν καὶ ἔγραψαν ὑπὲρ τῶν γυναικῶν. Ἀφ' ἑτέρου οἱ φοιτηταὶ καθίσταντο γελοιωδέστεροι, ἔν τινι δὲ συναθροίσει γενομένῃ πρὸς συζήτησιν τοῦ ζητήματος, γηραιά τις ἀπεστόμωσεν αὐτοὺς διὰ τῶν ἑξῆς φράσεων· «Ἦλθον, εἶπεν, νὰ ἴδω *ὁποίου εἴδους ἀνθρώπους* αἱ γυναῖκες ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἔχωσιν ὡς ἰατρούς, ὅταν θ' ἀποκλεισθῶσιν αὗται τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος». Κατὰ τὴν αὐτὴν συνέλευσιν καθηγητής τις εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκβάλλωσι τὰς γυναῖκας ἐκ τῶν αἰθουσῶν τοῦ νοσοκομείου, διότι «τὰ αἰσθήματα τῆς εὐαισθησίας τῶν σπουδαστῶν θὰ προσεβάλλοντο ἐκ τῆς παρουσίας τούτων». Ὁ κύριος Κὸξ ἀπήντησεν ἀμέσως, ὅτι ἡ παρουσία τῶν γυναικῶν νοσοκόμων οὐδέποτε ἠνώχλησε τὴν εὐαισθησίαν σπουδαστοῦ τινος.

Πρὸ τῶν ἐκλογῶν αἱ φοιτήτριαι, λαβοῦσαι ὑπ' ὄψει τὴν μεγάλην εὐαισθησίαν τῶν φοιτητῶν, ἐζήτησαν νὰ γίνωσι δεκταὶ εἰς περιωρισμένον τι μέρος τοῦ νοσοκομείου, ὥστε νὰ μὴ ἐνοχλῶσι τοὺς συναδέλφους αὐτῶν. Ἐπεθύμουν νὰ ἐργάζωνται χωρὶς νὰ ἐνοχλῶσι τινά. Νέον ὅμως γεγονὸς συμβὰν πρὸ τῶν ἐκλογῶν ἀπέδειξε τὴν συμπάθειαν τοῦ κοινοῦ πρὸς τὰς φοιτητρίας. Ἡ κυρία Τζὲξ εἶχε εἰπεῖ καὶ γράψει εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ἡ ἀγροικοτάτη διαγωγὴ βοηθοῦ τινος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως, εἰμὴ ὅτι οὗτος διετέλει μεθυσμένος. Ἕνεκα τούτου κατηγγέλθη ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ. Αὕτη ἀπώλεσε τὴν δίκην, καὶ κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ τῷ ἐνάγοντι δι' ἀποζημίωσιν ἓν λεπτόν. Οἱ ἔνορκοι καταδικάσαντες τὴν κυρίαν Τζὲξ εἰς τόσον μηδαμινὸν ποσὸν ἐνόμιζον ὅτι ἀπήλλασσον ταύτην τῆς πληρωμῆς τῶν δικαστικῶν ἐξόδων. Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν ἐπεβεβαίωσαν τὸ τοιοῦτον· ἡ κυρία Τζὲξ κατεδικάσθη εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων ἀνερχομένων εἰς φράγκα 23,000, διότι ἡ δικαιοσύνη στοιχίζει ἀκριβώτατα ἐν Ἀγγλίᾳ. Μόλις ἐγνώσθη τὸ τοιοῦτο, πλεῖστοι προσεφέρθησαν νὰ βοηθήσωσι τὴν κυρίαν πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους, ἐν διαστήματι διμηνὸς πλειότερον τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ προσηνέχθη διὰ δημοσίων εἰσφορῶν. Τοῦτο ἐξώργισε τοὺς φοιτητάς· ὕβριζον τὰς φοιτητρίας ἐν αὐτῇ τῇ ὁδῷ, ἀπηύθυνον ἀνωνύμους καὶ ἀνηθίκους ἐπιστολάς, ἐν ᾗ λόγῳ ἐφέροντο ὡς οἱ ταπεινότεροι τῶν ἀνθρώπων. Ἀγγλική τις παροιμία λέγει ὅτι ἂν ἡ εὐγένεια δὲν ὑπάρχει ἐκ γενετῆς εἴς ἄνθρωπόν τινα, ἀδύνατον ν' ἀναπτυχθῇ αὐτῷ αὕτη. Ἀναμφιλέκτως οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἐδιμβούργου δὲν εἶχον γεννηθῇ εὐγενεῖς.

Μετά τινα χρόνον αἱ φοιτήτριαι ὑπέστησαν ἐπιτυχῶς ἐξέτασίν τινα. Ἐπὶ τέλους αἱ ἐκλογαὶ τοῦ *βασιλικοῦ θεραπευτηρίου* ἀπέβησαν ὑπὲρ τῶν φοιτητριῶν, διότι ἡ πλειονότης τῶν ἐκλεχθέντων παρεδέχετο ὅπως αἱ γυναῖκες γίνωσι δεκταὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ, μεγάλως δ' ἐχειροκροτήθη καθηγητής τις διακηρύξας, ὅτι ἦτο τερατῶδες ἐν χώρᾳ βασιλευομένῃ ὑπὸ γυναικὸς ν' ἀποποιοῦνται εἰς τὰς γυναῖκας τὸ δικαίωμα τῆς περιθάλψεως ἀσθενοῦς, τῆς δόσεως φαρμάκου καὶ ἐπιθέσεως βδελλῶν. Ὑπὸ προφάσεις ὅμως ἀδικωτάτας οἱ ἐναντίοι κατώρθωσαν ν' ἀναβάλωσιν ἐπὶ ἓν ἔτος τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἐκλογῶν. Παρ' ὀλίγον κατώρθωνον τὸ ποθούμενον, νὰ παρεμποδίσωσι δηλαδὴ τὸ δι' ἓν ἔτος ἐκλεχθὲν συμβούλιον ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν φοιτητριῶν καὶ ἐν τῷ μεταξὺ παρασκευάσωσιν ἄλλας ἐκλογὰς μᾶλλον εὐνοϊκάς. Δεκαπέντε ὅμως ἡμέρας μόνον πρὸ τῆς ἐπιβαλλομένης ἐκλογῆς νέου συμβουλίου, αἱ ἐκλογαὶ ἐπεκυρώθησαν καὶ οἱ ἐκλεχθέντες ἠδυνήθησαν νὰ ψηφίσωσιν. Αἱ φοιτήτριαι ἐγένοντο δεκταὶ εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ νοσοκομείου, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰς παραδόσεις τῶν καθηγητῶν τῶν ἐπιτρεπόντων τοῦτο, καὶ καθ' ἣν ὥραν δὲν θὰ ἦσαν παρόντες φοιτηταί. Τούτου κτηθέντος, αἱ φοιτήτριαι ἐπελήφθησαν τῆς ἐργασίας, οἱ καθηγηταὶ εὐχαρίστως ἐδέχθησαν νὰ ἐπισκέπτωνται δὶς τοὺς ἀσθενεῖς, ἅπαξ μὲν χάριν τῶν σπουδαστῶν καὶ τὸ δεύτερον χάριν τῶν φοιτητριῶν.

Ἐν τούτοις καὶ ἡ συμπάθεια τοῦ κοινοῦ ὑπὲρ τῶν φοιτητριῶν ηὔξανε. Ἄγνωστός τις, ὁ Οὐάλτερ Θόμσων προσέφερε 25,000 φράγκων ἵνα βοηθήσῃ τὰς σπουδὰς αὐτῶν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα τὰ πλεονεκτήματα ὑπελείποντο πλεῖστα. Ναὶ μὲν ἐπετράπη εἰς τὰς φοιτητρίας ν' ἀρχίσωσι σπουδὰς οὐχὶ ὅμως καὶ ν' ἀποκτήσωσι δίπλωμα. Ἡ κυρία Τζὲξ-Μπλὰκ διϊσχυρίζετο, ὅτι ἅπαξ ἐπιτραπέντος ν' ἀκολουθήσωσι μαθήματα, ἠδύναντο νὰ τύχωσι καὶ διπλώματος. Ἡ σχολὴ ὅμως ἠρνεῖτο τοῦτο, ἐξ οὗ προέκυψε δίκη, ἣν ἀπώλεσαν αἱ φοιτήτριαι καὶ ἐπλήρωσαν καὶ ἄλλας 20000 φράγκα δι' ἔξοδα τῆς δίκης. Τότε ἀπετάθησαν εἰς πάντα τὰ Πανεπιστήμια· ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὐτῶν ἀπέβησαν μάταιαι· ὅθεν ἀπεφάσισαν ν' ἀκολουθήσωσι τὰ μαθήματα πάλιν. Ὅτε ὅμως ἔληξαν αἱ σπουδαί, τὸ ζήτημα τοῦ διπλώματος ἦλθεν πάλιν εἰς μέσον. Αἱ φοιτήτριαι ἀνηνέχθησαν εἰς τὸ κοινοβούλιον.

Digitized by Google

Τὰ πράγματα διήρκεσαν ἐπὶ μακρόν· ἔπρεπε νὰ στρατολογήσωσι φίλους πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀναφορᾶς. Τὸ νομοσχέδιον ἀνεβλήθη ἐπὶ μακρὸν χρόνον· προὐκάλεσαν συναθροίσεις τοῦ λαοῦ ὑπὲρ τοῦ νόμου. Ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπέτυχον, τὸ νομοσχέδιον ἀπερρίφθη.

Τότε αἱ φοιτήτριαι ἐτράπησαν εἰς ἄλλον σκοπόν. Ἀπεφάσισαν νὰ ἱδρύσωσιν ἐν Λονδίνῳ ἰατρικὴν σχολὴν διὰ γυναῖκας. Ἐνοικίασαν οἴκημα, ἐξελέξαντο καθηγητὰς ἀνεγνωρισμένους καὶ διωργάνωσαν τελείαν σχολὴν διὰ τῶν χορηγηθέντων αὐταῖς χρημάτων ὑπὸ πλήθους φίλων. Ἔπρεπε ὅμως μία ἐκ τῶν 19 ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν τοῦ Λονδίνου ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν σχολήν, δηλαδὴ νὰ παραδεχθῇ τὰς μαθητρίας ταύτας εἰς ἐξέτασιν. Ἡ σχολὴ ἀνηνέχθη ἐκ νέου εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Ἡ αἴτησις κατ' ἀρχὴν ἀπερρίφθη. Μέλος τοῦ Κοινοβουλίου σαφῶς ὑπέδειξε ποῦ ἀκριβῶς ἔκειτο τὸ ζήτημα· «οἱ ἰατροί, εἶπεν, εἶδον ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι ἑτοιμάζεται αὐτοῖς συναγωνισμός, διὰ τοῦτο ἐναντιοῦνται εἰς τὴν ἀπονομὴν ἰατρικῶν διπλωμάτων εἰς γυναῖκας».

Τέλος τὸ κοινοβούλιον ἐπέτρεψεν, εἰς τὰς ἐξεταστικὰς ἐπιτροπὰς νὰ παραδέχωνται εἰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις τὰς γυναῖκας. Ἰρλανδικὴ τις ἐξεταστικὴ ἐπιτροπή, πρὸς ἣν ἀπηυθύνθησαν αἱ γυναῖκες, εὐχαρίστως ἀπεδέχθη τὴν αἴτησιν καὶ ἀνεγνώρισε τὴν ἰατρικὴν σχολὴν τῶν γυναικῶν τοῦ Λονδίνου. Οὕτω ἡ ἰδέα τῆς κυρίας Τζὲξ ἐθριάμβευσε.

Μετ' ὀλίγον τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου παρεδέξατο τὰς γυναῖκας, εἶτα δὲ καὶ ἡ Ἰρλανδικὴ σχολὴ τῶν χειρουργῶν. Τέλος αἱ γυναῖκες κατώρθωσαν καὶ εἰς τρία μέρη τοῦ βασιλείου νὰ προσέρχωνται εἰς ἐξετάσεις.—Ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ Ἀμερικῇ αἱ γυναῖκες ἀκολουθοῦσι μαθήματα ἰατρικῆς εὐκόλως ἄνευ δυσκολίας τινός· ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὸ 1881 470 γυναῖκες ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες τῆς ἰατρικῆς. Εἰς ἁπάσας τὰς πεπολιτισμένας χώρας ἐπιτρέπεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ διδαχθῶσι καὶ μετέλθωσι τὴν ἰατρικήν. Οὐδαμοῦ ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ ἀγὼν τῆς παραδοχῆς τῶν γυναικῶν ἐγένετο τόσον ζωηρὸς καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος οἱ ἰατροὶ ἀντέστησαν μετὰ τόσου πείσματος εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν γυναικῶν.

Ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι ἡ γυνὴ στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης ψυχραιμίας καὶ φυσικῆς ἰσχύος, ὅπως καταστῇ καλὸς ἰατρός, εἶναι γελοῖος. Ἡ πεῖρα μόνη θ' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἐν τίνι δικαιώματι δύναταί τις νὰ τὰς ἐμποδίσῃ νὰ περιθάλπωσι τὰς ὁμοίους των; Δὲν δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι, λέγουσι τινές, δὲν δύνανται νὰ ἐξισωθῶσι πρὸς τοὺς ἄνδρας.

Ἀληθῶς. Ἂς γίνῃ ἀπόπειρα καὶ βλέπομεν.

(Ἐκ τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπιθεωρήσεως»).

N.

Η ΣΑΚΧΑΡΙΝΗ

καὶ αἱ νέαι χρήσεις τοῦ σακχάρου.

Πολὺς λόγος γίνεται ἀπό τινος περὶ νέου τινὸς συνθέτου σώματος, ὅπερ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐφευρετῶν πρόκειται ν' ἀνατρέψῃ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν βιομηχανίαν τοῦ σακχάρου.

Ἡ οὐσία αὕτη ἐφευρέθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίου Φάλμπεργκ καὶ τοῦ Ρέμσεν, ἐν Ἀμερικῇ. Εἶναι δὲ καὶ αὕτη προϊὸν τοῦ βενζολίου, καὶ ἐκλήθη *σακχαρίνη* ὑπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντος, διότι ἔχει πάσας τὰς ἰδιότητας τοῦ ἐκ σακχαροκαλάμου σακχάρου. Ἡ νέα οὐσία παρίσταται ὡς λευκή τις κόνις. Κρυσταλλοῦται ἐν τῷ ὕδατι σχηματίζουσα πρίσματα βραχέα, παχέα, δυσδιάλυτα ἐν τῷ ψυχρῷ ὕδατι καὶ εὐδιάλυτα ἐν τῷ θερμῷ. Τὸ οἰνόπνευμα, ὁ αἰθὴρ καὶ ἡ γλυκερίνη διαλύουσιν εὐκόλως τὴν σακχαρίνην. Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἐν μίγματι σακχάρου καὶ σακχαρίνης, ὁ αἰθὴρ διὰ τῆς διαλύσεως δύναται εὐκόλως ν' ἀποχωρίσῃ μόνον τὴν σακχαρίνην. Ἡ γεῦσις τῆς σακχαρίνης εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἓν μόνον μέρος διαλυόμενον εἰς 10,000 μέρη ὕδατος ἀρκεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸ ὕδωρ γεῦσιν σακχαρώδη. Ἡ σακχαρίνη σχηματίζει ἅλατα, ἔχοντα γεῦσιν σακχαρώδη μεγάλην. Αἱ ἰδιότητες ταύτης εἶναι ἀντισηπτικαί, δὲν ἀποσυντίθεται ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι, ἀλλ' ἀπορρίπτεται ἀμετάβλητος. Ἀσθενεῖς ἐκ διαβήτου καταναλώσαντες ἐπὶ ὁλόκληρον μῆνα σακχαρίνην ἐν τοῖς νοσοκομείοις τοῦ Βερολίνου δὲν ὑπέστησαν οὐδεμίαν ἐπίτασιν τῆς ἀσθενείας των.

Ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὸ σάκχαρον ἡ σακχαρίνη ἐν τῇ κοινῇ χρήσει, οἱ ἐφευρέται κατεσκεύασαν μίγμα καρποσακχάρου, ἀμυλοσακχάρου καὶ σακχαρίνης, οὕτινος ἡ γεῦσις εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ καλλιτέρου σακχάρου. Ἡ ποσότης τῆς σακχαρίνης ἐν τῷ μίγματι εἶναι μόλις 1 πρὸς 1000 καὶ 2000 μέρη τῶν ἄλλων οὐσιῶν. Καίτοι ἡ τιμὴ τῆς σακχαρίνης εἶναι 50 φράγκα τὸ χιλιόγραμμον, μόλον τοῦτο πάλιν εἶναι οἰκονομικωτέρα ἡ χρῆσις τοῦ μίγματος ἀντὶ τοῦ κοινοῦ σακχάρου.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς σακχαρίνης, ἥτις ἀπειλεῖ σπουδαίως τὴν βιομηχανίαν τῆς σακχαροποιίας, ἤρχισαν σκεπτόμενοι πῶς νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τοῦ νέου προϊόντος. Τελευταίως ἀνταποκριτὴς τῶν *Καιρῶν* τοῦ Λονδίνου ἐπρότεινεν, ἕνεκα τῆς εὐτελεστάτης τιμῆς τοῦ σακχάρου ἐν Ἀγγλίᾳ, (τὸ λευκὸν σάκχαρον πρώτης ποιότητος τιμᾶται ἐν Ἀγγλίᾳ πωλούμενον *Λιανικῶς* 0,25 λεπτά, τὸ κοινὸν σάκχαρον 0,15, καὶ τὸ κοινότατον 0,10 ἡ λίτρα τῶν 142 δραμίων) ὅπως γίνῃ χρῆσις τοῦ σακχάρου εἰς τὴν οἰκοδόμησιν κτιρίων, ἐν μίγματι μετὰ ἀμμοκονίας καὶ *τσιμέντου*, οὕτινος ἐπαυξάνει τὴν σύνδεσιν. Πειράματα γενόμενα διὰ μίγματος ἴσου ποσοῦ λεπτῆς κόνεως ἀσβέστου, σακχάρου καὶ ὕ-

Digitized by Google

δατος ἀπέδειξαν ὅτι ἐκ τούτων παράγεται *τσιμέντο* ἐκτάκτου στερεότητος. Δύο παμμέγιστα τεμάχια γεγλυμμένου λίθου τῆς μητροπόλεως τοῦ Πετερβορούγου ἐν Ἀγγλίᾳ θραυσθέντα συνηνώθησαν μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας διὰ τοῦ τοιούτου μίγματος. Ἐν Ἀγγλίᾳ τόσον εὐτελὴς εἶναι ἡ τιμὴ τοῦ σακχάρου, ὥστε οἱ γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι ἀναμιγνύουσι ταύτην ἐν ταῖς τροφαῖς τῶν ἵππων, ὧν ἡ ὑγεία καὶ εὐρωστία σπουδαίως ἐπαυξάνεται ἐκ τούτου.

ΤΟ ΑΣΤΡΟ

Τὸ βλέπομε ᾽ψηλὰ ᾽ςτὸν οὐρανὸ
—Τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι ὅταν ἀρχίζῃ—
οὐράνιο διαμάντι φωτεινό,
᾽π᾽ ὁλόχρυσαις ἀκτῖνες μᾶς χαρίζει.

—

Μ᾽ ἂν ἔπεφτε ᾽ς τὴ γῆ μας ταπεινό,
χωρὶς τὸ χάος πειὰ νὰ μᾶς χωρίζῃ,
ποιὸς ξέρει τί κατάξερο βουνὸ
θὰ εἶνε τ᾽ ἄστρο αὐτὸ ποῦ λαμπυρίζει.

—

᾽Στὸν κόσμον ἀπαράλλακτα θαυμάζομε
δειλὰ-δειλὰ κ᾽ ἐμεῖς καμμιὰ φορὰ
ἀνθρώπους ὅπου μακρυὰ κυττάζομε,

—

Μὰ ὅταν καμμιὰ ᾽μέρα τοὺς γνωρίσωμε
Ποιὸς ξέρει τί κακὰ φαρμακερὰ
κρυμμένα ᾽ς τὴν ψυχή τους θ᾽ ἀπαντήσωμε.

Ιωαννης Πολεμης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἐν Βαρκελῶνι διεθνὴς ἔκθεσις γενήσεται ἀπὸ τῆς $^3/_{15}$ Σεπτεμβρίου 1887 μέχρις Ἀπριλίου 1888. Θὰ περιλαμβάνῃ δὲ ἐκθέματα τῶν ἑπομένων κατηγοριῶν· Βιομηχανίας, γεωπονίας, ἐμπορίου, ἐκπαιδεύσεως, ἐλευθερίων τεχνῶν, ναυτιλίας, ἰχθυοτροφίας καὶ ἁλιείας, ἠλεκτρισμοῦ, ἰατρικῆς καὶ ὑδροθεραπείας. Διανεμηθήσονται δὲ καὶ χρηματικὰ βραβεῖα εἰς κτηνοτρόφους, ἀνθοκόμους καὶ κηπουρούς. Αἱ ξέναι κυβερνήσεις προσκληθήσονται ὑπὸ τῆς ἱσπανικῆς νὰ πέμψωσιν ἐπιτροπάς, ὅπως ἀντιπροσωπεύσωσιν ἐπισήμως τὰ διάφορα κράτη. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκθέσεως θὰ συγκροτηθῶσιν ἴσως ἐν Βαρκελῶνι καὶ διάφορα διεθνῆ ἐπιστημονικὰ συνέδρια, ἐν οἷς ἓν ἐμπορικὸν καὶ ἓν ἰατρικόν.

Κατὰ στατιστικὰς δημοσιεύσεις τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς Πρωσσίας ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ τὴν ὑποχρεώσιμον ἡλικίαν φοιτησάντων ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ κράτους ἀρρένων καὶ θηλέων ὡς καὶ τῶν ἄνω τοῦ ἔτους τούτου ἐφήβων καὶ νεανίδων ἀνῆλθενεὶς 5,600,000. Τούτων ἓξ ἕβδομα, ἤτοι 4,800 000 ἐφοίτησαν εἰς τὰ δημόσια δημοτικὰ σχολεῖα. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν σχολείων τούτων ἀνέρχεται εἰς 33,100, ὁ δὲ τῶν ἐνεργῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν εἰς 70,588. Οὕτω κατὰ μέσον ὅρον ἕκαστον σχολεῖον περιέχει 145, ἕκαστος δὲ διδάσκαλος ἐδίδασκεν 68 μαθητάς.

Κατὰ στατιστικὰς πληροφορίας δημοσιευθείσης ἐσχάτως, ἐν τῇ πόλει τοῦ Βερολίνου (ἀνὰ τὰς ὁδούς, πλατείας κ.τ.λ.) ὑπάρχουσι πεφυτευμένα 45,000 δένδρα διαφόρων εἰδῶν.

Τὰ βαυαρικὰ ἀνάκτορα τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως, ἅτινα ἦσαν ἀνοικτὰ εἰς τὸ πλῆθος, ἐκλείσθησαν καὶ πάλιν, καὶ ἡ εἴσοδος ἀπηγορεύθη εἰς τὸ πλῆθος. Ἐκ τῶν εἰσιτηρίων ἅτινα ἐπλήρωσαν οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτὰ τελευταῖον συνελέχθη τὸ ποσὸν τῶν 200,000 μαρκῶν.

Ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῶν κλειδοκυμβάλων ἐν μὲν τῇ Γερμανίᾳ κατασκευάζονται κατ᾽ ἔτος 73,000, τῇ Ἀγγλίᾳ 45,000 ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις 42,000 καὶ ἐν Γαλλίᾳ 20,000 ὄργανα. Καὶ ἐν Καναδᾷ δὲ ἐσχάτως ἡ βιομηχανία αὕτη προώδευσεν ἱκανῶς, ὥστε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐν ὅλῳ παράγονται κατ᾽ ἔτος 200, 000 τοιαῦτα ὄργανα.

Ἐν Βαλτιμόρε κατεσκευάσθη τροχήλατον παῖζον δωδεκάδα τεμαχίων μουσικῶν ἐνῷ συγχρόνως τρέχει διὰ τῶν ὁδῶν. Τὸ νέον τοῦτο τροχήλατον ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ ἐφευρέτου μουσικὸν ποδήλατον (Melodiped).

Οὐδέποτε ἴσως ὑπάλληλος ἔλαβε παρὰ τοῦ προϊσταμένου του μεγαλειτέραν ἀμοιβὴν ἢ ὅσην ὁ κατασκευαστὴς τοῦ ζύθου μεγάλου τινὸς ζυθοπωλείου ἐν Δουβλίνῳ ὀνόματι Ποῦρσερ. Ὁ διευθυντὴς τουτέστιν τοῦ καταστήματος προσέφερεν εἰς αὐτὸν ἐκτὸς τῶν μισθῶν του δῶρον διὰ τὴν πιστήν του ὑπηρεσίαν συναλλαγματικὴν ἀξίας διακοσίων δεκαεπτὰ χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν!

Προσεχῶς τελοῦνται ἐν Παρισίοις οἱ γάμοι τῆς περιβοήτου ἀρχηγοῦ τοῦ λεγομένου *Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας*, στρατηγοῦ Βοὺθ μετὰ τοῦ κυρίου Ἀρθούρου Κλίββορν. Ἡ ἐφημερὶς *Ἐμπρός*, ὄργανον τῆς στρατηγοῦ, ἀγγέλλουσα τὴν εἴδησιν, ἐπάγεται τὴν ἑξῆς περίεργον εἰδοποίησιν: «Πάντες οἱ θέλοντες νὰ διατρανώσωσι τὰς ὑπὲρ ἡμῶν συμπαθείας των ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι δῶρα εἰς τὸ γενικὸν

Digitized by Google

στραταρχεῖον τοῦ *Στρατοῦ*, ἵνα βοηθήσωσιν ἡμᾶς πρὸς ἐρρωμενεστέραν ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος.» Ἐν τῷ *Στρατῷ τῆς Σωτηρίας* φαίνεται, δὲν ἰσχύει τὸ ἀξίωμα: ὁ πόλεμος τρέφει τὸν πόλεμον.

Αἱ ἑορταὶ τῶν Χριστουγέννων θὰ ἑορτασθῶσι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας ἐξαιρετικῶς λαμπρὰ ἕνεκα τῶν ἀφθόνων ἐγχέλεων, οἵτινες ὡς γνωστὸν εἶνε τὸ κύριον φαγητὸν κατὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας. Οἱ ἰχθῦς οὗτοι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας πωλοῦνται εὐθηνότατα, διότι ἀνεφάνησαν κατὰ μεγάλα σμήνη καὶ καθ' ἑκάστην ἁλιεύεται μέγιστος αὐτῶν ἀριθμός. Τὸ εἶδος δὲ τοῦτο τῶν ἐγχέλεων εὑρίσκεται ἐν τῇ λίμνῃ Κόμερ καὶ ὀνομάζεται Καπιτόνε. Μέχρι σήμερον ἡλιεύθησαν 700,000 χιλιόγραμμα ἰχθύων, ἅτινα πάντα δι' ἰδιαιτέρων ἁμαξοστοιχιῶν μεταφέρονται εἰς Νεάπολιν.

Ἐν Κουμβερλάνδῃ ἀπεβίωσεν τελευταῖον ὑποστράτηγός τις Ἄγγλος καταλιπὼν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἐκ 30—40,000 λιρῶν στερλινῶν συγκειμένην εἰς τὸν Sir Heron John Maxwell, ὃν οὐδέποτε εἶδε καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον οὔτε ἐγνώρισε, καὶ μεθ' οὗ οὐδόλως συνεδέετο διὰ συγγενικῶν δεσμῶν, περὶ οὗ ὅμως ἐγνώριζεν ἔκ τινος φωτογραφίας ὅτι εἶχεν ἐντελῶς ὁμοίαν πρὸς αὐτὸν κεφαλήν.

Ἡ γηραιοτέρα ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου Κλοτθίλδη Ναπολέοντος καλεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς Ἰταλίας Santa di Savója ἕνεκα τῶν εὐεργεσιῶν αὐτῆς. Καίτοι ἓν ἔτος μόνον μεγαλητέρα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς φαίνεται ἐν τούτοις κατὰ 10 ἔτη γηραιοτέρα, καὶ πενθηφορεῖ πάντοτε. Ὁσάκις δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς μετὰ τῆς οἰκογενείας του διατρίβει ἐν τῇ λαμπροτέρᾳ ἐπαύλει τῆς βορείας Ἰταλίας Monza, ἡ Κλοτθίλδη ἐπισκέπτεται αὐτὸν τακτικῶς ἀλλὰ δὲν παραμένει παρ' αὐτῷ πλειότερον τῶν 24 ὡρῶν. Παρερχομένου τοῦ χρόνου τούτου, ἀναχωρεῖ διότι οἱ πτωχοὶ αὐτῆς καὶ οἱ ἀσθενεῖς δὲν ἐπιτρέπουν εἰς αὐτὴν μακροτέραν ἀπουσίαν. Ἡ ἡγεμονὶς κατοικεῖ τὰ ἀνάκτορα Moncalieri, ἅπασα δὲ ἡ περιοχὴ αὐτῶν εἶνε μάρτυς τῶν ἀγαθοεργιῶν της. Τὰ αὐτὰ εὐγενῆ πρὸς τοὺς πτωχοὺς αἰσθήματα τρέφει καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Μαρία Λαιτιτία γεννηθεῖσα τῷ 1866 ἐν Παρισίοις.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀβυσσινίας ἀπέστειλε κατὰ τὴν ἐγκαινίασιν τοῦ νέου τηλεγραφικοῦ κάλω εἰς τὸν πρόεδρον τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας Γρεβὺ τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα: «ἐγκαινιάζω τὸν τηλεγραφικὸν κάλων ἀποστέλλων ὑμῖν τὸν ἀδελφικόν μου ἀσπασμὸν καὶ διαβεβαιῶν τὴν δημοκρατίαν περὶ τῆς ἐξαιρέτου μου ὑπολήψεως».

Ὁ γνωστὸς ὑπολογισμὸς τῶν κόκκων τοῦ σίτου ἐπὶ τοῦ ζατρικίου ἐγένετο τελευταῖον ὑπό τινος Γάλλου. Ἐὰν δηλ. θέσωμεν ἕνα κόκκον σίτου ἐπὶ τοῦ πρώτου τετραγώνου τοῦ ζατρικίου, ἐπὶ τοῦ δευτέρου δύο, ἐπὶ τοῦ τρίτου τρεῖς, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν τοσούτους ὅσοι προκύπτουσιν ὅταν πολλαπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν μετὰ τοῦ προηγουμένου, ἀπολαμβάνομεν 9,223,372,036,854,775,808 κόκκους σίτου· δηλ. 9 πεντακισεκατομμύρια, 223 τετρακισεκατομμύρια, 372 τρισεκατομμύρια, 036 δισεκατομμύρια, 854 ἑκατομμύρια, 775 χιλιάδας καὶ 808 μονάδας. Εἴκοσι χιλιάδες κόκκων σίτου ἔχουσι τὸ βάρος διπλῆς γαλλικῆς λίτρας καὶ ἑπομένως εἴκοσι ἑκατομμύρια ἑνὸς τόννου (1000 χιλιόγραμμα). Οἱ ἀνωτέρω λοιπὸν κόκκοι τοῦ σίτου ζυγίζουσιν 461 δισεκατομμύρια, 168 ἑκατομμύρια, 601 χιλιάδας καὶ 843 τόννους σίτου. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον πλοῖον δύναται νὰ φέρῃ ἐπ' αὐτοῦ φορτίον 1000 τόννων κατὰ μέσον ὅρον, ὅπως μετακομισθῇ ἀλλαχοῦ ἡ μάζα αὕτη τοῦ σίτου ἀπαιτοῦνται 461 ἑκατομμύρια 168 χιλιάδες καὶ 602 πλοῖα. Φορτίον πλοίου ἔχοντος βάρος 1000 τόννων ἐπαρκεῖ ὅπως θρέψῃ ἐπὶ ἓν ἔτος 5,000 ἀνθρώπους. Τὰ 461,168,602 λοιπὸν φορτία παρέχουσι τροφὴν διὰ 2 τρισεκατομμύρια, 305 δισεκατομμύρια, 843 ἑκατομμύρια καὶ 10.000 ἀνθρώπους ἤτοι διὰ πλείονας ἀνθρώπους τῶν ὅσοι ἔζησαν μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐτησίως ἀποθνήσκουσι 50 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἐφ' ὅλης τῆς γῆς, ὥστε ἐπὶ 3,000 ἔτη ἀπέθανον 150 δισεκατομμύρια, καίτοι πρέπει ὁ μέσος ὅρος νὰ εἶνε μικρότερος διὰ τὰς παλαιοτέρας ἑκατονταετηρίδας. Ὥστε ὁ ἐφευρέτης τοῦ Ζατρικίου ὁ ἀπαιτήσας κατὰ τὴν παράδοσιν ὡς ἀμοιβὴν κόκκους σίτου πολλαπλασιαζομένους κατὰ τὸν ἄνω τρόπον, ἀπήτησε ποσότητα τεραστίως μεγάλην.

Γνωστός τις βακτηριολόγος, μαθητὴς τοῦ Κώχ, ἀνεκάλυψε κατὰ τὴν περιήγησιν αὐτοῦ εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας ἐν τῇ θαλάσσῃ βάκιλλον (βακτήριον), τὸ ὁποῖον ἀναθρέψας διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς μεθόδου ἔφερεν εἰς Βερολῖνον. Ὁ βάκιλλος οὗτος ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ λάμπῃ ἐν τῷ σκότει καὶ εἶνε πιθανῶς ἡ αἰτία τοῦ εἴδους τοῦ φωσφορισμοῦ τῆς θαλάσσης τῆς ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καλουμένης γαλακτώδους θαλάσσης (Milky sea). Πειράματα ἐνοφθαλμισμοῦ τοῦ βακίλλου τούτου ἐπὶ ἰχθύων ἐν τῷ ἀκουαρίῳ τοῦ Βερολίνου ἐπέφερον ἐπίσης φωσφορισμὸν τοῦ θαλασσίου ὕδατος.

Τὰ ἔθνη ἀποθνήσκουσιν ἐν ταῖς αἰθούσαις, ἀναγεννῶνται δὲ ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν.

Κατὰ τὴν νεκροψίαν ἐν τῷ νεκροταφείῳ ὁ ἰατρὸς Π. λέγει εἰς τὸν ἰατρὸν Φ.

— Βλέπεις, κύριε συνάδελφε, τὸ ἧπαρ εἶνε ἐντελῶς ὑγιές, καὶ σὺ εἶχες διαγνώσει καὶ ἐθεράπευες ἡπατίτιδα.

Ἰατρὸς Φ.— Αὐτὸ μοῦ κάνει μεγάλη τιμή. Μὲ τὴν θεραπεία μου ἐθεράπευσα τὸ ἧπαρ ἐντελῶς· τί φταίω ἐγὼ ἂν ὁ ἄρρωστος ἀπέθανε ἀπὸ ἄλλο νόσημα.

Διδάσκαλος— Ὅταν ἔχῃς, Νίκο, 50 αὐγὰ καὶ σοῦ χαλάσουν τὰ 25, πόσο πρέπει νὰ πουλήσῃς τὰ γερὰ διὰ νὰ κερδήσῃς τὸ ἴδιο ἐὰν δὲν σοῦ ἐχαλοῦσαν.

— Τὸ ἴδιο, κὺρ δάσκαλε· ὁ μπαμπᾶς μου πουλάει πάντοτε μισὰ κλούβια καὶ μισὰ γερά.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886 — 662

Digitized by Google

Ἀριθ. 573 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 21 Δεκεμβρίου 1886

ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ

Διήγημα

— Πάντοτε ἐμπρός μου θὰ βλέπω τὸ σκυθρωπὸν αὐτὸ πρόσωπον, τὸ βλοσυρὸν αὐτὸ βλέμμα!

Ταῦτα ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ καθ' ἑαυτὸν ἀξιωματικός τις μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ λόχου του.

— Ἀλλ' ἐπὶ τέλους τί ἔχει μαζί μου; τί τοῦ ἔκαμα;

Ἀνελογίζετο δὲ ἀβρουζαῖον τινὰ στρατιώτην, ὅστις κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν παρετήρει αὐτὸν μετ' ἀποστροφῆς.

Εἰσὶ φύσεις τινὲς παράφοροι, ἀτίθασσοι, καχύποπτοι, ἐν αἷς ἡ φιλαυτία εἶνε τόσον σφοδρὰ καὶ ζοφερά, ὥστε πᾶν μειδίαμα ὑποπτεύουσιν ὡς εἰρωνείαν, πάντα λόγον ὡς παγίδα, πάντα ἄνθρωπον ὡς ἐχθρόν. Εἰσὶ φύσεις ἀγαθαὶ κατὰ βάθος καὶ ἐπιδεκτικαὶ ἀγάπης, ἀλλ' ὅμως φαίνονται τοὐναντίον κακεντρεχεῖς καὶ ἀλαζόνες. Εἰσὶ ψυχαὶ διεστραμμέναι ἐκ φυσικῆς τινος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δυσπιστίας· ἡ ἀγάπη των δὲν αναθρώσκει αὐθορμήτως, οὐδ' ἀγαπῶσί ποτε πρῶτοι. Ἀλλὰ μόλις ἐννοήσωσιν ὅτι ἐνέπνευσαν ἀγάπην ἀνταποκρίνονται εἰς αὐτὴν μεθ' ὁρμῆς τῆς καρδίας τοσούτῳ μεγαλειτέρας καθ' ὅσον πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν γένει δείκνυνται ψυχρότατοι. Καὶ εἰς τὸ μῖσος δὲ αὐτῶν καὶ τὴν μνησικακίαν εἶνε ἀπιστεύτως πεισματώδεις καὶ ἀμείλικτοι. Ἀλλὰ δὲν μισοῦσι πραγματικῶς εἰ καὶ νομίζουσιν ὅτι μισοῦσι. Σχεδὸν πάντοτε θλίβοντες τὴν χεῖρα αὐτῶν ἢ φιλοφρόνως μειδιῶντες κατορθοῦμεν νὰ διασκεδάσωμεν ἀντιπάθειαν, ἣν ἐνομίζομεν ἀκαταμάχητον, καὶ μνησικακίαν ἣν ἐθεωροῦμεν αἰωνίαν.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἐξ Ἀβρούζης στρατιώτης, ὅστις παρετήρει ὑπόδρα τὸν λοχαγόν του.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀφίκετο εἰς τὸ σύνταγμα μετὰ τῶν ἄλλων νεοσυλλέκτων φερόντων εἰσέτι τὴν χωρικὴν ἢ ἐργατικὴν στολήν των, μόλις κατετάχθη εἰς τὸν λόχον, ὁ λοχαγὸς ἠτένισεν ἐπ' αὐτὸν μετά τινος περιεργίας καὶ εἶπε κρυφίως εἰς τὸν ὑπολοχαγόν·

— Ἰδέ, τί παράδοξος φυσιογνωμία!

Καὶ ἐμειδίασε· ὁ δὲ στρατιώτης δὲν ἐλησμόνησε τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο.

Ὁδηγηθεὶς εἰς τὸν στρατῶνα ἐνεδύθη τὸν πρῶτον τυχόντα μανδύαν ὃν τῷ ἐνεχείρισαν, ὁ δὲ λοχαγὸς ἰδὼν αὐτὸν οὕτως ἠμφιεσμένον, τῶν χειρίδων κρεμαμένων κάτω τῶν χειρῶν του, καὶ τῆς σκελέας περισφιγγούσης τὰ γόνατά του, ἐγέλασε καὶ εἶπε:

— Μοιάζεις σὰν σακκὶ γεμάτο παληόπανα!

Ὁ στρατιώτης ἐγένετο βλοσυρὸς καὶ ἐξηκόντισεν ἐπὶ τὸν λοχαγὸν βλέμμα παρεμφερὲς πρὸς λιθοβόλημα.

Ἄλλοτε, ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν γυμνασίων, ἐν ᾧ οἱ προγυμνασταὶ ἐδίδασκον τοὺς βηματισμοὺς εἰς τοὺς νεοσυλλέκτους καὶ ἐξέβαλλον ἐκ τῆς γραμμῆς ἕνα ἕκαστον διατάσσοντες νὰ βαδίσῃ μόνος ἱκανὸν διάστημα, ὑπὸ τὸν ἦχον τοῦ τυμπάνου, οὗτος, ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά του, τόσον τὰ ἔχασε, τόσον γελοίως ἐξετέλεσε τοὺς βηματισμοὺς ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ συστρατιῶται του ἐγέλασαν.

Ἐν τούτῳ πλησιάζει καὶ ὁ λοχαγός· ἡ ταραχὴ τοῦ στρατιώτου ἐπαυξάνει. Ὁ ἀξιωματικὸς τῷ λέγει τότε:

— Εἶσαι ὁ πλέον κουτὸς στρατιώτης τοῦ λόχου!

Ἐκεῖ πλησίον ἦσαν νεάνιδες μετὰ μικρῶν παιδίων θεώμεναι τὰ γυμνάσια, ἐγέλασαν δὲ ὡς ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους· οὗτος καταπόρφυρος γενόμενος μέχρι τῆς ῥίζης τῆς κόμης του, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν τάξιν του τρίζων τοὺς ὀδόντας ὡς λυσσώδης κύων.

Οὕτω λοιπὸν κατὰ μικρὸν ἐσχηματίσθη ἡ πεποίθησις ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ στρατιώτου ὅτι ὁ λοχαγός του τὸν ἐμίσει, ὅτι τὸν ἐπέπληττεν ἐκ κακεντρεχείας, ὅτι τὸν καθίστα γελοῖον ἐκ βδελυρᾶς προθέσεως ὅπως ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ προβῇ εἰς ἀπονενοημένον τι κίνημα καὶ οὕτω τὸν καταστρέψῃ. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀληθὲς τοῦτο. Ὁ λοχαγὸς ἦτο εὐγενὴς ἀνήρ· δὲν τὸν ἐμίσει ὅπως οὐδὲ τοὺς ἄλλους ὁπλίτας ἐμίσει· ἠγάπα μάλιστα τοὺς στρατιώτας του, καὶ ἦτο ὑπέρτερος παντὸς εὐτελοῦς καὶ ἀδίκου αἰσθήματος καὶ ἐβδελύσσετο τὴν ἐκ προμελέτης καταπίεσιν καὶ καταδίωξιν τῶν ὑπὸ τὰς διαταγάς του ἀνδρῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἐννοήσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ στρατιώτου τούτου. Βλέπων αὐτὸν πάντοτε σκυθρωπὸν καὶ ὕποπτον τὸν ἔκρινε ὡς ἀτίθασσον, πείσμονα καὶ κακὸν καὶ ἤθελε νὰ τὸν δαμάσῃ. Ἠδύνατο δὲ

Digitized by Google

ὁ στρατιώτης νὰ δαμασθῇ ἀλλὰ διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τῆς ἀγαθότητος, οὐχὶ διὰ τῶν ἀπειλῶν καὶ τῆς φυλακῆς· δι' αὐτῶν τοὐναντίον περισσότερον ἐξετραχύνετο.

Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν συνδιελέγετο μετά τινος νεάνιδος εἰς τὴν γωνίαν ὁδοῦ τινος, διῆλθεν ἐκεῖθεν ὁ λοχαγός· ὁ στρατιώτης δὲν τὸν εἶδε· ἀλλ' οὗτος νομίσας ὅτι ἐκ προθέσεως προσεποιήθη ὅτι δὲν τὸν εἶδε ὅπως μὴ τὸν χαιρετήσῃ, ἐπέπληξεν αὐτὸν τραχέως ἐνώπιον τῆς νεάνιδος καὶ τῶν πέριξ συναθροισθέντων πολιτῶν. Τοσοῦτον δὲ κατῃσχύνθη ὁ στρατιώτης, ὥστε μόλις ἀπελθόντος τοῦ λοχαγοῦ ἐγένετο καὶ οὗτος ἄφαντος καὶ οὔτε ἐφάνη ποτὲ πλέον πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἀλλ' ἡ κατὰ τοῦ λοχαγοῦ μνησικακία ἐκορυφώθη. Ἐγένετο μίσος· κατέφλεγεν αὐτὸν ἐνδελεχῶς, οὐδὲ στιγμὴν ἡσυχίας παρέχον αὐτῷ, δηλητηριάζων τὸν βίον του. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλους τοὺς ἀγῶνάς του δὲν κατώρθου ν' ἀποκρύψῃ τὸ μίσος τοῦτο.

Ὅτε ὁ λοχαγὸς ἐπέπληττε τινά, οὗτος ἔβηχε καὶ προσέτριβεν εἰς τὸ ἔδαφος τὰ πέλματα τῶν ἀρβυλῶν του· ἂν ὁ λοχαγὸς ἐστρέφετο πρὸς αὐτὸν ὀργίλως, οὗτος ἀμέσως ἀνύψου τὴν κεφαλὴν καὶ ἐθεώρει τὰ σύννεφα. Κατὰ τὰς πορείας, ἂν στρατιώτης ἔτρεχε προθύμως νὰ φέρῃ ὕδωρ εἰς τὸν λοχαγὸν διψῶντα, οὗτος ἐγέλα εἰρωνικῶς, εἷλκυε κατ' ἰδίαν τὸν στρατιώτην καὶ τῷ ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς του:

— Βλάκα!

Ὅτε ὁ λοχαγὸς ἐπέπληττεν αὐτὸν προσεποιεῖτο ὅτι δὲν ἐνόει τίποτε, περιστρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς παράφρων ἢ ταλαντῶν τὴν κεφαλὴν καὶ σκαρδαμύσσων ἐγέλα χακεντρεχῶς συστρέφων τὸ στόμα καὶ προτείνων τὸ κάτω χεῖλος.

Ἡμέραν τινὰ γυμνασίων ταγματάρχης τις ἐπετίμησεν ὑψιφώνως τὸν λοχαγόν· οὗτος δὲ ῥίψας ταχὺ βλέμμα ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν, εἶδε τοῦτον γελῶντα μοχθηρῶς.

— Ἀχρεῖε! ἐβρυχήθη τότε ὁ λοχαγὸς ἔκφρων ἐξ ἀγανακτήσεως, καὶ ὁρμήσας πρὸς τὸν στρατιώτην, προέτεινε τὸν γρόνθον κατὰ τῆς μορφῆς αὐτοῦ.

Ὁ στρατιώτης ἐγένετο κάτωχρος· στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν γείτονά του εἶπε ψυχρῶς:

— Καμμιὰ μέρα.... (προσεῖπε δὲ λέξεις τινὰς χαμηλοφώνως).... εἶδέ μὴ νὰ μὴν εἶμαι πλειὰ ἄνθρωπος!..

Ἅμα φθὰς εἰς τὸν στρατῶνα ἐξεσφενδόνησε κατὰ τοῦ τοίχου τὴν *καραβίναν* καὶ τὸν σάκκον του. Ὁ λοχαγὸς ἀπροσδοκήτως εἰσελθὼν τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶδε τοῦτο καὶ ἐφώνησε:

— Λοχία πήγαινέ τον 'ς τὴν φυλακή! καὶ ἐξῆλθε.

Ὁ στρατιώτης ἔδακνεν, ὠρυόμενος, τὴν *κάπαν* του καὶ ἔτυπτε διὰ τῶν πυγμῶν τὸ κρανίον του. Τρεῖς τέσσαρες συστρατιῶται ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐδράξαντο τῶν χειρῶν του.

— Τί κάνεις τῷ εἶπον, τί κάνεις; ἐτρελλάθηκες;

Τότε οὗτος συνελθών, ἐψιθύρισεν ἀγρίως μειδιῶν:

— Ναί... ἐτρελλάθηκα... καὶ θὰ ἰδῆτε καμμιὰ μέρα τί πράγματα 'μποροῦν καὶ κάνουν οἱ τρελλοί.

Β'

Ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Τρόντου εὑρίσκεται κλεισώρειά τις κειμένη μεταξὺ διπλῆς σειρᾶς ὑψικορύφων ὀρέων, ὧν αἱ ἀπότομοι κλιτύες εἰσὶ πλήρεις σκοτεινῶν καὶ βαθέων κρημνῶν. Ἡ πετρώδης κατωφέρεια κατέρχεται μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ. Ἡ κοιλὰς ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἔχει ὄψιν φοβερὰν καὶ ἀγρίαν. Πελώριοι ὀγκόλιθοι ἐκ τῶν ὀρέων κρημνισθέντες διαφράττουσι τὴν στενὴν καὶ δύσβατον ἤδη ὁδόν. Ἄνω κάτω λαβύρινθοι βαράθρων, πυκνῶν δασῶν, φοβερῶν ληστρικῶν κρησφυγέτων. Ἀτραποί τινες ἀνέρπουσι τὰς ἀποτόμους πλευρὰς τῶν ὀρέων καὶ ἐξαφανίζονται ἐν μέσῳ βράχων καὶ θάμνων· καλυβόσπιτά τινα φαίνονται τῇ δὲ κἀκεῖσε, ἀποκρυπτόμενα ἐν μέρει ὑπὸ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἐδάφους. Λωρίδες τινὲς μόνον γῆς πρασινίζουσι· ἡ λοιπὴ πέριξ ἔκτασις εἶνε χέρσος καὶ ἀγρία.

Φθινοπωρινὴν τινα ἑσπέραν, ἐν ᾧ ἔβρεχεν, ἀπόσπασμα στρατιωτῶν διήρχετο τὴν κλεισώρειαν ἐκείνην ἀνερχόμενον, κατερχόμενον. Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν καθὰ ἐφαίνετο ἐκ τοῦ ἀπατήτου ἐδάφους καὶ τῶν βράχων οἵτινες καταπεσόντες ἐπλήρουν τὴν ἀτραπὸν οὐδεὶς διαβάτης εἶχε διαβῇ ἐκεῖθεν.

Στρατιώτης τις ἡγεῖτο τοῦ ἀποσπάσματος κατὰ τεσσαράκοντα βήματα, ἕτερος δὲ εἵπετο αὐτοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν· ἐβάδιζον κεκυφότες, σφίγγοντες τὸ ὅπλον, βραδέως καὶ ἐν σιγῇ.

Αἴφνης ὁ προπορευόμενος στρατιώτης ἤκουσε κρότον βημάτων, καὶ εἶδε ἀνατινασσομένας ὄπισθεν συστάδος τινὸς τρεῖς κεφαλὰς καὶ ἀστράπτοντα τρία ὅπλα καὶ τρεῖς λάμψεις· τὸ πιλίκιον κατέπεσεν ἐκ τῆς κεφαλῆς του καὶ δύο σφαῖραι διῆλθον συρίζουσαι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τῶν ὤτων του. Παρευθὺς δ' ἐφώρμησαν ἐπ' αὐτὸν τρεῖς λῃσταί. Ὁ στρατιώτης προφθάσας νὰ πυροβολήσῃ ἐξήπλωσε χαμαὶ τὸν ἕνα τῶν λῃστῶν· τότε ἐφώρμησε κατὰ τοῦ δευτέρου, τινάξας δὲ μακρὰν διὰ τοῦ ὅπλου του τὴν *καραμπίναν* τοῦ λῃστοῦ ἐνέπηξε τὴν ξιφολόγχην εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὁ τρίτος, ὅστις ἦτο ὀπίσω, εἶχεν ἤδη ἐφορμήσῃ ἐπὶ τὸν στρατιώτην πρὶν ἢ οὗτος προλάβῃ νὰ στραφῇ κατ' αὐτοῦ. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς δράττεται τοῦ ὅπλου τοῦ στρατιώτου καὶ διὰ τῆς ἑτέρας κραδαίνει ἐγχειρίδιον.

Digitized by Google

Ὁ στρατιώτης παραιτεῖ τὸ ὅπλον· ἀλλ' ἁρπάζει διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὴν ὡπλισμένην τοῦ ληστοῦ χεῖρα, περιβάλλει διὰ τῆς ἑτέρας χειρὸς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ περισφίγγει αὐτὸν πάσῃ δυνάμει, ἑρπύσας δὲ ὡς ὄφις ἐπὶ τοῦ σώματός του δάκνει λυσσωδῶς καὶ ἀποτέμνει τὸ οὖς αὐτοῦ.

Ὠρυγὴ ἄλγους ἐξέρχεται τοῦ στήθους τοῦ δολοφόνου, ἄρχεται δὲ πάλη φοβερά. Ἑκάτερος προσπαθεῖ νὰ καταβάλῃ τὸν ἀντίπαλον. Ἂν ὁ πούς τινος ἐξολισθήσῃ, ἀπώλετο. Ἐκ τῆς ὁρμῆς μεθ' ἧς τύπτουσι διὰ τῶν ποδῶν τὸ ἔδαφος αἱ πέτραι ἀναπηδῶσιν ἐκτὸς τῆς φοβερᾶς κονίστρας. Οἱ δύο ἐχθροὶ ἐναγκαλίζονται, συσφίγγονται, ἀπωθοῦνται μετὰ ταχύτητος ἣν ἀδυνατεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὸ βλέμμα.

Τύπτονται διὰ τῶν πυγμῶν, σπαράσσονται διὰ δηγμάτων, πλήττουσι διὰ τῶν ἀγκώνων καὶ τῶν γονάτων τὸ στῆθος, τὴν κοιλίαν τοῦ ἀντιπάλου, ἀσθμαίνοντες, ὠρυόμενοι, λυσσαλέοι.

Οἱ ὀφθαλμοί των φοβερῶς διεσταλμένοι ἐξαστράπτουσιν· τὰ στόματα ἀφρίζοντα καὶ ᾑμαγμένα συσπῶνται σπασμωδῶς, τριζόντων τῶν ὀδόντων των· τὰ πρόσωπά των οὐδὲν πλέον ἔχουσι τὸ ἀνθρώπινον...

Ἀλλ' ὁ στρατιώτης συνέχει διὰ τῆς σιδηρᾶς χειρός του τὴν κρατοῦσαν τὴν μάχαιραν πυγμὴν τοῦ ἀντιπάλου...

Αἴφνης ὁ ληστὴς πίπτει, βαρέως δουπήσας· ὁ στρατιώτης εἶνε ἐπ' αὐτοῦ, σφίγγει διὰ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸν τράχηλόν του, ἐν ᾧ δ' ὁ ληστὴς καταφέρει βαθὺ τραῦμα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ στρατιώτου, οὗτος δι' ἐσχάτου ἀγῶνος ἀνεγείρει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ πλήττει αὐτὴν σφοδρῶς κατὰ πέτρας τινός· ἐπωφεληθεὶς τῆς ἐπελθούσης παραζάλης πιέζει διὰ τῶν δύο χειρῶν καὶ τῶν ὑπολειπομένων δυνάμεων τὴν ὡπλισμένην χεῖρα. Ἡ χεὶρ ἠνοίχθη ἐκ τοῦ ἄλγους, εὐθὺς δὲ ὡς ἐγένετο κύριος τοῦ ἐγχειριδίου, ὁ στρατιώτης βυθίζει αὐτὸ εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ δολοφόνου. Ὁ σίδηρος εἰσδύει μέχρι τοῦ ὀστοῦ τοῦ οὐρανίσκου καὶ τὸ συντρίβει. Κῦμα αἵματος ἐξέρχεται τοῦ στόματός του γαργαρίζον, μιγνύμενον μεθ' ὑποκώφου ῥόγχου, ὅστις εἶνε ἡ ἐσχάτη κραυγὴ τοῦ ληστοῦ.

— Γειά σου! γειά σου! ἀνέκραξαν οἱ ἄλλοι στρατιῶται οἵτινες ἔφθασαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην πνευστιῶντες· περικυκλώσαντες δὲ αὐτὸν ἡρώτων πάντες ὁμοῦ ἐν ᾧ οὗτος ἀκίνητος, ἀσθμαίνων, κάτωχρος, ἀπλανὲς ἔχων τὸ βλέμμα παρετήρει ὁτὲ μὲν τὸν ἐκτάδην κείμενον ληστὴν ὁτὲ δὲ τὸ ἐγχειρίδιον ὅπερ ἔσφιγγε πάσῃ δυνάμει διὰ τῶν συνεσπασμένων δακτύλων του.

Εἶχεν ἀφεθῇ μόνος διότι τὸ λοιπὸν ἀπόσπασμα συνεπλάκη πρὸς ληστρικὴν συμμορίαν, ἣν τραπεῖσαν εἰς φυγήν, μάτην κατεδίωξε.

Τὸ τραῦμα τοῦ στρατιώτου μετά τινας ἡμέρας ἰάθη. Ὅτε δὲ τὸ πρῶτον εἶδεν αὐτὸν ὁ λοχαγὸς τῷ εἶπε:

— Εὖγε! εἶσαι παληκάρι!

Τότε δὲ εἷς τῶν ἐγγὺς στρατιωτῶν ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς του,

— Καὶ λὲς πῶς ἔχει ἔχθριτα μαζί σου! Νὰ ποῦ σ' εἶπε: Εὖγε! εἶσαι παληκάρι!

— Θέλοντας, μὴ θέλοντας 'βρέθηκε 'ς τὴν ἀνάγκη νὰ τὸ πῇ· δὲ 'μποροῦσε νὰ κάμῃ ἀλλοιῶς· ἀπήντησε κακεντρεχῶς γελῶν ὁ στρατιώτης.

Γ.

Μετὰ τρεῖς μῆνας τὸ σύνταγμα μετετέθη εἰς Ἀσκόλην. Μετὰ ἑπτὰ δὲ ἡμέρας ὁ συνταγματάρχης διέταξε νὰ παραστῇ ὁλόκληρον τὸ σύνταγμα ἐν στολῇ ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τῆς πόλεως. Ἔμελλε ν' ἀπονεμηθῇ τὸ ἐπὶ στρατιωτικῇ ἀρετῇ μετάλλιον εἰς στρατιώτην τινά.

— Τόσον γρήγορα! ἀνελογίσθη ὁ λοχαγὸς ὅτε μετεβιβάσθη εἰς αὐτὸν ἡ διαταγὴ τοῦ συνταγματάρχου. Δραμὼν δ' ἀμέσως εἰς τὸν θάλαμον τοῦ καταλυματίου ἠρώτησεν αὐτὸν ἐσπευσμένως:

— Ἤκουσες τὴν διαταγήν; Ἐξετέλεσες τὴν παραγγελίαν μου;

— Πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ἀπεκρίθη ὁ καταλυματίας.

— Ἆ! ἀναπνέω. Φέρε χαρτί, πένναν, καλαμάρι. Θέλω νὰ εἰξεύρω ἀσφαλῶς τὸν δρόμον διὰ νὰ μὴ χάσω καιρόν.

Ἐκάθησε παρὰ τὴν τράπεζαν, ὁ δὲ καταλυματίας ἤρχισε χαράττων ἐπὶ τεμαχίου χάρτου ὁδούς τινας καὶ οἰκίας, ὁμιλῶν χαμηλοφώνως, καὶ ἐπαναλαμβάνων ἐνίοτε τὰ λεγόμενα, ὅπως σαφέστερον ἐξηγήσῃ τὸ ζητούμενον.

Μετ' ὀλίγον ἀνηγέρθησαν ἀμφότεροι.

— Τρίτο σπίτι πρὸς τὰ δεξιά, δευτέρα θύρα; ἠρώτησεν ὁ λοχαγός.

— Τρίτο σπίτι, δευτέρα θύρα.

— Εἶσαι βέβαιος;

Ὁ καταλυματίας ἐποίησε νεῦμα σημαῖνον:

— Μὴν ἀνησυχεῖς· δὲν ἔχω λάθος.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ λοχαγὸς διήνυεν ἔφιππος τὴν ἀπὸ Ἀσκόλης εἰς Ἀκουασάνταν ὁδόν. Κεῖται δὲ ἡ Ἀκουασάντα ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Τρόντου, ἐν τῷ μέσῳ, νομίζω, τῆς Ἀσκόλης καὶ τοῦ Ἀρκουάτου.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀφίκετο εἰς τὸ χωρίον. Πρὶν εἰσέλθῃ ἐξεπόρπησε τὸν μανδύαν του ὅπως ἀποκρύψῃ τὸν ἐπὶ τῶν κομβίων ἀριθμὸν τοῦ συντάγματος. Ἀκούσαντες τὸν καλπασμὸν τοῦ ἵππου τινὲς τῶν χωρικῶν ἐξῆλθον εἰς τὴν θύραν, ἄλλοι ἔκυπτον ἐκ τῶν παραθύρων, τὰ δὲ παιδία ἔτρεχον εἰς τὸν δρόμον.

Ὁ λοχαγὸς ἀβέβαιος ἐθεώρει δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Τέλος διηυθύνθη πρὸς θύραν τινά, πρὸ

Digitized by Google

τῆς ὁποίας ἦσαν πολλαὶ γυναῖκες, ἀπομακρυνθεῖσαι δειλῶς ἅμα εἶδον τὸν ἀξιωματικόν.

— Ποιὰ ἀπὸ σᾶς μοῦ δίδει ἕνα ποτῆρι νερό, καλαί μου γυναῖκες; εἶπεν οὗτος ἀναχαιτίσας τὸ ἵππον καὶ προσλαβὼν ἀφῃρημένον ἦθος.

— Ἐγώ! ἀπήντησεν προθύμως μία ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

— Αὐτὴ εἶνε, διενοήθη ὁ λοχαγός, ἀφεύκτως αὐτὴ εἶνε.

Ἡ γυνὴ ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον φέρουσα ποτήριον ὕδατος, ὅπερ ἔτεινεν εἰς τὸν λοχαγόν. Οὗτος τὴν παρετήρει μετὰ προσοχῆς, πίνων βραδέως, ἐν ᾧ καὶ ἡ χωρικὴ ἐπίσης τὸν παρετήρει ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν ποδῶν, κλίνουσα τὴν κεφαλὴν ἔνθεν κἀκεῖθεν προσπαθοῦσα νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦ συντάγματος. Διὰ τοῦ ἐντόνου δὲ βλέμματός της, διὰ τῶν ταχειῶν τοῦ στόματος κινήσεων, ἐξεδήλου δειλήν τινα εὐχαρίστησιν μεμιγμένην μετ' ἀγωνίας, ἀγνοῶ δὲ καὶ ὁποίαν ἐπιθυμίαν ἀνήσυχον καὶ ἀόριστον, ἣν ἠδυνάτει ν' ἀποκρύψῃ.

Ὁ λοχαγὸς τὸ παρετήρησε.

— Καμμιὰ ἀπὸ σᾶς ἔχει υἱὸ στρατιώτη; ἠρώτησεν ἀποδοὺς τὸ ποτήριον καὶ προσποιούμενος ἀδιαφορίαν.

— Ἐγώ, ἀπεκρίνατο εὐσταθῶς ἡ τὸ ὕδωρ κομίσασα γυνή· ἐγὼ ἔχω τὸ παιδί μου 'ςτὸ στρατό!

— Εἰς ποῖον σύνταγμα;

Ἡ γυνὴ εἶπε τὸν ἀριθμὸν τοῦ συντάγματος, μεθ' ὃ προσεῖπεν ἐν σπουδῇ:

— Ποῦ εἶνε αὐτὸ τὸ σύνταγμα, κῦρ συνταγματάρχη; Μὴν τύχῃ καὶ τὸ γνωρίζεις τοῦ λόγου σου τὸ παιδί μου; Μὴν τὸ εἶδες πουθενά;

— Ἐγώ; ὄχι... ἀλλὰ πῶς; δὲν ξεύρεις ποῦ εἶνε;

— Ἄ! ἀνέκραξεν ἡ γυνὴ γενομένη σύνοφρυς καὶ σταυρώσασα τὰς χεῖράς της· δύο χρόνια εἶνε ποῦ δὲν τῶχω ἰδῇ· εἶν' ἕνας μῆνας τώρα ποῦ δὲν ἦταν πολὺ μακρυὰ π' ἐδῶ· τῶχαν στείλει νὰ κτυπήσῃ τοὺς λῃστάς, τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί, καὶ μ' ἔστειλε ἕνα γράμμα μὰ ἀπὸ τότε, δὲν πῆρα καμμιὰ εἴδησι. Χωρὶς ἄλλο θὰ μοὔστειλε κανένα γράμμα καὶ δὲ θὰ μοῦ ἦλθε. Αὐτοὶ ποῦ στέλλουν τὰ γράμματα ποιὸς ξέρει τί τὰ κάνουν; (Κατὰ μικρὸν δ' ἐξήπτετο, καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆς ἐλάμβανεν αὔξουσαν βαθμηδὸν ἔκφρασιν ὀδύνης καὶ πείσματος). Τὰ γράμματα τῶν φτωχῶν τὰ γνωρίζουνε ἀπὸ τὸ 'πανώγραμμά τους καὶ τὰ πετᾶνε σὲ μιὰ γωνιά. Ξέρω 'γὼ τί γίνεται ἐκεῖ πέρα. Τὰ κακόμοιρα τὰ παιδιὰ γράφουνε καὶ ἡ ἔρημες ἡ φαμίλιες τους δὲν πέρνουν καμμιὰ εἴδησι. Μὰ οἱ ἀξιωματικοὶ ἔπρεπε νἆχαν τὸ νοῦ τους 'ς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Νὰ μὲ συμπαθᾷς, κῦρ συνταγματάρχη, αὐτὰ δὲν τὰ λέγω γιὰ τοῦ λόγου σου· μὰ δὲν εἶνε δίκηο δύο μῆνες τώρα νὰ μὴν ἔχωμε εἴδησι ἀπὸ τὰ παιδιά μας, καὶ νάμασθε νύχτα μέρα σὲ ἀνησυχία Νά, ρώτησε τὲς γειτόνισσες ποὔνε δῶ σιμά, αὐτὲς ξέρουν πόσο στενοχωριοῦμαι, πόσο κτυπᾷ ἡ καρδιά μου γιὰ τὸ παιδάκι μου· ἔρχονται ὧρες ποῦ δὲν μπορῶ πειὰ νὰ βαστάξω. Ὤ, ὄχι, ὄχι συνταγματάρχη μου, δὲν εἶνε σωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

Καλύψασα δὲ διὰ τῆς ποδιᾶς της τὸ πρόσωπον ἐξερράγη εἰς δάκρυα.

Πᾶσαι αἱ ἄλλαι γυναῖκες ἐπένευον διὰ τοῦ βλέμματος καὶ τῶν νευμάτων. Ὁ λοχαγὸς ἐσίγα. Αἴφνης δέ:

— Τήραξε αὐτό, κυρά μου, εἶπε. Καὶ ἐκβαλὼν τὸ πιλίκιόν του ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν γυναῖκα.

Αὕτη ἔκπληκτος, τὸ περιέστρεψεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, ἐρωτῶσα συγχρόνως διὰ τοῦ βλέμματος τὰς πέριξ φίλας, εἶτα δὲ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ λοχαγοῦ τὸ βλέμμα ὡσεὶ ἔλεγε ὅτι δὲν ἐνόησε.

Ὁ λοχαγὸς ἐμειδία.

— Δὲν ἔχει τίποτε αὐτὸ τὸ πιλίκιο ποῦ νὰ σὲ ἐνδιαφέρῃ;

Ἡ γυνὴ ἐξετάσασα αὐτὸ ἐκ νέου ἀνέκραξε:

—Τὸ νούμερο πῶχει τὸ σύνταγμά του! τὸ σύνταγμα τοῦ παιδιοῦ μου!

Καὶ ἐναγκαλισθεῖσα διὰ τῶν δύο βραχιόνων τὸ πιλίκιον τοῦ ἀξιωματικοῦ τὸ κατησπάζετο, τοσαύτας δ' ἀλλεπαλλήλους παρακλήσεις, ἐρωτήσεις, ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης ἀπέτεινεν εἰς τὸν λοχαγὸν ὥστε οὗτος παρεζαλίσθη, καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραμείνῃ ὅπως κατευνασθῇ ἡ ὁρμὴ τῆς μητρικῆς στοργῆς καὶ εἶτα ἀπαντήσῃ.

— Αὔριον θὰ ἴδῃς τὸν υἱόν σου, τῇ εἶπε τέλος· εἶνε εἰς τὴν Ἀσκόλην καὶ σὲ περιμένει.

Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ὥρμησεν ὅπως ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ λοχαγοῦ ἀλλ' οὗτος ἀπέσυρεν αὐτήν.

Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πόλιν. Εἶχε συνδιαλεχθῇ διὰ μακρῶν μετὰ τῆς μητρὸς τοῦ στρατιώτου ἀλλ' οὐδὲ λέξιν τῇ εἶπε περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ μεταλλίου.

Ἅμα ὑποστρέψας εἰς τὸ κατάλυμά του ἐκάλεσε τὸν παρ' αὐτῷ ὑπηρετοῦντα στρατιώτην, καὶ σαφῶς, τονίζων τὴν φωνὴν ἐφ' ἑκάστης συλλαβῆς, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁδηγίας τινὰς περὶ τῆς πρωίας τῆς ἐπαύριον.

— Ἐκατάλαβες; τῷ εἶπεν ἐν τέλει.

— Ναί, κῦρ λοχαγέ.

— Θὰ γίνουν ὅλα ὅπως εἶπα;

— Μὴ σὲ μέλῃ κῦρ λοχαγέ.

— Καλά, ἔχω ἐμπιστοσύνη εἰς ἐσέ.

Καὶ ἐξῆλθε. Ὁ στρατιώτης παρηκολούθησεν αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος μέχρι τῆς θύρας, μείνας δ' ἐπὶ στιγμὴν σύννους, ἔλαβεν ἔπειτα ἓν ὑπόδημα διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ τὸ στίλβωθρον διὰ τῆς ἑτέρας· στιλβῶν δ' αὐτὸ δι' ὅλων τῶν δυνάμεών του ἐψιθύρισε·

Digitized by Google

— Ἔχεις 'στάληθινὰ χρυσῆ καρδιά, λοχαγέ μου· ἀξίζεις βραβεῖο· καὶ αὔριο τὸ πρωῒ τὰ 'ποδήματά σου θὰ λάμπουνε περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ὑποδήματα τοῦ συντάγματος.

Δ'.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον, περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ὁ στρατιώτης τοῦ λοχαγοῦ ὅστις παρεφύλαττεν εἰς τὴν γωνίαν ὁδοῦ τινος ἀγούσης εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν τῆς πόλεως, εἶδεν ἐρχομένην γραῖαν χωρικήν, τὴν ἑορτάσιμον αὐτῆς στολὴν φοροῦσαν. Ἀπὸ τῶν ὤτων αὐτῆς ἐκρέμαντο δύο μεγάλα ἐνώτια, κοράλλινον περιδέραιον περιέβαλλε τὸν τράχηλόν της, ἡ δ' ἐσθὴς αὐτῆς ἐξήστραπτεν ἐκ πάντων τῶν χρωμάτων τῆς ἴριδος. Προχωροῦσα περιέβλεπε μετὰ χαρᾶς, ἐκπλήξεως καὶ περιεργίας. Ὁ στρατιώτης παρατηρήσας αὐτὴν προσεκτικῶς ἐπλησίασε.

— Κυρά! εἶπε.

— Ὦ! σὺ εἶσαι ὁ στρατιώτης ποῦ μοῦ εἶπε ὁ κῦρ λοχαγός;

— Ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Νάχῃς τὴν εὐχὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας, παιδάκι μου. Νὰ σ' ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἰδῇς τὴν μανοῦλα σου. Ἀμὴ ὁ υἱός μου; Δὲν εἶν' ἐδῶ; Ποῦ εἶνε; Γιατὶ δὲν ἦρθε νὰ μὲ προσμένῃ; Δὲν τοῦ τὸ εἶπαν πῶς θἄρθω; Πές μου ποῦ εἶνε, παληκάρι μου· πήγαινέ με γρήγορα νὰ τὸν ἰδῶ.

— Ἅ! ἔχε δὰ 'λίγη ὑπομονή! δὲν 'μπορεῖς νὰ τὸν ἰδῇς ἔτσι ἀμέσως. Πρέπει νὰ προσμένῃς μισὴ ὥρα ἀκόμα· εἶνε μὲ τὸ λόχο του· θὰ δώσουν παράσημο σ' ἕνα στρατιώτη· ὑπομονή.

— Μισὴ ὥρα ἀκόμα! Χριστέ μου! Καὶ πῶς νὰ κάνω νὰ προσμένω μισὴ ὥρα;

— Τὸ νοιώθω, καλή μου κυρά, γιὰ σένα μισὴ ὥρα εἶνε ἕνας χρόνος. Μὰ τί νὰ γίνῃ; ἂς κουβεντιάζωμεν οἱ δυό μας· ἡ ὥρα θὰ περάσῃ.

— Καί... θἄρθουν ἐδῶ οἱ στρατιῶτες;

— Ναί, 'ς αὐτὴν τὴν πλατεῖα, 'ς ἐκεῖνο τὸ μέρος.

— Μὰ τότε θὰ 'μπορέσω νὰ τὸν ἰδῶ, νὰ τοῦ 'πῶ δυὸ λόγια...

— Ὄχι, δὲν κάμνει.

— Μὰ ἔχω δύο χρόνια ποῦ δὲν τὸν εἶδα!...

— Τὸ ξέρω. Μὰ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ 'μιλήσῃ κανεὶς τοῦ στρατιώτη ὅταν εἶνε 'ς τὴ γραμμή· ὁ κανονισμὸς τὸ λέγει καθαρά· ἐδῶ, κυρά μου, προστάζει ὁ συνταγματάρχης· ἡ μάνα δὲν 'μπορεῖ νὰ κάνῃ τίποτε· καὶ τοῦ συνταγματάρχη ἡ μάνα νὰ ἤρχονταν καὶ αὐτὴ ἔπρεπε νὰ σταθῇ 'ς τὴν ἄκρη καὶ νὰ προσμένῃ. Τὸ νοιώθεις, τὸν κανονισμὸ αὐτὸ δὲν τὸν ἔκαμαν γυναῖκες.....

— Τὸ νοιώθω, μά....

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη τυμπανοκρουσία καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος ὅθεν προήρχετο.

— Νά, τὸ σύνταγμα, εἶπεν ὁ στρατιώτης.

Ἡ γραῖα ᾐσθάνθη βιαίως παλλομένην τὴν καρδίαν της, ἔμεινεν ἐπὶ στιγμὴν διστάζουσα, εἶτα δ' ὥρμησε πρὸς τὰ ἐμπρός.

— Στάσου! μὴ φεύγῃς! ἀνέκραξεν ὁ στρατιώτης κρατήσας αὐτὴν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ νεύσας διὰ τῆς χειρὸς νὰ μείνῃ ἥσυχος. Πρόσμενε· κάνε μου αὐτὴ τὴ χάρι· ἂν σὲ ἰδῇ, 'μπορεῖ νὰ πάθῃ τίποτε ποῦ δὲν θέλεις νὰ τὸ πάθῃ. Θέλεις νὰ τὸν βάλουν φυλακή; Θαρρεῖς καὶ θέλει πολὺ γι' αὐτό; Νά, φθάνει νὰ κρατῇ τὸ κεφάλι γυρισμένο ἀριστερὰ ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ τὤχῃ δεξιά.

— Ἀλήθεια! ἐψιθύρισεν ἡ χωρική.

Ὁ στρατιώτης ἐξηκολούθησε.

— Πρόσμενε λιγάκι· δὲν θὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος· δυὸ χρόνια ὡς τώρα τὸν ἀπάντεχες...

Ἡ γραῖα ὕψωσε τὸ βλέμμα της πρὸς τὴν ὁδὸν ἐξ ἧς ἔμελλε νὰ φανῇ τὸ σύνταγμα.

Ὁ κρότος τῶν τυμπάνων ἐπλησίαζε· τὸ πλῆθος διεχωρίσθη εἰς δύο πτέρυγας.

— Νά, ἡ μουσική! οἱ στρατιῶται ἔρχονται κατόπιν.

Ἡ γραῖα ἀπεπειράθη καὶ αὖθις νὰ ὁρμήσῃ.

— Ἔλα 'ς τὰ σωστά σου, γυναῖκα, εἶπεν ὁ στρατιώτης. Θέλεις καλὰ καὶ σώνει νὰ τὸν βάλουν φυλακή;

— Τὸν εἶδα! Τὸν εἶδα, ἀνεφώνησεν αἴφνης ἡ γραῖα κροτοῦσα τὰς παλάμας. Τήραξέ τον.

— Ποῦ εἶνε;

Ἡ χωρικὴ ἔδειξε πρὸς διεύθυνσίν τινα.

— Δὲν εἶνε αὐτοῦ, ἔχεις λάθος. Ἀπὸ 'δῶ δὲν 'μπορεῖς νὰ τὸν γνωρίσῃς· εἴμασθε πολὺ μακρυά.

— Τότε θἆνε αὐτὸς ἐκεῖ!

— Αὐτός; ὄχι· οὔτ' αὐτός· δὲν εἰμπορεῖς νὰ τὸν δῇς, εἶνε 'ς τὴν δεύτερη γραμμή.

— 'Σ τὴν δεύτερη γραμμή;

— Ναί.

— Καὶ τί θὰ πῇ 'ς τὴν δεύτερη γραμμή;

— Θὰ πῇ πίσω ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

— Ἄχ! βάστα, καϋμένη μου καρδιά! ἀνεφώνησεν ἡ γραῖα στενάζουσα. — Καὶ τώρα τί κάνουν;

— Δὲν βλέπεις; Ὁ συνταγματάρχης ἐστάθη ἐμπρὸς εἰς τὸ σύνταγμα γιὰ νὰ βγάλῃ λόγο. Εἶνε συνήθεια πάντα ὅταν δίνουν τὸ μετάλλιο ς' ἕνα στρατιώτη νὰ βγάζουν λόγο, καὶ νὰ λέγουν τί ἔκαμε καὶ τοῦ τὸ δίδουν. Λέγουν καὶ 'ς τοὺς ἄλλους στρατιώτας νὰ γίνουν σὰν αὐτόν, καὶ πῶς εἶνε γενναῖος στρατιώτης καὶ πῶς ἔκαμε τὸ χρέος του καὶ πῶς ἐτίμησε τὸ σύνταγμα. Ἕνα σωρὸ ὤμορφα λόγια. Νά, ἄκουσε· ὁ συνταγματάρχης ἄρχισε.

— Δὲν ἀκούω τίποτα· τί λέγει;

— Νά. Αὐτὸν τὸν στρατιώτη ποῦ θὰ πάρῃ τὸ μετάλλιο τὸν ἐπερικύκλωσαν τρεῖς λησταὶ καὶ

Digitized by Google

άδειασαν απάνω του καὶ οἱ τρεῖς τὲς καραμπίνες τους. Μὰ δὲν λαβώθηκε, μὰ οὔτε τἄχασε· ἐσκότωσε τὸν ἕνα μὲ τὸ τουφέκι του καὶ ἔμπηξε τὴν ξιφολόγχη του ς' τὴν κοιλιὰ τοῦ δευτέρου. Τὸν τρίτον, ἅρπαξε τὸ μαχαῖρι ἀπ' τὸ χέρι του καὶ τοῦ τὤχωσε 'ς τὸ λαιμό του.

— Χριστὲ καὶ Παναγία μου!

— Δὲν εἶνε παληκάρι, αἴ;

— Καὶ τοὔδωκαν μετάλλιο;

— Ναί, τώρα θὰ τοῦ τὸ δώσουν.

— Πῶς θὰ εὐχαριστηθῇ τὸ καϋμένο τὸ παιδί!

— Μὰ νὰ σοῦ πῶ τοῦ ἀξίζει· οἱ ἄλλοι στρατιῶται τὸν ἀγαποῦν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους· οἱ ἀξιωματικοὶ τὸν ἔχουν σὰν παιδί τους· ὅλοι τὸν τιμοῦν· καὶ κάνουν καλά· γιατὶ εἶνε ἄξιος νὰ τὸν ἀγαποῦν καὶ νὰ τὸν τιμοῦν· εἶνε ἀπὸ τοὺς πειὸ καλοὺς στρατιώτας τοῦ συντάγματος· 'λίγοι εἶνε σὰν κι' αὐτόν·

— Καὶ ποῦ εἶνε αὐτὸς ὁ στρατιώτης;

— Σὲ λίγο ὁ συνταγματάρχης θὰ τὸν φωνάξῃ νἄβγῃ ἀπ' τὴ γραμμή.

Ὁ συνταγματάρχης ἐσιώπησε.

—Κύττα! κύττα! ἐφώνησεν αἴφνης ὁ στρατιώτης δεικνύων τὰ παράθυρα τῆς ἀπέναντι οἰκίας. Κύττα πόσοι ἄνθρωποι εἶνε 'ς τὰ παράθυρα. Σὲ 'λίγο ὅλοι θὰ τὸν χαιρετήσουν· θὰ τὸ ἰδῇς.

Ἐν τούτῳ ὁ μέλλων νὰ τύχῃ τοῦ μεταλλίου στρατιώτης ἐξελθὼν τῆς τάξεώς του ἐπλησίασεν εἰς τὸν συνταγματάρχην, ἦτο δὲ ἐστραμμένος πρὸς τὸ σύνταγμα καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ γραῖα δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπόν του.

— Αὐτὸς εἶνε ὁ στρατιώτης;

— Ναί.

— Καὶ τί κάνει τώρα;

— Ὁ συνταγματάρχης τοῦ κρεμνᾷ τὸ μετάλλιο 'ς τὸ στῆθος.

— Ὦ, Παναγία μου, ἡ καρδιά μου κτυπᾷ γι' αὐτόν. Τί χαρὰ ποῦ θὰ τὴν ἔχῃ! Καὶ τώρα τί κάνουν;

— Τώρα τὸ σύνταγμα θὰ παρουσιάσῃ ὅπλα.

— Ἀλήθεια! ἀνέκραξε μετὰ θαυμασμοῦ ἡ γραῖα.

— Ἀμὴ ψεύματα;

— Ὤ, τί τιμή! ἀνεφώνησεν ἡ ἀγαθὴ χωρικὴ συνάπτουσα τὰς χεῖρας ἐν ᾧ τὸ πρόσωπόν της ἐφωτίζετο ὑπὸ ὡραίου μειδιάματος ἐκπλήξεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Ὁ συνταγματάρχης ἐστράφη πρὸς τὸ σύνταγμα καὶ διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς, ἐντόνου, παλλομένης ἀντηχησάσης καθ' ὅλην τὴν πλατεῖαν, ἀνέκραξε:

— Παρουσιάστε ἅρμ!...

Ἡ γραῖα ἠσθάνθη ῥῖγος συγκινήσεως μεταδιδόμενον καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ σῶμα.

Ἅμα τῷ προστάγματι τοῦ συνταγματάρχου οἱ τέσσαρες ταγματάρχαι ἐστράφησαν ἕκαστος πρὸς τὸ τάγμα του καὶ ἐπανέλαβον τὰς λέξεις τοῦ συνταγματάρχου.

Διὰ μιᾶς, ὡσεὶ ἐκινήθησαν δι' ἑνὸς βραχίονος, χίλια διακόσια ὅπλα ἀνηγέρθησαν στίλβοντα, καὶ χίλια διακόσια πρόσωπα ἔμειναν ἀκίνητα τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ στρατιώτου προσηλοῦντα. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐχαιρέτησαν διὰ τοῦ ξίφους. Τὸ θεώμενον πλῆθος ἐξερράγη εἰς χειροκροτήματα, ἡ μουσικὴ ἐπαιάνισε.

— Μὰ ποιὸς νἆνε αὐτὸς ὁ στρατιώτης, ἠρώτησεν ἔκπληκτος ἡ γραῖα.

Ὁ στρατιώτης τοῦ λοχαγοῦ ἐστράφη, τὴν παρετήρησε, καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα ὅπως ὁμιλήσῃ...

Ἡ μουσικὴ ἐξηκολούθει παιανίζουσα. Τὸ σύνταγμα ἔμενεν ἀκίνητον.

— Εἶνε ὁ υἱός σου! ἀνέκραξεν ὁ στρατιώτης.

Ἡ γραῖα ἔρρηξε κραυγήν, ἔμεινεν ἀκίνητος, διεσταλμένα ἔχουσα τὰ ὄμματα καὶ ἀνεῳγμένον τὸ στόμα, μειδιῶσα, στενάζουσα, κλαίουσα. Τὰ χειροκροτήματα ἐκεῖνα, ἐκείνη ἡ μουσικὴ ἀντήχουν ἐν τῇ ψυχῇ της ὡς παραδεισία τις ἁρμονία· τὰ χίλια διακόσια ἐκεῖνα ὅπλα συνεχέοντο πρὸ τῶν βλεμμάτων της εἰς χείμαρρον φωτός. Τὸ πνεῦμα αὐτῆς ἐθορυβήθη αἴφνης, οἱ ὀφθαλμοί της ἐσκοτίσθησαν, ἐκλονήθη... Ἀλλ' ἐβάστασέ τις αὐτήν.

Ὅτε συνῆλθε, τὸ σύνταγμα εἶχε γίνῃ ἄφαντον. Ὁ υἱός της ἐκράτει αὐτὴν εἰς τὴν ἀγκάλην καὶ αἱ δύο καρδίαι ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων ὥστε τὸ στρατιωτικὸν μετάλλιον συνεπιέζετο μεταξὺ τῶν δύο στηθῶν.

— Μὰ πῶς; — ἦσαν αἱ πρῶται λέξεις τοῦ υἱοῦ ἅμα ἀπαλλαγέντος τῶν μητρικῶν περιπτύξεων— πῶς εἴξερες ὅτι ἤμουν ἐδῶ; Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε; Πῶς εὑρέθηκες ἐδῶ, σήμερα, αὐτὴν τὴν ὥρα;

Ἡ γραῖα διηγήθη ὅτι τὴν προτεραίαν ἀξιωματικός τις ἔφιππος εἶχεν ἔλθῃ εἰς τὸ χωρίον των καὶ εἶχε σταματήσῃ πρὸ τῆς θύρας των, ὅτι τῇ εἶχεν εἴπῃ ποῦ ἦτο ὁ υἱός της καὶ τῇ ἐπρότεινε νὰ τῇ δώσῃ χρήματα ὅπως δυνηθῇ νὰ μεταβῇ ταχέως εἰς τὴν πόλιν δι' ἁμάξης, ὅτι τῇ ἔδωκε τὰ χρήματα ἐκεῖνα, καὶ ὅτι ἅμα ἐλθοῦσα εὗρεν ἕνα στρατιώτην ὅστις κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀξιωματικοῦ τὴν περιέμενεν εἰς τὴν πλατεῖαν....

— Ποῦ εἶνε αὐτὸς ὁ στρατιώτης; ἠρώτησεν ὁ υἱός.

Ἀμφότεροι ἐθεώρησαν πέριξ ἀλλ' ὁ στρατιώτης τοῦ λοχαγοῦ εἶχε γίνῃ ἄφαντος.

— Τώρα νοιώθω, προσεῖπεν ἡ μήτηρ γιατὶ ὁ ἀξιωματικὸς αὐτὸς ἤθελε νἄρθω σήμερα τὸ πρωΐ· ἤθελε νὰ σὲ ἰδῶ.

Παρετήρησε τὸν υἱόν της, ἐμειδίασε καὶ τὸν ἐφίλησε.

— Ἤθελε νὰ τὰ ἰδῶ ὅλα καὶ δὲν μοῦ εἶπε τίποτε γιὰ νὰ ξαφνισθῶ, καὶ ὁ στρατιώτης ἤτανε

Digitized by Google

μιλημένος ἀπ' αὐτόν. Τί ἄνθρωπος νἆνε! Καὶ πῶς ἔμαθε τὸ χωριό μας καὶ τὸ σπίτι μας; Καὶ τί συμφέρο εἶχε νὰ μὲ κάνῃ νὰ νοιώσω τέτοια χαρὰ ἀφ' οὗ δὲν μ' ἐγνώριζε καθόλου; Πέ μου το, παιδί μου!

Ὁ υἱὸς διελογίζετο.

— Ποῦ εἶνε αὐτὸς ὁ ἀξιωματικός; αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; ἐξηκολούθησεν ἡ γραῖα θέλω νὰ τὸν ἰδῶ· θέλω νὰ φιλήσω τὸ χέρι του. Πήγαινέ με γρήγορα νὰ τὸν ἰδῶ, παιδί μου!

— Εὐθύς! ἀπεκρίθη ὁ στρατιώτης ἀνανήψας ἐκ τῶν διαλογισμῶν του.

Ἔλαβε τὴν μητέρα του ἀπὸ τῆς χειρός· διῆλθον ἐσπευσμένως τὴν πλατεῖαν, εἰσῆλθον εἰς τὴν πρὸς τὸν στρατῶνα ἄγουσαν ὁδόν, ἔφθασαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔστησαν τριάκοντα βήματα ἀπὸ τῆς θύρας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἦσαν σχεδὸν πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ ἀναμένοντες τὴν μεγάλην ἀναφοράν. Ἡ γραῖα παρετήρει ἀπλήστως, ὁρμεμφύτως δὲ καὶ ὁ υἱὸς ἠρεύνα ἀγνοῶν ποῖον ἀνεζήτει.

— Ποιὸς εἶνε; τὸν εἶδες; Δεῖξέ μοῦ τονε.

— Δὲν τὸν βρῆκα ἀκόμα.

— Γιὰ ἰδέ, ἰδὲ καλά, μάνα, καὶ θὰ τὸν βρῇς.

— Νά, νὰ αὐτὸς ποῦ ἀκουμβᾷ 'ς τὸν τοῖχο.. ὄχι, δὲν εἶν' αὐτός, δὲν εἶνε αὐτός· ὁ ἄλλος θἆνε· αὐτὸς ποῦ ἀνάβει τὸ σιγάρο του... στάσου νὰ γυρίσῃ... πρόσμενε... ὄχι, δὲν εἶνε οὔτ' αὐτός.

— Μὰ ποιὸς εἶνε λοιπόν;

— Ἄ! νά τος! Ναί, ναὶ αὐτὸς εἶνε. Αὐτὸς ποῦ ἀκουμβᾷ τὸ χέρι του 'ς τὸν ὦμο τοῦ ἀλλουνοῦ ποῦ εἶνε σιμά του.

— Αὐτός;

— Αὐτός, αὐτός!..

— Μάνα μου τί λές;

— Αὐτὸς εἶνε, σοῦ λέγω!

— Ἀλήθεια! μὴν ἔχῃς λάθος; τὸν ἐγνώρισες καλά; ἀνέκραξεν ὁ στρατιώτης θλίβων τὰς χεῖρας τῆς μητρός του.

— Παίρνω ὅρκο πῶς εἶν' αὐτός!

Ὁ στρατιώτης προσήλωσε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ του καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος παρατηρῶν αὐτόν

Ἀλλ' ἡ μήτηρ, ἥτις περὶ τοῦ υἱοῦ της μόνον ἐσκέπτετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀδιαφοροῦσα περὶ πάντων, ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν καὶ λαβοῦσα τὸ μετάλλιον διὰ τοῦ δείκτου καὶ τοῦ ἀντίχειρος τῆς δεξιᾶς χειρός, τὸ ἐπλησίασεν εἰς τὸ πρόσωπόν της, παρετήρησε προσεκτικῶς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν του καὶ εἶπε μειδιῶσα εἰς τὸν στρατιώτην, ὅστις ἔμενεν ἀκίνητος παρατηρῶν τὸν λοχαγόν.

— Βάζω στοίχημα πῶς 'ς αὐτὸ τὸν κόσμο, ὕστερα ἀπὸ τὴν μανούλα σου τὸ πρᾶγμα ποῦ ἀγαπᾷς περισσότερο... εἶνε αὐτό.. καὶ ἀνήγειρε τὸ μετάλλιον καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ταινίας του.

— Ὄχι! ἀπεκρίθη ὁ στρατιώτης χωρὶς νὰ στραφῇ.

— Ὄχι; Τί πρᾶγμα λοιπὸν ἀγαπᾷς περισσότερο εἰς τὸν κόσμο ὕστερα ἀπὸ τὴν μανοῦλά σου; ἠρώτησεν ἡ γραῖα μετὰ στοργῆς μειδιῶσα.

Ὁ στρατιώτης ἤγειρε τὸν βραχίονα καὶ τείνας τὸν δείκτην πρὸς τὸν λοχαγόν του ἀπήντησε:

— Αὐτὸν δὰ τὸν ἄνθρωπο!

(Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τοῦ **Edmondo de Amicis**.)

Α. Π. Κ.

Τὸ ζήτημα τῆς βελτιώσεως καὶ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς τῶν ἡμετέρων οἴνων εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων σήμερον, ὅτε ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζήτησις αὐτῶν αὐξάνει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ἕνεκα τῆς ἐν ἄλλαις οἰνοφόροις χώραις τῆς Εὐρώπης ἐπισκήψεως τῆς φυλλοξήρας. Τούτου ἕνεκα ἐκρίναμεν καλὸν νὰ μεταφέρωμεν ἐκ τοῦ καλλίστου περιοδικοῦ τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» ὅσα περὶ τούτου γράφει ὁ εἰδικώτατος αὐτοῦ συντάκτης κ. Π. Γεννάδιος, παρέχοντες οὕτως εἰς αὐτὰ εὐρυτέραν δημοσιότητα χάριν τῶν Ἑλλήνων ἀμπελουργῶν.

Σ. τ. Δ.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΣ

τῶν μελάνων οἴνων τῆς Ἑλλάδος

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔκτακτος ὑποτίμησις τοῦ λευκοῦ γλεύκους καὶ ἡ εἰς λίαν συμφερούσας τιμὰς διάθεσις τοῦ μέλανος καταδεικνύουσιν ἐναργέστατα ἅπαξ ἔτι τὸ εἶδος τῶν ἀμπέλων, ἃς δέον νὰ χρησιμοποιῶσι κατὰ προτίμησιν οἱ κτηματίαι οἱ καταρτίζοντες νέους ἀμπελῶνας.

Ἡ ἐφέτος κυρίως καταστᾶσα πασιφανὴς προτίμησις τῶν μελάνων ἡμῶν οἴνων ὀφείλεται εἰς τὸ ἐκ δέκα περίπου ἑκατομμυρίων ἑκατολίτρων(1) οἴνου ἐτήσιον ἔλλειμμα τῆς Γαλλίας τὸ προερχόμενον ἐκ τῶν καταστροφῶν, ἃς ἡ φυλλοξήρα ἐπήνεγκεν εἰς τοὺς ἀμπελῶνας τῆς χώρας ταύτης. Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ ἔλλειμμα τοῦτο εἶνε ἀνώτερον τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐξ ἑνὸς περίπου ἑκατομμυρίου στρεμμάτων ἀμπελώνων τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο ἡ Γαλλία ἀναγκάζεται κατ' ἔτος ν' ἀναπληροῖ προμηθευομένη οἴνους ἐκ διαφόρων χωρῶν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν 50 περίπου ἑκατομμυρίων χιλιογράμμων σταφίδων ἑλληνικῶν καὶ μικρασιατικῶν κατασκευάζει $1^1/_2$ ἑκατομ.ὡς ἔγγιστα ἑκατόλιτρα ξανθοῦ κοινοῦ οἴνου, τὰ δὲ ἕτερα $8^1/_2$ ἑκατομμύρια προμηθεύεται κατὰ πρῶτον μὲν λόγον ἐξ Ἱσπανίας, κατὰ δεύτερον δὲ ἐξ Ἰταλίας καὶ κατὰ τρίτον ἐξ Οὐγγαρίας, Ἀλγερίας καὶ Ἀνατολῆς (Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας). Πολλοὶ τῶν οἴνων τούτων καὶ οἱ ἰδίως οἱ Οὐγγρικοὶ εἶνε

1) Τὸ ἑκατόλιτρον ἰσοδυναμεῖ πρὸς 78 ὀκάδας.

Digitized by Google

λευκοί· λευκοὶ ὡσαύτως δέον νὰ θεωρηθῶσι καὶ οἱ σταφιδῖται οἶνοι ὡς καὶ τὰ τῇ βοηθείᾳ σακχάρεως παρασκευαζόμενα ἐν Γαλλίᾳ πάμπολλα λάγγυρα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐξοδευόμενοι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν οἶνοι εἶνε μέλανες, οἱ οἰνοποιοὶ ἀναγκάζονται νὰ ἐπιζητῶσι καὶ νὰ προσφέρωσι μεγαλητέρας τιμὰς διὰ τοὺς μέλανας οἴνους, ὧν ἡ ἀξία εἶνε ἀνάλογος τῆς βαθύτητος τοῦ χρώματος καὶ τῆς οἰνοπνευματικῆς δυνάμεως αὐτῶν. Τοὺς οἴνους δὲ τούτους χρησιμοποιοῦσιν οὐχὶ ἀπ' εὐθείας, ἀλλὰ συγκιρνῶντες μετὰ τῶν λαγγύρων, τῶν σταφιδιτῶν καὶ τῶν λευκῶν οἴνων οὓς οὕτω μετατρέπουσιν εἰς μέλανας.

Μέχρι τοῦδε οἱ ἡμέτεροι οἶνοι εἰσαγόμενοι εἰς Γαλλίαν ἐπεβαρύνοντο δι' εἰσαγωγικοῦ τέλους 4 ½ φράγκων κατὰ ἑκατόλιτρον (78 ὀκάδας), ἐνῷ οἱ τῆς Ἱσπανίας καὶ Ἰταλίας προστατευόμενοι ὑπὸ εἰδικῶν συμβάσεων ὑπεβάλλοντο εἰς δασμὸν μόνον δύο φράγκων. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο οἱ οἶνοι τῆς Κύμης, τῆς Λευκάδος, τῆς Κερκύρας ἐπροτιμῶντο ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοὺς κοινοὺς οἴνους τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἐντεῦθεν γίνεται καταφανὴς ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ αὔξησις τῆς ζητήσεως, ἥτις θὰ ἐπέλθῃ διὰ τοὺς ἡμετέρους οἴνους χάριν εἰς τὴν πρό τινος μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας ὑπογραφεῖσαν ἐμπορικὴν σύμβασιν, δι' ἧς οἱ ἡμέτεροι οἶνοι θὰ τεθῶσιν ἐν ἴσῃ φορολογικῇ μοίρᾳ πρὸς τοὺς Ἱσπανικοὺς καὶ Ἰταλικούς, ἐπιβαρυνόμενοι ἐν τῷ μέλλοντι δι' εἰσαγωγικοῦ τέλους δύο μόνον φράγκων κατὰ ἑκατόλιτρον ἀντὶ 4 ½.

Ἡ ἕνεκα τῆς εὐεργετικῆς ταύτης συμβάσεως προσδοκωμένη αὔξησις τῆς ζητήσεως τῶν ἡμετέρων μελάνων οἴνων καὶ ἡ εὐτέλεια τῶν τιμῶν τῶν λευκῶν, ἡ λίαν καταφανὴς γενομένη ἐφέτος, ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τρία τινὰ ἤτοι α.) τὴν εὐθύτητα καὶ καλὴν πίστιν περὶ τὴν συναλλαγὴν μετὰ τῶν ξένων τῶν προμηθευομένων οἴνους παρ' ἡμῶν· β') τὴν εἰς τοὺς νέους ἀμπελῶνας φύτευσιν ἀμπέλων μελανοσταφύλων καὶ γ.) τὴν διὰ τοῦ ἐγκεντρισμοῦ βαθμιαίαν τροπὴν τῶν λευκοσταφύλων εἰς μελανοσταφύλους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἐν αἷς ἐπικρατοῦσιν αἱ πρῶται.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν ἐν ταῖς δοσοληψίαις ἡμῶν μετὰ τῶν ξένων ἐμπόρων ἐπιβαλλομένην εὐθύτητα καὶ καλὴν πίστιν εἶνε περιττὸν νὰ ἐπιμένω, διότι εἰς πάντας εἶνε γνωσταὶ αἱ ἐπελθοῦσαι εἴς τινα τῶν γεωργικῶν ἡμῶν προϊόντων καταστρεπτικαὶ συνέπειαι τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς ἀπληστίας τινῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων παραγωγῶν. Ἡ ἐκμηδένισις τῆς ἐν Τύνιδι ἐξοδεύσεως τοῦ ἡμετέρου πρινοκοκκίου ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Τριπολιτῶν ἐμπόρων λίαν ἐπιτηδείαν καὶ ἐπίπονον ἀνάμιξιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ περικαρπίου τοῦ ὀρόβου, ἡ δὲ μείωσις τῆς ἐν Γαλλίᾳ καταναλώσεως καὶ ἐπὶ τέλους ἡ ἐντελὴς ἀπόκρουσις τοῦ καπνοῦ τῆς Ἀργολίδος εἰς τὴν νόθευσιν τοῦ εἴδους τούτου διὰ διαφόρων ξένων ὑλῶν. Ἡ ἀρχικὴ δὲ αἰτία τῆς ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἀποκρούσεως τῆς ἡμετέρας ῥητίνης καὶ τῶν ἐκ ταύτης προϊόντων εἶνε ἡ ἐν αὐτοῖς ἀνάμιξις ἄμμου κτλ. (καὶ χελῶναι ἀκόμη εὑρέθησαν ἐν τῷ ἑλληνικῷ κολοφωνίῳ). Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰδηψοῦ καὶ τῶν Γαργαλιάνων μεταμέλονται βεβαίως ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἐζημίωσαν τοὺς Γάλλους καὶ Ἰταλοὺς ἐμπόρους ἐπιτρέψαντες νὰ πωληθῶσιν αὐτοῖς νενοθευμένοι οἶνοι, οἵτινες διεφθάρησαν πρὶν ἢ μετακομισθῶσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Μετὰ λύπης δὲ μανθάνομεν ὅτι ἐφέτος πλεῖστοι μὲν οἶνοι τῆς Λευκάδος ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν κατ' ἔτος ἀγοραζόντων αὐτοὺς ξένων ἐμπόρων ὡς νενοθευμένοι πολυτρόπως, οἱ εἰς Βενετίαν δὲ μεταφερθέντες οἶνοι τῆς Κερκύρας εὑρέθησαν περιέχοντες δηλητηριώδεις χρωματιστικὰς οὐσίας. Ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα παθήματα τῶν ἡμετέρων παραγωγῶν ἐγένοντο αὐτοῖς μαθήματα, καὶ ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ μεριμνῶσιν ὅπως αἱ κοινότητες αὐτῶν ἀποκτῶσι φήμην ἀγορῶν ἐντίμων, διότι ἡ καλὴ πίστις εἶνε ἡ βάσις τῆς αναπτύξεως καὶ τῆς ἑδραιώσεως τοῦ ἐμπορίου πάσης χώρας.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν διὰ μελανοσταφύλων ἀμπέλων φύτευσιν τῶν ἤδη καταρτιζομένων ἀμπελώνων ἀνάγκη νὰ εἴπω ὅτι δέον νὰ προτιμῶνται κατὰ πρῶτον μὲν λόγον τὰ εἴδη τῆς Κύμης, τῆς Λευκάδος καὶ τῆς Κερκύρας, κατὰ δεύτερον δὲ τὰ τῆς Πάρου καὶ τῶν ἄλλων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους μελανοστάφυλα κλήματα, διότι τὰ εἴδη ταῦτα φέρουσιν οἴνους λίαν μέλανας καὶ περιέχοντας μέχρι 13, 14 καὶ 15 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν οἰνόπνευμα, πλεονεκτήματα περιζήτητα ὑπὸ τῶν προμηθευομένων οἴνους διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Τέλος ἡ διὰ τοῦ ἐγκεντρισμοῦ βαθμιαία τροπὴ τῶν πλείστων λευκοσταφύλων ἀμπέλων ἐπαρχιῶν τινων εἰς μελανοσταφύλους εἶνε ἔργον ἐπιβαλλόμενον ἡμῖν ὑπὸ τῆς καθ' ἑκάστην αὐξανούσης τιμῆς καὶ ζητήσεως τῶν μελάνων ἑλληνικῶν οἴνων, εἶνε δαπάνη ἐπιβαλλομένη τοῖς κτηματίαις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ζήτημα τῆς ἐγκεντρίσεως θεωρῶ σπουδαιότατον διά τινας ἰδίως ἐπαρχίας, ἔνθα ἐπικρατεῖ ἡ λευκοστάφυλος ἄμπελος, περιγράφω ἐνταῦθα λεπτομερῶς τὴν καταλληλοτέραν μέθοδον πρὸς ἐγκέντρισιν ἀνεπτυγμένων ἀμπέλων, ἂν καὶ αὕτη εἶνε παρ' ἡμῖν κοινοτάτη καὶ ἀπὸ παναρχαιοτάτων χρόνων γνωστή, ὡς καταφαίνεται ἔκ τινος τοῦ Φλωρεντίνου περιγραφῆς περὶ ἐγκεντρίσεως τῆς ἀμπέλου διασωθείσης ἐν τοῖς «Γεωπονικοῖς (Βιβλ. 4ον Κεφ. 12ον)».

Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης πᾶσα ἄμπελος δύναται νὰ ἐγκεντρισθῇ ἐπιτυχῶς. Καταλληλοτέρα δ' ἐποχὴ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ταύτης εἶνε

Digitized by Google

ἡ τῆς ἐνάρξεως τῆς βλαστήσεως, ἤτοι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἀπριλίου, ἀναλόγως τοῦ κλίματος καὶ τῆς πρωϊμότητος ἢ τῆς ὀψιμότητος τῆς ἀνοίξεως. Οὐχ ἧττον ἡ κατὰ τὸ δυνατὸν πρωϊμωτέρα καὶ ἐν ἡμέρᾳ ξηρᾷ καὶ εὐδίῳ ἐγκέντρισις εἶνε προτιμοτέρα. Τὴν πρὸς ἐγκέντρισιν ἄμπελον περιλακκώνομεν (ξελακκώνομεν) καὶ τέμνομεν διὰ πρίονος ὁριζοντείως καὶ εἰς βάθος 5—20 ἑκατ. τοῦ μέτρου κάτω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους· τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὁριζοντείως τμηθέντος μέρους τῆς ἀμπέλου λειαίνομεν διὰ κοπτεροῦ μαχαιριδίου ἢ κλαδευτηρίου, διὰ δὲ σμίλης, μικροῦ πελέκεως ἢ ἰσχυρᾶς μαχαίρας σχίζομεν ἐν τῷ μέσῳ τὸ πρέμνον μέχρι 5—7 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου καὶ θέτομεν σφῆνα ἐν τῇ ῥωγμῇ, ἵνα αὕτη μείνῃ χαίνουσα. Ἀκολούθως ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ἀμπέλου, ἣν προτιθέμεθα νὰ πολλαπλασιάσωμεν, λαμβάνομεν *ἔνθεμα* (κεντράδιον ἢ κονδύλιον), ἤτοι τεμάχιον κληματίδος (βέργας) φέρον δύο ἢ τρεῖς ὀφθαλμοὺς (μάτια, ἴδε τὸ σχ. 1), οὕτινος τὸ κάτω ἄκρον ἀφοῦ διὰ κοπτεροῦ μαχαιριδίου λεπτύνομεν δίδοντες αὐτῷ σχῆμα οὐχὶ σφηνός, ἀλλὰ λεπίδος μαχαίρας (Σχ. 1 γ.δ.), εἰσάγομεν εἰς τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων τῆς ῥωγμῆς μέχρι τοῦ πελεκηθέντος αὐτοῦ μέρους, προσέχοντες ἵνα οἱ φλοιοὶ τοῦ τε ἐνθέματος καὶ τοῦ πρέμνου ἔλθωσιν εἰς ἀκριβῆ ἐπαφήν. Κατόπιν ἐξάγομεν τὴν σφῆνα καὶ ἀλείφομεν ἅπασαν τὴν τομὴν καὶ τὸ σχίσμα τῆς ἀμπέλου διὰ μίγματος ἐκ βεβρεγμένης ἀργίλλου (γλίνας) καὶ βοείας κόπρου. Οἱ ἐπίδεσμοι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε ὅλως περιττοί, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἐγκεντριζομένη ἄμπελος ἦνε νέα καὶ ἐπομένως ἡ διάμετρος τοῦ πρέμνου αὐτῆς μικρά, ὅτε τὸ ἔνθεμα ἄνευ ἐπιδέσμου δὲν στερεοῦται ἐν τῇ ῥωγμῇ ἰσχυρῶς. Τελεσθείσης τῆς ἐργασίας ταύτης ἡ ἐγκεντρισθεῖσα ἄμπελος παραχώνεται καλυπτομένου καὶ τοῦ ἐξέχοντος ἐνθέματος, διὰ τῆς πέριξ αὐτοῦ συσσωρεύσεως λεπτοῦ χώματος ἐν σχήματι κώνου (σχ. 2 β.γ.δ.) Οὕτω ἡ ἐγκεντρισθεῖσα ἄμπελος προφυλάσσεται ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, αἵτινες, ἐὰν τύχῃ νὰ ἦνε ξηρασία δύνανται ν' ἀπορροφήσωσιν ἅπασαν τὴν ἰκμάδα τοῦ ἐνθέματος καὶ οὕτω ν' ἀποτύχῃ ἡ ἐγκέντρισις. Ὅπως δὲ φαίνωνται ἀκριβῶς αἱ θέσεις τῶν ἐγκεντρισθεισῶν ἀμπέλων καὶ οὕτω καθίστανται προσεκτικοὶ οἱ κατὰ τὴν καλλιέργειαν εἰσερχόμενοι ἐν τῷ ἀμπελῶνι ἐργάται, παρ' ἑκάστῃ αὐτῶν ἐμπήγνυται κάλαμος ἢ στυλάριον ἐξέχον τῆς ἐπιφανείας τοῦ κώνου κατὰ μίαν ἢ δύο σπιθαμάς. Ἡ παρὰ τὰς ἐγκεντρισθείσας ἀμπέλους γῆ σκαλίζεται ἐλαφρῶς καὶ συνεχῶς διὰ σκαλιστηρίου

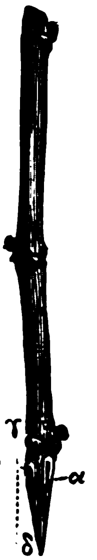

καὶ βοτανίζεται· ποτίζεται δὲ ἐὰν ὁ καιρὸς ἦνε ξηρὸς τὸ δὲ ὕδωρ πρόχειρον.

Αἱ κληματίδες, ἐξ ὧν λαμβάνονται τὰ ἐνθέματα ἐκλέγονται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κλαδεύσεως. Αὗται δέον νὰ εἶνε εὔρωστοι, πυκνόκομβοι, δηλαδὴ νὰ φέρωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς κατὰ μικρὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις, νὰ ἔχωσι δὲ μετρίαν διάμετρον καὶ ὀλίγην, εἰ δυνατόν, ψύχαν. Ἀποσπῶνται δὲ ἀπὸ τοῦ φέροντος αὐτὰς βραχίονος τῆς ἀμπέλου ἀποκοπτόμεναι σύρριζα. Ἑκάστης τῶν κληματίδων τούτων ἀποκόπτομεν τὴν ἄκραν καὶ διατηροῦμεν μόνον τὸ κάτω μέρος φέρον πέντε ἕως ὀκτὼ κόμβους (μάτια). Τὰ τεμάχια ταῦτα θάπτομεν ἀμέσως ἐντὸς λάκκου ἔχοντος βάθος 20—30 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου καὶ ἀνορυσσομένου εἰς μέρος βορεινὸν καὶ προφυλασσόμενον ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Οὕτω δὲ τεθαμμένα διατηροῦνται ἐν ἀρίστῃ καταστάσει μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἐγκεντρίσεως, ὅτε ἐκθαπτόμενα, καθ' ὅσον παρουσιάζεται ἀνάγκη, παρασκευάζονται διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐνθέματα. Καὶ ἐκ μὲν τῶν μεγαλειτέρων τεμαχίων δυνάμεθα νὰ παρασκευάσωμεν δύο ἐνθέματα ἐκ δὲ τῶν μικροτέρων ἓν μόνον· δέον δὲ νὰ φέρωσι τὰ ἐνθέματα ταῦτα ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς τὸ πολὺ κόμβους. Τὸ πελεκημένον μέρος τοῦ ἐνθέματος, ἤτοι τὸ *κέντρον*, ὅπερ ἐφαρμόζομεν ἐντὸς τῆς ἐπὶ τοῦ πρέμνου ἀνοιγομένης ῥωγμῆς, δέον νὰ ἔχῃ μῆκος 5 τὸ πολὺ ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, ν' ἄρχηται δὲ εὐθὺς κάτωθεν τοῦ τελευταίου κόμβου (σχ. 1 α β.) Δίδομεν δὲ σχῆμα εἰς τὸ κέντρον αἰχμῆς μαχαίρας ἐχούσης εὐρεῖαν ῥάχιν, διότι οὕτω ἐφαρμόζεται κάλλιον ἐπὶ τοῦ πρέμνου. Ἵνα μὴ δὲ τὸ κέντρον σχίζηται ἡ μία τοῦ πρὸς κατασκευὴν αὐτοῦ τομὴ γίνεται βαθυτέρα, μέχρι τῆς ἐντεριώνης, (σχ. 1. β.) ἐνῷ ἡ ἀντίθετος γίνεται ἐπιπολαιοτέρα (σχ. 1 α.) Σχῆμα σφηνὸς δίδομεν εἰς τὸ κέντρον ὅταν ἐπὶ ἑκάστου πρέμνου τίθενται δύο ἐνθέματα, οὐχ ἧττον ἀπεδείχθη προτιμοτέρα καὶ ταχυτέρα ἡ χρῆσις ἑνὸς μόνον ἐνθέματος.

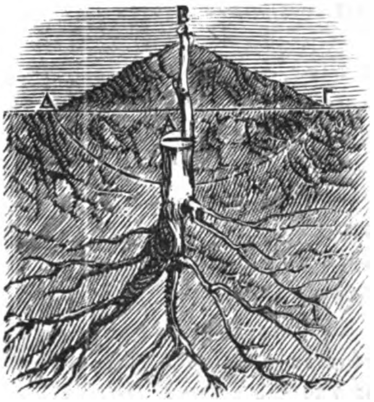

Ἡ κάτω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἐγκέντρισις τῶν ἀμπέλων εἶνε προτιμοτέρα διὰ τὸ ἡμέτερον κλῖμα, διότι καλύπτοντες διὰ χώματος ἅπαν τὸ ἔνθεμα, τὸ προφυλάσσομεν ἀπὸ τῆς ξηρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἀπὸ τῶν ἀνέμων, οἵτινες μεγάλως ἐνοχλοῦσι τὰς ἐγκεντρίσεις. Καὶ αἱ μὲν νέαι ἄμπελοι, αἱ ἔχουσαι πρέμνον ὑγιὲς

Digitized by Google

ἐγκεντρίζονται εἰς βάθος δέκα τὸ πολὺ ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ὥστε ἀποτυγχανούσης ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐκτέλεσις δευτέρας ἐγκεντρίσεως ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀμπέλου, ἀποκοπτομένου τοῦ πρέμνου αὐτῆς 5—10 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου βαθύτερον. Αἱ παλαιότεραι ἄμπελοι, αἱ ἔχουσαι συνήθως τὸ ἄνω μέρος τοῦ πρέμνου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ξηρὸν καὶ ἐφθαρμένον ἐγκεντρίζονται βαθύτερον κατὰ τὸ μέρος ἔνθα τὸ πρέμνον αὐτῶν εἶνε ἀκέραιον. Πολλάκις συμβαίνει τὸ πρέμνον νὰ εὑρίσκηται κεκλιμένον, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει χρησιμοποιοῦται ἔνθεμα γωνιῶδες, ὅπερ τοποθετούμενον καταλλήλως ἐν τῇ ῥωγμῇ σχηματίζει στέλεχος κάθετον.

Ἡ δι' ὑγρᾶς ἀργίλλου καὶ βοείου κόπρου ἐπίχρισις τῶν τομῶν σκοπὸν ἔχει νὰ παρεμποδίσῃ τὸν ἀέρα νὰ ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν πληγῶν καὶ ἑπομένως νὰ παρακωλύῃ τὴν ἀποξήρανσιν τῶν τμηθεισῶν ἐπιφανειῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐγκεντρίσεως μέχρι τοῦ μηνὸς Αὐγούστου ἡ ἄμπελος δέον νὰ σκαλίζηται μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας τρὶς τοὐλάχιστον. Τὰ κεντράδια ἄρχονται συνήθως βλαστάνοντα ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, πολλάκις ὅμως ἡ βλάστησις βραδύνει καὶ μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου. Ὁ ἀμπελουργὸς ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου δέον κατὰ δεκαπενθημερίαν νὰ ἐπισκέπτηται αὐτὰ ἵνα ἀποσπᾷ τὰς ἀπὸ τοῦ πρέμνου τυχὸν φυομένας παραφυάδας καὶ νὰ στυλώνῃ τὰ ἐκ τοῦ ἐνθέματος μετὰ δυνάμεως βλαστάνοντα βλαστήματα. Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου δέ, ὅσων ἀμπέλων ἀπέτυχεν ἡ ἐγκέντρισις, ἀφίενται αἱ παραφυάδες, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς σημεῖον ὅπως κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐπαναληφθῇ ἡ ἐγκέντρισις. Πολλάκις συμβαίνει ἡ πρώτη βλάστησις τῶν ἐνθεμάτων νὰ ἦνε καχεκτική, μετά τινα δὲ χρόνον ν' ἀποξηρανθῇ. Τὰ κεντράδια ταῦτα δυνατὸν νὰ βλαστήσωσι καὶ ἐκ δευτέρου καὶ νὰ φέρωσιν ἰσχυρὰ καὶ εὔρωστα βλαστήματα.

Κατὰ τὸν Μαρὲ τὰ μέχρι τέλους Μαΐου βλαστάνοντα κεντράδια φέρουσι συνήθως καρπὸν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους. Οὐχ ἧττον τὸ εἰσόδημα τοῦτο εἶνε ἐλάχιστον. Τὸ δεύτερον ἔτος ὁ ἐγκεντρισθεὶς ἀμπελὼν δύναται νὰ δώσῃ καὶ πλέον τοῦ ἡμίσεος τακτικοῦ εἰσοδήματος.

Κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ ἑπομένου ἔτους αἱ ἐγκεντρισθεῖσαι ἄμπελοι κλαδεύονται ἀφαιρουμένων τῶν περισσῶν κληματίδων, τηρουμένου τοῦ νέου κορμοῦ βραχέος ἵνα προφυλάσσηται ἀπὸ τῶν πρωΐμων παγετῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἀνέμων, οἵτινες, ἐὰν ἡ νεοσχηματισθεῖσα κεφαλὴ τῆς ἀμπέλου ἀπέχῃ πολὺ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, δύνανται νὰ θραύσωσιν αὐτὴν ἢ καὶ νὰ ἀποσπάσωσι τὸν κορμὸν ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἑνώσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ παλαιοῦ στελέχους. Πρὸς τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν ἐπαναλαμβάνονται καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ αὐτὰ σκαλίσματα, τὸ παράχωμα καὶ τὸ στήλωμα.

Τὸ τρίτον ἔτος ἀπὸ τῆς ἐγκεντρίσεως ὁ ἀμπελὼν δύναται νὰ φέρῃ καὶ πλέον ἢ τὸ τακτικὸν εἰσόδημα, ἐπαναλαμβάνονται δὲ αἱ τοῦ δευτέρου ἔτους περιποιήσεις. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀναπληροῦνται καὶ τὰ κενὰ διὰ καταβολάδων ἐκ τῶν ἤδη λίαν ἀνεπτυγμένων κληματίδων τῶν κεντραδίων.

Ἐκ λεπτομερῶν δοκιμῶν πολλῶν διακεκριμένων ἀμπελουργῶν ἐβεβαιώθη ὅτι διὰ τῆς ἐγκεντρίσεως τῆς ἀμπέλου ἐν οἱᾳδήποτε ἡλικίᾳ οὔτε τὸ ποσὸν οὔτε ἡ διάρκεια τῆς παραγωγῆς αὐτῆς ἐλαττοῦται, κατορθοῦται μάλιστα ἡ οὕτως εἰπεῖν ἀναγέννησις τῶν γεγηρακότων κλημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα οὕτω παρέχεται νέα δύναμις καὶ παρατείνεται ὁ βίος αὐτῶν. Ἡ ἐγκέντρισις δύναται ὡσαύτως νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς ἄριστον μέσον κατὰ τῶν ῥυάδων ἤτοι τῶν *ῥιψιτῶν ἢ ἀκαμάτων*, διότι αἱ ἄμπελοι αὗται ἐγκεντριζόμεναι καθίστανται λίαν καρποφόροι.

Π. Γενναδιος

Ἐπιθεωρητὴς τῆς Γεωργίας.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 793.]

Ἔν τινι τῶν προηγουμένων φύλλων τῆς *Ἑστίας* (Φυλ. 569, σελ, 742) εἴδομεν, ὅτι ὑπάρχει στενὴ σχέσις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν καθόλου αὐτοῦ φυσιογνωμίαν, ἤτοι πρὸς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου καὶ τὴν ἔκφρασιν, τὸ βῆμα καὶ τὸ παράστημα τοῦ σώματος, τὰς κινήσεις τῶν μελῶν κ.τ.λ. καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς φυσιογνωμίας δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὸν χαρακτῆρα. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ προκατειλημμένοι κατὰ τῆς ἀπὸ τῆς φυσιογνωμίας εἰκασίας τοῦ χαρακτῆρος δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῶσιν, ὅτι καθ' ἑκάστην αὐτοὶ οὗτοι περιπίπτουσιν εἰς ἀντίφασιν, μεταχειριζόμενοι ἀκουσίως ἐκφράσεις, οἷαι αἱ ἑξῆς: ὑπερήφανον βάδισμα, πονηρὸν βλέμμα, αὐθαδες μέτωπον, βλέμμα τρυφερόν, ὑψηλόφρων μορφὴ κ.τ.λ. ἤτοι ἐκφράσεις χιλιάκις εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ἐπαναλαμβανομένας ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας, καὶ τότε μόνον ἐχούσας ἔννοιάν τινα ὅταν δεχθῶμεν ὅτι ἡ φυσιογνωμία εἶνε, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, τὸ κάτοπτρον τῆς ψυχῆς.

Δεχόμενοι τὴν παρατήρησιν ταύτην ὡς ἀληθῆ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναμιμνησκόμενοι ἐξ ὅσων εἴπομεν εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα, ὅτι τὰ διάφορα

Digitized by Google

εἴδη τῆς γραφῆς συνδέονται πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου, ἐξάγομεν τὸ λογικὸν συμπέρασμα, ὅτι ἡ γραφὴ ἀνθρώπου τινὸς ἔχει στενοτάτην ἀναφορὰν πρὸς τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ, ἥτις συνήθως ἐκφράζει τὴν στιγμιαίαν διάθεσιν καὶ τὰ αἰσθήματα, ἐν ᾧ ἡ γραφὴ μᾶλλον τὸ ἐν αὐτῷ παραμένον, ἤτοι τοὺς κυρίους χαρακτῆρας τοῦ ψυχικοῦ αὐτοῦ βίου.

Ἡ γνώμη αὕτη, ἡ θεωρητικῶς πιθανή, ἀποδεικνύεται ὀρθὴ καὶ ἐμπράκτως. Πλῆθος διδασκάλων, ἠναγκασμένων νὰ συγκρίνωσιν ἑκατοντάδας γραφῶν, ἐκπλήσσονται βλέποντες ὅτι ἡ γραφὴ εἶνε πιστὴ εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τοῦ ἐξωτερικοῦ παραστήματος καὶ τῶν τρόπων ἑκάστου τῶν μαθητῶν, καὶ ὅτι γραφή τις ἔχουσα γράμματα παχέα, στρογγύλα, ἢ μακρά, λεπτά, ἰσχνὰ καὶ ὀξέα, ἢ βραχέα, κεκαμμένα, ὑδώδη, συνιστάμενα ὡς ἀπὸ ποδῶν κωνώπων, ἢ ῥαδινά, κομψά, εὐχερῶς γεγραμμένα καὶ εὔσχημα, ἀναπαριστᾷ ἐπιτυχῶς ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ διδασκάλου ὡς διὰ μαγείας τὴν εἰκόνα τοῦ μαθητοῦ ἢ τῆς μαθητρίας εἰς οὓς ἀνήκει ἡ γραφή.

Ἐνίοτε ὅμως, κατ' ἐξαίρεσιν, ἡ εἰκὼν δὲν ὁμοιάζει ποσῶς· ἄνθρωπος π.χ. παραστήματος καὶ ἐξωτερικοῦ ὅλως ἀσήμου ἔχει γραφὴν ὅλως ἔντονον καὶ χαρακτηριστικήν, ἕτερος δὲ φαινόμενος στεῤῥὸς καὶ ἄκαμπτος ἔχει ἀπροσδοκήτως γραφὴν προδίδουσαν ἀσθενῆ χαρακτῆρα καὶ κενόν. Παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ὅμως τούτοις παρατηρεῖ τις συνήθως βραδύτερον ὅτι καὶ ὁ ἐξωτερικὸς χαρακτὴρ προσηρμόσθη πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς γραφῆς ὑποδεικνυομένην τροπήν, καὶ ὅτι ἡ περὶ τῶν ἀνθρώπων τούτων διάγνωσις τοῦ γραφολόγου ἦτο ὀρθὴ καὶ δικαία.

Ἅπασαι ἐν τούτοις αἱ ζωηραὶ καὶ πειστικαὶ αὗται ἐντυπώσεις δι' ἐκείνους οἵτινες αἰσθάνονται ταύτας εἶνε μᾶλλον ἔμμεσοι καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καταφανεῖς, ἐξ αὐτῶν δὲ δὲν ἐξάγονται κανόνες οὔτε ἱδρύονται νόμοι. Ἕνεκα τούτου ἡ συνάφεια τῆς γραφῆς πρὸς τὴν φυσιογνωμίαν γίνεται καταφανεστέρα, ἐὰν πρὸς κρίσιν ἡμῶν λάβωμεν ἐξ ὅλων τῶν σωματικῶν ἰδιοτήτων ἀνθρώπου τινὸς ἐκεῖνο τὸ ὄργανον κυρίως δι' οὗ οὗτος γράφει, ἤτοι *τὴν χεῖρα*.

Ἐπὶ τῆς χειρογνωμικῆς, ἤτοι τῆς συμβολικῆς τοῦ ὀργάνου τούτου τοῦ σώματος, δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος δρᾷ καὶ ἐργάζεται, δι' οὗ ἀντεπεξέρχεται κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ κυριαρχεῖ αὐτοῦ, ἐσκέφθησαν πολλοὶ καὶ ἔγραψαν. Ἐὰν δὲ ἐξαιρέσωμεν τὰς παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς εὑρισκομένας θεωρίας περὶ τῶν γραμμῶν τῆς χειρὸς καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν, εἶνε γεγονὸς βεβαιωμένον ὑπὸ τῆς πείρας, ὅτι ἡ χεὶρ τοῦ καλλιτέχνου εἶνε διάφορος τῆς τοῦ φιλοσόφου, αὕτη δὲ τῆς τοῦ πολεμιστοῦ ἢ τῆς τοῦ κοινοῦ ἐργάτου. Διαφέρει δὲ οὐ μόνον κατὰ τὴν λειότητα ἢ ἁδρότητα τῆς παλάμης καὶ τοῦ πρανοῦς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν μορφὴν καὶ τὴν ὄψιν. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ διαιρέσωμεν καὶ τὰς χεῖρας, ὅπως καὶ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τρεῖς κυρίας τάξεις ἢ τύπους, αἵτινες, ὡς εἰκός, ἔχουσι μεταξύ των πολλὰς παραλλαγὰς καὶ ποικιλίας. Οἱ τύποι δὲ οὗτοι εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

Α'. Ἡ *στοιχειώδης χείρ*, ἡ ἔχουσα εὐρεῖαν παλάμην, ὑφὴν ἁδρὰν καὶ σκληράν, βραχὺν ἀντίχειρα, σφαιρώματα τῶν δακτύλων σκληρὰ ἢ ὀλίγον ἀνεπτυγμένα, δακτύλους βραχεῖς, παχεῖς, ἰσχυρούς, ἄκρα τῶν δακτύλων ἀνεπτυγμένα, τετράγωνα ἢ στρογγύλα, τέλος δὲ γραμμὰς ὀλίγας, ἀλλὰ χονδροειδῶς κεχαραγμένας. Τοιαύτη εἶνε ἡ χεὶρ τοῦ πλείονος ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἀριθμοῦ δηλ. ἐκείνου ὅστις προώρισται νὰ ἐκτελῇ τὰς χονδροειδεστέρας χειρωνακτικὰς ἐργασίας ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου του καὶ ὅστις θεωρεῖται ὡς τὸ ἀναγκαῖον ὑπόστρωμα καὶ ἡ βάσις τοῦ ἑτέρου μικροτέρου ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἔχοντος ὑψηλότερον βίον. Ἄνευ τῶν πρώτων ἀνθρώπων, ὧν συνήθως ἡ ἐργασία μένει ἀφανὴς καὶ ὑποτιμᾶται, ἤθελεν εἶναι ἀδύνατος πᾶσα ἀνωτέρα πνευματικὴ δρᾶσις καὶ ἐπίδοσις τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὰ κρείττω. Αὕτη εἶνε ἡ χεὶρ τοῦ κοινοῦ χωρικοῦ, τοῦ κοινοῦ στρατιώτου, τοῦ ἐργάτου ἐν τοῖς λιθοτομείοις, τοῦ ναύτου καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν χειρωνακτῶν. Ταῦτα δὲ λέγοντες δὲν νοοῦμεν, ὅτι ἐν τῇ κλάσει ταύτῃ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀπαντῶνται καὶ τύποι χειρός, ἔχοντες ὄψιν ἀνωτέραν τοῦ τύπου τούτου, ἀλλ' ὅτι αἱ τοιαῦται ἐξαιρέσεις ὑποδεικνύουσιν ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον εἶνε περισσότερον τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀνεπτυγμένον καὶ ὅτι εἶνε ἄξιον κρείττονος προορισμοῦ.

Ἡ στοιχειώδης χείρ, ὡς εἶνε ἑπόμενον, γράφει στοιχειωδῶς, ἡ δὲ γραφὴ αὐτῆς συνήθως ἔχει τὴν ὄψιν τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τῆς πνευματικῆς ἀνελευθερίας. Συνίσταται ἐκ γραμμάτων μεγάλων, γωνιωδῶν, ἀκόμψων, δυσαρμονικῶς μετ' ἀλλήλων συνηνωμένων, καὶ δεικνύει τὴν στενοχωρίαν τοῦ γράφοντος καὶ τὴν ἔλλειψιν ἀνεξαρτησίας, τουτέστιν προσκόλλησιν ἀνωφελῆ εἰς τοὺς καλλιγραφικοὺς κανόνας καὶ τὴν ἐν τῷ σχολείῳ διδασκαλίαν. Ἂν δὲ καὶ ἐνίοτε τὰ γράμματα εἰς τινας περιστάσεις εἶνε μικρά, οὐδέποτε ὅμως εἶνε τόσῳ μικρά, ὅσῳ τῶν ἄλλων τύπων. Ὅταν ἡ γραφὴ αὕτη συνίσταται ἐκ μεγάλων γραμμάτων, οἱ συρμοὶ αὐτῶν, οἱ συνήθως μὴ φέροντες οὐδένα χαρακτῆρα καὶ ἐῤῥιμμένοι ἀτάκτως, δὲν δεικνύουσι βεβαίως μεγαλεῖον ἢ πνευματικὴν ὑπεροχήν, ἀλλ' ἁπλῆν παιδικὴν ἀνικανότητα, δι' ἧς προσπαθοῦσι νὰ διατηρήσωσι τὸ κανονικὸν μέγεθος. Ἡ γραφὴ ὅμως αὕτη καὶ μεθ' ὅλην ταύτην τὴν πτωχείαν δύναται νὰ δεικνύῃ ἱκανὴν ἰδιοτροπίαν, σκληρότητα, δύναμιν

Digitized by Google

θελήσεως, φιλοπλουτίαν, ἴχνη καλαισθησίας, συνήθως δὲ σωφροσύνην καὶ πρόνοιαν, ἐνίοτε δυσπιστίαν, ἄλλοτε ἰδιορρυθμίαν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀληθῆ πρωτοτυπίαν, διότι αὕτη προϋποθέτει πνευματικὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἐνταῦθα καταχωρίζομεν δεῖγμα στοιχειώδους χειρὸς ἀγαθοῦ χειρώνακτος, ἀπερίττου, ἀκαλαισθήτου, τιμίου δὲ καὶ ἀκριβῶς ἐκπληροῦντος τὰς ἀνατιθεμένας εἰς αὐτὸν ἐργασίας.

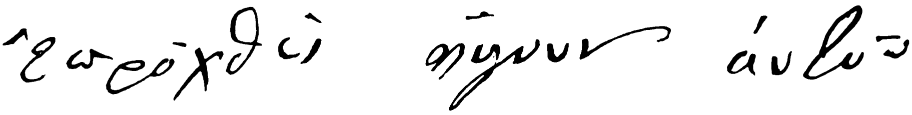

Β'. Ἡ *προσφυὴς χείρ*. Ταύτης ἡ παλάμη δὲν εἶνε πλατεῖα καὶ ἰσχυρὰ ὅπως τῆς πρώτης, οἱ δάκτυλοι εἶνε μακρότεροι, παρὰ τοῖς πρακτικοῖς τῶν ἀνθρώπων ἔχοντες τὸ ἄκρον πεπλατυσμένον, παρὰ δὲ τοῖς θεωρητικοῖς ὀξύ. Κόμβοι τινὲς τῶν ἀρθρώσεων τῶν δακτύλων προέχουσιν ὑπὲρ τοὺς λοιπούς. Αἱ γραμμαὶ τῆς παλάμης εἰς τὸν τύπον τοῦτον εἶνε διάφοροι, πολυάριθμοι, διακεκομμέναι, συγκεχυμέναι, διατεμνόμεναι, μικραὶ ἢ ἁπλαῖ, καθαραί, ὀλίγαι, ἐπιμήκεις κ. τ. λ. Ἡ χεὶρ αὕτη, ἀπαντῶσα κατὰ διαφορωτάτας παραλλαγάς, ἀνήκει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν μεσαίαν τάξιν τῶν λογίων, ἤτοι τῶν ἀνθρώπων τῶν ὑπερεχόντων πνευματικῶς τῶν πρώτων, τῶν ἐχόντων στοιχειώδη χεῖρα καὶ εἰς τούτους ὑποτεταγμένων. Οἱ ἔχοντες δὲ τοιαύτην χεῖρα δίδουσιν εἰς τὴν ἄμορφον ὕλην μορφὰς τελειοτέρας, οἷον οἱ ἀρχιτέκτονες, οἱ καλλιτέχναι, οἱ ἀξιωματικοί, οἱ πλοίαρχοι, οἱ μηχανικοί, οἱ ἐργοστασιάρχαι, οἱ ἔμποροι, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ἰατροί, κ.τ.λ.

Αἱ χεῖρες αὗται ὑποδιαιροῦνται πάλιν εἰς ἐνεργητικὰς καὶ εἰς εὐαισθήτους, ἀναλόγως τῆς δράσεως τοῦ εὐφυοῦς ἀνθρώπου ἢ τῆς εὐαισθησίας αὐτοῦ. Αἱ πρῶται εἶνε ἰσχυρότεραι καὶ τὰ μέρη αὐτῶν εἶνε μᾶλλον ἀνεπτυγμένα· ὁ ἀντίχειρ εἶνε μέγας καὶ πλατύς, φέρων καὶ σφαιρώματα ἀνεπτυγμένα, οἱ δὲ δάκτυλοι ἔχουσι πλατέα ἄκρα, ὑποδεικνύοντα πρακτικὸν καὶ εὐκίνητον πνεῦμα. Αἱ χεῖρες αὗται πλεονάζουσι μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, ἐνῷ ἡ δευτέρα ὑποδιαίρεσις, αἱ εὐαίσθητοι, ἀπαντῶσι κυρίως παρὰ τῷ θήλει φύλλῳ. Αἱ δεύτεραι αὗται χεῖρες ἔχουσι λείους τοὺς δακτύλους, τὸν ἀντίχειρα μικρόν, τοὺς δακτύλους μᾶλλον τετραγώνους κατὰ τὸ ἄκρον, ἢ ὀξεῖς ἢ τέλος ᾠοειδεῖς, ὅταν εἶνε τελείως ἀνεπτυγμέναι. Χεῖρες τοῦ τύπου τούτου ἀτελεῖς, ἄσχημοι, δυσαρμονικαί, προδίδουσι προσέγγισιν εἰς τὰς στοιχειώδεις, ἐνῷ τοὐναντίον χεῖρες ὡραῖαι καὶ ἁρμονικαὶ προσεγγίζουσι τὸν τρίτον, τελειότερον τύπον.

Ἡ προσφυὴς χείρ, οὖσα μετρία τὸ μέγεθος καὶ συμμετρικῶς καὶ τελείως ἀνεπτυγμένη, βεβαίως γράφει καὶ προσφυῶς, ἡ δὲ γραφὴ αὐτῆς ἐκτὸς τοῦ πλούτου τῶν μορφῶν εἰς τὰ γράμματα ὑποδεικνύει προπάντων πνευματικὴν εὐκινησίαν, ἐλευθερίαν, ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἐν γένει καθιστᾷ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ γράφοντος καθαρωτέραν καὶ εὐκρινεστέραν, ἀναλόγως τοῦ μέτρου τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως καὶ εὐφυΐας· διότι εἰς τί συνίσταται ἐπὶ τέλους ἡ ἀληθὴς πνευματικὴ παίδευσις εἰ μὴ εἰς τὴν προσκτηθεῖσαν πνευματικὴν ἐλευθερίαν; Ἡ γραφὴ ὅμως τῶν ἐνεργητικῶν χειρῶν φαίνεται εὐκίνητος, ζωηρὰ καὶ ζῶσα, τῶν δὲ πρακτικῶν, τῶν ἐχουσῶν πεπιεσμένους τοὺς δακτύλους, τὰ γράμματα καὶ αἱ λέξεις δὲν χωρίζονται σχεδὸν ἀπ' ἀλλήλων. Χεῖρες ἔχουσαι ἰσχυρὸν πλατὺν ἀντίχειρα καὶ εὐρεῖαν παλάμην γράφουσι γράμματα παχέα καὶ βαρέα, δείγματα ἰσχυρᾶς θελήσεως καὶ αὐτοσυνειδησίας, χεῖρες δὲ φέρουσαι προεχούσας ἀρθρώσεις, ὀξέα καὶ λεπτά, οἷα τῶν κριτικῶν καὶ φιλοσόφων. Ἡ γραφὴ τῆς εὐαισθήτου χειρὸς εἶνε μᾶλλον λοξή, ὁ χάραξις τῶν γραμμάτων εἶνε ἐλαφροτέρα καὶ δεικνύει κατὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ γράφοντος τοὺς γραφολογικοὺς χαρακτῆρας τῆς καλοκἀγαθίας, τῆς εὐαισθησίας, τῆς ματαιοδοξίας. Ἐνταῦθα καταχωρίζομεν τὴν ἐξαιρέτως δραστηρίαν προσφυῆ ὑπογραφὴν Ναπολέοντος τοῦ Α'.

Τελειότατος τύπος εἶνε ὁ Γ', ἡ *πνευματώδης* ἢ *ψυχικὴ χείρ* ἡ ἔχουσα προμήκεις τήν τε παλάμην καὶ τοὺς δακτύλους, ὡραῖα δὲ ᾠοειδῆ, οὐδέποτε στρογγύλα ἢ τετράγωνα τὰ ἄκρα αὐτῶν. Οἱ κόμβοι τῶν ἀρθρώσεων μόλις εἶνε αἰσθητοί ὁ ἀντίχειρ καὶ τὰ σφαιρώματα αὐτοῦ κανονικά, οὐχὶ ὅμως καὶ ἱκανῶς ἀνεπτυγμένα. Ἐπὶ τῆς παλάμης βλέπομεν τρεῖς καταφανεῖς συνεχεῖς γραμμάς, τὰς καλουμένας γραμμὰς τῆς καρδίας, τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ζωῆς, ἀναμίκτους πρὸς ὀλίγας ἁρμονικὰς καμπύλας.

Καθ' ὑπολογισμοὺς τῶν γραφολόγων ὁ δεύτερος τύπος ἀπαντᾷ τέλειος εἰς χιλίους ἀνθρώπους μεταξὺ ἑνὸς ἑκατομμυρίου, ὁ δὲ τρίτος ἐπίσης τέλειος μόλις ἅπαξ μεταξὺ χιλίων χειρῶν τῆς δευτέρας τάξεως. Ὁ τύπος οὗτος τῆς πνευματώδους χειρὸς θαυμάζεται καὶ δικαίως ἐν ταῖς Παναγίαις τοῦ Ραφαήλου. Εἰς τὸν τύπον τοῦτον ὑπάγεται ἐπίσης καὶ ἡ χεὶρ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Τιτιανοῦ «Τὸ δηνάριον». Καὶ ὁ ἀπόστολος δὲ Ἰωάννης θὰ εἶχεν, ἐὰν κρίνωμεν ἐξ ὅλης αὐτοῦ τῆς προσωπικότητος, ὁμοίαν χεῖρα. Ἡ πνευματώδης χείρ, ἰδίως δὲ ἡ τελείως ἀνεπτυ-

Digitized by Google

γμένη, εἶνε ἰδία τῶν εὐγενῶν ἐκείνων, καθαρῶν καὶ ἰδεωδῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἄνευ κακίας καὶ ψεύδους ὑψούμενοι ὑπεράνω τῶν ἐρίδων καὶ φιλονεικιῶν τῶν κομμάτων, ἐμποιοῦσιν εἰς πάντας τὴν ἐντύπωσιν γενναίων ψυχῶν, καταλίποντες ὄπισθεν αὐτῶν ἀγάπην καὶ σεβασμόν. Ἕνεκα τούτου δὲ ἡ χεὶρ αὕτη καὶ ἀπαντᾷ περισσότερον παρὰ ταῖς γυναιξί, καὶ εἶνε χαρακτηριστικὴ τῶν εὐγενῶν και μετ' αὐταπαρνήσεως εἴς τινα ἰδέαν ἀφοσιουμένων γυναικῶν, τῶν διαχεουσῶν ἐλεημοσύνην καὶ ἐχουσῶν ὑψηλόν τι ἰδεῶδες, οἷον π. χ. ἡ τῆς ἁγίας Ἐλισάβετ. Ὁμοία χείρ, ἀλλὰ μεμιγμένη μὲ χαρακτῆρας τινὰς τῆς προσφυοῦς χειρός, ἤτοι ἀνεπτυγμένη ἰσχυρότερον καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν λοιπὴν ἀτομικότητα, εἶνε καὶ ἡ χεὶρ τῶν μεγάλων τεχνητῶν, οἷον ἡ τοῦ Ῥαφαήλ, ἡ τῶν ἀληθῶν ποιητῶν οἷον ἡ τοῦ Βύρωνος, ἢ τῶν ἐμβριθῶν, σκεπτικῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἐξόχως πνευματωδῶν ἀνδρῶν, ὅταν ὁ πνευματικὸς αὐτῶν βίος στρέφεται περὶ τὸ ὡραῖον καὶ ἁγνὸν ἰδεῶδες.

Γραφαὶ ὅλως πνευματώδεις ἢ ψυχικαὶ εἶνε ἐπίσης σπάνιαι ὅπως καὶ χεῖρες, δεικνύουσιν ὅμως χαρακτῆρα τοῦ ἀτόμου ἀνάλογον. Ἐλλείπει δὲ ὅλως ἀπ' αὐτῶν τὸ ἁδρόν, τὸ ὀξύ, τὸ γωνιῶδες, τὸ παράδοξον καὶ ὅλως ἰδιόρρυθμον τῶν μορφῶν, καὶ περιέχουσι χαρακτῆρας εὐγενεῖς, καθαρούς, ἁπλοῦς, ὡραίους, γράμματα διευθυνόμενα πρὸς τὰ ἄνω καὶ κείμενα ἄνωθεν τῆς γραμμῆς, ἐναρμόνιον ἔντασιν καὶ τόνον εἰς τὰς καταλλήλους χώρας, καὶ ἐν γένει ὡς βάσιν ἔχουσι τὴν ὠοειδῆ μορφήν, τὴν χαρακτηριστικὴν τῶν προσώπων τῶν εἰκόνων τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος προσώπων. Ἐνταῦθα ὑπάγονται αἱ ὡραῖαι ψυχικαὶ γραφαὶ τοῦ Ῥαφαήλ, τοῦ Σαβοναρόλα

καὶ ἕτεραι προσόμοιαι ἐκ τῶν νεωτέρων χρόνων, ἡ τοῦ Παλαιστρίνα καὶ ἡ τοῦ Κλοπστόκ.

Ὁ βλέπων τὰς γραφὰς καὶ ὑπογραφὰς ταύτας θὰ παρατηρήσῃ βεβαίως εὐθὺς ὅτι αἱ μορφαὶ αὐτῶν ὁμοιάζουσι τὰ μέγιστα πρὸς τὰ ἔντυπα καὶ τὰ γράμματα τῆς καλλιγραφίας, πρᾶγμα ὅπερ εἶνε λίαν φυσικόν. Διότι τί ἄλλο παριστᾷ ἡ καλλιγραφικὴ τέχνη ἢ τὸ ἰδεῶδες τῆς γραφῆς, καθ' ἣν ὁ τυχὸν προσωπικὸς χαρακτὴρ ὑποχωρεῖ, ἀπαραλλάκτως ὅπως ἐξαφανίζεται ἡ προσωπικὴ ἔκφρασις ἀπέναντι τοῦ κλασσικοῦ τύπου εἰς τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Μπελβεδέρε καὶ εἰς τὴν Ἀφροδίτην τῶν Μεδίκων;

Ἐκ τῆς στοιχειώδους λοιπόν, τῆς προσφυοῦς, καὶ τῆς πνευματώδους γραφῆς ἀνάγκη νὰ συμπεράνωμεν καὶ περὶ τόσων εἰδῶν χειρῶν. Ἀλλ' αἱ χεῖρες εἶνε μέρη τοῦ ἓν ἐναρμόνιον ὅλον ἀποτελοῦντος σώματος καὶ ἑπομένως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εὕρωμεν πνευματώδη χεῖρα εἰς σῶμα τι βαρύ, ἄξεστον καὶ γωνιῶδες, ἢ τοὐναντίον στοιχειώδη χεῖρα εἰς πρόσωπον πνευματῶδες καὶ ὅλως αἰθέριον. Ἐπίσης οὐδόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν Μαργαρίταν τοῦ *Φαύστου* μὲ ῥῖνα γρυπήν, οἵα ἡ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ, ἢ παχύσαρκόν τινα καὶ κανναβότριχον καὶ κυανόφθαλμον ἄνδρα ὡς Μεφιστοφελῆ, ἢ βραχύν τινα καὶ παχύν, βραχύλαιμον καὶ πληθωρικὸν ὡς Δογκισσῶτον. Ποῖος δὲ ζωγράφος ἐζωγράφισέ ποτε Παναγίαν μὲ ῥῖνα σιμὴν ἢ Ἄγγελον μὲ σῶμα εὐρύστερνον καὶ ῥωμαλέον; Διατί; «Διότι θὰ ἦτο ἄσχημον» ἀπαντᾷ ἕκαστος· Ἀλλὰ διατί μυώδης τις καὶ ῥωμαλέα μορφὴ ἀγγέλου θὰ ἐδείκνυε αὐτὸν ἄσχημον, ἐνῷ ὁμοία μορφή, ἀπαντῶσα εἴτε ἐν τῇ φύσει εἴτε ἐν εἰκόνι καὶ εἰκονίζουσα ναύτην τινὰ ἢ ξυλοκόπον, θὰ ἤρεσκεν ἡμῖν καὶ θὰ ἐφαίνετο ὡραία; Ἡ ἀπάντησις εἶνε ἁπλουστάτη· διότι εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν ἀντίκειται ἡ εἰκὼν πρὸς τὸ πνευματικὸν ὂν τοῦ ἀγγέλου, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀναλογεῖ ἀκριβῶς πρὸς τὸ πνευματικὸν ὂν τοῦ ναύτου, ἤτοι πρὸς τὸν χαρακτῆρά του.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων, χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ἔρευναν τῆς ὅλης συμβολικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου, βλέπομεν καταφανῶς, ὅτι καὶ εἰς τὰς περιστάσεις ἃς δὲν δυνάμεθα εὐθὺς νὰ ἐξηγήσωμεν, οἱ νόμοι τῆς ἁρμονικῆς συναφείας τῆς μορφῆς πρὸς τὸ περιεχόμενον, τοῦ σώματος πρὸς τὸ πνεῦμα, εἶνε βαθέως εἰς τὴν ἐνδόμυχον ἡμῶν αἴσθησιν ἐγκεχαραγμένοι.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ

ϛ'.

Φιλίαι καὶ μίση, πάθη καὶ αἰσθήματα, κοινωνικότης καὶ περίθαλψις παρὰ τοῖς πιθήκοις.

Οἱ πίθηκοι συνάπτουσι κατὰ βούλησιν φιλίας καὶ πρὸς ὄντα ξένα πρὸς τὸ εἶδος αὐτῶν. Ὁ πλοίαρχος Παὶν διηγεῖται, ὅτι νέος χιμπαντζῆ μετενεχθεὶς παρ' αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰς Ἀγγλίαν, ἅμα ἐπεβιβάσθη τοῦ πλοίου, ἔδωκε τὴν χεῖρα του εἰς πολλοὺς ναύτας, ἐνῷ εἰς ἄλλους ἀπεποιήθη ταύτην, ἄνευ γνωστῆς αἰτίας, μετ' ἐνδείξεων ὀργῆς καὶ δυσαρεσκείας.

Digitized by Google

Ἐπίσης καὶ οἱ ἵπποι τοῦ ἱππικοῦ, ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἡμέρας, δεικνύουσι τὴν συμπάθειαν ἢ ἀντιπάθειαν αὐτῶν πρὸς τοὺς νέους κληρωτοὺς τοῦ συντάγματος.

Ὑπῆρξαν πίθηκοι μεγίστην δεικνύοντες φιλίαν πρὸς τοὺς φύλακας αὐτῶν, καὶ ἐκδηλοῦντες ταύτην διὰ θωπειῶν. Ἡ θήλεια πίθηκος Μαφοῦκα ὑπερηγάπα τὸν διευθυντὴν τοῦ ζωολογικοῦ κήπου τῆς Δρέσδης. Ὅτε ἐπλησίασεν ἡ στιγμὴ τοῦ θανάτου, καὶ ἦλθεν ὁ διευθυντὴς νὰ τὴν ἴδῃ, αὕτη τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ τὸν ἠσπάσθη τρίς, μεθ' ὃ κατεκλίθη διδοῦσα αὐτῷ τὴν χεῖρα καὶ ἐκοιμήθη τὸ ὕστατον. Ὁ θάνατός της, λέγει ὁ Τάϊλορ, ἦτο πράγματι ἀνθρώπινος.

Οἱ πίθηκοι ἐκδηλοῦσι τὴν ἀπέχθειαν αὐτῶν πρός τινα εἴδη ζώων. Οὕτω ὡς ὁ ἄνθρωπος ἀπεχθάνονται τοὺς ὄφεις. Ὁ Ἡρόδοτος παρετήρησε ἐπίσης τὴν ἀπέχθειαν τῶν καμήλων πρὸς τοὺς ἵππους.

Ὁ Οὐζῶ ἀναφέρει τὴν τῶν ἀλεκτορίδων πρὸς τοὺς σφῆκας καὶ τὴν τῶν ἵππων πρὸς τοὺς οἴστρους, ταβάνους κοινῶς. Τὰ τοιαῦτα ὅμως ἐξηγοῦνται διὰ τοῦ ὁρμεμφύτου φόβου τοῦ ζῴου πρὸς τὸ κέντρισμα τῶν ἐντόμων.

Τοὐναντίον εἶναι γνωστὰ πλεῖστα γεγονότα ἀμοιβαίας φιλίας μεταξὺ ἵππων καὶ κυνῶν, μεταξὺ κυνῶν καὶ γάτων συναναστραφέντων, μεταξὺ λεόντων, τίγρεων, ἄρκτων καὶ σκυλάκων, ὧν ὁ θάνατος προὐξένει τοῖς ζῴοις τούτοις θλῖψιν βαθεῖαν καὶ ἐπὶ μακρὸν διατηρουμένην. Ὁ Οὐζῶ ἀναφέρει χῆνά τινα σινικὸν (Anser sinensis) συνδεθέντα διὰ φιλίας πρὸς κυνηγετικὸν κύνα, καίτοι οὗτος εἶχε φονεύσει τὸν ἄρρενα αὐτῆς χῆνα. «Ὁ χὴν καὶ ὁ κύων συνέζων, συνέτρωγον καὶ τὴν νύκτα ὅπως θερμαίνωνται συγκατεκλίνοντο, ὅτε δὲ ὁ κύων μετέβαινεν εἰς θήραν, τὸ πτηνὸν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυε θρηνοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ φίλου.» Ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα βλέποντες τοὺς πιθήκους φιλιουμένους πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἰδίᾳ πρός τινας τούτων. Τίνι τρόπῳ δύναταί τις νὰ ἐξηγήσῃ τὰς συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας ταύτας; Ὑφίσταται μυστήριον τῆς ψυχολογίας τῶν ζῴων δυσκόλως κατανοούμενον. Οὐδὲν αἴσθημα, ἀναπτυχθὲν διὰ τῆς ἐπιλογῆς, δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον· ἄξιον ὅμως σημειώσεως εἶναι, ὅτι αἱ συμπάθειαι μεταξὺ διαφόρων εἰδῶν ἀναπτύσσονται μόνον ἐν τῷ κατοικιδίῳ βίῳ, ὅτε τὰ φυσικὰ ὁρμέμφυτα συμμίγνυνται μεθ' ἕξεων νέων, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀπομονώσει. — Ὁ περιορισμὸς μάλιστα μεταβάλλει εἰς ἄκρον τὰ φυσικὰ ὁρμέμφυτα τῶν ζῴων, ἰδίως τὰ τῶν κονίκλων, κυνῶν καὶ κατοικιδίων πτηνῶν.

Ἐν τῇ φυσικῇ καταστάσει, οἱ πίθηκοι ἀποστρέφονται καὶ μισοῦσι πάντα τὰ λοιπὰ ζῷα, ἰδίως δὲ τοὺς λοιποὺς πιθήκους. Οἱ ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ Οὐραγκουτάγκος μισεῖ πάντας τοὺς ἄλλους πιθήκους. Φύσει ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν, καταχρῶνται τῆς ὑπεροχῆς των καὶ τῆς ἰσχύος των. Τύπτουσι, πιέζουσι καὶ πολλάκις φονεύουσι τους μικροτέρους. Ἡ διαγωγή των αὕτη, λέγει ὁ Οὐζῶ, ἀναμιμνήσκει τὴν σφοδρὰν ἀντιπάθειαν τῶν Ἰρλανδῶν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τῶν μαύρων. «Θεωροῦσι, λέγει ὁ Μπροδερίπ, τὰς συγγενεῖς φυλάς, ὡς γελοιογραφίας τῆς ἰδίας αὐτῶν φυλῆς, καὶ ὀργίζονται διὰ τοῦτο.» Τοιαῦτα ἐθνικὰ μίση εἶναι κοινότατα μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν. Τοιοῦτο μῖσος τρέφουσιν οἱ ἐρυθρόδερμοι τῆς βορείου Ἀμερικῆς κατὰ τῶν Ἐσκιμώων· ὅμοιον μῖσος ἔτρεφον καὶ οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Σκανδιναυίας κατὰ τῶν Λαπώνων. Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν παρατηροῦνται τοιαῦτα αἰσθήματα ἀποστροφῆς.

Οἱ πίθηκοι ὀργίζονται καὶ ἐκδηλοῦσι τὸν θυμόν των διὰ πράξεων ὁμοίων ταῖς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνεφέρομεν ὅτι ὁ φαλακρὸς Σχιμπαντζῆ τοῦ Δουσαγιοῦ προετίμα φαγητά τινα, καὶ ὁσάκις ἐδίδετο αὐτῷ τροφὴ μὴ ἀρεστή, ἀνυπομόνει, ἔρριπτε κατὰ γῆς τὸ προσφερόμενον, ἔτυπτε τὸν πόδα καὶ ἐξέβαλεν ἰδίαν τινὰ κραυγήν. «Ἐφέρετο, λέγει ὁ Δουσαγιοῦ, ὡς κακοχανατεθραμμένον παιδίον.» Ὁ οὐραγκουτάγκος τοῦ ἰατροῦ Ἄβελ ὠργίζετο ὁσάκις δὲν τῷ ἐδίδετο ὁ αἰτηθεὶς καρπός, ἐκυλίετο κατὰ γῆς ὡς ὠργισμένον παιδίον, ἐκβάλλων ὀξείας κραυγάς· μεθ' ὃ ἐκρύπτετο. Καὶ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ οἱ πίθηκοι ἐκδηλοῦσι τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος αὐτῶν. Οἱ πράσινοι πίθηκοι, ἢ καλλίτριχες, οὓς κατεδίωκεν ὁ Ἄδανσον εἰς τὰ δάση τῆς Σενεγάλης, συνωφρυοῦντο, ἔτριζον τοὺς ὀδόντας καὶ ἐκραύγαζον ἐξ ὀργῆς. Περὶ τῆς ὀργῆς τῶν πιθήκων δύναταί τις νὰ πεισθῇ ἐν τοῖς θηριοτροφείοις· μόλις ἐρεθίσῃ τις τούτους, ῥίπτονται κατὰ τῶν κιγκλίδων, κροτοῦσι τοὺς ὀδόντας καὶ μυρίους ποιοῦσι μορφασμούς. «Λαίμαργος ὡς πίθηκος» εἶναι φράσις παροιμιώδης. «Οἱ φιλόσοφοι, λέγει ὁ Οὐζῶ, οἵτινες διϊσχυρίζονται ὅτι οἱ πίθηκοι ἅπαξ λαβόντες πεῖραν τῶν μεθυστικῶν ποτῶν, δὲν πίνουσιν ἐκ νέου ἐξ αὐτῶν, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ποθοῦσι να δώσωσιν ἡμῖν μαθήματα ἠθικῆς καὶ οὐχὶ νὰ περιγράψωσι τὴν ἀλήθειαν. Πάντες οἱ ἐξημερωθέντες πίθηκοι πίνουσι μετ' εὐχαριστήσεως οἶνον καὶ οἰνόπνευμα. Ἂν δὲ δύνανται, πίνουσι καὶ μόνοι, καὶ μεθύσκονται μετ' εὐχαριστήσεως. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς ἀπαγορεύσεις καὶ τὰς ποινὰς ἐξακολουθοῦσι πίνοντες. Ἡ μέθη των εἶναι ὁμοιοτάτη πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου· τὰ σκέλη ὑποτρέμουσι καὶ στηρίζουσι κακῶς τὸ σῶμα, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἁδρὰ καὶ αἱ κινήσεις ἀκανόνιστοι.»

Οὐ μόνον δὲ οἱ πίθηκοι, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ζῷα μεθύσκονται, οἷον οἱ ὄνοι καὶ οἱ ἵπποι, καὶ οἱ

Digitized by Google

κύνες αὐτοί, οἵτινες ἂν καὶ ἀποποιοῦνται τὸν οἶνον ἀρέσκονται ὅμως εἰς τὰ σακχαρώδη ποτά.

Εἴδομεν ὅτι οἱ πίθηκοι τῶν διαφόρων εἰδῶν ἀλληλομισοῦνται· οἱ πίθηκοι ὅμως ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἐκτὸς ἂν ἐρωτική τις ὁρμὴ τοὺς καταστήσῃ ἀντιπάλους, ἀγαπῶνται καὶ περιθάλπουσιν ἀλλήλους. Πάντα δὲ τὰ ζῶα τὰ κεκτημένα συλληπτικὰ ὄργανα ἀλληλοβοηθοῦνται. Οὕτως ὁ ἐλέφας διὰ τῆς προβοσκίδος του βοηθεῖ τοὺς ἄλλους ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῶν ἐμποδίων καὶ περιθάλπει κατά τι καὶ αὐτοὺς τοὺς πληγωμένους.

«Αἱ χεῖρες ἰδίως, λέγει ὁ Οὐζώ, εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ὄργανον τῆς περιθάλψεως.» Πράγματι παρατηροῦμεν ὅτι, κατὰ γενικὸν κανόνα, πάντα τὰ ζῶα τὰ ἔχοντα συλληπτικὰ ὄργανα, κέκτηνται αἰσθήματα κοινωνικά. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ξυλοκόπα μεταξὺ τῶν πτηνῶν (ψιττακός, δρυκολάπτης κτλ.) καὶ οἱ κόρακες οἵτινες μεταχειρίζονται ἐπιδεξιώτατα τοὺς πόδας αὐτῶν. Ἴσως δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἔντομα ὀφείλουσι τὴν διανοητικὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν εἰς τὰς συλληπτικὰς αὐτῶν σιαγόνας, ὡς ὁ ἄνθρωπος τὰ κοινωνικὰ αὐτοῦ ὁρμέμφυτα εἰς τὰς χεῖρας. «Ἡ χεὶρ τοῦ ἀνθρώπου ἀνέπτυξε τὸν ἐγκέφαλον,» εἶπεν ὁ Γρασιολέ.

Ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἡλικίας οἱ πίθηκοι τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἀλληλοβοηθοῦνται, ὡς οἱ ἄνθρωποι, πολλάκις δὲ καὶ οἱ τῆς αὐτῆς φυλῆς, συχνότατα δὲ σχηματίζουσιν ἅλυσον μεταβιβάζοντες ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα τοὺς καρποὺς οὓς εὑρίσκουσιν ἢ κλέπτουσι. Κατὰ τὸν περιηγητὴν Καίσαρα Μορένον κατοικήσαντα ἐπὶ μακρὸν εἰς Σουμάτραν, οἱ φοβερώτεροι ἐχθροὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου, κατὰ τῶν ὁποίων δυσκόλως ἀντεπεξέρχονται οἱ ἄνθρωποι, εἶναι αἱ ἀγέλαι τῶν πιθήκων, αἱ καταστρέφουσαι τοὺς κήπους καὶ λεηλατοῦσαι καὶ αὐτὰς τὰς οἰκίας ὁσάκις τὰς εὕρωσιν ἀνοικτάς. Δι' οὐδεμιᾶς φράκτης δύναται νὰ παρεμποδίσῃ τις τὴν καταστροφήν. Σχηματίζοντες οἱ πίθηκοι ἅλυσον, ἀναρριχῶνται εἰς τοὺς τοίχους, εἰσέρχονται διὰ τῶν παραθύρων καὶ ἁρπάζουσι πᾶν ὅ,τι ἀρέσκει αὐτοῖς. Μετὰ ταῦτα δύναταί τις νὰ ἴδῃ τούτους, διανεμομένους τὰ λάφυρα, παίζοντας διὰ τῶν κεχρωματισμένων ὑφασμάτων, ἢ τῶν στιλπνῶν μεταλλικῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἀρέσκουσιν αὐτοῖς λίαν.

Διανέμονται τὰ τεμάχια τῶν ὑφασμάτων καὶ τὰ λοιπὰ λάφυρα φιλονεικοῦντες, πολλάκις μάλιστα καὶ περιβάλλονται ταῦτα διὰ γελοιωδεστάτου τρόπου, μεθ' ὃ ὡς παιδία βαρυνθέντα τὸ παιγνίδιον, ἐγκαταλείπουσι ταῦτα ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων ἢ τὰ ῥίπτουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μηδόλως φροντίζοντες πλέον περὶ αὐτῶν. Οἱ πίθηκοι φαίνονται κλέπτοντες ἐξ ὁρμεμφύτου, ἐξ εὐχαριστήσεως ἢ καὶ πολλάκις πρὸς κορεσμὸν τῆς λαιμαργίας των· διότι γνωρίζουσι κάλλιστα νὰ λεηλατῶσι τὰς ἀποθήκας, ἀφαιροῦντες πάντα τὰ τρόφιμα μετὰ τέχνης καὶ ὁμονοίας ληστρικῆς συμμορίας. Κατὰ τὰς λεηλασίας των διατηροῦσι πειθαρχίαν τινά, ἔχουσι προσκόπους καὶ σκοποὺς εἰδοποιοῦντας αὐτοὺς ὅταν ὀφείλωσι νὰ φύγωσι, καὶ οἵτινες ἐκτελοῦσι τὸ καθῆκόν των μετὰ μεγίστης ἐπιδεξιότητος.

Ὁ Οὐλλοὰ εἶδεν ἓξ καὶ ὀκτὼ πιθήκους κρατουμένους διὰ τῶν χειρῶν ὅπως διέλθωσι ἀκινδύνως τοὺς ποταμούς. «Οἱ πίθηκοι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ εἶναι χαριέστατοι, λέγει ὁ Δαμπιέ. Ὅτε εἰσηρχόμεθα εἰς τὸ δάσος ἐλαμβάνον στάσεις γελοιωδεστάτας. Ὅταν τὰ δένδρα ἀπεῖχον ἀλλήλων ἢ διεχωρίζοντο διὰ ποταμοῦ, ὅπως εὐκολώτερον πηδήσωσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον, ἀπεδείκνυον καταπληκτικὴν ἐπιδεξιότητα. Ἅπασα ἡ ἀγέλη ἐσχημάτιζε ἅλυσον διὰ τῆς συγκρατήσεως τῶν χειρῶν καὶ τῶν οὐρῶν. Εἷς ἐκ τῶν πιθήκων ἐκράτει διὰ τῶν χειρῶν ὑψηλὸν κλάδον, οἱ λοιποὶ ἐκρέμαντο κραδαινόμενοι ὡς ἐκκρεμές, οὗτινος αἱ αἰωρήσεις βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον αὐξάνονται, μέχρις οὗ ὁ τελευταῖος πρὸς τὰ κάτω κατώρθωνε νὰ λάβῃ διὰ τῶν χειρῶν τοὺς ταπεινοτέρους κλάδους τοῦ πλησιεστέρου δένδρου. Ὅταν οὗτος ἐκρατεῖτο στερρῶς, ὁ ὑψηλὰ κρατούμενος ἀφίνετο νὰ καταπέσῃ εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἁλύσεως· ἀλλ' ἀμέσως ἀναρριχώμενος ἐπὶ τῶν συντρόφων ἀφικνεῖτο συγχρόνως μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τοὺς κλάδους. Καὶ οὕτω καθεξῆς βαθμηδὸν πάντες σχεδὸν συγχρόνως ἀφικνοῦντο εἰς τὸ τέρμα χωρὶς νὰ θίξωσιν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὸ ἔδαφος.»

Οἱ περιηγηταὶ διηγοῦνται ὅτι οἱ πίθηκοι συναγείρουσι τοὺς πληγωνομένους εἰς τὰς ἀλληλομαχίας των. Ὁ ἱεραπόστορος Σαβὰζ παρετήρησε τὸ τοιοῦτον συμβαῖνον εἰς τοὺς χιμπαντζῆ. «Ὅταν ἡ πληγή, λέγει, δὲν ἐπιφέρῃ ἀμέσως θάνατον, σταματῶσι τὴν ῥοὴν τοῦ αἵματος θέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς πληγῆς, ἐὰν δὲ οὕτω δὲν ἐπιτυγχάνουσι, ἐπιθέτουσι φύλλα καὶ χλόην».

Ὅτε ὁ Κοὺκ εὑρίσκετο εἰς νῆσον Τάννα σκοπός τις ἐπυροβόλισε κατὰ τῶν ἰθαγενῶν. Εἷς τούτων πληγωθεὶς κατέπεσε· δύο ἐκ τῶν συντρόφων του ὠπισθοχώρησαν διὰ νὰ τὸν λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν· ἔφερον αὐτὸν εἰς τὴν πηγὴν καὶ ἀφοῦ ἔπλυνον τὴν πληγήν του τὸν ἐγκατέλειψαν. Ἡ περίθαλψις αὐτῶν κατ' οὐδὲν ὑπερτέρει τὴν τῶν χιμπαντζῆ.

Γιγνώσκομεν ὅτι αἱ ἐκ τῆς θήρας βιοῦσαι φυλαὶ προσπαθοῦσι νὰ καταλάβωσι χώρας. Πάντες σχεδὸν οἱ πόλεμοι τῶν ἐν νηπιώδει καταστάσει διατελούντων λαῶν, ἀφορμὴν ἔσχον τὴν κατάληψιν χωρῶν κεκτημένων θηράματα, ὧν διισχυρίζοντο ὅτι ἦσαν κύριοι, ἢ ἐπεζήτουν τὴν κατάκτησιν. Ἐπίσης καὶ οἱ μεγάλοι πίθηκοι, ἰδίᾳ δὲ οἱ γορίλλοι καταδιώκουσιν οὐ μόνον τοὺς λοιποὺς πιθήκους ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία. Πρὸς ἐκδίωξιν αὐτῶν ἐνεργοῦσιν ἄριστα καὶ

Digitized by Google

κατορθοῦσι νὰ κατέχωσι μόνοι τοὺς χώρους ἐν οἷς βιοῦσι. Καὶ αὐτὸς ὁ ἐλέφας φευγει πρὸ αὐτῶν. « Ἡ ὑπεροχὴ τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς τακτικῆς ὡς καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς ζῴοις, εἶνε καταφανεστάτη» παρατηρεῖ ὁ Οὐζώ.

Ἕπεται τὸ τέλος.

...Α.

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Μιὰ μάνα ἐγέννησε παιδί, μονάκριβο παιδάκι,
τὸ 'γέννησε, τ' ἀνάθρεψε μὲ τῆς καρδιᾶς τὸ γάλα,
νανούρισε τὸν ὕπνο του μὲ πόνο καὶ λαχτάρα
καὶ μέτραγε ταὶς ὥραις του ὡς ποῦ νὰ μεγαλώσῃ.
Πέντε χρονῶνε τὤκανε κι' ἀρρώστια δὲν τὸ βρῆκε
καὶ μέσ' 'ς τὰ πέντε ἀρρώστησε καὶ πέφτει τοῦ θανάτου.
—Ἅγιε Νικόλα, πρόφθασε καὶ γιάνε τὸ παιδί μου,
κι' ἂν τοῦ χαρίσῃς τὴ ζωὴ θὲ νὰ σοῦ φέρω τάμμα
λαμπάδα σὰν τὸ μπόϊ του 'ς τὰ πόδια σου νὰ καίῃ.
Κι' ὁ ἅγιος δὲν τὴν ἄκουσε κι' ὁ Θειὸς δὲν τὴν ἀκούει
κι' ὁ Χάρος ἦλθε μιὰ νυχτιὰ καὶ πῆρε τὴ ζωή του
κ' ἔχασ' ἡ μάνα τὸ παιδὶ καὶ τὸ μονάκριβό της.
Θέ μου, ποὺ δίνεις 'ς τὴν καρδιὰ κάθε χαρὰ καὶ πόνο
λυπήσου τὴ μανούλα του καὶ παρηγόρησέ την...
Παρηγορειέτ' ὁ χωρισμὸς καὶ γιαίνει κάθε πόνος
μὰ ὁ πόνος τοῦ μονάκριβου παρηγοριὰ δὲν ἔχει!
Τὸ κλαίγ' ἡ μάνα ἀπὸ βραδῦς ὡς ποὺ νὰ ξημερώσῃ
καὶ μέσα 'ς τὰ χαράγματα τραβάει 'ς τὸ κοιμητῆρι
καὶ 'ς τὸ μικρὸ τὸ μνῆμά του γονατισμένη κλαίει·
—Παιδάκι μου, τί σοὔκανα καὶ μ' ἄφησες μονάχη;

'Σ τὴν τόση παραπόνεσι, 'ς τὴ λαύρα τῆς καρδιᾶς της
κουράστηκαν τὰ μάτια της νὰ κλαῖνε νύκτα-'μέρα
κ' ἐκλείσανε τὰ βλέφαρα καὶ τὴν ἐπῆρ' ὁ ὕπνος
κ' ἔφερ' ὀνείρατα γλυκὰ 'στὴν ὀρφανὴ τὴ μάνα:
Τῆς φάνηκε πῶς ἤτανε 'στὸ κοιμητῆρι μέσα
κι' οὔτε κιβούρια φαίνονταν κι' οὔτε σταυροὶ καὶ πλάκες
κι' οὔτε κλαψάρικαις ἰτηαὶς καὶ μαῦρα κυπαρίσσια,
μόν' ἦταν ἀνθοστόλιστα μικρὰ περιβολάκια
καὶ 'στὸ καθένα μιὰ ψυχὴ 'στὰ κάτασπρα 'ντυμένη
μὲ τὴ θωριὰ ποὔχε 'στὴ γῆ πρὶν ν' ἀπεθάνῃ ἀκόμα.
Ἡ μαύρη μάνα ἐκύτταγε γιὰ νaὕρῃ τὸ παιδί της
καὶ νά, τὸ βλέπει 'στὴ γωνιὰ 'ς ἕνα περιβολάκι
ποὺ σκάλιζε κ' ἐπότιζε κι' ἀποσωσμοὺς δὲν εἶχε.
Κανένας δὲν εἰμπόρεσε τὸ δρόμο της νὰ φράξῃ
καὶ τρέχει 'στὸ παιδάκι της, 'στὴν ἀγκαλιὰ τὸ σφίγγει.
—Παιδάκι μου, τί σοὔκανα καὶ μ' ἄφησες μονάχη;
δὲν μοῦ 'μιλεῖς παιδάκι μου δὲν 'νοιώθεις τὰ φιλιά μου;
Γιατ' εἶν' τὰ 'μάτια σου θολά, τὰ 'μάτια σου κλαμένα
κ' ἕνα πικρὸ παράπονο 'στὴν ὄψι σου σκορπιέται;
—Μανοῦλα μου, δὲν μ' ἀγαπᾷς, δὲν μ' ἀγαπᾷς καθόλου.
—Τί λές, καλὸ παιδάκι μου, τί λὲς γλυκὸ παιδί μου;
Ἡ μάνα σου δὲν σ' ἀγαπᾷ ποὺ κλαίγει νύκτα-μέρα;
ποὺ κάθ' αὐγὴ 'ς τὸν τάφο σου γονατισμένη στέκει
καὶ πλένουνε τὴν πλάκα σου τὰ δάκρυα ἀπ' τὴν καρ-
[διά της
κι' ἀφοῦ τὴν πλάκα πλένουνε κυλοῦν κατὰ τὸ χῶμα
κι' ἀτέλειωτα ποτίζουνε τὸ μαῦρο κυπαρίσσι;
Τί λὲς καλὸ παιδάκι μου, τί λὲς γλυκὸ παιδί μου;
—Μανούλα μου, δὲν μ' ἀγαπᾷς, δὲν μ' ἀγαπᾷς καθόλου·
θωρεῖς τριγύρω τοὺς ἀνθοὺς καὶ τὰ περιβολάκια;
αὐτ' εἶν' οἱ τάφοι τῶν παιδιῶν ὅσα μικρὰ πεθαίνουν.
Τὰ παίρνει ὁ Θειὸς ἀπὸ τὴ γῆ καὶ γίνοντ' ἀγγελούδια,
τοὺς δίνει καὶ μιὰ πῆχυ γῆ νὰ σκάβουν νὰ ποτίζουν,
καὶ κάθε αὐγὴ τοῦ φέρνουνε 'ς τὰ πόδια του λουλούδια
καθένα ἀπ' τὸ περβόλι του κι' ἀπὸ τὰ λούλουδά του·
κι' ὅποιο παιδὶ δὲν εἰμπορεῖ λουλούδια νὰ τοῦ φέρῃ
οἱ ἅγιοι τὸ μαλόνουνε κι' οἱ ἄλλοι τ' ἀποδιώχνουν
καὶ δὲν τ' ἀφίνουνε νάλθῃ 'μπροστὰ 'ς τὸν ἅγιο θρόνο
ποὺ κάθετ' ὁ πατέρας μας κι' ὅλης τῆς γῆς πατέρας.
Εἶχα κ' ἐγὼ μανούλα μου μιὰ φτωχικὴ ἀνεμώνη
κ' ἐχθὲς ποὺ ἦλθες κ' ἔκλαιγες γονατιστὴ 'ς τὴ πλάκα
ἐστάλαξ' ἕνα δάκρυο 'στὴν ἀνεμώνη ἐπάνω
καὶ τόση φλόγα τὤκαιγε τὸ δάκρυό σου ἐκεῖνο
ποὺ μάρανε τὸ λούλουδο καὶ τοὔπεσαν τὰ φύλλα.
Τώρα σὰν θάλθ' ἡ χαραυγὴ καὶ θἄλθουν κ' οἱ ἀγγέλοι
καὶ κράξουν ὅλα τὰ παιδιὰ νὰ φέρουν τὰ λουλούδια,
τί λούλουδο, μανούλα μου, θἄχω κ' ἐγὼ νὰ φέρω,
ἀφοὔχα ἕνα μοναχὸ καὶ τὤκαψες κ' ἐκεῖνο
μὲ τὰ θερμά σου δάκρυα;..
'Εξύπνησ' ἡ μητέρα
κ' ἔχασε τὸ παιδάκι της μαζῆ μὲ τ' ὄνειρό της...
Μάνα φτωχή, μάνα ὀρφανή, δυστυχισμένη μάνα,
κατάπιε τα τὰ δάκρυα μὴν τύχῃ καὶ σταλάξουν,
γιατ' ἔχουν φλόγα καὶ φωτιὰ κι' ὅπου κι' ἂν πέσουν
[καῖνε!

Ιωαννης Πολεμης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατασκευὴ ἀδαμάντων ἐκ τῆς σακχάρεως. Θερμαίνοντες εἰς ὑψηλοτάτην θερμοκρασίαν τὸν διὰ καύσεως τοῦ σακχάρου προελθόντα ἄνθρακα κατώρθωσαν νὰ παραγάγωσιν ὡραιοτάτους κρυστάλλους δυναμένους νὰ χαράξωσι τὸν χαλαζίαν καὶ τὸ τοπάζιον. Ὁ ἐξ Ἐδιμβούργου κ. Μαρσδεν πιστεύει ὅτι κατεσκεύασεν ἀδάμαντα ἐκ τῆς σακχάρεως ποιούμενος χρῆσιν τῆς ἀκολούθου μεθόδου.

Ὑποβάλλει εἰς ὑψηλοτάτην θερμοκρασίαν ἐπὶ ἓξ ὥρας μίγμα ἄνθρακος σακχάρου καὶ νιτρικοῦ ἀργύρου. Μετὰ τοῦτο ἐπιφέρει βραδεῖαν ψύξιν καὶ ἀφαιρεῖ τὸν ἄνθρακα διὰ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος. Τὸ ὑπολειφθὲν συνίσταται ἐξ ἄνθρακος, γραφίτου καί τινων λαμπρῶν κρυστάλλων, οἵτινες εἶναι ἀναμφιβόλως ἀδάμαντες κατὰ τὸν κ. Μάρσδεν, διότι χαράττουσι τὸν σάπφειρον. Ἐργαζόμενοι ἐπὶ μεγαλειτέρου ποσοῦ ὕλης, ἴσως κατορθώσωσι νὰ κατασκευάσωσι μεγαλειτέρους κρυστάλλους, οὓς νὰ χρησιμοποιήσωσιν ἀντὶ τοῦ ἀδάμαντος.

Ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν αὐτογράφων, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ Ἀδελίνα Πάττη, αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες ἀναγράφουσι τὰ ἑξῆς· «Καλή μου Ἀδελίνα! Τίποτε δὲν μοῦ φαίνεται εὐκολώτερον ἢ τὸ νὰ γράψω ἰδέαν τινὰ εἰς τὸ λεύκωμά σου· ἰδέαν ἡ ὁποία ποτὲ δὲν μοῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ κεφάλι, δηλ. νὰ σὲ τιμῶ ὡς ἀξιολάτρευτον πλάσμα, νὰ θαυμάζω τὰ μαγικά σου θέλγητρα καὶ νὰ μένω διαρκῶς ὁ φίλος σου Γ. Ροσίνης». — Ἐν Παρισίοις 16 Φεβρουαρίου 1864. Ὁ Μάϋερβεργ ἔγραψεν· «Ὁ εὐγνώμων συγγραφεὺς προσφέρει τὰ σεβάσματά του εἰς τὴν πολυθέλγητρόν του Δινόραν καὶ ἐκφράζει εἰς αὐτὴν τὸν θαυμασμόν του». Ὁ Ἕκτωρ Βερλιὼζ ἠρκέσθη νὰ γράψῃ: «Oportet pati». Οἱ λατινισταὶ ἐξηγοῦσι τοῦτο «Ἔχομεν ἀνάγκην τῶν παθῶν,» οἱ δὲ φιλόμουσοι «ἔχομεν ἀνάγκην τῆς Πάττη.»

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886 — 666

Digitized by Google

Ἀριθ. 574 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. — 28 Δεκεμβρίου 1886

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Διήγημα

Ὁ ἄνεμος ἐγόγγυζεν ἐπὶ τῶν στεγῶν, ὡσεὶ ἐξέχεε τοὺς ὀλοφυρμούς, οὓς συνήντησε καὶ συναπεκόμισε κατὰ τὴν θυελλώδη διὰ χωρίων καὶ πόλεων διάβασιν αὐτοῦ.

Τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ· ἀλλ' ἡδεῖα θερμότης ἐπεκράτει ἐν τῷ ἑστιατορίῳ ἀθηναϊκῆς τινος οἰκίας, οὗ αἱ τῶν παραθύρων ὕαλοι εἶχον ἐφιδρώσῃ ἔσωθεν καὶ θαμβωθῇ.

Ἐπὶ ἕδρας, παρὰ τὴν ἐν τῷ μέσῳ στρογγύλην τράπεζαν, πρὸ τῆς μαρμαρίνης ἑστίας, ἐκάθητο νωχελῶς νεᾶνίς τις. Διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ θωπεύουσα τὸ κάτω χεῖλός της, ὡσεὶ ἀπεφύλλιζε τριαντάφυλλον, ἐν βαθείᾳ σκέψει, παρετήρει τὰς πορτοκαλόχρους τῆς πυρᾶς φλόγας.

Αἴφνης ἀποφασιστικῶς ἐγερθεῖσα:

— Θὰ τοῦ γράψω! ἐψιθύρισε.

Καὶ ἐξελθοῦσα ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγον φέρουσα μελανοδοχεῖον καὶ χάρτην καὶ γραφίδα.

Πόσον ὡραία ἦτο κεκλιμένη οὕτω ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἐν ᾧ ἡ ταχεῖα καὶ εὐώδης ἀναπνοή της συνώδευε μόνη, ἐν τῇ σιγῇ τοῦ δωματίου, τὸν ἐπὶ τοῦ χάρτου τριγμὸν τῆς γραφίδος καὶ τὸν σπινθηρισμὸν τῶν ἐν τῇ ἑστίᾳ δαυλῶν! Ἔφερεν ἁπλῆν ἐκ μερινοῦ ἐσθῆτα μετὰ περιστηθίου ἐκ λευκῆς φλανέλας, ὑφ' ὃ διεγράφετο τὸ εὐμελὲς καὶ παρθενικὸν αὐτῆς στῆθος. Ἡ μέλαινα καὶ χλιδῶσα κόμη της κατέπιπτεν εἰς δύο βαρείας πλεξίδας, ἀνυποτάκτους, ἃς ἀνετίνασσεν ὀπίσω διὰ χαριέσσης τῆς κεφαλῆς κινήσεως. Εἶχε σύμμετρα τὰ χαρακτηριστικά, τὸ μέτωπον γοητευτικὸν τὴν καμπυλότητα, ἀμέσως φέρον εἰς τὸν νοῦν τὴν εὐφυΐαν, ὡς ὡραῖον δοχεῖον τὸ ἄρωμα. Οἱ μεγάλοι καὶ βαθέως καστανοὶ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς εἶχον ἀπλανές πως τὸ βλέμμα διότι ἦσαν μύωπες, ἀλλ' εἶχον τὴν μυωπίαν ἐκείνην, ἥτις μετὰ τόσης χάριτος ἡμικλείει τοὺς ὀφθαλμούς, ὥστε καθίσταται ἀληθὲς θέλγητρον. Ἦτο ὡραία οὐ μόνον τὴν κεφαλήν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, καὶ εἶχε τὸ σπάνιον χάρισμα νὰ εἶνε περικαλλὴς καὶ ὀρθία καὶ καθημένη.

Ἡ νεᾶνις ἔγραφε πυρετωδῶς, βαθέως συγκεκινημένη· χαράξασα ἐν σπουδῇ τὰς τελευταίας λέξεις ἔλαβεν ἐπιστολικὸν χάρτην καὶ ἀντέγραψε τὴν ἐπιστολήν. Εἶτα δὲ διὰ τρεμούσης χειρὸς ἔγραψεν ἐπὶ φακέλλου:

Κύριον Ἕκτορα Φιλανθρωπινὸν
μουσικὸν
Ἐνταῦθα

Μεθ' ὃ ἀνέγνω τελευταῖον τὴν ἐπιστολήν· τόσον δὲ πλησίον τῶν μυωπαζόντων ὀφθαλμῶν ἐκράτει τὸν χάρτην ὥστε τὰ χείλη της ἐπέψαυον αὐτόν, ὡσεὶ ἠσπάζοντο τὰς περιπαθεῖς λέξεις.

Αἴφνης ἠκούσθησαν βήματα, πρὶν δὲ προφθάσῃ νὰ κρύψῃ ἢ κλείσῃ κἂν τὴν ἐπιστολήν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον διὰ τῆς ἀνοικτῆς ἀφεθείσης θύρας ὁ θεῖός της Πανάρετος, ὅστις μετὰ τὸν οἰκεῖον χαιρετισμόν, ἰδὼν αὐτὴν ἀμηχανοῦσαν καὶ τεταραγμένην ἔρριψε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ αἰτίου τῆς ἀμηχανίας, πλησιάσας δ' ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῆς τὴν ἐπιστολήν.

* * *

Ὁ εἰσελθὼν ἦτο ὑψηλοῦ μᾶλλον ἀναστήματος, τεφρίζον ἤδη ἔχων τὸ γένειον καὶ τὴν κόμην κεχαρμένην, σπινθηροβολοῦντας δὲ καὶ ἀνησύχους τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦτο τμηματάρχης ἔν τινι ὑπουργείῳ ἀπὸ ἐτῶν. Ἐν τῷ πελάγει, τὰ κύματα πλήττουσιν ἀφρίζοντα τὸ σκάφος, ἀλλ' ἄν τι ἐξ αὐτῶν εἰσολισθήσῃ εἰς τὸ πλοῖον καὶ κατέλθῃ εἰς τὸν ἄντλον σήπεται ἐκεῖ θολὸν καὶ δυσῶδες, τὸ ἀεικίνητον τέως καὶ ἐλεύθερον πόντιον κῦμα, τὸ ἀντανακλῶν τὸν οὐρανόν. Τοιοῦτος ἄντλος εἶνε ἡ δημοσία ὑπηρεσία, ἐν ᾧ ἐλίμνασαν καὶ λιμνάζουσι τόσοι χαρακτῆρες καὶ πνεύματα. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, πλήρης πυρὸς καὶ ἐνθουσιασμοῦ πρὸ εἰκοσιπενταετίας, ἐδημοσίευσεν ἔργα, προοιωνίζοντα ἕνα τῶν ἀρίστων ποιητῶν τῆς νέας Ἑλλάδος. Ἀλλ' εἶχε μητέρα καὶ ἀδελφὴν καὶ ἡ περὶ τοῦ ἐπιουσίου μέριμνα κατέπνιξε τὴν ποίησιν· ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἡττημένων τῆς τύχης, περὶ τῶν ὁποίων μέγας τις κριτικὸς εἶπεν: ὁ ποιητὴς ἀποθνήσκει νέος καὶ ἐπιζῇ ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλ' ἡ ὑπηρεσία δὲν εἶχεν εἰσδύσῃ μέχρι τῆς καρδίας του· ὑπὸ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ὑπαλλήλου ἐπέζη ὁ λάτρης τοῦ καλοῦ, οὐχὶ μὲν ὅπως τὸ ἐκφράζῃ, ἀλλ' ὅπως τὸ αἰσθάνηται καὶ τὸ ἀπολαμβάνῃ.

Digitized by Google

Ἄγαμος μείνας, συνεκέντρωσεν ὅλην τὴν ἀγάπην του ἐπὶ τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ· ᾐσθάνετο δὲ μέγα ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον διότι ἦτο ὁ μόνος προστάτης της. Ἡ μήτηρ τῆς νεάνιδος εἶχεν ἀποθάνῃ πρὸ πολλοῦ· ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχεν ἐμπορευθῆ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἀπολέσας ἐν ὀλίγαις ὥραις, κατά τινα οἰκονομικὴν κρίσιν, τὴν ἐξ ἐμπορικῶν ἀτυχημάτων ὑπολειφθεῖσαν περιουσίαν του, προσεβλήθη ὑπὸ ἡμιπληγίας διανοητικῆς τε καὶ σωματικῆς· ἀλλ' ἡ συμφορὰ μόνην τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταβάλῃ. Οἱ ἔκπτωτοι βασιλεῖς, ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἐπὶ ξένου ἐδάφους παρερριμμένοι, διατηροῦσι τὴν αὐλικὴν των ἐθιμοταξίαν, δέχονται εἰς ἀκροάσεις, συνεχίζουσιν ἐν αὐταπάτῃ τὸ παρελθὸν αὐτῶν μεγαλεῖον. Ὁμοίως ὁ δυστυχὴς οὗτος ἔκπτωτος τῆς εὐπορίας, ἀκίνητον ἔχων τὸν ἕνα βραχίονα, ἄκαμπτον τὸν τράχηλον, μετέβαινεν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐψώνιζε, συνηλλάσσετο, ἦτο ἀπησχολημένος, ἐνόμιζεν ὅτι ἐξηκολούθει τὸ ἐμπόριόν του! καὶ τὸ βλακῶδες μειδίαμα τῆς εὐδαιμονίας ὅπερ ἐπήνθει ἐπὶ τῶν χειλέων του ὅτε ἠγόραζε τὰ ὠὰ κατὰ δύο λεπτὰ ὀλιγώτερον, συνεκίνει περισσότερον τοὺς γνωρίσαντας αὐτὸν παρ' ἂν τὸν ἔβλεπον κλαίοντα!..

Ὁ προστάτης θεῖος τῆς νεάνιδος. οὐδὲν τὸ προστατευτικὸν εἶχεν ἐν τῇ πρὸς αὐτὴν συμπεριφορᾷ· εἶχε δώσῃ τοὐναντίον πολὺ θάρρος εἰς τὴν χαϊδεμένην του ἀνεψιάν. Ἐντὸς τῆς ὡραίας ἐκείνης κεφαλῆς ηὗρευε πνεῦμα ἱκανὸν τὰ πάντα νὰ ἐννοήσῃ· ἓν μόνον ἐνέπνεεν ἀνησυχίαν εἰς τὸν θεῖον: ἡ καρδία τῆς ἀνεψιᾶς του.

*
* *

Ὁ Πανάρετος ἀναγνοὺς τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἐπιστολῆς προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τῆς νεάνιδος, ἥτις ἐταπείνωσε περιπόρφυρος τοὺς ἰδικούς της. Θὰ ἔδιδεν ἔτη τινὰ τῆς ζωῆς της ὅπως ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη μὴ εὑρεθῇ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ θείου της· δὲν ἦτο περίτρομος ὡς πᾶσα ἄλλη κόρη ἐν τῇ θέσει της, ἀλλ' ἐφοβεῖτο διὰ τὸ αἴσθημά της· τῇ ἐφαίνετο ὅτι ὁ ἔρως της ἤδη ὡμοίαζε πρὸς δυστυχὲς πτηνὸν σπαῖρον εἰς τὸ στόμα γαλῆς.

— Ὦ, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν τρίτην βαθμίδα τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἔρωτος, ἀνεφώνησεν εἰρωνικῶς ὁ Πανάρετος. Μετὰ τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀρχίζει αὐτὸς ὁ εὐλογημένος ἔρως, μετὰ τὸ στόμα, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει ἔπειτα, ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν καὶ ἡ γραφίς· ἐφθάσαμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς φιλολογίας τοῦ ἔρωτος!.. τὸ πρᾶγμα λοιπὸν δὲν εἶνε παῖξε γέλασε, εἶνε σοβαρὸν καὶ πρέπει νὰ λάβωμεν τὰ κατάλληλα μέτρα.

Μετ' ὀλίγον δὲ ἐξηκολούθησε:

— Ποῦ τὴν ἐχάναμεν ποῦ τὴν εὑρίσκαμεν τὴν δεσποινίδα Μαριάνθην; εἰς τῆς κυρίας Μηνᾶ· ἐκεῖ λοιπὸν τὰ ἔψησες, κυρία; ἐκεῖ λοιπὸν ἐρωτοκτυπήθηκες, περιστερούλα μου; δύο τρεῖς ἑβδομάδας τώρα σ' ἔβλεπα ξετρελλαμένην μὲ τὴν μουσικὴν καὶ δὲν ἐμυρίσθηκα ὁ ἀνόητος ὅτι ἦσο ξετρελλαμένη μὲ τὸν μουσικόν!.. ἐπήγαινες ν' ἀκούσῃς δυῳδίας καὶ ἔκαμνες σὺ δυῳδίαν μὲ τὸν κύριον Φιλανθρωπινόν!..

Καὶ ἔρριψε πάλιν τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς, μεθ' ὃ ἐξήγαγε τοῦ φακέλλου τὴν ἐπτυγμένην ἐπιστολήν.

— Μή, μή, θεῖε, δὲν θέλω, σοῦ τὸ ἀπαγορεύω! ἀνεφώνησεν ἡ δυστυχὴς νεᾶνις, μάτην προσπαθοῦσα ν' ἁρπάσῃ τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ θείου της· ἀλλ' οὗτος. διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἀποκρούσας τὴν ἐπίθεσιν, ἀνέγνω μέχρι τέλους τὴν ἐπιστολήν.

— Εἶσαι... εἶσαι... δὲν εὑρίσκω λέξιν νὰ σὲ χαρακτηρίσω ἀφ' οὗ δὲν σέβεσαι τὸ μυστικὸν τῶν ἐπιστολῶν!.. ἀνέκραξε δακρύουσα ἐκ πείσματος ἡ νεᾶνις... ἀπὸ σήμερον σὲ ἀποστρέφομαι!

— Ἄφησε τὰς παραφοράς, μικρά μου, εἶπεν ὁ Πανάρετος διὰ πραείας καὶ θωπευτικῆς φωνῆς· ἡσύχασε· κάθησε αὐτοῦ, καὶ ἄκουσέ με μὲ προσοχήν, διότι θὰ σοῦ ὁμιλήσω πολὺ σοβαρῶς.

Ἡ νεᾶνις ἐκάθησε, ἐν ᾧ δὲ παρετήρει δυσπίστως αὐτὸν διὰ τῶν ὑγρῶν της ὀφθαλμῶν, ὁ Πανάρετος καθήσας πλησίον της ἤρχισεν οὕτω:

— Δὲν θὰ σ' ἐπιπλήξω διότι ἔγραψες τὴν ἐπιστολὴν αὐτήν· δὲν εἶσαι μαθήτρια παρθεναγωγείου. Κόρη ἡ ὁποία ἐπὶ δέκα ἔτη ὑπῆρξε μήτηρ ἑαυτῆς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ τὸν ἑαυτόν της ὅπως θέλει. Ὅτι θὰ ἠγάπας, ἤμην βέβαιος διότι γνωρίζω τὸν χαρακτῆρά σου· ἑπομένως οὔτε μ' ἐκπλήττει τὸ πρᾶγμα οὔτε μὲ δυσαρεστεῖ. Ἄλλως τε εἰξεύρεις τὰς θεωρίας μου: δὲν μ' ἀρέσουν τὰ πτηνὰ τὰ ὁποῖα δὲν κελαδοῦν, τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα δὲν εὐωδιάζουν καὶ αἱ καρδίαι αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε καμωμέναι δι' ἀγάπην...

— Τότε λοιπὸν δόσε μου τὴν ἐπιστολήν μου, εἶπεν ἡ Μαριάνθη....

— Παρακαλῶ... παρακαλῶ... δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη. Δὲν μὲ δυσαρεστεῖ, δὲν μὲ λυπεῖ τὸ ὅτι ἠγάπησες ἀλλὰ τὸ ὅτι ἠγάπησες τὸν Φιλανθρωπινόν.

— Αὐτὸ μόνον μένει, ἀπήντησε μετὰ πικρίας ἡ Μαριάνθη, νὰ τὸν ὑβρίζῃς τώρα. Ἕως χθὲς ἦτο λαμπρὸς νέος, βιολιστὴς ἔχων μαγικὰ δάκτυλα, μελοποιὸς ἔχων εἰς τὰς συνθέσεις του κάτι τι πρωτότυπον, κάτι τι ἰδιαίτερον, κάτι τι τὸ ἐκτάκτως παθητικόν, ἀτελὲς ἀκόμη, ἀλλὰ δυνάμενον νὰ καλλιεργηθῇ καὶ νὰ τὸν ἀναδείξῃ ἔξοχον μουσικόν.

— Ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀληθέστατα καὶ σήμερον ὅπως ἦσαν καὶ χθές· καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀκόμη τοιοῦτον ἐξακολουθῶ νὰ τὸν θεωρῶ τὸν Φιλανθρωπινόν.

— ... Λοιπόν; ...

Digitized by Google

— Ἀλλ' ἔχει ἓν μέγα ἐλάττωμα, ἓν φοβερὸν ἐλάττωμα, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ τὸν λάβῃς σύζυγον, ἓν φρικῶδες ἐλάττωμα διὰ τὸ ὁποῖον ὀφείλεις ἀμέσως νὰ παύσῃς νὰ τὸν ἀγαπᾷς.

— Ὦ, εἶπεν ἀγωνιωδῶς διὰ τρεμούσης φωνῆς ἡ Μαριάνθη, ποῖον, ποῖον εἶνε αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα; εἰπέ το, θέλω νὰ τὸ μάθω· εἰπέ το ὅ,τι καὶ ἂν εἶνε, ὅσον φοβερὸν καὶ ἂν εἶνε!

— Εἶνε καλλιτέχνης! ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ Πανάρετος.

— Ὦ θεῖε, ἀστειεύεσαι! ἀνεφώνησεν ἡ νεᾶνις δακρύουσα. Πρόκειται περὶ τοῦ μέλλοντός μου, περὶ τῆς εὐτυχίας μου, καὶ βαστᾷ ἡ καρδία σου ν' ἀστειεύεσαι μαζί μου!..

— Δὲν ἀστειεύομαι, κόρη μου, εἶπεν ὁ θεῖος συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ὀδύνης ἣν ἐξέφραζεν ἡ φωνὴ ἐκείνη. Τὸ θεωρῶ πραγματικῶς δυστύχημα ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἠγάπησες εἶνε καλλιτέχνης καὶ καλλιτέχνης ὡσὰν αὐτόν...

— Μὰ διατί ἐπὶ τέλους; εἶπεν ἐν ἀδημονίᾳ ἡ νεᾶνις.

— Διότι νομίζω ὅτι ἡ φύσις δὲν ἔκαμε μακρὰς τὰς ὡραίας αὐτὰς βλεφαρίδας, αἱ ὁποῖαι στολίζουν τοὺς ὀφθαλμούς σου, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σηκόνουν μεγάλα δάκρυα· διότι θέλω νὰ ζήσῃς εὐτυχής, Μαριάνθη μου...

— Μαζί του θὰ εἶμαι τόσον εὐτυχής!..

— Ὦ, τὸ πιστεύω! ἄλλως τε τὸ λέγεις ῥητῶς ἐδῶ εἰς τὴν ἐπιστολήν σου.

Μετὰ τόνου δὲ εἰρωνικοῦ ἀνέγνω:

«Ἡ καλύβη μαζί σου θὰ μοὶ εἶνε ἀνάκτορον. Μαζί σου, μακρὰν τοῦ ἄλλου κόσμου νὰ ζήσω· σὲ μόνον νὰ βλέπω, σὲ μόνον ν' ἀκούω. Τί εὐτυχία, Ἕκτωρ μου!»

Ἡ Μαριάνθη βλοσυρὰ ἐξ ἀγανακτήσεως διὰ τὴν γελοιοποίησιν ἐκείνην, διὰ τὴν ἀνόσιον βεβήλωσιν τοῦ ἔρωτός της ὥρμησε ν' ἁρπάσῃ τὴν ἐπιστολήν, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἀπέτυχε.

— Τί εὐτυχία! ἆ, κόρη μου, κόρη μου, νὰ εἴξευρες ποία φρικώδης τύχη σὲ ἀναμένει, ποία σπαρακτικὴ ἀφύπνισις εἰς τὴν πραγματικότητα, κατόπιν ἀπ' αὐτὸ τὸ γλυκύτατον ὄνειρον τὸ ὁποῖον βλέπεις μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμούς!

— Κατὰ τὴν ἰδέαν σου!

— Εἰξεύρεις τί θὰ εἰπῇ νὰ εἶσαι σύζυγος καλλιτέχνου ὡσὰν τὸν Φιλανθρωπινόν; οἰκοδέσποινα ἐντὸς τῆς οἰκίας σου δὲν θὰ εἶσαι σὺ ἀλλ' ἡ μουσική, σὺ θὰ εἶσαι ἁπλῶς ὑπηρέτριά της· ἡ αὐθαίρετος καὶ ἰδιότροπος αὐτὴ κυρία θὰ διατάσσῃ καὶ σὺ θὰ ὑπακούῃς. Ζωὴ θὰ εἶνε ἡ ἰδική σου; σύζυγος θὰ εἶνε τὸ νευροπαθὲς ἐκεῖνο ὄν, τὸ ὁποῖον ἐν ᾧ θὰ ἔχῃ περισσοτέρας ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὸν βίον, καὶ περισσοτέρας μεμψιμοιρίας κατ' αὐτοῦ, θὰ εἶνε ἀληθὲς παιδὶ ἔχον ἀνάγκην θωπειῶν καὶ περιποιήσεων; Συζυγικὸς βίος εἶνε ἐκεῖνος εἰς τὸ ὁποῖον τὸ ἴδιον αἴσθημα δὲν κινεῖ καὶ τῶν δύο τὰς καρδίας ὡς κλειδίον ἀνοῖγον δύο κλειδωνιάς; ἀλλ' αὐτὸς δὲν θὰ ἔχῃ χαράν του τὴν χαράν σου, λύπην του τὴν λύπην σου...

— Θὰ ἔχω ὅμως ἐγὼ ἰδικήν μου τὴν ἰδικήν του!.. Ποία ἄλλη θὰ εἶνε καλλιτέρα σύζυγος δι' αὐτὸν ἀπὸ ἐμέ! τὸν ἀγαπῶ τόσον!.. Θὰ εἶνε παιδί;.. θὰ γίνω μητέρα δι' αὐτόν. Θ' ἀγαπῶ μέχρι τρέλλας τὴν μουσικήν; κ' ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ καὶ δι' αὐτὴν τὸν ἠγάπησα· ἴσα ἴσα θὰ εἶνε ὁ δεσμὸς ὁ ὁποῖος θὰ ἑνόνῃ τὰς καρδίας μας· ποία ἄλλη τὸν ἐννοεῖ περισσότερον ἀπ' ἐμέ; Ποία ἄλλη εἶνε καταλληλοτέρα ὅταν τὸ ἑσπέρας ἔρχεται μὲ φλογισμένον μέτωπον νὰ δροσίζῃ αὐτὸ μὲ τὰ φιλήματά της;

— Καλά, καλά, θὰ εἶσαι εὐτυχής· ὁ βίος σου θὰ εἶνε διαρκὲς μειδίαμα· ἡ πραγματικότης θὰ πληρώσῃ τοῖς μετρητοῖς ὅλα τὰ ὄνειρά σου· ἔστω· ἀλλ' ἂν ἔχῃς τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἀγαπᾷς πραγματικῶς τὸν Φιλανθρωπινόν, τότε πρέπει νὰ θυσιάσῃς τὸν ἔρωτά σου χάριν αὐτοῦ, διότι αὐτὸς θὰ εἶνε δυστυχής.

— Δυστυχής! ἀνέκραξε μετ' ἀγανακτήσεως μόλις συγκρατουμένης ἡ Μαριάνθη, θὰ εἶνε δυστυχὴς μαζί μου; ὦ, δὲν εἰξεύρεις τί λέγεις!..

— Εἶσαι πτωχή! εἶπεν ξηρῶς ὁ Πανάρετος. Καὶ δὲν εἶμαι οὔτ' ἐγὼ πλούσιος.

— Καὶ τί σχέσιν ἔχει αὐτὸ μὲ τὸν ἔρωτά μας;

— Καὶ αὐτὸς ἐπίσης εἶνε πτωχός! ἐξηκολούθησεν ὁ θεῖος.

— Καί.... ;

— Καὶ ὁ βίος σας θὰ εἶνε βάσανος.

Ἡ νεᾶνις τὸν παρετήρησεν ἔκπληκτος μὴ ἐννοοῦσα τί ἔλεγε.

— Ὁ καλλιτέχνης πρέπει νὰ εἶνε πλούσιος, πρὸ πάντων εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὅπου ποτὲ δὲν δύναται νὰ γίνῃ διὰ τῆς τέχνης. Πρέπει νὰ εἶνε εὔπορος κἂν διὰ νὰ εἰμπορῇ ν' ἀπολαμβάνῃ ὅλας τὰς αἰσθητικὰς ἐκείνας ἀπολαύσεις, αἱ ὁποῖαι τῷ εἶνε ἀπαραίτητοι διὰ νὰ μορφωθῇ ἡ καλλιτεχνική του ἰδιοφυΐα. Πολλάκις αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην καθαροῦ ἀέρος καὶ ἐξερχόμεθα εἰς περίπατον ὅπως ἀναπνεύσωμεν· καὶ ὁ καλλιτέχνης ἔχει ἀνάγκην αὐτοῦ τοῦ ἀέρος καὶ πρέπει νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν ἀναπνεύσῃ ὅπου εὑρίσκεται. Ὁ Φιλανθρωπινὸς διὰ νὰ παραγάγῃ τι ἄξιον ἑαυτοῦ, πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ μεγαλείτερα θέατρα τῆς Εὐρώπης, νὰ φρικιάσῃ ἀπὸ μουσικὰς συγκινήσεις, καὶ ἐν ᾧ θ' ἀκούῃ ξένας μελῳδίας ν' ἀφυπνισθῇ ἐν αὐτῷ ἡ μελῳδικὴ φωνὴ ἡ ὁποία θὰ μέλψῃ τὸ ἀριστούργημά της. Ὅπως ὁ Κορρέγιος ἐνώπιον εἰκόνος τινὸς τοῦ Ραφαὴλ ἀνέκραξε: Anch'io son pittore! (κ' ἐγὼ εἶμαι ζωγράφος!) πολλοὶ καλλιτέχναι ἐννοοῦσι τὴν ἀξίαν των, ἐμπνέονται καὶ οἰστρηλατοῦνται ἐκ τῶν καλλιτεχνημάτων, ἅτινα βλέπουσιν ἢ ἀκού-

Digitized by Google

ωσιν. Ἀλλ' ὁ Φιλανθρωπινός, ἔχων μετ' ὀλίγον καὶ τὴν κυρίαν Φιλανθρωπινοῦ εἰς τὸν βραχίονά του, καὶ κανὲν Φιλανθρωπινόπουλον εἰς τὰς χεῖρας τῆς ὑπηρετρίας,ἄνευ σταδίου,ἄνευ περιουσίας, πῶς νὰ κινηθῇ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, πῶς ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀσφυκτικὴν αὐτὴν ἀτμόσφαιραν;

Ἔκφρασις θλίψεως διεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς Μαριάνθης.

—Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε τίποτε ἀκόμη. Μετ' ὀλίγον τὰ παιδιὰ θὰ γίνουν δύο, τρία ἢ καὶ περισσότερα· μαζὶ μὲ αὐτὰ θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν μαγευτικὰ ψελλίσματα, ἀγγελικὰ μειδιάματα, ἀλλὰ καὶ κλαυθμηρισμοὶ ταράττοντες τὰ νεῦρα, καὶ ἀσθένειαι εἰς ἀγωνίαν κρατοῦσαι τὴν ψυχήν· θὰ εἰσέλθωσι καὶ παλαιὰ φορέματα, καὶ ἐμβαλωμένα περιπόδια, καὶ τρυπημένα ὑποδήματα καὶ ἡ ἔνδεια ἡ ἀποδιώκουσα τὴν ἔμπνευσιν ὡς τὸ ῥακένδυτον φόβητρον τῶν ἀγρῶν τὰ εὐθύμως πτερυγίζοντα πτηνά. Ἐν ᾧ θὰ περιμένῃ τὴν Ἁρμονίαν ὁ σύζυγός σου,θὰ κρούῃ τὴν θύραν ἡ Ἀνάγκη. Ἐν ᾧ ἡ κεφαλή του θὰ εἶνε γεμάτη μελῳδίαν, αἴφνης θ' ἀκούῃ τὴν ὀργίλην φωνὴν τοῦ ἐξηγριωμένου παντοπώλου...

— Ὦ, Θεέ μου ἐψιθύρισεν ἡ νεᾶνις.

— Τότε δὲ ἓν ἀπὸ τὰ δύο θὰ συμβῇ. Ἢ θὰ εἶνε ἄθλιος, ἀσυνείδητος, ἄνευ σπλάγχνων καὶ θ' ἀφήσῃ τὰ παιδιά του νὰ πεινοῦν καὶ νὰ κρυόνουν καὶ τὴν γυναῖκά του νὰ κλαίῃ, καὶ θ' ἀφοσιωθῇ μὲ μονομανίαν εἰς τὴν μουσικήν του, ἢ ὁ πατὴρ θὰ φονεύσῃ ἐν αὐτῷ τὸν καλλιτέχνην, καὶ ὁ Φιλανθρωπινὸς ἀπὸ τὸ βιολίον του δὲν θὰ ζητῇ πλέον θριάμβους οὐδὲ καλλιτεχνικὰς ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἄρτον· κινήσεις τινὲς τοῦ τόξου του θ' ἀντιπροσωπεύουν τὸν πολτὸν τὸν ὁποῖον θὰ τρώγῃ τὸ βρέφος σας, μερικαὶ ἄλλαι τὸ λαχανικὸν τὸ ὁποῖον θὰ τρώγετε εἰς τὸ πτωχικὸν τραπέζι σας,καὶ μερικαὶ ἄλλαι τὸ πετρέλαιον, τὸ ὁποῖον θὰ φωτίζῃ τὸ πενιχρὸν οἴκημά σας. Αὐτὰ θὰ παράγῃ τὸ βιολίον του!...

Ἡ Μαριάνθη σταυρώσασα τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων συνέσφιγγε σπασμωδικῶς τοὺς δακτύλους της.

— Τὸ δὲ κακὸν εἶνε, ἐξηκολούθησεν ἀμειλίκτως ὁ Πανάρετος, ὅτι ὁ Φιλανθρωπινὸς δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τιθασσεύουν τὴν φαντασίαν των καὶ μεταχειρίζονται αὐτὴν κατ' ἀρέσκειαν, ὡς ὄνον ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτουν ἢ ἀφαιροῦν τὸ σάγμα κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὁ Φιλανθρωπινὸς δὲν δύναται νὰ εἶνε ἐπαγγελματίας συγχρόνως καὶ μουσικός, χειρῶναξ τῆς τέχνης ἀπὸ πρωΐας μέχρι τῆς τετάρτης μ.μ. φερ' εἰπεῖν καὶ καλλιτέχνης ἀπὸ τῶν 5-6. Ἢ θ' ἀφοσιωθῇ ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τὴν τέχνην ἢ θὰ τὴν παραιτήσῃ. Ἢ θὰ τὴν ἀφήσῃ ἐλευθέραν νὰ φωνάζῃ ἢ θὰ πνίξῃ ὁλοσχερῶς τὰς κραυγάς της ὅπως μὴ τὰς ἀκούῃ. Τοῦτο τὸ δεύτερον θὰ κάμῃ βεβαίως ὁ Φιλανθρωπινὸς ἀφ' οὗ δὲν θὰ δύναται νὰ κάμῃ τὸ πρῶτον·ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶνε τόσον εὔκολον. Ἀρχαῖός τις συγγραφεὺς ἀπεκάλεσε τοὺς κόρακας κινουμένους τάφους. Κινούμενος τάφος θὰ εἶνε ὁ Φιλανθρωπινός: θὰ ἔχῃ θαμμένην τὴν Μουσικὴν ἐντός του· ἀλλὰ δὲν θὰ εἶνε νεκρά·θὰ ταράττῃ διαρκῶς τὰ σάβανά της καὶ θὰ ἐξέρχηται τοῦ μνήματος,ὡς φοβερὸς βρυκόλαξ·θὰ βασανίζῃ τὴν ψυχήν του διὰ τῆς εἰρωνικῆς συγκρίσεως τῶν ὀνειροπολήσεών του πρὸς τὴν πραγματικότητα,διὰ μομφῶν καὶ καταρῶν. Θὰ γίνῃ ἴσως καλὸς οἰκογενειάρχης ὁ Ἕκτωρ σου, ἀλλὰ τὸ καθῆκον θὰ τὸν πιέζῃ ὡς μυλόπετρα ἐπὶ τοῦ στήθους του. Θὰ κοιμᾶται εἰς τὸ πλευρόν σου καὶ ὅμως θὰ εἶνε τόσον μακράν σου πολλάκις! Ἐνίοτε, μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἂν τύχῃ καὶ ἐξυπνᾷς, θὰ τὸν εὑρίσκῃς ἔχοντα ὀρθανοίκτους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὀνειροπολοῦντα εἰς τὸ σκότος. Σὺ δὲ θὰ μνησικακῇς ἐναντίον του βλέπουσα αὐτὸν μεμψίμοιρον, ἀπογοητευμένον. Ἡ μητρικὴ καρδία σου θ' ἀγανακτῇ διότι θὰ προτιμᾷ τὰς μελῳδίας του, τὰ τέκνα τῆς φαντασίας του, ἀπὸ τὰ τέκνα τοῦ ἔρωτός σας,καὶ δὲν θ' ἀποφασίζῃ νὰ θυσιάσῃ ὁλοσχερῶς ἐκεῖνα ὑπὲρ τούτων. Τότε θὰ ἐξαλειφθῇ ὁ θαυμασμός σου· καὶ δικαίως. Τί θὰ τῷ μείνῃ ὥστε νὰ τὸν θαυμάζῃς;.. Ἀλλ' αὐτὸς πρὸ πάντων θὰ σὲ ἀποστραφῇ. Ὅταν εἴμεθα δυστυχεῖς, πάντοτε μεμφόμεθα ἄλλον τινὰ πλὴν ἡμῶν. Καὶ ὁ Φιλανθρωπινὸς αἰτίαν τῆς δυστυχίας του θὰ νομίζῃ σέ, τὴν ὁποίαν συνήντησεν εἰς τὸν δρόμον του. Σὺ θὰ εἶσαι ὁ κακός του δαίμων· ἄνευ τοῦ ἔρωτός σας θὰ ἦτο ἐλεύθερος. Σὺ θὰ πταίῃς διότι ἐν ᾧ θ'ἀγωνίζεται νὰ πετάξῃ ὑψηλὰ πρὸς τὴν τέχνην, πρὸς τὸ ἰδανικόν, ἡ πτωχία μὲ πελωρίαν ψαλίδα κρὰκ! θ' ἀποκόπτῃ τὰς πτέρυγάς του·ἐν ᾧ αὐτὸς θὰ προσπαθῇ νὰ σώσῃ τὴν μουσικήν του εὐφυΐαν,σὺ καὶ τὰ τέκνα σου ὡς σιδηραῖ σφαῖραι προσδεδεμέναι εἰς τοὺς πόδας του θὰ τὸν καταποντίζετε... Καὶ ἴσως δὲν θὰ ἔχῃ ἄδικον. Ἐν ᾧ ὁ Σαμάρας θὰ δρέπῃ δάφνας ἐπὶ τῶν σκηνῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων, καὶ τὰ εἰκονογραφικὰ περιοδικὰ θὰ δημοσιεύουν τὴν εἰκόνα του, καὶ ἡ μουσική του θὰ διαπερᾷ ὄρη καὶ ὠκεανούς, ὁ Φιλανθρωπινός,ὁ αἰσθανόμενος τὸν ἑαυτόν του ἐφάμιλλον ἐκείνου,ὅπως συμπληρώσῃ τὸν ἄρτον τῶν παιδιῶν του, θὰ καταβῇ ἴσως μέχρι τοῦ νὰ παίζῃ καὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν ὑπαιθρίου τινὸς θεάτρου, διασκεδάζων τὸ κοινὸν μέχρις οὗ ἀρθῇ τὸ κατάβλημα τῆς σκηνῆς καὶ ἀρχίσῃ ἡ κωμῳδία τὰ *Κόκκινα Πανταλόνια*!.. καὶ θὰ εἶνε οἰκτρὸς ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ξυλίνου ἑδωλίου, καὶ θὰ ἔχῃ ἀπότριπτα τὰ ἐνδύματά του, ἀλλὰ τὸ σῶμά του περισσότερον ἀπότριπτον τῶν ἐνδυμάτων, καὶ τὴν ψυχὴν περισσότερον ἀπότριπτον τοῦ σώματος. Καὶ δι' ὅλα αὐτὰ θὰ πταίῃς σύ!

Ἡ νεᾶνις προσηλωμένους ἔχουσα τοὺς μεγά-

Digitized by Google

λους ὀφθαλμούς της ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ θείου της ἠκροᾶτο ἀγωνιωδῶς. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ περιγραφὴ ἐγίνετο ζοφερωτέρα, ἐφ' ὅσον αἱ φοβεραὶ ἀλήθειαι, ὡς μαῦρα πτηνὰ ἐπλήρουν τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο, τὸ πρόσωπόν της ἐλάμβανε ὀδυνηρὰν ἔκφρασιν καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της ἁδρὰ ἔρρεον δάκρυα.

— Ἔλα, Μαριάνθη μου, ἐξηκολούθησεν ὁ θεῖος διὰ φωνῆς ἡσύχου καὶ θωπευτικῆς, πνίξε εἰς τὴν καρδίαν σου αὐτὸν τὸν ἔρωτα. Θαύμαζέ τον ἀπὸ μακρὰν τὸν Φιλανθρωπινόν· ἀπολάμβανε τὴν μουσικήν του, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, χωρὶς νὰ ὑποφέρῃς σὺ δι' αὐτήν. Φορεῖς αὐτὸ τὸ ὕφασμα, ἐκεῖνο τὸ τρίχαπτον· φροντίζεις ποῖος τὸ ἔκαμε; Ὄχι· ἁπλῶς τ' ἀπολαμβάνεις· τὸ ἴδιον κάμε καὶ διὰ τὴν μουσικὴν καὶ δι' ὅλα τὰ καλλιτεχνήματα. Εὐτυχεῖς ὅσοι φοροῦν τὰ ὑφάσματα καὶ δὲν ἀναπνέουν τὸν καπνὸν μὲ τὸν ὁποῖον κατασκευάζονται, εὐτυχεῖς καὶ ὅσοι ἀπολαμβάνουν τὰ ἔργα τῆς τέχνης χωρὶς νὰ ὑποφέρουν τὴν δυστυχίαν, ἡ ὁποία τὰ ἐνέπνευσε, χωρὶς νὰ χύνουν τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα τὰ παράγουν. Λησμόνησέ τον, Μαριάνθη μου.

— Ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶ... ! τὸν ἀγαπῶ! ἀνεφώνησεν αὕτη ἐκ βάθους καρδίας, μετὰ πάθους τονίζουσα ἑκάστην λέξιν.

— Ἴσα ἴσα διότι τὸν ἀγαπᾷς, κόρη μου, πρέπει νὰ καταπνίξῃς τὴν ἀγάπην σου... Μὴ τὸν ἴδῃς πλέον, μὴ τῷ ὁμιλήσῃς πλέον. Ἰδού, πάρε τὴν ἐπιστολήν σου. Σχίσε την καὶ μαζὶ μ' αὐτὴν σχίσε καὶ τὸν ἔρωτά σου.

* *
*

Ἡ δυστυχὴς Μαριάνθη ἔτεινε τὴν χεῖρά της καὶ ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν. Στιγμάς τινας ἔμεινε βαρέως κλίνουσα τὴν κεφαλήν, εἶτα δὲ δι' ἀποφάσεως γενναίας συγκεντρώσασα τὰς δυνάμεις της ἔσχισε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔρριψε τὰ τεμάχια εἰς τὴν πυράν.

Ἀνεφλέχθησαν ταῦτα κατὰ μικρόν, αἱ δὲ φλόγες ὑπὸ πυρίνης γραμμῆς παρακολουθούμεναι περιέλειξαν καὶ κατεβρόχθισαν καὶ χαρτίον καὶ γράμματα.

Ἡ δυστυχὴς νεᾶνις, ἀκίνητος πρὸ τῆς πυρᾶς, καὶ ὡς ἀναισθητοῦσα ἐκ τῆς ὀξείας ὀδύνης, ἐθεᾶτο τὴν ὁλοκαύτωσιν, νομίζουσα ὅτι μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ἐκκαίετο εἰς τὰς φλόγας καὶ ἡ καρδία της. Μετ' ὀλίγον μέλαινα τέφρα ἐκάλυπτεν, ὡς διὰ πέπλου πένθους, τὸν ἀτυχῆ της ἔρωτα.

Ὁ Πανάρετος ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν συγκεκινημένος. Ἡ δὲ νεᾶνις ὀλοφυρμὸν ἀφεῖσα, κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἔκλαυσεν, ἔκλαυσεν, ἔκλαυσεν!

Ἔξω, ὁ ἄνεμος ἐγόγγυζεν ἐπὶ τῶν στεγῶν, ὡσεὶ ἐξέχε τοὺς ὀλολυγμούς, οὓς συνήντησε κατὰ τὴν διάβασίν του....

* * *

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΘΡΗΝΟΣ

ἐπὶ τῇ ἁλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Ἡ μοιραία ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ὁ ἡρωικὸς θάνατος τοῦ τελευταίου Κωνσταντίνου ἐπλήρωσαν θλίψεως καὶ ὀδύνης τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων. Τὸ δουλωθὲν γένος ἀνέγραψεν εἰς τὰς ἀποφράδας τὴν Τρίτην τῆς ἑβδομάδος, ἡμέραν καθ' ἣν συνέπεσεν ἡ 29 Μαΐου τοῦ 1453.

Ἐκεὶν' ἡ 'μέρα σκοτεινή, ἀστραποκαϋμένη
τῆς Τρίτης τῆς ἀσβολερῆς, τῆς μαυρογελασμένης,
τῆς θεοχαρβουνόκαυτης, πουμπαρδοχαλασμένης

ἀναφωνεῖ ὀλίγα μετὰ τὴν ἅλωσιν ἔτη ὁ ἀνώνυμος θρηνῳδὸς τῆς πεσούσης βασιλίδος. Ἡ δημώδης παράδοσις καὶ ἡ ποίησις τοῦ λαοῦ περιέβαλον τὸν τελευταῖον μάρτυρα διὰ μυστηριώδους τινὸς αἴγλης καὶ τὴν ὥραν τῆς πτώσεως διὰ τραγικῆς τινος περιπαθείας. Ἡ τελευταία λειτουργία ἔμεινεν ἀτελείωτος. Ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας δακρύει καὶ μόνον τὴν παραμυθεῖ φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ λέγουσα·

σώπασε, κυρὰ δέσποινα, μὴν κλαίγῃς, μὴν δακρύζῃς·
πάλε μὲ χρόνους, μὲ καιρούς, πάλε 'δικά σου εἶνε.

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν παράδοσιν περὶ τῆς καλογραίας, ἥτις «ἐμαγέρευε ψαράκια 'στὸ τηγάνι»; Παρορμωμένη νὰ παύσῃ τὸ ἔργον, διότι ἁλίσκεται ἡ Πόλις, ἀπεκρίθη·

Ὅταν τὰ 'ψάρια πεταχθοῦν καὶ 'βγοῦν καὶ ζωντανέψουν,
τότε κι' ὁ Τοῦρκος θὲ νὰ 'μπῇ κ' ἡ Πόλι θὰ τουρκέψῃ.

Ἀλλ' ἐν τούτοις

τὰ 'ψάρια 'πεταχθήκανε, τὰ ψάρια 'ζωντανέψαν
κι' ὁ ἀμηρᾶς εἰσέβηκεν ἀτός του καβαλλάρις.

Καὶ ὅμως ὁ βασιλεὺς δὲν ἀπέθανε· κοιμᾶται, κοιμᾶται ὕπνον βαθὺν καὶ μακραίωνα ἐν τῷ μυστηριώδει σπηλαίῳ ὑπὸ τὸν πύργον κατὰ τὴν Χρυσόπορταν. Τὸ σπήλαιον οὐδεὶς Τοῦρκος εἶδεν, οὐδὲ γνωρίζει. Τὸ γνωρίζει μόνον ἡ εἰς τὴν νεκρανάστασιν τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου τυφλὴ πίστις τοῦ ἀλυτρώτου γένους.

Ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἐπελθοῦσα δουλεία δὲν ἐθρηνήθησαν ὑπὸ μόνου τοῦ λαοῦ, ὅστις, ἀρυόμενος τὰς ἐμπνεύσεις ἐκ τῆς καρδίας του, ψάλλει χωρὶς νὰ ἐννοῇ τίς δανείζει εἰς αὐτὸν τὰς λέξεις καὶ τίς παρασκευάζει τὸν ῥυθμόν, δι' οὗ περιενδύει τὴν ἔκφρασιν τοῦ πόνου του. Ἐκτὸς τῶν τοιούτων βραχέων θρηνητικῶν ποιημάτων, ἅτινα, μὴ καταγραφέντα ὑπὸ τῶν αὐτοσχεδίων ποιητῶν, περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἔχομεν καὶ ἄλλα μακρότερα στιχουργήματα, ἅτινα δὲν διεφύλαξεν εἰς τοὺς ἐπιγενεστέρους ἡ ζῶσα ἀπομνημόνευσις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὁ κάλαμος τῶν συγγραψάντων αὐτά. Τοιαῦτα ποιήματα εἶνε

Digitized by Google

γνωστὰ μέχρι τοῦδε δύο, ὁ *Θρῆνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως* καὶ ὁ *Θρῆνος εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφὴν* τοῦ Ἀντωνίου Ἐπάρχου.

Ὁ Θρῆνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε ἔργον ἀνώνυμον, γραφὲν ὀλίγα μετὰ τὴν ἅλωσιν ἔτη. Ὁ ποιητὴς δὲν ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ λόγον ὃν αὐτὸς οἶδεν, ὡς λέγει ἐν τῷ στιχουργήματί του. Τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος δὲν φαίνεται κἂν κεκρυμμένον ἐν συμβολικαῖς δηλώσεσιν, ὡς συνείθιζον ἐνίοτε οἱ μεσοχρόνιοι ἡμῶν ποιηταί. Μίαν μόνην εἴδησιν περὶ ἑαυτοῦ παρέχει ὁ στιχουργός·

Ἀλλ' ὅμως νὰ γινώσκετε, ἐλαίαν ἔχει μαύρην
ὁποῦγραψε τὸ ποίημα 'ς δεξιὸν μικρὸν δακτύλι,
καὶ εἰς τὴν χέραν τὴν ζερβὴν ἄλλην ἐλαίαν πάλιν,
ἰσόσταθμα, ἰσόμετρα 'ς τὴν μέσην τῆς παλάμης·
αὐτὰ τὰ δύο σημάδια ἔχει 'ς τὰ δύο του χέρια.

Ἐκ τῶν τοιούτων γνωρισμάτων δὲν δυνάμεθα βεβαίως ἡμεῖς σήμερον νἀνακαλύψωμεν τὸν ποιητήν, ἀλλ' εἶνε πιθανόν, ὅτι ἀναφέρει ταῦτα ὧν τις ἀνὴρ ἐκ τῶν γνωρίμων εἰς τοὺς συγχρόνους, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ἐκ τῶν τοιούτων σημαδίων, καίπερ κρύπτοντα τὸ ὄνομά του. Ὁ Κοραῆς, ὅςτις δὲν ἐγνώριζε τὸν Θρῆνον καθ' ὁλοκληρίαν, ἀνέκδοτον ἀκόμη ὄντα τότε, ἐξήνεγκε τὴν εἰκασίαν, ὅτι ποιητὴς αὐτοῦ εἶνε ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος Ἐμμανουὴλ ὁ Γεωργιλλᾶς, ὅςτις ἔγραψεν ἐν στίχοις τὴν *ἱστορικὴν ἐξήγησιν περὶ Βελισσαρίου* καὶ τὸ *Θανατικὸν τῆς Ῥόδου*, ἤτοι τὴν περιγραφὴν τοῦ ἐν ἔτει 1498 ἐνσκήψαντος ἐν τῇ νήσῳ λοιμοῦ. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται πιθανή, καθότι ὁ Θρῆνος εἶνε γεγραμμένος βραχὺν μόνον χρόνον μετὰ τὴν ἅλωσιν, ἥτις ἀπέχει πεντήκοντα καὶ πέντε ὅλα ἔτη ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ θανατικοῦ τῆς Ῥόδου.

Ὁ στιχουργὸς τοῦ Θρήνου αἰσθάνεται ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς τὴν συμφορὰν ἥτις ἐπῆλθεν εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· γράφει δὲ τοὺς στίχους αὐτοῦ συγκεκινημένος.

Μὲ θρηνισμὸν καὶ δάκρυα ἔβαλα τὸ μελάνι
καὶ μὲ τἀναστενάγματα ἐκράτουν τὸ κονδύλι

λέγει ὁ ἴδιος. Ὁ αὐτὸς περιγράφει μεθ' ὁποίας ὀδύνης ἔγραφε τοὺς στίχους του·

τὴν νύκταν ἐσηκόνομουν συχνῶς ἐκ τὸ κρεββάτι,
ἀναθυμῶντα τὸ κακὸν τῆς Πόλις ἐθρηνούμην,
ἔτρεχον καὶ τὰ δάκρυά μου ὡς τρέχει τὸ ποτάμι,
κι' ἐμάχετό μοι λογισμὸς νὰ γράφω τὰ συμβάντα
τὰ 'ποῖα ἐσυνέβησαν τὴν ἄτυχον τὴν Πόλιν,
καὶ ἐγερνόμην κ' ἔγραφα καὶ μετέπιπτον πάλιν
καὶ πάλιν ἐσηκόνομου κ' ἐγύρευα νὰ γράφω.

Ὑπὸ τοιούτους ὅρους εὐνόητον εἶνε, ὅτι οἱ στίχοι τοῦ ἀνωνύμου ποιητοῦ ἀπέβησαν *λόγοι θλιβεροὶ θρηνητικὰ γραμμένοι* κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν.

Ὁ θρῆνος οὗτος, συνταχθείς, ὡς τεκμηριούμεθα ἔκ τινων ἐν αὐτῷ ἱστορικῶν γεγονότων, ἐντὸς τῶν πρώτων τριῶν ἐτῶν τῶν ἐπακολουθησάντων εἰς τὴν ἅλωσιν, ἐγράφη ἐν τῷ κοινῷ ἰδιώματι τῶν χρόνων ἐκείνων, οἷον γνωρίζομεν αὐτὸ καὶ ἐξ ἄλλων στιχουργημάτων. Δὲν εἶνε δὲ περιγραφὴ τῆς πολιορκίας καὶ πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης. Δι' ὀλίγων στίχων μόνον ἀναγράφονται τὰ κακὰ τῆς αἰχμαλωσίας, ἐν τούτοις δὲ ὁ στιχουργὸς ἀληθῶς ἐξαίρεται εἰς ποιητικὴν εὐαισθησίαν καὶ συγκινούμενος συγκινεῖ. Ἄλλως δὲ τὸ στιχούργημα αὐτοῦ, στερούμενον ποιητικῆς ἀξίας, εἶνε μακρὰ εἰς 1044 δεκαπεντασυλλάβους ἀνομοιοτελεύτους ἐντεταμένη ἐπίκλησις πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Δύσεως πρὸς ὁμόνοιαν καὶ κοινὴν συνεργασίαν ὑπὲρ ἐκδιώξεως τῶν Μωαμεθανῶν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ στιχουργὸς φαίνεται γνωρίζων καλῶς τὰ τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης καὶ οὐχ ἧττον καλῶς μελετήσας τὰ τῆς ὑπὸ τὸν νεότευκτον ζυγὸν τοῦ Τούρκου στενούσης Ἀνατολῆς, ἥν, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ, διέτρεξε *πεζὸς καὶ καβαλλάρις*. Τὸ ὄνειρον ὑπὲρ οὗ ἀγωνίζεται εἶνε ἡ ὑπὸ μίαν κεφαλὴν κοινὴ σταυροφορία τῆς Δύσεως ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς. Ὡς τοιαύτην δὲ κεφαλὴν ἀναγνωρίζει καὶ κηρύττει τὸν Πάπαν. Ἡ πολιτικὴ αὕτη ἐπαιτεία τῶν ἀπηλπισμένων δὲν εἶνε ἀήθης εἰς τοὺς Βυζαντίνους ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς ὁ Μανουὴλ Παλαιολόγος περιεφέρετο εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης ζητῶν τὸ ἔλεος τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας. Ἀλλ' ἀναντίρρητον εἶνε, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ Θρήνου τὰ πάντα ὑποτάσσει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀνακτήσεως τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων διὰ τοῦ ποντίφικος τῆς Ῥώμης, οὗ κηρύσσεται λάτρης.

Ἐνενήκοντα ὅλα ἔτη μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Θρήνου ἔγραψεν Ἀντώνιος ὁ Ἔπαρχος τῷ 1544 τὸν *Θρῆνον εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφήν*. Ὡς ὁ ἀνώνυμος στιχουργός, οὕτω καὶ ὁ Κερκυραῖος λόγιος πρὸς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης ἀπευθύνεται ζητῶν τὴν ἀνόρθωσιν τῆς πεπτωκυίας Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἔχει κάμει κατὰ τὴν πάροδον τῆς ἑκατονταετηρίδος, ἥτις μεσάζει μεταξὺ τῶν δύο ποιημάτων, σπουδαῖα βήματα πρὸς τὰ πρόσω. Ὑφίσταται ἀκόμη ἡ αὐτὴ ἀδυναμία, ἡ αὐτὴ ἔλλειψις πεποιθήσεως ἐπὶ τὴν ἰδίαν αὐτοβουλίαν καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις, ἥτις χαρακτηρίζει τὸ στιχούργημα τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Ἔξωθεν ἀναμένει καὶ ὁ Ἔπαρχος τὸ *ἱμερόεν τέρμα τῆς κακοπραγίας*. Ἀλλά, παρακινῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς Δύσεως νὰ ἐργασθῶσιν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ μετὰ θάρρους πρὸς καταπολέμησιν Σουλεϊμάνου τοῦ Β', εὑρισκομένου ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ὑποδούλου Ἀνατολῆς, οὔτε τοῦ Πάπα τὸ πρωτεῖον ἐπικαλεῖται, οὔτε συνηγορεῖ ὑπὲρ μιξοφραγκικῆς ἀνορθώσεως τῆς

Digitized by Google

πεπτωκυίας βασιλείας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τιάρας τοῦ Ῥωμαίου ποιμενάρχου. Διὰ τὸν Ἔπαρχον ἡ Ἑλλάς, ἧς θρηνεῖ τὴν καταστροφήν, ἡ Ἑλλάς, ἣν κατέχουσι τὰ βαρβαρικὰ ζυγόδεσμα, εἶνε ἡ παλαιὰ Ἑλλὰς τῶν μύθων καὶ τῆς ἀρχαίας αἴγλης. Τὰς Πιερίδας προσκαλεῖ ὡς ἐν ἐπῳδῷ ἐπανειλημμένως, ὅπως ἄρξωνται τῆς γοερᾶς ἀοιδῆς. Ἐν τῇ ἐλεγείᾳ αὐτοῦ ἀναζῶσιν αἱ Μυκῆναι καὶ ἡ Τίρυνς, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Καδμηὶς Θήβη, οἱ Πελασγοὶ καὶ οἱ Δαναοί, οἱ Λάκωνες καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Κεκροπίας· οἱ ἥρωές του εἶνε ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, ὁ Λεωνίδας καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς. Αὕτη εἶνε ἡ Ἑλλὰς ἧς τὸ δούλειον ἦμαρ θρηνεῖ ὁ Κερκυραῖος θρηνῳδὸς ἐν τοῖς ἀρχαιοπρεπέσι καὶ ἐν ἀρχαίᾳ γλώσσῃ γεγραμμένοις ἑκατὸν καὶ τισι πλέον ἡρῳελεγείοις αὐτοῦ. Ἡ ἔμπνευσις τοῦ λογίου νησιώτου εἶνε ἴσως ἐν μέρει εἰλημμένη ἐκ τῶν παλαιῶν κλασικῶν βίβλων, ἃς νυχθημερὸν ἐμελέτα καὶ ἀντέγραφεν ἐν τῇ ξένῃ, τῇ πενίᾳ συζῶν, ἀλλὰ δὲν εἶνε σχολαστική, καθότι ὁ Ἔπαρχος ᾐσθάνετο ὅ, τι ἔγραφεν, αὐτὸς παθὼν καὶ τὰ πάντα ἀπολέσας κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων δῄωσιν τῆς πατρίας νήσου. Οὐ μόνον δὲ τὸ αἴσθημα τοῦ Ἀντωνίου ἦτο μέγα, ἀλλὰ καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ διαυγής. Ἐν τοῖς παλαιομόρφοις ἐκείνοις στίχοις τοῦ ἀρχαιομαθοῦς τοῦ θρηνοῦντος τὴν νεκρὰν Ἑλλάδα, ἐν ταῖς πικραῖς ἐλεγείαις τοῦ φυγάδος τοῦ ἐξαιτουμένου ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὴν ξένην προστασίαν ὑπάρχει ἰδέα, ἴσως τὸ πρῶτον τότε ἐκφερομένη, ἥτις ἐχρειάσθη μὲν αἰῶνας ἀκόμη ὅπως καρποφορήσῃ, ἀλλ' ἥτις ἐνεῖχε τὰ σπέρματα τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης ἐνεργείας, ἥτις ἀπῃτεῖτο ὅπως ἐλευθερωθῇ τὸ γένος. Λέγων ὁ Ἔπαρχος, ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐκείνην τῶν ἀρχαίων παραδόσεων καὶ τῆς ἀρχαίας δόξης κατέχει νῦν πᾶσαν λήθη κωφή, ἀνακραυγάζει·

Δευκαλίων, λάας νῦν ἤδη βάλλεο ἄλλους.

Ἀληθῶς ἀπῃτεῖτο ἡ πλάσις νέας γενεᾶς, ἡ βλάστησις νέων ἀνθρώπων, θαρρούντων ἐπὶ τὰς ἰδίας ἑαυτῶν δυνάμεις, ἐλπιζόντων εἰς τὰς θυσίας καὶ τὸν ἡρωισμὸν τῆς ἰδίας φιλοπατρίας, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἑλληνίδα γῆν ἡ θεὰ ἐλευθερία, ἧς τὴν ἀπουσίαν ἐθρήνει ὁ ἐκ Κερκύρας ποιητής.

Τοιοῦτοι εἶνε οἱ δύο μέχρι τοῦδε γνωστοὶ θρῆνοι. Ε ς τούτους δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα τρίτον τινά, μένοντα ἀνέκδοτον μέχρι τοῦδε. Εὕρηται δὲ οὗτος ἔν τινι χειρογράφῳ τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ ὄρει εὐαγοῦς μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου, γεγραμμένῳ κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα.* Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει ἐν τῷ πλείστῳ αὐτοῦ μέρει ἄξιον λόγου χρονικόν, ἀναφερόμενον ἰδίως εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1598 μέχρι τοῦ 1642 ἱστορίαν τῶν Σερρῶν, περὶ οὗ ἄλλοτε θὰ γράψω διὰ μακρῶν. Εἶνε δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο ἔργον ἱερέως τινὸς Συναδινοῦ, υἱοῦ τοῦ ἱερέως Σιδέρη. Ὁ Συναδινὸς προεχειρίσθη εἰς ἱερέα, ὡς μανθάνομεν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, τῷ 1601, τῷ δὲ 1632 ἔγεινε λογοθέτης Σερρῶν καὶ τῷ 1636 σακελλάριος. Τοῦ δὲ χρονικοῦ προτάσσεται πλὴν ἄλλου τινὸς ποιήματος ἀκεφάλου ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος θρῆνος ἐν φ. 8,α—14,α τοῦ κώδικος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὅλον χειρόγραφον εἶνε γεγραμμένον διὰ χειρὸς αὐτοῦ τοῦ συντάξαντος τὸ χρονικὸν Συναδινοῦ, ὡς μανθάνομεν ἔκ τινος αὐτοῦ σημειώσεως, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νἀποφανθῶμεν, ὅτι καὶ ὁ θρῆνος εἶνε ποίημα τοῦ αὐτοῦ.

Ὁ θρῆνος τοῦ παπᾶ Συναδινοῦ φέρει τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν. «Καὶ αὐτου ὦ ἀδελφέ μου γλυκύτατε ὁποῦ σὲ γράφω περὶ τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων τὸ πῶς ἐκατασταθήκαμεν καὶ πῶς ἐχάσαμεν τὴν Πόλι καὶ ὅλα τὰ ἀγαθά.» Εἶνε δὲ γεγραμμένος διὰ στίχων πολιτικῶν ὁμοιοτελεύτων, οἵτινες συνήθως ῥέουσι πλὴν σπανίων περιστάσεων. Ἡ ὁμοιοκαταληξία δὲν εἶνε πάντοτε ἄπταιστος. Ἡ ἔμπνευσις τοῦ στιχουργοῦ δὲν εἶνε ἀνταξία τοῦ θέματος, οὐδὲ ἰσοφαρίζει πρὸς τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα καὶ τὴν εὐλαβῆ πίστιν τοῦ ἱερέως τῶν Σερρῶν, ὅστις καθὸ λειτουργὸς τοῦ ὑψίστου ὡς ὀργὴν θεϊκὴν χαρακτηρίζει τὴν συμφορὰν τοῦ γένους καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ μόνου ἀπεκδέχεται τὴν ἀπὸ τῶν δεινῶν ἀπαλλαγήν. Ἀλλ' ἴσα ἴσα ἡ πίστις αὐτοῦ αὕτη ἔχει τι τὸ συγκινητικὸν καὶ τὸ βαθὺ αἴσθημα τῆς φιλοπατρίας δίδει ἐνίοτε τόνον εἰς τὰς χορδὰς τῆς ψαλμικῆς του λύρας. Διὰ τούτους τοὺς λόγους δὲν ἐθεώρησα ἀλυσιτελῆ τὴν δημοσίευσιν τοῦ θρήνου τούτου, ὅστις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὸν τοῦ ἀνωνύμου θρηνῳδοῦ καὶ πρὸς τὸν τοῦ Ἀντωνίου Ἐπάρχου, εἰς συγκριτικὴν μελέτην περὶ τῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν πόθων, οὓς ἐξήγειρεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος μέχρι τοῦ δεκάτου ἑβδόμου μεσοῦντος ἡ πολύκλαυστος ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ἐπακολουθήσασα πολυώδυνος δουλεία τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Ὁ θρῆνος, ὡς καὶ τὸ ὅλον χειρόγραφον τοῦ Συναδινοῦ, δὲν στερεῖται ἀνορθογραφιῶν. Ἀλλ' ἐθεώρησα περιττὸν νἀναγράψω ἐνταῦθα ὑπὸ τὸ κείμενον ταύτας τε καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὴν γραφὴν διαφορὰς τοῦ χειρογράφου· περιωρίσθην δὲ μόνον νὰ δηλώσω ὑπὸ τὴν σελίδα ὀλίγας τινὰς λέξεις τοῦ στιχουργήματος, ἃς ἐπηνώρθωσα μέν, νομίσας αὐτὰς ἐξ ἀμελείας κακῶς γραφείσας, ἀλλὰ περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν ὁποίων ἐνδέχεται καὶ νὰ πλανῶμαι.

Ἀλλοίμον, ἀλλοίμονον 'ς τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων
πῶς ἔγεινεν ἀνόσιον καὶ καταφρονεμένον.
Ὦ, πῶς ἐκατεστάθητε τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων
καὶ ἐπεριπλεχθήκετε μέσον πολλῶν κινδύνων.
Ἀπὸ τ' ἐσᾶς ἡ φρόνησις καὶ ἡ σοφία ὅλη

* Φέρει ἀριθμὸν 153 κατὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ ἐν ἔτει 1880 γενομένην κατάταξιν.

Digitized by Google

ἐβγῆκε καὶ ἐξάπλωσε 'ς τὴν οἰκουμένη ὅλη,
καὶ ἅρματα καὶ γράμματα καὶ ἡ θεολογία
ἀπὸ τ' ἐσᾶς ἐφάνηκε καὶ ἡ πολλὴ ἀνδρεία,
γραμματική, ποιητική, ῥητορικὴ καὶ τἄλλα
ὅσα λεπτὰ μαθήματα καὶ πράγματα μεγάλα.
Ὅλα ἐσεῖς τὰ 'βρήκετε καὶ ἐμοιράσετέ τα
εἰς ὅλα τὰ βασίλεια ὡςὰν μὲ τὴν τρουμπέτα.
Ὁ κόσμος σᾶς ἐπαίνεσεν ὅλος εἰς τὴν σοφίαν.
Τώρα πῶς ἐξεπέσετε εἰς ταύτην τὴν σκλαβίαν;
Ἀλλοίμονον, ἀλλοίμονον, καλή μου βασιλεία,
καὶ πῶς ἐστερηθήκαμεν καλήν σου ὁμιλία.
Καὶ σύ, Κωνσταντινούπολις, πῶς ἐκαταφρονέθης
καὶ ἀπὸ γένος ἀσεβῶν πῶς ἐκατακυριεύθης;
Ἐχάθηκεν ἡ δόξα σου, ἐχάθηκ' ἡ τιμή σου,
καὶ σὲ ὁρίζουν ἕτεροι τώρα μὲ τὴν πομπήν σου,
καὶ 'πάτησαν τὰ τείχη σου καὶ 'πῆραν τὴν στολήν σου
καὶ στέφος τὸ βασιλικὸν ἐπῆραν οἱ ἐχθροί σου. (1)
Ὦ! πῶς καὶ νὰ ἐξύπνησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος,
ὁποῖός σε ἀνάκτισεν μὲ ὄρεξιν ἐκεῖνος,
καὶ νά σε ἤθελεν ἰδεῖν πῶς εἶσαι σκλαβωμένη,
ἀθλία καὶ ταλαίπωρος καὶ καταφρονεμένη,
ὢ πῶς ἤθελε βρυχισθῇ, ὢ πῶς ἤθελε κλαύσει
ὢ πόσα δάκρυα ἤθελε χύσει, νὰ μηδὲν παύσῃ.
Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἔλαβε χάριν τῆς βασιλείας
ἐκείνης τῆς τῶν οὐρανῶν τῆς ζωηρᾶς καὶ θείας,
καὶ δέν του πρέπει στεναγμοὺς καὶ δάκρυα νὰ χύσῃ,
μόνον νὰ χύσωμεν ἡμεῖς ἄπειρα 'σὰν τὴν βρύσιν,
νὰ κλαύσωμεν τοῦ λόγου μας, νὰ κλαύσωμεν τὴν Πόλιν,
αὐτὴν ὁποῦ ἐπαίνεσεν ἡ οἰκουμένη ὅλη,
καὶ τώρα κατεστήθηκε γυμνὴ καὶ σκλαβωμένη,
εἰς ὄνειδος καὶ γέλωτα καὶ καταφρονεμένη.
Ὦ καὶ νὰ εἶχα δάκρυα ἄπειρα 'σὰν ποτάμι
νὰ 'κλαιεν ἡ καρδία μου ὥστε 'ποῦ νἀποκάμῃ,
νὰ ἔκλαυσα, νὰ 'θρήνησα ἐσέν, χρυσῆ μου Πόλι,
νὰ ἔδερνα τὰ στήθη μου μὲ τὴν δύναμίν μου ὅλη.
Θρηνῶ σε, Πόλι μου λαμπρά, καὶ κλαίω διὰ σένα
πῶς ἔπεσες, πῶς ἔκλινες εἰς χεῖρας τοῦ καθένα.
Ποῦ εἶν' ἡ δόξα ἡ πολλὴ κ' ἡ χάρις ἡ μεγάλη,
τὸ κάλλος, ἡ εὐπρέπεια ὁποὔχες ἀναθάλλει,
ποῦ καὶ τὰ θεῖα λείψανα πολλῶν σοφῶν ἁγίων,
ὁποῦ ἐζοῦσαν ἐπὶ γῆς ἀγγελικὸν τὸν βίον;
Ποῦ εἶν' τὰ πανηγύρια, ποῦ εἶν' ἡ παρρησίαις
ἐκείναις ὁπ' ἐγίνουνταν μέσον τῆς ἐκκλησίαις;
Ποῦ εἶνε ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ δοξολογία
καὶ τῶν συνόδων τῶν ἑπτὰ ἡ πίστις ἡ ἁγία;
Ἀλλοίμονον, Ἑπτάλοφε, καὶ πῶς ἐκατεστάθης
τώρα 'ςὲ τοῦτον τὸν καιρὸν τόσα κακὰ νὰ πάθῃς.
Ἐσένα σὲ εὐλόγησαν οἱ ἅγιοι πατέρες
καὶ τώρα πῶς ἐξέπεσες κ' ἔχεις κακαὶς ἡμέραις;
Ἔπαυσαν ἡ παράκλησες καὶ ἡ δοξολογίαις
ἐκείναις ὁποῦ γίνουνταν μὲ προσευχαὶς ἁγίαις.
Ποῦ εἶν' ὁ περιβόητος ναὸς ὁ τῆς Σοφίας
ἐκεῖνος ὁ ὑπέρλαμπρος καὶ πλήρης εὐλογίας;
Ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἂν ἤθελε 'ξυπνήσει,
ἤθελε χύσει δάκρυα ἄμετρα ὑπὲρ φύσιν
νὰ κλαύσῃ καὶ νὰ λυπηθῇ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του
τὸ πῶς ἐκυριεύθηκεν νῦν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του.
Ποῦ τῆς Βλαχέρνας ὁ ναός, ἡ βρύσις τῶν θαυμάτων,
ἐξ οὗ ἀπολαμβάνομεν πηγὴν τῶν ἰαμάτων;
Ποῦ εἶν' τὰ σπουδαστήρια κ' ἡ γνῶσις τῶν γραμμάτων
καὶ τῆς σοφίας ἡ πηγή, βάθος τῶν νοημάτων;
Ποῦ εἶνε οἱ σχολαστικοὶ μὲ τὴν πολλὴν σοφίαν,
αὐτοὶ ὁπ' ἐστερέωσαν τὴν πίστιν τὴν ἁγίαν,
ὁπ' ἔτρεχαν 'σὰν ποταμοί, 'σὰν βρύσες ἀναβροῦσαν
ὅλα τὰ ἄστρα τοὐρανοῦ μὲ γνῶσιν ἐμετροῦσαν;
Ποῦ εἶν' τὰ τόσα ἀγαθὰ 'ποῦ ἦσουν στολισμένη,
ὡςὰν αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἦσουν ζωγραφισμένη;
Ὅλα τὰ ἐστερήθηκες ὡςὰν τὴν Βαβυλῶνα,
τὸν στέφανόν σου ἔχασες καὶ τὴν χρυσῆν κορῶνα.
Ἐκείνην τὴν βασίλειον δραχμὴν ἀπώλεσές την·
ἆρα νά την εὕρῃς ποτὲ ἢ μόνον ἔχασές την;
Ὦ θάνατε μακάριε, καλὸς εἶσαι γιὰ τώρα
εἰςὲ μᾶς ὅλους τοὺς Γραικοὺς νἄλθῃς τούτην τὴν ὥρα.
Καλὸν ἦτον νὰ εἴμαστον ὅλοι ἀποθαμμένοι
παρὰ ὁποῦ 'βρικόμεστεν εἰς τούτους σκλαβωμένοι.
Ψυχή μου, κλαῦσε, θρήνησε, δάκρυσε καὶ λυπήσου
πόλιν τὴν βασιλεύουσαν ἐν τῇ ὑπομονῇ σου.
Θρήνησον 'σὰν ἐθρήνησεν, ὡς τὸν Ἱερεμίαν
ποτὲ τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν.
Χύσατε, 'μάτια, δάκρυα, χύσε, καρδία, πόνους·
κλαύσατε τὸ Βυζάντιον ἐτουτουνοὺς τοὺς χρόνους.
Χύσατε ἀναστεναγμούς, χύσατε θρηνῳδίας,
κλαύσατε τὴν Ἑπτάλοφον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας·
κλαύσατε καὶ θρηνήσατε Σοφίαν τὴν ἁγίαν,
ὁποῦ ὁ κόσμος 'σὰν αὐτὴν ἄλλην δὲν εἶχε μίαν.
Ναὸν τὸν Σολομώντειον τίς νὰ ἐγκωμιάσῃ;
αὐτὴ εἰς τὴν εὐπρέπειαν τὸν εἶχεν ἀπεράσει.
Ἐκεῖνος ἦτονε σκιὰ καὶ αὕτη εἶνε χάρις.
Ὦ θεέ, ἄλλον τὴν ἔδοσες καὶ μᾶς νά την ἐπάρῃς;
Θεέ μου παντοδύναμε, ἂν εἶνε θέλημά σου,
πάλιν μᾶς δὸς τὸ χάρισμα διὰ τὸ ὄνομά σου·
δόσε μας τὸ 'σπιτάκι μας, δόσε μας τὴν πατρίδα.
Σώνει ἡ ἀγανάκτησις καὶ ἡ πολλὴ πικρίδα.
Ἐπαίδευσές μας, δέσποτα, διὰ τὸ πταίσιμόν μας
καὶ μας ἐκαταδίκασες εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν μας.
Πολλὰ καλὰ τὸ ἔκαμες ὡς νὰ σωφρονισθοῦμεν
'σὰν τὸ χρυσάφι 'ς τὴν φωτιὰν καὶ νὰ λαγαρισθοῦμεν.
Ἀλλὰ πάλιν λυπήσου μας ὅτ' εἴμεστε 'δικοί σου,
ἄλλον θεὸν δὲν ἔχομεν, κύριε, μόνον πλήν σου.
Χεῖρας οὐκ ἐκπετάσαμεν ἡμεῖς εἰςὲ κανένα
ἄλλον θεὸν ἀλλότριον πλὴν μόνον εἰςὲ σένα.
Ἐσένα ἐγνωρίσαμεν κύριον καὶ θεόν μας
καὶ σένα ὀνομάζομεν θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ἐσὺ 'σαι πάντων ποιητής, προνοητής, προγνώστης
καὶ κάθε εἷς ἀπὸ ἡμᾶς εὑρίσκεται χρεώστης
νὰ προσκυνῇ, νὰ ἐπαινῇ, πάντα νά σε δοξάζῃ
τὸ ἅγιόν σου ὄνομα καὶ νά σε ὀνομάζῃ.
Ἐσὺ πάλιν προνόησον καὶ παῦσον τὸν θυμόν σου,
δεῖξον τὴν εὐσπλαγχνίαν σου ἐπὶ πιστὸν λαόν σου.
Τὸ ἔλεός σου δόσε μας, δεῖξον τοὺς οἰκτιρμούς σου
εἰς τὴν κληρονομίαν σου καὶ τοῦ πιστοῦ λαοῦ σου.
Ἰδέ, Χριστέ, τὴν κάκωσιν ἐξ ὕψους σου ἁγίου,
καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου τοῦ ὑψηλοῦ καὶ θείου·
σκύψε ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἰδὲ τὸ ποίμνιόν σου,
διότι ὅλοι εἴμεστε ποίημα τῶν χειρῶν σου,
καί, ἄν μας ἐπαράδοσας εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου,
ἐσὺ πάλιν μας λύτρωσε μὲ θέλημα 'δικόν σου.
Πῶς ὑπομένεις, κύριε,(1) σκλάβους νὰ μας βλέπεις
καὶ δούλους νὰ μας θεωρῇς, καὶ τὸν θυμὸν δὲ τρέπεις;(2)
Πῶς ὑπομένεις, κύριε, νὰ βλέπῃς ῥημασμένα
τὰ θεῖα μοναστήρια τὰ ἐθεμελιωμένα,
τοὺς ὡραιότατους ναοὺς τοὺς ἁγιογραμμένους
νά τους ε βλέπῃς ἔρημους καὶ καταφρονημένους;
καὶ πόσοι ἐγεινήκασιν υἱοὶ πυρὸς γεέννης,
θεέ μου παντοδύναμε, καὶ πῶς το ὑπομένεις;
Ὅμως, φιλανθρωπότατε, θαρρῶ, ὅτι κοιμᾶσαι
καί μας ἀπελησμόνησες καὶ δέν μας ἐνθυμᾶσαι.
Μᾶς βλέπεις πῶς πνιγόμεστε 'ς τὸ βάθος τῆς σκλαβίας
καὶ δέν μας δίδεις ἄνεσιν, τὴν τῆς ἐλευθερίας.
Ἔξυπνα, σηκώσου, δίωξε κίνδυνον τῆς θαλάσσης,

(1) κῶδ. *ἕτεροί σου*.

(1) Κῶδ. *αὐθέντη μου*.—(2) κῶδ. *πρέπεις*.

Digitized by Google

σιώπα καὶ φιμώθητι (sic) εὐθὺς νὰ την προστάξῃς,
νά μας ἐβγάλῃς τοὺς πτωχοὺς ἐκ τὴν αἰχμαλω-
[σίαν
ὡςὰν τοὺς ἀποστόλους σου ἐκ τὴν χλυδωνησίαν.
Εἰπόν σοι, «ἀπολλύμεθα, δέσποτα ἐπιστάτα,»
καὶ παρευθύς τους ἤκουσες, λέγεις καλὰ μαντάτα·
«ἐγώ εἰμι· ἐγέρθητε, τίποτε μὴ φοβῆσθε,
μόνον νά με δοξάζετε καὶ ἐξομολογῆσθε.»
Ὦ, καὶ νὰ ἤθελες εἰπεῖ 'ςὲ μᾶς τοιούτους λόγους
καὶ νά μας ἐλευθέρονες ὡςὰν τοὺς ἀποστόλους.
Εἶπες νὰ εἶσαι μετ' ἐμᾶς ἕως τῆς συντελείας
καὶ τώρα μᾶς ἐπαράτησες (1) εἰς βάθος ἀπωλείας
καὶ μόνον κινδυνεύομεν πότε καὶ νὰ πνιγοῦμεν.
Ἀλλά, φιλανθρωπότατε, πρόσταττε, νὰ ἐβγοῦμεν
μέσα ἀπὸ τὴν κάμινον αὐτὴν ποῦ μας φλογίζει,
ὅτι 'ςὲ σὲν τὸ γένος μας θαρρεῖ καὶ ἀκουμπίζει,
εἰς σὲ τὸ θάρρος ἔχομεν, εἰς σὲ καὶ τὴν ἐλπίδα
νὰ 'πάρῃς ἀπὸ 'πάνω μας ἐτούτην τὴν παγίδα·
καὶ ὕψωσον, μακρόθυμε, Χριστιανῶν τὸ κέρας,
καὶ δὸς ἡμῖν τὴν ἄνεσιν καὶ φῶς τὸ τῆς ἡμέρας,
ἐλέη σου τὰ πλούσια, θεέ μου, χάρισέ μας
καὶ μέσα ἀπὸ τὰς χεῖράς του κάμε λευθέρωσέ μας,
διότι εἶν' κατὰ πολλὰ βαρὺς καὶ τεθλιμμένος
τῆς δουλωσύνης ὁ ζυγὸς καὶ παραπονεμμένος.
Ἂν κάμῃς τοῦτο τὸ καλὸν μὲ τὴν σοφήν σου
[γνῶσιν
ὅλα τῆς γῆς τὰ πέρατα σὲ θέλουν ἐπαινῶσιν. (1)

Σπυρ. Π. Λάμπρος.

ΑΙ ΕΥΧΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Σήμερον ἐξῆλθον ἀνὰ τὰς ὁδούς, ἀναζητῶν κατάλληλόν τι καὶ ὄχι πολὺ ἀκριβὸν παιγνίδιον διὰ τὸν υἱὸν τοῦ προϊσταμένου μου — πενταετὲς τρελλόπαιδον, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸ λέγειν τῆς οἰκογενείας του, ἀπὸ τοῦδε παρέχει ἐνδείξεις πνεύματος πρωϊμωτάτου καὶ ἐντελῶς ὑπερόχου.— Ἐπαναλαμβάνεται δηλαδὴ καὶ ἐδῶ ἡ ἱστορία τῆς γλαυκὸς τοῦ Λαφονταίνου:

Mes petits sont mignons
Beaux, bien faits et jolis sur tous les points.

Βαδίζων ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ ὑπὸ τὴν βροχήν, κατὰ μῆκος τῶν προχείρων καταστημάτων τῶν ἀνεγερθέντων ἐπὶ τοῦ βουλεβάρτου, παρετήρουν ὅτι εἰς τὰς ἐκθέσεις ταύτας, τὰς εἰδικῶς προωρισμένας διὰ τοὺς προσφέροντας εὔθηνὰ δῶρα, τὰ παιδικὰ παιγνίδια κατέχουσιν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μᾶλλον περιωρισμένην θέσιν. Βλέπει τις εἰς τὴν σειρὰν μυροπώλας, κατασκευαστὰς ἐπισκεπτηρίων ἀστραπιαίως ἐκτυπουμένων, ἐφευρέτας σφραγίδων ἐκ νικελίου μὴ φθειρομένου, βιβλιοπώλας ἐκθέτοντας ὑποτετιμημένας φωτογραφίας, παντοδαποὺς ἄλλους μεταπράτας, ἀκόμη κύριόν τινα ἱστάμενον ἐνώπιον μέλανος πίνακος καὶ πωλοῦντα ὁδηγίαν πρὸς ταχεῖαν ἐκτέλεσιν ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν. Κάπου κάπου δὲ μόνον ἀνακύπτει πενιχρόν τι παράπηγμα, ἐν ᾧ πλαγγόνες καὶ νευρόσπαστα αἰωροῦντα μελαγχολικῶς μεταξὺ δύο λυχνιῶν πετρελαίου. Ἐν τοῖς μεγάλοις καταστήμασι, τὰ παιγνίδια καθίστανται ὁσημέραι μᾶλλον περίπλοκα, πολυτελῆ καὶ ὡς εἰπεῖν ἐπιστημονικά. Εἰς τὰ μικρὰ λαϊκὰ καταστήματα σπανίζουσι καὶ ἐκλείπουσιν. Νομίζει τις ὅτι τὰ παιδία τῆς σήμερον δὲν παίζουν πλέον. Μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς καὶ ἀνωφελεῖς ἐρεύνας, ἐξέλεξα τέλος ἓν θέατρον, θέατρον ἀρκούντως μέγα, ἐφ' οὗ χρυσοῖς γράμμασιν ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιγραφὴ *Μελόδραμα,* μὲ δύο προσθέτους σκηνογραφίας, ὧν ἡ μία παρίστα δάσος, ἡ δὲ αἴθουσαν, πρὸς τούτοις δὲ δώδεκα νευρόσπαστα ἐνδεδυμένα καὶ ἀνηρτημένα ἀπὸ σύρματος ἐξ ὀρειχάλκου. Ἐκαυχώμην ἐνδομύχως διὰ τὴν ἀγοράν μου. Ἐνεθυμήθην τὴν ἀφεστῶσαν καὶ εὐτυχῆ ἐποχήν, καθ' ἣν ὅμοιον θέατρον, δωρηθέν μοι τὴν 1 Ἰανουαρίου, μοὶ ἐνεποίησε μίαν τῶν εὐαρέστων ἐκείνων ἐκπλήξεων, αἱ ὁποῖαι φαιδρύνουσιν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν ἑνὸς παιδίου. Πηλοβατῶν ὑπὸ τὴν ψεκάζουσαν βροχήν, μὲ τὸ δῶρόν μου ὑπὸ μάλης, ἐνεθυμούμην τὴν θελκτικὴν ἐξέγερσιν ἑκάστης πρωΐας τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, εἰς τὸ βάθος τῆς μικρᾶς μου ἐπαρχιακῆς πόλεως. Μόλις οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἐσήμαινον τὸ πρῶτον ἑωθινὸν καὶ ἐγὼ μὲ ὀφθαλμοὺς ὁλανοίκτους ἠρεύνων ὁλόγυρα τὸν κοιτῶνα. Πάντες ἐκοιμῶντο ἀκόμη εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ μακρόθεν, διὰ τῶν σκοτεινῶν ὁδῶν, ἀντήχει ἡ ὄρθριος συμφωνία, ἣν ἡ μουσικὴ τῆς ἐθνοφυλακῆς ἀνέκρουεν ὑπὸ τὸν οἶκον ἑκάστου τῶν προυχόντων τῆς πόλεως· βαθμηδὸν οἱ ἔρρυθμοι ἦχοι προσήγγιζον, ἡ μουσικὴ ἀνέκρουε φαιδρὸν ἐμβατήριον ὑπὸ τὰ παράθυρά μας, εἶτα δ' ὁ θόρυβος ἀπεμακρύνετο ἐκ νέου καὶ ἐξηφανίζετο εἰς τὸ βάθος τῶν προαστείων. Αἱ τεφραὶ τῆς ἀμφιλύκης ἀνταύγειαι ἐλεύκαινον τὸ παράθυρον, μὴ δυνάμενος δὲ πλέον νὰ παραμείνω ἐν τῇ κλίνῃ, ἐπήδων κάτω, μετέβαινα γυμνόπους νὰ ἀπευθύνω τὴν πρωτοχρονιάτικην εὐχὴν εἰς τὴν οἰκογένειάν μου καὶ παρετήρουν τὸ πολυπόθητον θέατρον, τοποθετημένον ἐπί τινος τραπέζης, μεταξὺ δύο κουφωμάτων, καὶ βεβυθισμένον εἰσέτι ἐντὸς μυστηριώδους σκιόφωτος, ἐπαυξάνοντος τὰ θέλγητρα τοῦ ἀνελπίστου τούτου δώρου....

—

Αἱ ἀναμνήσεις αὗται κατ' ἀρχὰς μὲν μοὶ ἐνέπνευσαν μέγαν ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τοῦ δώρου τοῦ προωρισμένου διὰ τὸν γόνον τοῦ προϊσταμένου μου, ἀλλ' ἔπειτα καθόσον ἐπλησίαζα πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ ἐπισήμου τούτου ὑπαλλήλου — ἕνεκα τῆς βροχῆς ἆρά γε ἢ τοῦ βάρους τοῦ δέματος ὅπερ ἐκράτουν ὑπὸ μάλης;—ᾐσθανόμην τὸν ἐνθουσιασμόν μου καταπίπτοντα, ὡς σπογγώδης *ὀμελέττα* ἣν ἀφίνουσι νὰ ψυχρανθῇ. Δὲν εἶμαι φιλόκοσμος καὶ ἐπισκέπτομαι τὴν σύζυγον τοῦ προϊσταμένου μου ἅπαξ τοῦ ἔτους μόνον. Ἡ

(1) Κωδ. *ἐπαρίασες.*

ἰδέα δὲ ὅτι ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῶ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ πιθανῶς εὑρίσκοντο πρὸ ἐμοῦ καὶ ἄλλοι ἐπισκέπται, μὲ ἔκαμε νὰ ἀνατριχιῶ ὁλόκληρος καὶ ἤρχισα νὰ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ὑποδοχῆς ἥτις ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸ δῶρόν μου. Φθὰς πρὸ τῆς αὐλείου θύρας παρ' ὀλίγον νὰ ἀνακρούσω πρύμναν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους καταβάλλων ὁλόκληρον τὸ θάρρος μου εἰσέρχομαι. Εὐρεῖα μαρμαρίνη κλίμαξ, διὰ θερμαγωγοῦ θερμαινομένη καὶ καλυπτομένη ὑπὸ παχυχνόου τάπητος, ἐφ' οὗ ἀπαμβλύνεται ὁ κρότος τῶν βημάτων. Ὁ προϊστάμενός μου κατοικεῖ εἰς τὸν τρίτον ὄροφον. Εἰς ἑκάστην βαθμίδα ἣν ἀνέρχομαι αἰσθάνομαι τὴν φυσικὴν ἀτολμίαν μου ἐπιτεινομένην καὶ ἀνελίσσεται πρὸ ἐμοῦ ὁλόκληρος σειρὰ ὀχληρῶν ἐρωτήσεων. — Θὰ εἰσέλθω ἀμέσως μὲ τὸ θέατρόν μου ἢ θὰ τὸ ἀφήσω εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, ἀφοῦ εἰδοποιήσω ἐπιτηδείως τὸν ὑπηρέτην; Ἐν τούτοις ἐὰν ὁ μικρὸς εἶνε εἰς τὴν αἴθουσαν, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τοῦ προσφέρω ἀμέσως τὸ εὐτελές μου δῶρον. — Σημαίνω τὸν κώδωνα ἀμηχανῶν. Μοῦ ἀνοίγουν, ἀλλ' ἅμα εἰσέρχομαι, ἐνῷ προσπαθῶ νὰ ἀποθέσω τὸ ἀλεξίβροχόν μου, τὸ δέμα ὅπερ κρατῶ ὑπὸ μάλης πίπτει μετὰ πατάγου κατὰ γῆς. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκριβῶς, ἡ σύζυγος τοῦ προϊσταμένου μου ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης, ἵνα προπέμψῃ ἐπισκέπτριάν τινα. Μὲ βλέπει γονυπετῆ ἐπὶ τοῦ δαπέδου νὰ περισυλλέγω τὰ νευρόσπαστα, τὰ ὁποῖα διεσπάρησαν κατὰ τὴν πτῶσιν. Τραυλίζων ἐξηγῶ αὐτῇ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἐπισκέψεώς μου, αὕτη δὲ ὑπομειδιῶσα μᾶς εἰσάγει, ἐμὲ καὶ τὸ θέατρόν μου εἰς τὴν αἴθουσαν, πλήρη κυριῶν. — Ποτὲ δὲν ἠμπόρεσα νὰ εἰσέλθω ἀτάραχος εἰς αἴθουσαν, ἐν ᾗ εὑρίσκονται ἄλλοι. — Νομίζω ὅτι πάντες προσηλοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ταπεινοῦ μου ἀτόμου. Κλονοῦνται οἱ πόδες μου, προσκόπτω ἐν τῇ ἀδεξιότητί μου κατὰ τῶν ἐπίπλων καὶ ὑποσκάζων διευθύνομαι πρὸς τὸν μικρὸν τῆς οἰκίας, τὸν ὁποῖον διαβλέπω ἔν τινι γωνίᾳ, ἱππεύοντα ἵππον ἐκ χαρτονίου, φυσικοῦ σχεδὸν μεγέθους. Ὁ μικρός, φέρων χιτῶνα ἐκ βελούδου καὶ περιπόδια ἐρυθρά, ἔχει ἤδη πέριξ αὐτοῦ σωρὸν παιγνιδίων πολυτίμων — ἕνα σταῦλον δι' ὀκτὼ ἵππους, ἕνα ἀτμοκίνητον σιδηρόδρομον, φρούριον πλῆρες στρατιωτῶν γυμναζομένων. — Ἐν μέσῳ τῶν λαμπρῶν τούτων ἀντικειμένων προμαντεύω, ὅτι τὸ ἰδικόν μου ἀγοραῖον παιγνίδιον θὰ ἀποτελῇ πένθιμον ἀντίθεσιν καὶ τοῦτο ἐπαυξάνει τὴν ἀτολμίαν μου.

— Αἰμίλιε, λέγει ἡ μήτηρ μετ' ἐλαφροῦ τόνου ἀβρόφρονος εἰρωνίας, εὐχαρίστησε τὸν κ. Τριστὰν ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ σοῦ φέρῃ αὐτὸ τὸ θέατρον. — Καὶ ἐγὼ διὰ χειρὸς τρεμούσης ἐξάγω τὸ *Μελόδραμά* μου τοῦ ἐκ φαιοῦ χάρτου περικαλύμματος καὶ καταθέτω τὴν προσφοράν μου ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Αἰμιλίου, ὅστις ἵσταται ἀγερώχως ἐπὶ τοῦ ἵππου του. Ἔπειτα κάθημαι ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ ἑδωλίου μου· δὲν εἰξεύρω τί νὰ εἴπω· ἄλλως οὐδεὶς μοῦ ἀπευθύνει τὸν λόγον· ἡ συνομιλία, διακοπεῖσα πρὸς στιγμήν, ἐπαναλαμβάνεται. Ἡ οἰκοδέσποινα, ἥτις ἐπιτηδεύεται τὴν εἰδήμονα ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἐκφράζει τὴν γνώμην της περὶ τῆς *Φεδώρας* καὶ τοῦ τελευταίου μυθιστορήματος· ἀλλ' ἐγὼ ὅστις οὔτε τὸ δρᾶμα εἶδον, οὔτε τὸ μυθιστόρημα ἀνέγνων, ἵσταμαι ἄφωνος ἐπὶ τοῦ καθίσματός μου καὶ ἀκροῶμαι μετ' ἀορίστου μειδιάματος. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, θέλω νὰ ἀπέλθω, ἀλλ' ἡ ἔξοδος μὲ τρομάζει ὅσον καὶ ἡ εἴσοδος, μετὰ δέους δὲ ἀναλογίζομαι τὴν στιγμὴν καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐγερθῶ, νὰ ἀποχαιρετίσω τὴν κυρίαν καὶ νὰ ἐξέλθω χωρὶς νὰ προσκρούσω κατὰ τῶν ἐπίπλων. Ἀποφασίζω λοιπὸν νὰ παραμείνω μόνος μὲ τὸν Αἰμίλιον, ὅστις ἄνωθεν τοῦ κέλητος αὐτοῦ παρατηρεῖ μετὰ περιφρονητικῆς ἀδιαφορίας τὸ κακοχρυσωμένον θέατρόν μου. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὁ μικρὸς αἰσθάνεται ἐνδόμυχον ταπείνωσιν διὰ τὸ δῶρόν μου καὶ τοῦτο μὲ λυπεῖ κατάκαρδα. Δὲν ἀκούω πλέον τὸν ψίθυρον τῶν συνομιλιῶν, δὲν ἀνοίγω τὰ χείλη, παρατηρῶ δὲ μετὰ περιεργείας τὴν χλωμὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀψικόρου τούτου παιδός, ὅστις ταλαντᾶται ἐπὶ τοῦ ἐκ χαρτονίου ἵππου του καὶ τοῦ ἀπευθύνω ἐνδιαθέτως τὸ ἑπόμενον λογίδριον:

—

«Νεαρὲ Αἰμίλιε, καταφρονεῖς τὸ δῶρόν μου. Ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσα νὰ σὲ εὐχαριστήσω, θέλω τοὐλάχιστον κάτι νὰ σοῦ εὐχηθῶ. Αἱ εὐχαὶ εἶνε τὰ πρωτοχρονιάτικα δῶρα τῶν ταλαιπώρων πτωχῶν. Ἰδοὺ δὲ ἡ ἰδική μου εὐχή, ἐκ βάθους ψυχῆς προερχομένη. — Μὴ εἶσαι ἄτολμος εἰς τὸν βίον σου. Ὁ κλεινὸς Ῥωμαῖος, τοῦ ὁποίου φέρεις τὸ ὄνομα, δὲν εἶχε τὸ ἐλάττωμα τοῦτο καὶ ἐπῆγε πολὺ ἐμπρός. Ἡ ἀτολμία εἶνε ἁμάρτημα θανάσιμον. Ἔχει τὴν ἀρχήν της ὄχι μόνον εἰς νευρικήν τινα ἀδυναμίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς εἶδος νοσηρᾶς μερίμνης περὶ τῆς γνώμης τῶν ἄλλων. Εἰς τὸ βάθος ἑκάστου ἀτόλμου ἀνθρώπου ὑπάρχει χαρακτὴρ ὑπερήφανος, τόσον ἀνησυχῶν περὶ τῶν κρίσεων τῶν ἄλλων δι' αὐτόν, ὥστε ἡ ἀνησυχία αὕτη τοῦ ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἠρεμίαν πνεύματος καὶ πᾶσαν αὐτοβουλίαν. Οἱ ἄτολμοι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ζημιοῦσιν ἑαυτοὺς — καὶ εἶμαι φεῦ! εἰς θέσιν νὰ τὸ γνωρίζω — εἶνε ὑπὸ κοινωνικὴν ἔποψιν χαρτία ἄγραφα. Ἔλλειψις αὐτοβουλίας, αἰσθήματα συμπαθείας παραλυόμενα ὑπὸ ἀνοήτου ἀνθρωπίνης εὐλαβείας, ἔνοχος σιγὴ ὅταν εἶνε ἀνάγκη λόγων, ἀνωφελεῖς λόγοι ὅταν εἶνε ἀνάγκη ἔργων. Ἐὰν κατὰ τὴν παροιμίαν ἡ τύχη βοηθῇ τοὺς τολμηρούς, ἡ ἀτυχία κατ' ἀντίστροφον λόγον, καὶ δικαίως, εἶνε ὁ κλῆρος τῶν ἀτόλμων. Σοῦ εὔχομαι, λοιπόν, Αἰμίλιε πρωΐμως νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ἑτοι-

Digitized by Google

μότητα καὶ τὸ θάρρος, τὰ ἀπαιτούμενα ἵνα βαδίσῃς εὐσταθῶς ἐν τῷ βίῳ. Ὁμίλει ἀγερώχως καὶ μετ' εὐχερείας, βλέπε πέριξ σου ἄνευ δειλίας, ἔκλεγε δὲ καὶ ῥάπτην καλόν, διὰ νὰ μὴ εἶσαι γελοῖος ἕνεκα τῶν φορεμάτων σου. Τίποτε δὲν αὐξάνει τὴν ἀτολμίαν ὅσον ἡ συναίσθησις ὅτι εἶνέ τις κακῶς ἐνδεδυμένος. Ἐγεννήθης εἰς ἐποχὴν ἀμειλίκτως θετικήν, καθ' ἣν ὅσοι δὲν γνωρίζουσι νὰ χρησιμοποιήσωσι τοὺς ἀγκῶνας καὶ τὰς πυγμάς, ὅπως ἀνοίξωσι δίοδον μεταξὺ τοῦ πλήθους, κινδυνεύουσι νὰ κατασυντριβῶσιν. Θὰ λάβῃς ἀνάγκην πασῶν τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας σοῦ ἐπεύχομαι. Ἆ! ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ τις ἐκ νέου τὴν ζωήν του καὶ νὰ προικίσῃ ἑαυτὸν δι' οἱωνδήποτε προτερημάτων κατ' ἀρέσκειαν ἅμα τῇ γεννήσει του, ὡς ἔκαμνον ἄλλοτε αἱ Μοῖραι διὰ τοὺς ἀναδεκτούς των, θὰ ἐδώρουν εἰς τὸν ἑαυτόν μου τὴν ῥώμην τοῦ Ἡρακλέους, τὴν στωμυλίαν δέκα δικηγόρων, τὸ θετικὸν πνεῦμα ἀρχαίου ἐμπόρου καὶ τὴν ἰταμότητα τοῦ δὸν Ζουάν. Τοὐναντίον δὲν θὰ ἀπέκλεια ἀπ' ἐμαυτοῦ ὀνειροπόλον φαντασίαν καὶ ρομαντικὰς νευρώσεις καὶ μετριοφροσύνην ἄκαιρον. Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀνανεωθῇ ἡ ζωή μου, ὡς δὲ λέγει καὶ ὁ Παῦλος Ρίχτερ, ἴσα — ἴσα περὶ τελευταίας τινὸς ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου, ἀπὸ νεκρωθὲν ἐνεκρώθη καὶ τὸ παρελθὸν παρῆλθε.» Δὲν θὰ ἀναζωογονήσω ποτὲ τὰς ἐλπίδας τὰς γεννηθείσας πέριξ τοῦ λίκνου μου, ὡς δὲν θὰ ἀναζωογονήσω ποτὲ τοὺς ἤχους τῶν τυμπάνων, ἅτινα ἀνέκρουον ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου, ἐν τῇ μικρᾷ ἐπαρχιακῇ πόλει, τὴν ἑωθινὴν συμφωνίαν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Ὁμοιάζω πρὸς πεπαλαιωμένην ἅμαξαν, ἥτις τόσους δρόμους διέτρεξεν, ὥστε κατήντησεν ἐντελῶς σαθρὰ καὶ κονιορτώδης, προσεχῶς δὲ θὰ ῥιφθῇ ὡς ἄχρηστος εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ ἁμαξοστασίου. Ἀντὶ ὀρθρίων συμφωνιῶν, δὲν ἀκούω πλέον ἐν τῷ μονήρει ἀσύλῳ μου ἢ τὴν ἁρμονίαν τῶν τελευταίων βόμβων τῆς ἡμέρας, ὅταν ἡ ὁμίχλη ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς κοιλάδος, ὅταν ἐπὶ τῶν στεγῶν περιδινοῦνται οἱ ἑσπερινοὶ ἀτμοὶ καὶ ἀνάπτονται ἓν πρὸς ἓν τὰ φῶτα. Σύ, Αἰμίλιε, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ψευδοῦς ἵππου σου ἀρχίζεις τοὺς πρώτους τοῦ βίου δρόμους· διὰ τοῦτο σοῦ εὔχομαι νὰ ἵστασαι στερρῶς ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, πρὸ πάντων δὲ νὰ εἶσαι τολμηρός.»

Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ταῦτα μερμηρίζων κατὰ φρένα εἶχα κάπως γελοίαν τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου, διότι ὁ Αἰμίλιος μὲ παρετήρει μετὰ τῆς αὐθάδους ἐκείνης περιεργείας, μεθ' ἧς τὰ παιδία παρατηροῦσι τοὺς προβεβηκότας τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς πληκτικούς! Ἠγέρθην, ἐχαιρέτισα μετὰ δειλίας δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καὶ δι' ἀδεξίων ἑλιγμῶν μεταξὺ τῶν διεσπαρμένων παιγνιδίων, τῶν ἑδωλίων καὶ τῶν ἐσθήτων τῶν ἐπισκεπτριῶν, ἐξῆλθον διὰ τῆς θύρας, «Γιαννάκης ὅπως πάντα.»

(André Theuriet). Δ.'

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

Τὸ τμῆμα τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ σήμερον ἱστάμεθα, δὲν ἔχει καθ' ἑαυτὸ σημασίαν διάφορον παντὸς ἄλλου τμήματος χρόνου. Εἶνε ἁπλοῦν μικροσκοπικὸν σημεῖον ἐν τῷ ἀπείρῳ τοῦ χρόνου διαστήματι· εἶνε ἁπλῆ σταγὼν ἐν τῷ ἀκατασχέτῳ τοῦ χρόνου χειμάρρῳ, ὅστις οὐδέποτε ἵσταται, οὐδὲν γινώσκει ὅριον. Καὶ ὅμως ἡ ἀρχὴ αὕτη τοῦ νέου ἔτους ἔχει μεγίστην σημασίαν δι' ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς, οἵτινες διὰ τοῦ μέτρου τοῦ χρόνου μετροῦμεν καὶ ἐν αὐτῷ βλέπομεν τὴν ζωὴν ἡμῶν κινουμένην. Τὸ λῆξαν ἔτος εἶνε μέρος τῆς ζωῆς ἡμῶν! Μετὰ τοῦ παρερχομένου χρόνου συνδέονται αἱ ἐλπίδες ἡμῶν καὶ οἱ πόθοι, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, αἱ μέριμναι καὶ οἱ ἀγῶνες. Τὸ λῆξαν ἔτος εἶνε ὡς τις παλαιὸς φίλος, μεθ' οὗ συνεβαδίσαμεν, καὶ ὅστις συμμετέσχε καὶ τῶν φαιδρῶν καὶ τῶν ἀλγεινῶν ἡμῶν συναισθημάτων. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποχωρισθῶμεν αὐτοῦ διὰ παντὸς χωρὶς νὰ εἴπωμεν εἰς αὐτὸ τὸ ὕστατον *χαῖρε*. Εἶνε αὐτὴ ἡ εἰκὼν ἡμῶν.

Ἀλλ' ἐνῷ ἀποχωριζόμεθα τοῦ παλαιοῦ, ὑποδεχόμεθα τὸ νέον ἔτος. Αἱ θύραι τοῦ νέου ἔτους διανοίγονται πρὸ ἡμῶν· χαιρετίζομεν αὐτό. Παλαιὸν καὶ νέον συναντῶνται καὶ τείνουσιν ἀλλήλοις τὰς χεῖρας. Καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔτος πρόκειται μῖγμα ἐκ παλαιοῦ καὶ νέου, ἐξ ἀναμνήσεων καὶ ἐλπίδων, ἐκ μένοντος καὶ παρερχομένου, ἐκ χαρᾶς καὶ λύπης. Ὑπὸ λύπης κυριευόμεθα, ὅταν, ἐπισκοποῦντες τὸ παρελθόν, ἀναμνησθῶμεν πόσαι προσφιλεῖς ὑπάρξεις συνετάφησαν μετὰ τοῦ λήξαντος ἔτους, πόσα ποθητὰ πρόσωπα εἰς μάτην ἀναζητοῦμεν μεταξὺ ἡμῶν. Ὑπὸ λύπης κυριευόμεθα, ὅταν, ἐπισκοποῦντες τὸ παρελθόν, ἴδωμεν, πόσων ἠμελήσαμεν, πόσας δυνάμεις συνετρίψαμεν, πόσον χρόνον εἰς μάτην κατηναλώσαμεν, πόσοι πόθοι ἡμῶν ἔμειναν ἀνεκπλήρωτοι. Ἀλλὰ κατὰ τὸ νέον ἔτος καὶ ὑπὸ ἑτέρου καταλαμβανόμεθα αἰσθήματος, τοῦ τῆς ματαιότητος, ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος, ὅτι βαίνομεν ἐγγύτερον εἰς τὸ ἐπὶ γῆς τέρμα ἡμῶν. Ἐγενόμεθα *πρεσβύτεροι* κατὰ ἓν ἔτος. Δὲν δυνάμεθα νὰ προλάβωμεν τὴν βαθμιαίαν ἐξασθένησιν καὶ κατάπτωσιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων. Βαθμηδὸν τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν ἀμαυροῦται· τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ βραδύτερον εἰς τὰς φλέβας· ἡ κίνησις τῶν μελῶν γίνεται βαρυτέρα· αὐταὶ αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις ἐξασθενοῦσι.

Καὶ ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθμιαίας ταύτης ἐξασθενήσεως καὶ καταπτώσεως δυνάμεθα νὰ διατηρῶμεν πάντοτε τὴν νεότητα. Ναί· ὑπάρχει μόνιμος καὶ διαρκὴς νεότης. Ὑπάρχει πτῆσις τοῦ πνεύματος, ἀφ' ἧς οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐκπίπτωμεν. Ὑπάρχει φαιδρὰ ἐλπίς, ἥτις καὶ τοὺς κροτάφους τοῦ γήρατος περιβάλλει. Ὑπάρχει

Digitized by Google

νεανικὴ συμμετοχὴ εἰς πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ ὡραῖον, εἰς πᾶσαν ἀνθρωπίνην χαρὰν καὶ θλῖψιν. Ὑπάρχει ἱερὸς ἐνθουσιασμὸς ἀείποτε ἀκμαῖος. Ὑπάρχει διαρκὴς πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις. Ὑπάρχει νεότης οὐδέποτε ἐκπίπτουσα, ἀεὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρόσω βαίνουσα.

Νεότης! Ὁποία γλυκεῖα καὶ μαγευτικὴ λέξις! Ὁποῖον γόητρον, ὁποῖον ἐνθουσιασμὸν διεγείρει ἡ ἁπλῆ ἐκφώνησις τῆς λέξεως ταύτης! Τίς δὲν ποθεῖ νὰ εἶνε πάντοτε νέος; Τίς δὲν βλέπει τὴν νεότητα μετ' ἄλγους ψυχῆς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν παρερχομένην; Καὶ ὅμως ὑπάρχει μόνιμος καὶ διαρκὴς νεότης. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης αἱ ἐρυθραὶ παρειαί, αἵτινες τοσοῦτον ταχέως μαραίνονται. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης ἡ σωματικὴ δύναμις ἢ τὸ σωματικὸν κάλλος, ἅτινα τοσοῦτον εὐκόλως συντρίβονται καὶ ἐκλείπουσι. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης τὰ ζωηρὰ αἰσθήματα καὶ αἱ σφοδραὶ ἐπιθυμίαι, ἅτινα ἐν χρόνῳ βραχεῖ καταπίπτουσι καὶ ἐξαφανίζονται. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης αἱ αἰσθηταὶ ἀπολαύσεις, ὧν τὸ τέλος εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταμέλεια καὶ λύπη.

Ποσάκις νεάνιδες καὶ νέοι, οἵτινες ὑπὸ τὴν ταπεινὴν αὐτῆς ὄψιν ἐννόησαν τὴν νεότητα, ἐμαράνθησαν προώρως καὶ ἐγήρασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας αὐτῶν! Οὐδέν, ἀπολύτως οὐδὲν μαρτυρεῖ τὴν σφριγῶσαν αὐτῶν ἡλικίαν. Πᾶς ἱερὸς ἐνθουσιασμὸς ἀπέπτη ἀπ' αὐτῶν, πᾶς εὐγενὴς ἀγὼν ἔπαυσε, τὰ πάθη μόνον καὶ τὰ μάταια ὄνειρα καὶ αἱ κεναὶ ἐλπίδες παρέμειναν, ἵνα ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν ζωῆς ἰκμάδα καὶ ἐνωρὶς ῥυτιδώσωσι τὸ νεανικὸν αὐτῶν μέτωπον. Ποσάκις τοὐναντίον γυναῖκες καὶ ἄνδρες προβεβηκότες διατηροῦσι τὴν νεότητα τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ ζωηρότητι καὶ τῇ δυνάμει!

Ναί· δὲν ὑπάρχει γῆρας διὰ τοὺς καλλιεργοῦντας τὴν νεότητα τοῦ πνεύματος. Δὲν γηράσκουσι, διότι διάγουσι βίον, ὃν οὐδ' ὁ πανδαμάτωρ χρόνος δύναται νὰ καταστρέψῃ. Δὲν γηράσκουσι, διότι πίνουσιν ἐκ τῆς δροσερᾶς τοῦ πνεύματος πηγῆς, ἐξ ἧς ἀναβλύζει πάντοτε νέα δύναμις καὶ ζωή. Δὲν γηράσκουσι, διότι οὐδέποτε ἐλάτρευσαν τὰ εἴδωλα τῆς ματαιότητος καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἐξ ὧν ἡ παγερὰ πνοὴ τοῦ μαρασμοῦ καὶ τῆς φθίσεως. Δὲν γηράσκουσι, διότι ὑπεράνω πάντων ἔθηκαν πάντοτε τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ καλόν.

Ἀλλ' ἡ νεότης τοῦ πνεύματος θὰ ἐξησθένει καὶ αὐτὴ τάχιον ἢ βραδύτερον, ἂν περιωρίζετο εἰς τὴν ἁπλῆν μελέτην καὶ καλλιέργειαν τῆς ἐπιστήμης, καὶ τέχνης, τοῦ ἀληθοῦς καὶ καλοῦ. Πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τοῦτο καὶ ὁ ἱερὸς ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ ἐνθουσιασμός, ἡ ἱερὰ ἐκείνη ἀγάπη, ἥτις ἐξευγενίζει τὴν καρδίαν καὶ ἀνυψοῖ αὐτὴν εἰς τὴν πηγὴν παντὸς ἀγαθοῦ. Μόνη ἡ ἱερὰ αὕτη ἀγάπη συγκρατεῖ ἡμᾶς ἐς ἀεὶ νέους. Μόνη ἡ ἱερὰ αὕτη ἀγάπη δὲν γηράσκει, ὅταν πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πνευματικαὶ δυνάμεις ἐξασθενῶσιν· ἀποβαίνει τοὐναντίον σὺν τῷ προϊόντι χρόνῳ γλυκυτέρα, καθαρωτέρα καὶ τελειοτέρα. Ἡ ἱερὰ αὕτη ἀγάπη εἶνε τὸ φῶς τὸ φωτίζον καὶ καθοδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον·ἄνευ αὐτῆς καὶ αὐτὸ τὸ ζωηρότατον πνεῦμα ἀποκάμνει. Ἡ ἱερὰ αὕτη ἀγάπη πληροῖ τὸ πνεῦμα ζωτικοῦ χυμοῦ· διατηρεῖ τὴν καρδίαν θερμὴν καὶ τὸν ὀφθαλμὸν διαυγῆ. Ἡ ἱερὰ αὕτη ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς δὲν κλείονται, καὶ ὅταν ἡ ἑσπέρα τοῦ βίου ἐγγίζῃ καὶ ἡ τελευταία νὺξ ἐπέρχηται.

Πᾶς τις δύναται νὰ κατέχῃ τὴν διαρκῆ ταύτην νεότητα. Δύναται δὲ νὰ κατέχῃ αὐτήν, ἂν ἀποδέχηται ὑπερτάτην τινὰ δύναμιν δημιουργήσασαν καὶ ἐφορῶσαν τὰ πάντα· ἂν πιστεύῃ εἰς ἠθικήν τινα τάξιν· ἂν πιστεύῃ εἰς προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀνώτερον τοῦ ἐπὶ γῆς· ἂν πιστεύῃ ὅτι ἡ νίκη εἶνε πάντοτε ὑπὲρ τοῦ καλοῦ, καὶ ὅταν ἡττᾶται ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ πᾶσα ἐλπὶς φαίνεται ἐγκαταλείπουσα αὐτόν. Δύναται πᾶς τις νὰ κατέχῃ τὴν διαρκῆ νεότητα, ἂν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διατηρῇ τι ὑπέρτερον τῶν διηνεκῶς μεταβαλλομένων πραγμάτων· ἂν ἀκολουθῇ τοὺς αἰωνίους νόμους τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ δικαίου· ἂν ἀναγνωρίζῃ τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν τὴν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ μαρτυρουμένην, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ αὐτῆς· ἂν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ διαφυλάττῃ πίστιν, ἀγάπην καὶ φιλίαν καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ὑπέρτερον τῶν ἐπιγείων, ὑπέρτερον τῆς στιγμιαίας λάμψεως, ὑπέρτερον τῆς κρίσεως τῶν πολλῶν, ὑπέρτερον πάσης ἐπιγείου μεταβολῆς· ἂν ἰδιοποιῆται πᾶν ὅ,τι γνήσιον ἀνθρώπινον, πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ νόμον ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν παντὶ λαῷ. Ὁ οὕτω ποιῶν δὲν μαραίνεται ἐν χρόνῳ, δὲν γηράσκει.

Ὅστις ὅμως ὡς Θεὸν αὐτοῦ ἔχει τὴν ὕλην· ὅστις οὐδένα ἀποδέχεται προορισμὸν ἀνώτερον καὶ ὑψηλότερον τοῦ ἐπὶ γῆς· ὅστις οὐδένα γινώσκει ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ νόμον ἀνώτερον ἢ τὸ συμφέρον καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὰς ματαίας ὑλικὰς ἀπολαύσεις· ὅστις δὲν ζητεῖ τὸ ἐπ' αὐτῷ ὡς ἄλλος Σαμαρείτης νὰ ἐπιχέῃ ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπὶ τὰς ἠθικὰς καὶ ὑλικὰς πληγὰς τῶν δυστυχῶν· οὗτος μαραίνεται ἐν χρόνῳ καὶ γηράσκει. Ναί· ἐκεῖνος ζῇ ἀληθῶς, ὅστις δὲν διάγει βίον ἀδρανῆ καὶ μεμονωμένον, δὲν ζῇ μόνον δι' ἑαυτόν, ἀλλ' ἐργάζεται διαρκῶς καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, συμμετέχει τῆς χαρᾶς καὶ θλίψεως τῶν ἄλλων, ὅστις κατέχεται ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς φιλοτιμίας νὰ πράξῃ καλόν τι καὶ μόνιμον, νὰ βοηθήσῃ πάσῃ δυνάμει τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ νὰ προαγάγῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ἀγαθόν. Ὁ τοιοῦτος δὲν μαραίνεται ἐν χρόνῳ, δὲν γηράσκει, ἀποβαίνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ζωηρότερος καὶ εὐθυμότερος, συνδέει τὴν νεότητα μετὰ τοῦ γήρατος, τὴν νεα-

Digitized by Google

νικὴν φαιδρότητα μετὰ τῆς γεροντικῆς συνέσεως, τὴν παιδικὴν ἀθωότητα καὶ καθαρότητα μετὰ τῆς ἀνδρικῆς θελήσεως καὶ σοβαρότητος. Ὁ τοιοῦτος, ἑνὶ λόγῳ, παραμένει εἰς ἀεὶ νέος, κατέχει τὴν μόνιμον καὶ διαρκῆ νεότητα.

Εἴθε τὸ ἀρχόμενον νέον ἔτος νὰ ἐγκαινίσῃ ἐν πάσῃ ἑλληνικῇ καρδίᾳ τὴν διαρκῆ ταύτην καὶ μόνιμον νεότητα, καὶ οὕτω ἀποσοβηθῇ παρ' ἡμῖν ὁ ἐπαπειλούμενος κίνδυνος τοῦ γήρατος, τοῦ μαρασμοῦ καὶ τῆς φθίσεως.

Ι. Μοσχακης.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 810.]

Ἐξ ὅσων εἴπομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις συμπεραίνομεν, ὅτι ὁδηγούμενοι ἐκ τῆς γραφῆς περὶ τῆς πνευματικῆς ποιότητος τοῦ γράφοντος καὶ λαμβάνοντες ἐπίκουρον καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ παράστημα ἐκ τῆς χειρός, δυνάμεθα εἰς πολλὰς περιστάσεις ν' ἀναπαραστήσωμεν ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν τὴν εἰκόνα τῆς ὅλης αὐτοῦ προσωπικότητος, κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην ἡ ἐπιτυχία ἢ ἀποτυχία καὶ ἡ τελειότης ἢ μὴ τῆς εἰκόνος ἐξαρτᾶται βεβαίως ἐκ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἱκανότητος πρὸς τὸ κρίνειν, ἐπεξηγεῖν τοὺς συμβολικοὺς χαρακτῆρας καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξάγειν συμπεράσματα.

Οὕτω π.χ. βλέποντες γραφὴν πολυκίνητον, ἐκφράζουσαν δὲ ἰσχυρὰν δύναμιν θελήσεως καὶ δράσεως, ἀναλογιζόμεθα ἀντίχειρα μέγαν, ἔχοντα ἰσχυρὰ τὰ σφαιρώματα αὐτοῦ, ἤτοι χεῖρα ἰσχυράν, προσφυῆ, πολυκίνητον. Τοιαύτη ὅμως χεὶρ προϋποθέτει ἀνάλογον διάπλασιν ὅλου τοῦ σώματος καὶ δὲν εὑρίσκεται εἰς ἀνθρώπους φθισιῶντας, στενοθώρακας, ἔχοντας στενοὺς τοὺς ὤμους καὶ κεκλιμένον τὸ σῶμα. Ἐὰν δὲ ἡ γραφὴ αὕτη φέρῃ συγχρόνως τοὺς χαρακτῆρας τῆς φιλαρχίας καὶ τῆς ἱκανότητος πρὸς τὸ ἄρχειν καὶ τὴν ἕξιν τοῦ διατάσσειν, δυνάμεθα καὶ νὰ στοιχηματίσωμεν ὅτι ὁ γράφων ἔχει ἀετώδη, γρυπὴν ῥῖνα, οἵα ἡ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου ἢ τοὐλάχιστον ἁπλῶς κεκαμμένην, οὐδαμῶς δὲ μικρὰν ἢ σιμήν, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι ἡ κάτω αὐτοῦ σιαγὼν εἶνε στερεὰ καὶ τελείως ἀνεπτυγμένη (οἷαι π.χ. αἱ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων, ἡ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α'. κ. ἄ.) καὶ ὅτι τὸ βλέμμα του εἶνε ὀξὺ καὶ στερεόν, προερχόμενον οὐχὶ ἐξ ἀμαυρῶν κυανῶν οὔτε περιπαθῶν μελανῶν ὀφθαλμῶν. Ἐὰν ἡ γραφὴ δεικνύῃ συγχρόνως καὶ ὑπερήφανον αὐτοσυνειδησίαν, κατ' ἀνάγκην ὁ γράφων ἔχει ὀρθίαν στάσιν τοῦ σώματος καὶ φέρει πάντοτε τὴν κεφαλὴν ὑψηλά, ἐὰν δὲ ψυχρότητα καὶ ἰσθησίαν, ἡ κεφαλὴ εἶνε μᾶλλον κεκλιμένη πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ χείλη στερεῶς κεκλεισμένα καὶ τὸ πρόσωπον μικρόν τι συνοφρυωμένον. Αὗται δὲ αἱ ὑποστάσεις τῶν ψυχικῶν διαθέσεων, εἶνε αἱ κυρίως ἀποτυπούμεναι ἐν τῇ γραφῇ, καὶ δὴ πολλῷ περισσότερον τῶν ἀπὸ τῶν διαθέσεων τούτων ἐκπηγαζουσῶν ἰδιοτήτων καὶ παροδικῶν καταστάσεων τῆς ψυχῆς, αὗται δὲ εἶνε καὶ αἱ παρέχουσαι τὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν φυσιογνωμίαν καὶ εἰς τὸ ὅλον παράστημα ἑκάστου ἀνθρώπου.

Ὡς παράδειγμα δὲ τῆς ὀρθότητος τῶν λόγων τούτων ἀναφέρωμεν τὴν ὑπογραφὴν Αἰκατερίνης τῆς Β'. τῆς Ῥωσσίας. Ὁ γνωρίζων ἐκ τῆς ἱστορίας τὴν ὑψηλὴν ταύτην καὶ ἐπιβάλλουσαν, σωματώδη γυναῖκα, τὴν ἔχουσαν μέλη τοῦ σώματος σπαργῶντα, δὲν θὰ δυσκολευθῇ ποσῶς νὰ εὕρῃ συμφωνίαν μεγίστην μεταξὺ τῆς ὑπογραφῆς της καὶ τοῦ ὄγκου τοῦ σώματος.

Τοὐναντίον γραφὴ πολυκίνητος, διευθυνομένη ὁτὲ μὲν πρὸς τὰ ἄνω ὁτὲ δὲ πρὸς τὰ κάτω, ἔχουσα γράμματα ὀξέα, ἁδρά, πλήρη ἰσχύος, πρὸς δὲ τούτοις λοξὴ καὶ φέρουσα ἀγρίους συρμοὺς φαντασιώδεις, οἵα ἡ ἑξῆς

παντάπασιν δὲν ὑποδεικνύει πρόσωπον φλεγματικόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναπαριστάνει ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν τὸ παράστημα ποιητοῦ, κινουμένου τῇδε κἀκεῖσε ὑπὸ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ ψάλλοντος ἀπαισιοδόξους ἰδέας καὶ ἀπελπιστικάς, ἢ τὸ τοῦ ἐγωϊστοῦ καλλιτέχνου, τοῦ τείνοντος ἀκαταπονήτως εἰς πραγμάτωσιν τοῦ ἰδεώδους. Δὲν ὑποδεικνύει λοιπὸν ἡ γραφὴ αὕτη τὴν εἰκόνα εὐπόρου τινὸς πολίτου, ἔχοντος βραχέα σκέλη, παχὺ σῶμα, πλατείας, σαρκώδεις χεῖρας, κεφαλὴν χονδρήν, καθημένην ἐπὶ βραχέος λαιμοῦ καὶ φέρουσαν ὀλίγας, λαμπρῶς ἐκτενισμένας τρίχας, ἀλλ' ἄνθρωπον μᾶλλον λεπτοφυῆ καὶ ἀδύνατον, μακροῦ παραστήματος, ἴσως μελανότριχα, ἔχοντα λεπτὰς ὀφρῦς καὶ εὐρὺ μέτωπον, χεῖρας ἰσχνάς, νευρώδεις, ζωηρὰς κινήσεις τῶν μελῶν, φέροντα τοὺς δακτύ-

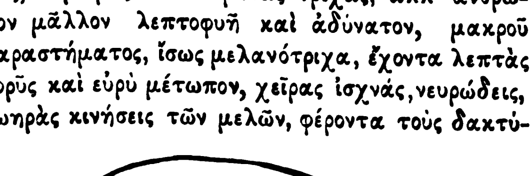

Digitized by Google

λους διὰ τῶν ἐξηγριωμένων τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ διερχόμενον πρὸ ἡμῶν διὰ ταχέος βήματος, μὲ τὸν πῖλον βαθέως κεχωσμένον ἐν τῇ πλῆθος ἰδεῶν ἐγκυμονούσῃ κεφαλῇ.

Καὶ ἡ ὄπισθεν δὲ ὑπογραφὴ τοῦ Α. Δουμᾶ ἀναμιμνήσκει ζωηρῶς εἰς τὸν γνωρίζοντα τὴν προσωπογραφίαν του τὸν σωματώδη, ἀραβοειδῆ γίγαντα, τὸν ἔχοντα ὅλως ἠμελημένην στάσιν τοῦ σώματος καὶ ἀγρίας κινήσεις τῶν μελῶν αὐτοῦ. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ Δουμᾶς, καίπερ ἔχων φαντασίαν ἀχαλίνωτον καὶ πνεῦμα ἀκατάβλητον, εἶχε σῶμα ἀναλόγως παχὺ καὶ ὑψηλόν.

Ἐνταῦθα ἔχομεν τὴν γραφὴν δύο ἀνθρώπων, οἵτινες ὅπως γράφωσι πλατέως καὶ ἀνεξαρτήτως οὕτω ἐμφανίζονται καὶ εἰς τὸν κόσμον, ἁπλοῦντες ἐπὶ τῆς τραπέζης τοὺς ἀγκῶνας (ἰδίως δὲ ὁ πρῶτος, διότι ὁ δεύτερος φαίνεται μᾶλλον λόγιος) καὶ ὅταν κάθηνται ἀνοίγοντες τὰ σκέλη. Ἵνα ὅμως ἔχωσι τὰς ἰδιότητας ταύτας ἀνάγκη νὰ ἔχωσιν εὐρὺν θώρακα, μέγα στόμα, πλατεῖαν κεφαλὴν καὶ φωνὴν ἰσχυράν, ἔτι δὲ καὶ χρήματα ἐν τῷ θυλακίῳ. Ἐνεργητικὴν ὅμως χεῖρα οὐδεὶς ἔχει ἐκ τῶν δύο τούτων κυρίων, οὔτε βλέμματα ὀνειροπόλα, οὔτε μακρὸν καὶ ἰσχνὸν λαιμόν.

Ἐνταῦθα ἔχομεν γραφὰς ἀντιθέτων χαρακτήρων, δειλῶν, μετριοφρόνων. Τὸ μέσον γράμμα, τὸ πεπιεσμένον καὶ συνεσταλμένον, ἀνήκει εἰς ἄνθρωπον καταβεβλημμένον ὑπὸ τῶν πολλῶν φροντίδων, ἔχοντα δὲ σῶμα μακρὸν καὶ ἰσχνόν, μὲ μακρὸν λαιμόν, στενὸν πρόσωπον, ὅστις καθήμενος συστέλλει τοὺς ἀγκῶνας καὶ κάμπτει τὰ σκέλη ὑπὸ τὸ κάθισμα, ἐνῷ συγχρόνως κλίνει τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ὁμιλεῖ διὰ φωνῆς ἀσθενοῦς, διακοπτομένης ὑπὸ μικρᾶς βηχός.

Ἕτεραι γραφαὶ ἔχουσαι γράμματα λίαν προμήκη καὶ κάθετα ὑποδεικνύουσι σῶμα ὑψηλόν, στάσεις ὀρθίας καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα, νομίζομεν, ἀρκοῦσιν ὅπως καταδείξωσιν ὅτι ἡ γραφὴ δεικνύει ἡμῖν εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων τήν τε ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν προσωπικότητα τῶν ἀνθρώπων.

Ἐὰν δ' ἐνίοτε δὲν ἀναλογοῦσιν ἡ ἐξωτερικὴ φυσιογνωμία πρὸς τὸν ἐνδόμυχον πνευματικὸν τοῦ ἀνθρώπου χαρακτῆρα, τοῦτο προέρχεται ἐκ διαφόρων αἰτίων, οἷον ἐπιδράσεων ἐξωτερικῶν, ἀλλαγῆς τοῦ κλίματος καὶ τὰ τοιαῦτα. Οὕτω οἱ βραχύσωμοι ἄνθρωποι ἐνίοτε φαίνονται ἔχοντες πολὺ περισσότερον πνεῦμα τοῦ μεγέθους τοῦ σώματός των, πολλὰ δὲ μεγάλα σώματα δὲν φαίνονται κατοικούμενα ἐπίσης ὑπὸ ἰσομεγέθους μεγάλου πνεύματος, ἐξ οὗ ἴσως προέρχεται καὶ ἡ ἀδεξία καὶ ἄπλαστος στάσις αὐτῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις δὲ ταύτας ἡ γραφὴ θὰ εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν σωματικὴν τῶν προσώπων τούτων φυσιογνωμίαν.

Ἐὰν δὲ μεμονωμέναι τινὲς περιστάσεις, ἀντιφατικαὶ πρὸς ἀλλήλας, ἄγουσί τινα νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τὰ ἀνωτέρω περὶ διαγνώσεως τοῦ χαρακτῆρος ἐκ τῆς γραφῆς δὲν ἔχονται ὑποστάσεως, δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν τοῦτον πρὸς τὸν ἀσθενῆ, ὅστις ἕνεκα τῆς κακῆς διαγνώσεως ἑνὸς ἰατροῦ ἀπέρριπτεν ὅλην τὴν ἰατρικὴν ὡς ἄχρηστον ἐπιστήμην. Καὶ ἐνταῦθα δέον ὁ ἀμερόληπτος ἀναγνώστης νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι οὐδεὶς κανὼν ἄνευ ἐξαιρέσεως.»

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἑλληνικαῖς παροικίαις, οὕτω καὶ ἐν Καβάλλᾳ ἡ ἑορτὴ τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου ἑωρτάσθη ὅσον ἔνεστι λαμπρῶς καὶ ἐνθουσιωδῶς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ὁ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ διαμένων καὶ τὰς Μούσας ὅσον καὶ τὸν Ἐμποραῖον ἐπιτυχῶς θεραπεύων κ. Ἰω. Κωνσταντινίδης, ἀπήγγειλεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξιόλογον πρὸς τὸν Διάδοχον ποίημα, ἐκ τοῦ ὁποίου παραθέτομεν ὧδε τὸ ἑπόμενον ὡραῖον ἀπόσπασμα, δι' οὗ περαίνεται τὸ ποίημα.

Σ. τ. Δ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ

Τί χαρτερεῖς; Τί στέκεσαι, μικρέ μου Κωνσταντῖνε!
Δὲν εἶν' ὁ θρόνος σου αὐτὲς ποῦ μένεις, αἱ Ἀθῆναι.
Ἔχεις ξεφτέρια λεβεντιὰ χιλιάδες διακόσαις.
Τὴν Ἐλασσῶνα διάβηκες, θὰ γείνουν ἄλλαις τόσαις.
Κι' ὥς τὸ νὰ 'μπῇς κι' ὥς τὸ νὰ βγῇς τ' Ὀλύμπου τὰ [λημέρια,
Χίλιαις χιλιάδες θὰ 'βρεθοῦν μὲ τὰ σπαθιὰ 'ς τὰ χέρια.
Σὲ χαρτεροῦν 'ς τὴν Ἤπειρο χίλια καπετανάτα,
Καὶ παρεκεῖ τ' Ἀλέξανδρου τὰ τρομερὰ φουσάτα,
Ἀπὸ Μακεδονόπουλα, παιδιὰ ἀνδρειωμένα.
Ἄλλον κανένα μὴν ἀκοῦς, μόν' πίστευσε ἐμένα.
Θὰ γείνῃ πύρινη φωτιὰ τὸ κῦμα τοῦ Κανάρη,
Κι' εἰς τὰ μπογάζια θὰ σ' εὕρῃ ἀπ' ἔξω καβαλλάρη,
Νὰ σοῦ φωτίσῃ γιὰ νὰ 'μπῇς 'ς τὴ 'παινεμένη Πόλι.
—Ἐμπρὸς νὰ 'ποῦν τὰ χείλη σου, κι' ἕτοιμοι εἶνε ὅλοι.
Μὲ μιὰ 'ματιά σου φλογερὴ ἡ Κρήτη—ἡ Ἀμαζόνα
Παίρνει ἐπάνω μόνη της τοῦ Γένους τὸν ἀγῶνα.
Γρήγορα ζῶσου τὸ σπαθὶ καὶ σέλωσε τὸ ἄτι·
Μὴν περιμένεις πλειὸ πολύ· μᾶς μαύρισε τὸ 'μάτι.

Ὄλγα μας, ποὔχεις τ' ὄνομα γλυκὸ 'σὰν τὴν Ἑλένη
Δός του 'ς τὸ χέρι τὸ σταυρό, Ἐσένα περιμένει.
Σὰν μάνα Σπαρτιάτισσα δόσε του τὴν εὐχή σου
Καὶ πὲς τὸ «Τὰν ἢ ἐπὶ τάν» 'ς τὸ 'γκαρδιακὸ παιδί σου.

Ιω. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

Digitized by Google

ΑΙΩΝΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Πλεῖστα ὅσα ἐφευρέθησαν αἰώνια ἡμερολόγια, τὸ παρὸν ὅμως ὅπερ προσφέρω ὑμῖν εἶναι κατ' ἐξοχὴν εὐμετακόμιστον, διότι δύνασθε νὰ διατηρήσητε τοῦτο εὐκολώτατα ἐν τῷ νῷ ὑμῶν, μηδόλως φοβούμενοι ν' ἀπολέσητε αὐτό. Ποιοῦμαι χρῆσιν πρὸ δεκαετίας τούτου, πάντες δὲ εἰς ὅσους ἐδίδαξα αὐτὸ ὑπερευχαριστήθησαν. Πέποιθα λοιπὸν ὅτι δύναται ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας*.

Τὸ τοιοῦτον ἡμερολόγιον μοὶ ἐπέδειξεν ὁ Ἀζεβέδος ἐπιφανὴς τεχνοκρίτης ἀποθανὼν πρὸ δεκαετίας. Πεπροικισμένος διὰ θαυμασιωτάτης μνήμης ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸν ἐγκέφαλόν του ἡμερομηνιῶν, ἀριθμῶν καὶ παντὸς εἴδους πληροφοριῶν. Ἡ ἔκτακτος αὕτη μνήμη δὲν ἦτο φυσικὴ ἀλλ' ἐπίκτητος· ὠφείλετο εἰς τέχνην ἀπομνημονεύσεως ἐφευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ φίλου του κ. Α. Παρί.

Ἡμέραν τινὰ συνεζήτουν καὶ κατηγόρουν ἀδικώτατα τὴν ἀπομνημονευτικὴν ταύτην τέχνην. «Λάβε, μ' εἶπε, χάρτην καὶ μολυβδοκόνδυλον, θὰ σὲ διδάξω τὸ ἡμερολόγιον, καὶ ὑπόσχομαι ὅτι δὲν θὰ λησμονήσῃς τοῦτο καθ' ὅλον τὸν βίον σου! Γράφε:

Ἰανουάριος,	οὐδέν,	μηδέν.
Φεβρουάριος,	ἀσυμμετρία,	τρία.
Μάρτιος,	φιλοπατρία,	τρία.
Ἀπρίλιος,	παίξῃ,	ἔξῃ.
Μάϊος,	ἀνθισμένα,	ἕνα.
Ἰούνιος,	τέσσαρα,	τέσσαρα.
Ἰούλιος,	βρέξῃ,	ἔξῃ.
Αὔγουστος,	κρύο,	δύο.
Σεπτέμβριος,	1885,	πέντε.
Ὀκτώβριος,	οὐδέν,	μηδέν.
Νοέμβριος,	πολυομβρία,	τρία.
Δεκέμβριος,	25,	πέντε.

— Τί μ' ὑπαγορεύεις; τί σημαίνουσι πάντα ταῦτα;

— Μὴ ὀργίζου, σ' ὑπηγόρευσα νὰ γράψῃς «Ἰανουάριος, οὐδέν», διότι ὁ Ἰανουάριος εἶναι ὁ μήν, ἐν ἀρχῇ τοῦ ὁποίου πάντες δοκιμάζουσι τὴν τύχην των χαρτοπαικτοῦντες, συνηθέστατα ὅμως οἱ πλεῖστοι μόνον τὴν ἀγρυπνίαν ἀπολαμβάνουσι, καὶ κέρδος *οὐδέν*. Εἶπον νὰ γράψῃς *μηδὲν* διότι ὁμοιοκαταληκτεῖ μὲ τὸ οὐδέν.

Ὁ Φεβρουάριος ἔχει μόνον 28 ἡμέρας, εἶναι λοιπὸν ὁ μόνος μήν, εἰς ὃν σχετικῶς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῶν λοιπῶν παρατηρεῖται τις *ἀσυμμετρία*. Λοιπὸν «Φεβρουάριος, ἀσυμμετρία, τρία».

Ὁ Μάρτιος δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν μὴν ὁ ἀφιερωμένος τῇ φιλοπατρίᾳ, διότι κατὰ τοῦτον ὑψώθη ἡ σημαία τῆς ἐλευθερίας κτλ. Λοιπὸν «Μάρτιος, φιλοπατρία — τρία».

Ὁ Ἀπρίλιος εἶναι ὁ μὴν τῶν ψευδῶν, καὶ καθ' ὃν πρέπει κανεὶς νὰ προσέχῃ μὴ ἄλλος τις κατορθώσῃ νὰ τὸν *παίξῃ*. Λοιπὸν «Ἀπρίλιος, παίξῃ, ἔξῃ».

Ὁ Μάϊος εἶναι ὁ μὴν τῶν ἀνθέων· πάντα σχεδὸν τότε εἶναι ἀνθισμένα. «Μάϊος, ἀνθισμένα, ἕνα».

Ὁ Ἰούνιος εἶναι ὁ μὴν τοῦ θερισμοῦ, ἐργασίας ἐπιπόνου, ἕκαστος γεωργὸς πρέπει νὰ ἐργάζηται κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον *μὲ τὰ τέσσαρα*. «Ἰούνιος, τέσσαρα, τέσσαρα.»

Ὁ Ἰούλιος εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν θερμὸς μὴν καθ' ὃν σπανιώτατα πρέπει ν' ἀναμένῃ τις ὅτι θὰ *βρέξῃ*.

Λοιπὸν «Ἰούλιος, βρέξῃ, ἔξῃ.»

Κατὰ τὸν Αὔγουστον ἄρχονται αἱ πρῶται βροχαὶ καὶ μετὰ τὰς θερμὰς νύκτας τοῦ Ἰουλίου ἄρχεταί τις αἰσθανόμενος τὸ πρῶτο *κρύο*. «Αὔγουστος, κρύο, δύο.»

— Ἀλλά, εἶπον αὐτῷ, πάντα ταῦτα τὰ ὁποῖα μοὶ διηγεῖσαι εἶναι ἐντελῶς ἀνόητα.

— Καλλίτερον, σοὶ λέγω ὅτι δὲν θὰ τὰ λησμονήσῃς ποτέ· ἀλλ' ἄφες με νὰ τελειώσω.

Ὁ Σεπτέμβριος διὰ τοὺς νεωτέρους ἡμᾶς Ἕλληνας πολλὰς περιέχει ἀναμνήσεις, κατ' αὐτὸν ἀπενεμήθη τῷ τόπῳ τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ κυρίως ὁ Σεπτέμβριος τοῦ 1885 καθ' ὃν συνέβη τὸ πραξικόπημα τῶν Βουλγάρων καὶ ἐκλήθη ἡ ἐπιστρατεία καὶ ἐπηκολούθησαν τοσαῦτα, οὐδέποτε θέλει λησμονηθῆ. Διὰ τοῦτο «Σεπτέμβριος 1885, πέντε.»

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον πᾶσαι αἱ εἰσοδεῖαι συμπληροῦνται, καὶ οὐδὲν μένει πλέον εἰς τοὺς ἀγρούς. Λοιπὸν «Ὀκτώβριος, οὐδέν, μηδέν.»

Ὁ Νοέμβριος εἶναι ὁ μὴν καθ' ὃν σχεδὸν πάντοτε ἐπικρατεῖ πολυομβρία:— «Νοέμβριος, πολυομβρία, τρία.»

Ὁ Δεκέμβριος εἶναι ὁ μὴν τῶν ἑορτῶν, καὶ πάντες ἐν ταῖς οἰκογενείαις μικροί τε καὶ μεγάλοι ἀναμένουσι μετὰ χαρᾶς νὰ φθάσῃ ἡ 25 Δεκεμβρίου, καὶ ἑορτάσωσι τὰ Χριστούγεννα. «Δεκέμβριος, 25, πέντε».

Γνωρίζων ταῦτα,— ἀφοῦ δ' ἀναγνώσῃς δὶς καὶ τρίς, οὐδέποτε θὰ τὰ λησμονήσῃς— ἠξεύρεις τὸ ἡμερολόγιον, τοὐλάχιστον τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἰδοὺ πῶς πρέπει νὰ ἐργασθῇς.

Ἡ ἑβδομὰς ὡς γνωστὸν ἔχει ἡμέρας ἑπτά, ἀρχίζει διὰ τῆς δευτέρας ἣν σημειοῦμεν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 1, ἡ τρίτη φέρει τὸν ἀριθμὸν 2 καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Πρέπει νὰ ἐνθυμῆσαι, θέλω δὲ σὲ διδάξει πῶς, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἄρχεται τὸ ἔτος.

Κατὰ τὸ 1887 ἀρχίζει πέμπτην (δηλ. 4ην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος). Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 4 ἀφαίρεσον μίαν μονάδα, μένει 3. Ὁ ἀριθμὸς 3 εἶναι ὁ τοῦ ἔτους 1887, ὁ ἀριθμὸς δ' οὗτος λαμβάνεται ὡς βάσις τοῦ ὑπολογισμοῦ.

Τούτου τεθέντος, ὑποθέτω ὅτι ποθεῖς νὰ μάθῃς ποίαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος θὰ τύχῃ ἡ ἑορτὴ

τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἡ 25 Μαρτίου. Πρὸς τοῦτο κάμνεις τὴν ἑξῆς πρόσθεσιν:

Ζητεῖται νὰ εὑρεθῇ τοῦ Μαρτίου ἡ	25.
Μάρτιος, φιλοπατρία, τρία......	3.
ἀριθμὸς τοῦ ἔτους.............	3.
τὸ ὅλον	31.

Ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τούτου δέον νὰ ἀφαιρῆται πάντοτε τὸ μεγαλείτερον πολλαπλάσιον τοῦ 7. Ἑπομένως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀφαιροῦμεν 28, μένει 3. Ὁ ἀριθμὸς 3 ὡς εἴπομεν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Τετάρτην τῆς ἑβδομάδος. Ἄρα ἡ 25 Μαρτίου θὰ εἶναι Τετάρτη.

Καὶ ἕτερον παράδειγμα. Ζητεῖται ἡ 15 αὐγούστου εἰς ποίαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος θὰ τύχῃ:

αἰτούμενον...........	15.
Αὔγουστος, χρύο—δύο....	2.
ἀριθμὸς ἔτους.........	3.
	20.
ἀφαιροῦμεν τὸ μεγαλείτερον πολλαπλάσιον τοῦ 7 ἤτοι 2×7=	14
	6

ἄρα ἕκτην ἡμέραν ἤτοι Σάββατον.

Ἄνοιξε τὸ ἡμερολόγιόν σου καὶ θὰ πεισθῇς, ὅτι ἐνθυμούμενος τὰς ἀνοήτους 12 φράσεις τοῦ διδάκτορος Ἀζεβέδου δύνασαι νὰ εὕρῃς πάσας τὰς ἡμερομηνίας τοῦ ἔτους. Δύσκολον μόνον εἶναι νὰ εὕρῃς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἄρχεται τὸ ἔτος, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου ἡ ἀπομνημονευτικὴ τέχνη ἐφρόντισε καὶ προσεχῶς θὰ σ' ὑποδείξω τρόπον.

(Ἐκ τῆς «Nature».)

N.X.A.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τῆς τελευταίας ὁμιλίας τοῦ γηραιοῦ στρατάρχου Μόλτκε ὁρμηθεῖσαι αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσι διάφορα περὶ αὐτοῦ ἀνέκδοτα, ὧν εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς· Καίτοι δυνατὸς καπνιστὴς ὁ Μόλτκε εἶνε ὅμως γέρων ὑγιέστατος· εἶνε ἀκριβῶς 87 ἐτῶν, μόλις δὲ φαίνεται ἑξηκοντούτης. Ἀγαπᾷ δὲ κατ' ἐξοχὴν τὰ καλὰ σιγάρα (ποῦρα,) καὶ ἕνεκα τούτου τοῦ πάθους ὅπερ εἶνε γνωστὸν εἰς τοὺς Γερμανοὺς συνεπέρανε ποτὲ ὁ Βίσμαρκ ὅτι ἡ ἔκβασις τῆς μάχης θὰ εἶνε ὑπὲρ τῶν Γερμανῶν. Ὅτε δηλαδή, διαρκοῦντος τοῦ πολέμου πρὸς τὴν Αὐστρίαν, κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ἡμέραν τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1866, ἐκυμαίνετο ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἡ ἔκβασις τῆς μάχης, ὁ Βίσμαρκ ἀπορῶν καὶ τρυχώμενος ὑπὸ ἐσωτερικῆς ἀνησυχίας προσῆλθεν ἔφιππος εἰς τὸν Μόλτκε, ὅστις ἀτάραχος ἐθεώρει σιωπηλῶς τὴν μάχην ἔφιππος. Ὁ Βίσμαρκ δὲν ἐτόλμησε ποσῶς νὰ συνάψῃ μετ' αὐτοῦ ὁμιλίαν, ἀλλ' ἐνθυμηθεὶς ὅτι εἶχεν ἀκόμη δύο σιγάρα ἐν τῇ σιγαροθήκῃ του, ἓν καλὸν καὶ ἓν ὑποδεεστέρας ποιότητος, προσέφερεν αὐτὴν χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον. Ὁ Μόλτκε ἐπίσης χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν ἔλαβε τὴν σιγαροθήκην, παρετήρησε καλῶς τὰ δύο σιγάρα καὶ ἐξέλεξε τὸ καλλίτερον. Τοῦτο ἤρκεσεν εἰς τὸν Βίσμαρκ· ἔστρεψε τὸ ἄλογον καὶ ἐπανῆλθεν εὐχαριστημένος εἰς τὴν θέσιν· «διότι, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἀφοῦ ὁ Μόλτκε εἶχε τόσην ἀταραξίαν ψυχῆς, ὥστε νὰ σκεφθῇ νὰ ἐκλέξῃ τὸ καλλίτερον σιγάρον, ἡ μάχη θὰ πηγαίνῃ καλά»

Στατιστικὴ τηλεγραφικῶν γραμμῶν. Αἱ ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσαι τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος ἔτους 1885 εἶχον μῆκος 6,293 χιλιομέτρων. Τὰ δι' αὐτῶν διαβιβασθέντα ἐσωτερικὰ τηλεγραφήματα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀνῆλθον εἰς 554,556. Πρὸς τούτοις ἐλήφθησαν δι' αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ 60,933 τηλεγραφήματα, ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 58 104 καὶ διῆλθον ἁπλῶς διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμῶν, ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχόμενα, 62,954. Τὰ ἐπίσημα τηλεγραφήματα, κατὰ τὸ ἔτος 1885, ἀνῆλθον εἰς 8,686. Ὥστε ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν διαβιβασθέντων τηλεγραφημάτων ἀνέρχεται εἰς 735,233, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν δραχμαὶ 1,065,809.

Κατὰ τὴν γενομένην ἐσχάτως ἐπίσημον ἀπογραφὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι μονῶν, αἱ ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ Κράτει ὑπάρχουσαι τοιαῦται εἰσὶν 195, ἐξ ὧν 186 μὲν δι' ἄνδρας, 9 δὲ διὰ γυναῖκας. Ἐν ταῖς μοναῖς ταύταις διαιτῶνται 1936 πρόσωπα, ἐξ ὧν 1720 εἰσιν ἄνδρες καὶ 219 γυναῖκες· εἰς τούτους προσθετέοι καὶ οἱ δόκιμοι, ἀνερχόμενοι ἐν συνόλῳ εἰς 714, διαιρούμενοι δὲ κατὰ φῦλον εἰς 642 ἄρρενας καὶ 72 θήλεις. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὑπηρέται ἐν ταῖς μοναῖς, ἀνερχόμενοι ἐν ὅλῳ εἰς 943 ψυχάς. Ὥστε ἐν τοῖς εὐαγέσι τούτοις οἴκοις διαιτῶνται ἐν ὅλῳ 3596 ἄτομα.

Ὁ διάσημος Ῥωμαῖος στρατηγὸς Παῦλος Αἰμίλιος ἀπέπεμψε τὴν σύζυγόν του Παπυρίαν, καίτοι ὁ ἐξ αὐτῆς γάμος ὑπῆρξε καλλιτεκνότατος, διότι αὐτὴ ἦν ἡ τεκοῦσα αὐτῷ τὸν κλεινότατον Σκηπίωνα καὶ τὸν Φάβιον Μάξιμον. Οἱ φίλοι τοῦ Παύλου Αἰμιλίου ἐκάκιζον αὐτὸν διὰ τοῦτο, ἐρωτῶντες αὐτὸν διατί ἀπεδίωξε τὴν γυναῖκά του, ἀφοῦ καὶ σώφρων καὶ εὔμορφος καὶ παιδοποιὸς ἦτο; Ὁ δὲ Παῦλος Αἰμίλιος προτείνας τὸ ὑπόδημα (ὅπερ οἱ Ῥωμαῖοι κάλτιον καλοῦσιν) εἶπεν· «Δὲν εἶνε εὐπρεπὲς τοῦτο; νεουργές; ἀλλὰ ποῖος ἐξ ἡμῶν γνωρίζει ἐὰν θλίβει που τὸν πόδα μου;»

Ἐσχάτως ὁ κλεινὸς Παστὲρ μετέβη εἰς Βορδιγέραν τῆς Ἰταλίας, ἵνα ζητήσῃ ἀνάπαυλαν ἀπὸ τῶν καματηρῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν. Ὁ δήμαρχος τῆς Βορδιγέρας καὶ ὁ ἔπαρχος, τῇ ἐντολῇ τῆς κυβερνήσεως, ἐδεξιώθησαν αὐτὸν μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν. Διὸ ὁ Παστὲρ μειδιῶν εἶπε: «Μὲ δέχεσθε ὡς ἡγεμόνα....

— Ἀλλὰ μήπως δὲν ἡγεμονεύετε ἐν τῇ ἐπιστήμῃ; ἀπήντησεν ἐτοίμως ὁ δήμαρχος.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—673

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 497. — 6 ΙΟΥΛΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 549

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835 ὑπὸ Δ. Βικέλα.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη.

ΠΑΤΡΟΤΗΣ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ.

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ (Διήγημα).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ σύλλογος τῶν ἐν Βερολίνῳ καλλιτεχνῶν διωργάνωσε μεγάλην ἑλληνικὴν ἑορτὴν κατὰ τὸ πέρας τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως. Κατὰ τὰς βερολινείους ἐφημερίδας ἡ ἑορτὴ αὕτη ἦν τὸ λαμπρότατον καὶ κάλλιστον θέαμα ἐξ ὅσων ποτὲ εἶδεν ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου. Ἤρχισεν ἡ ἑορτὴ περὶ ὥραν 6 μ.μ. δι' ἀπαγγελίας προλόγου, ποιηθέντος ὑπὸ Jordan καὶ ἀπαγγελθέντος ἀπὸ τοῦ ἀνδήρου τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Χέρτελ, φοροῦντος ἐνδυμασίαν κήρυκος. Εἶτα σαλπίσματα ἀρχαίων πολεμικῶν σαλπίγγων ἀνήγγειλαν τὴν ἔλευσιν πομπῆς τοῦ νικηφόρου βασιλέως τῆς Περγάμου Ἀττάλου· ὑπηχούσης δὲ τῆς μουσικῆς ὁτὲ μὲν ἐμβατήριον, μελοποιηθὲν ὑπὸ Θοϋερκάουφ, ὁτὲ δὲ τὸ γνωστὸν τοῦ Βετχόφεν ἐμβατήριον «Τὰ ἐρείπια τῶν Ἀθηνῶν,» παρήλασεν ἡ πομπή, ἀποτελουμένη ἐξ 21 τμημάτων, καὶ 1000 περίπου ἀνθρώπων. Παρὰ τὴν θριαμβικὴν πύλην αὐληταὶ ἀρχαῖοι ηὔλουν αὐλῳδίαν τινὰ ἐκ τῆς *Ἀλκήστιδος*, τοῦ μελοδράματος τοῦ Γλύκ. Πομπὴ ἱερέων προεχώρησε τότε πρὸς τὴν θριαμβευτικὴν πύλην ἐκ τοῦ μεγάλου βωμοῦ τῆς Περγάμου, ὑπηχούσης μουσικῆς ἐμβατήριον ἐκ τοῦ *Ἡρακλέους* τοῦ Χαΐνδελ, ὅπως ὑποδεχθῇ καὶ ἀνευφημήσῃ τὸν βασιλέα τῆς Περγάμου, ἐπανερχόμενον νικητὴν ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς Γαλάτας πολέμου. Ἀφ' οὗ οἱ ἱερεῖς ηὐλόγησαν τὸν βασιλέα καὶ προσετέθησαν εἰς τὴν πομπήν, προεχώρησεν αὕτη κατευθυνομένη εἰς τὸν μέγαν βωμὸν τῆς Περγάμου. Φθὰς δ' ἐγγὺς τοῦ βωμοῦ κατῆλθεν ὁ βασιλεὺς τοῦ τεθρίππου καὶ ἀνῆλθε μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ τὸν κλίμακα, τὴν φέρουσαν εἰς τὸν βωμόν. Ἐκεῖ δ' ἐτέλεσε τὴν χαριστήριον θυσίαν. Μετὰ τὸ πέρας ταύτης ἡ ὀρχήστρα ἀνέκρουσεν ὕμνον, μελοποιηθέντα ὑπὸ Ἰωακεὶμ, καὶ εἶτα διπλοῦν χορὸν ἐκ τῆς *Ἀντιγόνης* τοῦ Μένδελσων, ᾧ ἐπηκολούθησεν αὐλῳδία. Εἶτα ἀνέμελψεν εὐχαριστήρια τῇ Ἀθηνᾷ, ἧς ἡ ἱέρεια (ἡ δεσποσύνη Γέσνερ, ἀοιδὸς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Γερμανικοῦ θεάτρου) προσεφώνησε τῷ βασιλεῖ διὰ προσφωνήσεως συνδεομένης μετ' ὀρχήσεως, ἥτις ἐγένετο ὑπηχούσης τῆς μουσικῆς ὀρχηστικὸν μέλος ἐκ τῆς *Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι* τοῦ Γλύκ. Τότε δ' ὁ βασιλεὺς ἐκήρυξε γενναιοφρόνως, ὅτι ἀποδίδωσι τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πομπῇ· συνέρρευσε δ' ὁ λαὸς περὶ τὸν βωμὸν ὑμνῶν τὸν βασιλέα Ἄτταλον ἀποτελέσας καλλιτεχνικὸν σύμπλεγμα. Ὑπὸ τὸν ἦχον δὲ τῆς μουσικῆς ἀνακρουούσης θούριον ᾆσμα ἤρχισαν οἱ ἀγῶνες ἐν τῇ πρὸ τοῦ βωμοῦ πλατείᾳ· ἦσαν δ' οἱ ἀγῶνες δρόμου, πάλης, ἀκοντίου, πυγμῆς, ἅλματος, καὶ λαμπαδηδρομίας. Μετὰ τούτους ὁ βασιλεὺς ὑπαυλούσης τῆς ὀρχήστρας ἔστεψε τοὺς νικητάς, καὶ κατῆλθεν εἶτα ἐκ τοῦ βωμοῦ, ἀνακρουούσης τῆς μουσικῆς χορικὸν μέλος ἐκ τοῦ *Αἴαντος* τοῦ Βέλλερμαν. Τότε δ' ἤρχισεν ἡ διδασκαλία ὀρχηστικοῦ μίμου, τοῦ *Ταναγραίου γλύπτου*, ποιηθέντος ὑπὸ Αἰμιλίου Γιάκοβσεν, ὑπόθεσιν δ' ἔχοντος καλλιτεχνικὴν ἔριδα περὶ πολυχρωμίας. Διαρκούσης τῆς παραστάσεως ηὔλει ἡ μουσικὴ αὐλῳδίαν, ποιηθεῖσαν ὑπὸ Στόλτσεμβεργ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως τοῦ μίμου, κατῆλθεν ἐκ τῆς θέσεώς του ὁ βασιλεὺς ὅπως κηρύξῃ τὴν ἔναρξιν τῆς ἑορτῆς τοῦ λαοῦ· ἐγένετο δὲ ἡ ἔναρξις μεγαλοπρεπῶς, διὰ θυσίας ἐν τῷ βωμῷ τοῦ Διονύσου, κειμένῳ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πομπικῆς ὁδοῦ· ὑπηύλει δὲ κατὰ τὴν θυσίαν ἡ μουσικὴ μέλη ἐκ τοῦ *Αἴαντος* τοῦ Βέλλερμαν. Ὅτε ἤρχισεν ἡ ἑορτή, ὁ βασιλεὺς ἐξήτασε τὰ περίεργα θεάματα τῆς πανηγύρεως· τὰς στεφανηπλόκους, τὸ αἰγυπτιακὸν ἀρχαιοπωλεῖον καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἐν Σάει ἀγάλματος, τὰ τερατεύματα τῶν ῥιπιδοφόρων, τὸ μαγειρεῖον, ἔνθα ἐμαγειρεύετο μέλας σπαρτιατικὸς ζωμός, τὰς σκηνὰς τῶν Μάγων, τῶν πωλητῶν ἐλαιῶν, τῶν κολλυβιστῶν, τῶν κοσμηματοπωλῶν, τῶν ἀνθοπωλίδων· τὸ κοπανεῖον, τὸ ἑλληνικὸν καπηλεῖον, τοὺς κοροπλάθους, τὸ ἰατρεῖον· τὰς παιδιάς, τὸν ἀσκωλιασμόν, διελκυστίνδα, τοὺς ἀστραγάλους, τὸν τρωϊκὸν ἵππον, τὴν ἐκφορὰν τῆς ὄνθου τῶν Αὐγείου βοσκημάτων, τὴν ἐκδορὰν τοῦ Μαρσύου, τὴν διάβασιν τῆς Στυγὸς καὶ τὴν εἰς Ἅδου κάθοδον, τὴν νεκυομαντείαν, τὴν πομπὴν τῆς Ἴσιδος. Παραμείνας ἐπί τινα χρόνον ἐν μέσῳ τοῦ εὐθυμοῦντος λαοῦ του, μετέβη ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος εἰς τὰς σκηνὰς ἔνθα εὐωχοῦντο οἱ στρατιῶται αὐτοῦ, οἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον ἦσαν ῥωμαλέοι Πρῶσσοι, ἐκ τῶν ὑποδυομένων συνήθως ἐν τοῖς θεάτροις τὰ κωφὰ πρόσωπα. Ἐν τέλει ὁ βασιλεὺς κατήρξατο τοῦ χοροῦ μετὰ μιᾶς αἰχμαλώτου βασιλόπαιδος, ἣν πρὸ ὀλίγου γενναίως ἠλευθέρωσε, καὶ σὺν αὐτῷ μετέσχον τοῦ χοροῦ οἱ παριστάμενοι Περγαμηνοὶ καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν Βερολιναίων θεατῶν.

— Ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου ὑφηγητὴς τῆς μέσης καὶ νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας κ. Κάρολος Κρουμβάχερ, περιηγηθεὶς κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος πρὸς μελέτην μεσαιωνικῶν χειρογράφων πολλὰ μέρη τῆς ἐλευθέρας καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος, ἐξέδωκεν ἐν Βερολίνῳ, ἐν ἰδίῳ τόμῳ, περιγραφὴν τῶν τόπων, οὓς ἐπεσκέφθη, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Περιήγησις εἰς Ἑλλάδα. Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις» (Griechische Reise· Blätter aus dem Tagebuch einer Reise in Griechenland und in der Türkei.» Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ὁ κ. Κρουμβάχερ, ὅστις ἐπίσταται ἄριστα τὴν δημώδη ἑλληνικήν, περιγράφει ἐκτενέστερον τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ἰδίᾳ τὴν Ῥόδον, τὴν Κάλυμνον, τὴν Λέρον, τὴν Πάτμον, τὴν Χίον καὶ τὴν Λέσβον.

— Τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν δεύτερον τεῦχος τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος περιέχει ἐπιγραφὰς τοῦ Ἀμφιαρείου ὑπὸ Β. Ι. Λεονάρδου· περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνασκαφῶν μετὰ 3 πινάκων ὑπὸ Π. Καββαδίου· περὶ σκηνῶν γιγαντομαχίας ἐν γραφαῖς ἀρχαίων ἀγγείων μεθ' ἑνὸς πίνακος ὑπὸ Β. Ν. Στάη καὶ δύω δωδεκάδας ἀττικῶν ψηφισμάτων ὑπὸ Στ. Α. Κουμανούδη.

— Ὁ Κάρολος Οὐάτκινς, διευθυντὴς τῆς ἐν Λάρνακι Ὀθωμανικῆς Τραπέζης, ἐπεχείρησεν ἐσχάτως ἀνασκαφὰς παρὰ τὸ Πολιτικὸν τῆς Κύπρου, κατὰ τὴν θέσιν τὴν καλουμένην Φράγκισσαν, ἐντὸς σπηλαίου ἀπέχοντος αὐτῆς τρεῖς λεύγας. Ἐκ τῶν γενομένων ἀνασκαφῶν εἰκάζεται ὅτι ἐκεῖ ἦν ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης, διότι εὑρέθη κεφαλὴ Ἀφροδίτης. ἑλληνικῆς τέχνης, πρὸς δὲ κιονόκρανα, καὶ λίθοι ἐνεπίγραφοι, καὶ πήλινα ἀγγεῖα πάμπολλα, ὧν ἓν μὲν ἔχει γραφὰς καλῆς τέχνης, ἕτερον δ' εἶναι προϊστορικῶν χρόνων. Κατὰ τὸ νότιον δὲ μέρος ἀπεκαλύφθη τὸ ἔδαφος τοῦ ἱεροῦ, πρὸ αὐτοῦ δὲ βωμοειδὲς κτίσμα, καὶ πολλὰ τεμάχια ἐξ ἐγχωρίου λίθου καὶ κιονόκρανα κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ καὶ βάθρα ἀγαλμάτων.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ Δικηγορικοῦ συλλόγου Ἀθηνῶν ἐδημοσιεύθη συνέχεια τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ι. Α. Τυπάλδου περὶ τῶν νόμων τῶν Γορτυνίων, ἤτοι ἑρμηνείας τῆς ἐν Γόρτυνι εὑρεθείσης ἀρχαίας ἐπιγραφῆς.

Digitized by Google

— Ἐξεδόθη ἐν Λιψίᾳ ἐκτενὲς σύγγραμμα τοῦ Κοπτσέβιτς περὶ Βουλγαρίας καὶ Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας (Bulgarien und Ostrumelien.) Ὁ συγγραφεὺς ἐμμένει ἰδίως εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι τοῦ 1886 συμβάντων καὶ εἰς στρατιωτικὰς κρίσεις περὶ τοῦ σερβοβουλγαρικοῦ πολέμου.

— Ἐν τῇ ἐτησίᾳ συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικῆς ἑταιρίας (Hellenic Society) γενομένῃ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα τοῦ Ἰουνίου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐπιφανοῦς ἀρχαιολόγου C. T. Newton, ἀνέγνω πρῶτος ἔκθεσιν περὶ τῶν πεπραγμένων ὁ ἐπίτιμος γραμματεὺς τῆς ἑταιρίας G. Macmillan. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν ἑταίρων εἶναι νῦν 624· νέοι ἑταῖροι ἐξελέχθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 40, ἀπέθανον δὲ ἕνδεκα. Εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας ἐδαπανήθησαν ἐν Αἰγύπτῳ μὲν πρὸς ἀνασκαφὰς ἐν τῇ ἑλληνικῇ πόλει Ναυκράτει λίραι στερλ. 100, ἐν Σάμῳ δὲ πρὸς ἀνασκαφὰς ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Βὲντ λίραι 50. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου συμβουλίου καὶ εἶτα ὁ C. T. Newton ὡμίλησεν, ὡς συνειθίζει κατ' ἔτος νὰ πράττῃ ἐν ταῖς συνελεύσεσι τῆς ἑταιρίας, περὶ τῶν γενομένων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων ἀπὸ τοῦ παρελθόντος θέρους μέχρι τοῦδε. Πρώτην καὶ σπουδαιοτάτην πασῶν ἐθεώρησε τὴν εὕρεσιν ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν· εἶτα ἐμνημόνευσε τῶν ἐν Ἐλευσῖνι καὶ ἐν Βοιωτίᾳ, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Πτῴου Ἀπόλλωνος, ἀνασκαφῶν, τῆς εὑρέσεως ἐν Κρήτῃ τοῦ σπηλαίου πιθανῶς, ἔνθα ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ζεύς, καὶ τῆς ἐν Λήμνῳ ἀκατανοήτου, ἴσως Πελασγικῆς ἐπιγραφῆς. Προσθεὶς δὲ βραχέα τινὰ περὶ τῆς ἐν Βερολίνῳ ἐκδόσεως περιγραφῆς τῶν Περγαμηνῶν ἀρχαιοτήτων, ἐποιήσατο εἶτα λίαν εὔφημον μνείαν τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν τῶν Ἀμερικανῶν καὶ μάλιστα τοῦ Sterret, μέλους τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανικῆς σχολῆς, ὅστις πλὴν ἄλλων εὗρε πολλὰς ἐπιγραφάς, ἐξ ὧν ὁρίζεται ἡ θέσις τῆς πόλεως Λύστρων, ὅπου ἐδίδαξαν ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας. Ἐν Σμύρνῃ δ' ἡ ἑλληνικὴ Εὐαγγελικὴ σχολή, ἥτις ἐν τῷ παρελθόντι εἶχεν ἐκδώσῃ ἀξιόλογά τινα ἀρχαιολογικὰ δημοσιεύματα, ἐξέδωκε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος καλήν τινα συλλογὴν ἐπιγραφῶν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει πάλιν ὁ ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος δαπάνῃ φιλοπάτριδος Ἕλληνος τοῦ κ. Μαυρογορδάτου ἀνέλαβε τὴν ἐξέτασιν τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν μονῶν καὶ τὴν σύνταξιν τῶν καταλόγων αὐτῶν διὰ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, μέρος δὲ τῆς ἐργασίας ταύτης ἐδημοσίευσε μέχρι τοῦδε ἐν παραρτήματι τοῦ περιοδικοῦ. Σπουδαιοτάτη ἐν τῇ παλαιογραφίᾳ εἶναι καὶ ἡ μελέτη τῶν παπύρων τοῦ Φαγιούμ, ἡ ἐν Βιέννῃ γενομένη· ἐν τοῖς παπύροις τούτοις εὑρέθησαν μέρη τῶν Εὐαγγελίων τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Μάρκου, τὸ παλαιότατον χειρόγραφον τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος, ἀποσπάσματα τῆς Ὀδυσσείας, τῶν Ἡσιοδείων ἐπῶν, τῶν Ἀργοναυτικῶν καὶ συγγραφέων τινῶν τῆς Ἀλεξανδρειοτικῆς καὶ τῆς Ἀραβικῆς περιόδου. Καταλήγων δὲ τὸν λόγον ὁ πρόεδρος ἐξῆρε τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν τεχνικὴν ἀκρίβειαν, ἅτινα παρατηροῦνται ἐν τοῖς ἀρχαιολογικοῖς δημοσιεύμασιν οὐ μόνον τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ καὶ χωρῶν πτωχῶν, οἵα ἡ Ἑλλάς, ἔνθα ἐκδίδεται ἔργον ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις κάλλιστον, ἡ *Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς*. Τοιαῦτα ἔργα ἐν Ἀγγλίᾳ εἰσὶν ὀλίγιστα, ἀναλόγως τοῦ πλούτου τῆς χώρας, ηὐχήθη δὲ ὅπως ἡ ἰδιωτικὴ συνδρομὴ ἀποβῇ γενναιοτέρα ἐν τοῖς τοιούτοις. Μετὰ τὸν Newton ὁ Ernest Gardner ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἑλληνικῆς πόλεως Ναυκράτεως, ὁ δὲ Θεόδωρος Βὲντ τὰ κατὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν περιήγησιν αὐτοῦ εἰς Σάμον.

— Ὁ ἐν Βενετίᾳ ἐγκατεστημένος ὁμογενὴς Κωνσταντῖνος Τριανταφύλλης ἐξέδωκεν ἰταλιστὶ μελέτην περὶ τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας (Della filolofia stoica e dei vantaggi da essa resa recati all' umanita.) Τὸ ἔργον τοῦτο ὑπέβαλε μετὰ θερμῆς συστάσεως εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν ὁ Γάλλος φιλόσοφος Νουρισσών.

— Ὑπὸ τοῦ Γασπάρου Γκότση ἐξεδόθη συλλογὴ ἐπιστολῶν ἐπισήμων Ἰταλῶν πρὸς τὸν Ἀντώνιον Παπαδόπουλον, λόγιον ἄνδρα τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος ἐν Βενετίᾳ μὲν γεννηθέντα, ἕλκοντα δὲ τὸ γένος ἐξ ἐπιφανοῦς Κερκυραϊκῆς οἰκογενείας. Ἐκ τῶν δημοσιευθεισῶν ἐπιστολῶν ἄξιαι μελέτης εἰσὶ μάλιστα αἱ τοῦ Ἀνδρέου Μουστοξύδου πρὸς τὸν Παπαδόπουλον, μαρτυροῦσαι εὐγένειαν αἰσθημάτων, χαρακτῆρα ἄδολον καὶ ἔνθερμον φιλοπατρίαν.

— Προσεχῶς θέλει συνέλθει ἐν Βιέννῃ τὸ ἕβδομον Διεθνὲς Συνέδριον τῶν ἀσιανολόγων ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ αὐστριακοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥενιέρου. Αἱ συνεδριάσεις αὐτοῦ γενήσονται ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ διασήμου ἀσιανολόγου v. Kremer, προσεκλήθησαν δὲ νὰ μετάσχωσιν αὐτοῦ ἀσιανολόγοι ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τοῦ τε παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου. Ἐκ τῶν ἡμετέρων τὸ Συμβούλιον τοῦ συνεδρίου προσεκάλεσε τὸν ἐν Κερκύρᾳ καθηγητὴν κ. Σπ. Παπαγεώργιον, ὅστις κατὰ τὰς δύο προηγουμένας συνόδους τοῦ αὐτοῦ ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου εἶχεν ἐπιτυχῶς ἀντιπροσωπεύσει τὴν ἡμετέραν πατρίδα, κατ' ἐντολὴν τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

— Ἐξεδόθη ἐνταῦθα νέα ἐφημερὶς καθημερινὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μικρὰ Ἐφημερίς», ἐν Πάτραις δ' ἐξεδόθη ἑτέρα ἑβδομαδιαία ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀμερόληπτος». Ἀγγέλλεται δὲ καὶ ἡ προσεχὴς ἐν Κεφαλληνίᾳ ἔκδοσις τοῦ «Πολίτου», ἄλλης ἐφημερίδος.

— Κατὰ τὴν ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐξετάσεων τοῦ Ζαππείου, εἰς τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ἐκπαιδευτικὸν ἵδρυμα ἐνεγράφησαν ἐφέτος καὶ ἐφοίτησαν μαθήτριαι ἐν ὅλῳ 323, ὧν ἐν μὲν τῷ νηπιαγωγείῳ ἐφοίτησαν 83, ἐν τῷ σχολείῳ 132, ἐν τῷ γυμνασίῳ 82, ἐν τῷ διδασκαλείῳ 21 καὶ 4 νηπιαγωγοί. Ἐκ τούτων

Ἐσωτερικαὶ	83
Ἐξωτερικαὶ	223
Ἡμίτροφοι	16
ἤτοι ἐν συνόλῳ	322

Ἅπασαι δὲ αἱ μαθήτριαι αὗται πλὴν 8 ὑποστᾶσαι τάς τε γραπτὰς καὶ τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις ἔτυχον αἱ πλεῖσται μὲν τοῦ βαθμοῦ *ἄριστα*, αἱ δὲ λοιπαὶ *λίαν καλῶς* καὶ ὀλίγισται *καλῶς*.

Ἀπεφοίτησαν δὲ ὑποστᾶσαι τὰς γενομισμένας ἐξετάσεις ἐνώπιον εἰδικῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς νηπιαγωγοὶ μὲν τρεῖς, πρωτοβάθμιοι δὲ διδασκάλισσαι ὀκτώ.

— Ἐκομίσθησαν εἰς τὴν Γενικὴν ἐφορείαν τῶν ἀρχαιοτήτων αἱ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας εὑρεθεῖσαι ἐν ταῖς ἐπὶ τοῦ Πτῴου τῆς Βοιωτίας ἀνασκαφαῖς τέσσαρες κεφαλαὶ ἀγαλμάτων. Τούτων ἡ μία, σπουδαιοτάτη καὶ κάλλιστα διατηρουμένη, εἶναι γυναικείου ἀγάλματος φυσικοῦ μεγέθους· ὁμοιάζει δ' ἐντελῶς πρὸς τὰς κεφαλὰς τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθέντων ἀγαλμάτων. Ἔχει τὰ αὐτὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, τὴν αὐτὴν διάθεσιν τῆς κόμης καὶ τὸν αὐτὸν χρωματισμόν. Ἐπὶ τῆς στεφάνης εἶνε γεγραμμένος μαίανδρος καὶ ἐπὶ τῶν ἐνωτίων ῥόδαξ· ἐν τῇ κορυφῇ δὲ τοῦ κρανίου ὑπάρχει ὡσαύτως ὀπή, ἐν ᾗ ἦτο προσηρτημένος ὁ καὶ ἐν τοῖς ἀγάλμασι τῆς Ἀκροπόλεως ἀνεξήγητος ἐκεῖνος ἧλος. Ἡ ἐκπληκτικὴ δὲ αὕτη ὁμοιότης δεικνύει, ὅτι καὶ τὸ ἐν Βοιωτίᾳ ἄγαλμα προέρχεται ἐξ Ἀθηνῶν, κατεσκευάσθη δηλ. ἐν τῷ αὐτῷ ἐν Ἀθήναις ἐργαστηρίῳ, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθέντα ἀγάλματα.

— Δαπάναις τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐπανελήφθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ μαντείῳ τοῦ Ἀμφιαράου, τῷ παρὰ τὸν Ὠρωπὸν τῆς Ἀττικῆς κειμένῳ.

— Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἀπεφάσισε ν' ἀνασκάψῃ κατὰ τὸ θέρος τοῦτο τὸν χῶρον τῆς οἰκίας Λύτσικα, ἥτις χάριν ἀνασκαφῆς ἠγοράσθη ὑπ' αὐτῆς πρὸ τριῶν ἐτῶν παρὰ τοῦ Ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

— Κατὰ τὴν «Ν. Ἐφημερίδα» ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν ἀπένειμε βραβεῖον ἐκ 3,500 φράγκων τῷ ἐν Βερολίνῳ ὑποτρόφῳ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰω. Σβορώνῳ διὰ τὸ ἐν γαλλικῇ γλώσσῃ ὑποβληθὲν αὐτῇ ἔργον τοῦ νεαροῦ νομισματολόγου ὑπὸ τὸν τίτλον «Νομισματολογία Κρήτης.» Τὸ θέμα τοῦτο εἶχε προκηρύξει ἡ Ἀκαδημία τῶν Παρισίων πρὸ διετίας.

— Μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ πανηγυρισμοῦ τῆς πεντακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς συστάσεως τοῦ ἐν Αἰδελβέργῃ Πανεπιστημίου ἐκανόνισε τὰ τῆς πομπῆς, δι' ἧς εἰκονικῶς θὰ παρασταθῶσιν οἱ πέντε αἰῶνες οἱ διαρρεύσαντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ πομπὴ γενήσεται τὴν πέμπτην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ἤτοι τὴν 25/6 Αὐγούστου, ἡμέραν Παρασκευήν. Ἡ ὁδὸς ἣν θὰ διέλθῃ ἔχει μῆκος 6 χιλιομέτρων, μῆκος δὲ τῆς πομπῆς θὰ ἦναι 900 μέτρων· ὑπολογιζομένων τῶν σταθμῶν, ἔνθα θὰ σταματᾷ, θὰ διανύσῃ εἰς 3 ὥρας περίπου τὴν κεκανονισμένην ὁδόν. Θὰ

Digitized by Google

ἀποτελῆται δ' ἡ πομπὴ ἐξ 900 ἀνθρώπων, 15 μεγάλων ἁμαξῶν καὶ 300 ἵππων.

— Ἀπέθανεν ἐν Πετρουπόλει ἐν ἡλικίᾳ 66 ἐτῶν ὁ Ῥῶσσος ποιητὴς Ἀλέξανδρος Νικολάγεβιτς Ὀστρόβσκη. Ὁ Ὀστρόβσκη ἦτο ποιητὴς γονιμώτατος καὶ δημοφιλέστατος, γράψας πλὴν ἄλλων πολλὰ δράματα καὶ κωμῳδίας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 4 Ἰουλίου.

Τὰ πολεμικὰ πλοῖα «Βασίλισσα Ὄλγα,» «Ἑλλὰς» καὶ «Ἄρης», ἐπὶ τῶν ὁποίων συνεστήθησαν εἰδικαὶ ναυτικαὶ σχολαί, θέλουσιν ἀπαρτίζει μοῖραν, ἧς μοίραρχος διωρίσθη ὁ πλοίαρχος κ. Μιχ. Κουτσοῦκος.

— Ὑπό τε τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν ἀπεφασίσθη ἡ συντήρησις πάντων τῶν γενομένων ὀχυρωματικῶν ἔργων καὶ πυροβολείων, διετάχθησαν δὲ τὰ ἁρμόδια σώματα νὰ ἀποσπάσωσιν ἀριθμόν τινα ἀνδρῶν μετὰ τῶν ἀναγκαιούντων βαθμοφόρων πρὸς συντήρησιν αὐτῶν.

— Διετάχθησαν τὰ διάφορα τοῦ στρατοῦ σώματα νὰ δέχωνται εἰς ἀνακατάταξιν τοὺς βουλομένους δεκανεῖς καὶ λοχίας, ὧν ἡ διαγωγὴ ὑπῆρξεν ἄμεμπτος.

— Προτάσει τοῦ κ. προέδρου τῆς Βουλῆς ἀπεφασίσθη ἡ ἐν πολλοῖς μεταρρύθμισις καὶ ἀνακαίνισις τοῦ Βουλευτηρίου, ἀνετέθη δὲ ἡ μελέτη τοῦ ἔργου τούτου εἰς μηχανικόν.

— Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐγένετο ἐν Φαλήρῳ ἡ ἐκκύβευσις τοῦ λαχείου ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν, παραταθεῖσα καὶ μέχρι τῆς δευτέρας, καθότι ἀδύνατος ἦτο ἡ ἐν μιᾷ μόνῃ ἑσπέρᾳ ἐξαγωγὴ τῶν 1225 κερδαινόντων λαχνῶν. Ἡ ἐκκύβευσις ἐγένετο ἐν πανηγυρικῇ ἑορτῇ καὶ ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἦτο μεγάλη· ἡ περιοχὴ τοῦ Φαλήρου ἐφωταγωγήθη καὶ δύο μουσικαὶ ἀνέκρουον ἐναλλάξ. Οὕτως ἐτελείωσεν ἡ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ* καὶ τῇ πανδήμῳ συμπράξει ὀργανωθεῖσα φιλανθρωπικὴ ἑορτή, ἧς αἱ εἰσπράξεις ὑπερέβησαν τὰς δεκαπεντακισχιλίας δραχμάς.

— Παρὰ τὴν συνοικίαν τοῦ φωταερίου ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας 24 κίβδηλα νομίσματα τῆς μιᾶς δραχμῆς, ἅτινα, ὡς κατόπιν ἐγνώσθη, εἶχε κατασκευάσει καὶ κρύψει ἐκεῖ ὑποκάτω λίθων ὁ ἐκ Σπάρτης Ἠλίας Λυκούρης, ὅστις καὶ συνελήφθη· κατεσχέθησαν δὲ καὶ τὰ πειστήρια τοῦ ἐγκλήματος, ἤτοι τύποι, μίγματα καὶ διάφοροι ὗλαι, δι' ὧν ὁ κιβδηλοποιὸς ἀπεμιμεῖτο τὸ χρῶμα τῶν γνησίων νομισμάτων.

— Διαπραγματεύσεις διεξάγονται μεταξὺ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως καὶ τῆς αὐστριακῆς περὶ συνομολογήσεως ἐμπορικῆς συμβάσεως μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν.

— Ἐκ τῶν 103 τραυματιῶν τῶν νοσηλευομένων εἰς τὸ ἐν Λαρίσσῃ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, 70 μέχρι τοῦδε ἐντελῶς ἰαθέντες, ἐξῆλθον τοῦ νοσοκομείου, εἷς δὲ μόνος ἀπεβίωσε.

— Κατ' εἰδήσεις ἐκ τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν ἡ κατάστασις τῶν σταφιδαμπέλων εἶνε λίαν εὐχάριστος, τοῦ καιροῦ προβαίνοντος εὐνοϊκοῦ εἰς τὴν ὡρίμανσιν τοῦ καρποῦ.

— Εἰς τὸν ἐν Βραΐλᾳ φιλόπατριν ὁμογενῆ κ. Σ. Ρ. Πετσάλην ἀπενεμήθη ὁ χρυσοῦς σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας του.

— Ὁ κ. Γεώργιος Ν. Πασπάτης ἐκ Λίβερπουλ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν κατὰ τὰ σύνορα πεσόντων δραχ. 200.

— Αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν κατὰ τὰ σύνορα πεσόντων ἀνῆλθον μέχρι τοῦδε εἰς φράγκα 9,319.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 16ον καὶ 17ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

9-11 Μαΐου 1886

Καλλιτεχνικὸν τεῦχος

πωλούμενον ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν.

Τιμᾶται δραχμῆς—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 1,20.

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Πέντε σελίδες χρωμολιθογραφημέναι, αἱ ὑπογραφαὶ τῶν συντακτῶν πανομοιότυποι.

Συντάκται:

Κ. Παπαρρηγόπουλος. Ο. Ἰάλεμος, Θ. Ἀφεντούλης, Δ. Δ. Κυριακός, Ἀγγ. Βλάχος, Ε. Ροΐδης, Γ. Φιλάρετος. Σπ. Λάμπρος, Χ. Ἄννινος, Ἀχ. Παράσχος, Ἀρ. Προβελέγιος, Κ. Ξένος, Δ. Κόκκος, Κ. Παλαμᾶς, Ἀρ. Κουρτίδης, Γ. Δροσίνης, Γ. Σουρῆς, Ἰ. Δαμβέργης, Μ. Μητσάκης, Ἰ. Πολέμης.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν εἰς τὴν ἐπιστολήν σας. — κ. Θ. Ν. Α. Μυτιλήνην. Ἡ καθυστέρησις προῆλθεν ἐκ τοῦ φόβου τῆς ἀπαγορεύσεως. Ἤδη τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ συγγράμματος οὔσης ἐλευθέρας, ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ φυλλάδια 14 καὶ 15, ὡς καὶ τὰ ἄρτι ἐκδοθέντα 16 καὶ 17. Τὰ φύλλα τῆς «Ἑστίας» θέλομεν σᾶς ἀποστείλει εὐθὺς ὡς σημειώσητε ἡμῖν τοὺς ἀριθμοὺς αὐτῶν.—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Περὶ τῆς ἄλλης ὑποθέσεως ἐφροντίσαμεν ἐγκαίρως, καὶ περὶ τούτου γράφομεν ὑμῖν ἰδιαιτέρως.—*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Ἐκ τῆς παρατιθεμένης σημειώσεως, ἥτις ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν Παρισίων, κατ' ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν Γάλλου ἐπιστήμονος, δύνασθε νὰ κρίνετε: Ὁ ἀὴρ ἐν ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων περιέχει 1 μέχρι 3 βακτηριδίων κατὰ κυβικὸν μέτρον, ὁ ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Πανθέου ἐν Παρισίοις 200 κατὰ κυβικὸν μέτρον, ἐν τῇ ὁδῷ Ριβολὶ 3,280, ἐν ταῖς νέαις οἰκίαις τῶν Παρισίων 4,500, ἐν τοῖς ὑπονόμοις 6,000, ἐν ταῖς παλαιαῖς οἰκίαις τῆς αὐτῆς πόλεως 36,000, ἐν τῷ νέῳ νοσοκομείῳ Hôtel Dieu 40,000, ἐν τῷ παλαιῷ νοσοκομείῳ τοῦ Ἐλέους 79,000 βακτηριδίων. Δὲν εἶναι ὅμως πάντα τὰ εἴδη τῶν βακτηριδίων ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγίειαν.—κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Τὸ 8ον τεῦχος τῆς Ἱστορίας ἀπεστάλη, ἐπανελήφθη δὲ καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς «Ἑστίας», ἀφοῦ νῦν ἤρθη ἡ ἀπαγόρευσις — κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Καταλόγους νέους καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κ. Δ. Δ. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν ἀσφαλῶς, ἐφροντίσαμεν δὲ περὶ τῆς ὑποθέσεως, ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν ὑμῖν.—*Δυστρόπῳ*. Ἡ μίμησις τῶν ὀθνείων εἶναι, φαίνεται, κακὸν ἔμφυτον τῷ ἀνθρώπῳ. Ἂν ἡμεῖς μιμούμεθα πιθηκίζοντες τοὺς Γάλλους, οἱ Γάλλοι πάλιν μιμοῦνται πιθηκίζοντες τοὺς Ἄγγλους. Ἤδη πρὸ ἑξήκοντα καὶ πλέον ἐτῶν ἔψαλλεν ὁ Βερανζέ:

Redoutons l' anglomanie ;
elle a deja gâtè tout.
N' allons point en Germanie
chercher les régles du goût.

Σήμερον εἶναι συνηθέσταται ἐν Παρισίοις αἱ κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς δείλης ἐπὶ τείῳ συνεντεύξεις, αἱ δι' ἀγγλικῆς λέξεως ὀνομασθεῖσαι five-o'clock-thé, εἰσήχθησαν δὲ καὶ αἱ κηπαῖαι παιδιαὶ τῶν Ἄγγλων, αἱ garden parties.—

Digitized by Google

κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν βιβλίων σᾶς γράφομεν ἰδιαιτέρως.—κ. Ξ. Ν. Μεσολόγγιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ χρησιμοποιήσωμεν.—κκ. Π. Δ. Π. Καβάλλαν, Δ. Π. Κ. Ναύπλιον, Ι. Κ. Μ. Σκόπελον, Α. Δ., Ι. Σ. Δ. καὶ Ε. Π. Π. Σύρον. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Μ. Π. Πειραιᾶ. Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται παράδοξον, εἶνε ἐν τούτοις ἀληθές, καὶ τὸ γνωρίζουσι πολλοὶ καὶ ἐνταῦθα. Ἐν τούτοις καὶ ἀλλαχοῦ δὲν εἶνε σπάνιον τὸ πρᾶγμα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ βουλευτικῇ περιόδῳ τῆς ἰσπανικῆς βουλῆς ἀνεδείχθη ὡς ἔξοχος ῥήτωρ ὁ νεαρὸς βουλευτὴς Ζουὰν Μοντιάνο. Ὁ αὐτὸς δὲ νῦν βουλευτὴς καταθέλγει τοὺς κατοίκους τῆς Μαδρίτης ὡς ὑψίφωνος. Ἐν τῷ βασιλικῷ θεάτρῳ τῆς Μαδρίτης ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ἐπιδοκιμασίας, ὑποκριθεὶς τὸν Γεννάρον ἐν τῷ μελοδράματι Λουκρητίᾳ Βοργίᾳ. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ βουλῇ συμβαίνει τὸ ἀντίθετον· πολλοὶ τῶν βουλευτῶν ἐχρημάτισαν ἠθοποιοί, τινὲς μάλιστα τούτων ἀπέδειξαν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου των, ὅτι θὰ ἐγίνοντο κράτιστοι καλλιτέχναι, ἂν μὴ προετίμων τὸ βῆμα ἢ μᾶλλον τὰ ἑδώλια τῆς βουλῆς ἀντὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου. — κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ σημειούμενα, καὶ ἀπεστείλαμεν τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν ταχυδρομικῶς.—κ. Ν. Ι. Κ. Πάτρας. Δὲν εἶνε γνωστὸν ἀκριβῶς πότε.—κ. Θ. Ν. Π. Κόρινθον. Δραχ. 12, προαποστελλομένας.— κ. Ζ. Ὠνομάζετο Αὔγουστος Κάρολος Χόβαρτ. Ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1822, ἦτο δὲ υἱὸς τοῦ ἕκτου κόμητος τοῦ Buckinghamshire, καὶ μέχρι τοῦ 1867 ἦτο πλοίαρχος τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ. Ἀναλαβὼν τουρκικὴν ὑπηρεσίαν ὡς ὑποναύαρχος προεβιβάσθη ἐν ἔτει 1870 διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ κατὰ τὴν κρητικὴν ἐπανάστασιν εἰς μέγαν ναύαρχον καὶ ἀρχηγὸν τοῦ τουρκικοῦ στόλου. Ἐν ἔτει 1874 ἀνακατετάχθη ἐν τῷ ἀγγλικῷ ναυτικῷ ὡς πλοίαρχος, ἀλλὰ κατὰ τὸν ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν τουρκικὴν ὑπηρεσίαν, ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου.

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.— *Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί. — Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα. — Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λαοπλάνος.—Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.—Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Α. *Δραματικὴ ποίησις.*—ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ, Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τόμος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη.—Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, Ἀντιγόνη ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα*, Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως.—Λέϊλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—ΛΕΣΣΙΓΚ, Νάθαν ὁ σοφός.—ΣΧΙΛΛΕΡ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα*, Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναϊάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα*, Μέρος Γ'.—Τὸ κακουργιοδχεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαί.—Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.—Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ 1 δραχμῆς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ
4 Ἰουλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	341.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	344.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	434.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	357.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	256.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	174.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	90.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	433.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.170—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	62. —
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	62.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	77.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	384.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.35
» 3μην......	29.15
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.16 1/4
» Τραπεζικὸν 3μην	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	23.10
Λίρα ὀθωμανικὴ..................	26.40

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Ἀγνῆς Σμίθ—Βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τοπειογραφίας. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Μετὰ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μνημείων καὶ τοποθεσιῶν τῆς Ἑλλάδος Χρυσοδεμένον. Τιμᾶται δραχ. 8. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 8,50.

Α. Βαλαωρίτου—Ποιήματα. Μνημόσυνα.—Κυρὰ Φροσύνη.—Ἀθανάσης Διάκος. Τόμοι 3, δραχ. 7. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 8.

Σαικσπήρου Τραγῳδίαι. Κατὰ μετάφρ. Δ. Βικέλα.

— Ὀθέλλος. Ἔκδ. Β' Δραχ. 1·—
— Ὁ Βασιλεὺς Λήρ. Ἔκδ. Β' » 1.—
—Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα. Ἔκδ. Β' 1.—
Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν ἕκαστον τεῦχος Δραχ. 1,20

Δ. Βικέλα. Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν. Δρ. 2,50
— Λουκῆς Λάρης. Ἔκδ. Β'.—Δραχ. 1. Μετὰ ταχ. 1,20.

Α. Παρασχου.— Ποιήματα. Τόμοι 3. δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρ. δρ. 11.

Α. Παπαρρηγοπούλου. Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'—Δραχ. 2.
— *Χαρακτῆρες.* δραχ .2,20.
— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5. δραχ. 2,20.
— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία. Λεπτ. 50.
— *Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρ. τελῶν.*

Γ. Ζαλοκώστα—Ἅπαντα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 5,40.

Φ. Γρηγοροβίου Ἀθηναΐς. Ἱστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου. δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ 2,20.

Παρνασσός.—Σύγγραμμα περιοδικόν. Σειρὰ αὐτοῦ ἐκ τόμων 8. Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 120 μόνον δρ. 40. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 55.

Τόμοι τοῦ «Ἄστεος» τῆς Α' ἑξαμηνίας περιέχοντες πλὴν τῶν γελοιογραφιῶν πολλὰς προσωπογραφίας καὶ εἰκόνας τῶν συγχρόνων γεγονότων πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 7. Διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικὸν δρ. 8.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—488.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 498 — 13 ΙΟΥΛΙΟΥ — 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 550

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α Π. Κουρτίδου.)

ΓΛΑΔΣΤΩΝ.

Η ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ (Ἤθη Ἀλγερίνων).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. Σιναϊτικοὶ κώδικες.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΕΛΟΠΟΙΟΙ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν εἰδικῇ συνεδριάσει τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας, συγκροτηθείσῃ τῇ 20 Ἰουνίου (2 Ἰουλίου) ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Dr. Evans, παρόντων καὶ τῶν κκ. Σλεῖμαν καὶ Δαῖρπφελδ, συνεζητήθη διὰ μακρῶν τὸ ζήτημα περὶ τοῦ χρόνου εἰς ὃν δέον νὰ ἀναχθῶσι τὰ ἐν Μυκήναις καὶ Τίρυνθι εὑρήματα. Ὁ γνωστὸς ἀρχαιολόγος κ. F. C. Penrose, πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἰσχυρίσθη ὅτι παντελῶς διάφορος εἶνε ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ἐν Τίρυνθι ἀνακαλυφθέντος μεγάρου τῆς πελασγικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Μυκηνῶν, μάλιστα τοῦ καλουμένου Θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως καὶ τῆς πύλης τῶν Λεόντων. Ἐστήριξε δὲ τὴν γνώμην του ἰδίως εἰς τὴν χρῆσιν ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ μεγάρου πλίνθων, ὅπερ κατ' αὐτὸν ἀποδείκνυσιν ὅτι ἀδύνατον νὰ ὦσι προϊστορικὰ τὰ τοιαῦτα κτίσματα, εἰ καὶ δὲν ἀρνεῖται ὅτι εἶναι παλαιότατα. Ὡμολόγησεν ὅτι ἐν τῇ οἰκοδομικῇ πολλαὶ παρατηροῦνται ὁμοιότητες τούτου καὶ τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ἐπ' ἐσχάτων ἀνακαλυφθέντος παναρχαιοτάτου ναοῦ· ἀλλ' ὡς οὗτος ὑπ' οὐδενὸς θεωρεῖται προϊστορικός, ἀλλ' ὡς κτισθεὶς πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων, οὕτω καὶ τὰ ἐν Τίρυνθι καὶ Μυκήναις πρέπει νὰ θεωρηθῶσι παλαιὰ μέν, ἀλλ' οὐχὶ προϊστορικά. Ὁ κ. Σλεῖμαν, ἀνασκευάζων τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Penrose, μάλιστα δὲ τὰς παραβολωτάτας εἰκασίας τοῦ Στίλλμαν περὶ τῆς κελτικῆς ἀρχῆς τῶν Μυκηναίων καὶ Τιρυνθιακῶν εὑρημάτων, κατέδειξε τὴν ὁμοιότητα τούτων πρὸς παλαιότατα φοινικικὰ ἐν Συρίᾳ ἀνακαλυφθέντα, καὶ συνέκρινε τὸ πλινθόκτιστον μέγαρον τῆς Τίρυνθος πρὸς παραπλήσια προϊστορικὰ κτίρια εὑρεθέντα ἐν ταῖς πέντε προϊστορικαῖς πόλεσι τῆς Τροίας, ἐν Ὀρχομενῷ, ἐν Σάμῳ τῆς Κεφαλληνίας, ἐν Ἐλευσῖνι καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν. Μετὰ τὸν κ. Σλεῖμαν ὁ καθηγητὴς C. T. Newton ἀνέγνω μετάφρασιν εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπομνήματος τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Δαῖρπφελδ, ἀναιροῦντος τὰς εἰκασίας τοῦ ἀνταποκριτοῦ τῶν Λονδινείων *Καιρῶν* Στίλλμαν καὶ πολεμοῦντος τινὰς τῶν γνωμῶν τοῦ Penrose. Εἶτα ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ ἐκ Ῥώμης τοῦ Στίλλμαν, ὑποστηρίζοντος τὰς ἑαυτοῦ γνώμας, ἀφ' οὗ δὲ ὁ καθηγητὴς J. H. Middleton καὶ ὁ Pelham ἐδήλωσαν ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα τῶν κκ. Σλεῖμαν καὶ Δαῖρπφελδ εἰσὶ πειστικώτατα καὶ τὰ συμπεράσματα αὐτῶν σφόδρα πιθανά, ὁ πρόεδρος προέτεινε νὰ ψηφίσῃ ὁ σύλλογος εὐχαριστήρια τῷ κ. Σλεῖμαν, διότι ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Λονδῖνον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν πολεμουμένων γνωμῶν αὐτοῦ.

— Εἰς τὸν ἐν Λονδίνῳ ἀρχιμανδρίτην Ἱερώνυμον Μυριανθέα ἀπενεμήθη εἰς ἔνδειξιν τιμῆς διδακτορικὸν δίπλωμα ὑπὸ τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ Πανεπιστημίου. Κατὰ τὴν ἐπίσημον παρουσίασιν αὐτοῦ, γενομένην ἐν πανηγυρικῷ συμποσίῳ ὅπερ ἡ πόλις καὶ τὸ Πανεπιστήμιον Κανταβριγίας παρέθεσαν πρὸς δεξίωσιν τῶν ἐπιτρόπων τῆς Ἀποικιακῆς καὶ Ἰνδικῆς ἐκθέσεως, ἐξῆρέ τις ἐν προπόσει τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἕλληνος ἀρχιμανδρίτου, ὅστις Κύπριος τὴν καταγωγήν, καὶ μέλος χρηματίσας τῆς πατριαρχικῆς συνόδου Ἱεροσολύμων, δὶς ἀπέρριψε τοὺς προσενεχθέντας αὐτῷ ἐπισκοπικοὺς θρόνους ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν Κερκύρᾳ, προτιμῶν νὰ μένῃ ἐφημέριος τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἔνθα πρὸ δωδεκαετίας ἱερατεύει. Ὁ κ. Ἱερώνυμος Μυριανθεὺς ἐγένετο γνωστὸς ὡς λόγιος διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ τῶν ἀρχαίων Κυπρίων μονογραφίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐπιτόμου ἀγγλοελληνικοῦ λεξικοῦ.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν The Cruise of the Bacchante ἐκδοθήσεται προσεχῶς ἐν Λονδίνῳ ἡ περιγραφὴ τοῦ περίπλου τῶν δύο υἱῶν τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας Ἀδόλφου Βίκτωρος καὶ Γεωργίου, ἐπιβαινόντων τοῦ πολεμικοῦ πλοίου *Βάκχης* ἀπὸ τοῦ 1879 μέχρι τοῦ 1882. Ὡς τὸ ἀξιολογώτατον μέρος τοῦ βιβλίου τούτου θεωρεῖται τὸ περὶ Αὐστραλίας.

— Ἀνευρέθη ἐν Βιέννῃ πλήρης ἡ μουσικὴ μεγάλου ἔργου τοῦ Βετχόβεν, τοῦ «εἰς καθοσίωσιν τοῦ οἴκου» ἐπιγραφομένου (Zur Weihe des Hauses), οὗ μέχρι τοῦδε μόνη ἡ εἰσαγωγὴ ἦτο γνωστή. Πλὴν ταύτης περιέχει τὸ εὑρεθὲν χειρόγραφον καὶ δύο χορῳδίας, ὧν ἡ πρώτη εἶναι παραλλαγὴ διωρθωμένη καὶ συμπεπληρωμένη τῆς χορῳδίας εἰς Es-dur ἑτέρου ἔργου τοῦ αὐτοῦ μελοποιοῦ, τῶν «Ἐρειπίων τῶν Ἀθηνῶν»· ἡ δὲ δευτέρα ἔργον αὐτοτελές, φαιδρότατον καὶ εὔθυμον ἔχον μέλος. Τὸ κάλλος τῶν χορῳδιῶν ἐπαυξάνουσιν αἱ παρεντεθειμέναι ᾠδικαὶ καὶ ὀργανικαὶ μονῳδίαι. Ἡ εἰσαγωγὴ συνδέεται μετὰ τῶν χορῳδιῶν δι' ὀρχηστικῶν μελῶν. Κατὰ τὴν γνώμην δοκίμων μουσικῶν, μελετησάντων τὸ ἔργον, ἔχει τοῦτο ἔξοχον τέχνην καὶ ἀξίαν μεγίστην.

— Τὸ νέον μουσικὸν ἔργον τοῦ Γουνώ, ὅπερ διδαχθήσεται τῷ 1889 ἐν τῷ Παρισινῷ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος, ἐπιγράφεται «ὁ διδάσκαλος Πέτρος» (Maître Pierre). Δὲν εἶναι δὲ οὔτε μελόδραμα, οὔτε λυρικὸν δρᾶμα, ἀλλὰ δραματικαὶ σκηναί, διῃρημέναι εἰς τέσσαρα μέρη, καὶ ἔχουσαι παρεμβεβλημένα μέλη. Θὰ περιέχῃ τέσσαρας ἢ πέντε μονῳδίας, καὶ πολλὰ χορικὰ ᾄσματα. Ὑπόθεσις τοῦ δράματος εἶναι τὰ κατὰ τὸν Γάλλον φιλόσοφον τοῦ μεσαίωνος Ἀβελάρδον καὶ τὴν Ἐλοΐζαν.

— Ἡ ἐν Βρυξέλλαις Ἀκαδημία τῶν καλῶν τεχνῶν ἀπεφάσισε νὰ ὀργανώσῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον ἔκθεσιν πινάκων παλαιῶν ζωγράφων μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Πρὸς τοῦτο δ' ἐζήτησε παρὰ πολλῶν ἰδιωτῶν Βέλγων καὶ ἀλλοδαπῶν νὰ ἐκθέσωσι τὰς ἐν τῇ κατοχῇ αὐτῶν εὑρισκομένας ἀρχαίας εἰκόνας.

— Προσεχῶς ἐκδίδοται ἐν Λονδίνῳ μυθιστόρημα τῆς κυρίας Λουίζης Μ. Ῥίχτερ, ἐπιγραφόμενον *Μελίτα*. Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Τουρκίᾳ, περιγράφεται δ' ἐν αὐτῷ ὁ βίος τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

— Ἀμερικανοὶ ἐκδόται, οἱ G. P. Putnam's Sons, ἀγγέλλουσι τὴν ἔκδοσιν ἁπάντων τῶν ἔργων τοῦ Φραγκλίνου εἰς δέκα τόμους, ἐν οἷς θὰ περιέχεται καὶ ἡ αὐτοβιογραφία τοῦ Φραγκλίνου ἐκτυπωθησομένη κατὰ τὸ αὐτόγραφον τοῦ συγγραφέως, εὑρισκόμενον εἰς χεῖρας τῶν ἐκδοτῶν. Ἡ πρώτη ἔκδοσις τῶν συγγραμμάτων τοῦ Φραγκλίνου, γενομένη ἐν Ἀγγλίᾳ, βρίθει σφαλμάτων, παρεμβολῶν, καὶ παραλείψεων, τοῦτο μὲν διότι ἐγένετο ἐκ χειρογράφων ἀτελῶν, τοῦτο δὲ διότι ἐν πολλοῖς τὰ ἔργα τοῦ Φραγκλίνου προσέκρουον εἰς τὰς κρατούσας κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πολιτικὰς καὶ φιλολογικὰς ἰδέας.

— Ἀπό τινος ἐκδίδεται ἐν Ἀμερικῇ μέγα ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικόν, τὸ τοῦ αἰῶνος (The Century Dictionary), περατωθησόμενον μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη. Τὸ νέον τοῦτο λεξικὸν θὰ περιέχῃ πλὴν ἄλλων καὶ περὶ τὰς πεντακισχιλίας εἰκόνας, κεχαραγμένας ὑπὸ δοκιμωτάτων καλλιτεχνῶν καὶ ἐπιτεθεωρημένας ὑπὸ τῶν συγγραφέων πρὸς ἐπίτευξιν πλήρους ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας. Ὑπολογίζεται ὅτι πρὸς ἔκδοσιν

Digitized by Google

οὗ λεξικοῦ τούτου θὰ χρειασθῇ δαπάνη ἑνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου ἑκατομμυρίου δραχμῶν.

— Αἱ μονογραφίαι, οἱ λόγοι καὶ αἱ διατριβαὶ τοῦ ἀποθανόντος γλωσσολόγου Γεωργίου Κουρτίου ἐκδίδονται ἐν ἰδίᾳ συλλογῇ, ἧς ἀρτίως ἐδημοσιεύθη ὁ πρῶτος τόμος, ἐπιμελείᾳ τοῦ καθηγητοῦ E. Windisch.

— Μελετᾶται ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ τῆς Ἐδὲμ νέος ὀρχηστικὸς μῖμος ἀγνώστου ποιητοῦ, ὅστις λέγεται ὅτι θὰ ὑπερακοντίσῃ κατὰ τὴν σκηνικὴν τέχνην καὶ λαμπρότητα πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ τοιαῦτα ἔργα. Ὁ μῖμος οὗτος ἐπιγράφεται *Ἀττίλας*.

— Ὑπὸ τοῦ H. Saladin ἐκδίδοται ἐν Παρισίοις κατὰ τεύχη «Περιγραφὴ τῶν ἐν τῇ ἀντιβασιλείᾳ Τύνιδος ἀρχαιοτήτων.» Τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν πρῶτον τεῦχος περιέχει περιγραφὴν τῶν πρὸ τῆς ἀραβικῆς καταχτήσεως μνημείων, ἥτις συμπληρωθήσεται ἐν τοῖς ἑπομένοις τεύχεσι.

—Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ὁ πρῶτος τόμος μικρᾶς συλλογῆς ἀρχαιολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν πραγματειῶν (Petite bibliothèque d'Art et Archéologie). Ὁ τόμος οὗτος, συγγραφεὶς ὑπὸ τοῦ L. de Ronchaud, πραγματεύεται περὶ τῶν καλουμένων ἀγαλμάτων τῶν Μοιρῶν ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι τοῦ Παρθενῶνος καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως τοῦ ναοῦ. Ὁ δεύτερος τόμος θὰ πραγματεύηται περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ στήλης τοῦ Τραϊανοῦ.

— Ἐν Βαϋρόϋθ, τῇ βαυαρικῇ πόλει ἔνθα τὸ πρῶτον ἐδιδάχθησαν τὰ μελοδράματα τοῦ κύκλου τῶν Νίβελουγκεν τοῦ Βάγνερ, παρασκευάζονται πανηγυρικαὶ παραστάσεις μελοδραμάτων τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ μουσικοῦ, αἵτινες θὰ ἀρχίσωσι τὴν 11/23 Ἰουλίου καὶ θὰ περατωθῶσι τὴν 8/20 Αὐγούστου. Ὑπὸ θιάσου δοκιμωτάτων ἀοιδῶν, ἐκ τῶν θεάτρων τῶν διαφόρων γερμανικῶν μεγαλοπόλεων συνελθόντων, θὰ διδαχθῶσι ὀκτάκις μὲν ὁ *Τριστὰν καὶ ἡ Ἰσόλδη*, ἐνάκις δὲ τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Βάγνερ, ὁ *Πάρσιφαλ*. Ἡ ὀρχήστρα ἀποτελουμένη ἐξ 108 μουσικῶν θὰ διευθύνεται ὑπὸ τῶν κκ. Λέβη καὶ Μότλ. Πολλαὶ καταβάλλονται προσπάθειαι ἵνα αἱ παραστάσεις αὗται γένωνται μετὰ πάσης τῆς ἐφικτῆς τελειότητος.

— Ἐν συνεδριάσει τῆς ἐθνικῆς ἑταιρίας τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων ὁ κ. Βαβελὼν ἀνέγνω πραγματείαν περὶ τῶν νομισμάτων τῶν Κομάνων. Τρεῖς ἀσιατικαὶ πόλεις φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο· μία ἐν Καππαδοκίᾳ, ἑτέρα ἐν Πισιδίᾳ καὶ τρίτη ἐν Πόντῳ· δυσκόλως δὲ διακρίνωνται ἀπ' ἀλλήλων τὰ νομίσματα αὐτῶν. Ὁ κ. Βαβελὼν προσεπάθησε νὰ καθορίσῃ ταῦτα, βασιζόμενος εἰς ἐπιγραφὰς ἀρτίως εὑρεθείσας.

Ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ἀπεφάσισεν, ἵνα τὸ Πανεπιστήμιον ἀντιπροσωπευθῇ κατὰ τὴν πεντακοσιετηρίδα τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀϊδελβέργης ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Μ. Βενιζέλου καὶ Κ. Ν. Κωστῆ καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως κ. Νικ. Γουναράκη. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνεχώρησαν ἐντεῦθεν εἰς Γερμανίαν προχθές, τῆς ἑορτῆς τελουμένης τὴν 2 Αὐγούστου.

— Ἐν Κερκύρᾳ ὑπέστη ἐπιτυχῶς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις ἡ δεσποινὶς Θεανὼ Εὐθυμιάδου, περὶ ἧς ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ εἴχομεν γράψει ὡς σκοπούσης νὰ ἐπιδοθῇ καὶ εἰς ἀνωτέρας ἐπιστημονικὰς σπουδάς. Ἤδη καθ' ἃ ἐκ Κερκύρας γράφουσιν, ἡ δεσποινὶς Εὐθυμιάδου μεταβαίνει μετ' οὐ πολὺ εἰς Εὐρώπην πρὸς σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς, ζηλώσασα τὸ παράδειγμα τῶν ἐξ ἄλλων χωρῶν τῆς Εὐρώπης σπουδαζουσῶν τὴν ἰατρικὴν γυναικῶν. Οὕτω θέλει ἀποκτήσει καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐν προσεχεῖ μέλλοντι τὴν πρώτην γυναῖκα ἰατρόν.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἐν τῷ Δημαρχείῳ πανηγυρικῶς ἡ διανομὴ τῶν βραβείων εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας μαθητὰς καὶ μαθητρίας τῶν δημοτικῶν σχολείων. Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου κ. Μιχ. Λάμπρου ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν ὁ δῆμος Ἀθηναίων διατηρεῖ 29 σχολεῖα ἐνταῦθά τε καὶ εἰς τὰ χωρία τοῦ δήμου, ἐξ ὧν ἐν τῇ πόλει 6 μὲν θηλέων, 4 δ' ἀρρένων, ἐπιβοηθοῦντος καὶ τοῦ δημοσίου. Οἱ φοιτήσαντες εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς 4.163, ἐξ ὧν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πόλεως 3.268, ἤτοι ἄρρενα μὲν 1552, θήλεα δὲ 1716.

— Ἐν Ἄργει ἀνεκαλύφθησαν 2 τάφοι ἀρχαῖοι ἐγγὺς τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰνάχου στηθείσης σιδηροδρομικῆς γεφύρας. Οἱ τάφοι οὗτοι εἰς βάθος 3 σχεδὸν μέτρων κείμενοι εὑρέθησαν κενοί, καὶ εἶνε πιθανώτατα ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.

— Κατὰ τὴν λογοδοσίαν τὴν ἀναγνωσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τὰ ἐν Φιλιππουπόλει Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα, τὰ ἐθνικὰ ταῦτα ἐκπαιδευτήρια δὲν ἔπαυσαν τακτικῶς λειτουργοῦντα μεθ' ὅλην τὴν ἀνωμαλίαν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Κατὰ δὲ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ἐνεγράφησαν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις 189 μαθηταὶ καὶ 218 μαθήτριαι, ἐν ὅλῳ 407. Ἐντὸς τοῦ ἔτους ἀπεσύρθησαν διὰ διαφόρους αἰτίας 14 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 17, τὸ ὅλον 31, ἀπεβλήθησαν 1 μαθητὴς καὶ 2 μαθήτριαι καὶ ἀπέθανεν 1 μαθητής. Οὕτως ὑπελείφθησαν ἐν ὅλοις 372 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι, ἐξ ὧν ἐνεγράφησαν εἰς τὰς ἐξετάσεις 160 μαθηταὶ καὶ 191 μαθήτριαι, τὸ ὅλον 351, ἐκ τούτων δ' ἐξητάσθησαν 318, ἤτοι 147 μαθηταὶ καὶ 171 μαθήτριαι, τῶν λοιπῶν ἀποκλεισθέντων κατὰ τὸν νόμον ἕνεκα πολλῶν ἀπουσιῶν.

Ἐκ τῶν φοιτησάντων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια, 272 ἤτοι 101 μαθηταὶ καὶ 171 μαθήτριαι εἰσὶν ἐκ Φιλιππουπόλεως, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ῥωμυλίας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἐσωτερικοὶ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων εἰσὶ 43 μαθηταί, ἐξ ὧν οἱ 8 ὑπότροφοι καὶ οἱ 35 ἰδιοσυντήρητοι, καὶ 25 μαθήτριαι ἐξ ὧν αἱ 8 ὑπότροφοι καὶ 17 ἰδιοσυντήρητοι. Τέλος ἐφέτος ἀπεφοίτησαν λαβόντες τὰ πτυχία αὐτῶν 26 μαθηταὶ καὶ 9 μαθήτριαι.

— *Ἐφημερὶς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας, περιοδικὸν νομικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Σ. Κ. Μπαλάνου*. Τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐξεδόθη τὸ ΙΔ' τεῦχος τοῦ μηνὸς Ἰουλίου περιέχον ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς νομολογίας καὶ Γερμανικὴν νομολογίαν, διατριβὴν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ δικαιοσύνη καὶ οἱ δικασταὶ ἐν Ἑλλάδι» ὑπὸ Λ. Μπαΐρα· περὶ τοῦ λόγου τῆς διατάξεως τῆς § 3 τῶν Εἰσηγ. (1. 11) καὶ νεκρολογίαν εἰς Κ. Βικέλαν.

— Ἐξεδόθη ὡσαύτως τὸ τεῦχος Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου τοῦ Β' ἔτους τοῦ «Παιδαγωγικοῦ Σχολείου» περιοδικοῦ συγγράμματος πρὸς ἀναμόρφωσιν τῆς τῶν παίδων ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ κ. Μιλτιάδου Βρατσάνου. Περιέχει διδακτικὴν ὕλην τῶν μαθημάτων τῶν διδασκομένων ἐν τῷ Α' σχολικῷ ἔτει τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἤτοι 1) τὰ παραμύθια τοῦ Γρὶμμ μετὰ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν εἰς ἑνότητας· 2) πραγματογραφίαν τοῦ Α' ἔτους θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς· 3) ἀριθμητικὴν ἐν τῷ πρώτῳ σχολικῷ ἔτει θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 11 Ἰουλίου.

Αἱ ἐξετάσεις τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου.

Ἐν Τατοΐῳ ἐγένοντο αἱ ἐξετάσεις τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως, τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Χ. Τρικούπη, τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας κ. Μανέτα, τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ ἱερέως τοῦ βασιλέως, τοῦ ὑπασπιστοῦ κ. Χατζηπέτρου, τοῦ συνταγματάρχου κ. Π. Κολοκοτρώνη, τοῦ διοικητοῦ τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων κ. Μάνου, τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀγωγῆς τῶν βασιλοπαίδων κυρίου Λύδερς, καὶ τῶν καθηγητῶν κ. κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, Β. Λάκωνος, Τιμ. Ἀργυροπούλου, Βρισσῶ, Ἀρχιμανδρίτου Προκοπίου Οἰκονομίδου καὶ τοῦ ταγματάρχου κυρίου Σαπουντζάκη. Αἱ ἐξετάσεις διήρκεσαν τριήμερον, ἤτοι τὴν δευτέραν, τρίτην καὶ τετάρτην, τὰ δὲ μαθήματα εἰς ἃ ἐξητάσθη ὁ Διάδοχος ἦσαν τὰ ἑξῆς: Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ λογοτεχνία (γραμματολογία), ἀρχαία ἑλληνική, μεσαιωνικὴ καὶ βυζαντινὴ ἱστορία, ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία καὶ χριστιανικὴ ἠθική, ἀρχαιολογία, γαλλική, γερμανικὴ καὶ ἀγγλικὴ φιλολογία, μαθηματικά, φυσική, χημεία, πολεμικὴ τέχνη καὶ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις.

Αἱ ἐξετάσεις διεξαχθεῖσαι ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ καὶ αὐστηρότητι, ἐκίνησαν τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκροασαμένων, διετράνωσαν δὲ τὴν εὐμάθειαν, τὴν ἐμβρίθειαν καὶ τὴν φιλοπονίαν τοῦ Διαδόχου, ἀποδείξαντος ὅτι θέλει κατασταθῇ κατὰ πάντα ἄξιος τῶν ἐθνικῶν προσδοκιῶν καὶ τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Ἐπὶ τῷ εὐαρέστῳ ἀποτελέσματι τῶν ἐξετάσεων παρετέθη τὴν τετάρτην ἐν Τατοΐῳ γεῦμα, καθ' ὃ ὁ βασιλεὺς προπιὼν ὑπὲρ τοῦ διαδόχου ἐξέφρασε τὰς ἐνθέρμους καὶ ἐγκαρδίους εὐχαριστίας

Digitized by Google

του εἴς τε τὸν διευθύνοντα τὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ Διαδόχου καὶ εἰς τοὺς καθηγητὰς αὐτοῦ διὰ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, μεθ' ὧν ἐξεπλήρωσαν τὰ καθήκοντά των, καὶ ἐβεβαίωσεν, ἐν συγκινήσει μεταδοθείσῃ εἰς πάντας τοὺς παρεστῶτας, ὅτι ὁ διάδοχος θέλει ἐκτελεῖ πάντοτε τὸ καθῆκόν του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης.

Μετὰ ταῦτα ὁ πρωθυπουργός, φέρων πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, εἶπεν ὅτι τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων τοῦ διαδόχου ὀφείλεται βεβαίως εἴς τε τὴν εὐφυΐαν, τὴν κρίσιν καὶ τὴν φιλοπονίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ περὶ τῶν ἐπιβαλλομένων ὑποχρεώσεων εἰς Ἕλληνα βασιλόπαιδα καὶ διάδοχον τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου. Ἐπὶ τῇ συντόνῳ περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ Διαδόχου μερίμνῃ τοῦ βασιλέως ὀφείλεται αὐτῷ, προσέθηκεν ὁ πρωθυπουργός, ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη. Ὑπέμνησεν εἶτα τῷ διαδόχῳ τὰ μεγάλα καὶ σοβαρὰ καθήκοντα, ἅτινα ἔχει ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐξέφρασεν εἰλικρινῆ πεποίθησιν, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διαδόχου θὰ ἔχῃ ὁ βασιλεὺς ἀρωγὸν πολύτιμον ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων του καὶ ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος βουλῶν τῆς θείας προνοίας.

Μετὰ τὴν πρόποσιν ταύτην τοῦ πρωθυπουργοῦ προέπιεν ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ αὐτοῦ.

Οὕτως ἐπερατώθησαν ἐν εἰλικρινεστάτῃ χαρᾷ καὶ συγκινήσει αἱ ἐξετάσεις τοῦ διαδόχου.

— Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα», ἐπὶ τῇ προσεχεῖ ἐνηλικιότητι τοῦ διαδόχου θὰ τελεσθῶσι πάνδημοι ἑορταί. Ὁ διάδοχος ἐγεννήθη τὴν 21 Ἰουλίου 1868, ἑπομένως μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰσέρχεται εἰς τὸ 19ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐνηλικιούμενος κατὰ τὰ παρὰ τοῖς βασιλεύουσιν οἴκοις παραδεδεγμένα.

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἀπῆρεν ἐκ Πειραιῶς ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλάς» φέρων τὰς δύο τάξεις τῆς σχολῆς τῶν δοκίμων εἰς μακρὸν κατὰ τὴν Μεσόγειον πλοῦν, πρὸς ἐντελεστέραν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν θεωρητικῶν αὐτῶν γνώσεων. Ὁ ἐκπαιδευτικὸς διάπλους θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ δύο μῆνας, τελεσθήσεται δὲ διὰ τῶν ἱστίων πρὸς μείζονα ἐξάσκησιν τῶν δοκίμων καὶ τοῦ πληρώματος. Ἡ «Ἑλλάς» θέλει πλεύσει εἰς Κέρκυραν, Μελίτην, Ῥόδον, Κύπρον καὶ Ἀλεξάνδρειαν.

— Ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κκ. Σεβαλιέ, λοχαγοῦ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς, Λυκούδη ταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ, Κωνσταντινίδου λοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ καὶ Κοντογιάννη καὶ Πίσσα ὑπολοχαγῶν τοῦ μηχανικοῦ, ἀπῆλθεν εἰς Θεσσαλίαν πρὸς μελέτην καὶ ἐκτέλεσιν διαφόρων στρατιωτικῶν ἔργων.

— Διὰ Β. Διατάγματος ἐπετράπη ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἐκπαίδευσις ἐν τῇ ναυτικῇ τῶν δοκίμων Σχολῇ ἀλλοδαπῶν, ὧν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ εἶνε ὁμογενής, ἤτοι Ἕλλην ἢ Ἀλβανός, ὑφ' οὓς ὅρους εἰσάγονται καὶ ἐκπαιδεύονται οἱ κεκτημένοι τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν.

— Τὴν προσεχῆ Δευτέραν θέλουσιν ἀπέλθει ἐντεῦθεν οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν εἰς τὴν ὁροθετικὴν γραμμήν, ἣν θέλουσι διατρέξει καθ' ὅλον τὸ μῆκος πρὸς μελέτας στρατιωτικάς. Ἡ πορεία αὕτη τῶν μαθητῶν θὰ διαρκέσῃ περὶ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας.

— Τὸ γενικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐθν. Τραπέζης ὥρισεν ὅπως τὸ διανεμητέον μέρισμα διὰ τὴν ά ἑξαμηνίαν τοῦ 1886 ἀνέλθῃ εἰς δραχ. 130, ἤτοι κατὰ 5 δραχ. ἀνώτερον τοῦ δοθέντος κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑξαμηνίαν.

— Τὸ δὲ συμβούλιον τῆς Βιομηχανικῆς τραπέζης ὥρισε διανεμητέον μέρισμα κατὰ μετοχὴν δραχ. 3 διὰ τὴν πρώτην ταύτην ἑξαμηνίαν.

— Κατὰ τὰς ἀπὸ 20 Μαΐου μέχρις 20 Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐργασίας τῆς διώρυχος τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἐξήχθησαν 159,530 κυβικὰ μέτρα. Κατὰ τὴν ἀντίστοιχον περίοδον τοῦ ἔτους 1885 ἐξήχθησαν 128,918 κυβικὰ μέτρα.

— Τὸ συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου ὥρισε τὸ μέρισμα διὰ τὴν λήξασαν ἑξαμηνίαν εἰς δραχ. 8 κατὰ μετοχήν.

— Ἄρτι ἐπερατώθη καὶ τὸ τελευταῖον τμῆμα μιᾶς τῶν σπουδαιοτέρων ἁμαξιτῶν ὁδῶν τοῦ Κράτους, τῆς συνδεούσης τὰς Πάτρας μὲ τὴν πόλιν τῶν Καλαβρύτων. Διῆλθε δὲ αὐτῆς χαιρετισθεῖσα εὐφροσύνως ὑπὸ τοῦ πλήθους ἡ πρώτη ἅμαξα.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 16ον καὶ 17ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

9-11 Μαΐου 1886

Καλλιτεχνικὸν τεῦχος

πωλούμενον ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν.

Τιμᾶται δραχμῆς—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 1,20.

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Πέντε σελίδες χρωμολιθογραφημέναι, αἱ ὑπογραφαὶ τῶν συντακτῶν πανομοιότυποι.

Συντάκται:

Κ. Παπαρρηγόπουλος. Ο. Ἰάλεμος, Θ. Ἀφεντούλης, Α. Δ. Κυριακός, Ἀγγ. Βλάχος, Ε. Ροΐδης, Γ. Φιλάρετος. Σπ. Λάμπρος, Χ. Ἄννινος, Ἀγ. Παράσχος, Ἀρ. Προβελέγιος, Κ. Ξένος, Δ. Κόκκος, Κ. Παλαμᾶς, Ἀρ. Κουρτίδης, Γ. Δροσίνης, Γ. Σουρῆς, Ἰ. Δαμβέργης, Μ. Μητσάκης, Ἰ. Πολέμης.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστάλησαν ἀμφότερα εἰς Ῥόδον καθ' ἣν διεύθυνσιν ἐσημειώσατε ἡμῖν.—κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν οἱ ζητηθέντες τόμοι καὶ τὰ δελτία. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κκ. Η. Δ. Κ. Πρίγκηπον, Π. Γ. Θ. Τρίπολιν, Δ. Σ Ἀλεξάνδρειαν, Ν. Α. Οἰ. καὶ Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Ε. Π. Δ. Ὀλτένιτζαν, Γ. Λ. καὶ Φ. Δ. Μ. Κέρκυραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Μ*. Εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν, 9—12 π.μ. καὶ 3—7 μ. μ. — κ. Μ. Π. Ρεθύμνην. Τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὰς φιλικάς σας φροντίδας.— κ. Χ. Π. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἀπάντησίν μας.—*Φιλοζῴω Π**. Ὑπάρχουσιν ἐν Βερολίνῳ καὶ ἀλλαχοῦ, νομίζομεν δὲ ὅτι ἱδρύθησαν καὶ ἐπίτηδες ἑστιατόρια ἐπὶ τούτῳ. Λεπτομερείας πλειοτέρας δὲν γνωρίζομεν, δύνασθε ὅμως νὰ κρίνετε ἐκ τῆς συνταγῆς τοῦ φυτοφάγου προέδρου τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ συλλόγου τῆς κατὰ φύσιν διαίτης, ἣν σᾶς παραθέτομεν ὧδε: «Ὅπως γένηταί τις μακρόβιος, δέον πρώτιστως ἡ τροφή του νὰ ἦναι ἁπλῆ καὶ φυσική. Ὁ ἄνθρωπος οὔτε σαρκοφάγον ζῷον εἶναι, οὔτε ποηφάγον, οὔτε πάλιν παμφάγον· ἡ πεπλανημένη δόξα ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται τὰ πάντα νὰ τρώγῃ ἔφερε πολλοὺς ἐνωρὶς εἰς τὸν τάφον. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῷον ὀπωροφάγον, ὡς οἱ πίθηκοι. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἡ τροφή του πρέπει σχεδὸν ἀποκλειστικῶς νὰ συνίσταται ἐξ ὀπωρῶν καὶ ἀμυλωδῶν οὐσιῶν, μαγειρευομένων ὡς ἔνεστιν ἁπλούστατα. Ὁδηγίας περὶ τῆς μαγειρικῆς εὑρίσκει ὁ βουλόμενος ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ τοῦ Ἀλφρέδου Σέφελδ, πωλουμένῳ ἀντὶ δεκαλέπτου· ἀλλ' ὁ ἀρεσκόμενος καὶ εἰς ποικιλώτερα ἐδέσματα δύναται νὰ διδαχθῇ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς αὐτῶν ἐκ συγγραμμάτων, πωλουμένων παρὰ τοῖς ἐν Ἀννοβέρῳ βιβλιοπώλαις Σμὸρλ καὶ Σέφελδ. Ὁ οὕτω διαιτώμενος ἐξασφαλίζει ἑαυτῷ ἑκατὸν ἔτη βίου. Ἀλλ' ὁ ῥυπαίνων τὸ αἷμά του διὰ τῆς παρὰ φύσιν βρώσεως κρέα-

Digitized by Google

τος, ἥτις προκαλεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς βρώσεως ἁλάτων καὶ ἐπιβλαβῶν ἡδυσμάτων, ὁ μὴ πίνων ὁσάκις διψᾷ τὸ ἄριστον τῶν θείων δώρων, τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὰ δηλητηριώδη σκευάσματα ζυμώσεως καὶ εὐρωτιάσεως, ἤτοι τὸν οἶνον, τὸν ζύθον καὶ τὰ οἰνοπνεύματα, ὁ διαφθείρων τὰ εὐγενῆ καὶ εὐαίσθητα ὄργανα τοῦ σώματός του διὰ τοῦ φαρμακεροῦ καπνοῦ, οὗτος κατὰ κανόνα δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ γείνῃ μακρόβιος.» — κ. Ι. Β. Μακρυνίτσαν. Τὸ ζητηθὲν τεῦχος ἀπεστάλη ὑμῖν. Τῆς «Ἑλλάδος» ἀπεστάλησαν ὑμῖν μέχρι τοῦδε φυλλάδια 15, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε διεύθυνσιν. Μήπως μένουσιν εἰς Βῶλον ; — *Στρατοδήμῳ*. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλὰ προκειμένου περὶ θέματος τόσον λεπτοῦ, δὲν νομίζομεν κατάλληλον τὴν δημοσίευσίν του, διότι καὶ ἀνακριβείας πολλὰς περιέχει καὶ αἱ κρίσεις του δὲν εἶνε ἐν πᾶσιν ὀρθαί.— κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη.—κ. Α. Ν. Δ. Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ αἴτησις ἐγένετο κυρίως χάριν τῆς δημοσιεύσεως τῆς διατριβῆς Ἄς μᾶς λείπουν καὶ τὰ δύο. — *Φοιτητῇ*. Οἱ Ἀρεοπαγῖται προσεκάλουν εἰς ἀπολογίαν καὶ ἐτιμώρουν τοὺς ἀσώτους καὶ τοὺς μὴ ἔκ τινος περιουσίας ζῶντας. Καί ποτε, ὡς ἱστορεῖ ὁ Ἀθήναιος, προσκαλέσαντες νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον αὐτοῦ Μενέδημον καὶ Ἀσκληπιάδην τοὺς φιλοσόφους, οἵτινες ἦσαν νέοι καὶ πενόμενοι, τοὺς ἠρώτησαν πῶς εἰ καὶ διατρίβουσι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὅλας τὰς ἡμέρας καὶ μηδεμίαν ἔχουσι περιουσίαν, ὅμως εὐεκτοῦσιν οὕτω τοῖς σώμασιν. Ἐκεῖνοι δὲ παρεκάλεσαν νὰ προσκληθῇ εἰς μυλωθρός. Ἐλθόντος δ' ἐκείνου καὶ εἰπόντος, ὅτι καθ' ἑκάστην νύκτα κατερχόμενοι εἰς τὸν μυλῶνα καὶ ἐργαζόμενοι δύο δραχμὰς ἀμφότεροι λαμβάνουσι, θαυμάσαντες οἱ Ἀρεοπαγῖται, ἐτίμησαν αὐτοὺς ἀπονείμαντες αὐτοῖς γέρας διακοσίας δραχμάς. — κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς — Πανοσ. ἀρχιμ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν· ἀπεσταλήσεται δ' ὑμῖν ὁ Α' τόμος εὐθὺς ὡς συμπληρωθῇ. Σὺν τῷ προσεχῶς ἐκδιδομένῳ 18 τεύχει τῆς «Ἑλλάδος» θέλουσιν ἀποσταλῆ ἡμῖν καὶ τὰ προηγούμενα. — κ. Χ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν. Μετεβιβάσαμεν αὐτὴν ὅπου δεῖ. — κ. Π. Δ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.— κ. Γ. Α. Ζ. Κυπαρισσίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ. Ἡ συνδρομὴ εἶνε προπληρωτέα. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας Ἐλήφθη ἐπιταγή, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ σημειούμενα. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Τὰ μέχρι τοῦδε πληρωθέντα διὰ τὴν Ἱστορίαν εἶνε φρ. 22,50.— κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Σᾶς ἐγράψαμεν, καὶ περιμένομεν ἀπάντησίν σας.

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

11 Ἰουλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	337.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	340.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	438.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	348.
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	270.—
» 25 000,000 τῶν 8 » » »	262.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	176.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	238.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	433.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.160—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	58 50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	61.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	79.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	288.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.15
» 3μην......	29.30
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	117.—
» Τραπεζικὸν 3μην	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	23.25
Λίρα ὀθωμανική.................	26.45

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Ἀγνῆς Σμίθ— Βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τοπειογραφίας. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Μετὰ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μνημείων καὶ τοποθεσιῶν τῆς Ἑλλάδος Χρυσοδεμένον. Τιμᾶται δραχ. 8. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δρ. 8,50.

Α. Βαλαωρίτου—Ποιήματα. Μνημόσυνα.—Κυρὰ Φροσύνη.—Ἀθανάσης Διάκος. Τόμοι 3, δραχ. 7. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 8.

Σαικσπήρου Τραγῳδίαι. Κατὰ μετάφρ. Δ. Βικέλα.
— Ὀθέλλος. Ἔκδ. Β' Δραχ. 1.—
— Ὁ Βασιλεὺς Λήρ. Ἔκδ. Β' » 1.—
— Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα. Ἔκδ. Β' 1.—
Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν ἕκαστον τεῦχος Δραχ. 1,20

Δ. Βικέλα. Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν. Δρ. 2,50
— Λουκῆς Λάρης. Ἔκδ. Β'.—Δραχ. 1. Μετὰ ταχ. 1,20.

Α. Παράσχου.— Ποιήματα. Τόμοι 3. δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρ. δρ. 11.

Δ. Παπαρρηγοπούλου. Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'—Δραχ. 2.
— *Χαρακτῆρες.* δραχ. 2,20.
— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5. δραχ. 2,20.
— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία. Λεπτ. 50.
— *Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρ. τελῶν.*

Γ. Ζαλοκώστα—Ἅπαντα. Ἔκδοσις Β'.—Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 5,40.

Φ. Γρηγοροβίου Ἀθηναΐς. Ἱστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου. δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ 2,20.

Παρνασσός. —Σύγγραμμα περιοδικόν. Σειρὰ αὐτοῦ εἰς τόμων 8. Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 120 μόνον δρ. 40. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 55.

Τόμοι τοῦ « Ἄστεος » τῆς Α' ἑξαμηνίας περιέχοντες πλὴν τῶν γελοιογραφιῶν πολλὰς προσωπογραφίας καὶ εἰκόνας τῶν συγχρόνων γεγονότων πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 7. Διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικὸν δρ. 8.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—493

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 499.—20 ΙΟΥΛΙΟΥ—1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 551

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη.

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ. Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ. (Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.)

ΓΛΑΔΣΤΩΝ.

ΤΟ ΛΕΥΚΟΝ ΡΟΔΟΝ.

ΑΙ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ ἐπὶ ταῖς ἐξετάσεσιν τοῦ Διαδόχου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΛΟΥΟΜΕΝΟΥ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως εὑρέθη πλησίον τῶν Προπυλαίων χαλκῆ κεφαλὴ ἀνδρὸς πωγωνοφόρου μεγέθους ὑπερφυσικοῦ καὶ τέχνης ἀρχαϊκῆς παρεμφεροῦς τῇ τῶν ἐν Μονάχῳ αἰγιναίων ἀγαλμάτων. Τοιούτου μεγέθους χαλκῆ κεφαλὴ εἶνε ἡ μόνη ἐν Ἑλλάδι εὑρεθεῖσα, μιᾶς ἑτέρας ὀλίγον τι μικροτέρας εὑρεθείσης μόνον ἐν Ὀλυμπίᾳ, οὐχὶ ὅμως ἀρχαϊκῆς τέχνης.

Εὑρέθησαν προσέτι μέγα πλῆθος κεραμείων εἰδωλίων ἀρχαϊκῆς τέχνης καὶ ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφὴ ἀναγράφουσα ὄνομα τεχνίτου.

Προηγουμένως δὲ ἐν ταῖς ἐνεργουμέναις μεταξὺ Ἐρεχθείου καὶ Παρθενῶνος ἀπεκαλύφθησαν ὁλοσχερῶς σχεδὸν τὰ θεμέλια τοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ, κατὰ τὸν κ. Δαῖρπφελδ, εἶναι ὁ παλαιὸς ναὸς τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, ὁ πυρποληθεὶς ὑπὸ τῶν Περσῶν.

— Κατηργήθη τὸ Β. διάταγμα περὶ πληρωμῆς εἰσιτηρίων πρὸς εἴσοδον εἰς τὰ μουσεῖα καὶ τὴν Ἀκρόπολιν. Τοῦ λοιποῦ ἡ εἴσοδος ἔσται ἐλευθέρα καθ' ἑκάστην, πλὴν δεκαοκτὼ μεγάλων ἑορτῶν, καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ὅτε καὶ τὰ μουσεῖα καὶ ἡ Ἀκρόπολις θὰ μένωσι κεκλεισμένα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

— Τελουμένης ἐσχάτως γυμναστικῆς τινος ἑορτῆς ἐν Βιέννῃ, ἐγένετο ἑλληνικὸς ἀγὼν πεντάθλου, πρῶτον νῦν ὑπὸ Γερμανῶν γενόμενος, ἀκριβῶς κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν παλαιῶν συγγραφέων καὶ τὰς ἀγωνιστικὰς εἰκόνας ἀργαίων ἀγγείων. Οἱ Ἑλλανοδίκαι παρέστησαν φοροῦντες ἑλληνικὰς ἐνδυμασίας. Τὸ πένταθλον ἀποτελεῖται, ὡς γνωστόν, ἐκ πέντε ἀγωνισμάτων, ἅλματος, ἀκοντίσματος, δρόμου, δίσκου καὶ πάλης. Ὁ ἀγὼν ἤρχισεν εἰσορμησάντων εἰς τὴν παλαίστραν ἕνδεκα ῥωμαλέων νεανιῶν, κραδαινόντων ἀκόντια. Τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐκόσμει τὸ ἑλληνικὸν κράνος μετὰ λόφου, ἔφερον δὲ βραχεῖαν ἑλληνικὴν χλαμύδα καὶ ζώνην περὶ τὴν ὀσφύν. Οἱ ἑλλανοδίκαι ὥρισαν διὰ κλήρου τὴν σειρὰν τῶν ἀγωνιστῶν καὶ ἐκήρυξαν τοὺς ἀγωνιστικοὺς νόμους. Μετὰ τοῦτο ἤρχισεν ὁ ἀγὼν ἅλματος. Ἐννέα τῶν ἀγωνιζομένων ἐδυνήθησαν νὰ πηδήσωσιν ὑπὲρ τὸ σκάμμα, ἔχον πλάτος τεσσάρων καὶ ἡμίσεος μέτρων. Οἱ ἐννέα οὗτοι ἠγωνίσθησαν εἶτα ἀκόντισμα, ἀκοντίζοντες κοῦφα ἀκόντια, μήκους δύο μέτρων περίπου. Οἱ τέσσαρες νικηταὶ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἠγωνίσθησαν ἀγῶνα δρόμου· οἱ τρεῖς δ' ἐξ αὐτῶν διέτρεξαν ἓν ὀλυμπιακὸν στάδιον (190 μέτρα περίπου) μετὰ μιᾶς καμπῆς ἐντὸς ἑνὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας. Οἱ νικηταὶ οὗτοι ἠγωνίσθησαν εἶτα ἀγῶνα δίσκου, καὶ οἱ δύο ἐν τῷ ἀγῶνι νικήσαντες ἐπάλαισαν πρὸς ἀλλήλους. Ὁ εἷς τούτων ὁ καὶ διοργανώσας τὴν ἑορτήν, ὀνόματι Βείσλιγκ, κατέβαλε δὶς τὸν πολλῷ ῥωμαλεώτερον αὐτοῦ ἀνταγωνιστήν, καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐπευφημούντων τῶν περιεστώτων ἔλαβε κλάδον φοίνικος καὶ στέφανον δάφνης, μεθ' ὃ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ἀγωνισταὶ περιήγαγον αὐτὸν θριαμβικῶς ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῇ παλαίστρᾳ. Ὁ δεύτερος τῶν νικητῶν ἔλαβεν ἁπλοῦν στέφανον, καὶ πάντες οἱ ἀγωνισταὶ δίπλωμα ἀναμνηστικὸν τοῦ ἀγῶνος, ὃν αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες εὔχονται νὰ ἴδωσιν εἰσαγόμενον εἰς πάντα τὰ γερμανικὰ γυμναστήρια.

— Ἐν βιβλιοκρισίᾳ τοῦ τελευταίου τόμου τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος, ἣν ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς *Βερολινείου φιλολογικῆς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος* (Berliner philologische Wochenschrift) ἐδημοσίευσεν, ὁ καθηγητὴς κ. Γουστάβος Μάϋερ παρατηρεῖ τὰ ἑπόμενα περὶ τοῦ πλημμελοῦς τρόπου καθ' ὃν γίνονται ἐν Ἑλλάδι αἱ ἄλλως τοσοῦτον χρήσιμοι λαογραφικαὶ συλλογαί: «Ὁ Ζωγράφειος ἀγών, λέγει, ἱδρύθη πρὸς βράβευσιν συλλογῶν ἢ μελετῶν περὶ νεοελληνικῶν παραμυθίων, δημοτικῶν ᾀσμάτων, γλωσσαρίων καὶ τῶν τοιούτων, δηλονότι ἔχει σκοπὸν τὰ μέγιστα ἐνδιαφέροντα καὶ τοὺς ἀλλοδαποὺς λογίους, ὧν αἱ μελέται περὶ τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς γλώσσης προσκόπτουσιν εἰς τὴν ἔλλειψιν πιστῶν καὶ ἀκριβῶν συλλογῶν. Ἐν τῷ προκειμένῳ τόμῳ γίνεται λόγος περὶ ἓξ ἔργων ὑποβληθέντων εἰς τὸν ἀγῶνα, τῶν ἑπομένων..... Πλὴν τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, οὗ τὴν ἐντέλειαν μαρτυρεῖ καὶ μόνον τὸ γνωστὸν ὄνομα τοῦ συγγραφέως, πάντα τὰ λοιπά, ὡς συνάγομεν ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, ἔχουσι τὰς συνήθεις ἐλλείψεις τῶν τοιούτων ἑλληνικῶν δημοσιευμάτων, ἤτοι τὴν παντελῶς ἀνεπαρκῆ δήλωσιν τῶν φθόγγων, τὴν σύγχυσιν τῶν ἁπανταχοῦ κοινῶν καὶ τῶν ἐν ἐνίοις μόνον τόποις εὑρισκομένων, καὶ τὸ χείριστον, τὴν ματαιόσχολον ἐτυμολογικὴν μανίαν, προσπαθούντων τῶν συλλογέων νὰ ἐτυμολογήσωσι τὰς λέξεις οὐχὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀλλ' ἐκ τῆς σανσκριτικῆς, ἧς ἐπιπολαίους καὶ ἀχωνεύτους ἔχουσι γνώσεις. Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς κατέκρινεν ὡς ἔδει τὰς τοιαύτας ἀτελείας τῶν ἄλλως λίαν ἀξιεπαίνων ἐργασιῶν τῶν ὁμοεθνῶν του, αἵτινες καθιστῶσι παντελῶς ἀχρήστους τὰς συλλογὰς αὐτῶν πρὸς ἐπιστημονικὰς μελέτας· εὐχόμεθα δὲ ὅπως αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ εἰσακουσθῶσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις τῆς Τουρκίας. Ὁ ἀσφαλέστατος τρόπος, ὅπως καταστῶσι γόνιμοι καὶ τελεσφόροι αἱ τοιαῦται συλλογαὶ καὶ ὅπως ἡ ἔρευνα τῶν κατὰ τόπους γλωσσικῶν ἰδιωμάτων στηριχθῇ ἐπὶ τέλους εἰς ἔλλογον ἐπιστημονικὴν βάσιν, θὰ ἦτο ἡ ἐπαρκὴς γλωσσικὴ προπαρασκευὴ τῶν καθηγητῶν τῶν γυμνασίων, οἵτινες σπουδάζουσιν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.»

— Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος Quarterly Review κατεχωρίσθη περισπούδαστος διατριβὴ περὶ τῶν «Ἑλλήνων νησιωτῶν.» Ὁ συγγραφεὺς ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ Κ. Bent περὶ τῶν «Κυκλάδων» καὶ ἐκ τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, ὧν ἀγγλικὴν μετάφρασιν ἐδημοσίευσε πρὸ μικροῦ ἡ λογία Κυρία Λουκία Γάρνετ, ἐνδιατρίβει περὶ τὸν καθόλου βίον τῶν ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους οἰκούντων Ἑλλήνων, μετὰ πολλῆς δὲ ἐπιμελείας προσπαθεῖ νὰ διαφωτίσῃ τὰ κοινωνικά, θρησκευτικὰ καὶ ἄλλα παντοῖα αὐτῶν ἔθιμα, καθ' ἣν ταῦτα ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν πολιὰν ἀρχαιότητα. «Ἐν Καρπάθῳ, λέγει, οἱ ἄνθρωποι τηροῦσιν εἰσέτι τὸ παλαιὸν βυζαντινὸν καλενδάριον, πλύνοντες τὰ οἰκήματα καὶ τὰς ὁδοὺς κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς καὶ εὐχόμενοι ἀλλήλοις εὐτυχὲς τὸ νέον ἔτος, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἄρχεται τοῦτο κατὰ τὴν βυζαντινὴν χρονολογίαν. Τὸ τελευταῖον τῆς εἰδωλολατρείας προπύργιον ὑπῆρξεν ἐν ταῖς νήσοις· ὁ ἱδρυτὴς τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐν Πάτμῳ ἐδέησε, περὶ τὰ τέλη τοῦ 11 αἰῶνος, νὰ κατακρημνίσῃ αὐτόθι εἰκόνα τῆς Ἀρτέμιδος σφόδρα τιμωμένην ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, μέχρι δὲ τοῦ 1565 ἔτους ἀρχαῖα Ἑλληνικῶν θεῶν ἀγάλματα ἀπέλαυον μεγάλης εὐλαβείας ἐν Κρήτῃ.» Ὁ διατριβογράφος ἐξετάζει διὰ μακρῶν τὰ ἤθη καὶ τὰ γεωπονικὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀγροτῶν, εἶτα τὰς πανηγύρεις, τοὺς χορούς,

Digitized by Google

τὰς προλήψεις, τὰς δεισιδαιμονίας καὶ τὰ ἄλλα αὐτῶν ἔθιμα· παρενείρει δὲ ἑκάστοτε χωρία ἐξ ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ πεζογράφων πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἐθίμων τούτων εἶναι παλαιόθεν παραδεδομένα καὶ ὅτι ὁ νῦν τῶν Ἑλλήνων βίος δύναται ἐν πολλοῖς νὰ διαλευκανθῇ τῇ βοηθείᾳ τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, αἵτινες διεσώθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνέπαφοι ἐν τῷ δημώδει βίῳ τῶν Ἑλλήνων νησιωτῶν.

— Ἐν εἰδικῇ συνελεύσει ἀρχαιολόγων πρό τινων ἡμερῶν ἐν Λονδίνῳ, ὁ κ. Ἐρνέστος Γάρδνερ ἀνέγνω λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ πόλει τῆς Αἰγύπτου Ναυκράτει. Περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ἐκδοθήσεται μονογραφία μετὰ 45 πινάκων ὑπὸ W. M. F. Petrie, τῇ συνεργασίᾳ τῶν κκ. Ern. Gardner, Cecil Smith καὶ Barclay W. Head.

— Λαβοῦσα τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Βακραδσὲ καὶ τοῦ Στογιάνωβ, δι' ὧν ἀπεδείχθη ἡ σπουδαιότης τῶν ἐν τῇ Καυκασίᾳ ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων, ἡ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὴ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ ἀποστείλῃ ἐκεῖσε ἀρχαιολόγους πρὸς μελέτην τῆς χώρας καὶ περιγραφὴν τῶν ἐν αὐτῇ παλαιῶν χριστιανικῶν μνημείων. Ἐν πρώτοις θὰ ἐρευνηθῇ ἡ κοιλὰς τοῦ Ἀράς, τοῦ ποταμοῦ Ἀράξιδος τῶν ἀρχαίων, ἐν τῇ βορείῳ Ἀρμενίᾳ, αἱ δὲ ἔρευναι αὗται θὰ παραταθῶσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

— Ἡ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐχορήγησε 2500 δρ. εἰς τὸν διδάκτορα Βίλκκεν, ὅπως ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας μελετήσῃ τοὺς ἑλληνικοὺς παπύρους. Δι' ἄλλα ἐπιστημονικὰ ἔργα ἐχορήγησεν ἡ αὐτὴ Ἀκαδημία τὰ ἑπόμενα ποσά· 5000 δρ. πρὸς ἔκδοσιν τῶν ὑπομνηματιστῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, γενομένην ἐπιμελείᾳ τοῦ καθηγητοῦ Δείλς· 3750 δρ. πρὸς συλλογὴν ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν ἐπιγραφῶν, γινομένην ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ καθηγητοῦ Μόμσεν· 2500 δρ. διὰ τὴν προσωπογραφίαν τῶν χρόνων τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας· καὶ τέλος 7500 δρ. πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιστολῶν Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου.

— Τὸ μέγιστον φύλλον ἐφημερίδος εἶναι ἓν τοῦ «Μελβουρνείου Ἄργου», ἐφημερίδος τῆς Αὐστραλίας, πρό τινων ἡμερῶν ἐκδοθέν. Ἀποτελεῖται τοῦτο ἐξ 160 σελίδων, ὧν αἱ 100 πληροῦνται ἀγγελιῶν, καὶ ἁπλούμενον καλύπτει χῶρον 60 τετραγωνικῶν ποδῶν.

— Ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Β', ἀνεβλήθη ἐπὶ ἓν ἔτος ὁ πανηγυρισμὸς τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς γεννήσεως τοῦ πάππου του βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α'.

— Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας Οὐμβέρτος διώρισε γερουσιαστὴν τὸν ἐπιφανῆ ζωγράφον Μορέλλη. Οἱ ἐν Νεαπόλει καλλιτέχναι ἐπανηγύρισαν λαμπρῶς τὴν ἀπονεμηθεῖσαν εἰς τὸν συνάδελφον αὐτῶν τιμήν.

— Ἐξ Ὀδησσοῦ ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν· «Ἡ ἐνταῦθα ἑλλ. παροικία τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Χ. Πίσπα προσήνεγκε τῷ Γαλάτῃ φιλέλληνι ποιητῇ Π. Δερουλὲδ ἀργυροῦν καυκάσιον ἀκινάκην, μελανοδοχεῖον ἀργυροῦν καὶ χρυσῆν γραφίδα. Πρὸς δὲ ὁλόκληρον συσκευὴν τεϊοποσίας συνισταμένην ἐκ δύω κυάθων, τρυπητοῦ, σαχαροδόχης, σαχαρολαβίδος καὶ τεϊοδόχης, ἁπάντων χρυσῶν. Ἡ ἀξία τῶν δώρων τούτων ἀνέρχεται μέχρι δύω χιλιάδων φράγκων, συναθροισθέντων δι' ἐράνου τῷ ἀκαμάτῳ ζήλῳ τοῦ τιμῶντος τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει κ. Β. Χ. Πίσπα.»

— Οἱ παρ' ἡμῖν ἐπιστήμονες, οἱ διανύσαντες τὰς σπουδὰς αὐτῶν ἐν Γερμανίᾳ, προθύμως ἀνταπεκρίθησαν εἰς πρόσκλησιν τῶν καθηγητῶν κκ. Π. Καλλιγᾶ, Π. Παπαρρηγοπούλου, Κ. Κωστῆ καὶ Α. Χρηστομάνου, πρὸς ἀποστολὴν δώρου τινὸς εἰς τὸ πανάρχαιον Γερμανικὸν Πανεπιστήμιον τῆς Αϊδελβέργης ἐπὶ τῇ προσεχῶς ἑορταζομένῃ πεντακοσιετηρίδι αὐτοῦ. Τὸ ἐκ καταβολῶν τῶν ἐπιστημόνων ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 368,55, ἀπεστάλη δὲ εἰς τὴν ἐν Αϊδελβέργῃ ἁρμοδίαν ἐπιτροπὴν πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν συνελέγη.

— Ὡς γνωστόν, ἐν τῷ τελεσθέντι διαγωνισμῷ πρὸς κατασκευὴν ἀνδριάντος τοῦ ναυάρχου Μιαούλη ἐν Ἑρμουπόλει ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τὸ ὑποβληθὲν πρόπλασμα παρὰ τοῦ ἐν Ῥώμῃ τὴν γλυπτικὴν σπουδάζοντος Ἕλληνος κ. Ν. Μπονάνου. Ἤδη ὁ κ. Μπονάνος ἀπέστειλεν εἰς τὸν δῆμον Σύρου γύψινον ἀντίτυπον τοῦ βραβευθέντος αὐτοῦ προπλάσματος, ὅπως κατὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ ἔργου χρησιμεύσῃ εἰς ἀντιπαραβολὴν διὰ τὸ πανομοιότυπον. Τὸν ἐπὶ μαρμάρου λελαξευμένον ἀνδριάντα ὑποχρεοῦται ὁ κ. Μπονάνος νὰ παραδώσῃ μετὰ διετίαν.

— Ὡς γνωστόν, ἐν Ζακύνθῳ σώζεται εἰσέτι ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ μέγας ποιητὴς Οὔγος Φώσκολος. Τὴν οἰκίαν ταύτην προὐτίθετο νὰ κατεδαφίσῃ ὁ ἀγοραστὴς αὐτῆς κ. Παχυγιάννης· συνεπείᾳ ὅμως ψηφίσματος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἀποφασίσαντος νὰ ἀγορασθῇ ὑπὸ τοῦ δήμου, ὁ κ. Παχυγιάννης προσέφερεν αὐτὴν ἀντὶ δραχ. 5,000.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀρνόλδου Φρ. αἰγ. Χρηστομάθεια ἀραβικὴ ἐκ χειρογράφων καὶ ἐντύπων σπανίων συλλεγεῖσα *μετὰ λεξικοῦ μεθερμηνευθέντος ἐκ τῆς λατινικῆς ὑπὸ τοῦ* ἀρχιγραμματέως τοῦ Πατριαρχικοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου Στεφάνου *Ἀθανασιάδου* τοῦ Βυζαντίνου. Ἐν Ἱεροσολύμοις 1885. Μέρος α'. Τὸ κείμενον σελ. λϛ'. Τὸ λεξικὸν σ. γ'. 8ον μέγα.

Ἡ ἀραβικὴ γλῶσσα εἶναι ὡς γνωστὸν ἡ γλῶσσα τοῦ πλείστου μέρους τῶν χριστιανῶν τῶν πατριαρχείων Ἱεροσολύμων, Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας. Διὰ τοῦτο ἡ γνῶσις αὐτῆς εἶναι ἀπαραίτητος τοῖς κληρικοῖς τῶν χωρῶν ἐκείνων, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον σπουδάζεται εὐλόγως συγχρόνως μετὰ τῆς ἑλληνικῆς, τῆς ἐπισήμου γλώσσης τῶν Πατριαρχείων, ἐν τῇ Θεολογικῇ σχολῇ τῶν Ἱεροσολύμων. Χάριν τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς ταύτης ἐξεδόθη ἡ παροῦσα ἀραβικὴ Χρηστομάθεια μετὰ τοῦ Λεξικοῦ.

Ῥάκη καὶ σάρωθρον, μυθιστόρημα πρωτότυπον ὑπὸ Κ. Σ. Πέρβελη. Τόμος Γ'. Ἐν Ὀδησσῷ. Τύποις Ν. Χρυσογέλου καὶ Σας. 1886 8ον.

Τὸ δίκαιον τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», ὁδὸς Λέκα. 1886. 8ον, σελ. 27.

Γ. Κ. Χούμη, **Τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα καὶ ὁ Ἑλληνισμός**, ὁμιλία γενομένη τῇ 22 Μαρτίου 1886 ἐν τῇ ἐν Ἑρμουπόλει λέσχῃ «Ἑλλάδος.» Ἐν Ἑρμουπόλει, 1886. 16ον, σελ. 64.

Κλινικὴ μελέτη ἐπὶ τῶν προδιαθετικῶν αἰτίων τῆς φθίσεως τῶν πνευμόνων ὑπὸ Σπυρίδωνος Κανέλλη, ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη. 1886. 8ον, σελ. 38. Τιμᾶται δραχμῆς.

Διδασκαλία Γεωμετρίας διασκευασθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Μ. Κ. Σακελλαροπούλου διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ διδασκαλείου πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων. Ἐν Ἀθήναις· τυπογραφεῖον ὁ Παλαμήδης. 1886 εἰς 8ον σελ. ε'—68.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 18 Ἰουλίου.

Ὁ βασιλεύς, ἐπιβαίνων τῆς «Ἀμφιτρίτης», ἀνεχώρησε τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην εἰς τὴν Ἑσπερίαν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ κ. Χατζηπέτρου. Τὴν προτεραίαν εἶχον ἀναχωρήσει ἐκ Λαυρίου διὰ τῆς «Μυκάλης» εἰς Ῥωσίαν πρὸς συνάντησιν τῆς Βασιλίσσης ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος καὶ ὁ βασιλόπαις Νικόλαος.

— Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως τῶν σπουδῶν του ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος προὐβιβάσθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, κατετάχθη δὲ εἰς τὸ σῶμα τοῦ πεζικοῦ. Ὑπὸ τοῦ βασιλέως δ' ἀπεφασίσθη ἵνα ὁ διάδοχος κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα περιοδεύσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Κράτους, ἵνα γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν χώραν.

— Ὁ βασιλεὺς ἀπένειμεν εἰς τὸν κ. Λύδερς, διευθυντὴν τῆς ἀγωγῆς τοῦ διαδόχου, τὸν σταυρὸν τῶν ἀνωτέρων ταξιαρχῶν τοῦ Σωτῆρος.

— Ὁ διάδοχος συμπληροῖ τὸ δέκατον ὄγδοον τῆς ἡλικίας ἔτος τὴν 21 τοῦ μηνὸς τούτου, τελετὴ ὅμως τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν θέλει γείνει καὶ διὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν βασιλέων καὶ αὐτοῦ, καὶ διότι ἐθεωρήθη ὑπαγορευομένη ἡ ἀναβολὴ τῆς ἑορτάσεως τῆς ἐνηλικιότητος ἕως οὗ κανονισθῶσι νομοθετικῶς τὰ κατ' αὐτήν.

Digitized by Google

— Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Σ. Δραγούμης, ἀπαντῶν πρὸ μικροῦ εἰς τὴν πρόσφατον ἀνακοίνωσιν τῆς Πύλης περὶ τῶν αἰχμαλώτων ἰσχυρίζεται, ὅτι αὕτη οὖσα συντεταγμένη ἐν γλώσσῃ ἀσαφεῖ καὶ γυμνῇ παντὸς σπουδαίου καὶ ἐλλόγου ἐπιχειρήματος, οὐ μόνον ἐκτρέπεται τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπιρρωνύει τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσαχθείσας ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς παρασπονδήσεως τῶν ὀθωμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἐν τοῖς μεθορίοις. Ἐμμένων δ' εἰς τὴν γνώμην, ἣν ἐδήλωσεν ἤδη ἀποδεικτικῶς ἐν τῇ προηγουμένῃ αὐτοῦ διακοινώσει, δι' ἧς κατήγγειλε πρὸς τὴν Πύλην τὰ ὄργανα αὐτῆς, ἐντέλλεται τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος ἵνα ἀναγγείλῃ τῷ Σαῒτ πασᾷ, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, νομίζουσα τὴν ὥραν ταύτην ἀπρόσφορον, *ἀναβάλλει τὴν ὑπόθεσιν εἰς χρόνον εὐθετώτερον καὶ εὐκαιρότερον.*

— Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξέρχονται οἱ πρῶτοι ὑπαξιωματικοὶ ἐκ τῆς προπαρασκευαστικῆς σχολῆς τῶν ἀξιωματικῶν. Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῆς βαθμολογίας, ἄλλοι τῶν ἀποφοιτώντων μαθητῶν θὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὸν στρατὸν μὲ τὸν βαθμὸν δεκανέως, ἄλλοι δὲ μὲ τὸν βαθμὸν λοχίου.

— Αἱ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* γενόμεναι εἰσπράξεις ὑπὲρ τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν ἀνῆλθον εἰς 15 χιλιάδας δραχμῶν περίπου μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν τῆς ἐν Φαλήρῳ φιλανθρωπικῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ λαχείου. Κατηρτίσθη δὲ ἤδη ὁριστικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* κ. Τ. Ἀργυροπούλου, τοῦ γενικοῦ γραμματέως κ. Μ. Λάμπρου καὶ τῶν τριῶν μελῶν τῆς πρώτης ἐπιτροπῆς κ. κ. Γ. Ἡλιοπούλου, Μιχ. Κατσίμπαλη καὶ Γ. Δροσίνη, ἥτις θέλει προβῇ εἰς τὴν διανομὴν τῶν βοηθημάτων.

— Διὰ Β. διαταγμάτων μετεβλήθη εἰς ἰσόβια δεσμὰ ἡ ποινὴ 45 καταδίκων εἰς θάνατον.

— Κατὰ τὴν «Σφαῖραν» Πειραιῶς ἡ ἑλληνικὴ ἀτμοπλοϊκὴ Ἑταιρία ἀπόφασιν ἔχει νὰ ἱδρύσῃ γραμμὰς συγκοινωνίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἤτοι κατὰ μὲν τὴν Ἀδριατικὴν μέχρι Τεργέστης, κατὰ δὲ τὸν Εὔξεινον μέχρις Ὀδησσοῦ, μετὰ προσεγγίσεων εἰς τοὺς λιμένας τῆς τε εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀσιατικῆς Τουρκίας. Αἱ νέαι γραμμαὶ τίθενται προσεχῶς εἰς ἐνέργειαν διὰ τῆς ἀποκτήσεως ὀκτὼ μεγάλων ἀτμοπλοίων, ἐν οἷς καὶ τὰ ἀγορασθησόμενα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως «Μυκάλη» καὶ Σφακτηρία», ἅτινα ἐκρίθησαν ἀκατάλληλα διὰ τὴν πολεμικὴν ὑπηρεσίαν.

— Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἄρχεται ὁ τρυγητὸς τῶν σταφίδων· ἡ ποιότης αὐτῶν διατηρεῖται εἰς καλὴν κατάστασιν, ἡ δὲ ἐσοδεία κατὰ τὰς πανταχόθεν πληροφορίας ἔσται μεγαλειτέρα τῆς περυσινῆς, τουτέστι θὰ πλησιάσῃ τὸ ποσὸν τῶν 280,000,000 λιτρῶν.

— Ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς ἡ ἵδρυσις λωβοκομείου ἐν Μαραθῶνι, ἡ δὲ χάραξις τῶν ἀναγκαιούντων σχεδιογραφημάτων ἀνετέθη εἰς τὸν ἐκ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς μηχανικὸν κ. Σχμκῶ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον πέμπτον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Οἰκογένεια ἁλιέων.—Ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων. (Ὁλοσέλιδοι.)—Ὁ τριπλοῦς ὄφις τῶν Δελφῶν.—Νόμισμα τοῦ Γέλωνος.—Ἱμέρα.—Ὑδριαφόροι ἐν τοῖς Παναθηναίοις.—Ἀρχαία ἐπιστολὴ ἐπὶ παπύρου.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *εἴκοσι* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 20.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον ὄγδοον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Τὰ ἔνδον τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός, ὡς εἶχε τὸ πάλαι, μετὰ τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος, ὅπερ ἐποίησεν ὁ Φειδίας.—Ζεύς, εἰκὼν σχεδιασθεῖσα κατὰ τὴν ἐν Ὀρτίκολι εὑρεθεῖσαν, ἐν Βατικανῷ δ' ἀποκειμένην προτομήν. — Κ κεφαλαῖον. — Μειράκιον εὐχόμενον. — Ἡ φάραγξ τῶν Δελφῶν. — Τὰ ἐρείπια τῶν Δελφῶν. — Τὰ ἔνδον προπύλαια ἐν Ἐλευσῖνι, ὡς εἶχον τὸ πάλαι. (Ὁλοσέλιδος.)

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις,δρ.35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ.χρ.35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 16ον καὶ 17ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας σας. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ὑμῖν ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Δ. Σύρον. Παρεδόθησαν εἰς τὸν κομίσαντα ἡμῖν τὴν ἐπιστολήν σας, παρ' οὗ καὶ ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον. Ὡς πρὸς τὴν ἐρώτησίν σας σημειοῦμεν ὑμῖν ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Ducis δὲν εἶναι κυρίως μεταφράσεις, ἀλλὰ διασκευαὶ τῶν δραμάτων τοῦ Σαικσπήρου. Οὕτως ὁ Ὀθέλλος τοῦ Ducis ἔχει δύο λύσεις· μίαν τὴν Σαικσπήρειον, καὶ ἄλλην, ἣν ὁ διασκευαστὴς ἔκρινε καταλληλοτέραν, ὡς ἠπίαν καὶ μὴ συνταράσσουσαν ἀγρίως τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν, ὡς ἐκείνη.—κ. Θ. Πάτρας. Ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δὲν ἐδημοσιεύθη τι τοιοῦτον· δὲν ἠδυνήθημεν δὲ νὰ εὕρωμεν καὶ ἀλλαχοῦ πληροφορίας καίτοι προσπαθήσαντες.—κ. Δ. Ι. Χ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἡ σειρὰ τῶν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκδοθέντων. — κ. Α. Μ. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν ὑμῖν, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Ι. Α. Μ. Ἡ τοῦ καπνοῦ φορολογία καὶ παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν ἐθεωρήθη ὡς θέμα καταλληλότατον ἀντιπολιτεύσεως. Πρὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν περίπου, ὅτε τὸ πρῶτον ἐφηρμόσθη ἐν τῇ αὐστριακῇ αὐτοκρατορίᾳ τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ, τὸ φιλόπατρι κόμμα ἐν Οὐγγαρίᾳ εἶχεν ὡς σύνθημα τὸ μὴ καπνίζειν. Τὸ αὐτὸ συνέβη μετά τινα ἔτη καὶ ἐν ταῖς προσηρτημέναις τῇ Αὐστρίᾳ ἰταλικαῖς ἐπαρχίαις. Οἱ φιλοπάτριδες Ἰταλοὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ ζημιώσωσι τὴν μισητὴν Αὐστρίαν, μὴ καπνίζοντες· συνεστάθησαν δὲ καὶ μυστικαὶ ἑταιρίαι, μόνον σκοπὸν ἔχουσαι νὰ προσεταιρίζωνται διὰ πειθοῦς ἢ ἀπειλῶν ἑ-

Digitized by Google

ταίρους, αναλαμβάνοντας τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ θέσωσι τοῦ λοιποῦ σιγάρον ἢ πίπαν εἰς τὸ στόμα. Ὁ δὲ μὴ ἔχων ἱκανὴν δύναμιν θελήσεως, ὅπως ἀποταχθῇ τῷ πειρασμῷ τοῦ καπνίσματος, κατηγορεῖτο ὡς αὐστριακὸς προδότης.—κ. Μ. Α. Ε. Σύρον. Διότι δὲν ἀπεστάλη τὸ ἀντίτιμον. Κατὰ κανόνα δὲ γενικὸν οὐδεμία παραγγελία ἐκτελεῖται ἂν μὴ προαποσταλῇ τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς.—*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ*. Οὔτε ἡμεῖς καίτοι ζητήσαντες ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν ἐξήγησιν τῆς λέξεως. Εἶνε ὀνομασία θέσεως, ἄγνωστον πόθεν λαβοῦσα τὴν ἀρχήν, ὡς πλεῖσται ἄλλαι ἐν Ἑλλάδι.—Πανοσ. Ἀρχ. Γ. Γ. Βούδα-Πέστην καὶ κκ. Κ. Δ. Π. Αἰκατερινοσλὰβ καὶ Μ. Δ. Γ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Χ*. Ἡ χρῆσις τῶν ἐπισκεπτηρίων ἦτο γνωστὴ ἐν Σινικῇ πρὸ πολλῶν αἰώνων, ἐξ αὐτῆς δὲ φαίνεται εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα. Κατὰ τὸν Littré ἐν ἀρχῇ μετεχειρίζοντο πρὸς τοῦτο κοινὰ παιγνιόχαρτα, ἐφ' ὧν ὁ ἐπισκέπτης ἐπέγραφε τὸ ὄνομά του, ἐνέθετε δ' εἶτα εἰς τὴν ὀπὴν τῆς κλειδωνιᾶς, ὅταν δὲν εὕρισκε κατ' οἶκον τὸ πρόσωπον, ὅπερ μετέβαινε νὰ ἐπισκεφθῇ. Καὶ ὑπάρχει τετράστιχόν τι ποιητοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπιβεβαιοῦν τὸ πρᾶγμα :

On s' empresse à vous voir, je le sais, qui? des fous
Qui sont toujours fâchés de vous trouver chez vous.
Sur le dos d' une carte on fait sa signature,
Pour rendre sa visite au trou de la serrure.

κ. Ξ. Δ. Δ. Πάτρας. Εἶνε τοῦ δελτίου ἢ τῆς «Ἑστίας» ἀριθμοί; Παρακαλοῦμεν νὰ ὁρισθῇ τοῦτο, πρὸς ἀποφυγὴν ματαιοπονίας —κκ. Χ. Χ. Καρδίτσαν καὶ Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος Α'.— *Λυρικὴ ποίησις.* — Ὕμνοι καὶ Ὠδαί. — Πατριωτικά. — Μῦθοι. — Βουκολικά. — Ἐπιγράμματα. — Ἐπιτάφια κτλ.

Τόμος Β'. *Διηγηματικὴ ποίησις.*—Ὁ Λαοπλάνος.—Ἡ ταξειδεύτρια.—Δῆμος καὶ Ἑλένη.—Διονύσου πλοῦς.—Ὁ γοργὸς ἱέραξ.—Ὀδυσσείας Α. *Δραματικὴ ποίησις.*—ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ. Φοινισσῶν μέρος Α'.—Οἱ τριάκοντα.

Τομος Γ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Δούκας.—Φροσύνη.—Ὁ μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας.

Τόμος Δ'.—*Δραματικὴ ποίησις.*—Ἡ παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις.

Τόμος Ε'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις ἀρχαίων δραμάτων* ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, Ἀντιγόνη. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ Νεφέλαι. Εἰρήνη. Τὰ ὄρνεα.

Τόμος ΣΤ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'.

Τόμος Ζ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—ΤΑΣΣΟΥ, Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'.

Τόμος Η'.—*Διηγήματα*, Μέρος Α'.—Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως. Λέϊλα.—Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον.

Τόμος Θ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων.*—ΛΕΣΣΙΓΚ, Νάθαν ὁ σοφός.—ΣΧΙΛΛΕΡ Γουλιέλμος Τέλλος.

Τόμος Ι'.—*Διηγήματα*, Μέρος Β'.—Ὁ Συμβολαιογράφος.—Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης.—Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή.—Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον.—Γλουμομαούθ.—Εἰς τὰς κορυφάς.—Ἡ Ναϊάς.—Ἡ Ἀμαζών.—Ἐμάη.

Τόμος ΙΑ'.—*Διηγήματα*, Μέρος Γ'.—Τὸ καχου γ οδκεῖον τῆς Ἐλισαβετῶνος.—Ὁ καμινάπτης.—Καλμίνα.—Αἱ δύω ἀδελφαί.—Βροῦτος Κουρτέρρος —Οἱ δύω υἱοί.—Ὁ ἀδάμας.—Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.—Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις.—Βιογραφία τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.

Πωλοῦνται χωριστὰ κατὰ τόμον.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δρ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 6.80

Προσεχῶς δημοσιευθήσονται:

Τόμος ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις* —ΔΑΝΤΟΥ, Κόλασις.—ΑΙΣΧΥΛΟΥ, Πέρσαι.—ΓΑΙΤΟΥ, Ἰφιγένεια.— ΣΑΙΚΕΣΠΕΙΡΟΥ, Ἰούλιος Καῖσαρ.

Τόμος ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α'. μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Τόμος ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Β'. μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 Ἰουλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	338 340
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	343.345
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	438 440
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	345.319
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	270. 271
» 25 000,000 τῶν 8 » » »	261.263
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	174 175
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236. 238
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. καλ.	88. 90
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	438.439
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4013.4025
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	58 59
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	62 63
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	78 78 ½
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	287.290
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.70
» 3μην......	29.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	1.18—
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον................	23.55
Λίρα ὀθωμανική................	26.80

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΔΥΝΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

ΥΠΟ

ΠΑΥΛΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἀποτελεῖται ἐκ τυπογραφικῶν φύλλων δέκα εἰς μικρὸν 4ον μετὰ ἕνδεκα λιθογραφικῶν πινάκων, περιλαμβανόντων περὶ τὰ 150 ἀπεικονίσματα νομισμάτων. Ἐκδοθήσεται κατὰ μῆνα Αὔγουστον.

Τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι δραχμῶν 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων χρυσῶν 10.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *ΕΣΤΙΑΣ*, ἐν Ἀθήναις, (Ὁδὸς Σταδίου).

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10 —Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—499.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 500 — 27 ΙΟΥΛΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 552

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ.—ΧΑΛΚΗ.

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ Διήγημα Α. Πούσκιν.—Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

Η ΑΝΑΣΣΑ. (Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»).

ΤΟ ΛΕΥΚΟΝ ΡΟΔΟΝ.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ.

ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΕΣ.

ΑΛΕΞΗΛΙΑ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πέρυσι κατ' Ἰούλιον τοῦ 1885 συνεκροτήθη ἐν Ἀμστελοδάμῳ πέμπτη σύνοδος τῶν περὶ διδασκαλίας τῶν τυφλῶν ἐργαζομένων. Τῆς συνόδου ταύτης. πέντε ἡμέρας διαρκεσάσης, συμμετέσχον πολλοὶ ἐπίσημοι ἄνδρες ἐκ διαφόρων χωρῶν. Ἤδη ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀμστελοδάμῳ λίαν ὀγκῶδες βιβλίον περιέχον τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου ταύτης καὶ τοὺς λόγους, οἵτινες κατὰ ταύτην ἀπηγγέλθησαν. Μεταξὺ τῶν ἐπισήμων ἀντιπροσώπων διαφόρων κρατῶν μνημονεύεται ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὁ πρῶτος καὶ μόνος ἐν Ἑλλάδι γράψας περὶ διδασκαλίας καὶ ἀγωγῆς τῶν τυφλῶν, ὁ κ. Ἀντώνιος Παλατιανὸς ἐκ Κερκύρας. Ὁ τῆς συνόδου πρόεδρος κ. Ι. Χ. Μάϊγερ ἀγγέλλει δημοσίᾳ τὰς δύο συγγραφὰς τοῦ κ. Α. Παλατιανοῦ ἐπιλέγων τὰ ἑξῆς·

«Ὁ κ. Α. Παλατιανός, ἰατρὸς ἐν Κερκύρᾳ, πρώην δὲ βουλευτὴς ἐν τῇ ἑλληνικῇ βουλῇ καὶ ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τῆς κυβερνήσεως τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐνεχείρισε τῷ σωματείῳ δύο συγγραφὰς ἐν τῇ νεοελληνικῇ γλώσσῃ γεγραμμένας. Ἡ μία τούτων πραγματεύεται περὶ τυφλῶν καὶ κωφαλάλων ἐν Ἑλλάδι, ἡ δὲ ἑτέρα περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ἀναγλυπτογραφίας Βράϊλ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἥτις μετὰ μικρῶν τινων μεταβολῶν πολὺ καλῶς ἐφαρμόζεται οὕτως, ὥστε τις—ὡς ἤδη ἀρχὴ τούτου ἐγένετο ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ λογίου Διδάκτορος—δύναται νὰ προχωρήσῃ μεταχειριζόμενος τὴν γραφὴν τοῦ Βράϊλ καὶ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν τυφλῶν.

«Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἂν μετεφράζοντο καὶ ἐτυποῦντο αἱ συγγραφαὶ αὗται τοῦ κ. Παλατιανοῦ. Τὸ σωματεῖον, τό γε νῦν ἔχον, ἀγγέλλον τὰς συγγραφὰς ταύτας, πέποιθεν ὅτι θὰ ἀπολαύῃ τῆς ἐρρωμένης ἐπικουρίας, ἣν ὁ κ. Παλατιανὸς ἄμισθὶ ὅλως καὶ μετὰ προθυμίας καὶ κόπου παρέχει εἰς τὸ ἔργον τῶν τυφλῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ὁ κ. Παλατιανὸς δὲν ὤκνησε νὰ ἐπιχειρήσῃ μακρὸν ταξείδιον, ὅπως παραστῇ ἐν τῇ συνόδῳ καὶ ἔλθῃ εἰς συναναστροφὴν πρὸς κρατίστους ἄνδρας, κύριον μέλημα ἔχοντας τὴν διδασκαλίαν καὶ ἀγωγὴν τῶν τυφλῶν.»

— Ἀντιπρόσωποι εἰς τὸ συνέδριον τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡρίσθησαν ὑπὸ μὲν τῆς ἰατρικῆς ἑταιρίας ὁ πρόεδρος αὐτῆς κ. Α. Ἀναγνωστάκης, ὅστις καὶ ἀνεχώρησεν ἤδη, ὑπὸ τοῦ συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ὁ ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ κ. Δ. Πασπάτης, ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Τιμ. Ἀργυρόπουλος, ὁ γενικὸς γραμματεὺς κ. Μιχ. Π. Λάμπρος καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς. καὶ ὑπὸ τοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου ὁ καθηγητὴς κ. Σπαθάκης.

— Διὰ Β. Διατάγματος μετεβλήθη τὸ 7 ἄρθρον τοῦ περὶ ἐξετάσεων ἐν τοῖς Διδασκαλείοις κανονιστικοῦ διατάγματος. Διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης καθορίζονται ἀκριβέστερον τὰ τῆς ἀπονομῆς τῶν βαθμῶν τῆς προόδου τῶν μαθητῶν ἐν τοῖς μαθήμασι, καὶ κανονίζεται καταλληλότερον ἡ σχετικὴ πρὸς ἄλληλα ἀξία τῶν μαθημάτων.

— Ἀπῆλθε διὰ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βερολῖνον ὁ μέχρι τοῦδε διευθυντὴς τοῦ ἐνταῦθα γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Καῖλερ κληθεὶς νὰ καταλάβῃ τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὡς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Droysen, χηρεύσασαν ἕδραν τῆς ἱστορίας. Ὁ κ. Καῖλερ διηύθυνεν ἐπὶ δεκαετίαν περίπου τὸ παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτοῦτον, δυνηθεὶς πράγματι νὰ ἀναγάγῃ αὐτὸ εἰς περιωπὴν ἀνταξίαν τοῦ προορισμοῦ του. Ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ κ. Καῖλερ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἤρξατο ἐκδιδόμενον καὶ τὸ περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις γερμανικῆς σχολῆς, ὅπερ σὺν τῷ χρόνῳ κατέστη ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων ἐφοδίων παντὸς ἀρχαιολογοῦντος. Ἀλλ' ὁ κ. Καῖλερ καὶ ὡς ἄτομον καταλείπει παρ' ἡμῖν ἀναμνήσεις καλλίστας, διὰ τὴν ἁβρότητα τῶν τρόπων αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα θερμὴν ἀγάπην. Διάδοχος τοῦ Καῖλερ λέγεται ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πράγας τέως καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας κ. Πάτερσεν, προσωρινὸς δ' ἀναπληροῖ αὐτὸν ἐν τῇ διευθύνσει τῆς σχολῆς ὁ ἐκ τῶν ἑταίρων αὐτῆς κ. Δόλιγκ.

— Ἐδημοσιεύθη κατάλογος τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνεισενεγκόντων ἔρανον πρὸς ἵδρυσιν ἀνδριάντος ἐν Μὰνς τοῦ φυσιοδίφου Πέτρου Βελωνίου, ὑπὲρ οὗ ἔγραψεν ἄλλοτε ἡ *Ἑστία*. Ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου ἐμφαίνεται ὅτι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος, ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, ἡ Ἑλλὰς ἐτίμησε τὴν μνήμην τοῦ γενναίου ἀνδρός, ὅστις πρὸ πέντε περίπου αἰώνων ἀψηφῶν πάντα κίνδυνον περιηγήθη τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς πρὸς ἐπιστημονικὰς μελέτας. Μετὰ τοὺς Ἕλληνας δεύτεροι κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἔρχονται οἱ Βέλγοι ἐπιστήμονες.

— Ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς Ἑλληνικῆς ἑορτῆς, ὁ σύλλογος τῶν ἐν Βερολίνῳ καλλιτεχνῶν ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναλάβῃ ταύτην τὸ δεύτερον. Διὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ 66000 δρ. Εἰσεπράχθησαν δὲ 81,000, ὥστε ἔμεινε καθαρὸν κέρδος εἰς τὸν σύλλογον 15000 δρ.

— Ὁ Πάπας Λέων ὁ ΙΒ', ἀποδεχθεὶς τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ὕμνου τοῦ Γουνῶ «Mors et vita», ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ψαλῇ οὗτος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμου μελοποιοῦ κατὰ τὸν ἐν Ῥώμῃ τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον γενησόμενον πανηγυρισμὸν τῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ. Ὁ δὲ Γουνὼ ἐδήλωσεν ὅτι προθύμως θὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τοῦ Πάπα.

— Ἐν Μονάχῳ ἀπέθανεν ὁ γλύπτης Ἀλφρέδος Πύσελ, ἐξέχων ἐν τῇ πλαστικῇ παραστάσει ἀλληγοριῶν καὶ μύθων.

— Ὁ «Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης», ἡ πλουσιωτάτη τῶν ἐφημερίδων τοῦ κόσμου, διωργάνωσεν ἐπιστημονικὴν ἀποστολὴν πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ Βορείου πόλου. Ἀλλ' ὁ ἀπόπλους τοῦ ἐξοπλισθέντος πρὸς τοῦτο ἀτμοπλοίου ἀνεβλήθη, διότι καθ' ἣν ὥραν ἔμελλε νὰ ἀπάρῃ συνελήφθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ὁ διευθύνων τὴν ἀποστολὴν συνταγματάρχης Γίλδερ, κατηγορούμενος ὅτι ἰδιοποιήθη μετοχὰς καὶ ὁμολογίας ἐμπεπιστευμένας αὐτῷ· ἀφέθη ὅμως ἐλεύθερος, παρασχὼν ἀνάλογον ἐγγύησιν.

— Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετρουπόλεως ἐγένετο ἔκτακτος συνεδρίασις τῆς φυσικῆς καὶ χημικῆς ἑταιρίας, ὅπως συσκεφθῇ περὶ τῆς μελέτης τῆς ὁλικῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου τῆς γενησομένης κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος. Ἡ μεγίστη διάρκεια τῆς ἐκλείψεως (4 λεπτὰ) ἔσται ἐν τῇ πόλει τῆς Σιβηρίας Κρασνογιάρσκ, ἐν ᾧ ἐν Μόσχᾳ ἡ διάρκεια ἔσται δύο λεπτῶν μόνον. Ὅθεν ἀπεφάσισεν ἡ ἑταιρία νὰ ἱδρύσῃ ἐν τῇ Σιβηρικῇ ἐκείνῃ πόλει σταθμὸν πρὸς παρατήρησιν τῆς ἐκλείψεως. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται δαπάνη 15000 ῥουβλίων, ἀπεφάσισε νὰ συλλέξῃ δι' ἐράνου τὸ ποσὸν τοῦτο.

— Ἡ ἀδελφὴ τοῦ προέδρου τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς μὶς Ῥόζα Κλέβελανδ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Σικάγῳ ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος «Φιλολογικοῦ βίου» (Literary Life.)

— Ὁ βασιλεὺς τῆς Βελγικῆς συνέστησε φλαμανδικὴν ἀ-

Digitized by Google

καδημίαν, ἧς ἕδραν ὥρισε τὴν Γάνδην. Διὰ τοῦ αὐτοῦ περὶ συστάσεως τῆς ἀκαδημίας διατάγματος διωρίσθησαν καὶ οἱ δεκαοκτὼ πρῶτοι ἀκαδημαϊκοὶ καὶ κατηρτίσθη τὸ προεδρεῖον. Ὡρίσθη δὲ πέντε τῶν ἀκαδημαϊκῶν νὰ ἐκλέγωνται πάντοτε ἐξ Ὀλλανδῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν.

— Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ἀνηγγείλαμεν τὴν εὕρεσιν αὐτογράφου συλλογῆς τῶν ᾀσμάτων τοῦ Πατράρχα· εἷς Γερμανός, ὁ ἐκ Βερολίνου διδάκτωρ Πάκσερ, καὶ εἷς Γάλλος, ὁ de Nolhac, ἤριζον πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς προτεραιότητος τῆς εὑρέσεως. Ἡ ἐν Ῥώμῃ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἔλυσε τὴν διαφορὰν ὑπὲρ τοῦ Γερμανοῦ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὑπόμνημα τούτου, δι' οὗ ἐξετίθει πῶς ἐποίησε τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ χειρογράφου ἐν τῷ Βατικανῷ, ἡ ἀκαδημία ἀνεγνώρισεν αὐτῷ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως τῶν ᾀσμάτων τοῦ Πετράρχα κατὰ τὸ αὐτόγραφον τοῦ ποιητοῦ, ἀποφανθεῖσα ὅτι ὁ de Nolhac δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ, ἂν πρῶτος αὐτὸς ἀνεῦρε τοῦτο.

— Ὁ ὀνομαστὸς Ῥῶσος μυθιστοριογράφος καὶ συγγραφεὺς βιβλίων πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ Λέων Τολστόη, ἀσχολεῖται εἰς τὴν συγγραφὴν νέου μυθιστορήματος. Ἐκ τῆς τελευταίας ἐκδόσεως τῶν ἔργων του ὁ Τολστόη εἰσέπραξε καθαρὸν κέρδος 50000 ῥουβλίων.

— Παρὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ Αὐγούστου ἐν Ῥώμῃ εὑρέθη εἰς βάθος πέντε μέτρων ὡραῖον μαρμάρινον σύμπλεγμα τῶν τριῶν Χαρίτων· δυστυχῶς τὰ ἀγάλματα εἶνε ἀκέφαλα, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὸ εὕρημα θεωρεῖται ἐκ τῶν καλλίστων καὶ σπουδαιοτάτων. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο ἐποιήθη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἀρχαίας τέχνης· τὸ μέγεθος τῶν ἀγαλμάτων εἶναι ὀλίγῳ μικρότερον τοῦ φυσικοῦ, ἡ δὲ διάθεσις αὐτῶν προσομοιάζει τῇ τοῦ γνωστοῦ ἐν Σιέννῃ ἔργου τοῦ Ῥαφαήλ, διότι αἱ Χάριτες καὶ ἐν τῷ ἀρχαίῳ συμπλέγματι περιβάλλουσιν ἀλλήλας διὰ τῶν χειρῶν.

— Ἐν τῇ παρὰ τὸ Γροσσέτον τῆς Τοσκάνης ἀνακαλυφθείσῃ τυρρηνικῇ πόλει Βεταλωνίᾳ ἀνεσκάφη ἐσχάτως τάφος, περιέχων μέγαν πλοῦτον ἀρχαίων σκευῶν, ἤτοι τεσσαράκοντα περίπου πήλινα ἀγγεῖα κάλλιστα καὶ ποικιλώτατα, εἴκοσι μεγάλα περιττῶς κεκοσμημένα χαλκᾶ, πέντε ἀργυρᾶ ἀγγεῖα, πολλὰ χρυσᾶ, καὶ ὑάλινα καὶ ὀστέϊνα ἀντικείμενα, ὅπλα χαλκᾶ καὶ σιδηρᾶ, τροχοὶ ἅρματος, χαλινοὶ καὶ φάλαρα, καὶ ἀσπὶς ἀρίστης διατηρήσεως. Ἓν τῶν πηλίνων ἀγγείων ἔχει μακρὰν τυρρηνικὴν ἐπιγραφήν, τινὰ δ' ἄλλα ἀναγλύφους παραστάσεις.

— Γενομένων ἀνασκαφῶν ἐντολῇ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐν Σερσὲλ τῆς Ἀλγερίας πρὸς εὕρεσιν Ῥωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων, ἀνεκαλύφθησαν δύο ὡραῖα ψηφοθετήματα καὶ ἄγαλμα τοῦ Διονύσου, ἔχον προσκείμενον τοῖς ποσὶν αὐτοῦ πάνθηρα.

— Ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος μηνὸς ὁ διάσημος Γερμανὸς μυθιστοριογράφος Γουστάβος Φράϋταγ ἑώρτασε τὴν ἑβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς του. Εἰ καὶ ἀποστέργων τὸν ἐπιδεικτικὸν πανηγυρισμὸν ταύτης ἀπέφυγε νὰ δεχθῇ κατ' οἶκον τοὺς φίλους καὶ θαυμαστὰς αὐτοῦ, ὅμως ἐξεδηλώθη ὁμοθύμως ἡ ἀγάπη καὶ τὸ σέβας τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν προσφιλῆ συγγραφέα τοῦ «Δούναι καὶ λαβεῖν» καὶ τῶν «Προπατόρων». Ἁπανταχόθεν ἐστάλησαν συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν ἐν τῇ πολίχνῃ Σειβλέβεν παρὰ τὴν Γόθαν οἰκοῦντα μυθιστοριογράφον. Αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια συνεχάρησαν αὐτῷ, τοῦ αὐτοκράτορος προσθέντος μάλιστα, ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ ποιητοῦ θὰ ἀναρτηθῇ ἐν τῇ ἐθνικῇ πινακοθήκῃ.

— Προσκλήσει τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τῆς Αὐστρίας συνῆλθον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς τούτου ἐν Βιέννῃ πολλοὶ αὐστριακοὶ διδάσκαλοι, ἐντολὴν ἔχοντες νὰ ἀναθεωρήσωσι τοὺς κειμένους νόμους περὶ προγράμματος καὶ κανονισμοῦ τῶν διδασκαλείων, καὶ νὰ ἐπεξεργασθῶσι σχέδιον συστάσεως διδασκαλείου πρὸς κρείσσονα καταρτισμὸν τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ δημοδιδασκάλων καὶ διδασκαλείου πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων τῶν ἀστικῶν σχολείων.

— Ἐν τῇ πόλει Αὐγούστῃ (Aosta) ἱδρύθη περίεργον μνημεῖον τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ. Ὁ θανὼν βασιλεὺς ἐθήρευε κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ πέριξ τῆς Αὐγούστης, δι' ὃ καὶ ἀπεικονίζεται ἐν τῷ εἰς μνήμην αὐτοῦ στηθέντι ἀγάλματα ὡς θηρευτής, φέρων ἐνδυμασίαν ὀρεινοῦ καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ κρατῶν κυνηγετικὸν ὅπλον. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἀετός, ἀναπεπταμένας ἔχων τὰς πτέρυγας κρατεῖ διὰ τῶν ὀνύχων τὸ οἰκόσημον τῆς Σαβαυδικῆς οἰκογενείας. Ὁ ἀνδριὰς ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ἐκ Μεδιολάνου καλλιτέχνου Ἀντωνίου Τορτόνε.

— Πλήρης ἡμερῶν ἀπέθανεν ὁ ἐπιφανὴς Γερμανὸς ἱστοριογράφος καὶ πολιτευτὴς Μὰξ Δοῦνκερ (Max Duncker). Υἱὸς μεγάλου βιβλιοπώλου, ἐγεννήθη ἐν Βερολίνῳ τῷ 1812, ἐσπούδασε δ' ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ἐν Βιέννῃ μέχρι τοῦ 1834, ὅτε συνελήφθη ὡς μετασχὼν δημοκρατικῆς τινος στάσεως καὶ κατεδικάσθη εἰς ἑξαετῆ εἱρκτήν. Ἀλλ' ἀπονεμηθείσης αὐτῷ χάριτος μετὰ βραχὺν χρόνον, ἐπεδόθη εἰς ἱστορικὰς μελέτας καὶ ἐν ἔτει 1839 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Χάλλῃ Πανεπιστημίου. Κατὰ τὸ ἔτος 1848 ἀπεδύθη εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον καὶ ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς ἐν τῇ πρωσσικῇ βουλῇ ἐτάχθη ἔκτοτε εἰς τὸ συντηρητικὸν κόμμα. Ἐν ἔτει 1840 ἐξέδωκεν ἐν Βερολίνῳ σύγγραμμα περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Γερμανῶν, μετὰ τοῦτο δὲ πολλὰ ἕτερα ἱστορικὰ καὶ πολιτικὰ ἔργα, οἷα «ἡ κρίσις τῆς μεταρρυθμίσεως» τὰ «ἔγγραφα πρὸς διαφώτισιν τῆς ἱστορίας τοῦ Γερμανικοῦ κοινοβουλίου», «Τέσσαρες μῆνες ἐξωτερικῆς πολιτικῆς» κλπ. Ἀλλὰ τὸ γνωστότατον καὶ σπουδαιότατον τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ εἶναι ἡ πολύτομος Ἱστορία τοῦ ἀρχαίου κόσμου (Geschichte des Alterthums) πολλάκις ἐκδοθὲν καὶ εἰς πολλὰς μεταφρασθὲν γλώσσας, ἔργον ἔξοχον ἀληθῶς, διακρινόμενον διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἐντέλειαν αὐτοῦ.

— Ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 87 ἐτῶν ὁ διάσημος μουσουργὸς Φράντς Λίστ, οὗ παγκόσμιος ἦτο ἡ φήμη ὡς ἀπαραμίλλου κλειδοκυμβαλιστοῦ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Περὶ Ἁρμονίας. Θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ πραγματεία ὑπὸ Δ. Ῥοθοθεάτου. Ἐν Κερκύρᾳ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «ὁ Κοραῆς» Ι. Ναχαμούλη. 1886. Μέγα 8ον, σελ. 104. Τιμᾶται φρ. 5.

Ὁ Ἀγωνιστὴς τοῦ 1821 ὑπὸ Σπυρίδωνος Κ. Παγανέλη. Ἐν Ἀθήναις. 1886. 8ον, σελ. 17. Τιμᾶται λεπ. 10.

Ἰωνικαὶ Νύκτες. Συλλογὴ ποιημάτων—περιγραφῶν ἀνατολικῶν σκηνῶν καὶ ἐθίμων—διηγημάτων καὶ ἀγροτικῶν εἰκόνων ὑπὸ Δημητρίου Στάη. Μέρος πρῶτον. Ποιήματα. Τεῦχος Α'. (Φθινοπωρινὰ Σύννεφα—Λευκάνθεμα.— Πρῶτοι Σπινθῆρες.) Ἀθήνησι, 1886. 16ον, σελ. 64.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 18 Ἰουλίου.

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἀπῆλθον εἰς Θεσσαλίαν διὰ θαλάσσης οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ι. Δημοπούλου καὶ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ὑπηρεσίας. Οἱ μαθηταὶ μετέβησαν εἰς τὴν ὁροθετικὴν γραμμήν, ἣν θέλουσι διατρέξει καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτῆς. Ἡ στρατιωτικὴ αὕτη ἐκδρομὴ θέλει διαρκέσει περὶ τὸν ἕνα μῆνα.

— Ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν συνταγματαρχῶν κκ. Θ. Μάνου καὶ Γ. Μαυρομιχάλη, μελῶν τῆς μεθοριακῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τῶν ἀνθυπολοχαγῶν κκ. Κούτζη καὶ Σιγούρη ἀνεχώρησε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην εἰς τὰ σύνορα πρὸς ἐπιτοπίους ἀνακρίσεις, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς Κούτρας. Ἡ ἐπιτροπὴ θὰ παραμείνῃ ἐν τοῖς συνόροις περὶ τὸν ἕνα μῆνα.

— Ἐδημοσιεύθη Β. διάταγμα περὶ ἐκδόσεως ἐντόκων γραμματίων πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ μετὰ τῶν τραπεζῶν Ἐθνικῆς, Ἠπειροθεσσαλικῆς, Βιομηχανικῆς καὶ Κωνσταντινουπόλεως συνομολογηθέντος ἐκ φράγκων 19.000,000 δανείου. Τὰ γραμμάτια ταῦτα, ἅτινα θὰ εἶνε ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ συντεταγμένα, φέρουσι προσηρτημένα καὶ τοκομερίδια, ἰσάριθμα πρὸς τὰς δόσεις τοῦ τόκου. Ὁ τόκος τῶν γραμματίων εἶνε 8 τοῖς ο/ο ἐτησίως, ἡ διάρκεια δ' αὐτῶν διετής.

—Αἱ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς θὰ ὑπερβῶσι κατὰ πολὺ τὰς εἰσπράξεις τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἤδη αἱ ἀπὸ τῆς ἀρ-

Digitized by Google

χῆς τοῦ μηνὸς μέχρι τῆς 20 εἰσπράξεις ἔφθασαν τὰς εἰσπράξεις ὁλοκλήρου τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1885.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πατρῶν ἀνῆλθον τὸν Ἰούνιον εἰς δραχ. 182,368 ἀντὶ δραχ. 158,980 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους.

— Προσεχῶς παραδοθήσονται εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ περατωθεῖσαι αἱ σιδηροδρομικαὶ διακλαδώσεις τῶν σιδηροδρόμων Πελοποννήσου, ἀπὸ Κιάτου εἰς Ξυλόκαστρον καὶ Καμάρι μήκους 21 χιλιομέτρων, καὶ ἀπὸ Ἄργους εἰς Μύλους, μήκους 10 χιλιομέτρων. Παραδιδομένων εἰς κοινὴν χρῆσιν καὶ τῶν 31 τούτων σιδηροδρομικῶν χιλιομέτρων, ἐν Ἑλλάδι θὰ λειτουργῇ σύμπλεγμα σιδηροδρομικὸν ἐν ὅλῳ 510 περίπου χιλιομέτρων.

— Ἡ ἐπιτροπὴ ἡ μέλλουσα νὰ παραλάβῃ τὰς σιδηροδρομικὰς ταύτας γραμμὰς ἀναχωρεῖ πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν τὸ Σάββατον. Καὶ αὐθημερὸν μὲν θέλει παραλάβει τὸ ἀπὸ Μύλων εἰς Ἄργος τμῆμα, τὴν Κυριακὴν δὲ τὸ ἀπὸ Κιάτου εἰς Καμάρι.

— Ὁ Γάλλος ἀρχιμηχανικὸς κ. Γκοτλὰν ὑπέβαλεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἐκτενῆ μελέτην περὶ κατασκευῆς σιδηροδρόμου ἀπὸ Μύλων εἰς Καλάμας διὰ Τριπόλεως. Ἡ γραμμὴ αὕτη θὰ ἔχῃ μῆκος 185 χιλιομέτρων, θὰ ἀπαιτήσῃ δὲ ἡ κατασκευὴ αὐτῆς δαπάνην 21,000,000 φράγκων.

— Τὸ ἐκ τοῦ χαρτοσήμου καθαρὸν ἔσοδον τοῦ κράτους κατὰ τὴν ά τριμηνίαν ἐ. ἔ. ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 1,122,557,61.

— Ἡ Κυβέρνησις ἐδωρήσατο εἰς τὴν ἀμερικανικὴν κυβέρνησιν ἐκτεταμένον γήπεδον παρὰ τὴν Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων καὶ τὴν Ἀγγλικὴν Σχολὴν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ καταστήματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἀμερικανικῆς Σχολῆς.

— Κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου ἡ ἐν Μασσαλίᾳ ἑδρεύουσα γαλλικὴ ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία Φραισινὲ συνιστᾷ ἑβδομαδιαίαν γραμμὴν μεταξὺ Μασσαλίας, Πατρῶν, Κατακώλου καὶ Καλαμῶν καὶ τἀνάπαλιν.

— Χάρις εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ξηρασίαν καὶ τὸν ἔκτακτον καύσωνα ἡ ἀποξήρανσις τοῦ σταφιδοκάρπου προβαίνει αἰσίως. Ἂν ὁ αὐτὸς ἐξακολουθήσῃ καιρὸς ἕως τέλους, ἡ ποιότης ἔσται ἀρίστη, ἡ δὲ ποσότης ἀνωτέρα τῆς περυσινῆς.

— Ὁ ἐκ Καΐρου ἀφικόμενος ἐνταῦθα ὁμογενὴς κ. Δ. Δρακάτος ἐδωρήσατο 120 μετοχὰς τοῦ πατριωτικοῦ δανείου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» πρὸς ἀρωγὴν τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων στρατιωτῶν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 85.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 16ον καὶ 17ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ. 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἀπόψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στύλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πολυτεχνείου, μεγέθους 0,34 0,×.25. Ἑκάστη δραχ. 2,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθ. ταχυδρομ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάνη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Π. Λ. Ἀστραχάν Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Τὰς ζητηθείσας εἰκόνας καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἡμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— κ. Δ. Δ. Σῦρον. Δὲν ἐλήφθη ἡ ἐπιστολὴ ὑμῶν. Τὸ περὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας εἶνε ἔργον τοῦ κ. Σάθα. Τιμᾶται δραχ. 10. Ὑπάρχει καὶ παράρτημα αὐτοῦ τιμώμενον δραχ. 5.—κ. Κ. Μ. Χανία. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Περιέργῳ*. Ὑψηλότατον πάντων κτίριον εἶνε ἡ μητρόπολις τῆς Κολωνίας, ἔχουσα ὕψος 159 μέτρων· μετ' αὐτὴν ἡ ἐν Ῥουὲν ἐκκλησία τῆς Παναγίας ὕψους 151 μέτρων καὶ ἡ ἐν Ἀμβούργῳ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου ὕψους 144 μέτρων.—*Φιλομούσῳ*. Πεζὰ μάλιστα, ποιήματα ὄχι.—κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. Θέλομεν συμμορφωθῆ τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Α. Μ. Κ. Βιέννην. Τοιαῦται στατιστικαὶ πληροφορίαι εἶνε διὰ τὴν Ἑλλάδα πολυτέλεια, τὴν ὁποίαν ἀγνοοῦμεν ἂν ποτὲ θὰ ἀποκτήσῃ, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῆς ἀδιαφορίας, ἣν δεικνύουσι πάντες πρὸς τὰς τοιαύτας ἐργασίας. Ἡ σημασία τῆς στατιστικῆς δὲν ἐνοήθη δυστυχῶς ἀκόμη παντάπασι παρ' ἡμῖν. — Κυρίαν Α. Γ. Κ. Πάτρας, καὶ κκ. Ν. Κ. Π. καὶ Ν. Α. Οἰ. Κωνσταντινούπολιν, Σ. Ι. Μ. Κέρκυραν, Δ. Μ. Πάτρας, Γ. Π. Γεράκι τῆς Σπάρτης, καὶ Σ. Μ. Θ. Λευκωσίαν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Α. Κ. Πύργον. Τὸ λάθος ἐγένετο διότι εἴχετε σημειώσει ἀριθμοὺς δελτίου. Ἀπεστάλησαν ἄλλα ἀντὶ τῶν ἐπιστραφέντων. Καὶ ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν ὑμῖν. — *Ἀποροῦντι*. Τοῦτο σᾶς τὸ ἐξηγεῖ: Ὅσον περισσότερον μεγαλύνεται ὁ ἄνθρωπος, τόσον εὐρυτέραν ἐπιφάνειαν παρέχει εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ προσβολὰς ἐκ τῶν ἔξω. —κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν τῷ κ. Η. Μ. Εἰς τὴν ὑμετέραν ἐπιστολὴν ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Π. Δ. Π. Λεμησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλὰ θὰ προτιμῶμεν Κυπριακά, ἅτινα ἐνδιαφέρουσι πολὺ περισσότερον ἡμᾶς. Θέματα ὑπάρχουσι πλεῖστα.—κ. Ν' Μωάμεθ σημαίνει τὸν ὑπερύμνητον, αὕτη δὲ ἡ ἐκφορὰ προσεγγίζει μᾶλλον πάσης ἄλλης τῷ ἀραβικῷ ὀνόματι τοῦ προφήτου τῶν Μουσουλμάνων. Μεχεμὲτ εἶνε τουρκικὴ παραφθορὰ τοῦ ἀραβικοῦ Μωάμεθ, τὸ δὲ Mahomed εἶνε ἄλλη παραφθορά.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Τ. Τρίκκαλα. Σᾶς

Digitized by Google

εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλησαν ὑμῖν —κ. Δ. Ι. Χ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθη ἡ συνδρομὴ καὶ ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα. Ἡ βραδύτης προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι βραδέως ἐλήφθη καὶ ἡ συστημένη ὑμῶν ἐπιστολή.—κ. Π. Θ. Τρίπολιν. Ἀπεστάλη καὶ δεύτερον, ἀφοῦ δὲν ἐλήφθη τὸ πρῶτον.—*Ἀγνώστῳ κυρίᾳ.* Αἱ ἀνὰ χεῖρας ὑπὸ τῶν κυριῶν κρατούμεναι ἀνθοδέσμαι καὶ αἱ κοσμοῦσαι τὰς τραπέζας κατασκευάζονται νῦν μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας καὶ τέχνης ἐκ πολυπληθῶν ποικίλων καὶ πολυχρώμων φύλλων, χόρτων καὶ ἀνθέων. Ἡ ἀξία αὐτῶν κυρίως συνίσταται εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν διάταξιν τῶν χρωμάτων καὶ εἰς τὸν καταρτισμὸν εὐμόρφου συμπλέγματος. Πολλοὶ τῶν διασήμων καλλιτεχνῶν δὲν ἀπηξίωσαν νὰ κατασκευάσωσι πρότυπα τοιούτων ἀνθοδεσμῶν, εἰς ἃς προσθέτουσι λαμπρότητα καὶ ζωὴν ἐπιτηδείως παρεντεθειμένα ἔντομα ποικιλόχρωμα καὶ μικκύλα πτηνὰ τεταριχευμένα. Περιφημοτάτη πασῶν εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ θανόντος ἐπιφανοῦς ζωγράφου Μάκαρτ φιλοτεχνηθεῖσα, ἧς ἀπαραλλάκτους κατασκευάζουσι πολλὰ ἀνθοπωλεῖα τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Γερμανίας καὶ ἐκπέμπουσιν ἐν κιβωτίοις εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, πωλουμένας ἀπὸ 20 μέχρι 50 δραχμῶν. Αἱ ἀνθοδέσμαι αὗται, ἐντεθειμέναι ἐν κομψοῖς δοχείοις ἐκ σιδηρολίθου, ἔχουσιν ὕψος 1 καὶ 1 καὶ ἡμίσεος μέτρου, ἀποτελοῦνται δ' ἐκ φύλλων φοίνικος τῶν βρασιλιανῶν δασῶν, ἐκ βρύου τῶν ἑλῶν τοῦ Μισσισιπῆ, ἐκ τῆς ἀργυρόου πόας τῶν παμπᾶς, ἐκ χόρτων τοῦ Νείλου, ἐκ φύλλων βεγωνίας, ἐκ πτερῶν ταώ, ἐξ ἑνὸς κολιβρίου κλπ.— κ. Ζ. Ο. Βερδιάνσκαν Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν.—κ. Δ. Κ. Βουκουρέστιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Τὸ ἀντίτιμον, φρ. 4,90, εὐαρεστήθητε νὰ πληρώσητε τῷ αὐτόθι κ. Ν.Κ.—κκ. Α. Μ. Βῶλον καὶ Χ. Π. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Ιδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν ὑμῖν. — κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἡ ἔλλειψις εἶνε ὅλως τυχαία. Ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ σημειούμενα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ τόμου, ὡς καὶ ἀντίτυπον τοῦ «Ὑπὲρ Πατρίδος». Ἐλήφθη δὲ εἰς σημείωσιν καὶ ἡ περὶ τῆς «Ἑλλάδος» παραγγελία ὑμῶν, καὶ θέλουσιν ἀποσταλῆ ὑμῖν τὰ 2 φυλλάδια.—κ. Γ. Π. Ὀδησσόν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη τῷ κ. Β Α.—κ. Α. Μ. Δ. Λιβόρνον. Ἐτησία συνδρομὴ τοῦ «Ῥωμηοῦ» δρ. 15. Δυνάμεθα νὰ ἀναλάβωμεν ἡμεῖς τὴν ἀποστολήν.— κ. Ν. Κ. Σμύρνην. Τὴν ἐπιστολὴν ἐλάβομεν· τὸ ἀντίτιμον τῶν παραγγελθέντων ὄχι. Ἐκ τούτου ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀποστολῆς.— κ. Μ. Π Λάρισσαν. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς σημειώσητε ἂν εἶνε ἀριθμοὶ τοῦ δελτίου ἢ τοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας.»

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶς

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*		*5.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»		*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»		*7.50*

ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*Χρ.*	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

25 Ἰουλίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	336.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	343. —
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	431.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	348.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271.—
» 25 000,000 τῶν 8 » » »	262 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	172.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	234.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	88 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	438. 50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4015.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	57.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	58.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας..»	167.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	74.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	276.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	29.60
» 3μην......	29.45
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	117.50
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	23.45
Λίρα ὀθωμανική..................	26.70

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΔΥΝΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

ΥΠΟ

ΠΑΥΛΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἀποτελεῖται ἐκ τυπογραφικῶν φύλλων δέκα εἰς μικρὸν 4ον μετὰ ἕνδεκα λιθογραφικῶν πινάκων, περιλαμβανόντων περὶ τὰ 150 ἀπεικονίσματα νομισμάτων. Ἐκδοθήσεται κατὰ μῆνα Αὔγουστον.

Τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι δραχμῶν 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων χρυσῶν 10.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *ΕΣΤΙΑΣ*, ἐν Ἀθήναις, (Ὁδὸς Σταδίου).

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Γ. Μικονίου,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δυ 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας»

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ 1 δραχμῆς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—508.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 501.—3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ—1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 553

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ.—ΧΑΛΚΗ.

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ Διήγημα Α. Πούσκιν.—Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΕΥΤΥΧΙΑ;

93,000 ΔΟΛΛΑΡΙΑ, Διήγημα.

Η ΑΝΑΣΣΑ. (Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»).

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ, ποίημα ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν ταῖς ἐνεργουμέναις ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφαῖς ἀνευρέθη Ἀφροδίτη φυσικοῦ μεγέθους ἐλλιπὴς τοὺς πόδας, παρεμφερὴς ἐν πολλοῖς τῇ τοῦ Λούβρου. *Γενέτειρα* καλουμένη, φέρει χιτῶνα διαφανῆ καὶ ἱμάτιον, εἶνε δὲ λίαν ἐπιμελὴς ἀπόπλασις ἑλληνικοῦ ἔργου. Ἀνευρέθησαν ἐπίσης ἄγαλμα Ὑγιείας φυσικοῦ μεγέθους, ἀκέφαλον, τέχνης ἀρίστης, καὶ ἕτερον Ἀθηνᾶς μετρίου μεγέθους, ἀκέφαλον καὶ τοῦτο.

— Αἱ περὶ Ἑλλάδος ἀλληλογραφίαι πρὸς τὸν γαλλικὸν «Χρόνον» ὑπὸ τοῦ κ. Bourde ἐντεῦθεν ἐπισταλεῖσαι, συλλεγεῖσαι ἐτυπώθησαν εἰς ἓν τεῦχος ἐν Μασσαλίᾳ. Ἐκ τῶν ἀντιτύπων τοῦ βιβλίου 1,500 ἀποστέλλονται ἐνταῦθα, ἵνα πωληθῶσιν ὑπὲρ τῶν τραυματιῶν τῶν τελευταίων κατὰ τὰ σύνορα συμπλοκῶν.

— Διῆλθεν ἐντεῦθεν ὁ κ. Ἡ. Βασιάδης, πρόεδρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐπανερχόμενος ἐκ περιοδείας ἐν Εὐρώπῃ, ἔνθα εἶχε μεταβῆ ἵνα καὶ αὐτοπροσώπως ἐνεργήσῃ παρὰ πολλοῖς τῶν ἀλλοδαπῶν λογίων καὶ ἐπιστημόνων ὅπως μετάσχωσι τοῦ μετ' ὀλίγον συγκροτηθησομένου φιλολογικοῦ συνεδρίου, ὅπερ διοργανώνει ὁ Ἑλληνικὸς Σύλλογος. Αἱ ἐνέργειαι δὲ αὗται τοῦ κ. Βασιάδη ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας, πολλῶν Εὐρωπαίων λογίων δηλωσάντων ὅτι θέλουσι κατέλθει εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα μετάσχωσιν αὐτοῦ. Οὕτω κατ' ἀσφαλεῖς πληροφορίας πολλὰ τῆς Εὐρώπης πανεπιστήμια ἀποστέλλουσιν ἰδίους ἀντιπροσώπους, καί τινες δὲ Κυβερνήσεις ἀπεφάσισαν νὰ ἀντιπροσωπευθῶσιν. Ἡ αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἀποστέλλει τὸν ἐν Graz καθηγητὴν κ. Gustav Meyer, τὸ ἐν Μονάχῳ πανεπιστήμιον τὸν ὑφηγητὴν κ. Sittle, ἡ πρωσικὴ κυβέρνησις τὸν ἐν Kiel καθηγητὴν κ. Blass, γνωστὸν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ διὰ τὰς περὶ τῆς προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης συγγραφάς του, τὸ ἐπὶ τῆς παιδείας γαλλικὸν ὑπουργεῖον τὸν ἐν τῇ Σορβόννῃ Ἕλληνα ὑφηγητὴν κ. Ι. Ψυχάρην καὶ ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις τὸν καθηγητὴν κ. Newton· πρὸς τούτοις ἀνεχώρησεν ἤδη κατερχόμενος εἰς Κων/πολιν, ὅπως παρακαθήσῃ ἐν τῷ συνεδρίῳ ὁ τοῦ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστημίου καθηγητὴς τῆς Γεωγραφίας καὶ ἐθνογραφίας κ. Κείπερτ, ἐκλήθη δὲ καὶ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον.

— Ὁ κ. Thorin ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν περιγραφῆς τῶν ἐν Μυρίνῃ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας γενομένων ἀνασκαφῶν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1882. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο θὰ ἀποτελῆται ἐκ δύο τόμων, ὧν ὁ εἷς θὰ περιέχῃ τὸ κείμενον μετ' εἰκόνων, ὁ δ' ἕτερος πεντήκοντα δύο πίνακας καὶ ἕνα χάρτην. Ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς ὡρίσθη 100 δρ.

— Τὸ συμβούλιον τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἀμερικῆς, ὅπερ διὰ τῆς ἐνταῦθα ἀμερικανικῆς σχολῆς εἶχεν ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν Ἄσσῳ, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ ὅμοιον ἔργον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλλάδι, πιθανῶς ἐν Τάραντι. Τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀνασκαφῶν ἀνέθηκε τῷ κ. Joseph Thacker Clarke, συνέλεξε δὲ δι' ἐράνου δισχίλια περίπου δολλάρια πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

— Ἐν συνεδριάσει τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν ὑπεβλήθη ἔκθεσις περὶ τῶν ἐν Σουσιανῇ τῆς ἀρχαίας Περσίας γενομένων ἀνασκαφῶν ὑπὸ Γάλλων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξηρευνήθησαν ἰδίως τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος· πλὴν τούτων δὲ ἀνεσκάφησαν καὶ τὰ θεμέλια τοῦ ἀνακτόρου, ὅπερ κτισθὲν ὑπὸ Δαρείου ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀρταξέρξου. Τὸ περιεργότατον τῶν εὑρημάτων εἶναι διάζωμα ἔχον ἀναγλύφους παραστάσεις ἐγχρώμους δώδεκα μισθοφόρων, ὧν αἱ ἀπεικονίσεις συνδυαζόμεναι ταῖς περιγραφαῖς τοῦ Ἡροδότου, πείθουσιν ὅτι εἶναι ἐκ τῶν μυρίων Ἀθανάτων. Τὸ ὕψος τῶν ἀναγλύφων εἶναι 1 μ. 41, ἀπεικονίζονται δὲ κατὰ κρόταφον καὶ τὰ γυμνὰ μέρη τοῦ σώματος εἶναι κεχρωματισμένα διὰ μέλανος χρώματος. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι μέγα μέρος τῆς φάλαγγος τῶν Ἀθανάτων, ἂν μὴ πᾶσα ἡ φάλαγξ, ἀπετελεῖτο ἐκ μαύρων, ἀνηκόντων εἰς τὰς παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν οἰκούσας φυλάς. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν προσομοιάζει τῇ τῶν σημερινῶν Ἀράβων· φέρουσι δὲ πάντες χρυσᾶ ψέλλια καὶ ἐνώτια.

— Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας μετὰ δραστηριότητος γίνεται ἡ ἐκτύλιξις τῶν παπύρων τῆς συλλογῆς τοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥάϊνερ, ἥτις εὑρέθη περιέχουσα πολύτιμα κειμήλια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἀσιατικῆς φιλολογίας, περὶ ὧν ἐπανειλημμένως ἐγράψαμεν. Ἐπισπεύδεται δ' ἡ μελέτη τῶν παπύρων, ὅπως ὑποβληθῶσι τὰ πορίσματα αὐτῆς εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον γενησομένην διεθνῆ σύνοδον τῶν Ἀσιανολόγων.

— Ἀρτίως ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις ὁ γνωστὸς σλαβολόγος Louis Leger τρίτον τόμον *Σλαβικῶν μελετῶν* (Etudes slaves), περιέχοντα πραγματείας περὶ οὐδενισμοῦ, περὶ Ἰωάννου Ζίσκα, περὶ βοημικῶν παραμυθίων, περὶ τῶν Σλάβων κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα κλπ.

— Ἡ ἕκτη διεθνὴς σύνοδος τῶν Ἀμερικανολόγων θὰ συνέλθῃ ἐν Τουρίνῳ ἀπὸ τῆς 15 μέχρι τῆς 20 Σεπτεμβρίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρίγκηπος Ἀμεδαίου, δουκὸς τῆς Αὐγούστης. Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν θὰ ἀναγνωσθῶσι πραγματεῖαι καὶ θὰ γίνωσι συζητήσεις περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀμερικῆς πρὸ τοῦ Κολόμβου καὶ περὶ τῆς γεωλογίας τῆς Ἀμερικῆς. Κατὰ τὴν δευτέραν περὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἀρχαιολογίας, κατὰ τὴν τρίτην περὶ τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ ἐθνολογίας τῆς Ἀμερικῆς. Κατὰ τὰς ἑπομένας ἡμέρας γενήσεται ἐκδρομὴ εἰς Γένουαν, ἧς ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ προσεκάλεσε τὴν σύνοδον, ὅπως ξενίσῃ αὐτήν.

— Ἡ ἐν Οὐασιγκτῶνι γερουσία ἀπεφάσισε νὰ πανηγυρίσῃ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Νέου Κόσμου διὰ τῆς ἱδρύσεως μνημείου τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Ὁ ἀνδριὰς θὰ ἀποκαλυφθῇ ἐν Οὐασιγκτῶνι τῇ 30/12 Ὀκτωβρίου 1892, κατ' ἀπόφασιν δὲ τῆς γερουσίας ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ ἀνατεθήσεται εἰς Ἰταλὸν καλλιτέχνην.

— Ἡ Γερμανικὴ κυβέρνησις ἠγόρασε τὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ Τσούκαρη ἐν Ῥώμῃ τοιχογραφίας, αἵτινες εἶναι ἔργα ὀνομαστῶν Γερμανῶν ζωγράφων, πρὸ πεντηκονταετίας περίπου ἀκμασάντων, τοῦ Κορνηλίου, τοῦ Ὄφερμπεκ, τοῦ Βάιτ καὶ τοῦ Σάδωβ. Ἀπεικονίζουσι δ' αὗται παραστάσεις ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰωσήφ. Λέγεται ὅτι ἡ Γερμανικὴ κυβέρνησις προτίθεται ἀποσπάσασα ἀπὸ τῶν τοίχων νὰ μετακομίσῃ εἰς Βερολῖνον τὰς ἀγορασθείσας εἰκόνας.

— Ὁ υἱὸς τοῦ Δάρβιν θὰ ἐκδώσῃ κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον τὴν βιογραφίαν καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ πατρός του. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ θὰ περιέχηται καὶ αὐτοβιογραφία τοῦ διασήμου φυσιοδίφου.

— Εἰσηγήσει τοῦ μεγάλου δουκὸς Βλαδιμήρου, προέδρου τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἀκαδημίας τῶν καλῶν τεχνῶν, συνε-

Digitized by Google

τήθη ἐν Ῥώμῃ ρωσσικὴ σχολὴ τῶν τεχνῶν, κατὰ τὸ πρόυπον τῆς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει γαλλικῆς. Ἡ διεύθυνσις τῆς σχολῆς ταύτης ἀνετέθη εἰς τὸν Ῥῶσσον ζωγράφον Βογολουμπώφ.

Ἐξεδόθησαν νέαι ἐφημερίδες ἐν Λαυρίῳ «τὸ Λαύρειον» δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐκδιδομένη, ἐν Κερκύρᾳ «ἡ ἐφημερὶς τῶν εἰδήσεων», ἑβδομαδιαία, ἐν Ἑρμουπόλει ὁ «Πολίτης», ἑβδομαδιαία, καὶ ἄλλη ἐν Ζακύνθῳ ὁ «Ἐπόπτης.»

— Ἐξεδόθη τὸ 6 φυλλάδιον τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀριστ. Χαροκόπου ἐκδιδομένου παιδαγωγικοῦ συγγράμματος «ὁ Παιδαγωγός,» δημοσιεύματος χρησιμωτάτου τοῖς Διδασκάλοις καὶ τοῖς περὶ τὴν δημοτικὴν ἡμῶν ἐκπαίδευσιν ἀσχολουμένοις.

— Ἐξεδόθη ἐν φυλλαδίῳ ἔκθεσις περὶ τῶν ἐγκαινίων τῆς διοχετεύσεως τῶν ὑδάτων τῆς πηγῆς «Καλακανᾶ» ἐν τῷ Νεοχωρίῳ Χίου, τῆς γενομένης τῇ φιλοτίμῳ χορηγίᾳ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Ἐμ. Ν. Πρασακάκη, καὶ ὁ λόγος ὃν ἐξεφώνησε τὴν ἡμέραν τῶν ἐγκαινίων ὁ φιλόμουσος κ. Σκαρλάτος Δ. Μαγκανᾶς.

— Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς κατάλογος τῶν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐνταῦθα Βιβλιοπωλείου Καρόλου Βίλμπεργ ἐκδεδομένων βιβλίων, καὶ τῶν στερεοτύπων ἐκδόσεων τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Πάντα τὰ βιβλία ταῦτα δύναται νὰ προμηθεύῃ τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν καὶ τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ. Πᾶσα αἴτησις δέον νὰ συνοδεύηται μὲ τὸ ἀντίτιμον τῶν παραγγελλομένων βιβλίων.

ΑΓΓΕΛΙΑ

Γεωγραφία πολιτικὴ νέα καὶ ἀρχαία τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας μετὰ γεωγραφικοῦ πίνακος τοῦ νομοῦ ὑπὸ Ἀντωνίου Μηλιαράκη. Ἐν Ἀθήναις. Βιβλιοπωλεῖον «Ἑστίας» 1886. Σχῆμα 8ον. Σελίδες α—ιϛ' καὶ 1—302. Δρ. 5.

Δημοσιεύων τὴν ἑβδομάδα ταύτην τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν ἔργον, θεωρῶ ἀναγκαῖον, ἀναγγέλλων τὴν ἔκδοσιν, νὰ προσθέσω ὀλίγας λέξεις περὶ αὐτοῦ.

Ἐν πρώτοις μνημονεύω ὅτι πρὸ τῆς συντάξεως τῆς γεωγραφίας τοῦ νομοῦ διῆλθον πᾶσαν τὴν ἠπειρωτικὴν καὶ νησιωτικὴν χώραν αὐτοῦ ἐπὶ τρίμηνον, θεωρῶν τὴν περιοδείαν ἀπαραίτητον, προκειμένου περὶ συγγραφῆς γεωγραφίας οἵας δήποτε ἑλληνικῆς χώρας, περὶ ἧς δὲν ἐγράφη ποτέ τι προηγουμένως· τοιοῦτος δὲ εἶνε, εἴπερ καὶ ἄλλος τις, ὁ προκείμενος νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

Ἐν τῇ συγγραφῇ ταύτῃ ἐπραγματεύθην κυρίως τὴν νέαν γεωγραφίαν τοῦ νομοῦ, ἀλλὰ δὲν παρέλιπον, ἅτε ἀναπόσπαστον οὖσαν ἀπὸ τῆς νέας, νὰ παραθέσω ἐν συντομίᾳ καὶ ἐν ἰδίοις τμήμασι καὶ τὴν ἀρχαίαν.

Τὴν ὅλην συγγραφὴν διῄρεσα εἰς 7 μεγάλα τμήματα, ὧν τὸ πρῶτον περιλαμβάνει τὴν καθόλου γεωγραφικὴν περιγραφὴν τοῦ νομοῦ, ὡς εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ὅλον ἔργον, τὰ λοιπὰ δ' ἓξ τμήματα τὴν περιγραφὴν τῶν 6 ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ, Ἄργους, Κορινθίας, Ὕδρας καὶ Τροιζηνίας, Σπετσῶν καὶ Ἑρμιονίδος, Ναυπλίας, Κυθήρων, καὶ πάντων τῶν δήμων εἰς οὓς αὗται ὑποδιαιροῦνται, ὧν τὰ ὀνόματα κατὰ τάξιν πληθυσμοῦ εἶνε: δῆμος Ἀργείων, Ναυπλιέων, Κορινθίων, Ὕδρας, Σπετσῶν, Κρανιδίου, Κυθηρίων, Ποταμίων, Τροιζῆνος, Τρικάλων, Εὐρωστίνης, Σικυῶνος, Στυμφαλίας, Φενεοῦ, Νεμέας, Μιδέας, Πελλήνης, Κλεωνῶν, Σολυγείας, Λυρκείας, Ἀλέας, Περαχώρας, Μυκηνῶν, Ὑσιῶν, Προσυμναίων, Μεθάνων, Ἑρμιόνης, Ἐπιδαυρίων, Διδύμων, Δρυόπης, Λήσσης, Μινώας.

Ἡ περιγραφὴ μιᾶς ἑκάστης τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ σύγκειται ἐκ γενικῆς περιγραφῆς τῆς ὅλης ἐπαρχίας καὶ ἐξ εἰδικῆς ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν δήμων.

Τὴν διαίρεσιν ταύτην ἀπεδέχθην ἅτε παρέχουσαν κατὰ τὴν κρίσιν μου πληρεστέραν εἰκόνα, καίτοι ἐν διαγράμματι, τῆς γεωγραφίας τῆς χώρας, συμφωνοῦσαν δὲ κατὰ μέγα μέρος καὶ πρὸς τὰς φυσικὰς ὑποδιαιρέσεις τοῦ ἐδάφους, διότι πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων αἱ πλεῖσται περιοχαὶ τῶν δήμων τοῦ νομοῦ, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ κράτους, χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων δι' ὁρίων φυσικῶν καλῶς διαγεγραμμένων. Ἀλλὰ πλὴν τούτου διὰ τῆς διαιρέσεως, ἣν ἀπεδέχθην, νομίζω ὅτι κατέστησα χρησιμωτέραν τὴν βίβλον ὡς ὁδηγὸν εἰς τὸν μέλλοντα νὰ περιηγηθῇ δῆμόν τινα, ἢ θέλοντα νὰ μάθῃ τὰ κατ' αὐτόν· διότι εὑρίσκει συγκεντρωμένην πᾶσαν εἴδησιν γεωγραφικήν. Ἀλλὰ καὶ πλὴν τούτου, ἐάν τις τῶν δημοτῶν ἑνὸς τῶν περιγραφομένων δήμων ἤθελεν εὕρει τὴν ἐμὴν περιγραφὴν ἀτελῆ, αὐτὸς γινώσκων κάλλιον τὰ τοῦ δήμου του ὡς ἐγχώριος, καὶ ἐκυριεύετο ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς ἐπιθυμίας νὰ γράψῃ εὐρυτέραν καὶ λεπτομερεστέραν περιγραφὴν θέλει εὕρει ἐν τῇ ἐμῇ συγγραφῇ τὴν πρώτην βάσιν τῆς οἰκοδομῆς του.

Ἐκ τῶν ποικίλων καὶ πολυπληθῶν θεμάτων, ἅτινα περιλαμβάνουσιν ἡ πολιτικὴ καὶ φυσικὴ γεωγραφία καὶ τὰ ὁποῖα οἱ γεωγραφοῦντες πραγματεύονται ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν οὕτως ἢ ἄλλως, καθ' ἣν ἕκαστος ἔχει γνῶσιν ἢ ἐμπειρίαν, ἢ κατὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν προϋπαρχουσῶν πηγῶν, ἐν τῇ προκειμένῃ γεωγραφίᾳ πραγματεύομαι μόνον τὴν ὀρεογραφίαν, πεδιογραφίαν, ὑδατογραφίαν, προϊόντα, φυσικὰ φαινόμενα, φυτείας, τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν τόπων, τὰς οἰκήσεις, πόλεις, χωρία, κωμοπόλεις, ἱερά, μονάς, ἐμβαδόν, διοικητικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς διαιρέσεις, ὁδογραφίαν πλήρη οὐ μόνον τῶν ὀλίγων ἁμαξιτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πολλῶν ἡμιονικῶν ὁδῶν, ἢ ὀρθότερον ὀνικῶν. Πάσας τὰς στατιστικὰς πληροφορίας περὶ προϊόντων καὶ πληθυσμοῦ, περὶ φάρων καὶ φανῶν, περὶ ὁδῶν καὶ ἀποστάσεων τούτων κατὰ χιλιόμετρα ἔλαβον ἐξ ἐπισήμων δημοσιεύσεων τῶν ὑπουργείων, ἢ ἀπ' εὐθείας αἰτήσας παρὰ τῶν γραφείων τούτων.

Τὴν συγγραφὴν τούτων συνοδεύω καὶ διὰ γεωγραφικοῦ πίνακος χαραχθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γαλλικοῦ χάρτου τῆς Ἑλλάδος, εἰς ὃν ἐπήνεγκον ὅλας τὰς δυνατὰς διορθώσεις εἰς τὴν ἀκριβῆ διαγραφὴν τῶν γεωγραφικῶν ἐν γένει ὀνομάτων, καὶ εἰς τὴν ὁδογραφίαν, ἥτις ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ γαλλικοῦ χάρτου μέχρι σήμερον πολλαχοῦ μετεβλήθη. Ἐσημείωσα πρὸς τούτους τὰς νέας σιδηροδρομικὰς γραμμάς, αἵτινες διατέμνουσι τὸν νομόν, μετὰ τῶν σταθμῶν αὐτῶν καὶ τῶν χιλιομέτρων. Πρὸς τούτοις δὲ διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἀνέγραψα τὰ ἀρχαῖα γεωγραφικὰ ὀνόματα, περὶ ὧν ἐν τῷ κειμένῳ τῆς γεωγραφίας ἐγένετο λόγος, καὶ ὧν ἡ θέσις δὲν εἶνε ἀμφισβητήσιμος.

Ἐν τῷ κειμένῳ δὲ τέλος τῆς γεωγραφίας εἰς τὸ τέλος ἑκάστου τῶν 7 τμημάτων παρέθεσα καὶ σημειώσεις, ἐν αἷς περιέλαβον ἱστορικάς τινας εἰδήσεις σχετιζομένας πρὸς τὸ γεωγραφικὸν κείμενον, βιβλιογραφίαν, καὶ ἄλλα τινὰ τῆς ἱστορίας τῆς γεωγραφίας τῶν τόπων κλ.

Ἐν τέλει δὲ τοῦ ἔργου ἐπισυνῆψα πίνακα ὀνομαστικὸν τῶν ἐμπεριεχομένων νέων καὶ ἀρχαίων γεωγραφικῶν ὀνομάτων, ἀπαραίτητον προσάρτημα γεωγραφικοῦ ἔργου ἐκ 300 σελίδων, ἐν ᾧ ὑπὲρ τὰ χίλια ὀνόματα μνημονεύονται, πολλὰ δὲ τούτων ὡς ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς ὕλης καὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ συγγράμματος ἐπαναλαμβάνονται πολλάκις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ α' Αὐγούστου 1886.

Α. Μηλιαράκης.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 1 Αὐγούστου.

Ἀνασυνιστᾶται ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ ἡ τηλεγραφικὴ σχολή, ἄρχονται δὲ τὰ μαθήματα αὐτῆς τὴν 15 προσεχοῦς Σεπτεμβρίου. Καθηγηταὶ ἔσονται οἱ κκ. Κ. Μαρουδῆς, Ε. Καζάκος, Δ. Ἀβαντινός, Β. Σεμτέλλος καὶ Α. Μπόν. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μαθητεύσωσιν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσι μέχρι τέλους Αὐγούστου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν δι' ἀναφορᾶς των ἀπολυτήριον γυμνασίου, καὶ πιστοποιήσεις ὅτι δὲν ἔχουσιν ἡλικίαν ἐλάσσονα τῶν 18 ἐτῶν, ὅτι εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ μητρῷον τῶν ἀρρένων καὶ ὅτι εἰσὶ χρηστῆς διαγωγῆς.

— Ὁ τρυγητὸς τῆς σταφίδος ἤρξατο ἤδη εἰς πλείστας ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου. Κατὰ τὰς ἐκεῖθεν εἰδήσεις ἡ ποιότης τοῦ καρποῦ εἶνε ἀρίστη, ἀλλ' ἡ ποσότης δὲν λέγεται πολὺ ἀνωτέρα τῆς περυσινῆς.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ γραμμάτια τῆς μιᾶς δραχμῆς τῶν τραπεζῶν Ἐθνικῆς, Ἰονικῆς καὶ Ἠπειροθεσσαλίας.

— Αἱ ἄρτι περατωθεῖσαι νέαι γραμμαὶ τῶν πελοποννησιακῶν σιδηροδρόμων ἀπ' Ἄργους εἰς Μύλους καὶ ἀπὸ Κιάτου εἰς Καμάρι παραδοθήσονται εἰς κοινὴν χρῆσιν τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

Digitized by Google

— Διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Πετρουπόλει ὁ κ. Νικόλαος Μαυροκορδάτος, πρώην ὑπουργὸς καὶ πρεσβευτὴς διατελέσας παρὰ τῇ Γαλλικῇ Κυβερνήσει.

— Αἱ ἐφημερίδες ἀνέφεραν πρό τινων ἡμερῶν τὴν εἰς Ἀμερικὴν μετανάστευσιν 25 νέων Λακεδαιμονίων, ἀπερχομένων ἐκεῖ πρὸς εὕρεσιν τύχης. Ἤδη δὲ πάλιν 14 ἄλλοι νέοι ἐκ Λακεδαίμονος ὡσαύτως ὁρμώμενοι, ἠκολούθησαν ἐκείνους, ἀπελθόντες καὶ οὗτοι εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

— Ἀπεφασίσθη ὅπως χορηγηθῶσιν εἴς τινας τῶν εὐπορωτέρων ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἀρχηγῶν ποιμενικῶν πατριῶν, ἐκ τῶν λεγομένων καραγκούνιδων, οἱ πλεονάζοντες ἡμίονοι τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς ἀμέσου ἀποδόσεως αὐτῶν ἐν περιπτώσει ἀνάγκης. Οἱ ἡμίονοι οὗτοι συμποσοῦνται εἰς 2,000.

— Ἐν Πειραιεῖ συνέστη ἐργοστάσιον ἀλειμματοκηρίων. Τὸ κατάστημα τοῦτο εἶνε τὸ δεύτερον ἢ τρίτον τοιούτου εἴδους ἐν Ἑλλάδι.

— Καλὴ προμηνύεται ἡ Θεσσαλίᾳ ἐφετινὴ συγκομιδὴ τοῦ ἐλαιοκάρπου. Καὶ ἡ παραγωγὴ δὲ τῶς ἀμπέλων προαγγέλλεται ἐπίσης εὐχάριστος. Ἀλλ' ἡ συγκομιδὴ τῶν δημητριακῶν εἶνε ὑποδεεστέρα πάσης προσδοκίας, εἰς πολλὰ μέρη μὴ ἀποδοῦσα οὐδὲ τὸν σπόρον.

— Ἕνεκα τῆς ἐπιτάσεως τῆς χολέρας κατὰ τὴν ἀδριατικὴν παραλίαν, ὑπεβλήθησαν εἰς ἐνδεκαήμερον ἐπιχόλερον κάθαρσιν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 25 Ἰουλίου πᾶσαι αἱ ἀπὸ Φιοῦμε μέχρι Δουλσίνου προελεύσεις. Ἤρθη δὲ συνάμα ἡ κάθαρσις ἡ ἐπιβεβλημένη εἰς τὰς ἐκ τῆς ἰσπανικῆς χερσονήσου προελεύσεις, διότι ἀπὸ μηνὸς καὶ πλέον οὐδὲν κροῦσμα χολερικὸν ἐγένετο ἐν αὐτῇ.

— Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἁλμυροῦ καὶ Φαρσάλων ἀνεφάνη πληθὺς λύκων, οἵτινες ἐπήνεγκον σπουδαίας ζημίας εἰς τὰ ποίμνια.

— Ἀνασυνεστήθη προσωρινῶς τὸ λοιμοκαθαρτήριον Τροιζηνίων πρὸς καθαρισμὸν τῶν ἐξ ἐπιχολέρων μερῶν προερχομένων πλοίων πρὸς παραλαβὴν σταφίδος.

— Διωρίσθη νέος δήμιος ὁ ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Κερκύρας μέχρι τοῦδε κρατούμενος Λάμπρος Γελώνης, διαδεχόμενος τὸν δήμιον Μπεκιάρην, οὗτινος ἔληξε πρό τινος ἡ θητεία, ἀλλ' ὅστις ἤδη κρατεῖται πάλιν ἐν ταῖς φυλακαῖς διὰ φόνον ὃν διέπραξεν ἐν Ναυπλίῳ μόλις ἐξελθών.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον ἔνατον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Βακχεία. — Ἱερεῖς καὶ οἱ ἄγοντες ταῦτα ἐν τῇ πομπῇ τῶν Παναθηναίων.—Ἀττικαὶ γυναῖκες ἐν τῇ πομπῇ τῶν Παναθηναίων.—Αἱ πηγαὶ τῆς Στυγὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ.—Ἑλληνικὸς τάφος μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ κτερισμάτων.—Λήκυθοι.—Οἱ παρὰ τὸ Δίπυλον ἐν Ἀθήναις τάφοι ὡς εἶχον τὸ πάλαι.—Ἑλληνικὸν ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον.—Κοσμήματα ἐκ τῶν ἐν Τροίᾳ εὑρεθέντων. — Ν κεφαλαῖον. — Τὸ πεδίον τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης. (Ὁλοσέλιδος.)

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται να ἀποστείλωσιν νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ εὐκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις,δρ.35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ.χρ.35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

Σ. Βασιλειάδου—Ἀττικαὶ Νύκτες. Τόμοι 4. Δραχ. 16. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 17. 20. (Πωλεῖται καὶ χωριστὰ ἕκαστος τόμος ἀντὶ δραχ. 5.)

Ι. Βηλαρᾶ—Ἅπαντα. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δραχ. 2,50. Μετὰ ταχυδ. Δραχ. 2,75.

Ι. Ζαμπελίου—Τραγῳδίαι. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δρ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 16.

Α. Κάλβου—Ἡ λύρα. Δραχ. 2,50. Ταχυδρ. 2,75.

Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων —Τὰ σωζόμενα φιλολογικὰ συγγράμματα. Τόμος Α'. Δραχ. 4. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 4,50.

— *Περὶ τῶν Ο' Ἑρμηνευτῶν τῆς παλαιᾶς θείας γραφῆς.* Τόμοι 4. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 34.

— *Σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα.* Τόμοι 3. Δραχ. 20. Μετὰ ταχυδρ. 22.

Πλουτάρχου Βίοι παράλληλοι κατὰ μετάφρασιν Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ. Τόμοι 10. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 32,50.

Α. Κ. Πασπάτη—Τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν ἱδρύματα. Μεθ' ἑνὸς χάρτου τοπογραφικοῦ. Δραχ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 16.

Κ. Σάθα—Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς. Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 11.

—*Νεοελληνικὴ Φιλολογία.* Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. δραχ. 11.

— *Νεοελληνικῆς Φιλολογίας παράρτημα.* Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδ. 5.40.

Π. Γ. Πολίτου—Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς τελευταίας ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστάσεως. Δραχ. 1. Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 1,20.

Clon Stephanos — La Grèce au point du vue naturel, ethnologique, anthropologique, démographique et médical Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5.55.

*Ι. Α. Φουστάνου—*Ὑπνωτισμὸς ἢ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς ἐνώπιον τῆς ἐπιστήμης. Δραχ 2. Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 2.20.

Α. Βερναρδάκη — Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐμπορίου. (Βραβευθὲν κατὰ τὸν Δοσίειον διαγωνισμόν). Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5,80.

Π. Καλλιγᾶ — Μελέται ἐπὶ τῶν ἀτμομηχανῶν, μετὰ 114 σχημάτων. Δραχ. 1,75. Μετὰ ταχυδρ Δραχ. 2.

Ν. Σαράντη.—Σύγγραμμα τῆς μαγειρικῆς. Δραχ. 4 Μετὰ ταχυδρ. 4,40.

Γκουγιὼν καὶ Σαρδοῦ.—Πλῆρες σύστημα ἐμπορικῆς λογιστικῆς. Μεθερμηνευθὲν ὑπὸ Π. Μ. Γιουρδῆ. Τόμοι 2. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 12.80.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ 5.—Χρυσόδετον δραχ. 6—.

Ποικίλη Στοὰ τοῦ 1886 ὑπὸ Ἰω. Ἀρσένη. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 7.50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν καὶ ἐσημειώθησαν. Τοὺς τόμους ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. Περὶ τῶν βιβλίων γράφομεν ὑμῖν ἰδιαιτέρως.— κ. Π. Δ. Ξυλόκαστρον. Μόνη ἡ αἴτησις δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐγγραφήν. Ἀνάγκη νὰ συνοδεύεται μὲ τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς. — κ. Ι. Τ. Ὕδραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς μᾶς ἦτο ἀδύνατον διὰ πλείστας ἐπειγούσας ἐργασίας. — κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ἡ ἀποστολὴ θέλει ἐξακολουθήσει καθ' ἣν μᾶς σημειόνετε διεύθυνσιν.—*Εὐγνωμονοῦντι.* Σύρον. Ἡ *κόρη τῶν Ἀθηνῶν* τοῦ Βύρωνος, ἢ ἄλλως Θηρεσία Μακρῆ, ἦτο ἡ δευτέρα θυγάτηρ τῆς Θεοδώρας Μακρῆ, χήρας τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας. Ὅτε τῷ 1810 ὁ Βύρων διέμεινεν ὀλίγας ἑβδομάδας ἐν Ἀθήναις, κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Θεοδώρας Μακρῆ, σαγηνευθεὶς δ' ἐκ τῆς χάριτος τῆς ὡραίας Θηρεσίας, ἀφῆκε κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως ὡς ἀποχαιρετισμὸν εἰς τὴν νεανίδα τὸ θελκτικώτατον ᾆσμα «Maid of Athens», ἐν ᾧ ἀνὰ πᾶσαν στροφὴν ἐπαναλαμβάνεται ἑλληνιστὶ ὁ ἐπῳδός: *Ζωή μου, σᾶς ἀγαπῶ.* Μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, παρελθόντος ἱκανοῦ χρόνου, ἡ Θηρεσία ἐνυμφεύθη τὸν Ἄγγλον Βλάκ, ὅστις ἐκτὸς τῶν θέσεων, ἃς ἔσχεν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὑπηρεσίᾳ, χρηματίσας διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας καὶ κατόπιν καθηγητὴς τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἐν διαφόροις γυμνασίοις τοῦ Κράτους, ὑπηρέτησε καὶ τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα κατὰ μὲν τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ὡς ἐπιμελητὴς τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ διαμένων ἐν Κωνσταντινου-

Digitized by Google

πόλει, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ὡς πρόξενος ἐν Μεσολογγίῳ, ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ σύζυγός του ἐπανῆλθεν ἐκ Μεσολογγίου εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἔζησε μετὰ τῆς θυγατρός της μέχρι τοῦ θανάτου της.— Τῶν ποιημάτων τοῦ Βύρωνος μεταφράσεις ἑλληνικαὶ ὑπάρχουσιν ἡ ὑπὸ Γ. Πολίτου εἰς πεζὸν λόγον, καὶ ἡ ἔμμετρος τοῦ «Γκιαοὺρ» ὑπὸ Αἰκατερίνης Κ. Δοσίου, πολλοῦ λόγου ἄξιον ἔργον.—κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— *Ἀθηναίῳ.* Ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωμεν.—κ. Σ. Σ. Π. Μεσολόγγιον. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε, ἀπεστάλη δ' ἡμῖν ἡ σειρὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους. — *Οἰκοδεσποίνῃ.* Τοιοῦτον σύγγραμμα ὑπάρχει εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν· τὸ *Βιβλίον τῆς τουρκικῆς μαγειρικῆς* τοῦ Τουρκμπῆ, (Turkish Cookery Book), ἐκδοθὲν ἐν Λονδίνῳ ἐν ἔτει 1862. Τὰ περὶ *ντολμάδων* πραγματεύεται ἐκτενῶς ἐν σελ. 107—120.— κ. Κ. Μ. Χανία. Τὰ καθυστερήσαντα ἀπεστάλησαν μετὰ τοῦ τακτικοῦ φακέλλου. Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— κκ. Ι. Δ Μ Σύρον καὶ Σ. Β. Γενεύην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Ἀδαεῖ.* Ὅστις, προκειμένου περὶ τιμῆς, ἔχει ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ συμβουλάς, ἐγγίζει πολὺ εἰς τὸ νὰ μὴ τὰς ἀκολουθήσῃ.—κ.Λ. Γ. Ε. Καβάλλαν Τὰ ζητηθέντα, πλὴν ἑνὸς ἀτυχῶς ἐξηντλημένου, παρεδώσαμεν τῷ κ. Α. Δ. Περὶ τῆς ἄλλης ὑποθέσεως θέλομεν ἐξετάσει καὶ σᾶς γράψει προσεχῶς. — κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθέν, κατὰ τὰ ἄλλα δὲ συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ. Η. Κ. Πρίγκιπον. Δὲν εἶνε δεκτοὶ οἱ ξένης ὑπηκοότητος Ἕλληνες.— *Φιλίστορι.* Ἡ Σάμος ἐγένετο ἡγεμονία, ὑποτελὴς τῇ Τουρκίᾳ, τὴν 11 Δεκεμβρίου 1832 διὰ φιρμανίου τοῦ Σουλτάνου Μαχμοὺτ καὶ τῇ συναινέσει τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς σήμερον συμποσοῦται εἰς 40,000 περίπου, εἰς οὓς δέον νὰ προστεθῶσι περὶ τὰς 14,000, κατοικοῦντας εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.— κ. Ξ. Δ. Λάρισσαν. Ἀδύνατον ἀτυχῶς, δι' ἔλλειψιν τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40 —Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 18ον καὶ 19ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Εκ του ιταλικου υπο Γ. Μικονιου,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας»

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολαου Γ. Ιγγλεση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι,* μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δρχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

1 Αὐγούστου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	334.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	342.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	431.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	338.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271.—
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	262 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	170.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	234.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	88 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	443.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4050.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	57.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	57.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας. . »	166.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	271.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	29.60
» 3μην.	29.45
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	117.50
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	23.40
Λίρα ὀθωμανική.	26.60

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	Τιμ.	λεπτ	25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	»	»	25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου	»	»	25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου.	»	»	25

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας	Τιμ.	λεπτ.	10.
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	»	»	10.
Λάζαρος Κουντουριώτης	»	»	10.
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος	»	»	10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου	»	»	10.
Περὶ καθαριότητος	»	»	10.
Περὶ Κύπρου	»	»	10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης.	»	»	10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ	»	»	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν.	»	»	10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου.	»	»	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

Ἐ. Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—511

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 502 — 10 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ — 1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 554

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ.—ΧΑΛΚΗ.

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

ΟΙ ΗΓΕΤΑΙ. (Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»).

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΕΥΤΥΧΙΑ;

ΓΕΩΠΟΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἀπεβίωσεν ὁ ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ διαπρεπὴς βοτανικὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεόδωρος Ὀρφανίδης. Ἐν Σμύρνῃ γεννηθεὶς περὶ τὸ 1817 ἤκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ πόλει, εἶτα δὲ ἐξηκολούθησε τὰς σπουδάς του ἐν Ναυπλίῳ καὶ Ἀθήναις. Κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν αὐτοῦ ἐξέδιδεν ἐνταῦθα τὸν «Τοξότην» ἔμμετρον σατυρικὴν ἐφημερίδα, ὁ τότε δὲ πρωθυπουργὸς Κωλέττης ἐκτιμήσας τὰ ἔξοχα τοῦ Ὀρφανίδου προσόντα ἔπεμψεν αὐτὸν ὑπότροφον πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του εἰς Ἑσπερίαν. Ὁ Θ. Ὀρφανίδης σπουδάσας βοτανικὴν διωρίσθη τῷ 1850 καθηγητὴς ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, μετὰ ζήλου δ' ἠσχολήθη εἰς τὴν βοτανικὴν ἐξερεύνησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀνακάλυψιν πλείστων ἀγνώστων φυτῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Ἐξετιμᾶτο δὲ μεγάλως ὑπὸ τῶν εὐρωπαίων ἐπιστημόνων, καὶ ὁ μέγας βοτανικὸς Ἐδμόνδος Βοασὲ θερμῶς ἐπῄνεσεν αὐτὸν ἐν τῷ προλόγῳ τῆς *Ἑλληνικῆς Χλωρίδος*. Ὡς ποιητὴς διέπρεψεν ὁ Ὀρφανίδης ποιήσας τὸν *Πύργον τῆς Πέτρας*, τὴν *Χίον Δούλην*, τὸν *Ἅγιον Μηνᾶν* καὶ τὸ *Τίρι-Λίρι*, λυρικοεπικὰ ποιήματα, τὰ μὲν πρῶτα δραματικὰ τὸ δὲ τελευταῖον σατυρικόν, δὶς βραβευθεὶς ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ τοῦ 1855 καὶ τοῦ 1858. Πλὴν τῶν ἐπικῶν τούτων ποιημάτων ὁ Ὀρφανίδης ἐποίησε καὶ λυρικὰ διακρινόμενα ἐπὶ περιπαθείᾳ καὶ χάριτι, ἀφῆκε δὲ ἀνέκδοτον καὶ σατυρικὸν ἔπος τὸν *Ἰώταν* θεωρούμενον ὡς εὐφυέστατον ἔργον. Ὁ Ὀρφανίδης ἠγάπα θερμῶς τὴν βοτανικὴν καὶ τὴν ποίησιν, ἐπαρκῶς δὲ χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα ἡ ἑπομένη ὁμολογία του: «Δύω θεότητας λατρεύω μόνον, εἴτε ὡς ἐρημίτης ἔγκλειστος ἐν τῇ οἰκίᾳ μου μένων, εἴτε τὰ ὑψηλὰ τῆς πατρίδος μας καὶ ἔνδοξα ὄρη περιηγούμενος· τὴν «Βοτανικὴν ἐπιστήμην» καὶ τὴν «ποίησιν.»

— Προσεχῶς ἀναχωρεῖ ὁ κ. Ἀντ. Μηλιαράκης εἰς περιοδείαν ἀνὰ τοὺς νομοὺς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, οὓς προτίθεται νὰ περιγράψῃ συνεχίζων τὸ γεωγραφικὸν ἔργον του.

— Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἑωρτάσθη μεγαλοπρεπέστατα ἐν Ἀϊδελβέργῃ ἡ πεντακοσιοστὴ ἐπέτειος τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ Πανεπιστημίου. Πάντα σχεδὸν τὰ εὐρωπαϊκὰ πανεπιστήμια καὶ αἱ ἀκαδημίαι ἔπεμψαν ἀντιπροσώπους, ἁπανταχόθεν δὲ πέμπονται ὑπὸ παλαιῶν φοιτητῶν τῆς Ἀϊδελβέργης εἰσφοραί, ὅπως δι' αὐτῶν προσενεχθῇ τιμητικόν τι δῶρον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ὁ Πάπας ἔπεμψεν ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὴν ἑορτὴν τὸν υἱὸν τοῦ βιβλιοφύλακος τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος τῆς Βατικανῆς βιβλιοθήκης Ἑρρῖκον Στέβενσων, κομίζοντα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δῶρον ἀξιολογώτατον, πολυτελῆ καὶ καλλιτεχνικωτάτην ἔκδοσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ πατρός του φιλοπονηθέντος καταλόγου τῶν χειρογράφων καὶ βιβλίων, ὅσα πρὸ δύο καὶ ἡμίσεος αἰῶνος ἐσύλησεν ἐν Ἀϊδελβέργῃ ὁ Τίλλυ, ἅπερ ἐδωρήσατο τῷ Πάππᾳ Γρηγορίῳ τῷ ΙΕ' ὁ δοὺξ Μὰξ τῆς Βαυαρίας. Τὰ χειρόγραφα ταῦτα καὶ βιβλία, ὀκτακισχίλια περίπου τὸν ἀριθμόν, εἶνε ἑλληνικὰ καὶ λατινικά, ἀποτελοῦσι δὲ ἴδιον τμῆμα τῆς Βατικανῆς βιβλιοθήκης, τὴν Παλατινὴν βιβλιοθήκην.

— Κατὰ τὸ βόρειον τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως, οὐχὶ μακρὰν τῶν Προπυλαίων, ἀνεκαλύφθη ἀρχαία *κλίμαξ*, ἀποτελουμένη ἐξ 23 βαθμίδων, ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένων, καὶ ἄγουσα εἰς θύραν κειμένην ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Οἱ τοῖχοι οἱ ἑκατέρωθεν τῆς κλίμακος, εἶνε ᾠκοδομημένοι κατὰ τὸ ἰσοδομικὸν σύστημα, ἡ θύρα δὲ εἶχεν εἰς τὰ ἄνω ὀξὺ τοξοειδὲς σχῆμα, εἶχε δηλαδὴ τὸ σχῆμα ἐκεῖνο ὅπερ ἀπαντᾷ συνήθως ἐν τοῖς οἰκοδομήμασι τῆς προελληνικῆς ἐποχῆς· κατὰ τὸν μεσαιῶνα δέ, ἄχρηστος πλέον οὖσα, ἐκλείσθη διὰ κοινῶν λίθων καὶ ἀσβέστου. Διὰ τῆς ἀνακαλυφθείσης κλίμακος κατήρχοντο, ὡς φαίνεται, αἱ Ἀρρηφόροι εἰς τὴν πόλιν, καὶ δι' αὐτῆς ἀνῆλθον ἴσως οἱ Πέρσαι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἦτο δ' αὕτη εἰς τὸ *Ἱερὸν τῆς Ἀγλαύρου*, οὗτινος ἡ ἀνακάλυψις νῦν εἶναι εὔκολος, ἀφ' οὗ μετακομισθῶσι τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν ῥιφθέντα ἐκτὸς τῆς Ἀκροπόλεως χώματα, καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ *Ἀνάκειον*. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη παρέχει ἀφορμὴν πρὸς σπουδαίας τοπογραφικὰς μελέτας.

— Ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσεν ὁριστικῶς δι' ὑπουργικοῦ *τεσκερὲ* τὴν συγκρότησιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου, ὅπερ εἶχε συγκαλέσει ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ αὐτόθι Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς Σύλλογος.

— Ὑπὸ τῶν κκ. Νικολ. Ι. Μοσχάκη καὶ Ἰω. Ε. Ῥάϊση, δικηγόρων παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις, ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις μεταφράσεως τῆς ἑρμηνείας τοῦ «Περὶ πτωχεύσεως νόμου» ἐκ τοῦ ἀρίστου νεωτάτου συγγράμματος τῶν Γάλλων συγγραφέων Lyon-Caen et Renault μετὰ πολλῶν σημειώσεων τῆς σχετικῆς ἑλληνικῆς νομολογίας καὶ διαφόρων ὑποδειγμάτων. Η ἔκδοσις γενήσεται κατὰ τεύχη· τὸ ὅλον ἀπαρτισθήσεται ἐξ ὀκτὼ τευχῶν ἐκ πέντε τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον, ἡ δὲ τιμὴ ἑκάστου τεύχους ὡρίσθη εἰς δραχμὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν. Τὸ Α' τεῦχος ἐκδοθήσεται ἐντὸς τοῦ μηνός.

— Ἡ Academy τοῦ Λονδίνου δημοσιεύει τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐν Καΐρῳ ἐν τῷ μουσείῳ Βουλὰκ ἀποκαλύψεως τῶν μουμμιῶν δύο ἑτέρων Φαραώ, πρὸς ταῖς προηγουμένως ἀποκαλυφθείσαις Ῥαμσῆ τοῦ Β' ἢ Σεσώστριος καὶ Ῥαμσῆ τοῦ Γ'. Ἡ πρώτη τῶν μουμμιῶν ἦν ἡ τοῦ Σοκνουνοῦ Τιουᾶκεν, βασιλέως τῆς ΙΖ' θηβαϊκῆς δυναστείας. Ἅμα ἀφῃρέθησαν τὰ πρῶτα περικαλύμματα τῆς μουμμίας ταύτης, ἥτις ἦτο ῥυπαρὰ καὶ βρωμερά, ἔμεινε λεπτότατος ὄγκος, περιτετυλιγμένος δι' ὑφάσματος, ἐφαίνετο δὲ ἀδύνατον νὰ περιέχηται ἀνθρώπινον σῶμα ἐν τόσῳ μικρῷ ὄγκῳ. Ἀποσπασθέντος δὲ καὶ τοῦ ἐχεσάρκου περικαλύμματος, ἀπεκαλύφθη δεινὸν καὶ φρικαλέον τὴν ὄψιν τὸ σῶμα τοῦ πρὸ τρισχιλίων καὶ πεντακοσίων περίπου ἐτῶν θανόντος βασιλέως. Ὁ Φαραὼ οὗτος ἔπεσε πιθανῶς μαχόμενος πρὸς τὰ ποιμενικὰ φῦλα τῶν Ὑκσως, διατηρεῖ δ' ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ζωηρότατα τὰ σημεῖα τῆς ἀγωνίας. Μακρὰ πληγὴ διήκει ἀπὸ τοῦ κροτάφου μέχρι τῆς ὀφρύος, οἱ ὀφθαλμοὶ εἰσὶ διεσταλμένοι, δάκνει δ' ὁ νεκρὸς τὴν γλῶσσαν, ἧς τὸ ἄκρον ἐξέρχεται τοῦ στόματος. Ἐξετασθέντος ἐπιμελῶς τοῦ σώματος παρετηρήθησαν καὶ πολλαὶ ἄλλαι πληγαί. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ἐν τῇ κρισίμῳ μάχῃ ὁ Τιουᾶκεν κατετρόπωσε τοὺς Ὑκσως, ἀλλὰ νῦν τὸ πρῶτον μανθάνομεν ὅτι ἀπέτισε δι' ὀδυνηροῦ θανάτου τὴν νίκην. Πιθανῶς δ' ἐβαλσαμώθη τὸ σῶμα ἐν σπουδῇ καὶ ἀτελέστατα ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, καὶ τούτου ἕνεκα ἐφθάρη ἐπὶ τοσοῦτον ἡ μούμμια. Ἡ δευτέρα μούμμια ἡ τοῦ Σέτη τοῦ Α' ἔχει χαρακτῆρας τοῦ προσώπου ἀπαραλλάκτους τοῖς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ῥαμσῆ τοῦ Β'. Η μορφὴ τοῦ Σέτη εἶναι εὐγενὴς καὶ ὡραία. Φαίνεται ὅτι ἀπέθανεν ὑπερεξηκοντούτης τὴν ἡλικίαν. Τὸ πρόσωπον ἔχει ἐξυρημένον, λευκὰς τὰς ὀφρῦς, καίτοι δὲ τριάκοντα καὶ δύο αἰῶνες πα-

Digitized by Google

ρῆλθον ἀπὸ τοῦ θανάτου του, φαίνεται ὅτι ἦτο ῥωμαλέος καὶ ὑγιέστατος, μόνον δ' ἐκ τῶν τυλωδῶν δακτύλων αὐτοῦ ὑπεμφαίνεται, ὅτι ἔπασχεν ἀρθρῖτιδα.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ Novelty τοῦ Λονδίνου παρεστάθη ἐσχάτως νέον μελόδραμα, ὁ *Φλωριάν*, συντεθὲν ὑπὸ τῆς μὶς Οὐάλτερ, θυγατρὸς τοῦ ἰδιοκτήτου τῶν *Καιρῶν*. Ἡ ἐπιτυχία ἦτο μετρία. Κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν καὶ ἡ δεσποινὶς Λουΐζα Βαρτέν, ἡ μελοποιὸς ἑτέρου μελοδράματος—τὰ δύο ταῦτά εἰσι τὰ μόνα ὑπὸ γυναικῶν συντεθέντα—ἦτο ἐπίσης θυγάτηρ τοῦ πρώην ἰδιοκτήτου τῆς γαλλικῆς *Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων*.

— Ἀπέθανεν ἐν Μονάχῳ ὁ διευθυντὴς τῆς ἐκεῖ Ἀκαδημίας τῶν καλῶν τεχνῶν ἐπιφανὴς ζωγράφος Κάρολος Πιλότυ. Γεννηθεὶς ἐν Μονάχῳ τῇ 20]1 Ὀκτωβρίου 1826 καὶ ἀπὸ τοῦ 1858 διδάσκων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ὡς καθηγητής, ἔσχε μαθητὰς τοὺς ὀνομαστοτέρους καλλιτέχνας τῆς Γερμανίας, πλὴν ἄλλων καὶ τὸν ἡμέτερον Ν. Γκίζην. Ὁ Πιλότυ ἦτο μεγαλογράφος, θαυμάζονται δ' ὑπὸ πάντων οἱ ἱστορικοὶ πίνακες αὐτοῦ, ὡς ἡ Θουσνέλδα ἐν τῷ θριάμβῳ τοῦ Γερμανικοῦ, ὁ Νέρων πρὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀποτεφρωθείσης Ῥώμης, ὁ Γαλιλαῖος ἐν τῇ εἱρκτῇ, ὁ Κολόμβος, οἱ Γιρονδῖνοι κλπ.

— Παπικὴ βοῦλλα ἀρτίως ἐκδοθεῖσα ἀπαγορεύει αὐστηρότατα πᾶσι τοῖς καθολικοῖς χριστιανοῖς νὰ γίνωνται μέλη ἑταιριῶν καύσεως τῶν νεκρῶν, αἵτινες σκοποῦσι νὰ προαγάγωσι «τὴν βδελυρὰν κατάχρησιν τοῦ καίειν τὰ ἀνθρώπινα σώματα» (detestabilem abusum corpora humana cremandi.)

— Ἡ μεγάλη δούκισσα Σοφία τῆς Σάξης Βεϊμάρης ἀνέθηκε εἰς τοὺς G. von Loeper. W. Scherer καὶ Erich Schmidt τὴν ἔκδοσιν ἁπάντων τῶν ἔργων τοῦ Γκαῖτε. Ἡ ἔκδοσις αὕτη θὰ εἶναι ἡ πληρεστάτη καὶ τελειοτάτη τῶν μέχρι τοῦδε, περιλαμβάνουσα πλὴν τῶν γνωστῶν καὶ πολλάκις ἐκδοθέντων, καὶ τὰ ἡμερολόγια καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Γκαῖτε καὶ τρίτομον βιογραφίαν αὐτοῦ. Μεγάλως συμβάλλεται εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς ἐκδόσεως ταύτης τὸ ἀρτίως συσταθὲν ἀρχεῖον τοῦ Γκαῖτε. ἐν ᾧ περισυνήχθησαν χειρόγραφα καὶ ἔντυπα ἄγνωστα ἢ ὀλίγον γνωστά.

— Προαγγέλλεται κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ προσεχοῦς ἔτους διεθνὴς σύνοδος τῶν στενογράφων, συγκροτηθησομένη ἐν Λονδίνῳ. Τῆς συνόδου ταύτης θὰ μετάσχωσιν οἱ στενογράφοι πάντων τῶν ὑπαρχόντων συστημάτων, θεωρητικῶν τε καὶ πρακτικῶν. Σκοπεῖ δ' αὕτη τὸν πανηγυρισμὸν δύο σπουδαιοτάτων συμβάντων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς στενογραφίας, ἤτοι τῆς ἐπετείου τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ὑπὸ Ἰσαὰκ Πίτμαν ἐπινοηθέντος φωνογραφικοῦ συστήματος καὶ τῆς τριακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς εἰσαγωγῆς εἰς Ἀγγλίαν καὶ Εὐρώπην τῆς νεωτέρας στενογραφίας ἐν ἔτει 1587 ὑπὸ Τιμοθέου Βράιτ.

— Ἀπὸ τοῦ 1853, ὅτε τὸ πρῶτον παρεστάθη ὑπὸ τοῦ διασήμου Quetelet ἡ ἀνάγκη διεθνοῦς ὀργανώσεως τῆς ἀπογραφικῆς, μέχρι πρὸ ὀλίγου χρόνου συνεζητεῖτο ἐν ἀπογραφικοῖς συνεδρίοις ἡ γνώμη αὕτη καὶ σκέψις πολλάκις ἐγένετο περὶ πραγματώσεως αὐτῆς. Ἐν ἔτει δὲ 1885 κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ἐπέτειον τῆς ἐν Λονδίνῳ ἀπογραφικῆς ἑταιρίας συνεστάθη ἰδία ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ διεθνοῦς ἀπογραφικῆς ἑταιρίας. Ἡ ἐπιτροπή, ἐν ᾗ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος παρίστατο ὁ κ. Ἀργυρόπουλος, ἐξεπλήρωσεν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολήν, καὶ ὑπέβαλε τὸν κανονισμὸν εἰς τὸ πανηγυρικὸν συνέδριον τοῦ Λονδίνου. ὅπερ τὸν ἐνέκρινεν ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἀναγράφει ὡς ἑξῆς τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρίας: «Τὸ διεθνὲς ἀπογραφικὸν Ἰνστιτοῦτον εἶναι ἑταιρία διεθνής, σκοπὸν ἔχουσα νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς διοικητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀπογραφικῆς· α') διὰ τῆς παραδοχῆς κατὰ τὸ δυνατὸν ὁμοιοτρόπου μεθόδου ἐρεύνης καὶ ἐλέγχου τῶν ἀπογραφικῶν παρατηρήσεων, β') δι' ἐπικλήσεως τῆς συνδρομῆς τῶν κυβερνήσεων πρὸς ἐπίλυσιν ζητημάτων δι' ἀπογραφικῶν παρατηρήσεων καὶ πρὸς συναγωγὴν πληροφοριῶν περὶ πραγμάτων, ἅτινα οὐδαμῶς ἢ ἀνεπαρκῶς ἐξηρευνήθησαν ἀπογραφικῶς, γ') διὰ τῆς ἐκδόσεως ἀπογραφικῶν δημοσιευμάτων, σκοπούντων τὴν σύμπραξιν καὶ συνεννόησιν τῶν περὶ τὴν ἀπογραφικὴν ἀσχολουμένων ἐν τοῖς διαφόροις ἔθνεσι, δ') διὰ τῆς διαδόσεως ἀπογραφικῶν γνώσεων καὶ τῆς διεγέρσεως τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν κυβερνήσεων καὶ τοῦ δημοσίου πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν κοινωνικῶν θεμάτων». Ἀπεφασίσθη δὲ ὅτι τὸ Ἰνστιτοῦτον θὰ συνέρχηται κατὰ διετίαν εἰς σύνοδον, ὁριζομένου τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου ὑπὸ τῆς προηγουμένης συνόδου ἢ ὑπὸ τοῦ προεδρείου. Καὶ ἡ μὲν πρώτη σύνοδος ἐγένετο ἐν Λονδίνῳ εὐθὺς μετὰ τὸ πανηγυρικὸν συνέδριον (Jubilee-meeting) τῆς Λονδινείου ἑταιρίας, ἡ δὲ δευτέρα ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. Ἐπιτροπὴ συσταθεῖσα πρὸς προπαρασκευὴν τῆς δευτέρας ταύτης συνόδου ὥρισεν, ὅτι αὕτη γενήσεται ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ τῆς 23 μέχρι τῆς 29 Σεπτεμβρίου (ν) καὶ συνέταξε τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Ἐπιμελείᾳ δὲ τοῦ γραμματέως τοῦ Ἰνστιτούτου, τοῦ Ἰταλοῦ κ. L. Bodio, ἐξεδόθη ὁ πρῶτος τόμος τοῦ Δελτίου τοῦ ἔτους 1886 (Bulletin de l' Institut international de Statistique Année 1886.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 8 Αὐγούστου.

Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἀπεστάλησαν εἰς τὸ Α' στρατοδικεῖον τὰ ἔγγραφα τῆς προανακρίσεως, τῆς ἐνεργηθείσης κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν, εἰς οὓς ἀποδίδεται ἡ ἀπώλεια τῆς Κούτρας καὶ ἡ αἰχμαλώτευσις τῶν φρουρούντων αὐτὴν ἀνδρῶν, πρὸς ἔναρξιν τακτικῶν ἀνακρίσεων. Αἱ ἀνακρίσεις αὗται θέλουσι περιλάβει δύο διακεκριμένα μέρη, τὴν ἀνάκρισιν κατὰ τῶν δύο λοχαγῶν εἰς οὓς ἀποδίδεται ἐνοχή, καὶ τὴν ἀνάκρισιν κατὰ τῶν λοιπῶν ἓξ κατωτέρων ἀξιωματικῶν. Ἐξ αὐτῶν, ὡς γνωστόν, πέντε εὑρίσκοντο ἐν τῇ Ἄνω Κούνρᾳ, εἰς δ' ἐν τῇ Κάτω.

— Ἡ ἀποξήρανσις τῆς σταφίδος ἐν Πελοποννήσῳ προβαίνει αἰσίως, βοηθοῦντος τοῦ ἐπικρατοῦντος θερμοῦ καιροῦ. Ἡ ποσότης τοῦ προϊόντος εἶνε ἀρίστη, αἱ τιμαὶ δὲ ἤρξαντο ἱκανῶς ὑποστηριγμέναι. Εἰς τὸν λιμένα Πατρῶν καταφθάνουσι καθ' ἑκάστην ἀτμόπλοια καὶ ἱστιοφόρα πρὸς φόρτωσιν σταφίδος.

— Κατ' εἰδήσεις ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν πολὺ μέρος τῆς συγκομιδῆς τῆς σταφίδος ἐξησφαλίσθη ἤδη. Ἐκ τοῦ συγκομισθέντος δὲ καρποῦ ἤρξαντο γινόμεναι φορτώσεις καὶ ἀποστολαὶ εἰς Εὐρώπην.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Ἰούλιον ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 598.973 καὶ 25]οο, αἱ δὲ εἰσπράξεις τοῦ αὐτοῦ τελωνείου κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦσαν μόνον δραχ. 378, 092 καὶ 47]οο, ὥστε αἱ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ὑπερέβησαν τὰς τοῦ προηγουμένου κατὰ δραχ. 220,880 καὶ 78]οο.

— Ὡσαύτως σπουδαίαν αὔξησιν παρουσιάζουσι καὶ αἱ εἰσπράξεις τῶν τελωνείων Ἀθηνῶν, Κερκύρας Πατρῶν καὶ Σύρου. Ἰδοὺ συγκριτικὸς πίναξ τῶν ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω τελωνείων εἰσπραχθέντων κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον ἑ. ἔ. καὶ κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ παρελθόντος:

	1885	1886
Ἀθηνῶν	12.939.40	22,608.90
Κερκύρας	96.697.82	133,029.97
Πατρῶν	140.916 35	189.102,61
Σύρου	146.236 71	239,944.20
Ἐν ὅλῳ	396,787,28	584.685,68

ἤτοι ἐπὶ πλέον διαφορὰ εἰσπράξεων κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον δραχμῶν 187,898,40 διὰ τὰ τέσσαρα ταῦτα τελωνεῖα.

— Αἱ ἐκ τοῦ σιγαροχάρτου εἰσπράξεις κατὰ τοὺς 7 μῆνας ἀπὸ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Ἰουλίου τοῦ ἔτους τούτου ἔχουσιν ὡς ἑξῆς· Ἰανουάριος δραχ. 10,585.—Φεβρουάριος 6.110.—Μάρτιος 6,890.—Ἀπρίλιος 5.465.—Μάϊος 3,885.—Ἰούνιος 12,245.—Ἰούλιος 21,150.

— Γράφουσιν ἐκ Καλαμῶν ὅτι λαμπρὰ εἶνε ἡ ἐφετεινὴ ἐσοδεία τῶν σύκων, ὑπερβαίνουσα τὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ 50 τοῖς 100. Ταπειναὶ ὅμως προμηνύονται αἱ τιμαὶ διὰ τὴν ἀφθονίαν ταύτην τῆς συγκομιδῆς.

—Ἐπετράπη εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν ἱπποσιδηροδρόμων νὰ θέσῃ εἰς χρῆσιν τὴν γραμμὴν αὐτῆς ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας μέχρι τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς διὰ τῶν ὁδῶν Ἀθηνᾶς καὶ Ἑρμοῦ.

— Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ Γάλλος κ. Dupuis ὅπως ὑποβάλῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἴδιον ἐπινοηθὲν παρ' αὐτοῦ σύστημα ἀποξηράνσεως τῆς σταφίδος, ὅπερ λέγεται ἐπιδοκιμασθὲν πληρέστατα ἐν Γαλλίᾳ.

Digitized by Google

— Ἀπεφασίσθη ἡ ταχεῖα περάτωσις τῶν κατασκευαζομένων ἐν τῷ κράτει στρατιωτικῶν ὁδῶν, ὡς καὶ ἡ σχεδίασις καὶ ἔναρξις τῆς κατασκευῆς τῶν σπουδαιοτέρων ἐκ τῶν ὑπολειπομένων.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι:

ΤΟΜΟΣ ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις*.—Δάντου, Κόλασις.—Αἰσχύλου, Πέρσαι.—Γαίτου, Ἰφιγένεια,—Σαικσπείρου, Ἰούλιος Καῖσαρ.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία*.—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α' μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

ΤΟΜΟΣ ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία*.—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας, Τόμος Β' μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται Δραχ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 6,80.

Ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται καὶ οἱ προηγούμενοι 11 τόμοι τῶν Φιλολογικῶν ἁπάντων Α. Ρ. Ραγκαβῆ.

Σ. Βασιλειάδου—Ἀττικαὶ Νύκτες. Τόμοι 4. Δραχ. 16. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 17. 20. (Πωλεῖται καὶ χωριστὰ ἕκαστος τόμος ἀντὶ δραχ. 5.)

Ι. Βηλαρᾶ—Ἅπαντα. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δραχ. 2,50. Μετὰ ταχυδ. Δραχ. 2,75.

Ι. Ζαμπελίου—Τραγῳδίαι. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δρ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 16.

Α. Κάλβου—Ἡ λύρα. Δραχ. 2,50. Ταχυδρ. 2,75.

Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων—Τὰ σωζόμενα φιλολογικὰ συγγράμματα. Τόμος Α'. Δραχ. 4. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 4,50.

— *Περὶ τῶν Ο' Ἑρμηνευτῶν τῆς παλαιᾶς θείας γραφῆς*. Τόμοι 4. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 34.

— *Σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα*. Τόμοι 3. Δραχ. 20. Μετὰ ταχυδρ. 22.

Πλουτάρχου Βίοι παράλληλοι κατὰ μετάφρασιν Α. Ρ. Ραγκαβῆ. Τόμοι 10. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 32,50.

Α. Κ. Πασπάτη—Τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν ἱδρύματα. Μεθ' ἑνὸς χάρτου τοπογραφικοῦ. Δραχ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 16.

Κ. Σάθα—Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς. Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 11.

—*Νεοελληνικὴ Φιλολογία*. Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. δραχ. 11.

— *Νεοελληνικῆς Φιλολογίας παράρτημα*. Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδ. 5.40.

Π. Γ. Πολίτου—Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς τελευταίας ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστάσεως. Δραχ. 1. Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 1,20.

Clon Stephanos — La Grèce au point du vue naturel, ethnologique, anthropologique, démographique et médical Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5.55.

*Ι. Α. Φουστάνου—*Ὑπνωτισμὸς ἢ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς ἐνώπιον τῆς ἐπιστήμης. Δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 2.20.

Α. Βερναρδάκη — Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐμπορίου. (Βραβευθὲν κατὰ τὸν Δοσίειον διαγωνισμόν). Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5,80.

Π. Καλλιγᾶ — Μελέται ἐπὶ τῶν ἀτμομηχανῶν, μετὰ 114 σχημάτων. Δραχ. 1,75. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 2.

Ν. Σαράντη.—Σύγγραμμα τῆς μαγειρικῆς. Δραχ 4' Μετὰ ταχυδρ. 4,40.

Γκουγιὼν καὶ Σαρδοῦ.—Πλῆρες σύστημα ἐμπορικῆς λογιστικῆς. Μεθερμηνευθὲν ὑπὸ Π. Μ. Γιουρδῆ. Τόμοι 2. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 12.80.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ 5.—Χρυσόδετον δραχ. 6—.

Ποικίλη Στοὰ τοῦ 1886 ὑπὸ Ἰω. Ἀρσένη. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 7.50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. Ἀπὸ 2 ἤδη ἑβδομάδων ἐπανελήφθη ἡ ἀποστολὴ συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ. Μ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν τὰ φυλλάδια, ἀλλ' ἀτυχῶς τὸ ἓν σῶμα μένει ἐλλιπές, καὶ δέον νὰ ἐπιστραφῶσι καὶ τὰ πρῶτα 4, ἵνα κανονισθῇ ὁ λογαριασμός. Δύνασθε νὰ ἀποστείλητε τὰ εἰς χεῖρας ὑμῶν χρήματα.—κ.Π.Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Τὰ 3 τεύχη τοῦ «Ὑπὲρ Πατρίδος» ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς.—κ. Π. Α. Α. Γέτσχ. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράψαμεν δὲ τὸν κ. Ι. Β. πρὸς ὃν ἀπεστάλη ἡ σειρὰ τῶν φύλλων· πρὸς ὑμᾶς δὲ τὸ ζητηθὲν τεῦχος. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα.—*Στοιχηματίσαντι*. Ἀτυχῶς ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ εὕρωμεν πληροφορίας. Σχετικόν τι ὅμως, ἱκανῶς περίεργον, ἐμάθομεν ἄλλο, ὅτι ὁ μέγιστος τῶν ἐν Ἑλλάδι πίθων εἶναι ὁ ἐν τῇ οἰναποθήκῃ τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου σπηλαίου· πόσον ὅμως τὸ μέγεθος αὐτοῦ καὶ ἡ χωρητικότης δὲν γνωρίζομεν. Ὁ εὐσεβὴς συγγραφεὺς τοῦ «Κτιτορικοῦ τοῦ μεγάλου σπηλαίου» ἀπηξίωσε καὶ νὰ μνημονεύσῃ τοῦ θαυμασίου τούτου καλλωπίσματος τῆς μονῆς. Ἐν Ἀϊδελβέργῃ δὲ κολοσσιαῖος πίθος κατεσκευάσθη ἐν ἔτει 1751, δαπανηθέντων πρὸς κατασκευὴν αὐτοῦ 80,000 φλωρινίων· ἔχει δὲ χωρητικότητα 283,200 φιαλῶν οἴνου. Ὁ πίθος οὗτος τρὶς μέχρι τοῦδε ἐπληρώθη· ἐπρόκειτο δὲ νὰ πληρωθῇ τὸ τέταρτον κατὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς πεντακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐν Ἀϊδελβέργῃ Πανεπιστημίου.—κ. Φ,καὶ Σαν Πάτρας.Ἐνεγράφη καὶ ἤρξατο ἡ ἀποστολή. Τὴν συνδρομὴν ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ ἐνταῦθα κ. Ν. Β.—κ. Σ Α. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη, ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν ὑμῖν.—κ. Γ. Σ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλὰ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἡ «Ἑστία» ἐπραγματεύθη καὶ ἄλλοτε, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Ὅθεν δὲν κρίνομεν ἀναγκαίαν τὴν δημοσίευσιν.—κκ. Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν καὶ Ι. Τ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Χ. Δ. Σ. Πάτρας.Ὁ πρόξενος ὀνομάζεται Androit Saetone. Ἐκ τοῦ ὀνόματός του φαίνεται ὅτι εἶνε ἀλλοδαπός, Γάλλος ἴσως ἢ Ἰταλός. Ἡ πόλις ἔχει πληθυσμὸν 56,000 κατοίκων. Ἑλληνικὴν οἰκογένειαν οὐδεμίαν γνωρίζομεν. Ἡ Νίκαια εἶνε λιμὴν ἐλεύθερος, φημίζεται δὲ ὡς καλλίστη χειμερινὴ διαμονὴ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἕνεκα τοῦ εὐκραοῦς καὶ ὑγιεινοῦ κλίματός αὐτῆς. Ἰδίως Ἄγγλοι ἐκλέγουσιν αὐτὴν πολλοὶ ὡς τόπον διατριβῆς τὸν χειμῶνα.—κ. Α. Μ. Βῶλον. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὸ ζητηθὲν βιβλίον.—κ. Ι. Τ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα· Εἰς τὰ τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—*Ἀγεωγραφήτῳ*. Τὸ Γασταΐν εἶνε μικρὸν χωρίον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σαλτσβούργου τῆς Αὐστρίας, ὀνομαστὸν διὰ τὰς γραφικὰς αὐτοῦ τοποθεσίας καὶ τὰ μεταλλικὰ λουτρά του. Ἔχει κατοίκους περὶ τοὺς 1000.—κ. Δ. Ν. Ζ. Λεχαινά. Ἐκ παραδρομῆς ὅλως ἀκουσίας εἶχε διακοπῆ ἡ ἀποστολή. Ἤδη ἐπανελήφθη τακτικῶς, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν καὶ τὰ καθυστερήσαντα.—κ. Γ. Α. Α. Ἀρμαθήριον. Ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ἀντίτιμον φρ. 2,10.— κ Π. Π. Χ. Κωστάντσαν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις κατὰ τὴν σημείωσιν σας. Ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ κ. Ν. Ι. Α. οὐδεμίαν ἐλάβομεν, καὶ ἑπομένως ἀγνοοῦμεν τὸ ζητηθέν.—κ.Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Τὸ φυλλάδιον περὶ οὗ ἐρωτᾶτε δὲν πωλεῖται χωριστά.—κ. Ι. Δ. Ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας. Πρὸ εἰκοσιπέντε περίπου ἐτῶν ἔσφαζον ἐν Τεξὰς τῆς Ἀμερικῆς τὰ βόδια μόνον διὰ νὰ ὠφεληθῶσι τὸ δέρμα καὶ τὸ λίπος αὐτῶν, ἐπειδὴ τὸ κρέας ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀφθονίας ἔμενεν ἀζήτητον. Νῦν διὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν εὐκολιῶν τῆς συγκοινωνίας ἐξάγεται μέγας ἀριθμὸς βοῶν εἰς Εὐρώπην, ἔνθα ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ ζημιοῦται πολὺ ἡ ἐγχώριος κτηνοτροφία. Ἡ δαπάνη τῆς μεταφορᾶς ἑνὸς βοὸς ἐκ Σικαγῶ τῆς Ἀμερικῆς εἰς Παρισίους εἶναι 85 δραχμαὶ περίπου. Ὑπολογίζεται δ' ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπῆρχον ἐν Ἀμερικῇ περὶ τὰ 50 ἑκατομμύρια βοῶν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

8 Αὐγούστου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	338.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	345.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	431.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	338.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	270.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	261 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	169.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	444.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4035.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	57.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	59 —
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας . . »	165.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	74.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	274.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	29.60
» 3μην	29.45
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	117.50
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον	23.40
Λίρα ὀθωμανικὴ	26.60

SMYRNE
ET L' ASIE MINEURE
AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.— Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ 1,50 δραχμῆς.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Κορινθίας
Ἄργους
Ὕδρας καὶ Τροιζηνίας
Σπετσῶν καὶ Ἑρμιονίδος
Ναυπλίας
Κυθήρων

ΔΗΜΟΙ

Ἀργείων, Ναυπλιέων, Κορινθίων, Ὕδρας, Σπετσῶν, Κρανιδίου, Κυθηρίων, Ποταμίων, Τροιζῆνος Τρικάλων, Εὐρωστίνης, Σικυῶνος, Στυμφαλίας, Φενεοῦ, Νεμέας, Μιδέας, Πελλήνης, Κλεωνῶν Σολυγείας, Λυρκείας, Ἀλέας, Περαχώρας, Μυκηνῶν, Ὑσιῶν, Προσυμναίων, Μεθάνων, Ἑρμιόνης Ἐπιδαυρίων, Διδύμων, Δρυόπης, Λήσσης, Μινώας.

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μ. μετὰ πίνα[κος χαρτογρ]αφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1 : 200,000.

Τιμὴ δραχ. 5. Μετὰ ταχ[υδρ. δρ]χ. 5.60.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩ. ... 1886—529.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 503—17 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 555

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ. Διήγημα Α. Πούσκιν.—Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

Ο ΕΝΕΡΓΟΣ ΒΙΟΣ.

ΟΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ. (Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»).

Ο ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣ.

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΜΑ ΤΩΝ ΛΑΠΩΝΩΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Περὶ τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου το Ἀρσάκειον, ἀποφάσει τοῦ διοικητικοῦ αὐτοῦ συμβουλίου, θὰ ἑορτάσῃ τὴν πεντηκονταετηρίδα ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς του. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπεψηφίσθη ποσὸν δεκαπέντε χιλιάδων δραχμῶν δι' ἔξοδα δραματικῶν παραστάσεων, χορῶν καὶ διαφόρων ἄλλων διασκευῶν τοῦ καταστήματος ἀπαραιτήτων, ὅπως λαμπροτέρα γείνῃ ἡ ἑορτὴ αὕτη. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας τὸ Ἀρσάκειον εἶναι τὸ πρῶτον ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα, τὸ ὁποῖον ἄγει τοιαύτην ἑορτήν, διότι καὶ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τοῦ εἴδους τούτου καταστήματα ἱδρύθησαν κατόπιν τοῦ 1836, καὶ ἑπομένως ἡ ἑορτὴ αὕτη προσελκύει ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον, οὗτινος εἶναι ἀξία.

— Περὶ τὰ μέσα τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου θὰ συνέλθῃ ἐν Ῥώμῃ διεθνὲς Συνέδριον στατιστικῆς. Εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο, κληθεῖσα νὰ παραστῇ καὶ ἡ Ἑλλάς, θέλει ἀντιπροσωπευθῆ ὑπὸ τοῦ τμηματάρχου τῆς Στατιστικῆς κ. Ν. Καζάζη.

— Ἐν Κιέβῳ ἐσχηματίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς λῆψιν τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων διὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ ἑορτὴν τῆς χιλιετηρίδος ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ῥωσσίᾳ. Ὁ χριστιανισμὸς εἰσήχθη εἰς Ῥωσσίαν περὶ τὸ 888 τῇ φροντίδι τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Ἡ μεγάλη δούκισσα Ὄλγα ἐλθοῦσα εἰς Κων/πολιν ἐβαπτίσθη τῷ 955, μετονομασθεῖσα Ἑλένη, ἐπανελθοῦσα δ' εἰς Ῥωσσίαν δὲν κατώρθωσε νὰ μεταδώσῃ τὴν νέαν θρησκείαν, ἥτις ἐποίησε μεγάλας προόδους ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Βλαδιμήρου Α'. ἐπιλεγομένου τοῦ Μεγάλου, ἀνεψιοῦ τῆς ἀνωτέρω Ὄλγας, ὅστις συζευχθεὶς τὴν ἀδελφὴν τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου Βασιλείου τοῦ Β'. καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Η'. ἐγένετο χριστιανὸς καὶ ἠθέλησε σὺν αὐτῷ καὶ πάντες οἱ ὑπήκοοί του νὰ βαπτισθῶσιν. Ἡ πρωτοβουλία νὰ ἑορτασθῇ τῷ 1888 ἡ χιλιετηρὶς τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Κιέβῳ ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι τότε ἦτο αὐτὸ ἡ πρωτεύουσα τῆς Ῥωσσίας, ἔχον μητροπολίτην ἐξαρτώμενον ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Τῷ 1299 μετηνέχθη ἡ μητροπολιτικὴ ἕδρα ἀπὸ Κιέβου εἰς Βλαδιμὶρ καὶ τῷ 1328 εἰς Μόσχαν. Τῷ 1589 ὁ Ἰβὰν Γ', ἀποχωρίσας τὴν Ῥωσσίαν ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ἵδρυσεν ἀνεξάρτητον πατριαρχεῖον, ὅπερ μετὰ 5 αἰῶνας ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν τεσσάρων αὐτοκεφάλων τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησιῶν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ πατριάρχαι τῆς Μόσχας ἀπέκτησαν μεγάλην δύναμιν ἐπὶ τῆς ῥωσσικῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἠπείλουν καὶ αὐτὴν τῶν τσάρων τὴν δύναμιν, Θεόδωρος ὁ Γ' κατήργησε τὴν ἀριστοκρατίαν, Πέτρος δὲ ὁ Α' ἀποθανόντος τοῦ πατριάρχου ἀφῆκε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον κενὸν ἐπὶ 20 ἐνιαυτοὺς καὶ τῷ 1722 κατήργησε τὸ πατριαρχεῖον. Ἔκτοτε ἡ ῥωσσικὴ Ἐκκλησία διευθύνεται ὑπὸ τῆς Ἁγίας Συνόδου, ἄνω τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ὁ τσάρος, ἀποφασίζων ἀνεκκλήτως ἐπὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ζητήματος.

— Τῇ 6|18 Σεπτεμβρίου θὰ συνέλθῃ ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας ἡ διεθνὴς σύνοδος τῶν συγγραφέων. Πλὴν ἄλλων θὰ συζητηθῇ ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ καὶ τὸ ζήτημα περὶ τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν βιβλίων καὶ ἰδίως τῶν δραμάτων. Τὰς συνεδριάσεις θὰ διευθύνῃ ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς ὁμοσπονδίας Δρόζ. Τῇ 25|6 Σεπτεμβρίου θὰ ὑπογραφῇ ἐν Βέρνῃ ἡ διεθνὴς σύμβασις περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, τὸ δὲ γεγονὸς τοῦτο θὰ πανηγυρισθῇ ἐκτάκτως ὑπὸ τῆς συνόδου.

— Ὁ βασιλεὺς τῆς Βελγικῆς ἔθηκε πρό τινος ἀγῶνα φιλολογικόν, οὗ τὸ γέρας εἶναι εἰκοσιπενταχιςχίλιαι δραχμαί, πρὸς βράβευσιν τῆς ἀρίστης μελέτης «περὶ τοῦ προσφορωτάτου τρόπου τῆς διαδόσεως τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων παρὰ τῷ λαῷ καὶ τῆς καταλληλοτάτης μεθόδου πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν γεωγραφικῶν ἐρευνῶν.» Ἀγωνοδίκαι ὡρίσθησαν εἷς Γάλλος, εἷς Ῥῶσσος, εἷς Ἱσπανός, εἷς Ἄγγλος καί τινες Βέλγοι, διότι διεθνοῦς ὄντος τοῦ ἀγῶνος ἐγένοντο δεκτὰ εἰς αὐτὸν ἔργα γεγραμμένα εἰς μίαν τῶν ἑπομένων ἓξ γλωσσῶν, γαλλικήν, φλαμανδικήν, ἀγγλικήν, γερμανικήν, ἰταλικήν, ἢ ἱσπανικήν. Μέχρι τοῦδε ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν ἀγῶνα περὶ τὰ ἑξήκοντα τυπωμένα ἢ χειρόγραφα συγγράμματα.

— Ὁ διαπρεπὴς γάλλος ποιητὴς Φραγκῖσκος Κοππὲ θέλει δημοσιεύσῃ προσεχῶς νέον τόμον λυρικῶν ποιημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον Arriere-Saison.

— Οἱ κληρονόμοι τοῦ Λίστς θέλουσιν ἐκδώσῃ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ περικλεοῦς κλειδοκυμβαλιστοῦ γραφέντα ἰδιοχείρως ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ὁ βίος μου*.

— Τὸ ἐν Νόρθαμπτων τῆς Μασαχουσέτης Σμίθειον κολλέγιον ἀνηγόρευσεν ἐσχάτως διδάκτορα τοῦ δικαίου τὴν μὶς Ἀμαλίαν Β. Ἔδουαρδς. Πρό τινων δὲ ἡμερῶν ἕτερον κολλέγιον ἐν Κανσὰς ἀπένειμε τὸν ἐπίτιμον τίτλον διδάκτορος τῆς φιλολογίας εἰς τὴν αὐτὴν δεσποινίδα «εἰς ἀναγνώρισιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἐν τῷ κλάδῳ τῆς Βιβλικῆς ἑταιρίας.»

— Ἀκμαῖος τὴν ἡλικίαν ἀπέθανεν ὁ Βίλελμ Σέρερ, γεννηθεὶς ἐν Σαίνβαρν τῆς Κάτω Αὐστρίας τῷ 1841, ἐπιφανὴς δὲ γενόμενος διὰ τὰς κριτικὰς αὐτοῦ μελέτας περὶ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Ὁ Σέρερ διωρίσθη τὸ πρῶτον καθηγητὴς τῆς γερμανικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Στρασβούργου τῷ 1872, ἀπὸ δὲ τοῦ 1877 ἐδίδασκεν ὡς καθηγητὴς τοῦ αὐτοῦ μαθήματος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου.

— Ἐν τῷ προσεχεῖ τεύχει τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος *ΙΘ' αἰῶνος* (Nineteenth Century) δημοσιευθήσεται ἔργον τι τοῦ βασιλόπαιδος Καρόλου τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπιγράφεται: «Ἰνδικὸν Τσοῦγγελ, φύλλα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου μου», καὶ εἶναι περιγραφὴ θήρας τίγριδος ἐν Ἰνδικῇ, ἧς μετέσχε πρό τινων ἐτῶν ὁ βασιλόπαις. Καὶ ὁ ἀδελφὸς τούτου, ὁ βασιλόπαις Εὐγένιος, προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ πραγματείαν περὶ τῶν Δρούσων τοῦ Λιβάνου.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἄδοξος Κολόμβος* (An Inglorious Columbus) ὁ Edward P. Vining ἐξέδωκεν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ σύγγραμμα, δι' οὗ ἐπιχειρεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Σῖναι ἐγνώριζον τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τοῦ πέμπτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ. Πρὸς τοῦτο δ' ἀναφέρει μυθικάς τινας παραδόσεις τῶν Σινῶν περὶ τῆς χώρας τῶν Φουσάγκ, ἥτις εἶναι αὐτὴ ἡ Ἀμερική, καὶ περὶ τοῦ Χβούι Σὰν τοῦ ἀνακαλύψαντος τούτην.

— Ἄριστος γνώστης τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων, ὁ Ad. D' Avril, ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίοις ἐκτενὲς σύγγραμμα περὶ τῶν διαπραγματεύσεων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν Βερολίνειον συνθήκην καὶ τῶν ἐπακολουθησασῶν συμφωνιῶν (1885—1886).

— Ἐξεδόθη τὸ τρίτον δημοσίευμα περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν τῶν Ἄγγλων, ἐπιγραφόμενον *Ναύκρατις, μέρος Α'*. Περιέχει δὲ περιγραφὴν τῶν ἀνασκαφῶν, τῶν γενομένων ἐν Ναυκράτει κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ

Digitized by Google

1884—1885 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κκ. Flinders Petrie καὶ Griffith. Πλὴν δὲ ταύτης πραγματείαν περὶ γραφῶν ἐν ἀγγείοις ὑπὸ ecil Smith, καὶ ἑτέρας περὶ ἐπιγραφῶν ὑπὸ Ernest Gardner καὶ περὶ νομισμάτων ὑπὸ Barclay V.Head.

— Κατ᾽ αὐτὰς ἐπανηγυρίσθη διὰ συμποσίου ἔν τινι ξενοδοχείῳ τῶν Παρισίων ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ διασήμου χημικοῦ Chevreuil, ὅστις ἐπονομάζει ἑαυτὸν τὸν πρεσβύτατον τῶν σπουδαστῶν. Ὁ θαλερὸς γέρων παρεκάθησεν εἰς τὸ συμπόσιον, κατὰ δὲ τὴν γνώμην τῶν πανηγυριζόντων δὲν φαίνεται πρεσβύτερος τοῦ ἑβδομηκοντούτους υἱοῦ του, ὅστις μετεῖχεν ἐπίσης τῆς ἑορτῆς.

— Συνέστη ἐν Παρισίοις σύλλογος τῆς διπλωματικῆς ἱστορίας (Société d' histoire diplomatique,) ἀποτελούμενος ἐξ ἱστορικῶν καὶ διπλωματῶν, διπλοῦν δ᾽ ἔχων σκοπόν, τὴν μελέτην ζητημάτων τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν καὶ τὴν δημοσίευσιν ἀνεκδότων ἐγγράφων. Πρόεδρος τοῦ συλλόγου ἐξελέχθη ὁ δοὺξ de Broglie, ἀντιπρόεδροι δὲ ὁ κ. Geffroy (πρώην διευθυντὴς τῆς ἐν Ῥώμῃ γαλλικῆς σχολῆς), ὁ Μαρκήσιος τοῦ Βωκούρ, καὶ ὁ μαρκήσιος τοῦ Βογκὲ (πρώην πρεσβευτὴς εἰς Κωνσταντινούπολιν.) Ὁ σύλλογος θὰ συνέρχηται ἅπαξ τοῦ μηνὸς καὶ θὰ ἐκδίδῃ τριμηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα.

— Τὸ τεῦχος τοῦ Αὐγούστου τοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος Les lettres et les arts περιέχει τὸ δεύτερον μέρος ἄρθρου τοῦ ἐπιφανοῦς κριτικοῦ Φραγκίσκου Σαρσέ, ἐν ᾧ μετὰ θαυμαστῆς εἰλικρινείας ἐκμυστηρεύεται οὗτος τὰς σχέσεις του πρὸς τὴν Σάραν Βερνάρ. Τούτῳ ἕπεται ποίημα τοῦ Leconte de Lisle *Ὁ θάνατος τοῦ μοναχοῦ*, περιγράφον ἐπεισόδιόν τι τῶν πρὸς τοὺς Ἀλβιγηνοὺς θρησκευτικῶν πολέμων. Καὶ πλὴν τούτων σπουδαιοτάτην πραγματείαν τοῦ Εὐγενίου Μύντζ περὶ ταπητουργίας κατὰ τοὺς χρόνους Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ΄ μετ᾽ εἰκόνων φωτοτυπικῶν.

— Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς θὰ συνέλθῃ ἐν Γόθᾳ τῆς Γερμανίας σύνοδος γερμανικῶν, αὐστριακῶν, ἑλβετικῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἑταιριῶν πρὸς καῦσιν τῶν νεκρῶν.

— Ἡ ἡγεμονόπαις Θηρεσία τῆς Βαυαρίας, θυγάτηρ τοῦ νῦν ἀντιβασιλέως, ἥτις πρό τινος ἐξέδωκεν ἐν Στουτγάρδῃ ἐκτενὲς σύγγραμμα περὶ Ῥωσσίας, παρασκευάζει ἕτερον ὅμοιον περὶ Ἀγγλίας.

Ἡ Βουλὴ τῶν Κρητῶν ἐψήφισε πίστωσιν 15,000 γροσίων, ἵνα δοθῇ εἰς τὸν διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας κ. Ἀντώνιον Γιανναράκην πρὸς ἔκδοσιν τοῦ *Ἐρωτοκρίτου* μετὰ σχολίων καὶ γλωσσαρίου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σωζομένης παλαιοτέρας ἐκδόσεως. Ὁ κ. Γιανναράκης εἶνε γνωστὸς καὶ ἐκ τῆς πολυτίμου αὐτοῦ ἐκδόσεως τῶν Κρητικῶν ᾀσμάτων.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως προκηρύσσει διαγωνισμὸν δέκα ὑποτροφιῶν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Κρήτσκη. Ἐκ τούτων ἓξ ὁρίζονται πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐν τῷ γυμνασίῳ Βόλου, δύο ἐν τῷ διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν καὶ δύο ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Εἰς τὸν διαγωνισμὸν εἰσὶ δεκτοὶ μόνον Ζαγοραῖοι νέοι.

— Ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τῶν Ὀλυμπίων θέλει διδαχθῇ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα πολιτικὴ κωμῳδία τοῦ δημοφιλοῦ ποιητοῦ τοῦ «Ῥωμηοῦ» κ. Γ. Σουρῆ φέρουσα τίτλον «Ἡ περιφέρεια».

— Ἐκ τοῦ ἐνταῦθα καταστήματος τῆς μουσικῆς τοῦ κ. Ζ. Βελουδίου ἐξεδόθη ἄρτι «Τὸ νανούρισμα,» σύνθεσις μουσικὴ δι᾽ ᾆσμα καὶ κλειδοκύμβαλον τοῦ φιλοπόνου παρ᾽ ἡμῖν μουσικοδιδασκάλου κ. Ν. Λαμπελέτου, γραφεῖσα ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποιήματος τοῦ κ. Ἰω. Πολέμη.

— Οἱ κκ. Δούκας Α. Δούκας καὶ Ναπολέων Λ. Κανάρης ἀγγέλλουσι τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν ἐν μεταφράσει ἑλληνικῇ δύο ἔργων τοῦ Ἰουλίου Βέρν «τῆς πλωτῆς νήσου» καὶ «τῶν ἐκβιασμῶν τοῦ ἀποκλεισμοῦ». Ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου περιληφθησομένου εἰς 16 τυπογραφικὰ φύλλα ὡρίσθη ἐν μὲν τῷ ἐσωτερικῷ δραχ. 1.50, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 2.

— Ἐξεδόθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ πρόγραμμα τῶν κατὰ τὸ προσεχὲς σχολικὸν ἔτος διδαχθησομένων μαθημάτων ἐν τῷ ἐν Γαλαζίῳ Ἑλληνικῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τοῦ κ. Ἀναστ. Βενιέρη. Ὡς γνωστόν, τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο ἵδρυμα, ἀπὸ τριακονταετίας λειτουργοῦν ἐν τῇ παραδουναβείῳ πόλει, παρήγαγε λίαν εὐδοκίμους καρπούς, συντελοῦν διὰ τῆς διαδόσεως τῆς ἑλληνικῆς παιδείας εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος παρὰ τοῖς αὐτόθι Ἕλλησιν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Métrologie grecque et romaine par J. Wex traduit de l' allemand par P. Monet etc avec préface par H. Goelzer. Paris (Klincksieck) 1886 (εἰς 12ον, χαρτόδετον, σελ. 146).

Καὶ ἄλλο χρήσιμον βιβλίον προσέθηκεν εἰς τὴν ἣν ἐκδίδει Nouvelle Collection à l' usage des classes ὁ ἐκδότης Klincksieck, ὅπερ ἡμεῖς προθύμως σπεύδομεν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τοὺς παρ᾽ ἡμῖν φιλομαθεῖς. Τὸ γερμανικὸν βιβλίον, ἐξ οὗ ἔγινεν ἡ γαλλικὴ μετάφρασις ἐπιγράφεται οὕτω· J. Wex, die Metra der Griechen und Römer, β΄ ἔκδ. εἰς 8ον ἐν Λειψίᾳ παρὰ τῷ Taubner, 1884). στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῶν μεγαλητέρων καὶ ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων τοῦ Mommsen (Geschichte des röm. Münzwesens, Berlin 1860), τοῦ Marquard (Römische Staatsverwaltung, β΄ τόμ.) καὶ τοῦ Hultsch (Metrologie, β΄ ἔκδ. Berlin 1882). Περιλαμβάνει δὲ τὸ βιβλίον περὶ τῶν μέτρων τοῦ μήκους, τῆς ἐπιφανείας καὶ τῆς χωρητικότητος τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων, περὶ τοῦ συστήματος τῶν σταθμῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ περὶ τοῦ νομισματικοῦ αὐτῶν συστήματος. Εἶναι ἀκριβές, περιληπτικὸν καὶ πρόχειρον. Ὁ Γάλλος μεταφραστὴς κατ᾽ ἐλάχιστά τινα πράγματα μετέβαλε τὸ πρωτότυπον κείμενον καὶ μάλιστα πράγματα ἀφορῶντα κυρίως εἰς τὴν τυπογραφικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ βιβλίου. Παρέλειψε μόνον ἐντελῶς τὸ παράρτημα τοῦ πρωτοτύπου τὸ πραγματευόμενον περὶ τῶν μέτρων τῶν Ἑβραίων, ἀλλ᾽ ἀντ᾽ αὐτοῦ προσέθηκε ἐν τέλει ἀλφαβητικὸν πίνακα τῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων, ὅστις καθιστᾷ τὸ βιβλίον πολὺ πλέον εὐμεταχείριστον.

Σ. Κ. Κ.

Αἱ θεμελιώδεις διδασκαλίαι τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης ὑπὸ Στεφάνου Δ. Ῥώση, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητοῦ. Ἐν Κερκύρᾳ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «ὁ Κοραῆς» Ι. Ναχαμούλη. 1885. 16ον, σελ. 67.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῆ, 15 Αὐγούστου.

Κατὰ τὸ ἐπερχόμενον φθινόπωρον θέλουσι τελεσθῇ ἐνταῦθα μεγάλα γυμνάσια πυρῶν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ πεζικοῦ. Χάριν τῶν γυμνασίων θέλουσι συγκεντρωθῇ ἐν Ἀθήναις πᾶσαι αἱ πυροβολαρχίαι. Ἐν τῷ πεζικῷ ἕκαστος στρατιώτης θέλει καταναλώσει 135 φυσίγγια, ἤτοι τὸν παραδεδεγμένον ἀνώτατον ὅρον. Ἐκ τῶν 135 τούτων φυσιγγίων τὰ 100 μὲν θὰ ὦσιν ἔνσφαιρα, τὰ 35 δ᾽ ἄσφαιρα. Ἐκτὸς τῶν στρατιωτῶν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ πεζικοῦ θὰ μετάσχωσι τῶν ἀσκήσεων, ὑποχρεούμενοι νὰ ῥίψωσιν ἕκαστος ἀνὰ 35 βολὰς περιστρόφου.

— Εἰς 300 περίπου ἀνῆλθον οἱ νέοι οἱ προσελθόντες εἰς ἐξετάσεις ἵνα εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν προπαρασκευαστικὴν Σχολὴν τῶν ὑπαξιωματικῶν, ὧν πολλοὶ καὶ ἐκ τάξεων τοῦ Γυμνασίου. Ἐκ τῶν ἐξετασθέντων ὀλίγιστοι ἀπέτυχον, ἀλλ᾽ αἱ ἐν τῇ Σχολῇ κεναὶ θέσεις εἰσὶ μόνον 120, ὧν τὸ ἥμισυ κατὰ τὸν νόμον λαμβάνουσι κατὰ προτίμησιν υἱοὶ στρατιωτικῶν, ναυτικῶν ἢ πολιτικῶν ὑπαλλήλων. Τούτου ἕνεκα ἡ Κυβέρνησις ἐφρόντισε νὰ ἐξοικονομήσῃ ἐν τῷ καταστήματι τῆς Σχολῆς χῶρον ἐπαρκῆ, ὥστε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς αὐτὴν ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων νέων ἀριθμὸν μείζονα τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1886—87 μαθητῶν τῆς προπαρασκευαστικῆς Σχολῆς οὕτω θὰ ἀνέλθῃ εἰς 360 ἐν ὅλῳ.

— Ἡ ἐφετεινὴ συγκομιδὴ τοῦ σταφιδοκάρπου ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀνέλθῃ εἰς 274,000.000 λίτρας, διανεμομένη κατὰ προσέγγισιν ὡς ἑξῆς κατ᾽ ἐπαρχίας: Πάτραι 24,000,000 λιτρῶν· Κορινθία 16,000,000· Αἰγιάλεια 21,000,000· Μεσολόγγιον, Ναυπακτία, Βόνιτσα 4,000,000· Ὀλυμπία 12 ἑκατομμύρια· Ἠλεία 70,000,000 Τριφυλία 40,000,000· Μεσσηνία 30,000,000· Πυλία 20,000,000· Ναυπλία καὶ Ἄργος 2,000,000· Ἰόνιοι νῆσοι 35,000,000.

— Τὰ ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ἀγορασθέντα δύο ἀτμόπλοια «Μυκάλη» καὶ «Σφακτηρία» ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς πολεμικὰ ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς

Digitized by Google

τὴν Ἑλληνικὴν Ἀτμοπλοϊκὴν Ἑταιρίαν ἀντὶ 1,727,158, ἤτοι ὅσον ἀκριβῶς ἠγοράσθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ πώλησις ἐγένετο κατόπιν γνωμοδοτήσεως ἐπιτροπῆς ἐξ εἰδικῶν ἀνδρῶν ὅτι τὰ πλοῖα ταῦτα δὲν εἶνε πολεμικῆς ἀξίας.

— Νέα ἀτμοπλοϊκὴ γραμμὴ ἤρξατο λειτουργοῦσα ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Πελοποννήσου διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς γαλλικῆς Ἑταιρίας Φραισινέ.

— Εἰς διαφόρους τῆς Πελοποννήσου λιμένας ἤρξατο ἡ φόρτωσις καὶ ἀποστολὴ τοῦ σταφιδοκάρπου εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς Ἀμερικήν.

— Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα ἰσολογισμὸν τῆς Ἑταιρείας τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου τὰ μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1885 δαπανηθέντα εἰς κατασκευὴν τοῦ ἔργου ἀνέρχονται εἰς δραχ. 18,471,346.39, ἔχει δ' ἀκόμη ἡ Ἑταιρεία διαθέσιμα δραχμὰς 15.099,123.03.

— Αἱ κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Ἰούνιον εἰσπράξεις πάντων τῶν τελωνείων τοῦ κράτους ἀνῆλθον εἰς δραχ. 1,321,857,12 ἀπέναντι 1.268,859,05 εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ ἔτους 1885. Κατ' ἀνακεφαλαίωσιν αἱ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Ἰουνίου 1886 τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δραχ. 7,961,949.98 ἀπέναντι 9,167,292 30 εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος ἔτους.

— Προσεχῶς τίθενται εἰς κυκλοφορίαν ὑπὸ τῆς Ἐθν. Τραπέζης τὰ ἄρτι ἐξ Ἀμερικῆς κομισθέντα νέα τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν 25 δραχμῶν, ἅτινά εἰσι μὲν ἰσομεγέθη πρὸς τὰ παλαιά, ἀλλὰ διαφέρουσιν αὐτῶν κατὰ τὸν τύπον.

— Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ἀποβιώσας πρό τινος ὁμογενὴς Σταμάτιος Μ. Τζιτζίνιας ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης του φρ. 5,000 ὑπὲρ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀνὰ φρ. 4,000 εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν σχολὴν Χίου καὶ ἀνὰ φρ. 3,000 εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζηκώστα, τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ Πτωχοκομεῖον καὶ τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον Ἀθηνῶν.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν δι' ἐγγράφου του πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ λιμένος Τήνου ἐπιτροπὴν ἐγνωστοποίησεν, ὅτι ἀπεφασίσθη ὅπως γείνῃ ἡ ἔναρξις τῆς κατασκευῆς τοῦ λιμένος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδίου τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ κ. Γκότλαν. Προσεκάλεσε δὲ τὴν εἰρημένην ἐπιτροπήν, ὅπως ὑποδείξῃ τοὺς πόρους, δι' ὧν θέλει κατασκευασθῇ ὁ ἐν λόγῳ λιμήν.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 18ον καὶ 19ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ. 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος. μεγέθους 0,23×0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος.— Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στῦλοι Ὀλυμπιείου.—Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34,×0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55× 0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ἐκ παραδρομῆς εἶχεν ἀναβληθῇ ἡ ἀποστολὴ τῶν τόμων. Ἀπεστάλησαν ἤδη τῷ κ. Λ. Α., κατὰ τὴν ὑμετέραν σημείωσιν.— κ. Δ. Β. Παρισίους. Τὸ ἐλάβομεν καὶ εὐγνωμονοῦμεν. Εἰς τὰ τῆς ὑμετέρας σχολῆς ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Κ. Χ. Σῦρον. Ἀντίτυπον Γεωγραφίας ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. Ἐκ τοῦ καταλόγου Χίου εἶνε τὸ σταλὲν ἀπόσπασμα.—κ. Κ'. Δι' ἡμᾶς, οἵτινες θέλομεν νὰ δράσωμεν διὰ τῶν ὅπλων καὶ ἔχομεν ἀξιώσεις ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως, διδακτικωτάτη εἶνε ἡ ἑπομένη σύγκρισις τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς πρὸ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου Γαλλίας : «Ὁ ζήσας ἐν Βερολίνῳ ἀναγκάζεται ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι τὸ πρωσσικὸν ἔθνος εἶνε πλῆρες ζωῆς καὶ φιλοπατρίας. Δὲν διεφθάρη εἰσέτι ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων καὶ διετήρησε θερμὴν πίστιν καὶ σέβας πρὸς πάντα τὰ ἄξια σεβασμοῦ πράγματα. Ὁποίαν θλιβερὰν ἀντίθεσιν ἀποτελεῖ ἡ Γαλλία! Ἔσκωψε τὰ πάντα, οὐδεὶς δὲ σέβεται ἐν αὐτῇ τὰ σεβαστά. Ἡ ἀρετή, ἡ οἰκογένεια, ἡ φιλοπατρία, ἡ θρησκεία, ἡ τιμὴ παρουσιάζονται ὡς θέματα γέλωτος εἰς γενεὰν ἐπιπολαίαν. Τὰ θέατρα ἐγένοντο σχολεῖα κυνισμοῦ καὶ ἐξαχρειώσεως. Τὸ δηλητήριον εἰσδύει πανταχόθεν κατὰ σταγόνας εἰς τὰ ὄργανα ἀμαθοῦς καὶ κεκορεσμένης φαντασίας. Ὅθεν πάντα τὰ ἐθνικὰ προσόντα, ἡ γενναιότης, ἡ τιμιότης, τὸ θέλγητρον τοῦ πνεύματος, ἡ εὐγενὴς τῆς καρδίας ὁρμὴ ἐξασθενοῦσι κατὰ μικρόν, οὕτω μάλιστα ὥστε μετ' ὀλίγον τὸ εὐγενὲς γαλλικὸν ἔθνος θὰ γνωρίζηται ἐκ μόνων τῶν ἐλαττωμάτων του. Κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον ἡ Γαλλία δὲν παρατηρεῖ ὅτι ἄλλα ἔθνη προτρέχουσιν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου, ὀπίσω καταλείποντα αὐτήν.—κ. Μ. Θ. Τρίπολιν. Ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφη δ' ὁ κ. Π. Γ. Κ, πρὸς ὃν μετὰ τῆς σειρᾶς τῶν φύλλων ἐ. ἔ. ἀπεστάλησαν καὶ οἱ 4 τόμοι. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ ἀπὸ 12 Ἰουνίου — 3 Αὐγούστου καθ' ἣν καὶ τὰ 2 τελευταῖα διεύθυνσιν. Μήπως κρατοῦνται ἐν Λευκάδι; Εὐαρεστήθητε νὰ ἐρευνήσητε περὶ τούτου. Τῆς ἱστορίας θ' ἀποσταλῶσιν ὑμῖν τὰ τεύχη ὅταν συμπληρωθῇ εἰς 10 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ τὴν προηγουμένην ὑμῶν παραγγελίαν.—κ. Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ κ. Π. Λ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἐξαίρετον ὑμῶν εὐμένειαν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς.— *Ἀέργῳ* «Si vis pacem para bellum», τουτέστιν «ἂν θέλῃς τὴν εἰρήνην παρασκεύαζε τὰ τοῦ πολέμου» εἶνε δὲ τὸ ῥητὸν τοῦ Hugo Grotius, νομομαθοῦς Ὀλλανδοῦ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, συγγράψαντος «De jure belli et pacis.—κκ. Α. Μ. Βῶλον καὶ Ι. Σ. Α. Σῦρον. Ἐλήφθησαν.—κ. Ι. Σ. Α. Σῦρον. Τὸ περικάλυμμα δὲν ἡτοιμάσθη ἔτι. Ὅταν δ' ἔλθῃ δυνάμεθα νὰ σᾶς τὸ προμηθεύσωμεν. Γαλλικὴ Γραμματικὴ ὡς σχετικῶς καλλιτέρα εἶναι ἐγκεκριμμένη ἡ τοῦ Καρασούτσα, καὶ ταύτην δύνασθε νὰ μεταχειρισθῆτε.— *Ἀνωνύμῳ φίλῳ*. Καλάμας. Ὑπάρχει τὸ βιβλίον ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑ-

Digitized by Google

στίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς.—*Εὐρ*.Κωνσταντινούπολιν. Ἡ μετάφρασις εἶνε ἱκανῶς ἐπιτυχής, ἀλλά τινες στίχοι ἀτυχεῖς παραβλάπτουσι τὸ ὅλον, ἐξοῦ ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ δημοσίευσις. Οὐχ ἧττον εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν.—κ. Χ. Δ. Πειραιᾶ. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν δὲν εἶνε μεταπεφρασμένη. —*Ἀνυπομόνῳ*. Καὶ εἰς τὴν πολιτικήν, ὡς εἰς τὸν ἔρωτα, ὑπόσχεταί τις πλείονα τῶν ὅσα προτίθεται νὰ ἐκτελέσῃ. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου νομίζομεν ὅτι τὸ ῥητὸν δὲν ἔχει ἐφαρμογήν.—κ. Δ Γ. Ζ. Μοναστήριον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.— κ. Δ. Δ. Σύρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν κ. Φ. Β. Τοῦ σημειουμένου συγγράμματος τόμοι δὲν εὑρίσκονται ἐνταῦθα. Περὶ τοῦ ἄλλου ἀπαντῶμεν προσεχῶς. — κ. Δ. Χ. Βῶλον. 1) Αἱ ἐν Ζυρίχῃ, Καρλσρούῃ, Δρέσδῃ καὶ Μονάχῳ· 2) Ἐν ταῖς πλείσταις τούτων εἰσιτήριον τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀρκεῖ, ἢ ἀπολυτήριον τοῦ ἡμετέρου Πολυτεχνείου· 3) Κατὰ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ μαθητοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου. καὶ τὰς ὥρας τὰς ὁποίας θὰ δαπανᾷ καθ' ἑκάστην. 4) Ἐν Γενεύῃ ἡ γαλλική, ἐν Ζυρίχῃ ἡ γερμανική 5) Ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἑκάστου. 6) Ἑκάστη τῶν σχολῶν ἔχει ἴδιον κανονισμὸν ὁρίζοντα τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις διὰ τὴν ἐγγραφὴν τῶν φοιτητῶν.—Miss M. C. D. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν, ἤρχισε δ' ἡ πρὸς ὑμᾶς ἀποστολή.— κ. Α. Θ. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλὰ νομίζομεν τὸ θέμα πολὺ βαρὺ διὰ τὴν «Ἑστίαν».— κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν ἐγκαίρως, ὡς καὶ ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν ὑμῖν.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.— Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Αὐγούστου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀ Δρ. ν.	335.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	340.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	431.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	338.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	261 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	168.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	90 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	441.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3990.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	57.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	59.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας. . »	165.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	273.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	30.—
» 3μην.	29.75
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	118. ³/₄
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	23.75
Λίρα ὀθωμανική.	26.95

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Κορινθίας
Ἄργους
Ὕδρας καὶ Τροιζηνίας

Σπετσῶν καὶ Ἑρμιονίδος
Ναυπλίας
Κυθήρων

ΔΗΜΟΙ

Ἀργείων, Ναυπλιέων, Κορινθίων, Ὕδρας, Σπετσῶν, Κρανιδίου, Κυθηρίων, Ποταμίων, Τροιζῆνος, Τρικάλων, Εὐρωστίνης, Σικυῶνος, Στυμφαλίας, Φενεοῦ, Νεμέας, Μιδέας, Πελλήνης, Κλεωνῶν, Σολυγείας, Λυρκείας, Ἀλέας, Περαχώρας, Μυκηνῶν, Ὑσιῶν, Προσυμναίων, Μεθάνων, Ἑρμιόνης, Ἐπιδαυρίων, Διδύμων, Δρυόπης, Λήσσης, Μινώας.

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μ. μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1 : 200,000.

Τιμὴ δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν Δρ. 5.60.

Ἐ. Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—533.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ 504 24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 556

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ. Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

Ο ΕΝΕΡΓΟΣ ΒΙΟΣ.

ΟΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ. (Ἐκ τοῦ συγγράμματος «Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου»).

Ο ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣ.

ΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΗΜΩΝ.

ΠΩΣ ΕΝΝΟΕΙΤΑΙ Η ΑΓΩΓΗ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι.

Η ΒΙΟΛΕΤΤΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ, ποίημα ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Η ΕΚ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Φοβερὰν ὑπέστη καταστροφὴν ἡ Πελοπόννησος, καὶ ἰδίως τὰ μεσημβρινοδυτικὰ αὐτῆς μέρη, ἐκ σφοδροτάτου σεισμοῦ, ὅστις συνεκλόνησεν αὐτήν, γενόμενος αἰσθητὸς καὶ εἰς πλεῖστα ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ὁ σεισμὸς συνέβη περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς Παρασκευῆς πρὸς τὸ Σάββατον τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος, ἦτο δὲ διαρκέστερος ἐξ ὅσων ἀπὸ πλείστων ἐτῶν συνέβησαν ἐν Ἑλλάδι, διαρκέσας περὶ τὰ 12 δευτερόλεπτα καὶ συγκείμενος ἐκ τριῶν ἀμέσως ἀλληλοδιαδόχων δονήσεων. Αἱ ἐξ αὐτῶν ἐπελθοῦσαι καταστροφαὶ ἐν Μεσσηνίᾳ ἰδίως, καὶ ἀλλαχοῦ ὑπῆρξαν φοβεραί, κατὰ τὰ ἐκ τῶν παθόντων μερῶν διαβιβασθέντα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τηλεγραφήματα. Πόλεις καὶ κωμοπόλεις ἀνθοῦσαι καὶ εὐημεροῦσαι ἕως χθές, εἶνε τώρα ἄμορφοι καὶ οἰκτροὶ σωροὶ ἐρειπίων· τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἐλπίδα ἣν ἐνέπνεεν εἰς τὸν ἀτυχῆ πληθυσμὸν αὐτῶν ἡ αἰσίως λήγουσα συγκομιδή, ἡ μέλλουσα ὁπωσοῦν νὰ παραμυθήσῃ αὐτοὺς διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς θυσίας τῶν παρελθόντων ἐτῶν, διαδέχεται τὸ πένθος καὶ ἡ ἀπόγνωσις. Ἐν μιᾷ στιγμῇ τὴν ποικίλην δρᾶσιν τῆς ζωῆς ἀντικατέστησε θανάτου ἐρημία καὶ σιγή, ἣν ταράσσει ὁ κρότος τῆς δικέλλης ἐξερευνώσης τὰ συντρίμματα ἢ ὀρυσσούσης τάφους πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ὀδυρμὸς τῶν ἐπιζησάντων ἀθλίων θυμάτων.

Τὴν δεινοτάτην φθορὰν ὑπέστησαν ἰδίως αἱ πόλεις Φιλιατρῶν, Γαργαλιάνων, Λιγουδίστης, Κορώνης, καὶ Μαραθουπόλεως, ὧν αἱ οἰκίαι πᾶσαι σχεδὸν μετεβλήθησαν εἰς ἐρείπια, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐτάφησαν πλῆθος ἀνθρώπων. Οἱ φονευθέντες εἰς τὰ διάφορα μέρη ὑπολογίζονται κατ' ἐπισήμους πληροφορίας εἰς 300, ἐξ ὧν περὶ τοὺς 100 μόνον ἐν Φιλιατροῖς. Διπλάσιος δ' εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν πληγωθέντων.

Μεταξὺ τῶν φονευθέντων συγκαταλέγονται ἐνιαχοῦ ὁλόκληροι οἰκογένειαι, ἐξ ὅλων δ' ἐν γένει τῶν μερῶν ἀγγέλλονται ἀλλεπαλλήλως σπαραξικάρδιοι καταστροφαί. Αἱ ζημίαι εἰσὶν ἀνυπολόγιστοι. Ἐν μόνοις τοῖς Φιλιατροῖς ὑποτίθεται ὅτι ὑπερβαίνουσι τὰ 10 ἑκατομμύρια. Ἐπίσης δεινὴν φθορὰν ὑπέστησαν ἡ Μεσσήνη, τὸ Πεταλίδιον, ἡ Κυπαρισσία, πολλὰ παρακείμενα χωρία, ἡ Μεθώνη καὶ ὁλόκληρος ὁ δῆμος Πυλίων, καὶ οἱ δῆμοι Οἰχαλίας καὶ Ἀνδανίας. Ὀνομαστὶ ἀναφέρονται ὡς παθόντα τεσσαράκοντα πόλεις καὶ χωρία ὧν ἐννέα ἐκ θεμελίων κατεστράφησαν.

Ἐκ πάντων τῶν καταστραφέντων μερῶν συγκινητικὰ τηλεγραφήματα διαβιβάζονται ζητοῦντα ἐσπευσμένως σκηνὰς καὶ ζωοτροφίας

— Ἡ Κυβέρνησις ἅμα πληροφορηθεῖσα ἐκ τῶν ἀρχῶν περὶ τῆς ἐπελθούσης συμφορᾶς, ἔσπευσε νὰ προσέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τοὺς δεινῶς παθόντας κατοίκους, ἀποστείλασα ἀλλεπαλλήλως εἰς τὰ διάφορα μέρη ἀτμόπλοια μετὰ ἰατρῶν, νοσοκόμων, τροφῶν, σκηνῶν καὶ φαρμάκων καὶ λόχου σκαπανέων.

Ἐξέδωκε δὲ καὶ διάταγμα, δι' οὗ διέθετο ὑπὲρ τῶν παθόντων κατοίκων πίστωσιν 300,000 φράγκων.

— Ὁ βασιλεύς, εἰς ὃν τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡ ἐν Πελοποννήσῳ συμβᾶσα καταστροφὴ ἐκ τοῦ σεισμοῦ, ἀπήντησε διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν κ. πρωθυπουργόν, ἔχοντος οὕτως:

«Ἔλαβον τὸ τηλεγράφημά σας. Εἰς τὸ ἔπακρον μὲ θλίβει ἡ λυπηρὰ εἴδησις. Παρακαλῶ νὰ δηλώσητε ὁπόσον συμπάσχω ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ συμφορᾷ. Τὰ μέτρα ὑμῶν εἰς συνδρομὴν τῶν ἀτυχῶν κατοίκων εἶνε ἐξαίρετα. Παρακαλῶ νὰ μοὶ δίδητε εἰδήσεις. Θέτω ὑπὲρ τῶν παθόντων εἰκοσακισχιλίας δραχμὰς εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν. Γεώργιος.»

— Ἤρξαντο ἀμέσως ἰδιωτικαὶ εἰσφοραὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ δεινῶς παθόντων κατοίκων τῆς Μεσσηνίας. Πρῶτος δ' ὁ κ. Παντιᾶς Α. Ῥάλλης προσήνεγκε λίαν φιλανθρώπως τὸ γενναῖον ποσὸν 2,000 δραχμῶν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου,

Ὡσαύτως ὁ διευθυντὴς τῆς Ἑταιρείας τοῦ τροχιοδρόμου Ἀθηνῶν προσήνεγκε δραχ. 300, ὁ ἔμπορος κ. Ι. Τσάτσος δραχ. 50, καὶ ὁ ἐνταῦθα πρόξενος τοῦ Βελγίου κ. Σ. Resseeles δρ. 100.

— Συνέστη δ' ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Προκοπίου, ὡς προέδρου, καὶ τῶν κκ. Παπαηλιοπούλου, νομάρχου, Γ. Βασιλείου, ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἐθν. Τραπέζης, Α. Συγγροῦ βουλευτοῦ Σύρου, Δημ. Ὀρφανίδου καθηγητοῦ, Περικλέους Σούτσου, ἀρχιάτρου, Ἀλεξ. Κοντοσταύλου, πρώην ὑπουργοῦ, Δημ. Σούτσου, δημάρχου Ἀθηναίων, Ὁμηρίδου Σκυλίσση, δημάρχου Πειραιῶς, Μιχ. Μελᾶ, Παντιᾶ Ῥάλλη, Τρ. Μουτσοπούλου, Φωκίωνος Νέγρη, Θεοδ. Ῥετσίνα καὶ Ν. Δεικτάκη.

— Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐνταῦθα κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἀγγέλλεται ὅτι καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἑλληνικαὶ παροικίαι, συνεκροτήθησαν ἐπιτροπαὶ πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν παθόντων. Αἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπιτροπαὶ ἐν Πάτραις, Λαρίσσῃ, Κερκύρᾳ, καὶ Ναυπλίῳ θὰ συγκροτηθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ προέδρου καὶ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐφετῶν, τοῦ νομάρχου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς τραπέζης, ἐν ταῖς λοιπαῖς δ' ἐπαρχίαις ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν πρωτοδικῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐστάλη ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ δημάρχου Ἐρετριέων καὶ κατετέθη ἐν τῷ Ἐθνικῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ μαρμάρινον ἱματιοφόρον ἄγαλμα ἀγενείου ἀνδρός, μεγέθους μείζονος τοῦ φυσικοῦ (ὕψ. 2 μέτρων). Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εὑρέθη κατὰ τύχην ἐν Ἐρετρίᾳ, ἐν τῇ δημοσίᾳ ὁδῷ· καὶ ἐποιήθη μὲν κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, ἀλλ' ἡ ἐργασία αὐτοῦ εἶνε ἀξιόλογος, ἰδίως ἡ τῆς κεφαλῆς, ἧς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου διακρίνονται ἐπὶ λεπτότητι καὶ εὐγενείᾳ, ἣν σπανιώτατα ἀπαντᾷ τις ἐν ἀγάλμασι τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τὴν ἀξίαν τοῦ ἀγάλματος ἐπαυξάνει καὶ ἡ καλλίστη αὐτοῦ διατήρησις, οὐδεμίαν φθορὰν ὑποστάντος, ἀλλ' οὕτω σωζομένου ὡς ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ τεχνίτου· ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶνε τὸ τελειότατον τῶν ἀγαλμάτων οὐ μόνον τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς Μουσείοις τῆς Ἑσπερίας· φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο ἐπιτύμβιον εἰκονίζον τὸν νεκρὸν ἐν ὅλως ἐξιδανισμένῃ μορφῇ, διότι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου εἶνε παρεμφερῆ τοῖς τοῦ Ἑρμοῦ.

— Ἐν τῷ παρὰ τὸν Ὠρωπὸν μαντείῳ τοῦ Ἀμφιαράου ἐγένετο, ὡς προανηγγείλαμεν, ἐπανάληψις τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Βασ. Λεονάρδου. Διὰ τῶν νῦν ἐνεργουμένων ἀνασκαφῶν ἀνεκαλύφθη θέατρον, οὗ σώζονται πλὴν τῶν τοίχων τῆς σκηνῆς καὶ 10 μαρμάρινοι κίονες δω-

Digitized by Google

ρικοῦ ρυθμοῦ, κατὰ χώραν ἱστάμενοι, εὑρέθησαν δὲ καὶ πλεῖστα θριγκοῦ μαρμάρινα μέλη. Ἐπὶ τῶν ἐπιστυλίων ἀναγράφεται: *σκηνὴ καὶ θυρώματα, προσκήνιον καὶ πίνακες*. Κατὰ δὲ τὸν πρῶτον στίχον τῶν ἑδωλίων ἀπεκαλύφθη κομψὴ ἐπὶ βάσεως ἱσταμένη μαρμαρίνη ἕδρα, φέρουσα τὸ ὄνομα Νίκωνος ἱερέως τοῦ Ἀμφιαράου. Αὐτόθι εὑρέθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ στήλη μετὰ προτομῆς, ἧς σώζεται ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν νώτων κατὰ τὸν ἀρχαϊκὸν τρόπον καταπίπτουσα ἡ κόμη, κάλλιστον ἔργον τοῦ τέως ἀγνώστου Ἀθηναίου τεχνίτου Στρομβίχου.

— Ὁ γενόμενος σεισμὸς ἐπήνεγκε βλάβας τινὰς καὶ εἰς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνεσκαμμένον χῶρον, ἔνθα τὰ λείψανα τῶν ἀρχαίων μνημείων. Τέσσαρες κίονες ἐκ τῶν ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησίας κατέπεσαν, οἱ τρεῖς δὲ τούτων συνετρίβησαν εἰς πολλὰ τεμάχια. Ὡσαύτως κατέπεσαν καὶ διερράγησαν δύο κίονες τῶν ἐν τῇ παλαίστρᾳ. Εὐτυχῶς οὐδεμία βλάβη ἐπῆλθεν εἰς τὰς συλλογάς.

— Κατὰ τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐξακολουθούσας ἀνασκαφὰς ἀνεκαλύφθησαν εἰς βάθος 10 μέτρων ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος τοῦ Παρθενῶνος τεμάχια μεγάλου συμπλέγματος ἐκ πωρίνου λίθου. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο εἰκάζεται ὅτι παρίστη τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους· διακρίνονται δὲ μεταξὺ τῶν ἀνευρεθέντων τεμαχίων αὐτοῦ κεφαλὴ λέοντος καὶ τὸ ἔμπροσθεν μέρος ταύρου φυσικοῦ μεγέθους, οὗ ἡ κεφαλὴ εἶνε καλλίστη.

— Ἐν τῇ Academy τοῦ Λονδίνου ὁ αἰδεσιμώτατος κ. H. F. Tozer, ἄριστος γνώστης τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ συγγραφεὺς διτόμου ἀξιολογωτάτου συγγράμματος περὶ τῶν Ἑλλήνων ὀρεινῶν, ἤρξατο δημοσιεύων σημειώσεις περιηγήσεως εἰς τὰς ἑλληνικὰς νήσους (Notes of a tour in the Asiatic Greek Islands). Τὸ πρῶτον τῶν ἄρθρων αὐτοῦ πραγματεύεται περὶ Λέσβου.

— Τὸ ἐν Λειψίᾳ βιβλιοπωλεῖον Teubner ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ δημοσίευσιν νέας ἐκδόσεως τοῦ Θουκυδίδου τοῦ Boehme, ἐπιτεθεωρημένης ὑπὸ τοῦ ἐν Γοττίγγῃ καθηγητοῦ Ἀλφρέδου Σαῖνε.

— Ἐν ἀρχῇ τοῦ μηνὸς τούτου συνῆλθεν εἰς Στεττῖνον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Βίρχωβ ἡ δεκάτη ἑβδόμη σύνοδος τῆς Γερμανικῆς ἀνθρωπολογικῆς ἑταιρίας, ἧς μετέσχον πλεῖστοι τῶν Γερμανῶν ἑταίρων καί τινες τῶν ἀλλοδαπῶν. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν ὁ πρόεδρος Βίρχωβ, ἀφ' οὗ πρῶτον προσεφώνησε τοὺς συνελθόντας, ὡμίλησε περὶ τῆς Πομμερανίας κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους καὶ περὶ τῆς ἀνθρωπολογικῆς ἐρεύνης τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Μετὰ τοῦτον ὁ Λέμκε ὡμίλησε περὶ τῶν προαγαγόντων ἐν Πομμερανίᾳ τὰς ἀνθρωπολογικὰς σπουδὰς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ εἶτα ὁ γενικὸς γραμματεὺς τῆς ἑταιρίας ἀνέγνω ἔκθεσιν περὶ τῶν ἀνθρωπολογικῶν ἐργασιῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Οἱ μετασχόντες τῆς συνόδου ἐποίησαν κατὰ τὰς ἑπομένας ἡμέρας ἐκδρομὰς εἰς τὰ πέριξ, ἀνασκάψαντες καί τινας προϊστορικοὺς τάφους. Τόπος τῆς ἑπομένης συνόδου κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ὡρίσθη ἡ Νυρεμβέργη, πρόεδρος δ' ἐξελέχθη καὶ αὖθις ὁ Βίρχωβ.

— Διευθυντὴς τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας τῶν καλῶν τεχνῶν, ἀντὶ τοῦ θανόντος ζωγράφου Πιλότυ, διωρίσθη ὁ Φρ. Αὔγουστος Κάουλβαχ, υἱὸς τοῦ ἐπιφανοῦς καλλιτέχνου Γουλιέλμου Κάουλβαχ καὶ αὐτὸς ἔξοχος ζωγράφος.

— Ὁ συγγραφεὺς τῆς πολυτόμου Ἱστορίας τῆς παρ' Ἕλλησι φιλοσοφίας Ἐδουάρδος Τσέλλερ ἑορτάζει περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς τούτου τὴν πεντηκοστὴν ἐπέτειον τῆς ἀναγορεύσεώς του εἰς διδάκτορα. Ἐπειδὴ δ' ἡ ἡμέρα συμπίπτει πρὸς τὰς πανεπιστημιακὰς διακοπάς, ὡρίσθη νὰ ἑορτασθῇ ἡ ἐπέτειος τῇ 19/31 Ὀκτωβρίου.

— Διὰ τῆς ἀναλύσεως τοῦ φάσματος ὁ Γάλλος χημικὸς Delafontaine ἀνεκάλυψε νέον μέταλλον, ὅπερ ἐκάλεσε Δυσπρόσιον. Τὸ μέταλλον τοῦτο εἶνε τὸ τρίτον τῶν κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἀνακαλυφθέντων, διότι κατὰ Φεβρουάριον ὁ καθηγητὴς Βίγκλερ ἀνεκάλυψε τὸ Γερμάνιον, καὶ μικρὸν μετὰ ταῦτα ὁ καθηγητὴς Λίννεμαν τὸ Αὔστριον.

— Ἡ πρὸς παρατήρησιν τῆς ὁλικῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου, ἥτις ἐγένετο τῇ 17/29 Αὐγούστου, βρεττανικὴ ἀποστολὴ μετέβη εἰς τὴν νῆσον Γρενάδαν ἐν ταῖς δυτικαῖς Ἰνδίαις. Κορυφαῖος τῆς ἀποστολῆς εἶνε ὁ Ἄγγλος Norman Lockyer· ἀκολουθοῦσι δ' αὐτῷ πλὴν ἄλλων ἐπιστημόνων καὶ ὁ καθηγητὴς Τακκίνη, διευθυντὴς τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀστεροσκοπείου. Ἡ ὁλικὴ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου ἦν ὁρατὴ ἐν ταῖς δυτικαῖς Ἰνδίαις, ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ καὶ ἐν Ἀφρικῇ.

— Κατὰ τὴν Ἐπετηρίδα τῆς γαλλικῆς ἐφημεριδογραφίας διὰ τὸ ἔτος 1886 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ἦτο κατὰ 46 ἐλάσσων τῶν κατὰ τὸ 1884. Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1884 ἐξεδίδοντο 1586 ἐφημερίδες, τῇ αὐτῇ δ' ἡμέρᾳ τοῦ 1885 μόνον 1540. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας ἐξεδίδοντο τῇ 1 Ἰανουαρίου 1885 δημοκρατικαὶ μὲν ἐφημερίδες 878, μοναρχικαὶ δὲ 482, κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ηὔξησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν μὲν πρώτων εἰς 962, τῶν δὲ τελευταίων εἰς 509. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ἦτο 2809 κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1885, ἐν ᾧ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1884 ἐξεδίδοντο 2506. Ἐκ τῶν 1540 παρισινῶν ἐφημερίδων 148 εἶνε χρηματιστικαὶ καὶ οἰκονομολογικαί, 88 πολιτικαί, 84 τοῦ συρμοῦ, 65 εἰκονογραφημέναι, 69 φιλολογικαὶ κλπ.

— Ὁ ἄρτι θανὼν ἡγέτης τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς Σαμουὴλ Τίλδεν κατέλιπε περιουσίαν 5,000,000 δολλαρίων. Τὸ ἓν τρίτον ταύτης διέθεσεν ὑπὲρ τῶν συγγενῶν του, τὸ δὲ λοιπὸν ὑπὲρ δημοσίων καταστημάτων, ἰδίως ὑπὲρ ἱδρύσεως βιβλιοθηκῶν τοῦ λαοῦ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, Νέῳ Λιβάνῳ καὶ Ὑόγκερ.

— Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ὀνομαστὸς πολιτικὸς σύλλογος τοῦ Κόβδεν (Cobden Club) ἤρχισε νὰ ἐκλέγῃ ὡς μέλη αὐτοῦ καὶ κυρίας. Ἐξελέχθησαν δ' ἐσχάτως ἡ κυρία Κόβδεν—Σίκνερτ (θυγάτηρ τοῦ περιωνύμου Κόβδεν), ἡ κυρία Κράουφορδ (χήρα τοῦ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτοῦ τῶν Ἡμερησίων νέων) καὶ αἱ δεσποινίδες Φλωρεντία Νιθιγκαὶλ καὶ Ραφάλοβιτς.

Οἱ παρ' ἡμῖν νομομαθεῖς καὶ δικηγόροι κκ. Σ. Μπαλάνος καὶ Γ. Μελισσουργὸς ἀγγέλλουσι τὴν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετάφρασιν καὶ ἔκδοσιν τοῦ «Ἐγχειριδίου τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου» τῶν γάλλων καθηγητῶν Ch. Lyon-Caen καὶ L. Renault. Τὸ σύγγραμμα δημοσιευθήσεται περιοδικῶς κατὰ τεύχη· πλουτισθήσεται δὲ προσηκόντως διὰ διαφόρων παρατηρήσεων καὶ τῆς παραθέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Νομολογίας, πρὸς δὲ καὶ μετὰ παραλληλισμοῦ πρὸς διαφόρους διατάξεις τοῦ γερμανικοῦ καὶ ἰταλικοῦ κώδικος.

Ἕκαστον τεῦχος συγκείμενον ἐκ τριῶν τυπογραφικῶν φύλλων θὰ τιμᾶται: ἀντὶ δραχμῆς, ἑνὸς δὲ φράγκου διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Κατὰ μῆνα ἐκδοθήσονται δύο τεύχη. Ἐξεδόθη δ' ἤδη τὸ Α' τεῦχος.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐκδόσεως τῆς πρὸ πολλοῦ διακοπείσης ἐφημερίδος «Ἄρδην» ὑπὸ τὸν τύπον νῦν μηνιαίου περιοδικοῦ τῶν ἀνθρωπίνων συμφερόντων.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ γνωστοῦ ποιητοῦ κ. Ι. Γ. Τσακασιάνου ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις τοῦ *Ποιητικοῦ Ἀνθῶνος*, περιοδικοῦ κατὰ Κυριακὴν ἐκδιδομένου. Ἐν αὐτῷ θὰ ἐναποταμιεύηται ὅ,τι καλὸν ἔχει ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ ποίησις, πλὴν δὲ τῶν ἀνεκδότων ποιημάτων ποιητῶν ζώντων καὶ μή, ὁ *Ποιητικὸς Ἀνθὼν* θέλει δημοσιεύει καὶ ἐκδεδομένα ἀριστουργήματα, ἰδίως δὲ μὴ προσιτὰ τοῖς πολλοῖς, ὡς ἐμπεριεχόμενα εἰς ἐκδόσεις μὴ εὐώνους ἢ δυσευρέτους.

Ἕκαστον φυλλάδιον θ' ἀποτελῆται ἐκ 16 σελίδων, ἔναρξις δὲ τῆς ἐκδόσεως γενήσεται περὶ τὰς ἀρχὰς προσεχοῦς Σεπτεμβρίου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 22 Αὐγούστου.

Ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων προσήνεγκον τὰ ἑξῆς ποσά· ὁ βουλευτὴς Σύρου κ. Α. Συγγρὸς δρ. 10,000, ἡ ἐνταῦθα ρωσσικὴ πρεσβεία 2,000, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Φεριδοὺν βέης 200, ὁ κ. Σ. Δραγούμης ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν 300 καὶ ὁ δικηγόρος κ. Εὐκλείδης 200.

Ἐν Σύρῳ συνελέγησαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὑπὲρ τῶν παθόντων δραχ. 3,840, ἐν Καλαμακίῳ 1,000

Οἱ ἐν Λονδίνῳ κύριοι Ἀδελφοὶ Ῥάλλη τηλεγραφικῶς ἀνήγγειλαν τῷ κ. πρωθυπουργῷ ὅτι ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ θέτουσιν εἰς διάθεσιν αὐτοῦ 500 λίρας στερλίνας.

— Ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Ῥώμπολτ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κ. πρωθυπουργὸν ὅτι τὸ ἀγγλικὸν πολεμικὸν *Ἀγαμέμνων* ἀπέπλευσεν ἐκ Κύπρου εἰς Πύλον καὶ Μαραθούπολιν μετὰ ἰατρῶν, σκηνῶν, ἀλεύρων καὶ διπυρίτου. Τὰ βοηθήματα ταῦτα ἀποστέλλει εἰς τοὺς παθόντας ὁ στό.

Digitized by Google

λαρχος τῆς ἀγγλικῆς μοίρας τῆς Μεσογείου καὶ υἱὸς τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου.

— Ὡς ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἔπαθε καθίζησιν μέρος τοῦ μώλου τοῦ κατασκευαζομένου λιμένος τῶν Πατρῶν. Καθίζησιν ὡσαύτως ὑπέστη καὶ ἐν Πύργῳ τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ εἶνε ἐστρωμένη ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐπὶ ἐκτάσεως 3 χιλιομέτρων. Ἐν Καλαμακίῳ δὲ παρὰ τὰ ἔργα τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ ἀνεῴχθη μέγιστος χάνδαξ.

— Τὸ μεταξὺ Ζακύνθου καὶ Κρήτης καλώδιον τῆς τηλεγραφικῆς ἀνατολικῆς Ἑταιρείας ἐκόπη ἐκ τοῦ σεισμοῦ, ὡσαύτως δ' ἐβλάβησαν καὶ πολλαὶ τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ ἐν Πελοποννήσῳ.

— Ἐν Πειραιεῖ ἤρξατο ἡ κατασκευὴ μεγάλων ἐργοστασίων τῆς Ἑταιρείας τῶν σιδηροδρόμων Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου, ἐν οἷς θὰ κατασκευάζωνται καὶ ἐπισκευάζωνται ἅμαξαι καὶ ἀτμάμαξαι αὐτῆς, οἱ λέβητες, καὶ ἐν γένει θὰ ἐκτελῆται πᾶσα ἐργασία χρήσιμος εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑταιρείας τοῦ σιδηροδρόμου.

— Κατὰ προσέγγισιν ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι παραγωγὴ σίτου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1885 ἀνῆλθεν εἰς 5 ἑκατομμύρια κοιλά.

— Ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ ναυπηγείῳ τοῦ κ. Γ. Βασιλειάδου κατεσκευάσθη καὶ ἕτερον ἀτμοκίνητον σκάφος, ὅπερ καθειλκύσθη ἄρτι εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ναυπηγηθὲν κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἐν Γαλαξειδίῳ πλοιάρχου κ. Ν. Μπουγᾶ εἶνε στερεώτατον καὶ τεχνικῶς κατεσκευασμένον, μετὰ μηχανημάτων ἰσχυροτάτων καὶ τῆς τελευταίας χρήσεως, εἶνε δὲ καὶ λίαν οἰκονομικὸν περὶ τὴν κατανάλωσιν τῆς καυσίμου ὕλης.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 18ον καὶ 19ον φυλλάδιον εἰς ἓν τεῦχος ὁμοῦ. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ εἰκοστὸν φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Ὁ καλούμενος θησαυρὸς τοῦ Ἀτρέως.—Ὁ ἐν Παίστῳ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος ὡς εἶχε τὸ πάλαι.—Τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν προπύλαια, ὡς εἶχον τὸ πάλαι.—Δώριον κιονόκρανον καὶ ἰωνικόν.—Τὸ Ἐρέχθειον, ὡς εἶχε τὸ πάλαι.—Κόρη ἐκ τῆς πρὸς νότον προστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. (Ὁλοσέλιδος.)

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Ν. Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον δημοσιεύονται τινά. Ἐξ αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ καταλεχθῇ εἰς τὰς χώρας τὰς ἐχούσας συχνοτάτους σεισμούς. Κατὰ παρατηρήσεις τοῦ Ἰουλίου Σμίδτ, τοῦ μακαρίτου διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Ἀστεροσκοπείου, ἐν Ἑλλάδι εἰς διάστημα 17 ἐτῶν ὑπελογίσθησαν κατ' ἐλάχιστον ὅρον 1605 ἡμέραι μετὰ σεισμῶν, ἤτοι κατ' ἔτος 90 μέχρις 100. Ἐν μόναις Ἀθήναις παρετηρήθησαν ἐντὸς 17 ἐτῶν 185 σεισμοί. Κατὰ μέσον ὅρον δύναταί τις λοιπὸν νὰ προσδοκᾷ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατ' ἔτος 10 μέχρις 11 ὅλως ἀσθενεῖς σεισμούς. Αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ ἀποστάσεως 8 μέχρι 10 μιλίων δὲν ἔχουσιν οὐδὲν κέντρον σεισμοῦ γειτονικόν, ἐφ' ὅσον δὲ εἶνε γνωστόν, οὐδέποτε ἔπαθε σπουδαίως ὑπὸ σεισμῶν, εἰ καὶ ἴχνη αὐτῶν παρατηροῦνται ἐπὶ τῶν στηλῶν τῶν ἀρχαίων ναῶν.— κ. Κ. Μ. Χανία. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν μετὰ τοῦ τακτικοῦ φακέλλου. Σᾶς γράφομεν καὶ ἰδιαιτέρως —κ. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Β. Ζ., καὶ ἀπεστείλαμεν αὐτῷ τὰ φύλλα ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ὡς καὶ τὸ ζητηθὲν διὰ τὸν κ. Β. Α. Θέλομεν συμμορφωθῇ ἐγκαίρως τῇ ἄλλῃ ὑμῶν παραγγελίᾳ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» ἀγαθὰς διαθέσεις σας.—κ. Π. Δ. Π. Λεμησσόν. Ἐκανονίσθη συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ. — κ. Δ. Β. Παρισίους Παρεδόθη τῷ κ. Ν. Π. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ δύο ἀντίτυπα τοῦ ΙΒ' τόμου.— κ. Ι. Π. Ι. Κωνσταντινούπολιν. Δι' ἡμᾶς εἶνε ἀτυχῶς ἀκατάλληλα — *Φίλῳ Μ.* Ὁ ἰσχυροῦ χαρακτῆρος ἄνθρωπος καὶ τὸ ῥέον ὕδωρ ἀνοίγουσι μόνοι τὸν δρόμον των. — κ. Κ. Σ. Σ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. *Γεωγραφικὰ* Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη τιμῶνται δραχ. 5, μετὰ ταχυδρ. 5.60.— κ. Ν. Ν. Ταυρίδα. Τὸ παρ' ἡμῖν ὑπόλοιπον τῶν 5 φρ. εἶχε παραδοθῇ ἤδη τῷ κομίσαντι προηγουμένως τὴν ἐπιστολήν σας. — κ. Χ. Τ. Χαλκίδα. Ἀπεστάλη ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ τηλεγραφήματός σας. Τὸ ἐλάβετε; —κ. Γ. Α. Δ. Ἀρμαβήριον. Συνεμορφώθημεν τῇ ἡμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — κ. Ι. Λ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστάλησαν πάντα κατὰ τὴν νέαν διεύθυνσιν. Διαφορὰ ὀφειλομένη ἡμῖν δραχ. 8, ἂς εὐαρεστηθῆτε νὰ ἀποστείλητε.—κ. Δ. Χ. Τὸ σχέδιον οὔτε καινοφανὲς εἶναι, οὔτε παράτολμον· μία τῶν πρώτων πράξεων τῆς ἀντιβασιλείας ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐκποίησις τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ μοναστηριακῶν κτημάτων· τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα κατετίθεντο εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, ἐξ οὗ συνετηροῦντο πλὴν ἄλλων καὶ τὰ σχολεῖα. Ἐξεποιήθησαν δὲ τότε τὰ κτήματα πολλῶν μονῶν, ὧν ἀπεφασίσθη ἡ διάλυσις. Περὶ ἐκποιήσεως πρὸς ὄφελος τοῦ κράτους τῶν κτημάτων τῶν ὑπολειφθεισῶν μονῶν πολλάκις ἐγένετο σκέψις, πρακτικώτατον δὲ σχέδιον νόμου διαθέσεως τῶν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκποιήσεως πόρων συνέταξεν ἐν ἔτει 1876 τὸ ὑπουργεῖον Κουμουνδούρου.—Ἡ Ἰταλία ἐδήμευσεν ἐπίσης πολλὰ μοναστηριακὰ κτήματα, ὧν ἡ ἀξία ὑπολογίζεται εἰς 650 ἑκατομμύρια. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰσέπραξεν ἐκ τούτων 8 ἑκατομμύρια, ὑπολείπονται δὲ εἰσέτι εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Κράτους κτήματα ἀξίας 49 ἑκατομμυρίων.—Καν Μ. Ν. Λ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκ τῶν ζητηθέντων ἀπεστάλησαν ὑμῖν ὅσα εὑρέθησαν. Τὰ λοιπὰ εἶνε ἐξηντλημένα ἀτυχῶς— κ. Δ. Θ. Χ. Βῶλον. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Παρ' ἡμῖν μένει ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας δραχ 1,40. – κ. Α. Σ. Ἡράκλειον. Εὐχαρίστως θέλομεν τὸ δημοσιεύσει. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Μ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Τὰ σταλέντα 10 φρ. ἐσημειώσαμεν μετὰ τῶν προαποσταλέντων 20 ἀπέναντι τῆς συνδρομῆς τῆς Ἱστορίας τοῦ κ. Λ. Ὀφείλεται ἤδη ἡμῖν τὸ ἀντίτιμον τῶν 4 ἀπολεσθέντων φυλλαδίων τῆς ἄλλης συνδρομῆς.—κ. Δ. Δ. Σύρον. Ὁ Ἀλθώτας εἶνε μυθιστορικὸν πρόσωπον γέροντος ἀλχημικοῦ, διδασκάλου τοῦ Καλλιόστρου, ἐν τῷ μυθιστορήματι τοῦ Δουμᾶ «Ἰατροῦ ἀπομνημονεύματα.» Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβεν ὡς ψευδώνυμον ὁ κ. Εἰρ. Ἀσώπιος γράφων ἐν τῇ Χρυσαλλίδι καὶ ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ. Τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων ἐξεδόθησαν μόνον τόμοι 3. Ἔπαυσε δ' ἐκδιδομένη τῇ 1877. Τόμοι αὐτῆς δὲν ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα. —κ. Δ. Π. Λ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὄχι.—κ. Μ. Δ. Σ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ἡμῖν τὰ ζητηθέντα. – *Τακτικῷ συνδρομητῇ.* Νομίζομεν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

22 Αὐγούστου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	337.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	343.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	432.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	336.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	272.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	261 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	170.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	235.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	417.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3950.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	55.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	58.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας..»	164.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.. »	272.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	30.25
» 3μην......	30.05
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	120.—
» Τραπεζικὸν 3μην	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	24.05
Λίρα ὀθωμανικὴ.................	27.29

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι:

ΤΟΜΟΣ ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—Δάντου, Κόλασις.—Αἰσχύλου, Πέρσαι.—Γαίτου, Ἰφιγένεια,—Σαικσπείρου, Ἰούλιος Καῖσαρ.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'. —*Ἀρχαιολογία*.—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α' μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

ΤΟΜΟΣ ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία*.—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας, Τόμος Β' μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται Δραχ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ 6,80.

Ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται καὶ οἱ προηγούμενοι 11 τόμοι τῶν Φιλολογικῶν ἁπάντων Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Σ. *Βασιλειάδου—Ἀττικαὶ Νύκτες.* Τόμοι 4. Δραχ. 16. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 17. 20. (Πωλεῖται καὶ χωριστὰ ἕκαστος τόμος ἀντὶ δραχ. 5.)

Ι. Βηλαρᾶ—Ἅπαντα. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δραχ. 2,50. Μετὰ ταχυδ. Δραχ. 2,75.

Ι. Ζαμπελίου—Τραγῳδίαι. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δρ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 16.

Α. Κάλβου—Ἡ Λύρα. Δραχ. 2,50. Ταχυδρ. 2,75.

Κ. *Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων —Τὰ σωζόμενα φιλολογικὰ συγγράμματα.* Τόμος Α'. Δραχ. 4. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 4,50.

— *Περὶ τῶν Ο' Ἑρμηνευτῶν τῆς παλαιᾶς θείας γραφῆς.* Τόμοι 4. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 34.

— *Σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα.* Τόμοι 3. Δραχ. 20. Μετὰ ταχυδρ. 22.

Πλουτάρχου Βίοι παράλληλοι κατὰ μετάφρασιν Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ. Τόμοι 10. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 32,50.

Α. Κ. Πασπάτη—Τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν ἱδρύματα. Μεθ' ἑνὸς χάρτου τοπογραφικοῦ. Δραχ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 16.

Κ. *Σάθα—Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς.* Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 11.

—*Νεοελληνικὴ Φιλολογία.* Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. δραχ. 11.

— *Νεοελληνικῆς Φιλολογίας παράρτημα.* Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδ. 5.40.

Π. Γ. Πολίτου —Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς τελευταίας ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστάσεως. Δραχ. 1. Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 1,20.

Clon Stephanos — La Grèce au point du vue naturel, ethnologique, anthropologique, démographique et médical Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5.55.

Ι. Α. Φουστάνου—Ὑπνωτισμὸς ἢ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς ἐνώπιον τῆς ἐπιστήμης Δραχ 2 Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 2.20.

Α. Βερναρδάκη — Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐμπορίου (Βραβευθὲν κατὰ τὸν Δοσίειον διαγωνισμόν). Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5,80.

Π. Καλλιγᾶ — Μελέται ἐπὶ τῶν ἀτμομηχανῶν, μετὰ 114 σχημάτων. Δραχ. 1,75. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 2.

Ν. Σαράντη.—Σύγγραμμα τῆς μαγειρικῆς. Δραχ 4. Μετὰ ταχυδρ. 4,40.

Γκουγιὼν καὶ Σαρδοῦ—Πλῆρες σύστημα ἐμπορικῆς λογιστικῆς. Μεθερμηνευθὲν ὑπὸ Π. Μ. Γιουρδῆ. Τόμοι 2. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 12.80.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ 5.—Χρυσόδετον δραχ. 6—.

Ποικίλη Στοὰ τοῦ 1886 ὑπὸ Ἰω. Ἀρσένη. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 7.50.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*		*5.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»		*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»		*7.50*

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*Χρ.*	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

SMYRNE
ET L'ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—537.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 505. — 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 557

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ὑπὸ Ι. Πανταζίδου.

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ. Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ.

ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ ΗΘΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Ο ΕΝΕΡΓΟΣ ΒΙΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς ἀρχόμεθα τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιεύσεως σειρᾶς πρωτοτύπων διηγημάτων τοῦ διακεκριμένου ἡμῶν λογίου καὶ τῆς «Ἑστίας» πολυτίμου φίλου κ. Δ. Βικέλα. Τὰ διηγήματα ταῦτα εἰσὶ 4 ἐν ὅλῳ, πρῶτον δὲ παρέχομεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἑστίας» τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ ἄσχημη ἀδελφή,» ὅπερ εἶνε καὶ τὸ ἐκτενέστερον ὅλων.

— Ἐξεδόθη ἀρτίως τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ Ζ' τόμου τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν.» (The Journal of Hellenic Studies), ἣν δημοσιεύει ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑταιρία πρὸς προαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν. Τὸ τεῦχος τοῦτο, μεθ' οὗ συνεξεδόθη καὶ χωριστὸν τεῦχος πινάκων, περιέχει τὰς ἑπομένας πραγματείας. 1) Περὶ τῶν ἐσχάτως ἐν Τάραντι εὑρεθέντων πηλίνων εἰδωλίων ὑπὸ A. J. Evans. 2) Ἀρχαιότητες ἐκ τῆς Λιπάρας νήσου ὑπὸ A. S. Murray. 3) Νομισματικὸν ὑπόμνημα εἰς Παυσανίαν. Μέρος Β'. ὑπὸ F. Imhoof-Blumer καὶ P. Gardner. 4) Περί τινων ἔργων τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Σκόπα ὑπὸ L. R. Farnell. 5) Περὶ τοῦ κόσμου τῶν αὐτοκρατορικῶν θωράκων, καὶ περί τινος κορμοῦ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐν τῷ Βρεταννικῷ μουσείῳ, ὑπὸ W. Wroth. 6) Ἀρχαιολογικὴ ἐπίσκεψις εἰς Σάμον ὑπὸ J. T. Bent. Ἐπιγραφαὶ ἐκ Σάμου ὑπὸ P. Gardner. 7) Ἐπιγραφαὶ ἐν Χαλκηδόνι εὑρεθεῖσαι ὑπὸ E. A. Gardner.—8) Περὶ τῆς ἴυγγος ἐν τῇ μαγείᾳ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ J. B. Bury. 9) Περὶ τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ ἐν Τίρυνθι μεγάρου ὑπὸ J. H. Middleton. 10) Περὶ τῆς ὁμηρικῆς οἰκίας ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐρείπια τῆς Τίρυνθος ὑπὸ R. C. Jebb.

— Ἡ δεσποσύνη Dosne, ἀδελφὴ καὶ κληρονόμος τῆς κυρίας Θιέρς, ἐδωρήσατο τῇ ἐν Μασσαλίᾳ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν τὴν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ οἰκίαν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Θιέρς, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κατάστημα τῆς Ἀκαδημίας· ἐν τῷ δωματίῳ ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ πρῶτος πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας θὰ ἐκτεθῇ συλλογή τις δώρων, προσενεχθέντων αὐτῷ. Ἡ Ἀκαδημία ἀπεδέξατο τὴν δωρεάν, ἔχουσαν ἀξίαν ἑκατονταπισχιλίων δραχμῶν.

— Ηὐτοκτονήθη δηλητηριασθεὶς ὁ ἐν Γρειφσβὰλδ τῆς Γερμανίας ὀνομαστὸς φυσιοδίφης Κάρολος Πλαῖτς, ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν. Ἐν ἐπιστολῇ εὑρεθείσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίθησιν, ὅτι εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην παρώρμησεν αὐτὸν ἡ πεποίθησις, ἣν εἶχεν, ὅτι μετὰ βραχὺν χρόνον ἐκινδύνευε νὰ τυφλωθῇ, οὗ ἕνεκα ἔδωκε τέλος εἰς τὰς ἡμέρας του, φρίττων πρὸ τῆς ἰδέας ὅτι δὲν θὰ δύναται πλέον μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας νὰ βλέπῃ τὴν φύσιν καὶ νὰ ἐξακολουθῇ τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ ἀσχολίας.

— Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθη νέον τι ἔργον τοῦ Πάπα, ἐπιγραφόμενον Inscriptiones et Carmina Leonis XIII, Pontificis maximi (Ἐπιγράμματα καὶ ᾠδαὶ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ') καὶ περιέχον ἐγκώμια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς παρθένου Μαρίας εἰς Λατινικὴν γλῶσσαν. Προτοῦ νὰ παραδώσῃ τὴν συλλογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν δημοσιότητα ὁ Πάπας ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ὑποβάλῃ ταύτην εἰς τὴν κρίσιν ἐπιφανῶν φιλολόγων, ἐπισταμένων κατὰ βάθος τὴν λατινικήν.

— Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐνέκρινε νὰ γείνῃ πολυτελὴς ἔκδοσις τῶν μουσικῶν ἔργων τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου, ὁμοίᾳ τῇ ἐπὶ τοῦ προκατόχου του γενομένῃ ἐκδόσει τῶν φιλολογικῶν ἔργων τοῦ αὐτοῦ βασιλέως. Ἐπιτροπὴ συσταθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀπεφάνθη ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα, ποιηθέντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἄνευ τῆς συνεργασίας ἄλλου τινός, εἶνε καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν πολλοῦ λόγου ἄξια.

— Συνεστάθη ἐν Γενεύῃ ἀνώνυμος ἑταιρία ὑπὸ καλλιτεχνῶν κατὰ μέγα μέρος ἀποτελουμένη καὶ κεφάλαιον ἔχουσα 300.000 δρ. πρὸς ἔκδοσιν εἰκονογραφημένης ἐφημερίδος, τῆς Illustration Suisse, ἧς θὰ γίνεται καὶ γερμανικὴ ἔκδοσις.

— Ἐνεκρίθη τὸ πρόπλασμα τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Βόργη ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς ἵδρυσιν μνημείου τοῦ βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ ἐν Ῥώμῃ. Τοῦ δὲ ἐν Βενετίᾳ στηθησομένου ἀνδριάντος τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἡ κατασκευὴ ἀνετέθη εἰς τὸν Ῥωμαῖον ἀνδριαντοποιὸν Ἕκτορα Σερράρη, ὅστις εἶνε καὶ βουλευτής. Ὁ καλλιτέχνης οὗτος κατασκευάζει συγχρόνως καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Ἰορδάνου Βρούνου, ὅπερ θὰ ἀνιδρυθῇ ἐν Ῥώμῃ ἐν τῷ πεδίῳ τῶν ἀνθέων ἐκεῖ ὅπου ἐκάη ζῶν ὁ τολμηρὸς φιλόσοφος. Ὁ μὲν ἀνδριὰς τοῦ Βρούνου ἔσται χαλκοῦς καὶ θὰ ἔχῃ ὕψος 3 μέτρων, τὸ δὲ ὅλον μνημεῖον ὕψος 8 μέτρων. Τὸ ἐκ γρανίτου βάθρον θὰ ἔχῃ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὴν ἐπιγραφήν, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν τρία ἀνάγλυφα, ἤτοι α') τὴν καταδίκην τοῦ Ἰορδάνου Βρούνου· β') Τὸν ἐπὶ τῆς πυρᾶς θάνατον τοῦ Οὔσίου καὶ γ') Ἀρνόλδον τὸν ἐκ Βρεσκίας, δημηγοροῦντα πρὸς τὸν λαόν.

— Ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν ὥρισε τὸ ἑπόμενον θέμα ἀγῶνος, οὗ τὸ γέρας τρισχιλιόδραχμον, ἀπονεμηθησόμενον τῷ 1890. «Κριτικὴ μελέτη τῆς ῥοπῆς τοῦ αἰσθήματος τοῦ ἠθικοῦ ὁρμεμφύτου εἰς τὰς συγχρόνους θεωρίας, περὶ τῆς ἀθεΐας τοῦ Αὐγούστου Κόντ, τοῦ Στούαρτ Μὶλλ καὶ τοῦ Σπένσερ, καὶ περὶ τῆς εὐσεβείας τοῦ Σοπεγχάουερ.»

— Ἐντολῇ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ Βικεντίου Πρόμη καὶ τοῦ Καρόλου Νεγρώνη ἐδημοσιεύθησαν ἐκ χειρογράφου παλαιοῦ σχόλια εἰς τὴν *Θείαν Κωμῳδίαν* τοῦ Δάντου, γραφέντα ἐν ἔτει 1474.

— Ὁ Ῥωμοῦνος τὴν ἐθνικότητα κ. Καντακουζηνὸς ἐδημοσίευσε καλλίστην μετάφρασιν εἰς τὸ γαλλικὸν τοῦ συγγράμματος τοῦ Γερμανοῦ φιλοσόφου Σοπεγχάουερ «Περὶ τοῦ κόσμου, ὡς θελήσεως καὶ ὡς παραστάσεως.»

— Δεινὴν ἀπώλειαν ὑπέστη ἡ Ἰρλανδία, θανόντος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς τούτου ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ἓξ ἐτῶν ἑνὸς τῶν ἐξοχωτάτων Ἰρλανδῶν συγγραφέων τοῦ Σαμουὴλ Φεργουσῶν, προέδρου τῆς βασιλικῆς Ἰρλανδικῆς Ἀκαδημίας. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ διακρίνονται αἱ μελέται περὶ τῆς ἰρλανδικῆς ἀρχαιολογίας καὶ φιλολογίας, πλὴν δὲ τούτων ἔγραψε διηγήματα, ποιήματα ἰρλανδικῆς ὑποθέσεως καὶ κατέστησε γνωστοτάτας εἰς τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον τὰς καλλίστας τῶν Ἰρλανδικῶν παραδόσεων.

— Ὁ ἐν Παρισίοις μηχανικὸς Μάρκελλος Δεπρέζ, εἰς ὃν ὁ Ῥότσιλδ παρεῖχεν ἀπεριόριστον πίστωσιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν πειραμάτων αὐτοῦ, κατώρθωσε μετὰ πολλὰς μελέτας νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀσφαλῆ μεταβίβασιν δυνάμεως διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἡ μηχανὴ αὐτοῦ ἐξετασθεῖσα ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἀπεδείχθη ὅτι εἶνε τελεία καὶ ἐνεργεῖ ἄνευ διακοπῆς. Διὰ ταύτης δὲ καθίσταται δυνατὸν νὰ μεταβιβασθῇ εἰς ἀπόστασιν 35 ἀγγλικῶν μιλλίων δύναμις 52 ἵππων. Αἱ δαπάναι τῆς κατασκευῆς τοιαύτης μηχανῆς, δι' ἧς μεταβιβάζεται δύναμις 50 ἵππων εἰς ἀπόστασιν 70 ἀγγλικῶν μιλλίων ἀνέρχεται νῦν εἰς 125000 δρ. ἐλπίζεται ὅμως ὅτι μετά τινας τελειοποιήσεις θὰ εἶνε ὀλιγώτεραι.

— Τὸ πρωσσικὸν ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως διέταξε νὰ μὴ γίνωνται δεκταὶ εἰς τὰ πρωσσικὰ πανεπιστήμια γυναῖκες, μήτε ὡς φοιτηταί, μήτε ὡς ἀκροαταί.

Digitized by Google

— Ἐξεδόθη βασ. διάταγμα περὶ τοῦ καταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἀνεγερθησομένου διὰ τῆς γνωστῆς ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δωρεᾶς τοῦ φιλογενοῦς κ. Βαλλιάνου. Τὸ κτίριον θὰ ἀνεγερθῇ ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν ᾗ θέσει ὥρισε διὰ δημόσιον κατάστημα τὸ ἀπὸ 18 Μαΐου 1859 βασ. διάταγμα. Ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς οἰκοδομῆς θὰ χαραχθῇ ἡ ἐπιγραφὴ «Ὠκοδομήθη δαπάναις τῶν ἀδελφῶν Βαλλιάνων.»

— Πρό τινος χρόνου ἐν Κερκύρᾳ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ νομάρχου κ. Διαμάντη μέλους τῆς ἐπὶ τοῦ Πετριδείου κληροδοτήματος ἐπιτροπῆς, ἧς τινος πρόεδρος τυγχάνει ὁ Σ. ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας, διωρίσθη ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τοῦ γυμνασιάρχου καὶ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης κ. Ι. Ῥωμανοῦ, τοῦ ἀρχειοφύλακος κ. Ν. Βούλγαρη καὶ τοῦ ἀρχειοφύλακος τῶν ἀρχείων τῆς πρώην Ἰονίου Γερουσίας κ. Μ. Θεοτόκη, ὅπως ἐξετάσῃ τὰ παρὰ τοῖς κληρονόμοις τοῦ ἀοιδίμου Μουστοξύδου σωζόμενα σπουδαῖα αὐτοῦ ἔγγραφα, εἰς ἃ περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀλληλογραφία του μετ᾿ ἐξόχων ἀνδρῶν, καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἵνα μετὰ ταῦτα ἡ ἐπὶ τοῦ Πετριδείου κληροδοτήματος ἐπιτροπὴ διαπραγματευθῇ μετὰ τῶν κληρονόμων διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἐγγράφων τούτων, καὶ πλουτίσῃ δι᾿ αὐτῶν τὴν Δημοσίαν ἢ τὴν Δημοτικὴν βιβλιοθήκην τῆς πόλεως.

—Ἐξεδόθη ἤδη τὸ Α΄ τεῦχος τοῦ Ἐγχειριδίου τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου τῶν Γάλλων συγγραφέων Ch. Lyon—Caen καὶ S. Renault οὗτινος τὴν μετάφρασιν, ὡς προανηγγείλαμεν, ἀνέλαβον οἱ παρ᾿ ἡμῖν δικηγόροι κκ. Σ. Κ. Μπαλάνος καὶ Γ. Δ. Μελισσουργός. Τὰ περιεχόμενα τοῦ Α΄ τούτου τεύχους ἀναγράφομεν ὧδε. Πρόλογος μεταφράσεως.—Ἐπιστολὴ μεταφραστῶν πρὸς τοὺς κκ. Ch. Lyon—Caen καὶ L. Renault.—Ἀπάντησις τούτων πρὸς τοὺς μεταφραστάς.—Περὶ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ περὶ τῶν ἐμπόρων.—Περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων.—Περὶ τοῦ τίνες αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις.—Περὶ τῶν καθ᾿ ἑαυτὰς ἐμπορικῶν πράξεων.

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δραχμῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ φράγκου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ βουλόμενοι νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ δέον νὰ προπληρόνωσιν ἑκάστοτε πέντε φυλλάδια ὁμοῦ.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας.»

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Χρωματολογία, ἤτοι περὶ φύσεως, ὀνομασίας καὶ τῆς χημικῆς συστάσεως τῶν χρωμάτων παρά τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς νεωτέροις ὑπὸ Ἀνδρέου Κορδέλλα, μεταλλειολόγου καὶ καθηγητοῦ τῆς ὀρυκτολογίας καὶ γεωλογίας ἐν τῷ Στρατιωτικῷ Σχολείῳ τῶν Εὐελπίδων. Μετὰ 14 πινάκων ἐγχρόων κατασκευασθέντων ὑπὸ Ι. Ἰρλιγγέρου, ἐν Στουττγάρτῃ τῆς Βυρτεμβέργης καὶ μετὰ 16 ξυλογραφημάτων ἐν τῷ κειμένῳ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ. 1886. Εἰς 4ον, σελ. ιε΄—188.

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἄρτι ἐκδοθὲν ἔργον τοῦ παρ᾿ ἡμῖν διαπρεποῦς ἐπιστήμονος κ. Ἀνδρέου Κορδέλλα, προϊὸν ἐμβριθοῦς μελέτης καὶ ἐπιμελείας πολλῆς, εἶνε συμβολὴ ἀξιολογωτάτη εἴς τε τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλολογίαν, πληροῦσα κενὸν λίαν αἰσθητὸν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Ὡς ἐν ταμείῳ ὁ κ. Κορδέλλας περισυνήγαγεν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ πᾶσαν εἴδησιν καὶ θεωρίαν περὶ τῶν χρωμάτων ἔκ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης ἐν ἀντιπαραθέσει πρὸς τὰς ὀνομασίας αὐτῶν ἐν ταῖς νεωτέραις εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις, οὕτω δὲ παρέσχε εἰς πάντα περὶ οἱονδήποτε κλάδον ἀσχολούμενον, θησαυρὸν ἐξ οὗ νὰ δύναται νὰ ἐπαρκῇ εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην ἀνάγκην περὶ τὴν ὀνομασίαν χρώματός τινος. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ τὰς μεγάλας ἐν τούτῳ δυσκολίας, καθ᾿ ὧν τέως προσέκοπτον συχνότατα οἱ γράφοντες. Αἱ δυσκολίαι αὗται, αἵτινες καὶ αὐτὸν τὸν συγγραφέα ἀνέκοπτον εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐργασίας, καθ᾿ ἃ ἐν τῷ προλόγῳ του ὁμολογεῖ, παρεκίνησαν αὐτὸν εἰς παρασκευὴν τοῦ ἔργου τούτου. Ἡ ἔκδοσις δ᾿ αὐτοῦ θέλει μεγάλως βοηθήσει οὐ μόνον τοὺς ἐπιστήμονας εἰς τὴν ἑκάστοτε περιγραφὴν τῶν σωμάτων τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιωτικούς, τοὺς μηχανικούς, τοὺς ζωγράφους, τοὺς ἀρχαιολόγους, τοὺς τοπογράφους, τοὺς κοσμηματογράφους, τοὺς βιομηχάνους, τοὺς ἐμπόρους, τοὺς χρωματοπώλας, οἵτινες θέλουσιν εὑρίσκει ἐν τῇ *Χρωματολογίᾳ* τὰ ὀνόματα τῶν χρωμάτων, τὰς σχέσεις τῆς συμφθάρσεως αὐτῶν, τὴν χημικὴν σύστασιν, τὴν ἐτυμολογίαν καὶ καταγωγὴν αὐτῶν, τὰ ὀνόματα τῶν χρωμάτων τοῦ τριχώματος τῶν ἵππων, ὡς καὶ πάντας ἐν γένει τοὺς ἐραστὰς τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῆς φιλολογίας, οὐχ ἧττον δὲ καὶ πάσας τὰς φιλεργοὺς δεσποίνας καὶ δεσποινίδας, αἵτινες ἀσχολοῦνται εἰς ἐργόχειρα καὶ τὴν ἐν γένει ἐναρμόνιον διευθέτησιν τῶν οἰκιακῶν αὐτῶν ἔργων. Ὀλίγον δὲ κατ᾿ ὀλίγον εἰσαγομένων καὶ παρ᾿ ἡμῖν ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν τῶν ἐπιστημονικῶν ὀνομάτων τῶν χρωμάτων, συμφώνως πρὸς τὴν χρωματολογικὴν κλίμακα, ἣν ἔχουσιν ἐν χρήσει πάντα τὰ ἔθνη, ἀφ᾿ ἑτέρου δὲ τῶν ἐξελληνισθέντων ὀνομάτων τῶν χρωμάτων τοῦ ἐμπορίου, ἐν μὲν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ θὰ ὑπάρχῃ μείζων σαφήνεια ἐν ταῖς περιγραφαῖς, ἐν δὲ τῇ συνηθείᾳ θέλουσιν ἐκλείψει τὰ νῦν ἐν χρήσει ξένα καὶ κακόζηλα ὀνόματα τῶν χρωμάτων, οἷον *μπλοῦ Γαριβάλδι, τέφρα κασσέλη, στουμπέτζι, πράσινο πακέτο, χαρανεφτί, νεγρόφουμο, τζαγαλί, λουλακάτο*, κτλ. καὶ τὰ τῶν ἐντάσεων αὐτῶν ἐπίθετα, οἷον *ξεπλυμένο, ξεθωριασμένο, μουντό, σκοτωμένο*, κτλ.

Εἰς σύνταξιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς ἠναγκάσθη νὰ ἀνατρέξῃ οὐ μόνον εἰς τὰ περισωθέντα ἀρχαῖα συγγράμματα, ἅτινα ἐμβριθῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐμελέτησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα τὰ νεώτερα τὰ πρὸς ταῦτα σχετιζόμενα. Τὴν ἐκ τῆς μακρᾶς ταύτης μελέτης ἐργασίαν ὁ κ. Κορδέλλας ἐταξινόμησε κατὰ τρόπον ὅσον οἷόν τε πρακτικὸν καὶ καταληπτὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας, οὓς συχνὰ μεταφέρει ἀπὸ τοῦ βίου τῶν ἀρχαιοτάτων ἐθνῶν εἰς τὸν τῶν νεωτέρων καὶ τἀνάπαλιν· διῄρεσε δὲ αὐτὴν εἰς δύο μέρη: *Τὸ θεωρητικὸν ἢ προπαρασκευαστικόν*, ὅπερ περιλαμβάνει *τὸν ὁρισμόν, τὰ γένη, τὴν ὀνομασίαν, τὴν κατάταξιν καὶ ἔντασιν τῶν χρωμάτων, τοὺς χρωματολογικοὺς κύκλους, τὰ χρωματολογικὰ διαγράμματα* καὶ *τὰ συμπληρωτικὰ χρώματα*· καὶ *τὸ πρακτικὸν ἢ περιγραφικὸν* μέρος, ὅπερ περιλαμβάνει *τὰ μέσα πρὸς ἄσκησιν τῆς ἀντιλήψεως καὶ ὀνομασίας τῶν χρωμάτων, τοὺς καταλόγους τῶν ὀνομάτων τῶν χρωμάτων, τὴν ἐτυμολογίαν τῆς ὀνομασίας αὐτῶν καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν χρωματιστικῶν οὐσιῶν.*

Ἵνα δὲ καταστήσῃ τὴν χρωματολογίαν ὅσον ἔνεστι πρακτικὴν καὶ κοινωφελῆ, ὁ συγγραφεὺς δὲν ἠρκέσθη νὰ ἀναζητήσῃ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν χρωμάτων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλὰ ἐν ταὐτῷ ἐζήτησε νὰ εὕρῃ τὰς σχέσεις τῆς συμφθάρσεως τῶν διαφορῶν αὐτῶν, τὴν ἐτυμολογίαν τῶν ὀνομάτων, τὰ φυσικὰ ἢ τεχνητὰ σώματα, ἐξ ὧν προέκυψαν ταῦτα, καὶ τέλος πᾶν ἄλλο συντελεστικὸν εἰς ὅσον ἔνεστι τέλειον καταρτισμὸν *ἑλληνικῆς τῶν χρωμάτων ὀνοματολογίας*, δυναμένης οὕτω νὰ χρησιμεύσῃ παρ᾿ ἡμῖν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τοῦ ἐν γένει καθημερινοῦ βίου. Τὴν δὲ ἐκ τῆς συντόνου ταύτης μελέτης περισυναχθεῖσαν ὕλην κατέταξε συνοπτικῶς ἐν σχήματι καταλόγων. Οἱ κατάλογοι οὗτοι περιέχουσι πάντα τὰ ὀνόματα τῶν τε μεταλλικῶν καὶ μὴ μεταλλικῶν χρωμάτων, ἁπλῶν, συνθέτων καὶ συνεφθαρμένων, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσιν ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιστημονικοῖς συγγράμμασι τῶν νεωτέρων γλωσσῶν εἰς τὴν ἑκάστοτε περιγραφὴν τῶν σωμάτων τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης. Οὕτω δὲ παρέχει ἡμῖν *ὀνοματολογίαν τῶν χρωμάτων* καταληπτὴν τοῖς πᾶσιν, ἥτις οὐ μόνον θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν τῶν διαφόρων πραγμάτων, ἀλλὰ θ᾿ ἀποτελέσῃ ἐνταὐτῷ καὶ σύνδεσμον διανοητικὸν μεταξὺ ἡμῶν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ξένους.

Τέλος πρὸς ὅσον οἷόν τε τελειότερον καὶ πρακτικώτερον σκοπὸν ὁ συγγραφεὺς προσέθεσεν ἐν τέλει τοῦ βιβλίου καὶ πίνακας ἐγχρόους, οἵτινες παριστῶσι τὰ οὐσιωδέστερα ἐν αὐτῷ ἀναφερόμενα χρώματα, ἤτοι τὰ συμπληρωτικά, τὰ διαγράμματα τῶν συμφθάρσεων, τὰ μεταλλικὰ χρώματα, τὸν ὀρυκτολογικὸν ἢ φυσιογραφικὸν κύκλον, ἐξ οὗ ἀπορρέουσι τὰ 74 ἐπιστημονικὰ ἢ φυσιογραφικά, ἁπλᾶ ἢ στοιχειώδη καὶ σύνθετα χρώματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὸν εὐρὺν χρωματολογικὸν κύκλον τὸν ἐν χρήσει ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, ὅστις ἀποτελεῖ, κυρίως εἰπεῖν, τὴν βάσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ καὶ ταῖς τέχναις χρωμάτων.

Τοιοῦτον ἐν ὀλίγοις τὸ ἔργον τοῦ κ. Κορδέλλα, ἄξιον τῆς ἐπιστημονικῆς ὑπολήψεως τοῦ συγγραφέως, πρὸς ὃν πλεῖσται

Digitized by Google

φείλονται χάριτες διὰ φιλοπόνημα οὕτω σπουδαῖον καὶ ἐν ταὐτῷ κοινωφελές.

Ἐκ τῆς χρωματολογίας δὲ ταύτης ὁ κ. Κορδέλλας προτίθεται λίαν προσεχῶς νὰ καταρτίσῃ χρωματολογικὸν λεξικόν, ὅπερ θὰ εἶνε πρόχειρον βοήθημα εἰς πάντας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 22 Αὐγούστου.

Αἱ ἐν ταῖς ἐφημερίσι δημοσιευόμεναι περιγραφαὶ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφῶν παριστῶσι τὴν συμβᾶσαν συμφορὰν πολὺ φοβερωτέραν ἢ ὅσον τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπετέθη. Χιλιάδες ἀνθρώπων, καὶ ἐν αὐτοῖς πλεῖστοι τετραυματισμένοι, τὰ πάντα ἀπολέσαντες, διατελοῦσιν ἄστεγοι καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀπογνώσει, ἀνυπολόγιστοι δὲ εἰσιν αἱ ὑλικαὶ ζημίαι. Αἱ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διαβιβαζόμεναι εἰδήσεις παριστῶσι λεπτομερῶς τὴν θλιβερωτάτην κατάστασιν, εἰς ἣν οἱ ἀτυχεῖς κάτοικοι περιέστησαν ἐκ τῆς συμβάσης θεομηνίας, ἐπικαλοῦνται δὲ τὴν σύντονον μέριμναν αὐτῆς.

Ἐν τούτοις ἡ Κυβέρνησις μετ' ἄκρας δραστηριότητος πράττει πᾶν τὸ δυνατὸν ἵνα προσέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὰς μᾶλλον κατεπειγούσας ἀνάγκας τῶν κατοίκων, ἀποστέλλουσα ἀλλεπαλλήλως ἀτμόπλοια μετὰ τροφίμων, ἰατρῶν, οἰκοδομησίμου ὕλης, τεκτόνων κλ. πρὸς κατασκευὴν παραπηγμάτων, ἐν οἷς νὰ προφυλαχθῶσιν οἱ ὅλως ἄστεγοι ἀπομείναντες κάτοικοι. Ἐξακολουθοῦσι δὲ γενναῖαι καὶ αἱ ὑπὲρ τῶν παθόντων εἰσφοραὶ ἐνταῦθά τε καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις διάφοροι ἑορταὶ διωργανώθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὑπὸ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, ὑπὸ τῶν διαφόρων θεατρικῶν θιάσων, ὑπὸ Ἐπιτροπῆς φιλανθρώπων Κυριῶν ἐν Κηφισσίᾳ, ὧν ὅλων τὸ προϊὸν διατίθεται ὑπὲρ τῶν παθόντων.

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκ τῶν εἰσφορῶν εἰσπραχθέντα ὑπερέβησαν τὰς 200,000 δραχμάς, καὶ ἐκ τῶν ἀλλαχοῦ δὲ διενεργουμένων ἐράνων ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ συστασῶν Ἐπιτροπῶν ὑποτίθεται ὅτι γενναῖα θέλουσιν εἰσπραχθῆ ποσά.

— Τὸ ἀγγλικὸν πολεμικὸν ἀτμόπλοιον «Ἀγαμέμνων» κατέπλευσεν εἰς Πύλον κομίζον διάφορα βοηθήματα εἰς τοὺς ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντας, ἀναμένεται δὲ κατὰ τὴν μεσσηνιακὴν παραλίαν καὶ ἕτερον ἀγγλικὸν πολεμικὸν κομίζον σκηνὰς καὶ ὑλικὸν πρὸς κατασκευὴν παραπηγμάτων.

— Τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐπανελήφθη σεισμὸς ἱκανῶς ἰσχυρῶς ἐν Φιλιατροῖς, Κυπαρισσίᾳ, Μεγαλοπόλει, Λιγουδίστῃ, Σπάρτῃ, Τριπόλει, Πύργῳ, Ζακύνθῳ, Πάτραις καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι καὶ χωρίοις ἐμβαλὼν τὸν τρόμον εἰς τοὺς οὕτω δεινῶς ἤδη παθόντας κατοίκους. Εὐτυχῶς νέαι καταστροφαὶ δὲν συνέβησαν. Οἱ σεισμοὶ ἐξηκολούθησαν καὶ τὰς ἑπομένας ἡμέρας, καταρρίψαντες πολλὰς ἔτι ἐκ τῶν ἑτοιμορρόπων οἰκιῶν.

— Ἐκ Κυπαρισσίας τηλεγραφεῖται ὅτι τοῦ καταστρεπτικωτάτου σεισμοῦ προηγήθη λάμψις ἐκ μέρους τῶν Στροφάδων, ἀμέσως δ' ὕστερον κρότος ὑπόγειος. Διὰ τοῦτο ὁ τηλεγραφῶν ἰσχυρίζεται ὅτι ἐκεῖ που ἐκδηλοῦται ἡφαίστειον.

— Κατὰ τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ χημικοῦ κ. Δ. Δαμβέργη τελευταίας παρατηρήσεις τῶν ὑδάτων τῶν λουτρῶν Μεθάνων, ἡ θερμοκρασία αὐτῶν ὑψώθη κατὰ δύο βαθμοὺς ἀπὸ τῆς προηγουμένης αὐτοῦ παρατηρήσεως γενομένης τῇ 14 παρελθόντος Ἰουνίου, ὅτε ἦσαν 28 βαθμῶν περίπου ἑκατονταβάθμου, ἐνῷ νῦν ἔχουσι 30 περίπου βαθμούς.

— Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ὑπέστη τὰς ἐξετάσεις αὑτοῦ ἐν Κοπεγχάγῃ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ὡς καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας καὶ τοῦ παρεπιδημοῦντος τότε ἐν τῇ δανικῇ πρωτευούσῃ βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας Δὸν Λουδοβίκου. Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἀπέσπασε ζωηρὰ τὰ συγχαρητήρια διὰ τὴν ἄκραν τῶν ἀπαντήσεών του εὐστοχίαν, καταδείξας οὐ μόνον φυσικὴν εὐφυΐαν, ἀλλὰ καὶ φιλοπονίαν καὶ ἐπίδοσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν εἰς τὴν ναυτικὴν τέχνην.

— Ὑπὸ τῆς γαλλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς ὑπεβλήθη εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν ὁ τοπογραφικὸς χάρτης τῆς Θεσσαλίας, ἐφ' οὗ θέλουσι σημειωθῆ τὰ ὑπὸ τῆς σχετικῆς Ἐπιτροπῆς κριθέντα ὡς ἀναγκαῖα νὰ ἐκτελεσθῶσι στρατιωτικὰ ἔργα, οἷον ὁδοί, στρατῶνες, ὀχυρώματα κτλ.

— Ὑπεγράφη παρὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τὸ διάταγμα περὶ εἰσαγωγῆς νέων Ἑλλήνων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς τὴν στρατ. σχολὴν τῶν Εὐελπίδων. Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο ἀλλοδαποί, ὧν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ εἶνε ὁμογενεῖς, ἤτοι Ἕλλην ἢ Ἀλβανὸς τὴν καταγωγήν, ἐπιτρέπεται νὰ εἰσάγωνται καὶ ἐκπαιδεύωνται ἐν τῷ στρατιωτικῷ σχολείῳ τῶν Εὐελπίδων, ὑφ' οὓς ὅρους εἰσάγονται ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ καὶ ἐκπαιδεύωνται οἱ τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν κεκτημένοι, ἐπιτρέπεται δὲ νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατὸν ἀφοῦ ἀποκτήσωσι τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν. Ὅμοιον διάταγμα θέλει ἐκδοθῆ εὐθὺς ὡς παρουσιασθῶσι νέοι τῆς αὐτῆς κατηγορίας ζητοῦντες νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν ἐν Κερκύρᾳ προπαρασκευαστικὴν ὑπαξιωματικῶν σχολήν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι:

ΤΟΜΟΣ ΙΒ'.—*Ἔμμετρος μετάφρασις.*—Δάντου, Κόλασις.—Αἰσχύλου, Πέρσαι.—Γαίτου, Ἰφιγένεια.—Σαικσπείρου, Ἰούλιος Καῖσαρ.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. Τόμος Α' μετὰ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

ΤΟΜΟΣ ΙΔ'.—*Ἀρχαιολογία.*—Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Καλλιτεχνίας, Τόμος Β' μετὰ προσθηκῶν καὶ ἰχνογραφικῶν πινάκων.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται Δραχ. 6. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 6,80.

Ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται καὶ οἱ προηγούμενοι 11 τόμοι τῶν Φιλολογικῶν ἁπάντων Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Σ. Βασιλειάδου—Ἀττικαὶ Νύκτες. Τόμοι 4. Δραχ. 16. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 17. 20. (Πωλεῖται καὶ χωριστὰ ἕκαστος τόμος ἀντὶ δραχ. 5.)

Ι. Βηλαρᾶ—Ἅπαντα. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δραχ. 2,50. Μετὰ ταχυδ. Δραχ. 2,75.

Ι. Ζαμπελίου—Τραγῳδίαι. Ἐκδ. Ζακύνθου. Δρ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 16.

Α. Κάλβου—Ἡ Λύρα. Δραχ. 2,50. Ταχυδρ. 2,75.

Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων—Τὰ σωζόμενα φιλολογικὰ συγγράμματα. Τόμος Α'. Δραχ. 4. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 4,50.

— *Περὶ τῶν Ο' Ἑρμηνευτῶν τῆς παλαιᾶς θείας γραφῆς.* Τόμοι 4. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 34.

— *Σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα.* Τόμοι 3. Δραχ. 20. Μετὰ ταχυδρ. 22.

Πλουτάρχου Βίοι παράλληλοι κατὰ μετάφρασιν Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ. Τόμοι 10. Δραχ. 30. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 32,50.

Α. Κ. Πασπάτη—Τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν ἱδρύματα. Μεθ' ἑνὸς χάρτου τοπογραφικοῦ Δραχ. 15. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 16.

Κ. Σάθα—Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς. Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 11.

—*Νεοελληνικὴ Φιλολογία.* Δραχ. 10. Μετὰ ταχυδρομ. δραχ. 11.

— *Νεοελληνικῆς Φιλολογίας παράρτημα.* Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδ. 5.40.

Π. Γ. Πολίτου—Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς τελευταίας ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστάσεως. Δραχ. 1. Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 1,20.

Clon Stephanos — La Grèce au point de vue naturel, ethnologique, anthropologique, démographique et médical Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5.55.

Ι. Α. Φουστάνου—Ὑπνωτισμὸς ἢ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς ἐνώπιον τῆς ἐπιστήμης. Δραχ. 2. Μετὰ ταχυδρ. δραχ. 2.20.

Α. Βερναρδάκη — Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐμπορίου (Βραβευθὲν κατὰ τὸν Δοσίειον διαγωνισμόν). Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5,80.

Digitized by Google

Π. Καλλιγᾶ — *Μελέται ἐπὶ τῶν ἀτμομηχανῶν*, μετὰ 114 σχημάτων. Δραχ. 1,75. Μετὰ ταχυδρ. Δραχ. 2.
Ν. Σαράντη.—Σύγγραμμα τῆς μαγειρικῆς. Δραχ 4· Μετὰ ταχυδρ. 4,40.

Γκουγιὼν καὶ Σαρδοῦ.—Πλῆρες σύστημα ἐμπορικῆς λογιστικῆς. Μεθερμηνευθὲν ὑπὸ Π. Μ. Γιουρδῆ. Τόμοι 2. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 12.80.
'Αττικὸν 'Ημερολόγιον τοῦ 1886 Εἰρηναίου 'Ασωπίου. 'Άδετον δραχ 5.—Χρυσόδετον δραχ. 6—.
Ποικίλη Στοὰ τοῦ 1886 ὑπὸ 'Ιω. 'Αρσένη. 'Άδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 7.50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν τῷ κ. Γ. Β. 'Ιδιαιτέρως γράφομεν ὑμῖν.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. 'Απεστάλησαν ἐκ νέου πάντα. 'Η ἀταξία δὲν προῆλθεν ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπελθούσης ἀνωμαλίας ἕνεκα τῆς ἀπαγορεύσεως.—κ. Ι. Χ. Κ. Πάτρας. 'Ελήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε. 'Η ἀποστολὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου.— *Δαναῷ* 'Ατυχῶς οὔτε καιρὸν οὔτε χῶρον ἔχομεν πρὸς τοῦτο. —*Φιλαναγνώστῃ*. Διαπρεπής, μάλιστα...ἐπὶ ἀμαθείᾳ.— *Τακτικῷ συνδρομητῇ*. 'Ιδοὺ τί συμβουλεύει ἡ ἰατρική: Οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ὑπαίθρῳ ἐν ὥρᾳ μεγάλου καύσωνος δύνανται νὰ κατευνάσωσιν ἄριστα τὴν δίψαν αὐτῶν πίνοντες καφὲν χρύον. 'Άλλος καταλληλότερος τρόπος δὲν ὑπάρχει, ὅταν ὅπως μὴ βλάψωσιν τὴν ὑγείαν των δὲν θέλωσιν οἱ διψῶντες νὰ πίωσι ψυχρὸν ὕδωρ·—κ. Α. Σ. 'Αλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Α. Δ. Σύρον. Παρεδόθη εἰς τὸν κομίσαντα ἡμῖν τὴν ἐπιστολήν σας.—κ. Ι. Κ. Χ. 'Αργαλαστήν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Δ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ἔτος δὲν θὰ λογισθῇ ὡς ἐνεργόν —κ. Σ. Δ. Τὸ βραβεῖον εἶνε ἐτήσιον ἐκ 10,000 φράγκων, ἀπονέμεται δὲ εἰς πάντα πτωχὸν Γάλλον, ὅστις ἤθελει πράξει τὴν ἐναρετωτέραν πρᾶξιν κατ' ἔτος. 'Ο ἱδρύσας αὐτὸ Μοντυών, οὗτινος φέρει καὶ τὸ ὄνομα, ἦτο δικαστικός, διῆλθε δὲ τὸν βίον αὐτοῦ εὐεργετῶν. 'Η διαθήκη του ἐπέστεψε τὸν φιλάνθρωπον βίον του· δι' αὐτῆς ἐκληροδότησε 10,000 φρ. ἐτήσιον βραβ. εἰς τὸν μέλλοντα νὰ εὕρῃ μέσον ὅπως καταστήσῃ ἧττον ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν τὰς μηχανικὰς τέχνας· 10,000 φρ. εἰς τὸν ἐπινοήσοντα ὠφέλιμόν τι ἐν τῇ ἰατρικῇ ἢ ἐν τῇ χειρουργικῇ, καὶ τέλος 10,000 φρ. διὰ τὸ ὠφελιμώτερον καὶ ἠθικώτερον βιβλίον, ὅπερ ἤθελε δημοσιευθῇ ἐν Γαλλίᾳ. 'Εκτὸς τούτων προσήνεγκε καὶ ἀνὰ 10000 εἰς ἕκαστον τῶν δώδεκα νοσοκομείων τῶν Παρισίων ὅπως διανέμωνται εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅτε ἐξέρχονται, κατὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν. 'Εν γένει σπανιώτατα συνεδέθη τοσαύτη σύνεσις μετὰ τοσαύτης ἀγαθότητος. Τὸν ἀληθῶς φιλάνθρωπον καὶ φιλοπάτριδα τοῦτον ἄνδρα ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν ὡς ὑπόδειγμα καὶ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν πλουσίων, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ κληροδοτῶσι σκοπίμως καὶ ἐπωφελῶς μέρος τῆς περιουσίας των. —κ. Α. Ξ. 'Ηράκλειον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχεται ταχυδρομικῶς.—κκ. Γ. Α. Κωνσταντινούπολιν, Α. Λ. Τ. 'Ύδραν, Γ. Κ. Λ. 'Ρουστσούκιον καὶ Ι Κ. 'Ιθάκην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Εὐγνωμονοῦντι*. Πλὴν τινων στίχων ἀτυχῶν, κατὰ τὰ ἄλλα νομίζομεν ἱκανῶς ἐπιτυχῆ τὴν μετάφρασιν.—κ. Δ. Π. Σ. Κυδωνίας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἐνθυμούμεθα ὅτι ἀμφότερα τὰ ποιήματα ἔχουσιν ἤδη δημοσιευθῇ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ δὲν κρίνομεν ἀναγκαίαν τὴν ἀναδημοσίευσιν αὐτῶν.— *'Αύπει*. 'Άν αἱ ἐντυπώσεις σας ἐγράφοντο ὑπὸ τύπον ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς οἰκείους σας θὰ ἀνεγινώσκοντο ἴσως μετ' ἐνδιαφέροντος...ὑπὸ τῆς ὑμετέρας οἰκογενείας —κ. Κ'. Τοῦτο πρὸ πάντων, ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος λαμβάνει διπλῆν ἀγωγήν, τὴν μὲν ἣν δίδουσιν αὐτῷ οἱ ἄλλοι, καὶ τὴν ἑτέραν, τὴν μᾶλλον σημαίνουσαν, τὴν ὁποίαν παρέχει αὐτὸς εἰς ἑαυτόν. — κ. Π. Δ. Ν. Κέρκυραν. 'Ελήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα.— κ. Κ'. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· θέλομεν φροντίσει νὰ τὰ χρησιμοποιήσωμεν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι. — κ. Ν. Κ. Α. Σύρον. 'Υπάρχει ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 8. Νέος κατάλογος δημοσιευθήσεται προσεχῶς.—κ. Φ. Κ. Σμύρνην. Περὶ τούτου οὐδεμία ὑπάρχει εἴδησις.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

29 Αὐγούστου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	335 —
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	344. —
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	436. —
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	336.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	272. —
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	260 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	170 —
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	234. —
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89 —
Κτηματικαὶ 'Ομολ. 'Εθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	450. —

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος Δρ. ν.	3975.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	55.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	56.—
Προνομ. Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλίας. . »	164 —
'Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73.—
Σιδηρόδρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	270.—
'Εταιρία Φωταερίου. . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 'Όψεως. . . .	30.75
» 3μην.	30.50
ΓΑΛΛΙΑΣ —'Εθνικῆς Τραπέζης Όψεως.	121.50
» Τραπεζικὸν 3μην	120.50
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	24.08
Λίρα ὀθωμανική.	27.40

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. -- Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *'Εστίας*.

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «'Εστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

'Εν 'Αθήναις, ἐκ του τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—543.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 506 — 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ — 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 558

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΑΣΧΗΜΗ ΑΔΕΛΦΗ. Διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΤΟ ΔΙΚΤΑΙΟΝ ΑΝΤΡΟΝ ὑπὸ Ἰωσὴφ Χατζιδάκη.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ ΤΩΝ ΦΥΓΟΦΑΓΩΝ ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

Ο ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ.

ΗΘΙΚΗ ΑΛΓΕΒΡΑ.

ΠΩΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ.

ΟΙΚΙΑΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΓΚΑΥΜΑΤΩΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν Λούβρῳ τῶν Παρισίων διεσκευάσθη μεγάλη στοά, ἐν ᾗ θὰ ἐκτεθῶσι τὰ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου εὑρεθέντα μνημεῖα τῆς τέχνης, περὶ ὧν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ἡμῶν ἐγράψαμεν.

— Ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Μονάχῳ μεγάλου θεάτρου θὰ διδαχθῶσι τινὰ τῶν δραμάτων, ἅτινα μέχρι τοῦδε εἶχον διδαχθῆ κενοῦ ὄντος τοῦ θεάτρου, μόνου δὲ τοῦ θανόντος βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Β' παρόντος. Τὸ πρῶτον τῶν διδαχθησομένων δραμάτων ἔσται ἡ *Θεοδώρα* τοῦ Σαρδοῦ.

— Αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῶν παραστάσεων ἐν Βαϊρόϋθ πάντων τῶν μελοδραμάτων τοῦ Βάγνερ ἐκάλυψαν καθ' ὁλοκληρίαν τὰς δαπάνας, ἀνερχομένας εἰς πλείονας τῶν 350,000 δρ. καὶ ἀφῆκαν καὶ περίσσευμα. Ἡ πλήρης σειρὰ τῶν μελοδραμάτων τοῦ Βάγνερ θὰ παρασταθῇ καὶ αὖθις κατὰ το θέρος τοῦ 1888.

— Πλούσιός τις ἀμερικανός, ὀνόματι Θωμᾶς Λογγεβάρθ, ἐδωρήσατο δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν εἰς τὸ ἐν Κιγκιννάτοις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς μουσεῖον τῶν τεχνῶν.

— Ἀπέθανε πρό τινων ἡμερῶν ἐν Κίντρα τῆς Πορτογαλλίας ὁ Ἰωσὴφ δὸν Σίλβα Μενδὲς — Λεάλ, ἐπιφανὴς Πορτογάλλος ποιητὴς καὶ λογογράφος. Γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1820, ἐγένετο ἐν ἀρχῇ μὲν δημοσιογράφος, εἶτα δ' ἐχρημάτισεν ἔφορος τῆς ἐν Λισσαβῶνι Βιβλιοθήκης, βουλευτής, ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν, τῶν ἐξωτερικῶν, πρεσβευτὴς εἰς Παρισίους καὶ τελευταῖον εἰς Μαδρίτην. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἔργων τοῦ πολυγράφου τούτου συγγραφέως τὸ κράτιστον θεωρεῖται «ὁ Ναπολέων ἐν Κρεμλίνῳ», ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του «τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐζεκιήλ,» ἐκ τῶν δραμάτων του «οἱ δύο ἀρνησίθρησκοι», ἐκ τῶν κωμῳδιῶν του «τὸ ἐπιστολιμαῖον μυθιστόρημα».

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀνεγερθήσεται θέατρον, ἐν ᾧ θὰ διδάσκωνται μόνον Γάλλων ποιητῶν ἔργα. Τὸ θέατρον τοῦτο ὀνομασθήσεται «Θέατρον Σαρδοῦ».

— Ἐπιστήμονές τινες κατέκριναν ἐσχάτως τὰς περὶ λύσσης ἐρεύνας τοῦ Παστέρ, ὡς ἐχούσας σαθρὰν τὴν βάσιν. Τούτου δ' ἕνεκα μέγα κῦρος ἀποδίδοται εἰς τὴν περὶ τούτων γνώμην τοῦ ἐπιφανεστάτου τῶν Γερμανῶν παθολόγων Βίρχωβ. Ἕνεκα τῆς ψυχικῆς ταραχῆς, λέγει οὗτος, εἶναι δύσκολος ἀσφαλὴς ἐκ τῶν προτέρων διάγνωσις. Ὁ ἐρεθισμὸς τῶν πασχόντων δυνατὸν νὰ ἦναι ἁπλῶς ψυχολογικός, ὅ ἐστι νὰ προέρχηται ἐκ τοῦ φόβου τῶν δηχθέντων, δυνατὸν ὅμως καὶ νὰ ἦναι ἀποτέλεσμα τοῦ λυσσικοῦ ἰοῦ, ἐνεργοῦντος ἀμέσως ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς νόσου εἶναι ὀλίγιστα. Πρῶτον σύμπτωμα εἶναι φλυκταινίδια μέγεθος ἔχοντα ἐρεβίνθου, παρατηρούμενα ἰδίως ἐπὶ τῆς γλώσσης. Ταῦτα, ἅτινα ἐκ παλαιοῦ καλοῦνται λυσσικαὶ φλύκταιναι, ἐλέγχουσιν ἐξοίδησιν τῶν λυμφατικῶν ὀργάνων. Τὸ δεύτερον καὶ τελευταῖον ἐξωτερικὸν γνώρισμα παρουσιάζει αὐτὸ τὸ δῆγμα, ἢ ἂν τοῦτο ἐθεραπεύθη, ἡ οὐλή. Ὁ Βίρχωβ παρετήρησεν ὅτι ἡ πληγὴ εἶναι βαθεῖα, καὶ ἀκριβῶς ἐξεταζομένη μαρτυρεῖ ἐνέργειαν τοῦ ἰοῦ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Καίτοι δὲ φαίνεται πιθανόν, ὅτι πρόξενον τῆς νόσου εἶναι μικρόβιόν τι, ὅμως δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη ὁ Παστέρ, μεθ' ὅλας τὰς ἐναντίας διαβεβαιώσεις, νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο σαφῶς. Ἄλλως ὑπάρχουσιν ἐπιστήμονες, φανταζόμενοι ὅτι ἐν ἑκάστῃ μιασματικῇ νόσῳ ἀνακαλύπτουσι βακτηρίδια, ὡς παραδείγματος χάριν ὁ Κλάιν ἐν Λονδίνῳ, ὅστις πρὸ μικροῦ ἐνόμισεν ὅτι εὗρε τοιαῦτα ἐν τῇ σκαρλατίνῃ. Ὅμως τὰς τοιαύτας ἀνακαλύψεις οὐδαμῶς πρέπει νὰ παραδεχώμεθα ἀδιστάκτως ὡς ἀληθεῖς. Πολλὰ ὀφείλει ἡ ἐπιστήμη εἰς τὸν κλεινὸν Γάλλον ἐρευνητήν, διότι κατώρθωσε νὰ μεταβιβάσῃ τὸν ἰὸν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ζῴων· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν τὸ ἔργον τοῦ Παστὲρ εἶναι ὠφελιμώτατον· δηλονότι ἐδυνήθη νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς πάσχοντας τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ νόσος θεραπεύεται, τούτου δ' ἕνεκα δὲν καταλαμβάνονται ὑπὸ τῆς τεχνικῆς ἐκείνης ψυχικῆς ταραχῆς, ἥτις τὰ μέγιστα συμβάλλεται εἰς τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολὴν τῆς νόσου. Ὅπως ἂν ᾖ αἱ ἔρευναι τοῦ Γάλλου ἐπιστήμονός εἰσιν ἄξιαι πολλῆς προσοχῆς, καὶ παντελῶς ἀδικαιολόγητοι εἶναι αἱ περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Παστὲρ δυσμενεῖς κρίσεις, ἃς ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα συχνότατα ἀκούομεν.

— Ὁ ἐν Τουρίνῳ καθηγητὴς τῆς ἰατροδικαστικῆς Λομβράσο ἐδημοσίευσεν ἄρτι τρίτην ἐπηυξημένην ἔκδοσιν τοῦ περὶ ἐγκληματιῶν συγγράμματός του (L' uomo delinquente), ὅπερ τὰ μέγιστα ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρωπολόγων. Ὁ συγγραφεὺς μελετήσας 350 κρανία κακούργων παρετήρησεν ἀνωμαλίας ἐν τῷ σχήματι τοῦ κρανίου καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, δυναμένας νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἴδιον τύπον, κατ' ἀναλογίαν 43 ἐπὶ τοῖς 100. Μελετήσας ἐπίσης καὶ τὰς φυσιογνωμίας κακούργων, ἀπεικονιζομένας διὰ 216 φωτογραφιῶν, παρετήρησεν ἀνωμαλίας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν τρίχωσιν τὴν γένυν, τὸ μῆκος τοῦ προσώπου, κατ' ἀναλογίαν 28 ἐπὶ τοῖς 100. Οἱ ἐγκληματίαι ὁμοιάζουσιν ἀλλήλοις πολλάκις ὡς μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, οὕτως ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ ἰδιάζοντα ἐθνικὰ γνωρίσματα, οἷα παραδείγματος χάριν ἡ διαφορὰ τῆς φυσιογνωμίας τῶν Ἰταλῶν ἀπὸ τῆς τῶν Γερμανῶν, ἕνεκα τῆς τοιαύτης ὁμοιότητος ἐξαλείφονται. Πρὸς ἀσφαλεστέραν ἔρευναν ὁ Λομβράσο ἐξήτασε καὶ τὰ κρανία πολλῶν ἀνθρώπων, ἐντίμων θεωρουμένων, 815 τὸν ἀριθμόν, καὶ μόνον ἐν 15 ἐκ τούτων ἀνεῦρε τὸν τύπον τοῦ ἐγκληματίου, ἀλλὰ καὶ πάλιν τῶν ὀκτὼ ἐξ αὐτῶν ὁ βίος ἦτο ὕποπτος. Αἱ αὐταὶ ἀνωμαλίαι παρατηροῦνται καὶ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ παραφρόνων, ὁπόθεν συνάγεται, ὅτι ὑπάρχει σχέσις στενὴ τῶν διανοητικῶν διαταράξεων πρὸς τὰς προδιαθέσεις εἰς κακουργήματα· τοῦθ' ὅπερ καὶ ἡ πεῖρα μαρτυρεῖ, διδάσκουσα ὅτι συχνάκις παράφρονες ἐγκληματοῦσι καὶ ἐγκληματίαι παραφρονοῦσιν. Ἡ καλουμένη ἐγκληματικὴ ἀνθρωπολογία εὕρηται ἀκόμη ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς καὶ εἶναι χρεία συντόνων ἐρευνῶν καὶ εὐρυτέρων μελετῶν, ὅπως προκύψωσιν ἀσφαλῆ ὁπωσοῦν πορίσματα. Ὁπόση ἀξία ἀποδίδεται ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὰς τοιαύτας μελέτας ἀποδείκνυσιν ἡ προαγγελθεῖσα ἔκδοσις ἰδίου περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τοῦ ἐν Λυὼν καθηγητοῦ τῆς ἰατροδικαστικῆς κ. Λακασάκ, τῶν «Ἀρχείων τῆς ἐγκληματικῆς ἀνθρωπολογίας καὶ τῶν ποινικῶν ἐπιστημῶν» (Archives de l' anthropologie criminelle et des sciences penales).

— Τὸν παρελθόντα μῆνα ἑώρτασεν ὁ ἐν Γοττίγκῃ καθηγητὴς Γουλιέλμος Βέμπερ, εἷς τῶν εὑρετῶν τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, τὴν ἑξηκοστὴν ἐπέτειον τῆς ἀναγορεύσεώς του εἰς διδάκτορα. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γοττίγκης ἀνηγόρευσεν αὐτὸν διδάκτορα τῆς νομικῆς εἰς ἔνδειξιν τιμῆς.

— Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἀπέθανεν ὁ Ἐλεμαῖος Βορούθ, Οὗγγρος ποιητής, γνωστὸς γενόμενος ἐκ τῶν πατριωτικῶν ᾀσμάτων ἅτινα ἐποίησε κατὰ τὸν χρόνον τῆς οὐγγρικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν πρὸς τὴν Αὐστρίαν ἀγώνων τῆς Οὐγγαρίας (1848-1849) Τὰ ᾄσματα ταῦτα κατέστη-

Digitized by Google

σαν ἐν Οὐγγαρίᾳ δημοτικώτατα, συλλεγέντα δὲ ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον πρὸ εἰκοσαετίας περίπου.

— Σουηδός τις ἀξιωματικὸς ὀνόματι Γλεερούπ, διατελῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἀρτισυστάτου ἀφρικανικοῦ κράτους Κόγκου, περιηγήθη τὴν Ἀφρικὴν κατὰ μῆκος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ ἑτέρου, ἐν σχετικῶς βραχεῖ χρόνῳ. Τὸ ὄγδοον ἤδη γίνεται τοιοῦτο ταξίδιον. Ἐπιβιβασθεὶς ἐν Κόγκῳ ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἔπλευσε δι' ἀτμοπλοίου μέχρι τῶν Καταρρακτῶν τοῦ Στάνλεϋ, ὁπόθεν διὰ τῆς Νυάγκβης καὶ τῆς λίμνης Ταγκανυίκας ἔφθασεν εἰς Ζανζιβὰρ μετὰ ἓξ μῆνας. Ἀφικόμενος πρό τινων ἡμερῶν εἰς Λονδῖνον, ὁ Γλεερούπ προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ περιγραφὴν τοῦ ταξειδίου του.

— Πολλὰ ἀξιόλογα εὑρήματα εὑρέθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, ἃς δαπάναις τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως καὶ ἰδιώτου τινὸς Γάλλου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐνήργησεν ὁ Desiré Charnay ἐν Ποτοκατεπέτλ. Εἰς ὕψος τρισκαιδεκακισχιλίων ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἀνασκάψας παλαιότατον ἰνδικὸν νεκροταφεῖον, εὗρε 370 ἀντικείμενα. Οἱ τάφοι περιεῖχον μόνον ὀστᾶ παίδων, οὐδὲν δὲ ἀνδρός, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἐκείνῳ ἐθάπτοντο οἱ θυσιαζόμενοι εἰς τὸν θεὸν Τλαλὸκ παῖδες. Τὴν εἰκασίαν τούτων ἐνισχύει καὶ ἡ εὕρεσις πολυπληθῶν εἰδωλίων τοῦ θεοῦ ἐκείνου.

— Ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Βωδριλλὰρ ἐνετάλη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς του νὰ μεταβῇ εἰς Ἱσπανίαν καὶ Ἰταλίαν, πρὸς ἀνακάλυψιν ἐγγράφων συμπληρούντων τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Κυρίας Μαιντενών.

— Τὸν προσεχῆ μῆνα δημοσιευθήσεται ὁ πέμπτος τόμος τοῦ σπουδαιοτάτου συγγράμματος τοῦ κόμητος Παζόλ, τοῦ ἐπιγραφομένου *Οἱ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' πόλεμοι.* (Guerres sous Louis XV). Ὁ τόμος οὗτος θὰ περιλαμβάνῃ τὰ κατὰ τὸ πέρας τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου καὶ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως, θὰ περιέχῃ δὲ εἰκόνα Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ', τρεῖς εἰκόνας στρατιωτικῶν στολῶν τῶν χρόνων ἐκείνων καὶ τέσσαρας μεγάλους πίνακας. Ὁ ἕκτος καὶ τελευταῖος τόμος τοῦ συγγράμματος, ἐκδοθησόμενος κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, θὰ πραγματεύηται περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἔργων τῶν Γάλλων ἐν Καναδᾷ καὶ ἐν Ἰνδικῇ καὶ περὶ τῆς σχεδιασθείσης ἀποβάσεως γαλλικοῦ στρατοῦ εἰς τὰ Ἀγγλικὰ παράλια.

Νέαι σπουδαῖαι ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Μυκηνῶν, κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐνεργουμένας ἀνασκαφάς. Ἰδίᾳ ἀνεκαλύφθη μέρος κτιρίου μεγαλοπρεποῦς, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ ἀνάκτορον τῶν Ἀτρειδῶν.

— Ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. Β. Στάη καὶ κατετέθησαν ἐν τῷ κεντρικῷ ἐθνικῷ μουσείῳ τὰ τελευταῖον ἀνακαλυφθέντα ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀγάλματα. Τούτων διακρίνεται μάλιστα ἄγαλμα Ἀσκληπιοῦ φυσικοῦ μεγέθους καλλίστης διατηρήσεως καὶ ἄγαλμα Ἀφροδίτης.

— Ἐν τῇ πλατείᾳ τῶν Στύλων τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἐνεργουμένων ἀνασκαφῶν πρὸς διόρθωσιν τῆς ὁδοῦ ἀνεκαλύφθη λάρναξ περιέχουσα ὀστᾶ. Εἰς τὴν λάρνακα ταύτην, ἥτις ἀνάγεται εἰς τὴν ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἐποχήν, κατέρχεταί τις διὰ μικρᾶς κλίμακος, ἐκ τριῶν λιθίνων βαθμίδων.

— Ὁ ἐξ Ἀβυσσινίας ἄρτι ἐπανακάμψας ἰατρὸς κ. Παρίσης φέρει δῶρον τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ παχύτατον ἐκ μεμβράνης ὡραίας τόμον χειρόγραφον, περιέχοντα τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου τῶν 318 πατέρων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ πίστις, γεγραμμένον δὲ εἰς τὴν *γκιζὲ* διάλεκτον, ἐξ ἧς ἡ σήμερον *ἀμαρικὴ* καὶ *τιγρὲ* ἐν Ἀβυσσινίᾳ, ἀνήκουσιν εἰς τὰς σημιτικάς. Εἶνε δῶρον τοῦ ἀρχιμανδρίτου Θεοφίλου *Τσεγζὲ* ἐν Αἰθιοπίᾳ, οἱονεὶ ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ φίλου πιστοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου.

— Προεκηρύχθη διαγωνισμὸς πρὸς ἀποστολὴν εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ὑδραίου Κρήτσκη, δύο νέων, ἵνα τελειοποιηθῶσιν ὁ μὲν εἰς τὴν θεολογίαν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἰατρικήν. Εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον εἰσὶ δεκτοὶ μόνον Ὑδραῖοι καὶ διδάκτορες τῆς ἰατρικῆς, διὰ τὴν ἰατρικήν, ἢ ἀπόφοιτοι τοῦ γυμνασίου καὶ τῆς Ριζαρείου σχολῆς, διὰ τὴν θεολογίαν.

— Ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἐνταῦθα Βιβλιοπωλείου τοῦ κ. Π. Δ. Σακελλαρίου ἐξεδόθη ἄρτι Ἄτλας Γεωγραφικὸς μετὰ γεωγραφικῶν καὶ στατιστικῶν σημειώσεων πρὸς χρῆσιν τῶν πολλῶν καὶ τῶν μαθητῶν. Τὸ ἔργον, ἄριστα τετυπωμένον ἐπὶ καλοῦ χάρτου ἐν τῷ ἐνταῦθα λιθογραφείῳ τοῦ κ. Γρούνδμαν, περιέχει γεωγραφικοὺς πίνακας τῶν Ἡμισφαιρίων, τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἑλλάδος (ἐν μεγάλῳ σχήματι) ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, χωριστὰ ἑκάστου, τῶν λοιπῶν 4 ἠπείρων, τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας χωριστά, καὶ πρὸς τούτοις πολλὰς καὶ χρησίμους στατιστικὰς πληροφορίας περὶ ὅλων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ἄλλων ἠπείρων.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Κερκυραίων, κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίασιν, παρεδέξατο παμψηφεὶ τὴν πρότασιν, ἥν τινα ὑπέβαλεν ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Λ. Βλάχος, περὶ ἀνιδρύσεως τῆς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἑνώσεως καταργηθείσης Ἰονίου Ἀκαδημίας.

— Πρὸς τιμὴν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων ἀλλοδαπῶν λογίων καὶ ἐπιστημόνων χάριν τοῦ ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου, ὅπερ ὅμως ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ὁ «Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος» συνεκρότησεν ἰδιαιτέραν συνεδρίαν, καθ' ἣν προσῆλθον ἅπαντες οὗτοι. Ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου κ. Βασιάδης, ηὐχαρίστησεν αὐτοὺς δικαιολογηθεὶς καὶ διὰ τὴν παρακώλυσιν τοῦ συνεδρίου, μεθ' ὃ ὁ κ. Κεῖπερτ ὡμίλησε περὶ τοῦ χάρτου αὐτοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ὁ κ. Στ. Ἀριστάρχης Μέγας Λογοθέτης, περὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἐσκουριάλ. Ἐν τέλει ὁ κ. Ι. Ψυχάρης, εἰδικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, συνεχάρη τὸν σύλλογον ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ κατέθηκε διάφορα συγγράμματα πεμπόμενα τῷ συλλόγῳ. Τὴν ἑσπέραν τὸ προεδρεῖον τοῦ συλλόγου συνεκάλεσε τοὺς διαφόρους ἀντιπροσώπους ἀλλοδαποὺς τε καὶ ἡμετέρους, εἰς γεῦμα ἐν τῷ κήπῳ τῶν Μ[illegible] τῶν προπόσεων μεγάλην ἐντύπωσιν ἐνεπ[illegible] Κ[illegible]περτ ἑλληνιστὶ γενομένη ὑπὲρ τοῦ μεγ[illegible] ἔθνους. Ἑλληνιστὶ ἐποιήσατο πρόποσιν καὶ ὁ ἀμερικανὸς καθηγητὴς τῆς παλαιογραφίας κ. Γρέγορυ.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου» διὰ τὸ ἔτος 1886—1887 ἐξελέγησαν πρόεδρος ὁ κ. Κ. Καλλιάδης, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Θ. Σαλτέλης καὶ Ν. Ψυχάρης, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Ν. Χαρισιάδης, εἰδικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Ν. Σιδερόπουλος, ταμίας ὁ κ. Θ. Κοσσούδης, βιβλιοφύλαξ ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς καὶ λογιστὴς ὁ κ. Ὀδ. Ἀνδρεάδης.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 5 Σεπτεμβρίου.

Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Ἑλλάδος θέλει ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς δανικῆς πρωτευούσης κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἐπανερχομένη ἐνταῦθα. Ἤδη διετάχθη ἡ βασιλικὴ θαλαμηγὸς «Ἀμφιτρίτη» νὰ καταπλεύσῃ ἐκ Λιβόρνου εἰς Νεάπολιν ἵνα παραλάβῃ τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν.

— Κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευόμενον ἐπίσημον πίνακα αἱ εἰσπράξεις τῶν τελωνείων κατὰ τὸν ἄρτι λήξαντα μῆνα Αὔγουστον ὑπερέβησαν τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχμὰς 546,362,94. Καθυστεροῦσι δ' ἔτι αἱ πληροφορίαι περὶ τῶν εἰσπράξεων τῶν ὑποτελωνείων, ἐλπίζεται δ' ὅτι προστιθεμένων καὶ τούτων ἡ αὔξησις θὰ ὑπερβῇ τὰς 600,000 δραχμῶν.

Τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ αὐξήσει κατέχει ὁ Πειραιεύς, οὗτινος αἱ εἰσπράξεις κατὰ τὸν ἐνεστῶτα μῆνα ὑπερβαίνουσι τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 201,212, τὴν δευτέραν αἱ Καλάμαι παρουσιάζουσαι αὔξησιν δραχ. 101,427.04, τὴν τρίτην ἡ Σύρος, ἧς αἱ τελωνεια καὶ εἰσπράξεις τοῦ Αὐγούστου ὑπερέβησαν τὰς περυσινὰς κατὰ δραχ. 94.254.96.

— Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας κ. Δ. Μπαϊρακτάρη, διωρίσθη δὲ διευθυντὴς ὁ κ. Δημοσθένης Στάϊκος, ταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ καὶ τέως διοικητὴς τῆς ἐν Κερκύρᾳ προπαρασκευαστικῆς ὑπαξιωματικῶν σχολῆς.

— Ἐξακολουθεῖ ἐν τοῖς διαφόροις λιμέσι τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν ἡ φόρτωσις τοῦ προϊόντος ἐπὶ ἀτμοπλοίων ἀποπλεόντων εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ τόπους τῆς καταναλώσεως, ἰδίως εἰς Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν.

— Οἱ ἔρανοι ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων ἐξακολουθοῦσι δραστηρίως ἐνταῦθα τε καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου κατηρτίσθησαν ἐπιτροπαὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲ πράττει πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῇ ἵνα ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὰς

Digitized by Google

μᾶλλον ἐπειγούσας ἀνάγκας τῶν κατοίκων. Κυρίως μεγίστη **ὑπάρχει** ἀνάγκη οἰκοδομησίμου ὕλης πρὸς κατασκευὴν παρα**πηγμάτων**, ἐν οἷς νὰ προφυλαχθῶσιν οἱ κάτοικοι ἀπὸ τοῦ **ἐπερχο**μένου χειμῶνος, εἰς τοῦτο δὲ μιᾷ φωνῇ προτρέπεται ἡ **κυβέ**ρνησις νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς.

— Χάριν τῆς ὑπηρεσίας τῆς περιθάλψεως τῶν ἐκ τοῦ **σεισμοῦ** παθόντων ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐσωτερικῶν συνέστη **γραφεῖον** ἐν ᾧ ἐργάζονται ὁ γεν. γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου **τῶν** Ἐσωτερικῶν κ. Βαρελίδης, ὁ διευθυντὴς τῶν δημοσίων **ἔργων** κ. Ξ. Βλαχόπουλος καὶ ὁ ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ κ. Χόρς, ἀποκλειστικῶς περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας **ταύτης**.

— Διὰ Β. Διατάγματος συνιστῶνται ἐν τοῖς δήμοις Παμίσου, Οἰχαλίας, Εὔας, Κυπαρισσίας, Ἐράνης, Πλαταμώδους, Φλεσσιάδος, Πυλίων, Κολωνίδων, Κορώνης, Μεθώνης, **Ἀνδριτσαίνης**, Ἀρήνης, Μεγαλοπόλεως, Λυκοσούρας καὶ **Ἀβίας** συνεργεῖα πρὸς ἀνέγερσιν παραπηγμάτων χάριν τῶν παθόντων ἐκ τοῦ σεισμοῦ κατοίκων ἐν ταῖς περιφερείαις τῶν δήμων τούτων ἢ τῶν ἐγγὺς πρὸς αὐτοὺς χωρίων ἢ κωμῶν ἄλλων δήμων. Ἑκάστου τῶν συνεργείων τούτων θὰ προΐσταται εἷς ἐπαρχιακὸς μηχανικὸς ἢ ἐργοδηγός, διοριζόμενος παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, αἱ δὲ ἐργασίαι θὰ γίνωνται διὰ τεχνιτῶν, προσλαμβανομένων ἐπὶ ἡμερομισθίῳ 5—6 δραχμῶν.

— Ἡ κεντρικὴ ὑπὲρ τῶν παθόντων Ἐπιτροπὴ παρήγγειλε εἰς Τεργέστην ξυλείαν διὰ χίλια παραπήγματα, ἠγγέλθη τηλεγραφικῶς, ὅτι ἤρξατο ἡ φόρτωσις ἐν Τεργέστῃ ἐπὶ δύο ἀτμοπλοίων ἐπὶ τούτῳ ναυλωθέντων, ἅτινα καὶ ἀπέπλευσαν ἤδη τὸ μὲν πρῶτον εἰς Μαραθούπολιν, τὸ δ' ἕτερον εἰς Πυλίαν, ὅπως ἀποβιβάσωσι τὰ φορτία των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Τεργέστη διατελεῖ ὑπὸ κάθαρσιν ἀποσταλήσονται ἰατροὶ καὶ ὑγειονομικοὶ φύλακες ὅπως ἐπιτηρήσωσιν, ἵνα κατὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῆς ξυλείας κυρωθῶσιν αἱ ὑπὸ τοῦ ἰατροσυνεδρίου δοθεῖσαι πρὸς τοῦτο ὁδηγίαι, αὐστηρῶς δὲ ἀπαγορευθῇ πᾶσα συγκοινωνία τοῦ πληρώματος καὶ τῶν ἐπιβατῶν τῶν ἀτμοπλοίων πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν μερῶν ἐκείνων.

— Ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καλαμῶν ἐφετινὴ παραγωγὴ τοῦ σταφιδοκάρπου ἀνέρχεται εἰς 32-33 ἑκατομμύρια λιτρῶν ἐνετικῶν, τουτέστιν ὑπερβαίνει τὴν περυσινὴν κατὰ 4-5 ἑκατομμύρια.

— Ἐπανέκαμψεν ἐνταῦθα ὁ πρὸ διετίας ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς Ἀβυσσινίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς χώρας ταύτης Ἰωάννῃ ἰατρὸς κ. Ν. Παρίσης. Εἶνε δὲ κομιστὴς ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀβυσσινίας πρὸς τὸν ἡμέτερον βασιλέα.

— Ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπογραφὲν διάταγμα περὶ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν τῆς προπαρασκευαστικῆς σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν εἰς 360.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη τὸ 20ὸν φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου — Τιμ. λεπτ 25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου » » 25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου » » 25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου...... » » 25

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας — Τιμ. λεπτ. 10.
Ἀδαμάντιος Κοραῆς. » » 10.
Λάζαρος Κουντουριώτης » » 10.
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος » » 10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου » » 10.
Περὶ καθαριότητος » » 10.
Περὶ Κύπρου.................... » » 10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης......... » » 10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ » » 10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν.............. » » 10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου.................. » » 10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν. — κ. Α. Σ. Ἡράκλειον. Οἱ ζητηθέντες τόμοι ἀπεστάλησαν τῷ αὐτόθι φίλῳ κ. Α. Ξ., παρ' οὗ εὐαρεστήθητε νὰ ζητήσητε αὐτούς.—*Συνδρομητῇ*. Ἐνταῦθα. Ἀπαιτοῦνται καὶ ἐξετάσεις. Ἡ φοίτησις εἶνε τετραετής.— *Φίλῳ Μ.* Διὰ νὰ δικαιώσῃ καθ' ὅλα τὸν Κὰρ εἰπόντα ὅτι ἐξ ὅλων τῶν φιλικῶν καθηκόντων τὸ εὐχαριστότερον εἰς τοὺς φίλους εἶνε τὸ νὰ μεταδίδωσι πᾶν ὅ,τι ἔτυχε ν' ἀκούσωσι, ν' ἀναγνώσωσι ἢ νὰ μάθωσιν, δυνάμενον νὰ ταπεινώσῃ ἢ νὰ λυπήσῃ τοὺς φίλους αὐτῶν.—κ. Ν. Δ. Κ. Κόρινθον. Κατὰ γενικὸν κανόνα, τοῦ ὁποίου λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξαιρέσωμεν ὑμᾶς.—κ. Ι. Χ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν, καὶ ἤρχισεν ἡ πρὸς ὑμᾶς ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.—κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. V. Blancey. 1) Ἀπεστάλη μετὰ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου φύλλου. 2) Δὲν ἤρχισεν ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ. 3) Τὸ ζήτημα θὰ πραγματευθῶμεν βραδύτερον. —κ. Κ. Δ. Καθ' ὅσον γινώσκομεν, ἀπογραφὴ ἐγένετο τῷ 1838, ἐξ ἧς ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἐξηκριβώθη εἰς 752,077.—κ. Δ.. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν ἐκρίθησαν κατάλληλα.—κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἀμφότερα τὰ συγγράμματα ἀπεστάλησαν. Ἡ εἰς Τουρκίαν εἰσαγωγὴ αὐτῶν εἶνε ἐλευθέρα.—*Περιέργῳ Κυρίᾳ*. Εὑρέτης τοῦ κρινολίνου εἶναι ἡ πρώην αὐτοκράτειρα τῆς Γαλλίας Εὐγενία. Ἐν τῷ χορῷ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Κεραμεικοῦ, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον παρέστησαν κυρίαι φοροῦσαι κρινολῖνον, αὐλική τις ἠρώτησε τὸν στρατάρχην Κανροβὲρ πῶς τῷ φαίνεται ὁ νέος συρμός. «Θαυμάσιος, κυρία μου!» ἀπεκρίθη ὁ στρατάρχης. «Ὀφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι μοὶ ἀρέσκει τὰ μέγιστα μόνον διότι μοὶ ἐνθυμίζει προσφιλὲς ἀντικείμενον...». «—Μοῦ κεντᾶτε τὴν περιέργειαν, στρατάρχα... Ἐπιτρέπετε νὰ ἐρωτήσω ποῖον εἶναι τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο;» «Ἡ ἐν Κριμαίᾳ σκηνή μου, κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Κανροβέρ. Ἂν εἴχετε καὶ σημαίαν ἐπὶ κεφαλῆς ἡ ὁμοιότης θὰ ἦτο πληρεστάτη, καὶ θὰ ἐνόμιζα, ὅτι ἡ σκηνή μου ἐζωντάνευσε καὶ ἦλθε νὰ μὲ εὕρῃ εἰς Παρισίους.»—κ. Δ. Χ. Βῶλον. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Εἰς τὴν διάθεσίν σας μένει ἔτι ὑπόλοιπον δραχ. 1,40.—κ. Δ. Θ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ φύλλον ἀπεστάλη. Κατὰ τὰς τότε δημοσιευθείσας εἰδήσεις αἱ μὲν τῶν Ἑλλήνων ζημίαι ὑπελογίσθησαν εἰς 300 περίπου, φονευθέντας καὶ τραυματισθέντας, αἱ τῶν Τούρκων δὲν ἐξηκριβώθησαν, Ἐγράφη ὅμως ὅτι ἦσαν πενταπλάσιαι περίπου.—κ. Α. Ὅταν παύσωμεν τοὺς λόγους καὶ τραπῶμεν ἐπὶ τὰ ἔργα.

Digitized by Google

μετὰ τῆς ἐμπρεπούσης συνέσεως. Καὶ ὅσον ἂν φαίνεται παράδοξον, ὀρθότατον ὅμως νομίζομεν τὸ γραφὲν ἐσχάτως ὑπό τινος τῶν ἐγκρίτων ἡμῶν δημοσιογράφων ὅτι «πάσης γενναίας ἀναπλάσεως πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ διὰ νόμου ἀπαγόρευσις τῆς ἀπαγγελίας λόγων, ἀδιάφορον ἂν προτρεπτικῶν, πανηγυρικῶν, ἢ ἐπικηδείων, καὶ νὰ μὴ λυθῶσι τὰ χείλη τῶν Ἑλλήνων, ἢ μόνον ἀφοῦ ἐνωθῶσι διὰ πραγματικῶν θυσιῶν καὶ ὑπερανθρώπου αὐταπαρνήσεως ὅλα τὰ διεσπαρμένα μέλη τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. — κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἐλήφθη. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα. Κατὰ τὰ ἄλλα θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — Κυρίᾳ Ε. Δ. Πειραιᾶ καὶ κ. Ν. Π. Μ. Ροστώβ. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Ἰδιοτρόπῳ*. Τὸ μέσον εἶνε ἀσφαλές, ἀλλ' ἀσφαλέστερον ἔτι δεικνύει ὁ Saint-Beuve: «Εἴπετέ μοι ποίους θαυμάζετε, λέγει οὗτος, καὶ θὰ σᾶς εἴπω ποῖος εἶσθε, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν, τὰς τάσεις καὶ τὸν χαρακτῆρά σας. Θαυμάζετε τοὺς μετρίους; Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἶσθε μέτριος. Θαυμάζετε τὰ πλούτη; Εἶσθε ἄνθρωπος τῆς ἀπολαύσεως καὶ τῆς ἐπιδείξεως. Θαυμάζετε τοὺς τίτλους; Εἶσθαι ματαιόφρων ἢ παράσιτος. Θαυμάζετε τοὺς ἐντίμους, ἀγαθοὺς καὶ γενναίους ἄνδρας; Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ὑμεῖς εἶσθε φύσις ἔντιμος, ἀγαθὴ καὶ γενναία.» — κ. Ι. Ε. Ν. Πύργον. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — κ. Κ. Οὐδὲν πλειότερον.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις, 1885. Δραχ. 2.

Παιδικὴ Ἀνθολογία. Μετὰ προλόγου περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων ὑπὸ Α. Π. Κουρτίδου. Δραχ. 1.

Δὲν ἔχει τὰ προσόντα. Κωμικὸν παίγνιον εἰς πρᾶξιν μίαν ὑπὸ Γεωργίου Χ. Σουρῆ. Λεπτὰ 30.

Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμ. μόνον δραχ. 7. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 8.60.

Τὸ Βασίλειον τῶν ζώων. 90 πίνακες λαμπρῶς κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν, εἰς μέρη τρία. Α'. Θηλαστικά. — Β'. Πτηνά. — Γ'. Ἑρπετά, ἰχθῦς, μαλάκια, ἔντομα, σκώληκες καὶ ἀκτινωτά. Μετ' ἐπεξηγητικοῦ κειμένου ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς ζωολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Εἰς μέγα σχῆμα. χαρτόδετον. Τιμ. δραχ. 25. μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 27.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1886 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἄδετον δραχ. 5. Χρυσόδετον δραχ. 6.

Ποικίλη Στοά, ἐτήσιον ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Ἰω. Α. Ἀρσένη. Ἔτος 1886. Ἄδετον δραχ. 5, χρυσόδετον δραχ. 7 ½. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἄδετον δραχ. 5,50, χρυσόδετον δραχ. 8.

Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου. Δραχ. 1. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν 1,20.

Ἡμερολόγιον «Ρωμηοῦ». Λεπτὰ 40.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10. — Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ 1,50 δραχμῆς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

5 Σεπτεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	312 —
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	352. —
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	436. —
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	336.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	275. —
» 25 000,000 τῶν 8 » » »	265 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	171. —
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236. —
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	460. —

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4000. —
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	50. —
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	56 —
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας . . »	160 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	73. —
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	271 —
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ — Τραπεζικὸν Ὄψεως	31.05
» 3μην	30.80
ΓΑΛΛΙΑΣ — Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	123. —
» Τραπεζικὸν 3μην	122.50
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον	24.60
Λίρα ὀθωμανική	27.80

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. — Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας*.

SMYRNE

ET L'ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5 Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886 — 548

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 507.—14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 559

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΑΣΧΗΜΗ ΑΔΕΛΦΗ. Διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΥΠΟΙΪΑ.

ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

Ο ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ. Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ **Paolo Mantegazza.**

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΑΥΓΗ ποίημα ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Λίαν προσεχῶς ἐκδοθήσεται ἐν Παρισίοις «Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἐν τῇ γαλλικῇ φιλολογίᾳ τοῦ μεσαίωνος» (Alexandre le grand dans la littérature français du moyen âge), ἔργον μακρᾶς μελέτης τοῦ Paul Meyer. Ὁ πρῶτος τόμος τούτου θὰ περιέχῃ παλαιογαλλικὰ κείμενα, ὁ δὲ δεύτερος ἱστορίαν τῆς διαπλάσεως τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου μύθων.

— Ἐκ τῶν προσεχῶς ἐκδοθησομένων βιβλίων ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ Clarendon Press, εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ γλῶσσαν ἀνάγονται τὰ ἑπόμενα· «Τὰ πολιτικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ εἰσαγωγῆς, σημειώσεων κλπ. ὑπὸ W. L. Newmann» εἰς δύο τόμους· «Ἐκλογαὶ ἐκ τοῦ Πολυβίου, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ G. L. Strachan-Davidson»· «Scholia in Iliadem Townleyana» ἐκδιδόμενα ὑπὸ Ernst Maass, εἰς δύο τόμους· ἡ Μήδεια τοῦ Εὐριπίδου, ἔκδοσις C. B. Heberten· «Ἐγχειρίδιον ἑλληνικῆς νομισματολογίας» (A Manual of greek Numismatics) ὑπὸ Barclay V. Head· «Ἐπίτομος ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς πλαστικῆς» ὑπὸ L. E. Upcott· «Περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Χριστιανῶν Πλατωνικῶν,» ὑπὸ τοῦ αἰδεσίμου Charles Bigg· «Δοκίμια περὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης τῆς Βίβλου» ὑπὸ τοῦ αἰδεσίμου E. Hatch.

— Ἐν Ἰθάκῃ τῆς Ἀμερικῆς συνῆλθεν ἡ ἐνιαυσία δεκάτη ὀγδόη σύνοδος τῶν Ἀμερικανῶν φιλολόγων· ἐν ταύτῃ ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τῶν ἑταίρων πολλαὶ πραγματεῖαι, ὧν αἱ ἑπόμεναι ἀνεφέροντο εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν: «Περὶ τῶν Ὀρνίθων τοῦ Ἀριστοφάνους» ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Scarborough· «Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Κυπριακὴν γλῶσσαν» ὑπὸ Isaac Hall· «Περὶ τῆς ὁμηρικῆς ζωολογίας», ὑπὸ Julius Sachs «Περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεων τῶν διαλέκτων τῆς βορείου Ἑλλάδος», ὑπὸ Morris Jastrow.

— Ἐξεδόθησαν ἐν Γερμανίᾳ δύο συγγράμματα πραγματευόμενα περὶ τοῦ εἰς τὸν Σολομῶντα ἀποδιδομένου βιβλίου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦ *Ἐκκλησιαστοῦ*. Τὸ μὲν τούτων, ἐπιγραφόμενον «ὁ Ἐκκλησιαστὴς καὶ ἡ μετὰ τὸν Ἀριστοτέλη φιλοσοφία» (Qohelat und die nach-aristotelische Philosophie), συνεγράφη ὑπὸ Αὐγούστου Πάλμ, τὸ δ' ἕτερον ἐξεδόθη ἐν Λιψίᾳ ὑπὸ W. Nowack. Ἀμφότερα ἐξετάζουσι τὴν σχέσιν τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, καὶ παραδέχονται ὅτι τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐγράφη περὶ τὸ διακοσιοστὸν περίπου ἔτος πρὸ Χριστοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν φιλοσοφικῶν δογμάτων τῶν Στωϊκῶν καὶ τῶν Ἐπικουρείων.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὁ κ. Nadaillac ἀνήγγειλεν ὅτι εὑρέθησαν ἐν Βελγικῇ δύο τάφοι τῶν χρόνων τοῦ Μαμμοὺθ καὶ τοῦ Ῥινόκερω. Οἱ ἐκσκαφέντες σκελετοὶ ἐφαίνοντο προδήλως ὅτι εἶχον ταφῇ τακτικῶς, ὡς ἐμαρτύρει ἡ κανονικὴ θέσις τῶν ὀστῶν. Ἀμφότεροι οἱ σκελετοὶ εὑρέθησαν ἐν καλῇ καταστάσει· ὁ πρῶτος ἦτο γυναικὸς νέας, ὁ δὲ δεύτερος ἀνδρὸς ἀκμαίου. Ἐν τοῖς ἐπικειμένοις εἰς τοὺς τάφους στρώμασι γῆς εὗρον οἱ ἀνασκάψαντες ὀστᾶ πρωτογενοῦς ἐλέφαντος, ἐλάφου τῆς καναδικῆς, ῥινόκερω καὶ ταράνδου, πλὴν δὲ τούτων ὀστᾶ γεγλυμμένα ἐν σχήματι σκήπτρου, πλάκας ἐλέφαντος, λίθους ἐξειργασμένους καὶ ὄστρακα ἀτέχνων ἀγγείων.

— Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν ἀνεκοινώθη, ὅτι ἐν Κολομβίᾳ εὑρίσκεται βοτάνη τις, δι' ἧς θεραπεύονται τὰ δήγματα ἰοβόλων ὄφεων. Πρὸς θεραπείαν τοῦ δήγματος πίνει ὁ δηχθεὶς ἀφέψημα φύλλων τῆς βοτάνης ἐκείνης, καὶ τὰ ἴδια φύλλα ἐπιτίθενται ἐπὶ τῆς πληγῆς ἐν εἴδει καταπλάσματος. Ὁ ἀνακαλύψας τὰς ἰαματικὰς ἰδιότητας τῆς βοτάνης βεβαιοῖ ὅτι ἐθεράπευσε διὰ ταύτης ἀγελάδα δηχθεῖσαν καὶ ἐξοιδημένην ἐκ τοῦ δήγματος.

— Δημοτελέστατα ἐπανηγυρίσθη τῇ 1 Σεπτεμβρίου (ν) ἐν Πέστῃ ἡ διακοσιοστὴ ἐπέτειος τῆς ἀνακτήσεως τοῦ φρουρίου αὐτῆς, καὶ ἡ ἀπόσεισις τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ. Μετὰ πανηγυρικὴν συνεδρίασιν τῆς Ἱστορικῆς ἑταιρίας ἐν ᾗ παρῆσαν ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκῖσκος Ἰωσὴφ μετὰ πολυαρίθμου ἀκολουθίας καὶ πάντες οἱ ἐν τέλει, ἐγένετο τῇ ἑπομένῃ ἡμέρᾳ λαμπρὰ ἐκκλησιαστικὴ πομπή, καὶ μετὰ ταύτην παρετέθη συμπόσιον ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς Βουδαπέστης.

— Τῇ 31 Αὐγούστου (ν.) συνεπλήρωσεν ὁ ἐπιφανὴς Γάλλος χημικὸς Chevreul τὸ ἑκατοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Τῇ προτεραίᾳ παρεκάθησεν εἰς συνεδρίασιν τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, καθ' ἣν ἐγένετο θερμὴ ἐκδήλωσις τοῦ πρὸς αὐτὸν σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης τῶν Ἀκαδημαϊκῶν. Τῇ δὲ 31 Αὐγούστου παρετέθη ἐν τῷ δημαρχείῳ πρὸς τιμὴν τοῦ ἑκατοντούτους ἐπιστήμονος ἐπίσημον συμπόσιον, οὗ μετέσχον 350 δαιτυμόνες, ἐν οἷς ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γκοβλέ, καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς Φλοκέ, οἵτινες καὶ προέπιον ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἡ ἐθνικὴ κηπουρικὴ ἑταιρία προσήνεγκε τῷ Chevreul δῶρον καλλιτέχνημα τοῦ γλύπτου Σαπύ, ἀπεικονίζον τὴν *Διάνοιαν*· Τῇ δὲ ἑσπέρᾳ τῆς τριακοστῆς Αὐγούστου ἐγένετο πανηγυρικὴ παράστασις πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος. Ἡ ἐπίσημος τελετὴ ἐγένετο πρὸ μεσημβρίας τῇ 31 Αὐγούστου ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ μουσείου τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ταύτης προήδρευεν ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τὴν δ' εὐρεῖαν αἴθουσαν ἐπλήρουν ἐπιτροπαί, ἀπεσταλμέναι ὑπὸ διαφόρων σωματείων καὶ ἐπιστημονικῶν συλλόγων ὅπως συγχαρῶσι τῷ γηραιῷ σοφῷ, ὅστις ἀρέσκεται νὰ ἀποκαλῇ ἑαυτὸν πρεσβύτατον τῶν σπουδαστῶν.

— Συνῆλθεν εἰς Βερολῖνον ἡ πεντηκοστὴ ἐνάτη σύνοδος τῶν Γερμανῶν φυσιοδιφῶν καὶ ἰατρῶν. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὡρίσθη ὡς ἕπεται. Τῇ 4|16 Σεπτεμβρίου ἔναρξις τῆς ἐκθέσεως, τῆς γινομένης ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συνόδου. Τῇ ἑσπέρᾳ τῆς 17 Σεπτεμβρίου συνέντευξις πάντων τῶν μελῶν τῆς συνόδου ἐν τῷ χειμερινῷ κήπῳ τοῦ Κεντρικοῦ ξενοδοχείου. Τῇ 18 πρὸ μεσημβρίας ἐπίσκεψις τῆς ἐκθέσεως, εἶτα πρώτη ἐπίσημος συνεδρίασις, καταρτισμὸς τῶν τμημάτων, μετὰ μεσημβρίαν πανηγυρικὸν συμπόσιον καὶ ἑσπέρας συναυλία ἐν τῷ χειμερινῷ κήπῳ τοῦ Κεντρικοῦ ξενοδοχείου. Τῇ 19 λεμβοδρομία, ἐκδρομαὶ εἰς τὰ περίχωρα, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ συναυλία· τῇ 20 ἐπίσκεψις τῆς ἐκθέσεως ἢ ἄλλων ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, συνεδριάσεις τῶν τμημάτων ἐπίσκεψις τοῦ ἐν Καρλότεμβουργ Πολυτεχνείου, συνέντευξις ἐν τῷ Ζωολογικῷ κήπῳ. Τῇ 22 δευτέρα γενικὴ συνεδρίασις, μετὰ μεσημβρίαν συνεδριάσεις τῶν τμημάτων, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ ἑορτὴ ὑπὸ τῆς πόλεως Βερολίνου ὀργανωθεῖσα εἰς τιμὴν τῆς συνόδου. Τῇ 23 συνεδριάσεις τῶν τμημάτων καὶ τῇ ἑσπέρᾳ χορὸς ἐν τῷ χειμερινῷ κήπῳ. Τῇ 24 Σεπτεμβρίου τρίτη καὶ τελευταία γενικὴ συνεδρίασις.

— Ἡ πρώτη πλωτὴ ἔκθεσις προϊόντων τοῦ γαλλικοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας γενήσεται ἐν μεγάλῳ ἀτμοπλοίῳ χωρητικότητος 3500 τόννων. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο θὰ ἐκπλεύσῃ ἐκ Βορδῶ κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον καὶ θὰ προσορμισθῇ εἰς τοὺς λιμένας Ἁγίου Θωμᾶ, Ἀΐτης, Σαντιάγου τῆς Κούβας, Ἀβάνας, Κολώνης, Πόρτου Καβέλλου κλπ.

Digitized by Google

— Ἡ Ἰσπανία προετοιμάζει διὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον διεθνῆ ἔκθεσιν ἐν Βαρκελῶνι. Τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀπὸ τοῦδε εἶνε βέβαιον ὅτι θὰ μετάσχωσιν ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Βελγική, ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ καὶ αἱ πλεῖσται τῶν πολιτειῶν τῆς Νοτίου.

— Ὁ γνωστὸς ἐπιστήμων Παῦλος Βέρτ, ἐπίτροπος τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἐν Τογκίνῳ, προτίθεται νὰ ἱδρύσῃ ἐν Ἀνόϊ, τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Τογκίνου, Ἀκαδημίαν Τογκινικήν, σκοποῦσαν τὴν συλλογὴν καὶ διατήρησιν παντὸς ἀφορῶντος εἰς τὸ Τογκῖνον, τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ διὰ μεταφράσεως ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων εἰς ἀνναμιτικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἵδρυσιν δημοσίων βιβλιοθηκῶν.

— Κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν θεατρικὴν περίοδον διδαχθήσεται ἐν Λονδίνῳ νέα τις τραγῳδία τοῦ Lewis Morris, ἧς ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντίου.

— Στενογράφος τις ἐν Worcester τῆς Μασσαχουσέτης, ὀνόματι Ἕρβετ Στῆλ, ἐφεῦρε τηλεγραφικὴν συσκευὴν δι' ἧς καθίσταται δυνατὴ ἡ μεταβίβασις στενογραφικῶν σημείων διὰ τοῦ τηλεγράφου.

— Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐν Καναδᾷ, κατά τινα ἀπογραφικὴν σημείωσιν, ὑπάρχουσιν 25 μεγάλαι πόλεις ἔχουσαι ὑπὲρ τοὺς 100,000 κατοίκους καὶ 244 θέατρα καὶ αἰθούσας συναυλιῶν· 689 πόλεις κατοικούμεναι ὑπὸ 5,000 μέχρις 100,000 κατοίκων ἔχουσι 1750 θέατρα καὶ αἰθούσας, καὶ 1229 πόλεις κατοικούμεναι ὑπὸ ὀλιγωτέρων τῶν πεντακισχιλίων ἔχουσι 1255 θέατρα καὶ αἰθούσας. Ὅθεν ἐν συνόλῳ ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς 3249 θέατρα· ἐν τούτοις διδάσκουσι 400-500 μεταβατικοὶ καὶ 100 μόνιμοι θίασοι, ἐξ ὧν 40-50 εἶναι ᾠδικοί. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πάντα τὰ θέατρα εἰσέπραξαν ἐν συνόλῳ 48 ἑκατομμύρια δολλαρίων.

— Τὴν πρόοδον τῆς γυμναστικῆς ἐν Γερμανίᾳ καταδεικνύουσιν εὐγλώττως οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί. Οἱ ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῇ γερμανικῇ Αὐστρίᾳ γυμναστικοὶ σύλλογοι ἦσαν κατὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1886 ἐν ὅλῳ 3546. Οἱ σύλλογοι οὗτοι εἶχον τὴν ἕδραν των ἐν 2564 τόποις. Ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος ηὔξησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν μὲν συλλόγων κατὰ 298, τῶν δὲ τόπων, ἐν οἷς ἱδρύθησαν νέοι σύλλογοι κατὰ 241. Τὰ μέλη τῶν γυμναστικῶν συλλόγων, τὰ ἔχοντα ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 14 ἐτῶν, εἰσὶν ἐν ὅλῳ 298,868, ἤτοι 31,014 πλείονα τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Πρὸ ἡμερῶν ἀπεστάλησαν ἐξ Ἐπιδαύρου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων αἱ ἑξῆς ἀρχαιότητες· α') Ἑπτὰ ἀγάλματα Ἀσκληπιοῦ μεγέθους ἡμίσεος τοῦ φυσικοῦ ἐν καλῇ διατηρούμενα καταστάσει. β') Τρία μικρομεγέθη ἀγάλματα Ἀθηνᾶς ἐν διαφόρῳ στάσει. γ') Τρία ἀγάλματα Ὑγιείας. δ') Ἀγαλμάτιον Πανός. ε') Ἀγαλμάτιον Κυβέλης. ϛ') Ἀγαλμάτιον ἱσταμένου μικροῦ παιδός. ζ') Ἀγαλμάτιον Ἀπόλλωνος. η') Τρία Ἀγάλματα Ἀφροδίτης. θ') Τέσσαρα ἰσομεγέθη ἀγάλματα εἰκονίζοντα νεανίας γυμνούς. ι') Ἀγαλμάτιον ἐξ ὀπτῆς γῆς εἰκονίζον γυμνὸν νεανίαν καλλίστης ἑλληνικῆς τέχνης. ια') Κορμὸς πτερωτῆς Νίκης καὶ ιβ') ἀνάγλυφον εἰκονίζον τὸν Ἀσκληπιὸν καθήμενον. Τὰ εὑρήματα ταῦτα ἐγένοντο ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ βορειοανατολικῶς τῆς μεγάλης Ἰωνικῆς στοᾶς κειμένου, μεταγενεστέρου ῥωμαϊκοῦ οἰκοδομήματος, οὗτινος μέρος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς καὶ τρία δωμάτια, τὰ ἀμέσως συνεχόμενα τῇ Στοᾷ, εἶχον ἀποκαλυφθῇ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Προσαλέντη γραφεῖσα θὰ ἀναρτηθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Πανεπιστημίου αἰθούσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ Ξαυερίου Λάνδερερ.

— Εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς ἐφημερίδος Allgemeine Zeitung ἐδημοσιεύθη ἄρθρον περὶ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ ἐν Ἑλλάδι γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν καθηγητοῦ κ. Α. Χρηστομάνου.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ δεκάρχου Ἀριστείδου Ναθαναὴλ κατεσχέθη τὸ κιβώτιον γερμανοῦ τινος ἀπερχομένου τῆς πόλεως, ἐν ᾧ περιείχοντο διάφορα ἀγαλμάτια πήλινα καὶ χαλκᾶ, μεγίστης, ὡς λέγεται, ἀξίας καὶ πολλὰ νομίσματα χρυσᾶ ἀρχαιότατα. Ὁ γερμανὸς προσήνεγκεν εἰς τὸν κατασχόντα τὸ κιβώτιον δεκάρχην 5,000 δραχμάς, ὅπως πεισθῇ νὰ μὴ ἀνοίξῃ αὐτό, ἀλλ' ὁ ἔντιμος ὑπάλληλος ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν καὶ ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν του.

— Δύο νέα ἔργα τοῦ ἐν Μονάχῳ ὁμογενοῦς ζωγράφου κ. Ἰακωβίδου ἐκτεθέντα ἐν τῇ μηνιαίᾳ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει, ἐπῃνέθησαν καὶ ἐξετιμήθησαν δεόντως ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων. Αἱ εἰκόνες παριστῶσιν ἡ μὲν νεκρὸν κοράσιον φέρον ἐπὶ κεφαλῆς σκιάδιον, ἡ δὲ ἔγγονον καπνίζοντα ἐκ τῆς πίπας τοῦ πάππου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μεσαιωνικὰ νομίσματα τῶν δυναστῶν τῆς Χίου ὑπὸ Παύλου Λάμπρου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ. 1886. Μέγα 8ον, σελ. θ'—82. (Μετὰ 11 λιθογραφικῶν πινάκων.) Τιμᾶται δραχ. 10. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ περιφανοῦς ἡμῶν νομισματολόγου περιλαμβάνει πλήρη μονογραφίαν τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν μεσαιωνικῶν νομισμάτων τῆς νήσου Χίου μεθ' ἁπάντων τῶν ἀπεικονισμάτων αὐτῶν, ἀποτελεῖ δ' οὕτω πολύτιμον συμβολὴν εἴς τε τὴν νομισματικὴν τῶν Φράγκων δυναστῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Φραγκικῆς Κατακτήσεως. Τὰ περισσότερα ἐκ τῶν νομισμάτων τούτων προέρχονται ἐκ τῆς πλουσιωτάτης ἰδιαιτέρας συλλογῆς τοῦ κ. Λάμπρου, τινὰ δὲ περιγράφονται ἀνήκοντα καὶ εἰς ἰδιαιτέρας συλλογὰς εὐρωπαϊκῶν μουσείων ἢ καὶ ἰδιωτῶν. Τὰ οὕτω περιγραφόμενα νομίσματα ἀνέρχονται πάντα εἰς 156 καὶ συνοδεύονται ὑπὸ τῶν ἀπεικονισμάτων αὐτῶν εἰς ἕνδεκα πίνακας χαραχθέντας ἐν Ἀθήναις μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ κ. Γρούνδμαν.

Στοιχεῖα ἑλληνικῆς γραμματολογίας πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων, κατὰ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. Ἐκδότης, Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις, 1886. 8ον, σελ. ζ'—252. Τιμᾶται δραχμῶν 4.

Σύντομος ἀνθρωπολογία μετὰ ὑγιεινῶν παραγγελμάτων, πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὑπὸ Π. Κασίμη. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1886. 16ον, σελ. 72. Τιμᾶται δραχμῆς.

Ὁ σωτήριος ὁδηγός, ἤτοι πραγματεία ἐφηρμοσμένης ὑγιεινῆς ὑπὸ φυσιολογικὴν ἔποψιν. Ἐρανισθεῖσα ἐπιμελῶς ἐκ διαφόρων διασήμων εὐρωπαϊκῶν συγγραμμάτων καὶ συντεθεῖσα μεθοδικῶς ὑπὸ Δημοσθένους Δεβράμβα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κορομηλᾶ. (Ὁδὸς Τσινάρ, ἀριθ. 11). 1886. 16ον σελ. 164. Τιμᾶται ἀργυρῶν γροσίων 15.

Συλλογὴ ἀρχαιολογικῶν νόμων, διαταγμάτων καὶ ἐγκυκλίων. Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Γενικῆς Ἐφορίας τῶν Ἀρχαιοτήτων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου. 1886 8ον σελ. 98.

Στοιχειώδης φυσικὴ ἱστορία πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων ὑπὸ Ν. Γερμανοῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «ὁ Παλαμήδης». 1886. 8ον, σελ. 192. Τιμᾶται δραχ. 2,40.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 12 Σεπτεμβρίου.

Εἰς τὰς ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθούσας ἐπαρχίας μετέβησαν οἱ ὑπουργοὶ κκ. Δ. Βουλπιώτης καὶ Π. Μανέτας, συνοδευόμενοι ὑπὸ ἀνωτέρων τινῶν ὑπαλλήλων καὶ ἀξιωματικῶν, ἵνα ἐγγύθεν ἐξακριβώσωσι τὴν ἐκ τῶν καταστροφῶν ἐπελθοῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ κρίνωσι περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, ἵνα δοθῇ τοῖς κατοίκοις ἀποτελεσματικωτέρα ἡ ἀρωγὴ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ ταξείδιον τῶν ὑπουργῶν θὰ διαρκέσῃ περὶ τὰς 20 ἡμέρας Οἱ ὑπουργοὶ θὰ προνοήσωσι περὶ τῆς καταλλήλου, κατὰ τὴν ἐπὶ τόπου ἀντίληψιν αὐτῶν, διανομῆς τῶν 400 σκηνῶν, ἃς θὰ κομίσῃ εἰς τὰ παθόντα μέρη ἐκ Λευκάδος ἡ Μπουμπουλίνα. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Καλάμαις διαμονῆς τῶν ὑπουργῶν θὰ καταπλεύσωσιν ἐκεῖ καὶ δύο ἀτμόπλοια Λόϋδ ἐκ Τεργέστης μετὰ ξυλείας, ἥτις θὰ ἀποβιβασθῇ ῥιπτομένη εἰς τὴν θάλασσαν, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀναγκαίων ἰατρῶν καὶ ὑγειονομοφυλάκων, κατὰ τὸ ἐκδοθὲν Β. Διάταγμα ὅπερ ἀπηγόρευσε καὶ τὴν συγκοινωνίαν τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων μετὰ τῶν κατοίκων.

Digitized by Google

— Ἀνεχώρησεν ὡσαύτως εἰς τὰς ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθούσας πόλεις ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς ὑπὲρ τῶν παθόντων Ἐπιτροπῆς κ. Μιχαὴλ Μελᾶς ὅπως ἐπισκοπήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῆς μνησθείσης Ἐπιτροπῆς διαταχθέντων μέτρων πρὸς περίθαλψιν τῶν παθόντων.

— Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐσωτερικῶν κατηρτίσθη ὁ προϋπολογισμὸς τῆς κατασκευῆς 3,000 παραπηγμάτων εἰς τὰ ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντα μέρη. Ἡ ὁλικὴ δαπάνη τῶν παραπηγμάτων τούτων θὰ ἀνέλθῃ εἰς 750,000 δραχμῶν περίπου, αἵτινες ἐλπίζεται ὅτι ἔσται δυνατὸν νὰ διατεθῶσιν ἐκ τῶν ἐράνων τῶν συλλεγομένων ὑπὲρ τῶν παθόντων ἔν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Οἱ ἔρανοι οὗτοι μέχρι τοῦδε ἀνῆλθον εἰς 450,000 δρχ. περίπου.

— Οἱ ὑπὲρ τῶν παθόντων ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἔρανοι ἐξακολουθοῦσι πανταχοῦ. Ἐκ Λονδίνου ὁ λόρδος δήμαρχος ἀπέστειλε διὰ τοῦ ἐκεῖ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος δισχιλίας ἀγγλικὰς λίρας.

— Ληγούσης τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον τῆς ὑπηρεσίας τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς τῶν δημοσίων ἔργων, ἀπέρχονται εἰς Γαλλίαν ὁ διευθυντὴς αὐτῆς κ. Ῥονδὲλ μετὰ δεκατριῶν ἄλλων μηχανικῶν, θέλουσι δὲ παραμείνει ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἀποστολῆς ταύτης οἱ μηχανικοὶ κ. κ. Κελενὲκ καὶ Γκοττλάν.

— Τὰ κατασκευαζόμενα παραπήγματα εἰς τὰ ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντα μέρη θέλουσι στεγασθῆ διὰ ναστοχάρτου, ὅπερ εἶνε οὐσία στερεά, ἐλαφρά, κεχρισμένη διὰ πίσσης, ἐκτὸς δὲ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἰδιοτήτων, ἔχει καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ διατηρῇ μείζονα τὴν θερμότητα τῶν οἰκημάτων, ἅτινα εἰσὶν ἐστεγασμένα δι' αὐτῆς.

— Εἰς τὴν ἐν Σιαλῶν τῆς Γαλλίας σχολὴν ῥίμματος ἀποστέλλονται ὁ ταγματάρχης τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν κ. Σολιώτης καὶ ὁ λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ κ. Τσακάκης ἵνα παρακολουθήσωσι τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς ταύτης, ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ ἱδρυθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ὁμοίαν Σχολήν.

— Ἐπερατώθη ἡ προέκτασις τῆς τηλεγραφικῆς γραμμῆς Καρδίτζης μέχρι Δομοκοῦ ὡς καὶ ἡ προσθήκη δευτέρου σύρματος εἰς τὴν μεταξὺ Δομοκοῦ καὶ Λαμίας γραμμήν. Οὕτως ἡ μετὰ τῆς Θεσσαλίας τηλεγραφικὴ συγκοινωνία τῆς πρωτευούσης ἔσται τοῦ λοιποῦ τριπλῆ, διὰ τριῶν διαφόρων συρμάτων ἐκτελουμένη.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ λεμβοδρομίαι, διοργανωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ πρὸ διετίας συστάντος «Ὁμίλου ἐρετῶν Φαλήρου.» Αἱ διαγωνισθεῖσαι λέμβοι ἦσαν πᾶσαι ἑλληνικαί, ἐγένοντο δὲ ἓξ δρόμοι, δύο δι' ἱστίων καὶ 4 διὰ κωπηλασίας. Κατὰ τοὺς διὰ κωπηλασίας γενομένους δρόμους νικήτριαι ἀνεδείχθησαν τρεῖς λέμβοι τοῦ ἐν Φαλήρῳ ὁρμοῦντος πολεμικοῦ ἡμῶν πλοίου «Ἀλφειοῦ», αἵτινες καὶ ἔλαβον τὰ τεταγμένα χρηματικὰ βραβεῖα, κατὰ δὲ τοὺς ἄλλους ἐμπορικαὶ λέμβοι ἀνήκουσαι εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἀγώνων πλῆθος κόσμου παρίστατο ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῆς μεταβολῆς ἢ τροποποιήσεως ἀναλόγως τῆς θητείας, τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς εὐθηνίας τῆς στολῆς τόσον τῶν ἀνδρῶν ὅσον καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, μελετήσασα διάφορα συστήματα παρεδέχθη κατ' ἀρχὴν μέτρα τινὰ καὶ πρὸς τοῦτο παρήγγειλε τὴν κατασκευὴν δειγμάτων τινῶν εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ ἱματισμοῦ πρὸς δοκιμήν, μεθ' ὃ θέλει φέρει τὰς ἀναγκαίας τροποποιήσεις καὶ ὑποβάλει εἰς τὸ ὑπουργεῖον τὸ πόρισμα τῶν ἐργασιῶν της.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ ἐν Τήνῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας κατὰ τὴν τελευταίαν πανήγυριν τῆς 15 Αὐγούστου ἀνῆλθον εἰς χρήματα καὶ ἄλλα ἀφιερώματα εἰς δραχ. 14,226.

— Ἡ ἐσοδεία τῶν σιτηρῶν κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος ἦτο ἐκ τῶν χειρίστων ἐν Ἑλλάδι. Πολλαὶ τῶν ἐπαρχιῶν, αὐτάρκεις ἄλλοτε ἢ καὶ ἐξαγωγὴν σιτηρῶν ποιοῦσαι, ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ νῦν αἰσθανόμεναι τὴν ἔλλειψιν ἐγχωρίου σίτου, ἡ δὲ Θεσσαλία καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔσχε τοσούτῳ κακὴν ἐσοδείαν, ὥστε πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων αὐτῆς θὰ εἰσαγάγῃ ἔξωθεν ἴσον ἢ καὶ μεῖζον ποσὸν τοῦ περυσινοῦ, ἤτοι περὶ τὰς 500 χιλιάδας κοιλῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ ἐπιταγὴ ἐλήφθη καὶ ἐπληρώθησαν τὰ ἀνήκοντα τοῖς κκ. Ι. Π. καὶ Ν. Π. Τοῦ σημειουμένου συγγράμματος ἔχουσιν ἐξαντληθῆ πάντα τὰ ἀντίτυπα.—κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. Σ. Α. Ν. Πειραιᾶ. Μόνον ἅπαξ μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἐνέσκηψε χολέρα ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τὰ ἔτη 1854 καὶ 1855. Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἡ Ἰταλία ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἔπαθεν ἐκ τῆς χολέρας. Ἀπὸ τοῦ 1835 μέχρι τοῦδε ἑπτακαιδεκάκις ἐνέσκηψεν ἡ ἐπιδημία εἰς τὴν χώραν ἐκείνην.—κ. Σ. Ι. Μ. Κέρκυραν. Τὸ ἔργον δὲν ἐξεδόθη ἔτι, καὶ ἐκ τούτου ἡ καθυστέρησις. Μετὰ 10 ἡμέρας θὰ εἶνε ἴσως ἕτοιμον, καὶ τότε θέλει ἀποσταλῇ ἡμῖν ἀντίτυπον.—κ. Ε. Σ. Κ. Ληξούριον. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Σ. Β. Ζάκυνθον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλὰ δὲν τὸ νομίζομεν πολὺ ἐνδιαφέρον.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ἰδιαιτέρως δ' ἐγράψαμεν ὑμῖν.—*Φοιτητῇ*. Τὸ ἐν Ἀϊδελβέργῃ εἶνε τὸ παλαιότατον τῶν ἐν Γερμανίᾳ πανεπιστημίων, ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1386. Τῶν δ' ἐν ἄλλαις χώραις γερμανικῶν Πανεπιστημίων παλαιότατα εἶναι τὸ ἐν Πράγῃ, ἱδρυθὲν τῷ 1348 καὶ τὸ ἐν Βιέννῃ, ἱδρυθὲν τῷ 1365. Τὰ δὲ νεώτατα τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων εἰσὶ τὸ τοῦ Βερολίνου (1809), τὸ τῆς Βόννης (1818) καὶ τὸ τοῦ Μονάχου (1826).—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κκ. Μ. Θ. Τ. Ἀργοστόλιον, Κ. Σ. Σ. Πάτρας, καὶ Π. Γ. Π. Ὀδησσόν.—Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Α. Μ. Βῶλον. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὰ 2 ἀντίτυπα. Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο θέλομεν συμμορφωθῆ ἀκριβῶς τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ. Μ. Φ. Λαύρειον. Ἐλήφθησαν. Πλεῖστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—Τακτικῇ ἀναγνωστρίᾳ τῆς «Ἑστίας». Καλλίστην ἐνίσχυσιν τῆς ὑμετέρας γνώμης θὰ εὕρητε ἐν ἀγγελίᾳ τινί, ἣν κατ' αὐτὰς ἐδημοσίευσαν ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες. Διὰ ταύτης ὁ B. F. Dowell, ὀνομαστὸς δικηγόρος ἐν Πορτλάνδῃ (ἐν τῇ πολιτείᾳ Ὀρεγῶνος τῆς Βορείου Ἀμερικῆς) ἀγγέλλει ὅτι παρέλαβεν ὡς συνέταιρον ἐν τῷ δικηγορικῷ γραφείῳ αὐτοῦ τὴν θυγατέρα του μὶς Ἄνναν Δόουελλ, ἀρτίως περατώσασαν εὐδοκίμως τὰς νομικὰς σπουδὰς αὐτῆς, καὶ λαβοῦσαν τὴν ἄδειαν τοῦ μετέρχεσθαι τὸν δικηγόρον.—κ. Α. Β. Σύρον. Τὰ ζητηθέντα 10 ἀντίτυπα ἀπεστάλησαν δι' ἐπιβάτου. Εὐαρεστήθητε νὰ παραδώσητε αὐτὰ τῷ ζητήσαντι εἰσπράττοντες τὸ ἀντίτιμον.—κ. Β. Α. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐπανελήφθη ἡ ἀποστολή, συναποσταλέντων καὶ τῶν προηγουμένων κατὰ τὴν ὑμετέραν σημείωσιν.—κκ. Α. Π. Ροστώβ, Η. Κ. Πρίγκηπον καὶ Μ. Α. Ν. Σύρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ι. Χ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθη ἐγκαίρως καὶ ἤρξατο ἡ ἀποστολή, ὡς καὶ προηγουμένως ἐσημειώσαμεν.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα πάντα ἀπεστείλαμεν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Θέλομεν συμμορφωθῆ τῇ παραγγελίᾳ σας.—*Περιέργῳ*. Οἱ ἀρχαῖοι διῄρουν τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, παρατηροῦντες τὴν ἐπιτολὴν καὶ τὴν δύσιν ἀστέρων καὶ ἀστερισμῶν, οἷος ὁ Ὠρίων, ὁ Ἀρκτοῦρος, αἱ Πλειάδες κλπ. μάλιστα δὲ ὁ λαμπρότατος τῶν ἀστέρων τοῦ ἡμετέρου στερεώματος Σείριος, ὅστις καὶ Κύων λέγεται, ὡς εὑρισκόμενος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κυνός. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιτολῆς τοῦ Σειρίου κατὰ τὸ λυκαυγὲς ἤρχιζον κατὰ τοὺς ἀρχαίους τὰ μεγάλα καύματα· ἡ ὥρα ἐκείνη τοῦ ἔτους ἐκαλεῖτο ὀπώρα ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων, τούτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ Σείριος ἐπονομάζεται ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ὀπωρινός. Ἤρχιζε δ' αὕτη κατὰ τοὺς ἀρχαίους τῇ 10, 11 ἢ 12 Ἰουλίου καὶ διήρκει μέχρι τῆς 10, 11 ἢ 12 Αὐγούστου. Αἱ ἡμέραι ἐκαλοῦντο κυνάδες (λατινιστὶ dies caniculares). Ἐντεῦθεν καὶ τὰ κυνικὰ καύματα. Εἴμεθα περίεργοι νὰ μάθωμεν ποῦ εὕρετε τὴν παράδοξον ἐξήγησιν, ἣν ἀναφέρετε, ὅτι τὰ κυνικὰ καύματα ὠνομάσθησαν οὕτω, διότι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἰδίως λυσσῶσιν οἱ κύνες!—κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. Τὰ ἀπὸ τοῦ 13 καὶ ἑξῆς μέχρι τοῦ 20 ἀπεστάλησαν ὑμῖν τε καὶ τῷ Π. ταχυδρομικῶς ἐπὶ συστάσει. Ἐπροτιμήσαμεν τὸν τρόπον τοῦτον χάριν πλειοτέρας ἀσφαλείας.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

12 Σεπτεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀ Δρ. ν.	345.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	354.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	440.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	341.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	275.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	263 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	171.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	238.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	459.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4000.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	49.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	53 —
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας . . »	160 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	79.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	272 —
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	31.40
» 3μην	31.15
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	124.—
» Τραπεζικὸν 3μην	123.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	24.62
Λίρα ὀθωμανική	27.95

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ, μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 21.

Ὅμοιον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς σχῆμα μικρότερον, μήκους 1,20, πλάτους 0,20 μετὰ ὁμοίου περιβλήματος, δραχ 15. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 16.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ. Μέγα φωτογραφικὸν πανόραμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ λιμένος, καὶ τῶν λιμενίσκων Ζέας καὶ Μουνυχίας, μήκους 1 μ. 65, πλάτους 0,24, ἐπὶ χαρτονίου μετὰ ὡραίου περιβλήματος. Δραχ. 20. Ταχυδρ. ἀποστελλόμενον δραχ. 21.

ΕΝΘΥΜΗΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Λεύκωμα περιέχον ἄποψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῆς Ἀκροπόλεως εἰς δύο διαφόρους ἀπόψεις, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τῶν Καρυατίδων, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν θεάτρων τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Θησείου καὶ τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ἐν ὅλῳ 12 εἰκόνας, ἐπικολλημένας ἐπὶ χαρτονίου. Δεδεμένον καλῶς. Δραχ. 12. Μετὰ ταχυδρομ. τελῶν δραχ. 12.50

Εἰκόνες φωτογραφικαὶ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεγέθους 0,23Χ0,15. Ἀκρόπολις, εἰς τέσσαρας διαφόρους ἀπόψεις.—Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. — Παρθενὼν εἰς τρεῖς διαφόρους ἀπόψεις. — Προπύλαια. — Ἐρεχθεῖον. — Ναὸς Ἀπτέρου Νίκης. — Καρυάτιδες. — Ἄρειος Πάγος. — Ἀνάγλυφα τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου.—Θησεῖον. — Στῦλοι Ὀλυμπιείου. — Ὡρολόγιον Κυρρήστου.—Ναὸς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἑκάστη εἰκὼν χωριστὰ δρ. 1,50. Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Αἱ αὐταὶ εἰκόνες εἰς σχῆμα μεγαλείτερον, μεγέθους 0,34Χ0,25 πωλοῦνται ἑκάστη ἀντὶ δραχ. 2,50, ἀποστέλλονται δὲ ἐλεύθεραι ταχυδρ. τελῶν.

Εἰκόνες λιθογραφικαὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ἀγωνιστῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Καραϊσκάκη, Μάρκου Βότσαρη, Κανάρη καὶ Ἀνδρούτσου, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Χ. Τρικούπη καὶ Θ. Δηλιγιάννη. Μεγέθους 0,55Χ0,43. Τιμᾶται ἑκάστη δραχ. 1,50.—Πᾶσα παραγγελία τῶν εἰκόνων τούτων, μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων ὁμοῦ, ταχυδρομικῶς ἀποστελλομένων, ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ ταχυδρομικὰ τέλη λεπτῶν 50.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ.*	*5.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	*2.80*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	*7.50*

ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	*Φρ. Χρ.*	*6.—*
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	» »	*3.50*
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης »	»	*9.—*

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ Νικολαου Γ. Ιγγλεση

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Εκ του ιταλικου υπο Γ. Μικονιου,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας»

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ 1,50 δραχμῆς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—558

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 508.—21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 560

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΑΣΧΗΜΗ ΑΔΕΛΦΗ. Διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ. Σημασία αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΙΧΩΝ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ.

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ, ποίημα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ Λύκειον κατὰ τὸ πρότυπον τῶν γερμανικῶν πραγματικῶν λεγομένων γυμνασίων (Realgymnasien), σκοποῦν «τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς διανοίας τῶν εἰς αὐτὸ φοιτώντων μαθητῶν, τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν καὶ κυρίως τὴν προπαίδευσιν πρὸς αὐτάρκη σπουδὴν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν.» Τὸ Λύκειον τοῦτο ἀποτελούμενον ἐξ ἑπτὰ τάξεων ἔσται ὁμοταγὲς τοῖς γυμνασίοις· αἱ μὲν τρεῖς κατώτεραι τάξεις αὐτοῦ θὰ ἀντιστοιχῶσι πρὸς τὰς τάξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου, αἱ δὲ τέσσαρες ἀνώτεραι πρὸς τὰς τάξεις τοῦ γυμνασίου. Τὸ ἐνδεικτικὸν τοῦ προβιβασμοῦ ἀπὸ τῆς τρίτης τάξεως τοῦ Λυκείου εἰς τὴν τετάρτην θὰ παρέχῃ πάντα τὰ δικαιώματα, ὅσα καὶ τὸ ἀπολυτήριον ἑλληνικοῦ σχολείου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὴν Α' τάξιν γυμνασίου μετ' εἰσιτήριον ἐξέτασιν· τὸ δὲ ἀπολυτήριον τοῦ Λυκείου θὰ παρέχῃ ὅσα καὶ τὸ τοῦ γυμνασίου δικαιώματα, πλὴν τοῦ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ φιλολογικὸν τμῆμα τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, εἰς τὴν νομικὴν καὶ εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Ὥστε οἱ ἔχοντες ἀπολυτήριον τοῦ Λυκείου θὰ δικαιῶνται μὲν εἰς ἐγγραφὴν ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐν τῷ φυσικῷ ἢ τῷ μαθηματικῷ τμήματι τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, θὰ κατατάσσωνται δ' εὐκόλως εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τῶν εὐελπίδων καὶ εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν σχολὴν μετὰ τὴν ἐπὶ τὰ κρείσσω μεταβολὴν τῆς ὀργανώσεως ταύτης· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς πέμπτης τάξεως τοῦ Λυκείου (τῆς ἀντιστοιχούσης τῇ Β' τοῦ γυμνασίου) προβιβαζόμενοι θὰ κατατάσσωνται εἰς τὴν ναυτικὴν σχολὴν τῶν δοκίμων. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ προγράμματος τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ διδακτέων μαθημάτων, ὅπερ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ τμηματάρχου τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως κ. Ν. Γ. Πολίτου ὑπεβλήθη εἰς τὴν μελέτην εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, θὰ διδάσκωνται ἐν ταῖς ἑπτὰ τάξεσι τοῦ Λυκείου τὰ ἑπόμενα μαθήματα: Ἑλληνικὰ ἐπὶ ὥρας 63 καθ' ἑβδομάδα· θρησκευτικὰ ἐπὶ ὥρας 6· ἱστορία καὶ γεωγραφία ὥρας 27· ἀριθμητική, γεωμετρία καὶ ἄλγεβρα ὥρας 36, ἤτοι 14 ὥρας ἐπὶ πλέον τῶν ὡρισμένων ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων καὶ 2 ὥρας ὀλιγώτερον τοῦ χρόνου τῆς διδασκαλίας τῶν αὐτῶν μαθημάτων ἐν τοῖς σαξονικοῖς Realgymnasien. Ἡ φυσικὴ ὥρας 6, ὅσον καὶ ἐν τοῖς βαυαρικοῖς πραγματικοῖς γυμνασίοις· ἡ χημεία καὶ ἡ ὀρυκτολογία ὥρας 5, ὁμοίως ὡς ἐν τοῖς αὐτοῖς γυμνασίοις· ἡ φυσικὴ ἱστορία ὥρας 8, ἤτοι τέσσαρας ὥρας ἐπὶ πλέον τῶν ὡρισμένων πρὸς διδασκαλίαν τοῦ αὐτοῦ μαθήματος ἐν τοῖς βαυαρικοῖς πραγματικοῖς γυμνασίοις· ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ὥρας 25, πέντε ὥρας ἐπὶ πλέον τῶν ὡρισμένων πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς γυμνασίοις· ἡ γερμανικὴ γλῶσσα ὥρας 12· ἡ καλλιγραφία ὥρας 5, ὅσον καὶ ἐν τοῖς σαξονικοῖς καὶ ἐν τοῖς πρωσσικοῖς πραγματικοῖς γυμνασίοις· ἡ ἰχνογραφία ὥρας 15, ἤτοι δύο ὥρας ὀλιγώτερον τῶν ὡρισμένων πρὸς διδασκαλίαν τοῦ αὐτοῦ μαθήματος ἐν τοῖς σαξωνικοῖς πραγματικοῖς γυμνασίοις, καὶ τρεῖς ὀλιγώτερον τῶν ἐν τοῖς πρωσσικοῖς· τέλος ἡ γυμναστικὴ καὶ ἡ ὁπλασκία ὥρας 14. Ἡ μικρὰ αὕτη διαφορὰ τοῦ χρόνου τῆς διδασκαλίας κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Λυκείου καὶ τὰ προγράμματα τῶν γερμανικῶν πραγματικῶν γυμνασίων προέρχεται ἐκ δύο λόγων· ὅτι τὰ γερμανικὰ γυμνάσια ἔχουσι καὶ ὀγδόην τάξιν καὶ ὅτι ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας καθ' ἑβδομάδα ἐν ἑκάστῃ τάξει εἶναι μείζων, ἐπιβαρυνομένων τῶν μαθητῶν διὰ πολυώρου διδασκαλίας, ὅπερ γενικῶς καταχρίνεται ὑπὸ πάντων τῶν εἰδικῶς περὶ τοῦ θέματος τούτου πραγματευθέντων Γερμανῶν παιδαγωγῶν.

Τὸ ἱδρυθησόμενον Λύκειον θὰ συντηρῆται ἐκ τοῦ τόκου τοῦ Βαρβακείου κληροδοτήματος, καταργουμένου τοῦ ἑτέρου τῶν ἄχρι τοῦδε ὑφισταμένων γυμνασιακῶν τμημάτων τοῦ Λυκείου καὶ τοῦ ἑτέρου ἑλληνικοῦ σχολείου. Τὴν διδασκαλίαν ἐν τῷ Λυκείῳ καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος θὰ ἐπιβλέπῃ ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Νομάρχου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Πολυτεχνικῆς σχολῆς, τοῦ διδάσκοντος τὴν παιδαγωγίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἑνὸς καθηγητοῦ τοῦ μαθηματικοῦ τμήματος τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς καὶ ἑτέρου τοῦ φυσικοῦ τμήματος. Ἔναρξις τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων γενήσεται τῇ 15 τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθησαν πρὸ μικροῦ ἐν Παρισίοις ἐν ὀγκώδει τόμῳ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον βιβλίον τῶν ἱστορικῶν τοῦ Θουκυδίδου μετὰ ἐξηγητικῶν καὶ κριτικῶν σημειώσεων καὶ ἄλλων παρεκβολῶν ὑπὸ τοῦ δοκίμου φιλολόγου Croiset. Τὸ ἔργον τοῦτο φέρει δόξαν εἰς τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, εἶνε δὲ ἐφάμιλλον πρὸς τὰς ἀρίστας ὑπὸ Γερμανῶν ἐκδόσεις τοῦ ἀθανάτου ἱστορικοῦ. Ὁ κ. Croiset εἶνε γνωστὸς εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον καὶ δι' ἄλλων προγενεστέρων φιλολογικῶν συγγραφῶν.

— Ἐν τῷ συνεδρίῳ πρὸς προστασίαν τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας, ὅπερ συνῆλθε κατ' αὐτὰς εἰς Βέρνην τῆς Ἑλβετίας, ἀντιπροσωπεύονται αἱ κυβερνήσεις τῆς Γαλλίας, Ἰταλίας, Γερμανίας, Ἑλβετίας, Βελγικῆς, Μεγάλης Βρετανίας μετὰ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς, Χαΐτης, Λιβερίας καὶ Τύνιδος, ἔχουσαι πᾶσαι πληθυσμὸν 500 ἑκατομμυρίων. Αἱ κυβερνήσεις αὗται ἐδήλωσαν ὅτι σκοποῦσι νὰ ἀποδεχθῶσι τὰς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου. Θεωρεῖται δὲ πιθανόν, ὅτι εἶνε διατεθειμέναι νὰ ἀποδεχθῶσι τὰς ἀποφάσεις ταύτας καὶ αἱ κυβερνήσεις τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας, τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας τῆς Δανίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

— Οἱ διευθυνταὶ τοῦ ἐν Παρισίοις μεγάλου θεάτρου τοῦ μελοδράματος παρεκάλεσαν τὸν μελοποιὸν Βέρδην νὰ συνθέσῃ νέον μελόδραμα, διδαχθησόμενον ἐν ἔτει 1889, ὅτε πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως γενήσεται ἐν Παρισίοις διεθνὴς ἔκθεσις. Ἂν ὁ Βέρδη ἀποδεχθῇ τὴν παράκλησιν, θὰ συνεορτασθῇ τότε καὶ ἡ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τῆς διδασκαλίας τοῦ πρώτου μελοδράματος αὐτοῦ, τοῦ Oberto di San Bonifacio, διδαχθέντος τῇ 5/17 Νοεμβρίου 1839, ἀπὸ τοῦ θεάτρου τῆς Σκάλας ἐν Μεδιολάνοις.

— Ἡ κυρία Ἀδὰμ (Ἰουλιέττα Λαμπὲρ), ἡ φίλη τοῦ Γαμβέττα, σκοπεῖ νὰ παραχωρήσῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς «Νέας ἐπιθεωρήσεως» εἰς τὸν ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐν Γαλλίᾳ διαμένοντα Ῥῶσσον καθηγητὴν de Guyon. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τούτου ἡ Ἐπιθεώρησις θὰ πραγματεύεται μᾶλλον περὶ τῶν ξένων φιλολογιῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας, ὀλιγώτερον δὲ περὶ τῶν συγχρόνων πολιτικῶν γεγονότων.

Digitized by Google

— Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἑορτασθήσεται ἐν Ῥωσίᾳ ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ κόμητος Σεργίου Οὐβαρώφ, ἐπὶ μακρὸν χρηματίσαντος ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Γεννηθεὶς κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1786, ὁ Οὐβαρὼφ νέος ἔτι διωρίσθη γραμματεὺς τῆς ἐν Παρισίοις πρεσβείας ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'. Ἦτο ἔξοχος ἑλληνιστής, ἡ δὲ περίοδος καθ' ἣν διετέλεσεν ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως (ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1854), ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του, διότι ἀπὸ τῆς περιόδου ἐκείνης ἐτράπησαν οἱ Ῥῶσσοι εἰς τὴν σπουδὴν τῆς κλασσικῆς φιλολογίας, καὶ ἤκμασαν συγγραφεῖς καὶ φιλόλογοι, γνωστότατοι καταστάντες ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Τὰ ἔργα τοῦ Οὐβαρὼφ εἰσὶ γεγραμμένα εἰς ῥωσσικήν, γερμανικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν.

— Τὸ ἐν Λιψίᾳ βιβλιοπωλεῖον B. G. Teubner ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τῶν ἑπομένων φιλολογικῶν ἔργων: νέας στερεοτύπου ἐκδόσεως τοῦ Θουκυδίδου, ἐπιτεθεωρημένης ὑπὸ Alfred Schoene, μετὰ κριτικῶν σημειώσεων, κατὰ νέαν ἀντιβολὴν τῶν κυριωτάτων χειρογράφων· ἐπίσης νέας στερεοτύπου ἐκδόσεως τῆς Ἱστορικῆς βιβλιοθήκης Διοδώρου Σικελιώτου, ἐπιτεθεωρημένης ὑπὸ Φρειδερίκου Φόγελ, ἐπεξεργασθέντος τινὰ τῶν βιβλίων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐν τῇ Πατμιακῇ βιβλιοθήκῃ χειρογράφου τοῦ Διοδώρου· Δειγμάτων κατ' ἐκλογὴν τῶν Ἰταλικῶν διαλέκτων τῶν παλαιῶν χρόνων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν ὑπὸ Ἐγγελβέρτου Σνάϊδερ (Dialectorum Italicarum aevi vetustioris exempla selecta) καὶ Ἀνθολογίας λυρικῶν ᾀσμάτων εἰς λατινικὴν γλῶσσαν λογίων ἀνδρῶν τῶν νεωτέρων χρόνων ὑπὸ Ἰωάννου Δραχάϊμ.

— Ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις μελετᾷ νὰ εἰσαγάγῃ τὸ ποδήλατον (τὸ ἄλλως τρίκυκλον ἢ *βελοσιπὲδ* λεγόμενον), εἰς τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν. Πρὸς τοῦτο ὁ ὑπουργὸς τοῦ ἐμπορίου ἐζήτησε τὴν γνώμην τοῦ διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων καὶ τοῦ τῶν τηλεγράφων, οἵτινες κρίνουσιν τὸ ποδήλατον ἀναγκαῖον εἰς τοὺς ἀποκομίζοντας τὰς ἐπιστολὰς ἐκ τῶν γραμματοκιβωτίων καὶ εἰς τοὺς μεταφέροντας φακέλλους ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλο ταχυδρομικὸν γραφεῖον. Πρὸτοῦ ὅμως νὰ ἀποφανθῶσιν ἐπισήμως οἱ διευθυνταὶ οὗτοι ἀπεφάσισαν νὰ μελετήσωσιν ἐπισταμένως τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διέταξαν τινὰς τῶν γραμματοκομιστῶν νὰ ἐκτελῶσι τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν διὰ ποδηλάτων.

— Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ χώρᾳ ἐκδίδονται τόσαι ἐφημερίδες ὅσαι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἔνθα ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 14,000 περίπου. Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσιπενταετηρίδα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων ὑπερεδιπλασιάσθη, διότι ἐν ἔτει 1860 ἐξεδίδοντο μόνον 5253 ἐφημερίδες, δηλονότι ὑπῆρχεν ἀναλογία μιᾶς ἐφημερίδος ἐπὶ ἑξακισχιλίων κατοίκων τοῦ τότε πληθυσμοῦ, ἐν ᾧ σήμερον ἀναλογεῖ μία ἐφημερὶς ἐπὶ 2500 κατοίκων. Πασῶν τῶν Ἀμερικανικῶν πόλεων ὑπερέχει ἡ Νέα Ὑόρκη ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐφημερίδων· ὁ *Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης* ἐκδίδοται εἰς 190000 ἀντιτύπων καθ' ἑκάστην, ὁ *Κόσμος* εἰς 150000, *Τὰ Ἡμερήσια Νέα* εἰς 160000, οἱ *Καιροὶ* εἰς 150000, κλπ. Καὶ μικραὶ πόλεις, ὧν ὁ πληθυσμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὰς 20000 ἔχουσι πολλὰ πρωϊνὰ καὶ ἑσπερινὰ φύλλα· ἐν ἑκάστῃ δὲ πολίχνῃ ἐκδίδονται μία ἢ δύο ἐφημερίδες.

— Καθ' ἃ σημειοῦται ἐν ἀμερικανικαῖς ἐφημερίσι, τὰ ποσοστὰ ἅτινα ἔλαβεν ἡ χήρα τοῦ στρατηγοῦ Γρὰντ ἐκ πωλήσεως ἀντιτύπων τῶν διτόμων ἀπομνημονευμάτων τοῦ συζύγου της ἀνέρχονται εἰς 3250000 δρ.

— Ἡ Λουΐζα Μισέλ, ἡ γνωστὴ Γαλλὶς ταραχοποιός, ἡ ἀπόστολος τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν γυναικῶν, περὶ ἧς ἀπό τινος χρόνου οὐδὲν ἠκούετο, ἀνεφάνη καὶ πάλιν εἰς τὴν δημοσιότητα. Ἀναγγέλλεται νῦν ἡ ἔκδοσις κοινωνικοῦ μυθιστορήματος αὐτῆς, ἐπιγραφομένου «Τὰ ἀνθρώπινα μικρόβια» (Les microbes humains.)

Ἐπερατώθησαν αἱ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Παρθενῶνος, ἐνεργούμεναι ἀνασκαφαί, ἀποκαλυφθέντων ἐντελῶς τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Τὰ θεμέλια ἀποτελοῦνται ἐξ 24 σειρῶν ὀγκολίθων ὑπερκειμένων ἀλλήλων εἰς ὕψος 14 ποδῶν ὑπὲρ τὸ ἔδαφος. Τὸ ἀνασκαφὲν μέρος, ἀφοῦ ληφθῶσι διάφορα φωτογραφικὰ ἀπεικονίσματα, θὰ ἐπιχωματισθῇ καὶ πάλιν, ὡς ἦτο πρότερον.

— Ἀφίκετο ἐκ Βερολίνου ὁ καλλιτέχνης κ. Γρύτνερ, κληθεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὅπως συγκολλήσῃ τὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἀνευρεθέντα τεθραυσμένα ἀγάλματα.

— Ἐν Λαρίσσῃ ἀνορυσσομένων τῶν θεμελίων οἰκίας τινὸς ἐν τῇ νέᾳ Ἀγορᾷ ἀπεκαλύφθη ἀρχαῖον τεῖχος μήκους πέντε μέτρων καὶ ὕψους ἑνὸς μέχρι δύο, κατεσκευασμένον ἐκ μεγάλων πωρίνων λίθων. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἅμα μαθὸν τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην, διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ τείχους καὶ τὴν ἀναστολὴν τῆς γενομένης νέας οἰκοδομῆς. Κατὰ τὸν ἐπιστέλλοντα ἔφορον τῶν ἐν Λαρίσσῃ ἀρχαιοτήτων κ. Ἐλευθέριον Κούσην, τὸ ἀποκαλυφθὲν τεῖχος εἶνε μέρος τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, ἄρα μέρος τῆς σκηνῆς ἢ τῶν ἀναλημμάτων αὐτοῦ.

— Ἡ ἐγγραφὴ τῶν φοιτητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἔσται διπλῆ, γινομένη καθ' ἑξαμηνίαν ἑκάστου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους. Οἱ φοιτηταὶ κατ' ἑκάστην ἐγγραφὴν θὰ ἀποτίωσι δεκάδραχμον τέλος. Ἡ ἐγγραφὴ τῆς πρώτης ἑξαμηνίας τοῦ ἀρξαμένου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους δὲν συνεπάγεται τὴν καταβολὴν τοῦ ἐν λόγῳ τέλους, ἐπειδὴ τοῦτο ἐπληρώθη ἤδη ἀπὸ τοῦ προγενεστέρου ἔτους.

— Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ Αὐγούστου τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γενναδίου ἐκδιδομένου περιοδικοῦ ἡ «Ἑλληνικὴ Γεωργία». Περιεχόμενα αὐτοῦ εἰσι: Περὶ χημικῶν λιπασμάτων, ὑπὸ Α. Χρηστομάνου· Περὶ βάμβακος, ὑπὸ Π. Γενναδίου· Περὶ ἀκαριάσεως τῆς ἀμπέλου, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ·—Σχέσις τῆς γεύσεως καὶ τῆς ὀσφρήσεως·—Περὶ κλαδοσπορίου τῆς ἀμπέλου, ὑπὸ Π. Γενναδίου·—Συντήρησις τῶν οἰνοδόχων ἀγγείων.—Νεκρολογία (Θεόδωρος Ὀρφανίδης)· Περὶ τῶν σύκων τῆς Σμύρνης·—Ἀλληλογραφία·—Διάφορα.

— Ἐξεδόθη τὸ Β' τεῦχος τοῦ «Ἐγχειριδίου ἐμπορικοῦ δικαίου» τῶν Γάλλων Ch. Lyon Caen καὶ L. Renault, οὗ τὴν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετάφρασιν ἀνέλαβον οἱ παρ' ἡμῖν δικηγόροι κκ. Σ. Κ. Μπαλάνος καὶ Γ. Δ. Μελισσουργός.

— Ἐπίσης ἐξεδόθη τὸ Α' τεῦχος τῆς «Ἑρμηνείας τοῦ περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας νόμου» τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος κατὰ μετάφρασιν τῶν δικηγόρων κ. κ. Ν. Μοσχάκη καὶ Ι. Ῥαίση.

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

— Ἐξεδόθη ὡσαύτως τὸ Β' τεῦχος τοῦ Α' τόμου τοῦ «Συστήματος τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου» ὑπὸ τοῦ ὑφηγητοῦ τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου κ. Γεωργίου Ι. Ἀγγελοπούλου.

— Ἐν Ζακύνθῳ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον φύλλον τοῦ προαγγελθέντος περιοδικοῦ *Ποιητικοῦ Ἀνθῶνος*. Περιέχει δὲ ποιήματα διαφόρων, μετάφρασιν μέρους τοῦ «Ὄρτις» τοῦ Οὔγου Φοσκόλου, νεκρολογίαν τοῦ Θ. Ὀρφανίδου κτλ. Ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ φύλλῳ ἡ διεύθυνσις τοῦ *Ποιητικοῦ Ἀνθῶνος* προκηρύσσει καὶ διαγώνισμα πρὸς μετάφρασιν τοῦ ποιήματος τοῦ Φοσκόλου οἱ *Τάφοι*.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 12 Σεπτεμβρίου.

Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Ἑλλάδος ἀνεχώρησεν ἐκ Κοπενάγης κατευθυνομένη ἐνταῦθα. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν καθάρσεων θέλει ἔλθει διὰ Γαλλίας διερχομένη διὰ Παρισίων, ὅπου θέλει διατρίψει ὀλίγας ἡμέρας.

— Ἐξακολουθοῦσιν πανταχοῦ οἱ ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων ἔρανοι. Οἱ ἐπὶ τόπου μεταβάντες ὑπουργοὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Παιδείας κκ. Δ. Βουλπιώτης καὶ Π. Μανέτας, ἀφοῦ ἐπιμελῶς ἐπεσκόπησαν τὴν κατάστασιν καὶ ἐπρονόησαν περὶ πάντων τῶν δεόντων πρὸς ἀρωγὴν τῶν κατοίκων ἐπανέκαμψαν ἐνταῦθα.

— Προτάσει τοῦ Ἰατροσυνεδρίου, ἐπεβλήθη ἑνδεκαήμερος ἐπιχόλερος κάθαρσις εἰς τὰ ἀπὸ 13 τρέχοντος μηνὸς ἀποπλεύσαντα ἐκ τῶν ἀκτῶν τῆς Σαρδηνίας πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια. Ἡ κάθαρσις ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐξομολογήσεως τῶν πλοίων ἐνώπιον τῆς ἁρμοδίας ὑγειονομικῆς ἀρχῆς, τελεῖται δ' ἐν τοῖς λοιμοκαθαρτηρίοις Δήλου καὶ Κερκύρας.

— Κατ' αὐθεντικὰς πληροφορίας ὁ μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου ἐξαχθεὶς ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ κράτους σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς 62,547,567 λίτρας, ἤτοι ἐκ τοῦ λιμένος Πατρῶν 27,232,865, ἐκ τοῦ λιμένος Ληξουρίου 2,754,124, Κατακώλου 5,067,120, Ἀργοστολίου 1,110,943, Αἰγίου 13,346,845, Μαράθου 17,010, Καλαμῶν 7,308,163,

Digitized by Google

Νησίου 201,039, Κορώνης 987,456, Ζακύνθου 4,242,515, Ἁγίας Εὐφημίας 9,968, Λευκάδος 3,685, Κυλλήνης 232,834.

— Ὁ στρατηγὸς Βοσσὲρ ὑπέβαλεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἔκθεσιν, διὰ τῆς ὁποίας γνωμοδοτεῖ περὶ διαφόρων ζητημάτων, ἀναγομένων εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τῆς χώρας. Ὁ στρατηγὸς Βοσσὲρ ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς διετοῦς θητείας ἐν τῷ στρατῷ· ἡ κατάταξις τῶν στρατευσίμων θὰ γίνεται ἅπαξ τοῦ ἔτους, καὶ οὐχὶ δὶς ὡς μέχρι τοῦδε, κατὰ Σεπτέμβριον· οἱ νεοσύλλεκτοι θὰ κατατάσσωνται εἰς ἓν τῶν ταγμάτων τοῦ συντάγματος, ὅπερ θὰ χρησιμεύῃ ὡς προπαιδευτικόν, ἀφοῦ δὲ περατώσωσι τὰς προκαταρκτικὰς ἀσκήσεις, καὶ τὰς ἀσκήσεις βολῆς, θὰ μετατίθενται εἰς τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, ὅπου θὰ ἀσκῶνται εἰς ἀνώτερα γυμνάσια. Τὸ προπαιδευτικὸν τάγμα θὰ ἑδρεύῃ ὡρισμένως ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ συντάγματος, δὲν θὰ ἀποσπᾷ δὲ εἰς οἱανδήποτε ὑπηρεσίαν ἄνδρας, ὅπως δύνανται οὗτοι ἀνελλιπῶς νὰ περατῶσι τὰς προκαταρκτικὰς αὐτῶν ἀσκήσεις. Εἰς τὸ ἥμισυ τῶν ὁπλιτῶν κατὰ τὸ θέρος ἑκάστου ἔτους θὰ παρέχηται, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ στρατηγοῦ Βοσσέρ, τρίμηνος ἄδεια, ὅπως μεταβαίνωσιν εἰς τὰς ἑστίας των καὶ ἐπιμελῶνται τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν ὑποθέσεων. Τὴν ἔκθεσιν ταύτην μελετᾷ νῦν ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν.

— Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ ἱστιοπορῶν ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλάς,» τελέσας τὸν ἐκπαιδευτικὸν τῶν δοκίμων περίπλουν ἐντὸς δύο μηνῶν καὶ ἓξ ἡμερῶν. Ἐκπλεύσας ἐκ Πειραιῶς τὴν 9 Ἰουλίου προσήγγισε τὸ πρῶτον εἰς Ζάκυνθον, εἶτα δὲ κατέπλευσεν εἰς Κέρκυραν. Ἐκεῖθεν μετὰ μιᾶς ἑβδομάδος διαμονὴν κατηυθύνθη ἱστιοπορῶν εἰς Μελίτην, ὅθεν μετέβη εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Καταπλεύσας εἶτα εἰς Πὸρτ-Σαΐδ, Λάρνακα καὶ Λεμησσόν, διηυθύνθη βορειοδυτικῶς καὶ διὰ τῶν Σποράδων τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῶν Κυκλάδων κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ.

— Ἡ ἑλληνικὴ ἀτμοπλοΐα Σύρου μετὰ τὴν παραλαβὴν ἐκ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς *Σφακτηρίας* θέλει συστήσει νέαν γραμμὴν ταχεῖαν μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ γραμμὴ αὕτη θέλει συνδεθῇ μετὰ τῶν τῆς Ἀλβανίας καὶ Βρινδησίου διὰ Κορίνθου.

— Ἡ ἰταλικὴ ἑταιρία Φλόριο-Ρουμπατίνο θέλουσα νὰ διευκολύνῃ τὸ ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ἀμερικὴν ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον σταφίδος, συνέστησε γραμμὴν συγκοινωνίας μεταξὺ τοῦ λιμένος τῶν Καλαμῶν καὶ τῶν ἀμερικανικῶν λιμένων. Τὸ ἐγκαινίζον τὴν γραμμὴν ταύτην πλοῖον ἀνεχώρησεν ἤδη ἐκ Καλαμῶν εἰς Νέαν Ὑόρκην.

— Κατ' αὐθεντικὰς πληροφορίας κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον ἐπωλήθη ἐκ τῶν δημοσίων ἁλαταποθηκῶν ἅλας 958,169 ὀκάδες, ἐνῷ τὸ κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους καταναλωθὲν ἅλας μόλις ἀνῆλθεν εἰς 447,872 ὀκάδες, ἤτοι ἐφέτος κατὰ τὸν Ἰούλιον ἡ κατανάλωσις ὑπερεδιπλασιάσθη.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν παρεχώρησεν εἰς τὸν οὗγγρον διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς κ. Βάρδα, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ Ἰατροσυνεδρίου, τὴν ἄδειαν νὰ ἱδρύσῃ ἐν Κερκύρᾳ κατάστημα ὑδροθεραπείας καὶ ἠλεκτροθεραπείας, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ καταστήματος τοῦ ἐν τῇ παρὰ τὴν Βουδαπέστην νήσῳ Μαργαρίτα λειτουργοῦντος καταστήματος. Τὸ ἐν Κερκύρᾳ κατάστημα θὰ θεωρῆται ὡς παράρτημα τοῦ ἐν Μαργαρίτα, μεταφερομένων εἰς αὐτὸ τὸν χειμῶνα, ὅπως ἐξακολουθήσωσι τὴν θεραπείαν των ὑπὸ κλῖμα εὔκρατον καὶ τερπνὸν τῶν ἀρξαμένων αὐτῆς κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὸ ἐν Οὐγγαρίᾳ κατάστημα. Ἡ ἄδεια τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐν Κερκύρᾳ καταστήματος παρεχωρήθη ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅτι ὁ διευθυντὴς αὐτοῦ ἔσται ἰατρὸς ἔχων τὴν ἄδειαν τοῦ ἐξασκεῖν τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τοὺς κειμένους νόμους.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθη ἤδη τὸ 20ὸν φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

Σαικσπήρου Τραγῳδίαι. Κατὰ μετάφρ. Δ. Βικέλα.
— Ὀθέλλος. Ἔκδ. Β' Δραχ. 1.—
— Ὁ Βασιλεὺς Λήρ. Ἔκδ. Β' » 1.—
— Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα. Ἔκδ. Β' 1.—
Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν ἕκαστον τεῦχος Δραχ. 1,20
Δ. Βικέλα. Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν. Δρ. 2,50
— Λουκῆς Λάρας. Ἔκδ. Β'.—Δραχ. 1. Μετὰ ταχ. 1,20
— *Δανικὰ παραμύθια. Ἄνδερσεν.* Ἔκδοσις Β' μετὰ 21 εἰκόνων. Δραχ. 1,50. Μετὰ ταχυδρ. 1,75.
— *Σολωμοῦ Ἅπαντα.* Δραχ. 2,50. Μετὰ ταχυδρ. 3.
Α. Χρηστοπούλου — Ποιήματα. Ἔκδ. Ζακύνθου. Δρ. 2,50. Μετὰ ταχυδρ. 2.80.
Κ. Παλαμᾶ—Τραγούδια τῆς πατρίδος μου. Δραχ. 2,50. Μετὰ ταχυδρ. 2,80.
Θ. Ὀρφανίδου.—Χίος Δούλη—Τίρι—Λίρι—Πύργος τῆς Πέτρας. 1 τόμος. Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδρ. 5,40.
— *Ἅγιος Μηνᾶς* Δραχ. 4. Μετὰ ταχυδρ. 4,40
Γ. Σουρῆ Ποιήματα Τόμοι 2. Δραχ. 5. Μετὰ ταχυδ. 5,50.
— «Ῥωμηοῦ» Ἡμερολόγιον Λεπτὰ 50—
— Δὲν ἔχει τὰ προσόντα (Κωμικὸν παίγνιον) 30—
— Ἡ περιφέρεια, κωμῳδία. 40

Παρνασσός. — Σύγγραμμα περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου Συλλόγου. Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ τόμων 9. Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχμῶν 135 μόνον δραχ. 55. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 70.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Δ. Α. Σῦρον. Τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη. Ὡς πρὸς τὰ σημειούμενα φύλλα παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς ὁρίσητε ἂν εἶνε ἀριθμοὶ φύλλων ἢ δελτίων ἵνα μὴ συμβῇ λάθος εἰς τὴν ἀποστολήν.— *Φιλολόγῳ.* Ἡ λέξις *γάμος* ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ σανσκριτικοῦ *Κάμα*, τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ τοῦ ἔρωτος. Ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης παράγεται καὶ τὸ λατινικὸν amo (ἀγαπῶ). Ὁ Κάμα, ὁ Ἰνδικὸς θεὸς τοῦ ἔρωτος, εἶνε, ὡς καὶ ὁ ἑλληνικός, ἁβρὸς παῖς· φέρει δὲ ἄνθινα βέλη καὶ τόξον οὗ ἡ χορδὴ ἀποτελεῖται ἐκ σμήνους μελισσῶν. Ἀπεικονίζεται ἐν τοῖς κόλποις τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαΐας, ὀχούμενος ἐπὶ θηλείας ψιττακοῦ (συμβόλου τῆς γονιμότητος καὶ τῆς μητρικῆς στοργῆς).—κ. Ι. Δ. Α. Πράβιον. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη. Το ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ πληρώσητε, ὡς ἐσημειώσαμεν ὑμῖν, τῷ ἐν Καβάλλᾳ ἀνταποκριτῇ τῆς «Ἑστίας» κ. Ι. Κ., πρὸς ὃν ἐγράψαμεν περὶ τούτου.— κ. Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν μόνον ἀντίτυπον τῆς κωμῳδίας. Τὰ δύο ἀντίτυπα τοῦ Λευκώματος ἀποσταλήσονται ἅμα τῇ ἐκδόσει του.—κ. Κ. Τ. Τρίκκαλα. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμᾶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—*Ἀποδήμῳ.* Οὐδὲν φάρμακον εὑρέθη κατὰ τῆς ναυτίας, μεθ' ὅλας τὰς πομπώδεις ἀγγελίας τῶν φαρμακοπωλῶν. Ὁ ἄριστος τρόπος, ὅπως ὁ ἐκ ναυτίας πάσχων ὑποφέρῃ ὀλιγώτερον, εἶνε νὰ κατακλίνεται ὁριζοντίως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλοίου.—κ. Α. Μ. Βῶλον. Οἱ δύο τόμοι ἀπεστάλησαν ὑμῖν διὰ φίλου ἀναλαβόντος εὐμενῶς τὴν περὶ τούτου φροντίδα.—κ. Κ. Π. Πάτρας. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς· ἀναμένομεν ταχέως τὸ ὑποσχεθέν.— κ. Ν. Ζ. Σῦρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν τὸ εὕρομεν κατάλληλον.— *Περιέργῳ.* Κατὰ τὴν ἰδίαν τοῦ ποιητοῦ ὁμολογίαν οἱ μέχρι τοῦδε παρ' αὐτοῦ γραφέντες στίχοι ἀνέρχονται εἰς 250,000, ἐξ ὧν περὶ τὰς 50,000 περιέχονται εἰς μόνα τὰ μέχρι σήμερον ἐκδοθέντα φύλλα τοῦ «Ῥωμηοῦ». Τὴν περὶ τὸ στιχουργεῖν εὐχέρειαν τοῦ κ. Σουρῆ θὰ ἐκτιμήσητε μανθάνοντες ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς ἐφημερίδος του συντάσσει τὴν προτεραίαν μόνον τῆς ἐκδόσεως ἐν αὐτῷ τῷ τυπογραφείῳ ἔνθα ἐκτυποῦται. Συνέβη δ' ἐνίοτε, ἕνεκα σπουδῆς περὶ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ φύλλου, καὶ αὐτοσχεδιάζων προχείρως νὰ ὑπαγορεύῃ εἰς τὸν στοιχειοθέτην τοὺς στίχους χωρὶς νὰ τοὺς γράφῃ, ἐκεῖ-

Digitized by Google

νος δὲ νὰ συνθέτῃ οὕτω τὸ ποίημα ἐξ ἀκροάσεως. Καὶ ἐν τούτοις ἡ γονιμότης του διατηρεῖται πάντοτε ἀνεξάντλητος. Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ «Ῥωμηοῦ» θὰ ἐκδοθῇ καὶ ἐφέτος κατὰ τὴν συνήθη ἐποχήν.—κ. Δ. Ι. Π. Σορόκαν. Τὸ τεῦχος τὸ περιέχον τὰ δύο φυλλάδια 16 καὶ 17 ἀπεστάλη ὑμῖν ἐγκαίρως. Πιθανὸν νὰ παρεπλανήθη εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, καὶ νὰ περιέλθῃ βραδύτερον εἰς χεῖρας ὑμῶν.—*Εὔα*. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ «Κόρη τοῦ βουνοῦ» ἦτο εὐτυχεστέρα, ὡς βλέπετε. Μικραί τινες μόνον διορθώσεις, ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ὁμαλότητα καὶ τὸ ὁμοιόμορφον τοῦ δημώδους ὕφους, ἐπηνέχθησαν ὑπὸ ἡμετέρου συνεργάτου, συναδέλφου σας ἐν Μούσαις, ὃν ἔθελξεν ἡ ἁβρὰ τοῦ ποιηματίου ἔμπνευσις. Δὲν πιστεύομεν νὰ κατοκριθῶμεν διὰ τοῦτο. Τὸ κτένισμα δὲν βλάπτει ποτὲ μίαν ὡραίαν κόμην.—κ. Δ. Θ. Χ. Βῶλον. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Ἀντίτιμον δραχ. 3,20, ὥστε ὀφείλεται ἡμῖν ἡ διαφορὰ δρχ. 1,80, ἣν εὐαρεστηθῆτε νὰ ἀποστείλητε.—κκ. Ι. Χ. Κ. Πάτρας, Δ. Θ. Κέρκυραν, Α.Ν. Δικελὶ καὶ Ε. Τ. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— *Μισοξένῳ*. Ἡ τοιαύτη οὐθένεια τῶν Ἄγγλων περιηγητῶν οἵτινες ἐν τῇ πατρίδι των ἀπαιτοῦσι παρὰ τῶν ξένων νὰ τηρῶσιν ἀνεπίληπτον συμπεριφοράν, δὲν παρατηρεῖται ἐν μόνῃ τῇ Ἑλλάδι. Καὶ ἀλλαχοῦ παρετηρήθη καὶ ἐσατυρίσθη τὸ ἀνάγωγον αὐτῶν. Χάριν παραδείγματος παραθέτομεν ὧδε μετάφρασιν παιγνιώδους ὁδηγοῦ τοῦ ταξειδεύοντος Ἄγγλου «Ἐν τῷ συσσιτίῳ: Ζήτει τὴν καλλίστην θέσιν, κάθου ἀναπαυτικώτατα, ἐνόχλει κατὰ δύναμιν τοὺς παρακαθημένους, λάμβανε τὰς ἀρίστας μερίδας τοῦ φαγητοῦ, πίνε τὸν ἐκλεκτότερον οἶνον, ἅρπαζε ὅλα τὰ ἐπιδόρπια, τρῶγε θορυβωδῶς ὡς παχύδερμον, ῥόφει ἀπλήστως, μὴ δίδε φιλοδώρημα εἰς τοὺς θεράποντας, καὶ σύριττε ἐξερχόμενος τῆς αἰθούσης τὸν ἐθνικὸν ὕμνον τῶν Ἄγγλων. – Ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ· Ἄνοιγε καὶ κλεῖε ὅλα τὰ παράθυρα, μηδαμῶς προσέχων εἰς τοὺς συνταξειδιώτας, κάπνιζε μὴ ἐρωτῶν κανένα, φλυάρει μεγαλοφώνως καὶ κατακλίνου ἐπὶ τῶν ἀνακλίντρων, φορῶν ὑποδήματα. Ἐν τῷ θεάτρῳ: Μετάβαινε φορῶν ῥυπαρὰ ἐνδύματα, τρῶγε προηγουμένως σκόροδα, ἂν σοὶ ἀρέσκουν, θορύβει διὰ τῆς ῥάβδου, κοιμοῦ εἰς τὴν δευτέραν πρᾶξιν τοῦ *Γουλιέλμου Τέλλου* ἢ εἰς τὴν τετάρτην τῶν *Οὐγενόττων* καὶ ῥοχάλιζε μακαρίως. Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς Λονδῖνον: Συμπεριφέρου ἐν πάσῃ περιπτώσει ὡς τέλειος εὐπατρίδης, μετάβαινε ἐν στολῇ εἰς τὸ θέατρον, ἔσο εὐγενέστατος πρὸς τὰς κυρίας, ἐκπλήρου ἐπιμελέστατα πάντα τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα καὶ πρὸ πάντων πρόσεχε νὰ τηρῶσι πάντες οἱ εἰς Λονδῖνον ἐρχόμενοι ξένοι συμπεριφορὰν κοσμιωτάτην καὶ νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸ θέατρον φοροῦντες πάντοτε φράκον.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα μετ' εἰκονογραφιῶν

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Σειρὰ βιβλίων διὰ παιδία ἐκδιδομένων κατὰ τεύχη περιοδικῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ.	5.
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	2.80
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	7.50

ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι

Μόνης τῆς «Διαπλάσεως»	Φρ.	Χρ.	6.—
Μόνης τῆς Βιβλιοθήκης	»	»	3.50
«Διαπλάσεως» καὶ Βιβλιοθήκης	»	»	9.—

Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου

Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφότερα ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

Χάρτης τῆς νήσου Ὕδρας. Ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐπὶ καλοῦ χάρτου πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ 1,50 δραχμῆς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Σεπτεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	345.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	354.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	446.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	346.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	279.—
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	268 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	172.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	235.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ	92 -
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	466.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3970.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	47.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	52 —
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας . . »	165 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	85.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	269 —
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	31.65
» 3μην	31.40
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	125.—
» Τραπεζικὸν 3μην	124.50
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον	24.95
Λίρα ὀθωμανική	2830.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	Τιμ.	λεπτ	25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	»	»	25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου	»	»	25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	»	»	25.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας	Τιμ.	λεπτ.	10.
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.			10.
Λάζαρος Κουντουριώτης	»	»	10.
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος	»	»	10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου	»	»	10.
Περὶ καθαριότητος	»	»	10.
Περὶ Κύπρου	»	»	10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης	»	»	10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ	»	»	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν	»	»	10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου	»	»	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—569

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 509 — 28 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 561

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΠΑΠΠΑ ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ Διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ. Σημασία αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Η ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ.

ΤΟ ΑΟΝΑΙΝΟΝ.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗΝ ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ ἐν τῇ» Ἑστίᾳ» σήμερον δημοσιευόμενον διήγημα τοῦ κ. Δ. Βικέλα, μεταφρασθὲν εἰς τὴν γαλλικὴν ὑπὸ τοῦ λογίου φιλέλληνος μαρκησίου Queux de Sainte Hilaire, ἐδημοσιεύθη ἐν ἐγκρίτῳ περιοδικῷ τῶν Παρισίων, τῇ «Φιλολογικῇ καὶ Πολιτικῇ Ἐπιθεωρήσει».

Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς «Ἑστίας» θέλει δημοσιευθῇ νέον πρωτότυπον διήγημα τοῦ τακτικοῦ ἡμῶν συνεργάτου κ. Ἀγγέλου Βλάχου φέρον ἐπιγραφὴν «Τὰ χρήματα», μεθ' ὃ θέλει ἐξακολουθήσει ἡ δημοσίευσις τῶν ἑτέρων διηγημάτων τοῦ κ. Βικέλα, καθ' ἃ ἤδη προανηγγείλαμεν. Τούτοις δὲ θέλουσιν ἐπακολουθήσει ἄλλα ἔργα τῶν συνεργατῶν τῆς «Ἑστίας» κκ. Κωστῆ Παλαμᾶ, Α. Κουρτίδου καὶ Γ. Δροσίνη.

— Προσεχῶς ἐκδίδοται παρὰ τοῖς ἐν Λονδίνῳ βιβλιοπώλαις W. H. Allen καὶ Σα «Ἡ Βόρειος Ἑλλάς, Μελέται καὶ περιηγήσεις εἰς Ἀλβανίαν, Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν, τὰς Ἰονίους νήσους καὶ τὰς νήσους τοῦ Θρᾳκικοῦ πελάγους» ὑπὸ J. B. Stuart-Glennie, εἰς δύο τόμους, μετὰ ἑπτὰ γεωγραφικῶν πινάκων. — Παρὰ δὲ τοῖς βιβλιοπώλαις Rivington ἐκδοθήσονται: «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ θανάτου Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου,» ὑπὸ Evelyn Abbott, «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος» ὑπὸ C. W. C. Oman· ἡ «Εὐριπίδου Μήδεια» καὶ «Αἰσχύλου Προμηθεύς» ὑπὸ M. G. Glazebrook. Παρὰ δὲ τοῖς βιβλιοπώλαις Macmillan καὶ Σα ἐκδοθήσονται τὰ ἑπόμενα ἔργα: Ἔμμετρος ἀγγλικὴ μετάφρασις τῶν δώδεκα πρώτων ῥαψῳδιῶν τῆς Ὀδυσσείας ὑπὸ τοῦ κόμητος Καρναρβῶνος· μετάφρασις τῶν πέντε πρώτων βιβλίων τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνος ὑπὸ T. H. Warren, καὶ τῆς ῥητορικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ Weldon.

— Ὁ κ. Pierre Batifol ἐδημοσίευσεν ἄρτι ἐν Παρισίοις παρὰ Leroux πραγματείαν περὶ τῶν νεωστὶ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Βερατίου ἀνακαλυφθέντων ἑλληνικῶν χειρογράφων, ἐν οἷς καὶ ὁ πορφυροῦς κῶδιξ τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ βιβλίον κοσμεῖται δι' εἰκόνων καὶ πινάκων.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ναύκρατις* ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ W. M. Flinders Petrie, ἔκθεσις περὶ τῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ταύτῃ πόλει τῆς Αἰγύπτου γενομένων ἀνασκαφῶν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἐν ἔτεσι 1884-1885.

— Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ προσεχοῦς ἔτους γενήσεται ἐν Βενετίᾳ ἰταλικὴ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς βασιλίσσης τῆς Ἰταλίας.

— Ἐν τῷ *Πτερωτῷ κόσμῳ* (Die gefiederte Welt), ὀρνιθολογικῇ ἐφημερίδι τοῦ Μαγδεβούργου, ὁ κ. Βερνάρδος Ὀρνστάιν ἐδημοσίευσε πραγματείαν περὶ τῶν ἰδιωμάτων ζῴων τινῶν καὶ ἰδίως πτηνῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

— Ἐξεδόθη νέον δίτομον ἔργον τοῦ Ἄγγλου μυθιστοριογράφου John W. Grahans, ἐπιγραφόμενον «*Νέαιρα, ἀρχαῖον ῥωμαϊκὸν διήγημα.*»

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Πρισκυλλιανός· ἀνευρεθεὶς λατῖνος συγγραφεὺς τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος» (Priscillian: ein neuaufgefundener lat. Schriftsteller des 4 Jahrhunderts) ὁ G. Schepss ἐξέδωκεν ἐν παλαιοτάτου χειρογράφου τῆς ἐν Βυρτσβούργῳ Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης ἀπολογίας τοῦ Πρισκυλλιανοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως, καταδικασθέντος ὡς αἱρετικοῦ εἰς θάνατον ὑπὸ τῆς ἐν Σαραγόσῃ συνόδου ἐν ἔτει 380 μ. Χ. Κατὰ τῆς ἀδίκου ἀποφάσεως τῆς συνόδου ταύτης, προκληθείσης ἐξ ἔχθρας τοῦ ἐπισκόπου Ὀσσονόβων Ἰθακίου κατὰ τοῦ Πρισκυλλιανοῦ, διεμαρτυρήθη ὁ σύγχρονος αὐτῷ ἅγιος Ἀμβρόσιος· καὶ ἠκύρωσε μὲν τὴν ἀπόφασιν τῆς συνόδου ὁ αὐτοκράτωρ Γρατιανός, ἀλλ' ἐπελθόντος τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὁ διάδοχός του διέταξε νὰ ἐκτελεσθῇ.

— Κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος συμπληροῦται ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς διδασκαλίας τῆς γυμναστικῆς εἰς Γερμανίαν. Κατ' Ἰούλιον τοῦ 1786 ἀνετέθη ἡ διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς ἐν Σνεπφεθὰλ εἰς τὸν Γοὺτς Μούθς. Οὗτος παραλαβὼν τὴν γυμναστικὴν ἀκανόνιστον καὶ ἄμορφον, ἐβελτίωσε καὶ συνεπλήρωσε τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γυμναστικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ ἐν ἔτει 1793 ἐξέδωκε τὴν «Γυμναστικὴν τῶν νέων,» σύγγραμμα κλασσικὸν γενόμενον. Ὁ ἐν Γερμανίᾳ ἀναμορφώσας τὴν γυμναστικὴν παίδευσιν Jahn μνημονεύει εὐγνωμόνως τῶν ἐργασιῶν τοῦ προλειάναντος τὴν ὁδὸν αὐτῷ.

— Ὁ Βίκτωρ Σαρδοῦ προτίθεται νὰ ποιήσῃ μεγάλην θεαματικὴν κωμῳδίαν, διδαχθησομένην ἐν ἔτει 1889 κατὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τῆς Πύλης τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου. Ἡ κωμῳδία αὕτη θὰ ἐπιγράφηται «Ἱστορία ἑνὸς αἰῶνος», καὶ ἔσται εἶδος ἱστορικῆς, φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἐπιθεωρήσεως.

— Πολυτιμοτάτην συλλογὴν αὐτογράφων ἀπομνημονευμάτων τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἀγνώστων ἄχρι τοῦδε, προσεκτήσατο ἐσχάτως ὁ κόμης Πολίτης Φλαμίνη ἐν Ῥεκανάτι. Μέχρι τοῦδε ἦσαν γνωσταὶ καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἔτει 1875, ὅτε ἐπανηγυρίσθη ἡ τετρακοσιοστὴ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἐπιστολαὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ συμβόλαια μετ' ἰδιογράφων σημειώσεων αὐτοῦ, κατατεθειμένα πάντα ἐν τῷ Μουσείῳ Μιχαὴλ Ἀγγέλου Βουοναρόττη ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ἐν τῷ Βρεταννικῷ μουσείῳ. Ἐν δὲ τῇ συλλογῇ τοῦ κόμητος Πολίτη εὑρίσκεται καὶ δεύτερον ἀντίγραφον τοῦ πρὸς τὸν Πάπαν Λέοντα τὸν Ι' συμβολαίου περὶ τῆς προσόψεως τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀπαράλλακτον τῷ ἀποκειμένῳ ἐν τῷ Βρεταννικῷ μουσείῳ. Πλὴν δὲ τούτου καὶ τῶν αὐτογράφων ἀπομνημονευμάτων τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, εὑρίσκονται ἐν τῇ συλλογῇ ἐπιστολαὶ τοῦ Πάπα Κλήμεντος τοῦ Ζ', πολλῶν καρδιναλίων, τοῦ Κοσμᾶ τῶν Μεδίκων, τοῦ Γεωργίου Βασάρη, καὶ πλεῖσται ἐπιστολαὶ τοῦ Λεονάρδου Βουοναρόττη, ἀνεψιοῦ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου πρὸς τοῦτον, καὶ σειρὰ ἐπιστολῶν τοῦ Λουδοβίκου Βουοναρόττη πρὸς τὸν υἱόν του Μιχαὴλ Ἄγγελον. Ἐλπίζεται ὅτι ὁ κάτοχος τῶν κειμηλίων τούτων θὰ ἐκδώσῃ αὐτὰ προσεχῶς.

— Εἰς Γενεύην τῆς Ἑλβετίας συνῆλθεν ὁ διεθνὴς σύνδεσμος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Λεμοννιέ. Ἐψήφισε δὲ εὐχὰς ὑπὲρ ἐξουδετερώσεως τῶν Δαρδανελλίων καὶ τῆς ἰλλυρικῆς χερσονήσου καὶ εὐχαριστήρια τῷ Γλάδστωνι διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ἰρλανδικῷ ζητήματι.

— Ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἐν τῷ Κρυσταλλίνῳ παλατίῳ τῆς Λιψίας διεθνὴς ἔκθεσις τῆς μαγειρικῆς, σκοποῦσα προσέτι νὰ καταστήσῃ γνωστὰς καὶ τὰς προόδους τὰς γενομένας ἐν τῇ στρατιωτικῇ μαγειρικῇ. Ἡ προστασία τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀνετέθη τῇ βασιλίσσῃ τῆς Σαξονίας.

— Βέλγος μουσικός, ὀνόματι Φὰν Ἔλευχ, καταγινόμενος ἀπό τινος χρόνου εἰς τὴν μηχανικήν, μετὰ πολυχρονίους μελέτας ἐφεῦρε μηχάνημα, δι' οὗ κατορθοῦται νὰ

Digitized by Google

γράφηται ἀμέσως ἐπὶ χάρτου διὰ μουσικῶν σημεῖον πᾶν μέλος παιζόμενον ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἄγνωστον ὅμως ἂν τὸ μηχάνημα τοῦτο θὰ ἔχῃ πρακτικήν τινα χρησιμότητα· ὅπως δήποτε λέγεται ὅτι πείραμα γενόμενον ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Βασιλίσσης τοῦ Βελγίου ἐπέτυχε πληρέστατα.

—Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ πολιτείας Μισσισσιπί, κείμενον ἐν πολίχνῃ ἐχούσῃ τὸ ὄνομα τῆς ἀγγλικῆς πανεπιστημιακῆς πόλεως Ὀξφόρδης, ζητεῖ δι' ἀγγελιῶν πέντε καθηγητάς· ἕνα τῆς λατινικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἕτερον τῆς ἑλληνικῆς, τρίτον τῆς ἱστορίας τῶν γραμμάτων, τέταρτον τῶν μαθηματικῶν καὶ πέμπτον τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Οἱ καθηγηταὶ οὗτοι θὰ λαμβάνωσι μισθὸν δεκακισχιλίας δρ. ἐτησίως ἕκαστος καὶ κατοικίαν δωρεάν.

— Ἀνευρέθη ἐν Παρισίοις τὸ τελευταῖον μελόδραμα τοῦ ἐν ἔτει 1837 ἀποθανόντος μελοποιοῦ Lesueur, ὅπερ ὑπετίθετο ὅτι εἶχεν ἀπολεσθῇ. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἐπιγραφόμενον *Ἀλέξανδρος ἐν Βαβυλῶνι*, εἶχε μὲν τυπωθῇ μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μουσικοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶχε δημοσιευθῇ τότε. Τὸ εὑρεθὲν ἀντίτυπον κατετέθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Παρισίοις ᾠδικῆς σχολῆς.

— Εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον θὰ κομισθῇ προσεχῶς ἡ βασιλικὴ βιρμανικὴ βιβλιοθήκη, ἀποτελουμένη ἐκ 1200 τόμων γεγραμμένων ἐπὶ φύλλων φοίνικος. Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ἐλήφθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Βίρμας, ἣν ἐσχάτως ἐκυρίευσαν. Ἐκ τῶν βιβλίων ταύτης περιεργότατον θεωρεῖται πεντάτομον ἱστορικὸν σύγγραμμα, πραγματευόμενον περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Πορτογάλλων ἐν Βίρμᾳ τῷ 1520 καὶ ἀστείως περιγράφον τὰς ἀντιζηλίας καὶ τὰς ἔριδας ὑπὲρ κατισχύσεως ἐν Βίρμᾳ Πορτογάλλων, Ἱσπανῶν, Ὀλλανδῶν, Γερμανῶν καὶ Ἄγγλων.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ Δελτίου τῆς ἐν Μαδρίτῃ ἱστορικῆς ἀκαδημίας ἐδημοσιεύθη πραγματεία περί τινος χειρογράφου ἱστορίας τοῦ ἱσπανικοῦ πυροβολικοῦ κατὰ τὸν ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνα. Ἐκ ταύτης συνάγεται ὅτι ἡ πυρῖτις δὲν εἶναι ἐφεύρεσις τοῦ μοναχοῦ Σβάρτς, ὡς κοινῶς ἐπιστεύετο ἄχρι τοῦδε, ἀλλὰ εἰσήχθη εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπὸ τῶν Ἀράβων.

—Προαγγέλλεται ἡ ἔκδοσις πεντατόμου ἱστορίας τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, συγγραφείσης κατὰ τὰ πορίσματα τῶν νεωτάτων ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ κριτικῶν ἐρευνῶν ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου H. R. Haveis. Ὁ πρῶτος τόμος (Story of the Four) θὰ πραγματεύεται περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, ἐκδοθήσεται δὲ κατὰ Νοέμβριον. Ὁ δεύτερος (Picture of Jesus) θὰ περιέχῃ σκηνογραφήματα τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ τρίτος (the Picture of Paul) θὰ πραγματεύεται περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὁ τέταρτος (the Conquering Cross) περὶ τῶν προόδων τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Νέρωνος μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ὁ πέμπτος (The Light of the Nations) θὰ περιέχῃ ἐπίτομον ἔκθεσιν περὶ τῶν πρωτίστων ἐν τῷ κόσμῳ θρησκειῶν πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς Ἀγγελία περὶ ἐκδόσεως *Ἡμερολογίου τῆς «Ἑστίας»*. Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο προσεπάθησεν ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας» νὰ καταστήσῃ ὅσον οἷόν τε χρησιμώτερον καὶ τελειότερον, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς λεπτομεροῦς ἐκθέσεως τῶν περιεχομένων του ἐν τῇ Ἀγγελίᾳ. Τιμὴ δ' αὐτοῦ ὡρίσθη ἐν Ἀθήναις μὲν δραχ. 2, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 2,25 καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. ἀργυρᾶ 2,50. Τὸ Ἡμερολόγιον ἐκδοθήσεται εἰς πώλησιν τὴν προσεχῆ Τετάρτην, 1 Ὀκτωβρίου.

— Ἡ ἑορτὴ τῆς 50ετηρίδος τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας πανηγυρισθήσεται μεγαλοπρεπῶς ὅσον οὔπω ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ἀρσακείου. Ἤδη διωρίσθη ἡ ἐπὶ τῆς τελετῆς ταύτης ἐπιτροπή, συγκροτηθεῖσα ἐκ τοῦ προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας κ. Μ. Μελᾶ, τῶν τριῶν εἰσηγητῶν συμβούλων κ. Ι. Πανταζίδου, Α. Σίμου καὶ Γ. Δρόσου, καὶ τοῦ Γραμματέως κ. Δ. Ἀντωνιάδου, καὶ ἤρξαντο ἐν τῷ Ἀρσακείῳ αἱ ἀναγκαῖαι παρασκευαί. Ἡ ἡμέρα τῆς τελετῆς δὲν ὡρίσθη εἰσέτι, ἔσται δὲ πιθανῶς μία ἐκ τοῦ τελευταίου δεκαημέρου τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου. Μεταξὺ δ' ἄλλων ἀπεφασίσθη ἀπὸ τοῦδε ν' ἀπαγγελθῇ πανηγυρικός, νὰ δημοσιευθῇ ἐν ἰδίῳ τεύχει ἡ ἱστορία τῆς πρώτης ταύτης 50ετηρίδος τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, καὶ νὰ κοπῇ μνημόσυνον μετάλλιον διὰ τοὺς ἑταίρους.

Τῷ ἐπιόντι ἔτει θὰ πανηγυρισθῇ ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ἐτοποθέτησεν ἀνὰ ἕνα ἀνθυπολοχαγὸν τοῦ πεζικοῦ εἰς ἓν ἕκαστον τῶν γυμνασίων τοῦ κράτους διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν, πλὴν τῶν γυμνασίων ἐν Καλαβρύτοις καὶ Λευκάδι, παρ' οἷς ἐτοποθετήθη πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀνὰ εἷς ἐπιλοχίας τῶν εὐζώνων.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Ὀλυμπίαν μετὰ τοῦ ἐφόρου κ. Δημητριάδου ὁ ἄρτι ἐκ Γερμανίας μετακληθεὶς καλλιτέχνης κ. Γκρύτνερ πρὸς τακτοποίησιν τοῦ ἐκεῖ μουσείου. Ἐν τῇ ἐπισκευαζομένῃ ὁδῷ τῶν Ὀλυμπίων ἐκτὸς τῶν ἀνευρεθέντων πρὸ ἡμερῶν τάφων καὶ ἄλλων ἀρχαίων συντριμμάτων, ἀνευρέθη καὶ ἡμιτετμημένη κεφαλὴ ἀρχαίας ἀρίστης τέχνης.

— Ἀποφασισθείσης τῆς ἱδρύσεως ἀνδριάντος τοῦ φιλογενοῦς κ. Κωνσταντίνου Ζάππα ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, ἀνετέθη ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ τῷ παρ' ἡμῖν καλλιτέχνῃ κ. Γεωργίῳ Βρούτῳ, ὅστις καὶ ἀνεχώρησε εἰς Βουκουρέστιον ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἴδῃ τὸν κ. Ζάππαν.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἀναστασίου Μ. Λεβίδου ἐξεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει **Ἱστορίας τῆς Καππαδοκίας** ὁ πρῶτος τόμος, περιέχων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν. Τὸ ὅλον πόνημα οὗ τὴν ἔκδοσιν ἀνήγγειλε πρὸ δύο ἐτῶν περιλαμβάνει τὴν πολιτικήν, θρησκευτικὴν καὶ διανοητικὴν κατάστασιν τῶν Καππαδόκων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, διῄρεσε δὲ αὐτὸ εἰς τέσσαρα βιβλία, ὧν τὸ πρῶτον περιέχει τὴν πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὴν μετ' αὐτὸν θρησκευτικὴν ἱστορίαν τῆς Καππαδοκίας, τὸ δεύτερον τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, τὸ τρίτον τὴν φυσικὴν καὶ πολιτικὴν γεωγραφίαν τῆς Καππαδοκίας καὶ τὸ τέταρτον τὴν ἀρχαιολογίαν, ἤτοι τὸν βίον, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τοὺς νόμους τὴν γλῶσσαν, τὰ νομίσματα, τὰ κτίρια, κλπ. Ὁ ἐκδοθεὶς πρῶτος τόμος, ἀποτελεῖ βιβλίον 8ου σχήματος ἐξ 20 τυπογραφικῶν φύλλων καὶ τιμᾶται 17 γροσίων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Φυσικὴ ἱστορία, ἤτοι Ζωολογία, Φυτολογία, Ὀρυκτολογία μετὰ γεωλογίας, πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ παρθεναγωγείων ὑπὸ Ἐμ. Μ. Γιαννοπούλου, καθηγητοῦ. Τόμος Α' καὶ Β'.—Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κουσουλίνῳ. (Ὄπισθεν τῶν ἁγίων Θεοδώρων.) 1886. 16ον. Ἕκαστος τόμος τιμᾶται δραχ. 3,50.

Πέτρου Κραπότκιν Ἔκκλησις εἰς τοὺς νέους. Κατὰ μετάφρασιν Πλάτωνος Ε. Δρακούλη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1886. 16ον, σελ. 56. Τιμᾶται λεπτῶν 50.

Διονύσιος Γρυπάρης ὑπὸ Σ. Δε-Βιάζη. Ἐν Ζακύνθῳ, τύποις Σ. Καψοκεφάλου. 1886. 16ον, σελ. 32.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 12 Σεπτεμβρίου.

Ἡ βασιλικὴ θαλαμηγὸς «Ἀμφιτρίτη» ἐκ Νεαπόλεως διετάχθη νὰ καταπλεύσῃ εἰς Βιλαφράγκαν παρὰ τὴν Νίκαιαν. Ἐκεῖ θὰ κατέλθῃ ἐκ Παρισίων ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, ἵνα ἐπιβιβασθῇ τῆς θαλαμηγοῦ. Ἡ «Ἀμφιτρίτη» καταπλέουσα εἰς Ἑλλάδα εἰς οὐδεμίαν θὰ ὑποβληθῇ κάθαρσιν, τῶν ἐκ Γαλλίας προελεύσεων γινομένων δεκτῶν εἰς τοὺς λιμένας τοῦ βασιλείου ἐλευθέρως.

— Εἰς τὰ παθόντα ἐκ τοῦ σεισμοῦ μέρη κατέπλευσαν ἐκ Τεργέστης δύο εἰσέτι ἀτμόπλοια μετὰ ξυλείας. Διὰ τῆς κομισθείσης καὶ ἀναμενομένης ξυλείας ἐλπίζεται, ὅτι θὰ θεραπευθῶσιν αἱ ἀνάγκαι πάντων τῶν κατοίκων. Ἐν ταῖς καταστραφείσαις ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ πόλεσι καὶ κώμαις ἐργάζονται νῦν 1000 ἐργάται, πανταχοῦ δὲ μετὰ δραστηριότητος διεξάγεται ἡ ἐργασία τῆς ἀνεγέρσεως τῶν παραπηγμάτων. Πολλαὶ οἰκογένειαι ἤδη στεγάζονται ὑπὸ παραπήγματα.

Digitized by Google

— Δὲν θὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀνοικοδόμησις οἰκιῶν ἐν Φιλιατροῖς πρὶν ἢ καταρτισθῇ σχέδιον νέας ρυμοτομίας τῆς πόλεως. Ὁ νομομηχανικὸς Μεσσηνίας ἐνετάλη ἤδη νὰ καταρτίσῃ τὸ σχέδιον τοῦτο.

— Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου παρόντος ἔτους μέχρι σήμερον ἀπεβίωσαν ἐν Ἀθήναις 1718 ἄτομα, ἐξ ὧν 192 ἀπεβίωσαν τὸν μῆνα Ἰανουάριον, 181 τὸν Φεβρουάριον, 189 τὸν Μάρτιον, 166 τὸν Ἀπρίλιον, 179 τὸν Μάϊον, 168 τὸν Ἰούνιον, 319 τὸν Ἰούλιον, 178 τὸν Αὔγουστον καὶ μέχρι σήμερον ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 143.

— Εἰς Φάληρον κατέπλευσε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἡ μοῖρα τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου, ἣν διοικεῖ ὁ δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ ἧς ἐπιβαίνει καὶ ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας, πρίγκιψ Ἀλβέρτος. Ἀμφότεροι οἱ πρίγκιπες ἐπιβαίνουσι τῆς *Ἀλεξάνδρας*, ἐφ' ἧς κυματίζει ἡ σημαία τοῦ ναυάρχου δουκός.

Ὁ ὑπὸ τὸν τὸν δοῦκα ἀγγλικὸς στόλος σύγκειται ἐκ τῶν ἀτμοδρομόνων *Ἀλεξάνδρας, Τρομεροῦ, Πολυφήμου, Κεραυνοβόλου, Ἀφόβου, Ἀγαμέμνονος* καὶ *Ἴριδος* καὶ τῶν θωρηκτῶν *Ὑπερηφάνου* καὶ *Δουπρέϊζ*.

— Διετάχθησαν οἱ διοικηταὶ τῶν συνταγμάτων τοῦ πεζικοῦ νὰ ἀποστείλωσιν ἐνταῦθα ἀνὰ ἕνα λοχαγόν, οἱ δὲ διοικηταὶ τῶν εὐζωνικῶν ταγμάτων ἀνὰ ἕνα λοχαγὸν ἢ ὑπολοχαγόν, ὅπως ἀσκηθῶσιν, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ταγματάρχου τοῦ πεζικοῦ κ. Δούβαλη καὶ τοῦ ἐκ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς λοχαγοῦ κ. Σεβαλιὲ εἰς γυμνάσια βολῆς. Οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ σώματα αὐτῶν θὰ διδάξωσι τὰ γυμνάσια ταῦτα εἰς τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, ὅπως κατὰ τὸν Φεβρουάριον τελεσθῶσι τὰ ἀποφασισθέντα μεγάλα γυμνάσια βολῆς.

— Ὑπεγράφη ἡ διαταγὴ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν σχολὴν τῶν ὑπαξιωματικῶν τῶν ἐπιτυχόντων κατὰ τὰς ἐξετάσεις ὑποψηφίων. Καθὰ εἶχε συστήσει ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπή, ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων εἰσάγεται ἀριθμὸς μείζων τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένου, ἤτοι 17 ἐκ τοῦ πεζικοῦ, 4 ἐκ τοῦ ἱππικοῦ καὶ 40 διὰ τὸν οἰκονομικὸν κλάδον.

— Αἱ ἐργασίαι τῆς κατασκευῆς τοῦ τμήματος Καμαρίου Δερβεναχίου, τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου, προχωροῦν δραστηρίως. Ἡ τοποθέτησις τῶν τροχιῶν ἔφθασεν ἀπὸ Καμαρίου μέχρι τοῦ χωρίου Λουτροῦ. Τὸ τμῆμα τοῦτο ἔσται ἕτοιμον πρὸ τοῦ τέλους τοῦ Δεκεμβρίου. Ἐν τῷ εἰρημένῳ τμήματι περιλαμβάνεται καὶ σιδηρᾶ μεγάλη γέφυρα, δι' ἣν ὑπολογίζεται ὅτι θὰ δαπανηθῶσι πλέον τῶν 80,000 δραχμῶν.

— Κατ' ἐπισήμους πληροφορίας ὁ μέχρι τῆς 10 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἐξαχθεὶς ἐξ ὅλου τοῦ κράτους σταφιδόκαρπος τῆς ἐφετεινῆς συγκομιδῆς ἀνέρχεται εἰς 87,720,428 ἐνετικὰς λίτρας.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν τοῦ παρελθόντος μηνὸς Αὐγούστου ἡ ὅλη κίνησις τῶν κεφαλαίων τῆς ἐθνικῆς τραπέζης ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 272,098,597,48. Τὸ ἐν τοῖς ταμείοις ὑπάρχον μεταλλικὸν ἀνήρχετο εἰς δρ. 4,776,380.86, τὰ δὲ εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια εἰς δραχμὰς 99,031,359,41 ἐκτὸς δρ. 8,093,340 εἰς δίδραχμα καὶ μονόδραχμα. Τὰ κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου ὀφειλόμενα τῇ τραπέζῃ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐκ διαφόρων δανείων ἀνήρχοντο εἰς δραχ. 102,138,983.79. Αἱ ἐπὶ τόκῳ καταθέσεις συνεποσοῦντο εἰς δρ. 97,972,289.88 αἱ δὲ ἄνευ τόκου καὶ ἀποδοτέαι τῇ αἰτήσει εἰς δρ. 17,983,659.33.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθη ἤδη τὸ 20ὸν φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον ἕβδομον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Ἑλληνικὰ νομίσματα (Εἰκὼν διπλῆ μετὰ προσηρτημένου ἐπεξηγηματικοῦ κειμένου, ἐκτετυπωμένου ἰδίᾳ ἐπὶ λεπτοῦ χάρτου.)—Ἀρχαία πύλη ἐν Οἰνιάδαις.—Ἐρείπια τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ὀρχομενοῦ.—Ἀθηναῖαι ἐν τῷ γυναικωνίτῃ.—Ἀσπασία.—Ἡρόδοτος—Εὐριπίδης. — Φειδίας.—Σοφοκλῆς.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *εἴκοσι* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 20.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Τὰ ζητηθέντα βιβλία ἀπεστάλησαν ὑμῖν διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἐντὸς κιβωτίου. Ταχυδρομικῶς δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—Κυρίους Ἀδελφ. Κ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα.—κ. Δ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Παρεπιδήμῳ.* Τὰ μόνα ἅτινα γνωρίζομεν εἶνε τὰ «Κυθνιακά» ὑπὸ Ἀντ. Βαλληνδα, ἀξιόλογος μονογραφία ἐν Σύρῳ ἐκδοθεῖσα, καὶ τὸ «Περὶ τῆς νήσου Σικίνου» ἐνταῦθα ἐκδοθὲν ὑπὸ Ζαφειρίου Γαβαλᾶ, φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας. Τὸ δεύτερον τοῦτο εἶνε πραγματεία ὑπὸ ἀρχαιολογικήν, ἱστορικὴν καὶ στατιστικὴν ἔποψιν τῆς εἰρημένης νήσου. Πραγματεία τις νομίζομεν ἐδημοσιεύθη καὶ περὶ Ἄνδρου, ἀλλὰ δὲν περιῆλθεν ὑπὸ τὰς ὄψεις ἡμῶν.—*Φιλοβίβλῳ.* Κυρία αἰτία εἶνε ἡ μικρὰ αὐτῶν κατανάλωσις. Ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις, ἃς ἀναφέρετε, τὰ τοιαῦτα βιβλία πωλοῦνται εἰς μυριάδας ἀντιτύπων. Οἱ Ἄγγλοι ἰδίως ἔχουσι τὰ εὐωνότατα τῶν βιβλίων. Τὸ ἐν Leeds βιβλιοπωλεῖον Γουδὰλ καὶ Σας ἐξέδωκεν οὐχὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου τὸ μυθιστόρημα τοῦ Δίκενς «τὸν σύλλογον τῶν Πικουΐκων,», ὅπερ εἰ καὶ ἀποτελούμενον ἐκ 200 σελίδων διστήλων διὰ λεπτῶν τυπογραφικῶν χαρακτήρων τετυπωμένων ἐτιμᾶτο μόνον μιᾶς πέννας (10 λεπτῶν). Ἕτερος δὲ βιβλιοπώλης, ὁ ἐν Δρανσγαΐτ Τζὼν Χαϋγοὺδ ἐξέδωκε τὸν *Ὄλιβερ Τουΐστ* τοῦ αὐτοῦ μυθιστοριογράφου, τιμώμενον ἐπίσης δέκα λεπτῶν. Ἀλλ' ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐπωλήθησαν 200,000 ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου.—κ. Ι. Χ. Μ. Λευκάδα. Συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ σας. — κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Μ. Μ., ἀπεστείλαμεν δὲ καὶ πρὸς τὸν αὐτόθι κ. Κ. Κ. τὰ ζητηθέντα. Εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Λ. Τ. Ὕδραν. Συνεπείᾳ τῆς δευτέρας ὑμῶν ἐπιστολῆς ἐπεστράφη τὸ σταλὲν γραμματόσημον.—κ. Ι. Π. Τὰ δάση τῆς Ἑλλάδος, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐν ταῖς προσαρτηθείσαις ἐπαρχίαις τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου ἔχουσιν ἐν συνόλῳ ἔκτασιν 5,500,000 στρεμμάτων. Δυστυχῶς ὁ ἐθνικὸς οὗτος πλοῦτος ὁσημέραι ἐλαττοῦται ἐκ τῆς κακουργίας τῶν ἐμπρηστῶν.—κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν. Θέλομεν φροντίσει περὶ τῆς ἀναφερομένης ὑποθέσεως.—κ. Μ. Δ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ζητηθέντες τόμοι ἀπεστάλησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Δ. Σ. Σμύρνην. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς διὰ τὴν «Ἑστίαν.» — κκ. Γ. Κ. καὶ Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.— Κυρίαν Κ. Γ. Ν. Ναύπλιον καὶ κκ. Ν. Α. Κέρκυραν, Η. Κ. Πρίγκηπον, καὶ Π. Γ. Κ. Τρίπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Φίλῳ Συνδρομητῇ.* Καὶ σήμερον ἔτι εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη γίνε-

Digitized by Google

ται αὐτοῦ χρῆσις. Εἰς παρελθόντας χρόνους οἱ Κομπογιαννῖται συνέλεγον τὸ φειδόχορτον ἐπὶ τοῦ Πηλίου ὄρους, ὡς σῦνέβαινε καὶ τὸ πάλαι κατὰ τὴν περίεργον περιγραφὴν τοῦ γεωγράφου Δικαιάρχου. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ φειδόχορτον ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Κενταύρου Χείρωνος, ὁ δὲ Διοσκορίδης ἀποκαλεῖ αὐτὸ «πάνακες χειρώνιον». — κ. Ν. Σ. Ν. Κάρυστον. Τὰ ζητηθέντα πάντα ἀπεστείλαμεν. Ἀντίτιμον αὐτῶν μετὰ ταχυδρ. δραχ. 9,70. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τὸ μικρὸν ὑπόλοιπον.—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Τακτικῇ Συνδρομητρίᾳ*. Ἀφ' οὗ αἱ κυρίαι ὁσημέραι ἐγείρουσιν ἀξιώσεις ἐπὶ ἐπαγγελμάτων, ἅτινα μέχρι τοῦδε ὑπελαμβάνοντο ἀποκλειστικὸς κλῆρος τῶν ἀνδρῶν, τί τὸ παράδοξον μετὰ τὰς ἰατροὺς καὶ τὰς δικηγόρους ἂν ζητήσωσιν ἄλλαι καὶ ἀξιωματικῶν ἐπωμίδας; Τὸ φιλοπόλεμον μένος τῶν Ἀμαζόνων δὲν ἀπεσβέσθη ἐν τῷ γυναικείῳ φύλῳ· τό γε νῦν ἔχον μόνον ἐν τῇ ἀγρίᾳ χώρᾳ τῶν Δαχομαίων ὑπάρχει στρατὸς ἐκ γυναικῶν· ἀλλ' οὐδαμῶς δύσκολον νὰ ἀναφανῶσιν Ἀμαζόνες καὶ ἐν ἄλλοις ἔθνεσι. Πρό τινος χρόνου ἡ βασίλισσα τῆς Ἰνδικῆς Βαρόδας προσέφερεν εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῶν Ἰνδιῶν νὰ πέμψῃ αὐτῷ ἐπικουρίαν γυναικείου στρατοῦ ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ἀφγανοὺς πολέμῳ. «Εἶναι γνωστὸν τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι, ἔγραφεν αὕτη τῷ ἀντιβασιλεῖ, ὁπόσον εἶναι φιλοπόλεμοι καὶ ἱππαστικαὶ αἱ γυναῖκες τῆς Μαχράττης· ἀποδεχόμενοι δὲ τὴν πρότασίν μου θὰ παράσχητε ὑπόδειγμα μιμήσεως εἰς τὰς γυναῖκας τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀγγλίας, ὅπερ θὰ ἀποδείξῃ ὅτι αἱ γυναῖκές εἰσιν ἱκαναὶ νὰ φέρωσιν ὅπλα καὶ νὰ συμπολεμῶσι μετὰ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς αὐτοκρατορίας».

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. — Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.
Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας*.

SMYRNE

ET L' ASIE MINEURE

AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Minueure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5 Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'.	Δραχ. 2.—
— *Χαρακτῆρες.*	δραχ. 2,20.
— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5.	δραχ. 2,20.
— *Ὀρφεύς, Πυγμαλίων.*	δραχ. 1,25.
— *Ἆσμα Ἀσμάτων.*	» 1. —
— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία.	Λεπτ. 50

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

26 Σεπτεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	360.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	365.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	454.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	357.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	284.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	274 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	176.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	94 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	473.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4015.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	58.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	57.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας . . »	173.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	92.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	273.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	32.20
» 3μην	31.85
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	127.—
» Τραπεζικὸν 3μην	125.50

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.25
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.50

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ὑπὸ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ

Πλήρης σειρὰ αὐτοῦ ἐκ 2 τόμων ἀποτελουμένη μετὰ μεγάλων εἰκόνων ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐκτετυπωμένων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» εἰς τὸ *ἥμισυ μόνον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 8,50 οἱ δύο τόμοι*, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δραχ. 10.—Μόνον ὁ δεύτερος τόμος πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 2,50, μετὰ ταχυδρ. τελῶν ἀντὶ δρ. 3.

M. MINGHETTI

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΥΠΟ Γ. ΜΙΚΩΝΙΟΥ,

διδάκτορος τῆς νομικῆς.

Ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς δραχ. 8 μόνον δρ. 4.

Μετὰ ταχυδρ. Δρ. 4,50.

Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας»

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—577

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 510.—5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 562

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ Διήγημα ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου.

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ. Σημασία αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Η ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΣΦΡΑΓΙΔΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΓΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΩΝ ΟΦΕΩΝ.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΠΕΡΙ ΑΙΜΑΤΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Κατ' αὐτὰς συνῆλθεν, ὡς γνωστόν, ἐν Βιέννῃ τὸ ἕβδομον διεθνὲς συνέδριον τῶν ἀνατολιστῶν. Ἡ πρώτη αὐτοῦ προκαταρκτικὴ συνεδρίασις ἔγεινε τῷ 14)26 Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν κατετέθησαν πλῆθος δωρεῶν βιβλίων, ἐν οἷς τὴν ἐπιφανεστάτην θέσιν κατεῖχεν ὁ πρῶτος τόμος τῶν δημοσιευθέντων χειρογράφων τοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥαϊνέρου. Μετὰ ταῦτα δὲ διηρέθη τὸ συνέδριον εἰς πέντε τμήματα, α') τὸ σημιτικὸν μετὰ δύο ὑποδιαιρέσεων, β') τὸ ἀριανὸν γ') τὸ ἀφρικανικὸν δ') τὸ ἀσιατικὸν ε') τὸ μαλαϊκὸν καὶ πολυνησιακόν. Ἐν τῷ συνδρίῳ τούτῳ τὴν Ἑλλάδα ἀντιπροσωπεύει, ὡς γνωστόν, ὁ ἐν Κερκύρᾳ γυμνασιακὸς καθηγητὴς κ. Σπυρίδων Παπαγεωργίου, ἄλλως εἰδικὸς περὶ τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, ὅστις θέλει ἀναγνώσει διατριβὴν περὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ Κουτζοβλάχων.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένου ἑβδομαδιαίου περιοδικοῦ φύλλου *Ἀθηναίου*, τῷ τῆς 11 Σεπτεμβρίου ἐ.ν. ἐδημοσιεύθη βιβλιοκρισία περὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ κ. Schlumberger περὶ βυζαντιακῶν μολυβδοβούλλων, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Σ. Π. Λάμπρου.

— Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 3074 φύλλῳ τοῦ ἀγγλικοῦ *Ἀθηναίου* ἐδημοσιεύθη λίαν εὐμενὴς κρίσις περὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ κ. Α. Πασπάτη *τὰ βυζαντινὰ ἀνάκτορα*. Ὁ βιβλιογράφος τελευτᾷ εὐχόμενος ὅπως τὸ ἔργον μεταφρασθῇ εἰς τὴν ἀγγλικήν. Ἐν τῷ αὐτῷ γίνεται εὐφημότατος λόγος περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ παρ' ἡμῖν διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς κ. Κλωνὸς Στεφάνου τοῦ δημοσιευθέντος γαλλιστὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *La grèce au point de vue naturel* κτλ.

— Εἶνε γνωστὸν μεθ' ὁπόσου ζήλου οἱ λόγιοι Ἄγγλοι καὶ μάλιστα οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ ἀριστοκρατίᾳ ἀσχολοῦνται περὶ τὴν μετάφρασιν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν. Ἤδη δύο πρώην πρωθυπουργοί, ὁ μακαρίτης Δέρβυ καὶ ὁ Γλάδστων μετέφρασαν ἢ ἡρμήνευσαν τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν· πρὸς τούτοις καὶ ἄλλοι λόρδοι καὶ πρώην ὑπουργοί, ἵνα παραλίπωμεν τοὺς πολλοὺς ἄλλους ἐξ ἐπαγγέλματος λογίους καὶ καθηγητάς, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ καλλιτεχνήσωσιν εὐδοκίμους τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων μεταφράσεις. Νῦν πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ ἡ μετάφρασις τῶν πρώτων δώδεκα ῥαψῳδιῶν τῆς Ὀδυσσείας φιλοπονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ πεπαιδευμένου κόμητος Κάναρβων, ὅστις ἐχρημάτισεν ἄλλοτε ὑπουργός. Προσεχῶς ἐκδίδοται ἐν δυσὶ τόμοις καὶ ἕτερον ἀξιόλογον πόνημα «ἡ βόρειος Ἑλλάς, περιοδεῖαι καὶ ἔρευναι ἐν Ἀλβανίᾳ, Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ, καὶ ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Ἰονίου καὶ τοῦ Θρακικοῦ πελάγους» ὑπὸ I. S. Stuart-Glennie.

— Ἐν ἔτει 1884 γενομένων ἀνασκαφῶν ἐν Καρχηδόνι ὑπὸ Γάλλων ἀρχαιολόγων ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ κ. Ῥέιναχ εὑρέθη σὺν τοῖς ἄλλοις κορμὸς μαρμαρίνου ἀγάλματος τἆλλα ἀξιόλογος, ἀλλὰ μὴ ἔχων πολλὴν σημασίαν διὰ τὸ ἐλλιπές. Κατετέθη δὲ εἰς τὸ Λοῦβρον. Ἀλλὰ μετά τινας μῆνας ἔν τινι ἀρχαιοπωλείῳ τοῦ Λονδίνου ἠγοράσθησαν διὰ τὸ βρεττανικὸν μουσεῖον ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ δεξιὸς ποὺς ἀγάλματος ἐπ' ἴσης μαρμαρίνου, ὅπερ ἐλέγετο προερχόμενον ἐκ Καρχηδόνος. Τὰ μέλη ταῦτα ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐν Παρισίοις κορμόν, ὅστις οὕτω συνεπληρώθη ὡς ἀξιόλογον ἄγαλμα τοῦ ἑτέρου τῶν Διοσκούρων, ἐκτεθὲν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Λούβρου, εἰς ὃ παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ βρεττανικοῦ μουσείου τὸ δικαίωμα τῆς ἀγορᾶς τῶν ἐν Λονδίνῳ πωλουμένων μελῶν.

— Ἡ ἐν Πετρουπόλει ἀρχαιολογικὴ ἑταιρεία προτίθεται νὰ ἱδρύσῃ μουσεῖον χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων, εἰς ὃ θὰ εἰςκομισθῶσιν ἅπαντα τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς μοναστηρίοις τῆς ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας εὑρισκόμενα τοιαῦτα ἀντικείμενα. Ἀλλὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σχεδίου τούτου ἀναμένεται ἡ ἔγκρισις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

— Ἡ θέσις τῆς ἀρχαίας ἐν τῇ νοτίᾳ Ῥωσίᾳ ἑλληνικῆς ἀποικίας Ὀλβίας, κειμένης ἐν τῷ σημερινῷ διαμερίσματι τῆς Χερσῶνος ἠρευνήθη κατ' αὐτὰς ὑπὸ τοῦ ἐν Ῥωσίᾳ ῥωμούνου ἀρχαιολόγου κ. Σουρουτσάν, ὅστις ἀνεῦρε τεκμήρια ἅτινα πιθανῶς θέλουσι καταστήσει αὐτῷ δυνατὴν τὴν σχεδιογράφησιν τοῦ περιβόλου τῶν ἀρχαίων τειχῶν καὶ τὸν ὁρισμὸν τῆς θέσεως τοῦ ἀρχαίου νεκροταφείου, τῆς ἀγορᾶς καὶ ἄλλων μερῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἐπ' ἴσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχαιολόγου ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ τῶν *κουργάνι* ἤτοι παναρχαίων τύμβων τῆς χώρας.

— Ἐν Βιέννῃ ἐτελέσθη μεγαλοπρεπέστατα ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ διασήμου ἐρευνητοῦ τῶν πόλων Tegettoff.

— Ἡ τελευταῖον ἐν Βερολίνῳ λαβοῦσα χώραν σύνοδος τῶν φυσιοδιφῶν ἠρίθμει 2,224 μέλη καὶ 1,931 ἕτερα ἄτομα ἁπλῶς λαβόντα μέρος, ἕνεκα τοῦ διαφέροντος αὐτῶν εἰς τὰς προόδους τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἐκ τοῦ ὅλου ἀθροίσματος τῶν 4,155 λαβόντων μέρος εἰς τὴν σύνοδον μελῶν τὰ 1,496 ἦσαν γυναῖκες. Χάριν περιεργίας ἀναγράφομεν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκ διαφόρων πόλεων καὶ κρατῶν προσελθόντων ἑταίρων. Ἐκ Βερολίνου ἦσαν 1,444, μὴ γερμανοὶ δὲ 429. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων 6 προσῆλθον ἐξ Ἀφρικῆς (2 ἐκ τοῦ Ἀκρωτηρ. τῆς Καλῆς Ἐλπίδος καὶ 4 ἐξ Αἰγύπτου), 4 ἐξ Αὐστραλίας, 18 ἐξ Ἀσίας (16 μόνον ἐξ Ἰαπωνίας) 42 ἐκ τῆς βορείου καὶ 12 ἐκ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἐκ τῶν διαφόρων κρατῶν τῆς Εὐρώπης προσῆλθον 347 φυσιοδίφαι. Τούτων οἱ μὲν 146 ἦσαν ἐξ Αὐστρίας, οἱ 41 ἐξ Ἑλβετίας, οἱ 29 ἐκ τῶν Σκανδιναυικῶν χωρῶν, οἱ 55 ἐκ Ῥωσσίας, οἱ 27 ἐκ Βελγίου καὶ Ὀλλανδίας, οἱ 8 ἐκ Γαλλίας, οἱ 17 ἐξ Ἀγγλίας, οἱ 15 ἐξ Ἰταλίας, οἱ 4 ἐξ Ἱσπανίας καὶ Πορτογαλλίας, καὶ οἱ 4 ἐκ Τουρκίας, Ἑλλάδος, Σερβίας καὶ Ῥουμανίας.

— Κατ' ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἰταλίᾳ ηὐξήθησαν οἱ μισθοὶ τῶν δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλισσῶν τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων.

— Ὁ αὐλάρχης τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας Ἀλεξάνδρου θέλει ἐκδώσει προσεχῶς ἱστορίαν τῆς ἑπταετοῦς βασιλείας τοῦ ἐξωσθέντος ἡγεμόνος.

— Ἐν Πομπηΐᾳ ἐγένοντο κατ' αὐτὰς σπουδαῖαι ἀνακαλύψεις. Πλησίον τῆς ἀνατολικῆς θύρας ἥτις ἄγει εἰς Νοκέραν ἀνεκαλύφθη ὁδὸς πλήρης τάφων σπουδαιοτάτης σημασίας. Δυστυχῶς ἡ ὁδὸς αὕτη κατὰ τὸ παρὸν καλύπτεται ὑπὸ ὑδάτων βροχῆς, διὸ ἡ ἔρευνα τῶν τάφων τούτων θέλει βραδύνει ἐπὶ μικρόν, μέχρις οὗ ξηρανθῶσι τὰ ὕδατα.

— Ὁ Γάλλος μυθιστοριογράφος Ἀλφόνσος Δωδὲ συγγράφει ἐκτενὲς μυθιστόρημα θέμα ἔχον τὰ ἀκαδημαϊκὰ τῆς Γαλλίας ἤθη. Τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ τὸ προσεχὲς ἔργον ἔσται βαθεῖα μελέτη τῶν χωρικῶν. Ὁ διάσημος ποιητὴς Σουλὴ Προυδὸμ ἐπεξεργάζεται ποίημα φιλοσοφικὸν ἐκ τετρακισχιλίων στίχων, ὁ δὲ Λεκὸντ Δελίλ, εἷς τῶν ἐξοχωτέρων καὶ οὗτος ποιητῶν, λυρικὸν ποίημα ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, τὴν *Ἀπολλωνιάδα*.

Digitized by Google

— Τῇ 23 τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου θέλει ἑορτασθῆ ἐν Βερολίνῳ ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ αὐτόθι βασιλικοῦ δραματικοῦ θεάτρου (Schauspielhaus). Ἐπὶ τούτῳ δὲ παρασκευάζεται ὑπὸ τοῦ Schäfer ἱστορικὸν ὑπόμνημα περὶ τοῦ θεάτρου τούτου κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα 1786—1886.

— Ἡ παγκόσμιος γλῶσσα volapük, περὶ ἧς πολὺς ἐπ' ἐσχάτων ἐγένετο λόγος, ἀποτελεῖ τὸ θέμα μονοπράκτου ὀρχηστικοῦ θεάματος (ballet divertissement) προσηρμοσμένου εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ Λουδοβίκου Gance, ὅπερ παρεστάθη μετ' ἐπιτυχίας ἐπ' ἐσχάτων ἐν Παρισίοις.

— Ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ῥώσου ποιητοῦ Πούσκιν, ἥτις συμπίπτει τῇ 10 Φεβρουαρίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους, θέλει διενεργηθῆ ἐν Ῥωσίᾳ δημοσίᾳ ἐγγραφὴ συνδρομῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διατηρήσεως τῶν διαφόρων οἴκων ἐν οἷς κατῴκησεν ὁ ποιητὴς καὶ τῆς δημοσιεύσεως νέας ἐκδόσεως τῶν ἔργων αὐτοῦ, δημοσιευθησομένης ἐν Μόσχᾳ.

Ἡ Σιναία Ἀκαδημία πρόκειται νὰ παραδοθῇ ὅσον οὔπω ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀειμνήστου Σίνα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὰς ἐπισήμους πληροφορίας ὑπὲρ αὐτῆς ἀνελλιποῦς ἤδη καὶ διὰ τῶν ἀναγκαίων σκευῶν καὶ ἐπίπλων κατηρτισμένης δραχμαὶ 2,943,429.

— Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τῶν συγκλητικῶν διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1886—1887, Τὴν σύγκλητον ἀποτελοῦσιν ὁ πρύτανις τοῦ πανεπιστημίου κ. Γ. Καραμήτσας, ὁ ἀντιπρύτανις κ. Κ. Δηληγιάννης, οἱ κοσμήτορες τῶν τεσσάρων σχολῶν κκ. Κ. Ν. Κωστῆς τῆς νομικῆς, Χρ. Παπαδόπουλος τῆς φιλοσοφικῆς, Δ. Κόνσολας τῆς ἰατρικῆς καὶ Ζῆκος Ῥώσης τῆς θεολογικῆς, οἱ ἐκ τῶν συγκλητικῶν τοῦ λήξαντος ἔτους κκ. Θ. Ἀρεταῖος καὶ Μ. Βενιζέλος καὶ οἱ προχθὲς ἐκλεγέντες κκ. Ι. Πανταζίδης καὶ Στ. Στρέϊτ.

— Ἀνεβλήθη ἡ Ὀλυμπιακὴ ἔκθεσις, ἥτις κατὰ τὸ ἐλευσόμενον ἔτος προέκειτο νὰ τελεσθῇ, εἰς τὸ ἔτος 1888. Οὕτως ἔσται δυνατὸν τὰ ἐκτεθησόμενα ἐνταῦθα ἐκθέματα νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889, τὴν τελουμένην πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.

— Ὁ ἐν Ῥώμῃ δικηγόρος κ. Rago, διὰ τοῦ ἐκεῖ ἡμετέρου πρεσβευτοῦ, προσέφερεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην χειρόγραφον ποίημα ἐπικὸν εἰς δύο τόμους ἐπιγραφόμενον «ὁ Μάρκος Βότζαρης» τοῦ ἰταλοῦ ποιητοῦ Pietro Carmardella. Τὸ ποίημα τοῦτο πεμφθὲν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ἀπεστάλη προχθὲς ὑπὸ τούτου εἰς τὸν κ. ἔφορον τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.

— Ὁ λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ κ. Κωνσταντινίδης ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ Βοσσὲρ κατὰ τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ περιοδείαν του, ἐχάραξε τὸν ὁδοιπορικὸν τῆς Θεσσαλίας χάρτην, ὅστις νῦν ἐκτυπούμενος διὰ τοῦ πολυγράφου θὰ διανεμηθῇ εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τῶν διαφόρων σωμάτων.

— Ἡ Ῥιζάρειος Σχολὴ ἀπεφάσισε νὰ διατρέφῃ καὶ ἐκπαιδεύῃ δωρεὰν τρεῖς νέους ἐξ Ἀλβανίας.

— Τὸ ἐν Δραγατσανίῳ εἰς τιμὴν τῶν ἐκεῖ πεσόντων ἱερολοχιτῶν ἱδρυθὲν μνημεῖον, ὅπερ ἀνηγέρθη διὰ κοινοῦ ἐράνου τῶν ἐν Ῥουμανίᾳ διαμενόντων ὁμογενῶν, θὰ ἐγκαινισθῇ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκεῖθεν διερχομένης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

— Καθ' ἃ γράφουσιν ἐκ Μυτιλήνης, τὴν νῆσον διέτρεξεν ἐσχάτως ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ὁ ἐπιφανὴς γεωγράφος καὶ χαρτογράφος κ. Ἑρρῖκος Κεῖπερτ χάριν γεωγραφικῶν μελετῶν. Τὸν κ. Κεῖπερτ ἐπεριποιήθησαν οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων μετ' ἐξαιρετικῆς φιλοφροσύνης, ἀναχωρῶν δὲ οὗτος ἔμεινε καταγοητευμένος ἐκ τῶν καλλονῶν τῆς νήσου καὶ ἐκ τῆς μεγάλης φιλοξενίας τῶν Λεσβίων.

— Ὁ κ. Ἰω. Ἀρσένης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», τοῦ γνωστοῦ εἰκονογραφημένου Ἡμερολογίου του, διὰ τὸ ἔτος 1887. Τὸ ἡμερολόγιον, ἔσται ἕτοιμον περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, θέλει δὲ περιέχει ὕλην ποικίλην, καὶ θὰ κοσμῆται δι' εἰκόνων καὶ προσωπογραφιῶν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 3 Ὀκτωβρίου.

Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Σεπτέμβριον αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 731,307. 85, τοῦ τελωνείου Σύρου εἰς δρ. 359 943.60 καὶ τοῦ τελωνείου Ἀθηνῶν εἰς δρ. 83,762. 95, ἐνῷ κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους τὸ μὲν τελωνεῖον Πειραιῶς εἰσέπραξε μόνον 496.287.93, τὸ δὲ τελωνεῖον Σύρου 276,751.39 καὶ τὸ τελωνεῖον Ἀθηνῶν 27,045.35, ἤτοι ἐφέτος κατὰ τὸν Σεπτέμβριον αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ὑπερτέρησαν τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δρ. 235,019 92, τοῦ τελωνείου Σύρου κατὰ δρ. 83,192.21 καὶ τοῦ τελωνείου Ἀθηνῶν κατὰ δραχ. 56,717 60. Ἐκ μόνων ἄρα τῶν τριῶν τούτων τελωνείων παρουσιάζεται ἐφέτος κατὰ τὸν 7βριον διαφορὰ εἰσπράξεων ἐπὶ πλέον δραχμῶν 374,929.73. Κατὰ δὲ τὴν κατάστασιν ὅλων τῶν τελωνείων τοῦ Κράτους, αἱ ἐξ αὐτῶν εἰσπράξεις κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον ἀνῆλθον εἰς δραχ. 3,155.248.23, ἐνῷ αἱ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦσαν μόνον δραχμαὶ 2.285,362.37, ἤτοι αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Σεπτέμβριον ὑπερτέρησαν τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 819,886.86.

—Ἡ Α. Π. ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης ἀπέστειλε φρ. 0,000 ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων διὰ τοῦ ἐνταῦθα καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Ι. Μαραγκοῦ, ὅστις προσήνεγκε καὶ ἰδίαν εἰσφορὰν 200 φράγκων ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ.

— Ἡ ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου στηθεῖσα μεγάλη σιδηρᾶ γέφυρα, ἣν ἄρτι παρέλαβον οἱ μηχανικοὶ κκ. Κελλενὲκ καὶ Μαρκόπουλος, εἶνε ἀληθῶς ἓν τῶν τεχνικωτέρων ἔργων τοῦ μέλλοντος πορθμοῦ. Τὸ ὕψος αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὅταν τὰ ὕδατα τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου συνενωθῶσιν ἐν τῇ διώρυχι, θὰ εἶνε τοιοῦτον, ὥστε πλοῖον ἔχον ἱστὸν ὕψους 42 μέτρων θὰ δύναται νὰ διέρχηται ἀφόβως ὑπ' αὐτήν. Ἡ γέφυρα ἐκ σιδήρου σφυρηλάτου στηρίζεται ἀσφαλῶς ἐπὶ θεμελίων ἐκτισμένων, ἐπὶ πλέον δὲ θὰ ἀπομείνῃ ὡς ὑποστήριγμα ἱκανὸν μέρος τοῦ ἐδάφους ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὅταν διανοιχθῇ καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν τμῆμα τῆς διώρυγος. Τὸ ὕψος τοῦ καταστρώματος εἶνε 8 μέτρων, διαιρεῖται δὲ τοῦτο εἰς δύο κατὰ μῆκος διὰ κιγκλίδων καὶ ἐκ δεξιῶν μὲν θὰ διέρχηται ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς ἡ ἁμαξοστοιχία τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Κορίνθου, ἥτις σήμερον διέρχεται παραπλεύρως, ἐξ ἀριστερῶν δὲ ἐστρώθη ἐκ χώματος καὶ χαλικίων ἁμαξιτὴ ὁδὸς ἱκανῶς εὐρεῖα, δι' ἧς θὰ διέρχωνται καὶ οἱ πεζοδρομοῦντες.

— Ὑπὸ ἀντιπροσώπου ἀγγλοαυστριακῆς ἑταιρείας παρεπιδημοῦντος ἐνταῦθα, ἐγένοντο εἰς τὴν κυβέρνησιν προτάσεις περὶ παραχωρήσεως τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης.

— Ὁ ἐν Ἁγίῳ Λουδοβίκῳ τῆς Ἀμερικῆς ἐμπορικὸς οἶκος Baur et Regel ἀπετάθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον των Ἐξωτερικῶν ζητῶν νὰ μάθῃ τὸν καταλληλότερον τρόπον, δι' οὗ δύναται νὰ συνάψῃ ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἑλλάδος, πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν οἴνων εἰς Ἀμερικήν. Ἡ αἴτησις τοῦ ἀμερικανικοῦ οἴκου παρεπέμφθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπερ δι' ἐγκυκλίου πρὸς τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς τοῦ κράτους παραγγέλλει αὐταῖς νὰ γνωρίσωσιν εἰς τοὺς ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ των οἰνοποιοὺς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀμερικανικοῦ οἴκου γνωρίζοντες αὐτοῖς συνάμα καὶ τὴν διεύθυνσίν του.

— Ἤρξατο ἤδη ἡ συλλογὴ τοῦ βάμβακος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λεβαδείας, καὶ ἂν ἐξακολουθήσῃ ἡ αὐτὴ εὔνοια τοῦ καιροῦ, τὸ προϊὸν θέλει εἶνε ἀρίστης ποιότητος. Τὸ ποσὸν τοῦτο παραχθησομένου βάμβακος, ἀφοῦ ἐκκοκκισθῇ, ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀνέλθῃ εἰς 1,000,000 ὀκάδων, διότι ἡ σπορὰ ἐφέτος ἦτο μικρά.

— Αἱ ἀτμοπλοϊκαὶ ἡμῶν ἑταιρεῖαι ἤρχισαν νὰ ἐπεκτείνωσι τὸν κύκλον τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν. Μετὰ τὴν «Ἑλληνικὴν Ἀτμοπλοΐαν», προσεχῶς ἐγκαθιστῶσαν γραμμὰς συγκοινωνίας μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ ἡ «Πανελλήνιος Ἀτμοπλοϊκὴ Ἑταιρία» παρήγγειλεν εἰς τὰ ἐν Σκωτίᾳ ἐργοστάσια τοῦ Mac Millan τρία ἀτμόπλοια 12 μιλίων ταχύτητος, 1950 τόννων χωρητικότητος καὶ 1500 ἵππων δυνάμεως. Τὰ πλοῖα ταῦτα παραδοθήσονται εἰς τὴν ἑταιρίαν τὸ μὲν πρῶτον μετὰ 6 1/2 μῆνας, τὸ δὲ δεύτερον μετὰ 7 1/2 καὶ τὸ τρίτον μετὰ 8 1/2 μῆνας.

— Κατὰ τὴν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» δημο-

Digitized by Google

σιευθεῖσαν ἔκθεσιν τοῦ ἐπὶ τούτῳ συνελθόντος συμβουλίου ἐκ τῶν νομικῶν συμβούλων περὶ ἀναλογισμοῦ τῶν ἐκλεκτέων βουλευτῶν κατὰ τὸν νέον ἐκλογικὸν νόμον, ὁ ὁλικὸς πληθυσμὸς τῶν ἐκλογέων τοῦ Κράτους ἀνέρχεται εἰς 479,794, ἐξ ὧν 6,491 εἰσὶ τῶν τριῶν προνομιούχων ἐκλογικῶν περιφερειῶν, ἤτοι τῆς Ὕδρας 3408, τῶν Σπετσῶν 2298 καὶ τῶν Νέων Ψαρρῶν 785· ὥστε ὁ ὑπολειπόμενος ἀριθμὸς ἐκλογέων εἶνε 473,303. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ὁ ὁριστικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐκλεκτέων βουλευτῶν, πλὴν τῶν ἀνηκόντων 4 εἰς τὰς προνομιούχους ἐπαρχίας, εἶνε ὁ ἑξῆς·

Κεφαλληνίας 7, Λακωνίας 9, Ἄρτης 3, Μεσσηνίας 12, Κερκύρας 9, Ἀττικῆς 12, Ἀρκαδίας 12, Ἀχαΐας 12, Λαρίσσης 11, Εὐβοίας 7, Φθιώτιδος 9, Ἀργολίδος 9, Κυκλάδων 12, Τρικκάλων 8, Ζακύνθου 4, Ἀκαρνανίας 10.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθη ἤδη τὸ 21ον φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τῇ «Δ. τ. Π.» καὶ τῷ κ. Π. Γ. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—*Φιλαναγνώστῃ*. Βεβαίως, ἀλλὰ δὲν ἠθελήσαμεν. Ἡ ὕλη κατηρτίσθη τοιαύτη, ὥστε τὸ *Ἡμερολόγιον* τῆς «Ἑστίας» νὰ εἶνε ἀληθὲς ἐγκόλπιον δυνάμενον ν' ἀναγνωσθῇ ἄνευ ἐνδοιασμοῦ ὑπὸ πάντων, καὶ τῶν ἁβροτέρων μελῶν τῆς οἰκογενείας.—κ. Ι. Μ. Β. Μύκονον. Ἐκ παραδρομῆς ὅλως ἀκουσίας εἶχεν ἐπέλθει ἡ καθυστέρησις. Τὰ καθυστερήσαντα ἀπεστάλησαν ὑμῖν, τακτικῶς δὲ θέλει ἐξακολουθήσει ἡ ἀποστολὴ εἰς τὸ ἑξῆς.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Κ. Μ. Βαγδάτιον. Ἡ καθυστέρησις προῆλθεν ἐκ τοῦ μέτρου τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως. Ἤδη ἐπιτραπείσης τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας, ἡ ἀποστολὴ ἐπανελήφθη, συναποσταλέντων καὶ πάντων τῶν προηγουμένων φύλλων.—κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἡ παραγγελία ὑμῶν ἐξετελέσθη, ἐγγραφέντος τοῦ κ. Σ. Ν. Κ. εἰς τὸ σημειούμενον περιοδικόν.—*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Μάλιστα, ἐκ τοῦ ἔργου τούτου, ὅπερ ὡς ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Paul Janet διακρίνονται καὶ διὰ τὴν ἠθικὴν βάσιν καὶ διὰ τὴν γλαφυρότητα περὶ τὴν ἔκφρασιν. Τὸ σύγγραμμα ἰδίως ἐξ οὗ μετεγλωττίσαμεν τὸ κεφάλαιον ὅπερ ἀναφέρετε εἶνε ἄριστον οἰκογενειακὸν ἀνάγνωσμα, περὶ αὐτοῦ δέ, θυελλωδῶς συζητουμένης ἐν τῇ Γαλλικῇ Βουλῇ τοῦ 1880 τῆς ἀναμορφώσεως τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως τῶν θηλέων, καὶ τῶν συντηρητικῶν ῥητόρων διισχυριζομένων ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἠθικὸν σύγγραμμα μὴ ὂν συγχρόνως καὶ θρησκευτικόν, εἷς τῶν διαπρεπῶν ῥητόρων τῆς συμπολιτεύσεως εἶπε· «Ἐνθυμοῦμαι ἕν ἔργον συγγραφὲν ὑπὸ μέλους τοῦ Ἰνστιτούτου, τοῦ κ. Paul Janet. Ὅτε ἦτο καθηγητὴς ἐν Στρασβούργῳ, ἔκαμε σειρὰν ἀναγνωσμάτων τὰ ὁποῖα συνήνωσεν ἐν ἑνὶ τόμῳ ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ *Οἰκογένεια*. Ἐν αὐτοῖς ἄνευ ἐλαχίστης μεταφυσικῆς ἢ θρησκευτικῆς μερίμνης ἐπεθεώρησε τὰς διαφόρους σχέσεις, τὰ διάφορα καθήκοντα, ἅτινα ἐπιβάλλονται εἰς τὰ μέλη οἰκογενείας τινός, τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τοὺς συζύγους καὶ τὰ τέκνα, τὸν ἀδελφόν, τὴν ἀδελφήν. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποτείνεται εἰς τοὺς καθολικοὺς καὶ εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους, εἰς τοὺς ἰσραηλίτας καὶ τοὺς ἐλευθερολογιστάς. Τὸ βιβλίον τοῦτο δύναται νὰ παράσχῃ ἰδέαν τοῦ τί δύναται νὰ ᾖ ἡ ἠθικὴ παίδευσις ἀπηλλαγμένη πάσης μεταφυσικῆς ἰδέας. Τοιαύτην ἠθικὴν παίδευσιν δύναται καὶ ὀφείλει νὰ παράσχῃ τὸ ἔθνος εἰς τὰς οἰκογενείας.»—κ. Χ. Ι. Καΐρον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Πρὸς τὸν κ. Γ. Δ. ἀπεστάλησαν τὰ ἤδη ἐκδοθέντα τεύχη τῆς Ἱστορίας. Ὁ «Φιλίστωρ» ἐξεδίδετο ἐπὶ δύο ἔτη (1863—64), τὰ δ' ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ συγγράμματος ἀποτελοῦσι 4 τόμους.—κ. Ι. Φ. Σῦρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Θέλει δημοσιευθῇ εἰς προσεχῆ φύλλα τῆς «Ἑστίας».—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Δ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὸ πρόγραμμα δύνασθε νὰ ζητήσητε ἐκ τοῦ γραφείου τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῆς.—κκ. Α. Μ. Βῶλον, Μ. Φ. Λαύριον, καὶ Ν. Κ. Θ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν.—*Φίλῳ Μ.* Ὁ Βοῦλβερ Λύττων εἶχεν ἀκριβῶς τὴν ἐναντίαν γνώμην. «Ἐπιστημονικὰ βιβλία, ἔλεγε, ἀναγίνωσκε τὰ νεώτερα, φιλολογικὰ τὰ ἀρχαιότερα.»—κκ. Ν. Π. Κωνσταντινούπολιν, Α. Κ. Πύργον, Ν. Δ. Τ. Βῶλον, Ν. Α. Κέρκυραν, καὶ Μ. Κ. Ῥοστόβιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Ἐρωτηματικῷ*. Χαλκίδα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι θὰ εἶνε ὑπὲρ τὸ δέον μακρόν.—κ. Ο. Π. Μεχάλλα—Κιμπίρ. Ἐκ πάντων τῶν σημειουμένων ἐλλείπουσιν ἀτυχῶς ἐξαντληθέντες οἱ ἀριθμοὶ 364, 394, 398, 418, καὶ 420. Τὰ λοιπὰ δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν, ἐὰν χρησιμεύωσιν ὑμῖν.—κ. Κ. Μ. Χανία. Ἐπληρώθησαν τῷ κ. Β. Β. τὰ σημειούμενα.—κ. Κ. Ν. Α. Σῦρον. Ἀτυχῶς μᾶς εἶνε ἀδύνατον, διότι στερούμεθα τοῦ πρὸς τοῦτο ἀναγκαίου χρόνου.—κ. Κ. Τσ. Ἄρταν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη. Ἀντίτιμον αὐτοῦ δραχ. 6,25, μετὰ ταχυδρ. τελῶν 6,75, τὰς ὁποίας εὐαρεστήθητε νὰ ἀποστείλητε.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

3 Ὀκτωβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	370.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	377.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	460.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	369.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	289.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	278 —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	185.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	246.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	96 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	488.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4080.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	54.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	57.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας..»	194.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	96.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	285.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	33.40
» 3μην......	33.10
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	130.—
» Τραπεζικὸν 3μην	129.50
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον...........	26.30
Λίρα ὀθωμανική...........	29.80

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'.	Δραχ. 2.—
— *Χαρακτῆρες.*	δραχ. 2,20.
— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5.	δραχ. 2,20.
— *Ὀρφεύς, Πυγμαλίων.*	δραχ. 1,25.
— *Ἆσμα Ἀσμάτων.*	» 1. —
— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία.	Λεπτ. 50

Digitized by Google

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ „ΕΣΤΙΑΣ"

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

(Σελίδες 275 16ον, μετὰ πολλῶν πινάκων, εἰκόνων, καὶ εἰκονογραφημ. ἐξωφύλλου)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ: Μετεωρολογικοὶ καὶ χρονολογικοὶ πίνακες. Προφητεῖαι τῶν Ἡμερολογίων. Διάρκεια τῆς ἡμέρας. Θερμοκρασία Ἀττικῆς. Σεισμοὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἐξήγησις φυσικῶν φαινομένων κλπ. κλπ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ: Βασιλικὴ οἰκογένεια. Χρονικὰ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως. Ἑλληνικὴ Σημαία. Ἑλληνικὰ Παράσημα. Βουλευταί. Ἀπόκτησις ἑλλ. ἰθαγενείας. Μεταφορὰ δημοτικῶν δικαιωμάτων. Στρατολογία. Εὑρετήριον τῆς Ἑλλην. νομοθεσίας 1885-86. Τὰ ἐλεύθερα τελωνειακοῦ δασμοῦ. Πίνακες δυνάμεως τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν ἐπιστρατεύσει. Στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἐκπαίδευσις. Παραγωγὴ καπνοῦ, ξυλείας κλπ. Μεταλλεῖα, ὀρυχεῖα ἁλυκαί. Ἰαματικὰ λουτρά. Ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑλλάδος. Προσωπικὸν δημοσίας ὑπηρεσίας. Νέος νόμος Χαρτοσήμου κλπ.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ: Ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι. Τοπογραφικὸς ὁδηγὸς τοῦ Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου. Ὅμοιος τοῦ σιδηροδρόμου Λαυρείου. Μελέτη τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισσαν σιδηροδρόμου. Τομὴ Ἰσθμοῦ Κορίνθου. Ἐμπορικὴ ἀτμοπλοΐα ἐν Ἑλλάδι. Ξέναι ἀτμοπλοϊκαὶ ἑταιρίαι. Ταχυδρομεῖα. Τηλεγραφεῖα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑ: Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως. Πιστωτικὰ Καταστήματα καὶ Ἑταιρίαι. Ὑποκαταστήματα Ἐθν. Τραπέζης. Νομισματικὸς πίναξ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ: Ἐθν. Πανεπιστήμιον. Γυμνάσια. Ἑλλην. σχολεῖα. Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρία. Δημοτικὰ σχολεῖα. Δημοτικὰ σχολεῖα Ἀθηνῶν.

ΥΓΙΕΙΝΗ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΒΙΟΣ, ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ, ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ, ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

ΜΙΚΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τῶν κκ. *Ἀγ. Βλάχου, Ἀντ. Μηλιαράκη, Σ. Λάμπρου, Σ. Μηλιαράκη, Σ. Ἀποστολίδου, Ν. Ἀποστολίδου, Ἀρ. Κουρτίδου, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Σουρῆ, Ι. Πολέμη, Γ. Δροσίνη.*

ΟΚΤΩ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ὑπὸ Θ. Ἀννίνου.

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΛΑΧΕΙΟΝ

Ὁ κάτοχος ἑκάστου ἀντιτύπου εἶνε καὶ κάτοχος ἑνὸς ἀριθμοῦ λαχείου ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου εἶν' ἐκτετυπωμένος ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου.

Εὑρίσκεται ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις ΕΣΤΙΑΣ, ΜΠΕΚ, ΒΙΛΜΠΕΡΓ καὶ τιμᾶται δρ. 2.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἀντὶ δρ. 2,25 καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντὶ φρ. ἀργ. 2,50.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. — Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.
Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας*.

SMYRNE
ET L' ASIE MINEURE
AU POINT DE VUE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL

par Démétrius Georgiadès (de Smyrne)

Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d' un plan de la ville de Smyrne.

Εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 264.

Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δραχ. 5. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5,80.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—578.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 511.—12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 563

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

ΩΡΑΙ ΑΓΩΝΙΑΣ. Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ, ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ὑπὸ Ιω. Φουστάνου.

ΕΙΣ ΕΛΛΗΝ ΙΕΡΑΡΧΗΣ.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑ.

Ο ΝΑΥΤΗΣ ποίημα (Κατὰ τὸ ἱσπανικὸν «la Paloma») ὑπὸ Ι. Ἰσιδωρίδου Σκυλίσση.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Βρεττανικῆς σχολῆς διορισθήσεται ὁ C. F. Penrose, οὗ τὸ ὄνομα ἀρρήκτως συνεδέθη πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἑλλήνων. Πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας, ὁ Penrose ἐξέδωκεν ἐν ἔτει 1851 τὴν «Ἔρευναν περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀττικῆς ἀρχιτεκτονικῆς,» πρό τινων δ' ἐτῶν δι' ἐπανειλημμένων ἀνασκαφῶν ἐμελέτησε τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ Ὀλυμπιείου.—Τῆς δὲ γερμανικῆς σχολῆς διευθυντὴς διωρίσθη εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Οὐλερίχου Καῖλερ ὁ καθηγητὴς Εὐγένιος Πέτερσεν, διακεκριμένος ἀρχαιολόγος πολλὰ ἐκδοὺς ἔργα περὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων.

— Ὁ ἐν Λονδίνῳ ἐκδότης Murray ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν συγγραφῆς τοῦ κ. Benjamin, τέως πρέσβεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν τῇ περσικῇ αὐλῇ «Περὶ Περσίας καὶ Περσῶν».

— Ἀναγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔναρξις τῆς δημοσιεύσεως μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος ἐκδοθησομένου ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸν τίτλον *Τὸ βαβυλωνιακὸν καὶ ἀνατολικὸν ἀρχεῖον*. Τὸ ἀρχεῖον τοῦτο σκοπὸν ἔχει τὴν δημοσίευσιν μελετῶν περὶ τῆς βαβυλωνιακῆς καὶ ἀνατολικῆς ἱστορίας, φιλολογίας καὶ ἀρχαιολογίας.

— Μεγάλη σπουδαιότης ἀποδίδοται εἰς ἀπόφασίν τινα τοῦ ἐν Τεργέστῃ δικαστηρίου, ὡς λύουσαν κατ' ἀρχὴν ζήτημα ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν πνευματικὴν ἰδιοκτησίαν. Τὸ ἐν Μιλάνῳ κατάστημα Ῥικάλδη, ὅπερ ἔχει τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς *Ἀϊδᾶς* τοῦ Βέρδη, ἐνήγαγε διευθυντήν τινα θεάτρου, ὡς διδάξαντα ἀπὸ σκηνῆς παρῳδίαν τοῦ μελοδράματος τούτου. Τὸ δικαστήριον κατεδίκασε τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου εἰς πρόστιμον δισχιλίων δραχμῶν καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ποσοστῶν ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι πρὸς διδασκαλίαν τῆς παρῳδίας, περιεχούσης καὶ μέλη εἰλημμένα ἐκ γνωστοῦ μελοδράματος ἦτο ἀναγκαία καὶ ἡ ἄδεια τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ μελοδράματος τούτου.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν παρετήρησέ τις, ὅτι ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἐσχάτως ἐκδοθέντων γεωγραφικῶν πινάκων τοῦ Βενουκώφ, πᾶσαι αἱ λίμναι τῆς κεντρικῆς Ἀσίας ἀποξηραίνονται ὁσημέραι. Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ φαινομένου τούτου ἀρκεῖ ἡ σύγκρισις τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας τῶν λιμνῶν πρὸς τὴν ἔκτασιν αὐτῶν πρὸ εἰκοσαετίας. Αἱ προσπάθειαι ὅπως δι' ἀναδασώσεως τῆς χώρας θεραπευθῇ τὸ κακὸν ἀπέβησαν ἄκαρποι· τυφῶνες ἀλλεπάλληλοι ἐξερρίζωσαν πάσας τὰς δενδροφυτείας, ἑξηκοντακισχίλιοι δὲ κάτοικοι τῆς Βοχάρας, ἀδυνατοῦντες τοῦ λοιποῦ νὰ βιῶσιν ἐν τῇ ἐπεκτεινομένῃ ἐρήμῳ, ἐζήτησαν καταφύγιον εἰς τὰς ρωσσικὰς χώρας. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ρώσσου Βενουκὼφ εἶνε ἀνάγκη πρὸς πρόληψιν τῆς περαιτέρω ἀποξηράνσεως τῶν λιμνῶν καὶ της ἐρημώσεως ἐπομένως τῆς μέσης Ἀσίας νὰ ὀρυχθῇ διῶρυξ, ὅπως διὰ ταύτης χύνωνται τὰ ὕδατα τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, καὶ νὰ διοχετευθῶσιν εἰς τὸν Βόλγαν ὡς οἷόν τε πλεῖστοι ἐκ τῶν συμβαλλόντων νῦν εἰς τὸν Δὸν παραποταμίων.

— Εἰς τὴν σειρὰν τῶν εὐώνων δημοσιευμάτων προσετέθη ἐσχάτως καὶ ἡ «Βιβλιοθήκη τῆς καθόλου φιλολογίας τῆς ἡμεδαπῆς καὶ ἀλλοδαπῆς,» ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ βιβλιοπώλου Ὄθωνος Χένδελ ἐν Ἄλλῃ. Οἱ τόμοι τῆς βιβλιοθήκης ταύτης, καίτοι πολλάκις ἀποτελούμενοι ἐκ δέκα τυπογραφικῶν φύλλων καὶ φιλοκάλως τυπωμένοι, τιμῶνται ἀντὶ 30 λεπτῶν ἕκαστος.

— Ὁ ἐπὶ τῆς παιδείας ὑπουργὸς ἐν Γαλλίᾳ προσδιώρισε τὸν χρόνον τῆς ἀπονομῆς τοῦ γέρατος ἐν τῷ διεθνεῖ διαγωνίσματι *Βόλτα*. Ὁ διαγωνισμὸς οὗτος ἱδρύθη διὰ διατάγματος τῆς 11 Ἰουνίου (ν.ε.) 1882, γέρας δ' αὐτοῦ ὡρίσθη ποσὸν 50,000 φράγκων εἰς τὸν ἀνακαλύψοντα τρόπον, ὅπως ἐφαρμόσῃ τὸν ἠλεκτρισμὸν εἴτε ὡς παράγοντα θερμότητος, εἴτε φωτός, εἴτε χημικῆς ἐνεργείας, εἴτε μηχανικῆς δυνάμεως, εἴτε μεταβιβάσεως τηλεγραφημάτων, εἴτε τέλος πρὸς θεραπείαν ἀσθενῶν.

Τὸ γέρας ἀπονεμηθήσεται τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1887. Οἱ διαγωνιζόμενοι δύναται νὰ ὑποβάλωσι τὰ ἔργα των μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου 1887. Οἱ ἐπιστήμονες πάντων τῶν ἐθνῶν δύνανται νὰ συμμετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ.

— Ἡ *Ἐφημερὶς τῆς Βομβάης* δημοσιεύει σειρὰν ἐπιστολῶν τοῦ Ἰταλοῦ Ἀγγέλου Γουβερνάτη, περιγραφούσας τὴν εἰς Ἰνδίας περιήγησιν αὐτοῦ. Σκοπὸς τῆς περιηγήσεως τοῦ κ. Γουβερνάτη, καθηγητοῦ τῆς σανσκριτικῆς φιλολογίας καὶ γλώσσης, ἦν ἡ περισυναγωγὴ ἀντικειμένων πρὸς ἵδρυσιν ἀνατολικοῦ μουσείου ἐν Φλωρεντίᾳ. Εἰς τοῦτο δὲ ἐβοήθησαν αὐτὸν ἰθαγενεῖς λόγιοι, οἵτινες ἀπό τινος φιλοτιμοῦνται νὰ συνδέσωσι στενὰς φιλολογικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Εὐρωπαίων σοφῶν.

Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἐκδίδοται ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς *Ἑστίας* νέον ἔργον τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Γεωργίου Δροσίνη **Διηγήματα καὶ ἀναμνήσεις**. Καλλιτεχνικώτατα ἐκτετυπωμένον καὶ ἀποτελοῦν κομψὸν τόμον ἐκ 250 σελίδων τὸ βιβλίον τιμᾶται δραχμῶν μόνον 2 καὶ ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχμῶν 2,20.

— Ἐν τῷ ἐκδοθέντι 21 τεύχει τῆς «Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» τοῦ καθηγητοῦ κ. Κωνστ. Παπαρρηγοπούλου περιέχεται ὁ πρόλογος τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου αὐτῆς τόμου, ὡραῖον ἱστορικὸν ἀπάνθισμα, γεγραμμένον μετὰ τῆς συνήθους εἰς τὸν Ἕλληνα ἱστοριογράφον ἐμβριθείας καὶ γλαφυρότητος. Προσεχῶς ἐκδίδονται καὶ οἱ γεωγραφικοὶ καὶ τοπογραφικοὶ πίνακες τῆς Ἱστορίας, καλλιτεχνικώτατα ἐξειργασμένοι ὑπὸ Εὐρωπαίων καλλιτεχνῶν.

Συνδρομηταὶ εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐγγράφονται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ δρ. 35 διὰ τὰς Ἀθήνας, δρ. 40 διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ φρ. χρ. 40 διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τοῦ «Ἄστεος» ἀντὶ *Ἡμερολογίου* τοῦ 1887, καλλιτεχνικώτατον εἰκονογραφικὸν λεύκωμα, ἐξ ὁλοκλήρου ἀφιερωμένον εἰς τὰ τελευταῖα ἐν τοῖς συνόροις γεγονότα, ἅτινα πάντες μετ' ἐνδιαφέροντος πατριωτικοῦ παρηκολούθησαν. Τὸ λεύκωμα κοσμεῖται δι' ὡραίου χρωματιστοῦ ἐξωφύλλου, περιλαμβάνει δὲ α') τὰς εἰκόνας τῶν δύο ἐν τοῖς μεθορίους ἀνωτέρων Ἑλλήνων σωματαρχῶν καὶ τοῦ Τούρκου ἀρχιστρατήγου Ἐγιοὺπ πασσᾶ. β') εἰκόνας τῶν φονευθέντων κατὰ τὰς συμπλοκὰς ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν· γ') εἰκόνας τῶν τραυματισθέντων ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν· δ') σχεδιογραφήματα τῶν τοποθεσιῶν, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ σπουδαιότεραι συμπλοκαὶ καὶ ε) τὸ νοσοκομεῖον Λαρίσσης, ἐν ᾧ ἐνοσηλεύθησαν οἱ τραυματίαι. Αἱ εἰκόνες αὗται συνοδεύονται

Digitized by Google

ὑπὸ βιογραφικῶν καὶ ἐπεξηγητικῶν σημειώσεων. Τὸ *Λεύκωμα* συμπληροῦται διὰ δύο ποιημάτων τῶν κκ. Δροσίνη καὶ Κόκκου εἰς τοὺς πεσόντας. Τιμᾶται δ' ἐν Ἀθήναις ἀντὶ δραχμῆς. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,15 καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντὶ φρ. 1,30.

— Ἐν Βερολίνῳ παρασκευάζεται ἡ ἔκδοσις τοῦ μεγάλου περὶ τῶν Ἀνασκαφῶν τῆς Ὀλυμπίας συγγράμματος καὶ πρὸς τοῦτο ἀποστέλλονται ὑπὸ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως εἰς Ὀλυμπίαν, πρὸς μελέτην καὶ ἀπεικόνισιν τῶν εὑρημάτων ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου κ. Φούρτβαινκλαρ καὶ ὁ ἐν Δρέσδῃ καθηγητὴς κ. Τρόϋ. Ἐκδόται τοῦ ὅλου ἔργου εἶνε οἱ καθηγηταὶ Κούρτιος καὶ Ἄδλαρ, ἰδίᾳ δὲ θέλουσι γράψει ὁ Δαῖρφελδ περὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν, ὁ Τρόϋ περὶ τῶν γλυπτῶν καὶ ὁ Φούρτβαινκλαρ περὶ τῶν χαλκῶν εὑρημάτων.

—Τὸ τμῆμα τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀπεφάσισε τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Προέβη δ' εὐθὺς εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπιτροπῆς, ἥτις θέλει ἐργασθῇ διττῶς· ἤτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν θέλει καταρτίσῃ θίασον ἐξ ἠθοποιῶν, ὅστις ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ συλλόγου θέλει δώσῃ σειρὰν θεατρικῶν ἑσπερίδων κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον χρησιμεύων οὕτω καὶ ὡς πρακτικὴ σχολὴ νέων ἠθοποιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ θέλει φροντίσῃ περὶ ἀνεγέρσεως ἰδίου θεάτρου.

— Κατὰ τὸ ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐφορίας τῶν Ἀρχαιοτήτων αἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γενόμεναι ἐν Δήλῳ ἀνασκαφαὶ ἐξετάθησαν α') ἐν τῇ καλουμένῃ στοᾷ τῶν ταύρων, ἔνθα εὑρέθησαν 13 τετραγωνικὰ ἐνεπίγραφα βάθρα· β') ἐν τῷ Ἀρτεμισίῳ, ἔνθα εὑρέθησαν 8 ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί, 23 προξενικὰ ψηφίσματα, 14 τεμάχια καταγραφῶν ἐξ 20 μέχρι 40 στίχων, μεγάλη καταγραφὴ ἐξ 164 στίχων καλῶς διατηρουμένη, προτομὴ ἀνδρικὴ καὶ κολοσσιαία χείρ, ἴσως ἡ χεὶρ τοῦ ἐκ Νάξου Ἀπόλλωνος· γ') παρὰ τὴν ἱερὰν λίμνην ἔνθα εὑρέθησαν τρία ἀρχαϊκὰ ἀγάλματα Ἀπόλλωνος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πλήρη· δ') ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Φιλίππου ἔνθα εὑρέθησαν ἓξ ἐνεπίγραφα βάθρα. Ἀπεκαλύφθη πρὸς τούτοις ἡ *παλαίστρα* ἐν τῇ καλουμένῃ θέσει «Καλυβάκια» καὶ εὑρέθησαν ἐν αὐτῇ ἓξ ἐφηβικαὶ ἐπιγραφαί, 9 ἀναθηματικαὶ καὶ πλεῖσται πλάκες καὶ μαρμάρινα θρανία, ἐφ' ὧν πλῆθος σχεδιασμάτων γενομένων ὑπὸ τῶν ἀσκουμένων τὸ πάλαι ἐν τῇ παλαίστρᾳ καὶ ἐν αὐτῇ διατριβόντων νέων. Εὑρέθησαν ἔτι δύο γυναικεῖαι κεφαλαὶ καὶ τρεῖς ἀνδρικαί.

— Ἐν τῷ «Χρόνῳ τῶν Ἀθηνῶν» ὁ κ. Α. Διομήδης Κυριακός, καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐδημοσίευσεν ἄρθρον, ἐν ᾧ καταδεικνύων τὰς ἐλλείψεις τῆς θεολογικῆς σχολῆς, προτρέπει τὴν Κυβέρνησιν εἰς θεραπείαν αὐτῶν διὰ τῆς πληρώσεως ἑδρῶν αἵτινες ἀπὸ πολλοῦ μένουσι χηρεύουσαι, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου οἱ φοιτηταὶ στεροῦνται τῆς διδασκαλίας σπουδαιοτάτων θεολογικῶν μαθημάτων. Κατὰ τὸν κ. Διομήδη Κυριακόν, ὡς ἔχει σήμερον ἡ θεολογικὴ ὑμῶν σχολή, εἶνε ἐλλιπεστάτη, διότι ἐξ 20 μαθημάτων ἀπαραιτήτων, μόνον 8 διδάσκονται παρ' ἡμῖν, ἐλλείπουσι δὲ 12 ὅλα μαθήματα.

— Λῃξάσης τῆς μεταξὺ τοῦ μουσείου τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως συμβάσεως πρὸς ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν ἐν Περγάμῳ, ἡ διεύθυνσις τοῦ μουσείου κρίνουσα ὅτι ἀτελὲς εἶνε τὸ κέρδος τῆς ἐπιστήμης ἐὰν αἱ ἀνασκαφαὶ περιορισθῶσι μέχρι τοῦ σημείου εἰς ὃ ἔφθασαν, εὑρίσκεται εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Πύλης, πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἀνασκαφῶν τούτων.

— Τὸ ἀνακαλυφθὲν ἐν Λαρίσσῃ τεῖχος, ὅπερ κατ' ἀρχὰς ὑπετέθη ὡς ἀποτελοῦν μέρος ἀρχαίου θεάτρου, εἶναι ἀκριβῶς ὁ τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως τῆς Λαρίσσης περίβολος, ὅστις, μετὰ τὴν παντελῆ ἀποκάλυψίν του, θέλει πιστοποιήσει ἀκριβέστερον τὴν τοποθεσίαν τῆς ἀρχαίας Λαρίσσης.

— Κατὰ προτροπὴν τοῦ διευθυντοῦ τῆς σχολῆς τῶν ναυτικῶν δοκίμων κ. Ἠλ. Κανελλοπούλου ὁ κ. Δ. Κόκκος συνέθεσε καὶ ἐμελοποίησε χάριν τῶν μαθητῶν αὐτῆς ναυτικὸν ᾆσμα, ὅπερ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς τὸ ἰδιαίτερον τῆς Σχολῆς ἐμβατήριον.

—Ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Δ. Κονδύλη ἐδημοσιεύθη φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον *Κριτῶν καταδίκη*, ἐν ᾧ ψέγονται οἱ κατὰ τὸν πρὸ διετίας τελεσθέντα διαγωνισμὸν κρίναντες τὰς εἰς κρίσιν ὑποβληθείσας ἑλληνικὰς γραμματικάς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Νοθεύσεις ἐδωδίμων καὶ ποτῶν καὶ ἐξέλεγξις αὐτῶν, ὑπὸ Α. Κ. Δαμβέργη, καθηγητοῦ τῆς Χημείας. Ἀθήνησι, τύποις ἀδελφῶν Περρῆ. 1887. σ. 64. Τιμ. δρ. 2.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη πρὸς χρῆσιν τῶν στρατιωτικῶν ἰατρῶν καὶ φαρμακοποιῶν καὶ σκοπεῖ τὴν διδασκαλίαν τῶν διαφόρων μεθόδων πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν νενοθευμένων ἀλεύρων, τοῦ ἄρτου, τοῦ διπυρίτου, τῶν σίτων, τοῦ γάλακτος, τοῦ βουτύρου, τοῦ οἴνου, τοῦ ζύθου καὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Αἱ ὁδηγίαι αὗται δημοσιευθεῖσαι ἄλλοτε διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς ὑγιεινῆς ἐκδίδονται νῦν συμπεπληρωμέναι καὶ ἐπηυξημέναι.

Ἐπίκρισις τῆς ὑπὸ Θ. Ἀφεντούλη μεταφράσεως τῶν «Στοιχείων ἐπιστημονικῆς φυτολογίας» τοῦ Ι. Βισνέρου. Σελ. 14. Ἐν Ἀθήναις Τυπ. Α. Κωνσταντινίδου. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο, φέρον ὑπογραφὴν Σ. Μηλιαράκης, διανέμεται δωρεάν, εὑρίσκεται δὲ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας.

Ἐδουάρδου Τσελλέρου Σύνοψις τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου. Ἐκδίδοται φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῆς Α. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κυρίου Νικοδήμου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Θρ. Παπαλεξανδρῆ καὶ Ἀλ. Παπαγεωργίου. 1886. 8ον, σελ. ιη'—337.

Τιμᾶται δραχμῶν τεσσάρων.

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Ἐκδιδομένη κατὰ Κυριακήν.

Τὸ σημερινὸν φύλλον περιέχει τὰς εἰκόνας τοῦ Σταμπούλωφ, τοῦ Ραδοσλάβωφ, τὴν «Ἑλλάδα» ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἀλεξανδρείας ἐν ἄλλῃ σελίδι, μίαν σελίδα γελοιογραφιῶν καὶ μίαν σελίδα εἰδοποιήσεων μετ' εἰκόνων. Ὕλην δὲ ἐκλεκτὴν καὶ ποικίλην, ὡς συνήθως.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 3 Ὀκτωβρίου.

Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἀναχωρήσασα ἐκ Βιλλαφράγκας ἐπὶ τῆς «Ἀμφιτρίτης» θέλει καταπλεύσει τὸ Σάββατον εἰς Κόρινθον, ὅθεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου θὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας.

— Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἐπεσκέφθη ἐν Παρισίοις διάφορα ἀγαθοεργὰ καταστήματα, σκοπεῖ δὲ νὰ συστήσῃ ἐν Ἀθήναις οἰκονομικὰ μαγειρεῖα χάριν τῶν πτωχῶν, κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐν Παρισίοις λειτουργούντων.

— Ἐδημοσιεύθη τὸ Β. Διάταγμα περὶ ἱδρύσεως τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου. Αἱ ἐγγραφαὶ εἰς τὸ Λύκειον ἄρχονται κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἀπὸ τῆς σήμερον, ἡ δὲ διδασκαλία τῶν μαθημάτων ἀπὸ τῆς 20 Ὀκτωβρίου. Κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη τὸ σχολικὸν ἔτος θὰ ἄρχεται τὴν 3 Ἰουλίου καὶ θὰ λήγῃ τὴν 3 Σεπτεμβρίου. Κατὰ τὸ ἀρξάμενον σχολικὸν ἔτος θὰ λειτουργήσωσιν ἐκεῖναι αἱ τάξεις τοῦ Λυκείου, ἐν αἷς θὰ ἐγγραφῇ ἐπαρκὴς ἀριθμὸς μαθητῶν. Ἡ ἔναρξις τῆς διδασκαλίας τῆς γερμανικῆς ἢ τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης ἐν τῷ Λυκείῳ θὰ κανονισθῇ, ἀποφάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ὅταν ἐπαρκὴς ἀριθμὸς μαθητῶν δηλώσῃ, ὅτι προκρίνει νὰ διδαχθῇ τὴν ἑτέραν τούτων ἀντὶ τῆς γαλλικῆς.

— Κατηρτίσθη ἤδη τὸ νομοσχέδιον, τὸ ἀφορῶν τὴν μεταρρύθμισιν καὶ βελτίωσιν τῆς Σχολῆς τῶν Τεχνῶν, ἐπὶ βάσεων εὐρυτέρων. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου τούτου, ὅπως εἰσαχθῇ τις τοῦ λοιποῦ ἐν τῇ Σχολῇ πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπολυτήριον γυμνασίου, νὰ ὑποστῇ δὲ καὶ εὐδοκίμους ἐξετάσεις. Πρὸς τούτοις καταργοῦνται αἱ κατώτεραι τάξεις, ἐν γένει δ' ὁ ὀργανισμὸς τῆς Σχολῆς τροποποιεῖται κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὁμοίων σχολῶν.

— Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν παρεσκευάσθη ὁ

Digitized by Google

ὀργανισμὸς τοῦ στρατοῦ διὰ τὸ 1888 καὶ τὰ συναφῆ αὐτῷ νομοσχέδια.

Συνεκεντρώθησαν ἤδη ἐν ταῖς ἐνταῦθα καὶ ἐν Πειραιεῖ ἀποθήκαις τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῷ στρατῷ ὅπλα Σασσεπῶ καὶ Μαρτίνι, ἵνα ἀνταλλαγῶσι, διὰ τὸ ὁμοιόμορφον τοῦ ὁπλισμοῦ, μὲ ὅπλα Γκρᾶ.

— Τὸ σύνολον τῶν προσενεχθέντων εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων ἀνῆλθεν εἰς δραχμὰς 820,941, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν ἤδη ὑπὲρ τὰς 750,000.

— Κατὰ τοὺς ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς ἡ τοῦ ἔτους τούτου παραγωγὴ τοῦ σταφιδοκάρπου ἀνέρχεται εἰς 290—300 ἑκατομμύρια ἐνετικῶν λιτρῶν.

— Τὰ ζακχαρώδη κοκκινογούλια, σπόρον τῶν ὁποίων διένειμεν ἡ κυβέρνησις εἰς τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ γαιοκτήμονας, ηὐδοκίμησαν θαυμασίως. Τοῦτο ἴσως ἐνθαρρύνῃ κεφαλαιοῦχόν τινα νὰ συστήσῃ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐργοστάσιον πρὸς κατασκευὴν ζακχάρεως.

— Λέγεται ὅτι ἐπερατώθησαν αἰσίως αἱ μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου ἀγγλοαυστριακῆς τινος ἑταιρείας διεξαγόμεναι διαπραγματεύσεις πρὸς παραχώρησιν τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισαν σιδηροδρόμου, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς καταρτισθείσης πρὸ καιροῦ μελέτης τῆς γραμμῆς ταύτης. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑταιρείας ἀποδέχεται τὴν μελέτην τῆς ἀποστολῆς ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις, καὶ τὴν στρατηγικὴν καὶ τὴν διεθνῆ καὶ τὴν ἐμπορικήν, ἐπιφυλάσσει δὲ μόνον ἑαυτῷ γνώμην περί τινων λεπτομερειῶν, ἃς δὲν δύναται νὰ κανονίσῃ πρὶν ἢ συνεννοηθῇ πρὸς τὴν ὁμάδα τῶν κεφαλαιούχων, ἣν ἀντιπροσωπεύει.

Ἡ ἀναλαμβάνουσα τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἑταιρεία λέγεται πρὸς τούτοις, ὅτι εἶνε διατεθειμένη νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις καὶ πρὸς παροχὴν δανείου τῇ κυβερνήσει.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Λ. Τ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δὲ πρός τε ὑμᾶς καὶ πάντας τοὺς ἄλλους τὰ ζητηθέντα ἀντίτυπα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα.—κ. Ν. Ν. Βόλον. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Σ. Ἀϊδίνιον. Ἀντίτυπα τοῦ «Ὑπὲρ Πατρίδος» δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν. Τὰ τοῦ «Ἀττικοῦ Μουσείου» ἐξηντλήθησαν πάντα. Τὴν ἀνταλλαγὴν δὲν δυνάμεθα ἀτυχῶς νὰ δεχθῶμεν.—κ. Ν. Δ. Τ. Βῶλον. Ἀπεστάλησαν ἤδη πρὸ ἡμερῶν.—κ. Σ. Σ. Γύθειον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Μ. Κ. Ν. Σῦρον. Ἀτυχῶς δὲν μᾶς εἶνε δυνατόν, διότι δὲν μᾶς περισσεύει καιρὸς διὰ φροντίδας ὅλως ἀλλοτρίας τοῦ ἔργου ἡμῶν.—κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη, ὡς καὶ τὰ φυλλάδια τῶν δύο συγγραμάτων. Ὁ Γ' τόμος τῶν δικαστικῶν νόμων δὲν ἐξεδόθη ἔτι.—κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—*Φοιτητῇ*· Ὑπάρχει ἰδαιτέρα Σχολὴ τοιαύτη ἐν Παρισίοις, ἡ Ecole libre des sciences politiques(Rue Saint-Guillaume, 27,) Οἱ ὅροι τῆς ἐν αὐτῇ παραδοχῆς, οἱ διδάσκοντες καθηγηταί, τὰ διδασκόμενα μαθήματα καὶ ἐν γένει πᾶσα πληροφορία ἀναγράφεται ἐν προγράμματι ὅπερ δύνασθε νὰ ζητήσητε ἐκ τῆς γραμματείας τῆς εἰρημένης Σχολῆς. Δίπλωμα ἢ τίτλος τις δὲν ἀπαιτεῖται ἵνα γείνῃ τις δεκτὸς εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην.—κ. Ν. Π. Α. Πάτρας. Ἀπεστάλη. Εἰς τὴν ἐρώτησίν σας δ' ἀπαντῶμεν ὅτι τὸ *Ἡμερολόγιον* τῆς «*Ἑστίας*» ἀποστέλλεται οὐ μόνον εἰς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἄλλον, ὅστις ἤθελε ζητήσει τοῦτο συναποστέλλων ἅμα τὸ τίμημα. Πάντες δὲ οἵ τε συνδρομηταὶ τῆς *Ἑστίας* καὶ οἱ μὴ τοιοῦτοι μετέχουσι τοῦ Λαχείου τοῦ Ἡμερολογίου, οὗτινος ἕκαστον ἀντίτυπον φέρει ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου καὶ ἕνα ἀριθμὸν τοῦ Λαχείου.—κκ. Δ. Ι. Χ. Ἀγρίνιον, Ι. Π. Πόρον, Α. Μ. Ι., Δ. Δ. Π., Γ. Τ., Ι. Δ. Γ., Γ. Μ., Κ. Γ. Κ., Ἀναγνωστικὴν Ἑταιρίαν, Κέρκυραν, Π. Κ. Ἄμφισσαν, Η. Κ. Πρίγκιπον, Π. Κ. Τ., Ὕδραν, Καν Θ. Π. Ζ. καὶ Ν. Π., Σ. Π., Π. Ν. Π., Δ. Ν. Γ. καὶ Δ. Κ. Πάτρας, Κ. Ι. Κ. Λάρισσαν, Δ. Ν., Ι. Τ. καὶ Δ. Θ. Χ. Βῶλον, Δ. Θ. Σ. καὶ Τ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Ι. Μηλέας. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Θ. Δ. Εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς τε καὶ τὸν κ. Ι. Μ. Ἀλλὰ διὰ τὴν «Ἑστίαν» ἀτυχῶς εἶνε ἀκατάλληλον.—κ. Π. Χ. Εἶνε ἀρχὴ ἐφέτος. Εἰς τὸ μέλλον θὰ καταβληθῇ πλειοτέρα ἐπιμέλεια περὶ τὴν κατάταξιν· ἄλλως τὸ Εὑρετήριον καθιστᾷ εὐχερῆ τὴν χρῆσιν. Τὰς ἄλλας ἰδέας περὶ προσθηκῶν κλπ. θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει εἰς τὸ τοῦ 1888. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸ ἐνδιαφέρον.—*Φιλοδήμῳ*. Δὲν φωνασκοῦσιν, ἐργάζονται· καὶ οἱ καλλιτέχναι αἰσθάνονται τὴν εὐθύνην τοῦ ὅτι κρατοῦσι γραφίδα ἢ χρωστῆρα. Ὁ Ἀμπού, ὁ τόσον ἐλαφρὸς συνήθως καὶ τὴν εὐφυολογίαν πρὸ παντὸς ἐπιζητῶν ἔγραψε βιβλία διὰ τὸν λαόν. Ἀλλὰ πάντας ὑπερβαίνει ὁ μέγας Ῥῶσσος μυθιστοριογράφος Τολστόϊ, τὸν ὁποῖον κριτικός τις ἀποκαλεῖ *τσάρον τῆς φιλολογίας*. Ἰδοὺ τί ἔλεγεν οὗτος πρό τινος εἰς ῥῶσσον φιλόλογον: Τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ῥώσσων ἅτινα εἰξεύρουσιν ἀνάγνωσιν, μένουσι πρὸ ἡμῶν μὲ ἀνοικτὸν στόμα ὡς μικραὶ κορῶναι καὶ μᾶς λέγουν: «Κύριοι συγγραφεῖς, ῥίψατε εἰς τὸ στόμα μας ὀλίγην διανοητικὴν τροφήν, ἀξίαν καὶ ὑμῶν καὶ ἡμῶν· γράψατε καὶ δι' ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι διψοῦμεν λόγους ζωντανούς :» Ὁ ἀφελὴς καὶ ἔντιμος ῥωσσικὸς λαὸς εἶνε ἄξιος ὥστε ν' ἀκούσωμεν τὴν ἐπίκλησιν τῆς ἀγαθῆς καὶ δικαίας ψυχῆς του.» Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἆρά γε δὲν ἔχει ἀνάγκην τοιούτων λόγων ; Ἀλλὰ ποῖος τὸν συλλογίζεται αὐτὸν ἄλλοτε εἰμὴ κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν ;—κ. Ι. Μ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—κ. R. P. Βαρκελώνην. Τὸ φύλλον καὶ τὰς ζητηθείσας πληροφορίας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κκ. Α. Κ. Ναύπλιον, Π. Θ. Τρίπολιν, Ι. Χ. Κ. Πάτρας καὶ Ι. Σ. Α. Σῦρον. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ι. Σ. Α. Σύρον. Ἐπληρώθησαν τῇ «Ἀκροπόλει» τὰ σταλέντα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

10 Ὀκτωβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως				Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000	τῶν 5 °/₀	Δρ.	ν.	365.50
» 120,000,000	τῶν 5 »	»	»	374.50
» 60,000,000	τῶν 6 »	»	»	454.—
» 26,000,000	τῶν 6 »	»	»	364.—
» 25,000,000	τῶν 9 »	»	»	282.50
» 25,000,000	τῶν 8 »	»	»	272 50
» 10,000,000	τῶν 6 »	»	»	180.—
» 4,000,000	τῶν 8 »	»	»	243.—
» 6,000,000	τῶν 6 »	Δρ.	παλ.	95 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.				487.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4080.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	»	48.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	54.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας. .	»	172.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . .	»	92.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. .	»	288.50
Ἑταιρία Φωταερίου.	»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.	33.10
» 3μην.	32.85
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	130.—
» Τραπεζικὸν 3μην	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	26.05
Λίρα ὀθωμανική.	29.50

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'. Δραχ. 2.—.
— *Χαρακτῆρες.* δραχ. 2,20.
— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5. δραχ. 2,20.
— Ὀρφεύς, *Πυγμαλίων.* δραχ. 1,25.
— *Ἆσμα Ἀσμάτων.* » 1. —
— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία. Λεπτ. 50

Digitized by Google

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ „ΕΣΤΙΑΣ"

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

(Σελίδες 275 16ον, μετὰ πολλῶν πινάκων, εἰκόνων, καὶ εἰκονογραφημ. ἐξωφύλλου)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ: Μετεωρολογικοὶ καὶ χρονολογικοὶ πίνακες. Προφητεῖαι τῶν Ἡμερολογίων. Διάρκεια τῆς ἡμέρας. Θερμοκρασία Ἀττικῆς. Σεισμοὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἐξήγησις φυσικῶν φαινομένων κλπ. κλπ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ: Βασιλικὴ οἰκογένεια. Χρονικὰ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως. Ἑλληνικὴ Σημαία. Ἑλληνικὰ Παράσημα. Βουλευταί. Ἀπόκτησις ἑλλ. ἰθαγενείας. Μεταφορὰ δημοτικῶν δικαιωμάτων. Στρατολογία. Εὑρετήριον τῆς Ἑλλην. νομοθεσίας 1885-86. Τὰ ἐλεύθερα τελωνειακοῦ δασμοῦ. Πίνακες δυνάμεως τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν ἐπιστρατεύσει. Στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἐκπαίδευσις. Παραγωγὴ καπνοῦ, ξυλείας κλπ. Μεταλλεῖα, ὀρυχεῖα, ἁλυκαί. Ἰαματικὰ λουτρά. Ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑλλάδος. Προσωπικὸν δημοσίας ὑπηρεσίας. Νέος νόμος Χαρτοσήμου κλπ.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ: Ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι. Τοπογραφικὸς ὁδηγὸς τοῦ Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου. Ὅμοιος τοῦ σιδηροδρόμου Λαυρείου. Μελέτη τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισσαν σιδηροδρόμου. Τομὴ Ἰσθμοῦ Κορίνθου. Ἐμπορικὴ ἀτμοπλοΐα ἐν Ἑλλάδι. Ξέναι ἀτμοπλοϊκαὶ ἑταιρίαι. Ταχυδρομεῖα. Τηλεγραφεῖα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑ: Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως. Πιστωτικὰ Καταστήματα καὶ Ἑταιρίαι. Ὑποκαταστήματα Ἐθν. Τραπέζης. Νομισματικὸς πίναξ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ: Ἐθν. Πανεπιστήμιον. Γυμνάσια. Ἑλλην. σχολεῖα. Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρία. Δημοτικὰ σχολεῖα. Δημοτικὰ σχολεῖα Ἀθηνῶν.

ΥΓΙΕΙΝΗ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΒΙΟΣ, ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ, ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ, ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

ΜΙΚΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τῶν κκ. *Ἀγ. Βλάχου, Ἀντ. Μηλιαράκη, Σ. Λάμπρου, Σ. Μηλιαράκη, Σ. Ἀποστολίδου, Ν. Ἀποστολίδου, Ἀρ. Κουρτίδου, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Σουρῆ, Ι. Πολέμη, Γ. Δροσίνη.*

ΟΚΤΩ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ὑπὸ Θ. Ἀννίνου.

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΛΑΧΕΙΟΝ

Ὁ κάτοχος ἑκάστου ἀντιτύπου εἶνε καὶ κάτοχος ἑνὸς ἀριθμοῦ λαχείου ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου εἶν' ἐκτετυπωμένος ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου.

Εὑρίσκεται ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις ΕΣΤΙΑΣ, ΜΠΕΚ, ΒΙΛΜΠΕΡΓ καὶ τιμᾶται δρ. 2.
Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἀντὶ δρ. 2,25 καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντὶ φρ. ἀργ. 2,50.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως.

Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Α' ποιότητος δραχ. 2,50 τὰ 100.

Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Β' ποιότητος δραχ. 2 τὰ 100.

Κατασκευάζονται σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους.

Ἀντιπρόσωποι τῆς Société Parisienne Βιέννης, ἐκτελοῦσι ἐλαιογραφικὰς εἰκόνας ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποστολῇ φωτογραφίας.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΥ

ΑΝΑ ΤΑ ΟΡΗ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πάτραι.—Βαλατούνα.—Ἅγιος Ἀνδρέας.—Ἅγιος Ἰωάννης.—Κερπινή.—Μέγα Σπήλαιον. — Καλάβρυτα. — Ἁγία Λαύρα.—Κλαπατσούνα.

Κομψὸν τομίδιον ἐκ σελίδων 79.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,20.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—589.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 512 — 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ — 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 564

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ.

ΕΠΙ ΤΗι ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ ὑπὸ Α. Διομήδους Κυριακοῦ.

ΤΟ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ, ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΡΘΑΣ, διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ, κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐκθέσεις τοῦ κόμητος Γυίλφορδ.

ΗΛΙΚΙΑ ΤΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Εἰκόνες ἐν τῷ κειμένῳ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ.— ΑΡΣΑΚΕΙΟΝ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς Ἐπιθεωρήσεως «Scottish Review» περιέχει μετάφρασιν ἀγγλικὴν τοῦ πρώτου μέρους τῆς περὶ Βυζαντινῶν μελέτης τοῦ κ. Δ. Βικέλα, ἀναγγέλλει δὲ καὶ τοῦ ἐπιλοίπου τὴν δημοσίευσιν εἰς τὰ προσεχῆ τεύχη της. Ἡ πραγματεία αὕτη ὡς γνωστὸν μετεφράσθη ἤδη γερμανιστὶ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ W. Wagner καὶ γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. E. Legrand.

— Ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ A. Kalkmann ἐξεδόθη ἐν Βερολίνῳ μακρὰ μελέτη περὶ Παυσανίου τοῦ περιηγητοῦ καὶ περὶ τῶν πηγῶν αὐτοῦ.

— Ὡς δεύτερον μέρος τοῦ Α' τόμου τοῦ Ἀριστοτελικοῦ συμπληρώματος (Supplementum Aristotelicum) ὅπερ ἐκδίδωσιν ἡ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἐδημοσιεύθησαν ἐσχάτως, ἐπιμελείᾳ I. Byvater, Πρισκιανοῦ τοῦ Λυδοῦ τὰ σωζόμενα. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ αὐτοῦ τόμου ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου γενομένων ἐπιτομῶν τῆς Ζῴων ἱστορίας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐκδοθεισῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Εὐφρόνιος* ἐδημοσιεύθη ἐν Βιέννῃ ὑπὸ Γουλιέλμου Κλάϊν μονογραφία περὶ τῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἀγγείων, ἰδίως δὲ τῶν ἀττικῶν τῶν ποιηθέντων ὑπὸ τοῦ Εὐφρονίου.

— Νέον πεντάπρακτον δρᾶμα ἐξέδωκεν κατ' αὐτὰς ὁ Ἐρνέστος Ῥενάν, τὴν *Ἡγουμένην τοῦ Ζουάρ* (L' Abbesse de Jouarre.)

— Παρὰ τῷ ἐν Λονδίνῳ βιβλιοπώλῃ John Murray ἐκδίδοται προσεχῶς σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον: «Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ (The Growth of Freedom in the Balkan Peninsule) ἢ ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις περὶ Μαυροβουνίου, Σερβίας, Βοσνίας, Βουλγαρίας καὶ Ἑλλάδος. Συγγραφεὺς τούτου εἶναι ὁ J. G. Cotton Minchin, δημοσιεύσας πρό τινων ἐτῶν ἕτερον ἔργον περὶ τῆς Βουλγαρίας κατὰ τὸν Ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον.

— Τὰ γερμανικὰ φύλλα ἐπαινοῦσι μυθιστόρημά τι τοῦ Βάλδ-Ζέδβιτς ἐπιγραφόμενον «Ἡ κόρη τῶν Ἁγίων Σαράντα» καὶ ἐκδοθὲν ἐν Βερολίνῳ τύποις Ἐκστάϊν. Ἥρως τοῦ μυθιστορήματος εἶνε εἷς κόμης Λεωνίδας Κορτάδος σχεδιάσας ἐπανάστασιν ἐν Ἠπείρῳ, ἡ δὲ ἡρωΐνη εἶνε κόρη τις Ὀθωμανὶς ἐξ Ἁγίων Σαράντα.

— Ἡ πρὸ 25 περίπου ἐτῶν μεγάλη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πρόοδος τῶν Γερμανῶν, κυρίως δὲ αἱ ἐμπορικαὶ αὐτῶν κατακτήσεις εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἔνθα κατώρθωσαν τὸ τέως ἐπικρατοῦν αὐτόθι ἐμπόριον τῶν Γάλλων νὰ ὑποσκελίσωσιν, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς σπουδαίας καὶ ἐμβριθεῖς μελέτας εἴς τε τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν καὶ εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ ἐμπορικὰ καὶ οἰκονομικὰ ἐν γένει τῆς Γαλλίας. Ὑπὸ τούτων ἐμελετήθη πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὸ ζήτημα τῆς παρακμῆς τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπορίου ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἀνατολῆς, ὅπερ ἀπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ἔτι μέχρι πρό τινος εἶχεν αὐτόθι ὑπεροχήν.

Εἷς τῶν ἀσχοληθέντων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου εἶνε καὶ ὁ ἐν Παρισίοις ἐμπορευόμενος ἡμέτερος ὁμογενὴς κ. Δημήτριος Γεωργιάδης, καλῶς γινώσκων τήν τε Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀνατολὴν ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν. Ὁ κ. Γεωργιάδης ἐδημοσίευσε πέρυσι μελέτην περὶ Σμύρνης ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν γαλλικὴν ἐμπορίαν, καὶ περὶ τοῦ συγγράμματος τούτου ἐγένετο λόγος ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ἐν γνώσει ἑπομένως διατελῶν τοῦ θέματός του ἐδημοσίευσε καὶ ἐφέτος ἐν τῷ περιοδικῷ «Revue française de l' étranger et des colonies» ἐν τῷ τεύχει τοῦ Β' ἔτους, ἀριθ. 21, τοῦ Σεπτεμβρίου μακρὰν μελέτην ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Τὸ γαλλικὸν ἐμπόριον ἐν τῇ Ἀνατολῇ», ἔνθα ἐξηγεῖ τὰ αἴτια τῆς παρακμῆς τοῦ γαλλικοῦ ἐμπορίου, συγκρίνει τὸ ἐμπορικὸν καὶ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τῶν Γάλλων καὶ Γερμανῶν, διαγράφει οἷον μέρος δύναται νὰ λάβῃ ἡ κυβέρνησις καὶ οἷον οἱ ἰδιῶται ἐν τῇ ἀναγεννήσει τῆς γαλλικῆς ἐμπορίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὀρθῶς ἀποφαινόμενος ὅτι μᾶλλον τοῦτο εἶνε ἔργον τῆς ἰδιωτικῆς δραστηριότητος καὶ αὐτοβουλίας. Ἐν τέλει δὲ δημοσιεύει πρότασιν ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τούτου καὶ τοῦ Ναπολέοντος Νέϋ μελῶν ἀμφοτέρων τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρίας τῆς ἐμπορικῆς γεωγραφίας, δι' ἧς προτείνεται ἡ σύστασις ἐμπορικῆς ἑταιρίας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «*Ἕνωσις τῆς γαλλο-ἀνατολικῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου*» καὶ ἧς σκοπὸς κύριος ἔσεται ἡ ἐξερεύνησις χάριν τῆς γαλλικῆς ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας τῶν χωρῶν τῆς Τουρκίας, Αἰγύπτου, Ἑλλάδος, Βουλγαρίας, Σερβίας, Ῥουμανίας καὶ μεσημβρινῆς Ῥωσσίας μετὰ τοῦ Καυκάσου, ἡ σύστασις ἐμπορικῶν καταστημάτων, πρακτορείων, ἀγορῶν μετὰ ἐμπορικῶν μουσείων, ἡ διευκόλυνσις ἐπιχειρήσεων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν τῶν Γάλλων εἰς τὰς χώρας ταύτας καὶ τὰ παρόμοια.

— Ἐξεδόθη ἐν Βερολίνῳ ὁ πρῶτος τόμος κριτικῶν μελετῶν τοῦ F. W. Schmidt περὶ τῶν Ἑλλήνων δραματικῶν μετ' ἐπιμέτρου περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνθολογίας. Ὁ τόμος οὗτος περιέχει κριτικὰς μελέτας περὶ Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους.

— Ἐν Βιέννῃ ἐδημοσιεύθη ἱστορία τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς κτηνιατρικῆς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα (Geschichte der Thierzucht und Thiermedicin im Alterthum), συγγραφεῖσα ὑπὸ A. Baranski.

— Ἡ βιβλιοθήκη τῶν συγχρόνων ἐπιστημῶν ἐπλουτίσθη ἐσχάτως διὰ νέου βιβλίου τοῦ κυρίου C. Issaurat ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἡ παιδαγωγία· ἱστορία καὶ ἀνάπτυξις αὐτῆς*. Ὀκτὼ κεφάλαια τοῦ βιβλίου ἀφιεροῖ ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν παιδαγωγίαν ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἐκθέτει τὰς ἰδέας τῶν Ἰνδῶν, τῶν Ἑλλήνων (Ξενοφῶντος, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Ἐπικούρου, Πλουτάρχου) καὶ Ῥωμαίων. Μεθ' ὃ συνοψίζει τὰ ἐν τῷ μεσαίωνι ἐπικρατοῦντα συστήματα, καὶ τὰ κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν Πανεπιστημίων. Ἀναλύει τὰς ἰδέας τοῦ Ραβελαί, Ἐράσμου, Μονταιγνίου, τῶν Ἰησουιτῶν τοῦ Port-Royal, τοῦ Βοσσουέτου, Φενελῶνος κλ. ὡς καὶ πάντων τῶν νεωτέρων παιδαγωγῶν μέχρι τοῦ Ἑρβέρτου Σπένσερ.

— Ὁ ἐν Βιέννῃ γνωστότατος ἀστρονόμος Παλίσας, ἀνεκάλυψε κατὰ τὴν νύκτα τῆς 3 ὀκτωβρίου ν. ἔ. νέον μικρὸν πλανήτην 14ου μεγέθους κείμενον ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Ὑδροχόου.

—Λέγεται ὅτι ὁ Πάππας προτίθεται νὰ ἱδρύσῃ προσεχῶς ἐν Λατερανῷ τῆς Ῥώμης μέγα καθολικὸν Πανεπιστήμιον ἐπικληθησόμενον Λεόντειον (Universitas Leonica). Ἡ ἀνωτάτη διεύθυνσις τούτου ἀνατεθήσεται τῷ Ἰησουίτῃ Καρδινολίῳ Μαζέλλᾳ.

— Τὸ ἐν Στουτγάρτῃ γυμνάσιον Ἐβεράρδου Λουδοβίκου ἐπανηγύρισε κατ' αὐτὰς τὴν διακοσιοστὴν ἐπέτειον τῆς ἱδρύσεώς του διὰ διδασκαλίας τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους καὶ ἑνὸς δράματος τοῦ Σχίλλερ ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Πολλοὶ

Digitized by Google

δὲ τῶν εἰς τὸ γυμνάσιον ἐκεῖνο μαθητευσάντων συνέλεξαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δι' ἐράνων χρηματικόν τι ποσόν, ὁρίσαντες οἱ τόκοι αὐτοῦ νὰ διατιθῶνται εἰς τὰς δαπάνας μαθητικῶν ἐκδρομῶν τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων.

— Λήγοντος μετὰ τέσσαρας μῆνας τοῦ δικαιώματος τῶν κληρονόμων τοῦ Πούσκιν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας τοῦ μεγάλου Ῥώσσου ποιητοῦ, προαγγέλλονται ταὐτοχρόνως δέκα διάφοροι ἐκδόσεις ἁπάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Εἶναι τοῦτο τρανὸν μαρτύριον τῆς τε δημοτικότητος τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς δραστηριότητος τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ βιβλιοπωλῶν.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις ἐν Λονδίνῳ περιηγήσεως ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον τοῦ T. Fitz-Patrick μετ' εἰκόνων καὶ πίνακος γεωγραφικοῦ. Τὸ βιβλίον ἐπιγράφεται «Φθινοπωρινὸς πλοῦς ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον, ἢ σημειώσεις ταξειδίου δι' ἱστιοφόρου θαλαμηγοῦ.» (An autumn cruise in the Aegean.)

— Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ εὐμέθοδος συνοπτικὴ ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Δημοσθένους ὑπὸ F. B. Jevons. (A History of Greek Literature from the Earliest Period to the Death of Demosthenes.).

— Ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ἓξ ἐτῶν ἀπέθανεν ὁ W. Hepworth Thompson, ἐπιφανὴς ἑλληνιστής, καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Κανταβριγίᾳ. Τὰ κυριώτατα ἔργα αὐτοῦ πραγματεύονται περὶ Πλάτωνος καὶ περὶ τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας.

— Τῇ 7 μεσοῦντος προσεκλήθησαν εἰς γενικὴν συνέλευσιν ἐν Λονδίνῳ οἱ συνδρομηταὶ τῆς ἐν Ἀθήναις Βρεταννικῆς σχολῆς. Θέμα τῆς συνελεύσεως ταύτης, ἧς πρόεδρος ὡρίσθη ὁ κόμης Καρναρβῶνος, ἦν ἡ ἀνακοίνωσις τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς σχολῆς κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Penrose καὶ ἡ σύνταξις τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς.

— Ἐν Παδούῃ ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἰταλίας ἑωρτάσθη ἐπισήμως ἡ ἐπέτειος τῆς καταλήψεως τῆς Ῥώμης. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐγένοντο λιτανεῖαι, ἐκάησαν δὲ δημοσίως καί τινες εἰκόνες τοῦ Πάππα.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Βερολίνῳ ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ ἱστορικοῦ τμήματος ὁ v. Sybel ἀντὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Ranke.

— Τῇ 20 Ὀκτωβρίου θέλει συνέλθει ἐν Βερολίνῳ τὸ γενικὸν συνέδριον, οὗ σκοπὸς εἶνε ἡ ἐξεύρεσις τῶν τρόπων πρὸς εἰσαγωγὴν ἑνιαίου συστήματος μέτρων καὶ σταθμῶν.

— Εἰς τὸ συνέδριον τῶν ἀνατολιστῶν ἐν Βιέννῃ ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Dertur Samaschi Minochejerjii, ἀνώτατος ἱερεὺς τῶν πυρολατρῶν ἐκ Βομβάης. Ἡ αἵρεσις τῶν πυρολατρῶν ἢ Πάρσων, οἵτινες συμποσοῦνται σήμερον εἰς 100 χιλιάδας ψυχάς, παραμένει εἰσέτι πιστὴ εἰς τὰ δόγματα τοῦ Ζενδαβέστα. Οἱ Πάρσοι φημίζονται ὡς ἄνθρωποι πνευματωδέστατοι, καὶ ἀσκοῦσι σπουδαίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνίας τῶν Ἰνδῶν.

Ἐπὶ τῇ τελουμένῃ σήμερον ἐν τῷ Ἀρσακείῳ δημοτελεῖ ἑορτῇ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας ἐνομίσαμεν προσῆκον, χάριν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἰδίως συνδρομητῶν ἡμῶν, νὰ παράσχωμεν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» εἰκόνα τοῦ τε ἀειμνήστου Ἀρσάκη, τοῦ φιλομούσου καὶ γενναίου ἱδρυτοῦ τοῦ Ἀρσακείου, καὶ τοῦ σεμνοῦ Ἐκπαιδευτηρίου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ δεκαετηρίδας ἤδη ὑπῆρξεν ἡ πνευματικὴ τροφὸς ἢ διανοητικῶς ἐκτρέφουσα καὶ ἠθικῶς μορφοῦσα τὰς γενεὰς τῶν Ἑλληνίδων ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους.

Ἐν τῷ προσεχεῖ δὲ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» θέλομεν δημοσιεύσει ἴδιον ἄρθρον περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ Καταστήματος τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ βίου τῶν ἐκπαιδευομένων οἰκοτρόφων κορασίων, ὡς καὶ ἕτερον ἄρθρον τῆς παρ' ἡμῖν διαπρεποῦς Κυρίας Αἰκ. Λασκαρίδου περὶ τῆς ἱερότητος τῆς ἐντολῆς τῆς διδασκάλου.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας δι' ἐγγράφου του παρεκάλεσε τὴν Νομικὴν καὶ Φιλοσοφικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπως συνερχόμεναι ὑποδείξωσιν ἐκείνη μὲν δύο καθηγητάς, ἕνα διὰ τὴν ἕδραν τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου καὶ ἕτερον διὰ τὸ μάθημα τῶν Εἰσηγήσεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, αὕτη δὲ ἕνα καθηγητὴν διὰ τὴν ἕδραν τῆς Βοτανικῆς. Αἱ σχολαὶ θέλουσι συνέλθει πρὸς τοῦτο προσεχῶς.

— Ὁ σοφὸς καὶ σεβάσμιος καθηγητὴς τῆς λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Σ. Κουμανούδης, διανύσας τεσσαρακονταετίαν ἤδη ἐν αὐτῷ, ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του κατὰ τὸν περὶ ἀποχωρήσεως τῶν καθηγητῶν νόμον.

— Ὁ γάλλος ναύαρχος κ. Παρί, διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίοις ναυτικοῦ Μουσείου, ἀπέστειλεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὡς δῶρον πρὸς τὸν Βασιλέα Γεώργιον τρίτομον σύγγραμμα περὶ κατασκευῆς τῶν πλοίων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Περιέχει δὲ πλείστας εἰκόνας ἄριστα ἐπεξειργασμένας.

— Ἡ ἐφορεία τῆς ἐν Σύρῳ λέσχης «Ἑλλάδος» ἐπιθυμοῦσα νὰ δώσῃ εὐρυτέραν δημοσιότητα εἰς τὰς κατὰ τὸν περυσινὸν χειμῶνα ἀναγνωσθείσας κατὰ τὰς ἑσπερίδας αὐτῆς φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς διατριβάς, ἀπεφάσισε νὰ δημοσιεύσῃ καὶ διὰ τοῦ τύπου πάντα τὰ ἔργα ταῦτα ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλολογικαὶ Ἑσπερίδες τῆς ἐν Ἑρμουπόλει λέσχης Ἑλλάδος». Τὸ τεῦχος τοῦτο θὰ ἐκδοθῇ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν κκ. Ἐρ. Νοννότ, Ι. Φραγκιᾶ καὶ Ι. Φουστάνου.

— Ἐξεδόθη ἐκ τῶν μεγάλων Καταστημάτων τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου λίαν φιλοκάλως τετυπωμένον τὸ *Ἡμερολόγιον* τοῦ κ. Κ. Σκόκου, ἀξιόλογον ἔργον, περιέχον πολλὰς διατριβάς, ἔργα πεζὰ καὶ ἔμμετρα, στατιστικὰς πληροφορίας, προσωπογραφίας καὶ ἐν τέλει γελοιογραφίας. Τιμᾶται δραχ. 2 καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

— Ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «Ποιητικοῦ Ἀνθῶνος» ἐξεδόθησαν εἰς ἰδιαίτερον τομίδιον «Ἔρωτος Ἡμέραι», ποίησις Ι. Καμπούρογλου μετὰ βιογραφικῶν σημειώσεων περὶ τοῦ ποιητοῦ ὑπὸ Σ. δὲ Βιάζη. Ἐξεδόθη δὲ καὶ τὸ δ' φυλλάδιον τοῦ «Ποιητικοῦ Ἀνθῶνος» περιέχον ποιήσεις διαφόρων.

— Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου κ. Λάτα ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ ἱερέων ἡ σύστασις Σχολῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

— Ὁ κλεινὸς πινακογράφος Κεῖπερτ ἀνεχώρησεν ἐκ Σμύρνης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μ. Ἀσίας, χάριν ἐπιτοπίων τοπογραφικῶν παρατηρήσεων, αἵτινες θὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῷ εἰς σύνταξιν τοῦ παρασκευαζομένου ὑπ' αὐτοῦ νέου μεγάλου χάρτου τῆς δυτικῆς Μικρασίας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν θὰ ἐπισκεφθῇ πάσας τὰς ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κασσαμπᾶ πόλεις καὶ χωρία μέχρι Φιλαδελφείας, ὁπόθεν θὰ μεταβῇ εἰς Ἱεράπολιν, Λαοδίκειαν, καὶ ἀκολούθως εἰς Ἀϊδίνιον καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τὰς ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀϊδινίου κειμένας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 17 Ὀκτωβρίου.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀφίκετο ἐνταῦθα ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Ἑλλάδος, καταπλεύσασα μέχρι Κορίνθου διὰ τῆς *Ἀμφιτρίτης*. Ἐπίσημος ὑποδοχὴ δὲν ἐγένετο τῇ βασιλικῇ οἰκογενείᾳ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Βασιλέως, ἣν τηλεγραφικῶς διεβίβασεν ἐκ Κορίνθου τῷ κ. Πρωθυπουργῷ.

— Μετὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, μεθ' ἧς συνηντήθη ἐν Βιλλαφράγκα, ἀφίκετο καὶ ἡ ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ οἴκου πριγκήπισσα Θηρεσία-Καρλότα-Μαριάννα-Αὐγούστα, θυγάτηρ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουϊτπόλδου. Ἡ πριγκήπισσα εἶνε ἡλικίας τριάκοντα πέντε ἐτῶν, ἄγαμος, ὁμιλεῖ δὲ ἄριστα τὴν νεοελληνικήν. Εἶνε δὲ ἡ πρώτη βαυαρὶς πριγκήπισσα, ἥτις ἀφικνεῖται εἰς Ἑλλάδα μετὰ παρέλευσιν χρόνου πολλοῦ. Τὴν πριγκήπισσαν, ἥτις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς της θὰ φιλοξενηθῇ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, συνοδεύουσιν εἷς ὑπασπιστὴς καὶ μία κυρία τῆς τιμῆς.

— Ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Στεφανόπουλος ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ὑπομιμνήσκων αὐτοῖς, ὅτι κατὰ τὰ ἀποφασισθέντα προσεχῶς ἡ Βουλὴ ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐργασίας αὐτῆς, παρακαλεῖ αὐτοὺς νὰ παρευρεθῶσι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν Ἀθήναις «καθόσον ἡ νομοθετικὴ ἐργασία τῆς Βουλῆς ἔσται σπουδαία».

— Κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ κ. δημάρχου ὑποβληθέντα ἐνώπιον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου προϋπολογισμὸν τοῦ δήμου διὰ τὸ ἔτος 1887 τὰ μὲν ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς δραχμὰς 1,384,912 καὶ 81/00, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 1,267.531, καὶ 74/00. Τὰ

Digitized by Google

τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων τὰ μὲν ἔσοδα προϋπελογίσθησαν εἰς δρ. 400,000, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 374,240, καὶ τέλος ἀμφοτέρων τῶν νεκροταφείων τὰ μὲν ἔσοδα διὰ τὸ ἔτος 1887 ὡρίσθησαν εἰς δρ. 29,000 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 25,824.

— Αἱ ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων μέχρι τοῦδε γνωσταὶ εἰσφοραὶ ἀνέρχονται εἰς δραχ. 868,324, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν ἤδη δραχ. 800,439.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἤρξαντο ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ταγματάρχου κ. Ῥούβαλη, καὶ τοῦ λοχαγοῦ κ. Σεβαλιέ, ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἄρεος τὰ γυμνάσια βολῆς τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν ἀποσταλέντων ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν συνταγμάτων τοῦ πεζικοῦ καὶ τῶν ταγμάτων τῶν εὐζώνων.

— Ὑπὸ συνοδείαν ἑνὸς λοχαγοῦ καὶ δύο ὑπολοχαγῶν ἀφίκοντο ἐνταῦθα ἐκ Βώλου οἱ ἐν Κούτρᾳ αἰχμαλωτισθέντες ἑπτὰ ἀξιωματικοί, καὶ ἐφυλακίσθησαν εἰς τοὺς ἐν Ῥοὺφ στρατῶνας.

— Μεταξὺ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἀντιπροσωπευομένης ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ αὐτῆς κ. Μονθολών, καὶ τῆς ἡμετέρας ὑπεγράφη σύμβασις περὶ ἀνανεώσεως τῶν συμβολαίων τῆς ὑπηρεσίας 15 μηχανικῶν ἐκ τῶν τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς, διὰ μίαν εἰσέτι διετίαν.

— Ὁ κ. Ἀλέξ. Ραζῆς ἀγγέλλει τὴν σύστασιν «Πρακτορείου Εἰδήσεων» χάριν εὐκολίας τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ ἐμπόρων, τραπεζιτῶν, παραγγελιοδόχων καὶ ἐν γένει παντὸς εἰς συνεχῆ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνταπόκρισιν εὑρισκομένου. Τὸ «Πρακτορεῖον τῶν Εἰδήσεων», ἀντὶ δωδεκαδράχμου ἐτησίας συνδρομῆς, προκαταβαλλομένης κατὰ μηνιαίας δόσεις, θὰ διανέμῃ εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτοῦ ἡμερήσιον δελτίον, ἐν ᾧ θὰ ἀναγράφηται πᾶσα πληροφορία εἰδικῶς δυναμένη νὰ ἐνδιαφέρῃ αὐτούς.

— Ἐπανειλημμέναι δονήσεις σεισμοῦ ἀνεστάτωσαν τοὺς ἐν Λαρίσσῃ, μετὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς Τετάρτης. Τὴν πρώτην ἀκριβῶς ὥραν ἐγένετο ἐλαφρὰ δόνησις, ἣν ἠκολούθησαν μετά τινα λεπτὰ δύο ἄλλαι, ὧν ἡ τελευταία ἀρκούντως ἰσχυρά. Οἱ κάτοικοι ἔντρομοι ἐξῆλθον εἰς τὰς ὁδοὺς μετὰ τῶν νυκτερινῶν αὐτῶν ἐνδυμάτων. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι μετὰ τετάρτης προσθέτου δονήσεως, ἐγένοντο αἰσθητοὶ καὶ ἐν Βόλῳ, ὅπου οἱ κάτοικοι κατελήφθησαν ὑπὸ ἀληθοῦς πανικοῦ. Καὶ ἐν Ἁλμυρῷ δὲ καὶ ἐν Ξηροχωρίῳ γίνονται αἰσθηταὶ δονήσεις σεισμοῦ, οἱ δὲ κάτοικοι διατελοῦσιν ἔντρομοι καὶ οἱ πλείονες ἐξέρχονται καὶ διαμένουσιν εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἅμα τῷ ἐλαχίστῳ τοῦ ἐδάφους δονισμῷ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθη ἤδη τὸ 21ον φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ εἰκοστὸν πρῶτον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Ἀγγεῖα—Ἐκ τῆς Φικορωνείου πυξίδος.—Ἀγάλματα ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος.—Νιόβη.—Τὸ ἔνδον τοῦ Παρθενῶνος (Ὁλοσέλιδος).

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κκ. **Α. Μ.** καὶ Γ.Κ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν, ταχυδρομικῶς δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ ἐν Πειραιεῖ κ. Μ. τὰ σταλέντα καὶ ἀπεστάλησαν σύμφωνα τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Εἴχον ἀποσταλῇ ἤδη πρὸ τῆς παραλαβῆς τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν μέριμναν.—κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τῷ κ. Ν. Π.—κ. Β. Π. Β. Κυδωνίας. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα.—κ. Ε. Ι. Κ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν εὑρέθη κατάλληλος. Βεβαίως εἶνε ἐκ τῶν πρώτων ἀποπειρῶν σας περὶ τὸ γράφειν.—κκ. Α. Π. Λάρισσαν, Κ. Κ., Κ. Δ., καὶ Κ. Τσ. Ἄρταν, Κ. Μ. Π. Καζακλὰρ καὶ Α. Κ. Ναύπακτον. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κκ. Α. Μ. Βῶλον καὶ Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ἐκτίμησιν.—*Μαθητῇ*, Ἴδε σελ. 87 τοῦ Ἡμερολογίου τῆς «Ἑστίας»—*Γαιοκτήμονι*. Λάρισσαν. Βεβαίως αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη ὀρθὴ ἐξήγησις. Καὶ ἀληθεύει τὸ ῥηθὲν παρά τινος ὅτι αἱ γαῖαι παράγουσιν ὀλιγώτερον ἀναλόγως τῆς γονιμότητός των ὅσον ἀναλόγως τοῦ πολιτισμοῦ τῶν κατοίκων των.—κ. Π. Ι. Ζ. Κόρθιον. Ἐλήφθησαν, καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ δύο ἀντίτυπα. Ὡς πρὸς τὰς ζητουμένας πληροφορίας δύνασθε νὰ συμβουλευθῆτε τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Μαρτίου 1886 (Κανονιστικὸν μέρος) ἐν ᾗ εἶνε δημοσιευμένον τὸ διάταγμα τὸ ἀναγράφον λεπτομερῶς πάντα τὰ μαθήματα, ἐν οἷς ἐξετάζονται.—κ. Γ. Λ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Εἰς τὴν διάθεσίν σας μένει περίσσευμα δραχ. 3. Κυρίαν Ε. Π. Κωνσταντινούπολιν καὶ κκ. Ε. Π. Δ. Ὀλτένιτζαν. Θ. Γ. Μ. Βυτρινίτσαν, Φ. Μ. Τῆνον, Α. Γκ. Ἄρταν, Φ. Ν. Δ. Βῶλον, Π. Δ. Κ. Ἀργοστόλιον, Θ. Κ. Ι. Βόνιτζαν, Γ. Α. Χαλκίδα καὶ Σ. Γ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Συνδρομητρίᾳ*. Αἱ Ἀγγλίδες δὲν εἶνε γενικῶς ξανθαί, ἀλλὰ τοὐναντίον αἱ πλεῖσται ἔχουσι καστανὴν τὴν κόμην. Ἐν Οὐαλλίᾳ π.χ. σπανιώταται εἶνε αἱ ξανθαί. Μόναι αἱ διατηροῦσαι καθαρὸν τὸν ἀγγλοσαξονικὸν τύπον εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ξανθαί.—κ. Γ. Δ. Μ. Πάτρας. Ἡμερολόγιον ἀπεστάλη. Ἐπειδὴ δὲν εὑρέθη 20ὸν λαχείου Βραζιλίας, ἐπεστράφησαν ὑμῖν τὰ σταλέντα χρήματα.—κ. Κ. Π. Πάτρας. Ἐλήφθη. Ἤδη τὸ δεύτερον. Ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Ι. Κ. Λεμησσόν. Καλύμματα ἐπὶ τούτῳ κατεσκευασμένα δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε φωτογραφίαι τοῦ φονευθέντος ἀξιωματικοῦ. Καθόσον γνωρίζομεν τὸ σημειούμενον ἀγγλικὸν βιβλίον δὲν μετεφράσθη ἑλληνιστί.—κ. Π. Γ. Θ. Π. Ἐγένετο κατὰ τὴν παραγγελίαν ὑμῶν.—κ. Μ. Φ. Λεχαίνειον. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα.—κ. Ζ*. Ἡ μελέτη πρὸ πάντων τῶν ἀρχαίων. Οἱ πλεῖστοι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ συγγραφέων ἐμορφώθησαν διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀρχαίων ἔργων. «Ἀνέγνων, γράφει ὁ Ἀλφιέρης, ἑξάκις τοὺς βίους τοῦ Τιμολέοντος, τοῦ Καίσαρος, τοῦ Βρούτου, τοῦ Πελοπίδα μὲ δάκρυα καὶ παραφοράς. Ὁσάκις συνήντων χαρακτηριστικήν τινα πρᾶξιν τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν τηλικαύτη συγκίνησις μὲ κατελάμβανε, ὥστε μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ μείνω ἥσυχος».—κ. Κ. Δ. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τῷ κ. Κ. Μ. Κ. ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν ἡμῖν.—κ. Λ. Σ. Βάρναν. Ἀπεστάλη ἀντίγραφον φορτωτικῆς.—κκ. Δ. Ι. Π. Τρίκκαλα, Α. Σ. Καλαμπάκαν, Ν. Κ. Τσάγεζι, Ι. Β. Μακρυνίτζαν, Δ. Τ. καὶ Ν. Σ. Βῶλον, Κ. Σ. Σ. καὶ Μ. Π. Πάτρας, Ι. Γ. Π. καὶ Δ. Κ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν, Π. Π. Π. καὶ Δ. Π. Π. Κωνσταντινούπολιν, Α. Κ. Δ. Βόνιτσαν, Γ. Π. Γεράκι. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Θεσσαλῷ*. Λάρισσαν. Ἡ ἀπόστασις τῆς Λαρίσσης ἀπὸ τῶν Ἀ-

Digitized by Google

θηνῶν εἶνε περὶ τὰ 345 χιλιόμετρα κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων μηχανικῶν μελετηθεῖσαν γραμμὴν σιδηροδρόμου. Ἄλλας πληροφορίας πῶς νὰ σᾶς δώσωμεν ἐνταῦθα; Τὸ Ἡμερολόγιον τῆς «Ἑστίας» διαθέτει τέσσαρας σελίδας (124-127) δυναμένας νὰ σᾶς ἱκανοποιήσωσι πληρέστατα.— κ. Γ. Δ. Φ. Ὕδραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, σύμφωνα τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ —κ. Σ. Π. Θήραν. Ἀναμένομεν ἐπιστολήν σας. Τὸ σημειούμενον περιοδικὸν εἶνε κάλλιστον εἰς τὸ εἶδός του. —κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Π. Δ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν σειρὰ φύλλων. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—*Ενὶ ἀναγνώστῃ*. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν χρησιμοποιήσωμεν —κ. Δ. Σ. Σ. Χανία. Ἀγνοοῦμεν· ἀλλ' ἠδύνατο ἴσως ὁ ἴδιος ἐρωτώμενος νὰ σᾶς πληροφορήσῃ τὴν αἰτίαν. — κκ. Ν. Θ. Τ. καὶ Ν. Σ. Π. Κεφαλληνίαν, Α. Β-Π. Χανία, Ι. Λ. Λαμίαν, Ν. Σ. Ν. Κάρυστον καὶ Ι. Π. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Γεωγράφῳ*. Οὐδ' ὁλόκληροι αἱ 4 σελίδες τοῦ Δελτίου θὰ ἐπήρκουν ἵνα ἀπαντήσωμεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις σας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

17 Ὀκτωβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	362.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	374.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	453.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	364.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	282.50
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	271.50
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	180.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	244.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	90 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	482.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4032.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	46.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	53 —
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας.. »	163.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	92.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	285.50
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	32.15
» 3μην......	31.95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	127.—
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	25.20
Λίρα ὀθωμανική..................	28.80

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως.
Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Α' ποιότητος δραχ. 2,50 τὰ 100.
Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Β' ποιότητος δραχ. 2 τὰ 100.
Κατασκευάζονται σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους.
Ἀντιπρόσωποι τῆς Société Parisienne Βιέννης, ἐκτελοῦντες ἐλαιογραφικὰς εἰκόνας ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποστολῇ φωτογραφίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	Τιμ. λεπτ.	25.
Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου	» »	25.
Ὁ νέος κριτικὸς ὑπὸ Ἀγγέλ. Βλάχου	» »	25.
Τὰ κείμενα ὑπὸ Ἐμμ. Ῥοΐδου......	» »	25

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλείας	Τιμ. λεπτ.	10.
Ἀδαμάντιος Κοραῆς.		10.
Λάζαρος Κουντουριώτης	» »	10.
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος	» »	10.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου	» »	10.
Περὶ καθαριότητος	» »	10.
Περὶ Κύπρου..................	» »	10.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης........	» »	10.
Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολᾶ	» »	10.
Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Διακονισσῶν................	» »	10.
Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Παράφρ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου..................	» »	10.

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρ. τελῶν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλεῖται ὡσαύτως ἀντὶ λεπτῶν 50 τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐκδοθὲν ἔκτακτον φύλλον, περιέχον ὡραίαν τοῦ ποιητοῦ προσωπογραφίαν καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, ἐν Εὐρώπῃ ἐκτελεσθείσας, ὁλόκληρον τὸ ποίημα τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» ἐν πανομοιοτύπῳ αὐτογράφῳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιημάτων.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες τόμοι αὐτῆς, πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, καὶ παλαιὰ φύλλα καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΥ
ΑΝΑ ΤΑ ΟΡΗ
ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πάτραι.—Βαλατοῦνα.—Ἅγιος Ἀνδρέας.—Ἅγιος Ἰωάννης.—Κερπινή.—Μέγα Σπήλαιον. — Καλάβρυτα. — Ἁγία Λαύρα.—Κλαπατσοῦνα.

Κομψὸν τομίδιον ἐκ σελίδων 79.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,20.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. — Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.
Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας*.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886 – 590.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 513 —26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ της Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' —ΑΡΙΘ. 565

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΡΘΑΣ, διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΙΕΡΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ, ὑπὸ τῆς Κας Αἰκ. Λασκαρίδου.

ΕΝ ΤΩι ΑΡΣΑΚΕΙΩι.

ΣΕΙΣΜΟΙ, ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς ὑπὸ Ἰω. Φουστάνου.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ, κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐκθέσεις τοῦ κόμητος Γυϊλφορδ.

Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ. Ποίημα ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Η ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΣΑΚΕΙΟΝ

Μετὰ πολλῆς λαμπρότητος ἑωρτάσθη τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς συστάσεως τῆς *Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας*, παρισταμένης τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, τῶν ὑπουργῶν, τῶν ἄλλων ἀνωτάτων ἀρχῶν καὶ πολλοῦ κόσμου ἐκλεκτοῦ. Μετὰ τὴν γενομένην δοξολογίαν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν μαθητριῶν ψαλέντα ᾄσματα εἰς τὴν πεντηκονταετηρίδα, ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ καθηγητὴς κ. Γ. Βιώνης, ὅστις εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐντολὴν ν' ἀπαγγείλῃ τὸν πανηγυρικὸν τῆς χαρμοσύνου ἡμέρας. Ἐκ τοῦ ἀπαγγελθέντος δ' αὐτοῦ λόγου σταχυολογοῦμεν τὰς ἑπομένας λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας, ἐν αἷς συνοψίζεται ἡ ἱστορία τοῦ μεγάλου τούτου ἱδρύματος καὶ καταφαίνεται πῶς ἐκ μικρῶν ἀρξάμενον προέβη βαθμηδὸν εἰς ἣν σήμερον εὑρίσκεται ἀκμὴν καὶ περιωπήν.

Τὴν πρώτην ἰδέαν τῆς συστάσεως τῆς *Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας* συνέλαβεν ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Κοκκώνης, διευθυντὴς τοῦ πρώτου συσταθέντος ἐνταῦθα διδασκαλείου καὶ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων. Τὴν ἰδέαν του ταύτην ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ἀοίδιμον διδάσκαλον τοῦ ἔθνους Γ. Γεννάδιον καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην Μισαὴλ Ἀποστολίδην, οἵτινες ἀσπασθέντες αὐτὴν συνειργάσθησαν ἐνθύμως εἰς πραγματοποίησίν της. Ἄνευ ἀναβολῆς συνεννοήθησαν μετ' ἄλλων φιλομούσων καὶ φιλοπατρίδων ἀνδρῶν καὶ μετ' ὀλίγον τὸν Ἰούλιον τοῦ 1836 συνέρχονται οἱ παραδεχθέντες τὴν ἰδέαν ἑβδομήκοντα καὶ τρεῖς ἄνδρες, σχηματίζουσι τὴν πρώτην Συνέλευσιν, καὶ ἐκλέγουσιν ἐπιτροπείαν πρὸς σύνταξιν τοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς ἱδρυθησομένης Ἑταιρίας, εἰς ἣν ἀποδίδουσι τὸν τίτλον *Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρία.*

Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη συγκειμένη ὑπὸ τοῦ Γ. Γενναδίου, Μισαὴλ Ἀποστολίδου καὶ Ι. Κοκκώνη, συντάξασα τὸν πρῶτον Ὀργανισμὸν τῆς Ἑταιρείας, ὑπέβαλεν εἰς δευτέραν συνέλευσιν τῶν Ἑταίρων τὴν 25 Ἰουλίου 1836, ὅστις συζητηθεὶς ἐκυρώθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως· τότε δὲ προβαίνει εὐθὺς εἰς τὴν κατ' αὐτὸν ἐκλογὴν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, καὶ ἐκλέγονται πρόεδρος μὲν ὁ Γ. Κουντουριώτης, ἀντιπρόεδρος ὁ Γ. Γεννάδιος, γραμματεὺς ὁ Ι. Κοκκώνης, καὶ σύμβουλοι οἱ κύριοι Ι. Βοῦρος ἰατρό , Δ. Πολυζωΐδης, Δ. Ραγκαβῆς, Μισαὴλ Ἀποστολίδης, Γεώργιος Αἰνιάν, Κ. Δ. Σχινᾶς, Στεφ. Δάρας, Γ. Καραμᾶνος καὶ Ν. Κωστῆς.

Τὸ οὕτω καταρτισθὲν Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας ὑποβάλλει τὴν 16 Αὐγούστου 1836 εἰς τὴν Γραμματείαν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τὸν ὀργανισμὸν αὐτῆς πρὸς ἔγκρισιν καὶ τὴν 1 τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ Γραμματεία ἐγκρίνει αὐτὸν καὶ τὴν σύστασιν τῆς Ἑταιρίας.

Ἡ οὕτως ἱδρυθεῖσα Ἑταιρία εὗρεν ἀμέσως πρόθυμον ὑποστήριξιν πανταχοῦ, ἔν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ ὑπὸ τῶν ἔξω ὁμογενῶν, οὕτω δὲ ἐν τῷ διαστήματι τῶν ἓξ ἐτῶν τῆς προεδρείας τοῦ ἀοιδίμου Κουντουριώτου ἠρίθμει ἡ Ἑταιρία μέλη μὲν τακτικὰ ἐγγεγραμμένα ἐν τῷ μητρῴῳ αὐτῆς 1113 καὶ ἐν ἐνεργείᾳ 752, συνδρομητὰς δὲ 36, καὶ εὐεργέτας 34, ἐνῷ κατὰ τὴν σύστασίν της ἠρίθμει μόνον 73 τακτικὰ μέλη. Ἔσοδα δὲ κατὰ τὸ ὄγδοον αὐτῆς ἔτος εἶχε δραχμὰς 74000 καὶ ἔξοδα 38000, καὶ περίσσευμα 36000, σήμερον δὲ ἔχει προϋπολογισμὸν ἐσόδων καὶ ἐξόδων δραχμὰς ὑπὲρ τὰς 300,000, ἐνῷ ἤρξατο τῶν σχολειακῶν αὐτῆς ἐργασιῶν κατὰ τὸ ἔτος 1837 ἀπὸ κεφαλαίου μόνον 5000 δραχμῶν.

Ἐν τοῖς μεγάλοις τῶν εὐεργετῶν καταλέγονται ἡ ἀείμνηστος Ἑλένη Τοσίτσα, ἧς ἔργον τὸ Τοσίτσειον, ὁ ἀοίδιμος Πανᾶς, οὗ ἔργον τὸ Νηπιαγωγεῖον, ἡ φιλογενεστάτη Κυρία Σίνα, καὶ ἄλλοι. Ἀλλ' ὁ μέγιστος τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑταιρίας ὑπῆρξεν ὁ ἀοίδιμος Ἀπόστολος Ἀρσάκης. Κατιδὼν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὅτι ἡ πρώτη βάσις καὶ συντελεστικωτάτη πρὸς διάδοσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς παιδείας εἰς τὸ ἔθνος εἶνε ἡ καλὴ ἀγωγὴ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν χρηστῶν μητέρων ἡ μόρφωσις, πεισθεὶς δὲ καὶ εἰς τὰς προτροπὰς τῶν ἐνταῦθα φίλων του, τῶν ἀοιδίμων Θ. Φαρμακίδου, Ἀνέστη Χατζοπούλου καὶ τοῦ φιλομούσου ἰατροῦ Δαμιανοῦ Γεωργίου, ἀπεφάσισεν οὐχὶ μόνον νὰ ἀναλάβῃ ὁ ἴδιος τὴν ἰδίᾳ δαπάνῃ τοῦ Καταστήματος καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἱεροῦ ναοῦ ἀποπεράτωσιν ἐντὸς τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς οἰκοδομῆς τῶν διακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων δραχ., ἥτις εἶχε διακοπῇ δι' ἔλλειψιν χρημάτων, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποζημιώσῃ ἐντελῶς τὴν Ἑταιρίαν δι' ὅσα εἶχε δαπανήσει, καὶ τὰ ὁποῖα ὑπερέβαινον τὰς 100000 δραχ. Τὸ δὲ τότε Διοικητικὸν Συμβούλιον εὐγνωμονοῦν ἐτίμησε τὸν ἄνδρα, ὀνομάσαν αὐτὸν Ἐπίτιμον Πρόεδρον. Πρὸς δὲ ἀπεφάσισε τὸ αὐτὸ Συμβούλιον νὰ φέρῃ τὸ Κατάστημα τοῦτο τὴν εἰς ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν προσφιλῆ ὀνομασίαν τοῦ Ἀρσάκη, καὶ αὕτη νὰ ἀναγραφῇ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἄνωθεν τῆς μεγάλης αὐτοῦ πύλης.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐγένετο ὑπέρβασις τοῦ προϋπολογισθέντος ποσοῦ τῶν 250,000 δραχμῶν, προσήνεγκεν ἔτι πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ὅλης οἰκοδομῆς ἑτέρας δραχμὰς 41,000, καὶ οὕτω συνεπληρώθη ἐν ὅλῳ τὸ προσενεχθὲν ποσὸν εἰς δραχ. 291,000. Υἱοθετήσας δ' ἀληθῶς τὴν Ἑταιρίαν καὶ ἐγείρας αὐτῇ τὸ μεγαλοπρεπὲς μέγαρον, κατέθεσεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἑτέρας δραχμὰς 200,000, ἵνα ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν συντηρῆται τὸ Κατάστημα.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα Χοταχόβαν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κορυτζᾶς, συνέστησε ἄλλην Σχολήν, καὶ ἐδωρήσατο τῇ Ἑταιρίᾳ ἑτέρας 75,000 δραχμῶν, κατατεθείσας καὶ ταύτας εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἀναδεχθῇ ἡ Ἑταιρία τὴν ἐτήσιον ἐποπτείαν τῆς σχολῆς ἐκείνης, δαπανῶσα κατ' ἔτος ἀπὸ 2500 μέχρι 3500 δραχμῶν εἰς διδασκάλους αὐτῆς.

Σχολεῖα.

Τὴν 5 Ἰουνίου 1837 τὸ ὑπὸ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας συσταθὲν σχολεῖον τῶν κορασίων ἦτο ἤδη ἕτοιμον, αἱ δὲ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητριῶν ἤρξαντο ἐν τῇ Σχολῇ, κειμένῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ Βιτάλη, παρὰ τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ, πλησίον τῆς Χουρμαδιᾶς, παρούσης τῆς διδασκαλίσσης Εἰρήνης Σπορίδου. Τὸ σχολεῖον τοῦτο ἦτο διῃρημένον εἰς δύο τμήματα, εἰς τὸ κατώτερον, ἔνθα ἐδιδάσκοντο δωρεὰν τὰ τῶν δημοτικῶν σχολείων μαθήματα, καὶ εἰς τὸ ἀνώτερον, ἔνθα ἐδιδάσκοντο αἱ μέλλουσαι νὰ γείνωσι διδασκάλισσαι ὑπότροφοι τῆς Ἑταιρείας, καὶ ὅσα κοράσια ἄλλων πολιτῶν εἶχον χρείαν ἀνωτέρας παιδείας ἀντὶ μικρῶν διδάκτρων. Ἡ δὲ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τοῦ μὲν κατωτέρου τμήματος ἐγένετο τὴν 7 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ 1837, τοῦ δὲ ἀνωτέρου τὴν 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους, διευθυνομένου ὑπὸ τῆς διδασκαλίσσης Κυρίας Πιταδάκη, ἐλθούσης ἐκ Ναυπλίου μετὰ πέντε μαθητριῶν ὑποτρόφων.

Digitized by Google

Τὸ σχολεῖον τοῦτο ἅμα τῇ γενέσει αὐτοῦ ἐδείκνυε τοσαύτην πρόοδον, εἶχε τοσαύτην πληθὺν μαθητριῶν, ὥστε οἱ διοικοῦντες αὐτὸ ἠναγκάζοντο νὰ ἐνοικιάζωσι κατ' ἔτος νέαν εὐρυχωροτέραν οἰκίαν. Εὐθὺς λοιπὸν τὸ τρίτον ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ σχολείου τῆς 'Εταιρίας τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, βλέπον ὅτι καθίστατο ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ ἰδιωτικὴ οἰκία κατάλληλος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς 'Εταιρείας, συνέλαβε τὴν ἰδέαν ἀνεγέρσεως 'Εκπαιδευτηρίου εὐρυχώρου καὶ καταλλήλου, ἐν πεποιθήσει ὅτι ἡ 'Εταιρεία διὰ τοιούτου καταστήματος παγιοῦται, καὶ λαμβάνει διηνεκῆ μονιμότητα. Οὕτω δ' ὁριστικῶς ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέγερσις καταστήματος. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν τῇ ὑποστηρίξει τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς Κυβερνήσεώς του, ἠγοράσθη τὸ οἰκόπεδον, ἔνθα νῦν τὰ λαμπρὰ Καταστήματα τῆς 'Εταιρίας, ἀντὶ δύο δραχμῶν τὸν πῆχυν, ἀνῆκον εἰς τὴν ἐν Ἄνδρῳ μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Τὴν δὲ ξυλείαν τῆς ὅλης οἰκοδομῆς ἠγόρασαν μὲν ἰδίᾳ δαπάνῃ οἱ ἐν 'Ρωμανίᾳ φιλόμουσοι ὁμογενεῖς, μετέφερε δὲ ἐνταῦθα ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως διὰ βασιλικοῦ πλοίου, ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλέντος τῇ ἐνεργείᾳ πάλιν τοῦ Ὄθωνος

Τὴν μεγάλην πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν εἰς ἣν προήχθη τὸ οὕτω συντελεσθὲν Καθίδρυμα μαρτυροῦσιν εὐγλώττως οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευθεισῶν μαθητριῶν καὶ ὁ τῶν διδασκαλισσῶν, αἵτινες ἐξῆλθον ἐξ αὐτοῦ.

Κατὰ τὰ πρῶτα τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς 'Εταιρίας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς σχολείοις αὐτῆς ἐνδιαιτωμένων κορασίων δὲν ὑπερέβη τὰς 20, ὧν αἱ 10 τὸ πρῶτον καὶ 15 ἔπειτα ἦσαν ὑπότροφοι τῆς 'Εταιρείας, ἐφοίτων δὲ καὶ ἔξωθεν περὶ τὰς 50· ὥστε ἐδιδάσκοντο ἐν τοῖς σχολείοις τῆς 'Εταιρίας αἱ πᾶσαι περὶ τὰς ἑβδομήκοντα.

Τὸ δέκατον δὲ ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνδιαιτωμένων ἔφθασεν εἰς 77,ἔξωθεν δὲ ἐφοίτων 191. Αἱ πᾶσαι λοιπὸν κατὰ τὸ δέκατον τοῦτο ἔτος μαθήτριαι τῶν σχολείων τῆς 'Εταιρίας ἦσαν 268, ὑπερβᾶσαι τὰς τῶν πρώτων ἐτῶν κατὰ 200.

Τὸ εἰκοστὸν ἔτος ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν ἔφθασεν εἰς 460. Ὥστε αἱ τοῦ ἔτους τούτου μαθήτριαι ὑπερέβησαν τὰς τοῦ δεκάτου κατὰ 192.

Τὸ τριακοστὸν ἔτος ἐνεγράφησαν ἐν ὅλῳ μαθήτριαι 573, ἤτοι ὑπερέβησαν τὰς τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους κατὰ 113.

Τὸ τεσσαρακοστὸν ἐνεγράφησαν ἐν ὅλῳ μαθήτριαι 1386. Ὥστε αἱ τοῦ ἔτους τούτου ὑπερέβησαν τὰς τοῦ τριακοστοῦ κατὰ 813 ἐν ὅλῳ.

Τὸ δὲ λῆξαν σχολειακὸν ἔτος, τὸ πεντηκοστὸν ἀπὸ τῆς συστάσεώς της, ἐνεγράφησαν ἐν τοῖς ἐν 'Αθήναις σχολείοις τῆς 'Εταιρείας 1476 κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν τοῦ κυρίου Γραμματέως. 'Εὰν δὲ εἰς ταύτας προστεθῶσι καὶ αἱ ἐγγραφεῖσαι ἐν τῷ παραρτήματι τῷ ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς σχολείοις τοῖς ὑπὸ τῆς 'Εταιρίας συντηρουμένοις, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκπαιδευομένων μαθητριῶν ἔφθασεν εἰς 2000. Ὥστε ὑπερέβησαν τὰς τοῦ τεσσαρακοστοῦ κατὰ 600 περίπου.

'Η κατὰ δεκαετίαν δεικνυομένη αὕτη αὔξησις τῶν μαθητριῶν τοῦ 'Αρσακείου, οὐ μόνον ἐξ 'Αθηνῶν καὶ τῆς 'Ελευθέρας 'Ελλάδος προερχομένων, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάσης γωνίας τῆς 'Ανατολῆς, εἶνε ἀναντίρρητος ἀπόδειξις, ὅτι τὸ 'Αρσάκειον ἐξεπλήρωσε πληρέστατα κατὰ τὸν πεντηκονταετῆ βίον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς 'Εταιρίας τὸν προορισμὸν αὐτοῦ.

Διδασκάλισσαι

Κατὰ τὸ πρῶτον δεκαετὲς διάστημα ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῶν σχολείων τῆς 'Εταιρίας 90 μαθήτριαι ἠξιώθησαν διδασκαλικοῦ πτυχίου, πᾶσαι δὲ αὗται αἱ 90 διδασκάλισσαι διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς νεοσυσταθέντα ἐν τοῖς Δήμοις τοῦ Κράτους σχολεῖα τοῦ λαοῦ, ἢ προσεκλήθησαν νὰ διευθύνωσι νεοσύστατα σχολεῖα ἐν ταῖς πόλεσι τῆς 'Ελληνικῆς Χερσονήσου ἢ ἐν μεγαλοπόλεσι τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης. Περὶ τὰ 90 λοιπὸν σχολεῖα τοῦ γυναικείου φύλλου συνεστήθησαν ἐν τῇ ἔσω καὶ ἔξω 'Ελλάδι ἐκ τῶν διδασκαλισσῶν τῶν σχολείων τῆς 'Εταιρείας κατὰ τὸν πρῶτον δεκαετῆ αὐτῆς βίον, εἰς ἃ ἐφοίτων κατ' ἔτος καὶ ἐξεπαιδεύοντο ἑλληνικῶς, καὶ ἐμορφοῦντο ἠθικῶς κατ' ἐλάχιστον ὅρον ὑπὲρ τὰς 5000 κορασίων.

Τὴν δευτέραν δεκαετίαν ἐξῆλθον τοῦ 'Αρσακείου, ἀξιωθεῖσαι διδασκαλικοῦ πτυχίου, μαθήτριαι αὐτοῦ 102.Καὶ αὗται δὲ αἱ 102 διδασκάλισσαι, τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα ἀσπασθεῖσαι, διέδιδον τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν εἰς πολλὰς χιλιάδας 'Ελλήνων κορασίων ἔν τε τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ δούλῃ 'Ελλάδι καὶ ἐν ταῖς ἀλλαχοῦ ἑλληνικαῖς παροικίαις.

Τὴν τρίτην δεκαετίαν 170 μαθήτριαι τοῦ 'Αρσακείου, μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των ὑποστᾶσαι τὴν νενομισμένην δοκιμασίαν, ἠξιώθησαν διδασκαλικοῦ πτυχίου.

Τὴν δὲ τετάρτην δεκαετίαν ἔτυχον διδασκαλικοῦ πτυχίου κατὰ τὰ νενομισμένα 592 μαθήτριαι τοῦ 'Αρσακείου.

Τὴν πέμπτην τέλος δεκαετίαν, ἥτις συμπληροῖ τὴν πεντηκονταετίαν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς 'Εταιρίας, ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὴν νενομισμένην ἐξέτασιν 750 διδασκάλισσαι.

Κατὰ τὸν πεντηκονταετῆ λοιπὸν βίον τῆς Φιλεκ. 'Εταιρίας ὑπὲρ τὰς 2000 διδασκάλισσαι ἐξῆλθον ἀπόφοιτοι τοῦ 'Αρσακείου καὶ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ παραρτήματος.

Πλὴν δὲ τῶν ἐνταῦθα Καταστημάτων, ἡ 'Εταιρία συνέστησε καὶ συντηρεῖ σχολεῖα τοῦ γυναικείου φύλλου πέριξ τῶν 'Αθηνῶν ἐν Κηφισίᾳ, ἐν Πατησίοις, ἐν Μενιδίῳ τοῦ Δήμου 'Αχαρνῶν, παρὰ τὴν θέλησιν τῶν 'Αχαρνέων καὶ τῇ ἐπιμονῇ τῆς 'Εταιρίας διατηρηθέν, ἐν Χασιᾷ τοῦ Δήμου Φυλῆς, ἐν Κιούρκᾳ τοῦ Δήμου Μαραθῶνος, καὶ ἐν Κάμπῳ τοῦ Δήμου 'Αβίας τῆς 'Επαρχίας Οἰτύλου μὴ διατηρηθὲν ἐπὶ πολύ, ἐν Γαυρίῳ τῆς Ἄνδρου καὶ ἐν Στύροις τῆς Εὐβοίας.

Τὴν δὲ 18 'Οκτωβρίου τοῦ ἔτους 1868 ἡ 'Εταιρία ὑπείκουσα εἰς αἴτησιν τῶν Κερκυραίων συνέστησεν ἐν Κερκύρᾳ Παρθεναγωγεῖον, χορηγούσης καὶ τῆς Κυβερνήσεως μυριόδραχμον συνδρομήν.

Οἱ διοικήσαντες τὴν 'Εταιρίαν

'Απ' ἀρχῆς τῆς ἱδρύσεως τῆς 'Εταιρίας μέχρι σήμερον ἤτοι ἐν διαστήματι 50 ἐτῶν, μόνον 92 ἄνδρες διῴκησαν αὐτήν. Τούτων πρόεδροι μὲν ὑπῆρξαν 7, οἱ ἀείμνηστοι Γεώργιος Κουντουριώτης, 'Ανδρέας Μεταξᾶς, 'Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Λέων Μελᾶς, Π. 'Ρομπότης καὶ οἱ τούτων διάδοχοι κύριοι Νικόλαος Μαυροκορδάτος καὶ Μιχαὴλ Μελᾶς. 'Αντιπρόεδροι δὲ 11, Γραμματεῖς 8 καὶ Σύμβουλοι 65, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα, τῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρετησάντων, τῇ ἀποφάσει τῆς συνελεύσεως τῶν 'Εταίρων εἰσὶ ἀναγεγραμμένα χρυσοῖς γράμμασιν ἐπὶ πλακὸς ἱδρυμένης ἀπέναντι τῆς τῶν εὐεργετῶν ἐν τῷ προδόμῳ τοῦ 'Αρσακείου.

Οἱ πρῶτοι καθηγηταὶ τοῦ 'Αρσακείου

Οἱ πρῶτοι προσληφθέντες καθηγηταὶ εἰς τὸ ἵδρυμα τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς 'Εταιρίας ὑπῆρξαν οἱ ἀείμνηστοι Δαμιανὸς Λιβερόπουλος, ἱερομόναχος, 'Ιερεμίας Καζάκος καὶ Προκόπιος Παπᾶ Γεωργίου ἱεροδιάκονος, ἐξ ὧν οἱ μὲν δύο πρῶτοι πρὸ χρόνων ἀπεβίωσαν, ὁ δὲ Προκόπιος Παπᾶ-Γεωργίου ἐπιζῶν εἶνε ὁ νῦν Μητροπολίτης 'Αθηνῶν Σεβασμιώτατος κ. Προκόπιος, εὐτυχήσας νὰ συνεορτάσῃ τὴν πεντηκονταετηρίδα ὡς καθηγητὴς μετὰ τῶν νῦν διδασκόντων 35 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων καὶ 40 διδασκαλισσῶν.

ΦΙΔΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

'Η φιλοσοφικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου συνελθοῦσα εἰς συνεδρίασιν προέτεινε διὰ τὴν ἕδραν τῆς 'Αρχαίας 'Ιστορίας τὸν κ. Σπ. Λάμπρον ὑφηγητὴν διὰ ψήφων ἐννέα, διὰ δὲ τὴν ἕδραν τῆς νεωτέρας ἱστορίας τὸν κ. Πατσόπουλον διὰ ψήφων ἕνδεκα, καὶ ἀνέβαλε ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἕδρας τῆς Βοτανικῆς.

— 'Ανεχώρησεν αὖθις εἰς Γερμανίαν ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. Γεώργιος Δροσίνης πρὸς συμπλήρωσιν τῶν φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν αὐτοῦ μελετῶν.

— 'Εξεδόθη τὸ Δ' τεῦχος τοῦ «'Εγχειριδίου τοῦ 'Εμπορικοῦ Δικαίου» τῶν καθηγητῶν Ch. Lyon-Caen καὶ L. Renault κατὰ μετάφρασιν τῶν παρ' ἡμῖν δικηγόρων κκ. Σ. Κ Μπαλάνου καὶ Γ. Δ. Μελισσουργοῦ.

Εἰς τὸ ὅλον σύγγραμμα συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας», προκαταβάλλοντες τὸ ἀντίτιμον πέντε φυλλαδίων, δραχ. 5.

— 'Επανελήφθη ἡ ἔκδοσις τοῦ «Ἄρδην» μηνιαίου φύλλου τῶν ἀνθρωπίνων συμφερόντων, συντασσομένου ὑπὸ τοῦ κ. Πλάτωνος Δρακούλη.

— Μετὰ τοῦ παρόντος φύλλου τῆς «'Εστίας» ἀποστέλλεται τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς 'Αγγελία περὶ ἐκδόσεως βι-

Digitized by Google

βλίου χρησιμωτάτου «Τῶν πρώτων καθηκόντων τῆς μητρός». Ἐκ τῆς λεπτομεροῦς ἀναλύσεως τοῦ περιεχομένου τοῦ βιβλίου καταφαίνεται ἡ ἀξία τοῦ ἔργου, οὗτινος τὴν ἔκδοσιν ἀνέλαβε τὸ γνωστὸν ἐνταῦθα Βιβλιοπωλεῖον Βίλμπεργ. Πρὸς ἀπόκτησιν δὲ τοῦ βιβλίου δύνανται οἱ βουλόμενοι νὰ ἀπευθύνωνται καὶ πρὸς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» συναποστέλλοντες ἅμα τὸ ἀντίτιμον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 17 Ὀκτωβρίου.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς γενομένην τοῖς βουλευταῖς πρόσκλησιν συνῆλθε τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἱκανὸς ἀριθμὸς βουλευτῶν, ἀλλὰ μὴ ἀποτελεσθείσης ἀπαρτίας, ἡ ἔναρξις τῶν συνεδριάσεων ἀνεβλήθη εἰς τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

— Καθ' ἃ ἡ «Ἐφημερὶς» ἀναφέρει, ὁ διάδοχος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θέλει ἐπιδοθῆ εἰς νομικὰς μελέτας, ἰδίᾳ δὲ ἀσχοληθήσεται εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου, ὑπὸ τὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴν τοῦ μαθήματος τούτου κ. Σ. Στρέϊτ. Πρὸς τούτοις ὁ διάδοχος θὰ συνεχίσῃ τὰς μελέτας του ἐπὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας, θὰ ἐξακολουθήσῃ δὲ καὶ τὰς στρατιωτικὰς αὐτοῦ μελέτας. Κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος εἶνε λίαν πιθανόν, ὅτι θὰ ἀποσταλῇ εἰς πανεπιστήμιον ἢ στρατιωτικήν τινα ἀκαδημίαν ἐν Εὐρώπῃ.

— Κατ' ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν θὰ ἑορτασθῇ ἐφέτος καὶ ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς συστάσεως τοῦ σχολείου τῶν τεχνῶν.

— Διὰ Β. Δ ἐνεκρίθη νὰ προκαταβληθῶσιν εἰς τὴν αναλαβοῦσαν τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου εἰς τρεῖς μηνιαίας δόσεις 1,000,000 δραχμῶν, ὅπως ἐπιταχυνθῇ ἡ περάτωσις καὶ παράδοσις τοῦ σιδηροδρομικοῦ τμήματος Καμαρίου-Ἀκράτας-Αἰγίου.

— Τὸ παρελθὸν ἔτος, κατὰ τὴν Σφαῖραν Πειραιῶς, ἐξήχθησαν ἐξ Ἑπτανήσου οἶνοι ἀξίας 4,000,000 δραχμῶν· ἐφέτος δ' ἡ ἀξία τῶν ἐξαχθησομένων οἴνων, ὡς ἐκ τοῦ παραχθέντος μείζονος ποσοῦ καὶ τῆς ὑπερτιμήσεως τοῦ προϊόντος, θὰ ὑπερβῇ τὰ 5,000,000.

— Μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἐκ πάντων τῶν λιμένων τοῦ Κράτους ἐξήχθησαν ἐν ὅλῳ 145,636,679 λίτραι σταφίδος ἐφετεινῆς συγκομιδῆς.

— Ἐν Καλάμαις ἡ ἐσοδεία τῆς σταφίδος, τῶν σύκων καὶ τοῦ οἴνου ἔληξεν αἰσίως. Ὁ καιρὸς ἐξαιρέτως ηὐνόησε τὴν ἐφετεινὴν τῶν καρπῶν εὐφορίαν. Εἰς 31 ἑκατομμύρια ἐνετικῶν λιτρῶν ὑπολογίζεται ἡ συγκομισθεῖσα σταφίς, πᾶσα ἄβροχος καὶ καλῆς ποιότητος, εἰς 240 δὲ χιλιάδας στατήρων τὰ συγκομισθέντα σῦκα. Αἱ ποσότητες αὗται ἐξασφαλίζουσι δέκα σχεδὸν ἑκατομμύρια δραχμῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας Καλαμῶν καὶ Μεσσήνης.

— Ἀφθονωτάτη προμηνύεται ἐφέτος ἡ ἐσοδεία τοῦ ἐλαιοκάρπου ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

— Ἐγένετο ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἡ ΛΘ' κλήρωσις τῶν ὁμολογιῶν τοῦ λαχειοφόρου αὐτῆς δανείου, ἐνώπιον τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς. Ἐκληρώθησαν δὲ οἱ ἑξῆς ἐννέα ἀριθμοί, κερδαίνοντες ὁ πρῶτος μὲν 70,000, φρ. ὁ δεύτερος 10,000, οἱ δύο ἑπόμενοι ἀνὰ 2,500 καὶ οἱ λοιποὶ ἀνὰ 1000.

46,872, 180,082, 20,545, 79,481, 39.165, 177,467, 78,137, 156,849, 143,926.

Ἐκτὸς τούτων δ' ἐκληρώθησαν καὶ 367 ἄλλαι ὁμολογίαι, αἵτινες θὰ ἐξαργυρωθῶσιν εἰς τὸ ἄρτιον, ἄνευ οὐδενὸς κέρδους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἀπάντησίν μας.—κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Κατὰ τὴν ἡμετέραν παραγγελίαν ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς 15 ἀντίτυπα. — κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Ἡ μέχρι τοῦδε καθυστέρησις ἀμφοτέρων τῶν συγγραμμάτων προῆλθεν ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν αὐτόθι ἀρχῶν. Ἤδη ἐπιτραπείσης τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας, ἀπεστάλησαν ὑμῖν πάντα τὰ καθυστερήσαντα. —*Μικρασιάτῃ*. Ἴδετε σελ. 51 τοῦ Ἡμερολογίου τῆς «Ἑστίας». Τὰ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν δύναταί τις νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν εἶνε ἐκεῖ σαφέστατα καὶ ἐν λεπτομερείᾳ ἐκτεθειμένα.—κ. Α. Κ. Μολάους. Ἡ εἴδησις ἐλήφθη ἐξ ἀγγλικῆς ἐφημερίδος, ἡ ὁποία δὲν παρέχει πλειοτέρας πληροφορίας. Ὑποθέτομεν δὲ ὅτι ἔκτοτε θὰ εὑρέθη ὁ ζητούμενος καθηγητής. — κ. Λ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ἡμῖν τὰ ζητηθέντα. Εἰς τὴν διάθεσίν σας ὑπόλοιπον λεπ. 75.—κ. Α. Β. Λαμίαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *Πυρρωνιστῇ*. Πάντοτε βεβαίως ὄχι· οὐδὲ θὰ ἦτο δυνατόν. Ἐν τούτοις ἡ πρόθυμος καὶ εὐμενὴς ἐπικουρία πολλῶν συνεργατῶν καὶ πολλῶν βιβλίων μᾶς εὐκολύνει ἱκανῶς τὸ ἔργον.—κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Ι. Φ. Σῦρον. Ἐλήφθη, καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Σ*. Μεθ' ὅλας ἡμῶν τὰς ἐρεύνας οὐδὲν ἀτυχῶς ἠδυνήθημεν νὰ πληροφορηθῶμεν.— *Δεισιδαίμονι*. Ὅτι ὑπῆρχε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ αὐτὴ πρόληψις μαρτυρεῖ ὁ Λουκιανός, ἐν Ἑταιρ. Διαλ. 9. ὅπου δι' ἑνὸς τῶν προσώπων λέγει: «Ἦπου, ὦ Παρμένων, ἐβόμβει τὰ ὦτα ὑμῶν; ἀεὶ γὰρ ἐμέμνητο ἡ κεκτημένη» . . . κτέ. — κ. Ι. Α. Σῦρον. Ἐλήφθησαν.—*Ἀριελ* Σῦρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Θέλομεν σᾶς ἀπαντήσει ἀφοῦ τὸ ἀναγνώσωμεν. — κ. Σ. Π. Θήραν. Ἐλήφθησαν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.— κ. Α. Σ. Μ. Διὰ τὴν «Ἑστίαν» ἀτυχῶς εἶνε ἀκατάλληλον. — κκ. Π. Γ. Π. Κέρκυραν, Φ. Ι. Σ. Ἀργοστόλιον, Ι. Τ. Πάτρας, Σ. Σ. Χαλκίδα, Α. Α. Κ. Λίβερπουλ, Μ. V. Blancey, Μ. Μ. Βιέννην, Ε. Κ. Θήβας, Π. Π, καὶ Τ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν καὶ Δ. Υ. Ἄρταν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Κ. Π. Πάτρας. Περιμένομεν ἀπάντησίν σας.— κ. Κ. Γ. Λ. Ὑφ' οἱουδήποτε, μάλιστα· ἀλλ' ἐὰν κριθῶσιν ἄξια δημοσιεύσεως. — *Δημοκρίτῳ*. Ἄλλος φιλόσοφος σᾶς ἀπαντᾷ ὅτι τὸ μέγα τῆς εὐτυχίας κώλυμα εἶνε ὅτι ἕκαστος θέλει αὐτὴν τελειοτάτην.—κ. Μ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ δύο ἀντίτυπα. Τὰ σημειούμενα τεύχη τῆς Ἱστορίας ἔχουσι πρὸ πολλοῦ ἀποσταλῆ. — κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν τὰ 2 ἀντίτυπα Ἡμερολογίου — κ. Κ. Π. Α Πειραιᾶ. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Θὰ ἀναγγελθῇ προσεχῶς.—κ. Μ. Δ. Νομίζομεν ὅτι δὲν ὑπάρχει. Ἐν τούτοις δύνασθε νὰ ζητήσητε παρὰ τοῖς παλαιοπώλαις.—κ. Ν. Δ. Λαμίαν. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθέν, ἐπανελήφθη δ' ἡ ἀποστολὴ καθὼς ἐσημειώσατε ἡμῖν.—κ. Ι. Κ. Χ. Ἀργαλαστήν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν φύλλα καὶ ἡμερολόγια κατὰ τὴν ὑμετέραν σημείωσιν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

24 Ὀκτωβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	370. —
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	380. 50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	445. 50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	362. —
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	271. —
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	258. —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	479. —
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236. —
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	86 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	474. —
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4030. —
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . . »	45 —
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	52. —
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . »	166 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	92. —
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . . »	279. —
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	32.15
» 3μηνον.	31 95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	127.50
» Τραπεζικὸν 3μηνον	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	25.38
Λίρα ὀθωμανική.	28.80

Digitized by Google

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ „ΕΣΤΙΑΣ"

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

(Σελίδες 275 16ον, μετὰ πολλῶν πινάκων, εἰκόνων, καὶ εἰκονογραφημ. ἐξωφύλλου)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ: Μετεωρολογικοὶ καὶ χρονολογικοὶ πίνακες. Προφητεῖαι τῶν Ἡμερολογίων. Διάρκεια τῆς ἡμέρας. Θερμοκρασία Ἀττικῆς. Σεισμοὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἐξήγησις φυσικῶν φαινομένων κλπ. κλπ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ: Βασιλικὴ οἰκογένεια. Χρονικὰ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως. Ἑλληνικὴ Σημαία. Ἑλληνικὰ Παράσημα. Βουλευταί. Ἀπόκτησις ἑλλ. ἰθαγενείας. Μεταφορὰ δημοτικῶν δικαιωμάτων. Στρατολογία. Εὑρετήριον τῆς Ἑλλην. νομοθεσίας 1885-86 Τὰ ἐλεύθερα τελωνειακοῦ δασμοῦ. Πίνακες δυνάμεως τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν ἐπιστρατεύσει. Στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἐκπαίδευσις. Παραγωγὴ καπνοῦ, ξυλείας κλπ. Μεταλλεῖα, ὀρυχεῖα, ἁλυκαί. Ἰαματικὰ λουτρά. Ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑλλάδος. Προσωπικὸν δημοσίας ὑπηρεσίας. Νέος νόμος Χαρτοσήμου κλπ.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ: Ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι. Τοπογραφικὸς ὁδηγὸς τοῦ Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου. Ὅμοιος τοῦ σιδηροδρόμου Λαυρείου. Μελέτη τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισσαν σιδηροδρόμου. Τομὴ Ἰσθμοῦ Κορίνθου. Ἐμπορικὴ ἀτμοπλοΐα ἐν Ἑλλάδι. Ξέναι ἀτμοπλοϊκαὶ ἑταιρίαι. Ταχυδρομεῖα. Τηλεγραφεῖα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑ: Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως. Πιστωτικὰ Καταστήματα καὶ Ἑταιρίαι. Ὑποκαταστήματα Ἐθν. Τραπέζης. Νομισματικὸς πίναξ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ: Ἐθν. Πανεπιστήμιον. Γυμνάσια. Ἑλλην. σχολεῖα. Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρία. Δημοτικὰ σχολεῖα. Δημοτικὰ σχολεῖα Ἀθηνῶν.

ΥΓΙΕΙΝΗ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΒΙΟΣ, ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ, ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ, ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

ΜΙΚΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τῶν κκ. *Ἀγ. Βλάχου, Ἀντ. Μηλιαράκη, Σ. Λάμπρου, Σ. Μηλιαράκη, Σ. Ἀποστολίδου, Ν. Ἀποστολίδου, Ἀρ. Κουρτίδου, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Σουρῆ, Ι. Πολέμη, Γ. Δροσίνη.*

ΟΚΤΩ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ὑπὸ Θ. Ἀννίνου.

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΛΑΧΕΙΟΝ

Ὁ κάτοχος ἑκάστου ἀντιτύπου εἶνε καὶ κάτοχος ἑνὸς ἀριθμοῦ λαχείου ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου εἶν' ἐκτετυπωμένος ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου.

Εὑρίσκεται ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις ΕΣΤΙΑΣ, ΜΠΕΚ, ΒΙΛΜΠΕΡΓ καὶ τιμᾶται δρ. 2.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἀντὶ δρ. 2,25 καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντὶ φρ. ἀργ. 2,50.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. — **Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.**

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας.*

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΥ

ΑΝΑ Τ[illegible] ΟΡΗ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚ[illegible] ΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πάτραι.—Βαλατούνα.—[illegible] Ἀνδρέας.—Ἅγιος Ἰωάννης.—Κερπινή.—Μέγα Σ[illegible]ιον. — Καλάβρυτα. — Ἁγία Λαύρα.—Κλαπατσούνα.

Κομψὸν τομίδιον ἐκ σελίδων 79.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,20.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—596.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 514 —2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ—1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' —ΑΡΙΘ. 566

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣ ΤΟΥ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΥ διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.
Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΧΟΛΗ ΤΩΝ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ.
ΣΕΙΣΜΟΙ, ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς ὑπὸ Ἰω. Φουστάνου.
Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ.
ΠΟΘΕΝ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΤΟ ΚΑΚΟΝ.
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν Γερμανίᾳ ἐξεδόθησαν τὰ ἑπόμενα συγγράμματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν: «Ἱστορία τῆς ἐπιστημονικῆς γεωγραφίας τῶν Ἑλλήνων» ὑπὸ H. Berger, τόμος πρῶτος, πραγματευόμενος περὶ τῶν Ἰώνων γεωγράφων.—«Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Δήλου μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς 153 Ὀλυμπιάδος» ὑπὸ G. Attinger. — «Περὶ τῆς σχέσεως τῶν πέντε πρώτων ἐν τῷ Πλατωνικῷ συμποσίῳ λόγων πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐν τῷ αὐτῷ διαλόγῳ», ὑπὸ W. Resl.

— Ἡ ἐν Παρισίοις σχολὴ τῶν ὁμιλουμένων ἀνατολικῶν γλωσσῶν (École des langues orientales vivantes) ἐπιθυμοῦσα νὰ μετάσχῃ τοῦ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς συστάσεως τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ὀργανωθέντος ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου, ἐνετείλατο ἑνὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, τῷ καθηγητῇ τῆς νεοελληνικῆς κ. Αἰμιλίῳ Λεγρὰν νὰ ἐκδώσῃ ἑλληνικόν τι ἀντικείμενον, ὅπως διανεμηθῇ εἰς τοὺς παρευρεθέντας εἰς τὸ συνέδριον. Ὁ κ. Λεγρὰν ἐξέλεξε πρὸς τοῦτο τὴν *Φυλλάδα τοῦ Ἀλήπασα*, ποίημα ἀνέκδοτον εἰς δημώδη γλῶσσαν ἐν 618 στίχοις περιγράφον τὰ κατὰ τὴν ἀνταρσίαν τοῦ βεζίρου τῶν Ἰωαννίνων Ἀλῆ πασᾶ καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ (Complainte d' Ali de Tébélen, pacha de Janina, poème historique en dialecte épirote.) Τὸ ποίημα τοῦτο συνετέθη πιθανῶς ὑπὸ Ἀλβανοῦ Μουσουλμάνου, ὡς καὶ ἡ ἔμμετρος ἱστορία τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ἡ *Ἀληπασιὰς* τοῦ Χατζῆ Σεχρέτη, ἧς ἀποσπάσματα ἐξέδωκε πρὸ ἐτῶν ὁ κ. Σάθας Καίτοι δὲ συμπαθεῖ ὁ ποιητὴς πρὸς τὸν δεσπότην τῆς Ἠπείρου, δὲν καταπιέζει ὅμως τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν διὰ φορτικωτάτων ἐγκωμίων καὶ κολακειῶν ὡς ὁ Χατζῆ Σεχρέτης οὐδὲ βαρύνει τὸν ἀναγνώστην διὰ τῆς ἀφορήτου μακρολογίας καὶ πολυλογίας ἐκείνου. Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης, «ἡ διάταξις τῆς ὕλης ἐν τῷ ποιήματι εἶνε ἀρίστη. Ὁ ποιητὴς φαίνεται ἀκριβὴς παρατηρητὴς τῶν πραγμάτων, ἅτινα μετὰ πολλῆς σαφηνείας ἀφηγεῖται· ἐκλέγει τὰς γραφικὰς λεπτομερείας καὶ ἐκτίθησι ταύτας διὰ προσφυεστάτης γλώσσης. Ὁσάκις παρεισάγει ὁμιλοῦντας ἐν τῷ ποιήματί του ἄνδρας περιτίθησιν ἑκάστῳ τοὺς προσήκοντας λόγους τῷ χαρακτῆρι καὶ τοῖς ἔξεσιν αὐτοῦ. Δύναται δὲ τις εἰπεῖν ὅτι καὶ ἡ λέξις τοῦ ποιήματος δὲν στερεῖται ἔν τισιν ὕψους· τὸ μέτρον εἶνε ἄπταιστον, ἡ δὲ ὁμοιοκαταληξία πλὴν ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων πλουσιωτάτη. Ἑνὶ λόγῳ ὁ στιχουργὸς δὲν ἀμοιρεῖ ἐμπνεύσεως ποιητικῆς, ἡ δὲ ἀκρίβεια καὶ ἡ φιλαλήθεια τῆς διηγήσεως ἀναδεικνύουσι τὸ ἔργον ὡς ἓν τῶν καλλίστων τῆς νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας. Πρὸ πάντων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πηγὴ ἱστορικὴ εἰς πάντα ἀσχοληθησόμενον νὰ συγγράψῃ μονογραφίαν περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀλῆ πασᾶ.»

— Ὁ αὐτὸς ἀκάματος ἐρευνητὴς τῆς νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ἱστορίας κ. Αἰμίλιος Λεγρὰν ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς ἐν πολυτελεστάτῳ τεύχει εἰς ὀλίγιστα ἀντίτυπα δημοσιευθέντι «Γενεαλογίαν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μαυροκορδάτων» (Généologie des Maurocordato de Constantinople et autres documents concernant cette famille.) Τὸ τεῦχος τοῦτο, πλῆρες ἀξιολογωτάτων πληροφοριῶν περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Μαυροκορδάτων καὶ τῶν φιλολογικῶν ἐργασιῶν τῶν περὶ τὰ γράμματα ἀσχολησάντων ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν περιέχει δύο ἑλληνικὰς πραγματείας περὶ τῆς γενεαλογίας τῶν Μαυροκορδάτων, ὧν ἡ μὲν συνετάχθη κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ δὲ ἐν ἔτει 1812, καὶ ἐπιτάφια εἴς τινα μέλη τῆς οἰκογενείας. Πλὴν δὲ τούτων φορτικώτατόν τι ἐγκώμιον Νικολάου τοῦ Μαυροκορδάτου, συντεθὲν λατινιστὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὑπό τινος Ἰταλοῦ ἴσως παιδαγωγοῦ τῶν τέκνων αὐτοῦ· καὶ διατριβὴν τοῦ Ιω. Θ. Οἰλβίου (Hoelbius) περὶ τῶν φιλολογικῶν σπουδῶν Ἰωάννου Νικολάου Μαυροκορδάτου, ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας, τυπωθεῖσαν ἐν Ἰέννῃ τῷ 1755. Τὸ τεῦχος κοσμεῖται καὶ διὰ καλλιτεχνικωτάτων χαλκογραφικῶν εἰκόνων Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων, τῶν ἡγεμόνων Νικολάου, Κωνσταντίνου καὶ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτων, καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐθνικὴν παλιγγενεσίαν πρωταγωνιστήσαντος Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου.

— Ὁ ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῦ Zerbst δοκιμώτατος καθηγητὴς καὶ φιλέλλην K. Wärschke ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Φιλολογικῇ Ἐφημερίδι» τοῦ Βερολίνου μακρὰν βιβλιοκρισίαν περὶ τῶν ἄρτι ἐκδοθεισῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀειμνήστου Κοραῆ. Ὁ K. Wärschke ἐξαίρει ἐμβριθῶς τὴν μεγάλην πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν σπουδαιότητα τῶν ἐπιστολῶν, πάνυ δὲ εὐφήμως καταδεικνύει τὰς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀθανάτους ὑπηρεσίας τοῦ μεγαλωνύμου Χίου.

— Ὁ ἐν Κωσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς Σύλλογος κατὰ πρότασιν τῆς φιλολογικῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς ἐνέθηκε τὴν ἔκδοσιν τοῦ Αἰσχύλου διὰ τὴν Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην τῷ διακεκριμένῳ ἐκδότῃ τοῦ Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους καὶ γυμνασιάρχῃ ἐν Μονάχῳ κ. N. Wecklein.

— Διατρίβει ἐνταῦθα, προερχόμενος ἐκ τῆς κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν περιοδείας του, ὁ περίπυστος Γερμανὸς γεωγράφος καὶ χαρτογράφος κ. Κεῖπερτ.

— Συνῆλθε πρό τινος ἡ ἰατρικὴ σχολὴ καὶ κατήρτισεν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς, ἣν ὑπέβαλεν εἰς τὴν Σύγκλητον τοῦ Πανεπιστημίου. Διὰ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἡ Σχολὴ προτείνει, ὅπως οἱ φοιτηταὶ ἐξετάζωνται δὶς κατὰ τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ σπουδάς, μετὰ παρέλευσιν μὲν διετίας ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς των εἰς τὰ γενικὰ μαθήματα, μετὰ τὸ πέρας δὲ τῆς τετραετίας εἰς τὰ εἰδικά. Ἡ πρότασις αὕτη ὡς καί τινες ἄλλαι προτάσεις τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, ἀφορῶσαι τὴν ἐπιστημονικωτέραν κατάρτισιν τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς, κεῖνται ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ὑπουργείου.

— Ἡ νομικὴ τοῦ πανεπιστημίου σχολή, συνελθοῦσα προέτεινε παμψηφεί, ἵνα διορισθῇ καθηγητὴς τοῦ διοικητικοῦ δικαίου ὁ ὑφηγητὴς κ. Γεώργιος Ἀγγελόπουλος, ἀπεφάσισε δ' ὡς πρὸς τὴν ἕδραν τῶν εἰσηγήσεων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ν' ἀναλάβῃ τὸ μάθημα τοῦτο ὁ καθηγητὴς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου κ. Δημήτριος Θεοφανόπουλος.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἐνέκρινε πρότασιν ὑποβληθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Καμπᾶ περὶ κατασκευῆς τοῦ θεάτρου καθ' ἣν οὗτος ὑποχρεοῦται ν' ἀρχίσῃ δι' ἐξόδων του 3 μῆνας μετὰ τὴν ἔγκρισιν καὶ ν' ἀποπερατώσῃ τὸ θέατρον 2 ἔτη μετὰ τὴν ἔναρξίν του, νὰ λαμβάνῃ δ' ἀντὶ πάσης ἀποζημιώσεώς του τὰς ἐκ τῶν μαγαζείων καὶ τοῦ θεάτρου προσόδους ἐπὶ 25 ἔτη, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων θὰ τὰς λαμβάνῃ ὁ δῆμος, ὅστις διατηρεῖ πάντοτε τὴν πλήρη κυριότητα τοῦ θεάτρου. Ὁ κ. Α. Καμπᾶς ὑποχρεοῦται νὰ κατασκευάσῃ τὸ θέατρον συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον, ὅπερ θέλει ἐγκρίνει τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, νὰ ἔχῃ δὲ διαρκῶς καὶ κατ' ἔτος θιάσους καλούς, ὅπως παριστάνουν τακτικῶς, ἄλλως θέλει πληρόνει πρὸς τὸν δῆμον ποινικὴν ρήτραν 25,000 δραχ. δι' ἕκαστον ἔτος παρερχόμενον ἄνευ παραστάσεων.

Digitized by Google

— Εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀμερικανικὴν σχολὴν ἐχορηγήθη τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐν Θορικῷ ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς, πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ὑπάρχοντος ἄλλοτε ἐκεῖ θεάτρου.

— Περατωθέντος τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ χώρου, ἐφ' οὗ ἐστήθη ἐν Κερκύρᾳ ὁ ἀνδριὰς τοῦ Καποδιστρίου, τοῦ πρώτου κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, τὰ ἀποκαλυπτήρια αὐτοῦ θὰ τελεσθῶσι προσεχῶς.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Φερρῶν κατὰ πρότασιν τοῦ δημάρχου ἐψήφισε πίστωσιν πρὸς ἀνέγερσιν ἀνδριάντος τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας Ρήγα Φερραίου στηθησομένου εἰς κατάλληλον τόπον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ δήμου Φερρῶν πατρίδι τοῦ Ρήγα.

— Διαταγῇ τῆς Διοικήσεως τοῦ ἐν Βερολίνῳ Μουσείου ἀποστέλλονται εἰς Ὀλυμπίαν δύο νέοι ζωγράφοι οἱ κύριοι Siegert καὶ Lübcke ὅπως ἀπεικονίσωσι διαφόρους σκηνογραφίας ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν. Ἐν Ὀλυμπίᾳ θὰ διατρίψωσι περὶ τὸ ἔν ἔτος.

— Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη,κατὰ τὸ σύστημα τοῦ «Ρωμηοῦ», ἐφημερὶς ὅλη ἐκ στίχων ἐπιγραφομένη «Μωρέας».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Οἱ δικαστικοὶ νόμοι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς σχετικῆς νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαΐτου. Τόμος τρίτος, περιέχων τὸν ἐμπορικὸν νόμον, τοὺς ἀστικοὺς νόμους καὶ τοὺς περὶ χαρτοσήμου νόμους. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1887. 16ον σελ. 607. Τιμᾶται δραχ. 8.

Καὶ ἐν τῇ τοῦ παρόντος τρίτου τόμου τῶν Δικαστικῶν Νόμων καταρτίσει ἐφήρμοσεν ὁ συγγραφεὺς τὸ αὐτὸ σύστημα τῆς ἐν τῷ κειμένῳ μὲν δημοσιεύσεως τῶν ἀρχικῶν νόμων, μετὰ τῆς σχετικῆς κάτωθεν ἑκάστου ἄρθρου νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου,ἐν ὑποσημειώσει δὲ κατ' ἐπιστημονικὸν εἱρμὸν καταχωρήσεως τῶν ὁπωσδήποτε τροπολογησάντων ἢ συμπληρωσάντων αὐτοὺς νόμων καὶ Βασιλικῶν Διαταγμάτων καὶ πολλῶν ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων, ἔτι δὲ ἑρμηνευτικῶν καὶ διασαφητικῶν σημειώσεων. Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ἐν τῇ τῶν Νόμων περὶ Χαρτοσήμου κατατάξει (διὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ τὸν ἔτι μείζονα τῶν ἀλλεπαλλήλως εἰς συμπλήρωσιν αὐτῶν ἐκδοθέντων Βασιλ. Διαταγμάτων), οἱ μὲν νόμοι καταχωρίζονται πάντες σχεδὸν ἐν κειμένῳ κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν μετὰ τῆς σχετικῆς νομολογίας, κάτωθεν δὲ ἐν ὑποσημειώσει ἡ σωρεία τῶν συμπληρούντων αὐτοὺς βασιλικῶν διαταγμάτων καὶ πλείστων ἐγκυκλίων ἑρμηνευουσῶν πολλὰς τῶν διατάξεων αὐτῶν, ἀκριβέστατα δὲ προσέτι σημειώσεις δηλωτικαὶ τῆς ἐπελθούσης τυχὸν καταργήσεως ἢ τροποποιήσεως πάσης διατάξεως τῶν περὶ χαρτοσήμου νόμων.

Σημειωτέον κρίνομεν προσέτι, ὅτι, ἀντικαταστήσαντος τὸ βιβλίον τρίτον τοῦ παρ' ἡμῖν Ἐμπορικοῦ Νόμου τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας νόμου τῆς 13 Δεκεμβρίου 1878, ἰσχύοντος ἑπομένως τούτου τανῦν, αἱ παρ' ἕκαστον ἄρθρον παραπομπαὶ εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου γίνονται κατὰ τὸν νόμον τοῦτον· παρ' ἑκάστῳ ἄρθρῳ οὐχ ἧττον αὐτοῦ σημειοῦται ἐν παρενθέσει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντικαθισταμένων ἀντιστοίχων ἄρθρων τοῦ παλαιοῦ νόμου. Ἐν δὲ τοῖς Ἀστικοῖς Νόμοις παρ' ἕκαστον αὐτῶν ἄρθρον παρατίθενται ἐν παρενθέσει οὐχὶ μόνον τὰ ἀντίστοιχα ἄρθρα τοῦ Γαλλικοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀντίστοιχοι διατάξεις τῶν Ρωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν νόμων.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ τοῦ παρόντος τόμου συμπληροῦται: πᾶσα ἡ σειρὰ τῶν παρ' ἡμῖν ἰσχυόντων Δικαστικῶν Νόμων μετὰ τῆς κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν Δικαστηρίου ἑρμηνείας αὐτῶν. Ὑπολείπεται δὲ μόνον ἡ κατ' ἐπιστημονικὴν κατάταξιν δημοσίευσις συλλογῆς τῶν κυριωτάτων ἐκ τῶν ἄλλων τῆς πολιτείας νόμων μετὰ τῆς σχετικῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου νομολογίας καὶ ἑρμηνευτικῶν τοῦ συγγραφέως σημειώσεων, ἣν ὁ κ. Φλογαΐτης προανήγγειλεν ἤδη, ἡ δὲ τύπωσις αὐτῆς ἀπὸ πολλοῦ ἀρξαμένη περατοῦται κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐπιόντος ἔτους.

Ἡ ἀδελφὴ Μάρθα ὑπὸ Σπυρίδωνος Κ. Παγανέλη. (Ἀνατυπωθεῖσα ἐκ τῆς «Ἑβδομάδος»). Ἐν Ἀθήναις, 1886. 16ον, σελ. 125. Τιμᾶται δραχμῆς.

Ὁ ἰατρὸς Καλλέργης, σμυρναϊκὸν διήγημα ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου. Ἐν Σμύρνῃ τυπογραφεῖον «Ἀμαλθείας». 1886. 16ον, σελ. 130.

Ἀνὰ τὰ ὄρη, ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις, ὑπὸ Κ. Δ. Καπράλου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1886. 16ον, σελ. 79. Τιμᾶται δραχμῆς.

Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις Μακεδονίας, Ἠπείρου, νέας ὁροθετικῆς γραμμῆς καὶ Θεσσαλίας, συνταχθεῖσαι τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ ὑπὸ Νικολάου Θ. Σχινᾶ, ταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ, παρὰ τῷ ἐκτελικῷ γραφείῳ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Messager d' Athénes». 1886. 16ον, σελ. 274. Τιμᾶται δραχ. 2,50.

Ἐπιτομὴ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἰατρικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ὑπὸ J. Bouillet μετ' εἰσαγωγῆς ὑπὸ Α. Laboulbène, καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς ἐν τῇ ἰατρικῇ Σχολῇ τῶν Παρισίων, μεταγλωττισθεῖσα ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως καὶ ποικίλοις συμπληρώμασι πλουτισθεῖσα ὑπὸ Νικολάου Π. Παρίση, ἐξ Ὕδρας, ἰατροῦ, ὑφηγητοῦ τῆς Γενικῆς Παθολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κλπ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Κορίννης. 1885. 8ον, σελ. ιζ' — 359. Τιμᾶται δρ. 7.

Νεανικὰ ποιήματα ὑπὸ Γεωργίου Βοντζαλίδου. Τόμος δεύτερος. *Πατριωτικαὶ ἐμπνεύσεις.— Νεκράνθεμα.— Ἐρωτικαὶ σελίδες.—Λευκώματα.* Ἐν Σμύρνῃ. 1886. 16ον σελ. 122. Τιμᾶται ½ μετζήτιον.

Μαρούσα ἡ Στροπωνιάτισσα μυθιστόρημα πρωτότυπον Νικολάου Δ. Ἀντωνοπούλου, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Βασιλείου Κόκκοτα. *Τόμος πρῶτος*. Μέρος Α'. Ἐν Ἀθήναις τυπογραφεῖον Ἀντωνίου Δ. Χαλούλου. 1886, 16ον, σελ. 109. Τιμᾶται λεπτῶν 75.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 17 Ὀκτωβρίου.

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἐπανελήφθησαν αἱ συνεδριάσεις τῆς βουλῆς. Ἡ πρώτη συνεδρία αὐτῆς καθ' ἣν παρῆσαν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ καταλόγου 126 βουλευταί, κατηναλώθη ὁλόκληρος εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1887. Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Τρικούπης ἐπὶ τετράωρον σχεδὸν ἠγόρευσε ἐξιστορῶν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας καὶ δικαιολογῶν τὰ μέτρα, ὅσα ἡ Κυβέρνησις ἐνόμισεν ἀπαραίτητα πρὸς ῥύθμισιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐπίτευξιν τοῦ ἰσοζυγίου.

— Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα προϋπολογισμόν, τὰ μὲν ἔξοδα ἀνέρχονται εἰς 92,161.113 δραχμάς, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς 96,975,390, ἤτοι ὁ προϋπολογισμὸς παρουσιάζει περίσσευμα 4,813,777 δραχ. Καὶ ταῦτα μὲν εἶνε ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, ἀλλ' ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἀφαιρεῖ ἐκ μὲν τῶν ἐσόδων 7,95 % διὰ τὰ πιθανὰ καθυστερούμενα καὶ ἐκ τῶν ἐξόδων 7,60 % διὰ τὰς πιστώσεις, αἵτινες ὑπολογίζονται κατὰ τὰ ἐξαγόμενα τοῦ παρελθόντος ὅτι θὰ μείνωσιν ἀδιάθετοι. Οὕτω τὰ μὲν ἔσοδα μειοῦνται εἰς 89,915,090 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχμὰς 85.160,313. Πρὸς κάλυψιν τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἐξ 22 ἑκατομμυρίων καὶ πλέον ἐλλείμματος ἡ κυβέρνησις ὑπέβαλεν εἰς τὴν βουλὴν τὰ ἑπόμενα κυριώτερα μέτρα: α) ἀναστέλλει τὴν χρεωλυτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου τῶν 6,000,000, τῶν 25,000,000 καὶ τῶν 4,000,000· διὰ τὸ πρῶτον τῶν δανείων προτείνονται δύο μέτρα, ἢ ἡ ἐξόφλησις αὐτοῦ ἢ ἡ διατήρησις τῶν περὶ τόκου καὶ ἀμοιβῶν διατάξεων· διὰ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον προτείνεται ἡ ἐξόφλησις διὰ συνομολογήσεως νέου ἢ ἡ διατήρησις τοῦ παλαιοῦ ἄνευ ἀποδόσεως χρεωλυσίου· ἐν ἑκατέρῳ δὲ τῶν περιπτώσεων προϋπολογίζεται μόνον ὁ τόκος. β') πάντες οἱ ἄμεσοι φόροι, πλὴν τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ ἐλαίου, ἐπανερχομένου εἰς τὰ 10 % αὐξάνονται κατὰ 20 %· γ') οἱ εἰσαγωγικοὶ τελωνειακοὶ δασμοὶ τοῦ λοιποῦ θὰ εἰσπράττωνται εἰς χρυσὸν ἢ εἰς χαρτονόμισμα ἐπὶ πλέον 15%. Ἐν Ἑπτανήσῳ, ἐπειδὴ δὲν ἰσχύουσιν οἱ ἄμεσοι φόροι, πρὸς ἀντιστάθμισιν τῶν βαρῶν, ἅτινα θὰ ὑφίστανται οἱ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις φορολογούμενοι, ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατη-

Digitized by Google

γορίαν καὶ οἱ ἐξαγωγικοὶ τελωνειακοὶ δεσμοί· δ΄) μεταρρυθμίζεται τὸ δασμολόγιον, ἐπιβαλλομένου φόρου ἐπί τινων ἀτελῶν εἰδῶν, αὐξανομένου δὲ τοῦ ὑπάρχοντος ἐπὶ ἄλλων, ὡς π.χ. ἐπὶ τῆς ζαχχάρεως, ἥτις νῦν θὰ φορολογῆται πρὸς 75 λ. κατ' ὀκᾶν· ε) ἐπαναφέρεται ἐν ἰσχύϊ ὁ νόμος περὶ κοπτηρίων τοῦ καπνοῦ καὶ ὁ περὶ σιγαροχάρτου, μὲ τὴν τροποποίησιν, ὅτι ἕκαστος τῶν καπνοπωλῶν νῦν ἐφ' ἑκάστης κοπτομένης ὀκᾶς καπνοῦ ὑποχρεωτικῶς θὰ λαμβάνῃ 12 φυλλάδια σιγαροχάρτου πρὸς 20 λεπτὰ ἑκάστου τιμωμένου· στ') καταργουμένης τῆς διακρίσεως τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων ἀφομοιοῦται ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ οἴνου ὁριζόμενος εἰς 2 λ. κατ' ὀκᾶν· ζ') ἐπιβάλλεται φόρος ἐπὶ τῶν ἀπαλλασσομένων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας· η') προστίθεται ἐν τῷ περὶ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων νόμῳ νέα κλάσις ἐπιτηδευματιῶν, τῶν κατοικούντων εἰς πόλιν ἔχουσαν πληθυσμὸν ἄνω τῶν 20,000· θ') βελτιοῦται ὁ τρόπος τῆς βεβαιώσεως τοῦ δικαιώματος καταναλώσεως ἐπὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καὶ τοῦ ζύθου καὶ ι') ἐπαναφέρονται ἐν ἰσχύϊ αἱ καταργηθεῖσαι διατάξεις τοῦ νόμου περὶ εἰσπράξεως τῶν δημοσίων προσόδων.

— Ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θὰ ἀσχοληθῇ εἰδικώτερον εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας, μαθήματος ἐξαιρετικὸν ἔχοντος τὸ διαφέρον δι' Ἕλληνα ἡγεμονόπαιδα. Καὶ τὴν μὲν ἱστορίαν θέλει ἐξακολουθήσῃ διδασκόμενος παρὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, τὴν δ' ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν ὑπὸ τοῦ κ. Λύδερς.

— Ἡ ὀργανικὴ δύναμις τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1887 ὁρίζεται εἰς 32,612 ἄνδρας, ἐξ ὧν 1737 ἀξιωματικοί, 4,685 ἀνθυπασπισταὶ καὶ ὑπαξιωματικοί, 1009 μουσικοὶ καὶ σαλπιγκταί, 24,281 στρατιῶται καὶ 900 στρατ. ἱερεῖς, ἰδιῶται, μαθηταὶ κτλ. Ἡ ὀργανικὴ δὲ δύναμις τοῦ στρατοῦ τῆς θαλάσσης ὡρίσθη εἰς 2,714 ἄνδρας, ἐξ ὧν ἀξιωματικοὶ 217, μαθηταὶ 75, ὑπάλληλοι 94, μηχανικοὶ ὑπαξιωματικοὶ 103, ὑπαξιωματικοὶ 405, θερμασταὶ 232, ναῦται 1304, τεχνῖται 236, καὶ λιμενοφύλακες 51.

— Ἡ ὁλικὴ παραγωγὴ τοῦ σταφιδοκάρπου, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ἀνῆλθεν εἰς 283,344,804 ἑνετικὰς λίτρας. Ἡ ἐπαρχία Ἠλείας πρωτεύει τῶν ἄλλων μερῶν παραγαγοῦσα 60 ἑκατομμύρια ἑνετικῶν λιτρῶν. Ἡ δὲ ἐξαγωγὴ τοῦ προϊόντος τούτου ἀνῆλθε μέχρι τῆς 23 τρέχοντος εἰς 150,260,786 ἑνετικῶν λιτρῶν.

— Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀβυσσινίας Ἰωάννου πρὸς τὸν βασιλέα Γεώργιον, ἡ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Παρίση κομισθεῖσα ἐνταῦθα, ἐδόθη πρὸς μετάφρασιν εἰς ἱεροσπουδαστὴν ἐξ Ἀβυσσινίας, ἐκπαιδευόμενον ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ σχολῇ, ὅστις μετήνεγκεν αὐτὴν εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικήν. Ἡ ἐπιστολὴ εἶνε πλήρης περιποιητικῶν ἐκφράσεων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῆς ὃν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἀποκαλεῖ «ἀδελφόν.»

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Θέλομεν συμμορφωθῇ πληρέστατα. Ἀναμένομεν ἀπάντησιν ὑμῶν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.—κκ. Α. Ξ. Ἡράκλειον καὶ Μ. Π. Ῥεθύμνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Δ. Κ Γ. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν. Ἐνεγράψαμεν δὲ καὶ τὸν κ. Δ. Κ. Ἡμερολόγια ἀπεστάλησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— *Φιλέριδι.* Καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ὑπάρχει καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ἐν μόνῳ τῷ Βερολίνῳ ἐκ τῆς φορολογίας τῶν κυνῶν εἰσπράττεται ἐτησίως τὸ ποσὸν 290,000 μάρκων, ἡ δὲ πρὸς τοῦτο δαπάνη δὲν ὑπερβαίνει τὰ 4,000 μάρκα.—κ. Ν. Λ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν, καὶ ἀπεστάλη ὑμῖν τὸ ζητηθέν. Ἐπληρώθησαν δὲ φρ. 9 τῷ κ. Κ. Β., οὗτινος ἀπεστάλη ὑμῖν ἡ ἀπόδειξις.—*Ἐνὶ ξένῳ.* Δέχεται. Ὁ πρῶτος καὶ κυριώτατος ὅρος νὰ εἶνε κατάλληλα πρὸς δημοσίευσιν Οἱ λοιποὶ κανονίζονται ἐκ συνεννοήσεως πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.—κκ. Γ. Δ. Φ. καὶ Κ. Λ. Ἀκατάλληλα διὰ τὴν «Ἑστίαν».—*Ἄριελ.* Σῦρον. Ἡ μετάφρασις εἶνε καλή, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εὕρομεν τόσον ἐξαίρετον, ὥστε νὰ προτιμηθῇ ἄλλων καλλιτέρων, τὰ ὁποῖα ἔχομεν. Ἐν τούτοις τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ πάλιν.—κ. Ο. Π. Μεγάλα-Κιμπίρ. Καὶ ἐκ τῶν σημειωθέντων, 5 ἔτι δὲν εὑρέθησαν ἀτυχῶς. Τὰ λοιπὰ ἀπεστάλησαν ὑμῖν. Ἀντίτιμον φρ. 10,45, ἅτινα εὐαρεστήθητε ν' ἀποστείλητε.—Κους Ἀδελφ. Κ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως. Καὶ ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—Κυρίαν Κ. Κ. Σπάρτην. Κατόπιν τῶν ὑμετέρων πληροφοριῶν ὁμολογοῦμεν ὅτι τὸ λάθος ἦτο ἰδικόν μας καὶ σᾶς ζητοῦμεν συγγνώμην. Ἐπανελήφθη ἡ ἀποστολή.—κκ. Α. Μ. καὶ Γ. Κ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Ἀσπασομένῳ τὴν ἡμετέραν γνώμην.* Ἰβέστι. Ἡ γνώμη ἡμῶν θὰ ἦτο νὰ μὴ ἐπιδοθῇ ποσῶς εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, διότι ὁπωσδήποτε ἄλλως ἐργαζόμενος σήμερον, ὑφ' οὓς ὅρους διεξάγεται ἡ πολιτικὴ δρᾶσις, θὰ ἦτο καὶ εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς ἑαυτὸν χρησιμώτερος. Ἡ πολιτικὴ εἶνε ἡ ὑπάτη τῶν ἐπιστημῶν, ὁ δὲ εἰς ταύτην προσερχόμενος δέον εἶνε συγκεκροτημένος πολὺ διαφοροτρόπως παρὰ διὰ τῆς μελέτης τῶν νομικῶν ἢ τῆς φιλολογίας, ἐὰν θέλῃ νὰ ἀποβῇ χρήσιμος εἰς τὸν τόπον. Νὰ σᾶς ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα τὰς μελέτας εἰς ἃς δέον νὰ ἐπιδοθῇ εἶνε ἀδύνατον, διότι οὐδεμία σχεδὸν μελέτη εἶνε περιττὴ εἰς τὸν πολιτευόμενον. κ. Γ. Δ. Δ. Ἀρμαβήριον. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα 3 ἀντίτυπα.—κ. Κ. Μ. Χανία. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ δραχ. 37,80 τῷ κ. Κ. Δ. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Κ. Μ. Λίβερπουλ. Ἀπεστάλησαν 6 ἀντίτυπα. Τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ ἀποστείλητε καὶ δι' ἀγγλικοῦ γραμματοσήμου.—κκ. Ν. Φ. Βῶλον, Κ. Δ. Σ. Βουδαπέστην, Χ. Τ. Κίεβον, Ι. Β. Μακρυνίτσαν, Κ. Κ. Ταγανρόγ, Σ. Σ. Γύθειον, Β. Π. Β. Κυδωνίας, Φ. Ι. Σ. Ἀργοστόλιον, Ν. Π. Μ. Ροστόβ, Σ. Σ. Π. Μεσολόγγιον, Μ. Β. Ζ. Θήραν, Π. Κ. Π. Μόναχον, Γ. Π. Γεράκι τῆς Σπάρτης, Π. Α. Κέρκυραν, Δ. Κ. Κόρινθον, Ι. Κ. Ἰσμαήλιον, Κ. Κ. Λίβερπουλ. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν – κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἀντίτυπον Ἡμερολογίου. Ἐπειδὴ τὸ ζητηθὲν φυλλάδιον τοῦ περιοδικοῦ δὲν πωλεῖται χωριστά, μένει εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τὸ περίσσευμα δραχ. 1.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

31 Ὀκτωβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	366 50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	376. —
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	439. —
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	362. —
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	268. 50
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	253. —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	181. —
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	236. —
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	88 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	467. —

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4040.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	52 —
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	52.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . »	166 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	88.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	278.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	31.15
» 3μην.	30 95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	124.50
» Τραπεζικὸν 3μην	123.50

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	24.85
Λίρα ὀθωμανική.	28.35

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ **ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ** και **ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ**

κατὰ μετάφρασιν Α. Π. Κουρτιδου.

Τὸ πλῆρες ἐνδιαφέροντος μυθιστόρημα τοῦ Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ, ὅπερ ἔθελξε τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας», ἐξεδόθη εἰς κομψὸν τόμον ἐκ τριακοσίων τεσσαράκοντα περίπου σελίδων. Τὸ ἔργον μετὰ τῆς δυνατῆς ἐκτυπωθὲν φιλοκαλίας κοσμεῖται δι' εἰκοσιπέντε καλλιτεχνικωτάτων εἰκόνων, ὧν τὰ χαλκογραφήματα ἐχαράχθησαν ἐν Παρισίοις. Αἱ εἰκόνες αὗται τὰς συγκινητικωτέρας σκηνὰς καὶ τὰ δραματικώτερα ἐπεισόδια ἀναπαριστᾶσαι, αἰσθητοποιοῦσιν ὅ,τι ἡ φαντασία τοῦ ἀναγνώστου ἀμυδρῶς ἢ ἀτελῶς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ. Ὁ ἐκ Στοκόλμης ἀπόπλους, ἐν μέσῳ τοῦ φρενητιώδους ὁλοκλήρου τῆς πόλεως ἐνθουσιασμοῦ, τοῦ πλοίου οὗ ἐπέβαινεν ὁ Ἔρικ πρὸς διαφώτισιν τοῦ μυστηρίου τῆς καταγωγῆς του, τὸ τραγικὸν ναυάγιον αὐτοῦ ἐν φοβερᾷ νυκτί, ὁ διὰ τῶν πάγων τῶν βορείων θαλασσῶν διάπλους, αἱ γραφικώταται ἀπόψεις τῶν πολικῶν χωρῶν, ταῦτα πάντα ἀπεικονίζονται μετ' ἐκτάκτου ζωηρότητος καὶ τέχνης. Ἀλλ' οὐχὶ μόνον οἱ μὴ ἀναγνόντες τὸ ἔργον θέλουσιν εὕρῃ αὐτὸ οὕτω διπλασίως ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀναγνόντες νέον θέλουσιν ἀνεύρῃ ἐν τούτῳ θέλγητρον. Τίς διεξελθὼν τὸν *Ναυαγὸν τῆς Κυνθίας* δὲν θὰ ἔχῃ τὴν περιέργιαν νὰ ἴδῃ τὴν ἰδιότροπον μορφήν, τὴν εἰς σφηνοειδὲς ἀπολήγουσαν γένειον, τοῦ δόκτορος Σβαρυεγκρόνα, τὴν εὐφυᾶ φυσιογνωμίαν τοῦ μελανότριχος ἐν μέσῳ τῶν ξανθοκόμων Νορβηγῶν μικροῦ Ἔρικ, τὸ ἀφελὲς πρόσωπον τῆς συμπαθεστάτης Βάνδας; Πόσον ποιητικῶς ἀπεικονίζει ὁ καλλιτέχνης τὸν ἤρεμον ἐν Νορβῃ οἰκογενειακὸν βίον, τὸ πενιχρὸν καλυβόσπητον τοῦ πτωχοῦ ἁλιέως φωτιζόμενον ὑπὸ λαμπτῆρος ἀπὸ δοκοῦ τῆς ὀροφῆς ἀνηρτημένου! Μὲ πόσην δύναμιν διερμηνεύει τὰς δραματικὰς περιπετείας τοῦ ἔργου ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ μυστηριώδους Τζὼν Βράουν μέχρι τῆς παθητικωτάτης σκηνῆς τῆς ἀναγνωρίσεως, καθ' ἣν ἡ μήτηρ τοῦ Ἔρικ ἀλλοφρόνως ἐναγκαλίζεται τὸ τέκνον της, ὅπερ βρέφος ἐπὶ λίκνου εἰς σωσίβιον δεδεμένον ἀπολέσασα ἐπανευρίσκει νέον ἔνδοξον, οἷον θὰ ὠνειροπόλει αὐτὸν ἡ μητρικὴ φιλοδοξία της!...

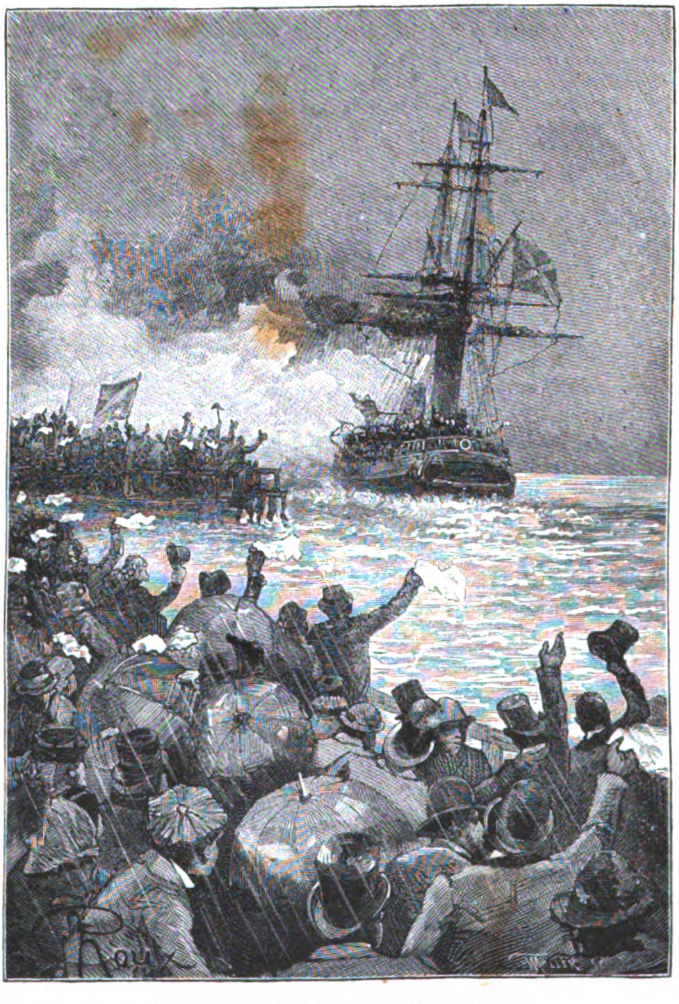

Η ΑΛΑΣΚΑ ΑΠΕΠΛΕΕ ΤΗΣ ΣΤΟΚΟΛΜΗΣ

Τοιαύτη ἡ νέα ἔκδοσις τοῦ *Ναυαγοῦ τῆς Κυνθίας*, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ τῶν πρώτων ἀποπειρῶν πρὸς ἔκδοσιν εἰκονογραφικῶν βιβλίων διὰ τὰς ἑλληνικὰς οἰκογενείας. Λαμβάνοντες δ' ὑπ' ὄψιν τὴν ἠθικὴν βάσιν τοῦ ἔργου, δυναμένου νὰ παραδοθῇ καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἀθωοτάτης νεάνιδος, καὶ ὑπὸ πάντων ἅμα μετὰ τέρψεως ν' ἀναγνωσθῇ, ἐλπίζομεν ὅτι θερμῆς θέλει τύχῃ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν ἀναγνωστῶν ἰδίᾳ τῆς «Ἑστίας» ὑποδοχῆς.

Ὅπως παράσχωμεν ἰδέαν τῶν εἰκόνων τοῦ «Ναυαγοῦ τῆς Κυνθίας» θέλομεν δημοσιεύσῃ δύο ἐνταῦθα τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην· θεωροῦμεν ὅμως οὐχὶ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ εἰκόνες εἰσὶν ἐκτετυπωμέναι ἐν τῷ βιβλίῳ ἐπὶ ἐξαιρέτου ἐστιλβωμένου χάρτου.

Τιμὴ τοῦ βιβλίου Δρ. 3.50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν Δρ. 3.80.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—611

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 515.—9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ—1886. Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 567

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΝΔΡΕΙΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ. Μετάφρ. Π. Ι. Φέρμπου.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ἐκ τῆς γραφῆς.

ΛΟΓΙΟΙ ΚΑΙ ΛΑΟΣ.

ΣΕΙΣΜΟΙ, ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς ὑπὸ Ἰω. Φουστάνου.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐκθέσεις τοῦ κόμητος Γυϊλφορδ.

Ο ΣΟΥΠΕΡΑΤΩΡ ἤτοι ὁ ἀλεξίπυρος χάρτης ὑπὸ Ν. Χλωροῦ, ἐπιθεωρητοῦ τῶν δασῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ὁ ἐνταῦθα διατρίβων καθηγητὴς τοῦ ἐν Ὀδησσῷ Πανεπιστημίου κ. Θεόδωρος Οὐσπένσκης ἐποιήσατο σπουδαίαν διάλεξιν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» «περὶ τῆς τροπῆς τῶν Βυζαντινῶν μελετῶν». Κατὰ τὸν πολυμαθῆ καθηγητὴν τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενόμεναι ἔρευναι περὶ τὴν Βυζαντινὴν ἱστορίαν μέγα διαχέουσαι φῶς εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἐσωτερικοῦ ἱστορικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐπήνεγκον μεταβολὴν καὶ ἐν τῷ τρόπῳ καὶ τῇ μεθόδῳ τῆς μελέτης τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας. Μέχρι τινὸς ἡ ἱστορία αὐτὴ ἐθεωρεῖτο ἰδιόρρυθμος ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτῆς πορείᾳ καὶ ἀναπτύξει, ἄσχετος πρὸς τὴν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Ἀλλ' ἐκ τῶν μνημονευθεισῶν ἐρευνῶν καθίσταται δῆλον ὅτι τὸ Βυζαντινὸν κράτος οὐ μόνον εἰς ἐξωτερικὰς διετέλει ποικίλας σχέσεις πρὸς τὴν λοιπὴν μεσαιωνικὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὀργανισμῷ αὐτοῦ πλείστας εἶχεν ἀναλογίας πρὸς αὐτήν. Ἡ σχέσις τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἀπέναντι τῶν βαρβάρων ἦτο παράλληλος πρὸς τὴν τοῦ δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους· ἡ δὲ μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι ἐκεῖ μὲν οἱ βάρβαροι κατέλυσαν τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ ἵδρυσαν κράτη βαρβαρικά, ἐνῷ ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἱ ἐντὸς τοῦ κράτους ἢ περὶ αὐτὸ ἐγκατασταθέντες βάρβαροι ποικίλως μὲν ἐπενήργησαν ἐπὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ κράτους, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ καταλύσωσιν αὐτό. Τοῦτο δὲ προῆλθεν ἐν μέρει μὲν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος τοῦ κράτους, ἐν μέρει δὲ ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως αὐτοῦ, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐκ τῆς φύσεως καὶ δυνάμεως τῶν περὶ αὐτὸ βαρβαρικῶν λαῶν. Οὐχ ἧττον ὅπως ἐν τῷ δυτικῷ κράτει, οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, οὐκ ὀλίγη ἐγένετο ἀλληλεπίδρασις μεταξὺ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τῶν βαρβάρων. Πλεῖστα παρέλαβον οἱ περὶ τὸ κράτος βάρβαροι, ἰδίᾳ δὲ οἱ Σλαῦοι, στοιχεῖα ἱστορικοῦ ὀργανισμοῦ παρὰ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Ἀλλὰ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοὶ ἐπενήργησαν ἐπὶ τὸν ἐσωτερικὸν ὀργανισμὸν τοῦ κράτους. Ἡ ἐπίδρασις αὐτὴ τῶν Σλαύων κατὰ τὸν κ. Οὐσπένσκην ὑποφαίνεται ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν ἀγροτικῶν τάξεων τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ τοῖς γεωργικοῖς νόμοις, οἵτινες ἀπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου μέχρι τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας ἴσχυον ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει, καὶ μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῆς δυναστείας ἐκείνης κατάργησιν διετηρήθησαν ἰσχύοντες ἐν τῷ βίῳ τοῦ λαοῦ. Ἀναλόγους θεσμοὺς φεουδαλικοῦ ἰδίως ὀργανισμοῦ παρεμφερεῖς πρὸς τὸν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἀνακαλύπτει ὁ κ. Οὐσπένσκης καὶ ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει, ἰδίως ἐν τοῖς ἀξιώμασι τῶν δρουγγων, ἐν τῷ συστήματι τῆς *Προνοίας* καὶ τῶν *προνοητῶν*, ἀναλογοῦντι πρὸς τὸ ἐν τῇ δύσει beneficium καὶ beneficiati (begütung καὶ begütet), ἐν τοῖς *ζευγάτοις* τῶν *Λαμψακηνῶν ἀναγραφῶν* καὶ ἐν τῷ αὐτονόμῳ στρατιωτικῷ καὶ πολιτικῷ ὀργανισμῷ κοινοτήτων ὁλοκλήρων. Διὰ τοιούτου δὲ παραλληλισμοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους πρὸς τὰ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὡς καὶ διὰ τῆς παραστάσεως τῆς μεγίστης ἐπιδράσεως τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Σλαυικῶν λαῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Ῥωσσίας, ἧς ἡ πρὸς τὸ Βυζαντινὸν κράτος καὶ τὸν ἑλληνισμὸν σχέσις ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῆς ὀργανισμοῦ, καταδεικνύει ὁ καθηγητὴς κ. Οὐσπένσκης τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἔνδειαν τῶν μέχρι τοῦδε περὶ αὐτὴν μελετῶν, ἔνδειαν [illegible]ρχομένην οὐχὶ τοσοῦτον ἐκ τῆς ἐλλείψεως ὑλικοῦ πρὸς [illegible], ὅσον ἐκ τῆς ἐλλείψεως σπουδαίας περὶ αὐτὸ μελέτης. Τ[illegible] δὲ εὐχόμενος ἵνα δι' ἱδρύσεως διεθνοῦς ἐπιστημονικῆς [illegible]αιρίας Βυζαντινῶν μελετῶν προάγωντα[illegible]αὗται πρεπόντως. Καὶ τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς ἵδρυσιν [illegible]ης [illegible] συνίστησιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, εἰς τοὺς ὁπο[illegible] σπουδὴ τῆ[illegible] Βυζαντινῆς ἱστορίας ἐνδιαφέρει οὐ μόνον [illegible]πιστημονικὴν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν.

— [illegible] ἐν [illegible]λίνῳ Βαλεντῖνος Ῥόζε, γνωστὸς ἐκ διαφόρων [illegible]ων ἀναφερομένων εἰς τὸν Ἀριστοτέλη, ἐξέδωκεν ἐν [illegible]οτύπῳ ἐκδόσει τοῦ Teubner τἀποσπάσματα τοῦ Ἀρ[illegible]λους ὑπὸ τὸν τίτλον «Aristotelis qui ferebantnr librorum fragmenta.» Τἀποσπάσματα διαιροῦνται 1) εἰς τὰ ἐκ τῶν διαλόγων 2) εἰς τὰ λογικὰ 3) εἰς τὰ ρητορικὰ καὶ [illegible]ικὰ 4) εἰς τὰ ἠθικὰ 5) εἰς τὰ φιλοσοφικὰ 6) εἰς τὰ [illegible]α 7) εἰς τὰ ζωϊκὰ καὶ 8) εἰς τὰ ἱστορικά. — Ἐν τοῖς ζωϊκοῖς κατέλεξεν ὁ Rose πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Πορφυρογεννήτου, ἣν ἐξέδωκεν ὁ κ. Σπυρίδων Λάμπρος, οὗ τὰς διορθώσεις ἀπεδέξατο ὁ Γερμανὸς ἐκδότης.

— Ἐν τῇ ἐπ' ἐσχάτων τελεσθείσῃ ἐν Βερολίνῳ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει εἶχεν ἐκθέσει καὶ ὁ συμπολίτης ἡμῶν ἐν Μονάχῳ ζωγράφος κ. Ἰακωβίδης εἰκόνα φέρουσαν ἐπιγραφὴν «ὁ κακὸς ἔγγονος». Ἡ εἰκὼν αὐτὴ ἠγοράσθη διὰ τὸ ἐν Wiesbaden μουσεῖον μετὰ καὶ ἄλλης τινὸς εἰκόνος τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου Ἑρμάννου Κάουλβαχ παριστανούσης τὸν Φρειδερῖκον Β' παρὰ τὸ φέρετρον τῆς ἁγίας Ἐλισάβετ.

— Ἐν τῷ τεύχει τοῦ Νοεμβρίου τοῦ ἐν Στουτγάρδῃ ἐκδιδομένου *Περιοδικοῦ διὰ τὴν γενικὴν ἱστορίαν* ὁ ἐπιφανὴς Γερμανὸς ἱστοριογράφος Φερδινάνδος Γρηγορόβιος ἐδημοσίευσε ἀξιανάγνωστον διατριβὴν ἐπιγραφομένην «Οἱ Καταλώνιοι ἐν τῷ δουκάτῳ τῶν Ἀθηνῶν καὶ αἱ νεώταται ἰσπανικαὶ ἔρευναι περὶ τῆς ἱστορίας αὐτῶν.» Ὡς ἀφορμὴ τῆς πραγματείας ἐχρησίμευσεν ἡ καὶ παρ' ἡμῶν ἀγγελθεῖσα ἀξιόλογος συγγραφὴ τοῦ ἐν Βαρκελῶνι καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας Ἀντωνίου Rubio y Lluch.

— Ἐν καιρῷ ἐποιήσαμεν ἐνταῦθα λόγον περὶ τῶν ἀνασκαφῶν, τῶν γενομένων ἐν Σούσοις, τῇ ἀρχαίᾳ μητροπόλει τοῦ περσικοῦ Κράτους, ὑπὸ γάλλων ἀρχαιολόγων, αἱ ὁποῖαι ἀπέβησαν τοσοῦτον καρποφόροι καὶ πολύτιμοι διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν. Ἡ γαλλικὴ ἀρχαιολογικὴ ἀποστολή, ἧς προΐστατο ὁ ἀκάματος Διελαφοὰ μετὰ τῆς οὐχ ἧττον ἀκαταπονήτου καὶ φιλομούσου συζύγου του, κατώρθωσε νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ σχέδιον τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δαρείου καὶ νὰ συναγάγῃ συμπεράσματα λίαν ἐνδιαφέροντα περὶ τῶν ἀνακτόρων Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος, ἅτινα ἀνηγέρθησαν βραδύτερον ἐπὶ τῶν θεμελίων τοῦ πρώτου κτιρίου, πρὸς τούτοις δὲ νὰ μεταφέρῃ εἰς Γαλλίαν 275 κιβώτια πλήρη ἀνεκτιμήτων εὑρημάτων. Πρὸς ἔκθεσιν αὐτῶν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Καλῶν Τεχνῶν παρεχώρησεν εἰς τὸν κ. Διελαφοὰ εὐρυτάτην αἴθουσαν ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου, ἐν ᾗ πρό τινων ἡμερῶν ἀνεστήθη προσωρινῶς μέρος τοῦ διαζώματος τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δαρείου, ὅπερ κατὰ τεμάχια ἐπιμελῶς συλλεγόμενα, καταγραφόμενα καὶ ἀποταμιευόμενα, ἀνευρέθη κατὰ τὰς ἐν Σούσοις ἀνασκαφάς. Τὸ διάζωμα ἀποτελεῖται ἐξ ὀπτῆς κεράμου, μετ' ἀναγλύφων ἐγχρώμων παραστάσεων, ἄριστα διατηρουμένων, εἰκονιζουσῶν δὲ πέντε μαχητάς, πι-

Digitized by Google

θανώτατα πέντε ἐκ τῶν περιωνύμων *Ἀθανάτων* τοῦ Δαρείου. Οἱ χρωματισμοὶ τοῦ διαζώματος γλυκύτατοι καὶ εὐθετώτατα διατεταγμένοι, διατηροῦνται ἀνεξίτηλοι καὶ λαμπροί, μόνον δὲ μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν μεταφορὰν των ἡ ὑγρασία ἔβλαψε καὶ ἐξησθένισεν ἀμυδρῶς αὐτούς. Ἀλλ' ἐλήφθησαν ἤδη τὰ κατάλληλα μέτρα, ἵνα μὴ οἱ χρωματισμοὶ ἀλλοιωθῶσιν ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἐπηρείας, ἐπιβληθείσης ἐπὶ τοῦ διαζώματος οὐσίας τινὸς ἀδιαπεράστου ὑπὸ τῆς ὑγρασίας. Τὴν αἴθουσαν ἐν ᾗ προχείρως ἀνεσυστήθη τὸ διάζωμα τῶν ἀνακτόρων τοῦ Πέρσου βασιλέως ἐπεσκέφθησαν ἄπειροι ὅσοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ διαζώματος εἶχεν ἐκτεθῆ ἐν αὐτῇ, ἀνασυσταθεῖσα ὡσαύτως, μεγαλοπρεπὴς πολύχρωμος κλίμαξ ἀνευρεθεῖσα ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Ἀρταξέρξου, ἱκαναὶ τεφροδόχοι κάλπαι, διάφορα κεράμεια σκεύη καὶ τέλος σειρὰ ἐπιγραφῶν ἐπὶ κεράμου ὀπτῆς, ἧς δυστυχῶς δὲν ἐξευρέθη ἔτι ἡ πρὸς ἀνάγνωσιν κλείς. Πάντα ταῦτα τὰ ἀντικείμενα προέρχονται ἐκ τῶν 60 μόνων κιβωτίων, τῶν κομισθέντων ἐκ Σουσιανῆς, ἐν τοῖς λοιποῖς δὲ 200 καὶ πλέον περιέχονται ἀκόμη πολυτιμότεροι θησαυροί, μεταξὺ ἄλλων τὸ μέγα διάζωμα τῶν Λεόντων.

— Ἐξεδόθη ἐν Βερολίνῳ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Asher σύγγραμμα ἐκτενὲς τοῦ L. Fenger, ἐπιγραφόμενον: «Περὶ τῆς δωρικῆς πολυχρωμίας, ἢ ἔρευναι περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρωμάτων ἐν τῷ δωρικῷ ναῷ.» Τιμᾶται δρ. 80.

— Ὡς πρῶτος τόμος σειρᾶς «Ἱστορικῶν συμβολῶν εἰς τὴν ἀπογραφικὴν» ἐξεδόθη ἐν Λειψίᾳ ὑπὸ J. Beloch σύγγραμμα περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ καὶ ῥωμαϊκοῦ κόσμου.

— Ἐν τρισὶ φύλλοις τῆς *Γενικῆς Ἐφημερίδος* τοῦ Μονάχου ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας κ. Εὐγενίου Ζωμαρίδου, ἐπιγραφομένη «Ἡ ἑλληνικὴ παλιγγενεσία καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὸς σύλλογος.»

— Ὁ γηραιὸς φιλέλλην Δανιὴλ Σάνδερς, ὁ ἀκάματος τῆς γερμανικῆς γλώσσης ἐρευνητής, ὅστις πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐδημοσίευσεν ὀγκῶδες καὶ χρησιμώτατον «Συμπλήρωμα πάντων τῶν λεξικῶν τῆς γερμανικῆς γλώσσης» καὶ «Λεξικὸν τῶν ἐν τῇ γερμανικῇ ξένων λέξεων,» ἐξέδωκεν ἀρτίως ἐν Βερολίνῳ παρὰ H. W. Müller «Ὑπόδειγμα τοῦ γερμανικοῦ ὕφους» (Deutsches Stil-Musterbuch). Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιέλαβεν ἐκλογὴν τεμαχίων κλασσικῶν γερμανῶν λογογράφων, μετὰ μακρῶν ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων, ἐν αἷς διὰ παρατηρήσεων λεπτοτάτων καὶ ἀκριβεστάτων καταδεικνύει τὰς καλλονὰς τῆς λέξεως τῶν συγγραφέων καὶ παρέχει κανόνα τοῦ ὀρθῶς καὶ γλαφυρῶς γράφειν τὴν γερμανικήν.

— Μετὰ πολλῆς δραστηριότητος γίνονται ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Μεδιολάνων ἑτοιμασίαι τοῦ νέου Μελοδράματος τοῦ Βέρδη τοῦ Ὀθέλλου. Ἡ ὑπόθεσις τούτου οὐδαμῶς παραλλάσσει τῆς τοῦ Σαιξπηρείου δράματος. Αἱ σκηνογραφίαι καὶ τὰ ἐνδύματα ἐπερατώθησαν, ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας καὶ οἱ ἀοιδοὶ ἀσκοῦνται μελετῶντες νῦν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ διασήμου μελοποιοῦ τὴν μουσικὴν τοῦ μελοδράματος.

— Ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ὀκτωβρίου τῆς Ἀγγλικῆς ἱστορικῆς ἐπιθεωρήσεως (The English historical Review) ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ John B. Bury περὶ τῆς Εὐβοίας πρὸ τοῦ Ληλαντικοῦ πολέμου.

Ἡ Σύγκλητος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, συνελθοῦσα ὅπως κανονίσῃ τὰ τῆς ἑορτῆς, τῆς προσεχῶς συμπληρουμένης πεντηκονταετηρίδος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀφοῦ ἀντήλλαξε διαφόρους σκέψεις περὶ τῶν προσφορωτέρων μέσων πρὸς ὅσον οἷόν τε λαμπρότερον πανηγυρισμὸν τῆς ἐπισημοτάτης ταύτης ἐπετείου, ἐν τέλει ἀνέθηκεν εἰς τὸν κ. πρύτανιν, ἵνα ἐκ συνεννοήσεως μετ' ἐπιτροπῆς παρὰ τῆς συγκλήτου ὑποδειχθησομένης καταρτίσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαμειφθεισῶν γνωμῶν, τὸ σχέδιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὑποβάλῃ αὐτὸ εἶτα εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συγκλήτου.

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου, ἐποίησε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ καθηγητὴς τῆς Πλουτολογίας κ. Ι. Α. Σοῦτσος τὴν *πεντηκοστὴν* ἔναρξιν τοῦ μαθήματός του. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῆς ἡμισείας περίπου ἑκατονταετηρίδος οὐδ' ἅπαξ συνέβη νὰ καθυστερήσῃ τὸ ἐναρκτήριον τοῦτο μάθημα ὁ σοφὸς καθηγητής. Καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἐχειροκροτήθη ζωηρῶς παρὰ τῆς νεολαίας ὁ τόσον σεβαστὸς καὶ συμπαθὴς αὐτῇ καθηγητής. Τὸ ἐναρκτήριον αὐτοῦ μάθημα ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἦτο καλλίστη φιλοσοφικὴ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν πλουτολογίαν.

— Διὰ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος δεκάτου ὀγδόου τεύχους τῆς ὑπὸ τοῦ βιβλιοπωλείου Μπὲκ ἐκδιδομένης *Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος* τοῦ κ. Σ. Λάμπρου συμπληροῦται ὁ πρῶτος αὐτῆς τόμος. Ὁ τόμος οὗτος ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας φθάνει μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, περιλαμβάνει δὲ 148 εἰκόνας ἐντὸς τοῦ κειμένου, 28 ὁλοσελίδους, ὧν δύο φωτοτυπίαι καὶ δύο χρωματολιθογραφίαι, καὶ δύο διπλοῦς ἐγχρώμους χάρτας, ἐξ ὧν ὁ μὲν τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ τῶν ἑλληνικῶν καὶ φοινικικῶν ἀποικιῶν κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Πρὸς σύμπηξιν τοῦ περατωθέντος τόμου, τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τίθησιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀγοραστῶν αὐτοῦ, ἀντὶ δύο καὶ ἡμισείας δραχμῶν, καλλιτεχνικὸν κάλυμμα ἐξ ἐγχρώμου λινοῦ, μετὰ διαγραμμάτων καὶ εἰκόνων μέλανι καὶ χρυσῷ ἐκτετυπωμένων, ὅπερ κατεσκευάσθη ἐν Γερμανίᾳ, κατὰ τὰ σχέδια τοῦ ἐν Μονάχῳ καθηγητοῦ τῆς ζωγραφικῆς κ. Γμέλιν.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις τῆς μεταφράσεως τοῦ «Φάουστ», ἣν ἐφιλοπόνησεν ὁ κ. Ἀριστομένης Προβελέγιος, καὶ ἧς κάλλιστα ἀποσπάσματα ἐδημοσιεύθησαν ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἑστίᾳ.» Τὴν ἔκδοσιν ἀνέλαβεν ὁ κ. Μπέκ, θὰ τυπωθῇ δὲ τὸ βιβλίον ἐν Γερμανίᾳ πολυτελέστατα καὶ θὰ κοσμῆται ἀπὸ 14 φωτογραφίας λαμπρὰς καὶ 50 περίπου ξυλογραφίας, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Κρέλιγγ.

— Κατετέθησαν πρό τινων ἡμερῶν τὰ θεμέλια τῆς ἐνταῦθα παρὰ τῇ ἀγγλικῇ ἀρχαιολογικῇ σχολῇ ἱδρυθησομένης ἀμερικανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς, ἧς διευθυντὴς τυγχάνει κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ὁ κ. D' Ogge.

— Ἀφίκετο ἐκ Λονδίνου ὁ κλεινὸς ἀρχιτέκτων καὶ ἀρχαιολόγος κ. Πενρῶζ, ἄρτι διορισθεὶς διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικῆς σχολῆς.

— Ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τοῦ συναδέλφου *Αἰῶνος* ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διακεκριμένου καὶ ἐμπείρου αὐτοῦ ἀρχισυντάκτου κ. Τιμολέοντος Φιλήμονος.

ΑΓΓΕΛΙΑ

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐν περιοδικοῖς φύλλοις ἢ καὶ ἰδιαιτέρως δημοσιευθέντα, δυσεύρετα δὲ τὰ πλεῖστα καταστάντα, πεζά μου ἔργα, ἐκδίδω εἰς τόμους τρεῖς, ὧν θέλει περιλάβει

ὁ *Πρῶτος* **Διηγήματα,**
ὁ *Δεύτερος* **Κοινωνικὰς Μελέτας,** καὶ
ὁ *Τρίτος* **Αἰσθητικὰς καὶ Κριτικὰς Διατριβάς.**

Τιμὴ ἑκάστου τόμου ἀπαρτισθησομένου ἐξ εἴκοσι περίπου τυπογραφικῶν φύλλων ὡρίσθησαν φράγκα πέντε (5).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1886.

Ἄγγελος Βλάχος

Ἀσμένως δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὴν Ἀγγελίαν περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν πεζῶν ἔργων τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου. Ἡ πολυετὴς φιλολογικὴ ἐργασία τοῦ κ. Βλάχου, δι' ἧς σπουδαιότατα ἐπέδρασεν εἰς τὴν καθ' ὅλου φιλολογικὴν κίνησιν παρ' ἡμῖν, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἠσφάλισεν αὐτῷ διαπρεπῆ θέσιν ἐν τοῖς ἡμετέροις λογίοις, καὶ ἀπέδειξε τὸν κ. Βλάχον ἕνα τῶν μᾶλλον ἀγαπητῶν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Κοινὸν συγγραφέων, οὗτινος τὰ φιλολογικὰ ἔργα, ὧν πολλὰ ηὐτύχησε νὰ δημοσιεύσῃ καὶ ἡ «Ἑστία», εἰσὶν ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπιζητήτων ἀναγνωσμάτων παντὸς φιλομούσου. Διὸ πεποίθαμεν ὅτι εὐχάριστον ἀνακοινοῦμεν ἄγγελμα τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν, τὴν ἔκδοσιν τῶν πεζῶν ἔργων τοῦ διακεκριμένου ἡμῶν συνεργάτου, ἅτινα διεσπαρμένα μέχρι τοῦδε ἐν πλείστοις περιοδικοῖς δημοσιεύμασιν εἶχον καταστῇ δυσεύρετα.

Συνδρομηταὶ εἰς τὴν ἀγγελλομένην ἔκδοσιν ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας», ὅπερ ἐν καιρῷ θέλει γνωστοποιήσει τὴν ἔκδοσιν τοῦ πρώτου τῶν τριῶν τόμων, τοῦ περιέχοντος τὰ διηγήματα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῆ, 7 Νοεμβρίου.

—

Ἐν τῇ Βουλῇ, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τρίτης, οἱ βουλευταὶ κ. Φιλάρετος, Ῥάλλης καὶ Ζυγομαλᾶς ἐζήτησαν νὰ καταθέσῃ ἡ Κυβέρνησις τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ μεθοριακὸν ζήτημα ἔγγραφα· ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν, ὅτι τὴν προσαγωγὴν τοιούτων ἐγγράφων θεωρεῖ ἀσύμφορον καὶ διὰ τοῦτο ἐπέμενε νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τῆς ψήφου της ἡ Βουλή, ἂν συμμερίζεται τὴν γνώμην τῶν προτεινόντων ταῦτα, διὸ καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑπέβαλε μεταξὺ πρότασιν ἐμπιστοσύνης, ἥτις καὶ ἀνεγνώσθη, καὶ ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία. Ἀλλ' οἱ βουλευταὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀπήρχοντο ἀθρόοι, καὶ γενομένης ἐνστάσεως περὶ μὴ ἀπαρτίας, εὑρέθησαν 102 μόνον παρόντες, ἐφ' ᾧ καὶ διελύθη ἡ συνεδρία

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς ἐπιούσης Τετάρτης μετὰ τὴν κύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ὁ πρωθυπουργὸς κ. Τρικούπης ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις μετὰ τὰ γενόμενα ἐν τῇ προηγουμένῃ συνεδριάσει θεωρεῖ, ὅτι ὑφίσταται ὑπουργικὴ κρίσις καὶ ὅτι ἑπομένως ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὴν νὰ σκεφθῇ περὶ τούτου, συμφώνως δὲ πρὸς ταῦτα ἐζήτησε νὰ ἀναβληθῇ ἡ συνεδρία εἰς τὴν ἐπιοῦσαν Πέμπτην, ὅτε ἐλπίζει ὅτι θὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν κρίσιν. Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο, δημοσιευθέντος τῇ ἐπιούσῃ Βασιλικοῦ διατάγματος, δι' οὗ διαλυομένης τῆς Βουλῆς, καλοῦνται οἱ ἐκλογεῖς εἰς νέαν ἐκλογὴν βουλευτῶν τῇ 4 Ἰανουαρίου 1887, ἡ δὲ νέα Βουλὴ ἐν Ἀθήναις τῇ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

— Ὁ ἐνταῦθα ἔξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου κ. Μακάριος ἐπέδωκε πρὸς τὸν διάδοχον Κωνσταντῖνον τὸ ἀρχαῖον παράσημον τοῦ ἁγίου Τάφου, ἀποστελλόμενον Αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἐντὸς ἐνσφραγίστου φακέλλου.

— Αἱ κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτώβριον εἰσπράξεις τῶν τελωνείων Α', Β' καὶ Γ' τάξεως ἀνῆλθον εἰς δραχ. 2,866.522 καὶ 75 /00, ἐνῷ κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ παρελθόντης ἔτους αἱ εἰσπράξεις εἶχον ἀνέλθει εἰς δραχ. 2,202, 413 καὶ 26. Οὕτως αἱ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἐνεστῶτος ἔτους εἰσπράξεις ὑπερέβαλον τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 664,109 καὶ 49 /00.

— Καθ' ἃ ἐκ Παρισίων γράφουσιν εἰς τὴν «Ἐφημερίδα», ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν μηχανικὸς Γάλλος, σκοπῶν νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα καὶ ὑποβάλῃ προτάσεις πρὸς κατασκευὴν ὁλοκλήρου σιδηροδρομικοῦ συμπλέγματος καθ' ὅλον τὸ Κράτος καὶ ἰδίᾳ διεθνοῦς σιδηροδρόμου ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισαν καὶ στενοῦ ἀπὸ Μύλων εἰς Καλάμας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαγραμμάτων καὶ τῶν προϋπολογισμῶν τῶν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς συνταχθέντων. Ὁ μηχανικὸς οὗτος ἐκπροσωπεῖ ὁμάδα ἐκ γνωστῶν τραπεζιτικῶν οἴκων τῶν Παρισίων, προτείνουσαν τοὺς ἀκολούθους ὅρους πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρομικοῦ τούτου συμπλέγματος: α') εὐθὺς ὡς ἡ ὁμὰς δαπανήσῃ 40 ἑκατομμ. δρ. θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ ὁμολογίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τρεχούσης τιμῆς τῶν ὁμολογιῶν τῶν ἐθνικῶν δανείων καὶ ἐπὶ τόκῳ 5 %, ἤτοι ἂν λ. χ. ἡ τιμὴ τῶν ἐθνικῶν δανείων εἶνε 70 % καὶ αἱ ὁμολογίαι τῆς ὁμάδος θὰ ἐκδοθῶσιν εἰς τὴν τιμὴν τῶν 70%. β') ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ σιδηροδρόμου ἀνήκει εἰς τὸ κράτος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθη καὶ παρεδόθη τῷ κ. Δ. Μ. Τὴν ἀπάντησιν θέλομεν ἀνακοινώσει ὑμῖν. Ἀπεστάλη καὶ ἕτερον ἀντίτυπον Ἡμερολογίου.—κ. Δ. Κ. Β. Θεσσαλονίκην. Τὰς δύο νέας σειρὰς ἀποστέλλομεν ὑμῖν ταχυδρομικῶς, ὡς ἰδιαιτ. ἐγράψαμεν.—κκ. Δ.Σ. Ἡράκλειον, καὶ Μ.Π. Ῥεθύμνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Συριανῷ*. Τὰ κράτη, μεθ' ὧν ἡ Ἑλλὰς ἔχει συνομολογήσει ἐμπορικὰς συνθήκας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀπολαυῆς τῶν ὠφελειῶν τῶν παρεχομένων εἰς τὰ μᾶλλον εὐνοούμενα κράτη εἶνε τὰ ἑξῆς: Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, αἱ Ἀνσεατικαὶ πόλεις, τὸ Βέλγιον, ἡ Δανία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ὀλλανδία, ἡ Περσία, ἡ Πορτογαλλία, ἡ Ῥουμανία, ἡ Ῥωσσία, ἡ Σερβία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Τουρκία. Εἰς ταῦτα προσετέθησαν ἐσχάτως ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία, αἱ μεθ' ὧν ἐμπορικαὶ συνθῆκαι εὑρίσκονται εἰσέτι ὑπὸ τὴν ἐξέλεγξιν τῆς Βουλῆς —κ. Σ. Ν. Π. Μαριούπολιν. Τὰ ζητηθέντα 2 ἀντίτυπα ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Περὶ τῆς ἄλλης ὑμῶν παραγγελίας ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.— κ. Λ. Ε. Καβάλλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Ἀριελ*. Σύρον. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλη ὑμῖν. Ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν ἐπιτρέπεται, νομίζομεν, νὰ διαφωνῶμεν πρὸς ὑμᾶς.—κ. Μ. Α. Π. Λάρισσαν. Τὸ ἀντίτιμον παντὸς βιβλίου εὑρισκομένου εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον ἀναγράφεται ἐν ταῖς δημοσιευομέναις ἀγγελίαις ἢ ἐν τῷ Καταλόγῳ τοῦ βιβλιοπωλείου. Πᾶσα δὲ παραγγελία τοιούτων δέον νὰ συνοδεύηται μὲ τὸ ἀντίτιμον ἵνα ἐκτελῆται ἀμέσως. Νὰ τηρῶμεν ἰδίαν ἀλληλογραφίαν καὶ ἰδίους λογαριασμοὺς διὰ τόσον μικρὰς παραγγελίας μᾶς εἶνε ἀδύνατον.—Κυρίας Δ. Σ. Μυτηλήνην καὶ Α. Γ. Λευκάδα καὶ κκ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν, Ι. Μ. Ἀλεξάνδρειαν, Σ. Γ. Σμύρνην, Η. Κ. Πρίγκηπον, Π. Μ. Χίον, Γ. Κ. Βραΐλαν, Α. Οἰ. Χαλκίδα, Ν. Δ. Χάλκην. Π. Ν. Κ. Τρίπολιν, Ο.Π. Βάρναν, Α. Ε. Σ. Λάρισσαν, Α. Σ. Σ. Ἀργοστόλιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— *Ἀγεωγραφήτῳ*. Τὸ ἐν Ῥουμανίᾳ ἀπὸ τριακονταετίας ὑφιστάμενον ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν σχολῶν, φιλολογικῆς, νομικῆς ἰατρικῆς. Περὶ τῆς Σερβίας δὲν δυνάμεθα ἀτυχῶς νὰ σᾶς πληροφορήσωμεν.— κκ. Γ. Κ. Κεφαλληνίαν καὶ Ι. Β. Μακρυνίτσαν. Ἐλήφθησαν. Τὸ βιβλίον ἀποσταλήσεται ὑμῖν ἅμα τῇ ἐκδόσει του.—κ. Α. Δ. Ἡ ἀπαίτησις μᾶς φαίνεται κάπως ὑπερβολικὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλαι εἶνε αἱ χῶραι, ὧν οἱ εὐτυχεῖς κάτοικοι ἀπολαύουσι τοιούτων εὐκολιῶν. Καὶ εἰς ταῦτα διακρίνονται μάλιστα οἱ Ἀμερικανοί. Οὕτως ἐν Σικάγῳ ἱδρύθη ἐπ' ἐσχάτων ἑταιρία, ἔχουσα κεφάλαιον 125,000 φράγκων, ἥτις σκοπεῖ ἀντὶ μηνιαίας συνδρομῆς 4 δολλαρίων νὰ ἐπιδιορθοῖ ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν μετόχων πάντων τὰ χρήζοντα ἐπιδιορθώσεως. Ἀντὶ τῆς συνδρομῆς ταύτης, ἀνταλλάσσει τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων, διορθοῖ τοὺς κρουνοὺς τῶν ὑδάτων, τὰς λυχνίας τοῦ φωταερίου, τοὺς ὑπονόμους καὶ τοὺς σωλῆνας τῶν νεροχυτῶν, ἐπισκευάζει τοὺς ἠλεκτρικοὺς κώδωνας, τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, χορδίζει τὰ ὡρολόγια, ἐπιδιορθοῖ τὰ μαγειρικὰ σκεύη κλ, ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐνασχολῆται περὶ πάντων τῶν ἀναγομένων τῷ οἴκῳ. Τοὺς συνδρομητὰς ἐπισκέπτεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπάλληλος τῆς ἑταιρείας παρατηρῶν τὰ χρήζοντα ἐπιδιορθώσεως. Ἐν ἐπειγούσῃ ὅμως ἀνάγκῃ διὰ τοῦ τηλεγράφου ἢ τοῦ τηλεφώνου εἰδοποιεῖται ἡ ἑταιρία καὶ τότε ἀμέσως ἐξαποστέλλονται ἐργάται. Οἱ ἱδρυταὶ τῆς προτύπου ταύτης ἑταιρείας νομίζουσιν ὅτι ἀπαλλάττουσι τοὺς μετόχους ὀχληρῶν ἐνασχολήσεων καὶ συγχρόνως σπουδαίαν παρέχουσιν οἰκονομίαν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Νοεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	368.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	383.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	444.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	368.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	269.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	254.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	185.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	238.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	471.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4030.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	52.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	52.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας . . »	166 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	92.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	278.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	31.70
» 3μην	31.50
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	126.—
» Τραπεζικὸν 3μην	125.—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον	25.10
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.45

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ **ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ**

κατὰ μετάφρασιν Α. Π. Κουρτίδου.

Τὸ πλῆρες ἐνδιαφέροντος μυθιστόρημα τοῦ Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ, ὅπερ ἔθελξε τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας», ἐξεδόθη εἰς κομψὸν τόμον ἐκ τριακοσίων τεσσαράκοντα περίπου σελίδων. Τὸ ἔργον μετὰ τῆς δυνατῆς ἐκτυπωθὲν φιλοκαλίας κοσμεῖται δι' εἰκοσιπέντε καλλιτεχνικωτάτων εἰκόνων, ὧν τὰ χαλκογραφήματα ἐχαράχθησαν ἐν Παρισίοις. Αἱ εἰκόνες αὗται τὰς συγκινητικωτέρας σκηνὰς καὶ τὰ δραματικώτερα ἐπεισόδια ἀναπαριστᾶσαι, αἰσθητοποιοῦσιν ὅ,τι ἡ φαντασία τοῦ ἀναγνώστου ἀμυδρῶς ἢ ἀτελῶς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ. Ὁ ἐκ Στοκόλμης ἀπόπλους, ἐν μέσῳ τοῦ φρενητιώδους ὁλοκλήρου τῆς πόλεως ἐνθουσιασμοῦ, τοῦ πλοίου οὗ ἐπέβαινεν ὁ Ἔρικ πρὸς διαφώτισιν τοῦ μυστηρίου τῆς καταγωγῆς του, τὸ τραγικὸν ναυάγιον αὐτοῦ ἐν φοβερᾷ νυκτί, ὁ διὰ τῶν πάγων τῶν βορείων θαλασσῶν διάπλους, αἱ γραφικώταται ἀπόψεις τῶν πολικῶν χωρῶν, ταῦτα πάντα ἀπεικονίζονται μετ' ἐκτάκτου ζωηρότητος καὶ τέχνης. Ἀλλ' οὐχὶ μόνον οἱ μὴ ἀναγνόντες τὸ ἔργον θέλουσιν εὕρῃ αὐτὸ οὕτω διπλασίως ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀναγνόντες νέον θέλουσιν ἀνεύρῃ ἐν τούτῳ θέλγητρον. Τίς διεξελθὼν τὸν Ναυαγὸν τῆς Κυνθίας δὲν θὰ ἔχῃ τὴν περιέργιαν νὰ ἴδῃ τὴν ἰδιότροπον μορφήν, τὴν εἰς σφηνοειδὲς ἀπολήγουσαν γένειον, τοῦ δόκτορος Σβαρυεγκρόνα, τὴν εὐφυᾶ φυσιογνωμίαν τοῦ μελανότριχος ἐν μέσῳ τῶν ξανθοκόμων Νορβηγῶν μικροῦ Ἔρικ, τὸ ἀφελὲς πρόσωπον τῆς συμπαθεστάτης Βάνδας; Πόσον ποιητικῶς ἀπεικονίζει ὁ καλλιτέχνης τὸν ἤρεμον ἐν Νορόῃ οἰκογενειακὸν βίον, τὸ πενιχρὸν καλυβόσπητον τοῦ πτωχοῦ ἁλιέως φωτιζόμενον ὑπὸ λαμπτῆρος ἀπὸ δοκοῦ τῆς ὀροφῆς ἀνηρτημένου! Μὲ πόσην δύναμιν διερμηνεύει τὰς δραματικὰς περιπετείας τοῦ ἔργου ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ μυστηριώδους Τζὼν Βράουν μέχρι τῆς παθητικωτάτης σκηνῆς τῆς ἀναγνωρίσεως, καθ' ἣν ἡ μήτηρ τοῦ Ἔρικ ἀλλοφρόνως ἐναγκαλίζεται τὸ τέκνον της, ὅπερ βρέφος ἐπὶ λίκνου εἰς σωσίβιον δεδεμένον ἀπολέσασα ἐπανευρίσκει νέον ἔνδοξον, οἷον θὰ ὠνειροπόλει οὗτον ἡ μητρικὴ φιλοδοξία της!...

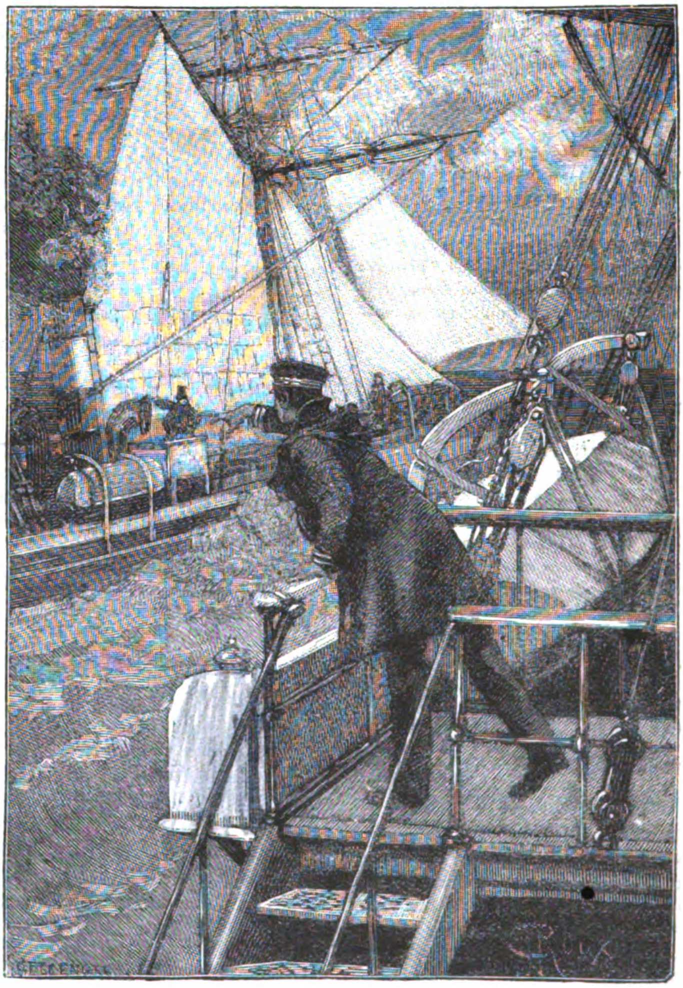

ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΣΑΙ ΟΤΙ ΑΠΕΠΕΙΡΑΘΗΣ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΨΗΣ ΤΟ ΠΛΟΙΟΝ ΜΟΥ...

Τοιαύτη ἡ νέα ἔκδοσις τοῦ Ναυαγοῦ τῆς Κυνθίας, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ τῶν πρώτων ἀποπειρῶν πρὸς ἔκδοσιν εἰκονογραφικῶν βιβλίων διὰ τὰς ἑλληνικὰς οἰκογενείας. Λαμβάνοντες δ' ὑπ' ὄψιν τὴν ἠθικὴν βάσιν τοῦ ἔργου, δυναμένου νὰ παραδοθῇ καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἀθωοτάτης νεάνιδος, καὶ ὑπὸ πάντων ἅμα μετὰ τέρψεως ν' ἀναγνωσθῇ, ἐλπίζομεν ὅτι θερμῆς θέλει τύχῃ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν ἀναγνωστῶν ἰδίᾳ τῆς «Ἑστίας» ὑποδοχῆς.

Ὅπως παράσχωμεν ἰδέαν τῶν εἰκόνων τοῦ «Ναυαγοῦ τῆς Κυνθίας» θέλομεν δημοσιεύσῃ δύο ἐνταῦθα τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην· θεωροῦμεν ὅμως οὐχὶ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ εἰκόνες εἰσὶν ἐκτετυπωμέναι ἐν τῷ βιβλίῳ ἐπὶ ἐξαιρέτου ἐστιλβωμένου χάρτου.

Τιμὴ τοῦ βιβλίου Δρ. 3.50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν Δρ. 3.80.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—615.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 516 — 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ — 1886. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 568

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΣΕΙΣΜΟΝ. Διήγημα, ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.
Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.
Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ.
Η ΑΛΕΚΤΟΡΙΣ.
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ.
Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ.
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀπὸ τῆς 6 μέχρι τῆς 8 Νοεμβρίου (ν) ἐπανηγυρίσθη δημοτελέστατα ἡ διακοσιοστὴ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἱδρύσεως τοῦ Χαρβαρδείου Πανεπιστημίου ἐν Κανταβριγίᾳ τῆς Μασαχουσέτης. Τὸ Πανεπιστήμιον ἐκεῖνο ἱδρύθη τῇ 7 Νοεμβρίου 1636 ὑπὸ τῶν πολιτῶν τῆς ἀγγλικῆς τότε ἀποικίας Μασαχουσέτης, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπό τινος Ἰωάννου Χάρβαρδ προσενεγκόντος πλουσιωτάτην δωρεὰν ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὸ Χαρβάρδειον Πανεπιστήμιον (Harvard-University) εἶναι τὸ παλαιότατον τῶν ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ Πανεπιστημίων· ἐν τῇ Νοτίῳ ὅμως Ἀμερικῇ ὑπάρχει ἓν ἔτι παλαιότερον, τὸ τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐν Λίμᾳ τῆς Περουβίας, ἱδρυθὲν ὑπὸ Καρόλου τοῦ Ε' ἐν ἔτει 1551.

— Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίοις ἀστεροσκοπείου ναύαρχος Μουσέυ θέλει προσκαλέσῃ ἐν ὀνόματι τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως τοὺς ἁπανταχοῦ ἀστρονόμους νὰ συνέλθωσιν, ὅπως διασκεφθῶσι περὶ τῶν καταλληλοτάτων τρόπων πρὸς φωτογράφησιν σύγχρονον τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ὅσων ἔνεστι πλείστων μερῶν τῆς γῆς. Θὰ συζητηθῶσιν ἐπίσης ἐν τῇ αὐτῇ συνόδῳ καὶ ἄλλα ἀστρονομικὰ θέματα.

— Ἐν Βρυξέλλαις παρασκευάζεται καινότροπος παγκόσμιος ἔκθεσις. Ἐν ταύτῃ δὲν θὰ ἐκτεθῶσιν ὡς συνήθως γίνεται παντοειδῆ ἐκθέματα, ἀλλ' οἱ βιομήχανοι παντὸς τόπου προσεκλήθησαν νὰ ἐκθέσωσιν ἕκαστος τὸ ἀριστούργημα τῆς ἰδίας τέχνης. Ἐν μιᾷ στοᾷ θὰ συναθροισθῶσι «πάντα τὰ θαυμάσια ἔργα, ἅπερ κατώρθωσαν νὰ παραγάγωσιν ἡ ἐπιστήμη ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς τέχνης.» Διπλώματα καὶ ἀριστεῖα δὲν θὰ διανεμηθῶσιν ἐν τῇ ἐκθέσει ἐκείνῃ, ἀλλ' εἰς τοὺς εὐδοκιμήσαντας θὰ ἀπονεμηθῇ παράσημον νέον, ἐπίτηδες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συσταθησόμενον ὑπὸ τῆς Βελγικῆς κυβερνήσεως καὶ φέρον ἐπιγραφήν: «Τοῖς στρατιώταις τῆς ἐργασίας καὶ τῆς τέχνης».

— Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἡμέτερον Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ὅπερ, κεκτημένον οὐσίαν ἐκ 5—6 ἑκατομμυρίων, σπανίως παρέχει χρηματικὰς χορηγίας εἰς πενομένους ἢ εὐέλπιδας λογίους, τὰ πανεπιστήμια καὶ αἱ ἀκαδημίαι τῆς Γερμανίας καταναλίσκουσι ἀφειδῶς χρήματα ὑπὲρ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν σκοπῶν· πρωτεύει δὲ ἡ ἐν Βερολίνῳ *Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν*, ἥτις ἐντὸς μόνον τεσσάρων μηνῶν (ἤτοι ἀπὸ Ἀπριλ. μέχρις Ἰουλίου) ἐδαπάνησε χάριν ἐπιστημονικῶν σκοπῶν πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐχορήγησε τετρακισχιλίας μάρκας πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐκδόσεως τῶν ὑπομνηματιστῶν τοῦ Ἀριστοτέλους· 2500 μάρκας τῷ ἐν Δάρμστατ καθηγητῇ Λεψίῳ πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς γεωλογικῆς ἀναγραφῆς τῆς Ἀττικῆς· 2500 μάρκας πρὸς ἔρευναν τῶν ὑδραγωγείων τοῦ Περγάμου· 6000 μάρκας πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐκδόσεως ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν ἐπιγραφῶν· 2000 μάρκας τῷ διδάκτορι Wölken ὅπως μελετήσῃ τοὺς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ ἑλληνικοὺς παπύρους· 2000 μάρκας διὰ τὴν προσωπογραφίαν ῥωμαίων αὐτοκρατόρων κλ.

— Συνῆλθεν ἐπ' ἐσχάτων εἰς Λονδῖνον σύνοδος τοῦ συλλόγου τῶν βιβλιοθηκολόγων, διασκεφθεῖσα ἰδίως περὶ τοῦ ἀρίστου τρόπου τῆς διοικήσεως τῶν βιβλιοθηκῶν. Πλὴν δ' ἄλλων συνεζητήθη καὶ τὸ ζήτημα περὶ ἑνιαίας ὀργανώσεως τοῦ βιβλικοῦ πλούτου πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ κατεδείχθη ἡ ἀνάγκη συντάξεως γενικοῦ καταλόγου πάντων τῶν τυπωμένων βιβλίων. Ἀρχὴν τούτου ἐποίησεν ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Βρεταννικοῦ μουσείου, ἡ ὑπερβάλλουσα κατὰ τὸν πλοῦτον πάσας τὰς λοιπὰς (διότι ἔχει περὶ τὰ 3 ἑκατομμύρια συγγραμάτων,) ἐκδοῦσα πλήρη κατάλογον πάντων τῶν μέχρι τοῦ 1640 τυπωθέντων ἀγγλικῶν βιβλίων. Ὁ ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης ταύτης προέτεινε νὰ παρορμηθῶσι πᾶσαι αἱ κυβερνήσεις νὰ ποιήσωσι τὸ αὐτό, ὅπως οὕτω συναπαρτισθῇ παγκόσμιος βιβλιογραφικὸς κατάλογος.

— Ἡ γαλλικὴ ἑταιρεία τῆς ὑγιεινῆς προκηρύσσει ὡς διαγώνισμα τοῦ ἔτους 1887 τὸ ἀκόλουθον ζήτημα.

«Τίνα τ' ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις παιδίων ἕνεκα τοῦ καθῆσθαι ἐπὶ πολλὰς ὥρας, καὶ τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων καὶ φοιτητῶν ἕνεκα τῆς πολυώρου διδασκαλίας καὶ τῶν πολλῶν μαθημάτων.»

Ἐν τῷ συγγράμματι πρέπει νὰ ἐκτεθῶσι γεγονότα καὶ παρατηρήσεις ἀποδεικνύουσαι ταῦτα, πρὸς τούτοις νὰ ὑποδειχθῶσιν αἱ κατάλληλοι μεταρρυθμίσεις αἱ ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ λόγων ὑγείας.

Τὰ συγγράμματα σχήματος 16 ὀφείλουσι νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰς 32—36 σελίδας.

Ἡ ἑταιρεία θέλει ἀνταμείψει τοὺς βραβευθησομένους, τὸν μὲν πρῶτον διὰ μεταλλίου χρυσοῦ ἀξίας 500 φράγκων, τοὺς δὲ δύο ἑπομένους διὰ δύο μεταλλίων ἀργυρῶν ἀξίας ἑκάστου 150 φράγκων.

Αἱ συγγραφαὶ γεγραμμέναι εἰς γλῶσσαν γαλλικήν, ἢ ἀγγλικήν, ἢ γερμανικήν, ἢ ἱσπανικὴν ἢ ἰταλικὴν πρέπει νὰ κατατεθῶσι πρὸ τῆς 1 Ἀπριλίου ν.ε. 1887 ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ἑταιρείας, 30, rue Dragon.

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐγένοντο τ' ἀποκαλυπτήρια τοῦ κολοσσιαίου ἀγάλματος τῆς Ἐλευθερίας, ἔργου τοῦ γάλλου ἀνδριαντοποιοῦ Bartholdi. Εἰς τὴν ἑορτὴν παρῆσαν ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, οἱ ὑπουργοί, ὁ Φερδινάνδος Λεσὲψ καὶ πολλοὶ γάλλοι βουλευταί. Ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος Ναπολέων ὅστις εὑρίσκετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μεταβαίνων εἰς τὸν Νιαγάραν καὶ τὴν Βοστώνην, δὲν παρευρέθη εἰς τὴν δημοκρατικὴν ταύτην ἑορτήν.

— Τῇ 31 Ὀκτωβρίου ἔληξεν ἐπισήμως ἡ ἐπέτειος καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις τοῦ Βερολίνου. Ἡ ἀξία τῶν πωληθεισῶν εἰκόνων ἀνέρχεται εἰς 970,000 μάρκας. Ἡ κυβέρνησις ἠγόρασεν ἀντικείμενα ἀξίας 160,000 μαρκῶν, ἴσης ἀξίας δὲ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ.

— Ὁ λόγιος ἀββᾶς Διδόν, ὁ φημισθεὶς ἰδίᾳ ἐκ τοῦ περὶ τῆς Γερμανίας βιβλίου του, ἀνεχώρησεν εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἵνα μελετήσῃ τὰ κείμενα τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ διὰ τὸ βιβλίον περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ, ὅπερ σκοπεῖ νὰ ἐκδώσῃ εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὁμωνύμου συγγράμματος τοῦ Ρενάν.

— Δύο γάλλοι συγγραφεῖς ἐξήγαγον ἐκ τοῦ περιφήμου μυθιστορήματος τοῦ Ρώσσου συγγραφέως Δοστοϊέβσκη *Τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ τιμωρία* πεντάπρακτον δρᾶμα, ὅπερ ὑπεβλήθη εἰς τὴν κρίσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου τοῦ *Ὠιδείου*.

— Ὁ μελοποιὸς τοῦ *Βοκκακίου*, τῆς *Φατινίτζας*, τῆς *Χουανίτας* Φράντζ Σουππὲ ἀσχολεῖται νῦν εἰς τὴν σύνθεσιν μελοδράματος, ὅπερ κατὰ τὸν χειμῶνα θὰ ἀναβιβασθῇ ἐπὶ σκηνῆς τοῦ ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικοῦ θεάτρου. Ἡ μουσικὴ τοῦ νέου τούτου ἔργου τοῦ δημοτικοῦ μελοποιοῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ἐλαφρὸν εἶδος, εἰς ὃ εἰσὶ γεγραμμένα τὰ προγενέστερα αὐτοῦ ἔργα.

— Ἡ κυρία Διελαφοὰ ἡ σύζυγος τοῦ ἐρευνητοῦ τῶν ἐν Περσίᾳ ἀνακτόρων, περὶ οὗ ἐν τῷ προηγουμένῳ Δελτίῳ ἐγένετο λόγος, ὠνομάσθη ἱππότις τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ἡ τολμηρὰ αὕτη καὶ φιλόπονος γυνή, παρηκολούθησε τὸν κ. Διελαφοὰ εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς πορείας καὶ ἐπιπόνους ἐργασίας· ἐνῷ δὲ αὐτὸς ἐνησχολεῖτο εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐρευ-

Digitized by Google

νας, ἐδιδάσκετο αὕτη τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν μετὰ τῶν διαλέκτων αὐτῆς, ἐπεστάτει δὲ καὶ ἐπὶ τῶν 400 ἐργατῶν, Ἀράβων καὶ Περσῶν, καὶ ὡδήγει αὐτοὺς εἰς τὰς ἐργασίας των.

Προεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως διαγωνισμὸς πρὸς συγγραφὴν πεντήκοντα καὶ ὀκτὼ διδακτικῶν βιβλίων, λεπτομερῶς κατονομαζομένων ἐν τῇ προκηρύξει, διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ γυμνάσια. Τὰ ὑποβληθησόμενα εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἔντυπα ἢ χειρόγραφα ἢ βιβλία δέον νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας μέχρι τῆς 1 Νοεμβρίου 1887 συμπεριλαμβανομένης. Ἐκ τῶν ὑποβληθησομένων εἰς τὸν διαγωνισμὸν βιβλίων, ἐγκριθήσεται δι' ἕκαστον μάθημα καὶ διὰ μίαν τετραετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1888, ἓν βιβλίον, τὸ σχετικῶς κρεῖσσον, κατὰ παράθεσιν πρὸς τὰ συνυποβληθησόμενα διὰ τὸ αὐτὸ μάθημα.

— Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, γενομένων ἀνασκαφῶν, ἀνεκαλύφθησαν δώδεκα ἀγγεῖα χάλκινα, ἤτοι οἰνοχόαι, φιάλαι χαλκαῖ, κρατῆρες καὶ κρατηροειδῆ πώματα, καλῶς διατετηρημένα, καὶ χαλκοῦν ἀγαλμάτιον. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἔχει ὕψος 27 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, προσομοιάζει κατὰ τὸν τύπον πρὸς τὰ μαρμάρινα ἀγάλματα τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐν τῇ Ἀκροπόλει πρό τινων μηνῶν, εἶνε δὲ τὸ μέγιστον τῶν ἐν αὐτῇ ἀνευρεθέντων χαλκῶν ἀγαλμάτων. Τὸ ἄγαλμα παριστᾷ γυναῖκα, χιτῶνι περιβεβλημένην, ἱμάτιον ποδήρες φέρουσαν, ἀνέχουσαν δὲ τοῦτο διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, προσκεκολλημένης ἐπὶ τοῦ σώματος, ἐνῷ ἡ δεξιὰ εἶνε προτεταμένη ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος. Τὴν εἰκασίαν ὅτι διὰ τῆς εἰς φῶς προαγωγῆς τῶν χαλκῶν τούτων εὑρημάτων κατεδείχθη ὁ χῶρος, ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ πεφημισμένη χαλκοθήκη τῆς Ἀκροπόλεως, καθιστᾷ πιθανωτέραν, τεμάχιον ἐπιγραφῆς ἀνευρεθὲν πρό τινων ἡμερῶν, ἐν ᾧ γίνεται μνεία περὶ χαλκοθήκης ὡς περὶ οἴκου ἐν ᾧ ἀπετίθεντο τὰ χάλκινα ἀγγεῖα καὶ τὰ ἄλλα ἐκ χαλκοῦ ἔργα τὰ ἀνήκοντα τοῖς ναοῖς. Πρὸς τοῖς σπουδαιοτάτοις τούτοις εὑρήμασιν, κατ' αὐτὰς ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ Ἀκροπόλει, βορειοδυτικῶς τῶν προπυλαίων, μάρμαρον γεγλυμμένην ἔχον ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν εἰς Κανηφόρους. Τὰ ὀνόματα τούτων ἐλλείπουσι, τῆς λίθου ἀνευρεθείσης τεθραυσμένης, διεσώθησαν ὅμως τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων ἐφ' ὧν ἐκανηφόρησαν, ἡ μὲν «Διονύσῳ», ἡ δὲ «Μητρὶ τῶν Θεῶν.» Οἱ δύο ἐπώνυμοι ἄρχοντες καλοῦνται Σέλευκος καὶ Ἡρακλεόδωρος.

— Τὰ ἐνταῦθα καταστήματα Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἀνέλαβον τὴν ἐκ διαλειμμάτων ἔκδοσιν ἁπάντων τῶν ποιητικῶν ἔργων τοῦ κ. Γεωργίου Μαρτινέλη, ἐφ' ᾧ ἀγγέλλουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τῶν *Ἐθνικῶν Εἰκόνων*, αἵτινες ἀποτελοῦνται ἐκ χωριστῶν ποιηματίων ἐκ δεκατεσσάρων στίχων εἰς μέτρον δεκαπεντασύλλαβον, δι' ἑκάστου δὲ ποιηματίου ζωγραφεῖται ἓν τῶν σπουδαιοτέρων προσώπων ἢ τῶν ἐνδοξοτέρων κατορθωμάτων τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἡ τιμὴ ἑκάστου ἀντιτύπου ἐκ τριῶν περίπου τυπογραφικῶν φύλλων μεγάλου 8ου σχήματος ἔσται εἰς δρ. 1½.

— Ὁ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πρακτικῷ Λυκείῳ κ. Π. Καρολίδης ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου παμψηφεὶ ὑφηγητὴς τῆς γενικῆς ἱστορίας. Ἡ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ διατριβὴ τοῦ κ. Καρολίδου ἐπιγράφεται οὕτω: «Σημειώσεις τινὲς περὶ τῆς Μικρασιανῆς Ἀρίας ὁμοφυλίας», ἐρευνᾷ δὲ δι' αὐτῆς ὁ συγγραφεὺς θέμα ἀνηκόμενον εἰς τὴν παλαιτάτην ἱστορίαν τῆς Μ. Ἀσίας, τοῦτ' ἔστι τίνες οἱ Ἄριοι λαοὶ καὶ ἂν οὗτοι ἀπετέλουν ἰδίαν τινὰ ὁμοφυλίαν Ἀρίων, ἤτοι ἴδιον κλάδον τῆς μεγάλης τῶν Ἀρίων λαῶν οἰκογενείας.

— Ὁ ἐνταῦθα διατρίβων γερμανὸς καθηγητὴς κ. Μιλχαῖφερ σκοπεῖ νὰ ἐκδώσῃ τοπογραφίαν τῆς Ἀττικῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρίστων τοπογραφικῶν μελετῶν, ἃς πρὸ πενταετίας περίπου ἐποιήσαντο ἀξιωματικοί τινες τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ. Ὁ κ. Μιλχαῖφερ σκοπεῖ νὰ περιηγηθῇ πρότερον πᾶσαν τὴν Ἀττικήν, πρὸς τοῦτο δὲ θὰ παραμείνῃ ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦ προσεχοῦς θέρους.

— Ἐν τῷ ἰατρικῷ περιοδικῷ *Γαληνῷ* ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ ἄρτι ἐπανακάμψαντος ἐξ Ἀβυσσινίας ἰατροῦ κ. Ν. Παρίση «ἡ Αἰθιοπία ὑπὸ ἰατρικὴν ἔποψιν». Ὁ κ. Παρίσης προσεχῶς θὰ ἐκδώσῃ περιγραφὴν τῆς Ἀβυσσινίας, ὑπὸ γεωγραφικήν, γεωργικήν, ἐμπορικήν, κτλ. ἔποψιν.

— Ἐν Σύρῳ συνέστη «Γυμναστικὸς Σύλλογος» σκοπὸν ἔχων νὰ ἀναπτύξῃ παρὰ τοῖς πολίταις τὸν ἔρωτα πρὸς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, δι' ἱδρύσεως γυμναστηρίων, ὀργανώσεως ἀγώνων σκοποβολῆς, λεμβοδρομιῶν, κτλ. Ὁ σύλλογος, ἀπαρτιζόμενος ἐξ ἐγκρίτων βιομηχάνων καὶ ἐμπόρων τῆς πόλεως, προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ διοικητικοῦ αὐτοῦ συμβουλίου, ὅπερ ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κκ. Ν. Ναύτη, Ἐρν. Νουνότ, Ι. Κρίνου, Ι. Φουστάνου καὶ Ἀμβρ. Κάππαρη.

— Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλόμουσος ὁμογενὴς κ. Στέφανος Ζαφειρόπουλος, οὗ γνωσταὶ εἶνε αἱ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως μεγαλόδωροι εἰσφοραί, προσήνεγκεν ἐπ' ἐσχάτων 1000 πάλιν λίρας εἰς τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὰ σχολεῖα.

— Ἐξεδόθη τὸ Γ' τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος «Ἑλληνικὴ Γεωργία», οὗτινος περιεχόμενα εἶνε τὰ ἑπόμενα: Περὶ βάμβακος ὑπὸ Π. Γενναδίου. — Ἀμπελουργικὸν Συνέδριον ἐν Βορδῷ. — Βομβυκοτροφία. (Ἐγκύκλιος τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθν. βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς). — Περὶ χημικῶν λιπασμάτων ὑπὸ Α. Κ. Χρηστομάνου. — Περὶ τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ γλεύκους καὶ τῶν μέσων τῆς ἐν τῷ μέλλοντι προλήψεως αὐτῆς ὑπὸ Π. Γενναδίου. — Ζήτησις ἑλληνικῶν οἴνων. — Ἀλληλογραφία. — Διάφορα.

— Ἐξεδόθη τὸ Β' τεῦχος τοῦ Γ' τόμου τοῦ *Παρνασσοῦ*, περιοδικοῦ τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου. Περιεχόμενα αὐτοῦ: Ἰω. Σακκελίωνος, Ὑπόμνημα ἱστορικόν. — Β. Α. Μυστακίδου, Περὶ συμβολῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις σχολείων. (Σχολὴ Γκιούμα. — Ἀνέκδοτα ταύτης σιγίλλια). — Π. Γ. Ζερλέντη, Περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ ἑλληνικῆς σχολῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. — Ἰω. Σακκελίωνος, Ἀρχαιολογικὰ Λέρου. — Γ. Μαρτινέλη, Ἐθνικαὶ εἰκόνες. — Π. Σέκερη, Φιλικοῦ Ἀπομνημονεύματα. — Θ. Σοφούλη, Ἀρχαιολογικά. Ἀνασκαφαὶ Ἀκροπόλεως. — Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός. Ἐργασίαι Συλλόγου. Ἐργασίαι τμημάτων.

— Ἐξεδόθη «Ἡ κλεὶς τῶν γλωσσῶν», ἤ πρακτικὸς ὁδηγὸς πρὸς ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς, ἀγγλικῆς, γερμανικῆς καὶ ἰταλικῆς, μετὰ σημειώσεων περὶ προφορᾶς, ἐπεξηγήσεων κτλ. ὑπὸ M. Hamlet. τεῦχος Α'. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σπυρίδωνος Κουσουλίνου.

— Ὡσαύτως ἐξεδόθη ὑπὸ τῶν κκ. Π. Κ. Ἀποστολίδου καὶ Στυλ. Δ. Τσακίρη, τελειοφοίτων τῆς ἰατρικῆς, μετάφρασις ἐκ τῆς γαλλικῆς τῆς πραγματείας «Περὶ θεραπείας τῆς χρονίας διαρροίας τῶν παίδων» τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀναστασίου Ζίννη.

— Ἐξεδόθη ἔτι εἰς μικρὸν τεῦχος «Σαμουὴλ Χανεμάννου» — Πνεῦμα τῆς ὁμοιοπαθητικῆς θεραπείας», Πραγματεία μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς γερμανικῆς ὑπὸ Βλασίου Χρυσικοπούλου, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Griechische Reise **von Karl Krumbacher. Berlin.** 1886. — Ἑλληνικὴ Περιήγησις ὑπὸ Καρόλου Κρουμβάχερ, ἤτοι «Φύλλα», ὡς ἐπιγράφει αὐτὰς ὁ συγγραφεύς, «ἡμερολογίου περιηγήσεως ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν». Ὡς γνωστόν, τὰ περιηγητικὰ βιβλία ἀπό τινος χρόνου εἶνε τὰ μάλιστα πάντων ἐφήμερα καὶ τετριμμένα εἴτε διὰ τὴν ἄκραν εὐχέρειαν, μεθ' ἧς συνήθως συντάσσονται, εἴτε διὰ τὰς φορτικὰς καὶ πεζὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπαναλήψεις τῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ εἰκόνων. Τὸ κύριον δ' ἐλάττωμα τῶν τοιούτων περιηγητῶν καὶ συγγραφέων εἶνε ἡ ἀτελὴς γνῶσις τῆς ἱστορίας τῶν περιοδευομένων χωρῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς συνήθους γλώσσης αὐτῶν, ἥτις εἶνε ἀπαραίτητον ὄργανον καὶ ἐφόδιον οὐ μόνον τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐντέχνου καὶ ἀξιοπίστου παραστάσεως αὐτῆς. Διὰ τοῦτο πλεῖστα φιλοπονήματα ἀνδρῶν δοκίμων κατὰ τἆλλα καὶ σοφῶν ἐπισκεφθέντων τὴν ἡμετέραν πατρίδα κατὰ καιροὺς ἢ περιέπεσαν τελείως εἰς λήθην καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς ξένοις, ἢ μνημονεύονται ἁπλῶς ὡς παραδείγματα ἀκρίτων παρατηρήσεων καὶ διαστροφῶν. Περὶ τοιούτων ἔργων ὁ εὐφυὴς Γάλλος Diderot ἔλεγεν «une feuille de chêne et ces écrits seraient tout un. Εὐτυχῶς ἡ νεωστὶ ἐκδοθεῖσα ἐν Βερολίνῳ «Ἑλληνικὴ περιήγησις» αὕτη εἶνε δεξιῶν φρενῶν καὶ χειρῶν φιλοτέχνημα. Ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς Κάρολος Κρουμβάχερ δὲν ἐπεχείρησε περιοδείαν ἐπὶ θερινῇ ἀναψυχῇ κατὰ τὸν τρόπον τῶν πολλῶν ἐν Γερμανίᾳ καθηγητῶν οὐδ' ἐπορεύθη τοσοῦτον μακρὰν καὶ πολυδάπανον ὁδὸν ἁπλῶς

Digitized by Google

ἵνα ἐπιδείξῃ «φύλλα δρυὸς» ἢ νὰ δρέψῃ «τὴν ἀπὸ περιπάτου δάφνην», ἣν ὁ μέγας συμπατριώτης αὐτοῦ Γκαῖτε ἔλεγε προσιτὴν εἰς πάντα ἐλαφρόποδα ὁδοιπόρον. Ἔχων τῆς ἱστορίας ἡμῶν καὶ τῆς ἀρχαιότητος μάθησιν, οἵαν κατ' ἐξοχὴν ἡ γερμανικὴ ἀγωγὴ καὶ παίδευσις παρέχει μετὰ θαυμαστῆς ὀξυδερκείας καὶ ἀκριβείας εἰς τοὺς θερμῶς θεραπεύοντας τὰς ἀθανάτους Ἑλληνικὰς μούσας, ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἦλθε καὶ εἶδεν ὅσα ἐξ ἁπαλῶν ἤδη ὀνύχων ἤκουε καὶ ὠνειροπόλει, ἀνεγνώρισεν ὅσα μετὰ ἱεροῦ ζήλου καὶ πόθου ἐδιδάχθη ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀνεζήτησεν ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ τὰ ἄφθαρτα ἴχνη καὶ λείψανα τῆς ἀρχαίας ζωῆς καὶ ἐφιλοτιμήθη οὐ μόνον νὰ ἐμφανίσῃ πιστὴν αὐτῆς εἰκόνα διὰ καθαρῶν χρωμάτων, ἀλλὰ καὶ νὰ συντελέσῃ κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὴν ἀκριβῆ αὐτῆς ἑρμηνείαν καὶ παράστασιν. Τὸ κυριώτατον δὲ καὶ λυσιτελέστατον ἐφόδιον αὐτοῦ πρὸς τοῦτο ἦτο ἡ συνήθης καὶ λαλουμένη ἡμετέρα γλῶσσα, ἣν ὁ Γερμανὸς Κ. Κρουμβάχερ ἐπίσταται καὶ μεταχειρίζεται ὅσον οὐδεὶς ἴσως τῶν ἄλλων ξένων. Σκοπὸς αὐτοῦ ἐπιχειρήσαντος τὴν μακρὰν ταύτην περιήγησιν ἀπὸ Μονάχου μέχρι τῆς νῦν ἀφανοῦς νήσου Πάτμου δαπάνῃ τῆς βαυαρικῆς κυβερνήσεως πλὴν ἄλλων εἰδικῶν ἐν ταῖς διαφόροις βιβλιοθήκαις ἐρευνῶν ἦτο καὶ ἡ ἄμεσος ἐξέτασις καὶ μελέτη τῆς «ζώσης τοῦ νῦν Ἑλληνικοῦ λαοῦ γλώσσης, ἥτις μαρτυρεῖ τὴν γνησίαν αὐτῶν ἀρχαιότητα οὐχ ἧττον ἢ τὰ ἐρείπια τῶν ναῶν, τὰ ἐκ μαρμάρου ἀγάλματα καὶ αἱ ἐπιγραφαί.» Λυπούμεθα, ὅτι ἐπιλείπει ἡμῖν ἐνταῦθα ὁ χῶρος ἵνα παραθέσωμεν ὅσα μετ' ἐξαιρέτου φιλολογικῆς δεινότητος καὶ ὀρθότατα γράφει ὁ σοφὸς οὗτος Γερμανὸς περὶ τῆς ἡμετέρας γλώσσης, ἂν καὶ εὑρίσκομεν ὑπερβολικὴν τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ τὴν τιμήν, ἣν περιάπτει εἰς τὴν *ζῶσαν* καθωμιλημένην διάλεκτον ἡμῶν, τὸ παρεφθαρμένον τοῦτο τέκνον αἰώνων δουλείας, ἀμαθείας καὶ ἐρειπίων.

Οἱ Ἕλληνες ὀφείλομεν θερμὰς καὶ πολλὰς χάριτας εἰς τὸν κ. Κ. Κρουμβάχερ, ὅστις ἄνευ πλαστοῦ ἢ ἐξάλλου ἐνθουσιασμοῦ, μετὰ μετριότητος ἐμπρεπούσης εἰς δίκαιον καὶ φιλαλήθη παρατηρητήν, ἰδίᾳ δὲ μετὰ ψυχρᾶς ἀμεροληψίας ἐμποιούσης εἰλικρινῆ πίστιν περιέγραψε τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ δούλων Ἑλληνικῶν χωρῶν ὡς φιλέλλην ὁρμώμενος ὑπὸ γενναίας καὶ εὐμενεστάτης προαιρέσεως. Διατρίψας ὀλίγον μόνον χρόνον ἐνταῦθα οὔτε πάντα τὰ τοῦ ἡμετέρου βίου ἠδύνατο νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ ἀναγράψῃ οὔτε ἐλλιπεῖς τινας παρατηρήσεις καὶ κρίσεις ν' ἀποφύγῃ. Καθ' ὅλου ὅμως καὶ ἐμφανῶς ἡ *περιήγησις* αὐτοῦ διαπνέεται ὑπὸ φιλελληνικῆς αὔρας, ἥτις αὐτὸν μὲν ἐλέγχει κριτὴν εὐγνώμονα καὶ ἄξιον τῆς τιμῆς ἡμῶν καὶ τῆς ἀγάπης, εἰς δὲ τὴν πατρίδα ἡμῶν καὶ τὴν πολιτείαν παρέχει πολύτιμον καὶ μεγίστην ὠφέλειαν.

М.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 7 Νοεμβρίου.

Τὴν πρώτην προσεχοῦς Δεκεμβρίου θέλουσιν ἀρχίσει αἱ ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ Διαδόχου ἑορταί, αἵτινες θέλουσι διαρκέσει πενθήμερον. Εἰς τὰς ἑορτὰς ταύτας θὰ κληθῶσι νὰ παραστῶσι πάντες οἱ δήμαρχοι τοῦ κράτους, πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ πάντες οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις σωματάρχαι τοῦ στρατοῦ.

Τὴν πρωΐαν τῆς 1 Δεκεμβρίου ἅπας ὁ ἐν Ἀθήναις στρατὸς παντὸς ὅπλου θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν γενησομένην παράταξιν. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Διάδοχος ἔφιπποι συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν ὑπασπιστῶν θὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως, ὅπου ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων τοῦ Κράτους, τῶν δημάρχων καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν ὁ διάδοχος θὰ ὀμόσῃ τὸν κεκανονισμένον ὅρκον. Τὸ πρακτικὸν τῆς ὁρκωμοσίας θὰ ὑπογράψωσιν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πρωθυπουργός.

Εἰς πάντας τοὺς προσκληθησομένους, ἵνα μετάσχωσι τῶν ἑορτῶν θὰ παρατεθῇ ἐν τοῖς ἀνακτόροις μέγα γεῦμα τὴν ἡμέραν τῆς ὁρκωμοσίας. Πρὸς τούτοις δοθήσεται μέγας χορός. Ἐν γένει δὲ θὰ ληφθῶσι πάντα τὰ μέτρα, ὅπως ἡ ἑορτὴ γένηται λαμπρὰ καὶ ἐπιβάλλουσα, ἀξία τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ γεγονότος, ἐφ' ᾧ τελεσθήσεται.

— Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα» τὸν προσεχῆ μῆνα θὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας ὁ διάδοχος τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου καὶ γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας. Τὴν Α. Β. Υ. θὰ συνοδεύσῃ εἰς Πειραιᾶ ἅπασα ἡ ἐν τῷ Μεσογείῳ μοῖρα τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου. Ὁ πρίγκιψ θὰ παραμείνῃ ἐν Ἀθήναις περὶ τὰς 15 ἡμέρας, θὰ παραστῇ δὲ καὶ εἰς τὰς ἐπὶ τῇ ἐνηλικιότητι τοῦ διαδόχου δοθησομένας ἑορτάς.

— Ἡ κυβέρνησις ἔκλεισε συμφωνίας πρὸς τὴν Προεξοφλητικὴν Τράπεζαν τῶν Παρισίων περί τινων οἰκονομικῶν συνδυασμῶν, δι' ὧν χορηγεῖται αὐτῇ ἅπαν τὸ ἀναγκαῖον μεταλλικὸν πρὸς πληρωμὴν τῶν προσεχῶς ληξιπροθέσμων τοκομεριδίων τῶν ἐθνικῶν δανείων. Οὕτως ἐπὶ μίαν ἑξαμηνίαν τὸ δημόσιον οὐδεμίαν θὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἀγορᾶς συναλλάγματος, χάριν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δημοσίου χρέους, ἐλπίζεται δέ, ὅτι πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἑξαμηνίας θέλει πάλιν ἐπιτευχθῇ συμφωνία περὶ παροχῆς τοῦ ἀναγκαίου μεταλλικοῦ πρὸς ἀπότισιν τῶν τότε ληξιπροθέσμων τοκομεριδίων, ἄνευ ἀγορᾶς συναλλάγματος.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ ἑκάστου νομοῦ ἐκλεκτέων βουλευτῶν, συμφώνως πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀναλογισμοῦ, τοῦ γενομένου ὑπὸ τοῦ κατὰ νόμον συμβουλίου ὡρίσθη ὡς ἑξῆς: Κεφαλληνίας 7, Λακωνίας 9, Ἄρτης 3, Μεσσηνίας 12, Κερκύρας 9, Ἀττικῆς 12, Ἀρκαδίας 12, Ἀχαΐας 12, Λαρίσσης 11, Εὐβοίας 7, Φθιώτιδος 9, Ἀργολίδος 9, Κυκλάδων 12, Τρικκάλων 8, Ζακύνθου 5, Ἀκαρνανίας 10.

Πρὸς τούτοις ἐκ τῶν προνομιούχων περιφερειῶν θὰ ἐκλεχθῶσι βουλευταί: 2 ἐξ Ὕδρας, 1 ἐκ Σπετσῶν καὶ 1 ἐκ Νέων Ψαρῶν.

— Εἰς τὸν ἀντιστράτηγον κ. Σκαρλάτον Σοῦτσον, αἰτήσαντα καὶ λαβόντα τὴν ἀποστρατείαν αὐτοῦ, ἡ Α.Μ. ὁ βασιλεὺς εὐηρεστήθη ν' ἀπομείνῃ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Σωτῆρος, εἰς ἀμοιβὴν τῆς μακροχρονίου ὑπηρεσίας καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας τοῦ γηραιοῦ στρατηγοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.—Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη ὁμοῦ τὸ 22ον καὶ 23ον φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ εἰκοστὸν δεύτερον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Ἀφροδίτη τῆς Μήλου.— Γαλάτης θνήσκων. —Ὁ Φαρνεσιανὸς ταῦρος.—Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων.—Θερσίτης καὶ Ὀδυσσεύς —Ὅμηρος.—Ἔφηβοι Ἀθηναῖοι ἱππεῖς ἐν τῇ πομπῇ τῶν Παναθηναίων. (Εἰκὼν ὁλοσέλιδος).— Συμπόσιον παρ' Ἀγάθωνι, κατὰ Πλάτωνα (Ὁλοσέλιδος.)

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Οἱ βουλόμενοι τῶν συνδρομητῶν δύνανται νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος, δρ. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις, δρ. 35 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρ. 35 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ προκαταβαλόντες ἤδη τὸ ἀντίτιμον φυλλαδίων τινῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ θέλουσι πληρώσῃ μόνον τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ἀντιτίμου τοῦ συγγράμματος.

Digitized by Google

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Γ. Δ. Λευκίαν. Ἀπηντήσαμεν.—κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησιν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Φ. Κ. Σαχγίαν. Ἐληφθησαν. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἡμερολόγιον καὶ ἀντίτυπον τοῦ «Ὑπὲρ Πατρίδος», ὧν ἀντίτιμον φρ. 3,60. Ἀραβικὴ χρηστομάθεια δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Το ὑπόλοιπον φρ. 6. 40 τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας.—Ἀρχαίῳ. Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως συνιστῶμεν ὑμῖν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τῆς «Ἑστίας» ἄρθρου τοῦ κ. Βλάχου «Ἑλληνική Ἀνακωμῳδία».—κκ. Ε. Κ. Μ. καὶ Ι. Σ. Α. Σύρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Σοικοπειρον-Μικρόφωνον*. Βεβαίως δύναται. ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη πρῶτον νὰ ὀρθογραφῇ.—κ. Ν. Φ. Βῶλον. Το ἀντίτιμον ἐληφθη. Τὸ βιβλίον θέλει ἀποσταλῆ ὑμῖν εὐθὺς ὡς ἐκδοθῇ.—κ. Α Β. Λαμίαν. Πλείστας εὐχαριστίας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς καὶ ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.—κ. Κ. Π. Πάτρας. Περιμένομεν ἀπάντησιν.—κκ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον καὶ Α. Δ. Κ. Λιβερπούλ. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Αἱ ἐπιστραφεῖσαι ἐπιγραφαὶ ἀνῆκον βεβαίως εἰς τὸ περικάλυμμα τοῦ Ἡμερολογίου, τὸ ὁποῖον ἄγνωστον πῶς διεσκάσθη κατὰ τὴν διὰ τοῦ ταχυδρομείου μεταφοράν.—*Προμηθεῖ δεσμώτῃ* καὶ κκ. Ν. Κ. Μ. καὶ Σ'. Ἀκατάλληλα διὰ τὴν «Ἑστίαν»—κ. Γ. Π. Γεράκι. Ἔχει καλῶς. Ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις τῆς «Παναγίας τῶν Παρισίων» τιμᾶται δραχ. 6 μετὰ ταχυδρ. τελῶν.—κκ. Ι. Ρ. καὶ Δ. Ι. Α Μεσολόγγιον. Ε. Π. Μελίτην, *Ἕλληνι* Temruk, Ν. Μ. Κέρκυραν. Β. Ν. ΧΒ. Σμύρνην καὶ Ν. Τ. Καρπενήσιον. Ἐληφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Δ. Π. Α. Πάτρας. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς σημειώσητε ἂν εἶνε ἀριθμοὶ Δελτίου ἢ «Ἑστίας» οἱ ζητούμενοι πρὸς ἀποφυγὴν ματαιοπονίας.—κ. Γ. Π. Κέρκυραν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ Ν. Α. Οἰ. Κ]πολιν. Ἐληφθησαν καὶ ἀπεστάλη ὑμῖν ἡ ζητηθεῖσα εἰκών. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς σημειώσητε τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐλλείποντος φύλλου, διότι ἡμεῖς δὲν ἐλάβομεν γνῶσιν τῆς κατασχέσεως.—*Ἐρωτῶντι*. Τὸ παράδειγμα δὲν εἶνε μοναδικόν. Ἐπίσημοι ἄνδρες ἢ γυναῖκες κατέχονται ὑπὸ ἰδιοτροπιῶν, πολλάκις ἀνεξηγήτων καὶ ὅλως παιδαριωδῶν. Οὕτως ὁ Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος ἔγραφε πάντοτε στηρίζων τὸν χάρτην ἐπὶ τοῦ γόνατος. Ὁ Σχίλλερ ἠρέσκετο ὑπερμέτρως εἰς τὴν ὀσμὴν τῶν σαπρῶν γεωμήλων· ὁ Γκαῖτε εἰς τὴν ὀσμὴν τῶν ὀπτῶν τεύτλων. Ὁ ἱστορικὸς Μένδελσων Βαρθόλδης, ὅταν ἦτο εὐχαριστημένος, ἔδακνε συνεχῶς τὸ ἄκρον τοῦ μανδυλίου του. Ἡ βασίλισσα Μαρία Ἀντωανέτα, τρώγουσα πλακούντια ἐπηλειμμένα διὰ βουτύρου, ἠρέσκετο νὰ ὀσφραίνηται ἄνθη· ἡ κυρία Στάελ, συνομιλοῦσα, περιέστρεφε μεταξὺ τῶν δακτύλων αὐτῆς πράσινόν τι φύλλον. Ὁ Βάγνερ, συνθέτων, περιεστοιχίζετο ὑπὸ βαρυτίμων ὑφασμάτων. Ἐκ τῶν ἀνθέων ὁ Δίκενς ἠγάπα μεγάλως τὰ γεράνια, ὁ Σχίλλερ τὰ κρίνα, ὁ Γκαῖνε τὰς ὀρτενσίας καὶ τοὺς μήκωνας, ὁ ἐσχάτως αὐτοκτονήσας βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας τοὺς ἰάσμους, ὁ Δισραέλης τὰς *πρίμουλας* καὶ ὁ Βάλτερ-Σκὼτ τοὺς ὑακίνθους.— κ. Ν. Κ. Π. Βατοὺμ. Τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ ἀποστείλητε καὶ διὰ χαρτίνων ρουβλίων ἐντὸς ἐπιστολῆς συστημένης.—κ. Ι.Κ. Λεμησσόν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλόφρονα προσφορὰν τῶν βιβλίων. Τῶν πρακτικῶν ἀντίτυπον ἔτυχε νὰ ἴδωμεν ἐνταῦθα. Τὸ ἕτερον ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν περισσεύει ἡμῖν καιρὸς πρὸς ἐξέτασιν αὐτοῦ δι' ὃν σκοπὸν μᾶς ἐρωτᾶτε. — κκ. Δ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Κ. Τ. Ἄρταν καὶ Μ. Π. Ρεθύμνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἀπεστάλησαν 10 ἔτι ἀντίτυπα. Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Π. Δ. Σύρον. Ἐκ τῶν ζητηθέντων ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ εὑρεθέντα 4 φυλλάδια. Τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἐξηντλημένα· διὸ ἐπιστράφη ὑμῖν τὸ ἀντίτιμον εἰς γραμματόσημον.—**Fataliste.** Τὸ δόγμα τοῦ πεπρωμένου δὲν εἶνε ἐν τῷ Κορανίῳ, ἀλλ' ἐκ παραδόσεως εἰσήχθη παρὰ τοῖς Μωαμεθανικοῖς λαοῖς.

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'.	Δραχ. 2.—.
— *Χαρακτῆρες*.	δραχ. 2,20.
— *Ἀγορά*. Κωμῳδία εἰς πράξεις 5.	δραχ. 2,20.
— *Ὀρφεύς, Πυγμαλίων*.	δραχ. 1,25.
— *Ἄσμα Ἀσμάτων*.	» 1. —
— *Συζύγου Ἐκλογή*. Κωμῳδία.	Λεπτ. 50

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

11 Νοεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	382 50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	391.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	419.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	306.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	270 50
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	256.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	187.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	235.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. χλ.	87 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	472. 50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4,025.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	60.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	51.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . »	161.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	92.—
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	282 50
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	31 50
» 3μην.	
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	121 50
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	24.65
Λίρα ὀθωμανική.	28.10

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Τόμος καλλιτεχνικώτατα ἐκτετυπωμένος ἐκ 250 σελίδων

Τιμᾶται δραχμῶν 2. —Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2,20.

Εὑρίσκεται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ.-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ.-ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» δραχ. 2,50.
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—621

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 517.—23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ—1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ'—ΑΡΙΘ. 569

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΣΕΙΣΜΟΝ. Διήγημα, ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ.

ΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΝΗΣΤΕΥΤΑΙ.

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ἐν Ἀμερικῇ.

ΕΛΠΙΣ. Ποίημα ὑπὸ Γ. Δροσίνη

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Περὶ τὰ μέσα τοῦ ἐλευσομένου μηνὸς Δεκεμβρίου δημοσιεύεται ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου καὶ δοκιμωτάτου ἑλληνιστοῦ καὶ καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Δημητρ. Σεμιτέλου ἡ *Ἀντιγόνη* τοῦ Σοφοκλέους. Τὸ ἐκδοθησόμενον βιβλίον, ἔργον πολυχρονίου μελέτης καὶ ἐπεξεργασίας, ἐκ 45 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον καὶ ἐκτυπούμενον μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς παρ' ἡμῖν φιλοκαλίας καὶ πολυτελείας, θέλει περιέχει τὸ κείμενον τοῦ εἰρημένου δράματος μετὰ κριτικῶν, ἑρμηνευτικῶν καὶ μετρικῶν ὑπομνημάτων ἰδίων τοῦ κ. Σεμιτέλου καὶ μακρὰν εἰσαγωγὴν ἐν ἀρχῇ. Πλὴν τούτων δὲ τῶν εἰδικῶς εἰς τὸ δρᾶμα τῆς *Ἀντιγόνης* ἀναφερομένων ὑπομνημάτων, θὰ περιλαμβάνῃ τοιαῦτα καὶ ἐπὶ ἄλλων τραγικῶν καὶ σχολιαστῶν, σποραδικῶς ἐν τῇ ὅλῃ συγγραφῇ ἀναφερόμενα, περὶ τῶν ὁποίων θέλει τεθῇ εἰδικὸς ἐν τέλει τοῦ βιβλίου πίναξ. Ἡ ἔκδοσις αὕτη συνοψίζει πληρέστατα πᾶσαν προγενομένην ἐργασίαν ἐπὶ τῆς *Ἀντιγόνης* τοῦ Σοφοκλέους.

— Προσεχῶς ἐκδοθήσεται τὸ δεύτερον ἐν Λονδίνῳ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις Trübner καὶ Σα ἡ συλλογὴ ᾀσμάτων νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν, ἐμμέτρων μεταπεφρασμένων εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπὸ τῆς κυρίας Ἐλισάβετ Μ. Ἔδμονδς. Ἡ πρώτη ἔκδοσις περιέχει ποιήματα τοῦ Ἀρ. Βαλαωρίτου, τοῦ Ζαλοκώστα, τοῦ Καρασούτσα, τοῦ Τυπάλδου, τοῦ Ἀλ. Σούτσου κ.λ.π. καὶ πολλῶν ἐκ τῶν ζώντων ποιητῶν. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν θὰ προστεθῶσι μεταφράσεις ᾀσμάτων τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Χριστοπούλου, καὶ τοῦ Βλάχου, καὶ τῶν *Δακρύων* τοῦ Ζαλοκώστα.

— Ὁ μουσουργὸς Γουνὼ μεταβήσεται κατ' αὐτὰς εἰς Ῥώμην κατὰ παράκλησιν τοῦ Ἁγίου Πατρός, ὅπως τονίσῃ τοὺς θρησκευτικοὺς ὕμνους τοὺς ὁποίους ἐσύνθεσεν αὐτὸς οὗτος ὁ Πάπας. Ὁ ἅγιος πατὴρ εἶνε ὑπερήφανος διὰ τὰ ποιήματα ταῦτα. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε γεγραμμένα εἰς ὕφος καθαρεῦον καὶ ἐκ τούτου δὲν δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸν λαόν, ὁ Πάπας ἐλπίζει ὅτι θὰ κατορθώσῃ τοῦτο διὰ τῆς μελοποιήσεως αὐτῶν.

— Αἱ ἐκ Περσίας εἰς Παρισίους μετενεχθεῖσαι πολύτιμοι ἀρχαιότητες δὲν δύνανται νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τὴν δριμύτητα τοῦ αὐτόθι κλίματος, ἕνεκα τούτου δὲ μόλις ἀνοιχθεῖσα ἐκλείσθη πάλιν ἡ αἴθουσα ἐν ᾗ εἶχον αὗται ἐκτεθῆ. Τὰ ἐξ ὀπτῆς γῆς ἐξαίσια ἀγάλματα ἅτινα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Δαρείου καὶ Ἀρταξέρξου εἶχον διατηρηθῆ ἐν τῇ πατρίδι των ἐν Παρισίοις θρύπτονται ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀτμοσφαίρας, τὸ δὲ θαυμάσιον αὐτῶν γάνωμα ἀποφυλλίζεται. Τὰ ἀπειλούμενα ὑπὸ τῆς καταστροφῆς ἀγάλματα ἀλειφόμενα διὰ τοῦ καλουμένου λευκοῦ τῆς φαλαίνης (blanc de baleine) καὶ θερμαινόμενα μέχρι 200 βαθμῶν θὰ διατηρήσωσι τὸ γάνωμα αὐτῶν καὶ θὰ κατασταθῶσιν ἀπρόσβλητα ὑπὸ τῆς ὑγρασία τοῦ κλίματος.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *ὁ Ἐφημεριδογράφος* (The Journalist) ἤρχισεν ἐκδιδομένη ἐν Λονδίνῳ ἐφημερὶς πραγματευομένη ἀποκλειστικῶς περὶ ζητημάτων σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὴν σύνταξιν ἐφημερίδων. Ἐν ἑκάστῳ φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος ταύτης θὰ δημοσιεύωνται ἄρθρα δοκίμων δημοσιογράφων περὶ τῆς ἠθικῆς ἐν τῇ ἐφημεριδογραφίᾳ, περὶ τῆς μεταδόσεως τῶν εἰδήσεων, περὶ τῶν σχέσεων τῶν ἐφημεριδογράφων πρὸς τὰς ἑταιρίας καὶ τὰ σωματεῖα, καὶ περὶ ἑρμηνείας τῶν περὶ ἐξυβρίσεως καὶ περὶ τύπου διατάξεων.

— Ἐν Βερολίνῳ ἐκδοθήσεται προσεχῶς «Γενικὴ ἐφημερὶς τῶν γερμανικῶν Πανεπιστημίων» ὑπὸ Conrad Künster, σκοποῦσα νὰ συνάψῃ πνευματικὸν δεσμὸν μεταξὺ ὅλων τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων καὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶς πεπαιδευμένων λογίων.

— Ἐν Παρισίοις ἤρξατο ἐκδιδόμενον περιοδικὸν σύγγραμμα «Ὁ Γραφολόγος» (Graphologue), δὶς τοῦ μηνός, ὑπὸ γραφολογικῆς ἑταιρείας.

— Διάφορα πανεπιστήμια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἵδρυσαν ἕδρας ἐφημεριδογραφικῆς.

— Ἐν τῇ Εἰκονογραφικῇ Ἐφημερίδι τῆς Λειψίας ἐδημοσιεύθη βραχεῖα περιγραφὴ τῆς Σιναίας Ἀκαδημίας, ἥτις ἀποκαλεῖται ἔργον δυνάμενον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ οἰκοδομήματα τῆς ἀκμῆς τῶν Ἑλληνικῶν χρόνων. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι παρατίθεται καὶ εἰκὼν περιλαμβάνουσα τὸ πανεπιστήμιον, τὴν ἀκαδημίαν καὶ τὴν βιβλιοθήκην, οἷα μέλλει νὰ ἐγερθῇ.

— Ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς Giosue Carduci δημοσιεύει προσεχῶς νέον ἔργον «οἱ Πάππαι ὡς ποιηταί».

— Ἐν Βόννῃ ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου παθολογικοῦ Ἰνστιτούτου. Τὸ οἰκοδόμημα ἔχει ἁπλούστατον ἐξωτερικόν, εἶνε ᾠκοδομημένον ἐξ ὀπτῶν πλίνθων, καὶ εἶνε δαψιλῶς πεπροικισμένον ἐξ ὅλων τῶν ἐργαλείων ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη.

— Ἐν Ζυρίχῃ ἐπερατώθη καὶ ἤρχισε τὰς ἐργασίας του τὸ νέον χημεῖον, τὸ μεγαλείτερον καὶ σκοπιμώτερον ὡς πρὸς τὴν διάταξιν αὐτοῦ ὅλων τῶν λοιπῶν τῆς Εὐρώπης. Τὸ οἰκοδόμημα ἐστοίχισε 1,300,000 φράγκα.

— Ἐκ τοῦ πολυκρότου μυθιστορήματος τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ «Ventre de Paris» ὁ Οὐΐλλιαμ Βυσνᾶ ἐξήγαγε μέγα δρᾶμα, ὅπερ προσεχῶς θὰ ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Θεάτρου τῶν Παρισίων.

— Κατ' ἔτος αἱ γαλλικαὶ Βουλαὶ ψηφίζουσι πίστωσιν 200,000 δραχμῶν, πρὸς δημοσίευσιν ἀνεκδότων ἐγγράφων τῆς γαλλικῆς ἱστορίας. Ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀπεφάσισεν ὅπως μέγα μέρος τῆς πιστώσεως τοῦ 1887 διατεθῇ εἰς τὴν δημοσίευσιν ἐγγράφων σχετιζομένων πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας, ὑπολογίζεται ὅτι ἡ δημοσίευσις τῶν ἐγγράφων θὰ συμπέσῃ πρὸς τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς Ἐπαναστάσεως, κατὰ τὸ 1889.

— Ὁ Λίστ, θὰ ταφῇ ὁριστικῶς ἐν Βεϋρούθῃ. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πόλεως προσηνέχθη εἰς τὴν χήραν τοῦ Βάγνερ, θυγατέρα τοῦ μεγάλου μελοποιοῦ, ὅπως ἀνεγείρῃ λαμπρὸν μαυσωλεῖον εἰς τὸν πατέρα της. Αἱ φιλόμουσοι αὗται διαθέσεις τοῦ συμβουλίου ὀφείλονται κυρίως εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ μεγάλου δουκὸς Ἀλεξάνδρου τῆς Σαξ-Βεϊμάρης.

— Ἐν Ῥώμῃ ἐγένοντο κατ' αὐτὰς πειράματα φωτισμοῦ τῆς πόλεως δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Αἱ πρῶται δοκιμαὶ δὲν ὑπῆρξαν εὐχάριστοι.

— Τὸ μέγα γερμανικὸν ἐπιτελεῖον ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοσιν στρατιωτικῆς καὶ γεωγραφικῆς περιγραφῆς τῆς Σιλεσίας.— Ἐπίσης προσεχῶς ἐκδίδοται ἡ Ἱστορία τοῦ πολέμου τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Δανίας τοῦ 1864, συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ τμήματος τῆς στρατιωτικῆς ἱστορίας τοῦ αὐτοῦ ἐπιτελείου.

— Ἐν Todi, ἐπαρχίᾳ τῆς Οὐμβρικῆς τῆς Ἰταλίας ἀνεκαλύφθη νεκρόπολις ἐτρουσκικὴ περιέχουσα λεπτοφυέστατα ἀντι-

Digitized by Google

κείμενα πολυτελείας· λυχνίας, χάλκινα μυροδοχεῖα, χρυσοῦς δακτυλίους ἀνεπιγράφους, περιδέραια, σφραγῖδας καὶ ἀγαλμάτια.

— Ἐνδιαφέρουσα ἀρχαιολογικὴ ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐν Τεβέσσα τῆς Ἀλγερίας. Ἀνασκαπτομένων τῶν θεμελίων νέου τινὸς κτιρίου, ἀνεκαλύφθησαν δύο ρωμαϊκὰ ἰχθυοτροφεῖα κάλλιστα διατετηρημένα. Εἰς τὰ ἰχθυοτροφεῖα κατέρχεταί τις διὰ βαθμίδων ἐκ λαξευτῶν ὀγκολίθων, συνδέονται δὲ ταῦτα διὰ μωσαϊκοῦ ἐκ μαρμάρου, εἰκονίζοντος εἰς φυσικὸν μέγεθος διαφόρους θεότητας ἐπιβαινούσας θαλασσίων τεράτων, ἐνῷ πέριξ ἑλίσσεται θαυμασία παράστασις πάντων τῶν προσφιλῶν εἰς τοὺς Ρωμαίους γαστρονόμους ζώων.

Οἱ φοιτηταὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς πεντηκοστῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Πλουτολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Ι. Α. Σούτσου, συνελθόντες ἀπεφάσισαν:

Ὅπως πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν πρὸς τὸν καρποφόρως ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη διδάξαντα πάντας τοὺς λειτουργοὺς τῆς θέμιδος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὴν πατρίδα ὠφελήσαντα καὶ ὠφελοῦντα, προσενεχθῇ δῶρον τῷ σεβαστῷ καθηγητῇ·

Ὅπως προσκληθῶσι πάντες οἱ γενόμενοι μαθηταὶ τοῦ κλεινοῦ καθηγητοῦ νὰ συμμετάσχωσι τῆς κοινῆς προσφορᾶς πρὸς ἀπόκτησιν πολυτίμου δώρου

Ὅπως ἡ ὑπ' αὐτῶν ἐκλεχθησομένη ἐπιτροπὴ ὁρίσῃ τὸν τρόπον τῆς συλλογῆς τῶν εἰσφορῶν, τὸ εἶδος τοῦ δώρου, τὸν χρόνον καὶ τρόπον τῆς προσφορᾶς αὐτοῦ, τὸ πρόσωπον ὅπερ θέλει συντάξει τὴν ἔγγραφον προσλαλιάν, παραδοθησομένην ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ δώρου τῷ γηραιῷ διδασκάλῳ.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ φοιτητῶν ἥτις ἀπηύθυνεν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ γενομένους μαθητὰς τοῦ σοφοῦ τῆς πλουτολογίας καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, δι' ἧς ἐπιζητοῦσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ προτιθεμένου σκοποῦ.

— Ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς ἀνέγερσιν ἀναθηματικῆς στήλης ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἐν ᾧ χώρῳ συνῆλθεν ἡ Α' ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Μ. Κανάρη, Κ. Παπαρρηγοπούλου, Θ. Φλογαΐτου, Τ. Φιλήμονος, καὶ Ἀναστ. Ἀντωνοπούλου, συνελθοῦσα ἀνέθετο εἰς τὸν παρ' ἡμῖν ἀρχιτέκτονα κ. Τσίλλερ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τοῦ ἀνεγερθησομένου μνημείου καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἀπαιτηθησομένων δαπανῶν.

— Ἐξεδόθη καὶ τὸ δεύτερον τεῦχος τῆς ὑπὸ τῶν δικηγόρων κ. κ. Ν. Μοσχάκη καὶ Ι. Ραίση ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταφρασθείσης καὶ ἐπαυξηθείσης διὰ τῆς ἑλληνικῆς νομολογίας πολλῶν σημειώσεων καὶ ὑποδειγμάτων **ἑρμηνείας τοῦ περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας** νόμου, τῶν Ch. Lyon Caen καὶ L. Renault. Τὸ τεῦχος τοῦτο περιέχει τὰ τῆς κηρύξεως καὶ τῆς διαδικασίας τῆς πτωχεύσεως. Εὑρίσκεται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας* καὶ τιμᾶται δραχ. 1.50.

— Ὑπὸ τοῦ διδάκτορος τῆς νομικῆς κ. Ἠλ. Διακοπούλου ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τοῦ Corpus Juris Civilis μετὰ μεταφράσεως εἰς τὸ ἑλληνικόν. Ἡ ἔκδοσις τοῦ βιβλίου, τυπωθησομένου ἐν τοῖς καταστήμασι τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, γενήσεται χάριν εὐκολίας κατὰ τεύχη, ἐκδοθήσεται δὲ πρῶτος ὁ Πανδέκτης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Αἱ θεῖαι καὶ ἱεραὶ λειτουργίαι τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Βασιλείου τοῦ μεγάλου (μετὰ ἀγγλικῆς μεταφράσεως) ἐκδ. ὑπὸ J. N. W. B. Robertson. London, 1886.

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξεδόθη πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ὀρθοδόξων Ἑλλήνων καὶ τῶν ἄγγλων περιηγητῶν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἀκροάζωνται τῶν ἀκολουθιῶν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Περιλαμβάνει δὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἥτις εἶναι ἐν συνήθει χρήσει καὶ τὴν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἥτις λέγεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ ἐν ὡρισμέναις ὡς γνωστὸν ἡμέραις. Καὶ ἡ μὲν κατὰ Χρυσόστομον λειτουργία ἐξεδόθη ἐν ἐκτάσει ἐκ τοῦ Εὐχολογίου μετὰ τῶν τυπικῶν, τῶν μακαρισμῶν καὶ τῶν συνήθων κατὰ τὰς Κυριακὰς τροπαρίων καὶ λ. Τῆς δὲ κατὰ Βασίλειον λειτουργίας ἐξεδόθησαν τὰ μέρη, καθ' ἃ αὕτη διαφέρει τῆς κατὰ Χρυσόστομον, διότι ἡ ἑρμηνεία καὶ ἡ διάταξις τῶν δύο ἱερουργιῶν εἶνε ἡ αὐτή. Ἕπεται δὲ καὶ παράρτημα περιλαμβάνον τὰ ἀντίφωνα τὰ ἐπίσης ψαλλόμενα εἰς τὴν λειτουργίαν κατὰ τὰς Κυριακάς, τὰ εἰσοδικὰ καὶ τὰς ἀπολύσεις τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, ἄλλα τινὰ τροπάρια, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ τρισαγίου κ.τ.λ. Τὸ βιβλίον ἐξεδόθη ἐν κομψοτάτῳ μὲν τομιδίῳ, ἀλλ' ὅμοιον καὶ ἀπαράλλακτον πρὸς τὰ τυπικὰ ἡμῶν εὐχολόγια μηδὲ τῶν κοκκίνων γραμμάτων ἐξαιρουμένων, δι' ὧν κυρίως σημειοῦνται αἱ διδόμεναι ὁδηγίαι.

Ὁμιλεῖτε ἑλληνικά; (Sprechen Sie Neugriechisch?.) Neugriechischer Sprachfürer, enthaltend eine kurze Grammatik, Gespräche und Lesestüke für Reisende und Studierende. Herausgegeben von Carl Wied. Leipzig, 1886. C. A. Koch 's Verlag. 16ον, σελ. 111.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 7 Νοεμβρίου.

Κατὰ τὸ ἐκδοθὲν πρόγραμμα τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου, τὴν 1 Δεκεμβρίου θέλει τελεσθῇ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως ἡ ὁρκωμοσία τοῦ διαδόχου. Ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ θὰ παρευρεθῶσιν ἅπαντες οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ κράτους, τὸ διπλωματικὸν σῶμα, ὁ πρωθυπουργὸς καὶ οἱ ὑπουργοί, οἱ ἀντιστράτηγοι, οἱ ὑποστράτηγοι καὶ ὁ ὑποναύαρχος, ὁ νομάρχης, οἱ δήμαρχοι, αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικῶν κοινοτήτων καὶ ἅπαντες οἱ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι. Ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ διάδοχος θὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν ναὸν ἔφιπποι, ἡ δὲ βασίλισσα ἐπὶ ἁμάξης συρομένης ὑπὸ ἓξ ἵππων. Ἐν τῷ ναῷ θέλει ψαλῇ δοξολογία, μεθ' ἣν ὁ βασιλεὺς θὰ ὁδηγήσῃ τὸν διάδοχον εἰς τὴν ἐν τῷ μέσῳ τράπεζαν, ἐκεῖ δὲ ὁ Μητροπολίτης θὰ ἀναγνώσῃ τὸν ὅρκον, ὃν θὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὁ διάδοχος ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατῶν τὴν σημαίαν· ταυτοχρόνως θέλουσι ριφθῇ ἑκατὸν καὶ εἷς κανονιοβολισμοί. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ τὰς ἑπομένας θὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν διάδοχον τὸ διπλωματικὸν σῶμα, οἱ ὑπουργοί, οἱ δήμαρχοι, πάντες οἱ ὑπάλληλοι τῶν ὑπουργείων μετὰ τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἀρχῶν καὶ οἱ ἀξιωματικοί. Θέλει δὲ δοθῇ ἄριστον εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, δεῖπνον δὲ εἰς τὸ διπλωματικὸν σῶμα, εἰς τοὺς ὑπουργούς, τὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς, καὶ τοὺς ἀνωτάτους ὑπαλλήλους, θὰ δοθῇ δὲ καὶ μέγας χορός.

— Πλεῖσται ἑλληνικαὶ κοινότητες ἔν τε τῇ Τουρκίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ πέμπουσιν ἀπεσταλμένους ἀντιπροσώπους αὐτῶν κατὰ τὰς τελετὰς τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ διαδόχου.

— Μετὰ τὴν πρώτην ἐξέτασιν τῶν ἐν τῷ ἐπεισοδίῳ τῆς Κούτρας ἐνεχομένων ἀξιωματικῶν καὶ τὴν ἐξέτασιν διαφόρων μαρτύρων, ἐκλήθησαν οὗτοι ἐκ νέου εἰς ἐξέτασιν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ Α' Στρατοδικείου ταγματάρχου κ. Ἀμπάτη. Ἡ ἀνάκρισις οὕτως ἐπερατώθη, προσεχῶς δὲ θέλει ὑποβληθῇ ἡ σχετικὴ ἔκθεσις εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, ὅπερ θὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς παραπομπῆς τῶν ἀξιωματικῶν εἰς δίκην.

— Ἡ γενομένη τελευταία δοκιμὴ τῆς γεφύρας τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἐνώπιον τῆς ἁρμοδίας ἐπιτροπῆς ἐπέτυχε πληρέστατα, ἡ δὲ διάβασις τῶν ἁμαξοστοιχιῶν τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου ἄρχεται μετά τινας ἡμέρας.

— Ἡ κυβέρνησις ἦλθεν εἰς συμφωνίας πρὸς τοὺς ἐνταῦθα γερμανοὺς κ.κ. Μπάουερ καὶ Μπέκμαν, πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ δημοσίου εὑρισκομένων ἀχρήστων ὅπλων Σασσεπῶ καὶ Μαρτίνη, ἀνερχομένων ἐν ὅλῳ περίπου εἰς 80,000, πρὸς ὅπλα Γκρᾶ. Δέκα ἄχρηστα ὅπλα Σασσεπῶ ἢ Μαρτίνη θὰ ἀνταλλάσσωνται πρὸς ἓν ὅπλον Γκρᾶ.

— Ἡ ἐν Κύμῃ ἐφετεινὴ οἰνοπαραγωγὴ ὑπῆρξε σχεδὸν διπλασία τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἡ ἐκ τοῦ λιμένος ἐξαγωγὴ οἴνου ἐξακολουθεῖ, καθ' ἑκάστην δὲ ἀφικνοῦνται εἰς τὴν κωμόπολιν ξένοι οἰνέμποροι πρὸς ἀγοράν, καθ' ὅσον αἱ τιμαὶ εἶσι λίαν συμφέρουσαι, ἑκάστης βαρέλας τιμωμένης 15 δραχμῶν ἀντὶ 20 καὶ 25 ὡς ἐτιμᾶτο πρότερον.

Digitized by Google

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. Ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας. —κ. Κ. Σ. Σ. Πάτρας.Τὰς ζητουμένας πληροφορίας καταλληλότερος νὰ παράσχῃ ὑμῖν εἶνε ὁ ἐνταῦθα διατρίβων δόκιμος ἠθοποιὸς κ. Ν. Λεκατσᾶς, πρὸς ὃν παρακαλοῦμεν νὰ ἀποταθῆτε.—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. Παρεδώσαμεν δὲ πάντα τὰ ζητηθέντα εἰς τὸν κ. Ν. Λ. κατὰ τὴν παραγγελίαν σας.—κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Κ. Α. Μ. πρὸς ὃν ἀπεστάλη σειρὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν καὶ τὰ ζητηθέντα ἀντίτυπα Ἡμερολογίου. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Α. Ν. Δικελί. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Τὸ σημειούμενον βιβλίον τιμᾶται δραχ. 6, μετὰ ταχυδρ. 6,50. Κατὰ τὰ ἄλλα συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ σας.—*Προμηθεῖ δεσμώτῃ*. Ἐπεστράφη κατὰ τὴν σημειουμένην διεύθυνσιν. Τοὺς λόγους τοῦ ἀκαταλλήλου τῶν μὴ δημοσιευομένων νὰ ἀναπτύσσωμεν εἶνε ἀδύνατον, διότι καὶ ὁ χῶρος καὶ ὁ χρόνος ἐλλείπει ἡμῖν πρὸς τοῦτο.—κ. Δ. Δ. Κ. Πύργον. Ἐλήφθησαν. Ὁ κ. Δ. Γ. εὑρίσκεται ἐνταῦθα καὶ ἐρωτηθεὶς ἀπήντησεν ἡμῖν ὅτι ἔλαβε τὰς ἐπιστολάς σας εἰς ἃς καὶ ἀπήντησεν ἤδη. —κ. Ν. Κ. Σμύρνην. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. —*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Περὶ τῶν περιέργων τούτων πειραμάτων διαφωτίζει ὑμᾶς ἴδιον ἄρθρον ἐν τῷ σημερινῷ φύλλῳ δημοσιευόμενον. Ἀμφότεροι οἱ νηστευταὶ εὑρίσκονται νῦν ἐν Παρισίοις, ὅπου ὁ Μερλάττης ἐκτελεῖ νέον πείραμα πεντηκονθημέρου νηστείας. Γίνονται δὲ τὰ πειράματα ἐπὶ σκοπῷ χρηματικοῦ κέρδους, τὸ ὁποῖον οἱ νηστευταὶ ἀπολαμβάνουσιν ἐκ στοιχημάτων. «Νηστεύομεν διὰ νὰ φάγωμεν», εἶπεν εὐφυῶς ὁ Succi—κ. Ε. Π. Δ. Ὀλτένιτζαν. Ἐλήφθησαν. Τὸ βιβλίον ἀποσταλήσεται ὑμῖν εὐθὺς ὡς ἐκδοθῇ.—κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν τά τε ἐπιστραφέντα καὶ τὸ ἀντίτιμον τῶν Ἡμερολογίων, ἅτινα κατὰ τὴν παραγγελίαν ὑμῶν παρεδώσαμεν τῷ κ. Β. Προηγουμένως εἴχομεν γράψει ὑμῖν καὶ ἀναμένομεν ἀπάντησιν. — κ. Ν. Κ. Ἰσμαήλιον. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Γ. Λ., ἀπεστείλαμεν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Δ. Π. Λ. Ἀνάπαν. Ἀπεστάλη ἀντίτυπον Ἡμερολογίου, ἐνεγράφη δ' ὁ κ. Γ. Δ. πρὸς ὃν ἀπεστάλησαν καὶ πάντα τὰ ἤδη ἐκδοθέντα φυλλάδια.—Σεβ. ἀρχ. Ι. Μ. Νίκαιαν. Ἀπεστάλη, τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ ἀποστείλητε καὶ διὰ γαλλικοῦ γραμματοσήμου.— Κυρίαν Ε. Κ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα, πλὴν τοῦ *Φαύστου* καὶ τῶν *Συμβουλῶν πρὸς τὰς μητέρας*, ἅτινα θέλομεν σᾶς ἀποστείλει εὐθὺς ὡς ἐκδοθῶσι.—κ. V. Ν. Κάϊρον. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ. Ι. Δ. Τ.Γκερλῆ. Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη ἔκτοτε. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι παρέπεσεν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἢ κατεκρατήθη ἐν ταχυδρομικῷ τινι γραφείῳ. -κκ. Γ. Ρ. Ρ. καὶ Ι. Χ. Κ. Πάτρας. Γ. Ι. Κ. Γαλαξείδιον, Ι. Λ. Λαμίαν, Π. Ι. Ζ. Κόρθιον, καὶ Μ. Ε. Μάντσεστερ. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— *Ἐκλογεῖ*. Ἐν Ρουμανίᾳ ἔχουσιν ὄχι μόνον τὴν περιφέρειαν τοῦ νομοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν γενικὴν πολιτογράφησιν. Ἐκεῖ ὁ ὑποψήφιος δύναται νὰ ἐκτεθῇ εἰς οἱονδήποτε νομὸν τοῦ Κράτους θελήσῃ, ἢ καὶ εἰς πολλοὺς ταὐτοχρόνως, ὅπου οἱ ἐκλογεῖς θέσωσι τὴν ὑποψηφιότητα αὐτοῦ. Ἐπὶ πληθυσμοῦ δὲ 4.500,000 οἱ βουλευταὶ εἶνε ὅσοι καὶ παρ' ἡμῖν νῦν περίπου. Ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς εἶνε διάφορος τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος, καθότι βασίζεται ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῶν καταβαλλομένων φόρων εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Οὕτως οἱ ἐκλογεῖς διαιροῦνται εἰς τάξεις, ὧν ἑκάστη δίδει τοὺς βουλευτὰς αὐτῆς, καὶ οὕτω κατορθοῦται νὰ ἀντιπροσωπεύωνται πᾶσαι ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ ἔθνους.— κ. Δ. Θ Χ. Βῶλον. Ἀπεστάλη Ἡμερολόγιον. Τὸ μουσικὸν τεμάχιον δὲν εὑρέθη, τὸ δὲ ἕτερον ἀποσταλήσεται ὅταν ἐκδοθῇ. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν περίσσευμα δραχ. 1.75. — κ. Σ. Ν. Π. Μαριούπολιν. Ἀπεστάλησαν δύο ἔτι ἀντίτυπα. Περὶ τοῦ ἄλλου ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν περίσσευμα 4 ρουβλίων, ἤτοι 10 δραχμῶν.— Σεβ. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Τῆς «Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος» ἄρτι συμπληρωθέντα τὸν Α' τόμον θέλομεν πέμψει ὑμῖν προσεχῶς, δεδεμένον διὰ καλλιτεχνικοῦ περικαλύμματος ἐν Γερμανίᾳ κατασκευασθέντος.— κ. Ν. Π. Α. Σῦρον. Μόνον τὴν παραγγελίαν, ὄχι δὲ καὶ τὸ τίμημα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ συναποσταλῇ, ἵνα ἐκτελεσθῇ ἀμέσως ἡ παραγγελία, ὅπως γίνεται κατὰ κανόνα.— Κυρίαν Μ. Λ. Minet- el- Gamh. Ἀτυχῶς ἀγνοοῦμεν τὴν διεύθυνσιν τοῦ σημειουμένου συλλέκτου.— κ. Ν. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστείλαμεν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν : α') Ἀκριβὴς καὶ ἀσφαλὴς ἀπογραφὴ τῶν ἁπανταχοῦ διεσπαρμένων Ἑλλήνων δὲν ὑπάρχει, οὐδ' εἶνε εὔκολον νὰ καταρτισθῇ τοιαύτη. Αἱ πιθανώτεραι πληροφορίαι ἀναβιβάζουσι τὸν ἁπανταχοῦ ἑλληνικὸν πληθυσμὸν εἰς 6.000,000 περίπου. β') Συγγραφεὺς τοῦ ἀναφερομένου συγγράμματος ὑπῆρξεν ὁ ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις πρέσβυς τῆς Γαλλίας Γκομπινώ, ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀπεδείχθη ἐστερημένον πάσης ἱστορικῆς ἀξίας· γ') Περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Φάουστ* εὑρίσκετε ἀγγελίαν ἐν προηγουμένῳ δελτίῳ τῆς «Ἑστίας».— κ. Δ. Π. Σορόκαν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα καὶ τὰ 2 φυλλάδια τῆς Ἱστορίας.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ: Μετεωρολογικοὶ καὶ χρονολογικοὶ πίνακες. Προφητεῖαι τῶν Ἡμερολογίων. Διάρκεια τῆς ἡμέρας. Σεισμοὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἐξήγησις φυσικῶν φαινομένων κλπ. κλπ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ : Βασιλικὴ οἰκογένεια. Χρονικὰ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως. Ἑλληνικὴ Σημαία. Ἑλληνικὰ Παράσημα. Βουλευταί. Ἀπόκτησις ἑλλ. ἰθαγενείας. Μεταφορὰ δημοτικῶν δικαιωμάτων. Στρατολογία. Εὑρετήριον τῆς Ἑλλην. νομοθεσίας 1885-86. Τὰ ἐλεύθερα τελωνειακοῦ δασμοῦ. Πίνακες δυνάμεως τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν ἐπιστρατεύσει. Στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἐκπαίδευσις.Παραγωγὴ καπνοῦ, ξυλείας κλπ. Μεταλλεῖα, ὀρυχεῖα, ἁλυκαί. Ἰαματικὰ λουτρά. Ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑλλάδος. Προσωπικὸν δημοσίας ὑπηρεσίας. Νέος νόμος Χαρτοσήμου κλπ.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ : Ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι. Τοπογραφικοὶ ὁδηγοὶ αὐτῶν.— Τομὴ Ἰσθμοῦ Κορίνθου. Ἐμπορικὴ ἀτμοπλοΐα ἐν Ἑλλάδι. Ξέναι ἀτμοπλοϊκαὶ ἑταιρίαι. Ταχυδρομεῖα. Τηλεγραφεῖα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑ: Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως. Πιστωτικὰ Καταστήματα καὶ Ἑταιρίαι.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ : Ἐθν. Πανεπιστήμιον. Γυμνάσια. Ἑλλην. σχολεῖα. Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρία. Δημοτικὰ σχολεῖα. Δημοτικὰ σχολεῖα Ἀθηνῶν.

Ὑγιεινή, Καθημερινὸς βίος, Ὑγιεινὴ τῆς Ψυχῆς, Ἐδῶ κ' Ἐκεῖ, Ἐπιστημονικὴ καὶ Καλλιτεχνικὴ κίνησις, Νεκρολογία, Μικρὸς ὁδηγὸς τῶν Ἀθηνῶν.

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τῶν κ.κ. *Ἀγ. Βλάχου, Ἀντ. Μηλιαράκη, Σ. Λάμπρου, Σ. Μηλιαράκη, Σ. Ἀποστολίδου, Ν. Ἀποστολίδου, Ἀρ. Κουρτίδου, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Σουρῆ, Ι. Πολέμη, Γ. Δροσίνη.*

ΟΚΤΩ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ὑπὸ Θ. Ἀννίνου.

ΛΑΧΕΙΟΝ

Ὁ κάτοχος ἑκάστου ἀντιτύπου εἶνε καὶ κάτοχος ἑνὸς ἀριθμοῦ λαχείου ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου εἶν' ἐκτετυπωμένος ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ ΕΣΤΙΑΣ, καὶ τιμᾶται δρ. 2.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἀντὶ δρ. 2,25 καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντὶ φρ. ἀργ. 2,50.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

21 Νοεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀ Δρ. ν.	390.
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	395.
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	455.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	372.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	270.50
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	256.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	187.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	235.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	87 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	471.
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4,025.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	58.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	53.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας..»	165 —
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	92.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	287.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.25
» 3μην......	30.95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	123—
» Τραπεζικὸν 3μην	122.—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	24.60
Λίρα ὀθωμανική..................	28.05

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Τόμος καλλιτεχνικώτατα ἐκτετυπωμένος ἐκ 250 σελίδων

Τιμᾶται δραχμῶν 2. —Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2,20.
Εὑρίσκεται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ.-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ.-ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» δραχ. 2,50.
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Λυρικὰ Ποιήματα. Ἔκδοσις Β'.	Δραχ. 2.—.
— *Χαρακτῆρες.*	δραχ. 2,20.
— *Ἀγορά.* Κωμῳδία εἰς πράξεις 5.	δραχ. 2,20.
— *Ὀρφεύς, Πυγμαίων.*	δραχ. 1,25.
— *Ἆσμα Ἀσμάτων.*	» 1. —
— *Συζύγου Ἐκλογή.* Κωμῳδία.	Λεπτ. 50.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τόμος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. — Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.
Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας*.

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΥ

ΑΝΑ ΤΑ ΟΡΗ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πάτραι.—Βαλατούνα.—Ἅγιος Ἀνδρέας.—Ἅγιος Ἰωάννης.—Κερπινή.—Μέγα Σπήλαιον. — Καλάβρυτα. — Ἁγία Λαύρα.—Κλαπατσοῦνα.

Κομψὸν τομίδιον ἐκ σελίδων 79.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,20

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως.
Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Α' ποιότητος δραχ. 2,50 τὰ 100.
Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Β' ποιότητος δραχ. 2 τὰ 100.
Κατασκευάζονται σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους.
Ἀντιπρόσωποι τῆς Société Parisienne Βιέννης, ἐκτελοῦσης ἐλαιογραφικὰς εἰκόνας ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποστολῇ φωτογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΗ

Ἐκδιδομένη κατὰ Κυριακὴν

Ἐν Ἀθήναις.

Τὸ σημερινὸν φύλλον περιέχει τὰς εἰκόνας δύο τῶν ὑποψηφίων τοῦ νομοῦ Ἀττικοβοιωτίας, τῶν κ.κ. Ἀριστείδου Οἰκονόμου καὶ Μιλτιάδου Βενιζέλου, δύο σελίδας γελοιογραφιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη εἶνε *Μουσικὴ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ*, ὕλην δὲ ὡς συνήθως ποικίλην καὶ ἐκλεκτήν.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—633

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 518 — 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 570

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ. Ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.

ΕΠΙ ΤΗι ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΕΙ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ, διήγημα.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ.

ΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΝΗΣΤΕΥΤΑΙ.

ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἰσοκράτους.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΟΡΤΑΙ
ΕΠΙ ΤΗι ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΕΙ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Ἡ μεγάλη ἐθνικὴ ἑορτὴ ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου ἄρχεται αὔριον, ὅτε τελεῖται ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἡ στρατιωτικὴ ὁρκωμοσία τοῦ Διαδόχου.

Κατὰ τὸ ἐκδοθὲν περὶ τῆς ἑορτῆς πρόγραμμα τὴν ἐνάτην καὶ ἡμίσειαν τὰ σώματα τῆς Φρουρᾶς Ἀθηνῶν, ὡς καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς καὶ τῆς σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν καταλαμβάνουσι τὰς ὁρισθείσας αὐτοῖς θέσεις. Πρὸ τῆς δεκάτης ὥρας θέλουσι παρευρεθῇ ἐν τῷ ναῷ οἱ ὑπουργοὶ μετὰ τῶν κυριῶν των, ἡ ἱερὰ Σύνοδος, οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Κράτους καὶ ὁ παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος, οἱ μεγαλόσταυροι τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος, οἱ ἀντιστράτηγοι, οἱ ὑποστράτηγοι, οἱ ὑποναύαρχοι, οἱ ἀρχηγοὶ στρατοῦ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀποστολῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, οἱ δήμαρχοι τοῦ Κράτους, καὶ αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικῶν κοινοτήτων, οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῶν Ὑπουργείων, ὁ πρόεδρος, ὁ Εἰσαγγελεὺς καὶ οἱ δικασταὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ πρόεδρος τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὁ ἀντιπρόεδρος, ὁ Βασιλικὸς ἐπίτροπος, οἱ ἐλεγκταὶ καὶ οἱ πάρεδροι, ὁ δικαστικὸς σύμβουλος καὶ οἱ νομικοὶ σύμβουλοι, ὁ πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ τῶν καθηγητῶν, ὁ φρούραρχος Ἀθηνῶν μετὰ τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ὁ πρόεδρος, ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ οἱ δικασταὶ τοῦ Ἐφετείου, ὁ διευθυντὴς τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου καὶ ὁ Κεντρικὸς Ταμίας, ὁ παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ Βασιλικὸς ἐπίτροπος, ὁ ἔφορος τῆς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Βιβλιοθήκης, καὶ τοῦ ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ὁ νομάρχης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας καὶ ὁ δήμαρχος Ἀθηνῶν, ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων, ὁ πρόεδρος καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν Πρωτοδικῶν, ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος, οἱ γυμνασιάρχαι, ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐθνικοῦ τυπογραφείου καὶ λιθογραφείου καὶ οἱ ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Β. Αὐλαρχείου προσκληθησόμενοι, τὸ διπλωματικὸν σῶμα μετὰ τῶν κυριῶν αὐτῶν ὡς καὶ οἱ ναύαρχοι καὶ οἱ κυβερνῆται τῶν ἐν Πειραιεῖ πλοίων προσκληθήσονται ἵνα παρευρεθῶσιν εἰς τὴν τελετὴν ταύτην. Ὁ ὑπὸ τοῦ Βασιλ. Αὐλαρχείου διορισθεὶς τελετάρχης ὑποδεικνύει ἑνὶ ἑκάστῳ τὴν ἑαυτοῦ θέσιν, κατὰ τὴν πρὸς τοῦτο δοθεῖσαν αὐτῷ διάταξιν.

Τὴν δεκάτην ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ διαδόχου, ἔφιππος καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὸ γενικὸν πρόσταγμα ἀρχηγοῦ καὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν μεταβαίνει εἰς τὸν Ναόν. Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα μετὰ τῶν ἡγεμονίδων μεταβαίνει ἐν ἁμάξῃ συρομένῃ ὑπὸ ἓξ ἵππων. Ὁ Μητροπολίτης δέχεται τὰς Α. Δ. Μ. Μ. τὸν Βασιλέα, τὴν Βασίλισσαν καὶ τὸν Διάδοχον ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Ναοῦ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο αὐτοῦ διακόνων. Ἑκατέρωθεν τῆς ὡραίας πύλης καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ τοῦ Τεμπλέου βαθμίδων, ἵστανται ἡ ἱερὰ Σύνοδος, οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Κράτους ἐν μεγάλῃ ἀρχιερατικῇ στολῇ. Εὐθὺς ὡς ὁ Μητροπολίτης ἀνέλθῃ πρὸ τῆς ὡραίας πύλης, ἄρχεται ἡ δοξολογία. Κατὰ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας καὶ πρὶν ψαλῇ τὸ Πολυχρόνιον ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ὁδηγεῖ τὸν Διάδοχον πρὸ τραπέζης ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένης πρὸ τῶν ἀγουσῶν εἰς τὸ Τέμπλεον βαθμίδων. ταὐτοχρόνως ὁ Μητροπολίτης καταβαίνει τῶν βαθμίδων καὶ ἐπιτίθησι τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐπὶ τῆς Τραπέζης, λαμβάνων δὲ τὸ κείμενον τοῦ ὅρκου ἀναγινώσκει αὐτὸν τῷ διαδόχῳ, οὗτος δὲ θέτων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατῶν σημαίαν ἐπαναλαμβάνει τὸν ὅρκον μεγαλοφώνως.

Μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν ὁ μὲν Μητροπολίτης ἀνέρχεται πάλιν τὰς βαθμίδας, ὅπως ἐκ νέου στῇ πρὸ τῆς ὡραίας Πύλης καὶ τότε ψάλλεται τὸ Πολυχρόνιον, πάντες δὲ οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι, ἔχοντες ἐν χειρὶ τὸν Σταυρόν, εὐλογοῦσι τὸν Διάδοχον.

Ταὐτοχρόνως ῥίπτονται 101 κανονοβολισμοί. Εὐθὺς ὡς ψαλῇ τὸ Πολυχρόνιον, ὁ Μητροπολίτης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο αὐτοῦ διακόνων καταβαίνει τὰς βαθμίδας καὶ προπορεύεται τῶν Α.Α. Μ.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ Διαδόχου μέχρι τῶν προπυλαίων τοῦ Ναοῦ. Ἡ Βασιλικὴ συνοδεία ἐπανέρχεται εἰς τὰ Ἀνάκτορα τοῦ ὀχήματος τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης προπορευομένου.

Τὴν 11ην καὶ 1)2 ὥραν τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον παρουσιάζεται τῷ Διαδόχῳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Θρόνου, ὅπως συγχαρῇ αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει· τὴν 12ην ὥραν τὸ διπλωματικὸν Σῶμα καὶ οἱ διοικηταὶ τῶν ξένων ναυτικῶν μοιρῶν προσέρχονται εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ εἰσάγονται εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Θρόνου, παρουσιάζονται δὲ εἰς τὸν Διάδοχον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν· τὴν 1ην ὥραν ἡ ἱερὰ Σύνοδος μετὰ τοῦ Βασιλικοῦ ἐπιτρόπου, ἀκολουθουμένη ὑπὸ πάντων τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων, φερόντων τὴν ἀρχιερατικήν των στολήν, προσέρχονται, ὅπως εὐχηθῶσι καὶ συγχαρῶσι τῷ Διαδόχῳ. Τὸ ἑσπέρας δοθήσεται μέγας χορός.

Τὴν 2αν Δεκεμβρίου προσέρχονται εἰς τὰ ἀνάκτορα τὴν 10ην 1)2 ὥραν πάντες οἱ δικαστικοὶ καὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης. Ὁ οἰκεῖος ὑπουργὸς παρουσιάζει αὐτοὺς τῷ Διαδόχῳ· τὴν 11ην ὥραν προσέρχονται ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς μετὰ πάντων τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Φρουρᾶς Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Οἱ ἀξιωματικοὶ παρουσιάζονται κατὰ τάγματα, τοῦ Γενικοῦ ἀρχηγοῦ κατονομάζοντος τοὺς διοικητὰς τῶν συνταγμάτων, οἵτινες κατονομάζουσι τοὺς ἑαυτῶν ἀξιωματικούς. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν προσέρχεται πρῶτος μετὰ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν. Μετὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ προσέρχονται πάντες οἱ τοῦ Βασιλικοῦ ναυτικοῦ, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Γενικὸν ἐπιθεωρητήν, ὅστις κατονομάζει πάντας τοὺς διοικητὰς τοῦ ναυστάθμου καὶ τῶν πλοίων, οὗτοι δὲ τοὺς ἑαυτῶν ἀξιωματικοὺς κατὰ τάξιν. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν μετὰ πάντων τῶν ὑπαλλήλων προηγεῖται· τὴν 2 1)2 ὥραν πάντες οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὡς καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις παρόντες διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι παρουσιάζονται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν· τὴν 3ην ὥραν πάντες οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ὡς καὶ οἱ Οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι οἱ παρόντες ἐν Ἀθήναις παρουσιάζονται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν· τὴν 3 1)2 πάντες οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ὡς καὶ πάντες οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι οἱ παρόντες ἐν Ἀθήναις, παρουσιάζονται ὑπὸ τοῦ ὑπουργου τῶν Ἐσωτερικῶν· τὸ ἑσπέρας δοθήσεται μέγα δεῖπνον εἰς τοὺς ὑπουργούς, πάντας τοὺς δημάρχους καὶ τὰς ἐπιτροπὰς τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων.

Digitized by Google

Τὴν 3ην Δεκεμβρίου προσέρχονται εἰς τὰ ἀνάκτορα τὴν 10ην 1)2 πάντες οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὁ πρύτανις μετὰ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ γυμνασιάρχαι, οἱ καθηγηταὶ τῶν Γυμνασίων καὶ οἱ διδάσκαλοι, παρουσιαζόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν· τὴν 12ην ὥραν παρουσιάζονται οἱ φέροντες τὸν Μεγαλόσταυρον καὶ τὸ παράσημον τῶν ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν. Τὸ ἑσπέρας δοθήσεται μέγα δεῖπνον εἰς τὸ διπλωματικὸν σῶμα, εἰς τοὺς ὑπουργοὺς μετὰ τῶν κυριῶν αὐτῶν, εἰς τοὺς φέροντας τὸν Μεγαλόσταυρον, εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους, εἰς τοὺς στρατηγοὺς καὶ εἰς τοὺς συνταγματάρχας.

Τὴν 4ην Δεκεμβρίου ὥρᾳ 1η μ.μ. παρατεθήσεται ἄριστον τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ, τοῖς Ἀρχιεπισκόποις καὶ τοῖς Ἐπισκόποις.

Τὴν 7ην Δεκεμβρίου δοθήσεται ἕτερος μέγας χορός.

Τὸ νέον βασιλικὸν ὄχημα, οὗ θὰ ἐπιβῇ αὔριον ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων ἵνα μεταβῇ εἰς τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως καὶ παραστῇ εἰς τὴν τελετὴν τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ Διαδόχου, εἶνε πολυτελέστατον καὶ πρωτοφανὲς διὰ τὰς Ἀθήνας, ἔχει δὲ περίεργον τὴν ἱστορίαν, καὶ εἶνε ἄξιον εὐρυτέρας τινὸς μνείας. Κατὰ τὸ 1873, ὅτε αἱ ἐλπίδες τῶν ἐν Γαλλίᾳ βασιλοφρόνων ἀνέθαλλον ἀκμαῖαι, παρεσκευάζετο δὲ ἡ κατάλυσις τῆς Δημοκρατίας καὶ ἡ ἀνάβασις ἐπὶ τοῦ ἀναστηλωθησομένου βουρβωνικοῦ θρόνου τοῦ κόμητος Σαμβώρ, παρηγγέλθη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις μέγα ἁμαξοπηγεῖον Μπονβαλλὲτ πολυτελὲς ἅμα καὶ κομψότατον ὄχημα ἵνα δι' αὐτοῦ εἰσέλθῃ ὡς βασιλεὺς εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν ὁ μνησθεὶς πρίγκηψ. Ἀλλ' ἡ ἀνέλιξις τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διέψευσε τὰς προσδοκίας τῶν βασιλοφρόνων καὶ τὸ ὄχημα κατὰ τὸ πλεῖστον περατωμένον, μετὰ τῶν χρυσωμάτων αὐτοῦ, τῶν βαρυτίμων ἐπιστρώσεων τῶν εἰς τὰς θυρίδας κεχαραγμένων ἐπὶ γλαυκοῦ ἐδάφους ἀργυρῶν κρινοσήμων, τοῦ βασιλικοῦ ἐν Γαλλίᾳ θυρεοῦ, κατέκειτο ἠμελημένον ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, μέχρις οὗ ὁ ἐν παντὶ φιλοκαλῶν βασιλεὺς ἡμῶν, κατὰ τὸ προτελευταῖον εἰς Εὐρώπην ταξείδιόν του, ἰδὼν αὐτὸ καὶ ἀρεσθείς, τὸ ἠγόρασεν ἀντὶ 25,000 φράγκων, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ἀπαραιτήτων τινῶν διασκευῶν καὶ συμπληρώσεων. Αἱ διασκευαὶ συνίσταντο κυρίως εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν γαλλικῶν σημάτων δι' ἑλληνικῶν καὶ ἄλλας τινὰς μεταβολάς, εὐαρέστους τῇ ἰδιαιτέρᾳ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐπιθυμίᾳ. Τοιαύτη ἡ ἱστορία τοῦ ὀχήματος εἰς ὃ ἡ τύχη πάντως ἐπεφύλαττε νὰ καταστῇ ἀντικείμενον ἱστορικῆς σημασίας, ἰδοὺ δὲ νῦν καὶ ἡ περιγραφὴ αὐτοῦ. Εἶνε ὑψηλὸν καὶ εὐρύτατον. Ἔσωθεν εἶνε ἐπεστρωμένον δι' ὑποφαίου ὁλοσηρικοῦ, κυκλουμένου γύρωθεν διὰ διανθοῦς κεντητῆς ταινίας. Μεγάλου καὶ ἐξαιρετικοῦ πάχους κρυστάλλινοι ὕελοι περικλείουσιν αὐτὸ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν. Τὸ ἑδώλιον τοῦ ἡνιόχου εἶνε λίαν ὑψηλὸν καὶ εἶνε ἐπεστρωμένον διὰ πολυτελοῦς ὑφάσματος, γύρωθεν δ' αὐτοῦ καταπίπτουσι πυκνῶς κροσσοὶ λευκοκύανοι. Ἐπὶ τῶν θυρίδων εἶνε κεχαραγμένα ἐπὶ γλαυκοῦ ἐδάφους χρυσοῦ ἐν τῷ μέσῳ μὲν τὸ ἑλληνικὸν στέμμα, ἑκατέρωθεν δ' αὐτοῦ ἀνὰ εἷς σταυρός, ἐπιστεφόμενος ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στέμματος. Ἡ στέγη τῆς ἁμάξης κοσμεῖται διὰ λεπτοῦ χρυσοτεύκτου πλαισίου, εἰς τὰς τέσσαρας πλευρὰς τοῦ ὁποίου ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρχει, χρυσότευκτον ὡσαύτως, ἀνὰ ἓν ἑλληνικὸν στέμμα. Ἓξ ἵπποι μέλανες θὰ σύρωσι τὸ ὄχημα τοῦτο κατὰ τὴν αὐριανὴν τελετήν, φέροντες πολυτελῆ λευκὰ καὶ χρυσόστικτα φάλαρα, διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ὁποίων ἐδαπανήθη ἱκανὸν ποσόν.

— Μετὰ τὰς ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου τελετάς, αὐτὸς ἀναλαμβάνει ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ 1ῳ συντάγματι τοῦ πεζικοῦ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ παραπήγματα, ὅπου στρατωνίζεται τὸ σύνταγμα τοῦτο ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν βασιλοπαίδων καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ἐνώπιον δ' αὐτῶν ὁ διοικητὴς τοῦ συντάγματος θὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν διάδοχον πάντας τοὺς ἀξιωματικοὺς αὐτοῦ, ἐν μεγάλῃ στολῇ.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἐν πλήρει αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἐψηφίσατο, ὅπως μετάσχῃ τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου. Πρὸς τοῦτο δὲ θέλει δοθῇ ἐν τῷ δημαρχείῳ, καταλλήλως διασκευασθησομένῳ, μέγα γεῦμα εἰς τοὺς κληθέντας δημάρχους, θέλει δὲ φωταγωγηθῇ ἡ Ἀκρόπολις, αἱ κλιτύς τοῦ Λυκαβηττοῦ διὰ βεγγαλικῶν καὶ ἠλεκτρικοῦ φωτός, καὶ τὰ δημοτικὰ καταστήματα. Ἐψηφίσατο δὲ πίστωσιν ἐκ δραχ. 14,000 πρὸς τοῦτο καὶ ὥρισεν ἐπιτροπήν, συγκειμένην ἐκ τοῦ δημάρχου, τοῦ προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου κυρίου Τιμ. Φιλήμονος καὶ τῶν δημοτικῶν συμβούλων κκ. Μιχ. Π. Λάμπρου, Ἀντ. Τσόχα καὶ Ἰωαν. Δέδε ἵνα φροντίσῃ περὶ πάντων. Συγχρόνως ἐψηφίσατο τὸ συμβούλιον κατάλληλον ψήφισμα, ὅπερ θέλει ἀναγραφῇ ἐπὶ μεμβράνης καὶ παραδοθῇ τῷ διαδόχῳ τὴν ἡμέραν τῆς παρουσιάσεως. Ἐψηφίσατο δὲ πρὸς ἀνάμνησιν καὶ τὴν ἐκκοπὴν μεταλλίου, ὅπερ θέλει κατόπιν παραδοθῇ τῷ διαδόχῳ. Πρὸς τούτοις, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἐνέκρινεν ἀναγνωσθεῖσαν παρὰ τοῦ προέδρου αὐτοῦ κ. Τ. Φιλήμονος τὴν πρὸς τὸν διάδοχον γενησομένην προσλαλιάν.

— Κατὰ τὰς ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου θὰ παραστῇ καὶ ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας καὶ πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ διαδόχου πρίγκιψ Γεώργιος. Ὁ πρίγκιψ ἐπιβαίνων τοῦ θωρηκτοῦ «Ἀτρομήτου», κατέπλευσεν ἤδη εἰς Κόρινθον, ὅθεν ἔρχεται εἰς Ἀθήνας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου.

— Ὁ Σέρβος συνταγματάρχης τῶν ἐπιτελῶν Τοπάλοβιτς ἔρχεται εἰς Ἀθήνας μετ' εἰδικῆς ἀποστολῆς τοῦ βασιλέως Μιλάνου. Ὁ συνταγματάρχης Τοπάλοβιτς κομίζει εἰς τὸν διάδοχον, ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας, τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ τάγματος τοῦ Λευκοῦ Ἀετοῦ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει του ἑορτῶν ἀπονεμόμενον αὐτῷ.

—Κατὰ τὰς προσεχεῖς ἑορτὰς πρόκειται νὰ γείνῃ καὶ ἡ εἰς διάφορα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα διάθεσις τῆς γενναίας δωρεᾶς τοῦ κ. Ἰω. Βουτζινᾶ Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὀδησσῷ ἐκ ρουβλίων 7,000, ἅτινα οὗτος κατὰ τὴν δι' Ὀδησσοῦ διάβασιν τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης ἐν ἔτει 1873 προσήνεγκεν Αὐτῇ, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ διατεθῶσι μετὰ τῶν τόκων αὐτῶν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ Διαδόχου.

—Τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν τελετῶν ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου, θέλει στολισθῇ διὰ σημαιῶν καὶ μύρτων, τὴν δὲ ἑσπέραν θὰ φωταγωγῆται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

—Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς θὰ διακόψωσιν ἐπὶ πενθήμερον τὰ μαθήματα αὐτῶν τὸ Πανεπιστήμιον καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ πρωτευούσῃ σχολεῖα. Τὰ ἀνάκτορα θὰ φωταγωγῶνται κατὰ τὰς ἑσπέρας τῶν ἑορτῶν λαμπρῶς, ἀναπτομένων συγχρόνως πάντων τῶν φώτων, διὰ μηχανήματος ἐσχάτως ἐξ Εὐρώπης κομισθέντος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ἡ *Γυκία*, τραγῳδία εἰς πράξεις πέντε, ποιηθεῖσα ὑπὸ Lewis Morris. Ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγῳδίας ταύτης ἐλήφθη ἐκ τῆς πρὸς τὸν υἱὸν Ῥωμανὸν συγγραφῆς Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, μικρὸν μεταβαλόντος τοῦ ποιητοῦ τὴν διήγησιν τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων. Ἡ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ διήγησις ἔχει ἐν περιλήψει ὡς ἑξῆς· Περὶ τὸ ἔτος 970 μ. χ. οἱ Βοσπορινοὶ πολεμοῦντες πρὸς τοὺς Χερσωνίτας συνωμολόγησαν εἰρήνην, διανοούμενοι νὰ ὑποτάξωσι διὰ δόλου τὴν πολιτείαν τῶν Χερσωνιτῶν· τὴν εἰρήνην δ' ἐπεσφράγισαν δι' ἐπιγαμβρίας, τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ Ἀσάνδρου τοῦ βασιλέως τῶν Βοσποριτῶν λαβόντος γυναῖκα Γυκίαν, τὴν θυγατέρα Λαμάχου, πλουσιωτάτου ἄρχοντος Χερσωνίτου. Ὁ τοῦ Ἀσάνδρου υἱὸς νυμφευθεὶς παρέμενεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ του Λαμάχου. Δύο ἔτη μετὰ τὸν γάμον ἀπέθανεν ὁ Λάμαχος, ἡ δὲ θυγάτηρ Γυκία τιμῶσα τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀπεφάσισε κατ' ἔτος νὰ ἑστιᾷ «ἅπαντας τοὺς πολίτας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις καὶ πάσῃ τῇ φαμιλίᾳ αὐτῶν,» «παρέχουσα «οἶνόν τε καὶ ἄρτους καὶ ἔλαιον κρέα τε καὶ ὄρνεα καὶ ὄψα καὶ εἴτι ἕτερον πρὸς τὴν τῆς εὐρχασίας χρείαν». Τὸ πρῶτον μνημόσυνον τοῦ Λαμάχου ἐτελέσθη ἐν μεγάλῃ εὐθυμίᾳ, παντὸς τοῦ δήμου Χερσωνιτῶν διαγαγόντος τὴν ἡμέραν ἐν χοροῖς καὶ πότοις καὶ μέθῃ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Βοσπορίτης βασιλόπαις (ὅστις ἐν τῇ τραγῳδίᾳ καλεῖται Λύσανδρος) ἐσκέφθη ὅτι καταλληλότατος τρόπος πρὸς ὑποδούλωσιν τῶν Χερσωνιτῶν θὰ ἦτο ἡ ἐπίθεσις κατ' αὐτῶν ἐν τῇ ἐνιαυσίῳ ἡμέρᾳ τῆς μνήμης τοῦ Λαμάχου. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔφερε κρυφίως καὶ κατ' ὀλίγου Βοσπορινούς, οὓς ἀπέκρυπτεν ἐν ὑπογείοις τοῦ οἴκου, οὐ-

Digitized by Google

δεινῶς ὑποπτεύσαντός τι. Συνήχθησαν δ' οὕτως ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ἀγνοούσης τὴν δολοῤῥαφίαν Γυκίας διακόσιοι Βοσποριανοί, μεθ' ὧν ὁ σύζυγος ταύτης διενοεῖτο ἐπαναστὰς τὴν νύκτα τῆς ἑορτῆς, τῆς πόλεως πάσης εὐφραινομένης καὶ ἀποκοιμωμένης, νὰ ἐμπρήσῃ τὴν πόλιν καὶ πάντας νὰ κατασφάξῃ. Ἀλλὰ τὸ ἀνόσιον σχέδιόν του ἀπέτυχεν ἐκ μοιραίας συμπτώσεως. Ἐγγίζοντος τοῦ μνημοσύνου, συνέβη παιδίσκη τῆς Γυκίας, προσφιλεστάτη αὐτῇ, πταίσασα νὰ τιμωρηθῇ κατακλεισθεῖσα εἴς τι δωμάτιον. «Ἐν ᾧ δὲ οἴκῳ ἀπεκλείσθη ἡ παιδίσκη, ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἦσαν οἱ Βοσποριανοὶ ἀποτρεφόμενοι. Τῆς δὲ παιδίσκης καθεζομένης καὶ νηθούσης τὸ λινόν, ἐγένετο τὸ σφοντύλιν τῆς ἀτράκτου πεσεῖν καὶ κυλισθὲν εἰσελθεῖν εἰς βαθυτάτην ὀπὴν πρὸς τὸν τοῖχον· ἡ δὲ ἀναστᾶσα πρὸς τὸ ἐπᾶραι αὐτὸ ὁρᾷ αὐτὸ ἐν βαθυτάτῃ ὀπῇ ὄν· καὶ μὴ δυναμένης αὐτῆς ἐκσπάσαι αὐτὸ διὰ τὸ βάθος, ἠναγκάσθη ἐκ τοῦ πάτου [τοῦ πατώματος] πρὸς τὸν τοῖχον ἀνασπάσαι ἕνα βήσαλον [πλίνθον] πρὸς τὸ τοῦτο ἐπᾶραι· καὶ ὁρᾷ διὰ τῆς ὀπῆς κάτω ἐν τῷ ὑπογείῳ οἴκῳ τὸ πλῆθος τῶν ὄντων ἀνδρῶν. Καὶ ἰδοῦσα εὐφυῶς πάλιν ἀπέθετο ἐν τῷ τόπῳ τὸ βήσαλον πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι τοῖς κάτω. Ἡ παιδίσκη ἔσπευσε νὰ μηνύσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν κυρίαν αὐτῆς, ἥτις προσκαλεσαμένη κρύφα τοὺς πρωτεύοντας καὶ εὐγενεῖς τῆς πόλεως, ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς τὸν δόλον, καὶ διὰ καταλλήλου ἐνεργείας κατώρθωσε τὴν νύκτα τοῦ μνημοσύνου νὰ ἐμπρήσῃ τὸν οἶκόν της μετὰ πάντων τῶν Βοσποριτῶν συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ συζύγου της.— Τοιαύτη ἡ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ ἱστορικὴ διήγησις, ἣν ἔλαβεν ὑπόθεσιν τῆς τραγῳδίας του ὁ Ἄγγλος ποιητής. Ἡ τραγῳδία αὕτη ἐπαινεῖται ὡς ἔχουσα πολὺ τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον· ἡ πλοκὴ ταύτης εἶνε ἁπλῆ, ἀλλ' ἁρμονικὴ καὶ σύμμετρος, οἱ χαρακτῆρες τῶν δρώντων προσώπων κάλλιστα διαγεγραμμένων καὶ πλήρεις ζωῆς, αἱ δὲ περιπέτειαι καινότροποι καὶ τραγικώταται ἅμα.

— Εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ Univers Illustré τῶν Παρισίων ἐδημοσιεύθη ἡ εἰκὼν τοῦ ἐγκρίτου ὁμογενοῦς κ. Κωνσταντίνου Ζάππα, μεγάλου πολίτου ἕλληνος, ἣν συνοδεύει βιογραφία σύντομος ἐξαίρουσα τὰ ἐξόχως φιλανθρωπικὰ καὶ πατριωτικὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνδρός, τὰ ὅσα ἐπροικοδότησεν εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα, δηλαδὴ τὸ Ζάππειον ἐδῶ, τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει κτλ. ἰδίως δὲ τὰ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι του Ἠπείρῳ ἀπαριθμοῦσα ὅσα ἐδωρήσατο, δηλαδὴ ναούς, σχολεῖα, ἔργα δημόσια κτλ. ὡς καὶ τὰς δαπάνῃ αὐτοῦ γενομένας ἐκδόσεις πολυτίμους καὶ τὰς ὑποτροφίας πρὸς τοσούτους σπουδαστὰς ἰδίως πρακτικῶν ἐπιστημῶν. Τελειόνει τὸ ἀρθρίδιον ὡς ἑξῆς: «Μαρμάρινον ἄγαλμα τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τοῦ ἀττικοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἄλλοτε ἵσταντο τὰ μνημεῖα τῶν ἡρώων τῆς Ἑλληνικῆς δόξης, θὰ ἀναμιμνήσκῃ βραδύτερον τοῖς Ἕλλησι τὸν ἔξοχον πατριώτην ὅστις ἀφειδῶς διέθετο τὸν χρυσὸν καὶ τὰς μερίμνας του ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἀναπλάσεως τῆς χώρας του καὶ ὅστις θὰ κληροδοτήσῃ εἰς οἰκογένειαν ἀνταξίαν αὐτοῦ, ὁμοῦ μὲ τὴν ἔνδοξον ἀνάμνησιν, παράδειγμα δυσαπομίμητον αὐταπαρνήσεως καὶ ζήλου πατριωτικοῦ.»

— Ἀπεβίωσε τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ὁ Πάνος Γιαννόπουλος, ἐκ τῶν συντακτῶν τῆς συναδέλφου *Ἐφημερίδος*, μετασχὼν δὲ τῆς συντάξεως καὶ ἄλλων ἐφημερίδων. Διακρινόμενος ἐπὶ εὐφυΐᾳ, ἐπὶ ἁγνότητι φρονήματος ἐπὶ εὐγενείᾳ τοῦ ἤθους ἀγαστῇ, ἦτο προσφιλέστατος εἰς πάντας τοὺς συναδέλφους καὶ τοὺς γνωρίζοντας αὐτόν. Διὸ καὶ εἰλικρινῶς ἐθρηνήθη ἡ ἀπώλεια τοῦ πολυτίμου νέου, ἀναρπασθέντος ἐν τῇ πρώτῃ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.— Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.— Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη ὁμοῦ τὸ 22ον καὶ 23ον φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον ὄγδοον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ. Ἀνάγλυφα ἐκ Περγάμου (Εἰκὼν ὁλοσέλιδος).—Τέκτων ἐπὶ ἀρχαίου ἀγγείου.—Ὁ δᾳδοῦχος τῶν Ἐλευσινίων.—Ἡ ἀνατολικὴ πρόσοψις τοῦ Ἐρεχθείου.—Ἡ πρόστασις τῶν Καρυατίδων. — Παράστασις θεῶν ἐπὶ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος.—Κόραι διφροφόροι, ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἱερεύς.—Κόραι φέρουσαι τὰ σκεύη τῆς θυσίας.—Ἔφηβοι ἐφ' ἵππου ἐκ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος.—Ἀποτύπωμα τῆς ἀσπίδος τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου.—Ὁ Φειδίας αἴρων τὴν πέτραν κατὰ τῆς Ἀμαζόνος. —Τὰ Προπύλαια καὶ ἡ Πινακοθήκη.—Τραγικὰ προσωπεῖα.—Κωμικὴ σκηνή, μαρμάρινον ἀνάγλυφον ἐν Νεαπόλει.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *εἴκοσι* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 20.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν, ἐπληρώθησαν δὲ τὰ σημειούμενα τῷ κ. Δ. Ζ. Τὴν σειρὰν τῆς *Ἑλλάδος* καὶ ἀπάντησίν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Διὰ φορτωτικῆς τοῦ αὐστριακοῦ πρακτορείου, ἣν ταχυδρομικῶς ἀποστέλλομεν, θέλετε παραλάβει κιβώτιον περιέχον πάντα τὰ ζητηθέντα.—κ. Ι. Χ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Ὁ κανονισμὸς τῆς Σχολῆς ἐτροποποιήθη κατόπιν τῆς ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ καταχωρίσεως τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἀποσπάσματος. Αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ τῆς «Ἑστίας» πληροφορίαι εἶνε ἀσφαλέσταται, δοθεῖσαι ἡμῖν ὑπὸ καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς Σχολῆς.—κκ. Α. Β. Freiburg καὶ Δ. Κ. Νικολάεφ. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα.—κ. Φ. Σ. Μυτιλήνην. Ὡς ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν ὑμῖν, οὐδὲν ἐλήφθη μέχρι σήμερον.—κ. Γ. Δ. Λειψίαν. Ἐλήφθη. Ἀπάντησιν ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Σ. Χαρίεν μέν, ἀλλ' ἀτυχῶς διὰ τὴν «Ἑστίαν» δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν. Οὐχ ἧττον εὐχαριστοῦμεν.—κ. Μ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν, καὶ ἀπεστείλαμεν ὑμῖν πάντα τὰ φυλλάδια. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—*Συνδρομητῇ*. Βῶλον. Σημειοῦμεν ὑμῖν τὰ μεταφρασθέντα τοῦ συγγραφέως ἔργα, ὅσα γνωρίζομεν: «Μικροῦλα», «Λυκογιάννης», «Τὰ ἑκατομμύρια τοῦ Ἰωραμία,» «ἡ Ἀνδρεάς», «Ἡ κατηραμένη κόρη», «Τὸ παιδὶ τοῦ προαστείου», «Αἱ δύο μητέρες», «ὁ Υἱός». «Τὰ δύο λίκνα» καὶ ὁ ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» νῦν δημοσιευόμενος «Σύζυγος». Ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» οὐδὲν τῶν ἔργων τοῦ συγγραφέως εὑρίσκεται.—κ. Κ. Μ. Κ. Ταγανρόγ. Ἐλήφθη σημείωσις τῆς παραγγελίας σας καὶ θέλουσιν ἀποσταλῆ ὑμῖν ἐγκαίρως τὰ ζητηθέντα. Περὶ τῶν ἄλλων ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Χ. Σύρον. Τὸ Fra-Diavolo, προσωνυμία τοῦ διαβοήτου ἰταλοῦ λῃστάρχου Pezza, εἶνε συγκοπὴ τοῦ Frate Diavolo, ὅπερ κατ' ἀκριβολογίαν δύναται νὰ μεταφρασθῇ *Διαβολοκαλόγηρος*. Συμβουλεύομεν ὅμως ὑμᾶς νὰ ἀφήσετε τὴν λέξιν ὡς ἔχει, καὶ νὰ γράψητε ἁπλούστατα «Φρα-Διάβολος» διὰ νὰ ἠξεύρουν οἱ ἀναγνῶσταί σας περὶ τίνος πρόκειται.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα.—*Φιλαναγνώστῃ*. Νεωστὶ ἐκδοθὲν ἔργον αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν κανέν. Κατὰ τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας ἐπεράτωσεν νέον δρᾶμα, ὅπερ ἐπιγράφει Francillon, διδαχθήσεται δὲ προσεχῶς ἐν τῷ *Γαλλικῷ θεάτρῳ* τῶν Παρισίων.— κκ.

Digitized by Google

Ι. Σ. Α. Σύρον, Ι. Λ. Λαμίαν, Π. Ι Ζ. Κόρθιον, Ν. Β. καὶ Σαν, Θεσαλονίκην, Ν. Σ. Π. Μάντσεστερ, Α. Η. S. Eger καὶ Σ. Λ. Λεόβαν. Ἐιήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Λ. Ε. Καβάλλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη, ἐλήφθη δὲ σημείωσις καὶ περὶ τῶν ἄλλων, καὶ θέλουσιν ἀποσταλῆ ὑμῖν ἐγκαίρως. — κ. Γ. Ι. Λ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν θ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν ὑμῖν εἰς τὴν διάθεσίν σας μένει περίσσευμα δραχ. 7,10.—κ. Ι. Φ. Σύρον. Ἀπεστάλησαν.—κ. Δ. Ν. Μ.Μηλέας- Ἡ καθυστέρησις ἐπῆλθεν ἐκ παραδρομῆς. Ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ καθυστερήσαντα, καὶ 2 ἀντίτυπα τοῦ Ἡμερολογίου.—κ. Σ. Μ. Δεόβαν. Δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς ἀνεκοινώσαμεν ὑμῖν τὰς ζητηθείσας πληροφορίας. Ἀπεστείλαμεν καὶ ἀντίτυπον Ἡμερολογίου.—κ. Π. Δ. Π. Λεμησσόν. Ἐλήφθησαν, καὶ παρεδόθησαν τῇ Διευθύνσει τῶν «Ἐκλ. Μυθ.» Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κκ. Γ. Κ. Λ. Ρουστσούκιον καὶ Η. Κ. Πρίγκηπον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡ. ΛΩΡΗ

Κατὰ μετάφρασιν Α. Π. Κουρτίδου

(Μετὰ 25 λαμπρῶν εἰκόνων χαραχθεισῶν ἐν Γαλλίᾳ)

Τιμᾶται δραχμῶν 3,50.

Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 3,80.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Τόμος καλλιτεχνικώτατα ἐκτετυπωμένος ἐκ 250 σελίδων

Τιμᾶται δραχμῶν 2. —Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2,20.

Εὑρίσκεται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ.-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ.-ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» δραχ. 2,50.
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ 2.

Τιμῶνται δραχ. 5.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενα δρ. 5,50.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Νοεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	404 —
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	410. —
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	465. —
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	388. —
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	260. —
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	254. —
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	195. —
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	235. —
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	473 50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4.105.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	59.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	60.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας.. »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	108.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.. »	295.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.30
» 3μην......	31.—
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	123.50
» Τραπεζικὸν 3μηνν	122.75
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.................	24.70
Λίρα ὀθωμανική...............	28.05

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως.
Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Α' ποιότητος δραχ. 2,50 τὰ 100.
Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Β' ποιότητος δραχ. 2 τὰ 100.
Κατασκευάζονται σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους.
Ἀντιπρόσωποι τῆς Société Parisienne Βιέννης, ἐκτελοῦσης ἐλαιογραφικὰς εἰκόνας ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποστολῇ φωτογραφίας·

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τομος ἐκ σελ. 302 εἰς 8ον μέγα μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ ὑπὸ κλίμακα 1:200,000.

Τιμᾶται δραχ. 5. — Μετὰ ταχυδρ. τελῶν 5,60.
Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας*.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—640

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 519 — 7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 571

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ, διήγημα.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.

ΤΑ ΕΠΙΓΕΙΑ ΑΓΑΘΑ.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ.

Ο ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ ΝΑΥΤΗΣ, ποίημα, ὑπὸ Ἀριστομένους Προβελεγίου.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΟΠΩΡΟΦΟΡΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ 11ου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν αὐτῆς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομήν των, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ
ΕΠΙ ΤΗι ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΕΙ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Σπανίως ἡ πρωτεύουσα τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ βασιλείου παρέστη εἰς ἑορτὰς πανηγυρικωτέρας καὶ μᾶλλον ἐνθουσιώδεις τῶν ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ πρώτου, μετὰ παρέλευσιν αἰώνων ὅλων, ὀρθοδόξου Ἕλληνος βασιλόπαιδος καὶ μέλλοντος βασιλέως γενομένων. Ἡ πρώτη ἰδίᾳ ἡμέρα τῶν ἑορτῶν, καθ' ἣν ἐτελέσθη ἡ ἐπὶ τῇ ὁρκωμοσίᾳ τοῦ διαδόχου τελετή, ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος. Ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν, ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ ἡ ὁρκωμοσία, διασκευῶν, οἱ πολῖται προθύμως ἔσπευδον νὰ διακοσμήσωσι λαμπρῶς τὰς οἰκίας καὶ τὰ καταστήματα αὐτῶν. Ἡ ὁδὸς Ἑρμοῦ, δι' ἧς ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ ἡ βασιλικὴ πομπή, ἐκ τῶν σημαιῶν ὡμοίαζε πρὸς γλαυκὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς αὔρας κλαντευομένην, ἧς τὰ κύματα τὸ ἓν διαδεχόμενον τὸ ἄλλο ἔφθανον μέχρι τοῦ τελευταίου ὁρατοῦ αὐτῆς σημείου. Καὶ αἱ ἄλλαι δὲ ὁδοὶ τῆς πόλεως εἶχον φιλοκάλως διακοσμηθῆ διὰ σημαιῶν, μυρσινῶν, εἰκόνων τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, τοῦ διαδόχου πρὸ πάντων, καὶ ἐν γένει ἡ πόλις σύμπασα εἶχε περιβληθῆ τὴν ἑορτάσιμον αὐτῆς στολήν. Τὴν ἑορτὴν τῆς ὁρκωμοσίας ηὐνόησεν ἐξόχως καὶ ὁ καιρός. Ἀνέφελον καὶ διαυγὲς ὑψοῦτο ἄνωθεν τὸ στερέωμα καὶ ὁ ἥλιος ἠκτινοβόλει, ὡσεὶ μετέχων καὶ οὗτος τῆς γενικῆς χαρᾶς. Ἡ κίνησις ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως ἤρξατο ἀπὸ βαθυτάτης ἕω τῆς Δευτέρας, τὴν 8 δὲ ὥραν ἀδύνατον ἦτο νὰ εὕρῃ τις καὶ τὴν ἐλαχίστην γωνίαν ὁπόθεν ἂν ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ ἡ πομπή. Ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως μέχρι τῶν Ἀνακτόρων εἶχον παραταχθῆ οἱ μαθηταὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῆς ναυτικῆς σχολῆς, τὰ λοιπὰ στρατιωτικὰ σώματα τῆς φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἄγημα 350 ναυτῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Οἱ ἐξῶσται, τὰ παράθυρα, αἱ στέγαι αὐταὶ τῶν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος, τῶν ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ καὶ τῶν παρόδων τῆς Μητροπόλεως οἰκιῶν ἦσαν κατειλημμέναι ὑπὸ ἀπειροπληθοῦς λαοῦ. Ἀφ' ὑψηλοῦ θεώμενον τὸ μέρος τοῦτο τῆς πόλεως ὡμοίαζε πρὸς μυρμηκιὰν ἀνθρώπων. Ἐν τῷ ναῷ προσῆλθον μόνοι οἱ προσκεκλημένοι, οἱ ὑπουργοί, τὸ διπλωματικὸν σῶμα, οἱ προσκληθέντες χάριν τῶν ἑορτῶν δήμαρχοι τοῦ κράτους, οἱ ἐπιζῶντες ἀγωνισταί, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικῶν κοινοτήτων, οἱ Μεγαλόσταυροι καὶ ἀνώτεροι ταξιάρχαι κτλ. Πάντες οὗτοι ἐτοποθετοῦντο ὑπὸ τελεταρχῶν ἀξιωματικῶν εἰς ἰδίας θέσεις, ἐπὶ τούτῳ κεχωρισμένας ἀπ' ἀλλήλων διὰ πλέγματος λευκοκυάνου. Τὴν προσοχὴν πάντων ἐν τῷ ναῷ εἵλκυον οἱ δήμαρχοι τοῦ κράτους φέροντες οἱ πλεῖστοι τὸ γραφικὸν ἐθνικὸν ἔνδυμα. Ὡραίαν ἐντύπωσιν ἐνεποίουν μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων καὶ οἱ τραχεῖς καὶ ἡλιοκαεῖς τὴν ὄψιν ἀρρενωποὶ Κρῆτες ὁπλαρχηγοί, οἱ ἀντιπροσωπεύοντες κατὰ τὰς ἑορτὰς τὴν μεγαλομάρτυρα νῆσον. Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ἐξῆλθε τῶν προπυλαίων τῶν Ἀνακτόρων ἡ βασιλικὴ συνοδεία. Ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν ἡγεμονίδων Ἀλεξάνδρας καὶ Μαρίας, φέρουσαι βαρυτίμους ἑλληνικὰς ἐνδυμασίας, ἐπέβαινον τῆς καταχρύσου καὶ κρυσταλλοφράκτου ἁμάξης, ἣν περιεγράψαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ δελτίῳ, συρομένης ὑπὸ ἓξ μελανῶν ἵππων. Παραπλεύρως τῆς ἁμάξης τῆς ἀνάσσης ἔβαινον ὁ βασιλεὺς μὲ στολὴν στρατηγοῦ τοῦ πεζικοῦ καὶ τὴν κυανῆν ταινίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Μεγαλοσταύρου ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ὁ Διάδοχος μὲ στολὴν ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ αὐτοῦ σώματος καὶ τὸν Μεγαλόσταυρον ὡσαύτως. Ἀμφότεροι ἐπέβαινον ὡραίων μελανῶν ἵππων. Εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν ὄπισθεν τοῦ Διαδόχου εἵπετο ὁ βασιλόπαις Νικόλαος, ἐν τῇ στολῇ τοῦ δεκανέως τοῦ Σχολείου τῶν Εὐελπίδων, ἐπιβαίνων ἵππου λευκοῦ. Τῆς βασιλικῆς συνοδείας εἵπετο λαμπρὸν ἐπιτελεῖον ἐξ ἀξιωματικῶν, ὧν αἱ στολαὶ ἀκτινοβολοῦσαι εἰς τὸν ἥλιον ἐξῆρον τὸ ὅλον θέαμα. Εἰς τὴν θέαν, τὸ πρῶτον μὲν τῆς βασιλίσσης μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῆς ἐπιβαινουσῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ αὐτῶν στολῇ τῆς πολυτελοῦς βασιλικῆς ἁμάξης, ἀπαστραπτούσης, ὡς ἐν φαντασμαγορικῇ παραστάσει, εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, μετέπειτα δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Διαδόχου, τὸ πρὸ τῶν Ἀνακτόρων πλῆθος ἐξερράγη εἰς φρενητιώδεις ἐπευφημίας. Μετὰ κόπου καὶ βραδέως προβαίνουσα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κόσμου ἡ βασιλικὴ πομπή, διῆλθε τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ ἐν ἀκρατήτοις ἐπευφημίαις. Καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς διελεύσεως τῆς βασιλικῆς πομπῆς αἱ σάλπιγγες τῶν παρατεταγμένων σωμάτων καὶ αἱ στρατιωτικαὶ μουσικαὶ ἦχουν τὰ βασιλικὰ ἐμβατήρια, οἱ δὲ στρατιῶται παρουσίαζον ὅπλα. Τὸ πλῆθος κυρίως ἐπευφήμει τὸν Διάδοχον, ὅστις ὠχρὸς ἐκ τῆς συγκινήσεως ἐχαιρέτιζε τὸν λαόν, μόλις συγκρατῶν τὸν ἐκ τῶν βροντωδῶν ζητωκραυγῶν ἐκπτοούμενον ἵππον αὐτοῦ. Ἐν τῷ προνάῳ τῆς Μητροπόλεως, ὅστις ἦτο κατειλημμένος ὑπὸ πλήθους ἀξιωματικῶν, μὴ δυναμένων ἕνεκα τοῦ στενοῦ τοῦ χώρου νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῷ ναῷ, ὑπεδέξατο τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς βασιλόπαιδας ὁ Σ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Προκόπιος εὐλογῶν τὰς Α. Α. Μ. Μ. καὶ τὰς Α. Β. Υ. οἵτινες ἀσπασθέντες τὴν χεῖρά του προέβησαν καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ ναῷ. Ἡ εἴσοδός των ἐχαιρετίσθη διὰ ζωηρῶν ζητωκραυγῶν. Οἱ βασιλεῖς μετὰ τῶν βασιλοπαίδων ἔλαβον θέσιν δεξιᾷ τοῦ ναοῦ ἐγγὺς πρὸς τὸν νάρθηκα, ἐνῷ εἴκοσι καὶ ἓξ ἀρχιερεῖς, τὰς περιχρύσους καὶ πολυτελεῖς αὐτῶν στολὰς φέροντες, παρετάσσοντο πρὸ τοῦ νάρθηκος κατὰ σειρὰν ἑκατέρωθεν τοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ὡραίας Πύλης, ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ Ἁγ. βήματος, ἱσταμένου Μητροπολίτου. Ὀλίγον πρὸ τοῦ νάρθηκος εἶχε τοποθετηθῆ ἡ τράπεζα ἐφ' ἧς ἐπρόκειτο νὰ τεθῇ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἑκατέρωθεν τῆς τραπέζης ἵσταντο ὁ σημαιοφόρος τοῦ 1ου πεζικοῦ συντάγματος καὶ ὁ σημαιοφόρος τοῦ 9ου εὐζωνικοῦ τάγματος, μετὰ τῶν σημαιῶν τῶν οἰκείων σωμάτων. Ληγούσης τῆς δοξολογίας πρόκειται νὰ γείνῃ ἡ ὁρκωμοσία. Ἀδύνατόν τις τότε νὰ φαντασθῇ τὴν πλημμυροῦσαν τὰς καρδίας πάντων ἄρρητον συγκίνησιν κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ ἐπιβάλλουσαν ταύτην στιγμήν. Ἡ βασίλισσα ἀδυνατεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὰ δάκρυά της, ἡ βασιλόπαις Ἀλεξάνδρα εἶνε ἔνδακρυς· ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καταφανῶς εἰκονίζεται ἡ κατέχουσα αὐτὸν συγκίνησις. Ὁ βασιλεύς, παραλαμβάνων ἐκ τῆς χειρὸς τὸν Διά-

Digitized by Google

δοχον, πολὺ ὠχρότερον ἢ πρίν, ὁδηγεῖ αὐτὸν πρὸ τῆς τραπέζης, ἀμφοτέρωθεν τῆς ὁποίας ἵστανται οἱ σημαιοφόροι, ἐπανέρχεται δ' εἰς τὴν θέσιν του. Ὁ Μητροπολίτης κατερχόμενος τὰς βαθμίδας τοῦ Ἁγ. Βήματος κατατιθησιν ἐπ' αὐτῆς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ ἀναπτύσσων φύλλον χάρτου ἀναγινώσκει εἰς τὸν Διάδοχον τὸ κείμενον τοῦ στρατιωτικοῦ ὅρκου. Οὗτος ἐπιθέτων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τῆς ἑτέρας δὲ κρατῶν τὰς πτυχὰς τῆς σημαίας τοῦ 1ου συντάγματος, ἐνῷ ὁ δεύτερος σημαιοφόρος ὑψοῖ εἰς θέσιν χαιρετισμοῦ τὴν σημαίαν τοῦ εὐζωνικοῦ τάγματος, ἐπαναλαμβάνει μετὰ φωνῆς παλλομένης ὑπὸ τῆς συγκινήσεως, ἀλλ' ἀπταίστου καὶ εὐσταθοῦς, τὰς λέξεις τοῦ ὅρκου:

«Ὀρκίζομαι νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν συνταγματικὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ Κράτους, ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου· νὰ ἐκτελῶ προθύμως καὶ ἄνευ ἀντιλογίας τὰς διαταγάς των, νὰ ὑπερασπίζω μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν μέχρι τελευταίας ρανίδος τοῦ αἵματός μου τὰς σημαίας, νὰ μὴ ἐγκαταλίπω, μηδὲ ν' ἀποχωρίζωμαί ποτε ἀπ' αὐτῶν, νὰ φυλάττω δὲ τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους ἀκριβῶς καὶ νὰ διάγω ἐν γένει ὡς πιστὸς καὶ φιλότιμος στρατιώτης.»

Καθόσον ὁ διάδοχος ἀπαγγέλλει διὰ τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ φωνῆς τὰς λέξεις τοῦ ὅρκου, τονίζων αὐτάς, ἡ συγκίνησις κορυφοῦται. Εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ ὅρκου φράσιν τέλος ἡ συγκίνησις ἀκράτητος ἐκδηλοῦται εἰς μίαν ὁμόφωνον καὶ ὡς ἀπὸ ἑνὸς στόματος ἀναπεμπομένην κραυγὴν «Ζήτω ὁ Διάδοχος!». Διακρίνονται ἰδίᾳ οἱ δήμαρχοι ἐνθουσιωδῶς κινοῦντες τὰ ἐρυθρὰ αὐτῶν φέσια εἰς τὸν ἀέρα. Ταὐτοχρόνως ῥίπτονται ἑκατὸν καὶ εἷς κανονιοβολισμοὶ ἀπὸ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, αἱ μουσικαὶ ἀνακρούουσι τὸν ἐθνικὸν ὕμνον καὶ οἱ παρατεταγμένοι στρατιῶται παρουσιάζουσιν ὅπλα. Ὁ Διάδοχος ἐπανερχόμενος πρὸς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν, κύπτει καὶ ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τῆς μητρός του, ἥτις ἐναγκαλιζομένη αὐτὸν τὸν ἀσπάζεται ἐπὶ τοῦ μετώπου μετὰ χαρᾶς. Εἶτα ὁ διάδοχος ἀσπάζεται τὸν βασιλέα, ὅστις τὸν ἀσπάζεται ἐπίσης. Κατὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τοῦ ναοῦ προηγεῖται ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς φέρων ἐπὶ τοῦ βραχίονος τὴν ἄνασσαν, ἕπονται δὲ ὁ διάδοχος, εἰς οὗ τὸν βραχίονα στηρίζεται ἡ ἀγλαόμορφος βασιλόπαις Ἀλεξάνδρα, ἡ βασιλόπαις Μαρία καὶ ὁ βασιλόπαις Νικόλαος. Τὴν ἔξοδον τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τὸ ἔξω τῆς Μητροπόλεως πλῆθος ὑποδέχεται διὰ νέων καὶ ἐπανειλημμένων ἐπευφημιῶν. Αἱ ἐπευφημίαι ἐξακολουθοῦσιν ἀδιάλειπτοι κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας εἰς τὰ Ἀνάκτορα. Ἡ πορεία μέχρις αὐτῶν εἶνε ἀληθὴς θρίαμβος. Ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ ἀνῆλθεν ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ὁ λαὸς παρέμενεν ἐν τῇ πλατείᾳ, ἀδιαλείπτως ἐπευφημῶν καὶ χειροκροτῶν. Μετά τινας στιγμὰς ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ὁ βασιλεύς, ὁ διάδοχος, ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν δύο ἡγεμονίδων καὶ ὁ βασιλόπαις Νικόλαος. Εἰς τὴν θέαν των ἐπετάθησαν τὰ χειροκροτήματα καὶ αἱ ζητωκραυγαὶ ἐπανελήφθησαν βροντώδεις. Μετὰ τοῦτο νεύσαντος τοῦ βασιλέως ὅτι θέλει νὰ ὁμιλήσῃ ἐγένετο βαθυτάτη σιγή, καὶ ἡ Α. Μ. μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐν βαθείᾳ συγκινήσει εὐχαριστῶ ὑμᾶς ὅλους διὰ τὴν ὡραίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων σας, ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ διαδόχου. (Ζωηραὶ ἐπευφημίαι. Ζητωκραυγαί: Ζήτω ὁ διάδοχος.) Βεβαιωθῆτε, ὅτι ἡ καρδία του εἶνε ἑλληνικωτάτη (πάταγώδη χειροκροτήματα, ζητωκραυγαί) καὶ ὅτι οὗτος, ὅπως καὶ ὅλα τὰ παιδιά μου, θὰ ὑπηρετήσουν μὲ τὴν καρδίαν των τὴν φίλην πατρίδα καὶ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα (Νέαι ἐπευφημίαι καὶ ζητωκραυγαί.)»

— Τώρα θέλει νὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ καὶ ὁ ἴδιος εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἀφοῦ κατεσίγασαν τὰ χειροκροτήματα, καὶ ὁ διάδοχος ἐν μέσῳ ἐνθουσιασμοῦ ἀκρατήτου διὰ φωνῆς σθεναρᾶς εἶπε τὰ ἑξῆς, διακοπτόμενος εἰς πᾶσαν σχεδὸν λέξιν ὑπὸ ζητωκραυγῶν καὶ χειροκροτημάτων:

«Μετὰ συγκινήσεως παρετήρησα τὰ δείγματα τῆς συμπαθείας, τὴν ὁποίαν τρέφετε πρὸς ἐμὲ καὶ σᾶς εὐχαριστῶ ὅλους διὰ τὸν ἐγκάρδιον τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον συνεορτάζετε τὴν δι' ἐμὲ τοσοῦτον σπουδαίαν ἡμέραν. Γνωρίζετε πάντες ὅτι μὲ τὸ ἑλληνικόν μου Ἔθνος ἡ καρδία μου εἶνε στενῶς συνδεδεμένη. Ζήτω τὸ Ἔθνος!»

Ἑκάστη τοῦ διαδόχου λέξις ἐκαλύπτετο διὰ φρενητιωδῶν ἐπευφημιῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ, πολλοὶ δὲ ἔκλαιον ἐξ ὑπερβολικῆς χαρᾶς καὶ συγκινήσεως. Εἰς θέαμα τοιοῦτο σπανίως δύναταί τις νὰ παραστῇ.

Τὴν 11, 15' περίπου ἔληξεν ἡ τελετή, ἀμέσως δὲ κατόπιν ἤρξαντο αἱ παρουσιάσεις ἐνώπιον τοῦ διαδόχου. Πρῶτον προσῆλθον οἱ ὑπουργοί, γενόμενοι δὲ δεκτοὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Θρόνου, συνεχάρησαν τὸν διάδοχον, ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει αὐτοῦ. Κατόπιν ὁ διάδοχος ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, εἶτα δὲ τὰ τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῶν ἀρχιερέων τοῦ κράτους. Ὁ πρόεδρος τῆς Συνόδου Σ. μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Προκόπιος, λαβὼν τὸν λόγον, προσεφώνησεν ὡς ἑξῆς:

«Ἐν συγκινήσει βαθείᾳ παρίσταται πρὸ τῆς Ὑμετέρας εὐσεβεστάτης Βασιλικῆς Ὑψηλότητος ἡ σύνοδος μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν Σεβασμιωτάτων ἱεραρχῶν, ὅπως καθῆκον ἱερὸν ἐκπληρώσῃ ὑπὸ μεγάλου καὶ σπουδαίου ἐπιβαλλόμενον γεγονότος, ἐφ' ᾧ χαίρει καὶ ἀγάλλεται αὐτή τε καὶ πᾶσα ἡ ἐν Ἑλλάδι καὶ ὑπὸ τὴν δουλείαν ὀρθόδοξος Ἐκκλησία.

«Ἐπισήμως σήμερον καὶ πανηγυρικῶς ἐνῆλιξ ἡ Ὑμετέρα εὐσεβεστάτη Βασιλικὴ Ὑψηλότης ἀνακηρυχθεῖσα καὶ ὑπὸ ἐξόχων περικοσμουμένη πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν προτερημάτων, ἅτινα ἐδωρήσατο μὲν αὐτῇ ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν δοτήρ, ἐκαλλιέργησε δὲ καὶ ἀνέπτυξεν ἡ πεφωτισμένη καὶ περιεσκεμμένη πατρικὴ στοργὴ καὶ μέριμνα καὶ ἡ προσήκουσα διδασκαλία καὶ ἀγωγή, εὐφραίνει τοὺς σεβαστοὺς Αὐτῆς γονεῖς, τὴν ἐκκλησίαν καὶ σύμπαντα τὸν ἑλληνικὸν λαόν, λαμπρύνει τὸν θρόνον, κρατύνει τὴν βασιλείαν, ἀρρήκτως αὐτὴν μετὰ τοῦ θρόνου συνδέουσα, καὶ αἴσιον καὶ εὐκλεὲς τὸ μέλλον τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πατρίδι προαγγέλλει.

«Πλήρης δὲ ἀγαλλιάσεως καὶ χρηστῶν περὶ τούτου ἐλπίδων ἡ Σύνοδος μετὰ τῆς σεμνῆς τῶν Ἱεραρχῶν χορείας εὔχεται ἐξ ὅλης ψυχῆς, ὅπως ὁ Ὕψιστος τηρῇ ὑπὸ τὴν κραταιὰν αὐτοῦ σκέπην καὶ προστασίαν τὴν Ὑμετέραν εὐσεβεστάτην Βασιλικὴν Ὑψηλότητα, φωτίζῃ τὸν νοῦν καὶ κατευθύνῃ τὴν θέλησιν Αὐτῆς εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς πλήρωσιν τῶν πόθων τῶν σεπτῶν αὐτῆς γονέων, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πανελληνίου.»

Εἰς τὴν προσλαλιὰν ταύτην ὁ διάδοχος ἀπήντησε διὰ τῶν ἑπομένων:

«Πλήρης χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης ἀποδέχομαι τὰς ἐνθέρμους εὐχὰς καὶ εὐλογίας, τὰς ὁποίας διὰ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος μοὶ προσφέρουσιν ἡ ἱερὰ τῆς Ἑλλάδος Σύνοδος καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι τοῦ Κράτους. Γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔμαθον νὰ σέβωμαι καὶ τιμῶ αὐτὴν εἰλικρινῶς, διότι κατὰ μὲν τοὺς χρόνους τῆς δουλείας τοῦ Ἔθνους ὑπῆρξεν ἡ κιβωτὸς τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὴν ἡμιτελῆ ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν ἔχει ἐντολὴν νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τοῦ λαοῦ. Εὔχομαι εἰς τὸν Ὕψιστον νὰ κρατύνῃ τὴν ἐκκλησίαν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἱερᾶς αὐτῆς ἐντολῆς.»

Μέχρι δακρύων συνεκίνησεν ἡ ἀπάντησις αὕτη τοὺς σεβασμίους ἀρχιερεῖς. Μετὰ παρέλευσιν πόσων γενεῶν ἐσαρκοῦτο τέλος τὸ ὄνειρον ἡγεμονόπαιδος ἕλληνος, ἐκφράζοντος τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ἐν τοῖς κόλποις τῆς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη, εἰς τὴν μητρῴαν γλῶσσαν!

Μετὰ μεσημβρίαν ὁ διάδοχος, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν σεπτῶν αὐτοῦ γονέων καὶ τῆς λοιπῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια τῶν δημάρχων τοῦ Κράτους, 330 περίπου τὸν ἀριθμόν, ἐν σώματι προσελθόντων εἰς τὰ Ἀνάκτορα. Ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Σοῦτσος, ἐκ μέρους αὐτῶν, προσεφώνησε τὸν διάδοχον εἰπών:

«Ὑψηλότατε,

«Οἱ δήμαρχοι τοῦ Βασιλείου, διερμηνεύοντες δι' ἐμοῦ, κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἡμέραν, τὰ αἰσθήματα τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῶν εἰς τὴν δυναστείαν τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν βασιλέως, εὔχονται ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος τοῦ δημοφιλοῦς διαδόχου, ὑγείαν, μακροβιότητα καὶ τύχην ἀγαθήν, ὅπως δυνηθῇ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐλογίαις κρατυνόμενος νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς διακαεῖς πόθους, ὑφ' ὧν ἐμφορεῖται μετὰ τῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς Ἑλλήνων.

«Ζήτωσαν οἱ βασιλεῖς ἡμῶν! Ζήτω ὁ ἀγαπητὸς Διάδοχος!»

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κοινοτήτων εἶχον προσέλθει εἰς τὰ ἀνάκτορα μετὰ τῶν δημάρχων, πρὸς τούτους

Digitized by Google

δὲ καὶ πρὸς ἐκείνους ἀπευθυνόμενος ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς
εἶπε τὰ ἑπόμενα:
»Κύριοι δήμαρχοι καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλ-
»λάδος Ἑλλήνων,
»Μετ' ἀπεριγράπτου χαρᾶς βλέπω τὴν ἡμέραν ταύτην ἐ-
»νώπιόν μου τοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν δήμων τοῦ κράτους καὶ
»τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ διαβιούντων Ἑλλήνων.
»Χαίρω μέγα, διότι μεθ' ἡμῶν, δι' ἡμῶν δὲ μεθ' ἅπαντος
»τοῦ Ἔθνους, χαρμοσύνως συνεορτάζω τὴν ἐνηλικιότητα τοῦ
»διαδόχου Μου.
»Ὁ προσφιλέστατός Μου Κωνσταντῖνος, γεννηθεὶς καὶ
»ἀνατραφεὶς ἐν τῷ τόπῳ καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας ἑλλη-
»νοπρεπῶς ἐκπαιδευθείς, εἶνε κατὰ πάντα ἄξιος τῆς ἀγάπης
»του Ἔθνους.
»Σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ βάθους τῆς ψυχῆς Μου διὰ τὴν πρό-
»θυμον συμμετοχήν σας εἰς τὴν χαράν Μου. Ἡ χεὶρ Κυρίου
»σκέποι αὐτὸν καὶ τὴν φίλην ἡμῶν πατρίδα».
Τοὺς λόγους τούτους τοῦ βασιλέως ἐκάλυψαν ζωηραὶ αἱ
ἐπευφημίαι τῶν παρισταμένων.
Πρὸς τοὺς δημάρχους ἀντιφωνῶν ὁ διάδοχος, μετὰ τὸν
βασιλέα, ὡμίλησεν ὡς ἑξῆς:
»Κύριοι Δήμαρχοι.
» Σᾶς εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας διὰ τὰς ὑπὲρ ἐμοῦ εὐ-
»χάς σας.
»Σᾶς παρακαλῶ νὰ διαβεβαιώσητε τοὺς προσφιλεῖς μου
»συνδημότας σας, ὅτι νηπιόθεν ἀγαπῶ τὴν πατρίδα μου Ἑλ-
»λάδα καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἀρωγὴν τοῦ Ὑψίστου, ὅπως μὲ
»καταστήσῃ ὄντως ἄξιον τῶν αἰσθημάτων τῶν συμπολι-
»τῶν σας.
»Χαιρετίσατε, παρακαλῶ, τοὺς συνδημότας σας ἐπ' ὀνό-
»ματί μου ».
Ζητωκραυγαὶ ἐπὶ δέκα λεπτὰ διαρκέσασαι ὑπεδέχθησαν
τὴν ἀντιφώνησιν τοῦ διαδόχου.
Κατόπιν ὁ κ. Λεων. Ζαρίφης, ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων Κων-
σταντινουπόλεως, ἐντεταλμένος νὰ προσφωνήσῃ τὸν διάδοχον
ἐκ μέρους πάντων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ
ἑλληνικῶν κοινοτήτων, εἶπε:

Ὑψηλότατε,

»Πληροῦται σήμερον ὁ διακαὴς πόθος τῶν Ἑλλήνων· πα-
»ρουσιάζεται εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ὁ πρῶ-
»τος πορφυρογέννητος διάδοχος Κωνσταντῖνος, γεγεννημένος
»καὶ ἑλληνικῶς ἀνατεθραμμένος εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀθη-
»νῶν, κεκτημένος τὴν νόμιμον ἡλικίαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς
»ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας πεφυλαγμένης αὐτῷ ἀποστολῆς.
»Ὅτε ἀνηγγέλθη, Ὑψηλότατε, ἡ γέννησίς Σου, ἐσκίρτησε
»κατὰ πρῶτον ἐκ χαρᾶς ἅπας ὁ ἑλληνισμός· ηὔχετο, ὅπως
»διέλθῃς σῶος τοὺς κινδύνους, τοὺς περιστοιχίζοντας τὴν
»πρώτην τοῦ ἀνθρωπίνου βίου περίοδον, ἠκολούθει καρδιο-
»κτυπῶν τὴν πρόοδον ἐτῶν, ἠρίθμει ἀνυπομόνως τὸν χρόνον
»τὸν ἐλλείποντα ἔτι μέχρι συμπληρώσεως τῆς κατὰ τὸν θε-
»μελιώδη νόμον ἡλικίας. Ἔδειξε τέλος ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ
»τὴν περιμενομένην ὥραν· ἐνηλικιώθης· ἔκαμες τὸ πρῶτον
»βῆμα τοῦ σταδίου Σου, δοὺς τὸν στρατιωτικὸν ὅρκον. Καὶ
»ἁπανταχόθεν τῆς γῆς, ὅπου πάλλει ἑλληνικὴ καρδία, πέμ-
»πονται πρὸς Σέ, Ὑψηλότατε, χαιρετισμοὶ καὶ συγχαρητή-
»ρια. Τῆς γενικῆς ταύτης χαρᾶς τῶν ὑπερορίων ἑλληνικῶν
»Ἐπαρχιῶν καὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἑλληνικῶν Κοινοτήτων
»ἀπεστάλημεν διερμηνεῖς, ἐνετάλημεν νὰ Σοὶ ἐκφράσωμεν
»τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης αὐτῶν. Παρακαλοῦσι τὴν ἡμέ-
»ραν ταύτην ἑκατομμύρια Ἑλλήνων τὸν Ὕψιστον νὰ μη-
»κύνῃ τὸν βίον Σου, ὅπως ἐπὶ Σοῦ, καὶ διὰ Σοῦ, συνεχί-
»ζοντος τὸ ἔργον τοῦ βασιλέως πατρός, γενῇ πρᾶγμα ὅ,τι ἐν
»τῇ καρδίᾳ ἡμῶν εἶνε εὐχή. Ἡ ἀγάπη δὲ αὐτῶν, ἡ ἀπὸ
»τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεώς Σου ἀρξαμένη, θέλει Σὲ ἀκο-
»λουθήσει, Ὑψηλότατε, καθ' ὅλους τοὺς ἀγῶνας τοῦ μέλ-
»λοντος σταδίου Σου.»
Εἰς τὴν προσλαλιὰν τοῦ κ. Ζαρίφη ὁ διάδοχος ἀπήντησεν
εἰπών:
«Κύριοι,
«Χαίρω βλέπων ἐνώπιόν μου τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐν
»ταῖς ἀπωτάταις χώραις οἰκούντων Ἑλλήνων. Χαίρω ἀκούων
»ἐκ τοῦ στόματός σας ὁποῖα αἰσθήματα ἀγάπης τρέφουσι
»πρὸς ἐμὲ οἱ ὑμέτεροι ἐντολεῖς.
«Παρακαλῶ νὰ τοὺς χαιρετίσητε ἐξ ὀνόματός μου, διαβε-
»βαιοῦντες συνάμα αὐτούς, ὅτι καὶ ἐγὼ κατ' οὐδὲν ὀλιγώ-
»τερον ἀγαπῶ αὐτοὺς ἢ τοὺς ἐν Ἑλλάδι οἰκοῦντας.»(Ζητω-
κραυγαὶ ζωηραί).

Τὴν ἑσπέραν τῆς Δευτέρας ὡς καὶ τὰς ἑπομένας ἑσπέρας
ἡ πόλι λαμπρῶς ἐφωταγωγεῖτο ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ διαδό-
χου. Ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς στέγης
τοῦ ναοῦ τῆς Καπνικαρέας εἶχον τοποθετηθῇ ἠλεκτρικαὶ
μηχαναὶ δι' ὧν ἐφωτίζοντο τὰ πέριξ. Τὸ θέαμα τῶν ἑσπε-
ρινῶν φωταγωγιῶν πολλοὺς προσείλκυε καὶ ἡ κίνησις τοῦ
πλήθους ἐξηκολούθει ζωηρὰ μέχρι νυκτὸς προκεχωρηκυίας.
Τὰς ἑπομένας ἡμέρας παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ δια-
δόχου καὶ συνεχάρησαν αὐτῷ οἱ ὑπάλληλοι πάντων τῶν
ὑπουργείων, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς Ἀθηνῶν, οἱ ἀξιω-
ματικοὶ τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν
διαφόρων ἐπιστημονικῶν, φιλολογικῶν καὶ λαϊκῶν σωματείων,
ὁ πρύτανις μετὰ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν καθηγητῶν καὶ ὑ-
φηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, κτλ. Κατὰ τὴν παρουσίασιν
ταύτην ὁ πρύτανις κ. Καραμήτσας, προσφωνῶν τῷ διαδόχῳ
εἶπε.

Ὑψηλότατε,

»Οἱ καθηγηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου παριστάμενοι
»ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος κατέχονται ὑπὸ τῆς
αὐτῆς χαρᾶς καὶ σύμπασα ἡ ἑλληνικὴ φυλή, ὅτι ἡ θεία πρό-
»νοια ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν ἐκπληρουμένην τὴν αἰώνιον
»εὐχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, διάδοχον τοῦ θρόνου τῶν Ἑλ-
»λήνων, ἀνατραφέντα ἐν τῇ θρησκείᾳ τῶν πατέρων ἡμῶν
»καὶ παιδευθέντα διὰ τῆς γλώσσης καὶ σοφίας τῶν ἡμετέρων
»προγόνων. Τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ὡς τὸ ἀνώτατον τῶν
»Ἑλλήνων διδακτήριον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῶν ἐπι-
»στημῶν καὶ γραμμάτων, παρακαλεῖ εὐσεβάστως δι' ἐμοῦ
»καὶ τῶν περὶ ἐμὲ συναδέλφων καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν τὴν
»Υ. Β. Ὑψηλότητα νὰ δεχθῇ εὐμενῶς τὰ συγχαρητήρια αὐ-
»τοῦ ἐπὶ τῇ Ὑμετέρᾳ ἐνηλικιότητι καὶ εὔχεται ἵνα ὁ Ὕψι-
»στος εὐδοκήσῃ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὄργανον τελεσιουργὸν
»καὶ σωτήριον τῶν αἰσθημάτων καὶ πόθων, ὅσους διεγείρει
»τὸ σεπτὸν αὐτῆς ὄνομα ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς ὀρθοδόξου
»Ἕλληνος.»
Ὁ διάδοχος ἀπαντῶν ηὐχαρίστησε τὸν κ. πρύτανιν διὰ
τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχάς του καὶ ηὐχήθη ἵνα τὸ Πανεπιστή-
μιον ἐξακολουθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον παράγον τοὺς αὐτοὺς
ἀγλαοὺς καρπούς.
Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ἐδόθησαν μέχρι τοῦδε δύο χοροί, ἐξ ὧν
ὁ εἷς μὲν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, ὁ ἕτερος δ' ἐν ταῖς αἰθούσαις
τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν κ. Δραγούμη. Τὸν χορὸν
τοῦτον ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του καὶ ὁ Διάδοχος.
Θέλουσι δοθῇ δὲ καὶ ἄλλοι χοροὶ παρὰ τῶν διαφόρων πρε-
σβειῶν καὶ ἰδιωτῶν ἔτι.
Ἐν τοῖς Ἀνακτόροις ἐδόθησαν καὶ γεύματα ἐπίσημα.
Κατὰ τὸ πρὸς τοὺς δημάρχους γεῦμα παρεκάθησεν ἡ βασι-
λικὴ οἰκογένεια, οἱ ὑπουργοὶ καὶ 332 δήμαρχοι. Ὁ βασιλεὺς
κατὰ τὰ ἐπιδόρπια φέρων πρόποσιν ηὐχαρίστησε τοὺς δη-
μάρχους διὰ τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς ἔσπευσαν νὰ μετάσχωσι
τῶν ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου ἑορτῶν. Εἷς τῶν δη-
μάρχων, ἀναμνησθεὶς τῆς ἐδαφικῆς αὐξήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ
κράτους ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου, ηὐχήθη ἐν μέσῳ
τῶν παταγωδῶν τῶν παρισταμένων ἐπευφημιῶν, ὅπως ταχέως
ἐπιτελεσθῇ ἡ ποθητὴ ἐθνικὴ ἕνωσις ὅλου τοῦ ἑλληνισμοῦ.
Γεῦμα παρέθηκεν εἰς τοὺς ἐν τῇ πρωτευούσῃ ξενιζομένους
δημάρχους καὶ ὁ δῆμος Ἀθηναίων ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ
δημαρχείου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Κ. Καβάλλαν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν
διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Πάντα τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντη-
σίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Χ. Δ. Ἄρταν. Τὸ ση-
μειούμενον λεξικὸν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μόνον ὡς πρό-
χειρον βοήθημα εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γαλλικῆς, διότι εἶνε ἐ-
πίτομον, περιέχει δὲ ἑρμηνείαν μόνον τῶν συνηθεστάτων
ἐπιστημονικῶν λέξεων. Τιμᾶται δρ. 10, μετὰ ταχυδρομ.
10,60, καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».
—κκ. Ι. Κ. Νέαν Φώκαιαν, Β. Ν. Χ. Σμύρνην, Γ. Ι. Λ.
Κέρκυραν, Σ. Α. Β. Λευκάδα, Ι. Λ. Λαμίαν, Π. Δ. Α.
Γέϊσα, Α. Δ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Τὰ ζη-
τηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Μ. Δ. Α. Πειραιᾶ. Ἀποκλειστι-
κῶς ἐμπόριον ἑλληνικῶν οἴνων ἀσκοῦσιν ἐν Γερμανίᾳ, καθ'
ὅσον εἰξεύρομεν, τέσσαρα μεγάλα καταστήματα: τὸ τοῦ

Digitized by Google

I. F. Menzer ἐν Neckargemünd· τὸ τοῦ Friedr. Carl Otto ἐν Würzburg τὸ τῶν Ziegler u. Gross ἐν Kreuzlingen (καὶ ἐν Konstanz τῆς Ἑλβετίας) καὶ τὸ τῶν Uppenborn u. Co ἐν Ἀννοβέρῳ.— κ. Π. Δ. Π. Λεμησσόν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τῇ Διευθύνσει τῶν «Ἐκλ. Μυθ.» Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Δ. Π. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν, καὶ ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Ν. Γ. Π. ἀπ' ἀρχῆς ἐνεστῶτος ἔτους. Τὰ φύλλα ἀπεστείλαμεν ὑμῖν κατὰ τὴν σημειουμένην διεύθυνσιν. Κατὰ τὰ λοιπὰ θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Ε. Σ. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ σας.— *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ.* Δὲν εἶνε ὑπερβολὴ οὔτε τυπογραφικὸν λάθος ὁ ἀριθμὸς 440 γραμμάρια, ἡ μέση καθ' ἑκάστην ἀπώλεια τοῦ βάρους τοῦ σώματός του, ὀρθῶς δὲ εἶχε γραφῇ οὕτω ἐν τῷ ἄρθρῳ.—κ. Δ. Θ. Χ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἀντίτυπον Ἡμερολογίου καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ ζητηθὲν μουσικὸν τεμάχιον. Τοιοῦτον νομοσχέδιον οἷον σημειόνετε ἡμῖν δὲν εἶχε προταθῇ εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπρόκειτο μόνον νὰ ὑποβληθῇ νομοσχέδιον περὶ παρατάσεως τοῦ ὁρίου ἡλικίας τῶν ὑπαξιωμ. ἐκείνων, οἵτινες μεταβαίνοντες εἰς Εὐρώπην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν στρατιωτ. σπουδῶν των ἐπανέρχονται εἰς Ἑλλάδα ἵνα ἀναλάβωσι τὰς ἐν τῷ στρατῷ θέσεις των ὡς ἀξιωματικοί.— κ. Γ. Δ. Λειψίαν. Περιμένομεν ἀπάντησιν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολάς μας. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστείλαμεν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— *Ἰδιοτρόπῳ.* Οὐδὲν τῷόντι χεῖρον τῆς πολυνομίας ἔν τινι χώρᾳ. Ἀπεδείχθη ἐκ τῆς πείρας ὅτι ὅπου ὑπάρχουσι πλείονες νόμοι, ἐκεῖ συμβαίνουσι καὶ αἱ περισσότεραι παρανομίαι, δικαιότατα δ' εἷς τῶν ἡμετέρων λογίων βλέπων ποτὲ τὴν εἰσαγομένην εἰς τὴν βουλὴν σωρείαν παντοίων νομοσχεδίων, ἔγραψεν ὅτι ἐὰν ἦτο ὑπουργὸς θὰ ἔσπευδε νὰ ὑποβάλῃ ἕν, ἀλλ' οὐσιῶδες νομοσχέδιον, *περὶ τηρήσεως* τῶν κειμένων νόμων.— κ. Δ. Β. Παρισίους. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν. Ἰδιαιτέρως ἀπαντῶμεν εἰς ἐπιστολήν σας. — κ. Α. Μ. Σκίαθον. Ἐλήφθησαν.— κ. Α. Α. Κ. Πύργον. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθὲν φύλλον.— κ. Π. Δ. Ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν δὲν γνωρίζομεν, ἀλλὰ σᾶς συμβουλεύομεν νὰ μὴ ἔχετε ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην. Αἱ νομοθεσίαι πάντων σχεδὸν τῶν κρατῶν ἀπαγορεύουσι τὴν πώλησιν γραμματίων λαχείων ξένων ἑταιριῶν ἢ τραπεζῶν ἢ ἐπικρατειῶν. Μόνον ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατεῖ ὡς πρὸς τοῦτο ἀπόλυτος ἐλευθερία, καὶ οὐ μόνον λαχεῖα τίμια καὶ ἀσφαλῆ, ἀλλὰ καὶ γραμμάτια παντὸς εἴδους τυχοδιωκτικῶν καὶ δολίων ἐπιχειρήσεων εὑρίσκουσιν εὐπίστους ἀγοραστάς.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡ. ΛΩΡΗ

Κατὰ μετάφρασιν Α. Π. Κουρτίδου

(Μετὰ 25 λαμπρῶν εἰκόνων χαραχθεισῶν ἐν Γαλλίᾳ).
Τιμᾶται δραχμῶν 3,50.

Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 3,80.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Τόμος καλλιτεχνικώτατα ἐκτετυπωμένος ἐκ 250 σελίδων

Τιμᾶται δραχμῶν 2. —Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2,20

Εὑρίσκεται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

5 Δεκεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμ.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	404.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	408.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	463 —
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	381.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	256.50
» 25.000,000 τῶν 8 » » »	249.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	190.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	240.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. πχλ.	91 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	474.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ..	4.115.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	[illegible] —
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	56.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσαλίας.. »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	108.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	296 —
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.40
» 3μην......	
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	123.50
» Τραπεζικὸν 3μην	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	24.70
Λίρα ὀθωμανικὴ................	28.—

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ.-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ.-ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» δραχ. 2,50.
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως.

Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Α' ποιότητος δραχ. 2,50 τὰ 100.

Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Β' ποιότητος δραχ. 2 τὰ 100.

Κατασκευάζονται σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους.

Ἀντιπρόσωποι τῆς Société Parisienne Βιέννης, ἐκτελούσης ἐλαιογραφικὰς εἰκόνας ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποστολῇ φωτογραφίας·

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΔΟΥ

ΑΝΑ ΤΑ ΟΡΗ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πάτραι.—Βαλατούνα.—Ἅγιος Ἀνδρέας.—Ἅγιος Ἰωάννης.—Κερπινή.—Μέγα Σπήλαιον. — Καλάβρυτα. — Ἁγία Λαύρα.—Κλαπατσοῦνα.

Κομψὸν τομίδιον ἐκ σελίδων 79.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,20

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886 — 661

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 520.—14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ—1888. Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' —ΑΡΙΘ. 572

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ, διήγημα.

ΤΑ ΕΠΙΓΕΙΑ ΑΓΑΘΑ.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΙΑΤΡΟΙ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι.

Η ΣΑΚΧΑΡΙΝΗ καὶ αἱ νέαι χρήσεις τοῦ σακχάρου.

ΤΟ ΑΣΤΡΟ ποίημα ὑπὸ Ι. Πολέμη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ 11ου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν αὐτῆς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομήν των, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀνηγορεύθη μέλος τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν ὁ κ. Alfred Croiset, ὁ διάδοχος τῆς ἕδρας τοῦ μακαρίτου Egger ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Σορβόννης. Ὁ κ. Croiset, οὗτινος τὸ περὶ Πινδάρου σύγγραμμα (La Poésie de Pindare et les lois du Lyrisme Grec) ἐπέσυρε πρὸ ἓξ ἐτῶν τὴν προσοχὴν καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν περὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἀσχολουμένων, ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως τὸν πρῶτον τόμον τῆς ἀξιολογωτάτης ἐκδόσεώς του τοῦ Θουκυδίδου. Ὁ τόμος οὗτος περιέχει τὰ δύο πρῶτα βιβλία τῆς *Συγγραφῆς* καὶ μακρὰν εἰσαγωγὴν ἐν ᾗ, μετὰ τὴν βιογραφίαν τοῦ Θουκυδίδου, ἐξετάζεται οὗτος ὡς ἱστορικὸς καὶ ὡς συγγραφεύς. Ἡ εἰσαγωγὴ αὕτη ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν σπουδαιοτάτην φιλολογικὴν μελέτην. Ὁ δεύτερος τόμος ἐκδοθήσεται μετ' οὐ πολύ.

— Ὁ γνωστὸς παρ' ἡμῖν κ. E. Freeman ἐδημοσίευσεν ἐν Λονδίνῳ, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Αἱ κυριώτεραι περίοδοι τῆς Ἱστορίας τῆς Εὐρώπης» (The chief periods of European history), τὰς ἐν Ὀξονίᾳ κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος δημοσίας παραδόσεις του, αἵτινες ἀποτελοῦσι γενικὴν οὕτως εἰπεῖν ἐπισκόπησιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου, καθόσον ἡ Ῥώμη ἐπηρέασε τὴν διέλιξιν τῆς ἱστορίας του. Ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν πρὸ τῆς ἰσχύος τῆς Ῥώμης διαδραματισθέντων ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνατολῇ, μεταβαίνει εἰς τὴν βαθμηδὸν ἐπεκταθεῖσαν κοσμοκρατορίαν τῆς Ῥώμης, παρακολουθεῖ τὴν συνέχειαν τῶν Ρωμαϊκῶν παραδόσεων εἰς τὴν ἐξελληνισθεῖσαν Αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν μέχρι τῆς διαλύσεως αὐτῆς, καταλήγει δὲ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, ὅτε καὶ πάλιν ἡ ἱστορία διελίσσεται ἄνευ τοῦ κέντρου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσαύτας καὶ τοσαύτας ἑκατονταετηρίδας ἀπετέλεσεν ἡ Ῥώμη. Αἱ περὶ ἀρχαίου καὶ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἱστορικαὶ δοξασίαι τοῦ Ἄγγλου ἱστορικοῦ εἶνε ἄξιαι τῆς προσοχῆς καὶ τῆς μελέτης τοῦ Ἕλληνος ἀναγνώστου. Εἰς τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τούτων ἐπισυνάπτεται ἀξία λόγου πραγματεία «περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν».

— Μετὰ μακρὰν καὶ ἐπισταμένην παρασκευήν, ἐδιδάχθη ἐν τῷ αὐλικῷ θεάτρῳ τοῦ Μονάχου ἡ *Οἰδιπόδεια* τοῦ Σοφοκλέους, ἤτοι ὁ Οἰδίπους Τύραννος, ὁ Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ καὶ ἡ Ἀντιγόνη. Ἡ διδασκαλία ἐγένετο κατὰ τὴν μετάφρασιν καὶ τὴν σκηνικὴν διασκευὴν τοῦ Wilbrandt, ὅστις μεταβαλὼν τὰ μέτρα καὶ παραλιπὼν πᾶν τὸ ἀκατάληπτον τοῖς πολλοῖς, τοὺς δὲ χοροὺς ἀντικαταστήσας δι' ὁμίλων γερόντων Θηβαίων ἢ Ἀθηναίων μετεχόντων τῆς δράσεως, προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῶν μέσων, ἅπερ τὸ σημερινὸν θέατρον παρέχει, τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ἅπερ ὁ Ἕλλην ποιητὴς ἐπεζήτει ἄλλως. Οὕτω δὲ ἐν μὲν τῇ ὑποθέσει, ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ ἐν τῇ διαγραφῇ τῶν χαρακτήρων ἠκολούθησε πιστῶς τῷ κειμένῳ, ἀπεμακρύνθη δ' αὐτοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τύπῳ καὶ ἔν τισι λεπτομερείαις. Ἡ τοιαύτη διδασκαλία τῶν Σοφοκλείων δραμάτων ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας· πρόκειται δὲ νὰ διδαχθῶσι ταῦτα προσεχῶς κατὰ τὴν αὐτὴν διασκευὴν καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Βιέννῃ ἀστικοῦ θεάτρου (Burgtheater.)

— Ὁ κ. Σολομὼν Ῥεϊνὰχ ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις παρὰ Leroux τομίδιον ἐπιγραφόμενον «Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς χάριν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν περιηγουμένους τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολήν.» Conseils aux Voyageurs archéologiques en Grèce et dans l' Orient hellenique.

— Ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Germania ὁ διακεκριμένος λαογράφος Felix Liebrecht ἐδημοσίευσε βιβλιογραφίαν περὶ τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου «Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ»

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τῆς ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδομένης «Εἰκονογραφημένης Ἐφημερίδος» (Illustrirte Zeitung) ἐδημοσιεύθη ἀπείκασμα νεωτάτου πίνακος τοῦ κ. Γ. Ἰακωβίδου, ἐπιγραφομένου «τὸ χαϊδεμμένο τῆς μάμμης». Ἡ γερμανικὴ ἐφημερὶς θαυμάζει τὴν λεπτότητα καὶ τελειότητα τοῦ ἔργου τοῦ Ἕλληνος καλλιτέχνου, καὶ παρατηρεῖ ὅτι οἱ πίνακες αὐτοῦ, οἱ ἀπεικονίζοντες σκηνὰς οἰκογενειακάς, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀριστουργήματα τοῦ εἴδους των καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τῷ νεαρῷ ζωγράφῳ θέσιν ἐπιφανῆ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ.

— Ἐν τῷ φιλολογικῷ παραρτήματι τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Φραγκοφούρτης* ὁ ἀκάματος ἑλληνιστὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς ἐδημοσίευσε γλαφυρὰν μετάφρασιν τῆς *Ἀμαρυλλίδος*, τοῦ γνωστοῦ τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας* διηγήματος τοῦ κ. Γ. Δροσίνη.

— Ἐξεδόθησαν ἐν Λονδίνῳ τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ θανόντος Χόβαρτ πασᾶ, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Σκηνογραφήματα ἐκ τοῦ βίου μου.» Μεταξὺ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολυταράχου βίου τοῦ ἀγγλοτούρκου Ναυάρχου καταλέγεται καὶ ἡ καταδίωξις τῆς *Ἐνώσεως* καὶ ὁ κατὰ παράβασιν τῶν διεθνῶν νομίμων ἀποκλεισμὸς τῆς Σύρου, ὃν προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι τούτοις.

— Ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου H. T. Wharton ἐγένετο νέα πολυτελέστατα ἐκτετυπωμένη ἔκδοσις τῶν σωζομένων ἀποσπασμάτων τῆς Σαπφοῦς. Τὸ κείμενον εἶναι ἐκτετυπωμένον διὰ χαρακτήρων ἀπαραλλάκτων τῇ γραφῇ παλαιῶν καλῶν χειρογράφων, τῇ καλουμένῃ cursiva. Προσέθεσε δ' ὁ ἐκδότης καὶ πανομοιότυπον τῶν εἰς τὴν Σαπφὼ ἀποδιδομένων ἀποσπασμάτων, τῶν περιεχομένων ἔν τινι παπύρῳ τοῦ Βερολίνου.

— Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τῆς *Ἑλληνικῆς παλαιογραφίας* V. Gardthausen, καθηγητὴς τοῦ ἐν Λειψίᾳ Πανεπιστημίου ἐξέδωκεν ἐν Ὀξφόρδῃ κατάλογον τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς μονῆς τοῦ Σινᾶ (Catalogus codicum graecorum Sinaiticorum).

— Ἐξεδόθη καὶ ἰδιαιτέρως τὸ ἐν τῇ Revue du monde latin τὸ πρῶτον τυπωθὲν ἔργον τῆς βαρώνης D. de Guldencrone περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ φραγκοκρατίας. (L' Achaïe féodale ; étude sur le moyen âge en Grèce. 1205-1456).

Digitized by Google

'Εξεδόθη ἐκ τῶν Καταστημάτων 'Ανέστη Κωνσταντινίδου ἡ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ἐμμέτρως μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Στ. Ι. Στεφάνου κωμῳδία τοῦ διασήμου Γάλλου ποιητοῦ Th. Banville «ὁ Σωκράτης καὶ ἡ σύζυγός του», ἥτις παρεστάθη κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν 'Ολυμπίων καὶ ἐπεκροτήθη διὰ τὴν ἐπιτυχίαν μεθ' ἧς ὁ νεαρὸς μεταφραστὴς ἀπέδωκε τὴν χάριν τοῦ πρωτοτύπου.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς. Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,20.

— 'Επίσης ἐξεδόθη κομψὸν τομίδιον ὑπὸ τὸν τίτλον *Τὸ ἄσυλον τῶν θεῶν*, ἐντυπώσεις τοῦ κ. 'Ιω. Μ. Δαμβέργη ἐκ τοῦ Δωδεκαθέου τοῦ παρ' ἡμῖν διακεκριμένου γλύπτου κ. Γ. Βρούτου καὶ περιγραφὴ γλαφυρὰ μετὰ πολλοῦ αἰσθήματος γεγραμμένη.

— 'Εξεδόθη τὸ ε' τεῦχος τοῦ ὑπὸ τῶν κ. κ. Σ. Κ. Μπαλάνου καὶ Γ. Μελισσουργοῦ, δικηγόρων, μεταφρασθέντος *'Εγχειριδίου 'Εμπορικοῦ δικαίου* τῶν παρισινῶν νομοδιδασκάλων κ. κ. Ch. Lyon Caen καὶ D. Renault καὶ διαφόροις σημειώσεσι πλουτισθέντος ὑπὸ τῶν μεταφραστῶν.

Εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας», ἐπὶ προκαταβολῇ δραχ. 5 διὰ πέντε φυλλάδια.

— Νέον δραματικὸν ἔργον ἐδημοσίευσεν ἄρτι ὁ κ. Δημ. Α. Κορομηλᾶς, τὴν *Κλυτίαν*, δρᾶμα εἰς πράξεις τρεῖς, οὗτινος τὴν ὑπόθεσιν ἠρύσθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἱστορήματος τοῦ 'Ηροδότου περὶ Κανδαύλου τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Κλυτίας, ἣν καὶ ἄλλως ὀνομάζουσιν ἄλλοι. Τὸ δρᾶμα ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς «'Εφημερίδος», τὴν δ' ὑπόθεσιν διεξάγει ἐπιτυχῶς ὁ ποιητὴς ἔν τε τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ συνόλου, τῇ ἀπεικονίσει τῶν χαρακτήρων καὶ τῇ ἁρμονικῇ κατασκευῇ τοῦ στίχου, ἅτινα διακρίνουσι καὶ τὰ προηγούμενα ἔργα τοῦ κ. Κορομηλᾶ.

— 'Εν τῷ γαλλικῷ ἐπιστημονικῷ συγγράμματι «La semaine médicale» ἐδημοσιεύθη ἀνταπόκρισις τοῦ ἐν Σύρῳ εὐδοκίμου ἰατροῦ κ. 'Ιωάννου Φουστάνου, ἀνακοινοῦντος ὅ,τι ἄξιον ἀναγραφῆς παρέχει ἡ παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὴ κίνησις ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ ἐπ' ἐσχάτων.

— 'Εδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρίδωνος Μηλιαράκη «τὸ δεύτερον βοτανικὸν δημοσίευμα τοῦ κ. 'Αφεντούλη». Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» καὶ διανέμεται δωρεάν.

— 'Εδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Τμήματος τῆς δημοσίας Οἰκονομίας καὶ στατιστικῆς ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν ἀδελφῶν Περρῆ εἰς ὀγκώδη τόμον στατιστικοὶ πίνακες περὶ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἐν 'Ελλάδι, πλὴν τῶν νέων ἐπαρχιῶν, κατὰ τὰ ἔτη 1878, 1879, 1880, 1881, 1882 καὶ 1883. 'Αποστέλλον ἀντίτυπα τῶν πινάκων τούτων εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς, τὸ ὑπουργεῖον ἐντέλλεται αὐταῖς συγχρόνως δι' ἐγκυκλίου του, ὅπως προσκαλέσωσι τὰς ἐν τῇ περιφερείᾳ των ἐκκλησιαστικὰς καὶ δημοτικὰς ἀρχάς, ἵνα ἐξελέγξωσι μεθ' ὅσης δύνανται μείζονος ἀκριβείας τὰ ἐν τοῖς πίναξι δημοσιευθέντα δεδομένα, ἰδίως τῶν γάμων καὶ γεννήσεων τῶν γενομένων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1878—1883, ὑποβάλωσι δὲ τὰς παρατηρήσεις των διὰ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ὅσον τάχιον εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν 'Εσωτερικῶν.

— 'Ο γλύπτης κ. Γ. Βροῦτος παρεσκεύασεν ἤδη ἐν τῷ ἑρμογλυφείῳ αὐτοῦ τὸ ἐκ γύψου πρόπλασμα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου κ. Κωνσταντίνου Ζάππα, ὃν ἀνέθηκεν αὐτῷ ἡ ἐπιτροπὴ τῶν 'Ολυμπίων νὰ λαξεύσῃ ἐκ μαρμάρου πεντελησίου.

— 'Εξεδόθη καὶ εἰς χωριστὸν φύλλον τὸ ἐν τῇ *'Εφημερίδι* δημοσιευθὲν κάλλιστον ποίημα τοῦ κ. Γ. Μαρτινέλη «Εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου».

— 'Αγγέλλεται ἡ ἔκδοσις «*Παιδαγωγικῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου*» ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαὴλ Κ. Σακελλαροπούλου, διευθυντοῦ τοῦ ἐν 'Επτανήσῳ Διδασκαλείου. Τὸ βιβλίον, προσεχῶς ἐκδιδόμενον, θὰ τιμᾶται δραχ. 4 καὶ θὰ πωλῆται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας».

— 'Εκ τοῦ ἐν Λειψίᾳ γνωστοῦ 'Ελληνικοῦ Πολυχρωμολιθογραφείου τοῦ ὁμογενοῦς κ. Ι. Δ. Νεράντζη ἐξεδόθη ἐσχάτως Γεωγραφικὸς ἌΑτλας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις σπουδαζόντων. Τὸ ἔργον κατηρτίσθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελευταίων πολιτικῶν μεταβολῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων· σύγκειται δὲ ἐν 19 πολιτικῶν καὶ 18 φυσικῶν πινάκων καὶ εἶνε φιλοκάλως ἐκτετυπωμένον.

— 'Εξεδόθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἐνταῦθα Καταστήματος μουσικῆς τοῦ κ. Βελουδίου «'Ο ἀποκλεισμός,» ἐμβατήριον ᾆσμα τονισθὲν ἐπὶ τῶν στίχων ποιηματίου τοῦ κ. Γ. Ι. Μαγγιώρου ὑπὸ τοῦ ἀποφοίτου τοῦ 'Ωδείου κ. Ι. Σ. Κολιάτσου.

— 'Εξεδόθη ὡσαύτως τὸ «'Εγκόλπιον 'Ημερολόγιον στατιστικῆς» τοῦ κ. Μ. Πανᾶ, περιέχον πλείστας χρησίμους πληροφορίας. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 2.

— 'Ο ἐν Γαλαξίῳ εὐδοκίμως τὰ ἑλληνικὰ γράμματα διδάσκων ἐν τῷ 'Ελληνικῷ 'Εκπαιδευτηρίῳ τοῦ κ. Δ. Βενιέρη καθηγητὴς κ. Ν. Γ. Δόσιος ἐδημοσίευσεν ἄρτι *Λόγον περὶ Πρακτικῶν Σχολῶν*, ὃν ἀπήγγειλε κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων τοῦ 29ου σχολικοῦ ἔτους τοῦ εἰρημένου 'Εκπαιδευτηρίου.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Πρακτικὰ αὐτῆς τοῦ ἔτους 1885

'Η δημοσίευσις τῶν ἐτησίων πρακτικῶν τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρίας βραδύνει τοσοῦτον, ὥστε κατὰ τὴν δημοσίευσίν των τὰ πλεῖστα τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναγραφομένων εἶσιν ἤδη γνωστά, ἂν οὐχὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐν τοῖς κυριωτέροις. Οὐχ ἧττον ὁ ἀρχαιολόγος, ὁ λόγιος, ὁ ἁπλοῦς φιλάρχαιος μετ' εὐχαριστήσεως διεξέρχεται τὸν τόμον τοῦτον, ἐν ᾧ μετ' ἀκριβείας ἀποτυποῦται πᾶσα σχεδὸν ἡ ἐν 'Ελλάδι ἀρχαιολογικὴ κίνησις τοῦ ἔτους πρὸς ὃ σχετίζονται τὰ πρακτικά. Κατὰ τὸ ἔτος εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ τόμος, ὃν ἔχομεν σήμερον ὑπ' ὄψει μετὰ πλείστης φιλοκαλίας ἐκτετυπωμένον ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῶν ἀδελφῶν Περρῆ, ἤτοι τὸ 1885, ἡ 'Αρχαιολογικὴ 'Εταιρία διεξήγαγεν ἐν ὅλῳ ἓξ ἀνασκαφάς: ἐν τῇ 'Ακροπόλει, ἐν τῷ τόπῳ τῆς πυρποληθείσης τῶν 'Αθηνῶν ἀγορᾶς, ἐν Πειραιεῖ, ἐν 'Ελευσῖνι (συνέχεια), ἐν 'Επιδαυρίᾳ (ὡσαύτως) καὶ τέλος ἐν τῇ Λακωνικῇ, δυτικῶς τῆς πάλαι μὲν 'Επιδαύρου Λιμηρᾶς, νῦν δὲ Μονεμβασίας καὶ δὴ ἐν τῷ δήμῳ 'Ασωποῦ παρὰ τὸ χωρίον Φοινίκι ἐν θέσει Χασάναγα καλουμένῃ.

'Η ἐν τῇ 'Ακροπόλει ἀνασκαφὴ ἐγένετο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν ἐποπτείαν τοῦ γεν. ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, κ. Καββαδία, γνωστὸν δ' ὅτι κατέληξεν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν, ἅμα ἀρχομένου τοῦ ἐπομένου ἔτους 1886, πολυτίμων διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς γλυπτικῆς εὑρημάτων. 'Η ἐν τῷ τόπῳ τῆς πυρποληθείσης ἀγορᾶς τῶν 'Αθηνῶν διεξήχθη πρὸς ἔρευναν τοῦ ἐκεῖ ὑποφαινομένου ἀρχαίου τετραγωνικοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ οἱ ἀρχαιολογοῦντες, λαμβάνοντες τὸ ἐνδόσιμον ἐκ μιᾶς σκοτεινοτάτης περικοπῆς τοῦ Παυσανίου, καλοῦσι γυμνάσιον τοῦ 'Αδριανοῦ ἢ στοὰν τοῦ 'Αδριανοῦ ἢ οἱ ἐφεκτικώτεροι αὐτῶν ἁπλῶς τετράγωνον τοῦ 'Αδριανοῦ. Χάριν τῆς ἐρεύνης ταύτης, σπουδαίας ὑπὸ ἀρχαιολογικὴν ἔποψιν, καθῃρέθη καὶ τὸ ἐρείπιον τῆς ἐκεῖ εὑρισκομένης ἐκκλησίας, ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρόν, τοῦτο δὲ ἵνα οἱ ἐκ τῶν ἡμετέρων εὐκαταφορώτεροι εἰς ἐπικρίσεις προσερχόμενοι βλέπωσι καὶ πείθωνται, ὅτι δὲν καθαιρεῖται ἄξιόν τι διατηρήσεως ἀρχιτεκτόνημα τῶν βυζαντινῶν χρόνων, ἀλλὰ πολὺ μεταγενέστερον συνανάφυρμα ἢ συμπίλημα ἀνομοιοτάτων μερῶν. Κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην ἀνεκαλύφθησαν πολλὰ ἴχνη ὑποτιθεμένου ἐκεῖ, κατὰ τὰς νύξεις τοῦ Παυσανίου, οἰκοδομήματος, ἐβεβαιώθησαν δὲ ἢ ἐξηλέγχθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνακριβῆ πολλὰ κατ' εἰκασίαν μέχρι τοῦδε περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ πιστευόμενα. 'Εκτὸς τούτων, ἀνεκαλύφθησαν διάφορα λίθινα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, οἷον κίονες, κιονόκρανα, βάσεις κιόνων, ἐπιστύλια, τμήματα ζωοφόρου κτλ., γλυπτὰ διάφορα περιφερῆ καὶ ἀνάγλυφα κολοβὰ πάντα, ἓν ὡρολόγιον ἡλιακὸν κολοβόν, φυλακτόν, ἴσως χριστιανικόν, εἰς σχῆμα βιβλιαρίου, μία χαλκῆ κεφαλὴ καί τινα χαλκᾶ σκεύη, τινὲς τῶν περικτίστων πηλίνων πίθων οἵους πᾶσα ἀνασκαφὴ ἐν 'Αθήναις παρουσιάζει, ἐπιγραφαὶ ἱκαναὶ τῶν ἑλληνικῶν, ρωμαϊκῶν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα χρόνων καὶ διάφορα ἀρχαῖα καὶ νεώτερα νομίσματα, μέχρι καὶ σημερινῶν χαλκίνων κερμάτων, ἀποτελούντων ἐν ὅλῳ ποσὸν 5,46 δραχμῶν!

'Εκ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἐγένετο δῆλον, ὅτι ἡ οἰκοδομὴ ἡ ὑψουμένη ἄλλοτε ἐν ᾧ χώρῳ ἠγείρετο μέχρι πρό τινος ἡ πυρποληθεῖσα ἀγορά, οὐ μόνον παμμεγέθης εἶνε ἀλλὰ καὶ πολυτελεστάτη. Τὸ οἰκεῖον αὐτῆς ὄνομα οὐδεὶς δύναται νὰ

Digitized by Google

ὁρίσῃ μετὰ πειθοῦς, διότι ἐλλείπει ἡμῖν πρὸ πάντων ἐπιγραφή τις τοιαύτη, ὁποία ἐκείνη ἡ πρὸ εἰκοσιπενταετίας δηλώσασα ἀριδήλως τὴν τοῦ Ἀττάλου Στοάν. Ὅστις ὅμως εὐχαριστεῖται καὶ εἰς εἰκασίας, οὐχὶ πάντῃ ἀπιθάνους, δύναται ἂν θέλῃ, καὶ ἀπὸ τοῦδε νὰ τὴν θεωρῇ ὡς τὸ κτίσμα ἐκεῖνο τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ περὶ οὗ τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν χωρίον τοῦ Παυσανίου, ἄνευ διακρίσεως τόπου, ἐξ οὗ καὶ ἡ πυκνὴ αὐτοῦ ἀσάφεια, λέγει: «Ἀδριανὸς δὲ κατεσκευάσατο μὲν »καὶ ἄλλα Ἀθηναίοις ναὸν Ἥρας καὶ Διὸς πανελληνίου καὶ »θεοῖς τοῖς πᾶσιν ἱερὸν κοινόν· τὰ δὲ ἐπιφανέστατα ἑκατὸν »εἴκοσι κίονες φρυγίου λίθου· πεποίηνται δὲ καὶ ταῖς στοαῖς »κατὰ τὰ αὐτὰ οἱ τοῖχοι καὶ οἰκήματα ἐνταῦθα ἐστιν ὀρόφῳ »τε ἐπιχρύσῳ καὶ ἀλαβάστρῳ λίθῳ, πρὸς δὲ ἀγάλμασι κεκο»σμημένα καὶ γραφαῖς· κατάκειται δὲ εἰς αὐτὰ βιβλία· καὶ »γυμνάσιόν ἐστιν ἐπώνυμον Ἀδριανοῦ· κίονες δὲ καὶ ἐνταῦθα »ἑκατὸν λιθοτομίας τῆς Λιβύων.»

Ἡ ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ἐφόρου κ. Ἰακὼβ. Δραγάτση διεξαχθεῖσα ἀνασκαφὴ ἀνέδειξεν ἐν μέρει, ἀλλ' ἱκανῶς πως, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του κτίσμα ἐν Ἑλλάδι, τοὺς νεωσοίκους τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῶν πάλαι Ἀθηναίων. Τετάρτη ἀνασκαφὴ εἶνε ἡ ἀπὸ ἐτῶν κατ' ἐξακολούθησιν γινομένη ἐν Ἐλευσῖνι, διεξαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Φιλίου, καὶ προαγαγοῦσα εἰς φῶς ἄξια λόγου. Ἡ πέμπτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο, ὑπὸ τὸν κ. Καββαδίαν, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τοῦ ἐν τῇ Ἐπιδαυρίᾳ, ἀνασκαφέντος ὁλοκλήρου τοῦ νοτιανατολικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀνακαλυφθέντος ἐν ἔτει 1884 οἰκοδομήματος καὶ ἐξερευνηθέντος τοῦ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνεσκαμμένου χώρου πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς νότον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἡ ἕκτη καὶ τελευταία ἐν Φοινίκι ἀνασκαφή, ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Σοφρύλη διεξαχθεῖσα, οὐδὲν ἀπήνεγκεν ἄξιον λόγου. Εἶχον πρὸ καιροῦ εὑρεθῆ αὐτόθι πολλὰ χαλκᾶ μικρὰ εἰδώλια καὶ σκεύη, μάλιστα δὲ χαλκαῖ ταινίαι ἔχουσαι ἐπιγραφὰς «ἱερέων καὶ πυρφόρων Ἀπόλλωνος Ὑπερτελεάτα», ἀλλ' αἱ δίκαιαι προσδοκίαι τῆς Ἑταιρίας, ὅτι θὰ ὑπελάνθανεν ἐκεῖ ἓν τῶν παρὰ τοῦ Παυσανίου μνημονευομένων κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη ἱερῶν, δὲν ἐδικαιώθησαν. Ἀνεκαλύφθησαν δὲ μόνον δωρικόν τι κιονόκρανον μετ' ἐπιγραφῆς μεταγενεστέρων χρονῶν, τεμάχια κιόνων ἀραβδώτων, τεμάχιά τινα ἐνεπιγράφων χαλκῶν ταινιῶν, ἀγαλμάτιον χαλκοῦν τέχνης ἀρχαϊκῆς παριστῶν ἄνδρα καί τινα ἄλλα μικρὰ ἔργα, μετενεχθέντα ἐνταῦθα καὶ κατατεθέντα εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Ἐν τέλει τῶν Πρακτικῶν τοῦ 1885 εἰσὶ προσηρτημένοι τρεῖς πίνακες, ὑπὸ τοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑταιρίας διατελοῦντος διακεκριμένου Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Δαῖρπφελ σχεδιογραφηθέντες. Ἐκ τῶν πινάκων τούτων ὁ εἷς εἶνε σχεδιογράφημα τοῦ λεγομένου τετραγώνου τοῦ Ἀδριανοῦ, οἱ δ' ἕτεροι δύο τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀνακαλυφθέντων νεωσοίκων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 12 Νοεμβρίου.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ περιγραφῆς τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου προσθέτομεν σήμερον ἐνταῦθα ὅσα ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως χώρου δὲν ἠδυνήθημεν νὰ συμπεριλάβωμεν ἐν τῇ περιγραφῇ.

Πάντες οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἡγεμόνες, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Σουλτάνου, οἱ διάδοχοι τῶν διαφόρων θρόνων, πολλοὶ πρίγκηπες, οἱ μεγάλοι δοῦκες τῆς Ρωσσίας καὶ οἱ ἀρχιδοῦκες τῆς Αὐστροουγγαρίας, πολλοὶ στρατάρχαι, οἱ παρὰ ταῖς διαφόροις αὐλαῖς διαπεπιστευμένοι ξένοι πρεσβευταί, οἱ πατριάρχαι καὶ οἱ μητροπολῖται τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ ὁ Πάπας, συνεχάρησαν τῷ διαδόχῳ θερμῶς ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει του. Ἰδιάζουσαν στοργὴν μαρτυρεῖ τὸ συγχαρητήριον τηλεγράφημα τοῦ γηραιοῦ πάππου καὶ τῆς μάμμης αὐτοῦ, τῶν Α. Α. Μ. Μ. βασιλέων τῆς Δανίας. Συγκινητικὸν ἐπίσης ἦν καὶ τὸ τηλεγράφημα τοῦ ἐν Δανίᾳ ἐκπαιδευομένου ἀδελφοῦ αὐτοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου.

Ἀπενεμήθησαν δὲ εἰς τὸν διάδοχον ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει αὐτοῦ οἱ μεγαλόσταυροι διαφόρων Κρατῶν ὑπὸ τῶν μοναρχῶν αὐτῶν. Τὸν τῆς Σερβίας ἐκόμισεν ἐνταῦθα ἀντιπρόσωπος τοῦ βασιλέως Μιλάνου, ὁ συνταγματάρχης Τοπάλοβιτζ.

— Ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων Κωνσταντινουπόλεως κ. Λ. Ζαρίφης προσήνεγκε τῷ διαδόχῳ ἐπιταγὴν 100,000 φράγκων ἵνα διαθέσῃ ταῦτα ὑπὲρ οἱουδήποτε σκοποῦ. Ὅμοιον ποσὸν ἀπέστειλεν ἐξ Ἀλεξανδρείας τῷ διαδόχῳ ὁ ὁμογενὴς κ. Ἀβέρωφ. Ὁ διάδοχος, ἀποδεχθεὶς τὰς προσφορὰς ταύτας, ἐδήλωσεν ὅτι θέλει διαθέσει αὐτὰς ὑπὲρ ἱεροῦ σκοποῦ.

— Ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων Κωνσταντινουπόλεως κ. Γ. Εὐγενίδης προσήνεγκε τῷ διαδόχῳ βαρύτιμον βυζαντινὴν σπάθην, ἐπίκυρτον τὸ σχῆμα, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένη καὶ ἐγκεχρυσωμένη εἰκὼν τῆς Παναγίας, φερούσης βρέφος τὸν Ἰησοῦν, περὶ δὲ τὴν εἰκόνα γραμμὴ περικλείουσα τὸ ὅλον ἐν σχήματι μεταλλίου ᾠοειδοῦς. Κάτωθεν τοῦ μεταλλίου πρὸς τὴν λαβὴν ὑπάρχουσι πέντε πεντάγωνοι ἀστέρες, ἄνωθεν δὲ πρὸς τὴν αἰχμήν, τρεῖς ὅμοιοι καὶ ἄνωθεν τῶν τριῶν τούτων εἰκὼν δύο ἀγγέλων, μετὰ πτερύγων καὶ χιτῶνος ποδήρους, ὑποβασταζόντων δὲ στέμμα βυζαντινόν. Κατὰ μῆκος τῆς λεπίδος πρὸς τὴν αἰχμὴν ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς. «Σὺ βασιλεῦ ἀήττητε, λόγε Θεοῦ Παντάναξ».

— Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἠπείρου ἐδωρήσατο τῷ διαδόχῳ σπάθην ἀργυρᾶν (πάλλαν) ἁρματωλικῆς ἐποχῆς (χρονολογίας 1122 ἔτους Ἑγείρας, ἤτοι 1784 μ.Χ.) ἐφ' ἧς ὑπάρχει κεντημένη ἡ ἐπιγραφὴ «τῷ διαδόχῳ» καὶ τὸ ἔμβλημα τῆς Ἠπείρου, ἤτοι κεραυνὸς ἐντὸς στεφάνου ἐκ δύο κλάδων φηγοῦ, μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῆς «Ἀπειρωτῶν». Ὁ διάδοχος, δεχόμενος τὰ δῶρα ταῦτα ὡς καὶ τὴν ἐπὶ μεμβράνης διὰ τοῦ βυζαντινοῦ ἀλφαβήτου γεγραμμένην προσφώνησιν τῆς ἐπιτροπείας, ἣν ἀνέγνω αὐτῷ ὁ καθηγητὴς κ. Ι. Τζέτζης, εἶπε τὰ ἑξῆς εἰς τὸ ἔπακρον συγκεκινημένος: «Ἀποδέχομαι »ἀσπασίως, μετὰ συγκινήσεως καὶ ἐγκαρδίως, τὸ πολύτιμον δῶ»ρον τῆς δούλης Ἠπείρου. Τὰ σύμβολα ἀρκοῦσι πρὸς ἀνά»μνησιν.» Ἐκτὸς τούτων καὶ ἄλλα δῶρα πολύτιμα προσηνέχθησαν τῷ διαδόχῳ. Μεταξὺ ἄλλων ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Μακεδόνων προσήνεγκεν αὐτῷ ὅπλον τοῦ ἀγῶνος.

— Ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει τοῦ διαδόχου ἑώρτασε, κατὰ τὸ παρελθὸν Σάββατον, καὶ ὁ Πειραιεὺς διὰ μεγίστης φωταψίας τοῦ λιμένος καὶ ἄλλων λαμπρῶν θεαμάτων. Ὁ βασιλεύς, ἡ βασίλισσα καὶ ὁ διάδοχος κατῆλθον εἰς Πειραιᾶ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς ἑορτῆς, ἐγένοντο δὲ δεκτοὶ παρὰ τοῦ λαοῦ μετὰ ἐνθουσιασμοῦ ἀκρατήτου. Ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ διάδοχος ηὐχαρίστησαν τὸ πλῆθος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Λεπτομερῶς ἀπαντῶμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς.—κ. Κ. Π. Πάτρας. Τὸ φύλλον ἀπεστάλη. Περιμένομεν ἀπάντησιν εἰς ἐπιστολήν μας.—κκ. Ν. Ι.Π. Κωνσταντινούπολιν, Σ. Γ. Bielitz, Γ. Κ. Μυτιλήνην, Λ. Σ. Βάρναν καὶ Π. Ρ. Κισνόβιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Συνδρομητῇ ἐκ Πατρῶν.* Illustration. Συνδρομὴ ἐτησία φρ. χρ. 44, ἑξάμηνος τὰ ἥμισυ. Δύνασθε νὰ ἐγγραφῆτε δι' ἑνὸς τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων Wilberg ἢ Beck.—*Φιλοχόρῳ.* Ἡ ἐξελλήνισις τῆς γερμανικῆς λέξεως Walzer διὰ τῆς λέξεως στρόβιλος εἶναι λίαν ἐπιτυχής. Καίτοι ἀγνοοῦμεν πῶς ὠρχοῦντο οἱ ἀρχαῖοι τὸν στρόβιλον, εἰκάζομεν ὅμως ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως ὅτι ἡ ὄρχησις ἐκείνη ἦτο παραπλησία τῷ *βάλς*. Δὲν εἶναι δὲ τὸ βάλς ὄρχησις καινοφανὴς ὡς τινες διισχυρίσθησαν· μόνη ἡ λέξις εἶνε νέα, ἀντικαταστήσασα τὴν ἀρχαίαν γερμανικὴν ὀνομασίαν τῆς αὐτῆς ὀρχήσεως Langaus ἀπὸ τοῦ ἔτους 1787, ὅτε τὸ πρῶτον ἐχόρευσαν βάλς τέσσαρες χορευταὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου, διδασκομένου ἐν Βιέννῃ τοῦ μελοδράματος «Λίλλα ἢ καλλονὴ καὶ ἀρετή».—Σεβ. Ι. Μ. Νίκαιαν καὶ κκ. Δ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Ν. Γ. Α. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κ. Κ. Μ. Κ. Ταγανρόγ. Τὸ φύλλον ἀπεστάλη. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπηντήσαμεν ἤδη πρὸ ἡμερῶν.—*Γεωργίῳ.* Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 397 φύλλον τῆς «Ἑστίας» τῆς 7 Αὐγούστου 1883. — Κυρίᾳ Αἰ. Δ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἀντίτυπον ἡμερολογίου. Ἡ Ὀδύσσεια ἐν τῇ γαλλικῇ μεταφράσει τιμᾶται δραχ. 25, ἡ Ἰλιὰς δραχ. 30.—κ. Ἀδελφ. Σ. Παρὰ τοῦ ἐν Πειραιεῖ κ. Ν. Χ. ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον τῆς τε συνδρομῆς καὶ τῶν βιβλίων, ἅτινα καὶ ἀπεστείλαμεν ὑμῖν πλὴν τῶν «Καθηκόντων τῆς μητρός», τὰ ὁποῖα ἀποσταλήσονται εὐθὺς ὡς ἐκδοθῶσι. —κ. Ι. Τ. Ὕδραν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Ν. Α. Ὁ περίφημος ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸς

Digitized by Google

εἶχεν ὕψος 70 πήχεων ἑλληνικῶν, ἤτοι 32 μέτρων καὶ 37 ὑφεκατομμέτρων. Ὅθεν ἦτο κατὰ 14 μέτρα περίπου ἐλάσσων τοῦ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κολοσσιαίου ἀγάλματος τῆς ἐλευθερίας ἔχοντος ὕψος 46 μ, 08, καὶ κατὰ 12 περίπου τῆς ἐν Παρισίοις στήλης τῆς Βενδώμης. Ἦτο δὲ μείζων πάντων τῶν ἄλλων ἐν Εὐρώπῃ νῦν κολοσσῶν, ἤτοι τοῦ ἐν τῷ Τευτοβουργείῳ δρυμῷ μνημείου τοῦ Ἕρμανν, ἔχοντος ὕψος 28, μ. 30, τοῦ παρὰ τὴν Ἀρώνην ἀνδριάντος τοῦ Καρόλου Βορρομαίου (23, μ.), τοῦ ἐν Πουὺ τῆς Γαλλίας ἀγάλματος τῆς Παναγίας (16, μ) καὶ τοῦ ἐν Μονάχῳ ἀγάλματος τῆς Βαυαρίας (15, μ 70.)—κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν. — κ. Ν. Δ. Δ. Χάλκην. Τὸ σημειούμενον φύλλον ἀπεστάλη. Διὰ γραμματοσήμου γαλλικοῦ δύνασθε νὰ ἀποστέλλητε τὸ ἀντίτιμον.— κ. Φ. Ι. Χ. Βουκουρέστιον. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς διὰ τὴν Ἑστίαν.—*Μισαγύρτη.* Ἀκριβῶς εἰς ταῦτα οἱ Εὐρωπαῖοι εἶνε ἀνυπέρβλητοι, ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ ὑπερακοντίζουσι καὶ αὐτούς. Ἀμερικανικὴ ἐφημερὶς συνιστῶσα ζωγράφον τινὰ ἔγραψεν ὅτι οὗτος τόσον ἐπιτυχῶς δύναται νὰ ζωγραφήσῃ ἐπὶ ξύλου τὸ μάρμαρον. ὥστε ἂν θέσῃ τις αὐτὸ κατόπιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος θὰ βυθισθῇ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου ὡς ἀληθὲς μάρμαρον..— κ. Β. Μ. Πειραιᾶ. Δὲν εἶνε ἡμῖν γνωστόν.— κκ. Κ. Π. Π. Σύρον καὶ Χ. Δ. Δ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.— κ. Ζ'. Διότι τὸ ποιὸν τῶν ἀποστελλομένων εἶνε εἰς ἀπελπιστικῶς ἀντίστροφον λόγον πρὸς τὸ ποσόν.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ: Μετεωρολογικοὶ καὶ χρονολογικοὶ πίνακες. Προφητεῖαι τῶν Ἡμερολογίων. Διάρκεια τῆς ἡμέρας. Σεισμοὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἐξήγησις φυσικῶν φαινομένων κλπ. κλπ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ: Βασιλικὴ οἰκογένεια. Χρονικὰ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως. Ἑλληνικὴ Σημαία. Ἑλληνικὰ Παράσημα. Βουλευταί. Ἀπόκτησις ἑλλ. ἰθαγενείας. Μεταφορὰ δημοτικῶν δικαιωμάτων. Στρατολογία. Εὑρετήριον τῆς Ἑλλην. νομοθεσίας 1885-86. Τὰ ἐλεύθερα τελωνειακοῦ δασμοῦ. Πίνακες δυνάμεως τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν ἐπιστρατεύσει. Στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἐκπαίδευσις. Παραγωγὴ καπνοῦ, ξυλείας κλπ. Μεταλλεῖα, ὀρυχεῖα, ἁλυκαί. Ἰαματικὰ λουτρά. Ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑλλάδος. Προσωπικὸν δημοσίας ὑπηρεσίας. Νέος νόμος Χαρτοσήμου κλπ.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ: Ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι. Τοπογραφικοὶ ὁδηγοὶ αὐτῶν.— Τομὴ Ἰσθμοῦ Κορίνθου. Ἐμπορικὴ ἀτμοπλοΐα ἐν Ἑλλάδι. Ξέναι ἀτμοπλοϊκαὶ ἑταιρίαι. Ταχυδρομεῖα. Τηλεγραφεῖα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑ: Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως. Πιστωτικὰ Καταστήματα καὶ Ἑταιρίαι.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ: Ἐθν. Πανεπιστήμιον. Γυμνάσια. Ἑλλην. σχολεῖα. Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρία. Δημοτικὰ σχολεῖα. Δημοτικὰ σχολεῖα Ἀθηνῶν.

Ὑγιεινή, Καθημερινὸς βίος, Ὑγιεινὴ τῆς Ψυχῆς, Ἐδῶ κ' Ἐκεῖ, Ἐπιστημονικὴ καὶ Καλλιτεχνικὴ κίνησις, Νεκρολογία, Μικρὸς ὁδηγὸς τῶν Ἀθηνῶν.

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τῶν κ.κ. *Ἀγ. Βλάχου Ἀντ. Μηλιαράκη, Σ. Λάμπρου, Α. Μηλιαράκη, Χ. Ἀποστολίδου, Ν. Ἀποστολίδου, Ἀρ. Κουρτίδου, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Σουρῆ, Ι. Πολέμη, Γ. Δροσίνη.*

ΟΚΤΩ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ὑπὸ Θ. Ἀννίνου.

ΛΑΧΕΙΟΝ

Ὁ κάτοχος ἑκάστου ἀντιτύπου εἶνε καὶ κάτοχος ἑνὸς ἀριθμοῦ λαχείου ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου εἶν' ἐκτετυπωμένος ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ ΕΣΤΙΑΣ, καὶ τιμᾶται δρ. 2.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἀντὶ δρ. 2,25 καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντὶ φρ. ἀργ. 2,50.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

12 Δεκεμβρίου 1886

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Δρ. ν.	401.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	403.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	461.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	378.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	256.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	249.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	184.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	237. -
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89 —
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	476.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. »	4.090.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . »	60.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	56.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας..»	166.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	107.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	296.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	31.50
» 3μηνν......	
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως.	125 50
» Τραπεζικὸν 3μηνν	
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.................	24.95
Λίρα ὀθωμανικὴ.................	

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ.-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ.-ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» δραχ. 2,50. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως.

Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Α' ποιότητος δραχ. 2,50 τὰ 100.

Ἐπὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Β' ποιότητος δραχ. 2 τὰ 100.

Κατασκευάζονται σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους.

Ἀντιπρόσωποι τῆς Société Parisienne Βιέννης, ἐκτελούσης ἐλαιογραφικὰς εἰκόνας ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποστολῇ φωτογραφίας·

Κ Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΥ

ΑΝΑ ΤΑ ΟΡΗ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πάτραι.—Βαλατούνα.—Ἅγιος Ἀνδρέας.—Ἅγιος Ἰωάννης.—Κερπινή.—Μέγα Σπήλαιον. — Καλάβρυτα. — Ἁγία Λαύρα.—Κλαπατσοῦνα.

Κομψὸν τομίδιον ἐκ σελίδων 79.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχμῆς. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχ. 1,20.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886 — 6??

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 521 — 21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ — 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 521 — 21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ — 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 573

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ, διήγημα.
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΣ τῶν μελάνων οἴνων τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Π. Γενναδίου.
ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ.
Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ.
ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ ποίημα ὑπὸ Ι. Πολέμη.
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ 11ου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν αὐτῆς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομήν των, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις, μὴ προτιθεμένη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἱδρύσῃ ἰδίαν ἀρχαιολογικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις, ὡς ἤδη ἔχουσι πράξει ἡ Γαλλία, Γερμανία, Ἀγγλία καὶ Ἀμερική, σκέπτεται νὰ συνεργασθῇ οὐχ ἧττον ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ αὐτὸ τέρμα, ὁρίζουσα μόνιμον αὐτῆς ἀρχαιολογικὸν ἀντιπρόσωπον ἐν Ἀθήναις, ὅστις θὰ ἔχῃ ἔργον τὴν ἀποστολὴν ἐκθέσεων περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν, τὴν διεύθυνσιν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν καὶ τὴν περισυναγωγὴν ἐπιγραφῶν. Ἐν βραχεῖ χρόνῳ θέλει διορισθῇ ὁ πρῶτος τοιοῦτος ἀντιπρόσωπος.

— Ὁ Ἄγγλος κ. Βίλλιαμσον, ἀσχολούμενος περὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν ἀρχαίων τινῶν χαλκωρυχείων ἐν Κύπρῳ κατὰ τὴν θέσιν Πόλι τοῦ Χρυσικοῦ ηὐτύχησε νὰ εὕρῃ σπουδαῖον ποσὸν ἀρχαίων νομισμάτων. Ἐπ' ἴσης δ' εὑρέθησαν ἐν τῇ θέσει τοῦ ἀρχαίου Ἰδαλίου ἀρχαῖα ἀγγεῖα, ὧν τὰ ἄριστα ἠγόρασεν ὁ κ. Βάρρεν, ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἀγγλικῆς διοικήσεως, καὶ ἅτινα κατετέθησαν ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Νικοσίας, ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τῷ σχηματίζεσθαι.

— Ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ ἰνστιτούτῳ τοῦ Λονδίνου ὁ κ. Θεόδωρος Βέντ, γνωστὸς ἐκ διαφόρων αὐτοῦ μελετῶν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς νήσοις, ἀνέγνω διατριβὴν περὶ ὁμηρικῶν παραλληλισμῶν πρὸς τὸν νεώτερον ἑλληνικὸν βίον.

— Ἐν Ἰταλίᾳ ἱδρύθη Ἀσιατικὴ ἑταιρία τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ διακεκριμένου ἐν Φλωρεντίᾳ ἀνατολιστοῦ κόμητος Ἀγγέλου δὲ Γκουβερνάτη. Ἡ ἀσιατικὴ αὕτη ἑταιρία εἶνε ἡ ἕκτη ἱδρυομένη. Μέχρι τοῦδε ὑπῆρχον μόνον πέντε, ἡ τῶν Παρισίων, ἡ τῆς Βεγγάλης ἔχουσα διακλαδώσεις ἐν Βομβάῃ καὶ Μαδράς, ἡ τοῦ Λονδίνου, ἡ γερμανικὴ ἀνατολικὴ ἑταιρία καὶ ἡ ἀμερικανική. Τῆς νεοσυστάτου ἰταλικῆς ἐπίτιμος πρόεδρος ἐξελέχθη ὁ διάσημος ἰταλὸς ἀραβολόγος Ἀμάρης.

— Ὁ ἐν Ὀξωνίῳ ὑποβιβλιοθηκάριος τῆς βοδλεϊανῆς βιβλιοθήκης Γερμανὸς κ. Ἀδόλφος Neubauer ἐξέδωκε περισπούδαστον κατάλογον τῶν ἑβραϊκῶν χειρογράφων τῆς πλουσίας ταύτης βιβλιοθήκης.

— Ὑπὸ τοῦ Γάλλου κ. Omont ἐξεδόθη ἄξιος λόγου κατάλογος τῶν ἐν ταῖς Ἑλβετικαῖς βιβλιοθήκαις ἑλληνικῶν κωδίκων.

— Ἀπέθανεν ἐν Κοπενάγῃ εἷς τῶν κρατίστων φιλολόγων, ὁ Δανὸς Ἰω. Νικ. Μάδβιγ. Γεννηθεὶς κατ' Αὔγουστον τοῦ 1804, ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ ἐν ἔτει 1826, ὑποβαλὼν ἐμβριθεστάτην διατριβὴν περὶ τῶν φιλοσοφικῶν βιβλίων τοῦ Κικέρωνος. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ 1812 ἐδημοσίευσε πολλὰς βραχείας φιλολογικὰς μελέτας, ἃς ἐξέδωκεν ὁμοῦ ἐν δυσὶ τόμοις ἐν ἔτεσι 1834 καὶ 1842 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Opuscula academica. Ἐν ἔτει 1839 ἐξέδωκε τὸ De finibus bonorum et malorum τοῦ Κικέρωνος, καὶ μετ' ὀλίγον τὴν *Λατινικὴν Γραμματικὴν* (ἧς ἐπίτομος ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Εὐθ. Καστόρχη) καὶ τὸ *Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης*. Μετὰ δὲ τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ κριτικὰς μελέτας περὶ τοῦ Λιβίου (Emendationes Livianae 1860) καὶ τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ Λιβίου, (1861-1866), ὁ Μάδβιγ ἐξέδωκε τὰ Adversaria critica (1871, 1873 καὶ 1884) καὶ πραγματείαν περὶ συντάξεως καὶ διοικησεως τῆς ῥωμαϊκῆς πολιτείας. Πρὸ ὀλίγων δ' ἐτῶν ἑωρτάσθη ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἥτις διεκόπη ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1851 ὅτε ὁ Μάδβιγ ἐχρημάτισεν ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ὁ Μάδβιγ κατὰ τοῦτο ὑπερέχει ἄλλων ἐπιφανῶν φιλολόγων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὅτι ἐξ ἴσου εὐδοκίμως ἠσχολήθη εἴς τε τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ῥωμαϊκὴν γραμματολογίαν καὶ γλῶσσαν.

— Ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία τοῦ Κουρτίου, μεταφρασθεῖσα ἄχρι τοῦδε ἰταλιστὶ καὶ γαλλιστί, μεταφράζεται νῦν καὶ εἰς ἱσπανικὴν γλῶσσαν ὑπὸ Garcia Moreno. Τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐξεδόθη ἐν Μαδρίτῃ πρὸ μικροῦ ὁ πρῶτος τόμος.

— Ἡ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐν Βιέννῃ ἀρχιδουκὸς Ῥάϊνερ περιελθοῦσα συλλογὴ τῶν ἐν Ἐλ Φαγιοὺμ εὑρεθέντων παπύρων, ἡ περιέχουσα πολλὰς χιλιάδας κειμένων εἰς ἕνδεκα γλώσσας, θὰ καταστῇ ἐντὸς ὀλίγου κοινὸν κτῆμα τῶν λογίων, ἐκδοθησομένη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Corpus Papyrorum Raineri.» Ὡς πρόδρομος τῆς συλλογῆς δημοσιευθήσεται πραγματεία τις περὶ αὐτῆς τοῦ ἀσιανολόγου καθηγητοῦ Ἰωσὴφ Καραβατσέκ, εἰς ὃν εἶναι ἐμπεπιστευμένη ἡ φύλαξις ταύτης.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Βιέννῃ ἰατρικῆς ἑταιρίας ὁ καθηγητὴς Puschmann ἐποίησεν ἀνακοίνωσιν περί τινος ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντος ἑλληνικοῦ χειρογράφου, ὅπερ φαίνεται ὅτι ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς Ἄραβας τοῦ μεσαίωνος, ἀλλ' ἔκτοτε ἐθεωρεῖτο ἀπολεσθέν. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο πραγματεύεται περὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ παρέχει ἀκριβῆ ὁπωσδήποτε ἔννοιαν τῶν περὶ τῶν τοιούτων νόσων γνώσεων τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν. Ἐν τῇ αὐτῇ ἀνακοινώσει ὁ Puschmann κατέδειξεν ὅτι δύο ἰατρικαὶ πραγματεῖαι, ὑπολαμβανόμεναι ὡς ἀρχαῖαι ἑλληνικαί, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑλλήνων δῆθεν ἰατρῶν Φιλουμένου καὶ Φιλαγρίου ἐκδοθεῖσαι, εἰσὶν ὑποβολιμαῖαι, συνταχθεῖσαι ὑπὸ Guinter von Andernach, λογίου τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος.

— Ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιγραφῶν ὁ διαπρεπὴς ἀρχαιολόγος Βαλλὼν ἀνέγνω περίεργον Ὑπόμνημα περὶ τοῦ ἑταίρου Ἀμβροσίου Φιρμίνου Διδότου, τοῦ μεγάλου τυπογράφου, γνωστοῦ δ' ἑλληνιστοῦ καὶ φιλέλληνος. Ὁ Διδότος τὴν ἑλληνικὴν ἐσπούδασεν ὑπὸ τὸν Κοραῆν. «Ὁ Κοραῆς, εἶπεν ὁ Βαλλών, καταλιπὼν τὴν πατρίδα του, εἰργάζετο ἐπὶ ξένης γῆς ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἀπελευθερώσεως. Τὸ ἔργον ἦτον ἀκερδές. Ὁ Ἕλλην λόγιος ἔζη ἐν πενίᾳ. Ἠδύνατο ἴσως νὰ ζητήσῃ πόρον διδων μαθήματα· ἀλλ' ἀνεχαιτίζετο ὑπὸ ἀμέτρου αἰσθήματος ἀξιοπρεπείας. Καὶ τὸν νέον Διδότον ἐδέχθη, οὐχὶ ὡς μαθητήν, ἀλλ' ὡς γραμματέα, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μὴ γίνῃ ἑκατέρωθεν λόγος περὶ ἀντιμισθίας. Τὰς παρὰ τοῦ νεαροῦ συνεργάτου ὑπηρεσίας ἀπέτινε διὰ μαθημάτων. Ὑπὸ τοιοῦτον διδάσκαλον αἱ πρόοδοι τοῦ Διδότου ὑπῆρξαν ταχεῖαι. Ἀλλ' ὁ Κοραῆς δὲν ἐδίδαξεν αὐτὸν μόνον ν' ἀγαπᾷ τὴν ἑλληνικὴν

Digitized by Google

γλῶσσαν. Μετέδωκεν αὐτῷ καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν Ἑλλάδα.» Ἐκ φιλελληνισμοῦ ἀγόμενος ὁ Διδότος ἀπῆλθε κατ' ἀρχὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς ἀκόλουθος τῆς γαλλικῆς πρεσβείας, ἐπεσκέφθη δὲ μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ μαρκησίου Ῥιβιὲρ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἐν Κυδωνίαις ἡ διατριβὴ του ὑπῆρξε μακροτέρα. Εὗρεν ἐκεῖ ἑταιρίαν ἑλληνοπαίδων, οἵτινες εἶχον συμφωνήσει νὰ ὁμιλῶσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ τὴν γλῶσσαν τοῦ Θουκυδίδου καὶ τοῦ Ξενοφῶντος. Ἔφερον ἀρχαῖα ὀνόματα. Αὐτὸς ὁ Διδότος μετωνομάσθη Ἀνάχαρσις. Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν, ὁ νεαρὸς φιλέλλην ἐχρημάτισεν ὑπὸ τὸν Σατωβριάνδον γραμματεὺς τοῦ Φιλελληνικοῦ Κομητάτου, ὅπερ τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, καὶ ὡς τυπογράφος δ' εἰργάσθη διὰ παντοίων δημοσιεύσεων εἰς ἀναζωπύρησιν τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνδιαφέροντος.»

— Ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἐβράβευσεν ἐσχάτως τὴν πραγματείαν τοῦ Πχύλου Ζιρὰρ *Περὶ ἀγωγῆς τῶν Ἀθηναίων ἐφήβων*.

— Ἡ Κάρμεν Σύλβα, ἡ ἐστεμμένη ποιήτρια τῆς Ρουμανίας, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐρχομένου ἔτους 1887 παραδίδουσα μαθήματα ἔν τινι τῶν ἀνωτάτων δημοσίων παρθεναγωγείων τοῦ Βουκουρεστίου. Ἡ βασίλισσα αὐτή, ἡ γνωρίζουσα καλῶς τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἐπισκεπτομένη συχνὰ τὸ ἄνω παρθεναγωγεῖον οὐδέποτε ἔμεινεν εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ διδασκαλίας καὶ τῶν ἀπαντήσεων τῶν μαθητριῶν. Ἕνεκα τούτου καλοῦσα παρ' ἑαυτῇ πολλὰς τῶν εὐφυεστέρων μαθητριῶν ἐδίδεν εἰς αὐτὰς ἰδιωτικὰ μαθήματα νεωτέρας φιλολογίας. Ἐκ τούτου ὅμως προέκυψαν σκηναὶ ἀντιζηλίας καὶ μικροφιλοτιμιῶν μεταξὺ τῶν μαθητριῶν, οὕτω δὲ ἡ βασίλισσα συνεννοηθεῖσα μετὰ τοῦ βασιλέως Καρόλου ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τούτου ἐν τῷ δημοσίῳ σχολείῳ, ἔν τινι δὲ συνεδριάσει τῶν καθηγητῶν ὥρισεν ἡ ἰδία τὰς ὥρας τῆς διδασκαλίας.

Ἐν Κερκύρᾳ τελοῦνται σήμερον τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ πρώτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδίστρια. Ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ Κερκύρας ἐφιλοτιμήθη ἵνα ἡ ἑορτὴ τελεσθῇ ὅσον οἷόν τε μεγαλοπρεπής, προσκεκλημένοι δ' εἰς αὐτὴν θέλουσι παραστῇ ἀντιπρόσωπος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ὁ ὑποστράτηγος κ. Μεταξᾶς, ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν κ. Θεοτόκης ἀντιπροσωπεύων τὴν Κυβέρνησιν, ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐξ Ἀθηνῶν. Περιγραφὴν τῆς ἑορτῆς ταύτης θέλομεν δημοσιεύσει ἐν προσεχεῖ φύλλῳ γεγραμμένην ὑπὸ συνεργάτου ἡμῶν παρισταμένου κατὰ τὴν ἑορτήν.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἠλ. Ἀγγελοπούλου, μηχανικοῦ καὶ διπλωματούχου τῆς ἐν Παρισίοις σχολῆς τῶν γεφυροδοποιῶν ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις περιοδικοῦ τῆς μηχανικῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Μηχανικὴ Ἐπιθεώρησις» τῇ εὐμενεῖ συμπράξει διαφόρων τῶν παρ' ἡμῖν δοκιμωτέρων μηχανικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ κ.κ. Ξ. Βλαχόπουλος. Δ. Σοῦτσος Α. Γκοτλάν, Ε. Κελλενέκ, Β. Βλάσσης, Μ. Σάουρωτ, Α. Σούτσος, Α. Θεοφιλᾶς, Μ. Ρόζελ κλπ. Ἡ «Μηχανικὴ Ἐπιθεώρησις» ἐκδιδομένη ἅπαξ τοῦ μηνὸς θέλει δημοσιεύει οὐ μόνον πραγματείας διαφόρων μηχανικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ μελέτας περὶ τῆς ἰσχυούσης παρ' ὑμῖν νομοθεσίας τῶν δημοσίων ἔργων ἐν σχέσει πρὸς τὴν τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, τὰ κείμενα τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ δημόσια ἔργα νόμων καὶ διαταγμάτων, τὰς ἀποφάσεις καὶ γνωμοδοτήσεις τοῦ παρ' ἡμῖν συμβουλίου τῶν δημοσίων ἔργων, τὰς ἀναγκαίας εἰδήσεις περὶ τῶν ἐκτελουμένων ἢ εἰς δημοπρασίαν ἐκτιθεμένων ἔργων, διαφόρους στατιστικὰς πληροφορίας, τὰς νεωτέρας τῆς ἐπιστήμης προόδους καὶ καθ' ὅλα εἰπεῖν πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν μηχανικήν. Τῆς «Μ. Ἐπιθεωρήσεως», ἧς ἕκαστον φυλλάδιον θὰ ἀποτελῆται ἐξ 24 σελίδων εἰς 4ον μέγα σχῆμα, ὁρίζεται ἡ ἐτησία συνδρομὴ εἰς 24 δραχμάς, ἡ δ' ἑξαμηνιαία εἰς 12.

— Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς Ἀγγελία περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Φαύστου*, κατ' ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ κ. Γ. Στρατήγη. Τὸ ἔργον τυπωθὲν λίαν φιλοκάλως κοσμεῖται ὑπὸ καλλιτεχνικοῦ ἐξωφύλλου καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας», τιμώμενον δραχ. 5 μὲν διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι, καὶ 6 διὰ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΡΑΜΗΣ

πρώην ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου

Τῇ 9 τοῦ μηνὸς τούτου ἀπεβίωσεν ἐν Ζακύνθῳ εἷς τῶν λογιωτέρων ἱεραρχῶν τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ν. Κατραμῆς, Ζακύνθιος τὴν πατρίδα, ἐν ἡλικίᾳ 66 ἐτῶν.

Τὰς σπουδὰς αὐτοῦ διήνυσεν ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ, τῷ πρώτῳ τούτῳ ἱδρύματι τῆς ἀνωτέρας ἐπιστημονικῆς παιδεύσεως τῶν Ἑλλήνων πρὸ τῆς αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος, ἀξιωθεὶς διπλώματος τῆς φιλοσοφικῆς καὶ θεολογικῆς σχολῆς. Χειροτονηθεὶς ἱερεὺς ἐδίδαξεν ὡς καθηγητὴς τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν τῷ Λυκείῳ Ζακύνθου· εἶτα δὲ ἀπεστάλη μετὰ τὴν ἕνωσιν τῷ 1865 εἰς Νεάπολιν ὡς ἐφημέριος τῆς ἐκκλησίας τῶν ἐκεῖ ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, κατεχομένης τότε ὑπὸ τῶν Οὐνιτῶν, τοὺς ὁποίους διὰ τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ κατώρθωσε ν' ἀποβάλῃ, καὶ ἐφημερεύσῃ μέχρι τοῦ 1868, ὅτε ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Νικολάου Κοκκίνη ἐχειροτονήθη τῇ 9 Μαΐου 1868.

Ὁ μακαρίτης Κατραμῆς ἦτο ἀνὴρ φιλομαθέστατος, καὶ πολλὰ ἐξέδωκεν ἔργα καὶ λόγους ἐδημοσίευσε καὶ ἄλλα φροντίσματα, ἐπιζητῶν οὐ μόνον διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς τυπικῆς ὑπηρεσίας τῆς θέσεώς του νὰ φαίνεται ὠφέλιμος, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ καλάμου.

Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ τῶν φιλολογικῶν τὸ σπουδαιότατον εἶνε τὰ «Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου», ἔνθα μετὰ φιλοπονίας ἀπεθησαύρισε πολλὰ ἱστορικὰ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος εἰς ὀγκώδη τόμον ἐκ 488 σελίδων, πρεσβεύων ὡς σημειοῖ ἐν τῷ προλόγῳ του ὅτι πρέπει νὰ προηγηθῶσι μονογραφίαι κατὰ τόπους ἱστορικαί, ὅπως συναρμολογηθῇ ἀκριβὴς κατόπιν καὶ τελεία νεοελληνικὴ ἱστορία.

Ἐν τοῖς φιλολογικοῖς ἀναλέκτοις Ζακύνθου ἐπραγματεύθη 1) περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ζακύνθου κατὰ τὴν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα, 2) Περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ διδαξάντων Ζακυνθίων καὶ μή, 3) Περὶ τῶν ἐπὶ παιδείᾳ καὶ τέχνῃ διαπρεψάντων Ζακυνθίων, 4) Περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ εὑρισκομένων χειρογράφων κωδίκων καὶ τῶν ἐκ Ζακύνθου ἀφαιρεθέντων, 5) Περὶ οἰκοδομῶν, μονῶν, ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, σεισμῶν κτλ. Τὸ ἔργον τοῦτο καίτοι ἐνιαχοῦ χωλαίνει περὶ τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν, οὐχ ἧττον εἶνε πολύτιμος συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου Ζακύνθου.

Ἕτερα ἔργα τοῦ Κατραμῆ εἶνε·

«Ἱστορικαὶ διασαφήσεις περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως».

«Βίος Οὔγου Φωσκόλου».

«La chiesa Ortodossa» Napoli. 1865.

«Ἡ ἐν Νεαπόλει Βασιλικὴ ἔπαυλις καὶ ὁ Φαρνέζιος Ταῦρος,» (ὅπερ μετεφράσθη καὶ ἰταλιστὶ ὑπὸ Ἐρ. Παλούμπου).

«Ἡ ἐν Ζακύνθῳ δημοτικὴ γλῶσσα».

Πλὴν τούτων διάφοροι διατριβαὶ αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ἐν *Πανδώρᾳ*.

Κατέλιπε δὲ ἀνέκδοτον ἑτέραν περὶ Ζακύνθου διατριβήν, ἀλλ' ἀσθένεια πολυχρόνιος πρό τινων ἐτῶν ἀπεμάκρυνεν αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῶν καθηκόντων τῆς ἀρχιερωσύνης, καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην φιλολογικὴν ἐργασίαν μέχρις οὗ ἐπῆλθε τῇ 9 Δεκεμβρίου τὸ μοιραῖον τέλος τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρός.

Τὴν ἐπομένην τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἐξεδόθη ἐν Ζακύνθῳ μακρὰ βιογραφία τοῦ ἱεράρχου ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ λογίου κ. Σπυρ. Δὲ Βιάζη, ἐξ ἧς ἐσταχυολογήσαμεν τ' ἀνωτέρω, ἀποτίνοντες φόρον σεβασμοῦ εἰς τὴν γεραρὰν μνήμην τοῦ μεταστάντος λογίου ἱεράρχου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις Μακεδονίας, Ἠπείρου, νέας ὁροθετικῆς γραμμῆς καὶ Θεσσαλίας, συνταχθεῖσαι τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου ὑπὸ Νικολάου Θ. Σχινᾶ, ταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ, παρὰ τῷ ἐπιτελείῳ τοῦ Γ' ἀρχηγείου. Μακεδονίας Τεῦχος Β'. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Messager d' Athènes». 1886. 16ον. σελ 200—488. Χαρτόδετον, τιμᾶται δραχ. 2,50. (Εἰς τὸ τεῦ-

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 522 — 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ — 1886. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΑ' — ΑΡΙΘ. 574

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ, Διήγημα.
ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΘΡΗΝΟΣ ἐπὶ τῇ ἁλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου.
ΑΙ ΕΥΧΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ.
ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ, ὑπὸ Ι. Μοσχάκη.
ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ.
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ, ποίημα ὑπὸ Ἰω. Κωνσταντινίδου.
ΑΙΩΝΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ 11ου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν αὐτῆς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομήν των, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίνῳ τρίτη ἔκδοσις τοῦ συγγράμματος τοῦ καθηγητοῦ J. P. Mahaffy *Ἐκδρομαὶ καὶ μελέται ἐν Ἑλλάδι* (Rambles and Studies in Greece). Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιέχει πολλὰς προσθήκας, ἐν ...αἷς καὶ νέον κεφάλαιον περὶ Σπάρτης.

— Ὁ γηραιὸς ἑλληνιστὴς Δανιὴλ Σάνδερς ἐξέδωκεν ἐν ...ερολίνῳ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Rosenbaum νέον ἔργον του, ...ιγραφόμενον *Διὰ τὸν γερμανικὸν οἶκον* (Fürs deut...e Haus), περιέχον ἀρίστην γερμανικὴν μετάφρασιν ἐκλε...ν τεμαχίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων καὶ Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.

Ἐξεδόθη ὁ δεύτερος τόμος τῶν *Ποικίλων ἑλληνικῶν λατινικῶν ἀνεκδότων* (Anecdota varia graeca et ... τῶν ὑπὸ R. Schoell καὶ G. Studemund δημοσιευο... περιέχων ἀνέκδοτα τέως μέρη τῶν ὑπομνημάτων τοῦ ...υ εἰς τὴν Πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος.

— ...ὁ Κάρολος Βαλδστάιν, ἐπιμελητὴς τοῦ ἐν Καντα͜βρι...ουΐλλιαμ μουσείου, γνωστότατος δὲ γενόμενος διὰ τὰς ...αίας ἑλληνικῆς τέχνης μελέτας αὐτοῦ, ἐξελέχθη ...ισόβιος διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Ἀμερικανικῆς σχο... σύστασις τῆς σχολῆς ταύτης, ὡς καὶ ἡ τῆς Βρε... ὀφείλεται ὡς γνωστὸν εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβου...ἢν ἄλλων ἐράνων συλλεγέντων ἐν Ἀμερικῇ ὑπὲρ ...ῆς, τὸ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ πανεπιστήμιον ὥρισε συνδρο...ν δολλαρίων κατ' ἔτος, τὸ δὲ Πενσυλβανικὸν πα...ν προσήνεγκεν κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος τὰς εἰσπρά... ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίας τῶν «Ἀχαρνέων» τοῦ ...υς εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

...αλικὴ Βουλὴ ἐψήφισεν ὁμοφώνως τὴν σύστασιν πρὸς σπουδὴν τοῦ Δάντε ἐν τοῖς πανεπιστημίοις τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Νεαπόλεως καὶ ἐν τῷ Ἀνωτάτῳ διδακτηρίῳ (Istituto superiore) τῆς Φλωρεντίας.

— Ὁ σοφὸς Γερμανὸς αἰγυπτιολόγος Γεώργιος Ἔβερς, ὅστις ὑπετίθετο ὅτι ἐπεράτωσε τὴν σειρὰν τῶν αἰγυπτιακῆς ὑποθέσεως μυθιστορημάτων του διὰ τοῦ πρὸ δύο ἐτῶν ἐκδοθέντος *Σαράπιδος*, ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως νέον μυθιστόρημα, τὴν *Νύμφην τοῦ Νείλου* (Die Nilbraut). Καὶ ἐν μὲν τῷ *Σαράπιδι* περιγράφει τὴν πάλην τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν καὶ τὴν ἐξόντωσιν ταύτης, τοῦ δὲ νέου μυθιστορήματος αὐτοῦ κύριον θέμα εἶνε σύγκρουσις τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν μουσουλμανικὴν θρησκείαν καὶ ἡ ὑπερτέρησις ταύτης κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα. Ἥρως τοῦ μυθιστορήματος εἶναι ὁ Ὠρίων Αἰγύπτιος εὐπατρίδης, ἑλληνικῆς τυχὼν ἀγωγῆς, ἐν δὲ τῇ ἀφηγήσει τῶν περιπετειῶν αὐτοῦ ἐδυνήθη ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐγκαταμίξῃ πιστὰς εἰκόνας τῆς τότε κοινωνικῆς καταστάσεως τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ ἀρτιθαλοῦς μουσουλμανικοῦ πολιτισμοῦ.

— Πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς τριακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς συστάσεως τοῦ ἐν Καρολουρούῃ τοῦ Βάδεν γυμνασίου ἐδιδάχθη ἀπὸ σκηνῆς ὑπὸ μαθητῶν ὁ *Φιλοκτήτης* τοῦ Σοφοκλέους ἐν γερμανικῇ μεταφράσει.

— Ἐν Κωνστάντσᾳ τῆς Ῥωμουνίας πρόκειται νὰ στηθῇ ἀνδριὰς τοῦ Ῥωμαίου ποιητοῦ Ὀβιδίου, ὅστις πρὸ δεκαοκτὼ καὶ ἐπέκεινα αἰώνων ἀπέθανεν ἐξόριστος ἐν τῇ Τομέων πόλει, κειμένῃ πλησίον τῆς Κωνστάντσας.

— Ὁ γνωστὸς Γερμανὸς ποιητὴς Παῦλος Ἄϋζε ἔγραψε τελευταῖον ἓν βιβλικὸν δρᾶμα, τὴν «Σοφίαν Σολομῶντος» καὶ μίαν κωμῳδίαν εἰς τρεῖς πράξεις, ἐπιγραφομένην «ὁ θεὸς νὰ μὲ φυλάττῃ ἀπὸ τοὺς φίλους μου.»

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις ἐν Βιέννῃ, ἀπὸ τοῦ μηνὸς τούτου, τοῦ *Μισογύνου* (Frauenfeind), ἐφημερίδος ἐχούσης πρόγραμμα «τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τῆς ὁσημέραι κατακλυζούσης τὴν νεωτέραν κοινωνίαν γυναικείας ἐπηρείας», καὶ τὴν καταπολέμησιν καθόλου τῆς γυναικοκρατίας καὶ τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν.

— Προτάσει τοῦ πρώην πρυτάνεως τοῦ ἐν Ῥώμῃ Πανεπιστημίου, καθηγητοῦ Monaci, συνεστάθη ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκείνου καὶ τμῆμα ἀρχαιολογικόν.

— Ἐκανονίσθησαν νομοθετικῶς τὰ κατὰ τὴν ἐν Βελιγραδίῳ σερβικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν. Κατὰ τὸν περὶ ταύτης νόμον, ἡ Ἀκαδημία, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως, διαιρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα· τὸ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὸ φιλοσοφικόν, τὸ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τὸ τῶν τεχνῶν. Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μουσείου ἀνατίθεται εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Ἐν τοῖς «Ὑπομνήμασι τῆς βασιλικῆς σερβικῆς Ἀκαδημίας» θὰ δημοσιεύωνται ἔγγραφα καὶ χειρόγραφα, ἐν ἑτέρῳ δὲ περιοδικῷ δημοσιεύματι, τῇ «Φωνῇ (*Γλάς*) τῆς Β. σερβικῆς Ἀκαδημίας» ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι καὶ μελέται. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας θὰ διορίζηται ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ μίαν τριετίαν, ὁ δὲ ἰσόβιος γραμματεὺς αὐτῆς θὰ ἔχῃ βαθμὸν καθηγητοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντεπιστελλόντων ἑταίρων ὡρίσθη εἰς 50 ἐν ὅλῳ, οὐδεὶς δὲ θὰ ἐκλέγηται ἐπίτιμος ἑταῖρος.

— Τὸ φιλοσοφικὸν δρᾶμα *Ἡ ἡγουμένη τῆς Ζουάρρης* (L' abbesse de Jouarre), ὅπερ ἐσχάτως ἐξέδοτο ὁ Ρενὰν μεταφρασθὲν παρεστάθη ἔν τινι θεάτρῳ τῆς Ῥώμης. Ὁ μεταφραστὴς Panzacchi ἀπέκοψε ὁλόκληρον τὴν τελευταίαν πρᾶξιν. Τῆς παραστάσεως, εἰς ἣν παρευρέθησαν πάντες οἱ ἐν τοῖς γράμμασι, ταῖς τέχναις καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ ἐξέχοντες, μετέσχε καὶ ὁ διάσημος ἠθοποιὸς Ρόσση, πολλάκις ἀνευφημηθεὶς ὑπὸ τοῦ πλήθους.

— Εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, ἤτοι τῶν πέντε ἐν Παρισίοις ἀκαδημιῶν, ὑπάρχει βραβεῖον 10,000 δραχμῶν ἐκ τῶν τόκων κληροδοτήματος προερχόμενον, ὅπερ ἀπονέμεται ἐτησίως ὑφ' ἑνὸς τῶν πέντε σωμάτων εἰς τὸ ἑ-

Digitized by Google

πωρελέστερον τοῦ ἐντὸς τοῦ ἐτησίου διαστήματος ὑποβληθέντων αὐτῷ ἔργων. Ἐφέτος τὸ γέρας ἐπρόκειτο νὰ διαθέση ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἥτις παμψηφεὶ ἀπένειμεν αὐτὸ εἰς τὸν Πασ:έρ, διὰ τὰς μελέτας του ἐπὶ τῆς λύσσης.

— Ἐξεδόθη πρό τινων ἡμερῶν ἐν Βιέννῃ νέον ἔργον τοῦ διαδόχου τῆς Αὐστρίας Ῥοδόλφου, ἐπιγραφόμενον «Θῆραι καὶ παρατηρήσεις.»

— Ἡ βασίλισσα τῆς Ῥωμουνίας ἐξέδωκε συλλογὴν ῥωμουνικῶν παραδόσεων, ἃς ἠρύσθη ἐκ χρονικῶν τοῦ μεσαίωνος. Τὸ νεώτατον τοῦτο σύγγραμμα τῆς φιλομούσου βασιλίσσης ἐκδοθήσεται καὶ ἐν Πέστῃ ἐν οὑγγρικῇ μεταφράσει.

— Ἡ παλαιοτάτη τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ κόσμου εἶναι ἡ ἐν Κβότσε Κιὲν τῆς Σινικῆς ἱδρυθεῖσα ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Τσὲ οὖ, ἥτις ἐβασίλευσε τῆς Σινικῆς ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΒ' περίπου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Γ' αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ. Δευτέρα μετὰ ταύτην τάσσεται ἡ ἐν Πεκίνῳ βιβλιοθήκη. Ἐν ἑκάστῃ πόλει τῆς Σινικῆς ὑπάρχουσι δημόσιαι βιβλιοθῆκαι, καὶ πλὴν τούτων πολλαὶ ἰδιωτικαί, ὧν τινες ἐνιαχοῦ εἰσὶ πλουσιώτεραι τῶν ὑπὸ Μανδαρίνων διευθυνομένων δημοσίων. Ἀλλὰ καίτοι τοσαῦται ὑπάρχουσιν ἐν Σινικῇ βιβλιοθῆκαι, οὐδεμία τούτων εἶναι προσιτὴ εἰς τὸ κοινόν. Ἐν πάσαις ὅμως ταῖς μεγάλαις πόλεσι τῆς Σινικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνίας εὑρίσκονται ἀναγνωστήρια, καὶ ἐκ τούτων δανείζονται οἱ Σῖναι πρὸς ἀνάγνωσιν κατ' οἶκον βιβλία. Ἰδίως μυθιστορήματα, δράματα, φανταστικὰ καὶ ἐρωτικὰ ἱστορήματα ἀποτελοῦσι τὴν μόνην διανοητικὴν τροφὴν τῶν κατωτάτων τάξεων τῆς κοινωνίας τῶν γυναικῶν καὶ τῶν κορασίων ἐν Σινικῇ καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ.

— Ὁ νομάρχης τοῦ Σηκουάνα, ζητήσας παρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Παρισίων πίστωσιν 207,400 δραχμῶν πρὸς συντήρησιν τῶν δημοτικῶν βιβλιοθηκῶν, ὑπέβαλεν ἔκθεσιν περὶ τούτων, ἐξ ἧς ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνεγνώσθησαν 145,601 βιβλία ἐν τοῖς ἀναγνωστηρίοις τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ 885,566 κατ' οἶκον, ἐν ὅλῳ 1,031,167 βιβλία, ἐν ᾧ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἀνεγνώσθησαν ἐν ὅλῳ 699,762 βιβλία τῶν δημοτικῶν βιβλιοθηκῶν. Κατὰ μέσον δ' ὅρον ἐπὶ χιλίων Παρισινῶν, οἱ 454 ἐποιήσαντο χρῆσιν βιβλίων τῶν δημοτικῶν βιβλιοθηκῶν, ἐν ᾧ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἀνελόγουν 308 ἐπὶ 1000. Σημειωτέον δ' ὅτι πλὴν τῶν δημοτικῶν ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις καὶ ἄλλαι δημόσιαι βιβλιοθῆκαι, προσιταὶ εἰς τὸ κοινόν, ἐν αἷς καὶ ἡ πλουσιωτάτη τῶν ἐν τῷ κόσμῳ βιβλιοθηκῶν *Ἐθνικὴ βιβλιοθήκη*.

— Ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς *Φύρδηρ Μίγδηρ* ἤνοιξεν ἰδιαιτέραν στήλην ἐν τῷ φύλλῳ αὐτῆς πρὸς συζήτησιν περὶ τῆς καταργήσεως τῆς διδασκαλίας τῶν κλασικῶν φιλολογιῶν ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς πανεπιστημίοις καὶ περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς διδασκαλίας τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας. Ἡ *Φύρδηρ Μίγδηρ* ἐδημοσίευσε πλείστας ὅσας ἐπιστολὰς διαφόρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ Γλάδστωνος καὶ τοῦ Ἰωάννου Βράϊτ. Ὁ Γλάδστων κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς ἐκ παραλλήλου διδασκαλίας τῶν κλασικῶν φιλολογιῶν καὶ τῆς ἀγγλικῆς, ἐνῷ ὁ δεύτερος ἐπιθυμεῖ τὴν κατάργησιν τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας καὶ τὴν πλήρη ἀντικατάστασιν αὐτῶν διὰ τῆς ἀγγλικῆς.

Ἡ ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐκλεγεῖσα ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν κ. κ. Κ. Κοντοπούλου, Γ. Ζηκίδου, Κ. Ῥαΐση, Γ. Σεργιάδου, Γ. Γρηγοράκη καὶ Δ. Παπαδοπούλου, ὅπως ὑποβάλῃ τῷ κ. πρυτάνει τὴν γνώμην περὶ παραστάσεως ὑπὸ τῶν φοιτητῶν ἀρχαίου τινὸς δράματος κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν τελεσθησομένην τὸν προσεχῆ Μάϊον, μετέβη πρὸς τὸν κ. πρύτανιν καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τοῦτο, οὗτος δὲ λίαν φιλοφρόνως ὑποδεξάμενος τὴν ἐπιτροπὴν ἐνέκρινεν ἐνθύμως τὴν ἀπόφασιν τῶν φοιτητῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς. Βραδύτερον θέλει ὁρισθῆ τὸ παρασταθησόμενον δρᾶμα.

— Ὁ ἐπὶ μῆνας ἐνταῦθα διατρίψας φιλολόγος κ. Everett Brady, φιλέλλην ἀμερικανός, ἐκ τῆς βορείου Καρολίνας, μελετήσας καλῶς τὴν νεοελληνικὴν προφορὰν καὶ τὰ κλασσικὰ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας συγγράμματα συνέγραψε καὶ ἐξέδοτο ἐσχάτως ἐν Γοτίγγῃ τῆς Γερμανίας περισπούδαστον πραγματείαν «*περὶ τῆς νεοελληνικῆς προφορᾶς καὶ περὶ διαλέκτων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς*». Τὸ τεῦχος τοῦτο παρέχει μέγιστον τὸ ἐνδιαφέρον διὰ πάντα Ἕλληνα, ἰδίως ὅμως διὰ πάντα Ἕλληνα φιλόλογον.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Κερκυραίων ἀπεφάσισεν ὅπως ὁ ἀνδριὰς τοῦ κόμητος Γύλφορδ τεθῇ πρὸ τῆς πρώην *Ἰονίου Ἀκαδημίας*, ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐψηφίσθη πίστωσις δραχ. 5,000 ὅπως καταλλήλως διασκευασθῇ ἡ κλίμαξ τοῦ κτιρίου.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Δασμολογικὴ συλλογὴ» ἐξέδωκεν ἀδείᾳ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ὁ παρ' αὐτῷ διεκπεραιωτὴς κ. Γεώργιος Σ. Κόλιας συλλογήν, περιέχουσαν τὸν νόμον τοῦ δασμολογίου, τὸ εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβληθὲν νομοσχέδιον περὶ τοῦ αὐτοῦ, τὸ ἰσχύον δασμολόγιον, τὰς συνωμολογημένας συμβάσεις μετὰ τῆς Γερμανίας, μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ μετὰ τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ πᾶσι δὲ πάσας τὰς ἐκδοθείσας ἐγκυκλίους διαταγὰς τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ὁδηγίαν τῶν ἐν τῷ δασμολογίῳ. Ἡ δασμολογικὴ αὕτη συλλογὴ ἀποβαίνει ἐκ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐφοδίων οὐ μόνον παντὸς ἐμπορευομένου, ἀλλὰ καὶ παντὸς πολίτου, καλῶς δ' ἔπραξεν ὁ συλλέκτης περιλαβὼν ἐν τῇ δασμολογικῇ συλλογῇ καὶ τὰς ἐγκυκλίους τοσοῦτον ἀπαραιτήτως ἀναγκαίας εἰς τὸν τελωνισμόν.

— Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθη μετὰ καλλιτεχνικοῦ ἐξωφύλλου καὶ φιλοκάλως ἐκτετυπωμένος ὁ *Φαῦστος*, τὸ δραματικὸν τοῦ Γκαῖτε ἀριστούργημα, κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Γ. Στρατήγη.

Ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου εὑρίσκονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμῶνται ἕκαστον δραχ. 5, ταχυδρομικῶς δ' ἀποστελλόμενα, δραχ. 5.50

— Ἐξεδόθη ἄρτι «Γενικὸς ἐτήσιος ὁδηγὸς τῆς Ἑλλάδος» μετὰ ἡμερολογίου καὶ πλείστων πρακτικῶν γνώσεων διὰ τὸ ἔτος 1887 ὑπὸ Χ. Μακρίδου.

Ἀντίτυπα εὑρίσκονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» τιμώμενα ἕκαστον ἄδετον μὲν δραχ. 3, χρυσόδετον δραχ. 4,50. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενα ἐπιβαρύνονται μὲ ταχυδρ. τέλη λεπτὰ 50 ἕκαστον ἀντίτυπον.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Καρακατσάνη, ἀποφοίτου τῆς φιλολογικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Σχολῆς, ἐξεδόθησαν «Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαί», ἤτοι ἐφαρμογὴ τῶν κυριωτέρων κανόνων τῆς ὀρθογραφίας ἐπὶ φράσεων τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς καθωμιλημένης γλώσσης. Τὸ βιβλίον εὐμεθόδως συντεταγμένον εἶνε λίαν χρήσιμον εἰς τοὺς περὶ τὰ γράμματα ἀσχολουμένους, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς μαθητάς, εὑρίσκεται δ' ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας», καὶ τιμᾶται δραχ. 1,50.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἀν. Ι. Κεφαλᾶ ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις δράματος πρωτοτύπου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 26 Δεκεμβρίου.

Ἐφ' ὅσον προσεγγίζει ἡ ἡμέρα τῶν ἐκλογῶν, ἐπιτείνεται ἡ ἐκ τούτων κίνησις ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους. Οἱ ὑποψήφιοι οἱ ἀποτελοῦντες τοὺς ἀντιθέτους συνδυασμοὺς περιέρχονται τοὺς οἰκείους νομούς, ζητοῦντες διὰ παντοίων λόγων καὶ ὑποσχέσεων νὰ προσελκύσωσι τὴν εὔνοιαν καὶ τὰς ψήφους τῶν ἐκλογέων, πολλοὶ δὲ πρὸς τοῦτο καὶ ἐδημοσίευσαν προγράμματα, ἐκτιθέντες τὴν πορείαν, ἣν θέλουσιν ἀκολουθήσει ἐκλεγόμενοι. Εὐχάριστον κατὰ τὰς ἐκλογὰς ταύτας φαινόμενον παρατηρεῖται ἡ κατὰ πολὺ ἐλάττωσις τοῦ κομματικοῦ φανατισμοῦ καὶ τῆς ἐξάψεως παρὰ πολλοῖς ἐκλογεῦσιν, ἅτινα ἐν παρελθούσαις ἐκλογαῖς προεκάλουν πολλάκις λίαν λυπηρὰς σκηνάς.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐγένετο τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Διαδόχου βασιλόπαιδος γεῦμα ἐν τῷ παρὰ τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως στρατιωτικῷ Ἱππευτηρίῳ, λαμπρῶς ἐπὶ τούτῳ διακοσμηθέντι διὰ σημαιῶν καὶ εἰκόνων τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ συνταγματάρχου κ. Σέχου καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν. Τὸ γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν περὶ τοὺς 550 ἀξιωματικούς, εἶχεν ἀληθῶς τι τὸ πανηγυρικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς συγχρόνως, διεξήχθη δὲ ἐν ἐξαιρέτῳ εὐφροσύνῃ καὶ τάξει.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἐγένοντο ὀλίγισται προπόσεις.

Πρῶτος ἐγερθεὶς προέπιεν ὑπὲρ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Στρατοῦ κ. Πετμεζᾶς. Καὶ ζωηραὶ ἐπευφημίαι διεδέχθησαν τὴν ἀπέριττον, ἀλλ' εἰλικρινῆ εὐχήν.

Digitized by Google

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐγερθεὶς ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς εἰς τὴν πρόποσιν ταύτην:

Εὐχαριστῶ ὅλους ὑμᾶς ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐκάμετε σήμερον, καλέσαντε· εἰς τοῦτο τὸ γεῦμα.

Εἶμαι ὑπερήφανος, ὅτι ὁ υἱός μου εἰσῆλθεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἀγαπητοῦ μου στρατοῦ.

Προπίνω εἰς εὐημερίαν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ!

Μετ' ὀλίγον ἠγέρθη ὁ φρούραρχος Ἀθηνῶν κ. Μακρῆς καὶ προέπιεν ὑπὲρ τοῦ Διαδόχου.

Ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος ἀπήντησεν εἰς τὴν πρόποσιν τοῦ Φρουράρχου ἐκδηλῶν τὴν εὐαρέσκειάν του ἐπὶ τῷ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ παρατεθέντι γεύματι.

Εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν τιμήν, ἣν μοὶ ἐκάμετε σήμερον.

Ζήτω ἡ πατρίς!

Καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ πάντες μιᾷ φωνῇ ἀνεβόησαν: Ζήτω ὁ διάδοχος!

Μετὰ ταῦτα ἐγένοντο ἰδιαίτεραι ὅλως προπόσεις, τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Πετμεζᾶ, τοῦ κ. Σαπουντζάκη ὑπὲρ τοῦ διαδόχου καὶ τοῦ στρατηγοῦ Βοσσὲρ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἠγγέλθη ἡ ἄφιξις τῆς ἐπιλοίπου βασιλικῆς οἰκογενείας. Καὶ ἀθρόοι οἱ συνδαιτυμόνες ἐγερθέντες ἐχαιρέτισαν τὴν Α. Μ. τὴν βασίλισσαν Ὄλγαν, ἐπιφανεῖσαν ἐπὶ τοῦ ὕπερθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης θεωρείου μετὰ τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας καὶ τῶν ἡγεμονίδων Νικολάου καὶ Μαρίας. Καὶ ζητωκραυγαὶ παρατεταμέναι ἀντήχησαν συγχρόνως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τῆς αἰθούσης. Μετὰ τῆς βασιλίσσης ἠκολούθουν αἱ κυρίαι τῆς τιμῆς.

— Ὁ διάδοχος, ἀναλαβὼν ἤδη ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ ἐνταῦθα 1 συντάγματι, ἤρξατο τακτικῶς ἐκτελῶν αὐτήν. Πρὸς τοῦτο δὲ καθ' ἑκάστην μεταβαίνει εἰς τὰ παραπήγματα, ὅπου καταυλίζεται τὸ σύνταγμα.

— Οἱ ἐνταῦθα ἀφικόμενοι ἀντιπρόσωποι ὁμάδος Βέλγων κεφαλαιούχων κ. κ. Βανουγγάρδεν καὶ Βαλέριος Μαμπὶλ συνεφώνησαν καθ' ὅλα μετὰ τῆς κυβερνήσεως ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τῆς κατασκευῆς τῆς ἀπὸ Μεσολογγίου εἰς Ἄρταν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, μόνον δὲ ἕνεκα τινων οὐχὶ ἀξίων λόγου τεχνικῶν δυσχερειῶν δὲν ὑπεγράφη ἡ ὁριστικὴ σύμβασις. Πρὸς ἐξομάλισιν τῶν δυσχερειῶν τούτων ἀναχωροῦσιν ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ὁ ἐκ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς μηχανικὸς κ. Γκοτλὰν καὶ ὁ κ. Λουδοβῖκος Ρόσσελς συνοδευόμενοι ὑπὸ εἰδικῶς ἐντεταλμένου μηχανικοῦ.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐγένετο ἡ 40ή ἐκκύβευσις τῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἐκληρώθησαν δὲ οἱ ἀριθμοὶ 1,213, κερδαίνων 100,000 φράγκα, 115,456, κερδαίνων 10,000 φρ., 62,019, καὶ 13,914, κερδαίνοντες ἀνὰ 2,500 φρ., καὶ 32,241, 170,300, 98,941, 134,875, καὶ 131,954, κερδαίνοντες ἀνὰ 1000 φρ.

— Κατ' αὐθεντικὰς πληροφορίας ὁ καθ' ὅλον τὸ κράτος ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος τῆς ἐσοδείας τοῦ ἔτους 1886 μέχρι τῆς 30 Νοεμβρίου ἀνέρχεται εἰς λίτρας ἐνετικὰς 200,057,541.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ἐξεδόθη τὸ δέκατον ἔννατον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ: Ὁ ἐν Ἀθήναις ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός.—Διάγραμμα τῶν χριστιανικῶν κατακομβῶν τῆς νήσου Μήλου. (Εἰκόνες ὁλοσέλιδοι).— Ἐκφορὰ ἐν Ἀθήναις, ἀνάγλυφον ἐξ ὀπτῆς γῆς.—Ἱπποκράτης.—Ἰατρικὰ ἐργαλεῖα ἐπὶ ἀρχαίου ἀναγλύφου.— Ἐπιτυμβία στήλη τοῦ ἐξ Ἀχαρνῶν ἰατροῦ Ἰάσωνος.—Ἑλληνικοὶ θώρακες.

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται δραχμῆς. Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ δέον νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν πρώτων *εἴκοσι* φυλλαδίων, ἤτοι δραχ. 20.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων 5 φυλλαδίων, φρ. 5, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Συνδρομηταὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα ἐγγράφονται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τιμὴ αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις δραχμαὶ 35.— Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 40.—Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐξεδόθησαν ἤδη ὁμοῦ τὸ 24ον καὶ 25ον φυλλάδιον τοῦ συγγράμματος. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων θέλει ἐξακολουθήσει τακτικῶς.

ΕΛΛΑΣ

κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε

ΥΠΟ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ.

Ἐξεδόθη τὸ εἰκοστὸν τρίτον φυλλάδιον, περιέχον τὰς ἑπομένας εἰκόνας: Σοφοκλῆς.—Μένανδρος. — Ποσείδιππος. — Σκηνὴ τῆς νέας κωμῳδίας ἐν τῷ θεάτρῳ —Κατακλείς.— Μήδεια (Εἰκὼν ὁλοσέλιδος).

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐν Ἀθήναις δρ. 1,50. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ δραχ. 1,75.

Οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν προκαταβαλόντες τὸ ἀντίτιμον τῶν ἤδη ἐκδοθέντων φυλλαδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν αὐτοῖς, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσι νῦν πρὸς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, φρ. 5 διὰ 3 φυλλάδια, ἵνα ἐξακολουθήσῃ ἐγκαίρως ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τῶν φυλλαδίων.

Τιμὴ ὁλοκλήρου τοῦ συγγράμματος: Δρ. 35 διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι.—Φρ. χρυσᾶ 35 διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἡ ἐπιταγὴ ἐλήφθη. Θέλομεν ἐνεργήσει τὴν εἴσπραξιν αὐτῆς καὶ συμμορφωθῇ τῇ ἡμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Ι. Β. Μακρυνίτσαν. Ἀπεστάλη ἀντίτυπον «Καθ. τῆς Μητρός.» Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα φυλλάδια τῆς *Ἑλλάδος* εἶνε 23. Ἐν τῇ ἀποσταλείσῃ ἀγγελίᾳ τοῦ «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου» σημειοῦται ἡ τιμὴ αὐτοῦ φρ. 4,50.—κ. Γ.Κ. Ὀδησσόν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη ὑμῖν, ὡς καὶ τὸ περικάλυμμα *Ἑλλάδος* τῷ κ. Π. Δ. Κατὰ τὰ ἄλλα θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— *Πολυπράγμονι.* Ἡ βασιλεία τῶν ὑψηλῶν πίλων ἐγγίζει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸ τέλος της. Οἱ μόνοι, οἵτινες μέχρι τοῦδε μετὰ πολλῆς ἐπιμονῆς ἐτήρουν τὸ ἀσχημότατον καὶ ἀκαταλληλότατον τοῦτο κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἦσαν οἱ Γάλλοι κομψευόμενοι· ἀλλὰ καὶ οὗτοι φαίνεται ὅτι σκοπεύουσι νὰ τὸ ἐγκαταλίπωσιν εἰς τὴν τύχην του. Ἐν τινι μεγάλῳ χορῷ, δοθέντι ἐσχάτως ἐν μεγάρῳ παρὰ τὸ Νεμοὺρ οἱ πλεῖστοι τῶν προσκεκλημένων εὐπατριδῶν προσῆλθον φοροῦντες στρογγύλους μέλανας ἢ φαιοὺς πίλους ἐκ καστορίου.— κ. Α. Π. Δ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν οἱ 2 σημειούμενοι τόμοι.— κ. Α. Ν. Κ. Ροστόβιον. Ἐλήφθη σημείωσις τῆς ἡμετέρας παραγγελίας καὶ θέλομεν συμμορφωθῇ αὐτῇ. Ἐνεγράψαμεν δὲ καὶ τοὺς νέους συνδρομητὰς εἴς τε τὴν «Ἑστίαν» καὶ τὴν Ἱστορίαν Παπαρρηγοπούλου. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη ὑμῖν. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.— κ. Γ. Δ. Α. Ἀρμαβίρ. Συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.—κ.Μ. Δ. Α. Ἀπὸ τοῦ 1858. Τὴν 7 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου διῆλθε πρῶτος ὁ βασιλεὺς Ὄθων μετὰ τῆς Ἀμαλίας τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου ἐγκαινίζων τὸ τελεσθὲν ἔργον τῆς γεφύρας. —

Digitized by Google

κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν 'Απεστάλη τὸ ζητηθέν.—κ. Ι. Κ. Λεμησσόν. 'Επειδὴ ἀπεστάλη μέσον 'Αλεξανδρείας, πιθανὸν νὰ περιέλθῃ ε ς χεῖρας ὑμῶν ὀλίγῳ βραδύτερον. Τὸν κ. Γ. Δ. ἐνεγράψαμεν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμᾶς διὰ τοὺς εὐμενεῖς σας πρὸς τὴν «'Εστίαν» διαθέσεις. Συνδρ. «'Εκλ. Μυθιστ.» διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. 15. 'Απεστάλη τὸ ζητηθὲν φύλλον τοῦ «'Ρωμηοῦ».—*Συνδρομητῇ*. Τὸ νομίζομεν παντελῶς ἀπίθανον καὶ ὑπερβολικόν. 'Εν τούτοις ἀνάλογον ἀστεῖον πάθημα συνέβη εἰς Γάλλον ἀρχαιολόγον πρὸ ἐτῶν ἐνταῦθα. Οὗτος ἀνευρὼν ποτε ἔξωθεν τῆς πόλεως τετράγωνον λίθον, φέροντα κεχαραγμένα τὰ γράμματα S. T. X. X. I. I.— M. D. C. C. C. L. I. ἐξέλαβε ταῦτα ὡς ἀρχαίαν ἐπιγραφὴν ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἣν ἠγωνίζετο νὰ ἑρμηνεύσῃ. Εὐτυχῶς εὑρέθη φίλος του τις, ὅστις ἐξήγησεν αὐτῷ ὅτι ἡ περίφημος ἐπιγραφὴ ἐσήμαινεν ἁπλούστατα «Stade 22.—1851», τοῦ λίθου ἐφ' οὗ ἦν κεχαραγμένη χρησιμεύοντος ὡς ὅρου ἐπί τινος δημοσίας ὁδοῦ, ὑπὸ Γάλλων πιθανῶς κατασκευασθείσης. Τὸ ἀστεῖον τοῦτο ἐπεισόδιον παρενέβαλε καὶ ὁ About εἰς τὸν *Βασιλέα τῶν Βουνῶν*.—κ. Γ.Χ. Κ. Κέρκυραν. 'Απεστάλη ἀντίτυπον τῇ Κυρ. Ε. Κ.Χ.—κ. Γ. Κ. Φιλιππούπολιν. Θέλομεν τὸ δημοσιεύσει εὐχαρίστως. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν.— Κυρίας Π. Σ. Πρέβεζαν, Ε. Λ. Χαλκίδα καὶ Μ. Π. Λ. Χίον, καὶ κκ. Ε. Δ. Κ. Νάουσαν, Μ. Θ Τ. Κεφαλληνίαν, Σ. Π. Μ. Κέρκυραν, Δ Γ. Βόνιτσαν, Ι. Β. Θήραν, Δ. Λ. Τσ. Ὕδραν, καὶ Γ. Ξ. Λάρισσαν, 'Ελήφθησαν.— κ. Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν. Εἰς εὐθηνὴν ἔκδοσιν ὑπάρχουσι μόνον τὰ τρία ταῦτα: «'Οθέλλος», «'Ρωμαῖος καὶ 'Ιουλιέττα», «Βασιλεὺς Λήρ» τιμώμενα δραχμῆς ἕκαστον, καὶ μετὰ ταχυδρ. τελῶν 1.20.— κ. Α. Χ. Δ. Μόσχαν. Τὰ 2 σώματα τιμῶνται φρ. 80. Τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ ἀποστείλητε δι' ἐπιταγῆς ἐπὶ Παρισίων τραπεζικοῦ τινος καταστήματος τῶν αὐτόθι, ἢ καὶ χαρτίνων ῥουβλίων.

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ.-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ. - ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» δραχ. 2,50.
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 2.80.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

'Εκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως.

'Επὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Α' ποιότητος δραχ. 2,50 τὰ 100.

'Επὶ χάρτου ἀγγλικοῦ διαφανοῦς Β' ποιότητος δραχ. 2 τὰ 100.

Κατασκευάζονται σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους.

'Αντιπρόσωποι τῆς Société Parisienne Βιέννης, ἐκτελούσης ἐλαιογραφικὰς εἰκόνας ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποστολῇ φωτογραφίας·

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ: Μετεωρολογικοὶ καὶ χρονολογικοὶ πίνακες. Προφητεῖαι τῶν 'Ημερολογίων. Διάρκεια τῆς ἡμέρας. Σεισμοὶ ἐν 'Ελλάδι. 'Εξήγησις φυσικῶν φαινομένων κλπ. κλπ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ: Βασιλικὴ οἰκογένεια. Χρονικὰ τῆς 'Ελλην. 'Επαναστάσεως. 'Ελληνικὴ Σημαία. 'Ελληνικὰ Παράσημα. Βουλευταί. 'Απόκτησις ἑλλ. ἰθαγενείας. Μεταφορὰ δημοτικῶν δικαιωμάτων. Στρατολογία. Εὑρετήριον τῆς 'Ελλην. νομοθεσίας 1885-86 Τὰ ἐλεύθερα τελωνειακοῦ δασμοῦ. Πίνακες δυνάμεως τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν ἐπιστρατεύσει. Στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἐκπαίδευσις. Παραγωγὴ καπνοῦ, ξυλείας κλπ. Μεταλλεῖα, ὀρυχεῖα, ἁλυκαί. 'Ιαματικὰ λουτρά. Ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς 'Ελλάδος. Προσωπικὸν δημοσίας ὑπηρεσίας. Νέος νόμος Χαρτοσήμου κλπ.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ: 'Ελληνικοὶ σιδηρόδρομοι. Τοπογραφικοὶ ὁδηγοὶ αὐτῶν.— Τομὴ 'Ισθμοῦ Κορίνθου. 'Εμπορικὴ ἀτμοπλοΐα ἐν 'Ελλάδι. Ξέναι ἀτμοπλοϊκαὶ ἑταιρίαι. Ταχυδρομεῖα. Τηλεγραφεῖα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑ: Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως. Πιστωτικὰ Καταστήματα καὶ 'Εταιρίαι.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ: 'Εθν. Πανεπιστήμιον. Γυμνάσια. 'Ελλην. σχολεῖα. Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρία. Δημοτικὰ σχολεῖα. Δημοτικὰ σχολεῖα 'Αθηνῶν.

'Υγιεινή, Καθημερινὸς βίος, 'Υγιεινὴ τῆς Ψυχῆς, 'Εδῶ κ' 'Εκεῖ, 'Επιστημονικὴ καὶ Καλλιτεχνικὴ κίνησις, Νεκρολογία, Μικρὸς ὁδηγὸς τῶν 'Αθηνῶν.

ΑΡΘΡΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τῶν κ.κ. *'Αγ. Βλάχου 'Αντ. Μηλιαράκη, Σ. Λάμπρου, Α. Μηλιαράκη, Χ. 'Αποστολίδου, Ν. 'Αποστολίδου, 'Αρ. Κουρτίδου, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Σουρῆ, Ι. Πολέμη, Γ. Δροσίνη.*

ΟΚΤΩ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ὑπὸ Θ. 'Αννίνου.

ΛΑΧΕΙΟΝ

'Ο κάτοχος ἑκάστου ἀντιτύπου εἶνε καὶ κάτοχος ἑνὸς ἀριθμοῦ λαχείου ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων. 'Ο ἀριθμὸς τοῦ λαχείου εἶν' ἐκτετυπωμένος ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ ΕΣΤΙΑΣ, καὶ τιμᾶται δρ. 2.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἀντὶ δρ. 2,25 καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντὶ φρ. ἀργ. 2,50.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, Δραχ. 4.— Μετὰ ταχυδρ. 4.50

ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, μεταφρασθεῖσαι κατ' ἐκλογὴν ἐμμέτρως.—Δρ. 3. Ταχυδρ. 3,20.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Τόμος κομψὸς ἐκ σελίδων 207 εἰς σχῆμα 16ον.

Τιμᾶται Δραχμῶν 2.—

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας».

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—673

Digitized by Google